D646

Revista ECONOMICA

R 140

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

SPECIALIZAREA SI MODERNIZAREA PRODUCTIEI

CERINȚE ALE CINCINALULUI REVOLUȚIEI TEHNICO-ȘTIINȚIFICE

Numărul 26 ● Vineri 2 iulie 1976

JUDEȚELE ȚĂRII PE TRAIECTORIA PROGRESULUI

VASLUI

ISTORIA şi industria reprezintă pecețile fundamentale care se regăsesc înscrise ca embleme-simbol pe stema județului. În general, oamenii şi timpul s-au obişnuit să le separe: istoria — pentru incursiuni în trecut; industria — pentru un viitor prosper. Oamenii acestor ținuturi, însă, le-au înmănuncheat fecund, într-un prezent efervescent care cheamă la viață modernă.

De la preponderența unei agriculturi înapoiate, economia județului Vaslui a înregistrat în anii socialismului adevărate mutații structurale. Industria a cunoscut o puternică dezvoltare în special prin rezultatele obținute în creşterea şi diversificarea producției construcțiilor de maşini şi prelucrării metalelor, precum şi în industria confecțiilor şi alimentară. Programul amplu de investiții destinate acestor meleaguri a permis construirea unor importante obiective industriale: Întreprinderea de rulmenți, cea de elemente pneumatice şi aparate de măsură — în Bîrlad, întreprinderile de mobilă şi de confecții din Vaslui ş.a. Dezvoltarea industrială a continuat şi s-a accelerat în cincinalul 1971—1975. În această perioadă, viața industrială a Vasluiului a trepidat într-un ritm a cărei valoare anuală a fost de peste 18 procente. În acest fel, oraşul Vaslui, de exemplu, a cărui primă atestare documentară datează de 600 de ani, numără mult mai puțină vreme de cînd istoria sa economică a consemnat evenimente demne de semnalat: întreprinderi de mobilă, de confecții, de ventilatoare, o unitate de materiale izolatoare, o întreprindere de construcții montaj ş.a. Alături de reşedința județului o puternică dezvoltare în anii socialismului a cunoscut şi municipiul Bîrlad, oraşul Huşi, Negreşti ş.a.

DINAMICA PRODUCȚIEI GLOBALE INDUSTRIALE

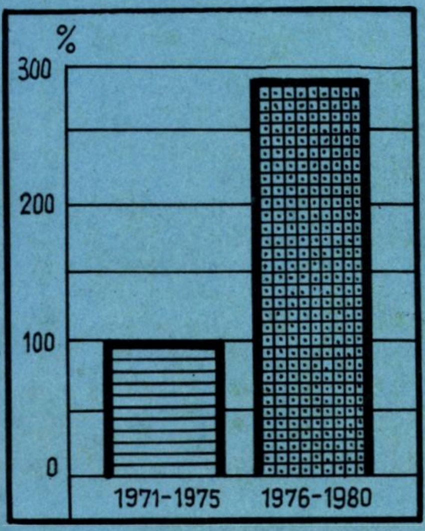

Cincinalul 1976—1980 se înscrie în județul Vaslui pe coordonatele continuării şi amplificării industrializării. Producția industrială va creşte într-un ritm mediu anual de 21%, fapt ce va determina — în această perioadă — o sporire însemnată a producției (graficul nr. 1). Cele circa 30 de noi obiective industriale, care vor fi construite pînă în 1980, vor crea condiții pentru modernizarea structurii pe ramuri a economiei județului, în favoarea celor de înaltă tehnicitate: chimia, mecanica fină, electrotehnica. În anul 1980, exportul va fi de peste două ori mai mare față de 1975 (graficul nr. 2). Dincolo de aceste cifre, cincinalul actual înseamnă însă mult mai mult pentru dezvoltarea industrială a județului. În această perioadă vor fi introduse pe scară largă tehnologiile moderne, va creşte nivelul tehnic al produselor.

Şi în agricultură — ramură care deține o pondere însemnată în economia județului — cincinalul 1976—1980 înseamnă nu numai creşteri cantitative. Astfel, este adevărat că în acest cincinal producția globală agricolă urmează să crească cu 46% față de 1975, iar producțiile medii la hectar să ajungă la circa 3 200 kg la grîu, 3 700 kg la porumb, 2 000 kg la floarea soarelui, 37 000 kg la sfeclă de zahăr şi 8 000 kg la struguri. Tot atît de adevărat este însă şi faptul că se va acorda o atenție deosebită executării unor importante lucrări de îmbunătățiri funciare, ca, de exemplu, combaterea eroziunii solului, extinderea suprafețelor irigate etc. O contribuție însemnată va avea creşterea în această perioadă a efectivelor de animale — cu 30 000 capete la bovine, cu peste 40 000 la porcine şi cu peste 100 000 la ovine, în aşa fel încît sectorul creşterii animalelor să dețină în 1980 o pondere de aproximativ 40% din valoarea producției globale agricole a județului.

DINAMICA EXPORTULUI

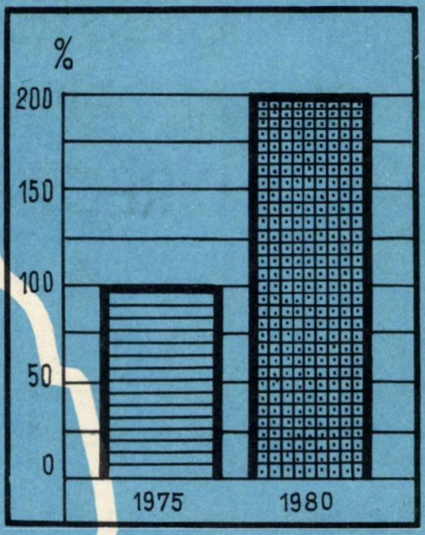

Oamenii acestor locuri scriu — şi prin evenimentele dezvoltării industriale — istoria de mîine a Vasluiului într-un timp al înfloririi culturii şi educației socialiste, al creşterii nivelului de trai. Vor fi înființate în județ în anii 1976—1980 peste 25 000 noi locuri de muncă, se vor construi peste 300 săli de clasă ş.a. Volumul desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist va cunoaşte o creştere de 2,5 ori față de anul 1975, iar prestările de servicii în cincinal se vor dubla. Trebuie precizat şi faptul că, pînă în 1980 se vor construi în localitățile urbane din județ peste 13 000 de apartamente, se vor asigura peste 5 000 noi locuri în cămine pentru nefamilişti. Materializarea investițiilor alocate în această direcție va urmări utilizarea cît mai eficientă a terenurilor construibile, prin aplicarea consecventă a legii sistematizării, dezvoltarea construcțiilor mai ales pe verticală, fapt ce va avea ca urmare creşterea densității populației, a gradului de confort al locuințelor.

B. P.

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

Exigențe ale cincinalului revoluției tehnico-științifice

CREȘTEREA GRADULUI DE UTILIZARE ȘI VALORIFICARE A RESURSELOR MATERIALE, DIRECȚIE HOTĂRÎTOARE DE SPORIRE A EFICIENȚEI ECONOMICE (II)

Maxim BERGHIANU
ministrul aprovizionării
tehnico-materiale și controlului
gospodăririi fondurilor fixe

Înlocuirea materialelor deficitare — factor de echilibru în dezvoltare

PROBLEMA înlocuirii materialelor deficitare constituie pentru țara noastră una din preocupările principale care vizează gospodărirea rațională și valorificarea superioară a resurselor materiale. Îndeosebi în ultimii ani, ca urmare a sarcinilor stabilite de conducerea partidului volumul materialelor înlocuitoare a crescut considerabil, ceea ce a permis obținerea unor importante economii de materii prime și materiale deficitare. La nivelul anului 1975 au fost înlocuite numai în industria cablurilor și conductorilor electrici, circa 40 000 tone cupru cu aluminiu, iar în alte activități importante 34 000 tone țevi metalice cu țevi din PVC, 575 000 tone conducte din fontă cu tuburi din azbociment și beton armat precomprimat, circa 3,2 mil m^3 cherestea de rășinoase cu PAL și PFL, aproape 100 000 tone fibre bumbac cu fibre sintetice, 43 000 tone fibre de lînă cu fibre sintetice artificiale.

Posibilitățile de extindere a unor înlocuitori economici pentru materialele deficitare sînt însă departe de a fi epuizate, mai ales că în permanență sînt asimilate materiale noi, moderne, cu caracteristici de utilizare superioare celor tradiționale, mult mai eficiente. Din păcate, în activitatea de proiectare, rutina se face simțită prin folosirea de regulă a materialelor tradiționale, verificate în decursul timpului de practică în multe cazuri, dintr-un greșit înțeles simț de prevedere, fiind evitate materialele noi, eficiente.

Fără îndoială că diversificarea cu adevărat explozivă a produselor și a materialelor creează mari dificultăți în alegerea celui mai potrivit material. Un proiectant din construcția de mașini, de exemplu, se află astăzi în fața unui număr mare de materiale și sortimente — metale, mase plastice, rășini, cauciuc și alte substanțe sintetice sau naturale — pe care le poate alege pentru fabricarea unui anumit reper, fiecare dintre aceste materiale avînd caracteristici numeroase, cu costuri proprii și de prelucrare diferite, ceea ce îl pune în fața unui volum uriaș de informații ce nu pot fi prelucrate cu mijloace tradiționale. Ca urmare se folosesc uneori materiale superioare calitativ cerințelor efective, sau care pretind costuri tehnologice nejustificat de mari.

Pe plan mondial există, în ultima vreme, preocuparea de a stabili sisteme de alegere a materialelor pe baza unor criterii obiective, folosind în acest scop tehnica modernă de calcul. Aplicarea unui asemenea mod de lucru conduce la mutații radicale în structura consumurilor de materiale. În literatura de specialitate se citează date privind proporția înlocuirii unor materiale cu altele mai eficiente, în strictă corelație cu condițiile de lucru și costurile proprii și de prelucrare (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1
— în % —

Total înlocuiri prin aplicarea sistemului optimizat de alegere a materialelor	100
din care, înlocuiri de :	
metale feroase cu alte sorturi mai eficiente de metale feroase	29
metale feroase cu mase plastice	19
metale feroase cu aluminiu	5
metale neferoase cu mase plastice	9
metale neferoase cu alte sorturi mai eficiente de metale neferoase	7
mase plastice cu alte sorturi mai eficiente de mase plastice	19
alte înlocuiri	12

Din analiza cifrelor prezentate în tabel se remarcă două consecințe principale ale optimizării structurii consumului, și anume pe de o parte faptul că în 55 % din cazuri, în cadrul aceleiași categorii de material, a fost posibil să se aleagă un sortiment mai adecvat și mai eficient, iar pe de altă parte că în 28% din cazuri, deci într-o proporție importantă, metalele feroase și neferoase au putut fi înlocuite cu mase plastice.

Pentru economia noastră, caracterizată printr-o diversificare accelerată a produselor și materialelor folosite, problema optimizării structurii consumurilor, pe baza alegerii corecte a celor mai eficiente sortimente și tipuri de materiale, reprezintă o necesitate obiectivă. Venind în întîmpinarea ei ne propunem ca împreună cu ministerele economice să proiectăm și să propunem spre aprobare **implementarea unui subsistem informatic național, care să cuprindă caracteristicile de utilizare și tehnologice ale materialelor utilizabile în industrie, precum și costurile de achiziționare și de prelucrare prin diferite tehnologii,** astfel ca pentru o utilizare dată, apelînd la mijloacele moderne de calcul, să se poată stabili în mod obiectiv, pe baza condițiilor de lucru precizate de către proiectant, care este materialul cel mai potrivit, care asigură economisirea maximă atît a muncii trecute cît și a muncii vii.

Pînă la implementarea și aplicarea unui asemenea subsistem, împreună cu ministerele economice, centralele industriale și întreprinderile furnizoare de materiale, vom trece la îndeplinirea sarcinilor trasate de conducerea partidului referitoare la **elaborarea de cataloage,** care să cuprindă întreaga gamă a materialelor ce pot fi folosite. Acestea vor fi puse la îndemîna proiectanților, urmînd ca, obligatoriu, **în proiecte să nu poată fi prevăzute alte materiale în afara celor cuprinse în cataloage.**

Desigur că o opțiune riguros rațională în domeniul materialelor presupune **existența unei palete largi de materiale noi, înlocuitoare a celor deficitare,** care să se afle la dispoziția proiectanților și tehnologilor. În acest scop este necesar ca în industria noastră să se acționeze atît pentru diversificarea sortimentală — în limite raționale — a materialelor tradiționale, cît și pentru asimilarea de materiale noi.

Un domeniu fundamental de acțiune pentru economisirea metalului este legat de acei factori și acele proprietăți ale metalului care, realizate în siderurgie, conduc la economii în sfera consumului acestuia. Pe plan mondial, o nouă disciplină de hotar — metalurgia mecanică — stabilește corelațiile multiple ce există între structura intimă a materialelor metalice și proprietățile lor fizico-mecanice valorificabile în proiectarea și realizarea produselor. În ce ne privește o sarcină primordială prevăzută astfel în actualul plan cincinal pentru industria metalurgică o constituie **asimilarea unor noi mărci de oțeluri, cu o diversificare rațională,** care să asigure reducerea consumurilor de metal la utilizatori, precum și a importurilor costisitoare. Se pune problema asimilării îndeosebi a unor oțeluri rezistente la temperaturi joase, precum și la temperaturi înalte, a unor oțeluri speciale pentru forajul de mare adîncime, a oțelurilor inoxidabile, tablei electrotehnice etc.

Experiența țării noastre și a altor țări evidențiază că fabricarea și utilizarea oțelurilor cu grad de aliere mai scăzut în locul celor aliate și înalt aliate permite atît economisirea unor metale de aliere deficitare, foarte scumpe — nichel, molibden, vanadiu, wolfram, — cît și reducerea costurilor de producție la utilizatori. Tocmai de aceea trebuie să ne concentrăm eforturile în această direcție.

Un vast domeniu de promovare a materialelor noi îl constituie cel al **înlocuirii metalelor neferoase și a celor prețioase,** care în afară de faptul că sînt foarte scumpe, sînt și ele din ce în ce mai deficitare pe plan mondial. Pentru țara noastră, probleme deosebite se ridică în ceea ce privește **economisirea cuprului,** domeniu în care experiența unor întreprinderi din țară, cît și rezultatele de pe plan mondial atestă posibilitățile de a folosi pe scară mai largă înlocuitorii și îndeosebi aluminiul. Rezervele existente în această direcție sînt evidențiate, de pildă, de ponderea consumului de aluminiu în producția de cabluri și conductori electrici, care în țara noastră reprezintă în prezent circa 44%, în timp ce în alte țări se situează între 55—65%. Extinderea fabricației conductorilor și cablurilor din aluminiu cu reducerea corespunzătoare a consumului de cupru presupune însă ca Ministerul Industriei Metalurgice să asigure producerea și livrarea de sîrmă din aluminiu cu un grad de puritate mai înalt, care să asigure o conductibilitate electrică cît mai ridicată.

Economii importante de metale deficitare se pot obține prin promovarea tehnicilor moderne de placare sau acoperire a metalelor comune sau a materialelor sintetice cu aluminiu, cupru, nichel, cadmiu ș.a. atît în utilizări industriale, cît și în scopuri decorative. Este suficient să amintim în acest sens circuitele imprimate utilizabile în electronică, barele, benzile și plăcile din aluminiu sau oțel placate cu folii din cupru. Folosirea unor asemenea bimetale determină economii de cupru de 70—80%, concomitent cu reducerea greutății reperelor cu 30—35%.

Un salt calitativ în ce privește posibilitățile de economisire a materialelor îl reprezintă **apariția și diversificarea unei game extrem de largi de materiale plastice utilizabile în cele mai diferite domenii ale producției materiale.** Aceste materiale prezintă atît avantajul unei eficiențe înalte a substituirii, ținînd seama că un kilogram de material plastic înlocuiește 3—4 kg metal, cît și pe cel al posibilității prelucrării prin tehnologii relativ simple, practic fără pierderi de fabricație. În țara noastră s-au obținut rezultate bune în ce privește introducerea maselor plastice în locul metalului în execuția unor repere din industria autovehiculelor, vagoanelor de călători, motoarelor electrice, aparatajului de joasă tensiune etc. O experiență valoroasă deține Combinatul chimic din orașul Victoria, care printr-o practică susținută pentru asimilarea de materiale, repere, subansamble și produse din rășini și mase plastice presate prin injecție (pompe dozatoare din polietilenă, relon sau rășini furanice, ventilatoare din polietilenă, polipropilenă grafitată sau relon, conducte, ventile și garnituri din teflon, etc) a obținut economii importante — în valoare de peste 60 mil. lei valută — de oțeluri inoxidabile.

Pentru cunoașterea și promovarea unor asemenea rezultate pozitive este necesar să se finalizeze acțiunea inițiată împreună cu Combinatul chimic din orașul Victoria pentru efectuarea împreună cu uzinele constructoare de mașini, a unei analize vizînd domeniile în care metalul, și îndeosebi oțelul inoxidabil, pot fi înlocuite cu materiale plastice și rășini sintetice. Concluziile care s-ar desprinde ar contribui la extinderea, în întreaga economie, a înlocuitorilor din mase plastice, la asimilarea de noi tipuri de materiale plastice.

O serie de repere produse în prezent din metal, pot fi înlocuite cu poliester armat cu fibre din sticlă. La întreprinderea „Unirea"-Cluj, de exemplu, carcasele din tablă ambutisată pentru războaie, mașini de filetat și cardat au fost înlocuite cu carcase din poliester armat, obținîndu-se importante economii de metal ; la Întreprinderea de mașini electrice-București realizarea unor repere prin acest procedeu a generat importante economii de metal, cum rezultă, de exemplu, în cazul reperului port-perie (tabelul nr. 2). Există largi posibilități ca în întreaga industrie constructoare de mașini să se treacă la producerea pe această cale a unor repere care nu sînt supuse la solicitări mecanice importante, ca de exemplu carcasele de pompe, ventilatoare și reductoare, apărătoarele de la mașinile-unelte etc.

Tabelul nr. 2

	Port perie din fontă cenușie	Port perie din poliester armat cu sticlă
Greutate semifabricat — kg	0,700	0,101
Greutatea piesei finite — kg	0,645	0,100
Coeficient de utilizare — %	92	99

Creșterea utilizării deșeurilor în asigurarea materială a producției

CERINȚELE unei dezvoltări susținute a economiei naționale fac necesar ca, în paralel cu perfecționarea structurii consumurilor materiale să se acționeze pentru valorificarea integrală a tuturor resurselor, inclusiv prin **atragerea în circuitul economic și folosirea pe scară largă a deșeurilor de toate felurile,** acestea conținînd importante cantități de materii prime valoroase. La nivelul anului 1980, potrivit programelor aprobate, deșeurile și resursele secundare vor contribui la echilibrarea balanțelor materiale cu peste 42% din totalul materiilor prime destinate fabricării oțelului, cu 10% din resursele de metale neferoase, cu 20% din resursele de masă lemnoasă, cu 32% din resursele de celuloză ș.a.

Posibilitățile de a folosi acest izvor de materie primă sînt însă departe de a fi epuizate. Pentru aceasta se impun cu prioritate măsuri din partea ministerelor de ramură, a Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe în ceea ce privește extragerea din cenuși, halde și iazuri a metalelor rare și disperse conținute, extinderea sortimentelor de materiale de construcții fabricate din zguri și cenuși, valorificarea complexă a deșeurilor textile. De asemenea, împreună cu consiliile populare județene, trebuie acționat pentru îndeplinirea sarcinii de a trece la valorificarea deșeurilor stradale și menajere, prin colectarea, sortarea și valorificarea conținutului de metal, sticlă, hîrtii-cartoane, substanțe combustibile, precum și a cenușilor rezultate din ardere.

O atenție deosebită va trebui acordată în viitorul apropiat recuperării, în mai mare măsură, a elementelor de aliere din fierul vechi și utilizării din ce în ce mai intensive, la elaborarea aliajelor neferoase, a metalelor secundare obținute prin recuperare din deșeurile de aliaje neferoase. În acest scop este necesar să se treacă la precizarea prin plan a sarcinilor de predare a fierului vechi pe mărci pentru oțelurile înalt aliate și pe principalele elemente de aliere recuperabile pentru oțelurile mediu aliate, Ministerul Industriei Metalurgice urmînd să ia măsurile organizatorice corespunzătoare în ce privește colectarea.

Este necesar totodată ca institutele de cercetări și întreprinderile de profil să acționeze în sensul efectuării, finalizării și aplicării în producție a unor cercetări privind purificarea metalelor neferoase secundare obținute prin recuperarea din deșeuri, prin aceasta creindu-se posibilitatea producerii de aliaje neferoase, cu rezistențe mecanice superioare, din metale secundare. Experienţa unor ţări cu industrie dezvoltată arată că acest obiectiv este realizabil în cel mai scurt timp.

Un pas important în direcţia intensificării gradului de valorificare a resurselor materiale secundare obţinute din deşeuri îl constituie obligaţia stabilită pentru toate unităţile economice de a elabora **bilanţul anual al folosirii resurselor materiale.** Evidenţiind cantităţile de materii prime şi materiale introduse în fabricaţie, ca şi cantităţile ce se regăsesc în produsele finite, aceste bilanţuri permit determinarea cantitativă şi calitativă a deşeurilor şi a altor resurse secundare, stabilind parametrii precişi ai obligaţiilor de valorificare şi predare.

Pierderi mari de metal generează **coroziunea.** Datele statistice din ţări dezvoltate industrial arată că pentru înlocuirea acestor pierderi, cu toate marile eforturi făcute pentru protecţie şi întreţinere, se consumă anual 10—15% din producţia de oţel. În ţara noastră circa 30% din cantitatea de metal consumată anual pentru întreţineri şi reparaţii în industria chimică şi circa 25% din aceeaşi cantitate în industria metalurgică sînt destinate înlocuirii metalului corodat.

Preocupările pentru cunoaşterea efectelor şi combaterea coroziunii se află în ţara noastră într-un stadiu incipient, fiind necesar să se acţioneze în mod conjugat, de la cercetare, producţie şi pînă la exploatare, atît în direcţia **asimilării unor materiale noi, rezistente la coroziune, cît şi a elaborării unor metode eficiente de pasivare, protecţie şi întreţinere a construcţiilor metalice şi utilajelor supuse coroziunii.** O experienţă pozitivă există în ce priveşte construcţiile metalice, prin realizarea unor mărci de oţeluri patinabile autoprotectoare, pe bază de Cu-P sau Cu-V, cu un grad practic nul de coroziune şi utilizabile într-o sferă largă de domenii cum sînt : vagoane de marfă, autocamioane, poduri şi viaducte, hale şi hangare industriale, stîlpi pentru linii electrice aeriene şi multe altele.

Ţinînd seama de importanţa la scară naţională a combaterii efectelor negative ale coroziunii, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale şi Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe îşi propune ca împreună cu Consiliul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, cu ministerele economice şi institutele centrale de cercetări, să treacă la identificarea principalelor domenii în care se pierde metal prin corodare şi să elaboreze, pe această bază, un **program complex de perspectivă privind asimilarea şi extinderea utilizării materialelor cu proprietăţi anticorozive, precum şi organizarea protecţiei împotriva coroziunii.**

Analiza valorii, metodă ştiinţifică pentru economisirea muncii sociale

REDUCEREA consumurilor materiale, creşterea gradului de valorificare a materiilor prime şi materialelor a încetat să mai fie în zilele noastre o problemă care poate fi tratată în mod empiric, cu metodele tradiţionale de cunoaştere şi rezolvare specifice etapei începuturilor industrializării pe scară largă a economiei. Complexitatea producţiei materiale, a produselor şi tehnologiilor, cerinţele de realizare a sarcinilor privind aplicarea unor măsuri ferme de economisire a muncii sociale în toate fazele producţiei, impun **abordarea sistemică a problemei diminuării consumurilor, reconsiderarea instrumentarului respectiv de analiză şi de acţiune,** urmărindu-se identificarea oricărei posibilităţi de economie, stabilirea unor etaloane cît mai obiective privind minimul de muncă vie şi trecută ce trebuie încorporat într-un produs.

Analiza costurilor valorii de întrebuinţare — pe scurt **analiza valorii** — răspunde tocmai unui asemenea mod de tratare. Veche de peste două decenii, această metodă cunoaşte, mai ales în ultimii ani, o extindere largă în ţările dezvoltate industrial. Analiza valorii se bazează în esenţă pe examinarea parametrilor tehnico-economici care determină funcţiile produsului analizat, respectiv valoarea lui de întrebuinţare, stabilind costurile fiecărei funcţii şi soluţiile care conduc la realizarea parametrilor funcţionali ai produsului cu cele mai mici costuri. În acest scop, în cadrul analizei se parcurge circuitul reprezentat schematic în figura de mai jos pînă la obţinerea unei soluţii optime.

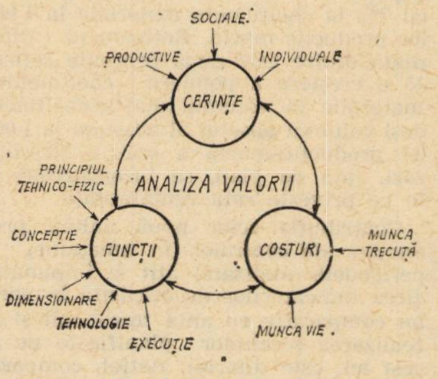

Schema circuitului de influenţă în cazul aplicării analizei valorii

Acest sistem de analiză porneşte de la ideea fundamentală că tot ce există — produse, tehnologii, procese, proiecte — poate fi îmbunătăţit, fiind pus sub semnul întrebării şi supus unei critici constructive ceea ce s-a realizat pînă la un moment dat, reţinîndu-se tot ce este bun şi eliminîndu-se ceea ce în practică se dovedeşte ca inutil sau supracostisitor. Această concepţie presupune deci crearea unui climat de reconsiderare a producţiei fiecărei întreprinderi, vizînd cele trei faze principale care determină caracteristicile, performanţele şi costul unui produs : concepţia, materialele utilizate şi tehnologiile de fabricaţie. Datele referitoare la eficienţa aplicării acestui procedeu, la noi ca şi în alte ţări, indică o reducere totală a cheltuielilor de producţie de circa 30%, din care pe seama cheltuielilor materiale circa 20%.

România deţine un început de experienţă pozitivă în aplicarea analizei valorii, metodă ce a intrat în practica unor importante întreprinderi din ramura construcţiilor de maşini — „Strungul“-Arad, I. U. P.-Tîrgovişte, „Electroprecizia“-Săcele, „Electromotor“ şi „Electrobanat“-Timişoara — ceea ce a avut ca urmare obţinerea unei eficienţe ridicate în reproiectarea unor produse de serie mare. Un asemenea produs reproiectat îl constituie de exemplu delco-ul pentru autoturismele de teren ARO, fabricat de „Electroprecizia“-Săcele. Analizîndu-se funcţiile produsului, s-a realizat o nouă soluţie constructivă simplificată, astfel că în final produsul are o masă materială redusă de la 1250 g/buc la 750 g/buc., crescînd în acelaşi timp siguranţa în exploatare. Pot fi amintite, de asemenea, rezultatele bune obţinute prin reproiectarea motoarelor electrice gabarit 160, a unor contoare monofazate, strunguri normale, aparataj electric auto, regulatoare de presiune, pompe dozatoare ş.a.

Asemenea realizări trebuie considerate un început, care evidenţiază rezultatele la care s-ar putea ajunge prin aplicarea în întreaga economie şi în mod organizat, a metodei analizei valorii. Extinderea analizei valorii impune ca fiecare minister să asigure măsuri de iniţiere a cadrelor de conducere şi specialiştilor din întreprinderi, centrale, minister, institute de cercetare şi proiectare, asupra conţinutului şi eficienţei acestei analize, adaptînd metoda la specificul ramurii. După părerea noastră se impune totodată elaborarea unor programe concrete de acţiune, pe centrale, întreprinderi şi produse, incluzînd cu prioritate, în prima parte a cincinalului, produsele de serie şi cele cu consumuri materiale ridicate. Ar trebui examinată şi oportunitatea includerii în planul unic, ca sarcină distinctă, a listei produselor care urmează să fie reproiectate în fiecare an prin metoda analizei valorii.

O PROBLEMĂ de însemnătate majoră pentru asigurarea valorificării superioare şi utilizării judicioase a resurselor materiale o reprezintă perfecţionarea sistemului de planificare, urmărire şi control a consumurilor materiale. Lărgirea sistemului de indicatori care se stabilesc prin planurile de dezvoltare economico-socială în domeniul consumurilor materiale răspunde tocmai unei asemenea cerinţe. În planul cincinal 1976—1980 acest sistem cuprinde trei indicatori complementari : a) normele şi normativele de consum planificate pe produse fizice şi grupe de produse ; b) indicii de valorificare, respectiv valoarea minimă a bunurilor materiale ce trebuie obţinută din unitatea de materie primă supusă prelucrării ; c) coeficienţii de utilizare a materialelor, adică proporţiile minime în care materiile prime sau materialele intrate în fabricaţie trebuie să se regăsească în produsele finite — care, referindu-se fiecare la o anumită latură a economisirii materialelor, caracterizează mai bine politica raţională de folosire şi valorificare a resurselor materiale.. Desfăşurat, pe ministere centrale şi întreprinderi acest sistem de indicatori constituie un etalon mai precis de verificare, în fiecare unitate, a încadrării în consumurile planificate. Avînd în vedere că şi fundamentarea echilibrului material al planului este susţinută prin nominalizarea integrală a producţiei planificate, rezultă măsura însemnată în care a crescut coerenţa internă a construcţiei planului — amplu proces iterativ, rezultat al unor analize complexe întreprinse în întreaga economie — în domeniul asigurării bazei materiale.

PLAN ● ANGAJAMENTE

CENTRALA INDUSTRIALĂ ŞI COSTURILE DE PRODUCŢIE

ACTIVITATEA unei centrale industriale ca, dealtfel, a oricărei unităţi economice, are efecte şi implică eforturi nu numai economice, ci şi de altă natură. Analiza noastră se limitează la eficienţa economică, pentru care există mai multe posibilităţi de exprimare, mai mulţi indicatori prin intermediul cărora ea poate fi măsurată. Am ales pe cei care, prin nivelul lor de generalitate şi sintetizare, au o mare putere de caracterizare : **rentabilitatea, volumul cheltuielilor totale şi materiale la 1 000 lei producţie marfă şi costurile unitare ale produselor.**

Privind situaţia prin prisma indicatorilor menţionaţi, se poate spune că, comparativ cu realizările din ultimul an al cincinalului trecut, **în primul trimestru al primului an al cincinalului revoluţiei tehnico-ştiinţifice, la Centrala Industrială de Îngrăşăminte Chimice-Craiova, a crescut eficienţa economică.** Aceasta se exprimă în : **creşterea ratei rentabilităţii** (cu 4%), **reducerea cheltuielilor totale şi materiale la 1 000 lei producţie marfă** (cu 3% şi respectiv 4%), ca şi în **reducerea costurilor unitare** la cele mai multe dintre principalele produse fabricate în unităţile productive ale centralei (graficul nr. 1).

Sporirea eficienţei economice nu este însă la nivelul celei planificate, posibile şi necesare, avînd în vedere dimensiunea şi calitatea factorilor de producţie (în primul rînd, nivelul tehnic al întreprinderilor) şi cerinţele actuale ale economiei naţionale. Deşi, aşa cum rezultă din graficul nr. 2, realizările sînt nu numai mai bune decît cele din anul trecut, dar şi mai aproape de nivelul sarcinilor de plan, ele se situează, încă, sub acest nivel. Cu oscilaţii de la o lună la alta, pe ansamblul trimestrului I 1976, volumul planificat a fost depăşit cu 5% la cheltuielile totale şi cu 7% la cheltuielile materiale la 1 000 lei producţie-marfă. Reţinem că diferenţa dintre cele două procente reflectă o creştere a ponderii cheltuielilor materiale în volumul total de cheltuieli, deşi volumul absolut al acestora la 1 000 lei producţie-marfă a scăzut. Nerealizări, faţă de plan, se înregistrează şi în ce priveşte rata rentabilităţii.

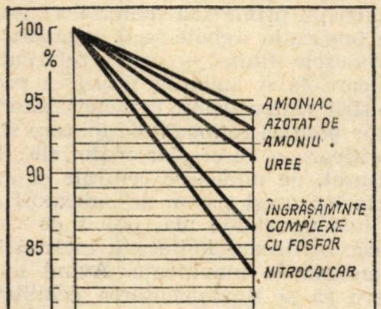

Graficul nr. 1 — *Dinamica costurilor unitare la unele dintre principalele produse ale centralei*

Contribuţia celor nouă unităţi productive ale centralei (în funcţiune, în perioadele analizate) atît la îmbunătăţirea indicatorilor de eficienţă în acest an comparativ cu anul trecut, cît şi la realizarea sarcinilor planificate pe acest an, este diferită. Astfel, comparativ cu anul trecut, la şapte dintre ele (printre care, combinatele din Craiova, Turnu Măgurele, Făgăraş şi Victoria), s-a redus volumul de cheltuieli la 1 000 de lei producţie-marfă, uşoare creşteri înregistrîndu-se doar la cele din Năvodari şi Tg. Mureş (la care nivelul indicatorului, comparativ cu media centralei, este, însă, mai redus).

CARE SÎNT CAUZELE, factorii care conduc la realizarea, respectiv nerealizarea indicatorilor de eficienţă economică la nivelul centralei industriale ?

Volumul de beneficii, care intră în relaţia de calcul a ratei rentabilităţii, este determinat, după cum se ştie, de trei factori : structura producţiei, volumul producţiei-marfă şi volumul costurilor aferente acestei producţii.

Şi în anul trecut şi în primul trimestru din acest an, volumul planificat de beneficii nu a fost realizat integral. În anul trecut, toţi cei trei factori au avut influenţă negativă, în timp ce în primul trimestru din acest an **schimbarea structurii producţiei** — fabricarea de produse mai rentabile decît cele planificate — a redus din nerealizările la care a condus influenţa negativă a celorlalţi doi factori. Fără a subestima influenţa negativă exercitată de nerealizarea volumului planificat de producţie-marfă, reţinem că principalul factor care a condus şi conduce la nerealizarea volumului planificat de beneficii şi, prin aceasta, a nivelului planificat al ratei rentabilităţii, este nerespectarea, respectiv **depăşirea costurilor planificate.** Această concluzie este şi mai clar pusă în evidenţă de structura, pe factori, a depăşirii volumului planificat al cheltuielilor la 1000 lei producţie-marfă. Acest ultim indicator este determinat numai de doi factori : structura producţiei şi costurile aferente producţiei-marfă. **Întreaga nerealizare a indicatorului cheltuieli la 1 000 lei producţie-marfă pe trimestrul I a.c. este datorată depăşirii costurilor.** Nerealizarea ar fi fost şi mai mare dacă nu s-ar fi exercitat influenţa favorabilă a schimbării structurii producţiei (schimbare care a însemnat însă neexecutarea unor produse planificate neonorarea unor contracte, penalizări etc.).

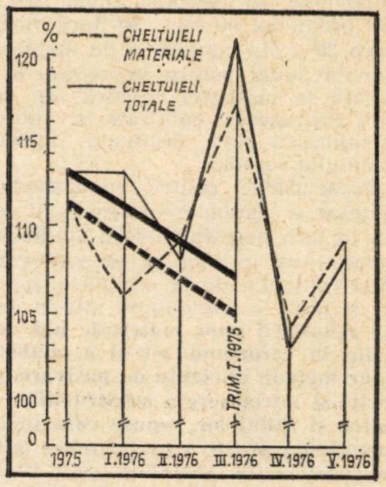

Graficul nr. 2 — *Dinamica indicelui de îndeplinire a planului la indicatorii volum de cheltuieli totale şi materiale la 1000 de lei producţie marfă*

Factor de influenţă asupra volumului planificat de beneficii volumul de producţie marfă este, la rîndul său, rezultanta acţiunii unui ansamblu de factori. Principalii factori care, în trimestrul I a.c., au condus la nerealizarea volumului planificat de producţie-marfă sînt **instalaţiile noi** (neintrări la

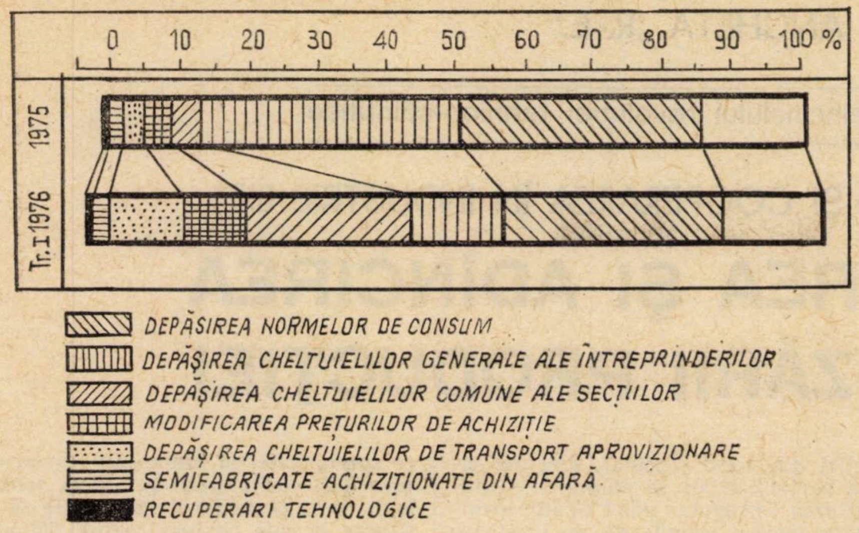

Graficul nr. 3 — *Structura, pe cauze, a depăşirii costurilor aferente producţiei marfă fabricate*

timp în funcţiune, neatingerea în termen a parametrilor proiectaţi) şi **defecţiunile la instalaţiile existente.** Centrala nu a întîmpinat neajunsuri deosebite nici în domeniul aprovizionării, nici în cel al desfacerii. Cum era de aşteptat, avînd în vedere specificul tehnologic al ramurii, „problemele" sînt legate de instalaţii. Vom reveni asupra acestui aspect.

Să descompunem acum, în componente, celălalt factor cu influenţă negativă asupra volumului de beneficii şi de cheltuieli la 1 000 lei producţie-marfă **— costurile aferente producţiei marfă.** Structura pe subfactori, pe cauze, a depăşirii costurilor planificate este redată în graficul nr. 3. Rezultă, deci, că principalele ponderi revin **depăşirii consumurilor specifice, cheltuielilor comune ale secţiilor şi cheltuielilor generale ale întreprinderilor.**

Analiza mai în profunzime, chiar dacă posibilităţile de cuantificare sînt mai reduse, arată că, la rîndul lor, consumurile specifice, cheltuielile comune şi cele generale sînt influenţate, în mare măsură, în această subramură industrială, de aceiaşi factori pe care i-am relevat la indicatorul volumul de producţie marfă, adică : intrarea în funcţiune şi atingerea la termen a parametrilor proiectaţi, întreţinerea şi exploatarea instalaţiilor. Neintrarea în funcţiune şi neatingerea în termenele planificate a parametrilor proiectaţi la noile obiective de regulă, cu consumuri specifice mai reduse, au ca efect nu numai nerealizarea volumului planificat de producţie-marfă, ci şi depăşirea consumurilor specifice medii planificate pe ansamblul unităţilor şi al centralei. În acest sens a acţionat, de exemplu, în perioada analizată, neatingerea parametrilor proiectaţi la unele capacităţi importante de la combinatul din Slobozia — una dintre unităţile la care volumul cheltuielilor la 1 000 lei producţie-marfă se menţine foarte ridicat.

Cheltuielile comune ale secţiilor sînt formate, în mare parte, din **cheltuielile cu întreţinerea şi repararea utilajelor.** Apariţia de numeroase defecţiuni la instalaţii, cu opririle corespunzătoare determină, de exemplu, la C.I.C. Valea Călugărească — o altă unitate cu un volum mare de cheltuieli la 1 000 lei producţie-marfă — atît nerealizarea volumului planificat de producţie, cît şi depăşirea cheltuielilor comune ale secţiilor.

În ce priveşte cheltuielile generale ale întreprinderilor, redăm structura acestora la una dintre unităţile productive ale centralei — Combinatul de îngrăşăminte chimice-Turnu Măgurele (graficul nr. 4). Pentru înţelegerea relaţiei între componentele cheltuielilor generale ale întreprinderii şi intrările în funcţiune ale noilor obiective reţinem, cu titlu de exemplu, că neintrarea la termen în funcţiune a noilor obiective conduce nu numai la nerespectarea disciplinei contractuale şi, deci, la plata de penalizări, dar valorile investiţiilor respective sînt transformate în împrumuturi pentru care se plătesc dobînzi. La rîndul lor, penalizările şi dobînzile generează lipsă de disponibil în cont, imposibilitatea de achitare în termen a facturilor şi... noi penalizări. Un adevărat cerc vicios. Punctul în care se poate ieşi însă din acest cerc îl constituie intrarea în funcţiune la termen a noilor instalaţii. Raţionamente asemănătoare se pot face şi pentru ceilalţi factori.

Fără îndoială că această analiză cauzală, factorială poate fi continuată. Intrarea în funcţiune şi atingerea parametrilor proiectaţi la termenele planificate, întreţinerea şi exploatarea instalaţiilor sînt determinate, la rîndul lor, de alţi factori, dintre care esenţiali sînt **calitatea materiilor prime şi a instalaţiilor achiziţionate** (deci calitatea activităţii de aprovizionare, import şi construcţii-montaj) şi **calitatea forţei de muncă** utilizată la repararea, întreţinerea şi exploatarea propriu-zisă a instalaţiilor. Ne oprim aici, întrucît răspunderea centralei industriale pentru creşterea eficienţei economice (exprimată prin indicatorii cu care am început analiza), este acum evidentă. Într-adevăr, una dintre raţiunile fundamentale ale înfiinţării centralelor industriale a fost aceea a creării condiţiilor pentru executarea centralizată a unor activităţi, plasate, în cea mai mare parte, în cîmpul relaţiilor dintre unităţile productive şi mediul lor înconjurător (investiţii, asigurarea forţei de muncă etc.), dar şi în interiorul unităţilor productive (organizarea producţiei şi a muncii, repararea şi întreţinerea utilajelor etc.).

Prin executarea centralizată a unor astfel de activităţi, se creează posibilitatea **concentrării în spaţiu şi timp a resurselor**, unei mai bune organizări şi utilizări a acestor resurse — îndeosebi a forţei de muncă — adică tot atîtea condiţii favorabile sporirii eficienţei economice. Preluarea de către centrale a atribuţiilor conferite constă, în esenţă, pe lîngă exercitarea efectivă a unor drepturi de decizie prevăzute în lege, în organizarea executării centralizate (la nivelul centralei) a activităţilor de tipul celor menţionate, astfel încît unităţile productive să dispună de toate resursele necesare (materiale, financiare şi umane), să-şi poată concentra întreaga atenţie asupra problemelor de producţie. Din acest punct de vedere, se poate spune că la centrala analizată anumite rezultate s-au obţinut în domeniul organizării activităţii de reparare şi întreţinere a instalaţiilor.

Problema încă incomplet soluţionată de care depind, practic, toate ramurile arborelui de eficienţă este aceea a forţei de muncă, cu toate componentele sale : selecţie, recrutare, calificare, perfecţionare, condiţii de muncă, condiţii sociale etc. Soluţiile sînt cunoscute : recrutarea din timp a forţei de muncă necesare, organizarea unor forme adecvate de calificare şi ridicare a calificării, concomitent cu asigurarea unor condiţii corespunzătoare de locuit şi de transport.

Ceea ce se cere, cu prioritate, în acest moment şi în perspectivă, din partea Centralei industriale de îngrăşăminte chimice-Craiova este o acţiune riguros organizată şi concertată pentru **aplicarea** soluţiilor conoscute, pentru sprijinirea unităţilor componente în rezolvarea problemelor legate de forţa de muncă. De aici trebuie pornit în efortul de creştere a eficienţei economice în industria de îngrăşăminte chimice.

Constantin COJOCARU

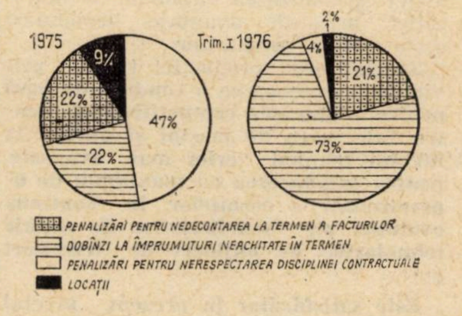

Graficul nr. 4 — *Structura cheltuielilor generale ale întreprinderii*

ANCHETA „R. E.“

Exigenţe ale cincinalului revoluţiei tehnico-ştiinţifice

SPECIALIZAREA ŞI COOPERAREA ÎN INDUSTRIE (III)*

PROFILAREA ŞI ADÎNCIREA SPECIALIZĂRII PRODUCŢIEI

PERFECŢIONAREA procesului de profilare şi de adîncire a specializării, pe baza unificării şi tipizării produselor, realizarea şi respectarea strictă a programelor de cooperare interuzinală, necesită un efort colectiv, o gîndire unitară în stabilirea unor acţiuni actuale, cît şi în perspectivă. **Profilarea şi specializarea producţiei trebuie să fie rezultatul unei opţiuni cu caracter economic, care porneşte de la compararea costurilor de producţie între varianta în care o anumită piesă sau operaţie se execută în întreprinderea proprie şi varianta de a recurge la un subfurnizor specializat.** Este însă tot atît de clar că, în ipoteza unei diviziuni accentuate a muncii, a unei specializări adîncite, se creează posibilităţi favorabile pentru reducerea costurilor de fabricaţie şi astfel specializarea raţională a fabricaţiei prezintă avantaje economice certe pentru producător.

Specializarea producţiei trebuie privită de asemenea **ca o condiţie de bază pentru asigurarea competitivităţii, pentru fabricarea de maşini şi utilaje la nivelul tehnicii celei mai avansate, pentru satisfacerea cu maximum de operativitate a cerinţelor, în continuă evoluţie, ale beneficiarilor de utilaje tehnologice, de mijloace de transport** etc.

Este satisfăcător în prezent nivelul atins în profilarea şi specializarea unităţilor componente ? Ce acţiuni desfăşoară, în continuare, centralele industriale în acest domeniu ? Ce impedimente se ridică, cum şi cine trebuie să ia măsuri pentru ca avantajele profilării şi specializării producţiei să fie puse mai bine în valoare ? Iată cîteva opinii în această privinţă.

Diversificarea producţiei în condiţiile unei eficienţe ridicate

„Creşterea rapidă, an de an, a producţiei de tractoare şi maşini agricole, necesitatea diversificării largi a acesteia, au pus în faţa specialiştilor noştri — ne relata inginerul **Simion Săpunaru**, directorul tehnic al Centralei industriale de tractoare şi maşini agricole Braşov — cerinţa găsirii şi aplicării acelor soluţii care să răspundă prompt acestui deziderat. Calea aleasă a fost profilarea şi adîncirea specializării producţiei.

Referindu-ne la producţia de tractoare, trebuie spus că, în prezent, unele tipuri sînt realizate la Braşov, altele la Craiova şi Miercurea Ciuc. Profilarea întreprinderilor pe producţia de tractoare, pentru a se atinge nivelul producţiei din acest cincinal, prezintă cîteva particularităţi, şi anume : — concentrarea întregului efort al întreprinderilor pentru asimilarea de tractoare noi şi nu pe transferuri de fabricaţie, care are drept efect pierderi mari de producţie, datorită lipsei de capacitate în asigurarea subansamblelor tampon ;

— corelarea mai bună a profilului întreprinderilor cu posibilităţile reale de proiectare şi execuţie de S.D.V. ;

— în structura producţiei de tractoare deplasarea ponderii spre cele de puteri mărite (80, 180 şi 360 CP) şi realizarea unei game variate de tractoare industriale.

Paralel cu profilarea, s-a acţionat şi se acţionează intens pentru **specializarea producţiei unor subansamble importante necesare tractoarelor.** Aceasta, pentru a se evita paralelismele şi a se realiza producţii concentrate, rentabile şi de mare productivitate. Iată două exemple : **Întreprinderea „Tractorul“— Braşov este specializată în fabricaţia de motoare,** ţinînd seama că, în acest domeniu, are o vastă experienţă şi tradiţia moştenită încă de pe vremea cînd fabrica motoare de avioane. Ea realizează o gamă largă de motoare, împărţite pe familii, caracterizate prin acelaşi alezaj şi cursă. În cadrul fiecărei familii există un mare grad de unificare şi tipizare a principalelor elemente ale motorului. De asemenea, **în fabricaţia elementelor hidraulice pentru tractoare şi maşini agricole a fost specializată o unitate din Galaţi,** care pînă nu demult executa o gamă largă de piese de schimb.

Cu ce efecte economice s-a soldat acţiunea de specializare a producţiei în centrala noastră ?

a) s-a creat posibilitatea de a se adopta unele tehnologii de grup pentru ansamblele de serie mare, ceea ce a dus la sporirea considerabilă a productivităţii muncii ;

b) a facilitat ridicarea calificării şi specializarea colectivului de muncă, fapt care s-a reflectat apoi în ridicarea calităţii produselor ;

c) a dat posibilitatea înfiinţării unor unităţi „satelit“ în locuri unde este asigurată forţa de muncă, fapt care a permis reducerea navetismului şi ridicarea gradului de industrializare a unor localităţi.

Avînd în vedere că realizarea producţiei de tractoare cît şi de maşini agricole este opera şi a altor unităţi din diferite centrale industriale ne-am propus ca, împreună, să asigurăm în viitor o asemenea redistribuire a reperelor şi subansamblelor încît să asigurăm serii mari de fabricaţie ce urmează a fi executate pe linii tehnologice specializate, să promovăm asemenea principii de organizare cît şi tehnologii, încît costurile de producţie să se situeze la cote cît mai reduse. Totodată, centrala industrială va trebui să fie mai promptă în urmărirea şi aplicarea strategiei sale pe linia adîncirii specializării producţiei“.

Adaptabilitate la cerinţele progresului tehnic

„Spre deosebire de întreprinderile care fabrică maşini şi utilaje, cele ce execută aparatură electrotehnică, fiind în marea lor majoritate creaţie a regimului nostru — ne sublinia inginerul **Ion Licu**, directorul Centralei industriale de maşini şi aparate electrice — au fost încă din proiectare profilate şi specializate pe diferite produse.

În 1975, de pildă, la întreprinderea „Electrobanat“—Timişoara a fost profilată o secţie de producţie pentru execuţia dispozitivelor de acţionare pentru întrerupătoare, realizîndu-se astfel o bună cooperare cu întreprinderea „Electroputere“ în executarea unor produse complexe. Profilarea acestei secţii s-a făcut ţinîndu-se seama de dotarea tehnologică a întreprinderii, de capacitatea ei tehnică, de posibilitatea cooperării cu specialişti din cadrul Institutului politehnic „Traian Vuia“ din Timişoara. De asemenea, întreprinderea „Electroputere“ şi-a completat profilul de fabricaţie, preluînd fabricarea unor gabarite de motoare electrice pe care le executa Întreprinderea constructoare de maşini Reşiţa. Preluarea este programată pe 3 ani şi vizează 18 tipuri de maşini. Pînă în prezent au şi fost asimilate 10 tipuri.

Aş vrea să mai menţionez că, pînă în 1975, celulele electrice prefabricate erau executate de Întreprinderea de celule electrice Băileşti, aparţinînd de centrala noastră, dar şi de alte unităţi nespecializate, cu deosebire cele aparţinînd de Ministerul Energiei Electrice. Începînd din acest an, unităţile Ministerului Energiei Electrice nu mai execută celule electrice de interior, ele intrînd în profilul întreprinderii noastre de la Băileşti. Dotarea cu utilaje, instalaţii şi standuri de probă, aplicarea unor tehnologii moderne, precum şi reproiectarea celulelor preluate permit obţinerea lor cu un consum de manoperă şi de metal simţitor mai scăzut faţă de condiţiile de realizare în atelierele improvizate ale beneficiarilor.

---

*) Revista economică numerele 22 şi 23 din 1976.

ECONOMIE NATIONALA

Date fiind condițiile deosebite create pentru fabricația de serie mare a celulelor electrice, considerăm că ar fi util ca acțiunea să fie continuată, cu sprijinul organelor centrale (ministere, C.S.P.), **în sensul concentrării totale la Băilești a fabricației de celule electrice pentru a se putea valorifica într-un grad mai înalt efectele bune ale specializării producției.**

O sferă vastă pentru extinderea profilului și adîncirea specializării întreprinderilor centralei noastre o deschide **programul de asimilări pentru diminuarea importurilor.** În acest sens, în unele întreprinderi organizăm ateliere specializate pentru înnoirea unor produse care pînă în prezent se importau (echipamente pentru locomotive la I.E.P.C., rezistențe glazurate la „Electroceramica“, produse în construcție antigrizutoasă la „Electrobanat“, „Electromotor“, transformatoare și aparataj pentru cuptoare electrice la „Electroputere“).

Întreaga acțiune a procesului de profilare și specializare a producției are în vedere, în permanență, creșterea competitivității produsului și a eficienței economice în contextul creșterii și diversificării producției cu investiții minime. Dar rezultatele acțiunilor desfășurate ar putea fi mult mai bune dacă n-am întîmpina și unele greutăți. **Nu de puține ori**, de pildă, **sîntem puși în situația de a executa piese care constituie profilul de fabricație al unor întreprinderi specializate.** Este vorba de organe de asamblare, radiatoare de țevi, recipienți, părți tipizate din componența mașinilor electrice și aparatajului de înaltă tensiune etc. **Fiind obligați să executăm unele din acestea, cheltuim multă manoperă și materiale în plus, ceea ce afectează, bineînțeles, ritmicitatea producției, programele de înnoire a fabricației, eficiența economică.** O asemenea situație trebuie rezolvată de minister, în sensul de a prevedea crearea de capacități corespunzătoare unor asemenea producții de accesorii.“

Aprovizionarea tehnico-materială și efectele specializării

„În țara noastră — se subliniază în răspunsul trimis redacției sub semnătura **ing. St. Mureșan**, director tehnic al Institutului de cercetări și proiectări vagoane Arad — unitățile care produc vagoane au de acum un profil bine definit. La Arad se produc vagoane de călători, la Drobeta Turnu-Severin, diferite tipuri specializate de vagoane pentru transporturi specializate, la Caracal, vagoane de mărfuri generale.

În cadrul fiecărei unități există linii de fabricație pentru diferite repere și subansamble, pentru montaj. Referindu-mă concret la Întreprinderea de vagoane Arad, trebuie să subliniez că aici întregul proces de fabricație este organizat pe fluxuri tehnologice, că fiecare tip de vagon se realizează în cadrul unei linii de fabricație. Pentru anumite repere și subansamble tipizate (dispunem în această privință de o bogată experiență) care se utilizează la toate tipurile de vagoane, s-au organizat ateliere și secții de execuție cu activitate specializată.

Acest proces complex de profilare și adîncire a specializării a reclamat timp și un însemnat volum de investiții. Astăzi, însă, **datorită gradului ridicat de organizare a producției, industria noastră de vagoane asigură întregul necesar al transporturilor feroviare interne, concomitent cu crearea unor mari disponibilități de astfel de produse pentru export.** Vagoanele de călători și de mărfuri cu inscripția „Made in Romania“, livrate astăzi în numeroase țări ale lumii, constituie o dovadă a nivelului competitiv pe care l-au atins.

Între problemele pe care dorim să le ridicăm mai ales în privința folosirii mai depline a avantajelor pe care le au profilarea și adîncirea specializării, sînt cele care privesc **aprovizionarea tehnico-materială corespunzătoare.** Cu toate progresele înregistrate în acest domeniu, se manifestă încă o serie de neajunsuri, mai ales din punctul de vedere al calității și gamei sortimentale. Solicităm, întrucît cheltuim multă energie și fonduri bănești peste cotele admise, ca materialele elaborate de unitățile Ministerului Industriei Metalurgice pentru construcția de vagoane să fie în conformitate cu normele internaționale ale căilor ferate, conținînd caracteristici chimice și mecanice ridicate. Pentru aceasta este necesar :

— să se lamineze profile speciale din oțeluri cu rezistență sporită (exemplu profile Z cu aripi mari, L cu aripi neegale, profile U economice și altele);

— să se realizeze profile extrudate din oțel de calitate OL 52 din grosimi de platbenzi pînă la 100 mm etc.“

De la a face de toate — la producția specializată

„Că profilarea și specializarea producției, a întreprinderilor se soldează cu efecte economice deosebite — ne relata **ing. A. Leonte**, directorul Institutului de cercetare-proiectare FAUR al întreprinderii „23 August“-București — ne dovedește propriul exemplu. Cine nu știe, de pildă, că pînă nu de mult întreprinderea „23 August“ era considerată „mecanic șef“ al ramurii. Și lucrurile cam așa stăteau. Întreprinderea producea de toate, planurile se schimbau des, răspundea la solicitări operative etc. Toate acestea însă aveau și un revers : eforturi mari în producție, greutăți în organizarea muncii, eficiență scăzută etc. Situația s-a schimbat însă radical odată cu trecerea la aplicarea primelor măsuri privitoare la profilarea sectoarelor de activitate, la specializarea și adîncirea producției. În prezent, în cadrul întreprinderii funcționează 4 fabrici cu o producție profilată și specializată :

— fabrica de locomotive Diesel hidraulice și electrice în gama de puteri 180—1500 CP pentru diferite ecartamente și condiții de exploatare ;

— fabrica de motoare Diesel în gama de puteri 250—1200 CP ;

— fabrica de utilaje complexe pentru industria cimentului, chimică, metalurgică și a lemnului ;

— fabrica de aparataj de frînă pentru locomotive și vagoane.

Actualmente întreprinderea „23 August“ fiind profilată pe o structură bine definită, se înscrie, cu majoritatea producției sale, într-o specializare evidentă, care îi dă posibilitate să acționeze continuu și în mod eficient pentru îmbunătățirea parametrilor calitativi și funcționali ai produselor, pentru obținerea unui grad sporit de economicitate, prin unificarea și tipizarea componentelor diferitelor produse.

Este incontestabil că avantajele profilării și specializării sînt mari și că, pe această cale, va trebui perseverat. De aceea, și în actualul cincinal continuăm acțiunea de unificare și tipizare a reperelor și subansamblelor comune ale produselor, de organizare, în cadrul diferitelor fabrici din întreprindere, a unor linii tehnologice specializate, de adîncire a specializării fiecărui compartiment de producție. Urmărim prin aceasta o mai bună folosire a rezultatelor din cercetare-proiectare, a capacității sectoarelor tehnologice și de execuție, diminuarea cheltuielilor materiale pe unitatea de produs, inclusiv a costurilor de producție.

În încheiere, aș dori să relev că **eficiența activității ar fi și mai mare dacă întreprinderea noastră ar putea să-și procure mai lesne unele materiale de care are nevoie. Se face în prezent tot mai simțită lipsa unei unități specializate în domeniul fabricării elementelor elastice, cum sînt : suspensii cauciuc-metal, elemente de preluare a șocurilor și vibrațiilor etc. De asemenea, nu există o întreprindere specializată în fabricarea elementelor din cauciuc cu anduranță corespunzătoare.** Lipsa unor asemenea unități specializate face ca ponderea importului de astfel de elemente să fie încă mare.“

Dacă toate „opțiunile“ ar fi materializate

Procesul profilării și, mai ales, al **specializării producției** construcțiilor de mașini parcurge în prezent o perioadă de intensificare accentuată, în scopul realizării sarcinilor trasate de partid în legătură cu sporirea continuă a eficienței economice. Cu toate acestea — așa cum a rezultat din ancheta întreprinsă — efectele acțiunii de profilare-specializare nu sînt și nu apar peste tot corespunzătoare. Cauzele sînt multiple.

Dacă specializarea pe linie orizontală, să-i spunem așa, s-a îmbunătățit mult în decursul anilor, ca urmare a intrării în funcțiune a unor noi și importante capacități de producție, specializarea pe verticală — axată pe fabricarea componentelor sau pe anumite faze ale unui proces tehnologic — continuă să ridice nenumărate probleme. Sînt întreprinderi care păstrează încă un grad de integrare relativ ridicat, nu numai în raport cu unități similare din alte țări, dar și în raport cu posibilitățile de specializare ce le oferă economia. În această situație se află, de pildă, Întreprinderea mecanică Timișoara, întreprinderile „Progresul“-Brăila și „Nicolina“-Iași. Un grad ridicat de integrare păstrează și Întreprinderea de autocamioane-Brașov și întreprinderea de autoturisme-Pitești. Multe din componentele produselor a-

Anchetă realizată de

V. BOESCU
L. ȚINTEA

(Continuare în pag. 9)

Într-unul din numerele viitoare : aspecte privind necesitatea îmbunătățirii mecanismului de cooperare între întreprinderi.

ÎNTREȚINEREA ȘI REPARAREA FONDURILOR FIXE, CONDIȚII ALE PRELUNGIRII DURATEI LOR DE FUNCȚIONARE

CINCINALUL în care am pășit se caracterizează prin accentuarea procesului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate; în această perioadă se va realiza un ritm înalt de creștere a forțelor de producție, de modernizare a întregii economii pe baza continuării intense a industrializării țării.

Programul de investiții pentru anii cincinalului se ridică la circa 1 000 miliarde lei, iar valoarea fondurilor fixe ce se vor pune în funcțiune, la peste 700 miliarde lei. Aceste cifre vorbesc de la sine despre marile eforturi la care s-a angajat poporul român pentru a asigura progresul rapid al economiei, științei și culturii, condiții superioare de muncă și viață oamenilor muncii de la orașe și sate. Este de subliniat, în același timp, răspunderea care revine tuturor celor ce muncesc în utilizarea acestor fonduri, importanța covîrșitoare pe care o capătă creșterea eficienței muncii sociale în condițiile unui potențial productiv mult mărit.

Volumul fondurilor fixe din economia națională se ridica la 31 decembrie 1975 la 1 200 miliarde lei, din care aproximativ 2/3 au fost create în ultimii zece ani. Pornind de la sarcinile trasate de conducerea partidului în legătură cu folosirea cît mai eficientă a fondurilor, în programele adoptate de ministere, centrale, întreprinderi privind reducerea costurilor de producție, o importanță majoră au măsurile care vizează îmbunătățirea exploatării, întreținerii și reparării fondurilor fixe, acțiune care — concomitent cu reducerea costurilor de producție — este menită să asigure și o folosire mai îndelungată a acestora peste duratele de serviciu normate.

Din datele privind volumul amortizării aferent fondurilor fixe utilizate, după expirarea duratei de serviciu normate, rezultă că în cincinalul anterior acesta s-a ridicat la peste 11% din volumul total al amortizării, avînd o ușoară tendință de creștere de la an la an. Aceasta înseamnă că un volum important de fonduri fixe sînt menținute în funcțiune și după expirarea duratei de serviciu normate, fapt confirmat și de un sondaj efectuat la o serie de întreprinderi din București (vezi tabelul).

După cum se poate vedea, în analiză au fost luate numai fonduri fixe din categoria a 4-a, ținînd seama de aportul nemijlocit al acestora la realizarea producției materiale, la creșterea producției și a productivității muncii, la reducerea costurilor de producție. Este de relevat situația din subramura industriei textile, unde la unitățile analizate majoritatea fondurilor fixe enunțate în tabel aveau durata de serviciu normată depășită cu peste 10 ani.

Denumirea fondurilor fixe	Durata de serviciu normată — ani —	Total fonduri fixe din care în %: În cadrul duratei normate	Cu durata depășită: 1—5 ani	6—10 ani	peste 10 ani
— Strunguri paralele	10—21	57	20	13	10
— Mașini de frezat	15—21	85	5	10	—
— Strunguri revolver automate și semiautomate	15	75	25	—	—
— Mașini, utilaje și instalații pentru construcții de mașini și prelucrarea metalului	10—21	90	6	4	—
— Mașini de țesut automate pentru bumbac	17	—	—	—	100
— Mașini și instalații din filaturile de fibre liberiene și din filaturile de lînă	18	67	—	—	33
— Mașini de țesut fire tip mătase	18	—	23	40	37
— Mașini rectilinii de tricotat cu ace cu limbă, cu acționare mecanică	14	—	63	16	21
— Mașini de cusut piele și înlocuitori de piele	15	—	27	4	69

Situația este semnificativă în ceea ce privește posibilitatea practică de realizare a unor durate de serviciu normate cu mult peste cele actuale. Dacă se are în vedere faptul că multe din fondurile fixe din unitățile analizate au fost puse în funcțiune în ultimii zece ani și că duratele de serviciu normate nu au putut fi încă atinse sau mult depășite, se poate trage concluzia că în viitor volumul fondurilor fixe menținute în funcțiune după îndeplinirea duratei de serviciu normate va fi în continuă creștere.

Pentru folosirea eficientă a acestora, este necesar ca unitățile economice **să aplice cu strictețe programele de măsuri privind întreținerea și repararea fondurilor fixe, să aibă în vedere executarea, odată cu lucrările de reparații, a unui volum sporit de lucrări cu caracter de modernizare, care să asigure îmbunătățirea performanțelor tehnico-economice ale mașinilor, utilajelor și instalațiilor.**

Din analiza modului în care se realizează indici de folosire a mașinilor, unelte rezultă că mai sînt încă rezerve în folosirea acestora. În unele cazuri mașini de mare complexitate și randament nu sînt folosite complet nici într-un schimb deși, așa cum s-a stabilit de către conducerea superioară de partid, este imperios necesară folosirea acestora în două sau chiar trei schimburi. O situație necorespunzătoare a existat în folosirea utilajelor de construcții, fiind prevăzute o serie de măsuri menite să ducă la înlăturarea grabnică a lipsurilor semnalate. Se impune ca toți factorii de răspundere din acest sector de activitate, organele financiar-bancare să acționeze cu hotărîre pentru traducerea în viață a măsurilor adoptate.

Folosirea efectivă a fondurilor fixe o perioadă îndelungată peste durata de serviciu normată **impune necesitatea analizării posibilității de prelungire a duratelor de serviciu normate.** Aceasta va avea ca efect reducerea costurilor de producție ca urmare a micșorării cotelor de amortizare, va cointeresa unitățile în folosirea cît mai eficientă a fondurilor de producție ce le au în dotare. Un efect pozitiv al prelungirii duratelor de serviciu normate a fondurilor fixe îl constituie reducerea fondurilor de investiții pentru înlocuirea fondurilor fixe a căror durată de serviciu normată expiră după actuala reglementare.

Actuala reglementare a amortizării fondurilor fixe, adoptată prin Legea nr. **62/1968**, stabilește principiul amortizării fondurilor fixe din momentul punerii în funcțiune a fondului fix pînă la scoaterea acestuia din serviciu, deci și după expirarea duratei de serviciu normate. În aceeași reglementare este prevăzut că din amortizarea aferentă fondurilor fixe utilizate după expirarea duratei de serviciu normate, o cotă de pînă la 25% rămîne la dispoziția unităților economice pentru efectuarea de reparații capitale și modernizări ale fondurilor fixe, iar o cotă de pînă la 15% rămîne la dispoziția centralelor industriale pentru efectuarea de investiții productive. În practică, datorită măsurilor ce s-au luat ca totalitatea investițiilor să fie cuprinse în plan, prevederea cu privire la lăsarea la dispoziția centralelor a unei cote de pînă la 15% din amortizarea aferentă fondurilor fixe utilizate după expirarea duratei de serviciu nu și-a mai găsit aplicabilitate în ultimii 3 ani, astfel că cointeresarea unităților, pe această cale, în mai buna utilizare a fondurilor fixe, nu mai operează.

O măsură pe care o consider a fi de natură să stimuleze unitățile economice în menținerea în funcțiune a fondurilor fixe și după expirarea duratei de serviciu normate **ar fi adoptarea principiului amortizării fondurilor fixe numai pe perioada duratei de serviciu normate.** Faptul că unitățile nu mai sînt obligate să plătească amortizarea se va reflecta pozitiv în reducerea costurilor de producție și implicit în beneficii, din care o parte revine și unităților economice pentru autofinanțare și premii.

Așa cum s-a mai arătat, în permanență a existat un volum de peste 10% din totalul fondurilor fixe amortizabile care au fost menținute în funcțiune și după expirarea duratei de serviciu normate. În condițiile în care aproximativ 2/3 din volumul total al fondurilor fixe din economie sînt puse în funcțiune în ultimii zece ani, deci cu caracteristici tehnice îmbunătățite și performanțe la nivelul cuceririlor științei din ultimii ani, capătă o importanță deosebită folosirea eficientă a acestora pe o perioadă cît mai îndelungată. Societatea este vital interesată în utilizarea cît mai rațională și pe o perioadă îndelungată a acestor fonduri; consecința unei asemenea utilizări este diminuarea necesarului de fonduri fixe și deci de investiții, ceea ce va crea și posibilitatea disponibilizării unor produse pentru alte nevoi interne sau pentru export. Pentru crearea cadrului legal care să oblige unitățile economice să folosească tot mai eficient fondurile fixe de care dispun, consider util să se **studieze posibilitatea prelungirii actualelor durate de serviciu normate ale fondurilor fixe.** Concomitent, se impun măsuri pentru **adaptarea normativelor tehnice privind întreținerea și repararea fondurilor fixe,** astfel încît, prin îmbunătățirea calității reviziilor și reparațiilor — de regulă — să se asigure prelungirea duratelor de serviciu normate fără a fi necesare reparații capitale suplimentare.

În scopul îmbunătățirii calității reparațiilor se impune asigurarea dotării corespunzătoare cu utilaje, aparatură și scule a sectoarelor de reparații, precum și asigurarea forței de muncă calificate la nivelul volumului de lucrări și al complexității acestora. O atenție deosebită va trebui să se acorde activității de proiectare, asimilare și execuție în unitățile deținătoare a pieselor de schimb pentru utilajele specifice și unicat și mai ales a celor din import, precum și activității de recondiționare a pieselor și subansamblelor în timpul reparațiilor sau a celor provenite de la utilajele scoase din funcțiune.

Nicolae DUȚĂ
Ministerul Finanțelor

SPECIALIZAREA PRODUCŢIEI

(Urmare în pag. 7)

cestora (piese turnate, forjate, motor, ambreaje, punți etc.) continuă să fie executate în una și aceeași unitate.

Ținînd seama că fenomenele respective se petrec **în cadrul aceleiași centrale industriale, ca urmare a unei specializări insuficiente — mai ales pe linie verticală — numărul unităților care contribuie la realizarea unui produs complex fiind relativ redus, funcția de furnizor revine adesea unei întreprinderi nespecializate. Insuficienta capacitate, ca și numărul relativ redus al întreprinderilor furnizoare în măsură să fabrice componente în serii mici, precum și refuzul unităților mari de a accepta comenzi în serie mică sau mijlocie, impun acțiunii de specializare rezolvarea diferitelor probleme de optimizare dimensională.** De altfel, în această privință au apărut și apar o serie de neajunsuri care se răsfrîng negativ asupra relațiilor de cooperare interuzinală, asupra menținerii în întreprinderi a unor rezerve de capacități (situație neeconomică) pentru executarea diferitelor repere și organe de mașini, neasigurate de unitățile specializate.

Firește, problema în sine își poate găsi rezolvarea. Odată cu intrarea în funcțiune a noi capacități (multe din ele vizează tocmai locurile înguste actuale, necesitatea organizării unei producții specializate într-un domeniu sau altul) au fost transferate acestora o serie de subproduse, ansamble din unități care aveau o producție mare, concentrată. Desigur, **continuarea acțiunii de dezintegrare a fabricației, mai ales în marile întreprinderi, prin concentrarea de ansamble și piese comune unei familii de produse în unități specializate** (exemplu : autovehiculele autopropulsate, autoturisme, autotrailere, autocamioane grele, agregate autopropulsate pentru agricultură sau lucrări terasiere etc.), **ar permite obținerea unor sporuri însemnate de producție, valorificarea mai bună a capacităților de producție, economii materiale prin diminuarea consumurilor specifice.**

Concentrarea fabricației de motoare Diesel rapide pentru autovehicule și scopuri industriale — care are loc în prezent, spre exemplu, în trei întreprinderi — atrage după sine avantaje incontestabile, prin mărirea seriilor și încărcarea mai bună a liniilor automate de fabricație. Același efect l-ar avea organizarea fabricației de serie mare de ambreiaje sau punți de diferite tipuri de autovehicule. În domeniul utilajelor tehnologice caracterizate prin fabricație de serie mică sau unicate, se poate ajunge la o specializare a întrepriderilor prin gruparea mai rațională a acestora pe anumite „familii“ de utilaje, avînd caracteristici constructive și funcționale similare.

Dar, așa cum subliniam mai înainte, accentuarea procesului de profilare-specializare poate avea loc în măsura în care anumite neajunsuri care se manifestă (de mai multă vreme) ar fi înlăturate. Acestea se referă, în special, la :

— **deficiențe de cooperare.** Atributul de întreprindere specializată implică o mare răspundere, în primul rînd în acoperirea necesarului economiei cu produsele care fac obiectul specializării, și respectarea riguroasă a obligațiilor asumate. Se cere dimensionarea acestor întreprinderi în raport cu nevoile unităților beneficiare, adaptarea producției lor la caracteristicile tehnico-funcționale solicitate ;

— **prețurile produselor de cooperare.** Includerea în preț a unor rate prea mari de beneficii face ca, pe ansamblu, să nu se valorifice pe deplin avantajele specializării. Această practică a majorității întreprinderilor furnizoare de ansamble sau subansamble (producție specializată) pune sub semnul întrebării însăși esența specializării, respectiv principiul opțiunii fundamentate economic între „integrare“ și „cooperare“ ;

— **lipsa unui cadru normativ de ansamblu, care să cuprindă, într-un tot unitar, atît indicațiile metodologice de natură să promoveze specializarea și cooperarea interuzinală, cît și indicatorii economici, care să măsoare eficiența reală a specializării, să stimuleze cooperarea ca mijloc de creștere a productivității muncii sociale.** Fundamentarea teoretică și practică a unui astfel de cadru normativ, în condițiile concrete ale economiei noastre, ar veni, desigur, în întîmpinarea eforturilor îndreptate de întreprinderi și centrale industriale spre atingerea unor nivele superioare de eficiență și competitivitate.

Înlăturarea acestor neajunsuri impune măsuri urgente. Datoria centralelor industriale, cît și a ministerelor de resort este de a analiza temeinic diferitele aspecte și deficiențe și de a ajuta efectiv la soluționarea lor, astfel încît procesul de profilare și adîncire a specializării să aibă loc în cele mai bune condiții, asigurîndu-se, peste tot, obținerea unei maxime eficiențe economice.

INVESTIGAŢIE „R.E."

O corelaţie de bază a eficienţei producţiei agricole

CHELTUIELI DE PRODUCŢIE — RANDAMENTE (I)

Concluzii pe marginea unei analize economico-financiare comparative în 11 cooperative agricole de producție

- ● Acum, în timpul campaniei agricole, calitatea lucrărilor determină nivelul randamentelor, al costurilor, eficiența producției !
- ● Într-un deceniu — peste 210 miliarde lei investiții alocate... pentru modernizarea agriculturii.
- ● O necesitate obiectivă: devansarea ritmului de creștere a cheltuielilor materiale de către ritmul de creștere a producției agricole
- ● Cum sînt reflectate condițiile de irigare în nivelul producției și al prețului de cost?
- ● Prețul de cost în CAP — un indicator încă eterogen. De ce ? Ce trebuie făcut ?

DECLANȘAREA operațiilor din campania agricolă de vară aduce în actualitate problema efortului cu care sînt obținute rezultatele de producție, cu alte cuvinte problema raportului dintre cheltuielile de producție și rezultatele economico-financiare. În aceste zile, fiecare lucrător, fiecare cadru de conducere din agricultură, trebuie să ia cu prioritate în considerație faptul că recoltarea la timp, diminuarea pierderilor în timpul recoltării și transportului, însămînțarea unei suprafețe cît mai mari cu culturi duble și executarea în timpul optim și de calitate a lucrărilor de întreținere la celelalte culturi sînt în măsură să sporească efectiv recolta. După cum se știe, cu cît producția este mai mare, cu atît cheltuielile pe unitatea de produs sînt mai mici, sporirea producției și raționalizarea cheltuielilor fiind principalele căi de reducere a prețului de cost.

Evidențierea acestor aspecte în perioada campaniilor agricole, cînd se execută un mare volum de lucrări și, deci, se cheltuiesc sume importante pentru obținerea producției, se impune cu atît mai mult, cu cît baza materială a agriculturii cunoaște un ritm de dezvoltare accelerat.

Dacă exemplificăm procesul de înnoire pe care îl parcurge agricultura noastră în deceniul 1970—1980, fie sub aspectul modernizării structurii fizice a bazei tehnico-materiale, fie sub aspectul volumului de investiții alocat, de peste 210 miliarde lei, se constată o creștere importantă a capacității de producție, în măsură să asigure o bună aprovizionare a industriei cu materii prime și a populației cu produse agroalimentare, precum și importante disponibilități pentru export.

Tabelul nr. 2

Nivelul comparativ al prețului de cost la principalele culturi în 1975 (în % față de nivelul realizat în medie pe județ)

	Cooperativa agricolă	Grîu – secară neirigat	Grîu – secară irigat	Porumb boabe neirigat	Porumb boabe irigat	Sfeclă de zahăr neirigat	Sfeclă de zahăr irigat
Consiliul intercooperatist Poiana Mare	Viața Nouă	–	142,5	–	91,9	–	76,5
	Timpuri Noi	–	91,4	–	63,8	–	90,9
	Inainte	–	72,6	–	57,9	–	76,9
	Tunarii Vechi	–	86,5	–	78,9	–	81,4
	Desa	132,5	–	120,0	–	85,7	–
	Total județ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Consiliul intercooperatist Valea Stanciului	Comoșteni	136,9	–	112,9	–	93,7	–
	Gîngiova	71,8	–	83,0	77,3	–	106,1
	Horezu Poenari	109,6	–	69,5	–	92,0	–
	Grecești	92,7	–	93,8	–	89,3	–
	Valea Stanciului	98,5	–	79,0	–	77,9	–
	Bîrza	94,9	–	100,9	–	89,7	–

Tabelul nr. 1

Producția medie la principalele culturi în 1975 (kg/ha)

	C.A.P.	Grîu-secară	Porumb boabe	Sfeclă de zahăr
Consiliul intercooperatist Poiana Mare	Viață Nouă x)	3348	8436	70153
	Timpuri Noi x)	3592	7695	37553
	Inainte x)	4150	11200	60015
	Tunarii Vechi x)	3400	10011	31160
	Desa	2908	2107	24607
Consiliul intercooperatist Valea Stanciului	Comoșteni	2810	4183	36836
	Gîngiova	3340	5207	27541
	Horezu Poenari	3308	5435	31190
	Grecești	3120	5268	38394
	Bîrza	3883	5218	37173
	Valea Stanciului	4050	4603	40848

x) Cultivă în condiții de irigare

Dezvoltarea bazei tehnico-materiale a agriculturii este necesar să fie însoțită de o creștere mai rapidă a producției, care să justifice sub raportul eficienței, majorarea destul de însemnată a cheltuielilor materiale în agricultură de la un cincinal la altul.

Astfel, în cincinalul 1971—1975, față de cincinalul 1961—1965, ponderea cheltuielilor materiale în producția globală agricolă a crescut de la 38,0 la 47,3 la sută[1]). Or. în aceeași perioadă, producțiile medii la hectar sau pe cap de animal au sporit, nu însă în măsură să diminueze cheltuielile de producție pe unitate de produs.

De ce randamente și costuri diferite în condiții asemănătoare ?

Sarcina stabilită pentru actualul cincinal, de reducere a cheltuielilor materiale cu circa 2% față de nivelul atins în cincinalul precedent, este pe deplin realizabilă în condițiile intensificării agriculturii, ale industrializării proceselor de producție, prin sporirea randamentelor și prin creșterea valorii create de fiecare leu cheltuit.

Tabelul nr. 3

Structura prețului de cost în 1975

A. La culturile irigate

C.A.P.	Cultura	Total cheltuieli de producție	din care: cu retribuirea muncii	cu îngrășămintele chimice	cu plata lucrărilor SMA	Cheltuieli cu irigațiile	Cheltuieli comune	Cheltuieli generale	Alte cheltuieli.
Viața Nouă	grîu	100,0	3,7	13,4	28,4	4,4	18,0	9,0	6,0
	porumb	100,0	18,9	14,7	14,7	5,4	15,1	7,6	23,6
	sfeclă zahăr	100,0	31,2	12,4	12,1	4,7	12,9	6,4	20,3
Timpuri Noi	grîu	100,0	3,9	19,4	32,2	4,0	2,2	9,1	29,2
	porumb	100,0	14,7	17,3	27,6	4,9	2,2	9,1	24,2
	sfeclă zahăr	100,0	39,5	13,5	19,0	2,1	2,2	9,1	14,6
Inainte	Grîu	100,0	9,3	21,4	34,8	5,2	2,8	3,6	22,9
	porumb	100,0	43,7	15,8	11,3	3,0	1,3	1,7	23,2
	sfeclă zahăr	100,0	48,0	10,1	24,3	1,3	1,4	1,9	13,0
Tunarii Vechi	grîu	100,0	3,3	10,3	46,1	0,9	7,1	7,8	24,5
	porumb	100,0	35,4	16,4	10,5	1,4	7,1	7,8	21,4
	sfeclă zahăr	100,0	30,2	18,1	24,2	1,0	7,5	7,8	11,2
B. La culturile neirigate									
Desa	grîu	100,0	5,5	14,9	32,3	–	5,5	16,8	25,0
	porumb	100,0	20,7	22,9	22,4	–	3,2	9,7	21,1
	sfeclă zahăr	100,0	45,5	7,1	17,1	–	2,3	7,1	20,9
Comoșteni	grîu	100,0	3,3	12,6	47,2	–	8,4	7,4	21,1
	porumb	100,0	28,3	11,0	28,6	–	8,4	8,1	15,6
	sfeclă zahăr	100,0	34,6	17,2	21,5	–	8,4	7,6	10,7
Gîngiova	grîu	100,0	7,7	24,4	27,7	–	5,1	8,1	27,0
	porumb	100,0	23,7	14,7	32,4	–	5,2	8,6	15,4
	sfeclă zahăr	100,0	–	–	–	–	–	–	–
Horezu Poenari	grîu	100,0	23,4	14,0	31,7	–	11,9	0,3	18,7
	porumb	100,0	56,3	6,7	17,5	–	11,9	3,4	4,2
	sfeclă zahăr	100,0	60,8	8,4	15,5	–	11,9	3,4	0
Grecești	grîu	100,0	5,0	11,1	37,9	–	9,5	3,9	32,6
	porumb	100,0	37,0	15,2	14,3	–	14,0	3,3	16,2
	sfeclă zahăr	100,0	46,7	11,4	14,7	–	8,1	4,0	15,1
Bîrza	grîu	100,0	6,1	22,1	33,1	–	9,9	4,0	24,8
	porumb	100,0	37,7	2,2	17,4	–	5,5	2,4	34,8
	sfeclă zahăr	100,0	54,8	9,8	16,7	–	5,5	2,2	11,6
Valea Stanciului	grîu	100,0	10,5	20,1	36,0	–	2,8	2,5	28,1
	porumb	100,0	53,8	18,1	16,3	–	1,7	1,8	8,3
	sfeclă zahăr	100,0	65,9	5,8	17,4	–	1,1	1,2	8,6

Din tabelul nr. 1 rezultă o diferențiere accentuată a producției medii la hectar obținută în 1975, la principalele culturi, de cele 11 cooperative agricole de producție. Aceasta este de fapt cauza esențială care favorizează și diferențierea nivelului prețului de cost. Diferențele de randamente la unitatea de suprafață sînt uneori destul de importante; se constată chiar că unele cooperative agricole care nu dispun de sisteme de irigare obțin randamente superioare la hectar față de cele care irigă culturile. De aici se desprinde concluzia firească că **în unele cazuri, cheltuielile cu utilizarea apei,** atunci cînd aceasta nu este utilizată la momentul potrivit și în cantitățile recomandate — deși reduse ca pondere în structura prețului de cost — **nu au o eficiență economică corespunzătoare,** nu contribuie la reducerea prețului de cost ci, dimpotrivă, la creșterea lui.

Din tabelul nr. 2 rezultă nivele diferite ale prețului de cost la culturile irigate față de cele neirigate. Atrage atenția în mod deosebit faptul că, de regulă, prețul de cost pe unitate de produs la grîul irigat în cooperativele investigate este mai ridicat decît la grîul obținut în condiții de neirigare; la porumb și sfeclă de zahăr, aceste diferențe sînt mai mici. O primă explicație constă în pierderile de recoltă înregistrate la grîu în condițiile inundațiilor din iulie 1975, ceea ce a nivelat întrucîtva producțiile medii de grîu la hectar, indiferent dacă a fost cultivat în regim irigat sau neirigat. O altă explicație, recunoscută de specialiști, constă în faptul că datorită perioadei de vegetație și condițiilor pedoclimatice specifice țării noastre, cultura grîului răspunde în mai mică măsură condițiilor de irigare. La aceste explicații, de ordin obiectiv se adaugă și altele, de ordin subiectiv : spre exemplu, în cadrul aceleiași comune, Poiana Mare, cooperativa agricolă Înainte a obținut o producție de grîu la hectar cu circa 800 kg mai mare decît cooperativa Viață Nouă. Din această cauză, ca și din altele, la prima din ele nivelul prețului de cost la cultura grîului a fost cu 50% mai redus decît la cealaltă.

Structura prețului de cost la cele trei culturi analizate — tabelul nr. 3 — evidențiază, la rîndul său, diferențieri substanțiale. Fără a comenta toate semnificațiile care rezultă din datele cuprinse în acest tabel și pe care, desigur, cititorul de specialitate le poate sesiza cu ușurință, atragem atenția asupra cîtorva, pe care le considerăm mai importante. La aceleași culturi, în regim irigat sau neirigat, cheltuielile cu retribuirea muncii, ca și celelalte elemente prinicipele ale costurilor variază în amplitudini foarte largi. Acest aspect este mai evident în cazul cheltuielilor comune și generale, ceea ce denotă că în această etapă de început a calculării prețului de cost în agricultura cooperatistă, nu există un consens deplin în includerea sau excluderea articolelor de cheltuială pe elemente. În cazul ponderii retribuirii muncii, influența principală o are politica de retribuire aplicată în cadrul cooperativei (în natură sau în bani), modul de organizare a acordului global etc.

Diferențe mari, cu o fundamentare economică mai puțin conturată, se înregistrează și la cheltuielile efectuate cu plata lucrărilor S.M.A. Aceasta cu atît mai mult cu cît cooperativele agricole investigate, făcînd parte din două consilii intercooperatiste, sînt încadrate în aceleași zone de fertilitate. În cazul acestei categorii de cheltuieli efectuarea unui volum diferit de lucrări sau repetarea unora dintre ele fac ca ponderea acestora în totalul cheltuielilor de producție pe tona de produs să crească sau să descrească.

Din același tabel rezultă o pondere redusă a cheltuielilor efectuate cu irigațiile. În principiu, acest element este de natură să încurajeze unitățile agricole în extinderea sistemelor de irigații, în utilizarea apei ca factor de sporire a producției agricole, în intensificarea cooperării și alocarea de fonduri în acest domeniu. Dar și aceste cheltuieli pot fi valorificate mai bine ; obținînd producții mai mari cu ajutorul irigațiilor, se creează o posibilitate importantă de reducere a cheltuielilor materiale.

În partea a doua a investigației „R. E." vor fi publicate concluziile referitoare la posibilitățile de reducere a prețului de cost ca urmare a îmbunătățirii calității producției și corelația ce se stabilește între nivelul prețului de cost și nivelul retribuirii unor norme de muncă convenționale.

Ion MANEA

---

1) Ovidiu Popescu: Creșterea eficienței cheltuielilor materiale în agricultură (I); Revista economică, nr. 20, 21 mai 1976.

Dialogul între calculator și șantier:

Un instrument de conducere
a producției, a cărui eficiență
se cifrează la sute de milioane lei

SISTEMUL INTEGRAT DE CONDUCERE A PRODUCȚIEI ÎN CONSTRUCȚII-MONTAJ

Eficiență scontată la nivelul anului 1980 : creșterea productivității muncii cu 6—10%, economii de 100 milioane lei, numai în sistemul Ministerului Construcțiilor Industriale. Rezultate ce pot spori considerabil prin înlăturarea unor bariere artificiale, prin generalizarea sistemului pe ansamblul ramurii.

Constructorii aplică limbajul informaticii. În evidențele multor unități din ramură, cele peste 120 000 de articole de deviz și cam tot atîtea analize speciale, cele circa 180 000 de poziții din nomenclatorul de materiale, cele aproape 1 500 clase de utilaje, fiecare cu o multitudine de tipuri, se ordonează logic după nevoile a tot mai multora din miile de obiecte de investiții, la care numărul parametrilor individuali ajunge la 300. Între factorii de decizie și execuție la diferite nivele, între aceștia și banca de date circulă în dublu sens informații pe imprimante, pe suport magnetic. Crește dotarea cu mijloace mecanizate de tratare a informațiilor (numai în trimestrul I 1976 și numai la unitățile Ministerului Construcțiilor Industriale au fost repartizate 25 de mașini Felix FC-15 și FC-30). Sintetic, a fost inițiat un proces care vizează schimbarea a înseși bazelor de lucru ale sistemului de conducere în ramură. *Prin amploarea conținutului, prin aria de cuprindere posibilă și, mai cu seamă, prin rezultatele scontate,* acesta este un experiment unic în economia națională, prezentînd un interes de principiu și exemplificativ pentru toate celelalte sectoare ale acesteia.

Sub impulsul nevoilor concrete ale producției

Producția de construcții-montaj pune probleme de conducere și organizare deosebit de complexe.

Variația anuală a volumului și structurii activității diferitelor unități și subunități, frecventa redistribuire geografică a acesteia, dinamica specifică a producției pe parcursul anului, colaborarea mai multor executanți pe aceeași platformă, ponderea covîrșitoare a obiectivelor cu caracter nerepetitiv, nomenclatorul extrem de bogat al materialelor folosite, al mașinilor și utilajelor, al profesiilor implică, în procesul de decizie, înregistrarea și prelucrarea unei cantități impresionante de informații.

Tocmai de aceea, ramura construcțiilor a fost, la noi, printre primele care a trecut la **elaborarea și introducerea sistemelor de conducere cu prelucrare automată a datelor, menite să contribuie la optimizarea utilizării resurselor tehnice, materiale și umane în vederea realizării programului de investiții în condițiile unei înalte eficiențe economice.**

În decursul a cinci ani de activitate, Centrul de organizare și cibernetică în construcții (C.O.C.C.), din București — creat în sistemul Ministerului Construcțiilor Industriale, ca unitate specializată în conducere și informatică, încadrată cu o echipă bine pregătită și entuziastă — a reușit să asigure premise solide ale unor rezultate cu implicații în variate activități de concepție și funcționale. În prezent a fost atins un stadiu avansat în **codificarea unitară a informațiilor în construcții**, în **tipizarea documentațiilor**, cerință esențială pentru prelucrarea lor cu mijloace moderne. S-a constituit o **bază de date** alcătuită, în principal, din două colecții: norme de deviz și indici (care constituie particularizări ale primelor). În acest mod au fost asigurate condițiile necesare analizei și proiectării evidențelor pe baza unor principii unitare, în funcție de nevoile conducerii pe diferite nivele ierarhice ale structurii organizatorice.

Un sistem în continuă completare și perfecționare

S-a pornit de la „imaginea de control“ a unui sistem cibernetic cu două bucle de reglare — la nivelul **planului și** la cel al **programului**, ca sistem utilitar de transformare de la plan la program servind indicii, potrivit componentelor: aprovizionare, utilaje, forță de muncă. Treptat au fost proiectate programele subsistemelor, trecîndu-se apoi la integrarea lor, cu corecțiile necesare asamblării.

Sistemul integrat de conducere a producției de construcții-montaj cu prelucrarea automată a datelor (SICOP) acoperă aproape exhaustiv principalele domenii statistic informaționale și operativ informaționale, atît în sistemul organizațiilor de construcții, cît și în legăturile lor cu ministerele, cu beneficiarii și cu întreprinderile colaboratoare, pe fluxul relațiilor stabilite pentru activitatea de producție. Astfel, **subsistemele de programe** se referă la: planificare, programarea lucrărilor prin grafice-rețea, stabilirea necesarului de materiale, calculul valorii lucrărilor, controlul mișcărilor și consumurilor de materiale, evidența, alocarea și controlul exploatării utilajelor și mijloacelor de transport, evoluția forței de muncă, activități financiar-contabile. În afara sistemului integrat, dar cu determinări reciproce, se află și subsistemul privind mijloacele de organizare de șantier. În domeniul planificării au fost elaborate sisteme de programe pentru obținerea simultană a graficului de eșalonare a investiției și a graficului de antrepriză generală pentru executarea acesteia; planificarea investițiilor la nivel de minister — antreprenor general prin prelucrarea automată a colecțiilor de grafice de antrepriză generală, analizîndu-se mai multe variante de repartizare a lucrărilor pe unități, în vederea folosirii întregii capacități de producție a acestora; stabilirea automată a programului anual și trimestrial de lucrări al unităților de construcții-montaj, derivat din sarcinile valorice de plan și din documentațiile de execuție existente, cu determinarea necesarului de resurse; sisteme de programe pentru planificarea, programarea și urmărirea montării utilajelor tehnologice. Această enumerare a modulelor sugerează **importantele posibilități pe care optimizarea deciziilor, pe baza unei astfel de fundamentări, le oferă pentru o programare și coordonare riguroasă a lucrărilor, pentru reducerea duratei lor de execuție.** În cîmpul de probleme al asigurării cu resurse, organizațiile de construcții au la dispoziție un subsistem informatic pentru aprovizionarea în etapa de planificare, o procedură de stabilire a stocurilor de materiale și de furnizare a informațiilor din acest domeniu, necesare programării trimestriale a producției; s-a pus la punct, de asemenea, gestiunea automată a comenzilor de furnituri (prefabricate, confecții și construcții metalice). Stabilirea necesarului de mijloace de mecanizare în etapa de programare trimestrială (conform P.L.U.) și repartizarea acestuia pe lucrări, ca și determinarea necesarului de forță de muncă pe meserii se pot face azi pe calculator, cu **garanția unei dimensionări mult mai raționale, deci a unei folosiri mai eficiente,** decît în cazul calculelor rutiniere și al aprecierilor bazate pe intuiție. De asemenea, pe această cale se realizează o importantă **rezervă de timp cadrelor de concepție și o reducere a necesarului de personal pentru operații de evidență.**

Programul stabilit de Ministerul Construcțiilor Industriale pentru elaborarea și introducerea sistemelor informatice în perioada 1975—1980 prevede un total de 85 de aplicații, implementarea lor la unități și dotarea acestora cu tehnică de calcul și de teletransmisie, astfel încît la finele actualului cincinal informațiile necesare fundamentării deciziilor, atît în execuție cît și în proiectare, să fie prelucrate automat. Se apreciază că **prin utilizarea acestor sisteme informatice, la nivelul anului 1980 se vor asigura:**

— în domeniul **conducerii producției de construcții-montaj:** reducerea duratei de execuție, creșterea productivității muncii și folosirea rațională a resurselor, cu **economii estimate la circa 100 milioane de lei;**

— în domeniul **automatizării proiectării:** reducerea costului investițiilor, a consumurilor de materiale deficitare și energie, precum și scurtarea duratei de proiectare, cu **economii estimate la circa 50 milioane de lei.**

O condiție a reușitei : implementarea rapidă

Pentru a se obține cît mai grabnic rezultate practice, paralel cu condensarea duratei programate a proiectării și experimentării sistemelor se urmărește introducerea lor în unități în mod progresiv, pe module. Datorită acestui fapt, ca și bunei colaborări cu centrele teritoriale de calcul, în ultimii trei ani s-a acumulat deja o experiență convingătoare. Folosindu-se sistemul de programare PRIAM 1, realizarea planului valoric de construcții-montaj al Ministerului Construcțiilor Industriale se urmărește decadal, pe rapoarte de la calculator (iar în acest an vor fi introduse primele aplicații ale sistemului PRIAM 2, pentru controlul automat al realizării planului fizic). Activitatea de planificare s-a îmbunătățit substanțial prin generalizarea progresivă a utilizării graficelor de eșalonare a investițiilor, graficelor de antrepriză generală și graficelor de execuție cu analiza drumului critic și prelucrarea automată a datelor (programele SELGES, SEGAG, SAGES) ; reactualizate periodic, ele sînt utilizate ca unice instrumente de programare pentru toate nivelele de conducere din structura trusturilor. Diferite unități din subordonarea ministerului aplică sisteme de programe cum sînt : PROMETEU (elaborarea programelor operative de producție), DOCEC (stabilirea necesarului de resurse pe activități ; în prezent se află în faza finală revizuirea acestui sistem de programe în concordanță cu normele de deviz serie 1976), PEGAS (controlul automat al mișcărilor și consumurilor de materiale în exprimare fizică și valorică), SFINX (evidența și controlul eficienței economice a utilizării fondurilor fixe) ș.a. S-a introdus lansarea lucrărilor pe formații de lucru cu contractare în acord global, avînd ca sursă subsistemul de planificare și programare-lansare-urmărire a producției (P.L.U.), ceea ce aduce efectul utilizării metodelor moderne de conducere pînă la nivelul maiștrilor și al muncitorilor.

Anul acesta marchează o trecere masivă la implementarea SICOP în unitățile Ministerului Construcțiilor Industriale. În programele de măsuri pentru creșterea productivității muncii în cincinalul 1976—1980, acestea au prevăzut evoluția procentuală pe ani a aplicării modulelor și subsistemelor, estimînd și eficiența economică sub raportul reducerii relative a necesarului de personal, corelată cu dinamica producției. Astfel, din calculele făcute la Trustul de lucrări speciale-București rezultă o economie la volumul de muncă al personalului TESA, de 62 mii ore-om în 1976 și 199 mii ore-om în anul 1980 (în acest interval, numărul orelor de calculator utilizate pentru prelucrarea informațiilor urmează să crească de 3,8 ori). Trustul de construcții industriale-municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej apreciază că prin introducerea subsistemelor PLAUR (planificare), PROMETEU, PEGAS, SAMCO (evidența, alocarea optimă și controlul exploatării mijloacelor de mecanizare), EROS (evidența mijloacelor de organizare de șantiere) și SFINX, va obține un spor de productivitate de 1,48% în anul în curs și de 5,80% la finele cincinalului. Cifrele corespunzătoare sînt de 3,27%, respectiv 7,9% la Trustul de construcții industriale-București etc.

Pe ansamblul ministerului — după cum rezultă dintr-o sinteză a programelor unităților — măsurile de perfecționare a conducerii și organizării producției, din care aplicarea SICOP reprezintă capitolul cel mai important, vor avea, în decursul cincinalului, următorul efect asupra productivității muncii :

	1976	1977	1978	1979	1980
— Aport la creșterea productivității muncii (%) :	3,08	5,61	8,50	10,90	13,10
— Ponderea în totalul sporului de productivitate propus (%) :	19,8	20,0	20,7	20,7	20,8

Între interesul activ și mentalitatea rutinieră

Circuitul dintre programele de măsuri și realizarea lor practică trece printr-un punct aleatoriu, care condiționează în fond reușita: anume, **atitudinea cadrelor de conducere și de specialitate și chiar a aparatului funcționăresc dintr-o unitate sau alta, față de introducerea noului.**

Într-o serie de cazuri, SICOP a fost primit cu interes, tratat cu responsabilitate și chiar a stimulat o atitudine activă, de colaborare cu elaboratorii nu numai la implementarea, ci chiar la perfecționarea lui. Trustul de instalații-montaj din București lucrează la îmbunătățirea funcționării sistemului SURVEIOR, pentru a realiza evidența forței de muncă pe subunități și pe meserii ; la completarea sistemului EROS cu informații privind starea și gradul de folosință a mijloacelor de organizare de șantier ; la proiectarea unui „caiet-navetă al punerilor în funcțiune“ care să introducă, în sistemul de urmărire a realizării noilor capacități de producție la termenele planificate, date asupra asigurării condițiilor necesare (documentații, front de lucru, primirea de la furnizori a utilajelor și materialelor speciale). Trustul de construcții industriale-Cluj a trecut la elaborarea unui program pentru obținerea pe calculator a comparativelor de materiale, manoperă și utilaje pe loturi, șantiere și trust.

O mențiune specială pentru Trustul de construcții industriale-Iași, unde receptivitatea față de noul sistem s-a manifestat prin implementarea lui cu forțe proprii, instruindu-se cadrele pînă la eșaloanele inferioare.

Mentalitatea rutinieră este principalul cap de acuzație la adresa acelor unități unde perfecționarea conducerii producției se rezumă încă la declarații de intenții. Uneori se întîmpină opoziție din partea unor tehnicieni, șefi de lot, magazioneri care, temători de ceea ce nu cunosc, nu vor să vadă ce e bun în sistem, ci scot în evidență deficiențele pe care el poate încă să le comporte. În alte cazuri aplicarea programelor se face fracționat, ceea ce poluează sistemul, anulîndu-i avantajele. De pildă, din PEGAS (evidența materialelor) la unele trusturi se utilizează doar coloana valorică (modulul GESTOC, reprezentînd circa 5% din total), evidența cantităților făcîndu-se încă, de către serviciile de aprovizionare, prin calcul manual.

Trebuie semnalat și un efect secundar, deloc neglijabil, al modului cum sînt folosite, în unele cazuri, mașinile de calcul FC. Acestea sînt încredințate unor operatori care lucrează ca o dactilografă, necritic, prelucrînd mecanic informațiile primite. Care informații, provenite în mare parte de la eșaloanele primare ale gestiunii, pot fi greșite ; nu rareori, de pildă, cantități care ar trebui date în tone sînt scrise în kilograme. Necunoscînd problemele, fenomenele din construcții, astfel de operatori nu sesizează eroarea și astfel planul operativ se denaturează. Iată de ce, pentru acele calcule care necesită un grad de interpretare chiar în timpul efectuării lor, **pe lîngă operatorii nou angajați ar trebui folosiți și funcționari mai vechi, care să fie instruiți în tehnica FC-urilor.** Iar aceasta, în limitele unei dimensionări raționale a personalului, ținînd seama că potrivit unui studiu al C.O.C.C., o mașină FC economisește 2,5 oameni.

În afara unor astfel de bariere dinăuntrul organizațiilor de construcții, apare și ceea ce s-ar putea numi o „opoziție din exterior“, **o neînțelegere a necesității de a integra sursele de informații într-un sistem unitar.** Astfel, modul de elaborare a normelor de deviz nu a fost conceput pentru preluarea pe calculator ; în cazul ediției 1976 a normelor, problema a fost rezolvată parțial, pentru materiale, în schimb la manoperă situația rămîne nesatisfăcătoare. Despre volumul calculelor necesare vorbește de la sine faptul că la lucrările aflate în execuția Ministerului Construcțiilor Indus-

DIN PRACTICA ÎNTREPRINDERILOR

Cît cere şi cît aduce informatica

DIN programul de măsuri al Trustului de construcţii industriale-Craiova privind creşterea productivităţii muncii în actualul cincinal : „Se apreciază că sporul de productivitate va înregistra în perioada 1976—1980 o creştere exponenţială datorită îmbunătăţirii progresive şi generale a activităţii de conducere, paralel cu crearea unei baze de date şi obţinerea unor informaţii active care să permită optimizarea deciziilor cadrelor de conducere“.

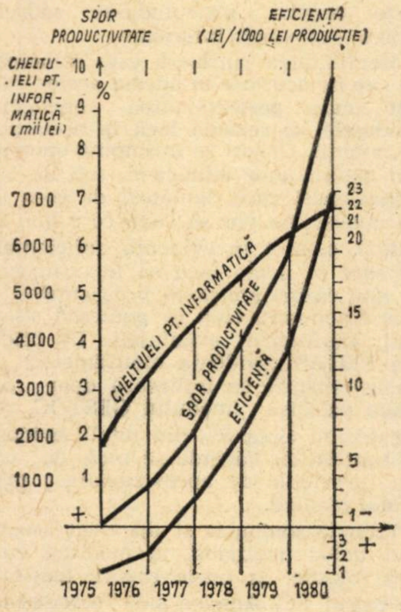

Primul semestru din 1976 a fost marcat, la acest trust, de serioase eforturi pentru introducerea unor elemente ale SICOP. S-a încheiat crearea fişierelor pentru sistemele de programare SURVEIOR (evidenţa şi analiza utilizării forţelor de muncă direct productive) şi SIERRA (evidenţa automată a personalului indirect productiv), obţinîndu-se primele rapoarte ; pe baza sarcinilor din cincinal s-au stabilit, pentru fiecare din ani, investiţiile la care se întocmesc graficele de eşalonare şi cele de antrepriză generală, sub formă de grafice-reţea, ca şi şantierele la care se aplică sistemul P.L.U. ; documentaţiile de execuţie au fost transformate în activităţi şi introduse într-un fişier ce este exploatat în vederea întocmirii planurilor operative pe trimestre etc.

Ca acţiuni pregătitoare pentru aplicarea altor programe, s-a eliminat prelucrarea manuală a datelor gestionare pentru utilajele mecanice şi mijloacele de transport, precum şi a evidenţei stocurilor de materiale la serviciul de aprovizionare din trust.

Graficul evidenţiază corelaţia prezumată între cheltuielile pentru informatică *(care vor evolua de la 3 lei în 1976, la 6 lei în 1980, pentru fiecare 1 000 de lei producţie de construcţii-montaj)*, sporul de productivitate şi eficienţa economică rezultate din economia relativă de personal ca urmare a perfecţionării conducerii *(de la un plus de cheltuieli de 2 lei în 1976, la o economie de 23 lei în 1980, pentru 1 000 de lei producţie). Această reducere a necesarului de personal în raport cu creşterea volumului producţiei este apreciată la 80 de oameni în anul în curs şi 1 240 de oameni la finele cincinalului.*

Un instrument de primă utilitate

TRUSTUL de construcţii industriale şi agrozootehnice-Bucureşti, în strînsă colaborare cu Centrul de organizare şi cibernetică în construcţii, a trecut la implementarea generalizată a SICOP, de la începutul anului 1976 — după ce în anii precedenţi a utilizat prelucrarea automată a datelor la rezolvarea unora dintre subsistemele componente. Deşi este vorba de tratarea unui volum foarte bogat de informaţii, avantajele nu se pot valorifica dacă aceste prelucrări nu se utilizează în legătură unele cu altele şi cu celelalte subsisteme din SICOP. *De aceea, s-a considerat necesară trecerea la* implementarea generalizată *a acestuia, subsistemele sale mai importante nou introduse fiind programarea şi urmărirea producţiei şi resurselor (programele PROMETEU), evidenţa utilajelor grele şi mijloacelor de transport (programele SAMCO şi SEMA), evidenţa forţei de muncă (programul SURVEIOR).*

După prima perioadă — experimentală — de implementare, nu avem îndoieli asupra faptului că din punctul de vedere al organizării conducerii, ne-am înscris pe drumul viitorului, chiar dacă acţiunea noastră nu este încă în totul reuşită. Deşi avem format un fişier foarte bogat (în care — între altele — am transformat în peste 10 000 de „activităţi“ fizice documentaţii de execuţie depăşind ca valoare 650 milioane de lei), lucrurile nu se desfăşoară încă după dorinţe deoarece, pe de o parte, mai există oameni care nu renunţă la „metodele“ lor rutiniere de conducere, iar pe de altă parte mai sînt lipsuri în operativitatea rezolvării problemelor la calculator, din cauza supraaglomerării acestuia în perioada de vîrf.

Aplicarea tuturor programelor C.O.C.C. şi studierea amănunţită a eficienţei rapoartelor furnizate prin prelucrare au condus şi la numeroase propuneri de îmbunătăţire a acestora, astfel ca ele să satisfacă orice necesitate izvorîtă din procesul de producţie. În acest fel, înlăturînd şi aspectele nefavorabile arătate, implementarea generalizată a SICOP va deveni în scurt timp un instrument de primă utilitate în conducerea ştiinţifică a producţiei şi, prin aceasta, în ridicarea nivelului productivităţii muncii. *Este de menţionat că în „Programul directiv“ întocmit de trustul nostru pentru cincinalul 1976—1980, este prevăzută, pe seama aplicării subsistemelor care formează SICOP, o creştere a productivităţii muncii de* 8,4%.

ing. Mihai GHIBU
din T.C.I.A. — Bucureşti

---

triale, totalul articolelor de deviz depăşeşte 5 milioane !

Pentru generalizarea în fiecare unitate şi pe ansamblul ramurii

Din analiza experienţei de pînă acum, din discuţiile cu o serie de specialişti se desprind unele acţiuni necesare pentru ca avantajele SICOP să fie pe deplin valorificate.

- Titularii şi beneficiarii să asigure **pregătirea investiţiilor în condiţiile cerute de legislaţia în vigoare,** astfel ca la începutul anului de plan să existe gata elaborate graficele de eşalonare, graficele de antrepriză generală şi cele de execuţie, iar lucrările să fie contractate.
- Să se realizeze **corelaţia normală între asigurarea documentaţiilor, a resurselor, a utilajelor tehnologice de montat.**
- Constructorii să elaboreze din timp **proiectele de organizare a execuţiei lucrărilor,** precizînd tehnologiile, obiecţiile la documentaţii, graficele pe obiecte, pe categorii de lucrări, necesarul de mijloace, astfel încît aceste proiecte să fie **apte pentru programare şi urmărire mecanizată.**
- **Lansarea lucrărilor la formaţiile de lucru şi contractarea lor în acord global să aibă ca sursă, de regulă, subsistemul de planificare şi P.L.U.**
- Este necesar ca realizarea programelor, a indicatorilor de plan, a indicilor de folosire a utilajelor, mijloacelor de transport, forţei de muncă **să se urmărească decadal,** prin rapoarte obţinute cu prelucrarea automată a datelor, **astfel încît să se poată stabili în timp util măsuri care să ducă la creşterea eficienţei utilizării tuturor resurselor materiale şi umane.**
- Implementarea subsistemelor SICOP să înceapă prin **consolidarea lor în cîteva trusturi,** de la care să poată învăţa şi celelalte, fără a mai trece prin etapa de tatonări, corectări şi acomodări.
- Unităţile de construcţii să urmărească **folosirea corespunzătoare a sutelor de oameni ce se instruiesc anual, de către C.O.C.C., în aplicarea SICOP ;** cu ajutorul acestora, **să organizeze local instruirea la eşaloanele inferioare.**
- Din ce în ce mai multe organizaţii de construcţii din afara ministerului de specialitate manifestă interes pentru sistemul integrat de conducere ; este momentul să se înlăture barierele departamentale şi să se asigure în mod centralizat capacitatea de implementare necesară pentru ca **SICOP să fie generalizat la nivelul întregii ramuri de construcţii-montaj.**

Dorin CONSTANTINESCU

În ajutorul candidaților la examenul de admitere
în învățămîntul economic superior

RELAȚIILE ECONOMICE EXTERNE ALE ROMÂNIEI

PUBLICĂM ultima consultație de economie politică din programul examenului de admitere în învățămîntul economic superior.

Consultațiile au fost elaborate de membri ai catedrei de economie politică de sub conducerea prof. univ. dr. doc. N. N. Constantinescu de la Academia de Studii Economice București.

România în circuitul economic mondial

Omenirea contemporană se caracterizează printr-o mare diversitate de structuri social-economice și niveluri ale dezvoltării forțelor de producție. Pe de-o parte, există mari grupări de țări care se deosebesc prin orînduirea social-economică. În 14 țări, printre care și România, ca urmare a victoriei socialismului, s-a instaurat orînduirea socialistă. În altele continuă să fie dominantă orînduirea capitalistă,iar în cele eliberate de colonialism și aflate pe calea dezvoltării independente putem întîlni cele mai variate structuri social-economice, inclusiv precapitaliste.

Pe de altă parte, între diferitele țări ale lumii există mari deosebiri din punct de vedere al nivelului de dezvoltare a forțelor de producție. Aceasta este consecința procesului formării diviziunii internaționale capitaliste a muncii care a dus la polarizarea omenirii într-un număr restrîns de state capitaliste industriale, cu un nivel înalt de dezvoltare a forțelor de producție pe de o parte, și majoritatea țărilor lumii, neindustrializate, slab dezvoltate din punct de vedere economic sau în curs de dezvoltare, pe de altă parte. Țara noastră, ca și alte țări socialiste, a resimțit din plin urmările acestei diviziuni internaționale a muncii. Edificarea socialismului, politica consecventă a P.C.R. de industrializare a țării au înlăturat multe din aceste urmări, dar nivelul de dezvoltare a forțelor de producție face ca România să fie încă o țară socialistă în curs de dezvoltare, cu perspectiva de a depăși acest stadiu prin îndeplinirea prevederilor actualului cincinal.

Deosebirile de orînduire socială, ca și stadiile diferite de dezvoltare economică în care se află țările lumii contemporane nu au putut împiedica desfășurarea între ele a unor schimburi intense de valori materiale și spirituale. Dimpotrivă, creșterea potențialului economic, în special industrial, al țărilor socialiste, accentuarea dezvoltării inegale a țărilor capitaliste dezvoltate, eforturile popoarelor din țările eliberate de colonialism de a lichida subdezvoltarea, cu toate consecințele ei — toate acestea reprezintă tot atîtea condiții favorabile care, împreună cu cerințele revoluției științifico-tehnice contemprane, fac nu numai posibilă, dar și necesară dezvoltarea relațiilor de schimb pe diverse planuri între toate statele lumii. Pentru toate țările, indiferent de mărime și de resursele de care dispun, participarea la circuitul economic mondial este obiectiv necesară. **Circuitul economic mondial reprezintă totalitatea legăturilor, schimburilor și tranzacțiilor economice dintre statele lumii.** Formele în care se concretizează aceste legături sînt diverse : schimb de mărfuri și de servicii, cooperare economică și tehnico-științifică, relații financiare și de credit internaționale, transporturi internaționale, turism etc.

Pe măsura dezvoltării sale economico-sociale, țara noastră și-a lărgit tot mai mult participarea la circuitul economic mondial, la diviziunea internațională a muncii. În prezent, ea întreține relații economice cu peste 130 de state, diversificînd totodată formele prin care cooperează cu acestea. Progresele înregistrate în făurirea unei economii moderne au permis modificarea radicală a locului pe care-l deținea România în trecut în diviziunea mondială a muncii. Cu toate că din populația globului deținea în 1973 mai puțin de 0,54%, ea dă peste 1,2% din producția mondială de oțel, aproape 1,5% din cea de ciment, circa 0,8% din cea de energie electrică și de zahăr, aproape 0,7% din cea de fibre și fire sintetice etc. Corespunzător, a crescut și ponderea țării noastre în comerțul mondial, de la 0,37% în 1950 la circa 0,75% în 1973. Semnificativă este și ameliorarea structurii exporturilor noastre. Față de trecut, cînd România era cunoscută pe piața mondială doar ca exportatoare de materii prime neprelucrate, în 1975 mașinile, utilajele tehnologice și produsele chimice, precum și mărfurile industriale de larg consum dețineau 52,2% din totalul exporturilor țării noastre.

Principiile relațiilor dintre țările socialiste

Instaurînd raporturi sociale calitativ noi pe plan național, socialismul a creat, în același timp, premisele obiective pentru promovarea unui tip superior de relații interstatale, fără precedent în istorie. Aceste relații se bazează pe principiile marxism-leninismului și internaționalismului socialist — **deplina egalitate în drepturi a tuturor statelor, respectarea independenței și suveranității naționale, neamestecul în treburile interne, avantajul reciproc și întrajutorarea.** Noul tip de relații internaționale trebuie să favorizeze dezvoltarea și înflorirea fiecărei țări și egalizarea nivelurilor de dezvoltare a tuturor statelor socialiste, prin aceasta să se realizeze creșterea forței sistemului mondial socialist în ansamblu, iar ca o urmare firească, sporirea prestigiului și influenței socialismului în lume, constituind prototipul relațiilor viitoare dintre toate statele lumii.

O condiție esențială a dezvoltării relațiilor de colaborare economică, politică și culturală dintre țările socialiste, a asigurării coeziunii sistemului mondial socialist este **respectarea strictă a tuturor principiilor** enunțate mai sus, ele fiind indisolubil legate unele de altele, alcătuind un tot unitar. Promovarea noilor relații între țările socialiste exercită o influență favorabiă pentru edificarea unor raporturi noi între toate statele, constituie un sprijin în lupta popoarelor pentru a se elibera de raporturile de dependență și inegalitate impuse de imperialism.

Formele colaborării economice dintre țările socialiste

Practica relațiilor de colaborare economică a țărilor socialiste a generat forme corespunzătoare, care s-au dezvoltat și perfecționat continuu pe măsura extinderii și adîncirii legăturilor economice reciproce. Dintre cele mai importante putem menționa următoarele :

CONSULTATII

1. **Coordonarea planurilor de dezvoltare a economiilor naționale** reprezintă metoda principală prin care statele socialiste — a state suverane, de sine stătătoare — înfăptuiesc colaborarea or economică. În perioadele elaborării de către țări a planurilor lor de dezvoltare social-economică, au loc consultări și tratative în vederea coordonării unor activități economice și ehnico-științifice. Roadele acestor tratative — de cele mai multe ori bilaterale, dar uneori și multilaterale — se concretizează în acorduri încheiate între țări cu privire la schimbul de mărfuri, specializarea și cooperarea în producție, acordarea de credite etc. Prevederile acordurilor sînt luate în considerare la definitivarea indicatorilor din planurile naționale ale țărilor respective. Țara noastră a participat activ la coordonarea planurilor cincinale încă de la începutul acestei forme de colaborare economică. Și în cincinalul 1976—1980 sînt cuprinse în plan toate măsurile necesare îndeplinirii obligațiilor ce ne revin din acordurile încheiate cu alte țări socialiste.

2. **Cooperarea și specializarea în producție** se realizează atît prin acorduri bilaterale, cît și multilaterale. În sistemul mondial socialist există condiții ca specializarea internațională să se îmbine armonios cu dezvoltarea multilaterală, complexă a fiecărei țări socialiste. Experiența relațiilor economice internaționale contemporane a demonstrat că specializarea este cu atît mai eficientă cu cît se realizează între economii naționale dezvoltate multilateral. Aceasta presupune, deci, o specializare a țărilor nu pe ramuri, unilateral, ci pe produse, pe tipuri de produse, pe subansamble etc. Numai în felul acesta ea poate contribui la creșterea mai rapidă a ramurilor moderne ale industriei în acele țări în care aceste ramuri sînt mai puțin dezvoltate, contribuind totodată la satisfacerea necesităților diferitelor țări prin acțiuni de cooperare.

3. **Comerțul dintre țările socialiste** — formă tradițională a relațiilor economice dintre ele — s-a dezvoltat continuu, ca o reflectare a diversificării producției și a creșterii complexității economiei naționale a fiecărei țări. Cooperarea economică dintre diferite state socialiste creează posibilitatea amplificării relațiilor comerciale bazate pe acorduri bilaterale, pe termen lung. În prezent, schimburile comerciale ale României cu celelalte țări socialiste dețin circa 44% din volumul total al comerțului său exterior. Pe baza orientărilor fundamentale ale politicii externe stabilite la Congresul al XI-lea al P.C.R. schimburile economice cu celelalte țări socialiste se vor extinde în continuare, urmînd ca în cincinalul 1976—1980 volumul lor să fie aproape dublu față de cincinalul precedent.

4. **Colaborarea în domeniul tehnico-științific** se înfăptuiește pe calea schimbului de experiență în diferitele ramuri ale științei și tehnicii, de documentații științifice, tehnice și de producție, prin coordonarea și cooperarea în domeniul cercetării științifice, pregătirea reciprocă de cadre etc. În acest cadru, România a primit numeroase documentații tehnico-științifice din partea altor țări socialiste și, la rîndul său, a pus la dispoziția acestora realizări ale științei și tehnicii românești. Țara noastră a creat comisii mixte de cooperare tehnico-științifică cu fiecare din celelalte state socialiste și participă la 36 de centre de coordonare în domeniul cooperării tehnico-științifice.

5. **Colaborarea în domeniul financiar-valutar*) și de credit** este menită să asigure desfășurarea în bune condiții a schimbului de mărfuri, a cooperării tehnico-științifice și a altor relații economice dintre țările socialiste. În acest scop, ele își acordă reciproc credite, pentru care se percepe o dobîndă scăzută. De asemenea, o țară socialistă poate primi de la altele, pe credit, echipament industrial pentru construirea unor obiective economice pe teritoriul ei, creditul fiind rambursat prin livrări din producția acestor obiective sau în alte produse. Pentru ușurarea efectuării decontărilor între țările socialiste a luat ființă **Banca Internațională pentru Colaborare Economică**, unde fiecare țară membră își poate folosi încasările, indiferent din ce țară membră provin, pentru plata de mărfuri și servicii în oricare din țările membre. De asemenea, a fost înființată **Banca Internațională de Investiții** care, dintr-un fond creat prin contribuțiile țărilor socialiste membre, dă credite pe termen lung uneia sau alteia dintre aceste țări în vederea construirii unor obiective.

6. Crearea de către țările interesate a unor **organizații și uniuni economice internaționale** — fără caracter suprastatal — reprezintă o altă formă de colaborare economică dintre țările socialiste menită să promoveze specializarea și cooperarea în fabricarea de produse ale tehnicii moderne și intensificarea schimburilor reciproce în domeniul respectiv.

Una dintre organizațiile economice prin care se realizează colaborarea mai multor țări socialiste (9 țări din totalul de 14), la a cărei activitate participă și țara noastră, o constituie **Consiliul de Ajutor Economic Reciproc (C.A.E.R.)** creat în anul 1949. Conform Statutului său, C.A.E.R. are drept scop să contribuie, prin unirea și coordonarea eforturilor, la dezvoltarea economiei naționale a tuturor țărilor membre, la accelerarea ritmului lor de industrializare, la creșterea continuă a productivității muncii și la ridicarea neîncetată a bunăstării popoarelor din țările membre. C.A.E.R. nu este o organizație suprastatală, de directivă și, prin urmare, toate hotărîrile și recomandările lui pot fi adoptate numai cu consimțămîntul țărilor respective și nu se extind la țările care nu se declară interesate în problema dată. La sesiunea a XXV-a a C.A.E.R., desfășurată la București în 1971, a fost adoptat „Programul complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării economice socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R.“ prin care se prevăd căile și mijloacele de adîncire și perfecționare în continuare a colaborării în diverse domenii între țările socialiste, în conformitate cu condițiile actuale ale dezvoltării social-economice a acestor țări. România a participat activ la elaborarea și realizarea „Programului complex“ și, în spiritul hotărîrilor Congresului al XI-lea al P.C.R., ea își va aduce în continuare contribuția la realizarea obiectivelor prevăzute în acest document, în vederea progresului mai rapid al fiecărei economii naționale, intensificării procesului de apropiere și egalizare a nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor membre și a creșterii influenței socialismului pe plan internațional.

Colaborarea economică dintre țările membre ale C.A.E.R. a parcurs un proces de lărgire și perfecționare continuă. Partidul nostru apreciază că dezvoltarea colaborării în cadrul C.A.E.R. poate avea loc numai cu condiția respectării principiilor care stau la baza relațiilor de tip nou dintre țările socialiste, în spiritul prevederilor Statutului C.A.E.R. și ale „Programului complex“, adoptate de comun acord.

Relațiile economice ale României cu alte state

Punînd pe primul plan dezvoltarea relațiilor de colaborare economică cu toate țările socialiste — atît în interesul poporului român, cît și în interesul celorlalte popoare care construiesc socialismul, precum și al cauzei generale a socialismului și păcii, — țara noastră desfășoară o politică activă de lărgire a relațiilor sale economice cu toate statele, indiferent de orînduirea lor economică și socială.

O extindere însemnată au cunoscut-o, mai ales în ultimii ani, relațiile noastre cu țările **în curs de dezvoltare.** În prezent, România întreține relații economice cu peste 90 de state din această categorie. Ca țară socialistă în curs de dezvoltare, țara noastră are cu aceste țări numeroase preocupări comune legate de eforturile pentru edificarea unei economii avansate, de eliminare a decalajelor și a subdezvoltării, de instaurare a unei noi ordini economice și politice internaționale. Partidul Comunist Român apreciază că este necesar ca principiile de bază ale relațiilor dintre țările socialiste să se înfăptuiască și în raporturile cu țările în curs de dezvoltare, cu statele care au pășit pe calea evoluției independente. Numai în ultimul cincinal, volumul schimburilor economice ale României cu aceste țări a sporit de peste 5 ori, ceea ce a făcut ca locul lor în comerțul nostru exterior să crească de la 10% la circa 20%, urmînd ca pînă în 1980 să fie de circa 30%. Totodată se urmărește diversificarea geografică a relațiilor noastre economice cu țările Africii, Asiei, și Americii Latine, intensificînd colaborarea cu toate statele în curs de dezvoltare.

Pornind de la principiile coexistenței pașnice, de la necesitatea participării active la diviziunea internațională a muncii, a promovării unei politici de colaborare neîngrădită între toate popoarele, România a amplificat relațiile sale economice cu toate țările, inclusiv cu **țările capitaliste dezvoltate.** La baza relațiilor sale cu aceste țări, ca și cu altele, statul nostru așează ferm **principiile egalității depline în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, ale renunțării la folosirea forței și la amenințarea cu forța.** În prezent, ponderea țărilor capitaliste dezvoltate în totalul comerțului exterior al României reprezintă circa o treime.

Atît în relațiile noastre economice cu țările în curs de dezvoltare, cît și cu țările capitaliste avansate, în ultimii ani a avut loc o diversificare a acestor relații, pe linia cooperării în producție, inclusiv prin constituirea unor societăți mixte.

România militează pentru așezarea relațiilor dintre toate statele pe o bază principială, pentru înlăturarea oricăror discriminări și bariere artificiale în calea cooperării internaționale, pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale.

conf. univ. dr. I. MĂRGINEANU

---

*)Domeniul financiar-valutar cuprinde în general relațiile de plată și decontare care au loc între țările socialiste în procesul desfășurării relațiilor economice reciproce.

IMPLICAŢII ECONOMICE ALE PROGRESULUI TEHNIC (II)

prof. I. RACHMUTH
membru corespondent
al Academiei Republicii Socialiste România

SĂ ÎNCERCĂM o succintă analiză a modului cum se manifestă în ţara noastră unele implicaţii ale progresului tehnic *) Ne vom ocupa în primul rînd de ceea ce Marx numeşte pentru economia capitalistă compoziţia organică a capitalului.

Pentru a putea urmări evoluţia acestui indicator în economia noastră naţională, sînt necesare unele observaţii preliminare. Se ştie că Marx defineşte compoziţia organică a capitalului drept compoziţie a lui după valoare în măsura în care ea exprimă compoziţia lui tehnică, adică raportul dintre cantitatea de mijloace de producţie şi cantitatea de forţă de muncă utilizate în procesul de producţie. În ceea ce priveşte mijloacele de producţie, datele de care dispunem privesc numai fondurile fixe. Dar întrucît fondurile fixe din ramurile producţiei materiale reprezintă partea covîrşitoare a mijloacelor de producţie utilizate şi întrucît aci este importantă înainte de toate dinamica acestor mijloace de producţie, considerăm că putem să operăm cu fondurile fixe din ramurile producţiei materiale pentru a pune în evidenţă indicatorul care ne interesează. Fondurile fixe sînt evidenţiate în preţuri constante, adică într-o formă valorică care exprimă dinamica lor fizică. Vom apela şi în ceea ce priveşte forţa de muncă la un indicator care exprimă aspectul tehnic, fizic, anume populaţia ocupată în ramurile producţiei materiale. Punînd în raport aceşti doi indicatori vom obţine expresia compoziţiei tehnice şi anume nu a fondurilor (deoarece populaţia ocupată nu reprezintă fonduri), ci a complexului de producţie naţional.

Compoziţia tehnică în economia naţională

PENTRU economia noastră naţională cifrele sînt prezentate în tabelul care urmează :

Anii	Fonduri fixe în ramurile producţiei materiale		Populaţia ocupată în ramurile producţiei materiale		Fonduri fixe productive pe o persoană ocupată în producţia materială		
	mrd.lei	%	mii	%	lei 1:3	%	Indici în lanţ
0	1	2	3	4	5	6	7
1950	110,3	100	7875,3	100	14 000	100	100
1955	144	130	8688,2	110,3	16 570	118	118
1960	221,6	200	8758,5	111,2	25 300	180	152
1965	302,9	274	7799,2	111,7	34 420	245	136
1970	468	424	8853,0	112,4	52 860	377	153
1974	721	653	8962,7	113,8	80 440	574	152

Dinamica compoziţiei tehnice a complexului de producţie este deci exprimată cu ajutorul dinamicii cantităţii de fonduri fixe productive pe o persoană ocupată în sfera producţiei materiale. După cum se vede, în perioada 1950—1955 compoziţia tehnică sporeşte cu 18%, ceea ce reprezintă un ritm scăzut în comparaţie cu perioadele ulterioare. În această primă perioadă dezvoltarea are loc în special prin ridicarea gradului de utilizare a capacităţilor existente şi mai puţin prin lărgirea lor. În cincinalele următoare — afară de anii 1961—1965 — compoziţia tehnică a complexului de producţie creşte într-un ritm constant, cu aproximativ 52—53% în fiecare cincinal.

Asistăm deci la un proces de creştere continuă şi sistematică a compoziţiei tehnice a complexului nostru productiv. Înzestrarea tehnică a forţei de muncă în economia naţională continuă să crească într-un ritm susţinut şi aproape uniform, scăderea de ritm din anii 1961—1965 neputînd modifica această caracteristică generală. Acest indicator demonstrează deci existenţa unor efecte cantitative importante ale progresului tehnic.

Corelaţia dintre grupa A şi grupa B

ÎN STATISTICA NOASTRĂ nu sînt puse în evidenţă ritmurile sectoarelor I şi II ale economiei naţionale din cauza unor dificultăţi metodologice greu de învins. În schimb sînt evidenţiate dinamicile grupelor de ramuri producătoare de mijloace de producţie şi de bunuri de consum (grupele A şi B) din cadrul industriei. Corelaţia dintre ritmurile grupelor A şi B ale industriei oglindeşte într-o anumită măsură corelaţia dintre ritmurile sectoarelor I şi II ale economiei naţionale.

Datele statistice referitoare la evoluţia ritmurilor de dezvoltare ale grupelor A şi B ale industriei noastre pe perioade de cinci ani sînt următoarele :

	Dinamica		Ritmuri medii anuale de creştere (%)			
	Gr.A	Gr.B		Gr.A	Gr.B	Coeficient de devansare 3:4
	1	2		3	4	5
1955 (1950=100)	217	185	1951-1955	16,75	13,10	1,27
1960 (1955=100)	183	149	1956-1960	13,10	8,3	1,57
1965 (1960=100)	207	165	1961-1965	15,68	10,55	1,48
1970 (1965=100)	184	159	1966-1970	12,9	9,8	1,31
1974 (1970=100)	166	159	1971-1974	13,50	12,30	1,09

Din tabelul de mai sus se vede în primul rînd depăşirea constantă a ritmului de creştere a producţiei bunurilor de consum de către ritmul de creştere a producţiei mijloacelor de producţie. Această corelaţie se explică prin preponderenţa mai ales cantitativă a efectelor progresului tehnic în perioada 1950—1970.

În acelaşi timp este evidentă tendinţa de apropiere a ritmurilor celor două grupe, tendinţă ce rezultă din ultima coloană, care exprimă coeficientul de devansare a ritmului mediu anual de creştere al grupei B de către ritmul mediu anual de creştere al grupei A. Începînd din anul 1960 acest coeficient de

---

*) Cifrele din toate tabelele care urmează sînt calculate pe baza datelor publicate în Expunerea tovarăşului **Nicolae Ceauşescu** la Congresul Consiliilor Populare şi în Anuarele Statistice ale Republicii Socialiste România.

devansare se află în scădere continuă. Anul 1970 marchează începutul unei scăderi mai importante a coeficientului de devansare a ritmului grupei B de către cel al grupei A.

Trebuie menționat că, deși, după cum am văzut, corelația dintre sectorul I și sectorul II (și deci și cea dintre grupa A și grupa B) sînt influențate de compoziția tehnică a complexului de producție, dinamicile celor două corelații nu pot să coincidă. Raportul pe care îl reprezintă compoziția tehnică a complexului de producție menține un decalaj mai mare între termenii săi decît raportul dintre grupa A și grupa B. Aceasta întrucît creșterea producției de bunuri de consum depășește creșterea populației ocupate în producția materială, bunurile de consum trebuind să satisfacă nevoile de creștere continuă a nivelului de trai al întregii populații, adică atît al celei ocupate în această sferă cît și al restului populației.

Creșterea produsului social și a venitului național

CORELAȚIA dintre creșterea produsului social și cea a venitului național din țara noastră rezultă din tabelul care urmează :

	Dinamica			Ritm mediu anual (%)		
	Produs social	Venit național		Produs social	Venit național	Coefic. de devansare 3:4
	1	2		3	4	5
1955 (1950=100)	186	192	1951–1955	13,20	13,95	0,94
1960 (1955=100)	141	139	1956–1960	7,10	6,80	1,04
1965 (1960=100)	157	154	1961–1965	9,45	9,03	1,04
1970 (1965=100)	151	145	1966–1970	8,55	7,72	1,10
1975 (1970=100)	165	170	1971–1975	10,53	11,20	0,94

Din cifrele prezentate rezultă concluzii asemănătoare cu cele trase din dinamicile grupelor A și B. Coeficientul de devansare a creșterii venitului național de către cea a produsului social sporește între anii 1955 și 1970 și în special între 1965 și 1970, pentru ca în perioada cincinală 1971—1975 să scadă și să devină subunitar. Această evoluție este influențată în mod deosebit de efectele progresului tehnic neinvestițional care se manifestă în ultimii cinci ani în primul rînd sub forma măsurilor energice luate în direcția reducerii consumurilor materiale. Dar în același timp nu se poate tăgădui că ea este determinată și de creșterea nivelului tehnic al instalațiilor, utilajelor, tehnologiilor etc. care se afirmă din ce în ce mai puternic în economia noastră.

Această tendință este și mai vizibilă dacă o urmărim cu ajutorul „coeficientului de fonduri“, care reprezintă cheltuielile materiale pe unitatea de venit național creat. Iată cifrele respective. (Vezi tabelul).

	Venit național mrd. lei	Chelt. materiale mrd. lei	Coeficient fonduri 2:1	Indici de bază	Indici în lanț
	1	2	3	4	5
1950	35	48	1,37	100	100
1955	68	87	1,27	92	92
1960	95	124	1,30	94	102
1965	146	198	1,35	98	104
1970	212	311	1,46	106	108
1975	362	502	1,38	100	94

După o primă reducere a „coeficientului de fonduri“ în primul cincinal, datorită specificului acestei perioade cheltuielile materiale pe unitatea de venit național încep să crească pînă la începutul anilor '70, cînd se instalează o tendință pronunțată de scădere, care trebuie explicată, după cum s-a arătat mai sus, atît prin măsurile energice luate în vederea reducerii lor, cît și prin faptul că efectele calitative ale progresului tehnic realizat în perioada respectivă, ca și în anii anteriori, au început să se manifeste mai puternic.

Cum se prezintă pînă la urmă într-o viziune de ansamblu efectele modificărilor calitative provocate de progresul tehnic în sens larg și cele ale efectelor sale cantitative, adică ale gradului de înzestrare tehnică a forței de muncă privite **ca factori exclusivi ai creșterii productivității muncii ?** Cifrele respective sînt următoarele :

	Venit național pe o persoană ocupată în producția materială (productivitatea muncii sociale)		Fonduri fixe pe o persoană ocupată în producția materială		Progres tehnic în sens larg	
	Indici de bază	Indici în lanț	Indici de bază	Indici în lanț	Indici de bază 1:3	Indici în lanț
	1	2	3	4	5	6
1950	100	100	100	100	100	100
1955	172	172	118	118	145	145
1960	239	139	180	152	132	94
1965	371	155	245	136	151	114
1970	532	143	377	153	141	92
1974	818	153	574	152	142	101

Între anii 1950 și 1955 creșterea productivității muncii sociale are loc mai puțin pe baza creșterii înzestrării tehnice a muncii și mai mult prin sporirea gradului de utilizare a capacităților și prin alte măsuri de ordin calitativ. În această perioadă aspectul calitativ al progresului tehnic în sens larg predomină deci. Este o caracteristică specifică acestei perioade, după care, în cursul celor trei cincinale următoare, gradul de înzestrare tehnică a muncii crește în ritmuri mai înalte decît măsurile calitative de creștere a productivității muncii. Începînd cu anul 1970 contribuția factorului calitativ se plasează deasupra celei din cincinalul anterior. Cifrele demonstrează în orice caz că în cadrul economiei noastre naționale ridicarea gradului de înzestrare tehnică a muncii mai reprezintă încă factorul predominant al creșterii productivității muncii.

În acest context subliniem că un calcul aproximativ, efectuat pe baza datelor din tabelul de mai sus, arată că între anii 1950 și 1974, unui procent de creștere a fondurilor fixe pe persoană ocupată în producția materială îi corespunde o creștere a productivității sociale a muncii de 1,42%, iar unui procent de creștere a progresului tehnic în sens larg îi corespunde o creștere a productivității sociale a muncii de 1,15%. Abia începînd cu anul 1970, se manifestă cu o intensitate ceva mai mare efectul calitativ al progresului tehnic.

Din cele de mai sus se impune deci în primul rînd concluzia justeței politicii partidului de a se continua acțiunea de înzestrare tehnică a forței de muncă din economia noastră națională. Investițiile ce se fac în acest scop asigură în același timp introducerea consecventă a progresului tehnic, concretizat în ridicarea continuă a nivelului utilajelor și instalațiilor.

Întrucît, pe de altă parte, progresul tehnic în sens larg este, după cum am văzut, nu numai efectul unor investiții, dar și al unei serii întregi de măsuri neinvestiționale, aflate la îndemîna tuturor colectivelor de muncă din toate unitățile productive și a conducerilor acestora, apare cu toată limpezimea actualitatea sarcinilor trasate de partidul nostru de îmbunătățire continuă a tuturor aspectelor calitative ale activității din aceste unități.

Puncte de vedere

O PRIVIRE ASUPRA ȘTIINȚEI ECONOMICE

acad. Octav ONICESCU

ECONOMISTUL ZILELOR NOASTRE, oricare ar fi orientarea sa doctrinală este avid de modele și de instrumente logice și matematice care să-i permită să pătrundă mai adinc în intimitatea proceselor și, pe cît posibil, să prevadă, să preîntîmpine implicațiile viitoare ale acestor procese, să fundamenteze deciziile și legislația necesară. El adoptă astfel în ceea ce-l privește ca cercetător și totodată din punctul de vedere al științei economice o poziție din ce în ce mai comună cu aceea a științelor naturii sub raportul structurii lor logice și chiar al metodologiei lor generale.

La fel ca celelalte științe, știința economică este supusă unor cerințe inspirate de o logică internă care sub unele aspecte este proprie fiecăreia dintre ele, în timp ce altele le sînt comune tuturor.

Să-mi fie deci permis să prezint cîteva reflecții asupra condiționărilor științei economice și asupra servituților pe care le implică calitatea sa generală de știință. Cer anticipat scuze pentru caracterul general al conceptelor pe care le voi folosi, și, mai ales, pentru faptul că ele vor fi marcate poate prea mult de obiceiurile mele de gîndire și de exprimare.

O cerință organizatorică comună constă în necesitatea ca fiecare știință să-și precizeze domeniul fenomenologic format din **obiectele** cercetate și din **relațiile** lor specifice, în **cadrul** natural care le condiționează fără să fie el însuși afectat esențial.

Două exemple îmi vor da posibilitatea să precizez această idee.

Mecanica, în calitatea sa de știință a naturii, are ca obiecte primare corpurile, relațiile directe dintre ele și mișcările care decurg de aici, iar drept cadru spațiul, timpul și materia (sau substanța materială a corpurilor). Aceste componente ale cadrului nu sînt alterate de către mișcări, sînt invariante pentru aceste mișcări, dar ele le servesc în același timp ca repere, ca elemente necesare descrierii mișcărilor și, în definitiv, la construirea științei mecanicii.

Dacă lărgim fenomenologia prin cea electromagnetică cu noile obiecte care o alcătuiesc trebuie, de asemenea, să completăm cadrul invariabil, spațiu-timp-masă materială, cu sarcina electrică și intrăm astfel în universul științei fizicii.

Cadrul, obiectele și relațiile dintre ele cresc în complexitate odată cu fenomenologia respectivă.

Cele care aparțin științei economice sînt în mod necesar complexe dar este cu atît mai indispensabil și totodată util ca ele să fie bine precizate.

Prima și principala componentă a cadrului științei economice este **natura** ca subiect al științelor fizice, chimice și **biologice,** cu legile lor care nu se supun acțiunilor umane. Invarianța sa este indiscutabilă în raport cu **fenomenele economice,** după care este și calitatea sa de reper, de sistem de referință universal sau parțial pentru aceste fenomene.

Sfera sau **sistemul econatural** cu elementele sale geoclimatice, proprii fiecărei țări sau regiuni a pămîntului, constituie o a două componentă a cadrului, mai puțin rigidă decît prima, dar nu mai puțin esențială. Ea este supusă unor variații, deseori aleatorii în timp, și suferă chiar influențe, evident lente, din partea proceselor economice care, prin acumularea lor în decursul timpului, pot deveni periculoase. Tocmai constatarea, generalizată astăzi a acestui pericol, ne demonstrează că normalitatea acestei componente a cadrului constituie o bază sănătoasă ca reper pentru reprezentarea științifică a fenomenelor economice.

Este necesar, cred, să facem aici remarca referitoare la dublul aspect sub care se prezintă știința economică, dublu aspect prin care ea se diferențiază de majoritatea științelor naturii : aspectul universal și aspectul local sau național. Nu există decît o singură știință a matematicii, sau a fizicii, sau a chimiei, la București, Roma, Varșovia sau Tokyo. Dar, există legi econaturale valabile pentru tot globul pămîntesc și în același timp formațiuni econaturale tipice pentru țara noastră și pentru fiecare din celelalte țări. Aceste formațiuni care, respectînd legile generale, cunosc și aspecte proprii fiecărei țări, pot diferi chiar de la o regiune la alta, în interiorul aceleiași țări, fie și numai prin natura solului sau prin relief.

A treia componentă a cadrului vieții economice o constituie omul și societatea, **natura umană** și **natura societății,** manifestate în personalitatea individuală și în personalitatea societății, în natura relațiilor sociale. Aceste două entități distincte și totuși inseparabile reflectă fenomenologia în modalități diferite dar legate printr-o interacțiune continuă, obligatorie sub cele două aspecte pentru știință.

Natura umană în aspectele sale generale și universale, privită atît în individ cît și în societate, prezintă, în genere, caracteristici încet variabile, sub influența naturală a factorilor imanenți naturii lor, dar și sub influența unor circumstanțe aleatorii externe care nu o pot priva de poziția sa obligatorie, de cadru universal de referință pentru fenomenologia economică.

În ceea ce privește știința economică națională, cadrul va fi complet dacă adăugăm cele două componente esențiale următoare : statul cu legile sale, determinate de orînduirea socială și celelalte națiuni sau state, care au caracter invariant față de procesele economice și le servesc de reper, cel puțin pentru intervale de timp pe care le fixează istoria, care înglobează și depășesc fenomenologia economică.

Constituția și întreaga structură juridică a statului formează o componentă originară și riguroasă a cadrului vieții economico-sociale prin urmare și al Științei ; în mod normal ea se află în armonie cu componentele mai generale prezentate anterior într-o ordine ierarhică pe care o reamintim aici în ordine inversă :

Structura juridică a statului, celelalte țări, natura umană (individuală și socială), ecosistemul propriu și general, legile naturii.

Am rezervat un loc aparte unui element fundamental al oricărei științe acolo unde avem de-a face cu valori care trebuie măsurate sau cel puțin evaluate. Trec repede peste ceea ce este măsurabil, cu ajutorul unor repere și cu ajutorul etaloanelor de măsură referitoare la elementele cadrului despre care am vorbit, cu unități de timp, distanțe, masă, sarcină etc., îndeobște admise. Dar relațiile umane și îndeosebi cele economice au impus conceptul de valoare într-un sens care depășește ca generalitate mărimile curente. Valoarea este, în interpretarea sa economică, măsurabilă. Ea ar trebui să se bucure de un etalon universal unic, necesarmente convențional.

Dar, starea în care se află lumea încă nu a permis să se ajungă la convenții limitate și temporare între etaloanele monetare, și ele destul de instabile, ale diferitelor națiuni. Jocul continuu între etalonul muncă și etaloane impuse de anumite materii prime rare și prețioase face încă instabil etalonul valorilor de schimb care, în loc să fie ancorate solid printre componentele cadrului vieții economice, este adesea un simplu obiect al lor.

În acest punct nodal al metaștiinței economice trebuie înscrisă problematica keynesiană asupra căreia nu-mi propun să zăbovesc aici.

Obiectele

COMPONENTELE cadrului despre care am vorbit pînă aici sînt obiecte ale științei economice dar fără să fie în același timp fapte economice, ca spațiul și timpul care fac parte din cadrul evenimentelor fizice și nu sînt ele înseși astfel de evenimente.

Este vorba deci de obiecte de un caracter special. O poziție specială o ocupă, printre ele omul care prin caracteristicile sale generale face parte integrantă din cadru, dar care printr-o parte însemnată a activităților sale este un agent economic activ, integrat intim în viața economică atît ca generator de idei, cît și ca producător și în calitate de consumator. Societatea se bucură de privilegiul de a fi în același timp cadru și agent, cu aceleași funcțiuni economice la care trebuie să adăugăm un aspect esențial care este numărul prin care se măsoară mărimea variabilă a populației.

Obiectele propriu zise și **relațiile** lor constituie conținutul caracteristic al științei economice, cu observația necesară că relațiile înseși **devin** obiecte ale acestei științe sau ale metaștiinței economice.

Explic, sau mai bine zis precizez, această afirmație după cum urmează :

Orice enunț în domeniul științei cuprinde unul sau mai multe subiecte, predicate și modalități. Subiectele acestor propoziții științifice sînt, în mod direct, obiecte în sensul pe care noi il atribuim acestui cuvînt. Predicatele și modalitățile acestor enunțuri (este vorba din nou de enunțuri ale științei și nu ale vieții concrete economice) care corespund relațiilor economice constituie ele înseși obiecte ale științei. Ele nu reprezintă lucruri concrete. Este vorba de entități economice, de diferite grade de abstracție în funcție de poziția pe care o ocupă în doctrinele care formează știința.

Munca, produsul agricol, produsul industrial, potențialul economic, exportul, concurența, comerțul, utilitatea, consumul, invenția, taxele vamale, prețul, moneda, cursul de schimb, agentul economic, piața, forțele de producție, relațiile de producție, fondul de acumulare, fondul de consum, valoarea, despre care am mai vorbit, echilibrul economic, multiplicatorul economic, deciziile, optimizarea, gestiunea — iată un număr de obiecte care aparțin științei. Le-am enumerat într-o ordine arbitrară pentru a releva mai bine că aceste cuvinte nu-și dobîndesc adevărata semnificație de obiect decit într-un context teoretic. Chiar și cuvinte generate direct de lucruri concrete pot dobîndi caracterul de obiect al științei dacă sînt utilizate în contexte cu caracter științific. Exemple : aurul, petrolul, griul. Dar, din fericire, nu sînt multe asemenea cuvinte.

La polul opus acestor cuvinte-obiect, există altele cu un grad ridicat de abstracție, ca de exemplu latice de evenimente, sau spațiu de evenimente economice, sau speranța matematică a unei tranzacții, sau eficiența economică, sau aderența unei teorii la realitatea economică, pe care o citez pentru că ea corespunde cerinței economiștilor care doresc ca modelele matematice să aibă o corespondență satisfăcătoare cu faptele.

Fiecare obiect trebuie să fie definit conform principiilor metodologiei generale prin relații necesare și suficiente, direct cu componentele referențiale ale cadrului sau în raport cu alte obiecte sau încă, într-un mod mixt. Amplasarea unei piețe, de exemplu, este o problemă economică complexă pentru că obiectul este complex, dar ea se precizează prin reperele de spațiu care caracterizează un loc bine definit, prin construcții și căi de acces care sînt toate caracteristici spațiale. Este un exemplu foarte simplu care ne arată că acele caracteristici exterioare, necesare și suficiente pentru individualizarea unui obiect, sînt departe de a corespunde bogăției conținutului său economic. Numai activitatea deplină în această piață va reda valoarea obiectului în fluxul activității economice.

Un exemplu : un mare număr de obiecte economice își datorează bogăția conținutului lor ideilor promovate de marketing care a scos în evidență sub aspect teoretic laturi rămase ascunse, pînă în prezent, sau puțin dezvoltate.

Dar în felul acesta **timpul** ni se prezintă deja ca un reper inevitabil al existenței obiectelor economice.

Puține obiecte, chiar dintre cele mai abstracte, sînt scutite de această dependență. Dar una este să constatăm existența dependenței și alta este să o putem exprima sub o formă satisfăcătoare atît pentru economistul experimental (practician), atent și receptiv la realitatea faptelor, cît și pentru teoretician care trebuie să pună în valoare prin legi formale, eventual matematice, în sensul cel mai larg al acestei discipline, acțiunea implacabilă a timpului.

A fost o vreme cînd era ambiția supremă a oricărei științe, de a reuși să exprime variația mărimilor supuse timpului ca funcții ale acestui parametru vital. Științele mecanicii și fizicii ne-au arătat că este adesea mai indicat de a o face pentru variațiunile mărimilor într-un interval de timp mic. Economiștii, la rîndul lor, au constatat repede că lucrul acesta se poate face numai pentru anumite mărimi simple sau și mai bine pentru componente simple ale obiectelor care prezintă interes. Ei au reținut însă mai ales că aceste reprezentări sînt valabile mai degrabă pentru valorile medii ale mărimilor. Acest ultim tip de raporturi sînt practicate și astăzi, de exemplu, pentru a exprima ceea ce se numește funcția de producție. Aceste reprezentări ale raporturilor dintre valori medii pot servi mai cu seamă ca suport analizelor mai aprofundate ale relațiilor economice ce sînt adesea atît de complexe. Să ne oprim, un moment, la relații de tip multiplicativ, de pildă $R = kA^{\alpha}B^{\beta}C^{\gamma}$, în care nu există nici o precizare în ceea ce privește independența economică a factorilor A, B, C. Este întotdeauna mai aproape de experiență să prezentăm această relație sub forma $r = h + \alpha a + \beta b \ \gamma c$ sau, și mai bine, $\delta r = \alpha\delta a + \beta\delta b + \gamma\delta c$, deoarece de foarte multe ori este necesar a complet această ultimă și mai verificabilă relație printr-o alta, de forma $p\delta a + q\delta b + m\delta c = 0$ care pune în evidență non-independența componentelor a,b,c.

Practica relațiilor liniare în problemele curente de programare constituie un bun argument pentru reflecțiile pe care le-am expus și care ne readuc de altfel la înțelepții inițiatori (Pareto, Walras) ai metodelor matematice în economie. Dar aceste metode ale programării, fie că sînt liniare sau nu, ne determină să luăm în considerare relațiile mai generale dintre obiectele economice, privindu-le sub aspectul lor cel mai caracteristic și anume acela de Sistem.

Sistemele sînt superobiecte ale științei, și comportamentul lor este definit de structura lor. Structura de sistem este reprezentată de relații între componente ale căror variațiuni sînt însă legate de cele care caracterizează și mențin identitatea sistemului. Pentru aceasta, trebuie să știm formaliza această identitate, coeziunea sa cu anumite caracteristici globale, mai ales cele care corespund cu ceea ce numim în teoria fizicii **principiile de conservare,** precum și cele care indică direcțiile de **evoluție** ale sistemului. Îmi voi permite să revin la aspectul pur principial al acestor probleme.

În perspectiva acestui gen de probleme privind relațiile între obiecte economice, ne vom opri un moment la ceea ce se numește echilibrul între cerere și ofertă care este considerat ca o lege economică.

Pentru a justifica problema pe care o ridic și importanța sa, voi porni de la modelul mecanic care a fost punctul de plecare al noțiunii de echilibru. Tezele binecunoscute cu privire la echilibrul de forțe au fost elaborate pentru sisteme de forță aplicate fie unui punct material unic, fie unui corp rigid. Ele ar fi lipsite de sens dacă ar fi vorba de forțe aplicate unui fluid, de exemplu. Este important de a constata acest lucru pentru că în realitate aici este vorba de **echivalența** dintre sistemele de forțe. Această calitate a forțelor este adevăratul subiect al propozițiilor cu privire la echilibru.

Același lucru este valabil pentru echilibrul dintre cerere și ofertă. El ne dă o caracteristică de echivalență a valorii unui produs deoarece în cadrul cererii și ofertei considerate în enunțul **original și pur** al legii amintite a echilibrului, bunul oferit are aceeași valoare ca obiect economic ca și bunul cerut (de multe ori este chiar același obiect *). De asemenea, dacă două produse oferite răspund aceleiași cereri ele sînt echivalente din punct de vedere economic. Mai departe. Dacă bunul oferit este un produs industrial sau agricol, iar oferta este o cantitate de bani echivalentă, înseamnă că valoarea economică este aceeași. Acesta este unul din procedeele economice care duc la definirea în practică a echivalenței valorilor.

Examinarea rapidă pe care am făcut-o procesului abstract al cererii și ofertei ne oferă cea mai bună ocazie de a aborda problema generală a transformărilor economice ale obiectelor deoarece trecerea de la calitatea de produs oferit la calitatea de produs consumat nu este în problematica științei economice o problemă singulară (privind obiecte individuale) așa cum a fost prezentată în analiza noastră. Este în general o problemă de numere mari. Căci un mare număr de produse (identice) trec în starea de consum și aceasta este o transformare reală, similară — chiar dacă este mai simplă — cu aceea a trecerii de la materia primă la produsul finit și tot similară tuturor transformărilor economice.

În cadrul acestei treceri privite sub aspectul obiectelor sînt valabile următoarele două constatări :

1. Conservarea materiei totalității produselor unui proces.
2. Pierdere de valoare prin degradarea unui anumit număr dintre produse.

Aceste două legi sînt la fel de generale ca legile termodinamicii în procesele fizice, dar ele țin de natura proceselor economice. Efortul oricărei economii practice se exercită în mod necesar în sensul diminuării degradării aferente fiecărui proces determinat, dar fără a se putea depăși o limită care caracterizează acest proces.

Țin să reamintesc aici eforturile economistului N. Georgescu Roegen care a dat, cel dintîi, acestor idei forma ce li se potrivește în economie, organizîndu-le într-o doctrină care are de pe acum un loc important în știință.

Se poate oare spera de a da o formă cantitativă teoretică celei de a doua legi ?

Termodinamica, care este știința transformărilor energiei, deci a valorii, într-un anumit sens, nu a fost niciodată dezmințită de experiență. Ea ne-a învățat să evităm obstacolele care se ridică în calea înțelegerii clare a datelor experienței. Ea a reușit să ne facă să înţelegem comportamentul în aparenţă anti-entropic al organismelor vii şi, pentru a reuni toate contradicţiile, caracterul aparent antientropic al industriei care transformă o materie primă în produse de o valoare mult mai ridicată. Munca umană, creaţiile inteligenţei dar, în acelaşi timp, şi imensele cantităţi de deşeuri care se acumulează în jurul nostru, vor fi elementele răspunsului aşteptat astăzi din partea Ştiinţei la aceste probleme, şi nu fără o anumită nelinişte. Principiile Termodinamicii economice vor fi o călăuză pentru obţinerea acestui răspuns.

---

* Considerațiile acestea se referă la conceptul de echivalență între valori și nu la acela de valoare în sine.

Entropia termodinamică a constituit expresia cantitativă care măsoară efectul funcţionării unei maşini termice. I s-a căutat o expresie corespunzătoare cel puţin pentru anumite transformări economice simple. Pentru aceasta ar fi necesar să se poată determina potenţialele economice respective şi bineînţeles măsura valorii generate de transformarea respectivă. Este vorba desigur de o valoare a cărei modificare imprimă o variaţie directă potenţialului respectiv.

Aceste consideraţiuni sînt mai degrabă nişte deziderate, căci există puţine concepte economice atît de importante şi atît de puţin studiate ca potenţialul economic şi ca numeroasele idei care ar trebui să-i fie asociate ca să stea la baza dinamicii economice.

Procesele economice, fluxul economic, pentru a folosi un termen utilizat în ştiinţa marketingului, sînt dominate şi direcţionate de către diferenţe de potenţial economic dacă se produc în mod sănătos şi firesc şi dacă nu sînt întreţinute prin mijloace artificiale.

S-a considerat că această entropie globală a unui sistem în evoluţie economică poate fi exprimat cu ajutorul probabilităţilor, în maniera adoptată de Boltzmann în teoria fizicii.

Pentru a trece de la entropia macroscopică la cea reprezentată cu ajutorul probabilităţilor, trebuie mai întîi să se poată descompune sistemul într-un mare număr de părţi identice sau aproape identice, ceea ce este de multe ori posibil. Dar nu este şi suficient. Mai trebuie ca aceste părţi să fie în acelaşi timp în interacţiune continuă, într-un dinamism de schimburi interne, ceea ce este greu de realizat pentru multe sisteme fizice şi cu atît mai greu pentru sistemele economice.

Aceasta nu înseamnă că entropia informaţională şi celălalt concept pe care-l prefer, energia informaţională, nu sînt de mare utilitate în studiul anumitor fenomene cu caracter net aleatoriu. Fără a aştepta de la ele ceea ce ne dă entropia concepută în sensul fizic direct şi global despre care am vorbit la început.

Structura unui sistem economic avînd un anumit număr n de componente aleatoare, măsurabile sau nu, a căror participare este caracterizată de frecvenţele respective $f_1, f_2, \ldots, f_n$ care sînt sau nu sînt probabilităţi, poate fi caracterizată prin energia informaţională $E = \sum_{j=1}^{n} f_j^2$ care este media informaţiilor individuale reprezentate de frecvenţe. Această caracteristică este maximă (e=1) cînd sistemul are o singură componentă dominantă, şi este minimă atunci cînd repartiţia este uniformă sau nedeterminată, cum se mai spune ; ea indică, în general, gradul de organizare. Dacă organizarea sistemului variază în timp ea îi indică sensul, avînd o sensibilitate care s-a dovedit mai fină decît cea demonstrată de entropia lui Shannon, Ca o caracteristică informativă globală, ea este multiplicativă pentru sisteme independente, în timp ce aceea a lui Shannon este aditivă. Unii utilizatori ai energiei o consideră sub formă aditivă $E' = -\log E$, dar ceea ce-i creează un drept definitiv de cetate printre caracteristicile globale ale informaţiei este faptul că ea se prezintă în mod natural în expresia corelaţiei informaţionale $\gamma_{f,g} = \sum_{j=1}^{n} f_j g_j \Big/ \sqrt{(\sum f_j^2)(\sum g_j^2)}$ între două sisteme sau populaţii ale căror caracteristici au frecvenţele sau ponderile respective f_j şi g_j $(j = 1, 2 \ldots n)$. ún spaţiul $\sum$ al sistemelor caracterizate prin ponderile a n caracteristice, se poate utiliza cvasidistanţa δ a sistemelor avînd respectivele frecvenţe f_g şi V prin expresia $\delta_{f,g} = 1 - \delta_{f,g}$, care este nulă atunci cînd şi numai atunci cînd sistemele coincid, şi se află limita marginea $\delta_{f.g} = 1$ atunci cînd ele sînt străine una alteia (adică nu au nici o proprietate comună). Nu este greu de văzut în ce mod această formă de corelaţie poate fi extinsă la mai mult de două sisteme.

Ne-am permis în cele de mai sus cîteva excursii matematice mai ales pentru a pune în evidenţă faptul propriu matematicilor actuale, care pot fi utile ştiinţei în general şi ştiinţei economice în particular, chiar atunci cînd este vorba de simple comportamente calificative şi nu numai de mărimi măsurabile.

Tot ce am spus mai sus cu privire la informaţie are la prima vedere aerul de a servi aspectelor **statice** ale fenomenologiei, asemeni simplelor măsuri deterministe ale mărimilor. Dar frecvenţele, ca şi probabilităţile, poartă în ele pecetea timpului, care nu poate fi evitat. Numai că ele au inconvenientul de a readuce în actual timpul trecut (cu frecvenţele) sau timpul viitor (cu probabilităţile). Se poate face în aşa fel încît ele să fie totuşi purtătoare ale semnelor timpului într-un mod expres. Vom vedea aceasta, după ce vom examina unele dintre reprezentările directe, în spirit clasic, ale mărimilor economice, care urmează în timp dinamica economică.

Un procedeu curent şi util, din punct de vedere practic, în ştiinţa economică, avînd un caracter net determinist, este reprezentarea grafică printr-o curbă sau numerică printr-o funcţie, a dependenţei unei mărimi de timp.

Teoria economică a depăşit faza acestor procedee matematice, monografice. Ilustrăm afirmaţia doar cu exemplul pe care-l oferă teoria lui Ramsay şi generalizările ei. Potrivit acestei teorii, pe care o simplific întrucîtva, dezvoltarea economiei maximizează (sau trebuie să maximizeze, nu este foarte clar), consumul util, în intervalul t (timpul iniţial), T (timpul final), reprezentat de integrala

$\int_{t_0}^{T} u(C(t), t)\,\theta(t)at$ unde, $C(t)$ este funcţia consum, u este utilitatea acestui consum, θ (t) este o funcţie de ponderare. După anumite interpretări u este o funcţie mai simplă sau mai complexă de C.

Această integrală ar putea să fie mai bogată în posibilităţi dacă u ar fi concepută ca o funcţională a consumului de-a lungul întregului interval. De asemenea, dacă integrala ar fi ponderată nu sub forma coeficientului θ (t), ci sub forma mult mai puternică $\delta\varphi(t)$ care ar putea să reprezinte variaţia unei mase dinamice fundamentale, cum ar fi de exemplu aceea a populaţiei, adevărat element de ponderare dinamică a evenimentelor economice. O ultimă observaţie care îmi pare a sluji utilizării unei astfel de teoreme de maximizare ar fi să se adauge condiţii suplimentare de structură care ar trebui verificate.

Întrucît ne aflăm încă într-un cadru dinamic determinist trebuie să fie util de a examina rolul vitezelor de variaţie ale anumitor mărimi caracteristice, ale vitezei circulaţiei monetare, de exemplu, al vitezei consumării unui anumit produs de masă. O problemă foarte importantă care se pune imediat constă în aceea dacă această primă derivată în timp a funcţiei mărime este suficientă pentru caracterizarea fenomenelor dinamice. Studiul naturii ne-a dat indicaţii foarte semnificative în această privinţă. Viteza de producţie a unui bun este impusă de cerere sau de necesităţi exterioare sau este vorba oare de o accelerare ? Nu fac decît să transpun aici această cerere de o natură foarte generală care vine din domeniul ştiinţelor naturale. În domeniile unde viteza este caracteristică, cred că relaţii deterministe de forme $\frac{dI}{dt} = F(N(t), N(t), \alpha, T)$ unde $N(t)$ este numărul populaţiei sau poate al populaţiei active în sens de populaţie nepasivă în momentul dat, în ţara respectivă sau în lume, în funcţie de tipul de mărime al lui I, α este un ansamblu de parametri iar t figurează şi pentru a arăta dependenţa directă de timp. Prezenţa lui, N (t) într-o asemenea formulă corespunde faptului că principalul agent al dinamicii economice este creşterea rapidă a populaţiei, sursă necontenit reînnoită şi foarte activă a schimbărilor economice.

În această privinţă este de asemenea necesar a reţine că relaţiile neîntrerupte între oameni, schimburile necontenite dintre ei, foarte asemănătoare pînă la un anumit punct cu agitaţia moleculară dintr-un gaz, contribuie la omogenizarea anumitor stări economice care face posibilă, cel puţin pentru anumite sisteme, o tratare de ansamblu atît a stărilor staţionare cît şi a celor evolutive.

Legi de forma acelora pe care le-am descris mai sus nu pot totuşi să se refere decît la valorile medii, aşa cum am mai arătat Procesele economice în care sînt angajate entităţi aleatorii nu pot fi reprezentate decît prin procese aleatorii din care o mare mulţime sînt deja folosite cu rezultate satisfăcătoare. Şi, întrucît variaţiile populaţiei constituie unul din factorii activi fundamentali ai dinamicii economice, procesele respective trebuie să slujească şi la edificarea a ceea ce caracterizează această dinamică. Structura unei ecuaţii a acestei dinamici aleatorii ar putea să îmbrace forma

$\frac{d\Phi(t)}{dt} = F(\psi(N(t)), \alpha, t)$ în care Φ şi ψ sînt funcţii de repartiţie ale mărimii considerate I şi ale populaţiei (N (t), şi ea aleatorie.

Modelul demoeconomic preconizat în ultimul timp în România, bazat pe un sistem de conturi, ar putea să ducă la posibilitatea unor enunţuri şi a unor teoreme economice de acest gen.

Nu intră în programul nostru să luăm în consideraţie aici şi alte categorii de raporturi decît cele examinate pînă aici între obiectele economice, în particular raporturi ca cele de ordine şi dominare pentru care teoria laticelor şi mai ales aceea a algebrelor lui Boole, pentru a nu mai vorbi de teoria categoriilor, sînt indispensabile.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

CONTROVERSE ȘI REEVALUĂRI ÎN TEORIILE BURGHEZE ALE CREȘTERII ECONOMICE (II)

ÎN ATMOSFERA de controverse și reevaluări și a unui bilanț deloc optimist asupra teoriilor creșterii economice occidentale, se înscrie și articolul lui Léon H. Dupriez, profesor emerit al vestitei Universități din Louvain, „Creșterea economică – teorie economică sau obsesie politică ?”.1) Autorul întreprinde o analiză a „exploziei” semantice pe care a generat-o acest cuvînt magic al gîndirii economice nemarxiste în deceniile care au urmat anilor '40 ai secolului nostru : expansiune, dezvoltare, progres. Fiecare dintre acești termeni se înscrie, după părerea autorului, într-un cerc de semnificații structurale, conjuncturale și de trend. Asociindu-se unei viziuni clasicizante, în care apogeul pare să-l fi atins J. Schumpeter cu celebra sa teorie a creșterii echilibrate într-un trend de dezvoltare economică, L.H.D. face un efort de apreciere sintetică a teoriei creșterii echilibrate și a teoriei dezvoltării „seculare”. Concluzia autorului este că „modernizarea” viziunii clasice despre echilibru, ale cărei începuturi el le atribuie lui S. Sismondi și lui K. Marx, a însemnat, de fapt, degenerarea demersului, de la finalitate spre simpla virtuozitate operațională. Fie că este în perimetru keynesian (prin linia lansată de R. Harrod), fie în perimetru neoclasic (R. Solow), echilibrul este „neutru” (în limbajul fizicii, pe care-l folosește E. Lundberg, **adiabatic,** adică neconsumator și neproducător de energie), decurgînd spontan din stările precedente. În compensare, însă, conceptul de creștere echilibrată a fost transferat în politica economică primind în acest perimetru diferite conotații politice menite să caracterizeze un mod de viață. În ce privește dezvoltarea, în sensul lui J. Schumpeter, aceasta se caracterizează prin continua adaptare în tendință a economiei la perturbări (fluctuații, oricum, numai crize, nu !). Or, cu toată amploarea demersurilor pragmatice, autorul constată că nu există o „teorie generală” corespunzătoare (pentru dezvoltarea „fără crize”).

Și astfel enumerările, dintre care am reținut cîteva, care nici măcar nu se pretind cele mai semnificative, ar putea continua. Așadar, gîndirea economică nemarxistă a celei de-a doua jumătăți a secolului nostru pune în discuție, într-o ipostază critică-denigratorie, unele dintre cele mai rafinate elaborate ale raționalității sale, pentru a nu fi „descoperită” în fața încercărilor teribile la care este supusă din anii '70 economia celor mai dezvoltate state capitaliste. Demersul istorico-logico-prospectiv de regîndire a cauzelor, condițiilor și consecințelor creșterii economice își are explicația sa profundă. O semnalează cele două rapoarte publicate pentru Clubul de la Roma și cel de-al treilea poate încă mai concludent, pe care l-a pregătit „grupul Tinbergen”, investit să aproximeze problematica revizuirii ordinii economice internaționale existente. În acest ultim raport se examinează corelații subtile ale vieții economice și politice contemporane în contextul îngrijorătoarelor realități ale decalajelor economice și ale sumbrei perspective a adîncirii acestora. Schimbarea pe care o sugerează autorii raportului trebuie să fie nu pur și simplu economică, nici măcar politică, ci **generală – adică de sistem.** Nu intrăm în dezbaterea ideilor de fond ale acestui raport, care n-a văzut încă lumina tiparului într-o versiune definitivă, dar este semnificativ că, de pe terenul gîndirii economice și politice nemarxiste, se propune regîndirea generală a termenilor creșterii și dezvoltării pe care-i implică economia capitalistă. Atunci, cînd un inventar foarte general al cheltuielilor pentru înarmări și războaie după cel de-al doilea război mondial tinde să contureze fantastica cifră echivalentă cu dublul produsului total anual al celei mai dezvoltate țări capitaliste – circa 6 mii de miliarde de dolari – și cînd ele prezintă potențial pericolul unor distrugeri tot mai mari, nu putem să nu înțelegem tonul de alarmă al avertismentelor unui E. Morin sau H. Marcuse. Ce alte dovezi ar mai trebui pentru a justifica efortul de regîndire a teribilei obsesii nu numai politice, dar teoretice a raționalității creșterii în condițiile capitalismului ?

Și, totuși, dincolo de toate dificultățile care se pot inventaria de către o gîndire aservită unei orînduiri istoricește perimate, analiza istorică, logică și prospectivă cu fundamentare științifică asupra ideologiei, metodologiei și operaționalității teoriilor și modelelor nemarxiste ale creșterii economice trebuie să se concentreze asupra finalității, asupra **scopului** acesteia. Ca parte a teoriei reproducției, alături de problematica echilibrului și de cea a crizelor economice, creșterea economică în toate ipostazele sale nu urmărește nimic altceva decît sporirea pe toate căile a **plusvalorii** în toate formele sale de redistribuire între capitaliștii și exploatatorii de tot felul. Așa cum încerca încă la începutul anilor '70 să sintetizeze Philippe Herzog,2) premisa comună a tuturor teoriilor nemarxiste ale creșterii economice este obținerea surplusului economic caracteristic capitalismului – plusvaloarea. Diferitele variante ale creșterii economice sînt astfel numai

FIȘE

MINISTERUL COMERȚULUI EXTERIOR ȘI COOPERĂRII ECONOMICE INTERNAȚIONALE
Institutul pentru Studierea Conjuncturii Economice Internaționale

CONJUNCTURA
ECONOMIEI
MONDIALE

EDITATĂ DE Revista
BUCUREȘTI – 1976 ECONOMICĂ

● *Sub redacția unui colegiu, compus din Costin Murgescu, director al I.N.S.C.I.N., Gheorghe Marcu și ing. Ion Vasile, directori adjuncți I.N.S.C.I.N., Aurel Ghibuțiu, Georgeta Micu, Traian Silea, Iulian Dănescu, O. Nicolae, Octavian Rădulescu, Constantin Lazăr, Ion Bujorică, șefi de sector, și Ion Istrate, a apărut volumul* Conjunctura economiei mondiale *(400 p.).*

După un studiu – Realizări ale activității de comerț exterior în cincinalul 1971–1975 și sarcini pentru cincinalul 1976–1980 – de Ion Pățan, viceprim-ministru al guvernului, ministrul comerțului exterior și cooperării economice internaționale, volumul este împărțit pe următoarele secțiuni : I. Tendințe în evoluția economiei naționale ; II. Situația economică a diferitelor țări : a). socialiste ; b). a unor țări în curs de dezvoltare ; c). a unor țări capitaliste dezvoltate ; III Aspecte ale principalelor piețe externe de mărfuri. Studiile din secțiunea II sînt separate pe țări, iar din secțiunea III – pe mărfuri. Volumul mai cuprinde o serie de tabele cu date din statistica internațională.

„Avuția națiunilor”

● *ÎN ziua de 25 iunie a.c., a avut loc, în Aula Academiei Republicii Socialiste România, o ședință de comunicări organizată de Secția de științe economice și sociologie a Academiei R.S. România, ocazionată de împlinirea a 200 de ani de la apariția operei „Avuția națiunilor” a lui Adam Smith.*

Au fost susținute următoarele comunicări : acad. prof. Vasile Malinschi – Adam Smith în România ; prof. Nicolae N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei R.S. România – Adam Smith și problemele creșterii economice ; prof. Barbu Zaharescu, membru corespondent al Academiei R.S. România – Karl Marx despre opera lui Adam Smith.

Au participat oameni de știință, cercetători, cadre didactice din învățămîntului superior, specialiști.

Sesiune de referate și comunicări

● *În zilele de 25 și 26 iunie a.c., s-au desfășurat la Bacău, lucrările unei sesiuni de referate și comunicări pe tema, Organizare, conducere, eficiență. Sesiunea a fost organizată de Școala interjudețeană de partid și de Cabinetul județean pentru probleme de organizare științifică a producției și a muncii, sub egida Comitetului Județean Bacău al P.C.R. Au participat activiști de partid și de stat din județul Bacău, specialiști și cadre didactice de la Academia „Ștefan Gheorghiu”, laboratorul de conducere a unităților economice din Academia de Studii Economice București, din centrele universitare Iași și Cluj-Napoca.*

TEORII-IDEI

ŞCOLI • CURENTE • ECONOMIŞTI

diferite variante ale căilor și modalităților de obținere și repartizare a plusvalorii. „Prosperomania" nu este de aceea o oarecare „furie" a binelui public, ci „furia" interesului meschin al exploatării și spolierii omului de către om. Din **acest** punct de vedere ea este orbească și iresponsabilă, deci condamnabilă. Să fi înteles, oare, economiștii care își subordonează gîndirea țelului menținerii și perpetuării capitalismului **acest** adevăr pe care il supun discuției „confraților" ? Greu de spus. Ceea ce se poate spune, totuși, este că nu trebuie să fii neapărat adversar al capitalismului pentru a-ţi putea da seama că s-au acumulat **cantitativ** în lume de departe atîtea pericole care pîndesc chiar specia umană și aceasta este o consecință firească a unei **anume** calități a vieții pe care a generat-o legea economică obiectivă a plusvalorii – legea „prosperității" exploatatorilor pe seama exploatării omului și a devastării naturii. Nu este, în acest sens, nici o mirare că teoriile și modelele cresterii economice sînt, uneori, compatibile și cu „compensarea", evident, tot cantitativă (!), a prejudiciilor provocate. Conștient sau inconstient, gîndirea economică nemarxistă sugerează și o asemenea „disponibilitate", dacă (și numai dacă) **nu** sînt atinse problemele perpetuării capitalismului. Or, tocmai aici este nodul problemei...

Reevaluarea teoretică și politică, nu rareori drastică, ar avea în acest cadru darul de a degaja și testa **ultimele** resurse de raționalitate ale „pieselor de rezistență" ale teoriilor economice burgheze. Dar „où sont les neiges d'antan ?" Capitalismul zilelor noastre nu mai poate acredita ca raționalitate ceea ce în urmă cu secole se putea considera ca fiind inerent lumii pentru ca ea să poată ieși din obscuritatea medievală spre luminile secolelor moderne. De-a lungul a circa trei secole, gîndirea economică burgheză putea pretinde că prețul prosperității capitaliștilor este minimal pentru societate. Acum el însă devine maximal, insuportabil pentru societate : provoacă nu numai șomaj, dar și inflație, nu numai exploatarea, spolierea maselor producătoare, dar și dezechilibrarea, poluarea, devastarea habitatului nostru comun, a mediului înconjurător, nu numai subdezvoltare, ci și pericolul unui război. A încercat o vreme apologia capitalismului să prezinte aceste „costuri" ca imanente pentru prosperitatea umană, în general, să învinovătească de asemenea consecințe nu realitățile care le-au generat, ci „înșelătoarele" promisiuni ale unor teorii. „Mai devreme sau mai tîrziu, ideile... se dovedesc periculoase, și în bine și în rău", își putea permite să conchidă în ultimele sale cuvinte J. M. Keynes în celebra sa „Teorie generală". Nu, criza actuală de conștiință a lumii capitaliste nu este datorată unor idei, care s-au dovedit periculoase – în rău ! **Fondul** social, care a generat aceste idei s-a dovedit periculos pentru existența omenirii. Și nu condamnarea unor teorii ar putea schimba, mai devreme sau mai tîrziu, în bine, existența unei societăți viciate în fond de legi imanente ale dezvoltării sale.

În ultimă analiză s-ar putea crede că teoriile economice ale creșterii economice s-au perimat ca rețete ale „binelui comun". Dar, trebuie spus, teoriile burgheze ale creșterii economice n-au avut niciodată conotații etice. Modelele de creștere n-au putut niciodată să pună în corelații cantitative vreo etică. J. M. Keynes o știa foarte bine, atunci, cînd scria că imboldul la investiții este determinat „exclusiv de urmărirea profitului",3) iar discipolii săi întru dinamică și creștere economică, atunci cînd vorbesc de rate ale creșterii și de orizontul lor de timp, vorbesc, de fapt, și despre creșterea și dinamica profiturilor. Iar dacă se pune problema originii teoriilor creșterii ar fi bine, de asemenea, să-l ascultăm pe J. M. K., care considera unele dintre tezele clasicilor economiei politice burgheze ca inadecvate pentru lumea de afaceri („abstracțiile nerealiste ale lui Ricardo" – scrie J. M. K.4)). În opoziție cu ei „pionierii" gîndirii economice burgheze — mercantiliștii —, „nu ezitau să restabilească stocul de bani, în ultimă instanță chiar prin devalorizare, atunci cînd el devenea vădit insuficient, ca urmare a unui exod inevitabil în străinătate, a unei creșteri a unității de salariu" etc. Sînt numeroase paginile din cap. 23 al „Teoriei generale" keynesiene în care transpare simpatia autorului pentru mercantiliști, care combăteau dintr-un foc atît insuficiența banilor, cît și insuficiența consumului, nu încurajînd cumpătarea, ci mai degrabă invers. Nu este, poate, motivul pentru care în 1965 Joan Robinson putea vorbi de un mercantilism keynesian şi de un mercantilism postkeynesian ? Se poate. Este o ipoteză de lucru, care se supune discuției, că teoriile burgheze ale creșterii economice sînt mai degrabă rafinarea vechilor rețete şi programe mercantiliste de îmbogățire a unor națiuni pe seama freneziei cheltuielilor investiționale interne și pe seama spolierii altor națiuni... decît a vechilor teorii medievale ale „binelui comun". Măcar ca o contribuție la discuția despre noile ipostaze ale revirimentului din ţările capitaliste ale modelelor mai vechi și mai noi ale creșterii economice. Raționalitatea burgheză n-ar „suporta" ca, folosindu-se de performanțele „pionierilor" săi, să aibă de cîștigat raționalitatea anticapitalistă – ţările cu economie socialistă și cele care pun problema ieșirii din subdezvoltare. Este o problemă pe care o va tranşa istoria. Să adăugăm, însă, că nu spontan, ci prin efortul conștient al celor interesați de concursul istoriei ? Fapt este că apologeții capitalismului fac și ei un efort, în felul lor, inclusiv încercînd să regîndească critic renumitele teorii burgheze ale creșterii economice.

dr. Ioan CRISTESCU

---

1) Revue d'économie politique, ianuarie-februarie 1975

2) Revue économique, nr. 2, martie 1970

3) J. M. Keynes, Teoria generală a folosirii mîinii de lucru, a dobînzii și a banilor, Ed. științifică, 1970, p. 339.

4) Idem, p. 343.

FIŞE

Referatele și comunicările (ca și dezbaterile pe marginea acestora) au abordat un evantai larg de probleme privind : rolul organelor și organizațiilor de partid și de stat în conducerea vieții economico-sociale în etapa actuală ; obiectul și problematica științei conducerii și organizării ; criteriile de evaluare și factorii de sporire a eficienței activității economice ; perfecționarea pregătirii cadrelor în domeniul științei conducerii.

Despre actualul ciclu economic capitalist

Revista VOPROSI EKONOMIKI nr. 5/1976 publică studiul lui I. Osadceaia intitulat Traktovka țikla burjuaznoi politekonomiei *(Tratarea ciclului în economia politică burgheză), în care analizează cîteva aspecte esențiale ale principalelor curente privind evoluția economiei capitaliste. Autoarea acordă o atenție deosebită teoriei monetariste a lui M. Friedman. Se arată că prin prisma acestei teorii se admit fluctuațiile ciclice în sfera circulației bănești, dar se exclude posibilitatea repetării unor încălcări de durată ale echilibrului economic, determinat după cum se știe de contradicțiile sistemului economic capitalist. Astfel de reprezentări teoretice ale ciclurilor economice capitaliste, arată autoarea, se transformă și în recomandări de politică economică. După monetariști, elementul principal al stabilității economice constă în determinarea corespunzătoare a volumului ofertei bănești. Se arată că preocuparea deosebită a teoriei economice capitaliste contemporane pentru factorul monetar, determinată în primul rînd de persistența fenomenului inflaționist, a lăsat pe planul doi analiza factorilor reproducției capitaliste, fără de care studiul crizelor economice și al inflației devine și mai superficial.*

Previziunea într-o „economie a declinului"

• *Exprimînd un pesimism generat de perspectivele încă nesigure ale relansării activității economice în Occident, James Bellini scrie în articolul* The Economics of Decline *(Economia declinului), apărut în revista FUTURES, febr. 1976, că „metodologia previziunii trebuie să se adapteze la posibilitatea unei disjuncții majore în dezvoltarea ciclului unei economii moderne". Ea ar trebui, cu alte cuvinte, să-și „integreze ceva din lecțiile unui analist ca Ellul cînd acesta se referea la o «fază bizantină» în dezvoltarea tehnologică", adică să accepte în anumite condiții, ideea unei tendințe coborîtoare a curbei progresului tehnic, cu consecințe păgubitoare pentru economie... În timp ce economiștii care dețin încă un rol major în grupurile de previziune continuă – spune Bellini – să lucreze pe o bază keynesiană, zone întregi de investigare nu mai sînt deschise proceselor de gîndire keynesiană... Sprijinirea directă pe tehnicile „multiplicatorului" nu ar mai fi posibilă într-o lume tot mai post-keynesiană. După autor, probleme similare se pun pentru ansamblul gîndirii economice ortodoxe și „dacă acest nou vid teoretic nu va fi umplut, previziunea se va expune din ce în ce mai mult învinuirilor de intelectualism nepractic".*

Pentru o nouă ordine economică internațională

COOPERAREA ECONOMICĂ ÎNTRE ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE

ÎN CIUDA unor eforturi sporite pe plan național și internațional, decalajele economice dintre țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate, departe de a se diminua, continuă să se adîncească. După date furnizate de Secretariatul UNCTAD, între anii 1952 și 1972, spre exemplu, decalajul în ceea ce privește nivelul venitului național real pe locuitor între țările sărace și cele bogate a crescut de la 1 825 dolari la 3 700 dolari.

În aceste condiții țările în curs de dezvoltare au început să acorde o importanță din ce în ce mai mare întăririi cooperării și întrajutorării dintre ele ca element fundamental în reducerea dependenței lor față de țările dezvoltate. Au fost adoptate în acest scop mai multe rezoluții și decizii, la diferite reuniuni internaționale.

Problema cooperării economice între țările în curs de dezvoltare a fost amplu discutată și la recenta sesiune UNCTAD de la Nairobi, atît în cadrul dezbaterilor generale, cît și în negocierile concrete cu privire la sprijinul pe care țările dezvoltate sînt chemate să-l acorde în vederea dezvoltării acestei cooperări. Pentru facilitarea discuțiilor de la Nairobi, secretariatul UNCTAD a pregătit un amplu studiu cu privire la principalele elemente ale unui sistem de cooperare economică între țările în curs de dezvoltare (document TD/192), la care ne vom referi în continuare.

Instituirea unui sistem global de cooperare economică între țările în curs de dezvoltare implică, după părerea reprezentanților UNCTAD, adoptarea de politici și crearea de mecanisme care să faciliteze dezvoltarea diferitelor forme de cooperare într-un mare număr de domenii, între care esențiale ar fi comerțul, producția și finanțarea dezvoltării.

DEZVOLTAREA comerțului între țările în curs de dezvoltare trebuie considerată ca un element de bază al sistemului de cooperare economică, strîns legat de măsuri luate în domeniul producției. Expansiunea comerțului ar putea fi favorizată de un sistem de preferințe între țările în curs de dezvoltare care ar demara procesul de liberalizare a accesului lor pe piețe. Angajamentele preferențiale dintre țările în curs de dezvoltare sînt abia la început.

Principalele obiective ale unui sistem de preferințe complet și structurat pentru ansamblul țărilor în curs de dezvoltare ar putea fi acordarea unor avantaje exportatorilor din țările în curs de dezvoltare în raport cu cei din țările dezvoltate și asigurarea unei repartiții echitabile a costurilor și a avantajelor între țările participante. Sistemul ar trebui să țină seama de interesele fundamentale ale țărilor participante, dar și de marile diferențe în ceea ce privește situația lor economică, de diversitatea produselor lor de export și de varietatea instrumentelor pe care sînt fondate politicile lor comerciale. El ar trebui de asemenea să pună accentul pe principiul respectării strictei reciprocități a avantajelor.

În consecință, un sistem generalizat de preferințe între țările în curs de dezvoltare ar trebui să se bazeze pe : includerea în sistem a tuturor exporturilor tradiționale și netradiționale ale țărilor în curs de dezvoltare ; eliminarea obstacolelor tarifare și netarifare care limitează accesul pe piețe ; inițierea de negocieri multilaterale care să conducă la acordarea de concesii pentru diferite grupe de produse ; încheierea de contracte de cumpărare și vînzare la prețuri care să se situeze între limite convenite de comun acord ; acordarea de concesii preferențiale speciale pentru exporturile țărilor în curs de dezvoltare cel mai puțin avansate.

Cooperarea între țările în curs de dezvoltare în domeniul comercial trebuie să vizeze nu numai facilitarea tranzacțiilor comerciale între aceste țări, ci și ameliorarea pozițiilor lor față de țările dezvoltate în ceea ce privește atît exporturile, cît și importurile.

Acordurile pe termen mijlociu și lung sînt apreciate ca un mijloc eficace de sporire a schimburilor și de creare de noi fluxuri comerciale între țările în curs de dezvoltare. Potrivit experților UNCTAD, aceste acorduri ar trebui să cuprindă angajamentul de a furniza și de a cumpăra, în cadrul unei perioade de timp, o anumită cantitate de produse de bază, la prețuri situate în anumite limite convenite în prealabil. Astfel de acorduri ar da relațiilor comerciale un anumit grad de stabilitate compatibil cu planurile de dezvoltare atît ale țărilor exportatoare cît și ale țărilor importatoare, contribuind la echilibrarea fluxurilor comerciale și la o mai bună repartiție a avantajelor rezultate din realizarea de proiecte comune.

Se știe că în prezent comerțul exterior al țărilor în curs de dezvoltare se caracterizează prin dependența sa față de sistemele de comercializare și de circuitele de distribuție ale țărilor dezvoltate, în special pentru tranzacțiile efectuate la bursele sau piețele de produse de bază existente în țările dezvoltate și controlate de acestea. Așa se explică faptul că încasările țărilor în curs de dezvoltare din exporturile lor de produse de bază nu reprezintă decît o infimă parte (în anumite cazuri 10% sau 15%) din prețul final de vînzare. Întrucît numeroase țări în curs de dezvoltare, adesea din aceeași regiune, exportă același produs și pe aceleași piețe sau spre aceleași puncte de tranzit din țările dezvoltate, s-ar putea organiza unele acțiuni comune menite să contribuie la sporirea încasărilor nete pe care le obțin țările în curs de dezvoltare respective din exporturile lor.

Constituirea de întreprinderi comune de comercializare ar putea contribui la eliminarea intervenției oneroase a instituțiilor comerciale din țările dezvoltate în mijlocirea schimburilor comerciale dintre țările în curs de dezvoltare, dînd astfel un nou impuls exporturilor pe piețele netradiționale. Asemenea întreprinderi ar putea, de asemenea, încuraja țările în curs de dezvoltare să participe avantajos la transportul, în special maritim, al exporturilor lor.

ECONOMIE MONDIALA

Cooperarea dintre țările în curs de dezvoltare în domeniul importurilor ar putea contribui de o manieră eficace la ameliorarea poziției comerciale a țărilor în curs de dezvoltare față de țările dezvoltate, permițînd în același timp stimularea schimburilor comerciale dintre țările în curs de dezvoltare.

DUPĂ cum se știe, schimburile comerciale între țările în curs de dezvoltare se lovesc adesea de dificultăți în domeniul plăților. Cooperarea dintre aceste țări în domeniul plăților ar putea consta în primul rînd din stabilirea unei rețele de angajamente în materie de compensații la nivel subregional, crearea de legături între diversele aranjamente pe o bază regională și în final încadrarea acestor legături sau sisteme la nivel regional într-un sistem de plăți pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare. Întrucît flotarea cursurilor de schimb ale principalelor valute poate avea repercusiuni asupra angajamentelor compensatorii încheiate de diferite țări în curs de dezvoltare, s-ar putea avea în vedere folosirea unei unități de cont ca de exemplu D.S.T.

În cadrul angajamentelor actuale de compensații, elementul „credit“ nu ocupă decît un loc minor. Totuși nu este o simplă coincidență faptul că două angajamente latino-americane încheiate în materie de compensații au fost precedate de acorduri de susținere reciprocă interesînd aproape toate țările latino-americane. De fapt climatul de încredere reciprocă ce se instaurează între diferitele bănci centrale, în cadrul conlucrării lor strînse rezultată din angajamentele de compensații, a fost un element indispensabil în cadrul acordurilor încheiate ulterior pentru susținerea reciprocă a balanțelor de plăți.

COOPERAREA între țările în curs de dezvoltare în domeniul producției este abia la început. Totuși în ultimii ani numărul proiectelor și propunerilor de acțiuni comune interesînd un număr important de țări în curs de dezvoltare a sporit sensibil.

Perspectivele de cooperare dintre țările în curs de dezvoltare sînt foarte favorabile dacă se ține seama de capacitățile de producție potențiale existente în aceste țări, de abundența relativă a anumitor materii prime și de resursele financiare disponibile în unele țări în curs de dezvoltare. Pentru transpunerea în viață a acestor perspective ar fi necesară o colaborare organizată și inițierea de negocieri într-un cadru vizînd identificarea și exploatarea resurselor naturale și o cooperare fondată pe angajamente contractuale echitabile pentru fiecare participant. Acordurile pentru crearea de întreprinderi comune de producție s-ar putea baza pe complementaritatea factorilor pentru care proiectele ar fi convenite în cadrul unui sistem complex de cooperare.

Cooperarea între țările în curs de dezvoltare în domeniul producției a făcut deja progrese sensibile în construcția de centrale hidroelectrice, de rețele rutiere și de telecomunicații, de amenajări fluviale etc. Există, de asemenea, un mare număr de întreprinderi comune în domeniul serviciilor, ca de exemplu companii de aviație, de transporturi maritime, instituții financiare, bancare și de asigurare. Apare tot mai evidentă cooperarea în domeniile asistenței tehnice și cercetării tehnico-științifice.

MĂSURILE vizînd ameliorarea mobilizării mijloacelor financiare disponibile pot favoriza cooperarea în producție, completînd ansamblul elementelor de bază, care ar putea constitui un sistem interdependent de cooperare economică. Apariția unor importante excedente în balanțele de plăți ale unor țări în curs de dezvoltare exportatoare de petrol a creat noi posibilități de cooperare financiară între aceste țări și celelalte țări în curs de dezvoltare. Această cooperare ar putea fi întărită prin stabilirea unor relații triunghiulare între cele două grupe de țări și țările dezvoltate.

Trebuie relevat faptul că necesitățile viitoare sporite ale țărilor în curs de dezvoltare reclamă noi măsuri vizînd crearea unui sistem organizat de cooperare financiară între aceste țări. Un asemenea sistem ar putea contribui la facilitarea ameliorării situației balanțelor de plăți externe, la stabilizarea prețurilor produselor exportate de țările în curs de dezvoltare, la niveluri echitabile și remuneratorii. De asemenea, un astfel de sistem ar putea servi drept cadru pentru finanțarea pe termen lung a dezvoltării economice.

Dat fiind faptul că exporturile de materii prime continuă să fie principala sursă de devize pentru țările în curs de dezvoltare, o formă de solidaritate este susținerea în comun a prețurilor la principalele produse exportate de aceste țări, la niveluri stabile și remuneratorii.

Cooperarea financiară între țările în curs de dezvoltare ar putea lua și forma finanțării dezvoltării pe termen lung prin acordarea de împrumuturi, de garanții, precum și prin participarea la capitalul social al întreprinderilor comune ale mai multor țări. S-ar putea avea în vedere, în acest sens, crearea unui sistem de garantare a investițiilor etc. Ar fi normal, arată experții UNCTAD, ca țările în curs de dezvoltare cu balanțe excedentare care acordă împrumuturi altor țări în curs de dezvoltare să le însoțească de condiții financiare diferențiate în funcție de nivelul de dezvoltare al acestora din urmă.

LA RECENTA sesiune UNCTAD de la Nairobi au fost adoptate o serie de măsuri concrete care urmează a fi luate de țările dezvoltate și organizațiile internaționale cu scopul de a facilita dezvoltarea cooperării economice dintre țările în curs de dezvoltare. În rezoluția adoptată se afirmă că „eforturile țărilor în curs de dezvoltare joacă un rol decisiv în realizarea obiectivelor lor de dezvoltare, dar că, oricît de mult ar mobiliza propriile lor resurse, nu le va fi posibil să realizeze scopurile lor economice și sociale fără sprijinul concomitent al țărilor dezvoltate și al organizațiilor internaționale“. Țările dezvoltate și-au luat angajamentul să susțină și să faciliteze aplicarea deciziilor luate de țările în curs de dezvoltare pentru extinderea cooperării lor economice. Instituțiile financiare internaționale, inclusiv cele regionale sau subregionale, urmează să susțină realizarea programelor de cooperare economică dintre țările în curs de dezvoltare prin ameliorarea politicilor lor financiare și operaționale pentru a ține seama pe deplin de dificultățile realizării unor proiecte comune, precum și prin participarea, sub diferite forme, la finanțarea întreprinderilor comune create de țările în curs de dezvoltare. Pentru sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare în promovarea și realizarea programelor de cooperare economică, Conferința de la Nairobi a decis crearea în cadrul UNCTAD a unei comisii care să se ocupe în exclusivitate de problemele cooperării economice între țările în curs de dezvoltare.

CA țară socialistă și în curs de dezvoltare, România se preocupă permanent de găsirea celor mai potrivite forme de colaborare și conlucrare cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate, care aproape în totalitatea lor sînt țări în curs de dezvoltare. Poporul român este legat de popoarele celorlalte țări în curs de dezvoltare prin aspirații comune spre progres și prosperitate, prin hotărîrea de a acționa pentru abolirea vechii politici imperialiste de dominație și inechitate, pentru asigurarea dezvoltării libere, independente a fiecărei națiuni. **„Partidul Comunist Român, România socialistă sînt pe deplin solidare cu lupta țărilor în curs de dezvoltare, considerînd că găsirea soluțiilor corespunzătoare pentru progresul economic-social cît mai rapid al acestora, pentru instaurarea unor raporturi echitabile între toate statele constituie o cerință imperioasă a zilelor noastre“**, declara tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea rostită la Conferința partidelor comuniste și muncitorești din Europa, desfășurată la Berlin .

Aspirațiile amintite își găsesc ilustrația în cursul ascendent pe care l-au cunoscut relațiile cu aceste țări pe plan politic, economic, tehnico-științific, cultural și în alte domenii, conlucrarea în cadrul O.N.U. și în alte organizații internaționale. La această evoluție favorabilă o contribuție substanțială au adus-o vizitele oficiale întreprinse de tovarășul Nicolae Ceaușescu în peste 30 de state în curs de dezvoltare, precum și convorbirile care au avut loc în România cu șefi de stat și de guvern și cu alți factori de răspundere din asemenea țări.

Considerînd că o colaborare mai intensă și o întrajutorare mai activă între țările în curs de dezvoltare poate contribui în mod substantial la realizarea obiectivelor lor comune de progres și bunăstare, România va acționa neabătut și de aici înainte pentru amplificarea continuă a legăturilor de colaborare și solidaritate cu țările care și-au dobîndit independența sau luptă pentru eliberarea lor, cu țările care se pronunță pentru o politică de deplină egalitate în drepturi și respect reciproc între națiuni, acționînd împreună cu ele pentru soluționarea judicioasă a problemelor economice internaționale, pentru dezvoltarea de sine stătătoare pe calea progresului economic și social a tuturor națiunilor lumii.

Ion BARAC

Bicentenarul Statelor Unite ale Americii

RELAŢII ECONOMICE ROMÂNO-AMERICANE RECIPROC AVANTAJOASE

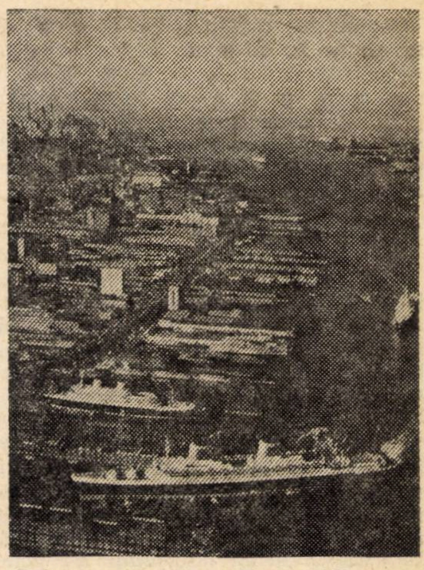

Prin portul New York (din care numai un fragment încape în această imagine) se încarcă și se descarcă anual circa 200 de milioane de tone de mărfuri, care ca valoare reprezintă 36% din comerțul exterior american efectuat pe cale maritimă.

ÎN PERIOADA 1970—1975 volumul schimburilor comerciale dintre Statele Unite și România a crescut de la 69 milioane la peste 330 milioane de dolari. Această creștere este urmarea eforturilor conștiente depuse de ambele țări pentru extinderea relațiilor lor comerciale. În același timp, ea oglindește cursul ascendent al relațiilor noastre pe multiple planuri.

Relațiile comerciale au avut de cîștigat mai ales prin revizuirea favorabilă, în 1964, a procedurilor de autorizare a exporturilor Statelor Unite în România. Ulterior s-a înregistrat o creștere continuă a numărului delegațiilor economice române care au efectuat vizite în Statele Unite și al oamenilor de afaceri americani care au vizitat România. În 1971, pe baza aprobării Congresului, președintele Statelor Unite a inclus România în rîndul țărilor care pot beneficia de creditele și de înlesnirile Băncii pentru Import-Export a Statelor Unite. La începutul anului 1972 s-a autorizat garantarea de către Corporația pentru investițiile particulare în străinătate (O.P.I.C.) a investițiilor făcute de firme particulare americane în industria română. Aceste măsuri, împreună cu liberalizarea în continuare a controlului exporturilor, au creat un climat încă și mai propice dezvoltării comerțului.

Mai ales în ultimii ani, Statele Unite și România au purtat, la cel mai înalt nivel, un dialog care a dus la importante măsuri legislative și administrative menite să creeze un cadru solid pentru cooperarea lor economică. Astfel, în 1973 s-a semnat o Declarație comună privind cooperarea economică, industrială și tehnică, iar în anul următor s-a constituit Comisia economică mixtă americano-română — a cărei creare fusese recomandată de Declarația comună — și, în paralel, Consiliul economic mixt americano-român.

Eforturi considerabile s-au depus și pentru lărgirea cadrului juridic al relațiilor noastre economice. S-au încheiat, astfel, acordul privind aviația civilă și acordul maritim, două protocoale agricole și o convenție privind evitarea dublei impuneri și prevenirea evaziunii asupra veniturilor, existînd posibilități pentru dezvoltarea cooperării economice.

La echilibrarea și consolidarea bazei relațiilor economice și comerciale dintre Statele Unite și România o importantă contribuție au adus-o două evenimente care au avut loc în 1975. Primul a fost semnarea, cu ocazia vizitei Președintelui Ford în România, a unui acord comercial prin care două țări și-au acordat reciproc clauza națiunii celei mai favorizate. Cel de-al doilea a fost hotărîrea guvernului american de a acorda României statutul de țară beneficiară a sistemului generalizat de preferințe vamale. În virtutea acestei hotărîri, România poate beneficia de scutire de taxe vamale pentru peste 2700 de produse importate de Statele Unite. Cele de mai sus au contribuit la sporirea considerabilă a competitivității unei game largi de produse românești pe piața americană.

Chiar și înainte de introducerea în relațiile comerciale americano-române a clauzei națiunii celei mai favorizate și a sistemului generalizat de preferințe vamale, comerțul dintre cele două țări a atins niveluri ridicate (407 milioane de dolari în 1974, conform statisticilor americane). În noile condiții create, se speră că pînă în 1980 valoarea schimburilor comerciale americano-române se va ridica la cel puțin un miliard de dolari. Pentru a se atinge această cifră, va fi desigur necesar ca ambele țări să continue să acorde o atenție specială dezvoltării relațiilor lor comerciale.

Crescînd ca volum, comerțul dintre țările noastre a îmbrăcat forme diverse, fapt care dovedește că el se întemeiază pe relații sănătoase. Paralel cu creșterea substanțială a schimburilor normale de mărfuri, în ultimul timp a avut loc o binevenită creștere a numărului și diversității acțiunilor de cooperare, acțiuni incluzînd, printre altele, construirea sau modernizarea unor unități industriale. Tot în această ordine de idei se cuvine să menționăm constituirea de către Control Data Corporation din Minneapolis și Centrala Industrială de Tehnică de Calcul din București, a societății mixte Romcontrol Data — care fabrică imprimatoare și cititoare de cartele pentru mașini electronice de calcul — și deschiderea la București, în 1974, a sucursalei băncii new-yorkeze Manufacturers Hanover Trust.

Pînă în 1974, balanța comercială americano-română a înclinat în favoarea Statelor Unite. În ultimii doi ani însă, exporturile românești au crescut considerabil (potrivit statisticilor americane, în primele patru luni ale anului 1976 exporturile românești în Statele Unite au depășit cu mult exporturile Statelor Unite în România), astfel încît în prezent comerțul nostru este, în general, echilibrat. Considerăm că în viitorul previzibil acest echilibru se va menține. În el vedem, cu satisfacție, o bază fermă și echitabilă pentru dezvoltarea pe mai departe a relațiilor noastre economice.

Acum, cînd țările noastre dispun de un cadru legal adecvat pentru promovarea schimburilor lor comerciale, urmează să se acorde cea mai mare atenție aplicării depline a acordurilor bilaterale încheiate și, în același timp, traducerii în viață a prevederilor Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa referitoare la relațiile economice dintre state. Credem că dezvoltarea unor relații comerciale reciproc avantajoase poate fi stimulată în special printr-un schimb mai bogat de informații economice și prin îmbunătățirea continuă a condițiilor de muncă oferite de fiecare țară personalului celeilalte țări care lucrează pe teritoriul ei în diferite proiecte comerciale sau de cooperare. Contactele și consultările de lucru organizate în domeniul comercial și economic la toate nivelurile se cer și ele permanent încurajate.

Există anumite sectoare economice care pot contribui în mod deosebit la dezvoltarea rapidă a comerțului dintre Statele Unite și România. Unul dintre ele este, fără îndoială, agricultura. În acest domeniu se fac schimburi comerciale substanțiale, incluzînd atît utilajul agricol (România exportă, de pildă, tractoare în Statele Unite), cît și produsele agricole (Statele Unite exportă în România cereale furajere). Sînt convins că „Agricultura în S.U.A.", cuprinzătoarea expoziție americană de tehnologie și mașini agricole care se va organiza în cadrul ediției din această toamnă a Tîrgului Internațional de la București, va stimula și mai mult comerțul din acest sector, în care ambele țări au de cîștigat de pe urma colaborării.

În primăvara anului viitor, o expoziție americană organizată de firme particulare, „AmeRo 77", va oferi o imagine grăitoare a industriei grele americane, prezentînd, printre altele, utilaje destinate industriei petroliere, industriei chimice și electronicii. După părerea mea, aceste domenii sînt și ele de o mare importanță pentru ambii parteneri comerciali.

Statele Unite și România au stabilit o bază solidă pentru efectuarea unui comerț eficient și reciproc avantajos, comerț care în anii următori va trebui să aducă beneficii încă și mai mari. Această bază a fost clădită din dorința noastră comună de a făuri o lume mai bună și mai dreaptă, de a crea o structură economică durabilă pentru o colaborare internațională care să ofere tuturor pace și prosperitate.

Richard SCISSORS
consilier pentru problemele economice și comerciale al Ambasadei S.U.A.

În dezbaterea ECOSOC

FENOMENELE DE INSTABILITATE DIN ECONOMIA MONDIALĂ: INCIDENȚE, ANTICIPĂRI

DE DOUĂ ZILE capitala Republicii Coasta de Fildeș, Abidjan, găzduiește lucrările celei de-a 61-a sesiuni a Consiliului Economic și Social al O.N.U. (ECOSOC). Întrunit întîia oară pe pămîntul Africii, pentru o parte a sesiunii (30 iunie — 9 iulie), Consiliul își va continua apoi dezbaterile la Geneva, începînd de la 12 iulie a.c. și pînă la 6 august.

Pe ordinea de zi a sesiunii figurează, după un examen general al politicii economice și sociale internaționale, numeroase probleme importante și de stringentă actualitate: evaluarea progreselor realizate în ceea ce privește aplicarea Strategiei internaționale a dezvoltării, în lumina Programului de acțiune pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale: rezultatele și perspectivele cooperării internaționale într-o serie de domenii ca: așezările umane, mediul înconjurător, resursele naturale, știința și tehnica, alimentația; cooperarea în materie de dezvoltare industrială; promovarea exporturilor; activități operaționale în sprijinul dezvoltării etc.

Evoluții traumatizante în țările capitaliste dezvoltate

CA UN FEL DE ECRAN pe care sînt proiectate datele acestor numeroase probleme, sesiunea ECOSOC trece în revistă la început, așa cum face de mulți ani, situația și tendințele recente din economia mondială. Studiul pe care se bazează dezbaterile pune accentul în mod semnificativ, încă din titlu, asupra fluctuațiilor din această sferă. „Prima jumătate a celui de-al doilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare, se arată în capitolul întîi al studiului (doc. E/5790), a fost marcată de o instabilitate economică pronunțată. Aceasta a debutat printr-o recesiune în America de Nord, o accelerare a ritmului inflației în cele mai multe țări dezvoltate cu economie de piață (capitaliste — n.n.) și o agravare a deficitului extern al S.U.A.“.

Efectele crizei astfel declanșate în economia țărilor capitaliste riscă dealtfel să se prelungească cedînd deosebit de lent în fața unei politicii economice ezitante. „Este probabil, se arată în capitolul II al studiului (doc. E/5790/Add. 1), că evenimentele traumatizante care s-au produs în cursul primei jumătăți a deceniului, la fel ca și tendințele pe termen mai lung ale producției și ale utilizării resurselor, vor influența evoluția economiei mondiale între 1975 și 1980“.

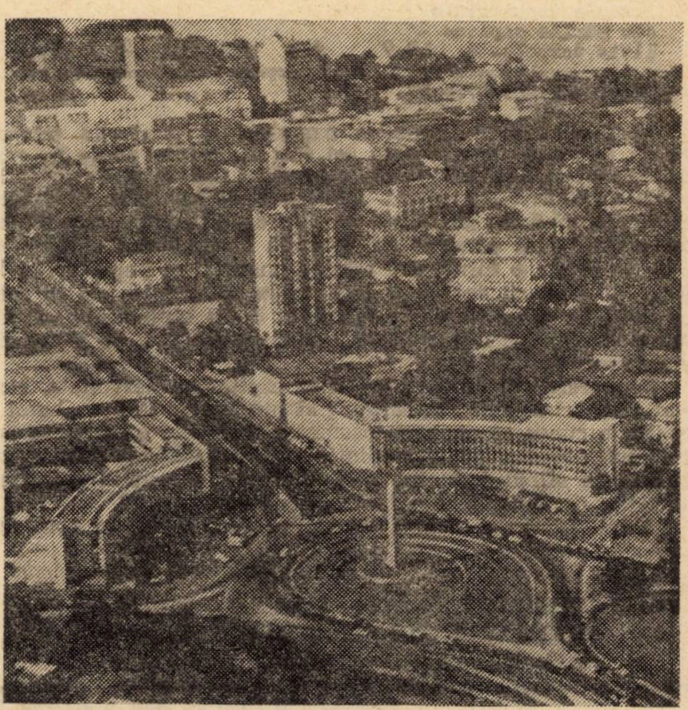

Abidjan, capitala Republicii Coasta de Fildeș

Tabelul nr.1

Fluctuația ritmurilor de creștere în lumea nesocialistă, pe grupe de țări

	1961 - 1965		1966 - 1970		1971 - 1975[a]	
	A	B	A	B	A	B
Produsul intern brut[b]						
Țări dezvoltate	5,2	3,5	4,6	2,7	2,8	7,7
Țări în dezvoltare	5,0	2,5	5,8	2,4	5,5	2,5
Producția industrială[c]						
Țări dezvoltate	6,0	4,6	5,2	5,6	2,7	14,1
Țări în dezvoltare	6,0	8,4	6,8	4,5	8,6	5,0
Producția agricolă[d]						
Țări dezvoltate	2,1	4,3	1,7	5,6	2,3	6,8
Țări în dezvoltare	2,5	4,1	3,4	3,8	2,2	3,9
Volumul exportului						
Țări dezvoltate	7,2	6,5	9,7	9,6	6,2	16,3
Țări în dezvoltare	5,9	2,0	7,4	7,2	3,8	15,3
Volumul importului						
Țări dezvoltate	8,6	5,3	9,7	5,1	4,1	18,1
Țări în dezvoltare	3,6	6,2	7,1	6,3	8,9	13,9

A- ritm mediu anual de creștere, în procente.
B- diferența dintre ritmul anual cel mai ridicat și ritmul anual cel mai scăzut din perioada dată, în puncte procentuale.
a) Cifre provizorii; b) In prețuri constante c) Cifre bazate pe indicele valorii adăugate d) Cifre bazate pe indicele producției brute
Sursa: Doc.E/5790, p.51-52.

Accentuarea instabilității economiei capitaliste în prima jumătate a actualului deceniu poate fi urmărită cu ajutorul unor indicatori sintetici, în comparație cu două perioade premergătoare de aceeași durată (tabelul nr. 1). Nu este vorba numai de **incetinirea** creșterii, ci mai ales de sporirea însemnată (de două-trei ori) a diferenței dintre ritmul anual cel mai ridicat și ritmul anual cel mai scăzut din cadrul perioadei (coloanele B) în cazul țărilor dezvoltate. Mediile cincinale din acest tabel acoperă desigur **scăderea** producției înregistrată în țările respective în ultimii doi ani: în 1974 volumul PIB s-a redus cu 1,4 la sută în America de Nord (S.U.A. și Canada) și cu 1,2 la sută în Japonia, iar în 1975 cu alți 1.8 la sută în America de Nord, cu 2,4 la sută în Europa occidentală, cu 1.7 la sută pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate. Din 24 de țări din acest grup pentru care se prezintă cifre, 18 au cunoscut scăderi ale PIB în prețuri constante.

Un context extern defavorabil reducerii decalajelor

PRINTRE CONSECINȚELE regresului producției înăuntrul țărilor capitaliste, pe primul plan se situează șomajul de dimensiuni considerate „inacceptabile“. În relațiile economice dintre aceste țări s-a făcut simțită o accentuare a tendințelor protecționiste, au ieșit din nou la iveală diferite focare de „război comercial“. Dar incidențe deosebit de puternice le are accentuarea instabilității economiei în țările capitaliste dezvoltate asupra țărilor „lumii a treia“, îndeosebi prin canalele comerțului internațional, dar nu numai prin ele.

Tabelul nr.2

Indici de prețuri în exportul și importul țărilor în curs de dezvoltare, 1971-1975

	Modificarea față de anul precedent,%					
	Media 1971-1975	1971	1972	1973	1974	1975
Export						
Produse primare	30,6	11,3	13,8	40,2	120,3	- 2,8
- Alimente	17,5	2,7	18,2	38,5	51,8	-12,3
- Petrol brut	45,2	25,3	13,2	36,4	228,0	1,7
Metale neferoase	1,7	-18,8	1,1	54,4	26,3	-32,2
Total, fără petrol	11,9	- 1,6	12,9	44,8	27,8	-14,7
Import						
Produse industriale din țările capitaliste dezvoltate	12,7	5,0	7,6	17,7	21,8	12,4

Sursa: Doc.E/5827,p.12.

În medie, raportul dintre exporturi și producția internă totală este aproape de două ori mai ridicat în țările în curs de dezvoltare (24 la sută pe ansamblul lor în 1973) decît în țările capitaliste dezvoltate. Aceasta constituie una din explicațiile faptului, că „în țările în curs de dezvoltare capacitatea de creștere este deosebit de sensibilă la contextul extern". O altă explicație o furnizează rolul primordial al importurilor în procesul creșterii economice din aceste țări, îndeosebi în ceea ce privește investițiile. Posibilitatea de a obține importurile necesare depinde la rîndul său, în mare măsură, de încasările din exporturi.

Or, cererea de import a țărilor capitaliste dezvoltate, care sînt încă principalii cumpărători ai produselor țărilor „lumii a treia", a cunoscut oscilații însemnate în prima jumătate a actualului deceniu, cu o tendință netă de scădere după trim. I/1974 : la sfîrșitul anului 1975 volumul importului principalelor țări occidentale se redusese la nivelul din 1972.

Amplitudinea și sensul mișcărilor de prețuri în comerțul exterior al țărilor în curs de dezvoltare, pe principalele grupe de mărfuri, pot fi urmărite în tabelul nr. 2. Fluctuațiile de prețuri în comerțul țărilor în curs de dezvoltare sînt la toate capitolele mari ale exportului lor mult mai pronunțate decît la importul produselor industriale finite din țările capitaliste dezvoltate (diferența ritm maxim — ritm minim în cadrul perioadei este de 16,8 puncte procentuale la produsele industriale importate, dar variază între 59,5 și 226,3 puncte la capitolele exportului).

Tabelul nr.3

Evoluția puterii de cumpărare a exporturilor, în raport cu importurile[a], în țările lumii nesocialiste, 1971-1975

	Modificarea față de anul precedent,%					
	Media 1971-1975[b)]	1971	1972	1973	1974	1975[b)]
Total țări nesocialiste	5,5	5,9	10,4	13,5	6,1	- 7
Dezvoltate	3,6	5,6	10,5	11,4	-5,4	- 3
In curs de dezvoltare	12,4	7,8	9,8	22,2	48,1	-16
din care:						
Exportatoare de petrol	25,7	26,0	9,2	27,4	120,9	-19
Altele	2,5	-1,7	10,1	18,7	-1,0	-11

a) Volumul exportului corectat cu modificările raportului de schimb b) Cifre preliminare

Sursa: Doc.E/5827, p.11.

În ceea ce privește sensul acestor mișcări de prețuri, el este oglindit atît în noua înrăutățire a raportului de schimb pentru țările în curs de dezvoltare de pe urma scăderilor de prețuri din 1975, la produsele primare, cît și în media pe întreaga perioadă 1971—1975 cînd prețurile importurilor industriale ale acestor țări au crescut mai mult decît prețurile exportului lor de produse primare exceptînd petrolul (12,7% în medie pe an față de 11,9%). O altă reflectare a acestor evoluții o găsim în datele tabelului nr. 3. În anul 1975 s-a reafirmat tendința mai veche de scădere a puterii de cumpărare a produselor exportate de țările în curs de dezvoltare, de data aceasta inclusiv petrolul. În medie pe prima jumătate a deceniului actual, puterea de cumpărare a exporturilor țărilor capitaliste dezvoltate a progresat aproape o dată și jumătate mai mult decît cea a exporturilor țărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol.

Evident, schimburile comerciale externe nu sînt factorul unic și nici factorul decisiv al ridicării necesare a economiei țărilor în curs de dezvoltare din starea de rămînere în urmă la care a condamnat-o politica imperialistă, colonialistă și neocolonialistă. Dar modul și măsura în care are sau nu are loc acest proces sînt puternic influențate de factorul extern, codeterminant al capacității de creștere economică a țărilor „lumii a treia". Rezultatele obținute de acestea în prima jumătate a actualului Deceniu al dezvoltării confirmă contribuția nesatisfăcătoare, dacă nu chiar handicapantă, a „contextului extern" la eforturile naționale și internaționale pentru reducerea decalajelor existente. Cum se poate vedea în tabelul nr. 4, circa trei pătrimi din numărul total al țărilor în curs de dezvoltare înglobate aici, cu peste 70% din populația acestor țări, au realizat în ultimii cinci ani ritmuri medii anuale de creștere economică mai mici de 6 % cît prevede Strategia internațională a dezvoltării pentru acest deceniu.

Tabelul nr.4

Clasificarea țărilor în curs de dezvoltare după ritmul cresterii economice, 1970-1975

Ritm mediu anual, în %	Țări		Populația în 1974		PIB pe locuitor, în dolari din 1970			
	număr	% din total	mil.	% din total	1970	1975	Spor	
							absolut	în %
Sub 3	38	36	835	46	131	140	9	7
3 - 4,9	22	21	250	14	313	341	28	9
5 - 5,9	18	17	203	11	371	446	75	20
6 - 8,9	13	12	302	17	171	212	41	24
9 și peste	14	13	215	12	436	619	183	30
Totaluri și medii	105	100	1805	100	225	275	50	18

Sursa: Doc.E/5790, p.98.

Ce „promite" deceniul

PE ANSAMBLUL țărilor în curs de dezvoltare, ritmul de 6% fusese atins în primii trei ani ai deceniului, dar sub efectul recesiunii ulterioare din țările capitaliste dezvoltate indicii de realizare a Strategiei au scăzut, astfel că pentru prima jumătate a deceniului media nu a fost decît de 5,5 la sută. Un număr însemnat de țări și întregi zone geografice nu au obținut însă nici o creștere a producției ori au înregistrat ritmuri negative. „...În ansamblu, conchide studiul ECOSOC, principalele forțe care s-au manifestat în cursul primei jumătăți a deceniului par să fi acționat împotriva egalizării veniturilor, atît înăuntrul țărilor în curs de dezvoltare cît și între aceste țări".

Cele mai grave probleme se pun desigur pentru țările cu un venit pe locuitor deosebit de scăzut și cu ritmuri foarte lente de creștere. „Sporul producției lor pe locuitor în cursul primei jumătăți a deceniului, se constată în studiu, a fost derizoriu : el poate fi evaluat la 9 dolari, la puterea de cumpărare a acestora din 1970. Venitul pe locuitor în aceste țări reprezenta în 1975 de-abia jumătate din media pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare. Gravitatea situației rezidă în aceea că o treime din numărul total al țărilor în curs de dezvoltare aparțin acestei categorii cu venit scăzut și creștere lentă, și că ele cuprind împreună aproape jumătate din populația țărilor în curs de dezvoltare".

Evaluarea perspectivelor de dezvoltare ale țărilor rămase în urmă în a doua jumătate a actualului deceniu trebuie deci să țină seama în măsura cuvenită de situația specială a țărilor cel mai puțin dezvoltate, de necesarul lor de asistență internațională etc. Totodată, studiul ECOSOC subliniază necesitatea de a se examina în diferite variante evoluția probabilă a economiei tuturor țărilor în curs de dezvoltare pînă la sfîrșitul deceniului, pe fondul așteptatei redresări moderate în țările capitaliste dezvoltate și a unor restructurări previzibile atît în politica economică a acestora cît și în diferitele fluxuri din economia mondială. Potrivit uneia din ipotezele emise în studiu, schimburile comerciale nu vor fi în anii imediat următori un motor la fel de puternic al dezvoltării ca în anii '60 și în prima jumătate a anilor '70. De aici, un accent și mai net se va cere pus pe diversificarea grabnică a economiei țărilor în curs de dezvoltare și mai ales pe cooperarea economică și tehnică dintre ele, chemate tot mai mult să favorizeze procesul de creștere economică și de reducere a decalajelor. Lucrările sesiunii a 61-a a ECOSOC sînt de natură să ducă înainte procesul de elaborare a unor soluții concrete, constructive în aceste direcții.

L. STROJA

ECONOMIE MONDIALA

TENDINŢE ● CONJUNCTURI

Deficite bugetare în Occident

RECENTA criză economică a avut printre efectele sale și o sporire substanțială a deficitelor bugetare ale principalelor țări capitaliste dezvoltate ca mijloc de combatere a crizei (vezi tabelul). Datele respective nu permit compararea directă a mărimii stimulentelor fiscale acordate în țările în cauză, datorită amploarei diferite a crizei care a făcut necesare aceste stimulente. În plus, datele nu se referă în toate cazurile și la sectorul naționalizat al economiei.

Deficitul sau excedentul bugetar în % din P.I.B. (sau P.N.B.) în prețuri curente

	1971	1972	1973	1974*	1975
S.U.A.	-2	-0,5	-	-0,5	-4
Japonia	-1	-1,5	0,5	-2,5	-7
R.F.G.	-	-	1,5	-1	-6
Franța	0,5	0,5	0,5	0,5	-3
Italia	-4,5	-6,5	-8	-5	...
Canada	-	-0,5	0,5	1,5	-3
Danemarca	3	3,5	4,5	3,5	...
Anglia	1,5	-1,5	-2,5	-4,5	-5

* Date provizorii
Sursa: The Economist, 5-11 iunie 1976.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN perioada 21—25 VI 1976 valuta care a înregistrat cele mai semnificative mișcări a fost **lira italiană**, terminînd intervalul la un nivel de circa 842 lire pentru un dolar, comparativ cu 853,50 lire pentru un dolar cît cota la sfîrșitul perioadei trecute (o repreciere de 1,37 la sută).

Lira sterlină a fost supusă unor noi speculații, fiind cotată la un moment dat în jur de 1,7625 dolari pentru o liră sterlină. Intervențiile Băncii Angliei, apreciate de unii operatori de devize ca „destul de considerabile", au determinat redresarea cursului valutei engleze, care a terminat intervalul la circa 1,77 dolari pentru o liră sterlină.

Francul elvețian continuă să rămînă valuta care înregistrează o tendință continuă de repreciere față de restul valutelor occidentale. În ciuda scăderii dobînzilor la depozitele în franci elvețieni, atît la intern cît și pe piața eurovalutelor, unii factori pozitivi care acționează de multă vreme și care se apreciază că vor acționa și în viitor — stabilitatea politică, nivelul cel mai scăzut al inflației din țările occidentale, balanța de plăți excedentară — contribuie la această permanentă repreciere a valutei elvețiene. În intervalul analizat francul elvețian s-a repreciat față de dolarul american cu circa 0,9%, cotînd la sfîrșitul lui, 2,47 franci pentru un dolar, comparativ cu 2,4920 franci pentru un dolar la sfîrșitul perioadei trecute.

Marca vest-germană, cu toate că a beneficiat de apariția unor factori pozitivi — publicarea cifrelor balanței comerciale vest-germane pe luna mai, care arată o mărire a excedentului comercial de la 2,238 miliarde mărci în aprilie la 3,286 miliarde — a terminat intervalul la un nivel apropiat de cel de la începutul lui, respectiv de circa 2,5730 mărci vest-germane pentru un dolar.

Dobînzile la depozitele în eurovalute pe perioada de 6 luni au înregistrat o scădere ceva mai accentuată la depozitele în eurodolari și eurofranci elvețieni și mai puțin la cele în euromărci vest-germane.

Prețul **aurului** la Londra a continuat să înregistreze o tendință ușoară, dar continuă, de scădere, de la 125,60 dolari uncia (primul fixing) pe data de 21 VI 1976 la 124,80 dolari/uncia, la data de 25 VI 1976, tranzacționîndu-se la un moment dat în jur de 124 dolari uncia. Această tendință se pare că este un efect al anunțării celei de-a doua licitații de 780 000 uncii aur de către F.M.I., care va avea loc la 14 iulie a.c.

Gh. MUNTEAN

Măsuri protecționiste pentru industria de nave

ȚINÎND SEAMA de situația pe piața mondială a navelor (după estimația experților Pieței comune vest-europene, în perioada 1976—1980 posibilitățile de producție ale șantierelor navale din lume vor depăși cu 40% cererea reală pe această piață), țările membre ale C.E.E. și-au exprimat intenția de a adopta măsuri protecționiste, în scopul protejării propriei lor industrii constructoare de nave. Aceasta, în cazul în care nu va fi realizat un acord internațional referitor la reducerea capacităților de producție în ramura respectivă.

Se apreciază că evantaiul unor asemenea măsuri protecționiste, care ar afecta în primul rînd industria japoneză de nave, ar putea fi foarte larg, incluzînd acțiuni ca : introducerea de taxe vamale la importul de nave în țările C.E.E., sporirea ponderii mărfurilor importate al căror transport să se efectueze cu nave aparținînd țărilor membre, acordarea de sprijin financiar societăților constructoare și armatoare de nave din aceste țări ș.a. În ceea ce privește organizațiile patronale și autoritățile de resort din Japonia, acestea se pronunță nu pentru restrîngerea capacităților de producție din industria de nave, ci pentru reducerea personalului ocupat în această ramură.

Piața capitalistă a produselor congelate

PROMOVATE pe scară largă abia în ultimele decenii, producția și comerțul de produse alimentare congelate din țările capitaliste dezvoltate, manifestă o pronunțată tendință de creștere ; în cercurile de specialitate se apreciază că, în numeroase țări, aceasta reprezintă una dintre orientările cele mai promițătoare ale industriei alimentare.

Dar, chiar și în sînul acestui grup de țări, nivelul consumului de alimente congelate variază mult, fiind (în 1973) de circa 35,5 kg/locuitor în S.U.A., de 14 kg/loc. în Suedia, de 13 kg în Australia, de 10 kg în Anglia etc. El depinde de tradițiile naționale în domeniul culinar, de nivelul veniturilor populației, de poziția geografică a țării și de alți factori, printre care un rol important joacă gradul de înzestrare a gospodăriilor cu frigidere.

Statelor Unite le reveneau anul trecut circa 80% din consumul mondial capitalist de produse alimentare congelate, iar țărilor Pieței comune — 13%; totodată, S.U.A. sînt și cel mai de seamă exportator de asemenea produse. Se consideră că, în următorii ani, în cadrul sortimentului lor cea mai rapidă creștere va cunoaște producția și desfacerea de feluri de mîncare gata preparate, precum și de alte alimente supuse prelucrării culinare înainte de a fi congelate.

Relațiile economice polono-americane

SCHIMBURILE comerciale polono-americane, care în 1975 ajunseseră la aproximativ 850 milioane de dolari, vor atinge în acest an nivelul de 1 miliard de dolari, relevă agenția PAP. S-a convenit dezvoltarea în continuare a colaborării industriale, tehnologice și comerciale, guvernul S.U.A. declarînd că dorește să contribuie la deschiderea tot mai largă a pieței americane pentru mărfurile poloneze și să înlăture complet obstacolele existente în acest domeniu. Cu ocazia vizitei în Polonia a ministrului american de finanțe W. Simon a fost efectuat și schimbul de documente de ratificare a acordului privind evitarea dublei impuneri.

Perspectivele pieței cuprului

ACORDUL de limitare voluntară cu 15% a producției de cupru care a expirat la 30 iunie 1976 nu va fi reînnoit, țările membre ale CIPEC (Chile, Indonezia, Peru, Zair, Zambia), la care s-au adăugat Australia, Mauritania și Papua-Noua Guinee, nereușind să ajungă la un acord în privința politicii de urmat în materie de producție. Chile și-a anunțat deja intenția de a-și spori cît mai mult livrările de cupru începînd cu luna iulie. Sporirea previzibilă a producției mondiale de cupru ar putea antrena o scădere a prețurilor, care sporiseră cu 40% de la începutul acestui an, după o reducere substanțială în 1974 și 1975, cînd stocurile de cupru au atins cel mai înalt nivel relativ înregistrat vreodată (20—25% din consum).

MONDORAMA

Urbanizare 2000

FAȚĂ DE ANUL 1950, populația rurală a globului pămîntesc crește pînă în anul 2 000 aproape de două ori, în timp ce populația urbană se mărește de peste patru ori. Aceasta este una din tendințele care se desprind din date publicate nu demult de revista „Cérès“, după care a fost întocmit graficul de mai sus. Tendința de creștere de două ori mai rapidă a populației urbane în comparație cu cea rurală este deosebit de accentuată în țările aflate în curs de dezvoltare. Totuși, în aceste țări ponderea populației care la sfîrșitul secolului va locui în orașe va fi încă sub media mondială și aproape de două ori mai mică decît ponderea corespunzătoare din țările economicește dezvoltate.

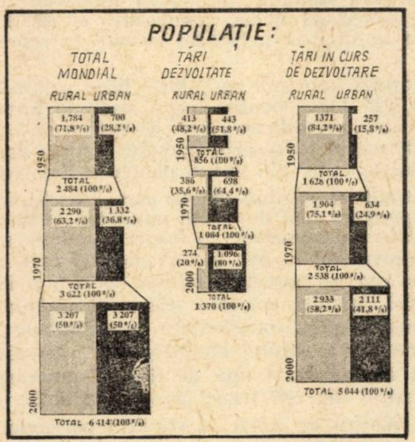

(după DIE ZEIT)

Automatizarea și condițiile de muncă

ÎN prezent, pe baza unei largi colaborări internaționale, se desfășoară studii privind influența automatizării asupra conținutului și condițiilor muncii în domeniul producției industriale, precum și asupra stării de spirit a lucrătorilor. În aceste cercetări, efectuate sub egida Centrului de coordonare și documentare pe problemele cercetării în domeniul științelor sociale, din Viena, participă institute de cercetări și organisme sindicale din 15 țări (printre care patru țări socialiste), precum și asociații economice patronale din țări capitaliste. Sub impulsul cercetătorilor din țările socialiste, programul de cercetare a adoptat ca ipoteză principală că „sistemul politic, economic și social al unei țări are o influență considerabilă asupra proceselor de introducere și dezvoltare a automatizării, precum și asupra consecințelor lor sociale“. Studiile se vor desfășura, în fiecare țară, în cadrul industriei constructoare de automobile, specialiștii apreciind că — prin rezultatele lor — acestea vor contribui la dezvoltarea sociologiei industriale.

Lungul drum al atomului... pe mare

ÎNTR-UN comentariu retrospectiv asupra utilizării energiei nucleare în transporturile navale, publicația „Lloyd's List“ arată că în prezent se află în exploatare aproape 300 de nave dotate cu instalații energetice atomice. Deși au trecut mai bine de 21 de ani de la lansarea primei nave de acest gen, iar în ansamblu ele au străbătut peste 50 mil. km, nu se poate trage o concluzie definitivă asupra rentabilității exploatării lor comerciale, deoarece în marea lor majoritate aceste nave aparțin marinei militare.

Totuși, după opinia specialiștilor, creșterea de peste trei ori mai rapidă (în ultimii cinci ani) a prețurilor la combustibilii petrolieri pentru nave decît a prețurilor la uraniu, face rentabilă exploatarea navelor mari cu propulsie nucleară, diferența menționată de preț compensînd costul mai ridicat și durata mai lungă a construcției navelor atomice. Dar, conchide publicația, utilizarea incompletă în prezent și în perspectiva apropiată a tonajului comercial existent (la începutul lunii aprilie a.c. în țările capitaliste se aflau în conservare 753 nave cu un deplasament global de 29,3 mil. t.r.b.), face ca armatorii să ezite de a comanda nave cu propulsie nucleară.

India: programul orezului

GUVERNUL indian a elaborat un nou program complex, prevăzînd extinderea suprafețelor cultivate și sporirea randamentelor la culturile agricole, îndeosebi pe calea îmbunătățirii soiurilor cultivate. O atenție specială se acordă orezului, cultură alimentară de bază în India, care ocupă 38 mil. ha. În sezonul agricol 1976/77 se urmărește extinderea suprafețelor cultivate, precum și atingerea unei producții record de 50 mil. tone.

În vederea accelerării activității de selecționare a unor soiuri superioare de orez, guvernul indian a hotărît să acorde sprijin financiar suplimentar fermelor de stat respective, care au sarcina de a obține soiuri adaptate la diferitele zone climatice din India. Se apreciază că actualul program reprezintă o etapă importantă pe calea atingerii obiectivului național — acela de a asigura din producția internă necesarul populației la produsele agroalimentare de bază.

Automobil ușor

SCUMPIREA produselor petroliere a determinat eforturi sporite nu numai în direcția conceperii și promovării unor autoturisme mai mici, ci și a reducerii greutății modelelor existente, obiectivul principal fiind același — reducerea consumului de carburant. Inlocuitorii cei mai folosiți în acest scop sînt materialele plastice și aluminiul. În S.U.A. se prevede că pînă în 1980 cantitatea medie de material plastic utilizată în construcția unui automobil se va dubla pentru a atinge 150 kg, iar în 1985 circa 250 kg. În 1977 la un automobil se vor utiliza în medie 50 kg de aluminiu (cu 15% mai mult decît la modelele din acest an), iar în 1980 circa 75—100 kg. Printre componentele vizate a fi construite din aluminiu se numără și blocul motor. Unul din prototipurile de acest fel cîntărește cu 320 kg mai puțin decît același model din materiale clasice și consumă cu 25% mai puțină benzină. A fost realizat și un radiator din aluminiu, care cîntărește cu 40% mai puțin decît omologul său din cupru și este în același timp mai ieftin, existînd încercări reușite de obținere a unui aliaj de aluminiu care să reziste la coroziune, principalul său inamic.

U.R.S.S.: perspectivele helioenergeticii

ÎN Uniunea Sovietică a fost elaborat un program special pe cinci ani de dezvoltare a helio-energeticii, care va aduce un important aport la balanța energetică a țării. În cele mai mari deșerturi ale Asiei Centrale sovietice — Karakum și Kîzîlkum — vor fi folosite pe scară largă instalații de desalinizare a apei care vor lucra pe baza energiei solare. Calculele specialiștilor arată că aceasta este calea cea mai ieftină pentru rezolvarea problemei extinderii creșterii vitelor pe pășuni naturale.

În U.R.S.S. au fost deja create mai multe instalații solare care, în multe cazuri, sînt mai economicoase decît cele care funcționează pe bază de combustibili organici. În orașele din sudul țării se construiesc experimental case de locuit cu încălzire centrală și instalații de apă caldă, bazate pe folosirea energiei solare. A fost deja demonstrată eficiența utilizării serelor încălzite cu ajutorul instalațiilor solare, care economisesc o mare cantitate de combustibil.

Nisipurile prind viață

De asemenea au fost create modele industriale ale unor fotogeneratoare terestre (cu puteri pînă la 500 de wați), care transformă energia solară în energie electrică. Ele pot funcționa neîntrerupt timp de cel puțin 20 de ani. Asemenea generatoare pot fi utilizate ca surse de alimentare cu energie electrică în cadrul obiectivelor greu accesibile, cum ar fi cele amplasate pe mare sau în munți.

CURIER

„Carta națională" a Algeriei

„CARTA NAȚIONALĂ", aprobată la 27 iunie în cadrul unui referendum, reprezintă un document programatic al dezvoltării politice, economice și sociale a Algeriei care, confirmind opțiunile fundamentale ale ultimilor zece ani, „trasează calea de urmat pentru înfăptuirea integrală a obiectivelor revoluției socialiste algeriene", după cum subliniază ziarul **El Moudjahid**. Dezvoltarea este concepută ca un ansamblu de acțiuni vizînd toate aspectele vieții politice, economice, sociale și culturale, în unitatea și interdependența lor.

În legătură cu socializarea mijloacelor de producție ca premisă a realizării obiectivului de desființare a exploatării omului de către om, președintele Boumediene a arătat că în actuala fază de evoluție a societății algeriene nu se preconizează lichidarea proprietății particulare neexploatatoare (a meșteșugarilor, micilor proprietari etc.), care, așa cum se evidențiază în Cartă, „joacă un rol pozitiv în viața economică și socială a națiunii". Carta relevă în același timp că întreprinderea capitalistă este incompatibilă cu imperativele dezvoltării independente din punct de vedere economic și politic. În acest context, în Cartă se arată că recuperarea avuțiilor naționale, controlul direct al valorificării lor, luarea în stăpînire a mijloacelor de producție, cît și intervenția statului în realizarea investițiilor productive constituie o orientare de bază a politicii de dezvoltare economică. O componentă esențială a socializării economiei o reprezintă naționalizarea băncilor și asigurărilor, ca instrument esențial al statului pentru dirijarea și controlul economiei. Algeria consacră în prezent 40% din venitul ei național finanțării dezvoltării, pentru asigurarea valorificării la maximum a tuturor resurselor de care dispune țara. Printre problemele cruciale ale dezvoltării figurează deplina folosire a forței de muncă, inclusiv a rezervei apreciabile de forță de muncă pe care o reprezintă femeile, și lichidarea pe această bază a șomajului și emigrației.

Carta relevă că construirea industriilor de bază constituie fundamentul adevăratei industrializări și una din condițiile independenței economice. Algeria respinge teoriile neocolonialiste potrivit cărora țărilor slab dezvoltate li se potrivesc numai anumite ramuri industriale. În același timp, se arată că opțiunea pentru tehnologia de vîrf — ca premisă indispensabilă a depășirii subdezvoltării — trebuie să fie selectivă și rațională, în fiecare etapă. Paralel, Carta fundamentează direcțiile dezvoltării și modernizării agriculturii, ca una din sarcinile prioritare în domeniul economiei.

Carta subliniază necesitatea planificării pentru a asigura o dezvoltare integrală și armonioasă a țării. Planificarea, se arată în Cartă, trebuie să aibă un pronunțat caracter democratic și să devină o problemă a întregii națiuni.

Aurel ZAMFIRESCU

Conferință asupra dezvoltării

Gheorghe Ionaș, Brașov — Conferința mondială asupra dezvoltării ce va fi organizată la Budapesta de Consiliul Mondial al Păcii între 8 și 11 octombrie își propune să analizeze situația de ansamblu a țărilor „lumii a treia" și condițiile internaționale ale evoluției lor ulterioare. În acest context conferința va aborda între altele raporturile existente între pace și dezvoltarea economică, scoțînd în evidență nevoia imperioasă de pace pe care o presupune realizarea sarcinilor de progres economic și social ale țărilor în curs de dezvoltare. Conferința va dezbate de asemenea măsuri de întreprins în direcția realizării unei noi diviziuni internaționale a muncii și a încheierii unor acorduri internaționale de tip nou. După cum relatează agenția MTI, o contribuție importantă la acest capitol al dezbaterii urmează să o aducă Institutul de cercetări de economie mondială al Academiei Ungare de științe, pentru care analiza situației țărilor în curs de dezvoltare constituie una din temele principale de studiu. La conferință se așteaptă participarea a circa 600 de delegați din circa 100 de țări, majoritatea în curs de dezvoltare.

Eforturi speciale

Gheorghe Ionescu, Brăila — Serviciul consultativ special care se proiectează a fi creat în Norvegia cu rol de intermediar între producătorii din țări în curs de dezvoltare și eventualii importatori norvegieni urmărește stimularea importurilor norvegiene din țările „lumii a treia". În acest scop el va contribui la elaborarea unor strategii de piață specifice pieței norvegiene, va organiza reuniuni internaționale etc. Serviciul respectiv va face eforturi speciale pentru stimularea importurilor din țările cel mai puțin dezvoltate. Creat în mod experimental, el va fi finanțat din fondurile norvegiene de ajutor pentru dezvoltare.

Republica Seychelles

Ion Rădulea, Motru — Despre arhipelagul din Oceanul Indian care și-a proclamat independența la 28 iunie sub numele de Republica Seychelles, devenind totodată membru al Commonwealth-ului britanic, am scris în nr. 6/1976 al revistei noastre. La 29 iunie noul stat independent a devenit al 48-lea membru al Organizației Unității Africane.

Tramvaiul în România

Cornel Xifta, București — În capitală primele linii de tramvai (cu cai) au fost înființate în anul 1872 și asigurau transportul călătorilor pe Calea Moșilor. În 1894 au început să circule primele tramvaie electrice, înlocuind treptat tramvaiele cu cai.

În prezent există rețele de transport în comun cu tramvaiul în opt orașe din țară (Arad, Brăila, București, Galați, Iași, Oradea, Sibiu și Timișoara). Se preconizează construirea de linii de tramvai și în alte orașe ale țării, alături de dezvoltarea și modernizarea celor existente. În legătură cu aceasta în actualul cincinal parcul va fi dotat cu cîte 150 tramvaie pe an. Orientarea crescîndă a transportului urban în comun spre vehicule cu tracțiune electrică și în cazul de față spre tramvaie silențioase răspunde nu numai dezideratului evitării poluării atmosferice și fonice, ci și direct unor considerente de eficiență economică. Față de autobuz, tramvaiul are un consum de combustibil (convențional) cu 20% mai redus, iar cheltuielile de exploatare sînt, de asemenea, cu 20% mai mici.

Consiliul de cooperare vamală

Vasile Marcu, Făgăraș — Consiliul de cooperare vamală este o organizație interguvernamentală consacrată exclusiv studierii problemelor de tehnică vamală și promovării cooperării în acest domeniu în interesul dezvoltării comerțului internațional. Sesiunile Consiliului sînt anuale, la cea din acest an, desfășurată recent la Bruxelles, participînd alături de directorii generali ai vămilor din 80 țări, reprezentanții unor instituții specializate ale O.N.U., ai G.A.T.T. și ai altor organizații internaționale.

Concurență în lumea presei

Gh. Marin, Bacău — Dificultățile pe care le cunosc publicațiile trustului de presă american „Time Inc", („Time", „Fortune", „Sport Illustrated", „Money" și „People") sînt în bună parte un efect al concurenței tot mai puternice făcute presei săptămînale de televiziune pe de o parte, și de presa cotidiană pe de alta. În vreme ce concurența televiziunii afectează mai ales încasările din publicitate ale presei săptămînale (provocînd dispariția succesivă a revistelor „Life", „Look", „Saturday Evening Post"), presa cotidiană o concurează pe cea periodică pe propriul său teren — analiza și interpretarea evenimentelor, anchete, reportaje, ilustrații realizate cu mare operativitate grație noilor mijloace tehnice de care dispune. Revistele „Time" (fondată în 1923) și „Newsweek" (1933), resimt și concurența unor reviste specializate cum sînt „Forbes" și „Business Veek" în domeniul economic sau „New York" și „Rolling" în cel social-cultural.

Scumpirea hîrtiei de ziar și creșterea neîncetată a tarifelor poștale, adăugate la ceilalți factori amintiți, fac ca astăzi costul unui exemplar din revistele citate să fie mult superior prețului său de vînzare.

Impozite

Gheorghe Lefterescu, Oltenița — În Suedia „impozitul național pe veniturile persoanelor fizice" este progresiv, rata minimă fiind de 4%, iar cea maximă de 57%. El furnizează singur 40% din încasările fiscale ale statului, care reprezintă la rîndul lor 88% din veniturile bugetare. Alături de el există și „impozitul comunal pe venituri", cu rate mai ridicate decît cel național, și numeroase alte impozite directe și indirecte.

Frauda fiscală fiind considerată o infracțiune deosebit de gravă în Suedia, numeroși suedezi, pentru a evita frauda și în același timp a nu trebui să plătească impozite, recurg la servicii reciproce pe principiul troculul. Astfel, de exemplu, un electrician repară aparatele electrocasnice ale unui tinichigiu, care la rîndul său îi repară primului acoperișul casei, un dentist efectuează un tratament unui mecanic în schimbul efectuării de către acesta a unor reparații în barca sa cu motor etc. Aprecieri oficiale situează pierderile de impozite ale statului de pe urma acestui procedeu la echivalentul a 3 miliarde de dolari pe an (față de totalul de 22 miliarde al veniturilor bugetare).

ÎNTREBĂRI ● RĂSPUNSURI

Vechime

MARIA FILICHE, Iași — Întreruperea activității determinată de necesitatea îngrijirii copilului în vîrstă de pînă la 6 ani, trebuie dovedită și înregistrată — ca atare — în carnetul de muncă. Vă puteți adresa conducerii unității unde ați lucrat la data încetării activității și să cereți, pe baza actului de naștere al copilului, rectificarea înregistrării în carnetul de muncă.

În cererea adresată unității trebuie să arătați că n-au existat alte cauze de desfacere a contractului (abateri disciplinare repetate, sau alte cauze imputabile personalului, prevăzute de art. 20 din fostul Cod al muncii). Dacă vi se va rectifica înregistrarea, vă veți putea adresa unității unde lucrați în prezent, pentru a vi se recunoaște vechimea neîntreruptă în aceeași unitate. Prevederile art. 9 din Legea nr. 1/1970, sînt aplicabile și pentru situațiile anterioare legii.

Indemnizație

GH. CION, I.J.L.F. Bihor — La acordarea concediului medical pentru îngrijirea copilului bolnav se ține seamă de vechimea neîntreruptă în muncă a persoanei în cauză, indemnizația de concediu reprezentînd între 50 și 85% din retribuția tarifară de încadrare. Spre deosebire de alte concedii medicale, indemnizația se acordă și în primele trei zile integral și nu în proporție de 50%.

Retribuire

DUMITRU STANIMIR, Padina, Mehedinți — Atunci cînd veți absolvi învățămîntul superior — cu examen de diplomă — veți putea fi menținut în aceeași funcție cu aceea pe care o ocupați în prezent — contabil șef la cooperativa agricolă de producție, retribuit de stat, cu respectarea prevederilor Legii nr. 12/1971. În acest caz vi se va cuveni retribuirea prevăzută la această funcție pentru personalul cu studii superioare, respectiv cu două clase de retribuire mai mult decît pentru cel care ocupă aceeași funcție avînd studii medii.

Potrivit Legii nr. 12/1971 (anexa a doua) absolvenții învățămîntului superior de o anumită specialitate pot fi încadrați și în funcții de specialități înrudite. Lista acestora se stabilește de ministere, celelalte organe centrale și comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București.

★

ELVIRA MATEI, București — Pentru ca absolvenții cu examen de diplomă să poată fi încadrați direct la nivelul de bază al funcției de economist, trebuie să aibă cel puțin patru ani vechime în funcții medii, în specialitatea pentru care s-au pregătit. Perioada cît ați funcționat în calitate de calculator principal (funcție administrativă) și ca desenator tehnic nu se include în vechimea în specialitate economică.

Dacă la absolvirea cursului seral erați încadrată însă cu o retribuție mai mare decît aceea prevăzută pentru anul II de activitate, sau egală cu aceasta, în aplicarea art. 35, lit. b din Legea retribuirii aveați dreptul să fiți încadrată la nivelul de bază al funcției de economist.

Promovare

CONSTANTIN BUSUIOC, Suceava — Comisia tehnică de încadrare și promovare a muncitorilor din unitate are competența să aprecieze dacă activitatea desfășurată ca magazioner principal poate fi luată în considerare ca vechime într-o meserie înrudită, aceea a primitorului distribuitor de materiale și scule. Dacă se apreciază de comisie în acest sens și dacă sînt îndeplinite și celelalte condiții de promovare în categoria a III-a, puteți solicita prezentarea dv. la proba practică în vederea promovării în această categorie. Nu este posibilă promovarea la categoria a IV-a, aceasta fiind interzisă de Legea nr. 12/1971. După ce veți lucra cel puțin 3 luni în categoria a III-a veți putea solicita, dacă în această perioadă veți efectua lucrări de categoria a IV-a, examinarea dv. pentru eventuala încadrare în această categorie. Din cele de mai sus rezultă că nu este posibilă și n-ar fi legală reîncadrarea în categoria a IV-a retroactiv, încă din anul 1973, precum și plata unor diferențe de retribuție pentru trecut.

Încadrarea

ATANASE BURNEL, I.M.A. Petrești, Dîmbovița — Drepturile dv. sînt prevăzute în anexa IV la Legea retribuirii (cap. V, pt. 2). Potrivit prevederilor acestei anexe, șoferii trecuți de pe un autovehicul dintr-o grupă pe unul din altă grupă, se încadrează cu retribuția corespunzătoare grupei de autovehicule în care sînt trecuți, la categoria și treapta de retribuire avută. Față de cele de mai sus, puteți solicita încadrarea dv. — dacă cele arătate în scrisoare corespund situației de fapt — cu retribuirea prevăzută la categoria a II-a, grupa a IV-a de autovehicule, treapta a III-a.

Adaos

DIMA LAMBE, Roșiorii de Vede — Funcția de șef al biroului administrativ-secretariat fiind considerată, potrivit normelor de structură, ca o funcție de conducere, se încadrează, sub aspectul condițiilor de acordare a retribuției, în art. 41 din Legea retribuirii. Desigur că, în cazul în care în unitatea unde lucrați este prevăzută și acordarea unui adaos la retribuție, în cazul depășirii sarcinilor ce decurg din planul unității, șeful biroului administrativ-secretariat beneficiază de acest adaos — în condițiile legii — ca și celelalte funcții de conducere similare. În cazul neîndeplinirii sarcinilor, retribuția tarifară se diminuează, de asemenea, în mod corespunzător.

An de activitate

ELENA MITITELU, Iași — Sînteți îndreptățită să fiți încadrată de la 26 noiembrie 1975 cu retribuția corespunzătoare celui de al doilea an de activitate (dacă ați promovat examenul de diplomă al învățămîntului superior). Numai concediul medical care depășește 90 de zile nu se ia în considerare la stabilirea anului de activitate (partea care depășește 90 de zile). În afara acestui concediu, precum și a concediului fără plată, de pînă la 30 de zile într-un an de activitate, se include în calcul și concediul de maternitate. Aveți dreptul la reîncadrare retroactivă.

★

GH. GLAVAN, Alexandria — Răspunsul publicat la rubrica „Curier“ din Suplimentul revistei noastre din 2 aprilie a.c. corespunde reglementărilor în vigoare, **după data de 1 februarie 1975.** Acest răspuns ține seama de faptul că Legea nr. 57/1974, tratînd despre retribuirea în anii I și II de activitate, nu stabilește interdicția de a include în calculul perioadelor respective timpul cît cei în cauză s-au aflat în incapacitate temporară de muncă (trei luni în cursul unui an de activitate), precum și în concediu de maternitate sau fără plată de pînă la 30 zile. Fără o reglementare expresă a legii, orice restricție de la prevederea cu caracter general privind recunoașterea vechimii în muncă a perioadelor respective, n-ar avea temei legal.

Răspunsul la care vă referiți apărut în Supliment la 26 martie 1976 — **este greșit.** El s-a bazat pe reglementarea existentă anterior datei de 1 februarie 1975. Prin precizări ulterioare ale organelor competente, s-a dispus neluarea în considerare, la stabilirea anilor de activitate a absolvenților, a perioadelor sus amintite. Aceste precizări au fost anulate odată cu abrogarea H.C.M. nr. 914/1968, respectiv de la data de 1 februarie 1975.

Revista
ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 26 din 2 iulie 1976

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Creșterea gradului de utilizare și valorificare a resurselor materiale, direcție hotărîtoare de sporire a eficienței economice (II) **(Maxim Berghianu)** 1
— Plan ● angajamente. Centrala industrială și costurile de producție **(Constantin Cojocaru)** 4
— Ancheta „R.E.“ : Specializarea și cooperarea în industrie (III) Profilarea și adîncirea specializării producției **(V. Boescu, L. Țintea)** 6
— Întreținerea și repararea fondurilor fixe, condiții ale prelungirii duratei lor de funcționare **(Nicolae Duț[illegible])** 8
— O corelație de bază a eficienței producției agricole : cheltuieli de producție — randamente (I) **(Ion Manea)** 10

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Sistemul integrat de conducere a producției în construcții-montaj **(Dorin Constantinescu)** 12

CONSULTAȚII

— În ajutorul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior. Relațiile economice externe ale României **(conf. univ. dr. I. Mărgineanu)** 15

TEORII ● IDEI

— Implicații economice ale progresului tehnic (II) **(prof. I. Rachmuth)** 17
— Puncte de vedere. O privire asupra științei economice **(acad. Octav Onicescu)** 19
— Școli ● curente ● economiști. Controverse și reevaluări în teoriile burgheze ale creșterii economice (II) **(dr. Ioan Cristescu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Pentru o nouă ordine economică internațională. Cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare **(Ion Barac)** 24
— Bicentenarul Statelor Unite ale Americii. Relații economice româno-americane reciproc avantajoase **(Richard Scissors)** 26
— În dezbaterea ECOSOC. Fenomenele de instabilitate din economia mondială : incidențe, anticipări **(L. Stroja)** 27
— Tendințe ● conjuncturi 29
— Mondorama 30
— Curier 31

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii“

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1. telefon 12 13 69

Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

Oficiul Național de Turism „Carpați" București, prin Agenția de excursii cu turiști români în străinătate și Oficiile județene de turism, **organizează, pentru grupuri și turiști individuali, în tot cursul anului, excursii variate și atractive pe itinerarele turistice din :**

— R.P. Bulgaria : la Sofia, Plevna, Tîrnovo și Russe, cu o durată de 1–4 zile ;

— R.S. Cehoslovacă : la Praga, Bratislava, Brno, cu vizitarea în tranzit a orașului Budapesta, cu o durată de 6—8 zile ;

— R.P. Chineză și R.P.D. Coreeană, cu vizitarea orașelor Pekin, Șanghai, Nankin, Canton, Hanceu, Senian, Phenian, Nam Pho ;

— R.D. Germană : la Berlin, Potsdam, Dresda, Rostok, Schwerin, Magdeburg, Erfurt, Jena, Meissen, Karl Marx Stadt, cu vizitarea în tranzit a orașului Budapesta ;

— R.P. Polonă : la Varșovia și Cracovia, cu o durată de 6–9 zile ;

— R.P. Ungară, cu o durată de 6–7 zile, la Budapesta și Budapesta — Eger ;

— U.R.S.S. : 12 tipuri de excursii, cu vizitarea orașelor Moscova, Leningrad, Kiev, Chișinău, Odessa, Cernăuți, Lwov, Tbilisi, Erevan, Baku, Vilnius, Riga, Tallin, Samarkand, Buhara, Așhabad ;

— Numeroase excursii combinate R.P.U–R.S.C. și R.D.G.–R.P.U.

Informații și înscrieri, individual și prin delegații de întreprinderi, instituții sau organizații obștești etc. la Agenția de excursii cu turiști români în străinătate **din București, Calea Victoriei nr. 100, telefon 16. 44. 31, și la toate** Oficiile județene de turism **din țară.**

PUBLITURISM

1976 JUL 1 6

DIN METAL VECHI — METAL NOU !

METALUL – condiție a progresului economiei.
METALUL VECHI – cea mai economicoasă sursă pentru obținerea metalului nou.
RECUPERAREA ŞI VALORIFICAREA deşeurilor metalice şi a metalelor vechi este o **indatorire patriotică.**
VENITURI IMPORTANTE se pot obține prin predarea la colectare pe sortimente a deşeurilor metalice şi a metalelor vechi.
Prin amestecare deşeurile metalice şi metalele vechi **pierd din valoare şi preț,** necesitînd cheltuieli mai mari la prelucrare.

CENTRALA DE PRELUCRARE ŞI COLECTARE A DEŞEURILOR METALICE-BUCUREŞTI

Colectează în toată țara, prin unități proprii, deşeurile metalice, metalele vechi şi deşeurile refractare.
DE LA POPULAȚIE, colectările de obiecte gospodăreşti metalice scoase din uz se fac şi prin organizații obşteşti imputernicite prin mandat.

RĂSPUNDEM LA APEL TELEFONIC

BUCUREŞTI (CENTRALA) 15 22 45 ; BUCUREŞTI (BERCENI) 83 65 82 ; BUCUREŞTI (COLECTARE) 41 37 47 ; BUCUREŞTI (COLECTARE PARTICULAR) 21 32 11 ; BRAŞOV — 3 26 17 ; CARANSEBEŞ 124 ; CLUJ 3 09 29 ; GALAȚI 1 42 25 ; IAŞI 1 44 49 ; PLOIEŞTI 1 41 49 ; SIMERIA 6 02 20 ; ALBA-IULIA 1 33 55 ; ARAD 3 42 98 ; ARGEŞ 3 06 48 ; BACĂU 1 31 48 ; BIHOR 2 18 16 ; BISTRIȚA NĂSĂUD 1 15 37 ; BOTOŞANI 1 48 46 ; BRĂILA 1 32 17 ; BUZĂU 1 45 84 ; CONSTANȚA 6 20 93 ; COVASNA (SF. GHEORGHE) 1 27 90 ; DÎMBOVIȚA (TITU) 94 ; DOLJ (CRAIOVA) 2 39 95 ; GORJ (TG. JIU) 1 29 70 ; HARGHITA (M. CIUC) 1 19 68 ; MARAMUREŞ (B. MARE) 1 22 99 ; MUREŞ (TG. MUREŞ) 1 50 65 ; NEAMȚ (PIATRA NEAMȚ) 1 34 21 ; OLT (SLATINA) 1 33 25 ; REŞIȚA 1 11 93 ; SATU MARE 3 04 00 ; SĂLAJ (ZALĂU) 1 16 39 ; SIBIU 3 28 19 ; SUCEAVA 1 61 37 ; TELEORMAN (ALEXANDRIA) 1 20 94 ; TIMIŞ (TIMIŞOARA) 2 30 74 ; VASLUI 1 26 32 ; VÎLCEA 1 34 27 ; VRANCEA (FOCŞANI) 1 35 15.

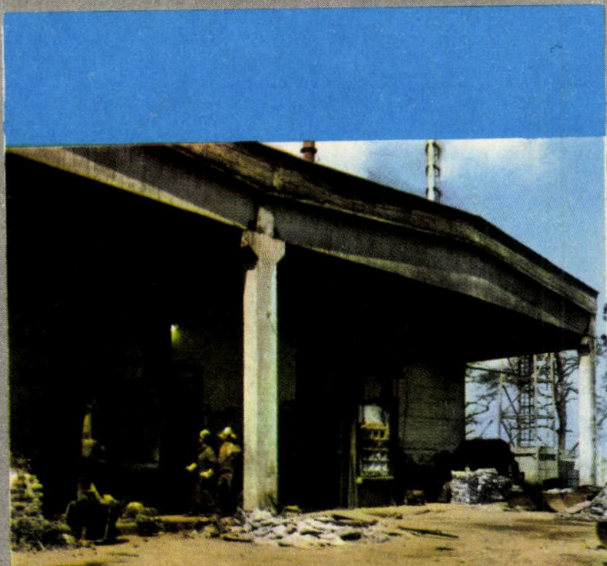

Lei 5

D 646

R MG

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

CINCINALUL REVOLUŢIEI TEHNICO-ŞTIINŢIFICE

Numărul 27 ● Vineri 9 iulie 1976

Planul naţional unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe perioada 1976-1980 a fost investit cu putere de lege

Tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU rostindu-şi cuvîntarea la Şedinţa comună a C.C. al P.C.R. şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României

În timpul lucrărilor Sesiunii Marii Adunări Naţionale

ETAPĂ CALITATIV SUPERIOARĂ PE CALEA ÎNFLORIRII MULTILATERALE A PATRIEI

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1983

DEZVOLTAREA ȘI MODERNIZAREA forțelor de producție, perfecționarea relațiilor sociale, creșterea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, lărgirea democrației socialiste, participarea plenară a maselor la conducerea țării — componente esențiale ale procesului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate — constituie obiective fundamentale ale politicii partidului nostru. Problematica complexă a realizării acestor obiective de mare însemnătate pentru progresul economico-social al patriei a constituit obiectul unor ample și aprofundate dezbateri și al unor hotărîri adoptate săptămîna trecută de forurile superioare ale conducerii de partid și de stat.

Adoptarea de către Marea Adunare Națională a planului unic de dezvoltare economico-socială a României în perioada 1976—1980 și a altor programe și legi privind diferitele laturi ale activității economice și sociale, reprezintă o expresie a spiritului creator și a înaltei responsabilități cu care partidul abordează problemele pe care le ridică procesul înaintării rapide a societății noastre pe noi culmi de civilizație materială și spirituală. Se poate spune cu deplin temei că prin modul în care a fost conceput, planul cincinal constituie o uriașă operă colectivă a partidului, a întregului popor ; în spiritul profundului democratism al societății noastre, elaborarea și definitivarea planului s-a întemeiat pe o multilaterală conlucrare a unităților economice, ministerelor, organelor de sinteză, pe participarea activă a comitetelor județene de partid și a consiliilor populare, a maselor largi de oameni ai muncii. Cu deosebită pregnanță s-a manifestat și cu acest prilej rolul tovarășului **Nicolae Ceaușescu** în stabilirea liniei strategice și a orientărilor tactice, a modalităților concrete de acțiune pentru traducerea în viață a vastului program de dezvoltare multilaterală și impetuoasă a economiei, de perfecționare a relațiilor de producție ; secretarul general al partidului a analizat în numeroase rînduri problemele planului și a trasat sarcini concrete pentru optimizarea proporțiilor din economie, îmbunătățirea indicatorilor cantitativi și calitativi ai acestuia, sporirea eficienței economice, intensificarea creșterii economice și ridicarea condițiilor de viață ale poporului.

PERIOADA CELOR DOI ANI care au trecut de la publicarea proiectului de Directive ale Congresului al XI-lea al partidului a fost caracterizată prin continuarea cu o intensitate sporită a activității de investigare și punere în evidență a unor rezerve și soluții eficiente care să ridice nivelul indicatorilor prevăzuți, să accentueze caracterul mobilizator al planului ; a fost o perioadă de studiere atentă a condițiilor concrete ale țării noastre și a posibilităților pe care le oferă colaborarea economică și tehnico-științifică cu alte țări, a tendințelor ce se manifestă pe plan mondial, o perioadă de căutări fructuoase, ale căror rezultate se materializează în planul cincinal care a căpătat putere de lege prin votul unanim al aleșilor țării. Obiectivele planului, care marchează o etapă nouă, superioară, în opera de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, corespund în întregime cerințelor formulate în Programul partidului și în Directive, orientărilor fundamentale stabilite de partid, fiind în deplină concordanță cu necesitățile actuale și de perspectivă ale înfloririi economico-sociale a patriei. Realizarea lor va asigura lărgirea și consolidarea bazei tehnico-materiale a socialismului, dezvoltarea armonioasă a tuturor ramurilor economiei și județelor țării, creșterea și modernizarea forțelor de producție, sporirea avuției naționale și ridicarea continuă a bunăstării celor ce muncesc.

Planul cincinal asigură mijloacele necesare pentru creșterea în ritm înalt a întregii economii, pentru continuarea fermă a politicii de industrializare socialistă a țării, prin dezvoltarea cu prioritate a ramurilor tehnicii de vîrf, pentru dezvoltarea și modernizarea agriculturii și a celorlalte ramuri, pentru accentuarea laturilor calitative ale creșterii. Este o opțiune științific fundamentată pentru o structură modernă și eficientă a economiei naționale, care să asigure valorificarea superioară a potențialului material și uman al țării, să creeze posibilitățile necesare pentru bunăstarea maselor.

Creșterile prevăzute în acest cincinal al revoluției tehnico-științifice ne dau o imagine cuprinzătoare a marilor eforturi care trebuie depuse pentru realizarea lor. În cifrele planului regăsim încorporată capacitatea de creație, inteligența poporului nostru, participant activ în dimensionarea lor, dar și conștient de rolul său în societate, de înalta responsabilitate care îi revine pentru înfăptuirea obiectivelor cincinalului. În aceste cifre regăsim ritmul trepidant al vieții noastre de azi, pasiunea și cutezanța oamenilor muncii, ambițiile lor, încrederea nestrămutată în politica înțeleaptă a partidului, în programul luminos de dezvoltare a patriei. Și tot în ele regăsim certitudinea viitorului pe care îl făurim într-o ambianță de emulație constructivă, generatoare de încredere, de noi energii creatoare.

PROCESUL DEZVOLTĂRII MULTILATERALE a societății românești contemporane este deosebit de complex și în el sînt angrenate uriașe valori materiale și umane. Construim an de an sute de noi obiective industriale și agricole, le înzestrăm cu tot ceea ce au creat mai bun știința și tehnica națională și mondială, promovăm metode și tehnici înaintate de conducere și organizare. Realizăm, în același timp, un amplu program de pregătire a cadrelor muncitorești și de specialitate. **„Avem,** spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu, o clasă muncitoare minunată, o țărănime și o intelectualitate minunate, un popor hotărît să nu precupețească nimic pentru înfăptuirea politicii partidului nostru. Avem un partid puternic, care a demonstrat că știe să acționeze cu hotărîre pentru realizarea programului pe care și l-a propus. Să facem deci totul ca, în acest cincinal, prevederile stabilite de Congresul al XI-lea să fie realizate și, pe această bază, să asigurăm dezvoltarea generală a patriei noastre, creșterea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului nostru popor !"**

Valorificarea la cei mai înalți parametri a puternicului potențial material și uman necesită acum o și mai mare investiție de inteligență, de creativitate, un efort sporit de gîndire, angajarea plenară a energiilor creatoare ale poporului. Pe bună dreptate s-a spus că în societatea noastră socialistă munca reprezintă valoarea supremă, unicul factor al progresului, sursa întregii avuții naționale și că numai muncind cu pasiune, cu pricepere și perseverență putem contribui efectiv la progresul rapid al României pe calea civilizației noi.

Frontul muncii — în fabrici și uzine, în exploatările miniere și forestiere, pe marile șantiere de construcții și pe ogoare, în institute de cercetări științifice și de proiectare — acesta este terenul fertil în care sîntem chemați să ne punem în valoare calitățile și să ne afirmăm, în procesul muncii și prin muncă, dragostea de patrie, atașamentul față de programul partidului.

Stere GIOGA

PLANUL CINCINAL 1976 — 1980

AMPLU PROGRAM DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ A ROMÂNIEI

Mihai MARINESCU
viceprim-ministru al guvernului,
președintele Comitetului de Stat al Planificării

DE CURÎND, Marea Adunare Națională a dezbătut și aprobat planul național unic de dezvoltare economico-socială pe perioada 1976—1980, al 6-lea plan cincinal al țării, care, așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „marchează o etapă nouă, superioară în dezvoltarea patriei — pe baza Programului Partidului Comunist Român, a istoricelor hotăriri adoptate de Congresul al XI-lea, a Directivelor privind progresul economico-social al țării pînă în 1990, documente ce fundamentează teoretic și practic căile făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism“.**

Manifestare a lărgirii democratismului nostru economic, prevederile recent investite cu putere de lege de forul suprem legislativ al țării sînt rezultatul unui amplu proces de creație, la care au participat nemijlocit întreprinderile, centralele, ministerele de ramură și de sinteză, precum și organele locale, începînd de la comună, oraș, municipiu pînă la județ. Proiectul de plan a fost dezbătut la primul Congres al consiliilor populare, în secțiunile Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, la ședința comună a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Biroului Permanent al Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale și a Consiliului de Miniștri, în Camera legislativă a consiliilor populare, la recenta ședință comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale.

Întreagă această activitate de aprofundare și concretizare a prevederilor proiectului de plan pe ansamblul economiei, la nivelul ramurilor și județelor țării, a fost condusă și îndrumată permanent de tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, care, prin indicațiile date, a orientat în fiecare etapă procesul de perfecționare a indicatorilor planului, pentru realizarea unor ritmuri înalte de creștere economică, mai buna valorificare a potențialului material și uman al patriei, creșterea continuă a eficienței în toate sectoarele de activitate și asigurarea condițiilor pentru progresul neîntrerupt al nivelului de trai al poporului.

Înscriindu-se în sarcinile trasate prin documentele Congresului al XI-lea al partidului, planul are la bază studii aprofundate de prognoză, peste 150 programe speciale elaborate pentru ramurile și subramurile industriei, agriculturii, pentru celelalte sectoare ale activității economico-sociale, ceea ce asigură un caracter realist obiectivelor prevăzute.

Ca rezultat al acestei activități, principalii indicatori ai planului cincinal pentru perioada 1976—1980 sînt superiori limitelor maxime stabilite de Directivele Congresului al XI-lea (tabelul nr. 1).

Înfăptuirea consecventă a dezvoltării economice și sociale a României, reflectată în indicatorii de plan prezentați, se întemeiază pe mobilizarea intensă a potențialului material și uman al țării și conduce la noi acumulări cantitative în avuția națională, la importante modificări calitative, bazate pe promovarea largă și intensă a progresului tehnic în toate sectoarele economiei, pe transformarea tot mai accentuată a științei în forță nemijlocită de producție. Acestea vor contribui la realizarea obiectivului major înscris în Programul partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, de egalizare treptată a nivelului de dezvoltare a patriei noastre cu cel al țărilor socialiste avansate economic, de apropiere de statele intens industrializate.

Dezvoltarea țării se reflectă sintetic în **sporirea însemnată a venitului național**, izvorul de bază al obținerii resurselor necesare progresului general al societății noastre. Potrivit prevederilor planului, produsul social va crește cu un ritm mediu anual de 8.5—9.5%, iar venitul național cu 10—11%. Se va ajunge astfel, în 1980, la un venit național pe locuitor de circa 27 000 lei, marcînd o creștere importantă, cu 59%, față de nivelul anului 1975.

Tabelul nr. 1

– prețuri comparabile, în procente

	Dinamică 1980 / 1975	
	Prevederi Directive	Prevederi plan
Produsul social	147 - 154	150 - 157
Venitul național	154 - 161	161 -168,5
Producția globală industrială	154 - 161	162 -170
Producția globală agricolă (media anuală a perioadei 1976-1980 față de 1971-1975)	125 - 134	128 - 144
Investițiile totale în economie (pe perioada 1976-1980 față de 1971-1975)	165 - 172	183,4
Volumul total al comerțului exterior (pe perioada 1976-1980 față de 1971-1975)	172 - 180	190 - 201,4
Productivitatea muncii în industria socialistă	138 - 142	150 -153,8
Reducerea cheltuielilor la 1000 lei producție-marfă în industria republicană	6,5-7	8,5 - 9,5
Veniturile totale reale ale populației	135 - 137	135 - 140
Volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist	140 - 145	145 -147,5

Potrivit orientărilor de bază stabilite prin Directivele Congresului al XI-lea, indicatorii planului pe perioada 1976—1980 asigură **continuarea fermă a politicii de industrializare socialistă**, ca o constantă a strategiei dezvoltării țării noastre. Finalitatea acestui proces își găsește reflectarea în faptul că în acest cincinal, industria își va întări poziția conducătoare în economie, sporind substanțial aportul acestei ramuri la crearea venitului național (de la 63,5% în 1975 la 68% în 1980), la satisfacerea nevoilor de consum ale populației, la dezvoltarea și diversificarea schimburilor noastre economice externe; va crește ponderea forței de muncă ocupată în industrie din totalul populației ocupate, de la 29,4% în 1975 la 35,9% în 1980.

Dezvoltarea rapidă a industriei este însoțită de schimbări care vizează **modernizarea structurilor** sale, definită prin creșterea prioritară a ramurilor promotoare de progres tehnic, capabile să asigure valorificarea superioară a resurselor materiale, financiare și umane de care dispunem. Industria construcțiilor de mașini și industria chimică, ramuri prin care se materializează rapid rezultatele cuceririlor științei și tehnicii contemporane, vor cunoaște cele mai înalte ritmuri de creștere — 11,9—12,6% și, respectiv, 15,2—16,5% — superioare ritmului mediu de dezvoltare pe ansamblul industriei; în aceste două ramuri se va realiza aproape jumătate din producția industrială a țării din anul 1980.

Creșteri importante sînt prevăzute, de asemenea, pentru principalele ramuri furnizoare de materii prime: industria cărbunelui (peste 70%), industria metalurgiei feroase și neferoase (mai mult de 80%), ramuri ce contribuie la lărgirea și consolidarea bazei energetice și de metal a economiei. În vederea satisfacerii cerințelor populației, în condițiuni din ce în ce mai bune, nivele ridicate vor atinge ramurile producătoare de bunuri de consum, producția industriei ușoare și industriei alimentare, urmînd să sporească de circa 1,5 ori.

Procesul de modernizare a structurii industriei este susținut și de mutațiile ce vor interveni la nivelul subramurilor, în cadrul cărora un accent deosebit se pune pe realizarea de produse cu un nivel înalt de prelucrare și tehnicitate. De pildă, creșterea producției în subramurile electronică, mașini unelte, mecanică fină și optică devansează cu 1,7—3 ori pe cea a industriei constructoare de mașini în ansamblu. În cadrul industriei chimice, se va dezvolta prioritar petrochimia, care permite realizarea unei valorificări a țițeiului de 7,5 ori mai mare decît aceea ce s-ar obține numai prin rafinare. În acest sector urmează să se realizeze creșterea accentuată a producției de fire și fibre artificiale și sintetice (de peste 2 ori), a produselor macromoleculare de bază (de circa 3 ori), a cauciucului sintetic (de circa 3 ori) ș.a. Importante modificări calitative se vor produce în metalurgie, asigurîndu-se în acest mod în mai mare măsură nomenclatorul de oțeluri pentru industria constructoare de mașini.

În **agricultură**, planul accentuează procesul de modernizare, de creștere intensivă a producției, de folosire cît mai eficientă a fondului funciar. Sînt create premise ca — în condițiile unui an agricol normal — să obținem în medie 20—22,4 milioane tone cereale, iar zootehnia să dețină circa 42% din volumul producției agricole. În dezvoltarea agriculturii se asigură extinderea chimizării, precum și amenajarea pentru irigații a încă 1 250 mii hectare, ajungîndu-se la 3 milioane hectare, aproape 60% din suprafața irigabilă în condiții economice ; va spori gradul de dotare cu tractoare și mașini agricole, concepută în sisteme unitare de mașini. **Cincinalul actual va marca în acest fel un pas important pe calea transformării proceselor din agricultură în variante ale producției industriale.**

În concordanță cu creșterea producției de bunuri materiale, **volumul transporturilor interne de mărfuri** urmează să crească cu 30—34,1% în 1980 față de 1975, concomitent cu continuarea acțiunilor de optimizare a proceselor de transport, de mecanizare a operațiunilor de încărcare-descărcare, de utilizare pe scară tot mai largă a paletelor, conteinerelor și transconteinerelor.

Transformările economice și sociale pe care le va cunoaște țara noastră în acest cincinal sînt susținute de **un vast program de investiții**, însumînd 1 000 de miliarde lei, în prețuri comparabile, de peste 1,8 ori mai mult decît în cincinalul precedent. Repartizarea pe ramuri a investițiilor reflectă orientările și prioritățile stabilite în conceptul general al dezvoltării economico-sociale a României, partea cea mai importantă fiind destinată ramurilor producției materiale, cu prioritate industriei, alocîndu-se totodată fondurile necesare pentru extinderea dotărilor în învățămînt, ocrotirea sănătății, cultură și artă, sport, pentru construcția de locuințe (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

– în procente –

	Pondere 1976-1980	Dinamica 1976-1980/1971-1975
TOTAL ECONOMIE	100	183,4
din care :		
- industrie	58,1	207,2
- construcţii	3,4	143,9
- agricultură	11,6	163,0
- transporturi şi telecomunicaţii	9,5	171,1
- ştiinţă, învăţămînt, cultură şi artă, ocrotirea sănătăţii	3,0	156,8
- locuinţe şi gospodărie comunală	10,7	158,3

Preocuparea esențială în domeniul investițiilor o constituie utilizarea judicioasă, cu efecte maxime, a tuturor mijloacelor materiale și financiare alocate, introducerea cît mai rapidă în circuitul productiv a noilor capacități, în concordanță cu cerințele dezvoltării economico-sociale impetuoase a țării noastre. Potrivit planului, în perioada 1976—1980 se vor pune în funcțiune circa 2 700 capacități de producție industrială și agrozootehnică.

RITMURILE, PROPORȚIILE ȘI STRUCTURILE moderne ale economiei — avute în vedere pentru progresul continuu și multilateral — sînt susținute de **promovarea intensă a rezultatelor cercetării științifice și dezvoltării tehnologice,** în scopul asigurării unei creșteri continue și pronunțate a productivității muncii sociale, valorificării superioare a resurselor materiale, sporirii accelerate a venitului național. Prin plan, aportul științei este privit sub unghiul creșterii continue și intense a contribuției gîndirii creatoare românești la propria noastră dezvoltare.

Cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică urmează să joace un rol deosebit de important în dezvoltarea industriei și agriculturii, a transporturilor și telecomunicațiilor, în introducerea proceselor moderne de conducere cu ajutorul calculatoarelor electronice, în rezolvarea unor aspecte importante ale bazei materiale, ale vieții culturale și sociale. Cincinalul actual devine astfel — așa cum a indicat secretarul general al partidului — cincinalul revoluției științifice și tehnice.

Planul cincinal cuprinde sarcini majore de punere în fabricație de mașini și utilaje, precum și de materiale noi și modernizate, cu deosebire în industria chimică, siderurgică, a materialelor de construcții (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

	Total	din care : prin concepţie proprie
Tipuri şi grupe de maşini şi aparate, utilaje şi instalaţii noi şi reproiectate	734	587
Materiale noi şi modernizate	323	297

Pe linia progresului tehnic, se prevăd sarcini privind extinderea substanțială a mecanizării principalelor operații grele, cu volum mare de muncă și a automatizării proceselor tehnologice continue în industrie, construcții, transportul de mărfuri. Pentru noile capacități de producție ce urmează a fi puse în funcțiune, planul are în vedere introducerea a 275 tehnologii noi și extinderea a 86 tehnologii avansate, utilizate și în prezent, cea mai mare parte realizate pe bază de concepție proprie.

Aportul științei și tehnologiei în dezvoltarea economică a țării este consolidat prin măsurile de translatare a cercetării spre centrale și întreprinderi, de fructificare rapidă a rezultatelor cercetărilor fundamentale în cercetări aplicative și pentru dezvoltare. Caracteristic acestui cincinal este accentul insistent pus pe afirmarea laboratoarelor și stațiilor pilot din întreprinderi, ca centre ale rețelei științifice naționale, menite să contribuie din ce în ce mai mult la progresul industrial al țării în condiții de maximă eficiență economică.

ÎNDEPLINIREA CINCINALULUI necesită eforturi susținute, concentrarea tuturor forțelor în direcția **extinderii bazei energetice și de materii prime, valorificării cît mai eficiente a fiecărei resurse.** În acest cadru, planul conține prevederi importante pentru extinderea bazei proprii de resurse energetice, pentru aplicarea unei politici de folosire judicioasă a combustibililor, energiei electrice și termice în toate sectoarele economiei naționale. Ca rezultat, la sfîrșitul cincinalului actual, se are în vedere să se acopere din resurse proprii circa 78 la sută din consumul de energie primară al economiei, România urmînd să se situeze printre țările europene cu un grad ridicat de independență energetică.

Importanța măsurilor de economisire la maximum a combustibililor, energiei electrice și termice în toate unitățile este ilustrată de faptul că un singur procent de reducere a consumurilor energetice din economie echivalează în 1980 cu 800 de mii de tone de păcură, în valoare de circa 55 milioane de dolari. În această orientare, planul prevede diminuarea cu 21,3 la sută a indicelui de consum de energie primară la un milion lei producție globală industrială, depășind astfel sarcina de 20 la sută stabilită prin Directivele Congresului al XI-lea. Reduceri importante ale indicilor de consum se vor realiza, de asemenea, în agricultură, transporturi, telecomunicații și construcții. O însemnătate deosebită în echilibrarea balanței energetice capătă recuperarea și valorificarea în instalații industriale și pentru încălzit a resurselor energetice secundare. Se poate arăta că volumul de resurse energetice secundare ce urmează a se valorifica la nivelul anului 1980 echivalează, din punct de vedere energetic, cu mai mult de jumătate din extracția de țiței a țării.

Analizele amănunțite, efectuate cu ocazia fundamentării planului, privind **reducerea consumurilor de metal** au pus accentul pe sporirea coeficientului de utilizare a metalului în siderurgie și în ramurile prelucrătoare. Prin aceasta, prin modernizarea în continuare a tehnologiilor de fabricație în construcția de mașini, prin asimilarea de mașini și utilaje cu parametri constructivi și funcționali în pas cu tehnica mondială, se va ajunge ca la finele cincinalului oțelul încorporat în produsele finite să reprezinte 70% din cantitatea de oțel brut utilizat, față de 60% în 1975. O îmbunătățire a valorificării cunoaște și **lemnul.** În industria de prelucrare a acestuia, pe seama reducerii consumurilor specifice și îmbunătățirii structurii producției se va obține o valoare a producției cu 38% mai mare, în condițiile prelucrării în 1980 a unui volum de masă lemnoasă cu 2,2 milioane m.c. mai mic decît în 1975.

În sensul unei activități economice cît mai eficiente, planul cincinal are în vedere, totodată, **sporirea productivității muncii** în ritmuri care depășesc realizările din toate perioadele anterioare. Astfel, în industrie productivitatea muncii va crește într-un ritm mediu anual de 8,5—9,0% față de mai puțin 8% în ultimii 25 de ani, iar în construcții-montaj cu 8,5—9,4% față de

6,1% în aceeași perioadă. Pe întreaga economie, creșterea venitului național în perioada 1976—1980 urmează să fie asigurată aproape în întregime pe seama sporirii productivității sociale a muncii.

Sarcini importante sînt stabilite în domeniul **costurilor de producție**, urmînd ca în cursul acestui cincinal să se obțină în industria republicană o reducere a cheltuielilor totale cu 8,5—9,5% și a celor materiale cu 7,7%, iar în activitatea de construcții-montaj cu 4,7%. Reducerea costurilor de producție în industria republicană este susținută de o serie de factori calitativi, așa cum rezultă din tabelul nr. 4.

Tabelul nr. 4

	Ponderi - %
Economii totale în perioada 1976 - 1980 față de 1975	100,0
din care pe seama :	
- reducerii normelor și indicilor de consum, îmbunătățirii tehnologiilor de fabricație, extinderii folosirii înlocuitorilor	35,3
- creșterii productivității muncii	29,8
- sporirii gradului de valorificare a materiilor prime	12,9
- folosirii intensive a capacităților de producție și reducerii cheltuielilor administrativ - gospodărești	6,3

În aceste condiții, prevederile cincinalului consolidează suportul material al proporțiilor planificate, influențînd favorabil reducerea cheltuielilor materiale în produsul social, a căror pondere urmează să scadă de la 58,1 la sută în 1975 la 55 la sută în 1980.

Dezvoltarea economică și socială de ansamblu a țării noastre în actualul cincinal se concretizează în **profil teritorial** prin ritmuri susținute de creștere a producției materiale, o largă activitate social-culturală, ridicarea continuă a nivelului de trai în toate județele. Noile obiective industriale prevăzute prin plan au fost repartizate pe teritoriu, ținînd seama de hotărîrea Congresului al XI-lea al partidului de a se realiza o producție industrială de cel puțin 10 miliarde lei în fiecare județ, ceea ce va permite ca la sfîrșitul actualului cincinal în toate județele țării industria să reprezinte ramura preponderentă, determinînd profunde mutații favorabile în structura socială a acestora, în condițiile de muncă și viață ale locuitorilor, în nivelul lor de cultură și civilizație. Se asigură astfel adîncirea procesului de omogenizare economico-socială, fapt ilustrat și prin gradul de ocupare a populației și repartizarea noilor locuri de muncă pe teritoriu. Dezvoltarea industriei — factor esențial în promovarea largă a elementelor de civilizație și bunăstare pe întregul teritoriu — va determina creșterea gradului de urbanizare, al cărui nivel va fi de peste 50% în 1980, față de 43% în 1975.

STRATEGIA partidului nostru privind dezvoltarea economico-socială a țării este subordonată **ridicării bunăstării națiunii**, creșterii permanente a calității vieții omului. Finalitatea social-umană a politicii partidului și statului nostru privind ridicarea bunăstării națiunii se materializează — în condițiile unei repartizări echitabile a roadelor generale ale creșterii economice între generația prezentă și cea viitoare, pe calea unei distribuiri judicioase a venitului național pentru consum și dezvoltare — prin creșterea veniturilor tuturor membrilor societății și în mai mare măsură a celor cu venituri mici, prin apropierea treptată a condițiilor de muncă și viață ale populației din diferitele județe ale țării.

Pornind de la aceste rațiuni sociale, prevederile planului național unic pe 1976—1980 au înscris obiective și sarcini multiple legate de sporirea veniturilor din retribuirea muncii, din fondurile sociale de consum, de îmbunătățirea permanentă a condițiilor de muncă, odihnă și de locuit ale populației, de dezvoltare și modernizare a învățămîntului, culturii și ocrotirii sănătății, de creștere cantitativă și calitativă a consumului de bunuri și servicii ale populației.

Semnificative în acest sens sînt următoarele creșteri (tabelul nr. 5):

În cursul actualului cincinal vor fi create în economia națională 1—1,2 milioane noi locuri de muncă, odată cu realizarea unor importante schimbări în nivelul și structura populației ocupate ; ponderea celor ocupați în industrie și construcții va spori de la 37,7% în 1975 la 46,2% în 1980; **începînd cu anul 1978, populația ocupată în industrie va depăși pentru prima dată în istoria țării pe cea din agricultură.**

Tabelul nr. 5

	1980 față de 1975 - în procente -
Fondul de consum	142,4 - 147,7
Volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist	145,o - 147,5
Prestările de servicii pentru populație	161,o - 168,6
Veniturile totale reale ale populației	135,o - 140,o
Veniturile reale ale țărănimii, pe o persoană activă	120,o - 129,o
Retribuția reală	118,o - 122,o

Potrivit prevederilor planului, retribuția medie nominală va crește cu 33% în anul 1980 față de 1975 ; fondul de retribuire va spori în aceeași perioadă cu peste 60%, două treimi din acest spor fiind destinat majorării retribuției medii și o treime sporirii numărului de personal. Creșterea susținută a veniturilor populației va fi permanent însoțită de îmbunătățirea în continuare, cantitativ și calitativ, a consumului de bunuri și servicii. Se prevăd importante sporuri la consumul de mărfuri alimentare și nealimentare, îndeosebi a bunurilor de folosință îndelungată. Bunăoară, în anul 1980, față de anul 1975 desfacerile de mărfuri către populație vor înregistra creșteri la carne și produse din carne — 55—63%, lapte de consum — 65—78%, ouă — 50—60%, legume — 65—76%, confecții — 80—88%, tricotaje — 60—68%, încălțăminte — 50—55%, receptoare pentru radiodifuziune — 55—63%, frigidere — 50—54%, mobilă — 45—50%, etc.

Mutații cantitative și calitative prevăzute a fi realizate în actualul cincinal în ridicarea bunăstării populației se vor obține și pe calea sporirii veniturilor din fondurile sociale de consum, prin alocarea unor sume importante pentru pensii, alocații de stat pentru copii, învățămînt și asistență sanitară gratuite etc. Pe o familie, cheltuielile social culturale de la bugetul de stat se prevăd să ajungă în anul 1980 la peste 11 000 lei față de 7 400 lei în 1975, ceea ce va contribui la satisfacerea tot mai deplină a necesităților materiale și spirituale ale populației.

O puternică dezvoltare va cunoaște baza materială a învățămîntului, ocrotirii sănătății, culturii și artei, odată cu îmbunătățirea simțitoare a condițiilor de locuit ale populației. În acest cincinal se vor construi 14,4 mii săli de clasă, 156,6 mii locuri în grădinițe, 138,6 mii locuri în internate școlare, spitale și clinici universitare în 58 localități, cu aproape 38 mii paturi, 96 cinematografe noi. Se va extinde rețeaua de distribuire a apei cu 3 500 km., iar cea de canalizare cu 2 500 km., crescînd simțitor parcul de mijloace de transport în comun. Vor fi date în folosință 815 mii apartamente construite de către stat și se asigură condiții pentru executarea de către populație a încă 250—300 mii locuințe.

PREVEDERILE planului cincinal 1976—1980 materializează — pentru această etapă — obiectivele Programului Partidului privind **egalizarea nivelului de dezvoltare a României cu cel al țărilor socialiste avansate din punct de vedere economic și apropierea țării noastre de statele industriale dezvoltate ale lumii.** Ritmurile înalte de creștere ale produsului social și ale venitului național, bazate pe dezvoltarea susținută a industriei și agriculturii, pe adîncirea trăsăturilor de modernizare a economiei în condițiile utilizării raționale a resurselor materiale și a muncii sociale, vor determina accelerarea procesului de reducere, iar, în unele domenii, chiar de lichidare a decalajelor care ne despart de aceste țări. Micșorarea decalajului față de țările avansate este reflectată de exemplu de producția obținută pe locuitor la unele dintre cele mai semnificative produse industriale. În anul 1980, producția de oțel pe locuitor va fi de 740—770 kg, peste nivelul atins în 1975 de exemplu de Italia, Franța, Anglia ; producția de fire și fibre chimice, care va atinge circa 15 kg/locuitor în 1980, ne va situa de asemenea printre țările avansate. Producția de îngrășăminte chimice pe locuitor depășește de pe acum nivelurile din țări cu economie dezvoltată, ceea ce va asigura în anul 1980 chimizarea agriculturii noastre la un nivel de peste 280 kg. la hectar — de 2,5 ori mai mult ca în 1975.

REZULTAT al perfecționării continue a activității de planificare, pe baza orientărilor și hotărîrilor adoptate de Congresele al X-lea și al XI-lea și de Conferințele Naționale ale partidului, planul național unic pe perioada 1976—1980 cuprinde într-un ansamblu unitar și echilibrat cele 3 laturi inseparabile ale dezvoltării economico-sociale — profilul de ramură, departamental și profilul teritorial, precum și sarcini concretizate pe centrale. În acest fel, se lărgește carac-

(Continuare în pag. 32)

O DEZVOLTARE ORIENTATĂ SPRE CREȘTEREA NIVELULUI DE TRAI AL POPULAȚIEI

RIDICAREA CONTINUĂ a bunăstării celor ce muncesc — componentă fundamentală a politicii partidului și statului nostru — a căpătat noi și însuflețitoare perspective prin prevederile Legii pentru adoptarea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România, adoptată în recenta sesiune a Marii Adunări Naționale. Noul plan cincinal evidențiază relația legică între creșterea în ritm înalt a venitului național — determinată de dezvoltarea impetuoasă a producției materiale — și creșterea nivelului de trai al populației. Elocvente din punctul de vedere al progresului civilizației materiale a poporului în următoarea perioadă de cinci ani sînt următoarele cifre, referitoare la creșterea procentuală prevăzută pentru anul 1980, în comparație cu nivelurile din anul 1975, la unii din principalii indicatori ai dezvoltării economico-sociale : veniturile totale reale ale populației — cu 35—40%, volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist — cu 45—47,5%, prestările de servicii pentru populație — cu 61—68,6%.

După cum este cunoscut, pentru rezolvarea unitară, coordonată a problemelor legate de dezvoltarea producției de mărfuri destinate populației, de îmbunătățirea condițiilor de desfacere a acestora, Comitetul Central al P.C.R. și Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, în ședința comună din 1 iulie, au aprobat :

- **Programul privind producția și desfacerea către populație a bunurilor de consum în perioada 1976—1980 ;**
- **Programul privind dezvoltarea creșterii animalelor în perioada 1976—1980 ;**
- **Programul de dezvoltare a industriei alimentare în perioada 1976—1980.**

Elaborate pe baza indicațiilor și sub îndrumarea directă a tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** secretarul general al partidului, aceste programe, împreună cu **Programul de dezvoltare a prestărilor de servicii către populație în perioada 1976—1980,** constituie un ansamblu de măsuri concrete, fundamentate științific, pe baza cărora se vor asigura, față de prevederile inițiale ale Directivelor Congresului al XI-lea al P.C.R., condiții mai bune pentru satisfacerea la un nivel calitativ superior a cerințelor oamenilor muncii, corespunzător dezvoltării economiei noastre, a venitului național. Prin înfăptuirea acestor măsuri, creșterea veniturilor oamenilor muncii își va găsi un echivalent real în creșterea puterii de cumpărare a populației, ca o coordonată a grijii pentru om, pentru satisfacerea cerințelor sale materiale și spirituale – țel suprem al politicii partidului nostru.

În acest număr, prezentăm unele elemente de principiu și orientări concrete pe marginea programelor recent adoptate, precum și opinii ale unor specialiști și metode practice pentru o cît mai adecvată adaptare a rețelei comerciale și de servicii la cerințele consumatorilor.

PRODUCȚIA ȘI DESFACEREA BUNURILOR DE CONSUM

● Determinanta eforturilor comune ale industriei și comerțului: nevoile consumatorilor ● Structura fondului de mărfuri — în concordanță cu cererea ● Calitate, varietate, utilitate ● Importanța produselor „mărunte“ ● Un rol social sporit al alimentației publice

PROGRAMELE PRIVIND producția și desfacerea produselor agroalimentare și bunurilor de consum în noul cincinal 1976—1980, aprobate în recenta ședință comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, reprezintă o nouă și puternică confirmare a faptului că rațiunea întregii politici a partidului și statului nostru o constituie ridicarea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

Trebuie subliniat că din indicația tovarășului Nicolae Ceaușescu au fost elaborate programele privind dezvoltarea industriei alimentare, a producției și desfacerii aparatelor electrocasnice, a articolelor de uz casnic și gospodăresc, dezvoltarea alimentației publice și, totodată, s-au adus substanțiale îmbunătățiri prevederilor cincinalului la desfacerea produselor alimentare, a îmbrăcămintei, și încălțămintei, a bunurilor de uz îndelungat care ridică gradul de confort familial.

Pe această bază a fost majorat volumul total al desfacerilor de mărfuri cu amănuntul la nivelul anului 1980, față de cel prevăzut în directivele Congresului al XI-lea al P.C.R., cu 4 600 milioane de lei, asigurîndu-se astfel o creștere de 45—47,5% comparativ cu anul 1975. Aceasta înseamnă că în ultimul an al actualului cincinal, fiecare familie va cumpăra, în medie, mărfuri în valoare de 28 840 lei, față de 20 440 lei în 1975.

Din aceste cîteva cifre sintetice rezultă sarcini de mare răspundere pentru organele centrale și locale ale comerțului, pentru toți lucrătorii din această ramură, care trebuie să depună eforturi și mai susținute în ce privește perfecționarea activității de studiere a cerințelor de consum în permanentă evoluție ale populației, asigurarea fondului de mărfuri de bună calitate, într-o structură cît mai corespunzătoare cererii, atît la orașe, cît și la sate, repartizarea judicioasă a mărfurilor în teritoriu, pe județe și localități, organizarea desfacerii, ridicarea pregătirii profesionale și educarea personalului pentru servirea consumatorilor la nivelul civilizat impus de exigențele actuale.

Pe baza indicațiilor conducerii de partid și de stat, privind dezvoltarea producției și desfacerii bunurilor de consum, Planul național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe perioada 1976—1980 prevede un fond de mărfuri substanțial majorat, care va asigura o aprovizionare tot mai bună a populației.

SÎNT DE REMARCAT creșterile însemnate la desfacerile cu amănuntul ale **produselor alimentare** de bază — carne și produse din carne, lapte, unt, brînzeturi, ulei, zahăr, ouă, legume, fructe — creșteri superioare prevederilor din Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. :

Produsul	Creștere în 1980 față de 1975 — în procente —
Carne și produse din carne	55—63
Lapte de consum	65—78
Unt	75—108
Brînzeturi	60—84
Ulei comestibil	35—47
Zahăr	30—39
Ouă	50—60
Legume	65—76
Fructe (inclusiv struguri)	100—154

Sporurile cantitative vor fi însoțite de diversificarea sortimentală și îmbunătățirea calității produselor, crescînd ponderea sortimentelor de calitate superioară.

Măsuri deosebite sînt prevăzute pentru creșterea însemnată a producției și desfacerii de legume și fructe, atît în stare proaspătă cît și conservată, prin asigurarea unei game mai largi de sortimente care să acopere necesarul de consum al populației în tot timpul anului.

Lucrătorii din comerț au sarcina de a asigura aprovizionarea constantă a rețelei comerciale cu produse de bună calitate; organizarea corespunzătoare a desfacerii și servirea civilizată a cumpărătorilor.

LA PRODUSELE de **îmbrăcăminte și încălțăminte**, au fost majorate investițiile pentru dezvoltarea producției în industria ușoară, în scopul creșterii cantităților la o serie de articole de o calitate superioară, solicitate de populație. Pe această bază a fost posibilă îmbunătățirea prevederilor din Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. ; la confecții textile, creșterea desfacerii în 1980 față de 1975 va fi de 80—88 la sută, la tricotaje de 60—68 la sută și la încălțăminte de 50—55 la sută.

În ce privește structura, potrivit nominalizării făcute de comerț cu industria ușoară, sînt prevăzute cantități mai mari la produse pentru copii de toate vîrstele, articole de calitate superioară din grupa tricotaje, confecții, încălțăminte, țesături, precum și la prosoape, covoare, perdele, cuverturi și alte sortimente cerute de populație.

Programul cuprinde o serie de măsuri pentru diversificarea sortimentală, a modelelor și culorilor și îmbunătățirea calității produselor de îmbrăcăminte și încălțăminte, avînd în vedere specificul cererii pe vîrste și destinații, stabilirea mai judicioasă a mărimilor, necesitatea asigurării de confecții și tricotaje mai confortabile și mai ușor de întreținut, realizarea de finisaje superioare, adaptarea mai operativă la modă a produselor din acest sector.

O DINAMICĂ ACCENTUATĂ se asigură la producția și vînzările de **bunuri de folosință îndelungată**, aparate electrotehnice și articole de uz casnic și gospodăresc, domenii pentru care s-au elaborat programe speciale.

Concomitent cu majorarea cantităților, îndeosebi la mobilă, frigidere, autoturisme, aparate electrocasnice și alte mărfuri care vor permite satisfacerea în condiții mai bune a cerințelor populației și ridicarea gradului de confort în gospodărie, se prevăd diversificarea sortimentelor, îmbunătățirea parametrilor calitativi și de utilitate, precum și a modului de prezentare a produselor.

La desfacerea principalelor bunuri de uz îndelungat, planul cincinal îmbunătățit asigură creșteri importante :

Produsul	Creștere în 1980 față de 1975 — în procente —
Aparate de radio	55—63
Televizoare	45—50
Frigidere	50—54
Mobilă	45—50
Autoturisme	45—50

Cumulat pe întreaga perioadă de 5 ani 1976—1980, se vor pune la dispoziția populației peste 5,4 milioane de aparate de radio și televizoare (cu 1,5 milioane mai mult decît în cincinalul 1971—1975), peste 1,8 milioane de frigidere, peste 1,1 milioane de mașini de spălat rufe, aproape 4 milioane garnituri de mobilă pentru camere și bucătării (cu 1,3 milioane mai multe comparativ cu perioada celor cinci ani precedenți).

PROGRAMUL privind producția și desfacerea aparatelor **electrocasnice** prevede introducerea în fabricație a noi produse, astfel încît numărul sortimentelor puse în vînzare să se dubleze pînă în 1980, îndeosebi la aparatură de gătit și încălzit, articole destinate ușurării muncii în gospodăria casnică și îmbunătățirii confortului în locuințe.

Paralel cu creșterea vînzărilor de aparate electrocasnice, care vor însuma circa 7,5 miliarde lei în 1980, programul privind **articolele de uz casnic și gospodăresc** (neelectrice) prevede sporirea însemnată a producției și desfacerii acestora, pînă la un volum de peste 8 miliarde lei ; avînd în vederea că aceste produse, în marea lor majoritate, au prețuri mici, sînt de remarcat ponderea lor ridicată, de peste 30%, în totalul gamei de mărfuri metalo-chimice, precum și gama largă de utilizări zilnice în fiecare gospodărie. Sînt prevăzute cantități sporite la articolele de menaj din sticlă, faianță și porțelan, însumînd — la nivelul anului 1980 — 157 milioane de bucăți ; la vase din tablă și fontă emailată și din tablă inoxidabilă peste 30 milioane de bucăți ; creșteri substanțiale se asigură și la detergenți, diverse articole chimice pentru întreținerea locuințelor, unelte pentru grădină rit și agricultură ș.a.

În programul elaborat se prevede asimilarea în producție, în acest cincinal, a 5 000 de articole noi, asigurîndu-se astfel în total circa 20 000 de sortimente la aceste grupe de mărfuri.

În cincinalul 1976—1980 se va îmbunătăți și aprovizionarea cu **materiale de construcții, articole sanitare** și de **instalații**, destinate construcției, întreținerii și reparației locuințelor. Sînt prevăzute creșteri la principalele materiale, precum și măsuri pentru diversificarea acestora, valorificarea mai largă a înlocuitorilor de cherestea, trecerea la vînzarea preambalată în cantități mici de ciment, var, ipsos, înființarea de noi centre de vînzare, inclusiv pe lîngă fabricile producătoare.

Toate acestea sînt sarcini complexe, care-i obligă pe lucrătorii din comerț să urmărească permanent realizarea producției și livrărilor prevăzute, asigurînd buna aprovizionare și organizarea desfacerii gamei atît de diverse de produse din acest sector, multe din ele considerate uneori „mărunte", dar care au importanța lor pentru locuitorii atît de la orașe, cît și de la sate.

DEZVOLTAREA **și îmbunătățirea activității de alimentație publică** constituie în continuare o sarcină deosebit de importantă și complexă. Organele comerțului și cooperației de consum, lucrătorii din acest sector vor pune un accent sporit pe creșterea rolului social ce revine alimentației publice, exprimat în mod concret prin sporirea mai rapidă a producției și desfacerii de preparate culinare, prin îmbunătățirea calității mîncărurilor în toate unitățile.

Se prevede ca producția și vînzările de preparate culinare de bucătărie, patiserie și cofetărie, precum și alte produse alimentare, să crească cu circa 69% în 1980 față de 1975 ; la preparatele și semipreparatele „gospodina" realizate în alimentația publică, creșterea va fi de 3,3 ori. Sînt stabilite măsuri pentru mărirea producției sortimentelor specifice de plăcintărie, covrigărie și alte produse de simigerie.

În ce privește băuturile accentul se va pune pe cele naturale, sporirea desfacerii de bere (atît îmbuteliată la sticle, cît și la halbă) și a băuturilor răcoritoare nealcoolice, concomitent cu extinderea consumului de ape minerale.

Măsuri și obiective concrete sînt stabilite, dar cel mai important lucru constă în aplicarea lor, în obținerea rezultatelor scontate. Fiindcă în practică, așa cum sublinia, pe bună dreptate, secretarul general al partidului, nu se acordă încă atenția corespunzătoare realizării sarcinilor privind dezvoltarea și perfecționarea alimentației publice ; criticile făcute și indicațiile date îi obligă pe toți cei care lucrează în acest sector, în organele centrale și locale, în fiecare întreprindere și unitate, să depună toate eforturile și priceperea pentru îmbunătățirea radicală a activității de alimentație publică.

O PREOCUPARE DEOSEBITĂ va trebui să se manifeste pentru folosirea mai intensivă a spațiilor comerciale, modernizarea și specializarea unităților existente, păstrarea profilului tradițional. Fondurile de investiții atribuite prin plan sînt concentrate în majoritate pentru construirea de noi magazine și unități de alimentație publică, care vor fi amplasate cu prioritate în zonele construcțiilor noi de locuințe. De asemenea, va continua realizarea de unități cu profil universal, astfel încît, pînă în anii 1980—1981, fiecare centru de județ și multe municipii vor dispune de magazine universale, capabile să ofere un sortiment larg de produse, să asigure o organizare superioară a desfacerii și o servire civilizată.

În ce privește spațiile de depozitare, acestea vor fi extinse cu prioritate pentru produsele alimentare, asigurîndu-se necesarul de spațiu frigorific pentru păstrarea corespunzătoare a acestor produse.

Concomitent cu dezvoltarea bazei materiale, se va acționa pentru **formarea forței de muncă calificată, perfecționarea pregătirii profesionale și educarea lucrătorilor din comerț.**

*

Cadrele din comerț vor depune eforturi susținute pentru transpunerea în viață a programelor de îmbunătățire a aprovizionării populației cu bunuri de consum, pentru ridicarea întregii lor activități la nivelul rolului și răspunderii importante care le revin în realizarea politicii consecvente a partidului și statului nostru, de creștere a nivelului de trai al poporului.

Emil NICULESCU
directorul Direcției planificării
din Ministerul Comerțului Interior

DEZVOLTAREA ZOOTEHNIEI

ing. Marin CONSTANTIN

● Peste 27 miliarde lei investiții alocate dezvoltării zootehniei ● Sporuri importante de efective la toate speciile de animale ● Concentrarea și specializarea producției în flux tehnologic industrial ● Unități specializate de selecție și testare a animalelor ● Gospodăriile populației — o resursă a creșterii

POTRIVIT sarcinilor stabilite de Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român, agricultura, ramură de bază a economiei noastre naționale, urmează să realizeze în actualul cincinal o creștere a producției cu 25—34%, față de media anilor 1971—1975. În cadrul agriculturii zootehnia, ca subramură, va cunoaște un ritm de dezvoltare și mai dinamic, urmînd ca ponderea acesteia să crească de la 37% (la finele anului 1975) la 42% la sfîrșitul actualului cincinal.

În perioada cincinalului 1971—1975, în creșterea animalelor s-au realizat succese deosebit de importante. Numai în cursul cincinalului trecut livrările de carne la fondul de stat au crescut de aproape 1,5 ori, producția de ouă de aproape 2, ori, iar producția de carne de pasăre de peste 3 ori.

Aceste realizări s-au datorat traducerii în viață a directivelor celui de-al X-lea Congres al P.C.R., care a stabilit sarcina modernizării creșterii animalelor prin concentrarea producției, specializarea unităților și intensivizarea exploatării ca urmare a celor mai perfecționate tehnologii. La încheierea cincinalului s-au putut raporta deplina rezolvare tehnică a problemelor creșterii intensive, în sistem industrial a păsărilor și porcilor, rezolvarea satisfăcătoare a îngrășării intensive a tineretului taurin și ovin, precum și unele succese în creșterea de tip industrial a taurinelor.

Pornind de la importantele sarcini care revin agriculturii, pentru îmbunătățirea aprovizionării populației, de la indicațiile date de tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretar general al Partidului Comunist Român, s-a elaborat Programul privind dezvoltarea creșterii animalelor pe perioada 1976—1980.

Orientări în concordanță cu principiile eficienței

PROGRAMUL orientează creșterea animalelor în concordanță cu unele principii de deosebită actualitate, importanță și eficientă cum sînt :

- dezvoltarea creșterii animalelor se va organiza în profil teritorial în așa fel încît, cel puțin la principalele produse, să se asigure nevoile locale de consum din producția proprie a fiecărui județ; în Capitală și alte centre populate aprovizionarea populației urmează a se efectua din zone cît mai apropiate;
- ponderea speciilor de animale pe zone se va corela cu producția vegetală avîndu-se în vedere, în mod deosebit, valorificarea producției pajiștilor, a produselor secundare din zonele cerealiere și a subproduselor furajere industriale, precum și folosirea rațională a cerealelor cultivate ;
- accentuarea acțiunilor de concentrare și specializare a producției în unități cu flux tehnologic industrial realizat prin construcții noi sau prin modernizarea fermelor existente, în care să se realizeze mărirea ponderii sporului de producție ca rezultat al creșterii producțiilor medii și ridicarea productivității muncii prin îmbunătățirea mecanizării lucrărilor ;
- creșterea eficienței economice urmează să se realizeze, în primul rînd, ca urmare a reducerii consumului de furaje, a îmbunătățirii rețetelor furajere și a structurii rațiilor, precum și prin ameliorarea genetică a efectivelor de animale ;
- aplicarea unitară, în toate sectoarele agriculturii, a principiilor de dezvoltare a creșterii animalelor.

Concepție modernă — randamente ridicate

PROGRAMUL de dezvoltare a creșterii animalelor în perioada 1976—1980 acordă în continuare cea mai mare importanță creșterii bovinelor, care asigură aproape în exclusivitate acoperirea consumului de lapte și produse lactate și deține o mare pondere în asigurarea producției de carne. Prin sporirea efectivelor de bovine de la 6 126 mii capete în 1975, la 7 500 mii capete în 1980 și prin creșterea producțiilor medii, livrările de lapte la fondul de stat sînt prevăzute a se dubla, iar livrările de carne să sporească aproape în aceeași măsură. Pentru realizarea acestor obiective, în agricultura socialistă va continua acțiunea de concentrare și specializare a fermelor crescătoare de taurine, unitatea organizatorică de bază fiind ferma cu circuit închis de 500—1 000 vaci.

În sectorul de creștere a vacilor de lapte se va realiza creșterea capacităților de producție cu aproximativ 275 mii locuri prin construirea de unități noi cu flux tehnologic industrial, prin modernizarea și îmbunătățirea fluxului tehnologic în unele ferme existente, în paralel cu mecanizarea, în toate fermele de vaci, a lucrărilor de pregătire a furajelor, a mulsului, adăpatului și evacuării gunoiului de grajd.

Producția de carne de bovină este concepută să se realizeze în cea mai mare parte, în sistem intensiv în unități de peste 2 500 locuri, pe serie, în care se vor aflui animalele disponibile pentru îngrășare, la o vîrstă cît mai mică, din toate sectoarele agriculturii, acordîndu-se o deosebită atenție preluării disponibilului de viței de la gospodăriile populației. Capacitatea îngrășătoriilor va crește cu 190 mii locuri, iar greutatea de livrare va depăși 400 kg.

Pentru creșterea potențialului productiv al animalelor se va trece la specializarea unor unități în lucrări de selecție și testare și la organizarea unitară pe întreaga agricultură a însămînțărilor artificiale; în scopul ameliorării raselor se vor organiza ferme de creștere a viteilor care vor prelua spre creștere întregul disponibil de vițele oferit de gospodăriile populației.

Creșterea porcilor va asigura dublarea producției de carne de porc în condițiile creșterii efectivelor cu 147%. Numărul total de porcine, va fi, la finele anului 1980, de 13 milioane capete. Dintre acestea, peste 8 milioane se vor crește în unitățile cu flux de producție industrial, amplasate îndeosebi în zonele producătoare de cereale. În actualul cincinal se vor construi — la porcine — 2 293 mii locuri noi, din care 1 543 mii locuri în agricultura cooperatistă.

Sectorul industrial va susține producerea de purcei pentru gospodăriile populației în cadrul unor acțiuni de selecție și de hibridare, în așa fel încît toate unitățile să fie asigurate cu material de îngrășare capabil să realizeze sporuri mari de creștere și un consum redus de furaje pe kilogram spor.

În ce privește ovinele și caprinele, specii la care s-a înregistrat în cincinalul anterior o stagnare a creșterii efectivelor, se vor lua măsuri pentru sporirea acestora, în așa fel încît la finele anului 1980 să deținem pe total sectoare un efectiv total de circa 20 000 mii ovine și caprine. Pentru realizarea acestei creșteri — condiție a realizării producțiilor de lînă și lapte — programul prevede adoptarea de măsuri pentru mărirea efectivelor de oi-matcă în toate zonele și unitățile cu resurse de masă verde din pajiști naturale sau cu cantități mari de subproduse vegetale rezultate din cultura de cîmp și organizarea unor crescătorii pentru tineretul femel de reproducție, în care se vor aflui mieluțele din unitățile cu efective excedentare și plusul de mieluțe oferit de gospodăriile populației.

Sporirea producției de carne se va realiza și pe calea creșterii greutăților medii de livrare. Într-o perioadă de 2—3 ani se va trece la livrarea ovinelor de carne la vîrsta de peste 1 an, după o tundere normală, ceea ce va influența favorabil producția de lînă obținută anual. Îngrășarea ovinelor se va realiza în unități specializate, de tipul celor existente. În acest scop se vor construi adăposturi noi cu o capacitate de aproximativ 1 275 mii locuri. Pentru ameliorarea genetică a efectivelor se va organiza producerea de berbeci amelioratori la nivelul acoperirii cerințelor pe întreaga țară, prin mărirea numărului de ferme de elită la întreprinderile agricole de stat și în cooperativele agricole de producție, în paralel cu constituirea unor nuclee cu ovine de elită de către îngrășătoriile asociațiilor economice intercooperatiste.

În avicultură se preconizează o creștere a livrărilor de ouă la fondul de stat cu 74%, iar a cărnii de pasăre cu 92%. Se prevede ca totalitatea acestor sporuri să fie obținute în sectorul socialist al agriculturii. Pentru realizarea sarcinilor de creștere a producției de ouă se vor construi unități noi cu 1 716 mii linii de baterii și se vor introduce 1 146 mii linii în construcțiile existente, în paralel cu înlocuirea a 1 176 mii linii de baterii uzate; producția de carne se va realiza prin construirea unor capacități noi, pentru producerea a 78,4 mii tone, din care 26,8 mii tone în agricultura cooperatistă. Atît pentru păsările producătoare de ouă, cît și pentru cele producătoare de carne se vor asigura spațiile necesare pentru materialul de reproducție și pentru selecționarea acestuia.

De asemenea, sè are în vedere și diversificarea producției prin extinderea creșterii și altor specii de păsări cum sînt: gîștele, curcile, rațele, potîrnichile și altele.

Programul de dezvoltare a creșterii animalelor pe perioada 1976—1980 acordă atenție și celorlalte specii cu importanță pentru economia națională, existînd prevederi speciale pentru dezvoltarea sericiculturii, apiculturii, creșterii animalelor de blană și creșterii cabalinelor. Producția de miere urmează să crească cu 163,3%, iar producția de gogoși de mătase de aproape 10 ori; anual se vor produce 50 000 blănițe de nurcă, 32 000 de nutrii și 5 000 de vulpi. Efectivul de cabaline va crește la 700 mii capete.

În perioada 1976—1980 se prevăd creșteri importante de efective de animale în gospodăriile populației: numărul bovinelor va crește cu peste 600 mii capete, al porcinelor cu peste 2 000 mii capete, al ovinelor cu circa 3 000 mii capete. Se va dezvolta, de asemenea, creșterea speciilor cu mai mică importanță economică.

Pentru realizarea dezvoltării creșterii animalelor în gospodăriile populației statul va acorda sprijin privind asigurarea de purcei și pui, reproducători din speciile taurine, bubaline, porcine, ovine și caprine, furaje de volum pe pajiști și în culturi duble, asistență zooveterinară, prime și avantaje contractuale pentru producția valorificată la fondul de stat.

Investițiile și cadrele — factori ai accelerării creșterii

PREVEDERILE din programul de dezvoltare a creșterii animalelor pe perioada 1976—1980 sînt susținute de alocarea de către stat a unor importante fonduri de investiții. Pe durata actualului cincinal se alocă zootehniei 27 617 milioane lei, din care pentru agricultura de stat 14 691 milioane lei.

Investițiile sînt destinate construirii de capacități de producție noi, modernizării fermelor existente, dotării cu mașini și instalații care să asigure mecanizarea lucrărilor din adăposturi, recoltarea, pregătirea și administrarea furajelor, ameliorării pajiștilor naturale, dezvoltării producției de nutrețuri combinate, procurării de animale necesare pentru lucrările de ameliorare.

În domeniul asigurării cadrelor se prevede pregătirea unui număr de 3 700 specialiști zooveterinari și de 75 000 muncitori calificați, din care 15 000 absolvenți ai liceelor de specialitate.

Pentru materializarea prevederilor programului, este necesar ca Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare să definitiveze amplasamentele pentru noile capacități de producție, să elaboreze sau adapteze documentațiile tehnico-economice necesare și să pregătească punerea în funcțiune a obiectivelor prin instruirea personalului și asigurarea din timp a animalelor necesare pentru populare. Împreună cu Ministerul Construcțiilor Industriale și consiliile populare județene să asigure, în termen cît mai scurt, realizarea capacităților de producție prevăzute, iar cu Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini și Ministerul Industriei Chimice — dotarea necesară pentru intensivizarea procesului de producție cu privire la producerea și prelucrarea furajelor, mecanizarea furajării, adăpării, întreținerii condițiilor optime de microclimat, evacuării dejecțiilor, mulsului și altor lucrări specifice creșterii animalelor.

Sînt create toate condițiile ca, sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, consiliile populare și organele agricole să desfășoare o activitate concretă, cît mai susținută, pentru realizarea în termen și în cele mai bune condițiuni a prevederilor programului de dezvoltare a creșterii animalelor, contribuind în acest fel la sporirea producției animaliere, la ridicarea nivelului de trai al populației.

PERSPECTIVELE INDUSTRIEI ALIMENTARE

● Producția — aliniată la cerințele unei alimentații raționale, sănătoase ● Reevaluarea tradițiilor de consum ● Diversificarea produselor alimentare în sprijinul muncii gospodinelor ● Condiții îmbunătățite de conservare, depozitare, desfacere

ÎN CADRUL ansamblului de măsuri adoptat recent, de către conducerea de partid și de stat, pentru satisfacerea tot mai bună a nevoilor de consum ale populației în decursul actualului cincinal, o însemnătate deosebită deține

Programul privind dezvoltarea industriei alimentare, pe baza căruia aprovizionarea oamenilor muncii de la orașe și sate cu produse de primă necesitate se va desfășura la cote cantitative și calitative tot mai înalte.

Salturi cantitative și calitative

ÎNSCRIINDU-SE în contextul general al dezvoltării dinamice și echilibrate a economiei naționale, industria alimentară va cunoaște, în perioada 1976—1980, un avînt deosebit.

Programul unitar de dezvoltare a industriei alimentare pornește de la necesitatea asigurării unui volum sporit de produse alimentare de calitate și într-o gamă sortimentală menită să satisfacă nevoile și cerințele tuturor categoriilor de consumatori. În actualul cincinal, producția acestor bunuri și livrările de mărfuri la fondul pieței vor înregistra, comparativ cu perioadele anterioare, creșteri importante (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Devansarea ritmului de creștere a valorii producției globale de către valoarea mărfurilor livrate la fondul pieței (în %; 1965 = 100).

	1970	1975	1980
Valoarea producției globale	137	192	297
Valoarea mărfurilor livrate la fondul pieței	142	220	324

Avînd în vedere resursele de materii prime rezultate din programele elaborate pentru dezvoltarea agriculturii, se va asigura creșterea cu precădere a subramurilor industriei alimentare producătoare de alimente de bază (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Producția și livrările alimentelor de bază, în anul 1980, față de realizările din anul 1975 (în procente).

	Producția industrială (D.I.A.)	Livrări la fondul pieței
Carne (total)	206	171
Preparate din carne	159	158
Lapte de consum	182	181
Produse lactate proaspete	175	178
Brînzeturi	175	181
Unt	173	209
Pește	259	262
Conserve și semiconserve de pește	250	200
Zahăr	220	135
Produse zaharoase	177	226
Ulei comestibil	194	152

Realizarea acestor prevederi va asigura îmbunătățirea alimentației populației, astfel încît, la nivelul anului 1980, aportul proteic și energetic al rației alimentare zilnice va prezenta salturi calitative, prin creșterea consumului de proteine de origine animală în defavoarea celor de origine vegetală, prin scăderea ponderii glucidelor din cereale etc. (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Modificări în structura rației zilnice

	U.M.	1975	1980	1975% / 1980
Calorii — total	nr.	3 100	3 350	108
din care:				
— de origine animală	%	60	50	—
Proteine — total	gr.	76	87	114
din care:				
— de origine animală	%	40	50	—
Lipide — total	gr.	52	75	144
din care:				
— vegetale	%	50	50	—
Glucide — total	gr.	420	480	114
din care:				
— din cereale	%	78	68	—

Potrivit programului unitar de dezvoltare teritorială a industriei alimentare, se urmărește crearea de capacități industriale în centrele de consum, pentru satisfacerea cerințelor locale de mărfuri alimentare de consum zilnic și în stare proaspătă, cum sînt : pîinea și specialitățile de panificație, laptele de consum și produsele lactate proaspete, carnea și preparatele din carne. De asemenea, pentru asigurarea unui consum cît mai uniform — pe toată durata anului — la unele produse alimentare ca : fructe și legume proaspete, carne, unt, pește, programul prevede dezvoltarea capacităților de antrepozitare frigorifică cu un volum de peste 130 mii mc, de care vor beneficia aproape toate județele țării, în special cele deficitare. În acest fel, dotarea frigorifică la 1 000 de locuitori se va dubla în 1980 față de 1975.

În 1980, peste 50 la sută produse noi

PE LÎNGĂ sporirea cantităților de produse se prevede și o diversificare accentuată a întregii producții de bunuri alimentare, în concordanță cu cerințele unei alimentații moderne și cu tradițiile de consum din țara noastră. În acest cincinal se vor introduce în fabricație peste 400 de noi produse și sortimente, cu precădere în : industria cărnii, laptelui, produselor zaharoase, peștelui, conservelor de legume și fructe etc. (vezi graficul).

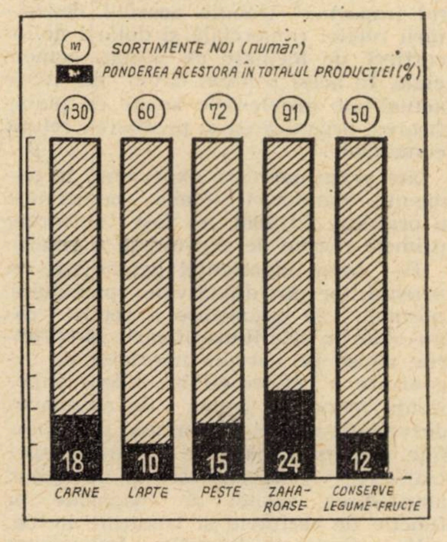

Produse noi și ponderea valorii acestora în totalul producției (la nivelul anului 1980)

Pe ansamblul industriei alimentare, ponderea valorii produselor noi și reproiectate va reprezenta — la nivelul anului 1980 — peste 15% din totalul producției. De remarcat este faptul că acest volum, împreună cu cel al noilor sortimente introduse în fabricație în cincinalul trecut, va deține în 1980 peste 50% din valoarea producției. Diversificarea accentuată va răspunde și unor deziderate mai vechi, privind ușurarea muncii casnice, creșterea gamei sortimentale a produselor dietetice și pentru copii etc.

În **industria cărnii** se vor extinde producția și gama sortimentală de semiconserve, supe conservate, preparate proaspete, fabricarea de pateuri, hașeuri, de conserve mixte de carne cu adaosuri de legume, ciuperci etc.

O dezvoltare accentuată va cunoaște producția de preparate și semipreparate culinare, care va crește de 3,5 ori în 1980 față de 1975, prin producerea unei game diversificate de ciorbe și supe, sosuri și creme, mîncăruri gătite, fripturi, produse din carne tocată etc. Ca o necesitate impusă de cererile mereu crescînde ale populației, se va extinde gama sortimentală a salamurilor crude-uscate, a căror producție va crește în 1980 de 10 ori față de 1975.

În **industria laptelui** se vor introduce în fabricație circa 60 de sortimente noi, cu precădere la laptele de consum și produsele lactate proaspete și la brînzeturi. Astfel, la laptele de consum se vor produce — pentru copii — sortimente de lapte hiperproteic concentrat și cu adaosuri (care va deține, la nivelul anului 1980, 26% din producția totală).

Se va dezvolta producția de băuturi dietetice răcoritoare nealcoolice pe bază de lapte, zer, zară și înghețată, simple și cu adaosuri de arome naturale.

În **industria peștelui** se vor produce mai mult de 70 de sortimente noi de conserve și semiconserve de pește, după gustul și tradițiile de consum din țara noastră și în concordanță cu necesitățile de valorificare judicioasă a peștelui ; peștele indigen va fi destinat cu prioritate pentru consum ca atare, sub formă proaspătă.

Se vor diversifica **produsele zaharoase,** prin realizarea de peste 90 sortimente noi ; practic, în această subramură gama sortimentală se va reînnoi, utilizîndu-se în mai mare măsură unele resurse interne de materii prime.

În **industria conservelor de legume și fructe** se vor introduce în fabricație 50 de sortimente noi, orientate cu prioritate spre producția de salate, piureuri, garnituri pentru mîncăruri, semipreparate și preparate congelate, sosuri condimentate etc.

Un accent deosebit se va pune pe extinderea producției de **sucuri naturale și băuturi răcoritoare** pe bază de extracte indigene, sucuri naturale din fructe de grădină și de pădure, arome din plante naturale etc., numărul sortimentelor noi ridicîndu-se la 38—40.

Calitatea produselor, un parametru de bază

CONCOMITENT cu măsurile prevăzute pentru diversificarea producției se preconizează îmbunătățirea calității sale prin creșterea valorii nutritive, a stabilității și conservabilității produselor, care prin asigurarea unor caracteristici și calități gustative corespunzătoare tradițiilor de consum din țara noastră.

Astfel, în industria preparatelor din carne se va urmări cu prioritate asigurarea unor proporții raționale între proteine, grăsimi și apă ; se vor aplica unele tratamente de afumare și condimentare ce vor diferenția și individualiza produsele, respectînd tradițiile și specificul local de consum.

La produsele lactate se va pune un accent deosebit pe îmbogățirea conținutului acestora în proteine, prin înglobarea de proteine serice în brînzeturi, ridicarea conținutului în grăsimi la laptele de consum, brînzeturi etc.

Se vor produce — pentru copii — produse mai puțin condimentate, cu grăsimi vegetale, în locul grăsimilor animale, produse înglobînd albumină, adaosuri de vitamine, arome, principii alimentare nutritive, hidrați de carbon etc.

Pe linia ridicării stabilității și conservabilității produselor se vor lua măsuri de îmbunătățire a formulelor de pasteurizare și sterilizare a conservelor și semiconservelor de carne, pește, legume și fructe etc., mărindu-se termenele de garanție.

În industria berii se va trece la pasteurizarea berii îmbuteliate, care la nivelul anului 1980 va reprezenta peste 20% din producția totală de bere.

În industria panificației, a pastelor făinoase și biscuiților se vor utiliza noi tipuri de făină superioară, bogate în gluten și uniforme calitativ, prin stabilirea unor norme tehnice de amestec și prelucrare a grîului.

Se va mări gradul de preambalare și ambalarea totală a unor produse (tabelul nr. 4).

Tabelul nr. 4

Creșterea ponderii produselor preambalate în actualul cincinal (în procente din total)

	1975	1980
Carne	23	46
Lapte de consum	80	95
Ulei îmbuteliat	64	87
Bere îmbuteliată	73	77
Vin de consum	86	90
Brînzeturi	4,6	10
Produse zaharoase	78	97

Ambalarea produselor constituie nu numai un mijloc de prezentare atractivă și civilizată, ci și de conservare și păstrare a calității și integrității inițiale ale produselor. Din acest punct de vedere, ca și din considerente igienico-sanitare, ambalarea produselor alimentare va sta mai mult decît pînă acum. în atenția lucrătorilor acestui important sector de activitate Respectarea și îmbunătățirea rețetelor de fabricație, a normelor și normativelor de calitate. a condițiilor igienico-sanitare de producție, de depozitare și transport constituie factori determinanți în ridicarea calității producției pe o treaptă superioară, cărora li se acordă toată atenția cuvenită. Dealtfel, Legea producției bunurilor alimentare stabilește concret parametrii în care trebuie să se înscrie atît industria alimentară, cît și ceilalți factori care concură la producerea de bunuri alimentare.

Îndeplinirea noilor sarcini încredințate reprezintă, pentru lucrătorii din industria alimentară, o îndatorire cetățenească de prim ordin ; ea trebuie să asigure mai buna valorificare a materiilor prime agroalimentare, realizarea unor produse care, îmbinînd în alimentație tradiția cu modernul și cu raționalul, să satisfacă pe deplin cerințele consumatorilor.

ing. Petre SÎRBU
din Departamentul Industriei Alimentare

DEZBATERE „R. E."

EXTINDEREA REŢELEI COMERCIALE (II)

CONTINUĂM publicarea opiniilor exprimate în cadrul dezbaterilor privind dezvoltarea rețelei comerciale urbane, organizată de „Revista economică" și Catedra de marketing din cadrul Academiei de studii economice — București. (Partea I-a a apărut în nr. 20/1976 al revistei).

Echipare corelată cu funcțiile zonelor

Florin Marinescu, economist, Institutul de studii și proiectări pentru comerț : — S-a pus aici problema mobilității populației pe teritoriul orașului și a atracției comerciale, elemente care dacă nu ar fi luate în considerație la dimensionarea rețelei ar duce la erori cu urmări sociale puternice.

S-a făcut afirmația că atracția comercială a unei zone sau alteia (zone urbane) este invers proporțională cu gradul de echipare al zonelor existente și direct proporțională cu gradul de echipare al zonelor receptive.

Personal consider că la dimensionarea rețelei de comerț și îndeosebi la distribuirea sa pe teritoriu nu pot fi neglijate aceste aspecte, cu următoarele precizări :

Mobilitatea comercială a populației pe teritoriul unui oraș este determinată de un complex de factori generați de relația rezidență-loc de muncă, echilibru comercial între zona centrală, tradiție, centru comercial principal și zonele extracentrale, în special rezidențiale, funcțiile zonei centrale și în special amploarea funcției sale de contact social, calitatea și proporția rețelei comerciale etc.

Această mobilitate — îndeosebi pentru mărfuri de consum curent de masă — poate fi măsurată cantitativ și poate fi influențată printr-o politică comercială activă.

Atracția comercială a unei zone sau alteia, inclusiv a zonei centrale a unei aglomerații urbane sau a oricărei alte zone orășenești, se datorește unui complex de factori și cantitativi și mai ales calitativi, care decurg din tradițiile de cumpărare ale populației, din complexitatea funcțiilor unei zone sau alteia etc.

Cercetările motivaționale pe care le desfășoară, în cadrul proiectelor de sistematizări comerciale, institutul IPROCOM, își propun să identifice și să măsoare amploarea acestor factori și numai în funcție de această amploare să localizeze pe teritoriu echiparea comercială, inclusiv să remodeleze echipamentul comercial existent pentru a răspunde mai bine motivelor de atracție, funcțiilor zonelor respective.

În același timp, n-aș fi chiar așa de categoric în legătură cu descreșterea presiunii populației din zonele extraurbane, din mediul rural, asupra rețelei comerciale urbane. Intensificarea schimbului de activități, funcțiile economice și social-administrative ale orașului, modernizarea transporturilor etc. sînt tot atîția factori care alimentează presiunea asupra orașului. La aceasta trebuie să avem în vedere și profundele schimbări produse în modul de viață al țăranului, inclusiv în structura consumurilor și în gradul de exigență. În multe privințe orașul răspunde mai bine acestor pretenții și, ca atare, rămîne în continuare un pol de atracție comercială important pentru populația din mediul rural învecinat.

Studii făcute de IPROCOM, în orașe ca Sf. Gheorghe, Tg. Mureș, Bacău, Zalău, confirmă faptul că proporția populației extraurbane în totalul cumpărărilor de mărfuri este consistentă și nu poate fi neglijată la dimensionarea activității de comerț și, respectiv, la dimensionarea și localizarea echipamentului comercial.

Totodată, dacă luăm în discuție această problemă, adică cererea de mărfuri și servicii a populației nonrezidente, nu putem omite și un alt aspect care capătă amploare. Intensificarea ritmului vieții economice, multiplicarea funcțiilor orașelor, inclusiv amploarea mișcării turistice interne și internaționale, determină o mobilitate crescîndă a populației, astfel că orașele a căror funcție economică, inclusiv turistică, este bine precizată trebuie să răspundă și acestui segment al cererii. De aceea, nu cred că dimensionarea rețelei de comerț și servicii, inclusiv servicii turistice și hoteliere, poate face abstracție de participarea populației atrase și de presiunea pe care aceasta o exercită asupra echipamentului urban.

Un alt aspect asupra căruia aș vrea să mă opresc îl constituie comerțul stradal, o problemă deosebit de importantă prin amploarea pe care o capătă, prin funcțiile sale social-economice și prin implicațiile sale, dacă vreți, asupra peisajului urban, asupra străzii. Consider că ar fi necesară precizarea cel puțin a aspectelor principale privind rolul și funcțiile comerțului stradal, inclusiv a cadrului material de desfășurare și dezvoltare. O anumită concepție de organizare și desfășurare a comerțului stradal poate avea un efect salutar asupra străzii și în general a peisajului urban, cu efecte economice corespunzătoare, în timp ce într-un caz invers, comerțul de stradă poate dăuna imaginii străzii,

N-ar fi lipsită de interes luarea în discuție a perspectivelor legate de arterele comerciale pietonale, a revitalizării vechilor pasaje comerciale, a comerțului în pasajele subterane pentru pietoni. Cred că institutele de proiectări și în primul rînd Institutul de studii și proiectări pentru comerț, institutul „Proiect" — București, trebuie să analizeze cu mai multă atenție aceste aspecte ale dezvoltării comerțului stradal și să propună soluții corespunzătoare care să respecte și interesele comerțului, dar și exigențele legate de estetica străzii.

Marketingul în studierea gravitației cererii

Dr. Gh. Teodorescu, prof. asociat, Academia Șt. Gheorghiu : — Programul partidului subliniază că în sistematizarea localităților urbane și rurale un rol important trebuie acordat dezvoltării rețelei comerciale și dotării noilor cartiere de locuințe cu unități comerciale. În acest context devin de mare actualitate problemele legate de planificarea, organizarea și profilarea rețelei comerciale.

Noi avem oarecare experiență în domeniul organizării rețelei comerciale a orașului. În 1961 au fost elaborate primele norme de organizare a rețelei.

Pe baza experienței acumulate, a orientărilor din directivele partidului, normele de organizare a rețelei comerciale au suferit modificări. Modificările aduse pe parcurs normelor de organizare a rețelei au în vedere experiența mondială legată de abordarea dezvoltării rețelei comerciale pe suprafețe mai mari, păstrînd echilibrul specializare — despecializare al unităților, amplasarea rețelei de magazine în funcție de cerințele și tradițiile locale.

Una dintre problemele importante ale dimensionării și amplasării rețelei comerciale și de servire o constituie determinarea gradului de gravitație a populației către diferite centre comerciale și mari magazine universale, avînd în vedere atracția exercitată de acestea. Actualele norme de organizare au stabilit suprafața comercială la mia de locuitori și desfacerea pe mp, fără a lua în considerație sau a indica metode de determinare a gravitației populației din localitățile limitrofe (exemplu: legea gravitației populației, formulată de Reilly și Converse). Pentru București, spre exemplu — potrivit calculelor făcute de Institutul de cercetări comerciale — gravitația se întinde pînă la Titu, Ploiești, Giurgiu și Urziceni.

O altă problemă importantă pe care aș dori să o subliniez este aceea a sortimentului de produse care să facă obiectul unor dotări comerciale din noile centre. În rezolvarea acestei probleme deosebit de importante pentru adaptarea ofertei la structura cererii va trebui să se facă apel la ajutorul cercetărilor de marketing. Este cunoscut faptul că atunci cînd s-au proiectat magazinele noilor centre, nu s-au putut avea în vedere structura populației, obiceiurile de cumpărare. Astfel că numai după popularea noilor cartiere se pot face analize de segmentare și tipologia cererii; pe această bază se pot face corecturile respective, importante atît pentru populație cît și pentru comerț.

Priorități în alimentația publică

I. Păunescu, conf. univ. Economia și conducerea unităților comerciale A.S.E. : — Activitatea de alimentație publică, potrivit programului aprobat de către conducerea superioară, va trebui orientată în direcția diversificării continue a rețelei de unități prin înființarea unor tipuri de unități cu un pronunțat caracter culinar, care să contribuie la sporirea într-un ritm susținut a volumului de preparate culinare, la ușurarea muncii casnice a femeilor. Diversificarea rețelei de alimentație publică se va putea înfăptui și prin măsurile de reprofilare a unor unități (bufete), în tipuri de unități, a căror activitate principală să fie axată pe prepararea culinară. Ceea ce merită să fie subliniat în mod deosebit este faptul că trebuie create condiții pentru asigurarea unui consum rațional, bazat pe criterii științifice, ceea ce necesită perfecționarea continuă a activității de alimentație publică și nu numai a acesteia.

Avîndu-se în vedere rolul economic-social crescînd al alimentației publice în țara noastră, merită să fie evidențiate unele aspecte.

După unele calcule estimative, numărul mediu de consumatori la o unitate de alimentație publică este încă ridicat, neîntrunind condițiile asigurării unei serviri corespunzătoare. Numărul mediu de locuitori la o unitate de alimentație publică, examinat în profil județean, oscilează între 784 și 1627, iar numărul județelor, inclusiv municipiul București, care depășesc media pe țară (1230) este de 20, respectiv 50% — Bistrița-Năsăud, Brăila, Prahova, Satu Mare, Mehedinți, Dîmbovița, Neamț, Bacău, Olt, municipiul București, Botoșani, Gorj, Buzău, Vaslui, Teleorman, Galați, Vrancea, Ilfov, Iași, Dolj. O asemenea stare de lucruri atestă o anumită ordine de prioritate cu privire la dezvoltarea rețelei de alimentație publică.

Pe ansamblu, este necesară sporirea numărului de unități, în al căror profil să predomine prepararea culinară (unități „Gospodina“, unități lacto-vegetariene, cantine-restaurant, bucătării de bloc etc.). Pentru impulsionarea dezvoltării unei asemenea rețele de unități, este indicat ca statistica să evidențieze distinct structura unităților de alimentație publică, aceasta permițînd o mai bună urmărire în dinamică, și luarea măsurilor care se impun.

Sporirea și diversificarea rețelei de alimentație publică, în concordanță cu cerințele tuturor categoriilor de consumatori necesită, între altele, redarea activității de alimentație publică a tuturor spațiilor folosite altădată în acest scop, valorificarea în mod judicios a unor incinte din întreprinderi și instituții.

O rețea cît mai funcțională de alimentație publică presupune o individualizare a unităților, prin sortimentele de preparate culinare, prin calitatea și gama sortimentală a acestora. În acest context, se amplifică cadrul de emulație între lucrătorii din unitățile de alimentație publică, iar consumatorii au largi posibilități de a alege preparatele pe care le preferă, în condițiile unei ambianțe plăcute.

Considerente ale opțiunii specializare-despecializare

Dr. Vasile Mircioiu, prodecan, Facultatea de comerț A.S.E. — În România au fost făcute eforturi însemnate pe linia dezvoltării rețelei comerciale, materializate în construirea unor magazine spațioase, rațional amplasate, corespunzător utilate și mobilate și în care se practică forme avansate de servire a populației. Astfel, din numărul total al unităților din comerțul cu amănuntul, circa 18%, dispunînd de o suprafață comercială utilă de peste 1,5 milioane mp peste 25% din suprafața totală a comerțului socialist este amenajată în localuri construite după anul 1959. De asemenea suprafața medie pe o unitate comercială a ajuns la circa 100 mp, față de 51 mp, cît era în 1960.

Suplețea cu care se poate răspunde noilor cerințe ale populației, ambianța ce trebuie asigurată pot fi rezolvate numai printr-o bună orientare a rețelei comerciale, prin atenția acordată dimensionării, amplasării și profilării cît mai corespunzătoare a noilor construcții destinate comerțului, modernizării și diversificării rețelei existente, promovării continue a noi forme de vînzare.

O primă caracteristică în evoluția contemporană a comerțului cu amănuntul o constituie „despecializarea“, manifestată prin slăbirea tradiționalei linii de demarcație între diferitele ramuri de comerț. Ea își găsește explicația, pe de o parte, în comoditatea de a face toate cumpărăturile în același loc, iar pe de altă parte, în inovațiile tehnice intervenite, ce au dus la centralizarea producției (mari abatoare cu transarea și semiprepararea cărnii, fabricarea în mari unități a pîinii, prepararea și ambalarea fructelor și legumelor în mari centre de producție). De pildă, în cazul aprovizionării la magazine alimentare despecializate (generale cu autoservire) timpul cheltuit de populație este cu peste 53% mai redus decît suma timpului cheltuit în rețeaua de magazine specializate. Paralel, amplul program de dezvoltare în actualul cincinal a rețelei de magazine universale și generale nealimentare în centrele urbane importante va permite ca în următorii ani să se încheie, în linii mari, acțiunea de echipare cu asemenea unități comerciale-pivot a tuturor reședințelor de județ și a principalelor orașe din țară.

Creșterea continuă a puterii de cumpărare a populației face să asistăm însă și la o migrație inversă a cererii. Astăzi, consumatorul — mai exigent, mai informat — solicită articole originale și de bun gust. Acest segment al cererii poate fi acoperit de magazinele gen „boutique“, care să ofere un sortiment adînc diversificat. Crearea unui anumit trafic de vizitatori ai acestui tip de magazine poate fi rezolvată prin amplasarea lor în imediata apropiere a centrelor comerciale sau a unor mari magazine universale.

Marile magazine, în măsura în care oferă în raioanele lor sortimente variate și magazinele specializate, în măsura în care asigură plusul de calitate, varietate, ambianță și îndeosebi servicii suplimentare, sînt cele care răspund cel mai bine nevoilor populației.

Unele idei desprinse din dezbatere

● **Concepția dezvoltării în trepte a rețelei comerciale — centrul complexului de locuințe, centrul cartierului și de-a lungul arterelor principale de circulație ale orașelor — va contribui la diminuarea gravitației cererii spre centrul civic, reducîndu-se corespunzător timpul cheltuit de populație pentru cumpărături.**

● **Dezvoltarea funcției comerciale a localităților trebuie realizată corelat cu celelalte funcții ale localităților, definite prin profilarea lor social-economică.**

● **În fundamentarea aspectelor de amplasare, profilare, a raportului optim specializare-despecializare, o condiție a succesului este cunoașterea specificului cererii populației locale.**

● **În noile centre urbane se vor înregistra, în perioada următoare, modele de consum deosebit de dinamice, fapt ce impune abordarea de perspectivă a soluțiilor constructive, de natură să reziste impactului viitorului.**

● **Numai după popularea noilor cartiere se pot face analize de segmentare și tipologia cererii, care să indice cea mai adecvată profilare, eventual reprofilare a rețelei comerciale.**

● **Proporția populației extraurbane în totalul cumpărătorilor este suficient de mare pentru a justifica luarea ei în considerație la dimensionarea rețelei comerciale urbane.**

● **În alimentația publică este necesară sporirea numărului de unități în al căror profil să predomine preparatele culinare.**

● **Dezvoltarea comerțului trebuie să se integreze în principiile generale ale sistematizării, astfel încît să asigure unitatea de concepție și execuție, armonia peisajului urban.**

Dezbatere consemnată de
Ioan GEORGESCU

PRESTĂRILE DE SERVICII

● Cum trebuie dimensionată și amplasată rețeaua teritorială? ● Relația ofertă de mărfuri — ofertă de servicii ● O determinantă a cererii: raportul dintre prețul unui produs și tariful pentru repararea lui ● Flexibilitatea tarifelor ca stimulent al cererii

„Programul de dezvoltare a prestărilor de servicii către populație în perioada 1976—1980“, *aprobat la ședința comună a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., a Biroului Permanent al Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale și a Consiliului de Miniștri din 17 martie a. c., pune în fața organizațiilor, departamentelor și unităților de specialitate, sarcini deosebit de importante, menite să asigure o îmbunătățire considerabilă a servirii cetățenilor de la orașe și sate. De pildă, cooperația meșteșugărească — principalul furnizor de servicii din economie — urmează ca în decursul acestui cincinal să sporească aproape la dublu volumul acestei activități. O creștere însemnată se va înregistra și în rețeaua cooperației de consum etc.*

Dimensionarea ofertei și a rețelei de servicii corespunzător cererii, stimularea acesteia prin diversificarea și îmbunătățirea calitativă a serviciilor oferite, amplasarea, dotarea și încadrarea unităților de servire la nivelul necesarului impun o analiză atentă, bazată pe metode științifice, a caracteristicilor pieței în acest domeniu.

Autorul articolului de mai jos, doctor în economie, prezintă aspecte particularizate din acest punct de vedere ale problemei tratate în nr. 7/1976 al revistei noastre.

Pentru asigurarea corelațiilor optime între cererea și oferta de servicii trebuie studiate nu numai legitățile și modul de manifestare a cererii, ci și modul de exprimare și componentele ofertei de servicii.

Oferta de servicii este exprimată prin **capacitatea organizatorică a rețelei de prestări de servicii de a satisface, în anumite termene și condiții de calitate și preț, cerințele populației.** Ea reprezintă, așadar, un element **potențial,** aflat într-o stare de **așteptare activă,** capabil de a produce în orice moment un volum de servicii într-o structură corespunzătoare cerințelor populației. Caracterul activ îi este conferit de faptul că ea nu trebuie să adopte o poziție indiferentă față de cerere, de nevoia socială, ci trebuie să o creeze, să o stimuleze.

Specializarea forței de muncă și a bazei materiale

Dacă oferta de mărfuri apare pe piață sub forma unor bunuri materiale, oferta de servicii se manifestă descompusă în cele trei elemente de bază: forța de muncă, mijloacele de muncă (clădiri, mașini, instalații) cu ajutorul cărora se creează serviciul, materiile prime și materialele utilizate în procesul de producție al serviciilor. Adaptarea structurii calitative a ofertei la structura cererii de servicii se poate înfăptui acționîndu-se asupra unuia sau mai multora din aceste componente. Spre exemplu, diferențierea calitativă a ofertei de transport pe calea ferată se realizează prin acționarea asupra mijloacelor de muncă (respectiv prin împărțirea vagoanelor de călători pe regimuri de viteză și, în cadrul acestora, pe clase), în timp ce diferențierea calitativă a unor servicii de lucrări și confecții se poate obține în principal pe seama gradului de calificare a forței de muncă și a înzestrării acesteia cu mijloace de muncă, precum și prin diferențierea calitativă a materiilor prime folosite.

Rezultă deci că nu este suficientă analiza globală a ofertei de servicii, prospectarea pieței trebuind să înglobeze și structura costurilor acesteia (datorită și faptului că deseori, procesul de producție al serviciului are loc, de regulă, concomitent cu procesul de consum al acestuia) și să permită luarea unor decizii privind diferențierea ofertei prin acționarea nu numai asupra nivelului global al tarifului, ci și prin modificarea calității unuia sau altuia dintre cele trei elemente constitutive, respectiv prin modificarea parțială a costurilor.

În același timp, este evident faptul că în cazul ofertei de servicii asistăm la o adîncire a specializării atît a forței de muncă, dar și a bazei materiale, în ansamblu. Forța de muncă nu numai realizează distribuirea serviciilor, ci trebuie să le și creeze, lucrătorul însuși fiind integrat în capacitatea organizatorică a rețelei de prestări de servicii de a satisface cerințele populației. Spre deosebire de vînzătorul din comerț, a cărui calificare profesională are două componente de bază — arta de a distribui produsul și merceologia produsului, lucrătorul din unitatea de servicii trebuie să-și însușească integral și tehnologia executării serviciilor, element principal (iar în unele cazuri chiar singurul) care conferă rețelei de servicii posibilitatea de a produce efecte utile.

Această trăsătură specifică a forței de muncă ocupată în sfera serviciilor prezintă o importanță deosebită pentru **dimensionarea și amplasarea teritorială a rețelei de unități.** Asigurarea corelației dintre cerere și oferă în structură sortimentală și în profil teritorial impune deseori, din rațiuni de apropiere a ofertei de purtătorii cererii și de evitare a deplasării populației la distanțe mari (este vorba de servicii care admit migrația cererii), organizarea unei rețele de unități dispersate — și, din această cauză, reduse ca dimensiuni — capabile să satisfacă cererea de servicii a populației dintr-o anumită localitate sau zonă.

Este concludentă în această privință dimensiunea medie a ofertei de prestări de servicii, exprimată prin unul din elementele de bază ale acesteia, și anume prin numărul mediu de lucrători pe o unitate în cooperația meșteșugărească (care are rețeaua amplasată în mediul urban) și cea de consum, (care prestează servicii similare în mediul rural) (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Numărul mediu de lucrători pe unitatea de prestări de servicii

Tipuri de unități	Coop. meșt.	Coop. cons.
Total	8,9	1,7
Confecții	13,1	2,1
Textile, tricotaje	12,8	2,0
Încălțăminte	7,4	1,3
Blănărie, cojocărie	6,3	1,4
Marochinărie	8,2	2,3
Spălătorii, curățătorii	5,8	2,0
Mobilă și alte produse din lemn	10,9	2,0
Reparații radio, TV	3,8	1,1
Ceasornicării-bijuterii	3,4	1,2
Reparații alte obiecte de uz casnic	8,0	1,5
Frizerie-coafură	10,2	1,2
Ateliere foto	3,8	1,2

Volumul ofertei de servicii într-o unitate din mediul urban este de 3—8 ori mai mare decît în unități de același tip din mediul rural, situație determinată în bună măsură de dimensiunea cererii din zona de atracție a unității. Nu dispunem de date, dar se poate afirma că diferențieri există și în privința dimensiunii celorlalte elemente ale ofertei: baza materială și stocurile de materii prime.

O remarcă deosebită trebuie făcută referitor la volumul stocurilor de materii și materiale, în cazul unităților de întreținere și reparare a bunurilor de uz îndelungat. Marea diversitate sortimentală, continuu îmbogățită, a produselor din această categorie, precum și numărul pieselor lor componente impun o analiză atentă a amplasării acestor unități. Alături de calificarea forței de muncă, în cazul acestui gen de servicii, un element de bază al ofertei îl reprezintă stocul de piese de schimb, a cărui mărime este direct proporțională cu gama de produse care se repară de către unitate și cu numărul de piese componente. Desfășurarea unei activități eficiente în acest caz impune **efectuarea de studii prealabile cu privire la gradul de înzestrare a gospodăriilor din zonă cu bunuri de uz îndelungat.**

Dar oferta de servicii apare pe piață nu singură, ci alături de oferta de mărfuri, ca parte componentă a ofertei totale. Ambele au, deci, șansa de a se realiza în măsura în care vor fi capabile să satisfacă tocmai acele cerințe ale populației, care în ierarhia generală a nevoilor se situează în zona solvabilității.

Corelația cu piața mărfurilor

Nivelul veniturilor bănești ale populației, volumul și structura ofertei, nivelul prețurilor și tarifelor și alți factori conduc însă la unele **transferuri ale cererii de servicii în zona mărfurilor și invers.** Aceste mutații sînt posibile și datorită relațiilor de substituire în consum, existente între diferite categorii de mărfuri și servicii — ce pot fi determinate atît de progresul social (spre exemplu, dezvoltarea serviciilor de distribuire a energiei electrice și termice a condus la reducerea vînzărilor de combustibil), cît și de o structură necorespunzătoare a ofertei (spre exemplu, o structură nesatisfăcătoare a ofertei de confecții redistribuie cererea spre servicii de confecții la comandă).

De asemenea, o influență însemnată asupra transferului cererii o poate avea relația dintre prețul mărfurilor și tariful serviciilor. O relație necorespunzătoare între nivelul tarifelor de reparare și întreținere destinate să prelungească durata de folosire a unor produse și nivelul prețurilor produselor respective poate duce la reducerea cererii de servicii de acest gen și la creșterea cererii pentru produse noi. Considerăm că **relația dintre prețul unui produs și tariful pentru repararea lui** trebuie să corespundă următoarei inegalități :

$$\frac{V}{T} > \frac{v}{t}$$

în care ;

V =valoarea inițială a produsului,
T = perioada de folosire a produsului pînă la prima reparare,
v = valoarea tarifului
t = perioada pentru care se stabilește valoarea de întrebuințare a produsului în urma reparației.

Rezultă, deci, că cererea pentru serviciile de reparații se manifestă numai în situația în care raportul dintre tarif și perioada de restabilire a valorii de întrebuințare a produsului $\left(\frac{v}{t}\right)$ este inferior raportului dintre valoarea inițială a produsului și perioada de folosire a acestuia pînă la prima reparație, adică în situația în care rata anuală de amortizare a costurilor de reparare este mai mică decît rata anuală de amortizare a produsului nou. Fără a absolutiza această relație (cunoscînd că cererea este determinată de un complex de factori), nu poate fi neglijată totuși însemnătatea nivelului tarifelor pentru promovarea serviciilor.

Dar nivelul tarifelor trebuie luat în considerare nu numai în cazul serviciilor aflate în relații de substituire sau de stimulare în consum cu diferite mărfuri. Tarifele, ca și prețurile, influențează în mod direct capacitatea de absorbție a pieței, modificarea acestora reflectîndu-se în schimbarea volumului sau structurii cererii de servicii. O aplicație practică a relației cerere-tarif poate fi constatată în utilizarea de tarife diferențiate pe sezoane pentru servicii turistice, sau pe tranșe de consum și pe sezoane pentru serviciile de distribuire a energiei electrice. **Diferențierea tarifelor pe sezoane ar putea fi folosită ca element de stimulare a consumului de servicii** (și, deci, de folosire în decursul întregului an a capacității de servicii) și în alte domenii : spălătorii și curățătorii, întreținerea locuințelor, închirierea de diferite obiecte etc.

Dimensionarea ofertei de servicii trebuie să țină seama de faptul că piața serviciilor este o componentă a pieței interne, care se află în relații strînse cu piața mărfurilor, influențîndu-se reciproc. Ca element al pieței interne, piața serviciilor poate fi reprezentată grafic ca în figura de mai jos.

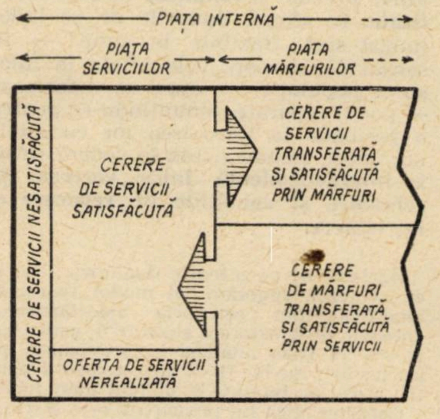
PIAȚA INTERNĂ
PIAȚA SERVICIILOR
PIAȚA MĂRFURILOR
CERERE DE SERVICII NESATISFĂCUTĂ
CERERE DE SERVICII SATISFĂCUTĂ
CERERE DE SERVICII TRANSFERATĂ ȘI SATISFĂCUTĂ PRIN MĂRFURI
CERERE DE MĂRFURI TRANSFERATĂ ȘI SATISFĂCUTĂ PRIN SERVICII
OFERTĂ DE SERVICII NEREALIZATĂ

Optimizarea relației cerere-ofertă presupune în primul rînd minimizarea volumului cererii de servicii nesatisfăcute și îndeosebi a ofertei de servicii nerealizate. Pentru aceasta trebuie să se asigure corelarea volumului și structurii ofertei, cu volumul și structura cererii, ca rezultat a două acțiuni convergente : pe de o parte, să se promoveze acțiuni de influențare a cererii, pentru a determina o apropiere a acesteia (ca volum și structură) de nivelul și structura ofertei ; iar pe de altă parte — și aceasta reprezintă, de fapt, calea principală — să se asigure dimensionarea volumului și structurii ofertei în profil teritorial, în cît mai deplină concordanță cu cerințele populației. **În ultimă instanță, piața este aceea care evidențiază dacă munca socială alocată pentru constituirea ofertei de servicii corespunde, ca volum și structură, nevoii sociale de servicii.** În același timp, trebuie avut în vedere faptul că între oferta de servicii și oferta de mărfuri se creează o serie de relații în cadrul pieței interne, care determină fie lărgirea ambelor piețe, fie lărgirea uneia în dauna celeilalte. Astfel, în cazul mărfurilor și serviciilor aflate în relații de stimulare reciprocă în consum, factorii cauzali vor direcționa uniform (ca orientare și intensitate), dezvoltarea ambelor piețe, așa cum pentru mărfurile și serviciile aflate în relații de substituire reciprocă, un anumit eveniment poate duce la lărgirea unei piețe prin restrîngerea alteia. Stabilirea naturii acestor relații și determinarea modului de intercondiționare dintre mărfuri și servicii constituie factori esențiali de dirijare a fenomenelor de piață. Totodată, cunoașterea lor permite modelarea ofertei de servicii în funcție de fluctuațiile care apar în volumul și structura cererii, ca urmare a fenomenelor de stimulare sau substituire în consum dintre mărfuri și servicii.

Cele cîteva aspecte la care ne-am referit evidențiază necesitatea ca **întreaga problematică a ofertei în domeniul prestărilor de servicii să fie abordată pornind de la analiza atentă a cerințelor populației, în dinamica lor determinată de creșterea nivelului de trai, în structura lor potrivit mediului, specificului regional și altor parametri de ordin social-economic. Eficiența maximă a acestei activități — atît din punctul de vedere al prestatorului, cît și al beneficiarului — se obține nu numai prin simpla aliniere la aceste cerințe, ci și prin capacitatea de a le influența, pe calea difersificării și îmbunătățirii calitative a serviciilor.**

dr. Ioan MĂRCULESCU

Un instrument de fundamentare a planului de aprovizionare a populației și dezvoltării rețelei comerciale:

PROGNOZAREA CERERII DE MĂRFURI

PLANIFICAREA ÎN PROFIL TERITORIAL a aprovizionării populației cu bunuri și servicii, pornind de la realitățile concrete, de la specificul cererii de mărfuri în diferite zone, este de natură să contribuie la distribuția mai apropiată de nevoi a fondului de mărfuri, la fundamentarea dezvoltării rețelei comerciale potrivit obișnuințelor de cumpărare și gravitației cererii în cadrul localităților.

Venind în sprijinul comisiilor județene de prognoză, al direcțiilor comerciale județene, autorul articolului prezintă elementele de principiu ale unei metodologii verificate de prognozare a cererii de bunuri de folosință îndelungată. Ulterior vor fi prezentate în revistă aplicații ale modelului, precum și posibilitățile de utilizare în prognoza macroeconomică.

Catedra de marketing din A.S.E. poate oferi specialiștilor din direcțiile comerciale județene asistență în implementarea metodei.

CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ sistematică a nevoilor de consum, ca și moledarea celei mai complexe necunoscute a pieței — cererea, devin treptat o problemă cotidiană pentru diferite verigi ale aparatului la nivel micro și macroeconomic, ca și pentru organele chemate să planifice dezvoltarea în profil teritorial. **Descifrarea dimensiunilor cantitative și calitative ale cererii apare ca o condiție de bază pentru direcționarea în continuare a dezvoltării producției materiale, a fluxului de bunuri de la producție la consum, în vederea satisfacerii la un nivel și mai înalt a nevoilor complexe ale populației.**

Unul din segmentele cu o pondere din ce în ce mai semnificativă ale cererii de mărfuri a populației este cel al **bunurilor de consum de folosință îndelungată ;** ponderea cheltuielilor pentru astfel de bunuri în totalul cheltuielilor destinate cumpărării de produse alimentare și nealimentare este în continuă creștere. De aceea, apare ca necesară îmbunătățirea metodologiei de prognozare a dimensiunilor cererii pentru astfel de bunuri în cadrul fiecărui județ, în scopul unei mai bune planificări și repartizări a fondului de marfă în profil teritorial, perfecționării relațiilor dintre industrie și comerț, planificării pe baze științifice a circulației mărfurilor.

Modelul de prognoză propus urmărește să servească la analiza și previziunea cererii unor bunuri de consum de folosință îndelungată — aparate de radio, televizoare, frigidere, mașini de spălat, mașini de cusut ș.a. — la nivelul unei unități teritoriale, ca și la nivel macroeconomic.

Punctul de plecare în activitatea de modelare îl constituie precizarea caracteristicilor bunurilor de consum de folosință îndelungată. Cele mai multe dintre acestea sînt utilizate în comun de către membrii unei familii sau ai unei gospodării, deci în majoritatea cazurilor **unitatea de analiză trebuie să o reprezinte familia sau gospodăria,** și nu individul. Dacă unele dintre aceste bunuri devin cu timpul parte a dotărilor „standard“ ale oricărei gospodării, în schimb majoritatea lor nu reprezintă produse de primă necesitate, cererea în acest caz fiind foarte sensibilă (elastică) la **influențele unor factori cu acțiune specifică asupra diverselor segmente ale pieței sau care caracterizează mediul economico-social în ansamblul său.** Fiind vorba de produse care servesc o perioadă îndelungată, cererea pentru ele se manifestă la intervale relativ mari, din care cauză este important să se urmărească raporturile între cele două componente ale cererii totale : **cererea pentru prima dotare** și **cererea pentru reînnoire,** precum și raportul dintre acestea și **gradul de înzestrare a populației cu bunul respectiv.** Aceste produse au, în general, o valoare mare, astfel că un rol important în procurarea lor îl joacă — în afară de veniturile perioadei curente — economiile bănești ale populației, precum și **condițiile de credit utilizate.** În sfîrșit, bunurile de uz îndelungat sînt „flexibile în timp“ — în sensul că, deseori, cele aflate în folosința populației — dacă se defectează — pot fi reparate, renunțîndu-se pentru o perioadă la înlocuirea lor cu altele noi ; deci, trebuie avută în vedere **strînsa interdependență între cererea de reînnoire și condițiile de reparare și întreținere.**

Bazîndu-ne pe o teorie dinamică, în cele ce urmează sugerăm un model (variantă modificată din categoria așa-numitelor „modele de ajustare a stocului“), care poate sta la baza analizei și previziunii pe un termen mediu (1—2 ani) a cererii pentru astfel de bunuri, la nivelul unui județ.

Caracteristica lui principală este distincția dintre stocul unui anumit bun de uz îndelungat (S_{t-1}) aflat în folosința populației la începutul unei perioade „t“ și stocul de echilibru „S_t^*“ pe care consumatorii doresc să-l posede în funcție de condițiile existente în cadrul pieței în perioada respectivă. Acesta din urmă reprezintă un nivel potențial de dotare a populației cu bunul respectiv în perioada „t“. Se presupune că între „S_{t-1}“ și „S_t“ există în permanență un decalaj. În conformitate cu acest model, schimbarea nivelului stocului unui produs reprezintă o fracțiune „K_t“ a diferenței între stocul de echilibru al unei perioade și stocul aflat în posesia populației la începutul perioadei. Cumpărarea de noi unități ale bunului respectiv se consideră că se face cu scopul de a reduce acest decalaj, adică de a ajusta stocul existent la stocul de echilibru, ajustare care din mai multe motive nu se realizează complet într-o singură perioadă. În situația în care condițiile pieței ar rămîne constante, „S_{t-1}“ ar tinde în timp spre „S_t“ Dacă se notează rata de ajustare cu „K_t“ modelul de bază este următorul :

$$S_t - S_{t-1} = K_t (S_t^* - S_{t-1}),$$

unde $0 < K_t \leqslant 1$.

Așa după cum am văzut, în cazul fiecărui bun de uz îndelungat, cererea totală în perioada „t“, „G_t“ pentru un anumit bun este compusă din două segmente distincte și anume : cererea pentru prima dotare „I_t“ și cererea de înlocuire „C_t“ De-a lungul ciclului de viață al unui produs există tendința ca cererea de înlocuire să aibă o pondere din ce în ce mai mare. Pentru fiecare perioadă de un an analizată, se poate defini identitatea :

$$S_t - S_{t-1} = I_t = G_t - C_t$$

Combinînd ecuațiile de mai sus și presupunînd pentru un moment o rată de ajustare constantă ($K_t = K_0$), pentru toate perioadele „t“, obținem :

$$G_t = K_0 (S_t^* - S_{t-1}) + C_t,$$

unde $0 < K_0 \leqslant 1$.

Dacă la nivelul unei gospodării, cererea de înlocuire se manifestă doar la anumite intervale de timp, atunci cînd considerăm această cerere la nivelul tuturor gospodăriilor ea ne apare ca fiind continuă și depinzînd în primul rînd de distribuția vîrstei stocului aflat în folosința populației. Deci, pentru estimarea mărimii lui „C_t“ ar fi nevoie să se cunoască, în fiecare an, nivelul acestui stoc pentru bunul considerat ; deoarece acest lucru nu este practic posibil, sugerăm o metodă pentru calculul nivelului stocului, bazată pe conceptul deprecierii continue a bunurilor de folosință îndelungată pe parcursul vieții lor. Dacă se admite că un bun de folosință îndelungată se depreciază cu o rată constantă „d“, atunci nivelul stocului acestui bun în fiecare an se poate calcula în funcție de vînzările ponderate ale perioadei respective și ale celor trecute, în care ponderile utilizate sînt definite cu ajutorul unei funcții exponențiale a parametrilor deprecierii.

Pornind de la aceste considerente, în urma mai multor substituiri și transformări ecuația cererii devine :

$$G_t = \frac{K_0}{(1-d/2)} S_t^* - \frac{K_0 - d}{(1-d/2)} S_{t-1}.$$

Odată ajunși aici este necesar să definim o altă componentă de bază a modelului : stocul de echilibru „S_t“ Așa cum am arătat, într-o perioadă oarecare „t“, în cadrul economiei există anumite condiții social-economice și culturale care determină o limită maximă „S_t“ spre atingerea căreia consumatorii tind să-și ajusteze stocul existent de bunuri de folosință îndelungată, „S_{t-1}“. Limita aceasta este reprezentată de stocul de echilibru (sau nivelul de dotare dorit), care trebuie estimat pentru fiecare produs analizat, pe baza selecționării, în cadrul unei funcții matematice, a celor mai corespunzătoare variabile care-l definesc. Alegerea variabilelor explicative ale stocului de echilibru trebuie, in primul rînd, să aibă o bună bază teoretică — între stocul de echilibru și determinanții săi să existe o legătură bine definită, care rămîne relativ stabilă de-a lungul unei perioade de timp sau se schimbă într-o direcție ce poate fi anticipată ; în al doilea rînd, este nevoie ca variabilele alese să poată fi bine conceptualizate, măsurate și previzionate. În sfîrșit, se impune ca decizia de alegere a acestor variabile să aibă în vedere și posibilitatea utilizării unor metode eficiente de estimare a parametrilor funcției lui „S_t^*“

O problemă de o deosebită importanță o reprezintă găsirea celei mai corespunzătoare forme structurale a funcției stocului de echilibru. În acest sens se pot formula și testa diverse ipoteze, pe baza analizei temeinice a caracteristicilor cererii produsului cercetat și a datelor empirice existente. Cea mai frecventă și care permite obținerea celor mai corecte estimări este forma liniară de exprimare a legăturilor dintre stocul de echilibru și variabilele care-l definesc. Cînd relațiile structurale sînt mai complexe, reprezentarea corespunzătoare se face folosindu-se unele transformări ; uneori variabilele sînt logaritmate, alteori se lucrează cu rădăcina pătrată a acestora etc.

Presupunînd că am specificat factorii determinanți ai stocului de echilibru, ca și forma structurală a funcției acestuia pentru produsul analizat, ne putem, în final, îndrepta atenția spre ultima componentă a modelului — rata de ajustare. După cum am subliniat, cererea fiecărei perioade reprezintă o fracțiune „K_t“ ($0 < K_t \leqslant 1$), a diferenței dintre stocul de echilibru „S_t^*“ și stocul existent în uzul populației la începutul perioadei „S_{t-1}“. Fără îndoială că stocul de echilibru se modifică de la o perioadă la alta, odată cu schimbările factorilor care-l determină. În formularea inițială a modelului, noi am considerat că rata de ajustare este constantă și prin urmare, procesul de ajustare nu diferă de la o perioadă la alta. În realitate, însă, datorită modificării în timp a condițiilor socio-economice, ajustarea reprezintă un proces dinamic, ce trebuie reflectat ca atare în contextul modelului; modul nostru de abordare încearcă o formulare realistă a procesului de ajustare, care să reflecte ideea variabilității ratei de ajustare.

În cadrul pieței majorității bunurilor de consum de folosință îndelungată din țara noastră, un rol deosebit îl joacă și condițiile existente de vînzare în rate. Trecerea la utilizarea practicii de vînzare în rate și, mai apoi, schimbările condițiilor de vînzare în rate pentru un anumit produs au avut un puternic efect asupra procesului de ajustare a stocurilor existente către stocul de echilibru ; folosirea

dr. I. CĂTOIU
Academia de Studii Economice

(Continuare în pag. 32)

CUM ORGANIZĂM MUNCA ÎN UNITĂȚILE COMERCIALE?

Două metode de lucru : ● „Graficul vînzărilor", ● „Graficul orar"

ÎN LUMINA Programului privind producția și desfacerea către populație a bunurilor de consum în perioada 1976—1980, sînt necesare măsuri precis orientate și bine coordonate pentru a grăbi ritmul de îmbunătățire a activității de comerț interior, înlăturîndu-se deficiențele serioase ce mai există în ce privește organizarea desfacerii, gradul de pregătire și civilizație al lucrătorilor din comerț. În acest scop, este necesar ca și în această ramură să se acorde o deosebită atenție problemelor de organizare științifică a muncii, folosirii raționale a potențialului uman, ridicării nivelului calitativ al activității depuse.

An de an, volumul activității comerciale, în continuă creștere, a reclamat atragerea unui număr sporit de lucrători comerciali; s-au făcut progrese în ce privește utilizarea rațională a personalului, a timpului de lucru, ridicarea nivelului calitativ al muncii, îmbunătățirea structurii personalului ocupat în comerț prin mărirea ponderii celui operativ. Totuși mai există încă rezerve pentru obținerea unor rezultate mai bune, atît pe linia eficienței economice — realizarea unui volum mai mare de produse vîndute de un lucrător comercial, cît și pe linia eficienței sociale — îmbunătățirea calității servirii consumatorilor.

Structura pregătirii personalului din comerț — cu o pondere însemnată a lucrătorilor ce nu au decît studii elementare — este cu totul nesatisfăcătoare. **Organizarea selecției pe baze științifice,** prin care să fie atrași în comerț oameni cu reale aptitudini și dragoste pentru această profesie, va constitui baza pentru îmbunătățirea calității resurselor de muncă. În același timp, aceasta va contribui la diminuarea fluctuației. Selecția și repartizarea personalului comercial trebuie făcute pe baza unor **profesiograme** elaborate științific, care să evidențieze calitățile morale, intelectuale, fizice etc., necesare fiecărei profesii sau loc de muncă. **Ridicarea nivelului de pregătire profesională** trebuie să se transforme într-un proces permanent, care să cuprindă pe toți lucrătorii din comerț.

Eficiența activității comerciale fiind în mod direct influențată și de consumatori, organizarea muncii trebuie să aibă în vedere în mod prioritar interesele acestora. În comerț, din cauza fluctuației cumpărătorilor, există o intensitate diferită a muncii pe parcursul unei zile, săptămîni sau unui an; în aceste condiții, **organizarea rațională a muncii presupune mai întîi o cunoaștere temeinică a modului de manifestare a cererii în timp și a afluenței consumatorilor la unitățile comerciale,** urmată de **o exigentă gospodărire a personalului și a timpului lui de muncă,** în funcție de rezultatele acestor studii.

O metodă simplă și la îndemîna oricărui conducător de unitate comercială o constituie studiul făcut pe baza unui **„grafic al vînzărilor“** pe zile și ore, de forma:

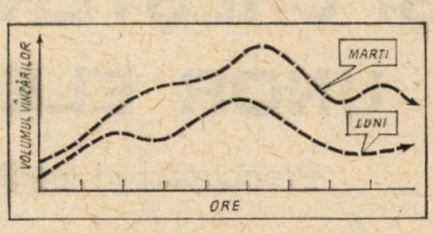

care cuprinde cel mai bine și dă o imagine plastică a oscilațiilor manifestate în cererea și afluența cumpărătorilor, individualizat pe fiecare unitate comercială.

În funcție de rezultatele obținute din analiza datelor acestui grafic, se poate organiza activitatea personalului comercial pe baza unui **„grafic orar“** de forma:

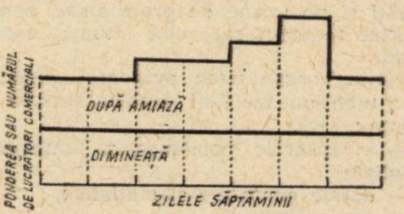

care să indice repartizarea corespunzătoare pe zile și ore a personalului unității comerciale respective. Acesta se poate apoi detalia, indicîndu-se precis, pentru fiecare lucrător, orele cînd să-și desfășoare activitatea în unitate.

Printr-o asemenea metodă se pot obține rezultate economice și sociale dintre cele mai bune, oglindite în: **folosirea aceluiași număr de lucrători pe o durată zilnică mai mare de funcționare a unității; creșterea productivității muncii; ridicarea nivelului de servire a cumpărătorilor, prin asigurarea unui număr corespunzător de lucrători în orele și zilele de mare afluență; reducerea duratei de servire și, deci, a timpului cheltuit de cumpărători pentru efectuarea aprovizionării; posibilitatea organizării timpului de muncă pentru executarea unor operații de pregătire a mărfurilor și a locurilor de muncă, în vederea desfășurării normale a procesului de vînzare** etc.

Îmbunătățirea organizării muncii în unitățile comerciale — inclusiv prin metoda prezentată — se impune cu atît mai mult, cu cît numărul de locuitori ce revin la un lucrător comercial operativ este încă destul de ridicat (59 locuitori), în condițiile în care exigențele consumatorilor au crescut și cresc continuu, ca urmare a măririi puterii de cumpărare și a gradului de instruire al acestora.

asist. dr. Victoria PETRE
conf. dr. Gavril HORJA
Academia de Studii Economice

TEORII·IDEI

AVUŢIA NAŢIONALĂ ŞI CREŞTERILE ANUALE ALE VALORII UNOR ELEMENTE COMPONENTE (I)

Preocupări în legătură cu determinarea şi evaluarea avuţiei naţionale

ÎN PREZENT există o preocupare atît la noi cît şi în alte ţări de a se determina şi evalua elementele componente ale avuţiei naţionale.

ÎN ŢARA NOASTRĂ, ca urmare a cerinţei economiei planificate şi ca o consecinţă a dezvoltării economiei naţionale, s-a reglementat, prin legea finanţelor din noiembrie 1972, organizarea unei evidenţe a bunurilor care constituie avuţia naţională şi urmărirea creşterii anuale a acesteia, pe ramuri de activităţi şi pe forme de proprietate, pentru a se putea cunoaşte în orice moment care este situaţia exactă a patrimoniului naţional.

Pentru organizarea evidenţei generale a avuţiei naţionale, legea menţionează mai departe sursele de culegere a datelor şi anume :

— inventarele periodice a bunurilor aparţinînd unităţilor socialiste,

— datele contabile şi statistice,

— recensămintele,

— anchetele selective şi

— alte investigaţii cu caracter economico-social.

În cadrul evidenţei generale a avuţiei naţionale locul principal îl ocupă evidenţa bunurilor care se află în fondul unitar al proprietăţii de stat şi creanţele statului, precum şi bunurile proprietate a organizaţiilor obşteşti. La baza organizării evidenţei bunurilor aparţinînd unităţilor din sectorul socialist stau datele contabile şi statistice comunicate prin dările de seamă anuale, ce se centralizează la Ministerul Finanţelor şi la Direcţia Centrală de Statistică, iar datele contabile au la bază inventarierea şi documentele de procurare sau construire a fondurilor fixe. Datele furnizate de aceste surse — inventare, contabilitate — prezintă un caracter de precizie şi fac ca evidenţa generală a avuţiei naţionale să se bazeze pe date sigure. Această evidenţă trebuie ţinută în mod permanent, după cum precizează tovarăşul *Nicolae Ceauşescu* [1] *„tot ceea ce se produce şi se construieşte în ţara noastră este parte componentă a produsului social, a avuţiei naţionale şi trebuie luat în evidenţă“*, pentru a permite urmărirea continuă a creşterii economice.

Avînd o evidenţă generală a avuţiei naţionale aceasta furnizează datele necesare pentru o bună fundamentare a dezvoltării economico-sociale planificate a ţării.

Faţă de trecut şi faţă de situaţia din alte ţări, unde nu este organizată o astfel de evidenţă, determinarea şi evaluarea avuţiei naţionale la noi, este în prezent foarte mult uşurată şi se bazează pe date precise.

În preocupările noastre din anii anteriori acestei reglementări un loc important l-a ocupat problema determinării şi evaluării avuţiei naţionale [2]. Iar după ce Direcţia Centrală de statistică a publicat studiul „Cu privire la calculul indicatorilor avuţiei naţionale“ (Rev. de Statistică nr. 11/1972), am făcut „Propuneri pentru îmbunătăţirea metodologiei de calculare a unor indicatori ai avuţiei naţionale“ în nr. 4 din aprilie 1975 al aceleiaşi reviste.

În trecut, s-au făcut evaluări ale avuţiei naţionale a României pe elemente componente, pe baza datelor statistice existente în acea vreme.

Astfel de evaluări au fost făcute în 1916 de către Nicolae Xenopol [3], în 1915 şi 1929 de I. N. Angelescu [4], în 1958, de N. Georgescu-Roegen [5], şi în 1940 de L. Turdeanu [6]. De asemenea s-a făcut evaluarea unor elemente ale avuţiei naţionale de către : Virgil Madgearu [7], care a evaluat avuţia publică a României în 1929 şi Roman Moldovan [8], care prezintă pentru anul 1936 valoarea capitalurilor investite în agricultură, industrie şi în întreprinderile statului.

Avuţia naţională era grupată de către aceşti economişti pe următoarele elemente componente :

— patrimoniul agricol şi forestier (denumit de Xenopol „proprietăţi funciare rurale“ şi de N. Georgescu-Roegen „solul“ cuprinzînd aici pămîntul arabil, fîneţele şi păşunile, livezile cu pomi fructiferi şi viile, pădurile, bălţile şi drumurile) ;

— proprietăţile clădite, urbane şi rurale ;

— patrimoniul industrial, comercial şi bancar al întreprinderilor particulare ;

— patrimoniul întreprinderilor statului (domeniul privat al statului).

— patrimoniul public : drumurile, podurile, pieţele, străzile, parcurile etc. şi averea instituţiilor statului ;

— bogăţiile subsolului ; estimarea acestora am făcut-o în 1940, în lucrarea noastră Avuţia Naţională a României, servindu-ne de datele asupra rezervelor publicate în lucrările de specialitate şi întrebuinţînd metode proprii de evaluare.

— Asupra patrimoniului artistic cultural, N. Xenopol a făcut unele aprecieri în legătură cu valoarea mănăstirilor şi monumentelor, estimîndu-le împreună cu clădirile instituţiilor, la 950 milioane lei aur.

*

ÎN NOŢIUNEA de avuţie naţională se cuprind astăzi la noi, pe de o parte, bunurile materiale produse prin munca omenească, acumulate de societate în decursul perioadelor anterioare şi care se prezintă sub formă de fonduri fixe, rezerve şi stocuri de materiale şi de produse, iar pe de altă parte, în această noţiune se cuprind şi resursele naturale ca : terenurile agricole, pădurile, bogăţiile subsolului, potenţialul hidroenergetic etc. Valorile materiale se iau în componenţa avuţiei naţionale, în stocuri aflate în momentul determinării şi evaluării lor.

Clasificarea fondurilor fixe din economia naţională distinge următoarele 9 categorii de bunuri :

---

[1] **Nicolae Ceauşescu**, România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. IX. Editura Politică, 1974 p. 640.

[2] Lucian Turdeanu : „Contribuţii la determinarea avuţiei naţionale“, „Evaluarea avuţiei naţionale pe elemente componente“ şi „Evaluarea avuţiei naţionale în ţări capitaliste“, în revista de Statistică nr. 1/1970, nr. 2/1971 şi nr. 5/1972.

[3] Nicolae Xenopol, La richesse de la Roumanie, Bucarest Ateliers Graphique Socec & Co. 1916, pag. 94—106, în capitolul „La fortune nationale la Roumanie“.

[4] I. N. Angelescu, Avuţia naţională şi venitul naţional Repartizarea lor, în Analele Statistice şi economice, vol. XII, nr. 3—4/1929.

[5] N. Georgescu-Roegen, Avuţia naţională a României în Enciclopedia României, vol. IV. 1940.

[6] Lucian Turdeanu, Avuţia Naţională a României, Bucureşti 1947.

[7] Virgil Madgearu, Romania's new economic policy. 1930.

[8] Roman Moldovan, Formarea şi mişcarea capitalului în România, în perioada 1925—1938, Bucureşti 1939.

Clădiri — construcţii speciale — maşini de forţă şi utilaje energetice — maşini, utilaje şi instalaţii de lucru — aparate şi instalaţii de măsurare, control şi reglare — mijloace de transport — animale — plantaţii şi — unelte, accesorii de producţie şi inventar gospodăresc. Clasificarea a fost elaborată cu ocazia inventarierii şi reevaluării de la 31.XII.1964, cînd au fost exceptate reevaluării bunurile care nu erau înregistrate valoric în evidenţe, ca : drumurile, podurile, străzile, parcurile, pieţele etc. De asemenea, nu figurează în evidenţă cu valori nici terenurile şi nici pădurile.

În cuprinsul noţiunii de avuţie naţională, pe lîngă fondurile fixe şi stocurile de valori materiale, pe lîngă resursele naturale şi mijloacele financiare se înglobează şi patrimoniul cultural naţional. Potrivit legii ocrotirii patrimoniului cultural naţional al R. S. România din 2 noiembrie 1974, acest patrimoniu se compune din :

— bunuri cu valoare artistică deosebită (obiectele sau monumentele de arhitectură şi artă plastică, opere reprezentative) ;
— bunuri cu valoare istorică şi documentară deosebită ;
— bunuri cu valoare ştiinţifică de document al naturii de importanţă deosebită.

Pentru prima dată se reglementează la noi, prin legea menţionată, organizarea unei evidenţe centralizate a patrimoniului cultural naţional, care să conţină elemente de identificare, descriere şi evaluare a fiecărei opere, lucrare ce se efectuează prin Comisia Centrală de Stat a Patrimoniului Cultural Naţional. În felul acesta operele de artă, valorile de muzeu, monumentele etc. vor putea fi evaluate la valoarea lor reală, ceea ce nu se cunoştea în trecut.

În avuţia naţională se cuprind şi bunurile de folosinţă îndelungată ale populaţiei, ca : mobilier casnic, obiecte de artă, inventarul agricol şi terenurile, clădirile şi construcţiile proprietate personală.

Ţinînd seama de studiul publicat de Direcţia Centrală de Statistică „Cu privire la calculul indicatorilor avuţiei naţionale" la care am făcut propuneri [9] prezentăm mai jos următoarea schemă a avuţiei naţionale :

I. BUNURI MATERIALE ACUMULATE

1. În sfera producţiei materiale

Fondurile fixe ale întreprinderilor şi organizaţiilor economice, investiţiile neterminate şi stocurile de valori materiale.

2. În sfera neproductivă

Pe lîngă fondurile fixe ale instituţiilor se cuprind aici şi drumurile, străzile, pieţele, podurile şi parcurile.

3. Bunurile materiale pe care statul român le posedă pe teritoriul altor state (clădiri ale ambasadelor legaţiilor etc.).

II. PATRIMONIUL CULTURAL NAŢIONAL

III. MIJLOACE FINANCIARE ŞI CREANŢE

Rezerve de aur şi metale preţioase din tezaurul B.N.R.S.R., stocuri de valută străină şi drepturi de încasat de la alte ţări.

IV. BUNURILE DE FOLOSINŢĂ ÎNDELUNGATĂ ALE POPULAŢIEI

V. RESURSE NATURALE (enumerate mai sus, inclusiv zona teritorială a Mării Negre).

VI. BREVETE DE INVENŢII

Din totalul avuţiei naţionale urmează să se scadă obligaţiile de plată ale statului nostru faţă de alte state.

Cea mai mare parte a bunurilor din care se compune avuţia naţională sînt în prezent evaluate. Valoarea fondurilor fixe ale întreprinderilor de stat, ale instituţiilor şi ale unităţilor cooperatiste este astăzi cunoscută şi se apreciază la peste 1 000 de miliarde lei 10).

Pentru alte categorii de bunuri, pentru care se ţine o evidenţă numai în etaloni naturali, (terenuri agricole, păduri, drumuri, poduri, străzi, parcuri etc.) este necesară stabilirea valorii acestora. De asemenea, vor trebui cuprinse cu valoare în avuţia naţională şi bogăţiile subsolului : rezervele de minereuri şi resursele de combustibili şi potenţialul energetic cunoscînd că puterea instalată în centrale hidroenergetice este în prezent de aproape 3 mii de MW faţă de 60 MW în 1950.

De asemenea, trebuie evaluate la anumite perioade şi bunurile de folosinţă îndelungată ale populaţiei.

Este necesară evaluarea tuturor elementelor componente ale avuţiei naţionale, pentru a urmări pe ramurile economiei naţionale creşterile anuale a valorii acestor elemente pentru raportarea producţiei la valoarea lor şi pentru a întocmi planurile de perspectivă şi anuale. Pentru evaluarea bunurilor care nu figurează cu valoare în evidenţă se pot utiliza diferite metode. Vor trebui alese însă metodele cele mai adecvate în raport cu natura bunurilor.

Necesitatea evaluării pămîntului rezultă din următoarea precizare făcută în iunie 1975 de acad. prof. Manea Mănescu, după ce arată că „Ponderea fondurilor fixe agricole — reprezentate de maşini şi utilaje, construcţii agricole, şeptel ş.a. — va fi în 1980 de circa 10% (n.n. din valoarea totală a fondurilor fixe) ; „ponderea nu cuprinde însă valoarea pămîntului, principalul mijloc de producţie din agricultură".

„Determinarea acestei valori, parte constitutivă a avuţiei naţionale materializată în fonduri fixe, va trebui, pe măsura dimensionării ei, să fie inclusă în calculele statistice şi proiecţiile de viitor" 11).

În trecut, evaluarea terenurilor agricole din ţara noastră sau mai bine zis a patrimoniului agricol (întrucît cuprindea şi inventarul agricol) a fost făcută de către unii economişti, prin metode indirecte.

Astfel, în 1916 N. Xenopol evaluează proprietăţile funciare rurale la 13,5 miliarde lei aur, pornind de la datele recensămîntului fiscal, a stabilit veniturile, pe care le-a considerat 4% din avere şi astfel le-a multiplicat cu coeficientul 25. Tot atunci, I. N. Angelescu a evaluat proprietăţile rurale în întindere de 10 milioane ha la 19,1 miliarde lei aur, pornind de la valoarea producţiei brute, minus cheltuielile de producţie, a stabilit producţia netă — veniturile — pe care le-a considerat de 5% şi le-a multiplicat cu coeficientul de 20. Evaluarea medie a lui N. Xenopol la 1 350 lei la ha o considerăm mai reală decît a lui I. N. Angelescu la 1 950 lei la hectar.

Pe bază datelor statistice ale anului 1940, am evaluat patrimoniul agricol împreună cu fondul forestier la noi la 336 miliarde lei, valoare pe care am considerat-o echivalentă cu 10 400 milioane lei aur. N. Georgescu-Roegen a evaluat solul în 1939 la valoarea maximă de 395,5 miliarde lei.

În legătură cu necesitatea evaluării terenurilor am arătat în 1971 că pămîntul trebuie evaluat şi cuprins în estimarea avuţiei naţionale, întrucît constituie un element al acestei avuţii", iar în 1973 că „ar fi necesară elaborarea unei metodologii de evaluarea terenurilor" 12).

În anuarele statistice ale României sînt publicate suprafeţele terenurilor. Din anuarul din 1975 rezultă că terenurile agricole ocupă în prezent o suprafaţă de 15 mil ha, din care 9,6 mil ha este teren arabil, 4,5 mil ha sînt păşuni şi fîneţe şi 800 mii ha vii şi livezi.

Evaluarea terenurilor agricole se poate face pe suprafeţe, pe baza datelor privind fertilitatea solului, caracteristicile de relief, condiţiile hidrologice etc. În acest scop poate servi clasificarea din punct de vedere economic a terenurilor arabile, pe zone natural-economice, cum rezultă din studiul publicat de ing. S. Hartia (Criterii de clasificare economică a terenurilor agricole şi arabile din C.A.P.-uri) 13) în care se arată că „se pune tot mai mult problema cunoaşterii pămîntului, nu numai sub aspectul său cantitativ ci şi latura sa calitativă, gradul său de fertilitate". În continuare se prezintă un tabel cu repartiţia judeţelor pe clase de apreciere a suprafeţelor agricole şi arabile în C.A.P. Clasificarea terenurilor va ajuta la luarea unor măsuri ca de ex. : investiţii pentru îmbunătăţiri funciare, sistemul contractărilor etc.

Pădurile ocupă în prezent 6 300 mii ha, ceea ce reprezintă 27% din suprafaţa totală a ţării, situînd ţara noastră pe locul 10 în Europa.

dr. Lucian TURDEANU

(Continuare în pag. 24)

---

9) Dr. Lucian Turdeanu : Propuneri pentru îmbunătăţirea metodologiei de calculare a unor indicatori ai avuţiei naţionale, Revista de Statistică nr. 4/1973 p. 59—60.

10) Manea Mănescu, Avuţia naţională a României Socialiste Era Socialistă nr. 11/1975 pag. 10.

11) Manea Mănescu, op. cit. p. 10.

12) L. Turdeanu, „Evaluarea avuţiei naţionale pe elementele componente", în Rev. de Statistică nr. 2/1971 p. 92 şi „Propuneri pentru îmbunătăţirea metodologiei de calculare a unor indicatori ai avuţiei naţionale", în Rev. de Statistică nr. 4/1973 pag. 60.

13) Revista de Statistică nr. 3/1970 p. 33 şi urm.

PROBLEMELE CREŞTERII ECONOMICE ÎN VIZIUNEA LUI ADAM SMITH

prof. dr. docent N. N. CONSTANTINESCU,
membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România

1. A devenit o adevărată modă în ultimul timp aserţiunea potrivit căreia problema creşterii economice ar reprezenta o descoperire şi o preocupare teoretică în ştiinţa economică abia din pătrarele doi şi trei ale zbuciumatului nostru secol. Dar, aşa cum apele trec şi pietrele rămîn, apa modei în ştiinţă, chiar cînd este mai zgomotoasă şi mai învolburată, trece şi ea fără să poată înfrînge trăinicia stîncilor de gîndire umanistă ce poartă perenitatea scînteierilor geniului ştiinţific.

„Avuţia naţiunilor, cercetare asupra naturii şi cauzelor ei", lucrare care a făcut din Adam Smith, după inspirata expresie a lui Engels, „Lutherul economiei politice"[1]) este tocmai o asemenea operă ; odată cu ea economia politică a devenit un tot închegat, domeniul ei a căpătat, într-o anumită măsură, contururi precise, iar teoria dezvoltării şi creşterii economice a fost abordată direct.

Alegînd ca obiect al cercetării avuţia naţiunilor şi cauzele care contribuie la creşterea sau frînarea creşterii ei, Adam Smith a desprins, dintr-odată, problema centrală a epocii sale (dar nu numai a ei) şi s-a ridicat la o înălţime de la care a putut să cuprindă majoritatea laturilor economiei vremii sale.

Desigur, epoca în care şi poziţiile de pe care a scris Smith ocupă un loc fundamental în felul în care a rezolvat problemele. Nu-i mai puţin adevărat, totuşi, că, abordînd problema naturii, cauzelor şi factorilor care determină mărimea avuţiei naţionale, Smith a abordat din plin însăşi tematica socotită a reprezenta astăzi esenţialul cadrului teoriei dezvoltării şi creşterii economice, cu precizarea că, pentru el, lumea economică nu reprezintă un sistem izolat de societatea în care funcţionează – cum se întîmplă la mulţi economişti astăzi – iar Anglia timpului său o numea o „societate în dezvoltare"[2]).

2. Abordarea problemei dezvoltării şi creşterii economice de către Smith în „Avuţia naţiunilor" ţine de însăşi concepţia sa generală asupra economiei politice ca ştiinţă menită nu numai să permită înţelegerea vieţii economice dar şi s-o ajute să-şi rezolve problemele. El scrie clar : „economia politică... îşi propune două scopuri distincte : în primul rînd, de a procura populaţiei un venit sau o subzistenţă abundentă sau, mai bine zis, de a o face capabilă să-şi procure acest venit sau această subzistenţă abundentă ; şi, în al doilea rînd, de a procura statului sau colectivităţii un venit suficient pentru serviciile publice" (I, p. 279). De aceea, însăşi examinarea critică de către „înţeleptul scoţian" a mercantilismului şi fiziocratismului, ca şi expunerea propriei teorii se face de pe poziţiile contribuţiei pe care el a dorit s-o aducă la dezvoltarea economică a naţiunii (evident, în contextul istoric capitalist şi, înainte de toate, al Angliei).

Desigur, în calitate de teorie a dezvoltării şi creşterii economice a ţării capitaliste clasice în perioada de trecere de la manufactură la stadiul maşinist, teoria lui Smith este limitată istoric şi ar fi absurd să aştepţi de la ea să furnizeze soluţii pentru problemele actuale ale ţărilor care caută să se dezvolte, probleme atît de diferite de la ţară la ţară. Nu-i mai puţin alevărat însă că teoria lui ajută mult la înţelegerea devenirii istorice a lumii şi, fiind o teorie închegată a dezvoltării economice, scoate în relief elemente care merită reflecţie în procesul judecării problemelor.

Ne vom strădui deci, în cele ce urmează, să enumerăm succint principalele elemente ale teoriei dezvoltării în opera lui Smith, fără însă a ne mai ocupa acum de teoria sa economică generală, lucru pe care l-am făcut în studiul „Adam Smith – clasic al economiei politice burgheze", publicat acum 12 ani cu prilejul apariţiei la noi a celui de al doilea volum al „Avuţiei naţiunilor".

3. Un prim lucru care, cred, că trebuie arătat este acela că în concepţia lui Smith, practic, dezvoltarea cuprindea creşterea, el nefăcînd – de altfel ca şi mulţi economişti contemporani – o separare între ele. Pentru el, Anglia, căreia îi consacra lucrarea sa, era o „societate în dezvoltare" care trebuie atît să-şi sporească avuţia pe locuitor cît şi să-şi modifice progresist structura producţiei, să se bazeze pe principiul diviziunii muncii şi să promoveze, ceea ce noi astăzi, în alte condiţiuni, numim progresul tehnic, sporind productivitatea muncii. Cine citeşte cu atenţie „Avuţia naţiunilor" în întregimea ei vede că nu lui Smith îi aparţine ruptura metafizică între elementele amintite, ci vulgarizatorilor.

Al doilea lucru fundamental în concepţia lui Smith asupra dezvoltării o constituie teza muncii ca sursă primară a avuţiei. De altfel, cu ea îşi şi începe el opera : „munca anuală a oricărei naţiuni constituie fondul care dintotdeauna o aprovizionează cu cele necesare şi de înlesnire a traiului, pe care le consumă anual şi care constau totdeauna, fie în produsul imediat al acestei munci, fie în ceea ce se cumpără cu acest produs, de la alte naţiuni" (I, p. 3). Teoria valorii-muncă şi teoria asupra muncii productive, care depăşeau impasurile teoretice şi practice ale mercantilismului şi fiziocratismului, constituie cheia de boltă a întregii concepţii smithiene asupra dezvoltării economice. Cu toate inconsecvenţele şi limitele istorice, nu o dată foarte mari, aceste două teorii – indisolubil legate între ele – rămîn cele mai bune părţi din opera sa şi, regîndite în lumina realizărilor lui Marx ca şi a revoluţiei ştiinţifico-tehnice contemporane, ele continuă să fie fertile şi azi.

De o deosebită însemnătate în procesul progresului ştiinţei economice se dovedeşte a fi faptul că abordînd problema naturii şi creşterii avuţiei într-un stat, Smith nu uită, iar cap. I, „Despre creşterea firească a belşugului" din cartea a III-a constituie o dovadă în acest sens, de problema cererii, de structura acesteia, de consecinţele ei asupra apariţiei şi producţiei noilor mărfuri şi ramuri. Chiar dacă Smith nu face din nevoia de consum obiectul unui studiu amănunţit, pornind de la ea,el se ridică la generalizări ale istoriei de pînă atunci care, cu toate criticile ce li se pot aduce, sînt cu adevărat remarcabile : „datorită cursului natural al lucrurilor – scrie el —, majoritatea capitalului fiecărei societăţi în dezvoltare se îndreaptă, mai întîi, către agricultură, apoi către manufacturi şi, în cele din urmă, către comerţul exterior. Această ordine a lucrurilor este atît de firească în adevăr, încît, în orice societate care a avut un oarecare teritoriu, ea a fost urmată întotdeauna într-o anumită măsură" (I, p. 257). Mai mult, dacă se coroborează „Avuţia naţiunilor" cu cealaltă lucrare a lui Smith, „Teoria sentimentelor morale", (la care Smith ţinea, de altfel, cel mai mult), se poate observa că părintele economiei politice avea o viziune destul de coerentă asupra naturii şi modului social de formare a gusturilor umane, ca şi asupra modului istoric în care ele se dezvoltă şi a direcţiilor principale ale acestei dezvoltări, fapt care nu poate să nu ducă la concluzia că toate aceste aspecte constituiau, în fond, un element esenţial al concepţiei despre dezvoltare şi creştere economică pe care o construia.

Cercetarea rolului jucat de cerere în gîndirea lui Smith pune în lumină legătura indisolubilă dintre aceasta și plusprodus sau, cum il numea Smith, „surplusul economic" și, apoi, repartiția lui. În gîndirea acestuia, varietatea și ordinea desfășurării nevoii de consum depind foarte mult de existența „surplusului economic" și de modul în care se produce împărțirea acestuia. În același context, el subliniază și importanța bunurilor durabile în raport cu cele trecătoare, de lux, frivole.

Abordînd problemele dezvoltării și creșterii economice, Smith a trebuit să încerce și descifrarea unor categorii macroeconomice, în afară de aceea de avuție națională, consacrată prin însuși titlul lucrării sale. Între acestea se enumără, bunăoară, noțiunile de „venitul brut al tuturor locuitorilor unei țări", care cuprinde, „produsul total anual al pămîntului și al muncii lor" și a „venitului net" care nu-i altceva decît „ceea ce rămîne după ce se scad cheltuielile de întreținere, mai întîi a capitalului fix, apoi a celui circulant sau ceea ce, fără a atinge capitalul, pot ei acorda pentru fondul rezervat consumului imediat sau pot cheltui pentru întreținerea, confortul și distracțiile lor. Bogăția lor socială, de asemenea, nu e în ...proporție cu venitul brut ci cu cel net" (I, p. 191).

Deși avem aci încă destule neclarități și chiar oarecari confuzii, trebuie recunoscut că strădania lui Smith de a privi problemele nu static ci dinamic, din punctul de vedere al reproducției, este remarcabilă și deschizătoare de orizonturi noi. Într-adevăr, prin această împărțire în venit brut și venit net, în condițiile în care venitul brut cuprinde o parte care nu se reduce la venit, ci la capital, Smith însuși elimină faimoasa și eronata sa dogmă potrivit căreia valoarea produsului anual s-ar fi împărțit doar în venituri. Dar nu numai atît. Analizînd mai departe venitul brut și venitul net Smith se izbește de necesitatea de a deosebi două categorii de muncă : una care creează obiecte care pot intra în venitul net, deci obiecte de consum personal, iar alta care creează unelte de producție, de construcție etc., adică obiecte, care nu pot servi decît la consumul în producție, productiv. „De aici – avea să scrie, mai tîrziu, Lenin – mai este un singur pas pînă la a admite că pentru explicarea realizării este absolut necesar să se distingă două feluri de consum : individual și productiv (= întrebuințarea în producție)"[3]. Este drept că pasul acesta de excepțională însemnătate în știința economică avea să fie făcut abia de către Karl Marx, dar nu-i mai puțin limpede că geniul lui Smith l-a pregătit.

Alături de muncă, de cerere (respectiv piață), de „surplusul economic" (plusprodus), un loc esențial în concepția lui Smith asupra dezvoltării și creșterii economice îl ocupă acumularea. Pînă la el, niciodată cunoașterea economică nu a fost în stare să pună în lumină cu claritate din punct de vedere teoretic locul și însemnătatea acumulării pentru progresul economic al societății. Pornind de la teza muncii productive, Smith a depus multă osteneală pentru propagarea ideii reducerii cheltuielilor neproductive, în interesul acumulării. De aci și chemările sale înflăcărate la cumpătare și spirit de economie, ca și tunetele și fulgerele lui îndreptate contra nerușinării și obrăzniciei regilor și miniștrilor lor care, deși vorbesc de cumpătare, fac în practică, fără excepții, cea mai mare risipă (I, p. 233). În plus, pentru asigurarea dezvoltării economice, marele scoțian consideră ca o caracteristică a procesului de acumulare, consumarea plusprodusului de către muncitorii productivi iar nu de către cei neproductivi. De asemenea, dacă socoate acumularea preferabilă consumului de „surplus economic", el consideră totodată preferabilă — bineînțeles în limite raționale — cheltuiala de consum pe bunuri durabile, decît pe cele perisabile.

Și dacă Smith își începe opera a cărei apariție o sărbătorim, cu o apoteoză la adresa diviziunii muncii, nu-i mai puțin adevărat că el consideră că acumularea trebuie, prin natura lucrurilor, să fie premergătoare diviziunii muncii, posibilitățile de subdivizare a muncii depinzînd tot mai mult de dimensiunile acumulării (I, p. 183).

Munca fiind sursa avuției naționale, potrivit concepției lui Smith, mărimea acestei avuții este determinată în măsură esențială, de nivelul productivității muncii, nivelul productivității muncii depinde decisiv de diviziunea muncii, iar aceasta, la rîndul ei, de posibilitățile pe care i le deschide acumularea. De aci și accentul deosebit pus de Smith pe acești trei factori și pe legătura organică dintre ei în teoria sa asupra dezvoltării și creșterii economice. Este adevărat că el nu a vorbit și de progresul tehnic așa cum vorbim noi astăzi, dar dacă ținem seama de epoca lui — manufacturieră — atunci lupta pentru promovarea diviziunii muncii în vederea măririi productivității muncii echivala – atunci – cu lupta pentru progresul tehnic și tehnologic, fără a mai vorbi de faptul că Smith a participat cu energie la formarea unui curent de opinie publică, împotriva breslei care voia să interzică activitatea marelui inventator James Watt. Mai mult, el a fost printre cei care au contribuit ca Watt să fie angajat la Universitatea din Glasgow în calitate de specialist pentru producerea de instrumente matematice, cu scopul de a putea să-și continue munca de creație în atelierele universității. În plus, Smith a fost unul din membrii și conducătorii „Societății din Edinburg pentru încurajarea artelor, științelor, industriei și agriculturii în Scoția".

Examinarea concepției lui Smith asupra dezvoltării și creșterii economice scoate în relief încă două lucruri demne de reținut :

a) pentru Smith alocarea resurselor trebuia făcută potrivit criteriului maximizării veniturilor și luînd în considerare toate ramurile, accentul fiind puternic nu numai pe industrie ci și pe agricultură ;

b) el este primul teoretician care a abordat problema metodelor alternative în care poate fi utilizat capitalul.

Așadar, odată, cu „Avuția națiunilor" apăreau și germenii unei adevărate științe a strategiei investițiilor.

Un lucru care nu o dată a fost remarcat ca o curiozitate este acela că pentru Adam Smith prosperitatea societății implică salarii ridicate, o rentă ridicată dar nu și profituri ridicate. El militează pentru salarii mai ridicate deoarece acestea atrag o productivitate mai înaltă a muncii, iar pentru o rentă mai mare, deoarece considera că aceasta ar permite proprietarilor de pămînt să angajeze mai multe brațe de muncă. Tocmai în această lumină trebuie înțelese cuvintele lui potrivit cărora nu actuala mărime a avuției naționale ci creșterea ei continuă este aceea care permite creșterea salariilor.

Fără îndoială că imaginea concepției lui Smith asupra dezvoltării și creșterii economice ar fi grav afectată dacă nu am aminti, fie și fugar, de meritul său de a fi privit dezvoltarea și creșterea în contextul unui echilibru economic general.

Nu ne propunem acum – ca și mai înainte – să arătăm racilele concepției sale despre acest echilibru, care pornea de la ideea nerealistă că în capitalism suma intereselor individuale ar fi egală cu interesul general, sau că jocul intereselor individuale ar duce automat la satisfacerea interesului general. Subliniem doar că, într-o perioadă în care predominau viziunile microeconomice, el și-a dat seama de necesitatea obiectivă a unui echilibru macroeconomic general, chiar dacă nu a reușit să aprofundeze lucrurile.

4. Desigur, în cele mai multe probleme, la economistul scoțian pot fi găsite păreri, nu o dată, diametral opuse care sînt formulate, uitate, reluate, merg în paralel ș.a.m.d. și acest lucru caracterizează destule părți din opera sa, dar, acum, după două veacuri de la apariția „Avuției națiunilor" rămînem uimiți de cît geniu a avut acest întemeietor al economiei politice care, în mod inevitabil, a trebuit să înainteze dibuind, luptînd cu haosul de idei abia conturate care l-a precedat, experimentînd și sesizînd de fiecare dată, linia de bază a progresului pe care a pus-o în lumină.

Așa cum arată Karl Marx, „contradicțiile lui Adam Smith prezintă interes prin aceea că conțin probleme pe care el, ce-i drept, nu le rezolvă, dar pe care le pune totuși prin însuși faptul că se contrazice"[4]). Contradicțiile smithiene, în măsura orizontului burghez, aveau să fie rezolvate de către David Ricardo, iar cele care depășeau acest orizont și presupuneau o adevărată revoluție în gîndire și societate aveau să fie soluționate de către Marx și Engels, de pe pozițiile proletariatului.

Teoria lui Smith asupra dezvoltării și creșterii economice în termenii muncii, ai productivității muncii, diviziunii muncii, acumulării, utilizării raționale a venitului național, folosirii alternativelor în procesul de decidere a investițiilor, ca și a criteriului optimizării rezultatelor, lărgirii pieței și folosirii stimulentelor economice în vederea atingerii țelurilor, cu toate că este elaborată în contextul trecerii de la manufactură la mașinism și, cu predilecție, pe exemplul Angliei, oferă suficient material de reflecție ce demonstrează, și în acest domeniu, că gînditorii de geniu au totdeauna ceva important de spus urmașilor, dacă aceștia vor să le cunoască opera și s-o înțeleagă.

---

[1]) **K. Marx** și **Fr. Engels**, Opere, vol. 1, ed. II, Editura politică, 1960, p. 549.

[2]) **Adam Smith**, Avuția Națiunilor, vol. I, Ed. Academiei, 1962, p. 257. Ulterior trimiterile se fac la această ediție,

[3]) **V. I. Lenin**, **Opere complete**, vol. 3, Ed. politică, p. 36.

[4]) **K. Marx**, **Teorii asupra plusvalorii**, partea întîi, p. 96.

OMUL — TEHNICA — MEDIUL

PREÎNTÎMPINAREA ŞI ÎNLĂTURAREA POLUĂRII MEDIULUI NATURAL ÎN ROMÂNIA (I)

ACTIVITATEA UMANĂ, devenind tot mai intensă, sporește mult cantitatea de reziduuri eliminate în natură ceea ce înseamnă și sporirea posibilităților de a deregla echilibrul ecologic. În cele ce urmează și într-un articol viitor, vom analiza unele din categoriile de reziduuri poluante emanate de activitățile umane și răspîndite în natură, în raport cu capacitatea mediului ambiant din România de ale absorbi și transforma. Avem permanent în vedere faptul că în România există preocupări importante de creare și perfecționare a unui mecanism economic, instituțional și juridic corespunzător de realizare a politicii de apărare și ameliorare a mediului ambiant, mecanism care are sarcina concretă de a cunoaște, urmări și înregistra sursele de reziduuri nocive rezultate din activitățile umane, de a înlătura aceste surse și efecte nocive prin crearea și folosirea unor mijloace tehnice, financiare și organizatorice corespunzătoare. Acestea se înscriu pe linia preocupărilor active de perspectivă ale României, de dezvoltare armonioasă, înserate în documentele programatice ale celui de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român din 1974, potrivit cărora **„Partidul va promova o politică consecventă de împiedicare a poluării naturii, de aplicare strictă a prevederilor legii cu privire la conservarea nealterată a mediului înconjurător, asigurînd condiții de viață corespunzătoare poporului nostru atît în prezent cît și în viitor“.**

În România, ca și în alte țări, există mai multe surse de poluare (industrie, zootehnie, centre urbane etc.) care degajă un număr însemnat de agenți poluanți difuzați în atmosferă (oxid de carbon, anhidride sulfuroase, hidrocarburi incomplet arse, oxid de azot, particule solide etc.) sau deversați în ape și pe sol (compuși chimici anorganici și organici, particule în suspensie, pesticide etc.), deși în cantități mult mai reduse în comparație cu țările industriale dezvoltate din punct de vedere economic.

Referindu-ne la reziduurile poluante care provin din activitățile umane productive și consumptive, acestea se pot clasifica în trei categorii importante, avînd în vedere **caracteristicile proceselor de proveniență** și trăsăturile lor similare :

- al modului de tratare sau prelucrare a acestora în vederea eliminării sau reducerii caracterului lor nociv ;
- reziduurile rezultate din utilizarea sau transportarea resurselor energetice (îndeosebi petrolul și cărbunele) ;
- reziduurile rezultate din procesele tehnologice pentru prelucrarea și transformarea materiilor prime în produse finite (îndeosebi în ramurile industriale) ;
- reziduurile care rezultă din consumul biologic uman și animal — numite reziduuri biologice.

Și în România sursele care pot provoca poluarea mediului cresc în ritm rapid și firește, dacă nu ar exista rezultate deja obținute sau pe cale de a se obține în cercetarea științifică și tehnologică, dacă tehnologiile și mijloacele tehnice existente și viitoare ar fi echivalente cu cele de acum cîteva decenii, dacă nu ar exista sensibilizarea specialiștilor ca și a populației față de fenomenul poluării și de consecințele acesteia și dacă nu ar exista nici cadrul juridic, instituțional și mecanismul economic adecvat creat în mod special pentru a determina îndreptarea atenției către protejarea mediului, într-adevăr, în România ca și în alte țări care au pornit pe calea dezvoltării, s-ar ajunge în viitor la o stare avansată de poluare. Însă în prezent și mai ales în perspectivă, problemele se pun în alți termeni tocmai datorită faptului că există tot mai multe posibilități tehnologice, organizatorice, financiare etc. create, în mod special, pentru a evita și înlătura poluarea. În România există încă un factor suplimentar de mare importanță și care ține de forma socială a mecanismului general economic : proprietatea socialistă asupra principalelor mijloace de producție, care a lichidat complet opoziția de interese între proprietari și cei ce muncesc. Aceștia din urmă sînt ei înșiși proprietari ai mijloacelor de producție, ceea ce face nu numai necesară ci și posibilă armonizarea intereselor și cerințelor imediate cu cele de perspectivă în ce privește dezvoltarea economică și protecția mediului înconjurător.

Lupta împotriva poluării ce se desfășoară în România are loc în forme diferite, după virulența și efectele agenților poluanți, după posibilitățile oferite de tehnologiile existente ca și după posibilitățile financiare, aceste forme grupîndu-se în felul următor :

- **prevenirea poluării** prin eliminarea surselor de emisie atît pe calea planificării producției și alegerii tehnologiilor, cît și pe calea dezafectării unor unități sau instalații vechi puternic poluante*).
- **captarea, neutralizarea substanțelor poluante** și, atunci cînd este posibil și necesar, recuperarea substanțelor poluante pentru folosirea lor în economie ;
- **realizarea unei dispersii sau deversări optime a poluanților** în atmosferă și respectiv în ape, prin alegerea unui amplasament corespunzător a obiectivului economic, prin construcția unor coșuri de înălțimi corespunzătoare, asigurarea unor debite optime ale apelor, paralel cu recircularea și tratarea lor pentru a nu depăși nivelul standard al concentrațiilor cu substanțe nocive.

Reziduuri din utilizarea resurselor energetice

Asigurarea creșterii economice a României, necesită o dezvoltare corespunzătoare a industriei de combustibili și de energie electrică. Aceasta înseamnă manipularea, transportul și prelucrarea industrială a unor cantități importante de petrol, precum și utilizarea la noile centrale electrice și termice și la încălzitul locuințelor a lignitului cu conținut ridicat de sulf, iar, în perspectivă, utilizarea șisturilor bituminoase și a combustibililor nucleari. Totodată, este necesară dezvoltarea rapidă a transportului rutier auto care este consumator al unor cantități mari de carburanți.

Toate acestea, constituie posibilități de sporire a surselor de reziduuri poluante sub diferite forme : gaze (oxid de carbon, oxid de sulf, oxid de azot etc.), particulele solide eliminate în atmosferă, produse petroliere sub formă lichidă ș.a.

Ponderile cele mai mari în cantitatea de substanțe poluante emisă în atmosferă o dețin **centralele termoelectrice** în special cele care funcționează pe cărbuni inferiori și pe păcură cu conținut ridicat de sulf, precum și autovehiculele, așa cum rezultă din datele tabelului următor[1]).

Arderea combustibililor fosili în centralele electrice și în instalațiile de încălzire din România produc mai mult de jumătate (56%) din totalul emisiilor de bioxid de sulf datorită conținutului ridicat de sulf al cărbunelui și păcurii folosite la arderi. De exemplu. în 1970 acesta s-a ridicat la peste 290 mii tone. Potrivit datelor de prognoză. datorită intervenției în balanța energiei electrice și termice, în proporții mai mari, a consumului de cărbuni inferiori (lignit), precum și a păcurii de import care se caracterizează prin conținut ridicat de sulf (1—3%) s-a calculat că, în ipoteza menținerii tehnologiilor actuale de purificare, se va ajunge în anul 1990 la o emisie anuală de circa 2,5 mil tone de bioxid de sulf.

---

*) Există numeroase cazuri de dezafectare a unor instalații din cauza gradului înalt de poluare : instalația de fabricare a negrului de fum prin procedeul „canale“ de la intreprinderea Carbosin — Copșa Mică, unele instalații vechi poluante de la Întreprinderea metalurgică de metale neferoase — Copșa Mică, secția de tuburi bergman de la Întreprinderea Electrometal Arad, instalația de feldspat de la Căpuș și altele.

O dezvoltare rapidă va avea loc și în domeniul transporturilor auto, ceea ce va însemna un spor însemnat al emisiilor de reziduuri poluante ca oxid de carbon, oxid de azot, compuși ai plumbului, particule solide ș.a. Potrivit calculelor de prognoză, aceste cantități emise în aer vor spori de la 75 mii de tone în 1970 la peste 2 mil tone în anul 1990, bineînțeles tot în condițiile păstrării actualelor tehnologii.

Firește, aceste cantități calculate care ajung la sume impresionante atrag atenția asupra necesității de a lua măsurile corespunzătoare pentru reducerea substanțială a emisiilor care, pe de o parte, devin pariculoase pentru mediul ambiant și pentru starea de sănătate a populației, iar pe de altă parte, produc însemnate pagube economiei naționale. Reducerea unor asemenea emisii ar însemna nu numai înlăturarea acestor efecte negative ci și recuperarea unor substanțe utile sau compuși ale acestora care se pierd (de exemplu, bioxidul de sulf, cenușile de la termocentrale ș.a.).

În urma investigațiilor efectuate în România și ținînd seama totodată de experiența altor țări, există deja o serie de orientări concrete pe care ramurile energetică și transporturi auto sînt obligate să le urmeze în vederea reducerii emisiilor și a efectelor lor nocive, concomitent cu recuperarea unor substanțe utile ale agenților poluanți. Acestea se referă la următoarele măsuri practice mai importante : a) dotarea obligatorie cu electrofiltre cu un grad ridicat de reținere (99%) a tuturor cazanelor cu aburi care folosesc cărbune ; b) echiparea centralelor termoelctrice cu coșuri de fum înalte și cu echipamente de termoficare urbană și amplasarea acestor centrale în zona favorabilă pentru a evita poluarea mediului ambiant ; c) amplasarea unor centrale termoelectrice în apropierea exploatărilor carbonifere pentru a reduce transportul cărbunelui și pentru a beneficia de posibilitatea depozitării cenușii în carierele de cărbune ; d) adaptarea tehnologiilor adecvate de ardere cu exces mic de aer combinat cu adaus de aditivi indigeni pe bază de oxid de magneziu în cazul utilizării păcurii cu conținut ridicat de sulf, precum și a unor tehnologii pentru desulfurarea gazelor de ardere din centralele termoelectrice (neutralizarea gazelor cu soluții alcaline, absorbția prin diferiți absorbanți sau absorbția pe materiale solide și lichide cu valorificarea unor produse rezultate) și altele[2].

Reducînd cantitățile de bioxid de sulf prin procedee chimice se pot obține cantități mari de acid sulfuric de mare concentrație. De asemenea, cenușile și zgurile de la centralele termoelectrice se pot folosi pentru fabricarea unor materiale de construcții.

Sursa de emisie	Oxid de carbon	Oxid de sulf	Vapori de hidrocarb.	Oxid de azot	Particule solide
Centrale termoelectrice	5,0	56,0	10,0	30,7	33,2
Autovehicule	90,0	4,0	60,0	46,2	8,3
Industrie	3,7	36,0	25,0	15,4	50,2
Arderea gunoaielor	1,3	4,0	5,0	7,7	8,3
TOTAL	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

„Peisajul natural al țării noastre poate și trebuie să fie păstrat neîntinat“

Transportul auto și petrolul

În domeniul **transporturilor auto,** în România există preocupări pentru respectarea exploatării corecte a motoarelor în scopul de a reduce cantitatea de gaze poluante evacuate în aer, îmbunătățiri constructive ale motoarelor, echiparea autovehiculelor cu epuratoare, reducerea conținutului de plumb în benzine, precum și o îmbunătățire în continuare a reglementării circulației care să ducă la diminuarea poluării atmosferei. De asemenea, au fost luate măsuri de a se efectua cercetări sistematice în orașele cu o circulație tot mai intensă (de exemplu, în București) și anume în punctele cu traficul cel mai mare, pentru a se urmări evoluția gradului de poluare cu gaze emise de motoarele autovehiculelor. Acest lucru este cu atît mai necesar cu cît numărul autovehiculelor în orașe crește în ritm înalt, iar calitatea aerului trebuie păstrată prin toate mijloacele. De exemplu, potrivit calculelor de prognoză, o creștere a numărului de autovehicule în București de la 100 mii în 1974 la 500 mii în anul 2 000, în condițiile păstrării calității aerului, impune o scădere a concentrației de oxid de carbon de la 5% la 1%, fapt considerat de specialiști ca fiind pe deplin posibil.

Manipularea și depozitarea petrolului brut sau prelucrat ridică și acestea probleme importante de poluare. Astfel scurgerile de petrol și produse petroliere în ape formează o peliculă fină și granule parafinoase care împiedică desfășurarea normală a proceselor chimice și biologice în ape, în special în cele marine, cu influențe negative asupra faunei și florei acvatice. Totodată, păsările care-și caută hrană în apă își îmbîcsesc penajul cu aceste reziduri și mor. Pericolul acesta apare tot mai evident pentru apele Mării Negre unde sînt deversate în larg cantități mari de petrol în urma spălării rezervelor de combustibili și a cisternelor de pe vasele care transportă petrol sub pavilioanele diferitelor țări. Tancurile petroliere se curăță de 1—2 ori pe an, reziduurile rezultate de la spălare fiind deversate în mare. Reziduul reprezintă circa 1% din cantitatea transportată astfel încît la un petrolier cu capacitatea de 50 000 tone revine o cantitate de 50 tone reziduuri ce se aruncă în mare. Dacă o tonă de petrol acoperă cu o peliculă foarte fină suprafața de 12 kmp, cele 50 tone provenite numai de la un tanc petrolier vor acoperi o suprafață de 600 kmp. Curenții marini îndreaptă peliculele de petrol din larg către țărmuri producînd nu numai pagube țărilor riverane printre care și România,**) ci amenințînd totodată și fauna marină, în special păsările care iernează în zona de coastă. Firește, situația poate și trebuie înlăturată prin folosirea substanțelor chimice antipoluante însă, în primul rînd, pe calea unor acorduri internaționale prin care țările să-și asume obligația de a nu se mai face debalastarea și spălarea cisternelor în larg ci numai în incinta porturilor, în locuri special amenajate.

O atenție sporită a început să se acorde în România evitării scurgerii de produse petroliere în apele interioare și, îndeosebi, în apele freatice prin asigurarea etanșietății conductelor de transport, a batalelor pentru reziduuri și a rezervelor de înmagazinare a produselor.

dr. Aurel IANCU
Institutul central de cercetări economice

---

[1] Energohozeaistvo za rubejom, U.R.S.S. nr. 2, 1972.

[2] Vezi C. Mihăileanu, M. Maftei, Stadiul actual al preocupărilor privind combaterea poluării atmosferice determinate de către centralele termoelectrice, comunicare prezentată la cel de-al 7-lea simpozion „Prevenirea și combaterea poluării mediului“, Academia R.S. România, București, 1974

**) Vezi, de exemplu, V. Ciochia. „Unele aspecte ale poluării cu petrol a Mării Negre și efectele poluării asupra păsărilor ce iernează în zona de coastă a litoralului românesc“, comunicare prezentată la Sesiunea a 6-a de comunicări „Prevenirea și combaterea poluării mediului“, Academia R.S. România, București, 1973

TEORII·IDEI

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

OPINII ASUPRA „CREȘTERII“ ȘI „DEZVOLTĂRII“ ECONOMICE (I)

ESTE PUȚIN PROBABIL ca în sistemul de categorii economice actuale să existe noțiuni atît de mult folosite și în același timp atît de controversate ca „dezvoltarea“ și „creșterea“. În literatura de specialitate, cele două categorii sînt uneori confundate[1], alteori distinct expuse dar interpetate diferit.

Unii cercetători se întreabă dacă delimitarea acestor noțiuni, este sau nu utilă și în același timp posibilă ? Dacă da, care sînt valențele cognitive și operaționale ale unor asemenea precizări ? Consider că necesitatea explicitării categoriilor de „creștere“ și „dezvoltare“, este impusă de viața însăși, de problematica extrem de complexă a lumii contemporane.

Niciodată nu s-a pus cu atîta acuitate problema eliminării discrepanțelor flagrante dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare sau slab dezvoltate ca în zilele noastre. Cucerirea independenței politice constituie doar primul pas pe calea dezvoltării de sine stătătoare a acestor țări. Ea trebuie să fie însoțită de o puternică dezvoltare economică pentru a deveni o realitate autentică. În același timp menținerea decalajelor între statele avansate și cele în curs de dezvoltare îngustează și posibilitățile de dezvoltare economică a primelor.

„Cum se poate, oare, vorbi — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa — de egalitate, de libertate și democrație între țările bogate și țările care nu au nici o sută de dolari venit pe cap de locuitor ? A realiza în fapt egalitatea înseamnă a realiza și condițiile materiale necesare“.[2]

Lăsînd la o parte definițiile imprecise ori alambicate(și de acestea sînt destule), creșterea economică este, de regulă, prezentată ca un proces de sporire a venitului național, a produsului social, a producției materiale globale sau pe locuitor. Cîteva exemple în acest sens sînt edificatoare. „Creșterea economică a unei națiuni, spune S. Kuznets, poate fi definită ca o creștere durabilă a populației și a produsului per capita“.[3]

De asemenea, economistul polonez M. Kalecki concepe creșterea economică ca proces de sporire a venitului național și a componentelor lui, pe termen lung[4]. Dicționarul românesc de economie politică consideră creșterea economică în socialism ca fiind“ procesul de sporire a produsului social și a venitului național pe locuitor“[5]. Încercînd o formulare, proprie, am spune că creșterea economică reprezintă procesul de amplificare a produsului social și a venitului național reflectată în sporirea avuției naționale și a veniturilor reale ale populației[6].

Nu insistăm asupra deosebirilor de detaliu între definițiile menționate, întrucît nu aceasta este problema pe care vrem să o tratăm, ci doar să subliniem că în literatura economică s-a conturat mai mult sau mai puțin conceptul de creștere economică, care în optica marxistă este parte componentă și întregitoare a teoriei reproducției sociale.

Dacă vom lua, drept indicator sintetic, venitul național respectiv produsul social sau producția materială pe locuitor ca element comparativ al nivelului de dezvoltare economică a diverselor țări, vom constata o mare diversitate exprimată prin decalaje dramatice. Oricît de important ar fi acest indicator, poate el singur să definească **nivelul de dezvoltare economică** a unei țări, includerea ei în rîndul țărilor dezvoltate sau în curs de dezvoltare ? Evident că nu, întrucît există și țări care au un venit mare pe locuitor cum sînt Kuweitul, Arabia Saudită, emiratul Abu-Dhabi, în ultimul timp Iranul și Libia dar, prin structura lor economică, nivelul productivității sociale a muncii și ponderea diverselor sectoare în economie, se numără încă în rîndul țărilor în curs de dezvoltare. De altfel, în Raportul secretariatului Conferinței Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare, la cea de-a doua sesiune a sa se arăta fără echivoc : „De obicei se consideră că nivelul venitului pe locuitor este cel mai potrivit indicator. Totuși, privind cu cea mai mare grijă această problemă, devine evident că, chiar în cazul cînd calculele naționale ale respectivei țări în curs de dezvoltare sînt sastisfăcătoare și cînd se aduc corectivele necesare privind capacitatea de cumpărare a valutei diferitelor țări, **venitul pe locuitor nu poate fi luat în considerare ca unic criteriu pentru clasificarea țărilor după nivelul dezvoltării.** Țara respectivă poate să aibă venit ridicat pe locuitor, dar este lipsită de o bază industrială, sau poate să aibă un sector de export regresiv ori stagnant. Altă țară, îndeosebi cele cu populație numeroasă, pot să aibă un sector industrial destul de dezvoltat și o structură diferențiată a exportului și, cu toate acestea, un nivel foarte scăzut al venitului pe locuitor“ [7]. (s.n.)

Atît în literatura marxistă, cît și în cea nemarxistă există încercări de a defini conceptele de creștere și de dezvoltare economică și chiar de a le cuantifica distinct. Elementul caracteristic al dezvoltării l-ar constitui structurile economice și comportamentele din fiecare țară. Economistul și sociologul francez Jacques Austruy încearcă chiar o abordare istorică a acestui concept. Potrivit opiniei sale, dezvoltarea economică implică trecerea de la o structură la alta, fapt care permite înțelegerea creșterii însești. „Dezvoltarea — scrie el — este un proces care bulversează toate structurile unei societăți“ [8]. În această optică analiza creșterii este în același timp și o analiză a dezvoltării, în măsura în care creșterea este rezultatul trecerii de la o structură la altă structură ; dezvoltarea implică

FIȘE

ALEXANDRU PUIU
CONDUCEREA ȘI TEHNICA COMERȚULUI EXTERIOR
editura didactică și pedagogică - 1976

● În Editura didactică și pedagogică a apărut de curînd sub egida Ministerului *Educației și Învățămîntului, Academiei de studii economice, volumul* CONDUCEREA ȘI TEHNICA COMERȚULUI EXTERIOR, de prof. dr. Alexandru Puiu. *Lucrarea analizează principalele metode și forme de conducere a întreprinderilor românești de comerț exterior, precum și aspecte dintre cele mai reprezentative ale tehnicilor folosite de alte țări în acest domeniu. „Prezentînd probleme ale fundamentării deciziilor în condiții de risc și incertitudine, ale promovării exporturilor, ale negocierilor și contractării în condițiile diferitelor forme de comercializare, am urmărit — spune autorul în Cuvînt înainte — să explicăm mecanismul operațiunilor de comerț exterior într-o lume în continuă schimbare, cu evoluții foarte contradictorii'. Din sumar: Conducerea științifică, Managementul și aplicațiile sale în domeniul schimburilor comerciale internaționale ; Decizia în condiții de risc și incertitudine ; Conducerea și organizarea activității de comerț exterior ale țării noastre. Particularități ale acestei activități în alte țări ; Publicitatea comercială ; Negocierea; Tratate internaționale și acorduri comerciale ; Contractarea ; Operațiuni cu drepturi de proprietate industrială și intelectuală — brevete, know-how consulting-engineering ; Leasing ; Compensații ; Operațiuni paralele de switch ; Tehnici de comercializare prin burse ; Licitații internaționale ; Eficiența economică a comerțului exterior ; Tehnica operațiunii de export.*

Sesiuni de comunicări științifice

● *În zilele de 2 și 3 iulie a.c. a avut loc la Academia de studii economice, Facultatea de comerț, Catedra de marketing, sesiunea de comunicări pe tema* Comerțul românesc în cincinalul revoluției tehnico-științifice. *S-au susținut 30 de comunicări științifice de către cadre didactice, cercetători științifici și specialiști din domeniul activității practice de comerț.*

● *La Academia „Ștefan Gheorghiu“ a avut loc în zilele de 6 și 7 iulie a.c.* Sesiunea științifică a tinerelor cadre didactice și de cercetare. *Sesiunea s-a desfășurat pe secțiile : Filozofie-Sociologie-Istorie ; Științe politice ; Matematică-Informatică — în cadrul cărora s-au dezbătut circa 40 de referate și comunicări.*

O distincție forțată

REVUE ECONOMIQUE, nr. 2/1976 publică punctul de vedere al lui J. Bénard asupra discuției inițiate în jurul crizei științei economice, intitulat CRISE DE LA SCIENCE ECONOMIQUE OU

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

transformări structurale interne cum ar fi industrializarea, precum şi pe plan extern, ca de pildă mutaţiile în raporturile de schimb între naţiuni. J. Austruy distinge două tipuri de dezvoltare : **„dezvoltarea ca echilibru sincronic"**, care presupune evoluţia în cadrul structurilor economico-sociale existente, şi **„dezvoltarea ca echilibru diacronic"**, care implică trecerea „etajată" de la o structură la alta. Primul tip ar fi promovat de şcoala clasică, neoclasică şi post-keynesiană, iar al doilea – de şcoala istorică germană şi de adepţii teoriei dezvoltării stadiale, în deosebi de W. W. Rostow. Cu unele rezerve, J. Austruy înclină să acorde credit ştiinţific celei de-a doua interpretări. Această ultimă viziune este adoptată şi de cunoscutul economist american J.K. Galbraith.

Trebuie însă subliniat că distincţia, care se face între „creştere şi dezvoltare" în literatura occidentală nu este întotdeauna determinată de raţiuni ştiinţifice ci, mai degrabă de considerente ideologice. Astfel J. K. Galbraith însuşindu-şi punctul de vedere al lui W. W. Rostow (autorul teoriei dezvoltării stadiale afirma, contrar realităţii, că „diferitele ţări ale lumii nu se împart în ţări dezvoltate şi ţări subdezvoltate, ci în ţări eşalonate de-a lungul unei linii, reprezentînd diferitele stadii de dezvoltare" [9]. Prin aceasta economistul american vrea să sugereze că subdezvoltarea ar fi o treaptă obligatorie în mersul ascendent al omenirii. O asemenea teză este infirmată atît de viaţă cît şi de analiza teoretică. În acest sens, Celso Furtado, unul din cercetătorii prestigioşi ai problematicii lumii a treia, subliniază cu deplină îndreptăţire că subdezvoltarea este un proces istoric autonom şi nu o etapă prin care, în mod necesar, ar trebui să treacă toate ţările. „Pentru a sesiza esenţa problemei actualelor economii subdezvoltate, spune el, trebuie să se ţină seama de o asemenea particularitate" [10].

De altfel, poziţia lui J. K. Galbraith nu este singulară în sensul subordonării analizei teoretice unor scopuri apologetice.

Încercările de a fundamenta ştiinţific categoriile de „creştere" şi „dezvoltare" merită toată atenţia, şi asemenea încercări există şi la gînditori nemarxişti cum sînt Celso Furtado, Raul Prebisch, Gunnar Myrdal ş.a. Există şi încercări de a considera „creşterea" ca o categorie specifică ţărilor industrializate, care implică numai schimbări cantitative, iar „dezvoltarea" ca o categorie care, întrucît presupune schimbări de structură, calitative, ca fiind proprie numai ţărilor în curs de dezvoltare. O asemenea concepţie o întîlnim la A. Bonné, A. Maddison, A. O. Hirschman. „Ridicarea nivelului venitului în ţările bogate, afirmă A. Maddison, este de obicei denumită creştere economică, iar în ţările sărace dezvoltare economică" 11). Ideea respectivă o întîlnim mai clar exprimată la A. Bonné care afirmă că „creşterea economică" este procesul expansiunii economice autogeneratoare în condiţii instituţionale neschimbate, pe cînd „dezvoltarea economică" presupune promovarea conştientă şi activă a schimbărilor instituţionale 12).

Disjuncţia între „creştere" şi „dezvoltare" o întîlnim şi la gînditori din ţările lumii a treia, care îi conferă un conţinut nou. Potrivit părerii lui C. Furtado, de exemplu, „conceptul de dezvoltare conţine ideea de creştere, dar o depăşeşte, căci acest concept se referă la un ansamblu de structuri complexe" [13]. Tocmai această complexitate structurală conferă trăsături specifice dezvoltării. C. Furtado arată că noţiunea de creştere economică se foloseşte pentru a exprima sporirea producţiei reale a unui subansamblu, adică a unui sector productiv, care nu implică în mod necesar restructurări sau asimilarea de tehnologii avansate. Se poate concepe, de pildă, o creştere a producţiei unui sector decurgînd din subutilizarea anterioară a unor factori sau prin sustrageri din sectoare mai slab productive; cu alte cuvinte, poate să aibă loc o creştere fără dezvoltare. La nivelul ansamblului unui complex economic naţional creşterea fără dezvoltare ar fi posibilă în condiţiile absenţei oricărei modificări de structură. O asemenea ipoteză, spune C. Furtado, este valabilă în cadrul unei economii dependente, exportatoare de materii prime. Aşadar, potrivit opiniei sale, dezvoltarea presupune modificări de structură, ceea ce în mod lapidar s-ar traduce prin „ridicarea productivităţii muncii la nivelul economiei naţionale".

prof. dr. I. BULBOREA

---

1) Vezi International Encyclopedia of Social Sciences, Volume 4, The Macmillan Company & the Free Press, 1968, p. 395; Raymond Aron, Dix-huit leçons sur la société industrielle, Gallimard, Paris, 1962, p. 163; Planirovanie narodnogo hoziaistva SSSR, Izdatelstvo Ekonomika 1973, p. 527 (sub redacţia lui L. Berri).

2) Conferinţa pentru securitate şi cooperare în Europa, Ed. pol. 1975, p. 25.

3) S. Kuznets, Croissance et structure économiques, Calmann Lévy, 1972, Imprimé en France, p. 29; vezi W. A. Lewis, La théorie de la croissance économique, Paris, 1971, p. 15.

4) Michal Kalecki, Schiţă a teoriei creşterii economiei socialiste, Ed. politică, 1972.

5) Dicţionar de economie politică, Ed. pol., 1974, p. 201.

6) Vezi mai pe larg în Era socialistă nr. 5/1976 p. 21—23 .

7) UNCTAD, A doua sesiune, Delhi, vol. V, Probleme speciale ale comerţului mondial şi dezvoltării, New York, 1968.

8) Jacques Austruy, Le scandal du développement, Paris, 1972, p. 44.

9) J. K. Galbraith, Les conditions actuelles du développement économique, Denoël, 1963, p. 39.

10) Celso Furatado, Théorie du développement économique, P.U.F., Paris, 1970, p. 141.

11) A. Maddison, Economic Progress and Policy in Developing Countries, New York, 1970, p. 15; vezi şi Angus Maddison, Economic Growth. Comparative Experience in Europe and North America, New York, 1967, p. 18.

12) A. Bonné, Studies in Economic Delopment, London, 1957, p. 13.

13) C. Furtado, Op. cit., p. 14—17.

FIŞE

DES ECONOMISTES ? (Criză a ştiinţei economice sau a economiştilor ?). *Autorul susţine că nu ar exista o veritabilă criză a ştiinţei economice occidentale, dar recunoaşte că ea întîmpină greutăţi de ordin „tehnic" şi de ordin „ideologic". Greutăţile de ordin tehnic ar consta, după părerea lui J. B., în aceea că ştiinţa economică capitalistă nu a reuşit să creeze instrumente de analiză capabile să cuprindă şi să găsească un răspuns problemelor noi şi extrem de complexe de care se izbeşte lumea capitalistă. În ce priveşte reflecţiile teoretice, acestea ar fi într-un anumit avans faţă de instrumentele de observaţie şi de măsurare statistică. Drept urmare, autorul propune ca atenţia să fie concentrată asupra acestora din urmă. Greutăţile de ordin ideologic ar consta în fetişizarea unor concepte sau părţi din doctrine care nu au dovedit eficacitate şi nici „economicitate" explicativă, sau în refuzul „a priori" (dar nu întotdeauna conştient) de a folosi concepte şi metode de analiză eficace. Dezvoltînd aceste două categorii de dificultăţi cu care se confruntă ştiinţa economică occidentală, J. B. pune sub semnul îndoielii existenţa unei crize în această ramură a ştiinţei şi consideră că ar fi mai just să se vorbească despre o criză a economiştilor. Distincţia între criza economiştilor şi criza produsului activităţii lor ni se pare forţată.*

Competiţie şi creştere economică

În două volume (vol. I 323 p., vol. II 211 p.), intitulate Compétitivité et croissance en économie concurencée *(Competitivitate şi creşterea într-o economie de concurenţă), apărute în 1975 în editura Dunod, Raymond Courbis supune unei analize amănunţite mecanismul unei economii de piaţă în condiţiile înlăturării măsurilor protecţioniste. Dat fiind că într-o asftel de economie, denumită „deschisă", preţurile internaţionale joacă un rol decisiv în sectoarele economice supuse concurenţei străine, problema esenţială este cea a preţurilor de revenire : cînd costurile interne sînt ridicate în comparaţie cu sectoarele similare concurenţiale de pe piaţa mondială această situaţie duce la reducerea beneficiului şi deci a posibilităţilor de autofinanţare. Se conchide că are loc o compromitere a investiţiilor interne şi în consecinţă şi a producţiei în comparaţie cu ceea ce s-ar fi putut face. Producţia scade, cresc importurile şi, în consecinţă, se manifestă o tendinţă de deteriorare a balanţei comerciale externe. Pentru a ieşi din impas, se recurge, de regulă, la devalorizarea monedei naţionale pentru a stimula exporturile. Dar această soluţie nu este considerată de autor ca fiind satisfăcătoare, deoarece ea poate să redreseze pentru moment situaţia în raporturile comerciale (respectiv, atingerea unui sold pozitiv în balanţa comercială), ceea ce însă nu înseamnă că a fost restabilit echilibrul structural şi competitiv. Din aceste considerente se insistă asupra necesităţii asigurării unui echilibru concurenţial.*

TEORII·IDEI

AVUŢIA NAŢIONALĂ

(Urmare din pag. 17)

Se impune o inventariere a fondului forestier şi o evaluare a terenurilor împădurite şi a materialului lemnos, aceasta şi pentru a urmări modul în care se înfăptuieşte programul naţional pentru conservarea şi dezvoltarea fondului forestier în perioada 1976—2010 adoptat prin Legea din 16 aprilie 1976.

Bogăţiile subsolului (rezervele de cărbuni, petrol, minereuri metalifere, gaz metan, gaze de petrol şi sare) au fost evaluate de noi în 1940 la 500 miliarde lei [14]).

În prezent pe baza datelor pe care le deţine Comisia republicană de rezerve geologice, se vor putea evalua rezervele de minerale utile şi alte bogăţii ale subsolului, cunoaşterea acestora fiind necesară pentru dimensionarea investiţiilor, proiectarea obiectivelor industriale şi a producţiei de minereuri.

Drumurile, străzile, pieţele şi parcurile cunoscute sub denumirea de domeniu public, au fost evaluate de noi în 1940, pe baza inventarelor şi bilanţurilor la 29,2 miliarde lei, din care drumurile naţionale erau de 13,4 miliarde lei.

În 1948 cu ocazia inventarierii patrimoniului public s-au stabilit criterii de evaluare pentru şosele împietruite, pavate, fixîndu-se costul terasamentului şi lucrărilor de împietruire, de pavaje etc. pe km, criterii de evaluare pentru poduri de lemn, de beton etc.

După astfel de criterii se vor putea evalua şi în prezent drumurile şi podurile prin stabilirea de valori în raport cu materialul din care sînt construite. De asemenea, se evaluează şi terenurile ocupate de drumuri. Lungimea drumurilor publice era în 1975 de 76 806 km. din care drumurile naţionale au o lungime de 12 856 km.

Valoarea bunurilor de folosinţă îndelungată aparţinînd populaţiei, ca : mobilier casnic, inventar agricol precum şi a construcţiilor şi clădirilor proprietate personală a fost stabilită în 1940, de noi, în felul următor : valoarea clădirilor din mediul urban la 185 miliarde lei, şi a celor din mediul rural la 97 miliarde lei ; valoarea mobilierului casnic a fost apreciată la 10% din valoarea clădirilor, adică 18,5 şi 9,7 miliarde lei, vehicolele au fost evaluate la 6,6 miliarde lei, iar inventarul agricol la 57 miliarde lei.

Valoarea fondurilor fixe aflate în proprietatea personală (îndeosebi locuinţe) la finele anului 1975 reprezintă circa 180 miliarde lei. [15]).

În prezent, considerăm că s-ar putea stabili din 5 în 5 ani valoarea construcţiilor şi clădirilor prin recensăminte iar a celorlalte bunuri, anual, prin anchete selective, urmînd ca pe baza rezultatelor astfel obţinute să se organizeze evidenţa acestor bunuri.

2. PREOCUPĂRI în legătură cu evaluarea avuţiei naţionale se constată şi pe plan internaţional.

Trebuie menţionat, că în 1957 la a 5-a conferinţă a „The International Association for Research in Income and Wealth" s-a prezentat un studiu comparativ asupra metodelor folosite în 18 ţări pentru evaluarea avuţiei naţionale şi datele statistice de care dispun [16]).

Numai o mică parte din evaluările făcute atunci cuprindeau toate elementele componente ale avuţiei naţionale, excluzîndu-se din estimările celor mai multe ţări bogăţiile subsolului, pădurile şi alte resurse naturale, atît din cauza lipsei de date informative, cît şi a dificultăţilor de evaluare".

În lucrările prezentate la conferinţă au fost exprimate păreri diferite în folosirea noţiunii de avuţie naţională şi în aplicarea metodelor de evaluare.

Cîţiva cercetători au arătat atunci necesitatea de a pune indicatorii avuţiei naţionale într-un singur cadru cuprinzător al principalilor indicatori economici : produs naţional, venit naţional, formarea capitalului fix etc. Din dezbaterile conferinţei a reieşit că pentru evaluarea avuţiei naţionale este nevoie de o bază solidă de informaţii statistice pentru o lungă perioadă de timp şi de o oarecare experienţă în folosirea metodelor de estimare adecvate condiţiilor şi posibilităţilor din fiecare ţară.

Între 1959 şi 1969 s-au mai adăugat la lista celor 18 ţări care au publicat evaluări ale avuţiei naţionale (în cea mai mare parte numai a principalelor elemente) şi alte ţări, numărul lor crescînd la peste 50, din care abia 15 au reuşit să cuprindă în evaluările lor toate elementele componente ale avuţiei naţionale.

Comisia de Statistică a O.N.U., în anul 1966 în cea de a XIV-a sesiune, în programul de 5 ani al statisticilor internaţionale adoptat, prevede propuneri „pentru pregătirea de studii privind practicile naţionale, concepţiile, metodele de evaluare, clasificările şi prelucrarea datelor statistice privind avuţia naţională precum şi sursele şi metodele de colecţionare şi estimare a datelor".

De asemenea, Comisia Permanentă C.A.E.R. pentru Statistică, la cea de a XIX-a şedinţă ţinută la Bucureşti în anul 1972 a adoptat lucrarea „Principii metodologice de bază ale calculului indicatorilor avuţiei naţionale" elaborată de delegaţia Republicii Democrate Germane, care cuprinde unele recomandări privind indicatorii avuţiei naţionale în ţările socialiste.

★

În ţările capitaliste, pe lîngă noţiunea de „avuţie naţională" se mai foloseşte şi aceea de „bogăţie naţională" (National Wealth, Fortune Nationale, Richesse national etc.) precum şi noţiunea de capital naţional, avînd fiecare un conţinut diferit.

Gruparea elementelor avuţiei naţionale se face de unii economişti din acele ţări, pe forme de proprietate (apartenenţă) astfel :

— bunuri aparţinînd unităţilor economice (întreprinderilor industriale, miniere, de transport, comerciale etc.) ;

— bunuri aparţinînd particularilor (terenuri, case de locuit, mobilier, obiecte de menaj, tablouri, colecţii etc.) ;

— bunuri aparţinînd statului (domeniul productiv, domeniul neproductiv drumuri, pieţe, parcuri, clădiri publice etc.) şi

— drepturi de autor şi brevete.

În noţiunea de bogăţie naţională economiştii din ţările capitaliste cuprind bunurile materiale afectate producţiei, atît bunurilor care pot fi reproduse, reproductibile, (maşini, echipamente, stocuri de produse etc.), cît şi cele nereproductibile (pămîntul, bogăţiile subsolului etc.). Aici se mai înglobează şi bunurile de folosinţă, sau de agrement ale populaţiei ca : automobile, mobilier, aparate de uz casnic, radio, echipament sportiv, îmbrăcăminte, încălţăminte, ceasornice, instrumente muzicale etc.

Toate aceste bunuri materiale, atît cele afectate producţiei, cît şi cele de folosinţă sau de agrement, sînt denumite de economişti „active reale".

O altă grupă a bogăţiei naţionale o formează activele financiare : biletele de bancă, depozite bancare la vedere şi la termen, stocul de aur, de devize, creditele bancare, împrumuturile, obligaţiile, primele de asigurare etc. În grupa elementelor nemateriale, se cuprind : active încorporale (brevete, patente etc.) şi elemente naturale şi umane (clima, aptitudini cîştigate de muncitori în producţie, structura organizatorică etc.).

În felul acesta în noţiunea de bogăţie naţională se disting următoarele grupe : a) active reale (pentru producţie şi de folosinţă) ; b) active financiare, c) active incorporale şi d) elemente naturale şi umane.

Primele 3 grupe se regăsesc în schema avuţiei naţionale întocmită pentru ţara noastră şi prezentată mai sus, astfel : 1) activelor reale le corespund : bunurile materiale acumulate, inclusiv bunurile de folosinţă îndelungată ale populaţiei, patrimoniul cultural naţional şi resursele naturale, 2) activelor financiare le corespund mijloacele financiare şi 3) activelor incorporate, brevetele de invenţii. Elementele naturale şi umane nu pot fi evaluate, de aceea nu au corespondent în cadrul noţiunii de avuţie naţională de la noi şi nici în acela de capital naţional.

Într-un studiu pe care-l vom publica într-un număr viitor al revistei, vom arăta creşterile anuale a valorii unor elemente ale avuţiei naţionale a ţării noastre în comparaţie cu a altor ţări.

---

[14]) L. Turdeanu : Avuţia naţională a României, 1947, p. 23.

[15]) Manea Mănescu op. cit., pag. 10.

[16]) Rezultatele discuţiilor au fost publicate de către Asociaţia amintită în vol. VIII „Studies in Income and Wealth, London, 1959. Pentru acea conferinţă s-a întocmit de către Th. D. van der Weide de la Biroul Central de Statistică al Ţărilor de Jos, tablouri rezumative asupra datelor de care dispunea, privind compoziţia avuţiei naţionale din 18 ţări şi asupra metodelor proprii folosite.

ORIENTĂRI ÎN POLITICA ECONOMICĂ A ŢĂRILOR AMERICII LATINE (I)

ANCORATE puternic în tendinţele majore ale epocii contemporane, statele situate la sud de Rio Grande, state în curs de dezvoltare, traversează faza acelor procese innoitoare care au ca ţel final emanciparea lor economică. Activ şi constructiv prezente pe arena internaţională — separat sau în cadrul „Grupului celor 77“ —, la eforturile pentru lichidarea vechilor rînduieli, pentru instaurarea unei noi ordini economice internaţionale, ţările latino-americane, conştiente de importanţa efortului productiv propriu, promovează cu tot mai multă consecvenţă politica de intensificare a dezvoltări lor economice pe baza mobilizării maxime a resurselor lor interne. În acest context, acţiuni ca afirmarea voinţei de a fi pe deplin stăpîne pe resursele lor naturale, îndreptarea eforturilor în direcţia prelucrării resurselor naturale proprii, stimularea şi protejarea industriilor naţionale, îşi dezvăluie întreaga lor semnificaţie economică, socială şi politică.

Intensificarea procesului de recuperare a bogăţiilor naţionale

UNUL din fenomenele de deosebită importanţă, cu implicaţii profunde asupra dezvoltării economice independente, este amplificarea procesului de recuperare a bogăţiilor naţionale, proces care cuprinde tot mai multe ţări şi îmbrăţişează o arie tot mai vastă de domenii.

Uriaşa însemnătate a reintegrării în patrimoniul naţional a resurselor naturale poate fi apreciată în mod real numai dacă pornim de la faptul că exploatarea, de-a lungul deceniilor, de către capitalul străin, a resurselor naturale din ţările latino-americane a provocat acestora însemnate pierderi materiale, lipsindu-le, astfel, de posibilitatea unor investiţii suplimentare destinate dezvoltării (calculele demonstrează că volumul remiterilor, în afara graniţelor ţărilor latino-americane, de beneficii, dobînzi, taxe aferente investiţiilor străine de capital efectuate în aceste ţări, a depăşit substanţial volumul intrărilor de capital). În afară de aceasta, exploatarea resurselor naturale de către capitalul străin a constituit suportul încălcării sistematice a drepturilor suverane ale statelor de pe continent, în diferite domenii ale vieţii lor economice şi politice.

Eforturile statelor din America Latină pentru recuperarea resurselor naturale nu sînt de dată recentă : încercări în această direcţie — unele de mai mare amploare, ca de pildă, naţionalizarea de către statul bolivian (în 1952) a zăcămintelor de staniu (principala bogăţie a ţării, care-i asigura, la acea dată, peste 60% din încasările din export), s-au semnalat încă la începutul deceniului al 6-lea în mai multe ţări. Mult timp, însă, asemenea acţiuni au rămas izolate, fiind limitate la un număr restrîns de ţări şi vizînd doar cîteva domenii de activitate ; în plus, ele se caracterizau, deseori, prin lipsă de consecvenţă datorată, în principal, instabilităţii politice (măsurile de recuperare a resurselor naturale erau urmate de măsuri opuse, uneori la un interval destul de scurt).

Despre instituirea suveranităţii asupra resurselor naturale, ca proces caracteristic multora din ţările de pe continent, se poate vorbi cu deosebire de la sfîrşitul deceniului al 7-lea cînd s-a făcut remarcată o evidentă intensificare a acţiunilor menite să înlăture dominaţia economică străină. În mai multe ţări latino-americane au fost şi continuă să fie luate asemenea măsuri în domenii care prezintă, de cele mai multe ori, o mare însemnătate pentru ţările respective.

Se poate afirma, pe drept cuvînt, că instaurarea controlului naţional asupra bogăţiilor naturale a devenit în prezent o preocupare centrală, curentă, în mai multe ţări de pe continent. În pofida unor evoluţii contradictorii, a unor refluxuri vremelnice, acest proces revoluţionar va cunoaşte în mod necesar, în anii viitori, o amploare crescîndă, desfăşurarea sa ireversibilă constituind o expresie a hotărîrii popoarelor latino-americane de a-şi făuri o economie de sine stătătoare, dezvoltată multilateral.

Acţiunile de reintegrare în patrimoniul naţional a resurselor naturale — latură fundamentală a limitării influenţei nefavorabile a capitalului străin — sînt, în mod necesar, dublate de măsuri care au drept scop să confere ţărilor respective întreaga capacitate de decizie în probleme ca modul de valorificare a resurselor naturale, domeniile prioritare de dezvoltare a industriei, nivelul producţiei diferitelor ramuri, tehnologia utilizată ş.a. În acest sens, numeroase ţări interzic investiţiile străine sau le admit în proporţii limitate şi sub un strict control în domeniul valorificării unor resurse naturale de importanţă naţională cum ar fi rafinarea petrolului (Argentina, Brazilia, Mexic, Uruguay), petrochimia (Mexic, Peru, Venezuela), chimia de bază (Peru), rafinarea metalelor neferoase (Peru), metalurgia feroasă (Peru, Venezuela), prelucrarea gazelor naturale (Venezuela).

Modificarea concepţiei unei serii de ţări latino-americane faţă de rolul capitalului străin în dezvoltarea economică — rol de sprijinire care nu trebuie să degenereze într-un rol de dominare — a condus la un sistem de admitere a noilor investiţii străine care are la bază o sumă de criterii ca, spre exemplu, contribuţia investiţiei la valorificarea resurselor naturale şi la utilizarea produselor de fabricaţie naţională ale ţării primitoare de investiţii ; crearea de noi locuri de muncă ; introducerea tehnologiei moderne ; îmbunătăţirea amplasării geografice a industriei ; creşterea volumului exporturilor şi diversificarea acestora. De asemenea, diferite ţări condiţionează accesul capitalului străin de obligativitatea utilizării, într-o porporţie preponderentă, în întreprinderile create, de muncitori calificați, personal tehnic și administrativ autohton.

Numeroase țări latino-americane urmăresc deci orientarea investițiilor străine — în condițiile necesității atragerii capitalului străin în vederea suplimentării efortului inters¹) — spre domeniile industriale în a căror dezvoltare este interesată țara respectivă, cu scopul de a nu genera sau agrava dezechilibre, de a intensifica dezvoltarea ramurilor dinamice, de a micșora dependența țării față de piețele internaționale de desfacere și aprovizionare.

Opțiune netă pentru valorificarea în țară a resurselor naturale

ÎN POLITICA economică actuală a țărilor latino-americane — țări cu o economie în general insuficient dezvoltată și diversificată — ideea industrializării s-a impus tot mai mult, devenind mai pregnant prezentă în strînsă dependență cu avansarea procesului de recuperare a bogățiilor naționale și cu necesitatea de a valorifica resursele existente în folosul țărilor posesoare. Planurile de dezvoltare economică pentru perioada pînă în 1980 atestă prioritatea acordată — în numeroase țări — dezvoltării industriale și, în cadrul acesteia, dezvoltării ramurilor de prelucrare a materiei prime locale și a ramurilor esențiale pentru angrenarea unor modificări structurale ale industriei pe linia cerințelor progresului tehnico-științific contemporan.

Evoluția, mai puternic diferențiată în anii actualului deceniu, a ramurilor industriale comparativ cu evoluția producției industriale în deceniul trecut, nu face decît să ilustreze materializarea eforturilor depuse în ultimii ani de țările latino-americane în direcția prefacerilor innoitoare.

Atrage atenția prioritatea netă acordată dezvoltării industriei prelucrătoare — într-o măsură sporită față de deceniul trecut ; tendința a fost prezentă în mai multe țări latino-americane dintre care amintim Argentina, Brazilia, Columbia, Peru, Venezuela. Se acționează, totodată, cu fermitate în direcția dezvoltării ramurilor industriale dinamizatoare cum sînt metalurgia și mai ales industria de prelucrare a metalelor, a căror pondere în producția industrială crește necontenit.

Ritmul mediu anual de creștere a producției industriale în perioada 1960-1970 și 1970-1974 a)

Ramurile industriale	Perioada 1960-1970	Perioada 1970-1974
Total industrie	6,4	8,0
din care:		
- industria extractivă	4,25	2,0
- industria prelucrătoare	6,6	8,8
din care:		
- industria ușoară	4,75	5,6
- industria grea	8,6	11,4
din care:		
- industria chimică, prelucrarea petrolului și cărbunelui	8,3	9,6
- metalurgia de bază	8,1	10,9
- prelucrarea metalelor	9,3	13,7

a) Nu am inclus anul 1975 care, datorită situației de excepție, nu este reprezentativ pentru ilustrarea tendinței pe termen lung.

Sursa: Calcule efectuate pe baza datelor din U.N. Monthly Bulletin of Statistics, februarie 1976.

Aceste modificări calitative sînt rezultatul atît al investirii unor fonduri importante ale statului pentru construirea de mari obiective industriale, cît și al transpunerii în viață, cu mai multă fermitate, a unui complex de măsuri menit să stimuleze și să orienteze structural dezvoltarea întregii industrii (inclusiv sectorul privat). Dintre măsurile care, în prezent, au o mai mare frecvență menționăm :

a) acordarea de credite în condiții avantajoase (dobîndă scăzută, termene lungi de amortizare, perioade de grație mari) ;

b) facilitarea aprovizionării cu materii prime, semifabricate și produse finite realizate în întreprinderi de stat ;

c) facilitarea acordării de servicii ;

d) acordarea de asistență tehnică ;

e) reducerea impozitelor pe venitul întreprinderii și reducerea sau scutirea de plata unor taxe ;

f) reducerea sau scutirea de taxe vamale la importul mijloacelor de producție care nu se produc în țară și la importul unor materii prime necesare etc.

Asemenea măsuri stimulative au început să capete o intensitate sporită în ultimul deceniu. Din prevederile „legilor de promovare industrială“ elaborate sau readaptate la noile cerințe în ani mai recenți în unele țări latino-americane, rezultă preocuparea statului pentru rezolvarea, prin măsuri stimulative, a cîtorva probleme de majoră importanță.

Dezvoltarea „liberă“ a industriei în țările din America Latină a condus la o structură a acesteia care nu răspunde decît în mică măsură cerințelor actuale ale economiilor respective, mai ales în condițiile în care se urmărește o dinamizare a evoluției economice și, în primul rînd, a evoluției producției industriale. Restructurarea industriei este una din problemele care a intrat în preocupările constante ale unor țări (Peru, Argentina, Brazilia, Mexic, Columbia ș.a.), ceea ce explică aplicarea regimului de stimulare prin pîrghii economice ramurilor industriale înscrise pe lista priorităților de dezvoltare ²).

Amplasarea mai rațională pe teritoriul țării a întreprinderilor industriale este un alt aspect a cărui soluționare este vizată prin aplicarea sistemului stimulentelor financiare. Dacă limitarea concentrării excesive a industriei în zone de-acum puternic industrializate se realizează adesea prin simpla interzicere a amplasării noilor unități industriale în zonele respective (și nu prin perceperea de taxe suplimentare), pentru atragerea investițiilor în regiunile geografice înapoiate se recurge la gama facilităților multiple menite să echilibreze beneficiile mai mici ce s-ar obține de întreprinderile amplasate în zone mai puțin favorabile în comparație cu întreprinderile amplasate în zonele industrializate. Adesea aceste măsuri nu fac decît să suplimenteze eforturile statului vizînd dezvoltarea regiunilor înapoiate din punct de vedere economic, măsuri care se concretizează, spre exemplu, în amplasarea unor importante obiective economice aparținînd statului sau în efectuarea unor lucrări de infrastructură indispensabile impulsionării activității productive.

Scopul unei mai largi participări la circuitul economic mondial este în egală măsură vizat, caracteristic în această direcție fiind stimularea dezvoltării ramurilor industriale ce produc pentru export.

Incontestabil că acțiunea deliberată pentru intensificarea efortului intern destinat dezvoltării — direcție în care statul a început să joace un rol tot mai activ — nu este lipsită de rezultate în ceea ce privește atacarea subdezvoltării. Ceea ce a devenit însă tot mai evident — și activitatea concertată a țărilor latino-americane o atestă — este necesitatea potențării acestor rezultate prin crearea unor condiții echitabile pe planul schimburilor economice internaționale.

Atît în această privință, cît și în general pe linia dezvoltării economice și sociale naționale, numeroase țări latino-americane sînt angajate pe calea unor profunde transformări înnoitoare. Partea a doua a articolului va aborda o serie de probleme legate de intensificarea activității statale în scopul realizării unor astfel de transformări.

Maria DESMIREANU
INSCIN

---

[1] Țările mai avansate din punct de vedere industrial urmăresc într-o măsură mai mică suplimentarea efortului material cît, mai ales, suplimentarea efortului tehnologic.

[2] În „Ley General de Industrias“ promulgată în Peru în 1970, ramurile industriale sînt împărțite în trei categorii de priorități :

A) industriile de bază (siderurgie, metalurgie neferoasă, chimie de bază, îngrășăminte chimice, ciment, hîrtie) care sînt rezervate exclusiv statului ;

— industria constructoare de mașini, industriile producătoare de materiale și semifabricate pentru consumul productiv;

— întreprinderile producătoare de tehnologie care contribuie la realizarea programelor de cercetare și dezvoltare industrială ;

B) industria bunurilor esențiale de consum ;

C) industriile complementare (care produc bunuri de consum neesențiale.

În afara acestor categorii de priorități sînt situate întreprinderile care produc articole de lux. Pentru a ilustra gradul de diferențiere în acordarea facilităților, menționăm cu titlu de exemplu că întreprinderile industriale incluse în categoria A plătesc 10% din taxa vamală la importul mijloacelor de producție necesare, în timp ce cele din categoria B plătesc 30% iar cele din categoria C plătesc 60%.

TENDINŢE ● CONJUNCTURI

Rata inflației din nou în creștere

DATELE cele mai recente cu privire la creșterea prețurilor arată că în luna aprilie a.c. rata inflației (ca ritm anual) s-a accelerat din nou. depășind 13% (față de 7% în februarie și martie) și fiind în general mai ridicată în Europa occidentală decît pe ansamblul celor 24 de țări membre ale O.C.D.E., organizație care include și Canada, S.U.A. Japonia, Australia și Noua Zeelandă. După cum s-a evidențiat la recenta reuniune ministerială de la Paris a O.C.D.E., această accelerare se explică mai ales prin evoluția prețurilor la produsele alimentare: o majorare a prețurilor în Japonia și în Europa occidentală și o încetinire a scăderii lor în Canada și în S.U.A. Graficul de mai sus se bazează pe cifre publicate de Departamentul agriculturii al acestei din urmă țări.

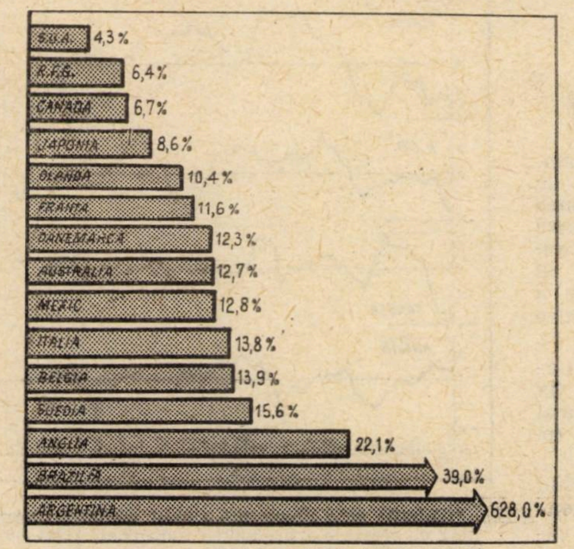

(după INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE)

Creșterea prețurilor la produsele alimentare (în martie 1976 față de martie 1975)

Colaborare tripartită

EGIPTUL, INDIA ȘI IUGOSLAVIA intenționează să dezvolte colaborarea comercială și economică reciprocă. După cum s-a evidențiat la o recentă reuniune tripartită, la nivel ministerial ținută, la Cairo, există largi posibilități de colaborare pe termen lung între cele trei țări în domeniul industriei (cum ar fi producția de piese și subansamble pentru tractoare, de material feroviar rulant sau producția electronică). Totodată, se preconizează măsuri de extindere a colaborării în scopul dezvoltării agriculturii, pescuitului, producției de mărfuri alimentare, turismului și altor activități.

Cooperare bulgaro-ungară

CONFORM acordului comercial încheiat pe perioada 1976—1980, volumul schimburilor dintre Bulgaria și Ungaria va ajunge la 735 milioane de ruble, cu o creștere de 60% față de cincinalul precedent. În ansamblul livrărilor reciproce ponderea mașinilor și a altor echipamente industriale urmează să sporească de la 60% la 86%.

În ceea ce privește construcțiile de mașini cooperarea bilaterală vizează 17 domenii diferite, cum sînt: mașinile de ridicat și depozitat, mașinile agricole, autobuzele, mașinile-unelte, utilajele abrazive și cele pentru industria lemnului, aparatele medicale și cele electrocasnice. Relații de cooperare se dezvoltă și în domeniul metalurgiei, al industriilor farmaceutice, textile, alimentare, precum și în agricultură. Trebuie amintită, de asemenea, colaborarea în construcția de întreprinderi industriale; Ungaria, de pildă participă la edificarea fabricii de carbonat de sodiu (anhidru) din Devnia, a centralei termoelectrice „Bobov Dol" și a altor obiective economice din Bulgaria.

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 28.VI.—2.VII.1976 a fost caracterizată printr-o stabilitate relativă a cursurilor valutare pe piața monetară internațională, excepție făcînd lira sterlină și lira italiană, care au marcat o ușoară tendință de întărire față de dolarul S.U.A.

Lira sterlină, după ce o lungă perioadă de timp a manifestat o continuă tendință de depreciere, în perioada analizată s-a repreciat continuu față de dolar, la aceasta contribuind: cumpărările masive de lire sterline pentru achitarea unor scadențe comerciale în lire sterline; anunțarea de către guvernul britanic a scăderii ratei inflației de la 26% în anul 1975 la 15,5% (ca rată anuală) în luna iunie a.c.; acordarea unui împrumut Angliei de 5,3 miliarde dolari.

Lira italiană, care de la începutul anului și pînă în prezent s-a depreciat cu circa 20% pe piețele monetare internaționale, a manifestat în perioada analizată o ușoară tendință de repreciere față de dolar. Comunicatul reuniunii la nivel înalt din Porto-Rico a „celor 7" (S.U.A., Japonia, Canada, R.F.G., Franța, Anglia și Italia), care printre alte puncte cuprinde, după unele surse neoficiale, asigurarea pentru Italia a unui „ajutor economic", care să-i permită depășirea recesiunii, a contribuit la întărirea cursului lirei italiene față de dolar de la 842,5 lire pentru un dolar la 831 lire pentru un dolar în interval de numai o zi.

Francul elvețian a avut o ușoară tendință de repreciere, la aceasta contribuind în mare măsură hotărîrea Băncii Naționale a Elveției de a retrage din circulație 1 miliard de franci elvețieni pentru a limita excesul de lichiditate. Este de așteptat ca hotărîrea Băncii Naționale a Elveției să contribuie la o creștere a nivelului dobînzilor la francul elvețian în perioada următoare.

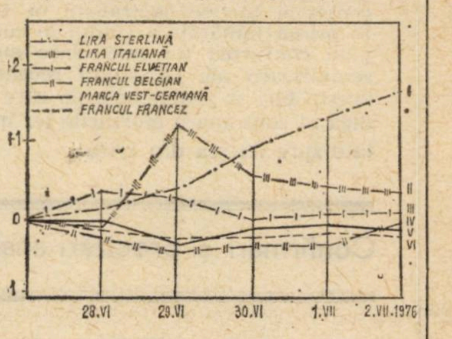

Evoluția principalelor devize vest-europene în perioada 28 VI — 2 VII 1976, luînd ca bază de comparație cursul dolarului. S.U.A. în ziua de 25 VI 1976

Dobînzile la depozitele în eurodolari și în euromărci vest-germane s-au caracterizat prin o stabilitate în jurul nivelului de 6,875% pentru dolarul S.U.A. la 6 luni și 4,875%, pentru marca vest-germană (6 luni)). Dobînzile la eurofrancul elvețian, 6 luni, au avut o ușoară tendință de creștere față de perioada precedentă, cu aproximativ 1/8%.

Prețul aurului la Londra a continuat să înregistreze tendințe de scădere față de perioada precedentă, de la 124 dolari uncia la 122,9 dolari uncia.

Paul DUMITRAȘCU
Dumitru LUNGU

Bancă de investiții a țărilor nordice

ÎN 9 IUNIE 1976 a avut loc, la Helsinki, ședința de creare a Băncii de investiții pentru țările nordice (Nordic Investment Bank), care va avea sediul principal în Helsinki.

Scopul băncii este de a acorda credite și garanții bancare pentru proiecte de investiții de interes comun. Ele se vor acorda conform practicilor bancare uzuale.

Capitalul de bază al băncii este de 400 milioane D.S.T. Țările membre au contribuit în următoarele proporții: Suedia 45%, Danemarca 22%, Norvegia și Finlanda cîte 16% iar Islanda 1%. Banca va putea acorda credite și garanții pînă la de 2,5 ori capitalul. Ea va putea lua împrumuturi de pe piețele internaționale de capital pentru creditarea tranzacțiilor între țările nordice. Pentru moment banca nu va acorda împrumuturi pentru proiecte incluzînd o țară din afara „Uniunii Nordice".

Fibre chimice: reviriment scontat

ÎN ultimii doi ani producția industriei de fibre chimice din țările capitaliste a cunoscut o tendință de scădere — cu 2% în 1974 și cu 8% în 1975, reducîndu-se la nivelul anului 1972.

Reducerea a afectat într-o măsură mai mare fibrele celulozice decît cele sintetice, iar în cadrul acestora din urmă — cele poliamidice; pe plan regional S.U.A. s-au menținut anul trecut în frunte la producția de fibre sintetice.

În ceea ce privește perspectivele producției de fibre sintetice, se apreciază că cererea respectivă pe piața mondială va evolua favorabil în următorii ani.

CONJUNCTURA ECONOMIEI ȚĂRILOR CAPITALISTE LA ÎNCHEIEREA SEMESTRULUI

Retrospecțiune și anticipări

PE MĂSURĂ CE se acumulează informația statistică asupra mersului economiei țărilor capitaliste în 1975 și în prima jumătate a anului în curs, capătă contururi tot mai clare anumite semnificații ale recesiunii recente din aceste țări și problemele pe care le ridică în continuare eforturile lor îndreptate spre ieșirea din criză.

Confirmări și precizări analitice

CELE MAI RECENTE analize occidentale confirmă, în primul rînd, caracterul excepțional al dimensiunilor și duratei recesiunii din 1973—1975 în comparație cu alte oscilații ciclice ale producției în țările capitaliste după al doilea război mondial. În această perioadă, se arată în raportul anual pe exercițiul 1975/1976 al Băncii Reglementelor Internaționale de la Basel, „nici o recesiune nu a fost atît de îndelungată și atît de dureroasă de la Marea Depresiune încoace“ (p. 3). Merită relevat faptul, semnalat de experții băncii, că în timp ce la începutul anului 1975 recesiunea cuprindea treptat toate țările capitaliste industrializate, în afara zonei OCDE și îndeosebi în țările socialiste activitatea economică urma în continuare un curs ascendent :„Expansiunea industrială în țările Europei răsăritene s-a menținut în general la un nivel ridicat în 1975, ritmurile de creștere a producției situîndu-se între 7,5% în cazul U.R.S.S. și 12,4% în cazul României. Pretutindeni investițiile în capital fix în industrie au fost motorul principal al expansiunii“ (p. 15).

Tabelul nr.1

Dinamica PNB real al țărilor capitaliste dezvoltate, modificarea procentuală față de anul precedent

	1973	1974	1975	1976[a]
S.U.A.	+5,6	-1,9	-2,0	+6,5
Canada	+6,9	+2,8	+0,2	+4,5
Japonia	+9,8	-0,9	+2,0	+4,5
R.F.G.	+5,1	+0,4	-3,4	+5,5
Franța	+5,6	+3,9	-2,4	+5,3
Anglia	+5,5	+0,8	-1,8	+1,0
Italia	+6,8	+3,4	-3,7	+2,0
Total 7 țări	+6,3	-0,3	-1,6	+5,5
Belgia	+6,3	+3,9	-1,4	+3,5
Danemarca	+3,3	+0,5	-0,8	+3,5
Finlanda	+6,5	+4,2	+0,2	+1,0
Irlanda	+5,4	+0,4	-2,2	+2,0
Olanda	+4,3	+3,3	-1,3	+4,0
Norvegia	+4,1	+3,7	+3,3	+5,0
Austria	+5,8	+4,1	-2,0	+2,5
Suedia	+3,5	+4,2	+0,5	+2,0
Elveția	+3,2	+2,0	-7,0	+1,5
Total 9 țări	+4,5	+3,2	-1,4	+3,0
OCDE, total	+6,0	+0,0	-1,4	+5,0
OCDE, Europa	+5,4	+2,4	-2,2	+3,5
CEE	+5,4	+2,1	-2,6	+4,0
AELS	+4,4	+3,5	-1,5	+2,0

[a] Estimații

Sursa: Österreichisches Institut für Wirtschafts forschung, Monatsberichte 5/1976.

În al doilea rînd, constatînd că durata ultimei faze descendente a ciclului economic capitalist a reprezentat dublul oricărei alte recesiuni postbelice, analizele menționate emit părerea că amploarea ei neobișnuită s-a datorat intrării în acțiune simultane a mai multor factori (pe care în redăm după același raport al B.R.I.) : sincronismul boom-ului premergător, care a provocat gîtuiri și penurii pe piețele produselor energetice și de materii prime ; vigoarea și persistența forțelor inflaționiste, care au dus la reducerea stocurilor și a investițiilor ; incidența deflaționistă a urcării rapide a prețurilor la materiile prime ; efectele cumulative ale măsurilor monetare și financiare restrictive menite să zăgăzuiască inflația (p. 10). Odată începută scăderea producției s-a accelerat în curînd dincolo de ceea ce prevăzuseră coniuncturiștii occidentali, între altele ca urmare a creșterii rapide a somajului și a restrîngerii cheltuielilor de consum ale populației. Datele din tabelul nr. 1 care se bazează pe statisticile OCDE și pe prelucrări ale Asociației institutelor europene de conjunctură economică arată proporțiile atinse de recesiune pe ansamblul țărilor capitaliste și numărul însemnat al țărilor cuprinse.

De reținut aprecierea experților BRI că urcarea prețurilor la petrol și la materiile prime industriale, deși a accelerat inflația și a grăbit recesiunea, „nu a fost cauza lor primară“ ; însă înainte de acest „șoc extern“, „factori puternici de dezechilibru începuseră să acționeze de cîtva timp“ (p. 6—7).

De asemenea, merită relevat rolul pe care aceste evaluări îl atribuie unor măsuri de politică economică socotite eronate — măsurile expansioniste luate „de la apariția celui mai neînsemnat indiciu al stagnării cererii“. Sînt incriminate inițiativele de relansare a activității economice din multe țări afectate de recesiunea moderată din 1971—1972 : „Au rezultat o inflație de proporții mondiale, dereglări pe piețele de capitaluri pe termen scurt și lung și, în final, o profundă recesiune însoțită de un șomaj ridicat“.

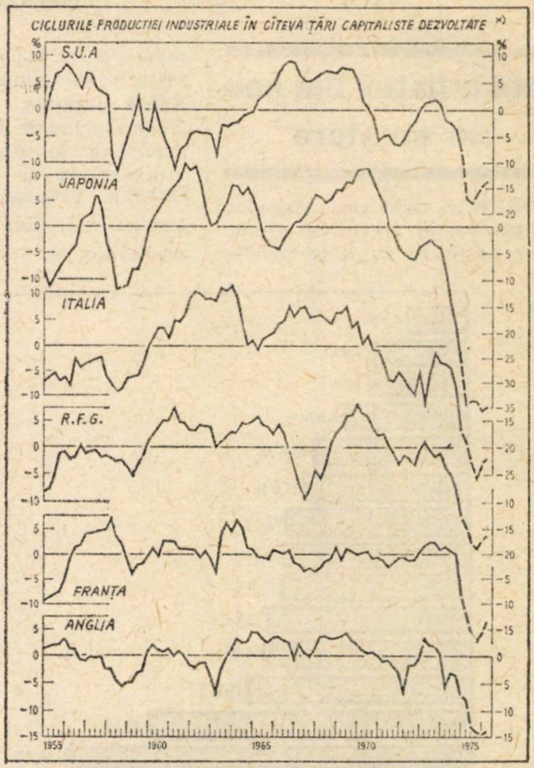

*) Liniile zero reprezintă ritmul mediu pe termen lung de creștere a producției industriale (1955—1974) : S.U.A. 4,6%, Japonia 12,3%, Italia 7,1%, R.F.G. 5,4%, Franța 5,7%, Anglia 3,6%.

Sursa : Banque des Règlements Internationaux, Quarante-sixième raport annuel, 1 er avril 1975—31 mars 1976, Bâle, 14 juin 1976.

Elocința curbelor producției industriale

FAZA DE CREȘTERE economică sincronizată în țările industriale din Occident a luat sfîrșit în ultimele luni ale anului 1973. Mișcarea descendentă, dacă este urmărită cu ajutorul indicilor producției industriale — mai detaliați și mai accesibili, cel puțin deocamdată, decît cifrele PNB — a început în octombrie 1973 în Anglia, țară în care va dura 22 de luni și care a fost urmată în noiembrie de R.F.G., Japonia și S.U.A., apoi în primăvara anului 1974 de Elveția, Canada, Italia, iar între iunie și noiembrie 1974 de alte opt țări. Durata cea mai scăzută, înregistrată în Spania, a fost de 9 luni.

Graficul, care ilustrează oscilațiile producției industriale de-a lungul ulti-

Tabelul nr.2

Evoluția comerțului internațional în lumea nesocialistă

	1972	1973	1974	1975[a]	1976[b]
Suma exportului și a importului, mlrd. dolari	380	526	775	805	900
Modificarea procentuală față de anul precedent:					
Valoarea schimburilor	18	39	47	4	12
Prețurile medii	9	23	41	9	4
Volumul fizic	9	13	5	-5	7-8

a Preliminar. b Prognoza
Sursa: Vezi tabelul nr.1

milor 20 de ani în șase țări capitaliste principale, confirmă și precizează în mod elocvent cele arătate mai înainte cu privire la caracteristicile crizei din 1973—1975. Curbele reprezintă abaterile producției industriale de la ritmul ei mediu de creștere (liniile zero) determinat pe baza datelor trimestriale din perioada 1955—1974. Fiecare punct de pe curbe indică abaterea indicelui efectiv al producției industriale de la nivelul tendinței pe termen lung, abatere care este exprimată în procente din valoarea tendențială. În toate cele șase țări incluse în grafic, anul 1975 aduce cu sine oscilațiile cele mai violente din întreaga perioadă de două decenii, în timp ce începutul anului 1976 pare să marcheze o mișcare de redresare spre linia ritmului mediu tendențial.

O concluzie interesantă desprinsă din grafic de către experți constă în aceea că recesiunea recentă a lovit principalele țări capitaliste într-un moment cînd nivelul producției lor industriale coborîse deja sub valoarea tendențială din ultimii 20 de ani. Ei consideră chiar posibil ca tendința să fi suferit un început de modificare fundamentală încă de la sfîrșitul anilor '60. În orice caz, din 1971 indicele producției industriale a fost inferior, cu excepția unor scurte intervale de timp, tendinței pe termen lung. Aceasta îi face pe autorii raportului să se întrebe „dacă nu cumva gravitatea recesiunii îndreptățește aprecierea ei ca manifestarea unei rupturi decisive în tendința de creștere a lumii industriale occidentale, și nu doar ca unul din ciclurile conjuncturale obișnuite, accentuat de combinarea întîmplătoare a unor factori «speciali» cum ar fi sincronizarea boom-ului și a recesiunii și creșterea masivă a prețului petrolului“ (p. 13).

Reluarea creșterii producției industriale în țările capitaliste dezvoltate, de la punctul cel mai scăzut atins în timpul recesiunii recente și pînă la ultimul nivel cunoscut, ar părea să indice că industria acestor țări a recîștigat jumătate pînă la trei pătrimi din terenul pierdut prin scăderea producției. Dar, așa cum rezultă și din grafic, în toate țările pricipale ritmurile induserie continuă să se afle mult sub nivelul creșterii tendențiale din ultimele două decenii. Ce perspective are în aceste condiții obținerea unei accelerări a creșterii care să permită continuarea tendinței de lungă durată?

Incertitudini pe termen lung

ANALIȘTII occidentali ai conjuncturii admit îndeobște că nu este ușor de a evalua partea fiecăreia dintre componentele cererii în redresarea economiei actualmente în curs, componente a căror evoluție a luat prin suprindere pe atîția dintre observatori. Comerțul internațional (vezii tabelul nr. 2) nu se dovedește deocamdată un factor la fel de puternic ca în anii '60, de exemplu. Cei mai mulți experți apreciază că factorul-cheie al mersului economiei țărilor capitaliste dezvoltate în semestrul al doilea din 1975 și în prima parte a anului în curs a fost comportamentul consumatorilor. „Încrederea consumatorilor atinsese nivelul său cel mai scăzut de la război încoace“, nu în ultimul rînd datorită „amenințării persistente a șomajului care avea să ajungă la nivelurile cele mai ridicate înregistrate din anii '30 încoace“ (p. 18). Dar tocmai această amenințare a șomajului și nivelurile sale deosebit de ridicate, „socialmente, inacceptabile“ cum se declară în mod curent în analizele occidentale, creează incertitudini în legătură cu perspectivele creșterii pe termen mai lung, deci implicit și în legătură cu „comportamentul consumatorilor“. Dintre componentele de bază ale cererii, aceea care generează aceste incertitudini o constituie investițiile, mai precis : perspectivele reluării creșterii lor după doi ani de scădere pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate, (tabelul nr. 3), dimensiunile sporirii lor și structura care li se imprimă.

Tabelul nr.3

Dinamica investițiilor brute reale în țările capitaliste dezvoltate, modificarea procentuală față de anul precedent

	1974	1975	1976[a]
R.F.G.	- 8,1	- 5	5,5
Franța	2,3	- 5,5	3,5
Anglia	- 2,0	0	-3
Italia	3,7	-12,5	-1
Olanda	- 4,2	- 6,5	-2
Belgia	6,4	- 6,5	-1
Danemarca	- 6,7	-10	2,5
Irlanda	- 3	- 5	0
Total CEE	- 2,0	- 5,5	2
Suedia	1,3	1	2
Elveția	- 6,1	- 9,5	-2
Austria	1,2	- 6	2
Norvegia	7,5	11	4
Total țări europene	- 1,7	- 5	2
S.U.A.	- 7,9	-11	5
Canada	5,4	1,5	3
Japonia	- 9,8	- 3	2
Total țări extraeuropene	- 7,5	- 7	4
Toate grupurile	- 5,0	- 6,5	3

a Estimații
Sursa: DIW, Wochenbericht 24/1976

Pînă în prezent, economia țărilor capitaliste mai are de resorbit însemnate capacități de producție nefolosite. Aceasta este o primă cauză pentru care, așa cum constata bunăoară și Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung, „problema șomajului nu va putea fi rezolvată rapid“ (Wochenbericht 24, din 16 iunie 1976). O a doua cauză este tendința întreprinderilor de a realiza investiții pentru economisirea de forță de muncă, în detrimentul celor care creează noi capacități și deci locuri de muncă. Pericolul acestei politici de investiții, apreciază experții occidentali, dacă este continuată în pofida unei redresări a activității, rezidă în faptul că economiile ajunse într-o fază de expansiune riscă să se lovească de strangulări, paralel cu menținerea unui șomaj important. Pentru evitarea unui astfel de dezechilibru, ei consideră că țările capitaliste se vor vedea nevoite să sporească simțitor **ambele** tipuri de investiții amintite mai înainte. Ei adaugă însă : „Inutil de a spune că un boom al investițiilor, în toată accepția termenului, care ar veni să se adauge la o tendință susținută de creștere a consumului particular și public, ar putea să aibă efecte la fel de primejdioase ca și absența unei reluări a cheltuielilor pentru investiții, deoarece ar putea să pregătească terenul pentru un nou val de inflație“.

Dilemele rămîn, după cum se vede, pe primul plan al actualității în politica economică a statelor occidentale. Este vorba de probleme de fond care datează nu din timpul recesiunii, ci din perioade anterioare, uneori cu mult premergătoare recentei crize. Cum se spune în raportul citat, „nici recesiunea, nici redresarea actualmente în curs nu au rezolvat marile probleme fundamentale, reușind doar să le atenueze sau să le mascheze“. De unde rezultă o dată mai mult că impasurile actuale ale economiei țărilor capitaliste nu sînt de ordin pur conjunctural, că aceste țări se află în fața unor probleme de structură, de tip al creșterii, care vor solicita în continuare toată atenția responsabililor politicii economice.

I. PĂDUREANU

MONDORAMA

Tendința a fost generală

COLOANELE din graficul de mai jos, pe care îl reproducem după săptămînalul vest-german *Die Zeit*, vorbesc de la sine : în prima jumătate a deceniului nostru tendința de intensificare a mișcării greviste din țările apusene industrializate a fost generală. Numărul absolut al zilelor de grevă la 1000 de angajați, ca medie anuală în perioadele de cinci ani comparate, a diferit considerabil de la o țară la alta. Comună tuturor țărilor a fost însă creșterea mediei anuale în perioada 1970—1974 față de 1965—1969, uneori de 3-4 ori și chiar mai mult.

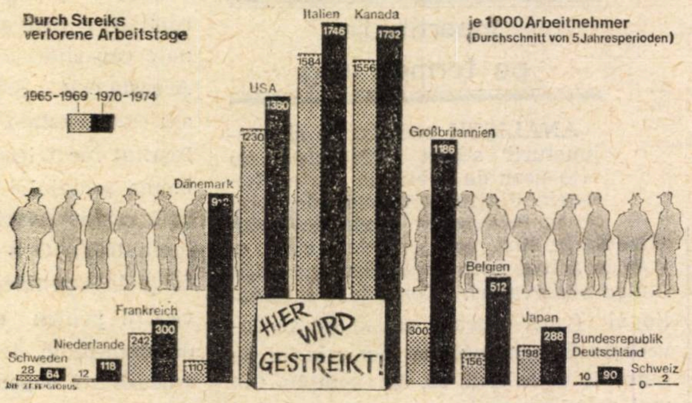

Cibernetica și îngrășămintele

CANTITATEA de îngrășăminte administrată, per hectar de teren arabil, a sporit în Bulgaria de la circa 8 kg (substanță activă) în 1955 la 150 kg anul trecut și se prevede că va ajunge la 250 kg în 1980.

Dar o mare importanță prezintă modul de administrare a îngrășămintelor chimice, utilizarea lor rațională și eficientă. În prezent, în cadrul Institutului de pedologie și de programare a randamentelor „N. Pușkarov" se elaborează un nou sistem de servicii agrochimice. Astfel, centrele de calcul electronic din cadrul complexelor agro-industriale și din capitalele de județe vor furniza informațiile necesare Institutului și centrului său de calcul electronic, principalul organ operațional al sistemului.

Cînd sistemul va intra în întregime în funcțiune, programul de fertilizare a terenurilor unui complex agro-industrial va putea fi elaborat în numai 7—8 minute, iar pentru un județ în 2—3 ore, ceea ce va permite, atît elaborarea anuală a unor asemenea programe, cît și dirijarea operativă a serviciilor agrochimice, în funcție de evoluția factorilor care influențează asupra fertilității. Se prevede că pînă la sfîrșitul acestui an în sistemul cibernetic menționat vor fi incluse 135 de complexe agro-industriale (dispunînd de 80% din suprafața arabilă a țării), ale căror centre agrochimice vor funcționa ca verigi executive ale sistemului.

Poluare concentrată

O POPULAȚIE de peste un milion se îngrămădește în spațiul restrîns dintre Tokio și portul său Yokohama. Dar și mai mare, poate, este densitatea instalațiilor industriale din zona aceasta care a devenit de fapt un nou oraș — Kawasaki. Se află aici 37 000 de întreprinderi, dintre care 500 sînt mari societăți industriale cu un personal ajungînd pînă la 15 000 de muncitori și funcționari. Una din urmările acestei imense concentrări industriale, așa cum o semnalează un corespondent al ziarului parizian *Le Monde* : Aerul pe care îl respiri are miros de piper și, după o jumătate de zi, ochii te înțeapă și simți nevoia de a tuși. Gazele sulfuroase și oxizii de azot sînt flagelele majore ale orașului. Lupta contra poluării a început din 1969, dar numai în 1971, cînd a fost ales un primar socialist, s-au obținut unele realizări. Printre ele : crearea la primărie a unui serviciu special anti-poluare cu peste 100 de controlori și aparate de detectare în uzine, legate de un centru de supraveghere. Pe de altă parte, 41 de întreprinderi au acceptat pînă acum să semneze un contract cu municipalitatea pentru reducerea progresivă a poluării.

Costul economic al reumatismului

„VIAȚA începe la 40 de ani" afirmă titlul unui cunoscut film italian. Este posibil, dar cu dureri reumatice... și cu un cost economic corespunzător.

Un studiu al Organizației Mondiale a Sănătății, dat publicității recent, atrage atenția că reumatismul a devenit o „plagă economico-socială", îndreptățind includerea sa printre principalele boli asupra cărora ar trebui să se îndrepte preocupările autorităților pentru ocrotirea sănătății publice. Se arată între altele că în Statele Unite pierderile economice datorate reumatismului s-au ridicat în anul 1974 la 9,2 miliarde dolari (pierderi de salarii — 3,5 miliarde, cheltuieli medicale — 2,95 miliarde, impozite neîncasate — 0,733 miliarde etc.). În R. F. Germania s-au pierdut în 1972 datorită acestei boli 50 milioane zile de muncă. În Anglia, într-un alt an, s-au pierdut din aceeași cauză 35 milioane zile de muncă. În Franța 11% din totalul pensiilor de invaliditate sînt acordate pentru reumatism. O situație asemănătoare s-a constatat în Olanda, Elveția, Suedia etc. O anchilozare a corpului care poate duce la anchilozări ale producției...

De la minicalculatorul „solar"...

APARATUL din fotografie, din gama minicalculatoarelor, se află în stare de funcționare îndată ce primește lumina soarelui. Expus anul acesta la Tîrgul de la Hanovra care a avut ca temă tehnologiile noi, aparatul „Solar 1980" are o longevitate garantată de 10 000 de ore.

...la dirijabilul gigant

PESTE CÎȚIVA ANI, o flotă de dirijabile gigant, nu mai prejos de superpetrolierele construite în ultimii ani, ar putea să rezolve numeroase probleme de transport la prețuri avantajoase. Firma vest-germană care își propune să construiască aceste aparate consideră că „nu există nici un alt mijloc de transport care să poată face concurență dirijabilului în ceea ce privește raportul cost/randament". În loc de 1000 de camioane și 2000 de șoferi, nu ar fi nevoie decît de trei dirijabile și de echipaje formate din 27 de persoane pentru a deplasa într-o lună 40 000 de tone de mărfuri între Europa și Iran. Aparatul, lung de 428, m și cu un diametru de 90 m, ar urma să aibă o viteză de croazieră de 250 km pe oră la o altitudine de 16 000 m și ar putea transporta o încărcătură utilă de 750 t la o distanță de 7 000 km.

CURIER

GLOSAR

Pavilion de complezență

PRIN pavilion de complezență se înțelege regimul care permite unui armator dintr-o țară să-și înmatriculeze navele sale comerciale într-o țară străină, preferată de acest armator din cauza legislației sale mai concesive și a fiscalității mai reduse. Obținînd pavilionul de complezență, armatorul se sustrage de la obligațiile mai severe care i-ar reveni prin înmatricularea navelor în propria țară, atît din punct de vedere al fiscului, cît și al condițiilor de muncă sau al securității transporturilor.

Tehnica obținerii unui asemenea pavilion este în general următoarea: armatorul înființează în țara „complezență“ o societate căreia îi transmite proprietatea navelor. Această societate nu are altceva de făcut decît să „închirieze“ navele proprietarului lor.

Cele mai cunoscute țări care acordă un asemenea pavilion de complezență sînt: Liberia, Panama, Cipru, Singapore, Somalia, Liban și, de puțină vreme, Sultanatul Oman.

Ca urmare a marilor avantaje oferite de pavilionul de complezență, acest regim a cunoscut în ultimii ani o aplicare pe scară tot mai vastă. După unele date publicate de revista franceză **Economia**, în 1948 nu existau decît două țări care patronau asemenea practici : Liberia și Panama, iar tonajul înregistrat sub pavilion de complezență — circa 3 milioane tone — reprezenta 3,75% din flota comercială mondială (80 mil. tone). În 1974, tonajul navelor care circulau sub acest pavilion ajunsese să totalizeze 74,7 milioane tone, adică 23% din totalul flotei mondiale. Numai în 1973, armatorii vest-germani au dispus ca 130 de nave aflate sub pavilion R.F.G. să fie transferate sub pavilion somalez sau cipriot.

Cea mai mare parte din navele care caută un pavilion de complezență îl adoptă pe cel liberian. Cu 2 300 de nave și 55,3 milioane tone registru, Liberia a devenit astfel cea mai mare putere maritimă din lume. Panama dispune de 1 700 vase cu 11 milioane tone, ocupînd locul 7 înaintea Statelor Unite și Franței. Celelalte pavilioane dispun de un tonaj redus.

Între țările care acordă pavilion de complezență s-a produs în ultimii ani o anumită specializare. Liberia și Panama patronează în prezent, în principal, flotele de supertancuri petroliere, adică cele mai recente creații ale tehnicii inginerești în materie de construcții navale, în timp ce alte pavilioane s-au specializat în adăpostirea navelor învechite și delabrate care nu mai corespund normelor de securitate din țările de origine. Din această cauză, rata naufragiilor și avariilor este de cîteva ori mai ridicată în rîndul vaselor care navighează sub pavilioane de complezență decît în rîndul celorlalte.

Cu toate avertismentele organismelor de genul Biroului Internațional al Muncii de la Geneva, sistemul continuă. Se pare că există chiar o încurajare tacită din partea mai multor state care nu sînt dispuse să adopte un regim mai concesiv pentru flota lor, dar care în același timp țin la caracterul competitiv al societăților lor de navigație, realizabil numai în condițiile pavilioanelor de complezență.

C. K.

Cooperare

Pavel Dan, Bocșa — 1) Detalierea programului de cooperare economică între țările în curs de dezvoltare, care să contribuie la accelerarea progresului și diversificarea structurilor lor economice — adoptat la reuniunea de la Manila din februarie a.c., a „Grupului celor 77“ — urmează să se facă la reuniunea de la Ciudad de Mexico din luna septembrie a grupului de lucru interguvernamental al țărilor în curs de dezvoltare.

2) Cea de-a cincea conferință la nivel înalt a țărilor nealiniate — considerată ca o etapă importantă în procesul afirmării dreptului statelor nealiniate și al celorlalte țări în curs de dezvoltare de a-și face auzită vocea în soluționarea problemelor internaționale — va avea loc la Colombo între 16 și 19 august a.c.

3) Prima reuniune a organismelor latino-americane pentru promovarea comerțului între țările de pe continent a avut loc în 1974 la Ciudad de Mexico. La lucrările celei de-a doua reuniuni, încheiate de curînd în capitala costaricană, au participat delegații din Columbia, Costa Rica, Cuba, Republica Dominicană, Ecuador, Guatemala, Honduras, Jamaica, Mexic, Nicaragua, Panama și Venezuela.

Fonduri pentru cercetare

Ilie Șerban, Cîmpina — Cheltuielile pentru cercetare și dezvoltare se ridică în actualul an fiscal în S.U.A. la circa 38 miliarde dolari, din care 21 miliarde alocate de guvernul federal. Jumătate din această ultimă sumă vizează nevoile Departamentului apărării.

În termeni reali, deși considerabile, sumele alocate pentru cercetare și dezvoltare sînt mai mici decît cu un deceniu în urmă, cînd programul spațial american se afla la apogeu. Pe vremea aceea cercetarea și dezvoltarea dispuneau de 12% din bugetul federal sau 3% din produsul național brut al S.U.A., față de 6% și respectiv 2,2% în acest an. Datorită recentei crize, contribuția firmelor industriale la finanțarea cercetării este relativ mai redusă decît în ultimii ani, cînd compensa reducerea fondurilor federale alocate cercetării.

Din cheltuielile de cercetare ale universităților (3.5 miliarde dolari), 2,1 miliarde provin din partea guvernului federal. Repartiția lor evidențiază o reducere relativă a efortului de cercetare în domeniul medical, al matematicii și al fizicii, numărul absolvenților la cele două din urmă specialități urmînd să fie în 1985 cu 60% mai scăzut decît în 1974.

În schimb din alocațiile guvernului federal pentru cercetare-dezvoltare industriei îi revin 9,6 miliarde dolari, ceea ce reprezintă o sumă record. În afara Departamentului apărării, alt beneficiar important al fondurilor va fi, pentru prima oară în acest deceniu, Administrația națională pentru aeronautică și cercetarea spațiului cosmic (NASA), care a antrenat o serie de corporații industriale în realizarea „navetei spațiale“. Cu acest prilej experții au relevat o serie de utilizări comerciale largi pe care le-au căpătat în scurtă vreme progresele științifice realizate în deceniul trecut în cadrul programelor NASA.

Bertrand de Jouvenel

Sanda Stelu, București — Bertrand de Jouvenel, autorul volumului de reflecții **La civilisation de puissance** apărut la sfîrșitul acestei primăveri la Paris în editura Fayard, s-a născut în anul 1903 în capitala Franței. Debutînd în calitate de corespondent diplomatic, s-a dedicat apoi economiei naționale și științelor politice și ulterior, sub influența lui H.G. Wells, studierii viitorului. Bertrand de Jouvenel este profesor la una din universitățile pariziene și la Fundația națională de științe politice, președinte fondator al Federației mondiale pentru studierea viitorului, membru al grupului de prognoziști pentru anul 1985 de pe lîngă primul ministru al Franței, președintele Societății internaționale „Futuribles“ și al Societății de studii și documentare economică, industrială și socială (SEDEIS), și director al revistei lunare „Analyse et prévision“. Printre cele mai importante lucrări ale sale se numără : „De la souveraineté“ (Despre suveranitate), „The Pure Theory of Politics“ (Teoria pură a politicii), „L'art de la Conjecture“ (Arta conjecturării), „Arcadie“ (Arcadia), „Du pouvoir“ (Despre putere) și altele. Fotografia i-o reproducem după revista „L'Express“, care reamintea recent într-un articol consacrat „economistului filozof“ Bertrand de Jouvenel profunzimea și actualitatea remarcii sale, făcute încă în 1959 într-un eseu : „Sîntem asemenea copilului care, pe măsură ce capătă mai multă vigoare, trebuie avertizat de capacitatea sa sporită de a provoca daune“.

Locuințe

Prof. **M. Enache**, Tîrgoviște — Numărul locuințelor existente pe glob, estimat de O.N.U. la 813 milioane în 1970 **(Compendium of Housing Statistics, 1972—1974)** este așteptat să crească la 1 174 milioane pînă în 1985, adică cu 44% în 15 ani. Ca urmare, media mondială a numărului locatarilor unei locuințe se va reduce de la 4,5 în 1970 la 4,2 în 1985. Cele mai rapide creșteri ale numărului locuințelor se semnalează însă adeseori în zone în care nevoile de construcții de locuințe sînt relativ mai puțin urgente, în vreme ce în altele ritmul noilor construcții nu acoperă nici deficitele existente. Din acest motiv, în anumite zone ale globului, în special din America Latină și Africa, se înregistrează fenomene de supraaglomerare a locuințelor (3 persoane și peste într-o cameră). De asemenea, în numeroase țări mai mult de jumătate din locuințele existente nu dispun de apă curentă.

Pentru a inversa tendința actuală de creștere cu 4—5 milioane pe an a deficitului mondial de locuințe urbane, rata noilor construcții în țările în curs de dezvoltare ar trebui să fie de aproximativ 8 la 1 000 locuitori, apreciază experții O.N.U.

În țara noastră, Planul național unic de dezvoltare economico-socială pe perioada 1976—1980 asigură resursele necesare realizării, în această perioadă, a unui număr de 815 000 apartamente construite din fondurile sau cu sprijinul statului, sporind ponderea apartamentelor cu 3—5 camere și gradul de confort al locuințelor. Se estimează, totodată, că populația își va construi în regie proprie, îndeosebi în mediul rural, circa 300 000 de locuințe.

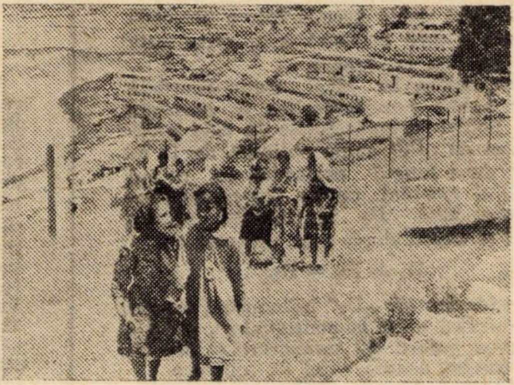

La sfîrșitul acestui secol 65% din populația țărilor în curs de dezvoltare va locui în orașe. Dar în ce condiții ?
(Foto : Națiunile Unite)

AMPLU PROGRAM DE DEZVOLTARE

(Urmare din pag. 4)

terul atotcuprinzător al planului, se amplifică răspunderile pentru înfăptuirea sarcinilor.

Extinderea ariei de acțiune și întărirea caracterului concret al planului — preocupări majore ale îmbunătățirii activității de planificare — se reflectă și în faptul că pe măsura dezvoltării unor activități și creșterii importanței lor în economie, au fost extinse și incluse noi capitole de plan, ca de exemplu cele referitoare la gospodărirea apelor, cooperarea economică internațională, protecția mediului înconjurător, prețurile. Într-o concepție cu totul nouă a fost elaborat planul în profil teritorial, pornind de la comună, oraș, municipiu și pînă la județ și cuprinzînd întreaga activitate economico-socială ce se desfășoară pe teritoriul respectiv.

În pas cu sporirea continuă a exigențelor în procesul de fundamentare, planul pe perioada 1976—1980 concretizează detaliat obiectivele și precizează sarcinile și mijloacele capabile să conducă la realizarea lui în condiții de eficiență crescută. În acest context, s-a avut în vedere un sistem de indicatori, norme și normative îmbunătățit în special pe linia promovării indicatorilor calitativi. În mod deosebit s-a acționat pentru concretizarea indicatorilor valorici, prin extinderea substanțială a sarcinilor exprimate în unități naturale și nominalizarea producției și exportului cu produse din nomenclatorul ministerelor, centralelor și întreprinderilor. Mult mai concret decît în cincinalele anterioare sînt exprimate prin plan asigurarea bazei materiale, sarcinile în domeniul investițiilor etc.

Realizarea programului de dezvoltare economico-socială în perioada 1976—1980 deschide noi perspective în înfăptuirea obiectivelor făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră, accelerînd înaintarea României pe calea civilizației și progresului, a creșterii bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

PROGNOZAREA CERERII DE MĂRFURI

(Urmare în pag. 15)

ratelor asigură o anumită flexibilitate în privința modului cum se manifestă cererea din partea consumatorului. Intensitatea influenței acestor condiții asupra ratei de ajustare depinde însă și de mărimea decalajului dintre stocul de echilibru „S_t^*, și stocul existent la începutul perioadei „S_{t-1}“ Corespunzător unui anumit decalaj, reacția consumatorilor va fi cu atît mai imediată, cu cît condițiile de vînzare în rate sînt mai favorabile pentru cumpărător. Politica privind vînzările în rate și, în mod deosebit, mărimea acontului influențează asupra economiilor pe care consumatorul trebuie să le facă în vederea cumpărării unui bun de folosință îndelungată. Totodată, la nivelul masei cumpărătorilor, politica de vînzare în rate (mai ales cea în privința numărului de rate admis) influențează și asupra raportului dintre sumele care se recuperează de la aceștia într-o perioadă și sumele care urmează a fi recuperate în perioadele următoare.

Dacă notăm cu „R_t“ suma acordată drept credit cumpărătorilor în perioada „t“ pentru cumpărăturile în rate efectuate și cu „P_t“ suma obținută de la aceștia de-a lungul perioadei, în contul debitului existent, putem determina modificarea netă D_t în raportul dintre credit și debit, după cum urmează :

$$D_t = R_t - P_t.$$

Considerăm că „D_t“ influențînd asupra numerarului aflat la consumatori, duce la creșterea puterii de cumpărare și are un rol deosebit asupra ratei de ajustare.

Reflectînd această influență în structura modelului, ipoteza privind procesul de ajustare poate să fie reformulată astfel :

$$S_t - S_{t-1} = K_t\,(S_t^* - S_{t-1}).$$

unde : $K_t = K_0 + K_c \dfrac{D_t}{S_t^* - S_{t-1}}$.

Formularea de mai sus presupune că, pentru o anumită valoare a lui K_c D_t decalajul între S_t și S_{t-1} va fi redus într-o proporție inversă cu mărimea sa. Aceasta se poate explica în parte prin faptul că un decalaj mai mare este, probabil, asociat cu o mai mare incertitudine și risc în privința alocării resurselor financiare de către consumatori pentru bunuri de uz îndelungat, decît în cazul unui decalaj mic.

Obținem astfel următoarea ecuație a cererii pentru un bun de folosință îndelungată :

$$G_t = \frac{K_0}{1 - d/2} S_t^* - \frac{K_0 - d}{1 - d/2} S_{t-1} + {} + S_{t-1} + K_c D_t.$$

Dacă presupunem că într-un anumit caz, trei variabile : x4, x2, și x3 intră ca argumente în funcția stocului de echilibru și că se folosește forma liniară a acesteia, avem :

$$S_t^* = b_0 + b_1Y_1 + b_2Y_2 + b_3Y_3.$$

În final, luînd în considerare cele de mai sus, se definește ecuația finală a cererii, care este :

$$G_t = \frac{K_0}{1 - \dfrac{d}{2}} b_0 + \frac{K_0}{1 - d/2} b_1X_1 + {} + \frac{K_0}{1 - d/2} b_2X_2 + \frac{K_0}{1 - d/2} b_3X_3 - {} - \frac{K_0 - d}{1 - d/2} (S_{t-1}) + K_cD_t.$$

Modelul de mai sus a fost verificat cu rezultate bune la nivel macroeconomic. În acest sens, s-au folosit serii dinamice din perioada 1957—1974 pentru aparate de radio, mașini de cusut, televizoare, frigidere și mașini de spălat. La evaluarea modelelor pentru fiecare caz în parte, s-a urmărit, în primul rînd, în ce măsură rezultatele respective sînt compatibile cu teoria economică. În al doilea rînd, s-au folosit criterii de ordin statistic — evaluarea mărimii autocorelației valorilor reziduale, evaluarea nivelului de semnificație al coeficienților estimați, proporția variației „explicate“ de mulțimea variabilelor independente, eroarea standard a valorilor estimate. În al treilea rînd, modelele au fost analizate și prin prisma calităților de previziune pe care le posedă ; în cadrul unei simulări „ex post“ și a unei simulări „ex ante“ s-au comparat vînzările actuale ale produsului, într-o perioadă oarecare, cu cele calculate pe baza fiecărui model. Totodată, în vederea evaluării performanțelor modelelor considerate în raport cu un model care se bazează pe extrapolarea trendului, s-a folosit o formă a coeficientului lui Theil, care reprezintă un raport între abaterile medii pătratice ale celor două modele comparate.

Rezultatele obținute în urma experimentării practice a modelului ne îndreptățesc să apreciem că utilizarea acestui model dinamic în prognoza pe termen mediu (1—2 ani) a cererii pentru bunuri de folosință îndelungată ar fi deosebit de utilă verigilor care se ocupă de planificarea producției și comercializării unor astfel de bunuri.

Revista
ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 27 din 9 iulie 1976

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Etapă calitativ superioară pe calea înfloririi multilaterale a patriei **(Stere Gioga)** 1
— Planul cincinal 1976—1980. Amplu program de dezvoltare economico-socială a României **(Mihai Marinescu)** 2

O dezvoltare orientată spre creșterea nivelului de trai al populației

— Producția și desfacerea bunurilor de consum **(Emil Niculescu)** 5
— Dezvoltarea zootehniei (ing. **Marin Constantin)** 7
— Perspectivele industriei alimentare (ing. **Petre Sîrbu)** 8
— Dezbatere „R.E." : Extinderea rețelei comerciale (II) 10
— Prestările de servicii (dr. **Ioan Mărculescu** 12

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Prognozarea cererii de mărfuri (dr. **I. Cătoiu)** 14
— Cum organizăm munca în unitățile comerciale? (asist. dr. **Victoria Petre,** conf. dr. **Gavril Horja)** 15

TEORII • IDEI

— Avuția națională și creșterile anuale ale valorii unor elemente componente (I) (dr. **Lucian Turdeanu)** 16
— Problemele creșterii economice în viziunea lui Adam Smith (prof. dr. docent **N. N. Constantinescu)** 18
— Omul — tehnica — mediul. Preîntîmpinarea și înlăturarea poluării mediului natural în România (I) (dr. **Aurel Iancu)** 20
— Școli • curente • economiști. Opinii asupra „creșterii" și „dezvoltării" economice (I) (prof. dr. **I. Bulborea)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Orientări în politica economică a țărilor Americii Latine (I) **(Maria Desmireanu)** 25
— Tendințe • conjuncturi 27
— Conjunctura economiei țărilor capitaliste la încheierea semestrului. Retrospecțiune și anticipări **(I. Pădureanu)** 28
— Mondorama 30
— Curier 31

Coperta I — **Bogdan Stroescu**

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii“

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69 Cod poștal 71 131
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

adas

ADMINISTRATIA ASIGURĂRILOR DE STAT

ASIGURAREA DE ACCIDENTE

Printre formele de asigurare, pe care ADAS le pune la îndemîna cetăţenilor, se află şi „Asigurarea de accidente".

Ea se poate încheia pentru sume fixe sau pentru sume convenite.

Asigurările de accidente pot fi încheiate de orice persoană în vîrstă de la 16 ani împliniţi, indiferent de profesie şi de locul de muncă. Persoanele care realizează venituri din muncă proprie pot încheia asigurări de accidente de la vîrsta de 14 ani. Dintre evenimentele neprevăzute pentru urmările cărora ADAS plăteşte sumele asigurate, amintim : explozia, lovirea, căderea, alunecarea, prăbuşirea de teren, trăsnetul, electrocutarea, arsura, accidentele produse de funcţionarea sau folosirea maşinilor, instrumentelor, sculelor sau armelor, cele întîmplate ca urmare a circulaţiei mijloacelor de transport sau din cauza accidentelor întîmplate acestora etc.

Asigurările de accidente pentru sume fixe (15 000 de lei pentru cazurile de vătămări corporale produse prin accidente) se încheie pe durata de 3 sau 6 luni (în funcţie de profesia asiguratului şi de felul întreprinderii în care lucrează) sau pe durate constituind multiplul acestora, pînă la 2 ani.

Asigurările de accidente pentru sume convenite se încheie pe durate de la 1 an la 5 ani, la alegerea cetăţenilor.

Primele de plată, la ambele forme de asigurare, se stabilesc în funcţie de mărimea sumei pentru care solicitantul doreşte să se asigure, de profesia şi felul unităţii în care acesta lucrează, precum şi de durata contractului (de exemplu : la asigurarea cu sume fixe, primele de plată reprezintă, de regulă, 12 sau 15 lei pe 3 ori 6 luni, putîndu-se încheia pe aceeaşi perioadă şi două sau trei asigurări cu sume fixe ; la asigurarea cu sume convenite, primele de plată reprezintă, de regulă, 1,60 lei pînă la 4 lei pe an, pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată, acestea putîndu-se achita şi în rate).

Asigurările de accidente oferă şi avantajele că, prin aceleaşi poliţe, sînt cuprinse şi bunurile casnice şi gospodăreşti, pentru o sumă asigurată de 5 000 de lei, iar în cazurile de invaliditate permanentă parţială, ca urmare a accidentelor cuprinse în asigurare, suma cuvenită în raport cu gradul de invaliditate permanentă stabilit se plăteşte majorată cu 25%, în limita sumei prevăzute pentru cazul de invaliditate permanentă totală.

De aceste avantaje oferite recent beneficiază şi asiguraţii care au încheiat astfel de asigurări şi sînt în vigoare.

*

Pentru relaţii suplimentare şi pentru încheierea de asigurări, vă puteţi adresa responsabililor cu munca ADAS din unităţile socialiste, filialelor A.C.R., agenţilor şi inspectorilor de asigurare sau oricărei unităţi ADAS.

CENTRALA DE PRELUCRARE A LEMNULUI — BUCUREŞTI

CAMERA DE DORMIT „ALUTUS“

compusă din: dulap cu trei uşi cu corp suprapozabil, pat cu saltea „relaxa“ pentru 2 persoane, noptieră (2 buc.), toaletă, măsuţă şi banchete (2 buc.)

1976 SFP 16

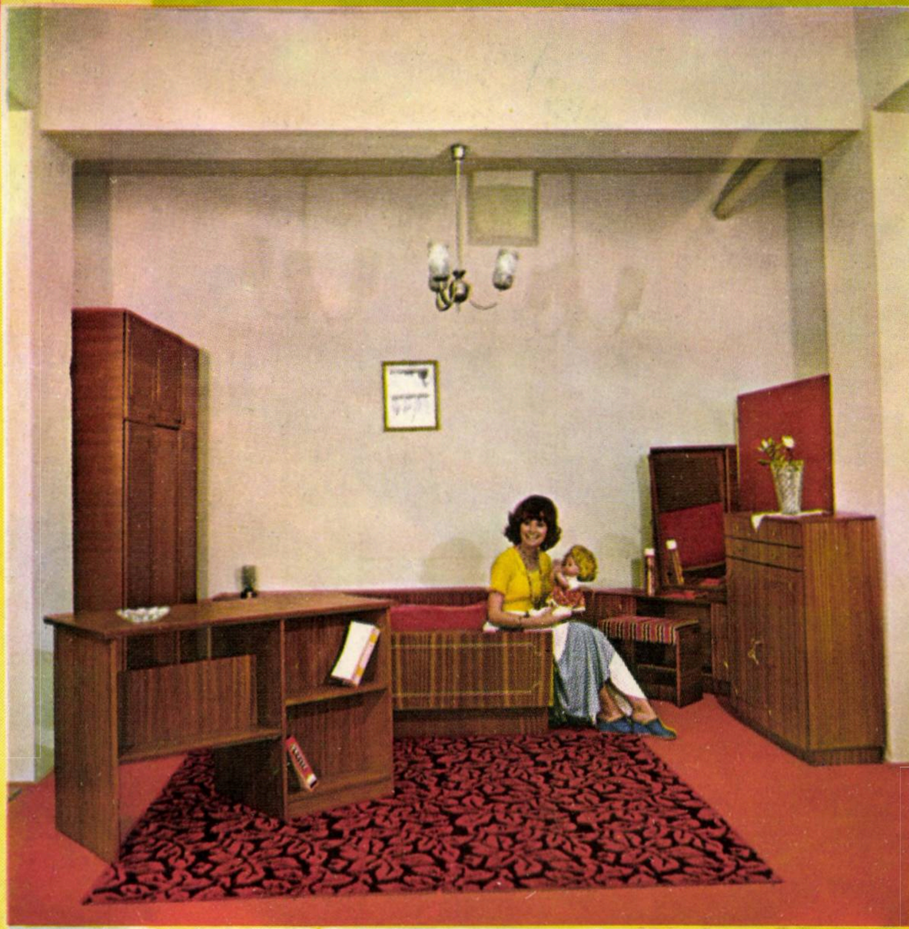

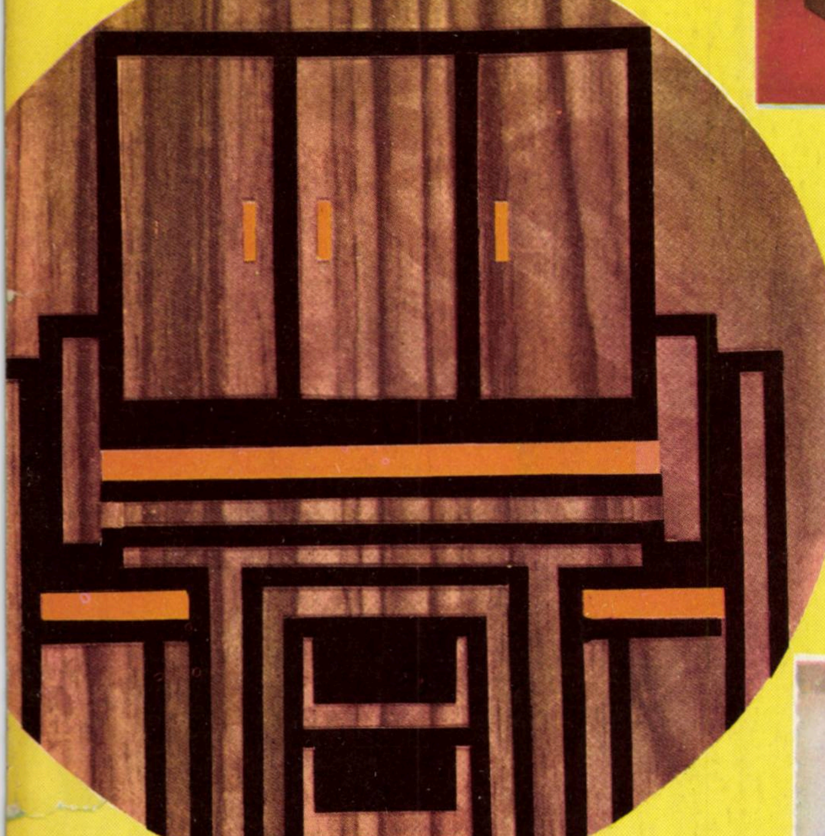

MOBILIER MODERN CU FINISAJ MAT

„ALUTUS“ — titulatura unui program de mobilă care tinde să ofere cumpărătorilor piese de o funcţionalitate complexă. Estetică modernă. Rezistenţă deosebită. Preţ accesibil.

„ALUTUS“ — o mobilă de ultim tip, aflată în producţia de serie la C.P.L. Rîmnicu-Vîlcea.

„ALUTUS“ — o combinaţie care oferă, la cerere, piese singulare sau în combinaţie diversă, după necesităţile spaţiale şi funcţionale.

„ALUTUS“ — realizată din panouri de pal, furnire indigene (stejar, frasin etc) sau exotice, finisaj transparent cu luciu mătăsos.

„ALUTUS“ — mobilier modern, confortabil, rezistent.

CAMERĂ DE TINERET „ALUTUS“

compusă din: dulap cu două uşi, pat cu saltea „relaxa“ pentru o persoană, noptieră, masă de lucru, banchetă, comodă

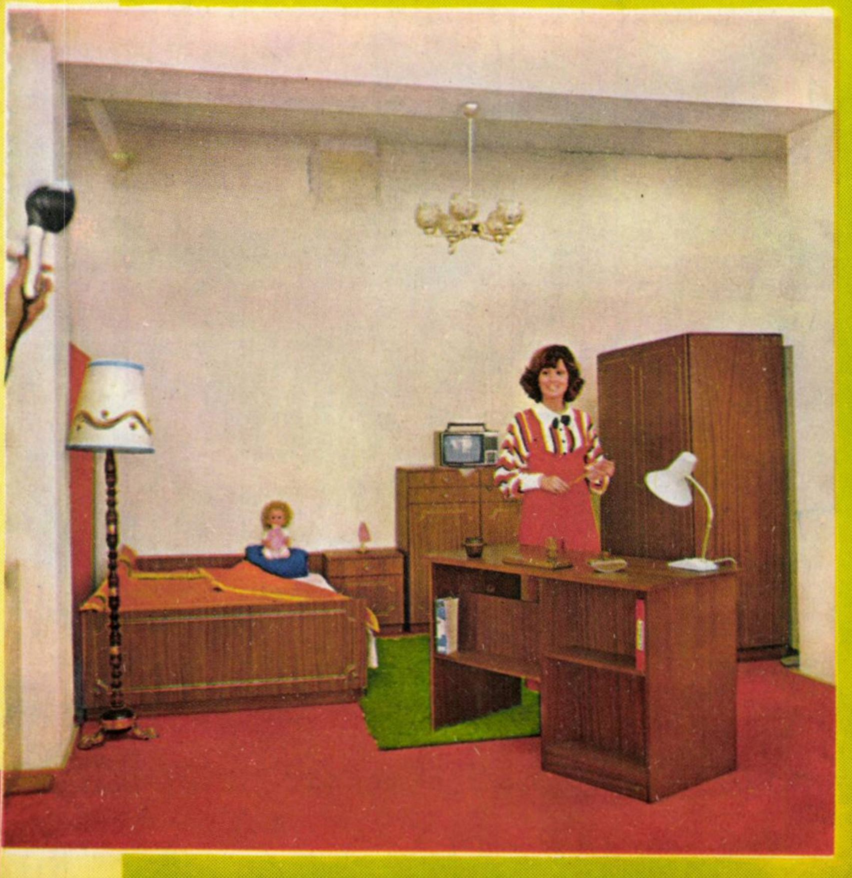

C.P.L. RIMNICU-VÎLCEA

Lei 5

D646
MO

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

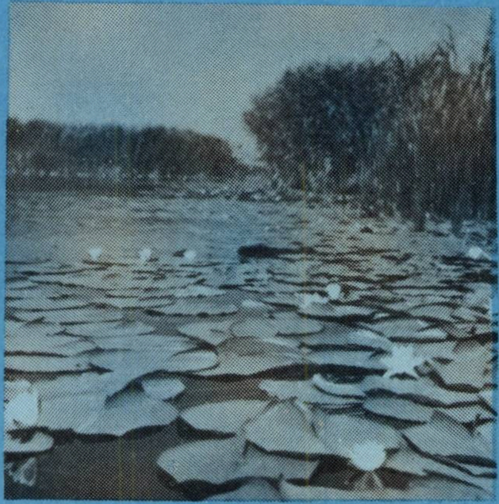

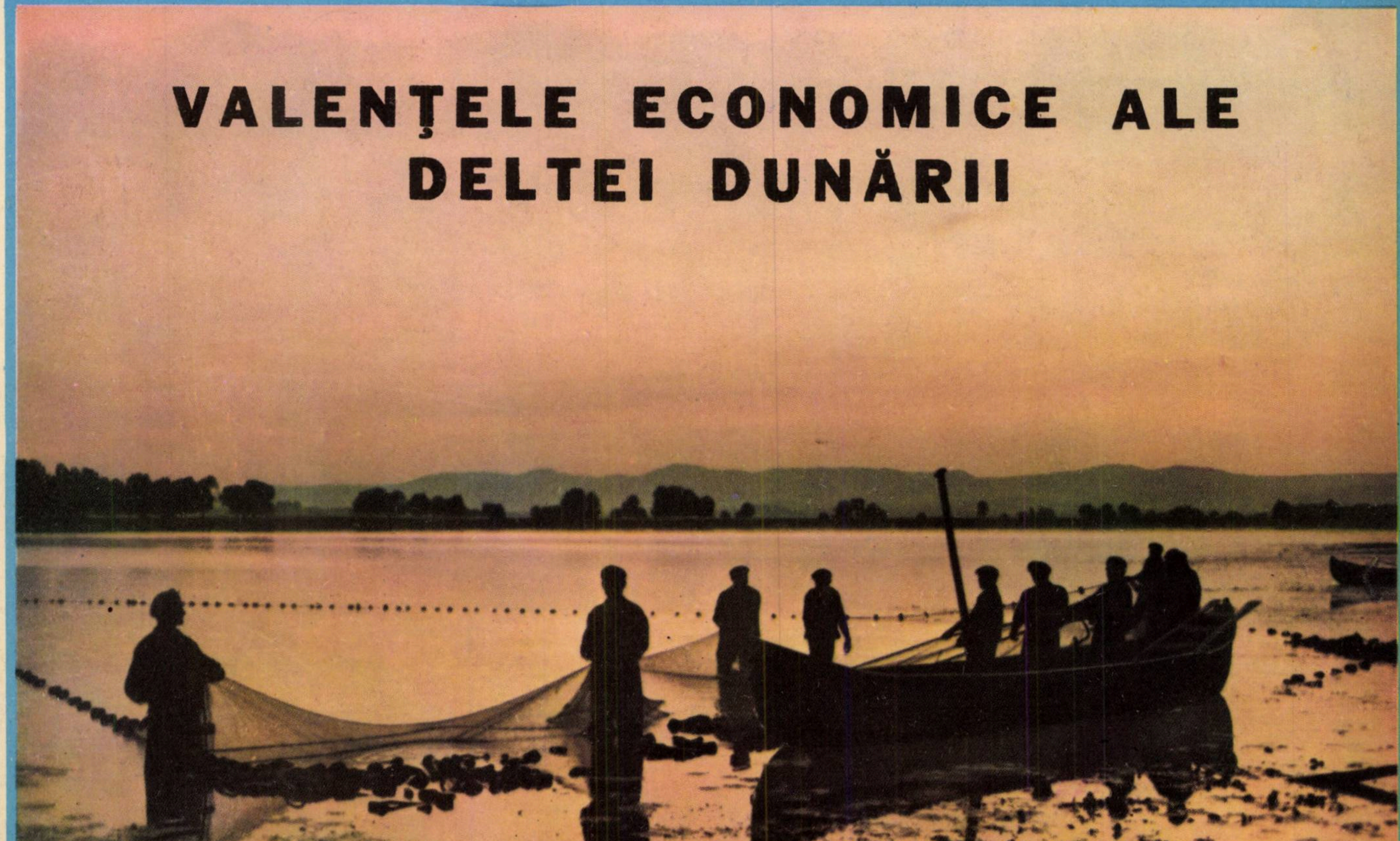

VALENŢELE ECONOMICE ALE DELTEI DUNĂRII

Numărul 28 ● Vineri 16 iulie 1976

FILE DE ISTORIE CONTEMPORANĂ

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județul Constanța

Secretarul general al partidului s-a întîlnit cu cadre de conducere din economie, cu specialiști, cu muncitori și tehnicieni, împreună cu care a examinat și stabilit măsuri eficiente pentru realizarea unor obiective prioritare din domeniul industriei chimice și construcțiilor navale, amplasate la Năvodari și Mangalia.

BINE AȚI VENIT IN ȘANTIERUL NOSTRU
STIMATE TOVARASE NICOLAE CEAUSESCU
MUNCITORI, INGINERI, TEHNICIENI!

Aici, la Năvodari, va fi amplasată o nouă platformă industrială dobrogeană, care va cuprinde un mare combinat petrochimic, o rafinărie, o centrală electrică și de termoficare, precum și un port maritim.

La Șantierul naval din Mangalia, profilat pe realizarea unor vase de tonaje cuprinse între 55 000, și 100 000 t.d.w.

ECONOMIE NATIONALA

CINCINALUL 1976 — 1980: ORIENTĂRI, RITMURI, EFICIENŢĂ

1983

DEZVOLTAREA BAZEI ENERGETICE (I)

ÎNTRE PROBLEMELE complexe ale dezvoltării economiei naţionale în perioada actualului cincinal un loc important ocupă cele ale lărgirii **bazei energetice**, asigurării resurselor de combustibili şi energie necesare, precum şi îmbunătăţirii condiţiilor în care se vor folosi resursele de materii prime, combustibilii şi energia.

Pe măsură ce se dezvoltă industria şi celelalte ramuri ale economiei, cresc necesităţile de energie primară şi de energie electrică. Este limpede că, pe de o parte, sînt necesare eforturi pentru descoperirea de noi rezerve energetice şi dezvoltarea capacităţilor de producţie, prelucrare, transport şi distribuţie a combustibililor şi energiei electrice, iar pe de altă parte, să se aplice la consumatori măsuri potrivite de raţionalizare, folosindu-se tehnici şi tehnologii noi pentru micşorarea consumurilor specifice.

Direcţii prioritare ale sporirii resurselor energetice

CINCINALUL 1976—1980 prevede schimbări radicale atît în ce priveşte folosirea resurselor energetice, cît şi cu privire la raţionalizarea consumurilor, care vor influenţa favorabil şi perspectivele dezvoltării în următorii 10—15 ani. În concordanţă cu creşterea economică şi socială a fost dimensionată şi dezvoltarea corespunzătoare a bazei energetice a economiei, structura resurselor şi a consumului fiind prezentată în tabelele nr. 1 şi 2.

Tabelul nr.1

Structura consumului intern de energie primară

– în procente –

	1975	1980
Industria metalurgică	12	13,5
Industria extractivă	3,3	2,6
Industria chimică (inclusiv materii prime purtătoare de energie)	15	21
Industria construcţiilor de maşini	2,6	2,6
Industria lemnului şi materialelor de construcţii	6,6	5,7
Industria uşoară	2,2	2,2
Producerea de energie termoelectrică	24,5	24,1
Energie hidro (folosită în centrale hidroelectrice)	3,4	4
Alte consumuri în industrie	13,7	9,4
Total industrie	83,3	85,1
Agricultură	3,4	2,9
Transporturi şi telecomunicaţii	4,3	3,9
Consumuri pentru încălzit (locuinţe, localuri, birouri ş.a.)	9	8,1
Total	100	100

Aspectul calitativ care trebuie evidenţiat este acela că se va realiza o **creştere a eficienţei cu care vor fi folosiţi combustibilii şi energia electrică.** În cincinalul 1971—1975, la o creştere a valorii producţiei industriale cu un ritm mediu anual de 13,1% şi a venitului naţional cu 11,2%, a corespuns o creştere medie anuală a consumului intern de energie primară cu 7% şi a consumului de energie electrică de 9,4%. Pentru 1976—1980 se prevede ca, la o creştere a producţiei industriale într-un ritm mediu anual de 10,1—11,2% şi a venitului naţional cu 10—11%, consumul intern de energie primară să crească cu 6,8% iar consumul de energie cu 8,5%.

Dezvoltarea puternică a forţelor de producţie şi a bazei tehnico-materiale, care trebuie să asigure un ritm înalt al producţiei de bunuri materiale, implică transformarea radicală şi perfecţionarea tehnologiilor, modernizarea şi ridicarea nivelului calitativ şi tehnic al producţiei industriale. Problema esenţială, este aceea a asigurării, pe toate căile, a sporirii eficienţei cu care sînt utilizate materiile prime, combustibilii şi energia, ridicarea eficienţei investiţiilor şi a fondurilor fixe. Ca o expresie a îmbunătăţirilor de ordin calitativ preconizate, indicele mediu de consum de energie primară în industrie este prevăzut să scadă cu mai mult de 20% pînă în 1980 faţă de 1975.

Tabelul nr.2

Structura resurselor de energie primară cu care se asigură consumurile interne (inclusiv materia primă pentru industria chimică şi cărbunii cocsificabili pentru industria metalurgică)

– în procente din consumul total intern anual –

	1970	1975	1980
Cărbuni (inclusiv şisturi bituminoase)	16,7	19,7	23,5
Ţiţei	20,5	24,3	34,3
Gaze naturale	55,6	49,1	36,3
Energie hidro	1,7	3,6	4,0
Lemn şi alţi combustibili inferiori	5,5	3,3	1,9
Total consum intern anual	100	100	100

Una din căile principale de economisire a combustibililor, care se exprimă prin ridicarea randamentelor termoenergetice cu care se utilizează purtătorii de energie, o constituie **valorificarea resurselor energetice secundare din industrie.** În acest scop planul prevede sarcini cantitative pe ministere şi pe ani, care conduc la o economie în echivalent energie primară de 6 mil. tone combustibil convenţional în 1976 (4,7 mil. t. c. c. în 1975) şi de 11,5 mil. tone combustibil convenţional la nivelul anului 1980. Consumul total intern de resurse primare energetice va creşte pînă la aproape 110 milioane tone combustibil convenţional în 1980 (inclusiv purtătorii de energie primară folosiţi ca materii prime în industria chimică şi industria metalurgică), iar consumul intern de energie electrică pînă la 77 miliarde kWh în 1980.

În esenţă, planul cuprinde următoarele sarcini fundamentale :

1. **Acoperirea necesităţilor de combustibili şi energie pentru toată economia în măsură cît mai mare posibilă cu resurse primare de energie din producţia internă.** În primul rînd, se vor extinde lucrările de cercetare geologică pentru descoperirea de noi rezerve de combustibili clasici şi substanţe minerale. Vor fi continuate şi extinse lucrările de cercetare pentru descoperirea de noi rezerve de cărbune şi hidrocarburi şi pentru dezvoltarea exploatării zăcămintelor de huilă din Valea Jiului şi de lignit din Oltenia. Totodată, sînt prevăzute extinderea forajului de mare adîncime pentru ţiţei şi gaze şi începerea lucrărilor de foraj pe platforma continentală a Mării Negre.

În cadrul resurselor primare energetice se vor pune în valoare, cu prioritate, cărbunii, energia hidro şi energia nucleară, prezervîndu-se hidrocarburile pentru a fi folosite într-o perioadă cît mai lungă de timp, ca materii prime pentru industria chimică. Producţia de cărbuni va creşte de la 27 milioane tone nete în 1975 la cel puţin 56,5 milioane tone în 1980, ceea ce va conduce la creşterea accentuată a ponderii cărbunilor în resursele primare de energie. Începînd din acest cincinal, se vor pune în valoare, pentru folosinţe energetice, şisturile bituminoase din zona Anina — Oraviţa, construindu-se în acest scop o centrală termoelectrică, de concepţie românească, cu o putere de aproape 1 000 MW.

2. **Valorificarea în condiţii economice optime a cărbunilor cu puteri calorifice scăzute** (lignit, şisturi bituminoase şi huile inferioare rezultate din spălătoriile din Valea Jiului). Pentru

atingerea acestui obiectiv vor fi construițe și puse în funcțiune centrale termoelectrice funcționînd cu cărbuni însumînd o putere instalată de 4 225 MW (aproape 60% din totalul puterii noi care se construiește în anii 1976—1980). De asemenea, în anii actualului cincinal se vor realiza lucrări de construcții în centrale termoelectrice care vor asigura punerea în funcțiune în perioada 1981—1985 a încă unei puteri pe cărbuni de cel puțin 3 580 MW. Puterea nouă prevăzută a fi instalată în termocentralele cu turbine de abur de condensație va fi realizată cu grupuri de mare putere unitară (330 MW) și va fi concentrată în centrale cu capacități mari de producție (2 000—2 500 MW), pentru a se putea obține o scădere importantă a investițiilor specifice, a consumurilor specifice de combustibili și a cheltuielilor anuale de exploatare.

Structura puterii noi ce se va instala în anii 1976—1980, determinată de resursele de energie primară ce vor fi folosite în centralele electrice, este următoarea :

TOTAL din care:	**7 155 MW**	**100** %
— în centrale hidroelectrice	1 743 MW	24,4
— în centrale termoelectrice pe cărbuni (inclusiv pe șisturi bituminoase)	4 225 MW	59,2
— în centrale pe resurse energetice secundare recuperate	250 MW	3,4
— în agregate cu cazane pe păcură (la centrale existente în curs de extindere)	937 MW	13

3. **Continuarea acțiunii de înfăptuire a programului de amenajări hidroenergetice pe Dunăre și pe rîurile interioare.** Aceasta va necesita construirea și punerea în funcțiune în anii 1976—1980 a unor centrale hidroelectrice cu o putere de 1 743 MW, în aceeași perioadă realizîndu-se lucrări de construcții într-un volum care să asigure punerea în funcțiune în cincinalul 1981—1985 încă a unei puteri în centrale hidroelectrice de cel puțin 2 760 MW. La nivelul anului 1985 se prevede a se ajunge la punerea în valoare a cel puțin 83% din potențialul hidroenergetic economic amenajabil, iar pînă în 1987 la valorificarea integrală a acestui potențial (graficul nr. 1).

4. **Efectuarea de lucrări, în anii 1976—1980, pentru construirea de centrale nuclearoelectrice, necesare pentru a se asigura punerea în funcțiune în anii 1981—1985 a unei puteri de 1 800—2 000 MW în asemenea centrale.**

Schimbări în structura formelor de energie primară folosite

PE BAZA LUCRĂRILOR care se vor realiza în acest cincinal, se va schimba radical structura formelor de energie primară folosite pentru producerea energiei electrice. La nivelul anului 1980, mai mult de două treimi din energia electrică va fi produsă în centrale hidroelectrice și centrale termoelectrice funcționînd cu cărbuni inferiori și cu resurse secundare recuperate din instalații industriale (tabelul nr. 3).

Producerea combinată de energie electrică și termică în centrale electrice de termoficare constituie o soluție foarte eficace de realizare de economii la nivelul întregii țări: de 23—26% la valorile de investiții, 20—24% la cheltuielile anuale de producție și reduceri de 15—20% la consumurile efective de combustibili, față de producerea acelorași cantități de energie electrică și termică în instalații separate, cu cazane și, respectiv, cu grupuri generatoare cu turbine de condensație.

Ținîndu-se seama de avantajele economice importante pe care le prezintă această soluție, mai mult de 1 160 MW din puterea nouă ce se instalează în centrale termoelectrice în acest cincinal (22%) se va realiza cu agregate de termoficare. Este prevăzută, de asemenea, **extinderea termoficării industriale și urbane**, amplasîndu-se mari consumatori de energie termică din industrie lîngă centrale electrice de termoficare.

În ceea ce privește încălzirea locuințelor urbane, termoficarea ocupă, din ce în ce mai mult, un loc important. Din cele 2.83 milioane de locuințe existente în municipii și orașe în anul 1975, mai mult de 40% aveau asigurată încălzirea din rețele publice de termoficare urbană (466 mii locuințe) și din rețele termice locale alimentate din centrale termice de zonă, de cvartal și de bloc (678 mii locuințe). Prin măsurile prevăzute în planul cincinal 1976—1980 referitoare la dezvoltarea încălzirii centralizate urbane și a termoficării, aceste procente cresc : în 1980 mai mult de 55% din totalul locuințelor urbane vor fi încălzite centralizat, din care 21% prin racordare la rețele de termoficare (cel puțin 755 mii locuințe) și 34% (1 254 mii locuințe) din rețele publice alimentate din centrale termice locale echipate cu cazane moderne.

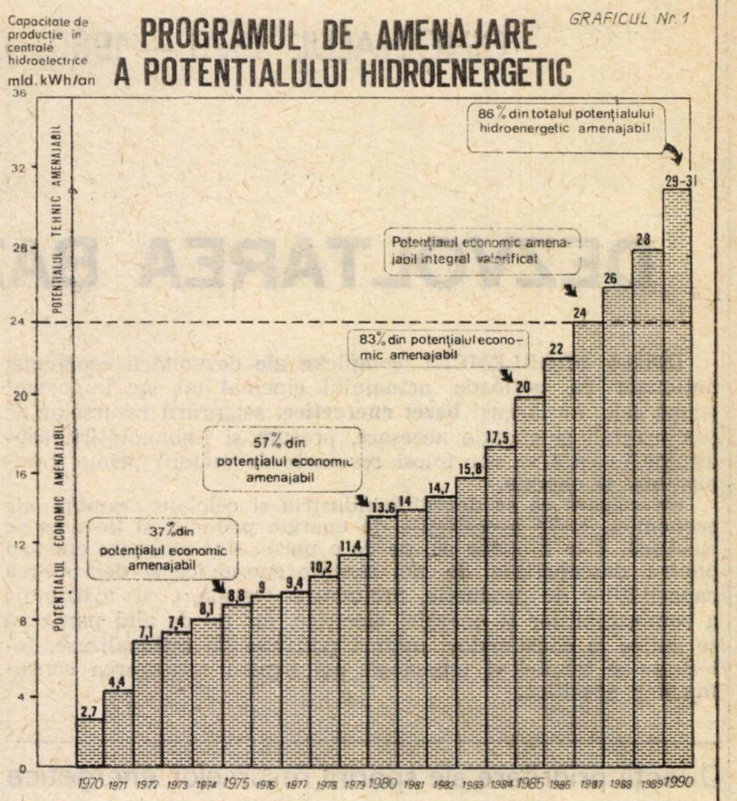
GRAFICUL Nr. 1

PROGRAMUL DE AMENAJARE A POTENȚIALULUI HIDROENERGETIC

Structura puterii instalate în centrale electrice corespunde formelor de energie primară care se alocă pentru producerea energiei electrice și ale căror componente se schimbă radical în următorii 10 ani. La nivelul anului 1975 puterea care funcționa cu hidrocarburi reprezenta 49% din puterea totală instalată ; în 1980 puterea agregatelor cu cazane pe gaze și păcură va reprezenta 34%, urmînd să scadă în 1985 la numai 12% din totalul puterii instalate în centrale electrice. Prin concentrarea puterii în centrale electrice mari, folosirea de agregate energetice cu puteri unitare din ce în ce mai mari, dotate cu cazane de abur cu parametri tehnici foarte ridicați, care țin pasul cu nivelul tehnic mondial, prin perfecționarea continuă a exploatării instalațiilor și ridicarea cunoștințelor profesionale ale cadrelor, s-a putut obține, în precedenții 10 ani, o scădere accentuată a consumului specific de combustibili pe kWh.

Sistemul electroenergetic național de transport și distribuție de energie electrică a fost transformat structural prin crearea suprarețelei de foarte înaltă tensiune de 220 kV și 400 kV, care cuprinde într-un singur ansamblu energetic tot teritoriul țării. El cuprinde astăzi mai mult de 320 mii km de circuite trifazice în rețele aeriene și subterane, din care 23 mii de km linii de transport de 110—220—400 kV. În concordanță cu creșterea puterii instalate în centralele și stațiile electrice de transformare este prevăzută dezvoltarea în anii 1976—1980 atît a liniilor electrice de transport, cît și a rețelelor de distribuție.

Tabelul nr.3

Structura producției de energie electrică

- în procente -

	1975	198o	1985
In centrale hidroelectrice	17	18,4	2o,7
In centrale nuclearoelectrice	-	-	7,3
In termocentrale pe bază de cărbuni	29,4	44	57,6
In termocentrale pe gaze și păcură	52	33	8,7
Pe resurse secundare energetice	1,6	4,6	5,7
Total energie electrică	1oo	1oo	1oo

În scopul reducerii pierderilor tehnologice de energie electrică în linii și rețele electrice, precum și pentru micșorarea costului transportului energiei de la centralele electrice la centrele principale de consum, se amplifică programul de ridicare a nivelului tensiunilor de transport și distribuție. Creșterea puterilor transportate în sistemul interconectat face necesară, pentru a se micșora pierderile tehnologice, trecerea la nivelul de tensiune de 400 kV într-o mare parte a rețelei de linii de foarte înaltă tensiune și construirea de noi linii de 220 kV și 400 kV. Sînt elaborate, de asemenea, programe care vizează dezvoltarea și modernizarea rețelelor electrice județene și orășenești de distribuție, precum și ridicarea nivelului tensiunilor pentru asigurarea, pe de o parte, a alimentării consumatorilor cu un grad ridicat de siguranță, iar pe de alta, pentru micșorarea pierderilor de energie.

ing. Ioan V. HERESCU

PLAN ● ANGAJAMENTE

DINAMICI ACCELERATE ALE PRODUCTIVITĂŢII MUNCII PE ŞANTIERE

SPORIREA accelerată a „densităţii“ peisajului industrial românesc în acest cincinal are ca cerinţă deosebit de importantă, pe fiecare şantier, desfăşurarea întregii activităţi cu o productivitate înaltă, materializată în punerea în funcţiune, la termen sau în devans, a noilor capacităţi de producţie. Creşterea permanentă şi în ritm ridicat a productivităţii muncii — bază trainică a îndeplinirii şi depăşirii prevederilor din planul de investiţii al economiei naţionale — trebuie de altfel să reprezinte un obiectiv prioritar pentru întreg complexul de factori al căror punct comun îl reprezintă noile obiective : beneficiarii, furnizorii de utilaje tehnologice şi materii prime, proiectanţii, constructorii — antreprenori generali şi cei din subantrepriză etc. În acest număr prezentăm activitatea pe care o desfăşoară una dintre cele mai importante subantreprize de specialitate — Trustul de instalaţii şi automatizări Bucureşti.

Depăşiri valorice ale planului. Dar punerile în funcţiune?

COLECTIVELE de constructori de pe şantierele trustului execută lucrări de instalaţii electrice, automatizări, încălziri centrale, ventilaţii şi climatizări la noile obiective industriale aparţinînd în special chimiei, metalurgiei şi construcţiei de maşini. În primul semestru al acestui an, planul de lucrări de construcţii-montaj, ale cărui prevederi sînt cu peste 15% mai mari faţă de anul trecut, a fost îndeplinit — pe ansamblul trustului — în proporţie de 100,5%.

În ce priveşte eficienţa activităţii desfăşurate, se cere menţionat faptul că **nivelul planificat al productivităţii muncii** (în creştere cu peste 10% faţă de anul trecut), **a fost realizat în primele 6 luni a.c. în proporţie de 101%**, iar cheltuielile maxime la 1 000 lei producţie marfă s-au situat cu 5 lei sub sarcina planificată. Asemenea acţiuni au contribuit la dobîndirea — în această perioadă — a unui beneficiu peste plan de circa 1 700 000 lei. În ansamblul acestor rezultate, o contribuţie substanţială au adus în special şantierele trustului situate în Craiova, Săvineşti, Brazi, Slatina. (tabelul).

Prin eforturile comune ale colectivelor de pe şantiere, în această perioadă au fost **puse în devans în funcţiune :** o extindere de capacitate pentru fire bumbac la Filatura de fire bumbac Drăgăneşti-Olt, extinderea Atelierului mecanic de zonă privind producţia pieselor de schimb la Slatina etc. Totodată, au fost **predate la termen** beneficiarilor alte capacităţi ca de exemplu : cea de la întreprinderea „Ceahlăul“ Piatra Neamţ, o instalaţie de alimentare cu apă la Combinatul de fire şi fibre sintetice-Săvineşti, Întreprinderea de uscat furaje verzi Nădlac, dezvoltarea etapa a IV-a la Întreprinderea de produse cărbunoase-Slatina etc.

Alături de realizările bune se cere menţionat faptul că **din totalul celor 15 noi capacităţi ce trebuiau puse în funcţiune în semestrul I cu concursul Trustului de instalaţii şi automatizări, au fost respectate termenele planificate de predare către beneficiari numai la 9 dintre ele.** Ce s-a întîmplat în celelalte cazuri ?

Realizările obţinute în semestrul I a.c.

– în procente, faţă de plan –

	Producţia finită de construcţii-montaj	Productivitatea muncii	Puneri în funcţiune (număr de capacităţi)	
			Plan	Realizat
Santierul nr.2-Săvineşti	102	107	3	3
Santierul nr.5-Brazi	105	108	–	–
Santierul nr.11-Slatina	107	109	4	3
Santierul nr.7-Craiova	102	103	2	–
Total trust	100,5	101	15	9

Cîteva întrebări despre o anume optică privind specializarea

DESIGUR, reţin atenţia în primul rînd exemplele cele mai semnificative. Este vorba, astfel, de restanţele înregistrate în ce priveşte realizarea unor obiective de investiţii privind extinderea mecanizării, al căror beneficiar este întreprinderea „Impex“-Constanţa, la care **amplasamentul a fost predat cu o întîrziere** de 4—5 luni de către beneficiar (din cadrul M.I.Ch.). În acest fel, cu toate eforturile depuse de către constructori (Trustul de construcţii industriale-Constanţa) stadiile fizice ale lucrării sînt în mare întîrziere. Ca urmare „depăşiri în lanţ“ de termene s-au înregistrat şi în activitatea trustului analizat.

În alte cazuri, restanţele în punerea în funcţiune au fost generate de unele **întîrzieri în asigurarea la vreme a utilajelor tehnologice necesare.** Asemenea situaţii se regăsesc în cazul turnătoriei de fontă Băileşti, a unor noi capacităţi din cadrul Întreprinderii de îngrăşăminte complexe-Craiova etc.

În fine, alte probleme sînt generate de unele **greutăţi intervenite în procesul de aprovizionare** cu materiale de construcţii necesare. Astfel, se întîlnesc multe piedici în procurarea, prin bazele judeţene de aprovizionare tehnico-materială (BJATM-uri), a cablurilor de compensaţie, a cablurilor de semnalizare (produse de Întreprinderea de cabluri şi materiale electroizolante Bucureşti), a **fitingurilor Panzer** (produse de întreprinderea de industrie locală „Partizanul“-Rîmnicu Sărat). La rîndul lor, însă, nici bazele nu primesc asemenea materiale, deoarece furnizorii, pe considerentul că reprezintă produse mărunte, de valoare unitară scăzută, preferă să nu livreze asemenea materiale în bazele de aprovizionare şi să plătească penalizări. O asemenea optică trebuie în întregime schimbată ; ceea ce pare un „lucru mic“ pentru furnizor, poate ţine în loc şi împiedica realizarea la termen a unei investiţii de mai multe milioane.

Există, desigur, şi alte cauze. Şi totuşi, „problema nr. 1“ pentru activitatea desfăşurată în ultimul timp de către Trustul de instalaţii şi automatizări este — aşa cum au subliniat specialiştii din cadrul acestei întreprinderi — **realizarea unei mai adecvate corelări între adevărata şi întreaga capacitatea disponibilă existentă şi volumul şi structura lucrărilor pe care trebuie să le execute.** Despre ce este vorba ?

Aşa după cum se ştie, pentru realizarea lucrărilor propriu-zise de construcţii şi a unor activităţi de montaj necesare edificării noilor obiective au fost create şi acţionează unităţi de construcţii specializate. În afara lor, au fost create unele întreprinderi cu caracter special (cum este şi trustul analizat), destinate executării unor lucrări de montaj strict specializate : instalaţii electrice, automatizări ş.a. Criteriul care a stat la baza unei asemenea structurări şi a împărţirii activităţilor a fost desigur tocmai acela al creşterii productivităţii muncii prin specializare. Ce se constată însă în practică ?

Constructorul şi-a format şi el nuclee care „atacă“ numeroase lucrări de

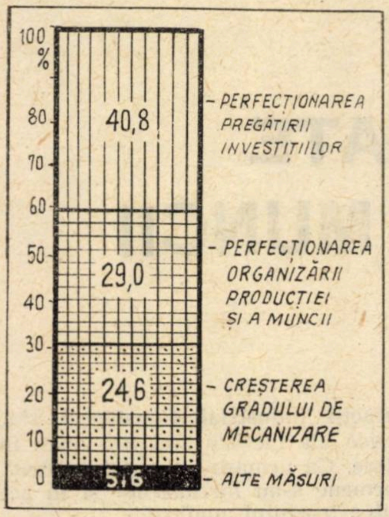

Acțiuni și grupe de măsuri preconizate în 1976 și influența lor asupra creșterii productivității muncii

instalații-montaj specializate. Desigur, o asemenea acțiune este bine venită acolo unde gradul de specializare a lucrărilor de instalații-montaj nu este prea ridicat și unde executarea unor asemenea operații nu impietează asupra nivelului productivității muncii la respectivele lucrări (cum sînt, de exemplu, lucrările de instalații la grupurile sociale sau la organizările de șantiere). Așa cum au subliniat interlocutorii noștri, însă, în ultimii ani se constată **o deplasare evidentă a unor trusturi de construcții industriale către inglobarea în activitatea lor a unui volum tot mai însemnat de lucrări de instalații-montaj specializate.**

Desigur, cauzele pot fi multiple. Merită însă precizat faptul că lucrările de montaj-instalații au în general o productivitate substanțial mai mare decît acelea de construcții propriu-zise. Mult mai „ușor“ se realizează milionul de lei producție la montaj, cînd se lucrează cu subansamble și utilaje de valori mari decît în turnarea betoanelor sau săparea șanțurilor, spre exemplu...

O asemenea situație generează cîteva întrebări : ● Cum se fructifică avantajul specializării cînd două întreprinderi diferite se ocupă de aceeași activitate ? ● Cu ce productivitate și la ce nivel calitativ se pot realiza de către o întreprindere cu profil de lucrări de construcții, operațiuni înalt specializate de lucrări de instalații-montaj ? ● Ce avantaje și calcule de eficiență pot justifica o asemenea orientare ?

Desigur, pentru a oferi un răspuns cît mai complet la asemenea întrebări generate de realitatea de pe șantiere, așteptăm și opiniile cititorilor noștri.

Perspectiva și prioritățile ei

ÎN CINCINALUL 1976—1980, indicatorul productivității muncii cunoaște în întreg sectorul de investiții-construcții creșteri substanțiale de la an la an. Pentru îndeplinirea și depășirea acestor prevederi a fost adoptat și în cadrul Trustului de instalații și automatizări un program complex de acțiune defalcat pe ani. Pentru anul 1976, de exemplu, în vederea realizării sarcinii planificate de creștere a productivității muncii, măsurile adoptate și acțiunile întreprinse au vizat cu prioritate anumite domenii (graficul) :

— **perfecționarea pregătirii producției** a reprezentat o primă direcție de acțiune. În acest sens s-a acționat și se va acționa în continuare pentru ca printr-o mai bună colaborare cu proiectantul să poată fi introduse în proiecte — într-o măsură tot mai mare — unele soluții constructive elaborate în cadrul trustului menite să conducă la o creștere mult mai substanțială a gradului de industrializare a lucrărilor, față de soluțiile clasice (executarea capetelor terminale și a mufelor de joncțiune pentru cablurile de joasă și înaltă tensiune pe bază de rășini epoxidice, fixarea aparatelor și instalațiilor cu dibluri prin autofrezare etc.) ;

— **elaborarea și aplicarea unor noi tehnologii de confecționare și montaj a instalațiilor** reprezintă o altă categorie de preocupări, cu influențe directe în ridicarea productivității muncii. Prin folosirea unor asemenea procedee se vor economisi în acest an, la confecționarea tubulaturii de ventilație de exemplu, 0,5 om ore/m^2 ; prin folosirea unor adezivi speciali la fixări în locul fixării cu dibluri se vor realiza economii de 12250 om ore pe an ș.a. ;

— **extinderea tipizării** (la tehnologii și produse) face de asemenea obiectul acțiunilor întreprinse în acest an în cadrul trustului. Se urmărește, în acest sens, creșterea operativității în acțiune prin introducerea în fabricație și montaj a unei game restrînse (2—3 tipuri) de prefabricate electrice care să permită reducerea gamei actuale (8 tipuri), ceea ce conduce la creșterea specializării și reducerea manoperei de montaj. Se are în vedere, de asemenea, extinderea procedeelor de fixare moderne pe construcții metalice și betoane, precum și extinderea utilizării profilelor ușoare de instalații și eliminarea din consum a profilelor clasice. Astfel, se apreciază că din 900 t de profile clasice, cîte se utilizează pe an, 700 t pot fi înlocuite cu profile ușoare, cu economii însemnate de manoperă și metal.

Bogdan PĂDURE

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Contractarea producției-marfă pentru semestrul II 1976

PENTRU REALIZAREA exemplară a sarcinilor de plan, in cantitățile și calitățile prevăzute, este necesar ca întreprinderile, centralele industriale și ministerele să creeze condiții pentru buna desfășurare a producției și a livrărilor planificate. În acest sens, o mare importanță are asigurarea bazei tehnico-materiale, și în cadrul ei, a acțiunii de încheiere a contractelor economice.

Din analiza situației la începutul lunii iunie a.c. reiese că in acțiunea de contractare a producției marfă planificată pe semestrul II 1976, existau unele rămineri in urmă atit la produsele destinate lucrărilor de investiții și activității de producție — exploatare , cit și la cele destinate fondului pieței. Astfel, producția marfă planificată pe semestrul II era contractată în proporție de 82.1% pe total, din care 79.6% la producție, 91.3% la investiții, 94 5% la fondul pieței. Cele mai mari nerealizări se localizau la producția M.I.M. (31.5% pe total, din care 53 8% la investiții, 36.3% la fondul pieței, 26 7% la producție-exploatare), la M.I.U. (77.8% pe total, din care 73 9% la producție-exploatare, 88,4% la fondul pieței, 94% la investiții), la M.A.I.A. (88% pe total din care 89,1% la producție-exploatare, 96,8% la fondul pieței) și la M.I.C.M. (89% pe total, din care 90,3% la producția-exploatare, 92,6% la investiții, 92,7% la fondul pieței). Dealtfel, nici contractarea producției marfă planificată pe trimestrul III 1976 nu se afla într-un stadiu satisfăcător, cu excepția producției M.M.P.G. destinată investițiilor și producției-exploatării, care era contractată integral. Cu o lună înainte de începerea semestrului II, la un număr de 199 intreprinderi proporția contractării se prezenta sub 75% față de planul producției marfă a trimestrului, III, dintre care menționăm : Întreprinderea de șuruburi Mediaș, C.S. Galați, C.S. Hunedoara, Întreprinderea „Laromet“, Întreprinderea de materiale de construcții „Cesasom“, Întreprinderea de încălțăminte și pielărie din București etc.

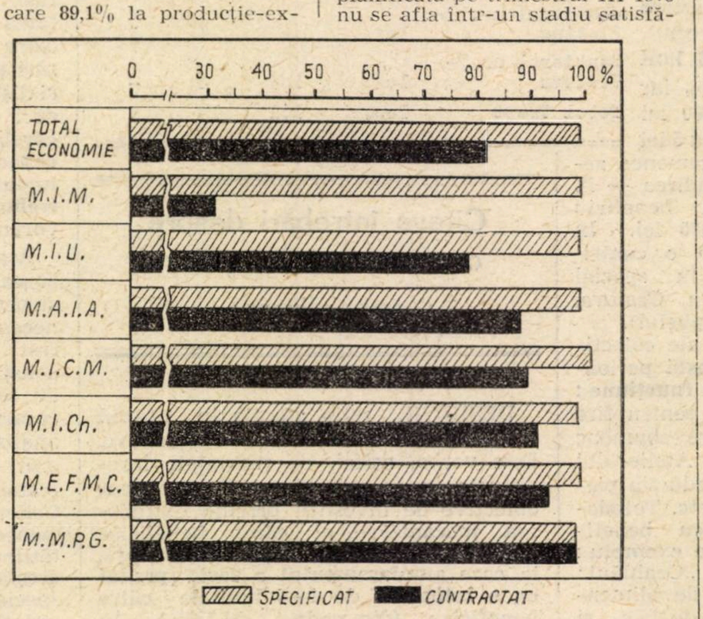

Gradul de acoperire cu contracte a producției marfă planificată pe semestrul II — 1976, situație existentă la începutul lunii iunie 1976

Din datele operative reiese că, la inceputul lunii iulie a.c., situația arătată s-a îmbunătățit intr-o oarecare măsură. Se impune totuși intensificarea în continuare a preocupării privind contractarea întregii producții a semestrului II 1976, pe toate destinațiile sale, atit din partea centralelor industriale și ministerelor beneficiare, cît și din partea celor furnizoare, spre a se evita influențele nefavorabile asupra realizării sarcinilor de plan din lipsa materiilor prime sau a materialelor necontractate la timp. Totodată, este necesar a se acorda toată atenția livrării către fondul pieței a întregii cantități de marfă in sortimentele și calitățile planificate.

INVESTIGAŢIE „R. E."

O corelaţie de bază a eficienţei producţiei agricole

CHELTUIELI DE PRODUCŢIE — RANDAMENTE (II)

● Un factor redutabil al eficienţei producţiei agricole : calitatea produselor ● Diferenţe de milioane rezultate din calitate ● Amplitudini extrem de mari între veniturile nete. Cui se datoresc ? ● Semnificaţiile unei corelaţii : randamente — retribuţie ● Calculul preţului de cost — un instrument valoros de analiză şi decizie.

PUBLICĂM în acest număr partea a doua a concluziilor desprinse din analiza economico-financiară efectuată în 11 cooperative agricole de producţie din judeţul Dolj. În prima parte („Revista Economică" nr. 26, din 2 iulie a.c.) analiza a cuprins : influenţa calităţii lucrărilor agricole asupra randamentelor, costurilor şi eficienţei producţiei ; corelaţia dintre modernizarea bazei tehnico-materiale şi eficienţa producţiei, raportul dintre ritmul de creştere a cheltuielilor materiale şi ritmul de creştere a producţiei agricole.

Ca material documentar-informativ din cele 11 C.A.P., în prima parte au fost publicate : nivelul producţiilor medii la hectar, nivelul comparativ al preţului de cost şi structura preţului de cost în 1975 la grîu, porumb boabe şi sfeclă de zahăr.

Relaţia calitate-valorificare

UTILIZAREA raţională a factorilor de producţie (pămîntul, forţa de muncă, investiţiile, mijloacele mecanizate, îngrăşămintele, apa, seminţele etc.) are un rol hotărîtor în reducerea preţului de cost. Totodată, calitatea producţiei, valorificarea în condiţii cît mai bune a produselor agricole contribuie, direct sau indirect, în măsură însemnată la creşterea eficienţei producţiei agricole.

În condiţiile stabilităţii preţurilor de preluare a producţiei agricole, a cunoasterii din timp a diferenţelor de preţ rezultate din diferenţele de calitate, efectul calităţii asupra rentabilităţii este cu atît mai mare. Cunoscînd din timp condiţiile de preluare — calitatea producţiei, preţul de livrare — fiecare unitate agricolă poate adopta măsuri în consecinţă, care trebuie avute în vedere de la semănatul pînă la depozitarea recoltei.

Prima concluzie care se desprinde din investigaţia noastră este că cele trei culturi, în cele 11 cooperative agricole, sînt rentabile. Dar, preţul de valorificare diferă substanţial. Să luăm de exemplu preţul de valorificare a grîului în cele 11 cooperative agricole, în 1975. Cooperativa agricolă Tunarii Vechi a livrat producţia la un preţ mediu de circa 70% din cel realizat de C.A.P. „Viaţă Nouă" din cadrul aceluiaşi consiliu intercooperatist. Faptul că patru din cele cinci cooperative agricole din consiliul intercooperatist Poiana Mare (cu excepţia C.A.P. Desa) cultivă grîu în condiţii de irigare, nu are nici o semnificaţie din punctul de vedere al preţului de valorificare (tabelul alăturat). Diferenţele (dacă ţinem seama că preţurile sînt aceleaşi pentru toate coperativele situate în aceeaşi zonă) se datoresc deosebirilor de calitate ; cu cît producţia este de o calitate mai bună, fără impurităţi, cu o greutate hectolitrică mai mare, cu calităţi de panificaţie superioare, cu atît preţul de valorificare este mai ridicat. Rezultă de aici că **diferenţele de preţ justifică, din punct** de vedere economic, cheltuielile efectuate în perioada de întreţinere şi recoltare. (Nu de puţine ori întîlnim lanuri de grîu, aparţinînd unor unităţi agricole vecine, cu grad diferit de îmburuienare. Aceasta face ca la recoltare şi la livrarea producţiei să existe diferenţe de calitate. Şi, cum din tehnologiile moderne operaţia de plivire a dispărut, iar cantitatea erbicidelor este uneori insuficientă, rămîne în sarcina cadrelor de răspundere din fiecare unitate agricolă să ia decizia optimă în ce priveşte executarea unor operaţii care au ca efect îmbunătăţirea calităţii producţiei).

Dacă diferenţa dintre preţul maxim şi cel minim de valorificare a unei tone de grîu, la cooperativele analizate, este de peste 570 lei, la porumb este cu mult mai mică : de circa 200 lei, ceea ce înseamnă că influenţa calităţii producţiei este cu mult mai mare la grîu decît la porumb. Pentru economia cooperativelor agricole investigate nu trebuie subestimată însă această diferenţă, în sensul de a nu acorda toată atenţia necesară calităţii producţiei la porumb. Multe din cooperativele analizate realizează venituri mari numai pe seama preţului de valorificare — mai bun — atît la grîu, cît şi la porumb. De exemplu, G.A.P. Gîngiova a realizat prin valorificarea mai bună a unei tone de grîu — în comparaţie cu C.A.P. Tunarii Vechi — circa 364 lei/t şi 321 lei/t, în comparaţie cu C.A.P. Desa, la porumb.

Această concluzie este valabilă şi în cazul producţiei de sfeclă de zahăr. La această cultură, datorită producţiilor medii la hectar ridicate, venitul realizat din sporul de preţ pe tona de produs ca rezultat al unei calităţi superioare îl poate depăşi pe cel obţinut la celelalte culturi. Diferenţele la preţul de livrare la sfeclă de zahăr sînt influenţate în mare măsură de perioada de recoltare (cu cît se ţine mai mult seama de conţinutul de zahăr acumulat de plantă, cu atît producţia va fi valorificată mai bine). Spre exemplu, C.A.P. Bîrza, valorificînd o producţie de peste 11 000 tone de sfeclă de zahăr, a realizat un venit net de peste 1,8 milioane de lei.

Diferenţe relative şi absolute între nivelele a doi importanţi indicatori economici: valoarea producţiei şi venitul net pe unitatea de produs în 1975 (1oo,o=nivelul minim de valorificare a producţiei)

	Cooperativa agricolă	Grîu		Porumb		Sfeclă de zahăr	
		Valoarea producţiei (%)	Venitul net (lei/t)	Valoarea producţiei (%)	Venitul net (lei/t)	Valoarea producţiei (%)	Venitul net (lei/t)
Consiliul intercooperatist Poiana Mare	Viaţă Nouă	144,3	254	1o5,o	454	114,1	98
	Timpuri Noi	1o2,4	291	1o5,9	677	1oo,o	23
	Inainte	113,2	644	1o8,7	752	138,o	16o
	Tunarii Vechi	1oo,o	316	1o5,o	553	114,1	85
	Desa	1o1,7	176	1oo,o	296	114,8	11o
Consiliul intercooperatist Valea Stanciului	Comoşteni	1oo,1	117	1o6,8	418	1o9,5	78
	Gîngiova	1oo,1	68o	1o6,8	617	115,2	22
	Morezu-Poenari	1oo,1	353	1o4,8	685	111,o	86
	Greceşti	1oo,1	499	1o5,o	525	128,1	137
	Bîrza	1o3,7	527	1o4,2	469	138,4	163
	Valea Stanciului	1o1,8	47o	1o9,5	673	129,7	165

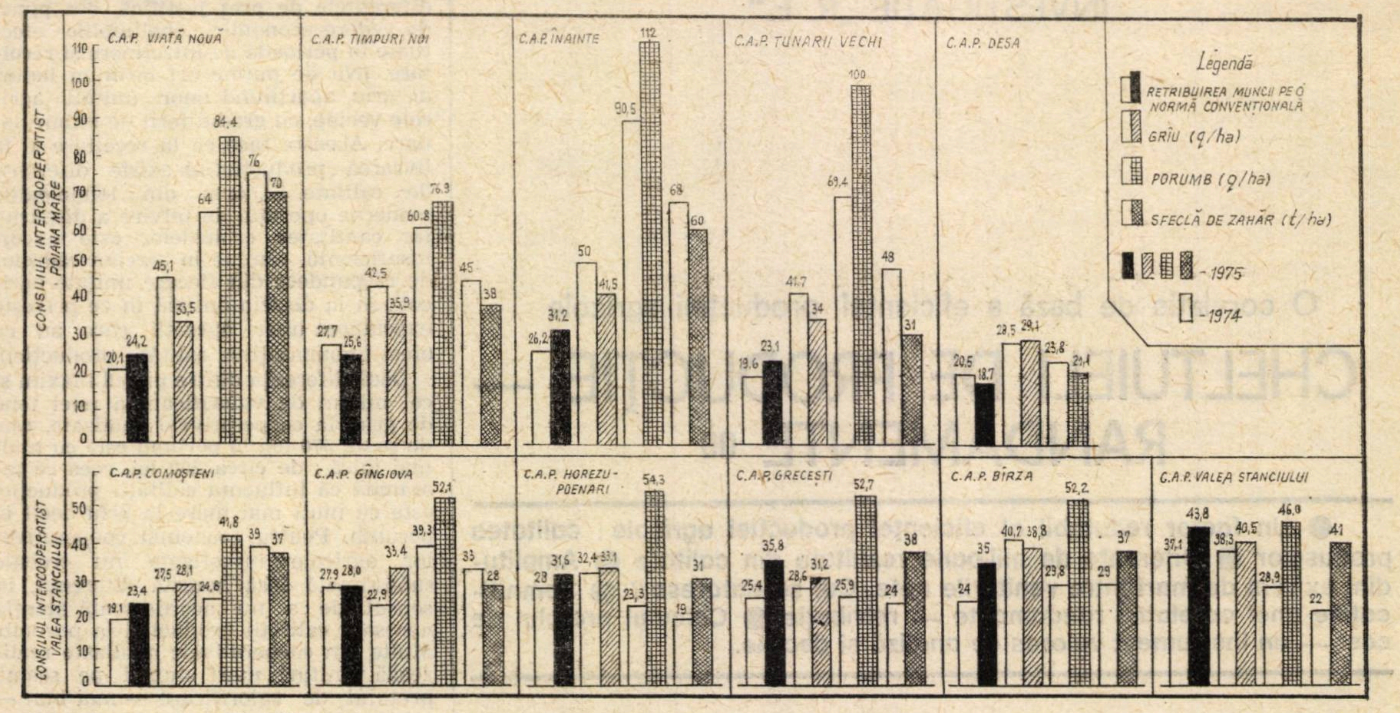

Modul cum se reflectă sporirea randamentelor la hectar în nivelul retribuției unei norme de muncă convenționale

Venitul net — măsura rentabilității producției

FIECARE UNITATE AGRICOLĂ trebuie să realizeze un venit net cît mai ridicat pe unitatea de produs. Deci, cu cît valoarea producției va fi mai mare și prețul de cost pe unitatea de produs mai mic, cu atît va fi mai ridicat venitul net, și implicit, eficiența producției. Pentru unitățile investigate, nivelul absolut al venitului net în 1975, pe culturi, rezultă din tabelul alăturat. Pe lîngă diferențierile mari în nivelul acestui indicator, atrage atenția faptul că nu se poate face o distincție netă din acest punct de vedere între cooperativele agricole care cultivă în regim irigat și celelalte, care cultivă în regim natural. Aceasta confirmă concluziile formulate în prima parte a investigației *), referitoare la modul inegal în care utilizarea factorului apă se reflectă în indicatorii de eficiență.

Diferențele înregistrate în nivelul venitului net pe tona de produs își au explicația atît în nivelul și modul de includere a cheltuielilor în prețul de cost, cît și în nivelul prețului de valorificare — diferențiat după calitatea produselor. Cu alte cuvinte, cu cît prețul de cost este mai redus iar prețul de livrare mai ridicat, cu atît venitul net pe tona de produs va fi mai mare. Sub aspect economic, fundamentarea diferențierilor înregistrate între cele trei culturi în venitul net pe tona de produs are la bază eficiența cu care s-au efectuat cheltuielile materiale, modul de organizare și nivelul retribuirii muncii, calitatea deciziilor adoptate în procesul de producție.

Concluziile referitoare la structura și nivelul prețului de cost în cooperativele agricole de producție pun în evidență pregnant faptul că unitățile agricole dispun de importante și numeroase pîrghii de creștere a producției, de reducere a prețului de cost, de sporire a eficienței economice în condițiile actualelor prețuri de desfacere. Scopul final — creșterea eficienței economice a producției agricole — este organic legat de creșterea retribuției cooperatorilor, de îmbunătățirea condițiilor lor de trai.

Economiile, ca sursă de sporire a retribuirii muncii

PE ANSAMBLUL agriculturii cooperatiste, raționalizarea cheltuielilor materiale, reducerea ponderii lor în totalul cheltuielilor de producție duc la creșterea posibilităților de investiții, dar și a celor de ridicare a nivelului de trai al lucrătorilor. Această corelație este valabilă și la nivelul cooperativei agricole. În graficul de mai sus redăm corelația care se creează între creșterea producției medii la hectar și posibilitățile de retribuire a unei norme de muncă convenționale. (Am preferat modalitatea de ilustrare a corelației dintre nivelul retribuirii și cheltuielile de producție prin intermediul producțiilor medii la hectar, fiind mai evidentă, precum și pe considerentul că evidențierea articolelor de cheltuieli — în această etapă de început a calculării prețului de cost — nu este aceeași, ca nivel și conținut material, la toate cooperativele agricole).

Rezultă din grafic că în 9 din cele 11 cooperative agricole investigate, retribuirea unei norme de muncă convenționale a crescut în 1975, față de 1974. În unele cazuri (C.A.P. Grecești, C.A.P. Bîrza) retribuirea muncii pe o normă de muncă convențională s-a mărit într-un an cu peste 10 lei. În ansamblu, din grafic rezultă că acolo unde randamentele la hectar au sporit, a crescut și retribuirea muncii. Desigur că aceasta este mai mare atunci cînd într-o unitate agricolă cooperatistă se obțin rezultate bune în toate sectoarele de activitate, sau cel puțin în cele principale. În cooperativele la care ne referim, cele trei culturi dețin ponderi atît de importante, încît au contribuit în mare măsură la îmbunătățirea retribuirii muncii.

Din aspectele tratate și din datele puse la dispoziția cititorului rezultă că reducerea relativă a cheltuielilor materiale reprezintă un element hotărîtor în creșterea eficienței producției agricole. Or, aceste obiective, de mare însemnătate pentru economia națională, se reflectă direct în posibilitățile sporite de retribuire a muncii, deci în îmbunătățirea nivelului de trai al lucrătorilor din agricultură. Sub acest aspect, sarcinile trasate de actualul cincinal în domeniul raționalizării cheltuielilor materiale, dispun de condiții de înfăptuire și corespund întru totul atît interesului social, cît și interesului individual al lucrătorilor din agricultură.

O concluzie importantă rezultată din investigația noastră este și aceea că pentru analiza economică este de un real folos calculul prețului de cost în cooperativele agricole de producție, instrument care a lipsit timp îndelungat economiștilor și cercetătorilor. Evidențierea elementelor de cheltuială în unitățile agricole cooperatiste, determinarea exactă a nivelului cheltuielilor, includerea lor unitară pe elemente reprezintă, în continuare, o activitate perfectibilă. Odată cu îmbunătățirea activității de determinare a prețului de cost, considerăm ca fiind tot atît de importantă și efectuarea de analize economice de către specialiștii din C.A.P. și de către cadrele de conducere și îndrumare a activității economico-financiare a cooperativelor agricole de producție. Utilizarea analizelor prețului de cost, din care să rezulte posibilități de reducere a acestuia, de creștere a eficienței economice, trebuie să devină o metodă permanentă pentru îmbunătățirea calității deciziilor adoptate de cadrele cu munci de răspundere în gestiunea averii obștești.

Ion MANEA

> **„Se impune să acționăm cu mai multă hotărîre pentru concentrarea forțelor în cercetare, pentru introducerea rapidă în producție a rezultatelor cercetării proprii, pentru scurtarea termenelor de cercetare printr-o organizare mai complexă a activității, pentru reducerea termenului de la începerea cercetării, apoi a proiectării pînă la producție".**
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**

COORDONATE ALE CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE ȘI PROIECTĂRII

ROLUL, importanța și locul științei și al cercetării științifice se amplifică în corelație directă cu creșterea gradului de complexitate al economiei naționale. Dezvoltarea științei trebuie să devanseze producția, conducînd la modernizarea structurilor economiei naționale, la realizarea unui spor considerabil de bunuri materiale și spirituale. Pornind de la considerentul că societatea socialistă multilateral dezvoltată nu se poate realiza decît pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, partidul și statul nostru au acordat și acordă o atenție deosebită dezvoltării activității de cercetare-proiectare.

Așa cum se subliniază în documentele celui de al XI-lea Congres al P.C.R., în cincinalul revoluției tehnico-științifice, al afirmării largi a cuceririlor celor mai avansate ale cunoașterii în toate ramurile și sectoarele industriei românești, cercetătorii și proiectanții au misiunea de înaltă răspundere de a contribui activ la promovarea progresului tehnic, la descifrarea legităților naturii, ale societății și gîndirii umane, la folosirea lor pentru dezvoltarea materială și spirituală a societății. Pornind de la aceste considerente, rezultă că o sarcină de bază pentru activitatea de cercetare și proiectare este sporirea aportului la introducerea accelerată a noului în toate ramurile economiei naționale, atît în ceea ce privește produsele, cît și tehnologiile de fabricație, prin soluționarea cu prioritate a problemelor pe care le ridică realizarea obiectivelor prevăzute de programul de dezvoltare economică și socială a țării.

Dinamica activității de cercetare

ÎNSCRIINDU-SE activ pe aceste coordonate, activitatea de cercetare-proiectare din cadrul Sectorului I al municipiului București prezintă o problematică complexă, aducînd o contribuție însemnată la rezolvarea sarcinilor de introducere accelerată a progresului tehnic în toate domeniile de activitate (în activitatea de cercetare-proiectare a Capitalei, sectorul I deține ponderi însemnate : 15,2% în cercetare, 36,8% în proiectare, pentru ansamblul cercetare-proiectare 13,9%, iar pentru cercetare-producție 66,6%). Ca urmare a unor ample preocupări pentru promovarea tehnicii, noi, pentru aplicarea în tot mai mare măsură în proiectele de execuție a unor soluții moderne, îmbunătățite, in cincinalul trecut necesarul de investiții s-a redus cu peste 1,2 miliarde lei, ceea ce înseamnă economisirea a circa **50 000** tone metal, **20 000** mc lemn, **164 500** tone ciment etc. De asemenea, termenele de predare a unui număr de peste **15 000** de documentații tehnico-economice au fost devansate în medie cu 30 de zile.

O preocupare de primă importanță în activitatea de cercetare-proiectare a constituit-o **apropierea cercetării științifice de producție.** Semnificativ în această direcție este faptul că peste 67% din tematica de cercetare abordată în anul 1975, de exemplu, a fost reprezentată de temele de cercetare privind asimilarea de produse noi și tehnologii necesare diferitelor întreprinderi. În același scop, consiliile științifice ale institutelor de cercetare și proiectare și-au concentrat atenția asupra dezvoltării activităților de microproducție. Ponderea microproducției în totalul activității de cercetare-proiectare s-a dublat în 1975 față de anul 1974 ; în același an în cadrul activității de microproducție, circa 98% a fost afectată realizării de produse noi, obținute în proporție de 80% pe baza cercetărilor proprii.

Este de evidențiat, totodată, faptul că eforturile au fost îndreptate și în direcția **reducerii duratei de introducere în producție a rezultatelor cercetărilor efectuate.** Din tabelul nr. 1 rezultă că 2/3 din rezultatele cercetării au fost aplicate în anul în care s-a încheiat cercetarea și aproximativ 54% în anul următor.

Alături de realizările prezentate care au contribuit la îmbunătățirea unor indicatori economici, activitatea de cercetare-proiectare este încă gravată de o serie de dificultăți, care împiedică valorificarea maximă a condițiilor create Gruparea acestora pe principalele cauze, analizate în 1975, în 17 unități de cercetare-proiectare, este prezentată sintetizat în tabelul nr. 2. Pornind de la această situație, încă din anul trecut au fost adoptate planuri de măsuri și acțiuni pentru eliminarea neajunsurilor semnalate, pentru completarea necesarului de cadre specializate, îmbunătățirea bazei tehnico-materiale a cercetării, perfecționări organizatorice, etc., menite să asigure toate condițiile pentru ca trecerea la cincinalul revoluției științifice și tehnice să fie temeinic pregătită.

Tabelul nr.2

Principalele probleme ale perfecționării activității de cercetare-proiectare

Probleme	Ponderea în total
Necuprinderea temelor și slaba fundamentare a acestora	21,o
Lipsa cadrelor specializate	11,6
Dificultăți în aprovizionarea cu materii prime și materiale (pentru microproducție)	11,6
Lipsa informării complete	11,6
Dispersie organizatorică mare	9,2
Lipsa bazelor proprii de experimentare	6,9
Lipsa unor capacități de proiectare și pregătire tehnologică uzinală	6,9
Slabă receptivitate la unele trepte ierarhice superioare	4,6
Dificultăți în dotarea cu aparatură și mijloace de cercetare-proiectare	4,6
Neantrenarea cadrelor didactice	2,3
Alte cauze	9,7
Total	1oo%

Aportul propriu la înnoirea produselor și tehnologiilor

ÎN PERIOADA actuală eforturile sînt concentrate spre găsirea căilor și mijloacelor celor mai adecvate pentru transpunerea operativă în practică a obiectivelor prevăzute în documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. Acest lucru este concretizat în primul rînd, în orientarea activității de cercetare spre rezolvarea a peste 350 de obiective de cercetare privind probleme prioritare ale dezvoltării economico-sociale. Dintre acestea, 95% sînt destinate creării de noi mașini, utilaje, aparate, instalații, elaborării de noi tehnologii și materiale ș.a. În cincinalul actual, spre exemplu, activitatea institutelor din sector va contribui la introducerea în fabricație a unui număr de 852 noi produse (cu o valoare de 7,1 miliarde lei

Tabelul nr.1

Termenele în care sînt aplicate în producție rezultatele cercetărilor (cifre medii în perioada 1971-1975)

Teme de cercetare	Aplicate în același an	In anul următor	In al doilea an	In al treilea an	Termenul mediu de aplicare
	procente				
Produse noi	4o,9	53,o	4,9	1,2	1 an și 8 luni
Tehnologii	39,7	54,8	5,5	-	1 an și 7 luni
Perfecționări licențe	1oo	-	-	-	sub un an

producţie globală) şi 118 tehnologii ; totodată, vor fi perfecţionate un număr de 53 tehnologii existente. Prin efortul care va fi depus în perioada 1976—1980 pentru dezvoltarea activităţii de microproducţie, vor fi executate produse şi servicii în valoare de peste jumătate miliard lei, avînd ca efect reducerea importului cu peste 75 milioane lei valută.

Pentru realizarea acestor sarcini, organizaţiilor de cercetare-proiectare le-a fost alocat un însemnat volum de investiţii, cu peste 50% superior cincinalului precedent, menit să contribuie la perfecţionarea bazei tehnico-materiale şi umane de care dispun. Programul de investiţii va fi destinat în proporţie de 33% dezvoltării activităţii de microproducţie, 37% dezvoltării laboratoarelor şi secţiilor de cercetare şi 14% dotării cu aparatură şi mijloace de cercetare.

În domeniul selecţionării, pregătirii şi promovării cadrelor, organele de partid şi consiliile ştiinţifice din institutele de cercetare-proiectare au elaborat programe de pregătire şi perfecţionare a tuturor specialiştilor, specifice fiecărei activităţi şi fiecărui loc de muncă : cursuri de perfecţionare pentru cadre cu studii medii, organizate pe colective de producţie de specialitate (la Institutul de cercetări pentru industria şi chimia alimentară, Institutul de proiectări uzine chimice, „Electrouzinproiect“, Institutul de studii şi proiectări pentru îmbunătăţiri funciare) ; cursuri cu programe speciale, pentru personalul cu studii superioare (la Institutul de proiectări pentru construcţia de maşini, Institutul de proiectări uzine chimice), specializarea prin trimiterea la întreprinderi din străinătate (la Electrouzinproiect“, Institutul de sistematizări de locuinţe şi gospodărie comunală, Institutul de studii proiectări construcţii pentru agricultură şi industria alimentară), participarea la alte forme de învăţămînt, cursuri post-universitare, doctorat (la Institutul de studii şi proiectări construcţii pentru agricultură şi industria alimentară, „Electrouzinproiect“, Institutul de proiectări pentru construcţia de maşini). Numărul cadrelor din domeniul cercetării-proiectării va creşte în acest cincinal cu 61,7%. Din această creştere, 48% vor fi destinate domeniului de cercetare şi 52% proiectării tehnologice şi de produs. Creşterile cele mai mari vor fi obţinute în domeniul electrotehnic şi al creaţiei ştiinţifice. În acest sens menţionăm creşterile de la Institutul de proiectări pentru automatizări (183%) şi de la Institutul naţional pentru creaţie ştiinţifică şi tehnică (63%).

Şi o altă problemă. În unele cazuri, activitatea de documentare se realizează doar la nivelul fiecărui colectiv de proiectare, **problema nefiind încă rezolvată — peste tot — corespunzător atît organizatoric cît şi funcţional.** În asemenea situaţii, insuficienţa unor instrumente adecvate de informare (publicaţii bibliografice, cataloage, lucrări de sinteză autorizate) determină un mare consum de timp şi un randament redus în cercetarea propriu-zisă (din care uneori peste 50% reprezintă timpul de documentare). Pentru îmbunătăţirea situaţiei, apare necesară perfecţionarea modului în care se valorifică în fiecare institut publicaţiile existente, ca şi mărirea numărului acestora. În acest fel se poate asigura acoperirea necesarului de informaţii în toate domeniile, în funcţie de cerinţele cercetării şi dezvoltării tehnologice în România.

Din faza de cercetare — pînă la proiect, reducerea importurilor: o acţiune prioritară

PENTRU realizarea acestui obiectiv, în proiecte au fost prevăzute soluţii care să se bazeze pe utilaje produse în ţară, s-au înlocuit materiale de import cu cele asimilate, s-a trecut la proiectarea unor utilaje care pînă acum se aduceau din import, au fost realizate numeroase asimilări şi elaborări de noi tehnologii. Rezultatele nu s-au lăsat aşteptate. Prin revizuirea concepţiei la faza de proiecte de execuţie, specialiştii din unităţile de proiectare pentru investiţii au redus substanţial volumul importului necesar în cincinalul trecut, faţă de prevederile din studiile tehnico-economice (tabelul nr. 3). În urma măsurilor adoptate în continuare, anul **1976** va marca noi realizări în acest domeniu.

Tabelul nr.3

Reducerea importurilor

Unitatea	Mii-lei-valută				
	1972	73	74	75	76x)
Institutul de proiectări pentru construcţia de maşini	44 592	35 500	25 000	20 000	140 000
"Electrouzinproiect"	1 280	–	6 000	10 000	15 000
Institutul de proiectări uzine chimice	1 800	1 050	170	115	250
Institutul de studii şi proiectări construcţii pentru agricultură şi industria alimentară	3 713	3 500	4 000	4 000	4 000
Institutul de studii şi proiectări pentru îmbunătăţiri funciare	–	–	4 000	2 000	500
Institutul de sistematizări locuinţe şi gospodărie comunală	203	320	255	125	300
TOTAL	52 388	40 370	39 425	36 240	160 050

x) Angajament

Paralel cu aceasta s-a extins activitatea de export, ca urmare a profilării şi specializării tehnologiilor de fabricaţie, creşterii calităţii produselor româneşti. În acest sens, consiliile ştiinţifice din institutele de cercetare-proiectare au acordat o atenţie sporită creşterii ponderii exportului de inteligenţă românească, reuşindu-se ca la sfîrşitul cincinalului trecut circa 1,5% din totalul exportului pe sector să reprezinte exportul de documentaţii tehnico-economice, crescînd faţă de anul 1973 de aproape 2 ori.

Contribuţia institutelor de proiectare a constat în livrarea de studii tehnico-economice, proiecte de execuţie şi oferte pentru export în 11 ţări din 4 continente. Documentaţiile tehnico-economice livrate la export se refereau la construcţii de întreprinderi şi de utilaje tehnologice pentru întreprinderi electrotehnice şi electronice, amenajări pentru irigaţii, sistematizare şi construcţii de locuinţe şi unităţi social-culturale, uzine şi instalaţii chimice, complexe zootehnice şi agro-alimentare etc.

Pe linia sporirii eficienţei activităţii de cercetare-proiectare se înscrie şi **colaborarea care trebuie să se manifeste, în permanenţă, între cercetare-proiectare şi producţie** în problemele legate de definitivarea temelor, de obţinerea avizelor şi acordurilor legale necesare ; la definitivarea obiectivelor, în probleme referitoare la găsirea soluţiilor de execuţie, adică în probleme a căror soluţionare corectă şi la timp permite demararea şi apoi desfăşurarea în bune condiţii a întregii activităţi. În cadrul sectorului I, institutele de cercetare-proiectare au dezvoltat colaborări cu institutele de specialitate, cu institute de cercetări fundamentale, cu laboratoare de specialitate şi catedrele unor institute de învăţămînt superior, precum şi cu institute din străinătate. Conţinutul colaborării constă în : cercetarea şi proiectarea unor standuri de probă, instalaţii de ventilaţie la atelierele de acoperiri metalice şi prevenirea poluării atmosferei, soluţii optime pentru fundaţii de clădiri şi utilaje, proiectare şi măsurători pe teren asupra unor compresoare unicate de mare capacitate (Institutul de proiectări uzine chimice cu catedrele de mecanică şi topogeodezie din cadrul Institutului politehnic la investiţiile în funcţiune) stabilirea unor programe pe calculator avînd ca obiect calculul optimizat al instalaţiilor de încălzire-ventilaţie, al instalaţiilor de iluminat, elaborarea unor acte normative (Institutul de sistematizări locuinţe şi gospodărie comunală, cu Institutul naţional pentru creaţie ştiinţifică şi tehnică împreună cu Institutul de construcţii Bucureşti) etc.

Efectul colaborării s-a reflectat în reducerea costului proiectării pe contract cu circa 35%, scurtarea duratei de proiectare, precum şi crearea unei rezerve de capacitate de proiectare, de specialitate, cu care se pot ataca alte obiective. Asemenea acţiuni şi iniţiative valoroase vor fi continuate şi în acest cincinal. Mai mult decît atît. Vor fi intensificate eforturile pe linia adîncirii integrării cercetare-învăţămînt-producţie. Numai în acest fel domeniile respective de activitate se vor putea completa reciproc, sporindu-şi contribuţia de ansamblu la rezolvarea problemelor concrete ale dezvoltării, la ridicarea nivelului de trai al celor ce muncesc.

Dumitru GHEORGHIŞAN

prim-secretar al Comitetului
sectorului I al P.C.R.
Municipiul Bucureşti

DEZBATERE „R. E."

ANALIZA ECONOMICO-FINANCIARĂ (III)

Condiții ● Realizare ● Efecte

Funcția de diagnoză și reglare

Dumitru Mărgulescu : — Apreciem oportunitatea dezbaterii organizată de „Revista Economică" nu atît din punctul de vedere al demonstrării necesității analizei economice, dat fiind că o asemenea necesitate este de mult confirmată, ci mai ales din unghiul de vedere al înțelegerii analizei economice în contextul mecanismului economiei socialiste. Am pus pe prim plan necesitatea unei asemenea înțelegeri, pentru că în ultima vreme s-au încercat transplantări, preluări ale unor concepte și chiar tehnici, făcînd abstracție de realitățile și mecanismele economiei țării noastre. Evident, nu epuizăm înțelegerea analizei economice odată cu analiza activității pe bază de bilanț. Înțeleg că analiza economică presupune și alte acțiuni în procesul de funcționare a sistemului. Astfel, aș dori să fac cîteva sublinieri în legătură cu dezvoltarea analizei și a conținutului ei, în special la nivelul centralelor industriale și cu privire la cadrul funcțional și al premiselor realizării ei.

Pentru înțelegerea analizei am ține să subliniem aici că sub raport teoretic-metodologic, de maximă semnificație apare relevarea funcției acesteia de diagnoză și reglare a activității întreprinderii ca sistem. Diagnoza activității și implicit reglarea ei de către factorii decidenți constituie o problemă de esență în înțelegerea analizei activității economice, ca practică și teorie.

În altă ordine de idei, am vrea să atragem atenția asupra necesității înțelegerii corecte a raportului dintre analiza post-factum și cea previzională, mai ales că apăruse la un moment dat tendința respingerii globale a analizei post-factum. Or, prin însăși definiția ei, analiza fenomenelor presupune existența acestora, existență care implică timpul și spațiul (indiferent dacă timpul dintre cercetarea fenomenului și apariția lui este măsurat în minute sau ani).

Evident, se vorbește și de fenomene în proiecție, construite pe baza sesizării trend-ului, dimensionate în condițiile previzionate ale acțiunii unor factori, lucru deosebit de important în conducerea activității. În acest context se înțelege că nimeni nu limitează analiza economică la analiza post-factum.

Dorim să menționăm că la nivel microeconomic realizarea obiectivelor cu caracter directiv constituie o atribuție de esență a conducerii unităților economice. La nivelul întreprinderii, dar și la nivelul centralei, analiza stării obiectivelor în diferite momente ale îndeplinirii lor reprezintă o cerință a activității de conducere. După părerea noastră, pe baza cunoașterii și a altor experiențe, la nivelul centralei nu se operează suficient și eficient cu analiza comparativă, care reprezintă o direcție de cercetare și pe plan mondial. Lucrul acesta poate fi dezvoltat în cadrul centralelor noastre, în sensul de a nu se rezuma numai la înșiruirea unor indicatori pe unitățile componente, ci a realiza realmente o analiză de fond, comparativă. Aici s-ar simți nevoia unui sprijin metodologic, existența unei metode pe ramuri care să furnizeze cîteva elemente pentru analiza comparativă.

La nivelul centralei este nevoie să se acorde o mai mare atenție cercetării ridicării nivelului tehnic și economic al producției unităților componente, aceasta însemnînd cercetarea nivelului forțelor de producție, tehnicitatea, pregătirea și perfecționarea forței de muncă, calitatea producției. Asemenea probleme pot face obiectul unei analize comparative pe baza unei metodici recomandate.

De asemenea, la nivelul centralelor se operează ineficient cu corelațiile de echilibru și de eficiență. O serie de corelații cu profunde semnificații pentru activitatea economică, cum ar fi : corelațiile dintre indicatorii de volum — producția globală, marfă, vîndută și încasată, netă, corelațiile de eficiență dintre dinamica producției întreprinderii și retribuția medie sau dinamica fondurilor fixe și a volumului producției etc. pot fi de real folos în procesul de conducere.

În sfîrșit, referitor la cadrul funcțional și premisele realizării optime a analizei, îmbrățișăm ideea unei structuri cu atribuții speciale de analiză economică. N-am exclude, ca idee, funcționarea unor cabinete de studii și analize economice care să concentreze ideile specialiștilor întreprinderii, centralei, unde diferite probleme să fie aprofundate și aș implica în aceasta și o anumită cointeresare.

Funcția de cercetare-dezvoltare se presupune integrată ca domeniu al întreprinderii. Această funcție trebuie realizată. Funcția de cercetare-dezvoltare nu reprezintă un organism. Este un domeniu de exercitare a atribuțiilor conducerii. Și aici ar fi o modalitate de a face prolific acest domeniu al cercetării-dezvoltării.

Unul dintre factorii care frînează realizarea la nivelul cerut a analizei economice îl constituie insuficienta pregătire a cadrelor, a personalului în acest domeniu. În acest sens, cursurile postuniversitare cu tematică preponderentă de analiză economică ar reprezenta o soluție.

Referitor la informație, considerăm că sînt progrese sensibile în ceea ce privește informația economică. Dar aceasta nu este încă suficient subordonată cerințelor valorificării în procesul de conducere. Credem că progresul tehnicii de calcul se va repercuta favorabil asupra creșterii caracterului operant al analizei economice în planul decizional.

Legătură organică între cercetare și producție

Marin Iancu : — Este un adevăr incontestabil că în prezent analiza economică nu este suficient și corespunzător folosită. Necunoașterea posibilităților pe care le oferă analiza economică, de investigare și stabilire a cauzelor determinante ale rezultatelor economice, ca și a avantajelor pe care le prezintă informațiile furnizate de aceasta în luarea deciziilor, constituie principala cauză a acestei situații. După părerea noastră, este necesar ca factorilor cu putere de decizie din cadrul unităților economice să li se asigure o pregătire temeinică din acest punct de vedere, iar compartimentele de analiză economică să fie întărite numeric și calitativ.

Actuala pregătire ce se asigură absolvenților de învățămînt superior economic nu în toate cazurile este de natură să-i înarmeze pe măsura cerințelor cu cunoștințele absolut necesare efectuării unor analize economice temeinice. Măsurile întreprinse de către conducerea de partid și de stat pe linia integrării cît mai urgente a învățămîntului cu practica economică vin să corecteze acest neajuns, prezent în activitatea practică a cadrelor economice. Considerăm, însă, că este necesar să se asigure, în primul rînd, asemenea forme de organizare a practicii studențești care să permită integrarea rapidă a studentului în viața întreprinderii, adaptarea acestuia la condițiile unității economice. În al doilea rînd, actuala programă analitică nu cuprinde predarea unui volum de cunoștințe adecvate care să asigure pregătirea minimă necesară efectuării analizelor economice în diverse ramuri ale economiei naționale. Ne referim la acest aspect, pornind de la greutățile pe care le întîmpină tinerii economiști datorită lipsei unor cunoştinţe tehnice elementare în efectuarea unor analize, în special pe linie de preţuri.

O analiză economică eficientă nu poate fi asigurată fără o colaborare fructuoasă între cadrele tehnice şi cele economice. În unele cazuri, analiza poate fi efectuată în exclusivitate de către economişti ; de pildă, analiza stocurilor supranormative, a conturilor de debitori şi creditori, capacitatea de plată etc. În cazul analizei unui studiu tehnico-economic, a consumurilor de materiale sau de manoperă, a capacităţilor de producţie, analiză în care datele tehnice sînt indispensabile, prezenţa cadrelor cu o pregătire tehnică este absolut obligatorie.

Obiectul şi scopul analizei sînt elementele care determină frecvenţa efectuării acesteia. Aşa, de exemplu, sînt obiective care reclamă o analiză economică cotidiană (analiza realizării unor indicatori de plan : producţia marfă, producţia globală, producţia marfă vîndută şi încasată), altele, la anumite intervale de timp : decadă, lună, trimestru, an (preţul de cost şi beneficiu-lunar, reaşezarea preţurilor la 2 sau 3 ani, balanţa legăturilor dintre ramuri la 7—10 ani etc.).

Pentru determinarea unei clasificări a felurilor analizei economice, subiect pus în discuţia noastră, pe lîngă factorii caracteristici analizelor economice amintiţi pînă în prezent — obiect, scop, frecvenţă — considerăm că ar trebui să mai ţinem cont şi de metodologia folosită, de perioada de producere a fenomenelor analizate. Pornind de la aceşti factori am putea distinge analize macroeconomice şi analize microeconomice.

În ceea ce priveşte delimitarea analizei, în funcţie de instrumentele folosite în efectuarea ei, în analize economice şi analize financiare, apreciem că este ceva arbitrar, neconform cu realitatea, deoarece analiza financiară nu este altceva decît analiză economică; ceea ce îi conferă acest atribut sînt datele folosite, care sînt financiare, obiectul rămînînd domeniul economic, aspectul financiar nefiind altceva decît o reflectare în formă financiară a fenomenelor economice. Astfel, putem exemplifica cu analiza imobilizărilor care, deşi este o analiză pe bază de date financiare, se referă în fond la probleme economice : situaţia stocurilor de valori materiale, a cauzelor formării acestora (aprovizionărea neraţională, punerea în fabricaţie a unor produse fără desfacere, depăşirea ciclurilor de fabricaţie).

În concluzie, considerăm că ar fi necesar ca analizele din domeniul economic să poarte denumirea în exclusivitate de analize economice.

Referitor la cadrul în care trebuie să se realizeze cercetarea economică, apreciem, pe baza constatărilor din viaţa întreprinderii, că aceasta trebuie efectuată de cadre din afara întreprinderii, posesoare a unor cunoştinţe teoretice de înalt nivel şi cu o îndelungată experienţă practică. Spunînd aceasta, nu trebuie să se înţeleagă că unitatea economică, cu cadrele ei de specialişti, trebuie exclusă de la această activitate. Considerăm însă că cadrele de cercetare trebuie situate din punct de vedere organizatoric în afara întreprinderii, pentru a li se creea timpul disponibil necesar desfăşurării acestei activităţi şi pentru a li se da posibilitatea de a investiga un cîmp de cercetare mult mai larg decît sfera unei singure unităţi economice.

Apreciem, de asemenea, că în prezent sînt create instituţii de cercetare economică care aduc un aport substanţial în rezolvarea problemelor pe linia analizei economice. Considerăm însă că se mai resimte lipsa unei strînse legături a acestor instituţii cu locurile unde se produc fenomenele economice, care fac obiectul analizei.

Compartiment specializat pentru pregătirea deciziei

Petre Rotaru : În rezultatele activităţii economice a întreprinderilor, reflectate în indicatorii valorici şi în primul rînd în beneficiul obţinut prin efort propriu, se sintetizează o multitudine de laturi ale activităţii economice, administrative, sociale desfăşurate de întreprindere în vederea realizării obiectivelor sale. Am vrea să arătăm că pe linia aceasta, a legăturii dintre obiectivele care revin diferitelor niveluri organizatorice ale conducerii industriei, economiei în general, apar anumite dificultăţi care se pot corija.

Privitor la problema analizei economice, tovarăşul Alexandru Gheorghiu a relevat legătura acesteia cu funcţiile conducerii întreprinderii. Tot pe acest plan, în literatura de specialitate, alături de cele cinci funcţii ale conducerii, formulate de H. Fayol, apare tot mai frecvent ideea unei noi funcţii, aceea de influenţare, în sensul motivării atragerii colectivelor de muncă la realizarea obiectivelor unităţilor economice. Această influenţare, denumită de unii autori **motivaţie** sau **angajare**, îmbracă forme multiple. Considerăm că funcţia de influenţare este proprie sistemului nostru de conducere şi nu celui bazat pe proprietatea privată asupra mijloacelor de producţie, ea trebuind să joace un rol mult mai important în cadrul întreprinderilor, centralelor şi ministerelor.

Pe baza cercetării experienţei din diferite întreprinderi şi centrale putem să afirmăm că accentul principal în descoperirea punctelor nevralgice în activitatea întreprinderilor şi centralelor trebuie să revină factorului intern, organelor de conducere colectivă, precum şi directorilor şi directorilor adjuncţi, care sînt împuterniciţi, să conducă activitatea întreprinderii.

În momentul de faţă, cum organizarea este concepută să răspundă în mod preponderent cerinţelor conducerii pe funcţiuni (cercetare-dezvoltare, producţie, comercială, financiar-contabilă, personal), compartimentele, conduse de şefi de compartimente, îşi îndeplinesc într-o măsură sau alta aceste atribuţii. Practic, se întîlnesc cazuri cînd o funcţiune se realizează în 2—3 compartimente. De pildă, funcţiunea de cercetare-dezvoltare dintr-o întreprindere constructoare de maşini de gradul I se realizează în secţia de cercetare-proiectare (produse şi tehnologii), precum şi în compartimentele distincte de organizare a producţiei şi a muncii şi de investiţii. Practic, biroul de investiţii funcţionează în cadrul compartimentului de planificare. Apreciem că este raţional şi eficient să aşezăm compartimentele de cercetare-dezvoltare într-o subordonare comună, unitară.

Cred că în condiţiile actuale de organizare şi conducere a întreprinderilor şi centralelor, cînd conducerea unităţilor economice se înfăptuieşte prin organe de conducere colectivă (consiliul oamenilor muncii şi biroul consiliului oamenilor muncii) **ar fi util să existe un organ de pregătire a deciziilor, care să fie statul major al conducerii.**

Am opina ca acest compartiment să fie trecut nemijlocit în subordinea directorilor şi să asigure de fapt fundamentarea analizei de care vorbea tovarăşul Alexandru Gheorghiu şi o coordonare unitară la nivelul întreprinderii. **Susţinem ca în funcţia de şef al unui astfel de compartiment să fie numit un economist, iar colaboratorii săi să aibă în mod preponderent pregătire economică şi tehnică,** dată fiind aria problemelor care ar urma să intre în sfera atribuţiilor lor : tehnice, economice, sociale, juridic-administrative etc. **Aceste compartimente ar urma să facă analize şi să elaboreze propuneri de decizii pentru conducerea întreprinderii, deci ele ar trebui să pregătească deciziile.** În al doilea, rînd, **ar trebui să facă o coordonare a deciziilor între compartimentele din cadrul întreprinderii şi să controleze modul de îndeplinire a acestora.**

Conducerea întreprinderii, organul de conducere colectivă, prin natura atribuţiilor ce îi revin, urmează să analizeze concluziile şi propunerile primite de la compartimentul de organizare a conducerii activităţii întreprinderii şi să adopte deciziile necesare.

Deci, în cadrul legal existent, întrucît pentru implementarea propunerii noastre nu este necesară o derogare de la prevederile Decretului nr. 162/1973, **aceste compartimente ar urma să efectueze analize de fond asupra tuturor laturilor activităţii întreprinderii şi să formuleze propuneri de decizii privind îmbunătăţirea permanentă a organizării conducerii unităţii industriale.**

Dezbatere consemnată de
Maria IONIŢĂ

Simpozion AROMAR

Asociaţia română de marketing (AROMAR) — prin filiala Bucureşti şi secţia de produse chimice — au organizat recent un simpozion pe tema promovării exporturilor de produse sodice. Au participat specialişti din Ministerul Comerţului Exterior şi Cooperării Economice Internaţionale, Ministerul Industriei Chimice, Consiliul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, INSCIN, Chimimport, Centrala de produse sodice Rîmnicu Vîlcea, cadre didactice de la Academia de Studii Economice, specialişti din proiectare.

Problemele abordate au vizat posibilităţile practice de orientare a exportului spre sortimentele de sodă calcinată grea şi sodă caustică lichidă, extinderea transportului în vrac etc.

Organizarea şi tematica simpozionului sînt motivate de ponderea relativ ridicată a produselor sodice în totalul exportului de produse chimice şi petroliere — de circa 8% ; mai mult de jumătate din producţia de sodă calcinată şi o pătrime din cea de sodă caustică se exportă în 25 de ţări.

ECONOMIE NATIONALA

Un factor de accelerare a creşterii: REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE

CONSIDERAŢII PRIVIND MODUL DE APRECIERE A DIMINUĂRII CONSUMURILOR

GOSPODĂRIREA cît mai raţională a materiilor prime, materialelor, energiei şi combustibililor, reducerea accentuată a cheltuielilor materiale sînt sarcini permanente, de maximă importanţă pentru toate unităţile din economie, subliniate stăruitor de conducerea partidului şi statului nostru. Studierea ştiinţifică a numeroaselor aspecte ale problemei cheltuielilor materiale în activitatea industrială nu este posibilă fără o metodologie bine pusă la punct. După părerea noastră, însă, în lucrările din literatura economică, în afara unor aspecte izolate, exemplificate pe cazuri particulare, nu ne este prezentată o metodologie generală propriu-zisă care să evidenţieze exhaustiv aspectele esenţiale ale analizei producţiei întreprinderilor din punctul de vedere al consumurilor materiale şi să constituie un îndreptar unitar operativ în această activitate. O asemenea lacună determină ca **aspecte importante ale aprecierii consumurilor materiale** să nu fie clar cunoscute şi tratate corespunzător, ca de exemplu :

— se privesc adeseori diverşii indicatori ai consumurilor materiale ca mărimi absolute, în sine [1]), în timp ce ele în realitate sînt relative, în sensul că nu pot fi apreciate decît comparativ — în „spaţiu" (între întreprinderi, centrale, ramuri, ţări diferite) sau „în timp" (între diferite perioade de producţie, an, trimestru, lună, ale aceleiaşi întreprinderi) — cu indicatori realizaţi în situaţii similare (notate simbolic în cele ce urmează S, S', S"...) ;

— nu se cunoaşte sau se trece cu vederea peste faptul că dintre numeroşii indicatori care reflectă diferitele aspecte ale consumurilor (sau cheltuielilor) materiale, numai unul singur — consumul specific individual (nu şi cel mediu, de grupă) — depinde de un singur parametru, toţi ceilalţi fiind funcţie de un număr mai mare de parametri (factori de producţie) ;

— nu se ţine seama că întrucît oricare dintre indicatori (cu excepţia consumurilor specifice individuale) se dimensionează în funcţie de mai mulţi parametri, desprinderea unei concluzii pe baza unei simple comparaţii a consumurilor de materiale între două activităţi (în spaţiu sau în timp) este lipsită de orice fundament. Concret, este posibil ca indicatorul I_s aferent situaţiei S să fie mai defavorabil decît indicatorul $I_{s'}$, aferent situaţiei S', fără ca consumul de materiale să fie mai mare în cea de a doua situaţie ; chiar în cazul diminuării consumurilor de materiale reducerea poate fi mascată de factori de producţie care intervin în structura analitică a indicatorului considerat. O ilustrare concretă a greşitei interpretări, din partea unor specialişti, a comparării indicatorilor, o constituie modul eronat de prezentare a realizărilor privind reducerea consumurilor materiale. Dacă indicatorul „consum de material la 1 milion producţie-marfă" scade de la un an la altul, aceasta constituie pentru unii economişti un indiciu sigur al scăderii consumurilor, dacă nu la toate produsele cel puţin la unele dintre ele. În realitate, este posibil ca indicatorul „consum de material la 1 milion lei producţie" să scadă de la un an la altul exclusiv pe seama schimbării structurii producţiei, în condiţiile în care consumurile unitare la unele produse cresc ;

— nu se are în vedere întotdeauna faptul că o comparaţie ştiinţifică între două situaţii de producţie diferite poate fi făcută numai după „aducerea la un numitor comun" a varietăţii condiţiilor de realizare a producţiei care se compară, prin aplicarea unei metodologii bine precizate, capabilă să ofere răspunsuri fundamentate oricărei întrebări care s-ar ridica în problema consumurilor de materiale.

Fără îndoială că atît asupra neajunsurilor menţionate, cît şi asupra posibilităţilor pentru înlăturarea lor pot exista puncte de vedere diferite. Referindu-ne, mai departe, la posibilităţi, noi avem în vedere că problema generală a analizei comparative a consumurilor de materiale este aceea a comparării unuia sau altuia dintre indicatorii unei unităţi productive cu indicatorul corespunzător al unei alte unităţi sau al unei alte perioade de producţie. Altfel spus, trebuie aflat care dintre două unităţi de producţie în aceeaşi perioadă sau în care dintre două perioade de producţie ale aceleiaşi unităţi s-a lucrat mai eficient din punctul de vedere al consumurilor (cheltuielilor) materiale. Pentru simplificarea analizei şi uşurinţa expunerii ne vom referi la cel mai simplu indicator al consumurilor materiale şi anume la „consumul total de material într-o perioadă dată" (an, trimestru, lună) al unei întreprinderi ideale care ar produce numai un singur produs. Expresia analitică a acestui indicator este $I=f(c, q)=c.q$, în care c reprezintă consumul specific mediu, iar q volumul producţiei realizate.

Principalele **procedee utilizate** pentru separarea influenţelor factorilor de producţie sînt :

1) **procedeul substituirilor succesive** (în lanţ), tradus analitic prin una din expresiile [2]) :

a) $\Delta I_{cq} = I_s - I_{s'} = \Delta I_c + \Delta I_q = (cq - c'q) + (c'q - c'q')$

b) $\Delta I_{cq} = I_s - I_{s'} = \Delta I_q + \Delta I_c = (cq - cq') + (cq' - c'q')$,

în funcţie de ordinea substituirii factorilor, c—q în varianta **a** sau q—c în varianta **b** ;

2) **procedeul determinării influenţelor izolate ale factorilor**, tradus analitic prin expresia :

$$\Delta I_{cq} = I_s - I_{s'} = \Delta I_c + \Delta I_q + R = (cq - c'q) + (cq - cq') + R,$$

în care **R** reprezintă un „rest nedescompus" care urmează a fi repartizat pe fiecare factor de producţie.

Primul procedeu are la bază ideea că factorii de producţie ar influenţa succesiv indicatorul considerat, iar cel de al doilea că aceştia ar influenţa independent, ipoteze simplificatoare, necorespunzătoare realităţii.

Prima soluţionare prezintă marele dezavantaj (trecut sub tăcere, minimalizat sau chiar ignorat în unele materiale din literatură) de a dimensiona influenţa fiecăruia dintre factori printr-o multitudine de valori, mult diferite în principiu după ordinea de substituire a factorilor ; în cazul a numai doi factori, numărul soluţiilor posibile este de 2.1=2, ajungînd în cazul luării în considerare a 6 factori de producţie la nu mai puţin de 6.5.4.3.2.1.= 720 soluţii.

Procedeul al doilea conduce (la prima vedere) la un singur sistem de valori ; el prezintă însă dezavantajul că pentru repartizarea pe factori a restului **R** nu există nici o regulă, unii autori repartizîndu-l în mod egal asupra tuturor influenţelor parţiale, alţii repartizîndu-l proporţional cu mărimea fiecăreia, iar alţii atribuindu-l numai unora dintre factori sau chiar numai unuia singur, după considerente subiective.

În afara impedimentelor mai sus menţionate, trebuie adăugat şi faptul că descompunerea pe factori după procedeele expuse determină rezultate diferite, după cum mărimea influenţelor se calculează pentru sensul $S \to S'$ sau $S' \to S$[3]) (fapt tot atît de greu de acceptat ca şi acela al obţinerii unor rezultate diferite pentru mărimea distanţei dintre două puncte A şi B, după cum măsurarea se face pornind de la A spre B sau de la B spre A).

Pentru a oferi o imagine asupra multitudinii şi varietăţii soluţiilor la care conduce aplicarea procedeelor mai sus menţionate, prezentăm cel mai simplu exemplu numeric posibil, pornind de la elementele economice din tabelul matrice nr. 1 ; rezultatele la care se

Tabelul nr. 1

Factori		În situaţia	În situaţia
Simbol	Denumire	S	S'
c	Consum specific	c = 12	c' = 10
q	Cantitate produsă	q = 5 000	q' = 9 000

Tabelul nr. 2

	Procedee în uz				Procedeul propus
Denumirea procedeului	Ordinea de substituire	Simbolurile influențelor	Sensul variației		(Indiferent de sensul variației, soluție unică)
			S' → S	S → S'	
1. Procedeul substituirilor succesive (în lanț)	a) c-q	ΔIcq ΔIc ΔIq	+30000 +40000 -10000	-30000 -48000 +18000	ΔIcq = -30000 ΔIc = +8000 ΔIq = -38000
	b) q-c	ΔIc ΔIq	+48000 -18000	-40000 +10000	
2. Procedeul determinării influențelor izolate	Mod de repartizare a restului	ΔIcq Rest, R	+30000 + 8000	-30000 + 8000	
	a) Repartizare egală	ΔIc ΔIq	+44000 -14000	+14000 -44000	
	b) Repartizare proporțională	ΔIc ΔIq	+54545 -24545	-38000 + 8000	
	c) Atribuire asupra unui singur factor, c	ΔIc ΔIq	+48000 -18000	-40000 +10000	
	d) Idem, asupra factorului q	ΔIc ΔIq	+40000 -48000	-48000 +18000	

ajunge prin înlocuirea în formulele de mai sus sînt arătate în tabelul nr. 2.

Remedierea deficiențelor semnalate, care conduc în fapt la rezultate arbitrare, în afara realității economice, este posibilă pornind de la faptul că **factorii de producție nu influențează variația totală a indicatorului nici succesiv (unul după altul) și nici independent unul de altul, ci concomitent și conjugat**; acest mod de influențare, care constituie **esența noului procedeu** de determinare a influențelor factorilor de producție pe care îl propunem, este oglindit de cunoscuta expresie a diferenței totale a indicatorului considerat :

$$dI = I_s - I_{s'} = I_{s'} - I_s = dI_c + dI_q =$$

$$= \frac{\partial I}{\partial c}\, dc + \frac{\partial I}{\partial q}\, d_q$$

Este de observat că dacă se trece de la variații diferențiale dI la variații finite ΔI adică :

$$I_{teoretic} = \Delta I_c + \Delta I_q = \frac{\partial I}{\partial c}\Delta c + \frac{\partial I}{\partial q}\Delta q =$$

$$= q\Delta c + c\Delta q,$$

apare o diferență,

$$D = (I_s - I_{s'}) - \left(\frac{\partial I}{\partial c}\Delta c + \frac{\partial I}{\partial q}\Delta q\right),$$

care urmează să fie repartizată asupra fiecăreia dintre influențele factoriale proporțional cu mărimea acestora ; această repartizare se realizează prin multiplicarea fiecărui termen al expresiei celei de a doua paranteze a diferenței cu factorul de corecție K (subunitar sau supra-unitar, după caz),

$$K = 1 + \frac{D}{\frac{\partial I}{\partial c}\Delta c + \frac{\partial I}{\partial q}\Delta q}$$

obținînd în final un

$$I_{corectat} = K\left(\frac{\partial I}{\partial c}\Delta c + \frac{\partial I}{\partial q} q\,\Delta q\right)$$

În cazul exemplului numeric prezentat, vom avea :

$$I_s - I_{s'} = cq - c'q' = -30\,000$$

$$\Delta I_{\ teoretic} = q\Delta c + c\Delta q = +38\,000$$

$$D = -30\,000 - 38\,000 = -68\,000$$

$$K = 1 - \frac{68\,000}{38\,000} = -0{,}8$$

$$\Delta I_{corectat} = \Delta I_{c\ corectat} + \Delta I_{q\ corectat} =$$
$$= +8\,000 - 38\,000 = -30\,000 = I_s - I_{s'}$$

De remarcat din conținutul tabelului nr. 2 multitudinea de soluții (foarte mult diferite între ele, atît ca mărime absolută, cît și ca semn) în procedeele în uz, față de unicitatea soluției, indiferent de sensul variației, în procedeul propus ; în cazurile obișnuite (ale indicatorilor cu mai mulți factori de producție și unități de producție eterogenă, cu un larg sortiment de produse), deosebirea dintre procedeele în uz și procedeul propus atinge proporții cu mult mai mari, în procedeele de uz intervenind zeci, sute și chiar mii de „soluții" egal îndreptățite.4)

Trebuie observat, de asemenea, că în cazul procedeului propus de noi (prin diferențiere), anomalia ca variația $I_s - I_{s'}$ să difere, esențial în unele cazuri, de variația $I_{s'} - I_s$ dispare.

În ceea ce privește importanța influenței diferiților factori (prețuri, consumuri specifice, structură ș.a.) asupra variației indicatorilor, este de observat că, în afara perioadelor de reașezare a prețurilor, cînd unele dintre acestea pot marca variații mai importante, influența de ansamblu a prețurilor este de ordin secundar ; deși mai accentuată decît influența prețurilor, nici influența consumurilor specifice nu este în cazul general însemnată, preponderența în variația indicatorilor avînd-o structura producției, care în mod obișnuit variază în spațiu și în timp în limite foarte largi.

De aceea, în afara unor cazuri speciale, analiza variației indicatorilor cheltuielilor materiale trebuie axată în special asupra variației structurii producției ; deosebit de importantă și evidentă este influența structurii producției asupra structurii cheltuielilor, respectiv asupra ponderii cheltuielilor materiale în cheltuielile totale, structura cheltuielilor constituind un specific al fiecărei ramuri de producție, care variază în limite foarte largi. În țara noastră, de exemplu, ponderea cheltuielilor materiale în totalul cheltuielilor variază de la 47,9% în ramura exploatării și prelucrării lemnului la 93,2% în ramura săpunuri și cosmetice, adică de la simplu la dublu ; în aceleași ramuri ponderea cheltuielilor de combustibili, energie și apă înregistrează o variație mai mare, mergînd de la 1,1% la 35,8%, în timp ce ponderea amortizării variază între 1,6% și 37,1%, iar cea a materiilor prime și materialelor între 90,4% și 8,2%. Din cercetările efectuate la Centrala industrială de mașini și materiale electrice a rezultat că influența modificării (în cursul anului de plan 1975) a structurii producției realizate față de producția planificată a condus la o modificare a consumului total de metal pentru grupa de produse „motoare" de 51%.

Tehnicile de determinare cantitativă a influențelor diferiților factori de producție care intră în structura indicatorilor complecși sînt, după cum rezultă din cele de mai sus, deosebit de laborioase în cazurile cînd numărul factorilor simpli este mai mare de 2 ; ocolirea dezvoltărilor matematice și încercarea de efectuare a analizei economice a acestor indicatori numai intuitiv, pe bază de judecăți calitative, nu mai este posibilă în prezent. Elaborarea unei metodologii de urmărire științifică a consumurilor, care să permită depistarea tuturor rezervelor existente în activitatea întreprinderilor și a căilor de economisire a resurselor, reprezintă o necesitate de prim ordin și totodată o importantă contribuție în acțiunea generală de reducere a consumurilor materiale.

Ion ILIESCU

Institutul central de cercetări economice

---

1) Frecvent pot fi citate sau auzite afirmații de genul : „Indicatorul consum de materiale la 1 milion lei producție la Întreprinderea X este Yt/mil., ceea ce este foarte mult", ca și cînd ar exista pentru acest indicator o mărime normativă Ynt în raport cu care Yt ar fi mai mare ; în fapt, datorită condițiilor de producție mult diferite de la o întreprindere (sau perioadă) la alta, o mărime-etalon pentru acest indicator (ca și pentru marea majoritate a indicatorilor consumurilor de materiale) nu poate exista.

2) Semnificațiile simbolurilor adoptate este următoarea : — dI și ΔI, variația diferențială (infinit mică) a indicatorului. și respectiv variația finită — $\Delta I_{cq}, \Delta I_c, \Delta I_q$; variația totală a indicatorului I intre situațiile considerate, respectiv mărimile influențelor parțiale ale factorilor de producție c și q asupra variației totale a indicatorului I ; — I_s, $I_{s'}$ — mărimile indicatorului I in situațiile S și S'.

3) Detalii în articolul nostru „Determinarea influențelor factorilor asupra mărimii indicilor de grup", Revista de statistică, nr. 7, 1971.

4) Trebuie subliniat că insăși in condițiile respectării condiției de substituire mai întîi a factorului cantitativ și numai după aceea a factorului calitativ (cum se recomandă în literatură), numărul soluțiilor egal îndreptățite în procedeul substituirii succesive rămîne foarte mare.

În afară de acestea survin complicații datorită naturii incerte în unele cazuri, a factorilor.

Adunările generale ale oamenilor muncii

EXPRESIA DEMOCRAȚIEI MUNCITOREȘTI ÎN ACȚIUNE

A DOUA EDIȚIE din actualul cincinal a adunărilor generale ale oamenilor muncii are loc sub semnul puternicului avînt politic generat de legiferarea, de către forul suprem al țării, a planului național unic pe perioada 1976—1980. Înfăptuirea prevederilor acestuia, la cotele înaltelor exigențe formulate la Congresul al XI-lea al partidului, solicită de pe acum o intensă mobilizare a capacităților și talentelor, o consecventă punere în valoare a resurselor, o curajoasă și decisă înfruntare a tot ce poate frîna mersul înainte.

Adunările generale ale oamenilor muncii — pe care tovarășul **Nicolae Ceaușescu** le-a caracterizat drept **„trecerea la o formă superioară a democrației economice, muncitorești, asigurînd participarea largă, directă și efectivă a maselor populare la conducerea treburilor obștești“** — reprezintă totodată, așa cum s-a subliniat la recentul Congres al educației politice și al culturii socialiste, **o adevărată școală de formare a conștiinței noi, revoluționare a maselor, de educare în spiritul muncii** înțeleasă ca o necesitate, ca o îndatorire de onoare și, totodată, ca principalul mijloc de afirmare a personalității umane, a forței creatoare a fiecărui cetățean.

O vastă arie tematică

PROGRAMUL adunărilor generale din întreprinderile industriale, de construcții, transporturi, din institutele de cercetare, proiectare, din unitățile comerciale și ale cooperației meșteșugărești cuprinde perioada pînă la 10 august, iar al celor din întreprinderile agricole de stat, cele pentru mecanizarea agriculturii și unitățile cooperației de consum — pe măsura încheierii campaniei agricole de vară — pînă la 10 septembrie.

Aria lor tematică poate fi exprimată lapidar : **cum și cu ce rezultate s-a desfășurat activitatea în primul semestru, ce măsuri se impun pentru realizarea în cele mai bune condiții a planului și a angajamentelor pe întregul an, ce condiții trebuie create — și cum — în cadrul pregătirii îndeplinirii planului pe 1977.**

Anumite determinante ale perioadei dau însă un conținut aparte acestor orientări. Ne aflăm în anul dintîi — și, prin acesta, hotărîtor — al noului cincinal, deci acum are loc înscrierea pe hiperbola ritmurilor înalte care să ne ducă la nivelurile prevăzute pentru 1980. Ne aflăm la debutul cincinalului afirmării puternice a revoluției tehnico-științifice, deci acum este momentul deschiderii largi spre materializarea, pînă la nivelul locului de muncă, a cuceririlor gîndirii autohtone, momentul amplificării acesteia în concordanță cu cerințele majore ale etapei. Traiectoriile dezvoltării solicită articularea perfectă și mobilizarea întregului potențial al aparatului de producție, de la atelier pînă la ansamblul fiecărei ramuri economice.

Indicațiile și sarcinile date de secretarul general al partidului la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 12—13 mai a.c., la ședința comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, de la începutul acestei luni, constituie un cuprinzător program de acțiune pentru oamenii muncii din toate sectoarele economice ; în spiritul acestor indicații și sarcini vor trebui să fie purtate și dezbaterile din adunările generale, care să vizeze problemele de interes major atît pentru colectivul respectiv, cît și pentru întreaga economie națională.

O astfel de problematică o constituie, **în unitățile industriale** : realizarea ritmică a producției ; introducerea tehnologiilor moderne, extinderea mecanizării și automatizării, folosirea cît mai deplină a capacităților și suprafețelor de producție, îmbunătățirea coeficientului de schimburi ; realizarea la termenele prevăzute a parametrilor tehnico-economici proiectați la obiectivele noi ; ritmicitatea aprovizionării tehnico-materiale ; pregătirea forței de muncă la nivelul cerințelor planului. Este deosebit de important ca analizele să poarte și asupra **nivelului tehnic al produselor** — calitatea și fiabilitatea acestora, îmbunătățirea caracteristicilor lor tehnico-economice, constructive și funcționale, asimilarea prin forțe proprii a unui număr cît mai mare de produse care să înlocuiască importul. Desigur, în centrul atenției se va afla și **îndeplinirea exemplară a sarcinilor de export** — asigurarea și derularea ritmică a fondului de marfă cu această destinație, realizarea lui în primele două decade ale lunii, valorificarea avantajoasă a produselor livrate pe piața externă. Faptul că în industrie, planul pe primul semestru s-a realizat în bune condiții nu poate justifica o neglijare a deficiențelor care mai persistă — cu atît mai mult cu cît sînt unități cu rămîneri în urmă, unde adunările generale sînt chemate să dezbată și adopte măsurile pentru recuperarea în cel mai scurt timp a restanțelor.

În **agricultură**, primele rezultate ale strîngerii recoltei de cereale sînt relativ bune, existînd toate posibilitățile ca prevederile stabilite prin plan să fie atinse. Adunările generale constituie un bun prilej de analiză a modului cum s-au realizat lucrările în campaniile de primăvară și vară, contractele de livrare la fondul central și la fondul pieței, cum se aduc la îndeplinire măsurile privind creșterea producției agricole vegetale și animale. De bună seamă, în acest context se cer aprofundate problemele legate de folosirea cu eficiență maximă a fondului funciar, a sistemelor de irigații, a îngrășămintelor chimice, a complexelor zootehnice.

În fața organizațiilor de **construcții-montaj** stă sarcina prioritară de a reduce termenele de execuție și a mări în ritm accelerat productivitatea muncii ; ținînd seama de rămînerile în urmă ce se înregistrează la unele șantiere, din tematica dezbaterilor nu vor putea lipsi rezultatele obținute și măsurile privind folosirea utilajelor în două și trei schimburi, creșterea gradului de industrializare a lucrărilor, asigurarea și pregătirea forței de muncă pentru volumul de lucrări considerabil sporit din anul viitor, întărirea ordinei și disciplinei.

Programele recent adoptate de către conducerea de partid și de stat, privind dezvoltarea și îmbunătățirea **comerțului** cu bunuri de consum și a **serviciilor**, oferă o vastă problematică adunărilor generale ale oamenilor muncii din unitățile cu acest profil, pe linia continuei ridicări a nivelului de servire a populației.

Mobilizarea la maximum a rezervelor interne, organizarea superioară a producției și a muncii, creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, reducerea consumurilor specifice de energie, combustibil, materiale vor deține un loc de seamă în analizele și propunerile ce se vor face în adunările generale din fiecare unitate economică ; cu atît mai mult este necesar ca asupra lor să se concentreze dezbaterile și măsurile ce se vor adopta în **institutele de cercetare și proiectare**, vizînd conceperea unor materiale, mașini, utilaje de înaltă tehnicitate, adoptarea de soluții eficiente, care să corespundă necesităților tehnologice și funcționale. Totodată, efortul colectiv de gîndire să se concretizeze în precizarea acțiunilor ce trebuie întreprinse pentru elaborarea și predarea la timp util a documentațiilor lucrărilor de investiții planificate în 1977 și în următorii ani ai cincinalului.

Stimularea unei participări creatoare

ÎNDEPLINIREA funcției democratice a adunărilor generale presupune ca în cadrul lor să se asigure dezbaterea, într-un spirit de înaltă exigență și răspundere, a activității desfășurate de consiliile oamenilor muncii, de birourile acestora, în spiritul **Programului de măsuri aprobat de Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. cu privire la îmbunătățirea activității organelor de conducere colectivă ale centralelor și întreprinderilor.** Imprimînd dărilor de

Dorin CONSTANTINESCU

(Continuare în pag. 32)

CE ARATĂ „PROFILUL COLECTIV“ AL DEZBATERILOR DIN ADUNĂRILE GENERALE

● Un instrument de studiu al eficienței conducerii colective ● Ce arată analiza în două întreprinderi ● „Propunerile“, „aprecierile“ și „clarificările“ dovedesc competența, spiritul critic și buna cunoaștere a problemelor unităților economice ● Care sînt cauzele unor nesatisfacții ?

ARTICOLUL prezintă elemente ale studiului cu care autoarea, cercetător la Institutul de științe politice și de studiere a problemei naționale, a participat la Sesiunea științifică a tinerelor cadre didactice și de cercetare (București, 6—7 iulie 1976), organizată de Academia „Ștefan Gheorghiu“. (N. red.).

EXTINDEREA formelor colective de conducere, modalitate superioară de manifestare a democratismului profund al vieții noastre sociale, prezintă o importanță deosebită în formarea și dezvoltarea conștiinței economice și politice. Instituționalizarea lor a accentuat participarea la actul elaborării și luării deciziei, prin consiliile de conducere și adunările generale ale oamenilor muncii. De buna funcționare a acestor organisme depinde în mod fundamental adîncirea democrației muncitorești socialiste.

În majoritatea cercetărilor de la noi, problemele puse în discuție în organele colective de conducere și, în special, în adunările generale ale oamenilor muncii sînt supuse analizei sociologice prin metoda observației indirecte (studiul documentelor). Nu trebuie însă neglijată utilitatea — teoretică, dar mai ales practică — a unui instrument care să permită surprinderea „pe viu“ și redarea sugestivă a dezbaterilor în aceste forumuri ale democrației socialiste. De aceea am apelat la un sistem de categorii*) care servește la redarea profilului colectiv de dezbatere al adunării generale a oamenilor muncii, luînd în considerare caracteristicile acesteia, de discuție de grup. În acest scop am supus fiecare luare de cuvînt analizei de conținut, în care unitatea de analiză a fost „tema“.

Media aritmetică dintre frecvența temei în cadrul fiecărei categorii și totalul general al frecvenței temelor ne-a condus la marcarea pe grafic a datelor profilului colectiv al discuției din adunările generale ale oamenilor muncii în întreprinderi din municipiul Tîrgoviște — la o uzină cu tradiție, dar care se modernizează și extinde (Uzina de utilaj petrolier) și la o unitate recent înființată (Intreprinderea de lămpi electrice cu incandescență „Romlux“).

Profilurile colective ale discuțiilor fiind foarte expresive, vom puncta doar aspectele mai relevante. Remarcăm că în adunările generale din ambele întreprinderi se întîlnesc cel mai frecvent următoarele situații : 1) se dă o informație, se fac clarificări (23,2% și, respectiv, 21%) ; 2) se dau sugestii, se indică o direcție, se dă un scop acțiunii (propuneri — 22,9% și, respectiv 16%) ; 3) se manifestă tensiune (insatisfacții — 19,2% și respectiv 31%) ; 4) se formulează opinii, se apreciază, se evaluează (14,6% și respectiv 13%).

„Propunerile“, „aprecierile“, „clarificările“ — care constituie conținutul celor mai multe intervenții — au dovedit competență, spirit critic și o bună cunoaștere a aspectelor prezentate, demonstrînd totodată interesul deosebit pentru problemele cu care se confruntă unitatea. Subliniind faptul pozitiv că s-a înregistrat un număr important de propuneri, semnalăm însă că o parte destul de mare dintre acestea erau reluate din anul precedent, deși sugerau modalități de aplicare imediată. Această situație a trenat, pentru că multe din posibilitățile de realizare a inițiativelor concrete, la nivelul muncitorilor, au rămas nefructificate în perioadele tranzitorii pe care le străbat unitățile investigate. Acest lucru însă generează și o parte din insatisfacții, care ocupă un loc important în luările de cuvînt, reconstituite prin profilul desfășurării adunărilor generale. Insatisfacțiile, deși sînt mai numeroase în întreprinderea nou înființată, nu lipsesc nici din cea cu tradiție, pe fondul mutațiilor la care este supusă. Din conținutul luărilor de cuvînt, a reieșit că ele se referă cu preponderență, în ambele unități, la : aprovizionare tehnico-materială, condiții de muncă (mai ales în legătură cu executarea unor lucrări de investiții în paralel cu producția), dereglări ale fluxului tehnologic între secții, repartizarea neechitabilă a unor sarcini, lipsa de preocupare din partea unor maiștri sau șefi de echipă pentru a forma o atmosferă propice integrării rapide a tinerilor. Sînt relativ frecvente propunerile de redistribuire a unor sarcini de plan — ale întreprinderii în cadrul centralei, sau ale secțiilor în cadrul întreprinderii.

S-a putut constata și o anumită inerție în participare la unii oameni ai muncii din unitățile investigate ; ea se datorează unui complex de factori, dintre care mai semnificativi sînt : recenta înființare/extindere a întreprinderilor, precum și ponderea ridicată a noilor muncitori. Au avut însă un rol și cauze ca : lipsa de informații sau caracterul prea general al acestora, scăderea motivației în cazurile cînd, cu toate apelurile la participare, nu se face totul pentru a rezolva cererile concrete ale oamenilor.

Prevenirea inerției datorate sentimentului „activității în gol“ din cauza neaplicării imediate a propunerilor sau a hotărîrilor luate, limitarea decalajului între punerea problemelor în adunări și transpunerea lor în practică sînt de natură să permită obținerea unor rezultate mult mai bune, a unei satisfacții generalizate a activității și inițiativei, ridicarea eficienței acestei forme avansate, profund democratice de conducere — adunările generale ale oamenilor muncii.

Mariana SÂRBU

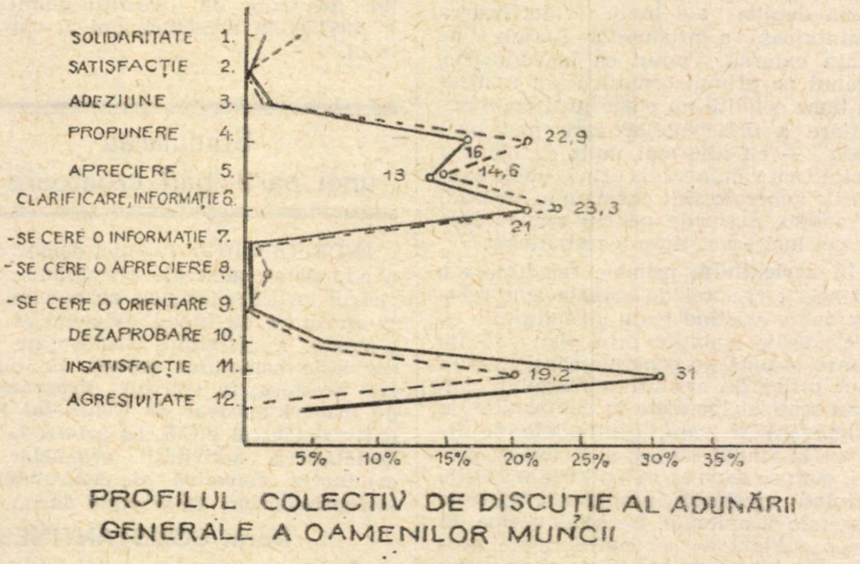

PROFILUL COLECTIV DE DISCUȚIE AL ADUNĂRII GENERALE A OAMENILOR MUNCII

---- *Uzina de utilaj petrolier* —— *„Romlux“*

---

*) Acest sistem, conceput de psihologi sociali, cuprinde următoarele categorii :

a) **domeniul socio-emoțional (reacții pozitive)** : 1) arată solidaritate, sprijină, laudă, ajută ; 2) destinde atmosfera, glumește, rîde, exprimă satisfacție ; 3) își exprimă acordul, își arată tacit adeziunea.

b) **domeniul temei (răspunsuri)** ; 4) face sugestii, indică o direcție, dă un scop acțiunii ; 5) formulează opinii, apreciază, evaluează ; 6) dă informație, repetă, clarifică.

c) **domeniul temei (întrebări)** ; 7) cere o informație, o îndrumare ; 8) cere o evaluare, o opinie, o analiză ; 9) cere o direcție, un scop.

d) **domeniul socio-emoțional (reacții negative)** ; 10) dezaprobă, refuză participarea ; 11) manifestă tensiune, frustrare ; 12) manifestă agresivitate.

Categoriile se grupează în perechi — pozitive și negative — ordonîndu-se în dimensiuni referitoare la comportamentul efectiv și intelectual, surprinzînd probleme de : (6—7) orientarea discuțiilor, (5—8) evaluare, (4—9) control, (3—10) decizie, (2—11) învingerea tensiunii, (1—12) integrare în grup a participanților la discuții.

AVUȚIA NAȚIONALĂ ȘI CREȘTERILE ANUALE ALE VALORII UNOR ELEMENTE COMPONENTE (II)

Elemente ale avuției naționale a țării noastre în comparație cu alte țări

AVUȚIA NAȚIONALĂ a țării noastre este în momentul de față, așa cum s-a arătat, pe punctul de a fi stabilită și evaluată pe elementele sale componente. Odată cu determinarea și evaluarea elementelor sale, este necesar să se urmărească și creșterea anuală a valorii avuției naționale, după cum se precizează în Legea finanțelor nr. 9 din noiembrie 1972.

La creșterea avuției naționale contribuie într-o mare măsură o seamă de factori umani și sociali, ca de exemplu :

— nivelul productivității muncii sociale ;

— gradul de pregătire profesională a forței de muncă și de utilizarea ei rațională, etc. (pregătirea tehnică de specialitate, experiența în producție a muncitorilor și tehnicienilor etc.

— ansamblul mobilizator al organizării economice și sociale a țării etc.

Acești factori umani care contribuie direct la sporirea produsului social și aduc în mod indirect o creștere a avuției naționale, nu pot fi evaluați, întocmai ca și avantajele naturale, ca : fertilitatea solului, cursul rîurilor, o climă favorabilă și alți factori naturali, pentru care nu s-au găsit pînă în prezent criterii de măsurare și de exprimare într-un indicator sintetic.

La creșterea unei părți importante a avuției naționale contribuie investițiile ce se fac anual și care se concretizează în fonduri fixe, adică în bunuri materiale care servesc producției o perioadă îndelungată fără a se consuma, sau sînt destinate scopurilor social-culturale sau de locuit.

Fondurile fixe constituie baza dezvoltării tuturor ramurilor economiei naționale și în special a ramurilor producției materiale : industriei, construcțiilor, agriculturii, transporturilor etc. Valoarea fondurilor fixe se mărește anual prin crearea de noi întreprinderi, amplificarea, modernizarea și perfecționarea întreprinderilor existente, lărgirea bazei tehnico-materiale a transporturilor, a circulației mărfurilor, a activităților social-culturale etc., realizarea acestora făcîndu-se cu ajutorul investițiilor.

Sporirea investițiilor este determinată de creșterea fondului național de dezvoltare economico-socială, care se constituie în principal din partea ce se defalcă din venitul național, cotă care a crescut astfel : în perioada 1961—1965 a fost de 25% din venitul național, în perioada 1966—1970 de 20—30% iar în perioada 1971—1975 de 33—34%.

Fondul de amortizare contribuie, de asemenea, la sporirea investițiilor, el poate fi folosit atît pentru reproducția simplă cît și ca sursă pentru reproducția lărgită a fondurilor fixe. În perioada 1965—1975 peste 1/3 din totalul investițiilor s-a finanțat din fondul de amortizare iar restul de 2/3 au ca sursă sumele repartizate din venitul național pentru fondul de dezvoltare.

★

Volumul investițiilor realizate în țara noastră a crescut în mod vertiginos în perioada 1951—1975.

Prezentăm în tabloul de mai jos valoarea investițiilor efectuate în România, în perioadele 1951—1975, pe perioade de 5 ani pentru sectorul socialist, precum și investițiile proprii ale populației și totalul investițiilor.

La sfîrșitul tabelului se arată procentul creșterii volumului investițiilor, față de perioada 1951—1955, în perioadele următoare :

Investiții	1951-55	1956-60	1961-65	1966-70	1971-75
1. Sectorul socialist	57,7	88,2	187,7	514,5	516,5
2. Proprii ale populației	4,2	12,0	12,0	16,3	28,2
Total miliarde lei	61,9	100,2	199,7	330,8	544,7
% creștere față de 1951-55		160%	320%	520%	880%

Ritmul creșterii volumului investițiilor, după cum rezultă din datele de mai sus, este rapid, astfel : 160% în perioada 1956—1960 față de perioada 1951—1955, 520% în perioada 1961—1965, de 5,3 ori în perioada 1966—1970 și de 8,8 ori în perioada 1971—1975.

În Anuarul statistic al României din 1975 investițiile pe 1974 din sectorul socialist sînt repartizate pe următoarele categorii :

- lucrări de construcții-montaj	45,6
- utilaj și instrumente	54,1
- diverse	9,6
- explorări geologice	3,1
Total	112,4

Pe categorii de bunuri, lucrările de construcții-montaj în valoare de 45,6 miliarde lei, se repartizează procentual astfel :

Construcțiile industriale reprezintă 41,3% din total, cele agrozootehnice 6,5%, clădirile pentru locuințe 13,9%, drumurile 4,0%, căile ferate 3,3% etc.

În anuarele statistice ale României se publică creșterile anuale ale valorii fondurilor fixe puse în funcțiune, după cum rezultă din datele de mai jos :

	1965	1966-70	1971	1972	1973	1974
Total fonduri fixe puse în funcțiune în sectorul socialist,	39,7	280,3	73,7	77,2	85,8	107,5
din care: - din fonduri centralizate ale statului[1]	35,6	226,0	67,0	69,7	77,5	98,9

[1] In datele de mai sus se cuprind și investițiile pentru cultura și refacerea pădurilor.

Din datele de mai sus rezultă că s-au pus în funcțiune în sectorul socialist în perioada 1966—1974 fonduri fixe în valoare totală de 625 miliarde lei. La acestea adăugînd valoarea fondurilor fixe din 1975 de circa 130 miliarde lei se ajunge pe perioada ultimilor 10 ani la valoarea totală de 755 miliarde lei.

Diferența între sumele alocate pentru investiții (830 mild. lei) în perioada 1966—1975 și fondurile fixe puse în funcțiune (de 755 mld. lei) se explică prin necuprinderea în fondurile fixe a drumurilor și a lucrărilor de îmbunătățiri funciare precum și prin investițiile neterminate la finele perioadei, care nu măresc valoarea fondurilor fixe.

Între cheltuielile făcute pentru investiții și valoarea fondurilor fixe există o strînsă corelație : din sumele destinate investițiilor se construiesc și se procură bunuri de natura fondurilor fixe, așa după cum se arată în studiul tov. Manea Mănescu [3]. „Marele efort de investiții pe care-l face statul nostru își găsește o amplă expresie în extinderea și modernizarea fondurilor fixe...". „În decurs de 25 de ani valoarea fondurilor fixe a sporit de aproape 6 ori, totalizînd la finele anului 1975 circa 1 200 miliarde lei. Reține atenția faptul că aproximativ 2/3 din aceste fonduri fixe au fost create în ultimul deceniu, ceea ce demonstrează ritmul rapid în care are loc înnoirea bazei tehnico-materiale".

Făcînd o comparație între investițiile și fondurile fixe puse în funcțiune pe anul 1974, după datele ultimului anuar statistic al R.S. România din 1975, rezultă mici diferențe, datorită faptului că de la un an la altul rămîn investiții neterminate respectiv fonduri fixe nepuse în funcțiune, (investiții 112,4 mild. lei, fonduri fixe 107,5 miliarde lei).

Creșterea avuției naționale a țării noastre poate fi analizată în comparație cu creșterea avuției altor țări.

Pornind de la această idee, formulată și prezentată de acad. prof. Manea Mănescu la deschiderea lucrărilor „Seminarului de cercetări a avuției naționale și a avuției națiunilor“ 4) după ce am arătat cuprinsul noțiunii de avuție națională, să prezentăm, pentru țara noastră, ritmul creșterii unor elemente ale avuției naționale, comparativ cu acela al creșterii din unele țări capitaliste, din cîteva țări socialiste și din țări în curs de dezvoltare.

În statistica internațională se poate urmări evoluția creșterii anuale a valorii unei părți importante a avuției naționale și anume a capitalului național.

Noțiunea de capital național în concepția economiștilor capitaliști este mult mai restrînsă decît aceea de avuție națională sau de bogăție națională. În ea se cuprind numai o parte din activele reale și anume, acele bunuri reproductibile care sînt afectate producției, ca : mașini, utilaje, echipamente, vehicule, construcții, productive, stocuri de materiale și produse etc.

Noțiunea de capital național corespunde în economia socialistă cu două categorii de bunuri : fondurile fixe și stocurile de valori materiale.

DATELE privind capitalul național sînt cuprinse în tabelul denumit „Elementele formării brute a capitalului“ 5) din „Anuarul statisticilor contabilității naționale 6) pe care îl publică anual Comisia de Statistică a Organizației Națiunilor Unite.

Acest tabel are o importanță deosebită pentru urmărirea creșterii anuale a valorii unor elemente ale avuției naționale și anume a fondurilor fixe realizate din investițiile ce se fac anual în fiecare țară.

Tabelul dă posibilitatea comparării creșterii valorii unor categorii de bunuri cuprinse în noțiunea de fonduri fixe la noi, cu bunurile cuprinse în noțiunea de capital, în țările capitaliste.

Pentru țările capitaliste, tabelul cuprinde creșterea anuală a valorii construcțiilor (case de locuit, clădiri de altă natură decît locuințele și alte construcții și lucrări, ca : îmbunătățiri funciare, construcții de drumuri), cheltuielile anuale cu procurarea mijloacelor de transport și a mașinilor și altui echipament. La construcții se prezintă valoarea construcțiilor noi și a refacerilor mai importante.

Pentru țările socialiste tabelul cuprinde aceleași elemente, grupate însă mai restrîns, și anume :

— Construcții, mașini și echipamente și altele pentru România și

— construcții de locuințe, alte construcții, transporturi și comunicații și diverse pentru U.R.S.S.

Confruntînd datele publicate în Yearbook pentru România cu cele publicate de Anuarele Direcției Centrale de Statistică a României, am constatat că datele sînt comparabile ca valoare, iar în ceea ce privește cuprinsul se constată că în grupa „construcții-montaj“ din anuarele de la noi se cuprinde valoarea lucrărilor de construcții noi, de reconstrucții și de lărgire a construcțiilor existente, reparațiile capitale la construcții precum și lucrări de irigații și alte lucrări de îmbunătățiri funciare, precum și construcții de drumuri, care nu se includ în datele unor țări capitaliste (ex. Franța). Iar în grupa „altele“ sînt cuprinse și investițiile în explorări geologice inclusiv lucrările de foraj.

Prezentăm mai jos, după tabloul privind elementele formării brute a capitalului intern, la prețuri constante, investițiile făcute în anul 1970, comparativ cu 1960, pentru țara noastră și pentru alte țări, pe grupele menționate mai sus.

Pentru România, tabelul din dreapta :

Categoriile de bunuri	1960	1970
	în mlrd. lei	
Construcții	11,7	34,6
Mașini și echipament	8,8	30,2
Altele	3,9	10,0
Total	24,4	74,8

Pentru 3 țări capitaliste tabelul de mai jos :

Categoria de bunuri	Franța mlrd. franci			Anglia mil. lire			Statele Unite mil. dolari		
	1960	1970	% din total	1960	1970	% din total	1960	1970	% din total
Case de locuit	18,0	39,8	25	834	1115	16,2	25,0	22,0	18
Construcții	20,1	49,0	30	1283	2175	31,6	33,5	49,8	38,7
Imbunătățiri funciare și creșterea plantațiilor	-	-	-	58	74	1,1	-	-	-
Mijloace de transport	7,4	14,5	9	630	809	11,7	8,7	16,4	12,7
Mașini și echipamente	23,5	59,2	36	1613	2713	39,4	21,6	39,3	30,6
Formarea brută a capitalului	69,0	162,5	100	4418	6886	100	88,8	128,3	100
Variația stocurilor	13,4	9,8	-	628	329	-	3,0	1,4	-

Din datele prezentate rezultă că în 1970 ponderea cea mai mare a investițiilor în Franța și Anglia o reprezintă grupa de mașini și echipamente, iar în Statele Unite și la noi, grupa de construcții.

Creșterile totale, adică formarea brută a capitalului fix în 1970, față de 1960 pentru țara noastră și alte țări rezultă din datele din tabelul alăturat :

	1960	1970	Creșterea 1970/1960
	miliarde		%
România	24,4	74,8	300
Ungaria	24,3	55,5	228
Franța	69,0	162,5	235
Anglia	4,2	6,9	164
Statele Unite	88,8	128,3	144

Ne-am oprit la datele din 1970, întrucît în Yearbook apărut în septembrie 1975 se prezintă numai date la prețuri curente pînă în 1973, care nu pot fi comparate cu prețurile constante.

Din compararea valorii investițiilor făcute în 1970 în cele trei țări capitaliste din tabelul de mai sus, cu datele anului 1960 rezultă că ritmul de creștere în Franța este de 2,35 ori, în Anglia de 1,64 ori și în Statele Unite de 1,44 ori, ceea ce a ajutat la creșterea potențialului economic a acestor țări, fără însă a reuși să se îmbunătățească situația financiară în aceste țări 7). Dar, ceva mai important, din compararea datelor rezultă că ritmul cel mai înalt de creștere a investițiilor este acela al țării noastre, și anume de 3 ori în 1970 față de 1960, în timp ce în Anglia și Statele Unite este de circa 1,5 ori, cel de la noi fiind deci de 2 ori mai mare ca în cele 2 țări. Acest ritm înalt de creștere a valorii investițiilor duce la sporirea în mod considerabil a avuției naționale a României socialiste, ceea ce „constituie calea pentru apropierea de nivelul statelor dezvoltate din punct de vedere economic, la participarea activă la diviziunea mondială a muncii și la cooperarea economică cu alte state“. Urmărind dinamica investițiilor în perioada 1970—1973 în țările membre ale C.A.E.R.-ului, observăm următorul ritm de creștere în ordine descrescîndă : R. P. Polonă 167% — R. S. România și R. P. Ungară 132%, R. S. Cehoslovacă 125%, R. P. Bulgaria 120%, U.R.S.S. 119% și R. D. Germană 113%.

Din datele de mai sus rezultă nu numai posibilitatea comparării creșterii unor elemente importante ale avuției naționale, a fondurilor fixe din țara noastră, față de alte țări, ci și unele concluzii cu privire la completarea evidenței generale a avuției naționale, pentru urmărirea creșterii anuale și a altor elemente decît cele cuprinse în fondurile fixe.

Astfel, ar fi important la noi să se urmărească investițiile ce se fac în îmbunătățiri funciare, în cadrul evidenței generale a avuției naționale. În felul acesta s-ar putea urmări realizarea programului național de îmbunătățiri funciare și gospodărirea apelor, din 1970, în care s-au prevăzut o serie de măsuri pentru amenajarea unor mari suprafețe pentru irigații, desecări, îndiguiri și îmbunătățiri funciare. Pînă în prezent s-au realizat astfel de lucrări într-un ritm înalt, mult superior față de trecut și față de alte țări, ceea ce contribuie la creșterea capacității productive a pămîntului.

Un alt element al avuției naționale, care trebuie cuprins în evidența generală pentru urmărirea creșterii anuale sînt investițiile pentru cultura și refacerea pădurilor, care de altfel sînt cuprinse în valoarea investițiilor în fondurile fixe publicate în anuarul statistic al R.S.R. Același lucru se poate spune și de construirea și refacerea drumurilor și de alte elemente ca resursele de combustibili și energie.

În felul acesta s-ar realiza cel de-al doilea obiectiv privind avuția națională, din legea finanțelor, și anume urmărirea creșterii anuale a acesteia.

dr. Lucian TURDEANU

1–2) Alexandru Radocea : Investițiile în dezvoltarea economico-socială a României, în „Era socialistă“ nr. 16/august 1975.

3) Manea Mănescu, România deceniului 8, în „Era Socialistă“ nr. 4/1976, p. 11.

4) Revista economică nr. 50/12.XII 1975, pag. 26.

5) Composition of gross capital formation.

6) Yearbook of National Accounts Statistics.

7) Iulian Văcărel, Tendințe în evoluția postbelică a finanțelor publice, Buc. Ed. politică, 1968, pag. 205.

MUNCA PRODUCTIVĂ ÎN SFERA CREAŢIEI MATERIALE ŞI SPIRITUALE

> „Societatea socialistă românească este formată astăzi din clase și categorii sociale care participă activ la munca productivă — în sfera creației materiale și spirituale — și acționează unite, în strînsă colaborare, pentru triumful socialismului și comunismului pe pămîntul României".
>
> **NICOLAE CEAUŞESCU**

ÎN DOCUMENTELE P.C.R. s-a subliniat de nenumărate ori și, în această privință, recentul „Congres al educației politice și culturii socialiste" întărește această idee, că, societatea pe care o edificăm este societatea celor ce muncesc; ea se întemeiază, deci, nemijlocit pe munca creatoare a tuturor membrilor săi. Munca — spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — este unica sursă a creșterii avuției naționale, a înfloririi patriei, a prosperității poporului și a bunăstării și fericirii personale. Munca în socialism este și trebuie să fie o necesitate, o îndatorire de onoare a fiecăruia: **„nici muncă fără pîine, nici pîine fără muncă".**

Rolul primordial revine activității creatoare, productive, muncii socialmente necesară și utilă consacrată propășirii patriei.

În cadrul categoriei de muncă socială se operează distincția: muncă productivă și muncă neproductivă.

În socialism, sfera muncii productive suferă schimbări cantitative, dar mai ales calitative, datorită noilor relații de producție, aceasta în afara celor datorate actualei revoluții tehnico-științifice.

În practica țării noastre, ca și a altor țări socialiste, concepția care stă la baza împărțirii activității sociale derivă din aceea privitoare la producția materială. Conform acesteia, venitul național se creează în sfera producției materiale, producție care satisface nevoile materiale, vitale, ale societății (produsul poate fi un obiect sau un serviciu). P.C.R. ținînd cont de importanța producției materiale și a muncii desfășurate în cadrul ei a preconizat în Programul său **„creșterea puternică a forțelor de producție, pe baza cuceririlor revoluției tehnico-științifice, astfel încît să se poată asigura sporirea continuă a producției bunurilor materiale în vederea satisfacerii largi a necesităților de consum ale întregului popor, dezvoltarea multilaterală a societății".** 1)

Criteriile principale ce stau la baza delimitării sferei muncii productive au în vedere ca:

1. **să producă o valoare de întrebuințare socială** (valoarea de întrebuințare poate fi atît un obiect fizic, cît și un rezultat al activității intelectuale ca: proiecte, licențe, brevete, know-how, sau un serviciu);
2. **să creeze valoare, inclusiv plusprodus.** Plusprodusul e foarte important fiind, în socialism, unica sursă a acumulării.

Delimitarea celor două sfere (productivă și neproductivă) nu este și nu poate fi rigidă, mai ales în condițiile actualei revoluții tehnico-științifice. De asemenea, **gîndirea economică face pași înainte în surprinderea caracterului productiv al diferitelor activități considerate ca neproductive.**

În general, sfera productivă poate fi privită ca un ansamblu de activități legate de conceperea, proiectarea, producerea, deplasarea și conservarea valorilor de întrebuințare.

În sfera productivă se cuprind, după metodologia statistică actuală din țara noastră următoarele activități : industria, construcțiile, agricultura și silvicultura, transporturile și telecomunicațiile, circulația mărfurilor, cercetarea științifică ce deservește producția, activitatea editurilor, producția de filme, producția institutelor de proiectări, activitatea unităților de servire a agriculturii (S.M.A.-urile, întreprinderi pentru întreținerea și exploatarea sistemelor de irigații, dispensare veterinare, centre de combatere a dăunătorilor etc.), serviciile pentru asigurarea funcționării porturilor și aeroporturilor, activitatea hotelurilor și a întreprinderilor balneoclimaterice, reparații curente la drumuri, poduri, străzi, prelucrarea alimentelor în cantinele din spitale și școli, activitatea spălătoriilor, curățătoriilor, vopsitoriilor, atelierelor foto, prelucrarea în gospodăria casnică a firelor și țesăturilor cumpărate etc. Se urmărește însă perfecționarea metodologiei ținînd seama de schimbările intervenite în conținutul real al producției materiale și spirituale și în viziunea teoretică lărgită asupra sferei productive ca atare.

Un număr tot mai mare de economiști din țara noastră sînt de părere că serviciile nu pot fi privite global ci, în funcție de rolul lor economic, și că în sfera productivă se includ și serviciile de producție și cele materiale de consum.

Revoluția tehnico-științifică și structura muncitorului productiv colectiv

PURTĂTORUL muncii productive este muncitorul productiv colectiv, concept fundamentat de Marx. „Pentru a muncii productiv — spunea Marx — nu mai e nevoie să folosești nemijlocit propriile mîini, este suficient să fii un organ al muncitorului colectiv, să îndeplinești una din subfuncțiile lui".

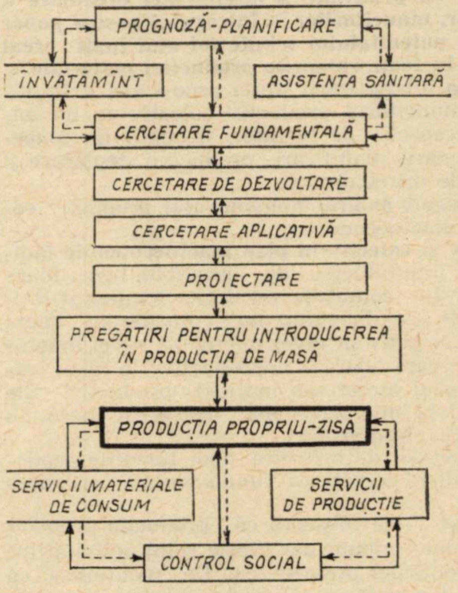

În condițiile revoluției tehnico-științifice atît în capitalism cît și în socialism au loc modificări în conținutul noțiunii de muncitor productiv colectiv, concretizate în lărgirea sferei de cuprindere, diversificarea funcțiilor pe care acesta le îndeplinește, schimbarea structurii sale. Procesul are însă, în capitalism, un caracter spontan, anarhic, la nivel macroeconomic, în timp ce în socialism el decurge ca un proces dirijat, orientat în pas cu realitatea dinamică. Într-adevăr, în socialism, acest proces capătă noi valențe și dimensiuni extensionale și intensionale, datorită proprietății socialiste, relațiilor de colaborare și ajutor reciproc. Astfel, noțiunea de muncitor productiv colectiv exprimă **accentuarea cooperării în muncă, faptul că produsul devine rod al activității comune a unui număr sporit de oameni de diferite profesiuni și grade de calificare, activitate bazată pe o comunitate a intereselor fundamentale, pe rezolvarea la timp și corect a contradicțiilor ivite pe diverse planuri.**

În capitalism munca intelectuală se opune muncii fizice, ele sînt antagonice, datorită relațiilor de producție, proprietății private, felul cum e privită munca. În socialism se creează condiții obiective pentru dispariția antagonismului mai sus amintit. În condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane asistăm la un proces intens de intelectualizare a producției. Transformarea științei într-o forță nemijlocită de producție face ca munca intelectuală să ocupe un loc tot mai important în ansamblul

---

1) Programul P.C.R., Editura politică, 1975, p. 65.

muncii productive, producîndu-se transformări fundamentale, treptate în conținutul și calitatea forței de muncă.

Există o strînsă corelație între structura pe ramuri a economiei naționale și structura forței de muncă ocupate, mutațiile intervenite în prima determinînd mutații și în cea de a doua. Astfel, revoluția tehnico-științifică a determinat în țara noastră, procesul nefiind încheiat : a) creșterea ponderii industriei, paralel cu scăderea ponderii agriculturii, la crearea produsului social și a venitului național. b) creșterea rapidă a ponderii industriei prelucrătoare și scăderea ponderii industriei extractive ; c) creșterea ponderii industriilor de vîrf în cadrul industriei prelucrătoare (electronică, electrotehnică, petrochimie etc), ca și a industriei constructoare de mașini.

Toate acestea determină, implicit, schimbări în structura pe ramuri a muncitorului productiv colectiv în sensul creșterii ponderii lucrătorilor productivi ocupați în industrie față de agricultură, în industria prelucrătoare față de cea extractivă, în industriile noi și industria constructoare de mașini față de total industrie prelucrătoare.

Introducerea pe scară largă a tehnicii moderne în producție, modifică structura profesională a muncitorului productiv colectiv : dispar profesii tradiționale, apar profesii noi, legate îndeosebi de întreținerea și buna funcționare a utilajelor (cum ar fi operatori, reglori, programatori etc). În aceste condiții, reciclarea, policalificarea și recalificarea reprezintă coordonate de bază ale problemei forței de muncă, în strînsă legătură cu folosirea completă și eficientă a acestui element al forțelor de producție.

Revoluția tehnico-științifică produce importante modificări în diviziunea socială a muncii prin modificările din tehnică, tehnologie și știință și determină eliberarea omului de dependența față de mașină și de un profil profesional îngust. Omul ocupă astfel un nou loc și rol în procesul de producție. Se adeveresc previziunile lui Marx că „omul se va situa tot mai mult într-o relație de supraveghetor și regulator al procesului de producție, încetînd a mai fi un simplu agent al acesteia“.

O importantă mutație în sfera muncitorului productiv este apariția **„colectivului științific ca o nouă forță productivă“.** Se manifestă astfel o tendință tot mai pregnantă de creștere a ponderii muncii de pregătire, proiectare, programare, conducere și control a producției. **„Rezultatele tot mai bune pe care le vom avea în cincinalul actual și în viitor în economie** — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu — vor avea la bază nu mărirea eforturilor fizice ci folosirea cu prioritate a inteligenței creatoare a inginerilor, tehnicienilor, muncitorilor, a întregului nostru popor în vederea valorificării potențialului tehnic tot mai înalt creat în economia națională, în toate ramurile producției materiale“.**

De aici și necesitatea interpretării sferei productive și implicit a purtătorului ei, muncitorul productiv colectiv ca un ansamblu de activități (respectiv de lucrători ocupați) de concepere, proiectare, programare, planificare, producere, deplasare și conservare a valorilor de întrebuințare.

Prezintă interes deosebit analiza muncitorului productiv colectiv, în plan micro și macroeconomic.

Muncitorul productiv și colectiv în plan macroeconomic (adică privit prin prisma reproducției de ansamblu, lucru foarte important și necesar în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane și ale socialismului) nu coincide cu suma muncitorului productiv colectiv la nivel micro. La nivel macroeconomic, unele procese care apar ca neproductive la nivel micro, își dovedesc caracterul direct sau indirect productiv. Ele sînt productive și la nivel microeconomic, dar acest lucru nu poate fi observat, surprins, întotdeauna.

Un exemplu este procesul de instruire, apoi funcțiile economice ale statului socialist, cercetarea fundamentală, ocrotirea sănătății etc.

Din schema de la pag. 17 se observă că : producția propriu-zisă își păstrează rolul determinant dar crește rolul activităților pre și postoperatorii producției propriu-zise. De menționat că întreg aparatul trebuie dimensionat rațional, conform necesităților socialmente recunoscute și nivelului productivității muncii.

În condițiile actualei revoluții tehnico-științifice are loc și **reconsiderarea învățămîntului** (mai ales a celui tehnic și economic) din punctul de vedere al caracterului său productiv sau neproductiv. Într-o societate ce tinde către automatizare completă și complexă bazată pe autoreglare și cibernetizare, învățămîntul devine (alături de știință și producție) un element decisiv al formării omului multilateral instruit și educat, cu o cultură tehnică și spirituală superioară.

Aspecte ale funcției productive a învățămîntului ar putea fi :

a) el devine o condiție a realizării reproducției lărgite a forței de muncă din punct de vedere calitativ ;

b) duce la creșterea ponderii muncii complexe în totalul muncii sociale.

c) condiționează rezultatele obținute de cercetarea științifică și aplicarea ei în producție.

Contribuția învățămîntului se poate astfel surprinde pe două planuri : **direct** — prin activități ce duc la dezvoltarea științei, cercetării, producției ; **indirect** — prin pregătirea forței de muncă (învățămîntul este un proces de producție specializat al cărui produs este forța de muncă calificată).

În condițiile revoluției tehnico-științifice **știința devine forță nemijlocită de producție și cercetarea tehnico-științifică o fază distinctă a procesului reproducției.** Există o strînsă interdependență între știință-cercetare-producție, ciclu în care producția are rol determinant în sensul că pune problemele, oferă mijloacele materiale necesare, verifică ipotezele. Cercetarea științifică-tehnică poate fi privită ca un proces de producție specializat. Din acest proces rezultă valori de întrebuințare specifice (invenții, inovații) care contribuie la creșterea venitului național în mod direct. Aportul este sporit prin implicațiile noilor descoperiri aplicate în producția materială.

În ce privește cercetarea fundamentală ea este și trebuie considerată productivă pentru că :

- în orice cercetare fundamentală există un potențial aplicativ, mai ales de cînd s-a trecut de la modul de gîndire explorativ, orientat către posibilități, la cel normativ, orientat către nevoi.
- între cercetarea fundamentală și cea aplicativă există o unitate, eficiența muncii în domeniul cercetării fiind condiționată de îmbinarea celor două.

Tot în cadrul muncitorului productiv colectiv la nivel macroeconomic trebuie incluși și cei ocupați în domeniul **ocrotirii sănătății** (în general, asistența sanitară). La nivel microeconomic apare ca productiv doar personalul sanitar ce acordă asistență lucrătorilor din întreprinderi. La nivel macroeconomic se surprinde caracterul productiv al muncii întregului personal medical, indiferent de cel căruia i se adresează (de „destinatar“), întrucît copiii și adolescenții asistați reprezintă viitoarea forță de muncă. Medicul e productiv pentru că munca sa este parte integrantă a ansamblului de muncă cheltuită în societate pentru întreținerea materială a acesteia.

Integrare reală în sfera muncii productive

LA NIVELUL ÎNTREPRINDERII se observă creșterea gradului de intelectualizare, creșterea gradului de calificare, lărgirea sferei (în sensul cuprinderii de lucrători cu noi profesiuni, ocupați în special cu întreținerea utilajului și controlul funcționării lui, a personalului științific de organizare și conducere a producției), schimbări în structură (creșterea ponderii lucrătorilor ocupați cu analiza, programarea, conducerea și controlul producției, a celor ocupați cu prospectarea pieței, cu perfecționarea cadrelor etc., descoperirea și valorificarea de noi resurse la nivelul microsistemului).

În cadrul oricărei întreprinderi din sfera productivă există și funcții neproductive. Se pune astfel problema justei dimensionări a aparatului neproductiv în limitele timpului de muncă socialmente necesar pentru a nu greva negativ munca productivă.

„Noi includem în sfera muncii productive — spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu — și activitatea de cercetare și proiectare, precum și un minim de funcționari necesar pentru a asigura evidența corespunzătoare, numărul acestora trebuie să fie însă cît mai redus pentru a spori ponderea acelora ce produc direct bunurile materiale, care fac să crească avuția națională, deci bunăstarea întregului nostru popor“.**

La nivelul ramurii, în muncitorul productiv colectiv și deci în sfera productivă, trebuie inclusă și centrala industrială, care participă direct și operativ la conducerea, coordonarea și îndrumarea întreprinderilor subordonate pentru :.creșterea și diversificarea producției, cooperare, specializare, profilarea întreprinderilor, procesul investițional, de aprovizionare tehnico-materială, planificare, prognozare etc.).

- Avînd în vedere nivelul productivității muncii în țara noastră care e încă de 3—4 ori mai mic decît cel din țările dezvoltate, e necesar ca și în viitor majoritatea populației ocupate să se găsească în sfera producției materiale ;
- Totodată, în condițiile actualei revoluții tehnico-științifice și în cadrul cincinalului 1976—1980 o atenție sporită trebuie acordată muncii de cercetare în general și celei tehnico-științifice în special.
- Este necesară, de asemenea, prognozarea și planificarea schimbărilor calitative, cantitative și structurale din sfera producției materiale, cît și nemateriale, pentru a pregăti corespunzător forța de muncă.

Draga MUNTEANU
Facultatea de economie politică și planificare anul IV,
Academia de Studii Economice

(Continuare în pag. 32)

OMUL — TEHNICA — MEDIUL

DELTA DUNĂRII DAR AL NATURII ȘI AL MUNCII OMULUI

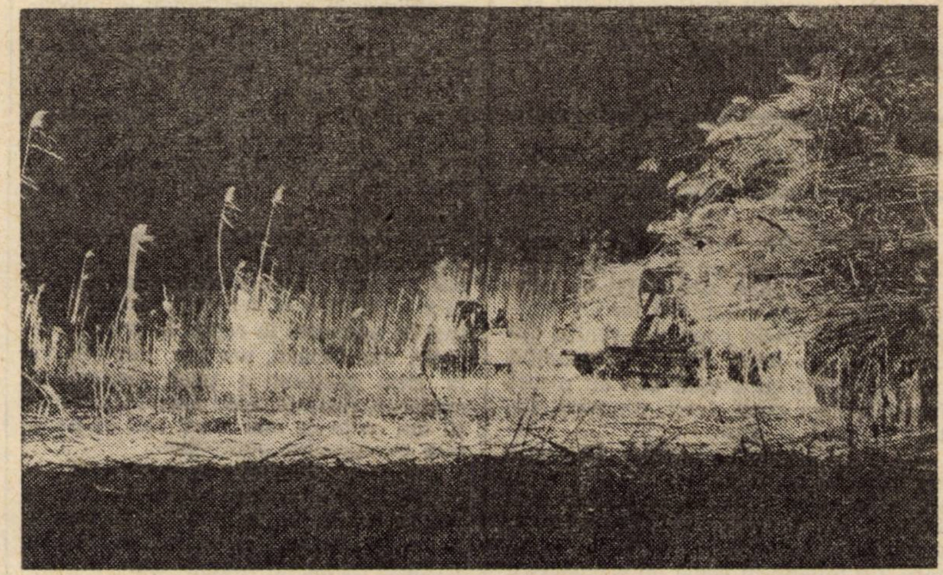

CU MIGALĂ ȘI RĂBDARE acest fluviu, bătrîn dar atît de puternic, a creat de-a lungul timpului pe o suprafață de aproape 450 000 ha peisaje de o frumusețe inegalabilă, care definesc Delta Dunării ca fiind una dintre cele mai originale și atractive delte ale lumii.

La capătul celor 2 860 km înainte de a se întîlni cu marea, aidoma unui om istovit de muncă așteptînd clipa odihnei, Dunărea își răsfiră apele creînd un ținut plin de originalitate și frumuseți, un adevărat paradis al apelor, păsărilor și vegetației.

Bogăția faunei piscicole la fel ca și valoarea științifică, estetică și cinegetică a sute de specii de păsări și mamifere care trăiesc în această zonă, au exercitat întotdeauna o atracție deosebită pentru amatorii de pitoresc, de pescuit și vînătoare. O dovedește numărul mare, mereu crescînd, al celor ce cunosc și iubesc delta, admiratori ai acestui dar pe care îl face natura oamenilor.

Tot atît de adevărat este și faptul că multă vreme cartea de vizită a Deltei, în afară de piscicultură, navigație și pășunat nu menționa alte activități care să fi avut ca obiectiv punerea în valoare a bogățiilor acestor locuri. Despre o valorificare complexă a resurselor naturale ale Deltei Dunării nu se poate vorbi decît în perioada socialismului, după întocmirea unor ample studii de specialitate, care au permis ca acest proces de punere în valoare în mod științific a potențialului bogat de care dispune Delta să se accelereze și aceasta în perioada ultimilor cincisprezece ani.

Realismul politicii economice promovate de partidul nostru s-a resimțit și-n acest colț de țară, altădată uitat de lume dar care se afla și se află într-o continuă transformare : sub luciul apelor liniștite are loc o permanentă mișcare a materiei organice ca și a celei anorganice.

Dinamica unei delte aparent liniștite...

DELTA DUNĂRII s-a format și dezvoltat într-o lungă perioiadă de timp sub acțiunea unei multitudini de factori naturali și în strînsă corelație, interdependență chiar, cu acțiunea umană, începînd din vremurile îndepărtate ale apariției omului în această imensă poartă a fluviului spre „marea cea mare“. În această viziune, în cele ce urmează, se relevă în primul rînd, factorii care au dus la stabilirea echilibrului ecologic în deltă, adeseori prin acțiune îndelungată, și care, în parte, se manifestă și astăzi. De asemenea, interesează felul în care economia contribuie la păstrarea acestui echilibru, felul cum omul dirijează conștient, prin tehnica și simțul său de prevedere, forțele care se manifestă în spațiul gurilor Dunării (referindu-ne la cel care intră exclusiv în interiorul granițelor actuale ale statului român). Se cunoaște astăzi cu mai multă precizie istoria deltei, care a fost și este în continuă mișcare ca mărime, conformație, debit de apă, ca și sub aspect geomorfologic pedologic, de vegetație și al faunei etc.

Delta Dunării cuprinde 3 465 km² pe teritoriul R.S. România și este una dintre cele mai complexe delte de pe mapamond. (la delta propriu-zisă se pot adăuga și lacurile Razelm, Golovița, Zmeica, Sinoe, care totalizează 880 km²).

Condițiile în care a evoluat — din situația unui liman la Marea Neagră, închis de un cordon litoral străpuns de Dunăre, în vechime, în șase-șapte locuri, se pot rezuma la cîteva fenomene care i-au creat specificitatea și care-i vor determina cursul ulterior într-o perioadă istorică relativ scurtă.

Acțiunea corelată a fluviului și mării asupra deltei fluvio-maritime precum și mișcările tectonice din zona deltei provoacă o serie de metamorfoze care se cer cercetate și cunoscute de oameni pentru a putea acționa în scopurile urmărite de ei. Printre aceste procese și transformări care formează „dinamica“ deltei și care ne interesează în acest cadru trebuie să relevăm :

- **Scufundarea suprafeței „stabile“ a deltei.** Mișcările de fundament, insuficient cercetate pînă în prezent, au avut ca efect creșterea debitului brațului Chilia, extinderea Deltei spre nord, formarea limanelor din sudul Bugeacului, dezvoltarea în ultimele două secole a deltei secundare de la gura acestui braț“ (a se vedea A.C. Banu și L. Rudescu — în Delta Dunării, Editura științifică 1965, pag. 81).

- **Înălțarea nivelului Mării Negre.** Acest proces asociat cu coborîrea pe verticală a fundamentului geologic al deltei are consecințe multiple de care trebuie să se țină seama. Se apreciază că aceste creșteri de nivel al mării au înregistrat doar în ultimele decenii pînă la cca. 30 cm, ceea ce a produs o deplasare spre interiorul Deltei a țărmului, cu excepția gurilor de vărsare (unde aluviunile provoacă fenomenul de înaintare a țărmului în mare). În unele părți s-a înregistrat o avansare în interior a mării de cca. 2 km în perioada 1910—1953. În acest fel delta cunoaște un proces de înecare continuă a zonelor joase și a poalelor grindurilor, transformîndu-le în mlaștini. Sub influența factorilor de scufundare a uscatului și a creșterii nivelului mării, fluviul își adaptează în permanență profilul de scurgere (în condițiile în care se reduce panta de scurgere și creștere ritmul de aluvionare în deltă).

- **Colmatarea**, depunerea aluviunilor aduse de Dunăre (în medie 70 milioane tone pe an) provoacă o înălțare a terenurilor joase — ducînd la astuparea unor vechi brațe fluviale și gîrle mai mici și chiar mai mari — și în general îngreunarea, chiar întreruperea navigației, în meandrele fluviului și a unor brațe, ceea ce a necesitat și necesită lucrări hidrotehnice de desecare și canalizare. Cu toate acestea se formează noi soluri pe care se dezvoltă păduri, pășuni, culturi agricole etc., în special în partea superioară a deltei. Volumul de aluviuni aduse de fluviu, după cum constatau cercetătorii A. Banu și L. Rudescu, a crescut mult în ultimul secol, ca urmare a despăduririlor masive ce s-au produs în bazinul inferior al Dunării.

Oamenii Deltei, ieri și astăzi

CA ȘI DELTA, populația ei a cunoscut o intensă mișcare în scurgerea istoriei, în care elementul stabil l-a constituit populația autohtonă iar cel temporar — diferitele populații venite din alte părți ale lumii care s-au asimilat ori s-au stins cu timpul sau au plecat în țările lor : greci, turci, genovezi, tătari, bulgari și alții.

Urmașii triburilor scitice și dacice au asigurat continuitatea vieții umane pe acest pămînt românesc dintre ape. Delta a fost dintotdeauna integrată organic în complexul economic unitar al țării. Cu milenii în urmă, în vecinătatea bălților și Deltei Dunării s-au statornicit plugari și pescari daci, iar păstorii și-au continuat transhumanța din munții Daciei în Deltă și înapoi, contribuind nu numai la păstrarea îndeletnicirilor lor și a populației românești dar și la trezirea la o viață din ce în ce mai intensă a Deltei înseși. De-a lungul timpurilor, oamenii au îndiguit-o, au canalizat-o, au ridicat așezări, sate și orașe, unele cu perioade de înflorire și apoi dispărute, altele cu perioade de ascensiune și degradare, dar rezistînd în fața apelor, invaziilor, vicisitudinilor istoriei.

Astăzi, în Delta românească socialismul a adăugat activităților tradiționale noi activități care au urmărit valorificarea mai bună a resurselor naturale, protejîndu-le și valorificîndu-le totodată. Interesul național privind valorificarea bogățiilor Deltei a impus înființarea Centralei „Delta Dunării“, sub îndrumarea și controlul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, căreia i s-a atribuit sarcina coordonării întregii activități economice, de producție, cercetare științifică și proiectare din Deltă.

Cea mai veche îndeletnicire a populației acestor locuri a reprezentat un teren propice pentru introducerea noutăților științifice și tehnice ; astăzi, alături de pescuitul în regim liber de inundație, dar depășit, are loc dezvoltarea în ritm susținut a unei piscicultùri moderne, dirijate, care asigură producții din ce în ce mai mari, atît de necesare consumului populației.

Așa cum bătrînele lotci pescărești poposesc la cherhanalele situate în diverse puncte ale Deltei, a ajuns o obișnuință ca traulerele flotei de pescuit oceanic să acosteze în portul Sulina sau Tulcea, pentru a-și lăsa încărcătura, prefigurînd parcă evoluția ascendentă a acestor localități.

O mare bogăție a Deltei Dunării, folosită altădată numai pentru necesitățile casnice, stuful, pentru care știința a căutat și a găsit forme superioare de valorificare, a adus în Deltă utilaje și meserii necunoscute în trecut pentru a participa la dezvoltarea unei noi activități, stuficultura. Centrul de cercetări stuficole de la Maliuc este în acest sens un semn al vremurilor noastre, al științei legată direct de practică, de relațiile economice românești.

Specificul acestei activități precum și vîrsta ei destul de fragedă, au generat în rîndul specialiștilor ambiția de a găsi cele mai eficiente metode de valorificare a stufului — bogăție pe care Delta o oferă cu atîta generozitate, în așa fel încît baza naturală stuficolă să se regenereze neîncetat, să nu se deterioreze în timp.

Din miile de hectare pe care le are în stăpînire, Delta a cedat cu dărnicie agriculturii o parte din suprafața sa, iar agricultorii s-au străduit și au reușit să obțină producții uneori de trei ori mai mari decît cele din cîmpie, ceea ce demonstrează vrednicia oamenilor din Deltă și fertilitatea terenurilor, obținută grație fluviului dar și unei agrotehnici avansate.

Și agricultura Deltei va urma în actualul cincinal orientările date de Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român ; dezvoltarea intensivă a agriculturii va evolua în strînsă legătură cu extinderea suprafețelor agricole prin atragerea în circuitul productiv a fiecărui metru pătrat de pămînt apt pentru agricultură.

În condiții cu totul deosebite, oamenii din Delta Dunării au reușit să asimileze cu ușurință și o îndeletnicire specifică zonelor de „uscat“, aceea de muncitor forestier, căreia i-a asigurat condiții optime pentru afirmare. Pe o suprafață redusă, comparativ cu celelalte ramuri economice din Deltă, silvicultura a obținut rezultate care o recomandă ca o activitate de viitor în aceste locuri ; beneficiind de rezultatele cercetării științifice în acest domeniu, silvicultura va trezi la viață suprafețe întregi, aflate altădată la cheremul apelor.

Nu cu mult timp în urmă turismul era o adevărată aventură individuală în aceste locuri și pentru colectivitate un deziderat. Dezvoltarea pe care a luat-o în ultimii ani nu poate fi explicată fără a face referire la ridicarea economică și socială pe care a cunoscut-o județul Tulcea în ansamblul economic al țării.

Fără îndoială, în turismul românesc Deltei Dunării i s-a rezervat un loc de seamă printre cele mai valoroase zone turistice din țara noastră. Numărul mare de turiști români și străini care au vizitat Delta, relevă interesul crescînd pe care-l suscită această zonă turistică.

Valorificarea potențialului turistic pe care-l oferă Delta Dunării se află însă la început de drum, iar rezultatele obținute arată eficiența acestei noi activități statornicite în Deltă, precum și necesitatea găsirii unor noi forme de activitate în acest domeniu.

Delta — o gigantică „ființă“

UNUL DIN PRIMII cercetători ai Deltei, care avea să deschidă seria savanților pasionați ai ei, Gr. Antipa, o considera ca pe o gigantă „ființă“ care trăiește prin marea ei cantitate de apă — o adevărată binefacere spunea el — care, înainte de a se scurge în mare trebuie să dea toate foloasele de care este capabilă. Tocmai de aceea se fac cercetări, planuri, lucrări de amenajare și de punere în valoare a tuturor resurselor pe care această „ființă" le generează, regenerîndu-se și pe sine, într-un permanent „schimb de activități" între fluviu și oameni. Să încercăm să desprindem cîteva premise obiective care stau la baza întregii politici a statului privind valorificarea științifică în viitor a resurselor Deltei :

● **conservarea Deltei, a echilibrului său biologic natural**, ameliorarea condițiilor de viață a acestei „ființe" conform legilor ei naturale, dirijate în mod conștient de om, apare ca premisa esențială din care decurg toate cerințele privind amenajarea și valorificarea resurselor ei de ordin științific, peisagistic și economic.

Politica partidului nostru, economică și ecologică, cu finalitatea ei umană, vine în întîmpinarea acestei cerințe prin încadrarea organică a zonei în :
— sistemul economic național, care asigură dezvoltarea în profil teritorial, ținînd seama de specificitatea naturală, economică,

— sistemul propriu al Deltei de importanță națională, resursele ei care pot și trebuie să fie valorificate, nu în funcție de interesele strict locale, ale ramurilor economice sau ale întreprinderilor locale, ci de interesele majore ale societății noastre socialiste care pun Delta Dunării, în ansamblu, pe primul plan al preocupărilor.

● **piscicultura** poate să ajungă, după calculele minime ale cercetătorilor la cca. 20 mii tone pe an, aceasta prin amenajări hidrotehnice care să permită un nivel optim de inundație la timpul propice, față de 10—12 mii tone pe an cît este producția de pește actuală. Problema care se pune este și refacerea rezervelor acelor specii (sturioni în special) care s-au împuținat în prezent.

Aceasta însă nu presupune micșorarea numărului de păsări ce se hrănesc cu pește ci, dimpotrivă, concomitent cu creșterea productivității piscicole să se poată asigura echilibrul natural biologic al Deltei, în cadrul constituit timp de milenii.

● **dezvoltarea stuficulturii**, asigură materia primă necesară dezvoltării industriei de celuloză și hîrtie, ca și altor industrii ce se extind în zona limitrofă a Deltei. Cercetările științifice demonstrează că sînt terenuri apte de a fi amenajate ca stufării încît întreaga suprafață ocupată cu stufării naturale sau cultivate să ajungă să dea o producție de cca. 1 800 000 t/an, cu o condiție cerută de echilibrul biologic al deltei : să nu se recolteze anual mai mult de 50% din suprafața de stufării. Nu poate fi ignorată nici metoda de stufo-piscicultură, prin care stufăritul și piscicultura se îmbină, prima sprijinind-o pe cealaltă.

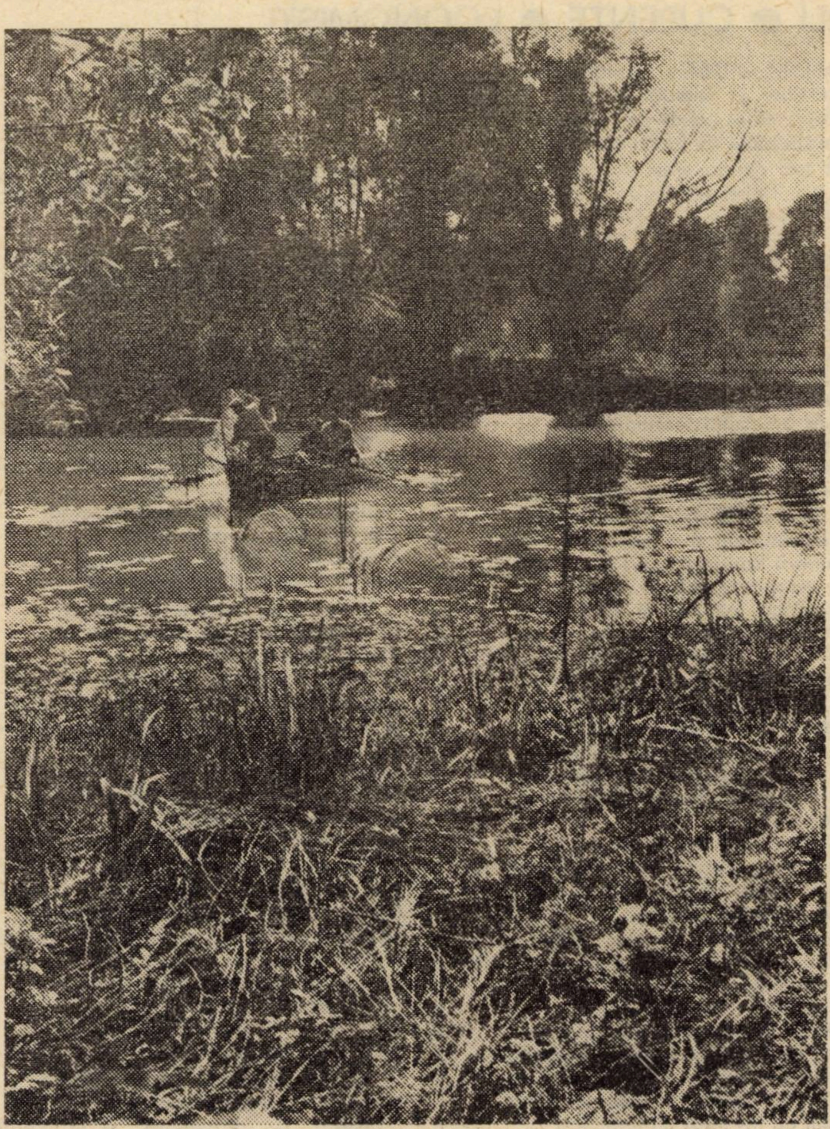

● **agricultura și silvicultura** se pot extinde în delta Dunării atît prin „evoluția" naturală a uscatului, ce se creează prin aluviuni, cît și prin intervenita omului, care ajută natura în acest sens prin canalizări, desecări, recuperări de terenuri nisipoase ,mlăștinoase, ostroave. O condiție însă se impune : toate acestea să nu se realizeze în dauna acelor căi de valorificare a resurselor deltei intrate deja în practica gospodăririi deltei, mai eficiente și mai ales care păstrează specificul și echilibrul natural. În acest sens, extinderea pădurilor acolo unde este posibil este o necesitate și pentru om și pentru deltă, ca pitoresc și utilitate. În special, păstrarea rezervațiilor naturale Matița-Merhei, incluzînd circa 25 000 ha, cuprinzînd pădurea Letea (700 ha) este o cerință științifică și economică totodată.

● **resursele economice secundare** ale Deltei pot fi mai intens puse în valoare prin acțiunea concentrată a organelor locale agrosilvice, comerciale, cooperatiste, industriale. În această categorie se înscriu : pășunile și fînețele, plantele de mlaștină și nutreț, pieile de șerpi de apă, planctonul, clisa marină pentru producția de țigle, nisipurile pentru produse optice, produse farmaceutice din plante de apă, brichete de stuf, lemn artificial, plăci aglomerate de stuf și cîte încă altele.

● **Turismul în deltă** nu poate fi despărțit de noțiunea de frumos și liniște care aici se intercondiționează. Cum se poate asigura dezvoltarea turismului în viitor — astfel încît să se realizeze acești factori fundamentali ai săi ? Mai întîi prin punerea în valoare a tuturor frumuseților Dunării și conservarea, implicit, a fondului său estetic intact : diversitatea peisagistică, fauna, flora, vegetația. Dar, turismul modern, ca să asigure și liniștea deltei, ca o necesitate a „degustării" frumusețelor sale, ca o parte a însăși produsului său turistic, își poate realiza menirea sa în deltă adaptîndu-se specificul ei, netulburînd-o. Ieșirea din impas impune, în afară de spirit organizatoric, dragostea față de acest biotop mic în Europa : amenajarea de sate noi turistice, de canale interioare și trasee de turism organizat, multiplicarea unităților comerciale, a cabanelor pescărești și vînătorești și mai ales organizarea protecției acestui monument al naturii sub toate aspectele, sînt cerințe majore ale turismului românesc.

Pompiliu HARAIDON
(Tulcea)

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

OPINII ASUPRA „CREŞTERII" ŞI „DEZVOLTĂRII" ECONOMICE (II)

O ANALIZĂ AMPLĂ a corelației dintre creștere și dezvoltare este întreprinsă în cel de-al treilea raport al Clubului de la Roma elaborat sub conducerea economistului olandez Jan Tinbergen de un colectiv de 20 de experți.

În elaborarea „arhitecturii" noii ordini internaționale autorii țin să-și precizeze poziția asupra conceptului de dezvoltare, ținînd, probabil, seama de faptul că „un număr tot mai mare din țările bogate au ajuns să se îndoiască de înțelepciunea devotamentului față de zeița creșterii". Ei atribuie precizării termenilor de „creștere" și „dezvoltare" o importanță cardinală. Încercările tradiționale de abordare a dezvoltării sînt considerate ca total depășite și chiar dăunătoare. Abordarea dogmatică a dezvoltării, afirmă autorii Raportului, a fost însoțită de grave erori care trebuie rapid înlăturate dacă, într-adevăr, se dorește realizarea unei ordini internaționale mai bune și mai drepte. În acest sens, raportul consemnează apodictic : „S-a creat o confuzie din cauza identificării noțiunii de «creștere» cu cea de «dezvoltare». Cele două noțiuni nu sînt sinonime. Această arbitrară simplificare ignorează unul din aspectele cele mai importante ale dezvoltării : îmbunătățirea nivelului de trai pentru toate categoriile populației. În acest context bunăstarea apare ca sinonimă cu o viață mai bună, incluzînd și relații interumane mai bune. Temeiul grosolanei simplificări a noțiunii de dezvoltare constă în ideea că sporirea produsului național global — care poate fi evaluat în termenii venitului național — ar implica totodată și sporirea elementelor sale constitutive și, prin urmare, creșterea automată a veniturilor individuale. Economiștii au inventat un indicator foarte imperfect al nivelului de trai și anume venitul național pe locuitor" [14]).

Totodată, autorii Raportului subliniază că adoptarea modelului de producție și consum din țările capitaliste industrializate, a tiparelor de viață din Occident de către țările lumii a treia, nu poate constitui soluția împotriva subdezvoltării.

Din păcate, Raportul limitează obiectivele imediate ale dezvoltării țărilor lumii a treia la reducerea și apoi eliminarea subnutriției, a bolilor, analfabetismului și mizeriei, iar pe cele de perspectivă — la asimilarea unei așa-zise „prosperități moderate" pentru generațiile prezente și viitoare ; potrivit aceluiași Raport, aceste țări n-ar trebui să-și propună nici „ritmuri înalte de creștere", nici „să ajungă din urmă țările bogate". Constatările privind decalajele dintre țări, atît de veridic și dramatic înfățișate nu sînt însoțite de formularea unor soluții realiste care, transpuse în practică, să conducă la așezarea raporturilor dintre state pe baze echitabile.

Cum spuneam mai înainte, există încercări de a departaja categoriile de „creștere" și „dezvoltare" și în literatura economică marxistă. **„Creșterea** — afirmă Ioniță Olteanu — realizează schimbări semnificative și de durată, cantitative, calitative și structurale în economie, **dezvoltarea** este aceea care determină transformările sociale, politice și instituționale ce favorizează creșterea și conduce la progres" [15]). Deși I. Olteanu nu-și propune să analizeze trăsăturile distinctive ale celor două noțiuni, încercarea sa de a le departaja este evidentă și demnă de reținut. Semnalăm în același context și definiția dezvoltării economice dată de Ion Trăistaru, care o privește ca pe o noțiune distinctă de creșterea economică. Potrivit opiniei sale, **dezvoltarea economică** reprezintă totalitatea fenomenelor și schimbărilor pe care le conține procesul trecerii societății omenești de la o formă inferioară la alta superioară a orînduirii economice, incluzînd în acest proces și zigzagurile lor temporare determinate de confruntarea dintre elementele noi și cele vechi, precum și modificarea raportului de forțe dintre ele [16]). Evident, fiind concepută în plan filozofic și ridicată la acest nivel de generalitate, definiția respectivă depășește cadrul dezvoltării economice propriu-zise. Pe baza ei nu putem preciza criteriul fundamental al împărțirii țărilor lumii în țări dezvoltate și țări în curs de dezvoltare. Or, acest criteriu este nivelul de **dezvoltare economică** a unei țări, proces complex care presupune schimbări **calitative** în structura economiei naționale, **în sensul modernizării ei** și nu în sensul trecerii societății umane de la o orînduire economică inferioară la alta superioară. Dezvoltarea economică, așa cum bine arată și I. Trăistaru**, nu se suprapune progresului economic** și, aș adăuga, nu îl însoțește în mod automat.

Demnă de menționat este și disjuncția dintre „creștere" și „dezvoltare" formulată recent de N.S. Stănescu în termeni direcți. Astfel, dezvoltarea este definită de el ca „proces complex de transformare calitativă a economiei naționale, de ridicare a

FIȘE

IULIAN BERBECARU
STRATEGIA PROMOȚIONALĂ ÎN TURISM
EDITURA SPORT-TURISM

● *În cartea dr. Iulian Berbecaru* Strategia promoțională în turism, *Editura Sport-Turism, 1976, 236 p., se împletesc fericit — se arată în* prefață *— rigoarea și pertinența informațiilor și a considerațiilor cu pasiunea unui slujitor și iubitor al turismului românesc. Dezvoltarea turismului — arată autorul — este o ramură de polarizare, deoarece se află într-o strînsă dependență de alte ramuri ale economiei naționale. Stimulat în dezvoltarea sa de avîntul diverselor ramuri economice, turismul exercită la rîndul său numeroase influențe pe plan național și internațional. Cuprinsul lucrării : I. Turismul internațional, evoluție și tendințe ; II Strategia „promoțională" în concepția comunicațiilor de marketing turistic ; III Promovarea vînzărilor în turism ; IV Relațiile publice ; V Publicitate ; VI Politica de distribuție ; VII Direcțiile unei strategii promoționale românești.*

Vestnik statistiki despre un recensămînt agricol în R.F.G.

● *Examinînd rezultatele recensămîntului agricol efectuat în anul 1971 în R.F.G. (în fapt, în anii 1971—1973, întrucît s-au realizat mai multe recensăminte cu caracter general sau special), I. Troșenko conchide, în studiul* Selskohoziaistvennaia perepis F.R.G.. 1971 goda *(Recensămîntul agricol al R.F.G. din anul 1971), publicat în revista* VESTNIK STATISTIKI, *nr. 5/1976, că rezultatele recensămîntului dezvăluie marile procese care au loc în agricultura acestei țări sub influența dezvoltării monopolurilor și a participării la Piața comună.*

Recensămîntul ar releva că prelucrarea produselor agrare și comercializarea producției, aprovizionarea cu mijloace tehnice, stabilirea prețurilor pe piața țărănească, direcțiile specializării agriculturii ș.a. au fost preluate de întreprinderile mari capitaliste-industriale, bancare și comerciale.

După I.T. prezența încă mare a numărului gospodăriilor mici împiedică utilizarea tehnicii de producție. Totuși s-au dezvoltat — așa cum consemnează recensămîntul — peste 4 000 puncte de închiriere a mașinilor agricole, care dispun de un număr mediu de 5,4 mașini la un punct. Locul principal printre mașinile acestor puncte îl ocupă tractoarele și combinele de cereale.

Moneda — marfă

● *În studiul* The Case as of 1976 for International Commodity-Reserve Currency *(Argumente pentru o monedă internațională de rezervă-marfă. Viziunea anului 1976), apărut în* WELTWIRTSCHAFTLICHES ARCHIV *(revistă a Institutului de economie mondială din Kiel), caietul 1/1976, Albert G. Hart analizează o posibilitate actuală de restructurare a sistemului monetar internațional — al cărei miez este crearea unei monede internaționale bazate pe o rezervă de mărfuri. Autorul consideră că sistemul monetar aur-valută a facilitat în perioada postbelică obținerea unor ritmuri susținute de creștere în țările dezvoltate industrial, dar a transformat sistemul mondial „într-o agenție pentru incitarea inflației". După A.G.H., cu scăderea vertiginoasă în ultimii ani a dorinței diferitelor țări de a aduna dolari, se pare că acumularea rezervelor unei țări în moneda alteia va fi din ce în ce mai mult un focar de dezordine. Ideea monedei-marfă ar consta în crearea la F.M.I.*

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

nivelului său, ca urmare a creşterii selective şi prioritare a ramurilor moderne ale economiei naţionale", iar creşterea economică ca „proces de sporire cantitativă a economiei, fără ca structura ansamblului economiei naţionale să se modifice" 17).

Invocarea schimburilor structurale ale economiei ca un criteriu fundamental al distincţiei dintre «creştere» şi »dezvoltare« o întîlnim şi la alţi economişti marxişti. V. Kossov, spre exemplu, consideră că aşa cum „creşterea economică este apreciată după volumul producţiei globale", tot aşa «dezvoltarea» economică poate fi surprinsă prin „cercetarea legităţilor schimbării structurilor pe ramuri" ; în acest scop el formulează **indicatorul mutaţiei structurii** 18)

Din enumerarea sumară a unor puncte de vedere privind „creşterea şi „dezvoltarea" se poate deduce că, în pofida diversităţii lor şi a impreciziilor, nu ne aflăm în faţa unor discuţii fără obiect, ci în faţa unei probleme reale, al cărei răspuns integral se lasă încă aşteptat. În legătură cu această problemă trebuie subliniat că nu este vorba numai de precizări terminologice cu valenţe cognitive, ci de găsirea unor instrumente operaţionale care să servească politicii. Pentru a ne da mai bine seama de necesitatea delimitării celor două noţiuni, să încercăm rejudecarea unui fenomen consemnat statistic numai cu indicatorii creşterii economice : sporul producţiei globale industriale şi creşterea venitului naţional.

După cum se ştie, în ţările dezvoltate din punct de vedere economic peste 90% din sporul producţiei se obţine pe seama creşterii productivităţii muncii. Starea economică a unei ţări se măsoară nu numai prin indicatorii venitului naţional şi produsului social, ci şi prin indicatorul productivităţii sociale a muncii, care este unul din principalii parametri ai nivelului de dezvoltare economică a unei ţări. La aceeaşi creştere economică înregistrată în diferite ţări şi exprimată în termenii produsului social sau al venitului naţional, efortul material şi financiar poate fi diferit sub incidenţa nivelului de dezvoltare economică. Sporurile de venit naţional pot fi obţinute, fie ca urmare a unor factori conjuncturali, a sporirii factorilor fizici, fie pe seama creşterii productivităţii muncii, a modernizării structurilor socio-economice şi profesionale. Cu alte cuvinte, la acelaşi nivel de „creştere", gradul de „dezvoltare" economică poate fi diferit.

Reiese că aceeaşi creştere economică poate fi rezultatul unor dezvoltări diferite. De aici necesitatea stabilirii tipului de dezvoltare. Nu numai teoretic, dar şi practic este dovedită posibilitatea creşterii la nivel micro-economic chiar şi în condiţiile lipsei totale de investiţii suplimentare. Astfel, potrivit relatărilor economistului suedez Erik Lundberg, într-o oţelărie situată în Horndal (Suedia) în care timp de 15 ani nu s-a făcut nici o investiţie, producţia pe oră de muncă a crescut în acest timp în medie cu 2% pe an 19). Aceasta s-a datorat progresului tehnic organizaţional, „neîncorporat" (experienţa, ameliorarea tehnicilor de muncă şi a obiceiurilor, modificarea calităţii orei de muncă ca urmare a educaţiei etc 20).

În acelaşi timp trebuie să arătăm că nu orice creştere economică este rezultatul unei dezvoltări economice. Aşa stau lucrurile, de exemplu, în cazul cînd volumul venitului naţional creşte pe seama unei conjuncturi favorabile (cum a fost cazul ţărilor exportatoare de petrol) 21), unor condiţii climaterice favorabile, cum este cazul creşterii producţiei agricole. Toate acestea trebuie bine cunoscute pentru că uneori pot fi atribuite pe nedrept efortului de dezvoltare. Dezvoltarea economică este un proces complex şi dinamic care implică îmbunătăţirea şi perfecţionarea structurilor economice în plan sectorial şi teritorial, a structurilor socio-profesionale, asimilarea cuceririlor revoluţiei tehnico-ştiinţifice la nivel micro şi macroeconomic. În consecinţă, trebuie analizat în ce măsură modificarea structurilor pe ramuri ale economiei influenţează creşterea, cît din volumul creşterii este rezultatul modernizării structurilor economiei naţionale, ştiut fiind că este posibilă creşterea şi cu structuri economice îngheţate, dar cu efecte negative pe termen lung.

În lumina acestei analize putem înţelege mai bine importanţa sarcinilor din Programul Partidului nostru privind modernizarea structurilor economiei naţionale, accentul pe ramurile purtătoare de progres, privind transformarea cincinalului actual în cincinal al revoluţiei tehnico-ştiinţifice în toate domeniile vieţii economico-sociale.

prof. dr. I. BULBOREA

---

14) Revizuirea ordinii internaţionale (Rio 1976) capitolul V, partea a II-a.
15) Revista economică, nr. 5/1976, p. 25
16) Ion Trăistaru, Progresul economic. Edit. Scrisul Românesc, Craiova, 1975, p. 11, 19.
17) N.S. Stănescu. Noua ordine economică internaţională. Decalaje internaţionale. Sinteză documentară. Institutul de cercetări comerciale. Oficiul de informare documentară pentru comerţ interior, 1976, p. 238 ; 233—234.
18) Vezi V. Kossov, Indicatorii creşterii şi al dezvoltării, în Voprosî Ekonomiki nr. 12, 1975.
19) Suedia ocupă locul al doilea în rîndul celor 23 de ţări din cadrul OCDE, înregistrînd în 1975 un produs naţional brut pe locuitor de 8308 dolari (locul întîi îl ocupă Elveţia cu 8375, locul al treilea Norvegia cu 7033 dolari iar pe locul al patrulea S.U.A. cu 7018 dolari). Vezi International Herald Tribune, June 1976.
20) Vezi R.M. Solow, Théorie du capital et taux de rendement, 1970, p. 34.
21) De la 15 miliarde de dolari în 1972 veniturile acestor ţări au ajuns în 1974 la 89 miliarde. Venitul pe locuitor în Abu-Dhabi spre exemplu s-a ridicat în 1974 la colosala sumă de 50 000 dolari (vezi Thierry de Montbrial, Le désordre économique mondial, Essai d'interprétation monétaire, Calmann — Lévy, 1974, p. 27).

---

a unui stoc (a unui „coş") de cantităţi fizice determinate din mărfurile de primă importanţă — grîu, cupru, orez, bumbac, lînă, zinc, minereu de fier, bauxită ş.a. — cu scopul de a manevra în funcţie de fluctuaţia preţurilor — prin cumpărări şi vînzări — în aşa fel încît să se menţină raportul stabilit între diferitele mărfuri şi astfel preţul relativ al fiecărei mărfi în cadrul „coşului".

A. G. Hart consideră că un sistem de rezerve-marfă are avantaje reale în raport cu o eventuală revenire la aur, mai ales de cînd mecanismele de „umflare" a preţului aurului s-au dezvoltat mult.

Peter Drucker : Din nou despre management

● *Sub titlul* Management : la fin d'un mythe *(Management : sfîrşitul unui mit), Jacques Barraux comentează în revista lunară franceză* ECONOMIA, *nr. 23, mai 1976, o nouă carte a lui Peter Drucker — „La Nouvelle Pratique de la direction des entreprises" (Noua practică a conducerii întreprinderilor) —, apărută de curînd în traducere franceză (Les Editions d'Organisation, 870 p.). După comentator, Peter Drucker nu ar ezita să vorbească în această carte despre „un sfîrşit al boom-ului managementului', în sensul disipării aureolei de infailibilitate în care managerii marilor companii capitaliste se reflectau, nu fără concursul lui Peter Drucker — „papă al managementului" —, în ochii opiniei publice. Imaginea directorilor generali ai marilor firme, reputaţi ca îmbinînd calităţi de tehnicieni, de oameni politici şi de strategi, s-ar fi alterat în urma unor eşecuri răsunătoare în anii '70. După P. Drucker, nu ar exista genii ale afacerilor : conducerea întreprinderilor — spune el — este o profesiune, o disciplină. Managementul ar fi o funcţiune generală, care face faţă aceloraşi sarcini „în orice ţară şi în orice tip de societate" ; el este totuşi supus „condiţionării culturale" şi „valorilor, tradiţiilor şi obiceiurilor unei societăţi date". Deşi, după toate probabilităţile, cartea lui Drucker este o prezentare metodică a disciplinei conducerii, este evident că asupra ei şi-a pus amprenta o anumită încercare de escamotare a naturii orîndurii şi relaţiilor sociale şi o decepţie, a căror sursă nu este însă managementul, ci racile economiei capitaliste.*

● *Doi specialişti cu bogată experienţă în domeniul comerţului exterior,* prof. dr. Alexandru Zamfir *şi* dr. C. I. Rapcea *ne-au oferit recent prin intermediul Editurii politice o aplicaţie a marketingului internaţional în fundamentarea strategiei exporturilor.*

Pornind de la climatul dinamic al comerţului mondial contemporan, în care, paralel cu adîncirea concurenţei dintre marile companii multinaţionale sau chiar dintre grupările regionale protecţioniste şi discriminatorii, se dezvoltă tot mai accelerat formele de cooperare multilaterală, eforturile pentru ameliorarea structurii schimburilor între ţările lumii, autorii definesc un concept nou de competitivitate — ca program de promovare a schimburilor în cadrul economiei mondiale, ca politică economică a unei noi ordini internaţionale.

FIŞE

AL. ZAMFIR • C. I. RAPCEA
Strategia competitivităţii în comerţul internaţional
BIBLIOTECA ORGANIZĂRII ŞI CONDUCERII ŞTIINŢIFICE
ORGANIZARE CONDUCERE
EDITURA POLITICĂ

Cum trebuie să se reflecte aceste mutaţii în obiectivele specifice ale mixului de marketing, în strategiile pe grupe de mărfuri, sînt probleme la care autorii încearcă să formuleze unele soluţii.

CONVORBIRI ECONOMICE

cu

ALFRED SAUVY

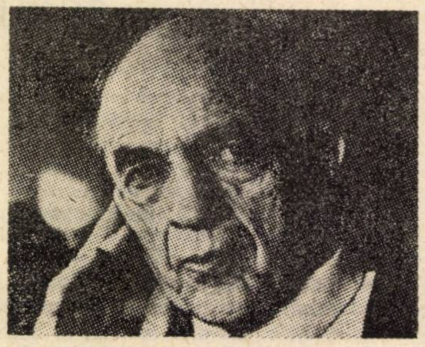

NECESITATEA PREVIZIUNII ÎN DEMOGRAFIE

AFLAT pentru cîteva zile la București la invitația Centrului demografic O.N.U. – România, profesorul francez Alfred Sauvy *– una din personalitățile proeminente ale demografiei contemporane, astăzi în vîrstă de 78 ani – a avut amabilitatea să acorde un interviu revistei noastre.*

● Într-una din expunerile dv. la CEDOR ați făcut o remarcă privind posibilitatea unei inversări de tendință în evoluția populației agricole în viitor. Ce aveți în vedere ?

— În țările astăzi dezvoltate numărul țăranilor, al lucrătorilor din agricultură a devenit foarte redus. În Anglia și S.U.A. ponderea sa este de ordinul a 5%, în Franța poate de 10%. Dar cum jumătate din țărani au depășit 50 de ani, trebuie luați în calcul numai cultivatorii tineri, astfel că Franța are de fapt și ea tot circa 5% din populație ocupată în agricultură. Pentru moment, cu tehnicile actuale, un om poate asigura hrana pentru încă 20. Dar populația poate spori fără ca să crească și populația țărănească, populația țărănească îmbătrînește și se poate reduce, iar pe de altă parte va exista probabil pentru țările dezvoltate necesitatea de a produce mai mult decît hrana lor proprie, pentru a putea acoperi cerințele unor țări în curs de dezvoltare. Din această cauză este posibil ca — după trei secole de exod rural, care părea să continue la infinit — să se atingă o limită și la un moment dat să se constate că este nevoie de mai mulți țărani. Ceea ce ar uimi pe toată lumea. Astăzi în țările occidentale cine ar face o asemenea afirmație ar fi considerat retrograd. După părerea mea, fapt retrograd este de a nu vedea ceea ce se va putea întîmpla, nu spun că imediat.

În orice caz, chiar dacă numărul țăranilor va fi suficient, industria nu va mai putea conta pe sosirea acestor țărani. Încă de pe acum țările capitaliste dezvoltate se întreabă cum vor găsi forța de muncă pentru profesiuni puțin căutate și care erau îndeplinite în mod tradițional de fii de țărani, venind la oraș.

● În lucrările dv. acordați o atenție deosebită fenomenului de îmbătrînire a populației și consecințelor, inclusiv pe plan social, ale unei populații staționare. De ce ?

— Îmbătrînirea populației este un fenomen extrem de important, foarte lent și poate tocmai de aceea trecut cu vederea ; el este inevitabil. Este de neimaginat ca repartiția pe vîrste a populației să rămînă mereu aceeași ; aceasta ar antrena creșteri mult prea puternice. În țările occidentale îmbătrînirea este deja destul de accentuată și va continua să se accentueze. În condițiile în care populația nu prea își dă seama de acest lucru, ea va putea întineri greu, deoarece va fi atît de copleșită de povara bătrînilor săi încît nu va mai găsi destule resurse pentru a ajuta familiile să aibă un număr suficient de copii. Este un pericol care este real și de care nici o țară occidentală nu se preocupă pentru moment, dintr-un fel de orbire, de refuz de a privi lucrurile în față. Se poate pune întrebarea — și aceasta este o problemă sociologică — dacă îmbătrînirea nu are această particularitate gravă de a crea ea însăși un fel de analgezie, de indiferență. Există și boli care nu sînt dureroase și care într-o bună zi devin foarte periculoase tocmai pentru că nu sînt dureroase. Cînd proporția sexagenarilor este de 3%, cum este cazul anumitor țări africane sau asiatice, chiar dacă ea va spori la 10—15%, încă nu este grav. În schimb, în țările occidentale, ponderea respectivă ajunge deja la 18%, și în regim de populație staționară, ponderea va ajunge la 23%.

În concluzie, sînt necesare studii aprofundate asupra îmbătrînirii populației, studii în același timp demografice, economice, sociologice, asupra acestui fenomen care în țările occidentale va fi caracteristic secolului XXI. Se va spune : avem deja destule probleme în secolul nostru, nu ne copleșiți și cu altele ! Dar problemele demografice sînt dintre cele care trebuie prevăzute dinainte. Dacă problemele demografice sînt studiate abia în momentul în care provoacă deja dificultăți, este prea tîrziu.

● Care au fost principalele momente care au marcat activitatea dv. de pînă acum ?

— Viața mea n-a fost planificată, n-a fost rezultatul unui calcul făcut dinainte. Cu diploma mea de la Școala Politehnică, am devenit statistician. Puțin din întîmplare, pentru că s-a ținut un concurs pentru statisticieni la Paris. La epoca aceea era o profesie foarte puțin cunoscută, considerată chiar puțin ridicolă. Am avut șansa de a reuși la acel concurs, foarte dificil de altfel, și am intrat la Direcția de statistică generală a Franței, spunîndu-mi că cel puțin voi avea timp să reflectez, să văd dacă pot găsi o altă slujbă. Apoi mi-am dat seama că statistica era foarte interesantă.

Un alt moment s-a produs, de asemenea involuntar, în 1929 : cel care se ocupa la statistică de previziunea economică a plecat și directorul mi-a spus că mă voi ocupa eu de previziune economică, de conjunctură cum se spunea atunci. Am devenit atunci economist fără să cunosc doctrinele economice, ceea ce era incontestabil un abuz ! Privind evenimentele zi de zi, lună de lună, în desfășurarea lor, am încercat să le prevăd — înșelîndu-mă adeseori — folosind metoda experimentală. După al doilea război mondial m-am orientat de la previziunea economică spre demografie, pentru că mi se părea importantă și pentru că vroiam să fiu mai independent, ceea ce nu puteam dacă continuam să fiu funcționar economic. Mi s-a încredințat conducerea Fundației Carrel, mai precis a unei părți din personalul și din mijloacele sale materiale, sub numele de Institutul național de studii demografice (I.N.E.D.). Am creat deci acest institut demografic ce a lucrat începînd din 1945 cu un personal care am avut șansa să fie absolut de prima mînă. Acest institut funcționează și azi. Eu l-am condus pînă în 1962 cînd, avînd 63 de ani, mi-am spus că nu am dreptul să rămîn în fruntea unui asemenea organism atunci cînd nu am un orizont suficient în fața mea. Aplicînd teoria mea despre bătrînețe, am spus că plec din postul de director, dar voi continua să servesc institutul sub autoritatea unui nou director. Așa s-a întîmplat. În plus țineam, cursuri la Collège de France și eram membru al Consiliului economic și social.

Pentru I.N.E.D. am avut întotdeauna ideea, în orice caz intenția, de a-l face un institut multidisciplinar, cu economiști, sociologi, biologi etc. lucrînd nu complet separat, ci parțial în comun, cel puțin pentru a face schimb de vederi asupra lucrărilor lor. Am constatat că fiecare dintre ei putea face studii în profunzime grație lărgirii orizontului cultural pe care i-o permitea faptul că vedea ce fac ceilalți. Nu vreau să fac o comparație ridicolă, dar seamănă puțin cu o străpungere militară, care are nevoie întotdeauna de o strategie, iar în strategie trebuie mereu lărgită baza pentru a putea pătrunde mai în adîncime. Cred că a fost o reușită și am avut oameni ca Louis Henry, Jean Sutter, J. Bourgeois-Pichat, R. Pressat, deveniți celebrități mondiale, desigur pe baza muncii și capacității lor, dar în același timp și a caracterului interdisciplinar al INED, care a contribuit la formarea lor.

● Cum apreciați activitatea Centrului demografic O.N.U. — România ?

— Mărturisesc că am fost uimit de conținutul activității CEDOR. Voi spune tuturor cu glas tare că CEDOR funcționează excelent și își îndeplinește foarte bine misiunea pentru care a fost creat, că el trebuie încurajat pentru a lucra în cele mai bune condițiuni.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

PROGRAMUL NAȚIUNILOR UNITE PENTRU DEZVOLTARE în perspectiva instaurării noii ordini economice internaționale (I)

INLĂTURAREA RAPIDĂ A DECALAJELOR existente între țările avansate din punct de vedere economic și cele în curs de dezvoltare, apropierea nivelurilor de dezvoltare economico-socială se impun tot mai mult în zilele noastre cînd 2/3 din omenire se află încă în stare de subdezvoltare — consecință directă a relațiilor vechi, imperialiste și colonialiste, de dominație și exploatare, de inegalitate și inechitate. România militează ca în următorul sfert de veac să se realizeze pași importanți pe calea lichidării marilor decalaje dintre nivelurile de dezvoltare ale statelor, prin progresul rapid al fiecărei țări care să asigure dezvoltarea economică armonioasă a tuturor statelor și instaurarea unei noi ordini economice internaționale. Evident, toate acestea cer în primul rînd eforturi susținute din partea fiecărui popor. În același timp însă, așa cum se arată în Programul P.C.R., „colaborarea internațională, ajutorul fără condiții, constituie un factor important pentru progresul rapid al țărilor în curs de dezvoltare“.

Obiective, resurse, proiecte

UNA DIN FORMELE de ajutorare a țărilor în curs de dezvoltare o constituie asistența tehnică pe care le-o acordă organizațiile internaționale și în primul rînd Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, cunoscut sub această denumire din 1965 cînd a fost creat prin contopirea „Programului lărgit de asistență tehnică“ (înființat în 1949) și a „Fondului special“ (constituit în 1959).

Obiectivul principal al P.N.U.D., potrivit mandatului încredințat de O.N.U., este de a sprijini eforturile țărilor în curs de dezvoltare în vederea accelerării creșterii lor economice și sociale prin acordarea de asistență tehnică, corespunzător cu planurile și prioritățile de dezvoltare naționale. În preocupările P.N.U.D. intră, de asemenea, sprijinirea acțiunilor țărilor în curs de dezvoltare îndreptate spre cooperarea între ele, pe baza schimbului de experiență și a utilizării posibilităților de care dispune fiecare. Prin asistența tehnică pe care o acordă țărilor în curs de dezvoltare, P.N.U.D. își propune să-și aducă contribuția la promovarea în lume a noii ordini economice. F. Bradford Morse, directorul general al Programului, declara recent : „trebuie să recunoaștem schimbările care s-au produs în ultimii treizeci de ani și să adaptăm abordarea problemelor astfel încît P.N.U.D. să poată contribui din plin la noua ordine economică internațională și să fie piatra de temelie a întăririi sistemului de dezvoltare al Națiunilor Unite“.

Constituindu-și resursele, în principal, din contribuția voluntară a statelor membre, P.N.U.D. alocă fonduri în cadrul programelor naționale de asistență tehnică, după ce acestea au fost aprobate în prealabil de către Consiliul de conducere al Programului. Programele de asistență integrează un număr de proiecte din diverse ramuri de activitate în cadrul cărora sînt concretizate componentele de asistență tehnică : livrarea de echipamente și aparatură, specializarea cadrelor naționale în țări cu experiență avansată în domeniul care prezintă interes, precum și oferirea serviciilor unor experți de înaltă calificare din aceste țări.

Cheltuielile pentru proiectele de asistență tehnică P.N.U.D. pe perioada 1959—1974 însumează peste 2,3 miliarde dolari acordate unui număr de circa 120 de țări. Ordinea primelor 10 țări beneficiare, după volumul asistenței primite, este următoarea : India, Indonezia, Nigeria, Egipt, Brazilia, Iran, Zair, Columbia, Pakistan și Algeria.

Mărimea fondurilor alocate pentru asistență tehnică capătă însă pe de altă parte o semnificație simbolică, ținînd seama de nevoile stringente ale lumii în curs de dezvoltare, cînd se compară aceste fonduri cu astronomicele sume care se cheltuiesc anual pentru înarmare. Dacă în 1974 cheltuielile militare efectuate în lume au

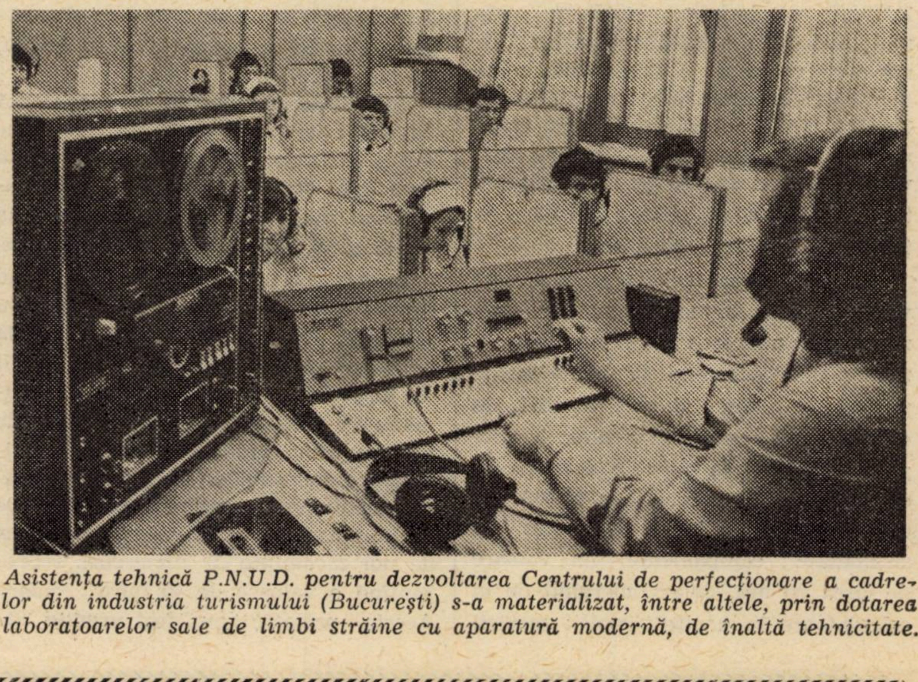

Asistența tehnică P.N.U.D. pentru dezvoltarea Centrului de perfecționare a cadrelor din industria turismului (București) s-a materializat, între altele, prin dotarea laboratoarelor sale de limbi străine cu aparatură modernă, de înaltă tehnicitate.

însumat circa 275 **miliarde** lei, cele pentru proiectele de asistență tehnică P.N.U.D. n-au atins decît 284 **milioane** dolari, respectiv 0,1% din sumele cheltuite pentru înarmare.

Avantajele universalității

SISTEMUL cooperării internaționale pentru sprijinirea eforturilor de dezvoltare acționează pe **două căi**, care dealtfel se întîlnesc în numeroase puncte : **transferul de resurse** financiare și **asistența tehnică.** P.N.U.D. este principalul organ al Națiunilor Unite — și cel mai important mecanism internațional — de cooperare tehnică în domenii vitale pentru lichidarea subdezvoltării.

Avantajele care decurg din caracterul multilateral al P.N.U.D. se concretizează în faptul că cele 108 reprezentanțe ale sale, din tot atîtea țări, formează cea mai vastă rețea pe teren dintre toate organismele de ajutor pentru dezvoltare ; față de oricare alt program de dezvoltare el furnizează cea mai mare diversitate de servicii și în numărul cel mai mare de domenii economice și sociale ; în sfîrșit, P.N.U.D. poate să-și procure resurse financiare și tehnice și să mobilizeze specialiști din întreaga lume.

Tot atît de importantă este și consecința imediată a caracterului **universal** al P.N.U.D. : furnizarea de ajutor liber de orice interes particular, ceea ce-i permite să acționeze cu eficacitate deosebită în domenii cum sînt punerea în valoare a resurselor naturale, încurajarea cooperării regionale ș.a.

Fie și numai aceste aspecte sînt suficient de relevante pentru a sublinia ideea că amploarea activităților P.N.U.D. nu trebuie văzută în primul rînd prin prisma resurselor financiare pe care le antrenează. Într-adevăr, volumul anual al cheltuielilor P.N.U.D. nu reprezintă mai mult de 3% din ajutorul public pentru dezvoltare și deci și mai puțin din fluxul total de capitaluri străine intrate în țările în curs de dezvoltare.

Or, exprimarea monetară nu servește decît ca o modalitate de însumare, prin aducerea la un numitor comun a unor activități pe cît de ample pe atît de diverse și care în 1974, de exemplu, au constat în a pune la dispoziția țărilor în curs de dezvoltare : cunoștințele și experiența a 10 000 de experți ; 5000 de burse de studiu în străinătate ; echipamente în valoare de circa 50 mil. dolari, mergînd de la calculatoare la unelte simple ; servicii tehnice și specializate cu o valoare pînă la 35 mil. dolari ; o anumită sumă de capital pentru construcția de instalații pilot de producție în industrie și agricultură.

Structura asistenței acordate de PNUD pe regiuni ale globului, situația la sfîrșitul anului 1974

Regiunea	Proiecte		Cheltuieli PNUD	
	Număr	%	milioane dolari	%
Africa	2110	28	626,0	32
Asia și Pacific	1956	26	469,9	24
Europa, Mediterana și Orientul Mijlociu	1836	24	400,5	21
America Latină	1593	20	409,4	21
Proiecte interregionale	123	1,6	25,5	1
Proiecte mondiale	13	0,4	12,5	1
Total	7631	100	1943,8	100

Sursa: Le Programme des Nations Unies pour le Développement, Questions et réponses, août 1975.

Efecte de antrenare

P.N.U.D. lucrează în colaborare cu aproape toate guvernele din lume și cu 22 de organizații internaționale. Pe această bază, pînă în 1974 s-a acordat asistență tehnică la realizarea a peste 7 600 proiecte în țările în curs de dezvoltare. Costul total al acestor proiecte depășea 4 miliarde de dolari. Dat fiind că mai mult de jumătate din acest cost total era suportat de guvernele beneficiare ale asistenței, prin contribuții în bani sau în natură, înseamnă că se poate vorbi cu deplin temei de **o adevărată cooperare între P.N.U.D. și țările în curs de dezvoltare.**

Trebuie spus că această cooperare a fost pînă în prezent și în avantajul țărilor dezvoltate, care au furnizat și furnizează o bună parte a componentelor asistenței. În 1974, P.N.U.D. a finanțat cumpărarea de echipamente, în valoare de circa 40 mil. dolari (din totalul de 50 mil.), din S.U.A., Anglia, R.F.G., Japonia, Franța, Canada, Elveția, Suedia și Italia ; cea mai mare parte a sumei cheltuite pentru serviciile tehnice și specializate a fost încasată de societăți cu sediul în țări industrializate (S.U.A., Anglia, Canada, Franța ș.a.), iar peste o treime din experții folosiți au provenit din Anglia, Franța și S.U.A.

Eficacitatea eforturilor de asistență tehnică este condiționată de structurarea acesteia pe domeniile de stringentă necesitate pentru lichidarea subdezvoltării, în funcție de nevoile concrete ale fiecărei țări în curs de dezvoltare.

În decursul sfertului de veac de cînd funcționează sistemul O.N.U. pentru asistență tehnică, activitatea acestuia s-a materializat în cercetări și studii de fezabilitate care au permis punerea în valoare a multe milioane de hectare teren arabil, furnizarea a milioane metri cubi de apă pentru irigații, producerea a sute de milioane de kWh energie electrică, descoperirea de noi zăcăminte de minereuri, reprezentînd o valoare de 45 mlrd. dolari. Aceste proiecte au fost **urmate** de investiții pentru dezvoltare în valoare de multe sute de milioane de dolari. Investițiile stimulate numai în perioada 1973—1974 au reprezentat 1,9 mlrd. dolari pentru creșterea producției alimentare, dezvoltarea silviculturii și pescuitului ; 1,3 mlrd. pentru dezvoltarea producției industriale ; 2,3 mlrd. pentru dezvoltarea și modernizarea rețelelor de transport și comunicații ; 1,3 mlrd. pentru inventarierea principalelor resurse naturale din lume.

Efectul de antrenare exercitat de proiectele menționate este eficient și prin sursele de finanțare pe care le implică : 60% din investițiile generate provin din țările în curs de dezvoltare înseși, deci au un caracter național ; cea mai mare parte a investițiilor străine provine din surse publice sau interguvernamentale, în care BIRD joacă un rol major.

Pe de altă parte, un factor care a erodat puternic creșterea reală a resurselor puse la dispoziția PNUD este inflația mondială. S-a estimat că, între 1972 și 1974, costul unitar al diverselor elemente ale proiectelor — servicii ale experților, echipamente, burse — a sporit în medie cu 12% pe an, adică cu 40% în trei ani. Anul acesta volumul asistenței, în termeni reali, nu va fi mai mare decît în 1972. În 1975 a apărut — și se menține încă și în acest an — pericolul unei crize financiare la nivelul PNUD, prin diferența negativă între angajamentele de asistență asumate de către Program și contribuțiile statelor donatoare.

Anul 1976 încheie primul ciclu cincinal (1972—1976) de asistență furnizată de PNUD sub forma unor programe întocmite pentru fiecare din țările beneficiare. Totodată, guvernele țărilor în curs de dezvoltare în colaborare cu organele PNUD elaborează programele de asistență pentru 1977—1981. Acesta este un prilej pentru PNUD nu numai de a trece în revistă experiența cîștigată în domeniul asistenței tehnice, dar și de a da răspunsuri concrete pe acest tărîm dezideratului major al vremurilor noastre care este instaurarea noii ordini economice internaționale.

Ion C. POPESCU
Gheorghe I. DUMITRU

ECONOMIE MONDIALA

TENDINȚE - CONJUNCTURI

Comerțul internațional: discrepanțe între evoluția importului și a exportului

CEREREA DE IMPORT într-o serie de țări capitaliste industrializate este în curs de creștere, în timp ce exportul acestor țări cunoaște o evoluție mai lentă, probabil ca urmare a unei rămîneri în urmă în redresarea importului țărilor neindustrializate. Aceste constatări se fac într-un comunicat de presă al FMI pe baza datelor publicate în International Financial Statistics *pe luna iunie 1976. Cifrele care au devenit acum disponibile arată că în trim. I/1976 valoarea importului țărilor industriale occidentale a atins 145,5 miliarde de dolari, față de 137,5 mlrd. în trim. I/1975 cînd s-a înregistrat un deosebit de puternic efect depresiv al recesiunii asupra schimburilor comerciale, și față de 141,8 mlrd. dolari în ultimul trimestru al anului trecut. Între trim. I/1975 și trim. I/1976 valoarea importurilor, care pe ansamblul țărilor amintite a sporit cu 5,8%, a crescut în S.U.A. cu 11,8%, în R.F.G. cu 11,2%, în Franța cu 10,9%, în Canada cu 10,3%. Dintre principalele țări capitaliste, numai Anglia a cunoscut în această perioadă o scădere absolută, în proporție de 3%, a importurilor în prețurile curente.*

Evoluția mai lentă a exporturilor pe ansamblul țărilor occidentale industrializate s-a exprimat într-un spor de 3% în trim. I/1976 față de aceeași perioadă a anului trecut (137,4 mlrd. dolari, față de 133,5 mlrd.). Creșteri peste medie au înregistrat Canada (+13,4%), Japonia (+8,5%) și Anglia (+5,7%).

India: balanțe externe

CREȘTEREA, recent anunțată, a rezervelor de aur și devize ale Indiei la 2 miliarde dolari la sfîrșitul lunii aprilie a.c. are la bază cîțiva factori favorabili care au acționat în anul fiscal încheiat la 31 martie 1976. Unul dintre ei este reducerea ușoară a deficitului comercial (vezi tabelul). Ea reflectă creșterea cu 7% a exportului, considerată rapidă într-o perioadă de încetinire a comerțului mondial și realizată în special la capitolele zahăr, argint, confecții, piele și articole din piele, produse ale mării, în vreme ce importul a sporit cu numai 2,4%, în ciuda unor achiziții record de produse agroalimentare și îngrășăminte. Importul de petrol a fost menținut deliberat la același nivel.

Privind anul fiscal în curs, se consideră că deficitul comercial nu va spori decît ușor, dacă exporturile vor reuși să crească cu 6—7%. Ca urmare a recoltei bune de cereale din acest an — evaluată în prezent la 115 milioane tone — se așteaptă ca importurile de cereale să fie mai reduse. Intensificarea ritmului producției industriale va atrage însă o sporire susținută a importului de bunuri de investiții și de întreținere.

Cifre privind economia indiană (în milioane dolari).

	1974–75	1975–76	1976–77
Export	4180	4470	4800
Import	5670	5800	6200
Sold	−1490	−1330	−1400
Serviciul datoriei externe	779	785	860
Ajutor financiar brut	1776	2210	1510
Tranzacții cu F.M.I. (net)	530	130	45
Diferite intrări de capital și invizibile (net)	−65	575	350

Estimări ale recoltei mondiale de grîu

POTRIVIT ultimelor estimări publicate la 7 iulie de Consiliul internațional al grîului, recolta mondială de grîu va fi probabil satisfăcătoare în 1976. Consiliul prevede o recoltă de 365—386 milioane de tone, față de 353 milioane tone în 1975, ceea ce reprezintă o creștere de 3,4—9%.

În ceea ce privește posibilitățile de export, seceta din Europa occidentală va reduce exportul de grîu al C.E.E. la 4—5 milioane tone în acest an, a anunțat Pierre Lardinois, comisarul Pieței Comune pentru agricultură. Aceasta reprezintă jumătate din prognozele anteriore, a spus el. Se apreciază că cele nouă țări membre ale C.E.E. vor avea o producție de grîu de numai 97 milioane tone, față de estimarea anterioară de 108 milioane.

Fază de creștere moderată în economia S.U.A.

DUPĂ CE produsul național brut a sporit în termeni reali cu 8,4% (ca ritm anual) în primele trei trimestre care au succedat celei mai severe recesiuni din perioada postbelică, economia S.U.A. a intrat într-o fază de creștere moderată. Potrivit estimărilor lui Sidney L. Jones, de la Ministerul de Finanțe american, creșterea reală a P.N.B. în trimestrul II a.c. s-a situat probabil sub 5% (ca ritm anual).

Confirmînd previziunile care au stat și la baza alcătuirii noului buget al S.U.A., rata șomajului (în creștere pentru prima oară după 13 luni, la 7,5% în iunie) este așteptată să rămînă de peste 7% pînă la sfîrșitul anului. Ritmul inflației (3,5% ca ritm anual în trimestrul I) ar urma să se situeze pe ansamblul acestui an la 5—6%.

EVOLUȚII MONETARE

SĂPTĂMÎNA 5—9 VII 1976 a fost caracterizată prin evoluția relativ calmă a piețelor valutare, **dolarul S.U.A.** realizînd pe ansamblu o ușoară repreciere față de majoritatea devizelor occidentale.

Francul elvețian și **marca vest-germană** au terminat intervalul cu un ușor avantaj și anume la 2,5775 mărci/dolar și respectiv 2,4755 franci elvețieni/dolar.

Lira italiană, influențată și de clarificările intervenite pe scena politică a țării, a continuat să se consolideze față de restul devizelor occidentale (cu excepția lirei sterline în prima parte a intervalului) atingînd un nivel maxim de 836 lire/dolari pentru ca la 9 iulie să coteze circa 839 lire/dolar.

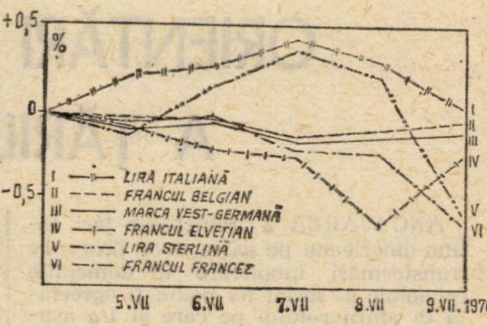

Evoluția principalelor devize vest-europene în perioada 5—9 VII 1976, luînd ca bază de comparație cursul dolarului S.U.A. din 2 VII 1976

Lira sterlină a atins un nivel maxim de 1,8025 dolari/liră sterlină, cel mai bun curs față de dolar în ultimele 7 săptămîni, nivelul deprecierii sale față de cursul valutelor principalelor 10 parteneri comerciali ai Marii Britanii în decembrie 1971 situîndu-se la circa 38%. Spre sfîrșitul intervalului, datorită efectului provocat de vînzările de lire sterline deținute de unii producători arabi de petrol pe piața vest-germană și elvețiană, deviza britanică a pierdut din terenul recuperat terminînd la un nivel de circa 1,7890 dolari/liră sterlină.

Francul francez pare a fi prima deviză vest-europeană afectată de seceta prelungită care se face simțită în această zonă geografică. Previziunile experților în legătură cu amploarea influențelor ei nefavorabile asupra balanței de plăți externe a Franței, precum și asupra costului vieții (în urma creșterii prețurilor la produsele alimentare) au determinat scăderea bruscă a cursului francului francez, care a terminat intervalul la circa 4,77 franci/dolari, după ce se situase în cursul săptămînii la un nivel de circa 4,75 franci/dolar.

Dobînzile la eurodepozitele pe 6 luni s-au situat la un nivel de circa 6,5625% p.a. pentru eurodolari, 2,0625% p.a. pentru eurofranci elvețieni și 4,75% p.a. pentru euromărci vest-germane.

Continuîndu-și evoluția pe curba descendentă pe care s-a înscris în ultimul timp, **prețul aurului** a înregistrat la sfîrșitul săptămînii un nivel minim de 122,50 dolari/uncie reprezentînd cel mai scăzut nivel de la începutul anului 1974 pînă în prezent.

Paul DUMITRAȘCU
Dumitru LUNGU

Ajustare a prețurilor la petrol

CA REZULTAT al acceptării de principiu a sistemului de ajustare a prețurilor la țiței adoptat la reuniunea O.P.E.C. din luna mai a.c. din insula Bali, Arabia Saudită, Kuweitul și Iranul au anunțat reduceri ale prețurilor la export la țițeiul mediu și greu cu 5—10 cenți pe baril. Reducerile vizează circa 22% din producția de țiței a țărilor din Orientul Mijlociu.

Totodată, se apreciază că, în curînd, sînt posibile unele majorări ale prețurilor la țițeiul ușor din Orientul Mijlociu, în principal la exporturile din Abu Dhabi, Qatar și Arabia Saudită.

ORIENTĂRI ÎN POLITICA ECONOMICĂ A ŢĂRILOR AMERICII LATINE (II)

ANGAJAREA a numeroase ţări latino-americane pe calea unor profunde transformări înnoitoare în domeniile economic şi social nu poate fi apreciată în afara rolului pe care şi l-a asumat statul în promovarea dezvoltării naţionale, rol care este tot mai ferm subordonat dezideratului de amplificare şi consolidare a dreptului de decizie pe plan intern şi participării la decizii pe plan extern al fiecărei ţări.

Tendinţa marcată de intensificare a activităţii statale şi de lărgire a sferei sale de influenţă îmbrăţişează o seamă de aspecte :

a) **Creşterea volumului investiţiilor de stat.** O serie de date disponibile pentru perioada 1960—1973 (vezi tabelul) permit concluzia că în diferite ţări latino-americane a avut loc în perioada menţionată creşterea mai rapidă a volumului investiţiilor de stat în comparaţie cu creşterea volumului investiţiilor private.

Se remarcă ponderea ridicată a investiţilor de stat (peste 1/3 din totalul investiţiilor), mai ales în anii actualului deceniu, în cîteva ţări ca Venezuela, Peru, Columbia, Ecuador, Bolivia, Nicaragua, Mexic. (În Bolivia şi Ecuador, ţări în care volumul absolut al investiţiilor este scăzut, construirea de obiective economice de importanţă naţională finanţate de către stat este în măsură să influenţeze sensibil ponderea investiţiilor de stat în volumul total al investiţiilor). Luînd în considerare cel puţin două elemente esenţiale şi anume, pe de o parte, participarea financiară a statului la realizarea a numeroase obiective economice aflate în prezent în construcţie, iar pe de altă parte, prevederile planurilor de investiţii ale unor ţări pentru diferite perioade ale deceniului actual, se poate trage concluzia că rolul statului în finanţarea dezvoltării economice va continua să crească în mai multe ţări.

b) **Amplificarea sectorului de stat.** În ţările latino-americane sectorul de stat a cunoscut un proces de dezvoltare în ciuda existenţei unor perioade de micşorare a rolului său (destul de sensibilă în unele cazuri). Se poate aprecia însă că, la sfîrşitul deceniului al şaptelea, în cîteva ţări, cum sînt Peru, Venezuela, Ecuador, Columbia, Mexic, unele ţări din America Centrală, sectorul de stat străbate o etapă de evoluţie mai intensă, legată strîns de intensificarea eforturilor ţărilor respective pentru o dezvoltare economică independentă.

Participarea statului la activitatea economică direct productivă — formă eficientă de influenţare a direcţiilor de dezvoltare economică — a cunoscut o certă amplificare, semnificativă în special prin aria mult mai largă a domeniilor controlate de către stat. În prezent, statul participă într-o proporţie sporită faţă de trecut atît la explorarea şi exploatarea bogăţiilor subsolului, cît şi la prelucrarea primară şi superioară a resurselor naturale, accentul fiind pus pe domeniile de importanţă deosebită pentru dezvoltarea economică a ţărilor respective : producerea energiei electrice, explorarea şi exploatarea petrolului şi a gazelor naturale, explorarea şi exploatarea minereurilor feroase şi neferoase, metalurgia feroasă şi neferoasă, industria chimică de bază, industria petrochimică, în cazul particular al Republicii Peru — industria de prelucrare a peştelui. Aceasta nu exclude însă participarea statului şi la activitatea productivă din alte domenii cum sînt industria de prelucrare a lemnului, industria materialelor de construcţii (ciment), unele ramuri ale industriei uşoare (industria textilă), industria celulozei şi hîrtiei, unele ramuri ale industriei constructoare de maşini (material rulant pentru căile ferate, autovehicule, nave maritime şi fluviale ş.a.)

Pe măsura dezvoltării sectorului de stat în domeniile direct productive şi în funcţie de importanţa economică a acestor domenii pentru ţara respectivă, se remarcă o diferenţiere a gradului de participare a statului la activitatea productivă. În numeroase ţări sînt delimitate domeniile în care activitatea este rezervată întreprinderilor de stat fie în exclusivitate fie într-o proporţie dată, de cele mai multe ori majoritară, cum ar fi, de exemplu, extracţia şi prelucrarea petrolului (în Argentina, Brazilia, Columbia, Ecuador, Mexic, Peru, Uruguay, Venezuela), exploatarea resurselor minerale (minele de cărbune în Argentina, unele resurse minerale în Columbia, Peru, Mexic, Venezuela), chimia de bază şi petrochimia (Mexic, Peru), rafinarea metalelor neferoase (Peru).

Ca linie strategică de dezvoltare a sectorului de stat în economie a devenit evidentă tendinţa de a concepe acest sector ca un **complex** cu efecte hotărîtoare asupra orientării dezvoltării economice prin cuprinderea, în sfera de influenţă a statului, a tuturor verigilor procesului de producţie. Dacă în domeniul dezvoltării transporturilor, comunicaţiilor, serviciilor publice, statul şi-a asumat o serie de responsabilităţi încă dintr-o perioadă mai îndepărtată, participarea directă a statului — în proporţii adesea hotărîtoare — în comerţul interior, comerţul exterior, în domeniul financiar, se înscrie printre fenomenele mai recente cu rol deosebit de important în orientarea dezvoltării şi întăririi independenţei economice a ţărilor respective.

c) **Creşterea rolului planificării.** Cu toate imperfecţiunile privind atît elaborarea, cît mai ales realizarea programelor de dezvoltare economică, ideea necesităţii planificării a cîştigat teren în ţările latino-americane, şi cel puţin sub aspectul influenţelor favorabile indirecte ale planificării (studierea situaţiei economice, inventarierea resurselor naturale, perfecţionarea sistemului de evidenţă statistică ş.a.) s-au înregistrat certe progrese.

Incontestabil că şi în domeniul planificării dezvoltării economice există diferenţieri de la ţară la ţară în privinţa gamei obiectivelor cuprinse în plan (plecînd de la domeniile prioritare), a instrumentelor şi măsurilor concrete în vederea realizării sarcinilor propuse, a cadrului instituţional menit să asigure desfăşurarea activităţii de planificare. Dacă unele ţări, mai ales ţările mai mici, îşi propun prin plan obiective cu caracter mai general — intensitatea creşterii generale şi pe ramuri, volumul investiţiilor publice, estimarea resurselor externe necesare finanţării planului —, alte ţări, ca de exemplu Brazilia, Peru, Mexic, Argentina, elaborează programe complexe de dezvoltare care cuprind majoritatea laturilor vieţii economice şi sociale ; se elaborează, totodată, măsurile necesare pentru înfăptuirea acestor programe avîndu-se în vedere necesitatea angrenării corespunzătoare a sectorului privat. Desigur că şi rezultatele realizării programelor preconizate sînt diferite, gradul de coincidenţă între prevederi şi realizări (în multe cazuri înfăptuirea programelor de dezvoltare nu atinge intensitatea prevăzută) fiind în funcţie, pe de o parte, de aprecierea realistă a sarcinilor de plan, iar pe de altă parte, de concordanţa şi eficienţa ansamblului de măsuri luate în vederea realizării acestor sarcini.

La elaborarea planurilor de dezvoltare economică — mai ales în perioada actualului deceniu — se observă tendinţa mai pronunţată de sudură între prevederile de plan ce urmează să conducă la rezultate imediate şi prevederile de perspectivă (dezvoltarea unor ramuri hotărîtoare pentru creşterea economică— ca, spre exemplu, industria energetică, metalurgia feroasă, industria chimică — este în prezent concepută pe o perioadă de cel puţin 10 ani).

d) **Creşterea rolului statului în limitarea şi orientarea investiţiilor străine şi în procesul de întărire a capitalului naţional.** Din rîndul aspectelor care ilustrează fenomenul creşterii rolului statului în viaţa economică, limitarea,

ECONOMIE MONDIALA

prin măsuri întreprinse de stat, a influenței exercitate de capitalul străin asupra unor laturi ale economiei, se detașează prin tendința fermă de amplificare. Este demn de relevat faptul că acțiunile îndreptate spre limitarea sferei de influență a capitalului străin îmbrățișează nu numai unele domenii ale activității productive — ceea ce era caracteristic pentru deceniile șase și șapte —, ci toate domeniile de activitate economică. Măsurile de limitare vizează fie fixarea anumitor condiții în care se permite participarea capitalului străin la activitatea diferitelor unități economice, fie interzicerea accesului capitalului străin, de obicei în ramurile de bază ale economiei. Incontestabil că între aceste două limite există o varietate de atitudini care diferă de la țară la țară și de la domeniu la domeniu (în funcție de însemnătatea lui economică) și se referă la :

— obligativitatea pentru capitalul străin de a se asocia cu capitalul național, în anumite domenii limitîndu-se proporția participării ;

— limitarea proporției beneficiilor transferabile anual în străinătate ;

— obligativitatea ca produsul finit să încorporeze un anumit procent de materii prime, semifabricate și produse finite de proveniență autohtonă etc.

Paralel cu politica de limitare și de orientare deliberată a investițiilor străine, într-o serie de țări statul adoptă măsuri pentru sprijinirea și întărirea capitalului național (privat) prin măsuri de stimulare financiară a întreprinderilor cu capital național, prin rezervarea, exclusiv pentru acestea, a unor domenii de activitate, prin interzicerea achiziționării de către capitalul străin (ca formă de investiție) a întreprinderilor naționale ș.a.

e) **Creșterea rolului statului în modernizarea structurilor economice.** În politica economică a statelor care în cadrul strategiei globale a dezvoltării urmăresc consolidarea independenței economice, a devenit evidentă preocuparea pentru modernizarea structurilor sectoriale și intrasectoriale. Rolul statului în soluționarea acestei probleme de importanță majoră pentru surmontarea subdezvoltării este multiplu. Pentru realizarea țelurilor propuse statul acționează fie direct, realizînd investiții în domenii determinante pentru dezvoltarea economică, fie indirect, orientînd inițiativa privată — națională și străină — spre domenii de interes național prin intermediul diferitelor pîrghii economice (crearea de condiții avantajoase pentru importul de materii prime, mașini, utilaje, piese de schimb ; acordarea de mijloace valutare suplimentare ; acordarea de înlesniri fiscale ; creditare în condiții avantajoase ș.a.).

Într-o măsură mai mare decît în trecut se află în preocuparea autorităților de stat sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii existente (acestea formează, numeric, o mare parte a aparatului productiv), în special a acelor unități economice care activează în domenii a căror dezvoltare este vizată în etapa respectivă.

Pe linia creșterii influenței statului în direcția modernizării aparatului productiv are loc, în cîteva țări (în Mexic în special, în Argentina, în Brazilia și altele) includerea, în sfera preocupărilor de stringentă actualitate, a problemei necesității asimilării mai rapide a tehnicii și tehnologiei moderne, a necesității unei riguroase selecții la procurarea lor din exterior ca premise ale atacării decalajului tehnologic.

Ponderea investiţiilor de stat în volumul total al investiţiilor în cîteva ţări latino-americane

Tara	Anul	% investiţii de stat	Tara	Anul	% investiţii de stat
Argentina	1966	32,4	Mexic	1965	32,6
	1973	32,0		1970	33,9
				1973	36,2
Bolivia	1960	43,0	Nicaragua	1965	23,7
	1970	63,3		1970	25,7
				1973	38,7
Columbia	1960	16,6	Panama	1960	19,6
	1968	28,2		1970	26,6
	1973-1977 (plan)	42,0		1973	21,8
Costa Rica	1960	16,3	Peru	1960	13,1
	1970	22,1		1970	38,4
	1973	25,3		1972	40,0
Ecuador	1960	47,8	Venezuela	1965	29,5
	1970	75,1		1970	36,0
	1972	75,1		1972	41,3
				1976-1980 (plan)	53,0
El Salvador	1965	28,0			
	1970	24,8			
	1973	31,4			

Sursa: Calcule efectuate pe baza datelor din Economic Bulletin for Latin America, nr.1, 1971, p.4; U.N.Economic Survey of Latin America 1973, New York 1975.

Ca parte a politicii statului pentru îmbunătățirea utilizării resurselor materiale și umane ale țării, preocuparea sporită pentru ridicarea nivelului de dezvoltare economică a regiunilor rămase în urmă se înscrie printre tendințele care atestă creșterea rolului statului în conducerea economiei.

Ridicarea regiunilor rămase în urmă prin măsuri inițiate de stat este un proces care, în unele țări, se desfășoară de un timp mai îndelungat (Mexic, Brazilia). În prezent, și în alte țări (Argentina, Columbia, Peru ș.a.) statul a devenit promotorul unui complex de măsuri — construirea unor importante obiective economice, dezvoltarea rețelei de transport și comunicații, crearea zonelor libere, stimularea investițiilor private — care sînt menite să contribuie la atenuarea disproporțiilor existente între diferite regiuni în ceea ce privește dezvoltarea economică și socială.

Fără îndoială că intensitatea acestor tendințe, de necontestată importanță, este în funcție, în diferite țări, de acțiunea factorilor politico-economici interni și externi, în interdependența lor, grefată pe fondul concret istorico-economic al acestor țări. Esențial este însă faptul că trăsătura dominantă a activității statale, așa cum o atestă realitatea prezentă a numeroase țări latino-americane, rămîne efortul pentru accelerarea dezvoltării economice de sine stătătoare, pentru înlăturarea marilor decalaje, țările respective înscriindu-se, prin aceasta, în rîndul forțelor care militează pentru înnoirea structurilor economice mondiale, pentru promovarea unor noi relații internaționale.

Maria DESMIREANU
I.N.S.C.I.N.

IPOTEZE • PREVIZIUNI

Prognoze alimentare

Cererea mondială de alimente ar trebui să crească pînă în 1985 într-un ritm mediu anual de 2,4% — aprecia nu demult secretariatul Conferinței mondiale a alimentației ; din acestea 20% ar reprezenta plusul de cerere corespunzător sporului natural al populației, iar 0,4% — necesarul suplimentar, legat de ridicarea puterii de cumpărare a populației. Pe ansablu, este vorba de o cantitate suplimentară de cereale de 35 milioane tone pe an.

Ținîndu-se seama de fluctuațiile recoltelor de cereale de la un an la altul se consideră că, pentru a face față unor cerințe urgente pe plan mondial, în 1985 va fi nevoie de un stoc tampon de cereale de 50 milioane de tone.

Chiar dacă aceste două obiective vor fi atinse în 1985 vor exista totuși — semnalează experții F.A.O. — treizeci și patru de țări, avînd o populație de 800 milioane de oameni, în care cererea efectivă globală de alimente va rămîne inferioară nevoilor energetice de bază ale locuitorilor.

Egiptul : producția de petrol

DUPĂ cum a anunțat recent ministrul egiptean al petrolului, A. Helal, în ultimele luni pe teritoriul Egiptului au fost descoperite cinci noi terenuri petrolifere. Dintre acestea patru se află în golful Suez, iar al cincilea este situat în regiunea din estul deltei Nilului.

Se estimează că Egiptul ar putea să-și sporească producția de petrol la 50 milioane de tone în 1980 (respectiv de peste trei ori nivelul extracției din anul 1975), ceea ce îi va permite să devină țară exportatoare de petrol.

Ungaria : estimări turistice

STATISTICILE arată că anul trecut Ungaria a fost vizitată de 9,4 milioane de turiști (în proporție de peste patru cincimi din țările socialiste), încasările respective ridicîndu-se la 240 mil. dolari. După previziunile specialiștilor numărul turiștilor străini ar putea ajunge la 12 milioane în 1980. În ceea ce privește încasările, acestea urmează să sporească cu circa 60% (cu 75—80% pe relația Vest și cu 20% pe relația Est).

În perioada 1976—1980 spațiul de cazare urmează a fi extins cu încă 67 mii de paturi, iar în deceniul următor se preconizează ca numai în hoteluri să fie realizate alte 10 mii de locuri de cazare.

Inegalitatea nivelurilor economice

ÎN SPIRALA sui generis din graficul alăturat, ale cărui date sînt reproduse după **VDI-Nachrichten**, nu se află înscrise toate țările lumii nesocialiste. Dar cele incluse sînt suficiente pentru a da o imagine sugestivă a marilor inegalități dintre nivelurile de dezvoltare economică ale țărilor capitaliste industrializate și cele ale țărilor pe care colonialismul și neocolonialismul le-au condamnat în trecut la înapoiere și stagnare. O simplă privire la acest din urmă capăt al spiralei este suficientă pentru a vedea că aici, îndeosebi în zona cu 70—130 dolari PNB per locuitor, se situează țări cu multe sute de milioane de locuitori. Pe de altă parte, se poate observa că în condițiile de criză din 1975, un număr mai mare de țări capitaliste dezvoltate au depășit ori s-au apropiat de PNB per locuitor al S.U.A.

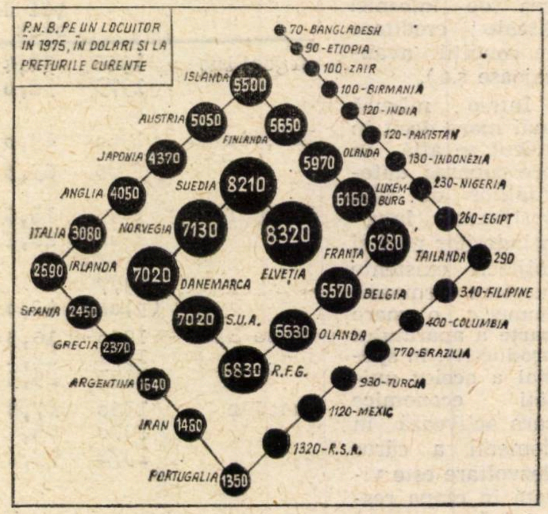

Energie din turbăriile Finlandei

IMENSELE mlaștini finlandeze care acoperă o suprafață de circa 10 milioane de hectare — o treime din teritoriul țării — ascund un potențial energetic considerabil sub forma turbei. Cantitățile de turbă valorificabile pentru combustibil sînt evaluate la circa 42 000 milioane de metri cubi, ceea ce este echivalentul a 2 000 milioane tone de petrol. Într-o țară care nu posedă resurse proprii de petrol, gaze naturale sau cărbune, aceasta este o bogăție de loc neglijabilă, mai ales că era apreciată ca o sursă rentabilă de energie și înainte de creșterea prețurilor mondiale la petrol. Consumul total de energie al Finlandei poate fi acoperit cu ajutorul turbei pe o perioadă de 40 de ani. Deși nu toate turbăriile sînt imediat exploatabile în condiții la fel de avantajoase, experții Centrului de cercetări tehnice din Finlanda consideră că pînă în 1985 se va ajunge la o extracție anuală de 20 mil. mc de turbă, echivalînd cu 2 mil t de petrol, ceea ce va degreva simțitor partea de cheltuieli a balanței de plăți a țării.

Colaborare ungaro-sovietică

RECENT, la Budapesta au fost semnate o serie de acorduri de colaborare economică între Ungaria și Uniunea Sovietică. Unul dintre acestea prevede acordarea, de către partea sovietică, a asistenței tehnice (inclusiv livrările de echipament) necesare pentru reconstrucția completă a Șantierelor ungare pentru construcții navale și portuare; în contrapartidă, acestea din urmă vor exporta în următorii cinci ani în U.R.S.S. 56 de cargouri, 75 de macarale flotante și 300 de macarale portuare (în valoare totală de circa 250 mil. ruble). Un alt acord se referă la sprijinul Uniunii Sovietice pentru construirea unei conducte de petrol de la granița dintre cele două țări și pînă la rafinăria de petrol „Tisa“ din Leninváros, conductă care va trebui să transporte anual peste un milion tone de produse petroliere în Ungaria (începînd din 1978). A fost aprobat, de asemenea, proiectul colaborării ungaro-sovietice pentru construirea, pe teritoriul Ungariei, a patru mine de cărbuni (cu o capacitate totală de producție de 7,8 mil. tone pe an), ca și a unei centrale termice de 1 500 MW.

În sfîrșit, alte acorduri privesc specializarea și cooperarea dintre cele două țări în domeniul electronicii, al fabricării de mașini pentru industria alimentară, de aparate și instrumente medicale etc.

„Criza de la jumătatea carierei“

PROBLEMA învechirii cunoștințelor de specialitate dobîndite în facultate este comună tuturor profesiunilor. Ea este însă deosebit de vădită în electronică, ramură puternic marcată de o veritabilă revoluție în tehnologia semiconductorilor, de la tranzistori la circuite integrate și apoi la microprocesoare, greu măcar de prevăzut în urmă cu numai cîteva decenii. O anchetă întreprinsă de revista americană **Electronics** conduce la concluzia larg împărtășită că cunoștințele unui inginer electronist care nu s-a ținut la curent cu progresele realizate în specialitatea sa sînt complet depășite după tot mai puțini ani de la absolvire. „Se obișnuia să se spună, notează revista, că ingineria este o carieră de o viață. Acest lucru a încetat de a mai fi adevărat, un inginer care a obținut o diplomă și crede că îi va fi suficientă 20—30 de ani greșește profund“.

Soluția acestei „crize de la jumătatea carierei“ nu este totuși pensionarea inginerilor electroniști la 40 de ani, sugerată de unii, ci menținerea lor permanentă la curent cu ceea ce apare nou, prin efort individual și studiu continuu.

Se schimbă clima?

PORNIND de la legătura strînsă care există între climă și dezvoltarea economico-socială și de la amploarea ridicată și gravele repercusiuni (inundații, secetă, temperaturi extreme) ale fluctuațiilor de scurtă durată ale climei din ultimii ani, Organizația meteorologică mondială (a cărei emblemă este reprodusă mai sus) a luat în 1975 inițiativa întreprinderii de cercetări urmarind să determine dacă și în ce măsură nu numai factori naturali, ci și anumite activități umane sînt responsabile de aceste schimbări climatice de amploare pe termen scurt.

Concluzia care pare să se desprindă în acest stadiu inițial al cercetărilor este că arderea petrolului și cărbunelui sporește cantitatea de gaz carbonic prezentă în atmosferă, ceea ce ar putea determina pe termen lung o încălzire netă (cu cîteva grade) a atmosferei. Această

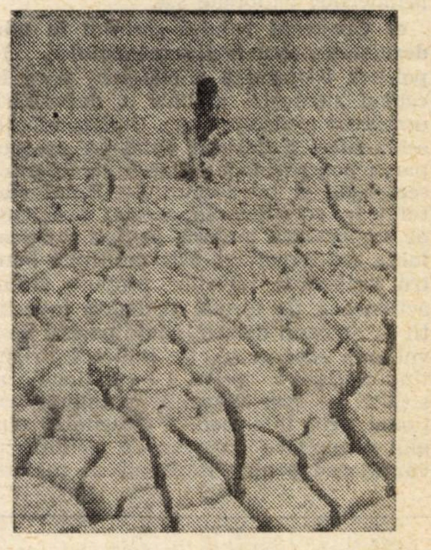

încălzire ar putea persista mai multe secole și ar putea antrena între altele ample fluctuații în distribuția precipitațiilor. Modificări sensibile ale climei se pot aștepta și de pe urma poluării atmosferice crescînde cu pulberi industriale, cu oxizi de azot sau cu compuși ai clorului.

Marea variabilitate naturală a climei face dificilă orice estimare a influenței omului. „Acesta nu este totuși un motiv — relevă prima **Declarație a O.M.M. privind schimbările climatice**, publicată luna trecută — pentru a da dovadă de prea mult optimism subestimînd gravele consecințe pe care activitatea omului le-ar putea antrena în viitor“.

CURIER

GLOSAR

Creditele de export

FINANŢAREA exportului constituie, în principalele ţări exportatoare, o parte integrantă atît din sistemul de credit, cît şi din sistemul general de promovare a exportului. Pe măsura dezvoltării impetuoase a comerţului mondial şi implicit a concurenţei internaţionale, această activitate a căpătat proporţii şi semnificaţii nu numai economico-financiare, dar şi politice, fiecare ţară căutînd să sprijine cît mai mult întreprinderile exportatoare în lupta lor pentru cucerirea şi menţinerea debuşeelor externe.

Creditele de export sînt fie credite de furnizor, fie credite de cumpărător.

Creditele de furnizor sînt acordate de exportatori cumpărătorilor străini. Ca urmare a unui asemenea credit, cumpărătorul va plăti marfa importată la un termen ulterior primirii ei, convenit cu furnizorul.

Creditele de cumpărător sînt acordate de o bancă din ţara importatorului direct acestui importator. Cu suma primită de la bancă, importatorul, deci cumpărătorul, va putea plăti imediat marfa importată, rămînînd dator băncii. Creditul de cumpărător este, din această cauză, mai avantajos pentru exportator decît creditul de furnizor.

Creditele de cumpărător mai sînt denumite credite financiare (în sensul că banca finanţează plata imediată a importului).

Noţiunea de credite de export este strîns legată de alte două noţiuni : asigurarea acestor credite şi garantarea lor.

Asigurarea creditelor constă în acoperirea eventualelor pierderi pe care le poate avea furnizorul în urma acordării unui credit. Aşadar, asigurarea creditelor este legată în principiu de creditele de furnizor. Această operaţie este efectuată în fiecare ţară de organe special constituite. În Franţa, de exemplu, asigurarea creditelor de furnizor este de resortul Companiei franceze de asigurare pentru comerţul exterior (COFACE), o societate mixtă de stat şi particulară ; în Anglia, al Departamentului pentru garantarea creditelor de export (ECGD), care face parte din Ministerul Comerţului ; în S.U.A., al Băncii de Export şi Import (Eximbank), organism independent care acţionează ca agent la statului, precum şi al PCIA (asociaţie voluntară a circa 70 de societăţi particulare de asigurări). Riscurile asigurate sînt în primul rînd **de ordin politic** (război, alte acţiuni civilo-militare, calamităţi naturale sau orice alt fapt care se petrece în afara graniţelor ţării exportatoare şi care împiedică sau amînă transferul sumei de încasat). În al doilea rînd sînt asigurate **riscurile comerciale**, provenite din insolvabilitatea debitorului sau dintr-o altă carenţă a acestuia. În actualele condiţii de instabilitate valutară, asigurarea mai poate proteja pe exportator de riscurile valutare, precum şi de creşterea preţurilor la materiile prime care trebuie procurate de producător pentru executarea comenzii.

Potrivit definiţiei ONU, asigurarea creditelor de export „dă furnizorilor posibilitatea de a vinde în străinătate în condiţii de credit, fără a-şi primejdui echilibrul financiar prin asumarea unor riscuri excesive“.

Garantarea creditelor se referă la creditele de cumpărător şi acoperă riscurile băncii care acordă asemenea credite, determinate de cauze politice sau comerciale.

În cea mai mare parte din cazuri, asigurarea sau garantarea creditelor acoperă 80—90% din suma creditului de export.

C. K.

Rezerve certe de petrol

Anca Marinescu, Urziceni — 1) Prin noţiunea de „rezerve certe“ de petrol se înţelege de regulă cantitatea de petrol brut descoperită în zăcăminte bine delimitate şi din care petrolul poate fi extras cu ajutorul tehnicilor existente în condiţiile de cost şi preţ di acel moment. În practică cantitatea de petrol efectiv extrasă dintr-un zăcămînt este mai întotdeauna superioară rezerlor certe (uneori chiar de 9—10 ori). Motivele acestei diferenţe sînt în primul rînd de ordin tehnic nu rare fiind cazurile cînd pe măsura exploatării şi deci a cunoaşterii mai exacte a unor zăcăminte, rezervele „certe“ pe care ele le conţin cresc.

În al doilea rînd, în rezervele certe se includ numai cantităţile de petrol „recuperabile“. În condiţiile în care tehnicile de recuperare se perfecţionează sau în care o sporire a preţului petrolului face rentabile tehnici mai costisitoare (de recuperare secundară sau terţiară), gradul de recuperare a petrolului din zăcămînt poate ajunge la 80%, faţă de 20—40% cît este de regulă. Uneori companiile petroliere occidentale au tendinţa să subevalueze, din motive politice, rezervele certe de petrol ale unor state pe teritoriul cărora operează. Ele urmăresc astfel pe de o parte să reducă riscul naţionalizării, iar pe de altă parte să determine statele respective să le utilizeze pentru noi explorări.

2) Petrolul submarin furnizează actualmente circa 18% din totalul producţiei mondiale, fiind exploatat deocamdată în zone în care adîncimea platformei continentale nu depăşeşte 150 metri.

3) Am prezentat o imagine a primei platforme româneşti de foraj pe coperta nr. 24 din 18 iunie a.c. al revistei noastre.

Alimente neconvenţionale

Viorel Banciu, Galaţi — După date citate recent de O.C.D.E., produsele alimentare pe bază de proteine neconvenţionale (concentrate de soia, de peşte etc.), cu excepţia preparatelor pentru hrana animalelor de apartament, au ajuns să reprezinte, pe ansamblul ţărilor membre ale O.C.D.E., echivalentul a 1,1 milioane tone de carne de vită sau a 4,9 milioane tone de lapte lichid. Conţinutul lor în proteine (172 000 tone) corespundea la 2,6% din valoarea producţiei animale, ajungînd probabil la 4% în 1973.

Potrivit Departamentului american al agriculturii, ponderea pieţei de produse animale pe care ar putea-o cuceri pînă în 1980 proteinele vegetale se ridică la 4—8,5% în cazul bovinelor, porcinelor şi ovinelor, 3—9% în cel al vacilor de lapte, 3—5% în cel al puilor etc. Pînă în 1985 aceste produse ar putea cuceri pînă la 10% din piaţa americană a cărnii, astfel încît spre acel an circa 2,9 milioane tone de carne ar putea fi înlocuite cu mai puţin de 1,5 milioane tone de produse neconvenţionale. Se consideră de asemenea probabil ca pînă la sfîrşitul acestui deceniu, cererea anuală de proteine provenite din produse lactate să scadă în S.U.A. cu 18000 tone, în vreme ce aceea pentru proteine de substituţie să sporească cu 650 000 tone.

Printre avantajele alimentelor neconvenţionale revista **L'Observateur de l'O.C.D.E.**, după care reproducem aceste date, relevă : înlocuirea unor produse convenţionale, sporirea valorii nutritive a unor produse existente, obţinerea unor surse stabile de aprovizionare cu hrană. Este de la sine înţeles că dacă costul obţinerii şi preţul de vînzare al produselor tradiţionale va continua să crească, cererea pentru ele sporind indiferent de volumul resurselor disponibile, înlocuirea lor s-ar putea accelera.

Antarctica

Dan Melcu, Braşov — Cu privire la Antarctica, acest continent cu o suprafaţă de circa 60 milioane km² şi cu cea mai aspră climă, a fost încheiat la 1 decembrie 1959 un tratat internaţional care prevede folosirea teritoriului respectiv numai în scopuri paşnice, interzicînd crearea de baze militare, efectuarea de experienţe nucleare etc. Tratatul, intrat în vigoare în 1961 pentru o perioadă de 30 de ani, a fost semnat şi ratificat iniţial de 12 state (Anglia, Argentina, Australia, Belgia, Chile, Franţa, Japonia, Noua Zeelandă, Norvegia, U.R.S.S., S.U.A. şi Africa de Sud), iar apoi şi de alte ţări (Danemarca, Olanda, R.D. Germană, Polonia, Cehoslovacia şi România), rămînînd în continuare deschis spre semnare tuturor statelor membre ale O.N.U. Tratatul a suspendat toate revendicările teritoriale asupra continentului antarctic.

Problema autorizării şi, în caz afirmativ, a modalităţilor exploatării resurselor Antarcticei, în condiţiile respectării Tratatului — problemă abordată la ultima reuniune consultativă a ţărilor semnatare ale Tratatului, desfăşurată la Oslo în iunie 1975 — va fi din nou abordată la a noua reuniune consultativă care urmează să aibă loc la Londra anul viitor.

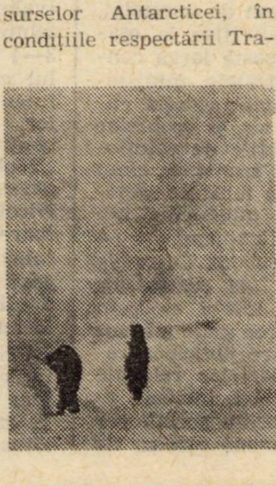

În subsolul Antarcticei se găsesc zăcăminte de cărbune, de fier, de metale neferoase şi rare, de petrol (estimate de unii experţi, citaţi de revista **Petroleum Economist** ca „depăşindu-le probabil pe cele din Alaska“), de gaze naturale ş.a., situaţie de natură să sporească interesul pentru cel de-al şaselea continent.

Neproliferare

Vasile Ciurcu, Sibiu — 1) Numărul ţărilor care au ratificat Tratatul de neproliferare a armelor nucleare — acceptînd obligaţiile impuse de Tratat şi angajîndu-se să-şi plaseze industria lor nucleară sub regimul de garanţii aplicat de Agenţia internaţională pentru energia atomică (A.I.E.A.) — a ajuns la 100.

2) Noul preşedinte al Consiliului guvernatorilor al Agenţiei internaţionale pentru energia atomică, Carlos Castro Madero, este preşedintele Comisiei pentru energia nucleară al Argentinei. El este profesor de fizică la mai multe universităţi argentiniene.

Proiect comun

Marin Danciu, Craiova — Valoarea proiectului sovieto-japonez privind efectuarea de prospecţiuni pentru petrol şi gaze în largul coastelor insulei Sahalin, a cărui realizare a început de curînd, se ridică — potrivit relatărilor apărute în presa sovietică — la 152 milioane de dolari. Înţelegerea pentru efectuarea proiectului fusese realizată în ianuarie 1975, iar acordul final a fost semnat în mai a.c.

ÎNTREBĂRI ● RĂSPUNSURI

Acordarea gradației

Eugenia MOROȘANU, Piatra Neamț — Condițiile de trecere într-o gradație superioară sînt prevăzute, pentru situații similare cu cele arătate în scrisoarea dv., în anexa 2 pct. 3 lit. c la H.C.M. nr. 69/1975.

Potrivit acestei dispoziții normative, vechimea minimă necesară pentru obținerea unei gradații superioare se calculează de la data la care persoanelor cărora li s-a stabilit retribuția tarifară ca urmare a trecerii în alte funcții, li s-au acordat gradațiile pe care le aveau la funcțiile din care au fost trecute sau transferate — în cazul dv., 15 octombrie 1972. Ținînd seama că — în fapt — prin trecerea pentru o scurtă perioadă ca tehnician, ați fost încadrată cu o clasă de retribuire mai mult, conducerea unității, deși aveți vechimea minim necesară, poate amîna încadrarea dv. într-o gradație superioară.

Indemnizație de concediu

Gheorghe CATANĂ, Bistrița — În situația relatată de dv. și anume a personalului care, lucrînd în unele zile de repaus săptămînal, a lucrat, în fapt, mai mult de 306 zile lucrătoare, în cursul celor 12 luni premergătoare plecării în concediu, calculul indemnizației se face după cum urmează : se adună sumele realizate drept retribuție în cele 12 luni, inclusiv sumele încasate în zilele de repaus săptămînal, iar suma rezultată se împarte la 12 (luni) ; la rîndul lui acest rezultat se împarte la 25,5 (zile), aflîndu-se astfel indemnizația pe o zi. Această indemnizație se înmulțește cu numărul zilelor lucrătoare de concediu de odihnă.

Retribuire

Ing. Emil UNGUREANU, Timișoara — Indemnizația primită în calitate de director al Liceului de mecanici agricoli are și a avut caracter de retribuție tarifară (art. 136, alin. 4 din Legea retribuirii). Ținînd seama de această reglementare, la stabilirea retribuției dv., la unitatea unde ați fost transferat în interesul serviciului, sînt aplicabile prevederile H.C.M. nr. 69/25 ianuarie 1975, (pct. 3, lit. c din anexa nr. 2, stabilirea retribuției tarifare în diferite situații).

ADUNĂRILE GENERALE

(Urmare din pag. 13)

seamă un caracter concret, analitic, critic și autocritic, reliefînd aspectele negative și nominalizîndu-i pe cei răspunzători de producerea lor, precizînd măsurile de viitor, consiliile oamenilor muncii vor stimula caracterul activ și eficiența dezbaterilor.

Au avut loc, zilele acestea, adunări pe ateliere, secții, uzine, exploatări, șantiere, ferme și alte asemenea unități. Punerea în valoare a bogatului lor conținut de analiză, de propuneri pentru îmbunătățirea activității, prin abordarea problematicii acestor adunări în dările de seamă ale consiliilor oamenilor muncii va conferi acestor documente un bogat suport faptic al cifrelor, va înlesni adîncirea fenomenelor economico-sociale din fiecare unitate. Puntea directă de legătură o formează reprezentanții oamenilor muncii în consiliile de conducere ; participarea lor la aceste adunări, în care au prezentat dări de seamă, i-a înarmat cu cunoașterea realităților primare ale vieții colectivelor și le oferă posibilitatea de a transmite mesajul încă în faza pregătirii documentelor pentru adunările generale.

Asupra necesității ca **propunerile făcute în adunările generale să fie selecționate, urmărite și rezolvate cu toată răspunderea,** nu este cazul să insistăm — decît amintind că numai astfel se asigură eficacitatea adunărilor. Relevăm însă un aspect, demn de semnalat, al modului cum se valorifică la eșaloanele superioare această largă consultare a maselor. Centralele, ministerele dau, în general, toată atenția cunoașterii și rezolvării acelor probleme care depășesc posibilitățile de soluționare ale unităților. Un asemenea cîmp de contact al organelor ierarhic superioare cu problematica adunărilor generale este firesc și obligatoriu, dar — considerăm noi — insuficient. Organele de conducere colectivă ale centralelor și ministerelor, asigurîndu-și — prin delegații lor — informarea sintetică, corectă și cu o interpretare judicioasă asupra ansamblului aspectelor relevate în dezbaterile din adunări, inclusiv asupra problemelor de ordin social, vor dispune de **un instrument extrem de sensibil pentru a cunoaște pulsul vieții economico-sociale din întreprinderi,** pentru a vedea și mai bine ce stă în spatele raportărilor statistice, pentru a sesiza unele direcții de acțiune pe care le impune realitatea. În acest fel se va materializa mai din plin una din formele accesului oamenilor muncii din unități la conducerea întregii ramuri.

MUNCA PRODUCTIVĂ

(Urmare din pag. 18)

- Pe măsura creșterii productivității muncii e obiectiv necesară și posibilă dezvoltarea și diversificarea sferei neproductive, sferă în care statistica noastră include încă învățămîntul, ocrotirea sănătății etc.

- Problema esențială pentru țara noastră este, în ansamblu, creșterea productivității muncii în sfera productivă pentru creșterea venitului național și a produsului social, a bunăstării și prosperității națiunii noastre.

- În ce privește învățămîntul, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta la Ședința comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 2 iulie 1976, că trebuie să se ajungă la o integrare reală, nu formală a acestuia cu cercetarea și producția. Problema se pune atît pentru profesori, cît și pentru studenții din ultimii ani, care să participe efectiv la elaborarea proiectelor (valabil pentru cei din învățămîntul tehnic) lucrînd în producție timp de 3—4 luni, cît și la evidența și controlul contabil, la întocmirea planurilor financiare și a bugetelor întreprinderilor, centralelor, ministerelor (valabil pentru cei din învățămîntul economic). **„Trebuie să facem o cotitură radicală în această privință,** a arătat tovarășul **Nicolae Ceaușescu, trecînd în toate sectoarele de la declarații formale despre integrare, de la contracte formale, la o participare reală, a profesorilor și studenților, la cercetare și elaborarea proiectelor“.**

Prin aceste măsuri învățămîntul va fi întărit, procesul instructiv căpătînd un sens real, aducîndu-și un aport plenar la crearea valorilor materiale și spirituale.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 28 din 16 iulie 1976

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Cincinalul 1976—1980 : orientări, ritmuri, eficiență. Dezvoltarea bazei energetice (I) (ing. **Ioan V. Herescu**) 1
— Plan ● angajamente. Dinamici accelerate ale productivității muncii pe șantiere **(Bogdan Pădure)** 3
— Investigație „R. E.” O corelație de bază a eficienței producției agricole : cheltuieli de producție — randamente (II) **(Ion Manea)** 5
— Coordonate ale cercetării științifice și proiectării **(Dumitru Gheorghișan)** 7
— Dezbatere „R. E.” : Analiza economico-financiară (III) 9
— Considerații privind modul de apreciere a diminuării consumurilor **(Ion Iliescu)** 11

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Adunările generale ale oamenilor muncii — expresia democrației muncitorești în acțiune **(Dorin Constantinescu)** 13
— Ce arată „profilul colectiv” al dezbaterilor din adunările generale **(Mariana Sârbu)** 14

TEORII — IDEI

— Avuția națională și creșterile anuale ale valorii unor elemente componente (II) (dr. **Lucian Turdeanu)** 15
— Munca productivă în sfera creației materiale și spirituale **(Draga Munteanu)** 17
— Omul — tehnica — mediul. Delta Dunării — dar al naturii și al muncii omului **(Pompiliu Haraidon)** 19
— Școli ● curente ● economiști. Opinii asupra „creșterii” și „dezvoltării” economice (II) (prof. dr. **I. Bulborea)** 22
— Convorbiri economice cu **Alfred Sauvy :** Necesitatea previziunii în demografie 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în perspectiva instaurării noii ordini economice internaționale (I) **(Ion C. Popescu, Gheorghe I. Dumitru)** 25
— Tendințe ● conjuncturi 27
— Orientări în politica economică a țărilor Americii Latine (II) **(Maria Desmireanu)** 28
— Mondoramă 30
— Curier 31
— Întrebări — răspunsuri 32

Coperta I — **Bogdan Stroescu**

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii“

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69 Cod poștal 71 131
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

MACHINOEXPORT

BULGARIE

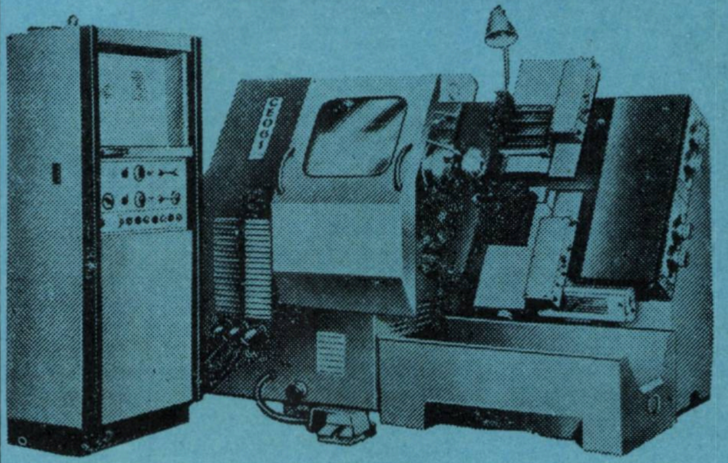

STRUNG SEMIAUTOMAT MONOBROŞ CU COMANDĂ-PROGRAM CE 06 1

Este destinat prelucrării de mare productivitate a planşelor, angrenajelor, volanţilor, a rolelor, a tamburilor de frînă şi a altor piese de oţel, fontă şi metale neferoase, cu diametru pînă la 320 mm şi lungime pînă la 200 mm.

Maşinile pot prelucra suprafeţe exterioare şi interioare cilindrice şi plane cu ajutorul a două cărucioare cu scule multiple, independente unul de altul, şi care pot executa cele mai variate mişcări în lungul axelor X şi Y.

Dispozitivul de comandă-program al maşinii permite acţionarea — consecutivă sau simultană — a celor două cărucioare.

Fixarea piesei de prelucrat se face printr-o mandrină electromecanică cu stringere reglabilă.

CE 06 1 este o maşină de mare productivitate şi cu înaltă precizie de execuţie.

Exportator : MACHINOEXPORT S.A.R.L.
5, Aksakov, Sofia — Bulgaria
Telefon : 88 — 53 — 21
telegramă : Machinoexport — Sofia
Telex : 22425

PUBLICOM

ELBA

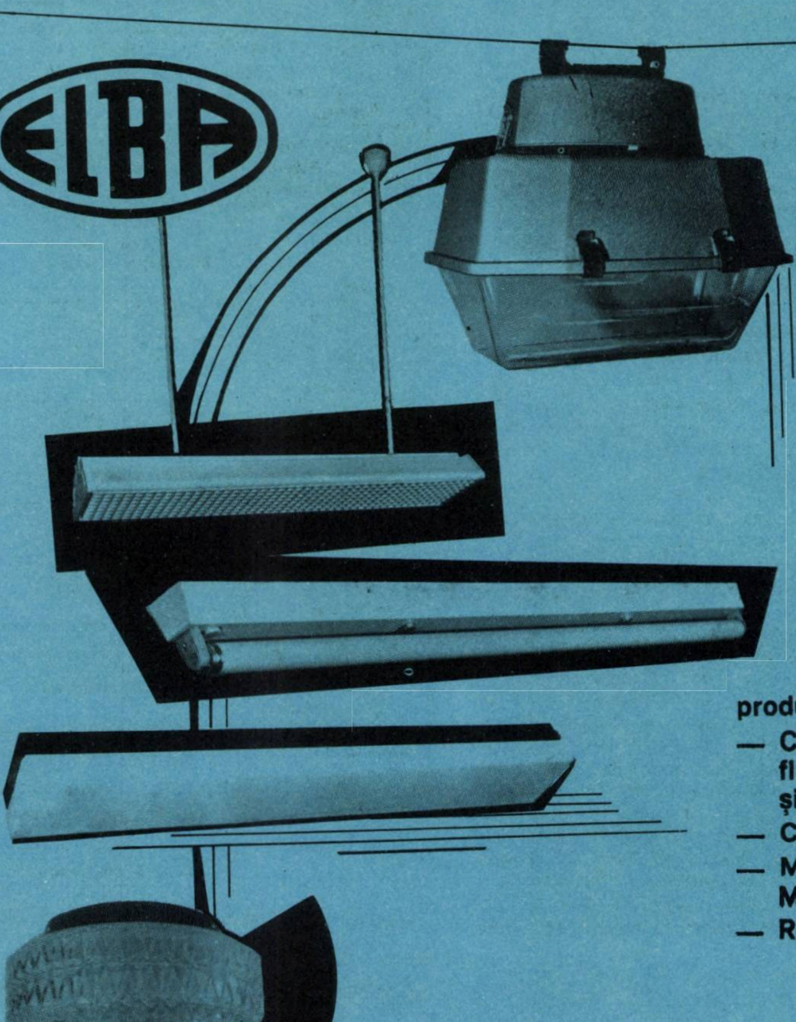

ÎNTREPRINDEREA ELECTROBANAT
TIMIŞOARA
Strada Gării nr. 1

telefon 961/12205
telex 43208

produce şi livrează la cerere :

- Corpuri de iluminat de interior şi exterior cu tuburi fluorescente, becuri cu vapori de mercur şi sodiu, cît şi becuri cu incandescenţă
- Corpuri de iluminat pentru medii cu pericol de explozie
- Mecanisme de reanclanşare a întrerupătorilor tip MRI I, 2,3
- Rezistenţe macara tip RM.

confex
ROMANIA

INDUSTRIES
GARMENTS
CORPORATION
BUCURESTI

DISTINCȚIE ● ELEGANȚĂ ● CALITATE

1976 SEP 16

Lei 5

646
~~R~~ 110

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

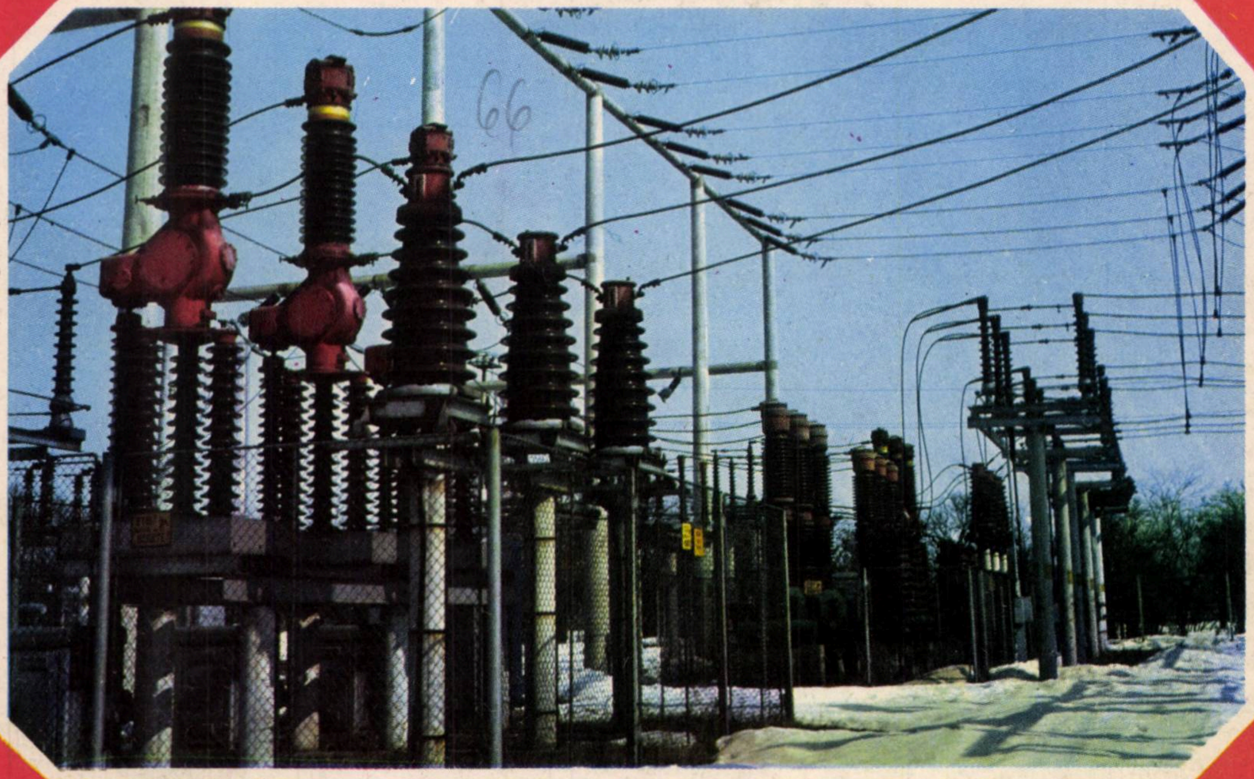

66

DEZVOLTAREA BAZEI ENERGETICE

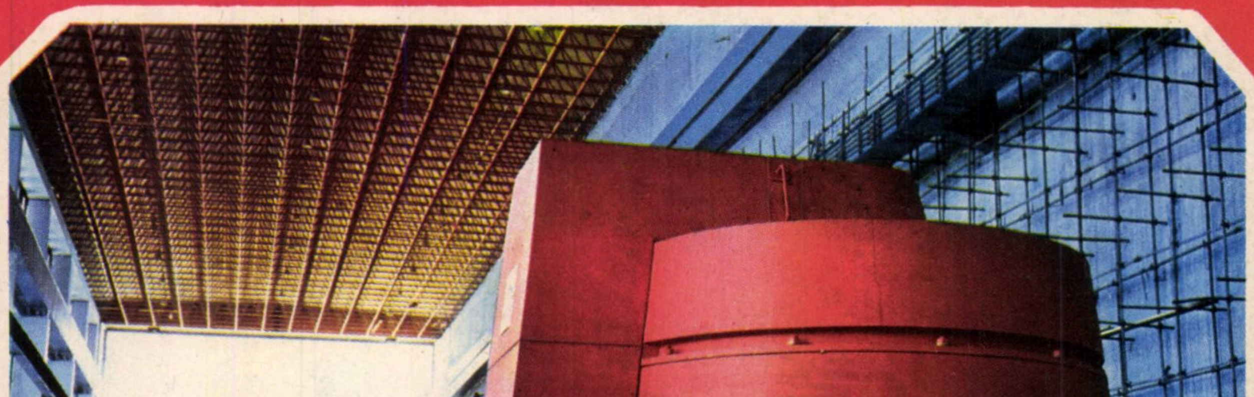

Numărul 29 ● Vineri 23 iulie 1976

JUDEŢELE ŢĂRII PE TRAIECTORIA PROGRESULUI

VÎLCEA

CINCINALUL care s-a încheiat a reprezentat pentru meleagurile vîlcene cea mai fertilă perioadă din istoria lor. Producţia industrială a judeţului, care s-a dezvoltat într-un ritm mediu anual de 15,8% — superior celui pe ţară — a fost la sfîrşitul anului 1975 de peste 2 ori mai mare decît în 1970. Ca urmare a unui volum mare de investiţii, în economia judeţului au cunoscut o puternică dezvoltare ramurile industriale purtătoare ale progresului tehnic: chimia, energia electrică, construcţia de maşini. În actualul cincinal este prevăzut un volum de investiţii cu 35% mai mare decît în cincinalul anterior, din care cea mai mare parte sînt destinate dezvoltării în continuare a industriei şi agriculturii. În acelaşi timp, este prevăzută o mai raţională repartizare a fondurilor de investiţii pe teritoriul judeţului, creîndu-se condiţii de dezvoltare mai multor localităţi. Astfel, în Drăgăneşti vor fi amplasate importante capacităţi ale industriei republicane şi locale, iar în oraşul Horezu urmează să se realizeze obiective ale industriei uşoare, alimentare şi locale.

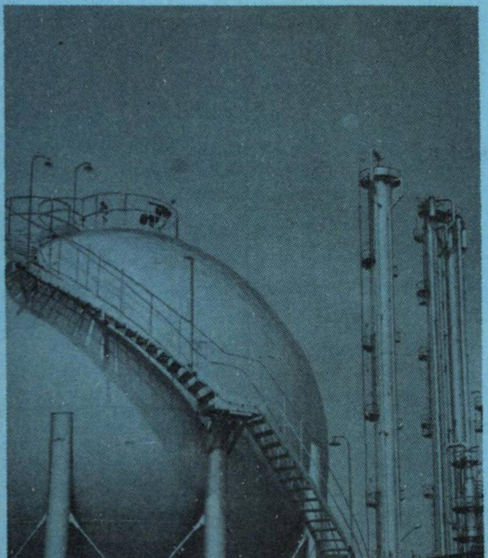

Combinatul chimic Rîmnicu-Vîlcea

Proporţiile dezvoltării economice în acest cincinal ridică pe noi trepte procesul de industrializare a judeţului. Planul cincinal prevede creşterea productivităţii muncii cu 106,%, pe această cale asigurîndu-se 85% din sporul producţiei industriale. Tînăra industrie vîlceană se va dezvolta cu un ritm mediu anual de 20,7%, urmînd să realizeze în anul 1980 o producţie de 2 ori şi jumătate mai mare decît în anul 1975.

SUCCESE ÎNSEMNATE s-au obţinut şi în agricultură, unde, pe baza dezvoltării mecanizării, chimizării, îmbunătăţirilor funciare, producţia globală a crescut în 1975 cu 23% faţă de 1970. An de an producţiile medii au înregistrat creşteri la toate culturile, iar efectivele de animale au sporit cu 20,5% la bovine, cu 23,3% la ovine şi cu 24% la porcine.

Producţia globală agricolă va fi în anul 1980 cu 56% mai mare decît cea realizată în 1975. Este prevăzută extinderea suprafeţelor irigate cu 3 500 ha (ajungîndu-se în 1980 la un total de 11 270 ha irigate) şi executarea unor lucrări de ameliorare pe 46 600 ha. În 1980 vor reveni de aproape cinci ori mai multe îngrăşăminte chimice la ha faţă de 1975. Tot în anii acestui cincinal vor fi ameliorate 15 000 ha de terenuri cu soluri acide, pe care se vor administra aproape 100 000 tone de amendamente calcaroase.

Judeţul Vîlcea are o tradiţie seculară şi condiţii dintre cele mai bune în pomicultură şi viticultură. Pînă în 1980, în unităţile agricole socialiste vor fi modernizate 4 555 ha de livezi; noi plantaţii de pomi fructiferi, în sistem intensiv, vor fi înfiinţate pe 850 ha. Prin realizarea programului de intensificare a producţiei în pomicultură recolta de fructe va spori, în perioada 1976—1980, de 2,5 ori.

Actualul cincinal marchează o etapă calitativ superioară în organizarea creşterii animalelor; prin aplicarea unor principii moderne, se vor obţine sporuri însemnate de producţie. Sectorul zootehnic va înregistra cea mai accelerată dinamică în procesul de transformare a agriculturii într-o variantă a muncii industriale. În anul 1976 creşterea şi îngrăşarea mieilor se concentrează într-un singur complex, la Lăpuşata; în acest fel, se asigură condiţii pentru a organiza noi complexe pentru creşterea tineretului în unităţi şi asociaţii specializate din zonele Roşiile, Roieşti, Copăceni, Lădeşti. Pentru taurine vor fi organizate complexe a căror capacitate optimă va fi de 1 200 capete, din care 695 vaci de lapte.

PE BAZA DEZVOLTĂRII producţiei industriale şi agricole, în cincinalul trecut a crescut continuu nivelul de trai al oamenilor muncii, gradul de civilizaţie a tuturor localităţilor judeţului. Astfel, au fost realizate din fondurile şi cu sprijinul statului 8 160 de apartamente, iar alte 7 500 de apartamente au fost construite de populaţie; volumul mărfurilor vîndute prin comerţul socialist a crescut cu 47%. În perioada 1976—1980 se vor realiza peste 12 000 apartamente din fondurile şi cu sprijinul statului, cămine pentru tineret cu aproape 1 400 locuri, creşe şi grădiniţe de copii cu aproape 4 000 de locuri etc În acelaşi timp, pe baza dezvoltării producţiei de bunuri materiale sînt prevăzute creşteri importante în circulaţia mărfurilor. În anul 1980 volumul mărfurilor vîndute prin comerţul socialist va fi cu peste 56% mai mare decît 1975.

M. I.

CINCINALUL 1976 — 1980: ORIENTĂRI, RITMURI, EFICIENȚĂ

DEZVOLTAREA BAZEI ENERGETICE (II)

Diminuarea consumului specific, o cerință obiectivă

PROBLEMA ESENȚIALĂ a planului pe 1976—1980 în domeniul consumurilor de combustibil și energie electrică este aceea a asigurării scăderii consumurilor specifice cu care se realizează producția bunurilor materiale, inclusiv producția de energie electrică, în proporțiile și ritmurile prevăzute în plan. Calculele analitice pe ramurile industriei arată că este posibil și necesar să se realizeze pînă în 1980 scăderi ale consumurilor specifice energetice raportate la 1 milion lei producție industrială în proporțiile menționate în tabelul nr. 4.

Tabelul nr. 4

Reducerea consumurilor medii specifice pe anul 1980 față de 1975

– în % –

Ramura	La combustibili	La energie electrică
Industria extractivă minieră	23	1–2
Industria metalurgică	14	10-11
Industria construcțiilor de mașini	26	18-19
Industria chimică	11,5	20-22
Industria lemnului și materialelor de construcții	13	5- 6
Industria ușoară	14,8	13-14
Industria alimentară	13,8	12
Consum propriu în centralele electrice	–	cel puțin 7,5

Aceste scăderi trebuie să se obțină prin îmbunătățirea ambilor factori care determină valoarea indicelor de consum specific : creșterea valorii producției și îmbunătățirea structurii producției industriale și prin scăderea consumului de combustibili și energie ca urmare a îmbunătățirii tehnologiilor în care se consumă energia (graficul nr. 2). Toate ministerele, centralele industriale, consiliile populare județene și întreprinderile trebuie să acorde atenția necesară aplicării măsurilor de raționalizare a consumului de combustibili și de energie electrică, în scopul ridicării randamentelor termoenergetice cu care sînt folosiți combustibilii. Dealtfel, trebuie spus că asigurarea echilibrului balanței generale de energie primară este dependentă de îndeplinirea tuturor condițiilor prevăzute în plan cu privire la scăderea consumurilor specifice energetice și valorificarea resurselor energetice secundare recuperate din industrie.

Sarcinile de recuperare și valorificare a resurselor energetice secundare din instalațiile industriale, prevăzute în planul pe 1976—1980, țin seama de rezervele mari care există în întreprinderi. Ministerele și centralele industriale trebuie să ia din timp măsuri în vederea proiectării și realizării completărilor de instalații necesare pentru a se ajunge pînă în 1980 la cantitățile de resurse secundare recuperate menționate în tabelul nr. 5.

Plusul de resurse energetice secundare care trebuie recuperate în 1980, față de 1975 reprezintă 6,7 milioane tone combustibil convențional (6% din consumul intern din acel an), echivalînd cu aproape 5 milioane tone țiței, în valoare de cel puțin 400 milioane dolari.

Tabelul nr. 5

Resurse energetice secundare recuperate

– mii tone combustibil convențional –

Ramura	1975 realizări	1980 plan
Industria metalurgică	2186	5500
Industria chimică	1577	3260
Industria construcțiilor de mașini	57	216
Industria lemnului și materialelor de construcții	750	1380
Centralele electrice publice (MEE)	–	430
Industria extractivă minieră	30	113
Agricultura și industria alimentară	115	474
Industria ușoară	26	70

Studiile și calculele tehnicienilor și oamenilor de știință sînt unanime în a constata că **randamentul global net cu care sînt folosiți combustibilii pe ansamblul economiei nu depășește 40%.** Aceasta înseamnă că mai puțin de jumătate din energia primară care se transformă în căldură și în alte forme de energie este folosită util, restul pierzîndu-se în mediul înconjurător. Procentele de conținut de căldură utilizabile în gazele de ardere care se evacuează în atmosferă din totalul căldurii introduse în cuptoarele și cazanele industriale prin combustibilii consumați sînt foarte mari, îndeosebi în ramurile industriilor metalurgică, construcțiilor de mașini, chimică, materialelor de construcții, ceramică și sticlă. Ce trebuie făcut, practic, pentru recuperarea și valorificarea acestor resurse ?

Căi și soluții concrete de economisire a energiei

ÎMBUNĂTĂȚIREA RANDAMENTELOR și micșorarea pierderilor nu se poate face numai prin măsuri organizatorice, ci îndeosebi prin modernizarea instalațiilor, dotarea lor cu arzătoare de mare randament și cu aparatajul necesar pentru reglarea corectă a arderii, precum și prin completarea utilajelor existente cu instalații de recuperare a căldurii din gazele de ardere care se pierd în atmosferă.

- Primele măsuri care trebuie luate pentru creșterea randamentelor la cazane, cuptoare și instalații cu flacără directă sînt acelea care **reglează arderea.** Perfecționarea arzătoarelor și a injectoarelor, introducerea și menținerea în stare normală de funcționare a instalațiilor de reglare și de supraveghere continuă a proceselor de ardere sînt de o importanță capitală. Experiența arată că la toate instalațiile de cazane și cuptoare, mari și mici, **prin automatizarea reglajului arderii — a admisiei corecte de aer și de combustibil — se obțin scăderi cu 15—20% a consumurilor specifice de combustibili.**

- Dacă o instalație produce abur industrial pentru utilizări la mai multe temperaturi și presiuni, asigurarea corespondenței corecte între sursele de abur și consumuri — din punctul de vedere al temperaturilor și presiunilor — trebuie să se facă nu prin instalații de reducere-răcire, ci numai prin destinderi intermediare în turbine de abur, judicios dimensionate în acest

GRAFICUL NR. 2

STRUCTURA
CONSUMURILOR ENERGETICE PRIMARE INTERNE

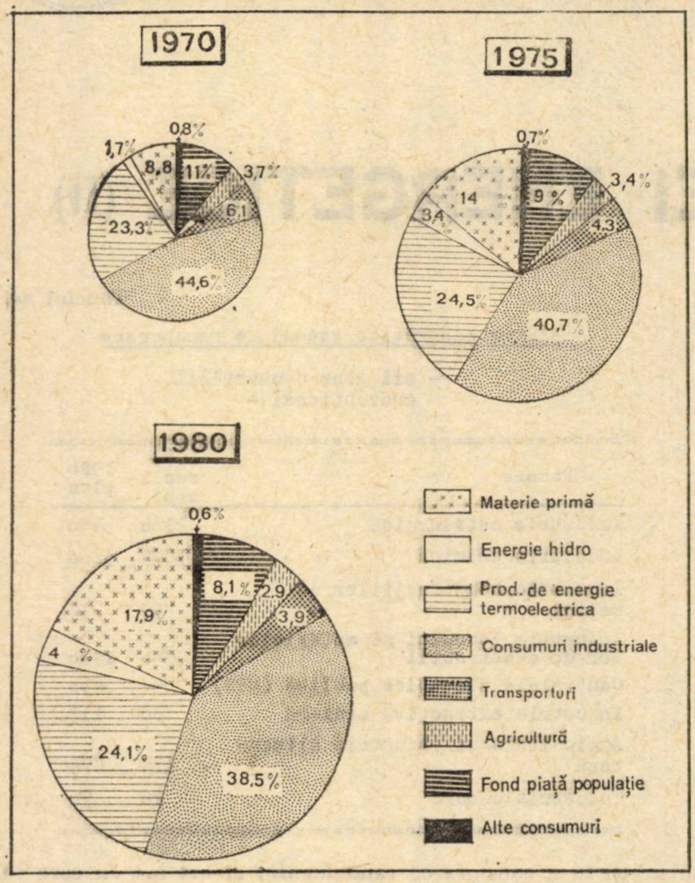

scop, obținîndu-se astfel și o producere de energie electrică, cu o creștere de 10—12% la randamentul global net termoenergetic. Se realizează astfel o producere combinată de energie electrică și termică, cu eficiență economică ridicată. Acolo unde asemenea turbine intermediare nu sînt instalate, dar procesul termoenergetic permite această completare a instalației, în condiții tehnico-economice eficiente, ea trebuie să fie realizată fără întîrziere.

● Pierderile prin radiație în mediul înconjurător sînt mari, îndeosebi din cuptoarele industriale. Mărimea acestor pierderi variază, în funcție de calitatea izolațiilor, între 10 și 20% din totalul combustibililor utilizați în aceste instalații. Prin completarea, extinderea și **întreținerea perfectă a izolațiilor termice** la cuptoare, cazane și conducte termice se poate obține o foarte importantă economie de combustibili primari, micșorîndu-se cu 70—80% pierderile prin radiație. Se poate aprecia mai bine importanța energo-economică a micșorării acestor pierderi, dacă se are în vedere faptul că majoritatea cuptoarelor industriale din țara noastră funcționează cu combustibili superiori și foarte costisitori, cu puteri mari calorice — păcură, gaze naturale, cocs.

● O realitate care implică o activitate de mare răspundere pentru factorii de conducere din toate întreprinderile, îndeosebi din ramurile industriale mari consumatoare de combustibili, o constituie faptul că **mai mult de jumătate din cantitățile totale de combustibili care sînt introduse în instalațiile industriale se pierd în mediul înconjurător prin gaze evacuate la coș, prin radiație, ape de răcire, scurgeri din conducte a unor fluide calde** etc. Gazele de ardere care sînt evacuate în atomsferă de la instalațiile de cazane și cuptoare industriale, la temperaturi ridicate, conțin o cantitate de căldură sensibilă, care în loc să fie evacuată în atmosferă este avantajos economic (în toate cazurile) să fie recuperată în cît mai mare măsură și readusă în circuitele de utilizare.

Cel puțin 30—40% din cantitățile mari de căldură conținute în gazele care se evacuează în atmosferă sînt recuperabile și pot fi readuse în circuitele de utilizare termoenergetică, în condiții de eficacitate economică foarte ridicată. Această căldură poate fi preluată într-un fluid, printr-un recuperator corespunzător dimensionat, pentru a se produce aer cald, abur sau apă fierbinte, destinate unor folosințe care ar necesita astfel de combustibili primari superiori : sere, încălziri de locuințe, localuri și hale industriale, apă caldă pentru utilizări menajere, sau în procese industriale de uscare (ceramică, cărămizi, borhot la fabricile de zahăr). **Practica din numeroase țări arată că investițiile și costurile anuale de exploatare a instalațiilor de recuperare și valorificare a căldurii din gazele care se evacuau la coș reprezintă numai 20—25% din cheltuielile cu care se pot obține combustibili primari care ar echivala cu economia anuală realizată.**

Investiția specifică pentru a crea capacitatea de producție de o tonă combustibil convențional în România, în structura resurselor energetice primare din anul 1975, este de aproximativ 600 lei, iar costul unei tone combustibil convențional revine la 350 lei. Pentru a recupera resurse energetice secundare sînt necesare, în medie, investiții de ordinul a 100—160 lei/tona combustibil convențional, iar cheltuielile anuale de exploatare nu depășesc 60—70 lei/tona combustibil convențional. Se poate constata din aceste cifre eficiența economică foarte ridicată pe care o asigură recuperarea resurselor energetice secundare din industrie, în afara faptului că prin aceasta se economisesc resurse energetice primare care ar trebui aduse prin import.

● O cantitate mare de căldură este conținută în unele produse care ies din procese tehnologice la o temperatură ridicată (unele la mai mult de 500°C) : cocsul metalurgic, zgurile din cuptoarele metalurgice, lingourile, clincherul în fabricarea cimentului ș.a. Răcirea acestor produse în medii închise, în care căldura s-ar transmite unui fluid — aer sau apă — reprezintă recuperări de resurse energetice secundare foarte valoroase.

● Trebuie să acordăm o atenție mult mai mare decît în trecut, să asimilăm și să folosim în practică procedee tehnologice moderne, care economisesc combustibilii și energia, cum sînt :

— **folosirea pompelor de căldură** în industrie (petrochimie, industria alimentară, metalurgie, încălzirea în unități industriale) și pentru instalații de încălzit (sere, locuințe, localuri publice, unități comerciale) ;

— **izolarea termică a cazanelor și cuptoarelor în general, și îndeosebi a cuptoarelor rotative** folosite pentru fabricația cimenturilor, argilelor expandate, materialelor refractare ;

— **recuperarea căldurii din gazele de evacuare și din cuptoare de tratamente termice** și refolosirea căldurii pentru preîncălziri și în procese de uscare în topitorii, turnătorii, industria materialelor de construcții (ceramică, sticlărie), industria alimentară etc. ;

— **instalarea de arzătoare cu reciclarea gazelor în cuptoarele mari industriale** (siderurgie și chimie) ;

—**instalarea de turbine de recuperare a energiei** prin detenta gazelor sub presiune (gaze naturale, gaze de rafinărie, gaze de furnal ș.a.) ;

— **preîncălzirea combustibililor pentru cazane și cuptoare,** prin recircularea gazelor fierbinți care se evacuează la coș ;

— **recuperarea gazelor de la convertizoare în industria metalurgică** și utilizarea lor drept combustibil în cazane, în amestec cu gaze de furnal și de cocserie ;

— **folosirea resurselor geotermice pentru instalații de încălzire,** utilizîndu-se și pompe de căldură ;

— **utilizarea în instalații termice de încălzire urbană a deșeurilor menajere** și alimentarea locuințelor cu apă caldă, folosindu-se încălzitoare electrice de apă prin acumulare (în orele de noapte) ;

— **folosirea energiei solare pentru încălzirea de locuințe și sere ;**

— **folosirea energiei eoliene, în mici grupuri generatoare electrice, de interes local, economisindu-se combustibilii energetici primari etc.**

În aceste probleme de determinări de randamente, măsurări ale consumurilor specifice, reglare corectă a proceselor de ardere, calculare a cantităților de căldură care se pierd în atmosferă și în apele de răcire, trebuie să se lucreze cu atenție și competență. Este absolut necesar ca realitatea concretă să fie constatată prin măsurători și calcule termoenergetice, în cadrul **bilanțurilor energetice** întocmite pe secții și pe ansamblul fiecărei întreprinderi. Singurul mijloc cu adevărat eficace de determinare a cauzelor și a părților din instalații în care se produc pierderile și risipa de combustibili îl constituie bilanțul energetic, a cărui întocmire obligatorie este stabilită prin lege. De aceea este necesar să se acorde toată atenția acestor probleme, ținîndu-se seama că, pe măsura avansării în timp, rezolvarea problemelor energiei și combustibililor va fi mai grea și va necesita eforturi materiale din ce în ce mai mari.

ing. Ioan V. HERESCU

O DEZVOLTARE CARE VIZEAZĂ RIDICAREA NIVELULUI DE TRAI AL POPULAȚIEI

OAMENII MUNCII, întregul nostru popor au primit cu viu interes și deosebită satisfacție „Programul privind producția și desfacerea către populație a bunurilor de consum în perioada 1976–1980" aprobat de C.C. al P.C.R. și Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României în ședința comună din 1 iulie a.c. Prevederile acestui program, elaborat din inițiativa și sub directa îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, se înscriu în ansamblul măsurilor stabilite de Congresul al XI-lea al partidului pe linia creșterii gradului de civilizație și bunăstare a celor ce muncesc, de îmbunătățire permanentă a aprovizionării populației cu bunuri de consum, în raport cu dezvoltarea economiei și sporirea venitului național.

Publicăm și în acest număr articole vizînd orientările în actualul cincinal în unele ramuri producătoare de bunuri de consum și în domeniul comerțului – orientări menite să ducă la traducerea în viață a Programului privind producția și desfacerea către populație a bunurilor de consum în perioada actualului cincinal.

Sporirea și diversificarea producției de articole de uz casnic și gospodăresc

● În cincinalul 1976—1980 ritmul de creștere al producției de articole casnice și de uz gospodăresc devansează cu mult pe cel al populației ● Asimilarea în următorii 5 ani a circa 5 000 articole noi ● Receptivitate sporită în stabilirea unor normative privind sortimentele și calitatea produselor ● Acțiuni largi pentru diversificarea producției și ridicarea gradului de finisare.

GRIJA PENTRU satisfacerea într-un grad tot mai ridicat a cerințelor impuse de creșterea nivelului de trai al populației se corelează strîns cu măsuri concrete în vederea creșterii accentuate a producției articolelor de uz casnic și gospodăresc, diversificării ei de așa natură încît să acopere tot mai mult exigențele sporite de modernizare a activității casnice și gospodărești. De aceea, **în perioada 1976—1980 s-a prevăzut ca ritmul de sporire a producției de articole casnice și de uz gospodăresc** (vezi graficul), **să devanseze cu mult pe cel de creștere a populației**, fapt ce va permite o aprovizionare mai bună a consumului intern și mărirea disponibilităților pentru export. În această perioadă **se vor asimila circa 5 000 articole noi**, astfel că la aceste grupe de mărfuri se vor asigura populației aproape 20 000 de sortimente.

La stabilirea nivelelor de producție pe principalele grupe de produse destinate consumului intern s-a ținut seama de elementele care determină aceste nivele și anume : creșterea în structură a contingentelor de consumatori, ritmul de construcție a locuințelor, dinamica nivelului de trai, structura bugetelor de familie. Totodată, s-a avut în vedere ca, în anii viitori, să se asimileze și unele produse deficitare cum sînt : accesorii metalice pentru industria de confecții și încălțăminte, diferite sortimente de vase și tacîmuri, jucării mecanizate etc. Pentru realizarea întregii producții în cantitatea și structura prevăzute pînă în 1980, vor fi construite noi și moderne capacități care vor completa pe cele existente.

Cerințele populației și gama sortimentală

PRIN SPECIFICUL și destinația ei, producția de articole casnice și de uz gospodăresc trebuie realizată într-o largă gamă sortimentală, capabilă să satisfacă permanent cerințele foarte diversificate ale populației. Pornindu-se de la acest imperativ nomenclatorul de produse a fost mărit cu 9 grupe noi, respectiv cu aproape 400 noi tipodimensiuni, pînă în anul 1980, revenind în medie aproape la 80 tipodimensiuni anual.

O grupă importantă de produse care urmează a se diversifica este cea a **vaselor de bucătărie** la care se vor asimila sortimente noi : vase cu acoperire antiaderentă de tip teflon, vase din tablă emailată cu pereți subțiri și suprafață cu rogozitate mică etc. O altă grupă de produse la care se vor proiecta și da în consum tipuri îmbunătățite, este cea a **mașinilor de gătit** cu performanțe îmbunătățite, dotate cu elemente de siguranță, reglaj și confort (termostate, ventile de siguranță, aprinzătoare automate, elemente de programare). Se vor realiza, totodată, mașini de gătit electrice cu plită vitroceramică, care asigură o temperatură variată pe suprafața ei, minimașini de gătit cu gaze cu 2 ochiuri pentru bucătăriile mici ș.a. O grijă deosebită s-a acordat **diversificării sortimentale a bunurilor de consum de uz casnic destinate ușurării muncii femeii,** acțiune care va determina o creștere a numărului de sortimente de la 830 la 1080. Printre produsele care se vor asimila menționăm : perii cu detergent pentru curățirea covoarelor, mașini de spălat vase, aparate de condiționat aer etc.

Acțiunea de însușire a noi sortimente, îmbunătățite funcțional, se va împleti cu cea de restrîngere sau de scoa-

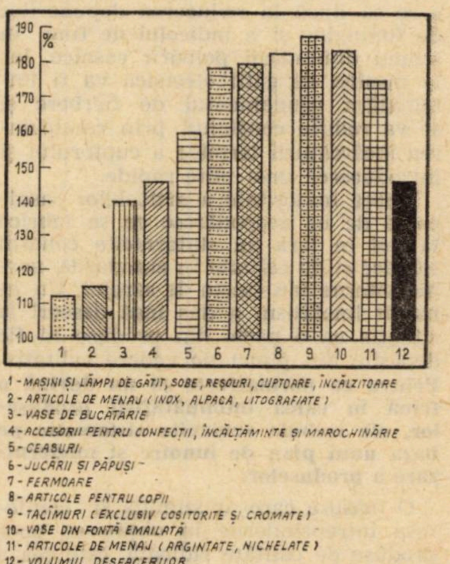

Creșterea nivelelor de producție la principalele grupe de articole de uz casnic și gospodăresc pînă în 1980 (față de 1975 = 100⁰/₀).

tere din producţie a acelora care s-au dovedit necorespunzătoare sau anacronice, dintre care menţionăm : tacîmurile din tablă de oţel-carbon-cositorite şi cromate, ce urmează a fi înlocuite cu tacîmuri de aluminiu presat şi din tablă de oţel-crom ; lămpile de gătit cu petrol la care producţia va fi în continuă scădere ş.a. Este necesar de amintit faptul că la **proiectarea şi asimilarea unor produse va trebui să se ţină seama de mutaţiile care intervin în necesarul articolelor casnice datorită industrializării unor semipreparate sau preparate alimentare.**

Receptivitate la exigenţele consumatorilor

O COMPONENTĂ de seamă a programului stabilit pentru creşterea şi diversificarea producţiei de articole casnice şi de uz gospodăresc este cea a **calităţii producţiei.** Noţiunea de calitate la o producţie atît de diversă îmbrăţişează o gamă largă de caracteristici : finisaj, durabilitate, siguranţă în exploatare, greutate, aspect comercial, performanţe funcţionale, grad de utilitate, condiţii ergonomice, fiabilitate, nepoluare estetică, confort etc., corespunzător produsului şi sortimentului respectiv.

Măsurile preconizate pentru îmbunătăţirea calităţii îmbrăţişează un număr mare de grupe de produse şi tipodimensiuni, atît din cele noi, reproiectate, cît şi din cele tradiţionale. Ca element de referinţă se iau în consideraţie nivelele şi progresele realizate pe plan mondial în ce priveşte caracteristicile de calitate specifice produsului similar. Totodată, se ţine seama de structura resurselor ţării noastre ca, de exemplu, cea privind combustibilii şi energia, situaţie care determină proiectanţii să elaboreze măsuri corespunzătoare spre a asigura o calitate ridicată a produselor. Astfel, la sobele şi maşinile de gătit cu cărbuni se vor aplica modificări care să ducă la reducerea depunerilor de funingine şi a indicelui de fum în scopul diminuării poluării casnice, iar la maşina de gătit electrică va fi îmbunătăţit randamentul de fierbere şi se va reduce consumul prin recalcularea încărcăturii termice a cuptorului şi introducerea unei plite rapide.

Marea majoritate a articolelor casnice şi de uz gospodăresc ce se fabrică la noi în ţară au statornicite condiţii tehnice şi de calitate în standarde, norme interne sau caiete de sarcini. Un anumit imobilism a dus însă deseori la situaţia ca o parte din produse să fie depăşite din punct de vedere calitativ. **Pentru ca normativele să nu devină o frînă în calea îmbunătăţirii produselor, ele trebuie revizuite sistematic pe baza unui plan de înnoire şi modernizare a produselor.**

O măsură care ar stimula şi cointeresa întreprinderile în obţinerea unor produse de calitate ridicată, este cea a **extinderii numărului de produse cu termene de garanţie şi lungirea termenelor de garanţie la unele produse, în special de folosinţă îndelungată.** La ridicarea calităţii producţiei ar contribui şi urmărirea ei statistică prin indicatori de plan. În acest scop, **ar fi necesar ca M.I.U. să extindă numărul de produse care se sortează pe mai multe calităţi.** Menţionăm că, în prezent, din 76 grupe de produse, numai la 2 grupe producţia se sortează pe calităţi şi anume la vasele emailate şi tacîmurile inoxidabile, restul producţiei prezentîndu-se într-o singură calitate.

Proiectarea şi cercetarea în sprijinul producţiei

CREŞTEREA şi diversificarea producţiei, îmbunătăţirea permanentă a calităţii, ridicarea eficienţei economice sînt obiective care nu pot fi atinse fără participarea cercetării şi proiectării. O direcţie prioritară a cercetării proprii trebuie să fie, în continuare, cea a **finisajului la bunurile metalice,** mai ales în cazul acelora care capătă acoperiri anticorozive şi decorative specifice. Ca urmare, vor trebui să se adîncească şi să se extindă studiile privind îmbunătăţirea procedeelor tehnologice de pregătire a suprafeţelor (tobare, sablare, degresare, decapare, şlefuire, nichelare etc.), vopsire, litografiere, emailare.

Întrucît emailarea tablei şi a fontei ridică probleme tehnologice dificile, iar rezultatele la producţia de serie nu sînt totdeauna la nivelul preconizat, cercetătorii vor trebui să cuprindă în temele lor şi aspectele legate de **calitatea emailurilor şi, implicit, a materialelor şi a materiilor prime folosite.** Pentru creşterea calităţii emailurilor va trebui să fie avută în vedere şi **proiectarea unor instalaţii şi utilaje adaptate la specificul tehnologic al producţiei emailate.** Este posibil şi necesar ca proiectarea unor astfel de instalaţii şi utilaje să se facă prin punerea mai deplină în valoare a capacităţii profesionale a grupelor de specialişti formate în întreprinderile de profil : „23 August“ — Satu Mare (pentru instalaţii de pregătire a suprafeţelor), „Emailul Roşu“ — Mediaş (pentru maşini de emailare şi instalaţii de conveiorizare) ş.a. De altfel, specialiştii proprii pot rezolva şi alte probleme decurgînd din sarcinile de creştere şi diversificare a producţiei ca, de exemplu, cele privind asimilarea de noi modele şi tipuri de produse sau cele legate de realizarea produselor complexe (aparate care funcţionează cu consum de combustibili, cărucioare şi vehicule pentru copii, vase speciale de bucătărie ş.a.). În acest scop, s-a preconizat constituirea de colective, grupe sau ateliere de proiectare în toate întreprinderile şi nuclee de cercetare înzestrate cu standuri de încercare şi aparate de măsură şi control.

O problemă determinantă pentru scurtarea ritmului de asimilare în industria bunurilor de consum este cea a **proiectării şi a executării SDV-urilor.** Pentru soluţionarea satisfăcătoare a acestei probleme s-a prevăzut dezvoltarea corespunzătoare a atelierelor şi grupelor de proiectare a SDV-urilor din întreprinderi, iar pentru valorificarea optimă a cadrelor de specialişti şi a bazei tehnice va fi necesară concentrarea acestei activităţi la Centrala industriei articolelor casnice din cadrul M.I.U.

Dumitru CIOCLU
economist principal C.S.P.

Coordonate ale creşterii industriei de porţelan şi faianţă

● O industrie în plină afirmare ● De la o producţie simplă la o gamă largă de grupe de produse complexe ● Creaţia de modele şi decoruri cu specific tradiţional românesc ● Valorificarea superioară a resurselor materiale indigene ● Acoperirea nevoilor interne, crearea de însemnate resurse pentru export.

INDUSTRIA ROMÂNEASCĂ de porţelan şi faianţă de menaj are o veche tradiţie. În urmă cu 5 decenii, la Cluj-Napoca se realizau obiecte de porţelan, faianţă, sobe de teracotă şi şamote pe scară industrială. Existau şi în alte oraşe din ţară mici unităţi, cu o producţie limitată. În anii socialismului acest sector de activitate a fost puternic dezvoltat, prin construirea de noi unităţi şi capacităţi de producţie. Astăzi, produsele de porţelan şi faianţă de menaj se realizează în complexe mari şi moderne — la Cluj-Napoca, Sighişoara, Curtea de Argeş şi Alba Iulia. În condiţiile creşterii capacităţilor de producţie, industria de porţelan şi faianţă fină a acoperit mai bine solicitările interne la articolele de menaj, creîndu-şi, totodată, însemnate disponibilităţi pentru export. De altfel, trebuie spus că **la încheierea cincinalului precedent, circa 20% din producţia de porţelan şi faianţă de menaj a ţării s-a exportat.**

Creşterea şi diversificarea producţiei

PENTRU A DISTINGE şi a aprecia mai bine potenţialul actual al acestei industrii, reliefăm faptul că ea realizează 5 mari grupe de produse (în sute și mii de poziții) și anume: servicii complete de masă, farfurii, cești, bibelouri și diverse. În ultimii ani un accent deosebit s-a pus pe realizarea de servicii de masă complete și alte servicii (de cafea, ceai, tort etc.), articole complexe cerute nu numai în țară, dar și la export. Marea majoritate a articolelor din porțelan și faianță de menaj se disting prin transluciditate și grad de alb sporit, desene originale prezentate într-o largă paletă coloristică. Progresele realizate pe tărîm calitativ au la bază o serie de cercetări și experimentări științifice, realizate de specialiștii din fiecare unitate, cît și de cei de la Institutul de specialitate din Cluj-Napoca. Amintim din acestea cîteva exemple: mecanizarea decorării articolelor, automatizarea turnării unor produse și repere, noi rețete tehnologice pentru fabricarea porțelanului cu proporții sporite de materii prime indigene, noi glazuri coloristice etc.

În acest cincinal, așa cum se subliniază în Directivele Congresului al XI-lea al partidului, baza tehnică materială a acestui sector va cunoaște în continuare o și mai puternică dezvoltare și modernizare. Vor fi construite noi capacități de producție, în special acolo unde se află și materia primă de bază. Concomitent cu modernizarea și lărgirea capacităților existente, se va diversifica gama sortimentală de așa natură încît să acopere cît mai bine cerințele cantitative și calitative ale populației. În acest context, o atenție deosebită este acordată unor măsuri menite să conducă la **îmbunătățirea structurii producției,** accentul principal fiind pus pe sporirea articolelor complexe (servicii), executate la un înalt nivel calitativ. Se va dezvolta, totodată, fabricația de articole executate artistic.

Ridicarea calității, diversificarea producției se vor face simțite nu numai la articolele considerate de lux, ci și la produsele de masă, de larg consum. Prin utilizarea mai deplină a potențialului tehnic se va ajunge ca la sfîrșitul anului 1980 producția de porțelan și faianță de menaj să fie net superioară cantitativ și calitativ celei realizate la sfîrșitul anului 1975 (vezi tabelul).

Creșterea producției de articole de menaj din faianță și porțelan

	UM	1975 realizări	1980 prevederi	1980/1975 %
Articole din faianță	mii buc.	28 724	41 000	142,7
Articole din porțelan	mii buc.	23 725	30 000	126,4

Creația de modele și decoruri

CALITATEA PRODUSELOR de porțelan și faianță este apreciată nu numai prin albul imaculat sau transparență, ci și după execuție — respectiv modelul conceput, desenul și culoarea aplicată. Și în această privință industria noastră specializată în asemenea fabricate a dobîndit progrese remarcabile. În anii din urmă, creația în fabricația articolelor din faianță și porțelan s-a făcut larg cunoscută prin linia sa originală prezentă atît în colecțiile oferite la contractări, la expoziții și tîrguri, cît și prin gama larg diversificată de produse livrate în țară și străinătate.

Cele mai deosebite realizări pe acest tărîm au fost obținute de Întreprinderea de porțelan din Cluj-Napoca. Dealtfel, aici, pe baza indicațiilor conducerii partidului, s-a organizat un colectiv de creație care asigură promovarea unor modele noi, realizate cu gust. În același scop s-a organizat și un atelier de produse de serie mică și unicate. Există și la celelalte unități compartimente de creație, care au reușit să se impună prin modele noi, decoruri deosebit de frumoase, multe reprezentînd specificul românesc.

Dar, problemele **creației proprii** în această ramură impun, în general, cercetări și preocupări asidue în vederea satisfacerii exigențelor variate ale consumatorilor interni și externi. Atenția creatorilor de frumos în producția de porțelan și faianță din toate întreprinderile necesită a fi orientată nu atît spre unicate, cît spre **cerințele modernizării producției de bază, a obiectelor utilitare oferite în consumul intern și la export.** Creatorii de porțelan sînt chemați să aducă o contribuție sporită la reînnoirea permanentă a producției în condiții de eficiență economică ridicată. Între obiectivele cărora trebuie să li se acorde o atenție mai mare se află forma, aspectul și utilitatea obiectului, desenele imprimate, precum și celelalte elemente ce intervin pe traseul concepție-creație (proiectare)-producție-consum.

Evident, sprijinul centralei industriale și al specialiștilor din minister dat întreprinderilor, mai ales în privința dezvoltării sectorului de creație, selectarea cu gust a celor mai solicitate și plăcute modele, execuția lor ireproșabilă, pot aduce un plus în întrunirea sufragiilor marii mase de cumpărători.

Materiile prime indigene — valorificate superior

DEZVOLTAREA INDUSTRIEI ceramicii fine ridică numeroase probleme, la a căror rezolvare poate și trebuie să-și aducă contribuția progresul tehnic, inteligența creatoare a oamenilor muncii, știința și creația artistică de specialitate.

O astfel de problemă o constituie **asigurarea materiei prime de bază** în fabricarea porțelanului și faianței — **caolinul.** Depistarea de noi zăcăminte de argilă solicită eforturile conjugate ale institutelor de cercetare precum și ale unităților de valorificare. Cercetătorii din domeniile geologic și minier urmează să stabilească caracteristicile fizico-chimice ale rocilor caolinoase din zăcămintele cunoscute ale țării, să întreprindă noi studii pentru identificarea de nisipuri caolinoase și alte materiale cu caracteristici superioare pentru fabricarea porțelanului. Cercetarea tehnologică va trebui să fie activ îndreptată spre găsirea de soluții eficiente pentru reducerea conținutului de fier din caolin și îmbunătățirea proprietăților de curgere ale pastei ceramice; de asemenea, va trebui să-și intensifice eforturile în direcția găsirii și experimentării unor noi rețete tehnologice, care să aibă în vedere creșterea proporției de materiale indigene utilizate în industria de porțelan și ceramică, pentru asimilarea în fabricație a coloranților ceramici necesari întregului sector, a decalcomaniilor și altor materiale destinate sporirii gradului de finisare și ridicării nivelului de prezentare a produselor. În același timp, este necesar ca cercetarea să colaboreze mai strîns cu unitățile de specialitate în vederea lărgirii bazei interne de materii prime și materiale pentru porțelan și faianță de menaj.

Pe lîngă caolin, în industria porțelanului și faianței de menaj se utilizează cantități însemnate de alte materiale ce necesită a fi asimilate în țară, prin **conlucrarea strînsă între unitățile de producție și cele de cercetare.** Este cazul capsulelor și plăcilor de carbură de siliciu, a decalcomaniilor pentru decorarea produselor, pînzelor din fire sintetice pentru filtrarea barbotinelor etc., produse pentru care se cer rezolvate condițiile necesare asimilării lor în țară.

Un teren întins de investigație științifică îl reprezintă **îmbunătățirea calității și diversificarea producției de porțelan și faianță de menaj.** Rezultatele obținute la Institutul de cercetări și proiectări de tehnologii pentru sticlă și ceramică fină în producerea porțelanului fosfatic și a porțelanului colorat în masă, lărgirea gamei de coloranți ceramici, aplicarea glazurilor colorate pe faianță demonstrează contribuția deosebită a științei la îmbunătățirea calitativă a producției în acest sector de activitate. Dar toate aceste experimente, începuturi bune, vor trebui lărgite, creînd baza tehnico-materială a realizării unei producții de masă de bună calitate, la prețuri accesibile, atît a porțelanurilor, cît și a articolelor de ceramică.

ing. Ioan BARBUL

— Masă rotundă organizată de filiala Brașov a AROMAR și „Revista Economică" —

INDUSTRIA ȘI COMERȚUL în convergență spre cerințele consumatorilor

● În 5 ani, numărul sortimentelor de bunuri de consum va spori cu peste 50% ● Necesitatea unei viziuni mai largi în organizarea studiului pieței ● Vînzătorul — simplu „gestionar de raft ?" ● Pentru un mecanism de contractare care să reflecte mai bine preferințele cumpărătorilor.

● PARTICIPANȚI : **Ștefan ANDREESCU,** șeful colectivului de marketing din Institutul de proiectări tehnologice al industriei ușoare ; **Silvia CHEȘE,** creatoare la Întreprinderea de stofe Brașov ; **Silviu CRĂCIUN,** directorul întreprinderii de industrie locală „Metalochim" — Brașov ; **Eremia DANCĂȘIU,** șeful atelierului de creație de la Întreprinderea de stofe — Brașov ; **Simion DANIEL,** director adjunct în Ministerul Comerțului Interior ; **Nicolae DIHOIU,** șeful serviciului tehnic-producție din Uniunea județeană a cooperativelor meșteșugărești — Brașov ; **Ionel FLORESCU,** secretarul Filialei Brașov a AROMAR ; **Lucia MIREA,** de la aceeași filială ; **Mihaela-Elena NIȚESCU,** psiholog — Brașov ; **Alexandru PAȘULESCU,** de la cooperativa meșteșugărească „Deservirea" — Craiova ; **Radu PAUL,** directorul Institutului de cercetări comerciale ; **Constantin PÎRȘAN,** de la Grupul întreprinderilor de industrie locală — Craiova ; **Aurel POPA,** director general al Combinatului pentru prelucrarea lemnului — Brașov ; **Onarica ȘERB,** din atelierul de proiectare a prototipurilor de la Întreprinderea de tricotaje — Brașov ; **Aurel VAINER,** șef de sector la Institutul de cercetări comerciale ; **Albert VOGELFÄNGER,** inginer-șef al întreprinderii „Nivea" — Brașov ; **Ana VOINEAG,** șeful biroului desfacere de la Întreprinderea de tricotaje — Brașov ; **Maria ZUGRAVU,** director adjunct al Direcției comerciale județene Brașov.

FAȚĂ DE SARCINILE CALITATIV NOI, O ATITUDINE FUNDAMENTAL NOUĂ, DE MAXIMĂ RESPONSABILITATE — aceasta a fost concluzia esențială a dezbaterilor la masa rotundă organizată zilele trecute la Brașov, de către filiala din localitate a ASOCIAȚIEI ROMÂNE DE MARKETING în colaborare cu „REVISTA ECONOMICĂ", pe tema : „STUDIEREA CERERII POPULAȚIEI, ÎN LUMINA PREVEDERILOR PROGRAMULUI PRIVIND PRODUCȚIA ȘI DESFACEREA CĂTRE POPULAȚIE A BUNURILOR DE CONSUM ÎN PERIOADA 1976 — 1980".

Reunind specialiști din industrie și comerț, masa rotundă a constituit o manifestare de debut dintr-o serie de acțiuni pe care pe de o parte AROMAR, pe de altă parte redacția noastră își propun să le inițieze în sprijinul înfăptuirii exemplare a îndatoririi pe care conducerea de partid și de stat a încredințat-o ministerelor producătoare, organelor centrale și locale ale comerțului și cooperației, consiliilor populare, centralelor și întreprinderilor — privind **realizarea integrală a măsurilor pentru creșterea și diversificarea producției, ridicarea calității, asimilarea de noi produse, livrarea ritmică a mărfurilor, organizarea mai bună a desfacerilor, ridicarea nivelului de servire a consumatorilor.**

Spațiul nepermițîndu-ne redarea integrală a dezbaterilor, în cele ce urmează sintetizăm principalele idei rezultate, cu unele argumentări faptice.

O analiză științifică a nevoilor populației

PARTICIPANȚII la dezbatere au fost unanimi în a releva **valoarea și sensul profund umanist al programului** elaborat din inițiativa și sub directa îndrumare a secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** și aprobat de ședința comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, din 1 iulie a.c.

Totodată, a fost subliniat **caracterul științific și realist al determinării orientărilor și nivelurilor prevăzute,** atît în ce privește identificarea structurii și dimensiunilor cerințelor populației, cît și încadrarea acestora în posibilitățile — considerate dinamic — ale economiei noastre de a le satisface.

La baza programului au stat studii pe grupe mari de produse (de pildă : aparate electrocasnice, produse de uz casnic și gospodăresc, jucării etc.), cu o sistematizare de detaliu a nomenclatorului, construit în urma analizei celor mai moderne tipuri de mărfuri din producția internă și de pe piața mondială. Clasificarea s-a făcut pe domenii de utilizare — de pildă, la produsele de uz casnic și gospodăresc (parte din ele în variante manuale și electrice) : articole pentru prepararea și păstrarea hranei și pentru servitul mesei ; articole pentru asigurarea confortului, încălzirea și întreținerea locuinței ; articole destinate execuției și întreținerii vestimentației ; produse destinate igienei corporale ; scule și unelte pentru grădinărit, pentru ocupații în timpul liber ș.a. — ceea ce a oferit o imagine clară asupra gradului de cuprindere a nevoilor **(Simion Daniel).** Au fost restructurate și redimensionate, potrivit noilor parametri, programele proprii ale industriei ușoare, pe subramuri — țesături, confecții, tricotaje, încălțăminte, sticlărie-porțelan **(Ștefan Andreescu).**

Deosebit de important este faptul că, **o dată cu sarcinile privind creșterea și diversificarea producției, au fost corelate și implicațiile, stabilindu-se programe concrete de măsuri referitoare la asigurarea condițiilor necesare** — de la investiții pînă la cercetări tehnologice, de la aprovizionare tehnico-materială pînă la cooperări. De asemenea, s-a prevăzut ca introducerea în fabricație a produselor noi să fie precedată de studii de marketing ; unele dintre acestea au și fost comandate **(Radu Paul).**

În prezent, în țara noastră se comercializează circa 200 000 de articole și sortimente de bunuri de consum. Față de situația de acum 25 de ani, volumul desfacerilor a crescut de 11 ori, iar sortimentația de numai 3—4 ori. Realizarea programului va însemna, la nivelul anului 1980, o reducere a acestui decalaj prin **lărgirea gamei sortimentale într-un ritm mai rapid decît cel al sporirii vînzărilor** (peste 50%, față de 47%), astfel încît **la finele cincinalului, magazinele vor oferi cumpărătorilor peste 300 000 de produse diferite.**

Cererea fiind un fenomen extrem de complex, mobil, fluctuant în timp și spațiu, studierea ei atentă va trebui să preceadă și să însoțească fiecare etapă a realizării programului.

Cererea : tendințe actuale, mutații previzibile

ÎN CINCINALUL ACTUAL industria bunurilor de consum, depășind faza producției pur extensive, care a urmărit acoperirea cerințelor prioritare, trece la o dezvoltare intensivă, ceea ce reflectă și, totodată, naște exigențe mult sporite. Mutațiile în structura socio-economică a populației determină o **cerere crescîndă de reînnoire** a bunurilor de folosință îndelungată (pentru un sector larg al masei cumpărătorilor, prima dotare fiind deja satisfăcută) ; pe fondul factorilor economici ameliorați acționează tot mai pregnant **factori extraeconomici, motivaționali —** cazul ritmului mai rapid de adaptare a preferințelor la modă în ce privește obiectele de vestimentație este semnificativ ; intensificarea procesului de urbanizare mărește mobilitatea socială, face ca stilul de viață de la orașe să pătrundă și în mediul rural, limitează autoconsumul — caracteristic unei economii „patriarhale“ — prin **trecerea masivă la aprovizionarea din comerț (Radu Paul).** Schimbările de atitudine și modificarea nevoilor se accelerează. În decursul a numai două decenii, rolul pivniței ca loc de depozitare a alimentelor în locuința urbană l-a luat cămara, care la rîndul ei cedează acum o bună parte din funcția sa frigiderului, iar în curînd — și congelatorului. Evoluția obiceiurilor alimentare va fi marcată de utilizarea mai largă a produselor — mai ales semipreparate — preambalate în doze corespunzătoare unei mese, de sporirea numărului bucătăriilor de bloc, de creșterea ponderii meselor luate „în oraș“ — la cantină sau restaurant, cu corectivul adus de multitudinea mașinilor și aparatelor care vor reduce timpul de pregătire a mîncărurilor ; de aici, o restructurare a cererii pentru inventarul bucătăriei. **(Ionel Florescu).** Se poate aprecia, în genere, că **cincinalul revoluției tehnico-științifice va avea și în viața de toate zilele a cetățenilor implicații dintre cele mai profunde.**

Tehnici moderne de investigare

APAR, deci, segmente mult mai bine conturate ale cererii ; producătorul și comerțul nu se mai pot aștepta să vîndă orice, oricui **(Aurel Vainer).** La unele produse cererea exercită presiuni, la altele stagnează ; e oare din cauza cumpărătorului, sau a celor ce nu știu să vină în întîmpinarea lui ?

E nevoie **să se constituie o bază informațională corectă, solidă, reprezentativă ;** să se renunțe la fetișizarea practicilor trecute ale comerțului ; **să se elaboreze și aplice metode de cercetare științifică a pieței.** O astfel de studiere este cu atît mai necesară în socialism, cu cît producția se planifică pe termen lung și pentru milioane de oameni, deci se impune o comensurare cît mai exactă a nevoilor.

Tehnicile moderne de investigare oferă posibilități multiple pentru **studierea comportamentului economic al consumatorilor.** Printre ele își păstrează, desigur, un rol important **analiza vînzărilor,** cu ajutorul căreia se obțin date privind tendințe, dinamici, ponderi, zone teritoriale, medii — iar prin prelucrarea acestor date se ajunge la sugestii utile. Dar analiza vînzărilor cuprinde în ea pericolul de a prelungi mecanic în timp unele tendințe (de altfel corect identificate în momentul respectiv), ceea ce poate da naștere la erori de apreciere previzională ; ea nu ne spune nimic despre sectorizarea cererii, despre influența categoriilor de venituri, a apartenenței la un grup social sau altul ; și nici despre cererea de înlocuire, determinată de durata uzurii materiale și morale a produsului. Metodele strict empirice sau de birou pierd teren ; trebuie apelat la **studiul compact psiho-social,** care se integrează în comportamentul economic. Perspective interesante oferă **cercetările selective de teren,** pe eșantioane bine dimensionate și cu tehnici specifice, care permit să se culeagă mai multe informații asupra cauzelor ce determină cumpărarea sau abținerea de la cumpărare **(Radu Paul).**

Necesitatea unui caracter activ al ofertei

SÎNT ASTFEL DE CERCETĂRI de resortul exclusiv al instituțiilor specializate ?

Necesitățile practicii exclud o astfel de viziune, cu atît mai mult cu cît caracterul zonal al unor obiceiuri de consum presupune și o abordare locală a problemei. Rămîne însă nerezolvată **situarea organizatorică a nucleelor de studiu.** După cum nerezolvată rămîne și utilizarea unor capacități potențiale ; avem **psihologi, sociologi,** care au abordat această problematică în lucrarea de diplomă, ar vrea să o adîncească, dar nu sînt solicitați. Să ne mire că încă nu dispunem de un instrument de prim ordin în arsenalul studiului pieței — definirea unui **„model al consumatorului“,** de la care să se deducă submodele, cum ar fi garderoba-tip ? **(Mihaela-Elena Nițescu).**

Metoda **modelelor de prognoză** este deosebit de indicată pentru studiul cererii în perspectiva apropiată și îndepărtată, ținînd seama de factorii de influență care variază în funcție de produs. De pildă, n-ar trebui să întîrzie abordarea **cercetării implicațiilor pe care reducerea programului săptămînal de lucru le va avea asupra pieței bunurilor de consum și a serviciilor (Ionel Florescu).**

Asupra necesității unui caracter activ al prospectării credem că nu mai trebuie insistat. **Alinierea industriei bunurilor de consum și a comerțului la cerințele cumpărătorului nu exclude, ci dimpotrivă, presupune o atitudine ofensivă în promovarea a ceea ce reprezintă efectiv calitate și bun gust și care, totodată, satisface criteriile de eficiență economică.**

Experiența unor reușite în activitatea de export recomandă metoda **contactelor directe cu cei ce cunosc preferințele pieței, cu publicul însuși ;** iar argumentul cel mai elocvent îl constituie **prototipurile,** cu o prezentare capabilă să convingă asupra performanțelor și avantajelor noului produs sub aspectul esteticii, funcționalității, prețului etc. De multă vreme la noi este la modă mobila luciu ; dar fabricarea ei întîmpină unele restricții sub raportul resurselor la unele materiale — pe cînd mobila finisată mat sau opac, oferită prioritar de către producători, evită nu numai aceste dificultăți, ci și unele dezagremente la utilizator, avînd în plus o estetică mai adecvată unui interior modern. Publicul brașovean a primit cu mult interes deschiderea unui magazin de prezentare, unde se desface mobilă din gama de tipuri oferite la export, culegîndu-se și sugestii din partea cumpărătorilor ; industria mobilei posedă o rețea de magazine de acest fel în majoritatea județelor, unde oferta diferitelor fabrici este reprezentată prin produse și albume **(Aurel Popa).**

Comerțul brașovean — reputat prin nivelul civilizat al servirii — își propune să lărgească formele moderne ale contactului cu publicul, prin organizarea de unități specializate care să concentreze grupe întregi de mărfuri (evitînd pulverizarea nerațională și dezasortările), prin prezentarea funcțională a unor produse, într-un aranjament estetic (perdele cu draperii, servicii de masă complet aranjate ca pentru folosire), prin demonstrații practice în fața cumpărătorilor — de pildă, la aparatele electrocasnice **(Maria Zugravu).**

Generalizarea unor astfel de practici — în lumina exigențelor programului recent adoptat — se impune cu atît mai mult, cu cît lucrătorii unor unități comerciale rezumă încă popularizarea mărfurilor la afișarea prețurilor, se transformă în simpli gestionari de raft, nu explică (de multe ori nici nu cunosc) calitățile produsului **(Albert Vogelfänger) ;** magazinele din rețeaua „Romarta“ nu se deosebesc, din punctul de vedere al tehnicilor de comercializare (adesea, nici în ce privește fondul de marfă) de unitățile obișnuite cu profil similar. Magazinele universale, marile magazine ar trebui în mod obligatoriu să aibă **suprafețe de expunere special destinate pentru produsele de modă,** să organizeze prezentarea lor, pentru a contribui la **dezvoltarea gustului cumpărătorilor ;** este momentul ca fie industria, fie comerțul să se gîndească și la editarea de **cataloage destinate publicului (Onarica Șerb).**

Între prospectare și contractare

FABRICA DE TRICOTAJE din Brașov oferă în prezent aceeași colecție de modele și la export, și pentru piața internă ; testarea preferințelor populației a avut succes. Dar, la contractările din mai de la Mangalia, surpriză : reprezentații comerțului — chiar din zone dezvoltate sub raport economic și social, ca Timișoara și Cluj-Napoca — au ocolit produsele moderne și, sub pretextul unor așa-zise gusturi tradiționale, au preferat modele aflate în fabricație și în magazine de ani de zile **(Onarica Șerb).** Cu alte cuvinte, degeaba se face prospectarea de către producător, degeaba încearcă acesta să lanseze moda, dacă selecționerul e unic — comerțul, prin cîțiva zeci de delegați pentru întreaga țară și pentru sute de mii de produse **(Aurel Popa).** De nenumărate ori au fost semnalate tarele acestui sistem, dar el dăinuie. Inițiative cum este aceea ca la Tîrgul de mostre (ce se va deschide luna viitoare la București) să se acorde facilități de vizitare unui număr mare de lucrători din comerț din întreaga țară, să se organizeze pentru aceștia mese rotunde pentru diferite grupe de produse ș.a. **(Aurel Vainer)** pot ameliora în mod subiectiv situația, dar nu rezolvă problema. „Teama de stoc“ poate fi domolită prin măsuri care să situeze, la contractări, **industria și comerțul pe poziții reciproc echilibrate de cunoscători ai cererii,** prin **măsuri de ordin financiar** (riscul legat de produsele noi nu credem că poate depăși paguba efectivă materializată în stocuri nevandabile de mărfuri învechite moral), ca și prin **acțiuni... psihologice :** adică a-l informa

Dezbatere consemnată de

Dorin CONSTANTINESCU

(Continuare în pag. 24)

> **„În centrul activității economice va sta realizarea producției cu cheltuieli minime. Se va urmări ca prețul de cost să reflecte cît mai fidel cheltuielile de producție strict necesare, pornindu-se de la faptul că sporirea și eficiența producției sînt factorul hotărîtor al creșterii avuției naționale.**
>
> **...Se va acționa cu fermitate pentru reducerea cheltuielilor materiale de producție, pentru perfecționarea continuă a activității economice".**
>
> *Din Programul Partidului Comunist Român*

PLAN ● ANGAJAMENTE

COSTURI REDUSE PRIN DIMINUAREA CHELTUIELILOR DE PRODUCȚIE

PERFECȚIONAREA laturilor calitative ale activității desfășurate în cadrul unităților economice, include, ca o direcție de acțiune deosebit de importantă, reducerea cheltuielilor de producție, în general, și a celor materiale, în special. În cincinalul revoluției tehnico-științifice o astfel de acțiune este nu numai necesară pentru valorificarea înaltă a resurselor materiale și de inteligență proprii, lărgirea volumului desfacerii, dar și pe deplin posibilă prin instrumentarul bogat pe care tehnica și tehnologia modernă le pun la îndemîna celor ce muncesc din fiecare întreprindere. Așadar, economisirea materiilor prime și a materialelor, energiei și combustibilului, reducerea cheltuielilor de producție trebuie să devină ~~în~~ fiecare întreprindere o problemă centrală spre a cărei rezolvare operativă și eficientă trebuie îndreptată în permanență atenția colectivelor de muncă.

Semnificația unui procent

ÎN CINCINALUL ÎNCHEIAT, în industria județului Mehedinți a fost inițiat un ansamblu de măsuri menit să ducă la mobilizarea plenară a potențialului material și uman în direcția **reducerii continue a cheltuielilor de producție,** cu accent, deosebit pe micșorarea cheltuielilor materiale. Rezultatul concret al acestor măsuri s-a materializat în realizarea în 1975 a unor cheltuieli totale de producție la 1 000 lei producție-marfă situate cu 5,6% sub nivelul anului 1970, ceea ce a reprezentat un aport substanțial la creșterea acumulărilor bănești. Cele mai bune rezultate s-au obținut în unitățile în care preocuparea pentru punerea în valoare a noi rezerve de reducere a cheltuielilor de producție a avut un caracter permanent, situîndu-se cu prioritate în atenția organelor și organizațiilor de partid, a consiliilor oamenilor muncii. Aceasta este, spre exemplu, „explicația" rezultatelor bune obținute de colectivele de la Întreprinderea minieră și Șantierul naval din Orșova, Întreprinderea de vagoane, Șantierul naval, Întreprinderea de industrializare a cărnii din Drobeta-Turnu Severin ș.a.

O atenție deosebită s-a acordat în această perioadă **reducerii cheltuielilor materiale** care la nivelul județului au reprezentat în anul 1975 peste două treimi din cheltuielile efectuate cu producția-marfă. Față de nivelul realizat în anul 1970, cheltuielile materiale la 1 000 lei producție-marfă au scăzut la cea mai mare parte a unităților din județ (la Întreprinderea minieră Orșova cu 6,5% la Întreprinderea de vagoane cu 3,7%. La Șantierul naval Orșova cu 9,7%). Concludent este faptul că, față de anul 1970, ponderea acestui gen de cheltuieli în volumul total al cheltuielilor de producție din industrie a scăzut, pe ansamblul județului, de la 67,7% la 66,8% în 1975.

Cu toate că reducerea ponderii cheltuielilor materiale cu numai 1% pe total județ reprezintă un succes indiscutabil, considerăm rezultatele obținute doar ca un prim pas. Avem în vedere, cînd facem această afirmație, experiența căpătată de colectivele de muncă, de organele și organizațiile de partid în mobilizarea tot mai competentă a energiilor creatoare, a rezervelor ce pot fi și trebuie puse plenar și operativ în valoare.

Experiența primului semestru din 1976

DIRECTIVELE celui de-al XI-lea Congres al P.C.R. pun în fața factorilor de răspundere, a colectivelor de muncă din industrie sarcini și mai însemnate pe linia reducerii cheltuielilor de producție. Ele sînt deosebit de importante și pentru întreprinderile din industria mehedințeană, care participă în tot mai mare măsură la circuitul economic al țării. Echivalentul în valori absolute al planificării cheltuielilor la 1 000 lei producție-marfă sub nivelul celor realizate în 1975 se cifrează la peste 165 milioane lei, sarcină considerată minimală, doar ca punct de plecare pentru mobilizarea prin plan a tuturor rezervelor existente în întreprinderi.

Ținînd cont de faptul că în 1975 nu toate unitățile au reușit să realizeze în condiții optime sarcina de plan privind reducerea cheltuielilor de producție, cît și de faptul că cea din acest an este deosebit de mobilizatoare, Comitetul județean de partid a inițiat un **program complex de măsuri** care să sprijine efectiv întreprinderile în identificarea rezervelor existente, în scopul obținerii unor rezultate corespunzătoare încă din prima lună a anului. Ca urmare a studiilor și analizelor efectuate, în întreprinderi au fost propuse și adoptate de adunările generale ale oamenilor muncii un număr de 206 acțiuni și măsuri al căror efect antecalculat a avut în vedere încadrarea în sarcina de plan pe 1976, precum și fundamentarea unui **angajament suplimentar** de reducere substanțială a cheltuielilor totale de producție și, în primul rînd, a celor materiale prin economisirea a cel puțin 500 tone metal, peste 500 mc material lemnos, aproape 2 500 tone combustibil convențional, a circa 4 000 MWh oră energie electrică, beneficii suplimentare peste plan etc.

În fundamentarea planului prețului de cost pe anul 1976, s-a respectat indicația metodologică legată de prevederea nivelului celui mai scăzut dintre consumurile normate și cele realizate în anul expirat — ca o premisă a încadrării în sarcina de plan. În acest fel au procedat, spre exemplu, Combinatul de celuloză și hîrtie cu ocazia planificării consumului de sodă caustică, de clor lichid și energie electrică utilizate la fabricarea celulozei papetare, de sulfit neutru de sodiu pentru fabricarea semicelulozei de fag etc. ; Întreprinderea minieră Orșova, cu ocazia determinării consumului de feldspat triat utilizat la producerea feldspatului măcinat de azbest triat pentru producerea azbestului fulgi, de cuarț brut pentru produsele de cuarț ; la fel a procedat și Întreprinderea forestieră de exploatare și transport la stabilirea consumului de benzină utilizată în operațiunile de scos-apropiat, sau la stabilirea consumului de motorină necesară pentru încărcat mecanic, descărcat, manipulat, stivuit. În acest fel au acționat și alte unități, rezultatele obținute pînă în prezent fiind o consecință directă a acestui fapt.

Îndeplinirea planului de producție, **utilizarea cît mai judicioasă a forței de muncă și cît mai completă a capacităților de producție** au constituit, pe lîngă măsurile la care ne-am referit, o preocupare permanentă pentru cea mai mare parte a colectivelor de muncă din cadrul întreprinderilor industriale din județ, reflectate în ultimă analiză în ieftinirea costurilor pe unitatea de produs, **prin scăderea ponderii cheltuielilor cu munca vie și a amortismentelor.** Colectivele și subcolectivele amintite au urmărit permanent și au analizat periodic modul cum se realizează planul de măsuri privind asigurarea realizării economiilor planificate. Realizările obținute pînă în prezent sînt edificatoare. Din totalul de 206 măsuri prevăzute pentru acest an, s-au realizat pînă acum 130 de măsuri, cu un efect valoric regăsit în economii de peste 15 milioane lei. Au fost obținute rezultate bune pe linia reducerii cheltuielilor de producție de către majoritatea unităților. Astfel, **pe primele 6 luni ale anului în curs cheltuielile totale la 1 000 lei producție-marfă au fost reduse cu 5,90 lei la Combinatul de prelucrare a lemnului, cu 10,90 lei la Șantierul naval Orșova, cu 45,70 lei la Întreprinderea de produse zaharoase, cu 18,30 lei la Întreprinderea de industrializare a laptelui, cu 3,90 lei la Întreprinderea de spirt și bere, cu 5,0 lei la Întreprinderea de producere a nutrețurilor combinate.** De asemenea, rezultate bune au obținut și colectivele de la Întreprinderea de confecții, care au redus cheltuielile materiale la 1 000 lei producție-marfă cu 6,0 lei, Combinatul de celuloză și hîrtie cu 15,20 lei, Șantierul naval Orșova cu 117,80 lei, Întreprinderea de produse zaharoase cu 46,20 lei etc.

Influența reducerii consumurilor materiale

REALIZAREA normelor de consum în industrie demonstrează legătura strînsă ce există între reducerea principalelor consumuri și cea a cheltuielilor de producție. La sfîrșitul primelor șase luni din acest an s-au înregistrat **economii** la : Întreprinderea „Electrocentrale“ — Porțile de Fier (1 160 mii kWh energie electrică), Întreprinderea minieră Orșova (735 mii kWh energie electrică, 316 tone combustibil convențional, 4 mc material lemnos), Combinatul de prelucrare a lemnului (219 tone combustibil convențional, 286 mc material lemnos), Șantierul naval Orșova (272 mii kWh energie electrică, 142 tone combustibil convențional, 131 mc material lemnos, 48 tone metal), Întreprinderea de confecții (84 mii kWh energie electrică, 93 tone combustibil convențional), Întreprinderea textilă „Cazanele“ — Orșova (378 tone combustibil convențional), Întreprinderea de produse zaharoase (69 tone combustibil convențional), Întreprinderea de vagoane (711 tone metal) etc..

Reducerea cheltuielilor de producție **în special pe seama cheltuielilor materiale**, a devenit cauza întregului colectiv de muncă din fiecare unitate. Este edificatoare în această direcție inițiativa luată de colectivul de muncă de la Întreprinderea de vagoane de a lucra o zi pe lună cu electrozi economisiți, angajament preluat și de muncitorii de la cele două șantiere navale ; inițiativa muncitoarelor de la întreprinderea textilă „Cazanele“ și Întreprinderea de confecții de a reduce la minimum posibil procentul de deșeuri, cuantificarea rezultatului acestei inițiative făcîndu-se zilnic la nivelul fiecărui schimb ; inițiativa care a pornit de la organizația de tineret din Întreprinderea de vagoane și care a cuprins nu numai organizațiile U.T.C. din toate unitățile, ci și colectivele de muncă în totalitatea lor cu privire la valorificarea în cel mai scurt timp a deșeurilor metalice ș.a.

Desigur, alături de realizările bune, se cer menționate și **cîteva dintre neajunsurile care mai persistă** în unele întreprinderi. Este vorba de soluționarea cu întîrziere sau nesoluționarea unor probleme legate de stabilirea unui nivel al cheltuielilor în concordanță cu posibilitățile reale de care dispune unitatea, în special la Șantierul naval, Combinatul de prelucrare a lemnului și Întreprinderea de vagoane. La aceste situații, alături de cauze obiective au acționat însă și altele de ordin subiectiv care au împiedicat, în perioada analizată, obținerea unor rezultate la nivelul cerințelor și, de fapt, chiar la nivelul posibilităților. Așa, spre exemplu, la Șantierul naval Drobeta-Turnu Severin, Întreprinderea minieră Orșova, Întreprinderea de vagoane, colectivele de urmărire a modului cum se duc la îndeplinire măsurile privind reducerea cheltuielilor de producție nu acționează în mod corespunzător ; unele programe de măsuri au fost întocmite la „general“, fără determinarea unei eficiențe concrete, localizată în timp, fapt ce nu a dat posibilitatea evitării unor cheltuieli neeconomicoase , inutile (cazul Întreprinderii de vagoane). De asemenea, urmărirea modului cum se realizează măsurile propuse nu a avut un carac-

Iulian PLOȘTINARU
prim-secretar al Comitetului județean
Mehedinți al P.C.R.

(Continuare în pag. 32)

COMENTARIU LA UN GRAFIC

În fiecare unitate, în fiecare județ

RITMURI SUSȚINUTE LA RECOLTAREA GRÎULUI

RECOLTAREA pînă în prezent a peste circa 70% din suprafața cultivată cu grîu, condensarea — cu fiecare zi — a perioadei de executare a multor lucrări agricole importante, folosirea din plin a condițiilor meteorologice favorabile confirmă efectul mobilizator al măsurilor stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în ședința din 14 iulie a.c., pentru intensificarea campaniei agricole de vară.

În toate județele — și în special în cele din sud — organizarea bună a activității face ca vitezele zilnice de lucru să apropie ziua încheierii recoltării grîului în cooperativele agricole de producție.

Ideea principală care se desprinde din analiza graficului este aceea că există diferențe de ritmuri în stringerea recoltei, atît în ce privește viteza medie zilnică de lucru, cît și realizările obținute pe o perioadă de 2—3 zile. Considerînd că acestea sînt zile de intensitate maximă la recoltat, în care capacitățile sînt folosite din plin, **diferențele de ritmuri în cadrul aceluiași județ și în județe vecine,** cu condiții de producție similare, în care cultura grîului ocupă un loc important (ca suprafață și pondere în structura producției agricole vegetale) **se explică prin modul de organizare a activității combinelor și a parcului mașinilor de transport, prin calitatea activității comandamentelor comunale, a cadrelor de conducere.**

În întreprinderile agricole de stat, în majoritatea județelor reprezentate în grafic, vitezele zilnice de lucru sînt mai mari ceea ce creează condiții pentru încheierea recoltatului grîului mai devreme și, deci, posibilitatea de a sprijini suplimentar cooperativele agricole cu combine și mijloace de transport. În aceste zile, sub toate aspectele, evoluția timpului și a realizărilor impune intensificarea recoltării grîului, a eliberării terenului și a însămînțării culturilor duble.

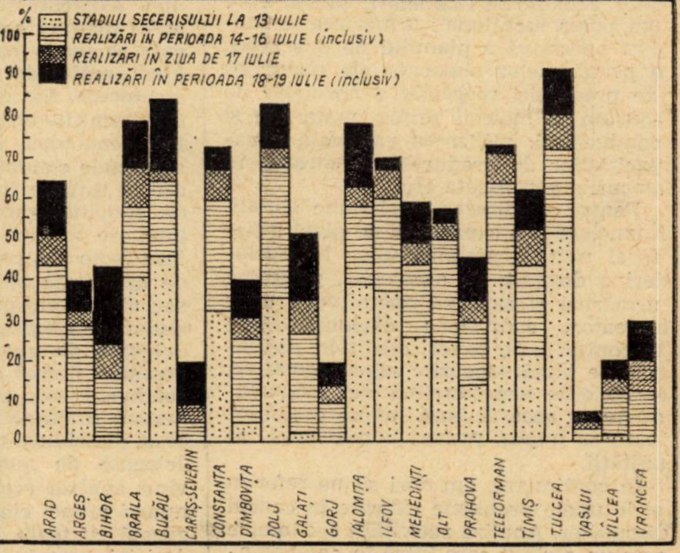

Recoltarea grîului în cooperativele agricole de producție în principalele județe producătoare

DEZBATERE „R. E.“

ANALIZA ECONOMICO-FINANCIARĂ

UN INSTRUMENT DE PERFECȚIONARE A CONDUCERII (IV)

Perfecționarea analizei pe bază de bilanț

Traian Duția — Analiza pe bază de bilanț constituie instrumentul de bază folosit în fundamentarea deciziilor curente și de perspectivă, la toate nivelurile organizatorice.

Pentru efectuarea analizei rezultatelor economico-financiare a fost pus la dispoziția unităților un **îndrumar metodologic** în care sînt cuprinse obiectivele și procedeele de efectuare a analizei modului de îndeplinire a planului pe toate secțiunile, precum și a situației financiare și patrimoniale a unității. În felul acesta, putem spune că este asigurat atît cadrul legal, cît și cel metodologic pentru efectuarea în bune condiții a analizei activității economico-financiare la toate nivelurile organizatorice. Bineînțeles că aceasta nu exclude posibilitatea și necesitatea perfecționării în continuare atît a reglementărilor, cît și a normelor metodologice stabilite în acest domeniu.

Important este însă, după părerea noastră, de a se acționa cu răspundere, de a se valorifica la maximum rezultatele analizei economico-financiare, în primul rînd la nivelul unităților, unde, în fond, trebuie stabilite măsurile corespunzătoare pentru asigurarea îndeplinirii tuturor sarcinilor de plan. De aceea, un rol important trebuie să-l aibă analiza operativă, dacă se poate zilnică, a mersului realizării sarcinilor de plan. În acest scop, o importanță deosebită o are instituirea în fiecare unitate a unui sistem informațional operativ, care să furnizeze informațiile necesare cu privire la modul de îndeplinire a indicatorilor economico-financiari, dintre care am putea menționa : urmărirea și analiza operativă a planului de producție, a principalelor elemente ale costurilor de producție, respectiv a normelor de consum la materii prime, materiale și combustibil, utilizarea rațională a capacităților de producție, încadrarea în stocurile planificate etc.

Pentru asigurarea unei bune situații financiare și a capacității de plată a fiecărei unități, practica unor întreprinderi a dovedit, de asemenea, utilitatea urmăririi și analizei operative a unor indicatori cum sînt : disponibilitățile în conturile de bancă, creditele, obligațiile de plată, stocurile supranormative, cheltuielile neproductive etc., asigurîndu-se pe această bază luarea deciziilor care se impun pentru bunul mers al unității.

În continuare, am dori să ne referim și la unele probleme ridicate în cadrul discuțiilor. Analiza activității economice este un atribut care intră în competența fiecărui compartiment din cadrul unității respective. După părerea noastră, **nu este nevoie de organe specializate, respectiv de înființarea altor compartimente pentru efectuarea acestor analize.** Nu putem rupe analiza, concluziile, măsurile propuse pentru activitatea desfășurată de unitate, de activitatea fiecăreia din aceste persoane cu munci de răspundere din unitate. De pildă, prezentarea în organele colective de conducere a analizei pe bază de bilanț este atribuită contabilului șef. Aceasta impune o conlucrare în faza de întocmire a lucrărilor de analiză între economiști, tehnicieni și ceilalți șefi ai compartimentelor de muncă. Analiza trebuie să fie un rod al muncii colective.

Pentru anumite probleme de amploare privind activitatea unei întreprinderi, pentru analiza în evoluție a anumitor indicatori, se pot constitui colective de specialiști din afara întreprinderii. De fapt acest lucru intră în practica organelor de control sau a altor organe cu sarcini pe această linie. Din aceste colective trebuie să facă parte specialiști care cunosc probleme practice, tehnice, financiare, pentru a analiza fenomenul economic din diferite unghiuri.

O mai largă deschidere a economicului către tehnic și invers

M. Ristea — O problemă mult dezbătută a fost cea a necesității unui compartiment distinct de analiză economică în structura organizatorică a întreprinderilor și centralelor. După părerea mea, **existența sau nu a unui compartiment distinct este o problemă concretă care se poate rezolva numai în cadrul unei analize de sistem informațional și conducere.** Așa după cum este cunoscut, iar discuțiile noastre au confirmat, analiza economică este integrată în toate atributele conducerii și este prezentă în cadrul tuturor funcțiunilor întreprinderii. A opina pentru un compartiment distinct de analiză economică înseamnă ipso facto a fi confruntați cu o delegare de autoritate acceptată de o funcțiune sau alta a întreprinderii sau de întregul sistem de conducere al întreprinderii. O delegare de autoritate acceptată este necesară numai atunci cînd factorul de conducere este confruntat cu o problematică multiplă și complexă care implică diviziunea muncii. În același timp, delegare de autoritate acceptată privind analiza economică este suficientă numai atunci cînd conducerea este asigurată cu toate elementele elaborării deciziei, este în stare să aprecieze periodic stadiul de realizare a obiectivelor și poate să cunoască în timp util abaterile de la obiectivele parametrizate, iar pe această bază reglarea sistemului condus.

O altă problemă privind practica de analiză economică se referă la reticența manifestată față de modelul normativ elaborat în țara noastră privind analiza pe bază de bilanț a rezultatelor activității economico-financiare obținute de întreprinderi și centrale. Desigur, este prematur să tragem concluzia de reticență. De la elaborarea modelului și pînă în prezent a trecut prea puțin timp. Totuși, forțînd nota, o reținere se poate constata. Ea este, după părerea mea, generată de maniera didactică privind structurarea problematicii de care se ocupă analiza pe bază de bilanț și în mod corespunzător instrumentarul metodologic folosit. Modelul normativ este foarte diversificat și implică o muncă foarte laborioasă. După o analiză economică făcută potrivit modelului normativ te întrebi : care este trăsătura definitorie cu caracter sintetic privind activitatea economico-financiară a întreprinderii și în mod corespunzător factorii de influență ? Orice analiză implică sinteza „care înseamnă reproducerea concretului ca unitate a multiformului“. Or, din acest punct de vedere modelul de analiză normativ nu ne dă criteriul de sinteză în măsură să estimeze fenomenele economice. Întreaga analiză economică efectuată în practică ar putea fi structurată și dimensionată pornind de la criteriul de eficiență economică a activității întreprinderii și centralei. Care este acest criteriu ? Nu am un răspuns definitiv. Cel mult am putea afirma că acest criteriu ar trebui să estimeze măsura în care gestiunea resurselor se înscrie pe linia creșterii economice. Indicatorul primar de bază, asociat în continuare cu toată suita de indicatori derivați, care se înscrie pe linia comensurării eficienței economice a activității întreprinderii este beneficiul. Pornind de la beneficiu, analiza economică efectuată în practică se poate derula în trepte pe toți factorii de influență ai activității întreprinderii. În felul acesta, analiza economică capătă un caracter arborescent, cu asigurarea corelației dintre analiză și sinteză. În caz contrar organul colectiv de conducere al întreprinderii sau centralei nu poate avea o viziune globală asupra activității sistemului condus.

Modelul actual de analiză pe bază de bilanț putea căpăta o funcționalitate sporită în măsura în care problematica analizată ar fi fost ierarhizată în raport cu utilizatorul informației de analiză economică (secții, fabrici, uzine, întreprinderi, centrală, minister).

În sfîrșit, o altă problemă cu caracter practic se referă la folosirea unor metode eficace de analiză, care să contribuie la gospodărirea rațională a fondurilor. Metodele care corespund acestei cerințe sînt cele de analiză tehnico-economică folosite în cadrul unor acțiuni cu caracter tematic. În prezent, asistăm la o largă deschidere a economicului către tehnic și a tehnicului către economic. Pe această linie, gospodărirea eficientă a fondurilor considerată în totalitate sau în anumite laturi ale ei (consumul de materiale, folosirea intensivă a utilajelor, reducerea prețului de cost etc.) poate constitui obiect cu caracter tematic rezolvat prin metode de analiză tehnico-economică. Folosirea acestor metode în cadrul analizelor tematice asigură un studiu organizat și cu o largă sferă de cuprindere. Orice obiectiv poate fi analizat sub multiple fațete, iar rezultatele analizei sînt finalizate în cadrul unor acțiuni sau decizii cu caracter mobilizator. Mai mult, prin complexitatea lor, ele implică munca de echipă, adică prezența unui cerc larg de specialiști în economie, tehnică, marketing etc. O metodă folosită în acest sens, cu o întinsă rază de acțiune este cea a „analizei valorii“.

În prezent se organizează analize cu caracter tematic, însă ele constituie, de regulă, dacă nu în exclusivitate, un atribut al organelor specializate de control extern. Analizele tematice și în mod corespunzător și metodele respective pot să se permanentizeze și la nivelul sistemului propriu de conducere al întreprinderii și centralei. Ele ar putea căpăta un caracter curent, fiind efectiv integrate în sistemul de metode și mijloace folosite în conducerea întreprinderii.

Cu privire la clasificarea analizelor economice prezentată de tovarășul Al. Gheorghiu sîntem întru totul de acord. Totuși, am asocia și o clasificare în raport cu funcționalitatea analizei, cu implicații și asupra metodologiei de analiză. Potrivit acestui criteriu putem vorbi de o analiză de control asupra realizării obiectivelor programate, analiză previzională, analiză preventivă (efectuată în special cu ocazia controlului preventiv), analiză operativă, analiză de diagnoză.

Nu am împărtăși ideea acreditată aici că nu am avea o analiză operativă. Chiar dacă la o cercetare mai riguroasă a momentului cînd se face analiza ar rezulta că ea are un caracter post-factum, totuși trebuie acceptată cel puțin din punct de vedere metodologic. Operativul își pune amprenta asupra exactității informației cu care operează analiza. De multe ori, pentru a fi operativă analiza, se acceptă în mod conștient o informație mai puțin exactă și totuși necesară conducerii.

O analiză operativă ridică însă o altă problemă, și anume stabilirea intervalului care se consideră operativ. De regulă, pe această linie se manifestă tendința ca informația să fie furnizată la termene cît mai reduse, dacă s-ar putea ca momentul informației să corespundă cu cel al retroinformației. Ridicînd această problemă am în vedere faptul că în măsura în care problema nu este rezolvată în mod corespunzător, analiza la perioade prea scurte poate căpăta un caracter fluctuant, nesemnificativ. De aceea, problema poate fi rezolvată ținînd seama de : caracterul statistic al fenomenelor economice, spațiul informațional-decizional, timpul de elaborare a informației, timpul de reacție a sistemului decizional, timpul de reacție a sistemului operațional.

În legătură cu corelația analiza statică și dinamică, consider că metodologia noastră de analiză economică este deficitară cu privire la estimarea și introducerea factorului „timp“. De regulă, analiza noastră economică operează cu modele statice. Modele dinamice de analiză sînt deocamdată un atribut numai al cercetărilor operaționale.

Extinderea analizelor tematice efectuate cu forțe proprii

Aurel Isfănescu — Este cunoscut faptul că unitățile noastre sînt compartimentate în principiu de funcțiile întreprinderii. Așa cum s-a arătat aici, realizarea fiecărei funcții implică exercitarea atribuțiilor conducerii, care la rîndul lor presupun folosirea unui tip sau a mai multor tipuri de analiză economică din cele cunoscute și abordate deja în discuția noastră. Or, din cele menționate cred că se desprinde concluzia că la nivelul fiecărui compartiment funcțional trebuie să se desfășoare o intensă muncă de analiză; **fiecare compartiment trebuie să valorifice propriile informații pe care le produce.** Efectuarea analizei economice la nivelul compartimentelor prezintă avantajul că domeniul de cercetare este foarte bine cunoscut și pot fi formulate soluții corespunzătoare pentru îmbunătățirea activității. Extinderea gradului de mecanizare în prelucrarea datelor este o condiție favorizantă activității de analiză la nivelul compartimentelor funcționale existente. Din constatările proprii pe teren am ajuns la concluzia că analizele care se fac la acest nivel prezintă unele neajunsuri, și anume :

1. Problemele fiind cercetate prin prisma compartimentului, nu sînt excluse cazurile în care unele deficiențe sînt deplasate spre alte compartimente. Dacă ar fi analizate, de exemplu, stocurile de materiale de către compartimentul de aprovizionare și de către cele de producție, vor fi exprimate opinii diferite.

2. În diverse cazuri, aceste analize sînt considerate ca ceva comandat și nu ca o necesitate pentru activitatea proprie a compartimentului respectiv.

3. Nu în toate cazurile este asigurat timpul necesar pentru efectuarea analizei. Este o realitate pe care sîntem obligați să o recunoaștem că orice act normativ care apare are implicații asupra activității care se desfășoară în compartimentele cu profil strict economico-financiar, compartimente care au fost redimensionate în ultimul timp.

A fost menționată în tematica dezbaterii problema **analizelor tematice** ; acestea ar trebui să fie extinse și efectuate de către unitate. Ele își găsesc utilitatea mai ales în stabilirea direcțiilor de acțiune în viitor, activitate care presupune efectuarea unor cercetări, studii.

S-a ridicat și problema subiectului de execuție, deci cine să le facă ? **Personal, împărtășesc propunerea făcută pentru existența unui compartiment distinct de analiză economică în întreprinderile mari și în centralele industriale. Pentru centrala industrială ar mai exista o soluție, și anume, în cadrul schemei actuale, formarea din cadre economice și tehnice a unui colectiv de „consilieri“ care să se ocupe de aceste analize tematice și să gîndească direcțiile de acțiune în viitor**. În activitatea practică se mai utilizează și metoda „colectivelor de analiză“ constituite temporar, care în cele mai diverse cazuri dă rezultate bune. Prezintă însă dezavantajul că, nefiind o funcție permanentă, calitatea exercitării ei poate fi afectată de preocupările curente ale subiectului executant.

În încheiere, doresc să subliniez faptul că elementul fundamental îl reprezintă valorificarea concluziilor rezultate din analizele pe care le facem, concluzii care întotdeauna trebuie să reflecte realitatea pentru a nu altera calitatea deciziilor, iar activitatea directă de conducere să folosească corespunzător și în exclusivitate pîrghiile economice, în condițiile predominării criteriilor de eficiență economică.

Noi metode care să permită cunoașterea costurilor normale

Stere Stătică — Din multiplele surse de informații existente într-o întreprindere, contabilitatea este deținătoarea celui mai mare volum de date care stau la baza multor analize. Dintre acestea, în mod selectiv, unele date completează zilnic „tabloul de bord“ al conducerii întreprinderii, pe baza lor luîndu-se decizii cu privire la îmbunătățirea activității pentru perioada curentă de plan, precum și în orientarea activității viitoare.

Procesul continuu de mecanizare a lucrărilor de evidență și calcul, precum și unele perfecționări de ordin metodologic au condus la creșterea operativității operațiunilor reflectate în contabilitate și pe această bază a prezenței datelor contabile în efectuarea analizelor economice.

După cum este cunoscut, în etapa actuală de dezvoltare economico-socială a țării noastre un accent deosebit se pune pe creșterea eficienței economice în toate domeniile de activitate. Izvorul principal al obținerii unei eficiențe ridicate îl constituie reducerea costurilor de producție. Posibilitățile de acționare pentru reducerea costurilor sînt nelimitate. Scoaterea la iveală a posibilităților nefolosite nu poate fi concepută fără o analiză complexă, aprofundată și permanentă a factorilor care influențează asupra nivelului costurilor.

Metodele actuale de evidență și calcul al costurilor de producție oferă posibilități de analiză limitate, întrucît costurile de producție sînt determinate după execuția produselor, utilizarea informațiilor obținute avînd o sferă redusă. Se impune, deci, **introducerea unor metode care să permită cunoașterea abaterilor care se produc față de costurile normale de producție** (cele prevăzute în tehnologie) pe parcursul desfășurării procesului de fabricație, putîndu-se astfel interveni operativ pentru înlăturarea cauzelor care produc abateri negative asupra costurilor.

Deosebit de problema costurilor, există încă numeroase domenii în care **se impune simplificarea formularisticii, a metodelor de evidență și calcul și chiar a unor reglementări normative.** Spre exemplificare pot arăta cîteva : **extinderea metodei global-valorice pentru contabilitatea gestiunilor valorilor materiale, evaluarea sorto-tipodimensiu-**

nilor de materiale în lei (fără fracțiuni de bani), **întocmirea trimestrială a balanțelor de verifcare,** atît pentru fiecare cont cît și pe întreprindere, **simplificarea formalităților pentru plecarea în delegație prin introducerea sistemului fără decontare** etc. Simplificările și raționalizările în lucrări se vor reflecta favorabil asupra calității analizelor economice, întrucît timpul afectat acestor analize în prezent este extrem de limitat, ponderea deținînd-o lucrările de execuție de mare volum.

Analiza economică nu trebuie privită ca un scop în sine. Rezultatele analizei trebuie să se finalizeze prin măsuri precise pentru remedierea unor deficiențe, precum și pentru orientarea viitoare a activității. Problema nu poate fi considerată încheiată în această fază. Controlul îndeplinirii măsurilor stabilite în urma oricărei analize constituie un factor hotărîtor al obținerii unor rezultate superioare, următoarea analiză avînd menirea de a soluționa alte aspecte semnalate.

Pentru asigurarea obiectivității în elucidarea unor deficiențe

Constantin C. Cojocaru — Cu toate că în teorie analiza economică și-a dobîndit un loc și un rol bine definit, trebuie să recunoaștem însă că ceea ce se face în practică este deocamdată departe de necesități, de exigențele unei conduceri științifice. În general, cu mici excepții, analiza activității economice a întreprinderilor industriale își găsește o aplicabilitate „timidă“ doar în raportul explicativ la darea de seamă. Spun „timidă“, întrucît concluziile desprinse, soluțiile preconizate — în sfera sesizării și cuantificării raporturilor de cauzalitate aferente diverselor rezultate economice — au inevitabil o notă mult prea generală, sînt tocmai datorită acestui fapt mai puțin utile în procesul conducerii. Or, de pildă, o serie de analize factoriale și structurale ale indicatorilor economici „cheie“ oferă un dublu mare avantaj : pe de o parte explică, matematic, un rezultat înregistrat prin prisma aportului diverșilor factori direcți și indirecți care l-au generat, iar pe de altă parte reliefează modul în care s-a orientat unitatea respectivă în obținerea acestui rezultat, dacă, în acest scop, s-a pus sau nu un accent deosebit pe latura intensivă, care are, și trebuie să aibă, un rol hotărîtor în creșterea eficienței economice.

Evident însă că efectuarea unor analize complexe, aprofundate pînă la nivelul cauzelor finale, bazate pe întreaga corelare dialectică dintre fenomenele și procesele economice, presupune o muncă asiduă, competentă, presupune — de ce să n-o spunem — un timp special consacrat acestui scop și o „comandă fermă“ în această privință din partea forurilor superioare. În plus, la nivel de întreprindere, se simte necesitatea unui spor sensibil de obiectivitate în elucidarea unor deficiențe, ceea ce, ținînd seama de actuala organizare, s-ar putea asigura sub egida nemijlocită a centralei industriale. Prin urmare, **nu de organisme suplimentare specializate ducem lipsă atunci cînd se pune problema efectuării unor lucrări de analiză economică temeinic fundamentate din punct de vedere științific.** Mai mult, legislația actuală statuează un cadru propice în această privință. Practic, **ar trebui, totuși, lărgită componența colectivului care se ocupă cu analiza activității economice a întreprinderii la sfîrșit de an —** colectiv din care să facă parte, obligatoriu, alături de cei mai competenți economiști, și o serie de ingineri. În plus, din acest colectiv ar trebui să facă parte și un reprezentant al centralei, un perfect cunoscător al situației din unitatea respectivă, căruia îi revine îndatorirea de a veghea asupra spiritului critic și obiectiv al întregii lucrări.

— CONCLUZII ȘI PROPUNERI —

PRIN PARTICIPAREA la dezbaterea pe tema de mare actualitate privind rolul și importanța analizei economico-financiare în creșterea eficienței activității unităților productive a unor cadre de specialitate din întreprinderi, cercetare, organe de sinteză și învățămîntul superior economic au fost abordate, îndeosebi sub aspect practic, o serie de probleme care interesează un cerc larg de lucrători, cu muncă de conducere și de execuție din întreprinderi, centrale, ministere economice și organe de sinteză din economia națională.

În acest sens, este de subliniat unanimitatea participanților în legătură cu ideea că analiza constituie un instrument indispensabil pentru buna desfășurare a activității de conducere și preocuparea lor comună de a găsi noi posibilități de perfecționare a analizei și de valorificare superioară a concluziilor ce se desprind din analiză pentru creșterea eficienței în întreaga activitate economică, în care sens, din dezbatere, se pot desprinde următoarele :

1 Necesitatea ca analizele să fie efectuate nu numai de către sectorul financiar-contabil, ci de către fiecare compartiment al întreprinderii, prin conlucrarea cadrelor economice cu cele tehnice.

2 În vederea îmbunătățirii calității deciziilor s-au formulat următoarele propuneri :

● înființarea, în cadrul structurii de personal aprobate, a unor compartimente speciale de analiză economică-financiară, care să se ocupe cu pregătirea deciziilor pentru organele colective de conducere ale unităților economice, deci cu elaborarea politicii întreprinderii economice sau centralei industriale ; extinderea analizelor tematice, la care să participe atît cadre economice cît și tehnice ;

● folosirea balanței fluxului fondurilor financiare la nivelul unităților economice, întocmită în varianta plan sau execuție ;

● extinderea metodei global-valorice pentru contabilitatea gestiunilor valorilor materiale;

● întocmirea trimestrială a balanțelor de verificare atît pentru fiecare cont, cît și pe întreprindere ;

● reprofilarea activității birourilor de experți în sensul efectuării unor expertize economico-financiare la cererea unităților economice în vederea clarificării sau diagnosticării unor situații, pentru evitarea fazelor litigioase.

3 Cerința ca necesitatea analizei să pătrundă în conștiința tuturor cadrelor, nu numai cu muncă de conducere, ci și de execuție, din fiecare sector de activitate al întreprinderii, la fiecare loc de muncă, în care scop i-ar trebui afectat un fond de timp pe măsura obiectivelor ce se urmăresc.

4 Extinderea cunoașterii metodelor moderne de analiză economico-financiară de către economiștii și inginerii ce lucrează în întreprinderi și centrale, pe calea învățămîntului profesional la locul de muncă sau a învățămîntului postuniversitar, cît și prin pătrunderea mai largă în învățămîntul tehnic a cunoștințelor economico-financiare. În pregătirea de viitor a economiștilor este necesar să fie pregătite două tipuri de specialiști : economiști pentru gestiunea economică și economiști pentru cercetare-dezvoltare.

Dezbatere consemnată de
Maria IONIȚA

NOI DIMENSIUNI ALE ORGANIZĂRII

Spre un loc de frunte între factorii eficienţei

> **„Trebuie să perfecţionăm continuu activitatea de conducere, să organizăm mai bine producţia şi munca la toate nivelurile, pentru a îndeplini în cele mai bune condiţii măreţele obiective ale planului cincinal.“**
>
> **NICOLAE CEAUŞESCU**

● Ce arată experienţa judeţului Dolj ? ● Mari rezerve încă nevalorificate ● Cum se urmăreşte finalitatea studiilor şi a măsurilor ? ● Rolul centralelor şi ministerelor se cere a fi accentuat ● Îmbinarea acţiunilor locale cu cele pe sectoare şi ramuri

PESTE 54% DIN SPORUL de producţie de circa două miliarde de lei, obţinut în judeţul Dolj în cincinalul trecut, este rezultatul măsurilor, formelor şi metodelor îmbunătăţite de organizare. Productivitatea muncii pe angajat a înregistrat în perioada 1971—1975 o creştere de peste 80 000 de lei, din care 55% a reprezentat efectul organizării mai bune a conducerii producţiei şi a muncii.

În majoritatea unităţilor şi sectoarelor de activitate ale judeţului, prin măsurile politico-organizatorice luate s-a reuşit să se asigure **un climat favorabil pentru manifestarea spiritului de iniţiativă şi promovarea soluţiilor noi, moderne în acest domeniu.** La aceasta au contribuit atît faptul că un mare număr de cadre din conducerea tehnico-operativă a întreprinderilor, sectoarelor şi compartimentelor au urmat în ultimii ani diferite forme de pregătire şi specializare în problemele de organizare ştiinţifică a conducerii, producţiei şi a muncii, cît şi creşterea nivelului general de sensibilizare în urma intensificării acţiunilor de răspîndire şi generalizare a cunoştinţelor şi experienţei pozitive, în special cele bazate pe realităţile din unităţi.

Compartimentele de organizare din unităţile de pe teritoriul judeţului îşi desfăşoară activitatea prin cele peste 180 de cadre, grupate în 4 servicii, 12 birouri şi în formaţii de 1—3 lucrători din compartimente care cumulează mai multe activităţi. (Remarc aici că la 30 de unităţi, sarcinile de organizare sînt repartizate unor angajaţi în completarea atribuţiilor din alte domenii, ceea ce diminuează considerabil aportul acestora pe linia organizării producţiei şi a muncii). Totodată, din componenţa comisiilor de resort din unităţi fac parte aproape o mie de cadre de specialitate şi din activităţile de bază.

Raţionalitatea în expresie valorică: zeci de milioane de lei economii

ÎN ANUL 1975, sub îndrumarea, coordonarea şi cu participarea directă a compartimentelor şi comisiilor de organizare din unităţi au fost elaborate studii şi proiecte prin care au fost fundamentate **peste 350 de măsuri şi soluţii organizatorice, cu o eficienţă antecalculată de peste 26 milioane de lei** economii la preţul de cost şi o economie relativă de peste 2 600 angajaţi. În urma aplicării parţiale sau totale a 248 de studii, au fost realizate beneficii suplimentare de peste 23,3 milioane lei şi o economie relativă de aproape 2 000 de angajaţi. Organizarea debitării centralizate la întreprinderea „Electroputere“, organizarea fluxurilor de fabricaţie pe principiul tehnologiilor de grup la uzinele „7 Noiembrie“, organizarea activităţilor în cadrul triajului de cale ferată Craiova sînt numai cîteva din studiile în curs de aplicare, extindere şi generalizare, cu rezultate bune.

Dacă anul trecut, aportul studiilor şi măsurilor din domeniul organizării la creşterea în ansamblu a indicilor cantitativi şi calitativi ai activităţii a fost de circa 43%, programele elaborate şi aprobate în unităţile economice din judeţ pentru realizarea sarcinilor de plan pe anul în curs prevăd mărirea acestei ponderi la circa 49%.

Astfel, referindu-ne la programele privind mărirea productivităţii, măsurile de perfecţionare a organizării conducerii, producţiei şi a muncii fundamentează 49,8% din creşterea planificată (3 650 angajaţi economie relativă) în industrie şi 45% (2 100 angajaţi economie relativă) în construcţii.

Numai în primul trimestru din 1976, prin realizarea a 144 de măsuri şi studii a fost obţinută suplimentar o producţie de peste 71 milioane de lei, cu o economie relativă de 2 034 angajaţi.

În scopul răspîndirii cunoştinţelor, al extinderii şi generalizării experienţei pozitive dobîndite se organizează frecvent acţiuni specifice — dezbateri, simpozioane, consfătuiri ş.a. Cele peste 70 de schimburi de experienţă (la întreprinderea de bere, cea de reparaţii auto, la Direcţia regională C.F.R., Combinatul chimic-Craiova şi altele) au avut un caracter practic, oferind învăţăminte deosebit de utile.

În schemă — compartimente speciale, în realitate — „de toate pentru toţi“

CU TOATE aceste realizări de ansamblu, trebuie remarcat că **în unele unităţi activitatea în domeniul organizării ştiinţifice a producţiei şi a muncii continuă să aibă un caracter sporadic,** deoarece compartimentele special constituite (dar încadrate uneori cu personal nespecializat, folosit şi în alte activităţi) abordează probleme minore, nu desfăşoară acţiuni sistematice, închegate, la fiecare secţie, atelier, loc de muncă, precum şi pe ansamblul unităţii. **Activitatea unor comisii de organizare poartă încă pecetea formalismului.** Asemenea situaţii se întîlnesc în acele unităţi economice (aparţinînd centralelor de transport auto, industrializarea cărnii, industria bumbacului, unităţile din Băileşti şi Filiaşi ale Centralei industriale de maşini şi aparataje electrotehnice, precum şi cooperaţiei meşteşugăreşti, trustului judeţean de construcţii locale) ale căror conduceri nu acordă atenţia cuvenită îmbunătăţirii organizării.

În tot anul 1975 şi trimestrul I a.c., **în unele unităţi nu au fost realizate decît 1—2 studii de organizare, iar în**

altele, o bună parte din studiile elaborate nu au fost încă aplicate.

La Centrala de îngrăşăminte chimice-Craiova, cu avizul ministerului de resort, dar contrar atribuţiilor unitare. activitatea de normare a fost trecută de la serviciul de organizare la cel de remunerare, iar activitatea de personal — trecută la organizare, în detrimentul acţiunilor de organizare, care în acest fel au fost fracţionate.

Aş vrea, de asemenea, să semnalez ministerelor că **uneori problemele de organizare nu sînt tratate unitar,** chiar la unităţi din aceeaşi ramură şi centrală, ceea ce se reflectă în disproporţiile existente pe linia dimensionării compartimentelor, faţă de volumul de activitate şi complexitatea acestora ; **unele acţiuni sînt fragmentate şi dispersate ca obiect şi scop.**

Este cît se poate de clar că pentru îndeplinirea sarcinilor de plan sporite din acest an, ca şi din întregul cincinal, se impune ca asemenea neajunsuri să fie grabnic înlăturate, ca organizarea ştiinţifică a conducerii, producţiei şi a muncii să îşi ocupe locul cuvenit în preocupările tuturor colectivelor, al organismelor de orientare, de coordonare şi îndrumare de la toate nivelele.

- Consider necesar ca **centralele, direcţiile de organizare şi control din ministere să analizeze modul cum se respectă atribuţiile unitare, să ia măsuri pentru delimitarea activităţii compartimentelor de organizare din toate unităţile tutelate, încadrarea acestora cu personal specializat în acest domeniu şi care să nu mai fie utilizat şi pentru îndeplinirea altor atribuţii.** Din acest personal ar fi indicat să facă parte şi **sociologi şi psihologi,** completînd astfel sfera de preocupări a compartimentelor. (În prezent, în unităţile judeţului Dolj, problemele de sociologia şi psihologia muncii nu au un cadru corespunzător de rezolvare, iar cadrele specializate în aceste probleme sînt folosite pentru alte activităţi — de pildă la Trustul de construcţii industriale, „Electroputere", Întreprinderea de confecţii, Combinatul chimic ş.a.).

- Propunem ca activitatea compartimentelor şi a conducerilor de unităţi pe linia organizării conducerii, producţiei şi a muncii să constituie obiectul unor **acţiuni de coordonare, îndrumare şi sprijin din partea ministerelor, prin centralele de resort, pornind de la orientarea planurilor tematice şi pînă la finalizarea acţiunilor de implementare, extindere şi generalizare a soluţiilor valoroase.** În judeţul Dolj, asemenea acţiuni iniţiate de la nivel central pentru diferitele ramuri şi sectoare nu au existat decît în mică măsură ; unele unităţi (cum sînt cele din construcţii, industria uşoară, transporturi şi telecomunicaţii) nu au fost sprijinite în nici un fel de ministerele şi centralele de resort.

Numai prin îmbinarea acţiunilor locale cu cele pe verticală, activitatea de organizare din unităţi se va ridica la nivelul sarcinilor ce-i revin.

Adrian COJOCARU
directorul Cabinetului judeţean Dolj pentru probleme de organizare a producţiei şi a muncii

---

EXPERIENŢE ÎN ACTUALITATE

ANALIZA OPERAŢIILOR, un valoros instrument de organizare

Afirmarea revoluţiei tehnico-ştiinţifice, trăsătură esenţială a actualului cincinal, se va înfăptui nu numai prin realizarea obiectivelor de cercetare ştiinţifică şi dezvoltare tehnologică, ci şi prin măsuri luate direct în producţie, pe linia indicată în Planul naţional unic pe perioada 1976—1980 : promovarea metodelor avansate de conducere şi organizare a producţiei şi a muncii, organizarea raţională a fluxurilor tehnologice, extinderea mecanizării şi automatizării etc.

Autorul articolului, specialist în probleme de ergonomie şi studiul muncii, descrie, pe exemplul întreprinderii „Tractorul" Braşov, experienţa acumulată şi rezultatele extrem de valoroase ce pot fi dobîndite prin preocupările de perfecţionare a organizării producţiei.

Perfecţionarea tehnologiilor de fabricaţie a reperelor presupune efectuarea unor analize minuţioase la fiecare operaţie.

Prima etapă o constituie împărţirea operaţiei în elementele sale componente, care astfel se pot examina separat, studiul proceselor sau operaţiilor devenind o sumă a studiilor elementelor ce se referă de fapt la probleme simple. Studiul fiecărui proces (operaţie) constă în **două forme de analiză.** Prima împarte sarcina într-o serie de factori cum sînt : materialele, condiţiile de control şi mînuirea materialelor, după care fiecare factor este examinat critic — utilizînd elemente ale analizei valorii — în vederea descoperirii posibilităţilor de îmbunătăţire şi automatizare a proceselor. A doua formă se referă la executant, la mişcările acestuia, precum şi la echipamentul folosit pentru operaţia respectivă. **Efectuarea studiilor pe operaţii are ca scop orientarea preocupărilor cadrelor tehnice pentru a aduce fiecare operaţie, pe cît posibil, în situaţia de a fi realizată în condiţii de automatizare.** Metoda de analiză pe operaţii are mai multe etape : (a) examinează şi observă fizic operaţia ; (b) pune întrebări ; (c) estimează posibilităţile de îmbunătăţire ; (d) examinează mai multe soluţii de mecanizare sau automatizare. În cadrul acestei analize se **studiază :** (a) procesul de fabricaţie împreună cu utilajul folosit ; (b) sculele, dispozitivele, regimurile de lucru ; (c) cerinţele tehnice de fabricaţie ; (d) dispunerea locului de muncă şi mişcările executanţilor ; (e) fluxul materialelor ; (f) planul de amplasare a echipamentului ; (g) consumul de timp de muncă necesitat de operaţie etc.

— O iniţiativă care a mărit productivitatea muncii cu 73,5 la sută —

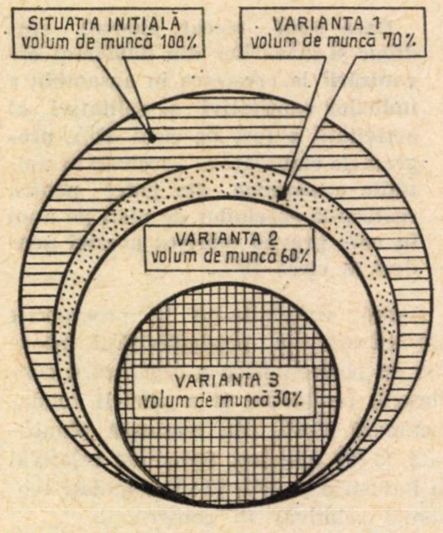

Evoluţia timpului de muncă pentru prelucrarea unui lot de 500 piese (reperul 31.25.301) în funcţie de structura parcului de maşini şi de organizarea acestuia : situaţia iniţială — *maşini-unelte universale amplasate grupat pe genuri de maşini;* varianta 1 — *maşini universale amplasate în flux ;* varianta 2 — *maşini universale şi speciale amplasate în flux ;* varianta 3 — *maşini universale şi speciale amplasate în flux cu polideservire.*

Această analiză nu este limitată la producţia de serie şi de masă, ci poate fi aplicată la orice linie de fabricaţie şi pentru orice muncă.

De remarcat faptul că la analiza unei linii de fabricaţie nici o operaţie nu poate fi studiată în mod izolat ; ea trebuie considerată ca făcînd parte dintr-un proces unitar, deci şi efectele pe care le poate avea o modificare oarecare este necesar să fie privite prin prisma procesului respectiv. Examinînd cu grijă toate operaţiile efectuate asupra unei piese, analistul poate determina care dintre ele pot fi combinate, eliminate, înlocuite etc.

CONDUCERE·ORGANIZARE

Analistul este necesar să fie la curent cu tot ce este nou în tehnică, pentru că numai astfel poate recomanda modificările tehnologice necesare, care să ducă la creșterea productivității muncii, îmbunătățirea calității și reducerea costurilor, prin perfecționarea sau eliminarea operațiilor ce se execută cu tehnici învechite sau a celor inutile.

Pentru exemplificare voi prezenta sumar — servindu-mă de tehnicile studiului muncii — **analiza detaliată la care a fost supusă, în patru etape, tehnologia de fabricație a unui ax (reperul 31.25.301).**

Fabricația acestui reper a început în anul 1950, după o concepție de organizare tehnologică determinată de posibilitățile parcului de mașini-unelte existente pe atunci în uzină : în majoritate mașini-unelte universale, amplasate în cadrul atelierelor pe grupe de același gen (strunguri, freze, mașini de rectificat etc.), dotate cu un minimum de dispozitive și la care se lucra cu scule obișnuite. Pentru reprezentarea stadiilor necesitate de această organizare tehnologică, am figurat în graficul de analiză detaliată — considerînd un lot de 500 piese — 16 stadii de operații, un stadiu de control, 13 stadii de transport și 10 stadii de așteptare.

Piesele cîntăresc 56 kg/buc., respectiv 28 t/lot ; cele 13 stadii de transport se executau cu electrocarul pe o distanță totalizînd 2 443 m. Potrivit normativelor, încărcarea, descărcarea și transportul celor 28 tone necesita un volum de 495 ore/omx7,5 lei/ora = 3 737 lei manoperă de transport. Cele 16 stadii de operații, conform fișelor tehnologice, necesitau 37 350 minute-om timp productiv, la care se adăugau timpul de transport și timpul de așteptare. Volumul total de muncă pe întregul ciclu era de 67 590 minute-om (respectiv 1 126 ore-om).

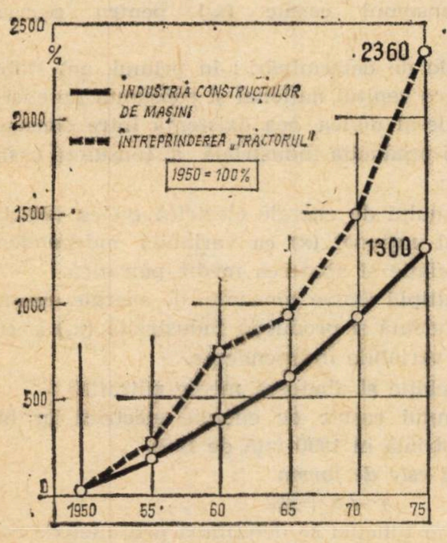

Evoluția productivității muncii în decursul a 5 cincinale la întreprinderea „Tractorul" (redată aici comparativ cu dinamica pe ansamblul industriei constructoare de mașini) este, în cea mai mare parte, rezultatul perfecționărilor succesive aduse tehnologiei și organizării producției și a muncii.

Descrierea stadiilor tehnologiilor de prelucrare a reperului 31.25.301

1 — introducerea pieselor forjate de pe platformă ; 2 — frezare, amborare ; 3 — așteptare ; 4 — transport la grupa de mașini de strunjit ; 5 — strunjit pe strung paralel ; 5 a — strunjit pe strung copier ; 5 b — strunjit pe strung paralel cu suport ; 6 — transport în zona mașinilor de rectificat ; 7 — rectificare exterior ; 8 — transport la mașinile de frezat ; 9 — frezat pe mașină orizontală ; 10 — transport la ajustare ; 11 — ajustare ; 12 — transport în zona mașinilor de frezat caneluri ; 13 — frezat pe ax canelat ; 14 — transport în zona mașinilor de strunjit ; 15 — strunjit pe strung paralel ; 16 — transport la ajustat ; 17 — transport la spălare ; 18 — spălare, degresare, decapare ; 19 — transport la tratament termic ; 20 — tratament ; 21 — transport înapoi la secția uzinaj ; 22 — transport la control tehnic ; 23 — control tehnic de calitate ; 24 — transport la secția beneficiară.

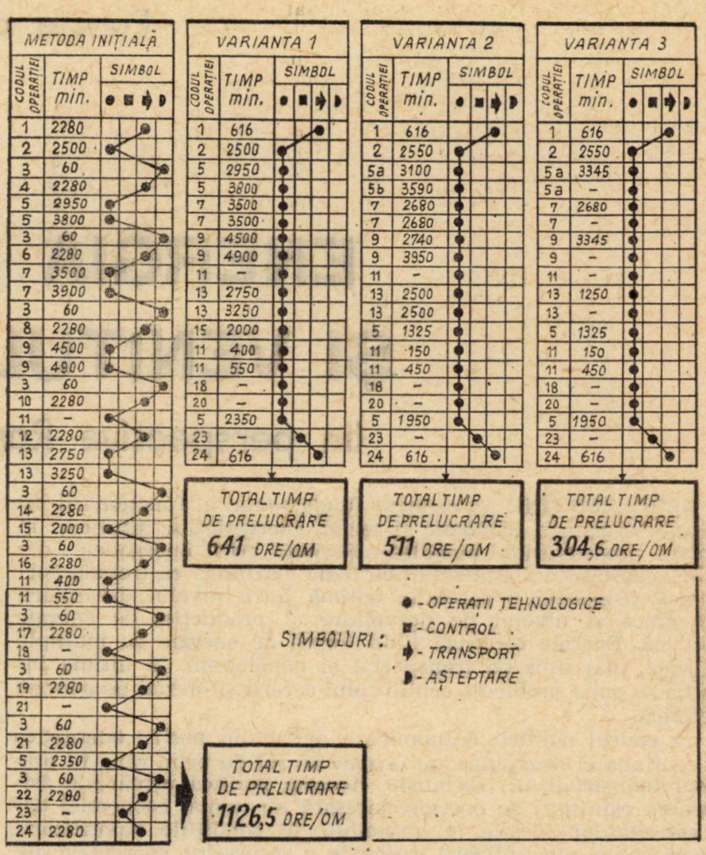

METODA INIȚIALĂ

CODUL OPERAȚIEI	TIMP min.	SIMBOL ●	■	➧	◗
1	2280			●	
2	2500	●			
3	60				●
4	2280			●	
5	2950	●			
5	3800	●			
3	60				●
6	2280			●	
7	3500	●			
7	3900	●			
3	60				●
8	2280			●	
9	4500	●			
9	4900	●			
3	60				●
10	2280			●	
11	–	●			
12	2280			●	
13	2750	●			
13	3250	●			
3	60				●
14	2280			●	
15	2000	●			
3	60				●
16	2280			●	
11	400	●			
11	550	●			
3	60				●
17	2280			●	
18	–	●			
3	60				●
19	2280			●	
21	–	●			
3	60				●
21	2280			●	
5	2350	●			
3	60				●
22	2280			●	
23	–		●		
24	2280			●	

TOTAL TIMP DE PRELUCRARE 1126,5 ORE/OM

VARIANTA 1

CODUL OPERAȚIEI	TIMP min.	SIMBOL ●	■	➧	◗
1	616			●	
2	2500	●			
5	2950	●			
5	3800	●			
7	3500	●			
7	3500	●			
9	4500	●			
9	4900	●			
11	–	●			
13	2750	●			
13	3250	●			
15	2000	●			
11	400	●			
11	550	●			
18	–	●			
20	–	●			
5	2350	●			
23	–		●		
24	616			●	

TOTAL TIMP DE PRELUCRARE 641 ORE/OM

VARIANTA 2

CODUL OPERAȚIEI	TIMP min.	SIMBOL ●	■	➧	◗
1	616			●	
2	2550	●			
5a	3100	●			
5b	3590	●			
7	2680	●			
7	2680	●			
9	2740	●			
9	3950	●			
11	–	●			
13	2500	●			
13	2500	●			
5	1325	●			
11	150	●			
11	450	●			
18	–	●			
20	–	●			
5	1950	●			
23	–		●		
24	616			●	

TOTAL TIMP DE PRELUCRARE 511 ORE/OM

VARIANTA 3

CODUL OPERAȚIEI	TIMP min.	SIMBOL ●	■	➧	◗
1	616			●	
2	2550	●			
5 a	3345	●			
5 a	–	●			
7	2680	●			
7	–	●			
9	3345	●			
9	–	●			
11	–	●			
13	1250	●			
13	–	●			
5	1325	●			
11	150	●			
11	450	●			
18	–	●			
20	–	●			
5	1950	●			
23	–		●		
24	616			●	

TOTAL TIMP DE PRELUCRARE 304,6 ORE/OM

SIMBOLURI :
● - OPERAȚII TEHNOLOGICE
■ - CONTROL
➧ - TRANSPORT
◗ - AȘTEPTARE

Graficul analizei detaliate a procesului de organizare tehnologică pentru executarea unui lot de 500 piese (reperul 31.25.301) : variantele 1 și 2 — cu organizare în flux, varianta 3 — cu organizare în flux cu polideservire.

Supunînd analizei critice această organizare tehnologică, s-au putut face multe propuneri pentru **eliminarea unor stadii, combinarea, inversarea sau simplificarea altora.** Păstrînd aceeași dotare tehnologică, prin simpla **amplasare în flux a utilajelor,** numărul stadiilor de operații a rămas ca și în procesul anterior : 16, numărul stadiilor de control — 1, cel al stadiilor de transport a scăzut de la 13 la 2 (introducerea pieselor de pe platformă în secție la prima mașină și transportul pieselor uzinate la secția beneficiară. Iar cele 10 stadii de așteptare au fost eliminate complet. Acest mod de organizare a făcut ca manopera de transport (conteinerizat, paletizat și cu stivuitoare) pe o distanță de numai 800 m să se reducă la 20,6 ore, echivalînd cu 155 lei. Durata ciclului de lucru a scăzut la 641 ore-om, **creșterea de productivitate** fiind de 43%.

Supunînd în continuare analizei critice procesul tehnologic și, de data aceasta, folosindu-ne de principiile studiului operațiilor, constatăm că multe operații din cele 16 stadii pot fi îmbunătățite sau simplificate. De exemplu, operațiile de pe strunguri paralele se pot executa cu randamente ridicate pe strunguri copier, sau tot pe strung paralel, cu suport adaptat. De asemenea, prin folosirea unor dispozitive și a unor scule cu randamente ridicate pot fi îmbunătățite și operațiile de rectificare, frezare, tăiat caneluri etc. A rezultat deci necesitatea **folosirii unor mașini speciale, a semiautomatizării mașinilor universale** existente, adică a **adaptării parcului de mașini-unelte pentru producția de serie.** În urma îmbunătățirilor tehnologice aduse, ciclul de lucru pentru lotul de piese s-a redus la 511 om-ore, **noul nivel al sporului de productivitate față de varianta 1 ajungînd la 55%.**

Mai departe, în urma **semiautomatizării** și a **organizării ergonomice a locurilor de muncă,** s-au creat condiții ca cele 2 strunguri de copiat să fie deservite de către un singur executant, metodă ce s-a putut extinde și la mașinile de rectificat și de frezat, așa încît la noua organizare tehnologică **în flux cu polideservire,** ciclul de lucru al lotului de piese s-a redus la 304 ore-om, **iar creșterea de productivitate a atins 73,5%.** În prezent apar posibilități de a o majora încă, aplicînd procedee noi de prelucrare.

Ing. Ion SAVU
Întreprinderea „Tractorul"-Brașov

Puncte de vedere

ENERGIA ELECTRICĂ ŞI VENITUL NAŢIONAL

(în perspectiva României anului 1990)

REPREZENTÎND un element fundamental al funcţionării întregului organism economic şi social, energetica se situează în centrul preocupărilor mondiale. Recenta criză energetică din lumea capitalistă a evidenţiat cu toată claritatea că trebuie permanent asigurată o corelaţie optimă între nivelul dezvoltării economice şi nivelul de dezvoltare al producţiei de energie electrică. Energia electrică fiind forma de energie cu multiple utilizări, mai uşor de transportat şi nepoluantă, în ultima instanţă se pune problema echilibrului cererii şi ofertei de energie electrică.

În cadrul politicii economice a partidului nostru energetica şi continua ei dezvoltare au ocupat un rol de prim rang în procesul industrializării socialiste. Această politică urmăreşte asigurarea cantităţii de energie necesară nu numai economiei dar şi activităţilor sociale în ansamblu, în condiţiile valorificării superioare şi ale utilizării raţionale a resurselor energetice ale ţării.

1. Echilibru între cererea şi oferta de energie electrică

ANALIZÎND evoluţia principalilor indicatori economici şi energetice în cei 25 de ani cîţi au trecut de cînd a fost aprobat primul plan de electrificare a ţării, se poate constata că dezvoltarea economico-socială a ţării noastre a fost în strînsă dependenţă cu dezvoltarea în ritm rapid a producţiei de energie electrică. În acest sens este semnificativ faptul că în timp ce producţia globală industrială a crescut de peste 21 ori, iar venitul naţional de peste 10 ori în perioada 1950—1975, producţia de energie electrică a crescut de peste 25 ori. Această creştere a avut loc în condiţiile sporirii doar de cca. 5 ori a producţiei de energie primară, ceea ce reflectă elocvent sporirea productivităţii muncii, faptul că resursele energetice ale ţării sînt mai eficient utilizate.

În perioada 1971—1975, creşterea industrială medie anuală a fost de 13%, iar producţia de energie electrică a avut o creştere de numai 8,8%. Indicele de consum mediu de energie electrică a scăzut de la 65 000 KWh la un milion lei producţie industrială în anul 1970, la 57 000 KWh în 1975.

În cincinalul care s-a încheiat, ca urmare a măsurilor hotărîte de utilizare judicioasă a energiei s-au realizat importante economii. Astfel, consumul total de energie electrică la 1 000 lei venit naţional a scăzut de la 154 KWh în 1970 la 141 KWh în 1975.

Atît prognozele naţionale cît şi cele mondiale arată că, anual, consumul de energie electrică va continua să crească în deceniile următoare, în această situaţie punîndu-se problema dacă resursele de energie vor putea acoperi aceste nevoi mereu crescînde.

Datele existente indică pentru ţara noastră un consum destul de ridicat de energie pe fiecare dolar venit naţional (raportat pe locuitor). Astfel, consumul de energie primară calculat în kg combustibil convenţional raportat la o unitate de venit naţional a fost în ţara noastră în anul 1972 de 3,7, în Anglia de 2,47, în Belgia de 2,32 şi în Suedia de 2,27.

În industria noastră în 1975 se consuma circa 67% din totalul producţiei de energie electrică, deci măsurile de economisire a energiei trebuie să se îndrepte în principal în acest sector.

2. Corelaţia consumului de energie electrică cu venitul naţional

PE BAZA datelor statistice ce ne-au stat la dispoziţie, a Directivelor Congresului al XI-lea al P.C.R. şi prevederilor cincinalului pe care-l parcurgem, am cercetat, cu ajutorul unui model matematic, corelaţia dintre producţia de energie electrică şi venitul naţional în ţara noastră pînă în 1990.

Deoarece în acest articol nu prezintă interes publicarea tuturor calculelor efectuate, ne mărginim să redăm metodologia utilizată, graficele obţinute şi concluziile analizei. Menţionăm că dintre metodele de prognozare am folosit-o pe cea econometrică.

Astfel am considerat că prognoza globală a consumului de energie o putem efectua prin extrapolarea simplă sau multiplă a diferiţilor indici economici. Corelaţia am obţinut-o pe baza unei funcţii model obţinute prin metoda celor mai mici pătrate aplicată datelor din perioada 1960—1975. Corelaţia dintre indicele consumului anual de energie electrică şi anumiţi indici economici mai puţin sensibili la diverse schimbări ale structurii economice ne permite să facem o prognoză pe o perioadă mai lungă.

Folosind procedeul secvenţional, a cărui caracteristică e faptul că se acordă o importanţă mai mare ultimelor date şi perioade, am construit prognoza statistică după metoda aproximaţiei cu parametri diferiţi. Seria de date cuprinde 15 ani, cunoscînd datele în dinamică privind consumul de energie electrică (y) şi venitul naţional (x) pentru perioada 1960—1974 şi producţia industrială (x_1) şi consumul casnic (x_2) pentru perioada 1960—1973.

Am luat 2 exemple de determinări : în primul, am stabilit legătura existentă între venitul naţional şi consumul de energie electrică, iar în cel de-al doilea, cea existentă între consumul de energie electrică şi producţia industrială şi consumul casnic.

I. Am determinat :

a) corelaţia consumului de energie electrică (y) ca variabilă dependentă şi venitul naţional (x) ca variabilă independentă.

b) indicele de corelaţie şi abaterea medie pătratică.

II. a) corelaţia multiplă dintre consumul de energie electrică (y) ca variabilă dependentă şi producţia industrială (x_1) şi consumul casnic (x_2) ca variabile independente.

b) indicele de corelaţie şi abaterea medie pătratică ;

c) nivelul consumului casnic de energie electrică în 1990.

— producţia industrială în 1990 faţă de 1960.

I. Corelaţia simplă este de forma

$$y = a + bx.$$

Coeficienţii a şi b ai funcţiei se determină prin metoda celor mai mici pătrate dintr-un sistem de ecuaţii.

Funcţia capătă astfel forma : $y = -98{,}7 + 2{,}12\,x$.

Înlocuind pe x cu valorile corespunzătoare fiecărui an statistic, am obţinut valorile calculate pentru y (1990) sau, altfel spus, dinamica consumului de energie electrică în funcţie de dinamica venitului naţional.

Obținem un indice de corelație $i = 0{,}985$ și o abatere medie pătratică = 10,865%. Eroarea introdusă de această funcție este destul de mare.

Rezultatele finale ale calculului, în cazul utilizării funcției ridicate pe perioada 1970—1974 (anume $y = 23{,}77 + 0{,}78\,x$), sînt $(y)_{1990} = 6\,800 \div 7\,000$ kWh/locuitor.

II. a) *Corelația multiplă este de forma :*

$$y = a + bx_1 + cx_2$$

Coeficienții funcției se determină analog obținîndu-se

$a = 3{,}62$
$b = 0{,}69$
$c = 0{,}35$

Deci funcția care aproximează fenomenul este

$$y = 3{,}62 + 0{,}69\,x_1 + 0{,}35\,x_2$$

Din analiza corelației multiple rezultă că dinamica producției industriale influențează într-o măsură mai mare consumul de energie electrică, lucru normal datorită faptului că ponderea energiei electrice consumate în industrie este mai mare decît în gospodăria casnică. Se poate constata că ambele variabile independente influențează pozitiv variabila dependentă. Astfel, o creștere de 1% a producției industriale, în timp ce consumul casnic rămîne constant, duce la o creștere a consumului de energie electrică cu 0,69%. Dacă producția industrială rămîne constantă și consumul casnic crește cu 1%, consumul total de energie electrică crește mai puțin decît în cazul anterior (cu 0,35%).

Înlocuind pe x_1 și x_2 cu valorile corespunzătoare perioadei 1960—1974 obținem valoarea calculată pentru y.

b) Efectuînd un calcul analog celui de la pct. I rezultă :

$i = 0{,}996$
$\sigma = 5{,}377\%$

Valorile obținute pentru indicele de corelație și pentru abaterea medie pătratică sînt satisfăcătoare, ceea ce denotă că, în fapt, corelația dintre cele trei variabile este bine aproximată de funcția determinată.

c) Creșterea consumului de energie electrică în anii 1975—1990 se determină pe baza ritmurilor de creștere a producției industriale și a consumului casnic conform directivelor Congresului XI.

Producția industrială va cunoaște o creștere absolută de peste 10 ori. Tot în 1980 consumul casnic va fi de 6 000 milioane kWh.

Pentru producția de energie electrică se obțin valorile absolute :

În 1980 de 3 894,8 kWh/loc.
În 1990 de 7 125,6 kWh/loc.

Din graficul nr. 1, în care prezentăm concluziile acestor calcule pe perioada 1970—1990, se desprinde îmbunătățirea continuă a unor corelații.

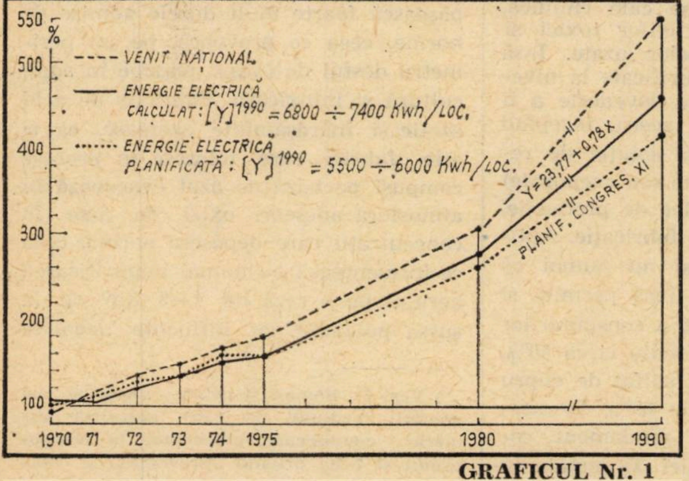

GRAFICUL Nr. 1

3. CONCLUZII

ANALIZÎND modelul matematic studiat și avînd la bază Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. se pot trage concluziile următoare :

— În perioada analizată 1960—1974 creșterea procentuală a energiei electrice a fost aproape în fiecare an mai mare decît creșterea procentuală corespunzătoare a producției industriale și a venitului național.

— În perioada 1965—1975 se ajunge la o egalizare între creșterea producției industriale (3,37 ori) și cea a producției de energie electrică (3,31 ori). Această tendință de egalizare se realizează și între producția de energie electrică și venitul național în perioada 1970—1975.

— În perioada 1975—1990 producția industrială și venitul național vor crește mai rapid decît producția de energie electrică (6,5—7,5 ori față de 3,7—4 ori).

Sintetizînd evoluțiile creșterilor celor trei indici obținem următorul grafic (2).

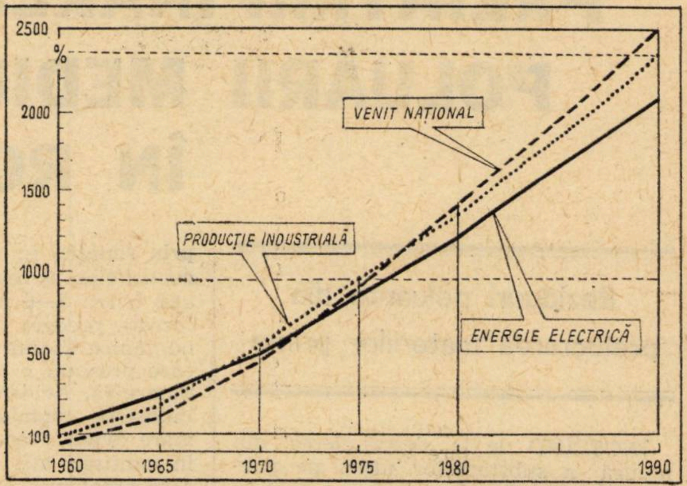

GRAFICUL Nr. 2

Rezultatele obținute din modelul de prognoză se cer interpretate cu atenție, deoarece modelul matematic considerat nu este purtător și al tendințelor de modificare structurală ce vor apărea în cadrul ramurilor economiei naționale și, în special, în cadrul industriei. Prin Directivele Congresului al XI-lea al PCR se prevăd importante modernizări ale industriei, în special prin creșterea ponderii ramurilor prelucrătoare, ca industria electronică și a mijloacelor de automatizare, ramuri cu consum specific redus de energie. Astfel, în timp ce creșterea volumului producției industriale în 1980 va fi de 62—70% față de 1975 volumul producției tehnicii de calcul se va dubla; în același timp, alte ramuri cu consum ridicat de energie vor înregistra creșteri mai reduse (industria cimentului 40—48%). Aceste tendințe care nu au fost luate de noi în considerare și utilizate în modelul matematic dau un caracter aproximativ valorilor rezultate din calcul pentru 1980—1990.

Analizînd, însă, tendințele din ultimii ani (în cazul nostru perioada 1970—1974) prin prisma modernizării industriei și a măsurilor luate începînd din 1973 pentru folosirea mai judicioasă a combustibilului și energiei electrice, se constată că valorile obținute prin calculul nostru sînt foarte apropiate de cele prevăzute în Programul partidului.

În anii care vor urma se vor lua noi măsuri pentru îmbunătățirea, în continuare, a consumului de energie electrică în industrie și pentru diminuarea pierderilor din centralele și rețelele electrice. Extrapolînd, în continuare, valorile obținute prin modelul de prognoză constatăm o apropiere și mai mare de valorile indicate de Congresul al XI-lea al P.C.R. Din cele expuse se ajunge la concluzia că modelul matematic prezentat conduce la rezultate corespunzătoare, ajungîndu-se în 1990, la un nivel al venitului național de 2 500—3 000$ pe locuitor la o producție de energie electrică de 5 500—6 000 KWh/locuitor. Venitul național va crește după 1980 mai rapid decît producția industrială. Aceste tendințe demonstrează politica justă a partidului nostru care urmărește ca țara noastră să se apropie rapid de țările dezvoltate din punct de vedere economic, cu un consum mult mai redus de energie electrică pentru obținerea venitului național prevăzut.

dr. Ana GLUVACOV
și studenții
Angelo ALEXANDRESCU
Cristian GHIUZELI
anul III Institutul Politehnic — București

OMUL — TEHNICA — MEDIUL

PREÎNTÎMPINAREA ȘI ÎNLĂTURAREA POLUĂRII MEDIULUI NATURAL ÎN ROMÂNIA (II)

Reziduuri poluante din prelucrarea materiilor prime

ÎNCEPÎND de la desprinderea din natură a substanțelor utile, pe parcursul prelucrării lor și uneori pînă la produsele finite, apar numeroase cazuri cînd subprodusele și deșeurile în forme și stări diferite, precum și în anumite concentrații exercită efecte nocive asupra ecosistemului sau asupra unor elemente ale acestuia (sănătății omului, vieții animalelor și plantelor, durabilității bunurilor create de om etc.). Însă aceste efecte negative ale reziduurilor nu exprimă nicidecum o fatalitate a dezvoltării. Ele exprimă mai degrabă limitele temporare sau, mai precis, imperfecțiunea tehnologiilor adoptate în diferitele ramuri industriale în momentul cînd reziduurile respective nu prezentau un pericol evident pentru ecosistem, deoarece atunci cantitățile și intensitățile lor erau destul de reduse.

Dacă ne referim, de pildă, la **industria de preparare a minereurilor feroase și nemetalifere**, care este reprezentată de un număr de circa 50 de uzine, folosind procedee uscate, produce însemnate cantități de praf la operațiile de concasare, măcinare, granulare, sortare etc. Deși în ultimii ani au fost făcute eforturi importante pentru asigurarea respectării limitelor admise de praf în atmosfera locurilor de muncă, totuși în anii 1973—1974 cantitățile de praf evacuate în atmosfera din afara uzinelor prin coșurile înalte se ridicau, potrivit determinărilor efectuate, la cantități ce reprezentau 0,06—2,53% din producția de substanță utilă. Această situație, precum și caracterul uneori agresiv pentru întreaga biosferă au determinat analiza critică a tehnologiilor și a mijloacelor tehnice de preparare și prelucrare primară a minereurilor, stabilirea datelor de bază și trecerea la perfecționarea, reproiectarea și înlocuirea instalațiilor de desprăfuire, inclusiv instalarea electrofiltrelor cu randament ridicat[1]).

La prepararea minereurilor neferoase prin flotație, în vederea obținerii concentratelor, se folosesc cantități mari de apă (circa 5—6 mc/t de minereu prelucrat), precum și o serie de săruri anorganice (cianură de sodiu, fenoli etc.) care prezintă o toxicitate deosebit de puternică. Evident, în condițiile cînd industria metalurgiei neferoase ia un mare avînt, evacuarea apelor reziduale în cantități atît de mari, fără o epurare prealabilă, va provoca o impurificare tot mai puternică a apelor curgătoare. Pînă la începutul acestui deceniu, în România a fost utilizată metoda de epurare mecanică a apelor reziduale de flotație prin decantarea sterilului din tulbureală în iazuri. În aceste iazuri, mai ales în sezonul cald, se produce și o epurare naturală prin procese biochimice destul de avansate astfel încît apele evacuate din unele iazuri se încadrează în condițiile impuse de norme. Totuși, în cea mai mare parte a anului, reziduurile reactivelor de flotație rămîn în concentrații care depășesc cu mult limitele admise (fenoli 1—3 mg/l, cianuri 2—4 mg/l, SO_4 200—600mg/l etc.), fapt care a impus efectuarea unor cercetări pentru epurarea apelor uzate pe cale chimică, pentru înlocuirea reactivilor toxici și pentru recircularea apelor uzate. Însă asigurarea unor ape purificate la nivelul admis de norme se dovedește a fi foarte costisitoare. De aceea, începînd din 1973, s-a recurs la soluția de recirculare a apei (epurate sau neepurate) fie pe ansamblul fazelor de producție, fie pe faze separate de fabricație. Aplicarea acestui procedeu nu numai că evită poluarea apelor, însă permite și o reducere substanțială a consumurilor de reactivi: silicat de sodiu circa 50%, cianură de sodiu 70%, sulfat de cupru 46%, carbonat de sodiu 85%. De asemenea, asigură și un randament corespunzător al extracției de metale în comparație cu procedeul de folosire a apei proaspete. Astfel, în condițiile circulării apei pe faze tehnologice din minereu, cu conținut de 0,6% plumb, 1,8% zinc și 10% sulf, s-a obținut un concentrat plumbzincos cu 9,2% plumb și 34% zinc (superior normei de calitate) și concentrat de pirită cu 49% sulf, iar extracțiile de metale au fost de 79% plumb și 94% zinc[2]).

Industria chimică cu o pondere în anul 1974 de 11,2% în producția globală industrială a României, care cuprinde mai mult de 50 de mari unități industriale și care va avea o creștere în actualul cincinal (1976—1980) de 60—80% față de cincinalul precedent (1971—1975), se caracterizează prin aceea că are o contribuție mai mare la poluarea mediului înconjurător în comparație cu alte ramuri, nu numai prin pondere ci și prin trăsături specifice:

În condițiile unei structuri complexe a industriei chimice, experiența din România confirmă faptul că cele mai însemnate surse de poluare sînt **fabricile de acid sulfuric, cele de acid azotic și cele de clor** și compuși ai acestora, precum și alte fabrici care folosesc pe scară largă substanțele enumerate. Astfel, deși, pe ansamblu, fabricile de acid sulfuric evacuează în atmosferă o cantitate mult mai redusă de bioxid de sulf față de centralele termoelectrice (circa 1/6)/, totuși caracterul discontinuu al acestor evacuări, din diferite cauze, face ca în anumite perioade, scurte, concentrațiile să depășească foarte mult dozele admise de norme, ceea ce provoacă, pe un perimetru destul de întins, pagube în agricultură și intoxicații. Fabricile de acid azotic și îngrășăminte azotoase, ca și alte fabrici care folosesc în procese compuși pe bază de azot evacuează în atmosferă adeseori oxizi de azot în concentrații care depășesc norma, ceea ce influențează nu numai impurificarea aerului pe o rază de 1—3 km de la sursa poluantă, cu influențe negative asupra biosferei, însă prezintă și un caracter corosiv puternic, ducînd la distrugerea rapidă a instalațiilor industriale și mai cu seamă a sistemelor de reglare și control. Avînd în vedere, pe de o parte, ponderea mare a industriei care utilizează și produce emisii de oxizi de azot, iar pe de altă parte caracterul puternic poluant al acestora, în urma cercetărilor efectuate și folosind în cursul experiențelor o gamă largă de catalizatori, s-a ajuns la elaborarea unui proces tehnologic care permite distrugerea oxizilor de azot cu o eficiență ridicată, folosind un catalizator complex pe bază de fier. Acest proces tehnologic a stat la baza proiectării unei instalații pilot încă din 1971. În aproximativ aceiași termeni se pune problema poluării și la fabricile de clor și produșii acestuia, ca și la alte uzine chimice și petrochimice.

---

[1]) Vezi P. Roman și colab., „Aspecte ale poluării mediului de către industria minieră", comunicare prezentată la Simpozionul al 7-lea privind „Prevenirea și combaterea poluării mediului", Academia Republicii Socialiste România, București 1974; M. Barnea, „Poluarea aerului cu plumb. Implicațiile ecologice asupra colectivității umane", comunicare prezentată la simpozionul al 4-lea privind „Prevenirea și combaterea mediului", Acad. Republicii Socialiste România, București, 1971.

[2]) Vezi, Bujor Olteanu, „Protecția mediului ambiant în rafinăriile de petrol", comunicare prezentată la cel de-al VI-lea simpozion privind „Prevenirea și combaterea poluării mediului", Academia Republicii Socialiste România, București, 1973.

Combinatele și fabricile industriei de celuloză și hîrtie, precum și cele de prelucrare și industrializare a lemnului, pe de o parte, se caracterizează prin consumuri foarte mari de apă, iar pe de altă parte constituie surse însemnate de poluare. De exemplu, pentru a produce o tonă de plăci fibrolemnoase este necesar un consum de 35—40 mc de apă, pentru o tonă de PAL sînt necesari 10—15 mc, iar o tonă de placaj necesită 5—6 mc. Totodată, o singură fabrică de plăci fibrolemnoase din lemn de fag cu o capacitate de 125 t/zi produce o încărcare a apei cu 16—20 t/zi cu substanțe organice, echivalent cu aceea pentru care ar produce-o un oraș de peste 200 mii locuitori. Apele se încarcă, de asemenea, în cazul industriei de celuloză și hîrtie și cu alte substanțe chimice poluante cum sînt sulfați sau bisulfați, precum și cu fenoli, cloruri etc.

În vederea evitării sau înlăturării surselor de poluare a apelor, unitățile industriei celulozei, hîrtiei și prelucrării lemnului au cheltuit pentru investiții în perioada 1950—1970 peste 30 milioane lei, iar în 1971—1975 au fost efectuate în același scop investiții în valoare de circa 900 milioane lei.

Din cercetările privind evoluția purificării apelor se constată că deși situația s-a îmbunătățit, totuși stadiul actual al gradului de impurificare a apelor uzate este nesatisfăcător, la majoritatea indicatorilor analizați (concentrația suspensiilor totale, a suspensiilor organice, reziduurilor fixe, fenolilor, clorurilor, consumului biologic de oxigen), existînd o depășire față de normele fixate de Consiliul Național al Apelor. Aceste depășiri provin, în special, de la faptul că instalațiile de preepurare a apelor de la principalele surse de impurificare (stații de defenolizare, separatoare de clei, separatoare de ulei, separatoare de lacuri și esteri etc.), ca și stațiile de epurare mecanică și chimică, stațiile de neutralizare etc., nu funcționează la parametrii proiectați, lăsînd să treacă ape uzate cu încărcătură ridicată de suspensii, substanțe organice, cloruri etc.

De aceea, în atenția ramurii, ca și a întreprinderilor respective, stau, pe lîngă preocuparea de a realiza parametrii proiectați ai instalațiilor, și o serie de alte obiective importante, cum sînt: adoptarea unor procedee tehnologice de fabricație care să ducă la consumuri de apă și impurificări cît mai scăzute; recircularea maximă a apelor în procesele de fabricație în vederea reducerii consumului de apă și a debitelor evacuate; reducerea fluctuațiilor cantitative și calitative ale debitelor de ape uzate prin conectarea în flux a unor bazine de omogenizare care să permită funcționarea normală, eficientă a instalațiilor de epurare ; recuperarea și valorificarea substanțelor din suspensiile conținute în apele uzate ; elaborarea de proiecte complexe care să asigure o epurare cît mai avansată a apelor uzate evacuate fie direct în emisar, fie în canalizarea orașului 3).

O problemă deosebită în legătură cu poluarea o ridică ramurile care consumă sau produc materiale prăfoase. Printre acestea se remarcă, în special, **industria de ciment.** La fabricile de ciment din România pierderile de pulberi reprezintă o medie destul de ridicată, îndeosebi datorită funcționării cu intermitență și cu eficacitate redusă a electrofiltrelor cu care au fost dotate toate uzinele mari din ramură, precum și datorită neetanșeității instalațiilor, a manipulării în vrac a materialelor ș.a. Depășindu-se cu mult cantitatea-limită de praf prevăzută de norma aprobată de Ministerul Sănătății, pe lîngă pierderile propriu-zise de materiale, aceasta provoacă însă însemnate pierderi în agricultură, și silvicultură și mai cu seamă cauzează îmbolnăviri ale populației din apropierea fabricilor. Din cercetările efectuate într-o serie de centre populate cu o puternică poluare cu substanțe chimice și cu praf, îndeosebi de ciment, s-a constatat că frecvența contractării bolilor respiratorii și cardiovasculare este mai ridicată față de localitățile nepoluate. Tocmai acestea au impus și impun în continuare măsuri îndreptate spre dezafectarea unor instalații vechi puternic poluante, instalarea unor electrofiltre de capacități corespunzătoare și urmărirea bunei lor funcționări, ca și dezvoltarea în România a producției proprii de electrofiltre și a altor aparate și instalații antipoluante. O anumită imagine privind însemnătatea cheltuielilor suplimentare de investiții pentru înlăturarea sau reducerea poluării numai din punctul de vedere al eficienței economice imediate ar putea fi redate de următoarele date ale industriei de ciment din România : dacă s-ar recupera cantitatea de pulberi evacuate în aer, ar însemna ca în perioada 1976—1990 să se economisească o cantitate de ciment de circa 40 mil. tone, adică aproape echivalentul producției din tot cincinalul precedent (1971—1975), ceea ce înseamnă recuperarea în termen scurt a investițiilor suplimentare.

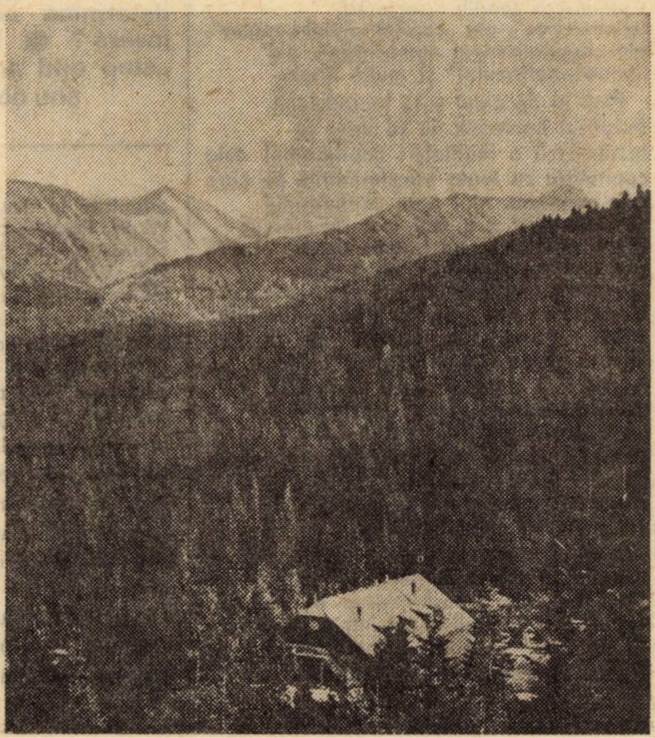

„Păstrarea echilibrului ecologic — o datorie atît față de om cît și față de natură“.

Problema principală care se pune în

dr. Aurel IANCU
Institutul central de cercetări economice

(Continuare în pag. 22)

---

3) Vezi Gh. Podeanu, Const. Rahega și colab., „Gradul de poluare a apelor uzate și menajere deversate de industria lemnului și metode de combatere“, comunicare prezentată la cel de-al 6-lea simpozion „Prevenirea și combaterea poluării mediului“, Academia Republicii Socialiste România, București, 1973; Gh. Podeanu, „Contribuții cu privire la determinarea elementelor de impurificare a apelor evacuate de pe platformele industriale de prelucrarea lemnului“, comunicare prezentată la cel de-al 8-lea simpozion „Prevenirea și combaterea poluării mediului“, Academia Republicii Socialiste România, București, 1975; P. Cognard, Les problèmes de l'environnement et l'industrie papetière“, Revue du Marché Commun, nr. 175, Mai-Juin 1974.

ȘCOLI • CURENTE • ECONOMIȘTI

„SOCIETATEA DE CONSUM" ÎNTRE APOLOGIE ȘI REALITATE (I)

• De la „creștere stabilă" la criză structurală • Natura consumului determină natura societății sau invers ? • Eficiența politicii de „stop and go" : contra șomajului sau contra inflației ?

CAPITALISMUL secolului XX a cunoscut importante evoluții și involuții atît în fapt cît și în planul teoriilor. Intrat în criza generală în timpul primului război mondial, el începe să evolueze pe treapta capitalismului monopolist de stat, iar la circa un deceniu este confruntat cu marea criză de supraproducție din 1929–1933, apoi cu economia de război în timp de război, dar și în timp de pace. Gîndirea economică burgheză se restructurează pe realitatea marilor dificultăți ale capitalismului și pe ideea capacității lui de a se transforma în vederea adaptării la noi realități. În afara keynesismului, ca produs fundamental rezultat din restructurarea amintită, au apărut variate teorii apologetice. Pe această linie s-au înscris teoriile „societății tehnocratice", ale „capitalismului popular", ale „capitalismului democratic", ale „pancapitalismului" și multe altele.

Pînă în deceniul șase teoreticienii burghezi apologeți nu se sfiau să recunoască o realitate : **capitalismul este capitalism cu toate transformările pe care le-a cunoscut.** Mai apoi capitalismul „transformat" n-a mai fost recunoscut drept capitalism, iar teoriile despre el nu-i mai pomenesc numele. Ba îi spun „societate postcapitalistă", ba „societate industrială" sau „societate postindustrială" – cu argumentația teoretică de rigoare. Relativ recent capitalismul a început să fie botezat cu denumirea inofensivă și chiar ademenitoare de „societate de consum". Publicistica burgheză a propovăduit – și mai continuă s-o facă – cu sîrg ideea „societății de consum", căutînd s-o introducă în vorbirea și mentalitatea omului de rînd.

Teorii și doctrine ale „societății de consum" amplu fundamentate nu prea s-au elaborat. Transformarea de la sine, evolutivă a capitalismului într-o „societate de consum" se sprijină mai degrabă pe teorii keynesiene și neoliberaliste orientate în acest scop. După autori ca W. W. Rostow, D. Bell, R. Aron, J. Fourastié, J.K. Galbraith, A. Chénicourt, H.C. Wallich, W. Seuss, J.P. Dupuy și Fr. Gérin printre caracteristicile acestei societăți s-ar număra : a) trecerea pe prim plan, în țările capitaliste dezvoltate, a consumului și a preocupărilor de consum, producția fiind de la sine înțeleasă și capabilă să asigure o abundență mare de bunuri și servicii ; b) înlocuirea profitului ca motor al dezvoltării cu interesul pentru bunăstarea tuturor ; c) tendința de „apropiere" a veniturilor, de „omogenizare" a structurilor sociale și a consumului. S-a scris enorm de mult în lumea capitalului despre „revoluția în venituri", care-ar marca o pretinsă mișcare dublă a veniturilor dinspre cele superioare spre cele inferioare și invers. Nu mai puțin s-a scris despre „contopirea" claselor sociale opuse într-o pretinsă „clasă de mijloc" și despre faptul că atît patronul cît și muncitorul folosesc automobilul, televizorul, merg la aceleași meciuri etc., adică consumă cam aceleași bunuri și servicii.

Deplasarea atenției spre consum nu este întîmplătoare : consumul este ținta, actul final al oricărei activități, iar dacă actualul capitalism, cum susțin apologeții săi, îl pune pe prim plan înseamnă că urmărește bunăstarea, satisfacerea cît mai deplină a trebuințelor tuturor. În acest caz capitalismul actual ar realiza țeluri și sarcini ale socialismului, iar dezvoltarea istorică a ultimului n-ar mai apărea iminentă. Acesta-i unul din aspectele încărcăturii ideologice a „societății de consum" : acreditarea ideii unei atari modificări a capitalismului încît ar fi în stare să ofere soluții problemelor bunăstării omenirii, ceea ce ar face inoportună extinderea socialismului.

Știința economică a demonstrat și practica a confirmat în cazuri nenumărate că consumul nu poate fi înțeles în afara contextului unei societăți date, detașat de relațiile de producție, repartiție și schimb. Nu el imprimă natura unei societăți, pe care s-o facă „de consum" pur și simplu, ci natura societății își pune puternic amprenta asupra consumului. Consumul ca act final al reproducției se realizează în capitalism, prin intermediul profitului, în cadrul unui sistem determinat de exploatarea a omului de către om. În cadrul societății capitaliste, scrie francezul H. Brochier, „consumul pierde autonomia sa și este determinat de logica producției, adică... cea a profitului" [1]. Acest fapt plasează consumul în capitalismul actual în cadrul instabilității. Actuala fază a crizei capitalismului este totodată o criză a „societății de consum" ; o criză

FIȘE

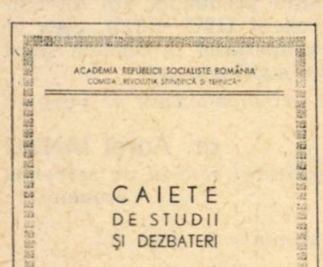

ACADEMIA REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA
COMISIA „REVOLUȚIA ȘTIINȚIFICĂ ȘI TEHNICĂ"

CAIETE
DE STUDII
ȘI DEZBATERI

— MAI 1975 —

• *Recent apărute,* Caietele de studii și dezbateri *(454 p.) ale Academiei Republicii Socialiste România – Comisia „Revoluția științifică și tehnică" – prezintă dezbaterile care au avut loc în perioadele 6–13 decembrie 1974, 14–21 martie 1975 și 18–25 aprilie 1975 pe tema* Cincinalul 1976–1980, cincinalul afirmării revoluției științifice-tehnice în România. *Caietele cuprind 46 de studii pe variatele probleme ale revoluției tehnico-științifice și ale afirmării ei în țara noastră în actualul cincinal.*

Companiile transnaționale își insușesc avantajele diviziunii internaționale a muncii

• *S. Medvedkov consideră, în articolul* Inostrannii kapital v kapitalisticeskoi ekonomike : puti proniknoveniia i problemî *(Capitalul străin în economia capitalistă : căi de pătrundere și probleme), apărut în MEMO nr. 6/1976, că în exportul de capital s-au produs în a doua jumătate a secolului nostru următoarele modificări : 1) dimensiunile sale absolute au crescut într-un ritm rapid (de 8 ori), 2) au sporit mult investițiile străine directe (capital productiv) ; 3) circa 2/3 din investițiile străine directe sînt amplasate în țările capitaliste dezvoltate. A crescut totuși și exportul de capital în țările lumii a treia, iar în ultimul timp a mai apărut și exportul de capital – sub formă de capital bancar – din țările în curs de dezvoltare producătoare de petrol, în special în țările capitaliste dezvoltate. Deși rata profitului este mai mare în țările subdezvoltate, o serie de împrejurări, printre care nivelul tehnic al producției, determină un aflux mai mare de capital productiv în țările dezvoltate, creșterea profitului realizîndu-se pe seama sporirii masei sale. Companiile transnaționale folosesc în acest scop numeroasele deosebiri care există între țări – în privința prețului și calificării forței de muncă, accesibilității mijloacelor financiare, materiilor prime și energiei, dezvoltării infrastructurii ș.a. Divizînd procesul de producție al unei mărfi între filialele lor din străinătate, companiile transnaționale – spune S.M. – creează prin aceasta o linie tehnologică unică, însușindu-și astfel avantajele diviziunii internaționale a muncii.*

Amortizarea în condițiile inflației

• *André Thomas face în volumul* Amortissement, fiscalité croissance *(Amortizare, fiscalitate, creștere), 190 p., apărut în editura Dunod, seria Entreprise, o analiză economică și financiară, teoretică și practică, a amortizărilor în condițiile unui puternic proces inflaționist. În acest context A.T. insistă asupra procedeelor de reevaluare a capitalului fix și critică amortizarea degresivă fiscală, pe care nu o consideră suficientă pentru a se substitui reevaluării. Avînd în vedere complexitatea deosebită a calculării amortizării, precum și semnificația ei deosebită în împrejurările instabilității economice, autorul cere un efort comun al unor echipe de economiști analiști, financiari, statisticieni, contabili, specialiști în actuariat etc., pentru studierea și elaborarea planurilor de investiții și de dezvoltare financiară la nivelul marilor întreprinderi.*

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

structurală și funcțională, o criză de mecanisme.

Lansarea filozofiei „creșterii stabile" într-un capitalism restructurat pe baze monopolist statale se bizuia în parte pe rolul miraculos al creșterii consumului cu orice chip și în orice formă – care să echilibreze balanța ofertei și cererii globale. Economiștii, oamenii de afaceri și politicienii burgheziei socoteau că o creștere economică susținută – măsurată prin sporul de produs național brut – asigură un plus de profituri capitaliștilor, un spor de salariu muncitorilor, iar statului mai multe izvoare de venit. Ei socoteau că toate forțele sociale și toți factorii capitalismului restructurat vor fi mulțumiți de veniturile lor, tensiunile sociale și economice pierzîndu-și suportul. Problema fundamentală a economiei capitaliste în expansiune ar urma să fie cea de a determina pe deținătorii de venituri să le cheltuiască, să le consume. Printr-o asemenea logică, consumul devine țel absolut și mijloc al dezvoltării capitalismului monopolist de stat, care astfel devine subit „societatea de consum". Dar schimbarea denumirii n-a schimbat și natura legilor, mecanismelor, structurilor și suprastructurilor capitalismului actual. Puse în acțiune în „societatea de consum", ele au accentuat instabilitatea capitalismului declanșind în 1974 cea mai amplă și profundă criză din perioada postbelică.

Investitorii și-au redus mai substanțial investițiile tocmai în sectoarele nemijlocit legate de consumul neproductiv, care se resimte prmul ca urmare a reducerii veniturilor maselor populare. Pe fondul unei lupte de concurență, înăsprită în doi ani de criză, au dat faliment mai bine de 121 000 de firme (fiecare cu capital de peste 1 milion dolari) în țări capitaliste dezvoltate, ca S.U.A., Japonia, R.F.G., Franța, Marea Britanie, Italia, Canada, Spania, Australia și Suedia. Aproape toate ramurile economiei capitaliste au fost lovite de criză, iar unele în mod deosebit. În lumea capitalistă producția de oțel a scăzut cu 14,5%, de ciment cu 14,8%, de automobile cu 18,6%, de camioane cu 18,3%. Extracția de petrol s-a redus cu 24%, îmbinîndu-se în chip straniu criza de supraproducție cu cea a surselor de energie. Extracția de cărbune și producția de energie electrică au făcut excepție ; ele nu au scăzut și chiar au crescut.

Criza a afectat puternic și relațiile economice internaționale, a dat un mare impuls luptei de concurență pe arena internațională. În 1975 pe întreaga lume capitalistă volumul exportului a scăzut față de 1974 cu 5%, iar al importului cu 13 %. În grupul țărilor capitaliste dezvoltate exportul a scăzut cu 7,2% iar importul cu 11,6%.

Subutilizarea forței de muncă a înregistrat cifre de-a dreptul impresionante. După statisticile oficiale ale statelor burgheze în 1975 șomajul a afectat 15 milioane de oameni, după datele O.I.M. 18,5 milioane, iar după calculele radicalilor americani numai în S.U.A. șomajul oficial și cel deghizat ar fi atins cifra de 13 milioane oameni.

Împletirea crizei cu procese inflaționiste și cu criza de materii prime, de surse de energie, a făcut ca în anii depresiunii prețurile să nu scadă, ca în ciclurile obișnuite, ci chiar să crească. Diferența în plus la prețurile cu amănuntul și cu ridicata în S.U.A., între punctul cel mai înalt al creșterii înainte de criză (oct. 1973) și punctul cel mai de jos al depresiunii (mai 1975) a fost de 13,5% și respectiv de 14,3%. Ritmul creșterii inflației a oscilat între 7 și 27% în 1975. În perioada iulie 1974 – decembrie 1975 prețurile la produsele alimentare și la cele nealimentare de consum frecvent au crescut cu 18,7%. Fiind concomitente cu înghețările sau temperările de sporuri de salarii, aceste creșteri de prețuri au afectat puternic condițiile de viață ale maselor largi populare și au agravat tensiunile sociale și politice de care a fost și este brăzdată „societatea de consum". Publicistica burgheză apreciază șomajul foarte ridicat ca un „generator al delicvenței", violența a devenit o gravă primejdie socială, teama, în variate forme, a devenit un însoțitor omniprezent.

Realități ca cele de mai sus sînt manifestarea unei crize de mecanism și de structură a „societății de consum". Prin pîrghiile și mecanismele capitalismului monopolist de stat se încercase o abundență fragilă, pe baze nesănătoase, care s-a împotmolit în actuala criză. S-au finanțat în mod inflaționist politici anticiclice, care s-au soldat cu concomitența „oribilei trinități" : criza, șomajul, inflația. „Experiența arată, scrie o publicație de specialitate occidentală, că o politică de «stop and go», care face să alterneze lupta contra șomajului cu cea contra inflației, n-a făcut decît să agraveze atît unul cît și altul din aceste rele".[2]

prof. dr. Ivanciu
NICOLAE-VĂLEANU

---

1) H. Brochier. Les éffets de la planification française au niveau des structures économiques et sociales, Paris 1973, p. 82.

2) Henry C. Wallich. „Geldpolitik in den Vereinigten Staaten, in „Frankfurter Allgemeine Zeitung", 29 nov. 1975, p. 26.

FIȘE

Dr. PANTELIMON AVRAMESCU

INTENSIFICAREA PRODUCȚIEI AVICOLE
ȘI VALORIFICAREA SUPERIOARĂ
A PRODUSELOR

● *Apărută sub egida Uniunii centrale a cooperativelor de consum, lucrarea* Intensificarea producției avicole și valorificarea superioară a produselor (autor : dr. Pantelimon Avramescu), *194 p., sintetizează experiența și practica unităților crescătoare de păsări. Este pezentat locul și rolul aviculturii în țara noastră și pe plan mondial, în prezent și în perspectivă. În mod deosebit, autorul pune în evidență aportul unităților avicole la creșterea producției de carne, ouă, pene și puf, evidențiind elementele cu caracter de generalitate referitoare la îmbunătățirea efectivelor de păsări, cît și la producția acestora. P.A. ajunge la concluzia că există posibilități de sporire a aportului aviculturii la acoperirea necesarului de carne și ouă, al populației, cu cele mai reduse cheltuieli de muncă socială pe unitate de produs. Intensificarea continuă a producției avicole, o organizare de tip industrial, folosirea celor mai favorabile condiții , concentrarea și specializarea producției, asigurarea unor condiții normale de furajare și întreținere reprezintă, în viziunea autorului, căile realizării unei abundențe de produse avicole de calitate.*

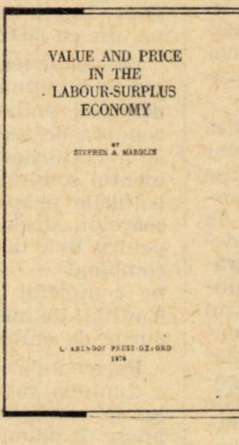
VALUE AND PRICE
IN THE
LABOUR-SURPLUS
ECONOMY

BY
STEPHEN A. MARGLIN

CLARENDON PRESS·OXFORD
1976

● *Lucrarea lui Stephen A. Marglin* Value and Price in the Labour-surplus Economy *(Valoare și preț într-o economie cu surplus de forță de muncă), Clarendon Press-Oxford – 1976, 252 p., este consacrată studierii unor aspecte ale eficienței economice în condițiile țărilor dens populate din „lumea a treia". Explorînd îndeosebi relația dintre valoare și preț pe piața forței de muncă, autorul ajunge la constatarea unei discrepanțe între salariile nominale și costul social al forței de muncă.*

St. A. M. are o atitudine critică față de metodele de planificare din țările în curs de dezvoltare, deoarece modelele utilizate în planificare nu țin seama de realitățile economice și relațiile de putere. Existența unui surplus de forță de muncă îi determină pe planificatori să pună accentul pe investițiile de capital și cheltuielile materiale.

Se consideră că forța de muncă este în surplus în agricultură, dacă productivitatea ei marginală este inferioară productivității marginale din celelalte ramuri ale economiei naționale, indiferent de mărimea productivității marginale a forței de muncă din agricultură. Pentru a egaliza rata marginală a productivității în economia națională se sugerează intervenția statului, în mod direct și indirect, în vederea redistribuirii forței de muncă între ramurile economice.

PREÎNTÎMPINAREA ŞI ÎNLĂTURAREA POLUĂRII

(Urmare din pag. 19)

România nu este, în primul rînd, aceea a alocării fondurilor de investiții, ci mai cu seamă a unei corecte exploatări precum și a dezvoltării și perfecționării fabricației utilajelor de desprăfuire a gazelor industriale, adecvate condițiilor concrete de exploatare.

În afară de subproduse și reziduuri rezultate din procesele de fabricație, la poluarea mediului ambiant contribuie, într-o anumită măsură și o serie de produse finite folosite în diferite scopuri, mai ales cele chimice, provocînd degradarea unor elemente ale ecosistemului sau îmbolnăviri ale omului. Deși numărul acestora este ridicat, noi ne vom referi însă la două din ele : a) **ingrășăminte azotoase și alți compuși chimici** pe bază de azot ; b) **insecticide**, ambele cu o folosire din ce în ce mai largă în agricultura României, avînd în vedere necesitatea creșterii producției agricole și a randamentelor la hectar. Deși cantitățile utilizate, mai ales cele de îngrășăminte chimice, nu se ridică încă la nivelul țărilor europene dezvoltate din punct de vedere economic, totuși din cauza apariției și unor fenomene negative privind sănătatea oamenilor și a animalelor ca urmare a utilizării lor neraționale și pentru a preveni situațiile în care au ajuns unele țări dezvoltate, în România sînt efectuate în mod sistematic la diferite institute de specialitate cercetări privind efectele îngrășămintelor azotoase și ale pesticidelor asupra stării de sănătate a oamenilor și posibilitățile de înlocuire a unor pesticide dăunătoare și de utilizare rațională a acestora.

Principala concluzie este de a utiliza cu multă grijă (sub controlul organelor de specialitate) ingrășămintele azotoase astfel încît pentru a se încadra în normele sanitare de nitrați conținuți în furaje și alimente nu trebuie să se depășească o anumită cantitate de îngrășăminte pe unitatea de suprafață, luîndu-se în considerare în mod obligatoriu și conținutul natural în nitrați ai solului. O folosire necontrolată, întîmplătoare a ingrășămintelor azotoase, depășirea cantității admisibile pe diferite suprafețe provoacă perturbații în biosferă, cu efecte negative pentru sănătatea omului[4]).

Realizarea unor recolte mari în agricultură ca și protejarea pădurilor depind și de diminuarea sau înlăturarea pagubelor ce pot fi aduse de **un mare număr de dăunători.** Unii din aceștia (larve) pot diminua recolta la grîu în perioada răsărire-dezvoltare cu pînă la 46%, la porumb în diferite faze de dezvoltare cu 19—65% etc. În ultimele decenii cele mai răspîndite și eficiente mijloace l-au constituit cele chimice, printre acestea în România numărîndu-se pulberile insecticide pe bază de HCH și amestecul de HCH cu DDT. În folosirea pe scară largă a inscticidelor au apărut însă cîteva inconveniente: în primul rînd datorită felului în care insecticidele sînt răspîndite pe sol și pe culturi în diferite faze, fie utilizînd utilaje neadecvate, fie nerespectînd programul orar (5—9 și 17—20), fie neținînd seama de curenții de aer care pot depăși viteza admisă executării tratamentelor etc. ceea ce aduce însemnate daune în alte domenii prin poluare (distrugerea albinelor melifere și a altor insecte polenizatoare, a insectelor parazite și prădătoare ale dăunătorilor etc.) și provoacă intoxicații animalelor și omului ș.a. ; în al doilea rînd, inconvenientele se datoresc faptului că unele insecticide cum este DDT-ul nefiind biodegradabil se cumulează cu timpul în ape, sol și animale devenind nociv.

Cercetările începute în România, încă cu mulți ani în urmă recomandă o serie de soluții satisfăcătoare atît practicii agricole cît și industriei de insecticide menite să înlăture aceste mari inconveniente, contribuind astfel la rezolvarea problemei poluării cu insecticide.

Astfel, se recomandă ca DDT-ul să fie înlocuit cu alte insecticide tot atît de eficace printre care se relevă, în primul rînd, metilclorul, acesta oferind în plus însă o serie de avantaje : valoarea de acumulare în animale acvatice (de exemplu în pește) este de 600 de ori mai redusă, degradarea în lanțul trofic este de aproape 500 de ori mai rapidă, iar reziduurile la suprafața fructelor dispar mult mai repede în comparație cu DDT-ul[5]).

De asemenea, se recomandă reducerea la minimum sau chiar completă a utilizării pulberilor insecticide însă cu condiția de a executa o rotație rațională a culturilor, de a generaliza tratamentul semințelor la grîu, precum și la culturile prășitoare (porumb, floarea-soarelui, sfeclă de zahăr), introducerea pentru unii dăunători a tratamentului combinat — adică tratamentul seminței completat cu administrarea unei cantități de insecticide granulate pe rîndurile de culturi semănate[6]).

Recomandările făcute au menirea de a diminua substanțial poluarea mediului în condițiile înlăturării pagubelor aduse de dăunători.

Tehnologii adecvate

În țara noastră se consideră că numai printr-o exploatare corectă a instalațiilor, printr-un control riguros al acestora, ca și prin crearea unui grad ridicat de siguranță al tuturor instalațiilor se poate evita doar creșterea accidentală, cu mult peste normele aprobate, a concentrațiilor de compuși chimici poluanți. De aceea un mare accent se pune în direcția acționării asupra surselor de poluare prin îmbunătățirea, schimbarea tehnologiilor, ca și recuperarea pe această cale a unor importante cantități de substanțe minerale utile și de compuși chimici. Ceea ce caracterizează programul de acțiuni privind prevenirea și combaterea poluării mediului ce se aplică în industria românească, începînd din actualul cincinal 1976—1980, este faptul că încă din faza de cercetare, de studiu și de proiectare, trebuie să se urmărească realizarea unor cerințe fundamentale :

- **alegerea unor tehnologii care să genereze cît mai puține și în cantități cît mai mici substanțele poluante ;**
- **alegerea unor utilaje cu un grad ridicat de etanșeitate ;**
- **alegerea unei scheme tehnologice in flux continuu sau cu cît mai puține puncte de discontinuitate ;**
- **alegerea unui procces tehnologic de epurare adecvat și eficient ;**
- **identificarea sursei de poluare și stabilirea soluției de înlăturare sau limitare a efectului nociv** prin : epurarea și neutralizarea agentului poluant prin procese mecanice și chimice, prin colectarea și arderea deșeurilor nocive și numai în ultimă instanță, difuzia în mediul natural și anume numai atunci cînd se asigură o concentrație sub nivelul admis prin normele aprobate.

Respectarea întocmai a acestor principii are importanță nu numai pentru înlăturarea poluării, ci și pentru realizarea unor însemnate economii de substanțe utile.

---

[4]) Vezi A. Sporn și colab., „Nivelul de nitrați din produsele alimentare și relația cu folosirea ingrășămintelor azotoase", comunicare prezentată la cel de-al V-lea simpozion privind „Prevenirea și combaterea poluării mediului", Academia Republicii Socialiste România, București, 1972; Șt. Avram, C. Popa, „Frecvența azotaților (NO_3) în furaje și organismul rumegătoarelor din diferite regiuni ale țării la actualul nivel de aplicare a îngrășămintelor chimice azotoase", comunicare prezentată la cel de-al 6-lea simpozion privind „Prevenirea și combaterea poluării mediului", Academia Republicii Socialiste România, București, 1973.

[5]) Vezi Al. Polizu, S. Alexandrescu, „Un nou produs ce poate înlocui folosirea DDT-ului în agricultură", comunicarea prezentată la cel de-al 6-lea simpozion privind „Prevenirea și combaterea poluării mediului", Academia Republicii Socialiste România, București, 1973.

[6]) Fl. Paulian, V. Tănase, „Posibilități în direcția diminuării poluării mediului generată de unele tratamente chimice împotriva dăunătorilor", comunicare prezentată la cel de-al 6-lea simpozion privind „Prevenirea și combaterea poluării mediului", Academia Republicii Socialiste România, București, 1973.

INDICATORII SOCIALI ŞI MODELELE DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE

PREOCUPĂRILE oamenilor de ştiinţă pentru destinele omenirii s-au înmulţit considerabil în ultimii ani. Interesul crescînd pentru aceste probleme este atestat — printre altele — de numărul mare de modele globale, din care am aminti cele trei rapoarte pentru Clubul de la Roma, modelul argentinian Bariloche, modelul întocmit de Biroul Internaţional al Muncii şi altele la a căror elaborare participă oameni de ştiinţă din variate discipline şi care folosesc cele mai recente cuceriri ale ciberneticii, teoriei sistemelor, simulării electronice. Devine însă tot mai evident faptul că rezolvarea unei asemenea probleme fundamentale — proiectarea lumii viitoare — nu este cu putinţă fără o teorie ştiinţifică a societăţii, care să ofere puncte de interpretare coerentă în diagnoza socială ca şi în prognoza dezvoltării economico-sociale, punînd în evidenţă forţele sociale motrice care vor modifica imaginea lumii de mîine.

Acesta este principalul învăţămînt ce se desprinde din lucrările unei manifestări internaţionale recente, a seminarului internaţional intitulat „Aspecte sociale ale dezvoltării economice şi culturale şi elaborarea indicatorilor sociali şi culturali în modelele mondiale“, care a avut loc, în luna iunie, la Moscova. Organizat de către Consiliul internaţional pentru ştiinţele sociale, sub patronajul UNESCO, în colaborare cu Academia de Ştiinţe a U.R.S.S., seminarul de la Moscova a întrunit specialişti din 16 ţări, în jurul următoarei tematici:

1. **Teorii principale ale dezvoltării sociale ; folosirea lor în elaborarea modelelor mondiale.**
2. **Schimbări principale şi tendinţe principale în dezvoltarea socială şi probleme ale indicatorilor sociali.**
3. **Indicatorii educaţiei, culturii şi modului de viaţă.**
4. **Probleme tehnice ale modelelor de mari dimensiuni.**

Tema este conţinutul unui proiect al Consiliului internaţional pentru ştiinţele sociale, finanţat de UNESCO şi condus de cunoscutul politolog Karl W. Deutsch de la Universitatea Harvard (S.U.A.). Semnificativ este faptul că la lucrările seminarului au participat reprezentanţi ai unor discipline diverse precum : filozofia, sociologia, politologia şi economia politică, cibernetica şi teoria sistemelor, statistica, viitorologia, teoria modelelor matematice, din rîndul cărora menţionăm : acad. P.N. Fedoseev şi prof. V.S. Semenov (U.R.S.S.), Hayward R. Alker şi Robert Parke (S.U.A.), Hugo D. Scolnic (Argentina), Erwin Scheuch (R.F. Germania), Candido Mendes (Brazilia), Bruno Fritsch (Elveţia), Erik Allardt (Finlanda), I. Filipetz (R.S. Cehoslovacia). Caracterul interdisciplinar al problemei justifică integral prezenţa unor ştiinţe diferite, dar instructiv este faptul că la seminar au predominat reprezentanţii ştiinţelor sociale. Teoriile dezvoltării sociale, indicatorii sociali şi modelele s-au examinat în mod corelat, deşi au existat unele tendinţe de a prezenta unilateral fie teoria, fie indicatorii sociali, fie modelele.

Oamenii de ştiinţă din ţările socialiste — în cea mai mare parte filozofi şi sociologi — au tratat cu precădere problemele generale ale teoriei marxiste a dezvoltării sociale, a societăţii şi a structurilor sale, considerînd că sistemul de indicatori sociali şi modelarea matematică a dezvoltării sociale, la scară naţională şi mondială, trebuie să se sprijine pe o teorie generală. Nu au fost neglijate, evident, nici aspectele metodologice şi tehnice, dar acestea au fost subordonate teoriei. Oamenii de ştiinţă din ţările occidentale s-au referit mai ales la modelele mondiale şi cele regionale, pornind de la conceptele teoriei sistemelor. Ni se pare caracteristic faptul că modelele Forrester, Meadows, Mesarovič-Pestel au fost, în general, criticate atît pentru caracterul lor global — lumea interpretată ca sistem global, chiar dacă în unele modele este diferenţiată —, pentru caracterul lor pesimist, dar şi pentru ignorarea capacităţii popoarelor, a omenirii de a schimba evoluţia socială, de a o îndrepta pe un nou făgaş. De aceea este semnificativ faptul că teoria lui Marx a fost invocată, în repetate rînduri, de către unii oameni de ştiinţă din ţările occidentale. De o bună apreciere s-a bucurat modelul argentinian Bariloche, în special pentru faptul că el ia în mod explicit în consideraţie problema ţărilor în curs de dezvoltare, este un model deschis şi are un caracter normativ.

În cursul dezbaterilor s-a subliniat că pentru analizele comparative s-ar putea ajunge la un consens în ce priveşte indicatorii sociali ; cît priveşte modelele globale ale societăţii viitoare, fiind vorba de un orizont mai mare de timp, condiţia necesară este acceptarea unei interpretări ştiinţifice a schimbărilor sociale şi politice viitoare aşa cum oferă concepţia marxistă.

Din tematica seminarului, ca şi din discuţie, s-a desprins faptul remarcabil al deplasării accentului spre social ; impresia generală este aceea că s-au înmulţit preocupările de abordare a problemelor din perspectivă „societală“, de interpretare a economicului într-un context mai larg de condiţionări şi determinări sociale. Acesta este de fapt şi substratul indicatorilor sociali consideraţi ca un sistem de categorii societale de maximă generalitate.

Deosebirile de păreri în legătură cu problemele teoretice fundamentale nu au constituit totuşi un impediment în realizarea unei apropieri în ce priveşte indicatorii sociali şi problemele metodologice, vădindu-se eficienţa cooperarii internaţionale a oamenilor de ştiinţă. Viitoarele întîlniri internaţionale vor duce, fără îndoială, la găsirea unor puncte de vedere comune în înţelegerea şi interpretarea unei probleme fundamentale a omenirii cotemporane.

Convingerea noastră, expusă şi în referatul „Indicatorii sociali şi contabilitatea socială“, prezentat la seminar, şi întărită de dezbaterile care au avut loc, este că problematica indicatorilor sociali ar trebui rezolvată prin următoarele secvenţe :

a) sistemul de indicatori sociali trebuie să aibă la bază o teorie, aceea a sistemului social luat în ansamblul său ; pentru condiţiile din ţara noastră ea este teoria societăţii socialiste multilateral dezvoltate ;

b) este necesar o abordare **sistemică :** societatea trebuie văzută ca sistem în relaţie cu o serie de subsisteme, cu interdependenţele respective ;

c) interpretarea societăţii ca sistem trebuie să fie **cibernetică,** cu intrări şi ieşiri, operatori, autoreglare, autostabilizare şi conexiune inversă ;

d) formalizarea matematică a „stocurilor“ şi a „fluxurilor“ care intră în procesele sociale trebuie să recurgă la **modele,** în cadrul cărora locul central îl ocupă modelele matriciale cu probabilităţi de trecere de la o stare la alta ;

e) **sistemul informaţional** — informaţia socială — trebuie restructurat în mod corespunzător : constituirea sistemului informaţional social, introducerea observărilor longitudinale, instituirea conturilor sociale şi demografice, crearea unor bănci de date de tipul registrelor permanente ale populaţiei, tratarea electronică a informaţiilor ;

f) sistemul general de indicatori sociali trebuie să **integreze succesiv** subsistemele de indicatori ;

g) trebuie dezvoltate şi perfecţionate **metodele de prognoză,** mai cu seamă cele de prognoză a dezvoltării sociale, ca şi în general instrumentele statistice-matematice.

Realizarea sistemului de indicatori sociali şi al contabilităţii sociale reclamă eforturi interdisciplinare concertate din partea filozofilor, sociologilor, economiştilor, ecologilor, ciberneticienilor, statisticienilor şi a altor specialişti.

Sistemul indicatorilor şi al contabilității sociale poate fi abordat din două puncte de vedere convergente : al sociologiei și al statisticii. Pentru demersul **sociologic** caracteristică este formularea de indicatori sociali considerați drept categorii societale ; demersul **statistic** pornește de la sursa elementară a informației sociale, de la constituirea unor subsisteme informaționale, corespunzînd unor domenii specifice ca populație, educație, învățămînt, cultură etc., și ajungînd la integrarea lor în sistemul general al statisticii sociale. Firesc ar fi ca cele două căi să se întîlnească într-o sinteză care să unească conceptul teoretic cu informația.

Soluția ar consta în elaborarea indicatorilor sociali în cadrul unei teorii, ajungînd deci la un **sistem de indicatori sociali** ; la rîndul său, sistemul de indicatori sociali ar constitui principiul călăuzitor în organizarea conturilor sociale care să capteze informația, s-o ierarhizeze, pînă la determinarea exactă a indicatorilor sociali.

În țara noastră există o experiență valoroasă atît în ce privește planificarea dezvoltării sociale și prognozele pe termen lung, cît și în ceea ce privește sistemul statisticii social-economice.

Teoria societății socialiste multilateral dezvoltate, teoria națiunii socialiste, a statului și a funcțiilor statului trebuie să furnizeze fundamentul științific al indicatorilor sociali. Aceasta înseamnă, mai departe, teoria sistemelor sociale, elaborarea științei conducerii societății, a planificării dezvoltării sociale și a prognozei sociale.

Pornind de la teza generală potrivit căreia cercetarea sociologică, decizia politică și conducerea socială pe bază de indicatori sociali permit aprecierea reală, pe baza unei analize riguroase a stării unei națiuni, a posibilităților ei de dezvoltare în viitor, sistemul de indicatori sociali trebuie astfel elaborat încît să permită definirea raporturilor de interdependență dintre sistemul social global, sistemele parțiale și microsistemele sociale, dintre planificarea la nivel central și autonomia nivelelor inferioare.

Obiectivele fundamentale și direcțiile statornicite în Programul Partidului Comunist Român, pentru înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate, oferă cadrul general pentru constituirea sistemului de indicatori sociali. Alături de obiective economice cum sînt creșterea puternică a forțelor de producție, a industriei și a agriculturii, sistematizarea teritorial-administrativă și economică, figurează obiective complexe în care se împletesc organic aspecte economice și tehnologice cu cele sociale sau care generează importante consecințe sociale : realizarea unei concordanțe cît mai depline între forțele de producție și relațiile de producție și sociale, perfecționarea activității politice, ideologice și educative de formare a omului nou, promovarea mai puternică a principiilor socialiste de muncă și repartiție, accentuarea procesului de dispariție a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și munca intelectuală, ca și lărgirea orizontului de cultură și creșterea gradului de calificare a oamenilor muncii, lichidarea treptată a deosebirilor esențiale dintre munca în agricultură și cea din industrie, schimbări în structura socială, afirmarea multilaterală a personalității umane, acordarea unei atenții tot mai mari întăririi familiei, creșterii natalității și, în final, ridicarea nivelului general de civilizație al vieții materiale și spirituale a poporului, satisfacerea cerințelor și nevoilor sale în continuă evoluție.

Întrucît omul, populația se află în centrul tuturor obiectivelor formulate mai sus, prima problemă de care depinde atît sistemul de indicatori sociali cît și sistemul conturilor sociale este interpretarea sistemică a populației, determinarea laturilor cantitative și calitative care urmează să fie exprimate în indicatori sociali.

Problema fiind de natură interdisciplinară, este indispensabilă asigurarea unei conlucrări între economiști, sociologi, demografi, ciberneticieni, specialiști în teoria sistemelor. Preocupările inițiate cu ani în urmă în legătură cu indicatorii sociali, știința conducerii, cibernetica socială și economică, teoria sistemelor, care s-au materializat în cîteva rezultate remarcabile, ar trebui continuate într-un efort convergent. S-ar putea ajunge în felul acesta la un sistem coerent al indicatorilor sociali și al modelelor dezvoltării în țara noastră și care ar oferi o experiență instructivă pentru comparațiile internaționale și modelele mondiale ale dezvoltării economico-sociale.

dr. Vl. TREBICI

INDUSTRIA ȘI COMERȚUL

(Urmare din pag. 7)

pe reprezentantul comerțului local despre tendințele și preferințele cumpărătorilor și a-l educa să se situeze el însuși (așa cum o și face în viața de toate zilele) în postura acestora.

O altă modalitate rezidă în **seriile scurte și mijlocii,** în asigurarea unei anumite palete de **mărfuri corespunzătoare** (ca sortimente, modele, coloristică etc.) **unor gusturi locale**. Însăși această delimitare socio-geografică ne duce cu gîndul la purtătorul potențial al soluției : industria locală, cooperația meșteșugărească. Ele își au locul bine definit în programul privind producția bunurilor de consum. Ar trebui însă reanalizate — sub aspectul eficienței și sociale, nu numai economice — alterările ce se aduc rolului lor, prin specializarea unor unități în anumite produse cu destinație macroteritorială ; ar trebui inventariate și materializate posibilitățile de a le ajuta în **ridicarea nivelului calitativ al producției,** pe linia aprovizionării, a dotării, asigurării cu cadre și, legat de aceasta, chiar a remunerării **(Silviu Crăciun, Constantin Pîrșan).**

PROPUNERI ALE PARTICIPANȚILOR

DEZBATEREA organizată de Filiala AROMAR-Brașov și „Revista economică" a oferit – pe lîngă sugestiile incluse în relatarea de mai sus – și următoarele propuneri pe care le supunem atenției forurilor de resort :

- **Studierea pieței să constituie obiectul unui program special și domeniul unei strînse colaborări între industrie și comerț – colaborare în cadrul căreia rețelei de desfacere i-ar reveni sarcina de a analiza și prognoza tendința de consum sub raportul parametrilor generali, iar producătorului – de a testa noile sortimente, modele etc., cu posibilitatea de a influența în mod decisiv acceptarea de către comerț a acelor mărfuri care s-au dovedit a fi solicitate de cumpărători.**
- **Sistemul de contractări industrie-comerț să fie reformulat, în sensul de a asigura fundamentarea opțiunilor reprezentanților comerțului pe investigarea științifică prealabilă a pieței, pe rezultatele testării la cumpărători a produselor noi, pe o consultare largă a populației prin magazine de prezentare, expoziții etc.**
- **Crearea de condiții stimulatorii, care să permită întreprinderilor fabricarea unor produse noi în serii scurte, fără a afecta realizarea nivelului planificat al productivității și situația lor economico-financiară, ar facilita o astfel de testare, oferind argumente realiste la contractarea cu comerțul.**
- **Cu concursul ramurilor industriale furnizoare de materii prime, industria bunurilor de consum să acorde o atenție sporită și realizării unor produse ieftine – îndeosebi de îmbrăcăminte-încălțăminte, cu durabilitate redusă dar corespunzătoare estetic și funcțional, care ar permite și cetățenilor cu bugete personale mai modeste să aibă o garderobă în pas cu moda.**
- **Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, împreună cu alte organe centrale competente, să analizeze posibilitatea satisfacerii nevoilor de cercetare-proiectare specifice industriei locale în domeniul producției bunurilor de consum, îndeosebi sub aspectul utilizării avantajoase a unor materii prime ieftine, a celor de proveniență locală, a deșeurilor, înlocuitorilor etc., ca și în ce privește crearea de sortimente adecvate unor cereri limitate zonal. Apare și necesitatea alocării de mijloace în vederea dotării acestui sector cu standuri de încercări pentru anumite produse pretențioase.**
- **O parte din importul de completare a gamei de sortimente, utilizat pînă la asimilarea în industria autohtonă a produselor respective, ar putea servi ca modele de referință pentru testarea preferințelor consumatorilor.**
- **În vederea unei organizări corespunzătoare a cercetărilor selective de teren, să se creeze posibilitatea de a pregăti, angaja și folosi recenzori, de a se constitui compartimente speciale în cadrul centralelor industriale, întreprinderilor mari, direcțiilor comerciale județene.**
- **Să se asigure cunoașterea largă, în industrie și comerț, a preferințelor consumatorilor, identificate prin studiile de marketing – studii ale căror rezultate rămîn, în prezent, numai în beneficiul organelor care le-au comandat.**
- **Se cer întreprinse studii multidisciplinare, riguros fundamentate, pentru determinarea științifică a nevoilor reale de consum ale populației, pe baza cărora să se orienteze politica de educare a masei consumatorilor și de dimensionare a ofertei, astfel încît să nu se irosească resurse materiale și de muncă pentru produse care să satisfacă nu necesități efective, legate de ridicarea nivelului de civilizație materială, ci preferințe de moment, gusturi superficiale, purtătoare de risipă.**

În economia țărilor capitaliste

ÎNCEPUT DE CICLU NOU PE FONDUL VECHILOR PROBLEME STRUCTURALE

● Cît s-a învățat din actuala recesiune ? ● Caracteristici ale actualului moment conjunctural ● Se așteaptă un nou declin ? Evoluții recente și previziuni în comerțul țărilor capitaliste ● Fenomenul inflaționist — un însoțitor fidel ● O „moștenire" greu de resorbit : șomajul ● Din nou aceeași dilemă între inflație și șomaj.

CRIZA ECONOMICĂ DIN ȚĂRILE OCCIDENTALE care — după cum se știe — a afectat prin incidențele sale, într-o măsură mai mare sau mai mică, toate țările lumii, s-a manifestat în anii 1974—1975 prin cele mai puternice oscilații ciclice ale producției capitaliste din perioada postbelică și prin multiple aspecte sociale și structurale : inflație, șomaj, convulsiuni valutare internaționale, recrudescența protecționismului etc. La jumătatea anului 1976 se constată că lumea capitalistă pășește într-un nou ciclu economic, prima fază a ciclului — înviorarea conjuncturii — avînd tendința de a se generaliza treptat în principalele state. Aceasta nu a rezolvat desigur, și nu poate să rezolve, marile probleme structurale ale capitalismului contemporan, deși acesta mai dispune încă de resurse, reprezentînd o forță de care nu se poate să nu se țină seama într-o lume în care socialismul coexistă cu capitalismul.

Înviorare cu temeri

PERIOADA în care se înscrie actuala înviorare a conjuncturii în țările capitaliste dezvoltate a început în aprilie 1975 în Statele Unite ; a urmat cu un decalaj de 6—8 luni R.F. Germania ; apoi, în acest an, Japonia și Franța ; marcate de probleme economice și politice interne deosebite, Italia și Anglia se înscriu cu ezitări în această tendință relativ sincronizată la nivelul ansamblului țărilor capitaliste.

S-ar părea că recesiunea din 1974—1975, cu toate că a fost cea mai îndelungată și mai profundă din întreaga perioadă postbelică, nu a constituit o învățătură suficientă pentru economia capitalistă : recesiunea nu a produs modificări semnificative în ceea ce privește concepția de consum și producție, unele revizuiri anunțate nu s-au materializat ; țările capitaliste continuă să se bazeze pe importul masiv de produse energetice etc. După cum menționa **International Herald Tribune** din 18 iunie 1976, „nici guvernele, nici consumatorii particulari de energie nu au învățat nimic de la recesiune și nici nu i-au înțeles pe deplin cauzele".

O caracteristică a actualului moment conjunctural constă în aceea că încă de pe acum observatori avertizați așteaptă pentru sfîrșitul anului 1977 sau începutul anului 1978 un nou declin al activității economice, o nouă recesiune, prevăzută a fi mai profundă decît cea din 1974—1975, cu atît mai mult cu cît ea se va desfășura pe fondul unui nivel mai ridicat „din start" al inflației, al unor dimensiuni sporite ale șomajului etc. Faptul că în prezent ritmul redresării este mai susținut decît se așteptau cercurile economice și guvernamentale occidentale constituie de fapt pentru ele un motiv de îngrijorare, deoarece ele sînt conștiente de faptul că o astfel de reluare a creșterii economice, pe un asemenea fond, este sortită să fie de scurtă durată, fiind instabilă și artificială.

În decembrie 1975 experții O.C.D.E. prevedeau pentru anul 1976 o creștere medie de 4% a produsului național brut pe ansamblul țărilor membre ; la jumătatea anului curent, experții O.C.D.E. prognozează o creștere economică de cel puțin 5% pe același grup de țări capitaliste, prognoză socotită a avea mai multe șanse de a se realiza ținînd seama de ritmul mai rapid al înviorării decît cel așteptat la începutul anului. Dar creșterea producției în principalele state capitaliste dezvoltate în prima jumătate a acestui an a avut loc înainte de toate pe seama folosirii într-o proporție mai mare a capacităților de producție existente și care au fost subutilizate în perioada de recesiune. Unele sporuri de producție s-au realizat și pe seama creșterii productivității muncii pe muncitor, în condițiile șomajului rămas la niveluri ridicate în toate țările capitaliste dezvoltate. Cu deosebită preocupare este semnalată de observatorii occidentali absența reluării pe scară însemnată a investițiilor în utilaje și instalații. Creșterea producției se bazează, de asemenea, pe faptul că stocurile de producție, care scăzuseră pînă la niveluri foarte reduse în perioada recesiunii, au început să fie refăcute. La aceasta se adaugă, în fine, o anumită reînviorare a schimburilor comerciale internaționale, a cererii externe.

Tabelul nr.1

Evoluția produsului național brut real în țările capitaliste dezvoltate

	Ponderea în PNB pe ansamblul țărilor capitaliste în 1974	Modificarea față de anul precedent, în procente		
		1974	1975	1976^x
R.F.Germania	11,7	0,4	-3,5	6,0
Franța	8,4	3,8	-2,5	6,0
Anglia	5,7	0,7	-2,0	2,5
Italia	4,6	3,4	-3,5	2,0
Total.C.E.E.	35,4	2,0	-3,0	4,5
Total țări capitaliste europene	40,3	2,2	-2,5	4,5
S.U.A.	41,8	-1,8	-2,0	6,5
Japonia	13,6	-1,2	1,5	6,0
Total țări capitaliste neeuropene	59,7	-1,3	-1,0	6,5
Ansamblul țărilor capitaliste	100,0	0,1	-1,5	5,5

x Estimare
Sursa: DIW, Wochenbericht 24, 16 iunie 1976

Noi tendințe de încetinire

CREȘTEREA în ritm relativ ridicat a producției industriale în țările care au ieșit primele din recesiunea economică — S.U.A., R.F.G., Franța — a avut drept consecință că în prima jumătate a anului a fost aproximat în mare parte nivelul producției dinainte de criza din 1974—1975. Astfel, în aprilie a.c. producția industrială era în S.U.A. cu 11,5% superioară celei atinse cu un an în urmă ; ritmul de creștere s-a redus însă întrucîtva în trimestrul II al anului. În R.F.G. producția industrială era încă în aprilie a.c. cu 2,4% mai scăzută decît cu un an în urmă, dar a crescut în trim. II/1976 cu 4% față de trim. I. În perioada aprilie 1975—aprilie 1976 producția industrială a crescut în Japonia cu 14,3%, în Italia cu 14,6%, în Franța cu 8%. Se observă însă o încetinire a creșterii producției industriale odată cu instalarea înviorării.

Gradul de utilizare a capacităților de producție existente a crescut în prima parte a acestui an în cele mai multe țări capitaliste. Astfel, în S.U.A. acest indicator a fost de 82% în trim. I și 84% în trim. II, față de 75—80% în perioada de recesiune ; în Japonia capacitățile de producție au fost utilizate, cu diferențe de la o ramură la alta, în proporție de 85—90% în prima parte a acestui an ; în R.F.G., după ultimele date cunoscute, indicatorul este cu 6% mai ridicat decît în aprilie 1975.

În industria țărilor capitaliste, reluarea creșterii ciclice se observă actualmente în primul rînd în unele ramuri producînd produse de bază și semifabricate, ca și în producția unor bunuri de folosință îndelungată. În schimb, construcția de mașini grele, chimia, producția de hîrtie-carton, îmbrăcăminte, încălțăminte, textile încă nu a cunoscut reînviorarea scontată. În cele mai multe țări se înregistrează însă o sporire a comenzilor.

Bazată înainte de toate pe creșterea producției industriale, în prima parte a anului a avut loc creșterea produsului național brut în principalele țări capitaliste. Ritmul P.N.B. este diferit de la o țară la alta în funcție de momentul ieșirii din recesiune, de condițiile specifice existente și de măsurile luate pentru asigurarea creșterii economice. Față de anul 1975, cînd s-au înregistrat atît pe ansamblul țărilor capitaliste cît și în cele mai multe dintre acestea declinuri ale P.N.B., pe întregul an 1976 se prognozează creșteri de : 5,5% pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate, 4,5% pe ansamblul țărilor capitaliste europene, 6,5% pe ansamblul țărilor capitaliste din afara Europei, 4,5% pe ansamblul țărilor membre ale Pieței comune. În general, ritmuri mai mari de creștere economică se așteaptă a fi realizate în țări în care urcarea prețurilor este menținută în limite mai înguste și, dimpotrivă, creșterea scontată este mai lentă în țări în care inflația este mai pronunțată, așa cum este cazul Angliei și al Italiei (vezi tabelul nr. 1).

Dintre indicatorii considerați că se vor repercuta în creșterea P.N.B. reține atenția evoluția schimburilor comerciale externe (vezi tabelul nr. 2).

Tabelul nr.2

Evoluția recentă și previzibilă a exportului și importului principalelor țări capitaliste, modificarea volumului fizic față de anul precedent, în procente

Tara	Exportul de bunuri și servicii		Importul de bunuri și servicii	
	1975	1976	1975	1976
R.F.G.	-9,0	11,5	1,0	12,5
Franța	-3,0	7,0	--8,0	8,0
Anglia	-4,0	5,5	- 6,0	1,5
Italia	3,0	4,0	-10,0	4,0
Total C.E.E.	-4,5	8,0	- 4,5	7,0
Total țări capitaliste europene	-4,5	7,5	- 4,0	6,5
S.U.A.	-7,5	6,5	-17,5	7,0
Japonia	3,0	6,0	- 7,5	7,0
Total țări capitaliste neeuropene	-4,5	6,5	-12,0	6,5
Ansamblul țărilor capitaliste	-4,5	7,0	- 7,0	6,5

Sursa: DIW, Wochenbericht 24,16 iunie 1976.

Tabelul nr.3

Somajul în principalele țări capitaliste, în mii șomeri și în procente din totalul populației active

Tara	mai 1976		mai 1975	
	mii	%	mii	%
Anglia	1 259	5.4	794,0	3,4
SUA	6 860	7,3	8 176	8,9
RFG	953	4,2	1 017	4,4
Olanda	212,8	5,2	193	4,7
Franța	896,9	4,0	797	3,6
Japonia	1 130	2,1	980	1,9
Belgia	220	8,5	160	6,1
Italia	681[a]	3,5	603[b]	3,1

a Ianuarie 1976 b Ianuarie 1975
Sursa: Financial Times din 7 iunie 1976

Inflația și șomajul rămîn preocupante

FENOMENUL inflaționist, în dinamici intensificate moștenite de la ciclul economic anterior, pare destinat să însoțească și evoluția noului ciclu economic occidental. În prima parte a anului au avut loc unele reduceri ale ritmurilor inflaționiste, dar această tendință pare să nu poată fi susținută în condițiile reluării creșterii economice, mai ales după ce vor fi reluate pe o scară mai largă investițiile în producție, care vor antrena creșterea cererii pentru mijloace bănești și o sporire a creditului.

Dintre țările capitaliste principale numai S.U.A., Elveția și R.F.G. au reușit să reducă ritmul inflației sub 7% pe an ; în celelalte țări ritmul anual al inflației continuă să se situeze la peste 10%. Japonia a putut în ultimele luni se reducă inflația sub 10% pe an, însă creșterile prețurilor de consum au oscilat puternic de la o lună de alta.

Se observă că înviorarea economică a dus deja la o oarecare accelerare a ritmului inflaționist în S.U.A., Franța, R.F.G. și că acesta continuă să fie considerat îngrijorător în Anglia și Italia. În perioada aprilie 1975—aprilie 1976 prețurile de consum au crescut cu 5,2% în R.F.G., cu 9,6% în Franța, cu 15,4% în Italia, cu 19,0% în Anglia etc. (**AGEFI** din 10 iunie 1976).

După cum arătam, începutul de nou ciclu găsește o altă grea moștenire sub forma nivelurilor șomajului. În cursul unui an, din mai 1975 pînă în mai 1976, numărul șomerilor a descrescut în unele țări capitaliste într-un ritm deosebit de lent, iar în alte țări a sporit. Faza de înviorare a noului ciclu nu este însoțită decît în mică măsură de creșterea numărului locurilor de muncă și de reabsorbirea mîinii de lucru rămase fără ocupație în condițiile recesiunii (tabelul nr. 3).

După cum se poate observa în tabelul nr. 3, șomajul se menține la un nivel ridicat atît ca număr cît și ca rată în S.U.A., în diferite țări vest-europene și are încă tendința de a crește în Anglia, Olanda, Belgia, Italia. Resorbirea șomajului este cu atît mai dificilă cu cît acest fenomen nu mai constituie în prezent pentru economia capitalistă doar un rău cu caracter ciclic, ci a căpătat caracter structural. În aceste condiții resorbirea șomajului implică restructurări în economiile naționale, în ramurile economiei țărilor capitaliste, recalificarea și trecerea în alte activități a unor oameni ai muncii care nu-și mai găsesc utilizare în ramuri aflate ele înseși în mutație structurală. Or, eforturile financiare necesare în acest scop, adaptarea modelului creșterii economice la cerințele folosirii integrale a forței de muncă nu sînt, după cum se știe, caracteristice capitalismului, al cărui mobil este realizarea de profituri cît mai ridicate.

După cum se știe, doctrinarii capitalismului contemporan consideră că nu este posibil de realizat o creștere economică ferită și de șomaj, și de inflație. Trebuie să se accepte, susțin ei, ori creșterea inflației pentru a se resorbi șomajul, ori un nivel ridicat al șomajului pentru a reduce inflația. Dar ambele rele ating în primul rînd oamenii muncii și nu profiturile. Aceasta rămîne valabil și pentru noul ciclu al cărui prag l-a trecut economia țărilor capitaliste.

dr. Aurel GHIBUȚIU
INSCIN

ECONOMIE MONDIALA

TENDINȚE - CONJUNCTURI

Evoluția prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna iunie 1976

TENDINȚA de creștere a prețurilor pe piața internațională a produselor de bază a marcat o ușoară accelerare în cursul lunii iunie a.c. Potrivit indicelui agregat INSCIN, rata de creștere a prețurilor internaționale ale materiilor prime industriale și produselor alimentare cuprinse în nomenclatorul de export - import al R.S. România s-a majorat de la 0,6 % în luna mai a.c. la 1,6 % în iunie.

INDICELE SINTETIC INSCIN IN ANII 1974-1975
SI IN PERIOADA MAI-IUNIE 1976

1970-1972=100

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	Mai	Iunie
INDICE GENERAL	1974	240,4 a)	242,3	241,5
	1975	218,7 a)	219,4 a)	219,2 a)
	1976		222,8 a)	225,6 a)
1. Produse alimentare	1974	230,8	207,9	213,0
	1975	203,7	186,5 a)	177,4 a)
	1976		179,9 a)	184,5 a)
– cereale	1974	261,5	209,9	231,9
	1975	216,7	189,4	188,5
	1976		207,1	218,7
– semințe oleag., prod. deriv., grăsimi anim. și veg.	1974	240,8	240,4	234,3
	1975	195,0	179,4	161,4
	1976		153,6	158,2
– animale, carne și prod. animal.	1974	128,3	127,7	127,7
	1975	159,3	159,2 a)	160,9 a)
	1976		147,2 a)	147,3 a)
– zahăr și produse tropicale	1974	437,5	372,7	377,8
	1975	314,0	266,9	226,3
	1976		259,2	263,0
2. Combustibili	1974	336,8	344,0	332,9
	1975	343,0	343,7	351,8 a)
	1976		364,8	363,1 a)
– cărbuni și cocs	1974	193,6	210,3	205,1
	1975	260,0	270,8	272,0 a)
	1976		261,1	259,6 a)
– țiței	1974	567,1	567,1	567,1
	1975	461,2	450,9	450,9
	1976		493,4	493,4
– produse petroliere	1974	380,9	382,3	262,1
	1975	373,9	369,5	386,5
	1976		409,9	407,4
3. Materii prime industriale	1974	216,1 a)	225,2	225,3
	1975	188,2 a)	195,2 a)	195,8 a)
	1976		197,1 a)	200,5 a)
– minereuri	1974	139,6 a)	149,4	143,2
	1975	168,1 a)	173,0 a)	173,6 a)
	1976		159,7 a)	158,8 a)
– metale	1974	231,5	243,9	246,2
	1975	185,1	193,0 a)	194,2 a)
	1976		192,5 a)	194,4 a)
– cauciuc	1974	210,3	242,1	205,5
	1975	159,8	150,5	154,2
	1976		230,9	240,9
– lemn și produse din lemn	1974	232,1	236,1	241,4
	1975	229,0	237,8 a)	237,3 a)
	1976		217,3 a)	217,0 a)
– fire animale și vegetale	1974	192,0 a)	190,0	183,2
	1975	162,4 a)	166,5 a)	165,2 a)
	1976		203,5 a)	228,2 a)
– piei	1974	122,3	135,3	125,7
	1975	114,8	118,4	122,0
	1976		192,2	171,1

a) Date provizorii pentru: cocs de furnal, huilă, minereu de fier, minereu de mangan, feromangan, ferosiliciu, oțel comercial, tablă groasă, tablă subțire, țevi din oțel, sîrmă neagră, laminate de cupru, cherestea de rășinoase, celuloză, hîrtie kraftliner, fibre celulozice, vite și porci vii.

Prețurile la produsele alimentare *au crescut în medie cu 2,6 % în iunie a.c., reflectînd o activizare a tranzacțiilor cu aceste produse, care este caracteristică încheierii sezonului de comercializare 1975/1976. Prețurile au crescut în special la cereale (+ 5,6 %) și la semințe oleaginoase, uleiuri și grăsimi comestibile (+ 3 %), în timp ce la zahăr și produse tropicale (cafea, cacao) au crescut cu numai 1,5 %, iar la animale, carne și produse animaliere au rămas practic neschimbate față de luna mai a.c.*

Prețurile la materii prime industriale *au crescut în luna iunie a.c. cu 1,7 %, înregistrîndu-se o creștere mai pronunțată la produsele utilizate în ramurile prelucrătoare în care înviorarea activității industriale este mai evidentă, respectiv fibre animale și vegetale (+ 12,1 %) și cauciuc (+ 4,3 %). Prețurile la metale au crescut în medie cu 1 %, remarcîndu-se creșteri mai pronunțate la unele metale neferoase (cositor și cupru), în timp ce la laminate din oțel prețurile au rămas practic staționare. Spre deosebire de aceste tendințe ascendente, de remarcat scăderea accentuată a prețurilor la piei (— 11 %), după tendința continuă de creștere înregistrată în perioada ianuarie — mai a.c.*

Prețurile la combustibili au scăzut ușor (— 0,5 %), în special sub influența hotărîrii țărilor membre ale O.P.E.C. de a menține „înghețate“ prețurile la țiței și în al doilea semestru al acestui an.

Sectorul prognoze și eficiența comerțului exterior — INSCIN

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 12—16 VII 1976 **dolarul S.U.A.** a avut o evoluție ascendentă față de aproape toate devizele occidentale.

„Vedeta“ acestui interval a fost **șilingul austriac**, ca urmare a hotărîrii autorităților monetare de a nu mai interveni pentru a menține, în mod unilateral, deviza austriacă în cadrul unei marje de fluctuare de 4,5% față de monedele participante la „șarpele valutar vest-european“. După anunțarea acestei decizii șilingul a manifestat a tendință pronunțată de repreciere terminînd intervalul la un nivel de circa 18,27 șilingi/dolari față de 18,43 șilingi/dolar la începutul lui.

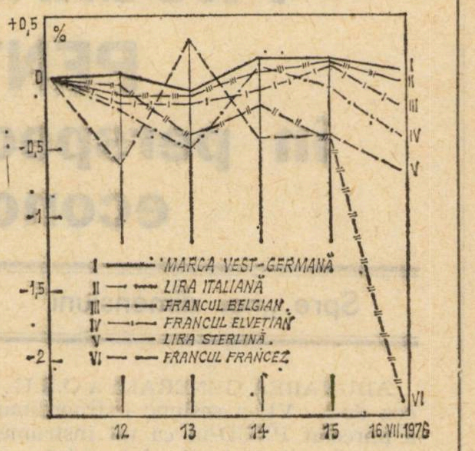

Evoluția principalelor devize vest-europene în perioada 12—16 VII 1976, luînd ca bază de comparație cursul dolarului S.U.A .din 9 VII 1976

Lira sterlină a cedat din nou teren datorită presiunilor provocate de vînzările cu caracter speculativ, situîndu-se la circa 1,7765 dolari/liră la sfîrșitul săptămînii față de 1,7790 dolari/liră inițial.

Tendința de repreciere a **lirei italiene** pare a fi fost stopată de intervenția Băncii Italiei care a cumpărat devize pentru a-și menține moneda la un nivel considerat optim pentru stimularea exporturilor.

Francul elvețian a cedat teren, terminînd la un nivel de circa 2,4820 franci/dolar față de 2,4730 franci/dolar la începutul intervalului.

Francul francez, după ce a cotat la deschidere 4,7700 franci/dolari, supus fiind presiunilor speculative alimentate în acest interval și de estimarea unui deficit de circa 8 miliarde franci al balanței comerciale la sfîrșitul anului, a terminat intervalul la circa 4,8900 franci/dolari, cel mai jos nivel al său din septembrie 1974. Se apreciază că, în ciuda asigurărilor date de autorități, francul francez va continua să se deprecieze și în viitor. De altfel, gradul de depreciere al francului francez la care se așteaptă piața valutară se oglindește și în creșterea dobînzilor la depozitele în eurofranc francez : pe perioada de o lună nivelul dobînzii a crescut numai în acest interval cu circa 8% p.a., ajungînd la aproape 20% p.a.

Dobînzile la depozitele în eurovalute pe perioada de 6 luni au avut o evoluție diferită : creștere cu circa 1/8% p.a. depozitele în eurofranc elvețian și euromarcă vest-germană și scădere cu 1/8% p.a. la cele în eurodolari.

Prețul aurului la Londra a atins cel mai jos nivel de după ianuarie 1974, aurul fiind tranzacționat la sfîrșitul intervalului la 116,75 dolari uncia, comparativ cu nivelul de puțin peste 122 dolari uncia de la începutul lui. Cu toate că pentru cele 780 000 uncii aur oferite de F.M.I. la licitația din 14 iulie a.c. au fost cereri care au depășit de peste 2,7 ori această ofertă, iar prețul realizat de F.M.I. a fost foarte apropiat de cel al pieței libere (122,05 dolari/uncie), interesul față de cumpărarea de metal galben este în continuă scădere, așteptîndu-se ca în curînd prețul lui să scadă sub 100 dolari uncia.

Paul DUMITRAȘCU
Gh. MUNTEAN

Balanța zahărului — excedentară

CONFORM ultimelor estimări ale firmei vest-germane F.O. Licht în sezonul 1975/1976 balanța mondială a zahărului va fi, pentru a doua oară consecutiv, excedentară, producția mondială urmînd a se situa la nivelul de 82 milioane tone, iar consumul la 79,9 milioane tone. Aceasta va permite revenirea stocurilor finale mondiale la un nivel considerat normal — 19,3 milioane tone, adică 24% din consumul anual, față de numai 19% în urmă cu două sezoane.

Firma menționată estimează de asemenea că oferta mondială de zahăr se va îmbunătăți în continuare, întrucît în sezonul 1976/1977 producția mondială se va situa între 85,5 și 87,5 milioane tone, iar consumul între 82,9 și 84,7 milioane tone.

PROGRAMUL NAȚIUNILOR UNITE PENTRU DEZVOLTARE — în perspectiva instaurării noii ordini economice internaționale (II)

Spre „noi dimensiuni"

ADUNAREA GENERALă a O.N.U., la cea de-a VII-a sesiune extraordinară, a apreciat PNUD-ul ca un instrument esențial al acțiunii întreprinse de către O.N.U. în direcția promovării, dezvoltării și a favorizării justiției economice în întreaga lume. Rezoluția 3 362 (S-VII) adoptată de sesiune arăta că este necesar să fie sporite resursele instituțiilor sistemului O.N.U. pentru dezvoltare, în speță ale PNUD. În acest context, problemele referitoare la rolul PNUD nu se limitează nicidecum doar la aspecte teoretice.

La sesiunea din ianuarie 1976 a Consiliului de administrație al Programului, reprezentantul Republicii Africa Centrală arăta că „nu există un instrument mai bun decît PNUD în a ajuta la planificarea și instituirea noii ordini economice internaționale. PNUD, prin asistența financiară și tehnică, sprijină țările în curs de dezvoltare în a realiza obiectivele noii ordini". Iar delegatul Republicii Sri Lanka declara că „PNUD este programul cel mai vast și cel mai important al sistemului Națiunilor Unite în domeniul dezvoltării socio-economice... el este un instrument al dezvoltării economice și al transferului de tehnici și, în numeroase țări în curs de dezvoltare, proiectele PNUD care oferă posibilități de ocupare a mîinii de lucru, joacă un rol mai direct, la nivelul populației, decît o rezoluție importantă adoptată de unul din principalele organe ale Națiunilor Unite".

Anul 1975 a fost apreciat ca un pas major făcut de PNUD pentru a se adapta noului cadru al relațiilor internaționale conturat la sesiunile extraordinare a VI-a și a VII-a ale Adunării Generale a O.N.U. și în Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor.

Încă la jumătatea anului 1975 au fost luate o serie de măsuri vizînd :

— căutarea de căi și mijloace pentru a ameliora în continuare și a da o mare flexibilitate activităților realizate în scopul de a satisface nevoile specifice ale noilor țări independente, ale țărilor cel mai puțin avantajate și fără litoral ;

— o lărgire a procesului de evaluare a nevoilor diferitelor țări în domenii critice, cum sînt : promovarea exporturilor de produse primare, ameliorarea generală a comerțului și transporturilor, a producției alimentare, promovarea industrializării, a transferului de tehnici și a cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare ;

— consultări de urgență cu țările cel mai greu lovite de criza de energie și aspectele conexe.

Au fost propuse „noi dimensiuni" ale cooperării tehnice în slujba dezvoltării, a căror premisă fundamentală este că obiectivul cooperării tehnice trebuie să constea în formarea și creșterea capacității țărilor primitoare de a acționa pentru propria lor dezvoltare. Ideea „noilor dimensiuni" a fost adoptată la cea de-a XXX-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. În ansamblu, țările în curs de dezvoltare și-au manifestat fără echivoc dorința de a continua să beneficieze de sprijinul PNUD-ului care rămîne cel mai important program mondial de cooperare tehnică pentru dezvoltare din sistemul O.N.U.

La definirea „noilor dimensiuni" programele PNUD de cooperare tehnică trebuie elaborate și realizate **prin prisma rezultatelor** care urmează a fi atinse și **nu în termenii aporturilor** furnizate din exterior. S-a constatat că accentul pus pe „asistența tehnică", comparativ cu „cooperarea tehnică", a dus la orientarea tuturor eforturilor Programului spre transferurile din exterior, atunci cînd aporturile furnizate pe plan local puteau să se dovedească tot atît de utile.

Cînd asistența tehnică a fost introdusă de către Națiunile Unite în 1949, obiectul său a fost să ajute la diminuarea și înlăturarea lipsei de cadre calificate în țările în curs de dezvoltare. A fost un obiectiv justificat, deși încă atunci unele țări rămase în urmă dispuneau de astfel de cadre, lipsindu-le însă capitalul și alți factori necesari dezvoltării. În perioada care a trecut de atunci, atît nevoile cît și posibilitățile țărilor în curs de dezvoltare au înregistrat mutații în volum și structură. Ca urmare, nici **cadrul structural** al asistenței tehnice nu mai poate fi același, respectiv programele de asistență tehnică nu se pot baza exclusiv pe supoziția lipsei de competență, cuplată de obicei cu lipsa capitalului. Multe dintre țările în curs de dezvoltare pot la rîndul lor acorda asistență în multe domenii, ceea ce stă la baza conceptului de „cooperare tehnică între țările în curs de dezvoltare" care implică un schimb de valori și experiență între acestea.

În prezent, respectînd principiul universalității sale, PNUD este chemat să acorde în continuare **asistență tuturor țărilor în curs de dezvoltare, la toate nivelurile și în toate stadiile procesului de dezvoltare.** În acest cadru, care include transferul de tehnici de vîrf țărilor în curs de dezvoltare relativ cele mai avansate, PNUD este chemat să antreneze în fluxul cooperării tehnice competențele și facilitățile materiale și de pregătire existente în țările în curs de dezvoltare. În acest fel, conceptul cooperării tehnice în slujba dezvoltării va căpăta consistența practică aptă să-i justifice existența.

CEPECA este una din instituțiile românești din domeniul pregătirii cadrelor care au beneficiat de asistența tehnică a P.N.U.D. În prezent CEPECA, prin Centrul internațional de management, contribuie la pregătirea cadrelor din alte țări în curs de dezvoltare.

România și PNUD: continuitatea conlucrării

ROMÂNIA acordă o semnificație importantă PNUD în general, cît și adîncirii conlucrării cu această organizație internațională pe care o vede ca pe un instrument util de cooperare — expresie a voinței statelor de a sprijini accelerarea procesului dezvoltării — și ca pe un factor care poate și trebuie să contribuie la lichidarea subdezvoltării în lume și la instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

Bazată pe respectarea independenței și suveranității naționale a fiecărui stat beneficiar, pe neamestecul în treburile interne, pe acordarea asistenței în mod

ECONOMIE MONDIALA

necondiţionat, cooperarea dintre România şi sistemul de asistenţă tehnică al Naţiunilor Unite a început pe baza acordului intrat în vigoare la 27 ianuarie 1965. În 1967 a fost aprobat primul proiect important de asistenţă tehnică pentru ţara noastră — Staţia pilot de irigaţii de la Băneasa-Giurgiu (terminat în 1971), după care au urmat alte cîteva proiecte de amploare, pentru prevenirea poluării apei şi a aerului, dezvoltarea Institutului de cercetări pentru cereale şi plante tehnice de la Fundulea (terminate în cursul anului trecut) precum şi amenajarea complexă a bazinului Mureşului superior, dezvoltarea Centrului de perfecţionare a cadrelor de conducere din întreprinderi (CEPECA) şi a Centrului de perfecţionare a cadrelor din industria turismului (toate urmînd a fi încheiate în cursul acestui an). Menţionăm de asemenea proiectul privind asistenţa pentru Institutul de tehnologie nucleară, început în 1973 şi a cărui realizare continuă.

Structura asistenţei acordate de PNUD pe sectoare de activitate, situaţia la sfîrşitul anului 1974

	Proiecte		Cheltuieli PNUD	
	Număr	%	milioane dolari	%
Agricultură, silvicultură şi pescuit	1589	20,9	576,5	30
Industrie	1639	21,5	297,9	15
Transporturi şi comunicaţii	757	9,9	218,6	11
Politică şi planificare economică şi socială generală	912	11,9	191,6	10
Educaţie	556	7,3	167,6	9
Stiinţă şi tehnică	524	6,9	130,1	7
Resurse naturale	238	3,1	99,3	5
Sănătate	493	6,4	116,6	6
Diverse	923	12,1	145,6	7
Total	7631	100,0	1943,8	100

Sursa: Le Programme des Nations Unies pour le Développement, Questions et réponses, août 1975.

În 1973, Consiliul de administraţie al Programului a aprobat primul program românesc de cooperare cu PNUD pe perioada 1973—1977, care a asigurat continuitatea proiectelor aflate în execuţie şi a permis iniţierea unor noi acţiuni de cooperare. Acest program se află în prezent în faza de finalizare.

România participă alături de Bulgaria, Grecia, Iugoslavia şi Turcia la realizarea proiectului regional PNUD referitor la studierea seismicităţii zonei Balcanilor. În cadrul acestui proiect fiecare din ţările participante îşi aduce contribuţia efectivă pe baza experienţei sale şi beneficiază în acelaşi timp de asistenţa oferită de PNUD (echipament seismic şi burse de specializare).

Ca o expresie a dorinţei României de adîncire a cooperării cu Programul Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare, trebuie menţionată deschiderea la Bucureşti a unei Reprezentanţe PNUD, în baza acordului încheiat între guvernul român şi Program.

Nu putem să nu menţionăm faptul că România şi-a adus o contribuţie constructivă la dezvoltarea şi perfecţionarea Programului în perioada celor două mandate consecutive cît a fost membră în Consiliul de conducere al PNUD (1968—1973), ocupînd de două ori funcţia de vicepreşedinte al Consiliului.

Ca ţară socialistă în curs de dezvoltare, România înţelege să beneficieze în continuare de avantajele oferite de asistenţa PNUD, urmînd să fie inclusă printre beneficiarii de asistenţă tehnică în perioada 1977—1981. Volumul asistenţei viitoare ce se preconizează pentru România va fi la nivelul celei ce se intenţionează a se acorda Bulgariei, Greciei, Iugoslaviei, Poloniei, Ungariei, Gabonului, Somaliei ş.a.

În acelaşi timp, România înţelege să contribuie potrivit propriilor sale posibilităţi la sprijinirea eforturilor celorlalte ţări în curs de dezvoltare, inclusiv prin intermediul PNUD. În prezent peste 40 de specialişti români lucrează pentru realizarea de proiecte de asistenţă tehnică PNUD în diferite ţări în curs de dezvoltare. Totodată, în ultimii ani au efectuat stagii de specializare în România, prin intermediul P.N.U.D, bursieri din numeroase ţări, printre care : Argentina, Bolivia, Columbia, Peru, Congo, Benin, Etiopia, Guineea, Birmania, Irak, Siria, Sri Lanka ş.a.

Sistematizînd perspectiva bunelor raporturi de cooperare dintre România şi PNUD, în telegrama adresată preşedintelui Republicii Socialiste România cu ocazia realegerii sale în această funcţie, Directorul general al PNUD îşi exprima speranţa că se va „lărgi, pe mai departe, cooperarea şi participarea României la Programul Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare" („Scînteia", 26 martie 1975). Această cooperare va fi adîncită în cadrul viitorului program de asistenţă pentru România(1977—1981), ale cărui obiective sînt chemate să răspundă cerinţelor actualului cincinal al revoluţiei tehnico-ştiinţifice, care se înfăptuieşte în ţara noastră. Aleasă în Consiliul de conducere al PNUD pentru un nou mandat de trei ani (începînd de la 1 ianuarie 1977) România, care se pronunţă consecvent pentru creşterea rolului O.N.U. şi al organismelor sale, va acţiona în continuare pentru ca activităţile operaţionale în sprijinul dezvoltării să contribuie efectiv la lichidarea decalajelor în lume, la instaurarea unei noi ordini economice internaţionale.

Ion C. POPESCU
Gheorghe I. DUMITRU

IPOTEZE • PREVIZIUNI

Petrolul rămîne principala sursă de energie

COMPARÎND previziunile O.C.D.E. şi O.P.E.C. privind necesarul de energie al ţărilor capitaliste industrializate în 1985, publicaţia **Revue Tiers Monde** (aprilie-iunie 1976) relevă că dincolo de deosebirile existente cele două organizaţii sînt de acord că : **necesarul de energie al ţărilor industrializate va continua să crească într-un ritm susţinut** (de circa 4%), energia nucleară va avea o contribuţie încă scăzută în acoperirea necesarului total de energie primară (cel mult 13%), **necesarul de petrol va creşte** atît absolut cît şi relativ (la 43% după O.C.D.E. şi la 46% după O.P.E.C.), necesarul de import al ţărilor capitaliste dezvoltate din ţările azi membre ale O.P.E.C. va rămîne considerabil (1 miliard tone de petrol după O.C.D.E., 1,6 miliarde după O.P.E.C.).

Necesarul de energie în 1985
(in mil. tone petrol echivalent)

Necesarul de energie	5 800	5 650
Energie nepetrolieră	3 100	3 220
din care :		
Energie nucleară	640	756
Producţia petrolieră proprie	1 100	1 380
Import de petrol din ţările O.P.E.C.	1 600	1 050

În concluzie, în ciuda creşterii preţului la petrol şi a intensificării cercetărilor pentru dezvoltarea unor surse nepetroliere, **petrolul va rămîne pînă la sfîrşitul acestui secol principala sursă de energie a ţărilor capitaliste dezvoltate.**

Japonia : modificări în structura economiei

CONFORM ultimei prognoze pe termen lung publicate de Consiliul pentru problemele structurii industriale din Japonia, ritmul mediu anual de creştere a produsului naţional brut al ţării va fi de 7% în anii 1977—1980 şi de 6,5% în perioada 1980—1985.

Se apreciază că în anii 1970—1985 producţia ramurilor din sectorul primar al economiei (agricultura, silvicultura şi pescuitul) va spori într-un ritm mediu anual de 1,8%, cea a ramurilor care fac parte din sectorul secundar (industria şi construcţiile) — de 6,3%, iar cea a ramurilor de activitate din sectorul terţiar (comerţul, sistemul de credit şi asigurări, transporturile şi telecomunicaţiile, serviciile comunale şi activitatea aparatului de stat) — cu 5,7%. Se consideră că industria prelucrătoare se va dezvolta într-un ritm de 6,2%, iar în cadrul ei un progres mai rapid vor cunoaşte în primul rînd o serie de ramuri ale construcţiilor de maşini. Ca urmare, se vor produce modificări în structura economiei japoneze. De pildă, ponderea industriei grele (inclusiv chimia) în ansamblul producţiei industriale se va majora de la 62% în 1970 la 65% în 1985, iar ponderea industriei prelucrătoare în formarea P.N.B. va ajunge la 51,9%.

Fier vechi : deficite în creştere

ÎN cercurile de specialitate din Occident se examinează cu nelinişte problema penuriei crescînde de fier vechi, material tot mai căutat de industria siderurgică. Conform unui studiu elaborat de societatea italiană Italsider, deficitul global de fier vechi al lumii nesocialiste ar putea evolua de la 0,53 mil. tone în 1974 la 6,19 mil. tone în 1980. Previziunile privind o serie de ţări industriale capitaliste relevă tendinţe diferenţiate : în timp ce deficitele Japoniei, Italiei şi Belgiei — Luxemburgului se vor accentua, S.U.A. vor dispune în continuare de un anumit excedent, iar Franţa şi Olanda îşi vor spori disponibilităţile (vezi datele de mai jos, în mil. tone).

	1974	1980
S.U.A.	+ 10,9	+ 5,84
Japonia	— 6,8	— 9,3
R.F.G.	+ 0,72	+ 0,39
Franţa	+ 1,85	+ 3,45
Italia	— 6,13	— 8,15
Olanda	+ 0,73	+ 0,92
Belgia-Luxemburg	— 0,76	— 1,95

MONDORAMA

Conjunctura, creștere și cărbune

FLUCTUAȚIILE producției de cărbune în deceniile postbelice, se arată într-un studiu recent al C.E.E./O.N.U. cu privire la perspectivele industriei carbonifere în America de Nord (S.U.A. și Canada), reflectă influența conjuncturii și a creșterii economice în țările din zonă. În anii '50, cînd cererea totală de energie a crescut aici într-un ritm mediu anual de 2,3%, cărbunele nu și-a putut menține pozițiile pe piață nici absolut nici relativ. Între 1951 și 1961 volumul extracției a scăzut an de an, trecînd de la 522 la 388 milioane tone anual.

Deceniul următor a fost însă martorul unei evoluții în sens opus, culminînd într-o producție anuală de 565 milioane tone, pe fondul unei cereri energetice care înregistra sporuri medii anuale de 4,8%. Ponderea cărbunelui în consumul total de energie rămînea totuși inferioară celei din anii '50. Acum, continuarea curbei ascendente în anii rămași pînă la sfîrşitul actualului deceniu și dincolo de el, pînă în 1985, lasă să se întrevadă și o creștere a însemnătății relative a cărbunelui. Producția nord-americană, proiectată să atingă la mijlocul deceniului viitor 946 mil. t. (1973 : 552 mil. t.), va furniza 21,5% din consumul total de energie în 1985 (19,2% în 1973). Consumul centralelor electrice va crește probabil de la 70% din livrările interne în 1973 la 76% în 1985, în timp ce partea siderurgiei va scădea de la 28% la 21%. Uzinele de gazeificare vor absorbi restul de 3% din livrările interne proiectate ale anului 1985. Studiul C.E.E./O.N.U. subliniază caracterul deosebit de promițător al noii piețe a cărbunelui gazeifiat, apreciind ca posibil că în anul 2 000 vor fi prelucrate în uzinele de gazeificare și de lichefiere cantități de cărbune echivalente cu 25% din cererea internă.

Ungaria: stimularea producției pentru export

ÎN CURSUL actualului plan cincinal statul ungar va acorda credite în sumă totală de 45 miliarde forinți pentru crearea sau extinderea unor capacități de producție care vor asigura producția de articole de export competitive pe toate piețele. De asemenea credite vor beneficia mai ales întreprinderi constructoare de mașini, cele din industria chimică și alimentară.

Condiția esențială pentru acordarea creditului destinat investiției este rentabilitatea acesteia, ținîndu-se seama de termenul său de amortizare și de ponderea producției viitoare destinată exportului. După aprecierea Băncii Naționale a R.P. Ungare, care acordă asemenea credite, în condiții avantajoase, sînt considerate drept dezvoltări rentabile acelea care asigură un profit minim (anual) de 15% în cea mai mare parte a sectorului industrial și în industria construcțiilor, de 10% în industria alimentară sau domeniul comerțului și de 7% în industria materialelor de construcții, în agricultură, transporturi și telecomunicații. Pînă în prezent de creditele menționate au beneficiat întreprinderi ca Uzina de becuri cu incandescență „Tungsram", Întreprinderea „Medicor", Fabrica de mașini din Györ, Fabrica de mașini-uneltele din Csepel și altele.

Schimbare de optică

ZONELE URBANE sau suburbane de locuințe din materiale improvizate, cunoscute sub numele de „bidonville", „shanty-town", „favela" etc., adăpostesc în numeroase țări în curs de dezvoltare o bună parte din populația marilor lor orașe : două treimi din cei 8 milioane de locuitori ai Calcuttei sau din cei 3,5 milioane de locuitori ai Bogotei, jumătate din populația principalului oraș ecuadorian, Guayaquil, 35% din populația capitalei filipineze, Manila.

Constatînd inutilitatea demolării sistematice a acestor așezări mizere care reapar spontan — în condițiile în care locuitorilor lor nu li se oferă nici o soluție de schimb sau li se propun locuințe care, deși modeste, rămîn încă mult deasupra posibilităților lor financiare —, o serie de guverne din țări în curs de dezvoltare au început să reconsidere problema bidonvillurilor. În loc de a le distruge într-un loc pentru a le vedea apoi renăscînd în altul, s-a constatat că ar fi mai util să li se acorde sprijin pentru îmbunătățirea condițiilor sanitare, introducerea de lumină electrică, construirea de drumuri, școli, toate realizîndu-se cu concursul locuitorilor respectivi.

Nevoile de locuințe noi pînă în 1980 în „lumea a treia" *)

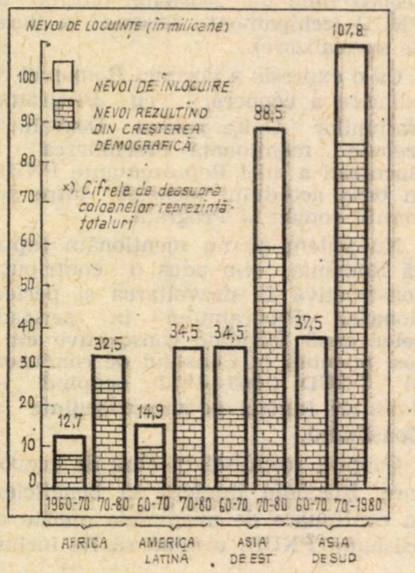

Imposibil de eliminat astăzi, bidonvillurile vor fi dificil de desființat în viitor, în condițiile în care în țările în curs de dezvoltare ar trebui construite în următorii 20 de ani tot atîtea locuințe cîte s-au ridicat în țările dezvoltate în 200 de ani (vezi graficul, alcătuit de experți ai O.N.U.).

Hidrogenul: numărătoarea inversă

ÎN CERCURILE de specialitate se discută mult asupra perspectivelor hidrogenului de a deveni combustibilul „ideal" în economia mondială.

Dar cînd se va întîmpla acest lucru? După opinia specialiștilor de la Institutul pentru tehnologia gazelor din S.U.A., pentru ca hidrogenul să fie considerat drept o importantă sursă de energie ponderea sa în balanța energetică (de pildă, a S.U.A.) trebuie să fie de circa 10%. Dacă se proiectează atingerea acestui indicator în jurul anului 2020, atunci prima utilizare „comercială" experimentală a hidrogenului trebuie lansată aproximativ în anul 2010. Ceea ce înseamnă că instalația „comercială" demonstrativă trebuie finisată pînă în anul 2000. În acest scop prima instalație demonstrativă experimentală trebuie să fie gata în 1990 Ceea ce reclamă ca încercările de fiabilitate a componentelor sale să fie începute din 1980, iar demonstrarea utilității, eficienței întregii tehnologii să fie realizată și mai devreme. Toate acestea arată — conchide institutul menționat — că nu e timp de pierdut.

Olimpiada de la Montreal: recordul cheltuielilor

ALĂTURI de remarcabile performanțe sportive, Jocurile Olimpice de la Montreal prilejuiesc și un alt record, este drept mai puțin dorit : cel al cheltuielilor de organizare. Estimat la 250 milioane dolari în 1972 costul instalațiilor se ridica în luna iunie a.c. la peste 1,5 miliarde dolari ; ținînd seama de toate veniturile, directe și indirecte, deficitul va atinge cel puțin 1 miliard dolari. Principala instalație, stadionul olimpic cu 56 000 locuri permanente (plus 14 000 provizorii pe durata Jocurilor) și-a văzut costul majorat de 5 ori din 1972 încoace, pentru a ajunge la circa 900 milioane dolari. Cu această sumă, remarcă unii localnici mai puțin pasionați de sport, citați de revista **Economia** s-ar fi putut asigura gratuitatea transportului în comun în oraș pe timp de zece ani sau construi locuințe ieftine pentru 120 000 de montrealezi...

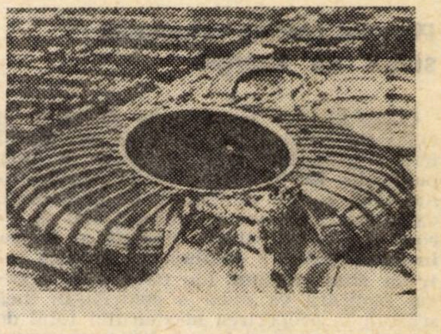

Satul olimpic s-a dovedit a costa pînă la urmă 100 milioane dolari, în loc de 20 milioane cît se prevăzuse inițial. Apartamentele respective vor fi revîndute. Loteria „olimpică" va permite și ea recuperarea a circa 300 milioane dolari. Fumătorii vor contribui mai mult decît nefumătorii la stingerea datoriei, după impunerea unei taxe severe asupra tutunului. Pentru acoperirea celei mai mari părți a deficitului, sporirea impozitelor și taxelor locale pare inevitabilă.

Cum spunea recent un cunoscut recordman, sportul cel mai greu rămîne organizarea unei olimpiade.

CURIER

GLOSAR

Expansiunea creditului

EXPANSIUNEA (de la latinul **expandere** — a întinde, a dezvolta) are, în domeniul economic, sensul de creștere accentuată a influenței dominatoare a unui stat, a unui sector economic sau a unei mari întreprinderi în condițiile capitalismului. Se vorbește astfel în mod curent despre expansiunea economică a Statelor Unite ale Americii în anii de după cel de al doilea război mondial, despre expansiunea industriei electronice japoneze din ultima vreme sau despre planurile de expansiune ale firmei vest-germane Volkswagen.

Cauzele determinante ale expansiunii economice sînt explicate diferit de teoria economică. Economia politică burgheză, îndeosebi prin reprezentantul ei, prof. J. Schumpeter, pune expansiunea economică pe seama personalității marilor întreprinzători capitaliști veșnic în căutarea și aplicarea soluțiilor celor mai dinamice de dezvoltare a producției și de cucerire a piețelor de desfacere. Teoreticienii marxiști, în frunte cu V.I. Lenin, consideră că expansiunea economică și cadrul politic în care se desfășoară, imperialismul, decurg din goana după plusvaloare și, din această cauză, au un caracter de clasă.

Teoria burgheză a expansiunii economice a generat așa-numita teorie monetaristă a conjuncturii economice, care a găsit în anii '30 pe cel mai cunoscut reprezentant al său în persoana lui J.M. Keynes. În lumea de idei a keynesismului, **expansiunea creditului** constituie un instrument prețios al expansiunii economice și totodată un apărător al acesteia, deoarece, creînd putere de cumpărare suplimentară, lichidează marele dușman al capitalismului, crizele de supraproducție.

Numeroase teorii ale epigonilor lui Keynes au preluat această concepție, susținînd că prin metode monetare se poate realiza în orice moment utilizarea deplină a forței de muncă. Actuala criză economică, în care inflația monetară și de credit coexistă cu șomajul de masă, cu stagnarea („stagflația“) sau chiar cu scăderea producției („slumpflația“), reprezintă o spectaculoasă infirmare a concepției potrivit căreia **expansiunea monetară** ar constitui un panaceu, un remediu universal pentru relele capitalismului.

Din aceeași lume de idei a izvorît conceptul de **politică expansionistă a creditului**, adică încercarea deliberată a băncilor de a stimula conjunctura economică într-o dezvoltare forțată a creditării economiei. Este de la sine înțeles că politica expansionistă a creditului nu-și poate găsi aplicarea în orice condiții, ci numai atunci cînd există concomitent întreprinderi dispuse să contracteze mai multe credite decît înainte (ceea ce este greu de admis într-o perioadă de marasm economic), precum și mijloace de producție neutilizate, mobilizabile printr-o asemenea expansiune.

Actuala criză a dezmințit capacitatea atribuită politicii expansioniste a creditului de a redresa economia capitalistă. Aplicată în actualele condiții, această politică nu a avut alt rezultat decît intensificarea procesului inflaționist.

C. K.

Cooperare internațională

Mihai Robachi, Craiova — 1) „Întîlnirea de la Tokio pentru promovarea cooperării internaționale și a dezvoltării“, inițiată de Centrul de informații economice și sociale al O.N.U. și o organizație neguvernamentală japoneză și care va avea loc la 24 și 25 iulie a.c., este prima manifestare majoră organizată în Japonia sub egida O.N.U. Obiectivul său este — potrivit organizatorilor — de a furniza informații de prima mînă asupra uneia din cele mai presante probleme ale contemporaneității. Discuțiile, care vor avea loc în cadrul a patru mese rotunde (în total 300 de participanți), vor aborda următoarele patru teme : semnificația și urmările celei de-a patra Conferințe a Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare (UNCTAD IV) desfășurate la Nairobi în mai a.c. ; rolul țărilor dezvoltate în perspectiva unei mai strînse cooperări între țările în curs de dezvoltare ; perspectivele dezvoltării și cooperării ; dialogul Nord-Sud.

2) Grecia a devenit la 20 mai 1976 membru cu drepturi depline al Agenției internaționale pentru energie, care astfel cuprinde acum 19 țări occidentale. Cifra pe care ați întîlnit-o era prin urmare corectă.

3) Cei doi copreședinți ai Conferinței Nord-Sud de la Paris sînt ministrul venezuelean al relațiilor economice externe Manuel Perez Guerrero și ministrul de externe canadian Allen Joseph MacEachen. În prezent negocierile se desfășoară la nivel de experți.

Compensații

Gheorghe Popescu, Călărași — Mecanismul sistemului de stabilizare a încasărilor de export „Stabex“ creat de C.E.E. în favoarea a 46 țări din Africa, zona Pacificului și a Caraibilor a fost prezentat în nr. 24/1976 al revistei noastre. Fondul prevăzut de acest sistem conform convenției de cooperare de la Lomé din februarie 1975 a intrat în funcțiune recent, anunțîndu-se că Piața comună va livra cu titlu de compensații suma de 78 milioane dolari unui număr de 17 țări în curs de dezvoltare ale căror încasări de pe urma exportului unor produse de bază au scăzut în 1975.

Țările care au aderat ulterior la Convenția de la Lomé sînt Sao Tomé și Principe, Republica Capului Verde, Papua—Noua Guinee, Comore, Surinam și Seychelles.

O. N. U. D. I.

Mugur Isăcescu, Rîmnicu Vîlcea — Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (ONUDI) nu se va transforma deocamdată în agenție autonomă a O.N.U. deoarece nu s-a ajuns încă la un acord asupra revizuirii statutului său.

Recomandarea ca ONUDI să fie transformată într-o instituție specializată a O.N.U. — „pentru a-i spori autoritatea, autonomia și resursele“.
— a fost adoptată la cea de-a doua conferință generală a ONUDI, desfășurată în martie 1975 la Lima cu participarea a 114 țări. Conform unei hotărîri adoptate de Adunarea Generală a O.N.U. cu ocazia sesiunii extraordinare din septembrie anul trecut, toate țările membre ale O.N.U., ca și alte țări membre ale unor instituții specializate, au fost invitate să participe la elaborarea unui nou act constitutiv al ONUDI, la care numeroase organisme interguvernamentale și neguvernamentale au fost invitate să trimită observatori.

Actualmente, în cadrul atribuțiilor sale, ONUDI sprijină țările în curs de dezvoltare să promoveze și să-și accelereze industrializarea, ia măsuri în vederea aplicării unor metode moderne de producție, de programare și de planificare industrială, a transferului de tehnologie și formării de personal tehnic, facilitează contacte și consultări între țările dezvoltate și în curs de dezvoltare în vederea industrializării acestora din urmă, sprijină țările în curs de dezvoltare în obținerea de capital străin pentru finanțarea unor proiecte industriale, furnizează în cooperare cu alte organe ale O.N.U. servicii consultative pentru valorificarea rațională a resurselor materiale etc.

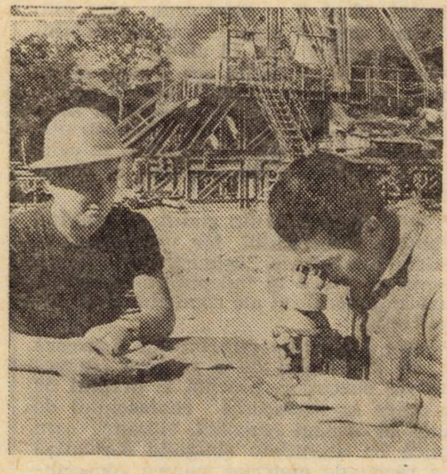

Tehnici moderne de prospectare utilizate de experți ai O.N.U. în țări în curs de dezvoltare.
(Foto : Națiunile Unite).

Pescuit oceanic

Dănilă Rădău, Drăgășani — Există asemenea date în anuarele statistice ale T.A.O. Ele relevă că în 1973 pe plan mondial s-au pescuit în total circa 65,7 milioane tone de „produse ale mării“ dintre care 10,76 milioane de către Japonia, care se situează pe primul loc în lume în această privință, (vezi graficul). În continuă creștere, producția obținută în Japonia de pe urma acvaculturii (stridii, alge, perle etc.) reprezintă circa 6% din tonajul amintit. În această țară există circa 65 000 de centre în care se practică acvacultura. Sub aspect valoric Japonia este cel mai mare exportator mondial de produse ale mării și al doilea mare importator, după S.U.A.

Antrepozite de pește la Tokio

Cantități pescuite *) (în milioane tone)

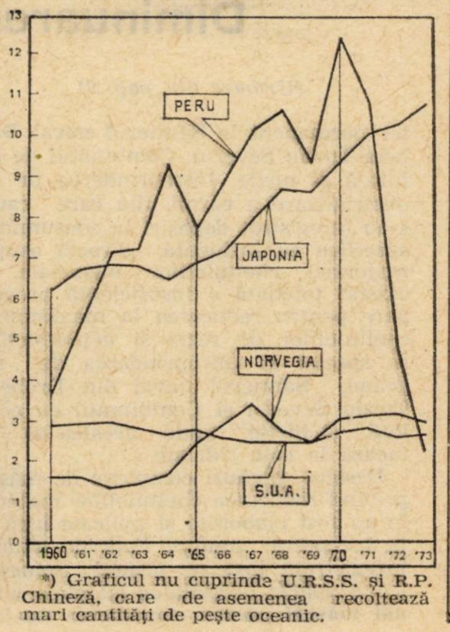

*) Graficul nu cuprinde U.R.S.S. și R.P. Chineză, care de asemenea recoltează mari cantități de pește oceanic.

DIN PRACTICA JUDICIARĂ
a Colegiului de jurisdicţie şi minister public al Curţii Superioare de Control Financiar

COMPETENȚA. PAGUBA PRODUSĂ DE DIRECTORUL ASOCIAȚIEI ECONOMICE INTERCOOPERATISTE (ART. 8 LIT. D. LEGEA NR. 2/1973)

Potrivit art. 18 din Statutul asociației intercooperatiste, aprobat prin Decretul Consiliului de Stat nr. 113 din 12 aprilie 1974, conducerea operativă a asociației se realizează de către comitetul de administrație, care își desfășoară activitatea pe baza principiului muncii și conducerii colective. Din comitetul de administrație face parte, printre alte persoane — conform art. 18 al. 3 — directorul, care este în același timp și președintele comitetului de administrație (art. 18 al. 4).

Președintele asociației are o serie de atribuții cu caracter general (art. 16 pct. a, b, c din statut), activitatea curentă fiind asigurată de comitetul de administrație, iar în cadrul acestuia de director, în calitatea sa de președinte, statutar, al comitetului.

Prevederile art. 20 din statut, enumerînd atribuțiile directorului, fac precizarea, în prealabil, că acesta „asigură“ conducerea curentă și aduce la îndeplinire hotărîrile adunării generale și ale comitetului de administrație.

Printre atribuțiile directorului figurează (pct. d) și dreptul de a încadra „personalul de execuție“, precum și dreptul de a proceda la desfacerea contractului de muncă al acestui personal, situație care implică cu necesitate obligația corelativă de a răspunde material, pentru consecințele păgubitoare rezultate din aplicarea cu rea credință a unei atare măsuri (art. 136 al. 3 Codul muncii).

Pe de altă parte, directorul, potrivit dispozițiilor art. 20 al. ultim, reprezintă asociația în relațiile cu persoanele juridice și fizice, precum și în fața organelor de jurisdicție și o angajează, în limitele date de adunarea generală, prin semnătura sa.

Așadar, conducerea operativă a asociației realizîndu-se efectiv prin director, în cadrul atribuțiilor sale funcționale, trebuie considerat că acesta îndeplinește funcția de conducător al unității în sensul prevederilor Legii nr. 2/1973, situație care atrage — sub condiția îndeplinirii și a celorlalte cerințe prevăzute de lege — competența de judecată a Colegiului de jurisdicție al Curții Superioare de Control Financiar.

RĂSPUNDERE MATERIALĂ. NEEMITEREA ÎN TERMEN A DECIZIEI DE IMPUTARE

Omisiunea de a se emite decizii de imputare, în termenul prevăzut de art. 108 (2) din Codul muncii, împotriva celor care s-ar fi putut face răspunzători de producerea pagubei nu conduce în mod necesar la obligarea persoanelor vinovate de pierderea termenului, în prealabil fiind necesar să se clarifice problema imputabilității acelor sume și, deci, a răspunderii autorilor direcți pentru prejudiciul invocat.

Recomandarea făcută — în speță — prin actul de control încheiat, de a se păși la recuperarea valorii unor taxe de locații suportate, de unitate, pe seama conducătorului, contabilului șef și jurisconsultului deoarece nu au luat în termen măsuri de recuperare a sumelor respective este greșită, limitîndu-se exclusiv la un aspect formal al cauzei. Pentru întocmirea unui act de control complet și util, apt de valorificare, era indicat să se verifice în ce condiții s-a ajuns la plata taxelor de locații și, drept urmare, dacă reprezintă o pagubă imputabilă unor persoane determinate.

Cu ocazia judecării contestațiilor introduse de către directorul, contabilul șef și jurisconsultul unității împotriva deciziei de imputare emise în spiritul recomandărilor făcute de organele de control, s-a stabilit printr-o reverificare — a cărei efectuare putea fi evitată dacă actul de control inițial aborda toate aceste aspecte — că întîrzierile care au determinat plata unor locații nu s-au datorat unei defectuoase organizări a serviciului, lipsei de diligență, ori altor cauze subiective, ci unor împrejurări obiective, neimputabile vreunei persoane.

Drept urmare, Colegiul de jurisdicție care și-a însușit aceste constatări, considerîndu-le, în raport și de restul materialului probator al dosarului, judicioase, a anulat în parte decizia, stabilind că nu se pot imputa celor vinovați de nerecuperarea inițială a taxelor de locații sumele achitate de întreprindere, deoarece chiar și în situația în care ar fi emis în termen deciziile de imputare, sumele nu erau recuperabile.

Materialul a fost întocmit de un colectiv de judecători și procurori financiari de la Curtea Superioară de Control Financiar — Colegiul de Jurisdicție și Minister Public.

Diminuarea cheltuielilor

(Urmare din pag. 9)

ter permanent la Șantierul naval Drobeta-Turnu Severin, Combinatul de celuloză și hîrtie, Întreprinderea de industrializare a cărnii, din care cauză s-au înregistrat depășiri la consumurile specifice cu influență directă asupra majorării cheltuielilor materiale. A existat totodată o insuficientă preocupare pentru reducerea la maximum a cheltuielilor de regie și neproductive, în special la Întreprinderea de vagoane, Șantierul naval din Drobeta-Turnu Severin și Combinatul de celuloză și hîrtie, unde acestea se situează la cote ridicate.

Desigur, planuri complexe de măsuri privind reducerea cheltuielilor materiale au fost elaborate și aplicate încă de la începutul anului. Față de situația înregistrată însă pe primul semestru a.c. a apărut necesitatea adoptării unor **noi măsuri** pentru remedierea neajunsurilor și înlăturarea dificultăților, acolo unde este cazul. Pentru cel de-al doilea semestru al anului, programele de acțiune vizînd reducerea cheltuielilor de producție au căpătat un caracter mult mai concret, cu termene și răspunderi precise. De asemenea, s-a accentuat simțitor rolul înnoirii și modernizării produselor și tehnologiilor cu implicații directe și favorabile asupra reducerii substanțiale a cheltuielilor de producție.

În fine, în ce privește cheltuielile neproductive au fost stabilite măsuri în direcția realizării ritmice a planului de producție și reducerii imobilizărilor în stocuri supranormative, asigurîndu-se pe această cale accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante, ceea ce va da posibilitatea onorării în termen a contractelor economice și utilizării fondurilor proprii, fără a mai fi nevoie de credite generatoare de dobînzi.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 29 din 23 iulie 1976

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Cincinalul 1976—1980 : orientări, ritmuri, eficiență. Dezvoltarea bazei energetice (II) (ing. **Ioan V. Herescu**) 1

— **O dezvoltare care vizează ridicarea nivelului de trai al populației**
● Sporirea și diversificarea producției de articole de uz casnic și gospodăresc **(Dumitru Cioclu)**
● Coordonate ale creșterii industriei de porțelan și faianță (ing. **Ioan Barbul)**
● Industria și comerțul în convergență spre cerințele consumatorilor 3—7

— Plan-angajamente : Costuri reduse prin diminuarea cheltuielilor de producție **(Iulian Ploștinaru)** 8

— Dezbatere „RE" : Analiza economico-financiară 10

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Noi dimensiuni ale organizării **(Adrian Cojocaru)** 13

— Experiențe în actualitate. Analiza operațiilor, un valoros instrument de organizare (ing. **Ion Savu)** 14

TEORII — IDEI

— Puncte de vedere. Energia electrică și venitul național (dr. **Ana Gluvacov, Angelo Alexandrescu, Cristian Ghiuzeli)** 16

— Omul-tehnica-mediul. Preîntîmpinarea și înlăturarea poluării mediului natural în România (II) (dr. **Aurel Iancu)** 18

— Școli ● curente ● economiști. „Societatea de consum" între apologie și realitate (I) (prof. dr. **Ivanciu Nicolae-Văleanu)** **20**

— Indicatorii sociali și modelele dezvoltării economico-sociale (dr. **Vl. Trebici)** 23

ECONOMIE MONDIALĂ

— În economia țărilor capitaliste : Început de ciclu nou pe fondul vechilor probleme structurale (dr. **Aurel Ghibuțiu)** 25

— Tendințe ● conjuncturi 27

— Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în perspectiva instaurării noii ordini economice internaționale (II) **(Ion C. Popescu, Gheorghe I. Dumitru)** 28

— Mondorama 30

— Curier 31

— Din practica judiciară a Colegiului de jurisdicție și minister public al Curții Superioare de Control Financiar 32

Coperta I — **Bogdan Stroescu**

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii“

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69 Cod poștal 71 131
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

ELEVIZOARE
BICICLETE
MOTORETE
FRIGIDERE
1

uniforme
școlare
2

COOP

Confecții Textile Galanterie
SUPERCOOP
textile
confecții
MĂTĂSURI
STOFE
COSMETICA
3

Foto. 1. Raionul cu articole electrotehnice din Supermagazinul de la Recaș, jud. Timiș

Foto. 2. Supermagazinul de la Ghimpați, jud. Ilfov, oferă, printre altele, uniforme școlare pentru noul an de învățămînt

Foto. 3. Supercooperativa Lipova, jud. Arad

Foto. 4. Magazinul specializat în desfacerea mobilei aparținînd cooperativei de consum Beiuș, jud. Bihor

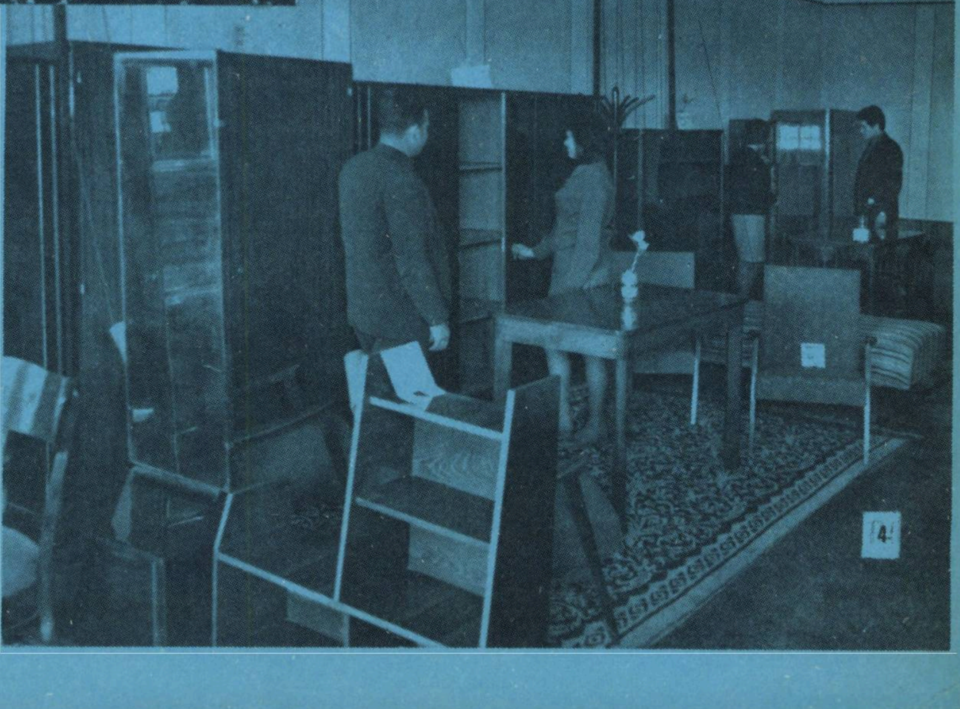

Magazinele cooperativelor de consum **vă stau la dispoziție cu un larg sortiment de** articole **de îmbrăcăminte: confecții pentru adulți, adolescenți și copii; stofe, țesături, imprimeuri; tricotaje, galanterie, încălțăminte pentru toate vîrstele etc.**

Totodată, ele sînt bine aprovizionate cu o gamă diversă de articole electrotehnice **(diferite tipuri de aparate radio, televizoare, picupuri etc.),** electrocasnice, cultural-sportive, obiecte de uz gospodăresc, **mobilă etc.**

VIZITAȚI MAGAZINELE COOPERATIVELOR DE CONSUM !

INTREPRINDEREA CAROTAJ

ȘI PERFORARE

Ploiești

Strada Clopoţei nr. 2 A
Tel. 10900-11774-23440-21842

Specializată în executarea de operaţiuni geofizice în sondele de petrol şi gaze

EXECUTĂ:

— cercetarea sondelor prin metode moderne: electrice — focalizate ● de inducție ● acustice ● radioactive ● de densitate;
— cercetarea geochimică a sondelor prin analiza globală și cromatografică;
— măsurarea deviației sondelor și dirijarea acestora;
— controlul tehnic al sondelor prin cavernometrie ● trasori radioactivi ● localizarea mufelor coloanei de tubaj ● determinarea punctului de prindere;
— probarea stratelor deschise de sonde prin extragere de probe de rocă și de fluid din strat;
— perforarea, detonarea, torpilarea și retezarea coloanelor;
— lansarea de dopuri și packere pentru retrageri închideri și exploatări selective;
— controlul comportării zăcămintelor în timpul exploatării prin carotaj neutronic în regim de impuls cu generator de neutroni.

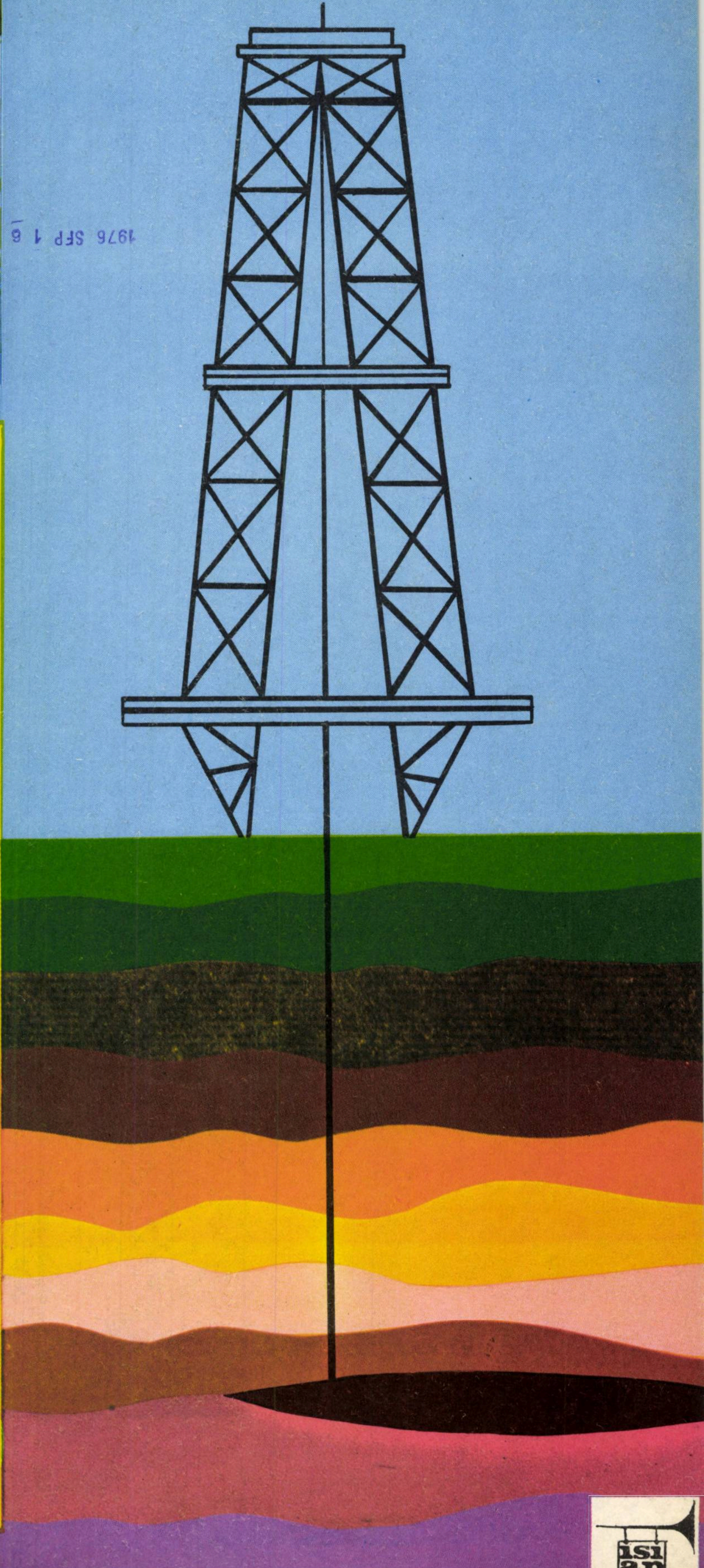

Lei 5

0646

R MG

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

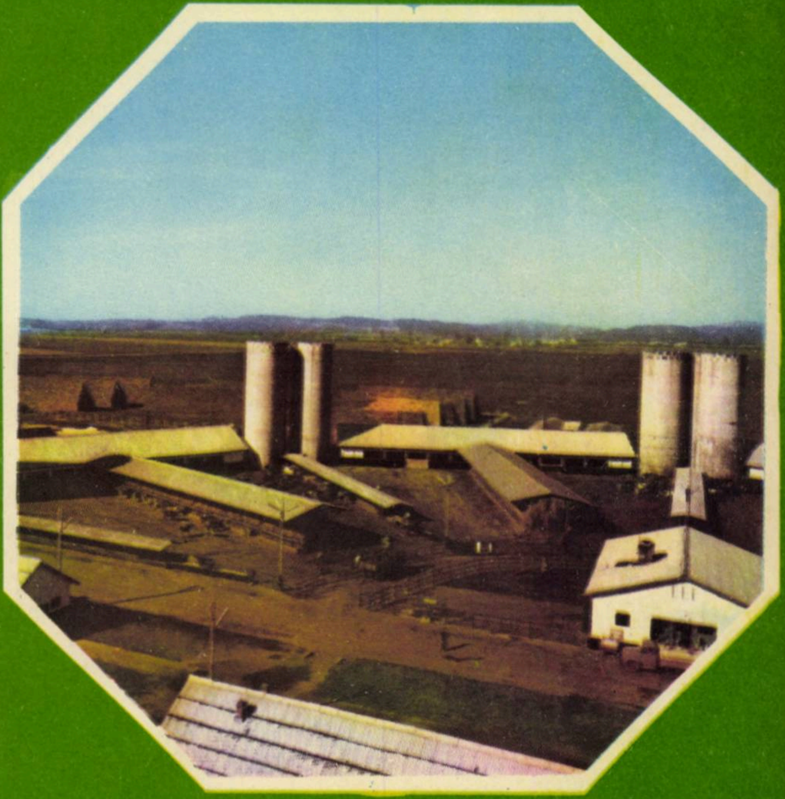

AGRICULTURA — variantă a muncii industriale

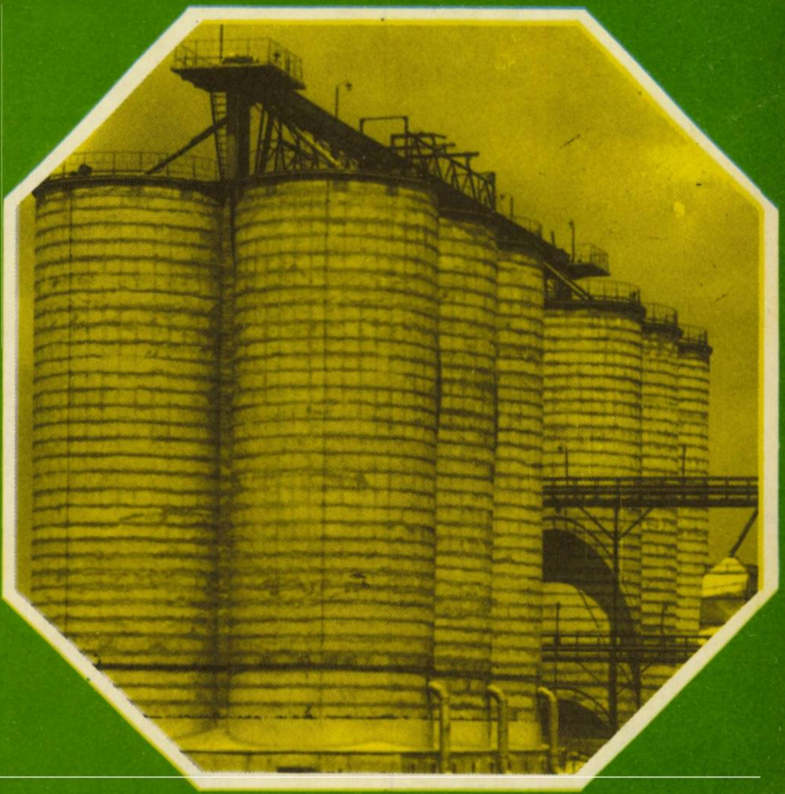

Numărul 30 ● Vineri 30 iulie 1976

1944-1976
23
AUGUST

ROMÂNIA
pe traiectoria progresului şi civilizaţiei

ÎN ANII CONSTRUCŢIEI SOCIALISTE, sub conducerea Partidului Comunist Român, ţara noastră a obţinut realizări de importanţă istorică, care au transformat profund economia României şi viaţa cetăţenilor ei. Linia ascendentă pe care s-a înscris evoluţia ţării în aceşti ani de muncă entuziastă a întregului popor, producător şi proprietar al mijloacelor de producţie, a făcut ca România să se transforme într-un timp relativ scurt dintr-o ţară agrară, slab dezvoltată, în care aproape o pătrime din populaţie era neştiutoare de carte, într-un stat industrial-agrar, cu o industrie dinamică şi o agricultură în plin proces de modernizare, cu o populaţie care beneficiază de învăţămîntul de zece ani generalizat. Nivelul de trai al oamenilor muncii de pe întreg cuprinsul ţării a înregistrat creşteri însemnate, relevînd valoarea legăturii organice care există, în condiţiile socialismului, între dezvoltare şi viaţă civilizată.

Edificarea societăţii socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României — proces în plină desfăşurare — va ridica pe noi parametri de progres şi civilizaţie viaţa poporului român, făuritor al propriului său destin.

Ca în fiecare an, sărbătorirea zilei de 23 August — eveniment de excepţională însemnătate în istoria poporului român — constituie un prilej de bilanţ, al realizărilor, de scrutare lucidă a perspectivei, de mobilizare a tuturor oamenilor muncii pentru înfăptuirea sarcinilor de dezvoltare economică şi socială a României socialiste cu puterea dată de succesele obţinute. Unde am fost, unde sîntem, unde tindem să ajungem. Prezentul ţării oferă chezăşia că poporul român, cu eforturile şi energiile creatoare unite sub conducerea partidului, va realiza cu deplin succes măreţele obiective ce-i stau în faţă.

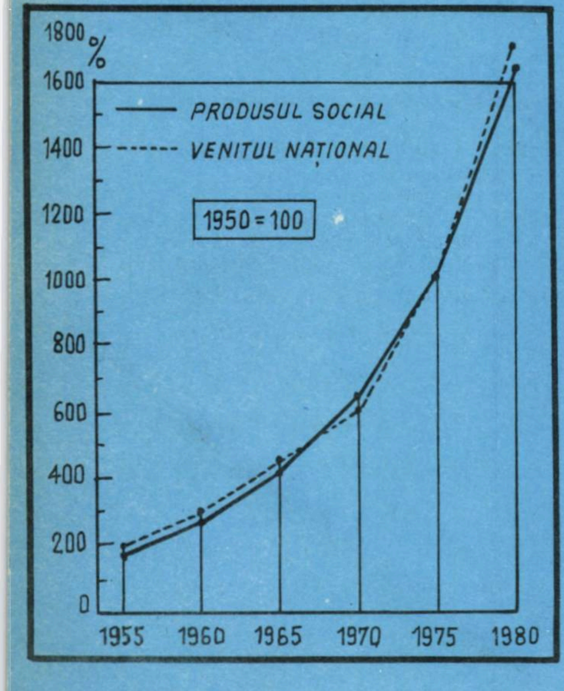

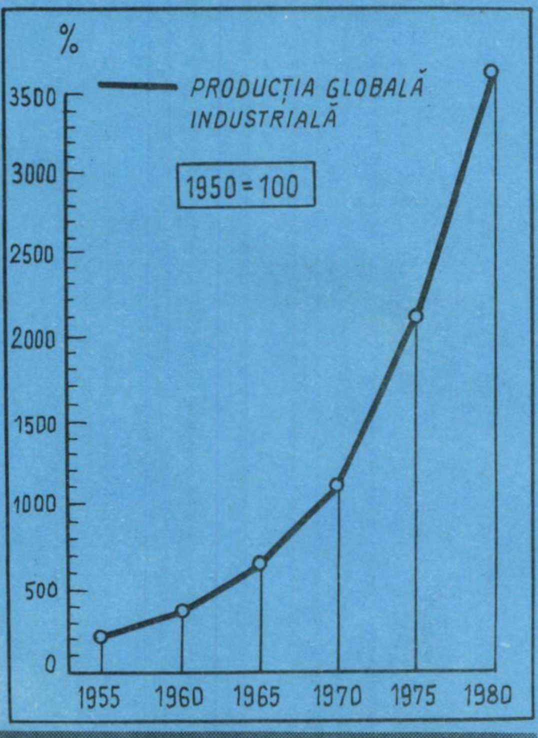

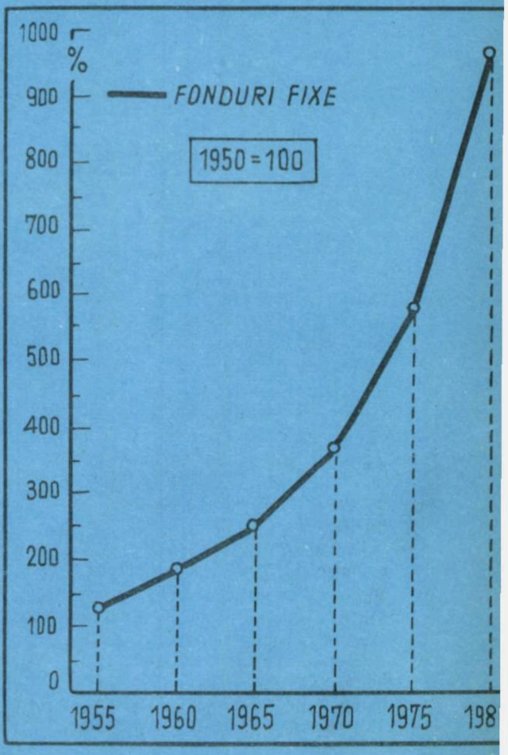

1944-1976
23
AUGUST

Modernizarea agriculturii constituie o componentă esențială a politicii partidului în dezvoltarea economico-socială a României. Astfel, în cincinalul 1971—1975, față de perioada 1966—1970, producția agricolă medie a crescut cu peste 25 la sută. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul prezentat la Congresul al XI-lea al P.C.R., agricultura — ramura de bază, hotărîtoare pentru asigurarea bunei aprovizionări a poporului — va sta în centrul preocupărilor partidului și guvernului.

REVOLUȚIA TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ ÎN AGRICULTURĂ

Ion STANCIU
adjunct al ministrului agriculturii și industriei alimentare

PROGRAMUL Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism acordă o atenție deosebită agriculturii. Pornind de la faptul — subliniat în numeroase documente de partid — că în condițiile țării noastre agricultura este o ramură de bază a economiei naționale, Programul stabilește măsuri care să contribuie la realizarea unei agriculturi tot mai moderne și intensive, de înaltă productivitate, capabilă să satisfacă la un nivel superior cerințele crescînde de produse agroalimentare ale populației, de materii prime (în principal pentru industria alimentară și ușoară) și alte nevoi ale economiei naționale (grafic).

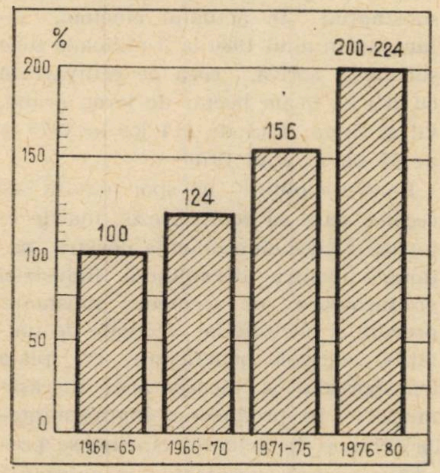

Producția globală agricolă

Pentru înfăptuirea acestor obiective în perioada 1976—1980, Directivele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român au stabilit ample și complexe acțiuni, a căror aplicare contribuie la întărirea bazei tehnico-materiale a agriculturii, la modernizarea ei, la generalizarea în toate domeniile de activitate a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii actuale, grăbind procesul de transformare a agriculturii într-o variantă a muncii industriale.

Principalele direcții ale modernizării agriculturii, intensificate și amplificate în actualul cincinal — le reprezintă : ridicarea gradului de folosire cu eficiență maximă a fondului funciar, printr-o gamă complexă și armonios corelată de lucrări de îmbunătățiri funciare ; mecanizarea complexă, prin asigurarea de tractoare, mașini agricole și instalații într-o gamă diversificată și cu un grad ridicat de universalitate ; chimizare ; aplicarea cuceririlor științei și tehnicii, extinderea tehnologiilor cu flux industrial, mai ales în creșterea animalelor.

Producții cît mai puțin influențate de factorii climaterici

EXTINDEREA lucrărilor de îmbunătățiri funciare — menite să asigure conservarea și ameliorarea fondului funciar al țării, creșterea suprafeței agricole și îndeosebi a celei arabile — va contribui la ridicarea capacității de producție a pămîntului, creînd condiții pentru obținerea unor producții mari și constante, asupra cărora factorii climaterici să nu poată exercita decît o influență cît mai redusă. ; aceste obiective ocupă un loc preponderent în ansamblul politicii de realizare a unei agriculturi moderne, intensive, de mare productivitate.

Ținînd seama de importanța acestor lucrări pentru gospodărirea rațională — în prezent și în viitor — a fondului funciar, una din marile avuții nationale, a fost stabilit recent programul de dezvoltare în perspectivă a acțiunilor de îmbunătățiri funciare, corelat cu programul național de perspectivă pentru amenajarea bazinelor hidrografice.

În cadrul lucrărilor de îmbunătățiri funciare locul principal îl dețin amenajările pentru irigații, care sînt absolut necesare în condițiile țării noastre (caracterizate prin precipitații insuficiente și neuniforme repartizate în cursul anului) spre a putea obține recolte mari și constante, punînd totodată în valoare celelalte elemente ale bazei materiale și ale tehnicii actuale și în mod deosebit îngrășămintele, soiurile și hibrizii noi de plante. În actualul cincinal, continuîndu-se și intensificîndu-se ritmul din ultimii ani, se vor amenaja pentru irigații circa un milion de hectare, ceea ce va permite ca în anul 1980 să se ajungă la un total de trei milioane de hectare amenajate, reprezentînd aproximativ 60% din suprafața ce se pretează pentru irigații (tabelul).

Amenajările pentru irigații, realizate în principal în sisteme mari pe bază de soluții moderne (unele dintre acestea ajungînd la mai mult de 200 mii hectare într-un singur amplasament), se completează cu amenajări locale, ce folosesc resursele de apă existente și la înfăptuirea cărora își aduce contribuția populația din localitățile și, respectiv, din unitățile agricole ce vor beneficia de astfel de irigații.

Sistemele de irigații ce se vor realiza în actualul cincinal, dintre care cele mai multe sînt deja începute sau vor începe în acest an, se încadrează în prevederile de amenajare a bazinelor hidrografice. În stabilirea soluțiilor constructive se urmărește ca, pe baza experienței dobîndite în acest domeniu în țara noastră și pe plan mondial, să se ajungă la o investiție specifică mai redusă, la economisirea apei și la exploatare mai lesnicioasă, asigurîndu-se în același timp o mai corespunzătoare satisfacere a cerințelor de apă ale diferitelor culturi și, implicit, o producție maximă pe unitatea de suprafață irigată. În corelare cu aceste obiective, în actualul cincinal se va mări la 50% ponderea suprafețelor ce vor fi irigate prin brazde în marile sisteme, se vor perfecționa instalațiile de aspersiune, pentru a permite o uniformitate maximă a udărilor, vor fi mecanizate operațiile de transport al instalațiilor, înlăturîndu-se consumul mare de muncă manuală pe care îl necesită în prezent asemenea lucrări ; amenajările se vor

Evoluția principalelor elemente componente ale bazei tehnico-materiale a agriculturii

		1970	1975	1930
– Tractoare	mii buc.	107,3	119,5	130,0
– Îngrășăminte chimice livrate agriculturii (subst. activă)	mii t.	594,3	1196,5	3030
– Suprafața amenajată pentru irigat	mii ha	731,3	1730	3050

executa împreună cu lucrările de nivelare, desecare și, după caz, de drenaj etc. Aceste orientări în executarea și exploatarea amenajărilor pentru irigații, ca parte integrantă a perfecționării tehnologiilor aplicate în agricultură, vor contribui la creșterea eficienței în acest domeniu atît de esențial pentru obținerea unor producții mari.

În ansamblul lucrărilor de îmbunătățiri funciare, alături de irigații, îndiguirile și desecările pentru apărarea terenurilor agricole de inundații și combaterea excesului de umiditate, împreună cu lucrările de combatere a eroziunii solului și de valorificare a terenurilor nisipoase, întregesc programul destinat punerii în valoare cît mai depline a resurselor pe care le are fondul funciar al țării și creșterii potențialului de producție al acestuia. În actualul cincinal se vor executa lucrări noi de îndiguire și desecare pe aproape 1,1 milioane de hectare, în principal în sisteme mari, care asigură rezolvarea în mod complex a cerințelor producției agricole, pe mari suprafețe, corespunzător bazinelor hidrografice — paralel cu unele completări și modernizări ale sistemelor date în funcțiune pînă în prezent.

De asemenea, în zonele colinare din Moldova, Transilvania, Muntenia și Oltenia, vor fi executate lucrări de combatere a eroziunii solului, pe o suprafață de 1 milion de hectare, destinate punerii în valoare a unor terenuri scoase din circuitul agricol sau cu un potențial de producție foarte scăzut datorită procesului avansat de eroziune, precum și pentru prevenirea eroziunii pe unele terenuri ce pot fi afectate sau pe care acest proces este încă puțin avansat.

Generalizarea procesului de mecanizare a lucrărilor

MECANIZAREA COMPLEXĂ a agriculturii reprezintă unul din factorii cei mai caracteristici ce evidențiază aplicarea cuceririlor revoluției tehnico-științifice în agricultură, contribuind la creșterea producției și în mod deosebit a productivității muncii, la schimbarea calitativă a forței de muncă și la diminuarea ponderii acesteia în totalul populației ocupate, la transformarea treptată a muncii agricole într-o variantă a muncii industriale.

Continuînd eforturile de investiții din cincinalul precedent destinate mecanizării agriculturii și pe baza progreselor înregistrate de industria constructoare de mașini, care a realizat noi tipuri de tractoare și mașini agricole, în perioada 1976—1980 se are în vedere aplicarea unei mecanizări complete a lucrărilor agricole, atît în cultura mare, cît și în horticultură și creșterea animalelor.

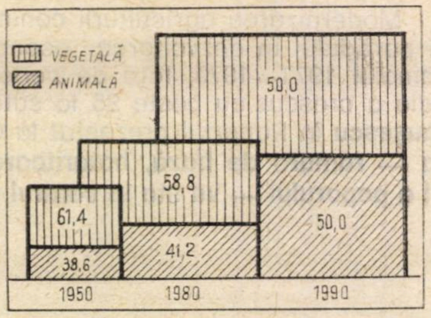

Evoluția structurii producției

Corespunzător nivelelor de mecanizare stabilite pînă în anul 1980, în actualul cincinal este prevăzut ca parcul total de tractoare să ajungă la circa 130 mii bucăți, revenind 76 hectare pe un tractor, față de 121 hectare în anul 1965. Creșterea dotării se completează cu o largă diversificare, care include, pe lîngă tipurile actuale de tractoare și pe cel de 180 CP, de mare productivitate (care permite acționarea unor agregate cu lățime mare și asigură executarea concomitentă a mai multor lucrări), precum și tractoare pentru terenuri în pantă (necesare în pomicultură și viticultură).

La mașini și instalații agricole, pînă în anul 1980 se va ajunge la peste 200 de tipodimensiuni, predominînd cele purtate sau semipurtate pretabile la viteze sporite, care contribuie la creșterea volumului de lucrări ce poate fi executat în unitatea de timp și la reducerea numărului de muncitori pentru exploatarea lor. Programul amplu de dotare cu tractoare și mașini agricole și de diversificare a acestora este astfel conceput, ca pînă la sfîrșitul acestui cincinal să fie încheiat, în linii generale, procesul de mecanizare a lucrărilor în toate ramurile de producție din agricultură.

La păioase și soia, încheierea proceselor de mecanizare a lucrărilor se va realiza încă din acest an ; la porumb, floarea soarelui și plante de nutreț — în anul 1977 ; la cartofi — în anul 1978, iar pînă în anul 1980 la sfecla de zahăr, în legumicultură, viticultură, în creșterea animalelor și pe terenurile în pantă.

Programul de mecanizare în creșterea animalelor are în vedere asimilarea și introducerea în fabricația de serie a 40 de noi tipuri de utilaje, care vor permite executarea, potrivit cu tehnologiile de producție, a transportului și distribuirii furajelor în adăposturi, adăpatul, evacuarea dejecțiilor, asigurarea microclimatului, mulsul mecanic ; în complexele mari, de tip industrial, vor fi automatizate lucrările de furajare și porționare a hranei și alte procese de muncă din tehnologiile de creștere și îngrășare a animalelor.

Mecanizarea complexă a lucrărilor, corelată cu perfecționarea tehnologiilor de producție, se fundamentează și pe un amplu program de formare de noi cadre și de perfecționare a celor existente, care să asigure exploatarea în bune condiții, precum și întreținerea și repararea întregului parc de tractoare, mașini și utilaje cu care va fi înzestrată agricultura în actualul cincinal.

Chimizarea — o caracteristică a agriculturii moderne

CHIMIZAREA agriculturii ca direcție importantă a intensificării, reprezintă în același timp un alt factor al revoluției tehnico-științifice în agricultură. Corelat cu rezultatele cercetărilor științifice, chimizarea este tot mai mult abordată ca un proces complex, care are în vedere sporirea producției nu numai pe seama fertilizării prin folosirea îngrășămintelor chimice și a corectării acidității solurilor prin amendamente, ci și prin înlăturarea pierderilor pe care le cauzează agriculturii dăunătorii de toate categoriile.

Cantitățile de îngrășăminte chimice destinate agriculturii vor fi sporite substanțial în actualul cincinal, ajungînd în anul 1980 la 3 milioane tone substanță activă, ceea ce echivalează cu 280 kg la un hectar de teren arabil, vii și livezi, față de 114 kg în 1975 și de 57 kg în anul 1970.

Pentru a obține un spor maxim de recolte, care să compenseze marile eforturi făcute de economia noastră națională pentru dezvoltarea industriei producătoare de asemenea substanțe, precum și cheltuielile efectuate de unitățile agricole beneficiare cu plata transportului și încorporarea îngrășămintelor, în producerea îngrășămintelor chimice, în actualul cincinal se prevăd mărirea concentrației în substanță activă, creșterea proporției îngrășămintelor granulate, a celor complexe, cu elemente nutritive (azot, fosfor, potasiu) în proproțiile cerute de diferitele plante, a sortimentelor cu un grad ridicat de solubilitate și cu proprietăți anti-aglomerante ș.a. ceea ce va contribui la o eficiență sporită a chimizării.

În cercetarea științifică se fac, în prezent, ample studii în cadrul unor programe complexe care au drept scop realizarea de noi tipuri de îngrășăminte chimice cu un grad sporit de eficiență, corespunzătoare cerințelor diferitelor culturi, și corelate cu perfecționările ce vor fi aduse soiurilor, hibrizilor și tehnologiilor aplicate.

Pentru combaterea bolilor și a dău-

ECONOMIE NATIONALA

nătorilor — este prevăzută asimilarea unei game variate de produse chimice cu eficiență ridicată în acțiunile de combatere și fără efecte negative în ceea ce privește remanența lor. La nivelul anului 1980, industria noastră chimică va fi în măsură să satisfacă cerințele agriculturii în acest domeniu, asigurînd agriculturii aproape în totalitate substanțele necesare combaterii dăunătorilor în cîmp și în spațiile de depozitare.

Tehnologii în flux industrial

DEZVOLTAREA agriculturii în ritmurile și proporțiile stabilite pentru cincinal și care urmează a fi menținute și în perspectivă, (graficul) impune perfecționarea corespunzătoare a tehnologiilor ce se aplică la toate culturile la toate speciile și categoriile de animale. Potrivit acestei cerințe, pe baza cercetărilor efectuate și a experienței dobîndite în țara noastră și pe plan mondial, s-a trecut la elaborarea de tehnologii care țin seama de condițiile pe care le creează mecanizarea, chimizarea, irigațiile, folosirea de noi soiuri și hibrizi, noi soluții de furajare etc.

Această acțiune complexă cuprinde și trecerea pe scară tot mai largă la tehnologii în flux industrial, cu un grad ridicat de mecanizare și, parțial, de automatizare a proceselor de muncă și de producție, care vor permite realizarea unui grad de concentrare a producției și de specializare a unităților, ce nu poate fi obținut în condițiile aplicării metodelor tradiționale. Introducerea de tehnologii în flux industrial a început în principal în creșterea animalelor și s-a extins în ritm rapid ele ajungînd preponderent la numite specii și categorii de animale), iar în cultura plantelor -- la producerea legumelor în sere.

Construirea complexelor de tip industrial pentru creșterea și îngrășarea animalelor a început în întreprinderile agricole de stat ; pe baza experienței dobîndite de aceste unități s-a trecut și în agricultura cooperatistă la realizarea unor complexe asemănătoare, cu aceleași tehnologii în flux industrial, avînd dimensiuni mai mici, în principal pe calea asocierii mai multor cooperative agricole de producție.

Asemenea tehnologii în flux industrial au fost introduse în proporție însemnată la îngrășarea porcilor, a tineretului bovin și ovin, precum și în sectorul avicol.

În producerea legumelor de seră s-a realizat îndeosebi în perioada 1971—1975, un amplu program pe baza căruia s-a ajuns în acest an la 1 148 hectare de sere pentru producție.

Complexele de tip industrial — îndeosebi cele din sectorul zootehnic — dau posibilitatea realizării unei productivități a muncii (calculată valoric) la nivelul celei din ramuri industriale avansate, contribuie la obținerea unor cantități mari de produse animalire cu un consum de furaje pe unitatea de produs, substanțial mai mic decît în unitățile cu sistem tradițional ; asigură un grad înalt de ritmicitate, precum și condiții similare cu cele din industrie în ce privește munca prestată și calificarea cerută muncitorilor care lucrează în asemenea unități.

O direcție esențială a aplicării cuceririlor revoluției tehnico-științifice în agricultură, în actualul cincinal o constituie crearea și generalizarea în producție a soiurilor și hibrizilor de plante cu înaltă productivitate, extinderea efectivelor de animale cu potențial de producție ridicat ; aceasta va da posibilitatea folosirii cu eficiență maximă a condițiilor create prin ansamblul măsurilor luate pentru dezvoltarea bazei materiale și modernizarea agriculturii.

La cereale sînt prevăzute soiuri și hibrizi care să asigure o producție de 5—6 tone de grîu și 7—8 tone de porumb la hectar în condiții de neirigare, respectiv de 8—10 tone de grîu și 15—16 tone de porumb la hectar la irigat, cu un conținut ridicat în proteină, lizină și alte elemente care să îmbunătățească calitățile de panificare iar la porumb cele furajere. La floarea soarelui, sfeclă de zahăr, in și cînepă pentru fibră, tomate, paralel cu realizarea de soiuri care să asigure producții mari în diferitele zone ale țării, atît în condiții de neirigare cît și la irigat, se urmărește creșterea conținutului în substanță utilă (zahăr, ulei, fibră, substanță uscată etc), cu efecte pozitive în industrializare.

Programele de cercetare științifice stabilite pentru fiecare cultură sau grupă de culturi prevăd acțiuni concrete în direcția realizării de soiuri rezistente la boli și dăunători, la cădere, la înghețurile din cursul iernii și primăverii, cu un raport optim între plante și produsul principal, cu dezvoltarea verticală a mesei foliare, care să permită o densitate ridicată și condiții bune de mecanizare.

Înfăptuirea revoluției tehnico-științifice în agricultură în direcțiile și ritmurile stabilite în documentele de partid și în indicatorii de plan — pune în fața lucrătorilor din agricultură sarcina de a aduce o contribuție mai mare, de a depune toate eforturile, priceperea și experiența în vederea realizării integrale și în cele mai bune condiții a tuturor obiectivelor, de a folosi rațional baza tehnico-materială și de a pune în valoare întregul potențial tehnic în vederea sporirii în ritm înalt a producției agricole — baza asigurării unui nivel de trai în continuă creștere.

COMENTARIU LA UN GRAFIC

MODIFICĂRI ÎN STRUCTURA POPULAȚIEI OCUPATE

ÎN ANII construcției socialiste, ca urmare a industrializării țării, cooperativizării agriculturii și creșterii gradului de mecanizare a lucrărilor din această ramură de bază a economiei, a dezvoltării cantitative și calitative a celorlalte ramuri și sectoare, în structura populației ocupate s-au petrecut importante mutații care ilustrează progresele înregistrate de economia românească în dezvoltarea și creșterea sa. Astfel, dacă în anul 1950 ponderea populației ocupate în industrie era de numai 12,0% în 1960 de 15,1%, iar în 1970 de 23%, în anul 1975 această pondere a crescut la 30,6%, corespunzător cu diminuarea ponderii populației ocupate în agricultură de la 74,1% în 1950 la 37,8% în anul 1975. Și celelalte ramuri ale economiei naționale și-au modificat locul în totalul populației ocupate. Construcțiile dețin în prezent 8,1% din totalul populației ocupate, față de numai 2,2% în 1950, circulația mărfurilor 5,5% față de 2,5%, iar transporturile și telecomunicațiile 5,0% față de 2,2%. Se cuvine subliniat aparte că ponderea populației ocupate în activitatea de cercetare științifică, învățămînt, cultură și artă a crescut de la 2,5% în 1950 la aproape 5% (4,8%) în 1975, reflex grăitor a înfăptuirii unor obiective sociale majore din politica partidului.

Pornind de la Programul partidului și Directivele Congresului al XI-lea, în cincinalul revoluției tehnico-științifice contemporane, menit să continue și să accelereze transformările calitative ale economiei românești, se prevăd noi și importante sarcini în domeniul forței de muncă, perfecționării instrucției publice, ridicării continue a nivelului de pregătire profesională a întregului personal. Ca urmare, în anul 1980 ponderea populației ocupate în industrie, construcții și în celelalte ramuri neagricole va ajunge la 72—73% (25,9% în 1950), permițînd ca pentru prima dată în istoria țării ponderea populației ocupate în industrie (cca 36%) să depășească pe cea din agricultură (27—28%).

În lumina acelorași elemente de referință se constată că față de anul 1950, în anul 1975 numărul personalului a sporit de aproape 3 ori pe ansamblul economiei, de 3,4 ori în industrie, de 4.2 ori în construcții, de circa 3 ori în transporturi și telecomunicații, de aproape 3,9 ori în știință. Măsurile adoptate în ultimii ani pentru perfecționarea organizării și conducerii vieții economice și sociale au determinat modificări în structura personalului pe categorii, fiind reprezentativă în acest sens creșterea însemnată a ponderii muncitorilor în totalul personalului, de la 57,6% în 1950 la 79% în 1975. Potrivit prevederilor, în anii actualului cincinal se vor crea 1—1,2 milioane noi locuri de muncă ce vor fi acoperite prin pregătirea profesională a 1 800—1 860 mii persoane, din care 1 550 mii muncitori calificați și 250—310 mii tehnicieni, maiștri, ingineri și alte cadre specializate.

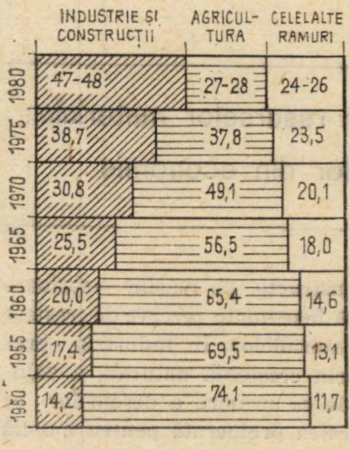

Marin STĂNICĂ

1944-1976
23
AUGUST

TEHNOLOGIILE MODERNE ȘI UTILIZAREA RESURSELOR MATERIALE

Maxim BERGHIANU
ministrul aprovizionării tehnico-materiale și controlului gospodăririi fondurilor fixe

RĂSPUNZÎND cerințelor revoluției tehnico-științifice contemporane, necesităților economiei și ale populației, dezvoltarea economico-socială a țării în cincinalul 1976—1980 este temeinic susținută de promovarea intensă, în toate sferele producției materiale, a celor mai moderne rezultate ale cercetării științifice și dezvoltării tehnologice — cu deosebire proprii, concentrate asupra creșterii și perfecționării producției. La recenta ședință comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că **„...trebuie să ne așezăm temeinic ca în strînsă legătură cu cercetarea, prin introducerea tehnicii noi, să ridicăm nivelul tehnic al producției, calitatea produselor, atît pentru necesitățile economiei naționale și ale populației cît și pentru export“.**

Una din cele mai importante probleme în această direcție o constituie promovarea tehnologiilor noi și perfecționate. Tehnologia, îmbunătățirea acesteia, este factorul decisiv care conduce la reducerea pierderilor tehnologice, diminuarea și eliminarea rebuturilor, la o utilizare cît mai completă a resurselor materiale și la regăsirea într-o proporție cît mai mare în produsul finit a cantităților de materiale introduse în fabricație, deci la un coeficient de folosire cît mai bun, constituind astfel un element hotărîtor pentru obținerea unei eficiențe economice ridicate, sporirea gradului de utilizare a materiilor prime, economisirea muncii trecute și a muncii vii și creșterea rapidă a productivității muncii sociale. Ce rezerve există în economia națională în acest sens, cum au fost înscrise în prevederile cincinalului ?

Coeficienți de folosire a resurselor materiale: la nivelul posibilităților din economie

ÎN PRODUCȚIA de oțel și construcții de mașini —sectoare importante ale economiei — există însemnate rezerve de creștere a coeficientului de utilizare a materialelor. În industria prelucrării lemnului reproducerea prin creșterea naturală a volumului de cherestea care se pierde ca urmare a deșeurilor ce rezultă la un singur mc de cherestea prelucrată pentru mobilă necesită în medie o durată de 30 ani la un arbore din specia rășinoaselor, iar 1 000 mc cherestea echivalează cu un hectar de pădure. În domeniul comustibililor, îndeosebi al hidrocarburilor utilizate în chimizare, precum și în procesele de ardere, problemele de utilizare capătă o și mai mare acuitate, pierderile fiind în mare măsură nerecuperabile, iar rezervele naturale nereproductibile.

Industria românească și-a dovedit capacitatea de a obține rezultate bune în direcția realizării din aceeași cantitate de materii prime a unor valori de întrebuințare cît mai mari prin aplicarea unor tehnologii avansate. În cincinalul 1971—1975, în industria metalurgiei feroase, gradul de scoatere al laminatelor finite din tona de oțel a crescut cu o valoare care echivalează cu un spor de producție de laminate de ordinul a 200 mii tone la nivelul unui singur an, obținut fără consumuri suplimentare de materii prime, materiale, combustibili și energie. Și în industria constructoare de mașini sînt numeroase situațiile în care gradul de utilizare a metalelor a fost sensibil îmbunătățit : ca urmare a unor perfecționări tehnologice în industria rulmenților, de exemplu, prin reconsiderarea și înlocuirea tehnologiilor vechi s-a obținut o creștere a coeficientului de folosire a metalului cu peste 4%. În industria chimică prin adoptarea unei tehnologii perfecționate a sporit randamentul de transformare a hidrocarburilor în negru de fum, la 1 tonă negru de fum economisindu-se 70 mii mc gaz metan ș.a.

Rezervele mari de care dispune economia în ce privește folosirea mai completă a fiecărui gram de materie primă sînt departe de a fi epuizate. Dacă considerăm, de pildă, ansamblul proceselor de prelucrare din siderurgie și din construcția de mașini, rezultă că o bună parte din oțelul brut nu se regăsește în produsele finite din construcția de mașini, constituind deșeuri și în parte pierderi nerecuperabile, consum suplimentar de cărbuni, cocs, gaz metan, energie electrică, feroaliaje, materiale refractare, adică tocmai resurse primare din categoria celor mai deficitare, care pun — și aceasta pe plan mondial — probleme tot mai dificile de asigurare a necesarului. Asemenea rezerve există nu numai în metalurgie, ci practic în toate ramurile industriale.

Pentru actualul cincinal, care prevede creșterea susținută în continuare a producției materiale în condițiile sporirii substanțiale a gradului de prelucrare și de valorificare a materiilor prime, **mobilizarea tuturor forțelor, de la concepție pînă la execuție, pentru a înnoi și perfecționa tehnologiile** și a crește, pe această bază, coeficienții de utilizare a materiilor prime și materialelor constituie deci o problemă primordială. Experiența bogată obținută în întreprinderile din țara noastră, progresele însemnate realizate în ultimii ani pe plan mondial în privința perfecționării tehnologiilor și creșterii, pe această bază, a coeficienților de utilizare a materialelor, evidențiază direcții și căi principale de acțiune în acest sens cum sînt : aplicarea de tehnologii pregătitoare, reducerea unor faze de prelucrare și realizarea prelucrării în mai puține trepte în cazurile în care astfel se reduc pierderile, folosirea unor tehnologii fără pierderi sau cu pierderi minime de resurse materiale. În acest cadru să examinăm, în continuare, tehnologiile care asigură economisirea metalelor feroase și neferoase, proces cu un rol hotărîtor în realizarea dotării tehnice și dezvoltarea de ansamblu a economiei în cincinalul 1976—1980.

Îmbunătățirea gradului de scoatere a metalului

RESURSE importante de metale feroase urmează să fie valorificate în însăși ramura producătoare, în siderurgie, unde coeficientul de scoatere este de 5—10% mai mic decît cel realizat în alte țări. Este drept, acest coeficient este influențat de o serie de factori — structura producției, de exemplu, fiind știut că la produsele plate sau la oțelurile speciale coeficienții de scoatere sînt cu 5—7 procente mai scăzuți decît la profile — dar independent de aceasta, în condiții comparabile, calculele dovedesc că în țara noastră există resurse de a îmbunătăți în continuare acest indice.

Extinderea procedeului **turnării continue** constituie o cale principală în acest sens. Prin producerea directă a semifabricatelor destinate finisării se elimină faza degrosisării, respectiv pierderile prin șutaje și maselote, ce dețin o pondere ridicată în totalul pierderilor tehnologice în producția de laminate. În total, prin aplicarea turnării continue a oțelului pierderile de metal se reduc cu 15—18%. Punerea în funcțiune la termenele prevăzute în planul cincinal a noilor capacități de turnare continuă, astfel ca la nivelul anului 1980 să se obțină prin acest procedeu peste 35% din producția totală de sleburi și blumuri a țării, capătă astfel o importanță deosebită pentru respectarea echilibrului material al planului, necesitînd concentrarea atenției și luarea celor mai corespunzătoare măsuri din partea factorilor răspunzători.

Îmbunătățirea scoaterii este concepută și în cadrul tehnologiei clasice de producere a laminatelor pornind de la lingouri, care va deține în continuare ponderea cea mai mare în producția de oțel laminat, atît prin **extinderea fabricării și utilizării oțelurilor semicalmate** pe seama restrîngerii celor calmate, cît și prin **perfecționarea tehnologiilor practicate în prezent în oțelării și secțiile de laminare**. Extinderea folosirii prafurilor și a plăcilor termogene și izolante de calitate corespunzătoare și în structura sortimentală necesară diferitelor domenii de utilizare, permit, așa cum arată, între altele, experiența pozitivă a C.O.S. Tîrgoviște diminuarea pierderilor de metal, prin reducerea maselotelor și șutajelor, cu 5—6%. Potrivit unor calcule estimative se vor putea economisi astfel, la nivelul economiei naționale, circa 100 mii tone oțel aliat, slab aliat și calmat, precum și 30 mii tone oțel necalmat. Aceasta pretinde însă ca Ministerul Industriei Metalurgice să ia măsuri pentru diversificarea sortimentelor de prafuri și plăci termogene ce se produc în țară, creșterea în continuare a calității acestor produse.

Analizele efectuate împreună cu institutele de cercetare de specialitate au relevat însemnătatea **îmbunătățirii substanțiale a unor tehnologii actuale.** În oțelării, îndeosebi prin îmbunătățirea și diversificarea formei lingotierelor, concomitent cu reducerea maselotelor ; extinderea utilizării feroaliajelor complexe de tip silicomangan, ferocrom—mangan, ferocrom-mangan-azotat etc. ; extinderea alierii în oală ; tratarea și turnarea oțelurilor în vid și în atmosferă protectoare ; tratarea oțelurilor cu zguri și cenuși sintetice, iar în laminoare prin optimizarea șutajelor la laminoarele degrosisoare și a lungimii de tăiere a țaglelor ; extinderea curățirii semifabricatelor prin flamare și restrîngerea cojirii prin strunjire a laminatelor finite ; valorificarea capetelor și a scurtăturilor prin utilizarea ca atare, relaminarea în minilaminoare sau forjarea pe mașini speciale ; controlul strict al regimului de încălzire în diferitele faze ale laminării și altele. Asemenea perfecționări determină, la nivelul anului 1980, un potențial de economii de 150—200 mii tone metal și de aceea se impun realizate cît mai operativ.

Cele prezentate nu epuizează problema reducerii pierderilor de metal în siderurgie. Pornind de la specificul fiecărui combinat sau uzină siderurgică, a fiecărui agregat, în unitățile siderurgice trebuie aplicate **măsurile cele mai eficiente,** capabile să conducă, pînă în anul 1980, la realizarea în siderurgie a indicelui de scoatere de 0,84 așa cum a indicat conducerea partidului și statului nostru.

Variația consumului specific de metal în funcție de tehnologii la unele produse

Reperul	Consumul specific de metal (kg/buc)		Economii (%)	Reducerea consumului anual (tone)
	tehnologia veche	tehnologia nouă		
Trecerea de la forjare liberă la turnare de precizie				
Corp punte spate	174	160	8,2	29,7
Butuc spate (tip 1)	24,3	19,5	20,0	178,0
Butuc spate (tip 2)	50,5	41,8	17,5	46,8
Butuc față (tip 1)	17,8	13,5	24,0	108,6
Butuc față (tip 2)	52	38	26,5	160,0
Trecerea de la forjare-așchiere la extrudere				
Piston	0,750	0,170	77,3	14,4
Piesă de presiune	0,205	0,080	61,0	11,5
Tachet superior	0,250	0,094	62,5	50,9
Tachet inferior	0,250	0,090	63,8	52,0
Bucșe cu guler	0,380	0,128	66,2	2,7
Farfuria arcului	0,140	0,035	75,0	29,7
Talerul arcului	0,198	0,042	78,8	9,5

Tehnologiile și economisirea metalului în construcțiile de mașini

DEZVOLTAREA industriei constructoare de mașini în cincinalul 1976—1980 este concepută în condițiile unei creșteri însemnate a gradului de utilizare a metalului, producția urmînd să se realizeze cu cantități de metal relativ mai mici. Ca urmare, la fundamentarea materială a sarcinilor cincinalului din acest important sector al industriei și economiei naționale s-au avut în vedere —pe baza experienței întreprinderilor românești, a realizărilor din alte țări — numeroasele posibilități de aplicare a unor tehnologii care determină reducerea pierderilor de metal, creșterea coeficientului de utilizare a acestuia.

Extinderea procedeelor de **realizare a semifabricatelor cît mai aproape de cotele finale, prin operațiuni pregătitoare** cum sînt laminarea, forjarea de precizie în matrițe, turnarea de precizie, extrudarea, metalurgia pulberilor constituie calea cu cea mai largă arie de acțiune în acest sens. Comparativ cu metodele clasice, în acest fel se va obține o creștere sensibilă a coeficienților de utilizare a metalului, de la 0,5—0,7 la 0,85—0,95, în unele cazuri chiar mai mult.

Concret, asimilarea și dezvoltarea producției la o serie de profile îndoite la rece de forme specifice, folosite ca atare la execuția unor repere de mare serie — longeroanele șasiurilor pentru vagoane și alte mijloace de transport, grinzile de susținere din cadrul structurilor portante ale mașinilor agricole și utilajelor de ridicat și transportat, elementele de alcătuire a cadrelor caroseriilor pentru autobuze și troleibuze — vor evita îndoirea la presă, ambutisarea cu pierderile aferente sau vor înlocui profilele laminate. Aceasta însă pretinde o conlucrare mai sistematică între unitățile constructoare de mașini și cele siderurgice.

Creșterea coeficientului de utilizare a metalului de 2 ori și în unele cazuri de 3—4 ori se poate realiza în unități prin trecerea în fabricarea unor repere de largă utilizare — axe de diverse tipuri, flanșe, cuple, rulmenți — de la prelucrarea directă prin așchiere, din laminate, la forjarea de precizie în matrițe. Folosirea turnării de precizie oferă și ea rezultate bune. La Întreprinderea de autocamioane din Brașov, de exemplu, trecerea la turnarea unor repere din fontă nodulară sau oțel, în locul forjării libere din laminate, a determinat, în anul 1975, economii de metal de circa 850 tone.

Creșterea într-o proporție însemnată a gradului de folosire a metalului, concomitent cu reducerea consumului de manoperă și de ore-mașini unelte urmează să fie asigurată, totodată, de promovarea tehnologiilor de deformare plastică la rece sau la cald prin extrudere.

Diferențele de consum realizate prin asemenea tehnologii sînt ilustrate, pentru cîteva repere principale, de cifrele din tabel. Economiile anuale importante ce pot fi astfel obținute trebuie să constituie un factor mobilizator pentru toți cei care sînt chemați să acționeze operativ în scopul aplicării, pe scară largă, în producție, a noilor tehnologii.

Extinderea **metalurgiei pulberilor sinterizate** permite și ea ca o gamă largă de repere — bucșe, lagăre, glisiere, discuri de ambreiaj, plăci din carburi dure —să fie obținute cu coeficienți de utilizare mai ridicați, 0,98—0,99 față de numai 0.65—0,80 în cazul forjării sau turnării libere ori a prelucrării laminatelor prin așchiere. Experiența unor mari întreprinderi constructoare de mașini — „Tractorul“ sau Întreprinderea de autocamioane din Brașov ș.a. — demonstrează clar marile avantaje ale adoptării acestor tehnologii moderne. Ca urmare este imperios necesar să se examineze propunerile pentru dezvoltarea de 2—3 ori a capacităților actuale de piese extrudate și sinterizate din pulberi, utilajele de bază urmînd să fie asimilate în țară. Pentru o economie în plină dezvoltare, cu o industrie constructoare de mașini diversificată, cum este cea a țării noastre, nivelul actualelor capacități de producere a pieselor sinterizate nu poate răspunde nevoilor reale de consum ale diferitelor subramuri utilizatoare.

În grupa tehnologiilor moderne, care capătă o tot mai largă aplicare, se înscriu și **tehnologiile de prelucrare neconvenționale** — electroeroziunea, eroziunea chimică, ambutisarea prin explozie — care realizează suprafețe cu grad ridicat de finisare într-o singură operație, eliminînd operații preliminare de desprindere, cu pierderi de material. Utilizarea acestor tehnologii permite creșterea coeficienților de utilizare a metalului cu 5—7 procente.

Există posibilități mari, posedăm mijloacele necesare pentru a realiza progrese importante în creșterea coeficientului de utilizare a materialelor, inclusiv experiența bună acumulată de colectivele a numeroase întreprinderi. Promovarea metodelor moderne și generalizarea rezultatelor bune obținute fac necesar ca în fiecare întreprindere și secție de fabricație, institute de cercetări și proiectări, să se constituie **colective de specialiști pentru introducerea progresului tehnic**, care să-și facă o datorie de onoare din proliferarea metodelor și tehnicilor noi ce determină reducerea consumurilor materiale.

De aceeași importanță cu introducerea tehnologiilor noi sînt măsurile pentru **respectarea strictă a tehnologiilor aplicate,** abaterile de la acestea constituind principala sursă a rebuturilor. Rebuturile nu determină numai risipa de materii prime și materiale, ci au implicații multiple asupra întregului ciclu productiv și a eficienței economice în general, afectînd respectarea nivelului de stocuri normate, productivitatea muncii, costurile de producție, influențînd practic întregul echilibru material al dezvoltării. Pentru ca asemenea deficiențe să nu se mai repete în acest cincinal, este necesar ca măsurile concrete de **întărire a disciplinei tehnologice** se să afle în mai mare măsură atenția cadrelor de conducere din întreprinderi, centrale și ministere.

O direcție principală de acțiune pentru creșterea coeficienților de utilizare a metalului — ca și a altor materiale — o reprezintă **perfecționarea debitării și croirii**, procese care se practică în aproape toate ramurile industriale. În totalul pierderilor în diferitele faze ale proceselor tehnologice, pierderile prin debitare și croire dețin ponderi relativ ridicate, reprezentînd, de pildă, 70—80% din totalul pierderilor în producția de utilaj tehnologic, vagoane, cazane, motoare electrice și transformatori.

Eliminarea unor asemenea pierderi este concepută prin **organizarea debitării centralizate**, inclusiv de platbenzi, la combinatele siderurgice producătoare și în bazele județene de aprovizionare-desfacere, precum și în cele specializate ale Ministerului Industriei Metalurgice, astfel încît să se extindă simțitor **livrarea la dimensiuni și formate fixe sau multiple** a laminatelor, tablelor, țevilor, și să se elimine pierderile prin debitare la utilizatori. Aceasta ,pe de o parte, iar pe de altă parte din organizarea în secțiile de debitare ale unităților consumatoare a **croirii combinate**, optimizate, a reperelor de formate speciale și de serie mică.

De o însemnătate practică deosebită pentru economie este livrarea la dimensiuni fixe și multiple, care permite reducerea pierderilor de metal fără eforturi importante de investiții. În fond, livrarea la dimensiuni fixe și multiple, îndeosebi pentru producția de serie, constituie o problemă de optimizare complexă a cărei aplicare este pe deplin fundamentată economic. Utilizarea ei face necesară organizarea și dotarea corespunzătoare, pe mai multe planuri, a activităților de fasonare și debitare pentru produsele metalurgice, dar și pentru celelalte categorii de materiale. Marile combinate siderurgice trebuie să asigure debitarea la lungimi și formate fixe sau multiple pentru cantitățile pe care le livrează direct consumatorilor, organizînd în acest scop ateliere sau secții de debitare, iar unele mari întreprinderi constructoare de mașini, care au secții de debitare centralizată dotate corespunzător vor trebui să presteze servicii de debitare croire pentru unitățile consumatoare mai mici, situate în aceeași localitate. De asemenea, bazele județene de aprovizionare tehnico-materială, care au în profil livrarea metalului, amenajînd dotări cu minimul de mijloace tehnice necesare, urmează să asigure debitarea centralizată și livrarea la lungimi fixe pentru cantitățile pe care le livrează beneficiarilor din zona geografică pe care o aprovizionează.

În contextul asigurării unor livrări optimizate, **respectarea toleranțelor standardizate** prezintă o deosebită importanță. În unele cazuri producătorii care vînd marfa la greutate tind să realizeze produse mai grele decît cele prescrise, cu depășirea toleranțelor admisibile, spre a obține producția cu eforturi minime. În scopul eliminării acestei practici, pentru unele produse — țevi de pildă — s-a dovedit eficientă introducerea unei a doua dimensiuni, exprimată în metri liniari sau alte unități, prin care să fie comensurate sarcina de plan și indicatorii de urmărire. Experiența trebuie extinsă și în final generalizată la toate produsele care se pretează unui asemenea mod de planificare și evidență. Este eficientă și măsura de a nu plăti unităților siderurgice decît cantitățile de produse livrate, calculate la greutatea corespunzătoare limitelor de toleranțe admise.

Utilizarea mai bună a metalului presupune asigurarea croirii combinate și optimizate a diferitelor repere. Este elocventă în această direcție experiența Întreprinderii de autocamioane din Brașov, care a elaborat un album cu formatele deșeurilor de mici dimensiuni ce rezultă la croirea reperelor de mare serie, spre a fi reutilizate la alte repere mai mici din cadrul uzinei sau în alte întreprinderi din centrala industrială respectivă ; economiile obținute pe această cale se ridică la cîteva sute de tone de metal pe an.

SARCINILE din planul cincinal privind mai buna gospodărire a metalului și a celorlalte materii prime și materiale, creșterea coeficientului de utilizare nu sînt ușor de îndeplinit. Ele sînt însă bine fundamentate. Există în țara noastră o experiență bogată în acest sens ce trebuie valorificată. Aceasta se ridică nu numai ca o problemă de perspectivă, ci **trebuie acționat de îndată, concret**, în toate unitățile din economie, cu măsurile care se pot aplica din semestrul II al acestui an. Livrarea obligatorie a laminatelor la lungimi fixe și multiple de către combinatele siderurgice, începînd cu contractele din semestrul II a.c. constituie un început bun. Creșterile de producție din cincinal au asigurată baza materială numai în condițiile utilizării superioare a materiilor prime și materialelor. Aceasta determină ca, în momentul de față, elementul decisiv pentru asigurarea echilibrului material în dezvoltare să-l constituie concentrarea eforturilor, la toate nivelele, pentru realizarea mai bunei folosiri în producție a tuturor resurselor materiale.

PLAN ● ANGAJAMENTE

Cum mobilizăm rezervele de creștere a productivității muncii

PENTRU CONTINUA sporire a producției, unitățile industriale folosesc, în practică, diferite căi : dezvoltarea capacităților de producție prin noi investiții, modernizarea dotărilor tehnice prin efort propriu, organizarea superioară a producției și a muncii, promovarea de tehnologii cu randamente sporite. ridicarea calificării și policalificarea cadrelor etc. Utilizarea uneia sau mai multor căi are loc în funcție de condițiile existente și de momentul dat, de eforturile mai mari sau mai mici materiale sau umane necesare.

În acest an, de pildă, **unitățile aparținînd Centralei industriale de prelucrare cauciuc și mase plastice** și-au fixat ca obiectiv principal, în sprijinul sporirii producției, **creșterea accentuată a productivității muncii.** În acest scop, au fost analizate, încă din 1975, rezervele disponibile, au fost făcute calcule la nivelul centralei și al fiecărei unități în parte asupra rezervelor valorificabile, determinîndu-se, totodată, măsurile și acțiunile ce se impun.

Notăm că la nivelul centralei s-a întocmit **un program special,** în care sînt precizate **obiectivele și căile de creștere a productivității muncii,** pentru fiecare din cei cinci ani ai actualului cincinal. Nivelul planificat al productivității muncii în 1976 este cu aproape 19% mai mare decît cel realizat în 1975. În ce privește căile pentru atingerea obiectivului stabilit pentru 1976, acestea pot fi sintetizate astfel: **progresul tehnic (27%) ; perfecționarea organizării conducerii producției și a muncii** (26%) ; **ridicarea calificării personalului** (18%) ; **schimbarea structurii producției și a ponderilor unităților componente în valoarea producției centralei** (29%) ; (în paranteză sînt trecute ponderile ce revin fiecărui factor în realizarea sporului planificat de productivitate). Pentru primul semestru al anului, ponderile planificate ale factorilor menționați sînt de : 41% pentru progresul tehnic, 7% — organizare, 18% — calificare personal și 34% — structura producției.

Cum au fost înfăptuite aceste prevederi, cum a acționat centrala pentru traducerea lor în fapte ?

Factori hotărîtori: progresul tehnic și...

ANALIZA DATELOR prezentate în graficul nr. 1 ne sugerează următoarele constatări :

1. în acest an, nivelul planificat al productivității muncii a fost realizat în fiecare lună și, în consecință, și pe ansamblul întregului semestru I (sarcina planificată a fost depășită cu 0,9%) ;

2. a crescut substanțial productivitatea muncii comparativ cu realizările anului precedent ; procentul de creștere lunară a oscilat între 5% și 17%, media pe ansamblul semestrului I fiind de 7%

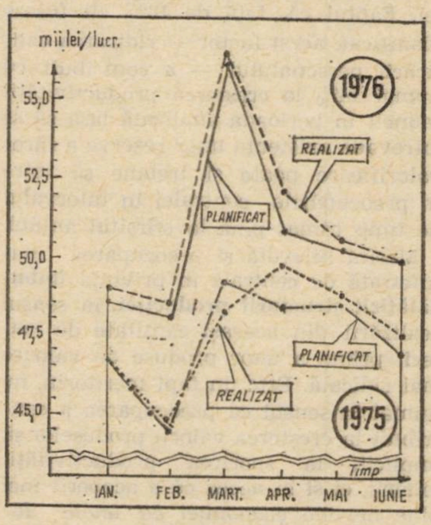

Graficul nr. 1. *Dinamica lunară a productivității muncii*

Nivelul planificat al productivității muncii pe prima jumătate a anului în curs a fost depășit la toate cele 10 unități productive ale centralei (I.A. „Danubiana“ — 101,0% ; I.A. „Victoria“ — 101,1% ; C.A.T.C. Jilava — 192,7% ; C.A.T.C. Pitești — 101,9% ; C.A.T.C. Brașov — 103,5% ; I.A.T.C.C.R. Tg. Jiu — 103,9% ; I.P.M.P. București — 103,7% I.P.M.P. Buzău — 100,6% ; I.P.M.P. Iași — 101,9%).

Deși în semestrul I 1976 nivelul planificat al productivității muncii, atît pe ansamblul centralei cît și pe fiecare intreprindere în parte, a fost îndeplinit, contribuțiile efective ale factorilor de influiență au diferit de cele planificate. (graficul nr. 2).

Factorul care a contribuit cu mai mult de o treime la creșterea productivității muncii este **progresul tehnic,** în primul rînd fabricarea de produse noi sau modernizate, utilizarea de tehnologii, materiale noi sau perfecționate. Asta înseamnă, mai departe, activitate de cercetare și proiectare, de asimilare de noi produse, procese tehnologice, materii prime și materilale, planificare și realizare investiții. Adică astfel de activități a căror mai buna organizare și mai organică corelare cu cea de producție a constituit unul dintre obiectivele principale ale constituirii centralelor industriale.

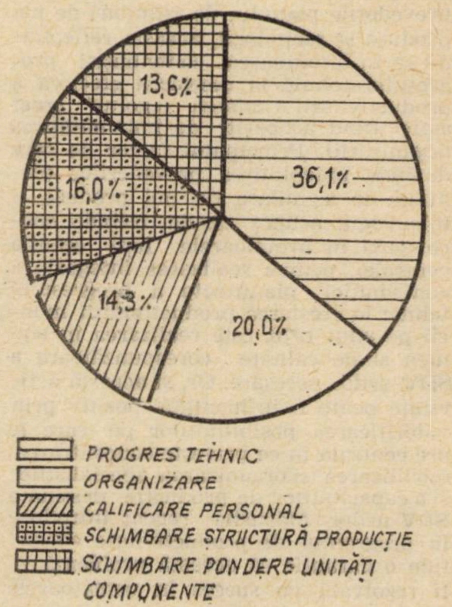

Graficul nr. 2. *Factorii de influență ai productivității muncii*

La centrala industrială analizată toate problemele privind cercetarea și proiectarea, asigurarea bazei tehnico-materiale necesare asimilării noilor produse și tehnologii sînt rezolvate prin măsurile ce se adoptă, în mod coordonat , la nivelul organelor de conducere ale centralei ; unitățile productive au creat toate condițiile pentru a trece direct, operativ și eficient, la fabricarea noilor produse, la introducerea de tehnologii moderne. Tot centralizat sînt organizate și activitățile de realizare a obiectivelor de investiții _ prin natura lor, purtătoare ale progresului tehnic.

Pentru caracterizarea efectelor îndeplinirii de către centrală a atribuțiilor încredințate prin lege în domeniul progresului tehnic menționăm că, **în prima jumătate a acestui an, au fost asimilate : 16 noi tipodimensiuni de anvelope (în 25 de variante constructive), 142 de repere de articole tehnice din cauciuc, 57 de repere din matriale plastice pentru industria de autovehicule și 3 noi produse bunuri de consum, s-a diversificat utilizarea unor tehnologii moderne de prelucrare a cauciucului și maselor plastice și s-au asimilat noi tehnologii.** A fost asimilată, de pildă, tehnologia de realizare a anvelopelor radiale cu carcasă textil-metal și metal-metal, care asigură o creștere cu peste 30% a rulajului mediu (deci a duratei de utilizare) și cu 12% a valorii producției și productivității muncii față de anvelopele realizate cu tehnologiile clasice.

Evident, **o contribuție însemnată la creșterea productivității muncii a avut-o și punerile în funcțiune a unor noi capacități de producție dotate cu tehnică de prim rang**. În semestrul I 1976 au intrat în funcțiune 4 noi obiective industriale importante, din care două în avans față de termenele din planul de stat. Pentru a pune în evidență relația ce există între activitatea de investiții și productivitatea muncii, reținem că secția de articole confecționate din cauciuc și vałțuri cauciucate de la C.A.T.C. Pitești, intrată în funcțiune în semestrul I 1976, asigură o productivitate a muncii cu 8% mai mare decît ansamblul combinatului din care face parte.

Din analiza efectuată a rezultat, în același timp, că n-au fost realizate toate prevederile planului de asimilări de noi produse și tehnologii, aceasta reflectîndu-se în diminuarea contribuției progresului tehnic la creșterea efectivă a productivității muncii („golul" creat astfel fiind acoperit de îmbunătățirea organizării). Principalul factor de care depinde îndeplinirea prevederilor planului de asimilare de noi produse și tehnologii, asupra căruia trebuie concentrată în următoarele luni atenția centralei, pentru realizarea integrală a contribuției planificate a progresului tehnic la creșterea productivității muncii pe anul 1976, este realizarea în termen și de calitate corespunzătoare a SDV-urilor necesare. Or, și această activitate poate fi influențată pozitiv prin valorificarea posibilităților pe care le are centrala în ce privește concentrarea, mobilizarea și organizarea specialiștilor și a capacităților de producție destinate SDV-urilor. Măsurile recent introduse în programul de productivitate constituie o garanție că această problemă va fi rezolvată cu succes în următoarele luni.

...organizarea superioară a producției și a muncii

CENTRALA își face simțită prezența și în activitatea celui de al doilea factor al creșterii productivității — **organizarea.** Așa cum am menționat, ponderea acestui factor în obținerea creșterii de productivitate pe prima jumătate a anului în curs a fost de 20%, față de numai 7% cît fusese planificat. Adîncind analiza, constatăm că din totalul contribuției factorului organizare la creșterea productivității muncii, 50% revine organizării muncii, 45% — organizării producției și 5% organizării conducerii.

În îmbunătățirea organizării muncii, impactul centralei se manifestă nu numai în facilitarea schimbului și a generalizării experienței între unitățile sale productive, dar și direct, în elaborarea de norme și normative unificate — pentru sectoare întregi de activitate — de muncă și de personal, aceste norme și normative dovedindu-se instrumente deosebit de eficiente pentru buna desfășurare a activității productive. Reține atenția în mod deosebit utilizarea eficientă a forței de muncă prin distribuirea sa rațională pe toate cele 3 schimburi, organizarea de brigăzi în acord global, reducerea personalului în regie prin normarea activității sale, diminuarea numărului de personal auxiliar la strictul necesar etc. În semestrul I 1976, indicele de utilizare a retribuției în acord global, pe ansamblul centralei, a fost de 33,5% față de 29.7% la sfîrșitul anului 1975. Extinderea acordului global se reflectă în creșterea productivității muncii, prin reducerea manoperei specifice. La „Danubiana", de pildă, creșterii indicelui de utilizare a formei de retribuire în acord global de la 60% în 1975 la 64% în semestrul I 1976 îi corespunde o reducere a manoperei specifice de la 4,65 la 3,87 lei pe bucată anvelopă-echivalentă, cu efectele corespunzătoare asupra creșterii productivității muncii. Asemenea exemple pot fi date și din celelalte unități productive ale centralei.

Deși elaborarea și aplicarea proiectelor de organizare a producției se realizează în cea mai mare parte prin eforturi localizate la nivelul unităților productive, totuși și în acest domeniu existența centralei își exercită influența favorabilă — prin activitatea de pregătire a cadrelor de organizatori, de orientare a tematicilor de cercetare, de generalizare a rezultatelor bune obținute în unitățile productive etc. Contribuția organizării conducerii la creșterea productivității muncii — îndeosebi prin introducerea sistemelor informatice moderne — se datorează în mare măsură eforturilor depuse la nivelul centralei.

Asigurarea și pregătirea tuturor categoriilor de cadre necesare activităților din unitățile componente este organizată în mod unitar la nivelul centralei. Faptul că, față de 18% cît fusese planificat, acest factor — ridicarea calificării personalului — a contribuit cu numai 14% la creșterea productivității muncii în perioada analizată lasă să se întrevadă existența unor rezerve a căror valorificare poate și trebuie să intre în preocupările centralei în intervalul de timp rămas pînă la sfîrșitul anului.

Merită relevată și preocuparea manifestată de centrală în privința **îmbunătățirii structurii producției,** în sensul realizării din aceeași cantitate de materii prime a unor produse de valoare mai ridicată. Este un fapt meritoriu, nu numai în sensul că preocuparea a contribuit la creșterea valorii produselor și, implicit, la sporirea productivității muncii, ci și în aceea că a acoperit mai bine nevoile economiei cu unele fabricate, care în trecut erau procurate de beneficiari din import.

Cum era de așteptat, îndeplinirea și depășirea nivelului planificat al productivității muncii s-a reflectat pozitiv în realizarea și a celorlalți indicatori de plan ai centralei : **pe primul semestru al acestui an, producția globală planificată a fost realizată în proporție de 101,7%, iar cheltuielile totale la 1 000 lei producție marfă au fost mai mici cu 3 lei față de prevederi :**

Iată, deci, că întregul sistem de factori ai creșterii productivității muncii, valorificați în condițiile specifice ale fiecărei unități componente a centralei, au dat și pot da în continuare bune rezultate, dacă sînt mobilizate din plin rezervele interne la locurile de muncă. Firește, cu toate rezultatele bune obținute, atît la nivelul centralei, cît și la fiecare unitate a sa, există încă importante rezerve a căror valorificare ar asigura o și mai susținută creștere a productivității muncii, pîrghie și expresie esențială a progresului economic și social.

Constantin COJOCARU

1944-1976
23
AUGUST

DIN CRONICA ÎNTRECERII

- **Întreprinderile și exploatările** aparținînd **Centralei minereurilor din Deva** au îndeplinit înainte de termen sarcinile de plan pe primele 7 luni din 1976, realizînd o producție globală suplimentară în valoare de peste 47 milioane lei.

- **Formațiile de lucru de la cuptoarele Martin și electrice de la Combinatul siderurgic Hunedoara** au dobîndit de curînd un succes de prestigiu — elaborarea celei de-a 40 000-a tonă de oțel peste prevederile de plan aferente perioadei care a trecut de la începutul anului.

- **Unitățile industriale din județul Timiș** acționează cu eficiență sporită pentru folosirea rațională a materiilor prime și materialelor. Măsurile aplicate pînă acum în întreprinderile constructoare de mașini, electrotehnice și din alte ramuri s-au materializat în economisirea a peste 1 300 tone metal. Totodată, unitățile industriale, de construcții și de transporturi din județ au înscris în contul economiilor pe 1976 peste 669 mc material lemnos, mai mult de 17 000 MWh energie electrică și 7 000 tone combustibil convențional.
- **În industria județului Brăila** a fost realizată, în perioada care a trecut de la începutul anului, o producție globală suplimentară în valoare de 140 milioane lei. Au fost realizate peste plan importante cantități de oțel, laminate, plăci aglomerate din lemn, fibre artificiale și alte produse. Între unitățile cu cele mai bune rezultate se înscriu: Întreprinderea de utilaj greu „Progresul", Întreprinderea „Laminorul", Combinatul de celuloză, hîrtie și fibre artificiale, Schela de foraj și extracție etc.
- **Colectivul Întreprinderii „23 August" din Satu Mare** pune în centrul atenției preocupărilor sale diversificarea sortimentației actuale și îmbunătățirea calității produselor. A fost conceput și introdus în fabricație un mare număr de tipuri de mașini de gătit și încălzit, care vor utiliza, într-o mai mare măsură, drept combustibil, cărbunii. A fost lansată în producție o nouă mașină de gătit al cărei sistem de ardere este superior produselor similare realizate pe plan mondial și o nouă sobă de încălzit pe bază de cărbuni. Ca urmare a propunerilor cumpărătorilor, se va trece la fabricarea mașinii mixte de gătit a cărui plită va funcționa cu gaz, iar cuptorul cu energie electrică.
- **Unitățile industriei constructoare de mașini din județul Caraș-Severin** au livrat suplimentar economiei un număr important de motoare Diesel de diferite puteri, macarale-turn, utilaje metalurgice, iar cele din industria de prelucrare a lemnului mai mult de 300 mc cherestea de rășinoase.
- **Întreprinderea de transporturi auto Timișoara,** care a atins indici superiori de utilizare a capacității mijloacelor din dotare a îndeplinit înainte de termen sarcinile de plan pe 7 luni la indicatorul tone transportate. Pînă la sfîrșitul lunii în curs, autobazele întreprinderii vor înscrie la acest capitol al planului o depășire de peste 460 000 tone transportate. Majoritatea transporturilor efectuate de coloanele auto timișene s-au realizat cu un consum de carburanți și lubrifianți mai mic decît cel planificat, obținîndu-se de la începutul anului și pînă acum o economie totală de peste 1 milion litri benzină și 65 000 litri motorină.

ANCHETA „R. E.“

Exigenţe ale cincinalului revoluţiei tehnico-ştiinţifice

SPECIALIZAREA ŞI COOPERAREA ÎN INDUSTRIE (IV)

COOPERAREA INTERUZINALĂ

REALIZAREA RITMICĂ a sarcinilor de plan, obţinerea unor producţii sporite, în condiţiile evitării unor eforturi financiare suplimentare, impun în prim plan necesitatea perfecţionării continue a formelor de organizare şi conducere a producţiei industriale, în cadrul cărora concentrarea şi specializarea producţiei, pe de o parte, şi extinderea relaţiilor de cooperare, pe de altă parte, au un rol deosebit. Aceste forme de organizare a producţiei permit folosirea raţională a fondurilor fixe şi a celor circulante, utilizarea mai productivă a forţei de muncă, introducerea sau extinderea rapidă a tehnicii şi tehnologiilor noi, precum şi ridicarea gradului de competitivitate a produselor.

În numărul de faţă ne propunem să desprindem incidenţa relaţiilor de cooperare asupra realizării sarcinilor de plan. În acest context prezentăm unele experienţe, opinii şi propuneri menite să contribuie la perfecţionarea acestui important mecanism economic.

Ce reflectă opiniile specialiştilor din 40 de intreprinderi

SPECIALIZAREA PRODUCŢIEI, sporirea eficienţei unităţilor profilate şi specializate sînt de neconceput fără o largă cooperare între întreprinderi. Specializarea şi cooperarea formează două laturi ale unuia şi aceluiaşi proces de adîncire a diviziunii muncii sociale.

În industria noastră, care cunoaşte un ritm impetuos de dezvoltare, *cooperarea în realizarea unor produse finite constituie o necesitate obiectivă*, tocmai ca rezultat al adîncirii specializării şi profilării producţiei şi a întreprinderilor. De aceea, realizarea la timp şi în bune condiţii a obligaţiilor ce decurg din planurile de cooperare (piese, subansamble, ansamble etc.) constituie un factor hotărîtor pentru îndeplinirea ritmică a prevederilor de plan în unităţile beneficiare. Aceasta întrucît la fundamentarea indicatorilor de plan a fost luată în considerare funcţionarea ireproşabilă a mecanismului cooperării şi — aşa cum o dovedeşte practica — dacă fiecare unitate colaboratoare îşi îndeplineşte ritmic, zi de zi, planul producţiei fizice, la toate sortimentele, atunci şi unităţile beneficiare primesc la timp piesele şi subansamblele cuprinse în programele de cooperare.

Rezultatele obţinute în anii din urmă atestă că s-a acumulat o bogată experienţă pe linia extinderii relaţiilor de cooperare interuzinală şi, totodată, că există încă posibilităţi multiple de perfecţionare a acestui mecanism. La întrebările adresate de către revista noastră specialiştilor dintr-un număr de 40 întreprinderi constructoare de maşini, majoritatea interlocutorilor, apreciind progresele înregistrate în domeniul cooperării interuzinale, au făcut, în acelaşi timp, propuneri valoroase pentru continua perfecţionare a acestui mecanism. Iată întrebările şi răspunsurile primite :

1. **Cit din valoarea producţiei globale ce o realizează întreprinderea dv. provine din cooperarea cu alte unităţi ?**
   - Între 15–20%, 17 întreprinderi
   - Între 20–30%, 13 întreprinderi
   - Între 30–55%, 10 întreprinderi
2. **Sarcinile de cooperare fac parte integrantă din planul de producţie al intreprinderii dv. ?**

   Da – 30 întreprinderi: numai în proporţie de 80% în restul întreprinderilor.
3. **Cum apreciaţi funcţionarea mecanismului cooperării** (bun, acceptabil, susceptibil de perfecţionare) ?
   - Acceptabil – 15 întreprinderi, susceptibil de perfecţionare 25 întreprinderi.
4. **Cum apreciaţi sprijinul pe care vi-l acordă centrala industrială din care faceţi parte în dezvoltarea relaţiilor de cooperare ?**

   Suficient – 13 întreprinderi

   Insuficient – 27 întreprinderi
5. **În ce măsură lărgirea cooperării se reflectă** (pozitiv sau negativ) **în indicatorii de eficienţă ai intreprinderii?**

   Pozitiv – 7 întreprinderi

   Negativ – 33 întreprinderi

Cooperarea interuzinală asigură astăzi circa 40% din producţia ramurii construcţiilor de maşini. Este semnificativ faptul că sînt întreprinderi („Tractorul“, şi „Autocamioane“-Braşov, „Independenţa“ — Sibiu, Întreprinderea mecanică de utilaj tehnologic Moreni, „Ceahlăul“ — Piatra Neamţ, „Înfrăţirea“ — Oradea, „Unio“ — Satu Mare, „Tehnometal“ — Timişoara, „7 Noiembrie“ — Craiova, „Tehnofrig“ — Cluj-Napoca etc.), care îşi asigură, prin intermediul cooperării, piese şi subansamble cu o pondere de 35—55% în planul producţiei globale. Fiecare din ele întreţine relaţii în calitate de beneficiar cu 20—60 întreprinderi din aceeaşi centrală şi ramură, din alte centrale din diferite ramuri ale economiei naţionale. De altfel, aceste întreprinderi şi multe altele şi-au statornicit relaţiile de cooperare colaborînd strîns cu furnizorii la perfecţionarea unor tehnologii, la îmbunătăţirea parametrilor tehnico-funcţionali ai unor subansamble, produse etc. Evident, asemenea relaţii se dovedesc extrem de fructuoase, de aici decurgînd bune rezultate atît pentru furnizori, cît şi pentru beneficiari.

Cele mai bune relaţii de cooperare s-au statornicit între întreprinderile aparţinînd uneia şi aceleiaşi centrale industriale. Consiliile oamenilor muncii analizează diferitele aspecte ale mersului acestui proces, intervenind, acolo unde este cazul, punînd ordine în respectarea tuturor obligaţiilor. Dacă aportul centralelor industriale este apreciat atunci cînd este vorba de propriile întreprinderi, acesta este aproape imperceptibil — ca să nu zicem nul — atunci cînd întreprinderile ce cooperează ies din sfera lor de cuprindere. Sînt rare, sau chiar foarte rare, cazurile de intervenţii ale unei centrale pentru a pune de acord unele neînţelegeri, sau pentru rezolvarea unor litigii dintre unităţile aparţinînd mai multor ramuri sau centrale.

Fireşte, *progresele înregistrate în relaţiile de cooperare sînt apreciate nu* *numai atunci cînd livrările au loc conform termenelor, dar mai ales atunci cînd costul unui reper sau subansamblu se situează sub nivelul celui realizat prin forțe proprii, cînd cooperarea aduce într-adevăr avantaje economice*. Și în această privință sînt de făcut multe notații pozitive. Așa cum rezultă din anchetă, numeroși interlocutori apreciază că menținerea unor prețuri la nivel de catalog pe o durată corespunzătoare valabilității contractelor satisface pe beneficiari, permițîndu-le să înregistreze rezultate economico-financiare pozitive din colaborarea cu unitățile specializate.

Așadar, pe ansamblu, aprecieri bune. Totuși, așa cum rezultă din multe răspunsuri la anchetă, există încă domenii în care mecanismul cooperării este susceptibil de a fi îmbunătățit. Să ne oprim asupra cîtorva din neajunsurile principale, așa cum au fost formulate în răspunsurile primite în cadrul anchetei.

Conlucrare armonioasă între furnizori și beneficiari

DE FUNCȚIONAREA corespunzătoare a mecanismului colaborării depind, în ultimă instanță, și rezultatele obținute. Așa cum am mai arătat, pe fondul unor aprecieri și rezultate pozitive, apar și unele neajunsuri care estompează posibilitățile de lărgire a cadrului cooperării, nivelul de eficiență al acesteia. În principal, cauza unor neajunsuri pornește de la insuficienta conlucrare dintre furnizori și beneficiar.

Organizarea mecanismului cooperării *trebuie să ia în considerare, de la bun început, stabilirea unui sistem echilibrat de măsuri între părțile interesate* (furnizor + beneficiar), *ceea ce poate fi conceput ca o polarizare a intereselor în jurul produsului final*, atît în întreprinderile care realizează montajul și desfacerea, cît și în cele care produc piese detașate și subansamble. Lucrul acesta se materializează, în fapt, în rezultate bune în unitățile care au program de cooperare și fac parte din aceeași centrală, sau cînd cooperările au loc pe termene lungi. Apar însă nenumărate elemente nerezolvate atunci cînd întreprinderile colaboratoare aparțin de centrale sau ramuri diferite.

Un prim neajuns se referă la *stabilirea programului de cooperare*. Din anchetă a rezultat că se întîmpină adesea greutăți în asigurarea prin cooperare la una și aceeași întreprindere a realizării întregului volum necesar de piese sau subansamble. Astfel de situații au apărut pentru mulți beneficiari în ce privește găsirea de furnizori unici pentru piese turnate și forjate. Întreprinderile cu posibilități în acest domeniu („23 August" — București, „Progresul" — Brăila, „Tractorul" și „Autocamioane" — Brașov, „Independența" — Sibiu, „1 Mai" — Ploiești, I.C.M. Reșița) refuză să execute anumite comenzi (chiar și în cazul cînd există repartiție) sau le realizează parțial în funcție de complexitatea lucrărilor (acceptîndu-le pe cele mai ușoare) și a beneficiilor ce le obțin. În acest caz, beneficiarul are de „alergat" pînă ce găsește sau „înduplecă" pe un alt furnizor să-i preia comanda. Exemple în legătură cu această situație au dat majoritatea participanților la anchetă. i au arătat, totodată, că și pentru alte piese sau subansamble realizate de unități specializate, în special organe de asamblare (din metal, cauciuc), mijloace de acționare hidraulică etc., nu întotdeauna găsesc posibilități de contractare (lipsă de capacitate), fiind nevoiți să le realizeze prin efort propriu, bineînțeles cu cheltuieli mult mai ridicate.

Sînt și cazuri cînd unii furnizori *acceptă diferite comenzi, încheierea unor contracte, fără să se fi asigurat în prealabil dacă există disponibilă capacitatea necesară și certitudinea obținerii materiilor prime aferente executării lor*. Și, bineînțeles, în asemenea situații ei nu au putut să-și onoreze obligațiile, creînd beneficiarilor multe greutăți în realizarea ritmică a planurilor de producție (Întreprinderea mecanică Mija, Întreprinderea mecanică Plopeni, Întreprinderea „Progresul" — Brăila, Întreprinderea mecanică Nicolina-Iași etc.) Neajunsuri asemănătoare au apărut, în anii din urmă, și ca urmare a *nepunerii la timp în funcțiune a unor capacități de producție*. Contractarea unor obligații pe seama noilor capacități care, de fapt, se aflau în faza de construcție-montaj, fără certitudinea respectării termenelor de intrare în funcțiune, reprezintă o lipsă de răspundere a furnizorului care, între altele fie zis, este dominat de interese înguste, fără a avea în vedere și consecințele ce pot decurge pentru beneficiari din nerespectarea obligațiilor. Situații de acest gen s-au manifestat în cincinalul încheiat în numeroase unități furnizoare, care și-au dezvoltat capacitățile de producție, nu însă și la termenele prevăzute în planurile de investiții.

Apoi, unele carențe organizatorice de genul celor privind *utilizarea incompletă a capacității de producție* datorită unor cauze diverse (întreținere și reparații defectuoase, lipsa pieselor de schimb și a cadrelor de specialitate etc.), au condus și conduc la nerespectarea unor livrări la termen sau din punctul de vedere al calității. Alte ori, unele întreprinderi colaboratoare, din *lipsa unei adaptabilități rapide la introducerea progresului tehnic*, nu țin pasul cu asimilarea produselor noi corespunzător cu necesitățile unității de la care preiau colaborări. Aceasta îngreunează, de asemenea, realizarea planului de producție, aplicarea unor tehnologii moderne și procesul de asimilare a unor noi produse, cu caracteristici tehnice superioare.

Sînt și cazuri cînd unele neajunsuri pornesc de la beneficiar. Acesta, *nefăcînd cuvenita defalcare a propriului său plan de producție, nu nominalizează la timp comenzile pe care are nevoie să le primească prin cooperare pentru realizarea planului sau a suplimentărilor de plan, nu predă furnizorului documentația tehnico-economică a pieselor și subansamblelor, întîrzie stabilirea exactă a graficelor pentru livrările prin cooperare*. Alteori, unii beneficiari solicită mai mult decît este necesar pentru a-și asigura rezerve după principiul : „să fie, să se găsească", iar alții cer, pe parcursul derulării acordului de cooperare, dese modificări de plan fie cantitative sau calitative.

Practica a dovedit-o nu odată că în unele cazuri *beneficiarii nu informează la timp, sistematic, întreprinderile colaboratoare, cu noile caracteristici ale unor produse însușite prin asimilare sau reproiectare*, fapt ce conduce la dereglări în derularea mecanismului cooperării — mai ales pe linia calității reperelor sau subansamblelor livrate etc.

Diferitele aspecte prezentate și care au, în general, un pronunțat caracter de organizare, ar putea fi evitate cu condiția unei conlucrări strînse între furnizor și beneficiar, a punerii de acord încă din faza de stabilire a colaborărilor, a tuturor detaliilor cooperării. Și, în plus, pe timpul derulării sarcinilor de cooperare, să existe o informare permanentă între factorii implicați, în sensul de a se interveni din vreme în rezolvarea unor probleme pe care tehnica și viața le impun.

Nivelul eficienței — barometru în dezvoltarea sau restrîngerea cooperării

RELAȚIILE de cooperare cunosc, evident, o linie ascendentă, deși în unele întreprinderi se manifestă încă o tendință de creștere a gradului de integrare a fabricației. Desigur, există și situații cînd integrarea producției la nivel de întreprindere sau centrală industrială are o motivare tehnică sau economică. În acest caz lucrurile trebuie să se petreacă așa. Dar apar și situații de altă natură. În condițiile în care diferitele repere sau subansamble se execută la întreprinderi specializate cu prețuri de livrare mai mici și care dispun și de capacitățile corespunzătoare de producție, tendința de integrare a unor întreprinderi apare cu totul nejustificată. Motivarea pe care o aduc însă în cele mai multe cazuri întreprinderile beneficiare în favoarea integrării fabricației unor repere sau subansamble, o constituie influența negativă pe care valoarea acesteia o are asupra costurilor de producție și a beneficiului lor. Analizînd multilateral această situație, pe exemplul întreprinderilor participante la anchetă, se desprind o serie de aspecte și cauze.

Există întreprinderi la care reperele și subansamblele din cooperare au o pondere valorică însemnată în costurile de producție planificate (50—60%). În aceste condiții, unitățile beneficiare, deși au sarcina de a diminua, an de an, costurile de producție, pentru a aduce un aport sporit la mărirea beneficiilor și a acumulărilor statului, nu au nici o posibilitate de a acționa asupra reducerii nivelului prețului de livrare practicat de colaboratori, ci numai asupra contribuției proprii aduse la produsul finit. Din această cauză, coeficientul ridicat de cooperare devine dezavantajos din punct de vedere economic — în ultimă instanță, al eficienței — determinînd nivelul cooperării sau al integrării fabricației. Așa cum au opinat majoritatea participanților la anchetă, *ar fi în avantajul cooperării să se renunțe la practica de a se menține timp îndelungat prețuri de livrare neschimbate ; prețurile din cooperare ar trebui să fie elastice, putînd fi modificate periodic, încît să reflecte cheltuielile reale de muncă, la care să se adauge cota normală de beneficiu.*

O altă cauză care canalizează întreprinderile în direcția integrării fabricaţiei o constituie *includerea în preţul de cooperare a unei cote exagerate de rentabilitate care, în unele situaţii, depăşeşte chiar proporţia de 100%*. Bunăoară, în cincinalul încheiat, Întreprinderea „Tehnofrig“ — Cluj-Napoca, din cauza refuzului Întreprinderii „23 August“ — Bucureşti de a-i forja diferite tipuri de arbori cotiţi, a încheiat contracte de cooperare pentru aceleaşi comenzi cu întreprinderile „1 Mai“ — Ploieşti şi „16 Februarie“ — Cluj-Napoca. Preţul de livrare însă a crescut mult. O situaţie similară a întîmpinat şi Întreprinderea mecanică Cîmpina — în cooperarea pentru diferite piese şi subansamble cu „Hidromecanica“ — Braşov, care a pretins preţuri de livrare în funcţie de asigurarea unui beneficiu „umflat“ dictat de necesitatea acoperirii altor situaţii nefavorabile ale unităţii. Problema a mai fost pusă în discuţie şi cu alte prilejuri. Au fost pe alocuri luate măsuri de reglementare. Totuşi, deoarece ea se menţine şi în prezent ar fi indicat ca organele în drept s-o analizeze şi să ia măsurile ce se impun.

Un alt aspect îl reprezintă, în aceeaşi ordine de idei, *nivelul penalizărilor plătite de unităţile care nu-şi respectă diferitele obligaţii stipulate în contracte*. Deşi există un cadru legal pentru a acţiona atunci cînd unii subfurnizori nu se achită de obligaţii, acesta nu este folosit decît în rare ocazii. Multe întreprinderi nu-l utilizează, fie din cauza formalităţilor necesare, fie datorită unei greşite interpretări a principiului de bună conlucrare cu furnizorul. În acest sens — şi se pare că multe unităţi practică sistemul — se preferă trimiterea unor delegaţi la furnizor şi aceştia, prin insistenţe, obţin satisfacerea contractului de cooperare ; bineînţeles, aceasta are consecinţe directe : risipă de forţe, de timp şi de mijloace financiare. Unii interlocutori susţin că pentru a evita asemenea situaţii, chiar şi în cazul cînd furnizorii plătesc penalizări, este mai economic, mai fără bătaie de cap, să-şi integreze în măsură cît mai mare producţia.

Se are în vedere faptul că cuantumul actual al penalizărilor prevăzut prin lege este mic, el neacoperind, în cele mai multe cazuri, nici o pătrime din pagubele reale provocate de nerespectarea la termen a obligaţiilor ce decurg din cooperare. *Ar fi util* — ideea aparţine multor participanţi în cadrul anchetei — *de a se reconsidera cuantumurile prevăzute pentru penalizări, în sensul unei proporţionări mai juste şi, eventual, mai drastice, a valorii sancţiunii în raport direct cu situaţia creată de nerespectarea obligaţiilor asumate de subfurnizori.*

Pe lîngă aceste măsuri concrete, şi nu pe ultimul loc ca importanţă, este necesară determinarea unui mod de funcţionare a cooperărilor bazat pe o schimbare de optică, în sensul ca întreprinderile care, în cele mai multe cazuri, sînt şi beneficiari şi furnizori, să privească aceste obligaţii la fel ca pe orice componentă a sarcinilor de plan, ţinînd seama că, în interdependenţa fenomenelor economice, o carenţă la început de mai mică sau mai mare amploare în sfera cooperărilor produce o dereglare ce se poate amplifica, devenind apoi o frînă de mari proporţii. În asemenea cazuri, economia naţională nu primeşte produsele planificate, nu se poate finaliza un volum însemnat de produse, în valoare de multe milioane de lei, sau nu se poate pune în funcţiune un obiectiv de mare importanţă economică — şi aceasta deoarece lipsesc unele categorii de piese sau accesorii a căror valoare se ridică doar la cîteva sute de lei. Toate aceste neajunsuri pot şi trebuie să fie înlăturate, prin respectarea de către toţi furnizorii şi beneficiarii a tuturor clauzelor şi obligaţiilor, planul de cooperare fiind parte integrantă a planului de stat.

PROPUNERI ŞI SUGESTII REIEŞITE DIN ANCHETĂ

- Intocmirea de programe unitare centralizate pentru proiectarea şi execuţia utilajelor tehnologice (în special pentru chimie, metalurgie) care se pretează la unificări şi tipizări, cu participarea efectivă a tuturor institutelor de specialitate ale ministerelor beneficiare şi furnizoare, creîndu-se o coordonare unică în realizarea acestora.
- Modificarea standardelor pentru elementele care se îmbină între ele să se facă corelat, iar STAS-urile să intre în vigoare numai după o sincronizare perfectă a caracteristicilor tuturor elementelor.
- Institutul Român de Standarde (IRS) să nu elaboreze nici un STAS fără a avea cel puţin în anexă situaţia produselor şi producătorilor din ţară. Totodată, IRS să manifeste mai multă atenţie şi peocupare pentru acţiunea de tipizare a produselor, elaborînd în acest sens STAS-uri fundamentale şi metodologice, cataloage sau nomenclatoare cu produse tipizate.
- Întocmirea unui cadru normativ (actualmente lipseşte) care să stimuleze proiectanţii la folcsirea maximă posibil a elementelor tipizate în proiecte cît şi la găsirea de noi posibilităţi de tipizare a produselor.
- Introducerea unui sistem unitar operativ privind informaţiile asupra produselor indigene, în special a celor tipizate. În acest scop ar fi utilă întocmirea de cataloage, nomenclatoare sau centralizatoare, cu produsele tipizate la nivelul ministerelor cît şi al economiei naţionale, care să fie difuzate periodic la întreprinderi şi centrale industriale.
- Întreprinderile şi centralele industriale să fie obligate, prin acte normative, să accepte comenzi şi să semneze contracte de proiectare cu produse tipizate.
- Să se stabilească la nivelul economiei institute de proiectări în cadrul cărora să se organizeze ateliere de proiectare tipizată pentru diferitele utilaje tehnologice, maşini şi motoare.
- Să se dimensioneze de aşa natură capacităţile de producţie ale unităţilor specializate în fabricaţia de organe de asamblare, mijloace de acţionare hidraulică, elemente elastice (suspensii cauciuc natural, elemente de preluare a şocurilor şi vibraţiilor), elemente de cauciuc cu andurantă corespunzătoare, radiatoare de ţevi, recipienţi, părţi tipizate din componenţa maşinilor electrice şi aparatajului de înaltă tensiune etc. încît să se acopere în întregime nevoile economiei.
- Unităţile specializate ale Ministerului Industriei Metalurgice să realizeze profile speciale din oţeluri cu rezistenţă sporită (profile „Z“ cu aripi mari, „L“ cu aripi neegale, profile „U“ etc., profile extrudate din oţel de calitate OL 52 din grosimi de platbenzi pînă la 100 mm etc.) necesare industriei constructoare de vagoane şi a căror lipsă necesită importuri.
- Să se analizeze mai profund de către centralele industriale şi ministerele de resort situaţia unor întreprinderi care păstrează încă un grad ridicat de integrare (Întreprinderea mecanică-Timişoara, „Progresul“ – Brăila, „Nicolina“ – Iaşi, Întreprinderea de autocamioane Braşov, Întreprinderea de autoturisme Piteşti) şi să se creeze condiţiile necesare pentru dezafectarea unor subproduse care să fie realizate în unităţi specializate.
- Concentrarea fabricaţiei de motoare Diesel rapide pentru autovehicule şi scopuri industriale – care are loc în prezent în 3 întreprinderi – ar atrage după sine avantaje incontestabile, prin mărirea seriilor şi încărcarea mai bună a liniilor automate de fabricaţie. Acelaşi efect l-ar avea organizarea fabricaţiei de serie mare de ambreiaje sau punţi de diferite tipuri de autovehicule.
- Stabilirea de măsuri care să nu permită includerea în preţul produselor realizate prin cooperare a unei rate prea mari de beneficiu. În acelaşi timp, pentru a se asigura o cooperare eficientă, ar fi indicat ca preţurile diferitelor piese sau subansamble să fie elastice, ele să poată fi modificate periodic, în aşa fel încît să reflecte cheltuielile realizate.
- Încă de la stabilirea programului de cooperare să se asigure realizarea de către aceeaşi întreprindere furnizoare a întregului volum de piese sau subansamble, pentru a se evita situaţiile cînd beneficiarul pierde timp pînă găseşte un alt furnizor.
- Să se reconsidere cuantumurile prevăzute pentru penalizări – în cazul nerespectării contractelor de cooperare – în sensul plăţii acestora în raport direct cu prejudiciile create întreprinderii beneficiare.
- Stabilirea teoretică şi practică a unui cadru normativ de ansamblu, în condiţiile concrete ale dezvoltării actuale a economiei naţionale, care să cuprindă, într-un tot unitar, atît indicaţiile metodologice de natură să promoveze specializarea şi cooperarea interuzinală, cît şi indicatorii economici care să măsoare eficienţa reală a specializării, să stimuleze cooperarea ca mijloc de creştere a productivităţii muncii sociale.

Anchetă realizată de
V. BOESCU
L. ŢINTEA

CONTROLUL FINANCIAR ȘI EFICIENȚA FOLOSIRII FONDURILOR

ÎN ANSAMBLUL măsurilor de îmbunătățire a gospodăririi resurselor materiale și financiare ale țării, de creștere a eficienței economice, un loc important îl ocupă controlul de partid și de stat, din acesta din urmă făcînd parte integrantă și controlul financiar, latură inseparabilă a muncii de conducere.

Atribuind o importanță deosebită controlului financiar, partidul și statul au luat o serie de măsuri pentru perfecționarea organizării și funcționării lui, concretizate în hotărîri de partid, în legi și alte reglementări care au asigurat controlului financiar un cadru organizatoric, funcțional și metodologic mai bun, mai adecvat actualelor condiții de dezvoltare în ritmuri ridicate a economiei noastre naționale. Perfecționările aduse sistemului de control financiar din țara noastră au asigurat o ierarhizare a verigilor acestuia, o delimitare și precizare mai bună a atribuțiilor și sarcinilor diferitelor forme și organisme de control, apropierea într-o mai mare măsură a activității de control de locul unde se iau deciziile și se concretizează răspunderile pentru administrarea patrimoniului.

Aplicarea în practică a acestor măsuri, orientările și indicațiile date în repetate rînduri de secretarul general al partidului au dus la cuprinderea în condiții mai bune a sarcinilor de verificare de către fiecare organism de control, luarea de măsuri pentru înlăturarea și prevenirea abaterilor și deficiențelor. În acest fel, controlul financiar contribuie la creșterea eficienței activității economice, la introducerea unui climat de ordine, de mai multă disciplină, de mai multă răspundere în gospodărirea mijloacelor materiale și bănești din unitățile noastre socialiste.

Cu toate rezultatele obținute, în activitatea de control financiar se mențin încă o serie de deficiențe, care nu dau posibilitatea descoperirii întotdeauna a lipsurilor din activitatea unităților controlate. Se mai întîlnesc cazuri cînd controlul financiar — mai ales cel de la unitățile de bază — justifică încălcarea legii, depășirea cheltuielilor.

Controlul financiar trebuie să prevină semnarea ilegală a unui act, plata unei sume fără justificare legală, să introducă ordine și disciplină fermă în utilizarea valorilor materiale și bănești, să sprijine permanent și efectiv creșterea eficienței și utilizarea fondurilor. Recent, la ședința comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, referindu-se la necesitatea întăririi controlului și la măsurile luate pînă în prezent, arăta: **„E necesar să organizăm un control temeinic, sistematic asupra întregii activități, paralel cu organizarea și ajutorul în adoptarea măsurilor menite să asigure îndeplinirea sarcinilor. Nimeni nu poate rămîne în afara controlului de partid și de stat ! Avem în această privință prevederi clare, atît în Statutul, cît și în Programul partidului, în legile țării. Trebuie să le îndeplinim în mod corespunzător ! Este nevoie de o mai bună organizare, de eliminarea unor suprapuneri, de realizarea unui control mai concret, cu rezultate practice. În nici un caz nu trebuie să admitem ocolirea controlului, să nu admitem ca vreo latură a activității noastre să fie sustrasă controlului organelor de partid și de stat“.**

Obiective

SE ȘTIE că un obiectiv major în sporirea eficienței activității economice îl constituie **reducerea continuă a cheltuielilor de producție și îndeosebi a celor materiale.** Aceasta pune în fața controlului financiar-bancar sarcini de mare răspundere privind modul în care se folosesc mijloacele materiale și bănești, respectarea riguroasă a consumurilor specifice de materiale, folosirea judicioasă a forței de muncă, a fiecărui leu cheltuit, cu atît mai mult cu cît problema reducerii cheltuielilor materiale este de mare însemnătate pentru actualul cincinal. Acțiunile de control întreprinse în domeniul costurilor de producție au demonstrat că, pe lîngă rezultatele pozitive obținute, există încă rezerve nevalorificate. De exemplu, dintr-un control efectuat recent la 10 întreprinderi și 3 centrale ale Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini s-a constatat că, în cincinalul precedent, în ce privește cheltuielile la 1000 lei producție marfă s-au înregistrat unele rezultate bune. Cu toate acestea, în anul 1975 cheltuielile materiale pe minister s-au situat peste nivelul planificat. Depășirea cheltuielilor materiale este legată, între altele, de nivelul încă scăzut de valorificare a metalului. Numai la Întreprinderea de mașini electrice București, din 38 mii tone metal consumat în 1975, peste 14 mii tone (37%) s-au transformat în deșeuri de prelucrare.

În unele unități controlate s-au constatat situații de dezordine în depozitarea și gestionarea materialelor, din care cauză unele materiale se degradează. La Întreprinderea de cabluri și materiale electroizolante București s-au degradat 340 tone bandă de oțel laminată (din import), în valoare de 2,2 milioane lei. În alte cazuri, multe mașini și utilaje stau nefolosite perioade îndelungate ori sînt disponibile. La 5 întreprinderi s-au identificat 97 utilaje, în valoare de 47 milioane lei, care erau disponibile. Este concludent de arătat că din sondajele făcute la cele 10 întreprinderi au rezultat posibilități de realizare de economii la costuri în sumă totală de 286 milioane lei, față de 337 milioane lei depășiri înregistrate.

Desigur, chiar și numai din aceste cîteva exemple rezultă ce importanță deosebită trebuie să atribuie controlul financiar realizării sarcinii privind reducerea costurilor de producție, folosirii pîrghiilor financiare în sprijinul acestei acțiuni.

Sarcini de mare importanță revin în actualul cincinal **agriculturii** socialiste. Pentru mai buna gospodărire a fondurilor utilizate în agricultură, pentru ridicarea eficienței în acest domeniu, în exercitarea controlului financiar s-a acordat o atenție deosebită verificării unor aspecte ale activității din agricultură, în care au fost semnalate neajunsuri cu influențe negative asupra producției vegetale și animale, a costurilor acesteia. Astfel, dintr-un control întreprins la 86 întreprinderi agricole de stat, 10 trusturi județene și Departamentul agriculturii de stat a rezultat că, prin folosirea cu mai mare eficiență a bazei tehnico-materiale, aplicarea mai bună a tehnologiilor agricole, punerea în valoare a experienței acumulate, întreprinderile agricole de stat au obținut în cincinalul 1971—1975 la unele culturi agricole și în zootehnie realizări superioare celor din cincinalul anterior. Au fost constatate însă și unele deficiențe în ceea ce privește modul de folosire a fondului funciar, realizarea acțiunilor de ameliorare și amendare a terenurilor, furajarea animalelor, popularea complexelor, starea sănătății animalelor, dotarea și efectuarea lucrărilor de întreținere, folosirea capacităților de producție existente, asigurarea forței de muncă necesare în sectorul zootehnic etc.

Comparativ cu sarcinile de plan, producțiile medii obținute în anul 1975, de exemplu, au fost mai mici. Din control a rezultat că această situație a fost determinată, pe lîngă condițiile climatice nefavorabile, și de o seamă de factori de ordin subiectiv. Neajunsuri și greutăți s-au constatat și în sectorul zootehnic, în principal în domeniul creșterii și exploatării taurinelor, ca urmare a faptului că atenția conducătorilor și a celorlalți specialiști din unități a fost concentrată mai mult pe dezvoltarea capacităților de producție și creșterea numerică a efectivelor și mai puțin pe exploatarea cît mai rațională a obiectivelor înființate, ridicarea potențialului biologic al animalelor, asigurarea funcționalității utilajelor și a instalațiilor din dotare, obținerea unor cantități mai mari de furaje și de bună calitate etc.

Gospodărirea cu eficiență sporită a patrimoniului unităților agricole și apărarea integrității acestuia necesită luarea de măsuri energice pentru întărirea ordinei și a disciplinei, creșterea simțului de răspundere a întregului aparat și, în primul rînd, a consiliilor de conducere și organelor agricole județene, instruirea și îndrumarea permanentă a personalului contabil și gestionar etc. Ținînd seama de neajunsurile care mai persistă în activitatea unităților agricole este necesară întărirea, în continuare, a controlului financiar-bancar asupra folosirii cu eficiență sporită a volumului mare de mijloace materiale și bănești ce se utilizează în această ramură a economiei, precum și introducerea unei discipline riguroase în angajarea și utilizarea fondurilor.

Cum utilizăm fondurile materiale

ESTE cunoscut că la **promovarea progresului tehnic**, paralel cu dezvoltarea științei și cercetării românești, contribuie introducerea în fabricație a unor produse noi și promovarea unor noi procedee tehnologice, pe bază de licențe. Asimilarea produselor după licență și introducerea de noi tehnologii au influențat pozitiv creșterea și diversificarea producției industriale, au permis obținerea a numeroase produse cu caracteristici tehnice funcționale superioare, comparabile cu realizările din alte țări. În unele cazuri însă s-a apelat cu prea mare ușurință la importuri costisitoare de licențe în loc să fie promovată creația științifică românească. Controlul efectuat a constatat că sînt necesare noi măsuri pentru a se obține într-o proporție și mai mare efectele economice și financiar-valutare avute în vedere atunci cînd s-a aprobat efortul valutar pentru cumpărarea licențelor. Aceasta întrucît la unele din licențele aplicate nu s-a reușit să se atingă nivelele de producție scontate, au fost depășite consumurile specifice etc. În industria construcțiilor de mașini, în industria materialelor de construcții, metalurgia neferoasă, sticlărie, geamuri, medicamente etc. neutilizarea completă a capacităților la producția pe bază de licențe a generat cheltuieli cu amortizarea fondurilor fixe, întreținerea și funcționarea unor mașini, utilaje, creșterea ponderii pe produs a cheltuielilor cu energia, combustibilul etc.

Controlul efectuat asupra eficienței economice și sociale a fondurilor utilizate pentru **construcțiile de locuințe** a relevat faptul că în ultimii ani aceasta a crescut, reflectîndu-se în realizarea unor apartamente cu confort modern, care au contribuit la îmbunătățirea condițiilor de viață ale locuitorilor. În același timp însă controlul a constatat că există încă deficiențe generate de insuficienta grijă și preocupare pentru rezolvarea coordonată, operativă și la nivelul exigențelor actuale a multiplelor și complexelor probleme ce apar frecvent în această activitate. Din analiza prețului de cost pe elemente au rezultat numeroase cazuri de cheltuieli neeficiente, ca urmare îndeosebi a depășirii consumurilor de materiale, executării unor lucrări peste cele prevăzute în documentații, refacerilor și remedierilor, risipei de materiale etc. Cheltuielile privind materialele de construcții au fost influențate la unele șantiere și puncte de lucru ale unităților de construcții de existența unor aspecte de neglijență și slabă gospodărire a mijloacelor materiale, fenomene de risipă și lipsă de grijă pentru păstrarea și depozitarea corespunzătoare a materialelor, efectuarea unor aprovizionări de materiale necorelate cu necesitățile producției, ceea ce face ca eficiența fondurilor utilizate să nu fie, în toate cazurile, satisfăcătoare. O atenție deosebită se acordă creșterii și diversificării gamei **prestărilor de servicii** către populație, atît la orașe cît și la sate. În legătură cu aceasta sînt de relevat unele constatări din controlul eficienței utilizării fondurilor destinate activității de transport urban de călători, precum și asupra unor aspecte ale producției de tramvaie și autobuze, la circa 26 unități județene și orășenești de transport urban și trei întreprinderi producătoare de tramvaie, troleibuze și autobuze. Controlul a constatat, pe lîngă rezultatele pozitive ale acestei activități, unele deficiențe și probleme nerezolvate. De exemplu, dotarea cu tramvaie a evoluat foarte lent, deși tramvaiul prezintă multiple avantaje recunoscute pe plan mondial ; în dese cazuri, calitatea lucrărilor de reparații capitale a vehiculelor nu este corespunzătoare, iar efectuarea unor reparații este împiedicată de lipsa pieselor de schimb.

Sarcinile deosebit de mari din acest cincinal în domeniile social-cultural, edilitar-gospodăresc și prestărilor de servicii impun exercitarea unui control financiar exigent, astfel încît eforturile făcute de stat să se regăsească într-o utilitate socială cît mai deplină.

Un instrument preventiv, operativ și eficient

CONCOMITENT cu organizarea și efectuarea unor controale în diverse ramuri ale economiei naționale, Curtea Superioară de Control Financiar a pus un accent deosebit pe **întărirea controlului financiar preventiv**, știut fiind că acesta constituie pîrghia cu cea mai mare operativitate și eficiență, prin oprirea înainte de efectuare a acelor operații economico-financiare care se dovedesc nelegale sau nu întrunesc condițiile de economicitate, oportunitate sau de necesitate. Prin organizarea și exercitarea controlului financiar preventiv în toate unitățile socialiste, potrivit legii, s-a asigurat creșterea preocupării cadrelor de decizie și de execuție pentru întărirea ordinii și disciplinei financiare, pentru imprimarea unui mai accentuat spirit de răspundere în utilizarea mijloacelor materiale și bănești.

În prezent, potrivit legii sale de organizare, Curtea Superioară de Control Financiar exercită controlul financiar preventiv, prin organe proprii, la 12 ministere și alte organe centrale. Ca urmare a exercitării controlului financiar preventiv la aceste ministere, numai în semestrul I/1976, de pildă, au fost identificate operațiuni patrimoniale care nu întruneau condițiile de legalitate, necesitate, oportunitate sau economicitate și au fost disponibilizate sume în valoare de circa 1 miliard lei, dîndu-se acestor fonduri alte destinații. Valoarea operațiunilor patrimoniale oprite de către organele care exercită controlul financiar preventiv din afara unităților socialiste — acolo unde s-a introdus — ca și constatările făcute cu ocazia unor controale financiare ulterioare, scot în evidență faptul că în unele cazuri organele proprii din ministere, centrale, întreprinderi și instituții nu acționează cu toată exigența, fermitatea și competența cînd efectuează controlul financiar preventiv, neoprind la timp operațiunile care nu întrunesc condițiile de legalitate și eficiență.

Una din preocupările de seamă ale controlului financiar trebuie să o constituie ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a modului de valorificare a rezultatelor controlului și în ceea ce privește întărirea caracterului constructiv al acestuia, în sensul luării măsurilor corespunzătoare pentru înlăturarea neajunsurilor și îmbunătățirea activității.

Cerințele actuale impun mai mult decît oricînd organizarea și efectuarea unui control financiar cu un puternic caracter preventiv și constructiv, cu un orizont larg de cunoaștere și înțelegere a problemelor social-economice, care să fie exercitat de cadre competente, capabile să dea soluții concrete pentru rezolvarea problemelor ce se ridică, astfel încît controlul să contribuie la înlăturarea deficiențelor, să determine creșterea spiritului de răspundere, a exigenței în muncă, în scopul îndeplinirii sarcinilor în bune condiții. Controlul financiar este orientat tocmai în această direcție, astfel încît el să constituie într-adevăr o pîrghie importantă în creșterea eficienței utilizării uriașului volum de mijloace materiale și bănești necesare realizării exemplare a planului național unic.

Emil HATOS
prim-vicepreședinte
al Curții Superioare de Control
Financiar

ANALIZA VALORII — un veritabil și redutabil instrument al eficienței

● Cele două direcții de bază ale creșterii eficienței: reducerea muncii vii și materializate și ridicarea valorii de întrebuințare ● Rolul și importanța proiectării ca factor major al eficienței ● 75—80% din munca vie și materializată este determinată de proiectant ● Ce schimbări au adus ultimele două decenii în modificarea „liniei de gîndire" care trebuie urmărită de proiectant.

ÎN RÎNDUL specialiștilor din economie se bucură de un interes crescînd metoda denumită **„analiza valorii"**, care s-a dovedit a fi **un instrument valoros în eforturile pentru creșterea nivelului calitativ al produselor și reducerea cheltuielilor de producție – materiale și de muncă vie.** Adaptată la orientările oferite de economia politică marxistă, ea a fost experimentată pe parcursul cîtorva ani, într-o serie de întreprinderi din industria noastră, rezultatele obținute constituind un argument pentru trecerea la generalizare.

Principiile de bază

PORNIND de la definirea funcțiilor unui produs ca fiind valorile de întrebuințare elementare care compun valoarea de întrebuințare totală a produsului, derivată din necesitatea socială, se pot formula următoarele principii :

I. CONCEPȚIE FUNCȚIONALĂ. Analiza valorii concepe soluții noi, punînd total în discuție forma fizică a produsului. Prin aceasta ea se deosebește de reproiectarea produselor existente, prin care proiectanții — pornind de la o formă fizică dată a produsului — caută să o adapteze mai bine și mai economic.

II. CONCEPȚIE INTEGRATĂ. Analiza valorii exclude posibilitatea analizării unor piese sau subansamble izolate, care există numai în virtutea unor anumite soluții constructive date, dar nu răspund ele înseși unei necesități sociale. Este probabil ca unele piese să dispară complet la încheierea studiului. Acest mod de abordare nu exclude posibilitatea abordării analizei în trepte.

III. DUBLA DIMENSIONARE A FUNCȚIILOR PRODUSULUI. Funcțiile unui produs au două dimensiuni : o dimensiune tehnică, exprimată printr-o unitate de măsură tehnică adecvată și o dimensiune economică, exprimată în preț de cost. Prețul de cost al unei funcții se raportează nu la un corp fizic, ci la o anumită calitate a produsului, măsurabilă tehnic.

IV. ECHILIBRU COSTURI/VALOARE DE ÎNTREBUINȚARE. Analiza valorii acționează în direcția maximizării raportului dintre valoarea de întrebuințare și prețul de cost. Determinarea valorii de întrebuințare a unui produs se face ca sumă a valorilor de întrebuințare elementare, ponderate cu greutatea specifică a fiecărei funcții în valoarea de întrebuințare a produsului.

Argumente deosebit de convingătoare asupra necesității lărgirii aplicării metodei în economia noastră aduce într-un număr recent al revistei noastre Maxim Berghianu*), subliniindu-i valențele în economisirea muncii sociale, precum și Petru Orănescu în recenta sa lucrare de sinteză asupra analizei valorii**) din care prezentăm în continuare unele considerații teoretice de bază asupra metodei.

Creșterea eficienței producției de bunuri materiale poate fi realizată acționînd în principal în două direcții : în direcția reducerii cantității de muncă vie și materializată care se consumă pentru producerea acestor bunuri și în direcția creșterii valorii lor de întrebuințare.

Gradul de libertate al acțiunilor privind economisirea de muncă în producția bunurilor materiale și îmbunătățirea lor calitativă **scade pe măsura parcurgerii lanțului operațional al proceselor productive.** Cu alte cuvinte, fiecare verigă a acestui lanț operațional generează restricții pentru verigile următoare.

Astfel, dintre toate fazele tehnice ale producției de bunuri materiale, faza de proiectare constructivă a produselor, cu care începe procesul productiv, este cea mai liberă de constrîngeri și determină în cea mai mare măsură eficiența economică ce va putea fi obținută. **Aproximativ 75–80 la sută din cuantumul consumului de muncă vie și materializată este determinat de către proiectant,** prin deciziile pe care le ia cu privire la numărul și complexitatea pieselor care compun produsul, toleranțele dimensionale, gradul de finisare a suprafețelor, natura și calitatea materiilor prime etc. Odată întocmit proiectul unui produs, toate eforturile ulterioare în vederea reducerii cheltuielilor materiale și de muncă vie, atît prin măsuri de organizare rațională a procesului de fabricație propriu-zis cît și prin măsuri de îmbunătățire a proceselor tehnologice (în limita gradului de libertate tehnologică permis de proiectul produsului), nu mai pot acționa decît asupra unor parametri a căror influență în determinarea cuantumului cheltuielilor totale de producție nu depășește 20–25%. Pe baza acestor considerente putem trage concluzia că

Etape

- **1. Informare**
  - 1.1. Pe plan tehnic
  - 1.2. Pe plan social
  - 1.3. Pe plan economic de producție
- **2. Analiza produsului existent**
  - 2.1. Determinarea nomenclatorului de funcții ale produsului
  - 2.2. Dimensionarea tehnică a funcțiilor
  - 2.3. Determinarea ponderii funcțiilor în valoarea de întrebuințare a produsului
  - 2.4. Dimensionarea economică a funcțiilor
  - 2.5. Analiza critică
    - 2.5.1. Determinarea funcțiilor inutile în mod absolut sau numai pentru o parte din utilizatori sau domenii de utilizare
    - 2.5.2. Critica dimensiunilor tehnice ale funcțiilor, comparativ cu necesitățile sociale
    - 2.5.3. Compararea ponderii funcțiilor în costuri și în valoarea de întrebuințare
  - 2.6. Tragerea concluziilor privind direcțiile de îmbunătățire constructivă a produsului.
- 3. **Reconcepția produsului** existent (sau concepția, în cazul produselor noi)
  - 3.1. Critica temei de proiectare : reformularea sau completarea ei
  - 3.2. Determinarea nomenclatorului de funcții ale produsului în strînsă corelație cu necesitățile sociale
  - 3.3. Determinarea limitelor maxime și minime ale dimensiunilor tehnice ale funcțiilor (pe cît posibil)
  - 3.4. Cercetarea și elaborarea soluțiilor constructive posibile.
  - 3.5. Selectarea celei mai bune soluții
    - 3.5.1. Dimensionarea tehnică a funcțiilor
    - 3.5.2. Determinarea variației valorii de întrebuințare a funcțiilor
    - 3.5.3. Determinarea ponderii funcțiilor (în nomenclatura de la punctul 3.2.) în valoarea de întrebuințare a produsului
    - 3.5.4. Dimensionarea economică a funcțiilor
    - 3.5.5. Calculul variației raportului valoare de întrebuințare/preț de cost
    - 3.5.6. Compararea ponderii funcțiilor în costuri și în valoarea de întrebuințare și calculul disproporțiilor
    - 3.5.7. Evaluarea eficienței economice obținute
    - 3.5.8. Selectarea soluției celei mai bune, pe baza rezultatelor obținute la punctele 3.5.1. pînă la 3.5.7. pentru diversele soluții considerate
  - 3.6. Formularea soluției selectate, cu toate detaliile necesare aplicării ei
- 4. **Asistență tehnică** pentru aplicarea studiului și verificarea practică a rezultatelor

---

*) Maxim Berghianu, „Creșterea gradului de utilizare și valorificare a resurselor materiale, direcție hotărîtoare de sporire a eficienței economice". Revista economică nr. 26/2 iulie 1976.

**) Petru Orănescu, „Analiza valorii". Academia „Ștefan Gheorghiu", București, 1976.

CONDUCERE · ORGANIZARE

Reduceri spectaculoase ale prețului de cost

Rezultatele economice care pot fi obținute prin aplicarea analizei valorii sînt exprimate de obicei prin doi indicatori, acceptați în mod unanim de către practicienii acestei metode și citați în literatura de specialitate :

— obținerea unei reduceri a prețului de cost la produsele analizate, de minimum 20%.

— recuperarea (în primul an de aplicare) în proporție de cel puțin 1 000% a tuturor cheltuielilor ocazionate de întocmirea studiilor de analiză a valorii și aplicarea lor în producție. În unele țări practica a dovedit că cifrele pot fi mult mai mari. Astfel în „The Engineer“ din 23 aprilie 1970, citîndu-se rezultatele obținute în Anglia, cifrele sînt respectiv de 30% și 2 000%.

La aceste rezultate economice se adaugă îmbunătățirile calitative ale produselor, care — deși uneori greu de exprimat valoric — nu sînt deloc de neglijat atunci cînd dorim să ne formăm o imagine de ansamblu asupra resurselor metodei.

Astfel, o anchetă asupra a 124 de aplicații constata următoarele rezultate :

— fiabilitate : mărită în 44% din cazuri, micșorată în 1% din cazuri, neschimbată în 55% din cazuri.

— ușurință în întreținere : ameliorată în 40% din cazuri, înrăutățită în 2% din cazuri, neschimbată în 58% din cazuri.

— ușurință în fabricație : ameliorată în 90% din cazuri, neschimbată în 10% din cazuri.

— îndemînarea cerută muncitorilor : mai ușor de executat în 25% din cazuri, mai greu de executat în 2% din cazuri, neschimbată în 73% din cazuri.

— ușurință în aprovizionare : ameliorată în 64% din cazuri, neschimbată în 36% din cazuri.

— timpi de fabricație : micșorați în 76% din cazuri, neschimbați în 24% din cazuri.

— calitate : îmbunătățită în 38% din cazuri, neschimbată în 62% din cazuri.

— complexitate constructivă : simplificare în 32% din cazuri, echivalentă în 68% din cazuri.

— condiționare (ușurință de conservare, transport, stocaj) : ameliorare în 18% din cazuri, neschimbată în 82% din cazuri.

Practica aplicării analizei valorii în industria românească a confirmat de asemenea, încă de la primele încercări, eficiența economică deosebită care poate fi obținută prin aplicarea acestei metode.

Una dintre primele întreprinderi în care au fost întocmite studii de analiza valorii este uzina „Electromotor“ din Timișoara. Studiile asupra motoarelor electrice asincrone de diferite gabarite și puteri s-au soldat cu reducerea prețului de cost în proporție de 20—35% (în funcție de tipodimensiunile studiate).

Am mai putea cita multe alte exemple de studii de analiză a valorii, întocmite în ultimul timp în întreprinderi din industria noastră, care au condus la reducerea prețului de cost al produselor studiate cu peste 40%. Dintre acestea menționăm :

— modul de memorie reprogramabilă (I.F.A.-București) — reducere 58,5% ;

— menghină de precizie (G.I.I.L. Brașov) — reducere 45% ;

— traductor de unghi intern („Automatica“-București) — reducere 80% ;

— casetă de siguranțe auto CS 12 (I.I.L. „Metalurgica“-București) — reducere 73% ;

— ambalaje pentru sare (salina Cacica) — reducere 70%.

În toate aceste cazuri, reducerea prețului de cost a fost însoțită de substanțiale îmbunătățiri calitative.

Considerăm că exemplele date sînt suficiente pentru a demonstra că și în țara noastră. eficiența economică potențială a analizei valorii este o realitate incontestabilă, un instrument economic ce nu poate fi ignorat.

pentru reducerea cheltuielilor materiale, îmbunătățirea constructivă a produselor oferă nu numai cîmpul principal de acțiune, ci constituie însăși cheia succesului.

Dacă ne referim la **valoarea de întrebuințare a produselor,** determinată de caracteristicile lor funcționale, estetice, economice, de utilizare, constatăm că ea **rezultă direct din soluțiile adoptate în momentul concepției lor constructive.** Sub acest aspect este mai mult decît evident că orice efort pentru mărirea valorii de întrebuințare a unui produs nu poate viza decît îmbunătățirea proiectului produsului — și că orice măsură în acest sens, în fazele procesului de fabricație propriu-zis, nu-și poate propune decît asigurarea respectării prescripțiilor conținute în proiect.

Avînd în vedere această influență hotărîtoare a fazei de concepție atît asupra cheltuielilor de muncă, cît și asupra valorii de întrebuințare a produselor, se simțea de mult nevoia unui instrument metodologic, în același timp tehnic și economic, care să permită o mai bună stăpînire a acestei faze, o orientare mai precisă a proiectării spre soluțiile de maximă eficiență social-economică ; nevoia conturării mai precise a **liniei de gîndire** pe care trebuie s-o urmeze proiectarea produselor, pornind de la recunoașterea primatului economicului asupra tehnicii și de la identificarea și cuantificarea obiectivelor sociale și economice cărora trebuie să le răspundă orice proces de producție materială.

Abia în ultimele două decenii au fost identificate orientări mai precise ale acestei linii de gîndire care, împreună cu metodologia aferentă aplicării ei, a fost numită **„analiza valorii“.** Ea s-a răspîndit într-un astfel de ritm, încît este azi aproape generalizată ca practică curentă în țările dezvoltate industrial și în multe dintre țările în curs de dezvoltare, a intrat în programele de învățămînt universitar și postuniversitar ale multor institute cu profil tehnic sau economic și a fost chiar legiferată în unele țări socialiste.

Analiza valorii este, deci, o metodă de creștere a eficienței producției materiale, care urmărește reducerea costurilor de fabricație concomitent cu îmbunătățirea calitativă a produselor, acționind la nivelul fazei de concepție constructivă a acestora.

Revista noastră, care a mai publicat articole privind conținutul și aplicațiile metodei „analizei valorii“ își propune acum un obiectiv mult mai ambițios : să militeze cu consecvență pentru extinderea și generalizarea ei, să o transforme într-un veritabil și redutabil instrument de lucru **OBLIGATORIU.** Introducerea metodei presupune modificări conceptuale, stimularea climatului eficienței, promovarea unor structuri organizaționale adecvate în toate verigile — de la proiectare, execuție, promovare etc., o **metodologie** și **tehnologie** riguroasă de lucru, pregătirea corespunzătoare a cadrelor, ajungînd eventual pînă la necesitatea legiferării obligativității aplicării ei.

Rezultatele unei aplicații

● O metodă cu o mare eficacitate își revendică rațiunile de extindere ● Un loc central în diapazonul aplicațiilor: reducerea costurilor ● Ce arată exemplul unui CAZ concret ● De ce uneori utilizatorul plătește pentru ceea ce nu are nevoie? Unde și cum trebuie acționat ? ● Obligativitatea introducerii metodei

DEȘI REDUCEREA consumurilor specifice este una din atribuțiile principale stabilite prin Legea nr. 11/1971 (art. 11 f.) cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, totuși nu s-au elaborat pînă acum soluții deplin satisfăcătoare de organizare a acestei activități, care ar trebui să țină atît de domeniul organizării conducerii, cît și de cel al organizării producției. Considerăm necesară formularea unor răspunsuri adecvate la întrebarea : cum ar trebui să fie organizată această activitate, la nivelul unităților economice, pentru a face față în mod optim sarcinilor ?

În scopul stabilirii unei ordini eficiente de abordare a reducerii costurilor materiale produs cu produs, apreciem că în cadrul oricărei unități economice este necesar ca, o dată cu fundamentarea sarcinilor planului anual al prețului de cost, să se efectueze **analiza PARETO (diagrama A, B, C).**

La întreprinderea de celuloză și hîrtie Palas—Constanța, ținînd seama de structura producției pe anul 1976, după ce s-a calculat procentul de participare a fiecărui sortiment la totalul cheltuielilor materiale pe întreprindere, s-a trecut la **ordonarea descrescătoare a celor 45 de produse finite după ponderea pe care o reprezintă în volumul acestor cheltuieli.** Datele au fost reprezentate grafic în diagrama reprodusă în pag. 16, din care rezultă că : 16 produse (35,5% din total) reprezintă 79,56% din volumul total pe întreprindere al cheltuielilor materiale (sectorul A) ; 14 produse (31,1%) reprezintă 15,57% (sectorul B) ; restul de 15 produse (33,4%) dețin o pondere de numai 4,87% din totalul cheltuielilor materiale (sectorul C). Această constatare este de mare importanță practică, deoarece **cunoscînd care sînt produsele cu cele mai mari implicații în volumul total de cheltuieli, le vom aborda cu prioritate în analiza posibilităților de reducere a consumurilor.**

O dată stabilite prioritățile, este necesară întocmirea fie a unui tabel, fie a unui grafic Gantt de realizare a reproiectării fiecărui produs în parte (sau cel puțin a celor situate în sectoarele A și B din diagramă), în ordinea dată de analiza PARETO — spre deosebire de situația actuală, în care reproiectarea produs cu produs se face la întîmplare, după criterii de rutină.

Problema de bază care se pune în continuare este : **unde anume trebuie reduse costurile din produsul respectiv?** Răspunsul nu se poate obține decît tot cu ajutorul unei tehnici moderne din domeniul organizării conducerii : **analiza valorii.** Rațiunea unui produs este aceea de a satisface o anumită necesitate a utilizatorului ; deseori însă, o parte însemnată — uneori ajungînd pînă la procente incredibile, de peste 50% — din costurile produsului nu contribuie hotărîtor la valoarea lui de întrebuințare, dar utilizatorul o plătește. Analiza valorii îl scutește și pe producător, și pe utilizator de aceste costuri inutile, indicînd unde anume trebuie să se acționeze pentru reducerea costurilor.

În întreprinderea noastră s-a aplicat analiza valorii la ambalajul înghețatelor „Polar“ și „Doina“ (hîrtie-suport de 42,5 g/mp, tipărită și tratată la suprafață), cu efecte deosebit de favorabile :

— **la producător** s-au redus, sau chiar eliminat total, unele materiale, **micșorîndu-se astfel costurile materiale cu 9,5% ;**

— **la utilizator** (fabricile de înghețată), prin reducerea greutății ambalajului pe metrul pătrat, cu aceeași masă de hîrtie înnobilată cumpărată se realizează suprafețe sporite de ambalare, ceea ce duce la **scăderea ponderii valorice a ambalajului în prețul de cost al înghețatei, de la 7% la 5%.**

- Propun, deci, să se instituie **obligativitatea introducerii în fiecare unitate economică a analizei valorii,** care să se efectueze cel puțin asupra produselor din sectorul A (dacă nu și B) din diagramă.

După găsirea soluțiilor de reproiectare prin colective interdisciplinare, cu ajutorul metodelor specifice ale creativității (interviuri, anchete, brainstorming etc.), este necesară **determinarea noilor consumuri** într-un mod cît mai științific și cu grija de a evita pe cît posibil materialele din import sau deficitare, de a găsi înlocuitori ieftini și ușor accesibili (desigur, o dată cu aceasta este binevenită și de luat în considerare orice soluție nouă de reducere în paralel și a consumului de muncă vie).

Dar, oricît de raționale ar fi noile consumuri specifice stabilite, ele nu ne dau și garanția că vor fi și realizate. Trebuie, deci, adoptate metode specifice de **urmărire a nedepășirii consumurilor specifice, a reducerii lor permanente ; în această privință,** de mare utilitate este calculatorul electronic. În prezent, prin propriul oficiu de calcul, definitivăm o aplicație privind urmărirea consumurilor specifice, pornind de la lansarea fișelor de fabricație și a fișelor-limită, pînă la centralizarea tuturor costurilor materiale.

- Desigur că **urmărirea consumurilor pe calculator implică și revizuirea metodelor folosite în prezent în evidența prețului de cost.**

Rezultă, din cele expuse, că numai reproiectarea produselor capătă caracter specific de la întreprindere la întreprindere, de la ramură la ramură. În rest, întregul sistem propus (și în curs de aplicare la I.C.H. Palas-Constanța) este generalizabil în orice unitate economică.

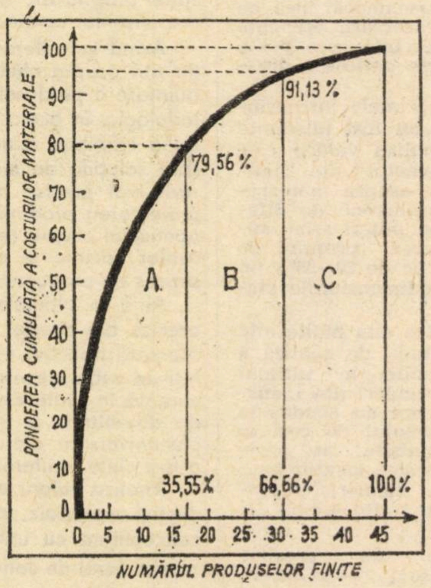

Diagrama PARETO a costurilor materiale pe produse la I.C.H. Palas-Constanța. Sectorul A : *acțiuni prioritare în programul de reducere a costurilor.* Sectorul B : *acțiuni importante.* Sectorul C : *acțiuni nesemnificative.*

În vederea aplicării optime a tehnicilor moderne de analiză sînt necesare **îmbunătățiri în domeniul organizării activității de reducere a consumurilor specifice.**

Atribuțiile unitare ale compartimentelor de muncă din întreprindere, stabilite în „Regulamentul cadru de organizare și funcționare pentru centrale și întreprinderi“, prevăd în această privință următoarele :

— compartimentul proiectare tehnologică-autoutilare : asigură elaborarea normelor de consum de materii prime, materiale, combustibili, energie, din competența întreprinderii ; elaborează propuneri de norme privind consumul de piese de schimb pentru mașinile, utilajele și instalațiile din dotare ; asigură reducerea normelor de consum de materii prime și materiale și înlocuirea materialelor deficitare, scumpe și din import ;

— compartimentul mecano-energetic: elaborează propuneri de norme privind consumul de piese de schimb pentru fondurile fixe din dotare, la care nu există normative republicane, și le înaintează centralei spre aprobare ;

— compartimentul financiar, control financiar intern : ia măsuri pentru reducerea permanentă a cheltuielilor materiale ;

— compartimentul programare, pregătire și urmărire a producției : urmărește strict folosirea rațională, de către secții și atelierele de producție, a resurselor materiale și umane (utilaje, materiale, combustibili, energie și forță de muncă) și stabilește măsuri de îmbunătățire a folosirii acestora.

- Rezultă că **singurul compartiment cu atribuții în proiectarea și reproiectarea consumurilor specifice** (materii prime, materiale, energie și piese de schimb) **ar trebui să fie cel de proiectare tehnologică și autoutilare ;** este o inadvertență ca pentru aceeași problemă să-i revină sarcini și compartimentului mecano-energetic.

Deși hotărîtoare în reducerea consumurilor specifice sînt măsurile conceptuale luate — măsuri de resortul compartimentului de proiectare tehnologică și autoutilare — totuși multe întreprinderi sînt lipsite de existența unui asemenea compartiment (format din personal TESA exceptat). În aceste cazuri, reducerea consumurilor fie că se „rezolvă“ printr-o comparație statistică între anul de bază și anul de plan, metodă empirică și antiștiințifică, fie că se realizează ca o acțiune de campanie, pentru că, de fapt, nu are cine să se ocupe de aceste probleme în cadrul compartimentelor de programare-pregătire-urmărire. Ca să nu mai insistăm asupra faptului că în multe locuri analiza valorii nu e cunoscută și aplicată, iar în altele este tratată ca o chestiune de activitate obștească, de realizat în afara fișei postului și a atribuțiilor de serviciu ale compartimentului.

În această situație, consider necesar ca :

- În funcție de mărimea unităților, de numărul produselor etc. **să se constituie** de la caz la caz, în cadrul compartimentului de proiectare tehnologică și autoutilare, **grupe distincte de analiza valorii.** Aceste grupe ar lucra ca un colectiv cu atribuții precise, folosind tehnica analizei valorii — cu excepția etapei de creativitate, cînd va trebui să apeleze la cît mai multe cadre din întreprindere sau din afara ei.
- Să se organizeze **colective distincte de proiectare și reproiectare a consumurilor specifice** de toate felurile : materii prime, materiale, energie, utilități, piese de schimb etc.
- Desigur că pot apărea situații, de pildă la unități economice mici sau cu sortimentație redusă, cînd va fi posibilă constituirea unui **colectiv complex** de analiza valorii și proiectare-reproiectare a consumurilor specifice.
- Atribuțiile compartimentului financiar-prețuri, analize economice, control financiar să fie completate cu obligativitatea realizării analizei PARETO pentru întregul cincinal, corelată pentru fiecare an de plan și revizuită trimestrial, după închiderea bilanțului, în scopul de a direcționa prioritățile spre reducerea anumitor consumuri specifice.
- **Răspunderea încadrării în consumul specific proiectat sau reproiectat să fie încredințată celor ce conduc și organizează producția** (șef de echipă, maistru, șef de atelier, șef de secție, inginer-șef) ; evidențierea realizării consumurilor specifice să se organizeze la nivel de secție, iar acolo unde există numai ateliere de producție — la nivelul compartimentului de programare-pregătire-urmărire a producției.

Ionel DUMBRAVĂ

directorul Întreprinderii de celuloză și hîrtie Palas-Constanța

ECONOMIA ŞI MOBILITATEA POPULAŢIEI

UNUL DINTRE FENOMENELE sociale fundamentale care adîncesc, grăbesc și amplifică procesul treptat de apropiere a satului de oraș, în etapa actuală de dezvoltare a României, este mobilitatea teritorială a populației.

Principiul fundamental al materialismului istoric, ca bază teoretică metodologică generală, consideră caracteristic oricărui fenomen sau proces social durata în timp. Principiul „duratei în timp“, devenit criteriu de cercetare a mobilității teritoriale a populației, are și o altă valoare, care ține de nevoia de analiză a consecințelor formelor sale trecute.

Aceasta în primul rînd pentru că mobilitatea populației, ca orice proces social, are caracter istoric, o anume evoluție de-a lungul istoriei societății și un conținut schimbat în diferite epoci istorice. Determinat de o serie de factori, diferiți de-a lungul istoriei, procesul păstrează din această evoluție trecută — care și-a imprimat consecințele asupra vieții populației și deci a așezărilor pe care le-a modelat de-a lungul istoriei — o serie de trăsături și un specific tradițional. Ele apar cu pregnanță atît în modul cum a evoluat raportul dintre sat și oraș pe pămîntul României, precum și în constituirea unor modele de mobilitate teritorială a populației în etapa actuală de dezvoltare a țării. Ele nu pot fi explicate decît prin permanența unei vieți sociale puternic închegate și stabile, care a păstrat nealterate o serie de valori. Acest lucru poate fi dovedit urmărind dezvoltarea civilizației materiale în orașele și satele de pe teritoriul României, raportul dintre sat și oraș, de la începuturile sale, după mărturiile istorice și descoperirile recente din mai multe județe ale țării. Pe teritoriul țării noastre a existat, s-a menținut și s-a dezvoltat o civilizație originală, latină, care în ciuda invaziilor și-a ocrotit valorile, populația românească avînd conștiința istoriei și continuității sale și aceeași limbă pe întregul teritoriu locuit. Aceasta nu ar fi fost posibil fără asigurarea unei permanente legături și comunicații între orașele, satele întregului teritoriu al țării.

Caracteristicile procesului

PENTRU A PUTEA DEZVĂLUI mecanismul mobilității teritoriale este necesar să subliniem că o importantă caracteristică a acesteia în epoca modernă, care a atras atenția cercetătorilor, este caracterul necesar și obiectiv al procesului ce decurge din determinarea direcțiilor, tendințelor, amplitudinii și caracteristicilor sale de către echilibrul dintre industrializare și modernizarea agriculturii. Se relevă două aspecte teoretice, rezultate din investigațiile efectuate în zone cu grad diferit de industrializare și urbanizare.

- Primul privește cerința metodologică de a delimita, pentru nevoile operaționale, de cercetare, conceptul de **mobilitate teritorială** a populației de cel de **mobilitate socială**, care-i urmează adesea, dar, nu întotdeauna, și de cel al **urbanizării** cu a cărui sferă de cuprindere se interferează, se intercondiționează dar nu coincide. Este necesar să precizăm că, față de procesul urbanizării, în care treptele diferite de civilizație pe care le parcurg comunitățile umane se desfășoară, în timp, aproximativ în același spațiu, în procesul mobilității teritoriale a populației, spațiul fizic și mediul uman-social din care vine, prin care trece și în care se stabilește aceasta pentru o perioadă de timp, mai lungă sau mai scurtă, este diferit.

- În al doilea rînd, procesul mobilității populației, pe lîngă determinarea sa obiectivă are un accentuat caracter subiectiv. El depinde, în ultimă instanță, de decizia omului care rupe treptat firele de legătură socială, apoi, fizică, dar nu întotdeauna și spirituală cu mediul din care pleacă. El stabilește noi legături în localitatea unde lucrează și locuiește. Poate rupe aceste fire numai temporar, ca să le refacă după o perioadă, sau le păstrează în mare parte, dacă absența lui din comunitatea de plecare este accidentală, sezonieră, adică de scurtă durată.

În acest sens deosebim în mecanismul procesului de mobilitate teritorială patru trepte de evoluție, reprezentînd tipuri și cel mai adesea etape ale mișcării : mobilitatea accidentală, mobilitatea temporară sau sezonieră, mobilitatea cu caracter îndelungat sau schimbarea domiciliului stabil și mobilitatea zilnică sau săptămînală — navetismul.

Factori determinanți

PORNIND de la premisa, verificată prin cercetări de teren, că în cadrul procesului de mobilitate teritorială a populației acționează concomitent mai mulți factori, am urmărit, ierarhizat după gradul lor de determinare, acțiunea unora dintre aceștia. Printre cei mai importanți i-am considerat pe următorii :

1. **Diferența dintre gradul de industrializare și cel de modernizare a agriculturii,** pe ansamblul țării și între zonele acesteia. Acțiunea acestui factor poate fi și este în curs de corectare prin repartiția prioritară a forțelor de producție în zonele mai puțin dezvoltate, apropierea ritmului industrializării de cel al modernizării agriculturii, acțiune exprimată prin creșterea investițiilor din agricultură și efortul de diversificare a subramurilor industriei și agriculturii. Aceasta ajută să se stabilizeze în zonele de origine o tot mai mare parte a resurselor de muncă, care astfel nu se mai deplasează la distanțe mari, muncind în județe îndepărtate de casă.

2. **Nivelul și permanența unor venituri stabile**, provenite din ramurile neagricole și agricultură, precum și creșterea stimulativă a veniturilor agricole constituie factori de stabilitate în zonă sau de atractivitate în altă zonă a județului sau țării. Înfăptuirea programelor de creștere a producției agricole în fiecare comună — atît în unitățile socialiste, cît și în gospodăriile populației, expresie — după cum a subliniat tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Congresul consiliilor populare — a cerințelor generale ale economiei, cît și a inițiativei și spiritului gospodăresc al oamenilor muncii de la sate, va acționa direct asupra procesului de mobilitate teritorială a populației. Prin aportul mai substanțial al S.M.A. la organizarea și sprijinirea întregului proces de producție din C.A.P., prin folosirea forței de muncă în tot cursul anului, se va obține o creștere a veniturilor populației care va reduce amploarea plecării forței de muncă necalificate la distanțe mari de familie.

3. **Gradul de atractivitate al unei zone sau localități** este un factor de deosebită complexitate, la constituirea căruia concură foarte mulți alți factori. Pe plan economic : numărul și diversitatea locurilor de muncă și, legat de aceasta, posibilitățile de ocupare a forței de muncă feminine, nivelul de venituri pe familie, posibilitățile de calificare și de instruire generală a tineretului. Pe plan urbanistic : ritmul de construcții de locuințe și nivelul lor de confort, accesibilitatea la bunuri și servicii, gradul de dotare și echipare a localităților, toate acestea oferind pe

plan social posibilități de organizare a vieții, dezvoltarea unor grupuri sociale deschise care să integreze pe noii veniți în comunitatea de primire.

Relația concentrare — navetism

ESTE GREU DE APRECIAT, exact, amploarea procesului de mobilitate teritorială a populației în România la o anume dată dintre recensăminte. Abia recensămîntul populației, aprobat să se desfășoare la începutul anului viitor ne-o va spune pentru mai multe forme ale mobilității teritoriale a populației : populația activă sau / și dependentă care stă în localități temporar, ca flotantă, deci încă în mișcare ; populația care și-a schimbat domiciliul stabil în altă localitate, populația care merge la lucru în fiecare zi sau săptămînă, în altă localitate decît cea în care locuiește. Dar procesul de mobilitate teritorială cuprinde și pe elevii care merg la școală în altă localitate decît cea în care locuiesc cu părinții (fie că stau în internat sau merg zilnic), pe sătenii care merg la piața orașului sau la tîrguri, la dotările și serviciile altor localități decît cele în care locuiesc, pe toți locuitorii unor așezări care merg spre alte așezări, într-o zonă de agrement, de recreere sau turism. Multitudinea formelor mobilității teritoriale, faptul că afectează într-un fel sau altul, direct sau indirect, uneori, toată populația unor localități, generînd mai ales supraîncărcare și congestie în rețeaua de transport în comun, în cele de dotări și servicii ale orașelor, au atras interesul factorilor de decizie și al cercetătorilor. **Pentru eficiența socială maximă, este necesar ca măsurile să fie luate nu numai pentru reglementarea unei mișcări produse, ci mai ales pentru prevenirea unor mișcări ale căror consecințe sociale pot fi nedorite.** Printre măsurile majore de reglementare a procesului, ca factori hotărîtori care acționează asupra direcțiilor și tendințelor sale globale, sînt cele care se referă la : repartiția forțelor de producție în teritoriu, echilibrul industrie-agricultură, diversificarea subramurilor acestora și îmbinarea, combinarea lor, sporirea atractivității localităților din care pleacă și a acelora în care vine populația.

Dar sînt și altfel de reglementări, cu caracter de constrîngere, care normează prin reguli stricte limitate de desfășurarea unui fenomen sau proces. Decretul privind schimbarea domiciliului din alte localități în orașe declarate, potrivit legii, orașe mari, apărut de curînd, va rezolva și reglementa o serie de consecințe ale mișcării prea largi a populației spre marile orașe ; va genera noi tendințe în mobilitatea populației din zonele de influență a acestora ; în același timp va orienta și va influența mobilitatea populației spre alte orașe apropiate ca mărime de acestea, în alte zone ale țării. În ce fel ? Și cum pot fi prevenite alte implicații ale actului normativ ?

FLUXURILE MIGRAȚIEI INTERNE A POPULAȚIEI ÎN PERIOADA 1968-1973

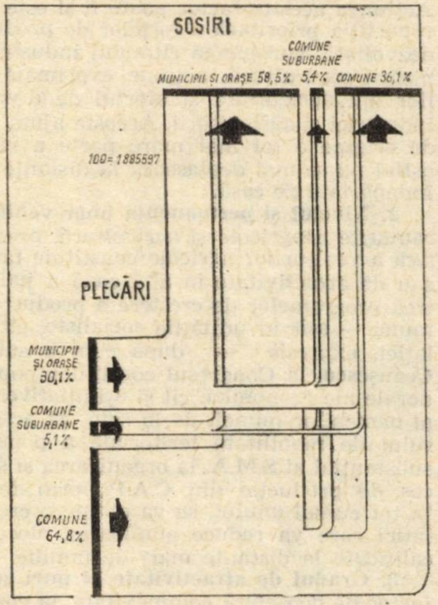

Caracteristicile calitative ale procesului de concentrare urbană și ale navetismului indică direcția măsurilor ce pot reglementa problemele mobilității teritoriale pe întreg ansamblul țării. Ne vom referi la cîteva date generale și reproducem graficul publicat în Anuarul demografic ca să evidențiem — pe baza rezultatelor cercetărilor științifice de teren efectuate între anii 1964—1975, în zone cu grad diferit de industrializare : Deva-Hunedoara, Reșița, Piatra Neamț, Gorj — cîteva semne sociale ale procesului calitativ și tendințe de viitor. Fără a apela la multe date din Anuarul demografic, graficul de mai sus evidențiază că în afara direcției spre orașe (58,5% din totalul celor ce s-au mutat în alte localități) un număr foarte important de locuitori din comune și mulți din oraș s-au mutat în alte comune (38,9%). Se pune o întrebare : oare acest schimb de populație între comune și alte comune, și dinspre orașe spre comune, să se datoreze investițiilor în agricultura de stat sau cooperatistă, care să determine un curent de o asemenea amploare ? Cercetările în rîndul populației urbane în cele 10 orașe cercetate și al navetiștilor din zonele de influență a acestor orașe ne dau posibilitatea unei abordări mai nuanțate a problemei.

Dacă urmărim cîtă populație și-a schimbat domiciliul stabil pe județe și categorii de localități în anul 1972, se va vedea imediat că cei mai mulți s-au mutat în interiorul municipiului București, și apoi în localitățile din județele : Hunedoara, Timiș, Bihor, Prahova și Ilfov. Excluzînd din analiză cazul unicat al municipiului București și al județului Ilfov, în care procesul de concentrare a populației în comunele din jurul Capitalei este lesne de văzut, cazurile județelor cercetate relevă cîteva caracteristici. Majoritatea celor ce își mută domiciliul stabil în județe „atractive", cu multe orașe cum sînt Hunedoara, Bihor, Timiș, Neamț, Prahova, Constanța, se îndreaptă spre orașe. Cu excepția Bihorului peste jumătate dintre ei provin din orașe. În aceste județe și încă în cîteva care au unități industriale în sate, cum sînt județele în curs de industrializare, Gorj de ex., un număr însemnat din locuitorii care își schimbă domiciliul stabil se mută în sate. Proveniența urbană a celor veniți la sate reprezintă la Gorj 45,9% din totalul celor veniți în sate, la Hunedoara și Alba peste 40%. Acest fenomen este propriu și județelor în curs de dezvoltare, cu puține orașe, cum sînt Sălaj, Maramureș, Harghita. În condițiile decretului care frînează mutarea populației nou venite în marile orașe vom putea înregistra în deceniul următor o concentrare a populației în zonele suburbane ale orașelor respective, dar și o concentrare a populației în zonele suburbane ale celorlalte orașe. Evoluția acestui fenomen presupune acordarea unei atenții sporite în sistematizarea zonelor suburbane și a localităților din zonele de influență a orașelor în care naveta nu depășește 30 km. Această restricție este necesar a fi însoțită și de prevederea unor locuri de muncă calificată sau reorientarea profesională a muncitorilor calificați care vin de la distanțe mari la muncă în oraș și este necesar să fie folosiți în unități mai apropiate de localitatea lor de domiciliu. De ce ? Deși nu fac parte din categoria orașelor mari, declarate prin lege, aceste măsuri sînt valabile și pentru orașe puternic industriale cum sînt Reșița, Hunedoara sau în permanentă dezvoltare industrială cum sînt Deva, Piatra Neamț, Tg. Jiu, Motru, spre care se îndreaptă și navetiști venind cîte două-trei ore cu trenul și adesea cu două mijloace de transport de la distanțe mult peste 30 km. După reglementarea duratei navetei spre marile orașe și o „umplere" a localităților care acum se află la durată de navetă de 30 de km,noile dimensiuni ale acestor orașe vor obliga o dezvoltare a mijloacelor de transport care să lărgească aria de navetă de 30 de km, înglobînd noi localități. De asemenea, restricțiile pentru mutarea în marile orașe vor determina o orientare a populației tinere spre orașele mijlocii.

Concentrarea urbană și navetismul mai au însă unele aspecte pe care nici o statistică nu le poate evidenția. Este vorba de concentrările industriale din zonele de influență ale orașelor. Fie că este vorba de valorificarea unor resurse naturale, cum este cazul bazinului carbonifer Rovinari, ale cărui cariere se află în zona de influență a municipiului Tg. Jiu, fie că este vorba de mari unități industriale așezate la distanță de oraș pentru ferirea concentrării urbane de noxe — cum este cazul Roznovului și Săvineștiului din apropiere de Piatra Neamț — în ambele cazuri, navetismul în zona de influență determină o concentrare, să o numim suburbană, care supraîncarcă rețelele de dotări și servicii ale celor două municipii. Rezolvarea complexă, reglementarea prin măsuri economice, sociale în cadrul unor soluții urbanistice bine cumpănite pot reduce consecințele nedorite ale navetismului prin dezvoltarea echilibrată a orașelor cu a localităților din zonele lor de influență. Mai mult decît atît. Este necesar ca pe baza unor studii concrete pe județe să se reorienteze fluxurile de navetiști care vin de la distanțe mari spre orașele mici ale județului, mai apropiate, cît și spre viitoarele centre economice și sociale cu caracter urban, ce urmează a se dezvolta într-o primă etapă și în perspectivă. În ultimă instanță, apare clar că principalele mijloace de reglementare rămîn : modul în care activitatea de sistematizare va indica potențialul și problemele localităților ce trebuie rezolvate ; măsurile economico-sociale de care depinde modul cum va fi folosit acest potențial, nu numai prin rezolvarea pentru astăzi a problemelor, ci pentru acel „mîine", care este al generației noastre și al celor viitoare.

dr. Aneta ALMĂȘAN RADU

RAPORTURILE INDIVID-COLECTIVITATE GENERATE DE PROPRIETATEA SOCIALISTĂ

ÎNTEMEIATĂ pe principiile teoretice și metodologice ale concepției marxist-leniniste despre societate, viziunea Partidului Comunist Român privitoare la evoluția raporturilor dintre individ și colectivitate este materialist determinată și are în centrul ei umanismul revoluționar. Potrivit acestei viziuni, **omul pe care-l plămădește societatea noastră** și al cărui profil social-existențial, politic și moral îl conturează cu claritate documentele programatice ale partidului nostru, **este ființa socială aflată într-o legătură strînsă cu semenii săi, cu masele largi populare.**

Relațiile sociale reprezintă modul de a exista al individului, care și-a creat forma sa de existență — societatea — și pe care la capătul unui îndelungat proces istoric, o detașează de blocajele sociale care împiedicau raporturi echitabile și complete între indivizi în cadrul comunității, angajîndu-se total în acțiunea socială pentru realizarea omenescului din om, pentru făurirea unor relații drepte, echitabile între individ și colectivitate, relații în care să triumfe grija față de om.

Individul trăiește și acționează în cadrul unei colectivități cu o structură socială determinată în primul rînd de diviziunea muncii sociale. Astfel, structura populației ocupate în România a evoluat în felul următor[1] :

Anul	Industrie	Agricultură	Celelalte ramuri
1938	9,2	76,4	14,4
1950	12,0	74,1	13,9
1965	19,2	56,5	24,3
1975	29,4	38,2	32,4
1980	36—37	27—28	36

Numărul populației ocupate s-a mărit de la circa 8,4 milioane în 1950 la 10,2 milioane în 1975 și va ajunge la 11,5 milioane de persoane în 1990. Cel mai important proces care se conturează în structura populației ocupate îl constituie creșterea numerică a clasei muncitoare, ea devenind astfel și numericește principala clasă a societății noastre. Concomitent, au loc schimbări de anvergură și în structura internă a clasei muncitoare. Toate aceste transformări determină creșterea rolului conducător al clasei muncitoare ca principala forță socială în orînduirea noastră socialistă. Deși ponderea țărănimii se restrînge din punct de vedere numeric, rolul ei în societate va crește pe măsura creșterii contribuției ei la sporirea producției agricole și avuției naționale, la conducerea și înfăptuirea programului de dezvoltare a societății românești, alianța muncitorească-țărănească reprezentînd, după cum se arată în **Programul partidului, „principala forță politică care va asigura dezvoltarea continuă a cuceririlor revoluționare ale poporului, mersul înainte al societății pe calea socialismului și comunismului“.**

Rezultat firesc al dinamicii structurii populației ocupate îl constituie și mărirea ponderii și a rolului intelectualității în întreaga activitate economico-socială. Integrarea organică a învățămîntului cu cercetarea și producția va contribui la apropierea condițiilor de muncă și de viață ale muncitorilor și intelectualilor, la legarea mai strînsă de producție a cadrelor din cercetare și învățămînt, la apropierea muncii fizice de cea intelectuală. Societatea apare pentru om ca un mediu tot atît de necesar și de imediat ca și natura. În funcție de condițiile concrete colectivitatea poate furniza posibilități de satisfacere a cerințelor umane sau, dimpotrivă, le poate limita. Potrivit concepției materialist-științifice oamenii se găsesc în anumite relații de producție și în anumite relații suprastructurale, ideologice, ca membri ai comunității umane în cadrul căreia acționează, trăiesc, produc.

Structura comunităților umane se caracterizează printr-un ansamblu de relații interne și externe, intra și intergrupale, care potrivit naturii lor pot exprima cerințe, interese, țeluri convergente sau divergente, armonice sau antagonice. În cadrul națiunii burgheze raporturile antagonice, de clasă, prevalează de cele mai multe ori unității comunitare, în timp ce **în cadrul națiunii socialiste unitatea socială prevalează asupra deosebirilor care de regulă au un caracter subordonat, dar care uneori pot apărea pregnant.**

Spre deosebire de orînduirea capitalistă generatoare de exploatare și înstrăinare, **socialismul ca mod de organizare socială promovează un nou tip de relații individ-colectivitate,** în cadrul căruia opoziția își pierde sensul. Statornicind poziția egală a indivizilor față de mijloacele de producție, în dubla lor calitate de proprietari și producători, **socialismul înlătură pentru totdeauna opoziția individ-societate specifică orînduirilor bazate pe proprietatea privată și pe exploatare. Pe temelia relațiilor de producție, a ansamblului relațiilor sociale socialiste se creează premisele obiective și cele subiective pentru armonizarea intereselor personale cu interesele generale, se plămădește de fapt o nouă formă de individualitate : omul, subiect al dezvoltării sociale.**

În mod treptat, pe măsura înlăturării multiplelor forme de scindare a societății, generate de proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, se făurește unitatea politică, economică și social-ideologică a societății. Se materializează posibilitatea societății de a acționa ca un tot unitar pe baza unui plan elaborat rațional, în vederea realizării obiectivelor alese și voite de întregul popor. Se conturează posibilitatea reală ca folosirea colectivă, de către producătorii asociați, a pîrghiilor dezvoltării **„să transforme forțele sociale din stăpîni demonici în servitori docili, puși să lucreze potrivit naturii lor și naturii umane“**[2].

Consolidarea și extinderea proprietății socialiste se realizează prin formarea judicioasă și utilizarea eficientă a fondului național de dezvoltare economico-socială. Corelația dintre fondul de dezvoltare și fondul de consum exprimă, în ultimă instanță, relații economice între membrii societății și constituie, în același timp, temeiul economic principal al întăririi proprietății socialiste.

Ridicarea ratei acumulării în ultimele trei cincinale (29,5% în 1966—1970, circa 34% în 1971—1975 și 33,5% în actualul cincinal) a făcut ca ritmul mediu anual de creștere a fondurilor fixe să ajungă la 9,3%, față de 5,2 % în anii 1956—1960 și 6,8% în perioada 1961—1965. În același timp ritmul de creștere a fondului de consum s-a majorat de la 4,5% la 5,3%, 7,5% și respectiv 8%[3].

Cele aproape 3 000 miliarde lei, care se vor investi în viitorii 15 ani se vor concretiza într-un mare volum de fonduri fixe, productive, în noi locuințe și dotări social-culturale. Astfel, creșterea puternică a forțelor de producție, pe baza cuceririlor revoluției științifico-tehnice va însemna dezvoltarea considerabilă a proprietății socialiste.

Socialismul, realizînd o unitate armonioasă între individ și colectivitate în cadrul națiunii, determină un grad înalt de conștientizare a acestor raporturi, însoțit de un grad înalt de

dr. Alexe ANDRIȘ
Academia de Studii Economice

(Continuare în pag. 22)

---

[1] Cf. Manea Mănescu, Avuția națională a României Socialiste (II). „Era socialistă“ nr. 12/1975, pag. 8.

[2] Fr. Engels, „Anti-Dühring“, ed. a 3-a, București, E.S.P.L.P. 1955, pag. 314.

[3] Gh. Crețoiu, Proprietatea socialistă, „Era socialistă“ nr. 5/1976, pag. 20.

ȘCOLI • CURENTE • ECONOMIȘTI

„SOCIETATEA DE CONSUM" ÎNTRE APOLOGIE ȘI REALITATE (II)

• Împotriva unei economii devastatoare • Producția de energie crește cu 3,9%, iar consumul cu 62,5% • Contradicția dintre structura surselor și cea a utilizării energiei • Depășirea subdezvoltării amenință țările dezvoltate?

STRATEGII capitalismului au sperat că lipsa de vitalitate a unei societăți perimate ar putea fi cumva compensată printr-un spor de consum al surselor de energie. Economia devastantă a lumii capitaliste din ultimele două-trei decenii a atacat puternic sursele de energie ale planetei noastre într-un chip aparte și într-un context care-a făcut să apară pentru prima oară în istoria economică a omenirii o puternică criză de energie. Prezența ei este mult prea simțită de întreaga lume ca să nu i se caute explicații și remedii.

Teoriile și doctrinele oficiale burgheze explică criza energetică fie ca urmare inevitabilă a revoluției tehnico-științifice, soluțiile căutîndu-i-se aproape în exclusivitate în domeniul tehnic, fie ca urmare a epuizării surselor de energie ale Terrei noastre, în acest caz medicația preconizîndu-se în oprirea creșterii economice și demografice, fie, în fine, ca rezultat al ridicării prețurilor de către țările în curs de dezvoltare la sursele primare de energie, îndeosebi la petrol și gaze naturale. Soluțiile propuse și marcate în acest caz au trecut de la tratative – între țările capitaliste industrializate și deținătorii de surse de energie în vederea găsirii unor compromisuri – pînă la amenințarea cu intervenția armată și ocuparea țărilor mari deținătoare de petrol brut, îndeosebi țările orientului arab. Doctrinele ca și soluțiile amintite poartă pecetea intereselor marelui capital și al puterilor imperialiste.

Nimeni nu poate nega un fapt atît de evident că desfășurarea revoluției tehnico-științifice solicită un consum sporit de energie. O comparație este grăitoare. În perioada 1900–1938 creșterea anuală a consumului de surse primare de energie era de 2,1%, în perioada 1950–1970 creșterea aceluiași consum se ridică la 4,8%, iar în perioada 1970–1985, după calculele comisiei de specialitate a C.E.E., va fi de 6%. Dar nu revoluția tehnico-științifică a generat prin sine criza energetică, fie și pentru faptul că ea permite atragerea în circuitul economic a noi surse de energie.

Actuala criză energetică este un fenomen complex generat de o multitudine de factori ce țin de dominația istorică a capitalismului, de goana după profit în condițiile prăbușirii sistemului colonial, de consumul devastant și adesea irațional, de risipa caracteristică a societății de consum. O privire oricît de sumară în viața economică contemporană a lumii capitaliste lămurește, fie și parțial, cauzele reale, ale crizei energetice.

În ultimele decenii industrialismul accentuat al țărilor capitaliste dezvoltate a solicitat un consum mare de surse energetice, pe care acestea nu le-au dezvoltat în chip corespunzător în interior și în exterior, ci de regulă în „lumea a treia", de unde le luau la prețuri foarte scăzute, dictate de interesul de cîștig al capitalului. Prețurile mici la materiile prime, ca și la sursele de energie, au frînat puternic dezvoltarea statelor eliberate de sub dominația colonială. În anii primului deceniu al dezvoltării tinerelor state se creează în țările capitaliste dezvoltate un mare decalaj între creșterea surselor de energie și consumarea lor. În perioada 1961–1971 producerea de energie primară în țările Europei occidentale a crescut cu 3,9%, iar consumul cu 62,5%1). În Japonia a avut loc o scădere a producției de energie primară proprie, concomitent cu o impresionantă creștere a consumului. Într-o formă mai temperată fenomenul

FIȘE

CĂTRE
O NOUĂ ORDINE
INTERNAȚIONALĂ
EDITURA POLITICĂ

• *Volumul* Către o nouă ordine internațională, *apărut zilele acestea în Editura politică (București 1976, 544 p.), sub coordonarea lui Nicolae Ecobescu și cu un cuvînt înainte de Ștefan A. Andrei, este o analiză multilaterală și complexă a prefacerilor profunde revoluționare, progresiste, care se produc neîncetat pe plan național și internațional și care orientează omenirea în mod ireversibil spre o organizare mai bună, mai rațională și mai dreaptă, în concordanță cu voința popoarelor de a se dezvolta în mod liber. Lucrarea demonstrează justețea aprecierii făcute de partidul nostru, de tovarășul Nicolae Ceaușescu, că accentuarea crizei sistemului capitalist mondial, falimentul politicii imperialiste impun reconsiderarea vechiului tip de relații internaționale, punînd în prim plan imperativul făuririi unei noi ordini economice și politice, care să asigure progresul economic și social al tuturor națiunilor, repudierea forței și amenințării cu forța, a oricăror atingeri aduse independenței și suveranității statelor. După cum spune, în Cuvînt înainte, Ștefan A. Andrei, „În ciuda diferențelor de opinie și interpretare cu privire la direcțiile prioritare și la căile concrete de înfăptuire a unei restructurări de fond a relațiilor internaționale, în ciuda reticențelor ce se mai manifestă uneori față de însăși folosirea termenului ca atare, este astăzi evident că obiectivul edificării unei noi ordini economice și politice a devenit o preocupare de primă însemnătate a întregii comunități mondiale, a popoarelor de pretutindeni".*

După studiul „Premise și coordonate ale noii ordini internaționale", de dr. Nicolae Ecobescu și dr. Victor Duculescu, lucrarea este grupată pe : I Dimensiunea politică; II Dimensiunea economică; III Dimensiunea social-umană; IV Dimensiunea juridică și instituțională. Autorii studiilor sînt prof. dr. Mircea Malița, Sergiu Celac, Constantin Ene, Traian Chebeleu, dr. Ioniță Olteanu, Marian Chirilă, prof. dr. Constantin Moisuc, Constantin Fota, Ilie Șalapa, dr. Costin Kirițescu, Mihnea Gheorghiu, prof. dr. doc. Ioan Ceterchi, dr. Nae Androne, dr. Ionel Cloșcă, prof. univ. dr. Dumitru Mazilu, prof. univ. dr. doc. Edwin Glaser, dr. Valerian Nicolaescu, Costache Ciubotaru și dr. Ioan Voicu.

Nu există posibilitatea unor echilibre ecologice mai simple și mai confortabile decît cele „naturale"?

• *După opinia prof. dr. A. F. Zotov, exprimată într-un articol apărut în* VOPROSI FILOSOFII *nr. 1/1976, direcțiile actuale referitoare la corelațiile dintre om și natură suferă de tendințe „rousseauiste" ; adesea se ia drept axiomă teza despre unicitatea stării „naturale" stabile a ecosferei. Această teză ar duce legic la concluzia că singura ieșire din criza ecologică ce ne amenință constă în frînarea dezvoltării tehnologice și în conservarea mediului natural preindustrial. Dar nu decurge oare această teză – se întreabă A. F. Z. –din orientările tradiționale inconștient-contemplative ? După opinia autorului, nu se poate exclude probabilitatea ca limitarea proporțiilor acțiunii noastre asupra mediului natural de trai să fie de fapt în prezent modul cel mai real și eficient de stabilizare a ecosferei, de unde decurge că tehnologia trebuie să se străduiască să creeze cicluri productive închise. Dar – apreciază A. F. Z. – este îndoielnic că ar fi rațional, atît în planul cercetării vieții pe alte planete, cît și în planul viitorului nostru îndepărtat, să excludem posibilitatea altor stări de echilibru a ecosistemelor, nu mai puțin eficiente și nici mai puțin „confortabile", dar chiar mai simple decît cel „natural".*

Michal Kalecki — „un alt Keynes"

• *Sub titlul* Another Keynes *(Un alt Keynes), revista britanică* THE ECONOMIST *(26 VI a.c.) prezintă cartea lui George R. Feiwel „The Intellectual Ca-*

TEORII · IDEI

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

accentuării decalajului între creşterea surselor proprii de energie şi consum a avut loc şi în S.U.A. Importat la preţuri scăzute, petrolul, mai profitabil decît cărbunele, îl aduce pe acesta la un nivel modest în balanţa energetică a Occidentului. Multe mine de cărbune au fost închise. Un concurent temerar al petrolului apare gazul natural, al cărui consum a crescut în Europa occidentală de 3,5 ori numai în anii 1969–1971. Marele capital duce o luptă acerbă pentru surse de energie ieftine căutate îndeosebi în afara ţărilor capitaliste dezvoltate. Pe măsură ce îşi asigura petrolul şi gazele din Orientul apropiat, din Africa, America Latină şi Asia de sud-est – unde cheltuielile de explorare şi de exploatare erau minime – marele capital tindea să reducă preţurile acestor importante bogăţii.

Goana capitalului după profituri de-a dreptul fabuloase şi preţurile formate (mai degrabă impuse) pe piaţa capitalistă au dus la o puternică **contradicţie între structura surselor de energie şi cea a utilizării lor.** După unele aprecieri, cărbunele reprezintă 93% din potenţialul mondial al surselor de energie primară, în timp ce petrolul şi gazul cam 7%. Or, balanţa folosirii lor în 1970 arăta cu totul altfel : ponderea cărbunelui era de 23,3%, iar cea a petrolului şi gazului de 73,8%. În perioada 1950–1972 importul de petrol brut al S.U.A. a crescut de 9 ori, al Europei Apusene de 17 ori, al Japoniei de 193 ori, iar principalii furnizori erau monopolurile S.U.A., care atunci aveau poziţii dominante în exploatările petroliere din lume. Profiturile celor cinci mari monopoluri petroliere americane – Exxon, Texaco, Golf Oil, Standard Oil of California, Socony Mobil Oil – au fost în 1971–1972 de circa 10 miliarde dolari.

Preţurile plătite de marile monopoluri pentru petrolul brut erau mici, iar cele încasate pentru produsele petroliere erau mari. Ţările în curs de dezvoltare angajate în procesul de industrializare au devenit consumatoare de produse petroliere pe care le plăteau scump monopolurilor, fapt care frîna procesul lor de industrializare. S-a impus ca o necesitate obiectivă trecerea surselor de energie primară în proprietatea propriilor ţări şi popoare şi reaşezarea preţurilor la aceste produse. Reprezentanţii marelui capital nu au întîrziat să caute „argumente" pentru a învinui tinerele state de declanşarea crizei energetice, ba chiar şi de creşterea şomajului în Occident. S-a formulat şi teza neocolonialistă după care „industrializarea ţărilor în curs de dezvoltare înseamnă în parte o ameninţare la adresa ocupării mîinii de lucru în ţările industrializate"[2]) În realitate lucrurile stau cu totul altfel : criza neocolonialismului, a politicii imperialiste a „materiilor prime şi surselor ieftine de energie" se prăbuşeşte. Ţările în curs de dezvoltare deţinătoare de surse de energie primară intră, prin naţionalizarea lor, în posesia rentei diferenţiale, a rentei de monopol şi a unei „rente absolute speciale de stat", care poate contribui la realizarea planurilor de eradicare a subdezvoltării. Totodată, noile state doresc să ia parte nemijlocită la procesul de formare a preţurilor mondiale la propriile surse, fapt cu ample implicaţii în relaţiile economice internaţionale. „Şi astfel, se spune într-un studiu de specialitate, coincidenţa în timp a două procese – rămînerea în urmă a produselor energetice primare în comparaţie cu consumul, devenită caracteristică a ţărilor capitaliste dezvoltate şi lichidarea atotputerniciei caracterului internaţional al petrolului – a prefigurat criza energetică a lumii capitaliste"[3]).

Precum vedem, ea este produsul acţiunii mecanismelor economiei capitaliste, într-un context determinat al lumii actuale. Ieşirea din criză se impune nu prin oprirea creşterii economice în general, nici prin stoparea revoluţiei tehnico-ştiinţifice şi cu atît mai puţin prin „sancţionarea" celor păgubiţi atîta vreme, ci printr-o reaşezare pe noi baze a creşterii şi prin statornicirea unei noi ordini economice şi politice internaţionale. Falimentul societăţii care îşi bazează consumul pe profit este evident. O societate a cărei producţie trebuie să satisfacă un consum raţional pentru omul multilateral dezvoltat este alternativa viabilă.

prof. dr. Ivanciu
NICOLAE-VĂLEANU

---

[1]) U.N. „World Energy Supplies", 1973.

[2]) Gerhard Breitenstein. „Führt Internationale Arbeitsteilung zu strukturelier Arbeitslosigkeit ?" in „Gewerkschaftliche Monatshefte, dec. 1975, Düsseldorf, p. 126.

[3]) Energheticeskii krizis v kapitaliceskom mire. Sub redacţia lui E.M. Primakov, membru corespondent al Academiei URSS, Ed. „Mîsl", Moskva, 1975, p. 26.

FIŞE

pital of Michal Kalecki : A Study in Economic Theory and Policy" (University of Tennessee Press, 583 p.), referitoare la opera economistului polonez Michal Kalecki. După Feiwel, Kalecki nu a realizat doar în mod independent unele descoperiri importante ale „Teoriei Generale" a lui Keynes – fapt cunoscut de economişti – dar în multe privinţe l-a şi precedat prin scrierile sale şi i-ar fi fost chiar superior. Printre altele, Kalecki a efectuat analiza cererii efective şi a indicat modul în care fluctuaţiile în investiţii duc la fluctuaţii ale venitului naţional, ar fi arătat semnificaţia stimulării prioritare a consumului muncitorilor în raport cu cel al capitaliştilor. Kalecki ar fi argumentat mai clar şi mai convingător decît Keynes că reducerile salariilor nominale nu pot restabili ocuparea deplină a forţei de muncă. Abordarea sa era întotdeauna dinamică. El s-a ocupat de fluctuaţiile pe termen scurt în activitatea economică, dar a studiat şi creşterea autosusţinută într-un sistem capitalist. După autorul comentariului, „nu poate fi nici o îndoială că, dacă împrejurările l-ar fi ajutat pe Kalecki să exercite o influenţă dominantă, economiştii nu ar fi neglijat atît de mult diferitele probleme asociate cu creşterea economică. (În legătură cu aceasta nu poate fi nici o îndoială că Keynes greşea evident în aerul de superioritate cu care îl trata pe Marx. Un atare solecism, nu i s-ar fi putut întîmpla unui economist continental de orice convingere politică, întrucît se ştia bine că Marx nu se preocupa numai de teoria valorii-muncă"). Deşi autorul înfăţişează teza burgheză a combaterii teoriei valorii-muncă a lui Marx, consemnăm recunoaşterea imenselor merite ale lui Marx în dezvoltarea economiei politice.

În comentariu se enumără o serie de alte contribuţii ale lui M. Kalecki şi se apreciază că economistul polonez şi-a asigurat un loc de cinste în istoria gîndirii economice.

„De ce sînt nepopulare băncile"?

● *Într-o conferinţă, cu acest titlu, în cadrul „Fundaţiei Per Jacobsson", dr. Guido Carli, fostul guvernator al Băncii Italiei, a explicat la 12 iunie a.c. la Basel nepopularitatea băncilor particulare, în special americane, prin aceea că ele au preluat funcţiile specifice instituţiilor oficiale de finanţare a dezechilibrelor balanţelor de plăţi prin crearea de lichidităţi internaţionale. Prezenţa în unele ţări a sucursalelor bancare legate de centrele din America, chemate a lua decizii în probleme de finanţare, a creat pe de o parte, temeri de pierdere a suveranităţii naţionale. Pe de altă parte, în S.U.A., opinia publică este alarmată de faptul că uriaşa expansiune a operaţiilor în străinătate poate să compromită autonomia băncilor americane.*

Cum se aşteaptă ca în anul 1976 scadenţele şi dobînzile la datoria externă a ţărilor în curs de dezvoltare să fie de 42,5 miliarde dolari, din care circa 15 miliarde dolari să fie obţinuţi de la băncile particulare, se pare că sarcina este prea mare şi ele se află în situaţia de a limita furnizarea de credite în aceste ţări.

Şcoală de vară

● *După cum anunţă buletinul* WORLD FUTURE STUDIES FEDERATION *(iunie 1976), la Sibiu (România) vor avea loc între 1 august şi 1 septembrie a.c. cursurile de vară cu tema* How to cope with complexity ? New Trends and Developments in Humanities and Social Sciences *(Cum putem înfrunta complexitatea ? Tendinţe şi dezvoltări noi în ştiinţele umane şi sociale).*

Cursurile, organizate de Universitatea Bucureşti, Universitatea Babeş-Bolyai Cluj-Napoca, Federaţia mondială de cercetare a viitorului (WFSF) – Centrul internaţional de metodologie a viitorului şi de cercetări pentru dezvoltare, îşi propun să favorizeze un schimb larg de idei în cercetările interdisciplinare şi transferul de metode dintr-un domeniu de cercetare în altul, în vederea realizării unor progrese în abordarea sistemelor complexe, în aplicaţii practice în economie şi dezvoltarea socială. Din tematica cursurilor : Previziune şi dezvoltare ; Informaţie, limbaj, comunicare ; Ştiinţe naturale, ştiinţe tehnice şi ştiinţă a maşinilor de calcul ; Filozofie, artă, literatură ; Aspecte logice ale acţiunii şi comportamentului uman ; Modele matematice în ştiinţele umane şi sociale ; Complexitatea în aspectele biologice, medicale şi psihologice ale comportamentului uman.

RAPORTURILE INDIVID-COLECTIVITATE

(Urmare din pag. 19)

creativitate și anticipație. Unitatea dintre individ și colectivitate în cadrul națiunii determină și creșterea gradului de interes și acțiune, ca acte conștiente ale participării individului, în cadrul colectivității, la transformarea revoluționară a societății și a propriei sale personalități.

Omul modelat de noua orînduire socialistă reunește în sine întreaga moștenire naturală și socială pe care mediul de viață o conservă ; este purtătorul a tot ceea ce generațiile anterioare au cucerit prin muncă și luptă integrînd totodată calitățile determinate de modul de viață socialist. Numai această integrare organică conjugată cu adeziunea la prezentul dat, cu cercetări retrospective și prospective pentru a interoga trecutul și investiga viitorul, face posibilă raportarea individului la realitate ca subiect creator și liber.

Înfăptuirea de către poporul nostru a societății socialiste multilateral dezvoltate, perfecționarea continuă a noilor relații sociale, a sistemului instituțional, a organizării și conducerii științifice a societății, adîncirea democrației socialiste și participarea oamenilor muncii la conducerea treburilor obștești transformă și mai mult viața noastră socială și națională, deschide un cîmp larg de afirmare a personalității umane. În acest cadru, **fiecare om al muncii în dubla sa calitate de producător și proprietar al mijloacelor de producție, poartă răspunderea directă față de societate, are datoria de a face tot ceea ce depinde de el pentru a spori avutul obștesc, a valorifica superior resursele locale, materiile prime, combustibilul, materialele și energia, deoarece calitatea de proprietar nu înseamnă că fiecare poate face ce vrea cu partea de avut obștesc încredințată lui de societate pentru a fi gospodărită.**

Relațiile noi de muncă, de colaborare și întrajutorare, de exigență principială **constituie climatul în care zi de zi se cristalizează profilul comunist al omului nou,** ale cărui trăsături își găsesc expresia concretă, în primul rînd, în modul în care fiecare membru al societății își îndeplinește obligațiile profesionale, în atitudinea creatoare față de muncă. Omul care iubește și respectă munca ia poziție față de manifestările de indisciplină, neîndeplinirea îndatoririlor de serviciu, și face eforturi permanente pentru a realiza o gospodărire eficientă a mijloacelor de producție etc. Urmărind statornic servirea cu devotament a intereselor fundamentale ale poporului nostru, într-o corelație strînsă cu interesele socialismului în lume, Partidul Comunist Român pune pe prim plan dezvoltarea în continuare a forțelor de producție, crearea condițiilor ca toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, să aibă asigurate posibilități de muncă, să-și poată ridica continuu nivelul de trai material și spiritual, deoarece numai odată cu dezvoltarea puternică a forțelor de producție și creșterea avuției naționale se creează condiții pentru ca toți oamenii să se bucure în mod egal de bunurile materiale și spirituale create prin munca lor unită.

Politica profund responsabilă, patriotică și internaționalistă, plină de grijă față de om, urmărind stabilirea unor raporturi armonioase, organice, între individ și colectivitate în cadrul națiunii noastre socialiste se reflectă — în mod firesc — în preocuparea P.C.R. pentru îmbunătățirea corelației dintre veniturile mari și cele mici ale populației, asigurînd o creștere în ritm rapid a veniturilor mici concomitent cu creșterea mai lentă a veniturilor mari. Ca urmare, decalajul dintre retribuția netă maximă și cea minimă s-a micșorat de la peste 20 la 1 în 1950 la 9,6 la 1 în 1965 și 5,8 la 1 în 1975. Aceasta înseamnă că în ultimul sfert de veac dinamica creșterii retribuției maxime — aproximativ de 1,6 ori — a fost depășită în mod sensibil de dinamica retribuției minime — circa 5,5 ori.

Ținînd însă seama de faptul că fondul de consum social este într-o anumită măsură, repartizat independent de cantitatea și calitatea muncii prestate de către fiecare individ, vom constata că raportul mediu dintre veniturile maxime și minime ale diferitelor categorii de oameni ai muncii în prezent este de 4 la 1. Dezvoltarea capacităților și aptitudinilor membrilor societății se asigură prin intermediul fondului de consum individual și social. În politica de utilizare a fondului de consum, fundamentată pe principiul eticii socialiste, partidul are în vedere o justă proporționare între partea destinată repartiției directe, individuale, după cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii și partea pentru satisfacerea nevoilor social-culturale, de care beneficiază întreaga națiune. Cheltuielile pentru acțiuni social-culturale în anul 1975 de exemplu au fost de peste 50 miliarde de lei, cu 49,5 la sută mai mari decît în 1970 și de peste 14 ori mai mari decît în 1950. Calculate pe o familie, aceste cheltuieli au reprezentat anul trecut 7 420 lei față de 5 200 lei în 1970.

Un rol de mare însemnătate în îmbunătățirea condițiilor de viață ale tuturor oamenilor muncii revine construcției de locuințe. În urma construirii a 3,6 milioane de apartamente și locuințe din fondurile statului, din credite și din fondurile proprii ale populației, în ultimii 25 de ani, s-au mutat în case noi circa 12 milioane de locuitori.

Condițiile tot mai bune de viață și de muncă, relațiile de colaborare și într-ajutorare conferă climatul cristalizării și consolidării profilului comunist al omului nou.

Un obiectiv central al activității politice și cultural-educative este acela de a stimula oamenii să acționeze pentru organizarea societății pe baze noi, să-i mobilizeze în lupta împotriva vechiului, pentru promovarea curajoasă a noului în gîndirea și acțiunea socială, în viața economică.

În perspectiva făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate **asistăm la creșterea rolului individual atît în ceea ce privește creația de valori materiale și spirituale cît și în procesul autoformării, al autocreației.** Organizarea social-științifică, îmbinată cu promovarea valorilor morale superioare, specifice spiritului comunist, va însemna stimularea inițiativei, a forței de decizie, a rapidității în orientare, oferind ritmuri mai înalte de progres social-economic global. **Personalitatea umană se realizează și se desăvîrșește numai prin desăvîrșirea colectivității, a națiunii, a societății** ; aceasta are ca țel major desăvîrșirea tuturor și deci, a fiecăruia în parte. **„Dezvoltarea liberă a fiecăruia** — scria **Karl Marx** în Ideologia germană — **este condiția pentru dezvoltarea liberă a tuturor“.**

Astfel de năzuință se poate realiza luptînd împotriva neajunsurilor din noi, din imediata noastră apropiere. Ele presupun un uriaș efort de autoeducare, de autoformare. Iar **victoria asupra noastră înșine este o victorie a desăvîrșirii omenescului din noi.** Dezvoltarea generală nu pretinde limitarea **dezvoltării individuale ci, dimpotrivă, devine tot mai dependentă** de dezvoltarea socială a fiecăruia și se transformă într-o condiție a dezvoltării libere a tuturor și invers.

Deși personalitatea umană nu poate fi redusă la un ansamblu de conduite și comportări, așa cum este prezentată în scrierile unor autori, totuși comportamentul și atitudinea reprezintă o trăsătură definitorie și o manifestare importantă a personalității. **În condițiile socialismului, personalitatea se manifestă ca o individualitate puternică, creatoare care, pe măsura talentului, aduce o contribuție remarcabilă la propășirea națiunii socialiste.** Munca eliberată de tarele exploatării și dezumanizării, munca în folosul societății este factorul principal **prin care individul își dezvăluie calitățile sale umane.** Raportul dintre individ și colectivitate în cadrul națiunii trebuie privit nu numai prin prisma faptului că individul găsește în cadrul națiunii socialiste condiții tot mai bune de afirmare ci, și prin faptul că el (individul) contribuie tot mai mult la dezvoltarea multilaterală materială și spirituală a națiunii socialiste.

Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu : **„Noi acționăm pentru formarea unui om de omenie, cu o pregătire multilaterală, a unui comunist de omenie. Urmărim crearea condițiilor celor mai propice ca omul să se poată manifesta plenar în toate domeniile vieții sociale, fiecare cu capacitățile, personalitatea și felul său de a fi, în spiritul comun al întregii societăți, al dragostei de dreptate și adevăr, al curajului și cinstei, al simplității, al hotărîrii de a lucra împreună cu semenii săi pentru fericirea proprie, pentru fericirea întregii societăți“.**

Concepînd omul ca ființă socială, aflată în strînsă legătură și interdependență cu semenii săi, cu masele largi populare partidul nostru, așa după cum se menționează în **Program, „va acționa pentru afirmarea deplină în viața socială a principiilor eticii și echității socialiste, pentru realizarea unor raporturi noi între oameni, bazate pe respect și colaborare“.**

Documentele adoptate de Congresul Educației Politice și Culturii Socialiste, constituie un nesecat izvor de inspirație, pentru ridicarea tuturor sectoarelor muncii educative și a vieții spirituale a națiunii noastre la cerințele etapei istorice pe care o parcurgem.

CONVORBIRI ECONOMICE

cu

Nicholas GEORGESCU-ROEGEN

profesor la Universitatea Vanderbilt

DESPRE ECONOMIE ŞI ENTROPIE

Aflat la București, cunoscutul pionier al economiei matematice, astăzi în vîrstă de aproape 70 de ani, profesorul american de origine română Nicholas Georgescu-Roegen, *în timpul vizitei la redacție a avut amabilitatea să acorde un interviu revistei noastre, din care publicăm largi extrase.*

– Care sînt, după părerea dv., utilitatea și limitele instrumentarului economic actual de analiză ?

– Instrumentarul economic se compune din mai multe părți. Unele cum ar fi de pildă un bilanț de bancă sau un bilanț al unei întreprinderi, sau al unui sector oarecare dintr-o economie constituie elemente de informație și de luare de decizii. Cei care conduc întreprinderile, cei care se ocupă de probleme de inventar, de probleme de distribuție, de investiții ș.a.m.d., pentru aceștia instrumentarul economic la ora actuală este adecvat și chiar util. Este drept că în unele cazuri s-a exagerat punîndu-se în instrumentele analitice unele concepte care rămîn goale, „cutii goale", cum le-a numit odată un economist englez. Adică cutii care sînt puse în sistem dar care înăuntrul lor nu conțin nimic, nu au un conținut real. Mi-am dat seama că de foarte multe ori lucrurile pe care noi le scriem pe hîrtie și ecuațiile pe care le întrebuințăm sînt admirabile, sînt încîntătoare dar nu toate își mențin un contact intim cu realitatea. Acelea se pot elimina de la sine. Dacă vorbim în general despre metodele analitice care se aplică la întreprinderi, care se aplică la unele sectoare limitate, elementele actuale ale analizei economice sînt adecvate. Unde instrumentarul actual nu mai poate fi util este acolo unde se ajunge la un nivel care privește procesul economic dintr-un punct de vedere mai general. Acolo nu mai este vorba de utilizat instrumente, date și procedee pe care deja le cunoaștem. Procesul economic este extrem de important pentru omenire, în adîncimile lui se petrec unele lucruri care determină istoria întregii omeniri. Acolo în adîncuri există unele forțe care lucrează în mod constant, poate nu întotdeauna într-un mod care devine vizibil la măsura timpului nostru, a unei vieți de om sau a unei perioade de viață. Aceste forțe lucrează cîteodată mai rapid, cîteodată mai lent. Pentru înțelegerea pe care trebuie s-c aibă cei care hotărăsc destinele omenirii din toate punctele de vedere, viitorul ei, instrumentarul actual nu mai este suficient.

– Considerați posibilă aplicarea teoriei entropiei la economie ?

– Acum cîțiva ani, Shannon – fondatorul teoriei științifice a comunicațiilor și care a introdus o formulă în teoria comunicațiilor avînd legătură cu formula entropiei statistice în termodinamică – a scris un articol pe care l-a intitulat „Bandwagon", adică vagonul de cale ferată în care se află muzica militară. Vagonul acesta era ultimul vagon de la trenurile prezidențiale în Statele Unite pe vremea cînd în timpul campaniei electorale candidații la președenție se deplasau dintr-un loc în altul cu ajutorul trenului în loc de avion. Președintele ținea un discurs de la ultimul vagon, deschis de jur împrejur, la sfîrșit începeau urale, muzica militară cînta și trenul începea să se miște încet, încet, ca să lase lumii impresia bună a discursurilor. Se petrecea uneori fenomenul că unii oameni, în ultimul moment, își schimbau poziția politică, ca și cum ar fi sărit din mers în trenul președintelui sau candidatului care vorbea. Fenomenul de „bandwagon" se referă așadar la oamenii acestia care se grăbesc în ultimul moment să se suie într-un tren care prezintă o nouă idee. Shannon a scris articolul cu titlul acesta contestînd că această formulă, care a servit în teoria comunicațiilor fizice, a telegrafului, telefonului, a radioului, sau a altor mijloace de comunicație, ar putea să măsoare cunoștințele pe care le are un om sau cunoștințele pe care le are omenirea întreagă. Cîteodată ea a fost utilizată în economie sub o pretenție falsă, pentru că formula entropiei din punct de vedere statistic este o măsură a concentrării. Și în orice situație putem să avem un fenomen de concentrare sau un fenomen de dispersare, de lipsă de concentrare. Pot să iau ca măsură a acestui lucru formula entropiei, sau pot să iau tot așa de bine infinit de multe alte formule statistice de concentrare. Dacă prefer entropia, pot s-o utilizez tot așa de bine ca și pe alta. Există totuşi o oarecare dificultate dacă se utilizează termenul de entropie : de pildă, dacă pentru concentrarea distribuției resurselor de petrol în lume iau ca măsură entropia și vorbesc de entropia distribuției petrolului un fizician imediat o să creadă că cuvîntul „entropie" se referă la energia care este cuprinsă în el şi stabilesc contacte mentale false. Din ce cauză s-a produs această tendință nu pot să-mi dau bine seama. Probabil pentru că de foarte multe ori oamenii aleargă după formule noi și atrăgătoare mai mult pentru noutatea lor decît pentru valoarea lor științifică. Nu socotesc că noțiunea de entropie în acest sens poate să fie utilă în economie. Poate să fie utilă dacă este utilizată ca o măsură statistică a concentrării. Dar dacă este utilizată ca o măsură a informației, dacă este utilizată ca o indicație a direcției în care trebuie să ne mișcăm, atunci lucrul este absolut fals, pleacă de la o premisă falsă și ajunge natural la o concluzie falsă. Legătura pe care o stabilesc eu între procesul economic şi entropie este de altă natură, și anume că procesul economic nu este mecanic. Adică nu se întîmplă în istorie și în procesul economic ceea ce ce se întîmplă în mecanică. În mecanică, dacă fotografiezi un pendul, și apoi iei filmul și-l derulezi, nimeni nu poate să-și dea seama cum a fost derulat filmul, de la început sau de la sfîrșit. Dar dacă fotografiezi o plantă care se dezvoltă, imediat poți să îți dai seama că filmul a fost pus de-andoaselea. Așa că în direcția asta fenomenul este entropic. Este entropic pentru că este supus primei legi care a contrazis mecanica. Primele legi care au contrazis mecanica au fost legile termodinamicii, în special legea entropiei. Legea entropiei ne spune un lucru care se referă la un fapt real, la o acțiune reală. Și acțiunea despre care vorbește legea entropiei este identică cu acțiunea economică. Procesul economic grăbeşte degradarea energiei pe care legea entropiei o exprimă pentru întregul univers material. O degradare de calitate, care are legătură numai și numai cu activitatea omenească, adică cu o degradare care nu poate să fie explicată decît în termeni antropici. Știm că energia cărbunelui odată ars nu se schimbă în cantitate. Cu toate acestea, după ce am ars cărbunele, energia este aceeaşi, dar n-o mai putem utiliza. N-o mai putem utiliza noi ca ființe omeneşti, și nu pot să-o mai utilizeze, după cum ştim, nici alte organisme vii. Adică, viața pe pămînt, sub forma în care există (poate că există viață pe alte planete, de altă formă) nu mai poate să mai utilizeze energia dintr-un cărbune sau dintr-un bob de grîu de două ori. Odată utilizată ea nu e pierdută ca existenţă în universul material, dar este ca şi pierdută pentru viață. Cu cît punem mai mult din resursele materiale în procesul de producție și de utilizare a bunurilor de consum, cu atît mai repede noi utilizăm zestrea de care dispune omenirea.

Natura procesului fiind aceasta, înseamnă că trebuie să ne uităm mai îndeaproape la felul în care acest proces are legătură cu sursa lui inițială. Vreau să spun că resursele naturale sînt de fapt rezervorul din care se hrănește procesul. Deși procesul este entropic, este așa de complicat încît nu numai că nu cred, ci socotesc că este imposibil să se reprezinte procesul economic printr-un sistem de ecuații termodinamice. Dacă acest lulucru ar fi posibil în viitor, am avea ceva semne din biologie. Fenomenele biologice sînt mult mai simple decît fenomenele economice, pentru că sînt supuse unor legi mai stricte ; libertățile pe care le avem în procesul economic sînt mai numeroase decti libertățile pe care le are un proces biologic. Dacă ar fi fost posibil să se găsească ceva care să reprezinte sistemul economic printr-un sistem mare de mii și sute de mii de ecuații termodinamice, s-ar fi făcut acest lucru deja în biologie de multă vreme. Procesul este entropic dacă ne gîndim la el numai din punct de vedere al măsurării de energie liberă, care nu mai este utilă. Dar formele prin care viața există pe pămînt sînt nelimitate și imprevizibile. Nici o minte omenească n-ar fi putut, atunci cînd a apărut prima celulă, primul protozoar pe pămînt, să prezică existența omului și forma lui de viață. Și dacă ne gîndim că s-ar putea întîmpla să existe la un moment dat un superom, noi oamenii nu ne putem închipui ce formă va avea. Așa că sînt forme care apar, ca noutăți absolute. Din această legătură care există între procesul economic și resursele naturale apar forme ale procesului care sînt așa de diferite. Să ne gîndim cum trăim noi astăzi și cum trăiau egiptenii în timpul faraonilor sau cum trăia omul primitiv. Așa că problema este nu numai aceea a unei măsurători, ci constă și dintr-o continuă transformare de forme, transformare de calități, transformare de relații care nu pot să fie prezise prin sistemul analitic. Pentru că dacă am putea să le prevedem prin sistemul analitic, calculatoarele de astăzi, care pot opera cu sute și sute de ecuații simultane, ar putea să ne ajute să facem acest lucru.

– Ați scris că procesul economic, în sens larg, este o continuare, deși net distinctă, a procesului biologic. Cum trebuie înțeles acest lucru ?

— Legătura aceasta între fenomenul economic, de natură entropică, și biologie, așa cum o văd eu, este mult mai complexă. Animalele, plantele, viețuitoarele, în general formele de viață, care ne includ și pe noi, „progresează" (spun progresează între ghilimele pentru că nu sînt prea sigur ce înseamnă progresul în direcția aceasta), evoluează. Evoluează și se adaptează condițiilor temporare, prin mutații. Mutațiile acestea sînt de natură biologică și fac, de pildă, ca dintr-un cățel mic cît un pechinez cum era calul acum 45 de milioane de ani, calul să evolueze treptat, devenind cal cu o singură copită care poate să tragă un plug, un car cu bere sau să alerge la o cursă de cai. Lucrul acesta s-a făcut în 45 milioane de ani.

Omul s-a adaptat producîndu-și singur organe, organe care se detașează de el, pe care le pui și le arunci sau te detașezi de ele. Nu avem o blană care să ne apere de frig, dar ne punem un palton gros. Nu avem aripi ca să zburăm, dar ne punem niște aripi la Aeroportul Otopeni și zburăm cu ele pînă la Paris, și acolo le desfacem. Aceste organe detașabile sînt inima procesului economic și procesul economic văzut din acest punct de vedere este o continuare, o extindere a procesului biologic. Faptul acesta luminează o serie de aspecte care ne frămîntă, dar a căror sursă adevărată, adîncă nu ne-o putem închipui sau nu o putem găsi decît dacă considerăm că procesul economic este o continuare a procesului biologic, o extindere a procesului biologic care s-a făcut în măsură fundamentală numai de către speța omenească (...).

– Ce tratează cartea pe care o aveți în prezent în pregătire ?

– Cartea pe care o pregătesc pentru Princeton University Press este o formulare mai concisă și în același timp cu anumite elemente adiționale, a lucrurilor pe care vi le-am spus înainte despre ce importanță are și ce concluzii putem trage noi din faptul că procesul economic este de natură entropică. Cred că o să apară în aprilie-mai 1977.

La Pergamon Press îmi va apare o carte care conține 14 dintre articolele mele publicate după ce a apărut prima colecție în 1966. Articolele vorbesc despre cum funcționează un sat, cum se organizau țăranii în sat nu numai în România dar în lumea întreagă ; cartea conține și lucrări de economie matematică pură, despre teoria behavioristă (cu care eu sînt în dezacord, arătînd că nu se poate deduce din ea o scară de valori a omului) și lucrări de felul celei pe care am prezentat-o zilele trecute aici la București despre reprezentarea procesului reproducției sub forma analitică, contradicțiile la care duce uneori forma analitică și despre chestiunea naturii procesului economic. Așa că este o gamă foarte vastă.

Mă bucur să văd că există și aici un interes să se afle mai mult despre ceea ce am făcut eu în literatură.

– Am constatat că vă preocupă problemele instaurării unei noi ordini economice internaționale, ale introducerii echității în relațiile dintre state și în relațiile umane în general. Ce considerați că ar fi necesar să se întreprindă în această direcție ?

– Primul lucru, care este cel mai important după mine, este să nu se mai producă armament. Armamentul consumă o foarte mare capacitate de producție și o foarte mare cantitate de resurse care pot să fie îndrumate spre alte scopuri, de a reduce inegalitatea dintre state și chiar de a reduce inegalitatea dintre indivizi în cadrul aceluiași stat.

A doua condiție este ca statele dezvoltate să înțeleagă necesitatea de a ajuta popoarele nedezvoltate. Și acest lucru într-o sferă de spații și de resurse finite. Aceasta o să presupună o schimbare a valorilor, pentru că oamenii trebuie să se orienteze către o viziune a existenței întregii specii pe pămînt și în același timp să elimine din sistemul lor de valori anumite lucruri care sînt, cînd te gîndești bine, ridicole. Este ridicol să te duci să joci golf, ca să faci exercițiu, și cînd ajungi la terenul de golf să te sui într-o mașină și să mergi cu mașina de la o gaură la alta. Acea mașină costă în resurse materiale imens și este ridicolă pentru că se întrebuințează într-un scop contradictoriu. Așa oricine poate să inventeze și o crosă de golf electronică și ea o să lovească mingea chiar mai bine decît omul. Există deci anumite lucruri care trebuie să dispară din sistemul de valori al celor din țările dezvoltate Este o problemă de înțelegere. Convingerea mea este că dacă valorile sînt corecte, atunci și prețurile sînt corecte. Dacă lumea, de pildă, nu vrea să întrebuințeze mașini luxoase sau să întrebuințeze mașina aceea pentru golf, atunci prețul mașinilor respective va fi zero și acela va fi un preț corect. Nimeni nu o va cumpăra, nimeni nu o va produce. Este o chestiune de valori. În afară de acest lucru în economia politică sînt anumite fenomene de evoluție ce trebuie înțelese în relațiile interumane, dar și în relațiile omului cu natura. Economia politică americană vorbește mereu de bani. Banii nu fac decît să faciliteze schimburile între oameni. Natura nu are un ghișeu. Cînd te duci și iei petrol din pămînt nu există un ghișeu unde să șadă doamna natură și să spună : cîți barili ai luat, plătește-mi.

Nu vreau să spun că vreau să fiu un profet, cînd lansez acum o nouă lozincă : „Iubește-ți speța ca pe tine însuți". Aceasta înseamnă să mergi dincolo de cel care-ți e vecin, să-ți dai seama ce înseamnă mizeria din anumite părți ale lumii și să renunți la o serie de lucruri, să-ți iubești speța, și nu numai atît, ci și speța viitoare. Pentru că cu fiecare obiect de lux pe care-l producem astăzi epuizăm din resursele naturale și se poate ca în viitor unele generații să nu mai aibă fier pentru pluguri.

Al treilea lucru, care este tot o problemă de relații internaționale, pentru că este vorba de gîndiri și de atitudini care pun pe oameni oarecum în opoziție (...). Cei care sînt nedezvoltați spun : „noi sîntem în situația asta pentru că voi mîncați prea mult". Ceilalți spun : „voi sînteți în situația asta pentru că vă înmulțiți prea repede". Omenirea trebuie să accepte ambele puncte de vedere pentru că amîndouă spun un adevăr. Și ele nu trebuie să constituie un fel de acuzare care se transmite peste un gard de la o parte a lumii la cealaltă.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

Pentru o nouă ordine
economică internațională

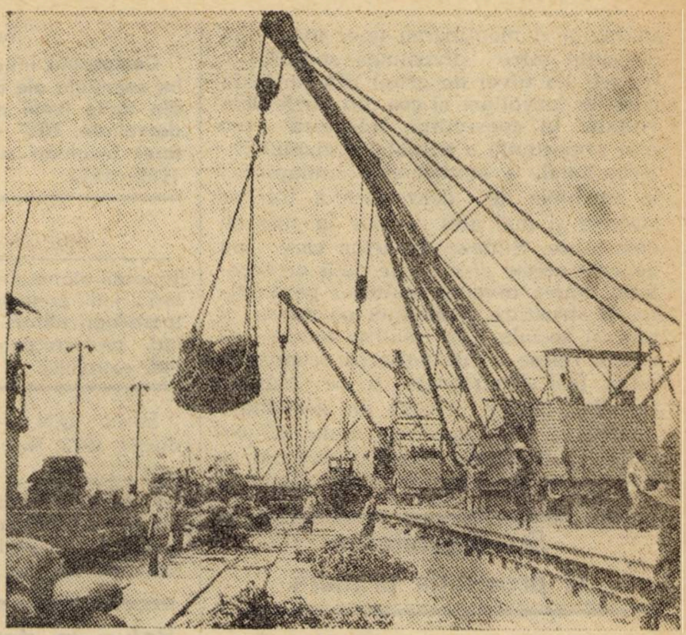

RESTRUCTURĂRI ÎN DIVIZIUNEA INTERNAȚIONALĂ A MUNCII (I)

> „...lichidarea subdezvoltării, a marilor decalaje economice și sociale dintre state, realizarea unei mai raționale diviziuni internaționale a muncii și asigurarea condițiilor necesare pentru progresul armonios al fiecărei țări sînt obiective majore ale zilelor noastre, care își cer soluționarea corespunzătoare în interesul tuturor națiunilor".
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**

CERINȚELE CONTEMPORANE de depășire a decalajelor economice și lichidare a subdezvoltării sintetizează insuficiențele și insatisfacțiile față de actualul sistem al relațiilor interstatale. Dar ele pun în lumină mai ales necesitatea creării unei noi diviziuni internaționale a muncii, ca bază a restructurării acestor relații. Rațiunea este că inegalitatea repartiției în cadrul actualului sistem de relații economice internaționale își are originea în discrepanțele structurale ale activității economice în lume.

Recuzarea actualei diviziuni internaționale a muncii pornește de la trăsăturile economiei mondiale de astăzi, împărțită în țări dezvoltate și țări subdezvoltate sau în curs de dezvoltare. Asimetria din repartiția venitului și populației sintetizează aceste trăsături : peste două treimi din populația globului nu beneficiază decît de 12% din venitul mondial. Relațiile economice internaționale reprezintă un factor important de creștere și de aceea în procesul de dezvoltare — abordat la scară internațională, sub unghiul eliminării decalajelor și a subdezvoltării — satisfacerea intereselor economice ale țărilor în curs de dezvoltare nu poate să fie considerată și tratată ca o chestiune de excepții, de concesii, care s-ar face de fapt pentru menținerea sistemului existent.

Pentru a arăta cît de mult se poate influența prin relațiile economice internaționale dezvoltarea națională a țărilor rămase în urmă este suficient să menționăm, de pildă, că exporturile ocupă în economia acestora un loc aproape egal cu cel al investițiilor brute : 17,6% și respectiv 18,8% din produsul intern brut (în anul 1973 ; calculat după U.N. Yearbook of National Accounts Statistics, 1974, New York 1975).

Dealtfel, revendicarea unei noi diviziuni a muncii între state a pornit tocmai de la relația comerț-dezvoltare, relațiile comerciale fiind nu numai principala componentă a relațiilor economice internaționale, dar și un fenomen secular care oferă astfel, în materie de economie mondială, cele mai temeinice prilejuri de analiză și de reflecție.

O inadaptare la cerințele dezvoltării

ÎN SERIA factorilor care pot concura la crearea unei tendințe de echilibru între rezultate și necesități în economia mondială, diviziunea internațională a muncii trebuie deci să ocupe un loc central pentru că de modificarea structurilor de producție, a distribuirii muncii între diversele sfere ale activității umane depind și structurile de repartiție și de schimb.

Necesitatea creării unei noi diviziuni a muncii între state izvorăște din caracteristicile și mai ales din efectele actualei diviziuni.

Dacă admitem metoda măsurării directe prin cheltuirea de muncă, diviziunea internațională a muncii ar trebui exprimată prin cantitățile de muncă cheltuite (om-ore). Este însă lesne de înțeles că stabilirea unui asemenea tablou al diviziunii muncii nu este practic posibilă.

Dar este posibil să înlocuim metoda aprecierilor indirecte pe baza schimburilor comerciale — folosită de obicei — cu exprimarea și măsurarea diviziunii muncii între state prin cantitățile de valoare nou creată, exprimată monetar, folosind indicatorul produs intern brut (P.I.B.). Aplicînd această metodologie analizăm mai întîi diviziunea muncii între principalele ramuri ale producției sociale considerînd ca entități distincte : economia mondială, economia țărilor în curs de dezvoltare și economia țărilor dezvoltate (tabelul nr. 1).

Prima constatare ce se impune este

Tabel nr. 1

Ponderea principalelor ramuri ale producției sociale în crearea PIB (evaluări medii), per total mondial și în cele două grupuri de țări nesocialiste, în perioada 1958–1972.

	Total mondial	Țări în curs de dezvoltare		Țări dezvoltate	
	1972	1958	1972	1958	1972
P.I.B. pe locuitor (dolari)	1 060	...	250	...	3 750
Diviziunea socială a muncii (%)					
— activități agricole a)	8,7	33,1	26,0	7,9	4,3
— activități industriale b)	34,7	21,2	25,2	34,9	33,7
din care :					
industria prelucrătoare	30,0	16,7	18,1	30,0	29,8
— construcții	6,6	3,5	5,1	5,8	6,2
— transport și telecomunicații	6,1	5,8	5,7	6,9	6,7
— alte ramuri c)	43,9	36,4	38,0	44,5	49,1

a) Agricultură, silvicultură, vînat și pescuit.
b) Industrie extractivă și prelucrătoare electricitate, gaz și apă.
c) Finanțe și asigurări, comerț și restul serviciilor.
Sursa : Calculat după U.N. Yearbook of National Accounts Statistics, colecția 1963—1974.

existenţa şi menţinerea unor mari discrepanţe între diviziunea socială a muncii (la nivel de grup) din ţările în curs de dezvoltare şi cea din ţările dezvoltate. În consecinţă, trăsătura cea mai importantă a actualei diviziuni internaţionale a muncii este inadaptarea la cerinţele de dezvoltare a tuturor statelor şi mai ales a celor în curs de dezvoltare. Sinteza cauzelor care au generat aceste efecte este dată de corelaţia dintre nivelul venitului pe locuitor şi structura repartiţiei pe ramuri a muncii sociale. Din analiza acestei corelaţii reiese că dezvoltarea economică nu a fost şi nu poate fi pe măsura nevoilor ţărilor în curs de dezvoltare pentru că nici repartizarea muncii sociale pe diferitele activităţi economice a fost şi este cel mai puţin avantajoasă.

Subdezvoltarea şi producţia primară

LEGĂTURA dintre subdezvoltare şi dimensiunile producţiei primare este foarte strînsă, din cel puţin două puncte de vedere : pe de o parte acestea exprimă nivelul de dezvoltare al forţelor de producţie, iar pe de altă parte condiţiile şi factorii care pot acţiona în procesul de dezvoltare propriu-zis.

În ansamblul producţiei materiale din ţările în curs de dezvoltare produsele primare constituie cea mai importantă parte, mult mai mare decît cea a industriei prelucrătoare. Rolul minor al acestor activităţi relevă nu numai că ţările respective mai au de parcurs un drum lung pînă a ajunge la o structură economică eficientă, dar şi că sînt slab dotate pe linia factorilor ce generează şi întreţin progresul economic.

Ponderea mare a serviciilor nu este justificată de dezvoltarea economică, fiind mai degrabă un indiciu al lipsei posibilităţilor de folosire a muncii sociale în alte activităţi.

Specializarea ţărilor în curs de dezvoltare în producţia primară reiese clar şi din rapoartele — singurele supraunitare — dintre ponderile agriculturii şi industriei extractive în aceste ţări şi pe ansamblul ţărilor nesocialiste.

Repartiţia muncii sociale în ţările în curs de dezvoltare apare deci ca dezavantajoasă creşterii economice pentru că este îndreptată în proporţia cea mai mare către sectoarele în care productivitatea este mai slabă şi în care, în general, factorii intensivi acţionează mai lent.

Urmărind tendinţele pe o perioadă îndelungată (1958—1972) ca şi cele din ultimii ani (1973—1975) constatăm că schema diviziunii „naţionale" a muncii nu s-a schimbat în ceea ce este esenţial _ raportul dintre activităţile agricole şi cele industriale — tocmai în grupul ţărilor în curs de dezvoltare. Modificările intervenite se încadrează numai parţial în tendinţele manifestate de diviziunea mondială a muncii şi s-au produs într-un ritm cu totul nesatisfăcător şi insuficient pentru accelerarea dezvoltării economice a ţărilor rămase în urmă. Astfel, atît între anii 1960 şi 1970, cît şi în perioada 1970—1974, în cele două grupuri de ţări rapoartele dintre creşterile medii ale producţiei industriei prelucrătoare şi ale producţiei agricole au fost cvasiegale, iar intensitatea modificărilor în structura internă a industriei a rămas cu mult în urmă în ţările în curs de dezvoltare (tabelul nr. 2).

Tabel nr. 2

Comparaţii intre intensitatea modificărilor esenţiale ale diviziunii sociale a muncii din ţările lumii nesocialiste (TD — ţări dezvoltate, TCD — ţări in curs de dezvoltare) (evaluări medii la nivel de grup), 1960—1974

	1960-1970		1970-1974	
	TD	TCD	TD	TCD
Raportul dintre creşteri : ind. prelucrătoare/agricultură	1,4	1,5	1,1	1,2
ind. prelucrătoare/ind. extractivă	1,3	0,8	1,1	0,9

Sursa : U.N., The Growth of World Industry, 1973, New York 1975.

Roluri în diviziunea teritorială

ÎN TABLOUL actualei diviziuni internaţionale teritoriale a muncii care reflectă distribuirea contribuţiilor sectoriale, a rolurilor, ca să spunem aşa, în activitatea economică în lume — specializarea producţiei din interior determinînd o anumită participare, o anumită poziţie pe plan mondial —, ţările în curs de dezvoltare apar specializate în produse primare, ca rezultat al activităţilor din agricultură şi industria extractivă (vezi tabelul nr. 3). În domeniul agriculturii contribuţia ţărilor în curs de dezvoltare — fără să fie predominantă, aşa cum ar fi fost de aşteptat — depăşeşte cu puţin pe cea a ţărilor dezvoltate, iar industria extractivă este cea care ridică nivelul participării la totalul activităţilor industriale, rol care revine în ţările dezvoltate industriei prelucrătoare. Dichotomia producător-consumator de materii prime este concludentă pentru poziţia ţărilor în curs de dezvoltare în diviziunea internaţională a muncii : dispun de 40% din rezervele cunoscute de materii prime minerale, deţin 35% din producţia acestora în lume, dar consumă mai puţin de 10% din această producţie.

Tabel nr. 3

Ponderea principalelor grupuri de ţări şi zone geografice din lumea nesocialistă in ramurile mari ale producţiei sociale, evaluări medii (1972, ponderi procentuale).

	Producţia totală	Activ. agricole	Activ. industriale	Ind. prelucrătoare	Construcţii	Comerţ cu ridicata şi în detaliu	Transport şi telecomunicaţii
A. Mondial	100,0 a)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
B. Ţări in curs de dezvoltare	12,3	36,1	9,6	6,9	10,0	11,9	12,0
C. Ţări capitaliste dezvoltate	65,6	33,9	65,9	67,7	65,0	79,0	73,7
Total = (B+C)	100,0 b)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
B. Ţări in curs de dezvoltare	15,8	51,7	12,8	10,3	13,5	16,2	13,8
America Latină	6,5	11,4	6.1	5,3	5,7	8,5	5,9
Asia	5,0	26,8	2,8	2,8	3,9	4,6	4,1
Africa	2,3	9,3	1,8	0,9	2,0	1,9	1,8
Orientul Mijlociu	2,0	4,2	2,1	1,3	1,9	1,2	2,0
C. Ţări capitaliste dezvoltate	84,2	48,3	87,2	89,7	86,5	83,8	86,2
America de Nord	43,3	16,5	39,0	38,7	33,7	47,4	42,5
Europa	30,5	22,5	36,2	38,2	40,5	25,5	31,3
Japonia	8,0	6,5	9,7	10,5	9,5	8,7	9,1
Oceania c)	1,7	2,0	1,6	1,6	2,3	1,6	2,3
Africa de Sud	0,7	0,8	0,7	0,7	0,5	0,6	1,0

a) P.I.B., fără serviciile propriu-zise.
b) P.I.B., inclusiv toate serviciile.
c) Australia, Noua Zeelandă.

Surse : Aceleaşi ca la tabelul nr. 1.

Această repartizare teritorială a activităţilor economice înseamnă în fond menţinerea tipului capitalist de diviziune internaţională a muncii instaurat acum aproape 200 de ani, în perioada în care ţările rămase în urmă au fost transformate în colonii şi teritorii dependente, în ţări furnizoare de materii prime şi produse agricole.

Rapoartele dintre participarea ţărilor dezvoltate şi cea a ţărilor în curs de dezvoltare la diversele ramuri economice certifică menţinerea acestui tip de diviziune a muncii. Decalajul de participare cel mai mare este în industrie (7:1) şi mai ales în industria prelucrătoare (circa 10:1). Diferenţele calitative substanţiale ce există în însuşi interiorul industriei prelucrătoare fac ca raportul dintre participările la activitatea industrială a lumii să fie şi mai favorabil ţărilor dezvoltate.

Aceste inegalităţi ale structurilor de participare sînt accentuate de activităţile ştiinţifice şi tehnice încorporate în industriile noi din ţările dezvoltate. Monopolul lor tehnologic se reflectă în concentrarea ramurilor industriale de vîrf în aceste ţări.

Accentuata concentrare a potenţelor economice în grupul ţărilor capitaliste dezvoltate, sinteză a caracteristicilor şi tendinţelor diviziunii internaţionale teritoriale a muncii, concentrare grefată pe — şi cumulată cu — specializarea ţărilor în curs de dezvoltare în produse agricole şi materii prime, a stat şi stă la baza exploatării colonialiste şi respectiv neocolonialiste. În acest fel, ţările dezvoltate au făcut o puncţie uriaşă în posibilităţile şi condiţiile de dezvoltare ale ţărilor în curs de dezvoltare.

dr. Sorica SAVA

TENDINȚE - CONJUNCTURI

Comerțul mondial în 1976: accelerare

CA REFLEX al relansării activității economice în principalele țări capitaliste industrializate, volumul comerțului mondial a atins din nou nivelul cel mai ridicat anterior crizei. Potrivit unor date încă incomplete, citate de Institutul de cercetări economice (H.W.W.A.) din Hamburg, în trimestrul I a.c., pentru prima oară de la sfîrșitul anului 1974, volumul comerțului mondial (în termeni reali) l-a depășit pe cel din perioada corespunzătoare a anului precedent.

Deși nu se poate anticipa că expansiunea comerțului mondial va continua în același ritm ca în prima parte a acestui an, o creștere de 9—10% pe ansamblul anului 1976 pare foarte probabilă, subliniază experții H.W.W.A. Cu acest prilej se reamintește că în fazele anterioare de boom ritmul de creștere înregistrat de comerțul mondial fusese mult mai rapid (14% în 1968, 9% în 1972, 12% în 1973).

Datorită dificultăților financiare și deficitelor extrem de ridicate ale balanțelor lor de plăți curente, țările în curs de dezvoltare importatoare de petrol nu numai că nu își vor spori masiv importurile, dar este problematic dacă, în termeni reali, vor reuși să le mențină măcar la nivelul anului trecut, deși va avea loc probabil o anumită înviorare a exportului lor.

Pe o perioadă de timp dincolo de orizontul acestui an, expansiunea comerțului mondial este supusă acelorași incertitudini ca și continuarea în același ritm a actualei faze de avînt, relevă experții vest-germani citați.

Perspectivele datoriei externe

DUPĂ CE *între sfîrșitul anului 1973 și sfîrșitul anului 1975 datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare nepetroliere a sporit cu 50%, de la 80 miliarde la 120 miliarde dolari, o serie de factori, între care faza de relansare în care a intrat economia occidentală și stabilizarea prețurilor la petrol, vor determina, potrivit experților lui „Citibank“ din New York, o anumită reducere a deficitului — devenit anul trecut considerabil — al balanței lor de plăți curente. La rîndul său excedentul balanțelor de plăți curente ale principalelor țări capitaliste dezvoltate va cunoaște o reducere sensibilă în acest an, urmată de o creștere anul viitor (vezi tabelul).*

Balanța de plăți curente

(în miliarde dolari)

	1970	1971	1972	1973	1974	1975 (est.)	1976 (prev.)	1977
Țări în curs de dezvoltare nepetroliere	-6	-8,4	-6,1	-4,5	-22	-26,7	-20,2	-16,7
Țări exportatoare de petrol	0,5	2,5	2,5	4,9	59,5	33,9	37,7	33,9
Primele 10 țări capitaliste dezvoltate[x]	6,4	8,5	2,3	2.6	-19,7	12,2	1,1	7
Alte 11 țări dezvoltate	-3,6	-3,5	0,6	0,5	-11,5	-14	-11,4	- 8,3

x) Anglia, Belgia, Canada, Elveția, Franța, R.F.G., Italia, Japonia, Olanda, S.U.A.

Sursa: Citibank, Monthly Economic Letter, iunie 1976.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 19—23.VII.1976 **dolarul S.U.A.** a înregistrat, pe ansamblu, o îmbunătățire a poziției sale față de restul devizelor occidentale. **Lira italiană** a continuat să manifeste o tendință de consolidare, terminînd săptămîna la un nivel de 836,20 lire/dolar față de circa 838,50 lire/dolar inițial. O evoluție asemănătoare a avut **lira sterlină**, care a terminat intervalul la un nivel de 1,7810 dolari pentru 1 liră sterlină, față de 1,7730 la începutul lui.

Francul elvețian a continuat să piardă teren față de dolar, depreciindu-se cu peste 1% (2,51 față de 2,4780 franci elvețieni pentru 1 dolar). În condițiile în care diferența de dobînzi dintre francul elvețian și alte valute este de mai mult timp în defavoarea valutei elvețiene, o parte din fondurile în franci elvețieni își caută un plasament mai rentabil în alte valute (marca vest-germană și dolar în principal), cu consecințe asupra cursului francului elvețian.

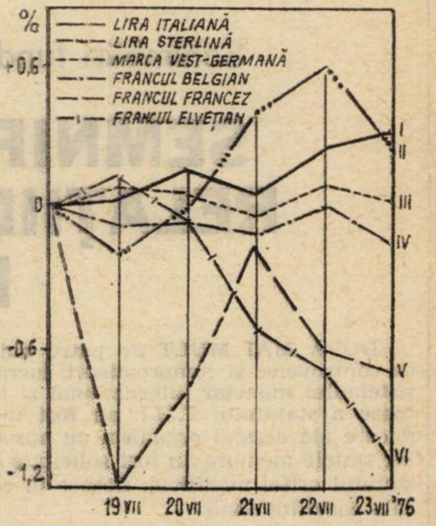

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 19—23 VII 1976, luînd ca bază cursurile din 16 VII 1976

Conjunctura economică caracterizată prin nivelul ridicat al inflației, perspective nefavorabile ale balanței de plăți externe la care s-a adăugat un puternic val speculativ, au determinat o accentuată depreciere a **francului francez**, care a cotat în cursul intervalului peste 4,95 franci francezi pentru 1 dolar, cel mai scăzut nivel din ultimii doi ani. În aceste condiții Banca Franței a intervenit pe piață, hotărînd totodată majorarea cu 1.5% (de la 8 la 9,5%) a taxei oficiale a scontului. Presiunile la care a fost supus francul francez s-au repercutat și asupra „șarpelui valutar“ vest-european, **francul belgian** fiind supus influențelor speculative „à la baisse“. Pe piața eurodepozitelor nivelul dobînzilor la eurofrancii francezi la o lună a depășit 20% p.a.

Observatorii apreciază că datorită declinului tendințelor inflaționiste din unele țări capitaliste dezvoltate, sporirii atractivității investițiilor la bursele de mărfuri și valori în condițiile actuale de îmbunătățire a conjuncturii economice, precum și datorită transpunerii în practică a politicii de demonetizare a aurului prin intermediul vînzărilor organizate de F.M.I., interesul investitorilor față de metalul galben este redus, determinînd continuarea probabilă a tendinței de scădere a prețului său. Tranzacționîndu-se la un preț în jur de 118 dolari uncia la începutul intervalului aurul a atins la un moment dat un nivel minim de circa 105 dolari uncia, respectiv cel mai jos nivel din decembrie 1973 pînă în prezent, după care a revenit pînă la circa 113 dolari uncia la sfîrșitul intervalului.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Tendințe în producția și comerțul mondial cu carne

EXPERȚII *presupun că producția de carne în principalele țări producătoare va spori în 1976 cu 2% față de anul trecut.*

Potrivit aprecierilor, producția de carne de vită și vițel a S.U.A. va fi de 11,7 milioane tone, față de 11,3 milioane tone în 1975. Exportul american de carne de vacă și vițel se apreciază că va fi în 1976 de 40 000 tone față de 20 000 tone în 1975, în vreme ce importul de carne de vacă și vițel va fi de 840 000 tone (calculat în greutate de tăiere) față de 803 000 tone în 1975.

În cursul anului trecut șeptelul de vite cornute mari în țările C.E.E. s-a redus cu 3%, la 77,1 milioane capete. Se presupune că tăierea de animale cornute mari se va reduce pe ansamblul acestui an cu 7%, la 27,3 milioane capete, dar, ca urmare a creșterii greutății de tăiere, producția de carne de vacă și vițel se va micșora probabil numai cu 6%, la 6,3 milioane tone. În 1976 importul se apreciază la 200 000 tone ceea ce, deși depășește nivelul anului 1975 (150 000 tone), este mult mai puțin decît volumul importului din 1973 (985 000 tone). Exportul de carne de vacă din țările C.E.E. se presupune că va fi anul acesta de 200 000 tone. Pentru înlăturarea efectelor secetei, în cadrul Pieței comune vor fi acordate ajutoare crescătorilor de animale și vor fi create stocuri.

În 1976 în Japonia producția de carne de vită și de vițel se va reduce, după cum se așteaptă, cu 20% în comparație cu 1975, la 275 000 tone. Importul japonez este apreciat la 160 000 tone, pentru a acoperi 40% din consumul intern prevăzut. Australia rămîne principalul furnizor de carne în Japonia, dar se așteaptă ca în cursul anului să sporească ponderea S.U.A.

În Argentina, în 1976 producția de carne de vită va crește cu 8%. Exportul este apreciat la 400 000 tone, față de 265 000 tone în 1975. În Uruguay, în 1976 exportul de carne de vacă și vițel urmează să sporească la 160 000 tone.

Schimbări fundamentale în evoluția Fondului Monetar Internațional

SEMNIFICAȚII PENTRU VIITORUL RELAȚIILOR VALUTAR-FINANCIARE INTERNAȚIONALE (I)

DUPĂ MAI MULT de patru ani de frămîntări și căutări, de controverse și compromisuri, lucrările referitoare la reforma sistemului monetar internațional și la modificarea corespunzătoare a statutului F.M.I. au fost încheiate. Organele de conducere ale acestui organism au aprobat modificarea statutului, iar statele membre au fost solicitate ca în aceste luni să adopte statutul astfel modificat, fiecare în conformitate cu procedurile sale constituționale.

Din cauza conținutului fundamental diferit care s-a dat unora dintre articolele cheie ale statutului, comparativ cu vechiul lor conținut, se poate aprecia că statutul modificat echivalează cu un nou statut al F.M.I. și că el indică fără nici o posibilitate de confuzie direcțiile care prevalează în lume, în etapa actuală, în ce privește organizarea relațiilor valutar-financiare internaționale. Importanța teoretică și practică a documentului supus spre adoptare celor 128 de țări membre ale Fondului Monetar Internațional nu poate scăpa niciunuia dintre cei care sînt preocupați de evoluția gîndirii și așezărilor instituționale din acest domeniu al activității umane.

Finalizarea lucrărilor de modificare a statutului F.M.I. s-a produs într-o perioadă de efervescență a personalului și conducerii Fondului. S-au încheiat în această perioadă nu numai eforturile de reformă statutară, dar și cele care au dus la luarea unor numeroase măsuri de consolidare și întărire a pozițiilor organismului în viața internațională, de intensificare și redirecționare a activității lui.

Această efervescență nu s-a datorat numai condițiilor de criză economică și monetară — care au solicitat un aport sporit al Fondului în rezolvarea multiplelor aspecte valutar-financiare ale crizei —, dar și necesității pe care au resimțit-o din plin organele de conducere ale F.M.I. de a da un răspuns convingător curentului de opinie, alimentat de anumite cercuri interesate, de denigrare a activității acestui organism, de negare a înseși rosturilor unui asemenea for internațional, de îngroșare a incapacității lui din anii trecuți de a rezolva problemele echilibrului monetar internațional, de stimulare a unor mișcări centrifuge, menite să demonstreze că există și alte căi de soluționare a problemelor monetare internaționale decît aceea a unui organism specializat al O.N.U. Adevărul este că, împreună cu criza sistemului monetar internațional, a avut loc și criza Fondului, a cărui misiune era să supravegheze și să sprijine aplicarea sistemului.

Între măsurile luate de F.M.I. pentru depășirea crizei, pentru consolidarea și dezvoltarea lui în viitor, se pot cita :

— majorarea capitalului F.M.I. (reprezentînd suma cotelor de participare a țărilor membre) de la 29 miliarde D.S.T. la 39 miliarde, ceea ce a sporit substanțial capacitatea financiară a organismului (1 D.S.T.=circa 1,20 dolari S.U.A.) ;

— majorarea temporară cu 45 la sută (pînă la intrarea în vigoare a noului statut) a fiecărei tranșe de credit la care au dreptul țările membre (odată cu noul statut intră în vigoare și majorarea capitalului, astfel încît dreptul fiecărei țări membre la credite este majorat corespunzător) ;

— reducerea cu o treime (50 mil. uncii) a deținerilor de aur ale F.M.I., din care 25 mil. uncii vor fi vîndute prin licitații publice în folosul țărilor celor mai slab dezvoltate (primele două licitații au avut loc la 2 iunie și 14 iulie 1976), iar alte 25 mil. uncii urmează să fie distribuite proporțional țărilor membre la vechiul preț oficial de 35 dolari uncia (de fapt, o restituire a unei părți din aurul depus la F.M.I.) ;

— înființarea Fondului de sprijin („Trust Fund"), administrat de F.M.I., în scopul acordării unei asistențe speciale țărilor în curs de dezvoltare pentru echilibrarea balanței lor de plăți ;

— sporirea importanței finanțării compensatoare a F.M.I., menită să acopere neîncasările temporare din export ale țărilor membre care se repercutează negativ asupra balanței lor de plăți.

Atît în ce privește modificarea statutului, cît și concretizarea unora din măsurile de consolidare și întărire a F.M.I., o contribuție au avut Comitetul interimar al Consiliului guvernatorilor și Comitetul ministerial mixt F.M.I.—Banca Mondială privind transferul de resurse reale spre țările în curs de dezvoltare. Acordul final asupra modificării statutului F.M.I. a fost de fapt realizat la una din sesiunile Comitetului interimar (Kingston — Jamaica, ianuarie 1976).

Anatomia statutului modificat al F. M. I.

Urmînd propria prezentare a F.M.I., trebuie spus de la început că statutul modificat nu atinge toate obiectivele unei noi ordini monetare, însă ține seama într-o măsură însemnată de necesitatea adaptării Fondului și operațiilor lui la condițiile actuale.

Statutul modificat cuprinde concepții noi într-un număr de aspecte principale ale relațiilor valutar-financiare dintre țările membre. Între acestea menționăm :

— Libertatea țărilor membre de a opta pentru unul sau altul dintre aranjamentele valutare, de a adopta fie anumite aranjamente generale, fie un sistem de valori paritare. Această libertate este însă valabilă cu respectarea de către fiecare țară a unor obligații generale și cu supravegherea F.M.I. asupra aplicării principiilor pe care se bazează statutul.

Prevederile din noul statut referitoare la cursurile valutare pornesc de la aprecierea că este necesară facilitarea schimburilor internaționale de bunuri, servicii și capitaluri, sprijinirea unei creșteri economice sănătoase, precum și realizarea acelor condiții ordonate care sînt inerente stabilității financiare și economice.

În acest scop, membrii se angajează să colaboreze cu Fondul și cu alți membri în urmărirea obiectivului fundamental al promovării unui sistem stabil de cursuri valutare. Se va considera că țările membre respectă acest angajament dacă ele vor adopta o politică generală prin care să se urmărească realizarea unei creșteri economice ordonate, asociată cu o stabilitate rezonabilă a prețurilor, să se promoveze stabilitatea prin sprijinirea creării unor condiții economice și financiare corespunzătoare, ca și printr-un sistem monetar care să nu producă perturbări dăunătoare.

Totodată, țările membre trebuie să renunțe la manevrarea cursurilor valutare sau a sistemului monetar internațional în scopul ocolirii unei echilibrări efective a balanței de plăți sau al obținerii unui avantaj competitiv neechitabil asupra altor țări membre.

Statutul adaugă că, deși aceste angajamente sînt generale, aplicîndu-se tuturor membrilor și în orice vreme, Fondul va avea grijă să procedeze elastic, ținînd seama de circumstanțele, nevoile și problemele specifice unuia sau altuia dintre membri. Așadar, el va putea recomanda membrilor săi anumite aranjamente valutare generale care sînt în concordanță cu evoluția sistemului monetar internațional, însă fără a limita libertatea membrilor de a opta pentru acele aranjamente pe care le preferă. În esență — arată F.M.I. —, „modificările propuse dau membrilor libertatea de a alege aranjamentele valutare, dar nu și libertatea de comportare".

ECONOMIE MONDIALA

Noile prevederi statutare referitoare la aranjamentele valutare au fost în mod evident influenţate de realităţile perioadei actualei îndeosebi de generalizarea, încă din primii ani ai acestui deceniu, a cursurilor flotante. Statutul nu consideră însă aceste cursuri ca fiind tot ce se poate găsi mai bun. De aceea, el adaugă că atunci cînd Fondul va constata că situaţia economică internaţională permite adoptarea unui sistem de cursuri bazat pe parităţi stabile dar ajustabile, fiecare ţară va stabili o valoare paritară pentru moneda ei.

Acelaşi statut se grăbeşte însă să adauge că stabilirea valorii paritare a monedei naţionale nu va fi obligatorie, deoarece chiar şi în acest caz, ţările membre vor fi libere să adopte sau nu sistemul valorilor paritare, iar în caz negativ, să aplice alte aranjamente valutare.

Este limpede că noile prevederi referitoare la cursurile valutare sînt redactate în spiritul asigurării unei mai mari flexibilităţi decît în condiţiile vechiului statut. Acest spirit se reflectă nu numai în lipsa obligativităţii în materie de stabilire a valorii paritare, ci şi în alte situaţii. Astfel, limitele de variaţie a cursurilor bazate pe parităţi vor fi mai largi decît cele din vechiul statut ; F.M.I. va avea dreptul să modifice aceste limite ; un membru va fi autorizat să abandoneze o valoare paritară fără a fi obligat să stabilească imediat o nouă valoare paritară, afară numai dacă F.M.I. nu va decide altfel.

Odată cu intrarea în vigoare a noului statut, toate valorile paritare stabilite în condiţiile vechiului statut vor înceta să existe pentru scopurile noului statut.

— **Reducerea rolului aurului în cadrul sistemului monetar internaţional, inclusiv a deţinerilor de aur ale F.M.I.** Această reducere se va opera pe următoarele căi :

a. Renunţarea la aur ca numitor comun al valorilor paritare ale monedelor, precum şi ca unitate de valoare a dreptului special de tragere (D.S.T.) ;

b. înlăturarea preţului oficial al aurului, ţările membre avînd dreptul să vîndă şi să cumpere aur la preţul pieţei ;

c. înlăturarea plăţilor obligatorii în aur ale ţărilor membre către F.M.I. şi invers ;

d. F.M.I. va duce la capăt operaţia, eşalonată pe 4 ani (1976—1979), de vînzare şi restituire a 50 mil. uncii de aur, stabilită la Kingston (Jamaica), chiar după intrarea în vigoare a noului statut. Noile prevederi statutare autoriză Fondul să continue operaţiile de vînzare sau restituire a aurului care va rămîne la el în urma încheierii acestei operaţii (100 mil. uncii);

e. beneficiul rezultat din vînzarea aurului la preţul pieţei va fi alocat unui cont special de cheltuieli, din care să se efectueze atît operaţii şi tranzacţii curente ale Fondului, cît şi ajutorarea ţărilor în curs de dezvoltare celor mai sărace ;

f. în operaţiile pe care le va efectua cu aur, se presupune că F.M.I. va evita influenţarea preţului acestui metal pe piaţă sau stabilirea unui preţ fix al aurului ;

g. ţările membre se angajează să colaboreze cu F.M.I. şi cu alţi membri pentru a pune de acord rezervele lor internaţionale cu obiectivele promovării unei mai bune supravegheri a lichidităţii internaţionale şi transformării D.S.T. în principalul activ de rezervă în cadrul sistemului monetar internaţional.

— **Modificarea caracteristicilor şi sporirea modalităţilor de utilizare a D.S.T. în scopul transformării acestui instrument în principalul activ de rezervă al sistemului.** În această ordine de idei se menţionează :

a. Dreptul F.M.I. de a schimba tehnica de evaluare a D.S.T. (în prezent, această evaluare se face în mod experimental, pe baza „coşului“ de valute, adică pornindu-se de la cursurile de piaţă ale monedelor naţionale ale celor 16 ţări care au o pondere de cel puţin 1 la sută în comerţul mondial) ;

b. capacitatea ţărilor membre care participă la sistemul D.S.T. (nu toate ţările membre ale F.M.I. sînt participante la acest sistem) de a efectua tranzacţii directe între ele cu D.S.T., fără a mai fi nevoie de intermedierea Fondului, prevăzută în vechiul statut ;

c. F.M.I. va putea autoriza şi alte operaţii cu D.S.T. decît cele prevăzute în statut, însă numai între participanţii la sistem şi cu luarea măsurilor de precauţie care se impun ;

d. F.M.I. va putea lărgi categoriile deţinătorilor de D.S.T., însă nu în afara sferei organelor oficiale ;

e. F.M.I. va putea revizui regulile privind reconstituirea deţinerilor de D.S.T. ale participanţilor la acest sistem (în vechiul statut exista dispoziţia prin care orice ţară membră participantă la sistem era obligată să reconstituie 30 la sută din alocările respective de D.S.T., ceea ce a conferit acestor alocări un dublu caracter : 70 la sută au reprezentat o alocare definitivă, nerambursabilă, iar 30 la sută un credit acordat de F.M.I.) ;

f. înlocuirea plăţilor cu aur efectuate de ţările membre în raporturile cu F.M.I. şi de F.M.I. în raporturile cu membrii, prin plăţi cu D.S.T. ;

g. valoarea monedelor naţionale deţinute de F.M.I. pentru a fi utilizate în operaţiile şi tranzacţiile curente va fi exprimată în D.S.T. şi menţinută în concordanţă cu cursurile valutare stabilite pentru scopurile tranzacţiilor cu D.S.T.

— **Simplificarea şi extinderea categoriilor de operaţii şi tranzacţii financiare ale F.M.I.** Deţinerile F.M.I. de monedă naţională provenind din toate statele membre vor fi în principiu utilizabile de către Fond în concordanţă cu politica lui (şi nu numai deţinerile provenite din cîteva state membre şi îndeosebi dolari, ca în trecut).

Pentru traducerea în viaţă a acestui principiu, F.M.I. va opera totuşi o selecţie, ţinînd seama de situaţia balanţei de plăţi şi a rezervelor internaţionale ale membrilor, precum şi de evoluţia pieţelor valutare. Ţările membre care cumpără de la F.M.I. monedele naţionale ale altor ţări membre vor fi puse în măsură să le utilizeze direct sau indirect pentru acoperirea unor nevoi ale balanţei de plăţi.

De asemenea, F.M.I. va putea cumpăra sau vinde unui participant monedele altor membri în schimbul D.S.T.

Noul statut mai prevede capacitatea F.M.I. de a investi o parte din deţinerile sale în valută sau din beneficiul realizat din vînzările de aur în obligaţiuni ale organismelor financiare internaţionale ori ale ţărilor membre, în vederea valorificării acestor deţineri pe timpul în care nu servesc la acordarea de credite.

— **Înfiinţarea eventuală a Comitetului Consiliului guvernatorilor,** ca nou organ politic de conducere al F.M.I. Această înfiinţare va fi hotărîtă de Consiliul guvernatorilor, în funcţie de utilitatea continuării lucrărilor de supraveghere şi adaptare a sistemului monetar internaţional, precum şi de transfer al resurselor reale spre ţările în curs de dezvoltare. Noul comitet ar urma să fie organizat în mod similar actualului Comitet interimar (20 de membri care reprezintă direct sau indirect totalitatea ţărilor care au aderat la F.M.I.), cu deosebirea că el ar avea putere de decizie, în timp ce Comitetul interimar este un organ consultativ al Consiliului guvernatorilor.

CONŢINUTUL NOU al statutului F.M.I. a constituit obiectul unor comentarii divergente, atît în legătură cu semnificaţia ansamblului, cît şi cu diferitele aspecte cuprinse în document. O trecere în revistă a acestor comentarii — pe care ne-o propunem în numărul viitor — va fi utilă pentru precizarea stadiului pe care acest statut îl reprezintă în procesul reformei sistemului monetar internaţional.

dr. Costin KIRIŢESCU

Instabilităţi valutare

CRIZA ECONOMICĂ care a afectat anii trecuţi lumea capitalistă a fost însoţită şi de o „criză“ monetară, instabilitatea cursului de schimb al majorităţii valutelor liber convertibile pe piaţa monetară devenind o regulă, iar stabilitatea — o excepţie. După cum se vede din tabelul alăturat care ilustrează variaţia cursului valutelor unor ţări occidentale în raport cu dolarul S.U.A. (în %, faţă de nivelul atins la finele anului precedent) — în cursul anului 1973 valutele menţionate, cu excepţia lirei italiene, lirei sterline şi lirei irlandeze, îşi îmbunătăţesc poziţia faţă de dolar, unele chiar în proporţii considerabile (de pildă, marca vest-germană cu 18,5$^0/_0$, şilingul austriac — cu 16,6$^0/_0$, coroana islandeză — cu 16,5$^0/_0$, francul elveţian — cu 16,3$^0/_0$ ş.a.m.d.).

După ce 1974 a marcat o primă modificare a tendinţelor, anul trecut conjunctura pe piaţa monetară capitalistă s-a caracterizat prin generalizarea deteriorării cursului valutelor occidentale în raport cu dolarul S.U.A., iar evenimentele din prima parte a acestui an nu par să indice o stabilizare a situaţiei. Astfel, instaurarea unor raporturi valorice stabile între monedele naţionale — ca element esenţial al reformei sistemului monetar internaţional, a cărei necesitate a fost reafirmată la reuniunile de la Jamaica, Manila sau Nairobi (ca să nu amintim decît de cele mai recente dintre ele), apare a fi din ce în ce mai stringentă.

Variaţia cursului valutelor unor ţări occidentale în raport cu dolarul S.U.A

Ţara	Moneda	1973	1974	1975
Anglia	liră	— 1,1	1,1	—13,8
Austria	şiling	16,6	15,9	— 7,5
Belgia-Luxem	franc	6,6	14,4	— 8,6
Canada	dolar	0,0	0,5	— 2,5
Danemarca	coroană	8,8	11,3	— 8,5
Elveţia	franc	16,3	27,7	— 3,1
Finlanda	marcă	8,4	8,3	— 7,8
Franţa	franc	8,9	5,9	— 0,9
R.F.G.	marcă	18,5	12,2	— 8,1
Grecia	drahmă	1,0	— 1,0	—15,8
Irlanda	liră	— 1,0	1,0	—13,7
Italia	liră	— 4,2	— 6,4	— 5,0
Japonia	yen	7,9	— 7,0	— 1,4
Norvegia	coroană	15,9	10,0	— 6,8
Olanda	florin	14,2	12,7	— 6,8
Portugalia	escudos	4,5	5,1	—10,5
Spania	peseta	16,6	1,3	— 6,1
Suedia	coroană	3,4	12,4	— 7,0
Turcia	liră	—	1,1	— 7,7

Sursa: F.M.I., International Financial Statistics, februarie 1976.

Piața Comună: dinamici agricole

ÎN PERIOADA 1968—1973 producția agricolă totală (finită) a țărilor Pieței comune vest-europene a sporit într-un ritm mediu anual de 2,1%, iar efectivul persoanelor ocupate în sectorul agricol s-a redus cu 4,7% pe an. În raportul Comisiei Pieței Comune asupra situației din agricultura comunității în anul trecut (în care sînt publicate datele de mai sus) se remarcă, de asemenea, creșterea susținută, inegală a cheltuielilor de producție în țările membre. Această dinamică determină modificări în competitivitatea intra și extra-comunitară a producției agricole a țărilor membre, erodînd creșterea veniturilor producătorilor agricoli și ascuțind totodată contradicțiile în privința înfăptuirii politicii agricole comune.

Creșterea cheltuielilor de producție în agricultură
(în % față de anul precedent)

	1973	1974	1975[x]
Franța	11,1	26,8	10,5
R.F.G.	13,0	8,6	7,5
Italia	16,7	31,4	14,8
Olanda	16,4	3,9	4,5
Belgia-Luxem.	9,8	13,4	9,2
Anglia	28,2	30,2	13,2
Irlanda	20,3	37,8	20,0
Danemarca	28,3	8,6	4,5

[x] Estimații

Centru internațional pentru cooperare Est-Vest

ÎN BERLINUL DE VEST a fost inaugurat de curînd un Centru internațional pentru cooperare Est-Vest. Această instituție, printre fondatorii căreia se numără Camera de comerț și industrie din orașul amintit, își propune să favorizeze cooperarea economică între țările din Estul și Vestul continentului nostru prin consultații de specialitate acordate firmelor interesate, realizarea de acorduri de cooperare Est-Vest cu participarea unor țări din Africa, Asia și America Latină, acorduri de licență, de coproducție etc. Presa locală nota cu acest prilej că aproape 60 firme vest-berlineze întrețin în prezent relații economice cu parteneri din țări socialiste.

Japonia: expansiunea siderurgiei

ÎN ULTIMELE DOUĂ DECENII siderurgia japoneză s-a caracterizat printr-un considerabil efort de modernizare, atît pe baza importului de tehnologie, cît și a cercetărilor proprii. În prezent, siderurgiștii japonezi sînt intens preocupați și de reducerea poluării mediului înconjurător, prin perfecționarea instalațiilor, prin reciclarea deșeurilor și a energiei rezultante. Concomitent, s-au extins exporturile japoneze de tehnologie siderurgică și de „know-how" în țările Asiei de sud-est, ale Europei occidentale și Americii Latine, în bună măsură datorită activității unor societăți mixte ; asemenea societăți au luat ființă în ultimii ani în Indonezia, Qatar, Trinidad Tobago ș.a., avînd ca scop — în general — construirea de obiective siderurgice în țările menționate. Totodată, firme siderurgice japoneze au încheiat acorduri de colaborare cu firme similare din țări capitaliste industrializate, ca Suedia, S.U.A., Canada etc.

Anglia: „viața scurtă" ca exportator de energie

ESTE PROBABIL că Anglia va trece rapid de la exportul de energie (în anul 1990) la importul acesteia (în anul 2000), consideră un raport al Centrului de Cercetare pentru Energie de pe lîngă Laboratorul Cavendish din Cambridge. Autorii raportului, prezentat la recenta Conferință națională a energiei, emit părerea că în anii '90 Anglia va cunoaște dificultăți în domeniul aprovizionării cu energie.

Previziuni anterioare arătau că în 1985 Anglia va exporta cantități substanțiale de energie datorită exploatării resurselor de petrol și gaze din Marea Nordului, dar — în cazul în care industria cărbunelui și aceea a energiei nucleare nu vor fi suficient dezvoltate — ulterior producția va deveni insuficientă pentru a acoperi cererea crescîndă. Pentru a contracara retransformarea Angliei în importator de energie se recomandă, între altele, dezvoltarea industriei cărbunelui și utilizarea unor tehnici mai eficiente de utilizare a acestuia (astfel încît să poată concura petrolul și gazul metan) ; controlul ritmului de exploatare a rezervelor de țiței și gaze din Marea Nordului ; dezvoltarea industriei de energie electrică, în special de energie nucleară ; măsuri de conservare a energiei etc.

Țiglă din anvelope

ANVELOPELE de automobil uzate constituie un element de poluare a mediului înconjurător în țările care dispun de un parc apreciabil de autovehicule. Printre încercările de a le găsi o întrebuințare se numără și cea prezentată în ilustrația de mai jos. Este vorba de decuparea părților laterale ale anvelopei și de „îndreptarea" benzii sale centrale, pînă capătă aspectul unei țigle lungi. Cu asemenea țigle, dispuse alternativ cu fața în jos și cu fața în sus și fixate cu ajutorul unor cuie de oțel inoxidabil, se pot acoperi îndeosebi hangare, grajduri, sau magazii. Ideea a și fost, dealtfel, brevetată în R.F.G.

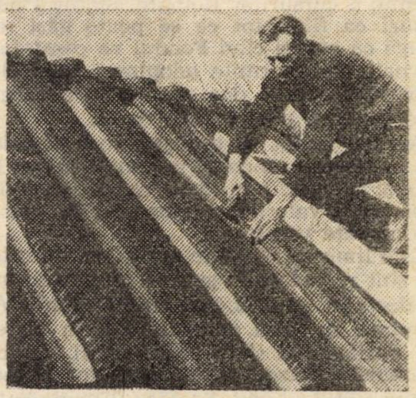

Comerț de stat într-o lume antică

UN GRUP de arheologi italieni a prezentat de curînd primele rezultate ale descifrării unor inscripții cuneiforme de pe tabulele descoperite în toamna anului trecut la Tell-Mardikh, în nordul Siriei. Documentele scoase la iveală după săpături îndelungate atestă existența în acele părți, în perioada 2400—2250 î.e.n., a regatului Ella, ceea ce constituie după aprecierea oamenilor de știință o etapă de mare însemnătate în reconstituirea istoriei antice a Orientului Apropiat. Inscripțiile descifrate pînă acum sînt în bună parte descrieri ale activităților economice din cetatea Ella. Ele arată că importanța cetății la mijlocul mileniului al treilea î.e.n. se baza în special pe două ramuri de producție : textilă și a prelucrării lemnului. Negoțul, controlat de administrația regală, consta în mare parte din desfacerea veșmintelor, îndeosebi a brocaturilor. Artei meșteșugarilor din Ella în prelucrarea lemnului îi stau dealtfel mărturie și resturile de mobilier descoperite cu ocazia săpăturilor.

Sistem integral cercetare-producție

DUPĂ CUM informează presa bulgară, în această țară a fost elaborat un sistem integral de servicii științifice pentru agricultură și industria alimentară, îndeosebi în scopul scurtării duratei trecerii de la faza unei descoperiri științifice la cea a exploatării sale industriale. Sistemul include peste 600 de „verigi" științifice, industriale, economice, școlare și din domeniul controlului de stat, grupate în cinci uniuni de cercetare și producție, în complexe de cercetare și producție.

Se apreciază că acest sistem de organizare va asigura continuitatea procesului de cercetare, experimentare, exploatare industrială și de realizare a producției, contribuind de asemenea la „întinerirea" industriei alimentare și de băuturi din R.P. Bulgaria. Iar în agricultură, numai în cursul acestui an este vorba să se pună în aplicare peste 120 de descoperiri științifice și tehnice.

CURIER

GLOSAR

Charter

ACEST TERMEN din limba engleză, derivat din **cartula** care, în limba latină vulgară, înseamnă diplomă, dovadă scrisă, este cunoscut de publicul larg mai cu seamă prin utilizarea care i se dă în legătură cu explozia turistică și cu aviația : **cursele charter** sînt curse aeriene organizate de întreprinderile de turism. Acestea închiriază unul sau mai multe avioane ale unei companii pentru efectuarea de transporturi ale turiștilor la o anumită dată și pe o anumită rută, în afara curselor aeriene regula ale companiei.

Charter are însă și alte înțelesuri, cu totul străine de aviație și de turism. În Evul mediu, **charter** era autorizația pe care seniorul feudal o elibera unei companii particulare pentru efectuarea unei călătorii peste mări în scopuri comerciale. Dintr-o veche statistică rezultă că în sec. XVIII existau circa 55 de companii specializate în curse comerciale transoceanice. În general **o companie charter** se înființa anume pentru valorificarea unei autorizații și se lichida odată cu realizarea călătoriei propuse.

O asemenea „Chartered Company“ a stat la baza constituirii faimoasei Companii britanice a Indiilor Orientale, de a cărei existență se leagă crearea Imperiului colonial britanic.

Nu este lipsit de interes să menționăm că prima călătorie organizată de companie în Indii, între februarie 1601 și septembrie 1603, a dat capitalului investit în această călătorie un beneficiu de 97%. Bazele exploatării coloniale erau puse. În lucrarea sa privitoare la Avuția națiunilor, Adam Smith a condamnat în termeni deosebit de aspri activitatea desfășurată de companiile charter (Cartea a IV-a, cap. 7. Secțiunea 2).

Sistemul închirierii de nave pentru un transport sau mai multe transporturi din teritoriile de peste mări a cunoscut o recrudescență puternică spre sfîrșitul secolului trecut. În 1881, guvernul Germaniei imperiale a acordat o **diplomă charter** Societății germane de colonizare, devenită ulterior Compania Africii de Est germane. În același an, guvernul britanic a acordat o diplomă similară Companiei engleze pentru Borneo de Nord. Prăbușirea colonialismului a dat lovitura de grație și companiilor charter.

Denumirea charter a rămas însă în vocabularul economic pentru a denumi contractul de închiriere — adică navlosirea — de nave maritime sau de spații pe aceste nave pentru transportul mărfurilor de import și export. Acest contract se numește **Charter Party** și se încheie între armator (proprietarul navei) și firma care închiriază nava sau spațiul de pe ea **(„Charterer“)**. În cadrul unui Charter Party, primul se obligă ca în schimbul unei plăți (navlu) să predea nava sau spațiul și să asigure condiții bune de navigabilitate, iar al doilea se obligă să folosească spațiul conform înțelegerii și să-l predea în aceeași stare. Aspectul financiar al contractului charter îl formează deci navlul, adică chiria care se plătește pentru spațiul închiriat pînă la portul de destinație.

Charter Party nu trebuie confundat cu conosamentul : Charter Party face dovada închirierii navei, în timp ce conosamentul face dovada încărcării mărfii pe bordul navei spre a fi transportată la destinație. De aceea, Charter Party nu reprezintă marfa și nu face dovada încărcării mărfii pe vas.

Aviația a preluat această tehnică din practica transportului maritim. Cursele charter sînt avantajoase atît pentru companiile aeriene cît și pentru călători : pentru primele, acestea contribuie la realizarea unui coeficient ridicat de utilizare a capacității avioanelor, iar călătorilor le oferă un tarif foarte avantajos (în medie circa 25% din tariful curselor regulate).

C. K.

Grupuri de cercetare

V. Horodniceanu, Iași — 1) Proiectul de studiere a scenariilor posibile ale dezvoltării viitoare a societăților industriale occidentale a fost atribuit de Consiliul O.C.D.E. spre realizare, pe timp de trei ani, unui grup de experți guvernamentali în frunte cu profesorul francez Jacques-François Lesourne, care din 1973 este vicepreședinte al Institutului internațional de analiză aplicată a sistemelor de la Viena. Proiectul își propune să reconsidere într-o lumină nouă, situîndu-le în contextul lor internațional, problemele și perspectivele societăților industrializate. El va ține seama de „relațiile pe termen lung existente între țările membre ale O.C.D.E., ca și între acestea și diverse regiuni ale lumii, în special cu țările în curs de dezvoltare“, în contextul problemelor abordate în cadrul „dialogului Nord-Sud“. Programul de cercetare își propune să țină seama de „transformările viitoare ale structurilor și sistemului economic internațional în funcție de interdependența crescîndă între națiuni“, acordînd atenție între altele problemelor energetice, ale materiilor prime și mediului înconjurător. Programul prevede reuniuni de sinteză și schimburi de vederi regulate între echipa de cercetare și înalte personalități guvernamentale din țările în cauză. Costul proiectului se ridică la 4 milioane dolari, fiind suportat de guvernele a 14 dintre țările membre ale O.C.D.E.

2) Grupul însărcinat de O.C.D.E. în octombrie 1975 să examineze principalele probleme pe care le ridică cercetarea unei creșteri economice neinflaționiste și a unui grad ridicat al utilizării forței de muncă nu se confundă cu grupul de experți amintit anterior. Condus de Paul McCracken, fost președinte al Consiliului consilierilor economici ai președintelui S.U.A., acest grup mai cuprinde pe profesorul francez Robert Marjolin, fost vicepreședinte (între 1958 și 1967) al Comisiei Pieței comune, membru onorific al Academiei americane de științe, Guido Carli, fost guvernator al Băncii Italiei, Herbert Giersch, directorul Institutului de economie mondială al Universității din Kiel, A. Karaosmanoglu (Turcia), director la B.I.R.D., Ryutaro Komiya, profesor la Universitatea din Tokyo, Assar Lindbeck, directorul Institutului de studii economice internaționale al Universității din Stockholm, Robert Matthews, fost titular al catedrei de economie politică la Universitatea din Oxford.

Concluziile grupului sînt așteptate cel mai tîrziu la începutul anului viitor.

Prețul petrolului

Viorel Popescu, București — 1) Producția mondială de petrol a fost, după datele companiei „British Petroleum“, cu 5,4% mai mică în 1975 decît în anul precedent, aceasta fiind prima reducere din ultimele două decenii. În țările OPEC scăderea producției de petrol a fost de ordinul a 10%. Potrivit secretarului federal pentru energie al S.U.A., care a avut recent discuții cu personalități din Orientul Mijlociu, țările membre ale OPEC intenționează să adopte o nouă majorare, cu 10%, a prețului petrolului, care deocamdată este „înghețat“, cu ocazia reuniunii din decembrie a.c. a acestei organizații. 2) Aveți dreptate. În graficul publicat în nr. 28/1976 al revistei noastre, la pag. 30, între Belgia și R.F.G. trebuie citit Canada și nu Olanda, cum din eroare a apărut.

Licitații

T. Spînu, Baia de Aramă — 1) Cea de a treia licitație organizată de F.M.I. pentru vînzarea unei părți din rezervele sale de aur monetar este anunțată pentru 15 septembrie 1976. Precedentele licitații la care au fost vîndute cîte 780 000 uncii de aur fin la un preț de 126 dolari și respectiv 122,05 dolari uncia, au avut loc la 2 iunie și 14 iulie a.c. După cum rezultă și azi din rubrica noastră „Evoluții monetare“ ca și din graficul de mai sus, prețul aurului cunoaște în continuare o tendință de scădere.

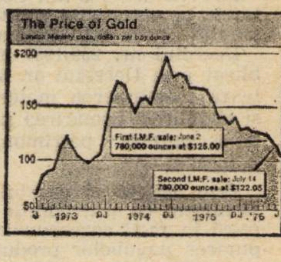

2) Date comparative pe o perioadă mai îndelungată (1965—1974) asupra mișcării greviste găsiți în nr. 17/1976 al revistei noastre.

3) Reținem propunerea dv. de a publica un sumar semestrial.

Preferințe

Nicu Țăpușan, Arad — Despre ce înseamnă și cum funcționează sistemul generalizat de preferințe (S.G.P.) acordate de o serie de țări dezvoltate unor țări în curs de dezvoltare am scris în nr. 20 din 21 mai 1976.

Datele din tabelul de mai jos prezintă schema sistemului generalizat de preferințe al Pieței comune, intrat în vigoare în iulie 1971. În general, preferințele propuse de Comisia C.E.E. pentru anul 1977 înregistrează o creștere care, dacă va fi aprobată, va fi mai mare ca în alți ani, și anume cu 40% (cu 43% la produse industriale și cu 24% la produse agricole prelucrate). Suma de 6,47 miliarde unități de cont reprezentînd totalul propus pentru anul viitor al importurilor preferențiale posibile este echivalentă cu 8,1 miliarde dolari. Totuși, remarcă revista engleză **The Economist**, aceste scheme de preferințe includ în măsură insuficientă sau chiar nu includ deloc unele produse care prezintă mare interes pentru exportul țărilor în curs de dezvoltare, cuprinzînd în același timp alte produse — cum ar fi calculatoare electronice — pe care unele țări beneficiare de preferințe nu își propun să le producă nici în viitorul previzibil. Din acesta și din diverse alte motive țările în curs de dezvoltare nu beneficiază pe deplin nici de preferințele acordate pînă în prezent, deși o creștere este semnalată de tabel și în acest domeniu.

Sistemul generalizat de preferințe al C.E.E. 1971-1977

(în milioane unități de cont)

	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977x
Produse agricole prelucrate	22	45	65	450	1600	1000	1235
Produse industriale	478	1055	1185	2800	3060	3600	5235
Totalul importurilor preferențiale posibile	500	1100	1250	3250	3680	4600	6470
Preferințe generalizate utilizate	220	450	695	2103	2444	2754	3100
Valoarea reducerii tarifelor vamale prin aplicarea S.G.P.	16	36	55	175	207	257	300

x Propunerile Comisiei C.E.E.

DIN PRACTICA JUDICIARĂ
a Colegiului de jurisdicţie şi minister public al Curţii Superioare de Control Financiar

COMPETENȚA. PAGUBE SĂVÎRȘITE DE MILITARI ÎMPREUNĂ CU CIVILI

Potrivit art. 185 din Codul Muncii, drepturile și obligațiile militarilor sînt reglementate prin acte normative speciale.

Decretul nr. 259/1957 modificat și republicat prin Decretul nr. 331/1966 reglementează răspunderea materială a militarilor și stabilirea, urmărirea și lichidarea pagubelor cauzate patrimoniului forțelor armate.

Prin art. 50 al acestui act normativ se stabilește că prevederile decretului se aplică în mod corespunzător și pentru imputarea pagubelor produse, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, patrimoniului întreprinderilor și organizațiilor economice aflate sub îndrumarea și controlul Ministerului Apărării Naționale sau patrimoniului altor organizații socialiste, de către militarii încadrați sau detașați la acestea.

Stabilirea răspunderii materiale, în cazurile de mai sus, se face prin ordinul conducătorului organizației socialiste păgubite, al organului ierarhic superior cînd în cauză sînt persoane numite de acel organ sau al șefului organului de control și revizie din Ministerul Apărării Naționale, cînd constatarea s-a făcut de către acesta.

Rezolvarea contestațiilor se face de către cel care a emis ordinul de imputare în condițiile și termenele prevăzute la articolul 34 din decret potrivit căruia contestațiile se depun și se soluționează de către comandantul (șeful) unității care a emis ordinul de imputare, iar plîngerile împotriva hotărîrii date de acesta se rezolvă de o comisie specială (art. 36).

În speță, fiind constant stabilit că militarul (ofițer) împotriva căruia s-a emis ordinul de imputare era detașat la unitatea unde s-a produs paguba, iar ordinul a fost semnat de ministrul industriei construcțiilor de mașini — în sistemul căruia se află unitatea păgubită — rezolvarea contestațiilor nu este de competența Colegiului de jurisdicție, ci a organului administrativ cu funcții jurisdicționale desemnat în art. 34 din Decretul nr. 259/1957 și anume, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, cu calea de atac indicată în art. 36 din același act normativ.

Deși în ordinul de imputare figurează alături de militarul detașat la unitatea prejudiciată și civili, întrucît este vorba de o răspundere conjunctă impusă de participarea tuturor la producerea pagubei, se prorogă competența specială atrasă de calitatea unuia dintre contestatori, și cu privire la ceilalți contestatori (nemilitari), în favoarea aceluiași organ jurisdicțional.

PAGUBA. CRITERII DE DETERMINARE ÎN CAZUL FOLOSIRII UNUI AUTOVEHICUL ÎN ALTE CONDIȚII DECÎT CELE PREVĂZUTE DE DISPOZIȚIILE NORMATIVE

Folosirea unui autovehicul în alte condiții decît cele prevăzute de dispozițiile normative în vigoare poate atrage, atunci cînd această activitate are un caracter păgubitor, răspunderea materială a celor vinovați.

În speță, s-a stabilit că, printr-o dispoziție ilegală, a conducerii unei întreprinderi de gospodărie comunală, două autovehicule de teren cu regim de taximetre (transport de mărfuri) au fost dezafectate din parcul de taximetre, fiind repartizate transportului de muncitori și materiale de construcții din cadrul întreprinderii. Măsura luată a avut un caracter păgubitor, unitatea fiind obligată să suporte cheltuielile neeconomicoase legate de utilizarea autoturismului.

La stabilirea cuantumului prejudiciului s-au luat în considerare cheltuielile efectiv suportate de întreprindere — costul carburanților și lubrifianților, valoarea pieselor de schimb și materialelor, retribuția conducătorilor auto, precum și cota CAS — acest criteriu fiind aplicabil ori de cîte ori autovehiculul este folosit în interesul serviciului dar în alte condiții decît cele prevăzute de actele normative. Nu a fost inclus, însă, în valoarea pagubei și amortismentul întrucît acesta ar fi fost, oricum, suportat de unitate, indiferent de regimul de exploatare a celor două autovehicule.

ANGAJAMENT DE PLATĂ. MOMENTUL DE LA CARE ÎNCEPE SĂ CURGĂ TERMENUL ÎN CARE POATE FI ATACAT (art. 176 Codul Muncii).

Potrivit prevederilor art. 110 din Codul Muncii, persoane care consideră că imputarea sau reținerea a fost făcută fără temei sau cu încălcarea legii, precum și cea care după ce a semnat un angajament de plată constată că în realitate nu datorează parțial sau total suma pretinsă de unitate, se poate adresa cu contestație la organul jurisdicțional competent.

Termenul de sesizare a organelor de soluționare a litigiilor de muncă este de 30 de zile de la data comunicării, iar în alte cazuri, de la data cînd cel interesat a luat cunoștință de măsura sau împrejurarea care a determinat litigiul (art. 176(1) din Codul Muncii).

Din coroborarea acestor două texte și cunoscînd că angajamentul de plată nu trebuie, datorită însăși naturii sale, să fie comunicat persoanei care și l-a luat, rezultă că în cazul atacării unui astfel de act de către cel ce s-a obligat, termenul de 30 zile poate curge de la data cînd acesta a luat cunoștință de faptul că nu datorează — total sau parțial — suma pretinsă și deci că obligția sa este lipsită — total sau parțial — de cauză.

Făcînd aplicarea acestor principii, Colegiul a reținut într-o cauză supusă judecății, că angajamentul de plată semnat de o persoană a fost atacat în termenul legal deoarece de la data cînd aceasta a luat cunoștință de conținutul unei expertize tehnice — ordonată în cursul urmăririi penale — prin care s-a stabilit o pagubă de o valoare inferioară celei pentru care a fost semnat angajamentul, și pînă la introducerea contestației, nu au trecut mai mult de 30 zile.

Materialul a fost întocmit de un colectiv de judecători și procurori de la Curtea Superioară de Control Financiar — Colegiul de Jurisdicție și Minister Public.

Revista
ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 30 din 30 iulie 1976

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Revoluția tehnico-științifică în agricultură (**Ion Stanciu**) 1
– Tehnologiile moderne și utilizarea resurselor materiale (**Maxim Berghianu**) 4
– Plan ● angajamente : Cum mobilizăm rezervele de creștere a productivității muncii (**Constantin Cojocaru**) 7
— Ancheta „RE". Specializarea și cooperarea în industrie (IV) Cooperarea interuzinală (**V. Boescu, L. Țintea**) 9
– Controlul financiar și eficiența folosirii fondurilor (**Emil Hatos**) 12

CONDUCERE ● ORGANIZARE

– Analiza valorii – un veritabil și redutabil instrument al eficienței 14
– Rezultatele unei aplicații (**Ionel Dumbravă**) 15

TEORII — IDEI

– Economia și mobilitatea populației (dr. **Aneta Almășan-Radu**) 17
– Raporturile individ-colectivitate generate de proprietatea socialistă (dr. **Alexe Andriș**) 19
– Școli ● curente ● economiști. „Societatea de consum" între apologie și realitate (II) (prof. dr. **Ivanciu Nicolae-Văleanu**) 20
– Convorbiri economice cu **Nicholas Georgescu-Roegen :** Despre economie și entropie 23

ECONOMIE MONDIALĂ

– Pentru o nouă ordine economică internațională. Restructurări în diviziunea internațională a muncii (I) (dr. **Sorica Sava**) 25
– Tendințe ● conjuncturi. 27
– Schimbări fundamentale în evoluția Fondului Monetar Internațional. Semnificații pentru viitorul relațiilor valutar-financiare internaționale (I) (dr. **Costin Kirițescu**) 28
– Mondorama 30
– Curier 31
– Din practica judiciară a Colegiului de jurisdicție și minister public al Curții Superioare de Control Financiar. 32

Coperta I — **Bogdan Stroescu**

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25, București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69 Cod poștal 71 131

Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

COOPERAȚIA MEȘTEȘUGĂREASCĂ CONSTĂNȚEANĂ

Uniunea județeană a cooperativelor meșteșugărești din județul Constanța oferă o largă gamă de bunuri de consum și prestări de servicii.

În dorința de a le face cunoscute solicitanților prezentăm în cele ce urmează cîteva elemente semnificative :

■ Cooperativa „PRESTAREA" din Constanța asigură prin unitățile sale autoservice din Constanța-Nord, B-dul Tomis nr. 301, Constanța-Sud, Șos. Mangaliei nr. 80, Mamaia DN 2A (lîngă stația PECO) și Mangalia-Nord — Complexul Zodiac toate operațiile de reparații, întreținere și testări pentru autoturisme, precum și lucrări de nichelaj sau cromaj, folosind în acest scop cele mai moderne utilaje, cum ar fi aparatură electronică, aparate „Echitron", instalație cu cabină de vopsit și uscat „Marini" etc.

■ Cooperativa „RADIOTEHNICA" din Constanța execută prin unitățile sale produse electronice cu performanțe îmbunătățite ca: stabilizatori de tensiune, redresori de curent pentru încărcatul acumulatorilor, piese de schimb pentru televizoare (transformatori de ieșire, bobine etc.), antene TV, aparate „Verfix" pentru testarea cunoștințelor.

De asemenea, prin atelierul din str. Cuza Vodă Bloc M 11 se repară și se încarcă agregate frigorifice. Această unitate poate executa încărcări de agregate frigorifice și pentru unitățile depanatoare de pe teritoriul altor județe.

■ Cooperativa „ÎNAINTE" din Constanța este dotată cu utilaje necesare executării de harnașamente, prelate și marochinărie grea, corturi, ranițe, saci etc.

■ Cooperative ca „ÎMBRĂCĂMINTEA" din Constanța, „ÎNFRĂȚIREA" din Medgidia, precum și altele, oferă comerțului confecții de sezon, executate în serii scurte, în modele variate destinate femeilor, bărbaților și copiilor.

Este demn de semnalat și faptul că, în cadrul cooperativei „ÎMBRĂCĂMINTEA", funcționează și un atelier de creație ce se bucură de aprecierile solicitanților.

■ Cooperativa „UNIREA" din Constanța a înființat din anul precedent o casă de comenzi prin care se execută o gamă variată de activități prestatatoare de servicii, printre care se numără : munci gospodărești la domiciliu (zugrăveli, deratizări și dezinsectizări, tăiat lemne, manipulări de materiale) ; intermedieri de vînzări-cumpărări, inchirieri de biciclete și obiecte de uz caznic etc. ; meditații la diferite materii.

Toate bunurile de consum, precum și prestările de servicii sînt oferite atît populației cît și sectoarelor de stat și cooperatist, plățile acceptîndu-se atît în numerar sau in rate, cît și prin virament.

Calitatea produselor și promptitudinea serviciilor executate de către meșteșugarii cooperatori din milenara așezare Tomis reprezintă pentru aceștia motive de justificată mîndrie, iar pentru solicitanți un îndemn la apel.

radio
comanda incaltamin
croitorie

Întreprinderea „TIMPURI NOI", Bucureşti

Splaiul Unirii nr. 165
telefon 216160
telex 10846

1976 SEP 18

oferă următoarele agregate care furnizează aer comprimat pentru diverse utilizări industriale

— MOTOCOMPRESOR 2MC5

Este un agregat mobil, complet echipat destinat să producă aer comprimat pentru diferite lucrări pe şantiere.

Caracteristici :
Debitul nominal — 5 mc/min
Presiunea nominală — 7 daN/cm^2
Turaţia nominală — 1500 rot/min
Capacitatea rezervorului de aer — 135 litri
Domeniul de lucru al agreg. — 4-7 daN/cm^2
Număr de posturi de lucru — 4
Tipul şi puterea motorului — Diesel, 65 CP

— ELECTROCOMPRESOR 2EC10

Este destinat să producă aer comprimat pentru instalaţiile petroliere şi pentru diverse utilizări în uzine şi pe şantiere.

Caracteristici :
Debitul nominal — 5,4 mc/min
Presiunea nominală — 10 daN/cm^2
Turaţia nominală — 1000 rot/min
Tipul şi puterea motorului — asincron, trifazat 55 Kw

646 R 118

Revista
ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

„Pilonii“ eficienței exportului
CREATIVITATE — COMPETITIVITATE

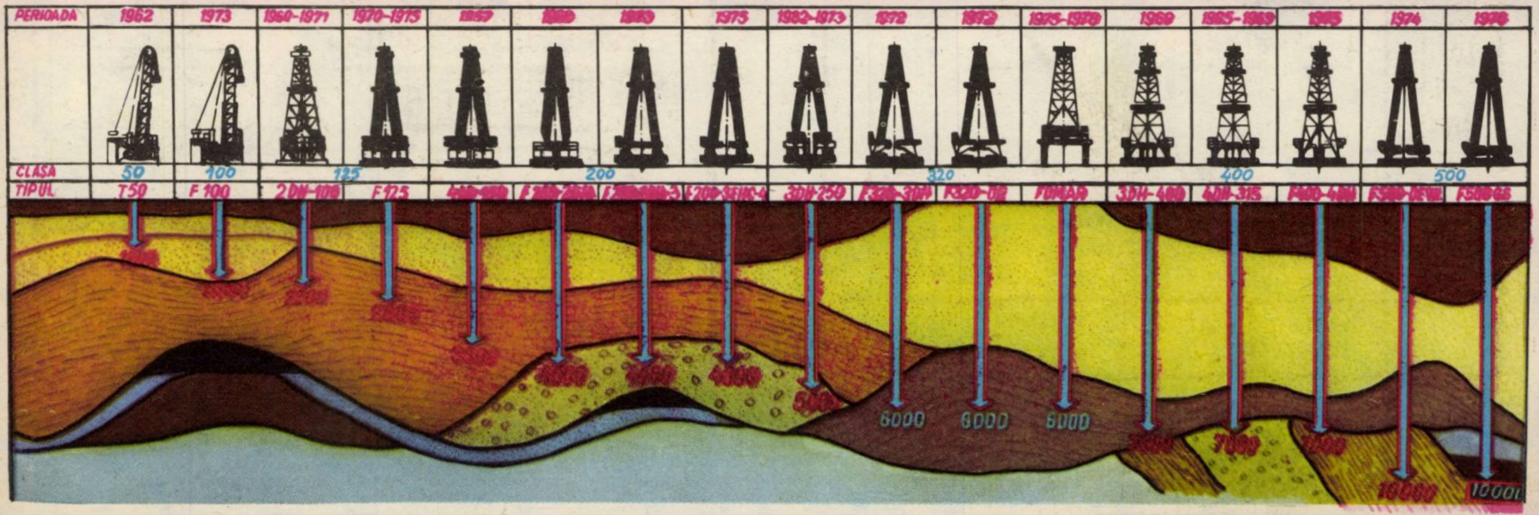
PERIOADA
1962
1973
1960-1971
1970-1975
1975
1975-1978
1969
1974
CLASA
50
100
125
200
320
400
500
TIPUL
T50
F 100
2DH-100
F125
3DH-250
3DH-400
4DH-315
6000
6000
6000
7000
10000
10000

Numărul 31 ● Vineri 6 august 1976

1944-1976
23
AUGUST

ROMÂNIA
pe traiectoria progresului și civilizației

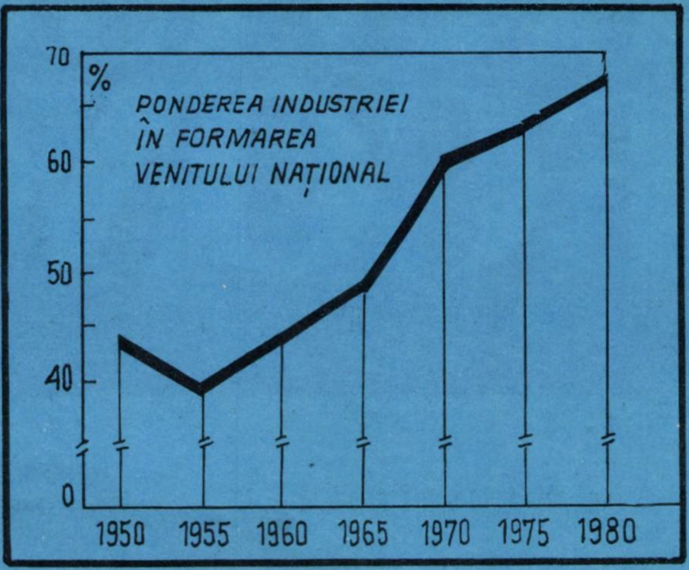
PONDEREA INDUSTRIEI ÎN FORMAREA VENITULUI NAȚIONAL

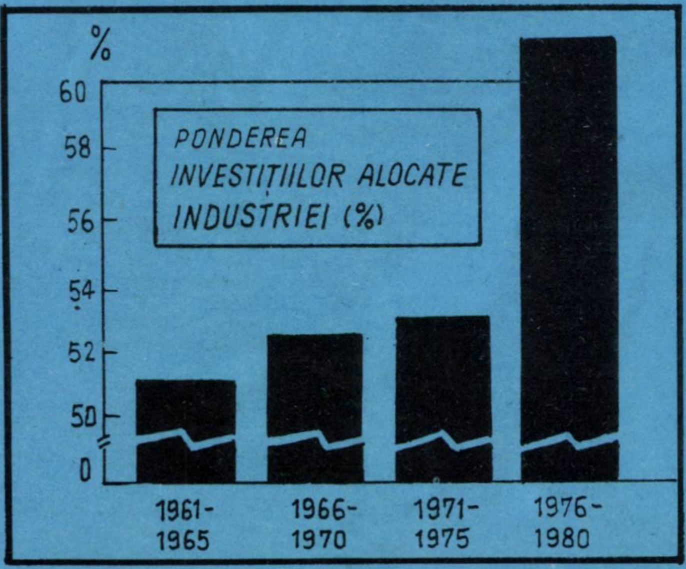
PONDEREA INVESTIȚIILOR ALOCATE INDUSTRIEI (%)

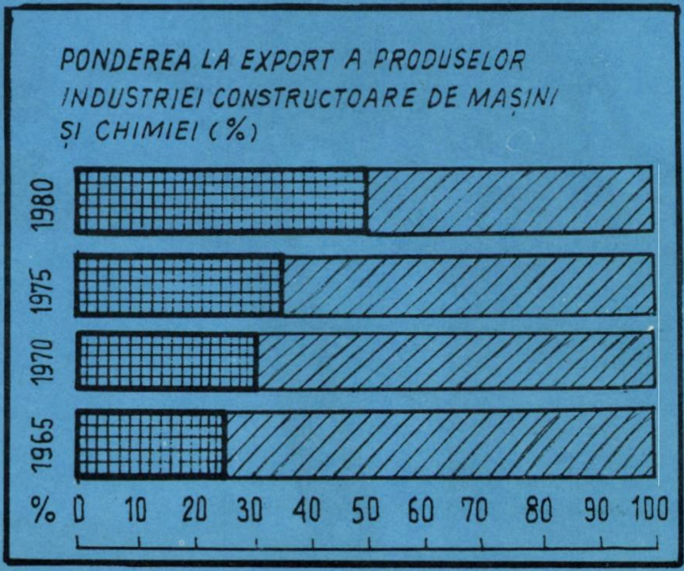
PONDEREA LA EXPORT A PRODUSELOR INDUSTRIEI CONSTRUCTOARE DE MAȘINI ȘI CHIMIEI (%)

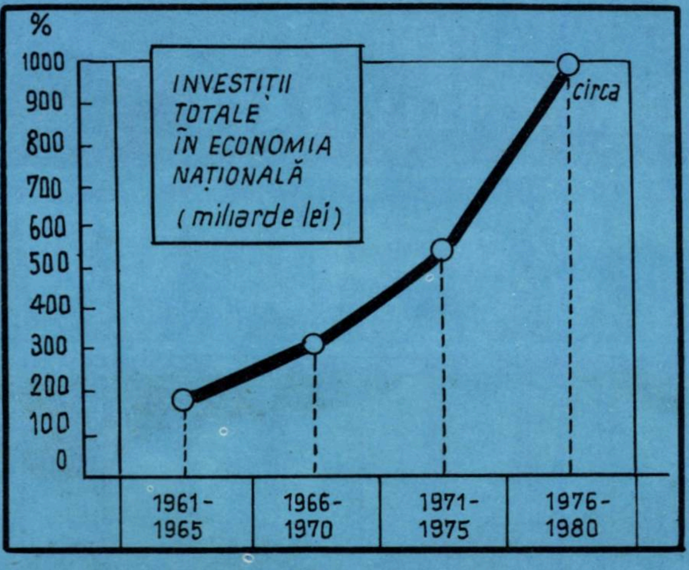
INVESTIȚII TOTALE ÎN ECONOMIA NAȚIONALĂ (miliarde lei)

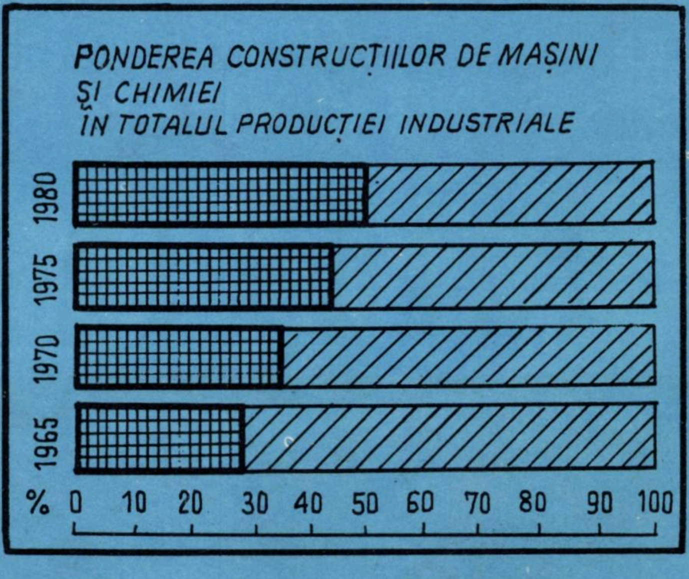
PONDEREA CONSTRUCȚIILOR DE MAȘINI ȘI CHIMIEI ÎN TOTALUL PRODUCȚIEI INDUSTRIALE

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

1944-1976
23
AUGUST

O opţiune fundamentală a dezvoltării României:

CREŞTEREA RAPIDĂ ŞI REPARTIZAREA RAŢIONALĂ A VENITULUI NAŢIONAL

PROCESUL INTENS al creşterii economice şi al realizării unei eficienţe sporite în cincinalul 1976—1980 se reflectă sintetic în prevederile planului naţional unic de dezvoltare economico-socială a ţării cu privire la creşterea venitului naţional şí repartizarea acestuia pentru consum şi acumulare. Aceste prevederi demonstrează elocvent că aplicarea cu consecvenţă a strategiei adoptată de către Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român în domeniul creşterii şi repartizării venitului naţional face posibilă amplificarea în ritm înalt a avuţiei generale a ţării şi ridicarea — pe această bază — a bunăstării materiale şi spirituale a naţiunii noastre, scop fundamental al operei de construire a socialismului şi comunismului.

Ritmurile înalte de creştere a venitului naţional şi modificările esenţiale, din structura sa

CARACTERISTIC pentru procesul creşterii economice în perioada 1976—1980 este realizarea în continuare a unui ritm înalt de sporire a venitului naţional. Acest indicator de maximă generalitate va creşte într-un ritm mediu anual de 10—11 %, urmînd ca volumul său (în preţuri comparabile) să fie în 1980 cu 61—68,5% mai mare decît cel obţinut în anul 1975. Este de relevat că ritmul de creştere a venitului naţional prevăzut în planul cincinal este superior celui realizat în ultimul deceniu (9,5 %) şi mai ridicat decît cel stabilit prin directivele Congresului al XI-lea al partidului (9—10 %), consemnînd atît dinamismul economiei româneşti, cît şi rezultatele unei vaste şi prodigioase activităţi desfăşurate în întreaga ţară pentru elaborarea actualului cincinal, activitate ce a urmărit **mobilizarea mai intensă** a resurselor materiale şi umane de care dispunem, accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării.

În aceste condiţii, comparativ cu perioadele precedente, nivelul venitului naţional total, cît şi pe locuitor, se prezintă astfel (tabelul nr. 1) :

Asigurarea creşterii în ritm înalt a venitului naţional în actualul cincinal — pe deplin posibilă de realizat — este necesară pentru a micşora decalajul ce ne desparte din punct de vedere al venitului naţional pe locuitor de ţările mai dezvoltate economic. Prevederile privind ritmul mediu anual de creştere a venitului naţional din ţara noastră, comparativ cu cele din unele ţări socialiste se prezintă astfel : faţă de 10—11 % la noi, acest indicator va spori în perioada 1976—1980 cu un ritm mediu anual de 4,9—5,2 % în R.S. Cehoslovacă, 4,9—5,4 % în R.D. Germană, 7,0—7,3 % în R.P. Polonă, 5,4—5,7 % în R.P. Ungară şi 4,4—5,1 % în U.R.S.S.

Tabelul nr. 1

Evoluţia venitului naţional

Anii	Venitul naţional		Venitul naţional pe locuitor
	mld. lei	creştere (ori)	mii lei
1938	36	1	2,3
1965	146	4,1	7,7
1975	362	10	17,0
1980	peste 600	circa 17	27,0

Creşterea prevăzută a venitului naţional are la bază efectele pozitive ale orientării stabilite de conducerea partidului pentru **dezvoltarea în ritm înalt a ramurilor producţiei materiale,** a produsului social, în condiţiile obţinerii unor mutaţii calitative în structura acestuia, în sensul **diminuării ponderii cheltuielilor materiale** şi sporirii corespunzătoare a valorii nou create, deci a venitului naţional.

În această privinţă, sporirea cu 50—57 % a produsului social în perioada 1976—1980 este determinată, în principal de prevederile planului cincinal referitoare la creşterea producţiei industriale (62—70 %), cît şi a celei agricole (28—44 %, media anuală a perioadei 1976—1980 faţă de 1971—1975), aceste ramuri de bază ale economiei participînd cu peste patru cincimi la crearea produsului social. În ceea ce priveşte consumul de muncă materializată necesar pentru realizarea volumului produsului social este de relevat că în actualul cincinal acesta urmează a fi relativ mai mic decît în perioada precedentă, diminuare ce se reflectă în reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social cu peste trei procente, de la 58,1 % cît a reprezentat aceasta în anul 1975, la 55 % în 1980, urmînd desigur ca venitul naţional să-şi întărească corespunzător poziţía ce o deţine în structura produsului social (45 % în 1980 faţă de 41,9 % în 1975). Acest obiectiv esenţial al planului continuă şi amplifică realizările obţinute în cincinalul 1971—1975, reducerea prevăzută a ponderii cheltuielilor materiale echivalînd cu un plus de venit naţional de circa 40 mld lei în perioada 1976—1980, valoare mai mare decît întregul venit naţional al României în anul 1938.

Schimbările arătate în structura produsului social, ce reflectă ample mutaţii în sensul creşterii eficienţei economice, fac posibilă continuarea în cincinalul actual a creşterii într-un ritm mai rapid a venitului naţional (10—11%) decît cel al produsului social (8,5—9,5%). Este de observat totodată că în timp ce în 1971—1975 coeficientul de devansare a ritmului mediu anual de creştere a produsului social de către ritmul venitului naţional a fost de 1,07, în perioada 1976—1980 acest coeficient se va ridica la 1,17, ceea ce exprimă evident **accentuarea proceselor intensive** din economia noastră.

Diminuarea ponderii cheltuielilor materiale urmează să se realizeze în fiecare ramură productivă, în care scop s-au întocmit programe speciale de reducere a costurilor de producţie, îndeosebi a celor materiale, care trebuie urmărite sistematic în cadrul fiecărei unităţi. Reducerea preconizată a cheltuielilor materiale se fundamentează atît pe faptul că planul cincinal orientează în mai mare măsură producţia spre sortimente cu un grad mai înalt de prelucrare a materiilor prime, cît şi pe **posibilităţile existente** în toate sectoarele în ce priveşte mai buna folosire a resurselor materiale şi a capacităţilor de producţie. În scopul materializării acestor posibilităţi, atenţia trebuie îndreptată spre adoptarea unor măsuri eficace menite să contribuie la reducerea consumurilor specifice pe unitatea de produs, economisirea şí valorificarea superioară a materiilor prime din ţară şi din import, extinderea folosirii de înlocuitori, valorificarea pe scară mai largă a deşeurilor de metale, textile, hîrtie etc., reproiectarea unor produse depăşite din punct de vedere tehnic, revizuirea şi perfecţionarea tehnologiilor de fabricaţie etc. Prevederile planului cincinal au în vedere ca economiile ce se vor obţine din diminuarea consumurilor materiale şi în general, din reducerea preţului de cost să fie realizate în condiţiile ridicării în continuare a calităţii şi fiabilităţii produselor.

Efectul de ansamblu al economisirii muncii materializate (reflectat de reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social), cît şi al economisirii muncii vii (reflectat de prevederile planului cincinal privitoare la creşterea productivităţii muncii cu 50—53,8 % în industria socialistă, 50—56,9 % în activitatea de construcții-montaj, 20—27,3% în transporturile feroviare ș.a.) este reflectat sintetic de creșterea productivității sociale a muncii, pe seama căreia urmează să se obțină aproape întregul spor al venitului național în actualul cincinal.

În componența pe ramuri și subramuri a venitului național vor avea loc modificări importante, care reflectă mutațiile structurale ce vor interveni în economia noastră în perioada 1976—1980. Trăsătura principală a acestor modificări constă în **sporirea în continuare a ponderii industriei în crearea venitului național** de la 63,5% în 1975 la 68 % în 1980 (în prețuri comparabile), consecință directă a ritmului înalt de dezvoltare (10,2—11,2 %) și a reducerii cheltuielilor materiale (cu 7,7 % în 1980 față de 1975) prevăzute pentru această ramură. Cît privește celelalte ramuri productive (agricultura, construcțiile, transporturile etc.) cu toate că ponderea lor la formarea venitului național va fi mai mică în 1980 față de 1975, totuși valoarea absolută a contribuției acestora va spori corespunzător prevederilor de dezvoltare a fiecărei ramuri și reducerii în cadrul acestora a cheltuielilor materiale.

Rata înaltă a acumulării și reflexul ei social

ÎN PREVEDERILE planului cincinal de a se aloca pentru acumulare 33—34 % din venitul național repartizat își găsește reflectarea una din opțiunile strategice fundamentale ale partidului nostru adoptate de către Congresul al XI-lea. După cum se știe, corelația acumulare—consum, dimensionarea rațională a proporției dintre aceste fonduri constituie o problemă cardinală pentru asigurarea unui ritm înalt al reproducției socialiste lărgite, pentru creșterea avuției naționale și ridicarea nivelului de trai, avînd semnificații profunde asupra prezentului și viitorului țării. Menținerea unei rate înalte a acumulării în actualul cincinal constituie nu numai o necesitate imperioasă pentru progresul general al societății, pentru creșterea forțelor de producție și a nivelului de trai, dar ea reprezintă, totodată, singura cale pentru ca țara noastră să se poată apropia de nivelul țărilor dezvoltate economic. Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la cel de al XI-lea Congres al partidului **„viitorul țării depinde nu de ceea ce se consumă la un moment dat, ci, în primul rînd, de mijloacele materiale destinate creșterii continue a bogăției naționale“.**

Trebuie relevat faptul că opțiunea pentru o rată înaltă a acumulării este concepută în condițiile **realizării unei eficiențe sporite a fondurilor alocate în acest scop.** După cum a indicat în repetate rînduri conducerea partidului, progresul rapid al societății, creșterea în ritm înalt a venitului național, depind nu numai de resursele destinate fondului de acumulare, ci și de modul în care acestea sînt gospodărite. Prevederile respective ale planului cincinal sînt rezultatul analizelor și acțiunilor întreprinse pentru folosirea mai eficientă în toate ramurile economiei a resurselor alocate atît creșterii fondurilor fixe cît și stocurilor materiale. În ceea ce privește fondurile fixe, respectiv dimensionarea investițiilor, s-a acționat pe linia sporirii eficienței prin micșorarea investiției specifice, reducerea ponderii volumului de construcții-montaj în totalul investițiilor, scurtarea duratei de execuție a lucrărilor, acțiuni conjugate cu folosirea mai judicioasă a capacităților de producție existente. Pe de altă parte, la folosirea mai eficientă a fondului de acumulare vor contribui modificările calitative proiectate în structura acestuia. Comparativ cu realizările din perioadele precedente, a fost majorată partea destinată investițiilor nete la circa 90 % (83—85 % în cele două cincinale anterioare) și micșorată la 10 % partea din acumulare ce revine stocurilor materiale (15—17 % în perioadele anterioare). Acestea din urmă au fost dimensionate mai judicios luîndu-se în considerare posibilitatea accelerării vitezei lor de rotație, îndeosebi prin scurtarea ciclului aprovizionare — fabricație — desfacere.

Ținînd seama de sumele alocate din venitul național pentru acumulare, cît și de sumele destinate finanțării investițiilor pe seama amortizării fondurilor fixe, se prevede ca **fondul național de dezvoltare economico-socială să fie în actualul cincinal mai mare decît cel realizat în perioada precedentă de zece ani.** Va fi astfel posibil să se înfăptuiască un vast program de investiții, de circa 1 000 mld. lei, din care aproape 9/10 au fost repartizate ramurilor producției materiale — factor hotărîtor pentru amplificarea și modernizarea bazei tehnico-materiale necesară asigurării creșterii economice prevăzute. Ca urmare, avuția națională acumulată în fonduri fixe va ajunge în 1980 la aproape 2 000 mld. lei, față de circa 1 200 mld. lei în 1975 și numai 517 mld. lei în anul 1965, ceea ce impune preocupări deosebite pentru gospodărirea cît mai eficientă a acestui important potențial.

Menținerea unei rate înalte a acumulării în perioada 1976—1980 asigură, prin creșterea an de an a fondului de consum, majorarea resurselor venitului național destinate îmbunătățirii nivelului de trai al populației. Prevederile actualului cincinal vin să adauge noi valențe experienței țării noastre, care a demonstrat că alocarea unei rate înalte din venitul național pentru acumulare a fost însoțită de creșteri accelerate ale fondului de consum. Sînt concludente în acest sens următoarele date (tabelul nr. 2) :

Tabelul nr. 2

Corelația dintre acumulare-consum în perioada 1956—1980

Perioada	Rata acumulării —%—	Ritmul mediu anual de creștere a fondului de consum —%—
1956—1960	17,1	4.5
1961—1965	25,5	5,3
1966—1970	29,5	7,0
1971—1975	circa 34,0	7,5
1976—1980	33—34	8,0

Rezultă că în cincinalul actual, ca de altfel în întreg deceniul 1966—1975, cînd s-a alocat o rată mai ridicată pentru acumulare decît în perioadele precedente, se realizează **ritmurile cele mai înalte de creștere a fondului de consum,** ceea ce demonstrează justețea strategiei aplicate de Partidul Comunist Român în domeniul repartizării venitului național. Pe fondul măsurilor menite să asigure folosirea fondului de consum printr-o repartizare cît mai echitabilă a veniturilor între membrii societății, au fost create astfel resurse sporite pentru majorarea veniturilor populației, pentru satisfacerea în condiții tot mai bune a necesităților de trai, pentru ridicarea calității vieții.

După cum se subliniază în Programul partidului adoptat de Congresul al XI-lea, **„politica generală a partidului, edificarea societății multilateral dezvoltate au drept țel suprem ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, sporirea gradului de civilizație a vieții întregi societăți. Acestui țel îi sînt subordonate toate eforturile pentru dezvoltarea în ritm intens a economiei naționale, pentru creșterea venitului național“.** Ca rezultat al amplificării potențialului economic, al creșterii venitului național, planul cincinal prevede sporirea cu 35—40% a **veniturilor totale reale** ale populației. Principala cale de formare a veniturilor o va constitui și în cincinalul actual creșterea veniturilor provenite din retribuirea muncii. Retribuția reală se va majora cu 18—22%, iar veniturile reale ale țărănimii, pe o persoană activă, cu 20—29 %. Veniturile tuturor cetățenilor patriei vor spori în continuare și prin intermediul **fondurilor sociale de consum,** care asigură extinderea activităților social-culturale, respectiv a învățămîntului, culturii, sănătății publice etc., servicii de care populația va beneficia în cea mai mare parte în mod gratuit. Se va ajunge în 1980 la alocarea în acest scop a peste 11 000 lei pe o familie, cu circa 50 % mai mult decît în anul 1975.

În funcție de dinamica și nivelul veniturilor, cît și de schimbările previzibile în structura cheltuielilor populației, planul cincinal prevede creșterea cu 45—47,5 % a vînzărilor de mărfuri din comerț și cu 61—68,6 % a prestărilor de servicii. În legătură cu desfacerile de mărfuri prin comerț — care formează partea preponderentă a fondului de consum — planul cincinal prevede modificări în structura acestora, în sensul sporirii mai accentuate a produselor cu putere nutritivă ridicată (carne și produse din carne, lapte și produse lactate, legume, fructe) cît și a mărfurilor de folosință îndelungată (mobilă, aparate electrocasnice, autoturisme etc.).

La creșterea nivelului de trai al populației va contribui și accelerarea ritmului construcțiilor de locuințe ; în perioada 1976—1980 se vor construi 815 000 apartamente din fondurile sau cu sprijinul statului, aproape tot atît cît s-a realizat în perioada precedentă de zece ani. Totodată, se estimează că se vor construi de către populație încă circa 300 000 locuințe în regie proprie, în special în mediul rural.

Realizarea obiectivelor planului cincinal cu privire la crearea și repartizarea venitului național va crea condițiile necesare pentru creșterea puternică a forțelor de producție, pentru apropierea României de nivelul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic.

dr. A. ROSEN

PLAN ● ANGAJAMENTE

Un obiectiv primordial al activității întreprinderilor

REALIZAREA PRODUCȚIEI LA TOATE SORTIMENTELE

ÎN 1976, ca și în ceilalți ani ai actualului cincinal, sînt alocate importante fonduri de investiții pentru ridicarea de noi și importante obiective economice și social-culturale — expresie elocventă a grijii și preocupării partidului și statului nostru pentru dezvoltarea continuă a economiei. Pe șantiere, constructorii depun eforturi susținute pentru respectarea graficelor de execuție a lucrărilor — condiție hotărîtoare în accelerarea ritmului de lucru, în punerea la termen în funcțiune și chiar în devans a noilor obiective. Activitatea și rodnicia muncii lor este însă strîns legată de modul în care sînt aprovizionate șantierele cu materii prime și materiale, de felul **cum întreprinderile producătoare de materiale de construcții își onorează contractele economice încheiate cu beneficiarii**. Cum au răspuns întreprinderile Centralei materialelor de construcții acestei cerințe, cu ce rezultate au încheiat activitatea în primul semestru al anului, pe ce coordonate vor acționa, în continuare ?

Ritmurile creșterii și dimensiunile realizărilor

ANUL ACESTA planul Centralei materialelor de construcții prezintă creșteri importante față de realizările din 1975. Este relevant faptul că la producția globală industrială sporul este de 10,7%, iar la productivitatea muncii de 7%. Creșterile sînt și mai evidente la unele sortimente : la prefabricate din beton armat, de exemplu, creșterea este de 27,5%, iar la panouri mari pentru locuințe de 17,3%. Pentru înfăptuirea acestor sarcini colectivele de muncă din întreprinderile centralei și-au concentrat eforturile încă din primele luni ale anului, spre mobilizarea și valorificarea cît mai deplină a rezervelor potențiale existente la fiecare loc de muncă. Între acțiunile principale desfășurate în această direcție notăm :

- cunoscîndu-se din timp sarcinile de plan pe 1976, factorii de răspundere din întreprinderi au luat măsuri pentru revizuirea și repararea mașinilor și utilajelor, în așa fel încît acestea să funcționeze la cei mai înalți parametri. În același timp, au fost luate măsuri care să asigure desfacerea produselor, prin încheierea la timp a contractelor cu beneficiarii, fapt ce a facilitat o aprovizionare corespunzătoare cu materii prime și materiale de la furnizori ;
- apreciindu-se faptul că sistemul de remunerare în acord global stimulează inițiativa muncitorilor și îi cointeresează în mai mare măsură în sporirea producției și productivității muncii, în multe unități (întreprinderile de materiale de construcții din Roman, Călărași, Brașov, Deva și în altele) s-a introdus sau s-a extins această formă de remunerare ;
- pentru a preîntîmpina diferitele neajunsuri care s-au manifestat în 1975 în unele întreprinderi, în acest an centrala a format colective de specialiști din cercetare-proiectare, precum și din unele unități cu profil similar pentru a le sprijini în punerea la punct a problemelor nerezolvate. Asemenea colective și-au desfășurat activitatea un timp în întreprinderile de materiale de construcții din Odobești, Doicești, în Întreprinderea de materiale izolatoare Vaslui și Întreprinderea de prefabricate din beton Timișoara — unități care erau confruntate, chiar de la început de an, cu unele greutăți ;
- o practică bună care s-a încetățenit de anul trecut este aceea că fiecare membru al biroului consiliului oamenilor muncii al Centralei coordonează și răspunde direct de activitatea unei întreprinderi. În acest fel, s-a asigurat o mai operativă sprijinire a întreprinderilor în rezolvarea unor probleme care depășesc competența și posibilitățile lor, s-a ajuns la o cunoaștere îndeaproape a realității de către conducerea centralei și luarea de decizii în deplină cunoștință de cauză etc.

Acțiunile desfășurate, eforturile susținute depuse s-au materializat în realizări de seamă, bilanțul primului semestru fiind din acest punct de vedere grăitor (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Principalii indicatori de plan în semestrul I 1976 la unele întreprinderi și pe ansamblul centralei

%

Unitatea	Indicatorii Producția globală	 Producția marfă	 Productivitatea muncii
Întreprinderea de materiale de construcții Roman	108,6	110,2	104,1
Întreprinderea de prefabricate din beton Galați	109,5	117,5	107,4
Întreprinderea de materiale de construcții Călărași	103,5	112,1	103,7
Întreprinderea de materiale izolatoare București	108,2	116,2	106,6
Întreprinderea de produse ceramice Jimbolia	107,9	109,1	107,9
Întreprinderea de produse ceramice Lugoj	108,9	120,2	107,7
Total centrală	102,5	109,0	102,3

Cînd planul fizic pe sortimente este realizat și contractele economice sînt onorate

RAȚIUNEA oricărei depășiri de plan într-o perioadă dată trebuie să fie mai buna acoperire a nevoilor economiei naționale, satisfacerea obligațiilor asumate prin contractele economice. Rezultatele cu care întreprinderile centralei au încheiat primul semestru dovedesc că ele au înțeles pe deplin acest deziderat major. În activitatea desfășurată, ele au pus, în primul rînd, un accent deosebit pe **realizarea producției fizice la toate sortimentele planificate** — orientînd în acest sens toate eforturile, precum și măsurile tehnice și organizatorice. Dacă, așa cum rezultă din tabelul nr. 2, planul la principalele sortimente a fost depășit la nivelul centralei, o serie de întreprinderi au obținut realizări deosebite. Este vorba de **depășirea sarcinii planificate la prefabricate din beton armat** la care, pe prim plan se situează, prin realizările

Tabelul nr. 2

Realizarea planului centralei la principalele sortimente pe semestrul I

Prefabricate din beton armat	100,7
Panouri mari pentru locuințe	102,1
Tuburi din beton armat precomprimat	103,5
Elemente prefabricate pentru construcții industriale	104,6

obținute, întreprinderile de materiale de construcții din Odobești, Turda, Deva, Roman, precum și Întreprinderea de prefabricate din beton Galați (depășirile la aceste sortimente s-au situat între 104,5—112,4%), iar **la panouri mari pentru locuințe** întreprinderile amintite, plus Întreprinderea de materiale de construcții Călărași (nivelele de realizare a planului situîndu-se între 103—129%).

Drept corolar al eforturilor depuse pentru realizarea și depășirea sarcinilor de plan la producția fizică și la principalele sortimente, întreprinderile centralei **au reușit să aprovizioneze mai bine și mai ritmic șantierele cu materiale de construcții, să-și onoreze aproape în totalitate obligațiile contractuale.** În primele 6 luni ale anului, de exemplu, unitățile centralei au avut încheiate 8 252 contracte economice. Dintre ele, covîrșitoarea majoritate — respectiv 7 686 contracte — au fost onorate întocmai, livrîndu-se beneficiarilor produsele la termenele și în cantitățile specificate de acestea.

Tabelul nr. 3

Cheltuielile la 1 000 lei producție-marfă la unele întreprinderi și pe ansamblul centralei în semestrul I 1976

Unitatea	Reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă (lei)
Întreprinderea de materiale de construcții Roman	27,78
Întreprinderea de materiale de construcții Deva	17,56
Întreprinderea de produse ceramice Sighișoara	42,14
Întreprinderea de produse ceramice Jimbolia	11,18
Total centrală	7,45

La o analiză mai atentă a situației privind onorarea contractelor economice au rezultat însă și unele minusuri în această direcție, în sensul că, în primul semestru, au rămas neacoperite 566 contracte economice, însumînd circa 4% din valoarea producției contractate. Aceasta nu putea să nu se resimtă și în activitatea unor șantiere, care n-au primit la timp materialele de construcții contractate. Au fost unități ca, de pildă, cele de materiale de construcții din Doicești și Iași, Întreprinderea de prefabricate din beton Craiova și Întreprinderea de materiale izolatoare Vaslui, care au înregistrat serioase rămîneri în urmă în realizarea unor produse la nivelul celor planificate (la blocuri ceramice, cărămizi, țigle etc).

Cauzele nerealizării obligațiilor contractuale de către aceste unități au fost multiple. De pildă, Întreprinderea de materiale de construcții din Doicești a întîmpinat — ce-i drept — unele greutăți în aprovizionarea cu materii prime, în special în primul trimestru. Dar cauza principală a nerespectării contractelor rezidă în faptul că aici n-au fost valorificate nici pe departe posibilitățile de producție pe care le avea (la mașini s-au semnalat numeroase stagnări, ca urmare a defecțiunilor mecanice și electrice) și, din această cauză, s-a lucrat în „asalt", rămînîndu-se în urmă la unele sortimente (este vorba de cărămizi și blocuri ceramice). De altfel, stagnările în funcționarea unor mașini sau utilaje, ca și utilizarea incompletă a timpului de lucru al muncitorilor au fost, în principal, cauzele care au pus în imposibilitate și celelalte întreprinderi amintite să-și realizeze toate sortimentele și, deci, să-și onoreze obligațiile asumate prin contractele economice încheiate cu beneficiarii. Pornind de la această situație s-au întocmit planuri de măsuri care au menirea să ducă la recuperarea rămînerii în urmă la unele sortimente și la respectarea întocmai a obligațiilor contractuale.

Costurile de producție în strînsă dependență de nivelul realizărilor de plan

ÎNDEPLINIREA indicatorilor cantitativi ai planului — producția fizică și sortimentală — planificate a avut înrîurire pozitivă și asupra realizării indicatorilor calitativi, de eficiență. **În cele mai multe unități — mai ales în acelea unde planul fizic a fost îndeplinit la toate sortimentele — cheltuielile la 1 000 lei producție-marfă au fost substanțial micșorate, iar la nivelul centralei acestea au fost reduse cu 7,45 lei** (tabelul nr. 3), **fapt ce s-a soldat cu o economie suplimentară la prețul de cost de circa 19 milioane lei**. Este meritoriu faptul că în cele mai multe unități (Întreprinderea de produse cera-

L. ȚARANU

(Continuare în pag. 15)

COMENTARIU LA UN GRAFIC

REPARTIȚIA VENITULUI NAȚIONAL PENTRU DEZVOLTARE ȘI CONSUM

O OPȚIUNE FUNDAMENTALĂ a politicii economice a partidului și statului nostru o constituie repartizarea venitului național pentru fondul de dezvoltare și fondul de consum în așa fel încît să asigure atît creșterea continuă a nivelului de trai și civilizație al oamenilor muncii, țelul suprem al politicii partidului, cît și realizarea reproducției lărgite, a unui ritm înalt de dezvoltare, menit să permită progresul economico-social continuu al țării. Experiența României demonstrează că numai alocarea din venitul național a unei părți însemnate pentru dezvoltare asigură înfăptuirea acestor obiective.

Ponderea fondului de dezvoltare în venitul național a fost în perioada 1956—1960 de 17,1 procente ; o asemenea proporție abia a asigurat condiții pentru înfăptuirea reproducției simple, venitul național, volumul de fonduri fixe înregistrînd creșteri sub necesitățile dezvoltării. În aceste condiții fondul de consum a înregistrat un ritm mediu anual de creștere de numai 4.5%, cu consecințe asupra nivelului de trai al populației. La o rată de dezvoltare de cca 25%, cît s-a realizat în anii 1961—1965, au fost atinse unele din obiectivele planului cincinal, dar s-a renunțat la altele din lipsă de mijloace. Creșterea față de perioada precedentă a ratei dezvoltării a permis însă realizarea unui ritm mai mare de sporire a venitului național față de anii 1956—1960 (9% comparativ cu 6.9%), ceea ce a creat condiții pentru sporirea fondului de consum într-un ritm anual mai ridicat, de 5,3%.

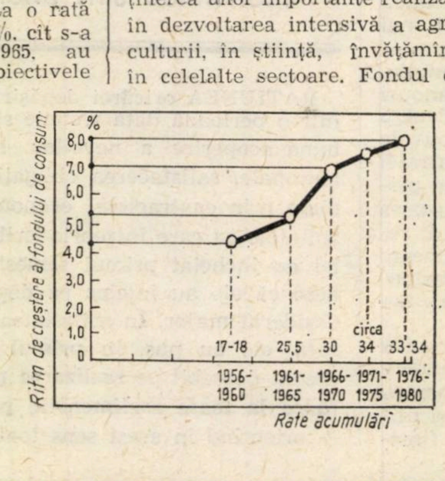

După Congresul al IX-lea al Partidului, cînd a început să se urmărească cu hotărîre înscrierea României în termen cît mai scurt în rîndul statelor dezvoltate economic, prin alocarea în perioada 1966—1970 pentru fondul de dezvoltare a 29—30% din venitul național s-au creat condițiile materiale pentru constituirea bazelor noi, moderne ale industriei românești, pentru obținerea unor importante realizări în dezvoltarea intensivă a agriculturii, în știință, învățămînt, în celelalte sectoare. Fondul de consum a crescut în acești ani cu un ritm de 7%, reliefînd elocvent relația direct proporțională între creșterea capacității productive a țării și sporirea nivelului de trai.

Trecerea la înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate evidențiază și mai semnificativ această legătură. Rata înaltă — de circa 34% — alocată din venitul național fondului de dezvoltare în perioada 1971—1980 a permis și permite desfășurarea în economie a unor programe de investiții de amploare care asigură ritmuri dintre cele mai înalte dezvoltării, concepută într-o pregnantă accentuare a laturilor calitative (venitul național a crescut astfel cu peste 11% în 1971—1975 și crește cu 10—11% în 1976—1980). În acești ani cu cele mai mari rate de dezvoltare se înregistrează și cele mai ridicate ritmuri de creștere a fondului de consum (7,5% în anii 1971—1975 și 8% în 1976—1980), progrese sensibile în calitatea vieții.

D. P.

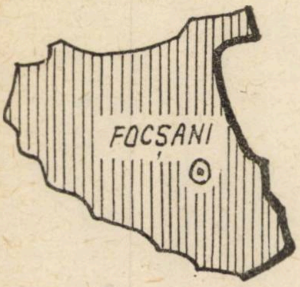

JUDEȚELE ȚĂRII

VRANCEA

REALIZĂRILE obținute de locuitorii județului Vrancea în perioada care s-a scurs de la înființarea acestuia, prin noua împărțire teritorial-administrativă (1968) pun în evidență potențialul economic și uman de care dispune și preocupările și aspirația către un loc mai bun în ierarhia județelor țării.

Cincinalul 1971—1975 va rămîne ca o perioadă distinctă în afirmarea valențelor economiei vrîncene. Prin realizarea sarcinilor stabilite pentru această perioadă înainte de termen, prin obținerea unei producții suplimentare de peste 1,7 mld. lei, ca și prin ritmurile stabilite pentru perioada 1976—1980 s-au creat condiții ca la sfîrșitul actualului cincinal județul Vrancea să se situeze în grupa județelor cu o producție globală industrială între 10—15 mld. lei.

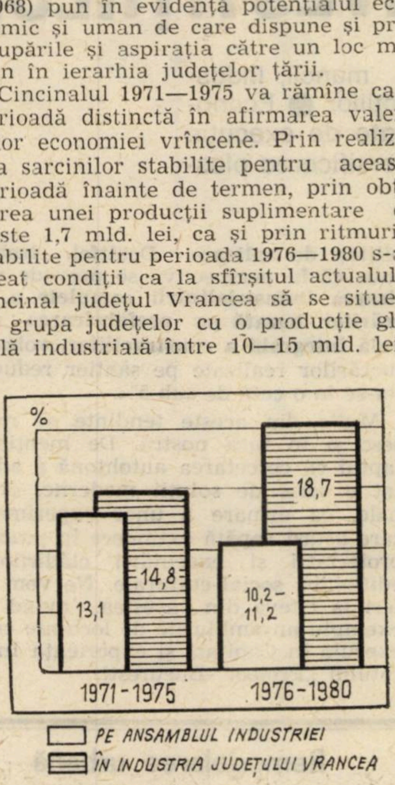

RITMURILE SUPERIOARE DE CREȘTERE A PRODUCȚIEI INDUSTRIALE
(ritmul mediu anual în procente)

Din grafic rezultă, ca o constantă pentru deceniul 1970—1980, devansarea ritmurilor medii anuale de dezvoltare a industriei pe plan național de către ritmurile de dezvoltare a industriei județului, iar pentru procesul de înnoire a producției este caracteristic faptul că ponderea produselor noi și reproiectate în 1975 a fost de 45% față de 21% în 1971. De asemenea, este semnificativ faptul că în cincinalul trecut valoarea fondurilor fixe pe un muncitor a crescut cu 54,9 la sută în timp ce personalul angajat a crescut cu 35,6 la sută.

Renumite de-a lungul secolelor pentru calitatea vinurilor produse în podgoriile Odobești, Panciu, Cotești ș.a. ținuturile vrîncene au devenit binecunoscute și pentru calitatea și cantitatea de carne livrată la fondul de stat. În cincinalul trecut, producția globală agricolă a crescut în ansamblu cu 31 la sută, efectivele de animale sporind cu 12—65 la sută ; creșterea animalelor a devenit astfel a doua ramură agricolă importantă după viticultură. Complexele moderne de creștere a animalelor de la Mărtinești, Vînători, Goliști, Unirea, reprezintă o bază pentru transformarea agriculturii în acest cincinal într-o ramură modernă a economiei acestui județ.

Un ritm mai accelerat de creștere a industriei este imprimat în acest cincinal ; față de nivelul anului 1975, în perioada 1976—1980 volumul investițiilor alocate județului și producția industrială urmează să crească de peste 2,3 ori, în noile obiective urmînd a se realiza circa 48 la sută din sporul producției industriale prevăzut pentru 1980. Mai mult decît pînă acum, investițiile sînt dirijate spre dezvoltarea industriei (62 la sută din volumul total) ; agricultura urmează să beneficieze de 24,4 la sută din volumul investițiilor.

Caracterul de dezvoltare industrială intensivă în actualul cincinal este pus în evidență de faptul că aproape 50 la sută din volumul producției globale industriale obținută în 1980 va fi reprezentat de produsele unor ramuri industriale noi ca chimia, industria construcțiilor de mașini și industria tricotajelor și confecțiilor. Intensificarea dezvoltării industriei se va realiza și prin îmbunătățirea indicilor de folosire a mașinilor și utilajelor în medie cu 8 la sută, ajungîndu-se la indici de folosire de circa 90 la sută. Dezvoltarea industrială a județului creează perspectivele suplimentării numărului locurilor de muncă cu circa 15 000, pe această cale personalul angajat la 1 000 locuitori sporind de la 181 în 1975 la 204 în 1980.

Adîncirea diviziunii muncii în cadrul județului, diversificarea producției și îmbunătățirea calității produselor au creat condiții pentru o participare sporită a județului Vrancea la schimburile internaționale. În 1975, în comparație cu 1970, producția destinată exportului a crescut cu 47,6 la sută ; în 1975, 25 la sută din producția industrială se exporta. Pentru cincinalul 1976—1980 se prevede ca volumul mărfurilor pentru export să crească cu 118 la sută față de cincinalul precedent. Măsurile adoptate pentru extinderea și lărgirea nomenclatorului de produse destinate exportului, au fost însoțite de eforturile susținute pentru îmbunătățirea calității și competitivității produselor. Mutațiile calitative și structurale în economia județului Vrancea au creat condiții pentru îmbunătățirea substanțială a nivelului de trai, a calității vieții. Numărul apartamentelor ce se vor construi din fondul de stat, va crește în actualul cincinal de peste 13 ori față de perioada 1961—1965 ; retribuția medie lunară a crescut în 1974 față de 1965 cu circa 150 la sută. Calitatea vieții, privită sub aspectul nivelului de calificare, se va îmbunătăți substanțial în acest cincinal prin recrutarea a 20 300 muncitori, din care 10 500 prin școli profesionale.

Ion MANEA

1944-1976
23 AUGUST

DIN CRONICA ÎNTRECERII

- De pe benzile de montaj ale **Întreprinderii de motoare electrice din Pitești** a ieșit cel de-al 5 000 000-lea motor electric fracționar, realizat de la începutul fabricației și pînă acum. În cei peste 8 ani care au trecut de la data integrării în circuitul productiv a acestei unități industriale, aici au fost introduse în fabricație mai mult de 80 tipuri motoare electrice asincrone și fracționare, concepute în aproape 250 variante constructive și de tensiune.
- **Industria județului Caraș-Severin** a consemnat un remarcabil succes pe care oamenii muncii îl dedică marii sărbători de la 23 August : îndeplinirea cu 5 luni mai devreme a angajamentului asumat la producția globală pe 1976. În acest fel, unitățile industriale ale județului au livrat în plus economiei naționale importante cantități de fontă, laminate, cocs, utilaje metalurgice, motoare Diesel, macarale-turn, mobilă, furnire estetice și alte produse, în valoare de peste 500 milioane lei.
- Înainte de termen și-au îndeplinit angajamentele anuale și oamenii muncii din **industria județului Brăila.** Ei au depășit prevederile de plan la zi cu peste 140 milioane lei la producția globală și cu 231 milioane lei la producția-marfă.
- Cu rezultate meritorii se înscrie în cronica întrecerii socialiste și **colectivul Întreprinderii de aluminiu Slatina** care a produs suplimentar sarcinilor de plan la zi 850 tone de aluminiu primar și aliaje pe bază de metal argintiu, îndeplinindu-și astfel 85 % din angajamentul anual.
- 200 milioane kilowați-oră peste prevederile de plan la zi au pulsat în Sistemul energetic național **unitățile aparținînd Întreprinderii „Electrocentrale“ — Brazi** — cantitate superioară celei înscrise în angajamentul asumat pe întregul an.
- Creșterea de aproape două ori a producției și reducerea investițiilor cu circa 8 milioane lei față de prevederile inițiale — iată eficiența acțiunilor inițiate în cadrul **întreprinderilor de utilaj tehnologic, sîrmă, geamuri și de prelucrare a maselor plastice din Buzău,** pentru folosirea intensivă a spațiilor industriale existente. În spațiile cîștigate, după reorganizarea fluxurilor tehnologice, au fost puse în circuitul productiv o serie de utilaje care au permis unităților respective să furnizeze economiei naționale, în plus, în primele 7 luni ale anului produse în valoare de peste 150 milioane lei.
- Materializarea unor măsuri vizînd creșterea randamentelor războaielor și a celorlalte utilaje din dotare a permis textilistelor **întreprinderilor „Dorobanțul“ — Ploiești, „Intex“ — Păulești, „Postav“ Azuga, „Bucegi“ și „Trainica“ din Pucioasa să producă în plus,** de la începutul anului 500 000 mp țesături — cantitate care întrece substanțial angajamentul asumat de aceste colective pentru întregul an.
- În cinstea apropiatei Zile a minerului și a sărbătorii de la 23 August, colectivele de muncă din **industria extractivă a județelor Hunedoara și Alba** au realizat suplimentar, de la începutul anului, o producție globală în valoare de peste 50 milioane lei. Cea mai mare parte a sporului s-a obținut pe seama creșterii productivității muncii, ca rezultat al îmbunătățirii organizării producției în subteran și la uzinele de preparare.

ROLUL PROIECTĂRII ȘI AL TEHNOLOGIILOR AVANSATE ÎN DIMINUAREA COSTURILOR INVESTIȚIILOR

● Priorități într-o ecuație a eficienței: productivitatea muncii, industrializarea și creșterea gradului de prefabricare a construcțiilor ● Economii de materiale prin promovarea unor tehnologii avansate de execuție ● Un sistem coerent de coordonare modulară pentru diversificarea plasticii exterioare a construcțiilor.

PENTRU ÎNFĂPTUIREA prevederii din Programul Partidului Comunist Român ca pînă în 1980 să se soluționeze în linii generale problema spațiului locativ, în planul cincinal 1976—1980 sînt prevăzute a fi construite 815 000 apartamente, cu 57% mai mult decît în cincinalul 1971—1975, de fapt tot atîtea cît au fost realizate în 10 ani anteriori. Aceste construcții vor asigura spațiul de locuit necesar unei populații de circa 2,5 milioane de locuitori.

Realizarea locuințelor urmează să se facă în condițiile îmbunătățirii gradului de confort, a finisajelor interioare și a plasticii fațadelor, precum și în condițiile sporirii eficienței activității de construcții. Acest program de construcții va aduce, totodată, schimbări de seamă în viața orașelor, definitivînd, în multe cazuri pentru o perioadă îndelungată, structura lor. Cu atît mai mare este răspunderea ce revine constructorilor în realizarea acestui program cînd este vorba de ansambluri ce vor fi create pe arterele principale de circulație ale orașelor sau pe bulevardele și străzile de legătură. Asigurîndu-se cîte 12 m2 suprafață construită locuibilă pentru fiecare locuitor, rezultă o suprafață aproximativ dublă, la care trebuie adăugat efortul pentru realizarea lucrărilor edilitare, a drumurilor, spații verzi, parcajelor și locurilor de joacă.

O concepție modernă

ÎN ÎNTREAGA LUME este declanșată în prezent o amplă activitate de cercetare științifică și tehnologică pentru perfecționarea soluțiilor existente și găsirea altora noi, în scopul îmbunătățirii condițiilor de confort și reducerii costului construcțiilor. Se remarcă existența unor preocupări majore pentru dezvoltarea susținută și eficientă a industrializării construcțiilor, ca principală cale de sporire a capacității de producție. În acest scop se depun eforturi în vederea stabilirii condițiilor tehnice și economice eficiente pentru dezvoltarea gradată a industrializării (prefabricare, mecanizare) pe etape :

- elaborarea și atestarea celor mai adecvate soluții tehnice și tehnologice pentru industrializarea tuturor categoriilor de lucrări de construcții ;
- organizare de construcții și șantiere experimentale ;
- punerea la punct a unui sistem coerent de coordonare modulară și toleranțe în construcții.

O atenție deosebită se acordă alcătuirii construcțiilor și, în special, clădirilor de locuit și social-culturale, printr-o concepție adecvată, bazată pe subordonarea soluțiilor adoptate unor condiții de performanță în realizarea lor și în concordanță cu cerințele funcționale și exigențele utilizatorilor. Referindu-ne în acest sens doar la un singur domeniu, și anume cel al închiderilor exterioare și al separațiilor interioare în clădiri, **noua concepție are în vedere perfecționarea închiderilor ca element al clădirilor pentru asigurarea funcției de schimb cu mediul exterior sub aspectul performanțelor funcționale** — izolare hidrometrică și acustică, al gradului de industrializare și a aspectului estetic. **Totodată, în direcția utilizării** în construcții **a materialelor pe bază de polimeri se prevede extinderea diversificării produselor și a domeniului lor de utilizare, mai ales sub forma unor produse și elemente gata finisate,** cu funcțiuni complexe, ce pot fi montate ușor pe șantier cu un consum redus de manoperă.

În aceeași măsură se acordă **atenție selectării și utilizării celor mai eficiente materiale și produse de construcții,** care să satisfacă atît condițiile impuse de industrializare, cît și cerințele de alcătuire rațională a principalelor părți și elemente de construcții. Sub acest aspect, concepția are în vedere dezvoltarea și perfecționarea utilizării raționale a 3 grupe de materiale de bază : betonul (cu toate variantele lui), oțelurile și, în mod deosebit, aliajele ușoare, precum și masele plastice diversificate ca sortimente, domenii și posibilități de aplicare. Dealtfel, trebuie spus că în perspectivă se prevede **realizarea industrializării complete a lucrărilor, bazată pe prefabricarea uzinală integrală a construcțiilor,** volumul lucrărilor realizate pe șantier reducîndu-se la o cotă de sub 5%.

Multe din aceste tendințe se regăsesc și în țara noastră. De menționat faptul că cercetarea autohtonă a adoptat o serie de soluții moderne, originale, ca urmare a unor experimente care astăzi capătă extindere în practica proiectării și executării clădirilor și edificiilor social-culturale. Ne vom referi la cîteva din acestea, avînd ca exemplu ansamblurile de locuințe ce se execută în Capitală și experiența Institutului „Proiect"-București.

Remodelarea urbană și progresul tehnic

REALIZAREA în cincinalul 1976—1980 a programului de construcții și lucrări social-culturale în Capitală presupune construirea unui număr de 150 000 apartamente. Acestea își vor găsi amplasamente atît în completarea marilor ansambluri de locuințe din Titan, Drumul Taberii, Berceni, cît și pe arterele importante de circulație și de pătrundere în oraș către zona centrală ca : Armata Poporului, Pantelimon, Colentina, Mihai Bravu, Șoseaua Ștefan cel Mare etc. În toate aceste activități de mare amploare, important va fi ca în afară de înscrierea armonioasă a noilor ansambluri în angrenajul urban al viitorului să se realizeze și **o legătură firească între noile realizări și elementele vechiului oraș.**

Pornind de la aceste imperative de prim ordin sîntem și vom fi confruntați, în continuare, cu **noi probleme în această deosebit de complexă activitate care este sistematizarea.** În acțiunea de remodelare a zonelor existente este caracteristică nu numai funcția cu conținut social și economic, ci și valoarea și expresia sa arhitecturală. Evoluția rapidă și profundă a necesităților colective și individuale, **orientarea politicii urbane către asigurarea condițiilor tot mai bune de desfășurare a activităților sociale, economice și culturale ale populației** fac indispensabilă folosirea unor tehnologii și tehnici de construcții care să conducă la satisfacerea acestor deziderate social-economice. O asemenea mare acțiune, ce presupune o participare creatoare complexă și care va antrena eforturi tehnice, materiale și economice, se cere pregătită în mod corespunzător.

Procesul de transformare progresivă a orașului este nemijlocit legat și de modul de realizare al construcțiilor. In acest sens, **remodelarea urbană** ridică aspecte dificile, cu implicații profunde în plastica arhitecturală. Necesitățile de cazare pe care le are Capitala, chiar în etapa remodelării urbane, nu pot fi satisfăcute decît prin **metode de construcții industrializate**, singura cale posibilă de asigurare a rezolvării la nivel corespunzător a acestor cerințe cantitative și calitative.

Sentimentul de insatisfacție generat de aplicarea metodelor industrializate într-o anumită concepție, evidentă în marile ansambluri de locuit realizate, își au originea într-o generalizare simplistă a acestor tehnologii și procedee. **Pornind de la faptul că sistemele industrializate trebuie adaptate cerințelor complexe ale arhitecturii și nu arhitectura subordonată acestor sisteme, prefabricarea, ca principal mijloc al industrializării, trebuie să aibă în vedere elementele constructive, care să-i creeze largi posibilități de variație în asamblare.** Realizarea acestor obiective îndeamnă permanent la revizuirea concepției de proiectare, pentru eliminarea tehnologiilor de execuție cu un consum mare de manoperă și durate mari de execuție și extinderea procedeelor avantajoase sub aspectul acestor indicatori. Astfel, dacă în anul 1971 ponderea clădirilor de locuit realizate cu structură de rezistență din zidărie portantă și planșee monolit reprezenta circa 16,4%, în 1975 acest tip de clădiri a reprezentat doar 0,3%; practic acest procedeu a fost eliminat din concepția de proiectare.

În același timp, pe baza unei colaborări strînse cu Centrala de construcții-montaj și întreprinderile de construcții s-a trecut la extinderea structurilor și tehnologiilor cu un grad mai ridicat de industrializare. Evident, așa cum rezultă din tabelul nr. 1, în cincinalul încheiat a sporit considerabil execuția clădirilor cu ajutorul unor structuri și tehnologii cu un grad ridicat de industrializare. Au fost executate numeroase blocuri de locuințe integral din prefabricate sau din structuri mixte (cu elemente verticale turnate monolit în cofraje plane și cu planșee, grinzi și scări prefabricate; totodată, pe multe șantiere ridicarea construcțiilor a fost efectuată cu ajutorul cofrajeor glisante, cofrajelor tunel etc. — tehnologii moderne, de înaltă productivitate.

Firește, privind critic structurile și tehnologiile utilizate, trebuie remarcat că dacă s-au obținut mari realizări în privința sporirii ritmului de execuție — ca urmare a creșterii accentuate a productivității muncii — și economisirii unor importante cantități de materii prime, s-au manifestat și se manifestă însă și o serie de deficiențe. Bunăcară, dacă consumul de ore manoperă pe mp de suprafață desfășurată a marcat în ultimii 5 ani o reducere de circa 15%, utilizarea pe scară largă a tehnologiilor de execuție din panouri mari prefabricate și diafragme de tip fagure a prezentat dezavantajul realizării unor tipuri de locuințe rigide, fără posibilități de transformare ulterioară pentru adaptarea lor funcțională în concordanță cu mutațiile viitoare, prevăzute a avea loc în structura familiilor, corelate și cu îmbunătățirea continuă a condițiilor și necesităților locative.

Tabelul nr. 1

Evoluția tehnologiilor de execuție la structurile de rezistență a clădirilor realizate în cincinalul 1971–1975

în %

Sistemul de execuție	1971	1975	Total 1971–1975
— Panouri mari prefabricate integral (P+4 — P+8)	40,7	19,4	30,6
— Diafragme (fagure, celular)	42,9	69,3	62,3
● cofraje plane	24,0	64,0	54,4
● cofraje glisante	14,6	3,2	5,0
● cofraje spațiale (tunel)	4,3	2,1	2,9
— **Cadre**	—	11,0	3,0
● monolit			
● stîlpi, grindă monolit	—	4,7	1,3
și planșee prefabricate	—	6,3	1,7
– Zidărie portantă	16,4	0,3	4,1
Total apartamente	18 500	33 950	120 500

În afara acestor restricții pe care le prezintă unele sisteme de execuție utilizate trebuie pusă în evidență și uniformitatea aspectului arhitectural al blocurilor de locuințe, penuria de varietate volumetrică, limitarea funcțională a clădirilor în exclusivitate pentru locuințe, datorită fragmentării spațiilor de la parter în celule reduse la dimensiunile limitate de traveile uzuale ce nu depășesc în general 3,60 m, subordonînd prin aceasta aproape în totalitate frumosul și, în parte, funcționalul unor elemente strict tehnologice. Datorită acestor scăderi pe care le prezintă structurile rigide, în ultimii ani **Institutul „Proiect-București“ a promovat într-o mai mare măsură sistemele de execuție de tip celular cu diafragme din beton monolit turnate în cofraje plane, la care s-a obținut un anumit grad de flexibilitate, variabil în funcție de dimensiunile celulelor, oferind posibilități de modificări interioare a apartamentelor prin desființarea, pe măsura necesităților, a unor pereți despărțitori neportanți.** Din analiza sistemelor de execuție sub aspectul flexibilității aparatamentelor, realizate în cincinalul trecut, rezultă următoarea evoluție cu creșteri mai importante în anii 1974—1975 (tabelul nr. 2).

Continuînd preocupările pentru îmbunătățirea soluțiilor de proiectare și de extindere a sistemelor constructive cu grad mare de prefabricate, evoluția structurii construcțiilor de locuințe pentru cincinalul 1976—1980 se reduce, în principal, la 3 sisteme, față de 7 sisteme constructive realizate în cincinalul 1971—1975.

Restrîngerea gamei tipurilor de sisteme constructive va conduce, implicit, la o îmbunătățire a calității execuției, la creșterea substanțială a productivității muncii și la o folosire intensivă a bazei materiale a unităților de construcții. Desprindem, deci, concluzia că **sistemele constructive adoptate pentru realizarea construcțiilor de locuințe în acest cincinal sînt comparabile cu cele folosite în construcțiile de serie pe plan mondial.** Singurul sistem constructiv care încă nu a fost adoptat în municipiul București îl constituie construcțiile integral prefabricate din elemente spațiale.

Tabelul nr. 2

Evoluția sistemelor de execuție

în %

Flexibilitatea apartamentelor	Anul 1971	Anul 1975
Locuințe compartimentate cu elemente fixe	93	40
Locuințe cu un anumit grad de flexibilitate	7	60
Total apartamente	18 500	33 950

Industrializarea și diversificarea plasticii exterioare a construcțiilor

COORDONAT cu acest program de sisteme constructive și tehnologii de execuție s-au stabilit propuneri de amplasamente pentru întregul cincinal, urmînd să se realizeze construcții în

Eugen IORDĂCHESCU
director tehnic,
Institutul „Proiect“-București
Petre GHEORGHIU

(Continuare în pag. 12)

TRIBUNA ECONOMISTULUI

Termenul optim de reducere a duratelor de realizare a investițiilor

PROPUNEREA pe care o prezentăm urmărește sporirea eficienței economice a investițiilor prin evidențierea și determinarea eforturilor necesare pentru o **scurtare rațională** a duratei de execuție. Am subliniat caracteristica „rațională“ deoarece, așa după cum se arată mai departe, nu orice scurtare este „avantajoasă“. În aceste condiții ne propunem să evidențiem care este termenul optim de reducere a duratei de realizare a obiectivelor de investiții pentru constructor și beneficiar. De asemenea, se va urmări depistarea condițiilor necesare de avut în vedere pentru o scurtare într-adevăr eficientă a duratelor de execuție.

Trebuie precizat de la început faptul că **pentru scurtarea duratelor de execuție, constructorul depune un efort suplimentar, efectuind cheltuieli în plus. Pentru a stimula organizațiile de construcții în scurtarea termenelor de execuție, apare necesară o compensare a acestor cheltuieli suplimentare. Lucru nu numai necesar dar și posibil, deoarece beneficiarul realizează pe baza reducerii duratelor economii substanțiale și beneficii suplimentare. De obicei acestea depășesc cheltuielile constructorului, pe care le-ar putea deci compensa.** Deoarece din acest punct de vedere nu orice scurtare este eficientă, prezentăm în continuare, o ilustrare grafică a acestor aspecte.

E bine de precizat că **există două termene-limită, din punct de vedere tehnic, pentru terminarea execuției unei lucrări : termenul minim posibil și termenul normal.** Economiile directe imediate rezultă din micșorarea duratei de execuție sub cea normală dar nici oricit, asa după cum se va vedea mai departe. Micșorindu-se durata de execuție se micșorează deci și durata de imobilizare a fondului de investiții pînă la darea în funcțiune a investiției. Aceste imobilizări, prin efectele lor, se mai cunosc și sub numele de „pierderi convenționale“.

În **timpul execuției, costul unei investiții rezultă din trei categorii de cheltuieli distincte :**

1. Cheltuieli directe*) (C.d.), care sînt minime numai pentru durata normală de execuție și cresc pe măsură ce se scurtează această durată. Creșterea rezultă, între altele, din măsurile suplimentare pentru asigurarea la fața locului a cantităților periodice mai mari de resurse ce devin necesare.

2. Cheltuieli indirecte*) (C.i.), care se micșorează pe măsură ce se scurtează durata de execuție.

3. Pierderile convenționale (P.c.) care ca și cheltuielile indirecte, se micșorează pe măsură ce se scurtează durata de execuție.

Cum **executantul nu este confruntat decît cu primele două categorii de cheltuieli**, totalul costului acestora se poate prezenta grafic ca în figură prin curba C_1 iar optimul lor pentru constructor prin punctul „C_1 min“.

Pentru beneficiar trebuie să luăm în considerație însă și pierderile convenționale. În acest caz reprezentarea grafică a optimizării costului total ia forma curbei C_2. Se observă aici că termenul optim de execuție „T_2 opt.“ este mai mic dar afectează interesele executantului mărind costul lucrărilor ce le execută (de la punctul C_1 minim la C'_1). În consecință pentru ca executantul să realizeze termenul „T“$_2$ opt.“ în condiții avantajoase și pentru el, trebuie să i se ramburseze diferența de cost dintre Cd_2 și Cd_1, de pe curba Cd. Această diferență este aferentă costului mai ridicat pentru executant, corespunzător termenului „T_2 opt“. Executantului îi revine în plus economia ce se realizează la cheltuielile indirecte (Ci_1—Ci_2), care scad la „T_2 opt.“.

Pentru beneficiar însă, spre a fi eficientă, este necesar ca această rambursare să fie acoperită de diferența dintre costurile C'_2 și C_2 min de pe curba costului total al investiției. Iată deci de ce am menționat la început că scurtarea trebuie să fie „rațională“, deoarece nu orice scurtare este și „avantajoasă“.

Pentru economia națională în ansamblu este însă necesar să luăm în considerație și cheltuielile asociate eficienței economice (Cas. din figură). Dintre acestea menționăm continuarea pierderilor convenționale comparate cu amortismentele între termenele T_2 opt. și T_1 opt.

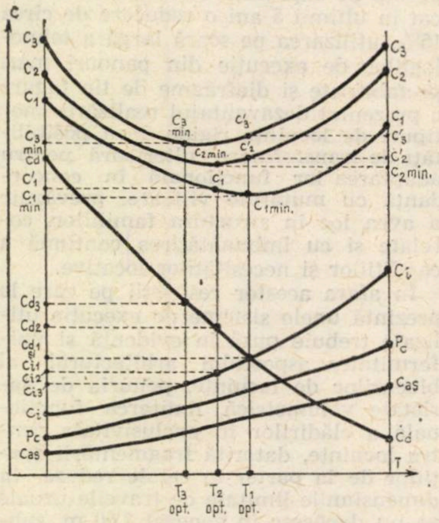

Aceste cheltuieli acționează incepind tot de la aceeași dată (T_2 opt.) cind am considerat încetarea pierderilor convenționale luate în calcul pentru beneficiar în cazul reprezentat în figură. Ca și pierderile convenționale menționate, cheltuielile asociate eficienței economice se micșorează în funcție de un termen cît mai mic de terminare a execuției, respectiv de intrare în funcțiune a obiectivului investiției (T_2 opt.). Reprezentarea grafică a optimizării trebuie făcută și cu luarea în considerație a acestor cheltuieli asociate (vezi figura), în care se observă că termenul optim de execuție „T_3 opt.“ este și mai mic decit „T_2 opt.“. Pentru ca executantul să realizeze termenul optim („T_3 opt.“) în condiții avantajoase pentru el, trebuie de astă dată să i se ramburseze diferența de cost dintre Cd_3 și Cd_1 de pe curba Cd aferentă diferenței dintre termenele „T_3 opt.“ și „T_1 opt“. Rămîne executantului — ca și în cazul precedent — economia ce se realizează la cheltuielile indirecte (Ci_1—Ci_3).

Pentru ca economia națională să poată suporta eficient această operație, trebuie ca diferența de cost total C'_3—C_3 min. să acopere finanțarea ei. Și mai rămîne încă un plus pentru economia națională, neluat în calcul pînă acum : realizarea de beneficii cît mai devreme, plus evitarea riscului ca în partea finală a perioadei de realizare a beneficiilor, în cazul termenului nescurtat de execuție, acestea să nu se mai poată realiza din cauze cu totul și cu totul imprevizibile.

Creșterile cheltuielilor totale C_1 (directe plus indirecte) în funcție de scurtarea mai mare sau mai mică a duratei de execuție le poate calcula executantul dacă nu au făcut obiectul unei variante în cadrul vreunui studiu preliminar special al S.T.E., cu actualizările necesare. Pierderile convenționale le poate calcula Banca de Investiții dacă nu rezultă tot ca mai sus. Cheltuielile asociate eficienței economice trebuie să le actualizeze la nevoie proiectantul.

În plus scurtarea duratelor de execuție nu e totdeauna eficientă în fapt dacă nu-s întrunite și alte condiționări care în prezent nu figurează în graficele de eșalonare a investițiilor. Așa, de pildă, sînt investițiile conexe.

Fiind conexe unui anumit obiect, ele nu au **prioritate** pentru alți beneficiari în al căror domeniu de administrare se află și care le introduc actualmente în plan. Considerăm deci că **apare necesară cuprinderea în graficul de realizare a investițiilor a tuturor activităților desfășurate pentru realizarea unui obiectiv de investiții, chiar dacă ele au responsabili diferiți și dacă sînt sau nu lucrative, consumă sau nu direct resurse pe parcursul desfășurării lor.**

Pentru coordonarea realizării mai multor obiective de investiții intercondiționate ca cele de genul prezentat este cunoscută metoda RAMPS (Resource Allocation and Multi-Project Scheduling). Planificarea obținută prin această metodă este drept că nu întrunește condițiile de optim, însă le întrunește pe acelea ale unei soluții bune.

Pentru o scurtare a duratelor de realizare trebuie luate în considerare la nivelul economiei naționale și creșterile de producție care trebuie să le realizeze alți producători (de materii prime și semifabricate), deoarece sînt necesare intăririi, în funcțiune mai devreme ale noului obiectiv al investiției luat în considerație. De asemenea, trebuie avută în vedere la nivel „macro“ și prioritatea altui obiectiv care ar suferi de pe urma efortului executantului de a realiza mai devreme obiectivul considerat la început sau invers, care ar cere intrarea în funcțiune mai devreme a obiectivului considerat. Aceste situații trebuie să poată fi examinate în desfășurarea lor dinamică. Este necesară deci asocierea metodei Balanței legăturilor dintre ramuri (care este utilizată în prezent, dar are caracter static) cu graficele-rețea, respectiv metoda drumului critic (metodă prin excelență dinamică). Desigur că se poate utiliza și metoda „INPUT-OUTPUT“ în versiunea ei dinamică.

În prezentarea de mai sus am folosit metoda grafică deoarece este mai expresivă. Optimizarea dorită se poate face și sub formă tabelară — fiind mai precisă — sau sub formă analitică.

arhitect Ilie ȘTEFĂNESCU

---

*) Cheltuielile directe și indirecte sînt precizate prin Instrucțiunile — republicate în anul 1963 — pentru aplicarea H.C.M. nr. 744/1957.

DEZBATEREA „R. E." ÎN ÎNTREPRINDERI

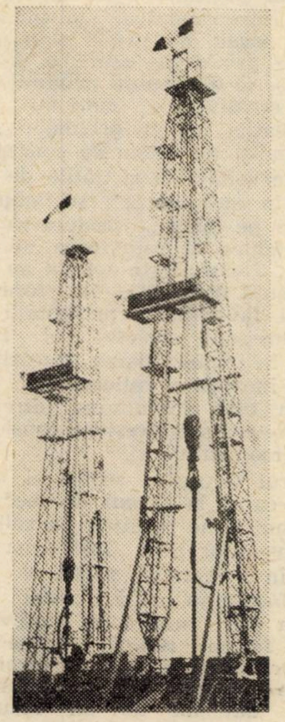

„PILONII" EFICIENŢEI EXPORTULUI: CREATIVITATE COMPETITIVITATE

— sau cum se cucereşte şi se menţine locul II în ierarhia ţărilor exportatoare —

● Conceptul de inovație continuă în acțiune ● Ritmul mediu de înnoire — 70 la sută ● Semnificațiile economice ale înnoirii tehnice ● O forță capabilă să depășească performanțele mondiale ● Cum pot fi dobîndite 18 milioane lei valută prin autodotare și alte virtuți ale creației de utilaje specializate ● „Calitatea" cadrelor și implicațiile sale economice ● Îmbunătățirea calității produselor începe pe planșetele proiectanților ● Ritmul înnoirii și diversificării — o „armă" de pătrundere pe noi piețe.

O PRIVIRE retrospectivă cît de sumară asupra devenirii întreprinderii „1 Mai" din Ploiești în deceniile postbelice pînă la potențialul actual de mare exportator mondial de utilaj petrolier este deosebit de semnificativă pentru evoluția industriei românești.

Și astăzi stînd de vorbă cu veterani ai uzinei cu greu poți să-ți imaginezi cum a fost posibil ca în condițiile începutului, în anii '50, acești oameni să înalțe primele instalații de foraj românești. Dar nu dezlegarea acestor „enigme" tehnico-economice ne-a adus în mijlocul constructorilor ploieșteni de utilaj petrolier, ci trăinicia suceselor obținute an de an în înnoirea producției, în creșterea performanțelor și competitivității instalațiilor de foraj, produse care fiecare sînt de dimensiunile unei fabrici mijlocii.

Evoluția noilor tipuri de instalații de foraj românești, spre performanțe tot mai mari (vezi graficul nr. 1) a fost însoțită de recunoașterea internațională a calității acestora, calitate răsplătită prin numeroasele distincții internaționale primite. Cum a reușit colectivul întreprinderii să realizeze acest ritm alert de înnoire a producției și de creștere a exporturilor — a constituit tocmai tema dezbaterii organizată de „Revista economică" împreună cu Comitetul municipal Ploiești al P.C.R. în Întreprinderea „1 Mai" Ploiești, dezbatere ale cărei concluzii le prezentăm în cele ce urmează.

Rolul concepției proprii

PRINTRE PUNCTELE FORTE ale strategiei întreprinderii trebuie menționată în primul rînd concepția proprie care stă la baza activității de cercetare, proiectare și execuție a utilajului petrolier. Creată în urmă cu 70 de ani în apropierea marilor exploatări petroliere de pe Valea Prahovei, fosta uzină de reparații utilaj petrolier „Concordia" a format de-a lungul deceniilor multe generații de muncitori a căror iscusință în producția și exploatarea utilajului petrolier a fost plenar pusă în valoare în urma naționalizării, cînd ei au devenit stăpîni pe mijloacele de producție. Că au știut să o gospodărească mai bine decît oricare întreprinzător o dovedesc rezultatele de azi : **România al doilea exportator mondial de utilaj petrolier.**

Priceperea specialiștilor români este apreciată nemijlocit astăzi în țări ca Algeria, Argentina, Brazilia, R.D. Germană, Turcia, unde uzina acordă asistență tehnică și service la montarea și punerea în funcțiune a utilajului petrolier. Produsele uzinei sînt însă cunoscute pe toate continentele, în cele peste 30 de țări cu care întreține în prezent relații comerciale prin întreprinderea de comerț exterior Industrial export. Un aport substanțial la realizările de astăzi și-a adus și școala românească de utilaj petrolier, formată în cadrul Institutului de Petrol, a institutelor de proiectări și cercetări din acest domeniu (Institutul de cercetări și proiectări utilaj petrolier, Institutul de cercetări petrol și gaze etc.) unele cu o activitate de peste 20 de ani, care au pus bazele teoretice ale cercetărilor în domeniul construcției de utilaj petrolier.

Este meritul acestor generații de specialiști că s-au opus întotdeauna cu hotărîre importului de licențe, că au abordat cu îndrăzneală și tenacitate cele mai subtile probleme ale forajului cum sînt : calitatea sapelor cu role, prevenitoarele de erupție, pompe etc obținînd succese răsunătoare.

Preocuparea necontenită pentru înnoirea și perfecționarea producției este elocvent oglindită de faptul că în ultimele trei cincinale ritmul mediu al introducerii de produse noi și reproiectate în nomenclator este de **70 la sută**, ritm ce se menține și în actualul cincinal. Semnificația economică a procesului de înnoire tehnică se desprinde cu ușurință dacă analizăm, de exemplu, producția de sape cu role. Dacă în 1970 se produce 41 de tipuri, în 1975 existau în nomenclatorul de fabricație 110 tipuri, urmînd ca în 1980 să fie realizate 184 de tipuri. Paralel a crescut și gradul de tehnicitate a produselor, fenomen prezentat în graficul nr. 2.

Apreciind ca unică acceptabilă, calea de dezvoltare bazată pe **inovația continuă**, întreprinderea a promovat o strînsă colaborare cu catedrele Institutului de Petrol, cu sediul în anii din urmă în imediata vecinătate a uzinei, cu Institutul de proiectări și cercetări utilaj petrolier — București, care are o puternică filială chiar în incinta întreprinderii. Totodată în întreprindere funcționează un compartiment de pregătirea fabricației ce are ca principal obiectiv perfecționarea continuă a produselor și tehnologiilor de fabricație, inclusiv proiectarea de mașini și utilaje pentru autoutilare. Această forță tehnică reunită a fost capabilă să egaleze și chiar să depășească uneori performanțele celor mai avansate instalații de foraj existente pe plan mondial (diagrama coperta I și tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Realizări în mișcarea de invenții și inovații în cincinalul 1971–1975

	Înregistrate	Aplicate	Economii obținute prin aplicare
Invenții	47	20	9 milioane lei
Inovații, raționalizări	2 664	913	37 milioane lei

Mișcarea de autodotare a deschis un nou domeniu afirmării creativității tehnicienilor și inginerilor întreprinderii. Dinamica imperioasă a volumului de lucrări executate prin autodotare, ca și economiile realizate în lei și valută a condus la crearea unui atelier de proiectare specializat pe autoutilări. Astfel au fost realizate o serie de mașini-unelte de concepție originală cum sînt : mașina specializată pentru danturat mese rotative în arc de cerc, agregatul pentru prelucrat filete la corpul pompei de noroi, alte agregate tipizate, pentru prelucrare utilaj petrolier, instalații de tratament termic, strungul cu diametru de 1 000 mm. etc. De remarcat că noile mașini-unelte specializate realizează o precizie superioară în execuția operațiunilor, contribuind la creșterea gradului de utilizare a metalului și a performanțelor produselor.

Structuri funcționale

ÎNTREPRINDEREA realizează în domeniul instalațiilor de foraj o puternică integrare pe produs, executînd toate subansamblele, cu excepția motoarelor Diesel și electrice, a compresoarelor și convertizoarelor.

Acest grad înalt de integrare a facilitat organizarea producției în secții specializate pe subansamble, iar în cadrul secțiilor concentrarea de mașini specializate în linii de fabricație și fluxuri tehnologice, optime, ex. : pentru prevenitoare, pompe etc.

Urmare acestor măsuri în ultimii ani s-a înregistrat o creștere substanțială a indicelui de utilizare a utilajelor. În prezent sînt în curs de finalizare studiile privind reorganizarea în concepția amintită a liniilor tehnologice pentur carotiere de foraj, ambreiaje, plungere etc.

În ceea ce privește organizarea cooperării cu alte întreprinderi și centrale ale Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini s-a conturat ideea necesității stabilirii unui furnizor general pentru subansamblele electrice, procurate din afară, astfel încît să se reglementeze uniform termenele de livrare pentru partea electrică, ca și termenele de garanție.

Climatul deosebit de favorabil noului și-a găsit expresie pe planul organizării producției în dimensionarea cu precizie a nevoilor de capacitate destinate planului tehnic și rezervarea lor pentru acest scop. Au fost astfel create premisele realizării exemplare a temelor de cercetare și proiectare privind asimilarea de noi produse, modernizarea și diversificarea celor din producția curentă, proiectarea și executarea prin autodotare de mașini-unelte care să înlocuiască unele importuri costisitoare (numai în anul 1975 s-au obținut pe această cale economii de 18 milioane lei valută), contribuind în același timp la eliminarea unor locuri înguste, mecanizarea unor operațiuni grele și cu volum mare de muncă la turnătorii, tratamente termice, forjă etc., mecanizarea tehnologiilor de fabricație, introducerea de noi procedee tehnologice.

PARTICIPANȚI LA DEZBATERE :

Constantin CIOCAN — secretar cu probleme economice al Comitetului municipal al P.C.R. — Ploiești ; **Gheorghe DINU** — director al Întreprinderii „1 Mai“ Ploiești ; **Athanasie NICULESCU** — inginer șef cu pregătirea fabricației ; **Gheorghe DAMIAN** — inginer șef mecano-energetic și investiții ; **Mihai MATEESCU** — șef serviciu Organizarea producției ; **Petre MARINESCU** — șef secție Mecanică I ; **Ștefan DIACONESCU** — proiectant gradul I la Institutul de proiectări utilaj petrolier — filiala Ploiești ; **Cristian TEODORESCU** — șef atelier proiectare Autoutilări ; **Gheorghe BĂDOIU** — șef. serv. Control tehnic și laboratoare ; **Dumitru DUMITRU** — compartimentul de învățămînt. **Gherghina MARINACHE,** — econ. principal serv. Export ; **Traian SORESCU** — șef serv. Contabilitate ; **Ioan GEORGESCU** — redactor la „Revista economică“.

În cursul cincinalului trecut, ca și în acest an întreprinderea, la chemarea organelor locale de partid și a comitetului de partid pe uzină, a participat la o serie de acțiuni privind promovarea creativității, cum au fost : „Anul creației tehnice-originale“, „Fiecare specialist un cadru de concepție“, „Să ne dezvoltăm capacitățile de producție prin autoutilare“, schimbul de experiență pe tema „Introducerea progresului tehnic și asimilarea de produse noi“. Toate aceste acțiuni au avut o importanță deosebită în formarea climatului favorabil creativității în cadrul întregului colectiv al întreprinderii, în impulsionarea mișcării de investiții, inovații și raționalizări.

Pînă în 1980 dezvoltarea întreprinderii va necesita o creștere considerabilă a personalului.

În cadrul Grupului școlar al întreprinderii ca și la Liceul de mecanică s-au obținut bune rezultate în calificarea absolvenților prin instruirea lor practică în atelierele școală și prin practica făcută în uzină, astfel încît integrarea în muncă a absolvenților este foarte rapidă. Antrenarea studenților Institutului de petrol în munca de cercetare și proiectare a uzinei a dat an de an rezultate tot mai bune, astfel că în prezent se urmărește realizarea unor operațiuni tehnologice mai complicate la unele piese, cum sînt tratamentele termice speciale, chiar în atelierele Institutului de Petrol. Eficiența procesului de pregătire a forței de muncă poate fi sintetic exprimată pentru perioada 1950—1975 prin trei indicatori : creșterea de 10,4 ori a producției s-a realizat prin creșterea de 5,5 ori a productivității muncii și de numai 1,8 ori a numărului de lucrători.

Sistemul calității

PENTRU UN PRODUCĂTOR și exportator de produse unicate și de serie mică, cu un grad de complexitate ridicat, care trebuie să reziste la condiții excepționale de temperatură și presiune din sol, problema respectării documentației tehnice, a tehnologiei de fabricație, a testării nedistructive și garantării funcționării incumbă mari responsabilități. Dar, în mod aparent paradoxal, problema asigurării calității se simplifică pe măsură ce ea este mai amplu definită, considerîndu-se toate elementele sistemului calității, acționîndu-se simultan asupra tuturor factorilor ce o influențează.

În această accepțiune lupta pentru calitate începe pe planșeta de proiectare, continuă cu obținerea parametrilor ceruți de documentație la prototip, în pregătirea tehnologiei seriei zero, pe bancurile de probă... și se sfîrșește numai odată cu scoaterea produsului din nomenclatorul de fabricație. Grija pentru marca și prestigiul fabricării a mers pînă acolo încît chiar și la contractele externe ce nu prevăd asistență tehnică dată de producător au fost

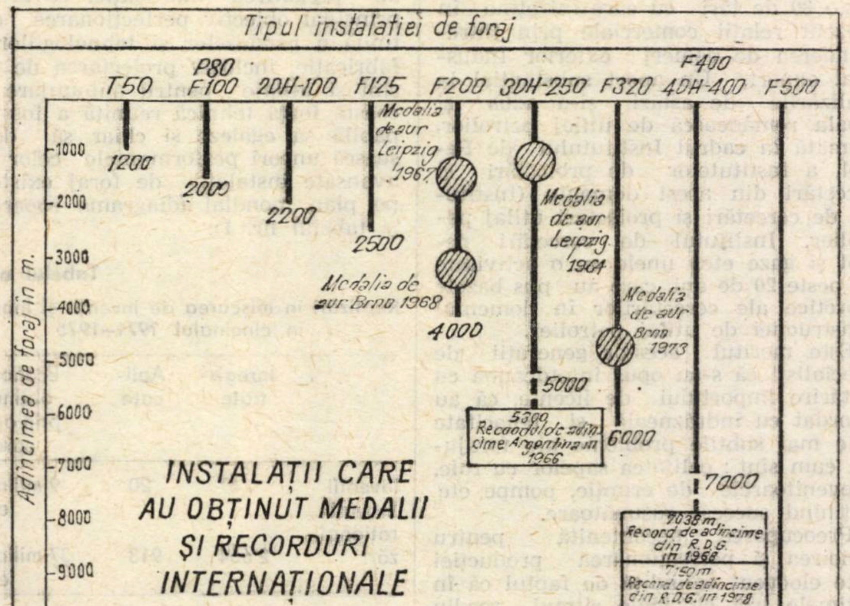

Graficul Nr. 1

trimiși specialiști ai întreprinderii pentru a verifica la fața locului modul de comportare în exploatare a instalațiilor. Corolarul acestor preocupări este înlăturarea practic a reclamațiilor de la beneficiari.

Lupta pentru calitate a depășit în fapt zidurile întreprinderii, extinzîndu-se în prezent și asupra subansamblelor primite în colaborare, asupra materiilor prime și semifabricatelor aprovizionate. În cazurile, rare dealtfel, în care se fac înlocuiri de materii prime, se analizează cu deosebită atenție efectele posibile și se aprobă degradările numai atunci cînd nu există nici o influență asupra calității.

Atenția acordată problemelor calității își găsește expresia și în modul în care este organizată activitatea de control tehnic. Astfel, pe lîngă grupele de control ce verifică în cadrul secțiilor calitatea produselor pe flux și în final, în cadrul întreprinderii există un compartiment metrologic autorizat — care verifică periodic aparatura de măsură și control din dotarea întreprinderii. În cadrul secțiilor de producție acest compartiment are microlaboratoare de control a aparaturii. În componența sa mai intră un laborator de precizie pentru verificarea SDV-urilor și a unor produse de complexitate deosebită și un atelier de reparat aparatura de măsură și control. În subordinea serviciului de control tehnic de calitate sînt o serie de laboratoare : chimic, fizic, defectoscopie, pentru analiza amestecurilor de formare, care verifică calitatea materialelor aprovizionate, studiază produsele și tehnologiile, sprijină activitatea de cercetare și proiectare din întreprindere.

Un progres important în extinderea numărului de probe de control, cu efecte nemijlocite asupra fiabilității s-a înregistrat prin aplicarea decretului nr. 398/1973 privind calitatea, recepția și probarea instalațiilor de complexitate ridicată. Programul întocmit de uzină pe această bază a cuprins modernizarea standurilor de probă existente și construcția altora noi dotate corespunzător. Astfel au fost realizate standuri complexe pentru verificarea în condiții de presiune, tracțiuni și anduranțe mari a subansamblelor instalațiilor de foraj. Pentru controlul producției de serie s-a executat aparatură specializată în cadrul întreprinderii, aparatura universală fiind utilizată în special la produse unicat. Un accent deosebit s-a pus pe promovarea controlului nedistructiv : raze „x“, gama, ultrasunete, pulberi magnetice, soluții penetrante.

Dezvoltarea întreprinderii după concepția și nevoile sale prioritare

PRIN MODUL în care Intreprinderea „1 Mai“ și-a propus să realizeze planul său de dezvoltare — în regie proprie — se remarcă între toate celelalte întreprinderi constructoare de mașini din țară.

Este într-adevăr un act de curaj și de adîncă responsabilitate preluarea de către întreprindere a unui volum de investiții de peste 200 milioane lei în medie pe an. Dar cu același spirit întreprinzător și încredere în capacitățile proprii care a caracterizat colectivul întreprinderii ploieștene în toate momentele importante ale creșterii sale, a fost adoptată soluția executării în regie proprie a investițiilor, ca singură în măsură să răspundă ritmului cerut de beneficiarii interni și externi. În această formulă planul de investiții este subordonat planului de producție, primul condiționînd însă realizarea celui de al doilea.

În acest fel ierarhizarea etapelor planului de investiții se realizează în directă corelație cu prioritățile producției. Conducerea lucrărilor a fost preluată de inginerul șef mecanic-energetic, care rezolvă la nivel de întreprindere toate obiecțiunile apărute fie la beneficiar, fie la constructor, nemaifiind necesare anevoioase intervenții interdepartamentale.

Dar întreprinderea nu și-a asumat numai „regia“ investiției, ci s-a angajat cu toată puterea creatoare a colectivului său, cu toată energia, în activitatea de autoutilare. Astfel la nivelului anului 1976 mai multe de 40 la sută din volumul investițiilor planificate se vor realiza prin autodotare. Autoutilarea se materializează atît în lucrări de construcții-montaj cît și în mașini-unelte și utilaje specializate, de înaltă tehnicitate cu care vor fi înzestrate noile capacități de producție.

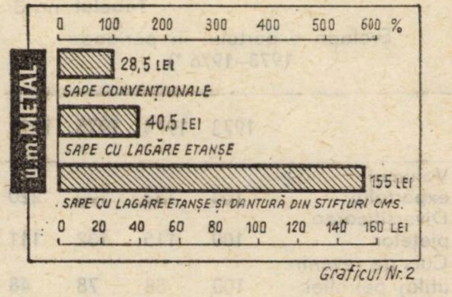

Graficul Nr. 2

Valorificarea superioară a metalului prin introducerea în fabricație de noi tipuri de sape cu role

Acest stil de lucru a permis darea în funcțiune înainte de termen în anul 1975 a trei capacități de producție ce condiționau satisfacerea cererilor primite pentru instalații de foraj.

Printre avantajele execuției investițiilor în regie proprie mai pot fi menționate :

— perturbarea minimă a procesului de producție de lucrările de șantier, prin degajarea eșalonată a spațiilor și corelarea programelor de lucru ;

— utilizarea mai rațională a unor utilaje — macarale, construcții metalice, instalații termo-energetice — șantierul beneficiind de dotarea uzinei ;

— realizarea de proiecte pentru autodotare în condiții avantajoase. Dinamica economiilor realizate prin autoutilare este prezentată în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Economii obținute prin autoutilare în perioada 1971–1975
– mii lei –

	1971	1972	1973	1974	1975
Volum lucrări autoutilare	4 638	10 541	6 032	11 400	35 000
Economii prin autoutilare *)	2 000	4 000	4 400	10 000	20 000
Economii în elaborarea proiectelor pentru autoutilări	481	488	479	645	810

*) cumulat de la începutul perioadei

Eficiența exportului

ÎN PREZENT uzina exportă circa 80 la sută din producția sa de utilaj petrolier, contribuind alături de întreprinderile de utilaj petrolier de la Cîmpina, Tîrgoviște și „Vulcan“ București la poziționarea noastră ca a doua țară producătoare de utilaj petrolier.

Oferirea la export de instalații de foraj a constituit un puternic stimulent pentru ritmul înnoirii tehnice, produsele uzinei venind necontenit în competiție tehnică cu utilajele existente pe piața mondială.

O comparație pe subansamble a utilajului petrolier românesc cu cel produs de firmele ce dețin priorități mondiale în acest domeniu arată că în prezent performanțele funcționale ale instalațiilor de foraj românesc sînt dintre cele mai bune, înregistrîndu-se chiar la prevenitoare de erupție, pompe de noroi, unele tipuri de sape, capete hidraulice performanțe superioare în ce privește greutatea mai redusă pe cal putere sau pe metru adîncime săpat.

In orientarea producției, în stabilirea nivelurilor de dezvoltare în perspectivă a producției de utilaj petrolier uzina s-a bucurat de prețioasele indicații date de conducerea de partid cu ocazia vizitelor în întreprindere, străduindu-se în același timp să aducă la îndeplinire sarcinile izvorîte din acordurile de cooperare economică și tehnică semnate de țara noastră cu numeroase state ale lumii, eforturi materializate în dublarea volumului exportului de utilaj petrolier în 1975 față de 1970.

Procesul de diversificare a producției de instalații de foraj s-a produs paralel cu diversificarea piețelor de export și cu creșterea gradului de valorificare a metalului prin ridicarea tehnicității produselor, ceea ce a avut ca rezultantă îmbunătățirea substanțială a eficienței exporturilor (tabelul nr. 3).

Astfel în perioada 1974—1976 a fost extins exportul într-o serie de țări ca Argentina, Algeria, Filipine, Turcia, Brazilia, India, Pakistan. Paralel s-au înregistrat creșteri pînă la 500 la sută ale gradului de valorificare a metalului prin trecerea la fabricarea de tipuri de sape cu lagăre de etanșare, prin creș-

Tabelul nr. 3

Evoluția exportului în perioada 1973–1976 *)

	1973	1974	1975	1976
Volumul exportului	100	133	190	220
Diversificarea piețelor	100	115	132	141
Curs de revenire utilaj petrolier	100	88	78	48

*) Perioadă pentru care există o structură comparabilă a exportului

terea coeficientului de utilizare a metalului la turlele instalațiilor de foraj.

În perspectiva anilor 1980 și chiar pînă în 1990 studiile de prognoză a cererii elaborate împreună cu Institutul pentru studierea conjuncturii economice internaționale și alte institute de cercetări au arătat că piața mondială va continua să absoarbă în următorii 15 ani utilaj petrolier cel puțin în același ritm ca pînă acum. Firmele americane nu-și vor mai găsi însă un prea larg debușeu intern pentru utilaj petrolier, dat fiind faptul că nu se întrevăd noi descoperiri de zăcăminte de petrol importante în această țară. În această conjunctură este de așteptat o ascuțire a concurenței pe piața mondială, situație în care se vor putea menține pe piață în special exportatorii de utilaje complexe, care oferă aparatură înzestrată cu instalații diesel electrice sau electrice, mai ușoare, mai simple, mai ușor de manevrat decît cele hidraulice cu grad mai mare de automatizare. Acestea au fost considerentele ce au stat la baza stabilirii printre obiectivele actualului cincinal creșterea gradului de înzestrare a instalațiilor cu dispozitive complexe, orientarea spre noi soluții constructive (tabelul nr. 4).

Tabelul nr. 4

Obiective ale cincinalului 1976–1980
– în procente –

	1976	1977	1978	1979	1980
Creșterea producției de utilaj petrolier	119,3*	122	147,2	160,6	169,3
Innoirea nomenclatorului	18	30	45	55	70
Creșterea productivității muncii	124,4*	140,7	169,7	179,6	191,4
Dotarea cu dispozitive complexe a instalațiilor	100**	110	120	130	140
Economii de metal la mastul instalației de foraj (turlă) – tone	30	33	34	34	38
Creșterea exportului de utilaj petrolier	117,6*	121,4	136,1	144,9	148,4

*) Nivelul anului 1975 = 100 **) Nivelul anului 1976 = 100

Un criteriu de competitivitate îl constituie desigur și organizarea activității de service și asigurare cu piese de schimb. În prezent formații de service ale întreprinderii acționează în Algeria, Argentina, Brazilia, R.D. Germană, India și Siria. În Algeria și R.D. Germană au fost, de asemenea, constituite depozite locale de piese de schimb pentru a asigura intervenția cu promptitudine a echipelor de service. Atenția acordată de uzină producției de piese de schimb este oglindită și de ponderea pe care o deține această grupă de produse în producția totală de utilaj petrolier (7%).

În încheiere trebuie subliniată și solicitudinea cu care uzina vine în întîmpinarea cerințelor partenerilor externi, practic fiecare contract constituind o comandă specială ce implică muncă de cercetare, proiectare și asimilare, toate cu unicul scop de a da satisfacție clienților externi.

Ideea de bază pe care am dorit să o subliniem prin organizarea acestei dezbateri în uzină pe tema promovării exporturilor a fost că succesul în aspra competiție de pe piața externă este pregătit prin eforturile conștiente ale fiecărui compartiment din uzină, ale fiecărui muncitor, tehnician, inginer, economist, ale tuturor membrilor colectivului, motivați fiind de dorința de a realiza cele mai bune produse din lume, de a valorifica pe deplin forța creatoare proprie. Nu este ușor să ajungi pe locul doi în lume și cu atît mai greu este să te menții. Dar acest colectiv este în stare de mari performanțe economice și tehnice.

Ioan GEORGESCU

ROLUL PROIECTĂRII ȘI AL TEHNOLOGIILOR AVANSATE

(Urmare din pag. 7

P+4 nivele (45 000 apartamente), în P+7+11 nivele (102 000 apartamente) și 3 000 apartamente în P+14+17 nivele. În aceste soluții constructive institutul pregătește **peste 70 secțiuni cu un înalt grad de industrializare și prefabricare.**

O caracteristică deosebit de importantă a acestui program de proiectare o constituie **tendința de a crea elemente prefabricate interșanjabile,** atît în cadrul seriilor de secțiuni, cît și între secțiuni. În acest fel, elementele prefabricate de la o secțiune vor putea fi folosite la alte 15 secțiuni. De asemenea, elementele din panouri mari prefabricate de la o secțiune vor putea fi utilizate la alte 14 tipuri de clădiri. Sînt primii pași în realizarea **unui sistem coerent de coordonare modulară** în vederea asigurării unei mai largi posibilități de diversificare a plasticii exterioare a clădirilor, prin folosirea mai multor elemente prefabricate de fațadă pe aceeași structură constructivă.

În aceste condiții, volumul lucrărilor de construcții-montaj executate în structuri industrializate va reprezenta circa 96% din volumul total de locuințe, fapt ce se va reflecta și în creșterea volumului de beton prefabricat raportat la volumul total de beton.

Noile secțiuni de locuințe ce se proiectează vor conține ca elemente prefabricate, în afara celor introduse în mod curent pînă în prezent, următoarele : cabine de baie spațială, elemente prefabricate pentru casa liftului, perete sanitar cuplat pentru baie și bucătărie, elemente de mascare prefabricate din diplast ciment etc. Toate acestea vor contribui substanțial la creșterea productivității muncii pe șantiere.

Există, asadar, largi posibilități de aliniere a activității de cercetare-proiectare și execuție la tendințele ce se manifestă pe plan mondial în domeniul construcțiilor de locuințe. **Considerăm că acțiunile de unificare a concepției de realizare a secțiunilor cu grad mare de industrializare a elementelor prefabricate, de reducere a tipodimensiunilor, de creștere a gradului de interșanjabilitate trebuie continuate pînă la realizarea unui sistem coerent de coordonare modulară.** Se impune, de asemenea, să se prevadă în proiecte **folosirea materialelor noi, cu eficiență superioară, care să conducă la reducerea consumului de manoperă pe șantiere.** Detaliile vor trebui proiectate într-o gamă suficient de largă pentru a permite diversificarea plastică a construcțiilor și cu un înalt grad de industrializare. **Vor trebui proiectate elemente de fațadă în 3—4 variante care să poată fi complet finisate din fabrică,** permițînd o montare lesnicioasă de către echipe speciale, prin utilizarea de mijloace mecanizate, iar prin soluțiile care se adoptă proiectanții să obțină, de la o etapă la alta, reduceri reale ale consumurilor de materiale deficitare (oțel, ciment, cherestea).

Toate aceste cerințe și preocupări trebuie să ne conducă, în esență, la proiectarea unor construcții de locuințe și obiective social-culturale care să se concretizeze în reducerea cheltuielilor de manoperă și creșterea productivității pe șantiere, să corespundă normelor crescînde de confort impuse de cerințele dezvoltării impetuoase a societății socialiste multilateral dezvoltate.

MECANISMUL ECONOMIC ● FUNCȚIONALITATE ● EFICIENȚĂ

Este oportună determinarea indicatorului „producție netă din efort propriu“?

1 DEZBATEREA organizată de revistă[1] a pus în lumină anumite avantaje și neajunsuri ale indicatorului producție netă, în raport cu alți indicatori ai producției, ținînd seama de cerințele măsurării volumului de activitate a întreprinderilor. La neajunsurile semnalate în cadrul dezbaterii s-ar mai putea adăuga două, legate de folosirea indicatorului producție netă pentru eliberarea de către bancă a fondului de retribuție : a) îndeplinirea indicatorului de plan condiționează eliberarea fondului de retribuție numai pentru personalul tehnico-administrativ, pe întreprindere, nu și pentru personalul secțiilor, întrucît producția netă nu se calculează și la nivelul secțiilor ; b) îndeplinirea indicatorului se referă numai la activitatea industrială a întreprinderii industriale, nu și la alte activități ale acesteia : de construcții, de transporturi etc. Ambele neajunsuri ar putea fi înlăturate, parțial, dacă s-ar încerca unele soluții. De exemplu, în calculul producției nete pe secții s-ar putea folosi varianta „fără semifabricate“, iar la secțiile auxiliare pentru produsele cărora nu există prețuri, s-ar putea însuma retribuția cu cota de asigurări sociale[2], la care se adaugă un venit net unitar, rezultat din aplicarea la suma astfel aflată a unei rate medii de rentabilitate pe întreprindere.

O privire de ansamblu asupra neajunsurilor la care ne-am referit și asupra altora, în comparație cu avantajele, ridică problema dacă într-adevăr producția netă reflectă mai bine volumul activității întreprinderii decît alți indicatori ai volumului producției, pentru a constitui un criteriu esențial în eliberarea fondului de retribuire și a fi folosit în calculul productivității muncii, precum și în corelarea acesteia cu retribuția medie, atît față de plan, cît și în dinamică.

Opiniile exprimate în revistă pînă acum au arătat, totuși, că el exprimă **mai bine** aportul colectivului la îmbunătățirea activității întreprinderii decît producția globală și producția marfă. La aceasta ar contribui avantajul important că în mărimea sa se reflectă și activitatea de economisire a cheltuielilor materiale și, legat de aceasta, gradul de valorificare superioară a materiei prime. De fapt, acest important avantaj face ca producția netă să exprime activitatea întreprinderii nu numai în privința **volumului**, ci și sub aspect **calitativ**, știut fiind că economisirea este o latură importantă a calității activității economice. Indicatorul reflectă latura calitativă a activității și sub alte aspecte, avînd încă două avantaje : surprinde îmbunătățirea calității produselor, dacă sînt prețuri diferențiate pe calități, precum și creșterea productivității muncii vii, prin intermediul volumului fizic de produse. Ca urmare, avem de-a face cu un **indicator mixt, cantitativ și calitativ**, în același timp. Am putea spune, chiar, că este **predominant calitativ.**

2 Caracterul de efect **predominant calitativ** al producției nete ridică, la rîndul său, și **problema dacă este un indicator de efecte calitative** mai sintetic decît volumul **economiilor** la prețul de cost sau decît **venitul net** și, dacă nu, în ce măsură se justifică folosirea sa alături de acești doi indicatori de efecte. Nu trebuie uitat că efectele sintetice predominant calitative, obținute prin activitatea proprie a întreprinderii, s-au exprimat pînă acum, într-o măsură relativ satisfăcătoare, prin economiile din efort propriu și sporul de venit net (beneficii etc). din efort propriu. Pentru a elucida această problemă, are importanță cunoașterea **tuturor factorilor direcți** care influențează cele trei efecte economice sintetice : producție netă, venit net și economii la preț de cost. Vom include acești factori într-un tabel, în care este avută în vedere determinarea producției nete prin metoda de producție.

Iese în evidență caracterul mai sintetic al sporului de venit net față de economii, fapt bine cunoscut specialiștilor. Sporul de venit net, în formă brută, cuprinde în plus, în raport cu economiile la producția marfă fabricată, încă trei influențe : a modificării stocului de desfacere, a urcării prețurilor de vînzare (fără efort propriu sau / și prin îmbunătățirea calității pe bază de efort propriu), ca și o influență mai mare a structurii producției. În tabel se face abstracție de influența mică și oarecum indirectă (prin reducerea cheltuielilor de remanieri etc.) a îmbunătățirii calității produselor asupra economiilor; de asemenea, se face abstracție de faptul că, deseori, ridicarea calității produselor presupune anumite cheltuieli suplimentare care urcă prețul de cost. Importanța tabelului rezidă în faptul că face relevantă deosebirea sporului de producție netă față de economii și de sporul de venit net din punctul de vedere al factorilor ce influențează acești indicatori, predominant calitativi.

a) **Sporul producției nete este mai cuprinzător decît mărimea economiilor la prețul de cost** cu trei din influențele directe existente în tabel : creșterea numărului de lucrători, urcarea prețurilor la produse și îmbunătățirea calității produselor, reflectată parțial prin o parte din urcările de prețuri. Prima din aceste influențe nu este de natură intensivă, respectiv de natura eficienței, astfel că în aprecierea calității activității economice ea trebuie lăsată la o parte. Este greu de spus dacă această influență reprezintă un avantaj al producției nete față de economiile la prețul de cost.

În schimb, sporul producției nete **nu exprimă trei influențe,** prezente în cadrul economiilor la preț de cost : economisirea sau folosirea rațională a fondurilor fixe și circulante, creșterea retribuției medii și modificarea tarifelor legale de retribuire, acestea din urmă fiind valabile în condițiile folosirii metodei de producție, în determinarea producției nete. Faptul că nu reflectă folosirea rațională a fondurilor fixe și circulante este, după opinia noastră, un neajuns al sporului producției nete, întrucît îl face mai puțin sintetic decît economiile la prețul de cost, în condițiile cînd prețul de cost ar cuprinde în structura sa taxa pentru fondurile fixe și cele circulante. În ceea ce privește faptul că nu este modificat de mărimea retribuției, acesta este un neajuns numai din punct de vedere al gradului de cuprindere ; el poate fi privit și ca un avantaj, întrucît nu reflectă modificările interne între retribuție și venit net, în cadrul producției nete. În această privință este cunoscută teza economiei politice că mărimea produsului net și, ca urmare, sporul acestuia nu depind de modul cum el se împarte în retribuție și plusprodus.

---

[1] Dezbaterea a fost publicată în Revista economică, în numerele 6, 7, 8/1976.

[2] În condițiile existente, costului taxei pentru fonduri și teren i se va adăuga și acest cost.

b) Sporul de producție netă are și față de sporul de venit net unele particularități. **Unele** sînt similare cu deosebirile față de economii : în privința influenței numărului de lucrători, referitor la influența creșterii retribuției medii prin efort propriu și a modificărilor tarifelor de retribuție, precum și cu privire la nereflectarea economisirii fondurilor fixe și circulante. **O altă particularitate** o constituie faptul că nu ține seama de modificarea stocului de desfacere (de produse finite și de produse expediate și neîncasate). Prin aceasta, actualul mod de calcul al producției nete are neajunsul că indicatorul în cauză este valabil **numai la nivelul producției fabricate, nu și pentru producția marfă vîndută și încasată,** respectiv realizată. Ca urmare, sporul global de producție netă nu reflectă direct activitatea de desfacere a întreprinderii și de adaptare la nevoile consumatorilor. Este un element important care îi micșorează caracterul sintetic.

Din tabel reiese că sporul producției nete este influențat pozitiv de creșterea productivității muncii vii, brute exprimată în formă directă sau indirectă (consum specific de muncă vie). Această influență exercitată prin creșterea volumului producției lasă neschimbată ponderea cheltuielilor materiale. Este o teză contrarie aceleia exprimată în cadrul dezbaterilor din revistă, de unde reiese că prin reducerea consumului de muncă vie scade și producția netă[3]). Autorul a înțeles, probabil, o reducere pe plan bănesc a muncii vii, respectiv a costului retribuției. Însă, așa cum se poate vedea din tabel, modificarea retribuției nu influențează mărimea sporului de producție netă, dacă la baza acesteia stă metoda „de producție". Numai modificarea numărului de lucrători influențează producția netă.

Mai este de remarcat că grupa a treia de factori cuprinde factori dependenți de efortul propriu, iar cei din ultimele două grupe sînt independenți de acest efort. Se pune, deci, problema de a lăsa deoparte, mai intîi, influențele externe directe, apoi și cele indirecte, pentru a se ajunge la **un spor de producție netă din efort propriu.**

Acțiunea factorilor direcți și a unor factori indirecți asupra efectelor economice sintetice de natură predominant-calitativă

Factori de influență / Efecte sintetice	Economii la producția marfă fabricată	Spor de venit net	Spor de producție netă
1. Factor extensiv:			
- creșterea numărului de lucrători (iN)	0	0	+
2. Factori de domeniul volumului producției:			
- creșterea producției marfă fabricate (iQ_f)	+	+	+
- modificarea stocului de desfacere (iS_d) x)	0	±	0
3. Factori calitativi:			
- creșterea productivității muncii vii (iw)	+	+	+
- creșterea retribuției medii xx)	–	–	0
- economisirea mijloacelor de producție consumate (e_{mp})	+	+	+
- economisirea fondurilor fixe și circulante (e_f)	+	+	0
- îmbunătățirea calității produselor (ic_a)	0	+	+
4. Factori externi, direcți:			
- creșterea prețurilor la mijloacele de producție (ip_{mp})	–	–	–
- creșterea tarifelor de retribuție (it_r)	–	–	0
- creșterea prețurilor la produse (ip)	0	+	+
- modificarea structurii producției (is_q)	±	±	±
5. Factori externi, indirecți: xxx)			
- dotarea cu utilaje noi, perfecționate	+	+	+
- modificarea structurii și calității materialelor din afară (is_m)	±	±	±
- alți factori externi xxxx)	±	±	±

x) La produse finite și la soldul produselor expediate și neîncasate; xx) Fără modificarea tarifelor legale de retribuire, ci numai ca urmare a creșterii productivității muncii vii, economisirii materialelor și creșterii volumului și calității produselor; xxx) Aceștia acționează prin intermediul factorilor de volum și prin factorii calitativi; xxxx) Legea retribuției (art.8,al.2) menționează 8 cauze, independente de efortul propriu, din care unii se pot include în această grupă.

3 O ipoteză de recalculare a producției nete. În preocuparea de a construi un indicator sintetic final de efecte care să reflecte calitatea activității întreprinderii, în general, și efortul propriu, în special, pentru a asigura o corelare mai simplă cu retribuția medie pe lucrător, ar trebui înlăturate unele din neajunsurile indicatorului analizat, în condițiile cînd acesta este stabilit așa cum prevede metodologia în vigoare.

1) Trecerea de la producția netă fabricată **la producția netă vîndută și încasată.** După cum se cunoaște, producția netă se determină, în prezent, în baza producției globale **recalculată** în funcție de elementele luate în calculul cheltuielilor materiale ce se scad. Dacă se caută în producția netă un indicator final de efecte menit să reflecte întregul efort calitativ al activității întreprinderii, atunci trebuie făcută o recalculare pentru a se trece de la producția netă fabricată la una vîndută și încasată, care să fie modificată și de activitatea de desfacere și de adaptare la nevoile consumatorilor, atît în plan, cît și efectiv, la realizări. Considerăm că modalitățile de recalculare pentru a asigura o asemenea trecere nu comportă dificultăți de neînvins.

2) Dacă metodologia în vigoare presupune determinarea unei taxe pentru fonduri și pentru teren, atunci s-ar impune **scăderea din producția globală** recalculată nu numai a cheltuielilor materiale, ci și a **taxelor respective.** Trei considerente vin în sprijinul excluderii acestor taxe din producția netă, la nivelul întreprinderii (în calculul venitului național la nivelul ramurii și al economiei se va avea grijă să se adauge taxele excluse). Excluderea este posibilă, cu toate că, după natura lor, taxele menționate ar trebui să facă parte din venitul net. Să vedem care sînt considerentele în favoarea acestei soluții.

Mai intîi, asemenea taxe sînt legate de mijloacele de producție consumate, scăzute din valoarea producției, mai mult decît sînt legate de munca vie. De altfel, ele se și determină în raport cu valoarea mijloacelor materiale de producție.

Apoi, scăderea lor ar face ca diferența de producție netă să reflecte și efortul întreprinderii pentru folosirea rațională a masei și valorii fondurilor fixe ocupate, precum și a terenului. Cu deosebire, ar reflecta și efortul pentru reducerea ocupării și, implicit, pentru accelerarea rotației mijloacelor circulante.

În sfîrșit, într-un studiu[4]) se găsește un considerent mai subtil, legat de reflectarea aproximativă a calității mai bune a mijloacelor tehnice, materialelor și terenului (atribuite întreprinderii din fondul de stat) în prețurile acestora. Dacă calitatea mai bună înseamnă eficiență mai mare la consumatori și prețuri mai ridicate, atunci taxele menționate, determinate în baza unor prețuri sau valori mai mari, vor fi și ele mai ridicate, iar scăderea lor din producția netă ar înlătura o parte din influența unora din factorii externi indirecți ai producției nete, existenți în partea ultimă a tabelului. Taxele mai ridicate (ca urmare a prețurilor mai mari) ce urmează să se scadă din producția netă ar reflecta, într-o anumită măsură, **contribuția calității mai bune a resurselor luate din exterior asupra sporului producției nete** și ar avea drept scop să aducă întreprinderile în **„condiții egale de aplicare a muncii"**, cum se exprimă economistul în cauză. Se susține că recalcularea producției nete făcută în acest fel ar înlătura incompatibilitatea ce se creează între creșterea producției nete la nivelul unei întreprinderi și creșterea întregului venit național, cînd producția netă a unei întreprinderi ar crește în dauna producției nete a alteia, datorită folosirii de materiale deficitare mai bune și a unor mijloace mai perfecționate, dar rare sau limitate. Acest al treilea considerent trebuie studiat cu atenție, avîndu-se în vedere că prețul mai mare plătit de întreprindere pentru mijloacele de producție perfecționate presupune în mod implicit și o însușire a avantajelor care rezultă din el, ca urmare a unei activități proprii.

3) Stabilirea **influenței modificării sortimentului producției.** Pentru a calcula această influență directă, care este mai mult de natură externă, asupra sporului producției nete, este necesară o relație specială, în care considerăm că ar trebui să figureze mărimea de calcul $\Sigma q_1 p_{no}$ reprezentînd volumul fizic al producției realizate înmulțit cu producția netă de la baza de comparație (planul sau perioada precedentă), luată pe produs sau 1 leu producție. O asemenea producție netă unitară apare ca un **preț net individual,** stabilit prin scăderea din prețul de catalog a costului unitar cu **materialele** și a costului unitar de **amortizare.** Întrucît ambele costuri nu se găsesc stabilite pe unitate de produs, sub formă de elemente primare, ele trebuie să fie extrase din articolele complexe de calculație. Pentru deducerea lor ar putea fi găsite unele procedee convenționale.

4. Înlăturarea **factorilor externi direcți și indirecți.** Pentru a obține sporul de producție netă din efort propriu, este de la sine înțeles că trebuie să se lase la o parte și influențele pozitive sau

---

[3]) Revista economică, nr. 7, 1976, p. 9 (cazul 3, dat de autor).

[4]) V.V. Novojilov, Măsurarea cheltuielilor și rezultatelor în planificarea optimă (traducere din l. rusă), București, Editura științifică, 1969, p. 59 și 290—295.

negative ale factorilor externi, atît direcți, cît și a unora din cei indirecți ce se găsesc în grupele 4 și 5 din tabel. În vederea stabilirii acestora, se poate proceda ca și în cazul sporului de beneficii din efort propriu, întrucît este vorba de o acțiune paralelă, dar care are intensități diferite în anumite cazuri.

Determinarea tuturor influențelor mai sus analizate presupune un volum important de calcule, mai mare decît pentru cel necesar în stabilirea sporului de beneficii din efort propriu. Ca urmare, se ridică problema dacă producția netă din efort propriu este utilă paralel cu indicatorul beneficii din efort propriu, știut fiind că raționalizarea sistemului informațional trebuie să asigure eliminarea indicatorilor paraleli, cu aceeași valoare de cunoaștere. În fața unei asemenea cerințe ar trebui văzut mai îndeaproape dacă producția netă din efort propriu exprimă vreo latură suplimentară a activității întreprinderii necuprinsă în beneficiile din efort propriu, ca să merite a fi determinată.

Dacă urmărim, în tabelul de mai sus, factorii ce acționează asupra sporului de venit net și sporului de producție netă și ținem seama în mod necesar de recalcularea analizată mai sus, atunci ajungem la constatarea că aproape toți factorii din domeniul efortului propriu ar acționa asupra ambelor sporuri. Diferența constă numai în faptul că sporul producției nete din efort propriu ar rămîne să exprime, în plus, și influența numărului de lucrători ; după cum s-a mai arătat, el nu reflectă deloc creșterea retribuției, deși suferă influența ridicării productivității muncii vii. Cu alte cuvinte, creșterea producției nete, curățată de influențele externe, nu reflectă modul de redistribuire în retribuție și plusprodus ; ea exprimă numai economisirea fizică a muncii vii, **fără să oglindească și economisirea sau folosirea rațională a fondului de retribuție.** Din acest punct de vedere, o asemenea creștere este mai puțin cuprinzătoare decît a beneficiului din efort propriu.

Aici nu trebuie văzut un neajuns prea mare, întrucît interesele economiei naționale pun în fața întreprinderilor sarcina de a mări întreaga producție netă, știut fiind că o mărire a acesteia asigură, în aceeași măsură, atît creșterea retribuției, cît și a plusprodusului. Sub acest aspect, sporul producției nete din efort propriu apare destul de cuprinzător. S-ar justifica, deci, folosirea paralelă a producției nete din efort propriu și a venitului net din efort propriu, întrucît primul exprimă interesele economiei naționale, iar al doilea interesele de gestiune economică a întreprinderii.

Sporul producției nete din efort propriu trebuie să stea la baza calculului de creștere a productivității nete a muncii vii, indicator de bază al creșterii economice. Pentru a reflecta, totuși, și folosirea rațională a fondului de retribuire, ar trebui ca din producția netă curățată de influențele externe să se scadă un asemenea fond, aflîndu-se pe această cale, direct, venitul net din efort propriu. Acesta din urmă poate sta la baza **construirii unui indicator special, nou, de productivitate netă parțială a muncii vii, anume venitul net din efort propriu pe lucrător.**

Acest indicator parțial de productivitate netă a muncii ar putea avea în viitor un rol important în măsurarea eficienței muncii colective. Calculul său s-ar justifica, mai ales, acolo unde multe elemente ale cheltuielilor materiale depind de lucrători și în măsura în care cheltuielile aferente calculului producției nete curățată de influențele externe nu depășesc economiile care ar rezulta din creșterea preciziei de calcul.

REZULTĂ din cele expuse că problema producției nete din efort propriu presupune încă demersuri importante de factură teoretico-metodologică, în care nu trebuie să lipsească generalizarea experienței acumulate de la introducerea indicatorului în practica întreprinderilor. Acest lucru se impune, întrucît pînă în prezent teoria și practica economică din țara noastră n-au evidențiat în mod satisfăcător aspectele acestui indicator legate de efortul propriu, cu toate că tocmai asemenea aspecte se cer elucidate, în vederea corelării producției nete cu retribuția. Considerăm că orice corelare cu producția netă, în general, fără recalcularea sa la nivelul efortului propriu, nu este relevantă și nici utilă pentru folosirea fondului de retribuție potrivit funcțiilor pe care acesta le are de îndeplinit.

dr. P. JICA
Iași

REALIZAREA PRODUCȚIEI LA TOATE SORTIMENTELE

(Urmare din pag. 4)

mice Jimbolia, Întreprinderea de materiale de construcții din Roman și altele), concomitent cu mobilizarea rezervelor de creștere a producției, s-a pus un accent deosebit pe reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil și energie pe fiecare sortiment, pe micșorarea cheltuielilor cu repararea și întreținerea utilajelor, pe diminuarea sau înlăturarea unor cheltuieli neeconomicoase etc.

Dar, deși realizările pe linia micșorării cheltuielilor la 1 000 lei producție-marfă sînt pe ansamblu bune, totuși rezervele și posibilitățile în acest domeniu puteau fi mai bine fructificate. Aceasta mai ales dacă ținem seama de faptul că unele întreprinderi nu numai că nu și-au îndeplinit sarcinile de plan privind reducerea cheltuielilor, dar le-au și depășit substanțial — așa cum se prezintă situația la întreprinderile de materiale de construcții Doicești și Buzău, Întreprinderea de materiale izolatoare Vaslui, Întreprinderea de marmură București și Simeria și altele. Un calcul sumar arată că, dacă și aceste unități și-ar fi realizat sarcina planificată, economiile pe centrală la 1 000 lei producție-marfă ar fi fost mai mari cu încă 16 lei.

Sînt cîteva cauze de ordin mai general care au dus la această situație. În primul rînd, unele unități, ca, de pildă, cea din Doicești, **nu și-au realizat în întregime** — așa cum am arătat — **producția fizică la o serie de sortimente,** fapt ce a determinat ca cheltuielile totale să fie repartizate la un volum mai mic de produse. În al doilea rînd, unele **consumuri specifice au fost depășite** — așa cum a fost cazul la Vaslui cu cocsul. În sfîrșit, o problemă cu care s-au confruntat alte întreprinderi, ca, de pildă, cea din Buzău, a fost aceea a **depășirii substanțiale a cheltuielilor de regie a secțiilor,** ca urmare a defecțiunilor mecanice sau electrice înregistrate în funcționarea unor utilaje, a depășirii cheltuielilor privind repararea acestora, achiziționarea de piese de schimb etc.

ANALIZA activității desfășurate în prima jumătate a anului demonstrează că în cele mai multe întreprinderi au fost asigurate din vreme condițiile unei bune desfășurări a producției și a muncii. Au fost totuși unități unde aceste probleme nu au fost rezolvate din vreme. Astfel, deși a fost asigurată întreaga cantitate de oțel beton, totuși au lipsit unele dimensiuni, fapt ce a stînjenit unele unități în buna desfășurare a producției. De asemenea, la alte întreprinderi — ca cele de la Iași, Timișoara și Odobești — aprovizionarea cu agregate de balastieră pentru betoane nu s-a desfășurat în mod satisfăcător, datorită modului defectuos în care și-au onorat obligațiile diferitele unități ale Ministerului Construcțiilor Industriale. Se impune, deci, ca întreprinderile furnizoare să acorde o mai mare atenție livrărilor către unitățile de materiale de construcții pentru ca acestea, la rîndul lor, să-și poată onora obligațiile față de șantiere.

Un alt domeniu important îl constituie asigurarea cu elemente prefabricate din beton armat a șantierelor de construcții de locuințe. Ținînd seama de unele deficiențe manifestate în semestrul I a.c. cît și de propunerile reieșite din adunările generale ale unităților de profil, centrala industrială a întocmit, împreună cu Comitetul pentru problemele consiliilor populare și C.S.P., un program pînă în anul 1980, prin care s-a stabilit modul în care vor fi realizate și livrate acestea, încît să se poată asigura îndeplinirea exemplară a programului de construcții de locuințe. De asemenea, s-a întocmit un program cu Ministerul Construcțiilor Industriale în vederea asigurării lucrărilor de construcții industriale cu elementele prefabricate necesare. Pentru sporirea producției la aceste sortimente au fost luate în întreprinderile materialelor de construcții măsuri de îndesire a tiparelor pe aceeași suprafață tehnologică și s-a organizat turnarea chiar în depozitele de produse finite.

Informatica în sprijinul conducerii centralelor și întreprinderilor

UN INSTRUMENT OPERAŢIONAL DE URMĂRIRE A OBIECTIVELOR

● Eficiența urmăririi corelate a sarcinilor pe activități ● Un program cu 57 de module pentru diferite situații tipice ● Informații pertinente asupra realizării planurilor ● Contribuția sistemului la creșterea responsabilității în îndeplinirea sarcinilor.

Realizarea importantelor sarcini trasate de Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român cere din partea tuturor oamenilor muncii eforturi susținute pentru conceperea și realizarea măsurilor care să conducă la înfăptuirea tuturor obiectivelor urmărite.

Multitudinea soluțiilor concepute la nivelul întreprinderilor, al centralelor industriale, a sarcinilor trasate de organele superioare acestora se concretizează în **programe** sau **planuri de măsuri** care converg spre realizarea integrală a planului de stat.

NOŢIUNILE DE BAZĂ CU CARE OPEREAZĂ SISTEMUL

Noțiunile de **măsură, sarcină, plan de măsuri, executant, coordonator, urmăritor** sînt folosite curent în industrie. Valoarea lor semantică este însă legată, în general, de experiența celui care le utilizează și ca urmare diferă, de obicei, de la o persoană la alta. De aceea, în cîteva cuvinte, vom arăta care sînt semnificațiile date acestor noțiuni de către colectivul de analiști și programatori ce a elaborat sistemul de urmărire a sarcinilor prezentat în continuare. Acest colectiv a fost format în anul 1975, de Cabinetul pentru probleme de organizare al municipiului București, și a inclus specialiști din Centrala industrială de utilaj energetic, metalurgic și mașini de ridicat (C.I.U.M.M.R.), din întreprinderile „Autobuzul“, F.M.U.A.B. și altele

O primă noțiune a fost definită, observîndu-se că ori de cîte ori un colectiv de conducere al unui sistem cibernetic oarecare — de exemplu al unei centrale industriale sau al unei întreprinderi — consideră necesar să modifice într-un anumit mod starea sistemului condus, el concepe o mulțime de acțiuni care, după părerea lui, conduc la obținerea modificării dorite. Aceste acțiuni sînt formulate și consemnate într-un document. Modificarea pe care colectivul de conducere dorește s-o sufere sistemul condus a fost numit **OBIECTIV** (adică unde dorim să ajungem). Mulțimea acțiunilor concepute constituie un **PLAN** sau un **PROGRAM**, iar fiecare din acțiunile conținute în plan a fost numită **MĂSURĂ.** O măsură căreia, în afară de descrierea operațiilor sau acțiunilor definitorii, i se atașează unul sau mai mulți **executanți** și un termen de realizare s-a numit **SARCINĂ.**

Noțiunile de sarcină, obiectiv, executant sînt totuși relative, definițiile lor depinzînd de sistemul de referință în care ne situăm — în cazul de față, nivelul la care se află colectivul de conducere ce elaborează planul de măsuri. Astfel, în cazul unui plan elaborat de minister, o centrală industrială poate avea o **sarcină A.** Această sarcină a centralei devine **obiectivul** unui nou plan de măsuri elaborate de ea, în care diferite întreprinderi componente și compartimente proprii devin executanții.

În primă fază, proiectul elaborat a urmărit să rezolve problema evidenței sarcinilor principale aflate în curs de realizare la nivelul unei centrale industriale și al unei întreprinderi.

ACŢIUNE ÎNTR-UN DOMENIU IMPORTANT AL CONDUCERII

La întrebarea : ce sarcini vor putea fi urmărite cu sistemul proiectat ? — s-a răspuns pe scurt : **toate sarcinile primite de centrală sau întreprindere, precum și cele elaborate și trasate de ele diverșilor executanți.** S-au avut prin aceasta în vedere, **la nivel de întreprindere :** sarcinile din planurile M.T.O., din planul tehnic, din planul de dezvoltare al întreprinderii, planul de calitate, de creștere a productivității muncii, de reducere a prețului de cost, contractul colectiv, hotărîrile consiliului oamenilor muncii, cele ale colegiului de conducere al ministerului și ale consiliului oamenilor muncii al centralei industriale, toate hotărîrile luate în urma analizelor pentru perfecționarea activității întreprinderii sau centralei. În momentul cînd s-au elaborat programele s-a putut observa să sistemul poate fi aplicat și pentru **urmărirea activității unor secții de producție** sau pentru **urmărirea realizării unor proiecte.** De exemplu, se pot urmări avizele de modificare (fiecare avînd aceeași structură ca un plan de măsuri) sau realizarea unui lot de S.D.V-uri. În general, se pot urmări proiecte care pot fi cuprinse într-un grafic rețea de tip PERT, proiectul avînd în acest caz structura unui plan de măsuri, iar evenimentele fiind echivalente cu sarcinile din plan.

Este de remarcat că centrala, chiar cînd e grefată pe una din întreprinderile componente, sub raport funcțional nu se confundă cu aceasta. Centrala industrială utilizează în comun cu întreprinderea de bază anumite aparate, dar rămîne o organizație aparte, cu funcție specifică de conducere. **Activitatea de urmărie a sarcinilor este și ea o activitate specifică de conducere, deci ocupă un loc principal atît la nivelul întreprinderii, cît mai ales la nivelul centralei industriale.**

Într-adevăr, o întreprindere industrială este un sistem care poate fi reprezentat prin următoarea schemă bloc :

Fig. 1

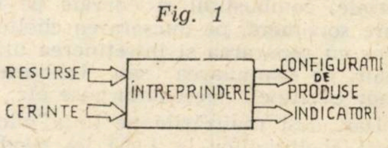

La intrarea în acest sistem se află resursele materiale, umane și informaționale acordate întreprinderii și cerințele macrosistemului din care ea face parte, iar la ieșire se află configurațiile de produse pe care este profilată întreprinderea (sortimente, cantități, termene de realizare) și indicatorii tehnici, economici și sociali care cuantifică o parte însemnată a cerințelor, măsoară performanțele și marchează restricțiile în procesul de realizare a produselor.

Sistemul alcătuit de centrala industrială cu toate întreprinderile ei este reflectat de aceeași schemă bloc. Dacă însă privim centrala industrială – numai în raportul funcțional cu intreprinderile componente, poziția ei in sistemul cibernetic respectiv apare ca in schema următoare :

Fig. 2

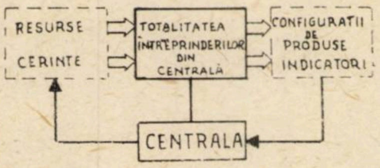

Din schemă se observă că centrala industrială are rol de conducere ; ea reglează intrările (resursele și cerințele) in funcție de ieșiri. Ea sprijină intreprinderea să-și asigure resursele, dar ii lasă o independență suficient de mare in activitatea de producție specifică acesteia. Centrala este un organ care intărește puterea de conducere a fiecărei intreprinderi in parte. Organele principale ale unei centrale sint acelea care culeg informațiile necesare asupra ieșirilor din sistem, reglează intrările — prin planuri de măsuri — pentru obținerea ieșirilor planificate. Dacă includem, pe lingă planurile tehnice, și planurile de dezvoltare și pe cele de producție, putem afirma că activitatea de elaborare și, implicit, de urmărie a sarcinilor este o activitate de bază, atit la nivelul conducerii intreprinderilor, cit mai ales la nivelul centralelor industriale.

CRITICA ACTUALULUI MOD DE URMĂRIRE A SARCINILOR

Un sistem de urmărire bine organizat trebuie să indeplinească următoarele condiții:

1. toate sarcinile din toate planurile de măsuri elaborate sau primite, trasate executanților, **să fie păstrate in evidențe operative,** astfel incit nici o sarcină trasată să nu fie omisă. Conservarea sarcinilor trebuie astfel organizată, încit să permită **un acces rapid și simplu** la oricare din ele ;

2. sarcinile realizate trebuie păstrate într-un **fișier istoric,** pentru a permite conducerii centralei (intreprinderii) priviri retrospective in vederea conceperii unor noi măsuri, mai eficiente ;

3. executanții trebuie **să raporteze o singură dată** intr-o perioadă, care este stadiul realizării sarcinilor primite — și numai **unui singur organ ;**

4. toate unitățile sau organele interesate de stadiul realizării sarcinilor **să fie informate automat, periodic, la timp și fără nici o intervenție din partea lor.**

Fig. 3

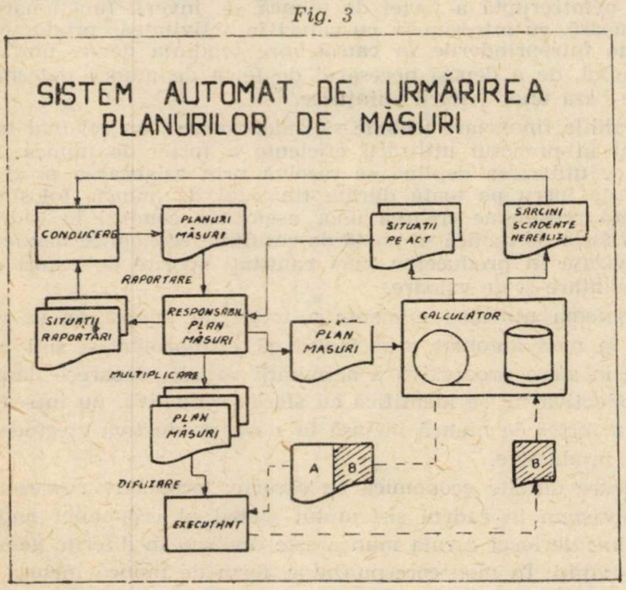

Sistemul actual de urmărire a sarcinilor în centralele industriale și intreprinderi este un sistem manual ; chiar unde este foarte evoluat, el conține totuși deficiențe inerente — număr mare de urmăritori, durate mari de prelucrare a informațiilor, imposibilitatea furnizării unor informații retrospective pe durate mai lungi, intirzieri la prezentarea rapoartelor, imposibilitatea furnizării tuturor informațiilor necesare conducerii în momentul cind aparatul de conducere le solicită. Sistemul actual de culegere a informațiilor privind stadiul de realizare a sarcinilor este uneori greșit orientat : executanții așteaptă să fie întrebați, iar întrebările despre aceeași sarcină sint adresate executanților de către toți cei interesați, ceea ce înseamnă uneori mult timp pierdut, cu o muncă de rutină elementară. Chiar cind există un fișier istoric al sarcinilor realizate, conținut în registre sau biblioraфte, acestea sînt greu accesibile. Nu se poate cere prea mult unui sistem manual de urmărire a sarcinilor ; de exemplu, nu i se pretinde să furnizeze conducerii centralei sau intreprinderii o listă cu toate măsurile care urmăresc rezolvarea aceleiași probleme sau aceluiași obiectiv, numărul de aminări solicitate de un executant pentru realizarea unei sarcini, precum și cauzele nerealizării sarcinilor.

Dacă adăugăm la acestea costul mare și timpul considerabil utilizat — uneori de cadre cu pregătire superioară — pentru culegerea de informații privind realizarea sarcinilor, se poate ajunge la concluzia că un calculator electronic poate inlătura toate aceste deficiențe și, in plus, poate permite ridicarea activității de conducere pe o treaptă superioară

CE AVANTAJE CREEAZĂ PRELUCRAREA AUTOMATĂ A DATELOR

Noul sistem de urmărire a sarcinilor se deosebește de sistemul actual prin aceea că **utilizează, în maximă măsură, prelucrarea automată a datelor, apelind la serviciile unui calculator electronic.**

După cum se știe, calculatorul electronic are particularitatea că poate prelucra in timp foarte scurt cantități uriașe de informații. Posibilitatea folosirii memoriilor externe pe suport magnetic, care pot absorbi zeci de milioane de caractere, a deschis orizonturi noi pentru utilizarea calculatoarelor electronice și în alte domenii decit in cele ale calculelor numerice propriu-zise. Sint cunoscute sisteme de P.A.D. care tezaurizează continutul a numeroase lucrări științifice, politice, literare, documentații de licențe etc., pe care apoi le redă celor interesați sub forma dorită : liste bibliografice, citate, părți asamblate pe diferite criterii, părți din lucrări care conțin cuvinte-cheie etc. Calculatoarele mari, cu viteză ridicată de prelucrare, administrează fișiere cu orice conținut informațional și oferă celor interesați informații prelucrate în modul dorit.

Utilizarea calculatorului electronic în activitatea de urmărire a realizării planurilor de măsuri este prezentată în fig. 3.

Planul de măsuri elaborat de conducerea centralei, sau primit din partea organelor superioare, este predat pentru difuzare unui compartiment responsabil (de exemplu, planul de creștere a productivității muncii este încredințat serviciului plan-dezvoltare). Responsabilul de plan predă un exemplar oficiului de informatică sau centrului de calcul al centralei (intreprinderii). Acest oficiu **codifică informațiile conținute :** executanții, beneficiarii, coordonatorii, problemele la care se referă, sursele. Însoțite de aceste coduri, textele prescurtate ale sarcinilor sint introduse intr-un fișier pe suport magnetic.

Calculatorul, printr-unul din cele 57 de module care compun programele ce realizează aplicația, elaborează lista nr. 1. Această listă conține toate **sarcinile scadente in luna (perioada) care urmează, sortate pe executanți.** Lista are două părți : prima se reține, la data raportării, de către executant, iar partea a doua se completează de acesta cu stadiul realizării sarcinii, se decupează și se expediază la oficiul de calcul, pentru actualizarea fișierului.

Din fișierul actualizat se scot listele nr. 2 — **situația sarcinilor pe fiecare plan de măsuri** și nr. 3 — **sarcinile scadente nerealizate, pe executanți, sortate în ordinea priorităților** impuse de conducere. La cerere, programele permit obținerea a încă 14 liste de sarcini, sortate pe beneficiari, pe surse, pe coordonatori, pe probleme etc.

În prezent, acest sistem este aplicat de centralele C.I.U.M.M.R., C.I.E.T.C. și de întreprinderea „Autobuzul“-București, în trei variante diferite de programe. În cadrul intreprinderii „Autobuzul“ au fost cuprinse în acest sistem toate planurile de calitate, productivitate, reducerea prețului de cost, contractul colectiv, hotăririle consiliului oamenilor muncii, sarcinile trasate de organele superioare întreprinderii etc., creindu-se un fișier unic. Sistemul este în curs de extindere asupra sarcinilor din planul tehnic și a celor privind planul de dezvoltare al întreprinderii.

Durata de prelucrare este de circa 25 de minute pentru 10 000 de sarcini. Configurația necesară : 1 cititor de cartele, 1 imprimantă, 1 disc-sistem pentru sortări, 2 unități de bandă magnetică. Programele pot fi rulate pe un calculator Felix C 256 de 64 K.

Eficiența utilizării prelucrării automate a datelor privind realizarea sarcinilor din planurile de măsuri rezultă, în special, din faptul că **termenele de realizare sînt cu mai multă probabilitate respectate, conducerea întreprinderii este mai bine informată și poate acționa mai eficace pentru inlăturarea greutăților ivite pe parcursul realizării, iar activitatea de rutină a celor care urmăresc sarcinile în vechiul sistem poate fi înlocuită cu o activitate de coordonare, de contribuție efectivă a acestora la îndeplinirea sarcinilor.** Este, desigur, posibil ca datorită evidenței și urmăririi cu ajutorul calculatorului electronic a unor măsuri importante, să se obțină rezultate deosebite în activitatea generală de conducere a centralei industriale, respectiv a unei întreprinderi. Numai faptul că toate sarcinile trasate sînt automat înregistrate și urmărite schimbă fundamental atitudinea tuturor executanților coordonatorilor și beneficiarilor de lucrări față de sarcinile primite.

ing. Ioan PERSACHE
analist principal la Oficiul de informatică al întreprinderii „Autobuzul“-București

PUNCTE DE VEDERE

ACŢIUNEA PÎRGHIILOR FINANCIARE PENTRU UTILIZAREA RAŢIONALĂ A FORŢEI DE MUNCĂ

PREOCUPĂRILE partidului nostru privind recrutarea, pregătirea şi folosirea raţională a forţei de muncă sînt constante, au o bază cu un profund caracter umanist şi în acelaşi timp ştiinţific.

Proiectele de legi recente puse în discuţia oamenilor muncii ţin seama de faptul că în orînduirea noastră **„nimeni nu poate trăi fără muncă, că aceasta reprezintă o necesitate pentru afirmarea şi dezvoltarea personalităţii umane, pentru progresul general al societăţii“.**

Concomitent, se urmăreşte deplina valorificare în producţie a capacităţii creatoare a tuturor celor ce muncesc, asigurîndu-se desfăşurarea în cele mai bune condiţii a procesului de producţie, folosindu-se corespunzător pîrghiile economico-financiare socialiste pentru organizarea muncii, stimularea iniţiativelor şi creşterea aportului tuturor, după capacităţile ce au şi aportul adus la îndeplinirea şi depăşirea sarcinilor planificate, asumate în mod democratic.

Printre pîrghiile economice folosite în vederea organizării şi conducerii unităţilor un loc deosebit de important îl ocupă cele financiare. Integrate organic în mecanismul de conducere economico-socială a ţării, categoriile financiare constituie instrumente de politică economică de mare importanţă, care determină unităţile economice să utilizeze cu eficienţă maximă resursele materiale, băneşti şi umane pe care le gospodăresc.

Utilizarea acestor pîrghii trebuie să satisfacă exigenţele formulate de către Programul Partidului Comunist Român.

În această privinţă, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** sublinia, la Plenara Comună a C.C. al Partidului Comunist Român şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale din 21—22 iulie 1975, că sistemul nostru financiar trebuie să joace un rol mai activ în desfăşurarea activităţii economice, în gospodărirea judicioasă a mijloacelor, în reducerea cheltuielilor de producţie, în creşterea mai substanţială a venitului naţional.

Fondul de timp al unui „personal optim“

APLICÎND în practică indicaţiile preţioase cuprinse în documentele de partid, considerăm că unul dintre domeniile cele mai importante în care trebuie intensificată utilizarea pîrghiilor financiare este cel al folosirii forţei de muncă.

Utilizarea deplină a forţei de muncă la nivel microeconomic presupune :

- **folosirea integrală a timpului de lucru** al personalului în aşa fel încît fondul de timp de muncă efectiv utilizat să se apropie cît mai mult de fondul de timp maxim disponibil. Calea cea mai importantă prin care se realizează utilizarea deplină a forţei de muncă la nivel de unitate este aceea a corelării volumului forţei de muncă folosite cu sarcinile de producţie, adică determinarea ştiinţifică a necesarului de forţă de muncă şi respectarea optimului cantitativ de personal. Determinarea numărului de personal optim presupune stabilirea unor norme fundamentate din punct de vedere ştiinţific şi perfecţionarea lor continuă pe măsură ce ele suferă „uzură morală“ ;
- **crearea tuturor condiţiilor pentru funcţionarea neîntreruptă a procesului de producţie,** prin eliminarea întreruperilor generate de cauze subiective. Întreruperile pot fi înlăturate printr-o serie de măsuri privind organizarea producţiei şi a muncii şi în cadrul acestei activităţi prin îmbunătăţirea aprovizionării tehnico-materiale, prin întreţinerea corespunzătoare a utilajelor, prin îmbunătăţirea disciplinei în muncă etc.

Deşi aceste probleme sînt reglementate pe cale juridică, iar legile formulează clar obligaţiile unităţilor economice, într-o serie de întreprinderi se manifestă tendinţa de a menţine un număr mai mare de personal decît strictul necesar. De asemenea, se poate observa în multe cazuri şi lipsa unor condiţii care să asigure funcţionarea neîntreruptă a forţei de muncă, şi, ca urmare, se înregistrează un indice scăzut de utilizare a fondului de timp disponibil.

De obicei, deficienţele amintite au o existenţă paralelă şi se raportează una la alta ca factori agravanţi. În consecinţă, un personal mai numeros decît strictul necesar generează greutăţi din punctul de vedere al asigurării condiţiilor pentru funcţionarea neîntreruptă a forţei de muncă, şi, invers, funcţionarea defectuoasă, cu întreruperi, cu goluri în activitatea productivă împinge întreprinderile în cauză spre tendinţa de a „umfla“ personalul, de a depăşi necesarul de forţă de muncă determinat pe baza unor criterii ştiinţifice.

Pîrghiile financiare trebuie să îndeplinească un rol mai important în procesul utilizării eficiente a forţei de muncă. În timp ce utilizarea deplină se rezolvă prin asigurarea programelor de lucru pe toată durata timpului de muncă, folosirea eficientă presupune crearea unor asemenea condiţii în cadrul cărora forţa de muncă să poată da rezultate economice maxime, concretizate în producerea unei cantităţi sporite de valori de întrebuinţare şi de valoare.

Problema utilizării eficiente a forţei de muncă nu se rezolvă în mod automat prin faptul că întreprinderile sînt cuprinse în sfera productivă a activităţii sociale, deoarece munca productivă nu se identifică cu sfera productivă, nu întreaga masă a forţei de muncă inclusă în sfera productivă efectuează munci productive.

Fiecare unitate economică cu caracter productiv reprezintă un subsistem în cadrul sistemului global al economiei naţionale, în interiorul căruia munca este divizată în diferite genuri de activităţi. În mod corespunzător, forţa de muncă inclusă în unitățile economice trebuie repartizată și structurată pe categorii distincte de personal : de execuție și conducere ; direct productiv și tehnic-economic ; productiv și neproductiv ; administrativ-funcționăresc ; muncitori și alte categorii de personal ; muncitori de bază și auxiliari etc.

Pentru ca forța de muncă să fie utilizată cu eficiență sporită, proporțiile dintre diferitele categorii de personal trebuie să se stabilească, în fiecare unitate, în așa fel încît masa principală a acesteia să efectueze activități cu caracter nemijlocit sau mijlocit productiv, iar ponderea celor ocupați în activități auxiliare, cu caracter administrativ-funcționăresc, să fie cît mai redusă, adică trebuie stabilit și respectat **„optimul de personal din punct de vedere calitativ“.**

Faptul că numai soluțiile juridico-administrative nu dau rezultatul scontat și că ele trebuie îmbinate într-o măsură sporită cu soluții de natură economico-financiară rezultă din aceea că structura personalului în multe întreprinderi nu este întru totul corespunzătoare. Astfel, deși în totalul populației ocupate, ponderea muncitorilor a ajuns în anul 1975 la 50%, iar în totalul personalului angajat, la 79%, într-o serie de întreprinderi ponderea muncitorilor în totalul personalului este comparativ mai redusă. Ponderea personalului neproductiv, adică în special a celui din transportul interior și din servicii, este, în schimb, pe alocuri, prea ridicată, atingînd în unele întreprinderi 25%.

Necesitatea înlăturării unei astfel de situații a fost subliniată pregnant de către tovarășul **Nicolae Ceaușescu : „Nu ne putem propune o creștere substanțială a productivității muncii sociale atunci cînd un muncitor trebuie să ducă în spate — ca să mă exprim mai plastic — 5—6 oameni care nu lucrează direct în producție... Este cunoscut nu numai teoretic — ci și practic — faptul că valorile materiale nu se produc decît în procesul muncii productive. Sigur, noi includem în sfera muncii productive și activitatea de cercetare și proiectare, precum și un minim de funcționari necesar pentru a asigura evidența corespunzătoare, numărul acestora trebuie să fie însă cît mai redus pentru a spori ponderea acelora ce produc direct bunurile materiale, care fac să crească avuția națională, deci bunăstarea întregului nostru popor“.**

Rezultă din cele arătate că în domeniul utilizării forței de muncă există încă o serie de rezerve. Pentru valorificarea acestora trebuie să se utilizeze mai mult pîrghiile financiare legale.

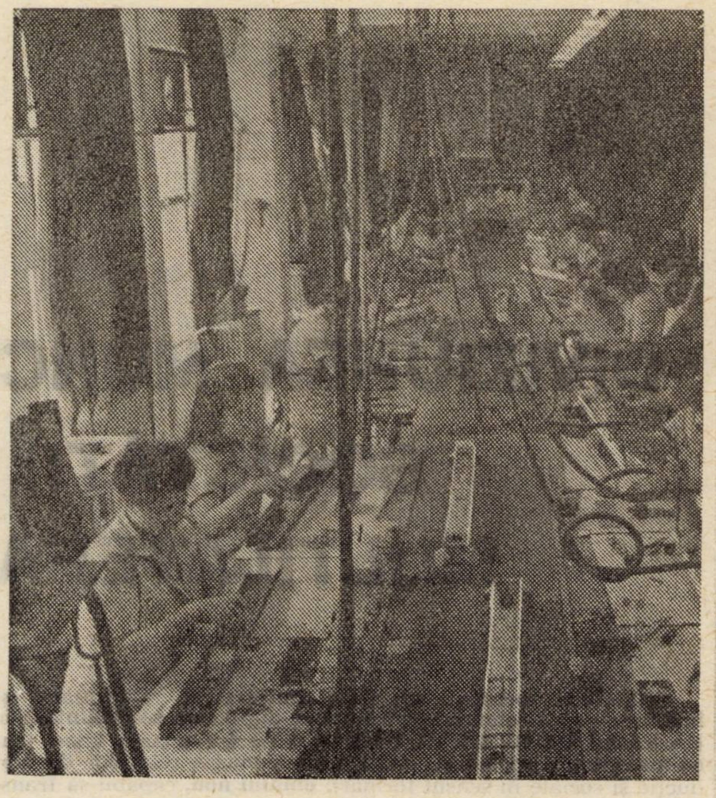

„Sporirea ponderii celor ce produc direct bunurile materiale duce la creșterea avuției naționale“

Acțiunea stimulatoare a beneficiului planificat

ÎN STIMULAREA unităților economice privind utilizarea forței de muncă cu eficiență sporită, un rol deosebit de important poate avea intensificarea acțiunii unor pîrghii financiare, cu mare capacitate de influență și mobilizare, cu multiple funcții, printre care și aceea a beneficiului și a fondului de premiere.

Beneficiul este instrumentul principal folosit la nivelul unităților economice pentru impulsionarea obținerii unor rezultate economice superioare. Beneficiul stimulează buna utilizare a factorilor de producție prin raportul de inversă proporționalitate în care se află cu costurile de producție. Deși cu ajutorul acestui mecanism se rezolvă numeroase alte probleme, beneficiul nu constituie peste tot un stimulent suficient de eficient și pentru utilizarea rațională a forței de muncă. În tendința de a asigura condiții corespunzătoare pentru realizarea beneficiului planificat, de a obține beneficii peste plan, unele întreprinderi își creează de la început „rezerve“, printre altele, și prin menținerea în unitate a unui personal numericește superior celui necesar îndeplinirii sarcinilor de plan, fapt care se reflectă într-un fond de retribuție supradimensionat.

Pentru sporirea capacității de stimulare, de mobilizare a acestei pîrghii financiare care este beneficiul — punct de convergență a unor interese situate la diferite nivele — îmbunătățirea folosirii ei ca pîrghie, stimulent important al utilizării eficiente a resurselor, printre care și a forței de muncă, se impune, după părerea noastră, asigurarea unei legături mai directe între beneficiul rămas la dispoziția întreprinderii și venitul net creat în unitate. Modul concret de înfăptuire a unei asemenea legături presupune, desigur, cercetări multilaterale din partea specialiștilor din domeniul teoriei și practicii economice și financiare, studierea atentă a efectelor propagate pe care aceasta le-ar genera.

Forța stimulativă a beneficiului ar mai putea fi sporită și prin intermediul fondului pentru efectuarea unor lucrări de investiții sociale (locuințe, creșe, cămine, cantine, dispensare, baze sportive și altele similare). Conform legii nr. 11/1971 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat (art. 7), acest fond se constituie din beneficiile peste plan ale anului care a trecut.

Date fiind importanța socială a acestui fond și nesiguranța realizării lui pe seama beneficiului peste plan, considerăm că ar fi mai oportună constituirea acestui fond pe seama **beneficiului planificat.** Prin aceasta s-ar asigura o sursă sigură și condiții certe pentru crearea fondului destinat efectuării unor lucrări de investiții sociale, cu consecințe pozitive, multiple, asupra forței de muncă din întreprindere, printre care și asupra stabilității acesteia.

O altă pîrghie deosebit de importantă a cărei capacitate de stimulare ar putea fi sporită în vederea utilizării raționale a forței de muncă este și fondul de premiere. Legarea fondului de premiere de beneficiu mărește preocuparea colectivelor de muncă din unitățile economice pentru îndeplinirea planului de producție cu cheltuieli de muncă socială cît mai reduse și pentru realizarea producției, nu însă în măsură suficientă. Aceasta deoarece circa 3% din beneficiul planificat și circa 20% din beneficiul obținut peste plan se folosește pentru constituirea fondului de premiere. În vederea atingerii scopului urmărit s-ar impune o deplasare a centrului de greutate în constituirea fondului de premiere spre beneficiul planificat. În cazul creării unei legături mai directe între fondul de premiere și beneficiul planificat, întreprinderea ar fi cointeresată să-și planifice beneficiul la un nivel cît mai apropiat de posibilitățile sale reale.

În general, credem că cercetarea economică ar putea să se îndrepte mai mult spre valorificarea pîrghiilor economico-financiare, să contribuie mai mult la punerea în mișcare, la valorificarea rezervelor existente încă în domeniul utilizării resurselor umane.

dr. Gh. DIȚU
A.M. LUPAN
L. PROHAMER
Cluj-Napoca

DIVIZIUNEA MUNCII ÎN PERSPECTIVA SOCIETĂŢII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE

CREAREA societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintarea spre comunism presupune, după cum se subliniază în **Programul P.C.R.**, atît dezvoltarea şi perfecţionarea bazei tehnico-materiale a societăţii, cît şi perfecţionarea relaţiilor de producţie şi sociale în sensul formării **omului nou**, capabil să transpună în practică obiectivele şi sarcinile edificării celei mai înaintate şi mai umane orînduiri — comunismul.

Evidenţiind din nou acest deziderat, la Congresul educaţiei politice şi al culturii socialiste, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** arată că **„partidul nostru pune în centrul atenţiei făurirea omului nou, folosirea deplină a tuturor mijloacelor de care dispune societatea pentru ridicarea continuă a nivelului general de cultură — profesional, politic, ştiinţific — al maselor largi populare, pentru înarmarea temeinică a constructorilor socialismului cu cele mai avansate cuceriri ale geniului uman, cu cunoaşterea legilor obiective ale dezvoltării sociale"**.

Întrucît factorul determinant al formării conştiinţei socialiste şi implicit al purtătorului acesteia — omul, constructor al socialismului şi comunismului — îl constituie **munca**, respectiv activitatea socială utilă, în cele ce urmează, vom încerca să analizăm unele aspecte privind rolul şi locul diviziunii socialiste a muncii în contextul formării omului nou, cu o pregătire complexă, care să-şi pună în valoare, în mod plenar, întreaga gamă de aptitudini şi capacităţi pe care le posedă.

Între dezvoltarea forţelor de producţie şi diviziunea muncii, pe de o parte, şi relaţiile de producţie şi sociale, pe de altă parte, există un raport dialectic. Diviziunea muncii reflectă gradul de dezvoltare al forţelor de producţie şi totodată relaţiile ce se stabilesc între participanţii la producţia socială. În acest sens, Karl Marx privind diviziunea muncii ca un complex de relaţii de producţie arată că : **„Diferitele trepte de dezvoltare a diviziunii muncii sînt tot atîtea forme diferite ale proprietăţii, adică fiecare treaptă a diviziunii muncii determină şi relaţiile dintre indivizi corespunzător cu raportul în care se află ei faţă de materialul muncii, faţă de uneltele de muncă şi faţă de produsele muncii"**.

Un fenomen social-istoric

ÎN OPOZIŢIE cu teza lui A. Smith, care privea diviziunea muncii ca o înclinaţie umană înnăscută, sau opiniile lui K. Bücher şi E. Durkheim, după care aceasta ar rezulta din nişte legi biologice, clasicii marxism-leninismului au stabilit că diviziunea muncii reprezintă un proces istoric de diversificare a activităţii oamenilor în funcţie de dezvoltarea mijloacelor de muncă. Rezultă deci, că diviziunea muncii trebuie privită şi analizată în mod istoric ; conţinutul, formele şi consecinţele ei fiind astfel diferite de la o orînduire la alta.

Acţiunea şi manifestarea legii diviziunii muncii în condiţiile socialismului capătă trăsături şi valenţe distincte faţă de cele din orînduirile exploatatoare. Pierzîndu-şi caracterul spontan şi anarhic, diviziunea socialistă a muncii are ca trăsături definitorii **raţionalitatea** şi **planicitatea**, ce se asigură prin planul naţional unic de dezvoltare economico-socială, în scopul indicat de legea economică fundamentală a socialismului.

Sistematizarea făcută de Karl Marx cu privire la **diviziunea muncii în general**, între genurile mari ale producţiei sociale, **diviziunea muncii în particular** (între speciile şi subspeciile acestor genuri, în care se include şi **diviziunea teritorială a muncii**), şi **diviziunea muncii în detaliu** (în cadrul unităţii productive şi care coincide cu **diviziunea profesională**), rămîne valabilă şi în socialism cu remarca arătată mai sus privind conţinutul social-economic nou al acestui proces şi modalităţile specifice de înfăptuire.

Creşterea puternică a forţelor de producţie, pe baza cuceririlor revoluţiei tehnico-ştiinţifice, ca obiectiv primordial al făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare spre comunism, necesită o diversificare şi o specializare tot mai accentuată a producţiei, o îmbunătăţire şi perfecţionare a structurii industriei, agriculturii, transporturilor şi celorlalte ramuri, care să asigure o precumpănire a factorilor intensivi de creştere economică în vederea ridicării sistematice a nivelului de trai.

În contextul acestui vast proces, desfăşurat pe baza legilor economice ale socialismului, are loc nu numai o adîncire a diviziunii sociale a muncii, dar şi apariţia unor mutaţii în aspectele ei generale, speciale, de detaliu (profesionale şi teritoriale).

Potrivit necesităţilor dezvoltării complexe şi echilibrate a economiei naţionale, în cadrul căreia să fie valorificate cu maximă eficienţă resursele naturale şi de muncă, partidul şi statul orientează profilarea şi specializarea ramurilor, subramurilor şi unităţilor economice pe anumite produse sau părţi ale acestora, asigură calificarea şi repartizarea forţei de muncă în profesiile şi sectoarele de activitate impuse de cerinţele revoluţiei tehnico-ştiinţifice, de progresul economico-social. În acest sens, teza lui Marx că **„măsura dezvoltării forţelor de producţie ale unei naţiuni este indicată în modul cel mai evident de gradul de dezvoltare a diviziunii muncii"** este confirmată şi de practica construcţiei socialiste.

Ceea ce deosebeşte însă radical din punct de vedere economico-social diviziunea muncii din socialism de diviziunea capitalistă a acesteia este faptul că în socialism a fost înlăturat caracterul ei înrobitor, de transformare a omului într-o anexă a maşinii permiţîndu-i doar o dezvoltare îngustă, unilaterală. Încă din prima fază a socialismului se manifestă tendinţa prevăzută de V.I. Lenin privind formarea unor oameni ai muncii multilateral pregătiţi. Eliberarea diviziunii muncii de antagonismele de clasă, garantează, după cum remarcă Engels o dezvoltare şi manifestare deplină şi liberă a aptitudinilor fizice şi intelectuale ale omului.

Modernizarea bazei tehnico-materiale a societăţii socialiste, în conformitate cu cerinţele progresului tehnico-ştiinţific, determină dispariţia unor vechi profesiuni şi apariţia unora noi, care includ în persoana aceluiaşi individ o serie întreagă de specialităţi înrudite, de activităţi fizice şi intelectuale. Dacă progresul tehnico-ştiinţific şi maşinismul au determinat pînă la un anumit moment o diferenţiere şi separare a diferitelor activităţi fizice şi intelectuale ale oamenilor, în condiţiile actuale, automatizarea producţiei impune o integrare sau sinteză a mai multor cunoştinţe şi specialităţi în persoana unuia şi aceluiaşi om.

Astfel, de pildă, reglorii, operatorii sau maiștrii de linii automate dețin, după cum se știe, un „cumul" de profesiuni.

Societatea socialistă, ca cea mai profund umană, în care scopul suprem îl constituie ridicarea standardului de viață materială și spirituală al omului, înflorirea personalității sale, conduce la înlăturarea laturii negative a vechii diviziuni a muncii, bazată pe o specializare mai mult sau mai puțin îngustă a individului, creînd posibilități tot mai largi și reale fiecărui ins nu numai de a-și alege profesiunea dorită, dar și de a putea trece la o altă profesiune sau de a-și însuși mai multe profesiuni. Asemenea cazuri devin tot mai frecvente, fiind garantate de înseși legile statului socialist.

„Policalificarea, capacitatea de a trece mai ușor de la o specialitate la alta, de la o activitate la alta — după cum se arată în Programul P.C.R. — **va reprezenta o schimbare calitativă în caracterul diviziunii muncii, contribuind atît la dezvoltarea liberă a personalității umane, cît și la satisfacerea în condiții superioare a intereselor și cerințelor generale ale societății".**

În ceea ce privește preocupările și îndeletnicirile creatoare, culturale, din timpul liber al oamenilor muncii în socialism, acestea ne sînt atestate de amplele mișcări ale artiștilor amatori din țara noastră în care activează zeci de mii de oameni ai muncii fizice și intelectuale, de toate vîrstele și profesiile.

În viitor: alternarea felului de muncă

PROBLEMA diviziunii muncii în socialism și comunism a suscitat și suscită ample dezbateri, controverse și opinii în rîndurile economiștilor și sociologilor. Pornind de la anumite teze marxist-leniniste intrepretate **ad literam** ,s-a ajuns de către unii chiar pînă la negarea diviziunii muncii în condițiile comunismului. Într-adevăr, K. Marx, în **„Ideologia germană"** arată că **„în societatea comunistă, în care nimeni nu este limitat la un cerc de activitate exclusiv, că fiecare se poate perfecționa în orice ramură ar dori, societatea reglementează producția generală și tocmai prin aceasta îmi dă posibilitatea să fac azi un lucru și mîine altul, să vînez în cursul dimineții, să pescuiesc după amiază, să mă ocup cu creșterea vitelor seara și după cină să mă consacru criticii, după pofta inimii mele, fără să devin vreodată vînător, pescar sau critic"**, dar acest lucru nu înseamnă dispariția oricăror profesiuni sau diviziuni a muncii, ci o mare mobilitate a profesiunilor, posibilitatea oricărui individ de a-și alege liber activitatea potrivit aptitudinilor și dorințelor sale și nicidecum o însușire de către fiecare individ a **tuturor** profesiunilor. Același sens îl are și teza lui V. I. Lenin, care arată că în comunism **„se va ajunge la desființarea diviziunii muncii între oameni, la educarea, instruirea și formarea unor oameni multilateral dezvoltați și multilateral pregătiți, care să știe să facă de toate. Comunismul merge, trebuie să meargă și va ajunge la aceasta, dar numai după un lung șir de ani"**. Atrăgînd totodată atenția pericolului punerii acestei chestiuni înainte de crearea condițiilor necesare, anticiparea în practică a acestui **„rezultat viitor al comunismului pe deplin dezvoltat, pe deplin consolidat și statornicit, pe deplin desfășurat și motivat"** este asemuită de către Lenin cu încercarea de **„a preda matematicile superioare unui copil de patru ani"**.

Problema dialecticii diviziunii muncii. a transformării și a mutațiilor sale. în funcție de condițiile social-istorice, se cere a fi examinată nu în abstract, la modul general și în exclusivitate pe baza unor teze ale clasicilor marxism-leninismului, ci ținînd seama de condițiile concret istorice ale fiecărei țări și etape de maturizare a socialismului. Astfel, pentru etapa actuală de dezvoltare a socialismului în țara noastră. ridicarea productivității muncii sociale și înlăturarea decalajului economic față de țările avansate nu pot fi realizate decît printr-o continuă dezvoltare și adîncire a diviziunii socialiste a muncii, ca un proces obiectiv, legic, al dezvoltării forțelor de producție.

Adîncirea diviziunii socialiste a muncii în țara noastră nu înseamnă însă. după cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în încheierea lucrărilor Congresului educației politice și al culturii socialiste, o uniformizare a omului, ci dimpotrivă **„formarea unui om de omenie, cu o pregătire multilaterală"**, urmărindu-se în acest scop **„crearea condițiilor celor mai propice ca omul să se poată manifesta plenar în toate domeniile vieții sociale, fiecare cu capacitățile, personalitatea și felul său de a fi. în spiritul comun al întregii societăți, al dragostei de dreptate și adevăr, al curajului și cinstei, al simplității, al hotărîrii de a lucra împreună cu semenii săi pentru ferecirea proprie, pentru fericirea întregii societăți"**.

Fără îndoiadă diviziunea muncii, ca și celelalte fenomene social- economice, are un caracter istoric, schimbător. Anumite elemente și trăsături ale ei ce derivă din diferențele inerente vor exista desigur și în comunism. Dar diviziunea comunistă a muncii se va deosebi de cea existentă în socialism. În condițiile unor forțe de producție cu mult superioare celor din socialism, ale unei munci creatoare devenită necesitate vitală, intrinsecă a omului și ale unei repartiții după necesități, cînd bogăția socială se va determina nu după timpul social de muncă cheltuit, ci pe baza timpului liber de care va dispune societatea, diviziunea muncii în accepțiunea sa actuală nu va putea fi întîlnită. De aceea, viitoarea **diviziune comunistă a muncii** despre care se vorbește și în Programul P.C.R. nu poate fi descrisă prin prisma celei actuale, socialiste, care mai poartă încă într-o anumită măsură unele amprente ale vechii deviziuni a muncii ce leagă pe om de o anumită specialitate sau profesie distinctă, uneori chiar pentru toată viața.

În condițiile făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate apar însă premisele pentru depășirea și rezolvarea acestor contradicții neantagoniste dintre aspectele învechite ale diviziunii muncii și principiul comunist al dezvoltării multilaterale a personalității, în sensul creării condițiilor pentru a se ajunge la **alternarea felului de muncă.**

K. Marx referindu-se la această treaptă a diviziunii muncii afirmă că **„Natura marii industrii presupune schimbarea felului de muncă, fluiditatea funcției, mobilitatea multilaterală a muncitorului. ...Marea industrie ...impune ca o problemă de viață și de moarte necesitatea de a recunoaște alternarea felului de muncă și prin urmare, pregătirea cît mai multilaterală a muncitorului ca o lege socială generală a producției"**.

Legea alternării muncii exprimă deci necesitatea obiectivă impusă de producție, îndeosebi, automatizată, de a înlocui lucrătorul parțial, cu specialitate îngustă, purtător al unei singure funcții social-economice, cu lucrătorul dezvoltat multilateral, **„pentru care diferitele funcții sociale sînt feluri de activitate care alternează"** (K. Marx).

Programul P.C.R. adoptat de cel de-al XI-lea Congres, are meritul istoric de a fi sesizat și întrezărit și în această problemă tendințele de perspectivă în evoluția diviziunii muncii în țara noastră sub impactul progresului tehnico-științific contemporan. Pornind de la postulatul că dezvoltarea forțelor de producție și creșterea eficienței economico-sociale depind de ridicarea nivelului de pregătire tehnico-profesională al celor ce muncesc, de nivelul cultural-științific al întregului popor, adevăr pus din nou cu atîta pregnanță la Congresul educației politice și al culturii socialiste, partidul și statul nostru acordă acestei probleme o importanță capitală.

Generalizarea primei trepte a liceului, iar după 1980 a întregului curs liceal, asigurarea unui profil larg învățămîntului liceal astfel ca absolventul să se poată încadra cu ușurință în diferite domenii de activitate, îmbinarea strînsă a învățămîntului cu activitatea productivă și științifică, lărgirea continuă a orizontului politic, profesional, tehnic și de cultură generală al tuturor oamenilor muncii, ca și măsurile de reciclare, policalificare și recalificare constituie tot atîtea premise de înfăptuire în viitor a cerințelor legii alternării muncii și dezvoltării multilaterale a omului societății comuniste.

Baza obiectivă a mutațiilor socialiste și comuniste ale diviziunii muncii și formarea omului nou rezidă, desigur, în continua perfecționare a bazei tehnico-materiale a societății, în introducerea în producție a celor mai înaintate cuceriri ale științei și tehnicii, în înarmarea omului cu cunoașterea legilor dezvoltării sociale, cu concepția științifică, materialist-dialectică despre lume și viață.

Progresul tehnico-științific și creșterea gradului de cultură și cunoaștere a tuturor membrilor societății vor conduce astfel la omogenizarea social-economică, la dispariția deosebirilor esențiale dintre munca fizică și intelectuală, dintre munca simplă și complexă. dintre munca industrială și cea agricolă marcînd astfel saltul calitativ, de la diviziunea socialistă a muncii la cea comunistă.

conf. univ. dr. Gavril HORJA
Academia de Studii Economice

TEORII·IDEI

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

„SOCIETATEA DE CONSUM“ ÎNTRE APOLOGIE ȘI REALITATE (III)

● O componentă a „societății de consum“: forțarea consumului. ● Goana după profit și consumul parazitar, ostentativ. ● Reducerea longevității bunurilor de larg consum. ● Inovații costisitoare, mediocre.

GOANA după profit se încadrează în circuitul economic capitalist și deformează multe laturi ale lui, inclusiv consumul. Ea stimulează consumul cu orice chip ; pe lîngă cel necesar – și pe cel parazitar, inclusiv pe cel de-a dreptul dăunător. Malthus la vremea sa considera consumul parazitar drept o condiție indispensabilă a realizării mărfurilor într-o economie al cărei țel este profitul. Tot în vremea lui, marele utopist francez Charles Fourier, demascînd tarele societății capitaliste, arăta că în această societate cizmarul este interesat să se rupă cît mai repede încălțămintea, croitorul — îmbrăcămintea, constructorul — să fie cît mai multe cutremure care să dărîme clădirile, avocatul — să fie cît mai multe certuri ca să aibă procese, preotul — să moară cît mai mulți oameni ca să facă slujbe — fiecare fiind interesat să cîștige cît mai mult.

În perioada capitalismului supermaturizat, a capitalismului monopolist de stat, consumul parazitar s-a impus tot mai mult ca o condiție de existență a unei economii și societăți istoricește depășite. N-au lipsit nici economiștii care să-l justifice. J.M. Keynes scria fără înconjur în lucrarea sa fundamentală : „Cît timp milionarii găsesc satisfacții în construirea de vaste reședințe pentru adăpostirea trupului în timpul vieții lor și piramide în care să-l așeze după moarte sau, pocăindu-se, înalță catedrale și fac daruri mănăstirilor sau misiunilor religioiase din țări străine, atîta timp poate fi amînată ziua cînd abundența capitalului va veni în conflict cu abundența producției“[1]). Întrebat de ce n-ar fi folosite mai degrabă veniturile respective pentru subvenționarea consumului celor săraci, el n-a putut da alt răspuns decît că „așa cere societatea“. Și, în felul lui, avea dreptate ; societatea capitalistă actuală are nevoie (ca să se mențină și să realizeze mari profituri) de consum parazitar și chiar dăunător, concomitent cu restrîngerea consumului la ample categorii sociale din țările dezvoltate și cu subconsum, cu vaste „geografii ale foamei“ în țările nesocialiste în curs de dezvoltare.

Natura consumului în „societatea de consum“ a devenit o temă preferată de studiu pentru mulți oameni de știință, indiferent de orientarea lor politică. J.K. Galbraith critica în „Affluent Society“ rolul nefast al reclamei care obliga pe cumpărător să consume și ceea ce nu-i este necesar. G. Myrdal a pus în lumină aspecte parazitare ale consumului de stat și îndeosebi ale celui militar. J. Fourastié, Fr. Perroux și numeroasele școli ecologice au demonstrat efectele nocive devastante pe care le are „societatea de consum“ asupra mediului. Este foarte grăitoare concluzia care se trage într-o culegere occidentală de studii de specialitate cu privire la natura problemelor mediului înconjurător, care nu-i de loc străină de natura relațiilor dintre oamenii societății date. „Trebuie, se spune în studiul în cauză, să avem mereu prezent în spirit faptul că mediul înconjurător nu se reduce la o problemă economică *materială* și susceptibilă de a fi rezolvată în termeni de simplă afectare de mijloace materiale. Armonia omului și a mediului său înconjurător trece prin amenajarea cîmpului relațiilor sociale ale omului și prin aceasta depășește cîmpul strict economic“[2]). Legătura între consumul devastant – adesea inutil și irațional din punctul de vedere al existenței umane raționale și al progresului – al „societății de consum“ și deteriorarea gravă a mediului ambiant este reală, intimă și tocmai de aceea „explozia environmentală“ pune o dată în plus, și din punctul de vedere al relației om-natură, în cauză „societatea de consum“ a capitalismului monopolist de stat.

Prezența și tendința de extindere a consumului rațional parazitar și chiar dăunător, în lumea occidentală a determinat luări de poziție împotriva lui chiar în rîndul economiștilor nemarxiști. Ph. Iribarne face delimitări lucide, din punct de vedere psiho-socio-economic, între consum și bunăstare, arătînd că bunăstarea nu poate fi confundată cu consumul cît mai mare de bunuri și servicii. „Putem vedea, printre altele, scrie autorul, că a asimila pe de o parte sporirea satisfacției pe care o obține un individ sporindu-și consumul, celelalte condiții rămînînd constante, și pe de altă parte variația satisfacției pe care-o obține un ansamblu de indivizi sporindu-și paralel consumul lor, poate fi negativă, creșterea (satisfacției de consum n.n.) traducîndu-se printr-o diminuare a bunăstării (așa cum fără îndoială este actualmente cazul în cea mai mare parte a societăților)“[3]), de consum, adăugăm noi. Serge Christophe Kolm, preocupat de consum, calitatea vieții și protejarea mediului înconjurător, demască „consumul ostentativ“ al celor bogați și propune instituirea unui sistem de impunere drastică a acestui gen de consum pentru a limita risipa

FIȘE

TĂNASE GHIȚĂ
REPRODUCȚIA SOCIALĂ, CERCETAREA ȘI ȘTIINȚA
EDITURA POLITICĂ

● *Lucrarea Reproducția socială, cercetarea și știința, de Tănase Ghiță, apărută recent în Editura politică București 120 p., este o contribuție la evidențierea rolului științei în transformarea radicală a condițiilor producției materiale și a posibilităților de valorificare superioară a bogățiilor naturale naționale. Se analizează problemele legate de sarcina ca în toate ramurile economiei cercetarea fundamentală și aplicativă să realizeze o înaltă eficiență socială. Capitolul I tratează mutațiile survenite în relațiile dintre știință, cercetare și producție, concretizate în dimensiunile reproducției contemporane și în ritmurile științei, cercetării și producției. În capitolul II sînt conturate incidențele cercetării tehnico-științifice asupra reproducției sociale sub aspectul încorporării cercetării tehnico-științifice în producția materială și a integrării cercetării tehnico-științifice în reproducția socială. Cel de-al treilea capitol tratează amploarea și finalitatea inovăriii, autorul punînd în evidență devansarea producției de către cercetarea tehnico-științifică, ca cerință actuală a economiei, și eficiența investiției în inovare.*

Sîntem condamnați să cheltuim sume tot mai mari pentru neutralizarea efectelor negative ale producției ?

● *A. Arakelian, membru al Academiei de științe a R.S.S. Armene, se referă în articolul său* Naucino-tehniceskaia revoliuțiia i biosfera *(Revoluția tehnico-științifică și biosfera), apărut în nr. 5/1976 al revistei* Voprosî Ekonomiki, *la marile eforturi care se fac în U.R.S.S. pentru ocrotirea naturii. Dar, se întreabă Arakelian, putem să ne considerăm satisfăcuți dacă cheltuim sume tot mai mari pentru neutralizarea fenomenelor negative, determinate de revoluția tehnico-științifică și care, în plus, amenință să sporească ? După autor, trebuie căutate alte căi pentru rezolvarea acestei probleme, cu atît mai mult cu cît, fără să-și atingă de departe finalitatea în ce privește protejarea naturii, există tendința ca cheltuielile menționate să reducă simțitor eficiența realizărilor revoluției tehnico-științifice și chiar să depășească creșterea venitului național.*

O rezolvare cardinală a problemei ar fi realizarea unei tehnologii de producție principial noi, care să implice utilizarea complexă a minereurilor extrase (în prezent se utilizează doar 2 la sută) și să excludă deșeurile (98% din substanța extrasă). Întreprinderea fără deșeuri este întreprinderea viitorului. Dar elaborarea unei tehnologii care să urmărească acest obiectiv este o sarcină actuală și stringentă a

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

și a alimenta bugetul de protejare a mediului ambiant. „O mare parte a valorilor consumației, scrie el, provin nu din servicii «directe», ci din satisfacțiile de «ostentație» pe care le procură. Un punct de vedere «moralist» stigmatizează adesea aceste ultime folosiri. O optică «bunăstăristă» (welfare-istă) răspunde că individul trebuie să fie liber să consume ce vrea. Dar acest ultim punct de vedere este eronat deoarece satisfacția obținută dintr-o consumație ostentativă depinde în general de consumațiile asemănătoare ale altor persoane"[4]). Cum s-ar spune, bogații, promotori ai consumului ostentativ – – vile somptuase, iahturi, terenuri personale de vînătoare, îmbrăcăminte supraluxoasă, bijuterii etc. — nu se simt bine decît dacă se detașează față de cei bogați, nu față de cei săraci.

Limitarea puterii de cumpărare a maselor, concomitent cu dezvoltarea și perfecționarea aparatului de producție, cu creșterea produsului național brut, a accentuat în epoca noastră greutățile de realizare a mărfurilor, a sporit disproporțiile dintre ofertă și cerere. Știința economică burgheză a apreciat că, prin stimularea investițiilor și lărgirea pieței de stat, s-ar putea reduce din disproporția amintită. Oricum, dificultățile de desfacere a mărfurilor au persistat și persistă, acum cu atît mai mult cu cît chiar în perioada de criză prețurile n-au scăzut, ci au crescut. Cu cît mai greu se realizează mărfurile, cu atît mai încet se rotește capitalul, fapt care impietează asupra masei profitului realizat. N-a putut fi soluționată problema nici prin presiunile asupra consumatorului exercitate prin reclamă, socotită și ea o mare forță.

Pentru a-i obliga pe consumatori să-și reînnoiască și sporească cumpărăturile, inteligența și „creativitatea" burgheză au recurs la un mijloc simplu dar cu ample implicații : reducerea longevității bunurilor de consum. Numeroase sînt studiile critice pe tema durabilității bunurilor de consum în societățile industriale, cel puțin din două motive : a) pentru că, forțînd consumul peste nevoile raționale, se grăbește epuizarea resurselor naturale și deteriorarea mediului înconjurător ; b) pentru că, impunîndu-se și un consum irațional unor largi pături sociale, nu li se asigură și mijloacele cu care să-și procure bunurile necesare. Într-unul din interesantele studii occidentale pe tema amintită se arăta că „reducerea longevității bunurilor de consum este fără îndoială unul din fenomenele cele mai edificatoare pentru a deschide procesul societăților industriale. Este o caracteristică ce pare intim asociată nivelului de dezvoltare al acestor societăți. Este unul dintre factorii cei mai eficienți referitor la ceea ce se numește deteriorarea calității vieții"[5]). Cazurile, situațiile și exemplele de deteriorare a calității vieții ca urmare a forțării consumului prin reducerea durabilității bunurilor sînt extrem de numeroase. Același produs cu mici modificări de formă sau numai de ambalaj este reclamat cu mare vîlvă ca mare inovație care îl scoate din uz înainte de vreme pe cel pretins perimat. Mărfuri care ar putea servi vreme îndelungată, ani de zile, sînt concepute să slujească un timp scurt fiind scoase din folosință fie de către schimbarea modei, fie de uzura unor componente ce nu mai pot fi înlocuite. Situațiile cele mai tipice se întîlnesc în industria bunurilor de consum, în cea farmaceutică și în cea automobilistică. Produsele sînt făcute de la început a fi mai puțin rezistente și a se uza cît mai rapid pentru a putea fi reînnoite. Inovația, un element strict necesar progresului, capătă în „societatea de consum", a goanei după profit, utilizări, contrare progresului rațional. „Chiar și atunci cînd sînt de un interes mediocru, dacă nu chiar nul, inovațiile costă scump, atît pentru producători cît și pentru cosumatori"[6]).

În general mulți cercetători văd în scurtarea durabilității bunurilor de consum o cauză majoră a creșterii prețurilor, a inflației.

„Lista relelor – se spune în studiul amintit –, a nocivității lor, a inegalității lor care pot fi imputate reducerii longevității bunurilor și inovațiilor, sub formele pe care le cunoaștem, este impresionantă. Se poate începe cu inflația, flagelul major al societății noastre". Autorii citați mai remarcă un lucru semnificativ și anume că, adesea, din nevoi de profit, se promovează inovații costisitoare, dar care, din punct de vedere al utilității nu marchează decît progrese mediocre. Fără a nega existența unei anumite legături funcționale între reducerea durabilității bunurilor de consum și inovație, pe de o parte, și inflație, pe de altă parte, inflația de genul celei cu care-i confruntată actualmente „societatea de consum" occidentală are cauze mult mai profunde în esența și mecanismele actuale ale societății înseși. Ea nu poate fi socotită ca un „preț al progresului și al inovației" în orice societate industrială, cum o consideră unii autori occidentali.

Cert este că forțarea consumului – din interes de profit, din nevoi de autovalorificare a capitalului – peste limitele reale, firești, constituie un aspect parazitar al societății de consum care pune o dată în plus în discuție rațiunea de a fi a acestei societăți.

prof. dr.
Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU

---

1. J.M. Keynes. „Teoria generală a folosirii mîinii de lucru a dobînzii și a banilor". București, 1970, p. 234.
2. Premiers jalons pour une théorie de l'environnement. În „Économie et Sociétés", nr. 25/1973, p. 1521.
3. Philippe d'Iribarne. La consommation et le bien-être. Approche psychosocio-économique. În „Revue d'économie politique", nr. 1/1972, p. 25.
4. Serge Christophe Kolm. La taxation de la consommation ostentatoire. În „Revue d'économie politique", nr. 25/1972, p. 65.
5. Jean Pierre Dupuy et François Gérin. Société industrielle et durabilité des biens de consommation. În „Revue économique", nr. 3/1975 p. 410.
6. Idem, p. 417.

---

cercetării. De altfel – spune autorul – se află în funcțiune sau sînt elaborate în U.R.S.S. tehnologii fără deșeuri și reziduuri în cîteva domenii : producerea acidului azotic, fabricarea cimentului ș.a. Elaborarea și larga aplicare a tehnologiilor fără reziduuri ar cere lichidarea barierelor departamentale, întărirea abordării interramuri a dezvoltării tehnologice.

Perroux propune „reconceptualizarea științei economice"

● *Christian Stoffaes comentează în* CHRONIQUES D'ACTUALITÉ DE LA S.E.D.E.I.S. *(15 iulie 1976) o nouă carte a lui François Perroux* Unités actives et mathématiques nouvelles. Revision de la théorie de l'équilibre économique, *274 p, apărută în Editura Dunod. Cartea are o prefață semnată de André Lichnerowicz, matematicianul care, spune C.S., „a reflectat mult la aplicarea conceptualizării matematice în domeniul științelor". După Perroux, în fața problemelor ce i se cer astăzi să le rezolve, „știința economică" s-ar prezenta ca un cîmp plin de ruine, un edificiu distrus din care nu mai subsistă decît fantoma sa : teoria echilibrului general. În consecință, nu s-ar pune doar problema unei construcții ; „economia își așteaptă Einstein-ul său, pentru a o reconceptualiza" cu ajutorul instrumentarului matematic „fără de care nu există tentativă științifică demnă de acest nume". F. Perroux, spune C.S., nu consideră că a ajuns în situația să poată propune o nouă construcție teoretică. El dorește doar să propună viitorilor cercetători două sau trei căi conceptuale noi (capacitatea agentului economic de a structura și destructura mediul) și două sau trei instrumente de matematici moderne (topologie, vecinătate etc.), pe care le consideră demne de explorat. „Reintegrată în societatea globală din care a fost abstrasă – caracterizează Stoffaes punctul de vedere al lui F. Perroux – modelarea economică apare din ce în ce mai mult sub aspectul său de lupte și de coaliții intre grupe concrete, ale căror poziții și forțe depind de factori complecși, idei marxiste pe care economiștii nu au început să le asimileze decît foarte tîrziu. François Perrox a fost precursor în această asimilare, introducînd conceptele de poluri de creștere, de*

FIȘE

dominare, de lupte-concurs și de conflicte de organizare", care abia încep să servească drept instrumente de analiză. În prima parte, „Echilibrul lucrurilor și rezistența praxis-ului", F.P. se ridică împotriva reducționismului excesiv al modelării clasice. În partea a doua, „Echilibrul agenților și energia schimbării", F.P. încearcă să indice perfecționările prin intermediul cărora se poate trece de la reducționismul pe care îl implică orice modelare științifică, la o știință aplicată servind la acțiune și previziune.

RECENZII

colecţia «creşterea economică»

Investiţiile şi factorul timp

ion cămăşoiu

ÎMPLETIREA extrem de complexă a proceselor de profunde transformări sociale cu desfăşurarea revoluţiei ştiinţifico-tehnice imprimă dezvoltării economice trăsături cu totul noi. Cerinţe imperioase de adaptare rapidă la noile condiţii — adaptare al cărei caracter conştient joacă un rol tot mai hotărîtor în conducerea eficientă a progresului social şi economic — sînt ridicate de accelerarea proceselor istorice. Ritmul alert al înmulţirii forţelor de producţie ale naţiunii noastre, al edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate, pune în centrul atenţiei problema investiţiilor, îndeosebi a celor productive. Luarea în considerare mai strictă şi mai complexă a factorului timp vizează, în fond, prevederea cît mai corectă a efectelor imediate şi a consecinţelor îndepărtate ale deciziilor de investiţie. Prevederea operaţională a efectelor se poate realiza prin cuantificarea influenţei factorului timp, care în acest caz, ca şi în celelalte, se încadrează în concepţia generală formulată pe baza analizei calitative multilaterale a problemei.

Cartea lui I. Cămăşoiu : „Investiţiile şi factorul timp“ este consacrată tocmai cuantificării efectelor factorului timp. Lucrarea are în general o orientare metodologică, scopul urmărit şi realizat de autor fiind găsirea metodelor de cuantificare a influenţei factorului timp asupra eficienţei investiţiilor. Credem că ea constituie o contribuţie interesantă, deschizătoare de noi perspective pentru cercetările viitoare în acest domeniu. Autorul sintetizează şi sistematizează într-un mod personal, atît rezultatele teoretice şi practice din ţara noastră, cît şi cele pe plan internaţional. Analiza critică a soluţiilor cunoscute nu este însă singura sa contribuţie. În lucrare se pun în discuţie o serie de păreri ale autorului, de natură teoretică, metodologică sau practică.

Fără îndoială, analiza dinamică a impactului factorului timp — aşa cum reiese din analizele minuţioase efectuate — este metoda generală, cazul static fiind un moment al soluţiei dinamice. Din această optică rezultă sistemul ierarhizat de indicatori şi calcule, fiecăruia revenindu-i un loc bine determinat în ansamblul demersurilor de cuantificare. Un asemenea edificiu s-ar putea concretiza sub forma unei scheme-bloc care ar putea dirija succesiunea logică a calculelor şi analizei.

În lucrare se pune o problemă ce ni se pare centrală, aceea a corelaţiei dintre nivelul de eficienţă a investiţiilor şi ritmul de creştere al venitului naţional. Legătura logică şi firească dintre cauza propulsoare a creşterii — investiţiile — şi efectul major determinat — creşterea venitului naţional — apare în lucrare (pag. 76—83) într-o formă oarecum îngustată, deoarece folosirea ei poate duce la concluzia că într-o economie cu înalt grad de dezvoltare ritmurile lente ar angrena niveluri de eficienţă mai scăzute. Prin includerea în analiză a unor variabile economice noi s-ar putea găsi relaţii care să nu mai conţină asemenea contradicţii.

Ideea autorului de a opera în calcule cu valori absolute este realistă: ea permite surprinderea efectului propagat în cadrul întregului sistem şi totodată se pretează a fi utilizată la repartizarea pe cauze (proiectant, beneficiar, constructor etc.) a pierderilor provocate de întîrzierea lucrărilor de investiţii. Aplicabilitatea generală a metodei necesită însă stabilirea ştiinţifică a duratei de realizare a obiectivelor de investiţii.

Sînt demne de semnalat ca deosebit de utile, mai ales pentru proiectanţii şi beneficiarii investiţiilor, cazurile reale, larg analizate prin prisma instrumentelor elaborate sau sistematizate de autor în cadrul concepţiei sale proprii şi care se reflectă la cuantificarea influenţei factorului timp. Pentru specialiştii din producţie prezintă interes deosebit numeroasele anexe în care sînt tabelate relaţiile de calcul pentru diferite valori ale variabilelor de decizie.

Lucrarea este deci meritorie: tratează într-un mod inedit o problemă de importanţă esenţială, recurge la metode şi tehnici de analiză moderne, oferă soluţii efective pentru practică. Afară de aceste valenţe ale lucrării, mai trebuie subliniat faptul că ea schiţează şi enunţă o serie de probleme încă nerezolvate sau insuficient elaborate, care pot constitui teme ale unor noi cercetări.

L. TÖVISSI

O carte românească de notorietate internaţională

LA ÎNCEPUTUL anului 1974 Editura Tehnică publica o monografie intitulată „Mulţimi vagi şi aplicaţiile lor“. Era pentru prima oară cînd apărea o sinteză completă a tehnicilor de „modelare a ambiguităţii“. Beneficiari erau toţi cei ce lucrau în zona luării deciziilor. Evident, economiştii erau cei mai interesaţi. Aplicaţiile cele mai spectaculoase se preconizau tocmai aici. Cartea a fost semnalată imediat. Profesorul Kaufman o citează în „Introduction à la théorie des sous-ensembles floues“. S. Klaczko, profesor de cibernetică la Universitatea din Zürich şi editor al unei recente serii de monografii în domeniul interdisciplinar al teoriei sistemelor dinamice, o propune spre traducere. Editurile Birkhäuser din Elveţia şi Wiley din S.U.A. o solicită pentru traducere.

Este, credem, interesant să reamintim cîteva date din scurta istorie a domeniului. În 1965 profesorul Radeh de la Universitatea Berkeley (S.U.A.) introduce conceptul de mulţime vagă. În 1969 C. V. Negoiţă într-o teză de doctorat foloseşte acest nou concept pentru structurarea bazelor de date. În 1974 apare cartea amintită, ca o primă sistematizare a unui domeniu care promitea o fertilă reconsiderare a metodelor de modelare în ştiinţele sociale. În 1975 Grupa de lucru europeană privind sistemele fuzzy îşi ţine şedinţa la Bucureşti, mai precis la Academia de studii economice în cadrul celui de-al treilea Congres Internaţional de sisteme generale şi cibernetice. A fost o confirmare a unor rezultate obţinute la Bucureşti în cadrul de respiraţie largă a şcolii româneşti de cibernetică economică românească creată de acad. Manea Mănescu. Astfel, prof. Zimmermann, directorul Institutului de Studii Economice din Aachen şi preşedintele Societăţii Europene de Cercetări Operaţionale, într-un interviu acordat Revistei economice (nr. 3, 1976), se arăta impresionat de realizările cercetătorilor de la Bucureşti. Dar să revenim la lucrarea care a stîrnit un asemenea interes în lumea ştiinţifică. Scrisă concis, cartea*) prezintă aplicaţiile mulţimilor vagi în teoria sistemelor şi teoria deciziilor, într-o extindere substanţială a versiunii româneşti. Implicaţiile asupra ciberneticii economice sînt mari. Este ştiut că studiem dinamica sistemelor economice pentru a le putea conduce, pentru a le predetermina traiectoria de evoluţie. Cu alte cuvinte pentru a putea planifica ştiinţific. Posedăm azi metode şi programe de calculator care încep să devină operaţionale în momentul în care sînt cunoscute precis. Or, în realitate nu totdeauna este posibil aşa ceva. Se impune deci să ştim cum putem să folosim metodele existente şi în cazul unei cunoaşteri aproximative a realităţii complexe. Tehnicile descrise în carte permit acest lucru într-o varietate de situaţii.

Recomandăm lectura acestei cărţi tuturor celor preocupaţi de implementarea unor soluţii eficiente şi practice de conducere, tuturor celor care se interesează de metodele moderne de abordare ştiinţifică a realităţii în cazurile în care modelele adecvate corespund unor situaţii care nu sînt nici deterministe şi nici probabiliste, ci „fuzzy“.

prof. dr. Edmond NICOLAU

---

* **C. V. Negoiţă, D. A. Ralescu:** Application of Fuzzy Sets to Systems Analysis (Aplicaţiile mulţimilor vagi în analiza sistemelor), Birkhaüser Verlag Basel şi Wiley, New York, 1975.

Schimbări fundamentale în evoluția Fondului Monetar Internațional

SEMNIFICAȚII PENTRU VIITORUL RELAȚIILOR VALUTAR-FINANCIARE INTERNAȚIONALE (II)

● O explorare a semnificațiilor statutului modificat al F.M.I. ● Flotarea monedelor — resemnare în fața inevitabilului ? ● Un prim pas pe lunga cale a reformei ● Compromisul în problema aurului monetar ● Pentru o nouă ordine valutară și financiară efectivă, mondială și democratizată.

ÎN ANSAMBLU, statutul modificat al Fondului Monetar Internațional a fost apreciat diferit, după unghiul din care l-a privit comentatorul.

Atunci cînd, la sesiunea din ianuarie 1976 a Comitetului interimar de la Kingston (Jamaica), s-a produs cotitura în discuțiile privind noile prevederi statutare, încheindu-se perioada confruntărilor sterile și trecîndu-se la o apreciere mai realistă, mai politică, a nevoii de cooperare internațională în domeniul valutar-financiar, părerile participanților asupra rezultatelor sesiunii au fost unanim pozitive. Ministrul economiei și finanțelor al Franței, Jean-Pierre Fourcade, a considerat această cotitură ca fiind începutul unei noi ere politice și monetare. Secretarul Trezoreriei S.U.A., William E. Simon, a comparat rezultatele obținute la Kingston cu acordul de la Bretton Woods care a pus în 1944 bazele primului sistem monetar internațional cu vocație mondială. Ministrul finanțelor al R.F.G., Hans Apel, a declarat că acordul din Jamaica a arătat că F.M.I. este o organizație în care se pot obține „decizii constructive și compromisuri“.

Este adevărat că aranjamentele convenite au constituit modificările cele mai profunde care au fost aduse sistemului monetar internațional de la Bretton Woods încoace. Ce semnificație globală au însă aceste modificări ?

La conferința de presă care a urmat sesiunii din ianuarie a.c., directorul general al F.M.I., H. Johannes Witteveen, a declarat că este satisfăcut că s-a ajuns la capătul unor lungi dezbateri privitoare la reforma sistemului monetar internațional și la modificarea statutului F.M.I., însă a adăugat : „Trebuie de asemenea să menționez că acordul nu cuprinde toate temele care au fost abordate în discuțiile privitoare la reforma monetară (...) am căzut de acord asupra concepției generale care stă la baza schiței reformei (elaborată de Comitetul celor 20, predecesorul Comitetului interimar și dată publicității în 1974, **n.n.)** și asupra necesității ca acum să urmărim un proces evolutiv în care în mod gradat, pas cu pas , să încercăm să rezolvăm diferitele probleme. Așadar, **noi nu pretindem că am rezolvat toate problemele, însă cred că am făcut cel puțin un mare pas înainte**“ (sub. ns.).

Directorul general al F.M.I. a reliefat în aceste declarații una din trăsăturile acordului din Jamaica și, pe baza lui, ale statutului modificat al organismului : ceea ce s-a realizat nu poate fi considerat drept o reformă a sistemului monetar internațional, ci doar un prim pas pe lunga cale a acestei reforme. Aceasta, deoarece statutul modificat cuprinde soluții numai pentru o parte din tematica reformei, numeroase probleme rămînînd să-și găsească rezolvarea de abia de aici înainte. Se va căuta în viitor ca, treptat, să fie abordate și aceste probleme.

S-ar putea pune întrebarea : de ce s-a realizat atît de puțin într-o perioadă atît de îndelungată ? Ce a împiedicat înfăptuirea unei reforme a sistemului monetar internațional, atunci cînd este știut că vechiul sistem s-a prăbușit încă din 1971 ?

Răspunsul trebuie să țină seama de doi factori principali : criza economică și monetară care a reprezentat un mare handicap pentru o abordare fructuoasă a problemelor monetare și financiare internaționale, precum și divergențele de interese între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, ca și între unele țări dezvoltate, care n-au putut fi rezolvate pe calea compromisurilor.

După opiniile unanime, singura calitate incontestabilă a statutului modificat este aceea de a fi ținut seama de trăsăturile actualei perioade : acest statut este „o legiferare a realității“ (Ottmar Emminger, R.F.G.). Fiind însă vorba despre o perioadă de dezordine și dezechilibru, această calitate, după unii comentatori, se preface într-un defect capital : noul statut al F.M.I. constituie o „legalizare a anarhiei“ (Michel Debré, Franța). O apreciere mai nuanțată a fost făcută de un alt comentator francez care a spus că viitoarea organizare a relațiilor valutar-financiare internaționale „este mai fină, mai elaborată, mai pragmatică, dar mai nesigură decît sistemul de la Bretton Woods“. S-a mai spus în această privință, mai îngroșat, că în timp ce la Bretton Woods au fost puse bazele unui sistem, acum la Kingston au fost puse bazele unui „non-sistem“. Într-un alt comentariu francez s-a mai afirmat că modificarea statutului F.M.I., lăsînd o serie de probleme fără soluție, „apare ca nefinisată“.

Într-un sens asemănător poate fi interpretată declarația secretarului Trezoreriei S.U.A. : „Trebuie să ne străduim să ne adaptăm sistemului pe care l-am creat“. Această declarație a fost interpretată în sensul că înțelegerile la care s-a ajuns constituie numai un cadru, urmînd ca detaliile privind modul de aplicare a statutului să fie precizate ulterior, cum ar fi de exemplu mecanismul de intervenție pe piață pentru corectarea cursurilor valutare.

Un comentariu francez, de astă dată la UNCTAD IV, s-a referit la soluțiile realizate prin compromis, recunoscînd caracterul lor fragil, ca urmare a faptului că nu pot mulțumi pe toți : „Compromisurile nu pot satisface toată lumea, însă avînd în vedere că ele sînt recente și că s-au realizat destul de greu, nu ar fi oportun să fie repuse în discuție“.

De altfel, un economist olandez a afirmat că deocamdată „există puțin interes pentru o altă reformă“, dar că aceasta nu înseamnă să negăm „necesitatea începerii de negocieri care să aibă ca obiect reconstrucția unui sistem monetar rațional, în folosul tuturor“.

Atmosfera care se degajă din aceste aprecieri globale este mai curînd de resemnare în fața inevitabilului, adică în fața unui text care, deși apare în multe privințe ca nesatisfăcător, constituie singura formulă aptă să fie promovată de F.M.I. în condițiile date și destinată să rămînă în vigoare un număr însemnat de ani. Această perioadă va putea fi folosită pentru elaborarea unei adevărate reforme a sistemului monetar internațional.

Comentariile s-au referit și la unele sau altele dintre aspectele noului statut al F.M.I. Nu este de mirare că problemele cele mai dezbătute în cursul anilor de activitate a Comitetului celor 20 și a Comitetului interimar au fost și cele mai amplu și divers comentate după apariția statutului modificat. Din acest punct de vedere, pe primul plan se află problema cursurilor valutare, ale cărei dimensiuni economice și politice depășesc de departe pe toate celelalte. Este un truism, însă el trebuie repetat : cursurile valutare reprezintă un instrument politic, iar confruntările în problema cursurilor au loc de cele mai multe ori de pe poziții de forță.

Acest aspect a fost foarte clar subliniat de W. Simon (S.U.A.). El a arătat că între principiul fixității cursurilor și acela al flotării, S.U.A. nu pot avea o altă alegere decît aceea pe care au făcut-o încă în cursul dezbaterilor asupra statutului F.M.I., deoarece „noul sistem (al cursurilor flotante, **n.n.**) nu poate decît să accentueze capacitatea noastră de a menține puterea competitivă a S.U.A. care scăzuse datorită regimului parităților fixe“. În continuare, secretarul Trezoreriei S.U.A. a arătat că de cînd a fost adoptat sistemul cursurilor flotante, ponderea Statelor Unite în comerțul mondial cu produse finite a crescut de la 18 la 20%.

Ca un ecou la aceste declarații, E. Yeo, subsecretar de stat la Trezoreria S.U.A. și-a exprimat opinia că „sistemul cursurilor flotante va rămîne în vigoare multă vreme, chiar dacă noua formulare a art. 4 al statutului F.M.I. prevede posibilitatea pentru orice țară membră de a stabili o paritate fixă pentru moneda ei“. Referindu-se probabil la interesul S.U.A., dar și la actualele împrejurări care nu pot pleda pentru fixitate și nici chiar pentru stabilitate, economistul olandez Tom de Vries pune punctul pe i în această mult frămîntată problemă a cursurilor valutare : „Nu putem avea cursuri valutare fixe — scrie de Vries în revista americană **Foreign Affairs** — și nici măcar parități stabile dar ajustabile, **oricît de bine și de corect ar fi să le avem“** (subl. ns.)

Reprezentanții S.U.A. s-au sprijinit și ei nu numai pe argumentul subiectiv al interesului propriu, dar și pe starea de fapt : „Logica pe care se bazează sistemul parităților (fixe — **n.n.**) presupune — declara W. Simon — o lume care nu există la ora actuală (...) ; ne trebuie un sistem ajustabil și adaptat la lumea de astăzi“. Așadar, flexibilitatea crescîndă a cursurilor valutare este și o cerință a împrejurărilor actuale. Împrejurări care, în paranteză fie spus, au o legătură cauzală cu politica monetară și financiară pe care S.U.A. au dus-o de-a lungul perioadei din urmă și care a avut ca rezultat prăbușirea cursurilor fixe, împreună cu aceea a întregului sistem monetar internațional din 1944.

Pe o poziție adversă s-au situat, în aprecierile lor, francezii. Înainte de compromisul realizat la Rambouillet, ei au utilizat termenii cei mai drastici pentru a condamna flotarea cursurilor, adică poziția americană. La apogeul disputei cu S.U.A., ministrul economiei și finanțelor din Franța, Fourcade, declarase că flotarea reprezintă „cea mai gravă dare înapoi pe care organizarea monetară a cunoscut-o de 30 de ani încoace“. Același reprezentant al Franței spunea : „Sînt profund convins că flotarea generalizată a monedelor nu poate decît să distrugă și mai mult sistemul monetar internațional și să întîrzie redresarea economică“. Flotarea a fost caracterizată de francezi ca fiind „un fenomen periculos care dezorganizează economia mondială“.

Un punct de vedere similar a fost exprimat de țările în curs de dezvoltare : „Trecerea de la un sistem fix la unul de flotare — a declarat de exemplu reprezentantul guvernatorilor africani la F.M.I. — a eliminat certitudinea pe care o dădeau intervențiile internaționale oficiale în limitele stabilite. Aceasta a sporit riscurile țărilor în curs de dezvoltare în operațiile externe“.

O poziție de mijloc au adoptat unii parteneri ai Franței din Piața Comună, cum ar fi R.F.G. În principiu, vest-germanii ar trebui să fie de partea francezilor. Nu sînt ei vioara întîia a „șarpelui“ valutar vest-european care militează pentru stabilitatea cursurilor intercomunitare ? Cu toate acestea, din anumite calcule, reprezentanții Bonn-ului au descoperit părți pozitive și flotării și, concomitent, stabilității cursurilor valutare. Ministrul finanțelor, Hans Apel, a declarat că, pe de o parte, „regimul cursurilor flexibile a ajutat la evitarea unor dereglări monetare mai mari“ și că, pe de altă parte, „sîntem în măsură să apreciem avantajele economice ale unor cursuri stabile dar ajustabile înlăuntrul unor limite fixe“. Acest punct de vedere nelipsit de interes le-a permis ca, atunci cînd au trebuit să aleagă între flotare și stabilitate, să se declare pentru flotare.

Cu aceasta, calea compromisului era deschisă. După aprecierea președintelui Băncii Federale Germane, Klasen, „Franța și-a dat seama că nu ar fi posibil să apere de una singură paritățile fixe“.

O altă temă pe marginea căreia comentariile au fost contradictorii este aceea a modului în care modificarea statutului F.M.I. a tratat problema aurului monetar. Și aci, soluția a fost recurgerea la un compromis între americani și vest-europeni, compromis care nu a mulțumit pe nimeni. „Problema aurului a rămas de fapt nerezolvată“, a afirmat un comentator apropiat de conducerea F.M.I.

Este incontestabil că vest-europenii și îndeosebi francezii au intenționat să mențină aurul în sistem, iar americanii să-l elimine. Formulările din statutul modificat nici nu-l mențin și nici nu-l elimină.

Din această cauză, francezii sînt nemulțumiți. „Cu cît se pretinde negarea utilității lui, cu atît realitatea pieței se impune. Cu cît pretinzi să izgonești aurul din relațiile internaționale, cu atît constați că el revine, eventual sub o altă formă“, a declarat un reprezentant al cercurilor oficiale de la Paris. Poziția principială a Franței a fost tradusă în viață prin participarea Băncii Franței, prin intermediul Băncii Reglementelor Internaționale, la licitațiile de aur ale F.M.I., împotriva tezei americane, cu privire la obligația băncilor centrale de a face operații și tranzacții cu aur numai la prețul oficial.

S.U.A. sînt și ele nemulțumite, considerînd că modificarea statutului nu a consacrat eliminarea definitivă a aurului din sistem și, din această cauză, aurul a devenit o marfă speculativă cu o piață restrînsă și cu un preț fluctuant, putînd constitui o sursă de tulburări monetare.

Spre deosebire de cele ce s-au întîmplat în legătură cu cursurile valutare, în problema aurului, vest-germanii au fost alături de francezi. În această privință, Klasen a declarat : „În legătură cu aurul, poziția oficială a R.F.G. s-a aliniat poziției franceze. În cele din urmă, S.U.A. au făcut concesii, fiind obligate să cedeze, iar în momentul de față băncile centrale pot să și cumpere, nu numai să vîndă aur“.

Totuși, vest-germanii nu par prea siguri de viitorul aurului. O părere autorizată se exprimă astfel : „Nu ar trebui să se facă nimic în sensul ca aurul să devină din nou etalon monetar. În timp ce aurul va continua să constituie o parte din rezervele monetare, el va deveni treptat mai puțin potrivit pentru decontările internaționale, ca urmare a desființării prețului oficial al metalului galben. În viitor, principala funcție a aurului pentru băncile centrale ar fi aceea de a servi ca garanție colaterală a creditelor“.

Țările în curs de dezvoltare au manifestat în general o atitudine ostilă aurului monetar. O expresie sintetică a acestei atitudini a fost aceea a reprezentantului Algeriei care a spus : „Ceea ce dorim noi este instituirea unei noi ordini economice și nu ceva care să perpetueze inegalitatea actuală în ce privește repartiția bogățiilor“.

Păreri ambigue au fost exprimate și în legătură cu modul în care statutul modificat se referă la drepturile speciale de tragere (D.S.T.). Față de dezideratul formulat la U.N.C.T.A.D. IV: „Întărirea rolului D.S.T. în scopul înlocuirii progresive a aurului și monedelor naționale ca mijloc de rezervă ; alocarea va trebui să țină seama de repartiția lichidității internaționale ; instituirea unei legături între alocările de D.S.T. și aportul resurselor financiare pentru dezvoltare“, statutul modificat nu face decît pași timizi înainte. „Iau notă cu regret — a spus reprezentantul Belgiei — că deși s-a vorbit mult în ultimul timp în forurile internaționale de reducerea rolului aurului, s-a acordat foarte puțină atenție îmbunătățirii drepturilor speciale de tragere...“.

PREZENTAREA conținutului modificărilor aduse statutului F.M.I. și trecerea în revistă a unor comentarii pe marginea ideilor reliefate în aceste modificări pot duce la următoarele concluzii finale :

— statutul modificat al F.M.I. din 1976—1977 nu reprezintă, ca primul statut din 1944 al acestui organism, expresia unui sistem monetar internațional închegat, ci o primă etapă a procesului evolutiv care va conduce la reforma sistemului ;

— în cursul acestui proces, rezolvarea problemelor monetare și financiare va trebui să fie precedată de anumite înțelegeri politice ;

— toate țările interesate în dezvoltarea colaborării și cooperării internaționale pe baza unei noi ordini economice trebuie să reia studierea problemelor de fond și să militeze pentru realizarea unei noi ordini valutare și financiare efective, mondiale și democratice.

dr. Costin KIRIȚESCU

TENDINȚE - CONJUNCTURI

Industria echipamentului termic: efectele recesiunii

INDUSTRIA *de echipament termic pentru industria siderurgică, chimică, de prelucrare a petrolului ș.a. din lumea occidentală trece printr-o perioadă dificilă, ca urmare a reducerii, în ultimii ani, a investițiilor din ramurile menționate, ceea ce a dus la restrîngerea pieței respective (evaluată la circa 2,2 miliarde franci în perioada care a precedat criza economică).*

Societățile producătoare din țările capitaliste dezvoltate caută să facă față conjuncturii nefavorabile — arăta recent revista L' Usine Nouvelle *— atît prin extinderea exportului de echipament în țările socialiste și într-o serie de țări în curs de dezvoltare, cît și prin accentuarea politicii de fuziuni, astfel încît — în domeniul echipamentului termic pentru siderurgie, de pildă — în principalele țări capitaliste producătoare n-au rămas decît cîte una sau două societăți specializate.*

Producția mondială de bumbac

COMITETUL internațional consultativ al bumbacului estimează că producția mondială de bumbac va totaliza 11,95 milioane tone în sezonul 1975—1976, comparativ cu 14,15 milioane tone în sezonul precedent. Consumul mondial de bumbac se va situa la 13,66 milioane tone, față de 13,04 milioane tone în sezonul 1974—1975. Stocurile mondiale la 31 iulie a.c. se vor cifra la 4,77 milioane tone, cu 1,71 milioane tone sub nivelul stocurilor inițiale din sezonul precedent, fapt de natură să determine o evoluție ascendentă a prețurilor.

Ungaria: comerțul exterior

ANUL TRECUT exporturile ungare au crescut (în prețuri curente) cu 12,1% față de nivelul din 1974, iar importurile — cu 21,4%. Pînă la începutul acestui an Ungaria încheiase cu diferite țări socialiste 86 de acorduri multilaterale și 154 de acorduri bilaterale de cooperare, ponderea livrărilor în cadrul acordurilor respective ajungînd în 1975 la 40% din volumul total al schimburilor. În acest an, paralel cu extinderea comerțului cu țările socialiste, Ungaria dezvoltă relațiile sale comerciale și cu țările capitaliste dezvoltate, îndeosebi cu Austria, Elveția, Finlanda, Portugalia și Suedia. Pe ansamblul cincinalului în curs volumul comerțului exterior ungar urmează să sporească cu 45—50%; cu țările socialiste este prevăzut un spor (în prețuri constante) de 42—45% la export și de 32—35% la import, iar cu țările nesocialiste (în prețuri comparabile) de 60—65% și, respectiv, 36—40%.

Împotriva deficitelor balanței de plăți

ERIK HOFFMEYER, guvernatorul Băncii Centrale a Danemarcei, a declarat recent că țara sa nu-și mai poate permite să-și sporească datoria externă. El a precizat că, încă înainte de anul 1978, va trebui lichidat deficitul balanței de plăți externe. Pe primul semestru se așteaptă un deficit de aproximativ 6 miliarde coroane daneze. Danemarca, a spus guvernatorul Băncii centrale, nu poate continua să împrumute astfel de sume și este necesar să se reducă deficitul încă din primul trimestru al anului 1977. Ca mijloc de realizare a acestor obiective s-a propus „o politică mai strictă în sectorul veniturilor". Banca centrală — a spus el — va frîna acordarea de credite în viitor și va duce o politică monetară restrictivă.

Polonia — U.R.S.S. livrări de instalații complete

RECENT *întreprinderea poloneză de comerț exterior „Polimex-Cekop" a încheiat contracte privind livrarea în U.R.S.S., în anii 1977—1978, a trei noi fabrici de acid sulfuric, ceea ce ridică numărul unităților de acest gen comandate de Uniunea Sovietică în Polonia la 33. Dintre acestea, douăzeci se află deja în funcțiune, furnizînd peste 10,7 milioane tone de acid sulfuric pe an.*

Se prevede că pînă la sfîrșitul anului 1980 cifra globală a instalațiilor industriale complete livrate de Polonia Uniunii Sovietice va ajunge la 350.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN SĂPTĂMÎNA 23—30 VII 1976 **dolarul S.U.A.** a început să cedeze teren față de restul devizelor occidentale. La această schimbare de tendință a contribuit efectul provocat de anunțarea deficitului de circa 0,4 miliarde de dolari al balanței comerciale a S.U.A. pe luna iunie (față de excedentul de 0,4 miliarde dolari în luna mai), precum și hotărîrea unor mari bănci nord-americane de a reduce de la 7 1/4 la 7% p.a. nivelul dobînzii preferențiale („prime rate"), fapt care a determinat și o ușoară reducere a nivelului dobînzilor pe piața eurodolarilor.

În aceste condiții **francul elvețian** a recuperat în parte terenul cedat dolarului S.U.A. în săptămînile anterioare, terminînd intervalul la un nivel de circa 2,4830, ceea ce reprezintă o repreciere de peste 1% față de sfîrșitul intervalului precedent.

Atenția observatorilor a fost reținută de evoluția **mărcii vest-germane**, care a manifestat o tendință constantă de repreciere, atît față de dolarul S.U.A., în raport cu care a cotat circa 2,55 mărci/dolar pe 30 iulie, față de 2,5750 la începutul săptămînii, cît și față de restul devizelor occidentale. Tendința mărcii vest-germane a provocat tensiuni în cadrul „șarpelui" valutar vest-european, alimentate de speculațiile referitoare la o eventuală reașezare a parităților în cadrul acestui sistem de fluctuare concertată, fiind semnalate intervenții ale băncilor centrale pentru menținerea **francului belgian** în limitele admise.

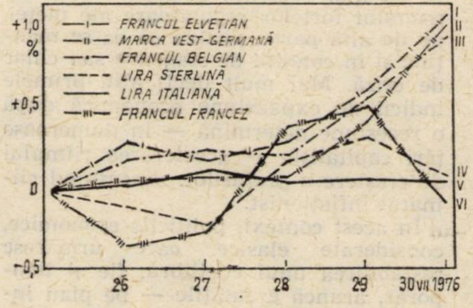

Evoluția principalelor devize vest-europene în perioada 26—30 VII 1976, luînd ca bază de comparație cursul dolarului S.U.A. din 23 VII 1976.

Francul francez a continuat să slăbească în raport cu dolarul atingînd un minim de circa 4,9380 franci/dolar, după care, profitînd de efectul favorabil provocat de anunțarea celui mai mic indice lunar de creștere a inflației din ultimii trei ani, a atins un nivel maxim de 4,8975 franci/dolar, terminînd intervalul la circa 4,9250 franci/dolar.

Lira sterlină a realizat un ușor cîștig în raport cu dolarul, terminînd intervalul la circa **1,7830** dolari/liră, față de **1,7800** dolari/liră inițial.

Prețul **aurului** a oscilat între 111 și 115 dolari/uncie, situîndu-se la sfîrșitul intervalului la 112,40 dolari/uncie (primul fixing la Londra).

Paul DUMITRAȘCU
Dumitru LUNGU

S.U.A.: evoluția importului de petrol

IMPORTUL de țiței al S.U.A. a crescut anul trecut cu circa 30,5 mil. tone (față de 1974), în timp ce importul de produse petroliere s-a redus cu circa 33 mil. tone. În acest context, se remarcă accentuarea ponderii țărilor membre ale O.P.E.C. (de la 36,7% în 1974 la 58,2% anul trecut). Volumul importurilor de țiței ale S.U.A. va crește pînă în jur de 400 mil. tone în 1977, urmînd apoi să scadă sub efectul livrărilor de petrol din noile zăcăminte puse în exploatare.

În aprilie a.c., președintele Ford a semnat o lege prin care autorizează deschiderea pentru producție a 19,3 milioane ha de terenuri bogate în petrol (dintre care cel mai bogat se află în Alaska) menținute pînă acum în rezervă. Din aceste zăcăminte se va putea obține o producție de pînă la 300 000 barili pe zi în 1979, care ar crește pînă la 935 000 barili pe zi în 1985. Ca urmare, dependența de importul de țiței a S.U.A. s-ar putea reduce în acel an pînă la nivelul de 5 milioane de barili pe zi.

INDEXAREA ÎN CONTINUĂ ACTUALITATE

● Indexarea și combaterea inflației ● Teama de inflație naște inflație ● Scopul — imobilizarea mecanismului „previziunii inflaționiste" ● Indexare care determină mai mult acomodarea cu inflația ● Cine și de ce se opune la aplicarea indexării ?

UNA DIN CELE MAI ACUTE probleme economice ale lumii capitaliste a devenit în ultimii ani inflaţia. Pe de o parte, datorită faptului că apare tot mai evidentă dispariţia automatismului forţelor regulatoare ale pieţei, pe de altă parte, pentru că ea se menţine şi în condiţii de stagnare sau chiar de criză. Mai mult decît atît, primele indicii de expansiune economică după o recesiune determină — în numeroase ţări capitaliste — accelerarea ritmului de creştere a preţurilor, accentuînd climatul inflaţionist.

În acest context, politicile economice, considerate clasice, care urmăresc restabilirea unui echilibru, fie şi temporar, aruncă greutăţile — pe plan intern — pe spatele clasei muncitoare, a păturilor cu venituri fixe, iar pe plan internaţional — asupra ţărilor în curs de dezvoltare, adică tocmai asupra celor care suferă cel mai mult din cauza inflaţiei.

Se accentuează astfel incertitudinile, se agravează instabilităţile economiei de piaţă. Acestea fac obiectul a numeroase studii şi cercetări ale economiştilor teoreticieni şi practicieni, care caută soluţii pentru restabilirea echilibrelor, pentru consolidarea societăţii capitaliste, printre soluţiile ce se propun aflîndu-se şi mecanismul indexării. De remarcat că în perioada de creştere a ritmului inflaţiei se intensifică discuţiile asupra rolului pe care l-ar putea juca indexarea în combaterea inflaţiei [1]).

Discuţiile au lărgit, teoretic, cadrul aplicabilităţii indexării atît la legarea preţurilor unor materii prime de un index care să oglindească ritmul inflaţiei, cît şi sub forma unor corelări între anumite mărfuri (ca volum fizic). De asemenea, s-a repus în discuţie folosirea indexării ca mijloc de protejare a puterii de cumpărare a veniturilor fixe, a economiilor depuse la bănci sau investite în titluri de stat şi, în general, ca mijloc de combatere a inflaţiei [2]).

Reluarea disputei asupra folosirii indexării începe din nou cu problema : ce este indexarea ?

Etimologic ea înseamnă **legarea unor obligaţii băneşti contractuale de indexul preţurilor bunurilor de consum — ca expresie a ritmului de creştere a inflaţiei, cu scopul de a le menţine puterea de cumpărare. Indexarea urmăreşte deci menţinerea valorii reale a veniturilor prin recalcularea automată a unei compensaţii pentru inflaţie.** Astfel se ajunge la înlăturarea ideii că datornicul cîştigă şi creditorul pierde în condiţii inflaţioniste. De fapt, teama de inflaţie naşte inflaţie căci creditorul va adăuga sporuri (marje de siguranţă) la preţ, la calculul dobînzilor, la asigurare etc., care determină creşteri artificiale de preţuri şi contribuie la dezvoltarea procesului inflaţionist.

Deşi teoretic ideea indexării a fost expusă încă din secolul al XIX-lea de adepţi ai şcolii clasice engleze ca Joseph Lowe şi G. Poulett Scrope şi preluată de economişti neoclasici ca William Stanley Jevons şi Alfred Marshall, ea nu şi-a găsit la început o formă de folosire practică pe scară largă deoarece se punea accent pe faptul că indexarea nu trebuie să contravină principiului liberalismului clasic al „laissez-faire-ului". O descriere mai completă a indexării, cu o pledoarie în favoarea folosirii ei, a făcut Irving Fisher în cartea sa „Puterea de cumpărare a banilor". El a privit însă mai mult aspectul contractelor cu plată la termen : investiţiile în titluri, obligaţii, depozite pe termen lung, a căror valoare — propunea el — să fie legată de un „index numeric al preţurilor generale".

După cel de-al doilea război mondial indexarea a început a fi folosită în mod limitat în mai multe ţări (Belgia, Franţa, Italia), încă din anii 1947—1948. Ulterior, în 21 de state s-a aplicat indexarea la diverse operaţiuni financiare, bancare etc. Evoluţia economiei de piaţă în ţările industrializate a cunoscut însă perioade de expansiune cu un ritm relativ scăzut de inflaţie, ceea ce a reînviat concepţiile liberalismului în folosul celor avuţi, al marilor întreprinderi, al monopolurilor internaţionale, ostracizîndu-se indexarea în aproape toate formele.

Este evident că, aplicată numai parţial, indexarea contribuie mai mult la acomodarea cu inflaţia decît la combaterea ei.

Posibilităţi şi limite în utilizare

INDEXAREA generalizată acţionează direct asupra unuia din mecanismele de bază ale creşterii preţurilor — „previziunea ritmului de inflaţie", provocînd, după părerea unor autori, imobilizarea sa. Este ştiut că preţurile produselor manufacturate includ la fiecare capitol al costurilor (credite, materii prime şi semifabricate, salarii, amortizări etc.) marje de inflaţie în prevederea creşterii preţului de reînnoire a activităţii respective, plus adaosuri inflaţioniste în funcţie de termenele de plată, riscuri de conjunctură şi altele. Pe de altă parte, însuşi preţul de cost efectiv include — în funcţie de existenţa unor intermediari (importator, bancă, proprietar de imobil sau teren etc.) — un spor de „previziune a inflaţiei".

Imobilizarea mecanismului „previziunii inflaţioniste", care este un factor subiectiv cu tendinţa de a asigura prin adaosuri profituri maxime, frînează şi speculaţiile bazate pe „psihoza" creată. Prin aplicarea indexării se consideră că dispare teama pierderii din substanţa venitului şi se înlătură posibilitatea obţinerii de beneficii prin supralicitarea ritmului inflaţiei.

Un exemplu elocvent al efectelor indexării îl poate oferi aplicarea sa în domeniul creditului. Este cunoscut ce rol important în realizarea circuitului economic pe plan intern şi internaţional joacă dobînda la împrumuturi (ea calculîndu-se şi în cazul capitalului propriu tot la nivelul celei de pe piaţă). Creşterea dobînzilor la procentul anual de 10—12% şi chiar mai mult oglindeşte un efect şi reprezintă totodată o cauză a inflaţiei. Climatul inflaţionist determină o cerere sporită de credite în ideea că puterea de cumpărare a banilor va scădea şi deci profitul obţinut din vînzarea mărfurilor va acoperi dobînda chiar exagerată, asigurînd şi un cîştig însemnat. Pe lîngă cererea mărită, în calculul dobînzii se include marja de siguranţă şi previziunea inflaţionistă a băncii, astfel că — indirect — prin practici bancare

ECONOMIE MONDIALA

dobînzile pot deveni şi mai mari (de pildă, obligaţia debitorului de a ţine la banca creditoare în cont curent un sold mediu de 25—30% din valoarea creditului fără a primi vreo remunerare. În acest mod o dobîndă de 10% pe an poate ajunge la 15—18% pe an).

Este evident că indexarea contractelor de împrumut ar putea treptat să limiteze efectele inflaţioniste, păstrînd ca bază un nivel de dobînzi reale şi determinînd dispariţia beneficiilor speculative, ceea ce conduce la descreşterea treptată a adaosurilor înseşi. Or, tocmai din acest motiv marile monopoluri (industriale, financiar-bancare, comerciale), beneficiare ale inflaţiei, se opun indexării. În practică, beneficiile din marjele inflaţioniste nu au fost considerate venit real şi de aceea au putut fi declarate drept profituri nedistribuite şi menţinute sub formă de tot felul de rezerve speciale. Acestea au devenit uriaşe disponibilităţi lichide care au fost şi sînt folosite pentru diverse speculaţii, în loc să fie reinvestite în producţia de bunuri, ceea ce ar putea provoca reducerea preţurilor. Or, tocmai prin speculaţii pe pieţele monetare, la bursele de mărfuri ca şi la cele de acţiuni, se realizează profituri mari şi rapide în detrimentul maselor largi populare, atît din ţările dezvoltate industrial cît şi, îndeosebi, din ţările în curs de dezvoltare.

Argumentul teoretic de bază emis de oponenţii indexării, după care aceasta de fapt ar frîna lupta împotriva inflaţiei — prin acomodarea cu ea — a fost dezminţit de realitate. Acolo unde indexarea a fost aplicată pe scară mai largă şi corelată cu alte măsuri antiinflaţioniste au fost obţinute atenuări ale procesului inflaţionist. În acelaşi timp inflaţia a fost practic tolerată în aproape toate statele capitaliste dezvoltate industrial, măsuri antiinflaţioniste fiind adoptate abia după ce aceasta a luat proporţii îngrijorătoare (o rată anuală de 20% şi chiar mai mult).

Deşi în general nu se subestimează pericolul continuării inflaţiei, folosirea indexării în lupta împotriva acesteia este frînată în urma opoziţiei anumitor cercuri faţă de limitarea posibilităţilor de acţiune ale „întreprinzătorului capitalist“, de reducerea elasticităţii costurilor de producţie şi deci a posibilităţilor de realizare a plus-valorii suplimentare conjuncturale.

Extinderea sferei de aplicare la nivel internaţional

DACĂ PE PLAN INTERN, cel puţin, dezbaterile pe tema indexării se extind, referitor la aplicarea ei în relaţiile economice internaţionale s-a vorbit pînă în ultimul timp relativ puţin. Pe de o parte, fiindcă atît timp cît aurul avea un preţ fix, iar monedele îşi exprimau valoarea paritară în aur se folosea adesea în contracte clauza aur ; pe de altă parte, fiindcă expansiunea monopolurilor cerea propagarea cu intensitate a liberalismului pieţei, forma de relaţii economice cea mai avantajoasă pentru ele.

Suferind direct consecinţele inflaţiei continue ca şi ale măsurilor antiinflaţioniste din ţările industrializate şi de transferare a poverii inflaţiei pe umerii lor, ţările în curs de dezvoltare, tot mai conştiente de forţa ce o reprezintă atunci cînd acţionează unite, au înscris printre revendicările lor — aşa cum se prevede în „Programul de la Manila“, adoptat de „Grupul celor 77“ — aplicarea unor metode corespunzătoare de indexare a preţurilor produselor de bază cu preţurile produselor industrializate. Pe această cale s-ar putea obţine preţuri mai echitabile pentru produsele de export ale ţărilor în curs de dezvoltare, s-ar putea asigura raporturi juste între preţurile materiilor prime şi cele ale produselor manufacturate.

Aşa cum a arătat tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, „înfăptuirea noii ordini economice interesează deopotrivă toate ţările şi popoarele atît cele dezvoltate cît şi cele slab dezvoltate sau în curs de dezvoltare, deoarece ea este menită să asigure stabilitate şi o dezvoltare armonioasă şi echilibrată a întregii economii mondiale“[3]).**

În ansamblul măsurilor economice, financiare şi monetare care se cer luate treptat pe drumul făuririi noii ordini economice şi politice internaţionale **indexarea poate juca un rol multiplu, fără a reprezenta prin ea însăşi un panaceu universal pentru inflaţie şi cu atît mai puţin o soluţie pentru contradicţiile intrinsece ale sistemului capitalist.** Prin indexarea — respectiv dozarea cantitativă — a unor mărfuri etalon (în cadrul unui „coş“) pe baza preţurilor pieţei, care să constituie fundamentul stabilirii valorii Drepturilor Speciale de Tragere, s-ar putea ajunge la extinderea folosirii acestora din urmă şi transformarea lor în „numerarul“ unui sistem monetar internaţional reorganizat. S-ar crea astfel un instrument monetar eficace, care să ducă la crearea de raporturi juste şi echitabile între diferitele monede naţionale, la stabilirea unui curs real al acestora.

D. OPRESCU

---

[1] Vezi „Revista economică“, nr. 5/1975, articolul „Inflaţia din Occident, este indexarea un remediu ?“

[2] Vezi „Le débat sur l'indexation s'anime à nouveau“, „Le Monde“, 25 mai 1976

[3]. **Nicolae Ceauşescu**, Expunere la Marea Adunare Naţională cu privire la măreţele realizări ale poporului român în cincinalul 1971—1975 şi la politica externă a României, pusă în slujba păcii şi colaborării internaţionale, „Scînteia“, nr. 10367 din 19 decembrie 1975, pag. 3.

IPOTEZE ● PREVIZIUNI

Expansiunea industriei de prelucrare a petrolului

DUPĂ OPINIA experţilor Comisiei Pieţei comune vest-europene, în cea de-a doua jumătate a actualului deceniu capacităţile industriei de prelucrare a petrolului din lumea nesocialistă vor spori cu 24%, respectiv de la 2 800 mil. tone la sfîrşitul anului 1974 la 3 485 mil. tone în 1980. Dinamica pe diferite regiuni geografice este redată în tabelul de mai jos, cele mai ample creşteri fiind scontate în zonele producătoare de ţiţei din Africa şi Orientul Apropiat şi Mijlociu.

Regiunea	31/XII 1974	1980	1980/1974
	(milioane tone)		(%)
Europa occidentală	940	1090	116
– ţările C.E.E.	790	880	111
America de Nord	837	1007	120
Asia	596	803	135
– Japonia	246	306	124
– Orientul Apropiat şi Mijlociu	143	245	171
America Centrală şi de Sud	363	436	120
Africa	64	149	233

Sursa: B.I.K.I., 20/V.1976.

Polonia : „electronizarea“ economiei

ANUL TRECUT valoarea producţiei livrate de industria electronică poloneză a depăşit de 2,5 ori pe cea realizată în 1970. Cu toate acestea, ţinînd seama de distanţa care separă încă electronica polonă de cea a ţărilor capitaliste dezvoltate, guvernul R.P. Polone a adoptat nu demult decizia de a „electroniza“ economia ţării pînă în 1990. Programul, care stabileşte prioritatea introducerii electronicii în diferite ramuri de activitate economică, în domeniul informaticii şi automatizării etc., prevede ca valoarea echipamentului electronic produs în ţară să sporească în 1990 de peste douăzeci de ori faţă de nivelul anului 1975. În domeniul bunurilor de consum, în actuala perioadă cincinală, care constituie prima etapă în aplicarea acestui program, se preconizează sporirea producţiei de magnetofoane la 1,7 milioane de bucăţi (în 1980), a celei de electrofoane — la 2 mil., de televizoare — la 500 mii, urmînd să crească de asemenea producţia de maşini de spălat şi de gătit cu comandă electronică, de cuptoare pe bază de microunde, de frigidere cu semiconductori, de ceasuri electronice etc.

Exportul indian de minereu de fier

EXPERŢII indieni estimează că exportul mondial de minereu de fier urmează să sporească de la 400 milioane tone în 1975 la circa 570 mil. tone în 1980 şi 800 mil. tone în 1990. În acelaşi timp, ei apreciază că exportul de minereu de fier al Indiei se va majora de la 23,3 mil. tone (dintr-o producţie de 42 mil. t) în anul fiscal încheiat la 30 martie 1976 la 35,5 mil. tone în anul fiscal 1978/1979 (dintr-o producţie de 56 mil. tone) şi 45—55 mil. tone în 1983/1984.

Ajutorul public pentru dezvoltare: între obiective și rezultate

AJUTORUL PUBLIC pentru dezvoltare acordat de țările occidentale industrializate membre ale Comitetului de asistență pentru dezvoltare al O.C.D.E. țărilor „lumii a treia" a sporit, potrivit cifrelor preliminare date recent publicității, de la 11,3 miliarde dolari în 1974 la aproape 13,6 miliarde anul trecut. În termeni reali creșterea este de aproape 10%. După cum rezultă din datele amintite (vezi graficul), dacă obiectivul ca ajutorul public să reprezinte 0,7% din produsul național brut al fiecărei țări donatoare a fost depășit în două țări: Suedia (0,82%) și Olanda (0,75%), pe ansamblu însă, ponderea lui nu depășește încă 0,36% din P.N.B., iar în cîteva țări se situează chiar sub 0,2%.

Asistenței financiare acordate de țările capitaliste dezvoltate i s-a adăugat după 1973 cea a țărilor membre O.P.E.C., care reprezintă în prezent circa 2% din produsul lor naționat brut cumulat.

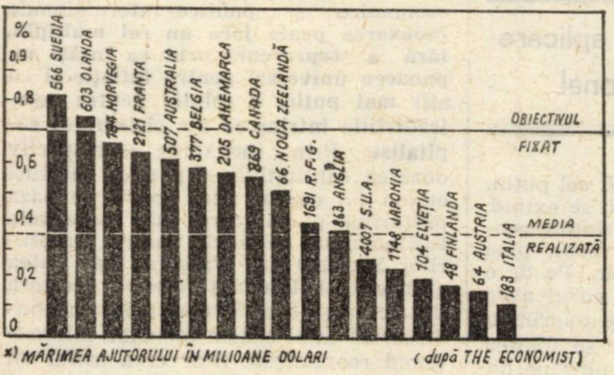

Ajutorul public pentru dezvoltare) (în % din P.N.B.)*

R.D.G.: centrală electrică cu pompare

ÎN MUNȚII METALICI din sudul R.D.G., la o altitudine de 500—900 m se află șantierul celei mai puternice centrale electrice cu pompare din această țară (în final, ea va funcționa cu șase turbine, de 175 MW fiecare). Centrala de la Markersbach, construită cu sprijinul tehnic al altor țări socialiste, va contribui la asigurarea necesarului de energie în perioadele de vîrf ale consumului, urmînd ca în orele de consum redus (mai ales noaptea), apa să fie repompată din bazinul inferior în cel superior. Ea este amenajată aproape în întregime în subteran, avînd — față de centralele termice — avantajul de a putea fi pusă în funcțiune în decurs de numai două minute.

Cercetarea — apanaj al societăților-mamă

UN STUDIU elaborat de specialiștii societății McGraw Hill relevă că în cursul acestui an companiile americane își sporesc cu 10% cheltuielile pentru cercetare și dezvoltare, care vor ajunge la aproape 26 mlrd. dolari. Este vorba de prima creștere reală din ultimul deceniu a acestor cheltuieli în industria S.U.A. și se prevede că ele vor mai spori cu 22% pînă în 1979. Ținîndu-se seama de faptul că un alt studiu (elaborat de societatea Conference Board) evidențiază o relaxare a cheltuielilor respective efectuate de filialele din străinătate ale întreprinderilor americane, se conturează efortul de concentrare a activității de cercetare și dezvoltare din industrie pe teritoriul S.U.A. (în cadrul societăților-mamă).

Curba eficienței automatizării

SINTETIZÎND concluziile unei dezbateri asupra problemelor eficienței automatizării proceselor industriale, revista „L'Usine Nouvelle" (nr. 28/1976) arăta recent că — dacă se confirmă, în general, avantajele automatizării — este greu de realizat un antecalcul precis al volumului beneficiilor realizate pe această cale. După opinia majorității specialiștilor — eficiența automatizării depinzînd în esență de gradul complexității sale, de prețul de cost al produsului fabricat și de dimensiunile preconizate ale seriei de fabricație — soluțiile optime (în funcție de corelația celor trei factori) sînt reprezentate pe curba din graficul de mai jos. Revista atrage, totodată, atenția că sistemul de automatizare trebuie să fie suficient de flexibil pentru a se putea adapta la mutațiile care intervin pe piață (îndeosebi în ce privește seriile de fabricație).

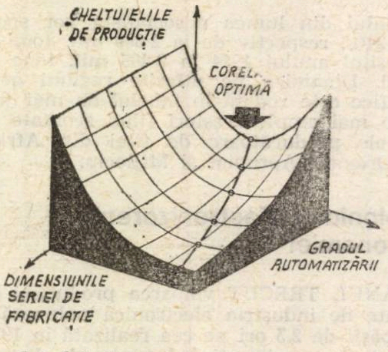

Zambia: stimularea agriculturii

URMĂRIND diversificarea economiei naționale, dependentă în mare măsură de exportul cuprului, guvernul Zambiei a elaborat un program pe cinci ani de dezvoltare a regiunilor rurale, în acest scop fiind alocată o sumă inițială de circa 100 milioane de lire sterline. Programul își propune — în ultima analiză — să reducă dependența Zambiei de importul de produse alimentare, a cărui valoare a crescut în ultimul deceniu de la 9 la aproape 20 mil. de lire sterline anual. Între orientările concrete ale programului figurează reorganizarea cooperativelor agricole existente, formarea de cadre calificate pentru acestea (fiind proiectată construirea la Lusaka a unei instituții specializate de învățămînt) ș.a., acțiunile respective urmînd a fi realizate cu sprijinul altor țări sau al unor organisme internaționale.

Sporirea potențialului alimentar

AMELIORAREA unor alimente de bază și sporirea valorii lor nutritive — acesta este obiectivul urmărit de o echipă de oameni de știință de la universitatea și școala superioară de agronomie din Hohenheim (R.F.G.), care-și desfășoară programul de cercetări în colaborare cu institute specializate din alte zece țări. Cercetările se axează, între altele, pe mărirea conținutului de proteine al cerealelor panificabile, precum și pe îmbunătățirea soiurilor de porumb. În domeniul zootehnic se urmărește îndeosebi reducerea procentului de grăsime conținut în carnea de porc, prin modificarea metodelor de creștere și furajare a porcilor.

În sfîrșit, o altă orientare o reprezintă cercetarea posibilităților de îmbunătățire a asimilării de către organismul uman a sărurilor minerale și vitaminelor (conținute în alimentele consumate), precum și a modalităților de a preveni pierderile de vitamine din produsele agro-alimentare, în cursul producerii și stocării acestora.

Pădurile Bulgariei

PĂDURILE ocupă o treime din teritoriul Bulgariei, 28% din acestea fiind reprezentate de rășinoase. Se desfășoară acțiuni susținute de împădurire, fondul forestier extinzîndu-se cu 265 000 ha în cursul cincinalului trecut, iar pentru perioada 1976—1980 se prevede împădurirea altor 260 000 ha. O atenție deosebită se acordă îmbunătățirii structurii fondului funciar, alături de rășinoase fiind plantate mai ales specii repede crescătoare, precum și combaterii eroziunii solurilor. Cea mai mare parte din cele 1,2 milioane ha de păduri care urmează a fi plantate pînă în anul 1990 (inclusiv cu mijloace mecanizate) vor servi nu numai ca sursă — în perspectivă — de materii prime pentru industria de prelucrare a lemnului, ci și ca instrument de prevenire sau combatere a eroziunilor.

GLOSAR

Drepturi speciale de tragere

Dreptul special de tragere, ca unitate de cont în cadrul Fondului monetar internațional, a fost creat în urma sesiunii anuale de la Rio de Janeiro din septembrie 1967 a F.M.I. și a reuniunii de la Stockholm din martie 1968 a „Clubului celor zece". Inițial D.S.T. reprezenta echivalentul a 0,888671 grame aur fin, avînd deci același conținut metalic cu dolarul S.U.A. După suspendarea convertibilității în aur a dolarului S.U.A., urmată de instaurarea de fapt a sistemului cursurilor flotante, D.S.T. a fost definit (cu începere de la 1 iulie 1974) ca reprezentînd valoarea unui „coș standard de valute", 16 la număr, a căror pondere în constituirea valorii unității D.S.T. este în general proporțională cu ponderea țărilor respective în comerțul mondial. Cursul D.S.T. se stabilește zilnic, în funcție de cotațiile față de dolar de pe piața Londrei ale valutelor componente. Evident că oscilațiile cursurilor valutelor amintite nu au loc toate în același sens și în aceeași proporție, de unde ușoare abateri ale structurii efective a „coșului" față de ponderile stabilite inițial. Graficul nr. 1 prezintă structura D.S.T. la sfîrșitul anului 1975, cînd 1 D.S.T. echivala cu 1,17 dolari S.U.A. Utilizarea „coșului standard" conferă D.S.T. o relativ mai mare stabilite față de fluctuațiile pieței valutare, fără a-i asigura o protecție absolută mai ales în cazul componentelor cu pondere mare, cum ar fi dolarul S.U.A. (vezi graficul nr. 2).

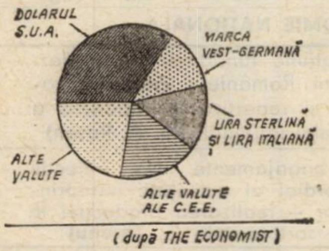

(după THE ECONOMIST)

Graficul nr. 1

Reprezentarea diferitelor valute în care se exprimă D.S.T., la sfîrșitul anului 1975

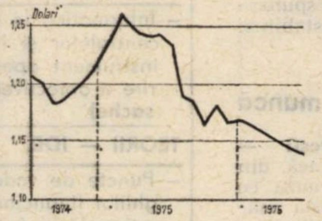

Graficul nr. 2

Evoluția cursului D.S.T. în raport cu dolarul S.U.A. în perioada iulie 1974—iulie 1976

Cele 16 țări ale căror valute intră în componența coșului de valute definind D.S.T. sînt următoarele: S.U.A., R.F.G., Anglia, Franța, Japonia, Canada, Italia, Olanda, Belgia, Suedia, Australia, Danemarca, Norvegia, Spania, Austria, Africa de Sud.

Paul DUMITRAȘCU

Consecințe economice și sociale

Marcu Vasiliade, Galați — Grupul de 12 experți internaționali întrunit la sfîrșitul lunii iulie la New York are sarcina, în baza unei hotărîri a ultimei sesiuni a Adunării Generale a O.N.U., luate la inițiativa României, de a aduce la zi un amplu raport despre consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor întocmit în 1971. Raportul constata între altele că cheltuielile mondiale anuale pentru înarmare s-au dublat în cei cinci ani precedenți și că cinci țări, luate laolaltă, efectuau 80% din totalul cheltuielilor militare din lume.

Subliniind necesitatea intensificării eforturilor în direcția dezarmării, secretarul general al O.N.U., Kurt Waldheim, releva în mesajul adresat grupului de experți întrunit la New York, că „într-o lume tot mai preocupată de problemele dreptății sociale, foametei, sărăciei, analfabetismului, maladiilor, dezvoltării și repartizării echitabile a resurselor, cheltuielile militare mondiale continuă să crească, ajungînd la circa 300 miliarde dolari anual. Comerțul internațional cu arme totalizează suma de aproximativ 20 miliarde dolari, iar armele convenționale sînt continuu modernizate și devin tot mai ucigătoare, cursa tehnologică a înarmăriolr amenințînd să ducă la producerea unor mijloace de distrugere în masă și mai îngrozitoare".

Grupul, care cuprinde experți din Venezuela, Olanda, Iugoslavia, Uniunea Sovietică, Mexic, India, Cehoslovacia, Liberia, Austria, Franța, Japonia și România, își va prezenta raportul său celei de a 32-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U., în septembrie 1977. Grupul a ales ca președinte al său pe expertul român prof. dr. Gheorghe Dolgu, rectorul Academiei de studii economice din București.

Institutul atlantic pentru probleme internaționale

Mircea Tudose, București — Institutul atlantic pentru probleme internaționale este un organism internațional neguvernamental care studiază o gamă largă de aspecte economice, politice și sociale ce confruntă țările capitaliste dezvoltate. Aceste aspecte privesc în esență: relațiile dintre țările membre, atît directe cît și prin intermediul unor organizații internaționale; relațiile lor cu țările în curs de dezvoltare; relațiile lor cu țările socialiste. Studiile și cercetările efectuate se termină de regulă cu recomandări transmise neoficial guvernelor și altor instituții sau personalități interesate și cu publicarea studiilor în volume (în editura americană Praeger). Institutul, al cărui sediu se află la Paris, colaborează strîns cu O.C.D.E., cu organele Pieței comune, cu așa-numita Comisie trilaterală (Europa — America de Nord — Japonia), cu Institutul internațional de studii strategice de la Londra, cu Brookings Institution, cu Centrul internațional Woodrow Wilson, cu societatea Business International, cu Camera internațională de comerț etc. Institutul organizează frecvent dezbateri cu participarea reprezentanților unor mari firme industriale, comerciale, bănci, universități, mari ziare și reviste, organizații internaționale etc.

Activitatea institutului pune accentul pe aspectele politice ale problemelor economice internaționale și ale celor legate de securitate. Printre temele abordate în ultima vreme de institut se numără: impactul crizei petroliere și al conflictului din Orientul Mijlociu asupra relațiilor dintre țările industrializate; problemele structurale ale reformei sistemului monetar internațional; contribuția pe care o pot aduce investițiile străine directe la industrializarea țărilor în curs de dezvoltare; rolul actual și viitor al Australiei în economia mondială (Australia fiind considerată o viitoare mare putere economică); foametea ca aspect dramatic al subdezvoltării (arătînd că soluționarea de durată a acestei probleme nu poate fi realizată decît pe baza progresului agriculturii în țările „lumii a treia"); relațiile Nord-Sud etc. Consilierul pentru studii al institutului este profesorul Pierre Uri, membru al Consiliului economic și social al Franței, foarte cunoscut și ca publicist.

Măsuri restrictive

Cornel Cosma, Brăila — Despre situația și perspectivele pieței mondiale a cărnii am relatat în nr. 30/1976 al revistei noastre, la rubrica „Tendințe-conjuncturi". Măsurile de limitare a importurilor de carne din țări terțe în statele membre ale Pieței comune (cu 60% numai în 1974, urmate de o nouă reducere anul trecut) au antrenat o creștere puternică a comerțului intracomunitar cu acest produs. Printre țările cele mai afectate de această măsură s-au numărat Argentina și Uruguayul, care în 1973 asigurau împreună o treime din totalul importurilor de carne ale C.E.E. și jumătate din importul ei de carne congelată. Afectate de această măsură au fost și țările est-europene, care acopereau o cincime din importul total de carne al Pieței comune și două treimi din importul ei de animale vii (Polonia, acoperind singură 40% din acest import).

Nu este însă exclus ca prognozele la care ne refeream, să sufere, ca urmare a recentei secete, noi revizuiri.

Canalul Panama

Virgil Bădescu, Timișoara — Canalul Panama, a cărui construcție a început în 1881, a fost inaugurat în anul 1914. Pînă atunci traficul interoceanic se realiza cu ajutorul unei căi ferate construite în 1855. Imediat după separarea de Columbia a statului panamez în noiembrie 1903 și proclamarea sa ca republică independentă, guvernul noului stat concesionează perpetuu S.U.A. folosirea, ocuparea și controlul asupra zonei acestui canal interoceanic. Dispozițiile convenției din 1903 au fost revizuite în cîteva rînduri, îndeosebi în 1936 și în 1955. Republica Panama revendică de mulți ani extinderea suveranității sale asupra zonei canalului. Această revendicare se bucură de sprijinul unanim al Americii Latine deoarece cauza sa este justă, a declarat recent din nou ministrul relațiilor externe ale Republicii Panama.

Zona respectivă, cu o suprafață totală de 1676 km² și o lățime de 16 km este situată simetric de o parte și de alta a Canalului. Canalul propriu-zis are o lungime de 82 km (pe parcursul căreia se găsesc mai multe ecluze), o lățime minimă de 92 metri și o adîncime de cel puțin 11,2 metri.

Traficul total de mărfuri prin canal se ridica la începutul acestui deceniu la circa 117 milioane tone anual (60 milioane tone în 1960), reprezentînd în mod constant circa 5% din comerțul mondial, iar încasările Companiei canalului erau de circa 115 milioane dolari anual. După cum relevă un document al Comisiei economice O.N.U. pentru America Latină (C.E.P.A.L./MEX/72/28), guvernul panamez primește anual mai puțin de 2 milioane dolari cu titlu de compensație pentru drepturile acordate S.U.A. Tarifele aplicate la tranzitul prin canal sînt uniforme, fără discriminare în funcție de pavilion, de mărfurile transportate, de originea și destinația mărfurilor. Din mărfurile care trec prin canal 48% provin din porturile S.U.A., iar 31% din cele care provin din alte țări sînt destinate S.U.A., relevă același document al C.E.P.A.L.

ÎNTREBĂRI — RĂSPUNSURI

Incadrare

Gh. GEORGESCU, Suplacu de Barcău — 1) Timpul cît ați fost muncitor tîmplar și calculator permite incadrarea dv. la nivelul de bază al retribuirii funcției.

2) Numai dacă ați fi fost inginer în industria lemnului, perioada cît ați fost muncitor tîmplar ar fi fost luată în calculul vechimii în specialitate.

★

M. V., Craiova — La schimbarea categoriei oficiului P.T.T.R. era posibilă menținerea gradației I pe care ați avut-o cît timp erați încadrat la un oficiu de categoria a II-a. Această posibilitate este prevăzută în anexa 2 la H.C.M. nr. 69/1975 (lit. c, pct. 1). La incadrarea ca diriginte al oficiului de categoria I organul de conducere al unității trebuie să țină seama de calitățile și aptitudinile dv. profesionale, precum și de necesitatea asigurării unei juste corelări cu retribuția tarifară de încadrare a personalului cu aceleași funcții, din unitatea unde lucrați, respectiv cu ceilalți diriginți de oficii de aceeași categorie.

Spor

Ioan BĂLGRĂDEAN, București — Răspunsul la care vă referiți, publicat în Suplimentul nr. 2/1976 al revistei, nu cuprinde soluția situației dv. Din scrisoarea ce ne-ați trimis rezultă că între anii 1973—1975 n-ați lucrat. În cazul acesta, din punctul de vedere al vechimii neîntrerupte în aceeași unitate, nu se poate lua în considerare perioada lucrată înainte de pensionare. Numai pensionarii pentru limită de vîrstă, înscriși la pensie la cererea lor, care sînt menținuți cu același contract de muncă în unitatea unde au lucrat, fără a avea o întrerupere, beneficiază — în continuare — de sporul de vechime corespunzător.

Delegare

Mihai TOMA, Bacău — Dacă puteți dovedi că ați îndeplinit efectiv sarcinile ce au revenit funcției (de pildă lucrările de plan, contractele economice, raportările statistice etc.) sînteți îndreptățit să cereți să vi se plătească retribuția la nivelul de bază al funcției ocupate prin delegare. Acest drept este prevăzut în art. 67 alin. 2 din Codul Muncii, potrivit căruia cînd trecerea temporară în altă muncă se face la o activitate pentru care este stabilită o retribuție mai mare, persoana detașată sau trecută temporar în altă muncă are dreptul la această retribuție, în condițiile prevăzute de lege. Art. 74 din Legea retribuirii concretizează condițiile de acordare a retribuției în asemenea situații.

★

Nicu VASILESCU, București — Comentariul din lucrarea „Retribuirea muncii“ este corect, întrucît legea nu prevede necesitatea unui act scris de trecere temporară în altă muncă, această modificare a contractului putînd fi dovedită cu orice probe admise de lege. De asemenea, comentariul corespunde prevederilor legale atunci cînd face distincția între un post vacant în unitate și unul care are titular, dar care lipsește temporar din unitate. În cazul postului vacant este îndreptățit să primească retribuția cuvenită funcției temporar ocupate, chiar și înlocuitorul de drept, întrucît, într-un asemenea caz, nu există persoana înlocuită.

Transfer

Elena VULCU, Orlat, Sibiu — La încadrarea dv. trebuia să se țină seama de prevederile H.C.M. nr. 69/1975, anexa nr. 2 lit. c pct. 1, potrivit cărora atunci cînd personalul este transferat, în interesul serviciului, la o unitate unde se aplică niveluri de retribuire mai mici (situația dv.) **se poate stabili** o retribuție cel mult egală cu clasa de retribuire avută, ținîndu-se seama de calitățile și de aptitudinile lor profesionale. Conducerea unității vă putea, deci, stabili încadrarea la gradația a VI-a, fără ca aceasta să constituie o obligație.

★

Ion DOBRESCU, Buzău — Personalul care a locuit efectiv în altă localitate decît aceea unde a fost transferat și care a avut înscrisă pe buletinul de identitate mențiunea domiciliului permanent la o localitate situată la cel puțin 10 km de unde a fost transferat, în interesul serviciului, are dreptul la indemnizația de transferare prevăzută de art. 75 lit. c din Legea retribuirii, precum și la rambursarea costului transportului (lit. a).

Indemnizația se plătește numai în cazul mutării efective în localitatea unde a fost transferat, iar costul transportului numai în cazul schimbării domiciliului. Prima situație se dovedește și prin viza de „flotant“ pe buletinul de identitate, iar a doua numai prin mențiunea corespunzătoare în buletin, ca urmare a stabilirii domiciliului.

Desfacerea contractului de muncă

CONSTANTIN IFTIMIE, București — La desfacerea contractului de muncă, din inițiativa dv., nu s-a prevăzut cauza ce v-a determinat să solicitați această măsură și anume „apropierea de familie“.

Împotriva dispoziției de desfacere a contractului puteați să faceți contestație în termen de 30 de zile de la data comunicării (art. 176 din Codul Muncii). Întrucît acest termen este depășit vă puteți adresa comitetului oamenilor muncii din unitatea unde ați lucrat, prezentînd acte doveditoare din care să rezulte că vă încadrați în prevederile art. 10 lit. c din legea nr. 1/1970 cerînd și sprijinul organelor sindicale.

În cazul în care nu se va admite corectarea înregistrării în carnetul de muncă, puteți solicita sprijinul organelor ierarhic superioare. Rectificarea deciziei de desfacere a contractului va permite recunoașterea vechimii neîntrerupte în muncă, nu însă și a vechimii neîntrerupte în aceeași unitate. Această vechime a fost întreruptă odată cu desfacerea contractului din inițiativa dv.

Adaos la retribuție

CONSTANTIN C. BĂESCU, Rm. Vilcea, — Dacă, așa cum rezultă din scrisoarea dv. atunci cînd s-au stabilit indicatorii și sarcinile care decurg din planul unității, în funcție de care se acordă retribuția tarifară, vi s-au stabilit aceeași indicatori cu cei prevăzuți pentru restul personalului tehnic, economic și de specialitate din unitate, aveți dreptul la adaosul acordat personalului de execuție cu studii medii din unitate. Dacă pentru funcția dv. — desenator tehnic — s-a prevăzut numai cerința realizării sarcinilor proprii, conform art. 43 din Legea nr. 57/1974, nu vi se poate diminua retribuția atunci cînd nu se realizează indicatorii stabiliți pentru întreprindere și nu vi se poate acorda nici adaosul atunci cînd acești indicatori sînt depășiți.

Revista
ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 31 din 6 august 1976

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– O opțiune fundamentală a dezvoltării României : creșterea rapidă și repartizarea rațională a venitului național. (dr. **A. Rosen**) 1

– Plan-angajamente. Un obiectiv primordial al activității întreprinderilor – realizarea producției la toate sortimentele **(L. Țăranu)** 3

– Rolul proiectării și al tehnologiilor avansate în diminuarea costurilor investițiilor **(Eugen Iordăchescu, Petre Gheorghiu)** 6

– Tribuna economistului. Termenul optim de reducere a duratelor de realizare a investițiilor **(Ilie Ștefănescu)** 8

– Dezbaterea „R. E.“ în întreprinderi. „Pilonii“ eficienței exportului : creativitate-competitivitate **(Ioan Georgescu)** 9

– Mecanismul economic ● Funcționalitate ● Eficiență. Este oportună determinarea indicatorului „producție netă din efort propriu ?“ (dr. **P. Jica**) 13

CONDUCERE ● ORGANIZARE

– Informatica în sprijinul conducerii centralelor și întreprinderilor. Un instrument operațional de urmărire a obiectivelor. (ing. **Ioan Persache**) 16

TEORII — IDEI

– Puncte de vedere : Acțiunea pîrghiilor financiare pentru stabilirea rațională a forței de muncă (dr. **G. Diți, A. M. Lupan, I. Prohamer**) 18

– Diviziunea muncii în perspectiva societății socialiste multilateral dezvoltate (conf. univ. dr. **Gavril Horja**) 20

– Școli-curente-economiști. „Societatea de consum“ între apologie și realitate (III) (dr. **Ivanciu Nicolae-Văleanu**) 22

– Recenzii : Investițiile și factorul timp **(L. Tövissi)** ; O carte românească de notorietate internațională (prof. dr. docent **Edmond Nicolau**) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

– Schimbări fundamentale în evoluția Fondului Monetar Internațional. Semnificații pentru viitoarea așezare a relațiilor valutar-financiare internaționale (II) (dr. **Costin Kirițescu**) 25

– Indexarea în continuă actualitate **(D. Oprescu)** 28

– **Coperta I –** Momentul ridicării unei sonde ; evoluția tipurilor de instalații de foraj produse de Întreprinderea „1 Mai“-Ploiești.

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii“

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69 Cod poștal 71 131
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

Întreprinderea
FEROEMAIL — PLOIEȘTI

Str. Mihai Bravu 231
Tel: 1 34 20
TELEX 019261

Unitate cu o veche tradiție, mult apreciată de beneficiari, „FEROEMAIL" — Ploiești — produce și livrează atît pentru sectorul de stat și cooperatist, cît și pentru fondul pieței, prin magazinele de specialitate :

■ OBIECTE SANITARE DIN FONTĂ EMAILATĂ

- spălătoare cu suport pentru vase, stînga-dreapta;
- rezervoare de spălare a instalațiilor sanitare — capacitatea 12 litri;
- chiuvete pentru bucătărie tip 400, 500 și 600;
- sifoane de pardoseală simple, mărimea 50, 75 și 100, precum și sifoane combinate pentru camere de baie;
- căzi pentru duș, precum și alte obiecte mărunte pentru instalații

■ RADIATOARE DIN FONTĂ PENTRU ÎNCĂLZIRE CENTRALĂ

- corpuri de radiatoare din fontă executate în 7 tipuri, cu 4 și 6 coloane; radiatoarele executate de noi au o formă modernă, după sistemul neo-clasic; ele sînt apreciate și pe piața externă.

■ TUBURI DIN FONTĂ PENTRU CANALIZĂRI INTERIOARE ȘI PIESE DE ÎMBINARE

- tuburile din fontă pentru scurgere, executate prin metoda centrifugală, sînt de cea mai bună calitate și se livrează cu lungimi pînă la 3 000 mm.
  Pentru asamblare executăm piesele de legătură cu ramificații, coturi și curbe, reducții, mufe duble precum și tuburi de curățire.
  Marca fabricii — „FEROEMAIL" — reprezintă o garanție a calității produselor, a căror linie modernă și funcționalitate satisfac pretențiile celor mai exigenți beneficiari.

Intreprinderea de turism, hoteluri şi restaurante Bucureşti organizează cu ocazia aniversărilor, căsătoriilor şi a altor evenimente familiale şi sociale, „mese festive“ în saloanele marilor sale restaurante: ATHENEE PALACE, AMBASADOR, LIDO, CINA, NORD, BUCUR, VICTORIA, PARC, MODERN, PARCUL PRIVIGHETORILOR, PĂDUREA BĂNEASA, PESCĂRUŞ, DOROBANŢI, HANUL VLĂSIEI, PARC HERĂSTRĂU, PALAS, CRAMA UNIVERSAL etc.

Totodată se asigură şi unele servicii suplimentare cum sînt: închirieri de autoturisme şi autocare, programarea pentru a se realiza fotografii, ornarea meselor cu flori, rezervarea locurilor la hoteluri în Bucureşti pentru invitaţii din provincie. De asemenea, la cerere, se facilitează organizarea voiajelor de nuntă, precum şi a unor excursii în cele mai pitoreşti zone turistice ale ţării.

Pentru alte informaţii şi perfectarea serviciilor dorite, vă rugăm să vă adresaţi Filialei III de turism, hotelul „Dorobanţi“, parter, Piaţa Dorobanţi nr. 1—3, sectorul 1, telefon 12 60 89, zilnic între orele 8—14.

Lei 5

646 MP

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

EFICIENTA schimburilor II III

PROGNOZA demografică si dezvoltarea

Planificarea şi sistemul informaţional

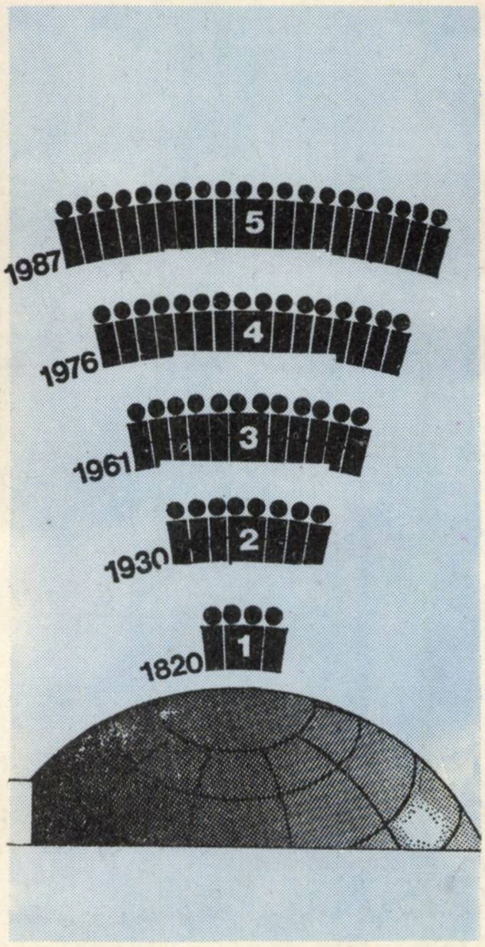

1987
5
1976
4
1961
3
1930
2
1820
1

Numărul 32 ● Vineri 13 august 1976

1944-1976
23
AUGUST

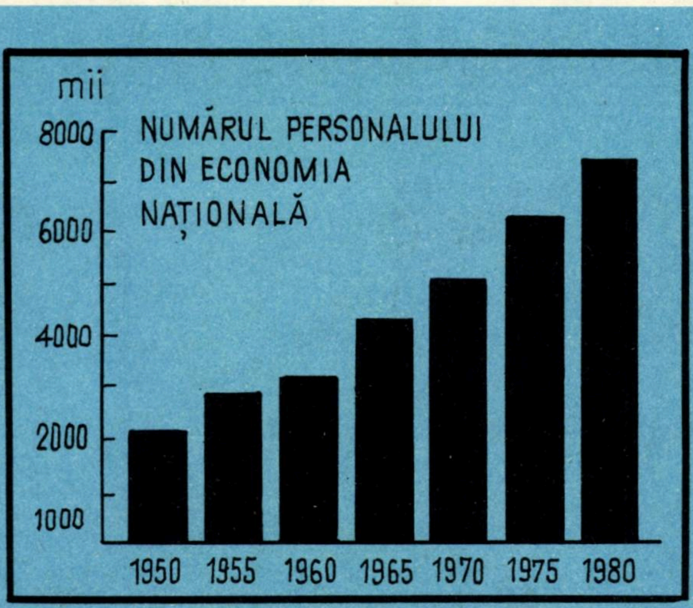

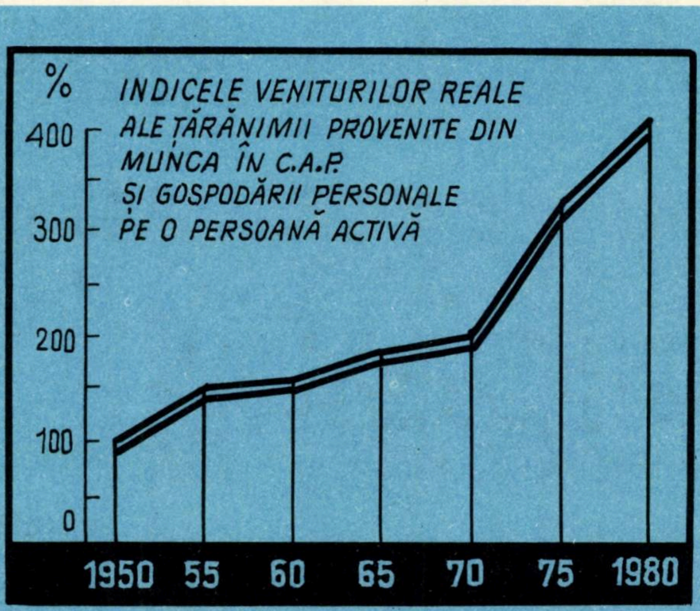

ROMÂNIA
pe traiectoria progresului și civilizației

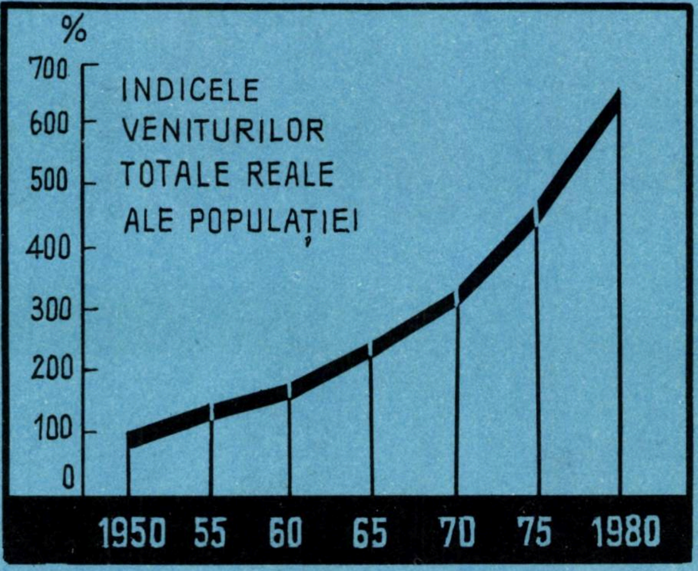

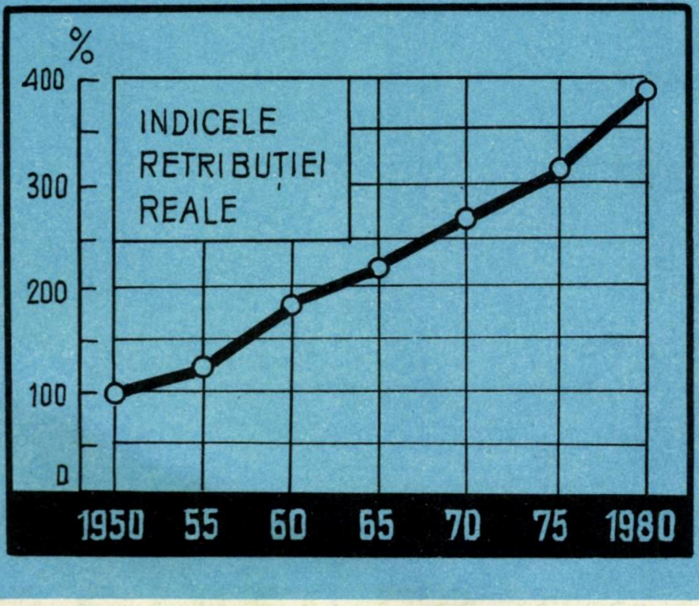

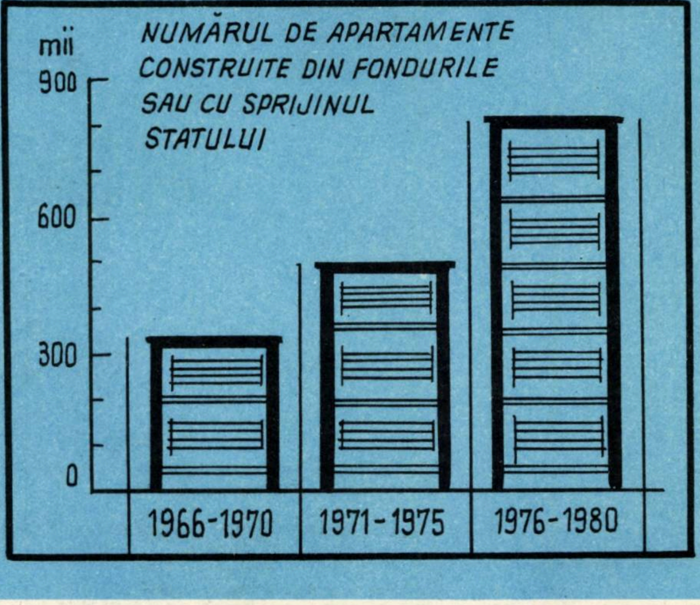

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

ECONOMIE NATIONALA

1944-1976
23
AUGUST

MUTAȚII CALITATIVE ÎN TRANSPORTURI ȘI TELECOMUNICAȚII

● Crearea sistemului unitar de transporturi și a sistemului complex automatizat intercorelat de telecomunicații ● Argumentele eficienței în dezvoltarea prioritară a transporturilor pe apă ● Cunoștințe și deprinderi practice la nivelul exigențelor din transporturile și telecomunicațiile moderne ● Beneficiarii de transport și utilizarea superioară a capacităților.

Traian DUDAȘ
ministrul transporturilor și telecomunicațiilor

PLANUL NAȚIONAL UNIC de dezvoltare economico-socială a țării pe perioada 1976—1980, răspunzînd cerințelor formulate în Programul Partidului și în Directivele celui de al XI-lea Congres, înmănunchează armonios ritmuri înalte de dezvoltare pentru toate ramurile economiei. În plan se prevede ridicarea pe noi trepte cantitative și calitative a transporturilor și telecomunicațiilor — sistemul circulator al economiei.

La stabilirea sarcinilor un rol hotărîtor l-a avut aplicarea indicațiilor de o deosebită importanță date de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, privind strînsa corelare a activităților de transporturi și telecomunicații cu mutațiile majore care se produc în acest cincinal pe linia repartizării raționale a forțelor de producție pe teritoriul țării, cu valorificarea superioară a materiilor prime și a materialelor și cu intensificarea acțiunii de raționalizare și optimizare a curenților de mărfuri. Acești factori determin ăîn transporturile interne de mărfuri creșteri mai mici, comparativ cu ramurile de bază ale economiei naționale. Astfel, în timp ce volumul producției globale industriale crește în acest cincinal cu 62—70% iar producția globală agricolă cu 28—44%, creșterea volumului de transport intern de mărfuri este de 30—34,1%.

În transporturile maritime creșterile sînt corespunzătoare dublării în acest cincinal față de cincinalul trecut a volumului total de comerț exterior, însoțită de sporirea ponderii flotei proprii în transportul pe apă al mărfurilor din import și pentru export.

În ceea ce privește transporturile de călători, sarcinile de plan sînt corelate cu cerințele construcției și dezvoltării noilor platforme industriale, creșterea venitului pe locuitor și a turismului intern și internațional.

Dezvoltarea sistemului circulator al economiei

PE CATEGORII de mijloace de transport și de telecomunicații sînt prevăzute sarcini diferențiate. **Traficul pe calea ferată** va crește în anul 1980 față de 1975 cu 33,4% la cel de mărfuri iar cel de călători cu 22%. Căile ferate vor fi dotate cu un număr sporit de vagoane de marfă de mare capacitate și de călători, locomotive Diesel și electrice de diferite tipuri. Va continua dublarea și electrificarea liniilor, centralizarea electrodinamică a stațiilor, echiparea cu bloc de linie automat și sporirea capacităților de prelucrare a trenurilor în triaje.

Transportul rutier de mărfuri va crește în 1980 cu 21,4% față de anul 1975. Parcul auto va fi dotat cu autocamioane, autobasculante și autotractoare de mare tonaj, precum și cu remorci. Volumul transportului rutier de persoane urmează să crească în cincinal cu circa 58,5%. În consecință, se prevăd acțiuni importante privind îmbunătățirea condițiilor de transport și a confortului în autogări, transportul călătorilor în condiții de deplină siguranță a circulației, construirea și amenajarea de noi autogări, dotarea cu autobuze de mare capacitate.

În transportul maritim, capacitatea flotei va spori de peste 2,5 ori.

Transportul fluvial va spori pînă în anul 1980 de peste 3 ori față de 1975, pe seama traficului intern de cabotaj. Realizarea sarcinii prevăzute se va face atît prin îmbunătățirea gradului de utilizare a flotei, prin reducerea staționării în porturi și în așteptarea remorcherelor, prin asigurarea reparării navelor în termene cît mai scurte, cît și prin dotarea cu noi nave și remorchere de mare capacitate. De asemenea, se prevede creșterea capacității de trafic a porturilor și modernizarea acestora.

În domeniul poștei și telecomunicațiilor, creșterea volumului prestațiilor urmează să se realizeze prin folosirea mai eficientă a mijloacelor existente și dezvoltarea în continuare a bazei tehnico-materiale. Se are în vedere dezvoltarea telefoniei și telegrafiei automate, fiind prevăzută creșterea centralelor telefonice automate locale în cincinalul 1976—1980 cu 380—400 mii linii, ceea ce va permite satisfacerea în mai bune condiții a nevoilor economiei și populației. Se va extinde telefonia automată interurbană prin racordarea pînă în anul 1980 a tuturor localităților reședințe de județe și a municipiilor.

Va spori gradul de acoperire a teritoriului cu programele I, II și III de radiodifuziune, iar rețeaua de televiziune se va extinde astfel încît la nivelul anului 1980 practic întreaga populație a țării să beneficieze de programul I și circa 50% și de programul II.

Accentuarea laturilor calitative

CINCINALUL ACTUAL se caracterizează, deci, prin creșteri **cantitative** importante. Evoluția în acești ani are totodată **trăsături calitative** de o însemnătate deosebită pentru dezvolarea imediată și de perspectivă a transporturilor și telecomunicațiilor.

Programul Partidului Comunist Român prevede crearea **sistemului unitar de transporturi,** de marfă și călători, pe calea ferată, pe apă, aerian și auto, de înaltă calitate și eficiență economică, precum și a **sistemului complex automatizat intercorelat de telecomunicații.** Realizarea acestor obiective fundamentale este posibilă — și necesară totodată — ca urmare a stadiului înaintat de dezvoltare, atît al rețelelor de transporturi și telecomunicații cît și al industriei naționale. Dispunem în prezent de toate mijloacele de transport și telecomunicații, iar industria este capabilă să asigure, practic, în totalitate, mijloacele și instalațiile necesare acestei ramuri. Dispunem de asemenea, de unități de proiectare și organizații de construcții-montaj care pot să asigure realizarea tuturor lucrărilor de dezvoltare, inclusiv a celor de artă inginerească de înaltă tehnicitate.

Crearea sistemului unitar de transport presupune perfecționarea în continuare a coordonării diferitelor categorii de mijloace de transport, delimitarea, pe de o parte, și completarea reciprocă, pe de altă parte, a sferelor de activitate ale acestor categorii, astfel ca fiecare fel de transport să deruleze acea parte din traficul total care corespunde cel mai bine calităților sale tehnice, energetice și economice, avînd în vedere ca pe ansamblul economiei naționale cerințele de transport să fie satisfăcute cu maximum de eficiență.

Preocupările prezente în această privință se referă la aprofundarea problemelor tehnice, economice și organizatorice, parțial rezolvate în cincinalul trecut, privind repartizarea rațională a sarcinilor între diferitele mijloace de transport, optimizarea transporturilor, separat pentru fiecare fel de transport, după criteriul „distanței minime“ și optimizării pe ansamblu a transporturilor. Experiența dobîndită în ultimii ani la calea ferată în domeniul optimizării transporturilor după criteriul „distanței minime“, precum și experimentarea în curs privind delimitarea „distanțelor economice“ de transport între calea ferată, auto și navigația fluvială, reprezintă puncte de plecare pentru rezolvarea integrală a problemei optimizării pe ansamblu — pe baza unor cercetări de amploare și utilizării calculatoarelor electronice.

Sistemul unitar de transporturi presupune, de asemenea, dezvoltarea armonioasă a rețelei de transport, cale ferată, drumuri și căi navigabile interioare, astfel ca acestea să acopere corespunzător întregul teritoriu al țării și să asigure legătura între sursele de materii prime, industria producătoare și punctele de consum cu căi de comunicații pe care traficul să se poată desfășura operativ și ieftin.

În ce privește crearea sistemului complex automatizat intercorelat de telecomunicații este de menționat că formele multiple în care se materializează transmiterea la distanță a informației (telegraf, telex, telefon, radio, televiziune) și diversele modalități tehnice în care acestea se realizează, pun la ordinea zilei utilizarea complexă a instalațiilor, în vederea evitării creării de rețele de telecomunicații paralele.

O trăsătură calitativă esențială a actualului plan cincinal constă în **dezvoltarea prioritară a transporturilor pe apă, fluviale și maritime, precum și în inceperea lucrărilor de navigabilizare a rîurilor interioare.** Dezvoltarea prioritară a transporturilor pe apă este fundamentată de faptul că acestea sînt mai ieftine decît cele pe uscat și solicită o cantitate mai mică de combustibil la același trafic. Intensificarea transporturilor maritime este determinată de creșterea în ritmuri înalte a comerțului exterior al țării. Sînt de subliniat eforturile deosebite care se depun pentru realizarea cu forțe proprii a unei baze tehnico-materiale cantitativ și calitativ noi în transporturile maritime: construcția unor șantiere navale, extinderea și modernizarea celor existente, construcția navelor de mare capacitate, construcția unor noi porturi, extinderea și modernizarea celor existente.

La alcătuirea planului cincinal 1976—1980 s-a acordat o deosebită atenție aspectelor energetice ale activității de transporturi, **criteriul consumului specific minim de combustibil jucînd un rol important în repartizarea sarcinilor pe categorii de mijloace de transport.** Paralel cu aceasta, în cadrul fiecărui fel de transport s-a dat prioritate acelor sisteme de propulsie care au randamente mai ridicate. Astfel în transportul feroviar, în cincinalul 1976—1980 s-a dat prioritate tracțiunii electrice, care va derula un trafic de peste două ori mai mare în anul 1980 față de 1975. În ansamblu, consumul global de energie pentru propulsie va fi același în anul 1980 ca și în anul 1975, deși în cei cinci ani traficul feroviar va crește cu peste 30%. În transportul fluvial și maritim, creșterea capacității unitare a navelor conduce, de asemenea, la folosirea rațională a combustibililor. Pe total activități de transporturi și telecomunicații, consumul specific de combustibil, exprimat ca raportul dintre consumul global (toate activitățile) și tonele-km efectuate de mijloacele de transport, va fi cu circa 20% mai mic în anul 1980 decît în anul 1975, ceea ce are o înrîurire favorabilă asupra reducerii cheltuielilor materiale.

În scopul **creșterii eficienței economice** a fiecărui sector de activitate, s-au elaborat programe speciale de măsuri care să asigure reducerea costurilor de transport și de producție. Principalele acțiuni ce se au în vedere se referă la folosirea deplină a capacităților de transport și de producție, aplicarea programului special privind îmbunătățirea utilizării combustibililor, carburanților și energiei, reducerea cheltuielilor de muncă pe seama creșterii productivității muncii, reducerea în continuare a normelor de consum de materii prime și materiale și îmbunătățirea tehnologiilor de transport și de producție, urmărirea respectării programelor de optimizare și a distanței medii optimizate la stațiile și întreprinderile expeditoare, creșterea gradului de mecanizare la operațiile de încărcare-descărcare și reducerea timpului de staționare a tuturor mijloacelor de transport, ridicarea nivelului tehnic al reparațiilor de material rulant etc.

Prin aplicarea în paralel și a programelor speciale de măsuri privind asigurarea și pregătirea cadrelor și creșterea productivității muncii, cheltuielile maxime la 1 000 tone km convenționale în transportul feroviar și auto vor scădea în cincinal cu 8,9%, respectiv cu 9,6%, iar cheltuielile maxime la 1 000 lei producție marfă din activitatea industrială de reparații vor fi reduse cu 6,1%, din care cheltuielile materiale cu 5,9%; cu 4,8% urmează să se diminueze și cheltuielile maxime la 1 000 lei producție de construcții-montaj.

Promovarea progresului tehnic

PROMOVAREA cu fermitate a progresului tehnic, o altă trăsătură calitativă a dezvoltării transporturilor și telecomunicațiilor în acest cincinal, definit ca cincinalul revoluției tehnico-științifice, se va asigura pe două căi principale, anume **extindera tehnicilor avansate existente și cercetarea tehnico-științifică proprie.** Dintre tehnicile avansate sînt de evidențiat extinderea în continuare a centralizării electrodinamice a stațiilor de cale ferată, blocului de linie automat, centralizării dispecer, electrificării căilor ferate, mecanizării și automatizării triajelor și creșterea ponderii parcului de material rulant și mijloace auto echipate cu instalații proprii de încărcare-descărcare, sau adaptate pentru facilitarea acestora. De asemenea, merită de relevat extinderea și generalizarea unor tehnologii îmbunătățite de exploatare sau construcții, cum sînt tehnica împingerii convoaielor fluviale, de modernizare a drumurilor și altele.

Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor a obținut în cincinalul 1971—1975 o serie de rezultate pozitive în aplicarea tehnicilor moderne de calcul. Plecînd de la aceasta, în cincinalul actual se prevede **punerea bazelor sistemelor unitare naționale privind folosirea calculatoarelor electronice în transporturi și telecomunicații.** Se are în vedere generalizarea tratării pe calculatoare a problemelor de gestiune economică, cum sînt mișcarea stocurilor de materiale, retribuția și evidențele statistice. De asemenea, se va generaliza tratarea prin calculator a problemelor legate nemijlocit de activitatea de transporturi și telecomunicații, cum sînt planurile operative, problemele de optimizare, conducerea activității în porturi, conducerea operativă a transporturilor feroviare și auto.

O etapă calitativ nouă va fi parcursă în acest cincinal în domeniul conducerii operative a activității de exploatare la calea ferată. Este vorba de realizarea unui sistem de lucru în **timp real**, în care printr-un sistem de transmitere automată a datelor, care va acoperi întreaga rețea, un calculator electronic central va înmagazina continuu situația mișcării vagoanelor și locomotivelor și va putea răspunde la cele mai variate probleme, permițînd optimizarea deciziilor referitoare la folosirea rațională a materialului rulant. Primele experiențe în acest sistem de lucru sînt în curs de desfășurare.

În privința promovării progresului tehnic prin cercetarea proprie, sînt de evidențiat în primul rînd temele care se referă la problemele generale de perfecționare tehnică și organizatorică a ansamblului procesului de transport între care și optimizarea de ansamblu și, pe această bază, a creșterii eficienței economice. Astfel, în vederea reducerii staționării mijloacelor de transport la operațiile de întreținere tehnică, se prevede diagnosticarea generală a mijloacelor de transport fără demontarea agregatelor, iar la calea ferată și efectuarea reviziilor din mers în linie curentă prin instalații adecvate acestui scop. O atenție deosebită se acordă în continuare găsirii de noi căi de reducere a consumului de combustibil și energie electrică, între altele prin elaborarea tehnologiei de conducere a mijloacelor de transport concrete pe fiecare secție de circulație sau de navigație și optimizarea acestora. Cercetări importante se vor desfășura în domeniul modernizării drumurilor, în vederea reducerii costurilor și îmbunătățirii calității acestora, inclusiv realizarea unor structuri antiderapante în scopul creșterii siguranței circulației. În sectorul de material rulant se vor efectua cercetări privind îmbunătățirea parametrilor tehnico-funcționali și realizării de noi modele de locomotive și vagoane de marfă și călători ș.a.

Orientarea din cincinal spre **realizarea mijloacelor de transport de capacitate sporită**, va contribui esențial la creșterea productivității muncii. Astfel, prin dotarea căilor ferate cu vagoane de mare capacitate, în principal pe patru osii, și locomotive de putere sporită, greutatea și viteza tehnică a trenurilor va crește simțitor. Ca urmare a trecerii la fabricația camioanelor de 8,10 și 12 tone, echipate cu motoare Diesel, și la autotrenuri de 16—20 tone, capacitatea medie unitară a parcului auto MTTc va crește la nivelul anului 1980 cu 26% față de anul 1975, reducîndu-se totodată consumul specific pe ansamblu parc auto cu aproape 20%. Pentru transporturile fluviale se vor fabrica barje de 3 000 tone și se va dezvolta fabricația remorcherelor de 2 400 CP, ceea ce va permite realizarea convoaielor de 12 000—18 000 tone, față de 6 000—9 000 tone cît se realizează în prezent. Mutații structurale cu totul deosebite în privința sporirii capacității unitare vor avea loc în flota maritimă, prin construcția în serie a mineralierelor de 55 000 tdw și a petrolierelor de 150 000 tdw, unde prin creșterea gradului de automatizare, numărul membrilor echipajului rămîne practic același cu cel al mineralierelor de 25 000 tdw și petrolierelor de 35 000 tdw.

ECONOMIE NATIONALA

Intensificarea utilizării mijloacelor

GRIJA DEOSEBITĂ pe care Conducerea superioară de partid și de stat o manifestă pentru dezvoltarea transporturilor și telecomunicațiilor se reflectă și în alocarea unor **importante fonduri de investiții**, în cincinalul actual aproape de 10% din fondurile centralizate de investiții ale statului. Folosirea rațională a acestor fonduri se află în centrul atenției noastre. În cursul anului 1975 au fost elaborate programe concrete pentru dublarea și electrificarea liniilor de cale ferată, dezvoltarea și modernizarea drumurilor, intensificarea traficului pe Dunăre și dezvoltarea telecomunicațiilor, stabilindu-se obiectivele prioritare.

O atenție deosebită s-a acordat elaborării din timp a studiilor tehnico-economice pentru lucrările care vor începe în anul 1977, acțiunea fiind practic încheiată la ora actuală. La elaborarea studiilor tehnico-economice s-a avut în vedere aplicarea soluțiilor tehnice avansate, economisirea materialelor deficitare, stabilirea unor tehnici de execuție care să conducă la scurtarea termenelor de dare în funcțiune a capacităților.

A fost elaborat programul de mecanizare a lucrărilor de construcții, în vederea creșterii productivității în această ramură și s-au luat măsuri de folosire intensivă a utilajelor. In prezent se elaborează studiile tehnico-economice pentru lucrările care vor începe în anii 1978—1980, prin aceasta asigurîndu-se constructorului și sectorului de aprovizionare toate condițiile necesare pentru o pregătire temeinică a execuției.

Sîntem convinși că lucrările de investiții vor fi realizate în bune condiții, așa cum, de altfel, proiectanții și constructorii noștri au știut s-o dovedească prin realizarea în cincinalul trecut a unor mari obiective, cum sînt : extinderea portului Constanța, construcția docurilor uscate de la Șantierele navale Constanța în care se realizează în prezent mineralierul de 55 000 tdw și începe construcția petrolierului de 150 000 tdw, podul rutier peste Dunăre de la Giurgeni-Vadul Oii, tunelul Bănița, șoseaua Brașov-Cheia și altele.

Satisfacerea cerințelor de transport și telecomunicații ale economiei naționale și populației este concepută în actualul cincinal și prin **intensificarea utilizării mijloacelor și instalațiilor de transport și telecomunicații** existente sau care urmează să intre în dotare. Astfel, la calea ferată, față de o creștere în actualul cincinal cu 33,4% a volumului de mărfuri transportate, parcul de vagoane sporește cu 20%, diferența de 13,4% fiind preluată prin îmbunătățirea utilizării vagoanelor. De asemenea, în transporturile rutiere de mărfuri, circa 40% din creșterea traficului se preia prin îmbunătățirea indicilor de utilizare a autovehiculelor.

Ținînd seama de dezvoltarea continuă a transporturilor și telecomunicațiilor, ca volum și complexitate tehnică, pentru realizarea prestațiilor în condițiile de deplină siguranță a circulației și la parametri ridicați, am acordat și acordăm o atenție deosebită **recrutării și pregătirii forței de muncă.** În acest scop, au fost revizuite și îmbunătățite planurile de învățămînt ale cursurilor de calificare, s-a asigurat un raport corespunzător între pregătirea teoretică și practică, stabilindu-se durată optimă de pregătire a cursanților și s-au introdus noi metode și mijloace didactice prin înființarea și reorganizarea unui număr de 140 laboratoare și 106 cabinete tehnice. Atelierele de instruire practică au fost dotate cu mașini și utilaje moderne astfel încît să se asigure condiții pentru însușirea temeinică a cunoștințelor și deprinderilor practice impuse de specificul deosebit al transporturilor și telecomunicațiilor. De asemenea, va continua acțiunea de lărgire a rețelei de licee industriale pentru ramurile specifice ministerului nostru, rețea care de la 7 licee în 1970 a ajuns în prezent la 42.

Perfecționarea relației expeditor-cărăuș-destinatar

DUPĂ CUM SE CUNOAȘTE, transporturile asigură legătura organică dintre procesul de producție și consumul industrial și al populației. Decurge din aceasta că organizarea și desfășurarea transporturilor, rezultatele tehnico-economice ale acestor activități, mai ales în ce privește gradul de utilizare a mijloacelor de transport, depind într-o măsură importantă de **colaborarea și cooperarea dintre expeditor, cărăuș și destinatar.** Din multiplele aspecte ale acestei probleme ne vom opri asupra cîtorva care au o importanță deosebită pentru desfășurarea în bune condiții în acest cincinal a activității noastre.

O condiție esențială a desfășurării ritmice a transporturilor și folosirii judicioase a mijloacelor constă în stabilirea planurilor lunare de transport, alcătuite pe baza cererilor beneficiarilor. Anulările și suplimentările care se produc în cursul execuției obligă unitățile de transport la reprogramări care nu pot fi asigurate întotdeauna operativ din motive obiective.

Procesul de transport este totdeauna legat de operațiile de încărcare și descărcare a mărfurilor. Cu cît acestea se fac mai repede, cu atît scade timpul de staționare a mijloacelor de transport, crescînd, deci, productivitatea lor și, în final, productivitatea muncii. Pentru ca operațiile de încărcare și descărcare să se desfășoare operativ, este necesar ca expeditorii și destinatarii să-și amenajeze în mod corespunzător fronturile de încărcare-descărcare, atît în ce privește capacitatea de primire cît și de mecanizare. Sînt încă frecvente cazurile de staționare a mijloacelor de transport peste normele stabilite.

Corelarea, între furnizori și beneficiari, a expedițiilor și primirilor, mai ales în cazul folosirii mijloacelor de transport speciale, este un alt aspect al îmbunătățirii relației expeditor-cărăuș-destinatar. Este evident de pildă la calea ferată, că în situația în care destinatarul nu descarcă ritmic și operativ vagoanele de cale ferată, acestea se acumulează treptat în zona destinatarului, iar expeditorului nu i se mai pot pune la dispoziție mijloacele de transport necesare.

Un rol important în asigurarea continuității procesului de producție și folosirii judicioase a mijloacelor de transport îl au depozitele, mai ales cele pentru materii prime, la furnizor și destinatar. Mai sînt cazuri, mai ales la marile combinate, cînd aceste depozite nu sînt suficient dimensionate, ceea ce provoacă dereglări în desfășurarea ritmică a transporturilor.

Creșterea continuă a volumului de transport solicită perfecționarea organizării transporturilor care se poate face prin specializarea corespunzătoare a mijloacelor de transport, a utilajelor și instalațiilor de încărcare-descărcare. Considerăm în această privință că sînt încă multe de făcut, atît de către Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor și Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini — care urmează să intensifice acțiunea de realizare a mijloacelor de transport cu instalații adecvate pentru încărcarea-descărcarea mecanizată a mărfurilor — cît și de către furnizori și expeditori, în ce privește echiparea corespunzătoare a fronturilor de încărcare-descărcare.

Utilizarea eficientă a flotei maritime este, de asemenea, strîns legată de reducerea timpilor de staționare la operațiile de încărcare-descărcare. Aici, pe lîngă problemele privind mecanizarea operațiilor, apar și importante aspecte tehnico-organizatorice de asigurare la timp a mărfurilor în port, în sortimentele și ordinea cerută de planul de încărcare a navei. Sînt încă dese cazurile în care navele staționează peste normele stabilite, datorită nesosirii la timp în porturi a mărfurilor.

Mecanizarea operațiilor de încărcare-descărcare poate fi realizată eficient în cazul mărfurilor de masă, prin dotarea cu mijloace și instalații specifice acestora. Cu totul altfel stau lucrurile în cazul mărfurilor generale, care sînt de o foarte mare varietate și distribuite în partizi relativ mici pe întregul teritoriu al țării. În această situație, mecanizarea eficientă a operațiilor de încărcare-descărcare poate fi realizată numai prin stabilirea unor unități de încărcătură, care să se încadreze în anumite limite de greutate și dimensiune. Pornind de la asemenea considerente, Ministerul Aprovizionării Tehnico Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, împreună cu Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, au desfășurat o largă acțiune de introducere și extindere a unor tehnologii avansate de transport pentru mărfuri generale, care constau în pachetizare, paletizare, containerizare și transcontainerizare.

Prin măsurile care se prevăd a fi luate, împreună cu ministerele economice, volumul mărfurilor pachetizate va crește în cincinalul actual cu aproape 70 la sută, al celor paletizate de peste două ori și a celor containerizate de aproape trei ori. O atenție deosebită se va acorda dezvoltării în ritmuri înalte a transportului transcontainerizat, prin punerea în funcțiune a unor noi terminale cale ferată-auto, introducerea în exploatare a unui număr sporit de trenuri specializate și creșterea considerabilă a parcului auto specializat pentru transportul transcontainerizat. În cursul acestui an se va pune în funcțiune terminalul maritim — cale ferată-auto din portul Constanța, ceea ce creează premisele necesare pentru organizarea traficului maritim transcontainerizat. Prin măsurile care se vor aplica, traficul transcontainerizat va crește în anul 1980 de circa 4 ori față de anul 1975.

Alături de întregul popor, lucrătorii din transporturi și telecomunicații, însuflețiți de perspectivele luminoase deschise de istoricul Congres al XI-lea al partidului, muncesc cu abnegație pentru a satisface integral cerințele de transport și telecomunicații ale economiei naționale și ale populației.

PLAN ● ANGAJAMENTE

Eficiența schimbului II și III

RITMURILE alerte ale creșterii economice a țării au avut și au ca suport trainic realizarea, an de an, a unor ample programe de investiții menite să lărgească baza tehnico-materială a producției. Ca urmare, în fiecare unitate industrială, zestrea tehnică a fost înnoită sau modernizată, s-au introdus în producție noi capacități și mijloace fixe purtătoare de tehnică de vîrf. Dar, pentru ca acest efort să fie fructificat pe deplin, se cere ca **fiecare mașină și utilaj să fie folosit judicios, intensiv și extensiv.** Așa după cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din mai a.c. **„dispunem actualmente de capacități de producție care, folosite complet, pot asigura o creștere mult mai substanțială decît s-a prevăzut în plan. Este necesar deci să se ia toate măsurile ce se impun pentru utilizarea la maximum a tuturor capacităților de producție, realizîndu-se indicatorii de schimburi planificați și indicatorii de folosire a mașinilor stabiliți“.**

Înfăptuirea acestei sarcini privind utilizarea rațională a capacităților de producție impune un complex de măsuri care, alături de prelungirea duratei de viață a mașinilor și utilajelor, presupune și folosirea lor cît mai completă în întreg timpul disponibil. În acest context, **lucrul în schimburi** reprezintă o acțiune a cărei principală caracteristică este aceea că poate oferi un răspuns la exigențele sporite ale economiei moderne de a utiliza într-un grad cît mai înalt capacitățile de producție, cerință absolut necesară pentru sporirea producției cu cheltuieli cît mai reduse, creșterea productivității muncii și diminuarea costurilor de producție.

Pentru a analiza eficiența și modul în care această posibilitate și, totodată, necesitate, se transformă în realitate am întreprins o investigație în cadrul unei mari unități productive bucureștene — Întreprinderea „Grivița roșie“, care prezintă, dealtfel, o carte de vizită deosebită :

- **depășirea sarcinilor globale de plan pe 1976 cu 10 milioane lei ;**
- **sporul de producție prevăzut față de 1975 — realizat în întregime pe seama creșterii productivității muncii ;**
- **utilizarea capacităților de producție, peste media pe ramură ;**
- **menținerea în funcțiune a unor utilaje complet amortizate, care realizează o producție în valoare de 300 milioane de lei pe an ;**
- **coeficientul de schimb în secțiile de bază : 2,85 ;**
- **folosirea timpului la mașinile de performanță : 100%.**

Nici o restanță la livrări

ÎNTREPRINDEREA de utilaj chimic „Grivița roșie“ este astăzi cunoscută și apreciată, în țară și peste hotare, ca mare producătoare de utilaje tehnologice pentru industria chimică, prelucrarea țițeiului, stufului, hîrtiei și celulozei. Pe poarta fabricii sînt expediate linii tehnologice complete, în cadrul cărora sînt încorporate utilaje cu gabarite mari și foarte grele, între 30 și 400 tone bucata.

Urmărind satisfacerea promptă a necesităților în continuă creștere ale beneficiarilor, colectivul întreprinderii a reușit ca, la încheierea primelor 7 luni din acest an, să îndeplinească și să depășească prevederile de plan la principalii indicatori (vezi tabelul).

Realizarea unor indicatori de plan la întreprinderea "Grivița Roșie"-București pe primele 7 luni din 1976

(%)

Indicatori	Realizări față de plan
Producția globală	1o2,o
Producția marfă	1o2,6
Export	1o4,5
Productivitatea muncii	1o1,1

Desigur, aceste realizări valorice bune s-au materializat în produsele fizice cerute de economia națională și la export. Întreprinderea a reușit ca în acest fel, să nu înregistreze după 7 luni din acest an, nici o restanță la contractele de livrare către beneficiari. Remarci pozitive pot fi făcute, de asemenea, și în privința eficienței activității productive. Cîteva cifre sînt edificatoare : **la indicatorul cheltuieli la 1 000 lei producție-marfă a fost realizată, în primul semestru din 1975, o economie de 9 lei față de nivelul planificat și de 7 lei la cheltuielile materiale, fapt ce a condus la o depășire a planului la beneficii cu 2,7 milioane lei.**

La îndeplinirea în termen a prevederilor din contracte și, deci, satisfacerea într-un grad înalt a cerințelor beneficiarilor, un aport deosebit l-a avut utilizarea corespunzătoare atît intensivă, cît și extensivă, a capacităților de producție.

Organizarea pe schimburi: niveluri și semnificații

CALITATEA fiecărui schimb de lucru dintr-o întreprindere trebuie apreciată, în prim plan, după modul în care folosește mașinile și utilajele din dotare, după nivelul pe care îl atinge în îndeplinirea sarcinilor de plan. La Întreprinderea „Grivița roșie“ s-a înregistrat, în primele 7 luni a.c. **un indice înalt de utilizare a mașinilor-unelte, indice situat peste media obținută în cadrul ramurii** (graficul nr. 1).

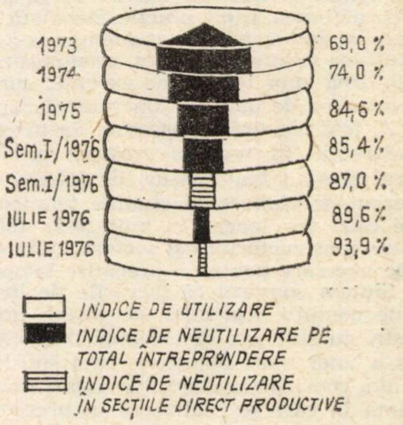

Graficul nr. 1
Dinamica indicelui de utilizare a mașinilor-unelte.

Semnificativ de relevat este faptul că mașinile-unelte din secțiile direct productive (cazangerie, metalurgică, prelucrări mecanice) au fost, la rîndul lor, solicitate la un nivel situat peste media pe ansamblul întreprinderii.

Asemenea rezultate apar cu atît mai deosebite dacă avem în vedere faptul că acești indici de utilizare au fost obținuți și de la utilaje care, în numeroase cazuri, au fost complet amortizate. Este vorba, spre exemplu, de ciocanele de forjă de patru, trei și două tone, de ciocanul matrițor de 2 tf., de unele strunguri paralele mari etc., a căror viață a fost prelungită pînă acum cu peste 10 ani. Pentru a avea o imagine asupra nivelului realizărilor obținute cu astfel de fonduri de producție (ne referim la utilajele complet amortizate), trebuie să arătăm că ele ar satisface echiparea unei întreprinderi care ar fabrica produse în valoare de peste 300 milioane lei pe an.

Pe de altă parte, se cuvine menționat că s-au creat condiții pentru ca numeroasele mașini de performanță cu care a fost dotată în ultimii ani întreprinderea, să lucreze întregul fond de timp disponibil. În această situație sînt strungurile Carusel cu diametrul de prelucrare de 3 000—4 000 mm, mașinile de alezat și frezat orizontale cu diametrul arborelui peste 100 mm, mașinile de frezat prin copiere ș.a., al căror indice de utilizare este pe 100%.

Și în ce privește indicele de folosire a fondului de timp disponibil al muncitorului se remarcă o dinamică ascendentă (graficul nr. 2). Din totalul timpului nelucrat, numai aproximativ 15—20% provine din învoiri sau absențe nemotivate.

Pentru realizarea prevederilor de plan pe acest an, substanțial sporite

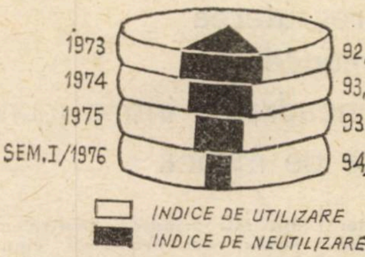

Graficul nr. 2
Dinamica indicelui de utilizare a fondului de timp maxim disponibil al muncitorului.

față de 1975, muncitorii, inginerii, economiștii și tehnicienii au pus la punct și au aplicat un amplu program de măsuri menit, printre altele, să contribuie la utilizarea în grad înalt a capacităților de producție. În acest sens o **atenție deosebită s-a acordat acțiunilor de întreținere și reparație a utilajelor**, în care scop au fost înființate brigăzi complexe, reunind cadre de specialitate capabile să rezolve defecțiunile ce ar apărea accidental în funcționarea zestrei tehnice. A **fost dezvoltată**, totodată, **producția de piese de schimb**, lucru ce asigură cu promptitudine orice necesitate în activitatea de reparații.

Largi acțiuni au fost întreprinse pentru **modernizarea unor utilaje de bază**. O reușită o constituie și punerea în funcțiune în cursul acestui an a mașinii de găurit multiax, un „colos“ cu formele de casare întocmite, și care zăcea de multă vreme neutilizată. Specialiștii întreprinderii au conceput și realizat noi dispozitive care îi oferă acum acesteia funcționalități multiple : găurire, frezare, alezare etc.

O însemnată resursă, puternic mobilizată la „Grivița roșie“, prin care se asigură multiple avantaje economice, o constituie **organizarea activității de bază a întreprinderii în trei schimburi.** Așa s-a ajuns **ca la mașinile-unelte din secțiile productive coeficientul de schimburi să marcheze un nivel demn de semnalat : 2,85 în luna iulie a.c.** (graficul nr. 3).

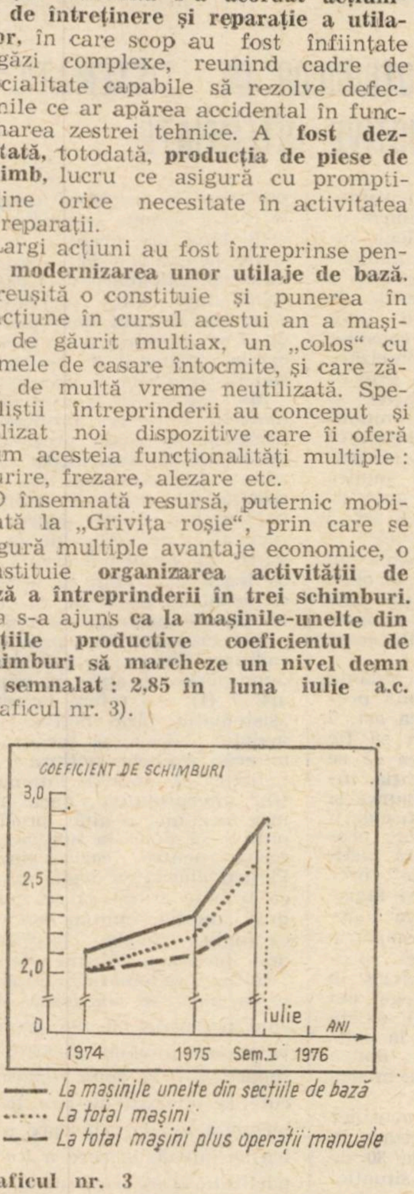

Graficul nr. 3
Dinamica coeficientului de schimburi

Productivitatea schimbului I și II este aproximativ egală. Din totalul producției, 35% se produce în schimbul I, 35% în schimbul II și circa 30% în schimbul III. Schimbul II dă în acest an cu circa 10% mai multe produse față de anul trecut. Calitatea schimbului II și III este ilustrată și de faptul că în ambele lucrează circa 60% din numărul mediu scriptic de muncitori pe total întreprindere.

Activitatea productivă se bucură de **o asistență tehnică corespunzător organizată**. Dacă din totalul personalului TESA ne vom opri la inginerii și tehnicienii de îndrumare și supraveghere a diferitelor locuri de muncă, se observă că repartiția lor (38% în schimbul I, 32% în schimbul II și 30% în schimbul III) permite o soluționare operativă a tuturor problemelor de producție.

Desigur, **mărirea coeficientului de schimb nu este numai o problemă a prezentului.** Conducerea întreprinderii și-a propus să acționeze cu hotărîre pentru mobilizarea de noi rezerve în vederea ridicării gradului de utilizare a capacităților de producție. În acest sens, sînt desfășurate acțiuni pe multiple planuri. Atelierul de automatizări și proiectări de echipamente și standurile de probă, de pildă, are prevăzută sarcina de a **executa** prin autoutilare noi dispozitive și mecanisme care să permită folosirea multifuncțională a utilajelor ; totodată acesta va realiza și principalele dispozitive și aparate necesare unei noi capacități ce va intra în funcțiune la finele acestui an. De altfel, în planul de autoutilare pe 1976 sînt prevăzute a fi realizate utilaje în valoare de peste 20 milioane lei.

Dar, pentru ca fiecare mașină și utilaj să producă la parametrii ridicați, să fie exploatată rațional, **o atenție deosebită se acordă bunei pregătiri a întregului personal.** În acest sens, se întreprind ample măsuri pentru asigurarea și calificarea forței de muncă, pentru policalificarea acesteia. Tinerele cadre calificate necesare sînt asigurate prin școala profesională a întreprinderii. Grupul școlar „Grivița roșie“. Se desfășoară, de asemenea, diferite forme de calificare la locul de muncă, ca și ajutarea celor cu mai puțină pregătire de către cei cu o bogată experiență.

Eforturile depuse de conducerea întreprinderii în direcția extinderii calității fiecărui schimb sînt însă diminuate de o fluctuație a cadrelor ce se ridică anual la circa 15%. Pentru a preîntîmpina o atare situație au fost adoptate și o serie de „contramăsuri“. Au fost date în folosință 3 cămine de nefamiliști, cu peste 500 de locuri, situate chiar în incinta întreprinderii, măsuri combinate cu alte numeroase acțiuni de ordin social-cultural, menite să asigure celor ce lucrează în schimbul II și III condiții identice cu cele ale lucrătorilor din schimbul I.

AȘADAR, concomitent cu realizările bune obținute, există încă rezerve nefolosite, a căror atragere în circuitul producției poate conduce la obținerea de sporuri și mai mari de producție. Conștient de aceasta și dornic de a se autodepăși, colectivul acestei întreprinderi și-a suplimentat de curînd, angajamentul asumat inițial cu 4 milioane lei la producția globală, cu 2 milioane lei la producția marfă cu 500 mii lei valută la export, iar la economiile de metal cu încă 100 de tone. În realizarea acestor angajamente, alături de alți factori, schimburile II și III vor avea o contribuție importantă, prin realizarea unor producții suplimentare necesare economiei naționale, cît și exportului.

B. CODRU

1944-1976
23 AUGUST

DIN CRONICA ÎNTRECERII

● În cinstea zilei de 23 August, **constructorii de mașini** raportează că, la încheierea primelor 7 luni din 1976, au realizat o **producție globală suplimentară în valoare de peste 491 milioane lei.** Introducerea unor tehnologii de mare productivitate și folosirea cu eficiență sporită a utilajelor și capacităților de producție au dat posibilitate colectivelor de muncă din această ramură să livreze, în plus, economiei naționale și pentru export 1 378 tractoare, 32 locomotive Diesel-hidraulice, peste 1 500 tone utilaj tehnologic pentru extracția și prelucrarea țițeiului, mijloace de automatizare, mașini-unelte, frigidere cu compresor etc.

● **Colectivele întreprinderilor aparținînd Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei** au realizat în primele 7 luni din 1976 **o producție globală în valoare de circa 395 milioane și o producție marfă de 560 milioane lei.** Acest succes, pe care oamenii muncii din industria extractivă îl dedică marii sărbători de la 23 August, are la bază aplicarea, în unitățile productive, a unui complex de măsuri tehnico-organizatorice vizînd optimizarea fluxurilor tehnologice, creșterea randamentelor la fiecare post de extracție, folosirea cît mai bună a mașinilor, utilajelor și timpului de lucru, fapt care se reflectă în depășirea cu 3,2 la sută a indicelui planificat al productivității muncii. În acest fel au fost livrate suplimentar economiei naționale 105 000 tone huilă, peste 1 000 tone concentrate de zinc, 330 tone cupru de convertizor, circa 730 tone mașini ultilaje pentru lucrări miniere și altele.

● **Industria județului Timiș** a încheiat planul pe 7 luni cu o producție suplimentară în valoare de peste 300 milioane lei, depășind substanțial angajamentele asumate în cinstea zilei de 23 August. Au fost livrate economiei naționale cantități sporite de țiței, materiale de construcții, produse chimice, mașini de ridicat și transport, instalații pentru șantiere, utilaje electrotehnice, țesături, tricotaje, încălțăminte și alte produse.

● Inițiativele și măsurile tehnico-organizatorice vizînd reducerea consumurilor și mai buna gospodărire a materiilor prime, materialelor, energiei electrice și combustibililor s-au concretizat **în întreprinderile industriale din Gorj** în obținerea unui volum suplimentar de economii la cheltuielile materiale în valoare de peste 26 milioane lei. Cele mai bune rezultate în această acțiune le-au obținut minerii din bazinul carbonifer Rovinari, cărora le revin aproape un sfert din economiile amintite, urmați de cei din Valea Motrului, de petroliștii din Țicleni, muncitorii întreprinderii de utilaj minier Rogojelu și cei din industria locală a județului, colective care și-au îndeplinit în mai puțin de 7 luni angajamentele asumate la acest indicator pe întregul an.

ÎN DEZBATERE:

- Proiectul de lege privind recrutarea și repartizarea forței de muncă
- Proiectul de lege privind încadrarea într-o muncă utilă a unor persoane apte de muncă

CONTRACTE DE LUNGĂ DURATĂ PENTRU MUNCITORII CALIFICAȚI

LA EFORTURILE pe care le face partidul și statul nostru pentru construirea societății socialiste multilateral dezvoltate este necesar să participe toți cetățenii patriei în funcție de posibilitățile și capacitățile fiecăruia. Nu existența unui fenomen al parazitismului stă la baza noilor proiecte de lege. Ele isvorăsc din normele eticii și echității societății noastre care nu pot tolera existența unor persoane care încearcă să trăiască pe seama societății și a familiei lor, din înțelegerea rolului profund educativ al muncii, al importanței sale pentru progresul și „sănătatea“ colectivității.

Recentele proiecte de legi vin să reglementeze, ținînd seama de dezvoltarea economică și socială a statului nostru, activitatea și obligativitatea fiecărui cetățean de a desfășura o muncă în folosul lui și al societății. De pildă, în articolul 5 din proiectul de lege care se referă la recrutarea și repartizarea forței de muncă se precizează că recrutarea forțelor de muncă se va face din localitatea sau județul din care face parte unitatea, prevedere care va ușura rezolvarea unor probleme sociale și familiare, de cazare și transport, etc. Asemenea prevederi au o mare semnificație și profunde implicații economice și sociale atît pentru membrii colectivității cît și pentru societate în ansamblul său.

În întreprinderea noastră, de-a lungul anilor, au fost recrutate forțe de muncă din alte zone ale țării, fapt care a necesitat investiții pentru construirea de cămine pentru nefamiliști, cantine, creșe, policlinici și alte facilități sociale : în prezent, înregistrăm o mare fluctuație de cadre, cu influențe nefavorabile în procesul de producție. Consider că prin aplicarea strictă a noilor prevederi se va pune stavilă acestor peregrinări ale forței de muncă, ceea ce va avea o mare importanță economică, dar și socială.

În întreprindere întîmpinăm multe greutăți îndeosebi cu tinerii calificați prin cursul de scurtă durată, care după ce își însușesc meseria, pleacă din întreprindere. De aceea, **consider că este bine ca și pentru această categorie de muncitori să se statueze obligativitatea** (așa cum se prevede pentru cei din școala profesională) **de a încheia contracte cu întreprinderea unde se califică pe o perioadă mai lungă, de exemplu 5 ani. O asemenea perioadă de timp le-ar asigura condiții optime să-și perfecționeze meseria și ar preveni în același timp, fluctuația cadrelor de muncitori calificați.**

ing. Trandafir ILINA

Serv. Organizarea producției, muncii și protecția muncii „Timpuri Noi“ — București

DIRIJAREA FORȚEI DE MUNCĂ DUPĂ APTITUDINI

AȘA CUM SE ARATĂ într-unul din proiecte, „În societatea noastră nimeni nu poate trăi fără muncă...“ Munca fiecărei persoane reprezintă criteriul fundamental de apreciere a conduitei și a contribuției acesteia la progresul societății, o necesitate pentru afirmarea și desăvîrșirea multilaterală a personalității umane. Societatea noastră înscrie, la loc de cinste pe frontispiciul construcției noii orînduiri socialiste și comuniste, spiritul de dreptate și echitate și în același timp respinge tendințele de parazitism și căpătuială.

Privit prin această prismă trebuie arătat că pentru întreg colectivul de muncă al întreprinderii noastre constituie o preocupare permanentă munca de educare pentru formarea tinerilor și urmărim ca prin ea să le dezvoltăm întregul ansamblu de trăsături morale ce caracterizează pe omul înaintat al societății noastre.

În domeniul forței de muncă, problemă de fond cu care s-a confruntat întreprinderea noastră, a fost elaborat un program de recrutare, calificare, specializare și reciclare, care cuprinde o serie de măsuri privind asigurarea necesarului de cadre calificate, de organizare și asigurare a tuturor condițiilor de muncă la nivelul cerințelor.

Avem suficiente exemple de tineri cu care întreprinderea noastră se mîndrește, care fac cinste colectivelor de muncă de la cazangerie, mecanică, sculărie etc. Avem însă și tineri certați cu disciplina, care doresc să ia de la societate tot, dar, dacă se poate să nu dea nimic..

Trebuie să avem în vedere permanent însă faptul că fiecare om are individualitatea și personalitatea sa bine distinctă. În acest consens, **consider că este necesar ca direcțiile de muncă și ocrotiri sociale să-și reorganizeze activitatea, astfel încît în orice moment să aibă evidența tuturor persoanelor apte de muncă și să se studieze posibilitatea ca ele să fie dotate cu cabinete metodice de ergonomie care să urmărească corelația între nevoile de forțe de muncă și posibilitățile de dirijare a acestora către colectivele de muncă din întreprinderi sau să poată apela la asemenea servicii.**

Noii angajați, încă de la repartizarea lor în întreprindere, să fie urmăriți atît de direcția pentru problemele de muncă și ocrotirii sociale cît și de conducerea și factorii de răspundere din întreprindere, pentru a se vedea cum evoluează, cum se integrează în colectivul de muncă.

Trebuie să se aibă în vedere ca cei care sînt îndrumați către muncă și refuză, să fie puși în discuția „sfatului omeniei“, sfat care să se organizeze la nivelul sectoarelor și numai după aceea să se aplice măsurile prevăzute de lege.

ing. V. NICULESCU

șef Serv. organizarea producției, Întreprinderea mecanică de utilaj chimic — București

PRECIZAREA NOȚIUNILOR DE „SISTEMATIC“ ȘI „MOTIVE ÎNTEMEIATE“

APRECIEZ întru totul utilitatea și importanța economico-socială a proiectelor de lege supuse recent dezbaterii publice. Pentru o mai bună corelare a prevederilor noilor proiecte de lege și în scopul evitării unor interpretări subiective consider că sînt necesare unele precizări. De pildă, art. 7 (2) din Proiectul legii privind recrutarea și repartizarea forței de muncă are, în fond, același conținut cu art. 3 (1) din Proiectul legii privind încadrarea într-o muncă utilă a unor persoane apte de muncă“, cu mențiunea că art. 3 din cel de-al doilea proiect la al. (2) și (3) precizează care sînt persoanele exceptate de la obligația înscrierii la Direcția pentru probleme de muncă și ocrotirii sociale sau la oficiile acesteia.

Pentru a exista concordanță deplină între aceste două proiecte de lege, propun ca art. 7 (2) din primul proiect să fie completat cu precizarea că se exceptează de la obligația înscrierii la direcțiile de muncă și ocrotirii sociale „meșteșugarii cu ateliere proprii și liber profesioniștii care desfășoară activități autorizate de lege“, precum și „femeile care își îngrijesc copiii sau desfășoară o activitate casnică, în gospodăria proprie“. Altfel, aceeași problemă este tratată diferit în cele două proiecte de lege, din primul rezultînd că nu există profesiuni exceptate de la obligația înscrierii, iar al doilea stipulînd că există asemenea profesiuni.

Referitor la art. 7 (4), consider că este necesară o precizare în legătură cu termenul de 30 de zile de la data ivirii situației care determină „necesitatea încadrării în muncă“. De exemplu, un absolvent de liceu nu reușește la bacalaureat sau la facultate în prima sesiune, dar are dreptul să mai dea și în a doua sesiune. Se naște întrebarea : de cînd curge termenul de 30 de zile, de la prima sesiune sau de la a doua ? Propun să se precizeze că termenul curge de la cea de a doua sesiune la care candidatul are drept a se prezenta la examen în cursul aceluiași an calendaristic. Altfel, se contravine altor reglementări care dau dreptul unei persoane de a se prezenta de mai multe ori la examenul de bacalaureat sau la admiterea în facultate.

Mai pot apare situații de următorul gen : un absolvent de liceu nu se poate prezenta la examenul de bacalaureat sau de admitere în facultate din prima sesiune din cauză de boală sau pentru că o situație neprevăzută reclamă prezența lui în altă parte. În asemenea cazuri, cred că legea va trebui să precizeze că termenul de 30 de zile curge de la sesiunea din toamnă.

La „Proiectul legii privind încadrarea într-o muncă utilă a unor persoane apte de muncă“, art. 7 (1) se referă la refuzul „sistematic, fără motive întemeiate“ de a se încadra în muncă. Ambele noțiuni : „sistematic“ și „motive întemeiate“ sînt interpretative, dacă nu se mai face nici o altă precizare, putînd să ducă la aprecieri diferite pentru cazuri similare. Pentru claritatea legii, apreciez că trebuie arătat că se înțelege prin „motive întemeiate“ (de exemplu : boală, întreținerea unei persoane infirme etc.).

Refuz „sistematic“, după părerea mea, se consideră atunci cînd persoana nu s-a prezentat la muncă, potrivit dispoziției de repartizare, la două somații făcute la interval de cîte 10 zile, începînd cu data la care unitatea socialistă, la care a fost repartizată, i-a asigurat încadrarea în muncă. Somația se face în scris de către Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale la sesizarea scrisă a unității la care persoana în cauză a fost repartizată.

ec. Corneliu SUCIU

Centrala de aprovizionare și de livrare a produselor chimice — București

● ANCHETA „R. E.“ ● ANCHETA „R. E.“ ● ANCHETA „R. E.“ ● ANCHETA „R. E.“ ● ANCHETA

O anchetă în 20 de întreprinderi
Opiniile a circa 100 de specialiști despre :

- Atingerea parametrilor proiectați : DINAMICI și TENDINȚE
- ÎNTREBĂRI la care nu s-a răspuns încă și posibile SOLUȚIONĂRI
- MĂSURI și ACȚIUNI ale perioadei 1976—1980
- PROPUNERI pentru scurtarea perioadei de atingere a parametrilor proiectați

ATINGEREA PARAMETRILOR PROIECTAȚI — ÎNTRE PREVEDERI ȘI REALIZĂRI (I)

ÎNFĂPTUIREA OBIECTIVELOR importante ale Congresului al XI-lea al P.C.R. presupune alocarea unei însemnate părți din venitul național pentru dezvoltarea economico-socială în ritm înalt a țării, realizarea unui program de investiții de o amploare fără precedent, care va contribui la sporirea accelerată a densității peisajului industrial românesc. Dar, pentru ca noile capacități să producă și mai ales să producă eficient la termenele stabilite, este de maximă importanță ca, alături de scurtarea duratelor de execuție și de punerea lor în funcțiune, să fie respectate perioadele planificate de atingere a parametrilor proiectați. *Prin urmare, efortul deosebit făcut de economia națională se cere recompensat prin operativitate și eficiență sporită a activității desfășurate pe întreg traseul : pregătirea investiției — execuție — punere în funcțiune — atingerea parametrilor proiectați. Am precizat aceasta deoarece, în unele cazuri, factorii implicați se consideră exonerați de răspundere odată cu declararea punerii în funcțiune a noilor capacități, iar atingerea parametrilor proiectați este privită ca o problemă exclusivă a beneficiarului de investiții. Este, desigur, o optică eronată, păgubitoare pentru economia națională, care se cere ferm înlăturată, date fiind consecințele nefavorabile pe care le antrenează.*

Atingerea parametrilor tehnico-economici proiectați trebuie să reprezinte, la fiecare obiectiv, o etapă deosebit de importantă, în care forțele tuturor factorilor care au participat la realizarea noilor capacități de producție să fie îndreptate spre respectarea termenelor planificate. Pentru a obține răspunsuri edificatoare în problematica complexă a atingerii parametrilor proiectați, am întreprins o anchetă pe această temă într-un număr de 20 de întreprinderi.

În acest număr despre :

- *CONCORDANȚE ȘI... „CONCORDANȚE“ CU IMPLICAȚII ASUPRA ATINGERII PARAMETRILOR*
- *DE LA SCOPURILE PROIECTATE LA CERINȚELE REVOLUȚIEI ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE*
- *DECALAJE ÎNTRE PREVEDERI ȘI REALIZĂRI*
- *REPLICI LA O EVENTUALĂ NONIDENTITATE ÎNTRE SCOPURILE INIȚIALE ȘI REZULTATE*
- *ATINGEREA PARAMETRILOR : O PROBLEMĂ EXCLUSIVĂ A BENEFICIARULUI ?*

Teorie și practică privind „obiectivele“ noilor... obiective industriale

REALIZAREA unei noi capacități de producție reprezintă desigur un moment cu multiple semnificații. Noul potențial productiv este chemat să răspundă unor scopuri importante, bine determinate. În acest context, ancheta și-a propus, în primul rînd, să răspundă la întrebarea : „Care au fost principalele obiective urmărite de către beneficiari prin construirea în cincinalul 1971—1975 a unor noi capacități productive ?“

Răspunsurile primite (tabelul nr. 1) evidențiază preocuparea constantă a titularilor de investiții, ca de altfel și a beneficiarilor, **de a utiliza fondurile de investiții alocate în vederea dezvoltării capacităților de producție, pentru dotarea întreprinderilor cu mașini și instalații de înaltă tehnicitate și randament**, cu ajutorul cărora să ușureze munca, să obțină produse competitive, într-o gamă sortimentală larg diversificată, care încorporează într-o măsură sporită materii prime și inteligență autohtonă.

Tabelul nr. 1

Obiectivele urmărite prin construirea noilor capacități de producție în întreprinderile analizate

Obiective	% din total întreprinderi analizate
Creșterea producției	38
Sporirea productivității muncii	22
Diversificarea producției	15
Reducerea cheltuielilor de producție	10
Creșterea exporturilor	10
Alte scopuri	5

La nivelul eșantionului, obiectivul principal urmărit prin construcția noilor capacități îl reprezintă, în 38% din întreprinderile analizate, creșterea producției, iar în 22% din cazuri — creșterea productivității muncii. Bunăoară, dezvoltarea întreprinderii „Vulcan“, București, a urmărit și realizat introducerea în fabricație a unor tehnologii moderne în construcția cazanelor energetice prin intermediul pereților membrană, sistem care conduce la reducerea consumului de metal și a materialelor de zidărie, la creșterea substanțială a productivității muncii pe șantiere, concomitent cu sporirea randamentului cazanului și cu diminuarea consumului de combustibil.

Întrucît noile capacități vor produce din plin în actualul cincinal al revoluției științifice și tehnice, **ar fi trebuit să se pună, totodată, în toate întreprinderile, un accent și mai mare pe proiectarea unor indicatori și parametri cît mai înalți**, stabiliți în deplin acord cu cerințele progresului, cu adevăratele resurse și experiența valoroasă existentă. Avem în vedere unele situații concrete, ca spre exemplu cea înregistrată la Întreprinderea de construcții și reparații electrotehnice. Prin S.T.E., la investiția de la această întreprindere, Departamentul Poștelor și Telecomunicațiilor a aprobat, după părerea noastră, indicatori tehnico-economici de un nivel mai scăzut, care au fost cu mult depășiți, în numai jumătate din perioada de timp planificată. Stabilirea unor indicatori mai înalți (de producție, productivitate, beneficiu etc.) se justifica cu atît mai mult cu cît întreprinderea respectivă dispunea — la începerea acestei investiții — de un colectiv valoros de muncitori, maiștri, ingineri și tehnicieni.

În alte cazuri, fondurile de investiții care s-au materializat în noi capacități de producție în perioada 1971—1975 au fost fructificate în principal prin creșteri cantitative ale producției și într-o măsură mai restrînsă prin înnoire și diversificare. Așa stau lucrurile la unele extinderi de capacități din cadrul întreprinderilor „Tehnica Nouă", și „Fulgerul" — Bragadiru din București unde înnoirea producției nu s-a realizat într-un ritm corespunzător cu dotările tehnice și tehnologice dobîndite prin fondurile de investiții alocate.

Asemenea cazuri reprezintă, credem, suficiente argumente pentru ca, **încă din faza de concepție și proiectare, să se acorde o mai mare atenție realizării unei concordanțe corespunzătoare între creșterile cantitative și cele calitative, corelate cu imperativele progresului tehnic,** pentru ca realizările dobîndite să poată fi raportate la parametrii mobilizatori și competitivi. Numai în acest fel noile capacități vor putea aduce o contribuție tot mai eficientă nu numai la satisfacerea necesităților actuale, dar și de perspectivă ale economiei naționale.

Ce relevă un bilanț pe cinci ani?

ANCHETA EFECTUATĂ a relevat faptul că, la nivelul eșantionului investigat, în perioada 1971—1975 au fost puse în funcțiune și s-au realizat parametrii proiectați la un număr mare de noi capacități de producție, fapt care a avut menirea să amplifice și să modernizeze baza tehnico-materială a producției în numeroase întreprinderi. În acești cinci ani, spre exemplu, în întreprinderile analizate a fost prevăzută punerea în funcțiune a circa 50 de noi capacități de producție, precum și atingerea parametrilor proiectați la un număr de 40 obiective industriale.

Toate acestea au reprezentat, fără îndoială, sarcini complexe a căror realizare a necesitat eforturi susținute. Prin acțiunile conjugate ale tuturor factorilor implicați în materializarea investițiilor, mobilizați permanent și coordonați cu pricepere de către organele și organizațiile de partid, termenele planificate au fost devansate la o serie de noi capacități. **În ce privește atingerea parametrilor proiectați** s-au înregistrat unele rezultate bune (tabelul nr. 2). Față de prevederile de plan, **termenele au fost devansate** la întreprinderea „Vulcan" — în cadrul dezvoltării și sistematizării întreprinderii etapa I-a; la Întreprinderea de construcții și reparații electrotehnice; la dezvoltarea Întreprinderii de construcții și reparații de utilaje etc. La aceste realizări favorabile se adaugă și cazurile numeroase în care parametrii au fost realizați la datele fixate prin **plan.** Este vorba, de pildă de dezvoltarea capacității totale la Întreprinderea „Electromagnetica"; de dezvoltarea întreprinderii „Tehnica Nouă"; de noua capacitate de la Întreprinderea de spirt, drojdie, precum și de dezvoltarea de capacitate de la Întreprinderea chimică română și multe altele.

Tabelul nr. 2

Atingerea parametrilor proiectați în cincinalul 1971—1975 (la nivelul eșantionului anchetei)

Număr de noi capacități	1971	1972	1973	1974	1975
Planificate	3	2	7	19	11
Realizate la termenul planificat	3	1	4	12	4
Realizate în avans	—	—	2	1	2
Restanțe*)	—	1	1	6	5

*) Inclusiv depășirea termenului lunar planificat de atingere a parametrilor

Pentru o prezentare veridică a ansamblului de realizări obținute în perioada 1971—1975 în întreprinderile care au constituit eșantionul anchetei, nu trebuie uitat faptul că, alături de realizările bune, au existat și unele **restanțe față de prevederi.** Dacă ne referim la punerile în funcțiune, asemenea exemple au fost întîlnite la Întreprinderea „Tricodava" în cadrul dezvoltării capacității de finisat malimo; la „Industria iutei" în cadrul dezvoltării secției de filatură ș.a. Uneori decalajul prevederi-realizări se ridică la peste 12 luni, cum s-a întîmplat la Întreprinderea de piele sintetică și la noua dezvoltare a Întreprinderii de nasturi și mase plastice etc. În asemenea condiții, procesul de atingere la termen a parametrilor proiectați a avut de asemenea de suferit în unele cazuri. Întîrzieri față de datele prevăzute de realizare a parametrilor s-au înregistrat la noile capacități de producție din întreprinderile: „Industria iutei", Întreprinderea de nasturi, „Munca textilă" din București etc.

Dincolo de cifrele globale și aprecierile cantitative

AȘA DUPĂ CUM AM VĂZUT, în întreprinderile analizate există rezultate bune în ceea ce privește realizarea la termen și punerea în funcțiune la parametrii prevăzuți a noilor capacități. În această situație, am urmărit să obținem un răspuns la întrebarea: „Au fost atinse — odată cu punerea în exploatare la parametrii proiectați — obiectivele (motivele) pentru care au fost construite noile capacități de producție"?

Ancheta noastră a relevat faptul că **în multe dintre întreprinderile la care noile capacități au atins la termen parametrii se înregistrează rezultate considerabil îmbunătățite față de anii anteriori.** La întreprinderea „Vulcan", spre exemplu, la obiectivul „Dezvoltarea și sistematizarea întreprinderii etapa I-a" prin realizarea parametrilor tehnico-economici înainte de termenul prevăzut în proiect s-a obținut un spor la producția globală — în 1975 față de 1974 — de circa 200 milioane lei. Producția fizică realizată în 1975 față de prevederile din STE a fost mai mare cu peste 7 000 tone. Demn de semnalat este și faptul că ritmul mediu anual de creștere a producției destinate exportului pe cincinalul 1971—1975 a fost de 24,2%, superior celui aferent perioadei 1971—1972 (de 15,1%), cînd noua capacitate nu era pusă în funcțiune.

Un alt asemenea exemplu îl constituie dezvoltarea de capacitate de la Întreprinderea „INOX", la care parametrii planificați au fot atinși conform prevederilor în anul 1974. Dacă în primii doi ani ai cincinalului trecut ritmul mediu de creștere a producției globale, productivității muncii și beneficiului a fost de 7; 3 și respectiv 9%, în urma punerii în funcțiune a noii capacități, sporurile medii anuale înregistrate la acești indicatori în intervalul 1973—1975 au fost mult mai mari și anume de 27 ; 28 și respectiv 14%. Alături de aceste aspecte a fost stimulat ritmul înnoirii producției. Astfel, dacă în anul 1971 ponderea produselor noi și modernizate în totalul producției era în creștere doar cu 3,6% față de realizările anului 1970, în anul 1974 creșterea acestui indicator era de 47,9% față de 1970.

Iată deci că, în cazurile menționate. la care se pot adăuga și altele (cum ar fi de exemplu noile capacități de producție realizate în cadrul întreprinderilor „Relon Panduri", a celei de construcții și reparații de utilaje, a Întreprinderii de construcții și reparații electrotehnice etc.) atingerea parametrilor proiectați nu a însemnat doar un spor de producție în sine, ci o creștere a eficienței activității productive, a gradului de satisfacere a unor nevoi ale beneficiarilor interni și externi.

Trebuie spus că există însă și altfel de exemple. **În unele situații, atingerea la termen a parametrilor proiectați la noile capacități a avut ca rezultat doar efecte parțiale pe linia creșterii eficienței activității în întreprinderea beneficiară.** La „Electromagnetica", de pildă, atingerea la termen a parametrilor proiectați în anul 1972 la noua capacitate de producție a condus într-adevăr la realizarea unor importante sporuri de producție. În numai trei ani (1973—1975) producția globală a crescut pe ansamblul întreprinderii cu 136% față de 1972, productivitatea muncii cu 99%, iar cheltuielile la 1 000 lei producție marfă s-au redus cu 18 procente. Cu toate că aceste aspecte sînt pozitive, apreciem că întreprinderea nu poate fi deplin satisfăcută. Avem în special în vedere nivelul mai scăzut al exportului, situație care, din păcate, nu s-a remediat în totalitate nici prin noua dezvoltare de capacitate.

Creșterea nesatisfăcătoare a volumului producției destinate exportului în unități care au beneficiat de însemnate fonduri de investiții pentru dezvoltarea și modernizarea capacităților de producție s-a înregistrat și la Intreprinderea de nasturi și mase plastice și Întreprinderea chimică română. În același timp, unități ca „Munca textilă" și „Tehnica nouă", care dispun de condiții tehnico-materiale necesare, trebuie să acționeze pentru a realiza produse care să fie livrate la export.

O altă situație întîlnim la Intreprinderea de construcții și reparații aparținînd de M.E.F.M.C., care a fost proiectată inițial să producă piese de schimb. După punerea în funcțiune a noii capacități, s-a hotărît schimbarea profilului său inițial pe producerea de utilaje și efectuarea de reparații, ceea ce a condus la depășirea substanțială a indicatorilor valoarea producției globale și productivitatea muncii, indicatori care — considerăm noi — trebuiau recalculați corespunzător structurii noii producții. De asemenea, se impunea reanalizarea indicatorilor financiari (nivelul stocurilor, al fondurilor circulante în ansamblul lor), deoarece noua structură a producției presupunea ciclul mărit de fabricație, producție neterminată etc. și deci fonduri materiale și financiare mai mari decît cele pentru producția pieselor de schimb. Din această cauză, întreprinderea se prezintă cu unii indicatori financiari nerealizați, deși are o activitate de ansamblu pozitivă.

Pentru eliminarea unor asemenea stări de fapt cu evidente consecințe negative asupra eficienței fondurilor de investiții destinate construirii unor noi capacități, se impun măsuri hotărîte pentru ca, încă în faza de concepție — proiectare, profilul producției obiectivelor noi să fie eficient și corespunzător orientat spre realizarea de produse tot mai competitive tehnic și economic pe piața internă și la export. Aceasta presupune, însă, ca pentru fiecare nouă capacitate de producție să fie mai mult luată în considerare mobilitatea și perspectivele cererii, utilizîndu-se cu tot mai bune rezultate instrumentarul și tehnicile marketingului și prognozei. Numai în acest fel va putea fi asigurată o concordanță cît mai bună între produsele realizate și cererile reale prezente și viitoare.

Costică CHIȚIMIA
Bogdan PĂDURE

Într-unul din numerele viitoare : **● De la efecte la cauzele nerealizărilor ● Clasamente, explicații și implicații ● Durate normate, realizate și necesare ● Opinii și propuneri.**

COMENTARIU LA UN GRAFIC

CREŞTEREA PONTENŢIALULUI TEHNIC AL ECONOMIEI

CA URMARE a sporirii continue a dimensiunilor programelor de investiții — de pildă în anii 1971—1975 s-a investit mai mult decît în celelalte două cincinale precedente luate împreună, iar în cincinalul 1976—1980 volumul de investiții totale în economia națională, de circa 1 000 mld. lei este de aproape 2 ori mai mare decît cel realizat în perioada 1971—1975 — gradul de înzestrare tehnică a economiei naționale a crescut continuu, accelerat. Dacă în deceniul 1956—1965 am înregistrat o creștere a potențialului tehnic de circa 2 ori, în cei 10 ani următori — 1966—1975 — acesta a crescut de peste 2,3 ori, urmînd să se dubleze aproape în următorii 5 ani, adică pînă în 1980.

Forța echipamentului tehnic din dotarea economiei este dată, în primul rînd, de „tinerețea" acestuia. Calculele arată că aproape 60% din volumul fondurilor fixe, existente la sfîrșitul anului 1975 sînt puse în funcțiune în perioada 1966—1975, iar circa 40% din volumul total al fondurilor fixe din anul 1980 sînt și vor fi puse în funcțiune în cincinalul în curs. Aceasta înseamnă că cea mai mare parte a echipamentului tehnic din economie este reprezentată de mijloace moderne și eficiente, realizate la înalți parametri productivi și economici, ca urmare a prevederii, îndeosebi după 1965, ca înzestrarea tehnică a economiei să răspundă cerințelor revoluției tehnico-științifice.

Un alt argument care relevă forța zestrei tehnice a economiei românești este faptul că cea mai mare parte din volumul fondurilor fixe a fost și este destinată sferei producției materiale, și, în acest cadru industriei, ramurilor care promovează progresul tehnico-științific mașinilor, utilajelor și instalațiilor valorificînd superior potențialul material și uman al țării. Bunăoară, din totalul fondurilor fixe, existente la sfîrșitul anului 1975, circa 75% sînt localizate în sfera productivă, cea mai mare parte din acestea în industrie și ramurile industrializante.

Sînt date care demonstrează puternicul proces de consolidare, de creștere și înnoire, de dezvoltare calitativă a bazei tehnico-materiale a societății noastre conceput de partid cu deosebire după Congresul al IX-lea. Evoluția volumului și a structurii fondurilor fixe constituie temelia ritmurilor înalte în care progresează economia românească și, totodată, o puternică susținere pentru acoperirea unor nevoi de fonduri fixe ale industriei și economiei sporite cantitativ și calitativ, nevoi determinate de mărețele obiective economice și sociale pe care urmărim să le înfăptuim.

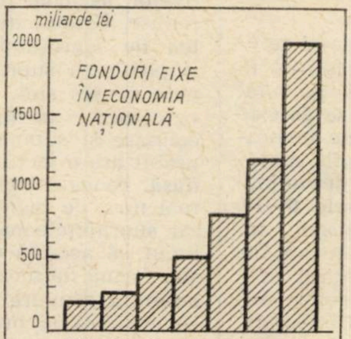

Trebuie relevat că în acest cadru, ca urmare a capacității în continuă creștere a economiei, sînt alocate, perioadă de perioadă valori din ce în ce mai mari de fonduri fixe sectorului social-cultural, asigurîndu-se astfel, la nivel superior, baza materială pentru desfășurarea activităților de învățămînt, cultură, ocrotirea sănătății, gospodărie comunală, pentru locuit ș.a. Se impune subliniat, de asemenea, că potențialul tehnic ridicat al economiei, element însemnat al avuției naționale, trebuie — în toate unitățile — gospodărit și păstrat cît mai bine, urmărindu-se prelungirea duratei de funcționare a fondurilor fixe, creșterea eficienței utilizării lor.

D. P.

DIRECȚII DE REDUCERE A DECALAJELOR ZONALE ÎN AGRICULTURA COOPERATISTĂ (I)

● Nivelul de dezvoltare a cooperativelor agricole și clasele de favorabilitate — **o influență obiectivă ?** ● Orientări în înzestrarea tehnică a agriculturii în profil teritorial ● Semnificațiile unor corelații : densitatea forței de muncă — gradul de dezvoltare, retribuire — nivelul productivității muncii ● Mecanizatorul — lucrătorul reprezentativ al agriculturii de mîine

ESTE CUNOSCUT că agricultura este puternic influențată de condițiile naturale și cerințele biologice ale plantelor și animalelor, ca și de configurația terenului, ceea ce conferă acestei ramuri și un pronunțat caracter zonal. Prin îmbunătățirea amplasării forțelor de producție pe teritoriu și prin folosirea optimă a acestora este posibilă, însă, echilibrarea dezvoltării diferitelor zone. Tocmai în această direcție revine factorilor de organizare și decizie un rol important din punct de vedere economic și tehnic.

Agricultura cooperatistă și-a ridicat continuu, în ultimii ani, nivelul său de intensificare ; dar această evoluție s-a făcut inegal, ceea ce a dus la însemnate decalaje zonale în nivelul de dezvoltare al cooperativelor agricole. Pe lîngă influența puternică a condițiilor naturale, care a putut fi atenuată într-o măsură mai mică, diferențele zonale au fost amplificate de tendința de repartizare a mijloacelor de producție cu precădere în zonele cu fertilitate mai ridicată (unde acestea sînt folosite mai economic și aduc un spor mai mare de producție), de faptul că populația agricolă este situată în teritoriu în raport invers cu gradul de fertilitate a terenului, ca și de eficiența mai redusă a cheltuielilor materiale în zonele colinare. (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Diferențieri în nivelul unor indicatori de producție și economici ai cooperativelor din unele județe (în % față de media pe țară = 100)

Județele	Nota medie de bonitare a terenului	Producția la 100 ha	Producția globală pe un cooperator care a participat la muncă	Producția globală la 1000 lei chelt. materiale	Retribuirea pe un cooperator care a lucrat
Brăila	119	168	236	112	205
Ialomița	138	158	239	108	219
Hunedoara	77	46	60	77	71
Sălaj	70	48	43	79	51

Natura decalajelor

POTENȚIALUL de producție al terenului în zona colinară a rămas încă în unele zone prea scăzut. Dacă pe total țară 66% din terenul arabil se găsește încadrat în primele 5 clase de favorabilitate, în județele unde se află majoritatea cooperativelor slab dezvoltate terenurile fac parte din clasele 6—10. Astfel, în județul Caraș-Severin un procent foarte ridicat din teren este încadrat în ultimele clase. Situații asemănătoare se găsesc și în județele Sălaj, Bistrița-Năsăud, Gorj, Dîmbovița, Harghita. Producția agricolă în aceste județe este mai scăzută, iar cheltuielile de producție pe unitatea de produs sînt mai mari decît în zonele cu fertilitate mai ridicată.

Intensificarea agriculturii (concretizată prin producția globală la 100 ha) este mai accentuată în județele Brăila și Galați, unde producțiile obținute sînt superioare nivelului de fertilitate a terenului (exprimat prin nota de bonitare), deoarece efortul pentru înzestrarea tehnică a agriculturii s-a îndreptat spre acele zone unde investițiile făcute erau mai eficiente, unde contribuiau la obținerea unei cantități mai mari de producție. Orientarea investițiilor cu prioritate în zonele de șes a făcut ca dotarea cu fonduri fixe a unităților de aici să fie de 3—5 ori mai ridicată decît a celor din zonele cu condiții de producție mai puțin favorabile, unde și resursele de acumulare ale cooperativelor agricole de producție sînt mai reduse. Gradul de mecanizare, cantitatea de îngrășăminte chimice aplicată și ponderea suprafețelor irigate în zonele de șes sînt, de asemenea, superioare mediei pe țară, pe cînd în zonele colinare și submontane, unde terenul arabil are o fertilitate naturală mai redusă, cooperativele au primit cantități mai mici de îngrășăminte și au fertilizat suprafețele mai limitate. Este de subliniat că această diferențiere nu apare sub formă de mozaic, ci se realizează o anumită grupare a cooperativelor, ce se clasifică și ordonează — în raport cu condițiile naturale — dinspre șes spre deal. În zona de cîmpie se grupează cooperativele puternic dezvoltate care asigură un nivel ridicat de producție și retribuție, în timp ce în zona de deal cooperativele au un grad mai scăzut de intensificare, neputînd uneori asigura cu mijloace proprii reproducția lărgită și un nivel ridicat al retribuției cooperatorilor pe baza muncii depuse de ei. Totodată, se constată că producția globală vegetală prezintă în general o mai mare uniformitate teritorială, în timp ce producția globală animală se remarcă printr-o diferențiere mult mai accentuată, care în unele cazuri imprimă o amplitudine mai mare a producției globale pe județe. Interesant de observat că nu județele cu tradiție în creșterea animalelor au cea mai mare producție globală animală la hectar, ci în special acele județe din cîmpie care dispun de o producție vegetală dezvoltată.

Productivitatea muncii exprimată prin producția globală la un cooperator apt de muncă care a lucrat este, de asemenea, diferențiată, datorită gradului superior de mecanizare din zonele de șes și densității mai mare a populației din zona colinară, unde consumul de muncă pe tona de produs este ridicat. Populația aptă de muncă ce revine la 100 ha teren arabil este de 64 și, respectiv, 59 în județele Hunedoara și Sălaj, față de numai 24 în județul Brăila și 22 în Ialomița. Densitatea mai mare a forței de muncă în județele cu agricultură mai puțin dezvoltată determină o folosire incompletă în cursul anului a forței de muncă și o productivitate a muncii scăzută. De remarcat că amplitudinea diferențierii productivității muncii este mai mare față de cea a producției globale la 100 ha.

Producția globală la 1000 lei cheltuieli materiale, care exprimă eficacitatea consumului de muncă trecută, este mai mare în județele Brăila și Ialomița decît în județele Hunedoara și Sălaj, deoarece factorii de producție au fost optimizați în zonele de cîmpie și în consecință se asigură o eficiență mai ridicată. Retribuirea pe un cooperator este mai ridicată în zonele în care agricultura este mai intensivă, productivitatea muncii mai mare și eficiența cheltuielilor materiale superioară.

Condițiile reducerii decalajelor

CINCINALUL ACTUAL va constitui un moment de cotitură în reducerea decalajelor zonale în agricultura cooperatistă. Modernizarea agriculturii creează premisele punerii în valoare a resurselor de creștere a producției, permițînd să se atingă un nivel de intensitate deosebit de înalt pentru toate zonele : ritmul de creștere a producției în zona colinară va fi mai ridicat decît în cîmpie (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Diferențierea dinamicii producției globale agricole (%)

JUDEȚELE	Pe total cincinal, față de cel precedent			Ritm mediu anual	
	1971—75 / 1966—70	1976—80 / 1971—75	1976—80 / 1966—70	1971—75	1976–80
Brăila	122,7	150,8	185,0	4,2	8,6
Galați	124,0	150,7	186,8	4,4	8,5
Teleorman	122,7	158,7	194,8	4,2	9,7
Timiș	122.3	156,8	191,8	4,1	9,4
Bistrița Năsăud	101,2	194,9	197,2	0,2	14,3
Gorj	106,5	207,8	221,3	1,3	15,7
Sălaj	109,3	191,2	208,9	1,8	13,8

Modernizarea agriculturii va permite reducerea decalajelor între județe, deoarece nivelul producțiilor se va situa în perspectivă la valori apropiate de media pe țară. Este de subliniat însă că vor continua să se mențină unele diferențe, mai puțin esențiale decît în prezent, deoarece se vor atinge nivele înalte de producție în toate județele ca urmare a utilizării tot mai depline a resurselor materiale și umane, în condițiile sporirii eficienței economice.

Sporirea producției agricole într-un ritm mai alert în zonele colinare, pentru a se putea reduce decalajul față de zonele de cîmpie, impune pe lîngă mai buna zonare a producției și intensificarea acțiunii de **combatere a eroziunii solului** avînd ca efect atît recuperarea pentru agricultură a unor terenuri degradate, cît și ridicarea capacității de producție a unor terenuri în curs de degradare. Ținînd seama de importanța acestor lucrări, la Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1970 s-a adoptat Programul național privind gospodărirea rațională a resurselor de apă, extinderea lucrărilor de irigații, îndiguiri, desecări și de combatere a eroziunii solului, iar Congresul consiliilor populare a adoptat anul acesta Programul național de perspectivă pentru amenajarea bazinelor hidrografice. De aceea, actualul cincinal prevede efectuarea unor lucrări de combatere a eroziunii solului pe o suprafață de 1 milion hectare, amplasate în special în Moldova, Transilvania și în zona subcarpaților meridionali, astfel încît la finele anului 1980 suprafața ameliorată prin astfel de lucrări să fie aproape de 2 milioane ha. În trecut, lucrările de prevenire și combatere a eroziunii solului s-au limitat la corectarea torenților, aplicarea de benzi înierbate pe pante, la plantarea de viță de vie și pomi pe unele suprafețe supuse eroziunii, precum și pe terenurile în pantă și la efectuarea unor lucrări de cultură pe curbele de nivel fără a cuprinde bazine hidrografice în ansamblu. Combaterea proceselor de eroziune a solului presupune, în același timp, introducerea și generalizarea unui sistem adecvat de culturi și a unui sistem specific de executare a lucrărilor agricole pe terenurile în pantă. Efectuarea unui astfel de program în zone în care numeroase cooperative sînt mai puțin consolidate necesită studierea posibilității sprijinirii într-o măsură mai mare a acestor unități prin executarea — cu fondurile statului — a marilor lucrări antierozionale, precum și acordarea de credite pentru restul lucrărilor de amenajări locale.

Ameliorarea solurilor podzolice constituie o preocupare constantă în cadrul acțiunilor de ridicare continuă a capacității de producție a terenurilor din zonele colinare și premontane, creînd condiții pentru realizarea sarcinii de creștere mai rapidă a producției agricole și de reducere a decalajelor zonale. În acest cincinal, pentru ameliorarea solurilor acide trebuie să se execute ample lucrări de combatere a excesului de umiditate, aplicînd însemnate cantități de amendamente calcaroase și luînd unele măsuri ameliorative ca, de exemplu, doze sporite de îngrășăminte, extinderea culturilor de leguminoase etc. Dacă în trecut îngrășămintele chimice au fost insuficiente și s-au utilizat cu prioritate pe terenurile mei fertile din cîmpie, care asigură un spor mai mare de producție, în acest cincinal s-au creat condiții pentru a se putea acorda o cantitate mai mare de îngrășăminte și pentru zonele colinare. Asigurarea unei eficiențe ridicate a procesului de fertilizare în aceste zone impune ca **aplicarea îngrășămintelor chimice să fie precedată de acțiunea de corectare a acidității și de efectuare a lucrărilor de combatere a eroziunii solului, precum și de restructurarea solului cu îngrășăminte organice.** Experiențele efectuate de stațiunile de cercetări și practica unităților de producție dovedesc că aplicarea îngrășămintelor chimice pe teren fertilizat cu îngrășăminte organice și amendat determină sporuri sensibile mai mari în zonele colinare, ceea ce explică efortul financiar al statului care acordă gratuit amendamentele calcaroase. Pentru o mai bună organizare a aprovizionării și administrării îngrășămintelor, amendamentelor și erbicidelor, apare necesar să se urgenteze în următorii ani înființarea de noi centre agrochimice ca unități prestatoare de servicii în cadrul S.M.A., care vor răspunde de întreaga acțiune de chimizare, de la asigurarea îngrășămintelor și pesticidelor pînă la aplicarea lor.

Trăsătură de bază a modernizării agriculturii în actualul cincinal al revoluției tehnico-științifice, **mecanizarea complexă** — prin asigurarea într-o gamă diversificată și cu un grad ridicat de universalitate a tractoarelor și mașinilor agricole — contribuie la reducerea decalajelor zonale, deoarece permite introducerea tehnologiilor noi în producția vegetală și animală, în paralel cu asigurarea efectuării lucrărilor în limitele perioadelor agrotehnice, ceea ce duce la creșterea producției și productivității muncii, la reducerea costurilor de producție. Agricultura din zonele colinare va fi dotată cu prioritate în acest cincinal cu tractoare, de 80 CP pe șenile pentru executarea lucrărilor în pantă, precum și cu o gamă largă de mașini care să permită încheierea procesului de mecanizare pe terenurile în pantă pînă în 1980. Pentru creșterea gradului de mecanizare pe aceste terenuri apare necesară devansarea dotării cu pluguri reversibile pentru arături normale sau adînci, scarificatoare, lame de nivelare, combine C 12 pentru pante, instalații de administrat erbicide pe rînduri de pomi sau viță de vie, scuturătoare de fructe cu prelate, utilaje necesare pentru recoltatul furajelor pe pante și altele. Accentuarea procesului de integrare a stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii în activitatea cooperativelor agricole impune legarea într-o măsură mai mare a veniturilor acestora de rezultatul final al muncii : randamentul realizat în cooperative. În același timp, creșterea și diversificarea mecanizării, paralel cu scăderea permanentă a populației ocupate în agricultură, fac ca mecanizatorii să devină din ce în ce mai mult lucrătorul reprezentativ al acestei ramuri de bază a economiei, cu aport decisiv în obținerea unor recolte mari, ceea ce necesită analizarea posibilității stimulării în mai mare măsură a acestora.

Ovidiu POPESCU
din M.A.I.A.

În continuarea studiului vom publica noi direcții de reducere a decalajelor zonale în agricultura cooperatistă : modernizarea și extinderea patrimoniului viticol și pomicol, mutațiile zonale ce trebuie să aibă loc în creșterea animalelor, utilizarea noilor soiuri și tehnologii, perfecționarea acțiunii pîrghiilor economice în vederea consolidării economico-organizatorice mai rapide a cooperativelor agricole.

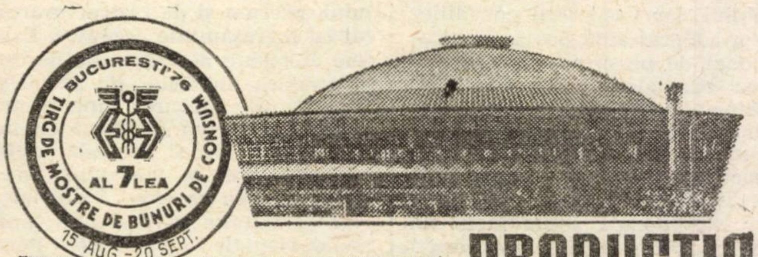

PRODUCȚIA, COMERȚUL ȘI CONSUMATORUL ÎN DIALOG DIRECT LA EDIȚIA '76

PESTE DOUĂ ZILE se deschide în Capitală cea de a 7-a ediție a Tîrgului de mostre de bunuri de consum.

În contextul măsurilor de înfăptuire a Programului privind producția și desfacerea către populație a bunurilor de consum în perioada 1976—1980, expozanții, unități de stat și cooperatiste producătoare de bunuri de consum din întreaga țară, sub îndrumarea și coordonarea Ministerului Comerțului Interior vor valorifica pe multiple planuri funcțiile economice ale acestei ample manifestări comerciale.

Comparativ cu edițiile precedente este marcant efortul de a realiza mai amplu **funcția de informare** a publicului vizitator asupra realizărilor din domeniul bunurilor de consum. Astfel aproape o treime din suprafața totală a pavilioanelor destinate tîrgului (35 000 metri pătrați) este destinată industriei ușoare, care expune peste 40 000 de sortimente, din totalul de 150 000 de exponate ale tîrgului.

Un grad de noutate între 45 și 90 la sută

COLECȚIILE de modele în sectorul textile-încălțăminte prezintă în cea mai mare parte noutăți, gradul înnoirii fiind de pînă la 90 la sută, față de media de 45 la sută pe ansamblul tîrgului. Printre noutăți : paltoanele din blănuri imitație de nurcă, lup, rîs, vițel.

Cu mult interes sînt așteptate opiniile vizitatorilor și în sectorul industriei chimice care prezintă produse noi cum sînt : parfumurile April Lux, noi loțiuni și creme Pellox, crema pentru mîini Gazel și lacul de păr Dublet, spray pentru încăperi. detergent universal cu spumare reglată Deval-M, șampon auto Moldova, lac pentru acoperirea și retușarea autovehiculelor Emaur, anvelope radiale cu cord metalic, unsoare multifuncțională pentru autoturisme Licarom, gas butan spray pentru brichete. În acest cincinal producția de bunuri de consum a chimiei se va dubla față de 1975.

Mobila se expune în garnituri și încăperi complet amenajate și echipate cu toate accesoriile. La fel instalațiile sanitare ce se expun montate în garnituri complete. În ceea ce privește produsele electro-casnice pe lîngă prezentarea comercială se vor face și demonstrații practice privind modul de funcționare și întreținere.

Tîrgul relevă totodată preocuparea susținută a industriei locale și cooperației pentru diversificarea producției de bunuri de consum gospodăresc, la prețuri accesibile.

De la funcția pur informativă la cea de studiere a cererii

LATURA informativă a tîrgului a fost mult extinsă prin organizarea de conferințe, mese rotunde, dezbateri, proiectări de filme (vezi calendarul alăturat), parăzi zilnice ale modei.

Foarte bine pregătită la această ediție este și **funcția de studiere a cererii consumatorilor.** Astfel, Institutul de cercetări comerciale în colaborare cu Catedra de marketing a Academiei de Studii Economice pune la dispoziția expozanților circa 85 000 de chestionare, ce vor fi completate sub îndrumarea a 60 de recenzori (studenți ai Academiei), pentru studierea structurii, tendințelor și cererii la 50 de grupe de mărfuri, cu accent pe articole pentru copii, articole pentru ușurarea muncii în gospodărie și conserve de legume și fructe. Prelucrarea automată a datelor anchetei, asigurată de Centrul de calcul al Ministerului Comerțului Interior va permite obținerea unor rezultate parțiale la interval de numai cîteva zile de la preluarea chestionarelor, rezultate deosebit de necesare în realizarea **funcției de contractare a tîrgului.**

Sondaje se vor face atît asupra sortimentelor existente în comerț, cît și asupra produselor noi, care după cum am văzut vor deține o importantă pondere la această ediție a tîrgului. Suplimentar o serie de observații și sugestii ale vizitatorilor se vor prelua prin intermediul caietelor de sugesti existente la fiecare stand, prin interviuri directe.

În cadrul acestor cercetări se urmărește investigarea obiceiurilor de consum pentru diferite produse alimentare și nealimentare, frecvența consumului, aspectele motivaționale (frîne, motivații), aprecierile asupra funcționalității, prezentării și formelor de comercializare ale produselor expuse.

Un indicator al structurii cererii îl va constitui și volumul vînzărilor înregistrat în zilele tîrgului la punctele de vînzare pentru unele produse noi.

Deschis sub aceste auspicii să sperăm că în contractările de bunuri de consum pentru anul 1977, efectuate la tîrg, se va reflecta într-o mai mare măsură punctul de vedere al consumatorului — beneficiarul final al acestei desfășurări de forțe, obținîndu-se implicit și creșterea vitezei de circulație a mărfurilor în comerț.

Ioan GEORGESCU

DIN AGENDA TÎRGULUI

CONFERINȚE

— Innoirea produselor cerință a economicii moderne (16.VIII).

— Tendințe în modernizarea rețelei comerciale cu amănuntul — sectorul nealimentar (17 VIII) : sectorul alimentar (24 VIII).

— Reclama și publicitatea comercială (18 VIII).

— Rationalizarea și reciclarea ambalajelor (19 VIII).

— Tehnologii moderne în vehicularea mărfurilor de la producător la magazin (20 VIII).

— Metode și modele pentru previziunea vînzării bunurilor de folosință îndelungată (21 VIII).

— Realizări și tendințe în optimizarea organizării fondului de vînzare (22 VIII).

— Preocupări în diversificarea produselor și îmbunătățirea sortimentelor industriei ușoare (23 VIII).

— Tendințe în dezvoltarea și modernizarea comerțului cu mobilă (25 VIII).

— Vînzarea pe bază de catalog (26 VIII).

— Forme noi de relații dintre industrie și comerț (încălțăminte) (27 VIII) .

— Sondajul de opinie în cercetarea cererii (ex. cercetările organizate la tîrg) (28 VIII)

— Relația valoare de întrebuințare — calitate (29 VIII).

— Sistemul integrat al conducerii științifice în comerț (31 VIII).

— Concepții noi privind organizarea magazinelor de mari suprafețe (1 IX).

— Creativitatea și moda în producția bunurilor de consum (2 IX).

— Urbanismul comercial în conceptul de marketing (3 IX).

— Tendințe în fizionomia și structura comerțului modern (4IX).

— Tendințe în creația și producția articolelor de uz gospodăresc (5 IX).

— Modernizarea comerțului — tendințe mondiale (7 IX).

— Impactul dezvoltării socio-economice a județelor în actualul cincinal asupra comerțului (8 IX).

— Studiul cererii în orientarea producției (9 IX).

— Tendințe în creația și producția de jucării (10 IX).

— Expoziția — sursă de idei, mijloc de testare a produselor (11 IX).

— Relația vînzător-cumpărător (12 IX).

— Probleme privind constituirea lanțului frigorific în comerț (14 IX).

DEZBATERI INDUSTRIE-COMERȚ

Producătorii și comercianții de bunuri de consum se vor întîlni într-un dialog direct vizînd calitatea și sortimentul produselor oferite pieței, precum și sistemul de distribuție realizat de comerț în cadrul dezbaterilor programate astfel :

— Băuturi răcoritoare și ape minerale (17 VIII).

— Mobilă (25 VIII).

— Sticlărie, articole menaj (29 VIII).

— Țesături, textile (1 IX).

— Conserve de pește (2 IX).

— Tutun, țigări (5 IX).

— Cosmetice (8 IX).

— Tricotaje, confecții, încălțămnite (9 IX).

— Jucării (10 IX).

— Articole de mercerie (11 IX).

— Produse zaharoase, biscuiți (12 IX).

MESE ROTUNDE

— Produsul nou de la idee la comercializare (exemple din cadrul tîrgului) (28 VIII).

— Magazinele universale — realizări și perspective în comerțul românesc (7 IX).

— Ansamblul ambiental (14 IX).

CREATORII ȘI PRODUSELE LOR

Intîlniri cu arhitecți, artiști plastici, tehnicieni creatori de bunuri de consum din grupele :

— Sticlărie (21 VIII).

— Corpuri de iluminat și geamuri (29 VIII).

— Faianță și porțelan (10 IX).

> „Metodele moderne de calcul și informatică au, fără îndoială, o importanță deosebită, dar ele pot da rezultate corespunzătoare numai dacă sînt integrate într-o concepție generală justă despre activitatea de conducere, bazată pe cunoașterea temeinică a legilor dezvoltării sociale, pe studierea aprofundată a realității".
>
> NICOLAE CEAUȘESCU

PERFECȚIONAREA SISTEMULUI INFORMAȚIONAL AL PLANIFICĂRII ÎNTR-O CONCEPȚIE SISTEMICĂ (I)

PERFECȚIONAREA continuă a sistemului informațional al planificării se înscrie printre acțiunile menite să asigure ridicarea pe noi trepte calitative a activității de planificare în general, cerință obiectivă a dezvoltării societății noastre socialiste, evidențiată cu claritate în documentele programatice ale Conducerii superioare de partid și de stat. În scopul de a realiza această perfecționare lucrătorii din Comitetul de Stat al Planificării, în colaborare cu numeroase cadre de specialiști din economie, au desfășurat — mai ales în ultimii ani — și desfășoară în continuare o largă și laborioasă activitate de corelare permanentă a metodologiei de planificare, respectiv a sistemului informațional, cu sarcinile ce decurg din dezvoltarea impetuoasă a activității economico-sociale din țara noastră. De la ce elemente pornim, ce clarificări urmărim, cu ce probleme ne confruntăm, ce rezultate am obținut — iată cîteva întrebări la care am căutat să răspundem în acest articol.

Concepție sistemică sau abordare izolată?

DIN ACTIVITATEA desfășurată pînă în prezent se evidențiază că o perfecționare de fond, cu o durată mai lungă de aplicabilitate — respectiv o integrare în sistemul informațional în funcțiune, care să corespundă necesităților actuale și de perspectivă ale acestui sistem — poate fi realizată numai printr-o abordare sistemică. Realizările obținute de Comitetul de Stat al Planificării în perfecționarea sistemului informațional, în asigurarea bazei pentru noi progrese calitative în acest proces se datoresc în principal, după părerea noastră, înțelegerii dezideratului de **abordare și tratare sistemică.**

Multe eforturi și intenții pentru perfecționarea sistemelor informaționale pot fi compromise ca urmare a nerespectării acestui deziderat. În practică se întîlnesc cazuri cînd fie din cauza unei analize de sistem necorespunzătoare, fie din cauza utilizării unor procedee și metode simpliste în dorința de a rezolva mai rapid probleme complexe ale perfecționării sistemelor informaționale, fie ca urmare a abordării izolate a perfecționării unei sau a unor părți dintr-un sistem în condițiile existenței unor legături puternice între aceste părți și restul părților din sistemul dat, precum și a legăturilor cu alte sisteme, eforturile se îndepărtează de cerința abordării sistemice, ceea ce face ca rezultatele perfecționărilor să nu fie corespunzătoare. O „perfecționare" izolată a unei părți dintr-un sistem informațional (a unor fluxuri, a unor operații, a unor tehnici etc.), nepusă de acord cu restul sistemului, cu cerințele de compatibilitate funcțională perfectă între toate elementele sale componente, poate conduce mai degrabă la apariția unui fenomen de respingere decît a unuia de integrare.

În procesul perfecționării sistemului informațional al planificării într-o concepție sistemică, este necesar să fie satisfăcute unele cerințe între care, menționăm : (a) definirea și delimitarea sistemului dat prin precizarea obiectivului și sarcinilor de funcționalitate, a legăturilor informaționale cu alte sisteme din economie (fig. — 1. a.) la o anumită etapă, sau la un anumit moment dat ; (b) precizarea structurii sistemului informațional al planificării în etapa respectivă, a subsistemelor acestuia și a legăturilor informaționale ce trebuie să existe între ele, în concordanță cu obiectivele și sarcinile ce le revin (fig. — 1. b.) ; (c) specificarea structurii fiecărui subsistem (module, grupe de activități, activități) și a legăturilor informaționale dintre elementele de structură ale acestuia (fig. — 1. c.) ; (d) previzionarea comportării sistemului în timp, în evoluția sa, atît ca funcționalitate cît și ca structură și relații informaționale (previzionarea stării sistemului în anumite etape sau momente, t_1, t_2... tn, fig. — 2) ; (e) precizarea raporturilor și a interdependențelor dintre activitatea de planificare economico-socială, metodologia de planificare, sistemul informațional și sistemul informatic al planificării, inclusiv modelarea economico-matematică; (f) asigurarea concordanței dintre informațiile de ieșire ale sistemului informațional al planificării și respectiv ale subsistemelor sale pe de o parte și informația de intrare, pe de altă parte, în condițiile satisfacerii cerințelor de informare, analiză, control și de prezentare a informațiilor în timp util la toate nivelurile la care se fundamentează, se elaborează, se adoptă, se execută, se urmărește și se controlează, se prelimină și se actualizează planurile și programele.

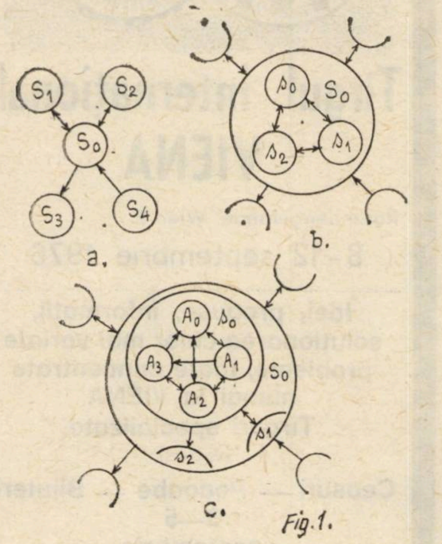

Fig. 1.

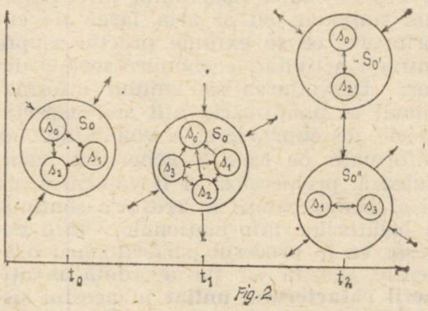

Fig. 2

Rezolvarea acestor cerințe s-a aflat și se află, în continuare, în centrul preocupărilor pentru perfecționarea sistemului informațional al planificării. În lucrările Comitetului de Stat al Planificării, ale altor organe centrale de sinteză economică, ale ministerelor și județelor, cît și în cele întocmite în centrale industriale, întreprinderi și alte unități economico-sociale, se urmăresc deseori asemenea probleme. Să ne oprim asupra cîtorva din aspectele menționate.

Interferențe și structură în sistemul informațional al planificării

SARCINA privind definirea și delimitarea sistemului informațional al planificării (S.I.P.) a fost ușurată de faptul că însăși planificarea dezvoltării economico-sociale din țara noastră — ca unul dintre atributele majore ale partidului și statului — reprezintă un domeniu de activitate cu obiective și sarcini precis menționate în Constituție, în Programul partidului, în Legea cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României, în numeroase alte documente de partid și de stat.

Pe de altă parte sistemul informațional al planificării, în decursul a peste un sfert de secol de funcționare, s-a dezvoltat și consolidat continuu, evidențiind atît rolul important pe care îl are în cadrul sistemului informațional național, cît și aria largă de cuprindere, ce se extinde practic asupra întregii activități economico-sociale din țară. Dezvoltarea sisitemului informațional al planificării, atît sub aspectul ariei de cuprindere, a volumului de informații pe care îl generează, vehiculează, prelucrează și îl valorifică, cît și al complexității în creștere continuă a legăturilor informaționale, face necesar ca în procesul perfecționării o atenție sporită să fie acordată **menținerii caracterului unitar** al acestui sistem, corespunzător caracterului unitar al planului național unic.

Plecînd de la obiectivele și sarcinile ce revin activității de planificare în țara noastră, sistemul informațional al planificării dezvoltării economico-sociale reprezintă un sistem al conducerii de partid și de stat, în cadrul căruia se integrează organic, ca părți componente ale acestuia, toate subsistemele informaționale ale planificării din economia națională. Așa cum s-a conturat în procesul de perfecționare a sistemului informațional al planificării desfășurat pînă în prezent, o structurare primară a acestui sistem evidențiază trei categorii principale de subsisteme (fig. 3) :

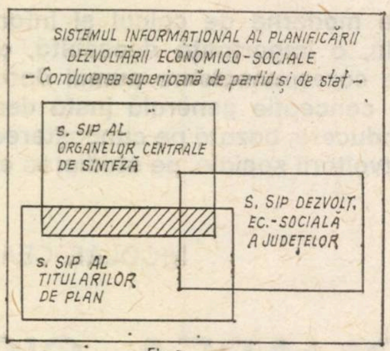
SISTEMUL INFORMAȚIONAL AL PLANIFICĂRII DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE
– Conducerea superioară de partid și de stat –
s. SIP AL ORGANELOR CENTRALE DE SINTEZĂ
S. SIP DEZVOLT. EC.-SOCIALĂ A JUDEȚELOR
s. SIP AL TITULARILOR DE PLAN

Fig.3

— subsistemele informaționale ale planificării gestionate de organele centrale de sinteză economică, în cadrul cărora subsistemul[1] informațional al Comitetului de Stat al Planificării deține o poziție importantă ;

— subsistemele informaționale ale planificării gestionate de titularii de plan, de coordonatorii de ramuri, subramuri economice, grupe de activități, activități (ministere, departamente, organele centrale ale cooperației, ale organizațiilor obștești, instituții centrale etc.) ; în cadrul acestora sînt cuprinse ca părți componente subsistemele centralelor industriale și unităților economico-sociale, gestionate de conducerile respective ;

— subsistemele informaționale ale planificării dezvoltării economico-sociale a județelor, gestionate de conducerile de partid și de stat județean, în cadrul cărora se înscriu subsistemele informaționale ale municipiilor, orașelor și comunelor.

Atingerea dezideratului de realizare a unui sistem informațional unitar reclamă precizarea și compatibilitatea legăturilor informaționale ale Sistemului Informațional cu alte sisteme informaționale din economie, a legăturilor dintre elementele de structură ale S.I.P., precum și asigurarea funcționării în timp a acestor legături la toate nivelurile sistemului. Pentru nivelul, de exemplu, corespunzător organelor centrale de sinteză economică, o problemă deosebit de importantă o reprezintă astfel precizarea și compatibilizarea legăturilor informaționale dintre Comitetul de Stat al Planificării pe de o parte și Direcția Centrală de Statistică, Ministerul de Finanțe, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlul Gospodăririi Fondurilor Fixe, Consiliul Popular Județean, Ministerul Minelor, Ministerul Educației și Învățămîntului, Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie ș.a. pe de altă parte.

Aceste legături informaționale, materializate prin indicatori comuni, nomenclatoare unice de coduri, metodologii unitare, și/sau compatibile de calcul a indicatorilor, trebuie asigurate pe parcursul întregului proces al planificării (fundamentare, elaborare, desfășurare, transmitere, execuție, actualizare, urmărire și preliminare).

Practica perfecționării sistemelor informaționale demonstrează că precizarea legăturilor informaționale dintre sisteme sau dintre elementele de structură ale unui sistem la un moment dat, deși reprezintă **o acțiune necesară ea este însă departe de a fi suficientă.** Această acțiune trebuie completată obligatoriu cu activități privind controlul permanent al funcționării lor în timp, precum și cu perfecționarea (actualizarea) acestor legături în concordanță cu cerințele de dezvoltare. Ca în orice proces obiectiv de evoluție și în cazul perfecționării sistemelor informaționale întîlnim fenomenul unor mici acumulări cantitative (perfecționării curente, mai puțin semnificative) care conduc la salturi calitative substanțiale. Momentele care marchează aceste salturi reclamă perfecționări de fond, ceea ce corespund schimbării principalelor metode și tehnici de realizare. Pentru asemenea perfecționări trebuie precizate căile de realizare și perioadele la care urmează a se opera, astfel încît acestea să nu deranjeze sistemul informațional în funcțiune, ci să-l perfecționeze.

dr. ing. Valeriu PESCARU
directorul Centrului de informatică și cibernetică pentru planificare — Comitetul de Stat al Planificării

---

[1] Plecînd de la teoria generală a sistemelor în care se arată că orice sistem poate fi definit și ca subsistem și invers, în prezentul material, în funcție de context, se utilizează pentru același element de structură atît termenul de sistem, cît și cel de subsistem. Pentru evitarea unor interpretări pe care autorul nu le-a avut în vedere, se pot utiliza și termeni ca : sistem nivel I, sistem nivel II ș.a.m.d.

Tîrgul internațional VIENA

Rotundengelände, Wien 2

8-12 septembrie 1976

Idei, produse, informații, soluționarea celor mai variate probleme, toate concentrate numai la VIENA

Tîrguri specializate
(extras)

Ceasuri — Podoabe — Bijuterii
3—5
septembrie

Messepalast, Wien 7

WDW International
10—12
octombrie

Săptămina vieneză a modei pentru femei

Messepalast, Wien 7

Interhoga — Austria '76
17—21
octombrie

Tîrg internațional specializat în instalații hoteliere, pentru restaurante și mari bucătării

Rotundengelände, Wien 2

Școala '76
11—14
noiembrie

Tîrg internațional specializat în material didactic, amenajări de școli și mijloace audio-vizuale

Informații și permise
Wiener Messe-Aktiengesellschaft

A – 1071 Wien, Messeplatz 1, (postfach) 124 Telefon (0222) 93 15 24 : Telex : 01–3491

DEZBATERE „R. E.“

ORGANIZAREA ORGANIZATORILOR

sau continua reevaluare a acestei activități

● Propulsoare ale industriei moderne: TEHNOLOGIA și ORGANIZAREA ● Care este rolul compartimentelor din centrale? ● Preocuparea pentru GENERALIZARE doar o... preocupare? ● Din nou împotriva PARALELISMELOR ● Influențele contradictorii ale „canoanelor“ numerice ● Ce și cum subminează prestigiul organizatorilor? ● Terenul comun al conducătorului și organizatorului — interesele întreprinderii și ale economiei naționale ● Cum poate crește climatul de responsabilitate și inițiativă.

PROPULSOARELE PRINCIPALE ale industriei moderne au devenit **tehnologia** și **organizarea.** Cuplul acestor forțe, deopotrivă alimentate de știință, pune în mișcare nebănuite energii ale potențialului uman și tehnico-material al întreprinderilor. Situînd perfecționarea continuă a tehnologiilor și a organizării pe lista priorităților actualului cincinal, partidul nostru a exprimat o opțiune de covîrșitoare importanță pentru eficiența economică și socială a afirmării revoluției tehnico-științifice.

Am avut și vom avea de nenumărate ori prilejul de a semnala, la această rubrică, acțiuni și efecte ce demonstrează largul cîmp de intervenție care se deschide pentru organizarea științifică a conducerii, producției și muncii. Dezbaterea la care redacția noastră a invitat, zilele trecute, cîțiva specialiști în probleme de organizare din centrale și întreprinderi industriale bucureștene și-a propus o introspecție de ordin principial în mecanismul acestei activități: • **cît este el de sensibil la nevoile pentru care a fost creat? • care este capacitatea sa de autoreglare pentru a fi mereu „pe fază“, în miezul problemelor și la scara solicitărilor? • care este gradul său de integrare în sistemul unitar al organismului care se numește întreprindere sau centrală?**

Eșantionul restrîns nu ne îndreptățește decît la simpla pretenție de tatonare a „pulsului“ și nici nu cere localizările indispensabile unei investigații științifice. Totuși, unele elemente de diagnostic pot fi desprinse din dezbaterea pe care o redăm, în esență, mai jos.

• PARTICIPANȚII LA DEZBATERE: **Emilian DOBROVOLSCHI,** de la întreprinderea de mașini agricole „Semănătoarea“; **Dumitru IONESCU,** directorul Cabinetului de organizare al municipiului București; **Gheorghe MARINESCU,** de la Întreprinderea textilă „Dacia“; **Teodor PĂNESCU,** de la Centrala industrială de utilaj energetic, metalurgic și mașini de ridicat; **Nicolae Victor SINCOFSCHI,** de la Centrala industrială de echipamente de telecomunicații și automatizări; **Mariana SPÎNOCHI,** de la Centrala industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei; **Sebastian TUDOR,** de la Centrala industrială de utilaj energetic, metalurgic și mașini de ridicat.

ATRIBUT AL EXERCITĂRII FUNCȚIILOR CENTRALEI

Se poate aprecia, într-o anumită măsură, că **modul cum se desfășoară activitatea de conducere la nivelul centralei industriale reflectă gradul în care aceasta își îndeplinește ansamblul funcțiilor și atribuțiilor prevăzute de cadrul normativ.** Pentru că această activitate își poate deschide ferestre practic spre toate domeniile ce formează prerogativele centralei, intervenind sistematic în vederea creșterii eficacității structurilor operaționale respective; pentru că ea are — sau ar trebui să aibă — capacitatea de a oferi sinoptic imaginea „personalității“ individuale și colective a întreprinderilor componente, adică a modului cum acestea reacționează și acționează în legătură cu sarcinile primite. Principala funcție a organizării, în situația centralei, se referă — ca pondere și ca importanță absolută — la **organizarea conducerii,** și mai puțin la cea a producției, care firesc este de resortul întreprinderilor. Aria preocupărilor de acest ordin ale compartimentelor specializate din centrală se extinde însă cînd e vorba de **a sprijini întreprinderi mai noi, cu experiență limitată și unde se pun probleme mai serioase de asimilare și modelare a potențialului organizatoric.**

S-a citat, în cadrul dezbaterii, cazul unei centrale unde compartimentul de organizare a fost însărcinat cu analiza și îmbunătățirea repartizării personalului T.E.S.A. la o întreprindere. În altă ocazie, serviciul respectiv, **antrenînd și specialiști din unități** — metodă pe care o considerăm foarte eficace sub raportul asigurării numerice și calitative a forțelor necesare pentru un obiectiv precis delimitat și cu durată scurtă de realizare — a elaborat, la una din întreprinderi, studiul de organizare a unei linii tehnologice. Din asemenea exemple rezultă utilitatea **conceperii serviciilor de organizare din centrale nu numai ca formații specializate în lucrări de rutină în acest domeniu, ci axate preponderent pe elaborarea de proiecte de organizare, practic funcționînd ca un cabinet de consultanță — pentru întreaga subramură** — la care să se poată apela în acele chestiuni care depășesc posibilitățile locale de rezolvare. Chiar cînd nu întocmesc singure studiile, dacă pun la punct și dirijează foarte bine elaborarea lor, se realizează un mare cîștig.

A fost, în acest sens, apreciată ca fiind de un interes aparte formula inițiată la unele centrale ale industriei ușoare, care și-au constituit **ateliere de cercetare și proiectare în organizarea conducerii, producției, studiul muncii și ergonomie,** separate de compartimentele funcționale cu acest profil. Argumentul de natură formală — acela de a trata problematica organizării similar cu cea a tehnologiilor, pentru care există ateliere de proiectare — și-a găsit, faptic, și justificări de conținut, de pildă, prin organizarea model a unei linii tehnologice la care s-au obținut parametri mult superiori celor din practica anterioară. Anumite temeri cu privire la paralelisme au fost infirmate; serviciul de organizare a rămas suficient încărcat, cu probleme operative, cu urmărirea sarcinilor, protecția muncii etc.

Din practica altor centrale s-a relatat despre condiţiile avantajoase pe care le-a asigurat **grefarea pe întreprinderi cu tradiţie**, bine puse la punct sub raport tehnic şi organizatoric. Aceasta a oferit, pe de o parte, **modele de referinţă**, iar pe de altă parte — **teren pregătit** (prin fondul de cadre existent, prin caracterul dominant al mentalităţii industriale înaintate) **pentru implementarea unor elemente cu caracter de noutate** : reorganizarea transporturilor interioare, introducerea acordului global, organizarea de fabricaţii în flux etc. Ceea ce, de bună seamă, înlesneşte extinderea.

În general, avantajele apropierii conducerii de producţie prin înfiinţarea centralelor industriale — avantaje nu întotdeauna valorificate din plin, dar oricum existente latent — se vădesc şi în problemele de organizare : programele sînt mai concrete, mai bine urmărite, au dispărut în mare parte raportările pur formale asupra realizării lor. A dispărut însă, la nivel intercentrale, şi caracterul sistematic al preocupărilor pentru **generalizarea unor studii cu eficienţă deosebită şi cu arie largă de aplicare.** Direcţiile de organizare şi control din ministere trebuie să-şi sporească rolul de diseminare a acestor studii, prin popularizarea lor (eventual chiar editarea unor buletine tematice) dar şi prin obligativitatea extinderii şi controlul aplicării lor.

CÎND PROFILUL SPECIFIC DEVINE... SUBSIDIAR

Probabil că deosebirea de atribuţii între centrală şi întreprindere este cea care a determinat să se adopte, în regulamentul-cadru de organizare, o anumită **diferenţiere de profil între serviciile sau compartimentele similare de la cele două nivele.** Fapt este că uneori această necorespondenţă complică relaţiile, deschide o poartă pentru suprapuneri de activităţi pe orizontală şi dispersare de responsabilităţi pe verticală.

Se semnalează, totodată, că rigiditatea formei de organizare în întreprindere, bazată pe ideea judicioasă a unor structuri unitare, are ca revers negativ faptul că nu se poate ţine seama îndeajuns de **problemele specifice ale fiecărei unităţi.** În unele locuri e nevoie, să zicem, de un compartiment de aprovizionare puternic ; alteori problemele de această natură sînt simple, dar se forţează nota pentru a se ajunge la numărul de lucrători echivalent unui serviciu. Criteriul de bază, folosirea judicioasă a personalului T.E.S.A., deseori în practică este nu numai diluat, ci uneori chiar contracarat. Căci unitatea care îşi poate rezolva un domeniu funcţional cu un colectiv de 14 persoane. îi va adăuga un om, ca să ridice biroul la „rangul“ de serviciu... Sau : atelierul de proiectare din întreprindere, cu un efectiv mergînd pînă la 25 de persoane si cu responsabilitate mare în perfecţionarea tehnologiilor, în reducerea consumurilor de materiale şi manoperă, este încadrat nu ca celelalte servicii tehnico-economice, ci ca birou.

Canoanele numerice au, asupra compartimentelor de organizare, influenţe contradictorii. Dimensionarea lor ca servicii se face uneori cu oarecare larghețe, creîndu-se impresia unei rezerve de capacitate ce ar permite **aglomerarea cu sarcini ce n-au nici în clin, nici în mînecă, cu scopul pentru care au fost create.** Cutare întreprindere nu are om specializat pentru problemele planului forţelor de muncă — şi le încredinţează celor ce se ocupă de statul de funcţiuni. Normarea ? — la organizare, deşi e o activitate ce nu prea are de-a face cu concepţia. Orele suplimentare ? — la organizare, chit că asta implică şi relaţii cu organele bancare. Încălcare după încălcare, să nu ne mirăm dacă profilul se alterează pînă într-atît, că într-o întreprindere compartimentul a fost însărcinat să organizeze... curăţenia în incintă, iar în alta i s-au dat şi atribuţii de... paza contra incendiilor.

Fiindcă **şi la centrală, serviciul organizare, control şi protecţia muncii se ocupă cu multe „diverse şi neprevăzute“**, inclusiv cu primirea de informaţii din afară şi distribuirea lor la unităţi, directorul de întreprindere primeşte această corespondenţă, n-are timp s-o parcurgă pe îndelete, se uită „în mare“ despre ce e vorba şi cine este expeditorul. Vine scrisoarea de la serviciul de organizare din centrală, o repartizează la organizare. Care se trezeşte cu sarcina de a face... inventarul mobilierului ! Inventarul e cu termen, problemele de organizare nu. Ele rămîn pentru „cînd s-o putea“. Mai ales că n-au indicatori de plan.

O investigaţie făcută nu de mult la un număr de centrale şi întreprinderi din Capitală oferă cifre extrem de semnificative. Din circa 300 de cadre ale compartimentelor de organizare, **doar 27%, în medie, se ocupă de probleme specifice ; 60—70% din timpul de lucru se consumă pentru rezolvarea unor sarcini care nu-s de resortul lor.**

Aşa se degradează treptat, în unele întreprinderi, prestigiul acestor compartimente. Cadrele respective încep să fie apreciate nu după profunzimea gîndirii şi calitatea soluţiilor, ci după viteza cu care încheie o situaţie ce trebuie raportată. Şi sînt cazuri cînd, grefate pe o asemenea mentalitate, ideile ce vin de la serviciul de organizare — mai ales cînd se urmăreşte schimbarea situaţiei în care unii se complac — suferă un fenomen de respingere.

DOMENIUL UNEI AMPLE CREAŢII COLECTIVE

Putem oare presupune ipoteza unei întreprinderi ideal organizate, în care nimic nu mai trebuie clintit din loc şi totul merge cum nu se poate mai bine ? Desigur că nu. **Tocmai perfectibilitatea conferă activităţii de organizare raţiunea de a fi.** Dar această activitate cere, mai mult decît orice diplomă, **spirit de organizator.** Un spirit mereu alert, capabil de analiză critică, deschis spre nou, mînat de **înţelegerea în strînsă interdependenţă a intereselor întreprinderii şi intereselor economiei naţionale.** Pe terenul acestui spirit trebuie să se întîlnească conducătorul întreprinderii cu specialiştii în organizare ai acesteia. El să ştie ce să le ceară, ei să caute să cunoască problemele ce-l frămîntă şi să-i vină în întreprindere cu rezolvări.

Ceea ce nu se întîmplă în unele cazuri, ca cele citate exemplificativ în cadrul dezbaterii, cînd compartimentele de organizare — neavînd nici comandă, nici iniţiativă — nu au nici program de lucru (sistematizat pe obiective, acţiuni, zile, oameni).

Reevaluarea acestei munci atît de importante pentru mecanismul întreprinderii este condiţionată şi de **concursul pe care îl dau, sau pe care îl cer celelalte sectoare de activitate.** Studiile de productivitate au implicaţii nu numai la compartimentele plan şi organizare, cere şi tehnologi, şi economişti buni cunoscători ai preţului de cost etc. Cuplarea pentru acţiuni speciale, a potenţialului de creaţie sectorizat prin normele de structură nu contravine regulamentului-cadru, ci este **o problemă de politică a conducerii întreprinderii**, rezolvabilă prin constituirea de **colective ad-hoc.** Un catalizator de energii l-ar putea constitui, în această privinţă, metoda de a da unele studii de organizare în sarcina beneficiarilor direcţi — alte servicii, sau secţiile de fabricaţie, care astfel să fie îndemnate **să caute** concursul organizatorilor, **să colaboreze** cu ei.

Problemele abordate în cadrul dezbaterii sugerează posibilităţi de îmbunătăţire a conţinutului şi formelor activităţii compartimentelor de organizare din centrale şi întreprinderi, pornind de la **adîncirea climatului de responsabilitate şi iniţiativă în care ea trebuie să se desfăşoare**, de la **receptivitatea din partea cadrelor de conducere.** Totodată, pentru îmbunătăţirea cadrului acestei activităţi au fost făcute următoarele PROPUNERI :

- **O eventuală perfecţionare în viitor a regulamentului-cadru de organizare şi funcţionare pentru centrale şi întreprinderi să aibă în vedere şi accentuarea similitudinii de profil între compartimentele cu acelaşi specific de la cele două nivele.**
- **Normele de dimensionare a serviciilor şi birourilor să poată fi corectate în plus sau în minus (pe baza analizei făcute şi avizului dat de ministerul tutelar) cu criterii legate de volumul şi gradul de dificultate al muncii, de greutatea specifică a acesteia în activitatea întreprinderii.**
- **Să se stabilească o interpretare a unor noţiuni (în prezent considerate diferenţiat de către diverse organe) legate de „fişa postului“ : relaţii funcţionale, relaţii de reprezentare, limite de competenţă etc.**
- **Este necesară urgentarea definitivării noii metodologii de gradare a unităţilor, cu care ocazie să se analizeze modalitatea ca indicatorul „fond de retribuire“ să nu dezavantajeze întreprinderile care prin efort propriu au ajuns la un grad mai ridicat de organizare, de mecanizare şi automatizare a producţiei.**

Dezbatere consemnată de
Dorin CONSTANTINESCU

CRITERII ALE MODERNIZĂRII STRUCTURII ECONOMIEI NAȚIONALE

CONȚINUTUL noțiunii de modernizare a structurii economiei naționale a fost larg dezbătut, în ultimii ani, în literatura de specialitate[1], în coloanele unor reviste, „Probleme economice“, „Revista economică“[2], „Era socialistă“[3]. Deși nu s-a ajuns la un consens general asupra conceptului de modernizare a structurii economiei naționale, în literatura de specialitate sînt subliniate o serie de elemente ce caracterizează multilateral acest proces. În documentele Congreselor IX, X, XI-lea ale P.C.R. găsim prețioase indicații privind sfera de cuprindere și criteriile modernizării structurii economiei naționale a R.S. România.

Un model propriu cu caracter istoric

MODERNIZAREA structurii economiei naționale, după părerea noastră, este o componentă esențială a progresului economico-social al țării, reflectînd schimbările cantitative și, mai ales, calitative ce se petrec în toate domeniile și ramurile economiei, definind procesul de apariție a unor noi ramuri, subramuri și domenii ale producției materiale și economiei în general, de creștere a ponderii și importanței anumitor domenii și ramuri economice, paralel cu reducerea ponderii și importanței sociale a altor ramuri și domenii, de repartizare rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, de orientare a întregii activități spre domeniile **de vîrf ale economiei,** care asigură promovarea progresului tehnico-științific, un înalt dinamism al dezvoltării ecoonmico-sociale. După cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** secretar general al P.C.R., orientările și prevederile cuprinse în Programul partidului privind edificarea unei economii moderne multilateral dezvoltate pornesc de la **„cerințele făuririi celei mai avansate societăți din lume, care trebuie să aibă la bază tot ce a creat omenirea mai valoros și mai bun în domeniile cunoașterii, al științei și tehnicii“[4].**

În cadrul strategiei dezvoltării economico-sociale a R.S. România **modernizarea structurii economiei naționale reprezintă o opțiune politică fundamentală,** reflectînd atît caracterul înaintat al concepției P.C.R. referitoare la dezvoltarea prezentă și viitoare a țării cît și conținutul dinamic creator al activității practice a partidului.

Ca țară în curs de dezvoltare, România socialistă este vital interesată în crearea unei structuri moderne a economiei naționale, singura în măsură să permită obținerea unui nivel ridicat al productivității muncii și venitului național pe locuitor, un înalt nivel de trai populației țării, să asigure intensificarea și diversificarea legăturilor economice cu toate țările lumii, afirmarea patriei și poporului român pe un loc de frunte în cadrul comunității internaționale.

În concepția Partidului Comunist Român, **modernizarea structurii economiei naționale se înfăptuiește pe baza unui model propriu,** prin folosirea celor mai bune realizări dobîndite pe plan național și mondial în domeniile tehnice, științei, economiei, adaptate la condițiile și particularitățile țării noastre, urmărind punerea în valoare a aptitudinilor și capacităților creatoare în continuă **dezvoltare** ale poporului nostru, valorificarea întregului potențial productiv al ramurilor care pot da cea mai înaltă eficiență economică și socială, crearea condițiilor obiective în vederea manifestării tot mai pronunțate a laturilor calitative ale dezvoltării economico-sociale.

Modernizarea structurii economiei naționale prin transpunerea în viață a prevederilor Documentelor Congresului al XI-lea al P.C.R. și a celor adoptate ulterior asigură în perioada următoare depășirea stadiului de țară în curs de dezvoltare și edificarea unei economii moderne cu caracter preponderent industrial, cu o structură social-politică înaintată, răspunzînd celor mai înalte exigențe ale epocii în care trăim — epoca făuririi socialismului multilateral dezvoltat și trecerii la comunism.

Conceptul de modernizare a structurii economiei naționale are un **caracter istoric** reflectînd, în ultimă analiză, tranformările ce au loc în diviziunea socială a muncii pe plan național, ca urmare a desfășurării revoluției tehnico-științifice contemporane.

În condițiile creșterii interdependențelor între economiile naționale ale tuturor țărilor, în cadrul sistemului economic mondial, modernizarea structurilor economice naționale nu duce la contopirea lor într-o structură unică a unui așa-zis sistem mondial global, ci la formarea și dezvoltarea unor trăsături proprii și afirmarea lor plenară în cadrul structurii economiei mondiale eterogene.

● Ținînd seama de acest caracter al interdependențelor dintre economiile naționale la nivel mondial, **primul criteriu fundamental al modernizării structurii economiei naționale în epoca noastră este formarea și dezvoltarea complexului economic național unitar,** capabil să valorifice resursele materiale și de forță de muncă, să asigure funcționarea optimă a mecanismului economic național, o dezvoltare dinamică, care să permită satisfacerea multilaterală și rațională a nevoilor materiale și spirituale ale populației țării, legături strînse cu toate țările lumii.

R.S. România militează activ pentru definirea cît mai clară și instaurarea noii ordini economice și politice internaționale, care presupune lichidarea inegalităților și inechităților în relațiile dintre țări, un sprijin larg popoarelor și țărilor subdezvoltate și în curs de dezvoltare în vederea lichidării cît mai grabnice a rămînerilor în urmă din punct de vedere economic, atragerea în circuitul economic și valorificarea bogățiilor naționale, a resurselor materiale și de forță de muncă, stabilirea unui raport echitabil între prețurile materiilor prime și al produselor prelucrate, mai ales, cu înalt grad de complexitate, accesul larg al tuturor popoarelor și țărilor la cuceririle revoluției tehnico-științifice mondiale, stabilirea unor relații bazate pe egalitate, echitate și respect reciproc între toate statele, respectarea strictă și promovarea principiilor și normelor dreptului internațional.

Numai prin instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale se poate realiza, în zilele noastre, cadrul optim internațional în vederea dezvoltării independente și suverane a tuturor țărilor și popoarelor, creării unor noi structuri economice naționale, modernizarea lor în conformitate cu cerințele epocii în care trăim.

O cerință a edificării complexului economic național unitar, a dezvoltării independente și suverane o constituie diversificarea producției în vederea intensificării partcipării tot mai largi la diviziunea internațională a muncii. Ca urmare, un alt criteriu al modernizării structurii economiei naționale îl reprezintă și **formarea unei corelații strînse între necesitatea asigurării independenței naționale și cresterea gradului de interdependență economică dintre toate statele lumii, indiferent de orînduirea social-politică.**

Ca țară în curs de dezvoltare și totodată ca țară socialistă, România militează activ pentru extinderea, diversificarea și intensificarea legăturilor economice cu toate țările lumii mobilizînd la maximum resursele proprii în vederea lichidării într-un termen istoric scurt rămînerea în urmă față de țările dezvoltate. Aceasta este o problemă care se pune în fața tuturor țărilor în curs de dezvoltare și subdezvoltare. **„Pentru a lichida rămînerea în urmă, pentru dezvoltarea economico-socială independentă și făurirea unei noi orînduiri sociale,** se arată în Programul partidului, **trebuie pornit de la folosirea maximă a mijloacelor umane și materiale proprii, cît și de la extinderea colaborării internaționale și folosirea ajutorului necondiționat**

al altor state“[5]. În acest cadru, țara noastră subliniază necesitatea ca în activitatea internațională să se țină seama de imperativele ridicării mai rapide a nivelului economic al țărilor în curs de dezvoltare și accelerarea apropierii lor de nivelul țărilor avansate. Lichidarea subdezvoltării, egalizarea nivelului de dezvoltare economică ale statelor constituie o necesitate obiectivă a progresului general, inclusiv al țărilor avansate, un imperativ al colaborării pe baze noi, echitabile, între toate popoarele lumii.

Continuitatea dezvoltării

● ÎN PROCESUL modernizării structurii economiei naționale un rol esențial îl are îmbinarea optimă a nevoilor dezvoltării economico-sociale, determinate în mod științific, cu posibilitățile reale de care dispune economia națională, în fiecare etapă a progresului social, în funcție de care **un alt criteriu fundamental al modernizării structurii economiei naționale este crearea unei înalte capacități organizatorice, tehnice și economico-sociale, în vederea asigurării continuității dezvoltării, îmbinării tendințelor care se manifestă în perioada curentă cu cele proiectate în viitor.**

În această direcție, o importanță primordială o capătă transpunerea în practică a prevederilor documentelor Conferințelor Naționale al P.C.R. din decembrie 1967 și iulie 1972 privind întărirea legăturilor dintre planurile dezvoltării economico-sociale curente cu cele de perspectivă, încadrarea cît mai bună a transformărilor ce au loc în structura economiei naționale în fiecare an, în cele proiectate pe o perioadă mai îndelungată, pe termen mediu sau îndepărtat. Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism și Directivele Congresului al XI-lea privind planul cincinal în perioada 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale în perioada 1981—1990, cuprind opțiunile fundamentale în acest domeniu, definind atît modelul structurii economiei naționale la sfîrșitul perioadei următorilor 15—25 de ani cît și etapele și modalitățile concrete de realizare a sa. Legea pentru adoptarea planului național unic de dezvoltare economico-socială a R.S.R. pe perioada 1976—1980 votată la sesiunea M.A.N. din 2 iulie 1976 reflectă o dată în plus grija pe care o manifestă partidul și statul nostru pentru concentrarea eforturilor poporului spre folosirea cu maximum de eficiență a resurselor materiale de muncă, accelerarea creșterii economice, sporirea venitului național în 1980 cu 61—68,5% față de 1975.

Asigurarea continuității în procesul înfăptuirii schimbărilor în structura economiei naționale în vederea modernizării sale are ca scop menținerea la un nivel ridicat a capacității organizatorice în toate verigile economiei, în vederea antrenării maxime a tuturor resurselor în circuitul economic și valorificarea lor eficientă, economisirea în proporții tot mai mari a muncii sociale, eliminarea condițiilor care generează pierderi de orice fel în economia națională. Se urmărește totodată antrenarea economiei naționale, a tuturor ramurilor sale cît mai intens în circuitul economic mondial, mai ales pe baza unor relații stabilite pe termen îndelungat în vederea eliminării fluctuațiilor în acest domeniu, determinate de condițiile inegale ale competitivității bunurilor materiale și serviciilor oferite de diferitele țări pe piața mondială.

● **Modernizarea structurii economiei naționale are în vedere făurirea unei structuri optime a economiei naționale, în care se îmbină în mod armonios industria, agricultura, construcțiile și transporturile, telecomunicațiile ca și serviciile și cercetarea științifică, sistemul de pregătire și perfecționare a pregătirii cadrelor, repartizate judicios pe întreg teritoriul țării,** asigurîndu-se dezvoltarea prioritară a ramurilor de vîrf care promovează progresul tehnico-științific, în vederea obținerii unui ritm înalt al creșterii economice, pentru o lungă perioadă de timp, în condițiile unei înalte eficiențe economice și sociale.

Făurirea structurii optime a economiei naționale, în conformitate cu prevederile documentelor adoptate la al XI-lea Congres al P.C.R. se bazează pe dezvoltarea ramurilor pentru care dispunem de resurse naturale și alte condiții materiale, în special, în țară, cum ar fi de pildă agricultura, unele subramuri ale industriei chimice, energetice, materialelor de construcții, prelucrării lemnului, hîrtiei, celulozei, faianței și porțelanului, industriei ușoare și alimentare, precum și a ramurilor hotărîtoare pentru progresul general economico-social, cu prioritate industria cu subramura sa construcția de mașini: electrotehnica, electronica, automatica, producția de mașini-unelte de mare complexitate, de mecanică fină, industria optică, construcțiile, care trebuie să asigure înfăptuirea vastului program de investiții stabilit în cadrul Directivelor Congresului al XI-lea al P.C.R.

Crearea unei structuri moderne a economiei are la bază asigurarea locului preponderent și rolului conducător al industriei în viața economică și socială a țării.

După cum se arată în Programul partidului adoptat la cel de-al XI-lea Congres, în cadrul politicii industriale a P.C.R. crearea unei industrii moderne reprezintă obiectivul principal. Creșterea ponderii industriei în crearea produsului social, de la 46,6% în 1950 la 66,7% în 1975, urmînd a fi de 73% în 1980 și în crearea venitului național de la 44% în 1950 la 62% în 1975 și la 68% 1980, exprimă nu numai o schimbare structurală cantitativă ci și una calitativă, cu multiple implicații pentru întreaga viață economică a țării, care vizează creșterea rolului conducător al industriei în economia națională, în înzestrarea producției cu tehnica modernă.

O componentă fundamentală a modernizării structurii economiei naționale o reprezintă în țara noastră crearea unei agriculturi moderne, intensive de înaltă productivitate, ca și transformarea producției agricole într-o variantă a producției industriale. În procesul înfăptuirii politicii agrare a partidului, după cum prevăd Programul P.C.R., Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. ca și Legea pentru adoptarea Planului național unic de dezvoltare economico-socială pe perioada 1976—1980, adoptată la sesiunea M.A.N. din 2 iulie 1976, producția agricolă va crește cu 28—44% față de media perioadei 1971—1975, urmînd ca în perioada 1986—1990 să fie cu 50—80% mai mare. Cea mai importantă schimbare pe linia modernizării structurii producției agricole se obține în țara noastră prin dezvoltarea mai rapidă a zootehniei, prin realizarea programului național elaborat în acest domeniu, producția zootehniei urmînd să reprezinte în 1990, 50% din producția globală a agriculturii, față de 41,5% în 1974, și 36,8% în 1975, reducîndu-se decalajul față de țările avansate, în care zootehnia deține 2/3 din prducția agricolă. Se va acorda o atenție corespunzătoare dezvoltării producției vegetale avînd ca obiectiv principal realizarea unei producții medii anuale de cereale de 20—22,3 milioane tone în perioada 1976—1980, și circa 30 de milioane tone în 1986—1990.

În cadrul modernizării structurii economiei naționale se acordă o atenție deosebită dezvoltării construcțiilor, transporturilor și telecomunicațiilor și celorlalte ramuri, urmărindu-se atît sporirea ponderii producției lor pe baza tehnicii moderne cît și creșterea rolului lor în funcționarea optimă a mecanismului economic național.

În procesul creării structurii optime a economiei naționale rolul principal îl are opțiunea politică privind folosirea venitului național pentru dezvoltare și consum, asigurarea unei rate înalte a acumulării în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, în vederea făuririi unei baze tehnice moderne a industriei și celorlalte ramuri economice, perfecționării bazei materiale a tuturor activităților din economia națională. Astfel în cincinalul 1971—1975 rata acumulării a fost de 34%, iar pentru perioada 1976—1980, legea pentru adoptarea planului național unic de dezvoltare economico-socială a R.S. România votată în sesiunea M.A.N. din 2 iulie 1976 prevede o rată a acumulării de 33—34%. Menținerea unui efort financiar material și uman ridicat în domeniul dezvoltării bazei tehnico-materiale, alocarea unei importante părți din venitul național pentru dezvoltare este condiția fundamentală a realizării obiectivului stabilit de Programul partidului adoptat de al XI-lea Congres privind lichidarea rămînerilor în urmă față de

---

[1] — Vezi, E. Dobrescu, Ritmul creșterii economice. Editura politică 1968, p. 187—215 ; Gh. Badrus, Modernizarea economiei românești, Editura politică, 1971, Contribuții la dezbaterea problemelor teoretice ale economiei socialiste, vol. 3. Editura politică, 1974, p. 9—138; Maria D. Popescu, Imperativele noii ordini economice internaționale, Editura Academiei R.S. România, 1975, p. 131—180.

[2] — Probleme economice, nr. 6—13/1971, 1—9/1972 p. 78—88 ; Revista economică nr. 4/1975, p. 4—6 ;17/1975 p. 12—24 ; 19/1975 p. 3—5; 38/1975 p. 2—4.

[3] — Era socialistă nr. 12/1976 p. 31—34.

[4] — **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 10, Editura politică, 1974, p. 934.

[5] — Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, în volumul Congresul al XI-lea al P.C.R., Editura politică, 1975, p. 726.

țările dezvoltate în cursul a 3—4 cincinale, asigurarea promovării în economia națională a progresului tehnico-științific multilateral și, în primul rînd, creșterea continuă a nivelului de trai.

Făurirea unui înalt potențial economic național

●**CREAREA unei înalte capacități de adaptare dinamică, rapidă și elastică a economiei naționale la schimbările impuse de revoluția tehnico-științifică în toate ramurile și domeniile sale, la condițiile economico-sociale tot mai complexe generate de procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism** impune dezvoltarea puternică a cercetării științifice proprii, orientarea cercetării tehnico-științifice cu prioritate spre rezolvarea problemelor concrete ale planurilor dezvoltării economico-sociale ale țării, adaptării întregului aparat productiv în vederea asimilării la termene tot mai reduse a cuceririlor științifice și tehnologice la nivel mondial, asigurarea ca în 1980 45% din producția industriei constructoare de mașini să fie produse noi, care nu se produceau în 1975, realizarea a cca 80% din tehnologiile noi pe baza concepției proprii.

Creșterea capacității adaptării dinamice a economiei naționale la cerințele progresului economico-social depinde în mod hotărîtor și de formarea unor cadre naționale competente în toate domeniile asigurării formării și perfecționării forței de muncă, în cadrul sistemului de învățămînt și educație integrat cu producția și cercetarea încît toate acestea să se dezvolte și perfecționeze continuu folosind tot ceea ce dă mai bun știința și gîndirea umană, practica pe plan mondial.

În sfîrșit, în caracterizarea structurii economiei un criteriu fundamental este **făurirea unui înalt potențial economic național care să asigure cantitatea, sortimentul și calitatea de bunuri și servicii necesare dezvoltării economice și satisfacerii multilaterale a nevoilor materiale și spirituale ale populației țării.** Acest criteriu ține seama de scopul producției socialiste, de faptul că întreaga dezvoltare economico-socială realizată în anii construcției socialismului, și pe care o înfăptuim în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, sub conducerea P.C.R. are ca efect **„ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, în concordanță cu necesitățile fiziologice științific determinate și cu cerințele spirituale generate de progresul neîntrerupt al cunoașterii umane“.**

Asigurarea satisfacerii nevoilor dezvoltării economiei și a cerințelor populației cu produse create în economia noastră națională este un obiectiv principal al politicii economice a partidului nostru urmărind funcționarea normală a întregului mecanism economic, limitarea, reducerea sau înlăturarea dependenței de resursele provenite din exterior, prin import în unele domenii : folosirea la maximum a capacităților productive din economia națională în vederea creșterii cantității și îmbunătățirii calității produselor oferite de noi pe piața externă, orientarea activă și dinamică a structurii consumului producției și populației spre bunuri și servicii noi create în condițiile generate de acțiunea revoluției tehnico-științifice în economia națională și pe plan mondial. În acest cadru un rol important îl are în țara noastră dezvoltarea rapidă a ramurilor producătoare de bunuri de consum, mai ales industria ușoară și cea alimentară care în baza programului privind producția și desfacerea către populație a bunurilor de consum în perioada 1976—1980 aprobat la ședința comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 30 iunie 1976, au primit sarcini superioare față de cele prevăzute inițial în Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. Astfel, în cincinalul 1976—1980 industria ușoară își va mări producția cu 47—52%, iar industria alimentară cu 45—55%. În 1980 volumul desfacerii de bunuri de consum către populație se va ridica la 208,6 miliarde lei, cu 47,5% mai mult decît în 1975, și cu 4,6 miliarde lei peste prevederile din Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R.

Satisfacerea nevoilor de consum din resurse proprii este condiționată de extinderea, diversificarea și perfecționarea serviciilor de producție și de consum. Urmărind înlăturarea rămînerii în urmă în acest domeniu Documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. prevăd pentru cincinalul 1976—1980 și deceniul următor o dezvoltare fără precedent a serviciilor către populație, destinate producției, întreținerii și reparării obiectelor de uz îndelungat, folosirii eficiente de către populație a timpului liber în vederea refacerii forței de muncă și dezvoltării aptitudinilor și capacităților creatoare, perfecționării pregătirii profesionale, însușirii valorilor culturii și artei naționale și universale, formării personalității multilaterale a omului nou al societății socialiste și comuniste. Legea pentru adoptarea Planului național unic de dezvoltare economico-socială al R.S. România pe perioada 1976—1980 prevede ca prestările de servicii să crească în această perioadă cu 61—68,6%.

Aplicarea criteriilor modernizării structurii economiei naționale în țara noastră are o serie de consecințe favorabile asupra dezvoltării economico-sociale, între care :

1 Se realizează o economie multilateral dezvoltată, cu profil complex care permite valorificarea superioară a resurselor de materii prime și de forță de muncă de care dispunem.

2 Cresc posibilitățile de gospodărire rațională a resurselor naturale, de protejare a mediului ambiant, de formare a noi resurse și asigurare a unui ritm înalt al dezvoltării economico-sociale pentru o lungă perioadă de timp, de lichidare, pe această bază, a rămînerii în urmă față de țările dezvoltate din punct de vedere economic, într-o perioadă istorică relativ scurtă, de 15—20 de ani.

3 Se dezvoltă capacitatea tehnologică a economiei naționale care permite asimilarea în termene reduse a produselor cu grad tot mai înalt de complexitate create pe plan mondial. Este evident că numai prin modernizarea structurii economiei naționale, prin ridicarea nivelului său tehnologic am putut asimila în producție produse cu înalt grad de complexitate cum ar fi : mașini și utilaje tehnologice complexe destinate tuturor ramurilor economiei, instrumente, aparate și dispozitive de mecanică fină, echipamente pentru automatizări și tehnică de calcul electronic, o gamă largă de mijloace de transport bazate pe folosirea motoarelor cu combustie internă, Diesel, electrice, echipamente de înaltă finețe tehnică și mare randament în telecomunicații etc.

Creșterea nivelului tehnologic al economiei noastre naționale creează condiții în vederea asimilării în continuare a unor produse cu grad tot mai înalt de complexitate cum ar fi : navele maritime de mare capacitate de 50—150 000 tdw, instalații complexe portuare, mijloace de transport aerian, excavatoare cu randamente foarte mari destinate exploatărilor carbonifere din bazinul Olteniei ca și pentru săparea canalelor sistemelor de irigații și navigație pe rîurile interioare, grupuri electroenergetice cu puteri unitare foarte mari de 100—300 MW, instalații complexe pentru centralele atomoelectrice ce vor fi construite în țara noastră etc.

4 În condițiile modernizării structurii economiei naționale, se lărgește sortimentul de produse fabricate în economie, crește gradul de satisfacere a nevoilor de mașini și instalații din producția internă, se asigură într-un grad tot mai înalt satisfacerea necesităților populației țării cu bunuri de consum create în țară.

5 Crește capacitatea de competitivitate internațională a economiei pe baza îmbunătățirii calității produselor oferite la export și reducerii costurilor de fabricație. Făurirea unei structuri moderne a economiei mărește gradul său de elasticitate, de adaptare rapidă la numeroasele schimbări ce se petrec pe piața mondială, ceea ce oferă posibilitatea menținerii unor legături strînse cu partenerii străini pentru o lungă perioadă de timp, ca și dobîndirii de noi parteneri în relațiile externe.

6 Modernizarea structurii economiei dezvoltă posibilitățile de cooperare și colaborare economică și tehnico-științifică internațională, asigură intensificarea și diversificarea schimburilor economice reciproc-avantajoase cu toate țările lumii, contribuie în mod esențial la creșterea rolului și locului țării noastre în viața economică și socială internațională.

7 Dispunînd de o structură economico-socială înaintată, bazată pe proprietatea obștească, socialistă asupra mijloacelor de producție, pe forme și metode democratice de organizare și conducere ale economiei în continuă perfecționare, prin modernizarea structurii economiei naționale, țara noastră asigură un caracter înaintat al bazei tehnico-materiale, componentă fundamentală a procesului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism, de ridicare a gradului de civilizație materială și spirituală a întregului popor, la nivelul epocii noastre.

prof. dr. Ion Trăistaru
Universitatea din Craiova

La baza activității economice eficiente:

ACȚIUNEA LEGILOR OBIECTIVE ALE DEZVOLTĂRII (I)

DUPĂ CUM SE ȘTIE, ca un fapt demonstrat de dialectica dezvoltării, viața economică nu evoluează întîmplător, ci se ordonează după legi obiective. Legile vieții economice se manifestă în întreaga activitate a oamenilor îndreptată spre satisfacerea trebuințelor lor — în primul rînd, a acelor vitale. Ele își croiesc drum prin multitudinea de interese, aspirații, țeluri ale indivizilor, impunîndu-se acestora, de-a lungul evoluției istorice, în forme și cu rezultate diferite. Dacă în orînduirile presocialiste, legile propriei lor activități se impun agenților producției ca niște legi oarbe ale naturii, de care sînt dominați, în socialism ele se manifestă **„ca legi înțelese și deci dominate de rațiunea lor asociată, care a supus procesul de producție controlului lor comun“**[1].

În concepția marxist-leninistă, transformarea oamenilor în **„stăpîni conștienți și adevărați ai naturii“**, **care își creează, pe deplin conștienți, propria lor istorie“** nu se realizează numai prin simpla schimbare a raporturilor sociale, ci implică și o vastă activitate de organizare și conducere a vieții economico-sociale, corespunzător cu tendințele și cerințele obiective, o acțiune susținută pentru înarmarea temeinică a făuritorilor noii istorii cu cunoașterea legilor obiective ale dezvoltării sociale. În concordanță cu aceste imperative, partidul nostru acționează pentru făurirea omului nou și ridicarea continuă a nivelului său de cunoaștere. În expunerea tovarășului **Nicolae Ceaușescu** la Congresul educației politice și al culturii socialiste se arată că **„Numai cunoscînd aceste legi** (legile obiective — I.S.), **adevărurile universal valabile, oamenii muncii vor putea acționa în mod conștient pentru transformarea naturii și a societății, vor putea fi cu adevărat stăpîni pe soarta lor, realizînd acel salt, cu adevărat revoluționar, de care vorbea Engels — saltul din imperiul necesității în imperiul libertății“**[2].

În dezvoltarea istorică, socialismul se înscrie ca societatea cea mai interesată în cunoașterea adevărului științific, în transformarea „lucrului în sine“, într-un „lucru pentru noi“. Pentru societatea socialistă acest interes nu este doar o opțiune, ci singura alternativă, condiție fundamentală a valorificării potențialului de progres al relațiilor socialiste. Economia socialistă nu se poate dezvolta spontan, fără participarea conștientă a tuturor membrilor societății la edificarea ei și în afara orientării deliberate, a întregii activități pe baza planului național unic, în mod democratic stabilit. Practica construcției socialiste a confirmat veridicitatea tezei marxist-leniniste privind necesitatea conducerii unitare a economiei socialiste, iar experiența a demonstrat că fundamentarea științifică a deciziilor, la toate nivelele, este prima condiție a eficienței actului de conducere. Conducerea economiei socialiste și în general întreaga activitate nu se poate dispensa de cunoașterea științifică, ci se bizuie pe ea. Socialismul transformă știința în genere, între care și știința economică, în instrumente ale acțiunii practice, el îmbină armonios știința cu acțiunea.

Studierea realității și descoperirea legilor obiective ale dezvoltării social-economice nu este un scop în sine. Ele au o finalitate precisă : progresul economic și social. **„A dezvălui noi taine ale naturii, ale materiei** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în expunerea amintită — **a acționa pentru ca roadele cunoașterii să se materializeze cît mai curînd în producție, în viața socială, în progresul și bunăstarea poporului este un scop nobil care trebuie să însuflețească pe toți cei ce se consacră cercetării științifice și tehnice, pe toți oamenii muncii“**.

Cunoașterea legilor economice cere o vastă activitate de dezvăluire a caracteristicilor vieții economice, a specificului evoluției sale, desprinderea esențialului din fenomene, a legăturilor interne, necesare, prin înlăturarea elementelor întîmplătoare, neesențiale, nenecesare.

Acțiunea umană conștient și deliberat orientată

LEGILE ECONOMICE ca legi ale acțiunii umane reflectă și elemente subiective, întrucît activitatea a cărei evoluție o guvernează este activitatea unor subiecți dotați cu voință, pasiune, aspirații etc. care acționează în numele atingerii unor interese obiectiv determinate. Oamenii, cu multiplele lor preocupări și țeluri, sînt purtătorii raporturilor exprimate de legi.

Socialul și implicit economicul, dobîndesc în socialism un alt statut deoarece condițiile, formele, mobilurile, scopul activității indivizilor se schimbă radical, fapt care se regăsește și în raporturile legice. Mutațiile ce au loc vizează nu numai cadrul obiectiv în care se formează raporturile legice, ci și transformările factorului subiectiv, ale agenților activității economice. Consonanța dintre interesele economice fundamentale ale membrilor societății, interferența puternică dintre interesele economice și cele politico-ideologice, caracterul coordonat al activității pe care aceștia o depun, creșterea nivelului lor de pregătire profesională, teoretică și științifică, mărirea capacității lor de înțelegere a necesității istorice și de adaptare adecvată la cerințele ei influențează formarea raporturilor legice și creează posibilitatea ca ele să se impună prin mai puține abateri și oscilații.

Datorită faptului că socialismul înlătură baza obiectivă a denaturării relațiilor sociale — proprietatea privată — că raporturile dintre oameni sînt acum mai clare și mai limpezi, că fenomenele de distorsionare a raporturilor sînt mult mai rare, legile economice obiective își croiesc drum mai lin, întîmpină mai puține piedici în calea lor, iar forma sub care se manifestă reflectă mai adecvat conținutul. De aici și posibilitățile mai ample pentru descifrarea tendințelor fenomenelor. Subliniind că legile economice nu se mai impun prin multiple abateri și eterne variații ca în capitalism, este important să reținem însă că socialismul nu elimină întîmplarea, ca formă de manifestare a necesității și nu înlătură orice deviere de la necesitatea obiectivă. După cum se știe, în societatea socialistă există premise pentru ca proporționalitatea să se realizeze conștient, prealabil cu ajutorul planului, dar aceasta nu anulează posibilitatea abaterilor de la cerințele obiective și nu exclude automat eventualele neconcordanțe dintre nevoile diverselor domenii de activitate și resursele alocate, neconcordanțe generate de o multitudine de cauze mai mult sau mai puțin previzibile.

---

[1] **Karl Marx,** „Capitalul“, vol. III, partea I, E.S.P.L.P., 1953, p. 256.

[2] **Nicolae Ceaușescu** Expunere la Congresul educației politice și al culturii socialiste, Editura politică, 1976, p. 39.

Legile economice se manifestă și în socialism, într-o oarecare măsură, ca tendință, exigențele lor, impunîndu-se prin unele oscilații care reflectă de fapt accentuarea convergenței intereselor agenților economici, intensificarea efortului lor de cunoaștere și adaptare permanentă la necesitățile obiective.

Activitatea membrilor societății socialiste prin care se manifestă legile economice nu este activitatea unor indivizi izolați, care acționează independent unii de alții și la întîmplare. Dimpotrivă ea este activitatea desfășurată în colectiv, în unitățile socialiste, îndreptată spre un țel comun, conștient coordonată și corelată la nivel central. Adaptarea activității colectivelor de muncă la exigențele legilor economice depinde în mare măsură de caracterul și calitatea muncii de conducere și a deciziilor, de gradul de fundamentare și corelare a acestora cu cerințele obiective, cu nevoile practicii. Erorile în activitatea de conducere, deciziile pripite, insuficient fundamentate se răsfîrng asupra calității și eficienței muncii întregului colectiv. Dacă avem în vedere că deciziile cu cît sînt exprimate la nivele mai înalte, cu atît cuprind în sfera lor de coordonare activitatea unor colective mai largi, apare și mai clară necesitatea și importanța fundamentării tuturor deciziilor și consecvența cu care P.C.R. acționează pentru a imprima un caracter științific întregii activități economice.

Conducerea partidului nostru militînd pentru îmbunătățirea activității organelor de decizie a arătat că proprietatea socialistă și comunitatea de interese creează cadrul obiectiv pentru sincronizarea acțiunilor cu legile economice, dar că aceasta depinde nu numai de activitatea fiecărui subiect în parte, ci și de conținutul muncii de conducere, de calitatea deciziilor adoptate. Insuficiențele în fundamentarea deciziilor pot să genereze abateri de la legile obiective, nu numai ale activității agenților economici, ci chiar și ale acțiunii de conducere, întrucît și aceasta își are propriile legi a căror luare în considerare este obligatorie pentru realizarea unei înalte eficiențe. Legile conducerii vieții economice se realizează într-o varietate de condiții, corespunzător diversității și specificului domeniilor de aplicare. Aceasta impune pentru purtătorii deciziilor obligația ca, pornind de la legile mai generale ale conducerii, să țină seama de specificul fiecărui sector de activitate. Dar cum specificitatea nu e sinonimă cu fenomenele singulare, izolate, ci se referă la elementele caracteristice domeniului, cunoașterea și însușirea ei nu poate fi decît rezultatul observării îndelungate și al aprofundării atente a acestuia. Rezultă că premisa fundamentală a deciziilor și a activității eficiente este cunoașterea științifică. În acest sens, un rol de seamă revine cadrelor din domeniul științelor economice și sociale, care, așa cum se arată în **Programul P.C.R.**, trebuie să acționeze într-o măsură mult mai mare decît pînă acum, **„pentru studierea, cunoașterea și înțelegerea legităților generale ale dezvoltării societății și, cu deosebire, pentru aplicarea acestora la condițiile concrete ale României“.**

Proces de aprofundare a realității obiective

COMPLEXITATEA vieții economice, interferența ei cu viața socială, politică, culturală etc., ca și interpătrunderea domeniului economic cu celelalte, ridică o serie de dificulăți în cunoașterea legilor obiective economice.

După cum se știe, cunoașterea acestora este un proces complicat prin care realitatea, „lucrul în sine“ este apropiat de către subiect. Dezvăluind dialectica procesului de cunoaștere, Lenin sublinia în „Caietele filozofice“ că el evoluează gradual **„de la fenomen la esență, de la esență mai puțin profundă, la una mai profundă, de la formă de legătură și de interdependență „la alta mai profundă, mai generală“**[1]. Relevînd caracterul obiectiv al conceptelor legice, ca momente ale gîndirii, Lenin insită asupra capacității lor de a reflecta lumea reală în mișcarea ei. **„Conceptele omenești** — subliniază **Lenin — nu sînt imuabile, ci se mișcă etern, trec unele într-altele, curg unele într-altele — fără aceasta ele nu oglindesc viața adevărată“.** Demonstrarea capacității reflectorie a gîndirii are nu numai o însemnătate științifică, ci și o profundă semnificație practică. Ea dă sens și finalitate efortului de pătrundere și cercetare a realității economice, mărește încrederea oamenilor în capacitatea proprie de a folosi legile obiective și de a dirija, sprijinindu-se pe ele, viața economică, potrivit cu trebuințele lor.

Procesul cunoașterii legilor obiective economice comportă dificultăți mult mai mari, întrucît în viața economică, mai mult decît în alt domeniu al realității obiective, esența nu numai că nu se află la suprafața fenomenelor, dar ea se prezintă adesea într-o formă confuză, înșelătoare. Despre categoriile „valoare a muncii“, „valoare a pămîntului“ etc., care distorsionează esența, **Marx** arăta că **ele sînt categorii în care se exprimă anumite forme de manifestare a unor relații esențiale și că în manifestarea lor exterioară lucrurile se prezintă de multe ori pe dos.** La esența, pe care o ascunde fenomenul, se poate ajunge numai prin intermediul științei. Dezvăluind neconcordanța dintre fenomen și esență, K. Marx a descifrat și cauzele ei. El a demonstrat că mișcarea de la suprafață se află în disonanță cu ceea ce ar trebuie să fie ea corespunzător esenței, că între aparență și esență există o contradicție. De aici și posibilitatea ca agenții economici să considere aparența drept esență și invers, sau să nu recunoască aceeași lege obiectivă acolo unde ea se manifestă în alte forme. Cauza manifestării diferite a fenomenelor exterioare, a faptelor empirice față de procesele interne rezidă în existența unei serii întregi de verigi intermediare care se interpun între esență și fenomen, în existența unor relații care modifică la suprafața faptelor, forma esenței, legea în manifestarea ei exterioară și care fac ca esența să nu-și găsească expresia directă și nemijlocită în fenomen.

Astfel, prețul nu este identic cu valoarea, fenomenul preț este mai bogat, el reflectă nu numai raporturile ce se formează în procesul creării valorii, ci și alte relații ce apar în procesul repartiției, schimbului etc. Deosebirea dintre fenomenul economic și esența sa nu anulează însă calitatea acestuia de a fi forma în care se manifestă legile. Dimpotrivă, fenomenul este forma de existență a esenței. Prin identificarea esenței cu aparența și punerea lor pe același plan nu realizăm cunoașterea aprofundată a realității obiective, după cum nici disocierea lor forțată nu ne apropie mai mult de raportul legic. Ruperea fenomenului de esență, a legii de formele de manifestare a ei generează erori în activitatea practică. Tratarea izolată, de pildă, a fenomenului preț de esența sa — valoarea — poate avea consecințe negative pentru viața economică, deschizînd calea unor manifestări voluntariste în politica prețurilor. Perfecționările care s-au adus în ultimii ani sistemului de prețuri în țara noastră (proces care continuă și în prezent) au ca obiectiv așezarea integrală pe baze științifice a prețurilor și eliminarea factorilor generatori de subiectivism și voluntarism în stabilirea lor. Punînd la temelia politicii de prețuri principiul concordanței prețului cu cheltuielile sociale de producție, partidul nostru a asigurat premise optime pentru construirea unui sistem de prețuri întemeiat pe cerințele legii valorii și nevoile economiei naționale.

Pentru realizarea acestor obiective a fost creat și cadrul juridic adecvat prin „Legea cu privire la regimul prețurilor și tarifelor“ din 1971, care statuează o serie de principii, criterii și norme prin a căror aplicare pot fi stabilite prețuri fundamentate științific. Existența în economia națională a unor prețuri corespunzătoare obiectivelor politicii noastre depinde însă de înfăptuirea riguroasă și sistematică a prevederilor normative. Partidul nostru manifestă o preocupare deosebită pentru ca prețurile stabilite să reflecte cheltuielile sociale de producție. Preîntîmpinînd tendința, ce se manifestă într-o serie de întreprinderi, de a acoperi cheltuielile de producție exagerate prin prețuri mai ridicate la unele sortimente, conducerea partidului a atras atenția că singura cale rațională și eficientă de rentabilizare a produselor este creșterea productivității muncii și reducerea cheltuielilor materiale.

conf. dr. Ileana STĂNESCU
Academia de Studii Economice

---

[1] **V. I. Lenin** „Caiete filozofice“ E.S.P.L.P., p. 186. Op. citată p. 228.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Criza economică și „autocritica" științei economice burgheze (I)

DOUĂ LUCRĂRI recente nu numai sub aspectul aparițiilor editoriale dar și al unghiului prin care se interpretează ceea ce se petrece în anii din urmă în economia țărilor capitaliste dezvoltate, au stîrnit interesul opiniei și publicisticii economice. Este vorba de volumul intitulat **Money,** apărut la sfîrșitul anului 1975[1]) și de volumul **L'économie du diable,** care a văzut lumina tiparului la începutul acestui an[2]). Deși sînt diametral opuse ca tratare și soluții, ele au o motivare comună : criza economică declanșată în 1973 și continuată în anii următori, precum și analiza prin optica acestei crize a științei și politicii economice occidentale.

În două numere consecutive (nr. 16 și 17 pe 1976), săptăminalul economic **LE NOUVEL ÉCONOMISTE**[3]) prezintă cititorilor săi aceste două lucrări, semnate, prima, de John Kenneth Galbraith, a doua, de Alfred Sauvy.

Este cunoscut faptul că, în perioada postbelică, sau, în cronologia gîndirii economice occidentale, postkeynesiană, euforia reprezentanților gîndirii teoretice și politice, bazată pe succesele relative obținute în controlarea, dirijarea și asigurarea unei creșteri economice fără seisme, sau cel puțin fără seisme grave, atinsese punctul maxim în jurul anilor 1967–1968. Din 1969, ca urmare a unor evenimente economice neprevăzute pentru cei ce își puseseră toată încrederea în valențele capitalismului monopolist de stat – creșteri necontrolate ale prețurilor și, simultan, sporirea șomajului, instabilitatea valutară etc. – încep îndoielile. Îndoielile vizează deopotrivă știința economică burgheză contemporană, cît și politicile economice, măsurile și instrumentele de intervenție. Un anumit scepticism se putea întrevedea încă în articolele – interviu publicate de Arrigo Levi în ziarul **LA STAMPA** din Torino sub titlul general „iarna științei economice moderne", apărute în iunie 1969 – februarie 1970. Cu această ocazie, unul din primii laureați ai premiului Nobel pentru economie P.A. Samuelson declara : „dacă privim problema centrală a studiilor macroeconomice, respectiv controlul ciclurilor economice și al creșterii economice, aparent lucrurile stau foarte bine, ele au evoluat continuu. Dar aceasta nu constituie o revoluție coperniceană în știința economică. Noi nu sîntem magicieni și nu am găsit remediul pentru toate relele"[4]). În foarte scurt timp îndoielile s-au dovedit a fi justificate chiar și pentru cei mai optimiști, iar faza, pe care noi, economiștii marxiști, o denumim declinul sau criza capitalismului monopolist de stat, a determinat pe reprezentanții gîndirii economice capitaliste să ia noi atitudini.

În lucrarea menționată John Kenneth Galbraith – plecînd de foarte departe, de la apariția primelor monede și acordînd o atenție deosebită istoriei monetare recente în special din S.U.A. – ajunge la critica comportării „keynesiene" a economiilor occidentale, atît prin intermediul politicii bugetare, cît și monetare. Nu este greu de observat că atacul lui J.K.G. este îndreptat împotriva celor două curente dominante în știința și practica economică postbelică din S.U.A. și, sub influența lor, în celelalte țări capitaliste dezvoltate : neokeynesismul (fiscalismul sau sinteza neoclasică), reprezentat de P.A. Samuelson, și neoliberalismul (sau monetarismul), reprezentat de Milton Friedman. Galbraith, confruntînd aceste școli cu realitățile actuale constată că nici politica fiscalist-bugetară și nici cea monetară nu corespund structurilor și nevoilor „societăților industriale avansate". Referindu-se la politica bugetară, economistul american constată că ea nu este capabilă să modeleze în mod real **cererea globală,** nefiind nici suficient de cuprinzătoare. În ceea ce privește politica monetară J.K.G. consideră că ea a fost întotdeauna un instrument incert și

---

FIȘE

N. IORGA
O VIAȚĂ DE OM
AȘA CUM A FOST
Sămănătorul
Revistă Literară Săptămînală

● *În Editura Minerva au apărut memoriile marelui cărturar și patriot român N. Iorga, intitulate* Orizonturile mele. O viață de om așa cum a fost *(București, 1976, 958+LXI p.). Ediția este îngrijită de Valeriu Râpeanu și Sanda Râpeanu.*

După cum arată Valeriu Râpeanu în studiul său introductiv („Geneza unei opere fundamentale a culturii românești"), ideea fundamentală a acestei autobiografii poate fi exprimată în cuvintele lui N. Iorga „în ce putem, în ce facem e atîta care vine din ce ne înconjoară" ; „tot N. Iorga explica existența unui om, faptele, gîndurile sale, prin două elemente esențiale : mediul (ecou al influenței lui Taine, vizibilă încă din articolele sale de început) și înaintașii... Valoarea acestei neobișnuite autobiografii ce nu-și află pereche decît în marile creații ale literaturii universale, precum Poezie și adevăr *a lui Goethe, stă în faptul că în paginile ei sînt sintetizate toate darurile scriitorului de excepție care a fost Nicolae Iorga... O viață de om are în literatura română atributele marii construcții epice care reînvie cu dragoste, evlavie, cu dispreț și mînie, și totdeauna cu fulgerul geniului o jumătate de secol de viață românească autentică".*

Ca și ediția din 1972, cea de față este selectivă – în sensul că s-a renunțat la unele pagini cuprinzînd aprecieri privitoare la fenomene social-politice, evenimente internaționale, mișcări sociale, care dădeau o imagine istoricește infirmată –, dar, după aprecierea lui V.R. și S.R., ea își păstrează caracterul ei integral reprezentativ.

Obiectele muncii în perspectiva viitorului

● *În articolul* Rezvitie predmetov truda i tehniceskaia politika *(Dezvoltarea obiectelor muncii și politica tehnică), apărut în nr. 7/1976 al revistei VOPROSÎ EKONOMIKI, Ș. Rozenfeld evidențiază rolul deosebit pe care, în condițiile actualei revoluții tehnico-științifice, îl joacă obiectele muncii în creșterea eficienței producției sociale. În următorii 15 ani, spune autorul, Uniunea Sovietică stă în fața perfecționării structurii calitative a producției de obiecte ale muncii. Va exista însă o perioadă cînd vor coexista, ca nivel tehnic, diferite tipuri de produse intermediare. Problema principală constă în îmbinarea rațională a tipurilor celor mai moderne de materii prime, combustibili și materiale cu cele tradiționale, ameliorate. Se poate preconiza, spune el, că într-o perspectivă mai îndepărtată structura produsului intermediar se va baza pe producția de masă a unor tipuri principial noi de obiecte ale muncii (materiale cu însușiri prestabilite, combustibili nucleari ș.a.), combinate cu tipuri de metale, betoane, mase plastice mult perfecționate. Pe termen scurt, perspectiva s-ar prezenta astfel: substituirea mai întîi a materialelor tradiționale de eficiență redusă cu polimeri, metale ușoare, aliaje și elemente constructive mai ușoare, ca și creșterea în balanța energetică a cotei părți de combustibili atomici, cărbuni ieftini și hidroenergie. O altă direcție este ameliorarea substanțială a compoziției calitative a materialelor de construcție și în special a celor mai masive – metale, mase plastice și chiar a materialelor extrase din minereuri. În sfîrșit, se va lărgi treptat producția unor tipuri principial noi de materiale și resurse energetice pentru energia nucleară.*

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

secundar în politica economică, deoarece **activitatea economică creează moneda și nu invers.** Această ultimă observație este realistă și credem că ea poate fi extinsă la toate categoriile economice, care sînt folosite și ca instrumente de politică economică, cum ar fi, de pildă, prețul, costul producției, plusprodusul (beneficiul) etc. Este interesant de observat că sînt respinse ambele teorii și politici pe motivul că ele nu **mai corespund structurilor actuale** din economiile și societățile din țările capitaliste dezvoltate. Galbraith pornește de la considerentul că ambele curente sînt de natură keynesiană (de regulă, natura keynesiană nu se atribuia, sau se atribuia cu rezervă neoliberalismului)[5]), întrucît au în vedere o „economie de piață" în care există un mecanism de autoreglare, forțele pieței fiind ele singure capabile să asigure echilibrul economic optim ; în ce privește politicile economice, acestea au sarcina să intervină și să faciliteze acest proces în decursul desfășurării lui. În prezent, economia americană, și nu numai cea americană, consideră Galbraith, are o structură care permite o intervenție de altă natură decît în trecut în activitatea economică, și anume nu pe parcursul ei, ci chiar din fașă, considerîndu-se că sînt suficiente forțe pentru a se opune „jocului liber al legilor pieței". Plecînd de la această caracterizare a noii structuri, economistul american propune ca forța publică, respectiv statul capitalist-monopolist, să intervină în determinarea echilibrului economic **în momentul formării prețurilor și veniturilor,** pentru a obține astfel respectarea „normelor" considerate de către el satisfăcătoare. Astfel, pentru J.K.G., statul este în țările capitaliste dezvoltate **organizatorul și supraveghetorul general al negocierilor naționale între partenerii sociali.** S-ar părea, la prima vedere, că nu este nimic nou sub soare, această teză reamintindu-ne o teză burgheză mai veche, după care statul este deasupra claselor. În realitate, este ceva mai mult. Este manifestată nemulțumirea față de **limitele intervenției** efectuate pînă în prezent, față de eficiența ei, este exprimată **dorința unei intervenții totale** pentru evitarea definitivă a perioadelor de criză economică. In acest sens, ni se pare, trebuie interpretată afirmația lui Galbraith, după care economia capitalistă nu a fost niciodată atît de politică cum este astăzi.

Dar, este posibilă această „intervenție totală" pe care o cere J.K.G ? Proprietatea privat-monopolistă, contradicția fundamentală a capitalismului – care determină, pînă la urmă, decalajul între producție și consum și este adevărata cauză a ciclicității economiei capitaliste – pun anumite limite intervenției statale. Și aceasta, chiar dacă statul nu ar fi doar reprezentantul marilor corporații, ci – așa cum spune Galbraith – organizatorul și supraveghetorul general al negocierilor dintre partenerii sociali. După cum se știe principalii parteneri sociali sînt pe de o parte marile corporații iar pe de altă parte sindicatele. Iată de ce statul nu poate realiza în capitalism o intervenție de tipul celei pe care o preconizează J.K. Galbraith – în problema esențială, a corelației dintre producție și consum. Ar trebui, pentru aceasta, să neglijeze interesele marelui business, al cărui reprezentant este.

prof dr. Eugen PRAHOVEANU

---

1. J.K. Galbraith. Money, Ed. André Deutsch, London, 1975, 324 p.
2. A. Sauvy. L'économie du diable, Ed. Calmann — Lévy, Paris, 1976, 248 p.
3. Le Nouvel Economiste apare din oct. 1975 ca rezultat al fuzionării revistelor Entreprise și Informations.
4. Articolele din La Stampa au apărut în culegerea : Journey Among the Economists, Ed. Alcove Press, London, 1973, din care am citat declarația lui P. Samuelson (p. 26).
5. Vezi L. Stroja. Cuvint înainte la J.M. Keynes. Teoria generală a folosirii mîinii de lucru, a dobînzii și a banilor, Editura Științifică, București 1970, p. 26—27.

„Consumator, apără-te !"

● *Este titlul cărții juristului Luc Bihl („Consommateur, défends-toi !"), recenzată de Gilbert Mathieu în* LE MONDE *din 15.VI.1976. Cartea a apărut în Editura Denoël. 70 din cele 300 de pagini ale volumului cuprind propuneri menite să dea eficiență luptei, de multe ori donquijotești, pe care o duce publicul beneficiar al produselor și serviciilor furnizate de marile întreprinderi capitaliste. Ideea de bază a autorului cărții este că „mișcarea consumatorilor trebuie, dacă vrea să treacă la ofensivă, să elaboreze o adevărată ideologie, definind axele luptelor și obiectivelor de obținut, plecînd de la o analiză serioasă a societății de consum și a fenomenelor pe care le determină". Dintre remediile de imediată aplicare propuse de autor, spre a modifica raportul de forță dintre vînzători și cumpărători – victime, în „societatea de consum", ale unor metode foarte sofisticate ale producătorilor de a le înșela vigilența : generalizarea legală a obligației de informare, redactarea clară a contractelor lovite de nulitate cînd nu îndeplinesc aceste condiții ; triplarea laboratoarelor de expertizare ; suprimarea posibilității actuale a organelor financiare de a tranzancționa cu fraudatorii ; agravarea amenzilor și a pedepselor privative de libertate ; introducerea unor sancțiuni noi ca de exemplu : contra-publicitatea obligatorie, facilitatea accesului la organele judiciare, controlul efectiv al veracității reclamelor, limitarea legală a secretului de afaceri și a discreției administrative, prezumția de răspundere a vînzătorului pentru accidentele determinate de produsele vîndute.*

În locul unei reglementări autoritare și tehnocrate, autorul preconizează instaurarea între vînzători și cumpărători a unor contracte în genul convențiilor colective muncitorești, crearea de responsabili cu drepturi asemănătoare organelor sindicale, care să permită consumatorilor să-și afirme punctul de vedere, încă din faza producției cu privire la campaniile de lansare a unor produse, stabilirea etichetelor, bonurilor de garanție, indicațiilor de folosință, oportunității și amploarei reclamei.

Johan Galtung propune noi indicatori ai „dezvoltării"

● *În studiul* Towards new indicators of development *(Spre noi indicatori ai dezvoltării), publicat în revista FUTURES vol. 8 nr. 3, din iunie 1976, profesorul norvegian Johan Galtung, președintele Federației de studiere a viitorului lumii, critică folosirea produsului național brut pe locuitor ca indicator al dezvoltării țărilor, susținînd că acesta poate fi utilizat numai în cazul în care dezvoltarea se identifică cu creșterea economică, iar aceasta cu prelucrarea și comercializarea. Dacă se includ în noțiunea de dezvoltare componente ca : a) satisfacerea nevoilor umane ; b) egalitatea și justiția socială ; c) încrederea în sine ; d) echilibrul ecologic – atunci apare necesitatea elaborării unui sistem de indicatori care să reflecte nivelul de dezvoltare.*

FIŞE

În sfera nevoilor umane se propune a se include – în afară de nevoile fundamentale (hrană și apă, adăpost și îmbrăcăminte, sănătate, educație) – o serie de alte elemente, ca munca, libertatea, activitatea politică, prietenia, dragostea, fericirea, realizarea personalității etc.

Chiar în privința nevoilor fundamentale, Johan Galtung se întreabă : hrana poate fi definită în termeni de proteine și calorii etc., sau există și o calitate a hranei, ca un act de comunicare socială ? adăpostul poate fi redus la numărul de metri pătrați spațiu pe persoană sau trebuie să se ia în considerare întregul „habitat" al individului ? – educația poate fi redusă la numărul de ani petrecuți în școală sau trebuie să se ia în considerare capacitatea pentru un dialog critic și constructiv, pentru înțelegerea mediului uman și non-uman ?

Pentru o nouă ordine economică internațională

RESTRUCTURĂRI ÎN DIVIZIUNEA INTERNAȚIONALĂ A MUNCII (II)

● Comerțul „triunghiular" — o frînă a dezvoltării ● Fluctuații cu cauze în afara țărilor în curs de dezvoltare ● O distribuție dezavantajoasă a rolurilor economice pentru majoritatea populației lumii ● Pentru o diviziune internațională a muncii favorizantă a progresului economic și social

IMPLICAȚIILE negative ale specializării în produse primare a țărilor în curs de dezvoltare se reflectă în relațiile comerciale care măsoară, în principal, beneficiile, adică efectele, oricărei specializări.

Într-adevăr, discrepanțele dintre diviziunile „naționale" se manifestă direct în raportul dintre nivelul general și pe locuitor al comerțului exterior și mai ales în poziția pe piața mondială.

Ca expresie a slabei participări la diviziunea internațională a muncii și a retribuției modice derivate din predominarea produselor primare în exportul lor, comerțul exterior al țărilor în curs de dezvoltare nu reprezintă decît 22% din schimburile comerciale mondiale și 24% din cele ale lumii nesocialiste (în anul 1975). Mult mai mici, între 7% și abia depășind 1%, sînt ponderile care exprimă participarea țărilor în curs de dezvoltare la schimburile de produse industriale, chimice, sau de mașini și echipamente pentru transport. Pe piețele tuturor mărfurilor — cu excepția celei de combustibili — țările în curs de dezvoltare sînt parteneri minori chiar și pentru acele produse în care sînt specializate : mărfuri agro-alimentare și materii prime industriale (sub 30%). Proporțiile ceva mai mari în care aceste țări participă la comerțul cu produse agro-alimentare, materii prime și combustibili, constituie o dovadă în plus că actuala ordine economică și actuala diviziune internațională a muncii s-au bazat pe exploatarea și transferul către țările dezvoltate — pentru transformare și valorificare — a materiilor prime produse de țările în curs de dezvoltare.

Acest flux comercial denumit la Conferința mondială asupra materiilor prime de la Dakar „comerț triunghiular", în care țările dezvoltate au un rol de intermediar industrial, prevalează și astăzi în relațiile dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare : între anii 1955—1970 produsele primare au reprezentat 84,8% din comerțul total al acestor din urmă țări. Această structură a exporturilor bazată covîrșitor pe produse primare, neprelucrate, a dus la o inadaptare structurală profundă a țărilor în curs de dezvoltare față de exporturile mondiale, preponderent industriale. Diviziunile „naționale" ale țărilor în curs de dezvoltare se cantonează în domenii de activitate puțin remuneratorii, în sensul că procesul de producere a mărfurilor se oprește la stadii inferioare de valorificare a resurselor.

Ritmul mai lent de creștere a exporturilor acestor țări față de cele mondiale, care s-a răsfrînt în deteriorarea poziției comerciale a țărilor în curs de dezvoltare în deceniile postbelice, s-a datorat tocmai acestei structuri de producție în care au prevalat produsele primare ale căror vînzări evoluează, în general, într-un ritm mai lent. De aici și discrepanța structurală de dinamică ; scăderea greutății specifice a materiilor prime și a produselor alimentare în comerțul internațional și continuarea dependenței exporturilor în proporție de 50% și de 60% de una sau de trei materii prime — pentru 1/2 și respectiv 3/4 din numărul țărilor în curs de dezvoltare.

Anihilînd o parte din efectele posibile ale factorului comerț exterior specializarea în produse primare a devenit o frînă în calea dezvoltării economice a țărilor în curs de dezvoltare.

Diminuarea constantă, în cursul ultimilor 20 de ani, a participării țărilor în curs de dezvoltare la această sursă de prosperitate rezumă sintetic incidențele actualei diviziuni internaționale a muncii.

Din analiza evoluției comerțului țărilor în curs de dezvoltare cu produse agro-alimentare și cu materii prime reiese că principalele influențe care îl afectează provin, pe de o parte, de la prețuri, iar pe de altă parte, de la cantitățile exportate. Gravitatea situației este accentuată de faptul că fluctuațiile care se produc țin în măsură covîrșitoare de cauze ce se situează în afara țărilor în curs de dezvoltare.

Specializarea țărilor în curs de dezvoltare în produse primare, care face ca acestea să joace un rol capital în economia și comerțul lor exterior, nu le oferă nici pe departe cel mai important loc pe piața acestor produse. Dimpotrivă, examinarea participării țărilor la diversele piețe de mărfuri arată rolul lor, cu mult mai limitat decît al țărilor dezvoltate, chiar și pentru unele produse în care s-au specializat. Mai mult, specializarea îngustă în interiorul grupei de produse primare, generează importuri din țările dezvoltate chiar și pentru unele produse primare.

Ca urmare, rolul impus de producătorii de produse primare nu le oferă posibilitatea de a influența substanțial evoluția piețelor acestor produse.

Dimpotrivă, paralel cu manifestarea unei tendințe de creștere a gradului de autoaprovizionare — cel puțin la nivel de grup — țările în curs de dezvoltare sînt din ce în ce mai mult concurate de țările dezvoltate.

În aceste condiții se înțelege că veniturile și sprijinul pentru dezvoltare obținute din comerț nu au putut corespunde necesităților de eliminare a decalajelor și a subdezvoltării.

Izolarea structurală persistă

INCAPACITATEA actualei diviziuni internaționale a muncii de a răspunde nevoilor țărilor în curs de dezvoltare, incapacitate înfățișată de toate aceste manifestări defavorabile, este evidențiată și de evoluția raportului de schimb.

Exprimînd relația „produse primare contra produse industriale", înrăutățirea netă a raportului de schimb pe termen lung subliniază că dezavantajarea țărilor în curs de dezvoltare în relațiile economice internaționale își are originea în divizarea lumii în țări producătoare de materii prime industriale și agricole, pe de o parte, și de bunuri industriale, pe de altă parte. Schimbul neechivalent este manifestarea cea mai importantă, în planul schimburilor comerciale, a acestui tip de relații internaționale.

Dar în condițiile actualei diviziuni internaționale a muncii țările în curs de dezvoltare sînt nu numai exportatori ci și importatori de produse primare, iar țările dezvoltate sînt nu numai beneficiarii unei specializări industriale, ci și ai posibilităților de dezvoltare a unor producții primare, pentru care apar ca principalii exportatori.

Sintetizînd inconvenientele actualei diviziuni internaționale a muncii, trebuie subliniat că prelungirea în timp a caracteristicilor acesteia nu numai că nu este favorabilă procesului de dezvoltare, dar și izolează în continuare economia țărilor în curs de dezvoltare de profundele schimbări generate de progresul tehnic și științific contemporan.

Totodată se constată creșterea considerabilă a schimburilor comerciale reciproce dintre țările dezvoltate, ea constituind un indiciu al noilor tendințe ale diviziunii internaționale a muncii, tendințe care leagă între ele înseși țările industriale, pe linia schimburilor industrie-industrie.

Reducerea continuă a poziției relative a schimburilor dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, cu-

Proiecții asupra diviziunii internaționale și naționale a muncii din anii 1980 și 2000
(estimări medii la nivel de grup, în %)

Tabelul nr. 4

Diviziunea internațională a muncii*)	1970		1980		2000	
	TD	TCD	TD	TCD	TD	TCD
— produsul intern brut (total)	84,2	15,8	82,8	17,2	79,6	20,4
— activități industriale	87,6	12,4	84,4	15,6	75,0	25,0
industria prelucrătoare	90,1	9,9	87,5	12,5	80,0	20,0
— activități agricole	47,7	52,3	44,0	56,0	35,2	64,8
Diviziunea națională a muncii	M*)	TCD	M*)	TCD	M*)	TCD
— produsul intern brut	100	100	100	100	100	100
— activități industriale	32,1	25,1	34,8	31,7	41,5	50,6
din care : industria prelucrătoare	27,6	17,3	30,3	22,0	36,7	35,8
— activități agricole	8,0	26,4	6,7	21,8	4,7	14,9

*) Total (M)=țări capitaliste dezvoltate (TD)+țări în curs de dezvoltare (TCD).

rent comercial care reprezintă vechiul tip de diviziune pe linia industrie-agricultură, conturează pregnant aceste tendințe. Cauzele fenomenului sînt multiple și complexe, iar cea mai importantă dintre ele ar putea fi revoluția tehnico-științifică care a creat noi surse de materii prime și chiar materii noi, care a micșorat coeficienții tehnici în cele mai diferite ramuri și care obligă la un nou tip de specializare industrială pe plan mondial. Progresul tehnic contemporan are ca efect, între altele, și producerea de materii prime de către înseși țările industriale, în condiții de productivitate și de competitivitate cărora fostele colonii și țările în curs de dezvoltare în general nu le pot încă rezista.

Implicațiile celor arătate asupra țărilor în curs de dezvoltare sînt dintre cele mai grave. Căci în măsura în care greutatea specifică a schimburilor dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare ar continua să scadă, s-ar reduce relativ și posibilitățile de valorificare a unor resurse naturale uriașe și deci și unele dintre cele mai importante resurse pentru dezvoltarea țărilor rămase în urmă. Incapacitatea actualei diviziuni internaționale a muncii de a răspunde cerințelor contemporane riscă deci să se agraveze prin toate aceste inadaptări la evoluțile progresului tehnic și științific.

Condițiile impuse de actualul sistem de relații economice internaționale sînt defavorabile exigențelor de eliminare a decalajelor și a subdezvoltării. Iar cadrul lor structural — diviziunea internațională a muncii — nu are această capacitate căci s-a caracterizat printr-o repartiție inegală a condițiilor de progres economic și printr-o distribuire a rolurilor economice și a beneficiilor rezultate din exercitarea acestora, dezavantajoasă pentru numeroase țări ce reprezintă partea majoritară a populației lumii.

Modificările lente și insuficiente ale economiei și implicit a poziției țărilor în curs de dezvoltare arată că pentru a se putea stăvili și împiedica agravarea acestor tendințe, deci pentru a se putea da curs aspirațiilor economice ale tuturor țărilor și mai ales celor ale țărilor în curs de dezvoltare, noua diviziune internațională a muncii trebuie să se deosebească de actuala diviziune, atît prin natura cît și prin finalitatea ei.

Deosebire de natură și de finalitate

SCOPUL creării noii diviziuni internaționale a muncii este edificarea unei economii mondiale în care să nu existe subdezvoltare, în care independența politică să se sprijine pe independența economică și în care sistemul de relații economice internaționale să asigure respectarea cerințelor și intereselor tuturor popoarelor.

În prezentarea trăsăturilor noii diviziuni a muncii trebuie să pornim de la actuala diviziune, pentru că procesul ei de creare este un proces lung istoric și ca atare în prima etapă trebuie înlăturate toate tarele și incapacitățile actualei diviziuni. Avînd în vedere evoluțiile trecute și obiectivele de realizat prin noua diviziune a muncii între state trebuie să se modifice fundamental actuala repartizare a activităților și rolurilor economice în lume. Această mutație creînd noi structuri de producție, de comerț, tehnologice și monetare ar contribui la promovarea condițiilor de progres economic și social al tuturor țărilor. Noua diviziune internațională a muncii presupune deci o politică de dezvoltare regională, în sensul cel mai larg posibil la nivel planetar. Această nouă distribuție, acordînd atribuții importante, din punctul de vedere al eficienței muncii sociale, țărilor dezavantajate implică diversificarea structurii lor economice naționale. De aici și necesitatea de modificări importante în producție, dar, deopotrivă și în comerț. Indiferent care ar fi calea, esențialul constă în transferul de la țările dezvoltate la țările în curs de dezvoltare a funcțiilor de prelucrare a materiilor prime de pe teritoriul lor național. Aceasta înseamnă în fond dezvoltarea industrială a tuturor țărilor.

Pe termen lung, evoluția progresivă a industriei, în toate țările lumii și mai ales în țările în curs de dezvoltare, va duce la abolirea distincției dintre țările industrializate și țările rămase în urmă și în consecință la înlocuirea vechiului tip de diviziune cu noul tip industrie-industrie. Schimburile comerciale care se vor stabili vor fi asemănătoare celor ce se efectuează astăzi între țările industrializate, iar specializarea, care nu va lipsi, va fi alta decît cea care decurge din tipul complementar al actualei diviziuni internaționale a muncii.

Considerînd industria un instrument dinamic al dezvoltării economice și sociale, țările în curs de dezvoltare își manifestă, cu tot mai multă fermitate, voința de a promova industrializarea, vizînd să-și asigure în producția industrială mondială, în anul 2000, o parte de cel puțin 25%. Realizarea acestui obiectiv internațional ca și a celor ce privesc dezvoltarea națională, se vor reflecta în importante modificări structurale interne și internaționale.

Protecțiile noastre (vezi tabloul) sînt elaborate în viziunea obiectivelor cantitative recomandate de O.N.U.D.I., U.N.C.T.A.D. și de cel de-al doilea deceniu O.N.U. pentru dezvoltare : obținerea ponderii de 25% din producția industrială mondială, în anul 2 000 ; realizarea unui ritm mediu anual de creștere a produsului intern brut — de 6%, a producției industriale — de peste 8% și a celei agricole — de 4%. Avînd în vedere ritmurile medii efective ale creșterii anuale obținute de țările în curs de dezvoltare în perioada 1970—1973 (6% la P.I.B., 8,5% la producția industrială și 8,6% la industria prelucrătoare) se consideră pe deplin posibilă realizarea obiectivelor prevăzute.

Pentru evoluția economiei mondiale în ansamblu am înglobat cerința continuării tendințelor de creștere (în calculele noastre am luat perioada 1960—1973 : P.I.B. — 5,1%, industrie total — 6,0%, industrie prelucrătoare 6,1% și agricultura 2,5%).

Ceea ce subliniază, în primul rînd, proiecțiile pentru anii 1980 și 2000 este evident caracterul istoric al procesului de creare a unei noi diviziuni internaționale a muncii capabilă să asigure o dezvoltare economică și socială echitabilă. În al doilea rînd, apare ca absolut necesară urgentarea luării de măsuri de sprijinire a țărilor în curs de dezvoltare în acțiunile lor interne de accelerare a creșterii economice prin valorificarea propriilor resurse potențiale.

Schimbarea poziției economice internaționale a țărilor în curs de dezvoltoare nu poate deci avea loc decît printr-o creștere mai intensivă a țărilor în curs de dezvoltare, ceea ce reclamă ritmuri mult mai înalte decît cele realizate și cele proiectate în viitor, pentru producția globală și în primul rînd pentru industrie. Consolidînd și lărgind posibilitățile de valorificare a resurselor naturale și umane, anulînd specializarea îngustă și dezavantajoasă prin diversificarea producției și în consecință a comerțului exterior, industria va întări și capacitatea de creare a resurselor pentru dezvoltare în țările în curs de dezvoltare. Diversificînd economia țărilor în curs de dezvoltare, industrializarea va fi și un mijloc de rupere a dependenței economice față de puterile ex-coloniale și deci nu numai un simplu proces economic, ci și o etapă pe drumul emancipării în general a țărilor în curs de dezvoltare.

Prin urmare, ca sinteză a cerințelor procesului de lichidare a decalajelor și a subdezvoltării, crearea unei noi diviziuni internaționale, prin restructurarea diviziunilor sociale naționale ale muncii, nu numai că facilitează instaurarea unei noi ordini economice internaționale dar reprezintă însăși o condiție a realizării ei.

dr. Sorica SAVA

ECONOMIE MONDIALA

TENDINŢE - CONJUNCTURI

Ţările O.C.D.E.: creştere moderată

DECLANŞATĂ în cursul anului trecut în cîteva ţări, între care şi S.U.A., înviorarea economiei a manifestat tendinta de generalizare în Occident în primul semestru al acestui an, constată experţii O.C.D.E. în obişnuita lor analiză a conjuncturii de la jumătatea anului, dată publicităţii de curînd. Faţă de 4,5% în semestrul II anul trecut, ritmul anual al creşterii produsului naţional brut a fost de 6,5% în primul semestru al acestui an — producţia industrială a ţărilor O.C.D.E. fiind acum apropiată de nivelul său maxim din ultima parte a anului 1973. Faţă de perioadele de înviorare din trecut, actuala fază se anunţă moderată: în următoarele 12 luni creşterea P.N.B. pe ansamblul ţărilor membre va cunoaşte o anumită încetinire. Acest caracter moderat este considerat indispensabil pentru a se evita un nou puseu inflaţionist în condiţiile în care creşterea preţurilor este şi acum considerată excesivă.

Deşi pe ansamblul zonei O.C.D.E., ca urmare a înviorării mai timpurii şi a ponderii mari a economiei S.U.A., rata şomajului a coborît de la 5,5% din populaţia activă în octombrie 1975 la circa 5% în prezent, în majoritatea ţărilor membre şomajul a continuat să crească (vezi tabelul). În prezent în ţările O.C.D.E. se află în căutare de lucru circa 14 milioane de oameni.

Ponderea şomerilor, în % din populaţia activă civilă

Ţara	Media 1963-73	Maxim în 1955-73		1974	1975				1976	Media ultimelor 3 luni[x]
					I	II	III	IV	I	
S.U.A.	4,9	7,5	iul.58	5,6	8,1	8,7	8,6	8,5	7,6	7,4
Canada	5,3	7,9	iun.58	5,4	6,7	7,1	7,1	7,0	6,8	7,1
Japonia	1,3	1,9	oct.55	1,4	1,7	1,8	1,9	2,2	2,0	1,9
Franţa	1,8	2,4	sept.72	2,3	3,3	3,8	4,0	4,1	4,3	4,3
R.F.G.	1,3	4,9	mart.55	2,7	4,6	4,9	4,9	5,1	5,2	4,8
Italia	3,6	5,5	apr.59	2,9	3,1	3,4	3,3	3,5	3,5	...
Anglia	2,4	3,9	apr.72	2,5	3,1	3,6	4,2	4,8	5,2	5,3
Australia	1,6	3,0	sept.61	2,1	4,2	4,6	5,0	4,9	4,4	4,7

x) Cele mai recente pentru care există date

Surse: Perspectives économiques de l'O.C.D.E., iulie 1976.

Estimări privind recolta mondială de cereale

ÎN 1975 producţia mondială de cereale a atins 1359 milioane tone, faţă de 1335 milioane tone în anul anterior, relevă ultimul buletin statistic lunar al F.A.O. Ea s-a situat astfel sub nivelul record din 1973, care fusese de 1377 milioane tone.

Pentru acest an prognozele recente indică scăderi de recoltă în cazul mai multor ţări. Astfel, Franţa se aşteaptă la o producţie cerealieră de 26,5—30 milioane tone, faţă de 35 milioane în 1975, iar R.F.G. la o recoltă de cereale cu 10—13% sub nivelul celei din anul precedent. Pe ansamblul Pieţei Comune se estimează că datorită secetei producţia de cereale va scădea cu 5% faţă de nivelul de 97 milioane tone înregistrat anul trecut. În schimb S.U.A. vor obţine în acest an o recoltă record de cereale, depăşind cu 4 milioane nivelul de 242 milioane tone din 1975.

Redresarea producţiei mondiale de petrol

PRODUCŢIA mondială de petrol — după ce în 1975 a înregistrat prima sa scădere, după multe decenii — se va ridica probabil la un nivel record în acest an, estimează revista Petroleum Economist.

Redresarea, care a început spre sfîrşitul anului trecut, s-a accentuat în primul semestru al anului 1976, arată revista, astfel că totalul producţiei a atins în această perioadă 10 075 milioane barili (circa 7,5 barili = 1 tonă), adică cu 6,8% mai mult decît în primul semestru al anului 1975. Conform primelor statistici disponibile, tendinţa amintită s-a accelerat şi mai mult în trimestrul în curs.

Producţia în lumea occidentală s-a redresat cu 6,7%, crescînd la 7812 milioane barili, ca urmare în special a unei creşteri de 8,3% a extracţiei ţărilor OPEC, datorată în mare parte Arabiei Saudite, a cărei producţie a sporit cu 20,3% (fiind de 1487 milioane barili).

EVOLUŢII MONETARE

IMPRESIA nefavorabilă produsă asupra pieţei valutare de reducerea dobînzilor pe piaţa internă precum şi deficitul balanţei comerciale a S.U.A. pe luna iunie a persistat, contribuind şi în acest interval la menţinerea tendinţei relativ slabe a **dolarului S.U.A.** în raport cu majoritatea devizelor occidentale.

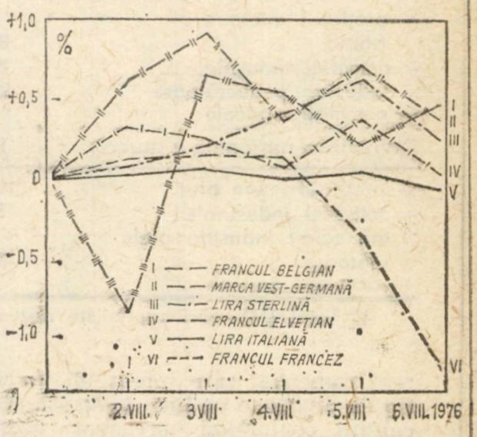

Evoluţia principalelor devize vest-europene în perioada 2 VIII—6 VIII 1976, luînd ca bază de comparaţie cursul dolarului S.U.A. din 30 VII 1976.

Marca vest-germană a continuat să evolueze pe linia ascendentă pe care pare a se fi înscris în ultimul timp, atingînd la începutul săptămînii un nivel maxim record pentru ultimele trei luni în raport cu dolarul, şi anume 2,5275 mărci pentru un dolar. Tendinţa fermă manifestată de marca vest-germană a provocat şi în această săptămînă perturbări în cadrul sistemului de fluctuare concentrată al „şarpelui valutar" vest-european în care devizele slabe **(francul belgian, florinul olandez** şi **coroana daneză)** s-au situat în permanenţă la limita inferioară, fapt care a obligat băncile centrale să intervină de mai multe ori. Observatorii au semnalat că, în unele momente, după încetarea intervenţiei băncilor centrale (la închiderea zilei de lucru), francul belgian s-a aflat în afara limitei de fluctuare admise în raport cu marca vest-germană. Presiunile resimţite în cadrul „şarpelui valutar" par a fi alimentate şi de adoptarea unor poziţii speculative în aşteptarea unei eventuale reaşezări a parităţilor în cadrul sistemului de fluctuare concertată, care ar putea avea loc după unele opinii în toamna acestui an.

Francul elveţian, după ce în cursul intervalului a atins un nivel maxim în raport cu dolarul de 2,4730 franci pentru un dolar, a terminat la un nivel aproximativ egal cu încheierea săptămînii precedente şi anume 2,4825 franci pentru un dolar. Se remarcă faptul că în ultimul timp se observă o tendinţă uşoară şi relativ constantă de slăbire a francului elveţian în raport cu marca vest-germană.

Francul francez a continuat să evolueze pe curba descendentă pe care s-a situat în ultimele săptămîni. La sfîrşitul intervalului francul a atins un nivel de circa 4,9825 franci pentru un dolar. În raport cu actualele devize „forte" vest-europene, francul francez a atins cel mai jos nivel de la data ultimei ieşiri din „şarpele valutar" vest-european, suferind o depreciere de circa 11% faţă de marca vest-germană şi de circa 12,5% faţă de francul elveţian.

Lira italiană a continuat să evolueze în jurul nivelului de 835 lire pentru un dolar, pierzînd însă teren faţă de majoritatea devizelor europene.

Dolarul canadian a marcat în cursul acestui interval o modificare de tendinţă (o scădere bruscă de peste 1,4% în relaţia sa cu dolarul S.UA.), nivelul minim atins fiind sub 1,01 dolari S.U.A. pentru un dolar canadian, reamintindu-se totodată previziunile anterioare referitoare la posibilitatea ca pînă la finele anului cota sa în raport cu dolarul S.U.A. să se situeze sub 1,00.

Preţul aurului a oscilat uşor în jurul nivelului de 112 dolari/uncie.

Paul DUMITRAŞCU
Dumitru LUNGU

Producţia de zahăr în sezonul viitor

UN STUDIU al pieţei zahărului efectuat de firma franceză „Sucre et denrées" relevă că în sezonul 1976/77 este de aşteptat o extindere simţitoare a producţiei mondiale de zahăr extras din trestia de zahăr, în timp ce evaluările asupra celei din sfeclă de zahăr sînt incerte (situaţie inversă faţă de sezonul precedent). Se apreciază că perspective favorabile ca producţie şi posibilităţi de export au o serie de ţări din emisfera sudică, cum sînt Brazilia, Australia, Argentina, R.S.A., Mauritius ş.a. În pofida reducerii previzibile a producţiei de zahăr în Europa occidentală, se consideră că producţia mondială de zahăr din sezonul 1976/77 va fi superioară celei din sezonul precedent.

U.R.S.S.

Asaltul celei de-a doua desţeleniri

PROGRAMUL de dezvoltare a agriculturii din zona de necernoziom, cuprins în hotărîrea Comitetului Central al P.C.U.S. şi Consiliului de Miniştri al U.R.S.S., prezintă mare interes prin amploarea şi prin importanţa sa economică şi socială.

Să ne închipuim că avem în faţă zona de necernoziom din cadrul R.S.F.S. Ruse, pe teritoriul căreia au loc în prezent transformări istorice. Această zonă se întinde — de la apus spre răsărit — de la hotarul cu Bielorusia şi pînă la munţii Urali, pe o distanţă de cîteva mii de kilometri, iar de la sud — din regiunile centrale ale Rusiei pînă aproape de ţărmurile Oceanului Îngheţat, pe cîteva sute de kilometri. Pe acest teritoriu sînt concentrate 52 milioane ha de teren agricol, din care suprafaţa arabilă reprezintă 32 milioane ha.

Agricultura întîmpină însă aici dificultăţi legate de condiţiile naturale. Însemnate suprafeţe sînt ocupate de terenuri mlăştinoase, desişuri de tufe şi lăstărişuri. Excesul de umiditate provoacă, uneori, mari daune recoltei, îngreunează stringerea acesteia. În decursul istoriei ţăranii s-au aşezat aici în cătune sau sate mici. De unde dispersarea aşezărilor, dificultatea asigurării lor cu dotările sociale, construirii şoselelor şi altor căi de comunicaţii, a reţelei de deservire obştească. Toate acestea se repercutează asupra activităţii economice a colhozurilor şi sovhozurilor din ţinuturile cu necernoziom. Deşi în ultimii zece ani recoltele de cereale s-au dublat în zona menţionată, totuşi ele nu depăşesc 20—25 chintale la hectar.

Se poate pune întrebarea : de ce resurse potenţiale dispune zona de necernoziom din Rusia pentru sporirea randamentelor la hectar ? Răspundem cu un exemplu concret. În regiunea Moscova se află sovhozul „Zorile comunismului". În mod experimental, în cadrul acestei unităţi economice a fost înfăptuit întregul complex de măsuri privind lucrările de îmbunătăţiri funciare, de amenajare şi dotare gospodărească. Ca urmare, recoltele medii la hectar din sovhoz au crescut pînă la 45 chintale, iar cantitatea de lapte muls la fermă a ajuns la 4 500 kg de vacă.

Ce se înţelege însă prin complexul de măsuri, chemate să revoluţioneze cultivarea pămîntului în această vastă zonă ?

În primul rînd — desecarea terenurilor, prin sistemul drenajului acoperit ;

în al doilea rînd — curăţarea terenurilor de tufărişuri ;

în al treilea rînd — edificarea unor sisteme de irigaţii, deoarece în zona respectivă apare deseori necesitatea regularizării în dublu sens a regimului hidrologic, şi anume : de prelevare a apei în perioadele cînd este în exces şi de irigare în perioada unei posibile secete de vară ;

în al patrulea rînd — crearea de complexe pentru producerea de articole alimentare de origină animală, organizate pe baze industriale ;

în al cincilea rînd — comasarea cătunelor şi satelor mici în localităţi moderne de tip urban, prevăzute cu toate amenajările edilitare şi de confort ;

în al şaselea rînd – construirea de şosele pentru circulaţie auto, instalarea unor linii de telecomunicaţii, a unor canale de radio şi televiziune.

ÎN REGIUNILE din zona de necernoziom a R.S.F.S. Ruse vor fi desecate 9—10 milioane ha, din care 7—8 milioane prin sistemul de drenaj acoperit ; vor fi irigate terenurile din jurul centrelor industriale pe o suprafaţă de 2—2,5 milioane ha, în scopul extinderii legumiculturii şi creării de fineţe cultivate; se vor efectua lucrări tehnice pentru îmbunătăţirea culturilor (curăţarea terenurilor de tufărişuri ş.a.) pe o suprafaţă de 8—10 milioane ha.

În lucrările legate de îmbunătăţiri funciare şi mecanizare vor fi investite în cursul următoarelor două cincinale 35 miliarde ruble. În perioada 1976—1980 pentru realizarea programului stabilit s-a prevăzut să se aloce 120 milioane tone de îngrăşăminte minerale (de tip standard), 380 mii de tractoare, 94 mii de autocamioane şi alte resurse tehnico-materiale.

Se elaborează şi vor fi traduse în viaţă măsuri organizatorice speciale, care permit ca obiectivele să fie realizate cu maximum de eficienţă. S-a convenit că pentru înfăptuirea lucrărilor de îmbunătăţiri funciare este necesar să se creeze, pe lîngă Ministerul îmbunătăţirilor funciare şi gospodăririi apelor al U.R.S.S., o Direcţie generală pentru îmbunătăţiri funciare în zona de necernoziom din R.S.F.S.R. — Glavnecernoziomvodstroi.

Această direcţie a fost însărcinată să realizeze întregul complex de lucrări de desecare a terenurilor arabile şi păşunilor naturale, de construire a sistemelor de irigaţii pentru legumicultură, de creare a fineţelor cultivate şi păşunilor pe bază de irigaţie, de aplicare a măsurilor legate de îmbunătăţirea tehnicii cultivării, de lichidare a fărămiţării ogoarelor, precum şi alte lucrări, concomitent cu edificarea de sovhozuri specializate pe terenurile supuse ameliorării.

Ministerului îmbunătăţirilor funciare şi gospodăririi apelor al U.R.S.S. şi Consiliului de Miniştri al R.S.F.S.R. li s-a recomandat să prevadă în planurile anuale şi cincinale dezvoltarea accelerată a bazei productive a organizaţiilor de gospodărire a apelor, construirea cu prioritate a unor obiective de producţie şi locuinţe pentru organizaţiile de construcţii, precum şi a unor întreprinderi care să furnizeze prefabricate din beton armat, să se ocupe de repararea mijloacelor tehnice.

În zona de necernoziom din R.S.F.S.R. se înfiinţează direcţii specializate pentru deservirea colhozurilor şi sovhozurilor în probleme de producţie şi agrochimice. Lor le revine sarcina de a îndeplini — pe baza contractelor încheiate cu gospodăriile agricole — lucrările legate de primirea, păstrarea şi administrarea îngrăşămintelor minerale şi amendamentelor calcaroase, de prepararea îngrăşămintelor combinate, de exploatarea zăcămintelor locale de calcar şi turbă, de transportul şi administrarea îngrăşămintelor organice, de protecţia chimică a plantelor şi de activitatea aviaţiei agricole.

Se proiectează construirea unui mare număr de complexe zootehnice pentru producţia de lapte, pentru creşterea şi îngrăşarea tineretului taurin, a porcilor, de complexe pentru creşterea oilor, de ferme avicole pentru producţia de ouă sau de broileri.

Sînt în curs de soluţionare importante probleme sociale. Hotărîrea amintită stabileşte un amplu program privind transformarea comunelor şi satelor în orăşele colhoznice şi sovhoznice bine amenajate, construirea de şcoli de cultură generală, internate, instituţii preşcolare, case de cultură, cluburi, spitale, complexe de prestări de servicii şi alte obiective cu destinaţie social-culturală. Se construieşte o reţea de peste 25 mii km de şosele auto, cu îmbrăcăminte rezistentă.

Ministerul energeticii şi electrificării al U.R.S.S. a fost însărcinat să asigure edificarea unor linii pentru transportul energiei electrice, substaţii de transformare, precum şi furnizarea de energie electrică în cantităţile necesare pentru deplina satisfacere a necesităţilor producţiei agricole, a nevoilor comunale şi de trai ale populaţiei.

ÎN PREZENT cîteva sute de staţiuni pentru îmbunătăţiri funciare, înzestrate cu excavatoare, buldozere, tractoare puternice, asaltează terenurile mlăştinoase, execută colectoare, sisteme de drenare, trasează drumuri noi. În zeci de unităţi agricole, care au început încă acum cinci-şase ani să pună în aplicare complexul lucrărilor de îmbunătăţiri funciare, transformarea ogoarelor se apropie de sfîrşit.

Nu e departe timpul cînd ansamblul unităţilor agricole (în această zonă există 9 600 de colhozuri şi sovhozuri) se va apropia de randamente de 35—40 chintale la hectar. Dacă luăm ca bază de calcul o recoltă de 30 q/ha, zona de necernoziom a R.S.F.S.R. va produce 27—30 milioane tone de cereale (pentru comparaţie, menţionăm că pămînturile desţelenite din Kazahstan furnizează aproximativ 15 mil. tone de cereale marfă).

Prin urmare, realizarea programului de dezvoltare a agriculturii din zona de necernoziom poate fi, pe drept, denumită a doua desţelenire. Iar dacă se ţine seama de faptul că această problemă se rezolvă în regiunea marilor oraşe Moscova, Leningrad, Sverdlovsk, Ufa şi Kazan, rolul său sporeşte considerabil. Ea va reprezenta un important pas înainte pe calea ridicării bunăstării poporului, a transformării sociale a satului sovietic.

V. POLEAKOV
redactor şef adjunct
„Ekonomiceskaia gazeta"

PROGNOZA DEMOGRAFICĂ ȘI DEZVOLTAREA

SE POATE APRECIA că în ultimele două secole concepția cu privire la evoluția populației în perspectivă a traversat mai multe etape :

— **dublarea** numărului populației la un interval de circa două decenii ca urmare a creșterii în progresie geometrică (după teoria lui Malthus) ;

— **stagnarea demografică** și stabilizarea numărului populației la o anumită limită considerată ca maximă (teoria curbei logistice a lui Pearl-Reed, 1930—1935) ;

— **descreșterea** numărului populației sau depopularea unor zone (teoria lui Bertillon, deceniul al 3-lea al secolului XX).

Cauza pentru care nici una dintre „prognozele" elaborate pe baza acestor concepții nu s-a realizat constă în încercarea autorilor lor de a generaliza, a permanentiza și chiar a extrapola pe termen lung o situație existentă și poate valabilă la un moment dat într-o țară sau zonă geografică anumită dar care, ulterior, sub influența evoluției economico-sociale, s-a schimbat modificîndu-și tendința.

Practica arată că prognozele care au la bază o evoluție anterioară mai lungă a unei situații și nu un moment sau un segment scurt dintr-o dinamică, nu extrapolarea acestui segment în viitor, au o probabilitate incomparabil mai mare de a se realiza. Unele prognoze pot însă să nu se realizeze nu din cauza concepției care stă la baza lor, ci datorită acțiunii unor factori atît negativi (războaie, calamități naturale etc.), cît și pozitivi (progresul mai rapid al științei, descoperirea unor mijloace eficiente de combatere a unor boli etc.).

Valoarea cognitivă a prognozei depinde și de **durata perioadei** la care se referă calculele. O perioadă de timp prea lungă, în cursul căreia legitățile și tendințele evoluției populației se pot schimba radical, poate duce la rezultate ale prognozei mult diferite față de realitate.

Aprecierile asupra lungimii optime a perioadei de prognoză nu pot fi făcute, după părerea noastră, numai pe baza unor tendințe și legități ale evoluției demografice. Luarea în considerare a influenței probabile a factorilor economico-sociali, precum și corelarea numărului și structurii populației — în perspectivă — cu unele cerințe ale dezvoltării, ale practicii, sînt condiții fără de care prognoza modernă nu poate fi concepută.

Prognoza populației în viziune mondială

ÎN ULTIMII ANI concepția dominantă în cercurile de specialitate, cît și în unele foruri internaționale s-a conturat în sensul că pînă la finele secolului XX populația globului se va dubla. Diferitele calcule, inclusiv cele mai recente, au la bază în anumite variante această ipoteză. Ca urmare, se emit o serie de concepții și teorii cu privire la consecințele acestei creșteri — considerate în mod global — asupra resurselor, asupra consumului, asupra poluării și, în general, în legătură cu dezvoltarea. Prin urmare, prezintă importanță nu atît creșterea **în sine** a populației, cît corelațiile dintre această creștere (ipotetică) și diferitele variabile economice.

Dezvoltarea — un rezultat al mobilizării întregului potențial uman și material al fiecărui popor

(Foto: Națiunile Unite)

Precizăm că nu împărtășim viziunea globală sau mondială asupra creșterii populației. După părerea noastră, nu putem vorbi despre o populație mondială în sens unitar și care ar avea o anumită tendință de creștere. În realitate există un mare număr de țări sau zone geografice a căror populație evoluează în direcții și cu ritmuri diferite, uneori chiar contradictorii. Avem în vedere, înainte de toate, sensurile și ritmurile de creștere a populației lumii **în corelație** cu gradul de dezvoltare a diferitelor țări, respectiv cu luarea în considerare cel puțin a categoriilor : țări dezvoltate și țări în curs de dezvoltare.

După calculele experților O.N.U. situația ar fi din acest punct de vedere cea reflectată în datele tabelului nr. 1.

Tabel nr. 1

Creșterea populației lumii pe perioade

Perioadele	Ritmuri medii anuale (%)		
	Total mondial	Țări dezvoltate	Țări în curs de dezvoltare
1750–1800	0,4	0,4	0,4
1800–1850	0.5	0,7	0,5
1850–1900	0,5	1,0	0,3
1900–1950	0,8	0,8	0,9
1950–1960	1,8	1,3	2,0
1960–1970	1,9	1,0	2,3
1970–1980*	2,0	0,9	2,4
1980–1990*	1,9	0,8	2,3
1990–2000*	1,8	0,6	2,2
1950–2000*	1,9	0,9	2,2

*) Previziuni. Sursa : Tendances démographiques récentes et perspectives d'avenir. O.N.U. E/CONF. 60/3.

Presupunînd că această prognoză se va realiza, ea infirmă totuși viziunea globală sau mondială asupra creșterii populației, întrucît exprimă două tendințe în evoluția acesteia, corespunzător gradului de dezvoltare a diferitelor țări sau zone. Pe de altă parte, ni se pare întru totul justificată următoarea observvație : dacă în curs de o jumătate de secol (1950—2000) ritmul de creștere a populației țărilor dezvoltate (în unele cazuri deja negativ) va continua să scadă ajungînd în anul 2000 la mai puțin de jumătate față de 1950, nu este exclusă posibilitatea ca sub influența progresului economico-social, deci a acelorași cauze, aceeași tendință să se înregistreze și în cazul țărilor în curs de dezvoltare, chiar dacă nu cu aceeași intensitate. Or, din datele de mai sus rezultă că spre finele secolului populația țărilor în curs de dezvoltare va crește cu un ritm mai accentuat decît în urmă cu 50 de ani. O asemenea evoluție, privită prin prisma experienței mondiale, pare puțin probabilă. Cu alte cuvinte, extrapolarea în viitor a unei situații existente în prezent, fără a admite posibilitatea unor modificări, în primul rînd de ordin social-economic și care ar putea influența și creșterea populației, nu poate fi acceptată fără rezerve.

Consecințe previzibile

INDEPENDENT de considerațiile de mai sus, vom examina rezultatele unor calcule de prognoză a populației lumii dintre cele mai recente. Aceste calcule ne oferă posibilitatea unor aprecieri asupra unor aspecte majore ale dezvoltării, în general, asupra unor consecinţe a evoluţiei unor raporturi demo-economice în special.

Tabel nr. 2

Prognoza pe termen lung a evoluţiei populaţiei lumii şi a unor zone geografice

Zonele geografice	Numărul prognozat al populaţiei (milioane)		
	1970	2000	2100
Total mondial	3 621	6 407	12 257
Ţări dezvoltate	1 084	1 368	1 570
Ţări în curs de dezvoltare	2 537	5 039	10 687
Europa	459	540	589
U.R.S.S.	243	321	399
America de Nord	226	296	339
Oceania	19	33	52
Africa	352	834	2 435
Asia de Est	926	1 373	1 776
Asia occidentală	1 111	2 384	5 358
America Latină	284	625	1 308

Sursa : Tendances démographiques récentes et perspectives d'avenir. Doc. E/CONF. 60/3, 1974.

Înainte de orice comentariu, se impune şi în acest caz o observaţie de principiu : chiar şi în prognoza pe 130 de ani concepţia **statică** asupra evoluţiei populaţiei şi a dezvoltării nu este abandonată. Categoria de „ţări în curs de dezvoltare" existentă în prezent este pur şi simplu „transpusă" cu un secol înainte. Este însă cel puţin hazardat să se considere că actualele ţări în curs de dezvoltare se vor afla în aceeaşi situaţie din punct de vedere economic ca în prezent şi peste 100 de ani şi că, în consecinţă, nu se vor produce modificări şi în regimul de reproducere a populaţiei lor.

Care ar fi, în ipoteza realizării prognozei de mai sus, principalele consecinţe de ordin economico-social ?

În primul rînd realizarea prognozei numărului populaţiei în **actualele** zone mai puţin dezvoltate ar duce la formarea şi la permanentizarea unui raport extrem de nefavorabil sub aspectul decalajului între „bogaţi" şi „săraci", respectiv de circa 6,6 : 1 faţă de circa 2,5 : 1, cît este în prezent. Un asemenea raport nu se poate forma şi menţine, evident, decît cu condiţia **stagnării** sub aspect economic a actualelor ţări în curs de dezvoltare.

În al doilea rînd, în cazul formării raportului de mai sus, s-ar produce un grav dezechilibru şi în ceea ce priveşte volumul şi structura forţei de muncă. (Acest dezechilibru există deja în prezent şi în mod cert el se va accentua în deceniile următoare). Principalele forme de manifestare ale acestui dezechilibru sînt următoarele : a) o acută penurie de forţă de muncă în ţările industrializate care au şi o pondere redusă de tineret ; b) intensificarea fluxului migrator din direcţia ţărilor în curs de dezvoltare, cu o pondere ridicată de tineret, către ţările industrializate, beneficiare ale forţei de muncă.

Baza obiectivă a unei asemenea evoluţii există deja în prezent şi ea este atestată de următoarele date (ţările în ordinea mărimii populaţiei) (în %) privind ponderea tineretului în vîrstă sub 15 ani în numărul total al populaţiei ţări respective (în %) : R.F.G. 23, Anglia 24, Franţa 25, S.U.A. 27 faţă de Mexic 48, Tailanda 46, Nigeria şi Bangladesh 45, Pakistan 44 etc.

Politica de „creştere zero" a populaţiei preconizată în unele ţări dezvoltate va agrava şi va grăbi desigur evoluţia acestui aspect al problemei.

În al treilea rînd, o înrăutăţire a condiţiilor utilizării forţei de muncă se va produce în mod sigur şi independent de realizarea prognozei pe termen lung. Calcule realiste ale O.N.U. arată că numărul persoanelor în vîrstă de muncă (15—64 ani) va creşte în perioada 1970—2000 în actualele ţări în curs de dezvoltare cu 111,3%, în timp ce în ţările dezvoltate creşterea respectivă va fi de numai 28,4%. Prin urmare, în deceniile următoare populaţia în vîrstă de muncă va exercita o presiune considerabilă asupra economiei tocmai a acelor ţări care pot oferi un număr insuficient de locuri de muncă.

Subdezvoltarea economică a unor întregi zone geografice vine în conflict cu creşterea populaţiei (vezi tabelul nr. 3).

Rezultă cu claritate următoarele :

— volumul total al populaţiei active va fi la finele secolului de aproape două ori mai mare decît în 1970 în ţările în curs de dezvoltare şi cu numai circa o treime mai mare în ţările dezvoltate ;

— ponderea populaţiei active în agricultură va evolua în sensuri diferite în cele două categorii de ţări, şi anume (în %) :

	1970	1980	1990	2000
a) în ţările dezvoltate	100	—26	—52	—88
b) în ţările în curs de dezvoltare	100	+ 8	+17	+26

Creşterea populaţiei agricole în ţările în curs de dezvoltare este aproape în progresie geometrică. Înrăutăţirea condiţiilor de utilizare a forţei de muncă în ţările în curs de dezvoltare este demonstrată şi de evoluţia grupei „alte ramuri". După metodologia B.I.T., în populaţia activă fiind incluse atît persoanele ocupate, cît şi cele care „se oferă" să lucreze, este evident că în această grupă vor intra în cazul ţărilor dezvoltate în special cei ocupaţi în industrie şi în sfera serviciilor, în timp ce în ţările în curs de dezvoltare în care sectoarele neagricole au o pondere redusă, vor intra în special cei care nu au posibilitatea de a găsi un loc de muncă.

Tabel nr. 3

Evoluţia volumului forţei de muncă pe ramuri de activitate, în perioada 1970—2000 (în milioane)

	1970	1980	1990	2000	2000 1970 (în %)
Ţări dezvoltate					
Populaţia activă total	488	542	592	649	+ 33
din care :					
– în agricultură	101	75	49	22	— 88
– în alte ramuri	387	467	543	627	+ 62
Ţări în curs de dezvoltare					
Populaţia activă total	1011	1239	1547	1933	+ 91
din care :					
– în agricultură	699	725	786	842	+ 26
– în alte ramuri	342	514	761	1091	+219

Sursa : Date ale Biroului Internaţional al Muncii, citate de L. Brown, op. cit., p. 108.

Consideraţiile şi concluziile de mai sus scot în evidenţă şi din punctul de vedere al evoluţiei variabilei demografice corelată cu cea economică, necesitatea obiectivă a instaurării unei noi ordini economice şi politice internaţionale. Pe de altă parte, rezultatele prognozei la care ne-am referit pun în faţa organismelor internaţionale şi a guvernelor diferitelor ţări o problemă de extremă actualitate : accentuarea dezvoltării economice care, singură, prin mecanismul de feed-back poate asigura şi o evoluţie raţională a populaţiei.

dr. Emil MESAROŞ

Creşterea demografică: încetinirea accelerării

Dacă pentru a trece de la efectivul de un miliard de oameni la cel de două miliarde a fost nevoie de 110 ani, cel de-al treilea miliard a fost atins în 31 de ani, cel de-al patrulea – în 15 ani, iar previziunile arată că peste 11 ani ani populaţia globului va ajunge la 5 miliarde.

Şi totuşi, ritmul de accelerare a creşterii demografice se atenuează treptat, deoarece pentru fiecare procent de creştere a populaţiei mondiale a fost nevoie (în medie) de peste 13 luni în perioada 1820–1930, de aproape 7 1/2 luni în anii 1930–1961, de aproape 5 1/2 luni în 1961–1976, urmînd a fi necesare ceva mai mult de 5 luni şi o săptămînă în 1976–1987.

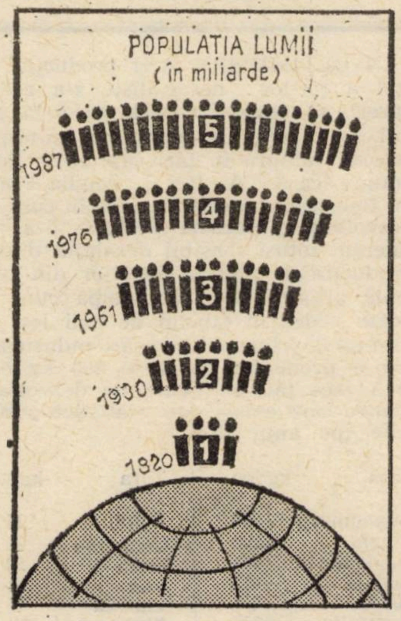

(după GOSPODARSKI VESTNIK)

MONDORAMA

Un indicator al rămînerii în urmă

ÎN ULTIMII DOI ANI producția de oțel a țărilor nesocialiste s-a redus apreciabil, respectiv de la 485,5 la 419 mil. tone, criza afectînd mai puternic această ramură în țări capitaliste dezvoltate (ca S.U.A., R.F.G., Anglia, Franța, Belgia ș.a.), decît în țările în curs de dezvoltare. Această evoluție n-a influențat totuși sensibil decalajul dintre producția de oțel pe locuitor din cele două grupuri de țări, după cum se poate vedea în tabelul de mai jos, pe exemplul primelor zece țări industriale (cu o producție de peste 400 kg/loc.) și a zece țări în curs de dezvoltare pentru care există date statistice publicate (pe anul 1975).

Țara	kg/loc	Țara	kg/loc
Luxemburg	12 989	Egipt	11
Belgia	1 175	Columbia	12
Japonia	931	India	13
Suedia	685	Iran	18
R.F.G.	651	Tunisia	26
Australia	576	Algeria	27
Canada	569	Peru	28
Austria	541	Turcia	42
S.U.A.	508	Chile	45
Franța	406	Portugalia	47

Sursa: B.I.K.I., nr. 67/1976.

Deservirea post-vînzare

UN STUDIU (completat de o anchetă efectuată în rîndurile consumatorilor din patru țări membre ale C.E.E.), elaborat din inițiativa Comisiei Pieței comune cu privire la modul de organizare și deficiențele sistemului de întreținere și reparare (după vînzare) a unor articole de folosință îndelungată, ca aspiratoare, mașini de gătit, mașini de spălat rufe sau veselă, televizoare ș.a., a condus la unele concluzii interesante.

S-a constatat, între altele, că cel puțin 16% (în medie) din aparate prezintă defecțiuni în momentul livrării către cumpărător, iar 30% necesită reparații în perioada de garanție. De asemenea, din lipsa unei legislații corespunzătoare, se întîmplă ca — chiar în perioada de garanție — cheltuielile pentru transportul aparatului defect, costul pieselor de schimb și al manoperii sînt suportate de client. A fost relevată, în același timp, lipsa frecventă a pieselor de schimb, calitatea slabă a reparațiilor care duce la repetarea acestora etc.

Printre recomandările formulate de autorii studiului figurează: aplicarea unor standarde de calitate mai riguroase (pentru articolele menționate) și întărirea controlului calității; generalizarea furnizării de către vînzător a unor instrucțiuni clare de utilizare pentru aparate și a punerii lor în funcțiune (demonstrative) la domiciliul cumpărătorului; obligativitatea producătorului de a asigura piese de schimb pe o perioadă cel puțin dublă celei de funcționare normală a aparatului; garantarea calității reparațiilor și punerea (temporară) la dispoziția clientului a unui alt aparat atunci cînd reparația celui defect durează mult ; ș.a.

Căile ferate se pregătesc pentru viitor

NECESITATEA economisirii carburanților a dat un nou impuls eforturilor pentru modernizarea căilor ferate. Pentru a rămîne competitive, ele trebuie să asigure pasagerilor scurtarea duratei călătoriilor, ceea ce presupune viteze tot mai mari de deplasare. Trenul electric expres din imagine, conceput și realizat de un consorțiu de firme vest-germane, cu sprijinul guvernului federal, a dezvoltat recent — în timpul încercărilor — viteze de pînă la 400 km pe oră.

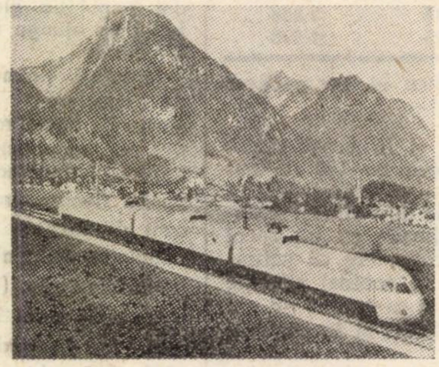

Economisiți apa!

SECETA prelungită care a afectat o serie de țări din Europa occidentală a pus pe ordinea de zi aplicarea, pe plan local sau național, a unor măsuri de economisire a apei. După cum relatează revista „L'Usine Nouvelle", pentru industria franceză, de pildă (căreia îi revin circa 10% din consumul național de apă), problema reducerii consumului de apă s-a pus încă anterior, ca o consecință a combaterii poluării. Obligate să realizeze instalații de epurare — în general costisitoare — a apelor reziduale, întreprinderile industriale au căutat să reducă pe cît posibil volumul acestora, atît prin utilizarea în cascadă (reutilizarea succesivă) a apei, cît și prin reproiectarea proceselor tehnologice în scopul de a le face mai puțin „avide" de apă.

Efectele secetei au sporit actualitatea unor asemenea cercetări. Astfel, întreprinderea siderurgică Usinor a redus necesarul de apă la 3 mc per tona de oțel (cu un consum efectiv de circa 10%), rafinăria de petrol din Pauillac a societății Shell a reușit să micșoreze — prin reciclare complexă — necesarul de apă de la 1,17 mc per tona de petrol brut în 1971 la circa 0,30 mc în acest an, iar experiențele efectuate la Centrul de cercetări textile din Mulhouse evidențiază că prin modificarea tratamentului textilelor se pot realiza ample reduceri ale necesarului de apă pentru această ramură (evaluat la 400—600 tone apă per tona de produs finit).

Obiectiv realizat în cooperare

O FABRICĂ de instalații tehnologice pentru industria electrotehnică este construită în comun de Uniunea Sovietică, R.D.G. și Polonia la Novovolînsk (în R.S.S. Ucraineană). Proiectul și lucrările de construcție ale noului obiectiv sînt realizate de Uniunea Sovietică, contribuția celorlalți doi parteneri constînd îndeosebi din echipament industrial (mașini-unelte, instalații pentru topitorie ș.a.). După cum menționează revista „Hebdomadaire polonais", producția care va fi livrată, începînd din 1978, de această întreprindere, va permite modernizarea industriei de mașini electrice din cele trei țări participante, asigurîndu-le, totodată, într-o măsură considerabilă, independența față de importul de utilaje respective din țările capitaliste.

Războiul parfumurilor

LANSATE în vara trecută de doi frați corsicani, care produc în Elveția, imitațiile cu mult mai ieftine ale parfumurilor „Arpège", „Chalimar" și ale altor mărci renumite se vînd acum pe scară largă în Franța, punînd la grea încercare pe producătorii francezi de parfumuri cu veche reputație. Concurența a fost exacerbată nu demult de publicarea constatărilor a trei experți care au declarat între altele că versiunea Fabiani a parfumului „Joy", care se vinde cu echivalentul a 18 dolari, are „ingrediente superioare și o concentrare mai mare" decît parfumul original, care se vinde cu 52 dolari. Nu toate parfumurile Fabiani au fost apreciate la fel de bine, dar, cum s-ar spune, „flaconul a fost lansat" și războiul a început.

„Nu sîntem împotriva marilor producători de parfum", declară noii veniți, adăugînd: „îi ajutăm indirect, răspîndind gustul pentru parfumuri bune". Dar cu puțin timp în urmă s-a afirmat în timpul unei dezbateri la radio că vechile firme exercită presiuni asupra furnizorilor lor. Lucrurile au luat o întorsătură dramatică atunci cînd poliția elvețiană a acordat fraților Fabiani permise de port-armă, după ce au fost amenințați la telefon: „Dacă nu încetați să fabricați parfumuri, veți fi îmbălsămați în ele". La rîndul lor, vechii producători francezi afișează calmul: „Mii de inși au încercat să imite calitatea parfumurilor franțuzești... Astăzi nimeni nu-și mai amintește numele lor".

GLOSAR

Exprimarea oficială a valorii unei monede

STABILIREA valorii oficiale a unei monede este în toate țările un atribut al suveranității naționale. Această valoare este înscrisă în legea monetară a țării respective, modificarea ei efectuîndu-se numai odată cu legea. Conținutul valoric al monedei naționale se numește — atunci cînd este stabilit prin lege — **valoare paritară.**

În general, valoarea paritară este exprimată printr-o cantitate de aur. Astfel, moneda națională a României, leul, este definită oficial (H.C.M. nr. 127 din 31 ianuarie 1954) printr-o cantitate de 0,148112 g aur fin. Moneda națională a S.U.A., dolarul, este definit în prezent (în mod indirect) printr-o cantitate de 0,736662 g aur fin. Aurul servește deci ca etalon, numitor comun, al valorii oficiale a monedelor.

Valoarea oficială a unei monede poate fi definită și altfel decît printr-o cantitate de aur. Astfel, statutul din 1944 al Fondului Monetar Internațional prevede că valoarea paritară a unei monede poate fi exprimată și în dolari S.U.A., în greutatea și cu titlul („finețea“) de la 1 iulie 1944 (Art. IV, Secțiunea 1 (a)). Unele state au recurs în ultima vreme la dreptul special de tragere (D.S.T.) al F.M.I. pentru definirea valorii proprii a monedei naționale sau la alte unități abstracte.

Avînd în vedere că valoarea paritară a unei monede, indiferent cum este exprimată, se menține multă vreme nemodificată, această valoare poate fi considerată drept o mărime fixă. Valoarea paritară a leului, exprimată în aur, a rămas neschimbată din 1867 pînă în 1929, iar cea din 1929 a rămas neschimbată pînă în 1947. Actuala valoare paritară datează de aproape 23 de ani.

Datorită faptului că în perioadele în care valoarea paritară rămîne neschimbată, puterea de cumpărare a monedei respective suferă modificări, uneori însemnate, această valoare are un caracter convențional. Fixitatea valorii paritare a fost însă înscrisă ca principiu fundamental al sistemului monetar internațional din 1944, în scopul așezării relațiilor comerciale și valutare dintre țările membre pe o bază stabilă, generatoare de ordine și încredere. Actuala criză valutară a dovedit inconsistența acestei baze.

În condițiile instabilității monetare din ultima perioadă, tendința în Occident a fost de renunțare de drept sau de fapt la exprimarea oficială a valorii monedei naționale, avînd în vedere contradicția dintre fluctuația valorică reală a monedelor și rigiditatea valorii paritare. În numeroase cazuri, valorile paritare exprimate în aur au fost înlăturate din lege, iar în alte cazuri, ele au fost menținute, dar nu mai au decît o existență formală. Chiar și valorile paritare exprimate în alte unități își restrîng numărul.

Statutul modificat al F.M.I. care va intra în vigoare anul viitor prevede reintroducerea sistemului valorilor paritare „stabile dar ajustabile“, dar numai atunci cînd Fondul va constata că există condiții economice internaționale care să favorizeze o asemenea măsură (Art. 4. Secțiunea 4). Statutul nu precizează în ce vor fi exprimate noile valori paritare, însă arată că aurul nu va mai servi ca etalon, deci ca numitor comun al valorilor paritare.

C. K.

RomControl Data

Ion Ilieș, Slatina — RomControl Data S.R.L. este o societate mixtă româno-americană fondată în 1974 de Centrala industrială de electronică și tehnică de calcul din București, care posedă 55% din acțiuni, și firma americană Control Data Corporation, cu sediul la Minneapolis, Minnesota, care posedă 45% din volumul acțiunilor. Sediul societății se află la București. Societatea fabrică imprimatoare și cititoare de cartele pentru calculatoare electronice și exportă 85% din totalul producției. În viitor eforturile societății se vor concentra în direcția diversificării producției, o parte din aceasta urmînd să fie vîndută pe piața americană.

Primele 500

Ghiță Traian, București — Clasamentul celor mai mari 500 firme din afara S.U.A. la care vă referiți este alcătuit și publicat în fiecare vară în revista americană **Fortune.** Ultimul asemenea clasament pare să indice un mai mare dinamism al firmelor neamericane, față de cele mai mari 500 firme din Statele Unite — lucru care confirmă existența unei tendințe mai generale în raporturile de competitivitate în ultimul timp.

Astfel, deși totalul cifrei de afaceri a celor 500 firme dinafara Statelor Unite este încă inferior celui al firmelor respective din S.U.A. (822 miliarde dolari în primul caz și 865 în al doilea), ritmul creșterii acestei cifre de afaceri a fost considerabil mai rapid în cazul firmelor neamericane și anume 8% față de 3,9%. Aceeași tendință reiese și din faptul că dintre firmele din afara S.U.A. 216 au avut vînzări de peste 1 miliard dolari față de numai 203 firme din Statele Unite.

Printre „primele 500“ se numără 122 firme japoneze, 84 britanice, 72 vest-germane, 44 franceze. Aceste patru țări au avut și în anul trecut cel mai mare număr de firme, situîndu-se în aceeași ordine. Urmează Canada cu 38 firme și Suedia cu 25 firme.

După mărimea cifrei de afaceri, primele zece firme sînt următoarele : Royal Dutch-Shell, National Iranian Oil, British Petroleum, Unilever, Philips Gloeilampenfabrieken, Cie Française des Pétroles, Nippon Steel, August Thyssen-Hütte, Hoechst (care față de anul 1974 a trecut de pe locul 10 pe locul 9) și ENI (care a trecut de pe locul 11 pe 10). În schimb, marea firmă vest-germană din industria chimică BASF, care se afla în 1974 pe locul 9, se află acum pe locul 12.

Gunnar Myrdal

Ion Dobre, Vaslui — Economistul suedez Gunnar Myrdal, laureat al Premiului Nobel pentru economie, este astăzi în vîrstă de 78 de ani. Cercetător neobosit, el lucrează în prezent la o nouă carte, care urmează să vadă lumina tiparului anul viitor. Titlul ei — **An American Dilemma Revisited** (O dilemă americană privită din nou) — este o aluzie la lucrările sale apărute anterior : în 1944 **An American Dilemma : The Negro Problem and Modern Democracy** (O dilemă americană : problema negrilor și democrația modernă), — un amplu studiu socio-economic al problemei negrilor în S.U.A. — pe care l-a realizat pentru corporația Carnegie începînd din 1938, și **An American Dilemma : The Racial Crisis in Perspective** (Criza rasială în perspectivă), publicată în 1970.

O altă lucrare monumentală a lui Myrdal este **Asian Drama** (Drama asiatică), apărută în 1968. Inspirată de o vizită de șase săptămîni în Asia de sud întreprinsă în 1953, cînd a fost profund impresionat de amplitudinea problemelor social-economice ale „lumii a treia“ și s-a decis să le studieze, ea reprezintă rezultatul unor cercetări de zece ani. Prevăzute inițial pentru doi ani și jumătate, cercetările au fost finanțate de Twentieth Century Fund din S.U.A. Dintre lucrările mai importante ale lui Gunnar Myrdal cităm de asemenea : **Criza în problema populației** (1934), în care propunea ridicarea nivelului de trai pentru a opri scăderea populației, **Elementul politic în dezvoltarea teoriei economice** (1953), **O economie internațională, probleme și perspective** (1956), **Teoria economică și regiunile subdezvoltate** (1957), **Sfidarea sărăciei mondiale** (1970) etc.

Lucrările sale se disting prin complexitatea viziunii asupra fenomenelor cercetate. După cum declara el însuși ziarului **The Times** (19 iulie), „frontierele dintre discipline au numai o importanță tradițională. În esență, în lumea reală există numai probleme și ele sînt probleme complexe. Sînt pregătit să trec peste orice frontieră tradițională ori de cîte ori este necesar pentru ca să rezolv o problemă“. Dealtfel și Premiul Nobel pentru economie i-a fost acordat în 1974 pentru „analiza penetrantă a interdependenței dintre fenomenele economice, sociale și instituționale“.

Profesorul Gunnar Myrdal a fost ministru al comerțului al țării sale în 1945—1947 și apoi secretar executiv al Comisiei economice O.N.U. pentru Europa în perioada 1947—1957.

Curs valutar

Nicoară Popescu, Buzău — 1) Despre modalitatea de stabilire a cursului în lei al valutelor convertibile și neconvertibile am scris în nr. 12/1976 al revistei noastre, chiar la această rubrică. 2) **The American Enterprise Institute for Public Policy Research** (Institutul american pentru cercetarea politicii publice) este o organizație de studii și cercetări care își propune să furnizeze factorilor de decizie politici, oamenilor de afaceri, cercetătorilor, presei și publicului larg analize și puncte de vedere avizate asupra unor probleme naționale și internaționale. În consiliul consultativ al institutului se află profesorii Paul McCracken, Milton Friedman, Gottfried Haberler și alte personalități ale vieții științifice americane. Tematica meselor rotunde organizate de institut în ultima vreme s-a referit între altele la : politica comercială externă, criza energetică, indexarea și inflația, petrolul submarin — costuri și beneficii, gradul de siguranță al energiei nucleare, rolul autorităților federale în ocrotirea sănătății etc. La unele din aceste discuții au fost invitați și participanți din afara S.U.A. ,ca de pildă cunoscutul oceanograf francez Jacques-Yves Cousteau.

Grevă de zel

Alexe Borcea, Brăila — 1) Prin grevă de zel — cum a fost cea organizată recent de personalul unor aeroporturi canadiene, la care vă referiți — se înțelege efectuarea sarcinilor de serviciu cu o minuțiozitate excesivă, ceea ce generează întîrzieri. Prin această acțiune salariații respectivi urmăresc să atragă atenția asupra revendicărilor lor.

Termenul de grevă provine de la „place de Grève“ din Paris, denumirea pînă în 1806 a pieței de pe malul Senei, situată chiar în fața palatului municipalității, în care se adunau muncitorii fără lucru pentru a fi angajați. Prin cuvîntul **grève** în limba franceză se înțelege un teren sau o plajă nisipoasă de-a lungul unui curs de apă.

2) Începînd cu 1 iulie, președinția Consiliului ministerial al C.E.E. revine Olandei, pînă la 1 ianuarie 1977, cînd va fi preluată de Marea Britanie. Pînă la 30 iunie mandatul de președinte al Consiliului ministerial al Pieței Comune a revenit Luxemburgului, în persoana primului ministru Gaston Thorn.

ÎNTREBĂRI — RĂSPUNSURI

Spor de șantier

V.A. SERGHIE, Galați — Opinia pe care ne-ați transmis-o în legătură cu aplicarea art. 68/3 și 69 din Legea retribuirii, corespunde, în principiu, reglementării existente.

Dispozițiile legale în vigoare nu interzic expres ca personalul care lucrează în locuri cu condiții grele de muncă și care beneficiază de majorarea retribuției tarifare, în condițiile prevăzute de art. 68 (3), să poată primi și sporul de șantier. Organul colectiv de conducere al unității are însă competența să stabilească acordarea unuia sau altuia din drepturile sus-menționate, astfel încît să beneficieze de reglementările stabilite un număr mai mare de persoane de pe șantierul respectiv. Atît art. 68 (3) cît și art. 69 se referă la posibilitatea acordării drepturilor sus arătate și nu la obligația unităților de a le acorda.

Transfer

CONSTANTIN BRÎNZAN, București — Fiind transferat, în interesul serviciului, în aceeași funcție, de la o întreprindere subordonată la centrala industrială, organ ierarhic superior, conducerea centralei vă poate menține gradația avută, în care caz retribuția dv. se mărește cu o clasă.

Reglementarea retribuirii cadrelor transferate în interesul serviciului, în aceleași funcții sau echivalente, în unități cu nivele de retribuire mai mari, este prevăzută în anexa 2 lit. c. pct. I din H.C.M. nr. 69/1975. Potrivit acestei prevederi, persoanele în cauză se încadrează la o retribuție tarifară corespunzătoare cel mult gradațiilor avute, ținîndu-se seama de calitățile și de aptitudinile lor profesionale și de necesitatea unei cît mai juste corelări cu retribuția tarifară de încadrare a personalului încadrat în aceleași funcții.

ING. ARIADNA MIHĂILESCU, București — Ulterior schimbării domiciliului (1975), ați fost transferată în interes de serviciu la o unitate cu sediul în București, unde — potrivit mențiunii de pe buletinul de identitate — aveți domiciliul. În această situație nu sînteți îndreptățită să beneficiați de drepturile acordate personalului care este transferat.

Promovarea temporară în funcția de șef birou

ING. EMIL MÜHLROTH, Timișoara — Conducerea unității poate lua măsura temporară a trecerii dv. în funcția de șef birou, dacă îndepliniți condițiile de studii și de vechime prevăzute de Legea nr. 12/1971, astfel cum se prevede în art. 54.

Dacă retribuirea prevăzută pentru funcția de șef birou, la nivel de bază, este egală sau mai mică decît cea stabilită la funcția avută pînă la delegare, sînteți îndreptățit ca încadrarea dv. temporară să se facă la o gradație care să vă asigure creșterea cu o clasă (art. 67 din Codul Muncii și 75 din Legea nr. 57/1974.

Vechimea neîntreruptă în muncă

ALEXANDRU POPESCU, Drăgănești-Olt — Art. 10 din Legea nr. 1/1970 prevede că au vechime neîntreruptă în muncă persoanele care s-au încadrat într-o unitate de stat în termen de 90 de zile de la data ieșirii dintr-o cooperativă de producție meșteșugărească. Dacă încadrarea la cooperativă a fost aceea de persoană retribuită în sensul Codului Muncii și trecerea de la cooperativă la consiliul popular s-a făcut în mod organizat, vi se recunoaște și vechimea neîntreruptă în aceeași unitate.

Acordarea retribuției

MARIA STRUGARIU, Fălticeni — Funcțiile de secretar dactilograf și magazioner fac parte din categoria personalului administrativ. Potrivit art. 43 din Legea nr. 57/1974, pentru această categorie de personal acordarea retribuției tarifare se poate face numai în funcție de realizarea sarcinilor proprii de muncă. În ipoteza nerealizării de către unitate a sarcinilor sau indicatorilor decurgînd din plan, acestui personal nu i se diminuează retribuția, după cum nu i se acordă adaosul în cazul depășirii indicatorilor respectivi.

Retribuire

LUCREȚIA BODEA, Cluj-Napoca. Retribuirea dv. s-a făcut cu respectarea dispozițiilor legale, ținîndu-se seama de prevederile H.C.M. nr. 69/1975. Această hotărîre prevede că cei care, cu respectarea reglementărilor în vigoare, ocupă o funcție, avînd studii medii, deși indicatorul prevede studii superioare, se încadrează cu două clase sub cele prevăzute pentru personalul cu studii superioare (pct. 2, lit. b din anexa 2).

Vechime în specialitate

GEORGE PRIBEAGU, Tulcea — Perioada de satisfacere a serviciului militar se ia în considerare ca vechime în muncă și, după adoptarea Codului Muncii în vigoare (1 martie 1973), și ca vechime neîntreruptă în aceeași unitate. Această perioadă nu se include însă în calculul vechimii în specialitate.

Încadrare

GHEORGHE MITROFAN, Cluj-Napoca — Devenind pensionar de invaliditate de gradul III, urmează să fiți trecut într-o muncă mai ușoară, potrivit pregătirii dv. Întrucît urmează să treceți dintr-o funcție de conducere, într-una de execuție, în condițiile prevăzute de art. 68 din Legea nr. 12/1971, conducerea unității, ținînd seama de vechimea în muncă, vă poate încadra ca merceolog principal (la aplicarea Legii nr. 12/1971 dv. ocupînd o funcție superioară celei în care urmează să fiți trecut).

În situația dv. nu este deci necesar să fi absolvit, în prealabil, un curs de specializare cu profil economic.

Gratificație

COLECTIVUL DE LUCRĂTORI DIN CADRUL TRUSTULUI JUDEȚEAN I.A.S., Dolj — Soluția comunicată de Departamentul agriculturii de stat cu privire la neacordarea gratificațiilor pentru anul 1975 corespunde reglementării în vigoare. Beneficiul constituie sursa de finanțare a gratificațiilor. Întrucît acest indicator n-a fost realizat de dv. decît în proporție de 77,2%, iar obligațiile către bugetul de stat depășesc această proporție, n-a existat în anul precedent sursa pe baza căreia să se asigure plata gratificațiilor de sfîrșit de an.

Art. 51 din Legea nr. 57/1974 se referă la alți indicatori și nu la beneficiu (producția marfă, cheltuielile la 1 000 lei producție, exportul și contractele), astfel că nu este vorba de modificarea sau, cum scrieți dv., de neaplicarea reglementării instituite prin legea retribuirii după cantitatea și calitatea muncii.

Revista
ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 32 din 13 august 1976

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Mutații calitative în transporturi și telecomunicații **(Traian Dudaș)** 1
– Plan ● angajamente. Eficiența schimbului II și III **(B. Codru)** 4
— În dezbatere : Proiectul de lege privind recrutarea și repartizarea forței de muncă. Proiectul de lege privind încadrarea într-o muncă utilă a unor persoane apte de muncă 6
– Anheta „R.E". Atingerea parametrilor proiectați – între prevederi și realizări (I) **(Costică Chițimia, Bogdan Pădure)** 7
— Direcții de reducere a decalajelor zonale în agricultura cooperatistă (I) **(Ovidiu Popescu)** 10
— Tîrgul de mostre de bunuri de consum. Producția, comerțul și consumatorul în dialog direct la ediția '76 **(Ioan Georgescu)** 12
— Perfecționarea sistemului informațional al planificării într-o concepție sistemică (I) (dr. ing. **Valeriu Pescaru)** 13

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Dezbatere „R.E.". Organizarea organizatorilor sau continua reevaluare a acestei activități. 15

TEORII ● IDEI

— Criterii ale modernizării structurii economiei naționale (prof. dr. **Ion Trăistaru)** 17
– Puncte de vedere. La baza activității economice eficiente : acțiunea legilor obiective ale dezvoltării (I) (conf. dr. **Ileana Stănescu)** 20
— Școli ● curente ● economiști. Criza economică și „autocritica" științei economice burgheze (I) (prof. dr. **Eugen Prahoveanu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Pentru o nouă ordine economică internațională. Restructurări în diviziunea internațională a muncii (II) (dr. **Sorica Sava)** 24
- Tendințe ● conjuncturi 26
— URSS. Asaltul celei de-a doua desțeleniri **(V.I. Poleakov)** 27
— Prognoza demografică și dezvoltarea (dr. **Emil Mesaroș)** 28
— Mondorama 30
— Curier 31

Coperta I – **Bogdan Stroescu**

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"
Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69 Cod poștal 71 131
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

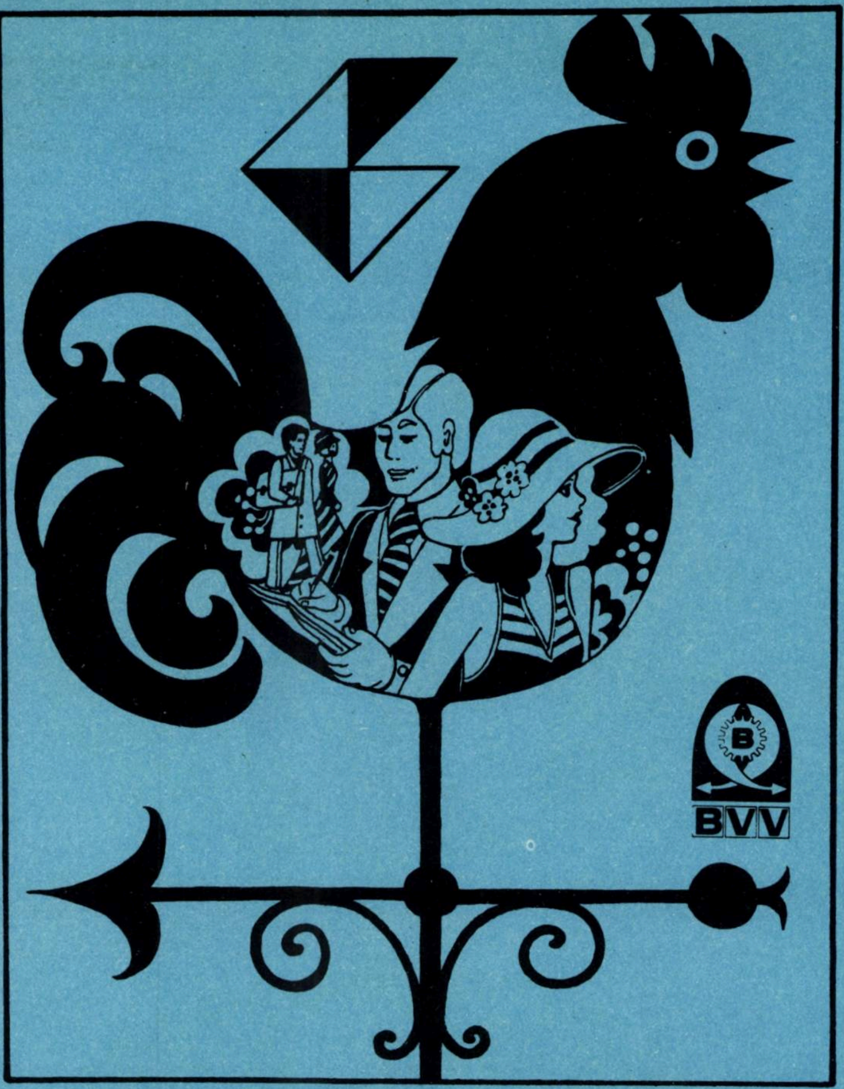

Orientare sigură pe piaţa bunurilor de consum

Calea către partenerii comerciali şi alte contacte de afaceri
Cererea şi oferta pe plan internaţional

Cea de-a 8-a ediţie a TÎRGULUI INTERNAŢIONAL DE BUNURI DE CONSUM BRNO

4 — 11 mai 1977

Vă oferă o orientare comercială perfectă. Inscrierea de participare pînă la 30 septembrie 1976.

Informaţii detaliate de la :
B.V.V. — Tîrguri şi Expoziţii Brno,
Vystaviste 1, 602 00, Brno Cehoslovacia
tel. 314
telex 062294, 062295
telegr. FAIRBRNO Brno
sau de la SECŢIA ECONOMICĂ A AMBASADEI R.S. CEHOSLOVACE
str. Oţetari 3, sector II, Bucureşti

MACHINOEXPORT

STRUNG REVOLVER AUTOMAT ASR-200

Strungul se foloseşte la prelucrarea automată de mare productivitate a pieselor, începînd cu barele calibrate sau nu, cu diametrul de 40 mm, precum şi a pieselor prelucrate preliminar, cu diametrul de 20—85 mm şi lungimea de 20—155 mm. Prin prelucrarea semiautomată dimensiunile părţilor prelucrate sînt determinate de parametrii geometrici ai maşinii.

Comanda cu program prin afişare a cotelor se realizează cu ajutorul semiconductoarelor şi prezintă o mare siguranţă în exploatare.

ASR-200 este o maşină modernă cu mari posibilităţi tehnologice şi o mare precizie de prelucrare. Este prevăzută cu un set complet de scule şi accesorii suplimentare.

Diametrul maxim de prelucrare :	
— deasupra căruciorului transversal	220 mm
— deasupra bancului de lucru	400 mm
Cursa longitudinală a căruciorului cu cap revolver	450 mm
Cursa căruciorului transversal	± 100 mm
Precizia de execuţie :	
Repetiţia în timpul copierii	0,05 mm
Rugozitatea	Ra = Mm (V6b)

Exportator : MACHINOEXPORT — S.A.R.L.
Sofia, str. Aksakov nr. 5
Tel : 88 53 21 ; Telex : 22 425 ; Telegrame : MACHINOEXPORT — Sofia

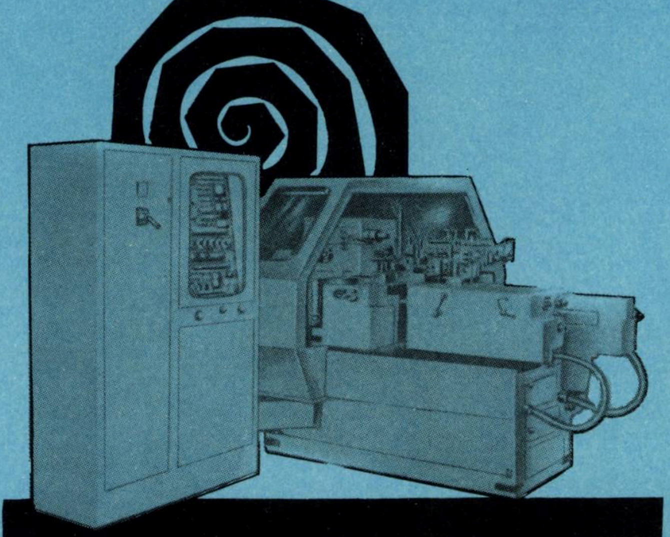

PUBLICOM

IIL. „PRECIZIA"

București — sectorul 8 — str. Teodosie Rudeanu nr. 12—14
Telefon serv. Plan 18 31 15, telefon Desfacere 17 59 30

1976 SFP 1 a/

reînființată cu data de 1 ianuarie 1976 se prezintă cu un bogat program de produse noi, asimilate și introduse în fabricația de serie pentru anul 1976.

- instalație de spălare-uscare pentru autoturisme și pentru autoutilitare T.V.
- presă de balotat deșeuri
- mașină de tăiat hîrtie uzată în fișii
- fierăstrău circular portativ pentru lemn
- mașină electrică portativă pentru tăiat B.C.A.
- calandru de călcat cu valțuri 0 350 — pentru lenjerie
- mașină de spălat rufe cu încălzire electrică 15 kg/șarjă
- centrifugă stors rufe 6 E kg/șarjă
- uscător rufe 6 E kg/șarjă
- calandru electric de călcat lenjerie 0 210
- ghilotină mecanică pentru tablă subțire
- parcometru (aparat de taxat parcarea autoturismelor)
- dozator pentru bere
- contoare pentru apă caldă
- aparat sifon—sirop
- pistol de spălat automobile și stropit grădini
- menghină orientabilă pentru mecanică fină
- aparat pentru desen cu mișcare de translație tip „FIX"
- aparat desen tip „Junior" pentru uz didactic

DE ASEMENEA, EXECUTĂ ȘI LIVREAZĂ DIN PRODUCȚIA INTERNĂ

- contoare de apă rece 0 13-15-20-30-50-100-100/20-150 și 200
- mașini de spălat tip „SPAL II" capacitate 50 kg/șarjă
- uscătoare de rufe tip „USMER II" ● cu apă caldă ● joasă presiune ● medie presiune
- storcătoare de rufe tip „STOR II" 25 kg/șarjă
- mașină de spălat rufe tip „SUPERSPAL" 60 kg/șarjă
- presă de călcat cămăși și halate
- prese universale pentru călcat lenjerie
- mașini universale de tîmplărie T 8 și MTU 10
- mașini de îndreptat și debitat oțel-beton
- mașini de debitat cu disc abraziv tip CANADA
- mașini de debitat cu freză disc tip INDIANA
- aparate de desen tip ISIS
- stative metalice pentru desen
- compresoare pentru hidrofor, reductoare presiune
- piese turnate din metale neferoase

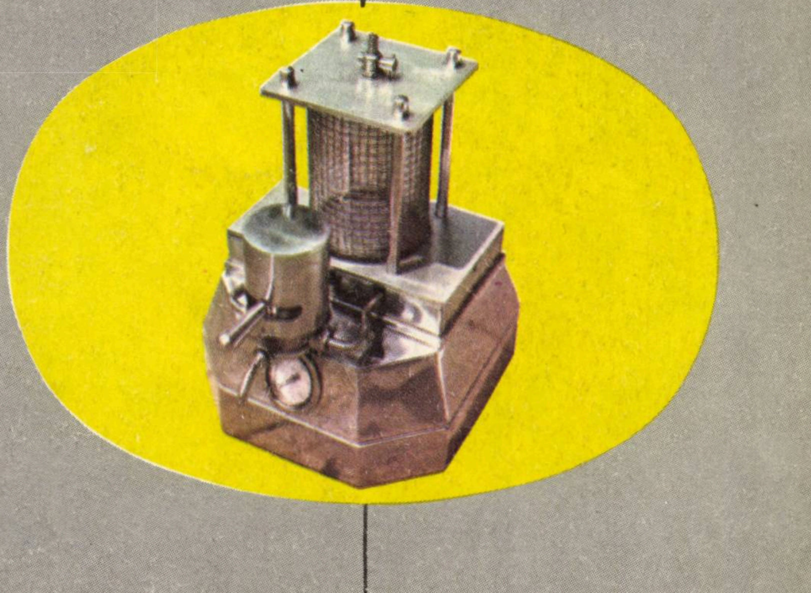

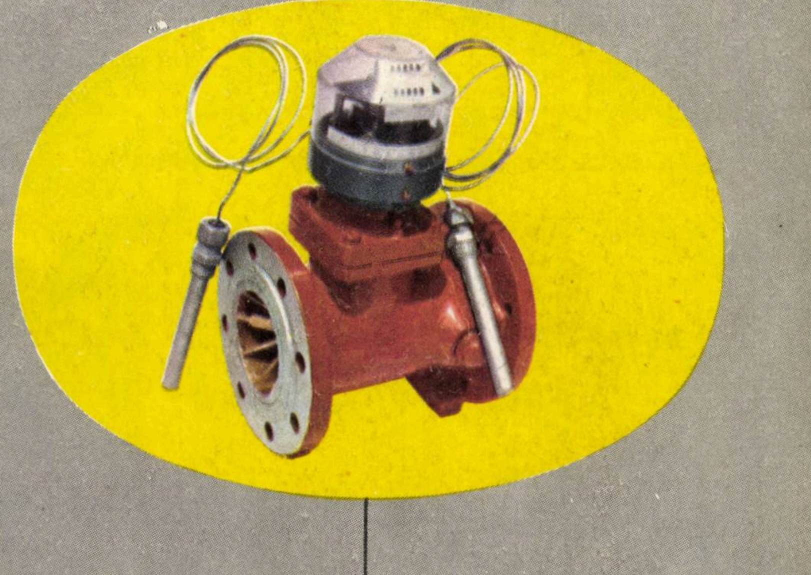

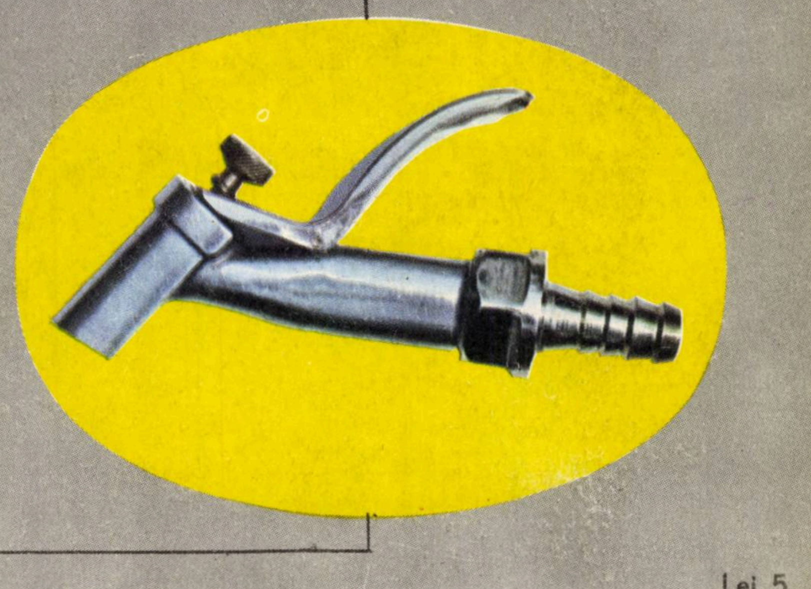

Lei 5

646
R 118

Revista
ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

23 AUGUST 1944-1976

progres

„Programul Partidului Comunist Român — Carta fundamentală ideologică, teoretică şi politică a partidului... deschide perspectiva unei epoci noi în dezvoltarea economico-socială a României, trasează linia strategică generală şi orientările tactice pentru făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintarea ţării spre comunism".

NICOLAE CEAUŞESCU

(Raport la Congresul al XI-lea al P.C.R.)

dezvoltare

„Programul dezvoltării în următorul deceniu a patriei noastre va asigura în mod hotărîtor apropierea României de nivelul ţărilor cu economie avansată, atît din punct de vedere al producţiei, productivităţii muncii şi venitului naţional pe locuitor, cît şi din punct de vedere al nivelului de trai al populaţiei".

NICOLAE CEAUŞESCU

(Raport la Congresul al X-lea al P.C.R.)

creştere

„Triumful deplin al socialismului la oraşe şi sate, lichidarea pentru totdeauna a exploatării omului de către om, reprezintă cea mai mare victorie politică a partidului nostru după cucerirea puterii ; ea întruchipează înfăptuirea visurilor pentru care au luptat şi s-au jertfit cei mai buni fii ai clasei muncitoare, ai poporului român".

NICOLAE CEAUŞESCU

(Raport la Congresul al IX-lea al P.C.R.)

TRAIASCA
PARTIDUL COMUNIST!

Numărul 33 ● Vineri 20 august 1976

ROMÂNIA ÎN PROCESUL DE CRESTERE-DEZVOLTARE-PROGRES

„Făcînd bilanţul drumului străbătut de poporul nostru în cele trei decenii de la eliberare şi, în mod deosebit, al activităţii desfăşurate pentru realizarea actualului cincinal în bune condiţii şi înainte de termen, putem afirma că măreţele realizări dobîndite demonstrează concludent justeţea politicii partidului, care se bazează pe aplicarea creatoare a adevărurilor general valabile la condiţiile concrete ale României, care înfăptuieşte neabătut principiile marxist-leniniste în întreaga operă de construcţie a noii orînduiri sociale. Toate acestea ne dau temeiul să privim cu încredere viitorul, avînd garanţia că dezvoltarea viitoare economico-socială a ţării dispune de o temelie trainică şi că România va obţine noi şi mari succese în toate domeniile de activitate, îşi va făuri o civilizaţie socialistă tot mai avansată, va merge ferm spre comunism".

NICOLAE CEAUŞESCU

(Raport la Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român)

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

ROMÂNIA ÎN PROCESUL DE CRESTERE-DEZVOLTARE-PROGRES

23 AUGUST 1944 – 23 AUGUST 1976

SUB ÎNSEMNELE LIBERTĂȚII INDEPENDENȚEI ȘI SUVERANITĂȚII

23 AUGUST 1944, prin importanța sa, se judecă și se situează pe amplitudinea istoriei noastre milenare, între momentele decisive de care au depins destinele poporului român. Astăzi, la peste trei decenii de la acea incandescentă vară, putem medita mai cu temei la rosturile marelui act istoric.

Contemporaneitatea relevă valorile acestui act istoric, dar nu îl poate cuprinde cu tot ce are ca rădăcini, forță, capacitate de a propulsa o națiune pe măsura energiilor sale. Bălcescu poate fi parafrazat în referirea sa la revoluția din 1848 în țările române, ale cărei cauze se pierd în negura veacurilor. Augustul românesc are o sorginte ale cărei profunzimi pot fi descifrate numai cunoscînd istoria îndelungată a acestui popor și tăria cu care și-a menținut ființa, înscriind în momente decisive multe „augusturi". Dincolo de pragul primului mileniu, inscripții, tabule, amfore mărturisesc vrerea populației Carpaților și Dunării de a-și afirma geniul adevărat și omenesc. De la aceia care pe aceste pămînturi au săpat în piatră semnele căutărilor minții, la cei care au creat unul din cele mai înfloritoare regate antice — Dacia —și pînă în evul de mijloc, cînd plugul s-a asociat cu spada și cu condeiul, este un drum lung, pe care au rodit semințele unui puternic stejar, viguros în acest sfîrșit de mileniu doi.

August 1944, poate fi înțeles în plenitudinea semnificației sale numai situat pe această scară a veacurilor, cu nesecatul filon de la geneză pînă la ceea ce ctitorim azi și chibzuim în Programul viitorului nostru.

Sîntem noi românii, cu ale noastre, în tot ce însumează Augustul eliberator, cu spiritualitatea noastră, cu setea necontenită de libertate și dreptate, cu dîrzenia și înțelepciunea, cu experiența și măsura, cu crezămintele și năzuințele noastre, cu tot ce am acumulat ca învățămînt dintr-o foarte lungă, dură și bogată istorie.

Furtuni au fost și nu puține, în calea uneia dintre cele mai îndreptățile lupte pentru unitate națională din cîte a cunoscut Europa. Este tulburătoare istoria cuceririi unității și independenței românilor. August 1944 se înscrie cu tot ce are mai adevărat sub semnalul acestor imperative, iar tot ce i-a urmat și va urma cunoaște aceste atribute indispensabile poporului român.

Sînt numeroase problemele și evenimentele privind pregătirea insurecției, desfășurarea sa, urmările ș.a.m.d. Dar pentru a înțelege toate acestea este absolut necesar a pătrunde mobilul formidabilului act de descătușare — și de sub jugul unei puteri străine, a militarismului hitlerist, și de sub dominația forțelor interne retrograde, antipopulare, incapabile să așeze acțiunea pe verticala istoriei.

Important moment de renaștere națională

ÎNCEPUT al unei epoci istorice de progres și democrație, rod l luptei necontenite pentru libertatea poporului, cu izvoare dîncite în vremuri, augustul românesc a produs senzație în înreaga lume, prin catastrofala lovitură dată în zona cea mai ură a celui de-al doilea război mondial, unde armatele sovietice purtau principalele poveri. Aici se cere căutată măsura cea mai adevărată cu care trebuie cîntărită capacitatea unui popor hotărît a-și salva existența și a-și redobîndi independența. Pentru că, fără îndoială, era vorba de existența națiunii române.

Cînd la Berlin s-a aflat despre răsturnarea regimului prohitlerist și trecerea României de partea Națiunilor Unite, Hitler nota pe raportul lui Keitel și Guderian : „România să dispară de pe harta Europei, iar poporul român să dispară ca națiune". Au mai fost smintiți în istorie care au dorit aceasta României, dar destinele popoarelor nu pot fi supuse arbitrariului de către atotputernice, uneori și agresive, state.

Insurecția română din 1944, această mare răscruce de istorie, a așezat în fața țărilor lumii, cu fruntea sus, poporul care a știut să-și ia soarta în propriile mîini.

A vedea în prezența României, începînd cu August 1944, numai actele militare și faptele de arme antihitleriste este doar o parte din realitate. Era, în fond, mult mai mult. Era puternica afirmare a unei stări istorice prin care poporul român a scris încă o pagină glorioasă, indispensabilă judecării aportului unei țări mici la rezolvarea marilor probleme ale omenirii.

August 1944, așa cum a fost conceput, pregătit și înfăptuit, prefigura un drum cu largi deschideri spre evul libertății și demnității naționale. I-a aparținut Partidului Comunist Român această cinste de a fi purtătorul celor mai adevărate valori ale patriotismului atît de viu la poporul român. Aceasta a conferit tuturor prefacerilor democratice, populare și socialiste pe durata a trei decenii, consecvența țelurilor, tăria principiilor și sprijinul maselor națiunii.

Poporul român a tras importante concluzii odată cu al doilea război mondial și a înțeles mai bine că locul său respectat între toate țările este condiționat de ferma și perseverența punere în valoare a capacităților naționale, atît materiale cît și spirituale.

Calea pe care evoluase decenii la rînd România — după modelul structurilor economice, sociale și politice ale capitalismului — ducea spre porți închise. Oricît s-ar fi zbătut acest vrednic și încercat popor să facă saltul multidimensional și îndeosebi economic, pentru a se situa la treapta modelului occidental, nu ar fi reușit. O probaseră atîtea încercări, mai ales din ultimele decenii, care s-au terminat lamentabil printr-o dură subjugare capitalistă, de data aceasta de către cel mai feroce regim de tip capitalist — nazismul Germaniei. Nici dezvoltarea economică, posibilă datorită bogățiilor țării și energiei maselor, nici independența națională nu puteau fi asigurate de continuarea situării în cîmpul lumii capitaliste, unde „fatalmente" ne era rezervat un rol periferic, labil pînă la alternative primejdioase, inclusiv pieirea ca stat unitar.

Cînd în anii războiului, în România a fost pregătită insurecția antifascistă, inițiatorii săi comuniști au vizat în primul rînd ieșirea din războiul hitlerist și alăturarea la coaliția aliaților. Au vizat, însă, și un regim democratic în care să nu mai fie posibilă starea istorică precedentă care a dus România pînă la marginea prăpastiei. Și mai mult încă, au vizat o ascensiune economică menită a situa țara la treapta de unde să poată contribui activ la rezolvarea unor probleme fundamentale privind pacea, raporturile între popoare, dezvoltarea independentă și suverană a tuturor statelor.

„August 1944" a fost o insurecție românească, care privea rezolvarea unor probleme capitale ale țării. A fost și un moment cu mari semnificații internaționale, pentru acele momente, privind desfășurarea operațiilor militare, grăbirea înfrîngerii Germaniei hitleriste, privind însă și perioada postbelică în care națiunea română a evoluat pe coordonate noi în aria țărilor Europei și în raportul de forțe din lume. Nu numai eliberarea de sub dictatura militară supusă Germaniei hitleriste și întoarcerea armelor alăturîndu-ne oștirilor sovietice, s-a realizat în august 1944, ci și eliberarea din cătușele unui regim care dusese țara în situația de a fi brutal dominată de Germania hitleristă și în permanentă depenedeneță de marile puteri.

Opțiunea era de fond și privea laturi esențiale ale locului națiunii române în istorie. Important și determinant era situarea țării pe coordonatele unei dezvoltări cu urmări decisive pentru destinele națiunii române, cu experiențe și concluzii ce se adăugau tezaurului de experiențe ale popoarelor în drumul lor spre un viitor de libertate, pace, democrație, socialism.

Analizele aceleiași epoci, pentru alte țări, ale istoricilor, politologilor pot duce la concluzii diferite de ale României, dat fiind particularitățile respectivelor țări. Concluziile istoriei ultimelor trei decenii pentru poporul român sînt clare : prin socialism România a reușit să fie ea însăși, să-și regăsească la o treaptă superioară cele mai alese virtuți cumulate în multele veacuri trecute.

Insurecția din august 1944 a rezolvat, pentru acele momente, cele mai acute obiective naționale antifasciste, antiimperialiste, care se aflau în fața poporului. Acestea reprezentau doar o verigă în lanțul marilor momente ale permanenței țelurilor națiunii române, care au substanța istoriei și a viitorului. Pe această magistrală a înaintării în istorie a poporului român s-a înscris matur, științific, profund concepția celui mai revoluționar, popular și patriotic partid din cîte a cunoscut țara noastră, ancorat cu toată fibra sa în fundamentalele probleme ale maselor, exprimînd fidel năzuințele populare și luminînd perspectiva socialistă a României.

Analiza fenomenelor politice din primii ani postbelici relevă răscolitoarele probleme care au stat în fața tuturor țărilor lumii și care au obligat toate forurile responsabile ale statelor să răspundă la noi examene ale istoriei. Atunci, au căzut la asemenea examene, multe regimuri politice și structuri social-economice, partide, cu conduceri și programe retrograde. Tot atunci au ieșit în prim plan acele forțe politice, puternic racordate la realitățile social-politice, cu rădăcini adînci în necesitățile popoarelor și care puteau răspunde la decisive întrebări mai vechi și mai noi puse de epocă.

Da, a fost o revoluție în România tot ce a început în august 1944. A fost o revoluție prin răsturnarea dictaturii antonesciene aliate Germaniei hitleriste, dar și prin răsturnarea valorilor de judecare a acestei națiuni, prin tot ce începea vertiginos să se desfășoare în direcția democratizării țării și prin tot ce i-a urmat. Caracterul popular al acestei revoluții a fost subliniat de activa participare a maselor. Partidul Comunist Român a știut să realizeze permanenta ofensivă, necedînd nici un moment, partidelor claselor dominante inițiativa politică, nici cînd guvernele, conduse de generali, au căutat să îndrepte pe un făgaș antipopular cursul istoriei, amenințînd cu război civil. Este o concluzie pe care practica revoluției din România a subliniat-o precum și o argumentare a tezei că nu este obligatorie calea violenței pentru instaurarea unui regim democrat și popular, dar că forțele revoluționare trebuie să fie pregătite în cazul că reacțiunea va trece la violență. Nedogmatizînd teorii despre calea pașnică, în România forțele înnoitoare ale viitorului națiunii au fost pregătite pentru orice eventualitate. În timp ce se realizau pas cu pas prefaceri democratice și se pregăteau altele noi, clasa muncitoare își înarma propriile detașamente, element esențial în fortificarea cuceririlor revoluționare.

Revoluția românească înainta pe fondul unei realități obiective și urmărea să recupereze mari întîrzieri ale societății românești. De aici importanța forului de conducere politică a acestui vast program de înnoire, rolul istoric al Partidului comunist.

Pe primul plan: transformarea României într-o țară industrial-agrară înaintată

SE REPARAU rănile adînci ale războiului, se reconstruia și se construia din mers, așezîndu-se temelii care anunțau alt curs al dezvoltării economice și politice. Deosebit de semnificativă este Conferința Națională a P.C.R., care la cîteva luni de la încheierea războiului — cînd țara era ruinată, și reacțiunea marii burghezii, a resturilor fasciste și moșierimii semăna haosul — a apreciat că principala problemă pentru România era problema economică.

În acele împrejurări, de mare tensiune, forumul comuniștilor a dezbătut și a luat hotărîri foarte semnificative pentru substanța viziunii celor care au condus insurecția din 1944 : cum să fie refăcută economia națională, care să fie ramurile industriale cheie asupra cărora să se concentreze eforturile muncitorilor, cum să se reglementeze producția, importul, aprovizionarea populației, combaterea speculei și în ce fel să fie revitalizată și întărită industria grea. Mai mult, s-a elaborat un plan de electrificare pentru zece ani, care să reprezinte acel pas înainte, decisiv pentru dezvoltarea industriei, a economiei în ansamblu.

S-a înțeles că în această țară orice revoluție s-ar face, dacă nu are puternici suporți economici, va fi ușoară pradă marilor puteri, iar victoriile politice s-ar dovedi fără consistență. Alegerile parlamentare din toamna anului 1946 au adus, cu majoritate de patru cincimi, victoria forțelor democratice, grupate într-o largă coaliție de stînga și democrat-burgheză. Un parlament aparținînd forțelor progresiste din România slujea prefacerilor înnoitoare pe care le legifera în numele poporului. Cu acest parlament reprezentativ guvernul democrat a adăugat noi pîrghii economice regimului popular. S-a etatizat Banca Națională, s-a realizat reforma monetară, care punea capăt inflației, s-au consolidat oficiile industriale, fiind încă în această etapă încurajate o serie de măsuri economice anticapitaliste.

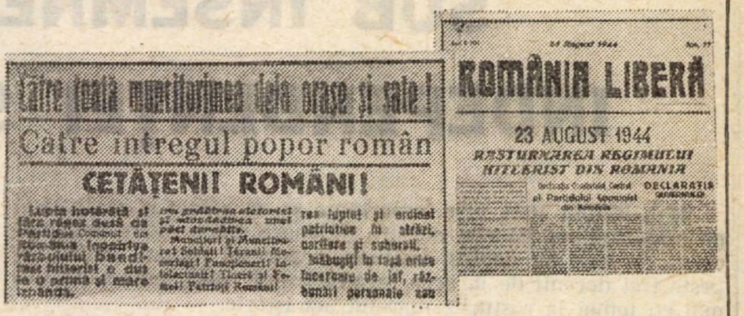

Către toată muncitorimea dela orașe și sate !

Catre intregul popor român

CETĂȚENI! ROMÂNI!

ROMÂNIA LIBERĂ

23 AUGUST 1944

RĂSTURNAREA REGIMULUI HITLERIST DIN ROMÂNIA

DECLARAȚIA

Au fost acei ani de încrîncenată luptă pentru o țară independentă și democrată, de luptă nu numai cu reacțiunea politică sau cu deținătorii capitaliști ai principalelor mijloace ale economiei ci și cu marile greutăți ale reconstrucției economice, însoțite de lipsuri multe, de secetă și foamete. Au fost ani de ridicare a țării din ruine, cu multe jertfe, ani de clocot și eroism popular, cu milioane de constructori anonimi dar plini de entuziasm, știind că pun temelii unei Românii în slujba maselor făuritoare de istorie.

La Congresul al VI-lea al P.C.R., din februarie 1948, dezvoltarea economică se situa în centrul preocupărilor. Crearea unei puternice industrii naționale, era apreciată ca bază a independenței și prosperității națiunii. „Avem tot ce ne trebuie — se precizează în raportul Congresului — pentru îndeplinirea misiunii istorice pe care și-a luat-o regimul nostru democratic : lichidarea înapoierii noastre economice, transformarea României într-o țară industrial-agrară înaintată“.

Industrializarea a fost cheia de boltă a României ultimului pătrar de veac. Ea a constituit veriga hotărîtoare a dezvoltării continue a economiei și ridicării nivelului de viață și civilizației al poporului, a afirmării independente a națiunii. Pentru începutul procesului de industrializare, naționalizarea din iunie 1948 a fost un salt calitativ, cu consecințe hotărîtoare pentru schimbarea relațiilor de producție, lichidarea exploatării omului de către om și pentru realizarea celui mai important pivot material în jurul căruia se vor dezvolta toate ramurile economiei. Poporul, muncitorimea, s-au dovedit deplin mature de a lua în stăpînire avuția națională a țării spre a o gospodări, a o orîndui, a o dezvolta într-o concepție radical nouă și cu o destinație fundamental alta — în favoarea maselor producătoare și stăpîne ale producției.

Preluînd în propriile mîini industria și industrializarea țării, poporul român și-a programat, pentru totdeauna, ieșirea din subdezvoltare, din starea de dependență față de puterile capitaliste mult evoluate economic și care așezaseră România timp de zeci și zeci de ani pe strapontinele din spate ale orînduirii dirijată în folosul lor cvasiexclusiv.

Crearea industriei moderne, puternice, printr-o dirijare planificată și cu o amplă strategie a stat la baza dezvoltării economiei complexe și echilibrate a României socialiste. Planurile cincinale, cu obiectivele lor economice, au relevat plusuri de experiență, succese importante precum și eforturile întregului popor de a învinge greutățile inerente unui proces atît de vast. Partidul Comunist Român la Congresul al IX-lea, relevînd succesele, a dovedit capacitatea forței de a analiza critic metodele folosite, stările de fapt, de a găsi soluțiile cele mai bune pentru

ROMÂNIA ÎN PROCESUL DE CREȘTERE-DEZVOLTARE-PROGRES

depășirea dificultăților și trasarea noilor jaloane economico-sociale ale dezvolătrii socialismului în România.

Istoria construcției socialiste în țara noastră stă mărturie în acest al treilea pătrar de secol că datorită tocmai consecvenței în industrializarea țării, România a evoluat de la un stat cu predominanță agrară la un stat socialist cu o structură industrial-agrară. Industria a devenit ramura conducătoare și dinamizatoare a întregii economii naționale. Producția industrială a României a înregistrat ritmuri înalte, caracterizate prin constanța mediei de creștere în jurul a $13^0/_0$ anual. În strategia industrializării se regăsesc creșteri rapide și ale altor ramuri ale economiei, lichidarea disproporțiilor economice teritoriale, apariția de noi centre industriale, intensificarea procesului de urbanizare.

Dintr-o țară care, înainte de 1944, își baza exportul pe produse agroalimentare și materii prime, cu petrolul jefuit „ca în codru“, România a devenit o țară cu o industrie diversificată, în plin avînt, care îi permite o participare tot mai activă la schimburile internaționale pe baza avantajului reciproc. Sînt de mult apuse acele stări dezolante din urmă cu patru, cinci decenii cînd România era fieful țărilor capitaliste dezvoltate.

Poporul român a putut promova, ca urmare a dezvoltării din ultimele decenii, o politică economică externă bazată pe principiile avantajului reciproc, al respectării independenței naționale. Succesele dezvoltării economice s-au repercutat în lărgirea continuă a colaborării economice multilaterale cu țările socialiste, cu toate statele din lume. Dezvoltarea economică a țării este unul din contraforturile, cele mai puternice ale prezenței României în viața internaționolă, cu linii directoare, ferme. Egalitatea în drepturi, respectul suveranității, neamestecul în treburile interne, întrajutorarea, colaborarea economică, tehnică, științifică pentru consolidarea păcii, toate sînt comandamente ale politicii externe ale unei țări care își cunoaște bine stadiul la care se află și capacitățile pentru o continuă dezvoltare.

Economia României socialiste și energiile creatoare ale poporului dispun de puternice resorturi care să propulseze țara în continuare pe magistralele progresului și civilizației.

Pe orbita civilizației moderne

ÎN FAȚA UNEI NAȚIUNI apar momente unice, hotărîtoare pentru destinul și viitorul său — spunea secretarul general al partidului la Conferința Națională din 1972. Istoria dovedește că nu odată în fața poporului nostru s-au ivit asemenea momente, dar el a știut întotdeauna să fie la înălțimea vremurilor, să acționeze cu fermitate și hotărîre pentru a-și clădi viitorul.

„Se poate spune — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — că astăzi trăim momente de care depinde locul pe care îl va avea România în marea familie a țărilor socialiste, a tuturor națiunilor lumii. Dezvoltarea vieții internaționale, marea revoluție tehnico-științifică, pun cu putere la ordinea zilei participarea tot mai activă a poporului nostru la diviziunea internațională a muncii. Sîntem chemați ca în următorii 10—15 ani să lichidăm cu desăvîrșire rămînerea în urmă pe care am moștenit-o, să ridicăm poporul român la un înalt nivel de dezvoltare economică, științifică, culturală, să-i asigurăm un nivel de trai superior. Problema se pune în felul următor : sau vom realiza acest obiectiv și ne vom înscrie pe orbita civilizației moderne, sau vom continua să rămînem în urma țărilor dezvoltate, condamnînd națiunea noastră să se mențină în această situatie în decursul a mai multor generații“.**

Poporul român a ales înscrierea pe orbita civilizației moderne cu hotărîrea de a face totul pentru dezvoltarea în ritm susținut a Patriei. Mărturia concretizării acestei alegeri o constituie Programul adoptat la Congresul al XI-lea al partidului, din 1974. Programul P.C.R. este expresia marii capacități a unei națiuni conștiente de posibilitățile sale de a se ancora lucid, temeinic, realist într-o dezvoltare impetuoasă. El reprezintă o fidelă mărturie a luării în stăpînire a propriei istorii de către popor, învățînd din trecutele vremi și din prezent, spre a se regăsi într-o altă conștiință a umanismului, cu virtuți care se înscriu în promovarea unei gîndiri superioare.

Exercitîndu-și dreptul de a dispune liber de soarta sa, fără nici un amestec din afară, poporul român concepe independența națională — bunul său cel mai de preț, cucerit cu prețul atîtor jertfe — nu în sensul izolării de alte popoare, ci, dimpotrivă, în indisolubilă legătură cu dezvoltarea colaborării internaționale. Ca țară socialistă, România pune pe primul plan colaborarea cu toate țările socialiste, amplificarea relațiilor de prietenie, solidaritate și conlucrare multilaterală cu acestea. Totodată ea acționează cu consecvență pentru întărirea legăturilor cu țările în curs de dezvoltare, cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii.

Vida Geza — *Monumentul ostașului român din Carei*

Departe de a se închista în limitele înguste ale egoismului național, România încearcă sentimentul mîndriei de a fi militat fără încetare pentru prietenie și colaborare cu toate popoarele, în spiritul respectului profund pentru independența și suveranitatea lor, pentru deplina lor egalitate în drepturi, cu convingerea fermă, verificată de viață, că numai pe temelia trainică a acestor principii se poate clădi o colaborare rodnică între țări, poate fi consolidată pacea în lume, condiție fundamentală a instaurării unei noi ordini economice și politice internaționale pe planeta noastră, a progresului și prosperității tuturor popoarelor.

Istoria cea mai recentă a României alcătuiește un sumum de argumente cu bogate concluzii pentru căile salvgardării unui popor din subdezvoltare. Cîteva bilanțuri semnificative poartă în ele o fierbinte încărcătură de energii puse în slujba unor idealuri superioare. În ultimele decenii producția industrială a țării a crescut de 30 de ori. O cifră simplă, totuși fantastică. Trebuie „văzută“ România industrializată pentru a-i înțelege valoarea reală și trebuie „văzute“ fostele tîrguri și orașe promiscue, devenite astăzi citadele industriale, cu o inteligentă și funcțională distribuire în absolut toate regiunile țării.

În raport cu situația dinainte de 23 August 1944, venitul pe cap de locuitor arată că de la 80 dolari s-a ajuns în 1975 la 1 000 dolari. Ritmul de creștere a producției industriale în următorii cinci ani este în continuare de un nivel care depășește $10^0/_0$, ceea ce prefigurează înaintarea sigură a României în zonele dezvoltării multilaterale vizate de Programul Partidului Comunist Român. În 10—15 ani, economia națională va ajunge la noi trepte, ale căror certitudini sînt confirmate de cele urcate pînă azi. **„Creșterea în ritm înalt a economiei naționale —** după cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — va duce la apropierea nivelului de dezvoltare a țării noastre față de statele socialiste mai avansate, față de alte țări dezvoltate din punct de vedere economic“.** Prin împlinirea obiectivelor pentru anul 1980 România va putea depăși stadiul de țară în curs de dezvoltare. România se îndreaptă în acest răstimp către o producție de 1 000 kg oțel pe locuitor. Producția de ciment este proiectată tot pentru 1 000 kg, iar pentru energie electrică s-au luat măsurile asigurării a 5—6 000 kWh per locuitor. Producția de cereale este prevăzută să ajungă pînă în 1990 la cel puțin 1 000—2 000 kg pe locuitor. Investițiile, într-un volum de 3 mii de miliarde în următorii 15 ani, sînt grăitoare pentru ritmul progresului dezvoltării economico-sociale a țării. Este prevăzut ca pînă în 1990 să fie proiectate peste 300 de noi centre orășenești, dintre care unele sînt de pe acum în faza trecerii la execuție. Venitul pe cap de locuitor e prevăzut pentru 2 500—3 000 dolari. Și cifrele pot continua relevînd valorile civilizației implicate, creșterea nivelului de trai al maselor, iar mai presus locul și rolul națiunii noastre demnă și suverană, în concertul țărilor libere ale lumii.

Vor fi toate realizate. Poporul s-a deprins cu certitudinile strategiei economice a Partidului Comunist, cu îndeplinirea și depășirea prevederilor ei.

prof. univ. dr. Titu GEORGESCU

CONCEPȚIA UMANISTĂ A PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN ÎN PROIECȚIA ȘI CONSTRUCȚIA ECONOMICO-SOCIALĂ

REALIZAREA unei creșteri de peste 10 ori a venitului național, de peste 21 ori a producției industriale sau de circa 4,8 ori a veniturilor reale ale populației într-o perioadă de 25 de ani constituie o performanță care, suscită un interes deplin justificat pentru rezultatele experienței României socialiste. Modificarea profundă a structurilor economice și îndeosebi a celor sociale și politice, ridicarea nivelului de trai și civilizație dau o dimensiune în plus marilor transformări care au avut loc în societatea românească în ultimele decenii. Alături de dinamismul dezvoltării economico-sociale, ceea ce stîrnește astăzi un viu interes este concepția de largă perspectivă a partidului nostru privind destinele poporului român, valorile și principiile promovate în cadrul politicii sale interne și externe.

Analistul sau simplul observator, omul politic sau de știință, teoreticianul sau practicianul, român sau străin, își concentrează, de regulă, atenția îndeosebi asupra ultimului deceniu. Această perioadă, datorită dezvoltării și inovării de către Partidul Comunist Român, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a teoriei și practicii construcției sociale, a însemnat o etapă extrem de fecundă în elaborarea unei viziuni deplin coerente, a unor concepte de **avangardă** privind dezvoltarea economico-socială. Congresele al IX-lea, al X-lea și al XI-lea ale partidului marchează momente importante în evoluția elaborării concepției socialiste românești asupra unei dinamici sociale multisectoriale și multidimensionale, orientate spre o finalitate social-umană, a conducerii științifice a societății, a făuririi unei societăți socialiste multilateral dezvoltate în România. Încă la Congresul al IX-lea raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu privea construcția economico-socială în cadrul unității dialectice și a necesității perfecționării **multiplelor** laturi și mecanisme ale vieții **economice** și **sociale.** În raportul la Congresul al X-lea regăsim în definirea conceptului de **societate socialistă multilateral dezvoltată,** consecvența și spiritul novator, revoluționar exprimate într-un elaborat strategic, coerent, cu impresionante dimensiuni social-umane. Congresul al XI-lea și programul partidului dezvoltînd noi concepte, adîncind și lărgind aria proiecției și construcției sociale, a strategiei și tacticii de acțiune cu elemente ce reprezintă **deschideri ale înaintării țării spre comunism,** încununează cu succes efortul de gîndire, de analiză și sinteză, imensa forță de creativitate revoluționară a partidului nostru, responsabilitatea sa față de progresul societății românești.

Originalitatea concepției și experienței românești, conceptele președintelui țării noastre pătrunse de viziunea perspectivei și a unui profund umanism socialist, au căpătat o rezonanță tot mai largă în lume. Traducerea operei, a unora din conceptele sau cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu în zeci de țări de pe toate meridianele lumii, numeroasele aprecieri și elogii aduse ideilor sale, politicii interne și externe a partidului nostru, constituie dovezi concludente. Președintele Republicii Senegal, Léopold Sédar Senghor arăta, în timpul vizitei sale în România, că „Președintele Ceaușescu simbolizează toate calitățile specifice ale poporului român, iar în elaborarea căii noastre senegaleze spre socialism pot să afirm că există și influență românească".1) Sfera de interes se situează deopotrivă pe planul teoriei și al practicii, al elementelor prospective și constructive, la oameni politici sau de știință. De exemplu, reputatul om de știință Alvin Toffler declara : „Contactul cu civilizația românească m-a ajutat să privesc lumea prin alte lentile decît pînă acum. Știu că sînteți una dintre puținele țări care au un plan de dezvoltare economică și socială eșalonat pînă în anul 2000. O țară care se uită în viitor, peste 20–30–40 de ani, înseamnă că are o concepție despre dezvoltare foarte sănătoasă. Ceea ce mă interesează cel mai mult este rolul deosebit pe care îl joacă România în lume ca țară socialistă și în curs de dezvoltare. Acum lucrez la o nouă carte în care analizez contrastul dintre societățile industriale tradiționale și cele supraindustriale. Iar experiența României – țară care depășește toate așteptările mele – îmi va fi de un real folos".2) Am ales aceste citate din marea imensitate a celor care elogiază politica internă și externă a țării noastre, realizările sale și personalitatea deosebită a președintelui României, pentru a ilustra interesul pentru conceptele și modalitățile de punere a lor în operă, pentru experiența românească pe planul proiecției și construcției sociale.

Economistul, sociologul, filozoful sau politologul român cu greu ar putea găsi un teren mai incitant, mai fertil și un țel mai nobil decît „forarea" în adîncime, în zona unor concepte-cheie de avangardă privind dinamica socială, elaborate de partidul nostru. Și în acest context rezultă cu pregnanță necesitatea, relevată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cadrul amplei cuvîntări la Congresul educației politice și al culturii socialiste, privind **„intensificarea studierii diferitelor fenomene și schimbări ce se produc permanent în societatea socialistă, cît și în dezvoltarea lumii contemporane" (3).**

Valențele unei viziuni multilaterale, „sociocentrice"

PROGRESUL societății omenești poate fi abordat din mai multe perspective sau componente, cum sînt cea istorică, economică, social-politică, culturală etc. De regulă, nu putem privi evoluția societății doar prin prisma unei singure laturi, decît în scopul unei analize sectoriale, asumîndu-ne deliberat riscurile unilateralității Chiar dacă am urmări doar evoluția economiei vom constata că și această latură este strîns intercorelată cu altele cum sînt cea social-politică, tehnologică, culturală, educațională etc.

În acest context este evident că nici creșterea economică nu poate fi analizată „în sine". Dacă în planul teoriei și practicii, creșterea economică a fost considerată în țările capitaliste un obiectiv sacru, un scop „în sine", acest lucru decurge din natura orînduirii : o societate **economocentrică,** preocupată de obținerea profitului maxim, de utilizarea forței de muncă, a științei, tehnicii, tehnologiei, a instrumentarului de management, de marketing etc., în scopul realizării țelului amintit și prea puțin preocupată de efectele sociale, uneori extrem de negative ale unei asemenea orientări.

Opțiunea României pentru socialism a însemnat implicit conceperea creșterii economice ca un **mijloc** de realizare a **țelului** suprem **-- ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregii colectivități** și nu ca un scop. Deci, creșterea economică este abordată în cadrul unei dezvoltări multilaterale, pe diferite planuri, economic, social-uman, tehnologic, cultural, ideologic etc. Experiența țării noastre, prin ceea ce a realizat, dar și prin ceea ce își propune să realizeze, prezintă un material extrem de bogat de reflecție asupra unor **concepte cheie** ale dezvoltării, cum este cel de **dezvoltare multilaterală,** asupra unor viziuni **integratoare și prospective,** asupra articulării unor componente ale creșterii, dezvoltării și progresului.

---

1) Interviu acordat revistei „Lumea", nr. 18, din 29 aprilie, 1976.

2) Declaratia publicată în „Scinteia" nr. 10 498, din 22 mai 1976.

3) **Nicolae Ceaușescu.** Expunere cu privire la activitatea politico-ideologică și cultural-educativă de formare a omului nou, constructor conștient și devotat al societății socialiste multilateral dezvoltate și al comunismului în România, prezentată la Congresul educației politice și al culturii socialiste, 2 iunie 1976, Editura politică, București, 1976, p. 65.

Programul partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și inaintare a României spre comunism ne dă o imagine **multidimensională** asupra unității scopurilor, obiectivelor și valorilor economice, social-politice, ideologice etc., ca și a mijloacelor și strategiilor de realizare.

Obiectivele fundamentale ale etapei următoare privesc dezvoltarea în unitatea multiplelor sale componente. Viziunea cuprinzătoare a Programului asupra cadrului dezvoltării rezultă din modul unitar în care sînt abordate modificările ce intervin pe diferite planuri ale dinamicii sociale, structurile și relațiile sociale, conducerea și organizarea societății, perfecționarea mecanismelor și instituțiilor economico-sociale, adîncirea democrației socialiste, promovarea eticii, echității și umanismului socialist, formarea omului nou etc. O asemenea optică rezultă nu numai implicit, ci și explicit : **„Conducerea științifică** – se arată în Program –, **trebuie să cuprindă toate problemele organizării societății – de la cele privind dezvoltarea economiei, științei, culturii, pînă la cele ce privesc familia și normele de conviețuire socială, deoarece toate influențează într-o măsură mai mare sau mai mică progresul general".**[4])

Abordarea dezvoltării, a construcției sociale, într-o asemenea viziune largă și coerentă constituie realmente un experiment social extrem de avansat, atît pe plan conceptual, cît și pe planul acțiunii. Dacă avem în vedere că scopul fundamental al dezvoltării îl constituie ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregii colectivități, iar toate celelalte opțiuni sînt „ghidate" de această funcție-scop, capătă deplin relief natura **sociocentrică** a societății socialiste românești, în care **omul constituie scopul,** iar **creșterea și dezvoltarea doar mijloace.** Președintele țării noastre exprima limpede această orientare atunci cînd afirma că **„Pornind de la ideea că omul este scopul și rațiunea oricărei activități sociale, că populația reprezintă avuția supremă a fiecărei țări, considerăm că trebuie analizate și dezbătute problemele de fond ale condiției umane ca o cerință majoră, inevitabilă a contemporaneității"** [5])

Unitatea procesului creștere — dezvoltare — progres

ÎN CADRUL societății capitaliste cu o orientare prin excelență economocentrică, înseși teoriile creșterii sînt handicapate de limitarea cîmpului de investigație la disciplinele economice „pure" neglijînd, voit sau nu, elemente indispensabile descifrării acestor procese cum sînt relațiile om – societate, om – tehnologie, om – natură, om – ideologie, influența structurilor sociale și politice, a celor științifice și tehnologice, organizaționale și instituționale asupra dezvoltării, interacțiunile dintre procesele economice, sociale, tehnologice, ideologice etc. Chiar și modelele „clasice" ale creșterii economice de tipul H-D-H (Harrod, Domar, Hicks) sînt, așa cum constata și François Perroux, impermeabile dezvoltării și progresului, pentru că nu iau în seamă dinamisme economice și sociale decisive, cum sînt schimbarea relațiilor sociale, reformele structurale, instituționale [6]). În aceste condiții, nu este deloc de mirare că marile probleme care confruntă omenirea în prezent au fost abordate, în unele lucrări, cum sînt primele Rapoarte ale Clubului de la Roma sau numeroase dezbateri științifice [7]), în cadrul opticii triunghiulare „creștere – resurse – mediu", eludînd dimensiunile social-umane și structurile sociale și politice, și ajungînd astfel la concluzii atît de controversate și aspru etichetate.

Întreaga proiecție și construcție a societății socialiste românești multilateral dezvoltate, care pornește de la înțelegerea semnificațiilor și implicațiilor profunde ale binomului „omul-scop", „economia-mijloc", orientează dinamica proceselor economico-sociale spre om, spre aspirațiile colectivității, iar creșterea economică este privită în contextul unitar al procesului **creștere → dezvoltare → progres.** Faptul nu se rezumă doar la concepție sau la țelul final al dezvoltării, ci îl regăsim, explicit sau implicit, se poate spune în toate deciziile de politică economică, mai ales în cadrul unor opțiuni fundamentale cum este cea a raportului acumulare – consum. Nici acestui concept-cheie al dezvoltării nu-i vom putea înțelege deplin semnificațiile, decît abordîndu-l în contextul larg al dinamicii **economico-sociale,** ale incidențelor sale nu numai economice, ci și sociale. Avînd deci în vedere și componenta socială, mai ales în cazul unei țări în curs de dezvoltare, nu mai este necesar să argumentăm nevoia imperioasă a unor ritmuri rapide de creștere economică, singurele capabile să asigure dezvoltarea socială, ridicarea nivelului de trai și civilizație. Economiștii români au demonstrat că, privind în perspectiva unui orizont de timp satisfăcător pentru optimizarea deciziilor de dezvoltare economico-socială, însăși maximizarea consumului implică o acumulare mai accelerată în primele etape. Rezultatele concrete ale dezvoltării economiei românești confirmă teza (vezi tabelul 1), iar ideea punerii efortului propriu la baza dezvoltării a cîștigat tot mai mult teren în gîndirea și practica economică contemporană.

Tabelul nr. 1

Creșteri față de deceniul 1956–1965 = 1

	1966–1975	1976–1985
Venitul național din care :	2,3 ori	5,4 ori
– fondul de consum	2 ori	4,6 ori
– fondul de dezvoltare	3,3 ori	7,9 ori

După Manea Mănescu, Avuția națională a României, „Era Socialistă" nr. 11/iunie 1975

Spuneam că procesul creșterii economice nu poate fi privit în sine. Interesează în egală măsură natura și scopul creșterii (ce fel de creștere și pentru cine), rezultatele sale, transformările sociale pe care le determină sau implică, direct sau indirect, rezonanța și semnificația social-umană care îi definește conținutul socialist, interferența sa cu dezvoltarea și progresul. În fond progresul – prin care în socialism trebuie să se realizeze nu numai o îmbunătățire substanțială a situației materiale, ci și a celei spirituale, culturale, de civilizație a tuturor membrilor societății, promovarea valorilor etice proprii socialismului, o mai mare justiție, echitate, participare și eficacitate a întregii colectivități – definește, în ultima analiză, scopul final al creșterii și dezvoltării, esența acestor procese fiind determinată de rezultatele finale și orientarea lor.

Ceea ce uneori este denumit „umanizarea creșterii" obligă la agregarea creșterii economice cu componentele dezvoltării sociale, ca realmente să determine transformări și inovări sociale progresiste, imprimînd producției și tehnologiei orientările socialmente necesare și dorite. În concepția strategică a Partidului Comunist Român de dezvoltare multilaterală a societății, natura, tipul de creșterea economică trebuie astfel să corespundă și să servească modul nou de viață pe care îl creăm, răspunzînd criteriilor de raționalitate, dar și de echitate, de multilateralitate a personalității umane, necesității de ameliorare continuă a modului de trai, de activitate, a celui spiritual, cultural, social-politic.

O asemenea viziune se reflectă, așa cum am văzut, nu numai pe plan conceptual, ci și operațional, al categoriilor noționale și al instrumentarului de acțiune care asigură sincronismul controlat al propagării efectelor creșterii economice. Este plin de semnificație, în acest sens, că, începînd cu planul cincinal 1976–1980, acesta primește denumirea de „plan de dezvoltare **economico-socială".** Modificarea nu este doar semantică. În societatea socialistă construirea unei noi fabrici nu înseamnă doar o producție suplimentară sau cîteva mii de noi locuri de muncă. Ea înseamnă un act și o decizie economică, dar în același timp și un act și o decizie socială, pentru că determină creșterea gradului de ocupare a forței de muncă, a nivelului veniturilor populației, fiind însoțită de importante efecte de antrenare, de accelerare a dezvoltării infrastructurii economice și sociale (căi de comunicație, locuințe, cantine, cămine, creșe, dispensare, spitale, policlinici, școli profesionale, biblioteci, săli de spectacol, cluburi, săli și terenuri de sport etc.). Deci, concomitent cu procesele economice au loc profunde procese sociale, cum sînt de exemplu urbanizarea, ridicarea nivelului profesional și cultural al populației, a celui de civilizație etc.

Abordînd fenomenele și procesele creșterii și dezvoltării în unitatea lor, subordonate finalității social-umane, partidul nostru a elaborat concepte de o mare valoare teoretică și practică, ca de pildă cele privind dezvoltarea armonioasă a tuturor regiunilor și zonelor țării, amplasarea rațională și echilibrată a forțelor de producție, înlăturarea inegalităților economice, ștergerea deosebirilor esențiale dintre munca fizică și intelectuală, dintre sat și oraș, sistematizarea teritoriului, a localităților urbane și rurale, procese în cadrul cărora economicul reprezintă un mijloc de bază. Aceste concepte, strategii și politici de acțiune, care privesc economicul și socialul în unitatea lor, ca și modul de abordare a unor probleme cum sînt cele privind echilibrul ecologic, conservarea și dezvoltarea fondului forestier, ameliorarea și amenajarea resurselor de apă etc., la orizontul anilor 2000 și după, relevă pregnant preocuparea pentru o dezvoltare **armonioasă, îmbinarea criteriilor** economice cu cele sociale, în cadrul unei **optici pe termen lung,** inclusiv pentru elaborarea unor noțiuni și **categorii operaționale adecvate.** Prin concepția sa înaintată asupra dezvoltării economico-sociale și amploarea inovației sociale, prin modul de fundamentare și îmbinare a politicilor în diferitele domenii care vizează progresul (dezvoltarea învățămîntului, a cercetării științifice, a culturii și educației, a asistenței sanitare, a politicii demografice și sociale etc.) și a sistemului de prognoze și planificare a dezvoltării, strategia Partidului Comunist Român de dezvoltare multilaterală reprezintă o însemnată contribuție originală la teoria și practica construcției sociale. Este și motivul pentru care profesorul Johan Galtung, personalitate marcantă a vieții științifice internaționale, într-un interviu intitulat „România — un exemplu de soluționare a problemelor economice și sociale", declara că „Este un adevăr incontestabil faptul că experiența României în materie de plan și perspectivă pe termen lung în dezvoltarea economică și socială este extrem de importantă..." ([8]). Dealtfel experiența și sistemul românesc de elaborare a prognozelor și a planurilor de dezvoltare prezentat în cadrul celui de-al V-lea Congres mondial de viitorologie de la Dubrovnik în primăvara acestui an a stîrnit un viu interes fiind evocat și elogiat în cadrul discuțiilor și concluziilor.

---

[4]) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și inaintare a României spre comunism. Editura Politică, București, 1975, p. 107, 108.

[5]) **Nicolae Ceaușescu.** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 10, Ed. Politică, București, 1974, p. 428.

[6]) Fr. Perroux, L'economie des jeunes nations, P.U.F., Paris 1962, p. 200-201.

[7]) Vezi, de exemplu, cele trei conferințe internaționale pe tema „Creștere, resurse, mediu" de la Ditchley (Anglia). Chiar și cel de-al V-lea Congres mondial al economiștilor care va avea loc la Tokyo în 1977, are ca temă „Creșterea economică și resursele".

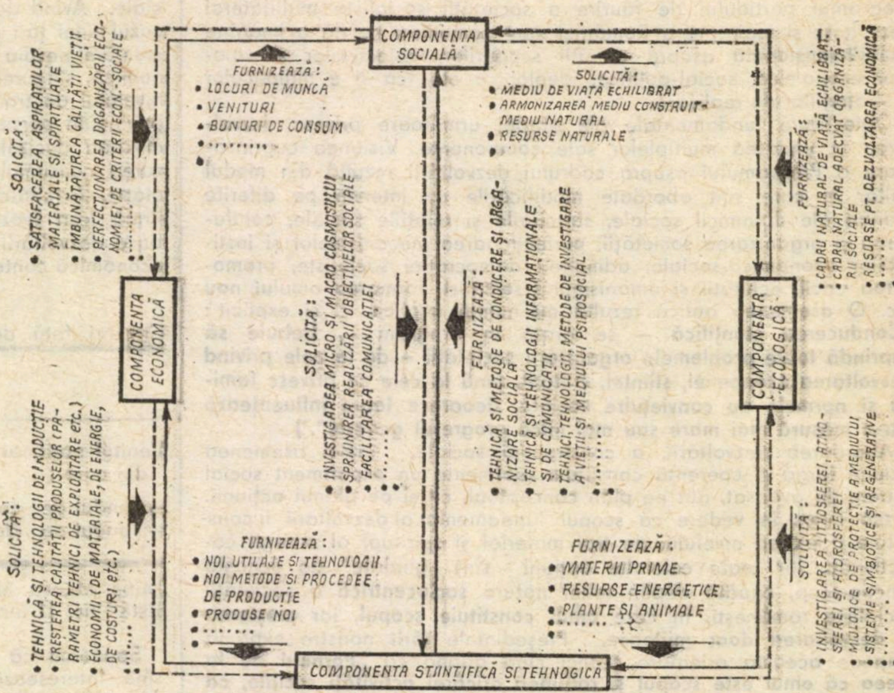
SOLICITĂ:
• SATISFACEREA ASPIRAȚIILOR MATERIALE ȘI SPIRITUALE
• ÎMBUNĂTĂȚIREA CALITĂȚII VIEȚII
• PERFECȚIONAREA ORGANIZĂRII ECONOMIEI PE CRITERII ECON.-SOCIALE
• ....
COMPONENTA SOCIALĂ
FURNIZEAZĂ:
• LOCURI DE MUNCĂ
• VENITURI
• BUNURI DE CONSUM
• ....
SOLICITĂ:
• MEDIU DE VIAȚĂ ECHILIBRAT
• ARMONIZAREA MEDIU CONSTRUIT-MEDIU NATURAL
• RESURSE NATURALE
FURNIZEAZĂ:
• CADRU NATURAL DE VIAȚĂ ECHILIBRAT
• CADRU NATURAL ADECVAT ORGANIZĂRII SOCIALE
• RESURSE PT. DEZVOLTAREA ECONOMICĂ
• ......
COMPONENTA ECONOMICĂ
SOLICITĂ:
• INVESTIGAREA MICRO ȘI MACRO COSMOSULUI
• SPRIJINIREA REALIZĂRII OBIECTIVELOR SOCIALE
• FACILITAREA COMUNICAȚIEI
• ....
FURNIZEAZĂ:
• TEHNICĂ ȘI METODE DE CONDUCERE ȘI ORGANIZARE SOCIALĂ
• TEHNICĂ ȘI TEHNOLOGII INFORMAȚIONALE ȘI DE COMUNICAȚII
• TEHNICI, TEHNOLOGII, METODE DE INVESTIGARE A VIEȚII ȘI MEDIULUI PSIHOSOCIAL
• ....
COMPONENTA ECOLOGICĂ
SOLICITĂ:
• TEHNICĂ ȘI TEHNOLOGII DE PRODUCȚIE
• CREȘTEREA CALITĂȚII PRODUSELOR (PARAMETRI TEHNICI DE EXPLOATARE etc.)
• ECONOMII (DE MATERIALE, DE ENERGIE, DE COSTURI etc.)
• ....
SOLICITĂ:
• INVESTIGAREA LITHOSFEREI, ATMOSFEREI ȘI HIDROSFEREI
• MIJLOACE DE PROTECȚIE A MEDIULUI
• SISTEME SIMBIOTICE ȘI REGENERATIVE
• ....
FURNIZEAZĂ:
• NOI UTILAJE ȘI TEHNOLOGII
• NOI METODE ȘI PROCEDEE DE PRODUCȚIE
• PRODUSE NOI
• ....
FURNIZEAZĂ:
• MATERII PRIME
• RESURSE ENERGETICE
• PLANTE ȘI ANIMALE
• ......
COMPONENTA ȘTIINȚIFICĂ ȘI TEHNOGICĂ

Interrelațiile economic-social-tehnologic-ecologic în procesul creștere → dezvoltare → progres

Componentele economic — social — tehnologic — ecologic

VIZIUNEA UNITARĂ asupra procesului creștere-dezvoltare-progres, chiar dacă am simplifica lucrurile și le-am reduce la componentele sale economic-social-tehnologic-ecologic, presupune un efort conceptual și operațional pentru a armoniza și a face deplin compatibile obiectivele și esența proceselor și fenomenelor economice cu cele social-politice, pentru subordonarea opțiunilor economice, științifice și tehnologice celor social-umane, pentru a le aduce în deplină concordanță cu criteriile și valorile etice, ideologice, politice și sociale care decurg din natura societății noastre socialiste. Este una din deosebirile esențiale între o societate economocentrică (piramida care are vîrf componenta economică – (fig. a) –, ale cărei valori sînt subordonate creșterii economice, randamentului și profitului economic într-o viziune îngustă, adesea neglijînd consecințele sociale și ecologice nefaste) și una sociocentrică (fig. b).

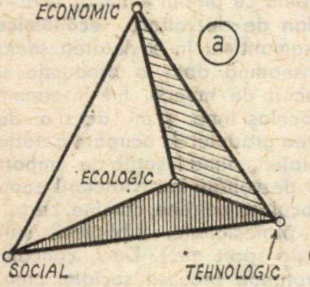
ECONOMIC
a
ECOLOGIC
SOCIAL
TEHNOLOGIC

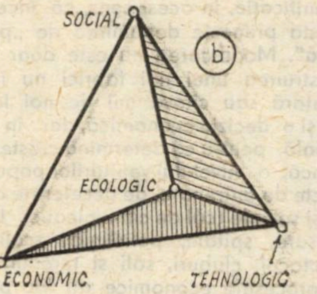
SOCIAL
b
ECOLOGIC
ECONOMIC
TEHNOLOGIC

Deși în societatea capitalistă contemporană am asistat adesea la o opoziție flagrantă între opțiunile economice și consecințele lor sociale sau ecologice sau între alegerea tehnologiei numai pe baza unor criterii economice „pure" și impactul ei social sau ecologic negativ (uneori, privind pe termen lung, chiar cu consecințe economice negative – vezi tehnologiile energofage sau mari consumatoare de resurse naturale), trebuie spus că în principiu economia nu este opusă nici socialului, nici ecologicului. La fel nici tehnologia nu se opune socialului sau ecologicului. Dimpotrivă, există o strînsă interdependență între aceste componente sau variabile ale dezvoltării, relații de intercondiționare, cu profunde implicații asupra naturii și eficienței dezvoltării (vezi schema).

Așa cum rezultă din experiența românească, orientarea sociocentrică înseamnă că armonizarea și eficientizarea economico-socială a principalelor variabile ale dezvoltării (natura societății și modul de viață, dinamica componentei economice, natura mediului tehnologic, configurația și amenajarea spațiului etc), se înfăptuiesc în cadrul planificării social-economice pe termen lung, conducerii științifice a societății, într-o viziune anticipativă.

Și în acest context de preocupări se deschid numeroase piste cercetării științifice, studierii „anatomiei" și „fiziologiei" sistemului, a structurii legăturilor și funcționalității sale, a modului de interpătrundere a diferitelor medii componente : **economic, social, tehnologic, ecologic.**

Ceea ce am reprezentat în schema alăturată constituie numai un exemplu, mult simplificat, al unor legături dintre aceste componente. Schema este mult simplificată și nu surprinde toate componentele sau toate legăturile care pot apărea în contextul creștere → dezvoltare → progres. Chiar dacă reducem analiza componentelor la cele de față este evident că între componenta economic-ecologic există legături foarte strînse, care în cadrul de față nu sînt reprezentate sau apar prin intermediul altor componente. Este totodată logic că între două componente să apară relații de furnizare și solicitare în ambele sensuri, deci perechi, ceea ce în schemă nu a mai fost dezvoltat, iar explicarea naturii relațiilor este tot cu titlu exemplificativ, alegînd la fiecare legătură doar trei elemente. De asemenea dacă din cadrul forțelor de producție apar unele elemente componente (din mijloacele de muncă și din obiectele muncii) în mod explicit, considerînd că în cadrul componentei sociale se regăsește natura orînduirii sociale, a relațiilor sociale și a proprietății, modul de organizare a societății cu sistemele pe care le include (educațional, de ocrotire a sănătății, cultural, ideologic, instituțional, de servicii, de comunicație etc.), acestea nu apar explicit. Surprinderea esenței tuturor legăturilor și determinărilor solicită o muncă de investigație, de detaliere și de concretizări mult mai aprofundată. Nu este o sarcină ușoară elaborarea unor modele care să tindă să surprindă toate variabilele și legăturile determinante pentru configurația sistemului. Nu ni se pare deloc simplu de reprezentat nici locul, natura, rolul și impactul pe care îl au asupra sinergiei și calității structurilor și fluxurilor unele componente ca cele menționate, dar problemele nu pot fi eludate. Ele pot fi tratate în funcționalitatea sistemului, a procesului dezvoltării și progresului ca medii sau variabile, ca restricții sau unele dintre acestea ar putea fi tratate ca **„impulsuri"** ale dezvoltării, care influențează hotărîtor calitatea, sinergia și eficiența sistemului și a planificării dezvoltării. Sînt necesare investigații și dezbateri pe marginea elaborării unor asemenea „modele logice", care nu numai că permit să pătrundem în detaliile „anatomiei" și mai ales ale „fiziologiei" proceselor creștere, dezvoltare, progres, clarificîndu-ne unele legături și contradicții aparente, ci ele ne pot ajuta deopotrivă la îmbunătățirea sistemelor de prognoză și planificare sau amplificarea setului de indicatori sociali ai dezvoltării. Este firesc ca sistemul sau setul de indicatori prin care se urmărește „măsurarea" nivelului sau „calității" dezvoltării să poată caracteriza „starea" tuturor componentelor procesului creștere → dezvoltare → progres, (cea socială, economică, culturală, educațională, tehnologică, ecologică etc.), ca și calitatea legăturilor și eficiența economico-socială, sinergia structurilor.

---

[8] Revista „Lumea", nr. 13 din 25 martie 1976.

ROMÂNIA ÎN PROCESUL DE CREȘTERE-DEZVOLTARE-PROGRES

„Starea“ economiei și a colectivității

ASTĂZI există un acord cvasi unanim că progresele științei economice, permit în linii mari măsurarea cu destulă exactitate a „stării economiei“, a progreselor cantitative și a unora calitative, realizate în procesul creșterii economice. Dispunem de un instrumentar satisfăcător în linii generale, care a fost tot mai mult perfecționat și în anii din urmă rafinat, care să ne dea o imagine asupra mersului și „stării de sănătate“ a unei economii.

În ultimul timp însă tot mai mulți specialiști occidentali sesizau lipsa unor „indicatori sociali“ care să măsoare gradul de „sănătate“ al societății. Indicatori considerați multă vreme ca infailibili, ca furnizînd elemente satisfăcătoare de judecată a stării și nivelului de dezvoltare a economiei, ca produsul național brut, produsul social sau venitul național per capita, s-au dovedit insuficienți pentru măsurarea nivelului de dezvoltare. Acești indicatori convenționali au putut fi utilizați cu succes atîta timp cît dezvoltarea a fost identificată cu creșterea economică. Atît în teoria cît și în practica creșterii și dezvoltării economice au intervenit însă numeroase schimbări de optică, în instrumentarul de lucru, astfel încît aceste mutații se cer însoțite de modificări corespunzătoare pe plan conceptual, al indicatorilor prin care sînt caracterizate evoluțiile. Dacă identificăm dezvoltarea cu satisfacerea mai deplină a cerințelor social-umane, cu transformările care au loc în diferitele planuri ale vieții și organizării sociale, pentru a promova mai multă justiție și echitate, în structurile și relațiile sociale etc., atunci și indicatorii dezvoltării trebuie să tindă să reflecte cît mai exact aceste evoluții.

Tabelul nr. 2

Unii indicatori economico-sociali (niveluri comparative)

	SUA, 209 mil.	Grupe de țări : A, 230 mil.	B, 217 mil.	209 C, mil.	India, 548 mil.	România, 21 mil.
- Produs național brut (dolari pe locuitor)	6170 1)	1692	842	160	110	cca. 1000 2)
- Consumul de energie (kg. c.c. pe locuitor)	11611	3657	1543	192	186	3850 3)
- Populația ocupată în agricultură (%)	4	12	34			39,8 4)
Învățămînt						
- Cadre didactice : nivelul preșcolar, primar și secundar.						
— în cifre absolute (mii)	2340	2261	1569	877	1996	216,2
— la 1 000 de locuitori	11,2	9,8	7,2	4,2	3,6	10,3
- Numărul de elevi la un profesor (nivel preșcolar și primar)		23	33	39		21 4)
- Numărul de elevi la un profesor (nivel secundar)		19	20	16		21 4)
Ocrotirea sănătății						
- Paturi de spital (locuitori pentru un pat)	133	117	300	769	1571	108 3)
- Medici (locuitori la un medic)	634	677	1167	13343	4795	624 3)
Cultură						
- Aparate de radio (la 1 000 loc.)	1623	312	163	128	221	145 3)
- Televizoare (la 1 000 loc.)	449	187	73	11	0,08	127 3)
- Ziare (tiraj la 1 000 loc.)	301	251	113	21	16	167 3)
- Biblioteci (publice)		6161	2315	21		6575 4)

1) Produsul național brut în 1973. 2) Venitul național în 1975. 3) 1975. 4) 1974.

Sursa: Date bazate pe U. N. Statistical Yearbook 1973, UNESCO Statistical Yearbook 1972, Yearbook of Labour Statistics 1974, Encyclopaedia Britannica of the Year 1975. După John McHale, Magda Cordell McHale, Human Requirements, Supply Levels and Outer Bounds, Aspen Institute for Humanistic Studies, 1975. Datele privind România — după Anuarul Statistic al R.S.R., 1975, și „Scînteia“ nr. 10405 din 4 februarie 1976.

Dacă măsurăm gradul de dezvoltare numai cu ajutorul unor indicatori economici, majoritatea țărilor capitaliste occidentale sînt incluse în rîndul celor dezvoltate, iar cele care în situația lor de dependență au cunoscut o creștere economică mai înceată sau mai tîrzie se situează în rîndul țărilor în curs de dezvoltare. Dar dacă măsurăm nivelul dezvoltării prin unii indicatori sociali, cum ar fi echitatea și justiția economică și socială, securitatea economică, participarea, echilibrul ecologic etc., vom constata că din acest punct de vedere țările capitaliste sînt, cum se exprimau unii oameni de știință occidentali, abia în curs de dezvoltare.

În acest context un fapt mi se pare extrem de semnificativ. Comparînd indicatorii sociali-economici analizați de John McHale și Magda Cordell McHale, ai unei țări considerată foarte dezvoltată din punct de vedere economic (S.U.A.), cu una slab dezvoltată (India) și cu mediile pe trei grupuri de țări (A.B.C.) întocmite de autori după gradul de satisfacere a trebuințelor populației (9), cu cei ai țării noastre, se constată că deși venitul național per capita al României este de cîteva ori mai mic decît cel al S.U.A., la un număr ridicat de indicatori sociali pe locuitor depășim nivelul celor echivalenți din Statele Unite, sau din țările dezvoltate (am ales spre ilustrare cîțiva din indicatorii analizați de autori, vezi tabelul nr. 2).

Am recurs la aceste ilustrări exemplificative nu cu intenția unei analize comparative, ci pentru că mi se par deosebit de elocvente, nu numai luate în sine, ci îndeosebi pentru ilustrarea pregnantei **orientări social-umane a creșterii și dezvoltării economiei românești.** O constatare se poate face cu ușurință : **deși potențialul nostru economic este mult mai redus decît cel al țărilor dezvoltate din punct de vedere economic, nivelul unor indicatori sociali din domeniul învățămîntului, sănătății, culturii etc. este ridicat, confirmînd teza enunțată.**

„Vectorul“ eliberare — egalitate — echitate — participare, în dialectica dezvoltării sociale

CONSTATĂM astăzi că cele două secole de dezvoltare a sistemului capitalist au condus la o agravantă dublă inegalitate, între grupe teritoriale pe de o parte, dar și între grupe sociale. Sub presiunea flagrantelor inegalități, în ultimul timp, preocupările pentru definirea și evaluarea trebuințelor sau cerințelor umane cunosc o mare extindere. A fost desfășurată o imensă muncă concretizată în încercări de definire a unor indicatori sociali ai dezvoltării sau de definire a trebuințelor umane. Aceste rapoarte și studii aprofundate cuprind cercetări asupra unui mare număr de cerințe materiale, psihosociale, individuale și colective abordate din optici diferite (biofizic, psihosocial, al interrelațiilor dintre diferite valori ontice și determinantele psihosomatice intraumane și cele psihosociale extraumane și interumane etc). Majoritatea indicatorilor se referă însă la consumuri mai mult materiale și individuale și mai puțin nemateriale și colective, neglijînd aproape în totalitate elemente sau criterii esențiale cum sînt cele privind gradul de egalitate economică și socială a membrilor colectivității, de echitate și justiție socială, de securitate economică și socială.

Pe măsură ce îi sînt satisfăcute trebuințele materiale de bază, de consum individual de hrană, îmbrăcăminte, adăpost, cresc cerințele, de educație, de ocrotire a sănătății, de servicii, de comunicație, de informații etc. În mod firesc cererile de consum evoluează tot mai mult de la cerințe de consum individual și nemijlocit material, spre bunuri și servicii de consum colectiv, de natură socială și spirituală. Nu cred că există o modalitate mai profundă de exprimare a progresului social-uman decît dialectica urmată de strategia partidului nostru privind construcția socială, exprimată de trecerea de la **eliberarea** de exploatare a omului și punerea lui în stare de **egalitate** față de mijloacele de producție, la instaurarea unei cît mai depline **echității** și **justiții** economice și sociale și la creșterea rolului său în societate, a gradului de **participare** și **responsabilitate** socială.

Și în contextul acestui proces, de o mare complexitate și anvergură, cu profunde implicații și semnificații sociale, partidul nostru a desfășurat o imensă activitate de creativitate și inovație, atît pe tărîmul teoretic, cît și al practicii sociale elaborînd modalitățile, cadrul organizatoric, instituțional de aplicare în viață a **conceptului de echitate,** de **adîncire a democratismului,** de **creștere** a participării maselor la conducere, de sporire a responsabilităților sociale a membrilor colectivității. Dacă ne referim numai la două exemple și anume, posibilitatea participării tuturor membrilor colectivității la dezbaterea planurilor de dezvoltare economico-socială a țării sau a schițelor de sistematizare, avem o imagine a profundelor semnificații ale unor asemenea procese. Participarea

Ioniță OLTEANU

(Continuare în pag. 24)

---

9) Jahn McHale, Magda Cornell McHale „Human Requirements. Supply Levels and Outer Bounds : A Framwork for Thinking about The Planetary Bargain, New York, 1975, p. 23—27.

OPȚIUNEA ROMÂNEASCĂ PENTRU O CREȘTERE ECONOMICĂ RAPIDĂ ȘI INTENSIVĂ

O expresie sintetică a ridicării eficienței economice:

DEVANSAREA CREȘTERII PRODUSULUI SOCIAL DE CĂTRE DINAMICA VENITULUI NAȚIONAL

ÎNFĂPTUIREA obiectivului strategic de ridicare a eficienței activității economice, proces complex și sarcină fundamentală a dezvoltării țării în etapa actuală și în perspectivă, impune la toate nivelele, concentrarea eforturilor pentru obținerea de efecte economice maxime prin mai buna utilizare a potențialului existent, a forței de muncă și mijloacelor materiale și bănești din economie.

Expresia sintetică, generală a eforturilor pentru sporirea eficienței economice este ilustrată la nivelul economiei naționale de **creșterea în ritm inalt a venitului național, care să devanseze ritmul de creștere al produsului social.** Procesul este caracteristic economiei naționale pentru etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, reflectînd orientările calitative în dezvoltare, manifestate cu pregnanță după Congresul al IX-lea al partidului, preocupările intense ale tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, ale conducerii de partid, strădaniile colectivelor de muncă din economie pentru o dezvoltare economică modernă și eficientă a României socialiste, capabilă să asigure sporirea neintreruptă a nivelului de civilizație și bunăstare a oamenilor muncii de pe întreg cuprinsul patriei.

Ne-am propus examinarea mai pe larg a evoluției în timp a corelației amintite și a factorilor care o determină, urmind să evidențiem procesul de transformare calitativă caracteristic economiei românești în special în ultimul deceniu, să desprindem concluzii utile pentru sporirea accentuată a eficienței economice, sarcină de bază în cincinalul revoluției științifico-tehnice contemporane.

Corelația dintre ritmul de creștere a produsului social și a venitului național în țara noastră este prezentată în tabel. Din datele respective rezultă că pe ansamblul perioadei 1951—1975 ritmul de creștere a venitului național a fost aproape egal cu cel al produsului social. Congresul al X-lea al partidului a stabilit pentru cincinalul 1971—1975 o creștere mai rapidă a venitului național față de produsul social, obiectiv ce a fost atins, venitul național crescînd în acești cinci ani într-un ritm mediu anual de 11,3%, superior ritmului de creștere a produsului social. În cincinalul 1976—1980 acest proces continuă. Se prevede ca produsul social să crească cu 50—57%, înregistrînd un ritm mediu anual de 8,5—9,5%, iar venitul național cu 61—68,5%, ceea ce corespunde unui ritm mediu anual de 10—11%. Toate acestea evidențiază sporirea mai rapidă a valorii nou create, în primul rînd a plusprodusului, fenomene ce definesc o evoluție a structurilor economice în pas cu progresul științifico-tehnic, sporirea complexității activităților și a randamentului muncii, procesul de creștere intensivă din economie.

Dinamica produsului social și a venitului național

%

	1950 = 100			Ritmul mediu anual de creștere					
	1960	1970	1975	1951—1975	1961—1970	1966—1970	1971—1975	1976—1980	1976—1990
Produsul social	263	629	1 040	9,85	9,1	8,7	10,5	8,5— 9,5	8— 9
Venitul național	268	599	1 030	9,80	8,4	7,7	11,3	10 —11	9—10
Corelația dintre ritmul de creștere al venitului național și al produsului social	—	—	—	0,99	0,92	0,88	1,07	1,17	1,12

Sursa : Anuarul statistic al R.S.R., date D.C.S.

ROMÂNIA ÎN PROCESUL DE CREȘTERE-DEZVOLTARE-PROGRES

Reducerea cheltuielilor materiale, condiție a creșterii rapide a venitului național

CREȘTEREA în ritm accelerat a venitului național este asigurată în măsură însemnată prin reducerea cheltuielilor materiale. Aceasta deoarece atît cheltuielile materiale cît și venitul național sînt componente ale produsului social, adică ale întregii producții obținute într-o perioadă de timp determinată. În consecință, orice reducere a cheltuielilor materiale se reflectă direct în venitul național, în special în acea parte a acestuia exprimată de plusprodus. Reducerea cheltuielilor materiale face posibilă obținerea unei cantități mai mari de produse finite din aceeași cantitate de materii prime și materiale, contribuind la economisirea resurselor materiale, a valutei necesare pentru importul de mijloace de producție. Pe seama diminuării cheltuielilor materiale se obțin deci efecte economice superioare, o creștere a venitului național în condițiile reducerii efortului material pe care societatea îl face pentru desfășurarea corespunzătoare a procesului de producție, valorificarea superioară a resurselor materiale.

În dinamică, datele statistice din țara noastră pun în evidență că atît produsul social, venitul național cît și cheltuielile materiale au înregistrat o creștere accelerată. Pe ansamblul perioadei 1951—1975 cheltuielile materiale și produsul social au crescut într-un ritm mai mare față de venitul național. Dinamica cheltuielilor materiale se află în strînsă legătură cu ponderea lor în produsul social. Atunci cînd ritmul de creștere a acestor cheltuieli a fost inferior ritmului de creștere a venitului național, nivelul ponderii lor în produsul social a fost relativ mai scăzut. Cînd dinamica cheltuielilor materiale a fost superioară atît dinamicii produsului social, cît și celei a venitului național, ponderea cheltuielilor materiale în produsul social s-a apropiat de 60%.

Ca urmare a unor ample acțiuni și măsuri ce vizează diminuarea costurilor materiale, progrese pe linia reducerii cheltuielilor materiale vor fi înregistrate în continuare în cincinalul 1976—1980, în care ponderea cheltuielilor materiale în produsul social va scădea de la 58,1% în 1975 la 55% în 1980. Acest proces are semnificații deosebite pentru țara noastră. Calculele demonstrează că reducerea ponderii cheltuielilor materiale la nivelul anului 1980 și la scara întregii economii va permite obținerea unei părți însemnate din întregul spor al venitului național realizat în cincinal, valoare nou creată ce va fi obținută într-o proporție de circa 23% în industrie, 15% în agricultură, 20% în construcții, lărgind și consolidînd contribuția acestor ramuri la crearea venitului național. În perioada pînă în 1990 se va pune deasemenea un accent deosebit pe reducerea celtuielilor materiale ca o cale principală pentru sporirea rapidă a venitului național, ponderea acestor cheltuieli în produsul social urmînd să scadă pînă în 1990 sub 50%, nivel întîlnit în economiile intensive.

Evoluția dinamicii cheltuielilor materiale în raport cu dinamica venitului național și a produsului social, a ponderii acestora în produsul social reflectă aceleași **transformări calitative din economia noastră în ultimii ani,** reliefînd totodată rezervele existente, însemnătatea socială ridicată a reducerii cheltuielilor materiale, ca urmare a amplelor efecte ale acestui proces asupra dezvoltării economice în general. Aceasta face necesar ca fiecare întreprindere și unitate din economie, fiecare om al muncii să acționeze energic pentru realizarea practică a programelor și măsurilor de diminuare a cheltuielilor materiale prin reducerea consumurilor specifice de materii prime și materiale, combustibil și energie, înnoirea și modernizarea produselor, realizate cu consumuri materiale mai mici, eliminarea rebuturilor, diminuarea cheltuielilor de amortizare ș.a.

Resursele de muncă și productivitatea, factori de sporire a valorii nou create

DEZVOLTAREA economiei naționale are loc și pe seama sporirii **resurselor de muncă** — de care țara noastră dispune — și atragerii lor în sfera productivă, îndeosebi în industrie. În cincinalul 1976—1980, ca urmare a programului de investiții, se asigură crearea a peste 1 milion de noi locuri de muncă, din care circa 60% în industrie. Dacă ponderea populației ocupate în ramurile neagricole în totalul populației ocupate a crescut în perioada 1950—1975 de la 25,7% la 62%, scăzînd corespunzător, de la 74,3% la 38,0%, ponderea populației ocupate în agricultură, prin măsurile de atragere a populației ocupate în ramurile neagricole și în special în industrie în cincinalul actual se va asigura, pentru prima dată în istoria țării, **depășirea populației ocupate în agricultură de către populația ocupată în industrie.** Se prevede ca în 1980 industria și construcțiile să cuprindă 47—48% din populația ocupată, iar agricultura 27—28%. Tendința se va accentua în viitor, în 1990 agricultura urmînd să dețină numai 10—15% din totalul populației ocupate, nivel caracteristic țărilor dezvoltate ale lumii.

În condițiile sporirii resurselor de muncă, creșterea venitului național este influențată de numărul muncitorilor, prin specificul activității aceștia fiind utilizați în cea mai mare parte în ramurile producției materiale. În timp ce în 1950 existau mai puțin de 1,25 milioane de muncitori, în 1975 numărul acestora s-a ridicat la aproape 5 milioane, un important potențial de forță de muncă întărind în acești ani sfera productivă.

Modificările cantitative și calitative din efectivul și structura populației din țara noastră pun în evidență **orientarea pregnantă către utilizarea cu eficiență sporită a resurselor de muncă** și obținerea, pe această cale, a unui venit național în continuă creștere.

Sporirea venitului național pe seama creșterii volumului de muncă prestată în sfera productivă se asigură, totodată, pe calea măririi gradului de complexitate a muncii, întrucît, așa cum arăta Marx, munca complexă reprezintă o muncă simplă potențată, sau mai bine-zis înmulțită, în sensul că un anumit volum de muncă complexă conține o cantitate mai mare de muncă simplă. Iată de ce mărirea numărului de cadre calificate, concomitent cu atragerea lor într-o importantă măsură în ramurile sferei productive, procese caracteristice pentru anii de economie socialistă ai țării noastre și cu deosebire ultimului deceniu, contribuie la creșterea venitului național.

Preocupările în domeniul ridicării calificării lucrătorilor determină **creșterea productivității muncii,** deci sporirea venitului național și pe seama acestui factor. Aceasta întrucît lucrătorii calificați sau de înaltă calificare produc, de regulă, o cantitate mai mare de bunuri materiale într-un anumit interval de timp, realizînd astfel o cantitate mai mare de valoare nou creată. Totodată, creșterea productivității muncii contribuie la mărirea venitului național și prin economisirea muncii materializate. Ca urmare a utilizării tehnicii și tehnologiilor moderne, prin mai buna organizare a producției și a muncii, ridicarea calificării lucrătorilor ș.a. se creează posibilitatea ca din aceeași cantitate de materii prime și din același volum de mijloace de muncă să se obțină o cantitate sporită de produse care încorporează o valoare nou creată mai mare, ceea ce practic înseamnă mai buna gospodărire a materiilor prime și materialelor, energiei și combustibilor. Creșterea astfel a venitului național are ca urmare, la nivelul economiei naționale, reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social și ca atare creșterea într-o proporție corespunzătoare a părții din produsul social ce poate fi utilizată în calitate de venit național.

După unele calcule, circa 90% din sporul de venit național din perioada 1950—1970 s-a realizat pe seama creșterii productivității muncii. Și în perspectivă sînt create condițiile pentru ca pe seama productivității muncii să fie obținută partea cea mai importantă din sporul de venit național. În această direcție acționează de asemenea schimbările din structura economiei naționale. **Întărirea rolului industriei de ramură conducătoare a economiei naționale exercită o mare influență asupra sporului de venit național realizat pe seama creșterii productivității muncii,** întrucît în procesul de creare a venitului național se mărește astfel aportul ramurilor cu o productivitate a muncii mai ridicată. În țara noastră, de exemplu, în industrie, productivitatea muncii este de 2,4 ori mai mare decît media pe economie. Avînd în vedere faptul că nivelul productivității muncii nu este același pentru toate ramurile industriei, este evident că accentul pus pe dezvoltarea mai accelerată a ramurilor și sectoarelor de vîrf ale industriei — metalurgia, construcțiile de mașini, chimia, energetica și în acest cadru subramurile care promovează progresul științifico-tehnic — are ur-

(Continuare în pag. 23)

CREŞTEREA PRODUCTIVITĂŢII ÎN CONCORDANŢĂ CU DOTAREA TEHNICĂ A MUNCII

IMPORTANŢA pe care creşterea eficienţei cu care se cheltuieşte munca socială o are pentru progresul general al societăţii şi ridicarea nivelului de trai al întregului popor, necesitatea de a lichida cît mai rapid decalajul ce ne desparte în acest sens de ţările dezvoltate ale lumii situează creşterea în ritm susţinut a productivităţii muncii ca una din problemele fundamentale ale dezvoltării economico-sociale a României în aceşti ani, ca factorul decisiv pentru amplificarea avuţiei naţionale. În planul cincinal 1976—1980 ritmul mediu anual stabilit pentru creşterea productivităţii muncii în industrie este de circa 9%, ceea ce corespunde unei dinamici în 1980 faţă de 1975 de 150—153,8%, în construcţii-montaj această dinamică fiind de 150—156,9%, iar în transporturile feroviare de 120—127,3%.

Sarcini majore, deci, pentru întreaga economie. Realizările de pînă în prezent, condiţiile tehnice şi materiale create pentru desfăşurarea muncii, cerinţele unei dezvoltări eficiente pretind ca aceste nivele să fie considerate minime, urmînd ca în fiecare unitate economică să se întreprindă analize de fond menite să identifice noi posibilităţi de sporire a productivităţii muncii. În acest sens, la recenta şedinţă comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român şi a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economico-Sociale a României, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** sublinia : **„Sînt încă probleme legate de productivitatea muncii care depind de buna organizare a producţiei şi a muncii, de mecanizarea şi automatizarea proceselor de producţie, a transportului uzinal, precum şi de alte măsuri. Avem încă rezerve mari... Trebuie să luăm măsuri foarte serioase pentru a obţine în acest cincinal o creştere mult mai mare a productivităţii muncii decît s-a prevăzut în planul cincinal“.**

În lumina unor asemenea exigenţe ne-am propus o investigaţie a felului cum a evoluat în timp corelaţia dintre dotarea tehnică a muncii şi creşterea productivităţii, mai precis dintre dinamica dotării tehnice şi electroenergetice a muncii şi influenţa acestei dotări asupra productivităţii, urmărind desprinderea unor concluzii care să releve noi posibilităţi pentru sporirea productivităţii.

Sporirea gradului de înzestrare tehnică a economiei

FACTORUL hotărîtor, determinant în asigurarea îndeplinirii sarcinii de creştere a productivităţii muncii îl constituie promovarea, pe scară largă, a progresului tehnic, extinderea mecanizării şi automatizării producţiei, aplicarea procedeelor tehnologice moderne, precum şi perfecţionarea organizării producţiei şi a muncii, întărirea ordinei şi disciplinei, înlăturarea pierderilor de timp şi a întreruperilor nejustificate în producţie. Realizarea acestor imperative presupune aplicarea cu consecvenţă în producţie a celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, folosirea cu maximum de eficienţă a fondurilor fixe cu care este înzestrată economia naţională.

În întregul proces al construcţiei socialiste partidul a promovat politica de dotare intensă a economiei naţionale cu maşini, utilaje şi instalaţii realizate la nivelul celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii contemporane, acordînd totodată o atenţie sporită aportului cercetării ştiinţifice proprii. Pe ansamblul economiei naţionale, volumul fondurilor fixe a crescut continuu. Faţă de 1950, în 1975 fondurile fixe din economie au crescut de aproape 5,5 ori, cu un ritm mediu anual de aproape 7% nivele superioare înregistrîndu-se în industrie şi construcţii — de 12 şi respectiv 27 ori. A crescut, de asemenea, volumul fondurilor fixe din agricultură, de peste 3,3 ori, din transporturi şi telecomunicaţii, de 4,1 ori. Numai în cincinalul 1971—1975 au fost puse în funcţiune peste 2 250 de obiective şi capacităţi noi, valoarea fondurilor fixe sporind astfel cu 440 miliarde lei.

Această creştere nu a fost numai cantitativă. În cadrul fondurilor fixe productive au avut loc importante modificări calitative. În perioada 1971—1975 au fost asimilate noi tipuri de maşini, utilaje şi instalaţii, de tehnicitate şi complexitate sporită, cu performanţe superioare. Este semnificativ că, pe ansamblul industriei, ponderea produselor noi şi reproiectate puse în funcţiune a reprezentat circa 44% din întreaga valoare a producţiei industriale a anului 1975. S-au aplicat în producţie în cincinalul trecut 156 de tehnologii noi, din care circa 70% se bazează pe concepţie românească. A crescut gradul de mecanizare a unor lucrări grele, cu mare volum de muncă, au fost automatizate o serie de operaţii şi procese. Niveluri mai înalte de automatizare şi mecanizare s-au realizat în special în industria chimică, la extracţia ţiţeiului, la încărcarea mecanizată pentru lucrările miniere de înaintare în galerii, operaţiile de prelucrare a metalului şi de montaj în industria construcţiilor de maşini, în industria cimentului, industria alimentară, producerea de fontă în furnale etc.

Sporirea cantitativă şi calitativă a volumului fondurilor fixe pe ansamblul economiei, pe principalele ei ramuri a asigurat, pe lîngă valorificarea superioară a resurselor naturale şi reducerea consumurilor specifice, ridicarea substanţială a nivelului de înzestrare cu fonduri fixe a muncii, creşterea rodniciei acesteia.

În acest cadru a avut loc creşterea înzestrării cu energie electrică a muncii, dovadă a progresului înregistrat în dezvoltarea bazei tehnice a producţiei. Tendinţa actuală a progresului tehnic vădeşte dependenţa organică a dezvoltării mijloacelor de producţie moderne, de performanţă, de baza energetică, îndeosebi de folosirea energiei electrice în producţie. Introducerea maşinilor şi utilajelor perfecţionate, mecanizarea şi automatizarea, promovarea procedeelor tehnologice noi sînt, în bună măsură, condiţionate de electrificarea producţiei. Privită ca un proces tehnico-economic de ansamblu, aceasta precede înzestrarea cu fonduri fixe şi o condiţionează. Consumul de energie electrică a crescut în 1975 faţă de 1955 pe ansamblul economiei de 12,5 ori, în industrie de 11,5 ori, în construcţii de 21,2 ori, în agricultură de 44,7 ori, în transporturi şi telecomunicaţii de 14,8 ori. Pe lucrător, în industrie, consumul de energie electrică a crescut de la 1 829 kW în 1950 la 12 361 kW în 1974, cu un ritm mediu anual de 8,4%. Fără îndoială că această creştere reflectă totodată existenţa mai ales în industrie, a unor însemnate rezerve de economisire a energiei electrice.

Ca urmare a tuturor acestor eforturi a avut loc o sporire continuă a productivităţii muncii pe lucrător, care în perioada 1951—1975 a crescut în ritmuri medii anuale de 7,9% în industrie, 6,4% în construcţii-montaj în antrepriză și 4,7% în transporturi feroviare.

Să ne referim la o coordonată esențială a acestei legături cauză—efect. Teoretic este cunoscut că între progresul tehnic — interpretat ca proces ce se concretizează în perfecționarea mijloacelor de muncă și a obiectelor muncii, creșterea gradului de mecanizare și automatizare a producției, îmbunătățirea procedeelor tehnologice, mai buna organizare a activităților ș.a. — și creșterea eficienței cu care este cheltuită munca există o dependență cauzală. Progresul tehnic permite realizarea unor însemnate economii de muncă vie și materializată, avînd un rol hotărîtor în sporirea productivității muncii. Această dependență este dovedită — este drept, ca tendință, cu forme diferite de manifestare la nivelul economiei naționale, al ramurilor și subramurilor ei — prin aceea că un nivel mai ridicat de dotare tehnică a muncii determină, în condițiile folosirii raționale a mijloacelor materiale, creșterea nivelului de productivitate. Cu alte cuvinte la nivelul economiei naționale, al ramurilor și subramurilor acesteia, oglindirea sintetică a rolului și influenței pe care o are progresul tehnic asupra evoluției productivității muncii se poate evidenția, printre altele, prin corelația ce se stabilește între înzestrarea tehnică a muncii — determinată cu ajutorul fondurilor fixe, precum și al consumului de energie electrică ce revin pe lucrător — și creșterea productivității muncii. Ce evidențiază investigarea acestei corelații ?

Elemente calitative în creșterea productivității

ANALIZA, pe o perioadă mai îndelungată de timp, a corelației dintre dinamica înzestrării cu fonduri fixe, electroenergetice a muncii și dinamica productivității muncii pe principalele ramuri ale economiei naționale relevă, pentru toate ramurile, tendința evidentă de creștere mai rapidă a înzestrării cu energie electrică față de creșterea fondurilor fixe și a productivității muncii. Pe de altă parte, dinamica productivității muncii devansează creșterea înzestrării cu fonduri fixe, dovedind progrese în utilizarea fondurilor fixe.

Concret, în **industrie**, în perioada **1955—1970**, fondurile fixe pe lucrător au crescut cu un ritm anual de 5,4%, iar consumul de energie electrică și productivitatea muncii pe lucrător cu ritmuri de 8,6% și respectiv 7,6%. Tendința este asemănătoare în construcții, precum și în transporturi și telecomunicații, cu mențiunea că decalajele au fost mai evidente. Astfel, în **construcții**, în aceeași perioadă, creșterea fondurilor fixe a fost de 190%, cu un ritm mediu anual de 4,5%, a consumului de energie electrică de 775%, cu un ritm de 14,6%, iar a productivității muncii de 228%, cu un ritm de 5,7%. În **transporturi și telecomunicații** creșterile respective au fost de 132% pentru fondurile fixe, cu un ritm de 1,9%, de 411% pentru consumul de energie electrică, cu un ritm de 9,9% și de 200% pentru productivitatea muncii, cu un ritm de 4,7%.

Limitînd intervalul de timp la **perioada 1965—1975**, analiza evoluției acestor indicatori scoate în evidență apariția unor **modificări importante de ordin cantitativ și îndeosebi calitativ.** După cum rezultă din datele prezentate în tabelul nr. 1, în industrie, față de perioada 1955—1970 în care, așa cum am arătat, exista o tendință evidentă de creștere mai rapidă a consumului de energie electrică și a productivității muncii față de evoluția fondurilor fixe, în perioada 1966—1975 se înregistrează o reducere a intensității creșterii consumului de energie electrică, a cărui evoluție este depășită atît de dinamica înzestrării cu fonduri fixe, cît și de evoluția productivității muncii.

Există, pe de altă parte, o tendință de apropiere a dinamicilor fondurilor fixe și productivității muncii. Creșterea în 1975 față de 1965 a valorii fondurilor fixe pe un lucrător cu 189,5% (ritm mediu anual 6,4%) față de sporirea poductivității muncii cu 194,1% (ritm mediu anual 6,7%) a determinat reducerea decalajului dintre acești indicatori la 1,02, față de 1,39 cît a fost în perioada 1955—1970. Această evoluție are la bază, fără îndoială, volumul mare de investiții alocate în ultimele două cincinale pentru creșterea fondurilor fixe din economie și îndeosebi din industrie. Din totalul de 1 200 miliarde lei, cît reprezenta valoarea fondurilor fixe la sfîrșitul anului 1975, fonduri fixe în valoare de 805 miliarde lei au fost puse în funcțiune numai în ultimii zece ani. Pe de altă parte ponderea fondurilor fixe din industrie în totalul fondurilor fixe ale producției materiale a crescut de la 40,6% în 1950 la 56% în 1975, urmînd să ajungă la 59,6% în 1980. Desigur, creșterea rapidă a volumului de fonduri fixe din industrie ar fi trebuit să determine și o creștere mai rapidă a productivității muncii. Cu atît mai mult cu cît a avut loc o pregnantă îmbunătățire calitativă a mijloacelor de muncă cu care a fost dotată industria.

Deși productivitatea muncii a crescut, aceasta nu s-a realizat pe măsura posibilităților create prin creșterea gradului de înzestrare cu fonduri fixe, ceea ce dovedește existența unor importante rezerve de capacități de producție industrială.

Tabelul nr. 1

Corelația dintre dinamica înzestrării cu fonduri fixe și electroenergetice a muncii și dinamica productivității

1965 = 100

Indicatorul	1970	1975	Ritm mediu anual 1966–1975
Industrie			
Fonduri fixe pe muncitor	147,8	189,5	6,4
Consum de energie electrică pe muncitor	150,2	177,8	5,7
Productivitatea muncii	142,0	194,1	6,7
Construcții			
Fonduri fixe pe muncitor	133,8	228,1	8,4
Consum de energie electrică pe muncitor	136,8	177,1	5,7
Productivitatea muncii*)	130,2	189,6	6,4
Transporturi și telecomunicații			
Fonduri fixe pe muncitor	130,4	163,2	5,4
Consum de energie electrică pe muncitor	308,8	490,8	19,4
Productivitatea muncii**)	124,7	174,4	6,2

*) Construcții montaje în antepriză
**) Transporturi feroviare

Decalajul dintre dinamica fondurilor fixe și dinamica productivității muncii în **construcții** este mai mare. Față de 1965, indicele de devansare a dinamicii productivității muncii de către dinamica fondurilor fixe a crescut de la 1,02 în 1970 la 1,20 în 1975. Aceasta dovedește că și în construcții utilajele și mașinile sînt folosite sub capacitatea de producție. Tendința se evidențiază, de asemenea, în **transporturi și telecomunicații.**

Din studiul evoluției în **perioada 1971—1975** a corelației pe care o analizăm rezultă **o îmbunătățire a situației** (tabelul nr. 2). Productivitatea muncii în **industrie** crește mai rapid atît față de creșterea fondurilor fixe, cît și față de sporirea consumului de energie electrică. Astfel, ritmul mediu anual de creștere a productivității muncii a fost de 6,4%, al înzestrării cu fonduri fixe de 5%, iar al consumului de energie electrică de 3,3%. Pentru progresele calitative înregistrate în această perioadă este semnificativ faptul că sporirea eficienței cu care sînt utilizate mijloacele de muncă se realizează în condițiile creșterii cu 67,8% față de perioada 1966—1970 a volumului de fonduri fixe puse în funcțiune din fondurile centralizate ale statului. Perfecționarea și modernizarea mai accentuată a proceselor de producție, folosirea mai bună a capacităților de producție, creșterea calificării și specializării cadrelor au asigurat **îmbunătățirea calitativă a activității din industrie**, progrese calitative în sporirea productivității muncii.

În **construcții, transporturi și telecomunicații** se manifestă însă tendința de creștere mai rapidă a fondurilor fixe pe un lucrător. În construcții, bunăoară, ritmul mediu anual de creștere a dotării cu fonduri fixe a fost de 11,7%, în timp ce productivitatea muncii a crescut cu un ritm de numai 7,9%. În transporturi și telecomunicații, ritmul mediu anual de creștere a dotării

Tabelul nr. 2

Corelația dintre dinamica înzestrării cu fonduri fixe și electroenergetice a munci și cea a productivității muncii.

Indicatorul	1971	1972	1973	1974	1975	Ritm mediu anual 1971–1975
Industrie						
Fonduri fixe pe muncitor	105,8	110,5	113,2	123,7	128,2	5,0
Consum de energie electrică pe muncitor	104,4	108,3	109,7	110,7	118,3	3,3
Productivitatea muncii	105,0	110,0	119,0	127,0	137,0	6,4
Construcții						
Fonduri fixe pe muncitor	109,4	117,5	131,9	156,7	175,4	11,7
Consum de energie electrică pe muncitor	102,1	99,0	118,6	121,7	134,3	5,9
Productivitatea muncii*)	105,9	113,8	124,1	135,3	145,5	7,9
Transporturi și telecomunicații						
Fonduri fixe pe muncitor	106,3	109,6	113,2	125,1	125,1***)	5,7****)
Consum de energie electrică pe muncitor	107,7	112,7	135,0	158,8	158,8***)	12,2****)
Productivitatea muncii**)	104,7	109,8	116,9	123,6	123,6***)	5,4****)

*) Construcții montaje în antrepriză
**) Transporturi feroviare
***) 1974
****) Perioada 1971—1974
Sursa : calculat după Anuarul statistic al R.S.R. 1975, p. 51, 58, 78, 122, 123, 138 și date D.C.S.

cu fonduri fixe (pentru perioada 1971—1974) a fost de 5,7%, iar productivitatea muncii a crescut cu un ritm de 5,4%.

Realizările calitative obținute în acțiunea de creștere a productivității muncii în perioada 1966—1975 și cu deosebire în anii 1971—1975 confruntate cu exigențele dezvoltării noastre atestă și importante rezerve, situate în sfera producției, a gospodăririi fondurilor fixe, realizării la termenele planificate a parametrilor tehnico-economici la unele obiective noi. Nivelul actual de dotare tehnică din economia noastră, ritmul rapid de creștere a fondurilor fixe din economie în general și din industrie în special, continua perfecționare calitativă a mașinilor și utilajelor, puternicul potențial productiv constituit astfel fac posibilă și impun totodată intensificarea ritmului de creștere a productivității muncii prin folosirea mai bună a capacităților existente atît în industrie cît și în celelalte ramuri ale economiei. Pe această cale se pot obține producții necesare social în valoare de sute de milioane și miliarde de lei, care pot asigura, după cum sublinia nu de mult tovarășul Nicolae Ceaușescu, „o creștere a producției industriale mult mai substanțială decît s-a prevăzut în plan“.

Se impun a fi subliniate în mod deosebit — așa după cum și cifrele o dovedesc — neajunsurile care există încă în ramura construcțiilor în ce privește utilizarea mașinilor și utilajelor. Mai buna organizare a activității pe șantiere, utilizarea tuturor posibilităților existente pentru sporirea gradului de mecanizare și automatizare din acest important sector al economiei naționale pot contribui decisiv la creșterea productivității muncii și a producției, creîndu-se premise favorabile și pentru respectarea termenelor de dare în funcțiune a noilor obiective, proces cu implicații multiple în asigurarea echilibrului material, financiar și valutar al dezvoltării.

Numai prin utilizarea la maximum a capacităților de producție, realizarea coeficienților de schimb planificați, prin inițierea și materializarea în unitățile economice a unor acțiuni energice care să aibă drept scop creșterea susținută a productivității muncii vor fi posibile realizarea în 1980 a circa 70% din producția industrială cu capacitățile de producție existente la finele anului 1975, obținerea aproape a întregului spor de venit național în perioada 1976—1980 pe seama creșterii productivității muncii, sarcini de bază ale actualului cincinal.

Resursele,
fructificate cît mai bine

SĂ NE OPRIM mai îndeaproape și asupra evoluției consumului de energie electrică pe lucrător. În ultimul deceniu și îndeosebi în perioada 1971—1975 se constată — așa cum am arătat — devansarea acesteia de către dinamica productivității muncii și cea a dotării cu fonduri fixe.

Iată cîteva date în acest cadru. Măsurile luate în ultimii ani pentru reducerea consumului de energie electrică au determinat, în unele ramuri ale industriei mari consumatoare de energie electrică, creșterea mai mică a consumului de energie electrică pe lucrător, în timp și în raport cu creșterea producției. În industria chimică, de pildă, dacă în perioada 1966—1970 consumul de energie electrică pe un lucrător a crescut cu 38%, în 1971—1974 creșterea a fost de numai 2,5% ; în industria construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor, creșterile respective au fost de 38,3% și respectiv de 3,8%. Creșterile de producție însă au fost mult mai mari. Pe de altă parte, în industria materialelor de construcții consumul de energie electrică a crescut în 1971—1974 cu 28,2% față de 42,5% în perioada 1966—1970, iar în industria metalurgiei neferoase creșterea a fost de numai 41% față de 236% în anii 1966—1970. În aceste condiții, pe ansamblul industriei, ritmul mediu anual de creștere a consumului de energie electrică pe muncitor în perioada 1971—1975 a fost de 3,3% față de 5,7% în perioada 1966—1975, cifre ce atestă o scădere sensibilă.

Ritmul de creștere a consumului de energie electrică s-a redus, ca nivel, și în celelalte ramuri, menținîndu-se însă mai ridicat decît în industrie ; în transporturi și telecomunicații, de pildă, consumul de energie electrică pe muncitor a crescut cu un ritm mediu anual de 19,4% în perioada 1966—1975, scăzînd în perioada 1971—1974 la 12,2%.

Întreagă această evoluție — care are la bază acțiunile hotărîte, de maximă importanță socială, inițiate de partid pentru mai buna corelare a consumului de energie în economia națională cu rata de creștere a produsului social și a venitului național — a determinat scăderea consumului productiv de energie electrică la 1 000 lei venit național cu 8% în 1975 față de 1971. Este limpede că în viitor, ținînd seama de condițiile de producție din economia națională, creșterea consumului de energie electrică poate fi considerată justificată numai dacă acest consum se reduce pe unitatea de produs, asigurîndu-se astfel *sporirea producției cu un consum specific de energie electrică cît mai redus.* Este o tendință care se manifestă la nivelul economiilor care se dezvoltă intensiv și trebuie să ne încadrăm în rigorile ei.

ANALIZA CORELATĂ a evoluției înzestrării cu fonduri fixe și electroenergetice a muncii și cea a productivității muncii în industrie, în alte ramuri importante ale economiei naționale relevă că față de perioada trecută, în deceniul 1966—-1975 și mai ales în cincinalul precedent, în condițiile unei creșteri importante a fondurilor fixe, ale promovării cu consecvență a progresului tehnic, are loc sporirea eficienței cu care sînt utilizate mijloacele tehnice. Rezultatul direct al acestui proces este creșterea venitului național obținut în industrie — și ca atare a contribuției acestei ramuri la crearea venitului național total, ca și sporirea venitului național realizat în celelalte ramuri din economie, creîndu-se astfel premise pentru îmbunătățirea neîntreruptă a traiului material și spiritual al oamenilor muncii. Rezultă, totodată, că există încă mari posibilități în domeniul folosirii intensive și extensive a capacităților de producție, că economia noastră dispune de o dotare tehnică care poate fi mai bine folosită, că productivitatea muncii poate — și trebuie — să se ridice la nivelul acestei dotări.

conf. univ. dr.
Dumitru PUGNA

ROMÂNIA ÎN PROCESUL DE CRESTERE-DEZVOLTARE-PROGRES

O DEZVOLTARE ORIENTATĂ SPRE CREȘTEREA BUNĂSTĂRII MATERIALE ȘI SPIRITUALE A OMULUI

RIDICAREA NIVELULUI DE TRAI ȘI CIVILIZAȚIE AL OAMENILOR MUNCII — ȚELUL SUPREM AL POLITICII PARTIDULUI

ȚELUL SUPREM al întregii politici a partidului este grija față de om, pentru satisfacerea multiplelor lui nevoi materiale și spirituale, dezvoltarea multilaterală a personalității umane. Acest obiectiv reflectă profundul umanism al orînduirii noastre socialiste, superioritatea materială și morală a acesteia față de toate celelalte orînduiri care s-au succedat pe pămîntul patriei. Ansamblul de măsuri luate în anii construcției socialiste au exprimat și exprimă aspirațiile de bunăstare și fericire ale poporului. Înfăptuirea cu succes a prevederilor privind creșterea nivelului de trai și civilizație al poporului român reprezintă o ascensiune continuă pe scara valorilor materiale și spirituale, bunăstarea și prosperitatea oamenilor muncii dobîndind dimensiuni tot mai ample și multiple.

În aprecierea justă a importantelor realizări obținute în creșterea bunăstării populației, nu trebuie să scăpăm din vedere nivelul scăzut de dezvoltare socială în care se găsea România în anii cînd a început construcția noii societăți. De atunci, în fiecare etapă de dezvoltare, începînd cu exproprierea moșierilor, naționalizarea băncilor și fabricilor, lichidarea claselor exploatatoare și continuînd cu dezvoltarea într-un ritm susținut a industriei, transformarea socialistă și modernizarea agriculturii, revoluția culturală, perfecționarea continuă a relațiilor de producție, obiectivul central al politicii partidului și statului nostru a fost omul și satisfacerea multiplelor lui nevoi de trai.

Creșterea rapidă a venitului național — izvor al bunăstării națiunii

ÎN REZOLVAREA problemei atît de complexe a creșterii continue a nivelului de trai material și cultural al populației, în politica partidului nostru s-a manifestat permanent concepția după care nivelul de trai este indisolubil legat de făurirea industrializării, a unei industrii puternice și a unei agriculturi prospere bazate pe folosirea largă a cuceririlor revoluției științifice și tehnice contemporane, de creșterea în ritm rapid a economiei naționale, de edificarea unei economii moderne, multilateral dezvoltate. Numai un potențial economic ridicat poate asigura venituri sporite, precum și satisface amplificarea și diversificarea cererii de bunuri și servicii din partea populației, celelalte cerințe ale acesteia.

Pe fondul evoluției economice a țării, o imagine sintetică asupra progreselor în ce privește creșterea nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii din România socialistă ne este oferită de **modificările în structura populației** (după locul de ocupare — sfera producției materiale sau servicii, industrie, ramurile sale, sau agricultură gradul de urbanizare ș.a.), de **înseși trăsăturile dezvoltării noastre economice contemporane** — progres rapid, în pas cu revoluția tehnico-științifică ș.a. Fără să insistăm asupra acestor probleme, subliniem totuși că schimbările cantitative și mai ales calitative din structura forței de muncă — determinate de orientările privind perfecționarea structurilor economiei, amplificarea și diversificarea producției de bunuri și servicii, a activităților sociale, extinderea tehnicii și tehnologiilor moderne în întreaga economie, progresul agriculturii și transformarea tot mai mult a acestei ramuri într-o variantă a muncii industriale, repartizarea rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării — au căpătat, îndeosebi după Congresul al IX-lea al P.C.R., cînd aceste procese s-au manifestat din ce în ce mai pregnant, o semnificație profund socială, creînd condiții și un mediu tot mai propice pentru transformarea modului de viață al oamenilor, pentru dezvoltarea multilaterală a personalității umane în contextul întregii vieți sociale.

Ca urmare a dezvoltării economice rapide, multilaterale și eficiente a țării, creșterea venitului național, indicator ce concentrează și reflectă sintetic efortul întregii țări, este considerabil superioară creșterii populației (tabelul nr. 1), ceea ce a permis ridicarea bunăstării maselor. Firește că procesul se amplifică corespunzător dacă avem în vedere că în anul 1980 venitul național va însuma 610 miliarde lei, adică de 17 ori mai mult decît venitul național din 1950, creștere care în 1990 va fi de 36—39 ori.

Tabelul nr. 1

Evoluția venitului național pe total, pe locuitor, și a numărului populației

– în % –

	1950	1960	1970	1975
Venitul național	100	268	599	10 ori
Numărul populației	100	122,8	124,2	130,3
Venitul național pe locuitor	100	238	482	784

Creșterea rapidă a venitului național a fost și este posibil de realizat ca urmare a unei înțelepte politici de acumulări. De modul cum se repartizează venitul național pentru dezvoltare și consum — decizie politică de mare însemnătate — depind dezvoltarea economiei naționale, asigurarea unui nivel de trai civilizat pentru populație în prezent și viitor. Repartizarea în actualul cincinal a 66—67% din venitul național pentru consum și a 33—34% pentru fondul național de dezvoltare economico-socială a țării este firească, întrucît făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, obiectiv central al actualei etape, nu poate fi înfăptuită decît pe baza continuării dezvoltării armonioase, în ritm

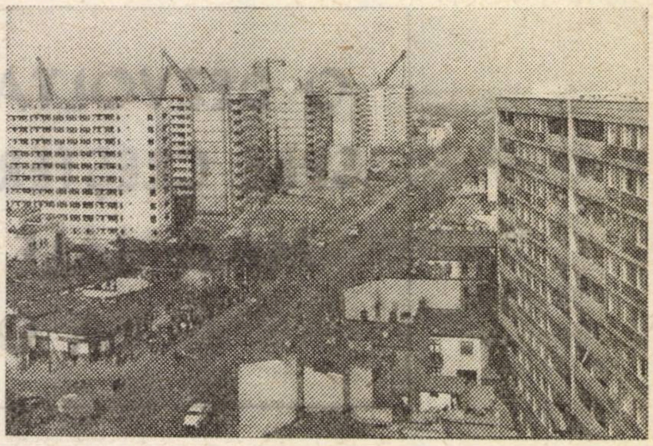

București — Colentina. Intuind ce a fost, ce este astăzi, ce va fi mîine

rapid a industriei și economiei. Or, stabilirea acestui raport între acumulare și consum este de natură să asigure atît realizarea reproducției socialiste cît și ridicarea sistematică a nivelului de trai, a bunăstării întregului nostru popor.

Realizările economice și sociale de seamă obținute în anii socialismului confirmă justețea și caracterul profund științific al politicii partidului în asigurarea echilibrului economiei prin corelarea rațională a fondurilor afectate acumulării și consumului, practica demonstrînd cu prisosință influența unei acumulări ridicate asupra creșterii fondului de consum (tabelul nr. 2). Fără îndoială însă că imaginea creșterii nivelului de trai văzută numai prin prisma fondului de consum este incompletă, întrucît o bună parte din fondul de acumulare se materializează în locuințe nou construite, dezvoltarea bazei materiale a acțiunilor cu caracter social-cultural și a serviciilor ș.a.

Tabelul nr. 2

Corelația dintre evoluția mărimii fondului de dezvoltare și a celui de consum

Perioada	Ponderea acumulării în venitul național %	Ritmul mediu anual de creștere a fondului de consum (%)
1954 – 1960	17-18	4,5
1961 – 1965	25,5	5,3
1966 – 1970	29,5	7,0
1971 – 1975	34	7,5
1976 – 1980	33-34	8,0

Ca urmare a înfăptuirii orientărilor privind dezvoltarea economică și socială a țării au crescut **veniturile populației.** În etapa actuală de dezvoltare, **creșterea ponderii veniturilor din muncă** asigură întărirea rolului stimulator al cointeresării în procesul de muncă și permite fiecărui om al muncii să-și gospodărească bugetul propriu după posibilitățile și dorința sa de a-și satisface necesitățile de trai. **Veniturile din retribuții** — principala sursă a veniturilor personalului din întreprinderi și instituții — au sporit an de an, atit ca urmare a creșterii numărului personalului, crescînd astfel în cadrul familiilor numărul de persoane aducătoare de venituri din muncă, cît și datorită aplicării unor măsuri succesive de sporire a retribuției tarifare nominale. Dar iată evoluția în anii construcției socialiste (tabelul nr. 3) **a retribuției nominale medii** pe economia națională. Numai în cincinalul 1971—1975 a fost mărită retribuția tarifară minimă și s-a aplicat, în două etape, majorarea generală a retribuției tuturor categoriilor de personal, astfel că în ultimul an al cincinalului personalul din întreprinderi și instituții a primit venituri din retribuția muncii cu circa 51 miliarde lei mai mari decît în 1970.

Tabelul nr. 3

Evoluția retribuției nominale medii lunare – lei

Anii	Nivelul
1950	366
1960	854
1965	1115
1970	1434
1975	1813

Partidul manifestă o grijă permanentă pentru ca măsurile economice luate să nu afecteze nivelul de trai. Majorarea unor prețuri și tarife, de pildă, justificată din punct de vedere economic, a fost compensată de reducerea prețurilor la alte produse și acordarea de compensări. Creșterea retribuției nominale și menținerea prețurilor în limitele planificate s-au reflectat în evoluția **retribuției reale**, care a sporit în anii cincinalului 1971—1975 cu circa 20%, în actualul cincinal prevăzîndu-se o creștere de 18—22%.

Sporirea veniturilor în societatea noastră se face în spiritul eticii și echității socialiste. Prin majorarea retribuției nominale s-au asigurat **o creștere mai accentuată a retribuțiilor mici**, realizarea unui raport just și stimulator între veniturile mari și cele mici. Este de relevat că retribuția tarifară minimă a crescut în anul 1975 de la 1 040 lei la 1 406 lei lunar pentru muncitorii calificați și de la 1 000 lei la 1 200 lei lunar pentru muncitorii necalificați și personalul de serviciu. Urmare a măsurilor luate de creștere a retribuției, ponderea din total a personalului cu retribuții lunare de pînă la 1 400 lei a scăzut de la 57,6% în anul 1970 la numai 15% în anul 1975, crescînd în schimb de la 14,2% la 38% ponderea personalului cu retribuții de peste 2 000 lei.

Ca urmare a cooperativizării și dezvoltării cantitative și calitative a agriculturii, **creșteri importante de venituri a obținut țărănimea.** Introducerea și extinderea acordului global în muncă în C.A.P. a corelat mai bine interesele personale ale țărănimii cooperatiste cu rezultatele muncii în C.A.P. În cincinalul trecut au fost majorate succesiv veniturile garantate lunar ce se acordă membrilor cooperatori, s-au aplicat scutiri de impozit pe veniturile din agricultură, s-au majorat prețurile de contractare la unele produse agricole, s-au majorat pensiile țăranilor cooperatori, s-au asigurat medicamente și tratament gratuit, s-au acordat ajutoare și alte avantaje. În aceste condiții veniturile reale ale țărănimii provenite din munca în C.A.P. și gospodăriile personale pe o persoană activă au fost în anul 1975 de 3,4 ori mai mari decît în 1950, iar în cincinalul actual se prevede să crească cu 20—29%.

Veniturile din muncă ale populației au fost întregite cu cele obținute din **fondurile sociale de consum.** Fondurile alocate de la bugetul de stat pentru satisfacerea nevoilor social-culturale ale populației au crescut continuu, fiind în anul 1975 de 50,8 miliarde lei, cu aproape 50% mai mari decît în 1970, cînd s-a înregistrat deja un nivel considerabil ridicat comparativ cu cel din trecut. În anul 1975, statul a cheltuit 13 500 lei pentru un student, 1 660 lei pentru un elev din învățămîntul primar și gimnazial și 3 500 lei pentru un elev din liceele real-umaniste și de specialitate. Fiecare familie a beneficiat în medie din aceste fonduri de 7 420 lei anual, comparativ cu 5 200 lei în 1970.

Creșterea veniturilor din muncă și din fondurile sociale de consum, precum și stabilitatea prețurilor în economia noastră au condus la creșterea **veniturilor reale totale** ale populației; acestea au fost în anul 1975 cu 46%, respectiv cu 74 miliarde lei, mai mari decît în 1970. Iată o evoluție a lor pentru perioada 1950—1975 (tabelul nr. 4).

Tabelul nr. 4

Evoluția veniturilor totale reale ale populației
1950 = 100

Anii	Nivelul
1955	146
1960	182
1965	249
1970	326
1975	474

Dacă adăugăm și creșterea acestor venituri cu 35—40% în cincinalul recent început, avem o imagine sugestivă a dinamicii ridicate pe care o înregistrează unul din indicatorii ce exprimă sintetic îmbunătățirea traiului oamenilor muncii din patria noastră.

Dimensiunile și calitatea consumului în continuă creștere

ÎN CONDIȚIILE creșterii veniturilor oamenilor muncii și dezvoltării și diversificării producției bunurilor de consum, populația a consumat un volum tot mai mare de bunuri materiale și a utilizat o gamă variată de servicii. În anul 1975 **volumul desfacerilor de mărfuri** prin unitățile comerțului socialist a crescut cu 48,3% față de 1970. În

ROMÂNIA ÎN PROCESUL DE CRESTERE-DEZVOLTARE-PROGRES

Casa de cultură din Petroșani

acest cadru general desfacerile de mărfuri alimentare au crescut cu 48% — din care cu 53% la carne și produse din carne, cu 81% la slănină-untură, cu 12% la ulei comestibil, cu 50% la lapte și produse lactate proaspete, cu 36% la brînzeturi, cu 116% la ouă, cu 63% la fructe proaspete — iar cele de **mărfuri nealimentare** cu 49% — din care cu 21% la țesături de bumbac, cu 34% la țesături de lînă, cu 64% la tricotaje, cu 58% la confecții, cu 39% la încălțăminte. Au crescut de asemenea desfacerile la produse de folosință îndelungată, din care cu 81% la frigidere, cu 63% la televizoare, cu 42% la aparate de radio, cu 36% la mașini de spălat rufe, cu 63% la mașini și reșouri de gătit cu gaze, cu 52% la mobilă, cu 78% la autoturisme etc.*

Mai trebuie spus că în afara cumpărărilor din comerțul socialist populația s-a aprovizionat cu importante cantități de produse alimentare provenite din retribuția în natură în cooperativele agricole de producție, precum și din gospodăriile proprii.

Creșterea desfacerilor de mărfuri în condițiile unor venituri mereu mai mari ale populației s-a reflectat și se reflectă pe de o parte în **creșterea an de an a consumului alimentar și de alte produse**, Creșterea simțitoare a consumului mediu anual pe locuitor de produse alimentare cu valoare calorică și nutritivă superioară s-a realizat în condițiile diversificării acestui consum ca urmare a sporirii și diversificării producției industriale de produse de panificație, zaharoase, lactate, preparate și conserve de carne și pește, conserve de legume și fructe, precum și alte produse, ceea ce a permis și permite atenuarea sezonalității consumului și îmbunătățirea calitativă a compoziției sale calorice și nutriționale în tot cursul anului.

Volumul de mărfuri sporit, modern structurat și diversificat din comerțul socialist,corelat cu veniturile în continuă creștere ale populației a determinat, pe de altă parte, **creșterea nivelului de înzestrare a populației cu bunuri de folosință îndelungată**, destinate sporirii gradului de confort și satisfacerii unor nevoi spirituale. Calculată în funcție de numărul de obiecte de folosință îndelungată ce revin la 1 000 locuitori, înzestrarea astfel a populației a crescut considerabil, cantitativ și calitativ, în anul 1975 față de 1955 la aparate de radio, televizoare, autoturisme, frigidere, mașini aragaz, mașini de spălat rufe, aspiratoare de praf.

În anii socialismului s-a dezvoltat în mod simțitor **rețeaua prestatoare de servicii** — volumul serviciilor prestate populației prin unitățile socialiste a fost de pildă mai mare în anul 1975 față de 1970 cu 68,6% — populația utilizînd astăzi o gamă largă de servicii în sectorul îmbrăcămintei și încălțămintei, mobilei, bunurilor de folosință îndelungată și obiectelor de uz casnic, servicii de gospodărie comunală sau legate de activitatea turistică ș.a.

Programul economic al dezvoltării în perspectivă a României socialiste oferă în continuare premise temeinice pentru satisfacerea tot mai deplină a necesităților de consum de bunuri și servicii ale populației. Toate acestea reflectă un consum al populației structurat cît mai aproape de cerințele civilizației moderne, satisfacerea majoră a unor trebuințe la care poporul român aproape că nu gîndea înainte de anii construcției socialismului.

Noul centru al orașului Vaslui

Condiții superioare de locuit și sănătate

CREȘTEREA nivelului de trai al oamenilor muncii, asigurarea sănătății populației în întregul ei, crearea condițiilor prielnice de dezvoltare a copiilor și tineretului impun, ca un imperativ, **îmbunătățirea condițiilor de locuit ale populației** prin construcții de locuințe spațioase, luminoase, înzestrate la un nivel de confort corespunzător. Pentru rezolvarea acestei probleme de importanță majoră, statul a făcut și face continuu un efort considerabil care, pe măsura creării resurselor necesare, a sporit în intensitate an de an. Numai în ultimii zece ani s-au construit din fondurile statului și din fondurile populației 1,4 mil. locuințe. Aceasta înseamnă de fapt intrarea în locuințe noi și confortabile a unui număr de circa 4,5 mil. persoane, adică peste 1/5 din populația actuală a țării. În acest cincinal se prevede construcția din fondurile statului și ale populației a unui număr de peste 1,1 milioane de locuințe, din care apartamentele cu 3—4 camere vor deține o pondere însemnată, majorîndu-se astfel suprafața utilă și îmbunătățindu-se condițiile de confort.

Grija pentru sănătatea și condițiile de odihnă ale populației — preocupare majoră a partidului și statului nostru — este oglindită de sporirea, an de an, a mijloacelor puse în slujba **ocrotirii sănătății membrilor societății**, a creșterii și întreținerii unor generații bine dezvoltate din punct de vedere fizic și intelectual. Este semnificativ în acest sens faptul că nivelul cheltuielilor de la bugetul de stat pentru sănătate a fost în anul 1975 de peste 15 ori mai

dr. **Ioan RĂVAR**
director general adjunct,
S. MUNTEAN
Direcția Centrală de Statistică

(Continuare în pag. 32)

---

*) În actualul cincinal volumul desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist va crește în 1980 cu 45—47,5% comparativ cu 1975, din care mărfurile alimentare cu 48,1%, alimentația publică cu 54,5%, iar produsele nealimentare cu 47,3%.

AMPLIFICAREA DIMENSIUNILOR ȘI FUNCȚIILOR ECONOMICO-SOCIALE ALE COMERȚULUI SOCIALIST

Componentă a calității vieții

ÎN PROCESUL de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate — în care ridicarea sistematică a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor reprezintă țelul suprem și o grijă permanentă a Partidului Comunist Român — comerțului socialist îi revin funcții social-economice dintre cele mai importante. Un rol fundamental revine comerțului în îmbunătățirea calității vieții, în a cărei componență intră nemijlocit alimentația, condițiile de confort casnic și citadin, dotarea și gradul de diversificare a rețelei comerciale și de servicii.

În acest context, Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism stabilește : **„O atenție deosebită va fi acordată dezvoltării serviciilor publice în orașe și sate, satisfacerii celor mai diverse cerințe ale unei vieți civilizate, moderne. Corespunzător creșterii desfacerii bunurilor de consum se va dezvolta rețeaua comercială, asigurîndu-se funcționarea pe baze unitare a comerțului atît în orașe, cît și în sate. Se va perfecționa întreaga activitate de servire a populației“.**

Avînd ca obiectiv final omul cu variatele sale nevoi, strategia creșterii economice adoptată și pusă cu consecvență în aplicare de Partidul Comunist Român are în vedere dezvoltarea armonioasă a forțelor de producție pe întreg teritoriul, a tuturor ramurilor economiei naționale, sporirea continuă a standardului de viață al populației. În politica partidului nostru se regăsește, în mod constant, ca principiu diriguitor, realizarea permanentă a echilibrului necesar între creșterea la cote înalte a potențialului economic al țării și sporirea veniturilor bănești ale populației — cu efecte nemijlocite asupra dezvoltării ofertei și cererii de mărfuri și servicii.

În perioada 1950—1975 veniturile reale pe un locuitor au crescut de 3,6 ori. Numai în ultimul deceniu populația și-a sporit veniturile reale cu peste 110 miliarde lei, ceea ce depășește de 2,5 ori creșterea realizată în perioada de 10 ani anterioară. A fost astfel posibil ca retribuția medie lunară să ajungă în decembrie 1975 la 1 975 lei față de 1 434 lei în 1970 și 1 115 lei în 1965.

Cu deplin temei se poate susține că orientarea creșterii spre finalitatea social-umană este o realitate în țara noastră, urmărind realizarea numai a unei producții care satisface în mod real cerințele populației și asigurînd astfel o corelare cît mai judicioasă între ceea ce se cere de către consumatori și ceea ce oferă producătorii.

Asistăm așadar la o creștere a funcțiilor comerțului de influențare activă a producției, de regulator al echilibrului între sfere, de materializare a eforturilor privind creșterea nivelului de trai — și de aici, dimensiunea economică, politică, socială mult mai amplă a problematicii perfecționării continue a activității în acest sector.

Fondul de mărfuri în continuă creștere, înnoire și diversificare

PE FONDUL REALIZĂRILOR remarcabile obținute de economia noastră națională în ansamblu, contribuția comerțului socialist la înfăptuirea politicii partidului de ridicare a nivelului de trai a sporit continuu, în condițiile satisfacerii la un nivel tot mai ridicat — prin intermediul rețelei comerciale — a variatelor nevoi de consum ale populației. În anii cincinalului 1971—1975 prin comerțul socialist s-au vîndut mărfuri în valoare totală de circa 600 miliarde lei, mai mult cu peste 190 miliarde lei decît în cincinalul precedent. Vînzările realizate, în medie pe lună, în anul 1975 au echivalat cu aproape întregul volum al vînzărilor din anul 1950, iar dacă comparația se referă la creșterea dimensiunilor activității comerciale în ultimii 10 ani, reiese că vînzarea din 1965 s-a realizat în 1975 în mai puțin de 6 luni.

O caracteristică importantă a dezvoltării comerțului nostru este dată și de faptul semnificativ că, în condițiile realizării în ultimele 2 planuri cincinale a unor ritmuri medii anuale de creștere a vînzărilor apropiate ca nivel (8,0% în 1966—1970 și 8,5% în 1971—1975), la un procent de creștere a revenit un spor în sume absolute substanțial mai ridicat (vezi graficul nr. 1).

Graficul nr. 1

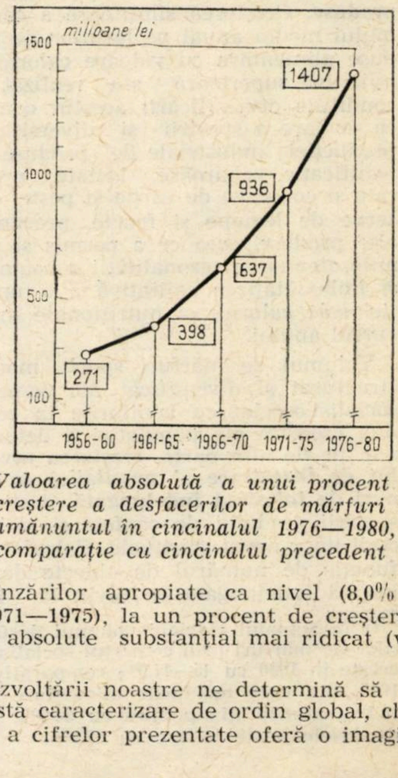

Valoarea absolută a unui procent de creștere a desfacerilor de mărfuri cu amănuntul în cincinalul 1976—1980, în comparație cu cincinalul precedent

Desigur, realitatea dezvoltării noastre ne determină să nu ne oprim numai la această caracterizare de ordin global, chiar dacă puterea de expresie a cifrelor prezentate oferă o imagine concludentă asupra realizărilor obținute. De aceea, pentru întregirea tabloului dezvoltării comerțului, socotim necesar să adăugăm un fapt esențial și anume acela al **lărgirii, diversificării, înnoirii** și **modernizării** continue a fondului de mărfuri pus la dispoziția populației. În prezent, din date cunoscute rezultă că în rețeaua comercială de la orașe și sate se rulează un fond de mărfuri ce însumează circa 200 mii produse și sortimente, ceea ce reprezintă de 4—5 ori mai mult decît cu două decenii în urmă. Numai în întreprinderile industriei ușoare se fabrică peste 125 mii articole, modele și contexturi, față de numai 9 000 în anul 1950.

Graficul nr. 2

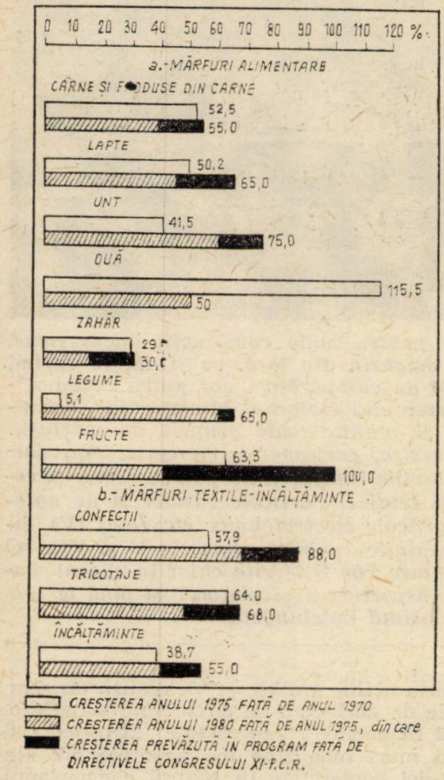

Creșterea vînzărilor la principalele grupe de produse agro-alimentare și textile-încălțăminte

Sortimentul tot mai diversificat al ofertei de mărfuri din magazine este expresia modernizării întregii structuri economico-sociale a țării noastre și, deopotrivă, a evoluției și diferențierii cererii populației în raport cu exigențele progresului, ale unei vieți moderne și civilizate. Graficul nr. 2 prezintă creșterile importante ale desfacerilor pe principalele grupe de mărfuri înregistrate în cincinalul 1971—1975.

În structura vînzărilor de mărfuri nealimentare, care au crescut în cincinalul trecut cu aproape 50%, o prezență tot mai activă o constituie bunurile de folosință îndelungată care asigură dotarea civilizată și de confort a locuințelor, ridicarea gradului de educație și cultură a populației. În cincinalul recent încheiat, spre exemplu, s-au vîndut 2 086 mii aparate de radio, peste 1 844 mii televizoare, mobilă în valoare de 19,5 miliarde lei, 1 177 mii frigidere, 706 mii mașini de spălat rufe, 318 mii aspiratoare etc.

Extinderea și modernizarea rețelei

PENTRU REALIZAREA sarcinilor sale sporite, comerțul socialist dispune de o cuprinzătoare bază tehnico-materială, care numără aproape 71 mii unități comerciale și de alimentație publică, cu o suprafață de peste 6 milioane mp, amplasate pe întreg teritoriul țării.

Deplasarea accentului spre latura calitativă a activității, ce a caracterizat întreaga economie națională, s-a manifestat printr-un proces de modernizare a rețelei, prin extinderea în continuare a formelor moderne de vînzare. Trebuie subliniat, ca o realizare deosebită, că, în cadrul programului de dezvoltare a rețelei comerciale, în cincinalul 1971—1975 s-au construit în majoritatea centrelor județene magazine universale moderne, spațioase și bine dotate. În orașe aproape toate magazinele alimentare generale date în funcțiune în ultimul deceniu sînt organizate pe principiul autoservirii. Dezvoltarea autoservirii nu s-a realizat numai sub aspect numeric, ci și sub aspectul sortimentelor de mărfuri la care se practică această formă modernă de vînzare.

Introducerea și extinderea formelor moderne de comerț — autoservirea, alegerea liberă a mărfii, casele de comenzi și altele — au contribuit la o circulație mai rapidă a mărfurilor, la o mai bună servire a consumatorilor, la o eficiență superioară sub toate aspectele, față de formele tradiționale de vînzare.

Armonizarea consumului în profil teritorial

ÎN CONTEXTUL general al politicii partidului nostru de dezvoltare echilibrată a tuturor județelor țării, o caracteristică tot mai evidentă o constituie reducerea decalajelor dintre județe în privința dimensiunilor și calității activității comerciale. Sporirea în întreg cuprinsul țării a consumului și înzestrării populației este pregnant ilustrată, printre altele, și de faptul că în mod continuu s-au micșorat diferențele dintre județe la vînzările de mărfuri pe un locuitor. În același sens, apare semnificativ faptul că, în condițiile în care pe ansamblul țării vînzările pe locuitor au sporit în ultimul deceniu de 2 ori, s-au înregistrat creșteri sensibil mai mari în județele : Argeș, Alba, Bistrița-Năsăud, Covasna, Dîmbovița, Gorj, Harghita, Mehedinți, Neamț, Olt, Sălaj, Vîlcea, Vrancea.

Un aport de seamă îl aduce comerțul nostru socialist la creșterea, diversificarea și modernizarea consumului populației de la sate, la reducerea treptată a diferenței dintre sat și oraș — important obiectiv strategic al politicii partidului nostru. Mutațiile de substanță intervenite în viața satului românesc și în caracteristicile consumului din mediul rural au fost îndeaproape însoțite de extinderea continuă a ariei de activitate a comerțului din mediul rural. Este edificator, în acest sens, faptul că la sate rețeaua comercială a cooperației de consum s-a dezvoltat și modernizat an de an, iar în anul 1975 prin unitățile acesteia s-au vîndut mărfuri în valoare totală de peste 28 miliarde lei.

Dezvoltarea continuu ascendentă a comerțului rural a contribuit, fără îndoială, la apropierea ofertei de mărfuri de locul de consum, în rețeaua comercială sătească constatîndu-se tot mai mult prezența la vînzare a unor mărfuri altădată comercializate exclusiv la orașe. Totodată asistăm și la o creștere a valorii cumpărăturilor de mărfuri efectuate de consumatorul rural în rețeaua comercială urbană, dar și la mutații de seamă în structura cererii sale, orientată spre variate mărfuri nealimentare și tot mai mult spre bunuri de folosință îndelungată, care asigură creșterea gradului de cultură, educație, confort și civilizație.

Direcții ale dezvoltării comerțului spre orizontul '80

SPORIREA continuă și apreciabilă a potențialului nostru economic în actualul cincinal va avea urmări dintre cele mai favorabile asupra consumului și cererii de mărfuri a populației, asupra creșterii rolului economic-social al comerțului în ridicarea nivelului de trai. Datele din graficul nr. 3 pun pregnant în evidență relația strînsă între creșterea desfacerilor de mărfuri către populație și dezvoltarea de ansamblu a economiei. Asupra creșterii fondului de mărfuri pus la dispoziția comerțului o influență hotărîtoare o va avea sporirea, în 1980 față de 1975, cu 47—52% a producției industriei ușoare și cu 45—55% a industriei alimentare. Totodată extinderea continuă și dezvoltarea pe multiple planuri a cooperării economice internaționale, a relațiilor comerciale cu alte state permit obținerea unor cantități sporite de mărfuri din import, care vor completa oferta de bunuri de consum pe piața internă.

În 1980 față de 1975, veniturile reale totale ale populației urmează să sporească cu 35—40%, retribuția reală cu 18—22%, iar veniturile reale ale țăranilor provenite din munca în C.A.P. și în cadrul

Graficul nr. 3

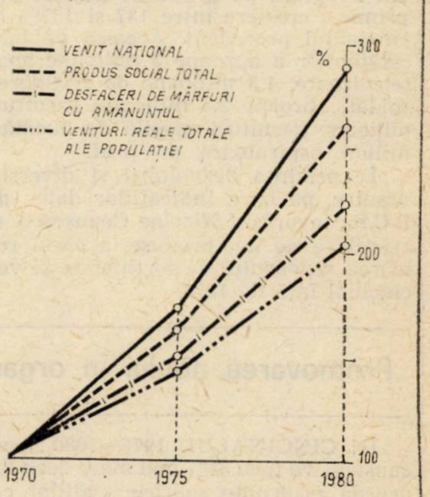

Dinamica desfacerilor de mărfuri cu amănuntul și a unor indicatori sintetici ai economiei naționale în perioada 1970—1980.

gospodăriilor personale, pe o persoană activă, cu 20—29%. De fapt, toate aceste cifre au menirea de a arăta că rezultatele creșterii economiei noastre naționale și deci înfăptuirea politicii partidului se vor resimți din plin în viața fiecărei familii, a fiecărui cetățean. În mod firesc comerțului socialist îi revin sarcini sporite, atît în privința creșterii importante a dimensiunilor activității, cît și în ce privește perfecționarea sa pe multiple planuri. Aceste sarcini sînt puse cu multă claritate în evidență de Programul privind producerea și desfacerea către populație a bunurilor de consum în perioada 1976—1980 — elaborat din inițiativa și sub directa îndrumare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Potrivit acestui program, volumul desfacerilor de mărfuri către populație în anul 1980 va fi de 208,6 miliarde lei, cu 47,5% mai mare decît cel realizat în anul 1975 și cu 4,6 miliarde lei peste prevederile din Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R.

Laturile calitative ale procesului de perfecționare a activității comerciale vor fi realizate pe mai multe planuri, și anume : restructurări în modelul de consum al populației ; promovarea noului în conducerea și organizarea sectorului; perfecționarea relațiilor producție-comerț-consumatori.

Restructurări în modelul de consum

ÎN RAPORT cu creșterea de ansamblu a activității comerciale, dinamica vînzărilor pe grupe de produse și produse principale se va prezenta diferențiat, pornindu-se de la importanta sarcină trasată de Congresul al XI-lea al P.C.R. de a stabili structura fondului de mărfuri ținînd seama de cerințele de consum și de posibilitățile reale ale economiei noastre.

Referitor la structura pe grupe de produse și produse principale, Programul recent adoptat stabilește că se va acorda o atenție deosebită alimentelor cu valoare nutritivă ridicată, unor mărfuri textile-încățăminte, bunurilor de folosință îndelungată, articolelor de uz casnic și gospodăresc destinate ușurării muncii femeilor, articolelor pentru copii, precum și unei variate game de produse ce satisfac necesitățile social-culturale ale populației. Se are în vedere, totodată, majorarea ponderii sortimentelor de calitate superioară, atît la produsele alimentare, cît și la bunurile industriale de consum. Din punctul de vedere al eforturilor ce se depun pe linia unei tot mai bune aprovizionări cu mărfuri a populației, este deosebit de concludentă urmărirea comparativă în graficul nr. 2 a creșterilor prevăzute în Program cu cifrele inițiale din Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R., rezultînd în mod clar niveluri apreciabil mai ridicate față de acestea.

O preocupare de seamă o va constitui continua diversificare a fondului de mărfuri, atît prin crearea de sortimente noi, cît și prin perfecționarea parametrilor tehnici sau a însușirilor calitative ale produselor existente. De asemenea, va crește sensibil ponderea produselor preambalate, condiție fundamentală pentru extinderea în continuare a autoservirii.

Pornind de la rolul cu totul deosebit pe care îl au în ridicarea gradului de civilizație, cultură și confort al populației, o mare atenție se acordă, în Program, bunurilor de folosință îndelungată, produselor de uz casnic și gospodăresc. Prevederile din Program pe grupe de bunuri de folosință îndelungată exprimă o creștere între 137 și 157% în actualul cincinal față de cincinalul precedent. Aceasta va însemna intrarea în folosința cetățenilor a aproape 3 milioane aparate de radio, 2,6 milioane televizoare, 1,3 milioane de frigidere și 1,1 milioane mașini de spălat, aproape 2,5 milioane garnituri mobilă de cameră și 1,5 milioane garnituri mobilă de bucătărie, aproape o jumătate de milion aspiratoare de praf.

În privința dezvoltării și diversificării aparatelor electrocasnice, pe baza indicațiilor date de secretarul general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-a elaborat un program de asimilare de noi produse, a cărui realizare va conduce la dublarea numărului de sortimente și volumului vînzărilor în acest cincinal față de 1975.

Promovarea noului în organizare și conducere

ÎN CINCINALUL 1976—1980 suprafața comercială ce se va construi va fi cu 35% mai mare decît în cincinalul precedent. Se va acorda prioritate sporirii spațiilor comerciale în noile cartiere de locuințe, prin construirea atît a unor complexe, cît și a unor magazine de dimensiuni medii și mici la parterul blocurilor. Se va dezvolta rețeaua de magazine cu autoservire și va continua construirea magazinelor universale în centrele județene unde nu sînt încă asemenea unități, precum și în alte orașe mai mari. Prin intrarea în funcțiune a noilor unități, se va realiza un spor al suprafețelor comerciale de desfacere de circa 2 milioane mp.

Edificiu reprezentativ pentru noile construcții bucureștene, „Unirea“, cel mai mare magazin din țară, va fi dat în curînd în folosință. Peste 150 000 de cumpărători vor putea vizita zilnic cele 8 nivele ale magazinului etalon al Ministerului Comerțului Interior, unde vor fi reunite toate grupele de mărfuri : alimentare (subsol), cosmetice, parfumerie, mercerie, marochinărie, bijuterii (parter), textile-încălțăminte pentru femei și copii (etaj I), idem bărbați (etaj II), articole casnice și de agrement (etaj III), mobilă, articole electrotehnice etc. (etaj IV), diferite unități de alimentație publică (etajele V și VI). O serie de servicii suplimentare vor fi oferite chiar în cadrul magazinului, începînd cu transportul pe escalatoare și pînă la service pentru bunuri de folosință îndelungată.

În București, pe lîngă magazinele universale „Unirea“ și „Bucur“, se vor construi mari magazine în cartierele noi ale orașului. Dezvoltarea rețelei comerciale în strînsă concordanță cu sistematizarea orașelor și satelor se va realiza în cadrul concepțiilor moderne de urbanism comercial. Vor continua modernizarea rețelei comerciale, introducerea formelor noi de servire și se va acționa pe linia folosirii intensive a spațiilor comerciale ale comerțului cu amănuntul și cu ridicata, precum și prin dotarea cu mobilier și utilaje comerciale moderne. De mare însemnătate pentru asigurarea unor condiții cît mai bune desfacerii bunurilor agro-alimentare, într-o gamă tot mai diversificată și pentru menținerea integrală a însușirilor calitative ale produselor va fi extinderea continuă a lanțului frigorific în comerț. Prin punerea în funcțiune a unor noi și moderne utilaje frigorifice se va înregistra, pînă în anul 1980, dublarea capacităților frigorifice existente.

În domeniul alimentației publice se va acționa ferm pe linia îmbunătățirii structurii rețelei și a diversificării sale, astfel încît să se asigure creșterea rolului social al acestei activități, precum și punerea la îndemîna populației a unor modalități lesnicioase și civilizate de procurare a produselor și serviciilor caracteristice. Sporirea producției proprii, îmbunătățirea calității preparatelor, administrarea și exploatarea intensivă, în condiții de maximă igienă, servirea atentă, corectă și promptă a populației sînt în centrul atenției unităților din acest sector. Toate aceste sarcini și preocupări au, desigur, în vedere atît comerțul de la orașe, cît și cel de la sate, din fiecare județ.

În întreaga țară, se acționează pe un front larg pentru îmbunătățirea activității comerciale în ansamblu, urmărindu-se obiective majore, cum sînt : o mai temeinică fundamentare a planului de desfacere a mărfurilor, perfecționarea relațiilor producție-comerț, repartizarea cît mai judicioasă pe teritoriu a fondului de mărfuri, asigurarea continuității în aprovizionarea și prezentarea la vînzare a întregului sortiment de mărfuri, creșterea eficienței în administrarea bazei materiale a comerțului și ridicarea nivelului de servire a cumpărătorilor, perfec-

Nicolae BOZDOG
prim-adjunct al ministrului comerțului interior

(Continuare în pag. 24)

ROMÂNIA ÎN PROCESUL DE CREȘTERE-DEZVOLTARE-PROGRES

DEZVOLTAREA TERITORIALĂ ȘI URBANIZAREA, COMPONENTE FUNDAMENTALE ALE PROGRESULUI

● Locuri, localități și locuitori ● Structuri economice moderne în profil teritorial ● Intensificarea prezenței clasei muncitoare în structura socială a localităților ● De la grave disparități zonale la proporții generale și locale ● O concepție unitară, o strategie și principii raționale de dezvoltare a localităților ● Urbanizarea și amplasarea noilor obiective în dezbaterea cetățenilor ● În cincinalul 1971–1975, în 180 orașe și 120 localități rurale s-au construit obiective industriale de interes republican ● Discuții în jurul problemei dimensiunii orașelor.

UNA DINTRE COMPONENTELE fundamentale ale procesului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și inaintare a României spre comunism o reprezintă, în concepția Partidului Comunist Român, omogenizarea crescîndă a condițiilor de muncă și viață ale oamenilor muncii din toate zonele și localitățile țării, atît la orașe cît și la sate, omogenizarea nivelului general de civilizație al societății. Constituită ca cerință esențială a progresului societății noastre socialiste, ea decurge din însuși mecanismul obiectiv al realizării țelului suprem al producției sociale în noua orînduire — ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor — al asigurării egalității depline între toți membrii societății și formării unei societăți unice a oamenilor muncii, în care să nu mai existe deosebiri între clase și categorii sociale, între munca fizică și intelectuală, între oraș și sat.

Pentru atingerea unui asemenea obiectiv strategic sînt necesare transformări profunde, revoluționare, în condițiile economice și sociale ale orașelor și comunelor, ca forme de organizare economico-socială în care oamenii își desfășoară activitatea, astfel încît acestea să devină, așa cum a subliniat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul consiliilor populare județene **„...unități administrativ-teritoriale complexe, capabile să asigure locuitorilor condiții optime de muncă, învățămînt, cultură și ocrotire a sănătății, de aprovizionare, de participare activă la conducerea treburilor publice“.** [1])

Un rol hotărîtor în crearea acestor condiții sînt chemate să-l joace repartizarea rațională a forțelor de producție pe cuprinsul țării, sistematizarea administrativ-teritorială și urbanizarea, procese aflate într-o strînsă interdependență, dar îndeplinind, fiecare, funcții bine determinate și de însemnătate deosebită pentru dezvoltarea social-economică.

Programul Partidului Comunist Român prevede, referitor la politica în domeniul sistematizării teritoriului, a orașelor și satelor, că : **„Unul din principiile călăuzitoare esențiale ale întregii acțiuni de sistematizare va fi asigurarea unor condiții de viață egale pentru toți cetățenii țării, fără deosebire de naționalitate, în spiritul principiilor echității socialiste, ștergerea treptată a deosebirilor esențiale dintre oraș și sat prin ridicarea satului la nivelul de dezvoltare a orașului.“** [2])

Repartizarea rațională a forțelor de producție: semnificații și implicații

DIN PUNCT DE VEDERE ECONOMIC, repartizarea rațională a forțelor de producție — în primul rînd a industriei ca principală ramură producătoare — pe teritoriul țării reprezintă procesul de fond și factorul hotărîtor care asigură dezvoltarea proporțională, armonioasă a tuturor zonelor și localităților, știut fiind faptul că o economie avansată este în mod imperios legată nu numai de realizarea unei structuri moderne, pe ramuri și subramuri, ci și a unei structuri armonioase în profil teritorial care să asigure antrenarea plenară, în concordanță cu posibilitățile și cerințele sale, a fiecărei localități în circuitul economic național, formarea unor legături economice trainice între toate zonele și județele patriei. Ea permite atragerea optimă în circuitul economic și valorificarea superioară a resurselor naturale, utilizarea rațională a forței de muncă din toate zonele și județele, realizarea unei diviziuni raționale a muncii și înfăptuirea mai bună a principiilor raționalității muncii.

Îmbunătățirea repartizării teritoriale a forțelor de producție s-a ridicat ca o problemă de bază a politicii de edificare a noii orînduiri în România. Stringența și amploarea acestei sarcini erau determinate înainte de toate de faptul că în momentul trecerii la construcția socialistă țara noastră se caracteriza nu numai printr-un nivel relativ scăzut de dezvoltare economică și o structură de ramură necorespunzătoare, ci și prin grave disparități între zonele și județele patriei. Astfel, în

Tabelul nr. 1

Evoluția numărului personalului angajat în întreprinderi și instituții și a muncitorilor la 1 000 de locuitori pe județe

Județul	Total personal		muncitori	
	1965*)	1974	1965*)	1974
Media pe țară	225	286	163	226
Alba	196	279	147	225
Arad	242	298	185	244
Argeș	219	313	162	256
Bacău	214	240	159	191
Bihor	212	277	153	224
Bistrița-Năsăud	119	167	84	126
Botoșani	91	124	59	90
Brașov	397	511	298	422
Brăila	247	285	191	236
Buzău	122	182	87	142
Caraș-Severin	281	324	219	265
Cluj	266	333	188	263
Constanța	298	377	221	312
Covasna	184	265	135	210
Dîmbovița	167	274	121	224
Dolj	175	237	122	185
Galați	228	291	165	234
Gorj	180	268	136	219
Harghita	211	305	160	250
Hunedoara	342	339	269	279
Ialomița	196	225	153	187
Iași	176	227	114	169
Ilfov	116	167	87	134
Maramureș	212	243	157	192
Mehedinți	153	203	108	158
Mureș	224	279	162	223
Neamț	172	226	128	182
Olt	120	186	86	146
Prahova	293	330	219	269
Satu-Mare	164	239	119	188
Sălaj	100	160	67	120
Sibiu	307	378	236	312
Suceava	181	218	132	175
Teleorman	114	167	81	132
Timiș	229	371	220	299
Tulcea	199	256	151	210
Vaslui	113	149	74	110
Vîlcea	144	224	103	175
Vrancea	147	183	108	145
Municipiul București	492	562	319	408

*) Populația la recensămîntul din 15 martie 1966.

anul 1938, în centrele industriale de la Brașov, Ploiești, Timișoara, Arad, Hunedoara și Reșița, erau concentrate63% din producția globală industrială a României, 61% din forța motrică industrială și 55% din forța de muncă ocupată în industrie [2]), dacă adăugăm și Bucureștiul, atunci, în aceste centre, se realiza circa 70% din producția industrială și era concentrată 72% din forța motrică. În schimb, trei mari provincii — Moldova, Dobrogea și Oltenia — care cuprindeau aproape 40% din populație, nu contribuiau decît cu 12% la producția industrială a țării. Mari inegalități erau și în repartiția bazei tehnice a agriculturii, a celorlalte ramuri economice.

Ținînd seama de această situație și de cerințele progresului economic și social al țării, P.C.R. a făcut din făurirea unei structuri teritoriale eficiente și armonizarea acesteia cu proporțiile generale ale economiei o preocupare majoră și constantă. Politica partidului nostru și experiența desfășurării acestui proces în cele peste trei decenii care au trecut de la eliberarea țării reprezintă o contribuție de seamă la dezvoltarea teoriei și practicii construcției socialiste, a dezvoltării economico-sociale în general. Gîndirea și măsurile promovate de partid în acest domeniu s-au dezvoltat și îmbogățit continuu pe baza experienței acumulate, astfel încît în prezent ea se concretizează într-o **concepție unitară, de lungă perspectivă, care îmbină deopotrivă strategia de ansamblu și principiile dezvoltării în profil teritorial, etapele, pîrghiile și mijloacele realizării obiectivelor propuse.** O contribuție hotărîtoare în această privință o reprezintă documentele Congreselor IX, X și XI ale partidului și Directivele Conferinței Naționale din 1972, pe baza cărora a fost elaborat „Programul național de sistematizare a teritoriului și localităților urbane și rurale".

O trăsătură de bază a concepției partidului nostru privind dezvoltarea social-economică în profil teritorial o constituie tratarea unităților teritorial-administrative și a zonelor geografice în interdependența lor și în cadrul ansamblului unitar pe care-l reprezintă economia națională, luarea în seamă a complexității factorilor care influențează, ca și a implicațiilor economice și sociale — imediate și mai alese de lungă durată — pe care le are amplasarea forțelor de producție pe teritoriul țării.

Orientarea de a aborda această temă ca o problemă de optimizare complexă, bazată pe studii economice, geografice, sociologice, tehnice, organizatorice etc., este cerută de practica socială, care arată tot mai mult că însemnătatea factorului spațial în economie crește mult pe măsură ce se extinde orizontul de timp și se abordează problemele pe termen lung. În perspectiva unei perioade mai lungi de timp crește complexitatea și gradul de repercutare a modificărilor care au loc în structura teritorială a economiei, în structura economică de ramură și în structura socială. Dacă mai adăugăm și faptul că în acest domeniu, ca dealtfel și în cel al formării structurii de ramură a producției sociale, nevoia socială este extrem de presantă și complexă, iar formarea acesteia nu poate avea loc pe baza jocului liber al pieței, care așa cum sublinia nu de mult un economist ca Jean Parent, conduce adesea la injustiții flagrante, [3]) se înțelege mai bine însemnătatea conducerii și organizării unitare a procesului de repartizare a forțelor de producție și a pregătirii condițiilor organizatorice, precum și a cadrului instituțional necesar. Un rol de seamă în această direcție l-a jucat îmbunătățirea organizării administrative a teritoriului care, așa cum a subliniat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în expunerea cu privire la această problemă la Sesiunea extraordinară a Marii Adunări Naționale din februarie 1968 a urmărit să realizeze, alături de apropierea conducerii centrale de unitățile de bază — orașul și comuna — unități teritoriale complexe din punct de vedere economic și social-cultural, echilibrate ca suprafață, număr de locuitori și potențial economic, capabile să asigure valorificarea la un nivel superior resursele materiale de pe întreg cuprinsul țării, în scopul ridicării bunăstării întregului popor.

Pîrghia de bază a realizării cerințelor armonizării optimului macroeconomic cu cele ale dezvoltării optime în profil teritorial o constituie planul național unic, care dă posibilitatea repartizării investițiilor în funcție de nevoile creșterii mai accelerate a producției în județele mai puțin dezvoltate. Practica românească a cunoscut și în acest domeniu o evoluție și îmbogățire continuă. Astfel, dacă în anii 1966—1970 s-au aprobat încă de la început, prin planul cincinal, și amplasamentele obiectivelor economice și social-culturale principale, în ultimii ani, conform prevederilor Legii nr. 8, privind dezvoltarea social-economică planificată, planul național unic se elaborează nu numai în profil de ramură și departamental, ci și în profil teritorial, iar propunerile de amplasare a noilor capacități pentru cincinalul 1976—1980 au fost examinate cu comitetele județene de partid, comitetele executive ale consiliilor populare, cu ministerele și celelalte organe centrale, cu cetățenii localităților respective. Instituirea Congresului consiliilor populare — organism cu activitate permanentă care dezbate planurile anuale și cincinale de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, înainte ca acestea să fie adoptate de Marea Adunare Națională — ridică pe o treaptă superioară democrația economică și stilul de abordare a problemelor dezvoltării în profil teritorial.

Reiterînd criteriile economice, naturale și sociale aplicate și pînă în prezent și luînd în seamă pe cele impuse de nivelul actual al țării, Directivele Congresului al XI-lea al partidului subliniază că în amplasarea noilor obiective trebuie avute în vedere: apropierea industriei cu producție voluminoasă de sursele de materii prime și de zonele de consum, utilizarea intensă a căilor fluviale de transport, folosirea platformelor industriale existente și concentrarea unor grupuri de întreprinderi pe noi platforme, utilizarea potențialului științific al centrelor universitare pentru industriile cu tehnică de vîrf, ridicarea nivelului de industrializare a județelor rămase în urmă, crearea unor noi locuri de muncă în localitățile care dispun de forță de muncă. Pe baza aplicării acestor criterii, a altor criterii sociale, ca și a analizelor condițiilor concrete, prin politica de investiții, în anii socialismului s-a obținut o îmbunătățire sensibilă a repartizării teritoriale a forțelor de producție. Astfel, numai în cincinalul trecut s-au construit noi obiective industriale de interes republican în circa 180 de orașe și în alte peste 120 de localități rurale. Programul de investiții care a asigurat creșteri mai pronunțate a mijloacelor alocate — 3,2 ori în Dîmbovița, de circa 2,9 ori în Gorj și Tulcea, de 2,1—2,5 ori în Sălaj, Bistrița-Năsăud, Vaslui, Botoșani, Alba, Satu-Mare și de circa 2 ori în Harghita, Covasna și Vîlcea, față de creșterea de 1,7 ori pe ansamblul economiei — s-a dezvoltat mai rapid baza tehnico-materială a producției și s-au realizat ritmuri mai înalte de creștere a producției industriale în aceste județe. Ca urmare, au avut loc schimburi importante în configurația industrială a acestor județe, numărul celor care realizau o producție industrială globală de pînă la 10 miliarde lei reducîndu-se de la 36 în 1965 și 31 în 1970 la 19 în 1975. Dacă în 1970 numai 14 județe realizau o producție industrială pe locuitor de peste 15 000 lei (media producției pe locuitor în 1970 a fost de 15 447 lei) în anul 1975 (cînd producția industrială medie pe locuitor a fost de 27 140 lei) numărul acestor județe a ajuns la 30, iar numărul celor ce depășeau 20 000 lei pe locuitor a crescut de la 6 la 22.

Odată cu aceasta au avut loc schimbări importante în nivelul și structura ocupării forței de muncă, sporind în mod substanțial atît numărul personalului angajat în întreprinderi și instituții, cît și al muncitorilor ce revin la 1 000 locuitori (tabelul nr. 1). În 1975 numărul județelor cu peste 200 persoane angajate la 1 000 locuitori a ajuns la 32 față de 27 în 1970 și la 18 județe în 1965, iar în 27 de județe populația ocupată în activități neagricole a reprezentat mai mult de jumătate din totalul populației ocupate în timp ce în 1970 numărul acestor județe era de 13, iar în 1965 de 8. Aceste schimbări se reflectă în sporirea nivelului veniturilor și în condițiile de trai ale oamenilor.

Realizarea actualului cincinal va ridica pe un plan superior procesul de repartizare zonală judicioasă a forțelor de producție, caracteristica lui constituind-o faptul că obiectivele prevăzute în acest scop se realizează potrivit concepției de sistematizare planificată și omogenizare a dezvoltării economico-sociale a teritoriului, în perioada 1976—1980 urmînd a fi adusă la îndeplinire o primă etapă din prevederile Programului național de sistematizare a teritoriului și localităților urbane și rurale.

Orientarea investițiilor și ritmurile de creștere a producției sînt astfel stabilite încît să se realizeze hotărîrea Congresului al XI-lea ca **pînă la finele cincinalului în fiecare județ industria să devină ramura preponderentă, realizînd o producție industrială de cel puțin 10 miliarde lei. Această hotărîre, a cărei realizare va reprezenta o schimbare calitativă în ridicarea gradului de civilizație al țării, vizează, după cum se poate vedea și din tabelul nr. 2, jumătate (19) din județele țării în care trăiește o populație de circa 8 milioane locuitori.** Ca urmare a acestor transformări, pînă la sfîrșitul actualului cincinal circa 700 de localități, urbane și rurale, vor dispune de unități industriale de subordonare republicană, iar prin crearea unor noi unități ale industriei de stat locale și cooperatiste se va ajunge ca peste 2 900 de localități ale țării să dispună de asemenea unități.

Tabelul nr. 2

Repartizarea județelor în funcție de producția globală industrială

Producția globală industrială (mld. lei)				
— pînă la 4	27	16	5	—
4,1—10	9	15	14	—
10,1—15	3	5	7	17
15,1—25	—	3	9	10
— peste 25	1	1	5	13

Odată cu industrializarea susținută a tuturor județelor vor avea loc și schimbări importante în structura producției industriale a acestor județe, prin dezvoltarea în cadrul lor a ramurilor sau subramurilor purtătoare ale progresului tehnic. În actualul cincinal în profilul economic al unui număr de 17 județe va apărea o serie de subramuri moderne din construcția de mașini, chimie și metalurgie. Aproape toate județele vor ajunge la peste 200 persoane retribuite la 1 000 de locuitori, între care județe ca Alba, Covasna, Gorj, Harghita, Tulcea, Ialomița, Maramureș se vor apropia sau vor depăși 300 de persoane angajate la 1 000 locuitori.

Din analiza acestor creșteri rezultă, așa cum a subliniat tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, că realizarea prevederilor cincinalului în profil teritorial, în industrie și agricultură va exercita un puternic rol dinamizator în viața economico-socială a fiecărui județ și localitate, va determina mutații mari în condițiile de viață, în condițiile de cultură și civilizație a întregului popor, afirmîndu-se ca o componentă de bază a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltată.

Un proces cu adînci implicații economice și sociale:

URBANIZAREA

PRACTICA SOCIALĂ a pus cu prisosință în evidență strînsa legătură, de interdependență, ce există între nivelul, intensitatea și caracterul creșterii economice în fiecare țară, pe de o parte și procesul urbanizării, modalitățile și direcțiile deplasărilor în structura populației ocupate pe medii — rural și urban — pe de altă parte. Întrucît soluțiile dezvoltării urbane sînt sub înrîurirea directă atît a forțelor de producție, cît și a orînduirii social-economice, a modalităților concrete în care este concepută și realizată creșterea economică, procesul de urbanizare trebuie conceput și încadrat în strategia generală a dezvoltării economico-sociale, ținînd seama de relațiile de antrenare și multiplicare reciprocă, de implicațiile pozitive, dar și de necesitatea prevenirii unor efecte care pot deveni negative.

Experiența construcției socialiste în țara noastră, ca și cea mondială, pune în evidență rolul determinant al industrializării socialiste a țării atît în creșterea continuă a producției materiale și venitului național, cît și în ridicarea gradului de urbanizare. Datorită acestui proces, în anii socialismului s-a dezvoltat și se dezvoltă un larg proces de urbanizare. Industria transformă orașele țării în puternice centre economice și culturale, determină apariția unor noi orașe și centre urbane, asimilarea multor localități rurale la mediul urban, precum și transformări profunde în mediul rural. Astfel, numărul orașelor a sporit de la 152 în 1948 la 236 în 1975, iar populația urbană de la circa 3,7 milioane la aproape 9 milioane sau, în procente, de la 23,4% la peste 42%. Ritmul mediu anual de creștere a populației urbane este de circa trei ori mai mare decît cel al populației totale. Dacă luăm în seamă datele recensămintelor din 1956 și 1966, ca și noua împărțire teritorial-administrativă din 1968, care permit relevarea creșterii urbane pe baza creșterii naturale și a migrației nete, rezultă o accelerare a ritmului mediu, de la 1,8% în perioada 1956—1965 la 2,1% în perioada 1968—1974 (ritmurile referitoare la creșterea totală a populației urbane au fost de 3,4% în 1960—1970 și 2,1% în primii patru ani ai cincinalului trecut) aceste date punînd în evidență rolul hotărîtor al accentuării procesului de industrializare, precum și al întregului complex de măsuri referitoare la dezvoltarea economico-socială din ultimul deceniu.

Tabelul nr. 3

Numărul și ponderea populației municipiilor și orașelor

Grupa de mărime	1956		1966		1974	
	Numărul orașelor	Ponderea %	Numărul orașelor	Ponderea %	Numărul orașelor	Ponderea %
Total	171	100,0	236	100,0	236	100,0
Municipiul București	1	24,8	1	20,3	1	19,2
100 000—300 000	7	18,1	12	26,4	14	29,6
50 000—100 000	9	13,8	9	8,3	13	11,2
20 000— 50 000	25	15,5	43	18,9	56	20,9
10 000— 20 000	60	18,5	76	16,1	72	12,3
5 000— 10 000	50	7,8	76	8,4	65	6,1
Sub 5 000	20	1,5	19	1,0	15	0,7

Sursa : Vl. Trebici, Creșterea și concentrarea urbană în România. Viitorul social nr. 1/1976, pag. 129

Odată cu aceasta au avut loc modificări importante în structura numărului de orașe de diferite mărimi, ca și în ponderea populației acestora (tabelul nr. 3). Se evidențiază deci o creștere mai rapidă a orașelor mari și mijlocii și o scădere a celor mici sau a celor aflate sub media pe țară. Totodată, a crescut nivelul de urbanizare în toate județele țării. Numărul județelor cu un grad de urbanizare de peste 40% a crescut de la 11 în 1965, la 12 în 1970, la 15 în 1975.

Una din problemele mult dezbătute pe plan mondial, în contextul creșterii procesului de urbanizare, o reprezintă tocmai cea referitoare la tendințele acestui proces și mărimea optimă a orașelor. Astăzi se fac studii foarte detaliate privind evoluția curbelor unor indicatori, cum ar fi investițiile privind pe locuitor sau costurile gestiunii orășenești pe locuitor în funcție de dimensiunea orașelor, evoluția timpului activ al populației sau alți factori de ordin economic, științific, social, cultural etc. în raport de dimensiunea orașelor. Desigur, aceasta nu poate fi abordată în același mod, soluțiile diferind de la țară la țară și de la etapă la etapă. Întrunește însă o largă adeziune ideea că datorită unui șir întreg de factori și cauze în viitor se va accentua tendința de creștere mai rapidă a orașelor de mărime mijlocie, mai ales dacă avem în vedere creșterea investițiilor pentru amenajările infrastructurale, precum și consecințele de ordin social mai general ale marilor aglomerații.

În țara noastră procesul de urbanizare va cunoaște o intensificare considerabilă în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în strînsă legătură cu dezvoltarea economiei naționale pe baza continuării industrializării țării. Potrivit unor calcule, populația urbană se va ridica în 1990 la circa 17 milioane, ceea ce va reprezenta 68%, procent situat peste cel înregistrat de R.S. Cehoslovacă și mult apropiat de cel înregistrat de R.D. Germană în 1970. 4)

Dezvoltarea industrială și urbanizarea se realizează pe baza unei concepții unitare, asigurîndu-se conjugarea mai eficientă a eforturilor, rezolvarea coordonată a multiplelor probleme economice, sociale și edilitare în vederea dezvoltării armonioase, echilibrate a economiei naționale. În perioada 1976—1980 va fi dusă la îndeplinire prima etapă a Programului național de sistematizare, care vizează crearea unei rețele de orașe și centre urbane repartizate echilibrat pe întreg cuprinsul țării ; un număr de 120 de centre comunale se vor transforma în orașe agroindustriale. Așa cum prevăd Directivele Congresului al XI-lea al partidului, pînă în 1990 se vor crea 300—400 noi centre orășenești, astfel că, numărul total al orașelor va ajunge în 1990 la 600—700. Pe această bază, în viitorul deceniu rețeaua de orașe și localități urbane va cuprinde un număr de locuitori de 2 ori mai mare față de 1970.

Vor avea loc, totodată, schimbări structurale fundamentale în gradul de dezvoltare și amenajare a localităților rurale care au perspective de dezvoltare, urmînd a deveni puternice centre economice, bine dotate edilitar, sanitar, cultural și comercial, creîndu-se astfel condiții de viață apropiate de cele din orașe.

prof. univ. dr. Gheorghe CREȚOIU

---

1) **Nicolae Ceaușescu** : Expunere la Congresul consiliilor populare județene și al consiliilor populare municipale, orășenești și comunale. Ed politică 1976, pag. 40.

2) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Ed. Politică — București, 1975 pag. 85;

3) Vezi: „Revue d'économie politique — Les coûts de la croissance", Editions Sirey, 1973, pag. 13.

4) I. Blaga, Repartizarea teritorială a forțelor de producție în România". Editura științifică, 1974, p. 47.

PROCESUL DE URBANIZARE ÎN PERSPECTIVA ANULUI 1980

— Livada, un oraș în devenire —

Comunei Livada, cu cei peste 7 000 de locuitori, i se deschid perspectivele „intrării" în rîndul centrelor urbane ale țării. Acum, cu ceea ce s-a construit și se construiește, trecerea de la „mediul" rural la cel urban este pregătită în linii generale. Totuși, edilii viitorului oraș din județul Satu-Mare au multe preocupări. Crearea bazei tehnico-materiale adecvate, a premiselor economice și sociale corespunzătoare noii condiții a localității generează probleme, sarcini și răspunderi noi, mai complexe decît cele de pînă acum.

Crearea unor structuri economice specifice

CEEA CE ESTE SPECIFIC în transformarea comunei este menținerea unor tradiții, unor activități care din totdeauna au fost practicate de locuitorii acesteia. Desigur, păstrarea lor nu se va face în forma actuală ci, pe lîngă faptul că vor fi amplificate la scară industrială, acestea vor fi practicate cu mijloace tehnice noi, din cele mai perfecționate, cu o productivitate ridicată. Activitatea de manufacturare în ramurile industriale prevăzute a se înființa și extinde în comună se bazează — aproape integral — pe agricultură, pe materiile prime furnizate de aceasta. Ca urmare, industria ușoară și cea alimentară, dispunînd de condiții bune de dezvoltare, vor ocupa în perioada de trecere locul principal. În cadrul acestor ramuri vor lua ființă o fabrică de încălțăminte, o topitorie de in și cînepă, un abator, o crescătorie de pește (cu plan de producție în acest an), o fabrică de brînzeturi etc. Prin intrarea în funcțiune a acestor capacități producția globală industrială va crește în 1980, față de cea realizată în 1975, de 4,3 ori (graficul 1).

Anul 1978 va reprezenta anul de cotitură în devenirea urbanistică a comunei Livada. În 1979, producția globală industrială de interes republican crește prin intrarea în funcțiune a principalelor obiective menționate de peste 3 ori ; se poate considera că anul 1979 va marca în istoria localității Livada, prin crearea infrastructurilor economice, sociale și edilitare, trecerea de la condițiile rurale la cele urbane.

Agricultura va continua să joace un rol important în viața economică a localității. Baza tehnico-materială creată deja asigură condiții dintre cele mai bune de muncă și viață a lucrătorilor din agricultură. În prezent, aici desfășoară o intensă activitate de cercetare Stațiunea de cercetări zootehnice, iar cooperativele agricole de producție Dumbrava și Livada asigură o participare susținută la formarea fondului de stat de produse agricole. O dată cu intrarea în producție a topitoriei de in și cînepă cele două cooperative vor asigura cea mai mare cantitate din materia primă necesară. Complexul intercooperatist de creștere și îngrășare a taurinelor — Livada, cu o capacitate de 5 000 capete pe an, poate asigura încă de pe acum animalele pentru sacrificare și preindustrializare în abatorul proiectat. Pentru agricultură principalul proces ce se va desfășura în acest cincinal istoric în viața localității este cel de intensificare (din graficul 2 rezultă sporuri de producție pe unitatea de suprafață sau pe cap de animal cuprinse între 55% și 24%) și de integrare cu activități industriale. Schimbări importante vor surveni în structura și ocupația forței de muncă. Dezvoltarea și extinderea activităților industriale — potrivit aprecierii organelor locale de partid — va înlătura în primul rînd navetismul. În al doilea rînd, forța de muncă eliberată din agricultură ca urmare a mecanizării complexe a lucrărilor agricole va găsi locuri de muncă în sectoarele industriale. Deci, crescînd ponderea celor ocupați în sectoarele cu o productivitate mai înaltă se vor crea condiții mai bune de viață prin însăși sporirea retribuției și crearea condițiilor de ocupare a forței de muncă locale în tot cursul anului. În ce privește calificarea, liceul agro-industrial din localitate, cu circa 600 de elevi, pregătește deja absolvenți pentru activitățile industriale și agricole prevăzute în planul de urbanizare a comunei.

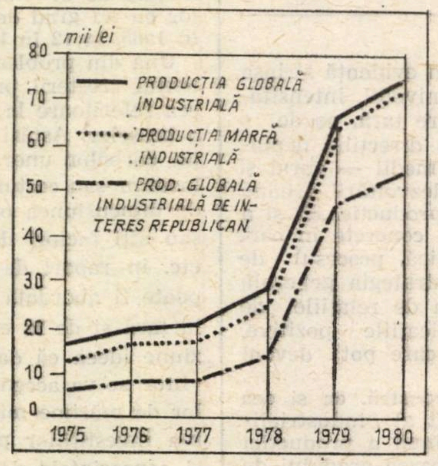

Graficul nr. 1

Dinamica principalilor indicatori economici în industria comunei Livada — județul Satu-Mare

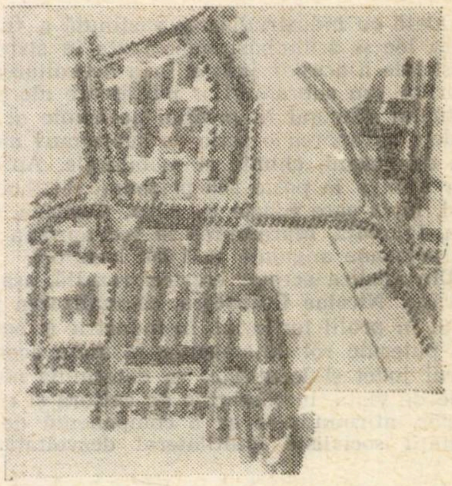

O imagine de anticipație : vedere din avion a centrului civic al orașului Livada în anii '80

Dezvoltarea infrastructurii social-edilitare

INTRÎND în rîndul centrelor urbane se rezolvă și problema asigurării unor condiții sociale corespunzătoare statutului său civic. În linii mari, educația preșcolară și școlară se realizează într-un număr de cinci grădinițe și cămine, în două școli de cultură generală cu un număr de 1 200 elevi ; pentru elevii liceului și ai școlilor de cultură generală funcționează internate. De asemenea, s-a rezolvat în devans problema asistenței medicale prin funcționarea dispensarului uman, a casei de nașteri și a cabinetului stomatologic. În viitorul apropiat, prin faptul că se vor mai menține încă satele aparținînd comunei, edilii comunei au prevăzut înființarea unei stații de salvare.

Centrul civic al viitorului oraș se conturează cu fiecare zi ; comisia comunală de sistematizare, deputații și cetățenii, arhitecții au prevăzut sistematizarea rețelei stradale și a centrului civic în funcție de densitatea și configurația construcțiilor existente. Regimul de înălțare a noilor construcții, ridicate în urma legii sistematizării, s-a îmbunătățit prin supraetajarea unor clădiri existente, prin asigurarea unui front larg de construcție a noilor blocuri de locuințe chiar în centrul civic. În actualul cincinal, alături de primul bloc, se vor ridica alte blocuri însumînd 146 apartamente. Ca și în alte viitoare centre urbane, cea mai mare parte a locuitorilor optează pentru varianta de locuință cu două niveluri, ceea ce contribuie la schimbarea rapidă a înfățișării localității. Confortul urban va fi asigurat locuitorilor din Livada și prin construcția unei săli de spectacole, prin extinderea activităților de servire și aprovizionare a populației. Fonduri importante sînt prevăzute pentru extinderea rețelei de alimentare cu apă și de canalizare a principalelor străzi.

Exigențe noi se pun în prezent îndeosebi în sfera serviciilor și comerțului. Creșterea mai rapidă a veniturilor locuitorilor comunei față de sporirea numerică a personalului angajat modifică esențial structura cererii de bunuri de consum. Va avea loc o sporire a desfacerilor cu amănuntul în

ROMÂNIA ÎN PROCESUL DE CREȘTERE-DEZVOLTARE-PROGRES

următorii cinci ani cu 50 la sută în timp ce personalul angajat va crește cu numai 30 la sută. Prezența în comună a peste 100 cadre cu pregătire superioară, sporirea numărului de muncitori și tehnicieni din industrie, creșterea gradului de calificare a lucrătorilor din agricultură vor contribui într-un ritm foarte accelerat la modificarea structurii și a desfacerilor de mărfuri.

Noile exigențe impun și prevederea unor noi capitole de cheltuieli. În primul rînd, dezvoltarea industriei a impus prevederea de cheltuieli pentru protejarea mediului (de circa 6 mil. lei în acest an). În acest cincinal vor spori și eforturile și cheltuielile pentru transformarea comunei într-o localitate turistică (la primele forări s-au descoperit izvoare cu apă termală la temperatura de circa 45°C). Prin poziția comunei față de municipiul Satu-Mare și Baia-Mare captarea acestor ape ar atrage un mare număr de turiști. În aceste condiții s-a prevăzut extinderea și diversificarea prestărilor de servicii către populație (de la 2 mil. lei în 1975 la peste 6 mil. lei în 1980).

Activitatea cotidiană a organelor locale de partid și de stat este încărcată astăzi de răspunderea înfăptuirii condițiilor pentru ca localitatea să intre în rîndul centrelor urbane. Această răspundere nu este nici simplă, nici ușoară. Din eforturile ce se depun pe plan județean și local rezultă că procesul de urbanizare nu este simplu, oarecare. Participarea locuitorilor la înfăptuirea acestuia ușurează însă efortul și apropie momentul înscrierii localității lor în rîndul orașelor.

Ion MANEA

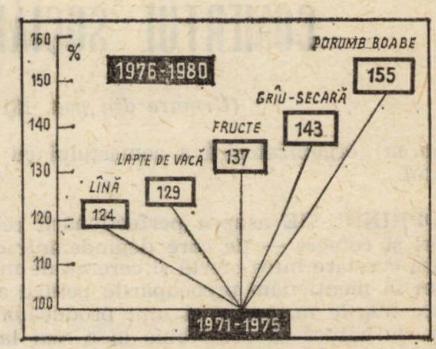

Graficul nr. 2
Creșterea producției agricole la hectar sau pe cap de animal (medie anuală)

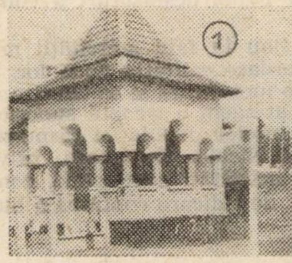

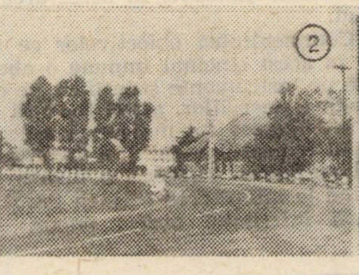

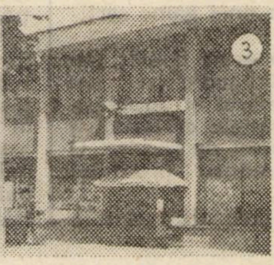

1) Dispensarul uman ;
2) Intrarea în comuna Livada : în stînga vor apare, cu siguranță, vile și cabane turistice. La primele forări aici s-au descoperit ape termale cu o temperatură de 45° ;
3) Aspectul urban se conturează: complexul alimentar cu autoservire și braseria.

DINAMICA VENITULUI NAȚIONAL

(Urmare din pag. 9)

mări directe asupra sporirii venitului național, în aceste ramuri asigurîndu-se o valorificare superioară a materiilor prime și a celorlalte resurse naturale, a forței de muncă, nivelul productivității muncii fiind mai ridicat. Asigurînd tehnica modernă pentru întreaga economie, dezvoltarea acestor ramuri contribuie totodată, la creșterea productivității muncii sociale.

Prin urmare, mărirea aportului ramurilor de bază ale industriei la dezvoltarea economico-socială a țării înseamnă implicit creșterea rolului productivității muncii în sporirea venitului național. În cincinalul 1976—1980, prin creșterea ponderii industriei în crearea venitului național la peste 68%, în condițiile în care construcțiile de mașini și chimia vor da circa 50% din producția globală industrială, **rolul productivității muncii în sporirea venitului național se va mări considerabil.** Tocmai în acest context, pe deplin fundamentat se prevede ca sporul de venit național să fie realizat aproape integral pe seama creșterii productivității muncii.

Modernizarea structurii economiei, premisă și consecință a creșterii venitului național

CORELAȚIA dintre creșterea produsului social și cea a venitului național este influențată evident, în lumina celor arătate, de structura generală a evoluției poziției principalelor ramuri ale economiei naționale.

Întărirea rolului industriei de ramură conducătoare a economiei naționale — ponderea acestei ramuri în venitul național crescînd de la 44% în 1950 la circa 68% în 1980 — joacă un rol important în devansarea ritmului de creștere a produsului social de către cel al venitului național. În anii construcției socialiste, venitul național creat în industrie a crescut într-un ritm superior față de acela al produsului global. Referindu-ne astfel la perioada 1951—1974, venitul național a crescut în industrie de 22 ori, în timp ce produsul global a sporit de numai 17 ori, coeficientul de devansare a ritmului de creștere a produsului social de către cel al venitului național în 1974 față de 1950 fiind de 1,294. Pe de altă parte, faptul că în aceeași perioadă 1951—1974 în construcții produsul social a crescut de 14 ori, pe cînd venitul național a sporit de numai 13 ori, iar în agricultură s-a înregistrat o creștere a produsului social de 293%, în timp ce creșterea venitului național a fost de numai 213%, a determinat ca numai începînd cu cincinalul 1971—1975 — cînd practic au început să dea roade măsurile energice inițiate la Conferința Națională a Partidului din 1967, precum și cu alte prilejuri, pentru creșterea eficienței economice — să se asigure pe ansamblul economiei, devansarea ritmului de creștere a produsului social de către cel al venitului național. După unele calcule, ca urmare a acestor orientări coeficientul de devansare a ritmului de creștere a produsului social de către ritmul de creștere a venitului național se va ridica în 1980 față de 1975 la 1,063 în construcții, la 1,017 în agricultură și la 1,024 în transporturi și telecomunicații.

Studiile de prognoză avansează pentru perioada 1976—1990 — un ritm mediu anual de creștere de 8—9% pentru produsul social și 9—10% pentru venitul național. Înfăptuirea acestor prevederi va permite ca la sfîrșitul acestui interval de timp, în 1990, să se obțină un produs social de aproape 3 000 miliarde lei și un venit național de 1 300—1 500 miliarde lei, ceea ce va însemna mai mult decît dublu față de 1980. Puternicul dinamism al dezvoltării economoco-sociale a României face posibil ca pînă la sfîrșitul deceniului următor să se asigure un venit național de 2 500—3 000 dolari pe locuitor. O asemenea creștere a venitului național total și pe locuitor constituie o grăitoare expresie a ridicării activității, economice, a valorificării superioare a resurselor naționale, a perspectivelor de dezvoltare înfloritoare a țării. Fără îndoială că la baza acestei creșteri se află și **proporția în care venitul național se împarte în fond de dezvoltare și fond de consum.** Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta în acest sens că : **„Toate realizările de pînă acum precum și prevederile privind dezvoltarea patriei în noua etapă demonstrează justețea politicii partidului nostru de repartizare a venitului pentru fondul de consum și fondul de dezvoltare. Datorită acestei politici, a alocării unei treimi din venitul național pentru dezvoltare am putut asigura progresul accelerat al economiei și, ca urmare, creșterea în ultimii 10 ani de circa 2,5 ori a venitului național. Pe această bază am putut spori venitul național pe locuitor de la circa 7 670 lei, cît era în 1965 la peste 17 000 lei în 1975“.** Continuarea pe mai departe în cincinalul actual a acestei orientări conformă cu interesele poporului român, demonstrează că avem create condiții pentru dezvoltarea și obținerea unei eficiențe economice sporite, România, urmînd să se ridice pe noi trepte de progres și civilizație pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

COMERȚUL SOCIALIST

(Urmare din pag. 18)

ționarea organizatorică a comerțului cu ridicata și cu amănuntul.

OPRINDU-NE asupra perfecționării relațiilor dintre producători și comerț — de care depinde într-o largă măsură judicioasa corelare între ofertă și cererea de mărfuri a populației — ținem să menționăm preocupările pentru amplificarea relațiilor dintre marile magazine și unii producători de bunuri de consum, de natură să contribuie la o mai largă prezență în magazine a noutăților în domeniul produselor, a unei game sortimentale tot mai diversificate.

Dimensionarea rețelei de unități comerciale — ca număr, suprafață, profil — va avea la bază fundamentări judicioase, care să ia în considerare mărimea localității, numărul și structura populației, veniturile acesteia, precum și cerințele desfășurării unui comerț civilizat, modern, cu un înalt nivel de servire. O atenție cu totul specială se va acorda îmbunătățirii profilului comercial al unităților existente.

Evident, aplicarea programului de măsuri preconizat se află într-o strînsă dependență de îmbunătățirea generală a activității personalului din comerț, urmînd a se pune, în continuare, un accent deosebit pe rezolvarea problemelor privind pregătirea prin școli și la locul de muncă, asigurarea personalului pentru noile unități, specializarea și perfecționarea cadrelor, promovarea în muncă pe criteriul profesional, al eticii și echității socialiste. Vom acționa cu hotărîre ca întreg personalul din comerț să-și desfășoare activitatea în condiții calitative tot mai ridicate, ca fiecare șef de unitate să fie un lucrător bine pregătit, bun gospodar și administrator corect, care să asigure o disciplină strictă a muncii, servirea exemplară a populației în fiecare raion, magazin și unitate de alimentație publică. În același timp luăm măsuri pe linia creșterii rolului și răspunderii conducerii colective a întreprinderilor comerciale, precum și a direcțiilor comerciale județene în asigurarea bunei desfășurări a comerțului.

Complexitatea obiectivelor ce stau în fața activității noastre în acest cincinal impune o abordare calitativ nouă lor, bazată pe instrumente științifice, pe o mobilizare și canalizare eficientă a energiilor, astfel încît să atingem o treaptă superioară în satisfacerea tot mai bună a cerințelor populației răspunzînd astfel indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu privind îmbunătățirea continuă a întregii activități comerciale, contribuind la înfăptuirea politicii P.C.R. de ridicare continuă a bunăstării întregului nostru popor.

CONCEPȚIA UMANISTĂ A P. C. R.

(Urmare din pag. 7)

la formularea **propriilor aspirații** față de direcțiile evoluției societății, ale dezvoltării, ale cerințelor față de cadrul de viață și de muncă în care vom trăi este expresia nu numai a unui profund democratism, a participării la decizii, la conducerea societății, ci și a nivelului dezvoltării sociale. Cum spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu : „Pornim neabătut de la principiul marxist-leninist că dezvoltarea democrației socialiste, făurirea conștientă de către popor a propriei sale istorii constituie o necesitate obiectivă a edificării noii orînduiri. Numai împreună cu întregul popor vom asigura victoria societății socialiste multilateral dezvoltate și a comunismului pe pămîntul României" (10).**

Dacă o națiune este preocupată să cunoască „starea de sănătate" a economiei și în acest scop statisticile naționale sînt destul de bine puse la punct, este cu atît mai necesar ca ea să cunoască nivelul dezvoltării sociale, „starea" generală a națiunii, gradul ei de sănătate. Din cele de mai sus rezultă necesitatea continuării efortului de găsire a celor mai potrivite modalități de evaluare a diferitelor componente ale dezvoltării sociale, prin indicatori sociali, cantitativi sau de structură, apreciere care trebuie să se facă pe mai multe planuri, concludente pentru exprimarea nivelului dezvoltării sociale cum ar fi :

a) **elemente de apreciere a naturii societății** (esența societății, conceptele și valorile sale de bază, structura sa, natura proprietății asupra mijloacelor de producție, clasele, esența, rolul și locul lor, relațiile dintre ele, natura și sensul mutațiilor care au loc în societate, a reproducției, a structurilor sociale, politice, a valorilor etice, a instituțiilor, a mecanismelor sociale etc.)

b) **elemente de apreciere a relațiilor individ-colectivitate** (echitatea și justiția socială, securitatea economică și socială, adîncirea democratismului, creșterea gradului de participare și responsabilitate socială etc.)

c) **elemente de apreciere a gradului de satisfacere cantitativă și calitativă a cerințelor individuale și colective de consum** (hrană, îmbrăcăminte, locuință, educație, sănătate, cultură, comunicație etc.)

d) **elemente de apreciere a eficacității și echității (economice și sociale) a sistemului social.**

Procesele sociale, nivelul dezvoltării sociale nu vor putea fi caracterizate decît de un set complex de indicatori sociali, care să permită evaluarea locului în care se află o societate și încotro merge ea, nu numai din punct de vedere economic, ci și social, să poată aprecia valorile, obiectivele și programele de acțiune, consecințele lor asupra progresului colectivității.

Cerințe obiective determină necesitatea și totodată facilitează abordarea unitară de către partidul nostru a procesului creșterii economice, dezvoltării și progresului în societatea noastră, cum sînt : (a) **natura** socialistă omogenă a societății ; (b) **esența** marxistă și orientarea materialist-dialectică a teoriei care stă la baza dezvoltării societății noastre ; (c) **unitatea dialectică** dintre concepție și acțiune, dintre proiecțiile și construcțiile sociale ; (d) **organizarea unitară** a societății noastre, care **poate** și **trebuie** să fie abordată ca un sistem unic ; (e) **viziunea unitară** asupra conducerii științifice a societății ; (f) **sistemul unitar de planificare,** de elaborare a prognozelor și planurilor de dezvoltare ; (g) concepția unitară asupra **sistemului informațional.**

Cercetării din domeniul științelor sociale i se deschid numeroase direcții de investigație nu numai în domeniul elaborării criteriilor și indicatorilor sociali ai dezvoltării, dar și al perfecționării metodelor și elaborării unor noi concepte, al perfecționării sistemului de prognoze și planificare a metodelor și modelelor de planificare, clarificînd : (a) **criteriile de evaluare ;** (b) **obiectivele** (ce vrem să obținem); (c) **intrările în sistem,** ce introducem pentru a obține rezultatele dorite; (d) **modalitățile de adaptare** a structurilor pentru a asigura dezvoltarea sistemului în deplină compatibilitate și obținerea rezultatelor dorite cu eficiență maximă (economică și socială) ; (e) **căile de sporire a eficienței** combinării factorilor, nu numai a celor clasici ai creșterii economice, ci și a celor proveniți din mediul tehnologic, social, ecologic, educațional, informațional, organizațional etc ; (f) **dinamica restricțiilor,** (g) **valoarea,** semnificațiile și conexiunea inversă a **rezultatelor.**

Indicatorii sociali și modelele dezvoltării cuprind desigur și procesele complexe ale creșterii economice – nu numai în componentele sale cantitative, dar și calitative și nu înțeleasă numai ca o acumulare de noi obiective, de producție și bunuri de consum materiale — creștere inserată în dinamica unitară a unui adevărat progres multilateral. Conceptul cheie de multilateralitate, care orientează toate raționamentele și acțiunile pe planul construcției sociale, antrenînd într-o viziune globală diferitele sfere ale activității economice, sociale politice, culturale, a umanismului și formației umane, a cunoașterii și civilizației, a relațiilor și organizării sociale, constituie o contribuție fundamentală a Partidului Comunist Român la dezvoltarea teoriei și practicii conducerii societății.

În expunerea sa de o mare forță creatoare privind definirea conținutului, obiectului, principiilor și sistemului conducerii vieții politice și economico-sociale, tovarășul Nicolae Ceaușescu, referindu-se la direcțiile esențiale în studierea științei conducerii societății socialiste, arăta : **„Se poate spune că pentru a conduce se cer, în primul rînd, o profundă și temeinică cunoaștere a proceselor economice și sociale, a realităților în care trăim, o previziune clară a dezvoltării societății și elaborarea, pe această bază, a unei linii generale juste".** (11). Aceste exigențe se reflectă fidel în procesul proiecției și construcției sociale din țara noastră. Realizările obținute, cifrele și curbele care trasează evoluțiile economico-sociale ale României deceniilor 8 și 9, conceptele avansate asupra dezvoltării și progresului exprimă nu numai capacitatea partidului nostru de a proiecta sistemele social-economice în concordanță cu exigențele și aspirațiile noastre socialiste, ci și capacitatea de a crea acea unitate dialectică indispensabilă dintre teoria și practica socială, dintre „substanța" dezvoltării și cerințele progresului, de a dinamiza și imprima un alt ritm evenimentelor, de a accelera istoria.

---

(10) **Nicolae Ceaușescu.** Raport la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român. București. Editura politică, 1974, p. 81.

(11) **Nicolae Ceaușescu.** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 7. Editura Politică, București, 1973, p. 43.

CONVORBIRI ECONOMICE cu

B. R. DEVARAJAN

reprezentantul P.N.U.D. în România

Noi dimensiuni ale programelor P.N.U.D.

• Care sînt rațiunile pentru care P.N.U.D. a fost desemnat de Adunarea Generală a O.N.U. ca organ central din sistemul Națiunilor Unite de sprijinire și de promovare a cooperării tehnice internaționale pentru dezvoltare ?

— Pentru a răspunde la această întrebare m-aș referi la Carta Națiunilor Unite care, în articolul 55, proclamă că O.N.U. va promova dezvoltarea economică și socială a țărilor membre. Această cooperare tehnică (sau asistență tehnică, cum era denumită la început), este întîlnită în activitățile O.N.U. încă de la începutul deceniului al șaselea. Treptat programul de cooperare tehnică s-a extins și diferite instituții specializate ca F.A.O., O.M.S., UNESCO, O.I.M., au avut și ele asemenea programe.

În cele din urmă, s-a constatat că nu era necesar să existe mai multe sisteme și a fost creat Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (P.N.U.D.). Cînd s-a pus problema capacității sistemului O.N.U. de a realiza cooperarea tehnică, Adunarea Generală a O.N.U. a hotărît ca P.N.U.D. să fie principalul instrument de cooperare tehnică multilaterală în cadrul sistemului Națiunilor Unite. Unul din motive a fost că această organizație activă deja în acest domeniu, avea ca parteneri agenții specializate și guverne, avea experiența necesară. Un al doilea motiv a fost că P.N.U.D. lucra într-un sistem în care guvernele decid în ce constau necesitățile lor de a primi asistență. Țările beneficiare și țările donatoare preferă un asemenea sistem, astfel încît nu există o concurență pentru fonduri și nu se acordă asistență tehnică numai pentru că există o sumă de bani disponibilă. Toate guvernele preferă ca statul care are nevoie de asistență să aibă dreptul să decidă el însuși care sînt prioritățile sale. Acesta a fost un alt motiv pentru care P.N.U.D. a fost desemnat ca element central al cooperării tehnice multilaterale.

• Care considerați că ar fi modalitățile prin care P.N.U.D. ar putea sprijini mai mult cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare ?

— Una din realitățile de care P.N.U.D.-ul este perfect conștient constă în faptul că multe țări în curs de dezvoltare, în cadrul propriilor lor programe bilaterale, realizează deja cooperarea tehnică cu alte țări în curs de dezvoltare. Unul din lucrurile pe care P.N.U.D. nu vrea să le facă este să conturbe aceste aranjamente. Dimpotrivă, P.N.U.D. dorește să încurajeze aceste aranjamente bilaterale, să facă tot ce depinde de el ca acestea să constituie un succes. P.N.U.D a avut o serie de conferințe regionale pe această temă, urmînd acum să aibă o conferință globală în Argentina. Obiectivul P.N.U.D. este de a găsi modalitățile ca aceste programe să sprijine țările în curs de dezvoltare să-și organizeze cooperarea lor tehnică reciprocă. Unul din primele lucruri pe care le vom face în curînd este de a crea un sistem de informare, un fel de compendiu al posibilităților existente în fiecare țară de a pregăti cadre din alte țări (de exemplu în România sînt mulți străini benificiari de burse la diferite instituții) pe care alte țări doresc să le cunoască. În timp acest sistem va fi introdus pe calculator.

Multe țări în curs de dezvoltare cooperează pe baze bilaterale, dar există cazuri cînd asemenea relații bilaterale de cooperare tehnică încă nu există și pentru acestea sistemul amintit va fi de mare ajutor. P.N.U.D-ul se preocupă deci să familiarizeze pe cei interesați cu posibilitățile existente în diferite țări.

Pentru cooperarea tehnică a existat timp de mai mulți ani o barieră care era mai ales de natură psihologică și anume că se prefera aducerea unui expert dintr-o țară dezvoltată, mai curînd decît dintr-o țară în curs de dezvoltare. Această barieră a fost înlăturată în mare măsură și P.N.U.D. acționează în continuare în această direcție, trimițînd de exemplu mulți experți din țări în curs de dezvoltare în alte asemenea țări ca bursieri. Sperăm că acest program de cooperare între țările în curs de dezvoltare să desființeze total bariera de care vorbeam.

Există multe direcții sau posibilități în acest program, de exemplu adaptarea tehnologiei pentru uzul țărilor în curs de dezvoltare. Știm cu toții că există tehnologii fazabile într-o țară dezvoltată, dar nu întotdeauna și într-o țară în curs de dezvoltare, unde poate nici nu își au sensul. După părerea mea, singurele țări care pot dezvolta tehnologii adecvate pentru nivelul țărilor în curs de dezvoltare sînt țările în curs de dezvoltare înseși.

• Recent s-a încheiat la Geneva cea de-a XXII-a sesiune a Consiliului de administrație a P.N.U.D. Care sînt principalele direcții și modalități de acțiune definite de P.N.U.D. în domeniul asistenței tehnice internaționale în favoarea dezvoltării, pe perioada 1977—1981, ținînd seama și de modul cum au fost alocate fondurile ?

— În primul rînd, trebuie arătat că P.N,U.D. cunoaște foarte serioase dificultăți financiare. Din cauza inflației, costurilor crescînde, neconvertibilității unor monede naționale, creșterii mai reduse a contribuțiilor, spre sfîrșitul anului trecut P.N.U.D. s-a găsit în imposibilitate de a mai răspunde tuturor cerințelor de asistență tehnică.

Totuși în ultimii doi ani, P.N.U.D. s-a gîndit să dea noi dimensiuni programelor sale : cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare este una dintre ele. La alta lucrăm în prezent și o vom experimenta în curînd, și anume de a da posibilitatea guvernelor să-și execute propriile lor proiecte în cadrul P.N.U.D. Aceasta reprezintă un pas înainte și o îndepărtare de practica tradițională, deoarece P.N.U.D. dorește să sporească caracterul de sine stătător al dezvoltării țărilor în curs de dezvoltare, ca ele însele să efectueze anumite lucrări.

• Sînteți reprezentantul P.N.U.D. în România din anul 1973. Care apreciați că sînt domeniile în care experiența României ar fi cea mai utilă pentru alte țări în curs de dezvoltare ?

— Cred că experiența României poate fi utilă țărilor în curs de dezvoltare în toate domeniile în care ea participă la cooperarea tehnică, dar și în alte domenii. În cadrul unor proiecte ale P.N.U.D. în România, au fost pregătiți specialiști din alte țări la CEPECA, la Fundulea și în alte centre. De asemenea, mulți specialiști români care au fost pregătiți în cadrul unor proiecte ale P.N.U.D servesc acum ei înșiși ca experți în alte țări. De aceea consider că aproape în fiecare domeniu în care au fost realizate programe ale P.N.U.D. în România există o experiență care poate fi folositoare altor țări în curs de dezvoltare. Tehnicile de a studia sau de a soluționa o serie de probleme cred că sînt aplicabile oriunde în lume, deși condițiile sînt variate.

Există anumite ramuri în care România este foarte avansată, ca de exemplu în petrochimie, ale cărei realizări sînt utile altor țări în curs de dezvoltare. Este adevărat că în acest domeniu asistența P.N.U.D. nu a fost necesară, deoarece România a fost capabilă să dezvolte singură tehnologia respectivă, acțiune la care a pornit de timpuriu, cu mult înainte de primul război mondial.

Dar domeniile în care România are o experiență utilă sînt mult mai numeroase. Am întîlnit bursieri străini studiind în sectorul forestier și al industriei prelucrării lemnului, căpătînd o experiență mai bogată decît în alte țări pe care le-au vizitat. Este adevărat că nici această ramură nu a beneficiat pînă acum de asistența P.N.U.D.

O experiență utilă pentru țările în curs de dezvoltare există și în construcțiile de mașini și în industria ușoară. Specialiști străini care au venit aici să se perfecționeze în prelucrarea materialului plastic, în industria sticlei au dobîndit o experiență pe care au apreciat-o ca foarte folositoare.

Practic cred că nu există domenii în care experiența României să nu poată fi de folos țărilor în curs de dezvoltare, cu excepția poate a unora cum ar fi transformarea deșerturilor, care nu există în zona ei geografică.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

CRIZA ECONOMICĂ ŞI „AUTOCRITICA" ŞTIINŢEI ECONOMICE BURGHEZE (II)

ALFRED SAUVY, pleacă de la aceleaşi considerente ca şi J. K. Galbraith în ceea ce priveşte starea economiei din ţările capitaliste dezvoltate. Se constată că economia este bolnavă, boala se numeşte criză economică, iar medicii ce o tratează sînt economiştii şi oamenii politici. Alfred Sauvy nu se îndoieşte că în prezent se încearcă un tratament al crizei economice, el se întreabă dacă tratamentul ce i se aplică este cel adecvat şi dacă nu ar trebui aplicat un alt tratament. În fond, discuţia se rezumă tot la politica economică şi fundamentul ei teoretic furnizat de ştiinţa economică capitalistă. Jean Fourastié, un alt nume de prestigiu, comentînd cartea lui Sauvy „L'économie du diable" (Economia diavolului)[1]), consideră că, în împrejurările date, se pune întrebarea : există o ştiinţă economică care să-şi merite numele şi dacă răspunsul este afirmativ, care sînt punctele ei forte ? Se face o analiză a ştiinţei şi politicii economice postbelice, din care se degajă cîteva concluzii. Cele mai importante constatări sînt, după J. Fourastié, următoarele :

– soluţiile keynesiene de dirijare a activităţii economice de ansamblu au fost întotdeauna insuficiente şi deci vulnerabile, iar, în condiţiile actualei crize economice, ele îşi demonstrează uzura lor totală ;

– ştiinţa economică savantă, la mare modă în lumea capitalistă din perioada anilor '60, ştiinţa „calculului economic", pe care o favorizează juriul de acordare a premiilor Nobel pentru economie, este neputincioasă în faţa crizei economice, neavînd nici o legătură practică cu „vindecarea" economiei capitaliste de boala crizei ;

– planificarea (franceză), care a fost eficace timp de 20 de ani, este şi ea neputincioasă, tocmai cînd este mai mare nevoie să-şi demonstreze valenţele ;

– încercările sau dorinţele de a elabora o nouă ştiinţă economică – „elaborarea unei antieconomii" –, respectiv a unei ştiinţe care să nu aibă nimic comun cu vechile fundamente teoretice, sînt sterile.

În această situaţie, care, pe de o parte, este agravată de extinderea fenomenelor de criză economică iar, pe de altă parte, de imposibilitatea găsirii unui remediu eficient furnizat de ştiinţa economică modernă, Alfred Sauvy propune **revenirea la bazele elementare ale ştiinţei economice clasice, de piaţă,** pe care economistul francez le apreciază a fi simple şi precise, dar pe care economiştii contemporani le ignorează şi, odată cu ei, factorii de decizie. **Aici deosebirea faţă de J. K. Galbraith este fundamentală.** Dacă economistul american vorbeşte de semnificaţia noilor structuri ale economiilor occidentale, structuri care după părerea sa permit o intervenţie sau un dirijism total, economistul şi demograful francez opinează pentru revenirea la folosirea forţelor pieţei şi în fond la vechea doctrină prekeynesiană a **laissez-faire**-ului.

În această optică, oarecum surprinzătoare, care sînt remediile practice pe care A. Sauvy le propune pentru a vindeca economiile capitaliste de actuala criză econmică ?

Pentru a opri stagnarea şi a determina

FIŞE

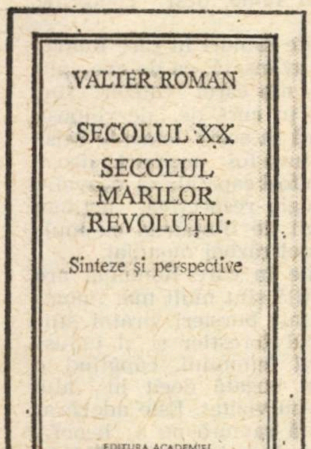
VALTER ROMAN
SECOLUL XX
SECOLUL
MARILOR
REVOLUŢII
Sinteze şi perspective
EDITURA ACADEMIEI
REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA
1976

● *Prof. univ. dr. ing. Valter Roman înmănunchiază în noua sa carte secolul XX – secolul marilor revoluţii (Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1976, 540 p.), o seamă de studii şi cercetări, care au constituit timp îndelungat şi continuă să constituie obiectul preocupărilor sale perseverente. Caracterizînd secolul nostru drept „secolul marilor revoluţii", autorul spune în „Cuvînt înainte" : „Dacă a existat un secol al lui Pericle, al lui Ludovic al XIV-lea, secolul Luminii, cred că secolul nostru stă sub semnul marilor mutaţii sociale şi ştiinţifice". „Paginile acestei lucrări – mărturiseşte în continuare autorul – sînt rezultatul unor preocupări de lungă durată, care nu odată s-au transformat în frămîntări, şi înfăţişează doar anumite aspecte ale proceselor revoluţionare contemporane, cu intenţia de a contribui atît la înţelegerea lor cît şi la efortul conjugat al omenirii de a impiedica efectele secundare (negative) ale unor factori puşi în mişcare de înseşi aceste procese revoluţionare şi a elibera, în acest fel, omul de fatalism, permiţînd-i, în loc să fie depăşit de anumite evenimente şi procese, să le poată stăpîni tot mai conştient şi tot mai eficient, transformînd visul milenar al omenirii într-o realitate luminoasă".*

Volumul cuprinde, într-o viziune unitară, articole şi studii sistematizate pe următoarele părţi : I Revoluţii-corelaţii ; II Teoria şi gîndirea ; III Ştiinţa şi societatea ; IV Mit şi realitate.

Este justificată identificarea industriei grele cu grupa A?

● *Referindu-se la corelaţia dintre industria grea şi cea uşoară în Uniunea Sovietică, R. Livşiţ observă în articolul* Sootnoşenie mejdu tiajeloi i legkoi promîşlennostiu, *apărut în nr. 6/1976 al revistei VOPROSÎ EKONOMIKI, că uneori se identifică industria grea cu producţia mijloacelor de producţie, fără să se ţină seama de faptul că structura industriei grele s-a modificat simţitor. Alături de mijloace industriale de producţie, în cadrul ei se produc tot mai multe obiecte de consum (turisme, aparate electromenajere ş.a.). Totodată, în cadrul grupei A intra producţia industriei uşoare şi alimentare, utilizată în scopuri productive sau orientată spre prelucrarea ulterioară în calitate de mijloace de producţie (obiecte ale muncii). În consecinţă, corelaţia dintre industria grea şi cea uşoară nu este întotdeauna echivalentă cu corelaţia dintre grupele A şi B ale producţiei industriale. În perspectivă, este evident că, în cadrul construcţiei de maşini, va creşte greutatea specifică a diferitelor produse destinate odihnei, petrecerii timpului liber sau uzului casnic. R. L. se referă la o cercetare a economistului japonez Jiuchi Shionoya, a cărei noutate constă în aceea că a divizat producţia industrială a Statelor Unite – finită şi intermediară – în funcţie de utilizarea ei economică, în producţie destinată consumului şi producţie destinată investiţiilor. Rezultă că, încă în 1954, jumătate din producţia ramurilor destinate investiţiilor o constituiau obiectele de consum. Deşi, spune autorul, structura construcţiei de maşini a S.U.A. nu poate fi un etalon pentru U.R.S.S., datele arată totuşi că actuala structură a construcţiei de maşini din U.R.S.S. nu poate să satisfacă cererea în creştere a populaţiei şi a sferei neproductive. Autorul trage concluzia că în perspectivă creşterea accelerată a industriei grele – cu perfecţionarea corespunzătoare a structurii sale – este necesară nu numai pentru dezvoltarea întregii economii, dar şi pentru satisfacerea nevoilor populaţiei.*

Jay W. Forrester despre ciclurile economice

● *Revista engleză de prognoză şi planificare FUTURES vol. 3 nr. 3, din iunie 1976, publică studiul* Business structure, economic cycles and national policy *(Structura economică, ciclurile economice şi politicile naţionale), de profesorul american Jay W. Forrester – creatorul dinamicii sistemelor. Autorul arată că sectoarele producţiei pot genera trei tipuri diferite de fluctuaţie în economie, similare cu ciclul de afaceri de 3–5 ani, cu ciclul Kuznets de 15–25 ani şi cu ciclul Kondratieff de 45–60 ani. Aceste tipuri diferite ar fi generate de procesele fizice fundamentale ale producţiei şi de politicile de conducere economică privind stocurile, ocupa-*

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

înviorare, deci ieşirea din criză, se propune creşterea impozitelor şi reducerea cheltuielilor statului. Pentru a opri creşterea preţurilor, respectiv inflaţia, se recomandă a se lăsa liber jocul preţurilor.

În vederea creşterii puterii de cumpărare şi a reducerii şomajului recomandările vizează : reducerea sau încetarea creşterii oarbe a salariilor, acceptarea practicii unor angajări temporare în locul aşteptării unor angajări sigure, acceptarea concedierilor, autorizarea, acolo unde producţia permite, prelungirii zilei de muncă şi folosirii, indiferent de vîrstă, a persoanelor utile producţiei. Argumentele care urmăresc fundamentarea acestor propuneri se bazează pe experienţa trecutului şi sînt oarecum simpliste. Se invocă, în acest sens, faptul că niciodată o creştere a inflaţiei nu a putut fi oprită fără o reducere a salariilor, că niciodată, cu atît mai mult în perioadele de progres tehnic, stagnările sau dările înapoi ale economiei nu au întîrziat să fie urmate de progrese economice puternice, rapide şi durabile etc.

J. Fourastié, care este de acord cu criticile aduse ştiinţei economice burgheze, nu este tot atît de ferm în ceea ce priveşte recomandările privind ieşirea din criză, dar nici nu ia o atitudine făţişă împotriva lor. El se mulţumeşte să facă observaţia că toate recomandările trebuie să ţină seama de situaţia actuală economică şi politică a ţărilor capitaliste dezvoltate şi că, deci, experienţa trecutului trebuie preluată critic, subliniind faptul că toată lumea ştie, inclusiv A. Sauvy, că nimeni niciodată nu se poate scălda de două ori în aceeaşi apă a unui rîu.

Nepopularitatea măsurilor propuse de Sauvy este evidentă, motiv pentru care ele sînt în contradicţie, cel puţin afişată, cu măsurile oficiale. Revenirea la preceptele „simple şi precise" ale vechii teorii economice burgheze reclamă automat măsurile **clasice** de ieşire din criză pe spinarea clasei muncitoare. Ele pot să pară sigure pentru patronat şi există încercarea de a le aplica, dar opoziţia şi organizarea clasei muncitoare şi a tuturor forţelor progresiste din societatea capitalistă contemporană îşi fac simţită capacitatea de a contracara aceste tentative.

Cele două puncte de vedere opuse referitoare la remediile de ieşire din criza economică, expuse în lucrările prezentate, exprimă două poziţii extreme. Chiar extreme fiind, ele au însă o legătură, o legătură determinată de structura fundamentală a economiilor ţărilor capitaliste dezvoltate. Luînd în considerare optica unilaterală a lui A. Sauvy, se oferă posibilitatea înţelegerii mai clare a poziţiei mai îndrăzneţe, în cealaltă extremă, a lui J. K. Galbraith, a intervenţiei totale, care ignorează contradicţiile interne, ale structurii economice fundamentale a ţărilor capitaliste. Natura intervenţiei în economia capitalistă poartă oricum pecetea esenţei şi structurii de bază a acestei economii – şi anume a proprietăţii private asupra mijloacelor de producţie şi a exploatării. În consecinţă, „agenţii economici" nu sînt în concordanţă, ci în discordanţă, iar, în cadrul acestei discordanţe, un loc specific revine contradicţiei fundamentale, contradicţiei antagoniste dintre muncă şi capital. Atît timp cît va exista această contradicţie, intervenţia va fi limitată şi unilaterală, iar ieşirile din criză vor afecta într-un fel sau altul, în primul rînd, masele muncitoare.

prof. dr. Eugen PRAHOVEANU

---

[1] A. Sauvy, L'economie du diable. Ed. Calmann — Lévy, Paris, 1976, 248 p.

---

rea forţei de muncă şi investiţiile de capital.

J. W. Forrester susţine că un sistem de modele dinamice este foarte diferit de modelele econometrice obişnuite : a) este construit pe o bază informaţională mult mai largă ; b) reprezintă mai adecvat caracterul neliniar al vieţii reale ; c) conţine o substructură internă mai profundă a politicilor economice; d) include variabile sociale şi psihologice ca şi variabile strict economice, e) îşi propune ca obiectiv să aleagă dintre politici alternative acea politică prin care să se realizeze o perfecţionare pe termen lung a sistemului şi nu foloseşte previziunea pe termen scurt ca bază pentru luarea de decizii.

Din observaţiile preliminare rezultă că : în economia naţională pot exista în acelaşi timp mai multe periodicităţi simultane ale fluctuaţiei economice ; structurile industriale de bază şi politicile de conducere economică pot genera nu numai ciclul de afaceri, ci şi ciclul Kuznets cu o durată de aproximativ 18 ani şi ciclul Kondratieff cu o durată de circa 50 de ani ; ciclul de afaceri de 3–7 ani este cauzat în opinia lui Forrester, de interacţiunea dintre stocuri şi ocuparea forţei de muncă.

Responsabilităţi sau constrîngeri sociale ?

● *În articolul* Réflexions sur le management ou l'antimanagement *(Reflecţii asupra managementului sau antimanagementului), apărut în revista MANAGEMENT FRANCE, nr. 6–7/iunie–iulie 1976, D. Houri, J. L. Ardoin şi R. Jordan, profesori la „Centre d'Enseigmement Supérieur des Affaires", se fac ecoul falsei teorii a unui capitalism care s-ar fi transformat, în sensul că întreprinderea nu şi-ar mai propune drept singur obiectiv maximizarea profitului, ci şi-ar fi asumat alături de acesta, o serie de „responsabilităţi sociale" – faţă de salariaţi, stat, consumatori, societate în general (lupta contra poluării etc.). Desigur, astfel de „responsabilităţi" noi nu pot fi negate, dar ele sînt, în măsura în care apar, expresia fie a unei raţionalităţi superioare subordonate vechiului şi unicului obiectiv al profitului, fie a unor constrîngeri sociale. Este totuşi meritul autorilor că par să perceapă aceste constrîngeri la care este supusă întreprinderea capitalistă. După o primă epocă a întreprinderii – spun ei – caracterizată printr-un „capitalism sălbatic", i-ar fi urmat o a doua „marcată prin transferul puterii spre tehnostructură" (teză a lui J. K. Galbraith, a cărei falsitate a fost de mult demonstrată), iar acum s-ar produce intrarea în a treia epocă „pe care unii o şi califică drept «capitalism atenuat», în care apariţia unor contra-puteri va transforma profund relaţiile economice şi sociale şi, de aici, metodele şi procedeele de decizie şi de gestiune". După autori, întreprinderile ar trebui de pe acum să-şi înceapă ucenicia în privinţa unui nou mod de a concepe managementul, introducînd în deciziile lor date sociale şi calitative şi depăşind cadrul strict şi limitativ al sporirii profitului.*

FIŞE

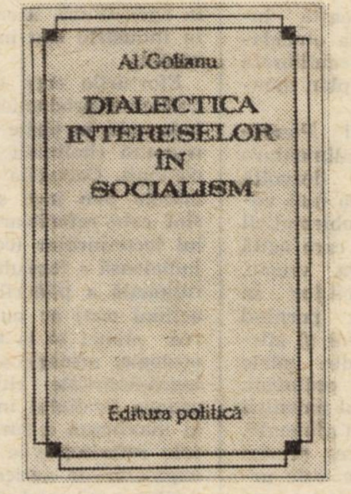

● *În lucrarea sa* Dialectica intereselor în socialism, *apărută în Editura politică, Bucureşti, 1976, 168 p., autorul, Al. Golianu, îşi propune să contribuie la clarificarea şi aprofundarea semnificaţiilor teoretice şi practice ale categoriei de „interes", în strînsă legătură cu problemele concrete pe care le implică edificarea civilizaţiei socialiste şi comuniste în patria noastră, să releve în mod deosebit caracteristicile interesului ca element esenţial al umanismului, propriu orînduirii noastre. În această lumină, autorul examinează critic mai întîi semnificaţiile sociale pe care interesele le au în filozofia şi sociologia contemporană, evidenţiind însemnătatea şi actualitatea lor pentru definirea şi explicarea interesului socialist, ca o nouă categorie al cărei conţinut exprimă un stadiu superior de evoluţie a intereselor umane. Lucrarea încearcă să dea răspuns unor întrebări ce au generat opinii diferite : interesele sînt de natură obiectivă sau subiectivă ?, cum pot fi ele definite în raport cu forţele şi relaţiile de producţie ?, ce relaţii pot fi stabilite între interese, atitudini, valori ? ş.a.*

Din cuprins : Valoarea socială a interesului ; Interesul socialist, stimul al dezvoltării societăţii noastre ; Unitatea şi diversitatea intereselor în orînduirea socialistă ; Cointeresarea socialistă a maselor ; Interese naţionale şi internaţionale.

RECENZII

O privire realistă asupra viitorului alimentar al omenirii

LITERATURA noastră economico-financiară s-a îmbogățit cu o carte a cărei tematică trebuie să intereseze pe orice om de cultură, deoarece nimănui nu-i poate fi indiferent viitorul umanității, al civilizației căreia ii aparține. Acest viitor este indisolubil legat de rezolvarea unei probleme de viață și de moarte : asigurarea hranei miliardelor de locuitori ai Terrei, iar cartea la care ne referim tratează despre echilibrul dintre creșterea demografică și creșterea economică, cu referire specială la forțele și relațiile de producție din agricultură. Autorul cărții este profesorul dr. Iulian Văcărel de la Academia de Studii Economice din București *).

Finanțist de formație, autor al unor lucrări fundamentale, prof. Văcărel și-a pus o întrebare legitimă : dacă și pe ce căi finanțele, înțelegîndu-se prin aceasta impozitele, taxele, asigurările, pot constitui un factor de sprijinire a echilibrului demo-economic, deci pot contribui la satisfacerea nevoilor alimentare mereu crescînde ale omenirii. Cartea reprezintă răspunsul autorului la această întrebare. Un răspuns realist, amplu documentat, încrezător în marele potențial al viitorului.

Pe un plan mai limitat, concluziile autorului își găsesc confirmarea într-un capitol distinct din lucrare, consacrat experienței românești, examinării modalităților prin care finanțele din țara noastră au contribuit și contribuie la creșterea eficienței economice a activității unităților agricole.

Prof. Văcărel aduce prin această lucrare o contribuție valoroasă la elucidarea perpectivelor de creștere echilibrată a aprovizionării alimentare pe plan mondial.

Dezbaterea asupra capacității Pămîntului de a procura mijloacele alimentare necesare unei populații care se dezvoltă este, după cum se știe, de dată mai veche, ea neaparținînd deci problematicii așa-zisei explozii demografice care agită spiritele în Occident de cîtăva vreme. Autorul pune la început pe cititor în fața ciocnirilor de opinii care, pornind de la economiștii premalthusieni și sfîrșind cu zgomotoasele dispute din zilele noastre dintre catastrofiști și optimiști, au căutat să deslușească viitorul omenirii în ce privește aprovizionarea cu alimente.

Poziția autorului, la încheierea acestei introduceri cu caracter teoretic, este următoarea : problemele alimentației nu trebuie în niciun fel minimalizate. Cele mai multe dificultăți care temporizează rezolvarea acestor probleme sînt reale ; dar : „pornind de la faptul de necontesat că pe întinsul planetei noastre foametea și subnutriția afectează sute și sute de milioane de oameni, că între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare există decalaje mari în ceea ce privește consumul de calorii și proteine pe locuitor, că potențialul material și uman existent a fost numai în parte folosit **apare necesitatea stabilirii de măsuri concrete, atît pe plan național, cît și internațional, care să ducă la creșterea producției agricole, la eradicarea foametei, la îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației care suferă în prezent de subnutriție**“ (pag. 35—36 ; subl. autorului).

Poziție prudentă, care nu ascunde existența unor grave carențe alimentare în actualul stadiu de dezvoltare social-economică a umanității, dar care constată în același timp existența unor rezerve materiale și umane capabile să ducă, prin acțiuni mobilizatoare interne și internaționale, la realizarea unei producții agroalimentare suficiente pentru înlăturarea acestor carențe, pentru asigurarea alimentației unei populații chiar mult mai mari decît cea actuală.

În capitolul următor, autorul examinează mutațiile din structura forțelor și relațiilor de producție care sînt necesare pentru creșterea producției agricole. Se pune în primul rînd problema dezvoltării bazei tehnico-materiale a agriculturii, a aplicării pe scară tot mai largă a cuceririlor științei și tehnicii moderne, a înzestrării exploatărilor agricole cu mijloace de producție adecvate condițiilor concrete ale fiecărei țări. Ameliorarea agrotehnicii sporește productivitatea muncii și producția agricolă în general. Ea însă — subliniază autorul — eliberează și o parte din forța de muncă ocupată în agricultură, aceasta putînd fi utilizată în industrie sau în alte ramuri ale economiei.

Eforturile care trebuie depuse pentru creșterea producției vegetale și animale, îndeosebi în țările în curs de dezvoltare, necesită cheltuieli uriașe care cresc necontenit. Cerințele creșterii producției agricole pun însă și alte probleme, cum sînt cele referitoare la protecția mediului înconjurător (conservarea și folosirea judicioasă a fondului funciar, exploatarea rațională a pădurilor, evitarea oricăror acțiuni care ar putea duce la modificarea climei și la afectarea echilibrului ecologic, urmărirea efectelor produse de îngrășămintele chimice și de pesticide asupra mediului înconjurător, limitarea la maximum a surselor de poluare), sau cele referitoare la modificarea structurii exploatărilor agricole (orientarea structurilor producției spre anumite tipuri de organizare care conduc de fapt la o agricultură de asociere sau colectivă, așa cum remarcă un studiu al F.A.O. cu privire la agricultura din țările capitaliste ; în agricultura din țările socialiste, problemele se pun în legătură cu trecerea la marea producție specializată, capabilă să folosească metode industriale și să aplice ultimele cuceriri ale științei și tehnicii).

Capitolul al treilea al cărții se ocupă de practicile și tendințele existente în finanțarea și creditarea agriculturii din țările capitaliste și cele socialiste. În lumea capitalistă, procurarea marilor fonduri necesare se efectuează prin extinderea relațiilor de credit ale fermierului cu băncile, furnizorii, societățile de asigurare. În felul acesta — remarcă autorul — crește dependența fermierului față de creditorii săi, se îngustează libertatea sa de decizie, dispar micile exploatări agricole. Statul acordă agriculturii sprijin financiar sub diferite forme, destinat în principal realizării unor obiective stabilite prin prisma intereselor de clasă.

Probleme și mai grele sînt legate de finanțarea agriculturii din țările în curs de dezvoltare. Marea masă a producătorilor agricoli au nevoie de credite, iar piața internă a capitalului de împrumut este mult prea slabă pentru a face față cerințelor, iar dobînzile și condițiile de rambursare sînt descurajatoare pentru micii agricultori. De aceea, autorul accentuează asupra necesității unei organizări a creditului, a creșterii contribuției statului, a apelului la creditul extern și la acțiunile de cooperare economică cu alte țări.

Ultimul capitol este consacrat instrumentelor cu care poate opera politica financiară pentru a contribui la realizarea creșterii producției agricole. Sînt examinate impozitele care, corect mînuite, pot stimula dezvoltarea și modernizarea exploatărilor agricole, extinderea sau restrîngerea suprafețelor cultivate, sporirea șeptelului, promovarea sau frînarea schimburilor cu străinătatea. Politica fiscală este o parte a politicii generale a unui stat și poartă pecetea intereselor de clasă pe care autoritatea publică le reprezintă, ceea ce rezultă cu pregnanță din studiul aprofundat, efectuat în filele cărții cu privire la impozitele din țările capitaliste dezvoltate, din cele în curs de dezvoltare și din cele socialiste. În continuare, asigurările sînt tratate ca un instrument „care îmbină interesele milioanelor de producători agricoli cu cele ale întregii societăți“ (p. 259).

În concluzie, autorul cărții se pronunță pentru un rol mai activ al finanțelor publice și al creditului în dezvoltarea agriculturii și, prin aceasta, în rezolvarea uneia din problemele fundamentale ale timpului nostru.

Lectura cărții este antrenantă nu numai din cauza temei, dar și a unui stil de o rară claritate, propriu autorului, precum și a unei vaste și atractive documentări statistice și grafice.

C. KIRIȚESCU

---

* Iulian Văcărel, **Finanțele și cerințele dezvoltării agriculturii pe plan mondial,** București, Editura politică, 1976, 300 p.

ECONOMIE MONDIALA

TENDINȚE - CONJUNCTURI

Prețurile materiilor prime în creștere

ÎNCEPUTUL de redresare a conjuncturii în țările occidentale este însoțit în momentul de față de o accelerare a creșterii prețurilor la materii prime. Față de mijlocul lunii iulie 1975, indicele întocmit de revista londoneză The Economist *este aproape cu 35% mai ridicat, în comparație cu un spor de circa 20% în medie pe lunile aprilie-iunie față de aceeași perioadă din anul trecut. Indicele, bazat pe prețurile exprimate în dolari, era la mijlocul lunii iulie 1976 cu 35,3% mai ridicat decît în iulie 1975 la fibre, cu 30,6% mai ridicat la metale, cu 30,5% la ansamblul materiilor prime industriale și cu 35,9% la alimente.*

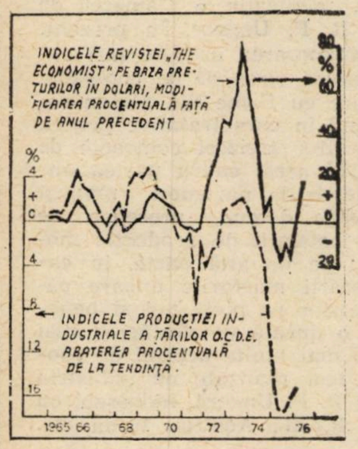

Costul asigurării energiei

O PROGNOZĂ *efectuată după declanșarea „crizei" energetice mondiale asupra perspectivelor consumului de energie în lume ajunge la concluzia că, în 1985 volumul global al acestuia va depăși de peste două ori nivelul anului 1970 (ajungînd la 15,9 mlrd. t.e.c., față de 7,3 mlrd). În acest cadru petrolul își va menține și își va spori chiar ponderea (la 47% din total), ponderea combustibililor solizi și a energiei hidraulice se va reduce, iar cea a energiei nucleare va crește simțitor (la 8%). Se apreciază că în perioada următoare anului 1985 un anumit rol va începe să-l joace și utilizarea energiei solare.*

Asigurarea necesarului crescînd de energie va necesita, însă, investiții tot mai costisitoare (per unitate de energie obținută). După calculele experților din țările capitaliste. ansamblul investițiilor acestora în sectorul energetic se va majora de la 74 mlrd., dolari în 1970 la 290 mlrd. dolari în 1985; însumat pe întreaga perioadă, ele reprezintă rotunjit 2500 mlrd. dolari, aproape o treime din acest total urmînd să fie îndreptată în industria petrolului.

Producția mondială de ciment staționară în 1975

POTRIVIT *Asociației europene a cimentului, producția mondială a rămas practic staționară în 1975 : ea nu a crescut decît cu un milion tone comparativ cu anul precedent, cînd fusese de 701 milioane tone. S.U.A. și Europa occidentală au înregistrat o scădere a producției de 6,8% și respectiv 4,5%, în timp ce în Africa producția a crescut cu 8,8%.*

În 1975 principalele țări producătoare au fost (în milioane tone) : U.R.S.S. (122), Japonia (65), S.U.A. (58), Italia (34), R.F. Germania (33), Franța (30) etc.

Situația rezervelor internaționale ale unor țări

REZERVELE internaționale (categorie care include aurul, drepturile speciale de tragere, rezervele la F.M.I. și rezervele valutare) ale țărilor capitaliste dezvoltate, luate împreună, au crescut în primele cinci luni a.c. cu 2,4 miliarde dolari, ajungînd la 124,3 miliarde. Cele mai importante creșteri se semnalează (în miliarde dolari) în cazul R.F.G. (la 33,6), S.U.A. (la 17,3) și Japoniei (la 15,2), în vreme ce alte țări au înregistrat scăderi : Franța la 9,6 (o reducere de 3), Elveția la 9,6, Olanda la 6,8, Anglia la 5,4.

Același buletin al F.M.I. (IMF Survey, *19 iulie 1976) relevă că rezervele principalelor țări exportatoare de petrol luate în ansamblu au crescut foarte puțin în perioada citată. Cele mai mari rezerve între aceste țări le deține Arabia Saudită (23,3 miliarde dolari).*

Rezervele internaționale pot fi utilizate pentru echilibrarea balanței de plăți numai în cazul cînd sursele normale de echilibrare s-ar dovedi insuficiente pentru realizarea acestui scop. În mod obișnuit, plățile curente derivînd din comerț, prestări de servicii, credite etc., se efctuează din încasările curente în valută ale țării respective, neavînd deci legătură cu rezervele internaționale.

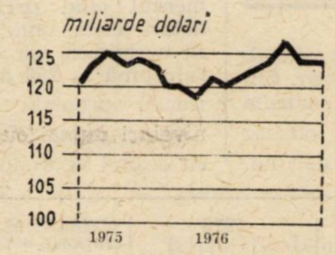

Rezervele internaționale ale țărilor capitaliste dezvoltate

Perspectivele industriei fosfaților

DUPĂ CUM S-A ARĂTAT *la ultima conferință a Asociației internaționale a producătorilor de superfosfat și îngrășăminte complexe, în următorii ani conjunctura de pe piața mondială a fosfaților se va menține nefavorabilă pentru producători, excedentul ofertei față de cerere putînd să se mențină pînă la sfîrșitul actualului deceniu.*

Recesiunea afectează nu numai industria de extracție a fosfaților naturali, ci și industria vest-europeană de prelucrare a acestora. Totuși, se apreciază că producția mondială de fosfați va spori în perioada 1975—1980 cu circa 60%; în ceea ce privește țările nesocialiste se scontează următoarea dinamică (în mii tone) :

	1974	1980
America de Nord	40484	59139
Africa	31733	45233
Orientul Apropiat și Mijlociu	3699	11505
Australia și Oceania	4615	5550
America Latină	703	2920
Asia	326	850
Europa occidentală	85	240

Sursa: B.I.K.I., nr.74/1976

Piața capitalistă a gazelor lichefiate

ÎNTR-O PERIOADĂ *de ceva mai mult de un deceniu de la primele livrări, comerțul internațional capitalist de gaze naturale lichefiate s-a dezvoltat considerabil ajungînd anul trecut la circa 15 miliarde mc. Principalele țări exportatoare sînt Algeria, Libia, Brunei, Abu Dhabi, Indonezia ș.a., iar cei mai de seamă importatori - Japonia, S.U.A. (deocamdată și exportator), Franța, Spania, Anglia, Italia etc.*

În cercurile de specialitate se apreciază că țările producătoare dispun de resurse suficiente pentru a putea satisface, în viitor, necesarul de gaze lichefiate din principalele zone consumatoare, necesar evaluat la circa 190 mlrd. mc în a doua jumătate a deceniului următor. Extinderea exportului de gaze lichefiate va necesita sporirea capacității globale a navelor metaniere de la 1,6 mil. mc la începutul acestui an la aproximativ 9,5 mil. mc în 1980 și la peste 20 mil. mc în jurul anului 1990.

Perspective favorabile are, de asemenea, lărgirea transportului gazelor lichefiate prin conducte (sub presiune), acest mod de transport dovedindu-se a fi mult mai eficient decît în cazul gazelor naturale obișnuite.

Evoluții monetare

CARACTERISTICA pe piața monetară în perioada 9—13 august 1976, a fost slăbirea dolarului SUA față de devizele vest-europene, excepție făcînd francul francez. Francul francez a fost supus în continuare unor presiuni speculative, ca urmare a ritmului foarte ridicat al inflației și a deteriorării balanței comerciale a țării. Cursul francului francez s-a redus continuu în perioada analizată, nivelul acestuia fiind de 4,9600 franci francezi pentru un dolar S.U.A. la începutul intervalului și de 5,0350 la sfîrșitul lui. Banca Franței a intervenit din ce în ce mai puțin pe piață pentru susținerea francului francez, pentru a-și conserva rezervele de schimb, diminuate în luna martie a.c. cînd nu a reușit să mențină francul în „șarpe".

O măsură luată de Banca Franței pentru susținerea monedei naționale a fost majorarea dobînzilor de pe piața monetară franceză de la 9,0625% la 9,8125%. Dacă presiunea asupra francului francez nu va scădea, se apreciază că Banca Franței va interveni printr-o majorare a taxei scontului și prin introducerea unor noi măsuri de control valutar.

Se apreciază că marca vest-germană și francul elvețian vor rămîne în continuare monedele forte vest-europene.

Ipostazele aurului

EXPRIMATE în vechiul preţ oficial, de 42,22 dolari per uncia de aur fin, rezervele de aur ale băncilor centrale din principalele ţări capitaliste cunosc o relativă stabilitate. Preţul aurului, însă, îşi continuă mişcarea de scădere declanşată la începutul anului trecut şi ilustrată de graficul de mai jos. În momentul cînd preţul se apropia de 200 dolari uncia, unii „profeţi" începuseră să vorbească de posibilitatea urcării sale pînă la 250 de dolari într-o perioadă apropiată. Acum el tinde spre niveluri numai cu puţin mai mari decît dublul vechiului preţ oficial.

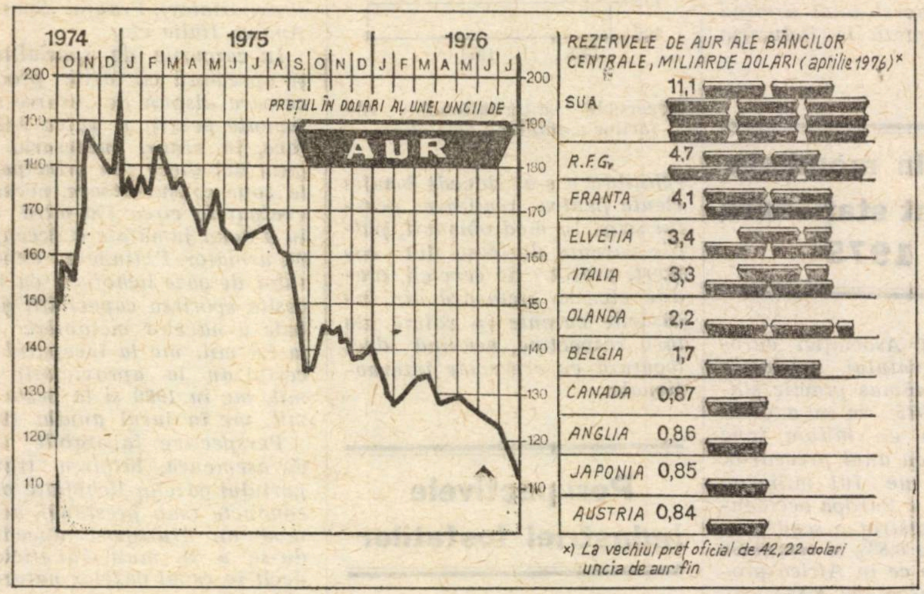

x) La vechiul preţ oficial de 42,22 dolari uncia de aur fin

(după DIE ZEIT)

Simbioza electronică — informatică într-o nouă etapă

CONFORM opiniei specialiştilor extinderea reţelelor de informare şi calcul (aparţinînd statului sau firmelor particulare) constituie o nouă etapă în dezvoltarea industriei tehnicii de calcul şi a celei de prelucrare a informaţiilor din ţările capitaliste. La începutul acestui an, în S.U.A., Franţa, Anglia, Japonia etc. se aflau în exploatare sau în curs de realizare peste 20 de reţele mari sau mici de centre de calcul, bazate pe principiul utilizării lor colective.

După unele evaluări încasările de pe urma serviciilor prestate de reţelele de informare şi calcul din S.U.A. vor spori în următorii ani, în medie, cu 27%, ajungînd la 7 miliarde dolari în 1983, iar volumul datelor transmise prin aceste reţele va creşte pînă în 1985 în medie cu 35% pe an. Aceste ritmuri rapide se datoresc atît faptului că obţinerea datelor necesare (calculat la o oră de utilizare a sistemului) revine beneficiarului de două ori mai ieftin decît în cazul realizării unui centru propriu de calcul, cît şi posibilităţii de acces la ample resurse informaţionale. Pe de altă parte, expansiunea reţelelor amintite stimulează extinderea producţiei de calculatoare electronice, precum şi creşterea ponderii acestora din urmă utilizate pentru transmiterea de date (în S.U.A., de pildă, de la 25% din ansamblul calculatoarelor în funcţiune în 1970 la circa 70% în anul 1988).

Perenitatea profiturilor petroliere

DUPĂ CUM REZULTĂ din datele tabelului de mai jos, în decurs de aproximativ doi ani şi jumătate preţurile pentru principalii combustibili lichizi au crescut considerabil în ţările capitaliste industrializate. Astfel, preţul benzinei s-a dublat în Anglia şi Italia, a sporit cu 70—75% în Canada şi Japonia, cu peste 40% în Franţa şi S.U.A. În ceea ce priveşte carburanţii pentru motoare diesel aici creşterea cea mai puternică (de peste 2,3 ori) s-a înregistrat în S.U.A., apoi în Japonia, Anglia etc. Se observă că în cazul Canadei, Italiei sau Angliei această creştere a fost determinată şi de sporirea taxelor fiscale.

În ansamblu, apare evident că societăţile petroliere din ţările capitaliste au reuşit să transfere în mare parte asupra consumatorilor de combustibili lichizi majorarea preţurilor la ţiţei de către ţările exportatoare de petrol, menţinînd astfel ridicat nivelul profiturilor lor. În primul trimestru al acestui an — relatează revista „Petroleum Economist" — profiturile obţinute de primele 19 societăţi petroliere din S.U.A. au depăşit, în medie, cu 31% nivelul lor din perioada corespunzătoare a anului 1975.

Preţurile cu amănuntul la combustibili lichizi
(în cenţi S.U.A. pentru un galon)

Ţara		Benzină obişnuită		Carburant pentru motoare diesel	
		preţ total	din care, taxe fiscale	preţ total	din care, taxe fiscale
Anglia:	A	57	36	59	36
	B	119	60	98	43
Canada[1]:	A	43	14	43	15
	B	75	33	...	...
Franţa:	A	101	75	70	45
	B	143	78	101	50
R.F.G.:	A	104	75	105	71
	B	131	78	131	74
Italia:	A	80	61	43	21
	B	160	100	71	30
Japonia:	A	83	37	49	19
	B	141	44	86	19
Statele Unite:	A	40	12	23	12
	B	58	12	53	12

[1] În provincia Columbia britanică.
A — octombrie 1973.
B — martie 1976 (pentru Japonia şi Statele Unite — ianuarie 1976).
Sursa : B.I.K.I. nr. 68/1976.

Cooperare şi competitivitate

URMĂRIND modernizarea şi sporirea competitivităţii produselor sale, industria uşoară ungară se orientează tot mai mult spre colaborarea cu întreprinderi străine — relatează „Hungaropress", publicaţie a Camerei de Comerţ a R. P. Ungare. În prezent, pe lîngă colaborarea cu alte ţări socialiste, există circa 60 de contracte de cooperare cu firme din ţări nesocialiste, fiind în curs tratative pentru încheierea altor treizeci contracte de cooperare. În acest cadru partea ungară obţine de la parteneri materii prime, modele, desene, procedee de fabricaţie, instalaţii de producţie moderne ş.a. ; pe de altă parte, în cadrul cooperării mărfurile ungare pătrund mai uşor pe pieţe noi şi beneficiază de o durată de desfacere mai mare. Cele mai multe acţiuni de cooperare au fost realizate de industria textilă din R. P. Ungară, îndeosebi cu firme din R.F.G., Austria, Italia etc.

Calculator electronic

Calculatorul electronic de producţie chineză din imagine, realizat la Uzina Radio nr. 13 din Şanhai, efectuează un milion de operaţii pe secundă. El este utilizat în prezent în numeroase ramuri ale industriei.

(Foto : Agenţia China Nouă)

CURIER

GLOSAR

Prognoza demografică

Prognoza populației și a fenomenelor demografice (in accepțiunea modernă a noțiunii) a constituit obiectul preocupărilor unor organisme internaționale încă în urmă cu patru decenii. Printre primele lucrări de acest gen mai bine organizate și științific fundamentate metodologic pe plan internațional, menționăm prognoza făcută în 1940 de către Societatea Națiunilor (Geneva) referitoare la evoluția probabilă a populației Europei în intervalul 1940—1970. Războiul și urmările sale au împiedicat însă realizarea previziunilor făcute.

După război, începînd cu 1951, O.N.U. prin organul său de specialitate — Divizia populației — a elaborat mai multe prognoze cu privire la evoluția populației lumii și a unor zone geografice, pe diferite termene. Calculele O.N.U. au fost revizuite în vederea utilizării lor cu ocazia elaborării planurilor indicative în legătură cu „Deceniul dezvoltării 1970—1980". În perioada premergătoare Conferinței Mondiale a Populației de la București (august 1974), O.N.U. a elaborat, în mai multe variante, o sinteză a prognozei demografice pe termen lung, în mare parte pe baza unor lucrări efectuate pe plan național. Lucrări similare au fost făcute pentru necesitățile unor sectoare sau domenii de activitate și de către anumite organisme internaționale specializate ca, de exemplu, Organizația Mondială a Sănătății, Organizația Internațională a Muncii etc. Pe plan național, calcule de prognoză a populației se elaborează de circa două decenii în țări ca Norvegia, Ungaria, Polonia, U.R.S.S., S.U.A., Japonia etc., acestea fiind subordonate unor obiective ale dezvoltării economico-sociale și revizuindu-se periodic.

În țara noastră, asemenea calcule s-au făcut încă din perioada anilor '30, iar în ultimii ani, în special după Congresul al XI-lea al P.C.R., preocupările de acest gen s-au amplificat. Se consideră că lungimea perioadei de prognoză nu trebuie să depășească 25—30 de ani, pentru a oferi posibilitatea corelării evoluției populației cu unii parametri ai dezvoltării economico-sociale. O perioadă prea lungă de prognoză tinde să lase la o parte baza pe care evoluează populația — factorul social-economic — absolutizînd evoluția unor fenomene demografice fără legătură cu realitatea (vezi articolul „Prognoza demografică și dezvoltarea" în nr. 32/1976 al revistei.

dr. Emil MESAROȘ

Petrolul „țărilor nepetroliere"

Cezar Pîslaru, Craiova — Un studiu al Băncii Mondiale, reluat de publicația sovietică BIKI și consacrat perspectivelor energetice în 156 de țări și teritorii în curs de dezvoltare care nu fac parte din O.P.E.C., ajunge la concluzia că acestea dispun de suficiente resurse energetice a căror valorificare, în condițiile actualului nivel al cheltuielilor de producție și al prețurilor, s-ar justifica din punct de vedere economic. Valorificarea acestor resurse, presupunînd investiții anuale de capital de 7,1 miliarde dolari pînă în 1980, ar permite țărilor în curs de dezvoltare studiate să reducă atît ponderea petrolului, cît și ponderea importului de energie în general, în volumul total al consumului lor energetic de la 30% în 1974 la 6% în 1980. În aprecierea acestor cifre trebuie totuși ținut seama că repartizarea geografică a resurselor energetice este extrem de inegală, aproape jumătate revenind țărilor relativ mai dezvoltate din grupul amintit.

Studiul prezintă date estimative privind perspectivele consumului și producției diferitelor surse de energie primară în țările în curs de dezvoltare care nu fac parte din O.P.E.C., în milioane tone petrol echivalent (vezi tabelul).

Exportul de petrol al țărilor studiate s-ar putea dubla pînă în 1980, la 100 milioane tone pe an, printre principalele exportatoare urmînd să se numere Mexicul, Egiptul, Malaezia, Omanul, Siria, Brunei, Angola și altele.

	Consumul		Producția	
	1974	1980	1974	1980
Total	422,4	558,8	303,1	523,8
Petrol	290,9	308,3	162,7	273,3
Gaze	33,5	79,0	43,8	89,3
Cărbune	82,4	138,5	81,0	128,0
Energie hidraulică și nucleară	15,6	33,0	15,6	33,2

Conferință economică

Ioan Alexandru, Ploiești — Principalul punct pe ordinea de zi provizorie a Conferinței economice a țărilor în curs de dezvoltare, membre ale „Grupului celor 77", prevăzută să aibă loc între 13 și 21 septembrie a.c. la Ciudad de Mexico, este consacrat consolidării unității și solidarității țărilor în curs de dezvoltare pentru stabilirea unor noi relații între ele, în vederea întăririi puterii lor de negociere în concordanță cu obiectivele noii ordini economice internaționale. Ordinea de zi a fost adoptată la o întrunire pregătitoare de la Geneva (13 iulie-3 august a.c.) la care au participat peste 100 țări în curs de dezvoltare.

Organisme de cooperare latino-americane

Ana Voicu, Arad — 1) Inițialele CECLA desemnează Comisia specială de coordonare pentru America Latină creată la a doua reuniune a Consiliului economic și social interamerican, desfășurată la Sao Paulo în 1963, pentru prima dată fără participarea S.U.A. CECLA este prin urmare un organism — primul — prin excelență latino-american. Cum remarcă însă revista *Comercio exterior de Mexico* (aprilie 1976), „în ciuda eforturilor făcute, CECLA nu a reușit să se debaraseze de moștenirea Organizației statelor americane, membrii săi fiind cei ai O.S.A. din zona Americii Latine. Astfel, ea nu a reușit să evite anomalia reprezentată de faptul că Cuba, membră a «Grupului celor 77» nu face parte din grupul latino-american".

Reuniunile CECLA au constituit un prilej de consultări și afirmare a pozițiilor țărilor latino-americane la activitatea U.N.C.T.A.D. și a „Grupului celor 77". CECLA nu dispune de un secretariat permanent.

2) NAMUCAR este denumirea prescurtată a Companiei de transporturi maritime din zona Caraibilor, creată la începutul acestui an de Mexic, Cuba, Venezuela, Jamaica, Costa Rica și Nicaragua, pentru a promova comerțul dintre ele și a lichida monopolul virtual al companiilor de navigație străine în transporturile din regiunea amintită. Navele sale vor efectua bilunar curse între 11 porturi din zona Americii Centrale și de Sud. Republica Panama și-a anunțat intenția de a adera și ea în curînd la această companie.

Marii producători mondiali de oțel

Filip Negoiță, București — 1) Pe primele patru locuri în ierarhia țărilor mari producătoare de oțel s-au situat anul trecut (producția în milioane tone) U.R.S.S. (141), S.U.A. (109), Japonia (102) și R.F.G. (40,4), ultimele trei cunoscînd însă o scădere substanțială, de 19,3%, 12,7% și respectiv 24% datorită crizei economice.

Scăderea reală a producției de oțel în lumea capitalistă este mult mai mare decît o sugerează cea de 9% a producției mondiale, ea fiind mascată de o sporire substanțială în țările socialiste. România a produs anul trecut 9,549 milioane tone, cu 7,9% peste nivelul din 1974, iar pentru 1980 se prevede obținerea a 16,60—17,27 milioane tone de oțel.

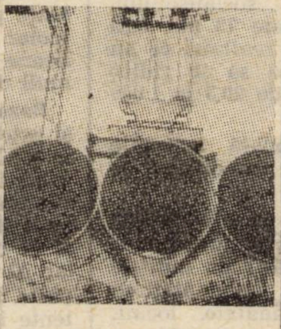
In ciuda unor comenzi importante, producția de oțel a R.F.G. a coborît anul trecut la nivelul anului 1971

Printre țările nesocialiste a căror producție de oțel a crescut totuși anul trecut se numără India, Brazilia, R.S.A. și altele.

Cele mai mari firme occidentale producătoare de oțel au fost în 1975 (producția în milioane tone) : Nippon Steel (Japonia, 32,5), United States Steel (S.U.A., 24), British Steel (Anglia, 17,2), Bethlehem Steel (S.U.A. 15,9), Nippon Hokan (Japonia, 14,7), August Thyssen (R.F.G., 13,6), Kawasaki Steel (Japonia, 13,4) etc.

2) Producția de oțel a celor 29 țări membre ale Institutului internațional al oțelului (care asigură cea mai mare parte a producției lumii capitaliste la acest capitol) era în luna iunie a.c. cu 10,2% mai mare decît cu 12 luni în urmă, ajungînd la 37,68 milioane tone, dar cu numai 0,7% mai mare decît cu 6 luni în urmă. Cele mai însemnate creșteri față de luna iunie a anului trecut s-au înregistrat în S.U.A. (cu 32,3%) și în Anglia (cu 28,3%), în vreme ce pe ansamblul Pieței comune creșterea a fost mult mai modestă, de numai 3,8%.

Orașe milionare

Paul Marian, Rupea — Un studiu recent — primul de acest gen al Centrului pentru locuințe, construcții și planificare al O.N.U. **(World Housing Survey, 1974)** oferă răspuns la majoritatea problemelor ridicate de dv.

Pentru a face față creșterii scontate a populației urbane și migrației din mediul rural, în lume vor trebui construite pînă în anul 2000 un număr de orașe noi egal cu jumătate din cel al orașelor existente în prezent, care s-au dezvoltat în decursul secolelor. Seriozitatea problemei este accentuată de faptul că creșterea cea mai rapidă a populației urbane (4,1% pe an) se înregistrează în țările în curs de dezvoltare.

Actualmente există circa 181 orașe cu peste 1 milion de locuitori fiecare. Pînă în anul 2000 numărul orașelor „ milionare" va ajunge la 414, incluzînd 59 orașe cu peste 5 milioane de locuitori, majoritatea situate în țări mai puțin dezvoltate.

Control fiscal

Gh. Vlădescu, Botoșani — Dispunem de date privind rezultatele inspecției financiare în Franța, cu titlu de exemplu, pentru a răspunde la întrebarea dv. referitoare la eficiența acestei activități. În țara menționată au fost efectuate anul trecut 59 000 controale la 47 000 de întreprinderi, care au fost găsite în defect și debitate cu 6 miliarde franci. Controlul a 12 000 contribuabili particulari s-a soldat și el cu depistarea unei sume de plată de către aceștia de 500 de milioane franci. Pentru recuperarea altor un miliard și jumătate de franci n-au fost necesare deplasări la fața locului, ci s-a dovedit suficientă simpla examinare a dosarelor fiscale, scrie revista **La vie française — L'opinion.** Totalul impozitului pe venit a reprezentat anul trecut în Franța 60 miliarde de franci, din care 8 miliarde descoperite cu ajutorul controlului amintit.

RIDICAREA NIVELULUI DE TRAI ŞI CIVILIZAŢIE

(Urmare din pag. 15)

mare decît în anul 1950. Asistenţa medicală a populaţiei s-a îmbunătăţit prin darea în folosinţă de noi unităţi spitaliceşti, precum şi de noi policlinici, dispensare şi alte unităţi sanitare. Numărul paturilor de asistenţă medicală a crescut de la 69,2 mii în 1950 la peste 196 mii în 1975. Ca urmare indicele de asigurare a populaţiei cu paturi de asistenţă medicală a fost în anul 1975 de 9,2 paturi la 1 000 locuitori (4,2 paturi în 1950).

An de an unităţile sanitare au fost înzestrate cu aparatură modernă, asigurîndu-se condiţii superioare de tratament. Reţeaua sanitară dispunea la sfîrşitul anului 1975 de peste 34 mii medici şi peste 121 mii cadre medii sanitare. Dacă în anul 1938 la un medic revenea un număr de 1 895 locuitori, în anul 1975 numărul era de 624 locuitori, adică de 3 ori mai puţin.

O atenţie deosebită acordă statul condiţiilor de creştere a celor mici. Dacă în anul 1938 numai 2,2% din copii au fost născuţi în unităţi de ocrotire a sănătăţii, în anul 1975, ponderea acestora a fost de peste 97%. Pe de altă parte numărul locurilor în creşe a sporit simţitor în anii socialismului, ajungînd în 1975 la peste 73 mii faţă de 5,2 mii în 1950. Sînt realizări ce au contribuit ca natalitatea să se ridice în anul 1975 la nivelul de 20,3 la 1 000 locuitori.

S-au amplificat totodată acţiunile privind îmbunătăţirea condiţiilor de odihnă ale populaţiei.

Schimbările calitative în alimentaţia populaţiei au asigurat şi asigură îmbunătăţirea continuă a stării de nutriţie care, concomitent cu îmbunătăţirea condiţiilor de muncă, sănătate, locuit, odihnă, recreere, determină dezvoltarea armonioasă a organismului copiilor şi tineretului, modificări pozitive în starea sănătăţii populaţiei, cu influenţe directe asupra scăderii substanţiale a mortalităţii generale şi infantile şi prelungirii duratei medii a vieţii. Durata medie a vieţii este de aproape 70 de ani faţă de 42 ani în 1932. În aceste condiţii populaţia României a ajuns la sfîrşitul anului 1975 la 21 352 mii locuitori, cu 5 041 mii locuitori mai mult decît la 1 iulie 1950.

Oameni pricepuţi, culţi, stăpîni pe cuceririle ştiinţei şi tehnicii moderne

GRIJA pe care partidul şi statul nostru o acordă **perfecţionării învăţămîntului şi asigurării unor condiţii tot mai bune pentru desfăşurarea sa, eforturile pe care întregul popor le face pentru pregătirea tinerei generaţii** îşi au izvorul în rolul social important al învăţămîntului ca factor de civilizaţie şi cultură. **„Dacă vrem să construim socialismul şi comunismul** — spunea tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — trebuie să avem oameni pricepuţi, stăpîni pe cuceririle ştiinţei moderne, capabili să mînuiască tehnica avansată.“**

Înflorirea continuă a societăţii socialiste multilateral dezvoltate presupune nu numai crearea şi consolidarea bazei tehnico-materiale, creşterea susţinută a forţelor de producţie, dar în aceeaşi măsură formarea conştiinţei socialiste a întregului popor, ridicarea nivelului de instruire generală şi profesională, educarea membrilor societăţii după principiile eticii comuniste pentru a participa cu entuziasm şi competenţă la înfăptuirea noii orînduiri. În anii socialismului s-a dezvoltat şi diversificat învăţămîntul de toate gradele şi, ca urmare, s-a ridicat nivelul de instruire a întregii populaţii, s-au asigurat cadrele necesare pentru dezvoltarea în ritmuri înalte a tuturor domeniilor de activitate, fapt ce a situat ţara noastră pe trepte de cultură şi civilizaţie mult superioare, nebănuite altădată.

S-a dezvoltat continuu **baza materială a învăţămîntului**, prin construirea de noi şcoli şi săli de clasă, facultăţi, laboratoare, biblioteci, cămine, cantine etc. Numai în cincinalul 1971—1975 a sporit capacitatea grădiniţelor de copii cu 91,6 mii locuri prin construcţii noi, au fost construite 15,3 mii săli de clasă şi 75,9 mii locuri în internate pentru învăţămîntul primar, gimnazial, liceal şi tehnic. O astfel de capacitate sporită a asigurat ca în învăţămîntul de toate gradele să fie cuprinşi în anul şcolar 1975/1976 un număr de 4,3 milioane elevi şi studenţi, adică mai mult de a 5-a parte din populaţia ţării.

Baza materială în domeniul culturii şi artei a căpătat noi dimensiuni. Dacă în anul 1938 nu existau case de cultură municipale şi orăşeneşti, iar numărul căminelor culturale era de 3 467, în anul 1975 numărul caselor de cultură şi al cluburilor a fost de aproape 700 iar al căminelor inclusiv filialele de peste 8 000. Numărul volumelor existente în bibliotecile de toate felurile a fost în anul 1975 de aproape 140 milioane, faţă de 22,7 milioane în 1950. Cinematograful, mijloc important de răspîndire a culturii în masă a fost amplasat raţional pe întreg cuprinsul ţării. De la 338 cinematografe existente în 1938, numărul lor a crescut la 6 099 în anul 1975. Un locuitor al ţării a vizionat în medie, în anul 1975, aproape 9 spectacole de cinema, faţă de mai puţin de 3 spectacole în anul 1938. Numărul de teatre şi instituţii muzicale a fost în anul 1975 de 7,3 ori mai mare ca în anul 1938, iar al reprezentaţiilor şi concertelor de circa 11 ori. Un abonament la radio şi radioficare revine, în anul 1975, la aproape 7 locuitori, faţă de 62 locuitori în anul 1938, iar un abonament la televizor la circa 8 locuitori. Numărul muzeelor a fost în anul 1975 de 4,3 ori mai mare decît în anul 1938. Toate acestea relevă concludent că în anii socialismului s-au lărgit posibilităţile şi s-au creat noi şi diversificate condiţii materiale pentru dezvoltarea artei şi culturii, pentru formarea şi dezvoltarea multilaterală a omului nou.

Realizările de însemnătate istorică obţinute de poporul român în dezvoltarea economiei socialiste şi creşterea pe această bază a nivelului de trai material şi spiritual al populaţiei ne permit să privim cu deplină încredere mersul nostru înainte, înfăptuirea ţelurilor de viitor, să ne concentrăm eforturile pentru îndeplinirea cu succes a măreţelor obiective stabilite de Congresul al XI-lea al partidului.

Revista
ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 33 din 20 august 1976

ROMÂNIA ÎN PROCESUL DE CREŞTERE – DEZVOLTARE – PROGRES

– 23 August 1944 – 23 August 1976 – sub însemnele libertăţii, independenţei şi suveranităţiii (prof. univ. dr. **Titu Georgescu**) 1

– Concepţia umanistă a Partidului Comunist Român în proiecţia şi construcţia economico-socială **(Ioniţă Olteanu)** 4

– O expresie sintetică a ridicării eficienţei economice : devansarea creşterii produsului social de către dinamica venitului naţional (conf. univ. dr. **Constantin Bărbăcioru**) 8

– Creşterea productivităţii în concordanţă cu dotarea tehnică a muncii (conf univ. dr. **Dumitru Pugna**) 10

– Ridicarea nivelului de trai şi civilizaţie al oamenilor muncii – ţelul suprem al politicii partidului (dr. **Ioan Răvar, S. Muntean**) 13

– Amplificarea dimensiunilor şi funcţiilor economico-sociale ale comerţului socialist **(Nicolae Bozdog)** 16

– Dezvoltarea teritorială şi urbanizarea — componente fundamentale ale progresului (prof. univ. dr. **Gheorghe Creţoiu**) 19

– Procesul de urbanizare în perspectiva anului 1980. Livada – un oraş în devenire **(Ion Manea)** 22

TEORII • IDEI

— Convorbiri economice cu **B.R. Devarajan :** Noi dimensiuni ale programelor P.N.U.D. 25

– Şcoli • curente • economişti. Criza economică şi „autocritica" ştiinţei economice burgheze (II) (prof. dr. **Eugen Prahoveanu**) 26

– Recenzie – O privire realistă asupra viitorului alimentar al omenirii **(C. Kiriţescu)** 28

ECONOMIE MONDIALĂ

– Tendinţe – conjuncturi 29

– Mondorama 30

– Curier 31

Coperta I — **Bogdan Stroescu**

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii“

Redacţia şi administraţia : Calea Dorobanţilor nr. 11—25. Bucureşti 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69 Cod poştal 71 131
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 Bucureşti

Vă recomandăm:

NOI UNITĂȚI TURISTICE ALE COOPERAȚIEI DE CONSUM

În zone pitorești și de interes turistic cooperația de consum a amenajat confortabile locuri de popas care oferă condiții bune de odihnă precum și posibilitatea de a servi diverse preparate culinare tradiționale.

Iată cîteva adrese :

- Hanul „Răreșoaia“ **din orașul Hîrlău, județul Iași (57 locuri de cazare, restaurant cu 160 locuri în sală și 60 locuri pe terasă, berărie și cofetărie).**
- Cabana „Codrii Pașcanilor“ **lîngă localitatea Pașcani cu locuri de cazare și restaurant.**
- Hotelul Lipova — **în localitatea cu același nume din județul Arad (chiar pe malul Mureșului).**
- Hotelul Vinga. **Amplasat într-un cadru natural pitoresc, dispune de locuri de cazare și restaurant cu terasă.**

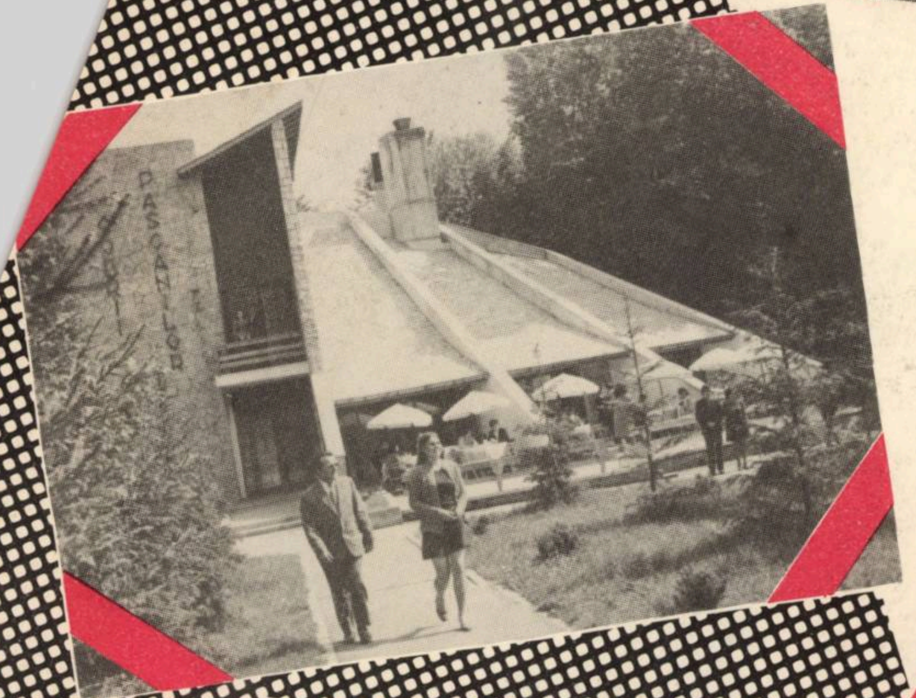

COOP

uniforme
școlare

1976 SEP 18

Școlile se deschid toamna, dar

UNIFORME ȘCOLARE

se pot cumpăra de pe acum, spre a evita aglomerația din zilele premergătoare începerii noului an școlar

Magazinele de confecții și raioanele specializate ale comerțului de stat vă pun la dispoziție întreaga gamă de uniforme școlare :

Pentru băieți :
pantaloni scurți de doc, pentru clasele I—VIII
cămăși zefir caro pentru clasele I—IV
cămăși pentru pionieri
costume stofă pentru clasele I—IV, V—VIII, IX—XII,
pantaloni stofă pentru clasele I—VIII, IX—XII

Pentru fete :
rochițe pentru preșcolari
rochițe zefir caro pentru clasele I—IV
șorțulețe olandină pentru clasele I—IV
bluze olandină pentru clasele V—XII
bluze pionere
halate olandină (protecție)
sarafane stofă pentru clasele V—VIII, IX—XII
fuste plisate pentru pionere

Nu lăsați pe mîine ! Cumpărați — chiar astăzi — copiilor dv. uniforme școlare de care au nevoie.

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

AL 7 LEA
TIRG DE MOSTRE
DE BUNURI DE CONSUM

O EXPRESIE A GRIJII PERMANENTE A CONDUCERII PARTIDULUI PENTRU CREŞTEREA PRODUCŢIEI, ÎNNOIREA ŞI DIVERSIFICAREA BUNURILOR DE CONSUM

● TEHNOLOGIILOR MODERNE — CÎMP LARG DE AFIRMARE ● CALCULATOARELE ELECTRONICE ŞI OPTIMIZAREA PRODUCŢIEI ● CRIZA CURSURILOR DE SCHIMB A VALUTELOR OCCIDENTALE

Numărul 34 ● Vineri 27 august 1976

VIZITA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU LA TÎRGUL DE MOSTRE DIN CAPITALĂ

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

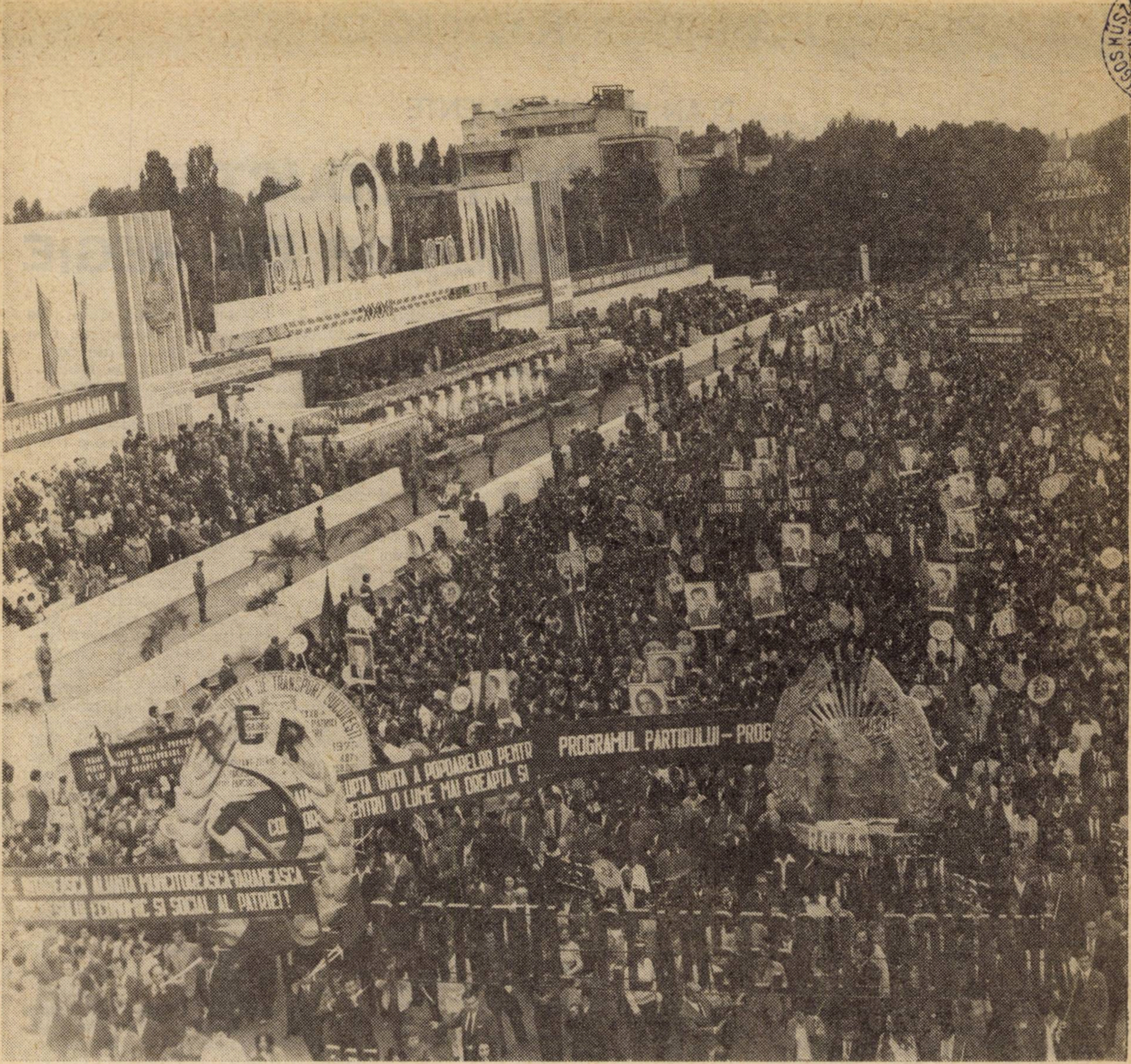
1944
SOCIALISTĂ ROMÂNIA!
PCR
LUPTA UNITĂ A POPOARELOR PENTRU O LUME MAI DREAPTĂ ȘI
PROGRAMUL PARTIDULUI – PROG
ÎNTĂREASCĂ ALIANȚA MUNCITOREASCĂ-ȚĂRĂNEASCĂ
PROGRESULUI ECONOMIC ȘI SOCIAL AL PATRIEI!

MAREA ŞI ENTUZIASTA DEMONSTRAŢIE DE LA 23 AUGUST

EXPRESIE A UNITĂŢII ÎNTREGULUI POPOR ÎN JURUL PARTIDULUI

Permanențele progresului poporului român s-au oglindit din nou, într-o expresie sintetică și plastică, unitară și semnificativă, în demonstrația torentului viu de oameni făcută în aceste zile de August 1976. Ne-am arătat, întreg poporul, bucuria de-a munci pentru noi înșine, de a fi noi înșine în țara noastră, de-a urca pe noi trepte ale civilizației socialiste, în care, odată cu țara, cu fiecare așezare românească, evoluează și oamenii care o constituie și care privesc cu încredere viitorul lor și al țării.

Viitor fericit înseamnă muncă, eforturi proprii, inițiativă, creativitate la nivelul maselor.

Urmînd un asemenea îndemn, corespunzător intereselor prezente și viitoare ale poporului nostru avem satisfacția patriotică a ridicării țării noastre în rîndul țărilor dezvoltate ale lumii, a creșterii rolului României în circuitul economic mondial și, totodată, satisfacția muncii creatoare – cu conștiința că dacă munca l-a creat pe om, numai omul creează mijloacele de muncă, bunurile materiale și spirituale ale civilizației – care astăzi, în socialism, este a omului și cu finalitate exclusiv umană.

PLAN ● ANGAJAMENTE

COSTURILE DE PRODUCŢIE ŞI NIVELUL CHELTUIELILOR DE REGIE

IMPORTANȚA DEOSEBITĂ a „cheltuielilor comune“ sau „de regie“ rezidă în ponderea mare pe care o au în totalul costurilor de producție. La **Centrala industrială de autocamioane și turisme Brașov** (C.I.A.T.) ponderea cheltuielilor comune ale secțiilor de producție în valoarea producției globale a fost în 1975 de 8,9%, iar pe acest an este planificată la 9%. La Întreprinderea de Autocamioane-Brașov (I.A. Bv.), unitate pe care este grefată centrala menționată, ponderea cheltuielilor comune ale secțiilor de producție în valoarea producției globale a fost de 9,33% în anul trecut și de 9,24 în planul pe 1976. Mai semnificativ, chiar, ni se pare raportul dintre cheltuielile comune ale secțiilor și retribuția muncitorilor direct productivi care la I.A.Bv., a fost de 240% în anul trecut și este planificată la un nivel de 250% pe anul acesta. În primul semestru a.c. s-a realizat 255%, ceea ce înseamnă că **fiecărui leu cheltuit cu retribuția muncitorilor direct productivi îi corespund 2,55 lei cheltuieli comune ale secțiilor de producție.**

În ceea ce privește rolul cheltuielilor comune în mecanismul factorilor de producție este suficient să observăm structura acestor cheltuieli (vezi tabelul) pentru a ne da seama că prin ele se asigură funcționarea și dezvoltarea unora din elementele cele mai active ale procesului de producție — utilajele și forța de muncă de cea mai înaltă calificare.

Întrucît cheltuielile comune reprezintă un efort, o resursă, este de dorit ca ele să se reducă, evident nu în mod absolut, ci în raport cu efectele la realizarea cărora își aduc contribuția. Sintetic, la nivelul unității economice, efectul cel mai adecvat pentru comparație îl reprezintă valoarea producției globale. Cu cît volumul de producție globală ce revine pe unitatea de cheltuială comună este mai mare, cu atît eficiența consumării acestor resurse este mai mare. Și invers. Aceasta este valabil pentru totalul cheltuielilor comune. Pentru fiecare categorie în parte, trebuie utilizați termeni de comparație specifici : valoarea pierderilor datorate întreruperilor în funcționarea utilajelor — pentru cheltuielile cu reviziile, reparațiile și întreținerea utilajelor : numărul și calitatea personalului pentru cheltuielile cu personalul respectiv etc.

Relația valoare-costuri

PLASÎNDU-NE la nivelul indicatorilor sintetici, observăm că, la unitatea analizată, așa cum sugerează datele reprezentate în graficul din figură în ultimii ani **tendința generală este aceea de reducere a volumului de producție globală pe unitate de cheltuială comună, ritmul de creștere al cheltuielilor comune fiind superior celui al volumului de producție globală.** Din același grafic mai putem reține și fenomenul de reducere a raportului dintre volumul cheltuielilor comune și volumul retribuției muncitorilor direct productivi.

Planul pe anul în curs prevede o diminuare a raportului dintre volumul cheltuielilor comune ale secțiilor și cel al producției globale — la 9,24 față de 9,33 realizat în ultimul an din cincinalul încheiat — ceea ce exprimă o orientare justă a conducerii unității, dorința ei de a schimba în bine evoluția din ultimii ani a raportului analizat. Această orientare a căpătat, de acum, forma realizării. Volumul de cheltuieli comune ale secțiilor planificat pentru prima jumătate a acestui an a fost realizat în proporție de numai 96,7%, obținîndu-se astfel însemnate economii (la nivelul I.A.Bv., volumul anual al cheltuielilor comune ale secțiilor de producție este de ordinul sutelor de milioane de lei).

Acest indice mediu de realizare a nivelului planificat al volumului de cheltuieli comune ascunde existența unor mari diferențe între componentele sale. La unele capitole, indicele de realizare este mult mai mic decît media — cheltuielile cu reviziile tehnice, reparațiile curente și întreținerea utilajelor (80,6%), cheltuielile cu reparațiile capitale la utilaje și mijloace de transport (61,5%), cheltuielile de birou (83,0%). La altele, însă, nivelele planificate au fost cu mult depășite — uzura, reparația și întreținerea sculelor, dispozitivelor și verificatoarelor (112,1%), retribuțiile personalului de conducere, tehnic, economic, de altă specialitate, administrativ și de deservire precum și contribuția la asigurările sociale (109,3%), alte cheltuieli generale ale secțiilor (124,1%).

Structura cheltuielilor comune ale secțiilor de producție

Categorii de cheltuieli	Centrala industrială de autocamioane și turisme		Întreprinderea de autocamioane Brașov	
	Realizat 1975	Planificat 1976	Realizat 1975	Planificat 1976
Cheltuieli cu întreținerea și funcționarea mașinilor și utilajelor	60,9	64,0	61,1	62,7
Cheltuieli generale ale secțiilor	36,4	33,0	35,1	33,2
Cheltuieli administrativ-gospodărești	2,5	3,0	3,7	4,1
Cheltuieli neproductive	0,2	—	0,1	—
Total	100,0	100,0	100,0	100,0

Nici prin cunoașterea acestor diferențe nu putem spune că avem o imagine exactă a eficienței cu care sînt consumate fondurile reprezentate de cheltuielile comune ale secțiilor. Există depășiri justificate, deci care nu indică o diminuare a eficienței unei anumite categorii de cheltuieli. De exemplu, depășirea cu 9,3% a volumului planificat al fondurilor destinate retribuirii personalului de conducere, tehnic, economic, de altă specialitate, administrativ și de deservire și contribuția la asigurările sociale se datorește și creșterii cotei de contribuții la asigurările sociale, un factor independent de calitatea muncii desfășurate în unitate pentru gospodărirea fondului menționat. Există, de asemenea, reduceri de costuri, deci economii, care nu sînt binevenite. Este cazul economiilor obținute la fondurile planificate pentru revizii tehnice, întreținere și reparații curente și capitale la mașini și utilaje. Aceste economii se datoresc faptului că, deși planificate, deci necesare, reviziile și reparațiile n-au fost executate, la termenele planificate, cu consecințele ce derivă de aici pentru întreruperile accidentale, calitatea produselor, securitatea muncii — și, în final, asupra indicatorilor de eficiență.

Luînd în considerare „deformările“ de natura celor menționate, putem trece la analiza corectă a factorilor de care depinde reducerea efectivă și rațională a diferitelor categorii de cheltuieli comune, a modului în care conducerile unităților economice trebuie și pot acționa asupra acestor factori. Vom aborda fiecare categorie în parte, în ordinea ponderii pe care o are în totalul cheltuielilor comune.

Structuri și influențe

CEA MAI MARE PONDERE (27,4%) **o au cheltuielile cu retribuirea personalului de conducere, tehnic, economic, de altă specialitate și de deservire al secțiilor.** Așa cum am menționat, în perioada analizată (semestrul I a.c.), asupra volumului acestor cheltuieli a acționat, ca factor independent de unitate, sporirea cotei de contribuții la asigurări sociale. Influența acestui factor nu explică însă decît 2,1% din întregul procent de depășire — de 9,3%. Restul de 7,2% nu poate fi explicat decît, fie prin mărimea numărului personalului la care se referă retribuția în cauză, fie prin mărirea retribuției medii — evident, comparativ cu planul. Or, ambii acești factori se găsesc sub controlul conducerii unității economice. Modalitățile prin care s-ar fi putut acționa și va trebui să se acționeze în lunile următoare pentru ca întreprinderea să-și respecte sarcinile planificate în acest domeniu sînt cunoscute: îmbunătățirea structurilor organizatorice, eliminarea funcțiilor, posturilor și lucrărilor inutile, raționalizarea, simplificarea și normarea muncii personalului din categoriile menționate. Avînd în vedere depășirea respectivă și faptul că față de 1975 în acest an s-a prevăzut de fapt — și în mod corect — o reducere sensibilă a ponderii acestor cheltuieli — de la 27,8% la 24,8% — rezultă necesitatea unor acțiuni mult mai energice din partea conducerii întreprinderii în acest domeniu.

A doua categorie de cheltuieli, - ca nivel de importanță (18,5%) o reprezintă cele ce privesc **asigurarea cu energie, combustibil și alte materiale pentru scopuri tehnologice și motrice.** Aici sarcina planificată a fost realizată, obținîndu-se un volum de economii de peste 2,5 milioane lei. Acest lucru a fost posibil prin aplicarea unor norme de consum cu o mai bună fundamentare tehnică, a unor tehnologii noi, mai eficiente, ca și prin îmbunătățirea disciplinei tehnologice și a muncii. Și în acest domeniu există încă, importante rezerve, a căror valorificare depinde, în primul rînd, de extinderea și sporirea operativității cu care sînt aplicate tehnologiile moderne și de calitatea organizării proceselor de producție.

La prima vedere, s-ar părea că asupra **cheltuielilor cu amortizarea utilajelor și mijloacelor de transport,** a treia componentă ca importanță, a cheltuielilor comune ale secțiilor — 17,3% —, conducerea unității economice nu are prea mari posibilități de acțiune, nedepinzînd de ea nici volumul, nici natura mijloacelor fixe, nici mărimea cotelor de amortizare. Numai aparent, deoarece conducerea unității economice nu poate ocoli atribuțiile ce-i revin pe linia achiziționării mijloacelor fixe, a costurilor acestora. Trecînd însă peste acest aspect, trebuie să observăm că amortizarea „curge", adică se înregistrează ca cheltuială, independent de faptul că utilajele funcționează sau nu. Ori starea de funcționare sau non-funcționare depinde de conducerea unității economice. Depinde deci de conducerea unității cîți lei amortizare revin la un leu producție globală, sau marfă. La I.A.Bv., în semestrul I a.c. s-a înregistrat un volum important de amortizări pentru utilaje nefolosite, volumul planificat al acestor cheltuieli fiind depășit cu 1,5%. Cauzele nefuncționării utilajelor, a utilizării incomplete a capacităților de producție sînt multiple. Pentru unitatea și perioada analizată cauza specifică și nemijlocită o constituie tocmai modul în care a fost gospodărit unul dintre fondurile ce alimentează cheltuielile comune ale secțiilor — cel privind întreținerea și repararea utilajelor.

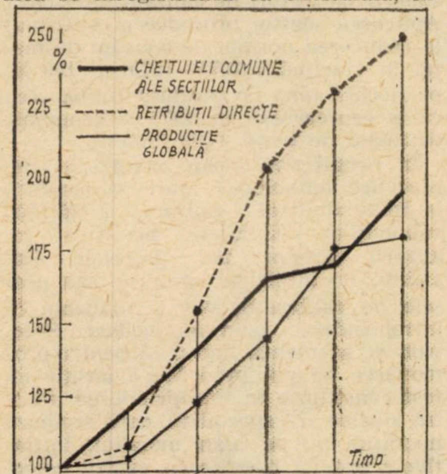

Dinamica valorii producției globale, retribuțiilor directe și cheltuielilor comune ale secțiilor de producție

Modalități de acțiune

CELE DOUĂ CATEGORII de fonduri implicate — destinate reviziilor, întreținerii și reparațiilor curente și, respectiv, reparațiilor capitale — au fost cheltuite numai în proporție de 80,6% și, respectiv 61,5%, „economisindu-se" astfel cîteva milioane de lei. Cum am menționat, aceste economii nu se datoresc însă sporirii eficienței, cheltuirii cu spirit gospodăresc a fondurilor afectate, ci renunțării la efectuarea unor lucrări necesare pentru buna funcționare a aparatului de producție.

Există însă și aici căi [illegible] de reducere a fondurilor cheltuite. Unele au fost abordate de către I.A. Brașov în prima jumătate a acestui an: îmbunătățirea organizării activității de întreținere și reparații, prin crearea unui atelier central de reparații, mai buna dotare a compartimentelor de specialitate din secții, organizarea activităților pe baza tehnologiilor de grup; introducerea unor procedee tehnice moderne și eficiente în prelucrarea pieselor de schimb; acțiuni pe linia selecției și orientării muncitorilor de înaltă calificare spre activitatea de întreținere și reparații; acțiuni vizînd dezvoltarea spiritului și atitudinii gospodărești din partea muncitorilor față de utilaje; acțiuni la nivel de municipiu pe linia specializării atelierelor de specialitate ale întreprinderilor în fabricarea anumitor piese de schimb (pentru obținerea unor producții de serie), organizarea mai bună a activității de recondiționare a sculelor, dispozitivelor și verificatoarelor etc.

Astfel de modalități de acțiune se cer a fi utilizate în continuare. Așa cum a reieșit și dintr-o analiză recentă a consiliului oamenilor muncii din întreprindere — destinată problemei întreținerii și reparațiilor utilajelor — lor trebuie să li se adauge și altele, începînd cu acele acțiuni legate direct de exploatarea propriu-zisă a mașinilor și utilajelor, întreținerea corectă a acestora de către muncitori direct productivi („unsoarea este cel mai bun lăcătuș"). Aceasta trimite la activitatea de pregătire și perfecționare a pregătirii profesionale a muncitorilor, de formare a unei atitudini înaintate față de muncă. În egală măsură, o atenție deosebită se cere acordată calității pieselor de schimb și diferitelor categorii de materiale utilizate în activitatea de întreținere și reparație, ceea ce se realizează, după caz, prin îmbunătățirea fie a activității desfășurate în atelierele de specialitate proprie, fie a celei de aprovizionare, deci a relațiilor cu furnizorii.

Considerăm necesar să amintim aici și de existența unor probleme care afectează nivelul cheltuielilor cu întreținerea și reparațiile utilajelor (ca și altor mijloace fixe), a căror soluționare depășește însă atribuțiile conducerilor de unități economice — întreprinderi, centrale. Una este de natură organizatorică, iar cealaltă, derivată, de fapt, din prima, este de retribuire. Conform normelor în vigoare, **muncitorii care lucrează în activitatea de întreținere și reparații, ca și cei din atelierele de S.D.V.-uri, sînt grupați în aceeași categorie — de muncitori „auxiliari" — alături de lucrătorii din activitățile de curățenie încărcare, descărcare, manipulare materiale. Aceste categorii de lucrători diferă mult între ele, atît din punct de vedere al nivelului de calificare cît și al rolului pe care-l au în realizarea produselor fabricate în secțiile de producție.** Nu numai atît. Numărul de lucrători din cele două categorii variază complet diferit sub influența progresului tehnic. Mecanizarea și automatizarea antrenează creșterea relativă a muncitorilor de la întreținere și reparații și reducerea celeilalte categorii de lucrători menționată. Circumscrierea în aceeași grupare produce dificultăți în evaluarea corectă a tendințelor manifestate în evoluția numărului de lucrători, în stabilirea obiectivelor care să jaloneze această evoluție.

Defecțiunea de natură organizatorică s-a răsfrînt și pe planul cointeresării muncitorilor de la întreținere și reparații, al căror nivel de retribuție este mai mic decît al celor direct productivi, fapt care generează dificultăți în atragerea lucrătorilor spre acest sector, cu toate consecințele ce decurg de aici.

Remarci asemănătoare pot fi făcute și în legătură cu celelalte componente ale cheltuielilor comune ale secțiilor de producție. Considerăm că cele prezentate sînt suficiente pentru a susține următoarele concluzii:

1. **cheltuielile „de regie" sau „comune" ale secțiilor de producție constituie o componentă importantă a costurilor globale de producție și comercializare ale unităților economice productive; de aici necesitatea de a li se acorda intreaga atenție din partea conducerilor de unități economice;**
2. **problematica gestionării fondurilor de regie, respectiv a reducerii la strictul necesar a cheltuielilor comune ale secțiilor de producție este deosebit de complexă; nivelul acestor cheltuieli depinde de deciziile ce se iau în toate sectoarele de activitate ale unității economice** (achiziționarea de utilaje și materiale, introducerea tehnicii noi, calificarea personalului etc.) **și la toate nivelele de conducere** (al muncitorului, șefului de echipă, de secție, inginerului șef, directorului) **ca și așa cum am văzut (organizare, retribuire) la nivelul organelor centrale ale administrației de stat.**

Constantin COJOCARU

EXIGENŢE ALE CINCINALULUI REVOLUŢIEI TEHNICO-STIINŢIFICE

TEHNOLOGIILOR MODERNE — CÎMP LARG DE AFIRMARE (II)

● Implicații economice favorabile ale promovării unor tehnologii moderne în sectoarele primare ale întreprinderilor constructoare de mașini ● Cheia economisirii a zeci de mii de tone de oțeluri speciale ● Prin înlocuirea prelucrării prin așchiere cu deformarea plastică (forjare) a numai a 100 000 tone metal se economisesc : 25 000 tone laminate, se eliberează 1 500 de strunguri ● Opinii favorabile unei deschideri largi afirmării noului în tehnică și tehnologie, extinderii și generalizării invențiilor românești.

TRĂIM ÎNTR-O EPOCĂ în care innoirea și modernizarea tehnicii și a tehnologiilor au loc într-o viteză nemaiîntîlnită. A ține pasul cu tot ceea ce este nou, a participa activ la creșterea valorilor materiale prin contribuția proprie adusă la promovarea largă a progresului tehnic este nu numai o datorie, dar în același timp o necesitate impusă de implicațiile favorabile ce le are asupra dezvoltării, economiei țării, a creșterii nivelului de trai.

În Programul partidului nostru este consfințit faptul că înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate este de neconceput fără creșterea puternică a forțelor de producție, pe baza cuceririlor revoluției tehnico-științifice, astfel încît să se poată asigura sporirea continuă a producției materiale, în vederea satisfacerii largi a necesităților de consum ale întregului popor, dezvoltării multilaterale a societății.

Desprinzînd din acest amplu Program o parte din obiectivele sale, „Revista economică“ și-a propus să se facă ecoul — prin publicarea unei suite de materiale — asupra modului în care unitățile industriale militează pentru promovarea unor tehnologii moderne, latură importantă a progresului tehnic — aplică în practică creațiile tehnice autohtone, ca mijloace deosebit de eficace pentru ridicarea productivității muncii sociale, valorificarea superioară a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei, pentru reducerea consumurilor de producție pe unitatea de produs. În acest context, a fost publicat în nr. 25 al revistei noastre articolul : „Tehnologiilor moderne — cîmp larg de afirmare“. *Sintetizînd unele preocupări existente pentru promovarea sau extinderea pe scară mai largă a unor metode moderne în turnătorii și forje, în articolul respectiv se evidențiau marile rezerve și posibilități care există încă în domeniul introducerii de noi tehnologii avansate, a căror eficiență s-ar solda, la nivelul economiei naționale, cu economisirea unor însemnate fonduri de investiții, creșterea producției și productivității muncii, ridicarea calității produselor, economisirea unor mari cantități de metal, combustibil și energie.*

Ne-a bucurat extrem de mult că articolul a suscitat un deosebit interes, acesta fiind atestat de faptul că la un interval scurt de la publicarea sa, redacția noastră a primit un mare număr de ecouri, un fel de „microdezbateri“, avînd girul unor specialiști și cadre de răspundere din întreprinderi, centrale industriale și institute de cercetare și proiectare. Apreciind justețea faptelor și a concluziilor formulate în articol, relevînd experiența proprie dobîndită și stadiul la care au ajuns, participanții la „microdezbatere“ au făcut totodată, multiple referiri la posibilitățile largi pe care le are fie întreprinderea sau centrala, economia românească în ansamblu, de a realiza adevărate salturi calitative și de eficiență prin promovarea neîntreruptă a unor tehnici și tehnologii de vîrf, a unor creații valoroase ale specialiștilor români. În cele ce urmează ne vom opri la unele aspecte și propuneri sugerate de interlocutori.

Nuclee promotoare ale noului

P. RACOVIȚĂ, director adjunct și M. PECA inginer șef Întreprinderea de rulmenți Brașov

Am studiat cu deosebit interes articolul intitulat „Tehnologiilor moderne, cîmp larg de afirmare“, deoarece tratează o problematică care, în special, în domeniul procedeelor de forjare, ne preocupă de mai mulți ani. **Sîntem întru totul de acord cu afirmația că tehnologia de forjare în matrițe este economică, productivă și, în mod special, asigură pieselor forjate însușiri calitative superioare.** Forjarea liberă este justificată desigur numai în situația cînd cea în matriță nu este posibilă din punct de vedere tehnic (spre exemplu: piese foarte mari), sau cînd nu este rentabilă datorită costurilor ridicate ale S.D.V.-urilor sau investițiilor prea mari — raportate la valoarea producției realizate. În această ordine de idei vă informăm că în unitatea noastră **din totalul pieselor forjate în 1976, numai circa 1% se realizează prin forjare liberă.** Restul pieselor se obțin prin forjare în matriță — din care circa 80% prin forjare de precizie, fără bavură exterioară, pe prese automate.

În întreprindere au fost concepute, experimentate și se aplică o serie de procedee în cadrul forjării în matrițe, progresiv îmbunătățite cum ar fi: forjarea simultană a două inele dintr-un singur calup cu o singură bavură interioară ; forjarea de precizie a inelelor rulmenților cardanici cu adaosuri reduse pe suprafețele exterioare ; presarea la cald a rolelor mari pe prese automate, role care înainte se prelucrau prin strunjirea din bară; înlocuirea încălzirilor cu flacără prin sisteme de încălzire electrică, prin inducție sau contact — instalații care în parte au fost realizate prin autoutilare în cadrul întreprinderii. Toate acestea au făcut posibilă și aplicarea unor tehnologii moderne de așchiere pe strunguri multiaxe și linii de transfer de mare productivitate și precizie, fapt ce s-a repercutat în creșterea simțitoare a productivității muncii și economisirii de scule.

Este știut faptul că forjarea în matriță presupune folosirea unui important volum de scule, confecționate din oțeluri aliate și scumpe. Pentru a reduce cheltuielile în această direcție s-a generalizat utilizarea sculelor pastilate pretensionate, montate în suporți de oțeluri de calitate inferioară. Aplicarea acestor procedee a contribuit la reducerea normei de consum de metal în cincinalul 1971—1975 cu 108 kg pe fiecare tonă de produse finite, ceea ce a reprezentat în 1975 o economie de metal de peste 2 000 tone.

În perspectivă avem prevăzute noi procedee tehnologice, care să conducă la îmbunătățirea continuă a calității rulmenților. Utilajele necesare realizării acestor noi procedee (instalații de încălzire, laminare sau presele de calibrare), vor fi realizate în întreprindere prin autoutilare. Relevăm de asemenea faptul că pentru promovarea de noi procedee avansate au fost constituite în întreprinderea noastră nuclee de specialiști care studiază noutățile de pe plan mondial, inițiativele proprii izvorîte în cadrul colectivului nostru sau a altora din țară, propunînd cadrelor de decizie adoptarea celor mai corespunzătoare și eficiente procedee.

Totodată aceste colective ajută și urmăresc la fața locului extinderea procedeelor acceptate.

De la o idee... la invenții

I. FRÎNCU, ing. șef pregătire producție Întreprinderea „Tractorul" Brașov.

Considerăm foarte bună inițiativa „Revistei economice" de a populariza în paginile sale tehnologii noi aplicate în diferite unități din țară, întrucît stimulează pe specialiști pentru a le studia și aplica la condițiile specifice unității unde lucrează.

În întreprinderea noastră procedeul forjării în matriță se utilizează pe scară largă, avînd drept efect realizarea de substanțiale economii de metal și manoperă.

Cît privește procedeul turnării pieselor din fontă cu grafit nodular dorim să arătăm că el este aplicat la reperele tractorului de 45 CP pe șenile (250 kg piese turnate din fontă cu grafit nodular/tractor) și tractorului S 1 800 (o tonă de piese din fontă cu grafit nodular/tractor). Că specialiștii noștri s-au preocupat și se preocupă de perfecționarea procedeului de elaborare a fontei cu grafit nodular, cît și de utilizarea acesteia la un volum cît mai mare de piese turnate, o dovedește și faptul că nu de mult Întreprinderea „Tractorul" a înregistrat la O.S.I.M., pe această temă, două importante invenții.

În privința procedeului de confecționarea miezurilor cu Covasil și Covalit, acesta se aplică în întreprinderea noastră din 1973 în proporție de circa 35% din totalul miezurilor, cu o eficiență economică de 20% mai mare față de procedeul clasic. Socotim util de a preciza în încheiere că specialiștii din unitatea noastră fac eforturi pentru promovarea concepțiilor românești în tehnică, lucru materializat în obținerea de nenumărate brevete proprii de invenții și inovații.

Procedeele avansate, urmărite ca și sarcinile de producție

I. SEMENESCU, ing. șef și P. ȘERBĂNESCU, șef secție proiectare Întreprinderea „Semănătoarea" — București

Rolul esențial în promovarea noului în fabricație îl au, în primul rînd, întreprinderile. Ele trebuie să fie astfel preocupate și stimulate încît acțiunea de promovare a tehnologiilor înaintate să devină o sarcină tot atît de importantă ca și cea de plan-producție și ca atare, să fie urmărită asemănător. Centralele și ministerul au datoria la rîndul lor, să urmărească îndeaproape modul cum se realizează introducerea progresului tehnic în întreprinderi, să ia măsuri corespunzătoare și să acorde sprijin concret peste tot unde se simte nevoie. Un sprijin efectiv în promovarea tehnologiilor noi îl pot da și institutele de cercetări. Pentru aceasta ele trebuie să fie solicitate mai mult. Planul de cercetări al acestora, ar trebui să cuprindă mai multe probleme de perfecționare a tehnologiilor industriale, de promovare a unor metode noi cu randament și eficiență economică ridicată. **O tehnologie nouă din planul de cercetări al unui institut, nu trebuie să fie abandonată sau încheiată ca lucrare, pînă n-a fost experimentată la cît mai multe întreprinderi și însușită ca atare de acestea.**

În întreprinderea noastră o serie de tehnologii moderne sau materiale noi au fost extinse în fabricație curentă. Menționăm în acest sens **utilizarea fontei maleabile perilitice ca înlocuitor al oțelului forjat sau turnat.** Această fontă, cu proprietăți mecanice superioare, concurează, cu fonta nodulară, căpătînd în ultimii ani o largă utilizare. De asemenea, a început utilizarea Covalitului și Covasilului la prepararea amestecurilor de miezuri, înlocuind silicatul de sodiu cu CO_2. **Întrucît prețul de cost al acestor lianți este mult mai mare decît al materialelor folosite la procedeul pe care îl înlocuiesc, se fac experimentări pentru ca înlocuirea să se facă parțial și prin aceasta să se diminueze diferența de preț.**

În privința matrițării de precizie a unor repere care se montează pe mașini agricole, menționăm că în acest an este prevăzută realizarea unui număr însemnat de piese prin acest procedeu.

„Barierele" din calea noului pot fi înfrînte dacă...

M. FLOREA, director economic, Centrala industrială de utilaj tehnologic și material rulant

În articolul publicat de „Revista economică" pe tema promovării tehnologiilor moderne, se menționează că unități din centrala noastră („23 August" București, „Progresul" Brăila, Întreprinderea de vagoane Arad, Întreprinderea de osii și boghiuri Balș), aplică cu rezultate bune procedeele luate în dezbatere. Dorim ca la cele evidențiate în articolul respectiv, să facem următoarele completări :

Turnarea pieselor din fontă cu grafit nodular. Această tehnologie s-a introdus la „Progresul"-Brăila, începînd din 1975. În prezent unitatea respectivă întîmpină dificultăți mari în extinderea ei din următoarele motive :

— deși fabricația industrială a modificatorului pentru fonta nodulară a început la Cîmpina de circa 2 ani, calitatea sa este încă insuficient de uniformă, ceea ce are urmări asupra pieselor turnate, în special asupra constanței proprietăților mecanice ;

— fonta folosită pentru elaborarea celei nodulare trebuie obținută prin sortarea fontelor brute primite în depozitul întreprinderii, fapt care solicită cheltuieli. Totodată fonta brută normală conține în mod obișnuit un procent de sulf și fosfor mai mare ca cel admis pentru materia primă utilizabilă la turnarea fontei nodulare.

Covalit și Covasil. Acești lianți sînt utilizați la toate întreprinderile centralei care au turnătorii. Paralel cu aceste materiale, în turnătoriile de la Întreprinderea „23 August" se utilizează cu rezultate satisfăcătoare rășini furanice, silicat de sodiu întărit cu silad și novolac (formarea în cutii calde), silicat de sodiu întărit cu CO_2. Precizăm că toate materialele respective s-au procurat în acest an numai din țară, importul fiind complet eliminat.

Este adevărat că **în anii precedenți producerea în țară a rășinilor furanice a fost tergiversată de întreprinderile Ministerului Industriei Chimice și nici în prezent nu se produce cantitatea necesară, motiv pentru care s-au înlocuit cu rășini fenolice mai puțin corespunzătoare din punct de vedere al normelor de tehnica securității.** Prețul de cost ridicat al Covalitului și Covasilului e un element care influențează negativ asupra utilizării lor. Arătăm că prin înlocuirea integrală în cazul turnătoriilor Întreprinderii „23 August" a silicatului de sodiu cu Covalit și Covasil, datorită prețului de cost ridicat al acestor produse, se ajunge la cheltuieli suplimentare care nu pot fi acoperite de sporul productivității muncii realizat prin dezbaterea mai ușoară a pieselor.

Forjarea în matrițe. Aplicarea tehnologiei respective este determinată de considerații economice (număr de piese, costul matriței, eficiența de prelucrare) și de considerații tehnice (posibilitățile utilajelor existente : gabarite, greutăți).

La Întreprinderea „23 August", de pildă, ponderea pieselor matrițate se ridică la circa 46% din totalul celor forjate. Matrițarea se aplică la produsele de serie și în mai mică măsură unicatelor. Extinderea matrițării întîmpină însă în prezent și unele greutăți datorită lipsei de capacitate la pregătirea SDV-urilor.

La Întreprinderea „Hidromecanica"-Brașov forjarea în matrițe se aplică la 63,2% din numărul reperelor forjate. Specificăm că producția de aici este de serie mică și că ciocanele existente limitează mărimea pieselor matrițate (cel mai mare utilaj folosit pentru matrițare este un ciocan cu cădere liberă de 2 000 kg). Începînd cu acest an „Hidromecanica" a stabilit o colaborare cu I.M. Rîmnicu-Vîlcea pentru matrițarea a o serie de repere de dimensiuni mai mari, însă din lipsa blocurilor de matrițare de dimensiuni corespunzătoare, activitatea se desfășoară anevoios. Problema matrițării la Întreprinderea „Hidromecanica" Brașov a pieselor de dimensiuni mai mari se va rezolva complet în anii următori.

Alte tehnologii folosite în prezent sau în perspectivă. În 1975 a început introducerea la Întreprinderea „23 August" a **utilizării pieselor extrudate.** Deoarece unitatea respectivă nu este dotată cu prese de extrudare, se lucrează în colaborare cu alte unități specializate. S-au asimilat pînă în prezent 3 repere și pînă la finele anului vor fi asimilate încă 12. Întrucît extruziunea este un procedeu cu mare eficiență economică, **considerăm necesară începerea fabricării în țară a preselor speciale pentru extruziune.**

În concluzie, afirmăm că **orice procedeu nou poate fi însușit și aplicat dacă există preocupare pentru aceasta, dacă cei ce sînt chemați s-o facă se numără printre cei pasionați în promovarea progresului tehnic.** Și în unitățile centralei noastre sînt mulți dintre aceștia, atît în rîndul muncitorilor, cît și al cadrelor tehnice.

ECONOMIE NATIONALA

Selecţia procedeelor în funcţie de condiţiile de aplicare

Ing. E. ZARCULA, director tehnic și GH. POPA, șeful atelierului de proiectări tehnologice la cald — Întreprinderea de pompe București.

Turnătoria noastră se numără printre primele unități din țară în care s-au experimentat și aplicat aproate toate procedeele tehnologice noi, ajungînd ca la această dată să utilizăm procedee avansate în proporție de 75—80%. Bunăoară, încă din 1960—1961 s-a cercetat și experimentat procedeul de turnare cu modele **ușor fuzibile**, pe care l-am dezvoltat, aplicîndu-l în prezent la o serie mare de piese foarte complicate; **executarea miezurilor în cutii calde**, procedeu de mare productivitate și calitate ridicată, îl aplicăm de mai mulți ani la circa 300 repere din producția turnătoriei.

Referitor la cele trei tehnologii semnalate în articolul publicat de „Revista economică" facem următoarele precizări :

Turnarea fontei cu grafit nodular. Din anul 1969 au fost definitivate norme uzinale după care s-a turnat acest tip de fontă la un număr de repere indicate de proiectant. Însă, faptul că piesele pentru pompe au o complexitate foarte ridicată, turnîndu-se dintr-o varietate mare de materiale și care trebuie să țină seama de standardele internaționale, turnarea fontei cu grafit nodular se face numai la indicația proiectantului.

Utilizarea Covalitului și Covasilului. În scopul înlocuirii rășinii furanice din import am experimentat și aplicat o serie de materiale pentru miezuri ce au la bază esterii acetici, produși în țară la un preț relativ scăzut. În prezent ne preocupăm ca, în componența rețetei cu esteri acetici, să introducem și o cantitate scăzută de Covalit, pentru ușurarea dezbaterii. Din momentul în care Combinatul chimic „Victoria" a început livrarea rășinii fenolice, am extins execuția miezurilor în amestecuri cu autoîntărire la rece la aproape toate miezurile mijlocii și mari.

Aceste procedee de mare eficiență economică și productivitate ridicată au fost însușite foarte bine de executanți într-un timp extrem de scurt. Probele de amestec cu Covalit și Covasil care ar trebui să înlocuiască în cazul turnătoriei noastre procedeele amintite nu au fost superioare celor pe care le folosim. **După părerea noastră utilizarea amestecurilor pe bază de Covalit și Covasil trebuie bine aleasă de fiecare turnătorie în funcție de specificul pieselor turnate. cele două materiale oferind în orice moment o posibilitate de înlocuire a altor materiale în cazul în care se rezolvă de către producător neajunsurile legate de calitate și prețul de desfacere.**

Fiecare obiectiv nou, construit la nivelul cel mai înalt al tehnicii

P. TAMAȘ, ing. șef și S. POP, șef atelier pentru tehnologii la cald, Întreprinderea de armături industriale din fontă și oțel Zalău.

Construită în ultimii ani, întreprinderea noastră produce robinete din fontă și oțel utilizate în industrie.

Tema pentru proiectarea acestei întreprinderi a fost întocmită în 1969 cu un anumit program de fabricație. În proiect s-au prevăzut tehnologii care la acea dată prezentau un anumit grad de noutate pe plan național. După darea în funcțiune a întreprinderii însă, realitatea a dovedit că cerințele beneficiarilor erau cu totul diferite față de cele prevăzute în programul de fabricație dat prin temă proiectantului, iar tehnologiile preconizate pentru obținerea pieselor turnate (la data întocmirii proiectului) nu mai prezentau nici o noutate, nici măcar pe plan național. Decalajul dintre proiectarea și darea în funcțiune a investiției fiind mult prea mare, ținînd seama și de condițiile în care progresează azi tehnica, a condus la situația, că deși unitatea era nouă, tehnologiile de execuție erau deja învechite.

Pentru remedierea situației, întreprinderea noastră a apelat la resursele financiare ce pot fi alocate prin planul tehnic. Am găsit înțelegere și chiar sprijin la forurile tutelare pentru a pune la punct unele lucrări ce se impuneau. Ca urmare am introdus procedeul de confecționare a miezurilor în cutii calde. folosind ca liant rășinile formaldehidice în locul urelitului, cu rezultate foarte bune ; am introdus, de asemenea, utilizarea Covalitului și Covasilului în locul silicatului de sodiu. Nu am putea spune că pentru specificul fabricației rezultatele ar fi din cele mai bune, întrucît lianții respectivi nu asigură rezistența necesară miezurilor și nu totdeauna se poate evita întărirea acestora prin uscare la temperatură mai ridicată decît cea a camerei. În prezent, ne străduim să rezolvăm și alte probleme tehnice care să ne permită înlocuirea unor armături din oțel cu armături din fontă cu grafit nodular.

În privința utilizării de procedee moderne în forje — subliniem că peste 90% din piesele executate se obțin prin matrițare, cu rezultate deosebite în privința reducerii adausurilor de prelucrare.

Rezultatele ar fi fost cu mult mai bune dacă aceste tehnologii ar fi fost prevăzute în documentația care a stat la baza dotării inițiale a turnătoriei. De aici și învățămîntul că, **atunci cînd se proiectează o nouă unitate să se aibă în vedere cele mai noi tehnologii, tendințele mondiale existente în tehnică.**

Grupaj realizat de
V. BOESCU, L. ȚINTEA

COMENTARIU LA UN GRAFIC

CREȘTEREA PRODUCȚIEI DE METAL

ÎNTREPRINDERILE din cadrul Ministerului Industriei Metalurgice au încheiat primele 7 luni din acest an cu rezultate bune, obținînd importante cantități suplimentare de metal. Pe semestrul I, de pildă, printre depășirile înregistrate pot fi evidențiate : oțel-total (36 mii tone), laminate finite grele (7 mii tone), tablă mijlocie și groasă (9 mii tone), tablă subțire și bandă lată (cca 4 mii tone), tablă și bandă zincată (4,8 mii tone), țevi total (3 mii tone) etc. (vezi graficul).

Rezultatele bune din semestrul I au fost, în cele mai multe cazuri, menținute și amplificate în luna iulie și august, existînd premise ca și în perioada următoare să se înregistreze depășiri la toate sortimentele.

Alături de aceste rezultate satisfăcătoare pe total, sînt de semnalat anumite deficiențe care au dus la nerealizarea producției fizice la unele sortimente : cocs, laminate mijlocii și ușoare tablă și bandă din oțel laminată la rece, bare din oțel trase etc. O analiză a cauzelor care au determinat restanțe în îndeplinirea planului la sortimentele amintite, arată că ele se datoresc deselor **defecțiuni mecanice și electrice la unele utilaje de bază și deservire,** care determină **întreruperi repetate** ale fluxului productiv.

O influență deloc neglijabilă asupra mersului producției o are și **neaprovizionarea la timp cu materii prime sau materialele necesare,** ca de exemplu în cazul Întreprinderii metalurgice Iași (lipsa de bandă a periclitat îndeplinirea planului la țevi), Combinatului de oțeluri speciale Tîrgoviște (lipsa țaglelor de relaminare a contribuit la nerealizarea planului la laminate).

Pentru ca în lunile rămase pînă la sfîrșitul anului să se obțină rezultate cît mai bune și să se recupereze restanțele, este necesar ca ținînd seama de neajunsurile manifestate, să se acorde o mai mare atenție întreținerii utilajelor și instalațiilor, organizării raționale a producției prin sincronizarea diferitelor sectoare ce se condiționează reciproc în procesele tehnologice, precum și aprovizionării operative cu materii prime a principalelor agregate.

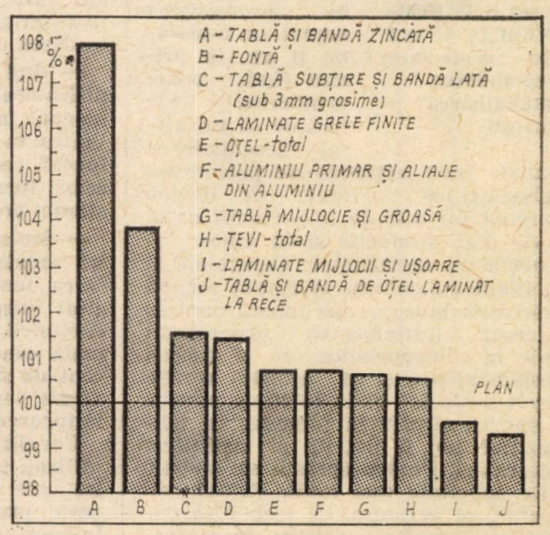

Realizarea producției la unele sortimente din metal în trimestrul I 1976

DIRECȚII DE REDUCERE A DECALAJELOR ZONALE ÎN AGRICULTURA COOPERATISTĂ (II)

● Opțiuni și criterii în amplasarea culturii grîului și porumbului ● Unde vor fi extinse livezile și cultura viței de vie ? ● Preponderența producției zootehnice nu trebuie oare asigurată în zonele tradiționale ? ● Alegerea semințelor — un spor sau o diminuare de 20—30 la sută din recoltă ● Activitățile industriale și folosirea deplină a forței de muncă ● Noi obiective intercooperatiste, atunci cînd nu mai există posibilități de extindere a capacităților existente.

Consolidarea economico-organizatorică a tuturor unităților agricole, transformarea lor în puternice centre de producție, organizate pe baze moderne, reprezintă direcții principale de acțiune a politicii agrare a partidului nostru. Referitor la cooperativele agricole de producție, Programul P.C.R. prevede : „Se va acționa pentru consolidarea economică a întregului sector agricol cooperatist, asigurîndu-se organizarea superioară a producției și muncii în toate unitățile, gospodărirea rațională a mijloacelor materiale și financiare, dezvoltarea democrației cooperatiste, sporirea rolului adunărilor generale în dezbaterea și soluționarea tuturor problemelor."

În acest studiu) autorul prezintă modalități practice de modernizare a agriculturii în unitățile agricole situate în zone cu condiții mai puțin favorabile.*

Zonarea — măsură primordială în reducerea diferențierilor

VALORIFICAREA deplină a resurselor din fiecare zonă și reducerea decalajelor zonale sînt posibile prin **amplasarea cît mai rațională a culturilor și animalelor pe teritoriu.** Ținînd seama de aportul lucrărilor de zonare la modernizarea agriculturii, Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. prevăd definitivarea lor în acest an, în așa fel încît să se cunoască în fiecare zonă profilele de dezvoltare a producției, pe fondul cărora să se fundamenteze repartizarea teritorială a culturilor și speciilor de animale, pentru a se putea obține cele mai bune randamente la hectar și pe animal. Zonarea producției agricole, care urmărește repartizarea pe teritoriu a forțelor de producție și a producției agricole în așa fel încît să se folosească eficient condițiile naturale din unități, constituie măsura cea mai puțin costisitoare, care facilitează în modul cel mai economic maximizarea producției și minimizarea costurilor. Pe baza lucrărilor de zonare este necesar ca în viitorii ani să se încheie acțiunea de profilare a fiecărei cooperative agricole, stabilindu-se structuri constante de producție pentru actualul cincinal și în perspectivă, ceea ce va permite îmbunătățirea sistemului de planificare în profil teritorial.

În condițiile în care grîul răspunde mai puțin evident la irigații, dar valorifică foarte productiv îngrășamintele chimice, iar porumbul este foarte „recunoscător" la irigații, apare necesar ca **grîul să fie amplasat pe terenurile colinare mai puțin fertile, iar porumbul pe terenurile fertile din cîmpie** în care factorul apă este asigurat prin irigații. În acest cincinal, de exemplu, suprafața de grîu va spori în 1980 față de 1975 cu 17% în județul Bistrița-Năsăud, cu 24% în Caraș-Severin, 22% în Gorj, 70% în Maramureș, 30% în Sălaj etc. și se va reduce cu 22% în Brăila, 19% în Constanța, 23% în Dolj, 20% în Ialomița etc., în timp ce la porumb suprafața va spori cu 24% în Brăila, 21% în Constanța, 17% în Dolj, 16% în Ialomița și 11% în Timiș și se va reduce sau spori cu suprafețe mici în zonele colinare.

Dezvoltarea intensivă și modernizarea agriculturii în zonele colinare impune **extinderea suprafețelor cultivate cu vii și pomi** care aduc un aport mare la sporirea producției globale agricole. În acest cincinal, va continua procesul de concentrare și specializare a producției viticole prin înființarea de plantații noi în masiv, amplasate îndeosebi în zonele viticole consacrate, în completarea celor existente, iar amenajarea acestora se va face cu precădere pe terenuri în pantă, mecanizabile, după o concepție de exploatare unitară. Înfăptuirea programului de modernizare a plantațiilor existente va fi încheiată pînă în anul 1980.

Programul de dezvoltare a pomiculturii prevede : concentrarea producției de fructe pe suprafețe mari și centre pomicole tradiționale, în vederea asigurării unor partide mari de fructe, omogene și de bună calitate ; densități mari de pomi pe unitatea de suprafață, prin generalizarea sistemului de cultură intensiv și superintensiv ; amplasarea noilor livezi pe terenuri corespunzătoare, mecanizabile, cu posibilități de irigare în zonele deficitare în precipitații ; sporirea potențialului productiv al actualelor livezi, prin lucrări de modernizare (îndesiri și completarea utilităților). Îndesirea plantațiilor se va realiza cu sortimente valoroase, de mare eficacitate economică, rezultînd în final livezi intensive, cu densitate sporită de pomi pe unitatea de suprafață.

O altă direcție menită să asigure o agricultură modernă, intensivă, de înaltă productivitate, care să folosească cele mai noi cuceriri ale științei și să conducă la reducerea disparităților zonale, o constituie **dezvoltarea creșterii animalelor**, care va ajunge în perspectivă la circa 50% din valoarea producției globale agricole, cu o pondere mult ridicată în zonele colinare și premontane. Zootehnia se va dezvolta pe baza principiului concentrării și specializării producției, al trecerii la forme intensive, industriale de producție, care vor cuprinde majoritatea efectivelor. Concentrarea animalelor în unități cu flux tehnologic industrial, de dimensiuni optime, capabile să asigure producții mari și economice va avea efecte pozitive asupra ritmului de livrare și a obținerii unei producții calitativ superioare, comparabilă cu cele realizate în țări cu vechi tradiții în acest domeniu.

În același timp, se vor produce însemnate mutații zonale în creșterea animalelor. Ponderea bovinelor va crește în zona de deal, pe măsura îmbunătățirii pajiștilor naturale și a creșterii productivității acestora ; creșterea taurinelor se va dezvolta și în alte zone, unde sînt posibilități de a asigura în mod economic furajele necesare. Creșterea ovinelor se va extinde cu precădere în zonele de pășuni și fînețe naturale, precum și în celelalte zone care au condiții corespunzătoare de asigurare a furajelor. În ce privește creșterea porcilor, dezvoltarea ei se va face astfel încît să se asigure nevoile de consum de carne de porc ale populației urbane, din producția proprie a fiecărui județ, în principal pe seama complexelor industriale, care vor ajunge la sfîrșitul anului 1980 la o capacitate de peste 8 milioane de porci. La păsări, noile capacități de producție de ouă și carne se vor amplasa în funcție de necesarul de consum, în vederea reducerii mișcărilor de produse între județe.

---

* Prima parte, a studiului a apărut în „Revista economică" nr. 31, din 6 august a.c.

Caracteristicile de relief ale zonei colinare și premontane determină un caracter de exploatare agricolă cu preponderență în creșterea animalelor, și în primul rînd creșterea vacilor pentru lapte, a taurinelor de reproducție și a ovinelor, pe lîngă nevoile locale de creștere a porcilor și păsărilor. Organizarea producției zootehnice în această zonă trebuie să țină seama în mai mare măsură de caracteristicile zonei montane și premontane. În acest scop, paralel cu organizarea intensivă a producției pe suprafețele de pășuni și fînețe pentru obținerea unui randament maxim de masă verde și de fînuri la hectar, se poate asigura programarea dezvoltării unui sistem de creștere a taurinelor care să răspundă specificului pastoral al zonei, dar în același timp să permită ca în perioada de stabulație să se poată organiza ferme de taurine și ovine, cu un sistem de furajare bazat pe nutrețurile însilozate ce s-ar putea obține de pe suprafețele mici de terenuri arabile, pe folosirea la maximum a fînurilor, completate în cazuri speciale și cu furaje concentrate.

Rolul tehnologiilor noi

UN FACTOR ESENȚIAL al sporirii producției agricole îl constituie **aplicarea în producție a cuceririlor științei și tehnicii.** Creșterea producțiilor medii la nivelul prevăzut impune cooperativelor agricole să folosească soiuri și hibrizi adecvați zonei, cu perioade mai scurte de vegetație. Au fost numeroase cazuri cînd recoltele au fost diminuate cu 20—30% deoarece nu s-au respectat indicațiile cu privire la alegerea și folosirea semințelor. La porumb, de exemplu, numeroase unități — urmărind obținerea de producții mari, ce pot fi realizate numai în anii ploioși, cu toamne lungi, au folosit în principal sau exclusiv hibrizi tardivi, care au legat numai în mică parte sau nu au ajuns la maturitate, ceea ce a dus la diminuarea recoltei.

Una din cauzele principale ale menținerii unor randamente mici la hectar o constituie practicarea unor tehnologii învechite, uneori ameliorate, dar fără modificări de fond pentru a corespunde condițiilor noi de exploatare intensivă ce au fost create. Din această cauză este necesar să se revizuiască actuala concepție de exploatare în ce privește densitatea plantelor, normele de fertilizare, tratamentele de combatere a bolilor și dăunătorilor, lucrările mecanizate etc. și **să se stabilească tehnologii noi de exploatare agricolă, care să facă posibilă valorificarea eficientă a tuturor condițiilor tehnico-materiale care au fost create și se vor crea în continuare.** În esență, trebuie să se urmărească : folosirea intensivă a terenurilor agricole ; cultivarea unor soiuri și hibrizi cu potențial biologic de absorbție și asimilare foarte ridicat ; conducerea procesului de asigurare a apei și hranei în raport optim economic cu nevoile de consum în fazele de vegetație, pentru valorificarea maximă a potențialului de asimilare a plantelor ; găsirea celor mai potrivite metode de cultură ; stabilirea de măsuri speciale de conducere a plantelor ; mecanizarea și chimizarea totală și complexă, care să permită realizarea unor condiții optime de producție. În condițiile noilor tehnologii de exploatare intensivă a terenului, de creștere a economicității în folosirea apei, hranei, mecanizării, chimizării și a energiei, urmează să se asigure o creștere a producției și a productivității de două-trei ori, o reducere a costurilor și o sporire substanțială a eficienței economice.

Activitățile industriale, asocierea și cooperarea

DEZVOLTAREA activităților industriale și a prestărilor de servicii poate contribui la consolidarea economico-organizatorică a cooperativelor din zonele colinare, deoarece permite valorificarea mai completă și superioară a producției agricole, a resurselor locale și folosirea mai deplină a forței de muncă, în special în perioadele cînd aceasta nu poate fi utilizată din plin în producția agricolă. Utilitatea unor astfel de activități o evidențiază și faptul că în aceste zone, nici în trecut țărănimea nu a avut ca singură sursă de venituri agricultura. Înființarea și dezvoltarea unor activități industriale de prelucrare a produselor agricole, de construcții și prestări de servicii trebuie să se îmbine cu folosirea muncii la domiciliu a cooperatorilor în creșterea și îngrășarea de animale, dezvoltarea creșterii viermilor de mătase, lucrări de artizanat etc.

Generalizarea tehnologiilor noi și sporirea rentabilității producției agricole impun **intensificarea acțiunii de asociere și cooperare** între cooperative, cu scopul creării de noi capacități de producție, care să permită creșterea producției agrozootehnice în condiții de eficiență. Realizarea acestor obiective se va face acolo și atunci cînd unitățile respective nu mai au posibilități de extindere și modernizare a capacităților de producție în cadrul unității. Dezvoltarea și perfecționarea cooperărilor și asocierilor între cooperativele agricole și unitățile de stat pot contribui la redresarea economică într-un timp scurt a unor cooperative mai puțin consolidate. **Intensificarea acțiunii de creare a asociațiilor intercooperatiste, în vederea realizării de capacități de producție** trebuie să asigure aplicarea tehnologiilor moderne și creșterea producției agrozootehnice în condiții de eficiență ridicată. **Dezvoltarea și perfecționarea cooperărilor și asocierilor între cooperativele agricole și unitățile de stat** pot contribui, de asemenea, la redresarea economică într-un timp scurt a unor cooperative mai puțin consolidate.

Rolul pîrghiilor economice

COOPERATIVELE trebuie să se preocupe de folosirea optimă a resurselor de care dispun, pentru a putea avea un venit net cît mai ridicat și a așeza întreaga activitate economică pe criteriul unei rentabilități cît mai mari. Generalizarea calculării prețului de cost a creat condiții pentru **introducerea și generalizarea gestiunii economice atît la nivel de cooperativă, cît și la nivel de fermă** și pentru stabilirea unor indicatori ca, de exemplu : beneficiu, rentabilitate etc. Așezarea întregii activități pe criterii economice va permite sporirea eforturilor cooperativelor mai puțin consolidate pentru a desfășura o astfel de activitate, care să ducă la apropierea lor de nivelul celor consolidate.

Agricultura este puternic influențată de condițiile naturale, care conferă acestei ramuri un pronunțat caracter zonal. Acțiunea mult prea uniformă a pîrghiilor economice nu a permis redistribuirea rentei diferențiale, din care cauză multe cooperative agricole de producție, situate în special în zone cu condiții de producție mai nefavorabile, sînt mai puțin consolidate și au dificultăți în realizarea reproducției lărgite, în asigurarea unui nivel de viață ridicat membrilor cooperatori. **Perfecționarea pîrghiilor economice vizează, în general, diferențierea zonală a acțiunii lor**, fără ca aceasta să solicite fonduri suplimentare din partea statului. Așa, de exemplu, pot fi analizate posibilitățile de reașezare a prețurilor produselor agricole ; de îmbunătățire a corelației dintre prețurile produselor vegetale și animale și de diferențiere mai pronunțată a acestora pe zone ; de stabilire diferențiată a prețurilor la îngrășăminte chimice, pentru a se impulsiona folosirea lor de către cooperativele care se găsesc în zonele colinare și premontane, unde pămîntul are o fertilitate mult mai scăzută ; de diferențiere teritorială a termenelor de rambursare a creditelor pe termen lung și a dobînzii, pentru a stimula cooperativele din zonă colinară și submontană să efectueze un volum mai mare de investiții în vederea consolidării lor economico-organizatorice, orientarea cu prioritate a investițiilor pentru modernizarea bazei tehnico-materiale care să asigure o eficiență maximă.

Actualele prețuri de contractare au o rentabilitate ridicată la anumite produse vegetale, în timp ce la majoritatea produselor animale ele se situează sub nivelul costurilor de producție, cu influențe negative asupra eficienței economice a cooperativelor din zonele colinare și premontane, în care ponderea zootehniei este ridicată. Regimul actual de prețuri ține seama numai în mică măsură de variațiile însemnate de favorabilitate ce există de la zonă la zonă, atît în ce privește nivelul producției, cît și cel al cheltuielilor.. Adaptarea pîrghiilor economico-financiare la condițiile specifice ale proceselor de producție din agricultură va favoriza introducerea progresului tehnic și va stimula creșterea producției.

Valorificarea intensă și rapidă a posibilităților evidențiate, diferențierea modalităților de utilizare a pîrghiilor economice vor contribui la întărirea tuturor cooperativelor agricole, în condițiile înfăptuirii principiilor socialiste de repartiție.

Ovidiu POPESCU
din M.A.I.A.

DEZBATERE „R. E.“

CONTROLUL FINANCIAR INTERN — LA NIVELUL CERINȚELOR ACTUALE

ÎN ANSAMBLUL de măsuri adoptate pentru perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale, un loc important îl dețin actele normative privind îmbunătățirea activității controlului financiar în economie. Cadrul normativ adoptat cu privire la gospodărirea mijloacelor materiale și bănești, organizarea și funcționarea controlului financiar au creat condiții favorabile pentru ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a conținutului și a eficienței muncii organelor de control financiar, pentru gospodărirea cît mai judicioasă a proprietății socialiste, pentru creșterea eficienței activității economice. Ca urmare, a crescut preocuparea conducerilor organizațiilor socialiste pentru mai buna gospodărire a mijloacelor materiale și bănești. ceea ce s-a reflectat pozitiv în rezultatele economice și financiare obținute de unitățile economice.

Pentru a reliefa problemele de mare actualitate ce stau în fața controlului financiar și îndeosebi a controlului financiar intern, Revista economică a organizat, cu sprijinul Inspecției teritoriale financiare de stat Prahova, o dezbatere la care au participat conducătorii de întreprinderi, revizori contabili și inspectori financiari de stat. În cele ce urmează, vom încerca să prezentăm succint principalele puncte de vedere exprimate de către participanții la dezbatere, precum și propunerile și sugestiile formulate cu privire la creșterea eficienței în acest important domeniu al activității economice.

Ordine și disciplină riguroasă în administrarea averii obștești.

În cadrul dezbaterii s-au reliefat complexitatea și importanța sarcinilor ce revin controlului financiar intern care prin forme și metode specifice trebuie să contribuie la apărarea legalității socialiste și creșterea eficienței economice. Astfel, îmbunătățirea muncii organelor de control din județ s-a evidențiat îndeosebi în accentuarea caracterului preventiv al controlului prin verificarea mai sistematică a modului de organizare și exercitare a controlului financiar preventiv, verificarea unor operațiuni și activități curente în curs de desfășurare, sprijinirea în mai mare măsură a conducerilor unităților verificate prin luarea sau propunerea de măsuri în rezolvarea unor probleme legate de buna gospodărire a valorilor materiale și bănești. În același timp, s-a întărit colaborarea organelor de control financiar intern cu cele de miliție, procuratură, expertiză contabilă etc., în vederea realizării sarcinilor comune pentru apărarea integrității proprietății socialiste și respectarea legalității socialiste. Unele organe de control financiar intern au acționat — potrivit indicațiilor conducerii superioare — ca delegați permanenți cu sarcina de a efectua controlul financiar preventiv. Astfel, la 11 întreprinderi din județul Prahova, în care organe de c.f.i. au primit împuternicirea de a exercita și controlul financiar preventiv, s-au oprit — înainte de efectuare — operații nelegale, nereale și neeconomicoase, preîntîmpinînd încălcarea dispozițiilor legale, imobilizarea fondurilor și păgubirea avutului obștesc.

Reliefînd rezultatele pozitive obținute, numeroși participanți la dezbatere au subliniat, în cuvîntul lor, faptul că în activitatea organelor de c.f.i. din județ se mai manifestă o serie de neajunsuri, fapt oglindit și de frecvența încă mare a unor fenomene negative în economia județului cu privire la gospodărirea mijloacelor materiale și bănești.

Concret, este vorba, în principal, de volumul plusurilor și pagubelor în avutul obștesc, care la unele unități în loc să se reducă de la un an la altul, se menține la un nivel ridicat. Repetarea unor asemenea neajunsuri de la o perioadă la alta, se datorește unor minusuri în activitatea de c.f.i., ca de exemplu :

— nu se aprofundează suficient cauzele deficiențelor constatate, fapt ce nu dă posibilitatea luării unor măsuri eficiente pentru înlăturarea și prevenirea neregulilor constatate ;

— se manifestă în unele situații o exigență și fermitate scăzute față de abaterile și deficiențele constatate în sarcina factorilor de răspundere.

— se efectuează în unele cazuri încă o insuficientă valorificare a actelor de control, nerealizîndu-se cu această ocazie o colaborare a tuturor factorilor interesați din unitatea verificată pentru stabilirea celor mai potrivite măsuri de eliminare a deficiențelor constatate și evitare a repetării lor în viitor ;

— aplicarea măsurilor stabilite ca urmare verificărilor — în unele cazuri — nu se efectuează în cel mai scurt timp sau nu sînt urmărite periodic rezultatele obținute ;

— s-a acordat un sprijin insuficient, de către ministere și centrale, corpurilor de control financiar intern subordonate.

Volumul deosebit de însemnat de resurse materiale și bănești ce se utilizează în economia județului necesită o atitudine plină de grijă pentru gospodărirea cît mai chibzuită a avutului obștesc, pentru consolidarea și dezvoltarea sa continuă. Practicarea unui regim strict de economii în toate sectoarele vieții economice, cheltuirea cu eficiență a fiecărui leu, aplicarea întocmai a legilor statului, respectarea strictă a normelor de disciplină financiară, sînt cerințe de mare actualitate ce stau în fața colectivelor de muncă, a tuturor conducătorilor de unități și a organelor de control financiar intern.

Măsuri pentru creșterea eficienței muncii de control.

Pentru îmbunătățirea în continuare a activității de control financiar intern, creșterea eficienței muncii acestui aparat, cît și pentru a putea răspunde într-o mai mare măsură cerințelor actuale pe această linie, în cadrul dezbaterii s-au formulat următoarele propuneri :

1. Analizarea cadrului de obiective (anexa nr. 2 la H.C.M. nr. 1047/1970), în vederea stabilirii unor criterii care să determine o prioritate în atacarea obiectivelor și o dozare a utilizării capacității de control pe una sau alta din sarcinile controlului gestionar de fond, în raport cu condițiile concrete ale unităților de verificat. De asemenea, trebuie accentuată latura financiară a verificărilor, controlului financiar intern revenindu-i sarcini importante în acest domeniu.

În activitatea organelor de c.f.i. se întîmpină greutăți și am putea spune că nu se verifică în mod corespunzător utilizarea mijloacelor materiale în procesul activității organizațiilor socialiste (consumuri de materii prime, materiale, rebuturi etc.). Cunoștințele profesionale ale organelor de c.f.i. nu dau posibilitatea verificării acestui obiectiv în mod corespunzător, fiind necesare și cunoștințe tehnice de specialitate. În aceste condiții, considerăm că asemenea probleme să fie verificate prin colective complexe de control în care să fie incluse organe de specialitate tehnică ale forului tutelar sau din unitățile controlate, după caz. Totodată, pe asemenea probleme să se accentueze verificările de organele de specialitate, care au asemenea sarcini (M.A.T.M.C.G.F.F., ministere etc.).

2. Pentru a se asigura realizarea integrală a sarcinilor anuale obligatorii la toate verigile de control din unele sectoare de activitate, a valorificării la un nivel superior a constatărilor controlului, realizîndu-se și schimbul de experiență, forurile tutelare să stabilească la începutul anului de plan folosirea centralizată a organelor de control financiar intern din întreprinderi. Prin aceasta s-ar realiza și o independență mai mare a organelor de control față de unitatea controlată, efectuarea unui control mai competent, cît și o folosire mai judicioasă a aparatului de control.

3. Degrevarea organelor controlului financiar intern de soluționarea unor aspecte curente, a „anchetelor“ mărunte dispuse de conducerile întreprinderilor privind unele cereri, reclamații sau altor probleme au în mică măsură tangență cu apărarea avutului obștesc. Practica arată că în unele unități se exagerează în folosirea organelor de control, fiind considerate ca singurele în măsură să rezolve orice probleme de natura celor menționate. Or, se pierde din vedere că prin atribuțiile de muncă și ceilalți factori de răspundere sînt chemați să apere avutul obștesc. Soluționarea acestor situații poate fi făcută de lucrătorii din domeniul financiar-contabil, din alte compartimente ale unității potrivit pregătirii profesionale și răspunderilor ce le revin. Timpul afectat de organele de c.f.i. cu întocmirea acestor acte ar putea fi întrebuințat în verificările gestionare de fond, dînd o mai mare eficiență acestora.

PARTICIPANȚII LA DEZBATERE

Constantin Catană, inspector principal financiar de stat, Inspecția teritorială financiară de stat Prahova ;
Ing. **Ioan Crivăț**, director al Trustului petrolului Ploiești ;
Eugen Dăscălescu, economist, Trustul petrolului Ploiești.
Emanoil Dumitrescu, șef serviciu control economico-financiar, Întreprinderea economică județeană a cooperației de consum ;
Mihai Ionescu, revizor contabil principal, Întreprinderea „1 Mai“ Ploiești ;
Atanase Ionescu, șef serviciu revizori de gestiune, financiar, prețuri și analize, Direcția comercială județeană Prahova ;
Victoria Ioniță, economist principal, biroul financiar, analize economice și control financiar intern, Trustul de construcții industriale Ploiești ;
Mircea Nicolae, revizor contabil, Întreprinderea cimentări, operații și transporturi speciale Ploiești ;
Erica Omăt, revizor contabil, Întreprinderea de sticlărie Ploiești ;
Mihai Partenie, șef birou c.f.i, Centrala industrială de rafinării și petrochimie Ploiești ;
Stelian Popescu, revizor contabil principal, Întreprinderea județeană pentru legume-fructe Prahova ;
Maria Popescu, revizor contabil, Întreprinderea „Neptun“ — Cîmpina ;
Corneliu Roșioru, inspector principal financiar de stat, Inspecția teritorială financiară de stat Prahova ;
Mariana Stanciu, revizor contabil principal, Institutul de cercetări și proiectări pentru rafinării și instalații petrochimice Ploiești ;
ing. **Petre Tiseanu**, director al Întreprinderii „Neptun“ — Cîmpina ;
Ioan Tomescu, revizor contabil, Întreprinderea de reparații auto Cîmpina ;
Ion Zipiș, directorul Inspecției teritóriale financiare de stat Prahova.

4. Supunem atenției organelor de decizie propunerea ca la unele unități bugetare verificarea gestiunii să se efectueze la intervale mai mari de un an, dar nu mai tîrziu de o dată la doi ani. De asemenea, pe baza rezultatelor ultimilor ani, a unei analize temeinice, propunem ca forurile tutelare să fie autorizate a stabili și aproba care anume obiective de control gestionar de fond pot fi verificate la intervale mai mari de un an. Această măsură să fie aplicată în condițiile instituirii unui control ierarhic operativ curent riguros asupra obiectivelor respective, urmărindu-se periodic modul de realizare al acestuia.

5. Este necesară îmbunătățirea în continuare a metodologiei de control în scopul precizării, definirii și aplicării metodelor, tehnicilor și procedurilor adecvate controlului financiar intern, organizării muncii echipelor de control și determinării unor condiții cît mai corespunzătoare care să asigure valorificarea constatărilor, îmbunătățirea stilului de muncă în activitatea de control.

6. Editarea, lunar, a unui buletin al controlului care să cuprindă principalele probleme ale activității de control în etapa respectivă, actele normative apărute sintetizate pe ramuri de activitate, industrie, comerț etc., cunoscînd că eficiența controlului depinde și de nivelul pregătirii acestuia și de asigurarea organelor de control cu legislația în vigoare, aspect care în organizarea activității este deficitar.

CONCLUZII

ÎN DISCUȚIILE purtate, participanții la dezbatere au apreciat pozitiv faptul că centrul de greutate al activității organelor c.f.i. s-a deplasat de la ministere spre întreprinderi, spre locul unde au loc operațiunile bănești, se iau deciziile și se angajează răspunderea patrimonială, aspect ce a determinat o îmbunătățire a situației economico-financiare a unităților productive. Totuși, după aplicarea Decretului nr. 162/1973 s-au produs unele perturbații în organizarea controlului financiar intern, în sensul că nucleul c.f.i. a început să funcționeze în cadrul serviciului de contabilitate sau financiar, fapt care a determinat o scădere a autorității organelor de c.f.i., precum și unele greutăți în valorificarea constatărilor. După părerea specialiștilor, aplicarea Ordinului comun nr. 141/1976 al Curții Superioare de Control Financiar și Ministerului Finanțelor, prin care organele c.f.i. trec în subordinea conducătorului unității sau a adjunctului acestuia care coordonează activitatea compartimentelor financiare și de control financiar, va influența pozitiv activitatea acestora, deoarece le asigură o mai mare autoritate, o mai promptă și deplină valorificare a constatărilor.

Așa cum rezultă din documentele de partid și de stat, lucrătorilor din aparatul de control financiar le revine înalta îndatorire de a acționa cu fermitate și hotărîre în întreaga lor activitate, pentru a contribui la instaurarea unui climat de ordine și disciplină în gospodărirea mijloacelor materiale și bănești, respectarea legalității socialiste și apărarea integrității avutului obștesc.

În acest context, este necesar ca măsurile stabilite de comun acord cu unitățile verificate să conțină un caracter atît de remediere cît și de prevenire a acelor deficiențe ce s-au manifestat în perioada verificată. Activitatea organelor de control nu poate fi caracterizată ca eficientă, numai prin luarea în considerare a volumului pagubelor descoperite, plusurilor constatate și înregistrate sau a altor asemenea indicatori, fără a analiza în dinamică fenomenele negative, cauzele care le-au generat, iar asupra acestor cauze ce măsuri s-au luat la controalele anterioare pentru ca acestea să nu se mai repete.

Punînd un accent deosebit pe modul de stabilire a conținutului măsurilor, numai așa se poate asigura o finalizare a controlului conform scopului propus. Este cunoscut că o acțiune de control nu este încheiată pînă cînd nu se lichidează toate deficiențele stabilite. De aceea, pentru a atinge scopul propus și a beneficia de rezultatele controlului trebuie urmărit cu rigurozitate modul cum se aduc la îndeplinire măsurile trasate la verificările efectuate.

Prin organizarea corespunzătoare a verificărilor, documentarea cît mai amănunțită a organelor de c.f.i., precum și prin aprofundarea problemelor deosebite reieșite din control, poate să sporească eficiența și calitatea controlului, să conducă la adoptarea unor măsuri operative de înlăturare a neajunsurilor, recuperarea în proporție substanțială a pagubelor constatate, concomitent cu reducerea duratei verificărilor. Toate acestea, determină, în final, îmbunătățirea activității economico-financiare a unităților și eliminarea pe parcurs a cauzelor generatoare de pagube materiale.

Dezbatere consemnată de
Maria IONIȚĂ

În sistemul comerțului exterior

TEMEINICA PREGĂTIRE A CADRELOR FACTOR DECISIV AL EFICIENȚEI

O anchetă-sondaj realizată de revista noastră în colaborare cu Centrul de perfecționare al M.C.E.C.E.I. a relevat rezultatele în general pozitive ale acțiunii de ridicare a pregătirii profesionale, dar și unele carențe și căile pentru eliminarea lor.

DEZVOLTAREA și diversificarea activității de comerț exterior a României, sporirea aportului său la crearea venitului național implică în mod necesar ridicarea continuă a nivelului calitativ al muncii desfășurate în acest sector, la care contribuie într-o măsură hotărîtoare creșterea calificării profesionale a lucrătorilor din sistem.

La Consfătuirea cu activul de partid și de stat din domeniul comerțului exterior și cooperării economice internaționale, din februarie 1975, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, sublinia:

„Pentru a-și îndeplini în cele mai bune condiții sarcinile de mare răspundere ce le revin, lucrătorii din comerțul exterior trebuie să dispună de o temeinică pregătire, atît profesională, cît și politică, precum și de o experiență corespunzătoare în producție, în activitatea de comerț exterior... Trebuie și aici, ca și în celelalte domenii să avem în vedere că, pînă la urmă, rolul hotărîtor îl au oamenii, ei desfășoară activitatea de comerț exterior. Trebuie să acordăm mai multă atenție ridicării nivelului de pregătire profesională și politică a cadrelor, înarmării lor cu cunoștințele corespunzătoare pentru această activitate deosebit de importantă“.

Pe linia traducerii în viață a indicațiilor date de conducerea de partid și de stat, Centrul de perfecționare a cadrelor din sistemul comerțului exterior — creat de Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, în conformitate cu prevederile Legii nr. 2/1971 — organizează programe care se adresează atît lucrătorilor din întreprinderile specializate de comerț exterior, cît și celor cu atribuții în acest domeniu din centrale și întreprinderi producătoare. Consiliul de conducere al ministerului, analizînd modul în care se desfășoară activitatea de perfecționare a cadrelor, a stabilit un amplu program de ridicare a nivelului calitativ al acesteia.

Pentru a se realiza o structurare cît mai adecvată a eforturilor pe forme de perfecționare, au apărut ca deosebit de utile investigarea cerințelor concrete ale lucrătorilor din sistem, consultarea acestora asupra modalităților optime de organizare și desfășurare a acestei activități. În acest sens, **„Revista economică“, în colaborare cu Centrul de perfecționare, au inițiat o anchetă pe bază de chestionare în rîndul diferitelor categorii de lucrători din acest domeniu de activitate.**

— Ancheta — cuprinzînd un eșantion de peste 100 de cadre de conducere și specialiști ce-și desfășoară activitatea în 21 de întreprinderi de comerț exterior — a fost structurată pe trei probleme mari: **nevoia de perfecționare; modalitățile actuale de satisfacere a acesteia; căi de creștere a eficienței în activitatea de perfecționare.**

Tematica programelor în concordanță cu cerințele actuale ale comerțului exterior

O primă întrebare adresată cadrelor de conducere s-a referit la **direcțiile în care acestea apreciază că trebuie orientat cu prioritate efortul de perfecționare,** în contextul problemelor actuale cu care sînt confruntate întreprinderile noastre de comerț exterior. Răspunsurile au relevat opinia că într-o măsură mai mare sau mai mică, în diferitele întreprinderi de comerț exterior se resimte nevoia completării și aprofundării cunoștințelor cadrelor, în special în următoarele domenii: juridic, financiar-valutar, marketing, limbi străine, precum și a cunoștințelor privind: tehnica negocierilor ; transporturile, expedițiile și asigurările internaționale ; produsele comercializate ; tehnica încheierii și derulării contractelor.

După aprecierea celor chestionați, **ordinea de prioritate în inițierea unor programe specializate de perfecționare** ar putea fi următoarea : **I** — prețuri și analiza eficienței operațiunilor de comerț exterior ; **II** — tehnica decontărilor internaționale și probleme valutare ; **III** — metodologia și tehnica încheierii și derulării contractelor, cu accent pe instalații complexe și construcții-montaj; **IV** — perfecționarea pregătirii cadrelor din centrale și întreprinderi cu sarcini de export; **V** — probleme ale dreptului comerțului internațional (în special pentru lucrătorii din serviciile operative ale unităților cu activitate de comerț exterior); **VI** — studierea conjuncturii piețelor externe și promovarea exporturilor; **VII** — transporturi, expediții și asigurări internaționale; **VIII** — cooperare, societăți mixte (de producție și comercializare); **IX** — tehnica operațiunilor vamale.

În același timp, s-a opinat pentru acordarea unei ponderi mai mari în programe unor aspecte privind : Condițiile generale de livrare C.A.E.R. și regulile INCONTERMS, cu actualizările la zi, formele de comerț invizibil, creditele, operațiunile speciale de comerț exterior, clauze de consolidare a prețurilor, tehnica negocierilor, marketing internațional (cu accent asupra problemelor de promovare și publicitate). Manifestarea acestor exigențe sporite față de pregătirea profesională a lucrătorului din comerțul exterior este consecința, pe de o parte, a mutațiilor profunde intervenite în structura și formele relațiilor noastre economice internaționale, a extinderii ariei geografice a acestora, iar pe de altă parte, a evoluției din ultimii ani a fenomenelor de criză structurală a economiei capitaliste.

Totodată, specialiștii consultați apreciază, în proporție de circa 80%, că este utilă specializarea programelor de perfecționare după specificul activității (import, export) și după grupele de mărfuri ce formează obiectul acestor activități (instalații complexe, construcții-montaj, materii prime, mașini și utilaje, mărfuri generale).

În ceea ce privește **structura tematică a programelor**, s-au înregistrat următoarele opțiuni, în ordine de prioritate : temele de tehnică specifică programului ; temele de tehnică generală de comerț exterior (de exemplu, la programul „Prețuri și eficiența comerțului exterior“ — teme ca: modalități de plată, contractul de comerț exterior); temele privind practica existentă în România și pe plan internațional, în domeniul care formează specificul programului ; temele de orientare generală, ca : tendințe și perspective în comerțul internațional, organisme economice și financiare regionale și internaționale.

Principalul criteriu de apreciere: creșterea randamentului profesional

În cadrul investigației am solicitat, de asemenea, unor cadre de conducere din întreprinderile de comerț exterior să aprecieze modul în care îmbogățirea și actualizarea cunoștințelor se reflectă în activitatea absolvenților cursurilor de perfecționare.

Răspunsurile relevă progrese evidente în ce privește competența profesională (95% din eșantion), lărgirea orizontului în abordarea sarcinilor (90%), creşterea operativităţii (85%) şi a gradului de independenţă în soluţionarea problemelor (78%), îmbunătăţirea conlucrării în cadrul colectivului de muncă, ca şi cu alte compartimente, în vederea luării unor decizii optime (80%).

Întrucît — după cum rezultă şi din procentajele răspunsurilor — acest salt calitativ nu s-a înregistrat la toţi absolvenţii, o altă întrebare s-a referit la **cauzele ce au determinat, în unele cazuri un randament profesional nesatisfăcător.** Aprecierile făcute în această privinţă de cadrele de conducere chestionate se grupează în următoarea ordine: insuficienţa efortului propriu al unor cursanţi pentru însuşirea temeinică a cunoştinţelor; participarea la un program diferit de profilul locului de muncă; participantul nu apreciază absolvirea cursului ca importantă pentru realizarea sa personală; după absolvirea cursului a fost mutat în alt loc de muncă.

Interesante au fost şi răspunsurile date de absolvenţii cursurilor, asupra cauzelor care determină, în unele cazuri, aplicarea doar în mică măsură sau neaplicarea cunoştinţelor însuşite. Aceste răspunsuri sînt prezentate în tabelul nr. 1, pe categorii profesionale şi cu ierarhizarea după importanţă a cauzelor.

Tabelul nr.1

Cauze	Sef serv.	Economist	Inginer	Jurist	Studii medii
- Caracterul general al cunoştinţelor transmise	I	II	III	III	II
- Neconcordanţa între specificul programului la care au participat şi activitatea desfăşurată în întreprindere	II	I	I	II	III
- Cadrul organizatoric şi juridic al întreprinderii	IV	IV	II	-	IV
- Nereceptivitatea faţă de nou a şefilor ierarhici	V	V	V	-	V
- Carenţe în sistemul informaţional de marketing al întreprinderii	III	III	IV	I	I

Concluzia generală care se degajă din analiza factorilor ce diminuează, în unele cazuri, eficienţa activităţii de perfecţionare este că, deşi a fost creat un cadru organizatoric optim pentru această activitate, nu s-a realizat încă deplina înţelegere a **necesităţii procesului de perfecţionare continuă a pregătirii profesionale a cadrelor, atît ca obiectiv major la nivelul întreprinderii şi al sistemului, cît şi ca o condiţie a realizării personale.** Este, evident, vorba de un fenomen de ordin subiectiv, derivînd dintr-o insuficientă aprofundare şi aplicare a spiritului Legii nr. 2/1971.

Constatăm că pe primul loc între cauzele fructificării insuficiente a cunoştinţelor căpătate se situează preocuparea încă slabă a unor întreprinderi de comerţ exterior, de a trimite la perfecţionare lucrători din domenii corespunzătoare profilului cursurilor. Caracterul nesistematic, uneori superficial al preocupărilor în legătură cu întocmirea şi controlul îndeplinirii programului de perfecţionare la nivel de întreprindere este reflectat şi de faptul că majoritatea cursanţilor nu au fost anunţaţi în prealabil că vor urma un astfel de curs, pentru a lua legătura cu centrul de perfecţionare, ca să primească materialele necesare şi să fie îndrumaţi să culeagă probleme concrete din întreprinderea unde lucrează, în vederea dezbaterilor în cadrul programului.

Aceasta denotă, totodată, că la nivelul unităţilor, cei doi principali responsabili pentru organizarea şi desfăşurarea activităţii de perfecţionare — comisia pentru calificarea şi perfecţionarea pregătirii profesionale şi compartimentul de personal-învăţămînt — nu-şi exercită întotdeauna şi pe deplin obligaţiile ce le revin.

Un alt factor subiectiv, vizînd cadrul organizatoric şi juridic din întreprinderi, îl reprezintă insuficienta corelare a politicii de promovare a cadrelor (promovarea sau menţinerea pe post, acordarea gradaţiilor şi treptelor de salarizare, a gratificaţiilor), cu modul în care lucrătorii îşi realizează îndatoririle privind perfecţionarea pregătirii profesionale, conform prevederilor art. 23 din Legea nr. 2/1971 şi art. 17 din Legea nr. 12/1971.

Răspunsurile la anchetă au semnalat, de asemenea, caracterul general al unor programe, în sensul abordării insuficiente a unor cazuri pe specificul activităţii întreprinderilor în care ei îşi desfăşoară activitatea. Modalitatea cea mai potrivită de înlăturare a acestui neajuns o constituie **dezbaterea în cadrul grupelor de studiu a unor aspecte concrete din activitatea proprie.** Desigur însă, că aceasta presupune o prealabilă documentare a cursanţilor, pentru a putea prezenta complet cazul selecţionat.

În acelaşi timp, trebuie subliniat faptul că nici cel mai bine organizat program de perfecţionare nu se poate solda cu eficienţă, cîtă vreme participanţii nu desfăşoară **un serios studiu individual pentru aprofundarea problemelor.**

Atît cadrele de conducere, cît şi ceilalţi lucrători din întreprinderile de comerţ exterior, care au răspuns la anchetă, apreciază că principalul criteriu de selecţie a participanţilor la cursuri îl reprezintă **aptitudinile** deosebite ale lucrătorilor pentru o anume activitate, care urmează a fi dezvoltate prin cursurile de perfecţionare.

Al doilea criteriu de selecţie este, după opinia cadrelor de conducere, nevoia completării cunoştinţelor de specialitate ale unor lucrători din întreprindere, iar după părerea celorlalte cadre, cu studii medii şi superioare — obligativitatea de a cuprinde anual un număr de lucrători în activitatea de perfecţionare. Se semnalează, de asemenea, că mai există încă practica de a trimite la cursuri lucrătorii de care întreprinderea „se poate dispensa“ într-o anumită perioadă.

Opinii asupra posibilităţilor de perfecţionare a... perfecţionării

Investigînd căile de creştere în viitor a randamentului activităţii de perfecţionare, ancheta a solicitat opiniile cadrelor în legătură cu: **modalităţile de organizare a cursurilor de perfecţionare, formele de transmitere a cunoştinţelor, formele de verificare a cunoştinţelor asimilate.**

Răspunsurile primite au conturat o varietate de opţiuni, inclusiv pentru: programe fără scoatere din producţie, organizate şi desfăşurate la centrul de perfecţionare ; cu desfăşurarea la sediul întreprinderii, dar organizate de centru ; organizate la sediul întreprinderii, în regie proprie, fără scoatere din producţie ; programe personale de perfecţionare. Deşi faţă de cursurile de perfecţionare organizate în regia proprie a întreprinderilor de comerţ exterior s-au formulat unele rezerve, trebuie arătat că „Programul de pregătire şi perfecţionare a cadrelor din sistemul comerţului exterior şi cooperării economice internaţionale“ le acordă, pentru viitor, un rol important în ridicarea nivelului profesional al cadrelor cu studii medii, în condiţiile organizatorice nou create. Ne referim la formarea — prin cursuri speciale — de instructori ai întreprinderilor în probleme de perfecţionare a pregătirii profesionale, care să se ocupe atît de aspectele organizatorice, cît şi de cele de conţinut ale programelor proprii, sub coordonarea şi îndrumarea cadrelor de instruire ale centrului de perfecţionare al ministerului.

Un principal avantaj al acestei modalităţi de perfecţionare este acela că dă posibilitatea legării tuturor temelor dezbătute, de activitatea specifică a întreprinderii. Acelaşi deziderat este, de altfel, urmărit prin creşterea ponderii programelor speciale ce se vor organiza la centrul de perfecţionare, pentru cadrele cu studii superioare dintr-o singură întreprindere.

Relevantă pentru modul în care cadrele din întreprinderile de comerţ exterior gîndesc creşterea eficienţei activităţii de perfecţionare este enumerarea criteriilor de **specializare a programelor,** indicate în răspunsurile la anchetă: după tipul de comerţ practicat (export, import); după compartimentul în care lucrează cursanţii (serviciu operativ sau funcţional); după profesia acestora (economist, inginer, jurist, merceolog, tehnician); pe principalele operaţiuni comerciale (contractare, derulare, decontări internaţionale, transporturi, legislaţie vamală etc.); pe zone geografice — după specificul relaţiei;

dr. Antonie MIHĂILEANU
director adjunct al
Centrului de perfecţionare
a cadrelor din sistemul
comerţului exterior
Ioan GEORGESCU

(Continuare în pag. 16)

Perfecţionarea sistemului informaţional al planificării într-o concepţie sistemică (II)

CREŞTEREA continuă a complexităţii relaţiilor dintre unităţile socialiste ca urmare a accentuării procesului de diversificare a producţiei şi serviciilor, de specializare şi cooperare în producţie, face ca şi în activităţile de planificare, respectiv şi în metodologia de planificare, să crească continuu ponderea activităţilor legate de planificarea în dinamică a relaţiilor. Activitatea de planificare devine, tot mai mult, **o planificare a relaţiilor în procesul de utilizare eficientă a resurselor pentru atingerea obiectivelor propuse.**

Controlul asupra execuţiei planurilor şi programelor se realizează şi el într-o măsură tot mai mare prin controlul asupra modului în care au funcţionat aceste relaţii. Se poate chiar spune că, deţinînd controlul permanent asupra intrărilor şi ieşirilor unui sistem sau subsistem, asupra legăturilor, relaţiilor sale, se deţine implicit controlul asupra funcţionării sistemului sau subsistemului dat. De aici reiese, încă o dată, rolul important ce îi revine sistemului informaţional al planificării în evidenţierea şi controlul acestor relaţii şi implicit, asupra fluxurilor sale verticale şi orizontale în cadrul cărora se înscriu legături informaţionale.

Între metodologia de planificare şi sistemul informaţional respectiv există o legătură indestructibilă. Dată fiind condiţionarea lor reciprocă rezultă şi cerinţa ca procesul de perfecţionare a acestora să se desfăşoare în strînsă corelare. Astfel se impune fie ca lucrările legate de precizarea şi îmbunătăţirea metodologiei de planificare să preceadă perfecţionarea sistemului informaţional, fie să se desfăşoare împreună pentru scurtarea ciclului de analiză-implementare. Este o cerinţă de care, în bună măsură, se ţine seama în activitatea compartimentelor de planificare care au ca preocupări asemenea probleme.

Prezentarea sistemului informaţional al planificării în strînsă legătură cu atributele activităţilor de planificare concentrate în metodologia de planificare facilitează realizarea, într-o concepţie sistemică, a procesului său de perfecţionare. Aceste atribute care se asociază în diverse combinaţii activităţilor1) de planificare, sînt : orizont, nivel, etapă, profil, secţiune (capitol). Ele ajută la organizarea şi realizarea activităţilor de planificare. Pentru evidenţierea într-o mai mare măsură a modului în care sînt caracterizate activităţile de planificare, precum şi a principalelor caracteristici specifice sistemelor informaţionale corespunzătoare acestor activităţi, se impun cîteva precizări.

Atributele planificării şi locul lor în sistem

ATRIBUTUL de **orizont de planificare** indică procesului de perfecţionare a sistemului informaţional la ce perioade trebuie să se refere informaţiile din sistemul respectiv, modul de grupare a informaţiilor după atributul timp asociat acestora. Orizontul de planificare poate reprezenta, totodată, şi unul dintre elementele principale, funcţie de care se pot determina perioadele sau momentele la care trebuie să se opereze perfecţionările de fond ale sistemului informaţional.

Nivelurile de planificare indică şi delimitează zonele în care se plasează diversele activităţi de planificare pe structura unei ierarhii organizatorice a economiei naţionale, astfel elaborată încît să corespundă cît mai bine cerinţelor concrete ale dezvoltării economico-sociale planificate. Pentru sistemul informaţional al planificării atributul de nivel al acestei activităţi indică unul din criteriile principale de structurare a sistemului, precum şi configuraţia în ambele sensuri a principalelor fluxuri informaţionale verticale, unde trebuie să se localizeze diferitele activităţi informaţionale, principalele puncte de concentrare a intrărilor şi ieşirilor de date.

Etapele în planificare constituie perioadele de timp în care trebuie să se execute un grup omogen de activităţi de planificare — de elaborare a prognozelor, de fundamentare, elaborare şi adoptare a planurilor cincinale etc. Etapele de planificare sînt, desigur, incluse în orizonturile de planificare.

Nu trebuie înţeles că aceeaşi etapă trebuie să aibă activităţile identice pentru toate nivelurile. Ele trebuie să conţină activităţi omogene şi corelate între diferitele niveluri, dar şi cu un specific impus de nivelul respectiv. Dacă, de pildă, la nivelul economiei naţionale se înregistrează etapa de elaborare a directivelor de plan pentru cinci ani, corespunzător acestei etape la nivelurile inferioare, se elaborează propuneri pentru cifrele de control (proiectarea principalilor indicatori) pentru planul cincinal.

Pentru procesul de perfecţionare a S.I.P. atributul etapă prezintă o deosebită importanţă ; el ajută la precizarea perioadelor de timp pentru activităţile şi fluxurile informaţionale-decizionale, precum şi la stabilirea succesiunii de desfăşurare a acestor activităţi şi fluxuri.

În procesul de planificare sînt foarte frecvente cazurile cînd trebuie să se combine două sau mai multe dintre atributele enumerate. Dacă se tratează, de pildă, etapele întîlnite în procesul de planificare funcţie de atributul nivel, atunci timpul în care se desfăşoară una din etape diferă de la un nivel la altul, existînd totodată o intercondiţionare şi o succesiune determinată între acestea (fig. 1).

Complexitatea legăturilor informaţionale între etape, orizonturi şi niveluri creşte considerabil atunci cînd la acestea se adaugă şi celelalte atribute : profil şi secţiune. O precizare şi o corelare în timp a modului cum trebuie să se desfăşoare activităţile din cadrul procesului de planificare în corelaţie cu atributele evidenţiate mai sus, se poate face prin utilizarea metodelor tip PERT, în care pot fi luate în considerare şi principalele resurse necesare. Astfel, se poate ajunge la formularea problemei de alocare optimă, a resurselor disponibile (informaţii de diferite tipuri, resurse materiale, specialişti de diverse nivele de pregătire profesională, metode şi tehnici de planificare etc.) pentru programarea activităţilor de planificare. Odată cu eşalonarea, în cadrul acestui program, a resurselor pentru realizarea activităţilor de planificare, rezultă mai clar şi principalele fluxuri informaţionale necesare.

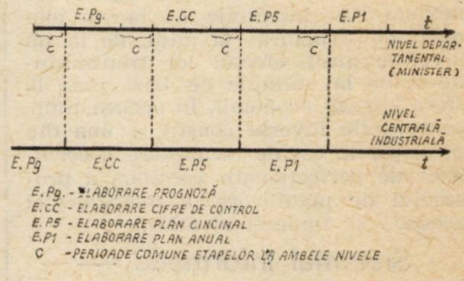
E.Pg.
E.CC
E.P5
E.P1
t
C
C
C
C
NIVEL DEPARTAMENTAL (MINISTER)
NIVEL CENTRALĂ INDUSTRIALĂ
E.Pg
E.CC
E.P5
E.P1
t
E.Pg. - ELABORARE PROGNOZĂ
E.CC - ELABORARE CIFRE DE CONTROL
E.P5 - ELABORARE PLAN CINCINAL
E.P1 - ELABORARE PLAN ANUAL
C - PERIOADE COMUNE ETAPELOR LA AMBELE NIVELE

Exemplificarea legăturilor dintre etapele planificării la două nivele

Atributul de **profil al activităţilor de planificare** (departamental, teritorial şi de ramură) introduce în sistemul informaţional al planificării condiţii şi sarcini noi privind structura acestui sistem, organizarea fluxurilor sale informaţionale şi, în special, noi criterii de prelucrare a acestei informaţii în cadrul tuturor etapelor planificării.

În procesul de perfecţionare a sistemului informaţional al planificării **atributul secţiune** — ce are menirea de a preciza, a delimita principalele grupe de activităţi care constituie obiectul activităţilor de planificare — oferă criterii suplimentare pentru structurarea lui, astfel că fiecărei secţiuni îi poate corespunde un subsistem sau un modul din sistemul dat, precum şi din alte sisteme superioare. O astfel de structură este proiectată pentru sistemul informaţional din Comitetul de Stat al Planificării şi **este necesar ca o astfel de structurare să fie aplicată şi la sistemele informaţionale ale planificării de la ministerele productive, centralele industriale şi întreprinderi.**

Sistemul informaţional poartă un caracter cibernetic sub două aspecte : pe de o parte ca instrument, respectiv ca subsistem al unui sistem ierarhic superior, de exemplu, al sistemului de conducere sau al unui sistem de execuţie ; iar pe de altă parte ca sistem de sine-stătător cu obiective, activităţi, metode, tehnici şi resurse specifice.

Caracterul cibernetic sub primul aspect (de instrument) scoate în evidenţă poziţia şi rolul sistemului informaţional în circuitul informaţiei-analiză-decizie-comandă şi control. Datorită caracterului unitar al procesului de planificare, etapele acestui proces trebuie să se găsească într-un sistem de legături indestructibile, atît în cadrul fiecărui nivel, cît şi între diferitele niveluri întîlnite în planificare. Legăturile directe ce există în cadrul unui nivel între etapele în secvenţă imediată, precum şi legăturile inverse existente între acestea reies din fig. 2.

Legăturile directe şi inverse (feedback) existente între etapele planificării evidențiază caracterul cibernetic al procesului de planificare. Legăturile inverse sînt acelea care acționează în timpul execuției și actualizării planurilor și programelor, și prin ele se primesc informațiile asupra modului în care se realizează acestea. Aceste conexiuni sînt înlănțuite de la un element de structură la altul, de la un nivel la altul, efectul lor transmițîndu-se de la unitățile de bază pînă la sfera întregii economii. În același timp, conexiunile inverse constituie una din principalele căi de cunoaștere a cerințelor de perfecționare continuă a procesului de planificare, a metodologiei acestuia și implicit al S.I.P.

Sistemul informatic — instrument de perfecționare a sistemului informațional

INFORMATICA a început să se contureze în ultimele două decenii ca o ramură distinctă a științei și activităților aplicative, în strînsă legătură cu dezvoltarea tehnicii eletronice de calcul. Definiția dată de Academia Franceză informaticii în aprilie 1966 a căpătat în ultimii ani la scară mondială o accepțiune tot mai largă. Sistemul informatic a fost definit de diverși autori, în diverse moduri, majoritatea definițiilor fiind date în strînsă legătură cu definiția informaticii. Ca o sinteză a definițiilor întîlnite mai des în literatura de specialitate propunem pentru sistemul informatic următoarea definiție : un sistem tehnic de prelucrare[2] a informației, cu preponderență automatizată, constituit din personal, echipamente, metodologii, modele, programe, fișiere și baze de date, care trebuie să satisfacă cerințe riguros precizate ale unui sistem informațional.

Din definiția sistemului informatic se evidențiază că acesta este un subsistem informațional. Comparînd definiția sistemului informațional[3] cu definiția sistemului informatic. rezultă că **orice sistem informatic poate fi la rîndul său un sistem informațional dar nu orice sistem informațional este un sistem informatic**, în acesta din urmă prelucrarea informațiilor trebuie să se facă cu preponderență automatizat.

Crearea sistemului informatic ca subsistem al sistemului informațional al planificării reprezintă, evident, o activitate de perfecționare a sistemului informațional. Întrucît procesul de dezvoltare și perfecționare continuă a sistemelor informaționale prin introducerea sistemelor informatice poate fi interpretat și ca un proces de automatizare continuă a operațiilor de prelucrare a datelor, se poate presupune că **sistemul informatic reprezintă baza tehnico-materială a unui sistem informațional.**

Creșterea considerabilă a volumului de informații ce se cer a fi prelucrate, în condițiile creșterii necesității de a reduce continuu timpul de prelucrare a acestor informații a condus în cadrul sistemelor care nu au recurs la introducerea calculatoarelor electronice la amplificarea numărului de compartimente de prelucrare a datelor în cadrul aceluiași sistem, ca o reacție a sistemelor respective la presiunea exercitată de elementul timp. Și dacă o asemenea soluție a corespuns în oarecare măsură cerinței de reducere a timpului de prelucrare sau de menținere la aceiași parametri a timpului de răspuns al sistemelor informaționale în condițiile creșterii volumului de informații ce trebuie prelucrate, ea a condus însă și la creșterea considerabilă a costului sistemelor respective (și ca urmare a creșterii volumului de informații redundante), la generarea unor paralelisme și la slăbirea caracterului unitar al sistemelor informaționale respective, ceea ce, desigur, a influențat negativ asupra eficienței lor.

O interpretare a sistemului integrat

SISTEMUL informațional integrat constituie un sistem informațional în care se realizează o concordanță deplină între informațiile de ieșire și informațiile de intrare, se utilizează informații minime de intrare pentru obținerea în timp util a informațiilor de ieșire necesare și suficiente și se folosesc cele mai adecvate (inclusiv din punct de vedere economic) tehnici și mijloace pentru culegerea, înregistrarea, transmiterea, prelucrarea, arhivarea și regăsirea informațiilor. Din definiția dată rezultă că în condițiile actuale ale creșterii considerabile a volumului de informații ce trebuie să fie prelucrat, reiese că activitatea de realizare a sistemului informațional integrat al planificării urmărește eliminarea paralelismelor, reducerea redundanțelor, minimizarea timpului său de răspuns și mărirea eficienței sale.

În procesul de perfecționare a sistemului informațional al planificării apare necesitatea de a uni modulele și subsistemele determinate de complexitatea structurală a sistemului respectiv, astfel încît în funcționare să se asigure în permanență caracterul unitar al sistemului dat. Procesul de obținere a unui sistem informațional prin unirea a două sau mai multor elemente de structură (activități, module, subsisteme), în condițiile asigurării compatibilității funcționale necesare între aceste elemente, reprezintă tocmai un proces de integrare. Prin sistem informatic integrat trebuie deci să se înțeleagă sistemul informatic corespunzător unui sistem informațional integrat. Se poate trage astfel concluzia că **realizarea unui sistem informatic integrat este posibilă numai în condițiile în care sistemul informațional respectiv este conceput ca un sistem integrat.** Această accepțiune vine să ne ajute totodată să înțelegem cauzele unor încercări nereușite de implementare a unor sisteme informatice integrate pe structurile unor sisteme informaționale neintegrate.

În practica proiectării sistemelor informatice, unul dintre instrumentele principale de realizare a procesului de integrare îl reprezintă bazele de date, — elemente constitutive ale băncilor de date — mijloc eficient de prelucrare a datelor și surse unice de asigurare operativă cu informații a tuturor activităților necesare pentru realizarea obiectivelor sistemelor informaționale corespunzătoare. Sistemul informatic al C.S.P. se sprijină deja pe primele baze automate de date în exploatare sau în experimentare, părți componente și integrate ale Băncii de date a planificării.

dr. ing. Valeriu PESCARU
directorul Centrului de informatică și cibernetică. pentru planificare — Comitetul de Stat al Planificării

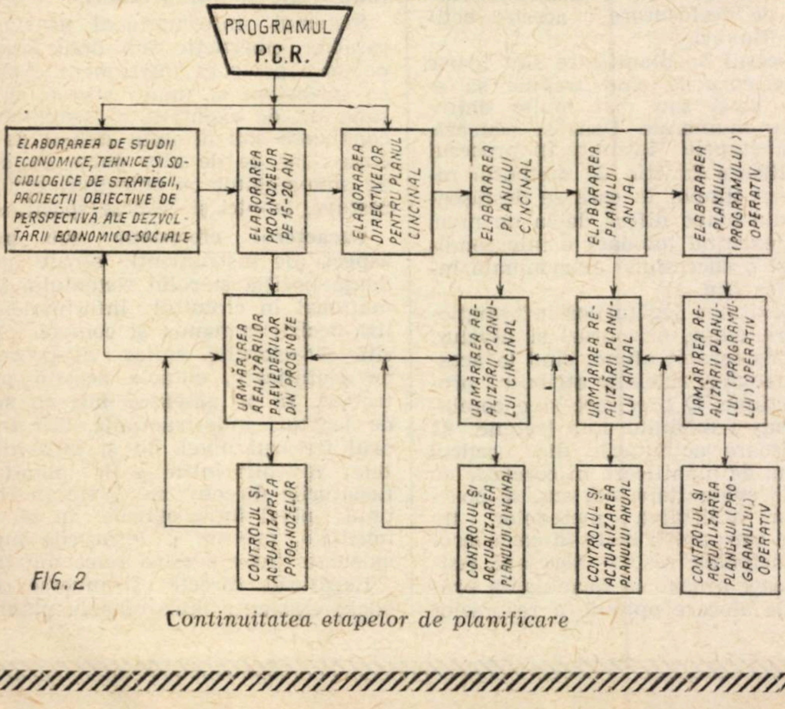
PROGRAMUL P.C.R.
ELABORAREA DE STUDII ECONOMICE, TEHNICE ȘI SOCIOLOGICE DE STRATEGII, PROIECȚII OBIECTIVE DE PERSPECTIVĂ ALE DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE
ELABORAREA PROGNOZELOR PE 15-20 ANI
ELABORAREA DIRECTIVELOR PENTRU PLANUL CINCINAL
ELABORAREA PLANULUI CINCINAL
ELABORAREA PLANULUI ANUAL
ELABORAREA PLANULUI (PROGRAMULUI) OPERATIV
URMĂRIREA REALIZĂRILOR PREVEDERILOR DIN PROGNOZE
URMĂRIREA REALIZĂRII PLANULUI CINCINAL
URMĂRIREA REALIZĂRII PLANULUI ANUAL
URMĂRIREA REALIZĂRII PLANULUI (PROGRAMULUI) OPERATIV
CONTROLUL ȘI ACTUALIZAREA PROGNOZELOR
CONTROLUL ȘI ACTUALIZAREA PLANULUI CINCINAL
CONTROLUL ȘI ACTUALIZAREA PLANULUI ANUAL
CONTROLUL ȘI ACTUALIZAREA PLANULUI (PROGRAMULUI) OPERATIV

FIG. 2

Continuitatea etapelor de planificare

---

[1] Prin activitățile de planificare se înțelege fundamentarea, elaborarea, adoptarea, desfășurarea, transmiterea, urmărirea și controlul execuției planurilor, actualizarea și preliminarea planurilor.

[2] Prin sistem tehnic de prelucrare a informației înțelegem, aici, inclusiv activitățile de culegere, înregistrare, transmitere, control, corecție, arhivare, regăsire etc. a informațiilor.

[3] Sistemul informațional reprezintă ansamblul interconectat printr-o concepție unitară (sistemică) a activităților de proiectare, culegere, înregistrare, transmitere, prelucrare și arhivare a informației, realizate de personal care utilizează procedee, metode, mijloace și tehnici adecvate pentru furnizarea în timp optim de o precizie și o structură corespunzătoare a informațiilor necesare (sintetice, selecționate, analitice etc.) la diferite niveluri sau puncte de informare și/sau de decizie ; toate aceste activități sînt subordonate scopului de asigurare a parametrilor maximali în activitatea sistemului de bază (economico-socială), atît în cadrul elementelor sale de structură și în ansamblul lui, cît și în cadrul structurilor ierarhice superioare din care acesta face parte.

AL 7-LEA
TIRG DE MOSTRE
DE BUNURI DE CONSUM
BUCUREȘTI'76

Oferta de bunuri de consum, oglindă a potențialului economiei românești

DE LA O EDIȚIE LA ALTA, Tîrgul de mostre de bunuri de consum a marcat pașii mari înainte făcuți de acest sector al economiei românești în îmbunătățirea aprovizionării și servirii populației. Dimensiunile saltului pot fi apreciate dacă luăm, spre exemplu, industria ușoară, principalul furnizor de bunuri de consum, care în anul 1950 fabrica 9 000 de articole, iar în prezent peste 125 000. Sînt realizări ce confirmă odată mai mult clarviziunea opțiunilor fundamentale ale politicii partidului de industrializare socialistă, de dezvoltare economică în ritm rapid a țării, care a generat și creșterea puterii de cumpărare a oamenilor muncii.

GRIJA PERMANENTĂ a conducerii partidului, a tovarășului secretar general Nicolae Ceaușescu pentru ridicarea bunăstării materiale a poporului, a calității vieții, concretizată și în elaborarea recentă a Programului privind producerea și desfacerea către populație a bunurilor de consum în perioada 1976—1980, s-a regăsit și în **concepția de organizare a actualei ediții a tîrgului**, unde la negocierea contractelor dintre industrie și comerț este consultat mult mai larg viitorul beneficiar — **populația.**

Însuși mecanismul contractărilor a suferit modificări, în sensul că alegerea fondului de marfă angajat de întreprinderile comerciale județene nu se mai face de către un merceolog, ci prin **decizie colectivă, în cadrul unei comisii formată la nivel județean.** De asemenea, la actuala ediție sînt expuse numai produse care au asigurate condițiile introducerii în fabricația curentă, bazate într-o măsură tot mai mare pe materii prime indigene.

Cu ocazia vizitei făcute la tîrg, secretarul general al partidului a adresat calde felicitări expozanților pentru realizările obținute în producția bunurilor de consum, indicîndu-le totodată continuarea eforturilor de înnoire și modernizare a sortimentelor, de introducere a tehnologiilor moderne, astfel încît să-și aducă o contribuție tot mai mare la înfăptuirea politicii partidului de creștere a nivelului de civilizație și bunăstare a întregului popor.

Pentru cititorii care nu au avut prilejul să viziteze pînă acum tîrgul, vom încerca o succintă trecere în revistă a noutăților pe care le propune în acest an industria bunurilor de consum.

ȘI SĂ ÎNCEPEM cu cei mai mici dintre consumatori — cărora industria ușoară le-a rezervat un întreg pavilion plin de noutăți, lărgirea gamei de **produse destinate copiilor** fiind una din preocupările deosebite ale actualei ediții. Prezentarea sortimentelor în „pavilionul copiilor“ este făcută în standuri amenajate tematic după vîrstă : nou-născuți, grupa mare, școlari — sau după utilizări : pentru joacă, sport, școală, activitate pionierească.

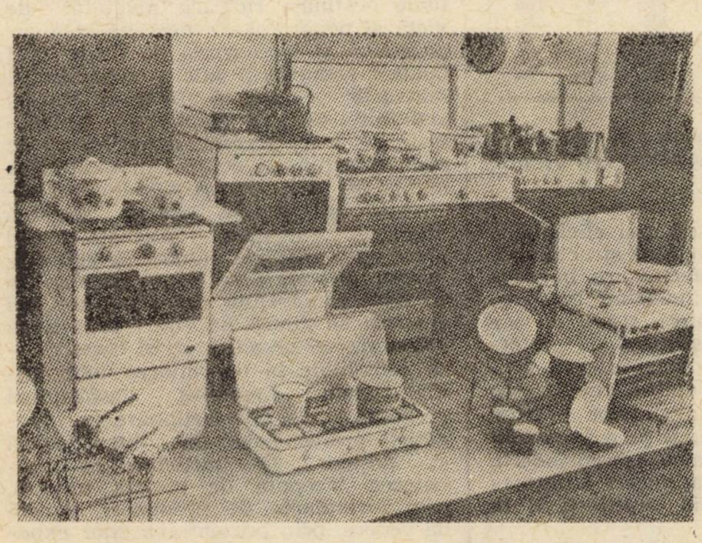

Utilizînd noile aparate realizate de industria ușoară, gospodina își va petrece mult mai puțin timp în bucătărie.

Confecțiile sînt din țesături moderne, în culori deschise și cu desene specifice grupelor de vîrstă ; rochii pentru fetițe — în culori pastelate, cu broderii și dantele, haine pentru băieți — cu aplicații din metal și piele sintetică. Pentru sport se etalează modele noi de treninguri, compleuri pentru tenis etc. Într-o gamă coloristică foarte diversă și de o croială modernă sînt impermeabilele și paltoanele, mult deosebite de ceea ce se oferea cu cîțiva ani în urmă. La încălțăminte se realizează efecte deosebite prin utilizarea de materiale ce imită pluta, crepul, prin utilizarea materialelor textile sau pe suport textil.

Jucăriile se remarcă prin orientarea către educarea gustului pentru tehnică (truse minitehnicus, monorai, tractor selenar, avion Vlaicu ș.a.), ceea ce nu înseamnă că au fost uitate păpușile (la „Arădeanca“, de pildă, au fost create 7 noi sortimente). Pe poligonul de probă din vecinătatea pavilionului sînt „experimentate“ de micii vizitatori noile modele de biciclete, mașinuțe, tractoare cu pedale, elicoptere. Sectorul de jucării al industriei ușoare și-a propus ca pînă în 1980 să realizeze 5 000 de modele noi.

Și cum peste puțin timp începe școala, să nu uităm de numeroasele modele de ghiozdane, ș.a. Întreprinderea „Flaro“-Sibiu efectuează chiar unele cercetări de marketing asupra preferințelor pentru stilouri și mașinuțe.

UN ALT OBIECTIV urmărit la această ediție este dezvoltarea producției de **articole pentru ușurarea muncii în gospodărie.** La realizarea acestui obiectiv contribuie atît Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini — ce prezintă mașini de spălat rufe, fiare de călcat cu termoregulator și umidificator, mașini de cusut electrice portabile „Veronica“, frigidere, reșouri electrice, termoplonjoare, radiatoare, ventilatoare, robotul multifuncțional pentru gospodăriile țărănești, cît și industria ușoară — care prezintă mașinile de gătit mixte (gaze + electric) tipurile Elegant și Lux, mașini electrice de gătit Vera, reșourile electrice cu două ochiuri, cuptoare electrice Rapid, oale de copt electrice, oale de fiert sub presiune, aparate de fript cu și fără rotisor, hote absorbante.

Unitățile industriei locale au pregătit pentru anul viitor circa 8 000 de articole, din care multe sînt produse noi, în special articole de uz casnic. Notăm între noutăți aparatul pentru prepararea băuturilor răcoritoare, noi modele de grătare pentru fript, soba electrică cu ventilator „Calorconfort“, mașini de rîșnit, o diversitate de articole mărunte din mase plastice și metal, utile în gospodărie, aparat de atragere și distrugere a insectelor.

Acelorași necesități de înzestrare a gospodăriei, de ușurare a muncii casnice le răspund, de asemenea, multe din exponatele cooperației meșteșugărești. Menționăm dintre acestea robotul de bucătărie cu patru operații, aparatul de lustruit parchetul, minimașina de spălat rufele copiilor, dușul portabil ce se poate adapta la robinet, setul de ustensile „Gospodina“ pentru servirea mesei.

Produse chimice pentru ușurarea muncii femeii în gospodărie oferă întreprinderile „Farmec“-Cluj-Napoca și „Nivea“-Brașov, care etalează în pavilionul chimiei 60 de noi spray-uri pentru curățat covoare, mochete, mașini aragaz, linoleum, faianță, odorizante pentru bucătării, soluții de scos petele de pe țesături. Întreprinderile de detergenți din Timișoara și Ploiești au îmbogățit gama detergenților cu încă 30 de noi sortimente, printre care detergenții universali cu spumare reglată și detergenții speciali pentru lenjerie din materiale sintetice.

RITMUL RAPID al procesului de urbanizare, numărul mare de locuințe noi construite la orașe și sate face necesară existența în comerț a unor cantități sporite de mobilă, de articole pentru amenajări interioare, grupuri sanitare etc.

Acestor cerințe le răspund cele 50 de întreprinderi ale Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții care expun, în cadrul tîrgului, peste 300 de garnituri noi de mobilă — dormitoare, camere de zi, camere de tineret, bucătării. De remarcat soluțiile constructive și tehnologiile moderne cum sînt : rame tip cutie la pereți exteriori — mobila „Monaco“, lacuri opace în diverse nuanțe pastelate pentru înlocuirea furnirului, — mobila „Călin“ și „Living“, mobilier lavabil tip „Dănuț“ pentru camerele de copii, măsuțe cu blatul din faianță, mobilier pentru dormitor cu fronturi din material textil sau oglindă — tip „Fabiana“, mobilier placat cu folie din masă plastică.

În cadrul gamei de articole pentru amenajări interioare, Întreprinderea de materiale de construcții-Turda prezintă 20 de modele noi de tapet lavabil în culori și desene moderne, dale și carpete din mochetă Polirom, covoare p.v.c. pe suport textil cu motive de inspirație folclorică.

Întreprinderile de ceramică fină pentru construcții din Cluj-Napoca și „Cesarom“-București prezintă modele noi de garnituri de baie cu linii moderne, în culori pastelate, cu o funcționalitate ameliorată. Pe lîngă plăcile de faianță tradiționale, întreprinderea clujeană expune și plăci serigrafiate, obținute pe baza unor noi tehnologii.

Centrala sticlei și ceramicii fine expune ultimele realizări ale talentaților săi creatori — realizatori ai cristalului românesc, ai feeriilor încrustate în sticlă și cristal colorat, ai inspiratelor articole modelate în ceramică și porțelan.

IN CADRUL ACTUALEI ediții a tîrgului se vor încheia contracte pentru 31 milioane perechi de încălțăminte, reprezentînd necesarul rețelei comerciale de specialitate în semestrul I al anului viitor. Negocierile se poartă pe baza a circa 1 500 de modele de încălțăminte pentru adulți și copii, din care 80 la sută sînt creații noi. De remarcat că încălțămintea pentru femei reflectă într-o mai mare măsură linia modei, prin formatul tălpilor, tendința de alungire a vîrfului, tocuri mai subțiri, înalte și drepte. Noile modele de poșete — 400 — se caracterizează prin alungirea orizontală, format trapezoidal, cu diverse accesorii — urmărind, de asemenea, linia modei.

În sectorul confecțiilor, cele 3 000 de modele pentru adulți și copii se remarcă prin croială modernă, elegantă, ce asigură o purtare lejeră. Această din urmă caracteristică a fost obținută și la producția confecțiilor pentru copii, prin utilizarea unor mărimi antropometrice actualizate.

Pe lîngă confecțiile realizate în serii mari, industria va contracta, cu marile magazine universale și cu unitățile tip „Romarta“, serii scurte. Tricotaje și confecții de mică serie va executa și cooperația.

Aplicînd tehnologii avansate, diversificînd țesăturile sub aspectul coloritului și contexturilor, Centrala industriei tricotajelor ne propune 3 000 de noi sortimente, printre care : jachete și pulovere din p.n.a. lucios în croieli sport, îmbrăcăminte tricotată pentru diverse ocazii din buclé, nopé și friselin, confecții din poliamid texturat și tricot satinat, o largă varietate de articole pentru copii.

Desigur că orice încercare de prezentare exhaustivă a ofertei de mărfuri a tîrgului eșuează în fața mulțimii sortimentale, așa că vom încheia relatarea noastră cu invitația pe care o facem cititorilor, de a vizita tîrgul, de a face uz de dreptul lor de opțiune asupra noilor produse, răspunzînd la chestionarele difuzate în cadrul tîrgului, participînd la diversele acțiuni de studiere a preferințelor consumatorilor, organizate de expozanți.

I. GEORGE

TEMEINICA PREGĂTIRE A CADRELOR

(Urmare din pag. 12)

după gradul de pregătire profesională (inițiere, avansați), eventual cu mai multe trepte, separate prin examene de grad progresiv de dificultate; pe profilul centralelor industriale; pe profilul întreprinderilor de comerț exterior: mărfuri de bursă, exporturi complexe, navlosire, engineering-consulting ș.a.

Se poate constata că majoritatea criteriilor au rațiuni temeinice, ceea ce evidențiază necesitatea diversificării programelor și stabilirii, pentru fiecare caz (întreprindere) în parte, a celor mai adecvate programe, în dialog nemijlocit cu întreprinderile beneficiare.

Evaluarea conținutului programelor sub prisma **noutății cunoștințelor transmise** a indicat, în cazul cadrelor cu studii medii și al juriștilor, o pondere de circa 50%, iar în cazul economiștilor, inginerilor și șefilor de serviciu — de circa o treime. Putem aprecia că prin specializarea multicriterială a programelor, ponderea cunoștințelor noi va putea crește substanțial.

Dintre formele de transmitere a cunoștințelor au întrunit o apreciere bună: **expunerile, aplicațiile, studiile de caz, discuțiile generale.** Mai puțin apreciate au fost discuțiile panel și referatele întocmite de cursanți; se pare însă că nu toți cei chestionați au înțeles sensul dat referatului în formularul anchetei, anume prezentarea nu de noțiuni teoretice (căci acestea sînt transmise în curs), ci de cazuri concrete din întreprinderi.

La întrebarea asupra celei mai utile forme de verificare a cunoștințelor — **„test final“** sau **„elaborare de proiecte avînd ca obiect soluționarea unei probleme concrete recomandate de întreprindere“,** majoritatea cadrelor de conducere au optat pentru cea de-a doua variantă. Și celelalte categorii de personal au apreciat, în majoritate, cu calificative „foarte util“ sau „util“ forma elaborării de „proiecte finale“ (tabelul nr. 2).

Tabelul nr.2

Categorii de personal	Foarte util	Util	Puțin util	Inutil
Sefiserviciu	50%	35%	5%	10%
Economiști	50%	45%	3%	2%
Ingineri	30%	65%	5%	-
Juriști	30%	70%	-	-
Cadre medii	40%	35%	20%	5%

Gruparea răspunsurilor la anchetă în legătură cu utilitatea elaborării de proiecte finale.

Pentru realizarea cît mai eficientă a proiectelor, se gîndește structurarea programelor de perfecționare în două module — primul incluzînd predarea sub formă de dezbateri, studii de caz, aplicații, la sediul centrului de perfecționare, a tematicii prevăzute în program, iar cel de-al doilea, sintetizarea și generalizarea cunoștințelor precum și susținerea proiectului pe o temă concretă din activitatea întreprinderii, aceasta urmînd să aprecieze utilitatea soluției, cu obligația aplicării ei în practică.

Majoritatea absolvenților programelor apreciază ca necesară menținerea în continuare a legăturii cu centrul de perfecționare, drept una din premisele unui sistem de formare permanentă.

„Formarea omului nou — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul educației politice și al culturii socialiste — **trebuie să pornească de la adevărul binecunoscut după care munca, activitatea socială utilă constituie factorul determinant în formarea conștiinței socialiste, în educarea morală și politică a maselor“.**

Activitatea de perfecționare permanentă a pregătirii profesionale reprezintă, prin excelență, o activitate socială utilă, avînd menirea să contribuie în mod nemijlocit la creșterea productivității muncii și, implicit, la sporirea volumului de bunuri materiale și spirituale destinate ridicării nivelului de viață al poporului. Ea necesită însă cunoașterea și înțelegerea de către toți factorii competenți atît a tehnicilor și metodelor pe care le utilizează această activitate, cît și a rezultatelor înregistrate pînă în prezent, astfel ca să se poată lua măsuri pentru îmbunătățirea muncii în viitor în acest sector de activitate și să se obțină sporirea eficienței acesteia. Ancheta-sondaj prezentată mai sus aduce argumente peremptorii în acest sens. Rămîne ca pe baza concluziilor desprinse, toți cei chemați să aducă un aport la această activitate — organizatori și cursanți — să contribuie la dezvoltarea unui climat mai favorabil desfășurării procesului de perfecționare a pregătirii profesionale în întreprinderi și, desigur, să participe la dezbaterea începută de revista noastră, prin formularea de propuneri, puncte de vedere, prin prezentarea unor experiențe interesante în aplicarea Legii nr. 2/1971.

Ecouri la dezbaterea „R.E." —
ZONAREA TURISTICĂ

CRITERII ÎN ELABORAREA SCHIŢELOR PROSPECTIVE DE DEZVOLTARE A ZONELOR TURISTICE

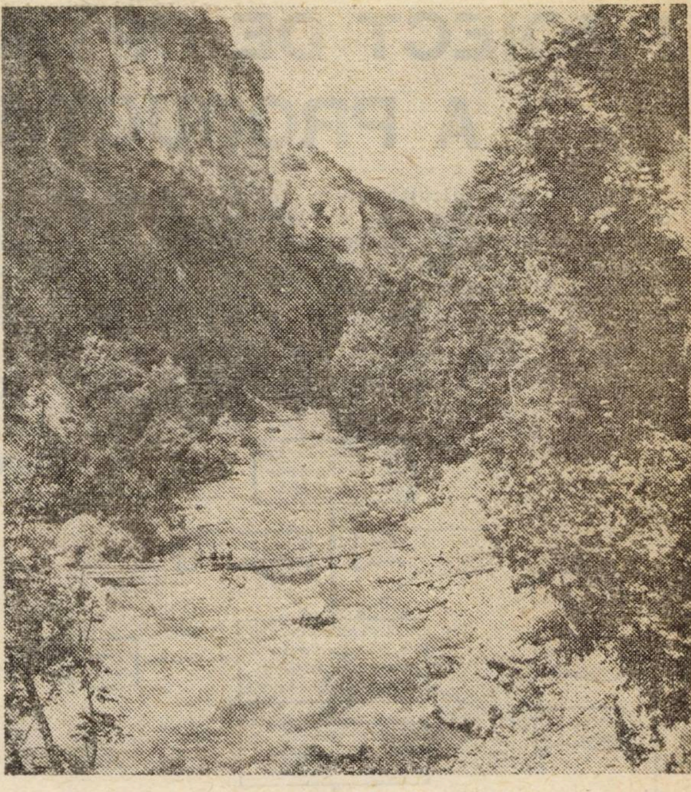

Valea Cernei : frumuseți naturale în așteptarea unei valorificări turistice.

DEZVOLTAREA turismului în general — și a celui balnear în special — cunoaște impulsul puternic pe care socialismul l-a dat întregii noastre vieți economico-sociale. Produsul turistic este o expresie atît a resurselor naturale, cît și a condițiilor pe care le creează economia, în cadrul reproducției lărgite socialiste. În acest context, zonarea turistică își poate aduce contribuția la dezvoltarea turismului pe întreg teritoriul, la valorificarea optimă a resurselor naturale și umane ale țării — așa cum a reieșit și din dezbaterea organizată recent pe această temă de „Revista economică".

Principala cerință, în momentul de față, pentru demararea zonării turistice o constituie elaborarea criteriilor teoretice care — verificate în practică prin aplicarea concretă, în condițiile date din fiecare zonă — să conducă la întocmirea unei schițe prospective a dezvoltării turismului în zona preconizată, fundamentată pe studii de prognoză.

Pornind de la problemele ridicate în dezbaterea menționată, vom prezenta în continuare rezultatele concrete ale cercetărilor privind zona Herculane-Cerna, sintetizate în schița prospectivă a dezvoltării acestei zone.

Analizînd factorii care au influențe favorabile asupra dezvoltării turismului național, cu accent pe dezvoltarea zonală, a fost necesar să se urmărească încadrarea armonioasă a zonei în sistemul general de dezvoltare a turismului național. Estimările făcute în prognoza elaborată de Ministerul Turismului, privind evoluția atît a fluxurilor turistice interne, cît și a celor internaționale pînă în 1990, constituie un ghid-cadru pentru zonarea elaborată pe baza condițiilor concrete de relief, climă, investiții și produs turistic oferit.

În determinarea zonei turistice Herculane-Cerna au fost cuantificate o serie de elemente noi, care pot interveni pe o perioadă mai îndelungată și care pot impulsiona sau încetini circulația turistică. În schița elaborată pentru zona Herculane-Cerna, avem astfel în vedere o serie de factori specifici :

1. Posibilitatea extinderii sferei actuale de acțiune a stațiunii pe întreg complexul natural, economic și potențial turistic din bazinul hidrografic al Văii Cernei.

2. Necesitatea amplificării și diversificării în continuare a produsului turistic din zonă, prin captări de noi izvoare termale, punerea în valoare a acelora care astăzi nu sînt folosite (sau sînt folosite în mod rudimentar), introducerea unor tratamente noi (cum ar fi cele în maladii neurotice, pulmonare), crearea de microstațiuni sau puncte turistice exclusiv pentru odihnă, sporturi de iarnă, nautice, deschiderea de noi trasee turistice etc. (În toate acestea este luată în considerare și probabilitatea ca știința medicală să descopere, pînă în 1990, un leac medicamentos sau alte tratamente decît cele termale pentru reumatism. În această ipoteză, este necesar ca orientarea produsului turistic al actualelor Băi Herculane, cît și al noilor microstațiuni prevăzute în schiță să poată fi cu ușurință adaptată unei astfel de situații, chiar dacă este mai puțin previzibilă).

3. Valorificarea bogatului potențial de resurse naturale și umane din zona Herculane-Cerna, inclusiv cele turistice, să se facă din cadrul unei concepții de ansamblu a dezvoltării tuturor sectoarelor de activitate economică și socială. Deci, s-a impus corelarea prognozei turistice cu prognoza dezvoltării celorlalte ramuri ale economiei în profil zonal, și toate acestea în cadrul economiei județene în conexiune cu zonele limitrofe.

4. Programul de amenajare a apelor, de creare de bazine de retenție și de hidrocentrale pe rîul Cerna deschide noi perspective turismului și creează premise pentru implantarea de noi produse turistice.

5. Evoluția în perspectivă a condițiilor mediului înconjurător trebuie luată în considerație așa încît dezvoltarea bazei materiale și creșterea numărului turiștilor în întreaga zonă să nu creeze factori de poluare a mediului înconjurător, prin supraaglomerare și prin activități care ar putea dăuna echilibrului ecologic. În aceste condiții, elaborarea hărții zonale este făcută în principal nu prin extrapolarea datelor de astăzi privind activitatea turistică, ci prin evaluarea resurselor efective și potențiale de dezvoltare armonioasă a turismului în zona rîului Cerna, conform necesităților impuse de ridicarea continuă a nivelului calității vieții.

Luînd în considerare, în măsura posibilă, toți acești factori, în harta prospectivă a turismului în zona Herculane s-a înscris o arie de 550 km^2. De asemenea, în această suprafață sînt amplasate 5 microstațiuni, care se prevede a fi realizate în perioadele 1981—1985 și 1986—1990.

Conform acestei hărți prospective, zona proprie a Băilor Herculane va putea ajunge, în anul 1990, la un număr de 8 700 locuri, iar celelalte microstațiuni — la 5 900 locuri ; deci, în total, 14 600 locuri pe întreaga zonă. Astfel, la km 7 pe șoseaua Herculane — Baia de Aramă va putea fi amplasată o microstațiune de odihnă de 1 000 de locuri, cu agrement complex pe lac (sporturi nautice, pescuit etc.). Condiții pentru construirea unei microstațiuni de 1 500 de locuri sînt și la barajul Valea lui Iovan, din cadrul Complexului Cerna-Motru-Tismana. Pe Valea Cernei, pe traseul drumului turistic, se propune un motel de circa 1 000 de locuri la km 14, iar în direcția km. 25 se preconizează un motel de tranzit de 1 000 de locuri. În schiță este amplasat și un sat de vacanță de 100 de locuri. Toate acestea au la bază studii privind evoluția spațiilor de cazare pe întreaga zonă Herculane-Cerna, la care s-au avut în vedere criteriile generale privind conducerea prospectivă-sistemică a turismului, precum și cele speciale privind elaborarea lucrărilor de zonare în turism.

dr. Ilie CRISTESCU
Băile Herculane

Folosirea calculatoarelor electronice

PROIECT DE OPTIMIZARE A PRODUCŢIEI

FOLOSIREA calculatoarelor electronice la organizarea şi conducerea eficientă a proceselor de producţie în economia noastră este o necesitate de prim ordin. Aceasta este determinată pe de o parte, de creşterea volumului şi complexităţii activităţii din fiecare unitate industrială, iar pe de altă parte de necesitatea realizării la un nivel ridicat de eficienţă a dotării tehnice a proceselor de producţie.

În acest context, organizarea şi conducerea eficientă a fiecărei unităţi industriale, se poate realiza numai dacă întregul sistem informaţional-decizional se bazează pe programe de producţie fundamentate ştiinţific cu capacităţile de producţie ce pot fi realizate în perioadele de plan considerate. Prin utilizarea sistemelor de prelucrare automată a datelor este posibil ca pe baza unor modele matematice, întocmite cu restricţiile impuse de sarcinile concrete ale unităţii, să se elaboreze programele de producţie optime, care pot fi actualizate operativ în funcţie de schimbările ce intervin în activitatea de producţie.

Luînd în considerare nivelul actual al unităţilor economice, de dotare cu echipamente de prelucrare a datelor, precum şi posibilitatea efectuării unor lucrări complexe prin serviciile oferite de centrele teritoriale de calcul electronic, prezentăm în cele ce urmează un proiect de sistem informaţional prin care se poate realiza optimizarea programelor de producţie în cadrul întreprinderii.

În sinteză, sistemul proiectat şi implementat la o întreprindere din ramura construcţiilor de maşini, cu un sortiment larg de produse şi o tehnologie complexă, realizează următoarele :

1. — verificarea încărcării capacităţilor de producţie cu sarcinile de plan iniţiale, stabilite de conducerea unităţii industriale rezultate din defalcarea planului cincinal, din contractele de livrare pe termen lung etc. ;

2. — optimizarea planului de producţie anual în funcţie de criteriul de eficienţă stabilit de conducerea unităţii industriale ;

3. — defalcarea planului de producţie anual pe trimestre în unităţi fizice şi valoric ;

4. — actualizarea planurilor de producţie trimestriale şi defalcarea sarcinilor pe luni în unităţi fizice şi valoric ;

5. — elaborarea programelor de fabricaţie lunare (decadale) pe grupe de utilaje sau verigi de producţie în unităţi fizice.

Fluxul de prelucrare al datelor pentru obţinerea lucrărilor prezentate mai sus este redat în fig. nr. 1.

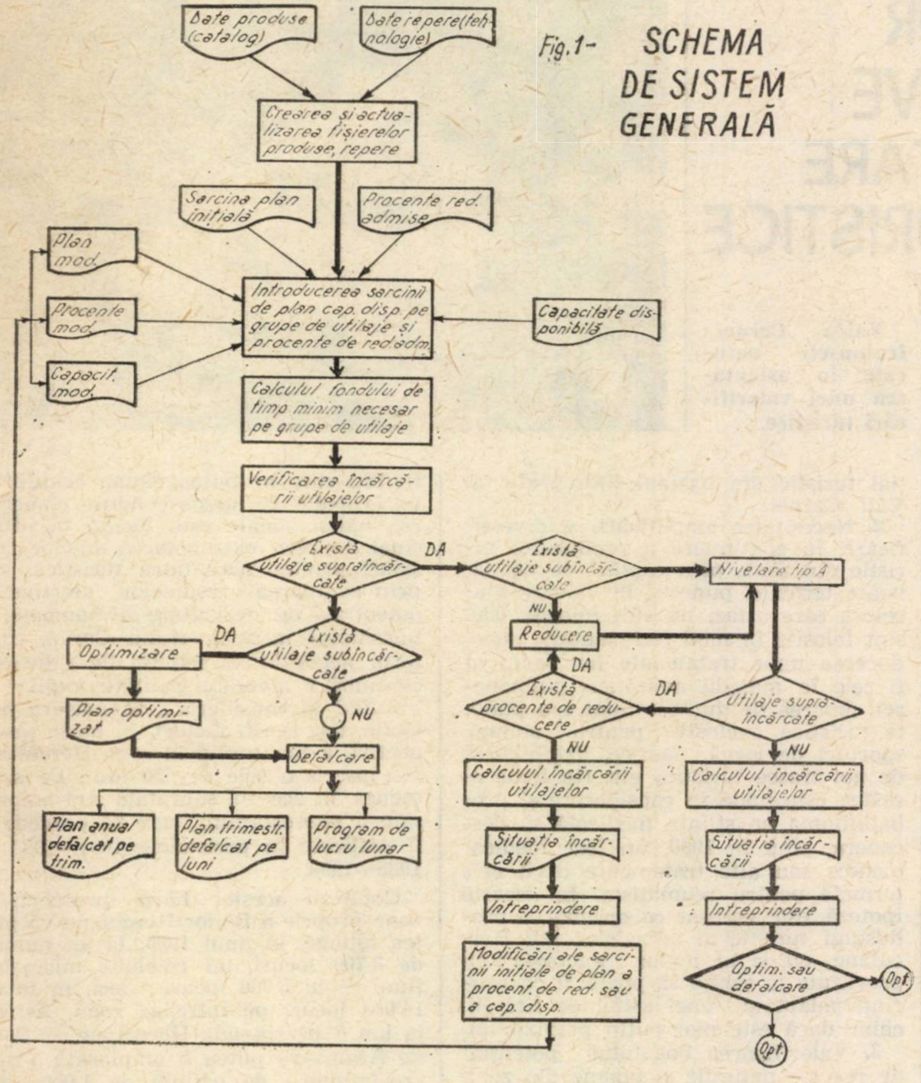
Date produse (catalog)
Date repere (tehnologie)
Crearea şi actualizarea fişierelor produse, repere
Sarcina plan iniţială
Procente red. admise
Plan mod.
Procente mod.
Capacit. mod.
Introducerea sarcinii de plan cap. disp. pe grupe de utilaje şi procente de red. adm.
Capacitate disponibilă
Calculul fondului de timp minim necesar pe grupe de utilaje
Verificarea încărcării utilajelor
Există utilaje supraîncărcate
DA
Există utilaje subîncărcate
NU
Nivelare tip A
Reducere
DA
Există procente de reducere
DA
Utilaje supraîncărcate
NU
Calculul încărcării utilajelor
Calculul încărcării utilajelor
Situaţia încărcării
Situaţia încărcării
Întreprindere
Întreprindere
Modificări ale sarcinii iniţiale de plan a procent. de red. sau a cap. disp.
Optim. sau defalcare
Opt.
Opt.
DA
Optimizare
Există utilaje subîncărcate
Plan optimizat
NU
Defalcare
Plan anual defalcat pe trim.
Plan trimestr. defalcat pe luni
Program de lucru lunar

Fig.1- SCHEMA DE SISTEM GENERALĂ

Etapele prelucrării datelor

a) crearea şi actualizarea fişierelor de bază REPERE şi PRODUSE

Fişierele REPERE şi PRODUSE constituie baza de pornire a sistemului, fiind create în perioada de implementare şi actualizare în funcţie de modificările ce intervin în structura constitutivă a produselor şi a variantelor tehnologice de prelucrare. Ele servesc la calculul încărcării utilajelor şi la optimizarea şi defalcarea sarcinilor de plan, avînd structura redată în fig. nr. 2.

Schema de sistem pentru crearea, actualizarea şi listarea acestor fişiere este redată în fig. 3.

b) verificarea încărcării utilajelor

În cadrul acestei etape se efectuează mai multe lucrări, care se desfăşoară conform schemei de sistem din fig. 3, astfel :

1. Actualizarea fişierului PRODUSE cu cantităţile impuse ca sarcină iniţială, crearea fişierului cu procente de reducere (PROC) şi a fişierului cu capacităţile disponibile (CAPDISP) care se realizează prin procedura UP4 Bis. În acest scop întreprinderea va trebui să furnizeze următoarele date : cantităţile de producţie considerate ca sarcină iniţială, procentele de reducere ce pot fi aplicate în caz de suprasarcină şi fondul de timp disponibil pe grupe de utilaje.

2. Determinarea fondului de timp necesar pe repere şi grupe de utilaje conform sarcinii iniţiale în varianta de prelucrare cu cel mai mare randament (UP6 BIS) şi crearea fişierului de capacităţi necesare (CAPNEC) pe produse (UP7 BIS şi UP7).

3. Calcularea şi verificarea diferenţelor dintre capacităţile disponibile şi cele necesare realizării sarcinii iniţiale (UP8).

REPERE

COD PRODUS	COD REPER	DENUMIRE REPER	UTILAJ 1			UTILAJ 2			.....	UTILAJ 30		
			OCTET	TIMP		OCTET	TIMP			OCTET	TIMP	
				UNITAR	TOTAL		UNITAR	TOTAL			UNITAR	TOTAL
9(4)	9(4)	X(20)	X	9(5)	9(10)	X	9(5)	9(10)		X	9(5)	9(10)

PRODUSE

COD PRODUS	DENUMIRE PRODUS	PRET UNITAR	CANTITATE		.....
			INIŢIALĂ	FINALĂ	
9(4)	X(20)	9(4)V99	9(8)	9(8)	

Fig.2

4. Listarea situației încărcării grupelor de utilaje (UP8 BIS), denumită „balanța de încărcare a capacității“.

În funcție de sarcina de producție inițială la această situație pot apare situații de excedent sau minus de capacitate, fie la toate grupele de utilaje, fie numai la unele dintre ele. Pentru obținerea în mod operativ a programelor de fabricație, s-a stabilit cu avizul conducerii întreprinderii, ca sistemul să lucreze într-un cîmp de toleranță de ±5%. Programele de producție care nu depășesc această limită, se consideră acceptate urmînd a fi defalcate pe trimestre, luni și grupe de utilaje.

Dacă abaterile rezultate din compararea fondului de timp disponibil cu cel necesar pentru sarcina inițială, sînt în afara cîmpului de toleranță stabilit, se procedează astfel :

— cînd toate abaterile sînt pozitive (excedent capacitate la toate grupele de utilaje) se trece la optimizarea programului de fabricație, respectiv se calculează sortimentul optim de producție ce se poate realiza suplimentar sarcinii inițiale de întreprindere. Programul astfel obținut, se va defalca în continuare pe trimestre, luni și grupe de utilaje ;

— dacă toate abaterile sînt negative, se trece la aplicarea procedeelor de reducere (procent cu procent) pînă cînd abaterile se încadrează în cîmpul de toleranță. În cazul că se epuizează toate procentele de reducere stabilite inițial, iar abaterile negative rămîn în afara cîmpului de toleranță, programul de fabricație se remite întreprinderii, împreună cu balanța de încărcare a capacității, care va decide fie pentru reducerea unor cantități din sarcina inițială, fie pentru creșterea plafoanelor procentuale de reducere, după care se repetă prelucrarea ;

— dacă abaterile au valori pozitive la unele grupe de utilaje și valori negative la alte grupe, se trece la nivelarea încărcării capacităților folosind variantele tehnologice pentru reperele la care proiectarea tehnologică prevede executarea unor operații pe mai multe utilaje. În acest scop în cadrul sistemului proiectat sînt prevăzute două tipuri de nivelare :

Nivelarea tip A, pornește de la utilajele cu supraîncărcare, repartizînd o parte din repere pentru prelucrare la alte utilaje la care există posibilitatea prelucrării în variante tehnologice și care au rezerve de fond de timp (UP10).

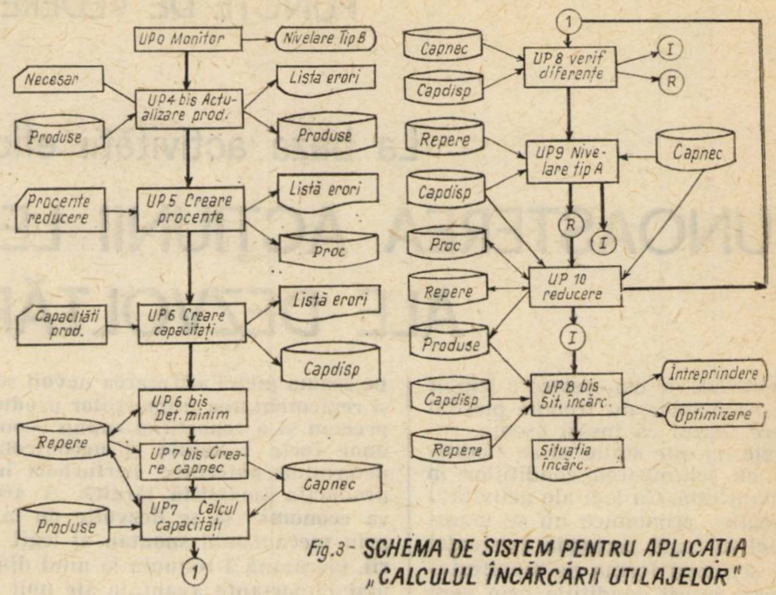

Fig.3 - SCHEMA DE SISTEM PENTRU APLICAȚIA „CALCULUL ÎNCĂRCĂRII UTILAJELOR"

Nivelarea tip B se poate executa după o nivelare tip, A atunci cînd aceasta nu a dus la rezultate corespunzătoare. În principiu, o nivelare de tip B urmărește o încărcare uniformă a grupelor de utilaje, pornindu-se de la utilajul cu cea mai mare rezervă de timp și încărcîndu-l prin descărcarea utilajelor supraîncărcate. După nivelare de tip B se face întotdeauna și o nivelare de tip A.

Dacă după nivelare mai rămîn grupe de utilaje supraîncărcate se vor aplica procentele de reducere pe produse. Cu cît numărul de variante tehnologice este mai mare cu atît crește gradul de echilibrare a locurilor înguste de la unele utilaje prin folosirea excedentului de capacitate de la alte grupe.

c) optimizarea programului de fabricație

În cazul în care, după acoperirea cu capacitate a sarcinilor inițiale obligatorii la toate grupele de utilaj, există rezerve de timp disponibile care depășesc cîmpul de toleranță, se trece la optimizarea programului de fabricație. Sistemul realizat utilizează pentru optimizare programul de bibliotecă OPALINE, bazat pe modelul matematic al programării lineare. Criteriul de optimizare se stabilește în funcție de interesele întreprinderii : maximizarea valorii producției globale, a producției nete, a beneficiului etc., în care caz funcția obiectiv va fi :

(max) $f = \sum_{j=1}^{n} x_j p_j$ unde :

xj reprezintă cantitatea de produse Qj ; j— 1,n reprezintă ceea ce se poate executa (în buc.) ;
Pj — prețul de producție unitar sau beneficiul pe unitatea de produs.

Pentru a stabili domeniul în care se caută soluția optimă, se folosesc următoarele tipuri de restricții :

1) $Q_j^i \leq x_j \leq Q_j^s$ (restricții de plan) unde :

Q_j^s reprezintă cantitățile minime din produsul Q_j ($j = 1,n$) stabilite ca sarcină inițială ;
Q_j^s — cantitățile maxime ce se admit a se fabrica din produsul Q_j, care reprezintă limitele superioare impuse de posibilitățile de desfacere a sortimentelor respective.

2) $\sum_{j=1}^{n} x_j t_{ij} \leq Td_i$ (restricție de capacitate) unde :

t_{ij} reprezintă timp unitar necesar prelucrării produsului Q_j la grupa de utilaje U_j ($i=1,m$) ; T^d_i — timp disponibil la grupa de utilaje U_i($i = \bar{l},m$) calculat conform regimului de lucru al secției și ținînd seama de imobilizările în reparații a utilajelor.

Programul de fabricație anual sau trimestrial optimizat (în cazul cînd $Q^i = 0$ sau parțial optimizat $Q^i > 0$) se obține prin actualizarea fișierului plan pe baza operației :$Q_j = Q_j^i + X_j$ care apare la imprimantă ca în tabelul alăturat.

Cod	Denumire	Timp unitar	Bucăți	Timp total	Realizat bucăți	Observații
9(4)	X(20)	9(5)	9 (8)	9(10)		
Total fond timp necesar (N)						
Total fond de timp disponibil (D)						
Diferența (D—N)						

conf. univ. dr. Roman CRIȘAN
lector Nicolae GHIȘOIU
lector Eugen KOLOZSI
Cluj-Napoca

(Continuare în pag. 21)

PUNCTE DE VEDERE

La baza activității eficiente:

CUNOAŞTEREA ACŢIUNII LEGILOR OBIECTIVE ALE DEZVOLTĂRII (II)

ÎN EFORTUL de cunoaștere a legilor obiective economice nu trebuie pierdut din vedere faptul că însăși esența, raportul legic nu este static, ci se modifică odată cu schimbarea condițiilor în care se manifestă. Ca legi ale activității umane, legile economice nu se manifestă la fel în toată perioada existenței lor, ci își schimbă forma de manifestare, deoarece înseși condițiile prin care ele se impun se diversifică, activitatea economică devine mai bogată, mai complexă, interferențele dintre diferitele feluri de activități se accentuează, interesele subiecților suferă și ele transformări.

O concepție în dinamică

APLICAREA consecventă a principiilor dialectice în conceperea legilor obiective economice ne ferește de o serie de erori în acțiunile practice. Interpretarea mecanicistă, metafizică a legilor obiective economice generează conservatorism, lipsă de receptivitate față de nou. Dacă se ignorează schimbările ce intervin în manifestarea legilor obiective economice și se urmărește regăsirea lor pretutindeni și tot timpul exact în aceleași forme, apare riscul ca măsurile și deciziile luate să nu corespundă realității și să fie respinse de viață. La consecințe similare conduce și poziția contrară de căutare a „noului" cu orice preț, de respingere a elementelor de continuitate care există de fapt în manifestarea legilor economice.

Un exemplu concludent ni-l oferă modul cum au fost interpretate de unii teoreticieni legea valorii și categoriile ei în socialism, pozițiile radicale față de prezența ei în noua orînduire, prin care fie că se respingea total baza obiectivă a existenței și compatibilitatea ei cu economia planificată, fie că ea era abordată într-un mod identic ca în capitalism, nerecunoscîndu-se alt mod de manifestare a legii valorii decît stihinic și spontan. Viața a demonstrat că legea valorii și socialismul nu se exclud reciproc, că planificarea și categoriile valorice nu sînt într-o contradicție ireductibilă. În concepția partidului nostru legea valorii este generată de condiții obiective și ca atare, ea poate și trebuie să fie folosită în interesul dezvoltării economiei socialiste. În legătură cu aceasta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a artătat că unii teoreticieni contrapun în mod greșit categoriile valorice, caracterului planificat al economiei socialiste. — **„Nu putem împărtăși teoriile după care economia socialistă ar trebui să se autoregleze în mod spontan, pe baza fluctuațiilor pieței libere. Manifestările stihinice și încercarea de a lăsa exclusiv pe seama pieței afirmarea nevoii sociale și reglementarea proporțiilor producției, precum și a repartiției supun economia unor forțe instabile și necontrolabile, determină puternice perturbări în reproducția socialistă lărgită. A accepta ca economia să se dezvolte de la sine prin mecanismul spontan al legii valorii, înseamnă a renunța la unul din cele mai importante avantaje ale noii orînduiri — dirijarea conștientă a economiei în scopul folosirii raționale a tuturor resurselor țării, al satisfacerii intereselor generale ale poporului"**[1]. Ținînd seama de toate acestea, în întregul proces al construcției socialiste și în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, partidul nostru se călăuzește după legitățile obiective, între care și legea valorii, acționînd pentru folosirea lor corespunzător condițiilor concrete din fiecare etapă.

Dinamica legilor economice, ca raport obiectiv, vizează nu numai schimbările ce intervin în modul de manifestare a legilor generale de la o orînduire la alta, ci și în legile specifice unei anumite formații, aspect care trebuie să-și găsească o reflectare adecvată și în acțiunile practice. După cum se știe, legile specifice se manifestă în forme diferite, în diverse etape de dezvoltare ale aceleiași orînduiri. Schimbările vizează, de regulă, sfera de cuprindere, ca și forma în care își impun acțiunea. Bunăoară, pe măsura dezvoltării societății socialiste sfera de manifestare a legii dezvoltării planice proporționale s-a extins cuprinzînd domenii și activități tot mai largi, ca urmare a extinderii și consolidării relațiilor socialiste. În etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, obiectivele afirmării superiorității socialismului pe toate planurile impun manifestarea legii dezvoltării planice, proporționale în întreaga activitate economică și socială.

Și în manifestarea legii repartiției după muncă intervin o serie de mutații odată cu înaintarea societății spre comunism. Astfel, pe măsura apropierii dintre proprietatea de stat și cea cooperatistă se creează și posibilitatea realizării repartiției după muncă, după criterii unitare, în unitățile de stat și cele cooperatiste. De asemenea, creșterea și diversificarea producției de bunuri materiale, ridicarea gradului de pregătire profesională a tuturor membrilor societății, dezvoltarea conștiinței socialiste deschid căi tot mai largi pentru împletirea principiului repartiției după muncă cu principiul comunist al repartiției după nevoi. Aplicînd cu fermitate principiul eticii și echității socialiste partidul nostru promovează în domeniul repartiției criteriul diferențierii veniturilor în raport de contribuția fiecăruia la dezvoltarea economico-socială, asigurînd, totodată, sporirea ponderii cheltuielilor sociale ale statului în satisfacerea nevoilor materiale și spirituale ale populației.

Evoluția raportului dintre spontan și conștient

VIAȚA ECONOMICĂ atestă că modificările din manifestarea legilor obiective sînt și o rezultantă a creșterii capacității factorilor subiectivi de a înțelege și a acționa în concordanță cu cerințele obiective, pe măsura sporirii competenței lor profesionale și științifice, a pregătirii politico-ideologice.

În creșterea posibilităților societății socialiste de a realiza mai bine exigențele legii repartizării muncii sociale în proporții determinate, despre care **Marx** spunea că **„nu poate fi nicidecum desființată printr-o anumită formă a producției sociale, ci își poate schimba doar modul de manifestare"**, nu putem să nu regăsim schimbările ce intervin în calitatea activității agenților economici ,în creșterea potențialului lor de a identifica mai realist nevoile societății, structura lor și resursele necesare acoperirii lor, de a dimensiona mai riguros resursele ce trebuie alocate fiecărui domeniu de activitate. Elaborarea programelor de dezvoltare în perspectivă, a diferitelor sectoare și a economiei naționale în ansamblu, ilustrează avansul înregistrat de membrii societății noastre în investigarea realității și dezvăluirea tendințelor obiective. Strategia de lungă perspectivă a partidului nostru relevă posibilitățile crescute de cunoaștere mai aprofundată a realității obiective, ca și perfecționarea metodelor și tehnicilor de evaluare a direcțiilor dezvoltării economice și sociale. Rezultă că societatea socialistă, fără să înlăture orice fenomen spontan, poate să pună sub controlul său conștient necesitatea istorică și să creeze, în cunoștință de cauză, premisele manifestării legilor economice, cu rezultate pozitive. Neîndoielnic că restrîngerea sferei de manifestare a spontaneității și creșterea rolului factorului conștient se realizează în procesul perfecționării însăși a vieții economice și sociale, prin învingerea succesivă a dificultăților legate de condițiile materiale, de limitele factorului subiectiv în cunoașterea realității obiective și a legilor economice, de creșterea treptată a posibilităților sale de adaptare la exigențele acestora. Programul educației politice și culturii socialiste elaborat de partid are ca obiectiv ridicarea potenţialului de cunoaştere a maselor pentru stăpînirea în mai mare măsură a proceselor economico-sociale.

---

[1] **Nicolae Ceaușescu :** România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste vol. 2, București, Editura Politică, pag. 545.

Cunoaşterea legilor economice nu este o simplă contemplare a realităţii, ci ea este o acţiune constructivă, cu ţeluri şi obiective precise. Prin ea se urmăreşte descoperirea legăturilor interne, necesare dintre fenomene, înscrierea acţiunilor practice în coordonatele legilor obiective, ca una din condiţiile esenţiale ale desfăşurării unei activităţi eficiente. Cunoaşterea fenomenelor economice, a esenţei lor constituie cea mai importantă latură a activităţii umane. Ea îl ajută pe om să înţeleagă corect sensurile evoluţiei istorice, îl înarmează cu capacitatea de a influenţa eficient viaţa practică. Prin aprofundarea laturilor esenţiale ale fenomenelor, prin descoperirea şi cunoaşterea legilor economice obiective se creează premisele fundamentale ale îndeplinirii sarcinilor actualului cincinal de afirmare a revoluţiei ştiinţifico-tehnice în toate domeniile, se asigură mărirea aportului ştiinţei la dezvoltarea economică şi socială a ţării, se realizează o creştere a contribuţiei proprii la patrimoniul cunoaşterii universale.

Cunoaşterea ştiinţifică fiind singura cale de pătrundere de la fenomen la esenţă, oferă şi posibilitatea transformării „lucrului în sine“ într-un „lucru pentru noi“. Aceasta este cu atît mai important, cu cît atitudinea activă pe care o au subiecţii în procesul cunoaşterii se accentuează în condiţiile existenţei proprietăţii socialiste. Agenţii economici animaţi de interese comune cooperează în consens în procesul supunerii naturii. Succesele dobîndite de poporul nostru sînt o dovadă grăitoare a înţelegerii corecte a necesităţii istorice şi a folosirii legilor obiective în sensul progresului economic şi social. În societatea noastră, raportul libertate-necesitate are alt teren de manifestare. Proprietatea socialistă a creat posibilitatea ca indivizii să acţioneze în cunoştinţă de cauză, să nu mai fie dominaţi de legile obiective. Aceste posibilităţi previzionate de Marx şi Engels şi-au găsit manifestarea efectivă în democratismul economic, a cărui perfecţionare constituie o preocupare permanentă pentru conducerea partidului nostru.

Eliberaţi de exploatare membrii societăţii socialiste au libertatea să acţioneze sprijinindu-se pe legile obiective şi în limitele condiţiilor impuse de ele. Singura constrîngere pe care o cunosc este cea a necesităţii obiective. Folosirea efectivă de către toţi membrii societăţii a statutului dobîndit în virtutea proprietăţii socialiste de stăpîni ai propriei activităţi implică cunoaşterea, înţelegerea şi capacitatea de a folosi adecvat legile obiective. Cît timp legile economice nu vor fi înţelese corect de toţi membrii societăţii ele vor continua să se impună în activitatea unora din ei sub forma unor constrîngeri neînţelese, iar acţiunilor lor se vor alinia cerinţelor realităţii doar ca efect al unor influenţe exterioare, prin executarea mecanică, fără perspectivă şi orizont, a unor dispoziţii şi directive primite. Pentru ca libertatea membrilor societăţii socialiste să se manifeste pentru toţi ca o **„necesitate înţeleasă“** se impune ridicarea nivelului general de cultură şi educaţie, însuşirea cuceririlor ştiinţifice de către toţi indivizii.

În viziunea partidului nostru ridicarea nivelului general de cultură îmbrăţişează, într-un obiectiv unitar, latura profesională, politică şi ştiinţifică a celor mai largi mase. Lărgirea orizontului de cunoaştere ştiinţifică al tuturor membrilor societăţii este parte integrantă a procesului de extindere a democraţiei socialiste care condiţionează participarea întregului popor la făurirea conştientă a propriului său destin. Pornind de la adevărul că socialismul şi comunismul se construiesc cu poporul şi pentru popor şi acţionînd în direcţia creşterii gradului de cunoaştere ştiinţifică de către toţi membrii societăţii, partidul nostru creează, totodată, premise optime pentru afirmarea efectivă a democraţiei economice socialiste. Lărgirea democraţiei economice nu asigură automat implementarea în toate sectoarele vieţii economice a unui comportament democratic, dacă ele nu sînt precedate sau cel puţin însoţite de măsuri practice şi eficiente de pregătire şi îmbogăţire a orizontului de cunoaştere economică de către toţi oamenii. Dealtfel, în general, acţionînd cu cele mai eficiente mijloace de lărgire a democraţiei socialiste partidul nostru deschide calea unei largi democratizări a cunoaşterii ştiinţifice, membrii societăţii noastre devenind nu numai obiect al acţiunilor de scientizare, ci şi subiecţii ei. **„Vasta operă de formare a omului nou** — sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** la Congresul educaţiei politice — **nu se poate înfăptui doar de către activiştii din acest domeniu sau de către intelectuali oricît de geniali şi talentaţi ar fi aceştia, ci presupune crearea unei ample mişcări populare în domeniul educaţiei şi culturii“.**

Ridicarea permanentă a nivelului lor de cunoştinţe generale şi economice constituie o îndatorire pentru toţi cei ce muncesc în domeniul producţiei materiale. Obiectivele etapei actuale de formare a omului nou impun concentrarea eforturilor în direcţia dezvăluirii cerinţelor obiective specifice etapei şi înarmarea agenţilor economici cu cea mai importantă pîrghie de ridicare a eficienţei întregii activităţi : cunoaşterea, stăpînirea şi folosirea corespunzătoare a legilor economice.

conf. dr. Ileana STĂNESCU
Academia de Studii Economice

PROIECT DE OPTIMIZARE A PRODUCŢIEI

(Urmare din pag. 19)

d) defalcarea programului de fabricaţie

Pentru defalcarea programului de fabricaţie anual pe trimestere şi a celui trimestrial pe luni şi decade se utilizează acelaşi model matematic ca şi în cazul optimizării, cu următoarele adaptări :

— numărul necunoscutelor în model creşte, deoarece fiecare produs este defalcat în mai multe cantităţi (sarcina de producţie pe perioada de defalcare : trimestre, luni, decade) ;

— capacităţile disponibile Tdi vor fi date pe perioadele de defalcare (trimestre, luni, decade) ;

— intervin restricţii care asigură ca suma cantităţilor defalcate să fie cel puţin egală cu cantitatea stabilită pentru produsul Qj pe întreaga perioadă la care se referă defalcarea ;

— restricţiile privind dubla limitare a cantităţilor (inferioară Q_j şi superioară Q_j sînt înlocuite cu restricţii simple, care stabilesç nişte limite inferioare pentru cantităţile defalcate, denumite restricţii de defalcare, corespunzătoare unor condiţii cerute fie de eficienţa loturilor de fabricaţie sau de termenele de livrare către beneficiari.

Pentru realizarea lucrărilor de defalcare a programelor de fabricaţie, întreprinderea va furniza informaţii privind capacităţile disponibile şi restricţiile de defalcare. După defalcare prin sistemul proiectat este posibilă şi elaborarea programelor de lucru pe repere şi grupe de utilaje. După efectuarea prelucrării se obţin următoarele situaţii :

— programul de fabricaţie anual defalcat pe cele 4 trimestre care cuprinde ; cod, denumire, timp unitar. bucăţi repere, timp total şi realizat bucăţi ;

— programul de fabricaţie defalcat pe luni care conţine : codul şi denumirea produsului, sarcina iniţială şi planul acceptat în trimestrul respectiv defalcat pe luni cantitativ şi valoric cu totalizări pe fiecare lună.

e) elaborarea programelor operative (lunare, decadale).

Pentru elaborarea programelor operative de fabricaţie în schema de sistem privind optimizarea, mai intervine o procedură care folosind capacităţile defalcate din fişierele CAPDEF şi PLANDEF, elaborează programele de fabricaţie pe perioadele de timp solicitate de întreprindere.

După efectuarea prelucrărilor se obţin situaţii cu programele de lucru lunare (decadale) pe repere şi grupe de utilaje.

Avantajele sistemului proiectat, evidenţiate şi cu ocazia implementării acestuia sînt în principiu următoarele :

1. reducerea volumului de muncă manuală pentru elaborarea şi fundamentarea planului anual, trimestrial şi a programelor de lucru lunare cu peste $90^0/_0$.
2. optimizarea programelor de fabricaţie şi la întreprinderile cu un număr mare de produse ce se obţin cu un număr mare de utilaje sau verigi de producţie complexe ;
3. poate fi implementat în unităţile industriale fără a necesita o pregătire îndelungată a personalului sau efectuarea unor lucrări pregătitoare voluminoase şi în timp, singura cerinţă fiind necesitatea ţinerii la zi a evidenţei proiectării tehnologice pentru actualizarea fişierelor PRODUSE şi REPERE, deci poate fi uşor generalizat la întreprinderile cu profil asemănător ;
4. sub aspect calitativ informaţiile obţinute asigură fundamentarea ştiinţifică a deciziilor la toate nivelele, pînă la locul de muncă, astfel încît orice modificare ce trebuie operată să poată fi făcută cu destulă certitudine şi fără a periclita realizarea planului.

ŞCOLI • CURENTE • ECONOMIŞTI

AFIRMAREA ŞCOLII SOVIETICE DE ECONOMIE MATEMATICĂ

ŞCOALA sovietică de economie matematică se remarcă de mai multă vreme printr-o vie și fructuoasă activitate. Se elaborează studii de mare anvergură de aplicare a matematicii și ciberneticii în teoria și practica economică. S-au impus în opinia științifică internațională colective valoroase de cercetare care lucrează la Institutul central de economie matematică din Moscova și filiala din Novosibirsk a Academiei de Științe a Uniunii Sovietice.

Valoarea științifică a acestor studii și-a găsit o recunoaștere oficială : pentru contribuția lor în domeniul aplicării metodelor economico-matematice în economia sovietică acad. L.V. Kantorovici, acad. V.S. Nemcinov și prof. V.V. Novojilov au fost distinși cu premiul Lenin ; lucrările savanților sovietici privind balanța legăturilor interramuri și planificarea chimizării economiei naționale au fost distinse cu Premiul de Stat al Uniunii Sovietice ; în anul 1975, sovieticul L.V. Kantorovici a împărțit cu americanul T.J. Koopmans premiul Nobel pentru economie, pentru contribuția adusă la programarea matematică a economiei.

Stimulată de dezvoltarea științelor matematice, extinderea metodelor matematice în gîndirea economică sovietică a început încă din primii ani de după Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, o dată cu elaborarea primelor planuri economice, însă ea a fost abandonată o anumită perioadă de timp, cînd s-a pus pe planul al doilea analiza cantitativă a fenomenelor economice. Totuși, unele modele macro-economice elaborate în perioada interbelică prezintă interes și astăzi.

În prezent este generalizată opinia că se pot distinge trei etape în dezvoltarea cercetărilor economico-matematice și economico-cibernetice din Uniunea Sovietică în perioada de după cel de-al doilea război mondial.

În prima etapă (la sfîrșitul deceniului al șaselea) cercetarea s-a ocupat în principal de elaborarea unor modele de echilibru de tipul balanței legăturilor interramuri — adaptîndu-se modelul input-output la condițiile economiei sovietice — precum și a unor modele de programare liniară utilizate pentru calcule economice experimentale.

În etapa a doua (la începutul deceniului al șaptelea) preocupările economiștilor matematicieni s-au concentrat asupra elaborării unor tipuri diversificate de modele de optimizare în vederea aplicării lor la soluționarea unor probleme de planificare. În acest sens, au fost construite un mare număr de modele economico-matematice, pe baza cărora au fost efectuate calcule pentru întocmirea unor planuri optime concrete (de pildă : planuri optime de transport, de utilizare a combustibililor, de încărcare a utilajului în întreprinderi ; amplasarea optimă a unor întreprinderi industriale ; repartizarea optimă a fondurilor de investiții etc.).

Cea de-a treia etapă este caracterizată printr-o orientare în direcția sintetizării cercetărilor tematice și dezvoltării unei abordări sistemice în folosirea metodelor economico-matematice în activitatea practică. De la elaborarea unor modele de optimizare izolate s-a trecut la formularea unei concepții și crearea unei **teorii a funcționării optime a economiei naționale socialiste.** Aplicarea modelelor în planificare și conducere se integrează în cadrul unor sisteme automate de conducere, create pentru diferitele verigi ale economiei naționale.

O operă majoră de sinteză a școlii economico-matematice sovietice o constituie recenta apariție a dicționarului enciclopedic „Matematica și cibernetica în economie"1), publicat într-o nouă ediție, substanțial revizuită și completată față de prima ediție din anul 1972 (numărul paginilor s-a dublat), sub conducerea unui prestigios colegiu de redacție condus de acad. N.P. Fedorenko. Aria tematică abordată în această veritabilă enciclopedie economico-matematică poate fi clasificată în șapte subdiviziuni : 1) matematică ; 2) cibernetică și teoria generală a sistemelor ; 3) planificare ; 4)

FIŞE

IDEI CONTEMPORANE
REVOLUȚIA ȘTIINȚIFICĂ-TEHNICĂ ȘI MODERNIZAREA FORȚELOR DE PRODUCȚIE
EDITURA POLITICĂ

• *Volumul* Revoluția științifică-tehnică și modernizarea forțelor de producție *(Editura politică, București, 1976, 294 p.) cuprinde comunicările și participările la discuții din cadrul unei sesiuni științifice care a avut loc la începutul acestui an, sub auspiciile Academiei Republicii Socialiste România și a Academiei de Științe Sociale și Politice. Pornind de la definirea de către Congresul al XI-lea al P.C.R. a cincinalului 1976–1980 drept „cincinalul afirmării cu putere a revoluției tehnico-științifice în România", prezidiile celor două academii și-au propus – cum spune în „Cuvînt de deschidere" acad. Cristofor Simionescu – să stimuleze studierea sistematică a diferitelor aspecte, influențe și condiții de dezvoltare ale acestei revoluții în vederea facilitării progresului în țara noastră în toate sectoarele de activitate. În afara unor comunicări, axate direct pe problema modernizării forțelor de producție în contextul revoluției științifice și tehnice contemporane, găsim o serie de alte intervenții care abordează, în același cadru, condiția umană, problemele literaturii și artei, ale filozofiei, învățămîntului, protecției mediului natural ș.a.*

Comunicările sînt semnate de Ștefan Milcu, George Macovescu, Mircea Malița, Dumitru Ghișe, Florin Iorgulescu, Tudorel Postolache, Nicolae Racoveanu, Valter Roman, Mihai Drăgănescu, Costin Murgescu, Călina Mare, Victor Săhleanu, Nicolae N. Constantinescu. La discuții au participat Adrian Gheorghe, Petre Roman, Andrei Silard, Viorel Soran. Volumul cuprinde și Cuvîntul de încheiere rostit de Mihnea Gheorghiu.

Concentrarea producției și concentrarea capitalului

• *În articolul* Konțentrațiia proizvodstva i kapitala v sovremennîh usloviiah *(Concentrarea producției și a capitalului în condițiile actuale), apărut în revista MIROVAIA EKONOMIKA I MEJDUNARODNÎE OTNOȘENIIA, nr. 8/august 1976, S. Nikitin consideră că analiza procesului de concentrare trebuie făcută, în condițiile actuale, la două nivele : al unităților (întreprinderi, fabrici, uzine) și al complexelor (companii, corporații, firme) unite sub un singur titlu de proprietate.*

La primul nivel, în ciuda unui proces intens de concentrare, se observă că, după atingerea unui anumit volum al producției, economiile care rezultă din proporțiile producției(economiile de scară) au o tendință de încetinire. În unele subramuri reducerea economiilor de scară este atît de categorică încît se poate vorbi, de fapt, de o epuizare a avantajelor producției de mari proporții. Un rol important în reducerea limitei inferioare a dimensiunii optime a întreprinderilor îl joacă specializarea.

Dezvoltarea unor producții mai specializate, constituind una din direcțiile caracteristice ale actualei revoluții tehnico-științifice, coboară uneori dimensiunea optimă a întreprinderilor în anumite ramuri (întrucît în condițiile specializării înguste, saturarea pieței poate fi obținută și cu ajutorul unor întreprinderi de proporții medii). Deși acest fenomen este încă relativ rar, el ar dovedi că nu trebuie să privim concentrarea întreprinderilor ca un proces liniar, numai în ascensiune. Faptul că în anumite ramuri ale industriei prelucrătoare proporția întreprinderilor mici și mijlocii din S.U.A. oscilează de la 2–5% pînă la 40–50% și mai mult se explică nu numai prin factori tehnico-economici, ci și socio-economici (cea mai mare parte a acestor întreprinderi nu au dimensiunea optimă).

La nivelul al doilea, însă, concentrarea și centralizarea capitalului a dus și duce la situația că marile companii stăpînesc zeci și chiar sute de întreprinderi, uneori din cele mai diferite ramuri.

J. Fourastié : rădăcinile contestației sociale

• *Cunoscutul economist și sociolog francez deosebește în articolul* Les racines de la contestation *(Rădăcinile contestației), publicat în LE FIGARO din 1 august a.c., trei grupe de cauze ale fenomenului contestației sociale care se observă în special în țările capitaliste dezvoltate.*

Prima grupă – scrie J.F. – are drept sursă factorii economici și sociali – nedreptatea, inegalitatea, profitul, plusvaloarea, exploatarea omului de către om. A doua grupă ar purta un caracter psiho-sociologic, impli-

modelare economico-matematică ; 5) sisteme automate de informare și conducere ; 6) programarea pe computere; 7) statistică. Această varietate tematică reflectă caracterul multi- și inter-disciplinar al acestui nou tip de cercetare economică, menit să aducă o contribuție majoră la fundamentarea deciziilor economice.

În această enciclopedie cititorul găsește sistematizată pentru prima dată concepția școlii sovietice despre noțiunile și instrumentele utilizate legate de aplicarea matematicii și ciberneticii în sfera economică. O serie de noțiuni economice sînt formalizate matematic, astfel că se facilitează introducerea lor în modelele economico-matematice, precum și evaluarea lor cantitativă. Definirea și explicarea unor instrumente matematice cu largă aplicație în economie este realizată pe înțelesul economiștilor, ceea ce este de așteptat să contribuie la extinderea utilizării acestora în domeniul economic.

Existența în cadrul enciclopediei a unui număr de modele economico-matematice tipice, a căror valoare științifică a fost confirmată de practica planificării economiei sovietice, expunîndu-se succint formularea lor matematică și conținutul lor economic, facilitează cititorului cunoașterea gîndirii economice matematice sovietice în acțiune. Selecția acestor modele, judicios întreprinsă, permite contactul cu ceea ce este mai reprezentativ în stadiul actual de dezvoltare al economiei matematice în U.R.S.S. Totodată, asemenea lucrări creează și o imagine asupra noilor metode de calcul economic, precum și al sistemelor automate de conducere a economiei naționale.

Un aport deosebit în dezvoltarea școlii de economie matematică, ca și în introducerea de mai multă rigoare și eficiență în științele și practica economică, îl aduc cercetările în domeniul macromodelării și simulării pe modele în scopul optimizării deciziilor. La crearea și dezvoltarea științei economico-matematice sovietice, o contribuție majoră cu caracter teoretic și practic o aduce în prezent N.P. Fedorenko și valorosul său colectiv de la Institutul economico-matematic central din Moscova. Opera sa științifică este legată nemijlocit de efortul de aplicare în practica planificării sovietice a unui **sistem de funcționare optimă a economiei naționale**[2]. Acesta reprezintă un sistem optim de planificare și conducere a economiei naționale, al cărui obiectiv este să asigure utilizarea cea mai eficientă a tuturor resurselor materiale, umane, financiare și materiale de care dispune societatea sovietică. Concepția standard despre economia națională considerată de N.P. Fedorenko ca fiind cea mai adecvată pentru cercetarea economico-matematică este formulată într-o abordare sistemică : **economia națională este un sistem optimizabil de mare complexitate, un sistem care constă dintr-o multitudine de subsisteme și care operează în condiții de informație incompletă.**

Teoria funcționării optime a economiei naționale elaborată de N.P. Fedorenko evidențiază necesitatea analizei dezvoltării economiei naționale pe baza **principiului optimului,** care constă în a) asigurarea consistenței între obiectivul ales și mijloacele reale pentru atingerea acestui obiectiv ; b) selecționarea căilor optime de dezvoltare economică în conformitate cu un singur criteriu de optimalitate, ţinîndu-se seama de caracterul limitat al resurselor disponibile. Aplicarea acestei teorii este condiționată de identificarea bazelor metodologice pentru formularea unui sistem coerent de planificare şi control al economiei naționale.

Economia națională este considerată în teoria generală a sistemelor ca un **întreg,** astfel că soluționarea optimă a unor probleme izolate și specifice într-un anumit domeniu economic, fără existența sistemului global de optimizare a economiei naționale, nu poate da rezultatele scontate, deși nu se poate nega utilitatea acestor încercări pentru formularea concepției de ansamblu.

O premisă esențială a transpunerii în viață a sistemului de funcționare optimă a economiei naționale este asigurarea bazei tehnice prin crearea unei rețele unice de centre de calcul, înzestrată cu computere și personal calificat. Aplicarea ciberneticii și matematicii în teoria și practica economică deschide mari perspective dezvoltării acestei științe.

M. HOROVITZ

---

[1] Matematika i kibernetika v ekonomike, Slovarspravocinik, Ediția a II-a, Editura Ekonomika Moscova, 1975, 702 pag.

[2] N.P. Fedorenko. Sistema optimalnogo funktionirovania soţialisticeskoi ekonomiki, Moscova, 1974.

FIŞE

cînd adaptarea necorespunzătoare a omului tradițional la noua lume tehnică creată de omul de știință, de inginer și organizator (conflictul dintre spontaneitate și eficacitate), apoi înțelegerea deficitară sau neînțelegerea – de către „omul mijlociu" – a structurii societății în care trăiește etc. A treia grupă de cauze care generează nemulțumiri și, concomitent, contestație, rezidă, după J.F., în cadrul instituțional (de reglementare, juridic mai ales) – considerat dezarticulat în componentele sale și aflat în curs de modificare sub presiunea unor necesități obiective.

Ni se pare că, deși în mod nemijlocit cauzele s-ar putea subdivide în felul arătat de J.F., la o analiză mai profundă ele se dovedesc a-și avea sursa în prima grupă

Disfuncționalitățile organizației birocratice

● *Jean-Paul Larçon și Georges Blanc consideră în articolul* Management et bureaucratie, *apărut în revista MANAGEMENT FRANCE, nr. 6–7 iulie 1976, referindu-se la mecanismul de conducere al intreprinderilor capitaliste, că termenul „birocrație" are astăzi o conotație negativă nu pentru că acesta ar fi sensul său principial. Birocrația ar fi, în esența sa, o rețea complexă destinată să asigure funcționarea coerentă a unei organizații – fie ea publică sau privată. Dacă termenul pare a se referi mai mult la „disfuncționalități" ale mecanismului, decît la mecanismul însuși, aceasta se explică prin binecunoscute „maladii" ale birocrației foarte reale : incapacitate și nedorință de a cere de la elementele sale componente inițiativă, responsabilitate, exprimarea opiniei.*

În mare măsură, acestea se datoresc pierderii de către conducători a controlului mașinii lor birocratice. Toate, spun autorii, se reduc la o singură problemă teoretică : se stabilește o structură și un sistem de organizare pentru a trata probleme existente sau previzibile în momentul în care au fost concepute, dar ele trebuie să trateze probleme care apar ulterior, în mare măsură imprevizibile. Cu cît este mai mare schimbarea care a intervenit în mediul exterior organizației (piață, tehnologie, politică etc.) cu atît mai mari și mai rapide sînt disfuncționalitățile organizației birocratice.

În condițiile actuale, cînd țările capitaliste sînt în fața „unui nou tip de creștere, cu progresie discontinuă", combaterea insuficiențelor birocrației ar fi cu atît mai necesară. Ea ar fi posibilă prin : flexibilitatea planului strategic, mobilitatea alocării resurselor, împărțirea marilor întreprinderi în „diviziuni" autonome și pe deplin reponsabile pe piețele lor, ceea ce ar permite o flexibilitate strategică fără distrugerea identității, în fine, formarea și reprofilarea oamenilor.

O strategie a dezvoltării resurselor energetice mondiale

● *În nr. 1–2 pe 1976 al revistei IMPACT. SCIENCE ET SOCIÉTE, editată de UNESCO, număr consacrat în întregime dezbaterii temei „Știința și războiul", K. Erik Solem propune, în studiul* Ressources énérgetiques et planification stratégique a l'échelle mondiale *– o planificare strategică a resurselor energetice pe plan mondial. Referindu-se, printre altele, la tehnicile de previziune a consumului de energie, prof. Solem apreciază că metoda cea mai simplă pentru previziunile pe termen scurt – de pînă la 5 ani – este extrapolarea directă de date cronologice asupra consumului, rezultatele obținute fiind satisfăcătoare. Pentru previziuni pe termen mediu (10–15 ani), el consideră preferabil să se studieze evoluția relației dintre două serii cronologice de date, ca de pildă, corelația între consumul de energie și produsul național brut sau produsul intern brut.*

Referitor la previziunile pe termen lung (20 de ani și peste), se apreciază necesar să se ia în considerare alți factori, cum sînt : progresul tehnic, evoluția prețurilor și creșterea demografică. După părerea lui K.E.S., metodele și tehnicile folosite în prezent pentru previziuni pe termen mediu și pe termen lung (extrapolarea, curba de regresie, comparația între țări urmărind analogiile geografice etc.) sînt imperfecte sau pot induce în eroare. De aceea, autorul propune să se elaboreze metode normalizate suplimentare, perfecționarea celor actuale și prezintă 4 previziuni relative la consumul mondial de energie pentru anul 2000.

După calcule estimative O.N.U., considerind creșterea consumului după o progresie exponențială, s-a ajuns la un consum total în anul 2000 de peste 4,4 ori mai mare decît în 1970, iar prin considerarea creșterii după o curbă logistică – de 4,1 ori mai mare. Pentru satisfacerea necesităților de consum, autorul propune o strategie, incluzînd dezvoltarea puternică a surselor de energie, aplicarea de constrîngeri asupra utilizării, precum și crearea de instituții, sub egida O.N.U., de control și reglementare a producției și consumului.

Un moment important în viața internațională contemporană

CEA DE-A V-A CONFERINȚĂ LA NIVEL ÎNALT A ȚĂRILOR NEALINIATE

Între 16 și 19 august a.c. s-au desfășurat la Colombo, capitala statului Sri Lanka, lucrările celei de-a V-a Conferințe la nivel înalt a țărilor nealiniate. De la prima întîlnire de acest fel au trecut 15 ani, interval în care politica de nealiniere s-a afirmat tot mai activ, pe diverse planuri. Numărul participanților era la prima conferință din 1961 de 25, pentru ca acum, la Colombo, să se apropie de 100. Conferința la nivel înalt a țărilor nealiniate s-a înscris în viața internațională contemporană ca un moment cu deosebită semnificație, scoțînd o dată mai mult în evidență rolul acestor țări ca factor de mare importanță în promovarea noilor principii de relații între state.

România a fost prezentă la prestigiosul forum internațional de la Colombo în calitate de invitată, în urma hotărîrii adoptate la reuniunea pregătitoare a miniștrilor afacerilor externe de a se conferi țării noastre posibilitatea să participe în această calitate la reuniunile și activitățile țărilor nealiniate.

În Mesajul președintelui **Nicolae Ceaușescu** *adresat Conferinței la nivel înalt a țărilor nealiniate de la Colombo se arată:* **„Cu deosebită satisfacție România ia parte pentru prima dată la o conferință la nivel înalt a țărilor nealiniate și este hotărîtă să acționeze neabătut pentru dezvoltarea continuă a raporturilor de prietenie și colaborare cu aceste țări și să-și aducă contribuția activă la afirmarea principiilor noi de relații internaționale de care sînt animate și statele nealiniate“.**

Ca fenomen relativ nou în viața internațională, mișcarea țărilor nealiniate a contribuit și contribuie la afirmarea principiilor coexistenței pașnice, stimulează destinderea și acționează consecvent pentru obținerea participării egale în drepturi a tuturor țărilor la soluționarea marilor probleme ale zilelor noastre. În mod deosebit se fac simțite efectele activității acestor țări în procesul de consolidare a emancipării statelor care și-au dobîndit mai recent independența politică și care luptă în continuare pentru dobîndirea și a unei reale independențe economice. Din acest punct de vedere mișcării nealiniate i se recunoaște meritul de a fi fost inițiatoarea multor principii, acțiuni și soluții vizînd instaurarea unei noi ordini economice internaționale, într-o lume care devine tot mai conștientă de existența atîtor interdependențe, dar și a inegalității cu care este confruntată.

Mișcarea țărilor nealiniate, combătînd divizarea și gruparea țărilor în blocuri, militează totodată pentru atingerea obiectivului vital al emancipării popoarelor pe calea cooperării între state cu orînduiri sociale și niveluri de dezvoltare diferite. Această orientare, susținută de partidul și statul nostru, dobîndește tot mai mulți aderenți și apropie tot mai multe popoare — chiar dintre cele aflate în blocuri — de mișcarea nealiniaților.

Agenda Conferinței de la Colombo a cuprins o arie foarte bogată de teme politice și economice. Se poate spune că nici una din marile probleme internaționale contemporane nu a fost ignorată. Pe de altă parte, caracteristic este și faptul că problematica economică a deținut în cadrul acestor discuții o pondere mai mare decît la reuniuni similare din trecut ale țărilor nealiniate. Această preocupare exprimă în mod realist însăși evoluția din ultimii ani a relațiilor economice internaționale care, departe de a fi cunoscut toate clarificările și soluționările atît de necesare, a înregistrat procese acute de criză, practici politice și economice care tind să mențină actualele tensiuni și decalaje, ba chiar să le adîncească, constituind prin aceasta grave amenințări la adresa păcii și progresului general.

„Declarația economică“ adoptată de Conferință pune puternic în lumină aceste și alte aspecte care necesită în mod presant soluții concrete, instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale — calea adevăratei democratizări a relațiilor între state.

Venind după întîlnirile din acest an, de la Manila („Grupul celor 77“) și Nairobi (UNCTAD IV), Conferința de la Colombo a reluat cu tărie și a amplificat conținutul unor documente care au stat în atenția celor două reuniuni internaționale. În problematica economică ce a preocupat pe participanți la Colombo s-a pornit de la faptul că țările în curs de dezvoltare, în ansamblul lor, continuă să fie confruntate cu numeroase greutăți. Inițiativele coordonate, în spiritul deciziilor reuniunii „Grupului celor 77“ de la Manila, contribuția țărilor în curs de dezvoltare la Fondul pentru finanțarea stocurilor de materii prime și altele sînt elemente importante în acțiunile lansate de aceste țări. Ceea ce și-a propus cu deosebire Conferința de la Colombo este să accelereze procesul instaurării unei noi ordini economice corespunzătoare cerințelor actuale ale dezvoltării tuturor statelor, ca o condiție sine qua non a destinderii în lume, a înfăptuirii aspirațiilor tuturor popoarelor pentru o schimbare radicală a situațiilor și reglementărilor depășite.

ȚĂRILE NEALINIATE apreciază că majoritatea țărilor dezvoltate manifestă în fapt o dorință mult mai redusă de schimbare a vechilor relații decît cea exprimată în declarații, și în ultimul timp se constată chiar intensificarea rezistenței lor față de instaurarea unui sistem mai just și mai corespunzător de relații economice în lume.

Pornind de la asemenea realități, Conferința de la Colombo și-a propus să dea un nou impuls eforturilor pentru eliminarea din viața internațională a ceea ce este perimat, necorespunzător și dăunător în relațiile economice (ca și în cele politice) dintre state, pentru crearea unui climat de prosperitate și securitate în întreaga lume.

Un obiectiv deosebit de important l-a constituit la Colombo discutarea și găsirea metodelor și acțiunilor practice de aplicat pentru desăvîrșirea acestui complex proces de trecere a întregii omeniri spre noi relații și mecanisme în stare să garanteze pacea și cooperarea pe multiple planuri între toate țările. În acest scop, au fost prevăzute examinarea și evaluarea situației economice internaționale și a problemelor dezvoltării, astfel cum au evoluat ele în ultimii trei ani, ca și a măsurilor de luat pentru întărirea solidarității și cooperării între țările nealiniate și cu alte țări în curs de dezvoltare îndeosebi în domeniile agriculturii și producției agricole, industrializării, științei și tehnicii, politicilor comerciale, investițiilor străine, companiilor transnaționale, problemelor financiare și monetare, fondului de solidaritate pentru dezvoltarea economică și socială a țărilor nealiniate etc.

Preocupîndu-se de asemenea probleme, de cea mai mare importanță nu numai pentru ele ci și pentru alte state, țările nealiniate demonstrează o dată mai mult că înțeleg răspunderile ce le revin în obținerea neîntîrziată a unor schimbări semnificative în relațiile internaționale, în elaborarea soluțiilor concrete necesare.

În ceea ce o privește, România — așa cum arăta președintele **Nicolae Ceaușescu** *în Mesajul adresat Conferinței de la Colombo —, urmînd neabătut politica sa consecventă de pace, înțelegere și colaborare internațională, izvorîtă din concepția și țelurile fundamentale ale orînduirii socialiste pe care o edifică, va acționa și în viitor cu toată hotărîrea pentru afirmarea în lume a principiilor noi, democratice, de relații între state, întărind și intensificînd colaborarea cu țările socialiste, cu țările nealiniate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, aducîndu-și contribuția activă la lichidarea politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, la construirea unei lumi mai bune și mai drepte.*

dr. I. BELOIU

PENTRU O NOUĂ ORDINE ECONOMICĂ INTERNAŢIONALĂ

SPRE O REGLEMENTARE GLOBALĂ A PROBLEMELOR COMERŢULUI CU PRODUSE DE BAZĂ (I)

● Un „boom" cu roade inegal distribuite ● Cum să fie apărată „puterea de cumpărare" a materiilor prime ? ● O tratare fragmentară care lezează şi interesele economiei mondiale în ansamblu ● Pe linia asanării comerţului internaţional

SOLUTIONAREA pe o bază echitabilă a problemelor complexe ale comerţului mondial cu materii prime industriale, combustibili, produse agroalimentare reprezintă o cerinţă esenţială a instaurării unei noi ordini economice internaţionale, care să asigure dezvoltarea independentă, stabilă a tuturor ţărilor, reducerea şi eliminarea decalajelor dintre ţările avansate din punct de vedere economic şi cele în curs de dezvoltare.

După cum se ştie, pieţele mondiale ale produselor de bază se caracterizează prin schimbări bruşte şi importante în echilibrul dintre ofertă şi cerere, prin fluctuaţii brutale ale preţurilor. Sursa principală a acestor fenomene negative o reprezintă instabilitatea economică din ţările capitaliste dezvoltate, care sînt încă principalele debuşee pentru produsele de bază.

Instabilitatea pieţelor şi a preţurilor produselor de bază se repercutează în mod nefavorabil asupra tuturor ţărilor, în primul rînd asupra ţărilor în curs de dezvoltare, ale căror încasări din export provin în proporţie de circa 80 la sută din vînzarea acestor produse. Întrucît încasările din exportul produselor de bază al ţărilor în curs de dezvoltare trebuie să asigure finanţarea celei mai mari părţi din importurile lor de maşini şi utilaje, precum şi de alte bunuri esenţiale, *instabilitatea de pe pieţele acestor produse constituie un obstacol major* în calea industrializării şi diversificării economiei acestor ţări.

Factorii unei „explozii"

ÎN PERIOADA postbelică, tendinţa generală de scădere a preţurilor produselor de bază, în expresie reală, s-a manifestat pînă în anul 1972, cînd a fost întreruptă temporar de „boom-ul" materiilor prime din perioada 1972—1974. De la mijlocul anului 1972 şi pînă la mijlocul anului 1974, preţurile la majoritatea produselor de bază au crescut mult mai rapid decît preţurile produselor finite exportate de ţările O.C.D.E. Acest „boom" al materiilor prime a fost determinat de patru grupe de factori interdependenţi : intensificarea vremelnică a activităţii economice în ţările capitaliste dezvoltate, ceea ce a provocat o creştere considerabilă a cererii pentru diferite produse de bază ; sporirea preţurilor produselor agricole, datorită recoltelor slabe ; mărirea preţurilor la o gamă largă de produse de bază, ca urmare a creşterii substanţiale a preţului petrolului, obţinută de ţările membre O.P.E.C. ; sporirea cererii speculative pe pieţele produselor de bază, observată de la începutul anului 1972.

„Explozia" preţurilor produselor de bază nu a favorizat ansamblul ţărilor în curs de dezvoltare. Un număr însemnat de ţări în curs de dezvoltare, care sînt net importatoare de materii prime, au suferit pierderi considerabile, înregistînd dificultăţi grave în domeniul balanţelor de plăţi.

„Boomul" materiilor prime nu a fost de lungă durată. În anul 1975 s-a înregistrat o nouă reducere substanţială a preţurrilor produselor de bază, consecinţă a crizei economice care a intervenit în ţările capitaliste. Drept urmare, preţurile acestor produse, în expresie reală, au revenit la nivelul mediu din anii 1970—1972, existent înainte de „boom". Evoluţia preţurilor produselor de bază, exportate de ţările în curs de dezvoltare, în expresie reală, este redată în tabelul nr. 1.

Creşterea economică a ţărilor în curs de dezvoltare este prejudiciată nu numai de tendinţa de reducere, în expresie reală, a preţurilor produselor de bază, care s-a manifestat de-a lungul celei mai mari părţi a perioadei postbelice, dar şi de fluctuaţiile excesive pe termen scurt ale acestor preţuri. În tabelul nr. 2 se oglindesc fluctuaţiile pe termen scurt, de mare amplitudine, înregistrate în ultimii ani de preţurile produselor de bază în raport cu cele ale produselor finite (referitor la anul 1973, în special, trebuie avute în vedere desigur evoluţiile binecunoscute înregistrate la petrol). Tabelul ilustrează faptul că, în timp ce preţurile la exportul de materii prime au înregistrat scăderi şi creşteri importante, preţurile produselor finite au crescut cu regularitate. În acelaşi timp este de observat că în cadrul oscilaţiilor semnalate, preţurile produselor de bază, în expresie reală, au scăzut mult mai mult decît preţurile nominale şi au crescut sensibil mai puţin decît acestea din urmă.

În vederea combaterii fenomenelor negative de pe pieţele produselor de bază s-a acţionat pe plan internaţional în două direcţii principale : a) stabilizarea la un nivel corespunzător a preţurilor şi b) compensarea financiară a fluctuaţiei încasărilor provenite din exportul produselor de bază. Rezultatele obţinute pînă în prezent sînt însă departe de a putea fi considerate ca satisfăcătoare.

Abordarea fragmentară, produs cu produs, a problemelor

Tabelul nr. 1

Evoluţia preţurilor la produsele de bază, exportate de ţările în curs de dezvoltare, în raport cu preţurile produselor finite, exportate de ţările membre O.C.D.E. [a])
1950–1957 = 10

Perioada	Produse alimentare şi băuturi	Legume, seminţe oleaginoase şi uleiuri	Materii prime agricole	Minereuri şi metale	Total
1952–1954	103	79	61	114	87
1955–1957	94	77	64	120	85
1958–1960	76	77	57	99	65
1961–1963	68	68	51	96	65
1964–1966	72	73	46	138	71
1967–1969	67	67	42	129	65
1970–1972	69	67	36	115	63
1973–1975	83	92	45	118	74
1973	81	85	52	129	76
1974	94	126	48	134	83
1975	75	66	35	91	62

a) Raportul dintre indicele preţurilor la produsele de bază şi indicele O.N.U. pentru preţurile produselor finite, exportate de ţările capitaliste dezvoltate.

Sursa : Document TD/186 din mai 1976.

stabilizării prețurilor s-a dovedit a fi insuficientă, obținîndu-se progrese foarte limitate în direcția încheierii de acorduri internaționale durabile și eficace pentru regularizarea cursurilor produselor de bază. Abordarea tradițională produs cu produs s-a soldat cu încheierea de acorduri internaționale de stabilizare numai pentru cîteva produse de bază, rămînînd ca majoritatea acestor produse să facă obiectul jocului forțelor oarbe ale pieței. Drept rezultat, numai un anumit număr de țări a putut beneficia de avantajele reglementării pieței. Negocierea separată de acorduri internaționale de produse a favorizat interese comerciale naționale pe termen lung, conducînd la neglijarea intereselor pe termen lung ale economiei mondiale în ceea ce privește produsele de bază și a necesității întăririi acestui sector în țările în curs de dezvoltare. O carență importantă a metodei clasice de negociere produs cu produs, o constituie faptul că nu permite tuturor țărilor, luate individual, să obțină un bilanț pozitiv ; un astfel de bilanț poate fi însă obținut mai ușor în cazul negocierilor privind un ansamblu de produse, cînd anumite dezavantaje la unele produse pot fi compensate prin avantajele cîștigate la alte produse.

Programul integrat: optică și obiective

ESTE DE REMARCAT că, în general, acordurile internaționale pe produse au avut efecte limitate asupra prețurilor și piețelor produselor respective. De regulă, aceste acorduri și-au îndeplinit cu mai mult sau mai puțin succes sarcinile fixate numai în perioadele de calm relativ pe piețe, dovedindu-se puțin eficiente în perioadele de convulsiuni ale conjuncturii. În plus, acordurile internaționale pe produse și-au atins obiectivele lor, într-o mare măsură, pe seama limitării exportului din țările în curs de dezvoltare.

Alături de măsurile vizînd stabilizarea prețurilor produselor de bază, prin încheierea de acorduri internaționale pe produse, eforturile pentru eliminarea instabilității încasărilor din export ale țărilor în curs de dezvoltare s-au îndreptat și spre elaborarea unor scheme de compensare financiară a fluctuațiilor acestor încasări, scheme destinate să combată nu cauzele, ci efectele instabilității pieței. O astfel de schemă s-a pus în aplicare din anul 1963 în cadrul Fondului Monetar Internațional (F.M.I.), prevăzînd acordarea de credite speciale țărilor în curs de dezvoltare ale căror încasări din exportul produselor de bază au suferit o reducere sensibilă. Volumul creditelor pentru compensarea finaciară a fluctuațiilor încasărilor din exportul țărilor în curs de dezvoltare și condițiile în care se acordă aceste credite sînt însă departe de a răspunde necesităților țărilor în curs de dezvoltare. Trebuie spus că nici alte sisteme, care au o sferă limitată de aplicare, nu sînt de natură să ofere o soluție satisfăcătoare.

Mediocritatea rezultatelor obținute în domeniul stabilizării prețurilor prin metoda tradițională a abordării produs cu produs, precum și în domeniul compensării financiare a deficitului încasărilor din export, dificultățile crescînde ale țărilor în curs de dezvoltare ca urmare a instabilității tot mai accentuate a piețelor produselor de bază, au determinat necesitatea abordării problemelor comerțului internațional cu produse de bază într-o optică mai generală și într-un mod mai concret. În acest sens, în „Programul de acțiune cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale“, adoptat la 1 mai 1974 de sesiunea a VI-a extraordinară a Adunării Generale a O.N.U., s-a prevăzut pregătirea unui program global integrat privind acțiunile internaționale în domeniul produselor de bază. Ideea unui astfel de program a fost reluată și dezvoltată în rezoluția sesiunii a VII-a extraordinare a Adunării Generale a O.N.U.

În conformitate cu indicațiile Adunării Generale a O.N.U., sesiunea a IV-a UNCTAD (Nairobi, mai 1976) a adoptat, după discuții dificile și îndelungate, rezoluția 93 (IV) — Programul integrat privind produsele de bază —, considerată ca cel mai important rezultat al sesiunii. Acest program prevede abordarea globală și într-o optică multidimensională a problemelor comerțului internațional cu produse de bază, pornind de la un ansamblu comun de obiective și tehnici. Programul integrat adoptat se referă la o gamă largă de produse de bază *) și la toate aspectele problemelor acestor produse, începînd de la producție și terminînd cu consumul. Programul integrat nu neagă metoda abordării produs cu produs, care are meritul de a ține seama de particularitățile diferitelor produse, dar o încadrează într-o politică globală, bazată pe obiective și principii comune.

Asanarea comerțului internațional cu produse de bază nu se poate realiza pe baza acționării forțelor oarbe ale pieței mondiale, care au generat instabilitate și au provocat erodarea puterii de cumpărare a exporturilor de produse de bază ale țărilor în curs de dezvoltare. De aceea, Programul integrat vizează limitarea și corelarea acțiunii forțelor pieței, pentru a permite transformarea exportului de produse de bază al țărilor în curs de dezvoltare într-un instrument eficient al progresului lor economic.

Tabelul nr. 2

Evoluția prețurilor produselor finite, exportate de țările dezvoltate industrial și a produselor de bază, exportate de țările în curs de dezvoltare
(modificare în % față de anul precedent)

	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975
produse finite a)	+3	+6	+ 6,5	+8	+17	+22	+12
Produse	+3	+5,5	– 7	+7,5	+50,5	+30,5	–17,5
de bază b)	+6	0	–13	0	+28,5	+10	–26

a) Valoarea unitară în exportul țărilor dezvoltate industrial.
b) Inclusiv combustibili, în exportul țărilor în curs de dezvoltare.
Prețuri în dolari curenți.
Prețurile nominale, împărțite la indicele O.N.U. pentru valoarea unității de produse finite, exportate de țările dezvoltate.
Sursa : Întocmit pe baza TD/134/Supp. 1.

Programul integrat vizează ameliorarea substanțială și durabilă a funcționării piețelor produselor de bază și întărirea sectorului acestor produse în economia țărilor în curs de dezvoltare, redistribuind într-un mod mai echitabil avantajele decurgînd din comerțul internațional cu produse de bază.

După cum se arată în rezoluția 39 (IV) a sesiunii UNCTAD de la Nairobi, Programul integrat își propune șapte obiective generale :

— Asigurarea stabilității comerțului cu produse de bază, în special evitarea fluctuațiilor excesive ale prețurilor acestor produse, menținîndu-se prețurile la niveluri care în expresie reală să fie remuneratorii și juste pentru producători și echitabile pentru consumatori, să țină seama de ritmurile inflației mondiale și de schimbările în situația economică și valutară mondială și să contribuie la asigurarea unui echilibru între ofertă și cerere în cadrul comerțului mondial cu produse de bază, aflat în expansiune.

— Creșterea și menținerea veniturilor reale ale diferitelor țări în curs de dezvoltare prin sporirea încasărilor din export, precum și protejarea acestor țări de fluctuația încasărilor din export, îndeosebi a încasărilor provenite din comerțul cu produse de bază.

— Urmărirea asigurării unui acces mai bun la piețe și a securității de aprovizionare pentru produsele de bază, ținînd seama de nevoile și interesele țărilor în curs de dezvoltare.

— Diversificarea producției în țările în curs de dezvoltare și extinderea prelucrării produselor de bază în aceste țări, în vederea promovării industrializării lor și a sporirii încasărilor din import.

— Creșterea competitivității produselor naturale în raport cu produsele sintetice și de înlocuire, încurajarea cercetării-dezvoltării în acest domeniu, precum și armonizarea, pe măsura oportunității, a producției produselor sintetice și a înlocuitorilor din țările dezvoltate cu oferta de produse naturale, provenind din țările în curs de dezvoltare.

— Ameliorarea structurii piețelor în domeniul produselor de bază prezentînd interes pentru exportul țărilor în curs de dezvoltare.

— Îmbunătățirea sistemelor de comercializare, distribuție și transport al produselor de bază exportate de țările în curs de dezvoltare și, în special, sporirea participării acestor țări la activitățile respective precum și la veniturile obținute din ele.**)

Victor ALDEA

---

*) Se prevede ca, într-o primă etapă, Programul integrat să se aplice la 18 produse sau grupe de produse și anume : banane, bauxită, cacao, cafea, cupru, bumbac și fire de bumbac, fibre dure și produse din ele, minereu de fier, iută și produse din iută, mangan, carne, fosfați, cauciuc, zahăr, ceai, lemn tropical, cositor și uleiuri vegetale, inclusiv uleiul de măsline și semințele oleaginoase. S-a stabilit că în Programul integrat pot să fie incluse și alte produse, dacă acest lucru va apare necesar.

**) De exemplu, studiul Secretariatului U.N.C.T.A.D. privind sistemul, de comercializare și distribuție a bananelor (D/B/C_1/162) arată că, în medie, veniturile globale ale plantatorilor locali nu reprezintă decît circa 11% din valoarea totală a vînzărilor cu amănuntul ale bananelor, restul fiind obținut, în principal, de întreprinderile străine ; în ce privește transportul maritim se arată că ponderea țărilor producătoare în flota mondială de nave frigorifice nu depășește 1%.

ECONOMIE MONDIALA

TENDINȚE - CONJUNCTURI

Prețurile internaționale ale produselor de bază în luna iulie 1976

INDICELE SINTETIC INSCIN
IN ANII 1974-1975 ȘI PE PERIOADA
IUNIE-IULIE 1976

1970-1972=100

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	iunie	iulie
INDICE GENERAL	1974	240,4	241,5	241,4
	1975	218,7 a)	219,2	215,0
	1976		225,7 a)	228,7 a)
1. Produse alimentare	1974	230,8	213,0	217,8
	1975	203,7	177,4	190,7
	1976		184,5 a)	186,2 a)
- cereale	1974	261,5	231,9	250,6
	1975	216,7	188,5	211,3
	1976		218,7	216,3
- semințe oleag., prod. deriv., grăsimi anim. și veg.	1974	240,8	234,3	238,5
	1975	195,0	161,4	178,2
	1976		158,2	173,1
- animale, carne și prod.animal.	1974	128,3	127,7	120,4
	1975	159,3	160,9	160,8
	1976		147,4 a)	145,2 a)
- zahăr și produse tropicale	1974	437,5	377,8	390,1
	1975	314,0	226,3	253,0
	1976		263,0	262,3
2. Combustibili	1974	336,8	332,9	327,7
	1975	343,0	351,8	335,1
	1976		363,1	360,9 a)
- cărbuni și cocs	1974	193,6	205,1	202,8
	1975	260,0	272,0	257,8
	1976		259,6	259,9 a)
- țiței	1974	567,1	567,1	567,1
	1975	461,2	450,9	450,9
	1976		493,4	493,4
- produse petroliere	1974	380,9	262,1	352,7
	1975	373,9	386,5	361,8
	1976		407,4	402,5
3. Materii prime industriale	1974	216,1	225,3	224,9
	1975	188,2 a)	195,8	189,1
	1976		200,8 a)	205,7 a)
- minereuri	1974	139,6	143,2	140,1
	1975	168,1 a)	173,6	167,4
	1976		159,8 a)	159,8 a)
- metale	1974	231,5	246,2	249,4
	1975	185,1	194,2	187,2
	1976		194,4 a)	198,7
- cauciuc	1974	210,3	205,5	188,9
	1975	159,8	154,2	162,7
	1976		240,9	224,6
- lemn și produse din lemn	1974	232,1	241,4	234,0
	1975	229,0	237,3	226,2
	1976		217,9 a)	218,8 a)
- fibre animale și vegetale	1974	192,0	183,2	184,3
	1975	162,4 a)	165,2	162,8
	1976		228,2 a)	250,2 a)
- piei	1974	122,3	125,7	122,8
	1975	114,8	122,0	126,0
	1976		171,1	178,5

a) Date provizorii pentru cocs de furnal, huilă, minereu de fier, țevi din oțel, cherestea de rășinoase, celuloză, hîrtie kraftliner, fibre celulozice și porci vii.

ÎN LUNA IULIE a.c. pe piața internațională s-a înregistrat, în continuare, o ușoară tendință de creștere a prețurilor. Potrivit indicelui agregat INSCIN, prețurile internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R. S. România au crescut în medie cu 1,3%, față de creșterea de 1,2% înregistrată în luna iunie a.c.

Pe piața materiilor prime *și* semifabricatelor industriale *slăbirea sezonieră a activității tranzacționale, caracteristică perioadei de vară, nu a determinat o scădere a prețurilor așa cum se aștepta. Pe ansamblul acestei grupe de produse creșterea prețurilor a înregistrat o ușoară accelerare cu 4,2% (comparativ cu 1,7% în luna iunie a.c.). Această creștere, în continuare, a prețurilor a fost determinată de perspectivele de intensificare a cererii din partea industriilor prelucrătoare în toamna acestui an. Prețurile au crescut la metale (+2,2%) în special la metale neferoase, fibre animale și vegetale (+9,6%) și piei brute (+4,3%), în timp ce la lemn și produse din lemn au rămas practic staționare, iar la cauciuc au scăzut (—6,8%).*

Prețurile la combustibili *au continuat să înregistreze o ușoară scădere (—0,6%), semnalîndu-se o cerere neobișnuit de slabă pentru acest sezon la benzină.*

Pe piața produselor agroalimentare *prețurile au scăzut la cereale (—1,1%), animale, carne și produse animaliere (—1,5%), reflectînd interesul scăzut de cumpărare a disponibilităților ridicate existente pe plan mondial. De asemenea, prețurile au scazut la cafea (—12%) și cacao (—2,8%), ca urmare a slăbirii accidentale a cererii. Pe de altă parte, prețurile au crescut la uleiuri comestibile (+9,4%) și la zahăr (+5,6%), datorită înviorării temporare a cererii.*

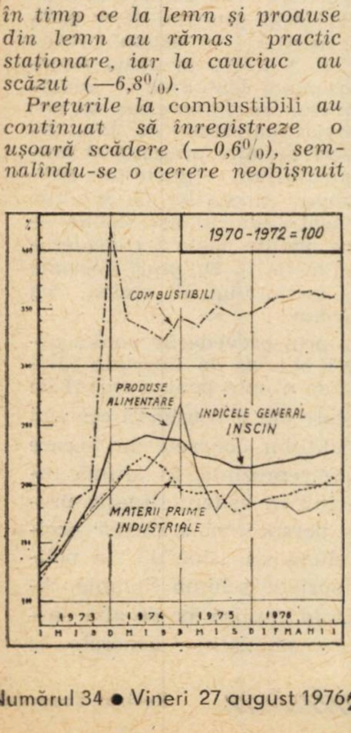

Graficul alăturat prezintă evoluția indicelui agregat INSCIN și a principalelor sale componente în ultimii trei ani și jumătate.

Sectorul prognoze și eficiența comerțului exterior INSCIN

EVOLUȚII MONETARE

TENSIUNEA care caracterizează în ultima perioadă evoluția pieței valutare a persistat în intervalul 16—20 august a.c., în centrul atenției situîndu-se francul francez, precum și monedele grupate în „șarpele valutar" vest-european.

Francul francez a rezistat presiunilor speculative, menținîndu-se la același nivel ca săptămîna precedentă în comparație cu marca vest-germană și francul elvețian. În atenția operatorilor de devize stau măsurile ce se așteaptă că vor fi luate de guvernul francez pentru susținerea monedei naționale în condițiile în care producția industrială stagnează din inauarie a.c., iar deficitul comercial cumulat pe primele 7 luni ale anului a fost de aproape 5 miliarde franci. Diferența de dobîndă dintre francul francez și alte valute vest-europene (marca vest-germană, francul elvețian, dolarul american), deși în favoarea monedei franceze, nu poate compensa rezerva pe care o manifestă cercurile interesate față de francul francez, apreciindu-se că fără o serie de măsuri ferme din partea autorităților franceze atacurile speculative asupra lui vor fi reluate.

Marca vest-germană și francul elvețian au continuat să fie monedele cele mai căutate de către plasatorii de fonduri, rămînînd principalele monede de refugiu. În perioada analizată marca s-a repreciat cu **0,45%** față de dolar, terminînd intervalul la un nivel de 2,5145 mărci pentru 1 dolar, iar francul elvețian s-a repreciat în aceeași proporție, terminînd intervalul la un nivel de 2,4740 franci pentru un dolar. Se așteaptă ca reprecierea celor două monede să continue și în intervalul imediat următor.

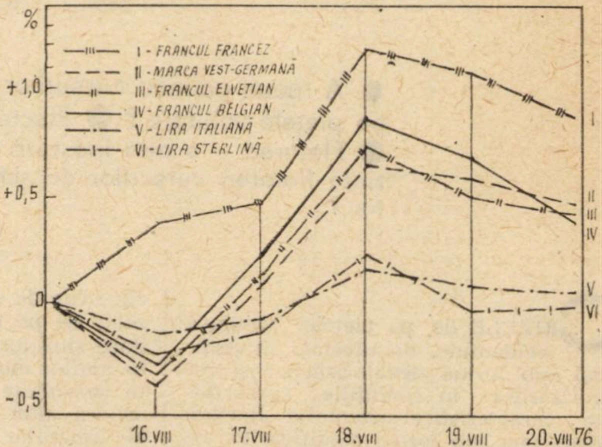

Evoluția principalelor devize vest-europene în perioada 16 VIII — 20 VIII 1976, luînd ca bază de comparație cursul dolarului S.U.A. din 13 VIII 1976

„Șarpele valutar" vest-european a fost și în acest interval supus la grele încercări, băncile centrale din R.F.G., Belgia și Olanda fiind nevoite să intervină pe piață pentru menținerea marjelor de 2,25% dintre monedele lor. Dealtfel, Banca națională a Belgiei a majorat și taxa oficială a scontului la 9% p.a., iar cea a Olandei la 6,5% p.a. inițial, iar apoi la 7% p.a. (la 20. 8 1976).

Lira sterlină și **lira italiană** nu au avut oscilații prea mari în acest interval, menținîndu-se în jurul nivelului de 1,7825 dolari pentru o liră sterlină, respectiv 837,30 lire italiene pentru 1 dolar.

Dobînzile la depozitele în eurovalute pe perioada de 6 luni nu au înregistrat mișcări deosebite, situîndu-se la 6,25% p.a. la eurodolar, 5% p.a. la euromarca vest-germană și 2,25% p.a. la eurofrancul elvețian.

Prețul aurului la Londra a marcat o scădere continuă, respectiv de la 113,35 dolari/uncia la începutul intervalului la 109 dolar/uncia la sfîrșitul lui, tendință care se așteaptă că va continua.

D. LUNGU, Gh. MUNTEAN

Revirimentul bumbacului

DUPĂ ce în cursul deceniului trecut și în primii ani ai acestui deceniu, bumbacul a fost serios afectat pe piața mondială de concurența fibrelor artificiale, ca urmare a sporirii prețurilor la acestea din urmă el și-a îmbunătățit în ultimii doi ani poziția. După cum se vede din tabelul alăturat, cultura bumbacului cunoaște un înalt grad de concentrare, primelor patru țări producătoare revenindu-le aproape două-treimi din producția mondială, iar primele două furnizînd peste două-cincimi din exportul mondial.

Țara	Producția (milioane tone, 1974/75)	Exportul (milioane tone, 1974/75)
U.R.S.S.	2,84	0,78
S.U.A.	2,50	0,85
R.P.Chineză	2,15	0,02
India	1,24	0,02
Pakistan	0,63	0,23
Turcia	0,60	0,14
Brazilia	0,52	0,09
Mexic	0,48	0,20
Egipt	0,44	0,20
Iran	0,23	0,11
Alte țări	2,03	1,00
Total mondial	13,66	3,64

Sursa: F.A.O. "Cérès", martie-aprilie 1976

CONSIDERENTE PRIVIND CRIZA CURSURILOR DE SCHIMB ALE VALUTELOR OCCIDENTALE

● A redus politica cursurilor de schimb flotante frecvența crizelor de pe piețele valutare ? ● Efecte negative asupra comerțului internațional ● Flotarea – o altă ipostază a dirijismului statului capitalist ● Reprezintă flotarea cursurilor de schimb o formă modernă de dumping valutar ?

CRIZELE de pe piețele valutare occidentale, manifestate în principal sub forma devalorizărilor și revalorizărilor în condițiile cursurilor fixe caracteristice sistemului Bretton Woods, sau sub forma modificărilor de mare amploare în raporturile de schimb între valute în condițiile generalizării cursurilor de schimb flotante, constituie o parte inseparabilă și poate cea mai evidentă a crizei relațiilor valutare dintre țările capitaliste dezvoltate. De fapt, în opinia multor experți financiari occidentali, prăbușirea sistemului Bretton Woods în august 1971 a avut drept cauză imediată imposibilitatea principalelor țări capitaliste de a menține cursurile dintre valutele lor în limitele fixe, de ± 1%. Această imposibilitate a fost din nou confirmată, peste mai puțin de doi ani, în februarie 1973, cînd a doua devalorizare față de aur a dolarului a pus capăt fragilului sistem de cursuri mai flexibile (cursuri centrale cu marjă de fluctuație de ± 2,25%) stabilit cu atîta greutate, în decembrie 1971, în clădirea Institutului Smithsonian din Washington.

Generalizarea cursurilor de schimb flotante de către principalele țări occidentale începînd cu martie 1973 a însemnat startul unei perioade noi în politica cursurilor de schimb. Inițial unele cercuri de afaceri occidentale au apreciat că este vorba de o perioadă scurtă, înțelegînd prin aceasta 1—2 ani, pînă cînd coordonatele reformei vor fi fost, treptat, puse în practică. Alții au apreciat că trecerea la flotarea cursurilor de schimb reprezintă revenirea pe scară largă la practicile comerciale agresive, neloiale, la „dumpingul valutar“ care luase proporții de masă în perioada interbelică. Au existat multe alte opinii în cercurile de afaceri occidentale privind semnificația generalizării cursurilor de schimb flotante. Asupra unui singur punct, comentatorii occidentali păreau să cadă de acord în 1973 : speranța că prin renunțarea la cursurile de schimb fixe, frecvența crizelor de pe piețele valutare se va reduce simțitor, ceea ce ar fi permis autorităților monetare din țările capitaliste dezvoltate să-și concentreze atenția asupra altor probleme de actualitate ale relațiilor valutare interoccidentale.

La trei ani de la generalizarea cursurilor de schimb flotante, experiența, deși relativ scurtă, ne permite să relevăm unele aspecte ale acestei orientări în politica cursurilor de schimb și unele tendințe care, probabil, vor continua în perioada următoare.

În urma reuniunii de la Kingston a Comitetului interimar al Consiliului guvernatorilor Fondului Monetar Internațional, s-a ajuns la un consens privind modificarea articolului IV din statutul F.M.I., articol care se referea la sistemul cursurilor de schimb fixe, dar ajustabile, practicate în condițiile sistemului Bretton Woods. Noul conținut al articolului IV reflectă realitățile prezente în ceea ce privește politica cursurilor de schimb, în special practica flotării.

Lucrările privitoare la stabilirea noului conținut al articolului IV au fost multă vreme blocate de divergențele existente între Franța, care a susținut necesitatea stabilității cursurilor și S.U.A., care a apreciat că în condițiile actuale singura soluție o reprezintă legiferarea flotării. Formula găsită pentru articolul IV constituie un compromis între aceste două poziții și în esență se prevede ca deocamdată țările să-și aleagă sistemul de cursuri de schimb care le convine, inclusiv flotarea, și să-l exercite sub supravegherea F.M.I., iar mai tîrziu, atunci cînd condițiile economice și financiare vor permite, să se treacă la un sistem de cursuri stabile, dar ajustabile, controlat de F.M.I.

Trecerea treptată la stabilirea cursurilor de schimb urmează să fie asigurată prin crearea unor condiții economice și financiare fundamentale stabile. În același timp, autoritățile monetare ale țărilor membre ale F.M.I. au obligația de a interveni atunci cînd este cazul pentru a menține ordinea pe piețele valutare, pentru a atenua fluctuațiile exagerate ale cursurilor de schimb.

Conform acordurilor de la Kingston, revenirea la un sistem de cursuri stabile va trebui să fie aprobată în cadrul F.M.I. cu o majoritate de 85%. Orice țară membră poate opta pentru o valoare paritară (curs stabil) iar ulterior poate renunța la aceasta, dacă împotriva unor asemenea măsuri nu se ridică mai mult de 85% din puterea de vot a Fondului.

În ceea ce privește perspectiva revenirii la cursuri stabile, se apreciază că eventualele cursuri stabile din viitor vor fi mult mai „flexibile“ comparativ cu cele existente în condițiile sistemului Bretton Woods. Limitele de intervenție și fluctuație în jurul viitoarelor valori paritare (sau cursuri centrale) vor fi mai largi, probabil de ± 4,5% comparativ cu ± 1% în sistemul Bretton Woods și ± 2,25% în urma Acordului Smithsonian. Stabilirea și modificarea limitelor de intervenție se vor face cu aceeași majoritate de 85%. Avînd în vedere situația prezentă și previzibilă pentru viitor — unele țări permițînd flotarea cursurilor de schimb, iar altele menținînd cursuri stabile — valoarea unei valute poate fi considerată sau stabilită fie în Drepturi Speciale de Tragere, fie într-un alt etalon, cu excepția aurului.

În esență, prin prevederile noului articol IV al F.M.I. se dă libertate țărilor membre de a opta pentru cursul de schimb pe care ele îl consideră cel mai adecvat condițiilor concrete din fiecare țară, ceea ce reprezintă, în ultimă instanță și avînd în vedere situația prezentă și de perspectivă a țărilor occidentale, prelungirea „sine die“ a politicii de cursuri de schimb flotante. Această libertate implică, pe de altă parte, respectarea obligațiilor generale și specifice cuprinse în statutul F.M.I. și supravegherea de către F.M.I. a modului în care se aplică și se respectă principiile pe care se bazează statutul.

În acest context, înțelegerea flotării ca un fenomen tranzitoriu al politicii țărilor occidentale se dovedește a fi depășită. Evident, este de dorit ca în timp cît mai scurt să se revină la cursuri de schimb stabile, cu un anumit grad de fixitate, deoarece experiența ultimilor ani constituie o dovadă a efectelor negative pe care fluctuațiile cursurilor de schimb le au asupra comerțului internațional, în special asupra comerțului țărilor în curs de dezvoltare ; practica flotării favorizează țările dezvoltate, numai marile companii putînd să-și permită alocarea de fonduri necesare acoperirii contra riscurilor valutare. Dar, prin mecanismul pe care textul art. IV îl prevede pentru eventualitatea revenirii la cursuri de schimb stabile, realizarea unei noi structuri de parități (valori paritare) sau cursuri centrale depinde, în mare măsură de poziția S.U.A. (S.U.A. dețin o putere de vot de peste 15% în cadrul F.M.I.), care, pînă în prezent s-au pronunțat, fără echivoc, în favoarea cursurilor flotante.

ÎN ACCEPȚIUNE teoretică, cursurile de schimb flotante sînt lăsate să evolueze liber pe piețele valutare, în funcție de evoluția raportului cerere-ofertă. Asimilînd cererea pentru o valută națională cu posturile de încasări din balanța de plăți a țării respective, iar oferta pentru pentru aceeași valută cu posturile de plăți din balanța de plăți, rezultă că, teoretic vorbind, evoluția cursurilor de schimb flotante ar fi direct legată de situația balanțelor de plăți :

— cînd balanța de plăți este excedentară, cursul de schimb crește (cererea>oferta) ;

— cînd balanța de plăți este deficitară, cursul de schimb scade (cererea<oferta) ;

— cînd balanța de plăți este echilibrată, cursul de schimb, deși flotant, este stabil.

Luînd în considerare și corelațiile inverse, adică tendința deprecierii (scăderii cursului de schimb) de a majora exporturile și micșora importurile și tendința reprecierii (majorării cursului de schimb) de a reduce exporturile și a majora importurile, rezultă că, în acest model teoretic al cursurilor de schimb flotante, ar exista un automatism în procesul de echilibrare a balanțelor de plăți, adică atunci cînd balanța de plăți este excedentară cursul de schimb crește și acest lucru acționează în sensul reducerii excedentului și al echilibrării balanței de plăți și invers.

În practică, în schimb, lucrurile nu au stat niciodată atît de simplu ca în acest model ideal, datorită acțiunii mai multor factori :

a. Cursurile de schimb se dovedesc foarte sensibile la acțiunea altor factori, în afară de situația balanței de plăți, precum situația inflației, dobînzilor, creșterii economice interne comparativ cu indicatorii similari din alte țări, partenere. În acest sens poate fi amintit că deși în trecutul apropiat deficitul balanței plăților curente a Angliei a fost în scădere, ceea ce ar fi trebuit să influențeze pozitiv poziția lirei sterline, cursul acesteia a înregistrat puternice scăderi pe piețele valutare occidentale.

b. Mișcările de capitaluri speculative, în special capitaluri speculative pe termen scurt (cu scadență sub 1 an de zile) au, în continuare, o influență hotărîtoare asupra cursurilor de schimb, depășind de multe ori, ca putere de influență, situația plăților curente. Cursul francului elvețian a avut în ultimele luni o tendință evidentă de creștere, ajungînd la 2,46 franci pentru un dolar în timp ce marca vest-germană a cotat in aceeași perioadă în jurul a 2,57 mărci pentru un dolar, deci depășind sensibil paritatea marcă-franc (în ultimii ani marca a fost mai mare decît francul) tocmai datorită intrărilor continue și substanțiale de capitaluri speculative, în special din Italia, la băncile elvețiene.

c. Corelația balanță de plăți-cursuri de schimb nu acționează imediat. Dimpotrivă, uneori acționează așa-numitul „efect destabilizator“, determinat tot de activitatea speculativă și de arbitraj internațional. În esență, efectul destabilizator constă în aceea că atunci cînd o valută este slabă, respectiv are tendința de scădere a cursului de schimb,

Mugur ISĂRESCU
INSCIN

(Continuare în pag. 32)

balkancar

TRADIȚIE ȘI
CONTEMPORANEITATE

CÎND AVEȚI VREO PROBLEMĂ, N-O SUBESTIMAȚI
— electrocare și motocare
— electropalane cu cablu și cu lanț
— mașini pentru aranjat stelaje
— poduri rulante cu consolă și stivuitoare
— baterii de tracțiune

ÎNTOTDEAUNA ȘI PRETUTINDENI BALKANCAR
VĂ POATE DA O SOLUȚIE

Exportator :
BALKANCARIMPEX
Bulgaria, Sofia, str. Alabin 56
Telex 022386

Reprezentanța comercială bulgară
București, str. Galați 32
Telefon 11 20 87

PUBLICOM

Discrepanțe regionale în creștere

„DECALAJUL dintre zonele cele mai bogate și zonele cele mai sărace din cadrul Comunității (Economice Europene — n.n.) se accentuează. Cît timp nu va putea fi răsturnată această tendință, este nerealist de a discuta despre dezvoltarea integrării europene și îndeosebi despre uniunea economică și monetară“. Constatarea, susținută de graficul pe care îl reproducem, aparține săptămînalului londonez *The Economist* și se bazează pe un studiu comunitar asupra problemelor politicii regionale. Graficul scoate în evidență îndepărtarea tot mai netă de la media C.E.E. a unor țări mai puțin dezvoltate din cadrul Pieței comune vest-europene, ca Irlanda și Italia, la care s-a adăugat în anii recenți Anglia. Pe de altă parte, ies în relief tendința de lărgire a diapazonului discrepanțelor (între abaterile minimă și maximă de la media CEE), cît și — nu mai puțin important — deplasările în componența și ierarhia țărilor situate de o parte și de alta a mediei.

INDICELE P.I.B.[x)] PE UN LOCUITOR, LA PREȚURILE CURENTE (CEE = 100)

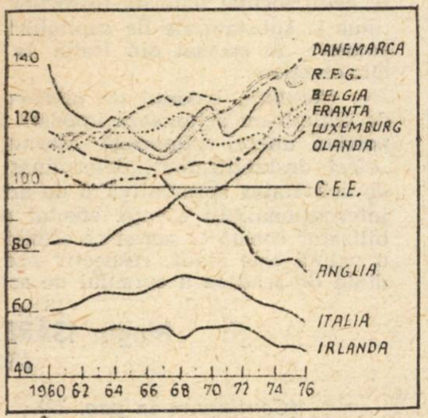

x) În unități de cont (1975 și 1976 - estimații)

R.P.D. Coreeană: ritmurile industriei

ÎN PROCESUL industrializării economiei R.P.D. Coreene, industria a cunoscut un ritm de dezvoltare rapid, producția sa globală crescînd de 11,6 ori în 1970 față de nivelul din 1965, iar în primii cinci ani ai șesenalului care a urmat a progresat într-un ritm mediu anual de 18,4%. Ca urmare, sublinia recent publicația *Les Nouvelles de Pyongyang*, R.P.D. Coreeană a ajuns la nivelul țărilor industrializate (iar în unele cazuri chiar l-a depășit) în ceea ce privește producția pe locuitor la energie electrică, cărbune, oțel, îngrășăminte chimice, ciment și alte produse ale industriei grele.

Dezvoltarea industriei R.P.D. Coreene se bazează în proporție de 75% pe resursele interne de materii prime și energie, ceea ce o pune la adăpost de influențele negative ale fluctuației prețurilor acestora pe piața mondială.

Dunărea: trafic sporit

AMENAJAREA în continuare a acestei importante căi europene de navigație care este Dunărea a constituit nu de mult obiect al dezbaterilor celei de-a 34-a sesiuni ordinare a Comisiei dunărene. În ultmii opt ani traficul comercial pe Dunăre s-a dublat, depășind în 1975 cifra de 70 milioane de tone. După aprecierea specialiștilor traficul se va extinde în continuare în deceniile următoare, îndeosebi după deschiderea căii fluviale Rin — Main — Dunăre.

Ca atare se elaborează planuri privind dezvoltarea navigației pe Dunăre pînă în 1980 și chiar pînă în anul 2000. Printre altele, pentru sporirea capacității de trafic și asigurarea securității acestuia se preconizează construirea în următorul deceniu a încă 10 ecluze (pe lîngă cele 7 existente), realizarea unui sistem de comunicație prin radio pentru navigație ș.a.

Ungaria: restaurarea bazei hoteliere

EXAMINÎND evoluția bazei turistice hoteliere din R.P. Ungară, săptămînalul *Figyelö* remarca recent că ea se înscrie pe linia tendințelor noi, manifestate pe plan mondial în acest domeniu. Astfel, structura cererii turistice se modifică cu precădere către capacități de cazare accesibile maselor largi de turiști, dar care oferă un nivel suficient de confort (îndeosebi categoriile A I și A II).

În anii 1967—1975, capacitățile hoteliere au crescut în Ungaria cu circa 50% ; în acest cadru cea mai rapidă expansiune au întregistrat capacitățile din categoria A II (circa 140%), urmată de cele din categoria A I (cu peste 100%) și categoria B (un spor de aproape 50%). În aceeași perioadă capacitățile din categoria C s-au redus sensibil, iar cele din categoria Lux au rămas la nivelul din 1970 (vezi graficul). Ca urmare s-a modificat și structura capacităților hoteliere : anul trecut categoria A II reprezenta 32,5% din totalul locurilor de cazare, apropiindu-se de B (33%) și depășind pe C (25,5%) ; în ceea ce privește categoria A I aceasta reprezenta 6,7% din total iar Lux — 2,2%.

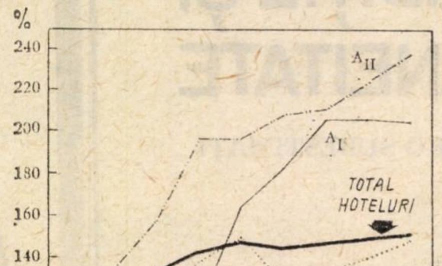

Se prevede că în cursul cincinalului actual baza hotelieră ungară se va îmbogăți cu aproape 4 500 de locuri, pentru construirea, extinderea și modernizarea hotelurilor fiind alocate, în total 3 miliarde forinți.

Calculatorul și autostrada

DUPĂ CE AU TRECUT cu succes examenul de probă în regularizarea circulației autovehiculelor din marile orașe, calculatoarele electronice își fac debutul în domeniul circulației pe autostrăzi. În perspectiva dirijării automatizate a traficului, în R.F.G., de pildă, sistemul se aplică pe o zonă experimentală care cuprinde mai multe porțiuni de autostradă, avînd o serie de noduri de circulație. Un număr de 600 detectoare dispuse în spațiul carosabil al autostrăzii transmit în permanență către calculatorul din centrală valorile exprimînd intensitatea traficului (numărul, densitatea și viteza autovehiculelor). Dacă se produc blocări din cauza aglomerației, calculatorul recomandă trasee de ocolire, care sînt afișate, automat, pe indicatoare rutiere alternative (vezi fotografia), permițînd economisirea timpului și evitarea unor accidente.

Hannover
Dortmund
500 m

Trandafirul negru

SPECIALIȘTII Institutului de cercetări pentru trandafir, plante aromatice și medicinale de la Kazanlîk (R.P. Bulgaria) au reușit să creeze noi varietăți de trandafir pentru ulei, care — pe loturi experimentale — au dat recolte de aproape 11 tone de petale la hectar, cu un randament mediu de esență de circa 1,5 ori mai mare decît în cazul varietăților cultivate pînă în prezent. Totodată, are loc un proces de concentrare și industrializare a culturii trandafirului pentru ulei, în cadrul a cinci complexe agro-industriale. Pe de altă parte, cercetătorii din cadrul institutului menționat, unic în felul său în lume, au creat în ultima perioadă 19 varietăți noi de trandafiri decorativi, inclusiv un trandafir negru care înflorește fără întrerupere din mai pînă în octombrie.

CURIER

GLOSAR

Embargo

CUVÎNTUL „embargo", provenit din spaniolă, face parte din terminologia juridică legată de starea de război sau de necesitate. În cursul timpului însă, conținutul noțiunii de embargo a evoluat.

Inițial s-a înțeles prin embargo interzicerea temporară a ieșirii navelor din porturile unei țări. Ulterior, embargoul a însemnat interzicerea exportului unor produse de mare importanță pentru țara respectivă. Adeseori, în timpul mercantilismului, țările au pus, de exemplu, embargo pe ieșirile de aur, acest metal fiind considerat ca cea mai mare bogăție a unei națiuni.

În dreptul internațional actual se înțelege prin embargo măsura luată de un stat de a interzice exportul, importul sau ambele aceste activități, atunci cînd partenerul este un anumit stat vizat de o asemenea măsură. Specific stărilor de război sau de tensiune politică, embargoul a evoluat în două sensuri : al trecerii de la presiunile individuale la cele colective, precum și al utilizării lui în timp de pace, în vederea obținerii anumitor schimbări în atitudinea politică sau economică a statului asupra căruia se exercită embargoul.

Metoda cea mai drastică de instituire a embargoului este blocada, aceasta putîndu-se exercita fie asupra unui anumit port, fie asupra întregului litoral al unui stat. Blocada se aplică prin acțiunea forțelor navale ale inițiatorului blocadei.

Embargoul, bazîndu-se pe decizii politice și pe sprijinirea lor prin forță, este o armă cu două tăișuri. El poate fi aplicat în vederea realizării unor obiective juste, dar și a unora care nu rezistă criticii istoriei. Din această ultimă categorie face parte embargoul colectiv pe care țările membre ale N.A.T.O. l-au declarat împotriva țărilor socialiste, vizînd exportul așa-ziselor mărfuri de interes strategic. Emanație a „războiului rece", această măsură dicriminatorie nu a reușit să frîneze dezvoltarea economică a țărilor socialiste. În schimb, ea a produs fricțiuni în cadrul N.A.T.O., nu toate țările din acest organism occidental fiind de acord să participe la embargo. Din aceeași categorie face parte embargoul asupra Cubei la începutul anilor '60, realizat cu ajutorul blocadei, sau embargoul asupra exportului de țevi spre U.R.S.S. în anii 1962—1966. O asemenea măsură a fost cu atît mai surprinzătoare cu cît embargoul a fost declarat după ce o mare firmă vest-germană semnase un contract cu U.R.S.S. pentru livrarea unei cantități foarte importante de țevi.

Cu totul alt caracter are embargoul atunci cînd este folosit la combaterea unor situații care constituie o amenințare la adresa păcii mondiale. Un asemenea embargo ar fi acela prin care se caută să se pună capăt politicii de apartheid și discriminare rasială a Republicii Sud-Africane, îndeosebi după actele de violență, presiunile și atacurile armate întreprinse de regimul minoritar rasist de la Pretoria împotriva populației de culoare sud-africane. Decretarea embargoului asupra vînzărilor de arme către R.S.A. de produse petroliere și materiale strategice, sistarea oricărei cooperări în domeniul nuclear cu Africa de Sud se înscrie pe linia cerințelor elementare ale conștiinței mondiale.

C. K.

Asociația internațională pentru dezvoltare

Niculae Zamfir, Sighișoara — Asociația internațională pentru dezvoltare (I.D.A.) este o filială a Băncii mondiale care acordă împrumuturi fără dobîndă (doar cu un comision de 0,75%), pe 50 de ani, cu o perioadă de grație de 10 ani, țărilor cel mai puțin dezvoltate ale lumii, locuite de peste un miliard de oameni. Dintre aceștia aproape 650 milioane trăiesc în condiții de sărăcie absolută, avînd un venit național pe locuitor de sub 50 dolari pe an. În ultimele două exerciții financiare 90% din creditele I.D.A. au fost acordate unor țări al căror venit național pe locuitor este de sub 200 dolari pe an. Deoarece majoritatea populației țărilor beneficiare (750 milioane de oameni) trăiește în mediul rural, capitolul cel mai important al alocațiilor I.D.A. îl reprezintă dezvoltarea agriculturii și rurală în general (33%). I.D.A. acordă de asemenea credite pentru dezvoltarea industriei (28%), telecomunicațiilor, energeticii, transporturilor, turismului etc.

Resursele I.D.A. provin din subscripțiile inițiale ale celor 116 țări membre și din contribuțiile periodice ale țărilor membre cele mai dezvoltate, din contribuțiile speciale ale unora din aceste state și din transferuri ale Băncii mondiale.

Potrivit relatărilor presei internaționale (**The Times**, 9 august), I.D.A. cunoaște în prezent dificultăți în reconstituirea resurselor sale financiare pînă la nivelul de 1,5 miliarde dolari necesar pentru acoperirea angajamentelor asumate pe baza contribuțiilor anunțate inițial de o serie de țări dezvoltate. Elveția, de pildă, a renunțat, în baza unui referendum organizat recent, să mai acorde I.D.A. contribuția de 80 milioane dolari pe care urma să i-o furnizeze, iar Congresul S.U.A. a aprobat pentru următorii doi ani o contribuție cu 110 milioane dolari sub cea promisă inițial de Statele Unite.

Jacob Bronowski

Corneliu Rusu, București — Cunoscutul om de știință englez, de origine poloneză, Jacob Bronowski, decedat de curînd — autorul între altele al lucrării care a stat la baza serialului de televiziune **Ascensiunea omului** conceput și regizat tot de el — era ca formație matematician, filozof și literat. În ultima parte a vieții sale a fost conducătorul Consiliului pentru biologie și probleme umane al Institutului Salk din California, desfășurînd în același timp o activitate de cercetare la Universitatea din Cambridge. Anterior fusese consilier științific și director de cercetări în serviciul guvernului britanic. Printre lucrările sale se numără, de asemenea, **Știința și valorile umane** și un studiu asupra poetului englez William Blake.

Relevînd rolul de componentă motrice al tehnologiei în evoluția extraordinar de rapidă a omului și faptul că baza oricărei civilizații de pînă acum a fost tehnologia, Jacob Bronowski spunea : „Caracterul unic al civilizației noastre constă tocmai în faptul că sîntem primii care nutrim convingerea că omul are dreptul la toate binefacerile tehnologiei. Iar această convingere nu se referă numai la nevoile materiale(...) Aceeași pretenție la o parte egală din toate bunurile umane, la posibilități egale de acces la natură și cultură, constituie calitatea deosebită a civilizației tehnice pe care o construim".

Conferința Națiunilor Unite în problema apei

Gheorghe Ștefănescu, Ploiești. — Tematica Conferinței Națiunilor Unite în problema apei, programată a avea loc la Mar del Plata, în Argentina, în luna martie 1977, se înscrie în contextul preocupărilor globale ale O.N.U. privind problemele fundamentale ale omenirii. Ideea de bază care a dus la convocarea ei este că dacă gestionarea resurselor de apă ale planetei nu se va îmbunătăți radical, va apare o insuficiență critică de apă pentru susținerea creșterii economice. De pe acum o cincime din locuitorii orașelor și jumătate din populația rurală a globului sînt lipsite de surse sigure de aprovizionare cu apă, deși pe ansamblu cantitatea de apă disponibilă este considerată suficientă. Aceste probleme formează obiectul unuia din documentele ce vor fi supuse conferinței de la Mar del Plata, intitulat „Surse și necesități : o evaluare a situației mondiale a apei".

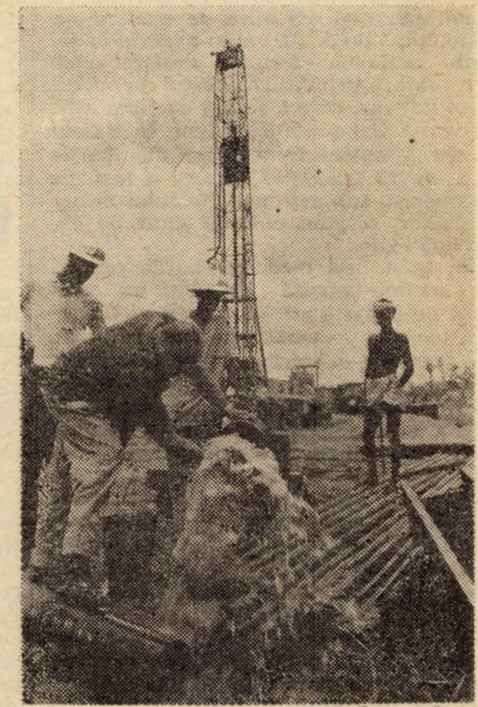

Foraje pentru apă în statul Madras, principala regiune producătoare de orez din India, realizate cu asistența tehnică a P.N.U.D. și a F.A.O.

(Foto : Națiunile Unite)

Unul din rezultatele conferinței se așteaptă a fi formularea unui cod mondial de conduită reglementînd gestionarea resurselor de apă.

Secretarul general al Conferinței este Yahia Abdel Mageed, ministrul irigațiilor și energiei hidroelectrice al Republicii Democratice Sudan, inginer hidrolog.

PRECIZARE

Articolul **„O expresie sintetică a ridicării eficienței economice : Devansarea creșterii produsului social de către dinamica venitului național"** din numărul 33 din 20 august 1976 al revistei noastre este semnat de conf. univ. dr. **Constantin BĂRBĂCIORU** (Universitatea din Craiova).

Criza cursurilor de schimb ale valutelor occidentale

(Urmare din pag. 29)

toți posesorii acelei valute caută să „scape“ de ea ; în consecință, cu cît o valută este mai slabă, cu atît are o tendință mai evidentă de scădere a cursului, procesul auto-agravîndu-se. Sub acțiunea efectului destabilizator s-a aflat în primăvara acestui an cursul lirei italiene, care a scăzut cu circa 25% pe parcursul a numai 6 luni. În timpul crizei „șarpelui comunitar“ din martie a.c. cursul francului francez a fost, de asemenea, sub acțiunea efectului destabilizator, scăzînd cu mai mult de 5% în două zile.

d. În același mod, corelațiile cursuri de schimb-balanță de plăți nu sînt nici pe departe atît de simple ca modelul teoretic prezentat anterior. Să luăm, de exemplu, deprecierea (devalorizarea). În cazul deprecierii apare așa numitul „efect invers“ (sau efectul în formă de „Y“), care se manifestă în aceea că înainte de a acționa în sensul reducerii deficitului balanței de plăți, deprecierea agravează acest deficit. Efectul invers se explică prin aceea că, în timp ce scăderea prețurilor relative de export apare în practică cu oarecare întîrziere (la încheierea noilor contracte de export) și este în același timp și un avantaj parțial pentru exportator avînd în vedere că în prezent pe piața mondială competitivitatea de preț începe să fie egalată de competitivitatea de calitate, tradiție, marcă de fabrică etc., scăderea raportului de schimb apare aproape imediat în urma devalorizării. Cu alte cuvinte, înainte de a fi stimulat, prin considerente de preț, să exporte — fizic — mai mult, exportatorul este în postura să constate că pentru aceeași cantitate exportată primește, de fapt, mai puțin din punct de vedere valoric. Din aceste considerente, în practică, devalorizările și reevalorizările (respectiv deprecierile și reprecierile) acționează cu oarecare întîrziere în procesul de echilibrare a balanțelor de plăți. Este cazul S.U.A., care deși au devalorizat în decembrie 1971 dolarul cu circa 8% față de aur și cu circa 12%, în mod efectiv față de celelalte valute occidentale, au înregistrat în anul 1972 un deficit al balanței comerciale de 3 ori mai mare decît în 1971 (6,4 mld. față de 2,2 mld. dolari).

e. În sfîrșit, există economii „rebele“ la tratamentul monetar, economii care nu urmează evoluția prescrisă de teoreticieni. Un exemplu îl reprezintă economia R.F.G., care continuă să înregistreze excedente substanțiale ale balanței comerciale, deși cursul mărcii vest-germane a crescut, evoluînd de la 3,06 în 1970 la circa 2,50 mărci pentru un dolar în prezent.

Din aceste considerente și din multe altele, unele abia acum discutate în cercurile de specialitate, în realitatea ultimilor trei ani cursurile flotante au fost departe de modelul ipotetic al teoreticienilor. Acum se poate afirma fără riscul de a greși că nici o țară occidentală nu a urmat, în practică, o flotare „liberă“, „curată“ a cursurilor de schimb, toate intervenind, într-o măsură mai mare sau mai mică, în dirijarea cursurilor valutei naționale. Acest lucru explică rezultatele calculului conform căruia în a doua jumătate a anului 1975 oficialitățile monetare occidentale au intervenit pe piețele valutare cu suma apreciabilă de circa 20 miliarde dolari pentru a dirija cursul de schimb al valutelor naționale. Numai în primele trei luni ale anului curent autoritățile monetare occidentale au intervenit cu circa 15 miliarde dolari pe piețele valutare.

Există, deci, argumente care susțin ideea că ceea ce se numește astăzi flotare este, în fapt, o altă formă a dirijismului statului capitalist și nu o revenire la principiile pieței libere. Flotarea prezentă, indiferent dacă este practicată singular sau concertat (sistemul vest-european de flotare concertată), este și va fi o flotare dirijată, administrată de autorități sau, cum plastic se numește în unele lucrări occidentale, o „flotare murdară“ („dirty floating“).

POLITICILE de cursuri de schimb flotante nu au redus frecvența crizelor de pe piețele valutare occidentale. Nu este deloc greu să se numere crizele repetate care au avut loc pe piețele valutare occidentale numai de la începutul acestui an pentru a se susține cu destul temei această poziție. Criza lirei italiene a început în ianuarie a.c., a continuat în februarie și martie cu criza francului francez, mărcii vest-germane, guldenului olandez, francului belgian, în general a sistemului vest-european de flotare concertată și apoi, în a doua jumătate a lunii martie și în aprilie, cu criza lirei sterline. În ultimele săptămîni s-au exercitat noi presiuni speculative asupra francului francez și sistemului vest-european de flotare concertată. Aceste crize s-au manifestat prin forme extreme precum închiderea piețelor valutare italiene pentru aproape șase săptămîni, durată care a fost cea mai lungă din întreaga perioadă postbelică pentru o astfel de măsură ; dublarea taxei oficiale a scontului în Italia de la 6% la 12% pe parcursul a numai șase săptămîni, între 1 februarie și 18 martie 1976 (a fost operată chiar o majorare de 4 puncte procentuale, de la 8% la 12% în ziua de 18 martie a.c.) ; ieșirea francului francez din sistemul vest-european de flotare concertată, sistemul transformîndu-se din nou, de facto, într-un bloc valutar al mărcii vest-germane ; desființarea subsistemului monetar al țărilor Benelux.

Crizele de pe piețele valutare occidentale care au avut loc de la începutul acestui an, în esență crize ale cursurilor de schimb, amintesc de crizele valutare din ultimii ani de existență ai sistemului Bretton Woods. Mai mult, prin amploarea și frecvența lor, crizele prezente pe piețele valutare occidentale sînt fără precedent, depășind în mod vizibil crizele sistemului Bretton Woods, care apar acum modeste.

În urmă cu cîțiva ani, se auzeau multe opinii care atribuiau crizele de pe piețele valutare în exclusivitate fixității cursurilor de schimb. În prezent, în ciuda generalizării cursurilor de schimb flotante, crizele de pe piețele valutare nu numai că nu s-au atenuat, ci se manifestă cu mai multă amploare. A devenit evident că criza cursurilor de schimb ale valutelor occidentale nu mai poate fi atribuită unei politici — de cursuri fixe sau mai puțin fixe — ci că ea ține de însăși esența orînduirii capitaliste, de contradicțiile inerente acestei orînduiri.

Revista
ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 34 din 27 august 1976

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Plan ● angajamente. Costurile de producție și nivelul cheltuielilor de regie **(Constantin Cojocaru)** 2
– Exigențe ale cincinalului revoluției tehnico-științifice. Tehnologiilor moderne – cîmp larg de afirmare 4
— Direcții de reducere a decalajelor zonale în agricultura socialistă (II) **(Ovidiu Popescu)** 7
— Dezbatere „R.E.“ Controlul financiar intern – la nivelul cerințelor actuale 9
– În sistemul comerțului exterior. Temeinica pregătire a cadrelor, factor decisiv al eficienței (dr. **Antonie Mihăileanu, Ioan Georgescu)** 11
– Perfecționarea sistemului informațional al planificării intr-o concepție sistemică (II) (dr. ing. **Valeriu Pescaru)** 13
– Tîrgul de mostre. Oferta de bunuri de consum, oglindă a potențialului economiei românești **(I. George)** 15
– Ecouri la dezbaterea „R.E.“ – Zonarea turistică. Criterii în elaborarea schițelor prospective de dezvoltare a zonelor turistice (dr. **Ilie Cristescu)** 17

CONDUCERE ● ORGANIZARE

– Folosirea calculatoarelor electronice. Proiect de optimizare a producției (conf. univ. dr. **Roman Crișan,** lector **Nicolae Ghișoiu,** lector **Eugen Kolozsi).** 18

TEORII ● IDEI

– Puncte de vedere. La baza activității eficiente : Cunoașterea acțiunii legilor obiective ale dezvoltării (II) (conf. dr. **Ileana Stănescu)** 20
– Școli ● curente ★ economiști. Succesele școlii sovietice de economie matematică **(M. Horovitz)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

– Un moment important în viața internațională contemporană : Cea de-a V-a Conferință la nivel înalt a țărilor nealiniate (dr. **I. Beloiu)** 24
– Pentru o nouă ordine economică internațională. Spre reglementarea globală a problemelor comerțului cu produse de bază (I) **(Victor Aldea)** 25
– Tendințe ● conjuncturi 27
– Considerente privind criza cursurilor de schimb ale valutelor occidentale **(Mugur Isărescu)** 28
– Mondorma 30
– Curier 31

Coperta I — **Bogdan Stroescu**

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii“

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69 Cod poștal 71 131
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

S-A DESCHIS

AL 7LEA
TIRG DE MOSTRE DE BUNURI DE CONSUM

BUCURESTI'76

Adevărată sinteză a rezultatelor dobîndite de industria producătoare de bunuri de consum, actuala ediţie a TÎRGULUI DE MOSTRE prefigurează structura fondului de marfă a anului 1977.

Ampla acţiune de sondare a opiniilor vizitatorilor, organizată cu acest prilej, are ca scop atribuirea de noi dimensiuni calitative şi noi valenţe utilitare produselor prezentate care, toate, au asigurate condiţiile necesare execuţiei şi livrării către beneficiari.

Accesul publicului : zilnic între orele 10–18, iar în zilele de sărbătoare, între orele 9–18.

Recom

376 OKT 84

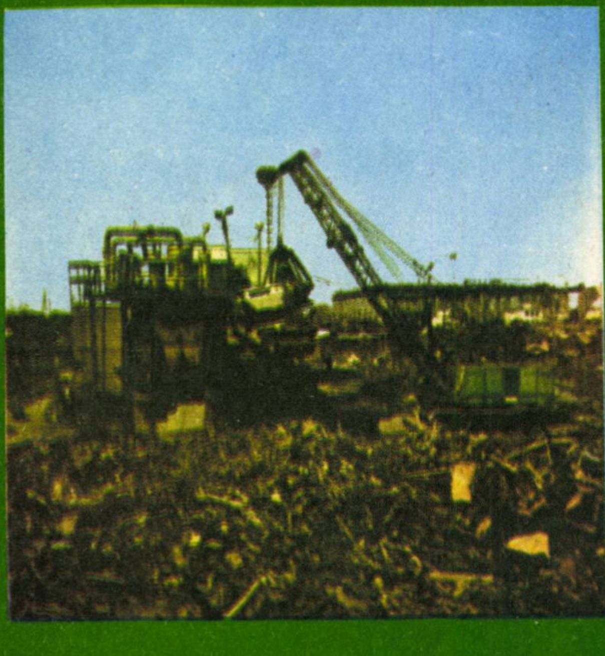

DIN METAL VECHI – METAL NOU!

Metalul – **condiție a progresului economiei.**
Metalul vechi – **cea mai economicoasă sursă pentru obținerea metalului nou.**
Recuperarea și valorificarea **deșeurilor metalice și a metalelor vechi este o** indatorire patriotică.
Veniturí importante **se pot obține prin predarea la colectare pe sortimente a deșeurilor metalice și a metalelor vechi.** Prin amestecare **deșeurile metalice și metalele vechi** pierd din valoare și preț, **necesitind cheltuieli mai mari la prelucrare.**

CENTRALA DE PRELUCRARE ȘI COLECTARE A DEȘEURILOR METALICE-BUCUREȘTI

Colectează in toată țara prin unități proprii, deșeurile metalice, metalele vechi și deșeurile refractare.
De la populație, **colectările de obiecte gospodărești metalice scoase din uz se fac și prin organizații obștești imputernicite prin mandat.**

RĂSPUNDEM LA APEL TELEFONIC

BUCUREȘTI-BERCENI telefon 84.69.85, 83.69.82, 83.64.47, BUCUREȘTI 41 37 47, 41 12 89, 21 32 11 ; Buftea 253 ; Giurgiu 1 16 58 ; Oltenița 1 17 20 ; Fundulea 77 ; Urziceni 354 ; Alexandria 1 20 94 ; Roșiori 305 ' Videle 220 ; Tr. Măgurele 1 11 23 ; BRAȘOV 3 26 17, 3 27 24, 3 13 35, 2 17 94 ; Făgăraș 1 17 18 ; Sf .Gheorghe 1 27 90 ; TÎRGU MUREȘ 1 50 65, 1 14 04 ; Reghin 413 ; Sighișoara 1 20 70 ; Tîrnăveni 1 06 02 ; Luduș 213 ; Miercurea Ciuc 1 19 68 ; Odorhei 1 23 49 ; Gheorghieni 306. CARANSEBEȘ 13 049, 13 052 ; Reșița 1 11 93 ; Anina 38 ; Oravița 229. CRAIOVA 2 39 96, 1 28 58 ; Filiași 6 11 17 ; Băilești 1 16 09 ; Tg. Jiu 1 29 70 ; Cărbunești 107 ; Slatina 1 33 25 ; Balș 150. TIMIȘOARA 2 30 47 ; Lugoj 1 16 05 ; Sinnicolaul Mare 201 ; Deta 205. CLUJ-NAPOCA 3 09 41, 3 09 29, 1 41 65 ; Huedin 155 ; Dej 1 20 35 ; Gherla 364 ; Cimpia Turzii 258 ; Turda 1 20 32 ; Bistrița 1 15 37 ; Zalău 1 16 39. BAIA MARE 1 22 99 ; Zalău 1.16.39. BAIA MARE 1.22.99, Vișeu 33 ; Sighet 1.17.44, Satu-Mare 3.04.00, Carei 6.19.13, ORADEA 2.18.16, 2.24.03, Salonta 185 ; Marghita 301 ; Aleșd-Chiștag 11 ; Dr. Petru Groza 696 ; GALAȚI 1.56.16, 1.42.25, 1.29.06, Tecuci 1.18.92, Mărășești 113 ; Focșani 1.35.15, BRĂILA 1.32.17, 1.27.77, Buzău 1.45.84, Rm. Sărat 1.25.75, CONSTANȚA 6.20.93, 6.08.48, Medgidia 353 ; Cobadin 36 ; Tulcea 1.36.56, Baia 23 ; Călărași 1.12.01, Fetești 564 ; Slobozia 1.19.42, IAȘI 1.44.59, 1.44.49, 3.02.23, Pașcani 12.26 ; Hirlău 121 ; Birlad 1.10.80, Vaslui 1.26.32, Huși 227 ; BACĂU 1.31.48, 1.50.10, Gh. Gheorghiu-Dej 1.18.25, Moinești 103 ; Comănești 562 ; Roman 1.37.14, Piatra Neamț 1.34.21, Bicaz 263 ; SUCEAVA 1.61.37, 1.28.38, Botoșani 1.48.46, Dorohoi 178 ; Rădăuți 358 ; Vatra Dornei 425 ; Cimpulung 716 ; Gura Humorului 507 ; Fălticeni 610 ; PLOIEȘTI 2.31.82, 2.31.83, 1.41.49, 2.39.24, Moreni 1.19.65, Cimpina 1.17.61, Bușteni 2.00.19, Florești 14 ; Mizil 25 ; Vălenii de Munte 355 ; Tirgoviște 1.16.53, Pucioasa 19 ; Titu 94 ; PITEȘTI 3.04.87, Cimpulung 1.21.31, SIMERIA 6.02.20, 6.01.80, HUNEDOARA 1.25.52, Deva 1.68.66, Hațeg 338 ; Livezeni 1.24.25, Brad 1.18.43, Aiud 6.10.49, Ocna Mureș 144 ; Sebeș 3.12.08, Valea Sermagului 3.12.19, Cimpeni 264 ; ALBA IULIA 1.33.55, Băița 1.24.04, ARAD 3.42.98, 3.43.98, Lipova 256 ; Ineu 377 ; Chișineu Criș 318 ; SIBIU 3.28.19, MEDIAȘ 1.11.66, RM. VÎLCEA 1.34.27.

Lei 5

D646

Revista ECONOMICA

R HG

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

FLOTA COMERCIALĂ ROMÂNEASCĂ PE MERIDIANELE LUMII

Numărul 35 ● Vineri 3 septembrie 1976

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU ÎN JUDEŢUL TULCEA

CEAUŞESCU PCR

La marele miting popular din Tulcea

În timpul vizitei la Sulina

În faţa machetei viitoarei dezvoltări a municipiului Tulcea

ECONOMIE NATIONALA

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

Un instrument eficient în activitatea întreprinderilor:

PROGRAMELE DE MĂSURI PENTRU REDUCEREA COSTURILOR DE PRODUCȚIE

● Trepte noi în procesul reducerii costurilor și cheltuielilor materiale ● Cum se acționează concret pentru stabilirea programelor de reducere a costurilor de producție? ● Ce înseamnă mobilizarea largă a tuturor rezervelor de reducere a costurilor de producție și, în special, a cheltuielilor materiale ?

ÎN CINCINALUL 1976—1980 problemele cu care se confruntă economia în domeniul sporirii eficienței economice, al economisirii muncii sociale și a creșterii în ritmuri susținute al venitului național sînt calitativ diferite față de trecut. Aceasta deoarece baza de pornire în îndeplinirea obiectivelor fixate de planul unic național ca și amploarea sarcinilor implică o extindere a proceselor intensive, o creștere a preocupărilor axate pe aportul sporit al cercetării științifice, a progresului tehnic, a obiectivelor noi de investiții date în funcțiune. În cadrul acestui vast și complex front al obiectivelor creșterii eficientei economice, **reducerea costurilor totale și materiale pe unitatea de produs** ocupă un loc central, costul fiind practic elementul caracteristic al modului cum sînt gospodărite fondurile de producție în unitățile economice.

Reducerea în 1980 față de 1975 cu 8,5—9,5% a nivelului cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă în industria republicană (din care cu 7.6% cheltuielile materiale) cu 10—11,8% în întreprinderile agricole de stat, cu 4,8—5,8% în sectorul de construcții-montaj (antrepriză) sînt sarcini deosebite care reclamă o abordare nouă, a planificării și urmăririi acestora, cucerirea unor noi trepte în procesul reducerii costurilor și a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs. Practica a demonstrat că folosirea în continuare de către întreprinderi a metodelor tradiționale de conducere a proceselor economice, depășite de ritmul dinamic cu care se dezvoltă economia țării noastre, nu le mai dă în toate cazurile posibilitatea să facă față sarcinilor cu care acestea se confruntă. Ca atare, și pe linia reducerii costurilor de producție, s-a făcut simțită necesitatea de a se trece la **un cadru organizat de acțiuni pentru atragerea în circuitul economic a rezervelor existente în întreprinderi și centrale.**

O COMPONENTĂ A PLANULUI NAȚIONAL UNIC

În 1973 s-a stabilit ca experimental, prin planul național unic, să se întocmească în fiecare unitate economică programe care să cuprindă măsuri concrete pentru asigurarea realizării economiilor ce decurg din indicatorii de plan privind reducerea costurilor și cheltuielilor materiale, programe care fac parte integrantă din planul național unic. Desigur că, și pînă în anul 1973 întreprinderile prevedeau unele măsuri pentru reducerea costurilor pe care le cuprindeau în planul de măsuri tehnico-organizatorice (așa-numitul plan M.T.O.) dar acesta avea un caracter, de regulă, foarte general și nu își găsea, de multe ori, finalizarea în procesul economisirii muncii sociale.

Pe baza experienței obținute în 1973, începînd cu anul 1974, sinteza programelor de măsuri pentru reducerea costurilor de producție se aprobă prin planul național unic de dezvoltare economico-socială, pe ministere și consilii populare județene, devenind astfel **un instrument de o însemnătate deosebită în acțiunea de economisire a muncii sociale și de creștere a eficienței economice.** Programele elaborate în anii 1974—1975 în întreprinderi și centrale industriale n-au întrunit în toate cazurile cerințele care au determinat introducerea acestora. Pe parcurs însă, odată cu înțelegerea mai completă a rolului esențial pe care aceste programe îl au în realizarea sarcinilor de reducere a costurilor și de îmbunătățire a eficienței, elaborarea lor a fost perfecționată, acordîndu-se o atenție sporită asigurării condițiilor materiale de realizare a fiecărei măsuri și fixării responsabilității pentru aducerea la îndeplinire a măsurilor stabilite, ca și îmbunătățirea tehnicilor de evaluare a efectului economic al măsurilor precozinate.

CE TREBUIE SĂ CUPRINDĂ UN ASEMENEA PROGRAM

ÎN PROCESUL DE ELABORARE a planurilor, cincinale și anuale, s-a ajuns la concluzia că programele de măsuri pentru reducerea costurilor și cheltuielilor materiale, trebuie întocmite diferit atunci cînd este vorba de un plan anual față de o perioadă mai îndelungată, respectiv față de planul cincinal. S-a socotit indicat ca la planul cincinal 1976—1980 să se prevadă măsuri principale, îndeosebi cele care trebuie pregătite din vreme, datorită faptului că au un efect economic eșalonat pe mai mulți ani, cum ar fi : reproiectarea unor produse cu parametrii învechiți, asimilarea de produse noi, promovarea unor procese tehnologice noi, organizarea științifică a producției și a muncii etc. În același timp, la planurile anuale programele de măsuri au fost detaliate cuprinzîndu-se efectul economic al unor măsuri concrete de reducere a costurilor, localizate pe feluri de cheltuieli și pe produse, după cum urmează :

a) Programe de măsuri pentru reducerea costurilor în industrie. elaborat în lucrările de plan cincinal :

I = Cheltuieli totale		COSTURI DE PRODUCȚIE				
II = Cheltuieli materiale		1976	1977	1978	1979	1980
— Cheltuieli la 1 000 lei producție marfă, lei	I					
	II					
— Reducerea față de anul de bază al cincinalului (1975), lei	I					
	II					
— Volumul de economii din reducerea cheltuielilor față de anul de bază al cincinalului (1975), mii lei	I					
	II					
din care pe seama :						
1. Reducerii normelor și indicilor de consum, îmbunătățirii tehnologiilor și extinderii folosirii înlocuitorilor	I					
	II					
2. Creșterii gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor	I					
	II					
3. Folosirii depline a capacităților de producție	I					
	II					
4. Reducerii cheltuielilor de muncă vie pe seama realizării programului special de creștere a productivității munci	I					
	II					
5. Raționalizării cheltuielilor administrativ-gospodărești	I					
	II					

b) Programe de măsuri pentru reducerea costurilor de producție în industrie elaborate în lucrările de plan anual :

	Costuri de producție totale din care : cheltuieli materiale
— Cheltuieli la 1 000 lei producție marfă, lei	
— Reducerea față de anul anterior, lei	
— Volumul de economii din reducerea cheltuielilor față de anul anterior, mii lei	
din care pe seama :	
1. Reducerii normelor de consum, îmbunătățirii tehnologiilor și extinderii folosirii înlocuitorilor	
1. 1. — reducerea normelor de consum la materii prime și materiale din nomenclatura planului de stat, departamentală și uzinală	
1. 2. — aplicarea programului de măsuri privind îmbunătățirea utilizării combustibililor și energiei	
1. 3. — introducerea de tehnologii și îmbunătățirea celor existente	
1. 4. — reducerea pierderilor din rebuturi și perisabilități	
2. Scăderii cheltuielilor legate de aprovizionarea tehnico-materială și desfacerea producției prin optimizarea distanțelor de transport și introducerea sistemului de containerizare-paletizare etc.	
3. Creșterii gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor	
4. Folosirii depline a capacităților de producție	
4. 1. — influențe din amortizarea fondurilor fixe	
5. Influenței structurii sortimentale a producției	
6. Reducerii cheltuielilor de muncă vie pe seama realizării programului special de creștere a productivității muncii	
7. Raționalizării cheltuielilor administrativ-gospodărești	

A apărut totodată necesitatea ca programul anual de reducere a costurilor să fie completat cu o fundamentare care să însoțească prevederile sale, prin care se explicitează fiecare măsură în parte și care dă posibilitatea întreprinderilor și centralelor industriale să urmărească corespunzător măsurile preconizate. O astfel de fundamentare poate avea structura următoare :

	— mii lei — Efectul economic care se reflectă în cheltuieli de producție
1. Aplicarea cercetărilor științifice în producție	
1. 1. — Aplicarea temei privind......	
1. 2. — Aplicarea temei privind......	
1. 3. —	
2. Introducerea tehnologiilor avansate sau modernizarea celor existente	
2. 1. — Aplicarea tehnologiei (de ex. turnarea continuă)	
2. 2. —	
2. 3. —	
3. Înnoirea producției (asimilarea și introducerea în fabricație a produselor noi și reproiectate)	
3. 1. — Introducerea în fabricație a produsului......	
3. 2. — Reproiectarea produsului......	
3. 3. —	
4. Realizarea programului de măsuri pentru economisirea consumului de combustibil și energie	
4. 1. — Economie de combustibil	
4. 1. 1. — Înlocuirea arzătoarelor existente cu altele mai eficiente	
4. 1. 2. — Înlocuirea cazanelor mai vechi...	
4. 2. — Economie de energie	
4. 2. 1. — Reducerea producției la produsul...... mare consumator de energie (kWh/1 000 lei prod. marfă) și înlocuirea acestuia cu produsul...... cu un consum de ...... (kWh/1 000 lei prod. marfă)	
4. 2. 2. —	
5. Alte reduceri de norme de consum	

ROLUL ORGANIZĂRII ACTIVITĂȚII CADRELOR DE DECIZIE

ÎN CONCEPȚIA modului actual de elaborare, programele de măsuri pentru reducerea costurilor de producție, reprezintă în fapt o sinteză a tuturor celorlalte programe care se întocmesc în cadrul întreprinderilor și care se referă în principal la reducerea normelor de consum, asimilarea de produse noi, creșterea productivității muncii și altele, reflectînd efectul economic al acestora. De aceea o colaborare strînsă între programele elaborate în uzine, constituie un criteriu de fundamentare corespunzătoare a programului de reducere a costurilor.

Dat fiind că în volumul de economii din reducerea costurilor de producție rolul hotărîtor îl au măsurile tehnice, **apare necesar ca la elaborarea programelor să fie atrase într-o mai mare măsură serviciile tehnice care conduc nemijlocit producția** în vederea scăderii consumurilor, eliminării rebuturilor și pierderilor materiale de orice fel, reproiectării și asimilării produselor noi. O atenție deosebită urmează a fi acordată tehnicilor de calcul a efectului economic al măsurilor prevăzute. **Este necesar ca serviciile tehnice din întreprinderi în colaborare cu compartimentele de costuri și prețuri, să elaboreze fișe analitice, evaluînd cu atenție și competență fiecare măsură în parte, în funcție de specificul ei.**

Ca o fază premergătoare întocmirii programelor de măsuri se impune **studiul critic și analitic al structurii costurilor pe întreprindere și secții de producție,** acordîndu-se prioritate acelor elemente de costuri care dețin o pondere importantă în ansamblul activității de producție. În același timp, se impune **analiza nivelului cheltuielilor materiale,** în detaliu ca și a evoluției indicilor de utilizare a capacităților de producție, luîndu-se măsurile necesare pentru închiderea canalelor de risipă ce încarcă, în mod nejustificat costul produselor.

În procesul elaborării programelor **organizarea activității joacă un rol esențial.** Încă din etapa de vară, cînd se primesc sarcinile de plan pentru anul următor, pînă la faza de toamnă, cînd se îmbunătățește planul național unic, colectivele de specialiști din întreprinderi și centrale ar trebui să identifice pe secții, ateliere, pe fiecare loc de muncă, măsurile necesare pentru încadrarea în nivelul planificat de cheltuieli. În acest scop, este necesar să se selecteze cadrele de specialiști, din compartimentele tehnice și economice ale întreprinderii, care să posede o calificare corespunzătoare în vederea elaborării măsurilor pentru reducerea costurilor de producție. Aceste cadre e bine să fie numite prin ordin discutat și aprobat de consiliul oamenilor muncii, precizîndu-se în mod clar responsabilitățile fiecăruia și termenele de realizare.

CE REFLECTĂ O PRIMĂ ANALIZĂ

ANALIZELE EFECTUATE în anii 1974 — 1976 în întreprinderi asupra modului în care programele de măsuri își aduc contribuția la reducerea costurilor de producție, au reliefat faptul că acolo unde la elaborarea

ECONOMIE NATIONALA

acestora se depune o muncă temeinică de fundamentare și se urmărește cu rigurozitate punerea lor în practică se obțin rezultate bune. Dar analizele efectuate au scos în evidență și faptul că mai sînt încă numeroase cazuri cînd în modul de întocmire a programelor și mai ales în urmărirea acestora se înregistrează neajunsuri însemnate. Printre acestea semnalăm :

— **programele de măsuri nu ajung, în toate cazurile, în secții și ateliere,** tocmai în acele unități de bază ale întreprinderii, care au un rol principal în reducerea costurilor de producție ;

— **se prevăd încă unele măsuri globale, fără a se explicita în mod concret în ce anume constau acestea ;**

— **înscrieri de măsuri fără precizarea efectului economic concret pe care trebuie să-l aducă.** Este posibil ca în aceste condiții aplicarea unor asemenea măsuri să conducă chiar la creșterea cheltuielilor, deci să aibă un efect contrar celui așteptat. Asemenea fenomene pot apare în cazul asimilării de produse noi sau cînd se fac înlocuiri de materii prime și materiale sau în alte situații cînd nu se fac calcule economice riguroase de fundamentare a efectului economic ;

— **nu se prevăd răspunderi concrete pentru realizarea măsurilor, sau sînt de genul : „răspunde serviciul tehnic“.** În această situație, deși măsurile au calcule de fundamentare, neprevederea factorilor care răspund de executarea acestora, intîrzie aplicarea măsurilor și se poate periclita realizarea efectului economic scontat ;

— **acoperirea numai parțial cu măsuri a volumului de economii prevăzut în plan,** ceea ce poate pune sub semnul întrebării încă de la început îndeplinirea integrală a sarcinilor prevăzute ;

— **se acționează încă insuficient pentru atragerea cadrelor tehnice la elaborarea programelor pentru prevederea unor măsuri** privind introducerea progresului tehnic, a unor mașini și utilaje cu performanțe ridicate. În programele elaborate, asemenea măsuri au încă o pondere scăzută :

— **urmărirea și analiza modului de îndeplinire a programului de măsuri nu se face în mod sistematic.**

Pentru a ilustra cele prezentate vom da cîteva exemple. Cu prilejul analizei efectuate în întreprinderi ca „Electromotor“ și „Electrobanat“ din Timișoara, „Acumulatorul“ — București, „Emailul roșu“—Mediaș și altele, s-a desprins faptul că ele nu au pus în valoare în anul 1975 toate rezervele disponibile, iar unele măsuri aveau caracter general, fără a avea calculată eficiența economică, fără stabilirea de responsabilități și termene de realizare. De asemenea, la întreprinderile „România muncitoare“ și „Unirea“ din Cluj-Napoca, la Întreprinderea de prelucrare a lemnului Vaslui, Întreprinderea de strunguri Tîrgoviște, Întreprinderea de utilaj chimic București și altele, programele de reducere a costurilor nu au prevăzute măsuri pentru introducerea progresului tehnic care să acopere în măsură suficientă volumul de economii primit ca sarcină de plan. La Întreprinderea „Unirea“ Cluj-Napoca, de exemplu, din cele 84 măsuri cu o eficiență evaluată la 10 milioane lei prevăzută a fi realizată în anul 1975, au fost îndeplinite numai 57, cu o eficiență economică de 2,9 milioane lei, adică circa 30%.

Pentru anul 1976, un volum important de economii nu a fost încă fundamentat prin măsuri de reducere a costurilor astfel că la finele semestrului I era neacoperit la Combinatul de îngrășăminte chimice Piatra Neamț un volum de economii de 36 milioane lei, la Șantierul Naval Oltenița 64 milioane lei, la Întreprinderea „Acumulatorul“ București 22 milioane lei, la Întreprinderea de industrializare a cărnii 47 milioane lei, la Întreprinderea de pompe— București 22 milioane lei etc.

În prezent **nu există organizat un sistem informațional statistic, care să urmărească îndeplinirea măsurilor înscrise în programele de reducere a costurilor de producție, iar aceste programe nu au devenit peste tot instrumente active de conducere a activității de producție.**

Se impune examinarea unui sistem organizat de urmărire a îndeplinirii măsurilor prevăzute în programele de reducere a costurilor, urmărire care va determina și o îmbunătățire a întregului proces de reducere a costurilor din economie. De altfel, o astfel de problemă se pune și pentru alte programe ale planului național unic (creșterea productivității muncii, pregătirea cadrelor etc.).

Urmărirea îndeplinirii măsurilor din programele de reducere a costurilor, trebuie să fie însoțită în permanență de actualizarea acestora cu noi măsuri în vederea recuperării eventualelor rămîneri în urmă față de prevederile planului. Îmbunătățirea metodologiei de întocmire a programelor în cauză, fundamentarea economică a măsurilor prevăzute, trecerea la urmărirea sistematică și organizată a modului în care se îndeplinesc aceste măsuri, va determina întărirea rolului pe care trebuie să-l aibă programele în aducerea la îndeplinire a sarcinilor legate de reducerea costurilor și a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs.

Programul de măsuri poate deveni, în acest fel, în fiecare întreprindere un instrument concret de lucru, un sprijin activ în acțiunea de ridicare a eficienței întregii activități productive.

dr. Gh. ȘICĂ
director în C.S.P.

COMENTARIU LA UN GRAFIC

CUM ESTE UTILIZAT TIMPUL DE LUCRU AL MAȘINILOR?

INDUSTRIA materialelor de construcții a fost înzestrată an de an cu mașini și utilaje moderne, care au permis ca producția ramurii să fie în anul 1975 cu 59,7% mai mare ca cea din anul 1970. Dotările noi din actualul cincinal vor determina ca la nivelul anului 1980 producția industriei materialelor de construcții să crească încă cu 54—61% față de 1975. Nivelul ridicat al producției va asigura șantierelor de construcții din țară materialele necesare, în cantitățile și sortimentele solicitate.

Utilizarea cît mai deplină a mașinilor și instalațiilor specifice din dotare constituie o condiție de bază ca prevederile planului să fie realizate în mod corespunzător. Urmărind evoluția, pe ultimii doi ani, a indicilor medii de utilizare a timpului disponibil de lucru la principalele mașini și instalații pentru industria materialelor de construcții din cadrul M.E.F.M.C., se constată o îmbunătățire a acestora (vezi graficul). Totuși, cifrele medii privind utilizarea timpului de lucru al mașinilor, satisfăcătoare ca tendință, ascund rezerve care se cer scoase la iveală și valorificate, în scopul creșterii producției și îmbunătățirii eficienței economice. La morile cu bile pentru ciment, de exemplu, se înregistrează numeroase **opriri pentru executarea reparațiilor accidentale** (peste 11 mii de ore-mașini în tr. II 1976, din care cea mai mare parte revin morilor de ciment de la Hoghiz). Întreruperi acidentale s-au înregistrat și la cuptoarele rotative pentru clincher (peste 5,7 mii ore-mașini) și la mașinile de fasonat prin presare (peste 6,5 mii ore-mașini). Eliminarea unor asemenea întreruperi ale producției în cadrul timpului programat poate fi obținută prin măsuri corespunzătoare, cum sînt, exploatarea rațională, respectarea graficului de revizii periodice, evitarea suprasolicitărilor etc.

O altă rezervă potențială o constituie reducerea **timpului de stagnări datorate lipsurilor organizatorice,** ca de exemplu : întreruperi în alimentarea cu energie electrică, argilă și alte materiale în anumite perioade (la fabricile de la Roman, Iași ș.a., in total cca. 14 mii ore-mașini), lipsa de comenzi (la fabricile de la Roman, Turda, Sibiu, Jimbolia ș.a., cu un total de 5,8 mii ore-mașini), lipsa forței de muncă (la mașinile de fasonat prin presare — peste 4 mii ore-mașini) etc.

Necesitățile mereu mai mari de materiale de construcții impun cerința ca toate unitățile de producție să mărească coeficientul de schimburi, să reducă cît mai mult timpul de lucru neutilizat, astfel ca pe aceleași mașini și instalații să se obțină producții sporite.

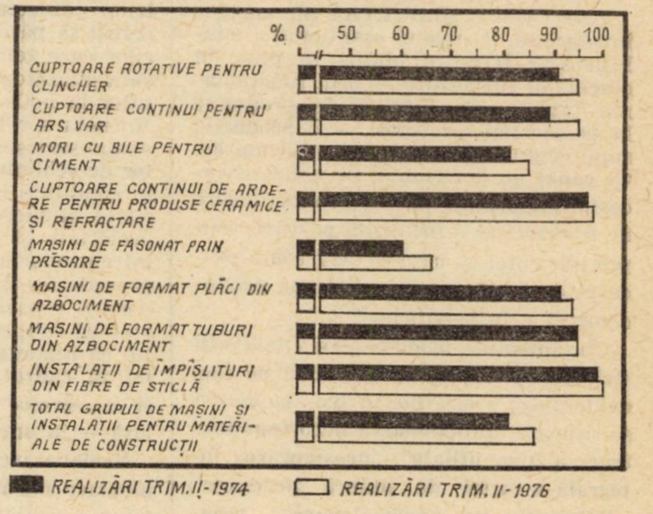

Evoluția gradului de utilizare a fondului de timp disponibil al unor mașini și instalații specifice pentru producția de materiale de construcții

● ANCHETA „R. E.“ ● ANCHETA „R. E.“ ● ANCHETA „R. E.“ ANCHETA „R. E.“ ●

● O investigaţie în 20 de întreprinderi. Opiniile a circa 100 de specialişti ● „Cauza cauzelor“ unor neconcordanţe. Clasamente şi semnificaţii ● O analiză factorială şi cîteva confirmări ● Argumente pentru o optică integratoare privind durata realizării investiţiilor. Aşteptăm părerile cititorilor noştri.

ATINGEREA PARAMETRILOR PROIECTAŢI — ÎNTRE PREVEDERI ŞI REALIZĂRI (II)

INVESTIGAŢIA întreprinsă a urmărit şi prezentat într-o primă etapă principalele obiective ce determină construcţia noilor capacităţi de producţie, concordanţa dintre prevederi şi realizări („R.E.“ nr. 32 din 13 august 1976). Continuăm în acest număr cu o prezentare sintetică a opiniilor specialiştilor din întreprinderile ce au constituit eşantionul anchetei, cu privire la identificarea cauzelor care creează dificultăţi în procesul de atingere la termen a parametrilor proiectaţi la unele din noile obiective de investiţii puse în funcţiune în anii din urmă.

În acest număr :

- *Probleme mai vechi şi mai noi : de la cunoaştere la soluţionare.*
- *Funcţionarea intensivă a utilajelor : prioritate deplină.*
- *Schimbările sortimentale sau cît costă necorelarea punerilor în funcţiune ?*
- *Pregătirea investiţiei — către o redimensionare necesară pentru comprimarea timpului*

General şi particular în identificarea obstacolelor

AŞA CUM A REZULTAT din ancheta întreprinsă, la nivelul eşantionului analizat s-ar fi putut obţine în plus, în cincinalul 1971—1975 — prin funcţionarea tuturor capacităţilor de producţie la parametrii proiectaţi — o producţie suplimentară de peste 600 milioane lei. Ce **cauze** au determinat nerealizarea acestui important spor de producţie care ar fi exercitat o influenţă pozitivă asupra eficienţei cu care se desfăşoară procesul de producţie nu numai la producător ci şi la beneficiar ?

Clasamentul principalelor motivaţii (tabelul nr. 1) ale acestei stări de fapt evidenţiază o ierarhie în fruntea căreia se situează **„funcţionarea necorespunzătoare a unor utilaje“, „neasigurarea integrală a forţei de muncă necesare“, „deficienţe în aprovizionare“, organizare greoaie a proceselor tehnologice etc.** Fără îndoială, ierarhizarea permite unele aprecieri asupra intensităţii cu care acţionează în întreprinderile analizate fiecare din cauzele amintite. Astfel se pare că **funcţionarea necorespunzătoare a unor utilaje reprezintă „motivul nr. 1“** al întîrzierilor în atingerea parametrilor proiectaţi în multe din unităţile economice, determinînd în acest fel ca importante rezerve de producţie să se menţină în afara circuitului economic.

Dat fiind sarcinile complexe ce le ridică atingerea la termen a parametrilor proiectaţi, analiza noastră a încercat să pătrundă în intimitatea factorilor care generează o funcţionarea necorespunzătoare a maşinilor şi instalaţiilor la noile capacităţi (tabelul nr. 2). Ancheta a relevat faptul că numeroase neajunsuri sînt generate de **lipsa pieselor de schimb**, care devine şi mai acută în condiţiile în care, urmărind cu prioritate atingerea nivelelor de producţie proiectate şi recuperarea restanţelor, întreprinderile nu respectă întocmai prevederile din programele de întreţinere şi reparaţii. Specialiştii au subliniat că multe greutăţi provin din faptul că **reparaţiile nu se efectuează peste tot în cadrul unor unităţi specializate şi că „service“-ul furnizorului de utilaje lasă — în unele cazuri — mult de dorit.**

Neelaborarea instrucţiunilor de exploatare sau întreţinere şi lipsa cărţilor tehnice întîrzie de asemenea, atingerea parametrilor prevăzuţi în termenele prescrise. Dar, mai există şi altfel de situaţii care ar fi putut fi evitate printr-o mai bună organizare a producţiei şi a muncii. La Întreprinderea „Tricodava“, de pildă, s-au achiziţionat şi montat un număr de 8 maşini de tricotat stofă pentru îmbrăcăminte. La achiziţionarea maşinilor nu s-a avut însă în vedere şi asigurarea a două urzitoare, utilaje fără de care maşinile de tricotat nu au putut fi utilizate deşi au fost la timp montate. Pînă la remedierea situaţiei s-a pierdut o producţie de circa 10 milioane lei. Din păcate, exemple de acest gen au mai fost întîlnite la INOX, Întreprinderea „Industria iutei“ etc. La începutul anului 1976, în unele din întreprinderile analizate, circa 400 de uti-

● CLASAMENT ● CLASAMENT ● CLASAMENT

Tabelul nr.1

Principalele cauze care determină întîrzieri în atingerea la termen a parametrilor proiectaţi

Loc în clasament	Cauze	Procent
1	Funcţionarea necorespunzătoare a unor utilaje tehnologice	25
2	Asigurarea necorespunzătoare a forţei de muncă necesare	20
3	Deficienţe în asigurarea materiilor prime	20
4	Organizare greoaie a producţiei şi a muncii	15
5	Modificări intervenite în structura producţiei faţă de proiect	10
6	Disciplină necorespunzătoare în producţie şi muncă	5
	Alte cauze (documentaţii tehnologice incomplete etc.)	5

• ANCHETA „R. E." • ANCHETA „R. E." • ANCHETA „R. E." • ANCHETA „R. E."

laje cu valori de ordinul milioanelor, deși au fost puse în funcțiune la termen, au stat neutilizate mai mult de 3 luni din diferite motive, de exemplu: schimbarea structurii sortimentale, deficiențe în planificarea încărcării corespunzătoare a mașinilor etc.

Neasigurarea forței de muncă în numărul „ de calificarea corespunzătoare reprezintă și ea o problemă serioasă pentru noile obiective, mai ales în perioada atingerii parametrilor proiectați. Și aceasta din mai multe cauze (tabelul nr. 3 din pagina nr. 11). Ancheta a surprins faptul că, alături de factori „clasici" ca fluctuația, „planificarea necorespunzătoare a pregătirii cadrelor", au apărut, în perioada 1971—1975 — și încă pe primele locuri — și alte cauze, printre care **„cunoașterea incompletă a disponibilului real de forță de muncă existent în zonă", „eșalonarea necorespunzătoare în unele situații a pregătirii personalului față de etapele realizării investiției" ș.a.**

Fără îndoială, clasamentele își au importanța lor în stabilirea priorităților ce trebuie avute în vedere în fiecare întreprindere pentru recuperarea restanțelor și ridicarea eficienței activității la noile capacități. Tot atît de adevărat este însă și faptul că în practică acțiunea lor interferează, iar rezultatele obținute devin efectul acțiunii unui complex de cauze.

În această viziune, ne-am oprit asupra unor situații semnificative, care sugerează posibile căi de acțiune în cazuri similare. În cadrul Întreprinderii de nasturi și mase plastice, la dezvoltarea de capacitate de la producția de înlocuitori de piele (PVC) s-a obținut în perioada 20 august — 31 decembrie 1973 doar jumătate din prevederile planului de producție. Asemănător a evoluat nivelul realizărilor și în primul semestru din 1974. Cauzele principale au fost defecțiunile în funcționarea instalației cît și calificarea necorespunzătoare a unor lucrători. La toate acestea s-a adăugat și faptul că în STE a fost prevăzută realizarea unor sortimente de PVC cu gramaj mic, în timp ce, ulterior, beneficiarii au solicitat și contractat parțial P.V.C. cu o greutate substanțial sporită. În fine, trebuie spus că noul produs, pentru care la nivelul economiei naționale capacitatea de producție era suficient dezvoltată, nu a mai fost solicitat. Într-o asemenea împrejurare, colectivul întreprinderii are meritul de a fi căutat și reușit să pună la punct un nou sortiment de piele artificială, din poliuretan, mult solicitat de industria de încălțăminte, de marochinărie și confecții.

Tabelul nr.2

Loc în clasament	Unele utilaje funcționează necorespunzător, întîrziind atingerea parametrilor, deoarece:	Procent
1	Lipsesc unele piese de schimb	30
2	Reparațiile nu se efectuează centralizat, în unități specializate	20
3	"Service"-ul furnizorului este necorespunzător	15
4	Intreținerea, asistența tehnică în secțiile de producție nu corespund cerințelor	15
5	Intîrzie sosirea unor utilaje din import	10
6	Unele documentații tehnologice sînt incomplete	5
7	Se înregistreaza defecțiuni la unele utilaje din import	5

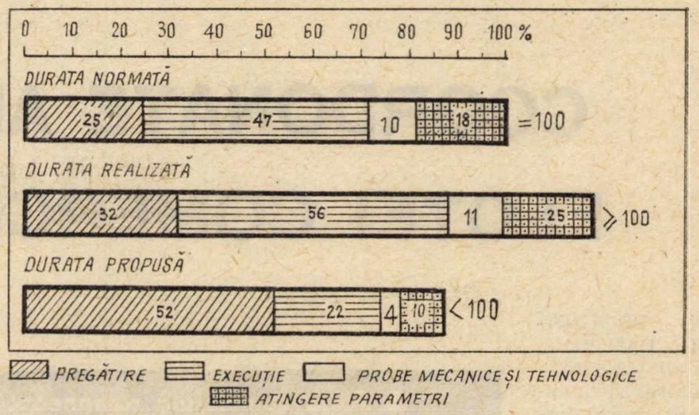

Durata totală și pe etape a procesului investițional

Și la Întreprinderea de piele sintetică, atingerea parametrilor proiectați a avut un drum [illegible]. Întreprinderea funcționează din 1970 ca stație pilot pentru experimentarea tehnologiei românești de producere a pielii sintetice. Pornind de la rezultatele promițătoare obținute de colectivul întreprinderii, în strînsă colaborare cu institutul de cercetări de specialitate din cadrul Ministerului Industriei Ușoare, s-a apreciat just că nu este cazul să se importe licența, urmînd ca alături de utilajele exstente să se aducă din import doar cele strict necesare. Potrivit prevederilor de plan, unitatea respectivă trebuia să obțină pe cincinalul trecut o producție însemnată. În fapt, însă, în august 1975, abia s-a semnat procesul verbal de recepție preliminară, iar pînă la sfîrșitul anului s-au efectuat în principal reglaje, probe, modificări și readaptări etc. **Unele probleme au fost generate de existența mai multor furnizori cu care au fost contractate părți, subansamble, și nu instalații întregi.** Acest fapt a diminuat răspunderea furnizorilor privind funcționarea de ansamblu a utilajelor. De asemenea, tot la acest obiectiv, unele lucrări de construcții-montaj au fost executate neglijent sau cu întîrziere, fapt ce a condus la nerealizarea unor însemnate cantități de piele sintetică prevăzute în plan. Ca urmare, la nivelul întregului cincinal, în această întreprindere, indicatorul valoarea producției globale a fost realizat doar în proporție de 38,4%.

Și în acest caz **colectivul a găsit o serie de soluții necesare pentru înlăturarea neajunsurilor semnalate.** Astfel, s-a acționat ferm pentru mobilizarea tuturor cadrelor tehnice, a inginerilor și operatorilor pentru ca aceștia să-și însușească temeinic și să aplice întocmai tehnologia de fabricație. Cadrele de specialitate au fost repartizate pe instalații pentru a supraveghea și interveni operativ atunci cînd apar defecțiuni. Au fost executate autodotări și modernizări care să permită funcționarea fără întrerupere a instalațiilor și obținerea unui randament superior. Totodată **a fost introdus și stimulat lucrul în acord global** pentru personalul de la instalațiile de bază. În fine, cu un sprijin sporit din partea centralei industriale, privind asigurarea necesarului de materii prime, materiale și piese de schimb, activitatea de producție s-a îmbunătățit considerabil în prezent.

O experiență interesantă a fost relevată de către ancheta întreprinsă la Întreprinderea **„Munca textilă"**, unde unele deficiențe de ordin organizatoric au avut influențe hotărîtoare asupra atingerii parametrilor proiectați. În această întreprindere, în cincinalul 1971-1975 au avut termen planificat de punere în funcțiune două noi capacități. Cu toate că aceste termene au fost respectate, nivelul planificat pentru anul 1975 al indicatorilor „spor de producție prin punere în funcțiune" și „cheltuieli la 1 000 lei producție-marfă" nu a fost realizat. Cauza ? Termenul de punere în funcțiune a extinderilor de capacitate de la „Munca textilă" nu a fost corelat cu cel al capacității de finisaj preconizată a se realiza în cadrul întreprinderii „Tricodava". Ca urmare întreprinderea „Munca textilă" a fost nevoită uneori să introducă în fabricație și produse care nu necesită finisaj, dar au o valoare mai scăzută și cheltuieli ridicate.

Desigur, în cadrul întreprinderilor analizate, atingerea la termen sau în devans a parametrilor proiectați la noile capacități de producție demonstrează că există, la fiecare loc de muncă, suficiente resurse pentru obținerea unor rezultate bune. Se impune, deci, ca **peste tot să se acționeze cu mai multă hotărîre, pentru ca experiența bună să fie generalizată, restanțele recuperate, iar parametrii atinși la termen la fiecare nou obiectiv de investiții.**

O nouă dimensionare a etapelor investiției?

REALIZAREA CU SUCCES a dezideratului atingerii la termen a paramatrilor presupune însă **o optică integratorie.** Se pare că „succesul" în realizarea la vreme a nivelelor de producție prevăzute presupune ca **procesul investițional să fie privit ca un tot unitar, ale cărui etape** (pregătire, execuție, probe mecanice și tehnologice și atingerea parametrilor) **se intercondiționează reciproc.** Într-adevăr, așa după cum s-a desprins din anchetă — toate „problemele" apărute în etapa de atingere a parametrilor își găsesc o determinare — mai mult sau mai puțin di-

Costică CHIȚIMIA
Bogdan PĂDURE

(*Continuare în pag. 11*)

COORDONATE ALE DEZVOLTĂRII FLOTEI COMERCIALE ROMÂNEŞTI

● Flota comercială românească asigură traficul de mărfuri cu țări de pe toate continentele ● Contribuția industriei românești la dotarea flotei comerciale cu nave specializate de mare capacitate ● Instituirea în transportul maritim şi fluvial de linii regulate, pe relaţii cu volum de mărfuri însemnate și continuu ● La Dunăre și la Marea Neagră, porturi moderne, utilate cu tehnică de prim rang ● Creşterea vertiginoasă a traficului fluvial și maritim de mărfuri în perioada 1976—1980.

ÎN PROGRAMUL PARTIDULUI de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism se evidențiază între alte obiective de seamă și sarcinile ce revin în domeniul politicii de dezvoltare și perfecționare a transporturilor și telecomunicațiilor. În această direcție se are în vedere, de pildă, dezvoltarea prioritară a transportului fluvial și maritim, de mărfuri și de pasageri. În acest sens se va urmări folosirea maximă a Dunării și apelor interioare, asigurîndu-se totodată și amenajarea lor. Flota maritimă și fluvială va fi dotată cu nave de tonaj optim, astfel încît pînă în anul 1990 să se asigure transportul cu mijloace proprii a întregului volum de materii prime și produse necesare a fi transportate pe apă.

Dezvoltarea continuă a transportului pe apă, precum și desfășurarea lucrărilor de navigabilizare a rîurilor interioare este justificată pentru țara noastră de o serie de factori, în primul rînd de cei economici și sociali. Transportul pe apă este mai ieftin decît cel pe uscat, solicitînd o cantitate mai mică de combustibil. Totodată, măsurile de navigabilizare a rîurilor interioare permit transportul mai rapid al mărfurilor între diferite localități și unități ale țării, concomitent cu aplicarea de măsuri pentru evitarea revărsării acestora în anotimpurile abundente în precipitații. Dealtfel, aceste măsuri fac parte dintr-un program complex de largă perspectivă și care privește, pe de o parte, navigabilizarea iar, pe de altă parte, asigurarea rezervelor de apă pentru irigații, nevoile industriei și consumul populației, valorificarea puterii energetice și dezvoltarea creșterii faunei acvatice.

Progrese evidente, pe multiple planuri

REALIZĂRILE DEOSEBITE DOBÎNDITE în anii socialismului în direcția dezvoltării flotei noastre maritime și fluviale, odată cu extinderea relațiilor comerciale externe, capătă o semnificație aparte dacă se are în vedere faptul că imediat după eliberarea țării nu se putea discuta despre existența acesteia, ea fiind reprezentată doar de cîteva nave cu capacități de încărcare de mărfuri și transport de călători foarte reduse. În 1946, de pildă, flota maritimă se compunea doar din 5 nave vechi, cu un confort scăzut și un randament inferior. Un moment important în domeniul transportului nostru maritim îl constituie anul 1960, cînd intră în dotarea flotei primele cargouri de 4 500 tdw construite la Șantierele navale din Galați. Treptat aceste nave și-au cucerit un binemeritat prestigiu, dînd dovada unor calități constructive și de exploatare la nivelul competitiv mondial. **Cincinalul 1971—1975 marchează înzestrarea flotei maritime românești cu primele nave de mare tonaj, petrolierele de 85 000 tdw și vrachierul de 55 000 tone.**

La rîndul său flota fluvială se compunea în cea mai mare parte din șlepuri vechi, cu o vîrstă de peste 30—40 ani, cu o stare tehnică necorespunzătoare. La sfîrșitul anului 1975 flota fluvială era compusă din 68 nave cu propulsie — remorchere și împingătoare — cu o capacitate totală de peste 61 000 CP și din 404 nave fără propulsie — șlepuri ceamuri, tancuri și barje — cu o capacitate de 429 000 tone **În anii 1971—1975 s-a introdus și impus navigația pe Dunăre prin împingere, soluție modernă și cu un grad sporit de eficiență în exploatare.** (În tabelul nr. 1. este redată dezvoltarea activității de transporturi pe apă).

Ca urmare a dezvoltării economice a țării și în special a industriei, a construcțiilor, a comerțului exterior, volumul transporturilor pe apă a început să crească într-o măsură din ce în ce mai mare, schimbîndu-și în același timp și structura. Pe lîngă cereale și produse petroliere, au început să se transporte produse industriale, materii prime pentru industrie (minereu, cocs, cărbuni, calcar), materiale de construcție (produse de carieră și balastieră) și altele, așa cum reiese din tabelul nr. 2). Aceasta a determinat necesitatea măririi capacității de transport a flotei, precum și a capacităților de manipulare în porturi.

Tabelul nr. 1

Dezvoltarea activității de transporturi pe apă (%)

Indicator	1948	1950	1955	1960	1965	1970	1975
Volumul transportului de mărfuri cu nave maritime (tone)	56	100	109	108	754	2414	3569
Parcursul mărfurilor cu nave maritime (tone mile)	47	100	116	174	1369	6136	10842
Volumul transportului de mărfuri cu nave fluviale (tone)	73	100	144	173	259	306	551
Parcursul mărfurilor cu nave fluviale (t/km)	63	100	97	129	183	201	311
Transportul de călători cu nave fluviale (căl/km)	76	100	213	256	406	475	530
Activitatea portuară (tone-trafic)	80	100	154	185	253	415	677

În ceea ce privește flota, într-o primă etapă accentul s-a pus pe refacerea flotei fluviale și completarea dotării ei în special cu remorchere. Aceasta corespundea și cu posibilitățile industriei de construcții navale din țara noastră în epoca respectivă. După ce această industrie s-a dezvoltat și pe măsura creșterii impetuoase a comerțului nostru exterior cu țări situate peste mări și oceane, s-a pus accentul pe construcția unei flote maritime noi, moderne.

Eforturile cele mai mari s-au îndreptat spre construcția unei flote maritime care să poată asigura transportul unui volum din ce în ce mai mare de mărfuri de import și export. **S-au construit în țară cargouri de la 1 000 tdw la 8 750 tdw, precum și mineraliere de 12 500 tdw. La sfîrșitul anului 1975 vîrsta medie a flotei noastre maritime era de numai 5,7 ani, iar capacitatea medie a unei nave de 12 233 tdw, față de circa 3 900 tdw în 1950, adică de peste 3 ori mai mare.**

Extinderea legăturilor comerciale ale României a determinat instituirea în transportul maritim de linii regulate pe relații cu volum de mărfuri însemnate și continue. **În prezent navele maritime românești fac cu regularitate escală în porturile din Europa de Nord, Marea Mediterană, Japonia, China, Indonezia, India, Africa de est și vest, America.** Anul acesta, pentru prima dată o navă românească a efectuat transport de mărfuri din Australia pentru România. Dezvoltarea continuă a economiei naționale, lărgirea relațiilor economice cu un număr din ce în ce mai mare de țări, a dus în mod logic la extinderea rețelei de linii maritime și a relațiilor de transport. **Navele flotei noastre maritime comerciale fac în prezent escală în mai mult de 300 porturi din peste 100 de țări de pe toate continentele**, asigurînd transporturile de mărfuri românești pe întreaga suprafață a planetei.

Rezultate importante a obținut și flota fluvială de mărfuri. **În perioada 1950—1975, față de o creștere a flotei fluviale de 3—4 ori, activitatea de transport a crescut și mai mult.** În continuare flota fluvială se va dezvolta prin construcția cu precădere de nave mari, cu o capacitate de pînă la 3 000 tone și putere instalată de 2 400 CP.

În ce privește transportul de călători, s-au depus eforturi însemnate pentru modernizarea flotei, pentru îmbunătățirea servirii călătorilor. Capacitatea nominală a flotei, exprimată în număr de locuri, a crescut numai cu 67 la sută (tabelul nr. 3), dar navele noi au o viteză mult mai mare decît cele vechi, care au fost între timp scoase din exploatare. Aceasta face ca în realitate capacitatea pusă la dispoziția publicului călător să fie mult mai ridicată, ceea ce a permis **creșterea transporturilor de călători de peste 5 ori.** Liniile regulate principale au fost dublate prin darea în funcțiune a unor curse cu nave rapide pe aripi portante. A crescut gradul de confort oferit publicului călător și s-a mărit numărul punctelor de acostare dotate cu pontoane prevăzute cu săli de așteptare.

Largi acțiuni de deschidere și dezvoltare a zonelor portuare

ODATĂ CU DEZVOLTAREA FLOTEI, s-au luat măsuri pentru creșterea corespunzătoare a capacității porturilor, acțiune influențată într-o măsură însemnată de dezvoltarea și diversificarea relațiilor economice ale țării noastre cu alte țări. Pe această bază traficul de import și export pe calea apei a crescut de peste 2,5 ori în perioada 1965—1975. **Pentru preluarea traficului de mărfuri în continuă creștere, porturile au fost dotate corespunzător și în același timp s-au construit porturi noi.**

O atenție deosebită a fost acordată măririi capacității porturilor prin **construcția de noi dane, amenajarea unor noi suprafețe de depozitare și construirea de porturi noi.** Astfel, la Moldova Veche, la intrarea Dunării în țară, pentru deservirea combinatului minier din apropiere, s-a construit un port nou cu o capacitate anuală de 300 mii tone. În afară de reconstruirea și dezvoltarea capacităților în porturile Turnu-Măgurele, Giurgiu, Oltenița, Călărași ș.a., a fost dat în exploatare portul Combinatului siderurgic de la Galați, cel mai important port maritim-fluvial de pe Dunăre.

În regiunea Deltei Dunării s-au dat în exploatare două porturi de mare capacitate, cu un trafic anual de peste 1 milion de tone fiecare. Astfel, la Tulcea s-a construit portul maritim-fluvial pentru Combinatul de alumină și flota de pescuit oceanic, dotat cu macarale și instalații moderne, care permit descărcarea unei nave de 10 mii tone în numai 24 ore. De asemenea, pe brațul Sf. Gheorghe, legat de cariera de calcar de la Mahmudia, s-a construit un port nou, prin care se încarcă zilnic peste 5 mii tone calcar, destinat Combinatului siderurgic de la Galați. În 1964 au fost terminate lucrările de construcție ale portului vechi Constanța, începute de Anghel Saligny în 1895. Totodată, dezvoltarea schimburilor comerciale externe ale țării noastre au impus extinderea capacităților portuare în principala poartă maritimă Constanța. Lucrările de extindere începute în 1964, prin construirea digurilor de apărare în lungime de circa 6 km, au permis darea în exploatare a primelor capacități în 1970, care egalau ca mărime întreaga capacitate a vechiului port. Pe Dunăre, la Galați, s-au reconstruit danele din bazinul docuri și în același timp s-au construit încă 9 dane maritime dotate cu macarale-portal de 5—10 tf.

Tabelul nr. 2

Structura traficului de mărfuri pe apă (%)

	Anii	
	1938	1975
Produse petroliere	48,4	29,7
Minereu, cocs, cărbuni fosfați	1,2	24,5
Materiale de construcție (nisip, balast, ciment)	11,0	23,3
Mașini, utilaje, laminate	3,2	3,9
Cereale	19,3	7,2
Cherestea și produse lemnoase	9,9	2,6
Îngrășăminte și produse chimice	—	4,2
Alte mărfuri	7,0	4,6

Ca urmare a construirii Sistemului hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier, toate porturile din amonte ale Dunării au fost reconstruite pe noi amplasamente și dotate corespunzător în funcție de cerințele unităților industriale din această zonă.

Tabelul nr. 3

Evoluția dezvoltării flotei de transport (%)

Situația la 31 XII	1948	1950	1955	1960	1965	1970	1975
Flota maritimă de mărfuri (tdw)	24	100	116	116	541	1851	4400
Remorchere și împingătoare de transport fluvial (C.P.)	57	100	128	170	234	250	350
Nave fluviale de transport nepropulsate (tone)	53	100	125	109	126	131	195,2
Nave fluviale de călători (locuri)	—	100	97	114	102	110	167

Atît în portul Constanța, cît și în porturile dunărene, sînt în curs lucrări de dezvoltare, care vor fi continuate și în anii viitori, astfel ca să se poată prelua traficul de mărfuri mereu în creștere și care se prevede a ajunge în 1980 la un nivel de 2,5 ori mai mare decît în prezent.

Concomitent cu asigurarea dezvoltării flotei și porturilor, s-a urmărit crearea unor condiții de navigație corespunzătoare atît pe Dunăre, cît și pe mare. În acest scop s-au executat lucrări intense de dragaj, s-a îmbunătățit semnalizarea de zi și de noapte, ceea ce a permis desfășurarea normală a navigației.

Sporirea traficului de mărfuri și călători în perioada 1976 — 1980

DIRECTIVELE CONGRESULUI AL XI-LEA stabilesc obiective de o importanță deosebită pentru transportul maritim și fluvial. Astfel, în perioada 1976—1980 volumul traficului maritim va crește de 2,5—2,8 ori, luîndu-se în acest scop măsuri pentru continuarea acțiunii de optimizare a transporturilor, creșterea capacității și extinderea proceselor moderne de transport prin pachetizarea, paletizarea și containerizarea mărfurilor, lărgirea capacităților de transbordare și accelerarea ritmului de expediție și sporirea vitezei comerciale.

În cursul acestui an va intra în exploatare terminalul de containere în portul Constanța, care va asigura încărcarea și descărcarea navelor specializate sau adaptate la transportul containerizat al mărfurilor, asigurînd o productivitate de 4—5 ori mai mare decît mijloacele clasice de operare. În perioada 1976—1980 vor fi construite capacități portuare, care în totalitatea lor vor depăși capacitățile portuare existente la sfîrșitul anului 1975. Dintre acestea, menționăm construirea portului Sulina, mărirea capacităților în porturile Mahmudia, Combinatul siderurgic Galați, Brăila, Cernavodă, Giurgiu și Orșova.

În domeniul transportului maritim va crește participarea flotei proprii. Avîndu-se în vedere faptul că în perioada 1976—1980 flota maritimă își va spori capacitatea de 2,2—2,4 ori și că vor fi luate măsuri de îmbunătățire a activităților de operare în porturi prin introducerea de tehnologii moderne, gradul de participare al flotei maritime românești la traficul mărfurilor noastre de import-export se estimează să crească de la 21,5% cît s-a înregistrat în 1975, la peste 50% în 1980.

Sarcini de o deosebită importanță au fost trasate constructorilor navali ; în anul 1977, anul centenarului independenței României, va fi dat în exploatare petrolierul de 150 000 tdw — „Independența". În planul de dezvoltare sînt prevăzute, de asemenea, construirea de nave port-containere și port-bagaje, cu un randament sporit și cu un înalt grad de tehnicitate. Pentru perioada 1976—1980 s-a prevăzut dotarea flotei fluviale cu 42 împingătoare, totalizînd 58 200 CP și circa 185 barje cu o capacitate totală de 341 000 tone.

CONDIȚIILE NOI CREATE, dotarea cu mijloace moderne de transport pe apă asigură țării noastre mari și reale posibilități de afirmare a eficienței transportului de mărfuri și de călători pe apele interioare, cît și pe mări și oceane, flota comercială românească contribuind astfel din plin la înfăptuirea planurilor de dezvoltare economico-socială a României socialiste.

Dumitru MUNTEANU
Comandantul marinei civile

Dezvoltarea şi modernizarea producţiei agricole cer cadre bine pregătite. Cum le formăm?

— Unele observaţii pe marginea anchetei întreprinse de „Revista economică“ în 117 cooperative agricole de producţie —

ÎN CÎTEVA NUMERE anterioare ale revistei noastre am prezentat, pe baza unei anchete efectuate în 117 cooperative agricole de producţie, constatări şi concluzii referitoare la mutaţiile survenite pînă în prezent şi la cele previzibile în structura şi utilizarea forţei de muncă în agricultura cooperatistă. În studiul de faţă abordăm un aspect calitativ de cea mai mare importanţă pentru creşterea productivităţii muncii, pentru ridicarea nivelului general de instruire a ţărănimii cooperatiste, pentru transformarea muncii din agricultură într-o variantă a muncii industriale : calificarea lucrătorilor din C.A.P.-uri.

FOLOSIREA raţională a forţei de muncă în cooperativele agricole de producţie presupune nu numai participarea tuturor cooperatorilor apţi de muncă la procesul de producţie, folosirea fiecăruia dintre ei potrivit aptitudinilor şi cunoştinţelor sale, utilizarea completă a fondului de timp de muncă disponibil, ci şi creşterea continuă a calificării, potrivit obligaţiei de a ţine pasul cu progresul tehnic — cerinţă esenţială a dezvoltării intensive a producţiei agricole. Formarea şi menţinerea unei forţe de muncă active, capabilă de a-şi însuşi şi aplica tehnica şi tehnologiile moderne impuse de industrializarea, chimizarea şi integrarea agriculturii, constituie un proces extrem de complex şi dinamic.

Pregătirea generală şi specială, repartizarea şi utilizarea forţei de muncă nu pot fi abordate numai prin stabilirea proporţiilor între producţie şi forţa de muncă, numai prin prisma nevoilor imediate sau chiar a unei perspective apropiate, ci şi într-o perspectivă îndepărtată, avînd în vedere generalizarea învăţămîntului de 10 ani.

Procesul coordonării unitare a pregătirii, repartizării şi utilizării forţei de muncă este condus de stat, cu participarea largă a maselor, cu aportul activ al unor organisme instituţionalizate.

Dat fiind faptul că producţia agricolă va deveni tot mai mult o producţie a muncii calificate, ca urmare a nivelului superior de pregătire generală, a calificării tineretului şi chiar a vîrstnicilor, o utilizare raţională înseamnă şi gospodărirea cu grijă a unei forţe de muncă mult evoluate faţă de perioadele anterioare, ceea ce are implicaţii complexe asupra eficienţei economice. Date fiind creşterea gradului de calificare a lucrătorilor şi a complexităţii muncii, orice pierderi de timp de muncă vor echivala cu pierderi de valori mult mai mari.

DEŞI ÎN CONTINUĂ creştere, numărul ţăranilor cooperatori care au o calificare este extrem de scăzut (spre deosebire de întreprinderile agricole de stat, unde forţa de muncă permanentă este aproape integral calificată). În tabel este prezentată (pe baza datelor referitoare la anul 1974) ponderea cooperatorilor calificaţi şi a celor în curs de calificare în cele 117 C.A.P.-uri investigate.

Din anchetă rezultă că, în medie pe o cooperativă, revin circa 12 cooperatori care au o calificare. Un număr mai mare de cooperatori participă la diferite forme de pregătire, cu sau fără scoatere din producţie (circa 100 în medie pe o C.A.P.) ; din totalul acestora, circa 95% urmează, diferite forme ale învăţămîntului agrozootehnic de masă şi numai 5% şcoli agricole specializate sau cursuri organizate de S.M.A. Aceasta înseamnă că din totalul membrilor cooperatori de diferite vîrste, care au lucrat efectiv în cele 117 C.A.P.-uri investigate, circa 20% au o calificare sau urmează diferite cursuri de calificare. De fapt, principala forţă de muncă calificată în cooperativele agricole o reprezintă mecanizatorii. În medie, pe o cooperativă reveneau, în anul 1974, circa 15 mecanizatori, cu o suprafaţă de 119 ha teren agricol pe un mecanizator (în zonele I—II de favorabilitate — între 98 şi 113 ha, iar în zonele III—VI — între 137 şi 186 ha) .

IMPORTANŢA învăţămîntului agrozootehnic de masă a fost demonstrată în practică de-a lungul anilor. Faptul că lucrătorii ogoarelor posedă în prezent mai multe cunoştinţe despre procesul de producţie agricolă, că utilizează mai raţional elementele şi factorii de sporire a acesteia atestă posibilităţile pe care le are această formă de înnoire şi transmitere a cunoştinţelor.

Preponderenţa diferitelor forme de pregătire ale învăţămîntului agrozootehnic de masă în totalul formelor de calificare sau ridicare a calificării pune în evidenţă caracterul larg, cuprinzător, imprimat acestor cursuri. În multe din cooperativele agricole investigate, această formă de învăţămînt este, de fapt, singura modalitate de îmbunătăţire a cunoştinţelor. Or, cu toate aprecierile favorabile referitoare la importanţa şi utilitatea ei, se impun cîteva consideraţii.

Prima vizează raportul dintre unitatea şi diversitatea formelor de pregătire. Cerințele noi puse în fața agriculturii, modernizarea continuă a bazei tehnico-materiale a acesteia, noile tehnologii aplicate fac să sporească importanța învățămîntului agrozootehnic de masă, dar impun totodată și diversificarea continuă a formelor de pregătire. Meseriile de zootehnist, de lucrător în sistemele de irigații sau în viticultură, pomicultură și legumicultură nu pot fi dobîndite numai dacă se urmează cursuri generale ; asemenea cursuri favorizează îndeosebi împrospătarea cunoștințelor, însușirea altor cunoștințe generale, nu însă dobîndirea unei calificări în sensul atribuit acesteia în prezent, cu dotarea și exigențele actuale — și nu rezolvă nici necesitatea policalificării.

Zone de fertilitate	Calificați	În curs de pregătire
I	3,25	23.9
II	1,58	15,4
III	1,40	14,1
IV	2,82	17.5
V	1,00	23.8
VI	1,42	15.5
Media	2,1	18,2

Ponderea procentuală, din totalul cooperatorilor care au lucrat în anul 1974, a celor calificați și a celor care urmează diferite cursuri de pregătire — pe grupe de cooperative după zonele de fertilitate

O SOLUȚIE pentru punerea de acord a cerințelor prezente și viitoare față de pregătirea lucrătorului agricol*) cu mijloacele necesare dobîndirii calificării și policalificării constă atît în diversificarea formelor de pregătire — obiectiv realizat parțial prin actualul sistem de formare a cadrelor din agricultură — cît și în multiplicarea acestor forme, în utilizarea lor cu mult mai intensă decît pînă în prezent.

Pe lîngă învățămîntul agrozootehnic de masă, cooperatorii din cooperativele agricole investigate au posibilitatea de a frecventa diferite școli agricole specializate ori cursuri cu sau fără scoatere din producție. Este interesant și util de urmărit modul cum sînt valorificate aceste posibilități (vezi graficul). Numărul cooperatorilor din C.A.P.-urile investigate care frecventează diferite școli și cursuri cu scoatere din producție reprezintă ceva mai mult de o treime din totalul cooperatorilor care se pregătesc ; proporția — pentru această formă de pregătire — poate fi apreciată ca pozitivă și din considerentul că astfel se poate obține mai rapid o calificare temeinică. Tot astfel poate fi apreciată și forma fără scoatere din producție ; aceasta are avantajul că nu stînjenește desfășurarea muncii, însă calitatea și complexitatea cunoștințelor dobîndite prin această formă sînt sub nivelul celor dobîndite în cazul scoaterii din producție.

ATÎT ÎN CAZUL formelor cu scoatere din producție, cît și al celor fără scoatere din producție este pus în evidență, în grafic, rolul stațiunilor de mecanizare a agriculturii în pregătirea forței de muncă, în special a celei utilizate în cooperativele agricole. Din acest punct de vedere, stațiunile de mecanizare trebuie să devină mai mult decît pînă acum adevărate instituții de dobîndire, atestare, și ridicare a calificării lucrătorilor din agricultura cooperatistă. Acționînd la nivelul consiliului intercooperatist, S.M.A.-urile pot atrage în acțiunea de pregătire a lucrătorilor din agricultură pe cei mai buni specialiști (agronomi, medici veterinari, zootehniști, economiști, ingineri mecanici ș.a.) și pot cuprinde într-un plan propriu de școlarizare pe toți cooperatorii, în funcție de specialitățile deficitare în lucrători sau de ramurile producției agricole cu perspectivă în zona lor de activitate. (Aceasta este, dealtfel, și una din atribuțiile statutare stabilite consiliilor intercooperatiste, la înființarea lor). Se asigură astfel atît diversitatea formelor de pregătire, cît și unitatea lor în sensul punerii de acord a sistemului de pregătire cu cerințele unei agriculturi intensive, de mare randament.

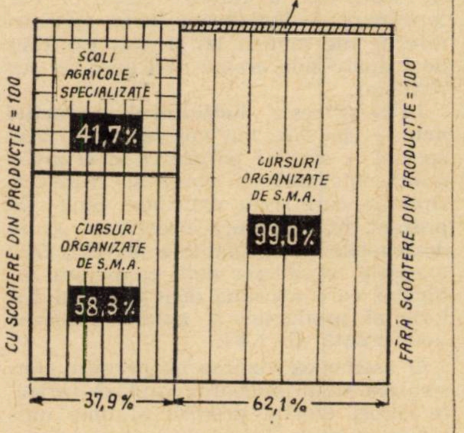

Repartizarea pe forme de pregătire a cooperatorilor care frecventează diferite școli și cursuri

Din grafic rezultă și o valorificare cu totul nesemnificativă a cursurilor agricole serale. Asemenea cursuri (organizate îndeosebi iarna), finalizate cu un document de atestare a calificării sau profesiei dobîndite, ar putea sprijini într-o măsură foarte importantă procesul pregătirii forței de muncă în C.A.P.

PENTRU prezent, ca și pentru viitorul imediat, problema cea mai importantă o reprezintă folosirea mai deplină a formelor de pregătire existente. În C.A.P.-urile investigate, din circa 100 cooperatori — în medie pe cooperativă — care urmează diferite forme de pregătire, numai 4 frecventează școli agricole specializate sau cursuri organizate de S.M.A. Continuînd în acest ritm, calificarea tuturor cooperatorilor ar necesita... zeci de ani !

Există, ce-i drept, o serie de cooperative ale căror consilii de conducere se preocupă de pregătirea forței de muncă și, în acest scop, îndrumă și facilitează frecventarea de către cooperatori a tuturor formelor de pregătire (C.A.P.-urile Surdila-Greci și Tufești — județul Brăila, Cărpiniș—Timiș, Mihăilești—Buzău, Căuaș—Satu Mare, Șimleul Silvaniei—Sălaj, Mînerău—Arad, Alunul—Vîlcea etc.): numărul cooperatorilor care frecventează școli agricole specializate sau cursuri organizate de S.M.A. este, aici, cu mult peste media pe eșantion. Pe de altă parte, sînt cooperative agricole în care nici un cooperator nu frecventează vreo formă de pregătire, cu sau fără scoatere din producție (C.A.P.-urile Deva — județul Hunedoara, Giuvărăști—Olt, Curcani—Constanța, Șipote—Iași ș.a.).

CARE VA FI pregătirea viitorului lucrător agricol ? Acesta va fi, fără îndoială, un lucrător policalificat, mai bine-zis un mecanizator complex, care să poată exercita profesia de mecanic agricol, zootehnist, hidroameliorator, horticultor etc., să mînuiască un număr mare de mașini și dispozitive. O calificare îngustă favorizează folosirea doar parțială a timpului de lucru și intensifică fluctuația forței de muncă. Pentru a asigura o relație optimă între pregătirea profesională și stabilitatea forței de muncă din agricultură este însă absolut necesar ca pe baza calificării obținute, a răspunderii în procesul de producție, în funcție de vechime și rezultatele muncii, să se asigure promovarea cooperatorilor pe trepte sau gradații, cu o diferențiere corespunzătoare a retribuirii.

dr. Letiția ZAHIU
Ion MANEA

Într-unul dn numerele următoare vom publica aspecte referitoare la **gradul de asigurare a cooperativelor agricole cu specialiști cu pregătire superioară și medie, raportul dintre cadrele cu specialitate tehnică și economică, structura cadrelor de conducere a C.A.P. investigate sub aspectul pregătirii și vîrstei.**

---

*) Aici avem în vedere pregătirea celor care lucrează în prezent în agricultură și care vor lucra și în următorii 10—20 de ani — și nu pregătirea tinerilor, care, după cum se știe, se realizează în liceele industrial-agrare sau prin diferite școli profesionale.

Ecouri la dezbaterea „R. E.“: Rolul și funcțiile producției nete în sistemul indicatorilor valorici

Conținutul informațional al indicatorului „producția netă“

DIN PUNCT DE VEDERE ȘTIINȚIFIC — din unghiul teoriei valorii bazate pe muncă — fundamentarea indicatorului „producția netă“, fie ca indicator de plan, fie ca indicator statistic, de calcul și analiză, trebuie să pornească de la abordarea produsului nou creat sub dublu aspect : fizic (material) și valoric. Fără a ține seama de dublul caracter al muncii incorporate în marfă nu se pot stabili cu exactitate nici conținutul și nici funcțiile acestui indicator. O asemenea abordare se impune și la ceilalți indicatori de caracterizare a volumului și eficienței activității unităților economice, cum sînt producția globală, producția marfă și chiar indicatorul, în curs de elaborare, al valorii adăugate.

Așa privind lucrurile, nu putem fi de acord cu unii specialiști care susțin că indicatorii producția globală și producția marfă ar caracteriza exclusiv aspectul fizic al producției, respectiv **volumul valorilor de întrebuințare**, revenindu-i producției nete misiunea de a exprima aspectul valoric, respectiv **valoarea nou creată.** Consider că toți acești indicatori au o dublă determinare — materială și valorică — dar fiecare dintre ei surprinde într-o măsură sau alta, sub un aspect sau altul, procesul de producție ca unitate a procesului de muncă (din care rezultă valorile de întrebuințare) și a procesului de valorificare (de creare a valorii noi, de însumare a întregii valori existente, inclusiv a valorii materializate în mijloacele de producție consumate), potrivit formulei :

$$M = F + R + P$$

în care : M = valoarea produsului ; F = fondul de înlocuire a mijloacelor de productie consumate (cheltuielile materiale) ; R = valoarea nou creată de munca pentru sine (retribuția) ; P = valoarea nou creată de munca pentru societate (venitul net al societății).

În această optică, indicatorul producției globale exprimă, sub aspect fizic, mărimea masei valorilor de întrebuințare produse în întreprindere, inclusiv variația stocurilor de producție neterminată și semifabricate, iar sub aspect valoric, întreaga valoare, în care intră, pe de o parte, cheltuielile materiale — expresie a valorii transmise de alte unități economice — iar pe de altă parte, valoarea nou creată de colectivul întreprinderii în cauză.

Producția marfă, la rîndul ei, caracterizează și ea sub un dublu aspect, material și valoric, procese asemănătoare, însă referitor la producția finită, susceptibilă de desfacere. Într-un anumit sens — în întreprinderile cu o viteză de rotație mai mare a fondurilor — producția marfă constituie în raport cu producția globală un indicator mai expresiv pentru ceea ce s-a realizat **efectiv** în întreprindere. Am în vedere, de pildă, faptul că cheltuielile materiale sînt mai exact determinate în cadrul acestui indicator, iar aportul muncii vii se reflectă și el cu mai mare claritate, ca **valoare nouă efectiv creată** care poate fi cuantificată cu mai multă exactitate. Nu același lucru se poate spune despre producția globală, datorită dificultăților de stabilire a variației stocurilor, precum și datorită faptului că producția neterminată — aflîndu-se, ca să zicem așa, la diferite grade de neterminare — înglobează în ea aporturi diferite ale muncii vii și deci cantități de valoare nou creată mai greu de cuantificat.

În ce privește **indicatorul producției nete** — la care mă voi referi în mod special — sînt de părere că și el are o dublă determinare : fizică și valorică. Opiniile care s-au exprimat pînă în prezent în literatura economică și în dezbaterile de specialitate privesc, fără excepție, producția netă ca pe un indicator care exprimă doar aspectul valoric al producției și anume valoarea nou creată $(R + P)$.

O asemenea viziune nu permite construirea unui indicator care să reflecte corect efortul propriu al unei unități economice. În practică, metodologia utilizată pînă în prezent, fundamentată exclusiv pe criteriul valoric, nu a putut înlătura unele dezavantaje ale indicatorului producție netă. Printre acestea am enumera : stimularea insuficientă a progresului tehnic, încurajarea tendinței unor furnizori de produs final de a integra excesiv producția, în contradicție cu cerințele actuale de adîncire a specializării și cooperării, menținerea numărului mediu scriptic de personal la un nivel care nu corespunde dotării tehnice actuale, fenomene care, toate, influențează negativ nivelul productivității muncii, cel mai important factor intensiv de creștere economică în etapa actuală.

Mă asociez acelor puncte de vedere, care s-au exprimat în anumite dezbateri și articole din presa economică, potrivit cărora **indicatorul producția netă**, calculat fie prin metoda de producție, fie prin cea de repartiție, reflectînd mai mult sau mai puțin adecvat valoarea nou creată, **stimulează toate acele situații în care se asigură o valoare nouă mai mare, mai precis, o diferență cît mai mare între prețul de producție (sau de livrare) și cheltuielile materiale de producție.** Or, asemenea situații avem în cazul în care întreprinderea este mai slab dotată din punct de vedere tehnic și dispune deci de un volum mai mare de forță de muncă, în cazul în care întreprinderea are un grad redus de colaborare cu alte unități economice (colaborarea mărind cheltuielile materiale ale acelei întreprinderi) etc.

De altfel, în practică, reducerea cheltuielilor materiale nu determină o creștere direct proporțională a producției nete, iar uneori corelația dintre acești factori îmbracă aspecte cu totul paradoxale. Într-un singur caz — atunci cînd cheltuielile materiale reprezintă 50 la sută din valoarea produsului — scăderea acestora se reflectă direct proporțional în creșterea producției nete. În celelalte cazuri, imaginea se deformează. Spre exemplu, în întreprinderea „Rulmentul“ din Brașov, la o reducere a cheltuielilor materiale (la 1 000 lei producție globală) cu 2,3 la sută, producția netă a crescut cu 13,5 la sută, iar la Întreprinderea de șuruburi din Sighetul Marmației o depășire cu 9,3 la sută a cheltuielilor materiale s-a reflectat într-o reducere cu 31,2 la sută a producției nete, ceea ce a creat dificultăți în recalcularea fondului de retribuție

A determina întreprinderile să reducă cheltuielile materiale de producție reprezintă, fără îndoială, unul din obiectivele majore trasate de Congresul al XI-lea al partidului, de o dublă importanță pentru economia națională. Pe de o parte, aceasta duce la ieftinirea produsului social, iar pe de alta, la sporirea — pe calea economisirii efective — a resurselor materiale ale țării.

Reducerea cheltuielilor materiale (F) — la un preț de producție constant — înseamnă, desigur, în mod implicit, o **creștere relativă** a valorii nou create $(R + P)$. Este bine de precizat că această creștere are un caracter **relativ**, este o creștere procentuală, în cadrul valorii totale existente, exprimate în acest caz prin prețul de producție. Este o **diferență**, iar nu un plus **efectiv** de valoare **nou creată** (unica sursă a valorii noi fiind munca vie realmente depusă, iar nu reducerea muncii trecute, materializate în mijloace de producție).

Or, indicatorul producției nete nu are menirea de a stimula numai reducerea cheltuielilor materiale[1]) și deci mărirea diferenței dintre acestea și prețul de producție. **El trebuie să determine, cel puțin în egală măsură, creșterea productivității muncii vii**. Aici se ivește o aparentă contradicție. Creșterea productivității muncii vii are ca efect, de regulă, reducerea ponderii cheltuielilor cu retribuția (element al producției nete). Ținînd seama însă de nivelul constant al prețului de producție, această reducere se va concretiza într-un spor

ECONOMIE NATIONALA

corespunzător al venitului net, al beneficiului. De reținut este faptul că producția netă, **ca valoare nou creată** (R+P) nu se modifică per total, schimbîndu-se doar ponderea lui R și a lui P în cadrul ei. **Creșterea productivității muncii vii nu modifică prin urmare mărimea producției nete sub aspectul ei valoric.** Aceasta trebuie să însemne oare că produsul net creat în întreprindere nu a crescut ? Nicidecum. El a crescut însă sub raport fizic, material, ceea ce prezintă o importanță capitală pentru economia națională, pentru creșterea venitului național ca masă materială a produsului nou creat.

Cu aceasta considerăm că am ajuns la punctul central al problemei fundamentării științifice a indicatorului **producția netă**, în dubla sa accepțiune : valorică și fizică. Aspectul fizic are o importanță fundamentală. În raționamentul de mai sus, care sintetizează de fapt esența unor procese reale, am căutat să punem în lumină creșterea reală a produsului net ca masă de bunuri, în care se concretizează aportul fiecărei întreprinderi la venitul național[2]).

Este necesar, după opinia noastră, **să privim producția netă ca :** a) **produs net** (partea din produs, în expresie **materială**, creată prin munca vie a colectivului întreprinderii în perioada dată) ; b) **valoare netă** sau **valoare nou creată.**

Evident, aspectul fizic și dinamica lui nu pot fi relevate decît folosind — ca și în cazul venitului național — **prețurile comparabile** (dificultățile de calcul nu sînt mult mai mari dacă avem în vedere că producția globală se calculează în prețuri comparabile). În felul acesta s-ar realiza și unitatea metodologică între calculul producției nete al fiecărei unități economice și calculul venitului național, măsurînd cu un etalon unic aportul propriu al întreprinderii la venitul național. Se poate întîmpla — și uneori este necesar — ca **valoarea netă să scadă** (de pildă, odată cu ultima reașezare a prețurilor de producție ea a scăzut, fiind eliminate excesele de rentabilitate, asupra cărora se aplica pînă acum impozitul de regularizare), în timp ce **produsul net să crească.** Prin aceasta, eficiența economică nu numai că nu se reduce, dar ea crește sub unul din cele mai importante aspecte — cel fizic.

Producția netă constituie în același timp un mijloc de măsurare a rezultatului activității proprii în raport cu sarcinile de plan asumate. În acest sens, ea permite o mai nuanțată exprimare a efortului propriu și în mod special creează posibilitatea evidențierii eficacității muncii vii atît la nivelul întreprinderii, cît și la nivelul centralei industriale, al ramurii și al întregii economii naționale.

Aș vrea să insist asupra acestei chestiuni. Este incontestabil că utilitatea indicatorului producției nete rezidă, în cea mai mare măsură, în faptul că, cu ajutorul lui se poate determina mai exact **productivitatea muncii vii,** și creșterea ei la nivel individual și la nivel social. Menționez, în paranteză, că diferită de aceasta este **productivitatea muncii totale** (munca totală înglobînd munca trecută și munca vie). Pentru exprimarea productivității muncii totale la nivelul întreprinderii folosim indicatorul producției globale, iar la scara economiei naționale — produsul social. **Pentru calculul productivității individuale a muncii vii apelăm la indicatorul producției nete,** iar pentru exprimarea productivității sociale a muncii vii folosim indicatorul venitului național creat.

Cu aceasta am ajuns la punctul în care ne întîlnim într-o anumită măsură cu opinia unor participanți la dezbaterea organizată de „Revista economică“, cu privire la indicatorul producției nete. S-a propus ca, în locul producției nete pe întreprindere, să se introducă **producția netă pe lucrător.** Este vorba, în esență, de un indicator care exprimă productivitatea **individuală a muncii vii** despre care am vorbit mai sus. Consider judicioasă această propunere, **cu condiția să se utilizeze în calcul și prețurile comparabile, pentru determinarea creșterii producției nete ca masă de valori de întrebuințare nou create.** Un asemenea indicator ar înlătura, în practică, deficiențele enumerate mai înainte, întrucît introducerea tehnicii noi, modernizarea producției, adîncirea specializării și cooperării, reducerea numărului mediu scriptic de personal etc., nu numai că nu ar afecta producția netă, dar s-ar exprima în mod nemijlocit în creșterea ei, ca **produs net**. Un asemenea indicator ar constitui un suport al acțiunii de conștientizare a ceea ce înseamnă „efort propriu“, ar dezvolta responsabilitatea fiecărui membru al unui colectiv pentru aspectele de eficiență a eforturilor proprii și ar permite aplicarea mai eficace a sistemului de cointeresare materială și morală.

Sistemul de indicatori economici care exprimă efortul propriu nu se poate reduce, desigur, la producția netă pe lucrător. Sînt necesari, în continuare, indicatorii producției globale, producției marfă, valorii adăugate, rentabilității etc. Numai abordarea tuturor acestor indicatori poate oferi o imagine completă a rezultatelor efortului propriu, a nivelului de conștiință economică al colectivului unei întreprinderi și a modului în care ea se materializează în activitatea productivă. Producția netă aduce cu sine posibilitatea de a urmări mai exact productivitatea muncii vii, a cărei creștere, împreună cu reducerea cheltuielilor materiale, arată în mare măsură calitatea activității unei unități economice și deci capacitatea colectivului ei de a participa la crearea venitului național.

prof. dr. Ion LUPU
Universitatea din Brașov

---

[1]) Reducerea cheltuielilor materiale constituie, de altfel, un indicator care se poate mai greu individualiza pe lucrător, deoarece în prezent factorii cei mai importanți de economisire a acestor cheltuieli sînt legați în cea mai mare măsură de domeniul cercetării științifice, proiectării și reproiectării produselor, de introducerea de către întreprindere a unor tehnologii noi, de perfecționarea S.D.V.-urilor, de folosirea de înlocuitori pentru anumite materii prime, domenii care nu sînt supuse, decît în mică măsură, acțiunii și influenței nemijlocite a muncitorului.

[2]) Cînd spunem, potrivit prevederilor actualului cincinal, că venitul național va crește în 1980 față de 1975 cu 61—68,5 la sută, de fapt avem în vedere nu atît o creștere valorică, cît îndeosebi, o creștere materială. Prețurile comparabile tocmai acest lucru îl evidențiază.

ATINGEREA PARAMETRILOR PROIECTAȚI

(Urmare din pag. 5)

rectă — în modul în care s-a realizat pregătirea, apoi execuția propriu-zisă a investiției etc. Pentru respectarea tuturor termenelor ulterioare însă, **hotărîtor rămîne modul în care a fost pregătită realizarea noului obiectiv.** Și pentru că este vorba de termene, iată ce relevă o analiză a duratelor medii a diferitelor etape ale procesului investițional, la nivelul eșantionului investigat în perioada 1971—1975 (aprecieri medii) :

1. **Durata totală efectiv realizată depășește uneori durata normată de realizare a unui nou obiectiv de investiții** (graficul). Pe etape, în medie, pregătirea durează mai mult în realitate decît timpul normat care îi este afectat. Se pare însă că pregătirii trebuie să-i fie afectată o perioadă și mai mare decît cea realizată în prezent, deoarece din această etapă mai rămîn nesoluționate unele probleme care fac ca, ulterior, durata realizată să o depășească pe cea normată în etapa de execuție și de atingere a parametrilor.

2. Desigur, rămîne întrebarea : **la cît să crească durata etapei de pregătire a investiției** ? Specialiștii din întreprinderile analizate apreciază că este necesar ca **durata etapei de pregătire a investiției să crească la circa 55%**, fapt ce va determina reducerea duratei de execuție de la 56% în prezent la 22% și a duratei de atingere a parametrilor proiectați de la 25 la 10%. Astfel, deși pregătirea crește cu 20% față de situația actuală, acest lucru permite ca, pe ansamblu, durata totală de realizare a investiției să se situeze sub cea normată.

Tabelul nr.3

Loc în clasament	Principalele cauze ale neasigurării forței de muncă necesare noilor obiective:	Procent
1	Cunoașterea incompletă a disponibilului real de forță de muncă existent în zonă	35
2	Eșalonare deficitară a pregătirii personalului față de etapele realizării investiției	25
3	Fundamentarea necorespunzătoare a necesarului real de personal	15
4	Selecția mai puțin riguroasă a personalului în funcție de performanțele reale	10
5	Fluctuația	10
6	Planificare și organizare necorespunzătoare a pregătirii cadrelor	5

Într-unul din numerele viitoare ale revistei : Propuneri privind reducerea perioadei de atingere a parametrilor proiectați.

ECONOMIE NATIONALA

COMPARAREA OFERTELOR
LA IMPORTUL DE UTILAJE ŞI INSTALAŢII

ALEGEREA judicioasă a pieței și a furnizorilor prezintă o importanță majoră pentru realizarea de prețuri optime și pentru sporirea eficienței importurilor. Diferențele de preț între o piață și alta sînt în multe cazuri apreciabile, putînd depăși chiar 40%.

Ținînd seama de faptul că importul unor tehnologii moderne, în vederea creării în țară de noi capacități de producție, presupune examinarea ofertelor și sub aspectul nivelului tehnic, rezultă că analiza acestora trebuie să se efectueze multilateral, cuprinzînd întregul complex de elemente economice și tehnice în vederea stabilirii prețului optim.

Comparația diferitelor oferte obținute pentru crearea, modernizarea sau extinderea, pe calea importului, a unor obiective industriale va trebui să se bazeze pe aducerea la echivalența tehnico-economică și comercială a prețurilor instalațiilor care se compară.

a) **Din punct de vedere tehnico-economic,** ofertele se compară după :

— tehnologia folosită pentru transformarea materiilor prime în produse finite ;

— componența instalațiilor ;

— capacitățile de producție, sortimentele și calitatea produselor ce urmează a fi realizate ;

— economicitatea instalațiilor, determinată de productivitatea și randamentul mașinilor, consumurile specifice de materii prime și auxiliare (inclusiv de energie), numărul și calificarea personalului de deservire și de întreținere.

La compararea din punct de vedere tehnico-economic a instalațiilor oferite de mai mulți furnizori, se poate face abstracție de tehnologia folosită și de componența instalației și se poate trage o concluzie generală, bazată pe rezultatele finale ale instalațiilor, independent de modul cum se ajunge la acestea.

b) **Din punct de vedere comercial,** ofertele se compară după :

— prețul total în devize, pentru echipamente tehnologice și instalații auxiliare, proiecte și documentații tehnice, know-how, licență și asistență tehnică ;

— prețul echipamentelor și instalațiilor prevăzute a fi executate în țară, exprimat în devize ;

— prețul materiilor prime sau semifabricatelor din import, necesare executării utilajelor produse în România ;

— prețul materiilor prime și al materialelor consumabile necesare pentru asigurarea producției ;

— condițiile de plată (plata la livrare sau pe credit, inclusiv totalul dobînzilor) ;

— cheltuielile comparative de transport pînă la frontiera română.

Compararea elementelor de mai sus permite **determinarea efortului valutar total optim — cel mai redus — cu care poate fi realizat, în condiții tehnico-economice echivalente, importul instalației respective.** Analiza atentă a echivalenței tehnologice este necesară pentru a nu se introduce în calcul elemente care denaturează comparația și pot duce la avantaje aparente în favoarea unui furnizor față de ceilalți, în competiție.

Sub acest aspect, prezintă o deosebită importanță **determinarea comparativă a volumului și prețului utilajelor sau instalațiilor prevăzute a fi executate în țară, precum și a efortului valutar legat de executarea lor,** rezultatele comparației putînd influența în mod substanțial alegerea firmei furnizoare.

La fel de importantă apare analiza prețului sub aspectul condițiilor de plată. Obținerea unor livrări pe credit, cu o dobîndă uzuală, permite eșalonarea efortului valutar și afectarea disponibilităților de devize satisfacerii altor necesități ale economiei naționale ; în principiu, **livrarea pe credit este deci mai avantajoasă decît livrarea cu plata în numerar.** Desigur, factorul credit nu poate fi decisiv decît subordonat orientării generale a importului pe relații, în funcție de situația balanței comerciale și de plăți și de interesele schimbului reciproc avantajos cu diferitele țări.

c) În sfîrșit, la compararea diferitelor oferte trebuie să se țină seama de **termenele de livrare și de punere în funcțiune asigurate** (raportate la sarcinile de plan) și de **garanțiile obținute cu privire la respectarea parametrilor de exploatare.**

De subliniat, totodată, că analiza nivelului prețului nu se poate limita numai la compararea ofertelor. S-ar putea, într-adevăr, ca într-o situație dată a pieței toate ofertele să indice prețuri accentuat superioare nivelului real al prețurilor din perioada respectivă. În această situație, după stabilirea ofertei celei mai avantajoase, nivelul prețului ei trebuie confruntat cu acela al prețurilor practicate în trecut — de către aceeași întreprindere (contracte precedente), de către alte I.S.C.E.-uri (la produse similare) sau chiar de către alte țări, pe baza informațiilor comerciale externe.

Pentru ca analiza de preț să ducă la concluzii corecte cu privire la eficiența importului ce urmează a fi realizat, este necesar ca **prețul extern să fie examinat și în lumina efectelor economice ale opțiunii de import atît în ce privește efortul valutar, cît și în ce privește economicitatea producției care se va realiza cu instalațiile importate.** Astfel :

a) Pe planul **eficienței valutare,** nivelul prețului extern trebuie analizat în contextul general al efortului valutar angajat în importul respectiv, ținîndu-se seama, pe lîngă plățile externe propriu-zise (contravaloarea importului), și de o serie de alți factori cum sînt :

— necesarul de import de materii prime și materiale auxiliare, determinat de punerea în funcțiune și de exploatarea instalației importate ;

— economiile realizate la importul de produse prin punerea în funcțiune a unei capacități de producție proprie ;

— recuperarea devizelor cheltuite prin valorificarea la export, integral sau în parte, a producției realizate. Posibilitatea exportului trebuie și ea studiată tot sub aspectul eficienței (prețuri obtenabile, curs de revenire, aport în valută, piețele de desfacere care se iau în considerare pe relații etc.).

Aceleași elemente urmează a fi examinate și în cazul unor operațiuni legate (compensații, cooperare), în care plata importului se efectuează prin alte mărfuri, exportate în mod obișnuit de țara noastră. Ceea ce este important în cazul unor asemenea operațiuni este corelarea nivelelor de preț stabilite pentru produsele importate și pentru cele exportate.

b) Pe de altă parte, din analiza completă a importului va rezulta eficiența acestuia, exprimată în **eficiența economică a producției realizate.**

În acest context apar ca fiind foarte importante **rezultatele de producție** la care se ajunge prin importul efectuat, **cheltuielile de producție** și **termenul de recuperare a investițiilor.** În consecință, dacă, pornind de la materiile prime prevăzute în tema tehnică ce stă la baza efectuării importului, se realizează produse finite în sortimentele, calitățile și cantitățile prevăzute, cu cel mai mic consum de materii prime și auxiliare, energie, forță de muncă, deci cu cele mai mici cheltuieli de producție pe unitatea de produs obținută, instalația respectivă va fi preferabilă din acest punct de vedere altor instalații, cu cheltuieli de producție mai ridicate pe unitatea de produs.

Dacă însă, datorită complexității soluției, instalația respectivă necesită cheltuieli de investiții (inclusiv lucrările de construcții aferente) mai mari decît cele ale altor instalații, trebuie făcută o comparație între economia realizată anual la cheltuielile de producție, pe de o parte și amortizarea suplimentară, plus dobînzile aferente investițiilor pentru acces și perioadă (anuală), pe de altă parte.

În calculul cheltuielilor de producție trebuie să se țină seama și de **cheltuielile de întreținere** a utilajelor, de **costul pieselor de schimb, al materiilor prime și consumabile** necesare instalației, ca și de **siguranța în exploatare** a acesteia. Astfel, dacă într-o linie tehnologică oferită de un furnizor este prevăzută, pentru un anumit utilaj, o singură bucată de capacitate 100%, în timp ce la alt furnizor se prevăd două bucăți de 50% capacitate fiecare, defectarea utilajului din instalația primului furnizor conduce la întreruperea întregii producții a liniei pe perioada pînă la remedierea defecțiunii, în timp ce la instalația celuilalt furnizor, defectarea unuia din cele două utilaje reduce capacitatea de producție la 50%, ceea ce reprezintă totuși un avantaj față de primul caz.

Valoarea producției care se prevede a fi realizată (anual), respectiv a beneficiului prevăzut, determină termenul de recuperare a investiției totale, unul din principalii indicatori ai eficienței economice. La acestea se mai adaugă, desigur, și analiza altor factori de creștere a eficienței, cum ar fi progresul tehnic realizat, calificarea superioară a cadrelor, îmbunătățirea nivelului calitativ al producției etc., care nu pot fi însă întotdeauna cuantificați cu precizie.

Din cele arătate mai sus rezultă, așadar, că prețul extern are un rol hotărîtor în determinarea eficienței importului de instalații, atît pe planul comerțului exterior, cît și pe acela al economiei naționale.

Datorită acestui fapt, sînt imperios necesare studierea temeinică de către toți factorii interesați a pieței externe și a evoluției prețurilor, lărgirea bazei de documentare și îmbunătățirea canalelor de informare tehnico-comercială, precum și perfecționarea continuă a activității de elaborare a analizelor de preț și de eficiență a importurilor efectuate de către I.S.C.E.-urile specializate.

A. DOBRESCU

SIMPLIFICAREA ORGANIZĂRII: ÎNCOTRO și CUM?

— Unele considerații pe marginea analizei factorilor care influențează necesarul de personal de specialitate —

● O activitate în continuă actualitate : „degresarea" structurilor ● Care sînt factorii care influențează dimensiunile aparatului de conducere? ● De ce trebuie început cu simplificarea și raționalizarea informațiilor? ● Nps : discutarea unei formule de determinare a necesarului de personal ● Ce putem aștepta de la mecanizarea și automatizarea prelucrării datelor? ● O întreprindere cu circa 5 000 de salariați necesită 30 de milioane de operații de înregistrare și 150 de milioane de operații de calcul; cum procedăm? ● Virtuțile coeficientului de reducere a timpului necesar unei operații ● Din nou despre componentele „nivelului de organizare" ● Valențele factorilor formativi, fiziologici, psihologici și alții...

DIMENSIONAREA științifică a aparatului de conducere a unităților industriale constituie în prezent una din sarcinile cele mai importante și mai dificile ale organizării conducerii producției. Asupra dimensiunii și structurii aparatului de conducere al întreprinderii * influențează un mare număr de factori, care acționează și se împletesc într-o rețea complicată, separarea riguroasă și stabilirea mărimii influenței fiecăruia dintre ei fiind o problemă deosebit de dificilă.

În prezent, numărul personalului de specialitate se stabilește pe baza unor norme globale care se aplică asupra numărului total de personal al întreprinderii — ceea ce prezintă o restricție ce contribuie la introducerea unei mai mari raționalități, discipline și ordine ; dar, din punct de vedere științific, este necesar să se intensifice cercetările pentru perfecționarea metodelor de calcul, în vederea stabilirii științifice a necesarului — actual și în perspectivă — de personal de specialitate al fiecărei întreprinderi.

Actualele structuri organizatorice, mult mai simplificate, constituie un bun punct de plecare pentru studierea modalităților de organizare superioară a muncii aparatului de conducere și de utilizare mai eficientă a personalului tehnico-economic de specialitate. Determinarea acestuia **în funcție de factorii hotărîtori ai volumului de muncă pentru pregătirea și dirijarea producției**, în condițiile specifice ale întreprinderii, creează premise favorabile pentru planificarea științifică a numărului și menținerea evoluției acestuia în limite raționale. Este însă necesar ca acești factori să fie reprezentativi, bine conturați, cu componente omogene și cu influență comensurabilă, iar alegerea lor să se facă pornind de la analiza obiectivelor conducerii și a procesului de conducere.

În urma unor studii și analize, pentru simplificare am reținut următorii factori decisivi :

- **volumul și natura informațiilor necesare pregătirii și dirijării producției ;**
- **gradul de mecanizare și/sau automatizare a culegerii, prelucrării și transmiterii informațiilor ;**
- **nivelul de organizare a procesului de muncă al personalului de specialitate ;**
- **capacitatea de muncă a cadrelor de specialitate.**

Primul dintre ei influențează în sensul creșterii necesarului de personal, iar ceilalți în sensul reducerii acestuia.

În ce direcții influențează volumul și natura informațiilor?

ÎN ESENȚĂ, procesele de pregătire și dirijare a producției constau în obținerea, acumularea, verificarea, prelucrarea și îmbogățirea informațiilor. Rolul organelor de conducere este de a lua decizii care să asigure desfășurarea optimă a activității întreprinderilor, realizarea în condiții de eficiență maximă a obiectivelor prevăzute. Informațiile reprezintă „materia primă" a conducerii, a deciziilor, de cantitatea și calitatea lor depinzînd în mare măsură eficiența hotărîrilor adoptate. Ele trebuie să permită conducerii : să aprecieze just situația actuală ; să sesizeze la timp șansele și riscurile importante ; să sesizeze tendințele esențiale de dezvoltare și cauzele acestor tendințe ; să ia, pe această bază, deciziile cele mai adecvate urmărind optimizarea tuturor proceselor ; să controleze efectele pentru a lua decizii de corecție a unor activități sau acțiuni ; să planifice în mod realist dezvoltarea viitoare etc.

Stabilirea și asigurarea necesarului de informații pentru realizarea obiectivelor întreprinderii, reducerea la minimum a tipurilor și numărului de documente, evidențe, rapoarte și a timpului de întocmire a acestora, scurtarea circuitelor informaționale, eliminarea paralelismelor etc. constituie probleme dificile, esențiale pentru o organizare rațională a aparatului de conducere. Programul de raționalizare a sistemului informațional al unităților economice urmărește stabilirea informațiilor strict necesare pentru fiecare verigă decizională, unificarea și tipizarea purtătorilor de informații, simplificarea circuitelor acestora, ceea ce creează premise favorabile pentru concentrarea eforturilor cadrelor de specialitate asupra rezolvării unor probleme majore cum ar fi : asimilarea de materiale și produse noi, înnoirea proceselor tehnologice, elaborarea planurilor în mai multe variante, ridicarea nivelului de organizare a producției și a muncii și a tuturor aspectelor care conduc la creșterea eficienței economice.

Punctul de plecare pentru determinarea necesarului de informații al unui anumit beneficiar îl constituie **obiectivul** și **sarcina.** Dacă obiectivul nu este formulat clar și concis, există pericolul să nu se reacționeze la anumite informații din cadrul întreprinderii și din mediul ei înconjurător. Insuficiența informațiilor duce la formulări neprecise ale obiectivelor, la slaba motivare și participare a lucrătorilor la îndeplinirea sarcinilor ce le revin.

---

* În concepția noastră, aparatul de conducere reprezintă ansamblul personalului de specialitate și administrativ care se ocupă cu pregătirea și dirijarea producției, respectiv cu exercitarea funcțiilor conducerii în toate domeniile de activitate ale întreprinderii.

Obiectivul face ca sarcina — acțiunea întreprinsă de anumite persoane pentru realizarea lui — să devină reală și formulabilă. Sarcina determină : ce fel de informații trebuie procurate ? pentru cine ? la ce moment ? cu ce frecvență ? sub ce formă ? ce importanță au aceste informații ? cum trebuie ele apreciate ? în ce fel de relații reciproce trebuie puse față de alte informații ? etc.

În literatura de specialitate apare tot mai frecvent constatarea că necesarul de informații al unei întreprinderi crește, de cîteva ori mai repede decît volumul producției, datorită unor cauze cum sînt : dezvoltarea în ritm susținut și diversificarea producției ; creșterea complexității produselor ; concentrarea producției în unități relativ mari ; sporirea gradului de specializare și cooperare ; marile și frecventele modificări intervenite în „mediul“ extern și interior al întreprinderii etc.

Există o strînsă intercondiționare reciprocă între volumul informațiilor și modul de organizare (structura organizării). Cu cît mai mare este o întreprindere, cu atît mai dificilă devine legătura între verigile ei ierarhice și cu atît mai frecvent are loc o informare insuficientă sau, din contră, un exces de informații. Pe măsura creșterii numărului de niveluri ierarhice și compartimente de muncă, sporesc numărul legăturilor și volumul de informații și, totodată, și pericolul denaturării acestora. Un exemplu negativ de informare de jos în sus îl constituie „inundarea“ conducerii cu date neselecționate și neverificate, care mărește mult volumul de muncă. De aceea, se impune pe de o parte ca la conducători să ajungă informații într-o cantitate minimă însă suficientă, selecționate, precise, verificate, și furnizate la timpul oportun, iar pe de altă parte ca „degresarea“ structurilor să creeze o simplificare maximă a legăturilor, a centrelor de decizie și, implicit, a sistemului informațional.

În acest context, rezultă în mod evident că stabilirea necesarului rațional de informații constituie o problemă de bază a dimensionării aparatului de conducere al întreprinderii și a sporirii eficienței sale. Această cale constituie unul din unghiurile de abordare foarte fecunde care conduce la simplificarea aparatului de conducere.

Metodele cunoscute pentru determinarea necesarului de informații pot fi grupate în două categorii principale :

— **metode bazate pe studierea cerințelor beneficiarilor** (chestionare, interviuri, anchete complexe, discuții în colectiv), care ajută la evidențierea concepției beneficiarului cu privire la nevoile de informații, însă nu permit determinarea obiectivă a acestor nevoi ;

— **metode bazate pe analiza planurilor și programelor de activitate, a descrierii funcțiilor** etc., care permit determinarea mai realistă a necesarului de informații, însă impun întocmirea de planuri și programe detaliate conținînd obiectivele și motivarea lor, lucrările ce trebuie efectuate și metodele de execuție, împărțirea lucrărilor pe etape cu indicarea volumului lor și a termenelor de realizare, mijloacele folosite etc.

Apreciem că cea de a doua metodă este mai sigură și mai promițătoare, mai ales dacă în prealabil se face o analiză aprofundată a cererilor și surselor de informații, precum și a modului de folosire a informațiilor în perioada precedentă.

În etapa actuală, raționalizarea dimensiunii și structurii aparatului de conducere nu se poate face, după părerea noastră, în mod corespunzător fără stabilirea necesarului de informații cerut de realizarea optimă a fiecărui obiectiv, deci fără simplificarea la maximum a sistemului informațional și fără mai buna organizare a prelucrării informațiilor și aprecierea realistă a volumului de muncă implicat de executarea fiecărei lucrări. Aparatul de conducere trebuie să dispună de o anumită capacitate de culegere, memorare, prelucrare, interpretare și transmitere, care să corespundă cu cantitatea informațiilor necesare pentru conducere și care constă din capacitatea diferitelor compartimente de muncă, deci a cadrelor de specialitate și administrative cu funcții de conducere și de execuție.

Între cantitatea de informații cerută de realizarea sarcinilor și lucrărilor de pregătire și dirijare a producției și capacitatea aparatului de conducere există o relație directă. Lipsa echilibrului între aceste elemente poate provoca fie o insuficientă fundamentare a deciziilor, care se poate solda cu pierderi uneori de milioane de lei, fie existența unui aparat prea umflat și costisitor, nejustificat, o proastă utilizare a cadrelor de specialiști.

Dacă — pentru început — facem abstracție de nivelul de înzestrare tehnică și de organizare a muncii, atunci necesarul de personal de specialitate (Nps) s-ar putea determina cu ajutorul formulei :

$$\mathbf{Nps} = \frac{\mathbf{Qi \times Tm}}{\mathbf{Fm}}, \text{ în care :}$$

Qi — cantitatea de informații (în biți) ;

Tm — timpul mediu de muncă necesar pentru culegerea, prelucrarea, interpretarea unei unități de informație (în secunde) ;

Fm — fondul mediu lunar sau anual de timp de muncă disponibil al unui cadru de specialitate (în secunde).

Întrucît stabilirea cantității de informații ridică, în prezent, mari dificultăți, se impune utilizarea unor mărimi de substituție mai ușor de evidențiat și măsurat, cum ar fi numărul operațiilor sau lucrărilor executate de personalul de specialitate și frecvența acestora, precum și consumul de timp cerut de fiecare operație sau lucrare.

Un factor de actualitate: mecanizarea și automatizarea prelucrării datelor

CONCOMITENT cu perfecționarea și simplificarea structurilor organizatorice și a sistemului informațional, pe măsura introducerii mijloacelor de prelucrare automată a datelor, se creează condiții pentru reducerea aparatului de conducere prin stabilirea riguroasă a cantității de informații necesară pregătirii și dirijării producției pentru creșterea eficienței muncii personalului de specialitate.

Acest factor este condiționat de **mijloacele tehnice de înzestrare a muncii cadrelor din aparatul de conducere,** constînd dintr-un nomenclator larg de mașini, începînd cu mașinile de calcul acționate manual și terminînd cu instalațiile electronice complexe *).

Programul privind introducerea sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor și dotarea economiei naționale cu tehnică de calcul oferă, din acest punct de vedere, perspective din cele mai favorabile. Succesiv vor fi trecute pe calculator : planificarea producției, programarea, lansarea și urmărirea fabricației, aprovizionarea tehnico-materială, desfacerea produselor, gestiunea stocurilor, calculul retribuțiilor etc. În aceste condiții, **cunoașterea tehnicii moderne de calcul devine o problemă de bază a cadrelor de specialitate.**

Folosirea mijloacelor moderne de evidență și calcul modifică nu numai numărul, ci și structura organizării aparatului de conducere și structura profesională a personalului din aparatul de conducere. Pe de o parte, apar noi compartimente și specialități — analiști, programatori, operatori etc. — iar pe de altă parte, se reduce numărul unor compartimente cu muncă de rutină și al personalului administrativ — calculatori, copiști, dactilografi etc.

Mașinile electronice de calcul (care reduc timpul de efectuare a lucrărilor de zeci, sute și chiar mii de ori, asigură o precizie mare în efectuarea operațiilor de calcul, rezolvă o gamă largă și variată de operații logice din cele mai diferite domenii și au o capacitate importantă de memorizare, permițînd stocarea unui volum mare de informații inițiale, rezultate intermediare ale calculelor, date constante, comenzi de programe etc.) preiau operații intelectuale de rutină, ceea ce oferă specialiștilor posibilitatea de a-și concentra atenția asupra muncii de concepție, de elaborarea unor noi modele de planificare, organizare, control, etc. și de optimizare a lor. Ca urmare, se reduce numărul personalului care se ocupă îndeosebi de culegerea și prelucrarea informațiilor, iar eficiența muncii cadrelor de specialitate crește datorită posibilității de a se elabora planurile și deciziile în mai multe variante și de a se alege soluții optime. Se modifică relațiile organizaționale dintre compartimentele de muncă (respectiv între compartimentele care deservesc aceste mijloace și compartimentele cărora le revine sarcina elaborării și utilizării lucrărilor respective), gradul de centralizare-descentralizare a structurii, precum și norma de conducere, în sensul sporirii ei. De asemenea, se poate modifica ponderea ierarhică a unor cadre de conducere de nivel mediu și superior, determinînd o regrupare a compartimentelor.

---

*) După unele aprecieri, lucrările de evidență complexe la o întreprindere constructoare de mașini cu peste 5 000 de lucrători necesită într-un an circa 30 milioane de operații de înregistrare și 150 milioane de operații de calcul. În aceste condiții, pentru executarea manuală a fiecărei operații cu mijloace de mică mecanizare (mașini de calculat cu 3 sau 4 operații, acționate manual sau electric), considerînd necesară o durată de numai 30 de secunde, ar rezulta un număr de circa 612 lucrători pe an.

Gradul de mecanizare și automatizare a lucrărilor de evidență și calcul rezultă din rezolvarea raportului dintre numărul operațiilor sau lucrărilor care pot fi mecanizate sau automatizate și numărul operațiilor sau lucrărilor efectuate mecanizat sau automatizat. Datorită neomogenității activităților, gradului diferit în care acestea pot fi mecanizate sau automatizate, folosirea acestui indicator la nivelul întreprinderii în ansamblu este mai dificilă. Acest indicator este mai relevant dacă se determină pe activități sau faze ale procesului informațional (cum ar fi întocmirea documentelor primare, prelucrarea lor aritmetică, selecționarea și înregistrarea lor, calcularea rezultatelor etc.), respectiv pe compartimente de muncă.

Ridicarea gradului de mecanizare și automatizare a lucrărilor de evidență și calcul trebuie judecată, în primul rînd, prin prisma îmbunătățirii procesului general de conducere, a sporului de operativitate și eficiență.

Nu trebuie însă neglijată nici contribuția ei la reducerea numerică a personalului de specialitate, ce poate fi evidențiată cu ajutorul coeficientului de reducere a timpului mediu necesar realizării unei operații sau lucrări **(Cr_1):**

$$Cr_1 = 100 - \left(\frac{Tm_1}{Tm} \cdot 100 \right), \text{ în care :}$$

Tm, Tm_1 — reprezintă timpul mediu de muncă necesar pentru realizarea unei operații sau lucrări, înainte și după introducerea mijloacelor respective.

Corelația nivel de organizare a muncii — număr și structură a personalului

ORGANIZAREA științifică a muncii personalului de specialitate constituie un alt factor de bază care își pune amprenta asupra numărului și structurii aparatului de conducere al întreprinderii. Ea are ca scop reducerea decalajului dintre nivelul de organizare al proceselor de producție și cel al proceselor de conducere (înțelegînd, prin nivel de organizare, măsura în care au fost traduse în practică, la un moment dat, cele mai recente cunoștințe teoretice și experiențe practice dobîndite în domeniul științei organizării muncii).

Nivelul de organizare a muncii personalului de specialitate influențează nemijlocit asupra consumului de muncă necesar pentru realizarea lucrărilor, relevînd totodată eficiența metodelor și tehnicilor folosite.

Organizarea conducerii unităților s-a concentrat, pînă în prezent, îndeosebi asupra atribuțiilor și sarcinilor acesteia, și nu asupra analizei proceselor de muncă, a metodelor și tehnicilor folosite de personalul de specialitate pentru realizarea lucrărilor. De aceea, dezvoltarea organizării conducerii cere o reorientare a eforturilor spre analiza rezolvării problemelor de către cadrele din aparatul de conducere, spre găsirea și implementarea celor mai corespunzătoare metode și tehnici.

Analiza și organizarea științifică a desfășurării proceselor de muncă, perfecționarea metodelor și procedeelor de muncă reprezintă elemente de bază pentru proiectarea unei structuri organizatorice care să permită atingerea obiectivelor fixate, în condiții optime.

Pe de altă parte, nivelul de organizare a muncii are implicații directe asupra asigurării unei concordanțe cît mai depline între specificul și nivelul de complexitate al lucrărilor de executat și specialitatea și nivelul de calificare al cadrelor angrenate în realizarea obiectivelor — condiție esențială pentru folosirea rațională a cadrelor. În acest sens se procedează, pe de o parte, la divizarea atribuțiilor în sarcini și lucrări omogene, la gruparea și integrarea lor pe funcții și, deci, la **stabilirea cerințelor fiecărui post**, iar pe de altă parte, la **selecționarea cadrelor în funcție de aceste cerințe.**

Determinarea lucrărilor de executat și integrarea lor pe funcții permite **specializarea cadrelor.** Ea asigură concentrarea efortului individual într-un anumit domeniu, o acomodare mai rapidă și mai bună cu problemele din domeniul respectiv, o utilizare mai rațională a capacității de muncă și a timpului de lucru, o eficiență mai mare a muncii. Specializarea presupune stabilirea unor legături judicioase și coordonarea precisă a acțiunii celor care participă la realizarea unor obiective comune, dezvoltarea spiritului de colaborare și disciplină.

Executarea în bune condiții a diverselor lucrări necesită o diviziune rațională a muncii, precum și atribuirea diferitelor tipuri de lucrări unor cadre care au calificarea, experiența și aptitudinile cerute de lucrările respective.

Influența nivelului de organizare a muncii asupra numărului și structurii personalului de specialitate poate fi caracterizată cu ajutorul coeficientului de reducere a timpului de muncă necesar realizării operațiilor sau lucrărilor, ca urmare a perfecționării organizării muncii **(Cr_2) :**

$$Cr_2 = 100 - \left(\frac{Tm_2}{Tm_1} \cdot 100 \right), \text{ în care :}$$

Tm_2 — timpul mediu de muncă necesar pentru realizarea unei operații sau lucrări după perfecționarea organizării muncii.

Un factor hotărîtor al configurației structurii: capacitatea cadrelor

UT ALT FACTOR principal care influențează asupra necesarului de personal pentru aparatul de conducere îl constituie **capacitatea de muncă a cadrelor de specialitate.** Această influență poate fi evidențiată, în esență, prin examinarea relațiilor dintre obiectivele întreprinderii (volumul, natura și nivelul lor de complexitate) și caracteristicile capacității de muncă a personalului de specialitate încadrat în sistemul de conducere.

Caracteristicile principale ale capacității de muncă a personalului de specialitate, exprimată prin capacitatea diferitelor cadre de a rezolva la timp și eficient problemele puse în față, sînt prezentate în schema de mai jos.

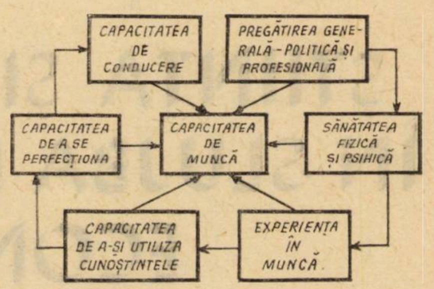
CAPACITATEA DE CONDUCERE
PREGĂTIREA GENERALĂ - POLITICĂ ȘI PROFESIONALĂ
CAPACITATEA DE A SE PERFECȚIONA
CAPACITATEA DE MUNCĂ
SĂNĂTATEA FIZICĂ ȘI PSIHICĂ
CAPACITATEA DE A-ȘI UTILIZA CUNOȘTINȚELE
EXPERIENȚA ÎN MUNCĂ

Caracteristicile principale ale capacității de muncă a personalului de specialitate.

Capacitatea de muncă este determinată de o serie de factori formativi (nivelul de pregătire profesională, experiența în muncă), psihologici (climat), fizici (condiții materiale de muncă — temperatură, lumină, zgomot, igienă etc.), fiziologici (manifestările oboselii) etc. Creșterea ei favorizează reducerea numărului de personal pentru aparatul de conducere sau executarea unui volum mai mare de lucrări de către același personal ; influența pe care o exercită asupra necesarului de personal de specialitate este dificil de caracterizat și îndeosebi de cuantificat, dar nu poate fi neglijată.

Acest factor poate fi caracterizat, pe de o parte, analizînd concordanța cerințelor fiecărui post cu calificarea și experiența personalului încadrat, iar pe de altă parte, pe baza calificativelor obținute pentru activitatea desfășurată, precum și a celor obținute la cursurile de perfecționare a pregătirii profesionale — cu condiția ca aceste calificative să reflecte fidel situația reală. El ar putea fi exprimat printr-un coeficient de reducere **(Cr_3)** apreciat pe baza analizei elementelor menționate.

Relația între factorii analizați ar putea fi redată astfel :

$$Nps = \frac{Q.Tm-(Cr_1 + Cr_2 + Cr_3)}{Fm}, \text{ în care :}$$

Q — numărul operațiunilor sau al lucrărilor executate de personalul de specialitate.

★

Analiza aspectelor esențiale ale procesului de muncă în domeniul pregătirii și dirijării producției constituie o premisă pentru depistarea factorilor de influențare a personalului ocupat în aceste procese.

Desigur, analiza acestor factori trebuie continuată, în vederea cuantificării influenței lor asupra necesarului de personal de specialitate din diferite unități economice.

drd. Ioan BRATU

ȘTIINȚA ȘI TEHNICA ROMÂNEASCĂ ÎN SLUJBA IDEALURILOR DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE (I)

Continuarea unor vechi și bogate tradiții de gîndire și creație științifică

DUPĂ CUM SE ȘTIE, știința, cercetarea științifică are rădăcini adinci în trecutul poporului nostru, acestea dezvoltîndu-se în strînsă legătură cu desfășurarea proceselor social-economice, cu lupta forțelor inaintate, progresiste pentru eliberarea națională și socială, cu întregul proces de evoluție a societății românești și totodată cu progresul științei și culturii universale.

Documentele vremurilor atestă că am avut, pe tot parcursul istoriei, o intelectualitate valoroasă, care a militat și luptat permanent pentru progresul științei și culturii și în același timp pentru eliberarea națională și propășirea socială.

Condițiile grele în care a trăit poporul român, ocupația străină îndelungată, războaiele impuse de cotropitori, condițiile de muncă și de viață, dezinteresul claselor dominante față de creația științifică, față de știință și cultură în general, au frînat dezvoltarea forțelor de producție, progresul economic și social și în același timp au împiedicat afirmarea deplină a potențialului creator al comunității noastre naționale, a științei și culturii românești. La început, cercetările științifice din țara noastră s-au dezvoltat în domeniul științelor social-umane, locul principal ocupîndu-l economia, istoria, filologia, acestea fiind în strînsă și imediată legătură cu problemele mult frămîntate privind progresul economic și social, originea și unitatea poporului român, cucerirea independenței și formarea statului național unitar. Așa cum se știe, cercetările în domeniul științelor naturii și al științelor tehnice s-au dezvoltat ceva mai tîrziu, ele vizînd în mod deosebit geologia, medicina, agronomia, matematica.

Întreaga activitate de cercetare științifică s-a desfășurat, la început, în cadrul instituțiilor de învățămînt superior, respectiv in orașele mari : București, Iași, Cluj-Napoca, Timișoara. Legătura cercetării științifice cu practica, și în special cu producția, era foarte slabă ; abia după primul război mondial aceasta a început să se dezvolte, datorită faptului că o serie de cadre didactice erau interesate în activitatea și chiar conducerea unor sectoare industriale, precum și în extinderea practicii studenților. Pe parcurs, au început să ia ființă unități de concepție, în cadrul marilor întreprinderi industriale, din nevoia introducerii tehnicii noi și a modernizării producției. După cel de-al doilea război mondial, activitatea de cercetare științifică s-a desprins de activitatea didactică și s-au organizat unități de cercetare științifică — institute, centre, laboratoare, stațiuni experimentale etc. După cum este cunoscut, cercetarea științifică s-a dezvoltat foarte mult timp în cadrul organizat al învățămîntului superior, știința reprezentînd în acea perioadă o activitate complementară a unor cadre didactice, fapt pentru care calitatea de profesor sau conferențiar universitar implica și pe cea de om de știință, cercetător. Dar la un moment dat, dezvoltarea și emanciparea științei au determinat ca activitatea de cercetare științifică să nu mai încapă în formele organizatorice ale învățămîntului superior, reclamînd un cadru organizatoric propriu, capabil să-i asigure condiții mai bune de desfășurare și posibilități noi, mai largi, de dezvoltare. Aceasta nu a împiedicat cu nimic activitatea științifică a cadrelor didactice din învățămîntul superior, care și-au continuat munca de cercetare, fie pe lîngă catedre, fie în unitățile de cercetare științifică organizate.

Din rîndul poporului nostru s-au ridicat, în decursul anilor, numeroase personalități științifice remarcabile, oameni de știință de valoare mondială, care și-au închinat întreaga viață, talentul, energia, pasiunea și puterea lor de muncă, propășirii științei și culturii românești, progresului poporului nostru, care au contribuit, într-un fel sau altul, la soluționarea celor mai importante probleme din perioada în care au trăit, oameni de știință care au intrat în galeria celor mai reprezentative nume de savanți din întreaga lume. Este cunoscut pe plan mondial aportul adus la tezaurul științei universale de o serie de savanți români ca Victor Babeș, Constantin Istrate, Ion Ionescu de la Brad, Dimitrie Pompei, Grigore Cobălcescu, Emil Racoviță, Alexandru Xenopol, I. Levaditi, I. Cantacuzino, Traian Vuia, Petru Poni, Gheorghe Marinescu, Grigore Antipa, Nicolae Iorga, Gheorghe Țițeica, Traian Săvulescu, Constantin Parhon și alții. Istoria consemnează contribuțiile deosebite pe care le-au adus în procesul cunoașterii, al creației științifice, școlile românești din domenii cum sînt : matematica, științele tehnice, medicina, sociologia, istoria, economia, ș.a., recunoscute pe plan mondial pentru cotele înalte pe care le-au atins.

După 23 August 1944, odată cu eliberarea țării, știința și cultura românească au început să capete noi aspecte și noi dimensiuni, Partidul Comunist Român fiind inițiatorul organizării și dezvoltării activității științifice din țara noastră. Astfel, Raportul prezentat la Conferința Națională a Partidului Comunist Român din 1945 a pus în centrul preocupărilor problema formării unei noi intelectualități, legată de nevoile și interesele țării și ale poporului. În noile condiții istorice știința și cercetarea științifică au intrat în sfera preocupărilor permanente ale partidului nostru, avînd în vedere necesitatea ca realizările științifice să contribuie la creșterea economica și dezvoltarea socială. În peisajul științei românești au apărut numeroase institute și centre de cercetare științifică, academice și departamentale, laboratoare de cercetări uzinale, s-a dezvoltat cercetarea din cadrul învățămîntului superior. Au luat ființă noi ramuri de cercetare științifică, iar cele existente au fost dezvoltate și modernizate, s-a format un puternic detașament de cercetători, au fost obținute numeroase realizări științifice de prestigiu, oamenii noștri de știință afirmîndu-se în viața științifică internațională. Mulți oameni de știință și cercetători din România au fost aleși membri ai unor academii sau organizații științifice din alte țări. Alături de vechile generații de savanți s-a format un puternic detașament de cercetători tineri, talentați și pasionați, cu o serioasă pregătire științifică, ce au pus întreaga lor pricepere, energie și capacitate de creație în slujba patriei noastre socialiste.

Începutul unei politici a științei legată indisolubil de dezvoltarea societății românești

ÎN CE PRIVEȘTE rolul științei în construirea societății socialiste în țara noastră, considerăm necesar să amintim că, în trecutul apropiat și-au făcut loc păreri și chiar practici nejuste, care au frînat într-o oarecare măsură activitatea de cercetare științifică și, prin consecință, dezvoltarea social-economică și cultural-științifică a comunității noastre naționale. Deși in teorie se făceau referiri la importanța științei în procesul de dezvoltare a societății, în progresul civilizației, ani întregi s-a manifestat, într-un fel sau altul, o subapreciere a rolului și locului științei în dezvoltarea forțelor de producție, care puteau îndeplini un rol important în prima perioadă a construirii socialismului. Astfel activitatea științifică nu a fost suficient legată de nevoile practicii sociale, de interesele edificării societății socialiste în patria noastră. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în cuvîntarea sa la Conferința națională a cercetării științifice și proiectării, **„Din păcate, mult timp a domnit o concepție greșită în legătură cu activitatea științifică din țara noastră. Existau păreri după care nu trebuie să ne ocupăm de cercetare, mai cu seamă în domeniile tehnice, păreri conform cărora ar fi fost mai bine ca, în loc să cheltuim bani pentru cercetare, să cheltuim pentru importarea unor licențe din străinătate. Din păcate s-a și procedat astfel. Fără îndoială că această orientare greșită a avut o anumită influență negativă asupra activității de cercetare științifică".**

Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român marchează începutul unei politici naționale noi în domeniul științei, o politică legată indisolubil de dezvoltarea societății românești, de construirea socialismului în România. Este momentul cînd se realizează planificarea activității de cercetare științifică la nivel național, se preconizează dezvoltarea rețelei unităților de cercetare științifică, în special în domeniul științelor tehnice, se elaborează un plan tematic de cercetare pe cinci ani (1966—1970) pentru toate domeniile de activitate și nivelele de cercetare, se întocmește „bugetul științei" pe țară, se organizează o largă acțiune pentru pregătirea și specializarea cadrelor de cercetare, se trece la dotarea masivă cu aparatură modernă.

Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român a subliniat că, în condițiile revoluției științifice-tehnice contemporane, realizarea programului de dezvoltare social-economică a patriei este indisolubil legată de intensificarea activității de cercetare științifică, de introducerea pe scară largă în practică a cuceririlor științei și tehnicii. De aceea, planul cincinal 1966—1970 a rezervat un loc de frunte activității de cercetare științifică, prevăzînd concentrarea mijloacelor materiale și bănești, precum și a potențialului științific, în special către tematica de care depindeau creșterea economică și dezvoltarea socială, în scopul asigurării unui progres rapid al societății românești.

Directivele Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român au stabilit că orientarea generală a cercetărilor științifice urmează să aibă la bază dezvoltarea cercetării fundamentale și a celei aplicative, îmbinate armonios ; stringerea continuă a legăturii științei cu practica construcției socialiste ; sporirea aportului științei la realizarea obiectivelor de dezvoltare economică, socială și culturală a țării. Direcțiile principale ale cercetării științifice au fost axate pe perfecționarea continuă a proceselor de producție, promovarea progresului tehnic în toate ramurile economiei naționale și valorificarea superioară a resurselor naturale ale țării. Astfel, știința este pusă în mod nemijlocit în slujba dezvoltării social-economice și culturale a țării, în slujba construirii societății socialiste.

Pînă în 1965 au persistat lipsuri serioase în organizarea, coordonarea și îndrumarea activității științifice, în valorificarea corespunzătoare a potențialului științific național, cauze care au condus la lipsa unui plan de ansamblu pentru progresul științei și al tehnicii și, prin consecință, la lipsa unei orientări curente și de perspectivă a efortului științific și tehnologic. Faptul că, în general, tematica de cercetare nu era puternic ancorată de cerințele dezvoltării social-economice, ale dezvoltării bazei tehnice-materiale a socialismului în țara noastră, slujirii intereselor de propășire a comunității naționale, determina investirea unor mijloace materiale și bănești, fără obținerea unor rezultate corespunzătoare și astfel se apela foarte mult la import de inteligență.

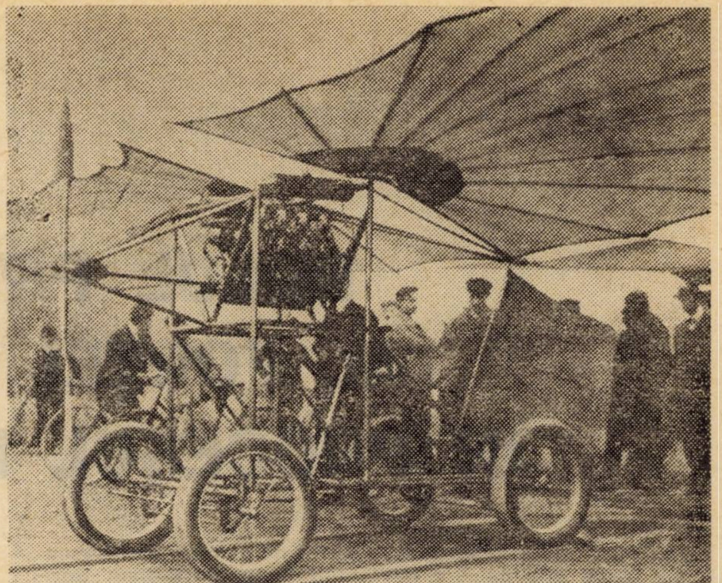

Ianuarie 1906. Traian Vuia în aparatul său monoplan pe care-l botezase la acea epocă „automobilul zburător".

Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român a creat posibilitatea realizării unei cotituri în problema deosebit de importantă a organizării științei în țara noastră și legării acesteia de nevoile practicii, știința fiind de acum considerată ca baza orientării întregii activități social-economice în politica de construire a societății socialiste. Această atitudine a avut ca urmare reconsiderarea rolului și locului intelectualității și în mod deosebit a oamenilor de știință, a cercetătorilor în societatea românească, fiind reevaluate posibilitățile de participare a acestora la procesul edificării societății socialiste, la progresul societății românești.

Începînd din acest moment putem vorbi despre o adevărată politică a științei în România, o politică nouă, activă și practică, moment care coincide cu acordarea atenției necesare cercetărilor din domeniul științelor tehnice, cercetări nemijlocit legate de producția materială, de progresul societății. În acest fel, în mod implicit, s-a pus și problema stabilirii unor proporții corespunzătoare între științele tehnice, științele naturii și științele social-umane, precum și pe ramuri ale științei, proporții care au la bază interesele economiei românești, folosindu-se ritmuri de creștere adecvate. S-a îmbunătățit simțitor repartizarea teritorială a unităților de cercetare științifică : au fost înființate în provincie numeroase unități de cercetare, în domeniul științelor naturii și, în special, în domeniul științelor tehnice, care antrenează în această activitate mai multe mii de specialiști. În același timp, au fost reamplasate unele unități de cercetare științifică și de proiectare, care funcționau în mod nejustificat în anumite localități, activitatea lor legîndu-se în mod organic de sectoarele economice respective. S-au luat măsurile necesare pentru ca tematica unităților noastre de cercetare științifică să răspundă nevoilor imediate și de perspectivă ale economiei naționale, ale progresului societății românești, pe calea edificării societății socialiste multilateral dezvoltate.

Întreaga activitate de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică s-a organizat pe bază de plan, pentru fiecare ramură și subramură a științei, precum și pentru fiecare unitate de cercetare științifică, în strînsă legătură cu prevederile planului național de dezvoltare economică și socială a țării, ținînd seama de necesitatea ca știința să devanseze nevoile practicii. S-a avut în vedere ca planul tematic de cercetare să reflecte atît nevoia socială, cît și dinamica acesteia. Paralel cu stabilirea opțiunilor și priorităților, s-au prevăzut ritmuri și proporții pentru fiecare etapă de dezvoltare atît pentru cercetările fundamentale, cît și pentru cele aplicative și de dezvoltare. S-a pus un accent deosebit pe scurtarea duratei de cercetare, precum și pe valorificarea eficientă a cuceririlor științei.

Prima Conferință națională a cercetării științifice și proiectării, convocată din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, a făcut o analiză temeinică a problemelor de bază ale cercetării științifice din țara noastră, subliniind atît realizările obținute cît și rămînerile în urmă și jalonînd principalele direcții de acțiune ale științei românești, în scopul asigurării unui curs ascendent acestei deosebit de importante activități.

Începînd din 1966, știința românească dispune de o rețea mai bine organizată de unități de cercetare, capabilă să aducă o contribuție de seamă la dezvoltarea economiei noastre naționale. Prin grija partidului și statului aceste unități au fost asigurate cu cadre științifice de înalt nivel, au fost dotate cu tehnică modernă și orientate către o tematică de cercetare strîns legată de interesele social-economice și cultural-științifice ale țării.

Este unanim recunoscut că cercetarea științifică a devenit, în zilele noastre, un puternic factor de creștere economică și dezvoltare socială, fără de care nu se pot concepe progresul societății contemporane și, în mod deosebit, reducerea și lichidarea decalajelor economice și tehnologice dintre țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate. De aceea, Programul Partidului Comunist Român acordă o atenție deosebită științei, cercetării științifice și progresului tehnic, precizînd că „Partidul pornește în mod constant de la considerentul că știința constituie factorul primordial al progresului contemporan, că societatea socialistă multilateral dezvoltată și comunismul nu pot fi edificate decît pe baza celor mai înaintate cuceriri ale științei și tehnicii".

T. MALACOPOL

ROLUL PRIMORDIAL AL FORȚEI DE MUNCĂ ÎN PROCESUL DE PRODUCȚIE

POLITICA de forță de muncă reprezintă o componentă esențială a politicii economice a Partidului Comunist Român. Sprijinindu-se pe sistemul gospodăririi forței de muncă, sistem care înmănunchează un ansamblu de principii, metode, forme, instituții etc., această politică își propune să utilizeze, să gospodărească, în conformitate cu cerințele socialismului în general, și a etapei edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră în special, în mod rațional și cu eficiență superioară, forța de muncă, principala forță de producție a societății.

Proiectele de legi dezbătute în ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. la data de 30 iulie 1976 privind „Recrutarea și repartizarea forței de muncă", precum și „Încadrarea într-o muncă utilă a unor persoane apte de muncă", reprezintă noi exemple strălucite ale ansamblului de măsuri coerente, unitare, menite să traducă în viață politica Partidului Comunist Român, în domeniul forței de muncă.

Cu ocazia dezbaterii lor de către membrii societății noastre socialiste, ele readuc în atenție sarcina trasată economiștilor de către partid, și anume, aceea de a contribui la fundamentarea științifică a acestei politici, la mai buna înțelegere a ei, prin cercetarea atentă a fenomenelor și proceselor economice, și în urma acestei activități prin reflectarea acestora pe plan teoretic în legi și categorii economice. „Științele sociale — se subliniază în acest sens în Programul P.C.R. — trebuie să acționeze la rîndul lor într-o măsură mult mai mare decît pînă acum, pentru studierea, cunoașterea și înțelegerea legităților generale ale dezvoltării societății și, cu deosebire, pentru aplicarea acestora la condițiile concrete ale României".

Aceste sarcini sînt deosebit de actuale privind utilizarea forței de muncă deoarece problemele teoretice ale acestui domeniu au fost tratate, un timp oarecare, cu o rezervă nejustificată.

La abordarea curajoasă a proceselor și fenomenelor din acest domeniu, pe măsura posibilităților oferite de gradul de maturitate a economiei noastre socialiste și a cerințelor imperioase izvorîte din activitatea practică, nemijlocită, ne îndeamnă însă, în strălucita sa expunere rostită la Congresul educației politice și al culturii socialiste, însuși secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, prin următoarele : **„Societatea pe care o edificăm este societatea celor ce muncesc, ea se întemeiază nemijlocit pe munca creatoare a tuturor membrilor săi. Fiecare cetățean trebuie să depună o activitate utilă societății, să contribuie activ la progresul general al țării. Munca liberă, despovărată de exploatare, constituie unica sursă a sporirii avuției naționale, a înfloririi patriei, a prosperității poporului și a bunăstării personale ; de aceea, ea trebuie înțeleasă ca o necesitate, ca o îndatorire de onoare a fiecărui cetățean și, totodată, ca principalul mijloc de afirmare a personalității umane, a forței creatoare a fiecărui cetățean".**

Sub imboldul acestor îndemnuri încurajatoare, generalizarea teoretică a unor procese și fenomene, desprinderea unor legi și categorii economice privind domeniul utilizării raționale a forței de muncă apare pentru economiști ca o sarcină deosebit de stringentă, de mare actualitate.

Sub amprenta orînduirii sociale

ÎN DORINȚA de a contribui, alături de alți economiști, la analiza fenomenelor și proceselor privind domeniul utilizării forței de muncă considerăm că trebuie să pornim de la faptul că printre factorii de producție de a căror utilizare rațională, cu maximum de eficiență este condiționată atingerea scopului pe care socialismul și-l propune : edificarea celei mai drepte și mai echitabile orînduiri și asigurarea unor condiții de viață superioare pentru toți membrii societății — locul primordial îl ocupă factorul uman, forța de muncă.

Forța de muncă reprezintă principala forță de producție a societății, deoarece :

a) ea produce și reproduce factorii obiectivi ai producției. Mijloacele de producție, procesele tehnologice, sînt toate rezultate ale activității creatoare a omului ;

b) forța de muncă nu este numai creatorul, ci și animatorul mijloacelor de producție. Mijloacele de producție sînt doar elemente latente, potențiale ale producției care, în afara legăturii lor cu forța de muncă, se distrug, se degradează și se pierd pentru societate ;

c) forța de muncă joacă un rol hotărîtor în procesul transformării naturii în bunuri destinate satisfacerii nevoilor societății. Împreună cu natura, forța de muncă este sursa, izvorul valorilor de întrebuințare ;

d) forța de muncă este singurul factor de producție capabil să creeze valori noi. Valoarea factorilor obiectivi ai producției, a mijloacelor de muncă și a obiectelor muncii, respectiv a materiilor prime nu se mai transmite asupra produsului ;

e) forța de muncă joacă un rol deosebit de important în organizarea, conducerea și derularea procesului de ansamblu al reproducției sociale. Evidențiind rolul primordial al forței de muncă în cadrul factorilor de producție, la Conferința Națională a P.C.R. din iulie 1972, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„...ne preocupăm de creșterea bogăției naționale, dar nu trebuie să uităm că cea mai mare bogăție o reprezintă omul ; el este făuritorul tuturor bunurilor materiale și spirituale, de el depinde înaintarea cu succes a patriei noastre pe calea societății socialiste".** [1])

Deși forța de muncă este principala forță de producție a societății în toate orînduirile social-economice, în cadrul unor relații de producție de natură diferită ea funcționează în condiţii diferite şi cu efecte diferite. Condiţiile şi formele specifice de existenţă şi funcţionare, de utilizare a forţei de muncă determină conţinutul legii utilizării forţei de muncă, lege economică specifică fiecărui mod de producţie. Condiţiile şi formele specifice de existenţă şi funcţionare a forţei de muncă, reflectate în legea utilizării forţei de muncă, sînt determinate de :

a) raportul forţei de muncă faţă de mijloacele de producţie ;

b) de condiţiile economico-juridice ale oamenilor muncii în contextul raporturilor de clasă ;

c) de modul în care se realizează unirea factorului subiectiv cu factorul obiectiv al producţiei ;

d) de scopul acestei activităţi, adică de raportul lucrătorului faţă de rezultatele muncii.

Prin urmare, particularităţile privind utilizarea forţei de muncă în orînduirile presocialiste, bazate pe proprietatea privată, constau in esenţă în faptul că :

1) in fiecare din aceste orînduiri lucrătorul este **separat de mijloacele de producţie ;**

2) situaţia **economico-juridică** a lucrătorilor se caracterizează prin **dependenţă şi subordonare** faţă de proprietarii mijloacelor de producţie ;

3) **unirea** forţei de muncă cu mijloacele de producţie se înfăptuieşte de fiecare dată prin **constrîngere extraeconomică sau economică ;**

4) în fiecare din aceste orînduiri **rezultatele muncii se indepărtează de lucrător. Scopul** activităţii este străin de acesta : producerea plusprodusului pentru exploatatori, în capitalism a plusvalorii, adică : **exploatarea.** Drept urmare, în procesul utilizării forţei de muncă. în aceste societăţi, interesele celor ce muncesc şi interesele minorităţii exploatatoare sînt diametral opuse, caracterizate de contradicţii antagoniste.

Datorită legilor economice şi contradicţiilor specifice modurilor de producţie presocialiste, acestea nu oferă posibilitatea folosirii raţionale a forţei de muncă.

Acest fenomen devine deosebit de evident în modul de producţie capitalist. În capitalism, exploatarea la maximum a celor atraşi în procesul de producţie, la nivel micro-economic, adică în fiecare unitate economică, este însoţită de irosirea forţei creatoare la nivelul întregii societăţi. Gospodărirea iraţională a forţei de muncă îmbracă forme variate, printre care : cea a discordanţei dintre cerere şi ofertă şi ca urmare a existenţei unei mase de produse în care s-a materializat o anumită cantitate de muncă dar care nu este necesară societăţii şi nu găseşte recunoaştere socială ; cea a şomajului, formă în care se iroseşte o imensă capacitate creatoare ; cea a parazitismului claselor exploatatoare etc.

Exprimînd aceste realităţi, legea capitalistă a utilizării forţei de muncă a fost formulată de K. Marx în volumul I al Capitalului în felul următor : „Acumularea capitalistă produce încontinuu, şi anume proporţional cu energia şi volumul ei, o populaţie muncitorească excedentară, adică excedentară în raport cu necesitatea medie de valorificare a capitalului, deci o populaţie muncitorească de prisos sau suplimentară“2). Şi în continuare, odată cu acumularea capitalului „pe care ea însăşi o produce, populaţia muncitorească produce deci, în proporţii mereu crescînde, mijloacele pentru propria ei transformare în suprapopulaţie relativă. Aceasta este o lege a populaţiei caracteristică modului de producţie capitalist...“3).

Această lege reflectă faptul că orînduirea capitalistă exclude folosirea raţională a forţei de muncă datorită caracterului relaţiilor de producţie, a contradicţiilor antagoniste, specifice acestui mod de producţie, şi că, dimpotrivă, folosirea neraţională, inutilizarea unei părţi a forţei de muncă disponibile este un fenomen obiectiv, caracteristic pentru această orînduire.

Omul — scop al producţiei

SOCIALISMUL produce modificări fundamentale privind condiţiile de existenţă şi funcţionare a forţei de muncă.

Schimbul de noapte aşteaptă intrarea în şut

a) Se modifică, în primul rînd, **raportul lucrătorilor faţă de mijloacele de producţie, lucrătorii** societăţii socialiste **sînt în acelaşi timp şi proprietarii mijloacelor de producţie.**

b) Condiţiile lucrătorilor se caracterizează prin **egalitate juridică, economică, socială.** Nu există discriminări, deosebiri, privilegii de clasă, de grup, în afara celor pe care, bineînţeles, omul societăţii socialiste le dobîndeşte prin munca sa.

c) **Unirea forţei de muncă cu mijloacele de producţie se realizează în mod direct şi nemijlocit, în condiţiile îmbinării interesului personal cu cel de grup şi social,** pe baza satisfacerii interesului personal al lucrătorului şi a conştiinţei sale socialiste.

d) **Scopul activităţii este satisfacerea nevoilor membrilor societăţii.** Lucrătorul este proprietarul rezultatelor producţiei şi beneficiază de acestea în întregime, direct sau indirect.

Prin urmare, în noile condiţii, se modifică şi caracterul, trăsăturile specifice, legităţile utilizării forţei de muncă, a populaţiei muncitoreşti. Trăsăturile esenţiale ale legii utilizării raţionale a forţei de muncă, lege economică specifică socialismului, constau în următoarele : **Pe măsura dezvoltării forţelor de producţie şi a proprietăţii socialiste, se amplifică continuu posibilităţile şi necesitatea utilizării raţionale, depline şi eficiente a forţei de muncă, în vederea asigurării condiţiilor pentru dezvoltarea multilaterală şi manifestarea plenară a personalităţii umane, a ridicării pe trepte superioare a condiţiilor de viaţă a tuturor membrilor societăţii.**

În legătură cu conţinutul legii utilizării raţionale a forţei de muncă, lege economică specifică socialismului, considerăm că se impun a fi evidenţiate trei aspecte principale.

În primul rînd, trebuie subliniat faptul că, în condiţiile relaţiilor de producţie socialiste, ale dublei calităţi a lucrătorului de producător şi proprietar al mijloacelor de producţie şi al produselor create, utilizarea raţională a forţei de muncă, atît la nivelul fiecărei unităţi economice cît şi la nivelul întregii economii naţionale, apare în egală măsură, atît ca o **posibilitate** cît şi ca o **necesitate.**

Posibilitatea utilizării raţionale a forţei de muncă are la bază faptul că satisfacerea nevoilor oamenilor muncii se transformă **din mijloc,** dintr-un moment subordonat, **în scop** al producţiei sociale. În asemenea condiţii consumul devine un stimulent puternic al dezvoltării forţelor de producţie, al utilizării raţionale a tuturor elementelor acestora.

Utilizarea raţională a forţei de muncă apare ca o **necesitate,** deoarece amploarea transformărilor pe care şi le propune să le înfăptuiască socialismul, rapiditatea cu care trebuie construită noua societate, condiţiile pe care le creează membrilor săi obligă la mobilizarea şi folosirea optimă a tuturor forţelor și resurselor interne, printre care, înainte de toate, a forței de muncă.

În al doilea rînd, din analiza conținutului legii reiese că, utilizarea rațională presupune două aspecte principale : **utilizarea deplină** și **utilizarea eficientă.**

Utilizarea deplină a forței de muncă surprinde mai mult aspectele de natură cantitativă ale procesului. **Într-o primă accepțiune, ea presupune folosirea integrală a populației** în vîrstă și **aptă de muncă, transformarea acesteia în populație ocupată. Într-un alt sens, la nivel micro-economic, utilizarea deplină se referă la populația ocupată,** inclusă, atrasă deja în activitatea social-economică organizată, **și presupune funcționarea acesteia pe toată durata timpului de lucru pentru care aceasta este remunerată.**

În strînsă legătură cu acestea, **utilizarea eficientă** vizează aspectele calitative ale procesului și presupune crearea unor asemenea condiții, în cadrul cărora forța de muncă funcționează cu efect economic, cu randament economic maxim.

Îmbinarea intereselor generale cu cele individuale

DIN ANALIZA esenței, conținutului legii utilizării raționale a forței de muncă, rezultă în al treilea rînd, faptul că între dezvoltarea forțelor de producție, a avuției societății și creșterea bunăstării oamenilor muncii, în orînduirea noastră socialistă, există o legătură directă și nemijlocită. **Utilizarea rațională a forței de muncă se face în interesul tuturor membrilor societății** și nu în vederea unui scop străin de lucrător. **În cadrul acestui proces interesele de ansamblu ale societății și interesele fundamentale ale fiecărui membru al ei se îmbină în mod armonios.**

Analiza unor probleme teoretice privind domeniul utilizării forței de muncă este necesară și utilă numai în măsura în care ea servește practicii nemijlocite și contribuie la realizarea politicii relative la forța de muncă a Partidului Comunist Român.

Din esența, din conținutul legii utilizării raționale a forței de muncă, lege economică obiectivă specifică socialismului, se poate desprinde concluzia, conform căreia, acțiunea ei, care se realizează prin activitatea conștientă a societății necesită crearea unor serii de condiții ; a) materiale, b) organizatorice, c) educative, d) legislative etc. etc.

În urma eforturilor depuse sub conducerea partidului de oamenii muncii din țara noastră, aceste condiții au fost create treptat și sistematic în procesul edificării socialismului. Sarcinile etapei actuale, a construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, confruntă însă societatea noastră cu numeroase probleme noi, care, la rîndul lor, cer noi căi, metode, soluții, condiții, intensificarea sau îmbunătățirea utilizării acelora existente.

● Astfel sînt eforturile îndreptate spre crearea condițiilor materiale, adică cele prin care se asigură fiecărui cetățean apt de muncă posibilitatea de a se încadra în activitatea social-economică organizată, condiții ca munca să devină realmente un drept și o obligație ; adică cele care sînt rezultatul unui efort constant de industrializare, de acumulare-investiții, de îmbinare a reproducției de tip intensiv cu cel extensiv, a diferitelor tipuri de progres tehnic, a diversificării producției, în general, și a industriei în special, a măririi coeficientului de schimburi, a dezvoltării serviciilor, a soluționării unor serii de probleme legate de calificarea forței de muncă, de mobilitatea ei pe ramuri, pe teritoriu etc.

Este deajuns să ne dăm seama de amploarea acestor sarcini, dacă avem în vedere că numărul forței de muncă angajate, a personalului urmează să crească de la 6,3 milioane în 1975, la circa 7,4—7,6 pînă în 1980, iar pînă în 1990 la 9,5 milioane. Deci, numai în perioada 1976—1980 trebuie create peste un milion de noi locuri de muncă, în condițiile în care, costul unui loc de muncă, în industrie de exemplu, în 1975 depășește suma de 700 000 lei. Amploarea acelorași eforturi este subliniată și de sarcinile trasate de partid privind modernizarea structurii pe ramuri a forței de muncă ocupate, sporirea ponderii acesteia în industrie pînă în 1980 la 47—48%, iar pînă în 1990 la aproape 60%, paralel cu reducerea forței de muncă ocupate în agricultură pînă în 1980 la circa 27—28%, iar pînă în 1990 la 12—15%. Eforturi materiale considerabile vor necesita, în strînsă legătură cu cele arătate, și crearea unor condiții privind calificarea forței de muncă, asigurarea sănătății, îmbunătățirea condițiilor de locuit a acesteia etc.

● În afara asigurării unor condiții materiale generale, soluționarea anumitor probleme legate de utilizarea rațională a forței de muncă necesită, măsuri, **condiții materiale speciale.** Printre cele îndreptate spre sporirea ponderii forței de muncă feminine în totalul forței de muncă ocupate, se impun a fi supuse atenției cele legate de dezvoltarea serviciilor, măsurile care ușurează și simplifică activitățile casnice, creșterea și educarea copiilor etc. Prin sporirea preocupărilor privind repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării, prin îndeplinirea sarcinilor trasate de Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român, conform cărora pînă în 1980 fiecare județ trebuie să realizeze o producție industrială de cel puțin 10 miliarde lei, iar în 1990 să depășească 20 de miliarde, se va soluționa ocuparea optimă a forței de muncă pe întregul teritoriu al țării, eliminarea disparităților teritoriale care mai persistă în acest sens. Problemele legate de utilizarea forței de muncă din sectorul cooperatist-agricol — avînd în vedere că, în condițiile obișnuite ale țării noastre muncile agricole asigură numai circa 200 de zile de lucru, spre deosebire de ramurile cu activitate permanentă în care numărul zilelor lucrătoare este de 290—300 — vor fi soluționate prin dezvoltarea unor ramuri agricole intensive, a unor activități cu caracter industrial sau semiindustrial etc.

● Utilizarea rațională a forței de muncă necesită, în etapa care urmează, și soluționarea unor probleme **organizatorice.** De pildă, intensificarea activității îndreptate spre îmbunătățirea sistemului informațional privind domeniul utilizării forței de muncă, iar în cadrul acestuia a activității îndreptate spre întocmirea balanței forței de muncă, pe ansamblul economiei naționale și pe județe, a evidenței resurselor de muncă, a structurii și gradului de ocupare, a evoluției în perspectivă a acestora etc.

Problemele legate de ridicarea nivelului **conștiinței socialiste** urmează să se rezolve prin aplicarea programului Partidului Comunist Român de educație ideologică, moral-politică, patriotică, cetățenească, prin muncă și pentru muncă, în spiritul responsabilității sociale a fiecărui cetățean al țării, a înțelegerii necesității muncii ca singura modalitate de propășire personală și socială.

● Măsurile **legislative,** printre care, în principal „Codul Muncii", „Legea privind încadrarea și promovarea în muncă a personalului din unitățile socialiste de stat", „Legea retribuirii după cantitatea și calitatea muncii" și alături de acestea cele două proiecte de legi supuse recent dezbaterii publice, sînt menite ca prin forța lor coercitivă să soluționeze o serie de probleme ale utilizării raționale a forței de muncă, printre care și aceea a încadrării într-o muncă utilă a persoanelor apte de muncă (cu excepțiile prevăzute și care se impun) avînd în vedere că, așa cum se subliniază în proiectul de lege. **„În societatea noastră, nimeni nu poate trăi fără muncă ; sustragerea de la muncă, traiul parazitar, realizarea de cîștiguri pe alte căi decît prin muncă proprie contravin principiilor eticii și echității, sînt incompatibile cu natura și țelurile orînduirii socialiste".**

lector univ. Ana Maria LUPAN
Facultatea de Științe Economice Cluj-Napoca

---

[1] **Nicolae Ceaușescu,** Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, iulie 1972, Editura Politică, București, pag. 31—32.

[2] **K. Marx,** Capitalul, vol. I, ESPLA, București, 1957, pagina 632.

[3] Idem, pag. 633.

TEODOR DIAMANT ȘI FALANSTERUL DE LA SCĂIENI

I. Furierismul în România

CEI 140 DE ANI scurși de la întemeierea unicei colonii falansteriene din România și sud-estul european readuc vii în atenție socialismul premarxist și — firește — luminoasa personalitate a lui Teodor Diamant. Robert Owen în Anglia, Henri de Saint-Simon și Charles Fourier în Franța au semnalat curajos tarele orînduirii burgheze din vremea lor, cum și unele trăsături definitorii ale viitoarei proprietăți obștești. Opera lor a fost pozitiv apreciată de întemeietorii socialismului științific. V.I. Lenin remarca apariția învățăturii marxiste drept o continuare, la nivel superior, a tot ce elaborase mai bun gîndirea umană anterioară : filozofia germană, economia politică engleză și socialismul francez.

Utopiștii năzuiau edificarea unei societăți lipsite de exploatare, fără ca ei să fi întrevăzut însă în genere calea revoluționară de înlăturare a vechilor stări de lucruri. Socialismul utopic, care prețuia elaboratul rațional, nu făcea apel la lupta de clasă, ci la cooperarea dintre diversele clase sociale, în scopul construirii unei societăți ideale. De aici și nereușita cu care s-au soldat unitățile lor agro-industriale în genere.

Interferentă cu iluminismul, gîndirea socialist-utopică din Europa a găsit în țările române un teren receptiv pe plan teoretic și experimental. Îndeosebi preceptele furieriste au entuziasmat pe mulți dintre studenții români de la Paris și — prin aceștia — întreaga pleiadă de cărturari din Muntenia, Moldova și Transilvania. În Țara Românească o audiență sui-generis a găsit doctrina lui Charles Fourier pînă tîrziu după moartea acestuia — întîmplată la Paris în 7 octombrie 1837, fără ca „maestrul de la Besançon“ să fi văzut vreun falanster așa cum îl visase.

Într-adevăr, experimentul francez de la Condé-sur-Vesgres nu s-a încheiat satisfăcător, fiind dezavuat de însuși șeful școlii. Falansterul de la Scăieni, creație a adepților români ai marelui utopist, rămînea astfel o mare speranță, fiind cel de-al doilea experiment din timpul vieții lui Fourier. Ivirea acestei colonii, „bizare“ pentru mulți stăpîni de moșii din fostul județ Saac și împrejurimi, fusese precedată de o activă propagandă în scris — prin operele lui Fourier*), opusculele propagandistice ale lui Diamant sau „Înștiințarea“ redactată de Em. At. Bălăceanu — și verbal — prin zelul entuziastului Teodor Diamant.

Furierismul și-a avut o dinamică proprie. În ce privește forma în care a fost cunoscut el în țara noastră, am putea distinge două etape : prima, înainte de luna mai 1836 ; a doua, ulterior. Aceste delimitări rezultă din contextul unei scrisori Diamant[1]), datată 3/15 iunie 1836, pe care autorul ei o adresează din București lui Fourier.

În prima etapă, Ch. Fourier a preconizat o asociație agro-industrială și domestică de familii, pentru producție-desfacere-consum (asociația integrală). Este vorba aici de o mare unitate de producție, consum etc., în locul producției fărămițate din lumea „civilizată“ a acelei epoci. Rolul asociației este de a face munca atrăgătoare, a multiplica produsul real, a împăca toate pretențiile, a satisface prima cerință a omului social : asigurarea unui loc de muncă și a unui minim de întreținere. Drept limbă unitară — ca instrument de comunicare între membrii asociației — după Fourier va servi aceea care va fi mai bogată în marii scriitori. Comuna societară, alcătuită din membrii componenți ai falangei (denumire împrumutată de Fourier de la antici) cultivă un canton și se înfățișează radical deosebită de comuna „civilizată“. Pentru muncă, indivizii se reunesc în grupe de cîte cel puțin 7, pe baza atracției pasionale. Grupele constituie, în concepția lui Fourier, un cadru elementar al relațiilor sociale. Gruparea după pasiuni, a căror dezvoltare cunoaște piedici în „civilizația“ epocii respective, înglobează preferințele fiecărui membru pentru o anumită lucrare, sau o anumită consumație. Temporal, activitatea din cadrul economiei societare decurge sub forma ședințelor de lucru. Se aprecia că munca pe ședințe trebuie să fie variată, în sensul alternării de la o categorie de lucrări la alta, din 2 în 2 ore cel mult.

Comuna societară (falanga) locuiește adăpostită în falanster : un vast edificiu unic, unde fiecare — bărbat sau femeie, celibatar sau nu — dispune de locuință corespunzătoare strictului necesar. În falanster, complexul de încăperi pentru lucrările unei serii poartă denumirea de serister[2]). Într-o scrisoare din 24.VI.1834, T. Diamant, care se ocupa de planul falansterului românesc, cerea lui Ch. Fourier relații asupra numărului și dimensiunilor seristerelor, dormitoarelor, sălilor de mese, bucătăriilor și altor încăperi necesare coloniștilor[3]) La rîndul său, Em. At. Bălăceanu, director al Societății agronomice și manufacturiere Scăieni, preciza că o anumită lucrare se efectua „dă fieșcare tovarăș în parte“[4]).

După Fourier, membrii falangei vin cu diverse capitaluri, existînd și unii fără capital. La repartiție, se atribuie 5/12 muncii, 4/12 capitalului și 3/12 talentului — deci sub forma de dividente. Cantonul de încercare va putea fi inițiat și de numai circa 80 familii sătești, care cultivă un teren redus și dispun de puține capitaluri. Un canton de încercare va trebui să întrunească însă totalul lucrărilor agricole, inclusiv lucrul în sere calde și reci. Pe vreme de iarnă sau în caz de ploaie, se vor practica minimum 3 manufacturi accesorii. Vor funcționa școli, vor fi cultivate științele și artele.

Ideile socialismului utopic au fost cunoscute la noi de intelectuali ca I.E. Rădulescu, T. Diamant, C. Boiliac, I. Ionescu de la Brad, C.A. Rosetti, Nicolae Ionescu, Ion Ghica, N. Kretzulescu, Em. (Manolache) At. Bălăceanu. Dintre aceștia, în mod detașat s-a afirmat Teodor Diamant, cel mai însemnat furierist român. Fără a fi fondat o gazetă furieristă proprie, el a scris și publicat broșuri sintetizînd această doctrină, este autor al unei suite de articole din Curierul românesc și al unei activități de propagandă orală atît în țările române, cît și (în măsura posibilităților din acel timp) peste hotare. Unii cunoscuți ai lui Diamant precizează că acesta propaga furierismul la Paris chiar și în plină stradă. În acest scop a alcătuit și editat el acolo, în 1833, **Către prietenii libertății, dreptății și ordinii, despre un mijloc de a face să înceteze disputa între cei care au și cei care nu au, fără a lua de la cei care au.** Din textul acestei broșuri rezultă clar, că Diamant se adresa celor interesați, spre a-i convinge că subscrie acțiuni de intrare în falansterul experimental de la Condé. Mai rezultă și faptul că în acest opuscul avem de-a face cu furierismul din prima etapă, adică se propune ca în colonia societară să fie reunite familii, urmînd ca la lucrări să coopereze indivizi de cele mai diverse vîrste : tineri, adulți, bătrîni și copii. Recent, am descoperit încă o broșură Diamant, purtînd un titlu întrucîtva deosebit de cel menționat în paragraful de față. Aceasta denotă că activitatea de publicist și propagandist, desfășurată de Teodor Diamant în scopuri furieriste, este în realitate mai bogată decît se cunoaștea pînă acum.

Întors în 1834 de la Paris în patrie, entuziastul Teodor Diamant se așterne la treabă, propagînd înființarea falansterelor bazate pe familii — așa cum preconiza maestrul însuși în etapa I, de care s-a vorbit mai sus. Concomitent, fourieristul român se adresează la 19.II.1835 lui Alexandru Ghica-voievod, de la care spera un sprijin eficient în opera pe care o întreprindea. Însăși această atitudine, de a fi adresat apel domnitorului țării, cores-

dr. I. COJOCARU

(Continuare în pag. 32-a)

---

* Dintre operele furieriste cu ecou printre tinerii intelectuali români ar putea fi semnalate : **Lumea nouă economică și societară, sau Inventarea procedeului producției atrăgătoare și naturală distribuită în serii pe pasiuni (1829) ; Capcane și înșelătorii ale celor două secte Saint-Simion și Owen, care promit asociația și progresul ; Falsa producție fărîmițată, respingătoare, înșelătoare... (1835).** Prima din aceste lucrări constituie o veritabilă sursă din creația fourieristă, pe cind celelalte două se disting mai ales prin stilul lor viu și polemic. Între anii 1832—1834. Furier editează periodicul **La reforme industrialle ou Le Phalanstère** iar în vara lui 1836 el publică succinte articole in periodicul **La Phalange**, scos de discipolii săi.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

NOUA ORDINE ECONOMICĂ ÎN CONFRUNTAREA DE IDEI CONTEMPORANĂ (I)

NECESITATEA instaurării unei noi ordini economice internaționale constituie astăzi abiectul unor ample analize ale oamenilor politici și cercetătorilor științifici. O asemenea preocupare este cu totul firească dacă ținem seama de problemele grave și complexe cu care se confruntă omenirea și care așteaptă o soluționare eficientă și judicioasă. Analizînd situația relațiilor internaționale, Congresul al XI-lea al P.C.R. a subliniat necesitatea așezării raporturilor între state pe noi baze, a statornicirii unei noi ordini economice internaționale. După cum se știe, punctul de vedere al partidului și statului român a fost adus la cunoștința comunității mondiale și în mod oficial, prin documentul prezentat Organizației Națiunilor Unite sub titlul „Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale".

Am putea spune că teoretic necesitatea așezării relațiilor între state pe noi baze este recunoscută cvasiunanim. Punctele de vedere se diferențiază sau chiar se opun atunci cînd se pune problema instaurării de fapt a noii ordini economice. Modelul de pînă acum al diviziunii mondiale a muncii nu a permis manifestarea liberă, pe temeiul principiilor egalității și justeței, a voinței și dreptului fiecărei țări.

Sistemul care se păstrează încă anulează posibilitățile de reducere a decalajului dintre țările sărace și țările bogate, permite exploatarea resurselor naturale în favoarea metropolelor, limitează piețele externe pentru țările în curs de dezvoltare și încurajează schimburile neechivalente, concentrează forțele științei și tehnologiei în zonele dezvoltate. Ajutoarele care se acordă de către țările capitaliste dezvoltate sînt anihilate prin politica inechitabilă a prețurilor existente în cadrul actualei ordini economice mondiale. Aceasta face pe unii reprezentanți din țările „lumii a treia" să considere cu îndreptățire că, de fapt, aceste țări sînt cele care „ajută" țările capitaliste dezvoltate și nu invers. Așa, de pildă, reprezentantul Nigeriei în UNCTAD, Akporode Clark, subliniază că „țările în curs de dezvoltare nu mai pot continua să ajute țările dezvoltate să trăiască pe seama mijloacelor lor" [1]. O serie de țări dezvoltate au beneficiat timp de secole de exploatarea muncii și de resursele naturale din fostele colonii. Și formele de sustragere a unei părți a venitului național din aceste țări continuă, cu alte mijloace, și azi. Raportul Mesarović-Pestel relevă că energia ieftină sub forma petrolului a fost principalul motor al creșterii economice mondiale (de fapt a țărilor capitaliste avansate), începînd din 1950 pînă în 1973.

Accelerarea ritmului de creștere în aceste țări a accentuat „lărgirea prăpastiei între centru și periferie", dintre țările bogate și țările sărace[2]). Acest fapt este subliniat cu pregnanță și în comunicatul conferinței forumului lumii a treia care a avut loc între 5 și 10 ianuarie 1975 la Karachi cînd s-au discutat „elementele critice ale ordinii economice naționale și internaționale, precum și mijloacele de acțiune pentru soluționarea crizei dintre țările industrializate și cele în curs de dezvoltare[3]. Un grup de specialiști ai aceluiași forum (din Africa, Asia și America Latină) a formulat ulterior propuneri privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

În optica de ansamblu a țărilor în curs de dezvoltare, instaurarea unei noi ordini economice internaționale presupune, în primul rînd, înlocuirea vechilor structuri ale diviziunii internaționale a muncii cu un nou tip de structuri care să permită dezvoltarea rapidă a economiei, învățămîntului și culturii, și participarea competitivă la schimburile de valori materiale și spirituale. În același timp, se subliniază necesitatea unor reforme interne : „Noi nu susținem ca societățile noastre să-și găsească un alibi convenabil în ordinea internațională pentru orice lipsă de progres pe plan intern. Și aici nu ne așteptăm ca lumea din afară să-și asume răspunderile noastre. Noi credem într-o politică bazată pe forțele proprii ale lumii a treia care să se extindă asupra oricărui domeniu al activității economice"...[4].

Imperativul instaurării unei noi ordini economice internaționale stă și în atenția țărilor capitaliste, și nu se poate spune că preocupările acestora ar fi rezultatul unui act de clemență față de țările lumii a treia. În realitate, subdezvoltarea constituie o piedică și în calea propriului lor progres. În condițiile actuale, cum bine

FIȘE

C. Maioreanu
aurul
și criza
relațiilor
valutar-
financiare
occidentale

● *În cartea sa* Aurul și criza relațiilor valutar-financiare occidentale, *apărută în Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1976, 160 p., autorul, Coloman Maioreanu, își propune să analizeze rolul actual al aurului în sistemul monetar internațional. Este una din problemele teoretice și practice ale relațiilor internaționale actuale, mult disputate. Se face o trecere în revistă a evoluției aurului ca monedă internațională, evidențiindu-se declinul său și substituirea sa crescîndă cu surogate bazate pe monede naționale ale unor state. Se evidențiază diferitele opinii existente — atît ale celor ce susțin că aurul joacă un rol monetar important, cît și ale celor ce neagă acest rol. Se analizează sistemul drepturilor speciale de tragere și se fac propuneri de perfecționare a sa.*

După autor, valoarea unei unități de DST ar trebui să fie raportată la cea a unui „coș de mărfuri" reprezentative. Atîta timp însă cît DST-urile nu au dobîndit încă o recunoaștere generală și deplină, aurul, susține C. M., trebuie să fie menținut în cadrul sistemului de rezerve monetare, iar cristalizarea unui nou sistem monetar internațional, sănătos și echitabil, este legată de afirmarea unei noi ordini economice mondiale.

Modelul Bariloche

● *Trecînd în revistă întreaga serie de modele prospective la scară mondială (printre care „The Limits to Growth" și „Mankind at the turning Point"), prof. Jerzy J. Wiatr se referă în articolul* Modèles du monde futur *din revista PERSPECTIVES POLONAISES, nr. 6/1976, la meritele și slăbiciunile lor și se ocupă în special de modelul BARILOCHE care pare să reflecte punctul de vedere și preocupările unor țări din „lumea a treia".*

Modelul grupului de oameni de știință de la Bariloche, reprezentați de Hugo Skolnik și Carlos Mallman, nu se preocupă ca rapoartele anterioare, de evitarea catastrofei care amenință omenirea în cursul următorului secol, ci examinează catastrofa cu care două treimi ale umanității sînt de pe acum confruntate. Pe planul rigorii științifice și al rigorii matematice, spune autorul articolului, el este comparabil rapoartelor de la Roma. opunîndu-se însă complet pe plan ideologic, exprimînd exigența unei mutații sociale și politice radicale în țările lumii a treia (de pildă, el admite ca scăderea ratei natalității să fie o consecință a creșterii nivelului de trai, dar nu invers).

Comentînd modelul Bariloche J.J. Wiatr face și cîteva obiecții. Viitorologia socialistă — spune el — trebuie să elaboreze prognosticuri cu privire la dezvoltarea viitoare a lumii care să aducă un răspuns valabil pesimismului rapoartelor către Clubul de la Roma.

Jan Tinbergen : Reducerea decalajelor

● *În studiul* Développement, réparatition du revenu et industrialisation *(Dezvoltare, repartiție a veniturilor și industrializare), apărut în revista INDUSTRIALISATION ET PRODUCTIVITÉ, Jan Tingergen, laureat al premiului Nobel, expune un model relativ simplu, pornind de la care stabilește previziuni cu privire la ordinea de mărime a inegalității dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, din punctul de vedere al repartiției venitului în anul 2012. El sugerează metode noi, care ar permite reducerea acestei inegalități. După J.T., industrializarea reclamă o cooperare la scară mondială în materie de politici de dezvoltare și de politici ale mediului înconjurător. Pentru acestea din urmă nu s-ar fi ajuns decît la vederi intuitive (preștiințifice).*

În ce privește obiectivele de dezvoltare, J.T. are în vedere, în

TEORII·IDEI

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

remarca Luis Echeverria Alvarez, progresul omenirii este indivizibil. Concentrarea bogăţiilor în unele ţări şi perpetuarea subdezvoltării în altele duc la dezechilibrarea pe plan mondial, la agravarea crizelor economice şi chiar la declanşarea unor conflicte între ţări[5]. În principiu, ţările capitaliste dezvoltate sînt de acord cu necesitatea statornicirii unei noi ordini economice, dar manifestă mari rezerve în transpunerea în viaţă a principiilor de bază pe care le conţine acest concept. Nu de mult ambasadorul S.U.A. la O.N.U. John Scali, a exprimat fără echivoc aceste rezerve, caracterizînd rezoluţia privind noua ordine economică mondială adoptată de adunarea generală a O.N.U. ca „un document politic semnificativ, care însă nu reprezintă unanimitatea poziţiilor în această adunare", adaugînd că „a pune o etichetă pe nişte concluzii extrem de controversate asupra cărora s-a căzut de acord este nu numai inutil dar şi autoamăgitor"[6].

În literatura economică şi socio-politologică occidentală au apărut numeroase studii consacrate analizei acestei probleme. Menţionăm, în acest sens, proiectul de raport elaborat de economistul Jan Tinbergen, sub egida Clubului de la Roma şi finanţat de Ministerul olandez al Cooperării pentru dezvoltare, apărut sub titlul „Revizuirea ordinii internaţionale"[7]. În această lucrare se subliniază cu legitimă îndreptăţire că ţările lumii a treia se pronunţă pentru o nouă ordine mondială, care să permită naţiunilor sărace să-şi poată realiza deplina şi completa emancipare economică. Interdependenţele între ţări au devenit atît de evidente încît nici o problemă majoră nu mai poate fi abordată izolat. Raportul distinge patru categorii de interdependenţe : a) interdependenţe determinate de foamea de alimente ; b) interdependenţe cauzate de foamea de energie ; c) interdependenţe condiţionate de necesitatea menţinerii echilibrului vieţii pe pămînt şi d) interdependenţe generate de speranţa reducerii marilor decalaje între bogaţii şi săracii lumii". Din păcate, rolul statului naţional, al suveranităţii naţionale este tratat ambiguu, Tinbergen reluînd parcă o teză a sa mai veche potrivit căreia „autonomia naţională este o structură socială depăşită"[8]. Altfel cum se explică încercarea de a justifica necesitatea înlocuirii „conceptului tradiţional de suveranitate teritorială" cu cel al „suveranităţii funcţionale", de a fundamenta ideea creării unor organisme supranaţionale cu drept de vot majoritar sub pretext că „suveranitatea naţională nu constituie totdeauna cadrul instituţional corespunzător, în care să se desfăşoare politicile noastre comune" ?.

Ideea opoziţiei dintre dezvoltarea economică şi independenţa naţională o întîlnim şi la alţi autori occidentali. Economistul american S. Kuznets afirmă categoric : „Este cert totodată că ţările cele mai mici pot fi relativ independente în măsura în care ele rămîn subdezvoltate"[9]. Creşterea interdependenţelor economice între ţări sub impactul adîncirii diviziunii sociale a muncii este opusă în mod artificial afirmării economiilor naţionale, ca entităţi distincte în cadrul unor state independente şi suverane. Pentru imensa majoritate a oamenilor politici sau de ştiinţă este complet falsă dilema subdezvoltare sau dependenţă. „Este vorba de a statornici relaţii internaţionale fondate concomitent pe independenţă naţională şi cooperare internaţională. Acestea nu se pot clădi decît pe principiul suveranităţii, respectului mutual şi al egalităţii"[10]. O idee asemănătoare a fost exprimată recent în „Declaraţia de la Manila", cu prilejul celei de-a III-a reuniuni ministeriale a „grupului celor 77", subliniindu-se necesitatea înlocuirii relaţiilor vechi cu relaţii noi între state „bazate pe justiţie şi echitate, care să permită eliminarea structurilor economice injuste impuse ţărilor în curs de dezvoltare"[11].

prof. dr. I. BULBOREA

---

[1] The Seventh Special Session of the General Assembly. New York, sept. 1975,

[2] Vezi Celso Furtado, Le capitalisme postnational. Esprit nr. 4.5/1976.

[3] Comuniqué of the World Forum, Karachi, 1975, p. 1, 3.

[4] Idem p.3.

[5] Luis Echeverria Alvarez. Pentru o nouă ordine internaţională, Ed. Politică, 1975, p. 22—23.

[6] The Seventh Special Session of General Assembly, sept. 1975, p. 11.

[7] Reviewing the International Order, (RIO), 1975.

[8] Jan Tinbergen. For a Better International Economic Order, New York. 1971.

[9] Simon Kuznets, Croissance et structure économique, Paris, 1972, p. 100.

[10] Vezi Economie et politique Nr. 251, 252, 253/1975, p. 271.

[11] III Ministerial Meeting of the Group of 77, Declaration, Manila, 5 februarie 1976.

FIŞE

mod ipotetic, pentru anul 2012, o populaţie mondială de 5,924 miliarde locuitori şi un venit naţional pe locuitor de 7 400 dolari pentru ţările dezvoltate şi de 2 560 dolari pentru ţările în dezvoltare. Aceste ipoteze ar ţine seama de necesitatea realizării unui echilibru între obiectivul ameliorării condiţiei maselor sărace şi restricţiile impuse de penuria de produse alimentare ş.a. Mijloacele de realizare a dezvoltării ar fi, între altele, transferurile financiare şi expansiunea schimburilor de produse industriale.

În lipsa unor transferuri tehnologice şi de produse industriale, efectuate direct de către ţările bogate, resursele financiare necesare dezvoltării ar putea fi asigurate, după J.T., de un „Oficiu al Oceanelor" – pentru coordonarea exploatării mărilor –, precum şi de către un organism însărcinat cu reglementarea cooperării între întreprinderile transnaţionale, guverne, sindicate şi uniuni de consumatori. La nivel naţional, se cere să fie diminuată inegalitatea repartiţiei venitului. Aceasta s-ar putea realiza prin reducerea ofertei de mînă de lucru necalificată, gratie dezvoltării şi îmbunătăţirii instrucţiunii şi „planificării familiale".

Natura social-economică a „erei keynesiene"

● *Criza economică recentă din ţările capitaliste a suscitat interesul pentru reevaluarea tezelor economistului J.M. Keynes. În Franţa, J. Rueff proclama de curînd „sfîrşitul erei keynesiene", pe cînd A. Barrère reclama „revenirea la Keynes". Înscriindu-se cu o notă personală în dezbatere, Jean Beaulieu subliniază în articolul* Ère „keynésienne" ou époque du capitalisme monopoliste d'État ? *(Eră „keynesiană" sau epocă a capitalismului monopolist de stat), publicat în L'HUMANITÉ, nr. 9905/1976, istoricitatea operei lui Keynes, reţine faptul că economistul englez „a presimţit" rolul important pe care urmează să-l aibă statul în condiţiile unei „uniuni intime a statului şi monopolurilor".*

Contrar celor afirmate de alţii, J.B. relevă că keynesismul este „o teorie, dar nu un ghid practic". Keynes n-a trasat o politică economică, ci a indicat doar diferite acţiuni posibile, diferite reacţii ale economiei care pot fi declanşate cu şanse de a corespunde celor dorite. Keynesismul ar fi „o armă ideologică, iar nu tehnică". Opera lui Keynes rămîne oarecum distanţată de practică, fiindcă acesta a arătat doar posibilitatea unei „bucătării politico-economice", lăsînd tehnocraţilor succesori grija de a dezvolta metodele. Aşa se face, conchide autorul, că teoria keynesistă a intrat pe făgaşul tuturor echivocurilor politice.

Substratul unui calcul al evantaiului veniturilor

● *Într-un articol referitor la „ceea ce ascunde evantaiul" veniturilor, publicat în LA REVUE NOUVELLE nr. 2/1976, Jacques Cattrel critică evaluarea, de către statisticieni, a proporţiei de 1 la 12 între veniturile categoriilor sociale extreme. El obiectează că, prin acest calcul, făcut pe baza unor venituri medii globale, declarate fiscal, se omit în cazul Belgiei, 1 870 000 persoane (adică 19% din populaţie), care trăiesc din venituri modeste : aşa – numiţii „infrasalariaţi". Pe de altă parte, calculul ar fi inexact fiindcă nu se ia în consideraţie frauda şi subestimaţia. După Max Frank, citat de autor, frauda fiscală variază între 1,6% şi 47% faţă de venitul declarat şi este direct proporţională cu nivelul resurselor.*

După unele date, 110 familii „de vîrf" ale piramidei fiscale – fără a se ţine cont în calcul de fraudă fiscală – întreceau, sub raportul volumului veniturilor, de 822 ori zecimea populaţiei fiscale cu veniturile cele mai modeste. Faptul că 1% din contribuabili îşi apropric 74% din totalul veniturilor ce se obţin din titluri şi acţiuni desminte aşa-numitul „capitalism popular" – scrie J.C. În încheiere, autorul îşi exprimă îndoiala în privinţa eficienţei înfruntării inegalităţii discrepante pe planul veniturilor cu ajutorul măsurilor fiscale şi apreciază că redistribuirea avuţiei naţionale nu poate fi decît consecinţa unei schimbări fundamentale a sistemului economic.

PENTRU O NOUĂ ORDINE ECONOMICĂ INTERNAȚIONALĂ

SPRE REGLEMENTAREA GLOBALĂ A PROBLEMELOR COMERȚULUI CU PRODUSE DE BAZĂ (II)

AȘA CUM S-A MENȚIONAT în prima parte a articolului, Programul integrat privind produsele de bază cuprinde un ansamblu coerent de măsuri interdependente, destinate să conducă la atingerea obiectivelor sale. Printre aceste măsuri se numără : constituirea de stocuri regulatorii pentru o serie de produse ; crearea unui fond comun pentru finanțarea acestor stocuri ; convenirea de aranjamente pentru asigurarea de prețuri echitabile la produsele de bază ; reglarea ofertei, inclusiv prin contingente de export și ajustarea producției ; asumarea de obligații multilaterale pe termen lung privind livrările și achizițiile ; ameliorarea informării și consultărilor privind conjunctura pieței ; îmbunătățirea și lărgirea finanțării compensatorii a fluctuațiilor încasărilor din export ale țărilor în curs de dezvoltare ; lărgirea accesului la piețe pentru produsele de bază și prelucrate ale acestor țări ; ameliorarea infrastructurii lor și a capacității lor industriale ; sporirea competitivității produselor naturale față de produsele sintetice ; măsuri speciale privind produsele ale căror probleme nu pot fi soluționate prin constituirea de stocuri și ale căror prețuri scad mereu ; măsuri diferențiate și corective pentru protejarea intereselor țărilor în curs de dezvoltare, net importatoare de produse de bază ; măsuri speciale în favoarea țărilor cel mai puțin dezvoltate dintre țările în curs de dezvoltare ; continuarea eforturilor vizînd adoptarea de măsuri concrete pentru încheierea de aranjamente asupra produselor care n-au fost incluse în Programul integrat în prima etapă a realizării sale.

Inima Programului integrat

SĂ NE OPRIM pe scurt asupra principalelor măsuri susmenționate, în special asupra formării stocurilor regulatorii și finanțării lor dintr-un fond comun, care constituie inima Programului integrat.

Constituirea de stocuri regulatorii la o serie de produse de bază este un element-cheie al Programului integrat. Folosirea acestui instrument de reglementare a piețelor prezintă o serie de avantaje. În primul rînd, în cazul depășirii cererii de către ofertă, țările în curs de dezvoltare, în loc de a restrînge exportul, au posibilitatea de a face vînzări către stocul regulator, obținînd în acest fel venituri rezonabile și avînd posibilitatea de a atenua scăderea prețurilor pe piața mondială. În al doilea rînd, existența stocurilor garantează o mai mare securitate a aprovizionării, în cazul unor recolte slabe sau al creșterii bruște a cererii. În al treilea rînd, în comparație cu alte instrumente de stabilizare, stocurile regulatorii prezintă avantajul de a putea influența nemijlocit piața, cu rezultate imediate. Evident, stocurile regulatorii pot fi constituite numai pentru produsele care prin natura lor se pretează la stocare.

Pînă în prezent, sistemul stocului regulator a funcționat numai în cadrul acordului internațional privind cositorul, conducînd la obținerea de bune rezultate. (În cadrul acordului cu privire la cacao se desfășoară, în prezent, procesul de acumulare a resurselor financiare necesare pentru constituirea stocului regulator).

Programul integrat prevede atît instituirea unui dispozitiv internațional de stocaj al produselor de bază, cît și armonizarea politicilor de stocaj și constituirea de stocuri naționale coordonate. Trebuie să observăm că folosirea numai a stocurilor regulatorii nu este suficientă pentru stabilizarea deplină a prețurilor. În cadrul acordurilor pe produse prevăzînd constituirea de stocuri internaționale, mecanismul de stocaj trebuie să fie combinat cu alte tehnici de stabilizare a prețurilor și a piețelor (reglementarea exporturilor sau a producției, angajamente multilaterale pe termen lung privind livrările și achizițiile etc.).

Constituirea și întreținerea stocurilor regulatorii reclamă importante resurse financiare. De aceea, soluționarea problemei finanțării stocurilor are o importanță determinantă pentru aplicarea acestui procedeu de influențare a pieței.

Crearea Fondului comun de finanțare a stocurilor constituie o inovație importantă pe care o prevede Programul integrat. Pînă în prezent, constituirea unui stoc internațional negociat în cadrul unui acord asupra unui produs presupunea încheierea de angajamente speciale în vederea finanțării sale. Resursele financiare necesare erau asigurate în cele mai multe cazuri de producători, fiind aproape întotdeauna insuficiente. Unele propuneri relative la constituirea de stocuri internaționale n-au putut dealtfel să fie luate în considerație din cauza incidențelor lor financiare.

Crearea de stocuri internaționale pentru principalele produse de bază, așa cum se prevede în Programul integrat, ar fi serios compromisă dacă nu ar exista o sursă de finanțare suficientă, și în același timp sigură, la care să se recurgă cu ușurință. Constituirea unui fond comun de finanțare urmărește evitarea unei astfel de situații. Acest fond ar avea ca funcțiune esențială acordarea, în condiții corespunzătoare, de împrumuturi organizațiilor care se ocupă de produsele de bază și gestionează stocuri internaționale.

Înființarea unui fond comun de finanțare prezintă multiple avantaje, printre care menționăm :

— Sînt stimulate încheierea de noi aranjamente de stocaj, precum și negocierile produs cu produs, prevăzute în cadrul Programului integrat.

— Resursele globale necesare pentru a finanța dintr-un fond comun stocurile pentru o serie de produse sînt mai mici decît resursele totale necesare pentru finanțarea individuală, separată, a stocurilor respective, întrucît sumele necesare pentru achiziționarea produselor care trebuie susținute pot proveni, cel puțin în parte, din încasările rezultate din vînzarea din stoc a altor produse, a căror piață este fermă.

— Fondul comun, ca sursă centrală de finanțare a tuturor organizațiilor care se ocupă de produsele de bază, este în măsură să obțină pe piețele de capitaluri împrumuturi mult mai avantajoase decît o organizație care acționează individual, deoarece riscurile sînt minimizate și puterea sa de negociere este mai mare.

Un sistem de autofinanțare

POTRIVIT aprecierilor Secretariatului UNCTAD, costul creării unui fond comun pentru constituirea inițială de stocuri la 10 produse (cafea, cacao, ceai, zahăr, bumbac, cauciuc, iută, fibre dure, cupru, cositor) s-ar ridica la 3 miliarde de dolari. O sumă de un miliard dolari ar fi vărsată sub formă de capital subscris și celelalte două miliarde dolari sub formă de împrumuturi. De asemenea, Secretariatul UNCTAD consideră că, în afară de acestea, guvernele ar trebui să se angajeze să pună la dispoziția fondului o sumă suplimentară de 3 miliarde dolari — din care 1 miliard cu titlu de capital subscris și 2 miliarde dolari cu titlu de împrumuturi —, sumă care ar putea fi folosită în caz de necesitate. Ca atare, se preconizează ca fondul comun să fie alimentat în cea mai mare parte din împrumuturi cu dobîndă, dat fiind faptul că este vorba esențialmente de un sistem de autofinanțare.

Secretariatul UNCTAD preconizează ca țările care exportă sau importă produsele de bază în cauză și, în consecință, vor beneficia de pe urma aplicării Programului integrat, ca rezultat al unei mai reduse instabilități a pieței, al unei aprovizionări mai ordonate și al unor prețuri mai remuneratoare, să subscrie la capitalul fondului comun, urmînd ca repartizarea pe țări a contribuțiilor la fond să fie negociată. Țările cu balanțe de plăți excedentare (îndeosebi țările exportatoare de petrol) sînt chemate să acorde fondului comun împrumuturi pe termen lung.

Pentru a sprijini țările în curs de dezvoltare cel mai puțin avansate și cel mai grav afectate de criza economică, se propune exceptarea lor de la obligația de a subscrie la fondul comun, precum și aplicarea față de ele a unui tratament de favoare în ce privește alocarea de contingente de export, în cazul în care se adoptă un dispozitiv de limitarea exporturilor lor.

Problema înființării fondului comun de finanțare a constituit obiectul unor vii controverse înainte și în timpul sesiunii a IV-a a UNCTAD. Reprezentanții țărilor în curs de dezvoltare au subliniat că acest fond este chemat să joace un rol crucial în atingerea obiectivelor unei politici globale în domeniul materiilor prime, răspunzînd cerințelor unei noi ordini economice internaționale. Ei au arătat că o acțiune internațională privind o gamă largă de produse de bază nu ar fi posibilă fără crearea unui fond comun de finanțare. Pentru a determina crearea acestui fond, numeroase țări în curs de dezvoltare au anunțat hotărîrea guvernelor lor de a contribui la crearea fondului.

Principalele țări occidentale s-au situat pe o poziție rezervată față de crearea fondului comun de finanțare. Ele consideră că nu ar trebui avută în vedere negocierea unui astfel de fond înainte de a se discuta și elabora acorduri asupra diverselor produse, prevăzînd constituirea de stocuri regulatorii, și de a se cunoaște nevoile financiare care ar decurge din aceste acorduri. Unele țări occidentale au sprijinit însă ideea fondului comun de finanțare și au făcut cunoscut că sînt gata să contribuie la constituirea acestui fond.

Amînarea negocierii fondului comun de finanțare, în așteptarea încheierii de acorduri de stabilizare privind produse individuale, ar fi de natură să tergiverseze aplicarea Programului integrat, să creeze incertitudini privind realizarea sa. De aceea, rezoluția de la Nairobi privind Programul integrat prevede negocierea paralelă a constituirii fondului comun de finanțare și a unor acorduri de stabilizare privind diferite produse individuale.

Direcții principale de acțiune

PROGRAMUL integrat prevede realizarea de **acorduri privind stabilirea prețurilor**, în special în ce privește diapazonul prețurilor negociate în cadrul acordurilor pe produse, stipulînd că aceste prețuri trebuie să fie examinate periodic și revizuite în mod corespunzător, ținînd seama îndeosebi de fluctuația prețurilor articolelor industriale importate, a cursurilor valutelor, a costurilor de producție, de inflația mondială și de volumul producției și al consumului.

Programul integrat adoptat la Nairobi nu prevede însă aplicarea efectivă de măsuri și metode corespunzătoare de indexare a prețurilor la exporturile de produse de bază ale țărilor în curs de dezvoltare, în raport cu prețurile la importul de articole industriale provenite din țările dezvoltate, așa cum se propune în Declarația și Programul de acțiune de la Manila, adoptate la reuniunea ministerială a „Grupului celor 77“ din ianuarie—februarie 1976. Absența unei astfel de prevederi își are originea în opoziția țărilor occidentale față de ideea indexării prețurilor produselor de bază în raport cu prețurile produselor industriale.

Ca un instrument de stabilizare alături de stocurile regulatorii, Programul integrat prevede **ajustarea ofertei în funcție de evoluția pieței**, prin stabilirea de contingente la export și reglementarea producției. De asemenea, se preconizează ca, în măsura posibilului, să se recurgă la asumarea de **angajamente multilaterale de import-export pe termen lung.** În acest sens Secretariatul UNCTAD a propus un sistem de angajamente comerciale multilaterale, garantate de guverne, pentru preluarea unor cantități minime de produse de bază, la prețuri fixe sau determinabile, îndeosebi pentru produsele la care nu se pot constitui stocuri internaționale regulatorii.

Ameliorarea și lărgirea finanțării compensatorii a fluctuațiilor încasărilor din export constituie, de asemenea, un element important al Programului integrat. Stabilizarea prețurilor și a piețelor prin acorduri internaționale pe produse trebuie completată printr-un sistem consolidat de finanțare compensatorie pentru fluctuațiile reziduale ale încasărilor din export ale țărilor în curs de dezvoltare. Rezoluția de la Nairobi nu precizează căile concrete de urmat pentru atingerea acestui obiectiv. Declarația și Programul de acțiune de la Manila prevăd însă o serie de propuneri în acest sens, și anume : stabilirea de criterii mai puțin dure pentru acordarea ajutorului destinat compensării efectelor fluctuațiilor conjuncturale ; efectuarea calculului deficitelor de export în valoarea reală a exporturilor (puterea de cumpărare în raport cu importurile) și în funcție de un element de creștere în valoarea reală ; dreptul țărilor în curs de dezvoltare de a-și fonda cererile de compensație pentru deficitele înregistrate, fie pe încasările globale din exportul produselor de bază, fie pe încasările totale din export ; ușurarea condițiilor de rambursare a creditelor compensatorii și sporirea elementului de liberalitate în finanțarea compensatorie, în special pentru țările cele mai sărace.

Lărgirea accesului la piețe constituie un factor important pentru normalizarea comerțului cu produse de bază, pentru sporirea încasărilor respective ale țărilor în curs de dezvoltare. În acest scop, Programul integrat prevede adoptarea de măsuri adecvate în cadrul negocierilor comerciale multilaterale de sub egida GATT, ameliorarea schemelor de preferințe generalizate, prelungirea termenului lor de funcționare peste perioada de 10 ani stabilită inițial și adoptarea de măsuri pentru promovarea exporturilor țărilor în curs de dezvoltare.

Ameliorarea infrastructurii și a capacității industriale a țărilor în curs de dezvoltare reprezintă un element important pentru sporirea participării lor la prelucrarea produselor de bază, la transportul și comercializarea acestora, ca și a produselor transformate. Este semnificativ că din 200 de miliarde dolari, plătiți de consumatorii finali pentru exporturile de materii prime ale țărilor în curs de dezvoltare (fără produsele petroliere), intermediarii industriali și comerciali — care aparțin mai ales țărilor dezvoltate — își însușesc cea mai mare parte, țărilor producătoare revenindu-le numai 15%. Cele mai mari profituri le obțin „imperiile fără stindard“ — societățile transnaționale.

Programul integrat prevede diversificarea producției țărilor în curs de dezvoltare și extinderea prelucrării produselor de bază obținute, condiție esențială pentru eliminarea dependenței dezvoltării lor economice de încasările fluctuante din exportul produselor de bază. De asemenea, Programul preconizează participarea sporită a acestor țări la comercializarea, transportul și distribuția produselor de bază și la veniturile provenite din aceste activități, ceea ce presupune ca o premisă importantă limitarea și controlul activităților societăților multinaționale în țările în curs de dezvoltare.

Sporirea competitivității produselor naturale în raport cu produsele sintetice reprezintă o direcție principală de acțiune a Programului integrat. În acest sens, se prevede încurajarea lucrărilor de cercetare-dezvoltare privind produsele naturale supuse concurenței produselor sintetice și de înlocuire precum și luarea în considerație a posibilităților de a armoniza, dacă este cazul, producția produselor sintetice și de înlocuire din țările dezvoltate cu oferta de produse naturale provenite din țările în curs de dezvoltare.

România și Programul integrat

ADOPTAREA Programului integrat, care fixează principiile și direcțiile principale de acțiune în domeniul produselor de bază, constituie numai o primă etapă. O a doua etapă o va constitui purtarea de negocieri privind aplicarea și concretizarea diferitelor elemente ale acestui Program. Potrivit calendarului stabilit la Nairobi, aceste negocieri se vor întinde pe perioada 1 septembrie 1976 — 31 decembrie 1978, adică vor dura mai mult de doi ani.

Se prevede ca Secretarul general al UNCTAD să convoace, cel tîrziu în martie 1977, o conferință de negocieri privind fondul comun de finanțare, precedată de reuniuni preparatoare care să examineze principalele aspecte privind acest fond (obiectivele, costul, structura, sursele de finanțare, modalitățile de funcționare, adoptarea deciziilor și gestiunea fondului).

Victor ALDEA

(Continuare în pag. 32-)

ECONOMIE MONDIALA

TENDINȚE - CONJUNCTURI

Recrudescență a șomajului

LUNILE DE VARĂ sînt anul acesta martore ale unor noi creșteri ale nivelului șomajului în țările capitaliste. În Anglia s-a anunțat de curînd că prin sporul din luna iulie, care a ridicat numărul șomerilor la peste 1,5 milioane, s-a atins nivelul cel mai ridicat înregistrat în această țară după al doilea război mondial. Sporuri au fost semnalate în iulie și în Franța și R.F.G. : în fiecare din aceste țări șomajul cuprinde aproape un milion de oameni.

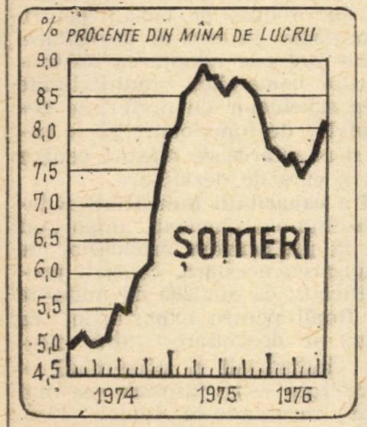

Graficul pe care îl reproducem după săptămînalul american „Newsweek“ arăta ascensiunea curbei șomajului în S.U.A., unde a atins în iulie 7,8% din mîna de lucru, față de 7,5% în iunie și 7,3% în mai. Această evoluție este privită cu îngrijorare, cu atît mai mult cu cît se sperase ca pînă la sfîrșitul anului 1976 cifra să coboare sub 7%. Se mai semnalează că în rîndurile populației de culoare rata șomajului este de 12,9% și nu a suferit aproape nici o modificare de-a lungul întregului an.

Piața platformelor de foraj

UN STUDIU asupra perspectivelor dezvoltării în țările nesocialiste a producției de platforme pentru forajul submarin, publicat de revista „Norwegian Shipping News“, relevă că în prezent această subramură a construcțiilor de mașini traversează o perioadă conjuncturală puțin favorabilă.

În ceea ce privește platformele mobile, firmele constructoare n-au înregistrat nici o comandă în sem. II 1975, iar în prima parte a anului în curs comenzile au fost neînsemnate. Întrucît volumul forajului submarin de prospectare a crescut anul trecut și crește în acest an într-un ritm mai lent decît cel scontat, piața platformelor mobile este în prezent saturată, în cercurile de specialitate apreciindu-se că un reviriment al cererii nu este de așteptat înainte de sem. II 1977 sau începutul lui 1978.

Evaluările pe termen scurt (pînă în 1978) privind evoluția cererii pentru platformele staționare sînt de asemenea nefavorabile. Ținîndu-se însă seama că ponderea țițeiului extras din zăcămintele submarine ar putea să crească de peste două ori în deceniul următor, se apreciază că aceasta ar necesita o producție (medie anuală) de o sută de platforme staționare, încît raportul dintre cerere și ofertă s-ar ameliora începînd din 1978. Totodată se consideră că — sub efectul perfecționării construcției platformelor înseși — încă înainte de sfîrșitul actualului deceniu vom asista la orientarea cu precădere a cererii către platforme metalice (față de cele construite din beton).

Restructurări în turismul elvețian

ÎN ELVEȚIA turismul joacă un rol deosebit, fiind — în ordinea importanței — a treia ramură furnizoare de valută străină, după construcțiile de mașini și industria chimică. Criza care a afectat economia țărilor capitaliste a provocat restructurări și în industria elvețiană a turismului.

În primul rînd este vorba de modificarea componenței turiștilor străini pe țările de proveniență ; de pildă, în timp ce a scăzut ponderea turiștilor englezi (de la 18,7% din totalul înnoptărilor în 1960 la 6,5% în 1975) și francezi (de la 19,9% la 11,1%), îndeosebi sub efectul deteriorării cursului monedelor lor naționale, a sporit sensibil participarea turiștilor vest-germani (de la 25,1% în 1960 la 32,7% în 1975). În ceea ce privește turiștii din S.U.A., ponderea acestora s-a menținut — cu unele oscilații anuale — la aproape 10%.

Totodată, paralel cu creșterea cheltuielilor pentru construirea de hoteluri cu confort sporit, rentabilitatea ramurii este în suferință (de pildă, în 1974 încasările globale au scăzut cu 4,2% față de anul precedent), în pofida măsurilor de raționalizare și automatizare a activității lor. Cu toate acestea balanța turistică a Elveției se menține larg excedentară (cu un sold activ de peste 2,5 miliarde franci elvețieni în 1974).

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 23. 8. 76 — 27. 8. 76 a fost caracterizată printr-o **evoluție critică a cursurilor devizelor vest-europene față de dolarul S.U.A.** Publicarea în această perioadă a balanței comerciale a S.U.A. pe luna iulie a.c. care s-a încheiat cu un deficit de 827,1 mil. dolari, în comparație cu deficitul de 377,3 mil. în luna iunie, nu a influențat în mare măsură evoluția cursului dolarului pe piață. Pe de altă parte, surplusul balanței comerciale a R.F.G. pe luna august în sumă de 2 592 mil. mărci vest-germane, în comparație cu 2 150 mil. în luna iunie, a determinat o ușoară întărire a cursului mărcii vest-germane față de dolar. Mărirea taxei scontului în Belgia și Olanda a avut o influență pozitivă asupra cursului monedelor respective, francul belgian și guldenul olandez întărindu-se față de celelalte devize vest-europene și în special față de marca vest-germană.

Lira sterlină a avut o tendință de slăbire față de dolar, Banca Angliei fiind din nou nevoită să intervină pe piață pentru susținerea monedei naționale prin vînzarea de dolari.

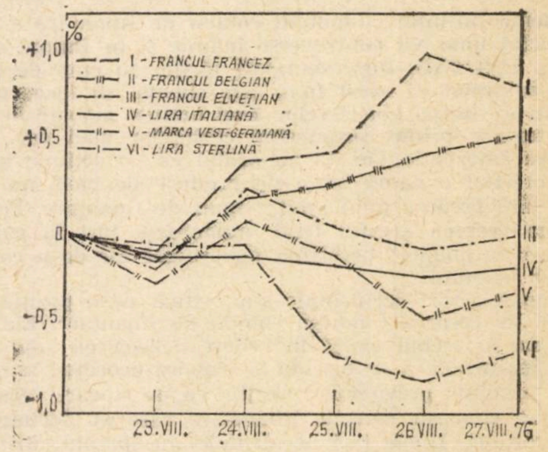

Evoluția principalelor devize vest-europene în perioada 23.VIII—27.VIII 1976, luînd ca bază de comparație cursul dolarului S.U.A. din 20 VIII 1976.

Declarația făcută de noul prim-ministru francez în sensul că se vor lua măsuri ferme pentru micșorarea ratei inflației în Franța a contribuit la întărirea francului francez față de dolarul S.U.A. și față de devizele vest-europene ; la sfîrșitul intervalului nivelul atins a fost de 4,95 franci francezi pentru un dolar, față de 4,9 890 franci pentru un dolar la începutul intervalului.

Dobînzile la depozitele în eurovalute pe perioada de 6 luni s-au menținut la același nivel cu săptămîna precedentă, situîndu-se la 6,25% p.a. pentru eurodolari, 5% p.a. pentru euromărci vest-germane și 2,25% pentru eurofranci elvețieni.

Prețul aurului la Londra a marcat o scădere continuă, respectiv de la 107,30 dolari S.U.A./uncie la începutul intervalului la 104,20/uncie la sfîrșitul lui, după ce în cursul săptămînii a atins și nivelul de 103,50 dolari S.U.A./uncie (primul fixing la Londra). Scăderea prețului aurului a fost determinată pe de o parte de apropiata vînzare a 780 000 uncii de aur, organizată de către F.M.I. (15 septembrie a.c.), iar pe de altă parte de vînzările de aur efectuate de către R.S.A. (cel mai mare producător de aur din lumea nesocialistă) pentru diminuarea deficitului balanței sale de plăți. Se apreciază că prețul aurului va scădea în continuare, după unele surse acesta putînd ajunge sub 100 dolari S.U.A./uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Dumitru LUNGU

Excedent al plăților curente în O.P.E.C.

EXCEDENTUL balanței plăților curente a țărilor membre ale O.P.E.C. se va ridica în acest an la circa 46 miliarde dolari, cu 11,4% peste nivelul anului trecut. Din totalul de 114 miliarde dolari al încasărilor obținute din exportul de petrol, vor fi alocate pentru importuri circa 67 miliarde dolari.

Anul trecut exporturile către țările O.P.E.C. au reprezentat 8,3% din totalul exporturilor țărilor capitaliste dezvoltate grupate în O.C.D.E., față de 5,4% în 1974, reflectînd majorarea cu aproape 63% a volumului acestor exporturi pe destinația amintită.

DEPLASĂRI ÎN RAPORTUL DE FORȚE DINTRE PRINCIPALELE ȚĂRI CAPITALISTE

ÎN LUMEA CONTEMPORANĂ au loc profunde transformări economice, politice, sociale care înclină tot mai mult balanța în favoarea socialismului, a forțelor progresului economic și social. „Analiza marxist-leninistă a evenimentelor internaționale — se subliniază în Programul P.C.R. — atestă cu putere că în lume se produc mari transformări revoluționare, sociale și naționale, care schimbă radical raportul de forțe pe plan mondial în favoarea forțelor progresiste, antiimperialiste“[1]. Aceste schimbări au loc sub efectul sporirii forței economice și a influenței politice a țărilor socialiste, sub efectul afirmării țărilor în curs de dezvoltare, al creșterii viguroase a mișcărilor revoluționare progresiste, a partidelor comuniste și muncitorești.

Țările sistemului mondial socialist, cărora le revin 32% din populația lumii, 26% din teritoriu și aproximativ 40% din producția mondială de bunuri materiale, sînt un puternic factor care influențează evoluția lumii contemporane. Dezvoltarea forțelor de producție pe baza celor mai avansate cuceriri ale progresului tehnico-științific, ritmurile susținute de creștere economică, utilizarea și repartizarea rațională a resurselor, adîncirea democrației și afirmarea personalității umane, instaurarea unui nou tip de relații între state etc. fac din aceste țări un centru de atracție, un exemplu asupra căruia sînt ațintite privirile popoarelor din lumea nesocialistă.

Succesele pe care le obțin țările sistemului mondial socialist în dezvoltarea lor economico-socială planificată sînt menite să ducă atît la egalizarea nivelurilor de dezvoltare dintre ele cît și la reducerea și eliminarea decalajelor față de țările capitaliste avansate din punct de vedere economic. Creșterea ponderii și a influenței sistemului mondial socialist, a forței sale economice are loc atît prin dezvoltarea fiecărei țări în funcție de condițiile ei cît și prin intensificarea relațiilor economice dintre țările socialiste, precum și dintre acestea și celelalte țări ale lumii.

Tabelul nr.1

Creșterea volumului PNB în zona OCDE, modificări anuale în procente

	Ponderi în PNB total al zonei, 1974	Ritmuri			
		Media anuală 1959/1960–1972/1973	1974	1975	1976 est.
Canada	4,0	5,1	3,2	0,6	5
SUA	39,6	4,2	-1,8	-2,0	7
Japonia	12,6	10,9	-1,3	2,2	6,2
Franța	7,6	5,9	3,9	-2,4	6,2
RFG	10,7	4,9	0,4	-3,4	5,5
Italia	4,2	5,6	3,4	-3,7	1,5
Anglia	5,2	3,3	-0,1	-1,6	2,2
Total 7 țări	83,9	5,5	-0,3	-1,5	6
Alte țări OCDE	16,1	5,5	3,3	-0,5	2,7
Total OCDE	100,0	5,5	0,3	-1,3	5,5

Sursa: Perspectives économiques de l'OCDE, 19, Juillet 1976.

Tabelul nr.2

Ponderea principalelor țări capitaliste în "PNB mondial" (exprimat în prețurile curente)

	1955	1960	1965	1970	1974	1975[1]
S.U.A.	36,27	33,73	31,27	30,69	24,68	23,79
Canada	2,45	2,40	2,18	2,50	2,51	2,44
Japonia	2,18	2,60	3,86	6,16	7,91	8,83
Anglia	4,91	4,73	4,5	3,78	3,32	3,56
R.F.G.	3,91	4,67	5,09	5,81	6,74	6,52
Franța	4,45	3,87	4,23	4,63	4,77	5,35
Italia	2,18	2,13	2,59	2,91	2,63	2,60

1 Estimări

Sursa: Calculat după International Economic Report of the President, Transmitted to the Congress, March 1976

Schimbarea raportului de forțe pe plan mondial în favoarea forțelor progresului economic și social este determinată și de orientările care se afirmă tot mai puternic în țările în curs de dezvoltare. Conștiente de originea decalajelor existente în lumea capitalistă și de cauzele persistenței lor — politica imperialistă, colonialistă și neocolonialistă —, țările în curs de dezvoltare promovează o politică de intensificare a dezvoltării economice, de schimbare a structurilor producției și ale comerțului exterior, de lichidare a rădăcinilor vechii dominații coloniale, pe baza mobilizării înainte de toate a resurselor proprii. Este semnificatv faptul că popoarele țărilor în curs de dezvoltare adoptă în tot mai multe cazuri o cale necapitalistă de dezvoltare, capabilă să asigure democratizarea vieții economice, înlăturarea mai grabnică a sechelelor colonialismului în întreaga viață socială, îmbunătățirea substanțială a condițiilor de viață și de muncă. Pe plan mondial țările în curs de dezvoltare, reunite în „Grupul celor 77“, în mișcarea nealiniaților, făcîndu-și auzit cu putere glasul în organizațiile și reuniunile internaționale, constituie o importantă forță antiimperialistă care luptă pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale, pentru înlăturarea rămășițelor colonialismului și a metodelor neocolonialiste.

PE FONDUL MUTAȚIILOR care au loc în raporturile de forțe mondiale, dintre grupele mari de țări, dintre forțele progresului și cele care se opun acestuia, se produc modificări semnificative înăuntrul grupului țărilor capitaliste dezvoltate, generînd noi contradicții cu implicații asupra dezvoltării lor istorice. Date recente, care îmbrățișează o perioadă de 15—20 de ani, ne vor permite în cele ce urmează unele cuantificări oglindind aceste modificări.

Bazată pe proprietatea privat-capitalistă, caracterizată prin dominația monopolurilor, prin desfășurarea stihinică a producției și a schimbului (cu toată intervenția statului), prin risipa de muncă socială concomitent cu urmărirea maximului de profit etc., economia țărilor capitaliste se dezvoltă inegal atît pe plan intern cît și internațional. Numeroși factori economici, politici, sociali etc. și-au pus amprenta după al doilea război mondial asupra evoluției economice a țărilor capitaliste cît și a raportului de forțe dintre ele. Este bine cunoscută dinamica ascendentă de care au beneficiat în această perioadă țări ca R.F.G., Japonia și, în mai mică măsură, Franța și Italia în ierarhia principalelor țări capitaliste. Aceasta a avut loc concomitent cu slăbirea pozițiilor altor țări, ca de exemplu Anglia, care s-au văzut depășite ca pondere în ansamblul lumii capitaliste. O primă imagine a acestui proces o oferă tabloul ritmurilor de creștere, a căror diferențiere oglindește dezvoltarea inegală a țărilor capitaliste.

Tabelul nr.3

Evoluția PNB pe locuitor în principalele țări capitaliste, în raport cu SUA = 100
(în prețurile curente)

Țări	1955		1965		1970		1975[1]	
	dol.	%	dol.	%	dol.	%	dol.	%
S.U.A.	2407	100	3541	100	4795	100	7018	100
Canada	1750	72,70	2450	69,19	3750	78,22	6750	96,18
Japonia	270	11,22	865	24,43	1900	39,63	5010	71,39
Anglia	1050	43,62	1820	51,40	2170	45,26	3990	56,85
R.F.G.	870	36,14	1900	53,66	3030	63,20	6610	94,19
Franța	1120	46,53	1910	53,94	2910	60,70	6360	90,62
Italia	500	20,77	1100	31,06	1740	36,30	2940	41,89

[1] Estimări
Sursa: Vezi tabelul nr.2.

În tabelul nr. 1 sînt reproduse cifre pentru principalele țări capitaliste dezvoltate, din care se poate deduce în favoarea sau în defavoarea cui a acționat diferențierea amintită în cadrul zonei care cuprinde cvasitotalitatea acestor țări — Organizația pentru cooperare și dezvoltare economică. De-a lungul anilor '60 și în primii ani ai actualului deceniu ritmurile medii de creștere a PNB au fost în Japonia de două ori mai rapide decît media pe totalul O.C.D.E. și au depășit această medie în mai mică măsură în Franța și Italia. Cel mai redus ritm în raport cu media este acela al Angliei în această perioadă. Anii de criză economico-financiară introduc în acest tablou o mai mare diversitate de evoluții, atît între țări cît și de la un an la altul, evident sub impactul perturbărilor conjuncturale.

Ponderile principalelor țări capitaliste dezvoltate în produsul național brut total al zonei O.C.D.E. sînt date in tabelul nr. 1 pentru anul 1974, deci ele reflectă acțiunea ritmurilor diferențiate din anii 1959/1960 — 1972/1973. Pentru a putea afla însă **evoluția** acestor ponderi pentru diferite țări, etapele succesive în care s-au modificat, apelăm la date recente din sursă americană care reflectă creșterea economică pe o perioadă de două decenii și se încheie cu estimații pentru anul 1975. Cu privire la produsul național brut, sursa menționată (raportul din martie 1976 al președintelui S.U.A. cu privire la situația economică în lume) prezintă un indicator denumit „PNB mondial". Lipsa detalierilor necesare cu privire la conținutul acestui indicator reprezintă un handicap în utilizarea sa, dar modificarea ponderii principalelor țări capitaliste dezvoltate, calculată pe baza sa, permite totuși urmărirea dinamicii care ne interesează aici.

Din cifrele astfel calculate (tabelul nr. 2), rezultă scăderea continuă a ponderii S.U.A., de la 36.3% în 1955 la 23,8% în 1975, a Angliei — de la 4.9% la 3.5%, menținerea aproximativ la același nivel a ponderii Canadei și o foarte ușoară creștere a ponderii Italiei în „PNB mondial" de la 2.2% la 2,6%. Creșteri însemnate înregistrează Japonia — de la 2.2% la 8,8%, R.F.G. — de la 3.9% la 6.5% și în oarecare măsură Franța — de la 4,45% la 5,35%. Sînt confirmate așadar, deși într-o expresie cifrică întrucîtva diferită față de alte calcule similare — din cauza bazei de calcul schimbate —, tendințele care reieșeau și din ritmurile calculate de O.C.D.E. Mutațiile cele mai adînci privesc aceleași țări ca și în alte încercări asemănătoare de cuantificare : S.U.A., care pierd circa o treime din poziția lor relativă, și Japonia care își cvadruplează această poziție.

Un aspect deosebit al deplasărilor în raporturile de forțe dintre principalele țări capitaliste îl formează evoluția PNB pe cap de locuitor. Evident că modificările în această privință nu sînt un rezultat exclusiv al evoluției pozițiilor relative în PNB total. O influență considerabilă au aici factorii monetari, modificarea raportului de forțe, ca să spunem așa, între valutele respective. Oricum, datele din tabelul nr. 3 arată o tendință generală de apropiere de nivelul S.U.A. Ca o trăsătură interesantă, care relevă și influența factorilor monetari, se poate observa că această tendință cunoaște o vădită accelerare după 1970, cînd pozițiile dolarului slăbesc în mod accentuat (vezi tabelul nr. 3).

Tabelul nr.4

Ponderea principalelor țări capitaliste în comerțul mondial
(import plus export, exprimate în prețurile curente)

	1955	1960	1965	1970	1974	1975[1]
S.U.A.	14,70	13,90	13,13	13,18	12,14	12,12
Canada	4,89	4,52	4,40	4,84	4,05	3,88
Japonia	2,34	3,28	4,32	5,93	6,92	6,15
Anglia	9,68	8,59	7,72	6,38	5,45	5,44
Franța	5,26	4,97	5,28	5,73	5,84	6,13
R.F.G.	6,55	8,20	9,17	9,93	9,29	9,46
Italia	2,39	3,13	3,78	4,38	4,18	4,19

[1] Estimări
Sursa: Vezi tabelul nr.2.

Un alt aspect al schimbărilor intervenite în raportul de forțe dintre principalele țări capitaliste îl constituie participarea la comerțul mondial (tabelul nr. 4).

Se constată și aici aceeași tendință de reducere a ponderii S.U.A. — în cazul de față de la 14,7% la 12.1%, a Canadei — de la 4.9% la 3.9%, a Angliei — de la 9,7% la 5,4%. Creșteri mai mari înregistrează Japonia — de la 2,3% la 6,1%, R.F.G. — de la 6,5% la 9,5% și, în mai mică măsură, Franța — de la 5,3% la 6.1%. Reține atenția la acest indicator că dimensiunile modificărilor de ponderi diferă notabil de cele care au ieșit la iveală în legătură cu participarea la „PNB mondial". De exemplu, slăbirea pozițiilor S.U.A. este mai puțin accentuată în comerțul mondial decît la primul indicator, cea a pozițiilor Angliei însă este simțitor mai accentuată ; ponderea Japoniei în comerțul mondial a sporit în mai mică măsură decît la indicatorul PNB, cea a Italiei a crescut într-o măsură considerabil mai mare. Dezvăluirea cauzelor acestor deosebiri de evoluție necesită desigur studierea mai amplă a fenomenului.

EVOLUȚIA RECENTĂ — atît din ultimii ani, caracterizați prin recesiunea din economia țărilor occidentale, cît și din ultimele decenii, în cursul cărora s-a accentuat dezvoltarea inegală în sistemul mondial capitalist — demonstrează încă o dată că politica economică a imperialismului agravează inegalitățile pe plan mondial, accentuează împărțirea lumii în bogați și săraci. Necesitățile progresului societății cer făurirea unei lumi noi, a dreptății sociale și naționale, atît în cadrul fiecărui stat, cît și pe plan mondial, care să asigure un nou avînt al forțelor de producție, al științei și culturii, al progresului general.

Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Expunerea la Congresul educației politice și al culturii socialiste : **„Evenimentele mondiale petrecute în ultimii ani în raportul internațional de forțe confirmă o dată în plus accentuarea procesului revoluționar de transformare economico-socială a lumii. Asistăm la limitarea sferei de acțiune a imperialismului, la accentuarea crizei generale a capitalismului în toate sectoarele de activitate și care este agravată de criza economico-financiară".**

Se poate prevedea, după cum se constată în Programul Partidului Comunist Român, că și în continuare, în ultimul sfert al secolului nostru, se vor petrece mari transformări și schimbări în raportul de forțe mondial în favoarea forțelor progresului, ale socialismului. Ca rezultat al succeselor dobîndite de țările socialiste — care vor cunoaște o puternică dezvoltare și în viitor — vor crește în continuare prestigiul și forța de atracție a socialismului. Se poate aprecia în acest context, cum se arată în Program, că făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și edificarea comunismului în România vor avea loc într-o epocă de mari prefaceri revoluționare, sociale și naționale, în lume, în cursul cărora se va restrînge aria mondială a capitalismului, iar noi și noi popoare vor trece pe calea socialistă.

drd. Maria GEORGIAN
Institutul politehnic București

ECONOMIE MONDIALA

STATISTICA INTERNAȚIONALĂ

DEPENDENȚA EXPORTURILOR

UNUL DINTRE ASPECTELE pregnante ale decalajului în dezvoltarea economica a țărilor capitaliste industriale și țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare îl constituie diversificarea — respectiv, concentrarea — ridicată a exporturilor. Cifrele din tabelul alăturat ilustrează că în nomenclatorul exporturilor țarilor capitaliste dezvoltate figurează, în general, 170—180 de produse (sau grupe de produse) — cu tendință de creștere, în timp ce pentru țările în curs de dezvoltare nomenclatorul menționat cuprinde, în marea majoritate a cazurilor sub o sută de mărfuri, și chiar mult mai puțin. Pe de altă parte, indicele concentrarii (cunoscut, de asemenea, sub denumirea de indicele lui Hirschmann) evidențiaza o structură nerațională a exporturilor, prin faptul că ponderea principalului produs de export în valoarea totală a acestora — ținîndu-se seama de variația inevitabilă de la un an la altul — este de cîteva și chiar peste zece ori mai mare în țările în curs de dezvoltare comparativ cu cele industriale.

În timp ce țările industrializate, care beneficiază de o producție și un export diversificat, pot face față în condiții de eficiența variațiilor conjuncturale ale cererii și ofertei pe piețele de mărfuri, țările în curs de dezvoltare sînt lipsite — într-o măsură mai mare sau mai mică — de o asemenea mobilitate, balanța lor comercială depinzînd, în cele mai multe cazuri, de unul sau două produse-cheie de export. Din tabel se poate vedea că în ciuda diversificării numerice (cuu excepția cîtorva țări) a producției destinate exportului, efectul acestei acțiuni asupra nivelului indicelui concentrării este anemic, iar într-o serie de cazuri (Libia, Zambia, Irak, Arabia Saudită, Iran, Liberia sau Nigeria) chiar nul. De menționat că, întrucît datele din tabel se referă la perioada 1962—1972, ele nu reflectă efectul majorării prețurilor la petrol asupra indicelui de concentrare a exporturilor țărilor producătoare de petrol.

Țara	Numărul produselor exportate (unități)		Indicele concentrării (0<i<1)	
	1962	1972	1962	1972
Olanda	181	176	0,087	0,074
Austria	171	174	0,107	0,080
Franța	178	182	0,074	0,091
Danemarca	173	176	0,140	0,095
Anglia	169	181	0,109	0,098
Belgia-Lux.	180	180	0,091	0,099
Spania	167	175	0,233	0,105
S.U.A.	175	180	0,084	0,107
Italia	177	178	0,111	0,111
Portugalia	165	175	0,156	0,126
R.F.G.	178	178	0,127	0,136
Elveția	171	176	0,160	0,137
Suedia	174	175	0,162	0,141
Japonia	174	176	0,103	0,158
Norvegia	171	171	0,149	0,179
Brunei	4	2	0,980	0,988
Libia	9	17	0,476	0,981
Zambia	17	66	0,911	0,952
Mauritius	3	65	0,982	0,916
Irak	12	95	0,655	0,915
Arabia Saudită	2	75	0,833	0,877
Réunion	4	59	0,857	0,797
Cambodgia	16	3	0,488	0,794
Mauritania	13	57	0,819	0,786
Bolivia	12	6	0,797	0,779
Iran	19	141	0,656	0,771
Kuweit	28	131	0,976	0,754
Chile	42	116	0,648	0,754
Liberia	8	82	0,624	0,741
Nigeria	34	82	0,368	0,736

Sursa: U.N.C.T.A.D., Handbook of International Trade and Development Statistics-1976, p.263-265.

N. P.

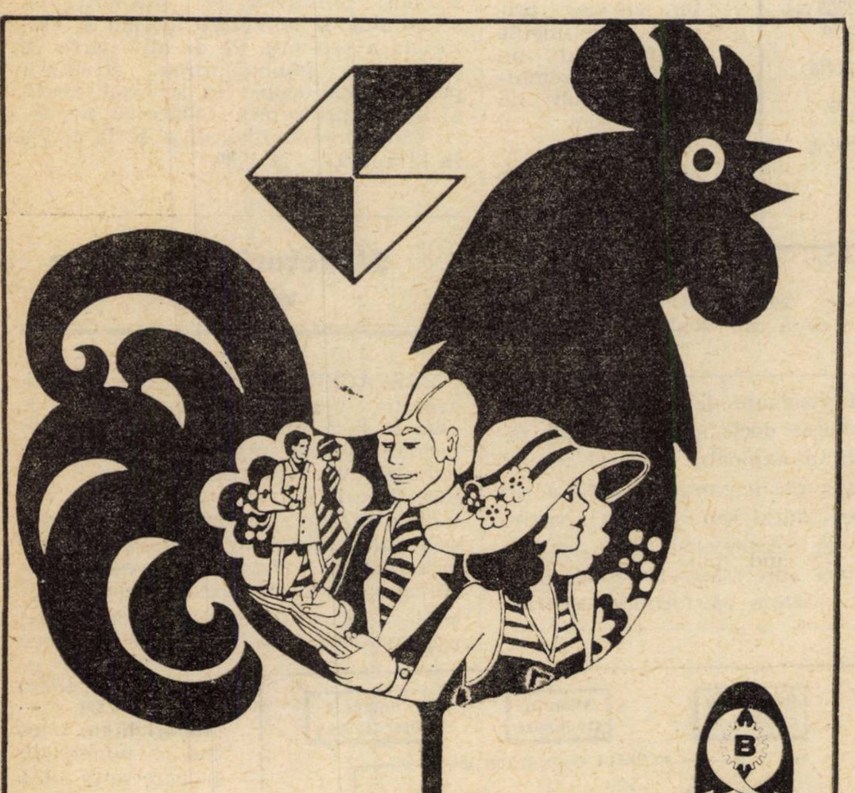

Orientare sigură pe piața bunurilor de consum

Calea către partenerii comerciali și alte contracte de afaceri
Cererea și oferta pe plan internațional

Cea de-a 8-a ediție a
TÎRGULUI INTERNAȚIONAL
DE BUNURI DE CONSUM BRNO
4 — 11 mai 1977

Vă oferă o orientare comercială perfectă. Înscrierea de participare pînă la 30 septembrie 1976.

Informații detaliate de la:
B.V.V. — Tîrguri și Expoziții Brno,
Vystaviste 1,602 00, Brno Cehoslovacia
tel. 314
telex 062294, 062295
telegr. FAIRBRNO Brno
sau de la SECȚIA ECONOMICĂ A
AMBASADEI R.S. CEHOSLOVACE
str. Oțetari 3, sector II, București

PUBLICOM

MONDORAMA

Complexul „Mercator“

VEDERE asupra complexului comercial, industrial, de engineering, alimentație publică și servicii din orașul Ljubljana. Asemenea complexe, încadrate în cartiere moderne de locuințe, s-au ridicat în ultimele decenii și în alte orașe din R.S.F. Iugoslavia.

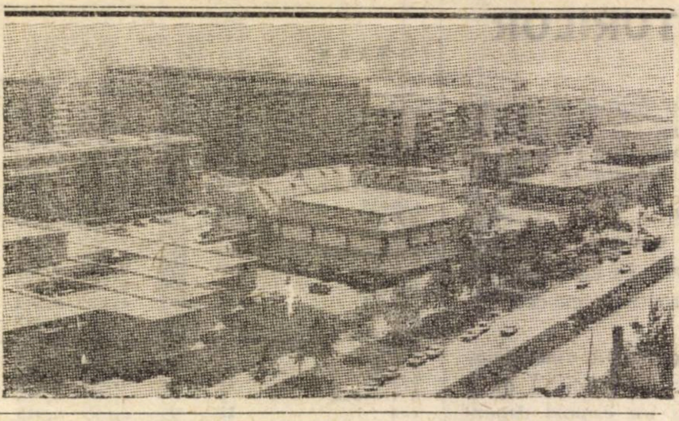

O risipă de 150 de miliarde

RECENTA Conferință la nivel înalt a țărilor nealiniate a reafirmat în cadrul Declarației sale economice convingerea participanților că multe din nevoile de finanțare ale țărilor în curs de dezvoltare ar putea fi satisfăcute dacă o parte mai mare a resurselor mondiale ar fi sustrase alocațiilor în sfera militară și îndreptate spre proiecte de dezvoltare economică. Or, în 1975, numai circa 20 de miliarde de dolari au fost transferați de țările dezvoltate cu titlul de asistență financiară țărilor în curs de dezvoltare, în timp ce cheltuielile pentru înarmare s-au ridicat la incredibila cifră de 300 miliarde de dolari. Graficul arată cum era repartizată pe țări în 1975 jumătate din suma acestor cheltuieli, mai precis 150,62 miliarde dolari. Exprimate în dolari pe un locuitor, cifrele privind cheltuielile militare sînt nu mai puțin semnificative sub un alt aspect: al poverii care apasă asupra contribuabililor țărilor respective. Pentru o familie media rezultă sume care reprezintă o parte de loc neglijabilă din venitul național pe locuitor.

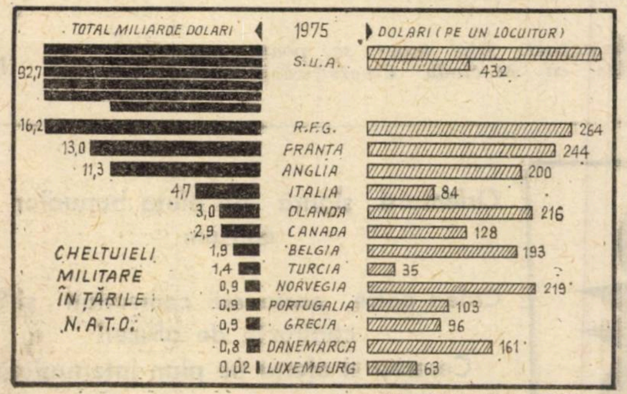

(după THE ECONOMIST)

Sportul și funcțiile lui... comerciale

ODATĂ CU EXPANSIUNEA activității sportive în lume s-a constituit treptat și „piața“ echipamentelor respective. Dacă sectorul infrastructurii (stadioane, săli de sport, piscine etc.), predomină în cifra totală de afaceri a acestei industrii, o concurență deosebit de vie se manifestă pe piața articolelor de sport, unde numărul întreprinderilor mici și mijlocii este ridicat, iar cererea se menține susținută chiar și în perioade de conjunctură economică nefavorabilă.

Or, competițiile sportive au devenit tot mai mult un instrument eficace de promovare (respectiv de reclamă) a unui mare număr de produse, dintre care unele prin însăși natura lor n-au nimic comun cu sportul. Publicațiile occidentale care analizează acest fenomen remarcă sporirea numărului firmelor care patronează într-un fel sau altul diverse competiții sportive, folosindu-le drept „suport“ pentru promovarea produselor lor. Aceasta, deoarece competițiile sportive de anvergură sînt larg transmise pe canalele televiziunii și vizionate de un public mult mai numeros decît alte forme de reclamă, fiind exploatat pînă și filonul emoțional : participarea afectivă a suporterilor cutărui sau cutărui sportiv, care cîștigă o competiție sub „emblema“ firmei interesate. Specialiștii atrag însă atenția că formula menționată nu asigură reușita decît dacă există compatibilitate între produsul propus, strategia comercială și „suportul“ sportiv.

Cadrele științifice ale Bulgariei

STATISTICILE arată că — în cursul ultimelor două decenii — numărul lucrătorilor științifici din R.P. Bulgaria s-a dublat la fiecare 7,2 ani, față de 7,6 ani în U.R.S.S., 10 ani în cazul Statelor Unite sau 15 ani (în medie) pentru țările Europei occidentale. În cadrul efectivului total al lucrătorilor științifici (circa 18 000 la începutul acestui an) ponderea femeilor este în continuă creștere, ele reprezentînd actualmente o treime din numărul cercetătorilor științifici în vîrstă de pînă la 35 de ani.

Întrucît se apreciază că obiectivul privind sporirea numărului cadrelor științifice a fost deja atins, pentru actualul plan cincinal se preconizează o creștere medie anuală a acestuia cu numai 3%. Totodată, accentul se va pune pe perfecționarea pregătirii (în sistemul universitar și postuniversitar) a cercetătorilor științifici, pe sporirea exigenței în acordarea gradelor și titlurilor științifice, pe eficientizarea sistemului de stimulare morală și materială a acestora. Pe de altă parte, se urmărește îmbunătățirea structurii personalului ocupat în sectorul cercetării științifice prin reducerea ponderii cadrelor administrative de la 13,1% în 1975 la 9,8% în 1980.

Structuri industriale viitoare

PREFACERILE rapide ale tehnicii, evoluția necontenită a trebuințelor umane și a mijloacelor pentru satisfacerea lor, au imprimat structurilor industriei moderne dinamica ce le caracterizează în epoca noastră. Ce viitor au diferitele ramuri industriale sub aspectul ponderii lor în producția totală a ramurii ? O prognoză vest-germană pentru industria prelucrătoare, încercînd să răspundă la această întrebare, grupează subramurile ei după dinamica numărului celor ocupați. Graficul (după **VDI — Nachrichten**), luînd ca punct de plecare anul 1973, schițează evoluția previzibilă pînă în 1985. Desigur, numai viitorul va arăta dacă datele prezentate nu s-au bazat prea mult pe extrapolarea tendințelor recente și prea puțin pe metode de prognoză mai rafinate.

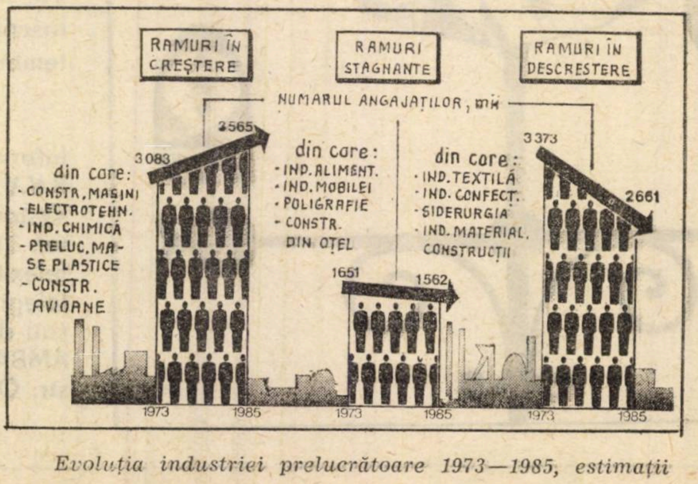

Evoluția industriei prelucrătoare 1973—1985, estimații

CURIER

GLOSAR

Bănci internaționale

SEMNAREA, la 18 august 1976, a documentelor de constituire a băncii cu capital mixt româno-franco-vestgerman „Frankfurt-Bukarest Bank A.G.“ a readus în actualitate participarea intensă a țării noastre la cooperarea internațională în domeniul bancar. Această participare se înscrie în politica de largă colaborare internațională și cooperare economică și tehnico-științifică pe care partidul și statul nostru o promovează față de toate țările lumii, indiferent de sistemul lor social-economic.

În acest context trebuie făcută distinctia între aderarea României la unele organisme bancare internaționale și inițierea, împreună cu unele bănci din străinătate, de bănci cu capital mixt, român și străin.

Ca membră a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc (C.A.E.R.), țara noastră participă la structurile organizatorice create în cadrul acestui Consiliu în vederea desfășurării în bune condiții a relațiilor valutar-financiare dintre țările membre și anume : **Banca Internațională de Colaborare Economică (B.I.C.E.)** și **Banca Internațională de Investiții (B.I.I.)**, ambele cu sediul la Moscova. Prima a fost înființată prin Convenția din 22 octombrie 1963, semnată de guvernele Bulgariei, Poloniei R.D.G., R.P. Mongole, României, Cehoslovaciei, Ungariei, și Uniunii Sovietice. A doua a fost înființată în anul 1971.

România mai este membră la două organisme valutar-financiare din sistemul O.N.U. : **Fondul Monetar Internațional (F.M.I.)** și **Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (B.I.R.D.)**, ambele cu sediul la Washington. Ele activează pe baza acordurilor de la Bretton Woods (1944), iar România a aderat la aceste organisme în 1972. România participă de asemenea la **Banca Reglementelor Internaționale (B.R.I.)**, cu sediul la Basel, încă de la înființarea acestei bănci (1930).

Dintre băncile cu capital mixt fac parte :

a) **Banca Franco-Română**, înființată în 1971 cu sediul la Paris, avînd un capital subscris în proporție de 50% de Banca Română de Comerț Exterior, iar restul de Banque de Paris et des Pays-Bas (Paris) și Crédit Lyonnais (Paris).

b) **Banca Anglo-Română** și-a început activitatea la Londra în 1973. Capitalul este subscris în proporție de 50% de Banca Română de Comerț Exterior, iar restul de Barclay's Bank International Limited (30%) și Manufacturers Hanover International Banking Corporation (20%).

c) **Banca Egipteano-Română** a fost înființată în anul 1976, acționarii ei fiind, din partea română, Banca Română de Comerț Exterior, Banca pentru Agricultură și Industria Alimentară și Banca de Investiții, iar din partea Egiptului Banca Misr.

d) **Frankfurt-Bukarest Bank A.G.** va începe să funcționeze la Frankfurt pe Main în primăvara viitoare, cu un capital subscris de Banca Română de Comerț Exterior, Deutsche Genossenschaftsbank și Berliner Handels- und Frankfurter Bank, ambele din Frankfurt, precum și de Banca Franco-Română.

Toate băncile cu capital mixt înființate pînă în prezent efectuează diferite operațiuni bancare pentru un larg cerc de clienți din țara în care activează, îndeosebi finanțarea operațiunilor de comerț exterior și a contractelor internaționale. Aceste bănci urmăresc însă cu prioritate finanțarea schimburilor economice dintre România și țara unde își au sediul, cu rezultate foarte încurajatoare.

C. K.

Forint

C. Stănculescu, Craiova — Moneda ungară — forîntul — a înlocuit acum treizeci de ani moneda precedentă, depreciată — pengö. Ca și alte țări din Europa, Ungaria a cunoscut în perioada ultimului război mondial și imediat după aceea un ritm tot mai accelerat de creștere a prețurilor, ritm care a ajuns să depășească pe cel al sporirii volumului banilor aflați în circulație. Deoarece inflația galopantă perturba eforturile de refacere a economiei naționale după război, guvernul ungar a hotărît efectuarea reformei monetare. Astfel la 1 august 1946 s-a născut forintul, raportul de preschimbare a vechei monede fiind de 400 mii cvadrilioane de pengö contra un forint.

Conferințele țărilor nealiniate

Ioan Demetriad, Craiova — Prima conferință la nivel înalt a țărilor nealiniate a avut loc între 1 și 15 septembrie 1961 la Belgrad, cu participarea a 25 de țări : Afganistan, Algeria, Arabia Saudită, Birmania, Cambodgia, Ceylon (astăzi : Sri Lanka), Cipru, Congo (astăzi : Zair), Cuba, Etiopia, Ghana, Guineea, India, Indonezia, Irak, Iugoslavia, Liban, Mali, Maroc, Nepal, R.A.U. (astăzi : Egiptul și Siria), Somalia, Sudan, Tunisia, Yemen. De-a lungul anilor care au trecut de atunci numărul participanților a crescut continuu, cu unele variații în cercul lor și în statutul unor țări și organizații (mișcări de eliberare națională) prezente la reuniunile mișcării nealiniaților. A doua conferință la nivel înalt, care s-a ținut între 5 și 10 octombrie 1964 la Cairo, a grupat 47 de participanți, aproape dublul numărului celor prezenți la Belgrad, și un număr de țări și organizații cu statut de observator. La cea de-a treia conferință la nivel înalt (Lusaka, 8—10 septembrie 1970) au luat parte 53 de țări, pentru ca trei ani mai tîrziu, la Alger (4—9 septembrie 1973), numărul țărilor nealiniate prezente să înregistreze o nouă creștere simțitoare, ajungînd la 75. La Alger au participat ca invitați Austria, Finlanda și Suedia. Recent, la Colombo, țările nealiniate participante au fost în număr de 86, la care s-au adăugat o serie de observatori (în speță, mai multe organizații neguvernamentale) și de invitați. După cum ați putut vedea în presa cotidiană și în „Revista economică“ (nr. 34 din 27 august a.c.), România a participat la conferința de la Colombo în calitate de invitată, fiind reprezentată de o delegație condusă de ministrul afacerilor externe al țării noastre, George Macovescu.

Venituri din aur

Al. Aninoiu, Bacău — Evident că scăderea prețului aurului, care s-a accentuat în ultimele săptămîni astfel încît costul unciei de aur fin a revenit la niveluri foarte apropiate de 100 de dolari, are efecte nemijlocite asupra economiei Republicii Sud-Africane, principalul producător și exportator de aur — cum precizați și dv. — din lumea nesocialistă. Reproducem pentru dv. graficul de mai sus dintr-un număr recent al revistei londoneze **The Economist**, care ilustrează aspecte recente ale procesului. În anii de creștere accentuată a prețului aurului încasările R.S.A. de pe urma exportului de aur au crescut și ele substanțial, așa cum puteți vedea. Și aceasta în condițiile unei scăderi simțitoare și continue a volumului fizic al extracției (de la 1 000 de tone în 1970 la 760 de tone în 1974). Scăderea ulterioară a încasărilor se datorează și reducerii în continuare a extracției, dar în mare măsură și scăderii prețului aurului pe piață. Avînd în vedere evoluția actuală a prețului, este posibil ca estimația din grafic cu privire la nivelul veniturilor din aur ale R.S.A. în 1976 să nu se realizeze.

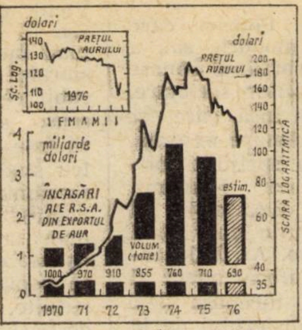

(după THE ECONOMIST)

Transnaționale

Florica Mardare, Focșani — Este adevărat că uneori lectura unor scrieri occidentale cu privire la firmele transnaționale dă loc impresiei că acestea sînt identificate într-un mod simplificator cu firme bazate exclusiv în S.U.A. De fapt, există numeroase societăți transnaționale care își au baza de operațiuni în țări vest-europene. O anchetă întreprinsă recent de serviciile Comisiei C.E.E. a creat chiar la un moment dat impresia că firmele transnaționale (cu activități în două sau mai multe țări) originare din Piața Comună ar fi mai numeroase decît cele americane. Rezultatele anchetei indicau existența a 4 534 firme de origine comunitară, față de 2 570 de origine americană. Dar această preponderență se dovedește aparentă cînd se compară datele privind cifra de afaceri, gradul de concentrare în S.U.A. fiind simțitor mai ridicat decît în Europa occidentală. Astfel, cele 1 202 societăți americane din industria prelucrătoare, cuprinse în anchetă, au avut în 1973 o cifră de afaceri de 737 miliarde UC (unități de cont folosite între țările C.E.E., egale cu 1,1 dolari), în timp ce în cazul celor 2 493 transnaționale din C.E.E. cifra de afaceri a fost numai de 516 miliarde U.C. La o firmă a revenit astfel o cifră de afaceri aproape triplă în S.U.A. față de Piața Comună vest-europeană.

Lordul Thomson

Belcescu Constantin, București — Titlul nobiliar care v-a intrigat — al lordului Thomson of Fleet, magnatul presei recent decedat — este legat tocmai de rolul acestui personaj în presa engleză. Atunci cînd i-a fost acordat titlul, el și-a adăugat numelui de familie pe acela al străzii londoneze — Fleet Street — unde se află redacțiile unor mari publicații și care a devenit în Anglia sinonim cu „presă“. „Imperiul Thomson“, format din 183 de ziare, 138 de reviste, participări în organizații de televiziune (pe lîngă investiții diverse, de la hoteluri pînă la exploatarea petrolului din Marea Nordului), este evaluat la 200—300 milioane dolari.

În 1975 el a obținut, după unele surse, profituri în sumă de 11 milioane lire sterline (circa 20 milioane de dolari). Relatările publicate cu ocazia dispariției lui Thomson îl înfățișează ca un om pentru care ziarele ce le edita nu aveau altă menire decît să aducă profituri. El însuși își afirma crezul cu maximă sinceritate. I se atribuie următoarea declarație semnificativă : „Articolele dintr-un ziar sînt un bun mijloc de a separa diferitele anunțuri publicitare“. Încununarea carierei sale o considera totuși achiziționarea ziarului „The Times“ în 1967, ziar pe care nu a putut să-l rentabilizeze nici el. Succesorul lordului Thomson, fiul său Kenneth, a declarat că speră să atingă nu peste mult timp acest rezultat grație perfecționării metodelor de organizare și imprimare.

Teodor Diamant și falansterul de la Scăieni

(*Urmare din pag. 21*)

pundea vederilor lui Fourier, care spera din partea unui monarh, sau a unui alt personaj avut, sprijinul bănesc necesar înființării coloniilor societare. Alexandru Ghica Vodă însă, care se afla într-o dublă subordonare externă, către sultan și țar, n-a sprijinit solicitările tînărului inginer Diamant. Dimpotrivă, domnitorul avea motiv să devină bănuitor în privința unor atari asociații, mai ales că Em. At. Bălăceanu, devenit îndată un înfocat adept al convingerilor furieriste, începuse deja amenajarea clădirii falansterului de la Scăieni și încheierea contractelor cu viitorii coloniști. Domnitorul nu putea vedea în nici un caz cu ochi buni „metohul“ din Capitală al Societății agronomice Scăieni, nici faptul că viitorii „soți agronomi“ încheiau contracte etc. înscrise pur și simplu la tribunale, fără o prealabilă dezlegare din partea conducerii supreme a Principatului.

Geneza Societății furieriste române rămînea deci — sub acest raport — numai pe jumătate oficializată, ceea ce i-a pecetluit o dăinuire destul de scurtă. Pe lîngă natura sa, la aceasta a contribuit stadiul scăzut al dezvoltării economico-sociale a Principatelor române din acel timp.

În a doua etapă, adică începînd din mai 1836, Diamant ia cunoștință și se preocupă ca un viitor falanster, în locul familiilor, să fie populat numai de copii — adică așa cum i se prescria prin scrisoarea din 24 octombrie 1835 a lui Fourier. Chiar în Franța avuseră loc vii dezbateri între furieriști, privitor la natura personalului component al falansterului. Astfel, președintele tribunalului de primă instanță din Limoges adresa la 16.VIII.1837 o scrisoare lui Victor Considérant — abilitat de Fourier ca nucleu al unității de acțiune pe plan falansterian — că în locul falansterului populat de familii este preferabil cel compus din copii. În acest sens, autorul scrisorii făcea cunoscut că este gata să subscrie 20 franci pentru studiul și proiectul relativ la un așezămînt societar alcătuit din 400 copii[5]). (Fourier comunicase lui Diamant un efectiv mai mic : numai 300). Eșuase deci proiectul lui Fourier, de a se popula falansterele cu familii constituite, ipoteză în care nu se poate desfășura și obține o demonstrație concludentă, nici nu se putea alcătui un mecanism societar suficient de închegat și echilibrat. Renunțarea de către Fourier însuși la coloniile societare pe familii sublinia de fapt caracterul utopic al însăși doctrinei furieriste în sine.

---

1. Am descoperit în 1971 această interesantă epistolă, cu prilejul unor investigații directe ce efectuam în fondurile Bouglé (Franța). Textul ei, în trad. rom. de tov. Acad. G. Zane, pe baza unei fotocopii ce i-a sosit prin amabilitatea prof. M. Emerit, a apărut în Contemporanul (18.II.1972).
2. Acad. R.S.R., Institutul de cercetări economice, Charles Fourier, Opere economice, Ed. Acad. R.S.R., București, 1966, pag. 401—406.
3. T. Diamant, Scrieri economice, Ed. științifică, București, 1958, fotocopie pag. 44—45.
4. „...dă fieșcare tovarăș în parte, ce să socotea dăstoinic a împlini o slujbă“. (I. Cojocaru — Z. Ornea, Falansterul de la Scăieni, Ed. politică, 1966, București, pag. 126).
5. Fondurile Bouglé (Franța), 10 AS. 42 (15).

Comerțul cu produse de bază

(*Urmare din pag. 25*)

De asemenea, se prevede convocarea de către Secretarul general al UNCTAD a unor reuniuni pentru pregătirea de negocieri internaționale privind diferite produse de bază. Aceste reuniuni ar urma să-și termine lucrările cel mai tîrziu în februarie 1978. Ele vor fi urmate de conferințe de negociere asupra diferitelor produse de bază, conferințe care ar urma să se încheie pînă la sfîrșitul anului 1978.

În sfîrșit, Consiliul UNCTAD a primit sarcina să înființeze un comitet interguvernamental, însărcinat cu coordonarea lucrărilor vizînd aplicarea măsurilor prevăzute de Programul integrat.

La sesiunea a IV-a a UNCTAD de la Nairobi, țara noastră a susținut cu fermitate propunerile conținute în Declarația și Programul de acțiune de la Manila în legătură cu Programul integrat privind produsele de bază, considerînd că realizarea acestor propuneri ar reprezenta un pas important pe calea asigurării stabilității prețurilor produselor de bază, a creării unui raport just între acestea și prețurile produselor industriale.

România a participat activ și într-un spirit constructiv la discutarea diferitelor aspecte ale Programului integrat. Reprezentanții țării noastre au subliniat, între altele, necesitatea completării acestui Program cu măsuri eficiente vizînd stabilirea unui raport just între prețurile produselor de bază și prețurile produselor industriale. În ce privește fondul comun de finanțare, reprezentanții români au evidențiat importanța stabilirii unor criterii echitabile pentru fixarea contribuției țărilor la acest fond, în sensul de a se ține seama nu numai de ponderea fiecărei țări în comerțul mondial cu produse de bază, dar și de nivelul dezvoltării sale economice ; ei au relevat cerința creării unui organism de conducere a fondului, bazat pe principii democratice, deschis participării tuturor statelor interesate.

România și-a adus pe deplin aportul la eforturile vizînd adoptarea Programului integrat. Decizia autorităților române de a contribui la fondul comun de finanțare a stocurilor de produse de bază și de a lua parte la toate activitățile legate de funcționarea și administrarea acestuia este o expresie concretă a solidarității militante a României cu celelalte țări în curs de dezvoltare, o confirmare concludentă a voinței țării noastre de a acționa cu consecvență în direcția instaurării unei noi ordini economice internaționale.

Pasul important înainte făcut prin adoptarea Programului integrat trebuie consolidat prin traducerea în viață a prevederilor sale, ceea ce necesită un larg spirit de cooperare din partea tuturor statelor. Desigur, aplicarea Programului integrat nu va fi ușoară, lipsită de obstacole, dar ea este posibilă și necesară.

Revista
ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 35
din 3 septembrie 1976

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Programele de măsuri pentru reducerea costurilor de producție (dr. **Gh. Șică**) 1
– Atingerea parametrilor proiectați între prevederi și realizări (II) **(Costică Chițimia, Bogdan Pădure)** 4
– Coordonate ale dezvoltării flotei comerciale românești **(Dumitru Munteanu)**. 6
– Ancheta „R.E." Calificarea forței de muncă – condiție a consolidării economico-organizatorice a cooperativelor agricole de producție (dr. **Letiția Zahiu, Ion Manea)** 8
– Ecouri la dezbaterea „R.E." : „Rolul și funcțiile producției nete în sistemul indicatorilor valorici". Conținutul informațional al indicatorului „producția netă" (prof. dr. **Ion Lupu)** 10
– Compararea ofertelor la importul de utilaje și instalații **(A. Dobrescu).** 12

CONDUCERE–ORGANIZARE

– Simplificarea organizării : încotro și cum ? (drd. **Ioan Bratu)** 13

TEORII–IDEI

– Știința și tehnica românească în slujba idealurilor dezvoltării economico-sociale (I) **(T. Malacopol)** 16
– Rolul primordial al forței de muncă în procesul de producție (lector univ. **Ana Maria Lupan)** 18
– Teodor Diamant și falansterul de la Scăieni (dr. **I. Cojocaru).** 21
– Școli ● curente ● economiști. Noua ordine economică în confruntarea de idei contemporană (I) (prof. **dr. I. Bulborea)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

– Spre reglementarea globală a problemelor comerțului cu produse de bază (II) **(Victor Aldea)** 24
– Tendințe-conjuncturi. 26
– Deplasări în raportul de forțe dintre principalele țări capitaliste (drd. **Maria Georgian)** 27
– Statistică internațională. 29
– Mondorama 30
– Curier 31

Coperta I — Bogdan Stroescu

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69 Cod poștal 71 131
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

COOPERAŢIA MEŞTEŞUGĂREASCĂ DIN JUDEŢUL TULCEA

Uniunea Judeţeană a Cooperativelor Meşteşugăreşti din Judeţul Tulcea, prin unităţile celor 5 cooperative, asigură o gamă variată de produse şi servicii populaţiei şi sectorului de stat şi cooperatist după cum urmează :

1. Cooperativa Unirea – Tulcea, str. Babadag nr. 58, profilată pe prestări de servicii pentru populaţie, asigură:

— lucrări la comandă de confecţii pentru femei, bărbaţi şi copii, atît în oraşul Tulcea cît şi în oraşele Sulina şi Isaccea;

— încălţăminte la comandă şi măsură individuală, prin centrul din complexul situat în str. Mahmudiei 2;

— reparaţii radio-TV., obiecte electrice de uz casnic, incălţăminte, frizerie, coafură, cosmetică;

— lucrări de bobinaj electrice pentru unităţile socialiste;

— de asemeni lucrări de tăbăcărie, vopsit piei etc. ;

2. Cooperativa Prestarea – Tulcea, Bariera Mahmudiei nr. 152, profilată pe lucrări de construcţii, confecţii metalice, şi auto-moto, execută – lucrări de zidărie, zugrăveli, vopsitorie, instalaţii sanitare şi electrice, iar prin centrul auto-service, situat în Bariera Mahmudiei, acordă asistenţă şi reparaţii auto-moto posesorilor de autoturisme atît în perioada de garanţie, cît şi postgaranţie.

3. Cooperativa Delta – Tulcea, Bariera Mahmudiei nr. 152, execută

— o variată gamă de covoare tip oriental cu nodaj superior atît pentru piaţa externă cît şi pentru fondul pieţii interne.

— diverse produse impletite din papură.

— produse de artizanat cu specific local, mult apreciate de turişti.

4. Cooperativa Unirea – Oraşul Măcin, str. Victoriei nr. 1, asigură diferite servicii pentru populaţie cum ar fi:

— confecţii bărbaţi, femei, copii.

— tricotaje

— coafură, frizerie, reparaţie radio-TV, ceasornicărie

— lucrări de tîmplărie, mobilă, tapiţerie, confecţii metalice, galerii pentru perdele, diverse produse din aluminiu eloxat.

— produse din mase plastice etc.

De asemenea, pentru unităţile socialiste execută produse de serie din ramura metal-lemn-chimie.

5. Cooperativa Viitorul – Babadag – str. Republicii nr. 10, prin centrele sale din oraşul Babadag şi comunele învecinate, asigură populaţiei servicii, de prestări :

— confecţii pentru bărbaţi, femei, copii

— încălţăminte comandă

— reparaţii radio-TV

— frizerie – coafură – foto

— reparaţii în construcţii

— prefabricate din beton (garduri, ţigle, olane)

Pentru unităţile socialiste execută lucrări de construcţii, tîmplărie, mobilă, diverse produse de mase plastice.

— Pentru posesorii de autoturisme asigură servicii de întreţinere şi reparaţii prin atelierul auto-service din oraşul Babadag.

U.J.C.M. Tulcea asigură calitatea produselor şi a serviciilor prestate care se execută la un înalt nivel profesional şi tehnologic.

1976 OKT

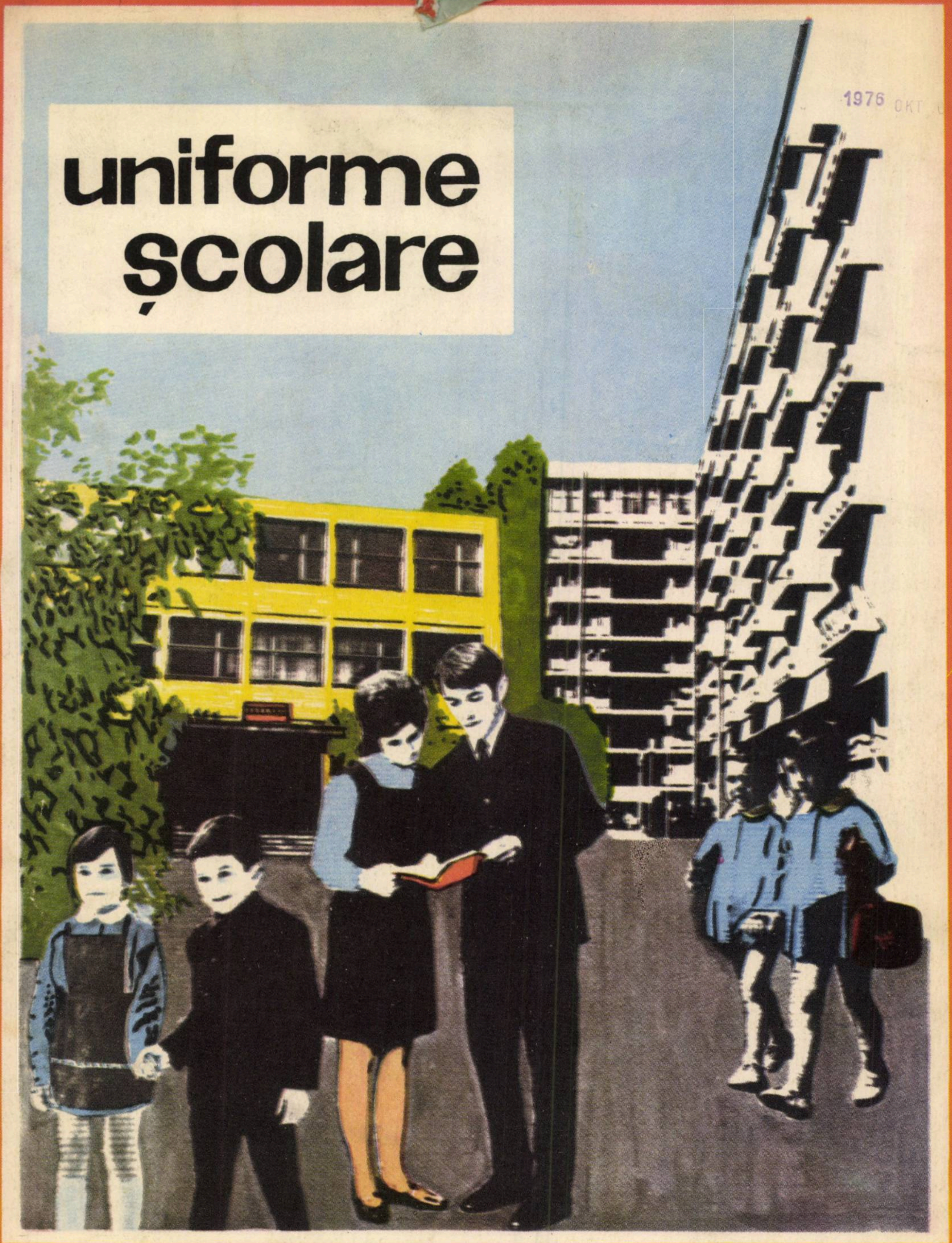

Școlile se deschid toamna, dar

UNIFORME ȘCOLARE

se pot cumpăra de pe acum, spre a evita aglomerația din zilele premergătoare începerii noului an școlar

Magazinele de confecții și raioanele specializate ale comerțului de stat vă pun la dispoziție întreaga gamă de uniforme școlare :

Pentru băieți :
pantaloni scurți de doc, pentru clasele I—VIII
cămăși zefir caro pentru clasele I—IV
cămăși pentru pionieri
costume stofă pentru clasele I—IV, V—VIII, IX—XII,
pantaloni stofă pentru clasele I—VIII, IX—XII

Pentru fete :
rochițe pentru preșcolari
rochițe zefir caro pentru clasele I—IV
șorțulețe olandină pentru clasele I—IV
bluze olandină pentru clasele V—XII
bluze pionere
halate olandină (protecție)
sarafane stofă pentru clasele V—VIII, IX—XII
fuste plisate pentru pionere

Nu lăsați pe mîine ! Cumpărați — chiar astăzi — copiilor dv. uniforme școlare de care au nevoie.

Lei 5

D 646
R 146

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Gostat Bucuresti
PRODUS IAS BUCIUMENI

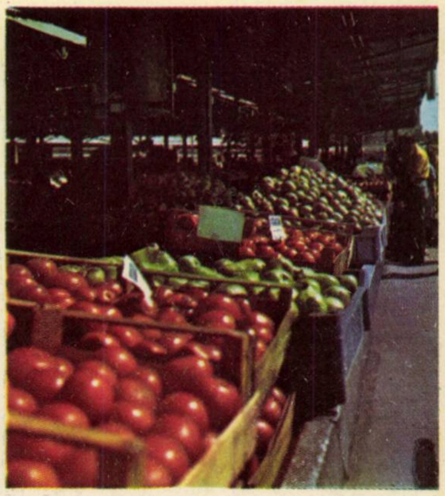

Roadele înfăptuirii programului de dezvoltare a legumiculturii

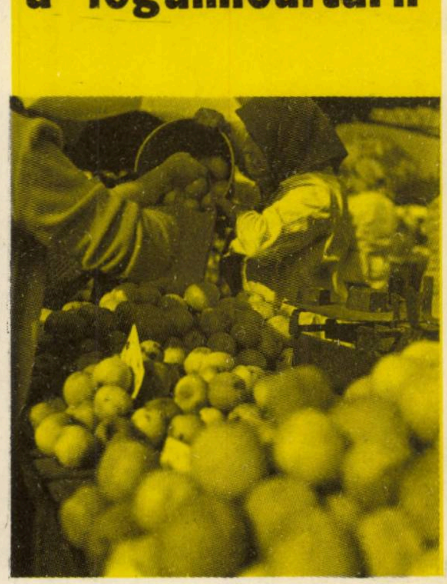

Numărul 36 • Vineri 10 septembrie 1976

ROSU

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A INAUGURAT MARELE MAGAZIN „UNIREA“ DIN CAPITALĂ

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

PLAN ● ANGAJAMENTE

CALITATE ŞI ECONOMII

ECONOMIA MODERNĂ face necesar ca, în fiecare întreprindere, la toate locurile de muncă, activitatea să se desfășoare cu randamente maxime, producția să se realizeze cu cheltuieli minime. Desigur, nu economisirea în sine interesează, ci modul în care, păstrînd și ridicînd calitatea produselor, se reușește o gospodărire cît mai chibzuită a materiilor prime, a combustibilului și energiei, a muncii încorporate în producția realizată.

Fără îndoială, urmărirea în dinamică a corelației calitate — reducerea cheltuielilor de producție reliefează aspecte deosebit de importante pentru fiecare colectiv de muncă. În cele ce urmează ne propunem să analizăm această problemă — a reducerii costurilor de producție în strînsă corelare cu ridicarea calității produselor, la unitățile Centralei industriei sticlei și ceramicii fine.

Economisirea materiilor prime: de la sursele „clasice" la resursele deșeurilor

PE PRIMELE 7 LUNI din acest an, pe ansamblul centralei și la nivelul fiecărei întreprinderi componente s-au obținut rezultate bune în realizarea sarcinilor de plan. Așa cum reiese din datele prezentate în tabel, **depășirea sarcinilor de plan cantitative a fost realizată concomitent cu obținerea unor rezultate bune privind sporirea eficienței producției**, ca urmare a atenției deosebite acordate laturilor calitative ale întregii activități. Pe ansamblul centralei, **la indicatorul cheltuieli la 1 000 lei producție marfă s-a obținut în primele 7 luni a.c. o economie suplimentară de circa 1 leu**; cifra pare mică dar raportată la totalul producției centralei rezultă că volumul economiilor a fost destul de important. Desigur, **în obținerea acestui rezultat favorabil aportul întreprinderilor nu a fost uniform**, ca de altfel și contribuția diferitelor elemente ale costurilor. În legătură cu aceasta este de precizat că, în unitățile centralei există o serie de particularități în ce privește structura cheltuielilor de producție. Așa cum rezultă din grafic (pag. 2), cheltuielile pentru materiile prime dețin, cu excepția întreprinderilor producătoare de sticlă, ponderea cea mai mare. **Un procent însemnat îl dețin cheltuielile cu manopera, în timp ce combustibilul și energia au ponderi ceva mai mici, dar deloc de neglijat.**

Este evident că acțiunea de reducere a cheltuielilor de producție a fost organizată tocmai pornind de la această structură, economisirea materiilor prime, a manoperei și a combustibilului reprezentînd principalele direcții de acțiune. Numai în primele 6 luni ale acestui an au fost economisite 440 t sodă calcinată, 30 t fontă cenușie, 9 t cocs metalurgic, importante cantități de nisip și calcar măcinat, de cherestea de fag etc. Ce ascund însă cifrele globale ? Care este situația la nivelul diferitelor întreprinderi ?

Realizarea unor indicatori de plan, pe primele 7 luni din 1976, în întreprinderile Centralei industriei sticlei și ceramicii fine

	Producția globală	Producție marfă vîndută și încasată	Productivitatea muncii	Cheltuieli la 1 000 lei producție marfă lei	Beneficii
Întreprinderea de articole de sticlă București	102,1	102,5	102,1	— 0,60	103,9
Întreprinderea de sticlă Turda	108,0	105,3	107,1	— 0,50	107,8
Întreprinderea de sticlă Avrig	105,6	110,3	106,1	— 0,60	100,3
Întreprinderea de sticlă Poiana Codrului	100,4	100,1	101,0	+ 3,00	11,6
Întreprinderea de sticlă Prahova — Ploiești	100,4	103,1	100,5	— 0,50	170,9
Întreprinderea de sticlă București	105,7	107,2	105,8	— 17,00	100,5
Întreprinderea de sticlă și faianță Sighișoara	100,2	104,2	100,3	— 8,00	108,5
Întreprinderea de porțelan Cluj-Napoca	102,5	102,3	102,0	— 4,00	114,1
Întreprinderea de de porțelan Alba Iulia	108,9	109,3	102,3	— 0,60	104,6
Întreprinderea de geamuri Mediaș	104,0	106,6	105,6	— 3,00	101,9
Întreprinderea de geamuri Tîrnăveni	103,2	112,0	103,1	— 0,30	102,4

Un prim exemplu îl reprezintă **unitățile care au realizat economii.** Rezultate bune s-au înregistrat îndeosebi la Întreprinderea de sticlă și faianță din Sighișoara, la Întreprinderea de sticlă „Prahova"-Ploiești, precum și la Întreprinderea de sticlă din Avrig. De asemenea, în cadrul întreprinderilor producătoare de porțelan s-au înregistrat economii importante de caolin de import la unitățile din Alba Iulia, Cluj-Napoca și Curtea de Argeș.

Există însă și altfel de exemple. La Întreprinderea de articole de sticlă București, de pildă, s-au înregistrat în primele 6 luni ale anului depășiri față de consumul planificat de materii prime la sodă calcinată și nisip de Miorcani, situație care s-a menținut și în luna iulie a.c. Cauza a constituit-o, printre altele, și modul în care a fost tratată **„problema deșeurilor"**. În întreprindere au fost evidențiate cantități însemnate de cioburi albe de sticlă neînregistrate și nerecuperate, în paralel cu tendința de diminuare a acestora la fabricarea sticlei albe (de la 35 la sută la 10 la sută). Argumentul unei astfel de orientări l-a constituit faptul că în această unitate se apreciază că o atare reducere este necesară deoarece altfel se deteriorează culoarea sticlei. Dat fiind însă că din experiența altor unități (întreprinderile de sticlă din Avrig, Dorohoi, Tîrnăveni) a rezultat că rețeta de fabricație admite un procent ridicat de cioburi — peste 40 la sută — fără înrăutățirea calității, se impune ca și la Întreprinderea de articole din sticlă București să sporească gradul de utilizare productivă a cioburilor. Impurificarea cioburilor albe trebuie înlăturată, la această înreprindere, prin perfecționarea activităților de depozitare și de recirculare a acestei importante surse de materie primă Avantajele sînt evidente dacă ne referim la exemplul Întreprinderii de sticlă București, care a realizat însemnate economii de sodă calcinată și nisip de Văleni pe baza utilizării de cioburi achiziționate și a recirculării integrale a celor rezultate din producția proprie.

Multe greutăți creează în unele întreprinderi **modul necorespunzător în care se efectuează recepția materiilor prime.** La „Vitrometan" Mediaș, de pildă, din această cauză, în semestrul I 1976, alături de economii la consumul specific de sodă calcinată, s-au înregistrat depășiri la nisip și calcar măcinat, nu numai față de nivelele planificate, ci și chiar față de realizările anului 1975. La o asemenea situație a contribuit și faptul că, uneori, între serviciile C.T.C., tehnic și plan nu a existat colaborarea corespunzătoare. În aceste cazuri, datele de la C.T.C. nu au fost utilizate de serviciul plan pentru înregistrarea cît mai corespunzătoare a topiturii finite, iar C.T.C. nu a colaborat permanent cu serviciul tehnic pentru reducerea greutăţii unitare a produselor.

Combustibilul şi... energia de a-l economisi

ESTE un fapt recunoscut că industria de sticlărie, faianţă, porţelan, geamuri reprezintă un consumator important de combustibil şi energie electrică. În acest context, eforturile colectivelor din întreprinderile centralei şi-au fixat ca obiectiv încadrarea riguroasă în normele de consum energetic şi continua reducere a consumurilor. În prima jumătate a anului, rezultate bune în respectarea normelor de consum energetic au fost obţinute la întreprinderile de sticlă din Bucureşti (consum 84 la sută), Avrig (89 la sută), Turda (95 la sută) etc. Depăşiri s-au înregistrat la întreprinderile de sticlă din Tomeşti, Gherla etc. În producţia de faianţă, întreprinderea din Sighişoara a respectat norma de consum de combustibil in proporţie de 99,8 la sută, iar la porţelan, întreprinderile din Cluj-Napoca, Alba Iulia şi Curtea de Argeş se situează de asemenea sub nivelul planificat. Economii însemnate de combustibil convenţional au fost consemnate la întreprinderile de geamuri din Scăieni, Tîrnăveni, Mediaş.

Pe total centrală, indicele global de realizare a nivelelor planificate de consum de energie primară (consumul de combustibil raportat la valoarea producţiei globale) a atins, în prima jumătate a anului, 98 la sută, obţinîndu-se economii de 6 735 tcc. De asemenea, indicele global de realizare a nivelului planificat de consum de energie electrică a atins în această perioadă 96,3 la sută, cu o economie de 4 430 MWh. De altfel, programul de acţiune pentru economisirea combustibilului şi a energiei a prevăzut în semestrul I a.c. un număr de 173 de măsuri vizînd o economie de 5 576 tcc. Trebuie spus că realizările au depăşit şi cele mai optimiste prevederi, deşi unele dintre măsurile prevăzute nu au fost realizate la termen la Întreprinderea de articole de sticlărie Bucureşti, la Întreprinderea de sticlă Azuga, la cea de porţelan Curtea de Argeş, la întreprinderile de geamuri din Buzău, Scăieni etc. Cauzele sînt multiple: lipsa unor materiale refractare adecvate şi a aparaturii de măsură şi control, comandarea cu întîrziere a proiectelor de execuţie a recuperatoarelor, asigurarea necorespunzătoare cu materialele necesare etc.

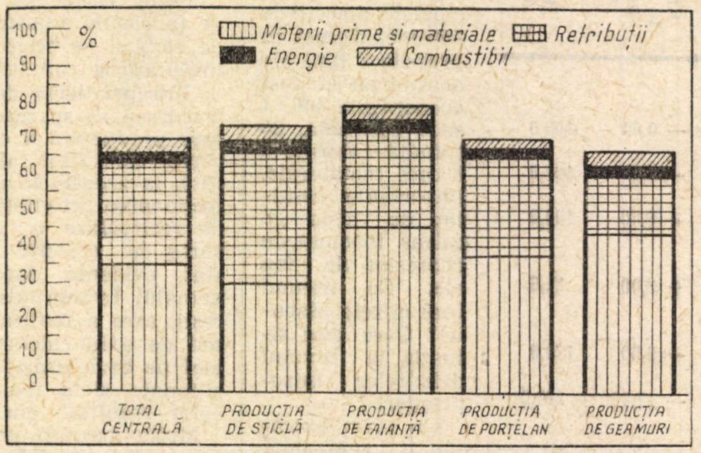

Unele elemente de structură a cheltuielilor de producţie la Centrala industriei sticlei şi ceramicii fine — semestrul I 1976

Indiferent însă de natura lor, **se cere acţionat cu hotărîre pentru ca toate măsurile înscrise în programul iniţial să fie realizate la termen.**

În vederea economisirii combustibilului şi energiei, în întreg anul 1976 sînt prevăzute măsuri de amploare menite să confere acestei acţiuni eficienţa scontată. În primul rînd, este vorba de **modernizarea cuptoarelor de topire**, acţiune care, pe lîngă o economie estimată la 1 845 tcc/an, va contribui substanţial la ridicarea calităţii produselor (la întreprinderile de sticlă Ploieşti, Azuga, Avrig, la cele de geamuri din Tîrnăveni, Scăieni etc.). Ca o sarcină permanentă se înscrie **modernizarea procesului de tragere a geamurilor, îmbunătăţirea tehnologiei de recoacere a articolelor din sticlă.** În general, în sectorul de geamuri se află în curs de desfăşurare acţiuni multiple de reducere a consumului de energie la securizarea geamurilor, iar în urma aplicării lor se va obţine o economie de 1 500 MWh/an, ceea ce reprezintă 15 la sută din consumul actual. Extinderea unor asemenea măsuri va permite diminuarea cheltuielilor de producţie la geam securizat cu circa 500 000 lei/an.

Înnoirea producţiei, creşterea productivităţii: de la program la acţiune

DESIGUR, reducerea cheltuielilor de producţie nu a însemnat nici pe departe o stagnare în domeniul înnoirii produselor, al ridicării calităţii. Printre numeroasele **„premiere“** ale anului 1976 se numără parbrizul pentru autoturism Dacia cu absorbţie selectivă a căldurii, asimilarea parbrizelor Roman cu geam duplex, diverse repere pentru microbuzul TV 12, geamul laminat peliculizat şi geamul termoizolator cu chit elastomeric pentru construcţii ş.a. În primele şapte luni ale anului au fost produse noi articole de cristal şi cristal colorat, noi sortimente de articole de laborator din sticlă specială, articole divesificate din porţelan şi din faianţă, peste 700 de modele noi de articole de menaj din sticlă, 55 de noi articole de iluminat etc.

Colectivul Întreprinderii de sticlă din Turda a realizat cu succes diverse articole tehnice din sortimente de sticlă specială rezistentă la şoc termic şi cu rezistenţă chimică superioară. În acest fel se înlocuieşte sticla de laborator, care pînă acum se importa. La „Vitrometan“ — Mediaş a fost substanţial îmbunătăţită calitatea cristalului fabricat, cu efect asupra sporirii luciului produselor. Tot în această unitate a fost experimentată şi s-a reuşit în trimestrul II a.c. executarea semimecanizată a paharelor cu picior şi talpă, operaţiune care conduce la o creştere de productivitate de circa 30 la sută. Tot în trimestrul II al acestui an, la fabrica din Avrig putea fi admirat cristalul colorat românesc. În fine, în cadrul Institutului de cercetări şi proiectări de tehnologii pentru sticlă şi ceramică fină o nouă investiţie pusă în funcţiune la o filială, la 30 martie a.c. va permite realizarea în ţară a decalcomaniilor, a coloranţilor pentru sticlă, faianţă, porţelan, a porţelanului fosfatic, fapt care contribuie substanţial la diminuarea importului.

Şi o altă remarcă. Faptul că fiecare dintre acţiunile întreprinse urmăreşte intr-o formă sau alta creşterea productivităţii muncii nu este deloc întîmplător. Aşa cum am arătat, în producţia de sticlărie, faianţă, geamuri, porţelan, alături de materia primă, monapera are o pondere însemnată în totalul cheltuielilor de producţie. Iată de ce **in cadrul general al acţiunilor de sporire a eficienţei producţiei, o atenţie deosebită se acordă înfăptuirii programului de măsuri pentru asigurarea creşterii productivităţii muncii pe anul 1976.**

Un prim grup de măsuri se referă la **utilizarea mai bună a capacităţilor de producţie şi la mecanizarea operaţiunilor grele, cu volum mare de muncă** (economie relativă 307 lucrători). În industria sticlăriei, de exemplu, vor fi mecanizate procesele de preparare a amestecurilor de sticlărie fină de menaj şi ambalaj (la întreprinderile „Vitrometan“, „Pădurea Neagră“ şi la cea din Turda). Se extinde dispozitivul de închidere-deschidere mecanizată a formelor metalice şi de lemn (la Avrig ş.a.), iar transportul mecanizat al articolelor de sticlărie de menaj şi ambalaj de la cuptorul de topire la cuptorul de recoacere se va extinde considerabil la Întreprinderea de sticlă din Avrig, la „Vitrometan“ — Mediaş, la Întreprinderea de geamuri Tîrnăveni etc.

A doua mare grupă de măsuri se referă la **automatizarea proceselor de producţie.** Este vorba aici, spre exemplu, de proiectarea şi executarea unei instalaţii pentru fasonarea pieselor ceramice mari şi mici prin turnare (la Întreprinderea de porţelan Cluj-Napoca); de modernizarea maşinilor semiautomate pentru produse mici de ambalaj cu creşterea numărului de posturi şi dublarea productivităţii muncii (la „Vitrometan“ — Mediaş) etc. Semnificativă este şi automatizarea — în cadrul Întreprinderii de sticlă „Prahova“ — Ploieşti — a executării baloanelor de 15—20 l.

Realizarea în practică a acestor măsuri, precum şi a celor legate de perfecţionarea organizării şi conducerii producţiei, sînt de natură să contribuie la sporirea aportului întreprinderii la satisfacerea cerinţelor în continuă amplificare ale beneficiarilor interni şi externi.

Bogdan PADURE

COORDONATELE PRODUCȚIEI LEGUMICOLE ÎN CINCINALUL 1976 — 1980

● Intensificare ● Dezvoltare ● Diversificare ● Eșalonare ●

● Legumele — prezente în 80 la sută din meniuri ● Postulatele alimentației raționale : **nici o zi fără legume și cît mai multe legume zilnic** ● Avantajele — pentru producători și consumatori — ale ciclurilor scurte de producție ● Efectele intensificării producției legumicole : sporește consumul individual și se reduce suprafața cultivată pe locuitor ● Prin efort propriu, fiecare județ trebuie să-și asigure producția necesară acoperirii consumului de legume proaspete.

DATORITĂ CONȚINUTULUI lor bogat în vitamine și săruri minerale, raportului favorabil între glucide, lipide și protide, gustului plăcut, precum și bunei asimilabilități, faptului că se pretează la diverse forme de prezentare și preparare, de la salate la mîncăruri propriu-zise, legumele constituie o componentă indispensabilă a alimentației omului. Date recente subliniază că legumele intră ca o componentă principală sau asociată în mai bine de 80 la sută din meniurile zilnice și reprezintă peste 35 la sută din totalul materiei prime a industriei alimentare. În componența unei rații zilnice de circa 3 000 calorii și 80 grame de proteine, legumele trebuie să asigure circa 65 la sută — pentru unele vitamine chiar 90 la sută — din aportul vitaminic, circa 40 la sută din cel al sărurilor minerale și aproape o treime din cel caloric. Aceasta implică asigurarea unui consum de 120—130 kg de legume anual pe locuitor, în principal sub formă proaspătă, apoi sub formă de congelate, bulionuri, sucuri, murături și alte produse semiindustrializate și industrializate.

Cele două postulate ale alimentației raționale a omului contemporan : **nici o zi fără legume** și **cît mai multe legume zilnic** ilustrează de la sine importanța crescîndă a consumului acestor produse.

Sporirea producțiilor pînă la nivelul acoperirii consumului și, bineînțeles, al creării unor disponibilități pentru export reprezintă imperativul major al legumiculturii noastre în actualul cincinal. Acest imperativ, determinat de satisfacerea unui consum individual de legume, în creștere, evidențiază pregnant modul în care este luată în considerare nevoia socială în planificarea dezvoltării unui sector cu pondere însemnată în alimentația curentă, în ridicarea standardului de viață. Eșalonarea și diversificarea producției legumicole, astfel încît pe o perioadă cît mai îndelungată să poată asigura o gamă cît mai variată de produse proaspete (eventual congelate, acest mod de păstrare oferind avantajele menținerii aproape integrale a tuturor calităților produsului proaspăt), se constituie în acest context ca pîrghii pentru o bună aprovizionare a populației.

Așadar, **sporirea continuă și în ritm susținut a producției legumicole, intensificarea acesteia, diversificarea și eșalonarea reprezintă coordonatele de bază ale dezvoltării legumiculturii noastre.** Avem nevoie de legume mai multe, mai bune, mai ieftine, într-un bogat sortiment ; lipsa legumelor, chiar temporară, provoacă dereglări care se răsfrîng asupra tuturor celorlalte sectoare ale agriculturii, dezechilibrînd balanța cererii de produse agroalimentare și repercutîndu-se negativ, în final, asupra nivelului de trai al oamenilor muncii.

Analize statistice evidențiază că sub efectul combinat al creșterii standardului de viață, al sporirii populației — mai cu seamă a celei din mediul urban — consumul de legume a cunoscut o creștere continuă și susținută, depășind chiar creșterea cererilor de cereale, oleaginoase și unele produse animale. Cererea de produse legumicole s-a menținut, în ultimele două decenii, net superioară în raport cu nivelul relativ al cererii în celelalte ramuri de producție agricolă. Totodată, devine din ce în ce mai evidentă necesitatea ca **piața produselor legumicole să fie în permanență bine aprovizionată, de la așa-numitele trufandale pînă la sortimentele tradiționale, de bază** ; în condițiile în care, date fiind noile coordonate ale vieții urbane, nu mai sînt posibile depozitarea și păstrarea individuală a unor legume de larg consum (cartofi, ceapă, varză, murături etc.) și nici producerea individuală a celor de consum mic, dar cu întrebuințare zilnică (verdețuri, condimente etc.), producția legumicolă și, respectiv, **comerțul trebuie să asigure satisfacerea cît mai deplină a cerințelor în tot cursul anului.** Spre exemplu, dacă producția cerealieră este solicitată pentru 5—6 produse (din care pîinea — zilnic), cea a plantelor industriale-tehnice, de asemenea, pentru 5—6 produse și cea animală pentru 4—5 produse, legumicultura trebuie să asigure aproape zilnic circa 35 de produse alimentare de bază !

Tabelul nr. 1

Necesarul de legume și cartofi pe locuitor în anul 1980, în echivalent produse proaspete

Surse de informare	consum kg/locuitor/an	
	legume	cartofi
Anuarul producției F.A.O. 1971 — BENELUX	88	117
idem — S.U.A.	119	100
Probleme ale valorificării legumelor și fructelor în stare proaspătă (Studiu economic, realizări 1966 1970 în R.F.G., Italia, Franța)	124	72
idem — Bulgaria	134	70
Studiu de nutriție, autor prof. I. Gonțea — „Alimentația rațională a omului" (1970)	120	90
I.C.E.A. — Lucrări de zonare a producției agricole în R.S.R. (1975)	130	...
Nivelul de consum propus de Institutul de cercetări pentru valorificarea legumelor și fructelor (1976)	130	80

CREȘTEREA PRODUCȚIEI legumicole, diversificată și eșalonată o perioadă cît mai îndelungată în tot cursul anului, trebuie să se realizeze **în condițiile sporirii eficienței economice. Creșterea productivității muncii, diminuarea cheltuielilor de producție pe unitatea de produs, economisirea muncii vii și materializate** pe toate treptele proceselor tehnologice și în toate locurile de producție constituie mijloacele principale pentru a obține legume mai multe, mai bune, mai ieftine și într-o gamă cît mai di-

ECONOMIE NATIONALA

versificată. Acestor cerinţe trebuie să i se supună în continuare procesul de intensificare a producţiei legumicole — ramură agricolă prin excelenţă **intensivă** în comparaţie cu celelalte ramuri ale producţiei vegetale, atît sub aspectul bazei tehnico-materiale, cît şi al consumului de muncă vie şi materializată pe unitatea de producţie.

Ca ramură intensivă a agriculturii, legumicultura prezintă numeroase avantaje, valorificate doar parţial de producători : cicluri scurte de producţie, variind de la 1—2 pînă la 8—9 luni ; posibilitatea realizării de culturi duble, intercalate şi succesive, putîndu-se obţine uneori pe aceeaşi solă trei recolte într-un singur an agricol, ceea ce contribuie la realizarea unui spor de producţie rapid, substanţial. Specificului biologic i se alătură specificul economic, reprezentat de posibilitatea extinderii tehnologiilor cu caracter industrial în procesul de concentrare şi specializare a producţiei, de trecere de la legumicultura tradiţională, bazată pe mica producţie la cea comercială, fundamentată pe unitatea specializată, în măsură să asigure extinderea mecanizării, chimizarea, promovarea progresului tehnic şi optimizarea soluţiilor tehnologice. Un hectar de tomate vară-toamnă, cultivat de pildă după spanac timpuriu, poate asigura o producţie de 60—70 şi chiar 80 tone, acoperind consumul o perioadă de circa trei luni, ceea ce sugerează şi ideea că efectul sporului de producţie, ca şi al lipsei de produse, se resimte imediat de către populaţie, chiar în decursul anului agricol. De aceea, putem spune că legumicultura este ramura de producţie agricolă capabilă să răspundă cel mai rapid şi mai deplin atît dezideratului sporirii producţiei în condiţiile diversificării şi ale eşalonării, cît şi imperativului unei înalte eficienţe a investiţiilor suplimentare efectuate în vederea intensificării producţiei.

REZULTĂ CĂ DEZVOLTAREA intensivă a legumiculturii, în conjunctura intensificării producţiei noastre agricole în ansamblu, trebuie să asigure legume mai multe, mai bune, mai ieftine, o perioadă cît mai îndelungată din decursul anului şi într-o gamă cît mai variată de produse, în restul anului producţia de legume urmînd a fi asigurată prin echivalent conserve sau produse depozitate. Pentru aceasta este necesar ca producţia agricolă să se întemeieze — în paralel cu dezvoltarea bazei tehnico-materiale — pe extinderea în producţie a celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, pe utilizarea materialului biologic de mare randament, pe organizarea producţiei în cadrul integrării în mari unităţi specializate şi a adoptării continue de soluţii tehnico-economice superioare. Amploarea acestui proces este redată de următorul calcul econometric : ţinînd seama de faptul că suprafeţele totale cultivate cu legume se vor menţine, practic, la acelaşi nivel în decursul cincinalului — 248 mii hectare — şi că populaţia ţării va ajunge, în 1980, la circa 25 milioane locuitori, rezultă că suprafaţa afectată culturii legumelor, pe locuitor, se va diminua de la circa 120 mp la circa 100 mp, urmînd ca producţia totală de legume să se dubleze, ceea ce pune în evidenţă un efort de intensificare unic în comparaţie cu toate celelalte sectoare de activitate ale agriculturii noastre.

Din seră, din solarii, de pe cîmp, la consumatori

În acest cincinal, de la o producţie (consum) anuală de legume proaspete şi conservate de 98 kg/locuitor (în perioada 1971—1975) **se va ajunge la un consum de 120—140 kg/locuitor** (în 1980), **corespunzător unei producţii totale de circa 4,7 mil. tone de legume.** Planificarea acestui nivel a fost fundamentată pe consumul de legume înregistrat în ţările cu o agricultură avansată şi pe studiile institutelor de specialitate (tabelul nr. 1) .

Previziunile privind consumul de 120—140 kg legume/locuitor/an — stabilit în corelare cu celelalte produse agro-alimentare — se referă la o structură sortimentală complexă, corespunzătoare nivelului de dezvoltare atins de economia noastră la sfîrşitul acestui deceniu (tabelul nr. 2). Consumul, pe sortimente, menţionat în tabel va fi atins prin producerea legumelor în sere, solarii, cîmp şi prin păstrarea şi conservarea legumelor în depozite, prin semiindustrializarea sau industrializarea lor.

Tabelul nr. 2
Structura sortimentală a consumului de legume în 1980 (kg/locuitor/an)

Specificare	Total consum	Specificare	Total consum
legume din grupa verzei	25.0	ardei (total)	12,0
tomate (total)	31.0	vinete	4,0
rădăcinoase	10.5	verdeţuri (salată, spanac, ceapă şi usturoi verde, morcov, pătrunjel, păstîrnac, leuştean, mărar, ţelină etc.)	9,0
castraveţi	6.0	alte legume (bame, gulii, dovlecei, praz etc.)	3,8
ceapă	11.5		
usturoi	0.5		
mazăre	5.5		
fasole	7.2		
dovleac comestibil	1.0		

Nivelul consumului preconizat pentru 1980 a fost corelat şi cu nivelul propus a fi realizat de către ţările vecine sau aflate în condiţii pedo-climatice asemănătoare şi cu aceleaşi cerinţe faţă de alimentaţia raţională. Avînd în vedere producţiile obţinute de multe unităţi agricole socialiste din ţara noastră, nivelul de consum prognozat pentru 1980 este pe deplin realizabil. (În tabelul nr. 3 este pus în evidenţă nivelul comparativ al producţiilor pe locuitor obţinute şi preconizate a se obţine în 1980 în ţări cu o bogată tradiţie în ce priveşte cultura legumelor).

Tabelul nr. 3
Nivelul comparativ al producţiilor obţinute şi preconizate în kg/locuitor/an in unele ţări vecine şi în unele ţări cu agricultură avansată, avînd condiţii pedo-climatice asemănătoare

Ţara	1970 (realizări)	1976 (prevederi)	1980 (tendinţă)
R. P. Bulgaria	96	99	101
R. P. Ungară	87	92	97
R.S.F. Iugoslavia	63	70	76
R. P. Polonă	107	120	132
Franţa	141	148	153
Italia	163	171	178
S.U.A.	122	123	125

prof. dr. Ion CEAUŞESCU
drd. Ion RĂDULESCU
drd. Şerban POPA

(Continuare în pag. 16)

SEZON DE VÎRF ÎN APROVIZIONAREA CU LEGUME-FRUCTE

> **„Fiecare județ răspunde direct... de realizarea programului în legumicultură. Trebuie să facem în așa fel încît să avem o abundență de produse în sectorul legumicol“.**
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**

MUTAȚIILE SUCCESIVE în structura socială, determinate de progresul economic și de procesul rapid de urbanizare a localităților, au ca efect o modificare continuă, de structură, a calității vieții, inclusiv a cerințelor față de alimentație. Această modificare se răsfrînge direct asupra consumului individual. Nutriționiștii, fără excepție, prognozează pentru următorii 10—15 ani atît o stabilizare cantitativă a rației la nivelul atins în țările cu economie avansată, cît și o modificare de structură, o dinamică rapidă a unor componente calitative. De regulă, se prognozează o sporire a aportului proteinelor de origine animală și a celor furnizate de legume și fructe, în detrimentul proteinelor asigurate de culturile cerealiere, care dețin ponderea principală în prezent.

Rolul proteinelor din grupa celor „cu perspectivă“ în alimentația curentă poate fi urmărit și pe intervale mai scurte de timp. În cazul țării noastre, ritmul rapid de dezvoltare economică s-a răsfrînt în mod considerabil asupra consumului și structurii acestuia. Cererea constantă, susținută față de produsele de origine animală, față de legume și fructe, urmează în mod firesc sporirii capacității de producție și reflectă un nivel de trai dinamic, în creștere.

În vederea asigurării unei alimentații raționale, corelarea cererii de produse agroalimentare cu baza de producție a devenit obiectul de activitate al unor organisme de partid și de stat, al multor lucrători din economia națională. În mod deosebit se evidențiază activitatea de elaborare a programelor privind îmbunătățirea aprovizionării populației; în cadrul acestor programe, județelor li s-au atribuit răspunderi directe pe linia producției și aprovizionării.

În măsura în care timpul scurs de la elaborarea primelor programe de măsuri privind aprovizionarea cu legume și fructe permite evidențierea unor rezultate, se poate spune că în acest domeniu s-au obținut unele succese; relevarea acestora dobîndește un caracter concret cînd sînt analizate la nivelul la care s-a stabilit răspunderea, respectiv la nivelul județului.

JUDEȚELE Satu-Mare și Buzău, după opinia mai multor specialiști în legumicultură, pomicultură, în marketingul și desfacerea legumelor și fructelor, dispun de condiții asemănătoare de producție și prezintă — întrucîtva — aceleași cerințe față de legume-fructe. Această concluzie este evidențiată și de practica organelor agricole județene care, în cincinalul 1971—1975, au luat măsuri pentru extinderea bazei de producție a legumelor și fructelor, pentru intensificarea producției prin concentrarea și specializarea acesteia în unități agricole puternice: de stat, cooperatiste și ale întreprinderilor de legume-fructe. Rezultatul cel mai concret la nivelul anului 1976 este că, în județul Satu-Mare aprovizionarea cu legume-fructe din producția proprie se face în proporție de circa 80 la sută, iar în județul Buzău ponderea producției proprii în aprovizionare este de 100 la sută.*) De menționat că ambele județe au excedente la unele sortimente de legume, care se constituie în mutații, precum și deficite la majoritatea sortimentelor de fructe.**)

● Realizări în două județe cu posibilități asemănătoare ● Sortimente excedentare, sortimente deficitare ● Asigurarea fondului de marfă : o problemă de producție sau de comercializare ? ● Agrocoop — unitate economică cu perspectivă în aprovizionarea populației.

La aprovizionarea populației participă — cu ponderi diferite, așa cum rezultă din graficul 1 — cinci furnizori de legume și fructe. Acest sistem este avantajos atît pentru consumatori, cît și pentru producători: pe de o parte deficitele la unele sortimente sînt compensate de produsele aduse de ceilalți furnizori, iar pe de altă parte, unitățile agricole și producătorii individuali, care nu au ca activitate de bază producerea și vînzarea legumelor, realizează — chiar și ocazional — venituri cu care le completează pe cele de bază. Din aceste motive este important să subliniem preocuparea existentă în cele două județe de a asigura condiții cît mai bune de desfacere a produselor, atitudine care contribuie la atragerea producătorilor și la satisfacerea cerințelor consumatorilor.

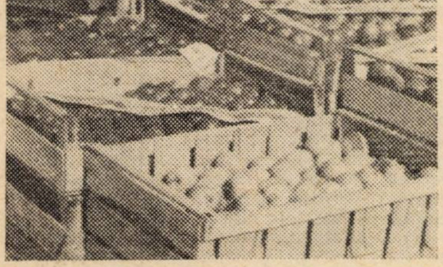

Agrocoop Satu-Mare pregătește un nou punct de desfacere a legumelor

LA LEGUME, uneori, cu toate posibilitățile de compensare a deficitului unui sortiment, apar situații cînd nici o categorie de producători nu pune la dispoziție un anumit produs (de exemplu: vinete, varză, ardei gras, bame etc.). Lipsa unui sortiment, chiar și pentru o zi, determină solicitări mai mari, peste cele normale, la alte sortimente și poate deregla echilibrul dintre cerere și ofertă pentru mai multe zile. În perioadele de aprovizionare intensă, cum sînt lunile septembrie—octombrie, echilibrul între cerere și ofertă trebuie menținut în mod riguros.

Asemenea situații, nu prea numeroase, pot fi puse numai uneori pe seama producției. De exemplu, unui interval de 2—3 zile de lipsă a unui sortiment îi urmează o perioadă de abundență (cazul vinetelor și al ardeiului gras la Satu-Mare la sfîrșitul lunii iulie). Este evident că situația nu se datorește producției, chiar dacă sortimentul respectiv este adus din alt județ. Sau: într-o zi, cantitatea de roșii adusă pe piață este insuficientă; în ziua următoare aprovizionarea cu roșii se menține scăzută, dar se adaugă și lipsa altor sortimente. În cea de-a treia zi, pe piață se constată o abundență la toate sortimentele, aprovizionate de toate sectoarele: de stat, cooperatist, gospodării individuale. Și în această situație este evident că neritmicitatea nu se datorește producției, ci sectorului de coordonare a aprovizionării.

Și într-o zi mai puțin aglomerată, piața centrală din Satu-Mare este bine aprovizionată

Totuși, uneori apar dereglări în aprovizionare și din cauza unităților agricole, atunci cînd producția și suprafața cultivată sînt, din motive obiective sau subiective, sub prevederile de plan. În marea lor majoritate, aceste situații apar atunci cînd prin planul de cultură se reduc sau se renunță la suprafețele cultivate cu unele legume. (De exemplu, în cazul în care cooperativele agricole nu ar mai cuprinde în plan cultura pepenilor galbeni și verzi, piața — și aprovizionarea în general — ar înregistra un deficit serios, datorită ponderii acestui sector în asigurarea consumului de pepeni).

Deci, aprovizionarea ritmică, din abundență, cu legume nefiind o problemă de producție, sau fiind numai rareori determinată de producție, se pune întrebarea: de ce piața nu este întotdeauna aprovizionată la nivelul necesarului de consum? Răspunsul trebuie căutat, după părerea noastră, în primul rînd, în sfera aprovizionării propriu-zise.

Din graficul nr. 1 rezultă că întreprinderile județene de legume-fructe dețin ponderea principală în aprovizionarea populației, fapt ce presupune că lor le revin răspunderi pe măsura importanței economice și sociale a activității de satisfacere a pieței. În măsura în care acestea au o bază proprie de producere a legumelor, răspunderile sînt mai mari. Fiind principalul furnizor de legume și, totodată, coordonatorul pe plan județean al activității de aprovizionare, întreprinderile de legume-fructe pot adopta măsuri pe linia cunoașterii cerințelor pieței, aprovizionării ritmice a acesteia și acoperirii eventualelor deficite. Aceste sarcini revin desigur și celorlalte sectoare, indiferent de natura activității, deoarece în domeniul aprovizionării cu legume-fructe esențială este asigurarea permanentă a abundenței de produse, așezarea pe primul plan a cerințelor de consum ale populației.

LA FRUCTE, situația este întrucîtva deosebită. Condițiile agrometeorologice din acest an au influențat aprovizionarea cu fructe în cele două județe, ca și în altele. Situația este numai în parte specifică lui 1976; insuficiența unor sortimente ca cireșe, vișine, mere de vară etc., se manifestă de mai mult timp. În județul Buzău, spre exemplu, s-au livrat la fondul pieței aproximativ o cincime din cantitatea planificată; deficitul nu a putut fi compensat prin mutații, deoarece și alte județe au înregistrat producții scăzute de fructe. Organele comerciale din cele două județe au adoptat măsuri de sporire a livrărilor la fructe de toamnă, însă acestea nu pot compensa decît ca volum lipsurile înregistrate în lunile iunie-august. Ținînd seama că în perioada mai-iulie varietatea sortimentului de fructe este mai redusă și de deficitul înregistrat în producția de fructe la varietățile menționate, problema înființării de plantații noi, intensive, în bazine tradiționale și în zonele preorășenești se pune în aceiași termeni ca și pentru merele de toamnă și piersici. Eșalonarea producției, asigurarea în tot cursul anului a consumului mare, în creștere, de fructe impune ca aprovizionarea la unele sortimente să nu fie lăsată numai pe seama gospodăriilor populației.

În piața centrală din Buzău: abundență de legume

ÎNFIINȚATE la sfîrșitul deceniului trecut, unitățile Agrocoop s-au impus încet, dar sigur, pe piața legumelor și fructelor. Din graficul nr. 1 rezultă o participare de pe acum însemnată la aprovizionrea populației. Avînd ca obiect de activitate preluarea excedentului de produse de la cooperativele agricole și livrarea lor populației în condiții de calitate corespunzătoare, și neavînd sarcini de export, unitățile Agrocoop au „crescut“ odată cu sectorul cooperatist al agriculturii, răspunzînd unor cerințe dintre cele mai importante atît ale producției, cît și ale consumului.

În primul rînd, cooperativele agricole au suficiente motive economice să livreze surplusul de produse la Agrocoop. Datorită rabatului comercial redus și promptitudinii în preluare, cooperativele realizează venituri importante. (În județul Buzău, în 1975, cooperativele agricole care au valorificat produse legumicole prin Agrocoop au încasat circa 250 000 lei în plus, față de cazul în care același fond de marfă ar fi fost livrat la I.L.F.).

În al doilea rînd, pentru consumator, Agrocoop prezintă avantajul că nu are spații de depozitare și, deci, producția trebuie să ajungă direct pe piață, într-un timp foarte scurt de la recoltare. Acest sistem trebuie completat, desigur, cu măsuri luate direct de cooperativele agricole pentru sortarea, ambalarea și prezentarea corespunzătoare a mărfii.

În al treilea rînd, personalul Agrocoop este redus, ceea ce face ca și cheltuielile de regie să fie foarte scăzute. Totodată, unitățile Agrocoop contribuie la pregătirea unor lucrători din cooperativele agricole, pentru a preda produsele în condițiile legale, de calitate și preț.

Din graficul nr. 2 rezultă că unitățile Agrocoop dispun încă de posibilități însemnate de a spori livrările. Curba vînzărilor prezintă fluctuații mari de la o zi la alta, cauzele fiind atît de ordin subiectiv (asigurarea fondului de marfă), cît și de ordin obiectiv (specificul pieței locale, care face să existe zile de vîrf în aprovizionare și zile cu solicitări mai reduse).

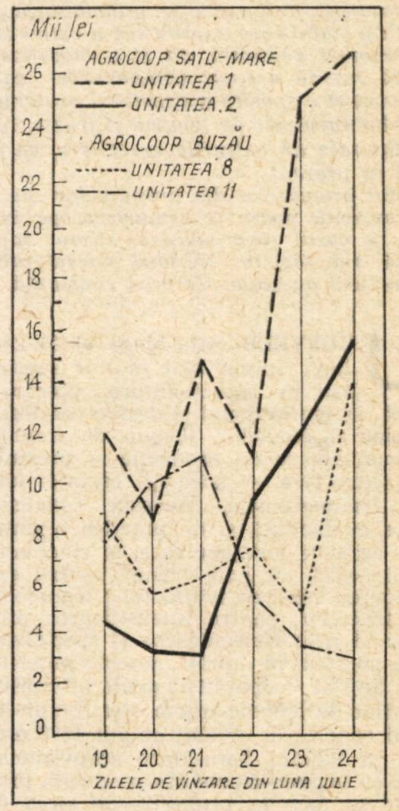

Graficul nr. 2: *curba vînzărilor de legume-fructe prin cîteva unități Agrocoop.*

Odată cu venirea toamnei, aprovizionarea populației cu legume-fructe a devenit o preocupare deosebit de importantă atît pentru producători și organele de comercializare, cît și pentru populație. În perioada imediat următoare, pornind de la realitatea că există fondul de marfă necesar, se impune ca aprovizionarea populației să înregistreze plusuri cantitative și calitative, așa încît sarcinile puse de partid în acest domeniu să fie îndeplinite în totalitate.

Ion MANEA

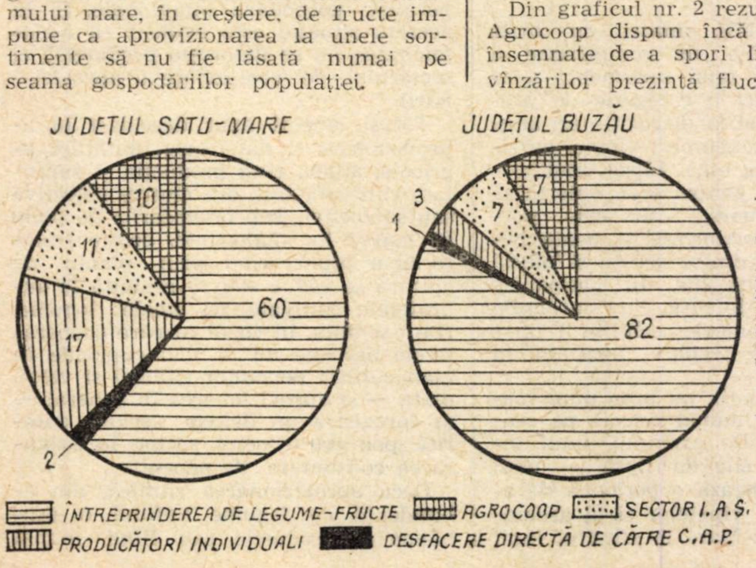

Graficul nr. 1:

Participarea diferitelor sectoare la aprovizionarea populației cu legume-fructe (total fond de marfă = 100%)

---

*) Este vorba de ponderea participării producției județului la constituirea fondului de marfă, și nu la satisfacerea cererii locale de legume și fructe; între fondul de marfă și cererea efectivă pot apare diferențe, determinate de modul de calcul al acesteia din urmă.

**) Deficitul la fructe se explică, aproape exclusiv, prin condițiile agro-meteorologice din primăvara acestui an (brume, tîrzii, umiditate ridicată în perioada polenizării etc).

EXIGENŢE ALE CINCINALULUI REVOLUŢIEI TEHNICO-ŞTIINŢIFICE

TEHNOLOGIILOR MODERNE — CÎMP LARG DE AFIRMARE (III)

PREZENTĂM în continuare opinii ale specialiștilor din întreprinderi, centrale industriale și institute de cercetări și proiectări pe marginea articolului cu titlul de mai sus publicat în „Revista economică“ nr. 28, precum și unele concluzii ale redacției.

O mai largă informare asupra procedeelor avansate

C. CRĂCIUN, ing. șef și D. COJOCARU, șef atelier cercetare — proiectare, întreprinderea „7 Noiembrie“ — Craiova

Articolul publicat de „Revista economică“ pe tema necesității accelerării promovării în acest cincinal a tehnologiilor moderne a suscitat și în cadrul colectivului nostru de specialiști un viu interes. Iată cîteva probleme la care dorim să ne referim :

Elaborarea fontei cu grafit nodular. Acest procedeu se aplică în întreprinderea noastră de 20 de ani. Turnăm anual în jur de 1000 tone piese din fontă cu grafit nodular marca Fgn 45—5. Am folosit magneziu metalic pentru modificare, iar de 3 ani utilizăm, prealiaj Fe Si Ca Mg produs de Întreprinderea de piese de turnare din Cîmpina. Folosim, de asemenea, procedeul tehnologic de elaborare la cubilou a fontei lichide, modificată la oală cu prealiaj, piesele obținute astfel fiind apoi supuse unui tratament termic

Deși am obținut rezultate destul de bune de cînd folosim prealiajul de la Cîmpina, întîmpinăm totuși unele dificultăți. Datorită faptului că fonta lichidă este elaborată în cubilou, aceasta preia mult sulf din cocsul incărcăturii, depășind cifra admisă ; din această cauză trebuie să folosim la modificare o cantitate mare de prealiaj (5—6% în loc de 2—3%), pentru a obține fontă nodulară. Odată cu cantitatea sporită de prealiaj folosită, crește cantitatea de siciliu din fontă, ajungînd la valori inadmisibile (3—4%), din care cauză piesele devin fragile. Cantitatea de prealiaj folosită crește cu atît mai mult cu cît conținutul de magneziu din prealiaj este mai mic, sub 8%. Întreprinderea din Cîmpina are asimilat numai prealiajul care conține magneziu între 8—10% și de multe ori îl livrează cu conținut de magneziu sub 7%. **Propunem celor de la Cîmpina să asimileze și prealiaj cu magneziu mai ridicat, in jur de 15%.** Aceasta cu atît mai mult cu cît majoritatea turnătoriilor de fontă de la noi nu sînt dotate cu cuptoare de forje prin inducție. **Propunem, de asemenea, să se construiască o intreprindere specializată in producția de prealiaje pentru fonte cu grafit nodular, cît și pentru modificări pentru fontele cu grafit lamelar.**

La ora actuală încă bîjbîim în privința stabilirii unei tehnologii de execuție la piesele turnate din Fgn — rețele de alimentare, maselote etc. Sîntem lipsiți de posibilitatea de a cunoaște cele mai eficiente tehnologii, de date comparative asupra rezultatelor la care se poate ajunge prin aplicarea unui procedeu față de altul. De aceea, **considerăm oportun ca Institutul de cercetări și proiectări tehnologice pentru sectoare calde (ICPTSC) să treacă cît mai curind la elaborarea unor tehnologii moderne pe tipuri de piese și procedee de elaborare — cubilou, inducție — cît și cele folosite de unele unități atît din țară cît și din străinătate.**

Covalit și Covasil. În 1974 ne-am aprovizionat cu 5 tone de Covalit și Covasil de la Întreprinderea „Victoria“ din București. Acești lianți nu au dat însă rezultatele scontate întrucît timpul de întărire a miezurilor a fost de două ori mai mare față de procedeul de silicat de sodiu, iar consumul de bioxid de carbon a fost dublu. Menționăm că în turnătoria noastră nu executăm piese din oțel, ci numai din fontă, iar miezurile sînt de volum mic, pînă la 10 kg pe bucată.

Forjarea în matrițe. În prezent, toate reperele care se pretează la acest procedeu modern se execută ca atare, fie în cadrul întreprinderii, fie în colaborare. În ceea ce privește aplicarea tehnologiilor de extruziune la rece și la cald, am făcut cîteva încercări, însă ele nu au reușit din lipsa utilajelor specializate.

Evident, în ce ne privește, **simțim acut nevoia unei mai largi și bogate informații asupra tehnologiilor moderne, cu date comparative economice asupra eficienței lor.**

Răspunderea întreprinderilor cooperatoare

Ing. C. DOBREAN, director, ing. I. CRAINIC, șef atelier cercetare-proiectare, întreprinderea „Tehnometal“ — Timișoara

Cu toate progresele înregistrate în activitatea unităților care dispun de capacități de turnare și forjare a metalului, persistă încă o serie de neajunsuri cauzate și, după părerea noastră, de nepromovarea unor tehnologii moderne. Primim de la diverși colaboratori piese turnate și forjate cu adaosuri mari de prelucrare. Adesea nu ni se satisfac nici cerințele cantitative din lipsă de capacitate. Dacă așa cum se subliniază în articolul publicat de revistă, s-ar promova pe scară largă unele tehnologii moderne (forjarea în matrițe, extrudarea la cald și la rece, turnarea în modele ușor fuzibile, turnarea centrifugală etc.) nu numai că piesele realizate ar fi de bună calitate, dar ar cîștiga și economia națională, întrucît nu ar mai fi nevoie de multe prelucrări, parte din piese putînd fi montate la produsele finite așa cum au fost turnate sau forjate. Cît metal s-ar putea economisi astfel, cîte investiții cheltuite pentru mașini de așchiere nu ar putea fi îndreptate spre alte scopuri utile !

Ing. T. PRANDEA, director, I. NICULESCU, inginer-șef pregătirea fabricației, întreprinderea „Automatica“ — Moreni

Precizăm că în domeniul menționat, avem mari greutăți întrucît nu toate întreprinderile cu care colaborăm pentru realizarea reperelor turnate și forjate, ne livrează comenzile de așa natură încît în secțiile noastre de uzinare ele să necesite prelucrări cît mai puține. Primim din păcate cantități destul de mari de piese turnate necurățate corespunzător, piese forjate cu adaosuri mari, fapt ce conduce la suplimentarea unor operațiuni în secțiile noastre de prelucrare, consum ridicat de scule, fără a mai vorbi de consumul de muncă calificată. La toate acestea se adaugă pierderea unei cantități de metal destul de importantă, care ar fi putut fi utilizată la execuția altor piese bune.

ECONOMIE NATIONALA

Stimularea inițiativei creatoare

Ing. S. BUTNARU, director, M. CARAIMAN, secretar al comitetului de partid, Întreprinderea „Metalurgica" — Bacău

Introducerea procedeelor tehnologice moderne s-a manifestat pregnant odată cu intrarea în funcțiune a turnătoriei de fontă de la noul nostru amplasament. S-au introdus **formarea automată la presiuni înalte, confecționarea miezurilor din rășini furanice din import** (înlocuite de curînd cu rășini fenolice produse în țară), **turnarea în forme uscate superficial și turnarea aliajelor neferoase în forme permanente.**

În ce privește procesul de confecționare a miezurilor cu lianții Covalit și Covasil, este demn de remarcat că unitatea noastră se numără printre primele din țară care au trecut la utilizarea lor. Odată cu aceasta, a crescut productivitatea muncii în curățătorie cu circa 25%, lucru deosebit de important pentru acest loc de muncă, unde activitatea se desfășoară în condiții mai grele. În colaborare cu Institutul de cercetări și proiectări tehnologice sectoare calde am extins această metodă, astfel încît în 1976 consumul se ridică la mai bine de 300 t/an. Dealtfel, **recomandăm tuturor întreprinderilor de fontă din țară să folosească cu încredere lianții Covalit și Covasil, întrucît, față de silicatul de sodiu, acestea au efecte deosebite la dezbaterea miezurilor.**

Am desprins, de asemenea, din analiza „Revistei economice" și alte procedee de înaltă eficiență, posibile de a fi introduse și extinse și în unitatea noastră. De aceea, ne-am propus să trecem la unele experimente, să formăm nuclee de specialiști care să studieze procedeele noi și să ajute la aplicarea lor. Creativitatea, lupta pentru promovarea noului în tehnică — va constitui pentru întregul nostru colectiv un obiectiv permanent.

Ing. TH. GONGU, director, N. STROILESCU, ing. șef, ing. D. CĂLĂRAȘU, șeful atelierului de proiectare, Întreprinderea mecanică de utilaj tehnologic Moreni

Cu toate că întreprinderea noastră execută producție cu caracter de unicate, de serie mică, totuși ponderea reperelor forjate în matrițe a fost în anul 1975 de circa 50%, iar anul acesta va atinge 60—65%. Întreprinderea nefiind specializată pe piese forjate, și dat fiind caracterul producției, ea nu are în dotare utilaje speciale de matrițat. Dar, în scopul extinderii acestui procedeu, s-a solicitat beneficiarilor cu pondere mare de piese forjate ca, de exemplu I.M.U.A. București, să asigure matrițele necesare. Pentru viitor, în scopul îmbunătățirii condițiilor de forjare, se înlocuiesc cuptoarele existente cu altele cu recuperatoare de căldură, acordîndu-se o atenție deosebită și lucrărilor de mecanizare în acest sector.

A. CIORBARU, inginer șef pregătirea fabricației, Întreprinderea mecanică de utilaje Medgidia

Avînd în vedere avantajele de ordin tehnic și economic incontestabile pe care le prezintă forjarea în matrițe, I.M.U. Medgidia folosește acest procedeu încă din 1970. La ora actuală 50% din cantitatea pieselor forjate (circa 2 500 tone) este obținută prin forjarea în matrițe. Ne preocupăm în continuare să extindem acest procedeu, astfel încît în următorii 2—3 ani ponderea pieselor forjate în matrițe să crească la circa 90% din totalul pieselor forjate. În acest sens forja urmează să fie dotată încă din acest an cu utilajele necesare.

În ce privește **folosirea lianților Covasil și Covalit la pregătirea miezurilor și formelor de turnare, aceștia prezintă mari avantaje tehnico-economice,** atît față de procedeele clasice cunoscute, cît și față de procedeul cu silicat de sodiu. Aceste avantaje se materializează în eliminarea operației de uscare a miezurilor, micșorarea manoperei de curățare a pieselor — obținerea unor suprafețe la piesele turnate calitativ superioare față de celelalte procedee, posibilitatea refolosirii în procesul de fabricație a amestecurilor de formare, etc. Ținînd seama de marile avantaje ce prezintă această nouă tehnologie am efectuat nu de mult probe tehnologice obținînd rezultatele scontate. Ca urmare am trecut la folosirea efectivă a noului procedeu în procesul de fabricație.

Întrucît în acest cincinal va trebui să facem progrese evidente în însușirea și aplicarea unor tehnologii moderne, care să contribuie la creșterea eficienței întreprinderii, dorim să facem și o propunere în acest sens. **Planurile tehnice ale întreprinderilor care cuprind un capitol aparte cu promovarea tehnologiilor înaintate, să fie mai îndeaproape urmărite, nu numai în realizarea obiectivelor înscrise ci, mai ales, în cuprinderea, într-adevăr, a celor mai corespunzătoare procedee de fabricație, care să poarte girul noului, modernului.** Actualmente, în planurile tehnice sînt înserate, în multe cazuri, tehnologii clasice sau care se aplică de multă vreme. Avînd obiective precise, respectiv introducerea de tehnologii cu adevărat noi, eforturile colectivelor de muncă, ale specialiștilor vor fi îndreptate spre rezolvarea unor probleme care se vor solda cu rezultate din cele mai bune.

Rezultatele cercetării cît mai operativ introduse în practică

Prof. dr. doc. ing. IOSIF TRIPȘA, directorul Institutului de cercetări și proiectări tehnologice pentru sectoare calde

Introducerea largă a tehnologiilor moderne în sectoarele calde este o pregnantă caracteristică a dezvoltării industriei, pentru că ele permit o mai bună valorificare a resurselor materiale și umane cît și o mai eficientă folosire a metalului și utilajelor nu numai în sectoarele primare, ci și în cele de prelucrare la rece și de montaj și — în plus — asigură și o creștere substanțială a parametrilor tehnici și a competitivității mașinilor și utilajelor realizate. Este larg apreciată experiența acelor întreprinderi constructoare de mașini care acordă atenția cuvenită introducerii noilor tehnologii în sectoarele calde, considerînd — pe bună dreptate — că în acest mod rezolvă implicit numeroase probleme ale tuturor sectoarelor de activitate și-și măresc eficiența economică a întregii producții.

Trebuie să mărturisim deschis că articolul „Tehnologiilor moderne — cîmp larg de afirmare" apărut în nr. 25 al „Revistei economice" a deschis calea unei largi dezbateri și analize, fapt ce va determina factorii de răspundere din organele centrale și locale să sprijine în și mai mare măsură introducerea în producție a tehnologiilor moderne în turnătorii și forje, grăbind obținerea de către economia națională a efectelor tehnice și economice pe care le asigură noua tehnică.

Într-adevăr, după asimilarea fabricației de prealiaje la Întreprinderea de piese turnate din Cîmpina s-au creat condițiile de bază pentru a recupera rămînerea în urmă în turnarea pieselor din fontă cu grafit nodular. **Consfătuirea de lucru organizată nu de mult pe această temă la Întreprinderea de autocamioane Brașov a dezbătut pe larg cu specialiști din 40 de unități constructoare de mașini și metalurgice măsurile ce sînt necesare a fi luate de întreprinderi, institute și ministere pentru a ajunge din urmă țările avansate, în care ponderea pieselor din fontă cu grafit nodular este de 10—15 ori mai mare.** Institutul nostru asigură prin microproducție aliajele speciale (modifin) ce nu se produc încă industrial, acordă asistența tehnică necesară tuturor întreprinderilor solicitante și proiectează în prezent noi capacități industriale pentru fabricarea tuturor aliajelor și fondanților necesari îmbunătățirii calității fontei, oțelului și aliajelor neferoase.

În privința materialelor auxiliare pentru formare, datorită colaborării fructuoase cu întreprinderea de industrie locală „Victoria"-București, s-a realizat o capacitate de producție de aproximativ 10 000 tone/an, pentru Covasil și Covalit, corespunzătoare nevoilor reale ale economiei naționale. Este, desigur, necesar să se depășească greutățile începutului aplicării în producție a acestor lianți, așa cum au apreciat toți participanții la schimbul de experiență organizat de Comitetul municipal P.C.R. București la Întreprinderea „Grivița Roșie", în cursul lunii iunie a.c. Și cum s-a subliniat în intervențiile din revistă. Au fost stabilite măsurile necesare pentru aplicarea largă în producție și a altor materiale ce le produce pentru turnătorii I.I.L. „Victoria"-București și anume : vopsele, chituri, cleiuri, fondanți (materiale care pînă nu de mult se aduceau din import).

ECONOMIE NATIONALA

Deosebite rezultate în producţie pentru îmbunătăţirea calităţii pieselor turnate din oţel şi fontă le asigură folosirea **materialului numit Zgurex,** rod al colaborării institutului nostru cu Întreprinderea de industrie locală din Satu Mare. Specialiştii din peste 40 întreprinderi au apreciat în mod deosebit acest material în cadrul dezbaterilor organizate în luna iunie 1976 la Întreprinderea „Unio“ din Satu Mare. Cu această ocazie s-a hotărît trecerea la folosirea în turnătorii a perlitului expandat şi a plăcilor izolante termorom pe care le execută în prezent prin microproducţie I.C.P.T.S.C., putînd asigura necesarul actual, iar în viitorul apropiat le va produce I.I.L. Satu Mare. Cu ajutorul acestor materiale termoizolante apreciem că se va putea realiza 90% din sarcina trasată de conducerea de partid şi de stat de a mări cantitatea de piese bune ce se toarnă dintr-o tonă de metal lichid (de la 570 kg în prezent la 830 kg), aşa cum se obţine în turnătoriile din ţările avansate. Avînd în vedere eficienţa scontată, Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini şi Consiliul popular judeţean Satu Mare au luat măsurile necesare pentru organizarea rapidă a fabricaţiei industriale a materialelor termoizolante.

În scopul valorificării eficiente a metalului în construcţia de maşini, institutul nostru a pus la punct şi acordă asistenţă tehnică întreprinderilor pentru asimilarea de numeroase tehnologii noi de forjare, extrudare, matriţare şi tratament termic, inclusiv cu ajutorul curenţilor de înaltă frecvenţă. În prezent, institutul, în colaborare cu întreprinderea „Metalica“ din Bucureşti, asimilează producţia gamei tipizate de instalaţii de încălzire şi topire cu ajutorul curenţilor de înaltă şi medie frecvenţă şi este în măsură să asigure fabricarea unui număr din ce în ce mai mare de asemenea utilaje.

Tot în institut putem asigura, prin microproducţia realizată în colaborare cu Institutul politehnic Bucureşti, modele şi cutii de miez din răşini epoxidice, chituri de turnătorie, piese turnate de precizie din fontă şi oţel, inclusiv matriţe pentru forje, sticlărie, mase plastice, cauciuc, precum şi piese turnate din oţeluri înalt aliate, inclusiv refractare, antiacide, inoxidabile, piese tratate termic etc., obţinute după cele mai moderne tehnologii şi avînd calitate similară cu cele ce se aduc din import. S-au creat astfel condiţiile necesare pentru ca, în strînsă colaborare cu specialiştii din producţie, cu cadrele didactice şi studenţii din învăţămîntul superior, lucrătorii Institutului de cercetări şi proiectări tehnologice pentru sectoare calde să-şi aducă o şi mai mare contribuţie la promovarea noului în producţie, la afirmarea revoluţiei tehnico-ştiinţifice în acest domeniu important al economiei naţionale.

ÎN LOC DE CONCLUZII

OPINIILE numeroşilor specialişti exprimate în legătură cu posibilităţile existente şi măsurile ce se impun în vederea promovării procedeelor avansate în sectoarele primare ale întreprinderilor constructoare de maşini converg spre una şi aceeaşi direcţie : **identificarea şi cunoaşterea operativă a diferitelor tehnologii moderne, descrierea condiţiilor impuse de acestea pentru aplicarea lor, stabilirea de măsuri operative curente şi de perspectivă pentru fructificarea lor la un grad cît mai ridicat de eficienţă.** Ce trebuie întreprins pentru aceasta ?

1. Aşa cum s-a apreciat în intervenţiile publicate în revistă este necesar, în primul rînd, ca **în planurile tehnice care se întocmesc în întreprinderi, centrale industriale şi ministere să se înscrie — la capitolul promovarea tehnologiilor moderne — procedeele înaintate, care urmează a fi însuşite şi introduse.** În acest sens, cadrele de specialişti ar trebui să se informeze din vreme asupra conţinutului acestora, a posibilităţilor de aplicare în condiţiile concrete ale unităţii în cauză, astfel încît odată cu trecerea la aplicarea noilor tehnologii să se obţină în producţie rezultate superioare.

2. Evident, acest ansamblu de studii — experimente — aplicare presupune **o largă bază de informare.** Ministerele, institutele de cercetare-proiectare ar trebui să contribuie prin multiple mijloace ca sistemul informaţional să funcţioneze, pe întreaga filieră, ireproşabil. Din acest punct de vedere în prezent situaţia nu este satisfăcătoare. O serie de tehnologii înaintate, experienţe proprii, invenţii, inovaţii româneşti nu sînt cunoscute, întreprinderile — unde ar trebui să se materializeze toate acestea — duc încă lipsă de informare corespunzătoare. **Se recomandă editarea unor buletine de informaţii care să circule în întreprinderi, organizarea unor schimburi de experienţă pe profesii, pregătirea de microfilme care să redea aplicarea concretă a unor tehnologii etc.**

3. Un rol deosebit de însemnat — pentru ca fiecare tehnologie nouă să dea maximum de eficienţă — îl are **asigurarea condiţiilor tehnico-materiale necesare.** În acest domeniu trebuie avut în vedere necesitatea pregătirii din vreme a formaţiilor de lucru, asigurarea sculelor şi dispozitivelor necesare, a unor utilaje corespunzătoare, aprovizionarea cu materii prime şi materiale de calitate etc. Eforturile concrete ale întreprinderilor şi centralelor industriale ar trebui să se manifeste cît mai deplin şi în aceste direcţii. În intervenţiile lor mulţi interlocutori au acuzat lipsa de condiţii materiale pentru aplicarea unor tehnologii noi în sectoarele primare ale producţiei. Bunăoară, lipsa unor nisipuri corespunzătoare pentru miezurile de formare, a vopselelor şi a unor materiale refractare, a unor scule şi dispozitive (în special matriţe pentru forje) împiedică aplicarea unor tehnologii cunoscute ca purtătoare de mare eficienţă în gospodărirea raţională a metalului. Iată de ce multe din propunerile făcute în această direcţie vizează necesitatea organizării mai bune a unor activităţi. Astfel, **prepararea centralizată a nisipurilor peliculizate pentru formare de miezuri în cutii calde şi livrarea lor în saci** (sînt doar cîteva staţii de preparare la întreprinderile „Semănătoarea“ şi „23 August“ — Bucureşti, „Tractorul“ — Braşov, „Independenţa“ — Sibiu care nu asigură necesarul tuturor solicitărilor), cît şi **a huilei măcinate, pregătirea vopselelor refractare într-o gamă mai largă** (vopselele pentru oţelurile aliate şi slab aliate se aduc încă din import), **îmbunătăţirea calităţii cuarţitei pentru căptuşirea cuptoarelor** (produsul este realizat de Întreprinderea minieră Orşova), **cît şi a răşinilor exterioacetice** (realizate de Întreprinderea chimică „9 Mai“ Bucureşti) etc. sînt doar cîteva probleme ce se cer rezolvate de factorii de răspundere din centralele industriale şi ministerele de resort. O atenţie deosebită se impune acordată, totodată, **organizării în ţară a unor capacităţi de producţie care să realizeze utilaje pentru extruziunea metalului la rece şi la cald.**

4. Multe din aceste probleme, în special cele referitoare la scule, maşini şi utilaje pot fi rezolvate pe calea **autodotării,** de fiecare colectiv de muncă interesat în aplicarea unor tehnologii moderne. Cît priveşte celelalte probleme — organizarea centralizată a pregătirii unor materiale, îmbunătăţirea calităţii unor materii prime şi materiale — ele pot fi rezolvate prin măsuri adecvate luate fie la nivel de centrale industriale. fie al ministerelor vizate.

Rezolvarea cît mai rapidă a unor asemenea probleme **ar avea darul să contribuie la economisirea unor importante fonduri valutare** (prin renunţarea la unele importuri), **ca şi de investiţii** (piesele curate, fără adaosuri mari, realizate în turnătorii şi forje nu mai au nevoie de a fi prelucrate în secţiile mecanice) **necesare pentru dezvoltarea de noi capacităţi de prelucrare a metalului dotate cu maşini de aşchiere ; se asigură,** totodată, **un raţional consum de metal —** din aceeaşi cantitate de metal turnat se scot mai multe piese bune, **se economiseşte combustibil şi forţă de muncă.** Se estimează că la nivelul unui singur an se pot obţine prin promovarea noilor tehnologii moderne, care au făcut obiectul dezbaterii, în toate sectoarele calde ale întreprinderilor constructoare de maşini, economii de ordinul a zeci şi sute de milioane de lei.

Iată numai cîteva raţiuni care impun să se facă totul în vederea netezirii căilor promovării tehnologiilor moderne, activitate care poate asigura la fiecare loc de muncă, în fiecare întreprindere, realizări deosebite atît pe linia sporirii producţiei şi productivităţii muncii, cît şi în privinţa creşterii competitivităţii produselor, obţinerii de însemnate economii materiale şi băneşti.

Grupaj realizat de

V. BOESCU
L. ŢINTEA

PUNCTE DE VEDERE

DIMENSIONAREA RAŢIONALĂ A RENTABILITĂŢII – PREMISĂ PENTRU LĂRGIREA FUNCŢIILOR BENEFICIULUI

● Relația beneficiu – impozitul pe circulația mărfurilor și implicațiile sale economice ● Beneficiul – sursă principală de autofinanțare și stimulare materială ● Etalon unitar pentru evaluarea efortului propriu bazat pe criterii fundamentate economic ● Impozit pe beneficii în cote progresive diferențiate pe tranșe de rentabilitate.

ÎN CADRUL măsurilor întreprinse în ultimii ani pentru perfecționarea relațiilor financiare și de credit și sporirea rolului pîrghiilor financiare în conducerea economică o atenție deosebită a fost acordată beneficiului, asigurării cadrului și condițiilor necesare ca acesta să-și îndeplinească plenar funcțiile de resursă principală a reproducției lărgite, mijloc de cointeresare a unităților economice și colectivelor de muncă în obținerea unor rezultate cît mai bune din utilizarea fondurilor încredințate de societate, indicator sintetic de apreciere a eficienței economice și instrument de control asupra modului de gospodărire a mijloacelor materiale și bănești aflate la dispoziția întreprinderilor.

Trecerea efectivă la **lărgirea funcțiilor beneficiului în viața economică impunea ca o condiție prealabilă reexaminarea criteriilor de dimensionare pe ramuri și produse a venitului net al societății cuprins în preț și, în acest cadru, însuși a beneficiului, ca parte importantă a venitului net**, astfel încît rata rentabilității să se încadreze în limite fundamentate pe criterii economice, să poată constitui realmente un instrument de apreciere a eficienței producției. Această reexaminare se impunea cu atît mai mult cu cît, după cum se știe, pînă nu de mult beneficiul și rata rentabilității*) prezentau mari diferențieri de la un produs la altul, de la o ramură la alta, determinate nu atît de deosebirile existente în calitatea activității unităților (deosebiri care, fără îndoială există, se vor menține și în continuare, chiar dacă ele se vor atenua și trebuie să se atenueze), cît mai ales de sistemul de prețuri și de impozit pe circulația mărfurilor.

Diferențierile mari existente în rata rentabilității au fost determinate, pe de o parte, de faptul că, din anul 1963, an cînd a avut loc reașezarea generală a prețurilor și pînă la noua reașezare a acestora din anii 1973—1976 au intervenit modificări importante în condițiile de producție, în nivelul productivității muncii, al cheltuielilor sociale de producție, fără ca nivelul prețurilor să sufere modificări cît de cît însemnate. Ca urmare, în momentul trecerii la reașezarea prețurilor de producție și de livrare, unele ramuri înregistrau pierderi, iar altele rentabilități care depășeau, cu mult, media pe ansamblul industriei. Rentabilitatea ridicată în unele sectoare se realiza în condițiile în care în fazele anterioare de producție, în ramurile furnizoare de materii prime se înregistrau pierderi. Dar acest mod de compensare a pierderilor în amonte cu rentabilități mari în aval nu era capabil să stimuleze ridicarea generală a eficienței economice, întrucît existența unor prețuri neacoperitoare, care nu compensau nici costurile de producție, la materii prime de bază, nu era de natură să contribuie la gospodărirea rațională a acestora.

Diferențieri însemnate existau chiar în cadrul unor ramuri industriale între diferite produse — din aceeași grupă, ceea ce făcea ca întreprinderile să-și orienteze producția spre sortimentele cu rentabilități mari și să realizeze mai ușor sarcinile de beneficii planificate. De asemenea, se cuvine menționat că, datorită gradului diferit de dotare a unităților și a unor factori de ordin intern privind organizarea producției și a muncii, tehnologiile de fabricație, gradul de utilizare a capacităților de producție etc., existau diferențieri însemnate a ratei rentabilității nu numai de la un produs la altul, ci chiar la același produs fabricat de diferite unități. Așa, de exemplu, dintr-o analiză efectuată la combinatele de prelucrarea lemnului Brăila, Gherla, Reghin, Rîmnicu-Vîlcea, Sighetul Marmației și Suceava, care produc cca. 80% din întreaga cantitate de plăci aglomerate din lemn realizată în țară, a rezultat că raportul dintre rata minimă și cea maximă a rentabilității la acest produs fabricat de diferite combinate era de 1 la 3.

Existența unor diferențieri însemnate între rata rentabilității de la un produs la altul în cadrul aceleiași grupe ca și la produse similare fabricate de diferite unități determina la rîndul său variații mari de la o întreprindere la alta față de rentabilitatea medie a ramurii. Exemplificativ în acest sens arătăm că, dintr-o analiză la un număr de 25 unități chimice, a rezultat că două întreprinderi aveau o rentabilitate de pînă la 10%, două 10—15%, 6 între 15—25% și 15 de peste 25%1).

Evident, în această situație beneficiul nu putea să exprime în modul cel mai corect eforturile proprii ale unităților, eficiența reală a activității lor, elemente care după părerea noastră sînt absolut obligatorii pentru ca beneficiul să poată fi transformat efectiv într-o sursă principală de autofinanțare a unităților economice.

În fine, **diferențierile existente în rata rentabilității unor produse, îndeosebi din categoria bunurilor de consum, erau determinate și de modul în care venitul net al societății cuprins în preț era împărțit între beneficiu și impozitul pe circulația mărfurilor**, ceea ce genera uneori anumite contradicții între interesele întreprinderilor și cele ale societății. Acest lucru se datorește faptului că interesul economic al întreprinderii era legat în principal nu de venitul net total al societății, ci numai de acea parte a acestuia care îmbracă forma beneficiului. Nu întotdeauna ceea ce apare drept rentabil pentru societate, este rentabil și pentru întreprindere. Erau cazuri cînd la anumite produse se realiza un venit net al societății dar, ca urmare, a unor cote de impozit pe circulația mărfurilor ridicate, parte care rămînea întreprinderii sub forma beneficiului era redusă, iar uneori se înregistrau chiar „pierderi“ și, ca atare, unitățile economice nu erau cointeresate în fabricarea lor, deși ele erau solicitate de consumatori. Se poate obiecta că această tendință este contracarată prin faptul că întreprinderile primesc sarcini de plan pentru principalele produse și în consecință ele sînt obligate să le respecte. Nu trebuie omis însă un lucru, și anume faptul că în afara produselor nominalizate, întreprinderile fabrică și o serie de sortimente pentru care sarcinile de plan se stabilesc global, iar considerentele de rentabilitate cîntăresc greu în balanță atunci cînd se pune problema alegerii unuia sau altuia dintre produsele ce trebuie fabricate.

ECONOMIE NATIONALA

ARMONIZAREA influenţei exercitate prin intermediul pîrghiilor financiare asupra gestiunii economice a întreprinderilor impunea ca o condiţie de prim ordin o distribuire raţională a venitului net al societăţii între beneficiu şi impozitul pe circulaţia mărfurilor, astfel încît să se prevină apariţia unor cazuri de natura celor menţionate şi a se asigura ca rata rentabilităţii să oglindească calitatea activităţii economice. **Dimensionarea corespunzătoare, pe baza unor criterii fundamentate economic a nivelului beneficiului, respectiv a ratei rentabilităţii, pe produse şi ramuri, nu reprezintă, după cum s-ar părea la prima vedere, o problemă cu caracter tehnic, ci o operaţiune de profunde raţiuni şi implicaţii economice.**

În **primul** rînd, aceasta este determinată de necesitatea asigurării unui etalon unitar pentru evaluarea eforturilor şi rezultatelor unităţilor economice, lucru imposibil de realizat în condiţiile în care diapazonul variaţiei rentabilităţii era mare. Evident, aceasta avantaja întreprinderile care aveau rentabilităţi ridicate, fapt incompatibil cu cerinţa lărgirii funcţiilor beneficiului în viaţa economică.

Totodată, se cuvine reliefat că **un beneficiu raţional dimensionat constituie prin el însuşi un mijloc însemnat de stimulare a unităţilor în ridicarea eficienţei economice.** Existenţa unor beneficii şi rentabilităţi excesiv de ridicate, fără un corespondent real pe planul prelucrării şi valorificării superioare a resurselor materiale este de natură să slăbească preocupările pentru găsirea de soluţii care să permită reducerea sistematică a cheltuielilor de producţie. Mai mult, chiar dacă aceste cheltuieli sînt depăşite — şi practica a arătat că au existat astfel de cazuri — eventualitatea ca produsul să fie introdus din acest motiv în categoria celor cu pierderi era mică. De asemenea, întrucît în aprecierea rezultatelor financiare ale întreprinderilor prevalau aspectele cantitative, realizarea globală a sarcinilor, neîncadrarea în costurile de producţie stabilite prin plan nu periclitau în multe cazuri îndeplinirea beneficiului planificat, întrucît depăşirile respective erau compensate, fără eforturi prea mari, prin creşterea suplimentară a producţiei marfă vîndută şi încasată.

În al **doilea** rînd, **o rată judicios dimensionată a rentabilităţii obligă organele de planificare şi decizie ale ministerelor şi centralelor la o analiză mai aprofundată a modului în care repartizează sarcinile de plan de producţie pe unităţi,** astfel încît în condiţiile în care rentabilitatea aceluiaşi produs prezintă diferenţieri, mai mari sau mai mici, de la o întreprindere la alta, să se asigure atît satisfacerea nevoilor economiei naţionale, cît şi obţinerea beneficiului maxim posibil. În acelaşi timp, întrucît reaşezarea preţurilor s-a făcut pe baza costurilor medii de producţie ale ramurii, eliminîndu-se din acestea cheltuielile neeconomicoase determinate de neajunsurile din gospodărirea unităţilor, realizarea unui beneficiu cît mai mare solicită din partea ministerelor şi centralelor tutelare, a organelor de sinteză preocupări mai intense pentru sprijinirea întreprinderilor, îndeosebi a celor care au costuri de producţie mai ridicate decît cele medii pe ramură, în perfecţionarea organizării producţiei şi a muncii, a tehnologiilor de producţie, îmbunătăţirea aprovizionării tehnico-materiale, asimilarea de noi produse cu parametri tehnico-economici ridicaţi, în sporirea productivităţii muncii.

SÎNT CÎTEVA PROBLEME care arată că **dimensionarea judicioasă a ratei rentabilităţii reprezintă o modalitate economică care poate şi trebuie să determine amplificarea preocupărilor unităţilor pentru realizarea unor produse cu un grad superior de prelucrare şi ridicarea pe această bază a eficienţei economice.** De altfel, unul din obiectivele principale ale îmbunătăţirii preţurilor de producţie şi livrare, de distribuire mai raţională a venitului net al societăţii între beneficiu şi impozitul pe circulaţia mărfurilor îl reprezintă asigurarea condiţiilor ca rentabilitatea să stimuleze mai puternic valorificarea superioară a resurselor materiale, să devină un barometru mai sensibil de apreciere a eficienţei economice, iar beneficiul un mijloc de cointeresare mai eficace pentru întreprinderile socialiste.

Desigur, reducerea dispersiei ratei rentabilităţii între diferitele ramuri şi produse şi eliminarea pierderilor, are în economia noastră o bază obiectivă. În primul rînd, trebuie avut în vedere că, datorită investiţiilor mari făcute pentru dezvoltarea economiei, s-a imprimat un ritm înalt de creştere şi modernizare a fondurilor fixe şi înainte de toate a celor din ramurile producţiei materiale, care, numai în perioada 1965—1975, au sporit de 2,8 ori ; ca urmare, s-a ajuns ca în 1975, din valoarea totală a fondurilor fixe de 1 200 miliarde de lei, aproximativ trei pătrimi să fie din categoria celor puse în funcţiune în ultimul deceniu. Cea mai masivă creştere s-a înregistrat în industrie, ramură în care în perioada 1966—1975 fondurile fixe au sporit de aproape 3,5 ori ; ponderea acestei ramuri în totalul fondurilor fixe a ajuns astfel în 1975 la 42%, comparativ cu 28,5% în 1965. În mod deosebit, se relevă faptul că orientarea spre dezvoltarea prioritară a potenţialului de producţie în sectoarele plasate în avangarda progresului tehnico-ştiinţific contemporan a determinat importante mutaţii în structura pe ramuri a fondurilor fixe din industrie : ponderea industriilor : energetică, metalurgică, constructoare de maşini şi chimică în volumul total al fondurilor fixe industriale a sporit de la 45,3% în 1960 la 60,6% în 1975. În al doilea rînd, introducerea unor maşini, utilaje şi instalaţii de un ridicat nivel tehnic, a unor tehnologii moderne, este însoţită în mod obiectiv — am putea spune că trebuie să fie chiar precedată — de o ridicare generală a cunoştinţelor, a calificării tuturor categoriilor de oameni ai muncii din toate ramurile economiei naţionale, ceea ce face să se reducă şi diferenţierile existente la un moment dat în nivelul productivităţii muncii socale. De altfel, astăzi, însăşi noţiunea de muncitor necalificat are o altă accepţie decît în trecut ; nu mai este vorba de muncitorul din urmă cu trei decenii, adesea semianalfabet, ci de unul care acum are o pregătire şcolară de cel puţin opt ani — şi în curînd de 10 ani — şi este în măsură să lucreze cu un randament sporit, să-şi însuşească mai lesne cunoştinţele pentru a se califica şi mînui cu pricepere utilajele moderne aflate în dotarea unităţilor noastre economice.

Aceste procese obiective care au loc cu o intensitate sporită în economia noastră nu puteau să nu conducă la o apropiere între ramuri şi subramuri în ce priveşte eficienţa muncii sociale, apropiere care trebuie să se reflecte şi, în mod efectiv se reflectă, şi în nivelul rentabilităţii. Fireşte, aceasta nu înseamnă că în viitor nu ar trebui să existe diferenţe între rata rentabilităţii diferitelor ramuri, întrucît după cum se ştie, atît în prezent, cît şi în perspectivă, vor continua să existe anumite deosebiri în nivelul de dotare a ramurilor cu fonduri fixe, în gradul de înzestrare tehnică a muncii, în gradul de valorificare şi prelucrare a materiilor prime şi materialelor, în condiţiile în care se desfăşoară procesele de producţie etc., ceea ce face ca eficienţa economică să difere de la o ramură la alta, chiar dacă această diferenţă se atenuează treptat. Evident, în astfel de condiţii, în mod obiectiv aceste diferenţieri trebuie să se reflecte şi în rata venitului net al societăţii. Se cuvine menţionat că, diferenţieri mai mari sau mai mici în rata venitului net calculată în raport cu fondurile de producţie există şi în celelalte ţări socialiste, care în ultima perioadă au procedat la reaşezarea preţurilor : în Uniunea Sovietică, de exemplu, raportul între rata maximă şi minimă este de 5 la 1 iar în Ungaria de 6 la 1. Chiar şi în ţările capitaliste, rata profitului nu este egală, ea prezentînd diferenţieri de la o ramură la alta. În anul 1972, rata profitului realizată de cele 500 mari companii industriale din S.U.A. — care deţineau circa 65% din totalul vînzărilor şi 3/4 din totalul profitului şi din numărul angajaţilor tuturor companiilor industriale din Statele Unite — a fost de 10,3% ; pe ramuri ale industriei, dispersia era cuprinsă între 5,9% la textile şi 16% la săpunuri şi cosmetice[2]).

AVÎND ÎN VEDERE implicaţiile pe care sistemul de preţuri şi rata rentabilităţii le au asupra gestiunii economice, considerăm că **îmbunătăţirea noilor preţuri nu trebuie să fie privită ca un punct terminus în preocupările de a asigura pe căi economice stimularea întreprinderilor în valorificare deplină a potenţialului tehnico-material de care dispun, a tuturor posibilităţilor de reducere a costurilor de fabricaţie şi îndeosebi a cheltuielilor materiale.** În acest context se cer examinate în continuare noi posibilităţi pentru găsirea unor pîrghii financiare care să asigure ca beneficiul care rămîne la dispoziţia unităţilor pentru constituirea fondurilor destinate autofinanţării şi stimulării materiale a colectivelor de muncă să reflecte în mod cît mai real dimensiunea eforturilor proprii făcute pentru creşterea eficienţei economice.

Ridicăm această problemă întrucît şi în prezent volumul beneficiului realizat de întreprinderi din diferite ramuri este în unele cazuri, sensibil influenţat de condiţiile naturale în care îşi desfăşoară activitatea, apropierea sau depărtarea de sursele de aprovizionare sau desfacere şi mai ales de rata medie a rentabilităţii avută în vedere la stabilirea preţurilor, precum şi alţi factori de acest gen asupra cărora unităţile econo-

dr. Cornel IUGA

(Continuare în pag. 24)

---

[1] Gheorghe Antonescu, „Reglarea rentabilităţii, acţiune importantă pentru creşterea eficienţei activităţii întreprinderilor", „Finanţe şi Credit", nr. 6/1970, pag. 26.

[2] „Fortune", mai 1973.

*) Avem în vedere rata rentabilităţii calculată ca raport între beneficiu şi preţul de cost.

STRUCTURI MODERNE — EFICIENȚĂ SPORITĂ ÎN EXPORTUL ROMÂNESC

ÎN ANSAMBLUL activității economice din țara noastră consacrată înfăptuirii vastului program pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism, adoptat de Congresul al XI-lea al partidului, comerțul exterior și în cadrul acestuia exportul, ocupă un loc de o deosebită însemnătate. Acest sector al economiei naționale, care atestă o anumită poziție a țării în diviziunea internațională a muncii, participarea ei la schimbul mondial de valori, asigură mijloacele valutare necesare pentru realizarea importurilor, menite, printre altele, să răspundă material unor importante deziderate ale dezvoltării accelerate a țării în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane. Subliniind aceste probleme, la Consfătuirea cu activul de partid și de stat din domeniul comerțului exterior și cooperării economice internaționale, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că: **„dezvoltarea exportului este nu o dorință abstractă, ci o necesitate obiectivă pentru progresul economiei noastre naționale“.**

Evoluția exportului țării în ultimele decenii este legată organic de amplul și complexul proces de industrializare socialistă, de diversificare și modernizare a economiei naționale, de introducere a tehnicii și tehnologiilor moderne în toate ramurile și sectoarele economiei, de creștere în general a potențialului economic al țării, procese care au oferit baza obiectivă pentru participarea tot mai largă și eficientă a României socialiste la comerțul mondial, la dezvoltarea colaborării multilaterale cu alte state. Semnificativ pentru atenția pe care partidul a acordat-o exportului este faptul că — în contextul dezvoltării rapide și multilaterale a întregii economii — exportul realizat în ultimele două decenii a cunoscut ritmuri înalte — circa 12,5%. Comparativ cu anul 1938 exportul a fost în 1970 de aproape 12 ori mai mare, iar în anul 1975 de 28 ori mai mare, fapt care a amplificat și consolidat locul acestei importante activități în cadrul economiei naționale. Sporirea exportului în ritmuri accelerate a dus la creșterea ponderii acestuia în exportul mondial, asigurînd, totodată, în condițiile unei însemnate creșteri la importuri, echilibrarea balanței comerciale încă din anul 1971.

În cadrul problematicii privind dezvoltarea exportului, un loc central îl ocupă opțiunile de structurare a acestuia, concepute pe baza mutațiilor esențiale intervenite în structurile economiei, menite să creeze posibilități pentru exportul, la prețuri corespunzătoare, a unor produse ce înglobează o cantitate cît mai mare de muncă complexă, de tehnicitate înaltă, care valorifică superior resursele materiale și de muncă.

Modificări de structură în exportul țării

STRUCTURA exportului antebelic era formată din trei grupe principale de mărfuri: produse agricole vegetale și animale, produse petroliere și material lemnos, care luate la un loc au reprezentat între anii dintre cele două războaie mondiale circa 92—98% din valoarea totală anuală a exportului. Dacă ținem seama de prețurile scăzute la aceste produse, ca urmare a gradului redus de prelucrare, se pune în evidență caracterul neechitabil al exportului, rezultat direct și firesc al stării de slabă dezvoltare industrială și economică a țării, în general.

Schimbarea structurii comerțului exterior și, în cadrul acestuia, a exportului, a început să se realizeze după cel de-al doilea război mondial, ca urmare a politicii partidului de dezvoltare a economiei pe baza unei intense industrializări care a dus la dezvoltarea ramurilor purtătoare de progres. Mutațiile care au avut loc în structura producției industriale, determinate de dezvoltarea puternică a industriei grele, a ramurilor ei prioritare au făcut posibil ca sectoarele de bază ale industriei să participe mai activ la export (vezi tabelul).

Din tabel rezultă clar efectele procesului complex de industrializare socialistă, și a dezvoltării economiei pe această bază, care se reflectă în creșterea exportului acelor grupe de produse ce prezintă un grad de prelucrare mai ridicat. În acest sens se înscrie exportul de mașini, utilaje și mijloace de transport, care în anul 1938 era practic inexistent și care crește de la 4,2% în 1950 la 25,3% în 1975, urmînd să ajungă la peste 30% în 1980; la rîndul ei ponderea exportului de produse chimice a crescut de la 0,6% în anul 1938 la 10,8% în 1975.

Realizarea programului de investiții prevăzut în planurile cincinale și anuale, crearea de noi capacități de producție, apariția practic a unor noi ramuri și subramuri ale industriei au făcut și fac ca **ponderea la export a produselor tradiționale să scadă permanent, ele fiind înlocuite treptat.** Așa cum de altfel se desprinde din tabel, ponderea în totalul exportului a grupei de combustibili, materii prime minerale, metale, de 43,5% în 1938, scade treptat la 22,3% în 1975. De asemenea, scade la mai puțin de o treime ponderea grupei de materii prime și produse prelucrate nealimentare, iar a grupei materiilor prime pentru producția mărfurilor alimentare, la aproape un sfert.

Sporirea exportului de mașini și produse chimice — factor de creștere a eficienței

REALIZAREA unui program susținut de investiții, dotarea cu tehnică modernă și ridicarea tehnicității industriei constructoare de mașini, aportul crescînd al științei românești, avantajele create de licențele achiziționate, precum și experiența acumulată în dezvoltarea producției, au determinat creșterea însemnată a **exportului nostru de mașini, utilaje și instalații,** precum și mărirea an de an a ponderii lui în exportul total. În timp ce exportul total al țării a crescut în ultimii 25 de ani de 21 ori, exportul de mașini și utilaje a sporit în același interval de peste 126 ori. Locul tot mai important pe care îl ocupă această grupă de produse în exportul nostru reflectă preocupările statului pentru îmbunătățirea gradului de valorificare a bazei materiale, a forței de muncă, constituind un rezultat al creșterii rolului industriei în economie și în cadrul acesteia a industriei constructoare de mașini.

Structura exportului pe grupe de produse in perioada 1938—1975 *) — în % —

	1938	1950	1960	1965	1970	1975
Export — total	100	100	100	100	100	100
Mașini, utilaje și mijloace de transport	0,03	4,2	16,7	18,8	22,9	25,3
Combustibili, materii prime minerale, metale	43,5	33,8	36,9	25,1	22,7	22,3
Produse chimice, îngrășăminte, cauciuc	0,6	1,7	2,2	6,4	7,0	10,8
Materiale de construcții și accesorii	0,9	4,4	2,5	3,4	2,6	2,9
Materii prime și produse prelucrate nealimentare	20,6	28,9	14,7	13,8	10,6	6,2
Animale vii	0,1	—	—	—	—	—
Materii prime pentru producția mărfurilor alimentare	22,8	11,6	9,4	7,6	4,1	5,8
Mărfurile alimentare	11,0	14,1	11,8	13,9	12,1	10,6
Mărfuri industriale de larg consum	0,2	1,3	5,8	11,0	18,1	16,1

*) Sursa : Anuarul statistic al R.S.R. anul 1975 și date D.C.S.

ECONOMIE NATIONALA

Sortimentul exportului de mașini și utilaje s-a mărit continuu, ajungîndu-se în 1975 la peste 100 tipuri de produse față de 11 tipuri în 1951; pe de altă parte, s-a lărgit aria geografică a acestui export, produse ale industriei construcțiilor de mașini fiind vîndute în prezent în peste 60 țări față de numai 4 în 1951. Este semnificativ de arătat dezvoltarea rapidă a exporturilor de utilaj tehnologic și instalații complexe pentru diferite ramuri industriale. Astfel, în perioada 1960—1975, exportul a crescut de 6,7 ori la utilaj pentru industria extractivă petrolieră, de 3,8 ori la utilaj tehnologic pentru industria chimică, de 6,7 ori la mașini pentru așchierea metalelor, de 6,5 ori la tractoare, de 48,4 ori la rulmenți, de 12,8 ori la autocamioane, autobasculante și autotractoare, de 11,8 ori la excavatoare etc. În aceste condiții a crescut ponderea exportului de mașini și utilaje în schimburile pe care le întreținem cu țări capitaliste dezvoltate și în curs de dezvoltare, ceea ce oglindește sporirea capacității tehnice a industriei românești, care an de an a oferit noi produse competitive pe piața mondială.

Trebuie arătat însă că din comparația cu alte țări sub aspectul ponderii acestei grupe de produse în totalul exportului rezultă pentru țara noastră importante posibilități de creștere a exportului de mașini și utilaje. Bunăoară, în timp ce la noi s-a realizat în 1975 o pondere de 25,3% a mașinilor și utilajelor în totalul exportului, în alte țări în 1974 s-au obținut ponderi mai ridicate[1]), cum ar fi R.S.C. — 46,2%, R.D.G. — 48,2%, Franța — 32,3%, R.F.G. — 46,7%, Italia — 34,7%, Japonia — 49,3%, Anglia — 38,3%, Suedia — 40,7% ș.a.

Calculele arată, pe de altă parte, că în structura exportului nostru de mașini și utilaje, un loc important îl ocupă încă produse cu un grad de tehnicitate și prelucrare scăzută, fapt ce conduce la ideea evidențiată în documentele Congresului al XI-lea, asupra necesității creșterii atît a volumului cît și a îmbunătățirii structurii exportului construcțiilor de mașini în cadrul căruia o pondere tot mai mare vor trebui să o aibă utilajele tehnologice și instalațiile complexe. În această ordine de idei, sînt convingătoare rezultatele din alte țări[2]). Așa, spre exemplu, în 1974 Danemarca, cu o producție de oțel de 534 mii tone, a exportat mașini și utilaje în valoare de 2,1 mld. dolari, Elveția, cu o producție de oțel de aproximativ 600 mii tone, a exportat mașini și utilaje valorînd peste 1,6 mld. dolari, Austria, cu o producție de oțel de 5 220 mii tone, a exportat mașini și utilaje în valoare de 1,8 mld. dolari. Țara noastră, la o producție de oțel realizată în 1975 de 9,5 mil. tone, a exportat un volum de mașini și utilaje în valoare de circa 1,3 mld. dolari.

Creșterea exportului de mașini și utilaje, concomitent cu îmbunătățirea structurii — prevederi exprese ale actualului cincinal — creează condițiile pentru creșterea eficienței pe ansamblul exportului. Aceasta apare cu atît mai necesar dacă ținem seama că încasările rezultate dintr-o tonă de mașini și utilaje exportate sînt echivalente cu exportul a 14 tone cereale, sau 5,6 tone de produse agricole, sau 9,1 tone laminate, sau 15 tone de produse petroliere, sau 63 tone ciment, sau 14,6 m^3 de cherestea rășinoase.[3])

Ca urmare a dezvoltării susținute a producției și a schimbărilor structurale calitative care au avut loc în ultimele două decenii, paralel cu asigurarea în proporție mult sporită a necesităților interne de produse, **industria chimică** a contribuit și ea într-o măsură sporită la dezvoltarea exporturilor de mărfuri, devenind a doua ramură exportatoare. Valoarea produselor chimice exportate în 1975 este de 130 ori mai mare decît în 1950, ritmul de creștere a exporturilor devansînd pe cel al creșterii producției. Nomenclatorul produselor chimice exportate s-a lărgit și s-a diversificat continuu, ajungînd la 60 produse și grupe de produse în 1975 față de numai 16 în 1950.

Structura exportului de produse chimice — în care a crescut ponderea produselor cu un grad ridicat de prelucrare, în concordanță cu tendințele de structură manifestate pe piața mondială — s-a îmbogățit cu noi sortimente de coloranți organici, preparate farmaceutice, medicamente, mase plastice, detergenți, fire și fibre artificiale și sintetice și altele. La îmbunătățirea acestei structuri a contribuit dezvoltarea petrochimiei, care a permis valorificarea superioară a țițeiului prin realizarea de produse chimizate cu o valoare economică ridicată, influențînd totodată favorabil creșterea eficienței exportului. Creșteri importante s-au obținut și la exporturile de produse sodice, unde țara noastră dispune de însemnate resurse naturale, ajungîndu-se în 1975 la 573 mii tone exportate față de 125,7 mii tone realizate în 1960.

Sporirea volumului exportului de produse chimice, concomitent cu lărgirea nomenclatorului și diversificarea sortimentelor, s-au realizat în condițiile lărgirii ariei geografice a livrărilor, numeroase țări industriale dezvoltate solicitînd produsele industriei chimice românești. În actualul cincinal, potrivit condițiilor tehnice și materiale create, se prevede ca exportul de produce chimice să crească cu cca. 183% în 1980 față de 1975, urmînd ca acest export să contribuie într-o măsură sporită la consolidarea echilibrului valutar al dezvoltării țării.

La ce prețuri se realizează și se vînd produsele de export?

VALORIFICAREA superioară a mărfurilor pe piața externă și sporirea încasărilor valutare pentru fiecare leu intern cheltuit constituie un alt factor de care depinde creșterea eficienței exportului. Această cerință se poate realiza printr-o prospectare temeinică și continuă a piețelor externe — acțiune la care sînt chemate să participe atît organele de comerț exterior, cît și specialiști din unitățile care fabrică mărfuri pentru export — precum și printr-o perfecționare a activității de comercializare. De asemenea, acest proces se măsoară uneori prin operativitatea cu care unitățile industriale adaptează producția la cerințele pieții și satisfac solicitările clienților externi. În acest cadru un rol important trebuie să-l aibe preocupările privind diversificarea formelor de cooperare, în special cu întreprinderile și firmele care dețin o tradiție în activitatea industrială, în scopul facilitării afirmării produselor românești, complexe, realizate la un nivel înalt calitativ, pe piața mondială.

Măsurile organizatorice adoptate în ultimii ani în domeniul comerțului exterior vizează în principal ridicarea eficienței acestuia. Este de remarcat efectul pozitiv al apropierii producătorilor de piața externă, prin trecerea întreprinderilor de comerț exterior în subordinea directă a centralelor industriale, combinatelor și altor unități economice productive. La creșterea eficienței exportului poate contribui reducerea cheltuielilor de desfacere pe piața externă, prin diminuarea comisioanelor plătite intermediarilor, efectuarea vînzărilor de mărfuri direct la consumator. Sînt de reținut și alți factori asupra cărora trebuie acționat în vederea creșterii eficienței exportului: reducerea cheltuielilor suplimentare efectuate cu deosebire pentru mărfurile destinate exportului, diminuarea cheltuielilor de transport a mărfurilor pînă la frontiera română ș.a.

Îmbunătățirea participării țării noastre la schimbul internațional de valori este strîns legată de sporirea neîncetată a eficienței economice a comerțului exterior. Unitățile producătoare de mărfuri pentru export, centralele și alte întreprinderi de specialitate sînt cointeresate în acest proces, dar au și răspunderea directă pentru reducerea sistematică a cheltuielilor și obținerea de prețuri mai mari pe piața externă, pentru îmbunătățirea continuă a structurii exporturilor prin creșterea ponderii produselor cu grad ridicat de prelucrare. În acest cadru o direcție în care se cere acționat o constituie **cunoașterea mai bună a prețurilor la care se vînd produsele realizate**, aceasta reprezentînd un instrument important în orientarea producției pentru export, în utilizarea superioară a condițiilor concrete de pe piața externă. Referindu-se la acest deziderat, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că fiecare colectiv de muncă are datoria să cunoască la ce prețuri se realizează produsele destinate exportului, aceasta fiind una din obligațiile lor zilnice, deoarece producem nu de dragul producției, ci pentru a satisface nevoile societății, pentru valorificarea corespunzătoare a rezultatelor muncii noastre, în scopul creșterii avuției naționale și ridicării bunăstării poporului.

Napoleon ENE
Comitetul de Stat al Planificării

---

[1])Sursa : Anuarul statisticii internaționale pe anul 1975, D.C.S., pag. 277.

[2]) Idem, pag 91, 92, 266, 278.

[3]) Calcule prețuri plan 1976.

REPERE ALE EXPERIENŢEI ROMÂNIEI ÎN VALORIFICAREA RESURSELOR NATURALE ÎN CONCORDANŢĂ CU CERINŢELE CREŞTERII ECONOMICE [I]

ÎMPREJURĂRI variate, de ordin intern și internațional, impun chestiunea asigurării resurselor naturale de materii prime, combustibil și energie printre problemele economice, sociale și politice cele mai complexe care confruntă astăzi progresul omenirii. Antrenată de procesul industrializării și accentuată odată cu amplificarea acesteia, problema asigurării resurselor necesare se ridică și pentru România, iar soluționarea ei capătă o importanță hotărîtoare pentru întregul progres al țării. Această semnificație este reflectată ca atare și în politica partidului nostru. „În primul plan al preocupărilor — sublinia nu cu multă vreme în urmă tovarășul Nicolae Ceaușescu — va trebui să stea dezvoltarea bazei de materii prime și energetice, ținînd seama că progresul industriei, al întregii economii naționale este condiționat într-o măsură hotărîtoare de asigurarea resurselor de materii prime și combustibil, de utilizarea lor rațională, de crearea de noi înlocuitori și materiale chimice sintetice“[1].

Datorită complexității sale deosebite, problema resurselor naturale poate fi abordată din diverse unghiuri. Dintre acestea, prin relevanța și anvergura lor, se evidențiază cerințele pe care creșterea economică și resursele naturale și le pun în mod reciproc. Cunoașterea acestor cerințe devine indispensabilă pentru înțelegerea problemelor pe care asigurarea necesarului de resurse naturale le ridică în orientarea deciziilor de politică economică atît pe plan intern — în domeniul explorărilor geologice și al dezvoltării industriilor extractive și prelucrătoare — cît și pe plan extern, în opțiunile colaborării economice cu alte țări.

Cadrul concret al problemei

CADRUL CONCRET în care se evidențiază pentru țara noastră relația dintre creșterea economică și asigurarea acesteia cu materii prime este determinat de cel puțin trei grupe de factori : a) starea economică moștenită ; b) dimensiunea eforturilor economico-sociale necesare pentru egalizarea nivelurilor și structurilor economice ale țării noastre cu cele din țările dezvoltate ; c) „zestrea naturală“ a țării de materii prime și combustibili și nevoile de astfel de resurse pentru asigurarea progresului nostru economic pe termen lung.

a) Starea economică moștenită prezintă interes mai ales ca moment inițial, de start spre socialism. Greutățile creșterii economice sînt, în general, invers proporționale cu nivelul acestui start. În momentul trecerii la socialism România era o țară slab dezvoltată economic, cu un venit național pe locuitor între 80—100 dolari, egal cu cel cunoscut pentru Egipt, Siria, Turcia, Mexic, Peru etc. Întîrzierea dezvoltării economice moștenită de țara noastră depășea 100 de ani ! Nivelul economic scăzut era o expresie a slabei valorificări a resurselor naturale și umane, ceea ce la rîndul său se datora slabei dezvoltări industriale a țării. Datele problemei sînt, în general, cunoscute. Un singur fapt se impune totuși reamintit : în 1938, peste 90% din exporturile țării erau formate din materii prime și combustibil. Importurile, în schimb, erau dominate de produsele industriale prelucrate. O tonă din aceste din urmă trebuia plătită cu 8—10 tone produse indigene de export. Dependența structurală și tehnologică față de exterior era principalul canal de scurgere a unei bune părți din substanța economică a poporului, diminuînd astfel posibilitățile investiționale — reduse și fără aceasta — necesare progresului și condamnînd țara, împreună cu alți factori sociali-economici, la permanența subdezvoltării.

b) Lichidarea decalajelor economice moștenite și ridicarea României în rîndul țărilor dezvoltate industrial a devenit, cum era și firesc, un alt factor definitoriu al cadrului concret în care se pune problema relației dintre creșterea economică și resursele naturale ale țării. România a avut și continuă să aibă nevoie nu de orice creștere economică, ci de una mai înaltă decît cea a țărilor dezvoltate. Este cunoscut că, Programul partidului nostru prevede ca, pînă în 1990, România să se ridice în rîndul țărilor socialiste dezvoltate industrial, ajungînd la un venit național pe locuitor de circa **60 000** lei. O asemenea creștere economică devine posibilă numai prin ridicarea gradului de valorificare a resurselor naturale și umane, ceea ce presupune, la rîndul său, înfăptuirea unui amplu proces de industrializare a țării. Această strategie impune dezvoltarea cu precădere a ramurilor industriei grele : energie, siderurgie, construcții de mașini și chimie, iar în cadrul lor, promovarea prioritară a subramurilor de vîrf sau „industrializante“. Urmînd această linie, România socialistă și-a înscris și-și va înscrie și în viitor economia printre cele mai dinamice din lume.

c) Creșterea economică înaltă în țara noastră nu s-a realizat de la sine, folosind, cumva, abundența și ieftinătatea vreunei resurse naturale. Dimpotrivă, ea a necesitat o politică economică adecvată, întemeiată și sprijinită, totodată, pe avantajele colaborării economice externe. Pentru înțelegerea amploarei efortului intern, amintim că țara noastră a destinat pentru nevoile creșterii sale economice : 25,5% din venitul național în 1961—1965 ; 29,5% din 1966—1970 și 34% în 1971—1975. În cincinalul actual această rată va fi de 33—34%, iar deceniul următor, 1981—1990, de 30—32%. Adoptarea unei asemenea politici în repartizarea venitului național este o ilustrare elocventă a concepției partidului și statului nostru că numai printr-o mobilizare maximă a eforturilor interne, exprimate în rata înaltă a acumulării, și în utilizarea ei eficientă se pot înlătura progresiv decalajele moștenite și justifica solicitările, pe baza principiilor generale ale colaborării, față de factorii externi, în scopul asigurării unei contribuții sporite în completarea și potențarea factorilor interni, necesari susținerii procesului de industrializare.

Industrializarea socialistă a țării și — pe baza ei — dezvoltarea înaltă a tuturor ramurilor economiei naționale, au cerut, cum era și firesc, o dezvoltare corespunzătoare a resurselor proprii de energie și de materii prime. Concepută pe verticală, la nivelul tuturor verigilor succesive ale economiei — de la prospecțiuni geologice și extracție, pînă la prelucrarea industrială — această dezvoltare a presupus ca încă de la început să se realizeze o inventariere cuprinzătoare a tuturor resurselor naturale, certe și posibile, pentru a se hotărî orientările cuvenite în exploatarea lor industrială. Politica generală urmată în acest domeniu a fost marcată de eforturile susținute, făcute de-a lungul întregii perioade 1951—1975, pentru dezvoltarea continuă a bazei de resurse proprii de materii prime și combustibili și valorificarea superioară a acestora.

ECONOMIE NATIONALA

Dezvoltarea permanentă a bazei proprii de materii prime — constantă cardinală a creşterii economice

ȚARA NOASTRĂ dispune, în general, de resurse naturale într-o structură diversificată, dar limitate ca volum[2]. În subsolul țării se găsesc : combustibili solizi, lichizi și gazoși ; minereuri de fier și de metale neferoase (aluminiu, cupru, zinc, plumb etc.) ; minereuri nemetalifere, sare, sulf etc. Toate acestea, componente de bază ale avuției naționale, *se găsesc în cantități și structură suficiente pentru a putea organiza, în cadrul economiei, un complex industrial diversificat și echilibrat, dar, în același timp, insuficiente pentru a nu apela la importuri.* Această situație s-a reflectat ca atare în întreaga politică economică a partidului nostru în legătură cu necesarul de resurse energetice și de materii prime.

Una din constantele definitorii ale acestei politici o constituie preocuparea pentru *lărgirea permanentă a bazei proprii de materii prime și combustibili și de limitare a importurilor numai la cazuri strict necesare.* Preocuparea se materializează, înainte de toate, în evoluția investițiilor făcute în domeniul explorărilor geologice și industriilor extractive. Caracteristica explorărilor geologice constă în necesitatea de a devansa procesul de industrializare. Din această cauză, în perioadele de început ale procesului amintit, efortul investițional trebuie să fie, de regulă, mai mare. Astfel, volumul acestor investiții a reprezentat în structura totalului investițiilor statului 8,8% în deceniul 1951—1960 și 4,7% în deceniul următor ; în cincinalul 1971—1975, el a reprezentat circa 3%. În schimb, volumul absolut al acestor investiții a crescut continuu, ajungînd la circa 14 miliarde lei în 1971—1975, față de 5,6 miliarde în 1951—1955.

Pornind de la nevoile dezvoltării economiei naționale, ca și de la problemele generale care se ridică în lume în domeniul resurselor naturale, cincinalul 1976—1980 prevede intensificarea eforturilor investiționale. Lucrările geologice vor fi orientate cu precădere în următoarele direcții : a) creșterea rezervelor de resurse energetice, prin extinderea forajului la mare adîncime pentru țiței și gaze și prin începerea lucrărilor de foraj pe platforma continentală a Mării Negre ; b) identificarea de noi rezerve de minereuri cuprifere și complexe ; c) sporirea rezervelor de substanțe minerale utile nemetalifere și d) punerea în valoare a zăcămintelor de minereu de fier cu conținut scăzut de metal.

Simultan cu lucrările de prospecțiuni și explorări geologice, o atenție deosebită a fost acordată *ramurilor producătoare de energie, combustibil și materii prime minerale.* Pentru a se dezvolta în concordanță cu cerințele industrializării, acestor ramuri (energie electrică și termică, combustibili, metalurgie feroasă și neferoasă, inclusiv extracția minereurilor) li s-au alocat un volum de investiții de 246,05 miliarde lei în întreaga perioadă 1951—1974, reprezentînd peste 45% din totalul investițiilor făcute în industrie. În decursul timpului, acest procent a reprezentat aproape 59,4% în deceniul 1951—1960 și 47% în deceniul următor : 1961—1970.

O mai bună corelare a dezvoltării ramurilor producătoare de energie, combustibil şi materii prime minerale cu dezvoltarea ramurilor prelucrătoare

ANALIZA acestor date poate să-și dezvăluie mai cuprinzător semnificația și să ofere elemente suplimentare de judecată dacă i se integrează și o serie de comparații internaționale. Din statisticile existente rezultă următoarele niveluri ale ponderii industriei energetice, de combustibil și metalurgie, inclusiv extractive feroase și neferoase, în totalul investițiilor industriale din țările socialiste europene membre ale C.A E.R. (tabelul nr. 1).

În perioada celor două decenii la care se referă datele din tabelul nr. 1, dimensiunile comparative ale efortului investițional făcut de poporul nostru în dezvoltarea bazei proprii de materii prime minerale, combustibil și energie apar, în expresie relativă, considerabil mai mari decît în toate celelalte țări europene membre ale C.A.E.R. Privită în timp, această diferență este mai mare la începutul perioadei de construcție socialistă. Astfel, în România, în deceniul 1951—1960, ponderea investițiilor în ramurile extractive arătate anterior a reprezentat, în totalul investițiilor industriale, 64,5% în prima parte a perioadei (1951—1955) și 55,5% în cea de a doua parte (1956—1960) ; pe întregul deceniu, ponderea respectivă se ridica la aproape 60%. În aceeași perioadă (1951—1960), ponderea investițiilor respective a depășit cu puțin 50% doar în Bulgaria și Ungaria, în timp ce în restul țărilor ea cobora sub 50%. În decursul timpului, diferența amintită acunoscut o tendință de micșorare permanentă, dar ea continuă să fie considerabilă pînă în anul 1970.

Tabelul nr. 1. Ponderea investițiilor din industria energetică, de combustibil și metalurgică inclusiv extractivă feroasă și neferoasă în totalul investițiilor industriale — în %

Perioadele	R.S. România	R.P. Bulgaria	R.S. Cehoslovacă	R.D. Germană	R.P. Polonă	U.R.S.S.	R.P. Ungară
1956—1965	52,8	54,6	45,3	47,8*	44,2	46,1	48,3
1966—1974	41,0	35,0	31,0	38,2	36,1	40,6	39,0
1956—1974	44,0	38,8	35,0	40,0**	38,8	41,8	41,3

*=1961—1965 ; **=1966—1974. Sursa : Anuarele Statistice C.A.E.R. și nationale.

În prima parte a deceniului prezent, respectiv în 1971—1974, investițiile României în ramurile extractive au reprezentat circa 38% din totalul investițiilor industriale. Comparațiile cu alte țări ne arată că doar în U.R.S.S. și în R.D.G. investițiile respective cunoșteau o pondere ceva mai mare, de circa 40% și 39%, în timp ce în toate celelalte țări ponderea amintită era mai mică, reprezentînd circa 33% în Bulgaria, circa 35—36% în Polonia și Ungaria și 29% în Cehoslovacia. Un plus de semnificații aduc aceste date dacă sînt convertite în indicatori pe locuitor. Calculul respectiv pentru anii 1971—1974 ne arată că unui locuitor al țării noastre îi revine un efort în investiții pentru dezvoltarea energeticii și bazei de materii prime minerale egal cu 3 800 lei față de 4 446 lei în R.D.G. și 2 300 lei în Bulgaria, Cehoslovacia și Ungaria, 2 560 lei în Polonia și 2 870 lei în U.R.S.S.[3].

Ce semnificații capătă aceste date prin prisma cerințelor creșterii economice ? Pentru a răspunde este necesar să coborîm analiza noastră în interiorul structurii politicii de investiții în industrie. Nivelul ridicat al investițiilor în ramurile extractive a însemnat un *volum relativ mai scăzut al investițiilor alocate industriei prelucrătoare.* Spre exemplu, industriei constructoare de mașini, ramură cunoscută pentru importanța sa decisivă în asigurarea progresului oricărei economii naționale, i-au fost alocate, timp de peste un deceniu și jumătate, adică între 1950—1967, mai puțin de 10% din totalul investițiilor destinate industriei. Mai exact, ponderea acestor investiții a reprezentat, în medie, anual, în primele trei planuri cincinale : 7,8%, 6,9% și 8,5%, iar în următorii doi ani : 8% în 1966 și 9,5% în 1967. Menționăm că față de alte țări socialiste : R.P.U., R.S.C., R.D.G., R.P.P., și U.R.S.S., ponderile arătate mai sus erau de 2—2,5 ori mai mici, în condițiile în care însuși volumul total al investițiilor noastre industriale pe locuitor era considerabil mai redus. În Bulgaria, ponderea investițiilor în construcția de mașini a depășit 10% din totalul investițiilor industriale încă din 1960.

⟶

---

1. **Nicolae Ceaușescu**, Cuvîntare la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 21—22 iulie 1975. Scînteia, 24 iulie 1975.
2. Vezi : Manea Mănescu, Creșterea avuției naționale a României în anii construcției socialiste. Era Socialistă nr. 11/1975, pag. 13.
3. În acest calcul am pornit de la rezultatele obținute în cadrul C.A.E.R., în domeniul comparării internaționale a indicatorilor valorici sintetici ai țărilor membre, pentru anul 1973. Între acești indicatori, este cercetat și volumul investițiilor. În urma comparării acestora între țări, într-o valută comună, în ruble, au rezultat între diferite valute naționale și rublă, anumite corelații valutare, bazate pe comparabilitatea internațională a nivelurilor prețurilor. În analiza noastră am utilizat aceste corelații valutare pentru partea de investiții făcute de țări numai în ramurile care ne-au interesat, și am cuprins întreaga perioadă 1971—1974. Transformarea în lei a investițiilor exprimate în valutele naționale ale țărilor s-a făcut așadar prin intermediul corelației leu-rublă, deci nu prin comparații bilaterale între leu și fiecare din celelalte valute naționale. Efectuînd aceste comparații internaționale, subliniem totodată caracterul lor orientativ.

Desigur, fiecare țară își elaborează politica economică, inclusiv în domeniul investițiilor, în funcție de condițiile sale specifice, stabilind ea singură atît modalitățile cît și termenele concrete în care trebuie să se rezolve o problemă sau alta.. Este evident că aceste modalități și termene nu pot fi universal valabile. În același timp, însă, apare firesc ca în soluționarea marilor probleme social-economice, cum este și aceea a dezvoltării industriei constructoare de mașini, fiecare țară să țină seama atît de nevoile și experiența proprie, cît și de tendințele care se manifestă pe plan internațional. Privită prin această dublă prismă, orientarea structurală a politicii investițiilor industriale din perioada 1950—1967 din țara noastră apare insuficient de fundamentată științific și deci nejustificabilă integral prin cerințele creșterii economice.

Mai întîi, pentru că a condiționat o demarare înceată a industriei constructoare de mașini. Ca urmare, la vechea întîrziere moștenită de aceasta, s-a adăugat una nouă, frînînd astfel dezvoltarea tocmai a acelei ramuri care, prin accelerarea sa încă din start, putea contribui la o creștere similară a întregii industrii, și pe această bază a economiei naționale în ansamblul ei.

În al doilea rînd, pentru că ea contravenea și din punctul de vedere al incidenței comerțului exterior asupra creșterii economice. În perioada amintită, prețurile mașinilor și utilajelor cunoșteau o tendință de creștere continuă, în timp ce prețurile la materii prime și combustibil înregistrau o descreștere continuă. Deschiderea acestui „foarfece al prețurilor“ era și mai accentuată în comerțul intra — C.A.E.R., din cauza prețurilor sale mai mari decît cele mondiale cu 27% la mașini și utilaje și circa 16% la materii prime și combustibil. Oricum, în perioada respectivă, la mașini importul depășea de cîteva ori exportul, în timp ce la materii prime și combustibil exportul depășea importul (pînă în 1962), era firesc ca o asemenea tendință a prețurilor din comerțul mondial să afecteze creșterea noastră economică, prin diminuarea capacității investiționale a țării și, prin aceasta, reducerea cadenței generale a dezvoltării economiei.

În al treilea rînd, pentru că a generat ridicarea costului creșterii noastre economice. Ramurile extractive (de energie, combustibil și materii prime) se caracterizează, în general *printr-un consum de fonduri și energie mai mare decît media pe ansamblul industriei și pe principalele sale ramuri prelucrătoare*. O imagine sintetică a acestor aprecieri ne-o dă faptul că, de exemplu, în perioada 1951—1970, participarea ramurilor extractive amintite la producția industrială a fost de circa 20—21%, în timp ce participarea lor la investițiile industriale a fost de 50%. În perioada 1971—1974 datele indică 17% și respectiv 37,8%. În ceea ce privește coeficientul energiei, amploarea lui poate fi dedusă din consumul de energie electrică pe muncitor. Acesta era, în anul 1974, de 27 241 kWh în industria combustibilului, 37 507 kWh în metalurgia feroasă și 64 860 kWh în metalurgia neferoasă, față de 13 864 kWh în industrie total, 6 165 kWh în construcția de mașini etc. Din ambele categorii de date rezultă, cu toată evidența, implicațiile lor asupra eficienței economiei naționale și costului creșterii noastre economice.

De abia odată cu cincinalul 1966—1970 s-a trecut la diminuarea relativă (la 45% față de 55% în 1951—1965) a investițiilor alocate producției de energie, combustibil și materii prime metalifere. S-a putut astfel, elibera o parte din investiții în *favoarea suplimentării celor destinate ramurilor industriei grele prelucrătoare*, contribuind la accelerarea cadenței creșterii noastre economice și realizarea unor progrese mai consistente pe linia egalizării nivelurilor și structurilor economice cu cele ale țărilor avansate industrial. Această nouă orientare în modelarea structurală a politicii investițiilor industriale se întemeiază pe concepția, promovată consecvent de partidul nostru, că dezvoltarea și consolidarea permanentă a bazei proprii de materii prime, combustibil și energie reprezintă una din direcțiile prioritare ale progresului economic al țării. În același timp, însă, ea se îmbină, mai eficient decît anterior, cu posibilitățile pe care le oferă atît modernizarea structurilor industriale interne, cît și deschiderea largă a cooperării economice internaționale a României cu țările socialiste și cu țările în curs de dezvoltare.

prof. univ. dr. Nicolae BELLI

Coordonatele producției legumicole

(Urmare din pag. 4)

INTENSIFICAREA PRODUCȚIEI legumicole este un proces complex, cu ample implicații economice, tehnice și organizatorice, al cărui caracter de durată și continuitate trebuie subliniat. Traducerea sa în viață angrenează atît dezvoltarea bazei tehnico-materiale și a progresului tehnic. cît și asigurarea utilizării maximale a mijloacelor și forțelor de care dispunem, concomitent cu o permanentă generalizare în producție a celor mai noi cuceriri în domeniul creării materialului biologic de mare randament, a tehnologiilor cu caracteristici industriale. Programul dezvoltării legumiculturii în perioada 1976—1980, precum și în perspectiva anului 1990 — etapă hotărîtoare în desfășurarea acestui proces, marcată printr-un adevărat salt calitativ în concepția organizatorică — creează cadrul unitar de desfășurare, atît în profil teritorial. cît și în ansamblu. În profil teritorial s-a avut în vedere ca **toate județele care dispun de condiții favorabile să-și asigure, în principal, consumul din producția proprie,** urmînd ca în marile bazine legumicole cu tradiție, din sudul și vestul țării, să se obțină producții suplimentare, atît pentru zonele care nu au condiții prielnice. cît și pentru realizarea disponibilităților de export.

Principalele pîrghii pe temeiul cărora se prognozează traducerea în viață a obiectivelor amintite pot fi grupate astfel :

- **zonarea rațională a producției și asigurarea folosirii tuturor terenurilor cu condiții de maximă favorabilitate ;**

- **asigurarea amplasării pe terenuri fertile, irigate, în ansamblul aplicării unui complex de măsuri menite să aducă certitudinea sporirii fertilității economice a acestora ;**

- **concentrarea și specializarea producției, astfel încît să se deschidă largi perspective generalizării tehnologiilor cu caracteristici industriale ;**

- **promovarea progresului tehnic, pe baza dezvoltării neîntrerupte a bazei tehnico-materiale ;**

- **optimizarea organizării unităților de producție atît din punctul de vedere al tehnologiilor, al folosirii materialului biologic de înalt randament., al generalizării mecanizării și chimizării, cît și al înlăturării pierderilor și aplicării unui regim sever de economisire a muncii vii și materializate pe unitatea de produs ;**

- **extinderea culturilor duble și intercalate, a culturilor succesive, astfel încît pe hectarul cultivat să se obțină maximul producțiilor realizabile în condiții pedo-climatice concrete ;**

- **extinderea producerii industriale a răsadurilor ;**

- **perfecționarea calificării cadrelor și generalizarea experienței înaintate.**

Traducerea în viață a anagajamentelor luate de lucrătorii din agricultură privind organizarea superioară a producției și a muncii se va materializa, fără îndoială. și în producții legumicole la nivelul sarcinilor trasate de către conducerea de partid și de stat, personal de tovarășul **Nicolae Ceaușescu.** Progresele înregistrate în dezvoltarea legumiculturii în perioada cincinalului 1971—1975 vor fi continuate prin înfăptuirea programului de dezvoltare în etapa 1976—1980 și în perspectiva anului 1990, cadru prin care se asigură pentru prima oară în țara noastră, în mod unitar, **un vast program de intensificare a producției legumicole pornindu-se de la realitățile concrete, de la necesitatea dezvoltării bazei tehnico-materiale și a organizării utilizării acesteia cu maximă eficiență.**

> **„Problema modernizării producției trebuie să constituie preocuparea fiecărui conducător din economia noastră... Ridicarea calității producției, elaborarea de noi tehnologii este o sarcină permanentă a fiecărui conducător din economie ! De altfel, în organizarea centralelor, a întreprinderilor există compartimente create tocmai în acest scop. De aceasta trebuie să se ocupe chiar directorul general al centralei, secretarul de partid, precum și celelalte cadre de bază. Dacă directorul general nu are în preocuparea lui nivelul tehnic al producției, înseamnă că nu-și îndeplinește una din îndatoririle lui principale.“**
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**

CERCETAREA ȘI PROIECTAREA UZINALĂ

UTILIZAREA MAI EFICIENTĂ A UNUI IMPORTANT POTENȚIAL DE CREAȚIE

● Concluziile unei cercetări sociologice în 29 de întreprinderi ● Cum își îndeplinesc compartimentele de cercetare-proiectare rolul de purtătoare ale progresului tehnic ? ● Efectele carențelor în activitatea de informare-documentare ● Presiuni organizatorice asupra profilului ● Se impune o mai activă intervenție a centralelor

ÎN ACTUALA ETAPĂ, de profunde transformări calitative în economia României socialiste, de afirmare largă a celor mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii moderne, progresul tehnic devine într-o măsură covîrșitoare o problemă a factorului uman, a planificării, organizării și conducerii acestuia. Una dintre activitățile economice care, prin conținut și dimensiuni, constituie o cale importantă de creare, introducere în practică și dezvoltare a elementelor de progres tehnic este activitatea concretă, de zi cu zi, a **compartimentelor de cercetare-proiectare (C.C.P.) din întreprinderile industriale.**

În ultimele două cincinale a fost creat un nou cadru juridic-instituțional, în interiorul căruia activitatea de cercetare-proiectare găsește multiple posibilități de dezvoltare, de diversificare și de ridicare permanentă a calității conținutului său ; el are și menirea de a crea condiții favorabile pentru ridicarea eficienței C.C.P., prin stimularea activității creatoare și mai buna corelare a acesteia cu cerințele de moment și de perspectivă ale producției.

Noile caracteristici ale producției determină **un nou tip de organizare și un nou conținut al cercetării și proiectării industriale.** Esențiale sînt aici : **gradul considerabil crescut de adaptabilitate al acestor activități la nevoile unei producții aflate într-o dinamică fără precedent, viteza socialmente mai ridicată de concretizare a cerințelor producției, capacitatea mai înaltă de a elabora o imagine globală despre posibilitățile de moment și de perspectivă ale producției etc.**

Procesul de tranziție de la o formă de organizare proprie revoluției industriale la o formă modernă, caracteristică pentru revoluția tehnico-științifică, nu este, firește, nici liniar, simplu, nici încheiat. Cu toate greutățile inerente, există posibilități noi — din punct de vedere politic, economic, sociologic și psihologic — de accelerare a ritmului schimbării, de creștere a vitezei de adaptare la noile cerințe obiective, posibilități reflectate și în rolul pe care Programul Partidului Comunist Român îl acordă afirmării puternice a revoluției tehnico-științifice în procesul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Condiții create prin noul cadru organizatoric

ÎN CADRUL unei teme de cercetare cu un profil mai larg („Factorii umani ai progresului tehnic“), aflată în curs de desfășurare, Laboratorul de sociologie al I.P.C.T. a studiat problemele sociologice importante care se pun în fața C.C.P. din 29 de întreprinderi industriale ale Capitalei, făcînd parte din 7 centrale în subordinea Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini. Au fost obținute circa 170 de chestionare (tip autocompletare, cu întrebări deschise) la care au răspuns **cadrele de conducere** tehnico-administrativă și ale organizațiilor politice, aproape 1 100 de chestionare (autocompletare, mixt) la care au răspuns **inginerii** din C.C.P. și o serie mare de **informații obiective** cu privire la activitatea, organizarea și perspectivele planificate ale întreprinderilor. Corelarea acestor rezultate cu observațiile științifice ale cercetătorilor (un colectiv din care fac parte 3 sociologi, un matematician și 2 statisticieni) a avut drept finalitate crearea unei imagini complexe privind principalele aspecte sociologice ale structurii și funcționării C.C.P. investigate.

Problemele urmărite prin cercetare au vizat locul și rolul acestor compartimente (așa cum apar în noua structură), potențialul uman, capacitatea lor organizatorică de adecvare la cerințele producției, gradul de acoperire a sarcinilor, eficiența îndrumării acordate de către centrale, raportul dintre rutină și creativitate, unele aspecte ale circuitului decizional și informațional, relațiile cu institutele și centrele de cercetări.

Primele concluzii ilustrează convingător faptul că **noua formă de organizare reușește să pună în valoare noi posibilități, noi resurse** ale dezvoltării economice ; chiar la o analiză parțială a datelor culese, apare evident că au fost găsite **mecanisme economice și sociologice esențiale** pentru stimularea progresului tehnic, pentru întărirea rolului factorului uman, pentru ridicarea eficientei C.C.P. în condițiile creșterii considerabile a importanței cercetării de dezvoltare și a proiectării uzinale.

Compartimentele de cercetare și proiectare au (prin lege și în practică) sarcina principală de a asigura **preluarea critică** și **adaptarea creativă** a rezultatelor cercetării și a proiectelor provenite de la institutele de profil, **„traducerea“ tehnologică a proiectelor** (inclusiv a celor proprii), acordarea de asistență tehnică permanentă pentru producție ; funcția de cercetare, de lansare a unor teme pentru crearea și introducerea noului tehnic, pentru autoutilare și sprijinirea miscării inventatorilor și inovatorilor constituie, de asemenea, o îndatorire de bază a C.C.P. din întreprinderi.

Dar pentru îndeplinirea cu maximum de eficiență a acestor sarcini sînt necesare condiții multiple, care vizează : structura și pregătirea profesional-psihologică a personalului tehnico-ingineresc ; stabilirea concretă și detaliată a atribuțiilor C.C.P. ; determinarea precisă și eficace a rolului centralei în raport cu acestea ; adîncirea integrării cercetare-proiectare-producție ; perfecționarea formelor și metodelor de transmitere a experienței și informației creative între întreprinderi etc.

Este de remarcat că aceste condiții sînt, în majoritatea cazurilor, îndeplinite ; există, în întreprinderile investigate, o preocupare constantă și profundă pentru perfecționarea structurii, funcționării și dezvoltarea compartimentelor de cercetare și proiectare proprii. În acest sens merită să menționăm faptul că majoritatea cadrelor de conducere s-au declarat mulțumite de modul în care își desfășoară activitatea C.C.P. aflate în subordinea lor.

Cînd rutina blochează creativitatea

CU TOATE ELEMENTELE POZITIVE, există însă **însemnate resurse obiective și subiective** — organizatorice și de conducere, resurse a căror punere în valoare ar determina ceea ce numeam mai sus o „accelerare a ritmului schimbării“.

● Astfel, **precizarea insuficientă a atribuțiilor C.C.P., a locului și funcțiilor sale în cadrul întreprinderii** conduce la supraîncărcarea personalului (cu consecințe psiho-sociale negative), la paralelisme și la consumuri inutile (dar plătite) de timp, energie, materiale.

● **Coordonarea din partea centralei este marcată uneori de formalism,** rezumîndu-se la solicitări de informații, aprobări, emiteri de circulare. Influența reală a centralei în stimularea C.C.P. este rar resimțită — această situație regăsindu-se chiar și la întreprinderile pe care sînt grefate centralele.

● Totodată, centralele își realizează doar sporadic și insuficient atribuțiile lor legale de principală sursă de **informare tehnică,** de principal factor de **ridicare a nivelului profesional** al personalului din C.C.P., principal canal de **informare reciprocă a întreprinderilor** din subordinea asupra realizărilor interne (un cadru de conducere de la I.M.G.B. declara : „Uneori nu știu dacă un reper anumit, de care am nevoie, este produs de vreo întreprindere de la noi, dar aflu că îl pot procura de la o firmă din străinătate. N-am timp să caut care întreprindere românească fabrică reperul care-mi trebuie și — dacă nu aflu de ea întîmplător — fac fișă de import“!). Remarcăm că **72,44% din inginerii chestionați de noi au declarat că au greutăți în documentarea tehnică de specialitate.**

● **Circulația defectuoasă a informației între institute și întreprinderi** duce uneori la pierderi ce ar putea fi evitate ; unele proiecte conțin elemente care vin în contradicție fie cu posibilitățile tehnologice ale întreprinderilor, fie chiar cu standardele ; de aici, necesitatea ca C.C.P. să reia proiectul, **să reproiecteze ceea ce trebuia direct aplicat în producție.**

● Există situații în care, deși nici un institut nu are colective de specialitate pentru un anumit produs, deci întreprinderea își asigură producția în proporție de 90—95% cu cercetare proprie, C.C.P. din subordine este **supraîncărcat cu sarcini care — în mod normal — ar trebui să le îndeplinească alte servicii.** Fenomenul determină uneori tendințe de fluctuație a cadrelor, o slabă preocupare pentru ridicarea nivelului profesional și, deci, pentru modernizare (o astfel de situație se poate constata la Întreprinderea de ventilatoare — București).

Majoritatea elementelor negative prezentate aici au un grad scăzut de generalitate, totuși ele există ; și, îndeosebi, ele pot fi remediate nu prin mari acțiuni costisitoare, ci prin măsuri hotărîte de perfecționare a organizării, conducerii și controlului.

Cum puteau fi cîștigate aproape 150 de milioane

STRUCTURA medie a unei zile obișnuite de lucru a inginerilor din C.C.P. studiate cuprinde 8 activități principale (vezi tabelul). Subliniem că nu toate persoanele investigate efectuează toate activitățile menționate, această zi de lucru constituind **o medie.** Pe baza aceleiași metodologii de calcul s-a constituit și o zi medie conformă cu aspirațiile exprimate de ingineri (respectiv, media răspunsurilor la întrebarea : „Ce și cît ar trebui să faceți într-o zi obișnuită ?“). Chiar la o analiză parțială a datelor prezentate, se pot remarca două resurse importante pentru creșterea eficienței muncii acestor compartimente :

A. Ponderea activităților specifice, legate de profilul și sarcinile C.C.P. într-o zi medie — calculată pe baza proporțiilor menționate de subiecți — **este de 78,84%** (concepție-cercetare, proiectare propriu-zisă, asistență tehnică în secțiile de producție, documentare și informare tehnico-științifică, lucrări de laborator). Rezultă că **21,16%** din timpul de lucru este acordat unor **activități nespecifice, cele mai multe sub nivelul funcției.** Dintr-un calcul simplu, în care considerăm productivitatea muncii unui inginer egală cu productivitatea muncii pe angajat realizată în medie, în 1975, în întreprinderile studiate (în realitate, randamentul potențial al unui inginer din C.C.P. este de 2—10 ori mai mare), rezultă că **pe totalul personalului ingineresc din cele 29 de compartimente s-ar fi putut obține, prin utilizarea optimă a timpului de lucru, un plus de circa 140 milioane de lei anual.** Această sumă reprezintă **pierderi indirecte,** cu alte cuvinte resurse care nu sînt puse în valoare.

B. Întreprinderile își diminuează resursele și în mod direct, plătind retribuția corespunzătoare postului de inginer pentru activități nespecifice, cele mai multe sub nivelul acestui post. Considerînd ca activități a căror pondere ar trebui redusă : formularistică — de la 6.67% la 1.59% ,relații în exterior — de la 1,16% la 0,88%, activități auxiliare — de la 7,95% la 2.36%, alte activități — de la 5,25% la 3,18%, pentru a obține o zi optimă de lucru,

Ana BĂLAȘA
Alin TEODORESCU

(Continuare în pag. 32)

Structura zilei de muncă a personalului cu pregătire superioară din compartimentele de cercetare și proiectare studiate (medie) — situația existentă și cea care ar rezulta din aspirațiile exprimate de inginerii chestionați

ACTIVITĂȚILE	EXISTENT		ASPIRAT	
	%	minute	%	minute
concepție-cercetare	5,84	28	11,82	57
proiectare propriu-zisă	49,03	235	57,47	276
asistență tehnică pentru producție	17,82	86	13,94	67
documentare și informare tehnico-științifică	4,55	22	6,97	33
lucrări de laborator	1,60	8	1,80	9
formularistică	6,67	32	1,59	8
relații cu exteriorul întreprinderii	1,16	6	0,88	4
activități auxiliare sub nivelul funcției	7,95	38	2,36	11
alte activități	5,[illegible]	25	3,[illegible]	15
total zi de muncă medie	100,00	480	100,00	480

Microsemnale asupra unei macroprobleme

● Cel puțin 60 de ingineri din C.C.P ale celor 29 de întreprinderi investigate sînt încadrați și lucrează în alte specialități decît cele în care sînt pregătiți.

● Din totalul personalului încadrat în C.C.P. (aprilie — mai 1976), 45,65 % sînt ingineri ; raportul personal mediu/personal cu pregătire superioară este deci de 1,29/1, ceea ce ar putea fi o explicație a supraîncărcării inginerilor cu activități auxiliare. O mai justă apreciere a nevoilor reale de personal mediu ar putea conduce la măsuri în vederea ridicării raportului la 1,5/1 sau chiar la 2/1. (De remarcat că raportul mediu/superior pentru personalul din munca de cercetare, recomandat de Federația Internațională a Muncii, este de circa 2,5—3/1).

● 79,19 % din personalul ingineresc investigat are mai puțin de 40 de ani. În această situație, potențialul creativ nu poate fi pus în valoare cu cea mai înaltă eficiență decît în condițiile unei conduceri și organizări ireproșabile, care să suplinească lipsa de experiență a unor cadre.

● 74,18 % din ingineri cunosc cel puțin o limbă străină, dar numai 36,32 % sînt mulțumiți de condițiile în care se pot informa în specialitate. Considerînd că „timpul de înjumătățire“ (perioada în care 50 % din cunoștințele asimilate în facultate se uzează moral) este din ce în ce mai mic — se apreciază că în electronică și ramurile înrudite este de 10 ani — apare și mai pregnantă nevoia de a îmbunătăți continuu activitatea de documentare, informare (inclusiv printr-o circulație mai largă a materialului documentar de peste hotare, existent la centrale și întreprinderi), reciclare.

● 1 din 5 ingineri apreciază că munca de concepție ocupă în activitatea sa o pondere redusă sau chiar foarte redusă ; cu alte cuvinte, pentru cel puțin 20 % din ingineri rutina, munca lipsită de gîndire creatoare este predominantă.

● 23,45 % din ingineri reclamă posibilitatea exercitării unei munci mai consistente sub raportul creației, gîndirii, aplicării creatoare a cunoștințelor și experienței. Situația trebuie să constituie un semnal de alarmă pentru factorii responsabili din întreprinderile respective, din centralele de care acestea aparțin.

ŞTIINŢA ŞI TEHNICA ROMÂNEASCĂ ÎN SLUJBA IDEALURILOR DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE (II)

Comenzile sociale derivă nemijlocit din marile probleme ale perioadei pe care o trăim

ESTE ŞTIUT că scopul activităţii de cercetare ştiinţifică il reprezintă finalitatea acesteia, rezultatele ştiinţifice obţinute, care să fie valorificate, cît mai larg posibil, în practica socială. Elaborarea tematicii de cercetare este o etapă deosebit de importantă în organizarea activităţii ştiinţifice, etapă care necesită studii, analize şi consultări permanente, atît în faza premergătoare, cît şi pe tot parcursul procesului de investigare.

Experienţa muncii de cercetare ştiinţifică din ţara noastră, precum şi cea mondială, demonstrează că tematica de cercetare trebuie selectată în mod judicios, avînd la bază, în primul rînd, comenzile sociale, respectiv nevoile concrete, curente şi de perspectivă, ale dezvoltării economice şi sociale. Este cazul să precizăm că iniţiativa elaborării tematicii de cercetare aparţine în zilele noastre, spre deosebire de trecut, mult mai puţin cercetătorilor ; ea aparţine, în marea majoritate a cazurilor, beneficiarilor cuceririlor ştiinţei, celor care dau comenzile sociale, în ultimă analiză societăţii, care este conştientă de nevoile sale de progres economic şi social. După cum se ştie, ştiinţa trebuie să aducă astăzi o contribuţie efectivă şi eficientă la rezolvarea unor probleme hotărîtoare pentru progresul societăţii.

În cincinalul 1976—1980, activitatea de cercetare ştiinţifică are sarcina să se ocupe de elaborarea unor tehnologii corespunzătoare proceselor de valorificare superioară a resurselor naturale şi în special a celor cu conţinut redus de substanţe utile. Se impune, de asemenea, intensificarea activităţii de cercetare şi dezvoltare tehnologică pentru realizarea unor noi materiale sintetice, în care un rol important revine cercetărilor din domeniul chimiei. Totodată, este necesară realizarea unor maşini-unelte noi, cu randament înalt, cu comandă program, dezvoltarea automaticii şi electrotehnicii.

În acelaşi timp, specialiştilor care lucrează în domeniul explorării, exploatării şi valorificării substanţelor minerale utile le revine sarcina asigurării economiei naţionale cu rezervele minerale necesare. În acest scop, considerăm că trebuie abordate adîncimile mari şi spaţiul marin, paralel cu reluarea unor cercetări în zonele explorate, pornindu-se de la noi concepţii în ce priveşte formarea şi conservarea zăcămintelor ; se apreciază că cercetările geologice trebuie extinse în regiunile cu acces greu şi cu tectonică complicată, vizîndu-se în mod deosebit hidrocarburile, precum şi folosirea unor metode şi tehnici moderne în exploatarea petrolului.

Utilizarea unor noi surse de energie — nucleară, solară, geotermică — pune în faţa cercetătorilor din domeniul construcţiilor de maşini o serie de sarcini deosebite în legătură cu realizarea maşinilor, agregatelor şi instalaţiilor necesare utilizării acestor surse, paralel cu perfecţionarea continuă a motoarelor cu combustie internă, cu creşterea competitivităţii acestora. De asemenea, credem că se impune abordarea unor probleme privind extinderea automatizării în transportul feroviar şi echiparea superioară a căilor ferate — paralel cu dublarea şi electrificarea liniilor ferate — în scopul sporirii vitezei de circulaţie şi creşterii capacităţii de transport, precum şi aprofundarea aspectelor economice ale utilizării mijloacelor de transport.

În prezent, activitatea de cercetare ştiinţifică este coordonată prin intermediul **programelor de cercetare,** care implică investigaţii multi şi interdisciplinare, programe care urmăresc realizarea la termen a unor obiective de importanţă deosebită. Pe baza indicaţiilor conducerii superioare a partidului, sarcinile social-economice a căror soluţionare prezintă o importanţă deosebită formează obiectul unor programe de cercetare speciale, prioritare, prin intermediul cărora se urmăreşte să se rezolve cerinţele majore, curente şi de perspectivă, ale dezvoltării noastre social-economice. Atenţia deosebită ce se acordă acestor programe impune îmbunătăţirea, completarea şi actualizarea lor permanentă, paralel cu munca de elaborare a noi programe prioritare, a căror necesitate apare pe parcurs. Cu titlu de exemplu putem aminti următoarele programe prioritare : cercetarea şi valorificarea unor noi surse de energie ; economisirea metalelor ; forajul, punerea în producţie şi exploatarea sondelor de mare adîncime ; cercetarea din punct de vedere geologic a platformei continentale româneşti a Mării Negre ; valorificarea complexă a şisturilor bituminoase, utilizarea unor noi materiale de construcţie ; lărgirea surselor şi valorificarea masei lemnoase ; protecţia şi valorificarea resurselor de apă ; producerea de coloranţi, fire şi fibre sintetice ; lărgirea gamei de medicamente de uz uman şi veterinar ; protecţia mediului înconjurător etc.

Tematica de cercetare ştiinţifică este stabilită pe baza unei politici în domeniul ştiinţei care presupune **asigurarea unui anumit echilibru, pentru fiecare perioadă de plan, intre cercetarea fundamentală, cercetarea aplicativă şi cercetarea de dezvoltare. Intrepătrunderea cercetării fundamentale cu cea aplicativă şi a acesteia din urmă cu cea de dezvoltare, determină necesitatea stabilirii în cadrul planului unic de dezvoltare social-economică a unor proporţii şi, in acelaşi timp, a unor corelaţii juste intre ele, proporţii şi corelaţii care pot să difere de la o ramură de cercetare la alta şi chiar intre subramurile aceleiaşi ramuri.** Un lucru important trebuie însă reţinut. Aceste trei grupe sau categorii de cercetări ştiinţifice nu pot fi rupte şi nici cel puţin separate unele de altele, aşa cum înclinau să creadă la un moment dat şi respectiv să susţină unii cercetători.

Experienţa în activitatea ştiinţifică ne conduce la concluzia că **intre categoriile de cercetări ştiinţifice mai sus-menţionate trebuie asigurate legături trainice permanente, chiar legături organice, care să permită schimbul reciproc de activităţi şi de rezultate.** Este bine de ştiut că în marile programe de cercetare nu se fac şi dealtfel nu se pot face nici un moment, deosebiri între aceste categorii de cercetări, întrucît numai intrepătrunderea cercetărilor fundamentale cu cele aplicative contribuie la realizarea în cele mai bune condiţiuni a sarcinilor stabilite, la organizarea unei activităţi ştiinţifice eficiente.

În prezent, **tendinţa caracteristică a activităţii ştiinţifice este concentrarea forţelor şi eforturilor de cercetare, in cea mai mare parte, pentru cercetarea aplicativă.** Acest lucru nu înseamnă că se renunţă sau se neglijează cercetarea fundamentală, teoretică, ori se tinde spre reducerea nejustificată a volumului acesteia, într-o ramură sau alta a ştiinţei.

Este ştiut că progresul ştiinţific şi implicit social-economic nu este legat numai de rezolvarea problemelor de moment. Aceasta implică şi o strategie în domeniul ştiinţei, care să asigure abordarea în timp util a unor probleme şi teme de perspectivă. **Fără dezvoltarea unor puternice cercetări fundamentale, care de fapt reprezintă avangarda ştiinţifică — intrucit aceasta devansează de regulă cercetările aplicative — nu este posibilă o activitate ştiinţifică susţinută în domeniul cercetărilor aplicative şi de dezvoltare.**

Organizarea progresului științific și concentrarea energiilor creatoare

OBIECTIVUL fundamental al politicii partidului nostru în perioada actuală îl constituie — după cum rezultă din Programul Partidului Comunist Român — intensificarea activității de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și asigurarea condițiilor pentru trecerea la comunism. Conform prevederilor Programului, strategia acestei uriașe dezvoltări este stabilită ținînd seama de rolul crescînd al științei și tehnicii în întreaga viață socială, pe baza cunoașterii profunde a tendințelor actuale de evoluție a științei moderne.

Potrivit prevederilor cuprinse în documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. și indicațiilor prețioase din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Conferința națională a cercetării științifice și proiectării, întreaga activitate de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, de introducere și generalizare a progresului tehnic în toate ramurile economiei naționale, va fi ridicată pe o treaptă calitativ superioară și orientată tot mai mult spre satisfacerea cerințelor concrete și mereu crescînde ale activității economico-sociale din țara noastră, ale producției românești de bunuri materiale și spirituale.

Este cunoscut că obiectivul major imediat, spre care trebuie să se concentreze energiile și întreaga capacitate de muncă și de creație, este realizarea la un nivel superior a prevederilor actualului plan cincinal, urmărindu-se în acest scop ridicarea nivelului tehnic în toate sectoarele de activitate, prin folosirea celor mai noi realizări ale științei și tehnicii moderne. Pentru urmărirea îndeplinirii sarcinilor prevăzute în documentele Congresului al XI-lea privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, **opinăm pentru organizarea unor consfătuiri periodice, pe ramuri și eventual subramuri ale științei și tehnicii, cu oamenii de știință, cercetătorii, specialiștii și proiectanții respectivi, care să analizeze realizările obținute, nivelul calitativ al acestora și să îndrumeze activitatea lor, în sensul completării și corectării planurilor, în raport cu necesitățile și sarcinile noi intervenite.**

Pentru creșterea continuă a eficienței activității de cercetare științifică **este necesară sporirea exigenței în ce privește selecționarea, recrutarea și promovarea cadrelor de cercetare, precum și atragerea în munca științifică a celor mai buni specialiști din toate ramurile de activitate.** Este cunoscut faptul că un bun cercetător trebuie să fie, în primul rînd un foarte bun specialist în domeniul său de activitate, un om cu orizont larg și cultură generală. El trebuie să aibe aptitudini și dragoste pentru munca de creație științifică și în același timp, să cunoască cel puțin două limbi străine de mare circulație, care să-i asigure posibilitatea de informare și documentare. În această ordine de idei, **credem că admiterea la doctorat ar trebui să se facă numai pentru absolvenții învățămîntului superior care au îndeplinit un stagiu de 3 ani în activitatea practică.**

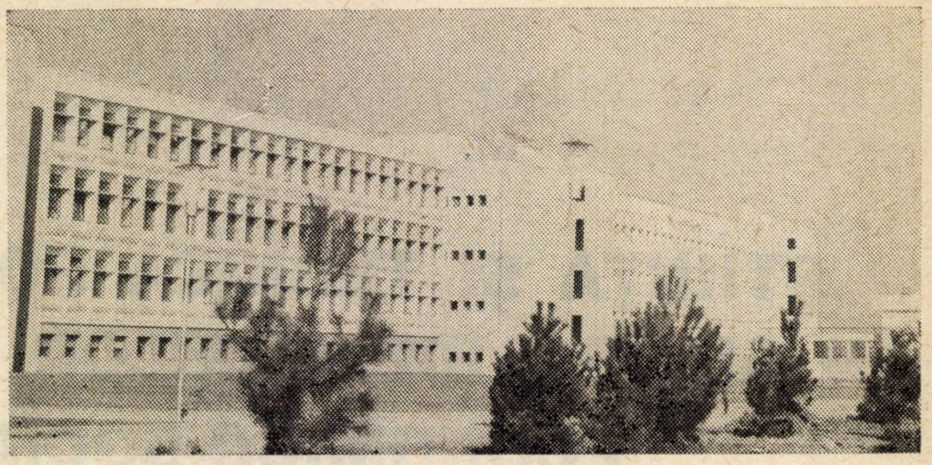

Centrul național de fizică București-Măgurele

Considerăm că cercetarea științifică trebuie axată îndeosebi pe **prospectarea, exploatarea și valorificarea superioară a resurselor naturale ; dezvoltarea resurselor energetice ; obținerea unor înlocuitori de materii prime și materiale ; crearea de produse noi, în special în industria constructoare de mașini, electronică, electrotehnică ; creșterea eficienței activității economice ; abordarea unor probleme cu caracter multi și interdisciplinar, respectiv unirea forțelor științifice din mai multe ramuri și domenii de activitate în scopul rezolvării unor probleme majore.** În aceeași ordine de idei, este necesar să se abordeze cu mai mult curaj o serie de probleme științifice care se află în prim plan la nivel mondial și anume în geologie, energetică, biologie, cosmos și alte domenii. Este vorba de **adîncirea cunoașterii structurii materiei, a scoarței terestre și oceanului mondial, realizarea forajului la mari adîncimi, tehnologii pentru valorificarea resurselor cu conținut redus de substanțe utile, folosirea energiei nucleare, solare și geotermice, descoperirea mecanismelor vieții și legităților biosferei, noi forme și sisteme de comunicație, cercetări în domeniul aeronauticii și explorării cosmosului.** Tot aici se înscriu și cercetările privind introducerea unor **mijloace de transport nepoluante,** care în prezent au căpătat extindere pe plan mondial.

Considerăm ca o necesitate intensificarea cercetărilor economice îndeosebi în domeniile : **modernizării forțelor de producție, creșterii productivității muncii, reducerii cheltuielilor materiale, perfecționării activității de planificare, formării prețurilor, sporirii rentabilității, organizării unităților economice, sporirii eficienței comerțului exterior ș.a.** Totodată, se pune problema ridicării nivelului cercetărilor economice și orientarea lor cu precădere în direcția **rezolvării problemelor practice ale edificării societății socialiste multilateral dezvoltate,** în sensul sprijinirii organizațiilor economice. Țara noastră dispune de o serie de unități de cercetare, care au acumulat experiență și au cercetători bine pregătiți, de la care partidul și statul nostru așteaptă realizări, soluții și propuneri pe măsura capacității lor. **Unirea acestor forțe puternice în colective organizate pe probleme și teme va conduce la rezolvarea în cele mai bune condițiuni a sarcinilor ce revin acestui important domeniu al științei românești.** Probleme asemănătoare se pun și în ce privește cercetările de filozofie, sociologie, psihologie, istorie ș.a.

În același timp, **considerăm utilă înființarea unor colective** (sectoare) **de cercetători economiști, în cadrul institutelor de cercetări din domeniul științelor tehnice și ale naturii, care în colaborare cu cercetătorii de specialitate să abordeze problemele și aspectele tehnico-economice ale tematicii respective.**

O problemă deosebit de importantă care stă în fața cercetării științifice din țara noastră este **valorificarea rapidă și eficientă a cuceririlor științei, inclusiv generalizarea folosirii acestora la nivel național.** Este bine cunoscut că, urmărind creșterea economică și dezvoltarea socială, fiecare țară depune eforturi susținute ca să aplice cît mai repede în practică rezultatele cercetărilor științifice și să obțină efecte de cea mai mare utilitate economică și socială. Realitățile au scos în evidență că la noi mai există o serie de deficiențe în ce privește această problemă și că sînt necesare măsuri urgente pentru lichidarea lor, care să ducă la : întărirea încrederii față de cercetarea și concepția proprie ; creșterea receptivității beneficiarilor cuceririlor științei, a întreprinderilor, centralelor industriale și chiar a ministerelor economice ; intensificarea preocupării cercetătorilor și proiectanților pentru aplicarea în practică a realizărilor științifice și tehnice ; dezvoltarea colaborării între cercetători și specialiștii din producție ; o mai bună organizare a procesului de valorificare și reducere maximă a duratei acestuia. Este necesar să promovăm cu îndrăzneală și operativitate în activitatea economică, în producția materială, ca de altfel în întreaga viață socială — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea sa la adunarea consacrată centenarului nașterii lui V.I. Lenin — tot ce aduce cercetarea proprie, ca și știința și tehnica mondială. În special, este necesar să asigurăm aplicarea rapidă în producție a noilor cuceriri impuse de revoluția tehnico-științifică contemporană. Participarea țării noastre la circuitul economic mondial este condiționată de prezentarea unor produse care se pot realiza numai prin folosirea celor mai noi cuceriri ale științei. De aceea, oamenii de știință, cercetătorii nu trebuie să socotească încheiată munca lor privind cercetarea unei teme, decît numai după valorificarea în practică a rezultatelor științifice obținute, proces la care trebuie să contribuie în mod efectiv.

T. MALACOPOL

TEODOR DIAMANT ŞI FALANSTERUL DE LA SCĂIENI

2. Cîteva repere privind colonia societară Scăieni

INSPIRATĂ de furierism, colonia falansteriană Scăieni a cunoscut, în alcătuirea şi dezvoltarea ei, o serie de laturi originale, derivînd din „modul carpatin“ de viaţă. În ciuda distanţei geografice, intelectualii români menţineau legături cu leagănul şcolii furieriste din Paris. Încă din vara lui 1834, Diamant scria lui Fourier că falansterul românesc începea să fie construit chiar din acel an — materialele existînd — şi în acest scop solicita un plan de detaliu al construcţiei [1]). Numele persoanei cu un atare rol activ în geneza falansterului danubian era dealtfel bine cunoscut „maestrului de la Besançon“, care într-o scrisoare către I. Ghica îşi exprima dorinţa de a cunoaşte amănunte asupra „întreprinderii d-lui Diamant“. Într-adevăr, între cei 10 „soţi agronomi“ semnatari ai contractului de înfiinţarea coloniei Scăienilor în 10.III. 1835 este şi **Teodor Diamant**, după cum semnalează un înscris (recent depistat) din 30 iulie acelaşi an[2]). Participarea celui mai de seamă furierist român la iniţierea coloniei societare de lîngă Ploieşti, din nou confirmată, rămîne clar învederată.

Diamant a fost secondat şi apoi activ continuat de adeptul său **Em. At. Bălăceanu.** Prenumele acestuia din urmă este inexact redat — iar contribuţia lui Diamant pe nedrept contestată — într-un opuscul apărut anii trecuţi la Geneva. Em. At. Bălăceanu s-a ocupat de toate amănuntele legate de edificarea coloniei. Această activitate n-a decurs fără piedici şi variate dificultăţi. Într-o statistică din anul 1841 se găseşte menţionat rezumativ şi contractul pentru planul coloniei, în sensul că Diamant se obligase să înfiinţeze lui Em. At. Bălăceanu „o fermă agronomică şi facturieră“ [3]). Data acestui contract este 1835 decembrie 12 ; prin urmare, la Scăieni, se oglindea practic furierismul, astfel cum el era cunoscut şi în chip creator receptat la noi în prima lui etapă : în falangă intrau şi adulţi, inclusiv familii constituite.

Colonia Scăieni întruchipa realmente o asociaţie, în care fuzionaseră elemente din diversele clase sociale. Boierimea (de rang mic) îşi avea exponenţi ca Em. At. Bălăceanu ; alţii (clasa de mijloc) : inginerul T. Diamant, agronomul N. Crateru, Scarlat Ciocîrlan etc. Fourier recomanda ca în primul lot de colonişti să intre grădinarii, pentru formarea de grădini şi livezi, apoi rotari, dulgheri, cismari, lăcătuşi — şi abia după aceea agronomi, institutori, artişti. Colonia românească n-a urmat întocmai acest „calapod“. Deoarece la Scăieni livezile existau deja, au fost atraşi de la început meseriaşi ca P. Popovici (pantofar) I. Cărbunescu (cojocar, meşter de unelte pescăreşti şi legător de cărţi) sau Gh. Mihalovici (croitor), socotiţi dealtfel aci dintru început.

În mod original, tot în primul lot al „soţilor agronomi“ de la Scăieni au intrat familiilor foştilor robi, dezrobiţi ad-hoc de către proprietarul acestei moşii. Alţi dezrobiţi fuseseră atraşi aici din altă parte. Prezenţa foştilor robi în falangă era, de fapt, în nota furierismului. Cum în ţările române exista un însemnat număr de robi ţigani, Diamant a conceput, în spirit creator, posibilitatea eliberării şi organizării acestora în colonii falansteriene. Dezrobiţii urmeau să lucreze fie în asociaţie alături de români (cazul coloniei Scăieni) fie în unităţi agro-industriale (preconizate pentru Moldova) alcătuite iniţial numai din ţigani ai satului. Unităţile falansteriene concepute de Diamant pentru Moldova urmau să se extindă, cuprinzînd ţiganii boiereşti şi mînăstireşti, sărăcimea Capitalei şi altor oraşe, fără nici o discriminare de ordin social, naţional sau religios.

Pe moşia Scăieni locuiau, alături de cele aproximativ 10 sălaşe de dezrobiţi, de asemenea un mult mai mare număr de români. O mică parte a acestora din urmă erau mici proprietari, dar majoritatea o constituiau clăcaşii. Animat de idei înaintate, Em. At. Bălăceanu n-a ezitat, pentru îmbunătăţirea aşezărilor rurale ale acestora din urmă, să le măsoare prin 1832 mici loturi de casă, aliniate, ceea ce contribuia şi la ameliorarea edilitară a localităţii. Unii dintre locuitorii Scăienilor erau agricultori, alţii viticultori, iar restul morari, piuari, fierari, croitori, lăutari.

În anii cît a dăinuit forma furieristă, pe suprafaţa agricolă Scăieni coexistau două sisteme economice : o **mare gospodărie,** pe care „Societatea agronomică şi manufacturieră“ o **exploata în comun,** „soţii“ locuind de asemenea în falansterul din „casele“ conacului moşiei ; o **reţea de mici gospodării individuale** ce prestau, pentru terenul primit de la proprietar, dijma şi renta în muncă. Legiuirea regulamentară şi obiceiul pămîntului continuau să fie aplicate aici, nu fără o vizibilă îndulcire a prevederilor respective.

Potrivit furierismului, **cea mai de seamă ocupaţie a falangei era pe tărîm agricol, industria constituind o ramură complementară.** Astfel, contractul încheiat de directorul „Societăţii“ cu „soţul agronom“ Mihalache Dănciulescu stipula obligaţia acestuia din urmă de a se ocupa cu „lucrarea industriei şi a cîmpului“ (subl. n.). De fapt, însă, unui membru al coloniei îi incumba să exercite — evident, în mod succesiv — o pluralitate de diverse munci. Astfel, Ioan Vretos, Costache Anastasiu etc. au lucrat la Scăieni : construirea de puţuri, săparea de şanţuri, scoaterea de mărăcini (deci, lucrări de ameliorare), dar şi culegerea viei, prăşitul porumbului etc.

În colonia Scăieni, un loc important ocupau specialiştii în agronomie (Hr. Crateru) şi în economia furieristă (T. Diamant, Em. At. Bălăceanu). De aici şi preocuparea pentru elaborarea unui plan al fermei, inclusiv pentru introducerea plugului-model, cerut de colonişti cu împrumut Societăţii de agricultură a Ţării Româneşti. Se întrezărea deci şi o modestă tranziţie de la unealta manuală neperfecţionată, la instrumente de fabricaţie superioară. S-au înregistrat la colonie şi unele realizări pozitive. La acestea se referea directorul fermei atunci cînd sublinia acele începuturi slabe de agronomie, ce am putut de am alcătuit întîiaşi dată“. De asemenea, „soţii agronomi“ lucrau în viticultură“ bine, podgoreneşte“, potrivit unei mărturii în acel timp [4]). Sub raport industrial, colonia falansteriană a avut la dispoziţie şi a utilizat cîteva mori, inclusiv „făcăul“ — neaoş românesc şi tehniceşte atît de ingenios (încît a inspirat cu rezultat pozitiv pe constructorul turbinei Pelton). Făcăul a fost de altfel larg utilizat în tehnica morăritului din Carpaţi şi către sud. La Scăieni se utilizau de asemenea instalaţii rurale pentru vinificare, distilerii pentru ţuică, pive pentru prelucrarea ţesăturilor etc.

Comerţul capitalist a fost aspru criticat de Ch. Fourier, care pentru comuna societară a sugerat soluţii şi în această ramură economică. La Scăieni, pentru **desfacerea către drumeţi a produselor** „soţilor agronomi“, existau la dispoziţie cîteva hanuri. atestate documentar. „Musafirilor“ bineveniţi li se serveau mîncare (inclusiv peşte din cele două eleşteie locale) şi băuturi. Pentru ţinerea evidenţei, se adoptase sistemul modern al contabilităţii în partidă dublă.

Independent de unele reguli fanteziste inerente furierismului, în concepţia acestei şcoli **repartiţia** se desfăşura în ansamblu potrivit criteriilor muncii, talentului, capitalului. Furieriştii români nu şi-au însuşit în chip dogmatic procentele cifrice corespunzătoare acestor trei criterii, ci le-au enunţat numai în conţinutul lor general, urmărind ca regulile de detaliu privind cotele-părţi să fie elaborate ulterior. Aceasta rezultă în mod expres şi din „Înştiinţarea“ difuzată de directorul coloniei falansteriene în 1835 către unii dintre viitorii „soţi agronomi“ de la Scăieni [5]). Nu se verifică astfel o ipoteză (avansată acum cîţiva ani), în sensul că „soţii agronomi“ erau salarizaţi.

Potrivit concepţiilor furieriste care ţinteau formarea unor individualităţi puternic conturate, optimiste, care să cultive traiul de muncă în colectiv într-o ordine societară, în care omul să acţioneze eliberat de grija existenţei, spre a tinde în chip necesar spre autodepăşire, **instrucţia şi educaţia deţineau un rol de seamă în colonia falansteriană Scăieni,** unde „pansionul şi regulile soţietare“ erau la loc de cinste, după cum afirma Em. At. Bălăceanu în 1836. La rîndul său, T. Diamant scria că **„împăciuitorul cel mai mare şi făcătorul de bine al omenirii este învăţătura“.** Elevii şcolii din ferma societară Scăieni erau de diferite vîrste, programul de învăţămînt cuprindea o variată gamă de obiecte ce se predau teoretic şi practic. Se învăţa aici matematica învăţămîntul agricol. În predarea şi însuşirea cunoştinţelor se utiliza metoda Lancaster (alilo-didactică), sintetizată la această colonie societară românească în cuvintele : „Fieştecare ce meserie va şti, să înveţe şi pe alţii“. Metoda Lancaster se aplica pe atunci în cele mai bune şcoli din lume, iar în Principate a cunoscut o îndelungată tradiţie. La Scăieni, se preda „soţilor agronomi“ de asemenea desenul, geografia, limbile română şi franceză, muzică jocurile. La limba română se învăţa alfabetul chirilic, deopotrivă cu cel latin. Rezultatele pozitive ale şcolii furieriste Scăieni au fost subliniate prin periodicele **Curierul rumânesc** şi **Muzeu naţional** din a-

dr. I. COJOCARU

(Continuare în pag. 24)

---

[1]) I. Cojocaru-Z. Ornea, Falansterul de la Scăieni, Ed. Politică, Bucureşti, 1966, pag. 213.

[2]) Arh. St. Buc., Extrajudiciare, 192/1835, p. 69—71.

[3]) I. Cojocaru-Z. Ornea, Falansterul de la Scăieni, Ed. Politică, Bucureşti, 1966, pag. 278.

[4]) Idem, pag. 110—111.

[5]) Idem, pag. 242.

TEORII · IDEI

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

NOUA ORDINE ECONOMICĂ ÎN CONFRUNTAREA DE IDEI CONTEMPORANĂ (II)

CONCEPTUL de nouă ordine economică mondială a căpătat o largă audiență în literatura occidentală, exprimînd înțelesuri și interese diferite. „Expresia «noua ordine economică», arăta Yves Laulan în „International Herald Tribune", s-a bucurat de succes imediat, evocînd justiția întîrziată, generozitatea și altruismul. Desigur, numai un om de nimic sau un mizantrop s-ar încumeta să minimizeze acest concept nobil punîndu-i sub semnul întrebării inevitabilitatea și deziderabilitatea". El constată cu îngrijorare că pe plan mondial s-au acumulat conflicte care pun sub semnul întrebării pacea și liniștea lumii în ansamblul ei. Dintre cele trei grupe de conflicte pe care le formulează – Europa împotriva S.U.A., O.P.E.C. împotriva consumatorilor de petrol și confruntarea „Nord-Sud" (adică dintre țările dezvoltate și cele rămase în urmă sub raport economic) – ultimul este considerat a fi cel mai grav și dificil de reconciliat. Obiectivitatea analizei este, din păcate, abandonată. Deși Y. Laulan vorbește de necesitatea unor schimbări radicale în comportamentul individual și de grup al țărilor dezvoltate, el ajunge la concluzia că „aspirațiile lumii a treia nu pot fi pe deplin satisfăcute" în virtutea unor factori independenți de om. Căci, arată cu o anumită doză de cinism Y. Laulan, după Malthus, „la ospățul Naturii nu sînt locuri pentru oricine"[12]). Cu toate că autorul recunoaște necesitatea unor restructurări pe plan mondial, consemnînd realități dureroase ale epocii actuale, el se oprește în fața soluției raționale, situîndu-se pe poziția împăcării cu actualele stări de lucruri.

Problema discrepanțelor între țările lumii a treia și țările capitaliste industrializate, ca parte componentă a ordinii economice mondiale, preocupă și pe Richard N. Gardner. Pentru el, ca și pentru Y. Laulan, relațiile dintre cele două grupuri de țări sînt deosebit de complexe, iar răspunderea omenirii pentru soluționarea lor capătă valențe și dimensiuni noi. Aceasta implică studierea unei game variate de probleme care de fapt constituie obiectivele majore ale noii ordini economice mondiale. Potrivit opiniei sale, pe agenda diplomatică actuală stau următoarele probleme : 1. negocierea reformei sistemului internațional ; 2. efortul de a rescrie normele fundamentale de conduită ale comerțului internațional ; 3. dezvoltarea și asistența tehnică multilaterală, spre deosebire de eforturile bilaterale statice sau aflate în declin ; 4. protecția mediului înconjurător, respectiv stabilirea principiului răspunderii statelor pentru acțiunile naționale cu efecte transnaționale asupra mediului înconjurător ; 5. problema demografică ; 6. asigurarea alimentației pentru populația mondială în creștere rapidă ; 7. stabilirea unui nou regim internațional al oceanelor (reglementarea problemei poluării marine, conducerea cercetărilor științifice etc.) ; 8. noi norme și instituții de reglementare a tehnologiilor de comunicare ; 9. reducerea forțelor armate : 10. menținerea păcii[13]). Este desigur, meritoriu faptul că R.N. Gardner subliniază necesitatea așezării relațiilor între state pe baza negocierilor și nu a confruntărilor ; dar și el, ca și alți gînditori occidentali, consideră suveranitatea țărilor în curs de dezvoltare asupra resurselor naturale ca incompatibilă cu instaurarea unei noi ordini economice mondiale cu adevărat echitabile. Aceasta, întrucît înseși țările lumii a treia ar fi victimele unei asemenea suveranități ; ca exemplu, ei invocă măsurile întreprinse de țările O.P.E.C., care s-au repercutat în primul rînd asupra țărilor slab dezvoltate. În contradicție cu realitatea, care atestă creșterea rolului statului național ca factor de progres economic și social, R.N. Gardner recomandă „limitarea suveranității", ca o condiție esențială pentru soluționarea problemelor cu care se confruntă astăzi omenirea. Este

FIŞE

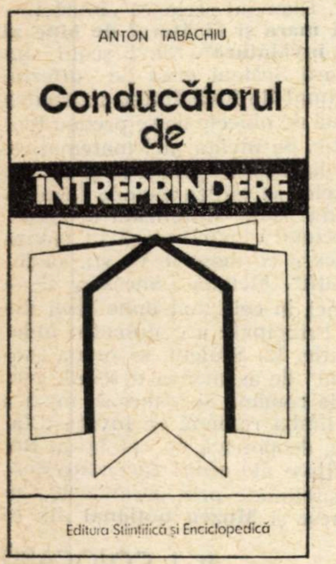
ANTON TABACHIU

Conducătorul de ÎNTREPRINDERE

Editura Stiințifică și Enciclopedică

● *Anton Tabachiu se preocupă în cartea* Conducătorul de întreprindere. Profilul psihosocioprofesional al conducătorului de unitate economică, *apărută în Editura științifică și enciclopedică (redactor Dorina Bădilă), București, 1976, 152 p., de depistarea și analiza cunoștințelor necesare pentru munca de conducere.*

În accepția autorului, orice persoană care ocupă o funcție de conducere, indiferent de treapta ierarhică pe care se află, de pildă maistrul, reprezintă un cadru de conducere. La întrebarea dacă însușirile necesare conducerii sînt înnăscute sau dobîndite, A.T. arată că primele trepte ale dezvoltării istorice a acestei funcții au cunoscut persoane alese sau acceptate în calitate de conducători datorită numai unor însușiri native, dar că în condițiile economiei moderne, conducerea nu se poate realiza doar cu ajutorul zestrei native, ci necesită folosirea unor metode și tehnici, specifice acestui proces, care se „învață" și se utilizează în practica conducerii. Profilul psihosocioprofesional al conducătorului se realizează din confluența însușirilor psihologice individuale, a cerințelor grupului și a unor condiționări locale. Cunoașterea cerințelor privind profilul psihosocioprofesional al cadrelor de conducere poate micșora riscurile provocate de promovarea în funcții de conducere a unor persoane lipsite de calități.

Din cuprins : Principalele direcții de cercetare și rezultatele obținute în psihosociologia conducerii ; Caracteristicile fundamentale ale muncii de conducere ; Cercetarea experimentală a calităților în munca de conducere; Profilul psihosocioprofesional al conducătorului unității economice ; Schița unui model de selecție și pregătire a cadrelor de conducere.

O valoare care nu se poate acumula – timpul

● *În articolul* Organizațiia truda kak rezerv povîșeniia ego proizvoditelnosti *(Organizarea muncii ca rezervă a creșterii productivității), apărut la rubrica „Schimb de vederi" a revistei* VOPOROSÎ EKONOMIKI, *nr. 8/1976, E. Manevici pornește de la ideea că una din direcțiile cele mai importante ale organizării științifice a muncii este perfecționarea normării muncii. Subliniind în această privință unele neajunsuri – greutatea specifică încă mare a normelor statistico-experimentale, folosirea frecventă a unor coeficienți de corectare la normele fundamentate în mod tehnic, cuprinderea relativ redusă în norme chiar a muncitorilor industriali (sub 50 la sută) ș.a., autorul constată o anumită rezistență la introducerea normelor fundamentate științific. Calea lichidării contradicției neantagoniste care apare între interesul individual și cel social la introducerea unor astfel de norme ar fi, după autor, compensarea scăderii temporare a salariului individual al muncitorilor cu un sistem de premiere din o parte a economiilor ce se realizează la fondul de salarii prin introducerea noilor norme, perfecționarea pregătirii cadrelor care se ocupă cu organizarea și normarea muncii, creșterea semnificativă a producției de aparatură modernă, de tehnică de calcul – necesare pentru îmbunătățirea organizării muncii. Citînd cuvintele lui P. Kerjențev (din cartea „Lupta pentru timp") – „Alte valori putem să le adunăm și să le economisim, timpul curge neîncetat și ne scapă... Timpul nefolosit este pierdut iremediabil" –, autorul arată că variatele anchete socio-economice indică următoarele cauze ale pierderilor de timp de muncă : lipsuri în organizarea aprovizionării, caracter neritmic al producției, organizare și deservire defectuoasă a locurilor de muncă, încălcare a disciplinei muncii, insuficientă preocupare pentru repararea profilactică a utilajului, îmbolnăviri și traumatisme,*

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

adevărat că în ultimii ani ţările în curs de dezvoltare au suferit pierderi. Astfel, deficitul balanţelor de plăţi al acestor ţări a crescut de la 9 miliarde dolari în 1973, la 28 miliarde în 1974, atingînd cifra de 35 miliarde în 1975 [14]). Dar aceasta nu datorită „excesului suveranităţii" în stabilirea preţurilor produselor petroliere, ci ca urmare a crizei sistemului capitalist în ansamblul său.

Este neîndoielnic că ţările occidentale industrializate au, în general, rezerve faţă de cerinţa imperioasă a instaurării unei noi ordini. Faptul este relevat chiar de gînditori nemarxişti. Recent, Tibor Mende, specialist în problemele lumii a treia, fost funcţionar superior la secretariatul U.N.C.T.A.D. în perioada 1964–1971, a publicat un articol intitulat semnificativ : „Ţările bogate nu au încă nevoie de o nouă ordine economică"[15]). Potrivit opiniei sale, ţările bogate luptă pentru prelungirea statu-quo-ului, opunîndu-se eforturilor U.N.C.T.A.D. de soluţionare a problemelor complexe ale lumii contemporane. „Principalii şalangeri, arată T. Mende, preferă concesii marginale". Ajutorul pe care îl acordă ţărilor în curs de dezvoltare este în declin, iar pîrghiile principale ale schimbului internaţional continuă să rămînă în mîinile celor bogaţi. Fostul funcţionar al U.N.C.T.A.D.-ului priveşte cu scepticism discuţiile purtate la Conferinţa de la Nairobi, deoarece din 1964 şi pînă în 1976 problemele puse în discuţie „sînt disperant de asemănătoare", iar progresul este minim sau inexistent. După părerea sa, la baza incapacităţii U.N.C.T.A.D.ului stau două contradicţii fundamentale. Prima se referă la semnificaţia reală a „strategiei" dezvoltării. A doua ar fi cea dintre revendicările radicale privind instaurarea unei noi ordini economice internaţionale şi „amabilitatea" din partea ţărilor industrializate de a accepta „amenajări calculate pentru a nu face rău nimănui". De aceea, el conchide, nu fără ironie, că ultima Conferinţă de la Nairobi are puţine şanse să fie însoţită de efecte spectaculare. Desigur, sînt şi unele motive de pesimism. Dar nu trebuie să uităm că, pe lîngă contradicţiile profunde dintre ţările capitaliste industrializate şi ţările în curs de dezvoltare, lucrările Conferinţei U.N.C.T.A.D.—IV de la Nairobi au demonstrat hotărîrea ţărilor în curs de dezvoltare de a acţiona unit pentru soluţionarea problemelor internaţionale. Deşi sceptic, T. Mende conchide că noua ordine economică „poate să apară într-o zi ca una din condiţiile prealabile ale prosperităţii şi expansiunii lumii industrializate înseşi" şi atunci activitatea U.N.C.T.A.D.-ului ar fi încununată de succes. Ţinînd seama de faptul că menţinerea decalajelor flagrante constituie un obstacol pentru ţările occidentale industrializate înseşi, s-ar putea trage concluzia că acea zi a sosit. Sub presiunea unor puternici factori economici şi sociali ţările occidentale sînt constrînse să recunoască, deşi uneori formal, exigenţele noii ordini economice internaţionale. Criza economică şi financiară prin care trece sistemul capitalist determină cercurile monopoliste să fie mai „permeabile" la ideea aşezării relaţiilor între state pe baze noi. Ele admit chiar ideea adoptării unor „coduri de conduită" pentru monopolurile transnaţionale. Dar, aşa cum arată, pe bună dreptate, economistul francez marxist Philippe Herzog, „codurile de bună conduită" concepute în afara luptei antimonopoliste nu pot constitui o armă eficientă, care să înspăimînte „multinaţionalele" (monopolurile transnaţionale). „Noua ordine economică mondială – subliniază Ph. Herzog – se înscrie în perspectiva luptelor pentru a ieşi din criză şi din dominaţia imperialistă, pentru înaintarea spre socialism".[16]).

prof. dr. I. BULBOREA

---

[12]) Internaţional Herald Tribune, New Economic Order : A Myth, by Yves Laulan.

[13]) Richard N. Gardner, The Hard Road to World Order, Foreign Affairs, An American Quarterly Review, p. 559—562.

[14]) Vezi Economie et politique, nr. 259, 1976, p. 60.

[15]) Le Figaro, 8—9 mai 1976.

[16]) Philippe Herzog. La lutte pour un nouvel ordre économique mondial et les exigences du développement, in Economie et politique nr. 259, 1976, p. 63, 65, 67.

FIȘE

calificare nesatisfăcătoare a lucrătorilor, o neîndestulătoare cointeresare materială în economisirea timpului.

Intreprinderea și viața internațională

● *Gérard Le Pau de Ligny este autorul volumului* L'entreprise et la vie internationale, *apărut în Editura Dalloz, Paris, 1975, 292 p. Analizînd problemele cărora trebuie să le facă față un conducător de intreprindere în condițiile actuale ale economiilor occidentale, G.L.P.L. constată o serie de schimbări însemnate de care trebuie să se țină seama : amploarea activității economice, accelerarea evenimentelor și faptelor economice și influența diferiților factori de intervenție în activitatea economică, în primul rînd a statului planificator. Autorul subliniază legătura dintre activitatea întreprinderii și lărgirea orizontului ei de la piața națională la cea mondială. În acest sens, se apreciază importanța deosebită pe care o are „informația internațională" pentru determinarea strategiei și tacticii întreprinderii și se consideră că în conducerea și organizarea științifică a intreprinderilor informația internațională trebuie evaluată ca „o a patra dimensiune a întreprinderii", fără de care nu se pot stabili coordonate realiste ale dezvoltării ei. După autor, ar fi necesară crearea în cadrul marilor întreprinderi a unui serviciu (departament) care să se ocupe de mediul internațional in care acționează intreprinderea.*

J. Kornai : rolul modelelor în planificare

● *Articolul profesorului Janos* Kornai Les modèles de programmation mathématique et la planification du développement industriel *(Modelele de programare matematică și planificarea dezvoltării industriale), publicat în revista INDUSTRIALISATION ET PRODUCTIVITÉ, ONUDI, nr. 221 1976, se înscrie în cadrul lucrărilor teoretice privitoare la planificarea industrială la mai multe nivele. După descrierea modelului de programare a unui sector, se examinează cum sînt coordonate modelele corespunzînd mai multor sectoare, precum și metodele utilizate pentru planificarea colectivă a acestor sectoare. Relevînd dificultățile particulare pe care le ridică realizarea de modele, J.K. precizează că nu există o formulă universal valabilă pentru elaborarea de modele de dezvoltare industrială, „modele miracole", și nici chiar modele cu adevărat satisfăcătoare. Modelul – apreciază autorul – este un instrument de planificare printre multe altele, iar planificarea trebuie să se sprijine, ori de cîte ori e posibil, pe un ansamblu de modele care se completează reciproc. După J. Kornai, numai utilizarea simultană a mai multor tipuri de modele poate da o soluție satisfăcătoare principalelor chestiuni ridicate de problema complexă pe care o constituie dezvoltarea industrială.*

Trei sisteme valutare ineficiente

● *Hans Roeper încearcă să preîntîmpine, în articolul* Drei Währungssysteme – die gleiche Lektion *(Trei sisteme valutare – aceeași lecție), publicat în FRANKFURTER ALLGEMEINE nr. 175 din 10 august a.c., confuzia ce s-ar putea naște în legătură cu încercarea de reglementare a relațiilor internaționale valutare capitaliste. La baza acestei reglementări se află trei sisteme : 1) sistemul valutar-aur, aflat în vigoare înainte de cel de-al doilea și chiar inainte de primul război mondial ; 2)sistemul Bretton-Woods, cu cursuri (relativ) fixe, care a funcționat din 1944 pînă în 1973 și 3) sistemul valutar cu cursuri flexibile sau flotante care se aplică din primăvara anului 1973. H.R. arată că folosirea fiecărui sistem a fost însoțită de tensiuni și încălcări de reguli, care au provocat dezechilibre monetare, deficite sau excendente în balanțele de plăți externe etc. Cu toate intervențiile bancare, operate frecvent mai ales în perioada ultimelor două sisteme, disciplina economică și financiară nu s-a putut introna decît în foarte mică măsură. Introducerea noului sistem valutar, cu cursuri flexibile, nu ar fi deschis însă – apreciază H.R. – calea pentru neglijență în materie de politică monetară și financiară, ci pentru o atenție sporită, pentru control. Lecția comună ce rezultă din funcționalitatea celor trei sisteme pare să fie deci : disciplina monetară și financiară nu se asigură în mod spontan. Și totuși, deși în mod voalat, autorul pare să sugereze contrariul.*

FALANSTERUL DIN SCĂIENI

(Urmare din pag. 21)

nii respectivi. Știința de carte devenise o realitate printre foștii robi.

Educația furieristă a „soților agronomi“ s-a desfășurat de asemenea cu succes **Munca în sine constituia un eficient procedeu educativ, fiind practicată în mod colectiv și rațional.** Pe cînd în agricultura, industria, comerțul de la noi — ca și din alte țări — lucrul zilnic era pe atunci istovitor de îndelungat, „Societatea agronomică și manufacturieră Scăieni“ utiliza efectiv regula celor 8 ore de muncă pe zi. Între „soții agronomi“ se cultivau de asemenea o pluralitate de norme privind conduita morală. Diamant însuși recomanda prietenilor — și altora din jur — precepte ca acestea : „păstrează-te ; instruiește-te , fii cumpătat (moderează-te) ; trăiește pentru semenii tăi, ca și ei să trăiască pentru tine“ 6). La rîndul său, Em. At. Bălăceanu recomanda ocîrmuirii jud. Saac să evite pe viitor trimiterea la falanster a unor indivizi viciați, care veneau „luînd în batjocură pe toți soții“ și „călcînd“ regulile moralnice ale Societății‘. La un pol opus unor atari indivizi, directorul comunei societare Scăieni situa „persoanile cinstite ce ne-am adunat de a face și lucra cîmpul după metoduri agronomice“, de „a îndrepta și năravurile cele stricate ale tinerilor cu rele învățături, puindu-i supt buna-crestire7). **Totodată femeia cunoștea o anumită emancipare și promovarea în muncă în falansterul de la Scăieni.**

Noua „ipoteză de lucru“ a falansterului — efectuarea experimentului social numai asupra copiilor — a comportat vii dezbateri între furieriștii din Franța, făcînd apoi obiectul unei scrisori a maestrului, adresată lui Teodor Diamant la 24 oct. 1835. Din cauză că pe atunci transporturile poștale internaționale funcționau cu întîrziere, scrisoarea în cauză a parvenit destinatarului român după mai bine de o jumătate de an, în mai 1836, răstimp în care la falansterul Scăieni nu numai că planurile se terminaseră, dar avansase și angajarea „soților agronomi“, între care figurau familii constituite. Din partea lui T. Diamant a urmat o scrisoare-răspuns. Pe aceasta am găsit-o în fondurile Bouglé, de unde am transcris-o. Prin această epistolă către Fourier, Diamant saluta ideea unei colonii societare din copii, lîngă București, ca școală politehnică. Autorul român explica detaliat în scrisoarea sa motivul pentru care nu apar urme ale prezenței sale la Scăieni — ca profesor al „soților agronomi“ de pildă — după 10.III.1835, pînă la risipirea forțată a coloniștilor. Diamant — care mai purtase cu Em. At. Bălăceanu discuții în unele probleme controversate ale falansterului — stăruie spre a-l convinge pe acesta din urmă, să consimtă de acum modificarea radicală a structurii falangei, după ce cu constituirea acesteia se avansase, parcurgîndu-se o cale destul de lungă. Noul punct de vedere al lui Diamant — discipol fidel pînă la capăt vederilor modificate ale furierismului — era ca Em. At. Bălăceanu să facă „tabula rasa“ cu toate investițiile (costisitoare de altfel) din edificiul falansterian Scăieni, de asemenea cu angajamentele „soților“ deja atrași. Cu un cuvînt, întreg planul inițial se cerea năruit și înlocuit printr-un falanster pentru copii, situat în imediata apropiere a Bucureștiului — prin investirea „dintr-un condei“ a altor 2 000 galbeni. Em. At. Bălăceanu obiecta la acestea, cu temei, că deja i se „augmentaseră“ datoriile (de pe urma coloniei falansteriene Scăieni, de care se atașase), încît nu poate — nefiind bănește în stare — să consimtă la brusca răsturnare a planului inițial. Ca într-un firesc deznodămînt, Diamant i-a replicat că în atare caz nu se mai poate conta pe cooperarea sa.

Prin urmare, absența lui Diamant din mijlocul „soților agronomi“ atrași în colonia Scăieni se explică prin febrile dispute principiale ce purta cu directorul Societății agronomice pe probleme doctrinare controversate. S-a arătat că dispute similare erau în toi și la Paris — leagăn al furierismului mondial. Ele subliniau utopismul doctrinei înseși.

În fața atît a oficialității, cît și a „soților agronomi“ — intrigați de această împrejurare — Em. At. Bălăceanu, ca director al coloniei rămînea descoperit, fiind învinuit de absența lui Diamant ca profesor, de ne-traducerea în viață a „veacului de aur“ și a altor obiective promise contractual sau activ propagate de furieriștii români. Noul concept al unui falanster pentru copii la marginea Bucureștilor năruia tot ceea ce se plănuise și parțial se înfăptuise la ferma societară Scăieni. Acest experiment aparține primei etape a doctrinei furieriste cunoscute la noi, avînd la bază familii. Un falanster oglindind a doua etapă în care sînt reuniți copii, n-a mai putut fi creat, ci numai întrezărit de T. Diamant, sub forma unei școli politehnice lîngă București.

În ciuda naturii utopice a experimentului început la Scăieni în 1835, aceasta a inclus interesante particularități ale socialismului premarxist din patria noastră. Durata de 8 ore a zilei de muncă, conceptul pasiunii profesionale, alături de alte forme de etică, elaborate cîndva de colonia societară Scăieni, au rămas tradiții pozitive, plenar valorificate azi în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și al înaintării României spre comunism.

---

6) Idem, pag. 229.
7) Idem, pag. 256.

DIMENSIONAREA RENTABILITĂȚII

(Urmare din pag. 11)

mice nu pot acționa în mod direct, sau acționează într-o proporție redusă. **În scopul eliminării în cît mai mare măsură a influențelor exercitate de astfel de factori este necesară, după părerea noastră, introducerea unui impozit pe beneficii**), prin intermediul căruia să se preia de la unități partea din beneficiu care depășește rentabilitatea considerată normală pentru satisfacerea nevoilor de autofinanțare și stimulare materială.**

PENTRU A RĂSPUNDE acestei cerințe **impozitul pe beneficii ar trebui stabilit în cote progresive diferențiate pe tranșe de rentabilitate ;** la plata impozitului ar urma să fie supuse numai întreprinderile care realizează rentabilități ce depășesc rentabilitatea normală***), astfel încît beneficiul net rămas la dispoziția acestora să fie în măsură să asigure constituirea fondurilor pentru autofinanțare și cointeresare materială. Ca urmare, **după plata impozitului, la întreprinderi va rămîne un nivel relativ uniform de beneficiu,** indiferent de ramura sau subramura din care ele fac parte. După părerea noastră, acest sistem de impozit prezintă importanță și din punct de vedere al asigurării unor condiții echitabile în ce privește reflectarea efortului propriu în realizarea de beneficii peste plan. Este cunoscut faptul că, datorită variației ratei, rentabilității de la o ramură și subramură la alta, întreprinderile care au rentabilități mari obțin, la același grad de depășire a planului, beneficii superioare celor care au rentabilități mai mici, avînd în acest fel anumite avantaje suplimentare. Instituirea unui impozit pe beneficiu, calculat în cote progresive în funcție de rentabilitate ar elimina în bună măsură asemenea situații.

S-ar putea avea în vedere și alte modalități de stabilire a impozitului pe beneficiu. Astfel, **impozitul s-ar putea determina și pe baza unor cote proporționale, diferențiate pe ramuri și subramuri de activitate în raport de nivelul mediu al ratei rentabilității acestora :** cotele de impozit ar urma să fie mai mari în ramurile și subramurile cu rentabilități ridicate și mai mici în unele cu rentabilități scăzute, asigurîndu-se prin aceasta o reglare a ratei rentabilității la nivel de ramură și subramură. Deși acest sistem prezintă dezavantajul că întreprinderi cu rentabilități apropiate dar care fac parte din subramuri diferite vor plăti un impozit mai mare sau mai mic în funcție de cota stabilită pentru subramura respectivă, are avantajul că stimulează mai puternic unitățile în reducerea costurilor de producție, întrucît chiar dacă se realizează o rentabilitate superioară celei medii pe ramură cota de impozit rămîne aceiași.

În fine, **s-ar putea lua în considerare și posibilitatea ca impozitul pe beneficiu, prin modul concret de așezare, să ia locul actualelor cote din beneficii care se varsă la bugetul de stat.** În această ipoteză beneficiul net, care rămîne după plata impozitului ar urma să rămînă integral la dispoziția unităților economice și să fie utilizat de acestea pentru acoperirea creșterilor de mijloace circulante, finanțarea investițiilor, constituirea fondului de gratificații etc. În eventualitatea că după satisfacerea acestor necesități mai rămîne o parte disponibilă, aceasta ar urma să fie păstrată într-un cont distinct la bancă și folosită pentru destinațiile menționate în anii următori sau să fie preluată de către ministerul tutelar în scopul redistribuirii la nivel de ramură.

**) Asupra necesității introducerii unui impozit pe beneficii ne-am pronunțat și în studiul „Perfecționarea relațiilor financiare dintre întreprinderi și bugetul de stat“, publicat în revista Probleme Economice nr. 10 1968.

***) În teoria și practica economică se considera ca rată normală a rentabilității acea rată care asigură realizarea de către unități a unui beneficiu care să fie în măsură să satisfacă necesitățile de autofinanțare (finanțarea creșterilor de mijloace circulante, a unor lucrări de investiții etc.) și de constituire a fondurilor de cointeresare materială).

COOPERAREA TEHNICĂ ÎNTRE ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE: CONCEPT ȘI APLICAȚII (I)

O CARACTERISTICĂ MAJORĂ a ordinii economice internaționale în anii postbelici este inechitatea profundă a raporturilor economice integrate acestei ordini și, în primul rînd, a celor în care intră țări mai puțin dezvoltate. Ca o expresie nemijlocită a inechității apare, între altele, locul neînsemnat deținut de schimburile reciproce între țările în curs de dezvoltare însesi, și de cooperarea lor economică și tehnică, bi- și multilaterală.

Un caz tipic este transferul de tehnologie care, atît în planul relațiilor de cooperare bilaterală cît și în sistemul cooperării multilaterale, a avut pînă acum o singură sursă de bază — țările industrializate. Dincolo de impactul dezechilibrant asupra circuitului economic mondial, aceasta a avut și o altă semnificație, de ordin **structural.** Se recunoaște tot mai larg că tehnologia transferată — în condițiile unei „conduite“ dictate aproape fără excepție de către furnizori — poartă amprenta puternică a condițiilor tehnico-economice, și chiar sociale, din țările furnizoare. Or, aceste condiții sînt atît de diferite de cele existente în țările în curs de dezvoltare primitoare încît efectele de antrenare pe care, în mod normal, ar trebui să le aibă orice tehnologie transferată sînt minimizate, dacă nu chiar anulate. O astfel de incompatibilitate structurală, cum este ușor de presupus, a fost exacerbată de lipsa unei alternative în sursele de tehnici — care să complementeze sursele tradiționale —, adică de lipsa unei cooperări **orizontale,** între țările în curs de dezvoltare însesi, spre deosebire de cooperarea pe verticală, între țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate.

O secvență a instaurării noii ordini economice

INCOMPATIBILITATEA unui transfer de tehnologie eficient cu relații economice internaționale bazate pe dependență și inechitate este valabilă nu numai pentru sfera relațiilor bilaterale, dar și pentru sistemul de cooperare creat de comunitatea internațională în sprijinul dezvoltării. Acest sistem, așa cum a funcționat pînă în prezent, s-a dovedit deficitar nu numai prin nerealizarea cantitativă a obiectivelor pe care le-a prevăzut — de exemplu, în cadrul celor două Decenii ale dezvoltării — dar și prin caracterul deformat, polarizant, al fluxurilor sale componente.

În acest context, căutările din ce în ce mai convergente pe calea instaurării unei noi ordini economice internaționale sînt însoțite și de manifestări de voință politică în direcția întăririi solidarității între țările în curs de dezvoltare, a sprijinirii lor reciproce în procesul decolonizării economice.

Pe plan bilateral, în ultimii ani s-au multiplicat acordurile de colaborare și cooperare economică și tehnică între țările în curs de dezvoltare. România, țară socialistă și în același timp țară în curs de dezvoltare, are relații economice cu 90 de țări în curs de dezvoltare — din 130 de state partenere de schimburi —, situîndu-se cu consecvență pe o poziție avansată de promovare, și pe acest plan, a unor noi relații în economia mondială.

Pe plan multilateral, cooperarea tehnică a fost mereu în atenția diferitelor foruri ale țărilor în curs de dezvoltare. „Programul de acțiune pentru cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare“, adoptat de Conferința miniștrilor afacerilor externe ai țărilor nealiniate (Georgetown, august 1972) a consacrat promovarea cooperării între țările în curs de dezvoltare în domeniul comerțului, transporturilor, industriei, tehnicii, al acordurilor monetare și al coordonării globale a politicilor economice. Diferite țări și-au luat misiunea de a coordona anumite părți ale programului. Coordonatorii s-au reunit în august 1975 pentru a studia posibilitățile de extindere a cooperării între țările în curs de dezvoltare în domeniul producției alimentare, al sănătății și al utilizării energiei nucleare în scopuri pașnice. Ei au pus la punct diverse recomandări care au fost adoptate de către Conferința miniștrilor afacerilor externe ai țărilor nealiniate de la Lima. În luna aprilie 1976 experții din țările nealiniate întruniți la New York pentru a analiza problemele punerii în practică a rezoluțiilor de la Lima au urmărit, printre altele, stabilirea liniilor generale ale unei strategii și ale unui program de cooperare a țărilor nealiniate în domeniul științei și tehnologiei. Aceste aspecte au format și tema unui seminar ținut la Colombo la începutul lunii iulie („Cooperarea științifică și tehnologică între țările nealiniate“) și la care au participat reprezentanți din 16 țări nealiniate din Asia, Africa și America Latină. Documentul de lucru care a fost elaborat recomandă realizarea unor cercetări științifice colective pe baze regionale în domenii ca exploatarea resurselor naturale, dezvoltarea industrială și agricolă, pregătirea de cadre inginerești și tehnice medii ș.a. Se recomandă, de asemenea, lărgirea schimburilor de informații tehnice și de experiență, pentru a se reduce dependența față de transferul de tehnologie din țările industrializate.

Rezoluția adoptată anul acesta la sesiunea ministerială a „Grupului celor 77“ de la Manila, intitulată „Cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare“, conține ca unul dintre obiective cooperarea tehnică, inclusiv în domeniul tuturor surselor de energie. Pentru realizarea acestui obiectiv se evidențiază necesitatea adoptării unui set de măsuri interconditionate, cu scopul de a se evita constrîngerile impuse de competențele limitate, de tehnologia inadecvată, de penuria de fonduri de investiții, de piețele interne restrînse și transporturile insuficiente. Rezoluția de la Manila se pronunță pentru noi legături de cooperare în ce privește comerțul, transporturile, moneda și finanțele, agricultura, cooperarea tehnică și științifică, împreună cu un grad mai mare de armonizare a programelor de industrializare și a celor de diversificare orizontală și verticală a produselor (doc. 77/MM (III/49).

La UNCTAD IV, țările în curs de dezvoltare, susținînd documentele adoptate la Manila, s-au declarat totodată în favoarea transpunerii în practică a tuturor hotărîrilor care răspund dezideratelor noii ordini economice internaționale, inclusiv a Declarației și a Planului de acțiune adoptate de a doua Conferință generală a O.N.U.D.I., și care preconizează „răspîndirea experienței în materie de industrializare și tehnologie de către aceia care au dobîndit deja acest know-how, împreună cu experiența în aplicarea mecanismului legislativ în domeniul economic, în scopul de a le face mai larg cunoscute printre țările în curs de dezvoltare. Aceste cunoștințe se pot dovedi de o mai mare relevanță decît acelea care sînt obținute de la regiunile cu un grad mare de dezvoltare“.

Ca o secvență a procesului de instaurare a noii ordini economice internaționale, promovarea cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare antrenează o serie de acțiuni pentru clarificarea conceptuală și fixarea mecanismelor, acțiuni care în prezent se află încă într-o fază preliminară. În cele ce urmează ne propunem să abordăm cîteva aspecte de ordin principial, începînd cu rolul organismelor multilaterale, convinși fiind că promovarea noului concept și mecanism de cooperare necesită un sprijin complex din partea acestora.

ECONOMIE MONDIALA

Necesitatea dimensiunii orizontale a cooperării

SISTEMUL DE COOPERARE INTERNAŢIONALĂ din cadrul O.N.U. a fost proiectat în ideea de a realiza unele ajustări în termenii şi condiţiile fluxurilor — de capital şi tehnologie — destinate ţărilor în curs de dezvoltare, operînd ca o matrice orientată spre nevoile acestor ţări. Desigur că unele acţiuni iniţiate şi demarate în cadrul acestui sistem au urmărit obiective mai largi, cum este „Planul mondial de acţiune pentru aplicarea ştiinţei şi tehnologiei la necesităţile dezvoltării“, adoptat acum cinci ani. După cum spunea unul dintre experţii care au lucrat la elaborarea lui, „scopul acestui program este să rectifice o situaţie în care 98% din totalul cheltuielilor pentru cercetare-dezvoltare sînt concentrate în ţările bogate şi, în mod firesc, sînt orientate spre rezolvarea problemelor ţărilor bogate, prin metode adecvate dotării cu resurse a unei ţări bogate“1).

Pînă acum însă n-au fost înregistrate progrese notabile nici pe planul obiectivelor de mai mare anvergură şi nici pe acela al adaptării mecanismelor multilaterale de cooperare la nevoile şi la posibilităţile ţărilor în curs de dezvoltare. Input-urile sistemului de cooperare internaţională pentru dezvoltare au fost furnizate tot de către „donatorii“ tradiţionali, tot sub forma asistenţei tehnice, fără a se trece în mod sensibil la o cooperare tehnică.

Pentru a exemplifica, este suficient să ne referim la asistenţa tehnică furnizată în anul 1975 de către cea mai largă sursă de ajutor multilateral — Programul Naţiunilor Unite pentru dezvoltare. Cifrele arată că ţările în curs de dezvoltare contribuie doar cu o mică parte la componentele de asistenţă tehnică înglobate în proiectele PNUD. În 1975, trei ţări industrializate occidentale (S.U.A., Anglia şi Franţa) au primit la specializare din „lumea a treia“ tot atîţia bursieri cît 108 ţări în curs de dezvoltare luate la un loc. Experţii proveniţi din ansamblul acestor din urmă ţări deţin o pondere egală cu cea a experţilor din numai două ţări dezvoltate: Anglia şi S.U.A. În cazul livrărilor de echipamente şi al subcontractelor, pe lista primelor 16 state furnizoare nu se află nici o ţară în curs de dezvoltare.

Directorul general al PNUD admitea recent că „instrumentele noastre fundamentale, adică experţii, bursele şi echipamentul, au rămas practic aceleaşi de la începutul cooperării pentru dezvoltare, în timp ce cooperarea între ţările în curs de dezvoltare şi dimensiunile noi ale acesteia, accentul pus pe tehnicile care permit să se atingă un grad mai mare de independenţă economică deschid perspective încă neexplorate“2).

Realitatea demonstrează sporirea nevoii de cooperare tehnică, cerinţele în acest sens îmbrăţişînd întreaga problematică a dezvoltării economice şi sociale, toate planurile ei. Pornind de la constatarea că în faţa creşterii continue a volumului şi diversităţii cerinţelor capacitatea sistemului existent de cooperare tehnică de a le satisface este tot mai scăzută, un studiu elaborat în cadrul O.N.U. apreciază că baza de resurse a cooperării tehnice multilaterale poate fi lărgită prin utilizarea crescîndă a cadrelor, instituţiilor şi materialelor din ţările în curs de dezvoltare înseşi. Aceasta înseamnă „încurajarea cooperării tehnice între ţările în curs de dezvoltare şi, în general, utilizarea la maximum a experienţei create în însuşi procesul de dezvoltare“3).

În analele organismelor internaţionale de sprijinire a dezvoltării există multe situaţii cînd experţi bine intenţionaţi au fost incapabili să comunice în mod adecvat tehnicile lor personalului local, nefiind în măsură, fizic sau psihic, să se adapteze la condiţii de viaţă nefamiliare sau încercînd să transmită tehnologii care s-au dovedit prea sofisticate sau inadecvate pentru nevoile ţărilor în curs de dezvoltare. La fel, nu puţini bursieri au trebuit să facă faţă unor programe puţin relevante pentru ţara lor. De unde o concluzie: „Cooperarea crescîndă între ţări care sînt apropiate una de alta nu numai în ce priveşte stadiul dezvoltării dar şi ca tradiţii culturale şi politice, conditii de viată fizică, poate să reducă apreciabil aspectele negative semnalate şi să sporească sensibil sursele disponibile de experienţă“4).

Cele cîteva elemente trecute în revistă arată stringenta necesitate a dimensiunii orizontale a cooperării tehnice internaţionale şi a promovării ei de către organismele din sistemul O.N.U. În această direcţie se şi pot nota unele initiative. Astfel, prin rezoluţia sa 3 251 (XXIX) Adunarea Generală a O.N.U. a hotărît organizarea de către PNUD, sub egida O.N.U., a unei conferinţe mondiale asupra cooperării tehnice între ţările în curs de dezvoltare. Prevăzută a se desfăşura în 1977, această conferinţă este precedată în acest an de patru reuniuni regionale interguvernamentale care, ca şi conferinţa mondială, sînt prilejuri pentru exprimarea poziţiei statelor asupra conceptului şi mecanismelor noii dimensiuni a cooperării internaţionale.

Chiar dacă în momentul de faţă încă nu se poate găsi în literatură o definiţie suficient de riguroasă a cooperării tehnice între ţările în curs de dezvoltare, se poate spune în schimb că largi segmente ale comunităţii mondiale o consideră ca o componentă a noii abordări conceptuale pe care o implică în mod necesar instaurarea unei noi ordini economice internaţionale. În orice caz, cooperarea tehnică între ţările în curs de dezvoltare nu este concepută ca un simplu complement al asistentei tehnice tradiţionale, ci ca un mijloc de a crea noi legături de solidaritate între ţările sărace, susţinîndu-le efortul spre independenţa economică. Definind-o tocmai prin prisma atributelor sale specifice, care o diferenţiază de componentele existente deja în sistemul de cooperare internaţională, un document al reuniunii interguvernamentale pentru America Latină precizează: „Noul concept al cooperării tehnice între ţările în curs de dezvoltare este o expresie a voinţei de a elimina monopolul interdependenţei Nord-Sud, în scopul de a deschide calea interdependenţei orizontale, adică a interdependenţei între ţările în curs de dezvoltare pe baza unui real spirit de solidaritate colectivă care trebuie să-şi găsească expresia în cerinţa ca toate aceste ţări să contribuie cu experienta, cunoştinţele, tehnologiile, instituţiile şi experţii lor la efortul diferitelor ţări în curs de dezvoltare de a atinge nivelul de bunăstare al întregii omeniri (DP/TCDC/RLA/3, p. 3).

O bipolaritate inoperantă în perspectivă

REŢINEM ideea că cooperarea tehnică între ţările în curs de dezvoltare presupune schimburi de capacităţi şi competenţe între două sau mai multe ţări în curs de dezvoltare. Ea se referă la programe, activităţi şi proiecte de dezvoltare în care partea majoră a input-urilor, sub formă de know-how şi experienţă, servicii de consultanţă, facilităţi de pregătire a cadrelor, echipamente materiale etc., sînt furnizate de ţări în curs de dezvoltare, către alte ţări în curs de dezvoltare. Se includ deci şi programele, proiectele şi activităţile care au drept scop utilizarea deplină a capacităţilor disponibile în ţările în curs de dezvoltare. Această cooperare poate fi bi- sau multilaterală, publică sau privată. Ea poate acoperi toate sectoarele şi toate tipurile de activităţi de cooperare tehnică, indiferent de sursele şi tipul de finanţare.

În procesul clarificărilor conceptuale au apărut, normal, şi aspecte controversate. Unul dintre acestea priveşte delimitarea între cooperarea economică şi cooperarea tehnică între ţările în curs de dezvoltare. La sesiunea a XXX-a a Adunării Generale a O.N.U. s-a arătat că o separare a cooperării economice de cea tehnică nu corespunde nici practicii cooperării între ţările în curs de dezvoltare înseşi, nici aceleia a asistenţei bilaterale oferite de ţări dezvoltate celor în curs de dezvoltare. Dimpotrivă, ţările donatoare caută de obicei să lege ajutorul lor economic de ajutorul tehnic. Legătura între cele două forme de ajutor este cu deosebire evidentă în cooperarea dintre ţările în curs de dezvoltare, care prin însăşi natura sa trebuie să ia forma unui dublu schimb de resurse între părţile interesate (A/C.2/SR.1668).

Este de presupus că cooperarea orizontală, condiţionată de — şi condiţionînd la rîndul ei — restructurări în diviziunea internaţională a muncii, va face inoperantă bipolaritatea conceptuală: ţară „donatoare“ — ţară „primitoare“. Criteriile unei **noi** diviziuni internaţionale a muncii vor avea în vedere totalitatea resurselor — economice, tehnice, umane, ştiinţifice etc. — ale fiecărei ţări, desigur fără a se putea ignora diferenţele specifice, de esenţă, dintre domeniile cooperării.

Şansele cristalizării conceptului de cooperare între ţările în curs de dezvoltare rezidă în înseşi premisele şi perspectivele reale ale noii dimensiuni a cooperării internaţionale pe care o analizăm. De aceea, în partea a doua a materialului ne propunem să surprindem elemente în sprijinul ideii că cooperarea tehnică între ţările în curs de dezvoltare este nu numai necesară, dar şi pe deplin posibilă.

Gh. DUMITRU

---

1) Hans W. Singer, „Five Wasted Years“, Focus: Technical Cooperation, 1/1976, p. 3.

2) Bradford Morse, in: O.N.U. Chronique mensuelle, vol. XIII, Numéro 2, Fév. 1976, p. 48—49.

3) „Development and International Economic Cooperation“, in: Journal of Development Planning nr. 9, 1976.

4) M. L. Hanley, „Developing Countries — A New Source of Expertise“, in: Action U.N.D.P., July-Aug. 1975, p. II.

ECONOMIE MONDIALA

TENDINȚE - CONJUNCTURI

Cooperarea industrială Est-Vest

CONFORM datelor prezentate de Comisia economică a O.N.U. pentru Europa la recenta sesiune a ECOSOC, volumul schimburilor de mărfuri dintre țările socialiste și cele capitaliste de pe acest continent a crescut — în expresie valorică — de zece ori în ultimii 10 ani, respectiv de la 6 la circa 60 miliarde dolari. După cum s-a relevat în raportul Secretarului executiv al Comisiei, J. Stanovnik, într-un ritm similar au sporit și acordurile de cooperare industrială Est-Vest. Numărul acordurilor intrate în vigoare se situează în prezent la aproximativ 1 000, față de mai puțin de 100 cu zece ani în urmă. Între 60 și 100 de noi acorduri de cooperare industrială între țări europene din Est și din Vest sînt înregistrate în fiecare an de C.E.E./O.N.U.

Se remarcă creșterea numărului acordurilor de cooperare cu o valoare unitară depășind un milion de dolari, precum și faptul că aproximativ jumătate din ansamblul acordurilor vizează industria grea. După cum relatează ziarul „Magyar Hirlap“, în prezent circa 4—5% din comerțul Est-Vest se realizează în cadrul acordurilor de cooperare, și se apreciază că spre sfîrșitul actualului deceniu această pondere va spori la 10%.

Dimensiunile pieței eurodevizelor

ÎN PRIMA JUMĂTATE a acestui an, dimensiunile pieței eurodevizelor au continuat să crească într-un ritm anual de 15%, la fel ca în cursul anului precedent. Se estimează că la sfîrșitul lunii iunie volumul net al pieței — adică fără depozitele interbancare — era de 270 miliarde dolari, față de 250 miliarde la sfîrșitul anului 1975 (vezi graficul). O evoluție notabilă constă în aceea că împrumuturile contractate de țări în curs de dezvoltare pe această piață dețin o pondere ridicată în creditele noi acordate în eurodevize. În primele 7 luni din 1975 această pondere a fost de peste 45% (în cifre absolute: 7,7 mlrd. dolari). Grosul acestei sume — aproape 5,7 mlrd. dolari — a revenit unui număr de 28 de țări nemembre ale O.P.E.C.

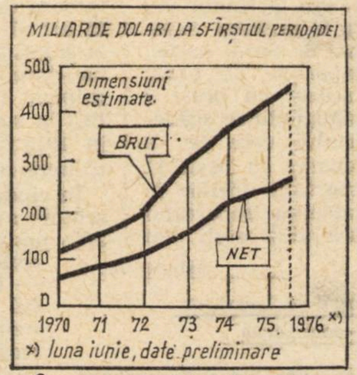

Sursa: IMF SURWEY, 16 aug. 1976

Brazilia: reducerea importului

DUPĂ ESTIMAȚII oficiale, balanța de plăți externe a Braziliei va înregistra în acest an un deficit de circa 6 miliarde dolari, respectiv cu 1,2 mlrd. mai puțin decît în anul trecut. În semestrul I a.c. s-a înregistrat o ușoară reducere a volumului exporturilor, scăderea puternică a livrărilor de zahăr peste hotare nefiind întru totul compensată de sporirea exportului de cafea, conserve din carne, automobile, minereu de fier, soia-boabe ș.a.

În cadrul eforturilor de atenuare a efectelor crizei economice din țările capitaliste dezvoltate asupra evoluției economiei braziliene, se urmărește dezvoltarea acelor ramuri care ar permite reducerea treptată a importurilor la diferite grupe de mărfuri și chiar ar crea disponibilități pentru export. Sînt vizate în primul rînd importurile de petrol, grîu, oțel și hîrtie. O altă problemă preocupantă o constituie creșterea inflaționistă a prețurilor, costul vieții urcîndu-se în intervalul iulie 1975 — iulie 1976, după calculele specialiștilor institutului Getulio Vergas, cu 24,4%.

Investiții în siderurgia C.E.E.

REZULTATELE unei anchete publicate recent de Comisia Pieței Comune vest-europene evidențiază că în 1976 investițiile țărilor membre în siderurgie și industria carboniferă se situează aproximativ la nivelul anului trecut (circa 3,1 miliarde unități de cont). Pe primul loc se situează Anglia (cu 996,4 mil. u.c., față de 753 mil. u.c. anul trecut), urmată de R.F.G. (cu 724 mil. u.c.) și Franța (cu 448 mil. u.c., față de 551,6 mil. în 1975). Se apreciază că volumul total al investițiilor va scădea în anii următori, fapt care determină revizuirea (în sensul diminuării) a nivelului proiectat al producției de oțel în țările membre ale C.E.E. în 1979, respectiv la 215,8 mil. tone.

În ceea ce privește industria carboniferă, aici investițiile sporesc de la 326 mil. u.c. în 1974 la 631 mil. u.c. în 1976, concentrîndu-se îndeosebi în sfera raționalizării și restructurării producției. Se prevede, între altele, că volumul extracției globale de cărbune a țărilor membre ale C.E.E. va scădea de la 259 mil. tone anul trecut la 249 mil. tone în 1979.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN SĂPTĂMÎNA 30 august — 3 septembrie 1976 s-a semnalat pe ansamblu persistența unei ușoare tendințe de repreciere a dolarului S.U.A. față de restul devizelor occidentale.

Lira sterlină, în ciuda redresării realizate la sfîrșitul săptămînii cînd a cotat 1,7730 dolari pentru o liră sterlină față de 1,7705 dolari pentru o liră sterlină la deschidere, continuă să evolueze sub efectul unor factori economici și sociali nefavorabili, pe o traiectorie descendentă față de dolarul S.U.A.

Marca vest-germană a avut o evoluție relativ constantă în jurul nivelului de 2,5215 mărci pentru un dolar, manifestînd în continuare o tendință de repreciere în relația sa cu francul elvețian (de circa 0,50 mărci la suta de franci).

Ca urmare a măsurilor luate anterior precum și în condițiile atentei supravegheri a pieței de către băncile centrale ale țărilor participante, presiunile speculative care afectează sistemul de fluctuare concertată al „șarpelui valutar“ vest-european s-au atenuat în ultima săptămînă.

Francul francez a continuat să beneficieze de anunțarea programului antiinflaționist al noii echipe ministeriale. În acest context, francul a atins un nivel maxim de circa 4,9030 franci francezi pentru un dolar după care, datorită efectului produs de anunțarea unei creșteri de circa 2,5% a indicelui prețurilor cu ridicata în luna iulie și a speculațiilor referitoare la dificultățile politico-sociale care vor însoți aplicarea programului antiinflaționist, a cedat teren terminînd intervalul la circa 4,9350 franci pentru un dolar.

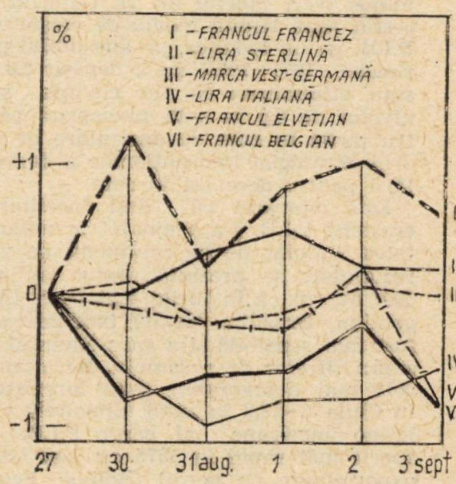

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 31 VIII—3 IX 1976, luîndu-se ca bază cursurile din 27 VIII 1976

În perioada analizată a fost consemnată ruperea legăturilor vechi de peste 20 de ani dintre **pesoul mexican** și dolarul S.U.A. Ca urmare a acestei hotărîri pesoul mexican va fluctua liber pe piețele de schimb în raport cu dolarul S.U.A.

Apropierea licitației de **aur** programată de F.M.I. pentru 15 septembrie a accentuat agitația ce domnește pe piața aurului. Metalul galben a înregistrat în acest interval la Londra cel mai jos fixing din ultimii ani (103,05 dolari pentru o uncie). La sfîrșitul intervalului prețul aurului a crescut atingînd vineri la al doilea fixing la Londra 107,40 dolari pentru o uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

ECONOMIE MONDIALA

Economia Americii Latine în 1975

DINAMICI ŞI RUPTURI DE TENDINŢĂ

AŞA CUM O CARACTERIZEAZĂ succint experţii Comisiei economice regionale a O.N.U., evoluţia economiei latino-americane în 1975 s-a remarcat printr-o încetinire a ritmului activităţii productive, o întrerupere în expansiunea pînă atunci susţinută a relaţiilor economice externe, ambele însoţite însă de o anumită reducere a ritmului inflaţiei, după nivelurile extrem de ridicate atinse în cei doi ani anteriori, mai ales în 1974 **(ECOSOC, Evolution of the Latin American economy in 1975,** doc. E/5825).

Reflectînd faptul că în 1975 creşterea produsului intern brut (P.I.B.) pe ansamblul continentului latino-american (de 2,6 la sută, faţă de 6,9 la sută cu numai un an înainte) a fost mai lentă şi decît cea a populaţiei, pe locuitor indicatorul respectiv a căpătat semnul minus (vezi tabelul nr. 1). Datorită acestui fapt, ritmul mediu de creştere a P.I.B. pe un locuitor, pe ansamblul perioadei 1971—1975, nu a depăşit 2,8 la sută, situîndu-se cu alte cuvinte sub nivelul de 3,5 la sută preconizat pentru ţările în curs de dezvoltare în cadrul Strategiei internaţionale a dezvoltării pentru deceniul în curs.

Este adevărat că deşi încetinirea creşterii P.I.B. s-a semnalat în majoritatea statelor de pe continent, pe ţări rezultatele se prezintă destul de inegal. Faptul că în ţările mai mari (Argentina, Brazilia, Mexic) încetinirea a fost mai sensibilă şi-a spus cuvîntul asupra cifrelor de ansamblu. Rezultatele cele mai defavorabile s-au înregistrat în Chile (—16,2 la sută). Singurele ţări latino-americane al căror P.I.B. a sporit mai rapid în 1975 au fost cele exportatoare de petrol (Bolivia, Ecuador şi Venezuela), alături de Panama şi Uruguay.

Pe ramuri, datele furnizate de Comisia economică a O.N.U. pentru America Latină, scot în evidenţă că în industria prelucrătoare şi în construcţii creşterile de producţie înregistrate în 1975 au fost de sub 2 la sută, faţă de circa 8 la sută în cei patru ani precedenţi, iar în industria minieră s-a înregistrat chiar o scădere a producţiei (de 5,2 la sută).

Evoluţia prezentată s-a soldat cu o întrerupere în procesul de acumulare care se manifestase destul de viguros în anii anteriori, ceea ce dusese la majorarea ratei investiţiilor (ponderea în P.I.B.) de la 20 la sută în a doua jumătate a deceniului trecut la 24 la sută în 1974.

O RUPTURĂ şi mai pronunţată de tendinţă s-a înregistrat în domeniul comerţului exterior, unde expansiunea în special în 1973 şi în 1974 fusese deosebit de susţinută, datorită creşterii substanţiale a preţului unor produse de export, în primul rînd al petrolului. În 1974, de pildă, preţul produselor exportate de ţările petroliere latino-americane înregistrase o sporire de 187,2 la sută. În acelaşi timp, deşi nu în aceeaşi măsură, crescuse şi valoarea importurilor.

Anul trecut, însă, criza economică ce a cuprins ţările capitaliste dezvoltate a avut printre efectele sale şi o reducere a cererii externe, care la rîndul său a antrenat o scădere a preţului mondial al multor produse de bază. Astfel, preţul produselor exportate de ţările latino-americane a scăzut cu peste 7 la sută, la aceasta adăugîndu-se scăderea volumului exportului, ceea ce a dus în final la diminuarea cu peste 11 la sută a valorii exportului ţărilor în cauză. În schimb, valoarea importului a continuat să crească (deşi mult mai lent), în ciuda scăderii volumului său cu aproape 3 la sută, datorită faptului că preţul produselor importate — spre deosebire de cel al produselor exportate — a continuat să se majoreze (de asemenea mai lent). Ca urmare a acestor evoluţii divergente ale preţurilor de export şi de import, raportul de schimb s-a deteriorat în 1975 cu aproape 16 la sută (vezi tabelul nr. 2). Această înrăutăţire a raportului de schimb combinată cu reducerea volumului exportului a determinat scăderea cu peste 20 la sută a puterii de cumpărare a exportului în 1975. Reducerea puterii de cumpărare a exportului a fost mult mai însemnată în cazul ţărilor exportatoare de petrol (—35,1 la sută), decît în cel al ţărilor neexportatoare (—10,1 la sută). Totuşi, datorită mijloacelor financiare procurate în special în 1974, primele au putut suporta majorarea cu 12,3 la sută a volumului importului lor în 1975 ; în acelaşi an, ţările nepetroliere şi-au redus importul cu 5,8%.

Tabelul nr. 1

Produsul intern brut pe locuitor al ţărilor latino-americane

	In dolari (în preţurile din 1970)		Ritmuri anuale de creştere		
	1970	1975x	1971-1973	1974	1975
Argentina	1208	1320	2,2	5,2	-2,7
Bolivia	260	298	2,2	3,1	4,1
Brazilia	445	603	7,9	6,5	1,1
Columbia	509	593	3,8	3,0	1,6
Costa Rica	656	764	4,8	1,5	-0,2
Chile	850	717	-0,6	2,4	16,2
R.Dominicană	351	476	7,8	5,4	2,7
Ecuador	357	446	5,2	2,9	4,6
El Salvador	397	430	1,5	3,2	0,2
Guatemala	415	467	3,5	2,5	-0,7
Haiti	99	109	2,2	1,9	1,0
Honduras	289	275	0,7	-3,4	-3,4
Mexico	893	997	2,7	2,5	0,5
Nicaragua	432	453	0,7	5,6	-2,3
Panama	868	967	3,6	-0,2	0,5
Paraguay	353	425	2,8	5,3	4,9
Peru	526	601	3,0	3,5	1,0
Uruguay	905	876	-2,1	0,8	2,5
Venezuela	1176	1276	1,1	1,6	3,5
America Latină	640	742	3,7	4,0	-0,1

x) Date preliminare
Sursa tabelelor: ECOSOC, doc.E/5825

Tabelul nr. 2

Evoluţia raportului de schimb în America Latină

(1961-1965 = 100)

	Ansamblul Americii Latine		Ţările exportatoare de petrol		Ţările neexportatoare de petrol	
	Indice	Variaţia (%)	Indice	Variaţia (%)	Indice	Variaţia (%)
1966-1970	98,1	-1,9	83,1	-16,9	104,6	4,6
1971-1972	103,2	5,2	96,5	16,1	106,4	1,7
1973	119,3	15,6	119,0	23,3	120,8	13,5
1974	143,4	20,2	240,9	102,4	112,1	-7,2
1975	120,8	-15,8	206,6	-14,2	100,8	-10,1

În ciuda deteriorării sale, raportul de schimb s-a situat încă în 1975 cu circa 21% peste nivelul deceniului trecut, ca reflectare a creşterii substanţiale — în special în 1974 — a preţului la petrolul exportat. Din acest motiv, în cazul ţărilor latino-americane exportatoare de petrol, contînd cu 63% în exportul total latino-american, indicele raportului de schimb reprezenta încă anul trecut peste dublul celui din anii 60. În schimb, în cazul celorlalte 18 ţări din zonă indicele respectiv coborîse la nivelul deceniului trecut.

Neputîndu-şi acoperi din alte surse deficitele balanţelor lor de plăţi, o serie de ţări au fost nevoite să recurgă la rezervele lor internaţionale.

Potrivit unei prognoze a F.M.I. **(I.M.F. Survey,** 5 iulie 1976), deşi cererea pentru produsele de export ale ţărilor latino-americane are mari şanse să se înviorеze treptat, în continuare pînă la sfîrşitul acestui an, pe ansamblul lui ritmul de creştere a exportului latino-american nu va depăşi 3—4%, astfel încît se consideră că creşterea P.I.B. nu va găsi în sporirea exportului stimulentul pe care acesta l-a constituit pînă nu demult.

În sfîrşit, inflaţia — fenomen generalizat în ţările analizate — a cunoscut pe ansamblul continentului o încetinire de la aproape 28% în 1974, la sub 22% anul trecut. Ritmul creşterii preţurilor se menţine în continuare ridicat dacă ţinem seama că înă 1971—1972 el nu depăşea 11%, iar în 1973 nivelul de 17%. Cifrele amintite exclud Argentina şi Chile, în care ritmul inflaţiei ajunsese în decembrie 1975 la 340%, faţă de 44% şi respectiv 508% în 1973, denaturînd, dacă ar fi fost utilizate, media regională. Dar ritmuri deosebit de ridicate ale inflaţiei cu consecinţele cunoscute de ordin economic şi social se consemnează şi în alte ţări de pe continent, ca de pildă în Uruguay (80% în 1975, încercîndu-se o micşorare la 50% în acest an).

Totuşi, în marea majoritate a ţărilor inflaţia s-a atenuat şi, potrivit prognozei citate anterior a F.M.I., probabil ea va continua să se reducă, rămînînd însă la niveluri neobişnuit de ridicate.

Dinu DRAGOMIRESCU

ECONOMIE MONDIALA

R. S. F. IUGOSLAVIA

JALOANE ALE DEZVOLTĂRII INTENSIVE A ECONOMIEI

LUNILE TRECUTE din acest an au marcat în R.S.F. Iugoslavia ample și complexe dezbateri, la nivel local, al republicilor federative și pe ansamblul țării, asupra politicii economice curente și de perspectivă. Ele s-au desfășurat pe fundalul realizărilor obținute în perioada cincinalului 1971–1975. După cum s-a subliniat în repetate rînduri în presa iugoslavă, obiectivele planului 1971–1975 au fost în linii mari atinse, dinamica realizată în dezvoltarea social-economică a țării fiind superioară celei din perioada precedentă de cinci ani. Afirmație valabilă atît pentru ritmul (mediu anual) de creștere a produsului social brut (6,2%), cît și pentru cel înregistrat de producția industrială (8,1%) și agricolă (3,7%). În 1975 industria iugoslavă a produs, între altele, peste 40 mlrd. kWh de energie electrică, 3,7 mil. tone de petrol, 35,5 mil. tone de cărbune, 5,2 mil. tone de minereu de fier, 2,3 mil. tone de bauxită, 2,9 mil. tone de oțel, 2,4 mil. tone de laminate feroase, peste 246 mii de automobile, 33,2 mii de tractoare ș.a.

Creșterile menționate au avut loc în condițiile dezvoltării mai rapide a regiunilor rămase în urmă permițînd încadrarea în muncă în sectorul socialist, a încă 900 mii de persoane. Expansiunea industriei și serviciilor a determinat reducerea ponderii populației ocupate în agricultură de la 40% în 1970 la circa 33% în 1975. Totodată, evoluția progresivă a economiei iugoslave – care participă activ la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de bunuri și servicii (exporturile sale reprezentînd aproximativ un sfert din produsul social) – s-a resimțit în oarecare măsură de pe urma repercusiunilor crizei economice din lumea capitalistă.

Planul de dezvoltare pe termen mediu (1976–1980), adoptat în luna iulie a.c. de Adunarea R.S.F. Iugoslavia, ține seama atît de necesitatea stabilizării dezvoltării economiei naționale cît și de orientările în politica economică stabilite anterior pe perioada pînă în 1985.

Direcțiile fundamentale ale planului – așa cum a precizat Gemal Biedici, președintele Consiliului Executiv Federal – constau în transformarea relațiilor social-economice în conformitate cu prevederile noii Constituții a R.S.F. Iugoslavia, modificarea structurii economice a țării și trecerea la perioada de dezvoltare intensivă a economiei naționale, bazată pe întărirea factorilor calitativi ai activității.

Concret, în cadrul unei creșteri preconizate de circa 40% a avuției naționale, se va asigura dezvoltarea prioritară a energeticii, a producției de materii prime, a construcțiilor de mașini (inclusiv construcții navale), expansiunea complexelor agro-industriale, a transporturilor pe căi magistrale și a turismului. În acțiunea de modernizare și perfecționare structurală a economiei se va urmări asigurarea dezvoltării armonioase a tuturor republicilor și regiunilor țării, precum și crearea de locuri de muncă pentru tinerii care intră în cîmpul muncii și lucrătorii care se întorc din străinătate.

Pe această linie, planul economic pe anul curent își propune – ținînd seama de posibilitățile interne și de evoluția conjuncturii externe – să traducă în viață politica de stabilizare economică, să consolideze capacitatea de concurență a economiei iugoslave pe plan mondial, să îmbunătățească situația balanței sale de plăți externe etc. Este vorba aici de realizarea unei creșteri cu circa 5,5% a produsului social (față de nivelul anului 1975), cu aproximativ 6% a producției industriale și cu circa 4% a celei agricole, cu 8% a investițiilor în mijloace de producție, cu aproximativ 3% a forței de muncă ocupate în sectorul socialist al economiei ; în domeniul comerțului exterior este planificat un spor de circa 6,5% al volumului exportului de bunuri și servicii și de cel mult 3% al importului acestora.

Înfăptuirea acestor prevederi va permite ridicarea în continuare a nivelului de trai al populației, majorarea reală, planificată, a salariilor și a altor venituri personale fiind de 5,2%, în condițiile încetinirii ritmului de creștere a prețurilor la bunuri de consum și servicii.

După cum se arată în rezoluția Adunării R.S.F. Iugoslavia asupra politicii de dezvoltare economică și socială a țării în cursul anului 1976, o trăsătură caracteristică a acestei politici o reprezintă capacitatea sporită de adaptare la evoluția conjuncturii economice interne și externe, pentru a se putea realiza un ritm de creștere optim (în raport cu condițiile respective), o extindere a posibilităților de ocupare a forței de muncă și ridicarea continuă a productivității muncii sociale.

N. P.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Resurse naturale pentru fertilizare

CREȘTEREA prețurilor la îngrășămintele chimice — consecință, în bună parte, a scumpirii petrolului — s-a repercutat atît asupra balanței comerciale externe a țărilor importatoare de îngrășăminte, cît și asupra agriculturii însăși. Cei mai afectați sînt micii agricultori din aceste țări, deși tocmai în țările respective problema sporirii producției agricole pe calea intensificării se pune cu mai multă acuitate.

În acest context este ușor de înțeles interesul pe care-l suscită utilizarea resurselor locale, reprezentate de îngrășămintele naturale. Evaluări efectuate sub egida F.A.O. (pentru începutul și sfîrșitul acestui deceniu) conturează dimensiunile acestui potențial, caracterizat în mod plastic de unii cercetători drept „comoara din groapa de gunoi".

Elemente fertilizante naturale
(milioane tone, 1971)

Sursa	Total (NPK)	Din care azotate (N)	Din care fosfatice (P)	Din care potasice (K)
Deșeuri animale	36,83	17,80	4,91	14,12
Compost de fermă	22,42	9,54	3,34	9,54
Deșeuri umane	17,73	12,25	2,87	2,61
Ape reziduale urbane	2,58	1,43	0,29	0,86
Compost urban	1,43	0,48	0,38	0,57
Diverse	22,42	6,63	4,44	11,35
Consumul de îngrășăminte chimice	9,93	5,87	2,61	1,44

Sursa: F.A.O., " Cérès", martie-aprilie 1976

Se apreciază că pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare (inclusiv țările socialiste din Asia, exclusiv America centrală și Oceania) potențialul de îngrășăminte naturale se ridica în 1971 la peste 103 mil. tone (substanță activă), cu perspective de a ajunge la aproape 130 mil. tone în 1980.

Dacă aceste cifre se compară cu cantitatea de îngrășăminte chimice consumată în țările în curs de dezvoltare (vezi tabelul), raportul este de ordinul a 10/1. Or, în prezent numai o parte din acest potențial este utilizată în agricultură, restul fiind folosit drept combustibil, distrus sau pur și simplu se pierde.

Datele din graficul alăturat arată că, dacă — prin măsuri adecvate și investiții reduse — utilizarea îngrășămintelor naturale ar putea crește, față de nivelul actual, chiar și numai cu un sfert din potențialul existent, aceasta ar echivala pentru țările în curs de dezvoltare cu economii la import de 5 miliarde dolari (fără a mai vorbi de avantajele sporirii recoltelor sau de obținerea unor subproduse, cum ar fi gaze combustibile). Posibilitățile sînt mai largi în domeniul îngrășămintelor azotoase, care reprezintă cel mai important capitol în importul și consumul de îngrășăminte al țărilor în curs de dezvoltare.

Disponibilul de îngrășăminte naturale (substanță activă) și valoarea acestora).*

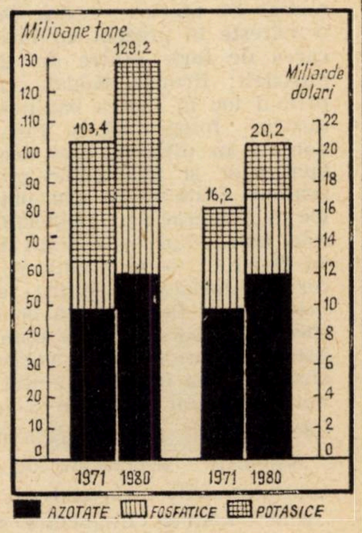

---

*) Comparată cu cea a îngrășămintelor chimice (în prețuri f.o.b. 1973).

MONDORAMA

Industria și seceta

ÎN ȚĂRILE vest-europene s-a înregistrat anul acesta o secetă de asemenea gravitate încît în unele zone este, după unele aprecieri, fără precedent în istorie. Chiar și acolo unde în ultima perioadă au început să cadă precipitații, ploile ar trebui să continue multe luni de zile fără întrerupere pentru a se putea înlătura daunele cauzate și a reface rezervele de apă epuizate. „Nu prea a mai rămas mare lucru care să se evapore“, scria recent **The Economist** referindu-se la deshidratarea solului. Aceasta nu este însă numai o problemă a agriculturii. Industria consumă o parte apreciabilă — pînă la 40% — din apa proaspătă furnizată, într-o serie de țări ale Europei occidentale (vezi graficul). Și tocmai aici, în „extinderea secetei de la agricultură la industrie“, rezidă după părerea săptămînalului londonez una din implicațiile potențiale cele mai grave ale fenomenului. Căci afectarea industriei de o lipsă prelungită de apă ar putea să însemne nu numai un an (agricol) prost, ci o lovitură dată redresării conjuncturale și așa precare, cu o nouă accentuare a șomajului și a inflației.

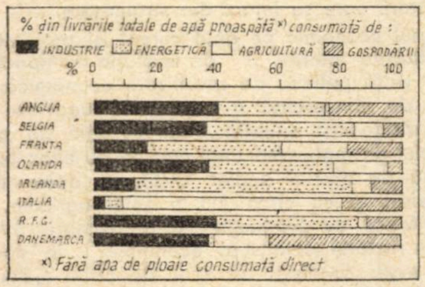

*) Fără apa de ploaie consumată direct

Kodak contra Polaroid

ÎN CERCURILE de afaceri — și nu numai de afaceri — din Occident se urmărește în prezent cu interes încercarea de forțe dintre doi giganți industriali: firmele Kodak, care ocupă primul loc în lumea capitalistă în industria fotografică, și Polaroid, care domină în ultimele trei decenii piața aparatelor și peliculelor pentru fotografiere instantanee (cu obținerea pe loc a fotografiei). Obiectul disputei este monopolul — deținut în prezent de Polaroid — al producerii și desfacerii materialelor pentru fotografiere instantanee. Este o țintă de mare perspectivă deoarece, după opinia specialiștilor, procedeul va cuceri în mod absolut piața în jurul anului 2000, eliminînd treptat sistemele și echipamentele „clasice“ de fotografiere.

Atacurile declanșate de Kodak și contraatacurile succesive, duse cu „arme“ tehnice, financiare și juridice (de pildă, blocarea brevetelor adversarului), nu s-au soldat, deocamdată, cu victoria decisivă a vreuneia din părți. Polaroid a reușit să împiedice — cel puțin temporar — implantarea noilor produse Kodak în Anglia; în schimb, această din urmă firmă a anunțat recent succesul ofensivei sale în Canada. Dar e vorba doar de prima rundă, fiecare adversar studiind cu atenție următoarele mișcări în lupta de concurență.

U.R.S.S.: comerțul exterior în expansiune

ÎNTR-UN STUDIU asupra expansiunii comerțului exterior al Uniunii Sovietice, revista **Vneșneaia torgovlia** (nr. 7/1976) arată, între altele, că în prezent aceasta întreține relații comerciale cu 115 țări, printre care 13 socialiste, 76 nesocialiste în curs de dezvoltare și 26 capitaliste industriale. În volumul total al comerțului său exterior (50,7 miliarde de ruble în 1975) schimburile reciproce cu țările socialiste reprezintă 56,3%, cele cu țările nesocialiste în curs de dezvoltare — 12,4% iar cele cu țările capitaliste dezvoltate — 31,3%.

În cursul cincinalului trecut volumul comerțului exterior al Uniunii Sovietice a crescut de peste 1,5 ori în prețuri comparabile și de peste două ori în prețurile curente (în acest cadru, atît schimburile cu țările socialiste cît și cele cu țările nesocialiste în curs de dezvoltare au sporit de peste două ori, iar schimburile cu țările capitaliste dezvoltate — de peste trei ori). Pentru cincinalul actual (1976—1980) se preconizează o majorare cu 30—35% a volumului comerțului exterior, calculat în prețuri comparabile.

Serviciul datoriei — 16% din exporturi

DATORIA EXTERNĂ a țărilor în curs de dezvoltare care nu posedă zăcăminte petroliere este evaluată a fi crescut din 1970 pînă în 1975 de la 100 la 140 miliarde dolari.

După cum arată publicația **Notices Economiques**, editată de Uniunea băncilor elvețiene, această sumă se repartizează astfel: Asia 31%, America Latină 30%, Africa 18%, Orientul Apropiat 11%, Europa meridională 10%. La o dobîndă medie de 5%, sumele pe care trebuie să le plătească aceste țări reprezentau în 1975 circa 7 miliarde dolari. Iar dacă se ține seama de rambursările de capital, serviciul datoriei acestor țări se cifra la 15 miliarde dolari, adică — în medie — 16% din valoarea exporturilor lor.

Alo? Luați comanda!

VÎNZAREA prin corespondență constituie unul dintre sectoarele cele mai dinamice ale comerțului cu amănuntul în țările occidentale, reprezentînd 6—8% din cifra totală de afaceri în S.U.A., 5% în R.F.G., 4% în Anglia, 1,9% în Franța. Avînd în prezent o pondere mai redusă, în Franța această formă de comerț progresează într-un ritm mediu anual de 18%, apreciindu-se că în 1985 întreprinderile specializate vor expedia prin poștă 100 milioane de colete și un miliard de imprimate (îndeosebi de reclamă); totodată, sfera sa se extinde de la bunuri de consum către echipament industrial.

După cum se vede din ilustrație tehnica modernă își spune cuvîntul și în acest domeniu, serviciul de comenzi fiind utilat cu aparatură electronică.

R. P. Mongolă: valorificarea „aurului negru“

ÎN CADRUL dezvoltării bazei energetice a R.P. Mongole, producția acestui sector urmează să crească în cincinalul actual de 1,8—1,9 ori față de nivelul anului 1975. O mare atenție se acordă extinderii extracției cărbunelui, care va însuma 4,5—4,9 milioane de tone în 1980. În acest scop exploatările existente (la Nalaiha, Șaringol ș.a.) vor fi reconstruite și modernizate în perioada 1977—1978, mărindu-și simțitor capacitatea de producție. Totodată, va începe valorificarea unor noi zăcăminte de cărbune; astfel, de pildă, la Baganur va fi construită o întreprindere carboniferă, care va fi dată parțial în exploatare în 1979. La atingerea întregii capacități proiectate (peste 2 mil. tone de cărbune pe an), aceasta va fi cea mai importantă exploatare din țară.

Cecuri cu semnătură... vocală

DUPĂ OPINIA specialiștilor vocea fiecărui om prezintă caracteristici care permit identificarea mai sigură a titularului decît amprentele digitale. Această chestiune a trezit interesul băncilor din țările occidentale, unde — în ciuda tuturor precauțiunilor — valoarea sumelor încasate de falsificatorii unor semnături pe cecuri sustrase se ridică anual la multe milioane.

Bănci din R.F.G., de pildă, examinează în prezent posibilitățile de înregistrare electronică a vocilor clienților lor, cu „spectrul“ respectiv. Asemenea „amprente“ vocale, inimitabile, ar urma să fie stocate în memoria unui ordinator central, permițînd funcționarului de la ghișeu să verifice în cîteva secunde, în mod suplimentar, identitatea persoanei care prezintă un cec pentru încasare.

CURIER

GLOSAR

Arbitrajul valutar

ÎN ACEASTĂ PERIOADĂ de profundă instabilitate internă şi externă a monedelor occidentale, numeroase bănci capitaliste recunosc in dările de seamă asupra activităţii lor realizarea de mari profituri de pe urma unor intinse operaţiuni de arbitraj valutar.

Arbitrajul este o operaţiune de vinzare şi cumpărare de valută cu scopul exclusiv al realizării unui cîştig din :

— diferenţa de curs al aceleiaşi valute pe două pieţe diferite ;

— diferenţa de curs al aceleiaşi valute pe aceeaşi piaţă la date diferite ;

— diferenţa de curs între două valute şi două pieţe diferite.

Operaţiile de arbitraj se efectuează prin mijloace de comunicaţie rapide — ordine telefonice, telegrafice, telex — prin care băncile sint în legătură permanentă cu corespondenţii lor care acţionează pe diferitele pieţe valutare.

Arbitrajul valutar este utilizat în mai multe modalităţi :

— **Arbitrajul direct** este cel mai răspîndit şi cel mai simplu. El constă din vinzarea unei valute pe piaţa care cotează cel mai bine şi cumpărarea concomitentă a aceleiaşi valute pe piaţa care cotează cel mai slab. Diferenţa constituie cîştigul băncii.

Spre deosebire de arbitrajul direct care este o operaţie la vedere, **arbitrajul la termen** foloseşte diferenţele de curs între două date diferite. El este de două feluri :

— **Arbitrajul la termen pe o singură piaţă** foloseşte diferenţa de curs al unei singure valute pe aceeaşi piaţă la două date. De exemplu, contind pe creşterea cursului lirei sterline, banca arbitragistă va cumpăra azi o sumă de lire sterline plătibile peste trei luni la un curs convenit. Dacă intre timp cursul real al valutei va creşte peste cursul convenit, banca va realiza la termen un cîştig.

— **Arbitrajul la termen pe două pieţe.** Un exemplu : arbitragistul cumpără lire sterline la termen de trei luni la New York, plătind doi dolari pentru o liră sterlină. Concomitent, el cumpără dolari pe termen tot de trei luni la Londra, obţinînd cîte 2.10 dolari pentru fiecare liră sterlină. Arbitragistul cîştigă cîte 10 cenţi la fiecare liră sterlină.

Există şi un arbitraj **combinat,** cel mai complex, în cadrul căruia banca jonglează cu termenele şi pieţele : ea poate vinde la vedere pe o piaţă şi cumpăra la termen pe aceeaşi piaţă sau poate cumpăra la vedere pe o piaţă şi vinde la termen pe o altă piaţă, în funcţie de aprecierile pe care le face cu privire la evoluţia cursurilor valutare pe aceste pieţe.

Afară de operaţiunile de arbitraj valutar propriuzise, mai există operaţiuni în care beneficiul rezultă din diferenţa de dobîndă care se poate obţine la un plasament de capital pe o piaţă sau alta. Asemenea operaţiuni sînt rentabile numai dacă evoluţia cursurilor valutare nu anulează cîştigul din diferenţa de dobîndă.

Se afirmă că arbitrajul contribuie la echilibrarea cererii şi ofertei pe piaţă, deci la nivelarea cursurilor valutare şi a dobînzilor. Marile diferenţe de curs care se înregistrează între pieţe şi între operaţiunile la vedere şi la termen dovedesc că, îndeosebi în perioadele de criză, afirmaţiile privind funcţia nivelatoare a arbitrajului sînt apologetice. Ceea ce nu se poate contesta este profitul obţinut de băncile capitaliste, îndeosebi de marile bănci cu puternice ramificaţii internaţionale, de pe urma arbitrajului valutar. Acest profit este o realitate.

C. K.

Raport economic

Marcel Negrescu, Bucureşti — Raportul economic internaţional al preşedintelui S.U.A. reprezintă o analiză anuală a poziţiei economice a acestei ţări în lume şi a rezultatelor cu care s-au soldat iniţiativele sale de politică economică internaţională în perioada avută în vedere. Raportul, întocmit de un consiliu interministerial, acordă o atenţie specială evoluţiei şi perspectivelor relaţiilor economice de comerţ şi cooperare ale S.U.A. cu ţările socialiste, cu ţările Pieţei Comune, cu Japonia şi cu celelalte ţări capitaliste dezvoltate, cu ţările în curs de dezvoltare. În acest context, în raport se consemnează „importantul pas înainte în relaţiile bilaterale“ pe care l-a reprezentat semnarea şi intrarea în vigoare in 1975 a Acordului comercial romăno-american, arătîndu-se că se aşteaptă ca el să contribuie la o creştere semnificativă a schimburilor reciproce.

Raportul este însoţit de o bogată anexă statistică privind evoluţia recentă a economiei mondiale. Conform legii, preşedintele trebuie să supună raportul respectiv Congresului S.U.A. in termen de 60 zile de la debutul fiecărei sesiuni regulate a acestuia.

Brevetele şi protejarea invenţiilor

Mihai Moroianu, Bucureşti — Revizuită de numeroase ori, Convenţia de la Paris din 1883 asupra protecţiei proprietăţii industriale este în vigoare şi astăzi. Ea se bazează pe principiul sistemelor naţionale independente de acordare a brevetelor. Rolul sporit al invenţiilor în accelerarea creşterii economice a determinat o intensificare a preocupărilor de colaborare internaţională în domeniul protejării invenţiilor, finalizată de semnarea în ultimii ani a numeroase convenţii în această privinţă.

Pe linia colaborării internaţionale in domeniul brevetării invenţiilor, în 1970 s-a încheiat un tratat la Washington, semnat de 35 de state. Pentru a se asigura acestui tratat o valabilitate mondială s-a renunţat la obiectivul iniţial al uniformizării dreptului material al brevetării.

Aşa-numita Clasificare internaţională a brevetelor (IPC) a fost creată în baza unei convenţii între cele 18 state membre ale Consiliului Europei. Astăzi ea are o valabilitate internaţională mai largă, fiind statutată în 1971 prin Convenţia de la Strasbourg privind clasificarea internaţională de brevete. Printre ţările semnatare ale acestei convenţii de cooperare internaţională se numără U.R.S.S., S.U.A., Egipt, Australia, Spania şi altele.

Convenţia privind brevetul european încheiată la München în 1973 îşi propune o armonizare a procedurii de acordare a brevetelor pe plan naţional. Ea a fost ratificată pină acum de 16 din cele 21 state vest-europene participante la conferinţa de la München din 1973. Această procedură de acordare a brevetelor nu exclude căile actuale, adică depunerea in continuare a numeroase cereri de brevete naţionale in fiecare dintre statele semnatare. În acelaşi timp, Convenţia amintită are un caracter deschis (principiul liberei accesibilităţi), asigurind protecţia juridică în toate statele semnatare şi pentru brevete obţinute de cetăţenii unor state nesemnatare ale acestei convenţii. Prognozele întocmite indică faptul că circa 60% din cererile de brevetare vor veni din statele membre ale Convenţiei, iar restul din alte state.

Convenţia de la München nu trebuie confundată cu Convenţia brevetului comunitar — încheiată în 1975 la Luxemburg şi aflată într-un stadiu incipient de aplicare —, care îşi propune ca obiectiv crearea unui brevet unitar pentru cele nouă state membre ale Pieţei Comune vest-europene.

„Reciclarea“ metalului vechi

Ilie Fieraru, Bucureşti — 1) Reutilizarea metalului încorporat în diferite bunuri ieşite din funcţiune este în unele cazuri o adevărată cheie a aprovizionării industriei cu materia primă respectivă. Date cu privire la economia vest-germană, prezentate in grafic, arată că la cele şapte metale importante incluse, gradul de acoperire a consumului în economia naţională variază între circa o cincime şi jumătate din total.

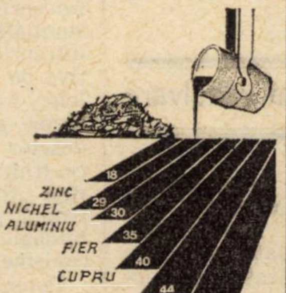

Metalul vechi reutilizat, în % din consum

2) Se apreciază că în lume se folosesc actualmente 21 milioane de televizoare în culori construite după sistemul vest-german PAL şi 3,5 milioane de televizoare bazate pe sistemul francez SECAM. Ţările în care se utilizează sistemul american NTSC sint S.U.A., Canada, Mexic, Japonia şi Filipine. Deşi puţine la număr, ţările care utilizează ultimul sistem, avînd în general o populaţie numeroasă, au şi cel mai mare număr de posesori de televizoare în culori. Ca număr de ţări în care este utilizat cel mai răspîndit este însă sistemul PAL. Contradicţia pe care o semnalaţi este aşadar numai aparentă.

Congres mondial al producătorilor de carne

Eugen Ramură, Iaşi — Congresul mondial al producătorilor de carne la care vă referiţi s-a desfăşurat la Buenos Aires în prima jumătate a lunii august. Participanţii au adresat guvernelor şi organizaţiilor internaţionale o chemare la eliminarea politicilor protecţioniste care stînjenesc dezvoltarea comerţului mondial cu carne. Documentul final al conferinţei propune, între altele, acorduri de export şi import pe termen lung, interzicerea dumpingului, consultări internaţionale pentru soluţionarea dezechilibrelor de pe piaţă, fără a prejudicia interesele ţărilor exportatoare, în special ale celor în curs de dezvoltare.

Unul din punctele de vedere exprimate a fost acela că ar trebui acordată prioritate extinderii creşterii vitelor in ţările care dispun de păşuni naturale, exprimat de ministrul argentinean al economiei, dr. Alfredo Martinez de Hoz. El a arătat că 1 miliard de oameni în ţările dezvoltate utilizează pentru furajarea animalelor tot atitea cereale cîte sînt necesare pentru 2 miliarde de oameni pentru propria lor alimentaţie, în ţările cu un venit naţional pe locuitor scăzut. Ministrul argentinian a calificat acest sistem de furajare ca fiind mult prea costisitor în condiţiile arătate.

ÎNTREBĂRI — RĂSPUNSURI

Încadrare

GHEORGHE PĂUN, Tîrgoviște — Potrivit art. 133 (2) din Codul Muncii, unitățile au obligația să asigure trecerea pe locuri de muncă corespunzătoare, a celor pensionați pentru invaliditate de gradul III, în cazul imposibilității menținerii lor în munca avută. Pensionarului de invaliditate, care refuză reîncadrarea în muncă, i se poate aplica prevederea art. 130 lit. i din Codul Muncii. Unitatea are dreptul să-i desfacă contractul dacă acesta a încălcat, în mod repetat, obligațiile sale de muncă, absentînd nemotivat de la programul de lucru.

Echivalare

IOAN ȘTEIU, Gherla — Perioadele cît ați lucrat ca tehnician instalații, proiectare, la serviciul proiectare și documentare tehnică și conducător tehnic al întreprinderii se iau în considerare ca vechime în funcții tehnice. Din scrisoarea dv. rezultă că ați efectuat și lucrări de planificare, evidență operativă, organizare etc. În prezent sînteți absolvent, cu examen de stat, al cursurilor facultății de științe economice și unitatea unde lucrați de peste 15 ani are profilul construcții-montaj. Perioada de activitate cît ați lucrat în funcții tehnice nu poate fi considerată ca fiind înrudită cu aceea prestată în funcții economice.

Transfer

ALEXANDROAIE ORTANSA, București — Transferul la cerere sau în interesul serviciului este prevăzut în Legea nr. 1/1970. Art. 11 lit. a din lege prevede că transferul în interesul serviciului se acordă — la cererea unității unde se transferă lucrătorul respectiv — de către conducerea unității de la care pleacă — cu aprobarea organului ierarhic superior al acesteia. Reglementările în vigoare nu stabilesc un regim derogatoriu pentru cadrele didactice în ce privește aplicarea dispoziției normative sus-menționate. În măsura în care transferul dv. s-a făcut cu respectarea acestei dispoziții normative, se poate considera că transferul s-a făcut în interes de serviciu.

Alocație

ANDREI ESSIG, Cluj-Napoca — Dacă la unitatea unde ați fost transferat, în interesul serviciului, ați fost încadrat în aceeași clasă de retribuire cu cea avută anterior transferării și dacă la unitatea de unde ați fost transferat vi s-a acordat alocația de stat pentru copii, prin aplicarea art. 7 din Decretul Nr. 170/1974, sînteți îndreptățit să beneficiați, în continuare, de acest drept. Dacă ați beneficiat, între timp, de o majorare individuală a retribuției, fiind trecut într-o clasă de retribuire superioară, alocația se acordă în raport cu retribuția tarifară de încadrare stabilită.

Un important potențial de creație

(Urmare din pag. 18)

în total acord cu profilul și sarcinile acestor compartimente, **suma diferențelor rezultate reprezintă 13,02% din totalul timpului de lucru.** Aceasta înseamnă, că, **în fiecare zi, fiecare inginer — în medie — este ocupat 62,5 minute în activități sub nivelul pregătirii sale,** ceea ce pe an este echivalent cu o lună și jumătate. De aici rezultă pierderi directe ale întreprinderilor, prin retribuire, **de circa 6 milioane de lei pe an.**

Prin urmare, întreprinderile pierd direct prin faptul că inginerii din C.C.P. nu fac ceea ce ar trebui — și direct, plătindu-i pentru că fac ceea ce nu trebuie.

Cîteva modalități de rezolvare

PUNEREA în valoare a rezervelor de creștere a eficienței activității de cercetare-proiectare din întreprinderi necesită acțiuni organizatorice bine gîndite și conduse, aplicate consecvent, cu privire la :

- precizarea sarcinilor și atribuțiilor C.C.P. la nivelul fiecărei întreprinderi, perfecționarea circuitelor decizionale și informaționale care delimitează domeniul de activitate al compartimentelor, așa încît procentul de timp acordat activităților-balast (auxiliare, subprofesionale) să scadă la limită ;
- o mai activă colaborare între conducerea întreprinderii, centrală și C.C.P., în scopul eliminării paralelismelor, birocrației, circularelor contradictorii etc. ;
- perfecționarea circuitului informațional C.C.P.-institute de cercetări, în scopul unei mai aprofundate cunoașteri a condițiilor tehnologice din întreprinderi ; o cale importantă pentru ridicarea productivității muncii inginerilor din C.C.P. este eliberarea lor de munca rutinieră a reelaborării proiectelor provenite de la institute ;
- măsuri eficiente și științific fundamentate, în vederea stimulării spiritului de inițiativă, creativității, conștiinței și demnității profesionale, motivării în muncă a personalului încadrat în C.C.P., astfel ca posibilitățile acestuia să fie pe deplin valorificate ;
- activizarea cabinetelor tehnice ale întreprinderilor ; dotarea mai substanțială a bibliotecilor tehnice de întreprindere ; constituirea de colective de documentare în cadrul centralelor, în sarcina cărora să intre și probleme ale cunoașterii reciproce a produselor fabricate de întreprinderile centralei — măsuri dictate de adevărata „foame de informație tehnică“ în rîndul personalului din C.C.P., nu întotdeauna satisfăcută de actualele mecanisme ale centralei și întreprinderii.

Potențialul uman însemnat, condițiile organizatorice superioare, baza materială în continuă dezvoltare creează un cadru propice pentru eliminarea elementelor negative de genul celor menționate, pentru afirmarea **unui tip nou de inovație — inovația organizatorică locală,** capabilă să conducă la rezolvarea rapidă și eficientă a tuturor disfuncționalităților mai mult sau mai puțin întîmplătoare care apar în activitatea de creație industrială.

Revista
ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 36 din 10 septembrie 1976

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Plan • angajamente : Calitate și economii **(Bogdan Pădure)** 1
– Coordonatele producției legumicole în cincinalul 1976–1980 (prof. dr. **Ion Ceaușescu,** drd. **Ion Rădulescu,** drd. **Șerban Popa)** 3
– Sezon de vîrf în aprovizionarea cu legume-fructe **(Ion Manea)** 5
– Exigențe ale cincinalului revoluției tehnico-științifice. Tehnologiilor moderne – cîmp larg de afirmare (III) 7
– Puncte de vedere. Dimensionarea rațională a rentabilității – premisă pentru lărgirea funcțiilor beneficiului (dr. **Cornel Iuga)** 10
– Structuri moderne – eficiență sporită în exportul românesc **(Napoleon Ene)** 12
– Repere ale experienței României în valorificarea resurselor naturale în concordanță cu cerințele creșterii economice (I) (prof. univ. dr. **Nicolae Belli)** 14

CONDUCERE–ORGANIZARE

– Cercetarea și proiectarea uzinală. Utilizarea mai eficientă a unui important potențial de creație **(Ana Bălașa, Alin Teodorescu)** 17

TEORII–IDEI

– Știința și tehnica românească în slujba idealurilor dezvoltării economico-sociale (II) **(T. Malacopol)** 19
– Teodor Diamant și falansterul de la Scăieni (II) (dr. **I. Cojocaru)** 21
– Școli • curente • economiști. Noua ordine economică în confruntarea de idei contemporană (II) (prof. dr. **I. Bulborea)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

– Cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare : concept și aplicații (I) **(Gh. Dumitru)** 25
– Tendințe • conjuncturi 27
– Economia Americii Latine în 1975 Dinamici și rupturi de tendință **(Dinu Dragomirescu)** 28
– R.S.F. Iugoslavia : Jaloane ale dezvoltării intensive a economiei.
– Statistică internațională 29
– Mondorama 30
– Curier 31
– Întrebări-răspunsuri 32

Coperta I — **Bogdan Stroescu**

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii“

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69 Cod poștal 71 131
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

UNITĂŢI ECONOMICE CONSTĂNŢENE

INDUSTRIA LOCALĂ

Grupul întreprinderilor de industrie locală din Constanţa execută şi livrează peste 1 500 de produse de o mare varietate. Aceste produse şi-au dovedit, pe parcursul anilor, calităţile astfel încît putem afirma că sînt competitive atît pe piaţa internă cît şi pe piaţa externă. O calitate cu care se pot mîndri întreprinderile şi fabricile acestui grup industrial este respectarea riguroasă a angajamentelor şi termenelor contractuale. O altă preocupare constantă o constituie diversificarea şi înnoirea produselor. Astfel, în cincinalul trecut au fost asimilate peste 500 de noi produse, iar în actualul cincinal încă o treime din totalul sortimentelor vor fi realizate la parametrii calitativi şi funcţionali superiori.

În scopul cunoaşterii celor şase unităţi economice ale G.I.I.L. Constanţa, vă prezentăm întreprinderile şi structura produselor pe care acestea le realizează :

- Întreprinderea de prefabricate şi materiale de construcţii Constanţa – Şoseaua Filimon Sîrbu nr. 131, telefon 64 396.
- Întreprinderea de mobilă şi binale Constanţa – Str. Ion Roată nr. 3, telefon 60 660.
- Întreprinderea de morărit şi panificaţie „Dobrogea“ – Constanţa, Str. Celulozei nr. 1, telefon 62 740.
- Fabrica mixtă de industrie locală Constanţa, Şoseaua Filimon Sîrbu nr. 28, telefon 61 750, produce articole tehnice din cauciuc, construcţii şi confecţii metalice, confecţii textile, covoare orientale şi produse alimentare.
- Întreprinderea de industrie locală Medgidia, Str. Tortomanu nr. 1, telefon 11 545, produce construcţii şi confecţii metalice, mobilă şi piese turnate din fontă şi neferoase.
- Fabrica de industrie locală Hîrşova, Şoseaua Constanţei nr. 17, telefon 351, produce utilaje terasiere ; construcţii şi confecţii metalice, piese turnate din fontă şi neferoase.

Atît pentru cunoaşterea amănunţită a produselor cît şi pentru comenzile ferme, vă puteţi adresa **Grupului Întreprinderilor de Industrie Locală, din Constanţa, Str. Industriei Mici nr. 1, telefon 14 084, telex 14 318.**

COOPERAŢIA MEŞTEŞUGĂREASCĂ

Cooperaţia meşteşugărească din municipiul şi judeţul Constanţa oferă o largă gamă de bunuri de consum pentru populaţie prin comerţul de stat şi cooperatist. De asemenea, execută lucrări în cooperare cu întreprinderile republicane, prin confecţionarea unor piese de schimb, subansamble şi alte produse din metale, lemn, mase plastice şi cauciuc.

- **Îmbrăcăminte de sezon în serii scurte şi variate prin cooperativele ÎMBRĂCĂMINTEA (Constanţa – Str. Mihai Viteazul nr. 50, telefon 60 598) şi ÎNFRĂŢIREA (Medgidia – Str. Tudor Vladimirescu nr. 43, telefon 10 587).**
- **Stabilizatori de tensiune, redresori pentru încărcat acumulatori, antene TV, transformatori şi bobine TV, recondiţionări şi încărcări de agregate frigorifice cu freon, prin cooperativa RADIOTEHNICA (Constanţa – Str. Mihail Kogălniceanu nr. 25, telefon 60 759).**
- **Diverse articole tehnice şi bunuri de consum din mase plastice şi cauciuc prin cooperativele MUNCĂ şi ARTĂ (Constanţa Str. Cumpeni nr. 65, tel : 65 886) şi PROGRESUL (Hîrşova – Str. Vadului nr. 33, tel. : 319).**
- **Articole de marochinărie, moderne şi elegante, harnaşamente şi prelate prin cooperativa ÎNAINTE (Constanţa – Str. Remus Opreanu nr. 1, telefon 12 737).**
- **Ambalaje din carton şi folii de polietilenă prin cooperativa DRUM NOU (Constanţa – Şos. Mangaliei nr. 80, telefon 13 117).**
- **Piese şi subansamble metalice, în cooperare – colaborare cu alte întreprinderi, prin cooperativele PRESTAREA (Constanţa – Str. Nicolae Titulescu nr. 13, telefon 11 134), PROGRESUL (Hîrşova – Str. Vadului nr. 33 telefon 319) şi ANCORA (Constanţa – Aleea V. Canarache nr. 19, telefon 15 270).**

Pentru toate produsele enumerate mai sus, harnicii cooperatori oferă garanţia calităţii cît şi promptitudinea execuţiei.

Reportaj publicitar redactat de
Mircea DĂNCIULESCU

TRACTOARELE ROMÂNEŞTI PE TOATE MERIDIANELE LUMII

1976 OKT 04

Un eveniment jubiliar s-a consumat, recent, la Braşov — cetatea industriei constructoare de maşini, cînd s-a scos de pe banda de montaj al 500 000-lea tractor
(*ziarele*)

Este vorba de tractorul românesc U 650-M cu capotaje noi

De la primul tractor, I.A.R.-22, scos din uzină la 26 decembrie 1946 şi pînă azi, procesul de diversificare a producţiei a inclus tipuri cu pneuri şi şenile, cu întrebuinţări multiple în agricultură şi în industrie. Parametrii tehnici au conferit tractoarelor fabricate la Braşov o faimă mondială, care se caracterizează în solicitarea lor în peste 80 ţări în care s-au exportat, pînă acum, peste 200 000 tractoare şi 33 tipuri, în 300 de variante, de la 35 C.P., la 360 C.P.

Tractoarele româneşti îndeplinesc condiţii superioare de viteză şi sînt echipate cu utilaje care le dau o universalitate de întrebuinţări, în tot cursul anului, în orice situaţie climaterică sau de teren.

Dintre performanţele tractoarelor româneşti menţionăm doar cîteva :

- **robusteţe şi siguranţă în funcţionare**
- **motoare Diesel cu injecţie directă, realizînd un consum economic de combustibil**
- **diapazon de viteze care satisface cerinţele celor mai exigenţi beneficiari**
- **o dimensionare corespunzătoare a forţei de tracţiune la cîrlig, precum şi echiparea tractoarelor cu dispozitive adiţionale (ridicător hidraulic cu control automat al adîncimii, priza de putere sincronă sau independentă etc.), care permite agregarea unei game variate de utilaje agricole**
- **satisfacerea condiţiilor ergonomice de confort şi de estetică prin manevrabilitate foarte uşoară a tractoarelor pe roţi, prin mecanismul de servodirecţie hidraulică, scaun confortabil cu amortizor şi sistem de reglare, cabină de protecţie şi rezistenţă cu aclimatizare, frînă pneumatică de mare siguranţă în circulaţie ş.a.**

Orice relaţii se pot obţine direct la TRACTORUL — BRAŞOV, strada Turnului nr. 5, telefon 10 422.

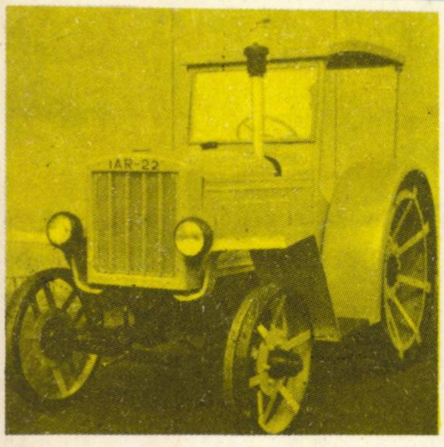

Primul tractor I.A.R.-22

Lei 5

> 646

Revista ECONOMICA

R MF

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

PROCESUL INVESTIȚIONAL

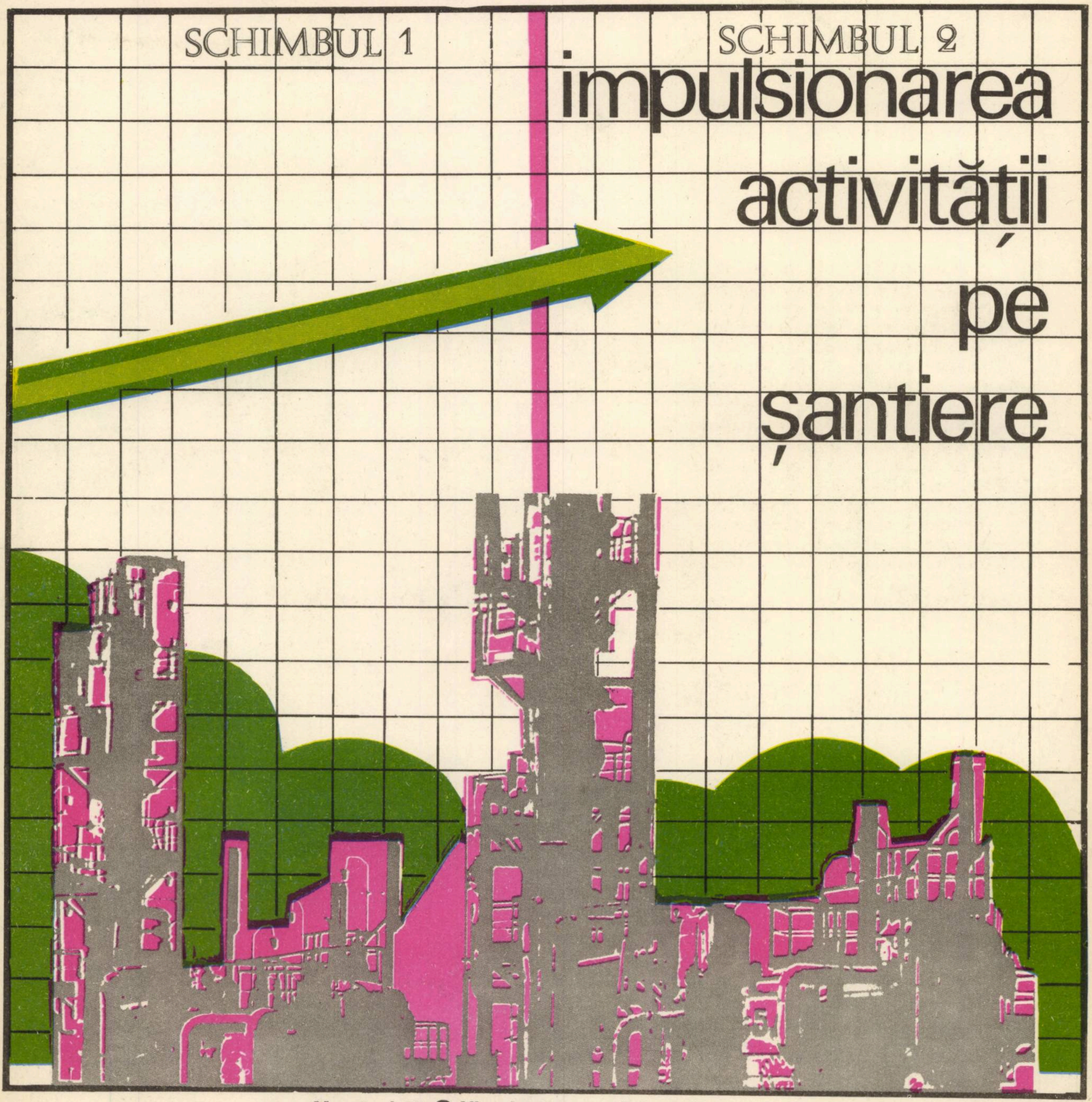

impulsionarea activității pe șantiere

Numărul 37 ● Vineri 17 septembrie 1976

VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE A TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU ÎN R. S. F. IUGOSLAVIA

Bilanţ excepţional de bogat, rezultate de mare importanţă pentru adîncirea prieteniei frăţeşti şi dezvoltarea colaborării multilaterale româno-iugoslave

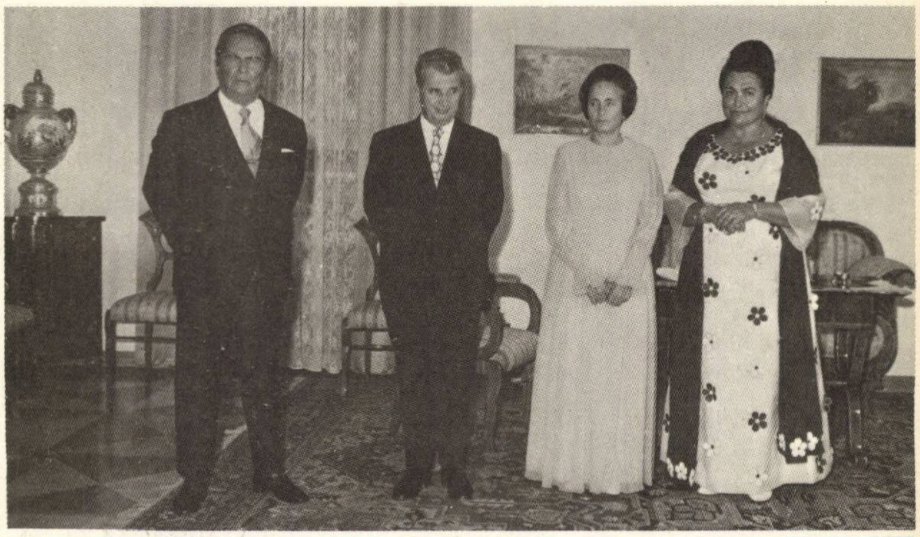

În timpul dineului oferit în onoarea tovarăşului Nicolae Ceauşescu şi a tovarăşei Elena Ceauşescu

> **„Exprimîndu-şi satisfacţia deplină faţă de rezultatele actualei vizite şi convorbirile avute, care se înscriu în practica întîlnirilor lor prieteneşti, devenite tradiţionale, preşedintele Nicolae Ceauşescu şi preşedintele Iosip Broz Tito au relevat că acestea reprezintă o nouă şi importantă contribuţie la întărirea prieteniei şi colaborării dintre cele două ţări socialiste vecine, în interesul poporului român şi popoarelor iugoslave, al cauzei păcii, progresului, socialismului şi cooperării internaţionale".**
>
> (din Declaraţia comună)

La mitingul din oraşul Velenie

La semnarea Declaraţiei comune

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

Îndeplinirea exemplară a programului de investiții impune

IMPULSIONAREA ACTIVITĂȚII PE ȘANTIERE

● Cauze și efecte ale unei dinamici neliniare ● O importantă rezervă insuficient folosită : lucrul în schimburi ● Imperativul nr. 1 : buna organizare a producției și a muncii

DISPARIȚIA caracterului sezonier al muncii în construcții-montaj nu înseamnă încă aplatizarea totală a curbei activității acestei ramuri. Limitarea tehnologică a gamei de lucrări ce pot fi executate în cursul iernii, productivitatea relativ mai scăzută a acestor lucrări ca și a celor din intervalul imediat premergător dării în exploatare a obiectivelor (situație a cărei importanță crește prin faptul că termenele de punere în funcțiune se aglomerează în ultimul trimestru), crearea eșalonată a condițiilor pentru deschiderea și dezvoltarea șantierelor noi sînt numai cîteva din elementele ce determină ca forma acestei curbe, desfășurată pe luni, să se apropie de aceea a unui clopot scund — cu mențiunea că nivelul ultimelor luni trebuie să fie superior celui de la începutul anului și să constituie, la rîndul său, punctul de pornire al creșterilor din anul următor.

Considerate din acest punct de vedere, rezultatele înregistrate de Ministerul Construcțiilor Industriale în perioada ianuarie-august 1976 (vezi graficul) prezintă, atît la producția de construcții-montaj cît și la productivitatea muncii, unele abateri de la modelul menționat.

Se remarcă **evoluția în general ascendentă a celor doi indicatori**, cu un spor în luna de vîrf, iunie, față de demarajul din ianuarie, de 82% la producție și 63% la productivitate. Creșteri mai substanțiale pe 7 luni în comparație cu perioada corespunzătoare din anul precedent au înregistrat unități ca T.C.I-Iași (producție +46%, productivitate +32,1%), T.I.M.-Iași (+20,5% ; +17,8%), T.C.I.-Cluj-Napoca (+19,1% ; +32,6%), T.C.I.-Gheorghe Gheorghiu-Dej (+27% ; +12,4%). Sînt cifre care relevă punerea în valoare a unui însemnat potențial latent.

Efecte deosebite au avut, în această privință, **măsurile luate pe linia indicațiilor date de conducerea de partid și de stat, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din luna mai a.c., în legătură cu îmbunătățirea folosirii utilajelor de construcții.** Atît la indicele de schimb (vezi tabelul), cît și la cel de activizare a parcului și la productivitatea fizică s-au obținut majorări sensibile la toate principalele grupe de utilaje.

Acest fapt, ca și trecerea la aplicarea altor prevederi ale programelor de creștere a productivității muncii în cincinal au suplinit în bună parte deficitul de muncitori, care la unele trusturi a atins pînă la 14% din necesar.

TOTUȘI, nivelele obținute sînt departe de a fi satisfăcătoare ; **majoritatea unităților și, ca urmare, ministerul în ansamblu înregistrează în prezent rămîneri în urmă față de plan la producție și productivitate, influențînd negativ și situația stadiilor fizice care trebuie să asigure respectarea termenelor de punere în funcțiune a obiectivelor de investiții.**

Folosirea în două schimburi (în % din parcul activ) a unor grupe principale de mașini și utilaje de construcții (date de sondaj)

Grupa de utilaje	20 V 1976	10 VI 1976	25 VII 1976	20 VIII 1976
Excavatoare de 0,6—1,2 mc	38	40	58	51
Buldozere de peste 65 CP	40	48	58	54
Cilindri compactori	28	35	52	45
Încărcătoare de peste 1 mc	45	51	58	40

Ritmul scăzut al activității din primele două luni a creat, din acest punct de vedere, un decalaj care n-a putut fi acoperit de creșterile ulterioare. „Relaxarea“ față de perioada finală a anului precedent apare cu totul nefirească și iese și mai bine în evidență prin saltul producției cu peste 45% în martie față de februarie. Întîrzierea începerii unor lucrări noi și condițiile de iarnă (mai puțin aspre, totuși, decît în alți ani), au atîrnat mai puțin în balanță decît cauze subiective care trebuie căutate în primul rînd în **neasigurarea frontului de lucru la nivelul programat**, în **organizarea deficitară a producției și a muncii** pe o serie de șantiere.

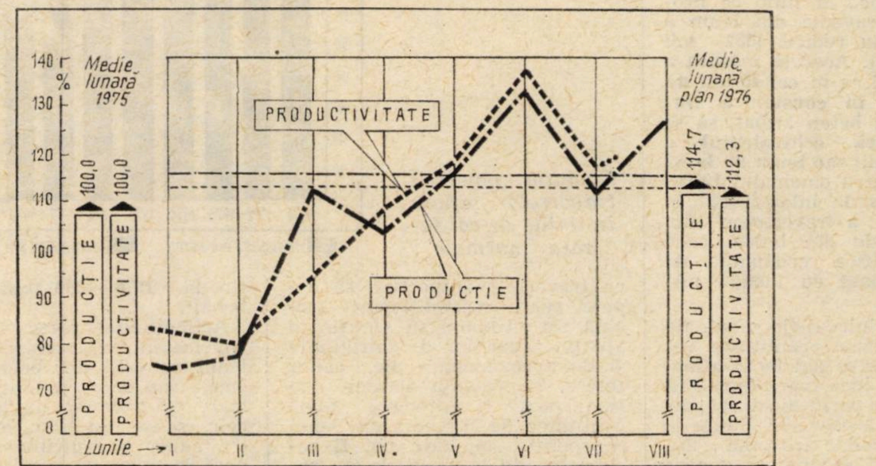

Dinamica producției de construcții-montaj și a productivității muncii, în primele 8 luni din 1976, în comparație cu media lunară a realizărilor din 1975 (în%)

Mergînd mai departe pe firul lunilor, se remarcă la fel de nefirești „căderi“ la început de trimestru : aprilie (92% din producția lunii martie) și mai ales iulie (față de iunie : 83,8% la producție, 85,6% la productivitate). Anumite dificultăți în determinarea lunară a valorii producției finite (dificultăți exagerate cu bună știință de unele unități) fac, ce-i drept, ca pe parcursul trimestrului să se mențină în raportările statistice oarecare rezerve ce se reglementează o dată cu bilanțul, amplificînd artificial ponderea ultimei luni ; ar trebui găsită modalitatea de a elimina această anomalie, care denaturează imaginea reală a dinamicii eforturilor. Oricum însă, nu aici se află explicația serioasei poticneli din iulie, cînd producția finită a rămas cu 6% sub plan (la unele trusturi — cele din Constanța, Ploiești, Pitești ș.a. — chiar cu 15—30%), ceea ce **a majorat cu peste 40 de procente nivelul nerealizărilor cumulate la finele primului semestru** — pe cînd **dacă s-ar fi menținut ritmul de creștere din iunie față de mai, restanțele ar fi fost integral recuperate și s-ar fi înregistrat chiar și o depășire a planului pe 7 luni.**

În fond, ce s-a întîmplat ? Abaterea de la ritmicitate, în plină perioadă de vîrf a activității de construcții, constituie și o consecință a unor dereglări în aprovizionare (de exemplu : la unele

ECONOMIE NATIONALA

hale cu stîlpii montaţi, chesoanele de acoperiş — aflate în depozit — n-au putut fi puse în operă deoarece lipseau grinzile sau fermele de susţinere). Dar, mai cu seamă, ea a fost determinată de motive de ordin organizatoric. Acţiunile de recrutare a forţei de muncă au adus pe şantiere, în iulie, un important contingent suplimentar de muncitori, corespunzînd numeric — în medie pe minister — necesarului rezultat din planul de producţie. Pe de o parte însă, acest aport n-a avut eficienţa scontată, din cauza ponderii insuficiente a calificaţilor ; pe de altă parte, integrarea în fluxul de producţie a noilor veniţi nu s-a făcut destul de operativ. Este semnificativ faptul că în ultima parte a lunii iulie şi în continuare, în condiţiile unei mai bune asigurări cu forţă de muncă, gradul de extindere a lucrului în două schimburi a scăzut faţă de perioada anterioară — ceea ce se reflectă, de altfel, şi în cifrele tabelului privind folosirea utilajelor. (De remarcat că în august s-a redus şi coeficientul de activizare a parcului).

ASUPRA problemei schimburilor merită să insistăm. Se poate aprecia că sarcina trasată, reflectînd o **necesitate reală, o posibilitate de prim ordin de a acoperi creşterea importantă a planului de construcţii în limitele unor cheltuieli raţionale pentru mărirea dotării şantierelor, dar cu o bună utilizare a celei existente,** a fost rezolvată cu răspundere la nivelul ministerului, în faza de concepere a măsurilor de aplicare. S-au stabilit nivele precise, pe trusturi şi perioade, pentru activizarea parcului de utilaje, pentru organizarea exploatării acestora în două schimburi prelungite sau în trei schimburi ; au fost majoraţi indicatorii de productivitate planificaţi pe utilaj, tocmai pentru a impune şi pe această cale creşterea coeficientului de schimb. În unele cazuri însă, mergînd în jos pe scara ierarhică, **gradul de concentrare asupra acestei probleme s-a diluat.** Trusturile şi subunităţile lor **nu s-au îngrijit de adaptarea proiectelor de organizare a execuţiei la noul regim de lucru, nu au asigurat întodeauna formaţiile de muncitori pe care să le deservească utilajele.** Aceasta a afectat în mod deosebit turnările de betoane, al căror volum în schimbul II a fost mult inferior celui din primul schimb, ducînd la folosirea sub capacitate a lanţului de utilaje specifice — staţii de betoane, automalaxoare, pompe, macarale-turn. Au existat cazuri cînd de la primul la al doilea schimb, efectivul de muncitori al şantierului a scăzut de 5—6 ori, ponderea mecanicilor şi şoferilor crescînd însă de 2 ori şi chiar mai mult, fără ca aceştia şi maşinile pe care le conduceau să poată da randamentul cerut.

De asemenea, deşi montajul prefabricatelor şi al utilajelor tehnologice constituie un capitol important al programului de lucrări din perioada actuală, aceste operaţii se execută doar sporadic în schimbul II, de unde rezultă şi productivităţi relativ scăzute ale macaralelor grele — utilaje a căror exploatare intensivă contribuie substanţial la creşterea producţiei şi a productivităţii muncii.

Există posibilitatea unei recuperări grabnice a rămînerilor în urmă. La nivelul mediu zilnic al realizărilor din august, acestea echivalează cu producţia pe 5—6 zile ; deci, **cu o extindere corespunzătoare a schimbului II la lucrările unde se pot asigura condiţii tehnico-organizatorice corespunzătoare activităţii pe timp de noapte, înscrierea în plan ar putea avea loc chiar în cursul lunii octombrie.** Acestui obiectiv trebuie să-i fie subordonate toate eforturile, **întreaga capacitate organizatorică la toate eşaloanele.** Primul an al cincinalului trebuie să se încheie cu **planul de construcţii-montaj şi de puneri în funcţiune integral realizat** şi cu **o bună pregătire pentru racordarea cu anul 1977,** cînd volumul lucrărilor va marca, la Ministerul Construcţiilor Industriale, o creştere de circa 60%, corespunzător dinamicii programului de investiţii din cincinal.

EXPERIENŢA a demonstrat că în condiţiile unei intense mobilizări a potenţialului şantierelor, ritmurile de lucru din perioada optimă pot fi împinse, doar cu mici atenuări, pînă departe spre sfîrşitul anului. Se cere, de aceea, ca fiecare zi să fie folosită din plin, cu cea mai strictă disciplină în programarea lucrărilor, în folosirea utilajelor, a forţei de muncă, cu un control exigent, operativ şi eficace, capabil să înlăture şi să prevină dereglările. Din analizele efectuate la diferite nivele, pentru obiectivele prioritare ca şi pentru celelalte investiţii, identificîndu-se toate problemele de rezolvat, au rezultat măsuri concrete ce trebuie transpuse, de către trusturile şi şantierele de construcţii şi de instalaţii-montaj, în grafice zilnice cuprinzînd volumele fizice de executat, primirea şi montarea echipamentului tehnologic, efectivele de muncitori şi utilajele necesare, mişcarea lor, organizarea folosirii lor în două schimburi prelungite şi în trei schimburi. Urmărirea de către organele de partid, posibilităţile create pentru soluţionarea directă a aspectelor colaborării între beneficiari, constructori, montori şi furnizori constituie un important sprijin în acţiunea de redresare. Împreună, aceşti factori sînt datori să asigure nu numai recuperarea nerealizărilor la construcţii-montaj, ci îndeplinirea planului de investiţii în ansamblul său, ca o condiţie hotărîtoare a obţinerii sporurilor la producţia industrială şi agrozootehnică, prevăzute pentru 1977 şi pentru anii următori.

Dan CONDREA

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Economisirea lemnului la construcţia căilor ferate

UN CONSUM însemnat de material lemnos se înregistra, pînă acum 15 ani, în producerea traverselor pentru calea ferată. Cu toate că traversele din lemn erau impregnate şi chiar balotate la capete, viaţa lor era relativ mică, de numai circa 20 de ani. O transformare în structura consumului a avut loc odată cu începerea producţiei de traverse din beton armat. Noul tip prezintă avantajul că are o durată de utilizare în linii de 2—3 ori mai mare decît traversele executate tradiţional, ceea ce contribuie la reducerea treptată a consumului de lemn, micşorarea cheltuielilor de întreţinere şi reparaţie a liniilor ferate, creşterea productivităţii muncii.

Avînd în vedere aceste avantaje, producţiei de traverse din beton i s-a imprimat o dinamică susţinută de creştere, ajungînd, la nivelul anului 1975, la 1 233 mii buc., în timp ce producţia de traverse din lemn a fost continuu redusă (582 mii buc. în 1975). Această măsură a făcut posibil ca în **cei 15 ani de introducere în consum a traverselor din beton armat, să se economisească echivalentul a circa 2 000 mii mc lemn de bună calitate.** Pentru cincinalul 1976—1980 se prevede înlocuirea, în continuare, a traverselor din lemn cu cele din beton, ceea ce va amplifica economia de masă lemnoasă cu încă 1 milion mc.

Cu toate înlocuirile efectuate pînă în prezent, cantitatea totală de traverse din lemn aflate în linii este încă mare (peste 16 milioane). O parte din traversele de lemn scoase din liniile în care se introduc traverse din beton, pot fi recuperate pentru a fi reutilizate la întreţinerea unor linii cu traverse din lemn. Pentru aceasta este necesar însă ca traversele respective să capete unele recondiţionări, sarcină care trebuie să se afle în atenţia organelor de întreţinere şi de aprovizionare ale căilor ferate. Importanţa acestei acţiuni poate fi apreciată după cantitatea de traverse din lemn recuperate sau care pot fi recuperate de la lucrările de reparaţii capitale şi refolosite în linii : în intervalul 1971—1975 aproape 3 mil. bucăţi, iar în perioada 1976—1980 peste 2 mil. bucăţi.

Acţionîndu-se perseverent pentru înlocuirea traverselor din lemn cu cele din beton şi recuperarea unor cantităţi cît mai mari de traverse de lemn din cele scoase din linii, se va putea aduce o contribuţie însemnată la sporirea producţiei de cherestea necesară realizării de articole din lemn cu valoare de întrebuinţare superioară.

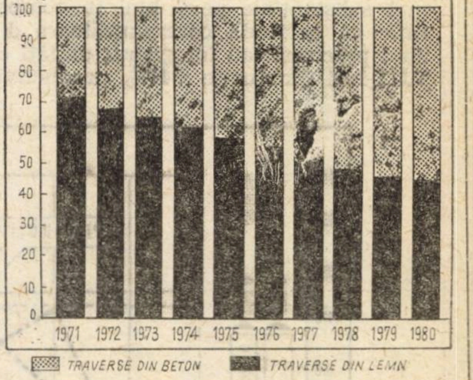

Evoluţia ponderii traverselor aflate în liniile de căi ferate normale

Dezbatere R. E.

PROCESUL INVESTIȚIONAL (I)

Teoria și cercetarea în sprijinul practicii

VASTUL PROGRAM DE INVESTIȚII ce urmează a fi realizat în acest cincinal va avea o contribuție importantă în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră. Cele aproape 1 000 miliarde de lei investiții, din care două treimi sînt alocate industriei, vor asigura, indiscutabil, un grad înalt de înzestrare tehnică a muncii. Problema de căpetenie rezidă, așa cum o subliniază Directivele celui de-al XI-lea Congres al P.C.R., în asigurarea unei eficiențe economice înalte a fondurilor alocate.

Rolul și gradul de implicare a diferiților factori în acest proces este statuat prin norme, iar din acest punct de vedere s-ar părea că derularea lui ar mai impune doar încadrarea în timp. Și totuși, practica demonstrează că în domeniul investițiilor o serie de aspecte nu și-au găsit încă cea mai bună rezolvare pe plan metodologic sau practic.

Pentru a reliefa laturile procesului investițional care sînt susceptibile de îmbunătățiri, redacția a organizat, cu sprijinul Facultății de științe economice din cadrul Universității Babeș-Bolyai, din Cluj-Napoca, o dezbatere la care au participat cadre didactice și specialiști din unități de proiectare, de construcții și din bănci finanțatoare, ale căror păreri, sugestii și propuneri le publicăm începînd cu numărul de față.

Criteriul fundamental— efectul economic și social

GH. POSTELNICU — Fundamentarea deciziilor de investiții reprezintă un act politic de mare importanță, cu implicații majore asupra întregului proces al reproducției lărgite. Fiind legate de utilizarea unor însemnate resurse materiale și umane, este normal ca investițiile să facă obiectul unor largi preocupări, începînd cu factorul politic de decizie și terminînd cu beneficiarul acestora.

Politica înțeleaptă dusă și în acest sector de activitate de către Partidul Comunist Român, alocarea unei părți însemnate din venitul național pentru dezvoltare a asigurat, de-a lungul anilor, o justă repartizare a acestuia între sfera productivă și neproductivă, între ramurile și subramurile economiei naționale, acordîndu-se prioritate celor ce se situează în avangarda progresului tehnic și permit menținerea unui ritm înalt de creștere. Așa cum subliniază Programul partidului, în întreaga politică de investiții o atenție deosebită se acordă „folosirii cu maximum de eficiență a mijloacelor destinate dezvoltării economico-sociale a țării“. Într-adevăr, pornind de la studiile de dezvoltare în perspectivă a ramurilor și terminînd cu aspectele de detaliu privind soluțiile tehnologice, constructive sau de amplasament a viitoarelor obiective, coordonata de bază, criteriul fundamental al alocării resurselor rămîne **efectul economic** și **social** obținut de pe urma cheltuirii lor.

Ceea ce aș dori să subliniez este faptul că, la nivelul unui județ, de pildă, criteriile majore luate în calculul fundamentării opțiunilor de investiții trebuie completate cu o serie de date rezultate din analiza atentă a situației economice și sociale a județului respectiv. În această privință, un interes aparte ar avea, după părerea noastră, **calcularea unor indicatori cum ar fi : venitul național ce revine pe persoană capabilă de muncă** în județul respectiv, **ponderea producției industriale în totalul produsului social, structura forței de muncă ocupate etc.**, care ar pune mai bine în lumină particularitățile specifice și posibilitățile de dezvoltare.

Orientarea investițiilor pe teritoriul județului Cluj a ținut seama de o serie întreagă de criterii economice, tehnice, sociale și ecologice cum ar fi : amplasarea noilor capacități pe platformele existente, paralel cu crearea altora de dimensiuni mai reduse în orașele Gherla, Dej, Huedin, precum și în viitoarele noi orașe Gilău și Aghireș : împletirea procesului de urbanizare cu cel de sistematizare rațională și eficientă a tuturor localităților ; dimensionarea și profilarea unităților în strînsă legătură cu structura, ocuparea și utilizarea resurselor de muncă disponibile ; îmbinarea criteriilor de eficiență economică cu cele sociale privind reducerea navetismului și apropierea condițiilor de viață de la sate de cele ale orașelor, dezvoltarea serviciilor, ocuparea forței de muncă feminine etc. Toate acestea au contribuit la crearea unui cadru economic armonios, fără decalaje mari, stînjenitoare, de ordin economic.

Pregătirea temeinică a deciziei de investiție

A. GIURGIU : — Documentele Congresului al XI-lea al P.C.R., precum și expunerile ulterioare ale secretarului general al partidului au precizat un întreg sistem de condiții necesare adoptării unor decizii corespunzătoare, fundamentate din toate punctele de vedere.

Practic, marea majoritate a investițiilor realizate pînă acum au dovedit, prin rezultatele obținute, justețea deciziilor pe baza cărora s-au înfăptuit ; au fost și cazuri însă în care criteriile de adoptare s-au dovedit mai mult tehnice decît economice. Dovada o poate constitui creșterea mai accentuată a valorii fondurilor fixe decît a producției globale industriale, cel puțin pentru primii ani ai cincinalului trecut. Deși există un sistem de indicatori de eficiență, un întreg sistem de organe de analiză, verificare și decizie, totuși au existat cazuri de investiții care nu răspund în totalitate cerințelor formulate în documentele de partid.

Se constată cereri masive de investiții din partea unităților economice, unele dintre ele insuficient fundamentate. Este cunoscut faptul că oricît de riguros s-ar analiza cererile unităților economice, organul de decizie și de verificare este, într-un fel, influențat de modul în care solicitantul își argumentează propunerile sale, de modul în care se elaborează documentațiile suplimentare cerute de organul de decizie. În propunerile de investiții primează încă, uneori, mentalitatea pur tehnică. Economiștii — la unitățile economice — încă nu au un rol hotărîtor. Influențați de performanțele tehnice ale unor utilaje — de multe ori dovedite numai prin prospecte și neverificate în condiții concrete de funcționare — cadrele tehnice își impun punctul de vedere. Consider că în **fundamentarea oricărei propuneri de investiții economistul ar trebui să aibă un rol hotărîtor. Spunînd aceasta mă gîndesc îndeosebi la contabilii șefi, care prin însăși meseria și răspunderea lor pot exercita cel mai bun control asupra eficienței economice a propunerilor de investiție.**

Indicatori normativi diferențiați ai eficienței economice

GH. POTOLEA — În prezent, există importante resurse de creștere a eficienței economice a investițiilor prin îmbunătățirea activității de fundamentare a fiecărei investiții sub aspectul necesității, economicității și opertunității, prin îmbunătățirea activității de proiectare și de avizare a investițiilor și prin asigurarea creșterii substanțiale a productivității muncii sociale și individuale la fiecare investiție productivă.

Așa cum arăta și tovarășul A. Giurgiu, fundamentarea insuficientă a investițiilor sub aspectul necesității, oportunității și economicității face necesară, în faza de avizare, reduceri substanțiale ale costului investițiilor sau îmbunătățirea indicatorilor tehnico-economici aprobați. Astfel, la investițiile în competența de avizare a Sucursalei județene Cluj a Băncii de Investiții, avizate în perioada anilor 1971—1974 s-au făcut reduceri de peste 480 milioane lei, din care cheltuieli de construcții-montaj de 207 milioane lei. De asemenea, la investițiile în competența de avizare a Centralei Băncii de Investiții, analizate de sucursală, s-au propus reduceri de peste 200 milioane lei. La indicatorii tehnico-economici proiectați s-au adus îmbunătățiri la peste 60% din numărul lucrărilor prezentate pentru avizare, materializate în creșterea producției, a productivității muncii, a acumulărilor bănești, reducerea cheltuielilor de producție, micșorarea perioadelor de atingere a parametrilor tehnico-economici și a duratelor de execuție. Din prezentarea acestor date rezultă că prin îmbunătățirea activității unităților de proiectare se pot obține rezultate îmbunătățite pe linia creșterii eficienței economice a investițiilor.

În același timp, supunem atenției organelor de decizie problema **stabilirii unor indicatori normativi, diferențiați ai eficienței economice, precum și o ierarhizare a acestora.** La fundamentarea lucrărilor productive industriale se folosesc mai mulți indicatori care au menirea să cuantifice, comparativ cu alte investiții similare din țară sau din străinătate, gradul de respectare a cerințelor eficienței economice a investițiilor. Dar nu există o ierarhizare a acestor indicatori, deși gradul lor de exprimare a unor aspecte ale eficienței economice este diferit. De asemenea, nu există, în toate cazurile, indicatori normați diferențiați pe ramuri, pe genuri de investiții, care să fie periodic revizuiți în funcție de modificările ce intervin în productivitatea muncii, în costul investițiilor și în nivelul cheltuielilor de producție.

Pentru a asigura creșterea eficienței economice a investițiilor este necesar ca **orice decizie în legătură cu investițiile, indiferent de etapă sau nivel organizatoric, să fie precedată de o analiză temeinică, prin folosirea unui sistem de indicatori expresivi și comparabili, precum și a unor metode și modele matematice.** În același timp, **este necesar ca și duratele normate de execuție aprobate prin aceste normative să fie revizuite, ținîndu-se seama de modificările intervenite în dotarea unităților de execuție.**

Integrarea activității de proiectare cu cea de execuție

A. LOȘONȚI — Prima problemă pe care doresc s-o discut vizează elaborararea documentațiilor tehnico-economice. În prezent, există încă o mare separare a activității de proiectare de cea de execuție și exploatare, ceea ce duce la diminuarea răspunderii proiectantului, executantului și beneficiarului.

Față de această stare de lucruri, aș **vedea necesară găsirea unor soluții de întărire a răspunderii factorilor care concură la realizarea programului de investiții și în acest sens opinia mea este că activitatea de proiectare pentru lucrările ce se execută în antrepriză ar putea fi preluată treptat de către organizațiile de construcții și reorganizată pe profile.** Prin aceasta s-ar întări colaborarea tehnică între proiectant și executant, eliminîndu-se divergențele în privința soluțiilor tehnico-constructive și a costurilor. Totodată, s-ar apropia activitatea de concepție de condițiile de execuție. **Proiectantul, deci, să funcționeze în cadrul ministerelor economice, iar acestea să dispună de constructor specializat ; beneficiarul să contracteze lucrarea în ansamblu cu antreprenorul general, care să includă atît proiectarea cît și execuția.**

PARTICIPANȚI LA DEZBATERE :

Viorel BEJU, lector univ. — Catedra de finanțe-credit ; dr. **Ioan CĂINAP**, lector univ. — Catedra de matematică-statistică și analiză ; dr. **Lazăr CISTELECAN**, lector univ. — Catedra de finanțe-credit ; dr. ing. **Roman CRIȘAN**, conf. univ. — Catedra de organizare și tehnologie ; ing. **Ion DONÎSANU**, director tehnic la Grupul întreprinderilor de gospodărie comunală și locativă Cluj-Napoca ; ing. **Constantin EGIDIU** — Institutul de cercetare și proiectare Cluj-Napoca ; dr. **Aurel GIURGIU**, conf. univ. — Catedra de finanțe-credit ; dr. **Aurel LOȘONȚI**, directorul Sucursalei județene a Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară — Cluj-Napoca ; dr **Petre PÎNTEA**, conf. univ. — Catedra de contabilitate ; **Tarsicius POENARU**, contabil șef la Grupul de șantiere nr. 4 — Trustul de construcții Cluj-Napoca ; dr. **Gheorghe POSTELNICU**, lector univ. — Catedra de economie politică ; **Gheorghe POTOLEA**, directorul Sucursalei județene a Băncii de Investiții — Cluj-Napoca ; dr. **Ilie RÂMNICEANU**, lector univ. — Catedra de finanțe-credit ; **Teodor ROȘCA**, lector univ. — Catedra de finanțe-credit ; **Gheorghe STÎNEANU**, asistent univ. — Catedra de finanțe-credit ; dr. **Constantin TULAI**, lector univ. — Catedra de finanțe-credit.

A doua problemă se referă la folosirea în termenul planificat a fondurilor destinate investițiilor. An de an, asistăm, în dese cazuri, la nerespectarea termenelor fixate pentru darea în funcțiune a unor obiective de investiții. În prezent, beneficiarul de investiții nu suportă nici o consecință pentru nedarea în funcțiune la termen și de aceea **opinez pentru instituirea unor taxe penalizatoare pentru fondurile de investiții ce se utilizează la realizarea obiectivelor de investiții ale căror termene au expirat.** Aceste taxe să fie suportate din fondurile de producție, așa cum de fapt este reglementată dobînda majorată la creditele pe termen lung în cazul lucrărilor de investiții nepuse în funcțiune la termen și finanțate din aceste surse.

A treia problemă se referă la modul de efectuarea a recepției lucrărilor. S-a constatat în multe cazuri faptul că atît constructorii, cît și beneficiarii de investiții întocmesc și acceptă documente care în foarte multe cazuri cuprind și ascund lucrări neterminate și care condiționează funcționalitatea lucrărilor. Pentru eliminarea unor astfel de aspecte **propunem ca în cadrul termenelor de punere în funcțiune să fie cuprinsă și efectuarea lucrărilor de remediere ;** în acest fel, se exclud asemenea practici care îngreunează activitatea de producție a beneficiarilor.

A patra problemă se referă la diluarea răspunderii constructorului de bază în cazul lucrărilor executate prin subantreprenori. Multe din întîrzierile privind nedarea în funcțiune la termen a obiectivelor se datoresc unor fisuri în organizarea execuției la constructori și de fiecare dată se încearcă deplasarea răspunderii pe seama altor constructori de specialitate. De aceea, **cred că trebuie sporite rolul și răspunderea constructorului de bază pentru toate lucrările, acesta urmînd să aibă raporturi directe cu subantreprenorii de lucrări și nicidecum cu beneficiarii de investiții.**

Cît privește **aprovizionarea tehnico-materială pentru toate materialele și utilajele, aceasta să se realizeze în totalitate de către antreprenorul de bază pe seama fondurilor proprii de producție și a creditelor, scutindu-se de astfel de activități beneficiarul.**

Ultima problemă se referă la modul de fundamentare în procesul de proiectare a indicatorilor de eficiență economică. În practica de pînă acum s-a dovedit că în general se fac supraevaluări ale acestora datorită luării în considerare a unor elemente care nu se sprijină pe situația existentă și perspectiva apropiată ca, de exemplu, volumul, sursa de materii prime și calitatea acesteia. În alte cazuri, supraevaluarea este determinată și de faptul că se iau în calcul unele elemente de cheltuieli (retribuții, costul materiei prime, amortismente etc.) fără luarea în considerare a modificărilor legale de prețuri și tarife executate pînă la data proiectării și în perspectivă. Pentru a face din acești indicatori proiectați un instrument care să stea la baza planificării și urmăririi desfășurării activității economice, sînt de părere că **este necesară instituirea obligativității pentru beneficiar și proiectant de a revizui tabelul acestor indicatori în fiecare an (dacă este cazul) cu abaterile legale, operațiune care să se realizeze înainte de fundamentarea planului pe anul următor.** De aceea, mă asociez întru totul punctului de vedere exprimat de către tovarășul Gheorghe Potolea cu privire la stabilirea și ierarhizarea indicatorilor tehnico-economici — cadru și de aceea solicit cadrelor didactice de la Facultatea de științe economice din Cluj-Napoca să investigheze actualele concepte de ordin teoretic pentru a găsi modelul optim de indicatori tehnico-economici din domeniul investițiilor.

Analiza corelativă a eficienței economice

I. CĂINAP — În literatura de specialitate se propune, de către unii autori, folosirea unui singur indicator pentru caracterizarea eficienței investițiilor : **venitul net total actualizat, venitul mediu anual actualizat obținut la un leu investit, durata de recuperare în diferite variante etc.** Dacă urmărim însă realizarea investițiilor se pot constata următoarele : apariția unor proiecte cu costuri reduse, paralel cu omiterea unor detalii necesare ale căror remedieri ulterioare reclamă suplimentări de investiții; unele economii la fondul de organizare de șantier se explică prin neexecutarea unor dru-

Dezbatere consemnată de
Maria IONIȚĂ

(Continuare în pag. 6)

PLAN ● ANGAJAMENTE

PRODUCȚIA ȘI CERINȚELE BENEFICIARILOR

ÎNTRECEREA SOCIALISTĂ pentru realizarea și depășirea prevederilor de plan și a angajamentelor asumate a mobilizat puternic întregul potențial creator al oamenilor muncii din întreprinderi, a atras în circuitul economic însemnate rezerve potențiale. Producțiile „record“ obținute de numeroase unități economice au contribuit din plin la satisfacerea într-un grad mai înalt a cerințelor beneficiarilor interni și ale celor de peste hotare.

Aceste acțiuni au avut, totodată, efecte favorabile în diminuarea importului de produse ce puteau fi realizate prin forțe proprii, respectiv micșorarea efortului valutar. Ca urmare a accelerării introducerii progresului tehnic, a valorificării mai depline a inteligenței tehnice a oamenilor muncii s-au obținut rezultate bune în redimensionarea importului conform necesităților, evitînd în acest fel risipa și asigurînd un grad înalt de valorificare a resurselor și posibilităților interne. Într-o analiză întreprinsă recent am încercat să desprindem modul în care au acționat colectivele întreprinderilor Centralei industriale mașini-unelte, mecanică fină și scule pentru ca producția să poată satisface — alături de necesități interne — cerințele în continuă creștere ale beneficiarilor externi, să sporească contribuția produselor românești la circuitul mondial de valori.

Dimensiunile realizărilor...

DE LA ÎNCEPUT merită relevat faptul că sarcinile de export ale centralei cresc în acest an cu peste 20% față de realizările din 1975. În același timp, **ponderea exportului în totalul producției marfă marchează o creștere simțitoare.** Cum au acționat întreprinderile și centrala pentru înfăptuirea acestor sarcini ?

1 Încă cu multe luni înaintea începerii actualului cincinal au fost întreprinse, în toate unitățile economice, măsuri complexe pe diverse planuri :

● **Asigurarea portofoliului de comenzi.** Atît în rîndurile beneficiarilor deveniți tradiționali, cît și în rîndurile beneficiarilor potențiali a fost inițiată o largă prospectare a necesităților de către întreprinderile centralei, cît și de către întreprinderea de comerț exterior „Mașinexportimport“, acțiune care s-a soldat nu numai cu un bogat portofoliu de comenzi, ci și cu lărgirea sferei de pătrundere a produselor centralei în cît mai multe țări. Numărul țărilor în care sînt bine cunoscute și apreciate produsele centralei s-a mărit simțitor în acest an față de 1975, ridicîndu-se la aproape 100.

● **Acoperirea necesarului de materii prime.** În funcție de comenzile certe, au fost contractate din timp, în cunoștință de cauză, și cantitățile de materii prime și materiale atît din țară cît și străinătate, la termene care să permită desfășurarea normală a producției.

● **Pregătirea din timp a documentației tehnice și de execuție.** Prin potențialul celor două institute ale centralei — Institutul de cercetări și proiectări mașini-unelte și agregate și Institutul de cercetări și proiectări mecanică fină și scule — ca și prin nucleele de concepție ale întreprinderilor a fost pregătită din timp documentația tehnică și de execuție, astfel încît activitatea din acest punct de vedere să se desfășoare în cele mai bune condițiuni.

● **Elaborarea de grafice pentru urmărirea producției.** Paralel cu defalcarea sarcinilor de plan, în funcție de termenele stipulate în contractele de livrare, au fost întocmite grafice de urmărire zilnică a felului în care se realizează producția la export — grafice care permit cunoașterea pulsului activității în acest domeniu și luarea eventualelor măsuri atunci cînd se ivesc nesincronizări.

Ca urmare directă a acestor măsuri, ca și a multor altora, izvorîte din necesitățile specifice ale fiecărei întreprinderi, precum și a muncii pline de abnegație a tuturor muncitorilor, a cadrelor tehnice din execuție și din concepție, planul de export, pe ansamblul centralei, a fost nu numai îndeplinit pe primele 8 luni ale anului, ci și depășit cu 5,6%. S-au remarcat prin realizări deosebite în realizarea producției la export numeroase întreprinderi din cadrul centralei, printre care : Intreprinderea de strunguri Arad, Intreprinderea de strunguri Tîrgoviște și altele. De altfel, merită menționat faptul că, încă din 1975, valoarea exportului centralei a depășit valoarea importului ei.

2 În vederea diminuării efortului valutar al centralei, ca și al altor beneficiari din țară, s-a acționat pe două căi. Pentru reducerea importurilor de completare necesare producției de mașini, scule și A.M.C. pe care le realizează centrala, au fost organizate numeroase expoziții la care au fost invitați conducători și cadre tehnice din alte centrale din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini și din alte ramuri, care dispuneau de condiții pentru executarea lor. În urma acestei acțiuni, s-a reușit să se stabilească o gamă largă de produse ce vor fi executate în țară, în locul celor ce urmau să fie aduse din import. Printre altele — ca să nu dăm decît unele exemple — s-a stabilit realizarea motoarelor cu vibrații reduse de la mașinile de rectificat de către întreprinderea „Electromotor“-Timișoara, a elementelor hidraulice de la majoritatea mașinilor-unelte de către întreprinderea „Balanța“-Sibiu și multe altele. Ca urmare a însușirii în țară a unor produse, în locul celor care se aduceau din import, se estimează că, în anul 1977, fondurile valutare vor fi mișcorate cu circa 20 milioane lei valută.

Ținînd seama de puternicul potențial de creație și de producție de care dispune, centrala a preluat, la rîndul ei, de la alți beneficiari din țară, executarea unor mașini, scule și A.M.C., care se aduceau în trecut din import, contribuind în acest mod la reducerea fondului valutar necesar procurării acestora. Astfel, pentru Intreprinderea de mașini grele din București, Intreprinderea de țevi Roman, Intreprinderea de utilaj greu Craiova și altele, au fost luate măsuri să se execute, în unele întreprinderi ale centralei, strunguri paralele de ∅ 1250 la Întreprinderea de strunguri Arad, mașini de filetat și retezat țevi și mufe la Întreprinderea mecanică Roman și Întreprinderea de mașini-unelte și agregate București, scule diamantate la Întreprinderea de mecanică fină din București și multe altele.

Desigur, în acest context, acțiunea de autoutilare a luat o mare amploare în mai toate întreprinderile. Sînt situații în care unele întreprinderi, deși au un alt profil de producție, își realizează prin efort propriu o serie de mașini, utilaje sau agregate strict necesare bunului mers al producției, reducînd în multe cazuri importul. Acestea au însă nevoie de unele elemente tipizate, care nu și le pot executa singure. Venind în întîmpinarea cerințelor multor beneficiari de asemenea elemente, centrala a luat măsuri ca, încă din acest an, elementele respective să fie executate la unitățile sale : Intreprinderea de mașini-unelte și agregate București, Intreprinderea mecanică Suceava, Întreprinderea de strunguri Arad și altele.

Realizarea planului de export pe trimestre (%)

Trimestrul I	Trimestrul II	1 ianuarie—31 august (preliminat)	Trimestrul III (preliminat)
85,2	108	105,6	128

...și ale unor rezerve potențiale

ANALIZA rezultatelor obținute pe primele 8 luni ale anului de către întreprinderile centralei ne-a prilejuit, totodată, cunoașterea unor laturi ale activității asupra cărora conducerea centralei trebuie să-și concentreze eforturile.

Este pozitiv faptul că, în această perioadă, planul la export pe ansamblul centralei a fost nu numai îndeplinit, dar și depășit. Dacă analizăm însă situația din punctul de vedere al ritmicității planului vom constata că activitatea n-a fost uniformă, lună de lună.

Așa cum rezultă din tabel, cu toate că au fost întocmite grafice zilnice de urmărire a producției pe zile și produse, **planul pe centrală n-a fost îndeplinit ritmic**, consemnîndu-se rămîneri în urmă în trimestrul I, pentru ca în trimestrul II el să fie serios depășit. În trimestrul III, în urma luării unor măsuri eficiente, se prelimină că planul va fi mult depășit. La nerealizarea planului pe primul trimestru au contribuit rămînerile în urmă ale unor întreprinderi. De altfel, două din acestea — Intreprinderea de mașini-unelte și agregate București și întreprinderea „Înfrățirea" din Oradea — n-au realizat sarcinile de plan la export chiar cumulate pe 8 luni.

Desigur, la îndeplinirea neritmică a sarcinilor de plan și la rămînerea în urmă a acestor două întreprinderi au contribuit mai multe cauze, unele obiective, cum ar fi deficiențele în aprovizionarea tehnico-materială, în special din import. Dar alături de aceste cauze, nu pot fi neglijate nici deficiențele de ordin intern, printre care neutilizarea din plin a capacităților de producție și a forței de muncă. În lumina acestei situații este necesar — de altfel, centrala a și luat măsuri — ca producția să fie astfel organizată încît nu numai lună de lună, dar decadal planul la export să fie îndeplinit întocmai.

Mai sînt și alte greutăți, care nu sînt de natură să ducă — după unii specialiști ai centralei — la o bună desfășurare a activității atît în domeniul diminuării efortului valutar, cît și în cel al producției de export.

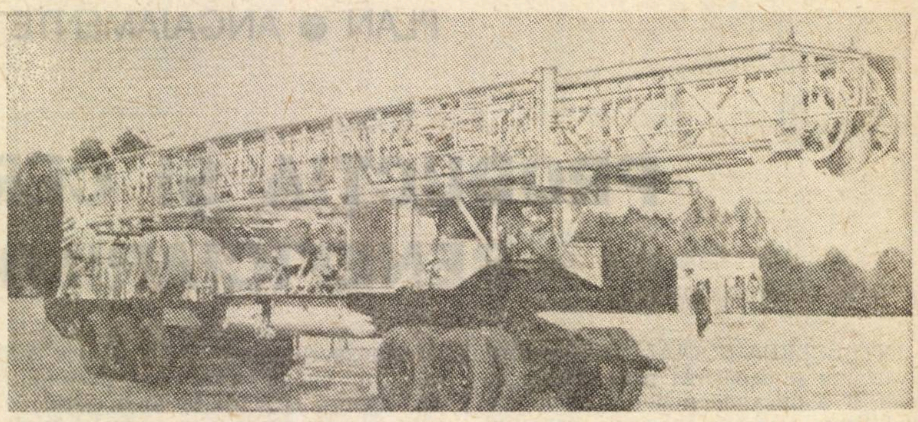

Una din noile realizări ale industriei românești de utilaj petrolier, gata de expediere beneficiarilor externi — instalația F-100, care poate fi utilizată atît în foraj staționar pînă la 2 000 m, cît și în deplasări pe pneuri pentru operațiuni de service.

— Asigurarea unor materii prime și materiale din import, strict necesare realizării în țară a unor mașini și utilaje — ne-a relatat tovarășul **Liutiev Ispas**, șeful serviciului import-export al centralei — se face foarte greoi, întrucît se mai menține împărțirea artificială a importurilor în „centralizate" și „departamentale" și nu s-a instituit pentru fiecare produs importat, o răspundere unică, așa cum prevede sarcina stabilită la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din 30 noiembrie 1973. În aceste condiții, asimilarea și realizarea mașinilor-unelte se face cu întîrziere și cu consumarea inutilă a unui volum mare de muncă din partea întreprinderilor producătoare, întreprinderilor de comerț exterior și centralei industriale. Se cer numeroase negații și vize pe fișele tehnice și borderouri, justificări și cereri la M.I.C.M., Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, C.S.P., M.A.T.M.C.G.F.F. pentru înscrierea în plan a importurilor etc. Aceste operații se fac în același mod atît pentru materiale în valoare de 1 leu cît și pentru cele de 1 milion lei valută, acțiune în care centralelor și întreprinderilor de comerț exterior li se acordă competențe scăzute.

Pentru activitatea de export se consumă, de asemenea, inutil, un volum mare de muncă la întreprinderile producătoare, centrală și întreprinderea de comerț exterior „Mașinexportimport", cu informări, situații și rapoarte, în afara dărilor de seamă. Decretul nr. 198 din iulie a.c. reglementează cadrul organizatoric al activității de import-export la întreprinderi și centrale. Dar ceea ce se impune este îmbunătățirea și simplificarea metodologiei existente de către M.I.C.M., C.S.P., M.A.T.M.C.G.F.F. și Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale.

NEÎNDOIELNIC, mobilizarea largă a rezervelor interne din întreprinderi, eliminarea greutăților care se mai manifestă, asigurarea de către centrală a condițiilor optime pentru desfășurarea ritmică a producției vor permite ca — pe ansamblul centralei — planul la export să fie depășit nu numai pe trimestrul III, ci și pe întreg anul 1976, creîndu-se astfel premise favorabile înfăptuirii sarcinii puse de partid, de promovare tot mai largă a exportului și de diminuare pe toate căile a efortului valutar.

L. ȚÎNTEA

Procesul investițional

(Urmare în pag. 4)

muri de acces sau a altor lucrări, cu consecințe nefavorabile asupra mijloacelor de transport sau utilajelor de construcții; punerea în funcțiune a unor obiective de investiții cu eforturi suplimentare din partea constructorului (concentrări de utilaje, materiale, resurse de muncă), care determină substanțiale depășiri ale costului lucrărilor de construcții-montaj, fără a se cunoaște exact dacă în perioada respectivă se vor recupera din venitul net al beneficiarului de investiții sau vor fi pierderi pentru economia națională. Practic, complexitatea realizării investițiilor nu poate fi cuprinsă într-un singur indicator, **ci într-un sistem de indicatori economici**; interdependența dintre proiectare-construcție-exploatare a investițiilor incumbă interdependența dintre indicatorii economici ai eficienței investițiilor.

Deci, **optăm pentru o analiză corelativă a eficienței economice a investițiilor, pe baza unui sistem de indicatori economici corelați, la nivelul factorilor de realizare a investițiilor și la nivelul ramurii și economiei naționale.**

A doua problemă la care doresc să mă refer o constituie **necesitatea cuantificării influenței factorului timp nu numai asupra eficienței economice a investițiilor, dar și asupra eficienței economice a activității de producție.** Spre exemplu, indicatorul „cheltuieli de producție la 1 000 lei producție la preț de deviz" la constructor este influențat de durata de execuție a obiectelor de investiție. În cadrul cheltuielilor indirecte există cheltuieli legate de durata de execuție a obiectelor de investiții: indemnizații permanente de detașări și deplasări pentru executarea lucrărilor de construcții-montaj, transportul muncitorilor, cheltuieli cu cazarea și echipamentul muncitorilor, cheltuieli cu retribuirea maiștrilor, cheltuieli pentru amenajarea și întreținerea șantierului etc. Odată cu reducerea duratei de execuție, în condițiile desfășurării normale a activității șantierului, și aceste cheltuieli se reduc, influențînd favorabil costul obiectului de investiție și implicit „cheltuielile de producție la 1 000 lei producție".

Influența duratei de execuție se transmite favorabil prin cheltuielile la 1 000 lei producție și asupra beneficiilor, ratei rentabilității, adică contribuie la ridicarea eficienței activității economice a constructorului și economiei naționale.

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

Concentrarea producției pomicole

PORNIND de la orientarea spre concentrarea plantațiilor pomicole intensive în zona colinară, pentru creșterea eficienței producției de fructe și redarea pentru alte culturi a suprafețelor de teren din zonele de șes ocupate de livezi cu randament scăzut, autorul a elaborat, pe exemplul județului Argeș, un model de prognozare a acestui proces, care poate servi ca instrument de lucru și organelor agricole din alte județe unde pomicultura este sau urmează să fie dezvoltată.

SARCINILE privind creșterea continuă a producției pomicole și ridicarea eficienței economice a acesteia impun elaborarea din timp a unor studii de prognoză care, pe baza extrapolării tendințelor actuale de dezvoltare și luînd în considerație necesitățile sporite de fructe în viitor, să asigure un caracter științific și realist fundamentării direcțiilor de dezvoltare în perspectivă a pomiculturii.

Cu ocazia vizitei de lucru în județul Argeș, din 25 septembrie 1975, tovarășul Nicolae Ceaușescu a analizat și programul de dezvoltare a pomiculturii în viitor. Printre altele, **secretarul general al partidului a indicat să se acționeze în direcția accentuării concentrării plantațiilor pomicole în zona colinară, pe terenurile care sînt improprii culturilor de cîmp.** Această orientare presupune dezafectarea unor plantații pomicole neeficiente din zonele de șes și văi, ceea ce creează **posibilitatea de a se reda agriculturii importante suprafețe de teren propice altor culturi.**

Sub 100	I	501-550	X
101-150	II	551-600	XI
151-200	III	601-650	XII
201-250	IV	651-700	XIII
251-300	V	701-750	XIV
301-350	VI	751-800	XV
351-400	VII	801-850	XVI
401-450	VIII	851-900	XVII
451-500	IX	peste 900	XVIII

Tabelul nr. 1 : *Valoarea producției pomicole în prețuri de realizare (mii lei) și clasele de încadrare a unităților agricole după gradul de concentrare a producției pomicole*

Concretizarea acestor indicații în programul județean de dezvoltare a pomiculturii va echivala cu **dublarea producției de fructe pînă în 1985,** în primul rînd prin **accentuarea procesului de concentrare și intensificare a producției pe terenurile existente,** și nicidecum prin mărirea suprafeței pomicole.

Acest proces s-a concretizat în ultimii ani, în județul Argeș, printr-o tendință de creștere a producțiilor medii la hectar și pe pom, a productivității muncii și a eficienței economice în ansamblu. Sub aspect organizatoric, concentrarea producției pomicole se realizează ca un proces dinamic de **creștere a mărimii medii a unităților (fermelor) pomicole și a volumului producției acestora, precum și a ponderii volumului producției unităților (fermelor) mari** — peste medie — **în volumul total al producției.**

Pentru exemplificarea procesului de concentrare a producției pomicole din unitățile agricole socialiste din județul Argeș, folosim un model de prognozare bazat pe teoria lanțurilor Markov. În acest sens am analizat (pe perioada 1972—1975) cele 112 unități agricole din județ care dețin livezi, după volumul producției totale de fructe exprimat în prețuri de realizare, indicator ce caracterizează în toată complexitatea sa gradul de concentrare a producției pomicole. În raport cu acest indicator, unitățile agricole au fost grupate în 18 clase de apreciere, fiecare clasă exprimînd un anumit grad de concentrare a producției pomicole (tabelul nr. 1). Apoi, pe baza trecerilor dintr-o clasă într-alta, a fost întocmită matricea trecerilor totale pe întreaga perioadă (tabelul nr. 2).

Transpunînd rezultatele trecerilor anuale și totale într-un grafic centralizator (graficul nr.1), rezultă că un număr însemnat de unități, ca urmare a procesului de concentrare a producției, se deplasează de la clasele inferioare către cele superioare. Deși numărul acestora nu este predominant, se poate observa că trecerile de la un an la altul în clasele superioare sînt în continuă creștere — de la 21,5% la 55,3% ; numărul unităților care trec în clasele inferioare este destul de redus — numai 2,7% anual, iar cel al celor care rămîn în aceeași clasă scade constant — de la 75,8% la 42,0%.

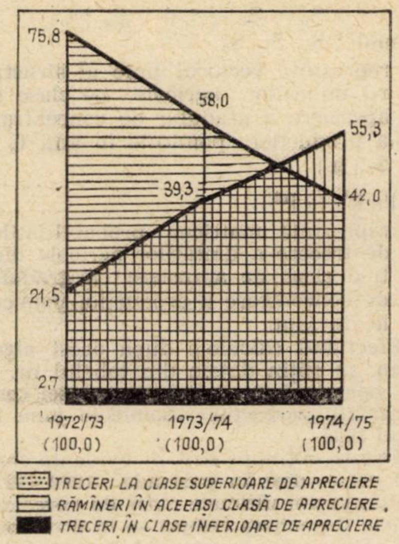

Graficul nr. 1 : *Intensitatea procesului de concentrare a producției pomicole în județul Argeș*

Pe baza matricei trecerilor totale se determină matricea probabilităților de trecere a unităților agricole dintr-o clasă în alta, care se vor folosi la extrapolarea acestei tendințe pînă la nivelul anului 1985. Pentru aceasta se utilizează cunoscutele relații ce determină lanțul Markov :

$$S_1 = S_0 \cdot P; \quad S_2 = S_1 \cdot P = S_0 \cdot p^2;$$

Clasa	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	Total 1972-1974
1	88	9	8	1															106
2	5	56	7	5	2	1													76
3		1	21	6	8	8	2												46
4			3	6		7	5	3											24
5								2	1	2	2								7
6							1	4	4		1	4	3	1					18
7							4							3	2				9
8								2	2	1		2			2	1			10
9									3				2			5		1	11
10																1			1
11																			–
12																1	1		2
13														1			2		3
14																		1	1
15																			–
16																		2	2
17																		3	3
18																		17	17
Total 1973-1975	93	66	39	18	10	16	12	11	10	3	3	6	5	5	4	8	3	24	336

Tabelul nr. 2 : *Matricea trecerilor totale (1972—1975) ale unităților agricole de la o clasă de apreciere o concentrării producției pomicole la alta*

Anul \ Clasa	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	Total
1976	31	22	13	6	3	5	4	4	3	1	1	[illegible]	2	2	1	3	1	8	112
1977	27	19	11	5	3	5	4	4	4	1	1	2	2	2	2	4	2	14	112
1978	24	17	9	4	3	4	4	4	4	2	1	2	2	2	2	4	2	22	112
1979	21	15	8	4	2	3	3	3	4	2	2	2	2	2	2	5	3	29	112
1980	19	13	7	3	2	3	3	3	3	1	2	2	2	2	2	5	3	37	112
1981	17	10	6	3	2	3	2	2	3	1	2	2	2	2	2	5	3	45	112
1982	15	9	5	3	1	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	4	3	53	112
1983	13	8	4	2	1	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	3	3	60	112
1984	11	7	4	2	1	2	2	2	2	-	1	1	2	2	2	3	3	66	112
1985	11	7	4	2	1	2	2	2	2	-	1	1	1	1	2	2	2	71	112

Tabelul nr 3 : *Prognoza concentrării producției pomicole pînă în anul 1985*

$$\ldots S_n = S_{n-1} \cdot p = S_0 \cdot p^n,$$

unde: S_0, S_1, S_2

— reprezintă vectorul linie al structurii unităţilor agricole pe clase de apreciere a gradului de concentrare a producţiei pomicole în anii 0, 1, 2,... n ;

$p, p^2, \ldots p^n$

— reprezintă matricea probabilităţilor de trecere a unităţilor agricole dintr-o clasă de apreciere a gradului de concentrare a producţiei pomicole, în alta.

Efectuînd calculele după acest algoritm, se obţin datele din tabelul nr. 3, ce reprezintă rezultatele prognozei concentrării producţiei pomicole pînă în anul 1985.

Datele obţinute scot în evidenţă faptul că — deşi în perioada 1972—1975 unităţile din ultimele clase de apreciere aveau o pondere redusă — în următorii ani, ca urmare a accentuării procesului de concentrare, numărul acestora va creşte simţitor, ajungînd ca în anul 1980 să reprezinte circa 57%, iar în anul 1985 circa 71%. Scăderile cele mai sensibile vor avea loc în cadrul primelor trei clase, iar creşterile cele mai semnificative în ultima clasă. Astfel, în ultima clasă (cu o producţie de fructe de peste 900 mii lei), de la 8 unităţi, cîte sînt în prezent, se va ajunge la circa 71 unităţi în anul 1985 (graficul nr. 2).

Această tendinţă de amplasare a centrului de greutate — sub aspect numeric — al unităţilor agricole de la clasele inferioare către cele superioare este normală, deoarece în următorii ani **producţia pomicolă se va concentra cu precădere în unităţile care dispun de cele mai propice condiţii pentru dezvoltarea sa,** avîndu-se în vedere **crearea unor masive pomicole puternice** şi, legat de aceasta, a unor **centre de depozitare, sortare, ambalare, păstrare şi preindustrializare a fructelor.** Totodată, măsurile de **extindere a plantaţiilor intensive şi superintensive, a mecanizării, chimizării şi irigării,** alături de **îndesirea pomilor** din plantaţiile cu potenţial normal de producţie vor duce la o sporire substanţială a producţiei de fructe a acestor unităţi.

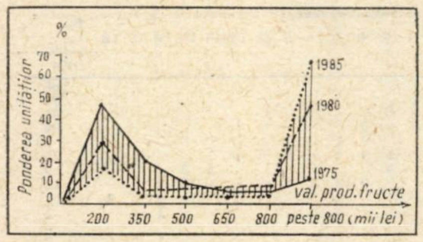

Graficul nr. 2 : *Concentrarea producţiei pomicole în perioada 1975—1985 în judeţul Argeş*

De asemenea, deplasarea centrului de greutate al concentrării producţiei pomicole către unităţile mari va fi determinată şi de lichidarea unor plantaţii aflate în declin de producţie, îmbătrînite, cu un procent ridicat de goluri şi grad ridicat de dispersare în teritoriu — în special în cooperativele agricole din zona de şes a judeţului — fapt ce va duce la reducerea numărului de unităţi care vor deţine plantaţii pomicole şi chiar la diminuarea suprafeţei pomicole totale a judeţului.

asist. univ. Victor MANOLE

Contractările — un mecanism perfectibil

ACUM, cînd contractările în cadrul Tîrgului de mostre au fost încheiate la numeroase grupe de mărfuri iar la altele se află într-un stadiu avansat, se poate aprecia că măsurile stabilite de conducerea Ministerului Comerţului Interior, cu privire la îmbunătăţirea studierii cererii de mărfuri a populaţiei şi perfecţionarea mecanismului de contractare, îşi dovedesc pe deplin caracterul profund realist, de stimulare a iniţiativei şi răspunderii în angajarea fondului de marfă.

SEMNIFICATIVE pentru amploarea acţiunii sînt numărul şi structura celor atraşi la pregătirea şi desfăşurarea lucrărilor de contractare — peste 5000 de lucrători operativi din unităţile şi întreprinderile comerciale cu amănuntul, specialişti din direcţiile comerciale judeţene, din întreprinderile comerciale cu ridicata şi, evident, din direcţiile comerciale de ramură ale Ministerului Comerţului Interior. Se circumscrie acestor măsuri organizatorice şi constituirea colectivului de coordonare centralizată a operaţiilor de contractare a fondului de marfă. Pentru sectorul textile-încălţăminte, de exemplu, acest colectiv reuneşte 150 de lucrători operativi şi specialişti din toate verigile organizatorice ale sistemului comercial, iar activitatea sa este pe cît de complexă, pe atît de eficientă. În acest cadru au fost efectuate analize privind respectarea contractelor economice încheiate pe acest an, stadiul şi ritmicitatea livrărilor, precum şi posibilităţile de recuperare a restanţelor la sortimentele de mărfuri care au desfacerea asigurată. Au fost stabilite, totodată, recartările de mărfuri între întreprindereile comerciale cu ridicata din diferite zone ale ţării, acţiune soldată cu redistribuirea în teritoriu de mărfuri însumînd pînă acum, după unele date operative, circa 2 miliarde de lei.

Pornind de la aceste analize preliminare, necesarele formulate de întreprinderile comerciale ţin seama de ritmul şi volumul desfacerilor realizate în ultimii ani, de nivelele stabilite în perspectiva anului viitor, de o serie de alţi factori de influenţă : (numărul şi structura populaţiei, mutaţiile socio-profesionale survenite şi tendinţele lor de manifestare în perioadele următoare, creşterea potenţialului economic al judeţelor ţării şi al localităţilor din cadrul acestora, nivelul veniturilor, gradul de înzestrare cu bunuri de uz îndelungat, tradiţiile locale de consum şi o multitudine de alte fenomene economico-sociale exprimînd, standardul de civilizaţie). Aceste estimări ale cererii, stabilite de întreprinderile comerciale pe plan local, au fost reactualizate atît pe baza concluziilor parţiale desprinse din sondajele efectuate la tîrg (care au cuprins, pînă în prezent, un eşantion de peste 50 mii de persoane), — cît şi în urma analizelor efectuate asupra tendinţelor de evoluţie a modei, a ofertei industriei pentru anul 1977.

Acest mod de abordare a permis luarea în consideraţie a specificului zonal al cererii, creşterea mai accentuată a unor categorii de bunuri de consum pentru localităţile care cunosc o dezvoltare superioară mediei pe ansamblul economiei naţionale. La confecţii, de exemplu, modelele angajate au în vedere tradiţiile locale din Bihor, Sălaj, Maramureş, Harghita, Dolj, Gorj, Tulcea ş. a. ; ritmuri mai accentuate de creştere a comenzilor pentru bunuri de uz îndelungat, corespunzător prefacerilor din localităţile respective, au fost prevăzute pentru judeţele Ialomiţa, Mehedinţi, Vaslui, Botoşani, Vrancea ş. a., asigurîndu-se noi paşi pe drumul egalizării nivelului de consum şi de dotare al tuturor zonelor ţării.

Dispunînd de asemenea instrumente de bord, dialogul industrie-comerţ a căpătat un plus de consistenţă, manifestîndu-se receptivitate faţă de noul autentic şi discernămînt în aprecierea capacităţii unor produse de a răspunde dezideratelor actuale ale consumatorilor.

Corespunzător intensificării ritmului construcţiilor de locuinţe şi măsurilor luate pentru ridicarea gradului de confort, au fost angajate la actualele contractări peste 200 de modele noi de mobilă, 90 de modele de garnituri de bucătărie, aproape 60 de tipuri de biblioteci, sub o multitudine de forme : piese separate, incluse în camere combinate, în camere pentru copii etc.

Corelaţiile şi influenţele multiple asupra cererii au fost avute în vedere şi în lucrările de contractare pentru cele 3500 modele de confecţii, 3 000 de poziţii coloristice la cravate, 400 de modele de pălării etc — practic, toate accesoriile vestimentare care sînt mesagerii modernului şi ai bunului gust.

Se realizează, la actualele contractări, un vechi deziderat al comerţului, ca unele sortimente nou create să fie supuse, înainte de a fi contractate, unor testări şi atestări exigente.

Într-un asemenea cadru, peste 30 de specialişti din întreprinderi comerciale şi unităţi producătoare, creatori de modele, tehnologi, cercetători, proiectanţi, igienişti, ergonomi, designeri, precum şi cumpărători au examinat cele aproape 700 de modele de corpuri de iluminat, dînd vot favorabil unui număr de 677 bucăţi.

Dialogul industrie-comerţ, la masa de lucru a contractărilor, a scos în relief existenţa unor perimetre încă insuficient acoperite cu preocupări materializate pe planul diversificării sortimentelor, al îmbunătăţirii mai accentuate a calităţii. Este vorba, desigur, de un grup restrîns de produse — printre care colecţia de modele de încălţăminte pentru adulţi, care nu a fost de natură să satisfacă exigenţele justificate ale întreprinderilor comerciale, formulate în numele consumatorilor. Iată de ce au fost stabilite măsuri pentru completarea operativă a colecţiei în vederea definitivării contractării fondului de marfă, în volum şi structură.

Şi la actualele contractări se relevă adevărul că o necesitate satisfăcută atrage după sine alte şi alte necesităţi, cărora fondul de marfă angajat de întreprinderile comerciale trebuie să le răspundă operativ şi cît mai complet. Examinate prin această prismă, cererile îndreptăţite de dezvoltare şi diversificare a producţiei de bunuri de uz îndelungat (mobilă, covoare tip „Polirom“, maşini de gătit, autoturisme) nu numai că răspund unor necesităţi reale, dar şi atrag după sine modificări în dimensionarea cererii pentru unele articole care se folosesc la întreţinerea şi asigurarea unei funcţionări corespunzătoare a acestora ş.a.).

Toate mărfurile contractate la actuala ediţie a Tîrgului de mostre, pentru a ilustra satisfacerea dezideratului publicului larg de a le regăsi în rafturile magazinelor de desfacere, vor purta marcată la loc vizibil efigia tîrgului.

Corina BARTOŞ
Roşu BUJOR

ECOURI LA DEZBATEREA R. E. : „ZONAREA TURISTICĂ".

SISTEM DE INDICATORI PENTRU EVALUAREA POTENȚIALULUI TURISTIC

ÎN ULTIMII ANI, turismul românesc cunoaște o mare dezvoltare în ce privește atît circulația turistică, cît și extinderea bazei materiale proprii. Într-o măsură mai mare sau mai mică, în funcție de valoarea potențialului și a bazei materiale pentru turism, de infrastructura tehnică (mai ales căile de acces) etc., aproape întreg teritoriul țării a intrat în circuitul turistic.

Așa cum a rezultat din dezbaterea organizată de Revista economică *), în zonarea turistică trebuie avut în vedere un complex de criterii, între care : potențialul natural și cultural-istoric (vestigii istorice și arhitecturale, patrimoniul etnografic etc.), echipamentul turistic, infrastructura tehnică, circulația turistică, concentrarea teritorială a centrelor și obiectivelor turistice, valoarea turistică absolută (adică de specific național și de unicat european), perspectivele de dezvoltare etc. Totodată, zonarea turismului și, respectiv, direcționarea dezvoltării viitoare în plan regional a turismului românesc trebuie să țină seamă de nivelul actual de valorificare turistică și de posibilitățile de a o amplifica. (În acest sens considerăm că oficiile județene de turism — la care se alătură centralele de turism : Carpați—București, Litoral, Carpați—Brașov — reprezintă unitățile operative de activitate turistică, ai căror indicatori economici realizați redau gradul de valorificare a potențialului turistic).

În vederea ordonării unor obiective purtătoare de mai multe caracteristici (județele), am ales un sistem de indicatori format din două grupe. O primă grupă se referă la potențialul turistic și la infrastructură, respectiv : potențialul natural și cultural-istoric, baza de cazare, populația urbană, densitatea drumurilor modernizate, densitatea căilor ferate. A doua grupă cuprinde indicatori care exprimă gradul valorificării turistice : numărul total de turiști, numărul de turiști străini, număr de înnoptări total, număr de zile/turist și volumul de încasări realizate la odihnă și tratament.

Fiecărui indicator i s-a acordat un coeficient de importanță (între 0.5 și 1), avînd în vedere că ei nu sînt echiimportanți, obținîndu-se în felul acesta o departajare sporită între județe.

Rangul unic parțial ($\bar{r}i$) obținut ca medie aritmetică a produselor dintre rangurile județelor (inclusiv municipiul București) și coeficienții de importanță acordați indicatorilor, se poate calcula pentru fiecare județ, pe cele două grupe de indicatori, pornindu-se de la o formulă de calcul apropiată de cea folosită pentru ierarhizarea comunelor după nivelul de dezvoltare **) :

$$\bar{r}_i = \frac{\sum_{j=1}^{n} r_{ij} \cdot c_j}{n}$$

în care, rij = rangul județului „i" după indicatorul „j", i = 1... 40 ; j = numărul de ordine al indicatorului statistic, luînd valori de la 1 la n ; cj = coeficientul de importanță al indicatorului „j".

După calcularea rangurilor unice parțiale (corespunzătoare celor două grupe) s-a calculat rangul unic general Ri ca valoare medie a rangurilor unice parțiale pentru județul respectiv „i", adică :

$$\bar{R}_i = \frac{\sum_{k=1}^{2} \bar{r}_{ik}}{2}$$

în care k = 1 reprezintă indicele cu care s-au notat potențialul și infrastructura turistică, iar k = 2 valorificarea turistică.

Pe baza calculelor pentru anul 1974, am efectuat o ierarhizare a județelor pentru fiecare din cele două ranguri unice parțiale și pentru rangul unic general, pe baza cărora am stabilit, apoi, categorii de dezvoltare.

Metoda folosită permite să se coreleze între ei un număr nelimitat de indicatori, cu conținut diferit, dar cu exprimare calitativă omogenă, prin poziția județelor pe scara ierarhică a fiecărui indicator statistic. Ierarhizarea județelor s-a efectuat prin atribuirea rangului 1 variantei celei mai favorabile. În cazul cînd există două sau mai multe județe cu aceeași valoare a indicatorilor, tuturor acestora li se atribuie același rang (poziție). La indicatorii care nu pot fi cuantificați (ex. : potențial natural), județele pot fi grupate în cîteva categorii, cele din aceeași categorie obținînd același rang. Adăugind la numărul total al județelor și municipiul București, înseamnă că numărul maxim de ranguri pentru un indicator poate ajunge la 40.

Analiza rezultatelor obținute pe baza metodei propuse de noi permite cîteva constatări :

- Poziția prioritară, la toate rangurile, a municipiului București și a județului Constanța.
- Pozițiile fruntașe ale județelor dezvoltate din punct de vedere economic : Brașov, Prahova, Sibiu, Timiș etc. Ele sînt caracterizate deopotrivă prin potențiale turistice naturale dintre cele mai reprezentative, ca și printr-o infrastructură în rapid progres, ceea ce înseamnă că și în continuare se vor înscrie între unitățile administrativ-teritoriale cu poziții fruntașe în economia turismului românesc.
- Județele cu potențial sau infrastructură turistică mai reduse au și activitate turistică mai slabă — cum sînt cele din categoria a IV-a (Botoșani, Sălaj, Teleorman, Vaslui etc.). În cadrul unora (Sălaj, de pildă) se cuvine o mai evidentă punere în valoare a potențialului turistic existent, în cazul altora (Teleorman ș.a.) putîndu-se recomanda dezvoltarea turismului de tranzit.
- Existența unor discrepanțe între pozițiile aceluiași județ la diferite ranguri sugerează, de asemenea, direcții de acțiune pentru viitor. Astfel, județul Vîlcea are — după potențial și infrastructură turistică — categoria a II-a, dar după cererea turistică se încadrează în categoria I-a. Ca urmare, se conturează necesitatea de a se acționa pentru dezvoltarea bazei sale tehnico-materiale, ceea ce se înscrie, de altfel, între obiectivele dezvoltării economice a acestui județ în actualul cincinal : noile stațiuni turistice Vidra și Voineasa, altele pe valea Oltului, un program de dezvoltare a potențialului balneo-turistic vîlcean încă nevalorificat. Alt exemplu : județul Alba se înscrie, după toate cele trei ranguri, în categoria a III-a, deși deține, după cum este cunoscut, un ridicat potențial natural și cultural-istoric ; se impune, deci, ca în acest județ să se stimuleze dezvoltarea infrastructurii pentru valorificarea sporită a potențialului turistic.

În încheiere subliniem că ierarhizarea județelor contribuie la rezolvarea problemei zonării (regionării) turistice, dar nu o epuizează. De pildă, regiuni cu valoare turistică absolută (unicat european), cum sînt Delta Dunării, Nordul Moldovei și Munții Apuseni, pot fi socotite regiuni turistice de prim rang, chiar dacă județele cărora le aparțin nu figurează în prima categorie la infrastructura turistică și la circulația turistică. În cazul județului Tulcea, care cuprinde în limitele sale Delta Dunării, încadrarea în categoria a IV-a se datorește specificității naturii și, în parte, unui grad mai redus de accesibilitate, dar și necesității menținerii echilibrului ecologic în această originală regiune geografică. Pe de altă parte însă, ierarhizarea noastră poate să atragă atenția asupra oportunității unei extinderi și diversificări a activităților turistice, în concordanță cu valoarea potențialului natural și cultural al acestora.

Cele prezentate mai sus constituie doar rezultatele preliminare ale unui studiu care poate fi adîncit și lărgit, prin extinderea și diversificarea sistemului de indicatori și prin compararea ierarhizărilor făcute după valorile mai multor ani. Metoda poate fi, totodată, aplicată la unități administrativ-teritoriale mai mici, putîndu-se experimenta inițial la un județ sau un grup de județe. Deopotrivă se pot întreprinde ierarhizări — în cadrul zonelor (regiunilor) turistice identificate — ale centrelor sau obiectivelor turistice, pentru integrarea lor prioritară în circuitul turistic.

prof. univ. Ioan POPOVICI
Vasile GLĂVAN
Dumitru CHIRIAC

---

* Vezi „Revista economică", nr. 9, 10, 14/1976.

** I. Nichita „Ierarhizarea comunelor după nivelul de dezvoltare", Revista de statistică, Nr. 2/1974.

REPERE ALE EXPERIENȚEI ROMÂNIEI ÎN VALORIFICAREA RESURSELOR NATURALE ÎN CONCORDANȚĂ CU CERINȚELE CREȘTERII ECONOMICE [II]

CA URMARE A EFORTULUI ÎN INVESTIȚII, producția de materii prime, combustibil și energie a cunoscut o creștere continuă și înaltă. Uneori ea a depășit chiar nivelul mediu anual de creștere, de cca. 13%, în perioada 1951—1975, al întregii industrii. Astfel, in perioada arătată, ritmul mediu anual de creștere a producției a fost de 15,7% în cazul energiei electrice și termice, 8,0% în cel al combustibililor, 12,6% și 13,1% în cel al metalurgiei feroase și neferoase (incluzînd și extracția minereurilor). Dinamica înaltă a valorii producției industriale extractive este determinată de creșterea ei susținută, în expresie fizică. Produsele principale care compun baza proprie de materii prime, combustibil și energie au cunoscut și vor cunoaște și în viitor o creștere permanentă (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Creșterea producției de materii prime, combustibil și energie *)

	U/M	1950	1970	1975	1980
Energie electrică	mld. kWh	2,11	35,08	53,7	75—80
Cărbune extras	mil. tone	3,89	22,84	29,4	60
Țiței extras	mil. tone	5,05	13,38	14,6	15,5
Gaz metan extras	mld. mc	2,06	19,97	27,0	26,8
Minereu de fier	mil. tone	0,39	3,21	3,3	—
Oțel	mil. tone	0,56	6,04	9,6	17—18
Aluminiu primar și aliaje din aluminiu	mii tone	—	101	204	250—260

*) Surse: Anuarul statistic al R. S. România, 1975, pag. 113 ; Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la planul cincinal 1976—1980, Edit. politică, 1975, pag. 17; Comunicatul cu privire la îndeplinirea planului național unic de dezvoltare economico-socială a R.S. România in perioada 1971—1975, Edit. Politică, 1976, p. 31.

Tabloul creșterii acestor producții evidențiază unele evoluții cu caracter de tendință, în funcție de care trebuie apreciat și viitorul lor. Se constată dezvoltarea permanentă și susținută pînă în 1975 mai ales a producției de energie electrică, de cărbune, oțel și metale neferoase. Acestea vor continua să crească și în viitor în proporții considerabile. Pînă în 1990, producția de energie electrică va crește la 130—140 mld kWh, producția de oțel la 25—27 mil tone, producția de aluminiu cu 70—80%, cea de cupru de 4,0—4,5 ori etc. În schimb, la alte materii prime, dar mai ales la minereu de fier, țiței și gaze naturale, cresterile de producție sînt mai mici. Tendința se va menține și în perspectiva anilor 1976—1990, ceea ce presupune necesitatea recurgerii la importuri în măsură mai mare decît la celelalte resurse naturale.

Ce ne arată o viziune mondoeconomică asupra producției de metal

DATORITĂ EVOLUȚIILOR din ultimii ani, generate de fenomenele de criză și instabilitate din economia mondială nesocialistă, dar cu repercusiuni și în economia țărilor socialiste, resursele naturale au devenit obiectul unor ample discuții și preocupări pe planul politicilor naționale. Practic, fiecare resursă naturală își are dosarul ei de probleme. Între acestea, **dosarul metalului** ocupă neîndoielnic un loc aparte. Ceea ce se discută însă în mod deosebit este nu atît problema rezervelor sale naturale, cum se întîmplă în cazul țițeiului și gazului natural, cît perspectivele metalului în raport pe de o parte cu realizările concurențiale din domeniul maselor plastice și al altor materiale sintetice, iar pe de altă parte cu posibilitățile de producție ale lui în țările în curs de dezvoltare.

Sub primul aspect, reține atenția aprecierea că **oțelul ar începe să-și piardă din supremația-i tradițională.** Cauza ? Aparitia înlocuitorilor săi sintetici. Desigur, prezența acestora este o realitate incontestabilă, iar evoluția lor rapidă se anunță plină de speranțe pentru viitor Producția de mase plastice, de exemplu, principala sursă a înlocuitorilor sintetici, cunoaște o creștere accelerată, dublîndu-se la fiecare cinci ani. Cu toate acestea, proporția înlocuirii oțelului de către concurenții săi sintetici rămîne încă redusă. De exemplu, consumul de mase plastice pe automobil s-a ridicat în 1975 doar la 50 kg (în R.F.G.), și se prevede pentru anul 1980 o creștere la 135 kg (în S.U.A.). Tot în S.U.A., în 1970, se prevăzuse înlocuirea doar a 5% din întregul consum de fontă și oțel [1]). Proporția este și mai mică în alte țări. Ca urmare, nu există temei pentru a se afirma că materialele sintetice au înlocuit deja oțelul într-o asemenea măsură, încît acesta a încetat să mai fie barometrul general al dezvoltării industriei. Stă mărturie în acest sens evoluția producției de oțel pe plan mondial, ce se înscrie pe curba unei creșteri exponențiale. Ca urmare, sporul producției de oțel este mai mare tocmai în ultimii ani cînd înlocuirea lui se presupune a fi mai cuprinzătoare. Astfel dacă în perioada 1950—1960 acest spor a fost în medie anual de 15,9 milioane tone, ulterior el a fost de 24,8 milioane tone în 1961—1970 și de 26 milioane tone în 1971—1974. Vom adăuga la acestea încă un fapt : nivelul creșterii producției de oțel a cunoscut în întreaga perioadă 1950—1974 o tendință de apropiere continuă de ritmul de creștere al producției industriale. Coeficientul de corelație respectiv este de 0.75 în perioada 1950—1960, 0.86 în 1960—1970 și 0,96 în 1971—1974. Toate acestea, relevă că, în pofida înlocuirii sale într-o anumită proporție și a unor eventuale oscilații conjuncturale în creșterea producției ,oțelul continuă să rămînă cel mai important material constructiv al aparatului tehnic de producție.

Sub cel de al doilea aspect, este vorba de **„concepția“** că țările în curs de dezvoltare mici și mijlocii, mai ales cînd participă la diferite aranjamente de colaborare și cooperare regională, ar putea **să evite angajarea unor eforturi investiționale considerabile,** cerute de dezvoltarea producției de oțel, apelînd, în acest sens, la ţările dezvoltate industrial care dispun în acest domeniu de tradiţii îndelungate şi de capacităţi de producţie în stare să ofere metal mai ieftin. Complexitatea problemei cît şi importanţa ei principală pentru teoria şi pratica creşterii economice contemporane, ar justifica o discuţie de sine stătătoare, mai largă. Îngrădiţi însă de spaţiu şi de scopul studiului ne vom limita doar să punctăm unele aspecte. Istoria ne arată că tradiţiile popoarelor în producţie nu sînt transmise odată cu codul genetic, moştenit de la o generaţie la alta. Tradiţiile sînt o funcţie a producţiei, iar aceasta din urmă, o funcţie a nevoii şi posibilităţii. Organizarea pe scară largă a producţiei industriale de ceasuri din Japonia, Uniunea Sovietică şi S.U.A., demonstrează că tradiţia în acest domeniu nu este deloc un privilegiu exclusiv al ceasornicarilor elveţieni şi că ea poate căpăta o nouă geografie o dată cu extinderea ei şi în alte ţări. În mod similar se petrec lucrurile şi cu oţelul. Ţările care au producţie de oţel nu o au din totdeauna ci o dată cu dezvoltarea industriei grele. Produs tradiţional in „atelierul de foc" al lumii, în Anglia, el s-a extins şi continuă să se extindă treptat în numeroase alte ţări. Semnificativ în această privinţă este faptul că numărul de ţări cu o producţie de peste un milion tone oţel anual a crescut de la 24 la 30 în perioada 1960—1973, iar numărul celor cu peste 5 milioane tone oţel a crescut de la 12 la 22. Dacă în 1960 doar 5 ţări în curs de dezvoltare produceau peste un milion tone oţel anual, în 1973 au fost 9 asemenea ţări.

În legătură cu problema investiţiilor, este de remarcat că, în general, ţările, cu cît sînt mai slab dezvoltate, au posibilităţi reduse de investiţii, dar cu atît au mai mare nevoie de dezvoltarea producţiei de metal. De aici însă nu renunţarea la dezvoltarea producţiei de metal trebuie să fie concluzia, ci cooperarea largă internaţională pentru atragerea de surse externe de investiţii, inclusiv de asistenţă tehnică, pe baza avantajului reciproc. Şi obiecţiile în legătură cu eficienţa economică a producţiei de oţel pot fi întemeiate, însă problema este mult mai complexă decît stricta comparare internaţională aritmetică a costurilor şi rezultatelor comensurabile ale producţiei. Problemele utilizării forţei de muncă şi ridicării unităţilor teritoriale rămase în urmă, asigurarea independenţei politice, economice şi tehnologice faţă de exterior, sînt tot atîtea argumente care depăşesc cadrul îngust al calculului aritmetic. Prin aceasta nu se neglijează, fireşte, problemele de rentabilitate şi eficienţă, ci acestea sînt subordonate programelor naţionale de industrializare şi asigurare, pe această bază, a progresului general al economiei şi societăţii. Pentru România, în seria argumentelor care motivează necesitatea dezvoltării susţinute a producţiei de oţel, temelie a întregii industrializări, se înscrie şi cerinţa lichidării decalajelor economice moştenite.

Un nivel în creştere pentru producţia românească de oţel

ÎN LUMINA acestor nevoi şi, totodată, ţinînd seama de posibilităţile sale, interne şi exerne, **România a pus şi va pune în continuare un accent deosebit pe dezvoltarea producţiei de metal.** Vechilor oţelării ale ţării, ele însele lărgite şi modernizate, li s-au adăugat altele noi, cum este: Combinatul de la Galaţi şi, în pregătire, cele de la Călăraşi şi Năvodari. Ca urmare, producţia de oţel a ţării, acest veritabil nerv vital al economiei, a crescut continuu : de la 34 kg/locuitor în 1950 la 447 kg în 1975. La ce nivel însă am ajuns comparativ cu alte ţări, mai ales dezvoltate industrial ? Mai întîi, iată unele date statistice (tabel nr. 2)

În comparaţie cu media mondială a fenomenului, rezultă că ţara noastră, care în 1950 producea pe locuitor de 2,5 ori mai puţin decît această medie, a egalat-o prin 1962, şi o depăşeşte, astăzi, în proporţie de 2,33 ori. În comparaţie cu media fenomenului la nivelul ţărilor membre ale C.A.E.R., rezultă că România, cu un decalaj moştenit la start de aproape 75% în 1950, a redus sistematic această diferenţă, pînă la 20% în 1974. Decalajul a fost micşorat şi faţă de unele ţări socialiste şi capitaliste dezvoltate (U.R.S.S., R.S.C., ţările Pieţei Comune şi S.U.A.) dar el continuă să se menţină încă apreciabil. De exemplu, faţă de România, se produce pe locuitor mai mult oţel cu 509 kg în Cehoslovacia, 463 kg în R.F. a Germaniei, 187—203 kg în Canada şi S.U.A., 649 kg în Japonia, 1 234 kg în Belgia etc.

Prognozele existente arată că în perioada 1980—1990, producţia noastră de oţel pe locuitor se va ridica de la circa 800 kg la peste 1 000 kg, situîndu-se astfel, la acest indicator, la nivelul din 1975 al unor ţări dezvoltate industrial ca : Cehoslovacia, Japonia, Belgia. Producţia de oţel va creşte considerabil însă şi în alte ţări socialiste şi nesocialiste. Polonia, care în 1975 a ajuns la o producţie de 15 mil. tone, în 1980 îşi propune să producă 23 mil. tone revenind pe locuitor circa 660 kg. În felul acesta Polonia îşi va asigura nevoile de metal integral din producţia internă, înlăturînd importurile pentru completarea de 1 mld. dolari în 1975. R.P.D. Coreeană a produs 4 mil. tone oţel în 1975 şi îşi propune să ajungă la 12 mil. tone într-un viitor nu prea îndepărtat. U.R.S.S. îşi propune să sporească în continuare imensa ei producţie de oţel, de la circa 140 mil. tone în 1975 la 160—170 mil. tone în 1980. Franţa, ţară capitalistă dezvoltată, care în 1975 producea circa 25 mil. tone oţel, îşi propune ca, pînă în 1980, să ajungă la 34 mil. tone, investind în acest scop 16 miliarde franci. Exemplele pot fi multiplicate. Rezultă că, din orice unghi s-ar privi lucrurile, **transformarea unei ţări dintr-una agrară înapoiată, într-una industrială avansată, trece în mod necesar prin producţia de oţel, dimensionată în funcţie de nevoi şi posibilităţi.**

Tabelul nr. 2

Producţia de oţel pe locuitor în 1950—1974

	în kg		România = 100	
	1950	1974	1950	1974
Producţia mondială	75	180	250	42
Ţări membre ale C.A.E.R. din care :	133	503	390	118
România	34	420	100	100
Cehoslovacia	257	929	755	220
Polonia	101	432	296	103
U.R.S.S.	152	540	448	129
Ţările C.E.E.	427	608	12,6 ori	145
S.U.A.	577	623	17,0 ori	148
Japonia	58	1 069	157	256

Că producţia de oţel şi de alte metale utile este necesară oricărei ţări care se industrializează, acesta este un fapt în afara oricărei discuţii. Ceea ce se poate discuta în practica reală — şi se discută efectiv — este cît anume să producă fiecare ţară în diversele etape de dezvoltare a economiei sale naţionale şi mai ales ce produse să obţină din această producţie. Cu alte cuvinte este vorba de problema dimensionării optime, cantitative şi calitative a producţiei de oţel, aspecte la care ne vom referi cu un alt prilej.

Trăsături definitorii ale strategiei privind asigurarea necesarului de resurse naturale

CERCETAREA, chiar sumară, a experienţei deja existente în ţara noastră, şi a prevederilor cuprinse in programele de viitor, pînă în 1990—2000, în dezvoltarea şi asigurarea necesarului de resurse naturale de materii prime minerale şi energetice ne îngăduie să evidenţiem **trăsăturile definitorii** ale strategiei partidului şi statului nostru în acest domeniu, de importanţă vitală pentru întregul progres social-economic al ţării.

În primul rînd este vorba de **promovarea responsabilităţii primordiale a factorului intern,** ca trăsătură dominantă a strategiei amintite. O ilustrare în acest sens o reprezintă, înainte de toate, însuşi efortul investiţional făcut de ţara noastră în acest domeniu. Privit comparativ, nivelul acestui efort apare mai mare, atît pe plan intern, în raport de investiţiile alocate celorlalte ramuri industriale, cît şi pe plan extern, în raport cu nivelurile investiţiilor respective din ţările socialiste europene. Prin dezvoltarea bazei de materii prime minerale şi resurse energetice a ţării s-a putut alimenta cadenţa accelerată a industrializării României.

Avem în vedere în al doilea rînd atragerea în circuitul productiv a tuturor resurselor posibile, în vederea **asigurării din ţară, într-o proporţie cit mai mare, a mijloacelor necesare economiei naţionale şi restringerii importurilor la strictul necesar.** Concretizarea acestei trăsături o regăsim în intensificarea activităţii de identificare a noi zăcăminte, prin extinderea lucrărilor de prospecţiuni şi explorări geologice în toate zonele ţă-

prof. univ. dr. Nicolae BELLI

(Continuare în pag. 20)

---

[1] Vezi Tendinţe în dezvoltarea industriei chimice a ţărilor socialiste europene în comparaţie cu ţările capitaliste, Institutul de cercetări economice, Caiet de studiu nr. 25/1972, pag. 110.

METODE MODERNE DE ANALIZĂ ȘI DECIZIE ÎN ÎNTREPRINDERILE DE COMERȚ EXTERIOR

Sistem informatic pentru conducerea operativă a activității de import

CUNOAȘTEREA sistematică, analiza și aprecierea la intervale optime a activității, în vederea luării operative a deciziilor, sînt cerințe de prim ordin în activitatea de comerț exterior, domeniu care necesită cunoașterea curentă a schimbărilor și a sensului evoluției economiei mondiale.

La I.S.C.E. ROMCHIM, întreprindere însărcinată cu satisfacerea nevoilor industriei chimice în ce privește importul de utilaje, instalații și piese de schimb, pentru a se asigura într-o formă sintetizată și sistematizată informațiile necesare la diverse nivele de conducere, a fost conceput, realizat, experimentat și implementat un sistem informatic pentru urmărirea și conducerea operativă a activității de import.

La conceptia lui s-au urmărit :

— **crearea unui sistem operativ de conducere la diverse nivele ierarhice** — servicii operative, direcții operative, serviciul plan, serviciul coordonarea punerilor în funcțiune ale obiectivelor industriale ;

— **cunoașterea și previziunea evoluției relațiilor cu partenerii externi**, pentru respectarea angajamentelor interne și externe în conformitate cu politica de investiții și de comerț exterior a statului;

— **asigurarea informării la timp a organelor de sinteză** asupra îndeplinirii planului de import pe principalii indicatori sintetici ;

— **creșterea eficienței prelucrării datelor**, atît prin reducerea factorului timp, cît și prin sporirea exactității și sferei de cuprindere a informării ;

— **degrevarea** personalului de conducere și de execuție din activitatea de bază, **de munca de rutină în prelucrarea datelor**, pentru creșterea bugetului de timp afectat operațiunilor de comerț exterior propriu-zise.

Realizarea acestor obiective este strîns legată și direct influențată de urmărirea și coordonarea evoluției importului, pe faze de realizare a fișelor (temelor) tehnice.

Urmărirea operativă a dinamicii fișelor tehnice pe parcursul stadiilor de realizare (prospectarea pieței externe și alegerea ofertei optime ; contracta-

SCHEMELE DE URMĂRIRE AUTOMATĂ A REALIZĂRII PLANULUI DE IMPORT LA I.S.C.E. ROMCHIM

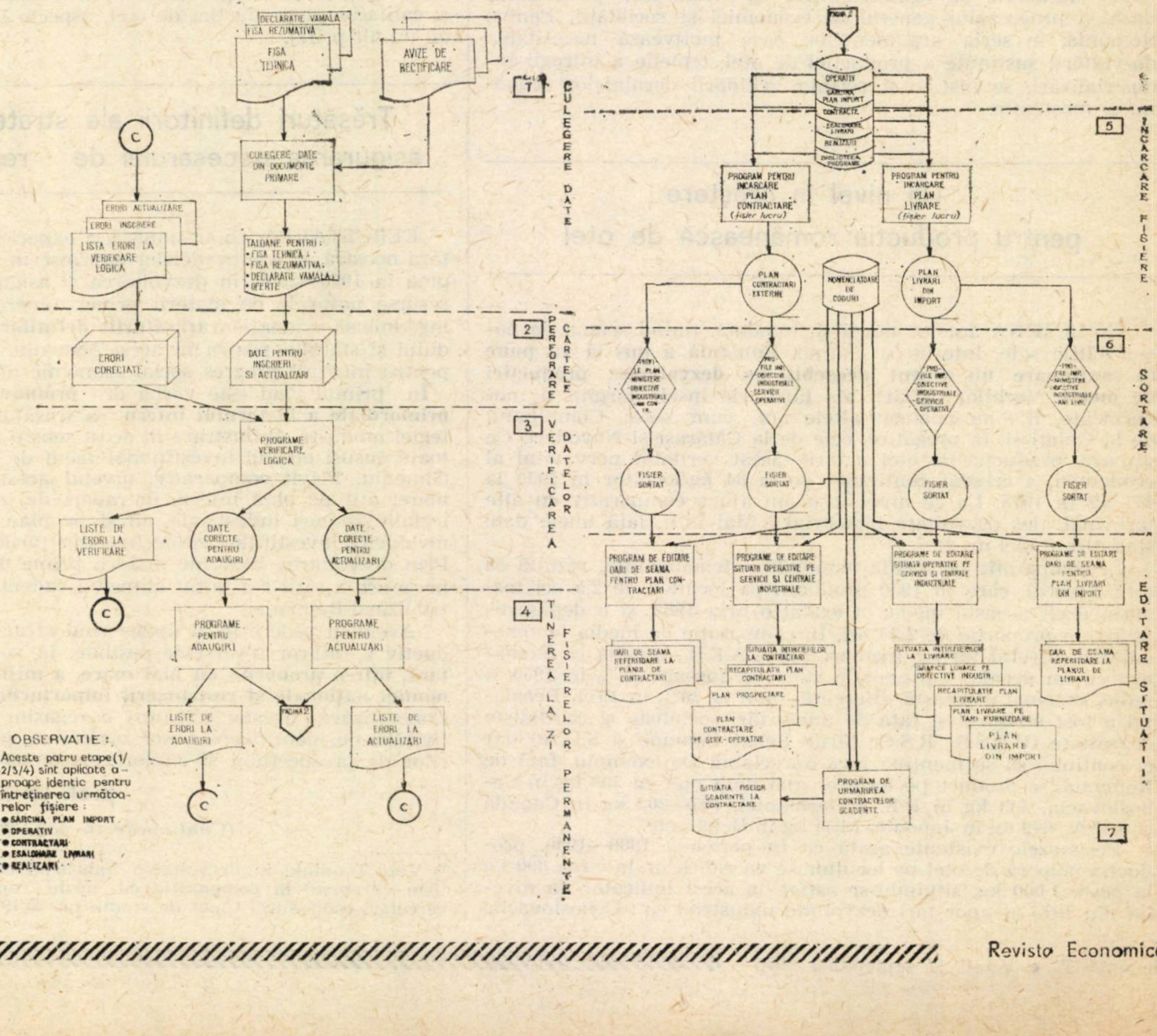
DECLARATIE VAMALA
FISA REZUMATIVA
FISA TEHNICA
AVIZE DE RECTIFICARE
1
CULEGERE DATE
C
CULEGERE DATE DIN DOCUMENTE PRIMARE
ERORI ACTUALIZARE
ERORI INSCRIERE
LISTA ERORI LA VERIFICARE LOGICA
TALOANE PENTRU: •FISA TEHNICA ; •FISA REZUMATIVA; •DECLARATIE VAMALA; •OFERTE
2
PERFORARE CARTELE
ERORI CORECTATE
DATE PENTRU INSCRIERI SI ACTUALIZARI
3
VERIFICAREA DATELOR
PROGRAME VERIFICARE LOGICA
LISTE DE ERORI LA VERIFICARE
DATE CORECTE PENTRU ADAUGIRI
DATE CORECTE PENTRU ACTUALIZARI
C
4
TINEREA LA ZI FISIERELOR PERMANENTE
PROGRAME PENTRU ADAUGIRI
PROGRAME PENTRU ACTUALIZARI
PAGINA 2
LISTE DE ERORI LA ADAUGIRI
LISTE DE ERORI LA ACTUALIZARI
C
C
PAGINA 2
OPERATIV
SARCINA PLAN IMPORT
CONTRACTE
ESALONARE LIVRARI
REALIZARI
BIBLIOTECA PROGRAME
5
INCARCARE FISIERE
PROGRAM PENTRU INCARCARE PLAN CONTRACTARE (fisier lucru)
PROGRAM PENTRU INCARCARE PLAN LIVRARE (fisier lucru)
PLAN CONTRACTARI EXTERNE
NOMENCLATOARE DE CODURI
PLAN LIVRARI DIN IMPORT
6
SORTARE
PROFILE PLAN MINISTERE OBIECTIVE INDUSTRIALE ANI CONTR.
PROFILE IMP. OBIECTIVE INDUSTRIALE SERVICII OPERATIVE
PROFILE IMP. OBIECTIVE INDUSTRIALE -SERVICII OPERATIVE
-PROFILE IMP. -MINISTERE OBIECTIVE INDUSTRIALE -ANI LIVR.
FISIER SORTAT
FISIER SORTAT
FISIER SORTAT
FISIER SORTAT
EDITARE SITUATII
PROGRAM DE EDITARE DARI DE SEAMA PENTRU PLAN CONTRACTARI
PROGRAME DE EDITARE SITUATII OPERATIVE PE SERVICII SI CENTRALE INDUSTRIALE
PROGRAME DE EDITARE SITUATII OPERATIVE PE SERVICII SI CENTRALE INDUSTRIALE
PROGRAME DE EDITARE DARI DE SEAMA PENTRU PLAN LIVRARI DIN IMPORT
DARI DE SEAMA REFERITOARE LA PLANUL DE CONTRACTARI
SITUATIA INTIRZIERILOR LA CONTRACTARI
RECAPITULATII PLAN CONTRACTARI
PLAN PROSPECTARE
PLAN CONTRACTARE PE SERV.- OPERATIVE
SITUATIA INTIRZIERILOR LA LIVRARE
GRAFICE LIVRARE PE OBIECTIVE INDUSTR.
RECAPITULATIE PLAN LIVRARE
PLAN LIVRARE PE TARI FURNIZOARE
PLAN LIVRARE DIN IMPORT
DARI DE SEAMA REFERITOARE LA PLANUL DE LIVRARI
SITUATIA FISELOR SCADENTE LA CONTRACTARE
PROGRAM DE URMARIREA CONTRACTELOR SCADENTE
7

OBSERVATIE :
Aceste patru etape (1/2/3/4) sînt aplicate aproape identic pentru întreținerea următoarelor fișiere :
- SARCINA PLAN IMPORT
- OPERATIV
- CONTRACTARI
- ESALONARE LIVRARI
- REALIZARI

rea la externi ; livrarea mărfurilor de către furnizori ; plata la externi și decontarea la interni), precum și surprinderea indicatorilor sintetici care reflectă și caracterizează fenomenul în totalitate sau pe diverse caracteristici de grupare (secțiuni de plan, centrale, obiective industriale, țări furnizoare etc.) reprezintă finalitatea acestui sistem, ca instrument efectiv și eficient al conducerii activității de import.

Principalele probleme care pot fi soluționate se grupează astfel :

— urmărirea dinamicii realizării fișelor tehnice de import pe stadii ;

— lansarea și urmărirea sarcinii de plan specificată de beneficiarii interni și raportarea asupra îndeplinirii planului de import pe principalii indicatori : specificat, scadent, contractat, realizat, comandat, necontractat, întîrzieri la livrare ;

— coordonarea punerilor în funcțiune ale obiectivelor industriale, corelarea graficelor de contractare și de livrare a utilajelor conform graficelor de montaj pe șantier ;

— autorizații de import și acorduri comerciale pe țări furnizoare și grupe de mărfuri.

Ciclul de realizare a unei fișe tehnice — de la lansarea unei solicitări pentru import, pînă la livrarea și decontarea mărfii — este punctat de următoarele stadii : înscrierea fișei tehnice în planul întreprinderii ; stadii precontractuale referitoare la prospectarea pieței externe, alegerea și avizarea ofertei optime etc. (cerere de ofertă la extern ; ofertă în avizare la beneficiar ; schimbat specificația tehnică ; reținut la contractare ; neobtenabil ; tratative cu furnizorul) ; contractarea mărfii cu furnizorii și întocmirea în limba română a fișei rezumative a contractului ; realizarea importului (livrarea efectivă a mărfii — sosirea ei în țară fiind consemnată printr-o declarație vamală) ; plata la externi și decontarea la interni.

Documentele primare care furnizează sistemului datele de intrare sînt : fișa tehnică, fișa rezumativă a contractului extern, declarația vamală de intrare în țară, precum și avizele de rectificare sau scrisorile de reglementare privind modificările ulterioare suferite de indicatorii cuprinși în aceste documente.

Cu datele preluate din ele s-a realizat o **colecție de fișiere permanente**, care constituie sursa comună de date pentru toate aplicațiile din sistemul realizat.

Aceste fișiere sînt gestionate cu ajutorul unui set de programe scrise în limbajul COBOL, care realizează : verificarea logică a datelor de intrare, crearea și actualizarea fișierului, editarea rulajului lunar (decadal) al datelor din fișier, copierea pe bandă magnetică, reorganizarea fișierului, listarea fondului de date.

Setul de programe pentru întreținerea fișierelor asigură flexibilitatea și siguranța exploatării întregului sistem. Avînd în vedere importanța majoră a etapei de culegere și transmitere a datelor într-un sistem informatic, atît sub aspectul de prim contact utilizator-sistem, cît și sub aspectul calitativ al reflectării către sistemul informatic a tuturor modificărilor din sistemul de bază, s-a acordat o deosebită atenție proiectării documentelor de culegere a nomenclatoarelor de coduri, precum și modalităților de afișare a erorilor. Erorile depistate sînt afișate la imprimantă, în aceeași manieră de către toate programele din setul de întreținere, sub formă de liste al căror cap de tabel respectă structura informației primare din documentele de culegere.

Prin exploatarea fișierelor în conformitate cu algoritmele interne sau cu cele elaborate de D.C.S., M.I.Ch., M.C.E.C.E.I., se calculează și se editează situațiile finale. În prezent se obțin pe calculatorul electronic următoarele tipuri de situații finale, cu caracter periodic :

- îndeplinirea planului de contractări din restanță, anul de plan și anii următori, pe secțiuni de plan de import, obiective industriale și servicii operative, pe mărfuri de import ;
- planul de livrări pe anii de livrare, secțiuni de plan de import, obiective industriale și servicii operative, cu grafice lunare de livrări pe obiective industriale ;
- fișele tehnice necontractate, pe stadii precontractuale, obiective industriale, relații externe ;
- planul de import pe centrale, cu detalierea fișelor tehnice pe stadii de realizare și anexe centralizatoare pe obiective, în ordinea termenelor de punere în funcțiune.

La cerere se pot edita și o serie de situații pentru necesități diverse de informare, pe anumite grupări de caracteristici : unul sau mai multe obiective industriale, țări furnizoare, servicii operative etc., sub formă analitică sau sintetică.

Gheorghe SABĂU
Traian SURCEL
Ion TEODOR
Catedra de cibernetică economică — A.S.E.

Folosirea analizei drumului critic în contractarea la export

PROMOVAREA din ce în ce mai largă, în munca de conducere și organizare din domeniul comerțului exterior, a metodelor moderne de analiză și decizie înlesnește alegerea liniei optime de acțiune într-un domeniu cu trăsături specifice, date — printre altele — și de existența unor variabile de decizie aleatoare sau cu grad scăzut de control. Dată fiind prezența acestor variabile și importanța elementului de conjunctură în schimburile comerciale internaționale, decizia în acest domeniu trebuie să implice foarte multă promptitudine și dinamism.

Rezerve importante pe această linie există la nivelul fiecărei întreprinderi de comerț exterior. Ele pot fi făcute evidente printr-o analiză unitară, care să înglobeze operațiunile din cadrul fiecărei activități. Vom încerca, în cele ce urmează, să facem o asemenea analiză a activității de contractare la nivelul întreprinderii de comerț exterior Românoexport.

Studiul diagnostic asupra procesului de conducere prezintă operațiunile care fac obiectul activității de contractare externă în cadrul întreprinderii menționate, astfel : 1 — prospectarea pieței externe, în vederea adaptării producției ; 2 — definitivarea fondului de marfă cu centralele industriale, în vederea oferirii acestuia la extern ; 3 — ofertarea și contractarea la extern a fondului de marfă ; 4 — lansarea comenzilor către fabricile furnizoare ; 5 — urmărirea executării comenzilor de către fabrici ; 6 — întocmirea și remiterea către Romtrans, Navlomar și porturi a documentelor necesare activității de navlosire, expediție, vămuire și asigurare ; 7 — întocmirea și remiterea dispozițiilor de control către I.G.S. etc ; 8 — urmărirea deschiderii și primirii acreditivelor, garanțiilor sau a remiterilor anticipate ; 9 — primirea de la Romtrans a setului de documente internaționale ; 10 — urmărirea realizării livrărilor de către furnizorii interni, în conformitate cu graficele stabilite ; 11 — avizarea clienților externi asupra expedierii mărfii ; 12 — primirea documentației de export de la furnizorii interni, întocmirea facturilor externe și depunerea lor la B.R.C.E., în vederea încasării contravalorii mărfurilor.

Coordonarea acestor acțiuni se va prezenta sub formă grafică în felul următor :

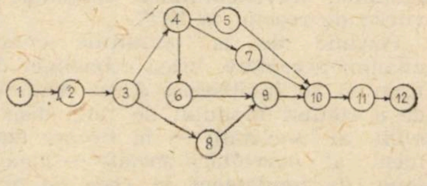

Acordînd fiecăreia dintre operațiunile menționate o durată specifică, se poate asigura îndeplinirea în timpul prevăzut a obligațiilor contractuale la extern. Metodologia de analiză are la bază, în acest caz, „metoda drumului critic“ (P.E.R.T.), rezultatele obținute pe linia determinării timpului optim de acțiune fiind dependente de specificul mărfii și al țării de destinație.

Utilizarea acestor metode, vizînd reducerea timpului global prin corelarea operațiilor, trebuie însoțită de acțiuni menite să reducă timpul afectat fiecărei operații în parte. În acest sens este recomandabilă o analiză foarte atentă a operațiunilor din punctul 3 — ofertarea și contractarea la extern a fondului de marfă. Complexitatea acestor acțiuni permite o analiză de detaliu, prin metodele menționate mai sus, chiar la acest nivel, unde există una din principalele rezerve pe linia optimizării deciziei luate de lucrătorii din serviciile operative. Gradul de specificitate foarte accentuat al acestei operații nu permite însă o analiză de tipul celei făcute activită-

Florin POGONARU
student la Facultatea de comerț (Secția relații economice internaționale) din A.S.E.

(Continuare în pag. 32)

PUNCTE DE VEDERE

ECONOMIA DE TIMP – LEGE A PROGRESULUI ECONOMICO-SOCIAL

EFORTUL TEORETIC de descifrare a legităților — puternic stimulat de programul ideologic al partidului — reflectă, în fiecare moment al său, relația intimă dintre existența și conștiința socială. Limitele pe care însuși TIMPUL (în determinarea sa concret-istorică) le impune în planul existenței sociale nu pot să nu influențeze și modul de gîndire. Reciproca este, de asemenea, valabilă. Limitele gîndirii noastre își pun pecetea și asupra eficienței acțiunii conștiente de transformare a existenței sociale.

În spațiul articolului de față propunem cititorului un unghi anume de abordare a temei : reflectarea cerințelor, a exigențelor legii economiei de timp în practica decizională, în actul conștient de dirijare a fenomenelor economico-sociale. Desprindem, în acest cadru, cel puțin trei aspecte principale : valoarea de întrebuințare a timpului, ireversibilitatea timpului și viteza de reacție la NOU.

Pornind de la definițiile cvasiunanim acceptate, legea economiei de timp ni se înfățișează drept tendința de a conferi fondului de timp disponibil al societății — în fiecare moment al dezvoltării sociale — maximum de randament în ceea ce privește volumul și calitatea bunurilor materiale și spirituale.

Legea economiei de timp — ca lege a progresului — are în accepțiunea sa curentă sensul de mișcare spre folosirea extensivă, dar, mai ales intensivă, a acelei părți din timpul total consacrată producției, în așa fel încît pe unitatea de produs să se consume cît mai puțin timp. Într-o accepțiune mai largă, legea economiei de timp depășește cadrul strict al producției, îmbrățișînd și timpul de instruire, ca și componente ale timpului liber. În aceasta se reflectă și interdependența mai strînsă dintre toate laturile vieții sociale, faptul că timpul consacrat instruirii, procesului de îmbogățire spirituală are o influență tot mai puternică asupra randamentului în producția propriu-zisă. După cum cerințele producției, ale progresului tehnic în deosebi, își pun amprenta asupra folosirii raționale a celorlalte segmente din timpul disponibil. Cu alte cuvinte, legea economiei de timp acționează la scara întregii societăți, ca factor de stimulare a utilizării eficiente, pe baza principiilor de înaltă raționalitate, a resurselor creatoare umane. De aici, ni se dezvăluie în toată amploarea și însemnătatea ei și tema pe care o supunem, în continuare, atenției și anume folosirea într-o măsură mai mare a timpului și pentru studii prospective, cunoscut fiind că valoarea timpului viitor depinde, în mod hotărîtor, și de utilizarea timpului prezent.

Dilatarea sau contracția timpului

IN MOD JUSTIFICAT economia de timp este considerată, în ultimă instanță, drept economie de muncă. De aici, accentul pus în manualele de economie politică pe factorii de creștere a productivității muncii drept mijloc fundamental de economisire a timpului societății. În aceeași unitate de timp, realizarea unei cantități sporite de bunuri materiale înseamnă practic economie de timp. Dacă acest adevăr este în mare măsură conștientizat în activitatea economică, în actele decizionale la nivel micro și macrosocial, lucrurile se prezintă oarecum diferit cînd se iau în considerare contradicțiile dintre valoare și valoarea de întrebuințare și dintre timpul de muncă individual și timpul de muncă socialmente necesar.

Aproape în întreaga perioadă a economiei planificate din țara noastră, cea mai mare parte a sporului producției a fost obținută pe seama creșterii productivității muncii. De aici, concluzia logică potrivit căreia s-a făcut o substanțială economie de timp. Totodată, factorul timp a intervenit și în altă ipostază nu mai puțin importantă. Necesitatea unor ritmuri înalte și deosebit de înalte ale creșterii producției este determinată de cerința social-economică a reducerii, în termene cît mai scurte posibil, a decalajelor față de țările avansate din punct de vedere economic. Prin urmare, în mod principial, depășirea planului, exclusiv sau aproape exclusiv pe seama creșterii productivității muncii este o condiție a progresului general al societății noastre.

Lucrurile nu pot fi judecate doar într-o viziune „globală“. Au existat și există cazuri în care producții suplimentare importante (realizate în condiții de economisire a timpului la producător) nu sînt recunoscute de către societate. O indică, între altele stocurile supranormative, produsele greu vandabile sau fără desfacere asigurată. S-ar putea considera că economisirea timpului la nivel de întreprindere înseamnă realmente, în asemenea cazuri, economisirea timpului la scara societății ? Evident, avem aici de-a face cu o risipă de timp.

Tendința ce se manifestă uneori de a raporta cît mai mari depășiri de plan (inclusiv de producție fizică), chiar în împrejurările în care sporește și productivitatea muncii, fără însă a avea desfacerea asigurată constituie o reflectare deformată, în sfera conștiinței sociale, a legităților obiective. Cu alte cuvinte în asemenea situații este necesar să se țină seama de contradicția dintre valoare și valoarea de întrebuințare, de toate implicațiile ei.

Măsurile adoptate în acest an prin care nu este admisă nici o depășire de plan dacă nu este asigurată desfacerea au în vedere tocmai manifestările concrete ale contradicției dintre valoare și valoarea de întrebuințare, cerința de a nu se irosi munca socială, fie și în numele unui țel cît se poate de onorabil cum este realizarea unor ritmuri înalte de creștere a producției.

Sînt cunoscute cazurile cînd se realizează, cu consumuri tot mai mici de muncă (și, deci, de timp) produse care au desfacerea asigurată, deși nu au o valoare de întrebuințare la nivelul tehnicii mondiale și astfel determină un consum ridicat de muncă (de timp) care depășește cu mult cuantumul reducerii cantității de muncă realizată de producător. Și aici se manifestă contradicția dintre valoare și valoarea de întrebuințare, timpul total de muncă nefiind economisit, ci, dimpotrivă, într-o anumită proporție irosit. Producerea și desfacerea unor mijloace de muncă cu o uzură morală avansată apar drept incompatibile cu cerințele legii economiei de timp.

Așa cum o demonstrează practica, reprezentarea corectă a legităților în actele de decizie presupune și depășirea contradicțiilor dintre interesele personale sau de grup (nivelul unei întreprinderi sau ramuri) și interesele generale ale societății. Aceasta este o problemă de conștiință și de cunoștințe, nu mai puțin importantă ca altele, înscrise în cadrul principiilor eticii și echității socialiste.

Marx sublinia faptul că este posibil ca timpul de muncă socialmente necesar să fie determinat de întreprinderea sau întreprinderile care produc, în condițiile mijlocii ale ramurii, cea mai mare cantitate de mărfuri de același fel din ramura respectivă. În raport cu aceste întreprinderi se putea măsura fie economia, fie risipa de timp înregistrată de către fiecare producător.

Sînt, însă, produse pe care le realizează exclusiv cîte o singură întreprindere ca efect al procesului de specializare, care a căpătat azi alte dimensiuni față de perioada în care a trăit Marx. În aceste cazuri ar trebui să considerăm că timpul individual al întreprinderilor respective este egal cu timpul socialmente necesar. Mai mult, specializarea determină și diversificarea, multiplicarea combinării și cooperării în producție. Există astfel întreprinderi specializate în subansamble, cum ar fi cea de la Sinaia, care produce, singură în țară, pompe de injecție. Și aici timpul individual ne apare drept timp socialmente necesar.

Dealtfel, datorită acestei situații (cu nimic dăunătoare în sine, ci dimpotrivă, corespunzătoare situației de astăzi, tendințelor revoluției tehnico-științifice), cheltuielile de producție ale întreprinderilor respective formează și prețurile produselor în cauză.

Se poate însă considera, că aceste cheltuieli reflectă timpul de muncă socialmente necesar ? Timpul (în unitățile sale de măsură clasice) are valori ridicate în condițiile în care se materializează în produse cu un grad redus de uzură morală deoarece la scară socială, el determină economisirea muncii (și a timpului) și valori mai mici dacă se materializează în produse cu uzură morală ridicată.

Deci, avem de-a face cu o dilatare sau cu o contracție a timpului, mai ales sub impactul revoluției tehnico-științifice. Uriașa viteză de înnoire a produselor pune într-o lumină nouă problema timpului de muncă socialmente necesar, chiar dacă acesta este determinat de timpul individual al unei singure întreprinderi.

Credem de aceea că, în strînsa condiționare dintre valoare și valoarea de întrebuințare, determinarea timpului de muncă socialmente necesar impune luarea în considerare a cuantumului consumului în funcție și de uzura morală a produselor. Ni se pare util ca parametrii timpului de muncă socialmente necesar să se situeze la nivelul atins exclusiv în perioada cînd produsele nu s-au depreciat moral, respectiv în perioada cînd calitățile lor tehnico-funcționale sînt la cotele celor mai bune realizări posibile, în comparație cu cele înregistrate pe plan mondial. Odată depășit momentul de vîrf, opinăm că se manifestă și o depășire a timpului de muncă socialmente necesar, chiar dacă se micșorează consumul de muncă pe produs.

Și aici avem de-a face cu o reflectare a legităților în sfera conștiinței. Promovarea spiritului revoluționar înseamnă și o mare viteză de reacție la nou, la tot ce este avansat. Astfel, economia de timp — ca lege a progresului economico-social, ni se înfățișează și în strînsa legătură a efectelor celor două procese revoluționare convergente ale lumii contemporane : revoluția socialistă și revoluția tehnico-științifică.

Orizontul de timp

ÎN EPOCA NOASTRĂ transformările au un ritm fără precedent și se manifestă din plin, în toate domeniile, caracterul ireversibil al timpului. În acest fel, se verifică și ideea că ritmul schimbărilor impune ca prezentul să fie folosit în proporții mai mari decît în trecut pentru apropierea viitorului. Este una din formele prin care acționează, în contemporaneitate, legea economiei de timp.

Este vorba aici și de un mod de gîndire și, am putea spune, de un anumit nivel de conștiință socială. Așa cum s-a subliniat, deosebit de pregnant, la Congresul al XI-lea al partidului, la Congresul educației politice și al culturii socialiste, faptul că dispunem de programul de largă perspectivă al edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, orientează cu deosebită claritate acțiunile din prezent, constituind un factor de primă dimensiune în utilizarea rațională a eforturilor societății, inclusiv în direcția economiei de timp.

Aprecierea realistă a orizontului în timp în care se cer realizate anumite obiective constituie, fără îndoială, un element indispensabil în gospodărirea acestei inestimabile avuții naționale reprezentată de fondul de timp. În practică însă, relația dintre prezent și viitor — în sfera utilizării timpului — nu este totdeauna așezată în termenii ei principiali, logici și legici.

La Congresul consiliilor populare, referindu-se la experiența unui sfert de veac de conducere a economiei pe bază de planuri cincinale, tovarășul Nicolae Ceaușescu amintea că nu s-a acționat la timpul oportun pentru crearea și dezvoltarea unor ramuri de vîrf ale industriei cum sînt, de pildă, automatica și electronica. De aici se desprind concluzii de mare însemnătate pentru stilul de muncă al cadrelor din economie, pentru viteza lor de reacție la NOU.

Dacă rezultatele unei cercetări privind o nouă și modernă tehnologie, un nou sau modern produs nu se materializează într-o perioadă optimă, fenomenul nu este judecat, întotdeauna, după criteriile legii economiei de timp. Sînt unele întreprinderi unde, pentru a se îndeplini planul la zi, importante forțe din sectoarele de concepție, din atelierele de prototipuri sînt „transferate“ pe frontul recuperării restanțelor. După cum, pentru a rezolva tot situații „la zi“ se renunță, adeseori la o analiză care vizează obiective de perspectivă. Concluziile multor anchete privind utilizarea timpului cadrelor de conducere au fost aproape în toate cazurile aceleași : se consumă prea puțin timp pentru problematica de perspectivă a întreprinderii.

Legea economiei de timp vizează firește acțiunea convergentă a tuturor factorilor care permit creșterea valorii de întrebuințare a fondului de timp al societății — de la productivitatea socială a muncii la gospodărirea timpului liber, de la organizarea științifică a producției la ridicarea nivelului de pregătire profesională, de la raționalizarea consumului de resurse materiale la folosirea intensivă a mijloacelor tehnice, exemplele îmbrățișînd, practic, toată sfera activității umane.

Dacă luăm însă în considerare particularitățile perioadei pe care o străbatem, impactul revoluției tehnico-științifice, observăm lesne, în consumul de timp, o modificare sensibilă în favoarea creșterii ponderii muncii intelectuale. Sporirea ponderii activității de concepție se dovedește a fi cel mai eficace instrument de economisire a timpului, de ridicare a valorii și valorii sale de întrebuințare.

Economia și risipa de timp

ACȚIONEAZĂ, desigur, cu caracter uneori restrictiv, asemenea elemente cum sînt numărul și structura populației oscilațiile duratei anotimpurilor, nivelul mediu anual al temperaturii îndeosebi în agricultură, cantitatea și calitatea resurselor materiale supuse prelucrării etc., etc. Acești parametri sînt luați în considerare în activitatea de planificare, în repartiția timpului disponibil al societății. Bunăoară, elaborarea balanței legăturilor dintre ramuri a evidențiat mai bine decît alte instrumente necesitățile de optimizare a consumului de timp, în corelațiile dintre sectoarele producției sociale.

Avem în vedere faptul esențial că întregul sistem de legități economice are în centrul său legea economică fundamentală a socialismului, că economia de timp nu poate fi judecată abstract, independent de obiectivele, idealurile, valorile societății pe care o edificăm.

În toate domeniile de activitate se cere economisit timpul. Dispunem de un timp de muncă limitat. Cum poate fi utilizat mai bine acest timp, pentru realizarea — tot într-un timp convenabil din punct de vedere social — a țelurilor fiecărei etape a procesului de edificare a socialismului multilateral dezvoltat ?

Aici, în răspunsul la această întrebare, sînt înglobate aproape toate elementele dirijării conștiente — prin plan — a dezvoltării economico-sociale. Practic, ansamblul mecanismelor reproducției sociale, supus acțiunii oamenilor, în condițiile specifice socialismului, intervine în satisfacerea cerințelor legii economiei de timp. Dar, o anume verigă se detașează, prin ceea ce putem să numim influența spațiului concret-istoric. Este criteriul de optimizare a creșterii economico-sociale, criteriul care, într-o admirabilă sinteză, reflectă cerințele legice ale societății socialiste : maximizarea fondului de consum, prin optimizarea raportului dintre acumulare și consum în lumina criteriului adoptat de partid. Ceea ce ni se pare foarte important este faptul că nivelul de conștientizare a acestui criteriu se cere ridicat la cotele pe care înseși legitățile obiective le impun.

Judecata de valoare privind asemenea categorii, cum sînt economia și risipa de timp — ponderea preocupărilor prezente și a celor care privesc activitatea viitoare, a muncii fizice și a celei intelectuale, mărimea efortului din sfera productivă și din cea neproductivă etc. — nu este însă totdeauna la nivel microeconomic, efectuată în lumina criteriilor de optimizare a tuturor activităților din domeniul economic și social.

dr. Teodor BRATEȘ

(Continuare în pag. 20)

TRADIȚII ȘI ACTUALITATE ÎN CONCEPTUL DE INDUSTRIALIZARE SOCIALISTĂ A ȚĂRII

ÎN CENTRUL politicii de edificare a orînduirii socialiste în România, Partidul Comunist Român a situat industrializarea socalistă, dezvoltarea unei industrii puternice cu rol conducător și transformator în economie. Procesul de industrializare a României socialiste constituie baza progresului economic și social, factorul determinant al lichidării înapoierii moștenite, al dezvoltării multilaterale a societății și a deținerii unui loc mereu mai activ în diviziunea mondială a muncii, al ridicării nivelului de viață al poporului și asigurării independenței și suveranității naționale. Acționînd pe această cale partidul s-a călăuzit și se călăuzește după învățătura marxist-leninistă, în lumina căreia industrializarea socialistă, determinată de însăși natura creatoare și profund umană a socialismului constituie o lege generală pentru toate țările ce au trecut la construcția acestei orînduiri.

Conceperea de către partid, a procesului de industrializare socialistă pornește de la realitățile țării, de la particularitățile ei de dezvoltare. de la descifrarea și analiza riguroasă a tendințelor ce se manifestă în lumina contemporană. În acest concept se regăsesc ideile valoroase privind industrializarea ale înaintașilor economiști, reprezentanți ai mișcării socialiste, care de la începuturile ei a văzut în industrializare temelia dezvoltării țării și a viitorului ei socialist, sau gînditori ale căror teze privind industrializarea pornesc de la nevoile României, de la investigarea legităților ce au asigurat progresul economic în lume. În lumina tradițiilor valoroase din gîndirea înaintașilor și a unor motivații contemporane să examinăm cîteva trăsături ale procesului de industrializare socialistă a țării.

Temeiul ritmurilor ridicate

SOCIALISMUL a deschis dezvoltării economico-sociale a României posibilități depline, care prin efortul oamenilor muncii s-au transformat și se transformă pe zi ce trece în realizări. Nivelul scăzut de dezvoltare economică și socială din România burghezo-moșierească a făcut și face însă ca între țara noastră și statele dezvoltate să existe încă decalaje la unele producții importante, venitul național pe locuitor, consum ș.a.

Pe de altă parte, ca urmare a revoluției tehnico-științifice contemporane, caracteristica principală a epocii pe care o parcurgem, în lume au loc profunde mutații în știință, tehnică, tehnologie, utilizarea noilor descoperiri generînd posibilități nebănuite de progres. Activitățile din agricultură, transporturi și telecomunicații, comerț, cele din sfera serviciilor, capătă tot mai mult chip industrial, ceea ce creează condiții pentru creșterea considerabilă a randamentului muncii omului. Receptarea și folosirea pe scară largă a descoperirilor și inovațiilor pretinde o economie modern structurată, industrială, numai aceasta putînd profita corespunzător de avantajele revoluției tehnico-științifice. Lipsa preocupărilor pentru construirea în termen cît mai scurt a unei asemenea economii menține, accentuează chiar înapoierea față de țările dezvoltate.

Economiști români realiști au reliefat, temeinic argumentat, cu aproape 100 de ani, în urmă, rolul vital al industriei pentru progresul economic și social al țării, posibilitățile și modalitățile concrete ale dezvoltării industriei în România. Ei și-au manifestat încă de atunci temerea față de gravele urmări pe care le generează lipsa unei dezvoltări industriale și ca atare situația de a ne menține în urma statelor industrializate. A.D. Xenopol, de pildă, scria că astfel „noi românii sîntem însărcinați cu munca cea mai grosolană, avem rolul cel mai înjositor, cel mai apropiat de animale sau de mașinile fără conștiință“1) iar publicația socialistă „Lumea Nouă“ arăta în 1895 că „Întemeierea industriei — menită să asigure progresul României n.n. — se impune la noi cu atîta seriozitate încît nepăsarea în această privință poate aduce cele mai mari nenorociri asupra țării“2).

Sesizînd și investigînd realitățile, ideile valoroase ale înaintașilor, partidul a conceput desfășurarea procesului de industrializare a țării nu oricum, ci în ritmuri ridicate. Mai mari decît ale statelor dezvoltate industrial, aceste ritmuri sînt menite să lichideze cît mai rapid moștenirea de la vechiul regim, să edifice în țară o industrie modernă și competitivă, capabilă să recepteze, și să declanșeze totodată, pe scară largă, progresul tehnico-științific, să asigure condiții pentru ca oamenii să se bucure de avantajele civilizației.

Studiind cu atenție experiența și realitățile României, ale lumii, partidul consideră că factorul hotărîtor al dezvoltării economico-sociale îl constituie munca și eforturile fiecărui popor, de care depinde atît folosirea eficientă a mijloacelor și resurselor proprii, cît și a avantajelor colaborării internaționale, inclusiv a ajutorului din partea altor state. Ritmurile ridicate ale industrializării României au fost și sînt posibile de înfăptuit tocmai ca urmare a eforturilor poporului român, a unei judicioase politici de acumulări ce permite desfășurarea unor ample programe de investiții, destinate cu prioritate sferei producției materiale, industriei și ramurilor industrializante, care asigură sporirea productivității muncii sociale. În această trăsătură a industrializării se regăsesc, bunăoară, gîndurile socialiștilor români dintre cele două războaie, care ridicîndu-se împotriva amestecului puterilor străine în dezvoltarea industriei românești și subliniind pericolul acaparării astfel economice și politice a țării, relevau că „România este datoare să întreprindă pasul decisiv al industrializării prin sine însuși“3).

Nivelul tehnic al dezvoltării industriei în pas cu cerințele timpului

PARTIDUL are în vedere dezvoltarea industrială a țării la nivelul celor mai înaintate cuceriri ale științei și tehnicii mondiale. Este o orientare a industrializării României socialiste motivată, printre altele, de faptul că tehnologiile și tehnica înaintată valorifică superior resursele materiale și de forță de muncă, asigurînd condiții pentru creșterea productivității muncii sociale și dezvoltare la un nivel net superior celui ce se înregistrează în economiile care utilizează o tehnică uzată moral.

Superioritatea dezvoltării industriale pe baza tehnicii moderne a fost sesizată de unii economiști români încă din secolul trecut. Ei au relevat avantajele economice ce se obțin ca urmare a utilizării tehnicii înaintate, că inegalitatea în dezvoltarea economică a națiunilor este determinată și de faptul că unele economii utilizează această tehnică iar altele sînt înzestrate cu o tehnică rudimentară, subliniind necesitatea dezvoltării industriale a României în pas cu realizările tehnice ale timpului. „Va trebui să începem cu dezvoltarea industrială prin ultimele rezultate la care au ajuns popoarele apusene“4), scria astfel Xenopol în 1882. 40 de ani mai tîrziu I. N. Angelescu, referindu-se la necesitatea edificării unei industrii la nivelul tehnic cel mai ridicat, singura capabilă să realizeze producția mecanizată, organizarea rațională a activităților, să asigure o productivitate ridicată și produse de calitate, competitive cu produsele străine, arăta: „Energia unui popor care nu trăiește singur în lume se poate utiliza numai cu tehnica cea mai perfecționată a vremii“5), conchizînd că „Cine nu merge cu timpul său e înlăturat de la viață și altul îi ia locul“6).

În condițiile actuale, ale revoluției tehnico-științifice, în țările industrializate știința, ca forță de producție, determină interferarea laboratorului cu întreprinderea, scientizarea producției, sporirea astfel a productivității și realizarea unor produse de parametri tehnici și economici ridicați. Sînt realități ce atestă temeinicia politicii de industrializare a României socialiste pe baza celor mai înalte cuceriri ale științei și tehnicii, a amplelor programe și acțiuni inițiate de partidul și statul nostru, la nivel micro și macroeconomic, în domeniul social, pentru a asigura condițiile materiale necesare și pregătirea forței de muncă pe care le pretind înfăptuirea acestei politici.

Industrializarea și „organismul vieții universale“

DEZVOLTAREA industriei naționale, progresul țării interpretate ca un imperativ al progresului umanității, iată o altă trăsătură definitorie a procesului de industrializare socialistă a României. Ea împlinește năzuințe exprimate cu înțelepciune de economiști progresiști încă din anii în care țara — întîrziată în dezvoltare de vicisitudinile istoriei, de presiunile și exploatarea la care era supusă din partea unor mari puteri ale timpului, de un regim intern ce a statuat neînduplecat nedreptatea socială — abia făcea primii pași în dezvoltarea industriei. Bunăoară, puțin după mijlocul veacului trecut Dionisie Pop Marțian, arătînd că „În ziua de astăzi... existența unui popor sterp în industrie este precarie“ 7 susținea dezvoltarea acestei ramuri și ca o datorie a României față de progresul umanității, în virtutea legăturilor ce se stabilesc între state, relevînd că „Trebuie să ne obișnuim odată a ne privi ca membri economici ai universei societăți omenești“ 8 unde „fiecare popor este producător și consumator pentru celălalt; (unde) tot poporul își are misiunea pe care trebuie să o îndeplinească și se pricinuiește o turburare simțită în organismul totului dacă careva din aceste membre nu-și îndeplinește funcțiunea“ 9.

Gînduri ca cele ale lui D.P. Marțian relevă spiritul lucid și vizionar, realismul de care dădeau dovadă înaintașii atașați de interesele patriei în analiza legăturii dintre progresul național și mondial. Ideile lor se realizează superior, pe un fond social nou, în anii României socialiste. În acești ani industrializarea, dezvoltarea multilaterală a țării urmăresc intens lărgirea schimburilor economice reciproc avantajoase cu alte țări, a cooperării și colaborării în producție, afirmarea României în diviziunea mondială a muncii și prin toate acestea, creșterea contribuției României la progresul umanității. Această trăsătură a industrializării țării răspunde pe deplin cerințelor obiective ale lumii contemporane, unde rezolvarea unor probleme însemnate ale dezvoltării — materiile prime, energia, tehnica și tehnologiile, cercetarea ștințifică, reducerea decalajelor și altele — pretinde acțiunea coroborată, în consens unanim, a tuturor statelor lumii, făcînd necesară dezvoltarea legăturilor economice dintre state pe baza respectării independenței și suveranității naționale, a avantajului reciproc, o nouă ordine economică și politică mondială.

Accelerarea creșterii economico-sociale

ASEMENEA ORIENTĂRI ale industrializării socialiste a României, fundamentate științific, luînd în considerare experiența țării, evoluția vieții economice mondiale, au căpătat reliefuri pregnante în anii de după Congresul al IX-lea al partidului, marcați de personalitatea strălucitoare a tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** cînd țara s-a înscris energic pe drumul lichidării, în timp cît mai scurt, a înapoierii economice și sociale moștenite și al ajungerii din urmă a statelor dezvoltate. În acești ani, în condițiile destinării pentru fondul de dezvoltare a unei părți însemnate — 30—34% — din venitul național, dezvoltarea industrială și economică a României s-a desfășurat în ritmuri mai ridicate decît cele din perioada anterioară, (deși nivelele la producția industrială, produsul social și venitul național din 1965 erau de aproape 6,5 ori — pentru producția industrială — și de circa 4,15 ori — pentru produsul social și venitul național — mai mari decît cele din 1950), situate printre cele mai rapide din lume. S-au pus bazele unei dezvoltări noi, moderne și eficiente a industriei românești — dezvoltare care se consolidează și amplifică cu fiecare an ce trece — au fost accentuate subramurile și sectoarele complexe, care promovează progresul tehnico-științific și valorifică superior resursele materiale și de forță de muncă ale țării, înzestrarea tehnică a industriei și economiei fiind astfel realizată la nivelul cuceririlor științei și tehnicii mondiale.

Pe această bază, în anii la care ne referim, rolul conducător și transformator al industriei în economie s-a amplificat, această ramură ce contribuia în 1975 cu 63,5% la formarea venitului național față de 48,9% în 1965 și 44% în 1950, asigurînd într-o proporție sporită și calitativ superior nevoile tehnico-materiale ale economiei și exportului, ale unui consum al populației modern structurat. Pe fondul unei politici externe de pace și colaborare cu toate popoarele lumii, cu un potențial industrial și economic în creștere, ca o dovadă grăitoare a rolului pe care îl are în progresul civilizației umane, România s-a afirmat tot mai activ în diviziunea mondială a muncii, întreținînd în prezent relații economice și comerciale reciproc avantajoase cu aproape 140 de state.

Accentuarea trăsăturilor calitative ale industrializării au determinat și determină progrese sensibile, accelerarea creșterii economice și sociale a României socialiste. Așa se explică de ce în creșterea totală a producției industriale, a produsului social și venitului național din perioada 1951—1975, ultimul deceniu a contribuit cu 88 la sută pentru producția industrială și respectiv 66 la sută pentru produsul social și venitul național, iar ultimul cincinal cu 58 la sută și respectiv 43 și 46 la sută. În ce privește participarea României la schimbul mondial de valori, față de perioada 1956—1965, cînd volumul comerțului exterior a crescut de aproape 2,5 ori, în ultimul deceniu acest volum a sporit de peste 4 ori*).

Rezultat direct al dezvoltării economice accelerate a țării, nivelul de bunăstare și civilizație al oamenilor muncii a crescut în același mod. Dacă în deceniul 1956—1965 indicele veniturilor totale reale ale populației a sporit cu 70,5%, în următorii zece ani creșterea a fost de peste 90,4% deși a pornit de la o bază considerabil mai mare decît cea din perioada anterioară ; pentru indicele veniturilor țărănimii creșterile au fost de 24,3% pentru perioada 1956—1965 și 77,2% pentru ultimul deceniu încheiat. Începută de curînd cu rezultate dintre cele mai bune, înfăptuirea cincinalului 1976—1980 va ridica pe noi culmi dezvoltarea economică și socială a României.

Aceste succese marchează pașii însemnați ai României pe drumul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și al înaintării spre comunism. Ele evidențiază valoarea programului de industrializare socialistă conceput de partid pe baza învățăturii marxist-leniniste aplicată creator în funcție de specificitățile țării și ale timpului pe care îl trăim .

Dan POPESCU

---

1) A.D. Xenopol, Opere economice, Ed. Acad., Buc. 1967.

2) Lumea nouă, 17 oct. 1895.

3) Sociografie românească, Cluj, 1928.

4) A.D. Xenopol, Studii economice, Craiova, Ed. S. Samitca 1882, pag. 236.

5) I.N. Angelescu, Politica economică a României mari, pag. 7.

6) I.N. Angelescu, Problema financiară, pag. 87.

7) D.P. Marțian, Cauza principală a neputinței noastre economice și sociale, în Texte din literatura economică în România, Secolul XIX, Ed. Academiei, București 1960, pag. 206.

8) D.P. Marțian. Pentru înțelegerea moștenirii din trecut și a tribuințelor prezentului“ citat după V. Slăvescu, O autobiografie a lui D.P. Marțian, Buc. 1940, vol. vol. II, pag. 60.

9) D.P. Marțian, Revista economico-politică a anului 1864 în Opere economice, Ed. științifică, București, 1961, p. 234.

*) Comparații pe baza datelor în prețuri curente.

ȘTIINȚELE SOCIALE LA COTELE ÎNALTE ALE EXIGENȚEI REVOLUȚIONARE

ÎN PERIOADA 2—10 septembrie a.c., au avut loc în întreaga țară consfătuirile județene ale cadrelor din domeniul științelor sociale și al învățămîntului de partid și U.T.C. Obiectivul lor principal a fost să dezbată modul în care au fost transpuse în viață hotărîrile Congresului al XI-lea al partidului în domeniul științelor sociale și învățămîntului de partid, și sarcinile cadrelor didactice, ale lectorilor și propagandiștilor în aplicarea indicațiilor date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Congresul educației politice și al culturii socialiste privind îmbunătățirea studierii și însușirii politicii și ideologiei partidului, educația comunistă, militant-revoluționară a tineretului, a tuturor oamenilor muncii, integrarea deplină a științelor sociale cu practica social-politică.

La consfătuiri au participat cadrele didactice de științe sociale din școli, licee și instituțiile de învățămînt superior, cercetătorii științifici din acest domeniu, lectorii și propagandiștii din învățămîntul de partid și U.T.C., activiști de partid și de stat. Au fost studiate, în prealabil, în vederea dezbaterilor, următoarele materiale : propuneri privind îmbunătățirea structurii predării științelor sociale în școli și facultăți ; propuneri de îmbunătățire a programelor analitice ale disciplinelor de științe sociale pentru învățămîntul gimnazial, liceal și superior ; proiectul de îmbunătățire a organizării și programele pentru învățămîntul de partid și U.T.C. ; propuneri privind reorganizarea activității cabinetelor județene de partid.

Consfătuirile, organizate și conduse de comitetele județene de partid, au avut un pronunțat caracter de lucru. Ele au evidențiat, încă o dată, hotărîrea cadrelor de științe sociale, a tuturor celor care lucrează în domeniul propagandei de partid, de a milita cu fermitate pentru transpunerea în viață a Programului partidului și a celorlalte documente adoptate de Congresul al XI-lea, a prețioaselor indicații cuprinse în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Congresul educației politice și al culturii socialiste.

Dinamismul perfecționărilor

FIECARE EPOCĂ și fiecare etapă de dezvoltare are un dinamism al perfecționărilor care își pune amprenta asupra progresului social-economic. Așa este și etapa pe care o parcurge țara noastră, etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, cînd toate domeniile de activitate sînt pătrunse de cerințele noilor exigențe revoluționare. Tocmai de aceea se subliniază în documentele de partid că cincinalul 1976—1980 nu este doar cincinalul unor creșteri cantitative, ci constituie totodată cincinalul înfăptuirii pe scară largă a revoluției tehnico-științifice în România, **calitatea producției** fiind factorul primordial. Dar actualul cincinal nu este numai cincinalul calității producției, ci și al **calității învățămîntului.** Consfătuirile județene ale cadrelor de științe sociale și din învățămîntul de partid și U.T.C. au dezbătut concret problemele perfecționării activității lor din această perspectivă, ale ridicării pe trepte mai înalte a calității, a eficienței muncii, ale realizării în mai bune condiții a sarcinilor stabilite de Congresul al XI-lea privind formarea omului nou bazat pe o temeinică pregătire profesională, și înarmat, totodată, cu o înaltă **conștiință politică și responsabilitate civică.**

Dialectica dezvoltării societății noastre este de așa natură că însăși practica construcției socialiste imprimă o dinamică accentuată a perfecționărilor în toate domeniile de activitate. Fr. Engels scria la timpul său despre forța invincibilă a cerințelor vieții sociale, despre faptul că atunci cînd există o necesitate practică ea împinge înainte dezvoltarea societății mai mult decît zece universități. O asemenea necesitate imperioasă privind formarea omului nou o resimte societatea românească contemporană aflată într-un năstăvilit avînt.

Cu cît înaintăm pe drumul construcției socialiste și comuniste **crește tot mai mult rolul factorului conștient** — în esență, rolul maselor de oameni ai muncii, rolul clasei muncitoare, rolul conducător al partidului comunist. În acest amplu context de transformări revoluționare, **științele sociale sînt chemate să contribuie în mai mare măsură la educarea comunistă a tineretului, a maselor de oameni ai muncii.**

Desigur, este vorba de continuarea unei preocupări și a unei sarcini de partid de mare importanță, sau cu alte cuvinte **de o perfecționare bazată pe continuitate,** păstrînd ceea ce a fost pozitiv, ceea ce practica a validat ca viabil și de perspectivă, dar aplicînd totul la cerințele unei noi etape, ținînd seama de specificul ei.

Merită relevat și faptul că, pentru prima oară în țara noastră, problema perfecționării predării științelor sociale a fost dezbătută la consfătuirile recente împreună cu problemele perfecționării învățămîntului de partid și U.T.C., ceea ce a adus un plus de eficiență. În fond, propaganda de partid și U.T.C. înseamnă continuarea — la alt nivel, și cu specificul corespunzător — a educației politice revoluționare care se efectuează în școală. **„Activitatea în domeniul științelor sociale** — a arătat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul educației politice și al culturii socialiste — **trebuie să contribuie la dezvoltarea spiritului revoluționar, militant al comuniștilor, al tuturor oamenilor muncii, în lupta pentru înnoirea continuă a societății, împotriva a tot ceea ce nu corespunde actualelor condiții istorice, pentru asigurarea mersului ferm înainte pe calea progresului și civilizației“.**

Participanții la consfătuirile județene au subliniat că această amplă acțiune de perfecționare a pregătirii politice a maselor constituie o pregnantă manifestare a creșterii rolului conducător al partidului, o dovadă în plus a grijii permanente a societății noastre față de viitorul națiunii, față de cel mai prețios capital al său : OMUL.

Prioritatea problemelor de fond

ÎNVĂȚĂMÎNTUL își exercită menirea socială, nobila misiune de a instrui și educa tinerele generații prin conținutul său. De aceea, oricît de importante ar fi aspectele cantitative — cum ar fi de exemplu cele legate de numărul de ore — precumpănitoare rămîn, în ultimă analiză, problemele de fond. De aceea, subliniind caracterul judicios al propunerilor privind structura predării științelor sociale în licee și facultăți, consfătuirile județene s-au oprit îndelung asupra orientărilor fundamentale, de conținut.

Problema principală a ridicării pe o treaptă mai înaltă a predării științelor sociale și a sporirii valențelor lor educative este integrarea organică în lecții și dezbateri a tezelor și ideilor cuprinse în Programul partidului, în celelalte documente de partid, în expunerile secretarului general al partidului Nicolae Ceaușescu. Programele și manualele de științe sociale, mult îmbunătățite pe baza documentelor Congresului al XI-lea, fac un pas înainte față de perioadele anterioare. La Editura politică și Editura didactică și pedagogică au apărut în ultimii ani noi manuale și cursuri, iar altele se află sub tipar. Progresele realizate în predarea științelor sociale se vădesc și în rezultatele mai bune la învățătură ale elevilor și studenților, în adeziunea lor la politica partidului și statului nostru.

Participanții la consfătuirile din București, Cluj, Iași, Dolj, Neamț, ca și din alte județe ale țării, au arătat că există încă o serie de probleme teoretice și politico-ideologice care nu și-au găsit un loc adecvat și o tratare corespunzătoare în școli și facultăți. Manualele și cursurile universitare vor trebui să abordeze mai aprofundat schimbările ce se produc în structura socială a țării noastre, în relațiile de producție și sociale, rolul claselor în societatea socialistă, al raporturilor dintre ele, procesul apropierii treptate a claselor și a dispariției deosebirilor esențiale dintre acestea, tendința omogenizării sociale și a formării în perspectivă a societății unice a oamenilor muncii. Este necesar să se analizeze mai temeinic mecanismul apariției și soluționării contradicțiilor în socialism, precum și o serie de aspecte ale conducerii științifice a societății. În programele disciplinelor „Cunoștințe economice“ (anul I de liceu) și „Economie politică“ (anul III de liceu) să se asigure o abordare amplă a problemelor democratismului economic socialist. Unele discipline de învățămînt abordează timid problemele capitalismului contemporan, aspectele actuale ale exploatării și șomajului, ale noii faze a crizei generale a capitalismului. Programa de economie politică pentru învățămîntul superior (90—120 de ore), deși este bine orientată pe baza tezelor din Programul partidului, pune accentul pe analiza proceselor economice și neglijează într-o anumită măsură, analiza categoriilor și acțiunea legilor economice. Or, tocmai aceasta este una din direcțiile care, așa cum s-a menționat la Congresul educației politice și al culturii socialiste, va trebui să fie perfecționată prin eforturi colective.

La București, Timișoara, Pitești, Tg. Mureș și la alte consfătuiri județene, participanții la dezbaterile din diferitele secțiuni de lucru, au relevat importanța deosebită a integrării învățămîntului științelor sociale cu cercetarea și practica social politică. Reorganizarea unităților de cercetare în cadrul instituțiilor de învățămînt superior a creat noi condiții de afirmare a potențialelor creatoare ale procesului didactic și de cercetare. Dar practic, o serie de probleme de fond își așteaptă soluționarea pentru a se realiza în fapt o integrare deplină. Cercetarea științifică contribuie încă prea puțin la analiza și soluționarea unor probleme actuale și de perspectivă ale politicii partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate ; de asemenea, aportul cercetării este încă mic în ceea ce privește analiza unor categorii și legități obiective, care ar putea să servească și nevoilor învățămîntului.

S-a făcut propunerea ca la munca de cercetare științifică să participe în mai mare măsură și profesorii de științe sociale din licee. De asemenea, tezele de doctorat ar putea să facă parte din planul unic de cercetare științifică coordonat de Academia de Științe Sociale și Politice. Un aspect esențial al integrării învățămîntului cu practica social-politică, folosit încă insuficient, este participarea cadrelor de științe sociale la studiile și anchetele sociologice cerute de organele locale de partid și de stat.

Probleme de fond interesante s-au ridicat în legătură cu educația patriotică și internaționalistă a tineretului, în procesul de învățămînt și în cadrul învățămîntului de partid. Noua eșalonare a predării istoriei în licee și în învățămîntul superior este judicioasă și va înrîuri profund educația militant revoluționară. În lumina acestor indicații s-ar cuveni să se acorde o atenție sporită studierii tradițiilor progresiste din gîndirea economică românească precum și istoriei economiei naționale ca mijloace de educare socialistă patriotică a tineretului studios. De mare importanță se apreciază a fi introducerea în învățămîntul general-obligatoriu a disciplinei : „Constituția Republicii Socialiste România și noțiuni despre stat și drept“, care va contribui substanțial la educația cetățenească a tinerelor generații.

Convingeri militant-revoluționare

EXPERIENȚA arată că eficiența predării științelor sociale, a învățămîntului de partid și U.T.C. se reflectă în convingerile militant-revoluționare pe care le sădesc cu trăinicie în conștiința maselor. În legătură cu aceasta, consfătuirile județene au subliniat trei aspecte mai importante :

În primul rînd, sistemul științelor sociale și al învățămîntului de partid să fie astfel eșalonat, iar programele în așa fel concepute încît să asigure „etajarea“ și înlănțuirea logico-istorică și pedagogică a cunoștințelor. S-au făcut multe propuneri interesante care vor sta în centrul atenției Ministerului Educației și Învățămîntului, a organelor sale colective de muncă. Deși programele de științe sociale sînt rodul unei ample activități colective (la minister funcționează 4 comisii : filozofie, economie politică, socialism științific și istorie), iar programele, manualele și cursurile universitare au fost discutate în totalitatea lor în aceste colective de muncă, ele conțin încă unele repetări inutile, sau o abordare care nu stimulează întodeauna gîndirea. Problema principală este de a-i face pe elevi și studenți să judece singuri, în lumina ideologiei partidului nostru, a Programului adoptat de Congresul al XI-lea, toate problemele vieții economice și social-politice. Desigur, trebuie avut în vedere ciclul de învățămînt, finalitatea studiilor. Manualul „Cunoștințele economice“, de exemplu, care se studiază în anul I de liceu, nu trebuie să repete cunoștințele din manualul de economie politică din anul III de liceu. Mulți elevi din treapta întîia de liceu vor deveni muncitori, ei trebuie să poată însuși bine problemele economice ale **unităților economice** în care vor lucra, desigur pe fondul cunoașterii politicii economice de ansamblu a partidului nostru. În treapta a doua a liceului sînt create premise pentru o abordare **teoretică** a problemelor economice și de aceea abia aici figurează economia politică, ca disciplină de științe sociale. În concepția partidului nostru, disciplinele social-politice din învățămîntul general-obligatoriu de 10 ani fac parte din pregătirea generală, de bază a elevilor și au un rol de cea mai mare importanță pentru formarea lor pentru viață. Economia politică din învățămîntul superior trebuie să corespundă altor exigențe, legate de formarea cadrelor de înaltă calificare, și se află în corelație strînsă cu disciplinele economice de ramură. Discuțiile purtate în consfătuiri au arătat că abordarea unilaterală, care nu ține seama de o asemenea „etajare“, ca și de **logica internă a disciplinei corespunzătoare ciclului de învățămînt** nu poate contribui la formarea gîndirii și a convingerilor comuniste.

În al doilea rînd, va trebui să se facă un pas înainte prin trecerea la **lecția-dezbatere** sau **lecția-dialog**. Experienta a arătat că multe lecții de științe sociale sînt încă predominant expozitive și nu stimulează **participarea activă** a elevilor sau studenților. Or, convingerile militant-revoluționare nu se formează prin „asistarea“ la lecții, ci prin participarea la discuții, desigur pe baza unui studiu prealabil atent.

În al treilea rînd, formarea convingerilor comuniste, revoluționare sînt organic legate de **abordarea concretă**. Tratarea abstractă, la marele general, nu convinge pe nimeni de nimic. La consfătuiri, mulți participanți au împărtășit din experiența lor pozitivă rezultată din desfășurarea unor lecții, seminarii, dezbateri, în unități economice din industrie sau agricultură.

Cerințelor legate de formarea convingerilor militant revoluționare le corespund și preocupările privind buna organizare și funcționare a cabinetelor de **științe sociale**. În școli, licee, facultăți funcționează circa 7 600 cabinete de științe sociale, multe din ele amenajate și înzestrate cu mijloace didactice adecvate. S-a acumulat și o experiență practică interesantă. Dar nu peste tot sînt folosite corespunzător aceste laboratoare de științe sociale. Formalismul și rutina au făcut ca, în unele cazuri, ele să nu corespundă scopului pentru care au fost create. Iată de ce la consfătuiri a fost încă o dată relevată preocuparea de a se intensifica **perfecționarea metodicii și metodologiei predării științelor sociale.**

Responsabilitate comunistă

PERFECȚIONAREA predării științelor sociale, ca și a învățămîntului de partid și U.T.C., depind în măsură hotărîtoare de competența, angajarea politică și pasiunea profesorului sau propagandistului. Auditoriul, fie că este format din tineri, fie că este format din adulți, simte fără mari eforturi superficialitatea și improvizația, simte atunci cînd activitatea nobilă de instrucție sau educație este făcută de circumstanță sau din inimă. De aceea, responsabilitatea comunistă a profesorului de științe sociale se vădește, înainte de toate, în probleme de fond. Consfătuirile județene au arătat ce mare rol îl are asigurarea unei documentări corespunzătoare, pregătirea pentru fiecare temă, pentru fiecare dezbatere. Elementul fundamental al modelării gîndirii elevilor și studenților îl constituie, fără îndoială, aderența la practică. **Numai cînd lecția este concepută cu fața spre viață, și rezultînd dintr-o adîncă înțelegere și cunoaștere a experienței practice, ea se inserie adînc în formarea gîndirii, a concepției despre lume și își îndeplinește menirea instructiv-educativă.**

Participanții la consfătuiri au arătat că un rol de seamă în pregătirea cadrelor de științe sociale, a lectorilor și propagandiștilor din învățămîntul de partid și de stat îl au lecțiile și consultațiile publicate în revistele de specialitate, precum și emisiunile „Radio-școală". În mai multe județe, participanții la discuții au remarcat contribuția consultațiilor care au apărut cu regularitate în „Era socialistă" și în „Revista economică". S-a sugerat ca programul apariției lor în viitor să țină seama mai mult de succesiunea programelor de învățămînt, să aibă o destinație mai clară (pentru că uneori nu rezultă, din tratare, dacă se adresează tineretului sau adulților) și să conțină mai multe grafice sau alt material ilustrativ.

În toate județele țării, în cadrul consfătuirilor, participanții la discuții au adresat mulțumiri Academiei „Ștefan Gheorghiu" care, împreună cu Ministerul Educației și Învățămîntului au organizat cursurile de perfecționare cu profesorii din școli și licee care predau științe sociale. S-a încheiat un ciclu de perfecționare, iar începînd cu acest an școlar va începe un nou ciclu de 5 ani. Merită menționat faptul că aceste cursuri s-au detașat de toate formele de perfecționare anterioare prin spiritul de partid ce le-a fost imprimat.

Responsabilitatea comunistă a profesorului de științe sociale se vădește și în inițiativa sa, în eforturile pe care le face pentru a ține seama de experiența lui și de experiența colectivă în perfecționarea muncii instructiv-educative. Cel mai simplu dar și formal, ar fi să stai și să aștepți, chiar cînd nu este nevoie, „indicații de la centru". Dar responsabilitatea comunistă se manifestă nu atunci cînd aștepți indicații care să ia de pe umeri responsabilitatea, ci atunci cînd militezi pentru transpunerea în viață a politicii partidului și statului. Consfătuirile județene cu cadrele de științe sociale, propagandiștii și lectorii din învățămîntul de partid și de stat au stimulat această inițiativă ; or, tocmai în această direcție se manifestă încă un aspect pozitiv, constructiv al organizării consfătuirilor acum la începutul anului școlar și universitar.

prof. dr. Gh. P. APOSTOL

ECONOMIA DE TIMP

(Urmare din pag. 15)

Se pot da cîteva exemple. Se știe că un element esențial îl constituie repartizarea timpului disponibil al societății cu precădere în sferele creatoare de venit național. Numai astfel se asigură condiții pentru creșterea fondului de consum. Tocmai de aceea se urmărește dimensionarea timpului repartizat în sfera serviciilor pentru a nu avea efecte negative asupra utilizării timpului în sfera productivă. De asemenea, se urmărește ca orele suplimentare să nu însemne o utilizare extensivă a fondului de timp, o folosire necorespunzătoare a timpului legal de muncă.

Sînt numai cîteva aspecte generate de necesitatea ca, în actul de decizie, lucrurile să fie judecate nu numai prin prisma rezultatelor de moment, ci într-o largă perspectivă și, mai ales, în directă subordonare față de țelurile societății noastre. Iată de ce în descifrarea legității economiei de timp avem de-a face cu relația dintre existență și conștiință socială.

Desigur, această relație nu ni se înfățișează liniar, univoc, în sens mecanicist. Chiar exemplele date și-au propus să releve rolul activ al conștiinței, cerința ca în actul decizional criteriile de optimizare să fie străbătute de valorile socialismului, de obiectivele orînduirii noastre.

Rezumînd considerațiile expuse, desprindem ideea că **aprofundarea teoretică a legii economiei de timp reprezintă o premisă esențială pentru o eficientă acțiune practică.** Avem în vedere aici asemenea elemente cum sînt : utilizarea rațională a fondului de timp al societății prin repartizarea acestuia pe ramuri și domenii, în funcție de cerințele curente și de perspectivă, economisirea timpului la producător în directă subordonare cu același obiectiv la consumator, concepția unitară asupra tuturor componentelor timpului potrivit interacțiunii dintre toate sferele vieții sociale.

Pentru că, în acest ansamblu, problema criteriilor de optimizare a utilizării timpului are un rol deosebit de important, ni se pare absolut necesar s-o raportăm permanent la criteriul de optimizare a întregii economii naționale, respectiv la modul de repartizare a venitului național.

Sensul umanist al acțiunii sociale ce are drept scop maximizarea fondului de consum — pe baza unei rate înalte a acumulării — sursa satisfacerii cerințelor materiale și spirituale ale membrilor societății socialiste românești — oglindește însăși direcția de mișcare a timpului și definește concret spațiul mișcării. Oricît ar apărea de mediate problemele care se referă la legea obiectivă a economisirii timpului, făcînd apel la noțiunile de AICI și ACUM vom obține nu numai o linie de gîndire corectă, ci și un mod de acțiune care apropie, în timp, materializarea idealurilor cărora politica partidului le-a dat contur și caracter realist.

De aceea, a prețui, a economisi timpul în societatea noastră înseamnă a milita permanent, neobosit pentru a-i conferi timpului, tot permanent, valorile umanismului socialist.

REPERE ALE EXPERIENȚEI ROMÂNIEI

(Urmare din pag. 11)

rii și orientarea lor cu precădere spre creșterea rezervelor de resurse energetice, minereuri feroase și neferoase și minereuri nemetalifere.

Trebuie evidențiat, în al treilea rînd, faptul că dezvoltarea resurselor energetice ale țării, își adaugă o serie de **noi caracteristici**, cu implicații asupra costului creșterii economice, ce decurg din particularitățile dezvoltării fiecărui component principal al resurselor naturale. Astfel, în cazul petrolului și gazelor se prevede : a) extinderea forajului de mare adîncime ; b) începerea lucrărilor de forare pe platforma continentală a Mării Negre ; c) ridicarea randamentului sondelor petroliere și recuperarea rezervelor din zăcămînt prin perfecționarea metodelor de exploatare. În cazul cărbunelui, preocupările sînt dirijate spre descoperirea de noi zăcăminte, cunoașterea mai amănunțită a condițiilor de exploatare a zăcămintelor de huilă și lignit din Valea Jiului și Oltenia și creșterea proporției cărbunelui folosit în termocentrale. Activități intense se desfășoară și în domeniul celorlalți purtători primari de energie. În urma acestor preocupări, necesarul de resurse energetice va fi acoperit din surse interne în anul 1980 în proporție de circa 75%. În ceea ce privește dezvoltarea resurselor minerale metalifere și nemetalifere, aceasta se caracterizează prin orientarea cercetărilor geologice cu precădere spre : a) identificarea de noi rezerve de minereuri feroase, cuprifere și complexe și b) punerea în valoare a zăcămintelor cu un conținut util mai sărac.

În sfîrșit, o altă trăsătură definitorie a strategiei amintite decurge din împrejurarea că promovarea cu consecvență a primordialității factorului intern și realizarea unei cotituri în corelația dintre sursele interne și cele externe în asigurarea bazei de materii prime și energetice a țării **nu înseamnă o evoluție spre autarhizare** în soluționarea acestei probleme. O asemenea evoluție nu-i nici posibilă nici necesară. Țara noastră, reflectînd cerințele proprii dezvoltării, cît și cele pe care le antrenează tendința spre adîncirea continuă a interdependențelor economice dintre națiuni, a dus și va duce și în viitor **o politică economică larg deschisă spre exterior, de colaborare și în domeniul resurselor naturale.** Colaborarea se dezvoltă cu toate țările, mai ales cu cele socialiste și în curs de dezvoltare, prin promovarea, unor forme moderne de cooperare în producție și comerț, bazate pe avantajul reciproc. Deși restrînse la strictul necesar, importurile de resurse naturale rămîn considerabile, iar în viitor, odată cu ridicarea pe trepte superioare a industrializării, vor cunoaște o creștere inevitabilă. Astăzi România importă cantități considerabile mai ales de minereu de fier, petrol, cocs și cărbune cocsificabil, fosforite, celuloză, azbest, etc.

ȚINÎND SEAMA de principalele tendințe și particularități în dezvoltarea resurselor naturale, atît pe plan intern, cît și pe plan internațional, se poate aprecia că, în țara noastră, ca de altfel în multe alte țări, creșterea economică este confruntată astăzi — iar în viitorul previzibil confruntarea poate fi chiar mai severă — cu fenomenul creșterii costului materiilor prime de bază. Această creștere cuprinde atît principalele materii prime interne, datorită coborîrii continue a adîncimei forajului și extracției, utilizării minereurilor cu un conținut mai sărac în metal și exploatării unor resurse în mare, cît și materii prime aduse din exterior, datorită creșterii considerabile a prețurilor și transporturilor. Cum altă soluție pentru procurarea resurselor naturale nu există, singurul mijloc asupra căruia se poate acționa pentru a compensa cheltuielile suplimentare amintite este cel al valorificării acestor resurse, prin creșterea cît mai mare a gradului lor de prelucrare industrială.

CONVORBIRI ECONOMICE

cu

JOHAN GALTUNG

președintele Federației mondiale pentru studierea viitorului

O punte între cercetarea viitorului și a dezvoltării

Participant la ultimul congres — de la Dubrovnik — al Federației mondiale pentru studierea viitorului profesorul norvegian Johan Galtung a avut amabilitatea să acorde un interviu revistei noastre.

– Care considerați că este principalul merit al acestui congres ?

– Congresul la care am asistat a fost foarte important în istoria scurtă a Federației noastre pentru că am reușit o fuziune între cercetarea viitorului și cercetarea dezvoltării. Acest lucru este de o importanță covîrșitoare pentru noi pentru că trebuie evitată concepția eronată că viitorologia este rezervată pentru țările dezvoltate, iar cercetările privind dezvoltarea pentru țările sărace. Cred că țările sînt toate slab dezvoltate, dar în direcții deosebite. În țările sărace — sărăcia, în țările bogate – alienarea, suferința, izolarea individului etc. care sînt alte probleme. Reuniunile de acest gen sînt necesare pentru a realiza o anumită sinteză, pentru că ceea ce ne interesează pe noi este întotdeauna dezvoltarea omului.

— Consider foarte interesant punctul dv. de vedere privind necesitatea elaborării unui sistem coerent de indicatori sociali, care să poată caracteriza mai bine dezvoltarea, în general progresul. Care sînt direcțiile dv. de cercetare în acest domeniu?

– Ideea principală este că dezvoltarea trebuie să însemne dezvoltarea omului, că omul are anumite trebuințe. Trebuințele se divid, de exemplu, în materiale și nemateriale. Sistemul pe care îl utilizăm în proiectul nostru World Indicators Programme este un sistem foarte simplu în care nevoile sînt divizate în patru grupe și anume : trebuințe de securitate, trebuințe privind o anumită bunăstare economică, nevoia de justiție socială și de respect pentru drepturile omului și trebuințele nemateriale. Contrariul acestor idei este violența, sărăcia, represiunea, alienarea. Ceea ce facem noi este de a elabora indicatori sociali relativ preciși în aceste patru domenii. Este un lucru foarte dificil. Este ușor cînd este vorba de calorii, dar nu mai este atît de ușor cînd este vorba, de exemplu, de creativitate. Există un mic amănunt pe care l-am remarcat imediat : indicatorii care deosebesc între ele țările sărace de țările bogate sînt foarte dezvoltați și ne evidențiază imediat **cum** sînt sărace țările sărace și **cum** sînt bogate țările bogate. Dar indicatorii despre țările bogate, despre ceea ce lipsește în aceste țări, nu sînt puși la punct. De aceea sărăcia țărilor bogate este mult mai puțin vizibilă și mult mai puțin transparentă decît sărăcia țărilor sărace. Mobilul, funcția social-politică a acestui fapt este de a menține piramida verticală a lumii și de aceea indicatorii de care dispunem pînă acum sînt instrumente ale puterii. Cred că trebuie făcut ceva pentru a schimba această situație, adică pentru a avea indicatori în ambele direcții. Aceasta presupune sinteza între studiile asupra viitorului și cele privind dezvoltarea, despre care aminteam la început.

– Credeți posibilă crearea unui asemenea sistem de indicatori sociali într-o economie capitalistă ?

– Să luăm două exemple concrete. Cînd ne gîndim la indicatori, ne gîndim mai ales la indicatori „birocratici", care sînt publicați în anuare. Dar putem să luăm un indicator foarte simplu al bunăstării sau poate al fericirii. Cu ajutorul unor chestionare se pot întreba oamenii ce cred că înseamnă fericirea și unde se situează ei într-un sistem al fericirii. Acest procedeu poate oferi destule informații. Datele arată că, în ultimii ani, indicele fericirii subiective în mod cert nu s-a îmbunătățit.

Considerăm întotdeauna că un indicator este în mod necesar numai aritmetic, adică se exprimă întotdeauna în cifre, de exemplu 3,7. Dar am putea să ne gîndim la indicatori care nu sînt aritmetici ci geometrici, care ne dau o structură. Să luăm de exemplu diferența dintre școlarizare și educație. Școlarizarea înseamnă a merge la școală, unde există cineva numit profesor și elevi care sînt ca niște bidoane goale. Profesorul are un lichid numit cunoaștere cu care trebuie umplute bidoanele goale, ca la o stație de benzină, de pildă. Acesta este un model. Geometric, ca un graf, el poate fi reprezentat printr-o piramidă cu linii univoce care merg de la vîrf la elevi. Educația înseamnă cu totul altceva. Există de exemplu patru persoane care discută între ele. Dacă sînt așezate cu o anumită simetrie, între ele există șase linii posibile. Cînd toate liniile funcționează, avem un graf saturat și acest graf poate fi un indicator.

Așadar noi experimentăm posibilitatea de a utiliza grafurile ca indicator. Cînd indicatorii sînt exprimați în cifre, schimbările în timp au aproape întotdeauna un caracter continuu și cantitativ. Matematica utilizată este cea a ecuațiilor diferențiale. Dar cînd se utilizează structurile ca indicatori și se imaginează o schimbare a unei structuri de tip piramidal univoc pe de o parte, iar pe de altă parte a unei structuri biunivoce, cu totul saturată, diferența este calitativă. Este ceva mult mai important decît, să spunem, o creștere de 0,1%. Utilizarea indicatorilor structurali ne dă posibilitatea să discutăm schimbări mult mai importantante decît o simplă schimbare de cifră. Este vorba de structuri. Este tipic că în țările capitaliste nu se utilizează structurile ca indicatori pentru că există o teamă de acest tip de indicatori. Cred că există o legătură relativ strînsă între perspectiva politică și indicatorii aleși. Vreau să subliniez că pentru mine nu se pune cîtuși de puțin problema de a evita cifrele sau de a le abandona, ci de a lărgi perspectivele cercetării.

– Care este opinia dv. despre necesitatea și posibilitatea modificării structurilor internaționale și despre concepția și activitatea României privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale ?

– Cred că există perspective foarte bune pentru o schimbare foarte pozitivă. Pentru prima dată după călătoriile lui Cristofor Columb și Vasco da Gama, care în general s-au dovedit catastrofale (nu pentru Europa occidentală, dar pentru ceea ce astăzi numim „lumea a treia"), deci după cinci secole, a început o schimbare. Eu văd aici două etape. Una ar fi cea în care mai ales elita țărilor „lumii a treia", cu ajutorul noii ordini economice internaționale, face o redistribuire și o schimbare a circuitelor economice mondiale. Dar este necesar ca de acest lucru să beneficieze masele sărace. În unele țări aceste etape sînt foarte apropiate (cazul Cubei), în altele mai îndepărtate. În această privință cred că experiența României este importantă de studiat.

În legătură cu activitatea României, apartenența ei la „grupul celor 77" mi se pare foarte importantă, constituind o legătură, o punte între experiențe diferite. Necesară și importantă mi se pare și participarea ei la activitățile țărilor nealiniate. Am avut onoarea să discut cu președintele Nicolae Ceaușescu, înțelegînd foarte bine necesitatea absolută a controlului autonom asupra sistemului economic, care însă nu exclude comerțul și cooperarea. În termenii mei, aș spune că aceasta exclude așa numitul comerț vertical, adică numai cu materii prime sau numai cu produse industriale, ca în timpul lui Columb sau al lui Vasco da Gama, dar la o altă scară.

Consider că conceptul românesc se caracterizează prin doi factori, o orizontalizare în sensul că toate țările sînt la același nivel, adică egale, și o orizontalizare comercială , în sensul absenței exploatării.

Conceptul românesc este în același timp internaționalist, dar nu supranaționalist, în sensul că fiecare țară trebuie să coopereze cu celelalte țări inclusiv în organizații internaționale, dar nu în organizații cu caracter piramidal dotate cu putere în vîrf, pentru că acestea ar deveni hegemoniste, mai ales într-o lume ca aceea de astăzi ale cărei structuri sînt deja piramidale.

Aceste două concepte – al relațiilor orizontale și al internaționalismului în locul supranaționalismului – sînt foarte importante în lumea contemporană. Desigur, nu trebuie uitate masele, pentru că noua ordine economică internațională după mine este un sistem economic care trebuie să asigure beneficii pentru țările „periferice", dar nu le asigură neapărat și pentru „periferia periferiei", adică pentru masele largi din aceste țări.

TEORII·IDEI

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

DAVID HUME — ECONOMIST (I)

O ACTIVITATE mai puţin notorie a marelui cărturar englez se circumscrie în domeniul gîndirii economice. La două sute de ani de la moartea sa, credem că este util să evidenţiem şi acest aspect al creaţiei sale — care a exercitat un rol semnificativ în dezvoltarea ulterioară a ştiinţei economice.

David Hume (1711—1776) s-a făcut cunoscut în istoria culturii universale ca filozof, fiind un teoretician empirist şi sceptic al cunoştinţei. Scepticismul său era apreciat, chiar şi în 1844, ca fiind „forma oricărei filozofări nereligioase", şi o practică ce „echivalează cu materialismul francez" [1]).

Om de formaţie şi acţiune multilaterală, ca mulţi alţii din sec. XVIII, D. Hume a cultivat şi istoria (a scris o „Istorie a Angliei") şi economia politică, dar aceasta din urmă nu ca o ştiinţă aparte, ci, cum spuneau Marx şi Engels ca o „ramură a cunoaşterii enciclopedice".

Principalele opinii promovate în acest domeniu le putem surprinde din eseurile sale despre comerţ, lux, bani, dobîndă impozite, creditul public şi balanţa comercială, publicate în 1752, din eseul său privitor la densitatea populaţiei popoarelor din antichitate, scris în 1753, din cel despre „pizma" comerţului, tipărit pentru prima dată în 1758, precum şi din corespondenţa purtată în perioada 1749—1776 cu Montesquieu, Oswald, lordul Kames, Turgot, abatele Morellet şi Adam Smith [2]).

Filozoful economist s-a confruntat cu problemele afirmării capitalismului în Occidentul Europei şi în America de Nord, cu precădere în Marea Britanie, unde le sprijinea soluţionarea în sens progresist, inclusiv în calitate de militant politic liberal. În mod concret, era vorba de a se stabili compatibilitatea „spiritului comercial", încă dominant, cu pregătirea terenului în direcţia dezvoltării industriale, de a se crea antidoturi la impedimente funcţionale interne şi externe, ca şi la neajunsuri instituţionale ale circulaţiei mărfurilor şi banilor, de a se da răspunsuri adecvate chestiunii fiscalităţii opresive (care, împreună cu războaiele, afecta însăşi existenţa populaţiei muncitoare şi a altor categorii sociale), chestiunii veniturilor private (profit, dobîndă, rentă) şi resurselor bugetare publice (împrumuturi de stat etc.), de a se veni cu un substitut la mercantilism care, nu numai ca doctrină, dar şi ca practică economică devenea din ce în ce mai caduc.

D. Hume a cercetat în mod amănunţit tezele economice lansate de predecesori, s-a inspirat din ele pentru alcătuirea elaboratelor proprii, fapt care a pus oarecum în cumpănă originalitatea

---

FIŞE

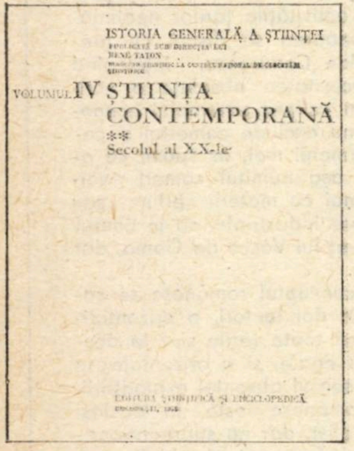

ISTORIA GENERALĂ A ŞTIINŢEI

VOLUMUL IV ŞTIINŢA CONTEMPORANĂ

**

Secolul al XX-lea

● În Editura ştiinţifică şi enciclopedică a apărut în traducere românească, volumul IV — Ştiinţa contemporană, Secolul al XX-lea *(Bucureşti, 1976, 1 096 p.) — din „Istoria generală a ştiinţei", publicată sub direcţia lui René Taton, director ştiinţific la Centrul naţional de cercetări ştiinţifice din Franţa.*

Caracterizînd în „Prefaţă" ştiinţa secolului XX şi, mai ales, cea postbelică, R. T. arată că ea apare din ce în ce mai clar ca un element determinant al viitorului omenirii. Deşi ştiinţele aplicative şi cele tehnice sînt cele care intervin direct şi într-un mod din ce în ce mai pregnant în existenţa noastră zilnică „progresul tehnicii depinde într-un mod din ce în ce mai riguros de cel al ştiinţelor pure, după cum şi invers, fiecare inovaţie tehnică este imediat folosită de teoreticieni". O altă caracteristică a ştiinţei secolului XX este faptul — spune R.T. — că evoluţia spre lucrul de echipă se accelerează spre a compensa efectele specializării mereu crescînde impusă de dezvoltarea rapidă a domeniilor ştiinţei şi pentru a permite o mai bună utilizare a aparaturii din ce în ce mai costisitoare cerută de efectuarea lucrărilor de cercetare. Deşi consideră un fapt indubitabil că progresele realizate în secolul nostru depăşesc cu mult în număr şi în amploare pe cele din oricare altă epocă din istoria omenirii, totuşi R.T. nu împărtăşeşte tendinţa unor admiratori ai succeselor şi descoperirilor contemporane de a subestima importanţa admirabilei opere realizate de savanţii secolelor trecute. Legînd descoperirile cele mai recente de istoria ştiinţei, se poate observa că aceasta din urmă poate avea chiar o valoare prospectivă şi poate semnala anumite direcţii probabile ale progreselor viitoare. Volumul este subdivizat în părţi şi capitole pe ramuri ale ştiinţei. O ultimă parte se referă la viaţa ştiinţifică în diferite ţări şi la organizaţiile ştiinţifice internaţionale. Volumul în limba română conţine o postfaţă de dr. Dan Vamanu.

Inegalitate intolerabilă

● *În articolul* Relations monétaires internationales — situation d'inégalité intolerable *(Relaţiile monetare internaţionale — o situaţie de inegalitate intolerabilă), apărut în publicaţia iugoslavă REVUE DE POLITIQUE INTERNATIONALE, M.M. Stojiljkovici, examinează problema reformei sistemului monetar internaţional, ca parte integrantă a realizării unei noi ordini economice mondiale.*

Arătînd că rolul dominant al ţărilor capitaliste industrializate în organismele monetare şi financiare internaţionale, precum şi rolul dominant al cîtorva valute naţionale în actualul sistem monetar constituie un anacronism, un simbol al relaţiilor bazate pe inegalitate, autorul îşi ilustrează afirmaţia cu faptul că din totalul de 102 miliarde dolari, cît a reprezentat sporul rezervelor mondiale de devize liber convertibile în perioada 1970—1974, doar ceva mai puţin de 4% a revenit ţărilor în curs de dezvoltare. Întrucît dominaţia menţionată constituie „sursa" diverselor frîne care se pun în calea efectuării reformei sistemului monetar internaţional, este indispensabil, susţine autorul, ca următoarele acţiuni de constituire şi repartizare a lichidităţilor internaţionale să se desfăşoare sub control internaţional şi în condiţiile întăririi rolului „drepturilor speciale de tragere".

„The Economist" despre subterfugiile previzioniştilor occidentali

● *Previziunea, se spune într-un articol din THE ECONOMIST (21—27 august 1976), intitulat* A plague of forecasters *(O plagă a futurologilor) este — după cum afirma un consilier economic britanic — „arta de a spune ce se va întîmpla explicîndu-se ulterior de ce nu s-a întîmplat". Şi tocmai „nonfiabilitatea" produsului „este principala raţiune a avîntului cererii acestui produs" — se afirmă cu umor în articol. Se ilustrează cu exemple din previziunea britanică şi americană patru varietăţi de subterfugii ale previziunilor economice :* previziuni invariabile *(se prezice ceva pe o perioadă destul de lungă, specificîndu-se că intervalele temporale sînt nesigure, şi se speră că împrejurările se vor conforma cîndva predicţiilor) ;* previziuni nediferenţiabile *(variatele previziuni diferă nesemnificativ între ele, dar o situaţie sau alta este prezentată ca o confirmare a unor distincţii minore) ;* previziuni neverificabile *(ce se va întîmpla, de pildă, în anul „X" cu balanţa de plăţi dacă situaţia*

TEORII·IDEI

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

gîndirii sale economice. Totuși eseurile sau „tratatele" economice ale lui Hume au întrunit numeroase calități constructive și analitice, care le-au făcut apte să exercite o influență puternică și de durată asupra unor cercuri culte din diferite țări ale Europei și Americii, atît în timpul vieții sale, cît și ulterior. „Influența exercitată de tratatele sale economice asupra cercurilor culte din timpul său – aprecia Marx – se explică nu numai prin forma excelentă a expunerii, ci mai ales prin aceea că ele constituiau o apologie progresistă și optimistă a industriei și a comerțului în plină înflorire la acea dată, cu alte cuvinte o apologie a societății capitaliste din Anglia, care era pe atunci în ascensiune rapidă și nu putea decît să le «aprobe»" 3).

Ceea ce înțelegem noi astăzi prin industrie nu acoperă decît în mod parțial ceea ce se înțelegea în sec. XVIII și chiar în secolul următor. Căci cu peste două sute de ani în urmă, sub egida industriei erau puse toate ramurile producției materiale. Dar, manifestînd spirit critic, Hume a făcut un pas relativ sesizabil în direcția disocierii manufacturilor și „artelor mecanice", ca industrie propriu-zisă, de restul producției. El a făcut un pas important mai ales în direcția configurării unei noi ierarhii a activităților sau ramurilor economice principale cunoscute în epocă ; anume, a evidențiat, pe de o parte, prioritatea industriei propriu-zise – recte, manufacturile și „artele mecanice – față de agricultură iar, pe de altă parte, prioritatea industriei, confundată cu sfera producției materiale, față de comerț. Comerțul, privit de mercantiliști ca o ramură cu rol primordial în constituirea „măreției" statelor și a „fericirii" indivizilor, era repus de economistul scoțian în postura care corespundea realităților capitaliste în plină transformare, fără a i se nega totuși importanța cuvenită.

O altă disociere operată de D. Hume, de bună seamă încărcată cu o semnificație majoră în ce privește subminarea mercantilismului doctrinar, a fost în legătură cu avuția și banii. Este cunoscut că mercantiliștii făceau din bani – din aur și argint funcționînd ca bani – o formă primordială a avuției, cum observa Marx, printr-o cramponare de forma solidă, palpabilă și strălucitoare a valorii de schimb". Hume, la fel ca unii dintre predecesorii săi, a respins această teză mercantilistă. Cu cît se dezvoltă mai mult industria – arată el – cu atît crește „fondul de muncă" („stock of labour") al națiunii iar, concomitent, cantitatea avuțiilor reale și, pe această bază, puterea unui stat și fericirea indivizilor care-i aparțin. La acest proces își aduce o contribuție însemnată și comerțul prin „alimentarea" manufacturilor cu „furnituri materiale" și pe diverse alte căi.

„Comerțul și industria – considera autorul eseului despre comerț – nu sînt în realitate altceva decît fond de muncă" 4).

David Hume a reafirmat, prin urmare, adevărul că avuția reală în societate se întemeiază pe muncă. Mai mult, a lăsat să se înțeleagă că avuțiile, întemeiate pe muncă, se creează în cadrul manufacturilor și „artelor mecanice", precum și în cadrul agriculturii, deci, în ultimă analiză, în sfera producției materiale, pe cînd în comerț ele doar se vehiculează, fiindcă așa cum spunea el, „totul în lume se cumpără pe muncă" (p. 11).

conf. dr. Virgil I. IONESCU

---

1) Marx, Engels, Opere, vol. 1, București, 1957, p. 602.

2) David Hume, Writings on Economics, Edited with an Introduction by Eugen Rotwein, The University of Wisconsin Press, Madison, 1970.

3) Marx, Engels, Opere, volumul 20, București, 1964, p. 236.

4) David Hume, op. cit. p. 12.

șomajului s-ar schimba) ; previziuni imposibile *(bazate pe convenții analitice neplauzibile, de pildă, predicții cu privire la balanțele de plăți dacă cursurile de schimb rămîn fixe într-o lume cu cursuri flotante).*

Flagelul societăților multinaționale

● *Indiferente față de politicile naționale și chiar față de frontierele ideologice – scrie Philippe Machefer în două articole consecutive publicate sub titlul* Imperialisme et internationalisme *in* LE MONDE *– societățile multinaționale domină sectoarele de vîrf ale economiei. Producția lor crește de două ori mai repede decît ansamblul economiei mondiale ; se consideră că înainte de 1985 trei pînă la patru sute de societăți multinaționale vor controla 80% din toată industria lumii capitaliste.*

Încercînd să scape de efectele luptei muncitorilor, multinaționalele, după ce au apelat la mînă de lucru din afară, preferă acum să construiască uzine în țările bogate în forță de muncă, unde profită de pe urma salariilor scăzute și a unei fiscalități clemente. Dispunînd de o putere financiară colosală, aceste societăți pot determina trecerea unor sume enorme dintr-un loc în altul, după variațiile ratei dobînzii și riscurile unor schimburi pe piață. Ele încearcă să preseze asupra politicii unor națiuni, dirijînd speculația internațională contra monedei acesteia. Numai solidaritatea între state, între forțele progresului și ale revoluției – scrie Ph. M. – poate opune o barieră eficientă puterii unui imperialism care, prin definiție, transcende frontierele naționale.

Evoluția analizei valorii

● *Sub titlul* L'analyse de la valeur et son insertion dans l'entreprise *(Analiza valorii și inserția ei în întreprindere), Pierre Berthier și Daniel Panel fac în revista* DIRECTION ET GESTION DES ENTREPRISES *(*nr.3/*1976) o trecere în revistă a evoluției conceptului de „analiză a valorii" („A.V."), spre a-i desprinde direcțiile actuale. La începutul anilor 50, „A. V." consta în a determina costurile inutile sau vătămătoare care intervin în concepția unui produs, considerat tehnicește imuabil. Analiza se referea la elementele constitutive ale costurilor, fiind, deci, strîns legată de organizarea științifică a muncii și de structura prețurilor de cost. De prin anii '60, obiectivul „A. V." nu mai consta doar în a produce mai ieftin un produs încremenit, ci în a încerca realizarea, la un cost minim, a unui produs (sau sistem) care îndeplinește funcțiunile (sau obiectivele) recunoscute ca fiind în mod real necesare (sau indispensabile). De o parte, întrucît se sprijină pe modele matematice sau și logice, „A. V." ar fi de resortul unui serviciu administrativ al cercetării operaționale ; de altă parte, fiind la confluența dintre tehnică și gestiune, „A. V." depășește cu mult acest aspect administrativ, propunîndu-și obiective tehnice situate, însă, într-un cadru economic general. Avînd în vedere aceste obiective, autorii consideră necesară introducerea în întreprindere a unei „organizații" sau a unui „aparat", atît permanent (pentru a recepționa și conserva rodul experiențelor), cît și suficient de suplu, neîncetat reînnoibil (pentru a evita orice scleroză) – serviciu pe care îl denumesc „centru funcțional". Acest „centru" ar trebui să fie permanent deschis tuturor membrilor întreprinderii care se ocupă de producția și distribuția unui produs, iar activitatea sa ar modifica procesul obișnuit al introducerii unui produs nou într-o întreprindere, care constă în trasarea de sus a unui obiectiv, care este supus apoi pe treptele subordonate, unui proces „deductiv" de analiză și descompunere în operații tehnice și de gestiune, fără a lăsa executanților posibilitatea unei inițiative.*

FIȘE

Avantaje și dezavantaje

● *În editorialul publicat în* nr. *334/1976 al revistei* EMBALLAGES, *J. P. Louis relevă că la simpozionul internațional cu tema „Legislația privind ambalajul și mediul înconjurător" s-au confruntat două teze. Se susținea pe de o parte că ambalajul ar fi generator de „pericole", ar costa scump, ar contribui la epuizarea resurselor naturale, la înșelarea consumatorului, ar fi o sursă de risipă și, în consecință, ar trebui reglementat pe cale legislativă, de preferință internațională. Pe de altă parte, s-a afirmat că ambalajul ar fi tot mai necesar chiar pentru dezvoltarea economică a țărilor slab dezvoltate. S-a susținut că multe din țările care au încercat să exporte fructe, legume și alte cîteva produse și-au văzut speranțele repede spulberate, ambalajele fiind insuficiente și inadaptate exigențelor, obiceiurilor și reglementărilor din eventualele țări importatoare. J. P. Louis sfătuiește marile societăți europene specializate în producția de ambalaje să se ocupe de problemele cu care sînt confruntate țările în curs de dezvoltare în această problemă.*

Constantin Kirițescu: preocupări economice

PROFESORUL emerit Constantin Kirițescu (1876—1965), de la nașterea căruia s-au împlinit ieri 100 de ani, ocupă un loc distinct printre cei care au contribuit la dezvoltarea culturii românești în prima jumătate a secolului nostru, atît prin vastitatea operei (cîteva sute de publicații), cît și prin evantaiul extrem de larg al multitudinii de preocupări (biologie, istorie, literatură, pedagogie, critică socială, memorialistică, relații culturale internaționale). Memoriile sale (nepublicate), prin elementele de informație de o valoare deosebită pe care le conțin, cuprind contribuții utile pentru reconstituirea cu fidelitate a frescei economice, sociale, politice și culturale a unei etape importante a istoriei țării.

Observator fin al vieții cotidiene a oamenilor în mijlocul cărora a trăit — Constantin Kirițescu a copilărit în mahalaua Precupeții Vechi din București — el relevă în prima parte a acestor memorii, consacrată perioadei adolescenței, cu minuțiozitatea omului de știință deprins cu laboratorul, și totodată într-un stil limpede și atrăgător, variate aspecte economice caracteristice perioadei dintre războiul independenței și ultimii 10—15 ani ai secolului trecut. Sînt descrise „organizarea patriarhală“ a mahalalei, „nivelul ei de cerințe foarte scăzute“. Meticulozitatea și rigoarea sa științifică i-au permis să pună în evidență „pe viu“ elemente de cea mai mare însemnătate pentru caracterizarea „bugetelor de familie“, să înfățișeze modestele venituri și cheltuieli ale locuitorilor mahalalei, grijile lor de fiecare zi și de fiecare an, să contribuie la formarea unei imagini asupra vieții economice a timpului.

Interesul lui Constantin Kirițescu pentru viața economică a timpului său nu se conturează numai la acest nivel. Sistemul monetar al vremii, de exemplu, pe atunci de curînd înființat (1867), îi atrage atenția, dar nu doar prin laturile sale tehnice, ci și prin oglindirea elementelor sale în limbajul cotidian. Leul, scrie el, „nimeni nu-l numea leu, ci franc. De altfel, însăși oficialitatea, imitînd sistemul francez, asigurase populația că «leul este franc». Pe piață mai circulau multiplii leului : moneda de argint de 2 lei, numită de popor «jumatea de rublă», în amintirea monedei ruse care circulase înainte cam cu aceeași valoare, și «pisoiul» (piesa) de argint de 5 lei, mare și grea care impunea respect. Mai circulau : biletul albastru de «două dieci lei» și cel de «una sută lei». Cînd am văzut în vitrina unui zaraf o bancnotă de «una mie lei» mi-a venit amețeală. Circulația cea mai intensă în gospodărie o aveau submultiplii leului : gologanii mari și grei de bronz înnegrit“.

Același mod de înfățișare a trăsăturilor epocii — sesizarea problemelor ei mari pe baza perceperii lor de către omul de rînd —, ca și încercarea de a explica originea unor fenomene sau procese este remarcabil. Le regăsim și într-o serie de pasaje consacrate scumpetei : „Primul atac a lacestui dușman necunoscut, simțit din plin de cei care aveau venituri mici, ca cei din mahalaua noastră, s-a produs cam prin 1885, dacă memoria nu mă înșeală, și a fost provocat de introducerea sistemului metric. Vechea oca («ocaua lui Cuza») cu care se măsura atît greutatea (la carne, pîine, făină, zahăr, untură etc.), cît și capacitatea (la lapte, vin, țuică, untdelemn) a fost înlocuită prin kilogram, respectiv litru, cam cu 1/5 mai mic decît măsurile vechi. Prețurile nu s-au micșorat însă în aceeași proporție, ba chiar, după cîteva oscilații, au revenit cu încetul la cele dinainte, astfel încît s-a ajuns ca un kilogram sau un litru să se vîndă cu prețul cu care se vînduse ocaua“. Au urmat alte valuri de scumpire, marea criză economică din 1899—1900, doi ani de secetă cumplită, iar „lovitura de grație a dat-o ultimul val din timpul primului război mondial și al inflației pe care războiul a adus-o cu sine. De altfel, acest val a spulberat și leul «aur» care nu mai avea demult strălucirea din timpul copilăriei mele“.

S. D.

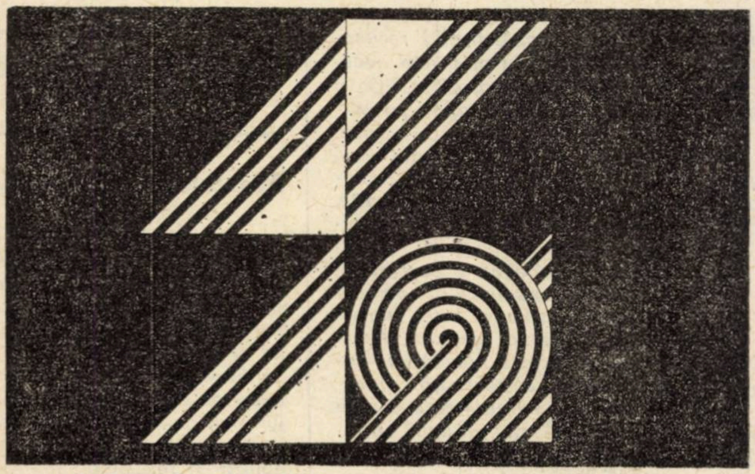

ELECTROMOTOARE
TRANSFORMATOARE
APARATE DE PORNIRE
IZOLATORI
TEHNICA TELECOMUNICAȚIILOR
APARATE DE RADIO ȘI TELEVIZIUNE
APARATE SINELECTROACUSTICE
TEHNICĂ MEDICALĂ
CORPURI DE ILUMINAT

Electroimpex

Societate cu răspundere limitată
Str. G. Washington 17, Sofia
Bulgaria, Telefon : 88 49 91 ; Telex : 02 25 75

Firma expune la
Tîrgul Internațional București
[Pavilionul K]
16 — 25 octombrie

Reprezentanțe :

REPUBLICA FEDERALĂ GERMANIA :
ELPROM — Societate comercială cu răspundere limitată
Kurt — Schumacher — Anlage 9
3587 Borkhen / Bez. Kassel
Telefon : (0 56 82) 20 55
Telex : 0994 711

FRANȚA :
SOFBIM
Av. de l'Opera 30
Paris 2e
Telefon : 742 35 33
Telex : 23 942 F. Sofbim

ITALIA :
F.A.R. S.P.A.
Via Vitruvio 43
20 124 — Milano
Telefon : 02/20 61 36 — 20 66 34
Telex : 33 504

Publicom

COOPERAREA TEHNICĂ ÎNTRE ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE: CONCEPT ȘI APLICAȚII (II)

CÎND ASISTENȚA TEHNICĂ a fost introdusă de către Națiunile Unite în 1949, obiectivul său a fost să ajute la diminuarea și înlăturarea lipsei de cadre calificate în țările în curs de dezvoltare. A fost un obiectiv justificat deși unele țări rămase în urmă considerau că, mai acută decît insuficiența de cadre era lipsa de devize străine și, mai general, de capital pentru dezvoltare.

În perioada scursă de atunci, atît nevoile cît și posibilitățile țărilor în curs de dezvoltare au înregistrat mutații ca volum și structură. Drept urmare nici cadrul structural al asistenței tehnice nu mai poate fi același, respectiv programele de asistență tehnică nu se mai pot baza exclusiv pe supoziția lipsei de competențe, cuplată de obicei cu lipsa devizelor și a capitalului. Multe dintre țările în curs de dezvoltare au posibilități de a acorda, la rîndul lor, asistență în multe domenii, ceea ce stă la baza conceptului de cooperare tehnică între țările în curs de dezvoltare, care implică un schimb de valori și experiență între acestea.

O lume complexă, capabilă de întrajutorare

TABLOUL ACTUAL, mult mai complex, al lumii în curs de dezvoltare este susceptibil de structurări diferite. Prezentăm mai jos una dintre ele care are meritul de a face legătura cu conceptele originare ale asistenței tehnice :5)

a) Țările în curs de dezvoltare care resimt lipsa competențelor, a devizelor și a fondurilor pentru acumulare. Sînt țările cele mai sărace, în cazul cărora abordarea tradițională este încă utilă.

b) Țările în curs de dezvoltare în care există o ofertă suficientă de competențe, dar asociată cu o lipsă cronică de fonduri pentru acumulare și de devize. În acest caz sporește accentul care trebuie pus pe componenta „echipament“ în cadrul proiectelor, comparativ cu ponderea serviciilor experților. Implicit este vorba de o lărgire a cîmpului de acțiune al asistenței tehnice de la fazele de preinvestiții la proiecte în faza de investiții propriu-zise.

c) Țările în curs de dezvoltare, în principal cele producătoare de petrol, care dețin capitaluri suficiente și devize dar duc lipsa multor competențe.

În ultimă instanță această structurare devine schematică pentru că, în optica cea mai largă, în materie de dezvoltare există tot atîtea nevoi cîte țări în curs de dezvoltare. Desigur că, treptat, pe măsura dezvoltării bazei tehnico-materiale a fiecărei economii naționale, un diapazon tot atît de larg îl vor căpăta și posibilitățile tehnice ale țărilor în curs de dezvoltare.

Grupul de lucru pentru problemele cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare, creat de Adunarea Generală a O.N.U., a pornit în lucrările sale de la premisa că în aceste țări există o serie de resurse materiale, instituționale și umane care rămîn neantrenate și care pot fi utilizate cu mare eficiență în susținerea eforturilor de dezvoltare ale altor țări în curs de dezvoltare. De o largă acceptare s-a bucurat și ideea că, din punct de vedere calitativ, aceste resurse neantrenate sînt adecvate, cu deosebire, problemelor ridicate de dezvoltarea țărilor sărace. Experții din țările în curs de dezvoltare nu numai că se pot adapta mai repede la condiții specifice din țările „lumii a treia“ — așa cum am subliniat deja —, dar folosirea lor poate fi mai puțin costisitoare, evitînd și alte constrîngeri de ordin valutar (plata în devize forte etc.). Același lucru este valabil și pentru tehnologia și know-how-ul disponibile în țările în curs de dezvoltare, pentru alte țări în curs de dezvoltare.

Pe baza efortului propriu — valorificarea complementarităților

DEȘI ARE ASTFEL PREMISE FAVORABILE, cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare, după cum se arată în raportul final al Grupului de lucru amintit, este frînată de o serie de factori, obiectivi și subiectivi : un mare decalaj informațional și de comunicare în ceea ce privește capacitățile și cerințele țărilor în curs de dezvoltare ; lipsa unor mecanisme adecvate pentru promovarea cooperării reciproce între aceste țări ; lipsa resurselor financiare, în special a devizelor străine ; existența unor „bariere de atitudine“ în calea acestei forme de cooperare (și care se traduce în fapt prin preferarea, uneori subiectivă, a tehnicilor provenite din țările occidentale) ; anumite procedee și practici ale țărilor „donatoare“ și ale unor organizații internaționale ș.a.

Desigur că realizarea unui sistem de informare asupra capacităților tehnice existente în țările în curs de dezvoltare — care a și început sub egida PNUD — poate juca un rol important în impulsionarea cooperării tehnice între aceste țări.

Esențial este însă, în concepția României, ca pe baza alocării sistematice pentru dezvoltare a unei proporții corespunzătoare din venitul național, să se ia măsuri în vederea unei creșteri puternice a forțelor de producție, concentrînd în principal eforturile spre crearea unei industrii naționale puternice, spre dezvoltarea agriculturii și — în concordanță cu progresul acestor ramuri — spre dezvoltarea transporturilor și a celorlalte sectoare ale activității economice. De mare importanță este dezvoltarea științei și a tehnicii în concordanță cu progresul general al cunoașterii umane.

Ca factori obiectivi ai amplificării cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare, aceste elemente trebuie să capete prioritatea cuvenită în programele de dezvoltare. Documentul înaintat de Comisia economică a O.N.U. pentru Africa, primei sesiuni a Grupului de lucru pentru cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare constată : „Trebuie să se rețină că poziția economică comparativ mai slabă a celor mai multe țări în curs de dezvoltare a limitat considerabil capacitatea acestor țări de a coopera pe plan tehnic între ele“.

S-a estimat de exemplu (DP/TCDC/RAP (CR. 5) că țările în curs de dezvoltare din regiunea Asiei și a Pacificului efectuează mai puțin de 1 la sută din cheltuielile de cercetare mondiale și că, pentru cele mai multe dintre ele, aceste cheltuieli nu reprezintă nici 0,25 la sută din PNB. În schimb, aceste țări cheltuiesc în prezent circa 1 mld. dolari pe an pentru importul de know-how, adică o sumă de cîteva ori mai mare decît cheltuielile lor pentru cercetare-dezvoltare. Mai mult, tehnologiile elaborate în exterior — și adesea selectate de către consultanți străini sau de către cetățeni ai țării formați în străinătate — sînt deseori inadecvate condițiilor specifice țărilor în curs de dezvoltare.

Tehnologiile elaborate în exterior, amintite mai sus, sînt create în țările industrializate, de către țările industrializate și pentru țările industrializate. Dezvoltînd această idee, Hans W. Singer 6) spune că tehnologia creată „caută să substituie cît mai

---

5) Anthony C. Gilpin, New Dimensions of Technical Assistance, The Evolving Role of UNDP, Focus : Technical Cooperation, 1975/2, p. 13—14.

6) „A New Role for the UNDP“, in : UNDP News, June-July 1976, p. 10.

mult posibil forței de muncă și materiilor prime naturale (care sînt relativ deficitare în țările industrializate), capitalul, calificarea superioară a personalului și înlocuitorii sintetici, factori care sînt relativ răspîndiți“. Fără a absolutiza această afirmație, vom cita concluzia autorului citat : „Dar ceea ce le trebuie țărilor în curs de dezvoltare este exact contrariul. Ele au nevoie de o tehnologie modernă, eficientă, proiectată să producă bunurile — alimente, alte bunuri de consum și bunuri de investiții — necesare pentru a oferi o ocupare productivă celor 40% din forța lor de muncă aflate în prezent la limita de jos a sărăciei“.

Nu putem fi de acord însă cu aprecierea lui Singer că tehnologia necesară care să se bazeze pe utilizarea propriilor resurse naturale ale țărilor în curs de dezvoltare, economisind în același timp capital și competență de înaltă calificare, „în prezent nu există“. Realitatea demonstrează că, în diferite țări în curs de dezvoltare, există deja o serie de produse și procese adecvate nevoilor altor țări în curs de dezvoltare. O confirmă tot mai multe studii întreprinse de organizațiile O.N.U. Sfera cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare poate fi extrem de largă, existînd toate șansele extinderii sale, cu condiția să se realizeze cu respectarea principiilor suveranității și egalității în drepturi a tuturor participanților.

Trinomul factorial economic-geografic-instituțional

„CONȘTIINȚA comunității problemelor“ care pot fi rezolvate prin soluții și mijloace „comune“ nu duce, desigur, în mod automat, la extinderea cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare. Dimpotrivă, o apreciere realistă a perspectivelor acesteia nu poate ignora faptul că între țările în curs de dezvoltare există mari diferențieri, nu numai sub raportul climei, al culturii, al istoriei, ci în primul rînd, sub raport economic — ca potențial și nivel de dezvoltare.

Așa cum se arată în documentul **„Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale“** : „În prezent, țările în curs de dezvoltare ar putea fi grupate, din punct de vedere al venitului național pe un locuitor, pe patru trepte : pînă la 200 dolari ; între 200—500 dolari ; între 500—1 000 dolari ; între 1 000—1 500 dolari“. Atenția trebuie concentrată, se subliniază în document, către sprijinirea cu prioritate a țărilor care se găsesc pe prima treaptă, continuînd în același timp sprijinul pentru creșterea economică a țărilor în curs de dezvoltare aflate pe celelalte trepte. În acest context este evident că realizarea egalizării relative a nivelurilor de dezvoltare economică, ținîndu-se seama de specificul istoric, geografic, climatic al fiecărei țări, implică luarea deplină în considerare a criteriului obiectiv, valabil și pentru cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare — complementaritatea tehnico-economică. Realizarea egalizării relative are loc în timp, în procesul instaurării unei noi ordini economice internaționale, proces pentru care cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare este nu numai o premisă, dar și o componentă.

Într-un raport întocmit de către un grup de experți guvernamentali pentru reuniunea pe tema cooperării economice între țările în curs de dezvoltare care are loc în prezent la Ciudad de Mexico (13—21 septembrie) se subliniază că „structurile producției și comerțului țărilor în curs de dezvoltare continuă să fie încă în mare măsură determinate de către legăturile istorice cu țările industrializate. Complementaritățile între țări în curs de dezvoltare rămîn de-abia să fie realizate“. Este deci esențial ca acea cooperare în producție, care este necesară pentru a se produce modificări în structurile tradiționale, să fie strîns asociată cu preferințele comerciale, creîndu-se suporturi suplimentare lărgirii substanțiale a schimburilor între țările în curs de dezvoltare.

Pe de altă parte, așa cum păcătuiește prin unilateralitate afirmația că, prin natura lor, economiile țărilor în curs de dezvoltare ar fi „în general, mai mult competitive decît complementare“ 7), nu trebuie absolutizată nici ideea potrivit căreia complementaritățile dintre aceste țări ar avea cu precădere un cadru subregional și regional. Desigur că vecinătatea sau apropierea geografică între țări este de natură să creeze premise favorabile cooperării tehnice, dar această cooperare trebuie să fie liberă de orice îngrădiri, să poată fi extinsă și la nivel interregional, între toate țările în curs de dezvoltare, pe baza condițiilor economice obiective.

Alături de factorul intern, al dezvoltării forțelor de producție, o condiționare pozitivă a cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare o dă necesitatea existenței unor piețe de dimensiuni mai mari, care să permită o valorificare eficientă a producției realizate.

Lărgirea pieței pentru bunurile a căror producție n-ar fi eficientă la scara oferită de piața internă a țărilor luate individual este unul dintre aspectele prin care și studiul ECOSOC asupra situației economiei mondiale în 1975 demonstrează că „extinderea comerțului și a legăturilor în domeniul investițiilor între țările în curs de dezvoltare este una din căile importante pentru consolidarea procesului dezvoltării economice“ (E/5790, Add.1, și E/5827). Studiul apreciază, în lumina rezultatelor din prima jumătate a deceniului 1971—1980, că este necesară o strategie de lungă durată pentru diversificarea producției și multilateralizarea comerțului.

Nici acest factor nu este ferit de riscul absolutizărilor, ca atunci cînd se susține că amploarea încă insuficientă a acțiunilor de cooperare tehnică între țările în curs de dezvoltare ar fi în multe cazuri „motivul esențial al lipsei de progres în industrializarea lor“ și că aceasta „ar putea fi o barieră de nebiruit în atingerea unor niveluri, mai înalte de dezvoltare în viitor“.8) Realitățile, în general, și în particular experiența României, ca țară socialistă în curs de dezvoltare, invalidează o astfel de concluzie simplificatoare. În concepția P.C.R., cooperarea între state poate juca un rol de cea mai mare importanță în accelerarea progresului țărilor subdezvoltate și în curs de dezvoltare numai odată cu intensificarea efortului propriu — factor ignorat uneori, ca în concluzia citată. Cooperarea între țările în curs de dezvoltare trebuie să le ajute să-și făurească o industrie proprie, să-și valorifice în mod superior resursele naturale și să participe activ, în deplină egalitate, la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de bunuri și valori.

Desfășurarea eficientă a acțiunilor de cooperare tehnică între țările în curs de dezvoltare presupune, ca o condiție sine qua non, că nu regulile pieței vor fi acelea care vor dicta acțiunile concrete sau opțiunea pentru o formă anumită de cooperare, ci interesul conștient manifestat al partenerilor. Pentru aceasta este nevoie și de un cadru instituțional adecvat, atît pe plan intern cît și pe plan internațional.

Un raport întocmit de către Institutul pentru țările în curs de dezvoltare din Zagreb scoate în evidență faptul că, întrucît cooperarea între țările în curs de dezvoltare este, pentru majoritatea acestor țări, un concept recent, pînă în prezent s-a acordat puțină atenție căilor și mijloacelor de programare a ei. Urmînd modalitățile stabilite în cazul cooperării cu țările dezvoltate, programarea constă de obicei în inventarierea nevoilor țării, pe cînd capacitatea ei de ofertă în acțiuni de cooperare cu alte țări în curs de dezvoltare este rareori menționată. Mai mult, ca o consecință logică a faptului că țările în curs de dezvoltare au fost în principal beneficiare ale cooperării tehnice internaționale, eforturile lor de constituire a unor rețele de informare naționale au fost orientate spre colectarea și răspîndirea informațiilor referitoare la cerințele lor.

Este evident că, în interesul dezvoltării acțiunilor de cooperare tehnică între țările în curs de dezvoltare, consolidarea cadrului instituțional va trebui să constituie în continuare un cîmp de activitate susținută pentru cei în cauză și pentru organizațiile internaționale angajate într-un fel sau altul în ridicarea grabnică a economiei „lumii a treia“.

PRIN PREMISELE SALE OBIECTIVE, cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare se poate înscrie ca un pas semnificativ în procesul instaurării unei noi ordini economice internaționale. România, ca țară socialistă și totodată țară în curs de dezvoltare, și-a exprimat și-și exprimă în forurile internaționale convingerea că această nouă dimensiune a cooperării este de natură să vină în sprijinul eforturilor naționale proprii pentru lichidarea inegalităților economice și tehnice dintre țările rămase în urmă și cele industrializate, contribuind la făurirea unei lumi mai drepte și mai bune.

Interesul țării noastre față de cooperarea tehnică cu celelalte țări în curs de dezvoltare se înscrie în ideea că, așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul educației politice și al culturii socialiste, **„România se preocupă permanent de găsirea celor mai potrivite forme de colaborare și conlucrare cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate — care aproape în totalitatea lor sînt țări în curs de dezvoltare — în vederea intensificării atît a eforturilor naționale, cît și a celor internaționale, pentru lichidarea decalajelor economice“.**

Participînd la reuniunile pregătitoare în vederea conferinței mondiale asupra cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare, România își reafirmă și cu această ocazie dorința de a lărgi pe mai departe relațiile de cooperare tehnică și economică cu aceste țări.

Gh. DUMITRU

---

7) H. Jon Rosenbaum, W. G. Tyler, „South-South relations : the economic and political content of interactions among developing countries“, in : World Politics and International Economics, The Brookings Institution, Washington, 1975, p. 252.

8) Journal of Development Planning nr. 9 1976, p. 4.

ECONOMIE MONDIALA

TENDINȚE - CONJUNCTURI

Comerțul internațional în trimestrul II 1976

EXPORTUL total al țărilor capitaliste industrializate a reprezentat în perioada aprilie-iunie a.c. 149 mlrd. dolari, în creștere cu 7% față de aceeași perioadă din 1975. Evoluția este semnalată de publicația lunară a F.M.I., International Financial Statistics *(septembrie). Printre țările cu sporuri peste media pentru acest grup se numără Japonia (+19,2%), Canada (+18,5%), S.U.A. (+11,2%). Cifrele citate înseamnă că ponderea țărilor respective în exportul total al lumii nesocialiste se mai mărește față de situația prezentată în graficul de mai sus, din care rezultă că anul trecut cinci mari țări exportatoare din grupul celor industrializate dețineau aproape jumătate din valoarea exportului lumii nesocialiste.*

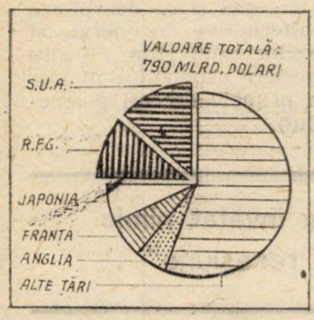

Exportul țărilor nesocialiste în 1975

În trim. II/1976, după cum mai informează publicația citată, importul acelorași țări a sporit cu 12% față de intervalul similar de timp din 1975. Evoluția aceasta a comerțului internațional este socotită cu atît mai semnificativă cu cît prețurile de import și de export par să fi înregistrat în perioada la care se referă datele o ușoară scădere pe ansamblu. Exportul țărilor exportatoare de petrol, ca grup, a crescut și el în trim. II 1976 față de trim. II 1975, dar a scăzut ușor în raport cu primul trimestru al anului în curs.

Producția mondială de uleiuri și grăsimi

CONFORM estimațiilor F.A.O producția mondială de uleiuri și grăsimi va atinge în 1976 nivelul record de 49,4 milioane de tone, superior anului precedent cu aproape 2,3 mil. tone. În aceste condiții, este posibil ca disponibilul de export pe plan mondial să sporească în acest an cu aproximativ 2 mil. tone (la peste 16,5 mil. tone), datorită în principal majorării producției în țările dezvoltate.

Specialiștii F.A.O. consideră că cererea mondială de uleiuri și grăsimi va fi influențată favorabil de procesul de redresare economică a țărilor occidentale și tendința de scădere pe piața mondială a prețurilor la aceste produse, înregistrată începînd cu anul 1975. Totuși, consumul nu va putea absorbi integral producția, ceea ce va determina creșterea stocurilor, în special în țările exportatoare.

Ungaria: orientări în comerțul exterior

ÎN LEGĂTURĂ cu dezvoltarea comerțului exterior al R.P. Ungare în cursul actualului cincinal, Istvan Török, adjunct al ministrului comerțului exterior, arăta nu de mult că economia ungară reclamă lărgirea considerabilă a schimburilor pe toate piețele și cu toate țările, inclusiv extinderea cooperării în producție. Exporturile remunerate în dolari nu constituie doar o alternativă, ci și o necesitate — a precizat el. Dealtfel, s-a calculat că pentru fiecare procent de creștere a venitului național în R.P. Ungară în perioada 1976—1980 este necesar să se asigure o sporire cu 1,8% a încasărilor în dolari. Se prevede că exporturile ungare către țările respective vor crește cu 60—70%, iar importurile din ele se vor menține de asemenea la un nivel înalt.

Din 1965, de cînd datează cooperarea cu țările capitaliste dezvoltate, Ministerul Comerțului Exterior din R.P. Ungară a eliberat întreprinderilor 410 licențe legate de teme de cooperare, finisate într-un număr de 226 contracte, din care în proporție de două treimi în industria constructoare de mașini. Printre principalii parteneri ai întreprinderilor ungare se numără firme din R.F.G., Austria, Franța, Elveția, Italia, Suedia, Finlanda, iar în ultimii ani și din S.U.A. Pe de altă parte, achiziționarea de licențe și know-how deține un loc important în importurile ungare ; în medie, anual se cheltuiesc în acest scop 4—5 milioane dolari, fiind achiziționate 28—30 de licențe.

EVOLUȚII MONETARE

NOILE atacuri speculative asupra **lirei sterline** au constituit evenimentul principal pe piața valutară occidentală în perioada 6—10. IX. 1976. Anunțarea înrăutățirii situației balanței de plăți engleze în trim. II a.c. a fost punctul de plecare al acestei situații, la care s-au adăugat alți factori negativi : scadența în decembrie a.c. a împrumutului de 5,3 miliarde dolari contractat în iunie a.c. în condițiile în care obținerea unui nou credit de la F.M.I. nu s-ar putea realiza fără o serie de măsuri foarte restrictive, precum și greutățile guvernului în aplanarea unor conflicte sociale. Ca atare, atacurile împotriva monedei britanice s-au întețit și, în ciuda eforturilor Băncii Angliei de susținere a ei la plafonul de 1,77 dolari pentru 1 liră sterlină (eforturi cifrate între 600 și 700 milioane dolari în acest interval), cursul lirei s-a deteriorat continuu. Întrucît pentru a-și conserva rezervele valutare Banca Angliei a hotărît să înceteze susținerea cursului lirei de la 9. IX. 1976, acesta a ajuns în foarte scurt timp la nivelul de 1,7350 dolari pentru 1 liră sterlină, respectiv cel mai scăzut nivel din 3 VI 1976.

Se apreciază că principalul loc de refugiu al capitalurilor din liră sterlină a devenit **marca vest-germană**, raportul liră sterlină marcă atingînd în acest interval cel mai jos nivel din istorie, respectiv 4,3610 mărci vest-germane pentru 1 liră sterlină.

Măsura luată de Banca Angliei la 10. IX. 1976 de mărire a nivelului dobînzii minime de împrumut de la 11 1/2% p.a. la 13% p.a., precum și influența unor factori tehnici de moment au făcut ca lira sterlină să termine intervalul la un nivel de circa 1,75 dolari pentru 1 liră sterlină, care reprezintă totuși o depreciere cu 1,3% comparativ cu nivelul de la începutul intervalului.

Celelalte valute occidentale au înregistrat o repreciere ușoară față de dolarul american, tendința cea mai accentuată manifestîndu-se la marca vest-germană (cu 0,6%), **francul belgian** (cu 0,4%), **francul elvețian** și **francul francez** (cu 0,3%). **Dobînzile la depozitele în eurovalute** pe perioada de 6 luni au oscilat în jurul nivelului de 6 1/8% p.a. la depozitele în eurodolari, 5% p.a. la cele în euromărci vest-germane și 2 3/8% p.a. la cele în eurofranci elvețieni.

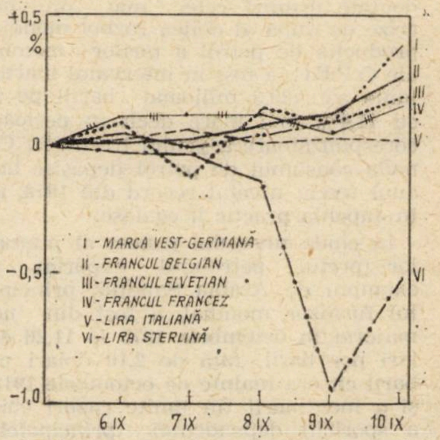

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 6—10 IX 1976, luîndu-se, ca bază, cursurile din 3 IX 1976

Prețul aurului la Londra a înregistrat o creștere de peste 8 dolari uncia — 115,70 dolari uncia al doilea fixing la sfîrșitul intervalului față de 107,40 dolari uncia în intervalul precedent.

Paul DUMITRAȘCU
Gh. MUNTEAN

Piața sulfului: decalaj între cerere și ofertă

AUTORII unei analize asupra evoluției pieței mondiale a sulfului în următorul deceniu, efectuată de organizația londoneză „Westinform Service“ apreciază că cererea pentru sulf din partea industriei va devansa creșterea producției sale, ceea ce va duce în anul 1985 la un deficit de 8 mil. tone. Evoluția menționată este determinată pe de o parte, de extinderea utilizării sulfului în noi și noi domenii (îndeosebi în producția diferitelor materiale de construcții), pe de alta — de perspectivele incerte ale creșterii producției de sulf, recuperat la epurarea gazelor naturale (combustibile) sau a gazelor rezultate din diverse procese tehnologice. Or, se evaluează că acest sulf, obținut ca un produs secundar, își va spori în continuare ponderea (în raport cu sulful nativ, extras din zăcăminte) pînă la aproape două-treimi din producția globală de sulf a țărilor nesocialiste în anul 1985.

DOCUMENTAR

PRODUCȚIA ȘI CONSUMUL DE PETROL — STRUCTURI ÎN PREFACERE

DUPĂ CE a înregistrat în 1975 prima scădere din perioada postbelică[1], și după ce în perioada 1950—1974 crescuse în medie cu 7,3% pe an, producția mondială de petrol (2,646 miliarde tone anul trecut) pare să se îndrepte din nou în acest an către un nivel record. Sub impulsul creșterii cererii, determinate de reînviorarea economiei occidentale urmînd celei mai profunde crize de după al doilea război mondial, producția de petrol a țărilor membre ale O.P.E.C. a fost în intervalul martie-iunie a.c. (29,3 milioane barili pe zi) cu 11,4% mai mare decît în perioada corespunzătoare a anului trecut. În Canada consumul de petrol depășise încă anul trecut nivelul record din 1972, iar în Japonia practic îl egalase.

În ciuda nivelului ridicat al prețurilor (prețul petrolului exportat de exemplu de Arabia Saudită, principalul furnizor mondial, a fost din nou majorat în octombrie 1975 la 11,26 dolari per baril, față de 2,10 dolari per baril cît era înainte de octombrie 1973) și a menținerii (în multe cazuri chiar a sporirii) dependenței principalelor țări occidentale de petrolul importat, cererea mondială de petrol se anunță în continuare în creștere, cu perspectiva de a atinge la jumătatea anului viitor nivelul estimat nu demult de OCDE abia pentru 1980, de 34,2 milioane barili pe zi.

O înaltă concentrare a exportului și importului

ÎN ACESTE CONDIȚII, o serie de experți au început să vorbească despre posibilitatea unei noi majorări a prețului la petrol (un expert britanic avansează chiar cifra de 25%) încă în primele luni ale anului viitor (**International Herald Tribune**, 7 septembrie 1976).

Cu toate oscilațiile din ultimii ani ale producției[2] (vezi graficul) — oscilații generate nu numai de scăderea cererii ca reflex al recentei crize economice din lumea capitalistă, dar și de hotărîrea unor țări mari exportatoare (ca de exemplu Kuweit, Libia, Venezuela) de a-și reduce în mod deliberat producția pentru a-și conserva o perioadă mai îndelungată resursele de petrol care stau la baza planurilor de dezvoltare pe termen lung, în pregătirea „erei postpetroliere“ — petrolul a rămas, și va rămîne și în continuare cel puțin pînă în anul 2000, principala sursă de energie primară pentru foarte multe țări ale lumii. Estimată a reprezenta 43% în structura consumului mondial de energie primară în 1972 (față de 32% combustibilii solizi, 21% gazele naturale și 3% energia hidraulică și nucleară), ponderea petrolului atingea în unele țări valori mult mai ridicate: Japonia 72%, țările din Europa Occidentală 58% etc. De la 39% în 1960, ponderea petrolului în consumul total de energie primară al țărilor membre ale OCDE (organizație care grupează principalele țări capitaliste dezvoltate) a sporit la 53% în 1973.

Cea mai mare parte din petrolul respectiv provine din import, și anume dintr-un grup restrîns de state. Cele 13 state grupate în Organizația țărilor exportatoare de petrol (vezi graficul), care au obținut sau sînt pe cale de a dobîndi controlul deplin asupra acestei importante bogății naturale a subsolului lor, au asigurat în ultimii ani circa 85% din exportul mondial de petrol.

Un grad înalt de concentrare cunoaște și importul mondial de petrol, realizat în proporție de 74% de numai 12 state. Depinzînd în proporție de 99,5% de petrolul importat (90% din petrol fiind importat din țările OPEC), Japonia este cel mai mare cumpărător mondial la acest capitol, cu 15,6% din importul mondial, urmată de S.U.A. cu 11,3%, fiind în schimb cel mai mare consumator. De notat aici în treacăt că pe cap de locuitor consumul de benzină al S.U.A. este de nouă ori mai mare decît media mondială.

Necesarul de energie al țărilor din O.C.D.E. în 1985

(în milioane tone petrol echivalent)

	Ipoteze OPEC	Ipoteza OCDE
Necesarul de energie	5800	5650
Energia nepetrolieră din care:	3100	3220
Energie nucleară	640	756
Producția proprie de petrol	1100	1380
Import de petrol din țările OPEC	1600	1050

Sursa: Revue Tiers Monde, aprilie-iunie 1976

Deși a scăzut ușor, anul trecut, ponderea țărilor membre ale OPEC în importul de petrol al multor țări occidentale rămîne foarte ridicată (Franța 94%, Anglia 84% etc), în vreme ce în cazul S.U.A. ea a cunoscut chiar o creștere, de la 73% la 78%.

Previziuni recente estimează că importurile occidentale de petrol din țările care fac parte astăzi din OPEC ar urma să sporească la 37 milioane barili pe zi în 1985, cu toate eforturile de economisire a energiei și de dezvoltare a unor surse alternative de energie și în ciuda ipotezelor unui ritm mediu mai lent de creștere economică în Occident decît în primele decenii postbelice (vezi tabelul).

„Nu au învățat nimic din recesiune“

EVOLUȚIILE CITATE și prognoza prezentată în tabel ilustrează între altele faptul că în ce privește reducerea dependenței de petrol (prin aceasta înțelegîndu-se desigur și reducerea dependenței de petrolul importat) ca principală sursă de energie primară a țărilor capitaliste dezvoltate, rezultatele au fost, pînă acum, și se anunță și pentru viitorul relativ apropiat, mult mai modeste decît se sconta inițial prin politicile energetice mai mult sau mai puțin severe adoptate de aceste țări în ultimii ani. Așa cum arătam, o anumită reducere a consumului s-a realizat pentru o vreme, dar ea a fost în primul

---

[1] Scăderea (de 6,5%) a avut loc în ciuda creșterii considerabile (de la 459 la 490 milioane tone) a extracției în U.R.S.S. — care a devenit astfel în 1975 cel mai mare producător mondial, fiind totodată al treilea mare exportator, după Arabia Saudită și Iran —, și de asemenea a creșterii extracției în R. P. Chineză și în alte cîteva țări. În U.R.S.S. planul pe anul în curs prevede extragerea a 520 milioane tone de petrol.

[2] Pe ansamblul țărilor membre ale OPEC producția de petrol s-a redus în 1975 cu aproape 12%, cu toată creșterea înregistrată în unele țări (în Irak, de pildă, producția a sporit anul trecut cu 29%). Reducerea consumului și a producției a antrenat și o diminuare a comerțului internațional cu petrol, care s-a manifestat încă în 1974, cînd exportul mondial a scăzut cu 2,2% față de nivelul record de 1,574 miliarde tone din 1973 (*World Energy Supplies 1950—1974. Statistical Papers*, New York, 1976).

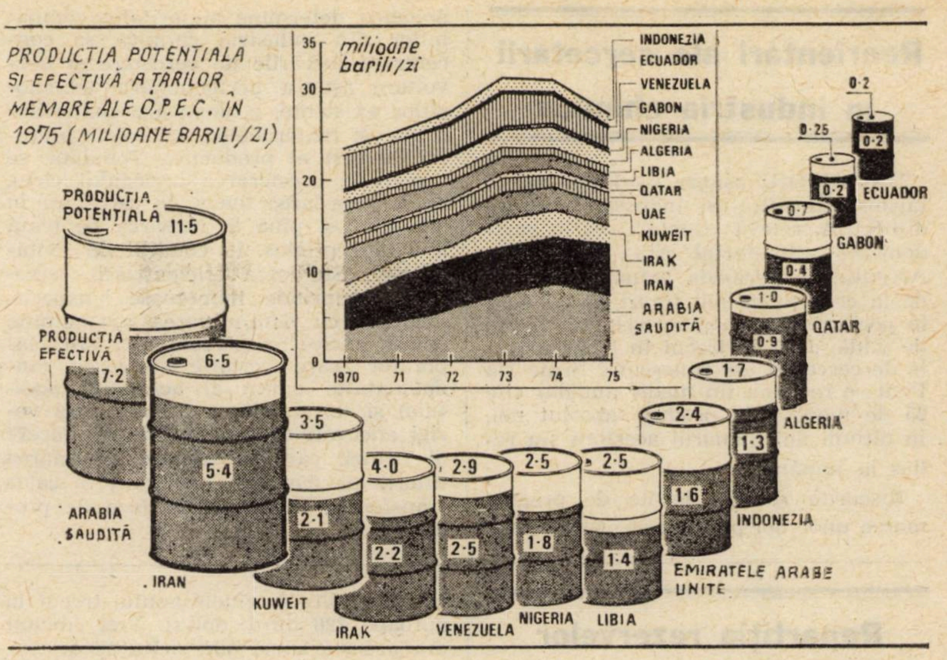

(După THE ECONOMIST)

Producția de petrol a țărilor O.P.E.C.

rînd un efect al crizei economice, în care s-a aflat pînă nu demult economia occidentală.

Dînd glas deziluziei în legătură cu efectul redus al măsurilor de economisire a energiei adoptate în anii din urmă, Yves Laulan scria de curînd în „International Herald Tribune" : „Noi am ieșit din recesiune fără a fi operat vreo schimbare fundamentală în modalitatea de a aborda problema consumului sau a producției. Reformele anunțate cu atîta zarvă nu s-au materializat (...). Pentru a te convinge trebuie doar să privești la liniile de fabricație a automobilelor mici, care au fost nevoite să-și înceteze activitatea. În industrie au fost introduse cîteva măsuri pentru economisirea energiei, dar ele au consecințe globale neînsemnate. Cu alte cuvinte, se pare că nici, guvernul, nici consumatorii particulari de energie nu au învățat nimic din recesiune și nu i-au înțeles pe deplin cauzele".

Referindu-se la aceeași inerție în schimbarea mentalității unor mari consumatori și la precaritatea prosperității și a securității bazate pe ea, directorul executiv al ONUDI, Abdel Rahman Khane, declara recent : „Pentru moment (...) lumea își continuă drumul ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat (...) Mi-e teamă că această lipsă de prevedere provine din aceea că țările bogate se mișcă încă în cadrul vechilor relații internaționale, care față de «lumea a treia» rămîn încă inspirate de nostalgia epocii coloniale. Acest mod de a vedea sau mai curînd de a nu vedea evoluția relațiilor internaționale nu poate să conducă decît la o situație de confruntare (...) Trebuie să tindem la un nou echilibru în relațiile internaționale, adică la o mai justă distribuție a responsabilităților și avantajelor, grație unei mai bune gestiuni a resurselor mondiale, toate națiunile fiind egale în diversitatea lor".

Creșterea prețului și perspectiva sporirii în continuare a cererii de petrol au determinat, de asemenea, o intensificare a activității de foraj și de punere în valoare a noi zăcăminte pe diferite meridiane. Zonele în care s-au descoperit sau numai se presupune că ar exista zăcăminte de petrol se caracterizează însă de multe ori prin condiții foarte grele de foraj, extracție și transport, fie că este vorba de Alaska, de Marea Nordului sau de Antarctica. În consecință, în Marea Nordului, de pildă, costul extracției unei tone de petrol este de trei-patru ori mai ridicat decît dintr-un zăcămînt de pe uscat, iar volumul extracției (350 000 barili/zi) nu acoperă încă decît circa 3% din consumul vest-european. Totuși Anglia ar putea deveni pentru o scurtă perioadă o țară exportatoare de petrol, iar Norvegia este de pe acum. India, țară pe care creșterea prețului la petrol și produse petroliere a afectat-o puternic, contează să ajungă în 1986 aproape în situația de a renunța la importul de petrol.

În ciuda stimulentului primit prin sporirea în cîteva rînduri a prețurilor la petrol, eforturile pentru punerea la punct a unor tehnologii competitive de valorificare a unor surse alternative de energie întîrzie din diferite cauze, între care adesea — mai ales în cazul energiei nucleare — considerente legate de exigențele ocrotirii mediului înconjurător.

O resursă vitală pentru toți

PETROLUL continuă să rămînă o resursă vitală nu numai pentru un mănunchi de țări puternic dezvoltate, ci și pentru marea majoritate a țărilor în curs de dezvoltare ale lumii, pentru care o „criză petrolieră" are efecte directe asupra celor mai elementare nevoi de consum.

În aceeași măsură el rămîne un produs de export vital pentru țările furnizoare, în primul rînd pentru țările membre ale OPEC, multe din ele angajate în ample programe de industrializare și modernizare a economiei. În acest context reține atenția tendința care se conturează acum, de reducere a excedentului balanței de plăți curente pe ansamblul organizației (de la 60 miliarde dolari în 1974 la 42 miliarde anul trecut), paralel cu o mult mai inegală distribuire a acestuia, în sensul că patru țări (Arabia Saudită, Kuweit, Emiratele Arabe Unite și Oman) concentrau anul trecut 90% din excedent, față de numai 70% în 1974. În același timp, Algeria și Ecuadorul au încheiat balanța de plăți curente anul trecut cu un deficit.

Evenimentele economice și politice din ultimii cîțiva ani, realitatea interdependenței crescînde a țărilor lumii, au constituit pentru multe guverne revelatorul faptului, subliniat de exemplu explicit în ultimul Raport economic internațional al președintelui S.U.A. (martie 1976, pag. 108), că „există o conștiință crescîndă în rîndurile producătorilor și consumatorilor că problemele energiei, cum sînt cele ale prețului și ale securității aprovizionării, angajează deplin interesele economice și politice ale tuturor națiunilor". Comerțul mondial cu energie va beneficia de o mare prioritate pe agenda economică internațională în deceniul următor, anticipează raportul amintit. Abordările lucide, realiste se impun : „Nu există altă cale decît forme noi și imaginative de cooperare" între cele două grupuri de țări, conchide la rîndul său Pierre Uri, într-un studiu publicat recent (North-South : Developing a New Relationship, Paris, mai 1976, pag. 53). Iar această cooperare reciproc avantajoasă, în mod evident, nu se poate naște decît dintr-un dialog, nu dintr-o confruntare.

În această privință, poziția țării noastre, exprimată cu consecvență de președintele **Nicolae Ceaușescu** și bucurîndu-se de un larg ecou pe plan mondial, este că instaurarea unei noi ordini economice internaționale, a unor relații noi de egalitate și echitate în toate domeniile presupune și realizarea unor raporturi cît mai juste între prețurile materiilor prime, inclusiv petrolul, și cele ale produselor industriale. **„Pentru aceasta este necesar** — spunea președintele României **ca țările posesoare de materii prime să primească prețuri care să concorde cu activitatea depusă pentru exploatarea acestor materii prime, cu valoarea lor și care să le ajute să realizeze o dezvoltare economico-socială mai rapidă. În același timp, desigur, produsele industriale trebuie să fie livrate la asemenea prețuri incit să nu ducă la lichidarea avantajelor obținute prin prețurile la materiile prime, dar care, totodată, să constituie și un stimulent pentru dezvoltarea în continuare a activității industriale"**. În acest spirit, România se pronunță pentru stabilitatea prețurilor la toate produsele, atît la materii prime cît și la produse industriale, văzînd în această stabilitate un element esențial al noii ordini economice internaționale.

Dinu DRAGOMIRESCU

Reorientări ale cercetării în industria chimică

UN STUDIU asupra evoluției cercetărilor științifice în industria chimică din S.U.A. relevă orientări noi în acest domeniu sub efectul crizei economice. Accentul în perioada actuală se mută de la crearea de noi tipuri de produse la perfecționarea celor existente, astfel de pildă, dacă în trecut în laboratoarele de cercetări ale cunoscutei firme Du Pont se realizau (în medie anuală) cîte 25 de modele de produse absolut noi, în ultimii ani numărul acestora s-a redus la jumătate.

Riscurile sporite, legate de programarea unor noi produse și procese tehnologice, determină majoritatea companiilor din industria chimică să concentreze lucrările de cercetare și dezvoltare asupra perfecționării tehnologiilor existente, economisirii materiilor prime și materialelor, reducerii prețului de cost al producției. Totodată, se urmărește accelerarea întregului ciclu, de la abordarea temei de cercetare în laborator și pînă la lansarea pe piață a noului produs, în condiții de rentabilitate. Studierea eficientizării cercetărilor cuprinde numeroase aspecte, începînd cu determinarea așa-numitei „mase critice“ a personalului din laborator (care permite atingerea randamentului optim al activității acestuia) și terminînd cu găsirea unei verigi adecvate în sistemul de conducere al firmei, care să asigure eliminarea diferitelor frîne sau întîrzieri în calea transferării investiției în faza de producție.

Repartiția rezervelor monetare internaționale

CONFORM datelor publicate de F.M.I. ansamblul rezervelor monetare internaționale, deținute de țările membre, se ridica la finele anului trecut la aproape 228 mlrd. dolari. Trei cincimi din această sumă sînt deținute de numai zece țări (vezi graficul). La celălat pol, țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol (respectiv marii majorități a acestor țări) le revin numai ceva mai mult de 13% din totalul rezervelor. Se remarcă faptul că dintre primele zece țări deținătoare de rezerve internaționale, trei — Arabia Saudită, Venezuela și Iran — sînt țări exportatoare de petrol care, în decurs de doi ani, și-au sporit volumul rezervelor de 4—7 ori. În ansamblu, rezervele internaționale deținute de țările în curs de dezvoltare exportatoare de petrol au ajuns să reprezinte peste 25%.

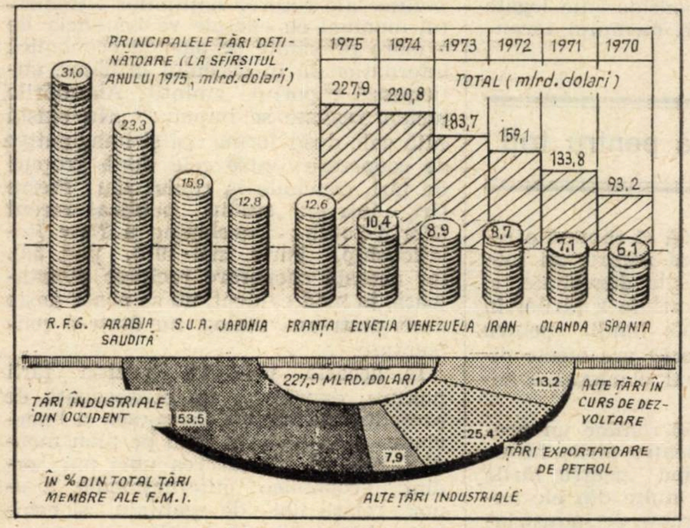

Sursa : UN, MONTHLY BULLETIN OF STATISTICS, aug. 1976

Rezerve internaționale (aur, drepturi speciale de tragere, poziții de rezervă la F.M.I. și rezrve valutare)

Polonia: reorganizarea comerțului

UN PROGRAM de reorganizare structurală, treptată, a sistemului comerțului interior a început să fie pus în aplicare de la mijlocul acestui an în R.P. Polonă. Criteriul de bază îl constituie modernizarea comerțului, în scopul perfecționării activității sale și al adaptării ei la cerințele consumatorilor, în corelație cu noua structură administrativ-teritorială a țării.

Urmează a fi create cinci noi complexe uriașe, cu profil bine delimitat. Primul complex, subordonat Cooperativei generale de consum „Spolem“, va îngloba desfacerea produselor alimentare și a mărfurilor nealimentare de uz curent, cumpărate frecvent. Comerțul de stat este reprezentat prin trei complexe ; pentru articole de îmbrăcăminte, galanterie și încălțăminte ; pentru articolele legate de amenajarea apartamentelor (mobilă, aparate radio și televizoare, articole decorative etc.); pentru articolele de turism și distractive. Ultimul complex — subordonat Uniunii centrale a cooperativelor „Întrajutorarea țărănească“ — include desfacerea cărbunelui și a altor combustibili, a materialelor de construcții, a articolelor destinate procesului de producție din agricultură ș.a.

Printre avantajele noii organizări, urmărind adîncirea specializării personalului comercial, se prezumează o influențare mai eficientă a producției, scurtarea drumului mărfurilor de la producător în raftul magazinului (prin desființarea unor verigi intermediare), îmbunătățirea gestiunii fondurilor de investiții ș.a.

Pantele asistenței pentru dezvoltare

ESTE UN FENOMEN bine cunsocut pe plan internațional de mai multă vreme : statele capitaliste dezvoltate și-au redus asistența financiară pentru țările în curs de dezvoltare atît în valori absolute cît și în expresie relativă. Cazul englez ilustrat de grafic este numai un exemplu printre atîtea care înfățișează aceleași tendințe : în prețurile curente suma asistenței oficiale (din fonduri publice) pare să se înscrie pe o pantă urcătoare, dar în prețurile constante ale anului **1970** ea are o tendință neîndoielnică de scădere și aceasta pe perioade îndelungate ; iar ca pondere în produsul național brut al țării „donatoare“, scăderea este și mai vădită din 1960 încoace. Săptămînalul *The Ecomonist* relevă în legătură cu această situație două elemente. Unul: ponderea asistenței oficiale în P.N.B. nu reprezintă decît aproximativ jumătate din obiectivul de 0,7%, acceptat în cadrul Deceniilor dezvoltării sub egida O.N.U. Al doilea : în cazul concret al Angliei, circa două treimi din ajutorul acordat pe baze bilaterale și circa jumătate din asistența oficială pentru dezvoltare sînt cheltuite de țările beneficiare pentru a achiziționa bunuri și servicii engleze. „A da este aproape echivalent cu a primi“, comentează revista londoneză. Apreciere care nu mai are nevoie de nici un comentariu.

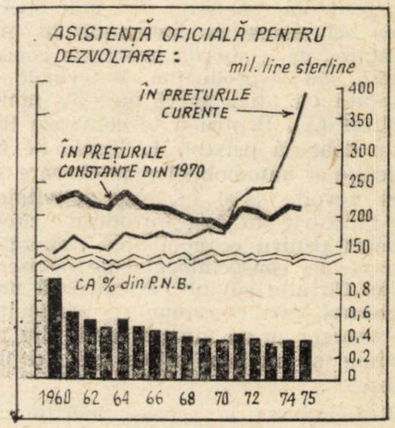

Pelicula minune

RECENT în Uniunea Sovietică a început fabricarea unei pelicule, denumită „Krehalon“, care depășește calitățile materialelor de ambalaj obișnuite, rivalizînd cu metalul și sticla în producția de ambalaje pentru alimente. Produsele ambalate într-o astfel de peliculă își păstrează culoarea, aroma și prospețimea ; de exemplu, crenvurștii, fasolea sau compotul ambalate în „Krehalon“ nu și-au pierdut prospețimea după ce au stat într-un frigider obișnuit timp de aproape trei ani. De asemenea, în această peliculă pot fi ambalate în vid diferite mezeluri și brînzeturi, ea fiind rezistentă la atacul acizilor sau sărurilor. Dacă procesul de producție al peliculei este foarte complicat, în schimb materia primă de bază se găsește din abundență — sarea de bucătărie.

GLOSAR

Valoarea adăugată

Valoarea adăugată și taxa (în realitate, impozitul) **pe valoarea adăugată** sînt noțiuni care au căpătat o notorietate internațională deosebită în legătură cu problema unificării legislațiilor fiscale în cadrul Comunității Economice Europene (Piața comună vest-europeană). Tratatul de la Roma, prin care a luat ființă această Comunitate, prevede la art. 100 armonizarea principiilor de impunere în țările membre, iar la art. 85, interzicerea subvențiilor deghizate, printre care și dumpingul fiscal.

În aplicarea dispozițiilor de mai sus, la 9 februarie 1967 Consiliul C.E.E. a decis ca în toate țările membre s ăse introducă taxa pe valoarea adăugată (T.V.A.) cel mai tîrziu pînă la 1 ianuarie 1970. În prezent, țările aplică această taxă care, în fond, este o formă de percepere și așezare a impozitului pe cifra de afaceri.

Valoarea adăugată a fost definită ca fiind diferența dintre suma încasărilor din vînzările unei întreprinderi și suma cheltuielilor pentru cumpărările efectuate de această întreprindere de la alte întreprinderi. Valoarea adăugată nu este deci altceva decît ceea ce îi spune numele : valoarea pe care o întreprindere o adaugă, prin activitatea ei, valorii preexistente, create prin activitatea altor întreprinderi care au colaborat succesiv la realizarea unui produs.

Pentru determinarea valorii adăugate se poate proceda în două feluri : fie la scăderea din valoarea totală a producției unei întreprinderi a valorii cumpărărilor curente ale acestei întreprinderi, fie la însumarea costului factorilor care au concurat la producție în întreprinderea respectivă și scăderea costului însumat din valoarea totală a producției livrate în afară. Piața comună a adoptat prima metodă de determinare, însă a stabilit ca din valoarea totală a producției să se scadă nu numai valoarea cumpărărilor curente, ci și a investițiilor pentru producție.

Taxa pe valoarea adăugată elimină cumularea impozitelor pe cheltuieli. Această taxă se aplică în cote diferite — în funcție de produs și de operațiune — asupra valorii adăugate de fiecare producător pe parcursul realizării produsului finit și al prezentării lui comerciale, adică asupra diferenței între prețul cu care producătorul a achiziționat produsul într-un anumit stadiu de prelucrare și cel cu care l-a vîndut după ce i-a adăugat prelucrarea proprie.

În acest scop, fiecare producător ține seama de taxele plătite în stadiile anterioare și le scade din taxa datorată pentru valoarea produsului după prelucrarea proprie. Așadar, dacă după fiecare verigă de producție are loc un act de vînzare-cumpărare, producătorul respectiv plătește cu această ocazie numai taxa asupra valorii adăugate prin propria prelucrare. Cu alte cuvinte, toți producătorii care participă de-a lungul întregului ciclu de producție la producerea unei mărfi trebuie să plătească taxa asupra valorii adăugate, însă numai pentru propria contribuție la sporirea valorii. În felul acesta, datorită impunerii succesive a valorilor adăugate la valoarea inițială, în diferitele stadii de producție, marfa suportă de fapt o singură dată taxa pe valoarea ei finală.

C. K.

Negocieri comerciale multilaterale

Vlad Căprărescu, București — Acordul general pentru tarife și comerț, (GATT) a fost încheiat în 1947 și a intrat în vigoare în ianuarie 1948. De la 23 cît era inițial, numărul țărilor semnatare, denumite părți contractante, ajunsese în iunie a.c. la 83, dintre care șase state socialiste (Cehoslovacia, Cuba, Iugoslavia, Polonia, România și Ungaria). Alte 3 țări au aderat cu titlu provizoriu, iar 10 țări aplicau de facto prevederile acordului, fără a fi semnatare ale acestuia.

Unul din principalele obiective ale acestui tratat multilateral îl constituie „reducerea substanțială a tarifelor vamale și a celorlalte obstacole din calea schimburilor comerciale“. În acest scop, sub auspiciile sale au avut loc pînă acum șase runde de negocieri comerciale : în 1947 (la Geneva, Elveția), în 1949 (la Annecy, Franța), în 1951 (la Torquay, Anglia), în 1956 (la Geneva), în 1960—61 (la Geneva, „runda Dillon“), în 1964—1967 (la Geneva, „runda Kennedy“). Negocierile din cadrul rundei Kennedy au permis reducerea cu circa o treime a nivelului tarifelor vamale la produsele industriale. În septembrie 1973 a fost inaugurată la Tokio o nouă rundă de negocieri comerciale multilaterale, considerată și mai ambițioasă decît cele precedente.

Proiecte în zona Canalului Suez

Stelu Șerban, București. — Potrivit hotărîrii guvernului egiptean, sînt în curs de efectuare — de către o echipă multidisciplinară formată din peste 100 experți egipteni și englezi — studii tehnice și economice privind lărgirea și totodată adîncirea (de la 15 la 25 metri) a Canalului Suez.

Concomitent, sînt proiectate mai multe tuneluri rutiere pe sub Canalul Suez. Primul dintre ele, urmează a fi terminat în anul 1979. Situat la nord de Port Suez, el va avea o lungime de 2190 metri, o lățime de 10,40 metri (cu două benzi de circulație), atingînd o adîncime maximă de 50 metri sub nivelul actual al apei în Canal. Costul lucrărilor, care presupun, între altele, excavarea a 550 000 m^3 de pămînt în subteran, se ridică la 30 milioane lire sterline. Construcția este realizată de o societate mixtă anglo-egipteană.

Raymond Barre

Eugeniu Obreja, Bîrlad — Noul prim-ministru al Franței, Raymond Barre, este profesor universitar de economie politică. Președintele Franței, el însuși economist de formație, l-a caracterizat drept „cel mai bun economist francez, sau în orice caz unul dintre cei mai buni“. După cum se apreciază în presa franceză, el are de îndeplinit, o misiune dificilă în condițiile în care numărul șomerilor depășește 1 milion, rata inflației întrece 10% pe an, iar cursul francului pe piețele valutare a scăzut în medie cu 10% în ultimele trei luni.

Primul obiectiv al noii echipe ministeriale în care Raymond Barre ocupă și postul de ministru al economiei și finanțelor, va fi combaterea inflației, calificată de președintele Giscard d'Estaing drept „un rău permanent și pernicios“. Referindu-se la politica pe care o consideră necesară în vederea realizării acestui obiectiv, Raymond Barre declara într-un interviu : „Politicile conjuncturale de luptă împotriva inflației vor avea întotdeauna numai efecte parțiale și limitate în timp dacă ele nu sînt însoțite de politici pe termen mai lung tinzînd să modifice cu răbdare și fermitate structurile economiei...“

Intrat în guvern în ianuarie 1976, ca ministru al comerțului exterior, Raymond Barre își exprima convingerea sa că „independența nu exclude o participare la viața internațională, dar națiunile trebuie să fie în măsură să refuze soluții care ar fi contrare intereselor lor pe termen lung“.

Partizan al creșterii economice și adversar al tezelor „creșterii zero“, profesorul Raymond Barre denunța public, încă în urmă cu 13 ani, „scandalul pe care îl reprezintă, în societățile dispunînd de mijloace, starea de mizerie sau de abandon în care se găsesc anumite categorii : săraci, bătrîni, bolnavi, neadaptați...“. Această teză este prezentă și în interviul pe care actualul prim-ministru al Franței l-a acordat revistei noastre, publicat în nr. 17/1974 sub titlul „Creșterea economică trebuie să se înscrie într-o concepție generală asupra societății“.

Dintre scrierile profesorului Raymond Barre cităm : „Perioada în analiza economică“ (1950), „Economia Tunisiei“ (1954) „Economie politică“ (1955 și revăzută cu ocazia numeroaselor ediții care au urmat), „Dezvoltarea economică : analiză și politică“ (1958), „Elemente de analiză economică“ (1961) etc.

Eforturi comparative pentru cercetare

Doru Nălbaru, Giurgiu — Comparațiile internaționale pe care le solicitați în materie de cercetare și dezvoltare sînt foarte dificile nu numai din cauza insuficienței datelor disponibile, ci și din alte motive printre care se numără : natura variată a cheltuielilor respective, repartiția lor diferită pe ramuri, inclusiv ponderea diferită a cheltuielilor spațiale și în scopuri militare, eficiența diferențiată de la o țară la alta a activității cercetătorilor și deci a cheltuirii sumelor alocate pentru cercetare. Cauzele acestor deosebiri rezidă și în modalitățile specifice de organizare a cercetării și de cooperare între învățămînt, cercetare și producție, în deosebirile de mărime a unităților de cercetare și în însuși volumul fondurilor alocate pentru realizarea unui obiectiv.

Sub raportul volumului absolut al cheltuielilor pentru cercetare, desigur că S.U.A. (34,3 miliarde dolari în 1974) întrec considerabil celelalte țări capitaliste dezvoltate. Sub raportul ponderii în produsul național brut însă, în vreme ce în S.U.A. datorită în primul rînd reducerii programului spațial cheltuielile pentru cercetare-dezvoltare au marcat un regres (de la 2,9% în 1967 la 2,3% în 1973), în Japonia ele au sporit în același interval de la 1,6% la 2%, iar în R.F.G. au crescut de la 2% la 2,4%. Recenta criză economică a afectat și ea cheltuielile pentru cercetare-dezvoltare, care în cazul celor finanțate de firme și nu de guvern au scăzut anul trecut în S.U.A. de exemplu, cu 5% față de 1973.

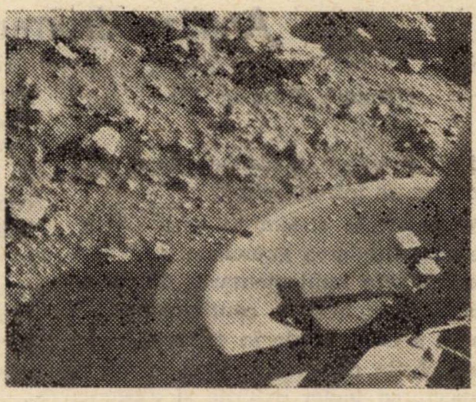

După o călătorie de 815 milioane km, care a durat aproape un an, la 4 septembrie, sonda spațială americană Viking-2 s-a așezat pe planeta Marte de unde a transmis noi imagini ale „planetei roșii“.

ASIGURAȚI-VĂ ABONAMENTUL LA „REVISTA ECONOMICĂ" PE TRIMESTRUL IV 1976 ȘI PE ANUL 1977!

REVISTA ECONOMICĂ,

Un mijloc de informare asupra celor mai noi probleme care interesează o economie modernă, în rapidă creștere și dezvoltare, un mijloc de formare a gîndirii economice.

O cale de autoperfecționare continuă a cadrelor din întreprinderi, prin informarea permanentă asupra celor mai noi concepte și metode științifice de conducere, planificare, organizare, prognoză, marketing, informatică, asupra rezultatelor aplicării lor în practică, un instrument care nu poate să lipsească de pe masa dv. de lucru.

Un ghid la dispoziția tuturor lucrătorilor din economie în cunoașterea operativă și aplicarea corectă a legislației economice.

Un barometru al evoluției piețelor internaționale de mărfuri, a cursurilor valutare, al conjuncturii și tendințelor economiei mondiale, de analiză a unor procese și fenomene în viziunea unor specialiști de prestigiu.

O sursă prețioasă de material bibliografic la dispoziția cadrelor didactice din învățămînt, a studenților și a elevilor care se pregătesc pentru examenul de admitere în învățămîntul economic, a tuturor celor antrenați în programe de perfecționare profesională și în învățămîntul politico-ideologic de partid.

Un auxiliar indispensabil în munca lucrătorilor din aprovizionare și desfacere pentru cunoașterea capacităților și stocurilor disponibile, publicate în SUPLIMENTUL revistei, care se difuzează tuturor abonaților.

- **Abonamentele se fac prin serviciile de difuzare a presei din cadrul oficiilor P.T.T.R. din întreaga țară sau prin mandat poștal pe adresa :**

Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor
(I.S.I.A.P.)
Piața Scînteii nr. 1, București Cont nr. 645130152 BNRSR,
Filiala Sectorului 1

Analiza drumului critic

(Urmare din pag. 13)

ții de contractare, nici măcar la nivelul unei singure întreprinderi.

Perspectivele sistemului sînt conturate de **extinderea gamei de probleme abordate prin implementarea de noi aplicații**, precum și de **continua perfecționare a celor aflate în exploatare.** În preocupările de viitor sînt incluse : prospectarea pieței externe și alegerea ofertei optime, utilizînd metode ale cercetării operaționale și tehnicii de înmagazinare, regăsire și prezentare a informațiilor ; elaborarea previziunilor pentru planul de plăți și urmărirea decontărilor externe ; realizarea interrelației între sistemul informatic de comerț exterior — import de utilaje și instalații pentru industria chimică — și sistemul informatic pentru investiții.

În urma implementării, sistemul informațional de la ROMCHIM s-a transformat dintr-un instrument pasiv, lent de constatare și consemnare a fenomenelor și proceselor deja petrecute în întreprindere, într-un **instrument activ al conducerii, de previziune, organizare, comandă și control.** Calitatea deciziilor s-a îmbunătățit datorită posibilităților de furnizare operativă de către sistem a informațiilor privind situațiile de excepție, precum și a unor informații complementare. Cunoașterea în permanență, de către factorii de conducere, a stadiului și dinamicii realizării fișelor tehnice dă posibilitatea intervențiilor operative atunci cînd se constată că termenele de punere în funcțiune a unor obiective sau instalații industriale pot fi compromise prin nerespectarea termenelor de livrare a utilajelor sau pieselor de schimb din import, sau cînd nu se asigură livrarea utilajelor în conformitate cu graficele de montaj de pe șantier, ceea ce implică scurgerea perioadelor de garanție fără ca utilajul să intre în probe tehnologice.

Totodată s-a modificat conținutul muncii desfășurate în compartimentele implicate din întreprindere, în sensul **redistribuirii mai favorabile a bugetului de timp între munca de rutină la prelucrarea datelor și munca de control, analiză și decizie.** S-au eliminat evidențele manuale, registre, cartoteci etc., angajații serviciului plan și serviciilor operative utilizînd și operînd direct pe situațiile analitice obținute la calculator.

Sistemul informatic realizat poate fi implementat și în alte întreprinderi similare, cu un efort minim de adaptare.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 37 din 17 septembrie 1976

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Îndeplinirea exemplară a programului de investiții impune impulsionarea activității pe șantiere **(Dan Condrea)** 1
– Dezbatere „R.E." : Procesul investițional (I) 3
– Plan • angajamente. Producția și cerințele beneficiarilor **(L. Țintea)** 5
– Experiențe în actualitate. Concentrarea producției pomicole **(Victor Manole)** 7
– Tîrgul de mostre de bunuri de consum '76. Contractările – un mecanism perfectibil **(Corina Bartoș, Roșu Bujor)** 8
– Ecouri la dezbaterea R.E. „Zonarea turistică". Sistem de indicatori pentru evaluarea potențialului turistic. (prof. univ. dr. **Ioan Popovici, Vasile Glăvan, Dumitru Chiriac)** 9
– Repere ale experienței României în valorificarea resurselor naturale în concordanță cu cerințele creșterii economice (II) (prof. univ. dr. **Nicolae Belli)** 10

CONDUCERE–ORGANIZARE

– Metode moderne de analiză și decizie în întreprinderile de comerț exterior • Sistem informatic pentru conducerea activității de import. **(Gheorghe Sabău, Traian Surcel, Ion Teodor)** • Analiza drumului critic în contractele de export **(Florin Pogonaru)** 12

TEORII–IDEI

– Puncte de vedere. Economia de timp – legea progresului economico-social (dr. **Teodor Brateș)** 14
– Tradiții și actualitate în conceptul de industrializare socialistă a țării **(Dan Popescu)** 16
– Științele sociale la cotele înalte ale exigenței revoluționare (prof. univ. **Gheorghe P. Apostol)** 18
– Convorbiri economice cu prof. **Johan Galtung** : O punte între cercetarea viitorului și a dezvoltării 21
– Școli • curente • economiști. David Hume-economist (I) (conf. dr. **Virgil. I. Ionescu)** 22
– Constantin Kirițescu : preocupări economice 24

ECONOMIE MONDIALĂ

– Conceptul de cooperare tehnică între țările în curs de dezvoltare (II) **Gh. Dumitru)** 25
– Tendințe – conjuncturi 27
– Documentar. Producția și consumul de petrol – structuri în prefacere **(Dinu Dragomirescu)** 28
– Mondorama 30
– Curier 31
– Întrebări, răspunsuri 32

Coperta I — **Bogdan Stroescu**

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69 Cod poștal 71 131
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

IMUM
ROMANIA

ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ DE UTILAJE — MEDGIDIA

str. Tortomanu nr. 3 tel. 10390, telex 14515,

oferă prin contract
sau comandă fermă următoarele produse:

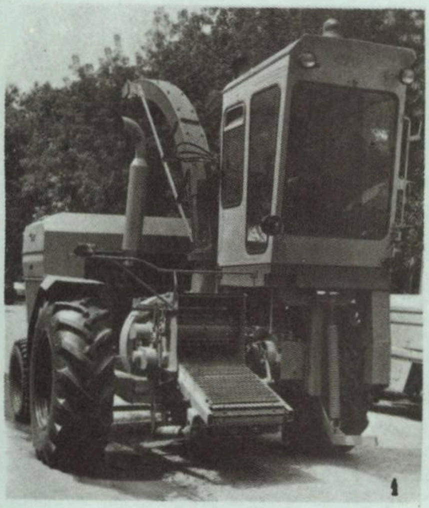
1

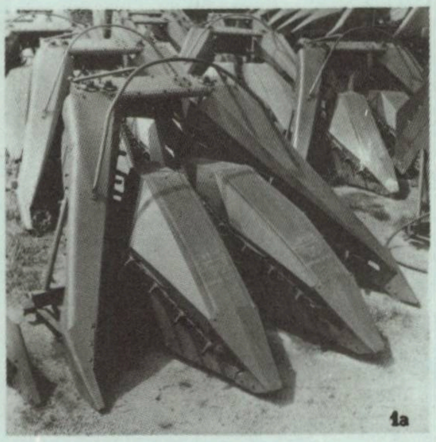
1a

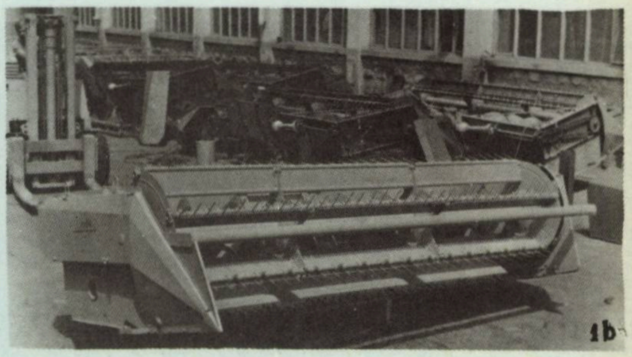
1b

1] Combină autopropulsată tip CAF cu dispozitivele aferente:

1a] dispozitiv de recoltat și tocat porumb siloz

1b] dispozitiv de recoltat ierboase

1c] dispozitiv de adunat din brazdă

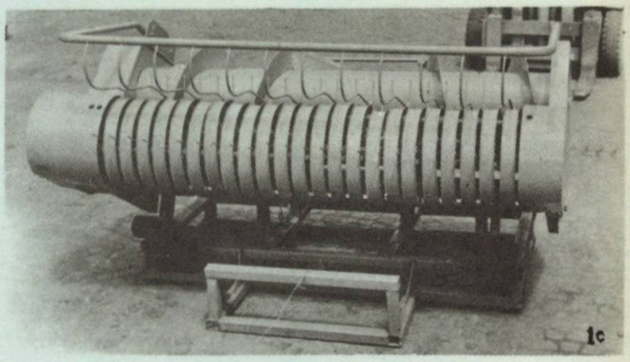
1c

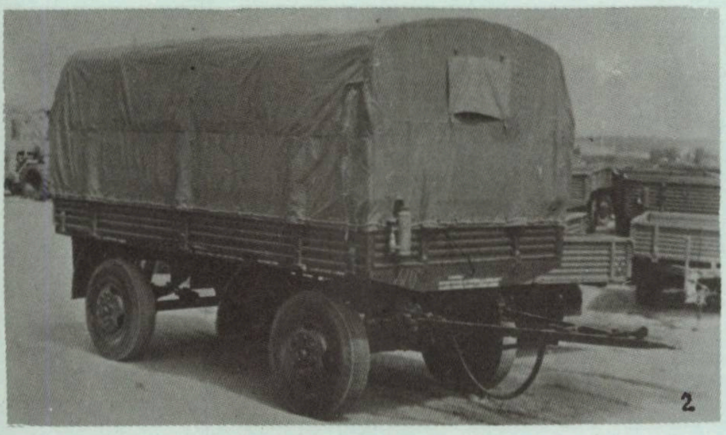
2

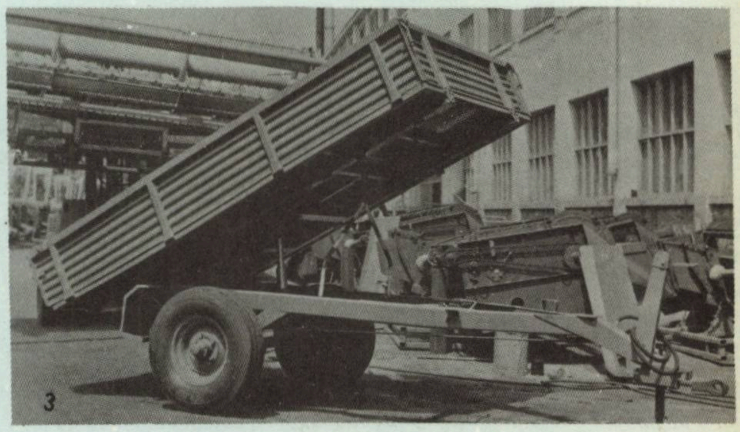
3

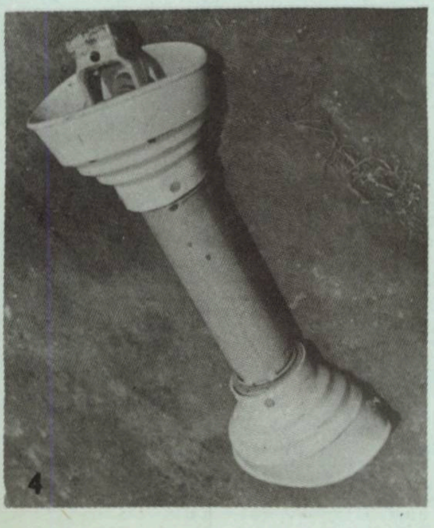
4

2] Remorcă de 5 tone capacitate tip 2R5A cu prelată

3] Remorcă monoaxă pomiviticolă tip RPV-2

4] Cardane agricole de diferite tipuri

De asemenea, întreprinderea produce prese de balotat paie și fîn tip PPF

TRACTOARELE ROMÂNEȘTI PE TOATE MERIDIANELE LUMII

Un eveniment jubiliar s-a consumat, recent, la Brașov — cetatea industriei constructoare de mașini, cînd s-a scos de pe banda de montaj al 500 000-lea tractor
(ziarele)

1876 OKT 74

De la primul tractor, I.A.R.-22, scos din uzină la 26 decembrie 1946 și pînă azi, procesul de diversificare a producției a inclus tipuri cu pneuri și șenile, cu întrebuințări multiple în agricultură și în industrie. Parametrii tehnici au conferit tractoarelor fabricate la Brașov o faimă mondială, care se caracterizează în solicitarea lor în peste 80 țări în care s-au exportat, pînă acum, peste 200 000 tractoare și 33 tipuri, în 300 de variante, de la 35 C.P., la 360 C.P.

Tractoarele românești îndeplinesc condiții superioare de viteză și sînt echipate cu utilaje care le dau o universalitate de întrebuințări, în tot cursul anului, în orice situație climaterică sau de teren.

Dintre performanțele tractoarelor românești menționăm doar cîteva :

- **robustețe și siguranță în funcționare**
- **motoare Diesel cu injecție directă, realizînd un consum economic de combustibil**
- **diapazon de viteze care satisface cerințele celor mai exigenți beneficiari**
- **o dimensionare corespunzătoare a forței de tracțiune la cîrlig, precum și echiparea tractoarelor cu dispozitive adiționale (ridicător hidraulic cu control automat al adîncimii, priza de putere sincronă sau independentă etc.), care permite agregarea unei game variate de utilaje agricole**
- **satisfacerea condițiilor ergonomice de confort și de estetică prin manevrabilitate foarte ușoară a tractoarelor pe roți, prin mecanismul de servodirecție hidraulică, scaun confortabil cu amortizor și sistem de reglare, cabină de protecție și rezistență cu aclimatizare, frînă pneumatică de mare siguranță în circulație ș.a.**

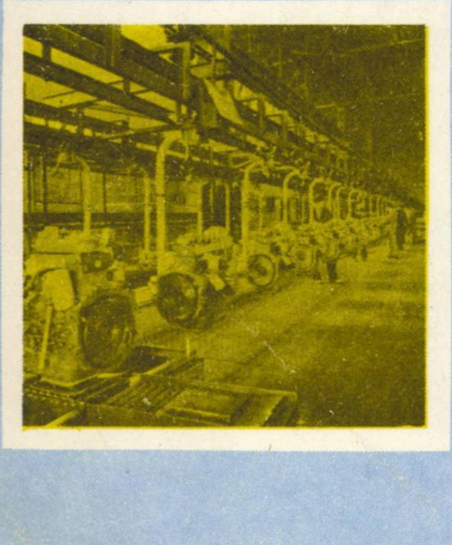

Orice relații se pot obține direct la TRACTORUL — BRAȘOV, strada Turnului nr. 5, telefon 10 422.

Lei 5

D646

R

MO

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

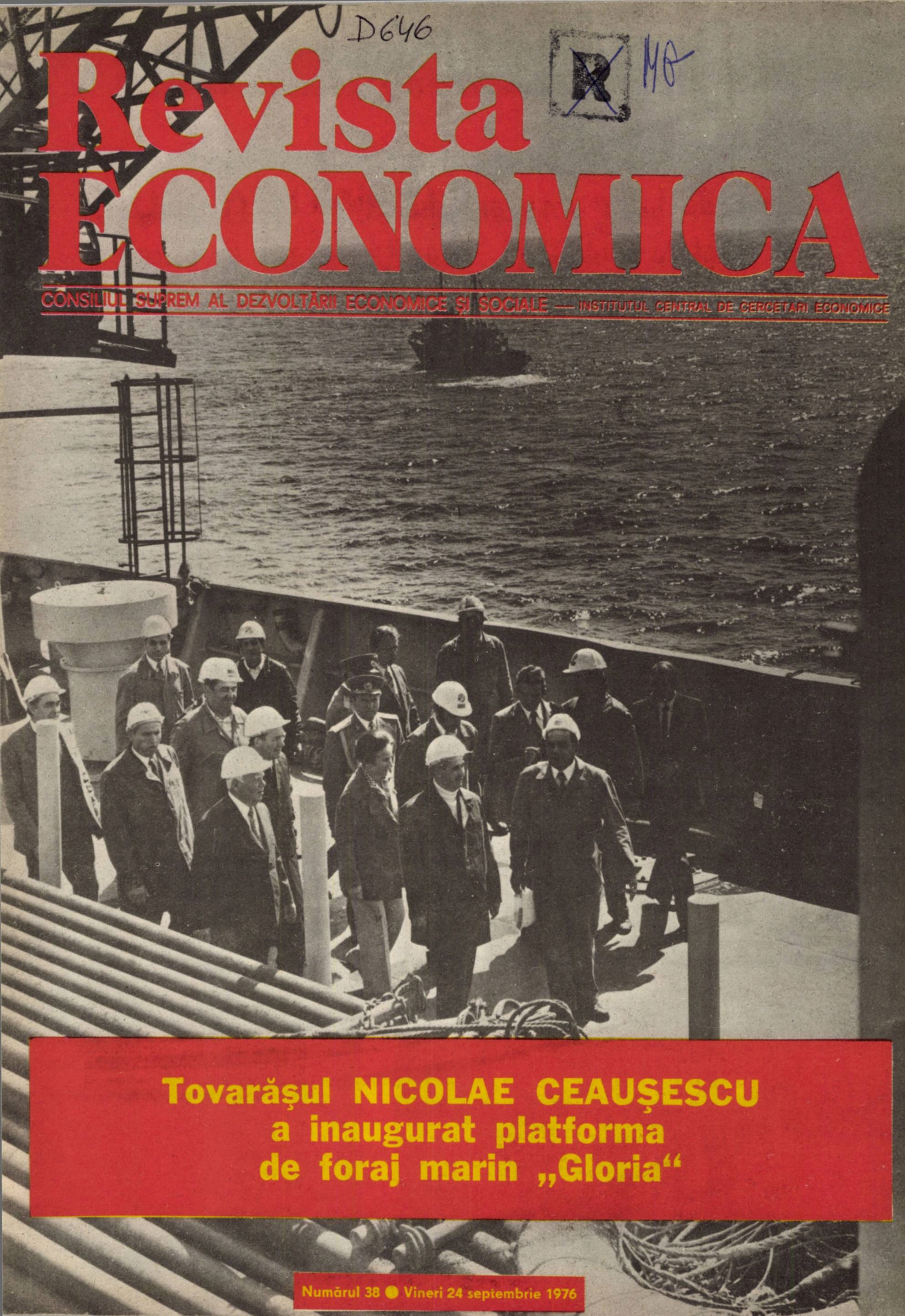

Tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a inaugurat platforma de foraj marin „Gloria“

Numărul 38 ● Vineri 24 septembrie 1976

Vizita de lucru a tovarăşului NICOLAE CEAUŞESCU în judeţele Constanţa, Ialomiţa, Argeş şi Vîlcea

Un rodnic dialog cu cadre de partid şi de stat, cu specialişti şi muncitori, care au salutat cu dragoste şi entuziasm prezenţa în mijlocul lor a secretarului general al partidului

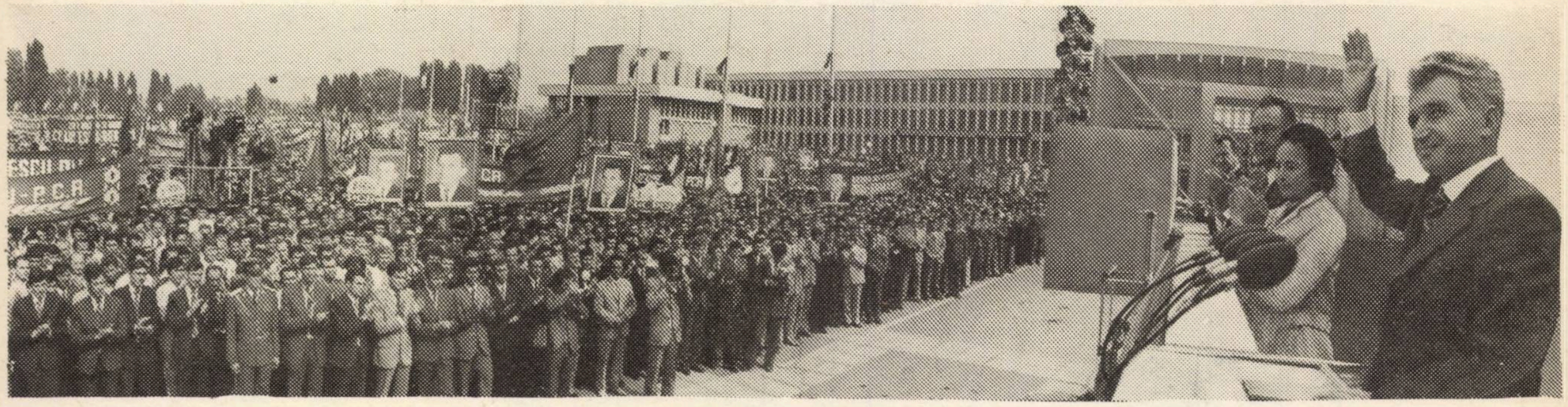

Aspect de la marea adunare populară din Călăraşi

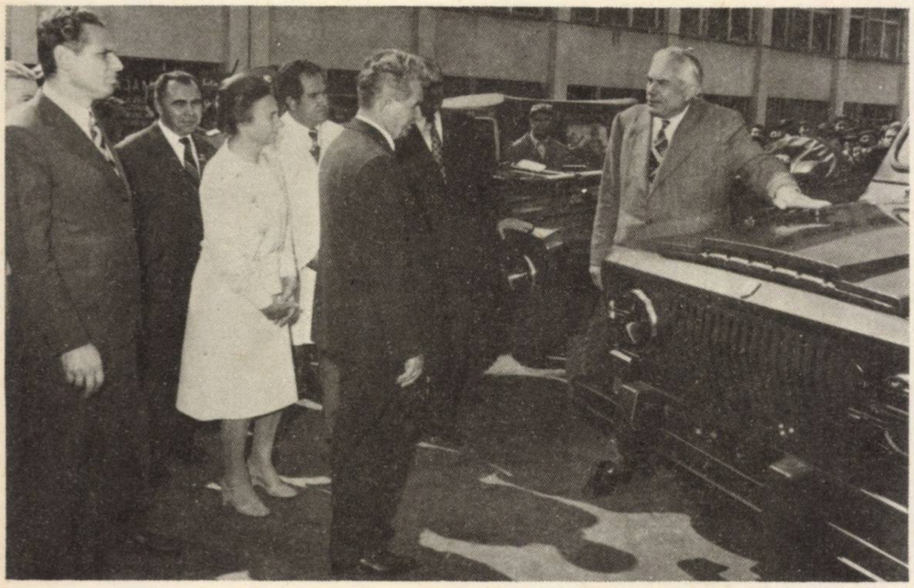

La Întreprinderea mecanică Muscel

Pe platforma Combinatului chimic din Rîmnicu-Vîlcea

Cu prilejul vizitei, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a examinat modul în care se realizează importante obiective industriale, au fost inaugurate platforma de foraj marin „Gloria" şi lucrările de construcţie a Combinatului siderurgic din Călăraşi, au fost analizate probleme de importanţă majoră ale accelerării progresului tehnico-ştiinţific şi modernizării producţiei, ale dezvoltării în continuare a unităţilor economice şi judeţelor vizitate. Recomandări şi indicaţii de mare însemnătate ale secretarului general al partidului pentru realizarea în condiţii optime a obiectivelor cincinalului.

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

● ANCHETA „R. E.“ ● ANCHETA „R. E.“ ● ANCHETA „R. E.“ ● ANCHETA „R. E.“ ●

● Opinii și propuneri : CINE și CUM poate scurta durata de atingere a parametrilor ? ● Confirmarea punerilor în funcțiune : posibile divergențe între factorii legați de execuție și beneficiarii investiției ● Ce se întîmplă cînd planul de producție nu este perfect corelat cu termenele de atingere a parametrilor ● De ce investiții noi cînd există capacități neutilizate ? ● Despre unele nuclee de cadre cu experiență și stațiile lor satelit ● Valabilitatea unei comparații prevederi — realizări care nu ține seama de factorii generatori de schimbări.

ATINGEREA PARAMETRILOR PROIECTAȚI – ÎNTRE PREVEDERI ȘI REALIZĂRI

Date fiind complexitatea, amploarea și interconditionările activității de realizare a noilor obiective de investiții, ancheta noastră și-a propus o abordare etapizată a problematicii privind atingerea parametrilor proiectați (Revista economică nr. 32 din 13 august și nr. 35 din 3 septembrie 1976). Încheiem în acest număr investigațiile noastre, întreprinse în 20 de întreprinderi industriale, cu o prezentare a concluziilor care s-au conturat, completate — cum era și firesc — cu PROPUNERI concrete vizînd scurtarea perioadei de atingere a parametrilor proiectați.

Punerea în funcțiune sau atingerea parametrilor — cine măsoară mai complet eficiența?

În finalul celei de-a doua părți a anchetei am prezentat un punct de vedere privind o eventuală redimensionare a duratelor diferitelor etape ale procesului investițional (pregătire, execuție propriu-zisă, efectuarea probelor mecanice și tehnologice, atingerea parametrilor proiectați). Continuînd investigația pe linia sporirii eficienței investiției, considerăm necesar să deschidem cu o observație „de fond“ seria propunerilor posibile și necesare pentru ca noile capacități de producție să fie efectiv și operativ integrate în circuitul economic național, cu maximum de randament.

Este în general recunoscut faptul că în practica de pe șantierele noilor obiective s-a acordat o atenție prioritară îndeosebi etapei de realizare a investițiilor. De altfel, regăsim această prioritate chiar și în legislația noastră economică. Însăși retribuția unor categorii de lucrători, beneficiari de investiții, constructori, proiectanți etc. este condiționată — în prezent — doar de respectarea termenelor de punere în funcțiune.

Economia modernă impune însă cu necesitate ca pe prim planul aprecierilor privind realizarea planurilor de investiții să se înscrie și eficiența obținută prin punerea în funcțiune a noilor capacități de producție. Considerăm, de aceea, că **ar fi mult mai util ca retribuția diverșilor factori participanți la realizarea unor obiective industriale să fie condiționată — cel puțin în aceeași măsură ca de respectarea termenelor de punere în funcțiune — și de respectarea perioadei de atingere a parametrilor tehnico-economici proiectați.** Tot în această optică, în vederea eliminării unor practici, din păcate destul de răspîndite, de încheiere pripită a proceselor verbale de recepție „preliminară“ cu „unele anexe“, „finală“ etc. (care trec uneori superficial peste niște defecțiuni pentru a căror remediere ulterioară sînt necesare uneori luni de zile), se cer revăzute unele prevederi ale legislației în vigoare cu privire la cei desemnați să decidă confirmarea punerii în funcțiune. **Apare necesar ca la astfel de confirmări să participe și factori de răspundere care să nu fie legați de partea de execuție,** ci mai ales de rezultatele ce urmează a fi obținute în cadrul noilor capacități.

De la prioritățile producătorului la cele ale beneficiarilor — o reevaluare necesară

Ancheta efectuată a conturat, printre altele, și concluzia că, în unele situații, **planificarea producției la noile obiective nu se efectuează în raport cu termenele prevăzute pentru atingerea parametrilor și nivelul care a fost proiectat.** În aceste condiții, planificarea de sarcini sub, sau peste nivelul prevăzut prin atingerea parametrilor — din „rațiuni“ locale, care uneori oglindesc doar interesele unei centrale industriale și nu ale întregii economii naționale — nu stimulează colectivul de lucrători să obțină randamentele maxim — posibile de realizat. De aceea, sugerăm ideea ca **planificarea sarcinilor pentru noile capacități să se facă, în continuare, de către centralele industriale, dar ele să fie avizate pînă la atingerea parametrilor și de către direcțiile de planificare din ministerele tutelare,** pentru a se preveni abaterile de la cotele proiectate și deci posbile a fi realizate într-un anumit timp.

Analiza întreprinsă în circa 20 de întreprinderi a relevat necesitatea unor îmbunătățiri în ce privește planificarea sarcinilor la întreprinderile de construcții-montaj. Astfel, considerăm că **practica actuală, cu extindere mare pe unele șantiere de construcții, de a se executa cu prioritate lucrări de productivitate mare** (construcții metalice, montaje prefabricate, instalații) **și de a se tergiversa sau abandona lucrări de productivitate mică, dar de primă importanță pentru beneficiar** (finisaje, reglaje și probe la instalații etc.) **s-ar putea corecta prin introducerea** (pe lîngă indicatorul actual „volum construcții-montaj“), **a indicatorului „din care manoperă pe deviz“.**

Nu orice devansare este eficientă. De ce și cînd?

Punerea în funcțiune înainte de termen a unei noi capacități de producție constituie desigur un aspect pozitiv în aprecierea activității desfășurate pentru edificarea unui nou obiectiv de investiții. Ar fi însă greșit să se creadă — așa cum din păcate se mai întîmplă uneori — că orice devansare aduce după sine și o eficiență economică sporită. Pe parcursul anchetei efectuate au fost evidențiate, spre exemplu, unele capacități puse în funcțiune înainte de termenul planificat, dar care, datorită necorelării lor cu capacitățile necesare pentru obținerea produsului finit sau cu sursa de materii prime, nu au putut fi utilizate integral. Pe lîngă influența negativă exercitată asupra eficienței economice a activității întreprinderilor respective, astfel de devansări necorelate au absorbit un plus de efort din partea constructorului și a producătorului de utilaje, energie care — după părerea noastră — ar fi putut fi mai bine utilizată în realizarea la timp și de mai bună calitate a obiectivelor de investiții la care sînt create toate condițiile necesare unei astfel de acțiuni.

De aceea, **considerăm necesar ca devansarea punerilor în funcțiune să se facă numai după o profundă analiză și o corelare complexă a diverșilor factori care concură și respectiv condiționează punerea în valoare a noilor investiții** (asigurarea necesarului de materii prime, materiale, combustibil și energie, a întregului flux tehnologic, a persona-

● ANCHETA „R. E." ● ANCHETA „R. E." ● ANCHETA „R. E." ● ANCHETA „R. E." ●

lului calificat, analiza posibilităților reale și în perspectivă de desfacere a noilor produse ș.a.). Întrucît beneficiarul investiției nu are întotdeauna suficiente elemente pentru a stabili care din obiective sînt prioritare la un moment dat pentru economia națională, considerăm că această opțiune ar putea fi realizată de către titularul de investiții. În acest fel, eforturile generale vor putea fi orientate către finalizarea obiectivelor de stringentă necesitate la nivelul întregii economii și va putea fi evitată totodată dispersarea forțelor constructorului pe un număr prea mare de fronturi de lucru și în ultimă instanță ineficient.

Și fiindcă este vorba de coordonare, reține atenția și un alt aspect. Considerăm că trebuie mai mult avută în vedere — încă din faza de concepție — **ideea de a nu se admite o investiție nouă atîta timp cît pentru produsul respectiv există în țară capacități deja create, dar incomplet folosite.** Nerespectarea strictă a acestui principiu de bază creează cu siguranță prejudicii atît la întreprinderea nouă, cît și la cea deja existentă, prin diminuarea comenzilor.

Despre un indicator — obstacol în formarea cadrelor

Din întreaga anchetă a reieșit rolul hotărîtor pe care-l au oamenii — fie ei executanți sau conducători — în materializarea cu succes a sarcinilor din planul de investiții. În acest context, a fost relevată încă o dată importanța deosebită pe care o are asigurarea cu forță de muncă a noilor capacități de producție. Astfel, este cunoscut faptul că pregătirea profesională temeinică a cadrelor constituie garanția succesului întregii activități desfășurate în cadrul unei noi investiții. Pentru îndeplinirea cît mai bună a acestei cerințe **este necesar ca pregătirea cadrelor să înceapă și să se desfășoare încă din timpul execuției lucrărilor de construcții-montaj, astfel ca noii lucrători să poată participa activ și eficient la efectuarea probelor mecanice și tehnologice** — ca o cerință de bază pentru cunoașterea mașinilor și instalațiilor la care vor lucra.

Apreciem, totodată, ca fiind de mare utilitate pentru formarea contingentului de cadre necesar noilor obiective industriale, metoda utilizată mai ales de către unele întreprinderi ale industriei ușoare, de a crea, în anumite zone cu excedent de forță de muncă, în spații provizorii, **„secții satelit"**. Bunăoară, întreprinderea „Tînăra Gardă" din București a organizat o astfel de secție la Buzău. La început s-au executat operații și produse cu un grad redus de complexitate tehnică. Pe măsură ce noii angajați s-au deprins cu munca și disciplina tehnologică a început să crească și randamentul lor în producție. În perioada cînd urmează să intre în funcțiune Întreprinderea de tricotaje Buzău personalul calificat este deja format.

Ancheta a relevat însă faptul că apare și un alt aspect. Întrucît muncitorii viitoarelor obiective trimiși să învețe să lucreze la întreprinderile existente, sînt cuprinși în numărul mediu scriptic al acestor unități, actualele prevederi în acest domeniu nu stimulează preocuparea pentru formarea lor multilaterală. De aceea, **propunem ca C.S.P. să analizeze posibilitatea ca indicatorul „cadre în formare" să nu mai afecteze productivitatea muncii și numărul mediu scriptic al întreprinderilor unde se pregătesc viitorii lucrători ai noilor obiective industriale.**

Îndrumarea și controlul: de la simple constatări la rezolvări operative

Fără îndoială problemele de evidență — urmărire a realizărilor ocupă un loc important din primele clipe de funcționare ale unei noi capacități de producție. Dat fiind însemnatul efort investițional al statului, „cît" și „cum" produce noul obiectiv față de prevederi, reprezintă întrebări al căror răspuns trebuie să fie clar realizat și operativ obținut.

Ancheta a relevat faptul că, în unele cazuri, neîndeplinirea și respectiv depășirea, cu relativă ușurință, a unor indicatori (în special preț de cost sau cheltuieli la 1 000 lei producție marfă, beneficii, rentabilitate) ca urmare a unor factori ce au intervenit ulterior perioadei de proiectare și avizare a investiției (cum ar fi : modificări de prețuri cu aprobări legale la materii prime, combustibil, energie, prețuri de vînzare a produselor, modificări constructive și tehnologice care impun înlocuirea unor subansamble etc). nu sînt evidențiate în mod corespunzător de sistemul actual de raportare statistică a atingerii principalilor parametri tehnico-economici proiectați, după punerea în funcțiune a capacităților. Astfel, **sistemul actual de raportare pune față în față indicatorii tehnico-economici proiectați cu cei efectiv realizați în perioada respectivă fără a scoate în evidență factorii care au condus la schimbări față de prevederile din S.T.E.** Se compară, deci, doi indicatori care în multe cazuri nu mai sînt comparabili. De aceea, considerăm necesar ca în darea de seamă statistică trimestrială privind atingerea parametrilor tehnico-economici să se introducă, pentru toți indicatorii cuprinși în raportare o coloană în care să se înscrie abaterile legale care au intervenit de la aprobarea studiului pînă la raportare (efectul schimbării structurii producției, efectul modificării unor prețuri la materiile prime și la produse, efectul schimbării tehnologiei și creșterii complexității produselor etc.), cu care să se corecteze fie realizările, fie indicatorii din S.T.E. Valorile care ar urma să se înscrie ca abateri legale față de condițiile inițiale în darea de seamă ar putea fi explicitate în memoriul ce însoțește darea de seamă atît ca mod de calcul cît și cu indicarea temeiurilor legale corespunzătoare.

Tot la acest capitol, situațiile analizate au permis să tragem concluzia că, mai ales în perioada de început, o serie de colective întîmpină în mod firesc, în perioada „de rodaj", unele greutăți în realizarea sarcinilor de plan (lucrează neritmic, au dificultăți în aprovizionarea cu materii prime și piese de schimb înregistrează unele imobilizări de fonduri, amenzi etc.). Într-un asemenea moment, pe diverse domenii se trimit brigăzi, colective, inspectori, se alcătuiesc comandamente menite să verifice, să controleze și să stabilească măsuri. Uneori, însă, această activitate se soldează doar cu constatări, grafice și planuri de măsuri. În loc să lucreze în secții, să se preocupe de găsirea unor soluții eficiente, pentru înlăturarea neajunsurilor ivite, unii dintre conducătorii obiectivului nou vizat își consumă timpul în a da explicații, în a căuta argumente și motivări. **Propunem ca activitatea unui colectiv, a unei brigăzi etc., să fie apreciată nu numai după constatări ci, în primul rînd, după numărul problemelor concrete pe care le-a rezolvat** sau la a căror rezolvare a participat și care sînt de natură să conducă la sporirea eficienței.

Cînd recuperările se efectuează pe seama probelor tehnologice

Așa după cum am arătat, funcționarea utilajelor tehnologice rămîne o problemă de maximă importanță a fiecărui nou obiectiv de investiții. Ancheta a scos în evidență existența unor neajunsuri în funcționarea mașinilor și a instalațiilor, cauzate, printre altele, și de faptul că la punerea acestora în funcțiune s-au folosit, uneori, instalații incomplete, fără ca acestea să întrunească de la început toate condițiile unei activități normale (s-a scurtat timpul necesar probelor mecanice și tehnologice, sau chiar s-a renunțat la o parte din probe ; nu s-a urmărit realizarea condițiilor normate la punerea în funcțiune), ceea ce a influențat negativ durata perioadei de realizare a indicatorilor tehnico-economici proiectați. Exemplele de acest fel arată că „graba" în acest moment deosebit, de finalizare a investiției, este mai mult păgubitoare decît utilă. De aceea, **propunem să nu se accepte pentru nici un utilaj sau instalație, oricît de bine ar fi cunoscute, neefectuarea integrală a probelor mecanice și tehnologice, conform instrucțiunilor furnizorului.**

În această ordine de idei semnalăm necesitatea ca la aprobarea unei investiții, producătorul de utilaje din țară și întreprinderea de comerț exterior pentru importuri, să se considere obligați de a asigura la timp necesarul de utilaje pentru realizarea și punerea în funcțiune a obiectivului la data stabilită. Nelivrarea utilajelor prevăzute în documentația tehnică a investitiei la termenele prevăzute trebuie să devină un motiv de penalizare mult mai substanțială ca în prezent, pentru furnizorul intern și respectiv pentru întreprinderea de comerț exterior referitor la importuri.

Costică CHIȚIMIA
Bogdan PĂDURE

PLAN ● ANGAJAMENTE

COORDONATE ALE REALIZĂRII PLANULUI DE PRODUCȚIE

PREVEDERILE mobilizatoare ale planului pe acest an reprezintă obiective deosebit de importante a căror realizare și depășire a stimulat, în fiecare întreprindere, energiile creatoare ale oamenilor muncii. Ca urmare, în întrecerea socialistă care se desfășoară între unitățile economice din întreaga țară s-au înscris, încă din primele luni ale anului, rezultate deosebite în realizarea planului de producție și a angajamentelor asumate.

Prezentăm în acest număr o „radiografie" a rezultatelor obținute în primul semestru al acestui an în două sectoare-cheie ale economiei și anume : metalurgia și construcția de mașini.

Clasamente și implicații

DESIGUR, oricare competiție își are fruntașii ei. Totuși, pentru a putea aprecia creșterile — cantitative și calitative — ale sectoarelor de producție analizate, față de anii din urmă, ne vom opri, mai întîi, la cîteva aprecieri globale. În perioada parcursă din acest an, în întreprinderile **industriei metalurgice** s-au obținut rezultate bune, înregistrîndu-se însemnate producții suplimentare de fontă, țevi, alumină ș.a. Realizări de seamă au fost obținute și de colectivele de lucrători din construcția de mașini, care au livrat suplimentar economiei naționale, cantități însemnate de produse : tractoare, autoturisme, autoutilitare, locomotive, utilaje tehnologice pentru prelucrarea țițeiului, mijloace de automatizare electrotehnice, frigidere cu compresor, aspiratoare de praf și multe altele.

Fără îndoială, la aceste realizări de ansamblu, aportul a fost diferit, atît pe întreprinderi, cît și în timp. Pentru a evita „capcana" aprecierilor globale, așa după cum se știe, Comitetul Uniunii sindicatelor din metalurgie și construcții de mașini a întocmit periodic, cu sprijinul comisiilor organizațiilor sindicale și al conducerilor centralelor industriale, un clasament al fruntașilor în întrecerea socialistă, după un sistem complex și unitar de criterii referitor la îndeplinirea indicatorilor de plan și a angajamentelor asumate. Prezentăm, în continuare, cîteva constatări dintr-o asemenea ierarhizare întocmită la începutul celui de al doilea semestru din 1976.

În metalurgie, pe locul I în cadrul centralelor respective se situează întreprinderea „Victoria" Călan (din cadrul Centralei industriale siderurgice), întreprinderea „Cablul românesc" — Ploiești (Centrala de prelucrări metalurgice), Întreprinderea de produse refractare Baru-Mare (Centrala industrială de produse refractare) și Întreprinderea „Neferal" (din cadrul Centralei de metale neferoase și rare). **În construcția de mașini,** cele mai bune rezultate — prin prisma criteriilor care au fost avute în vedere la ierarhizare — s-au obținut la Întreprinderea de cabluri și radiatoare din Brașov, Întreprinderea de piese de tractoare și mașini agricole din Galați, Întreprinderea de utilaj chimic „Grivița Roșie" — București și întreprinderea „Rulmentul"—Brașov. Printre cei care au ocupat primul loc în cadrul centralelor industriale respective, trebuie menționate și Întreprinderea navală Galați, întreprinderea „Electroargeș-Curtea de Argeș, Întreprinderea de aparate electrice de măsură Timișoara, precum și „Electronica"-București.

După cum se observă din această sumară prezentare, față de situația înregistrată la finele trimestrului I din acest an, o serie de întreprinderi au reușit să-și mențină locurile fruntașe. În alte cazuri, însă, pe primele locuri au apărut alte întreprinderi, care, sperăm că le vom regăsi și la sfîrșitul anului în plutonul fruntașilor întrecerii socialiste.

Rezultatele ar fi fost mai bune, dacă...

PENTRU CA ANALIZA NOASTRĂ să ofere un tablou realist al rezultatelor obținute în industria metalurgică și constructoare de mașini, trebuie arătat că, alături de rezultate bune, s-au înregistrat în acest an și unele neajunsuri care au creat decalaje între cuantumul realizărilor și potențialul real de producție în anumite întreprinderi.

Problema numărul 1 a metalurgiei rămîne modul în care se realizează planul de investiții. În primul semestru al anului, cele mai însemnate nerealizări erau semnalate la Întreprinderea de țevi Roman, Întreprinderea „Republica" București, Întreprinderea metalurgică Aiud, Întreprinderea metalurgică Iași etc. Cauzele au fost în principal :

— rămînerile în urmă la realizarea structurii de construcții-montaj, în special pe șantierele combinatelor siderurgice din Galați și din Reșița ;

— livrarea cu întîrziere sau nelivrarea unor utilaje tehnologice, construcții metalice sau echipamente electrice de către unele întreprinderi constructoare de mașini din țară cît și din import ;

— în fine, unele nerealizări au avut drept cauză introducerea în plan a unor lucrări de investiții a căror pregătire necorespunzătoare nu a permis trecerea la execuție în ritm susținut, așa cum s-a întîmplat la întreprinderea „Victoria"-Călan, la Combinatul siderurgic Hunedoara, la Întreprinderea, metalurgică Zalău ș.a.

În **industria constructoare de mașini** s-au înregistrat, la începutul semestrului II, unele rămîneri în urmă, în înfăptuirea planului, atît la nivelul unor centrale industriale, cît și la cel al unor întreprinderi. Este vorba între altele, de Centrala industrială de mașini și aparataje electrotehnice, precum și la întreprinderile de vagoane din Arad și Caracal, întreprinderea „Electroputere"-Craiova, Întreprinderea mecanică Muscel din Cîmpulung și altele.

Cauzele acestor rămîneri în urmă sînt multiple. La vagoane de marfă, de pildă, nerealizarea în întregime a planului la producția fizică s-a datorat, printre altele, faptului că **s-a definitivat**

cu întîrziere de către centrală programul de fabricație și, deci, nu s-a putut pregăti corespunzător producția. În plus, au fost create greutăți întreprinderilor producătoare de vagoane de către unele unități care lucrează în cadrul planului de cooperare : este vorba de Întreprinderea mecanică Plopeni, Întreprinderea constructoare de mașini Reșița, Întreprinderea „Independența"-Sibiu, care n-au executat și livrat în termen unele subansamble.

În ce privește **rămînerile în urmă la execuția utilajelor tehnologice**, trebuie remarcat faptul că, în afara unor deficiențe proprii ale unor întreprinderi, s-au semnalat neprimirea la timp a unor documentații tehnice, o serie de lipsuri de materiale din țară și din import.

Pretutindeni au fost luate **măsuri de recuperare a rămînerilor în urmă**, și, mai ales, pentru realizarea integrală, pe întreaga perioadă, a prevederilor de plan la **producția fizică**. Printre altele, s-a acționat pentru folosirea mai din plin a capacităților de producție și a timpului de lucru, îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale, precum și pe linia respectării întocmai a termenelor izvorîte din contractele de cooperare.

O activitate prodigioasă s-a desfășurat în perioada analizată în întreprinderile constructoare de mașini pentru ridicarea eficienței economice, prin mai buna gospodărire a materiilor prime, materialelor, energiei și combustibilului, mai ales pe calea reducerii consumurilor specifice. Este demn de menționat faptul că numai la întreprinderile „23 August"-București și „Progresul"-Brăila — ca să nu dăm decît aceste exemple — ca urmare a reducerii adausurilor de prelucrare la piesele forjate și turnate, au fost economisite, în primul semestru al anului, 630 și, respectiv, 80 tone de metal. În alte întreprinderi s-a acționat pe linia perfecționării tehnologiilor de fabricație, reproiectării unor produse, ansamble, subansamble și repere supradimensionate, a utilizării pe scară largă a înlocuitorilor etc. În această ramură, în primul semestru, s-au economist peste 17 mii tone de metal normat, dintre care mai bine de 13 tone laminate și aproape 34 mii tone combustibil convențional.

Aceste economii puteau fi și mai substanțiale și să aducă o contribuție mai mare la micșorarea cheltuielilor la 1 000 lei producție-marfă dacă nu s-ar fi înregistrat și situații în care unele întreprinderi să depășească consumurile normate fie de metal, fie la combustibil. Firește, aceste depășiri sînt și rezultatul unor cauze mai mult sau mai puțin obiective, cum ar fi, de pildă, utilizarea unor laminate la dimensiuni mai mari față de cele prevăzute în documentația tehnică. Dar ele se datoresc, în aceeași măsură, și unor deficiențe tehnice proprii, care au generat risipă. Deși, în general, ca urmare a măsurilor luate pe întreg fluxul producției, a creșterii responsabilității executanților față de munca prestată, procentul de rebuturi a cunoscut în această perioadă, o scădere simțitoare, totuși în unele unități rebuturile au atîrnat greu în gospodărirea materiei prime și a materialelor.

Acțiunile perspectivei

ÎN ACEASTĂ ultimă parte a anului au mai rămas de realizat sarcini însemnate. Pentru îndeplinirea lor exemplară și recuperarea tuturor restanțelor, în fiecare întreprindere se cer adoptate și transpuse în practică măsuri corespunzătoare, menite să mobilizeze amplu toate rezervele existente, să contribuie la depășirea sarcinilor de plan și a angajamentelor asumate.

Dat fiind că în metalurgie realizarea obiectivelor de investiții reprezintă o problemă „de fond", ne vom opri asupra acțiunilor ce trebuie întreprinse în această direcție. O deosebită atenție se cere acordată **impulsionării și urmăririi permanente a stadiului livrării utilajelor tehnologice** și echipamentelor din țară și din import. În ce privește **activitatea de construcții** se cere acționat pentru urmărirea decadală a livrărilor de construcții metalice de la furnizorii din construcția de mașini, precum și perfecționarea aprovizionării tehnico-materiale a șantierelor. Influențe favorabile pot exercita în primul rînd organizarea mai bună a muncii constructorului și permanentizarea schimburilor de lucru.

În construcția de mașini este necesar, să se persevereze mai mult pe linia ridicării indicelui de utilizare a metalului prin revederea proiectelor și a tehnologiilor actuale, în scopul reproiectării și introducerii de noi tehnologii, concomitent cu ridicarea performanțelor tehnico-funcționale ale mașinilor și utilajelor. În același timp, se impune o mai strictă asistență tehnică în toate schimburile pentru diminuarea, în continuare, a procentului de rebuturi.

Acum, cînd ne apropiem de încheierea trimestrului III, atît în întreprinderile siderurgice cît și în cele constructoare de mașini, se impune desfășurarea unor acțiuni eficiente pentru realizarea integrală, la toate sortimentele, a sarcinilor de plan și pentru reducerea substanțială a costurilor de producție, îndeosebi pe baza micșorării cheltuielilor materiale. Toate aceste acțiuni se cer împletite cu buna pregătire a sarcinilor de plan pe anul 1977 — al doilea an al cincinalului revoluției tehnico-științifice.

Viorel ȘTEFĂNESCU
președinte

Gheorghe VÎRTEJIANU
vicepreședinte
Comitetul Uniunii sindicatelor din metalurgie și construcții de mașini

COMENTARIU LA UN GRAFIC

DINAMICA ANGAJAMENTELOR

ACTIVITATEA de depistare și valorificare a rezervelor interne, de economisire a energiei și combustibilului trebuie să se concretizeze intotdeauna în angajamente mobilizatoare care să stimuleze oamenii muncii în sporirea producției, economisirea unui volum cît mai mare de materii prime, materiale și combustibil, în ridicarea productivității și diminuarea costurilor pe unitatea de produs.

Identificarea rezervelor și stabilirea măsurilor de materializare a acestora în producția suplimentară reprezintă și în unitățile industriale din municipiul Ploiești una din direcțiile majore ale activității colectivelor de oameni ai muncii. Efectul concret al acestor preocupări se poate desprinde din graficul alăturat, care prezintă evoluția angajamentului de depășire a producției globale industriale în prima jumătate a anului 1976.

De remarcat că modificarea angajamentelor — în sensul creșterii lor — s-a făcut odată cu valorificarea rezervelor evidențiate la un moment dat și transformarea lor în producții suplimentare, precum și cu determinarea de noi resurse. În aceste condiții relația rezerve-angajamente a fost dublată și de relația angajamente-realizări. **Obținerea suplimentară în prima jumătate a anului 1976 a 248 milioane lei la producția globală**

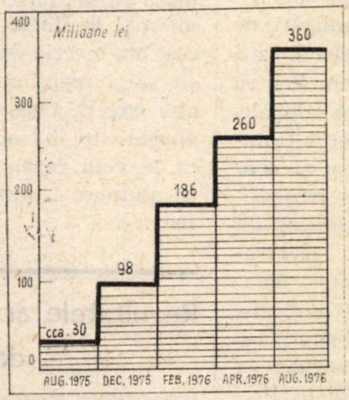

industrială, în mare măsură pe seama sporirii productivității muncii și a intensificării folosirii capacităților de producție, precum și depășirea într-o porție mai mare a producției-marfă și a exportului sînt fapte care confirmă pe deplin realismul sarcinilor, angajamentelor și al participării oamenilor muncii la înfăptuirea lor.

Așa cum a rezultat din analizele și dezbaterile din cadrul adunărilor generale ale oamenilor muncii, pe măsură ce obligațiile, deja asumate, vor fi materializate în producție, pe măsură ce vor fi create noi condiții de valorificare a potențialului uman și material, obiectivul stabilit de a se realiza în industria municipiului Ploiești, în 1976, o producție globală industrială suplimentară de 400 mil. lei va fi nu numai înfăptuit, ci și depășit.

Constantin CIOCAN
(Ploiești)

DEZBATERE R. E.

PROCESUL INVESTIȚIONAL (II)

Teoria și cercetarea în sprijinul practicii

În elaborarea proiectelor — rol sporit antreprenorului general

I. DONISANU — În vederea fundamentării eficienței economice a investițiilor, îndeosebi a celor productive, **este necesară întărirea unităților județene de proiectare cu cadre care să posede o pregătire tehnico-economică corespunzătoare, fapt care ar conduce la eliminarea unor neajunsuri care se mai manifestă după elaborarea proiectelor, îndeosebi în perioada de avizare.** În același timp, **ar fi deosebit de util dacă prin acte normative s-ar stabili obligativitatea antreprenorului general de a colabora pe parcursul elaborării proiectelor sub aspectul structurilor de rezistență, soluțiilor, analizelor speciale, prețurilor, în așa fel încît proiectul ajuns în faza finală să fie și însușit de unitatea de execuție.** În acest fel s-ar economisi timp, iar calitatea proiectelor ar crește ; totodată, ar fi eliminate așa-zisele documentații de reglementare, care consumă în plus capacitate de proiectare, hîrtie de scris, ozalid etc

De asemenea, **asigurarea unui decalaj mai substanțial între proiectare și execuție este absolut necesar, avînd în vedere cerința fundamentării tehnico-materiale a investițiilor pentru anul de plan următor.** Aceasta se impune în mod deosebit după apariția Decretului nr. 2/1976, conform căruia procurarea unor utilaje sau aparataje cu caracter de utilaje revine unităților beneficiare ; acestea, însă, nu au asigurate repartițiile necesare. Referitor la procurarea utilajelor independente, datorită unor necorelări și unei incorecte planificări se ajunge la planificări trimestriale neacoperite cu repartiții. Menționăm că, în prezent, schimbarea de repartiții prin organele centrale nu atrage automat și reașezarea volumului de plan corelat cu nivelul repartițiilor, aceasta conducînd la dificultăți în realizarea ritmică a planului.

For unificat pentru avizarea proiectului

C. EGIDIU — Legislația actuală prevede o minuțioasă pregătire a investiției de către beneficiar. Acest lucru reclamă un mare volum de muncă de înaltă calificare și responsabilitate, pentru determinarea parametrilor tehnico-economici, pentru obținerea avizelor și acordurilor prealabile proiectării, pentru elaborarea temei de proiectare. În condițiile existente, la marea majoritate a comenzilor pe care le primim, această pregătire fie că este făcută sumar, fie că nu este făcută deloc ; în această situație trebuie să intervină proiectantul, care consumă în acest scop un volum prețios de timp din cel afectat procesului de creație-proiectare. De aceea, **propun simplificarea metodologiei, în sensul ca indicatorii tehnico-economici și ceilalți indicatori de plan să fie stabiliți prin S.T.E. și avizați odată cu soluția tehnică.**

Metodologia actuală de proiectare este îngreunată de avizele și acordurile din ce în ce mai numeroase care trebuie obținute în prealabil, pe parcurs sau după elaborarea proiectului. S-a ajuns la situația paradoxală ca timpul necesar avizării să fie cu mult mai mare decît timpul ce se alocă proiectării sau execuției. Practica arată că în numeroase situații obținerea unor acorduri (de exemplu de combustibil etc.) nu se poate înscrie în termenul de plan al proiectului. Unele acorduri reclamă pe parcursul proiectării o documentație care practic implică finalizarea proiectului, cu variante tehnice etc. **Consider că este necesar să se simplifice procedura actuală și să se redea proiectantului timpul necesar creației. De aceea, propun ca proiectul să fie avizat de un for unificat, care să cuprindă într-un singur aviz toate problemele tehnico-economice, cu o durată precisă.**

Apreciez că metodologia actuală de elaborare a documentației economice este greoaie, domeniul fiind reglementat de numeroase instrucțiuni și dispoziții, uneori contradictorii. După părerea mea, este necesară o restructurare și o simplificare în acest domeniu. Sînt de acord cu tovarășul Gh. Potolea că indicatorii tehnico-economici după care se apreciază eficiența unei investiții sînt învechiți. Cred că nu trebuie făcut un scop în sine din acești indicatori, ci ei trebuie folosiți ca un mijloc eficient de comparare și apreciere a investiției. La ora actuală este o adevărată problemă pentru proiectant de a motiva neînscrierea în acești indicatori vechi de peste 10 ani și care nu mai țin pasul cu realitățile de azi.

Referitor la problema ridicată de tovarășul A. Loșonți de a se da investiția la cheie și de a fi deci un singur responsabil, constructorul, **consider că responsabilitățile trebuie împărțite. Propun ca partea tehnologică specifică a investiției să fie elaborată de beneficiar prin institute de specialitate, deoarece acesta este la curent cu soluțiile cele mai avansate și eficiente, iar partea de construcție, inclusiv tehnologia de execuție, să fie elaborată de organizațiile de execuție prin proiectanții lor.**

Nivel maxim al indicatorilor de eficiență economică

T. POENARU — Îmi exprim acordul cu punctele de vedere exprimate la această dezbatere de către antevorbitori cu privire la necesitatea unei conlucrări permanente a organelor tehnice cu cele economice în faza de proiectare a investițiilor. De asemenea, **consider că ar fi deosebit de util ca legătura dintre constructori și proiectanți să se intensifice, și aceasta cu atît mai mult în domeniul nostru — al construcțiilor de locuințe — unde soluțiile constructive, dar mai ales cele arhitectonice, indicate de proiectant trebuie să fie organic corelate cu gradul de pregătire și de dotare tehnico-materială a unităților de construcții.** Numai așa credem că se poate merge în întîmpinarea exigențelor tot mai mari pe care beneficiarii noștri, în mod justificat, le impun.

Mă voi referi în continuare la cîteva aspecte cu privire la eficiența economică a investițiilor. **După opinia mea, orice decizie de investiții trebuie să aibă ca motivație, înainte de toate, un nivel maxim al indicatorilor de eficiență economică. Investițiile realizate cu care urmează a se compara investițiile propuse ar trebui să fie anume stabilite, etalon pe ramură, și în mod obligatoriu luate în comparație de proiectant. Acestea ar urma să fie revăzute periodic și înlocuite în situația în care pe parcursul perioadei nivelul parametrilor atinși de către acestea sînt depășiți.** Personal nu sînt de acord ca alegerea obiectivelor de investiții cu care se compară investiția propusă să fie la latitudinea organizației de proiectare.

În discuțiile purtate au existat controverse cu privire la trecerea treptată a activității de proiectare în cadrul organizațiilor de construcții-montaj. Personal, **văd necesară preluarea anumitor proiecte în sarcina atelierelor de proiectare pe lîngă organizațiile de construcții. Întru totul sînt de acord cu părerea de a se prelua proiectele tip,**

în sensul ca adaptarea lor la condițiile concrete de execuție să se efectueze de către organizația de construcții-montaj.

Aș milita, de asemenea pentru **stabilirea unor corelații între indicatorii de eficiență economică a investițiilor cu scopul de a argumenta într-un anumit fel, sub formă de regulă, opțiunile de investiții.** Mă refer la cazurile în care, comparînd indicatorii de eficiență economică a investiției propuși cu cei luați ca bază de comparație, apar unele abateri favorabile sau nefavorabile. În acest caz, se pune întrebarea: care este criteriul de alegere a variantei de investiții ? Iată de ce consider că **este necesar să se stabilească criterii precise la nivel de ramură sau economie națională, cu ajutorul cărora să se realizeze așa-zisa „ordine de preferință“, valabilă oricînd sau pentru o anumită perioadă în funcție de conjunctură.**

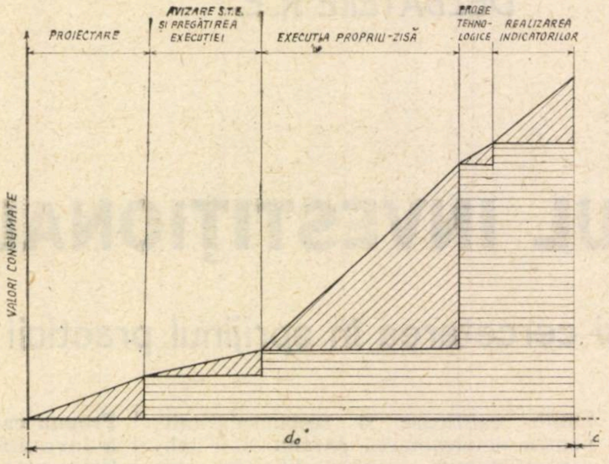

Referitor la faza de execuție a lucrărilor de investiții aș aborda **necesitatea reducerii duratelor de execuție prin organizarea lucrului în două schimburi, în cadrul organizațiilor de construcții-montaj.**

În faza postinvestițională, subliniez necesitatea urmăririi modului de comportare în producție a obiectivelor puse în funcțiune. De aceea, **opinez pentru completarea rețelei tuturor organelor de control cu cadre tehnice, pentru a se realiza joncțiunea la care mă refeream la începutul discuției.** Este știut că, în prezent, principalele organe de control ale sistemului financiar și de credit se formează cu predilecție din economiști. Cred că nu ar fi lipsită de interes propunerea privind completarea lor cu specialiști pe linie tehnică. În acest fel organizat controlul în cadrul întreprinderilor s-ar ajunge la o rezultantă mult superioară celei prezente.

Durata economică de execuție

R. CRIȘAN — Între factorii care influențează eficiența economică a investițiilor productive, o pondere însemnată revine perioadei de creare și punere în funcțiune a noilor capacități de producție. Cuantificarea și evidențierea mărimii efectelor care se produc în această perioadă se poate face prin secționarea duratei de execuție în cîteva etape principale (vezi figura).

Ținînd seama de influența factorului timp, eșalonarea consumării fondurilor alocate și ponderea cu care diferitele etape participă la realizarea oricărui obiectiv de investiții apar în diagrama din figura alăturată, unde: $\mathbf{d_0}$ reprezintă perioada de consumare a fondurilor alocate și în care se produc efecte negative datorate imobilizării investițiilor în lucrările neterminate; **d** — perioada de exploatare a capacităților de producție puse în funcțiune, în care se produc efecte pozitive concretizate în acumulări bănești; hașurile oblice reprezintă formarea costurilor; hașurile orizontale reprezintă acțiunea factorului timp și asupra costurilor și lucrărilor realizate în etapele anterioare punerii în funcțiune.

Pentru activitatea practică este important ca (d_0) să fie studiată din două puncte de vedere, și anume :

— căutarea unor metode de execuție și de efectuare a tuturor lucrărilor necesare punerii în funcțiune a capacităților într-o perioadă cît mai scurtă ;

— eșalonarea execuției în cadrul perioadei aprobate, în așa fel încît efectul negativ al imobilizării fondurilor să fie cît mai redus.

În acest context, diagrama oferă posibilitatea de a caracteriza, pe de o parte, modul de formare a costurilor în fiecare etapă, iar pe de altă parte, comportarea în timp a valorilor consumate. Diagrama evidențiază în mod sugestiv acțiunea factorului timp și în afara perioadelor de consumare efectivă a fondurilor alocate (vezi hașurile orizontale), dar care determină influențe considerabile asupra mărimii efectului negativ al imobilizărilor pînă la punerea în funcțiune a capacităților.

Pornind de la faptul că în practică, în general, se obișnuiește ca studiul perioadei de execuție să se facă prin compararea mărimii acesteia cu anumite normative de durată, considerăm că ar fi mai justificat, din punct de vedere economic, ca **stabilirea duratei de execuție să fie bazată pe legătura directă dintre mărimea duratei de execuție a capacităților de producție și rezultatele ce se obțin cu acestea după punerea lor în funcțiune.** Matematic această legătură se poate stabili prin următoarea relație :

$$A \geqslant E + K \qquad (1)$$

în care :

A — volumul total al rezultatelor (acumulărilor) ce se vor obține în perioada de exploatare a capacităților de producție puse în funcțiune, pînă la dezafectarea lor totală, calculate pe baza soluțiilor din proiecte ;

E — mărimea efectului economic (pozitiv), calculat pe baza coeficienților normativi de eficiență din ramură, asupra tuturor categoriilor de cheltuieli necesare obținerii producției materiale pe durata de exploatare a capacității puse în funcțiune ;

K — mărimea efectului economic (negativ), rezultat din imobilizarea fondurilor de investiții în perioada de execuție, pînă la atingerea parametrilor proiectați.

Pe baza elementelor din relația de mai sus se va putea stabili durata economică a perioadei de execuție, exprimată matematic astfel :

$$K \leqslant A - E \qquad (2)$$

Această diferență poate fi considerată ca o limită maximă admisibilă, cu care se compensează efectele negative din perioada de execuție pe seama acumulărilor antecalcualte din exploatarea noilor capacități puse în funcțiune.

Fundamentarea economică a relațiilor propuse se bazează în principal pe **criteriul rentabilității oricăror fonduri cheltuite și pornește de la ipoteza ca efectele negative determinate de imobilizarea fondurilor de investiții în perioada de realizare a capacităților de producție să fie recuperate în întregime din acumulările antecalculate pe seama acestora în perioada de exploatare, astfel incît eficiența generală a tuturor categoriilor de cheltuieli ce participă la obținerea producției materiale să se înscrie în limitele stabilite pentru perioada considerată.** Argumentarea ei pornește de la faptul că la fondurile de investiții consumate pentru crearea de noi capacități de producție trebuie să se obțină efecte economice superioare nivelului mediu al coeficienților de eficiență atribuiți fondurilor ce iau parte în activitatea curentă de producție.

Prin compararea mărimii efectului economic al imobilizării fondurilor de investiții în perioada execuției cu efectele pozitive ce se realizează în perioada de exploatare a capacităților de producție create se observă următoarele avantaje :

— se evidențiază cît de eficiente sînt fondurile de investiții comparativ cu nivelul mediu al eficienței ce se obține la fondurile consumate pentru realizarea producției curente ;

— considerînd diferența dintre mărimea acumulărilor rezultate din soluțiile proiectului (A) și cele calculate pe baza coeficienților normativi de eficiență (E) ca limită admisibilă pentru acoperirea efectului economic negativ al imobilizărilor (K) vom putea stabili plafonul maxim al acestuia, fără a scădea nivelul eficienței finale a fondurilor de investiții ;

— în orice situație și pentru orice variantă, prin compararea acestor mărimi, apare în mod concret cît din rezultatele ce se vor obține în perioada de exploatare se consumă anticipat pentru acoperirea efectelor negative produse în perioada de execuție a noilor capacități ;

— evidențiind mărimea perioadei de execuție a capacităților și ținînd seama de efectul total al fondurilor alocate se poate aprecia pînă la ce limită variantele de proiect care prevăd concentrări importante de obiective sub formă de combinate, platforme sau mari unități industriale sînt eficiente datorită imobilizării unor sume considerabile pe perioade mari, necesare pentru executarea și punerea în funcțiune a capacității întregului obiectiv. De asemenea, corelat cu ritmul rapid al progresului tehnic, care determină o tendință de reducere a perioadei de exploatare a capacităților, mai ales la marile obiective, apare în mod evident necesitatea ca deciziile ce se adoptă să prevadă eșalonarea execuției în așa fel încît un număr cît mai mare de obiective să intre treptat în funcțiune.

În contextul celor de mai sus, apreciem că este deosebit de important ca, pe lîngă durata de recuperare a investiției totale, exprimată în ani, la **fundamentarea obiectivelor de investiții să se cunoască și mărimea efectelor economice ale diferitelor soluții de proiect elaborate.**

Dezbatere consemnată de
Maria IONIȚA

NOI RESURSE ÎN CIRCUITUL ECONOMIC

LEMNUL, O MARE BOGĂȚIE
Cum o utilizăm?

● Cum pot fi atrase anual în circuitul economic peste 100 000 m^3 de lemn de fag ● Resurse de lemn insuficient gospodărite pe filiera pădure – exploatare-prelucrare – industrializare ● Reale posibilități de sporire a gradului de eficiență prin ridicarea calității produselor ● Indicatori sintetici de urmărire a eficienței prelucrării lemnului

AVÎNDU-SE ÎN VEDERE multiplele funcționalități ale pădurilor, precum și perioada obiectiv necesară de vegetație a diferitelor specii de arbori, volumul exploatărilor anuale de masă lemnoasă are o limită maximă posibilă, peste care nu se poate trece decît cu consecințe negative multiple, profunde și de lungă durată asupra vieții social-economice. De aceea, **gospodărirea rațională a fondului forestier al țării este un imperativ al progresului general prezent și de perspectivă, acțiune care se bucură de o atenție deosebită din partea partidului și statului.** Mai mult, pornindu-se de la importanța problemei a fost elaborat și adoptat **„Programul național de conservare și dezvoltare a fondului forestier pe perioada 1976—2010“.** Realizarea cerințelor esențiale de conservare și dezvoltare a fondului forestier este legată și de obiectivul limitării în anii următori a volumului exploatărilor anuale la 20 mil m^3 lemn, volum ce se încadrează în posibilitatea admisă de creșterea anuală a fondului forestier.

Prelucrarea pe cale industrială cît mai deplină nu numai a lemnului calitativ superior, ci și a celui de calitate inferioară și de dimensiuni mai mici, se înscrie ca una din cerințele fundamentale, ca una din căile principale ale valorificării superioare și eficiente a masei lemnoase. Totodată, procesul valorificării superioare trebuie avut în vedere pentru toate speciile de lemn, existînd încă posibilități suficient de mari atît din punct de vedere al masei lemnoase, cît și din punct de vedere tehnico-economic. În acest context se înscrie și **procesul complex al valorificării superioare a lemnului de fag**, domeniu în care există încă mari rezerve potențiale; ele apar cu atît mai importante cu cît fagul reprezintă aproape 33% din fondul forestier al țării.

Direcții ale sporirii volumului de masă lemnoasă utilizabilă

DUPĂ CUM SE VEDE din schema alăturată lemnul de fag are multiple întrebuințări. Atragerea în circuitul economic industrial a unui volum maxim posibil din cel exploatat și a rămășițelor rezultate din toate fazele de prelucrare constituie premise principale ale valorificării sale superioare. Din unele studii tehnico-economice rezultă că sporirea volumului de lemn utilizabil din cel exploatat poate fi realizată prin **reducerea pierderilor în exploatare** în acest scop trebuie ca cioata rămasă după tăiere în pădure să fie cît mai mică, ca și pierderile rezultate prin doborîrea arborilor provocată de ruperi, crăpări etc. (acestea pot însuma chiar zeci de mii m^3 lemn destinat diferitelor utilizări în economia națională). Aceluiași scop trebuie să-i fie subordonată și **extinderea tehnologiilor moderne de exploatare și colectare** — pînă la limite tehnico-economice maxim posibile —, cum ar fi **exploatarea în trunchiuri și catarge** etc. și colectarea cu funicularul prin care se pot diminua de asemenea unele pierderi de masă lemnoasă și care pot însemna alte zeci de mii m^3 lemn utilizabil. În plus, colectarea cu funicularul solicită cheltuieli de exploatare pe m^3 mai reduse decît cu alte mijloace, ceea ce constituie un alt argument pentru extinderea acestui mijloc de transport. **Utilizarea într-o măsură mai mare decît pînă acum a crăcilor cu diametrul mic în scopuri industriale** — pentru plăci aglomerate din lemn, plăci fibrolemnoase, cartoane etc. — prin rezolvarea unor probleme legate de transportul acestora, după ce în prealabil au fost rezolvate cele de tocare sau măcinare, constituie altă sursă de sporire a cantității de lemn destinată diferitelor utilizări industriale și neindustriale.

Din volumul total al masei lemnoase comerciale de fag, concretizat sub formă de trunchi, circa 80% reprezintă în prezent lemn destinat industrializării, iar restul de 20% lemn de foc (dar ponderea lemnului de foc va crește cu volumul rămășițelor și deșeurilor rezultate din prelucrările industriale ale lemnului calitativ superior). Lemnul destinat utilizărilor industriale trebuie să întrunească un ansamblu de condiții calitative, prevăzute în standardele de sortare. **În operațiunea de sortare a lemnului** se impun aprecieri obiective și măsuri de adaptare în continuare a acestor cerințe la condițiile noi ale producției, caracterizate prin tehnologii moderne și, deci, unele reconsiderări ale normelor de calitate, astfel încît să se asigure din această fază sporirea volumului lemnului destinat industrializării. Concomitent, utilizarea mai bună a pîrghiilor de cointeresare materială a personalului ce lucrează nemijlocit în operațiunea de sortare poate constitui o altă sursă de creștere a ponderii lemnului destinat utilizărilor industriale. În fond **numai sporirea cu 0,50% a lemnului destinat industrializării din volumul total anual exploatat ar reprezenta mai bine de 100 000 m^3** pentru industria prelucrătoare.

Un instrument pentru stabilirea opțiunilor

PROBLEMA care se ridică este aceea de **a se planifica o astfel de folosire a lemnului prin industrializare care să ducă la obținerea unei eficiențe economice maxime.** Eficiența economică maximă trebuie înțeleasă ca realizabilă, ținînd seama de unele restricții obiective, dintre care remarcăm: a) cerințele calitative impuse de diferitele întrebuințări care se dau lemnului (grosime, lungime, noduri etc.) și care limitează volumul lemnului destinat în special pentru furnir estetic, furnir tehnic (placaj) pentru cherestea etc. Neîndeplinirea condițiilor calitative poate să-l facă inutilizabil pentru scopul respectiv și, în același timp, să se asigure o eficiență economică redusă; b) cerințele exprimate prin balanțele materiale și care asigură corelații tehnico-economice obiectiv necesare în cadrul producției materiale.

Caracterizarea gradului de valorificare superioară se poate face în modul cel mai sintetic și concludent prin indicatorii: **„valoarea nou creată“** și **„plus-**

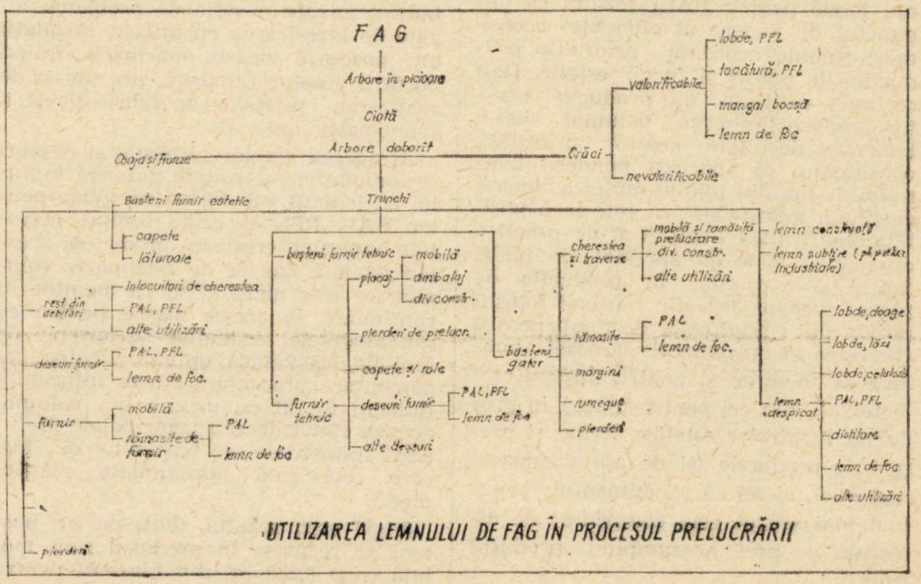
FAG
Arbore în picioare
Cioată
Arbore doborît
Coaja și frunze
Crăci
valorificabile
lobde, PFL
tocătură, PFL
mangal bocșă
lemn de foc
nevalorificabile
Trunchi
Bușteni furnir estetic
capete
lăturoaie
rest din debitări
înlocuitori de cherestea
PAL, PFL
alte utilizări
deșeuri furnir
PAL, PFL
lemn de foc.
furnir
mobilă
rămasițe de furnir
PAL
lemn de foc
pierderi
bușteni furnir tehnic
placaj
mobilă
ambalaj
div. constr.
pierderi de prelucr.
capete și role
deșeuri furnir
PAL, PFL
lemn de foc
alte deșeuri
furnir tehnic
bușteni gater
cherestea și traverse
mobilă și ramășițe prelucrare
div. constr.
alte utilizări
rămasițe
PAL
lemn de foc.
margini
rumeguș
pierderi
lemn construcții
lemn subțire (pt. prelucr. industriale)
lemn despicat
lobde, doage
lobde, lăzi
lobde, celuloză
PAL, PFL
distilare
lemn de foc
alte utilizări

UTILIZAREA LEMNULUI DE FAG ÎN PROCESUL PRELUCRĂRII

produsul" ce se obțin pe un m^3 lemn de fag supus prelucrării pe diferitele destinații, în toate procesele de prelucrare succesivă.

Prin intermediul acestor indicatori se pot stabili, prin prisma factorilor economici, opțiunile privind planificarea structurală a producției industriei lemnului de fag și, în cadrul ei, prioritățile pentru produsele ce încorporează o cantitate cît mai mare de muncă socială complexă.

Acești indicatori sînt, după părerea noastră, mai semnificativi decît alții care se utilizează în teoria, dar mai ales în practica economică, cum sînt: valoarea producției globale și marfă la 1 m^3 lemn industrial, consumul de lemn industrial la 1 mil lei producție globală sau marfă etc., întrucît ei ne oferă numai o imagine globală, fiind desigur diferiți ca mărime pentru diversele produse, semifinite sau finite, în funcție de numărul fazelor de prelucrare (care nu rezultă în mod direct), dar diferiți și în funcție de valoarea celorlalte materii prime, materiale etc. încorporate în produs și reflectate în producția globală și marfă etc.

În producția de mobilă valoarea producției globale are altă structură și alt volum al muncii materializate și al muncii vii. Comparația între volumul producției globale sau marfă obținut dintr-un m^3 lemn fag în producția de cherestea, placaj, furnir, mobilă etc. este nesemnificativă pentru determinarea gradului de valorificare superioară a unui m^3 lemn. De aceea, **considerăm că indicatorii valoarea nou creată și plusprodusul satisfac mult mai complet cerințele analizei economice, permit identificarea factorilor, căilor care influențează nemijlocit procesul valorificării superioare, chiar dacă calculul lor este mai complex.**

Indicatorii calculați pe principalele destinații ale lemnului de fag, la același număr de faze de prelucrare și la același produs, (de pildă, mobilă corp), fără includerea elementelor de natura plusprodusului cum sînt dobînzile, locațiile etc. și fără includerea valorii nou create prin atragerea în industrializare a rămășițelor și deșeurilor, ne evidențiază următorul grad de valorificare superioară a lemnului de fag (tabelul nr. 1).

Din analiza acestor indicatori (s-a luat în considerare numai lemnul calitativ superior — nu se consideră și lemnul lobde pentru PAL) rezultă că din punctul de vedere al eficienței economice trebuie acordată prioritate producției de placaj și furnir estetic. Deși cerințele calitative ale producției acestor produse limitează volumul masei lemnoase destinate acestor priorități, considerăm că sporirea ponderii lemnului de fag din totalul masei lemnoase destinate industrializării este încă posibilă, confirmată dealtfel și de practica economică. Este de apreciat, de pildă, faptul că în prezent în producția de placaj aproape 30% din buștenii folosiți provin din rîndul celor destinați pentru cherestea și aproximativ aceeași pondere se menține și pentru buștenii selecționați, din cei pentru placaj, în producția furnirelor estetice, avînd și prețuri de producție (și de aprovizionare) mai mici, astfel că randamentul eventual mai scăzut este compensat de diferența de preț, nescumpind produsul finit.

Tabelul nr. 1
Gradul de valorificare a lemnului de fag

Destinația buștenilor de fag	Valoarea nou creată (lei pe 1 m^3)	Plusprodus (lei pe 1 m^3)	Valoarea nou creată (lei/lei m^3)	Plusprodus (lei/lei m^3)
Bușteni pentru cherestea	861	541	2,70	1,06
Bușteni pentru placaj	1552	653	4,27	1,57
Bușteni pentru furnir	1547	679	3,58	1,80
Lemn pentru PAL	1334,50	667	4,17	2,08

Tabelul nr. 2

Volumul rămășițelor din principalele prelucrări industriale ale buștenilor de fag

Destinația buștenilor	Randament în produse semifinite dintr-un metru cub	Randament al produselor semifinite în producția de mobilă, dintr-un metru cub
Bușteni pentru cherestea	0,570 cherestea 0,240 rămășițe 0,130 rumeguș 0,060 pierderi	0,220—0,350
Bușteni pentru placaj	0,443 placaj 0,061 capete 0,124 role 0,184 furnire umede și uscate 0,092 rumeguș și fișii 0,096 pierderi-uscare	0,049—0,394
Bușteni pentru furnir estetic	0,350 furnir estetic 0,057 capete 0,110 lăturoaie 0,190 rest cuțit 0,198 furnire umede și uscate 0.020 rumeguș 0,075 pierderi-uscare	0,120—0,230

Căi de ridicare a gradului de valorificare

DOMENIUL cu cele mai mari rezerve de creștere a gradului de valorificare superioară îl constituie **atragerea în procesul industrializării a unei cantități cît mai mari de capete de bușteni, de rămășițe, deșeuri, rumeguș etc.** rezultate din prelucrarea buștenilor în cherestea, placaj, furnir etc., și a acestora în mobilă și alte produse industriale. Atragerea și folosirea lor industrială este pe deplin posibilă în condițiile tehnicii și tehnologiei contemporane, mai ales în producția plăcilor aglomerate, a plăcilor fibrolemnoase, a celulozei, cartoanelor etc., posibilitate demonstrată și de întreprinderile din țara noastră. Pentru ca posibilitatea să se transforme virtual în realitate trebuie rezolvate o serie de probleme legate de înzestrarea cu utilaje, instalații etc. necesare tocării, măcinării, transportării acestor rămășițe, precum și de realizarea rețetelor de fabricație și a tehnologiei acestora.

Atragerea acestor rămășițe și deșeuri se impune cu necesitate datorită faptului că lemnul sub formă de lobde pentru PAL, PFL etc. este limitat, cerințele impunînd creșterea producției acestor produse, iar pe de altă parte volumul lor este mare și se va menține în continuare la aceste nivele pentru că randamentele buștenilor se apropie de limitele economice optime. Pentru argumentare prezentăm cîteva informații (tabelul nr. 2) cu privire la volumul acestor rămășițe din principalele prelucrări industriale ale buștenilor de fag, care reprezintă aproximativ mărimi medii.

După cum rezultă, dintr-un m^3 bușteni se regăsesc în produsul finit mobilă corp 0,220 m^3 din buștenii pentru cherestea, 0,049—0,394 m^3 din buștenii pentru placaj și 0,120—0,230 m^3 din bușteni pentru furnir estetic. Cu toate perfecționările tehnice și tehnologice aceste randamente nu se vor îmbunătăți substanțial nici în viitor, întrucît nici calitatea buștenilor nu se întrevede să se îmbunătățească, astfel că volumul rămășițelor se va menține aproximativ la aceste nivele. Structural există diferențe în ponderea acestor componente la diferite fabrici, care chiar dacă sînt mici pot constitui element de reflecție pentru îmbunătățirea modului de folosire a lemnului și creșterea eficienței economice. Aceasta înseamnă că dintr-o cantitate, de exemplu, la 100 000 m^3 bușteni destinați fabricării cherestelei, utilizată în producția de mobilă corp, se regăsește în aceasta o cantitate de 22 000 m^3 (consum net), dintr-o cantitate de 100 000 m^3 bușteni pentru placaj se regăsesc în mobilă corp 39 400 m^3, iar din 100 000 m^3 bușteni pentru furnir estetic se regăsesc în mobilă corp 23 000 m^3, restul fiind capete, rămășițe, rumeguș. Acestea sînt utilizate și în prezent în scopuri utile în totalitate, dar în cea mai mare măsură sînt folosite sub formă de combustibili în centralele termice, la populație etc. Prelucrarea lor industrială, pe lîngă faptul că asigură materia primă necesară producției de PAL, PFL etc. contribuie la reducerea costurilor producției acestora, fiind mai ieftine pe m^3 de 2-3 ori comparativ cu lemnul sub formă de lobde și mărește indicatorii valorificării superioare a unui m^3 de bușteni utilizat pentru cherestea, placaj, furnir estetic cu circa $^{1}/_{3}$—$^{2}/_{3}$ din valoarea acestor indicatori calculați la producția de PAL. Accelerarea antrenării acestor rămășițe în circuitul economic industrial răspunde imperativelor majore ale folosirii raționale a resurselor materiale.

dr. Ioan L. NISTOR
ing. Ioan S. POP

COMERȚ EXTERIOR

PRODUCȚIA — DOMENIUL UNEI LARGI COOPERĂRI INTERNAȚIONALE A ROMÂNIEI

COOPERAREA economică, formă complexă a relațiilor internaționale contemporane, este un factor dinamizator al progresului fiecărei țări în parte, răspunzînd totodată intereselor omenirii în ansamblu, creînd condiții pentru diminuarea și lichidarea marilor decalaje economice existente, pentru sporirea încrederii între state, menținerea păcii și securității internaționale.

Importanța economică a cooperării, complexitatea ei, multitudinea formelor și implicațiile pe care le are impun o preocupare permanentă și existența unei concepții unitare.

Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul la Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român : **„Pornim în mod consecvent, în relațiile economice externe, de la necesitatea respectării deplinei egalități în drepturi și avantajului reciproc, a dezvoltării unor schimburi echitabile și realizării unei cooperări în producție care să corespundă intereselor fiecărei părți, progresului general al economiei internaționale, înscriindu-se, totodată, pe linia înfăptuirii unei economii echilibrate pe plan mondial“.**

În ultimii 10 ani, întreprinderile românești au perfectat cu firme și organizații economice străine **peste 400 acțiuni de cooperare** în diferite ramuri industriale. Activitatea de cooperare reprezintă actualmente 25% **din volumul total al comerțului exterior al României.**

Un rol important în dezvoltarea ei îl deține **cadrul organizatoric și juridic creat în acest scop,** care oferă cele mai bune premise pentru ca unitățile economice românești să poată coopera cu întreprinderi și firme străine, în cele mai variate forme.

Comisiile mixte guvernamentale, constituite pe baza acordurilor sau înțelegerilor de colaborare și cooperare economică încheiate de România, se întîlnesc ori de cîte ori este necesar (de regulă anual) și stabilesc domeniile de cooperare în funcție de potențialul economic al fiecărui partener, examinează acțiunile de cooperare propuse de cele două părți, condițiile pentru executarea acestor proiecte și stabilesc în comun măsuri pentru realizarea lor.

Pornind de la propria experiență și ținînd seama de diversificarea și perfecționarea formelor de cooperare pe plan mondial, România a adoptat o legislație proprie activității de cooperare economică internațională.

De asemenea, țara noastră a încheiat unele acorduri prin care se prevăd garanții și facilități, dintre care putem menționa : acordurile pentru garantarea și promovarea investițiilor, încheiate cu Statele Unite ale Americii și Anglia ; acordurile pentru evitarea dublei impuneri, încheiate cu Republica Federală Germania, Franța și Anglia ; acordul pentru asigurări sociale, încheiat cu Republica Federală Germania.

Înțelegerile sau acordurile încheiate la nivel guvernamental sau în cadrul unor instituții au rolul de a crea un climat favorabil activității de cooperare, de a stabili cadrul general, de a stimula și dezvolta interesul firmelor pentru această formă de activitate, contractele de cooperare fiind negociate și încheiate între întreprinderi, care devin parteneri direcți.

Cooperarea economică și tehnico-științifică poate fi realizată în forme variate, în diverse sectoare de activitate, în funcție de interesele economiei naționale, de obiectul cooperării și de destinația producției. În practică, unele domenii și forme de cooperare se întrepătrund și se completează reciproc.

Cooperarea în producție, pe care secretarul general al partidului a caracterizat-o ca **„formă superioară a raporturilor economice“**, este cea mai utilizată în domeniul industrial.

PRIN SPECIFICUL lor, acțiunile de cooperare în producție conferă partenerilor posibilitatea să coopereze pe o perioadă mai lungă de timp, abordînd probleme de mare anvergură, de importanță economică deosebită pentru economiile respective. Practica mondială din ultimii ani a evidențiat posibilitățile multiple pe care le oferă cooperarea pentru : utilizarea în comun a cunoștințelor tehnice, a licențelor, a documentațiilor aparținînd unuia sau altuia dintre parteneri, în scopul realizării de produse în termen scurt și în condiții de eficiență superioară, reciproc avantajoasă ; furnizarea mijloacelor financiare și materiale care depășesc posibilitățile unuia dintre parteneri ; creșterea posibilităților de vînzare a produsului pe piața internă a fiecărui partener, ca și pe terțe piețe ; valorificarea mijloacelor de producție sau a resurselor naturale și de muncă existente la unul dintre parteneri ; utilizarea capacităților de producție existente și posibilitatea celuilalt partener de a le folosi fără alte investiții ; producerea unor produse în serii optime, obținerea unui preț de cost scăzut și îmbunătățirea calității produsului, pentru sporirea competitivității ; reducerea importului unor produse, dezvoltînd fabricarea acestora în țara partenerului interesat, cu efecte favorabile asupra balanței de plăți ; mărirea stabilității relațiilor comerciale, favorabile dezvoltării schimburilor și diversificării producției.

Este edificator faptul că din totalul **acțiunilor de cooperare perfectate in ultimul deceniu de întreprinderile românești cu firme și organizații economice străine, circa 80% reprezintă cooperări în producție** (în afara societăților mixte), repartizate pe ramuri industriale astfel : industria construcțiilor de mașini — 30,5%, agricultură și industrie alimentară — 9,7%, industria chimică — 8,5%, industria lemnului și a materialelor de construcții — 6,2%, siderurgie-metalurgie — 6,2%, mine-petrol — 5,7%, industria bunurilor de consum — 4,0%, electrotehnică și telecomunicații — 2,5% etc. Ponderea importantă a construcțiilor de mașini demonstrează pe de o parte efortul național de industrializare a României, de creștere și modernizare a structurii producției, iar pe de altă parte dezvoltarea potențialului său industrial — fiind astăzi un partener interesant pentru acțiuni de cooperare în producție, în multiple domenii industriale.

PENTRU A OFERI o imagine asupra acțiunilor de cooperare în producție încheiate de întreprinderile românești pînă în prezent vom da cîteva exemple reprezentative pentru formele practicate.

Astfel, au fost încheiate acțiuni pentru realizarea în România a unei instalații de cauciuc poliizoprenic și a unei uzine de sodă, clor și produși clorurați, cu livrări de utilaje și asistență tehnică din U.R.S.S.. S-au realizat de asemenea, în România, prin cooperare cu firme din R.F. Germania, Italia, Anglia, Franța, Olanda, S.U.A., Japonia, Danemarca și Suedia, instalații pentru industria chimică, a materialelor de construcții, industria alimentară, agricultură și alte ramuri ale economiei naționale.

Dezvoltarea potențialului său industrial a permis României să participe în ultimii ani la acțiuni de cooperare pentru realizarea în străinătate — îndeosebi în țări în curs de dezvoltare și țări socialiste — a unor obiective în industria chimică, minieră și petrolieră, a lemnului și a materialelor de construcții, a construcțiilor de mașini ș.a., între care : uzină de fibre poliacrilnitrilice, uzină de montat televizoare, fabrici de ciment și o instalație pentru producerea vitaminei C — în R.P.D. Coreeană ; instalații de aglomerare a minereurilor — în Republica Democrată Germană ; extinderea Combinatului chimic Pancevo din R.S.F. Iugoslavia ; fabrică de tricotaje în R.P. Mongolă ; uzine de sodă în Iran și Egipt ; fabrici de acid sulfuric în Turcia și Egipt ; combinate pentru industrializarea lemnului în Sri-Lanka, Iran și R.P. Congo ; filaturi de bumbac în Sudan și Bangladesh ; centrale termoelectrice în India, Egipt și Filipine ; fabrică de tractoare în Iran ; complexe de exploatare a fosfaților în Egipt, Siria și Tunisia etc.

Una dintre cele mai răspîndite forme de cooperare în prducție este **coproducția.** România are încheiate cu țările socialiste numeroase astfel de acțiuni în producția de mașini agricole, tractoare, mașini-unelte, autovehicule, în industria electrotehnică și optică. Sub această formă de cooperare se fabrică în România autoturismele „Dacia“ (cu firma Renault din Franța) și avioane de pasageri (cu firma Britten-Norman din Anglia), iar în Egipt, India și Brazilia se montează tractoare cu CKD-uri din România.

Specializarea în producție dezvoltă legături strînse și de lungă durată între partenerii din țările socialiste : această formă de cooperare, care s-a dezvoltat foarte mult între țările membre ale C.A.E.R., contribuie la grăbirea procesului de apropiere și egalizare a nivelurilor de dezvoltare economică a acestora. Specializarea în producție — bilaterală sau multilaterală — trebuie să corespundă direcțiilor și obiectivelor de dezvoltare a economiilor naționale ale partenerilor la cooperare, a ramurilor industriale prioritare.

România are încheiate acțiuni bilaterale și multilaterale de specializare în producție cu aproape toate țările socialiste, pentru zeci de grupe și subgrupe de mașini și utilaje de serie și pentru alte produse, în ceea ce privește atît specializarea întreprinderilor românești, a întreprinderilor partenere, cît și livrarea reciprocă de produse rezultate din specializare.

Un exemplu tipic de specializare în producție îl constituie producerea în România de cutii de viteză, atît pentru necesitățile proprii cît și pentru firma Renault din Franța, care a renunțat la această producție, aprovizionîndu-se din România. Această cooperare a fost extinsă, întreprinderile românești preluînd, de asemenea, fabricația de punți față-spate pentru autoutilitara „Estafette“.

Fabricația de produse după documenația partenerului, se regăsește în acțiunile de cooperare realizate cu Polonia pentru fabricația de nave maritime de 2 800 tone, cu Cehoslovacia pentru stîlpi hidraulici de mină și linii automate pentru fabricația de șuruburi, cu R.D. Germană pentru compresoare frigorifice, poduri rulante, strunguri automate, întrerupători, separatori și electromecanisme pentru macaze etc.

Această formă de cooperare poate fi exemplificată și prin fabricarea în România de elicoptere „Alouette“ după documentația SNIAS — Franța.

FORMELE prezentate nu epuizează posibilitățile cooperării în producție. Inițiativa partenerilor are libertatea de a lua în considerație și alte forme reciproc avantajoase, care să corespundă spiritului și principiilor politicii de cooperare a României.

Sîntem interesați să negociem și să realizăm noi acțiuni de cooperare în producție, viabile și de lungă durată, în domenii variate.

Conducerea de partid și de stat a subliniat în repetate rînduri necesitatea ca întreprinderile, centralele și ministerele să manifeste inițiativă pentru găsirea de noi posibilități de cooperare în producție, perseverență în lucrări și continuitate în tratative pentru realizarea unor obiective din plan.

Pentru lărgirea și diversificarea cooperării în producție considerăm necesare, în primul rînd, o mai bună cunoaștere reciprocă a partenerilor, identificarea prin eforturi comune a interesului și avantajului reciproc, pentru a se asigura raporturi bazate pe o mai mare încredere reciprocă.

Este cunoscut că întreprinderile românești se bucură de o reputație bună pe plan internațional în ceea ce privește respectarea tuturor obligațiilor asumate, oferind garanția realizării unor acțiuni de cooperare eficiente.

Economia românească este o economie echilibrată, stabilă, cu un înalt ritm de dezvoltare. În tratativele de cooperare solicităm condiții uzuale în practica internațională, avem în vedere oferte de cooperare în producție în condiții comerciale firești, care să asigure un avantaj reciproc partenerilor.

Dezvoltarea în continuare în ritm rapid a economiei românești în viitorii ani va face ca participarea noastră la circuitul economic mondial, la cooperarea economică să fie tot mai intensă și mai eficientă.

G. CRISTEA
I. RUSU
Ministerul Comerțului Exterior și
Cooperării Economice Internaționale

Forme ale cooperării internaționale

CLASIFICAREA formelor de cooperare în cadrul tratativelor bilaterale sau la organisme internaționale, ca UNCTAD sau CEE-ONU, este făcută numai pentru necesități de înțelegere. În realitate, operațiunile sînt mult mai complexe și nu pot fi închise în forme rigide. Dintre formele de cooperare în producție cel mai des practicate de România menționăm :

- *construirea de obiective noi sau modernizarea celor existente, pentru care unul din parteneri livrează instalații sau echipamente și servicii legate de acestea, în contrapartidă cu livrări din produsele obținute sau alte mărfuri convenite. Această formă, documentată și susținută pe plan internațional de reprezentanți ai țării noastre, este cunoscută sub denumirea „formula românească a cooperării industriale“ și capătă o recunoaștere tot mai largă ;*
- *cooperarea în producția de mașini, utilaje și echipamente (coproducția) pentru satisfacerea necesarului participanților și pentru export pe terțe piețe, fiecare parte realizînd anumite piese sau subansamble ;*
- *specializarea în producție a diferite mașini, instalații și alte produse și livrarea de produse specializate ;*
- *fabricarea unor produse noi, după documentația partenerului, atît pentru necesitățile partenerilor la cooperare, cît și pentru export ;*
- *cooperarea tripartită sau participarea la acțiuni de cooperare în terțe țări, în calitate de furnizor general sau subfurnizor ;*
- *punerea în valoare a unor resurse naturale, prin participarea la explorări, exploatări și producție ;*
- *fabricarea de către unul din parteneri a unor părți sau subansamble, piese, dispozitive (subproducție) ;*
- *proiectarea și realizarea de linii de montaj alimentare cu CKD-uri livrate din România ;*
- *executarea de lucrări în străinătate ;*
- *realizarea în comun a unor produse noi, prin aport comun de mijloace financiare, de cercetare, de proiectare, participarea comună la fabricarea produsului și lansarea lui pe piață. Această nouă formă de cooperare, care urmează a fi introdusă, se va dovedi oportună și eficientă îndeosebi în realizarea de produse ale tehnicii de vîrf — aeronautică, electronică, mașini de calcul etc. ;*
- *cooperarea tehnico-științifică — cu mare aplicabilitate în cooperarea în producție, în cadrul căreia partenerii exportă și transferă un număr mare de tehnologii.*

Cooperarea în producție poate îmbrăca și alte variate forme, care se multiplică dacă se iau în considerare și activitățile auxiliare : organizarea de stații și rețele de service după vînzare ; comercializarea în comun a produselor realizate ; schimbul de documentații tehnice, de cunoștințe, de fabricație și de specialiști, între firme care fabrică același produs, în vederea îmbunătățirii calității și a competitivității ; schimbul de sortimente din același produs, cu caracteristici diferite (aspect, culoare), pentru diversificarea producției etc.

SPORIREA EFICIENȚEI FONDULUI NAȚIONAL DE DEZVOLTARE — IMPERATIV AL CREȘTERII ECONOMICE

EXPERIENȚA construcției economice în țara noastră, demonstrează că repartizarea unei cote înalte, științific determinate, din venitul național pentru fondul de dezvoltare constituie o condiție esențială pentru progresul economiei și pentru creșterea bunăstării maselor. Pe această cale se creează condițiile necesare înzestrării economiei cu tehnica cea mai modernă, ținînd astfel pasul cu marile cuceriri ale revoluției tehnico-științifice, realizării unor importante mutații structurale în economie și obținerii unor înalte ritmuri ale dezvoltării producției materiale, necesare spre a ne înscrie cît mai repede în rîndul țărilor dezvoltate ale lumii, pentru asigurarea unei participări cît mai active a României la schimbul mondial de valori, pentru satisfacerea în cît mai mare măsură și la un nivel superior a necesităților de trai, în continuă creștere, materiale și spirituale ale poporului.

Răspunzînd acestor rațiuni economice și sociale, în actualul cincinal nivelul fondului național de dezvoltare economico-socială prevăzut este mai mare decît cel realizat în întreg deceniul 1966—1975. În concordanță cu obiectivele și sarcinile stabilite prin planul național unic de dezvoltare economico-socială a României pe perioada 1976—1980, s-a prevăzut alocarea pentru fondul de dezvoltare a unei cote de 33—34% din venitul național repartizat, ceea ce asigură premise sigure pentru sporirea continuă a potențialului economic, creșterea rapidă a avuției naționale, a prosperității generale a societății.

Strategia investițiilor și eficiența utilizării fondului național de dezvoltare

ÎN PROCESUL creșterii economice, fructificarea cu înaltă eficiență a fondului național de dezvoltare economico-socială este asigurată prin planul național unic. Aceasta se realizează în primul rînd ca urmare a orientării resurselor alocate de către societate pentru **acoperirea nevoilor de investiții**, îndeosebi productive, industriale, de mașini și utilaje — proces menit să asigure **creșterea productivității muncii sociale.**

În actualul cincinal obiectivul major al politicii partidului în domeniul investițiilor il constituie dezvoltarea în continuare a forțelor de producție ale țării, modernizarea intensivă a structurii ramurilor și subramurilor economiei naționale, întreg acest proces, de o amploare crescîndă, urmînd să se realizeze sub incidența revoluției tehnico-științifice contemporane. Marele efort în domeniul investițiilor pe care îl va face societatea noastră în acești cinci ani — realizarea unui program de investiții de circa 1 000 miliarde lei — urmează astfel să contribuie substanțial la dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a economiei naționale în scopul valorificării superioare a resurselor și creșterii eficienței economice. De la fiecare leu investit s-a avut în vedere obținerea unei producții sporite și a unui nivel ridicat al productivității muncii, a unui volum de acumulări și de venit național cît mai mare. Dezvoltarea armonioasă și rapidă a tuturor ramurilor producției materiale este concepută în condițiile îmbunătățirii repartizării teritoriale a forțelor de producție. în scopul de a asigura progresul multilateral al tuturor zonelor patriei, de a angrena întreaga țară, toate posibilitățile în efortul dezvoltării, de a realiza transformări adînci în viața orașelor și satelor României socialiste.

În sensul sporirii eficienței utilizării fondului național de dezvoltare prevederile planului național unic pe următorii cinci ani înscriu totodată **indici superiori de eficiență în domeniul utilizării fondurilor de investiții**. Deciziile luate în stabilirea nevoilor de investiții au pornit de la analiza minuțioasă a o serie de factori importanți cum sînt modul în care noile obiective se încadrează organic in strategia dezvoltării economico-sociale generale, încărcarea completă a capacităților de producție existente, dimensionarea rațională a cheltuielilor necesare fiecărui obiectiv de investiții.

Interdependența dintre eforturile prevăzute în domeniul dezvoltării și modernizării producției materiale, a creșterii continue a avuției naționale și rezultatele ce le vom obține pe seama acestor eforturi sînt semnificativ ilustrate, la scara economiei, de cîteva date sintetice (tabelul nr. 1). După cum rezultă din tabelul nr 1, deși ca valoare absolută volumul investițiilor din fondurile statului crește considerabil în 1980 față de 1975, ritmul lor mediu anual de creștere în perioada 1976—1980 este mai mic decît cel din cincinalul precedent. Cu toate acestea, alocîndu-se prioritar valori pentru sporirea fondurilor fixe, de la care sînt prevăzute să se obțină producții ridicate și de calitate superioară, practic aproape că se mențin ritmurile ridicate de creștere pe perioada 1976—1980 la venitul național și produsul social, fapt ce reflectă **un proces de îmbunătățire a utilizării potențialului,** de creștere a eficienței economice generale.

Tabelul nr. 1

Evoluția ritmurilor de creștere a unor principali indicatori sintetici ai economiei naționale

— în % —

	1970 = 100		Ritmuri medii anuale de creștere	
	1975	1980	1971—1975	1976—1980
Volumul investițiilor din fondurile statului	180,1	292,6	12.5	10.2
Fonduri fixe	156.7	264.2	9,4	11,0
Produsul social	165,2	258,1	10,5	9,5
Venitul național	170,7	287,7	11,3	11,0

Pentru ca investițiile ce le-am alocat să-și poată aduce aportul prevăzut în dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a economiei, să imprime un caracter intensiv și eficient procesului reproducției socialiste lărgite, eforturile tuturor factorilor care concură la realizarea programului de investiții trebuie concentrate în cîteva direcții principale. Este cunoscut, astfel, că programul de investiții care asigură în acest cincinal dinamismul economiei noastre, o structură modernă și eficientă a producției materiale, se finanțează din fondul național de dezvoltare. De aceea, este necesar în primul rînd ca la nivelul unităților economice, la nivelul unităților administrativ teritoriale, la nivel central **să se asigure integral mijloacele bănești destinate realizării investițiilor în condițiile și la termenele stabilite.**

Pe de altă parte, pentru obținerea unei eficiențe economice maxime în utilizarea fondurilor destinate investițiilor, beneficiarii acestora împreună cu proiectanții și organizațiile de construcții au obligația să ia toate măsurile ca obiectivele de investiții să fie realizate prin adoptarea celor mai noi și perfecționate soluții constructive. Utilizarea cu rezultate maxime a investițiilor reclamă responsabilitate și exigență sporită din partea tuturor factorilor antrenați în întreg procesul de amplasare, pregătire, organizare, conducere și realizare la termen a lucrărilor de investiții, de atingere în timpul prevăzut a parametrilor proiectați. Fără îndoială că pentru înfăptuirea cu randament ridicat a unui program de investiții de dimensiunile celui actual pe primul plan urmează să se situeze și elaborarea și aprobarea în termen a studiilor tehnico-economice, odată cu inițierea unor acțiuni ferme de finalizare a contractării utilajelor, de obținere a lor în concordanță cu termenele prevăzute în graficele de montaj. Pentru capacitățile noi ce se vor pune în exploatare trebuie urmărită de asemenea, realizarea la termenele prevăzute a volumelor de producție stabilite, a nivelului productivității muncii și a beneficiilor înscrise în proiectele elaborate. Totodată, va trebui acționat în continuare pentru reducerea ponderii lucrărilor de construcții-montaj, pentru evitarea supradimensionărilor și a finisajelor inutile, pentru utilizarea unor materiale noi și în general pentru reducerea nivelului investiției specifice.

Criterii raționale în dimensionarea stocurilor

PENTRU REALIZAREA creșterii prevăzute a producției materiale, importante resurse din fondul național de dezvoltare sînt alocate stocurilor materiale, în scopul asigurării desfășurării normale a procesului de producție. Dimensionarea necesarului de stocuri materiale s-a făcut în strînsă concordanță cu sarcinile înscrise în planul național unic pe perioada 1976—1980, privind creșterea simțitoare a volumului producției industriale, agricole, a construcțiilor și a celorlalte ramuri și sectoare de activitate economico-socială.

Nivelul și structura stocurilor materiale au fost stabilite pe baza unei **determinări cît mai riguroase a stocurilor**, pornind de la studiul minuțios al nevoilor și posibilităților de acoperire a necesarului de stocuri, de la cerința administrării judicioase a tuturor stocurilor existente în economie, a obținerii unei producții materiale cît mai mari cu stocuri cît mai reduse, a asigurării accelerării vitezei de rotație a mijloacelor circulante din dotarea tuturor unităților productive.

Partea din fondul național de dezvoltare ce a revenit creșterii stocurilor materiale — concretizate în materii prime, materiale, combustibil, producție neterminată, produse finite și mărfuri — reprezintă peste 10%. Această cotă care contribuie la echilibrarea materială a planului se situează cu mult sub cea realizată în cincinalul încheiat. Pe lîngă cele arătate ea este rezultatul și a unor analize minuțioase, a unui întreg complex de măsuri, concretizate în reducerea simțitoare a unor consumuri specifice, micșorarea greutății unor produse, reproiectarea unor produse cu consumuri mari, aplicarea unor tehnologii noi de fabricație, scurtarea ciclurilor de fabricație, îmbunătățirea în general a întregului proces de aprovizionare și desfacere.

Fără îndoială că în continuare trebuie să se acționeze în direcția **respectării intocmai a nivelului stocurilor materiale prevăzute**, ce înmagazinează considerabile valori de întrebuințare, proces care condiționează nemijlocit echilibrul material al planului național unic. Pe de altă parte, trebuie avut însă în vedere ca în procesul de îndeplinire a planului să se urmărească permanent **sporirea randamentului de utilizare a stocurilor materiale.** Că acest lucru este posibil ne-o dovedește faptul că în actualul cincinal pentru creșterea cu un leu a produsului social — ca totalitatea valorilor de întrebuințare — s-a prevăzut, pe baza realităților existente, un spor al stocurilor materiale de circa 0,25 lei, comparativ cu circa 0,40 lei în cincinalul încheiat. Iată de ce unităților din economie le revine îndatorirea de a acționa mai mult decît pînă în prezent pentru întărirea ordinii în gospodărirea stocurilor materiale, înlăturarea oricăror forme de risipă, asigurîndu-se în permanență o încadrare riguroasă în disciplina de plan și financiară.

În acest spirit trebuie înțelese măsurile stabilite la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 14 septembrie a.c. Stocurile materiale, componente de bază ale avuției naționale, vor putea fi folosite cu maximum de eficiență numai în condițiile în care în toate unitățile se va acționa pentru preîntîmpinarea unor situații care generează apariția acestora peste necesar, depășirea nejustificată a unor norme de consum, necorelarea planurilor de producție cu cele de aprovizionare, fabricarea unor produse de slabă calitate sau fără desfacere ș.a. Asigurarea și consolidarea astfel a echilibrului material al planului permite realizarea ritmurilor și proporțiilor prevăzute pentru fiecare ramură, subramură, minister, centrală, întreprindere sau unitate teritorială. Gosodărirea cu grijă a stocurilor materiale asigură sporirea eficienței fondului național de dez-

Gh. OBREJA, St. MILITARU
Comitetul de Stat al Planificării

(Continuare în pag. 19)

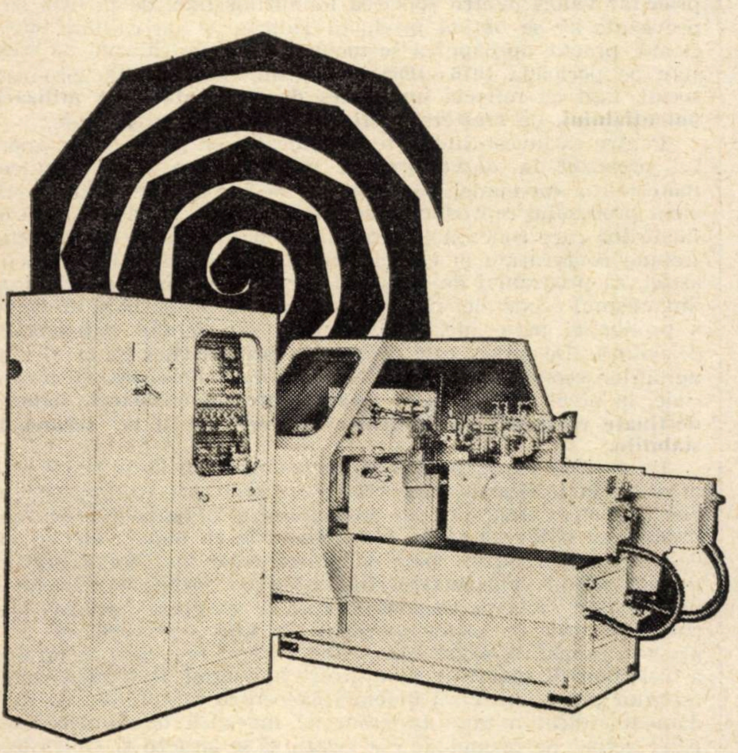

MACHINOEXPORT
BULGARIE

STRUNG SEMIAUTOMAT
MONOBROȘ CU COMANDĂ-PROGRAM CE 06 1

Este destinat prelucrării de mare productivitate a planșelor, angrenajelor, volanților, a rolelor, a tamburilor de frînă și a altor piese de oțel, fontă și metale neferoase, cu diametrul pînă la 320 mm și lungime pînă la 200 mm.

Mașinile pot prelucra suprafețe exterioare și interioare cilindrice și plane cu ajutorul a două cărucioare cu scule multiple, independente unul de altul, și care pot executa cele mai variate mișcări în lungul axelor X și Y.

Dispozitivul de comandă program al mașinii permite acționarea — consecutivă sau simultană — a celor două cărucioare.

Fixarea piesei de prelucrat se face printr-o mandrină electromecanică cu strîngere reglabilă.

CE 06 1 este o mașină de mare productivitate și cu inaltă precizie de execuție.

Exportator : MACHINOEXPORT S.A.R.L.

5, Aksakov, Sofia — Bulgaria
Telefon : 88—53—21
telegramă : Machinoexport — Sofia
Telex : 22425

PUBLICOM

R.E. militează pentru

GENERALIZAREA ANALIZEI VALORII (I)

- **O metodă de eficientizare a GÎNDIRII INGINEREȘTI, de disciplinare a proiectării**
- **Un instrument de luptă împotriva SOLUȚIILOR NEECONOMICE, a supradimensionărilor**
- **O cale pentru folosirea mai rațională a RESURSELOR MATERIALE, a fondurilor de investiții**
- **Un mijloc de a mări VALOAREA DE ÎNTREBUINȚARE a produselor, cu cheltuieli minime**

DIMENSIUNILE efortului ce va trebui să se desfășoare în întreaga economie națională, în actualul cincinal, pentru creșterea eficienței economice a producției sînt sugerate de astfel de indicatori cum sînt reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producție-marfă în industria republicană *(în prețuri comparabile)* cu 8,5—9,5% in anul 1980 față de nivelul din 1975, *în principal prin* diminuarea cheltuielilor materiale cu 7,7%. *În acest sens, s-a stabilit prin lege sarcina ministerelor, centralelor, întreprinderilor, de a lua măsuri pentru* creșterea permanentă a gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei prin îmbunătățirea structurii sortimentale a producției, reducerea greutății produselor, pe baza unei acțiuni largi de reproiectare și tipizare, de revizuire a standardelor de stat și normelor interne, elaborate, aplicarea, revizuirea și îmbunătățirea permanentă a normelor și normativelor de consum pentru toate produsele fabricate.

Imperativul unor acțiuni ferme pentru realizarea programelor de reducere a costurilor de producție a fost subliniat, în ședința din 14 septembrie a.c., de către Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., măsurile aprobate cu acest prilej ținînd seama de necesitatea reducerii continue a costurilor prin mobilizarea resurselor interne de care dispun unitățile economice, prin economisirea materiilor prime și a materialelor și eliminarea risipei, printr-o mai bună organizare a muncii.

Această direcție a accentuării în continuare a proceselor calitative ale activității economice în cincinalul în curs oferă cadrul optim pentru **punerea deplină în valoare a unui instrument de prim rang al creșterii eficienței producției : analiza tehnico-economică a valorii de întrebuințare a produselor.**

Investigația de mai jos, înscrisă în preocuparea revistei de a milita pentru introducerea metodelor și tehnicilor de analiza valorii, relevă opinia unor specialiști asupra premiselor și condițiilor unei largi implementări.

UN EXEMPLU DIN MULTE

• **SEMNIFICAȚII.** Zilele acestea, de pe linia de garaj a Întreprinderii de materiale de construcții-Deva vor porni, într-un circuit experimental pe calea ferată, două vagoane încărcate cu tuburi de beton precomprimat de 600 mm diametru. Experimental, deoarece vagoanele sînt echipate cu un nou tip de suporți-ambalaj care, în comparație cu cel folosit curent, aduce : **micșorarea costului total cu circa 82 la sută** (de la 5 730 la 1 054 lei pe unitate) ; **reducerea de circa 5 ori a cantității de material lemnos și de circa 9 ori a cantității de metal utilizate,** datorită consumului specific mai mic și măririi numărului de cicluri de refolosire a suporților ; **îmbunătățirea calităților funcționale.** Aplicată, numai la acest sortiment, la toate fabricile producătoare de tuburi precomprimate, **noua variantă de ambalaj va putea economisi circa 10 milioane de lei !**

Am ales — dintre numeroasele studii de produse prin analiza valorii (A.V.) — acest exemplu, deoarece condițiile de realizare ni se par semnificative din mai multe puncte de vedere :

— autorul (Ion Ciulea), economist, nu face parte din personalul de concepție al întreprinderii — dar, lucrînd la compartimentul desfacere, a sesizat din practică deficiențele tipului existent de ambalaj (în ce privește exagerarea tehnică constructivă, costul prin urmare ridicat, execuția greoaie, durata mică de viață datorită posibilităților de deteriorare) ;

— reconceperea reprezintă proiectul cu care autorul a absolvit un curs de instruire în A.V., organizat de centrul de perfecționare a lucrătorilor din ramură ;

— aplicarea a întîrziat aproape un an, deoarece trebuia săltată o barieră formală : „apendice la Anexa II RIV. NID 520/1968“ — o instrucțiune a căilor ferate care obligă la utilizarea vechii variante ;

— directorul întreprinderii, convins „pe viu“ de avantajele metodei A.V., a trimis la specializare încă trei oameni.

Cazul, ni se pare, rezumă prin aceste elemente principalele aspecte actuale ale problematicii A.V.

PRIMATUL ECONOMICULUI

• **APRECIERI.** Cine a adîncit cît de cît, măcar în principiu, analiza valorii a devenit un entuziast al metodei. Nu e vorba de atractivitatea sterilă a unei fantezii științifice, a unei eficiențe speculative, ci de convingerea realistă că A.V., dislocînd și fărîmițînd tipare împietrite ale concepției produselor, deschide nebănuite orizonturi celei mai fericite **îmbinări a utilului cu economicul** — în proporții care, la scara întregii industrii, pot duce la sensibile **reevaluări ale resurselor,** accelerînd încă ritmul dezvoltării.

Petru Orănescu, expert instructor la Academia „Ștefan Gheorghiu“ : „Aș plasa principalul avantaj al metodei în recunoașterea **primatului economicului asupra tehnicii.** Gîndirea inginerească trebuie să pornească de la eficiență. Analiza valorii nu înlocuiește, ci presupune serioase cunoștințe inginerești, împletite cu cunoștințe economice, de tehnică a calculului automat. Personal, consider că metodele psihologice, de stimulare a creativității, brainstormingul etc. nu rezolvă obiectivul pe care și-l propune A.V. ; e nevoie de un instrument precis, de calcule ale căror rezultate să orienteze spre soluția cea mai bună“.

REZULTATE CONCLUDENTE

La un eșantion de **40 de studii** de analiza valorii (pe ramuri : electronică și automatizări — 17, electrotehnică — 4, energie — 2, construcții de mașini — 7, producția de metale ușoare — 4, îmbrăcăminte-confecții — 3, industria lemnului — 3), întocmit în anul 1975 — în cadrul programului de specializare de la Academia „Ștefan Gheorghiu“ — de către cursanți sub îndrumarea experților instructori, au fost obținute următoarele rezultate :

- **prețul de cost — micșorat la toate cele 40 de produse,** din care : sub 10% — la 4, cu 10-20% — la 9, cu 21-40% — la 15, cu 41-60% — la 6, cu peste 60% — la 6 ;
- **cheltuielile materiale** — mărite la 3 produse ; **micșorate la celelalte 37 de produse,** din care : sub 10% — la 3, cu 10-20% — la 10, cu 21—40% — la 12, cu 41-60% — la 6, cu peste 60% — la 6 ;
- **parametrii funcționali — îmbunătățiți la 21 de produse,** neschimbați la celelalte 19 ;
- **complexitate constructivă — redusă la 28 de produse,** neschimbată la celelalte 12.

CONDUCERE·ORGANIZARE

PRODUSUL VECHI

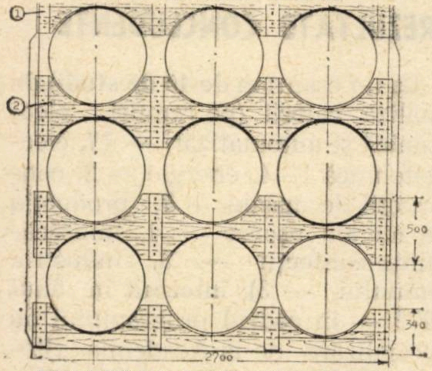

PRODUSUL NOU CU CONSUM REDUS

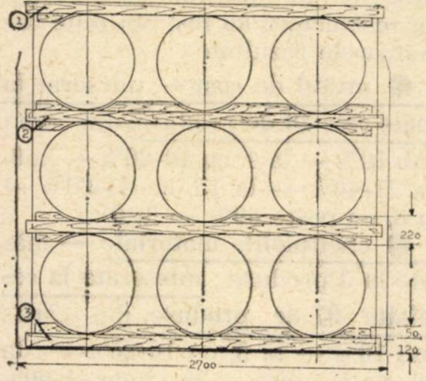

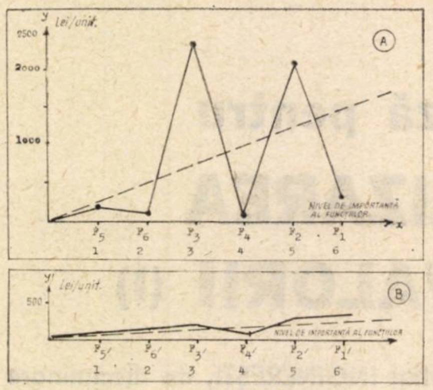

Suporți-ambalaj din lemn pentru tuburi premo ∅ 600 mm — transport c.f. Sus stînga — **produsul analizat :** 1. — suport simplu, 4 buc. la un vagon ; 2 — suport dublu, 4 buc. Stînga — **produsul reconceput :** 1 — suport simplu superior, 2 buc. ; 2 — suport simplu intermediar, 4 buc. ; 3 — suport simplu inferior, 2 buc. (cele 24 kg de sîrmă, nerecuperabilă, folosită la rigidizare au fost înlocuite cu 4 buloane de oțel, refolosibile). Sus — **diagrama „nivel de importanță — costuri" pe funcții** la produsul existent **(A)** și la cel reconceput **(B) :** funcțiile F_2 („asigură protejarea tubului împotriva strivirii acestuia de pereții laterali ai vagonului") și F_3 („asigură protejaarea tuburilor împotriva deteriorării acestora prin ciocnirea între ele") — care erau supradimensionate constructiv, deținînd împreună o pondere de 39% din costul total — costă în noua variantă de circa 11,5 ori mai puțin.

Octavian Tomuță, serviciul cercetare-dezvoltare al întreprinderii „Acumulatorul"-București : „Metoda A.V., pe lîngă că dă posibilitatea verificării pe parcurs a soluțiilor, **scoate proiectarea din empirism și o plasează pe un drum științific.** Este, de fapt, o metodologie de proiectare ce se poate aplica la toate genurile de produse. Chiar dacă ea păstrează, în faza inițială a fiecărui studiu, unele elemente de arbitrar, acestea sînt lesne de corectat la adîncirea și definitivarea soluției".

Ștefan Tofan, directorul Centrului de perfecționare a lucrătorilor din industria materialelor de construcții : „În practica unităților industriale, la analiza prețului de cost adesea se iau în considerație prioritar manopera, energia etc. ; în ce privește materialele, măsurile vizează simplist «încadrarea în consumurile specifice», care consumuri sînt cum sînt — deși tocmai asupra lor ar trebui concentrată gîndirea. La **baza revizuirii normelor de consum ar trebui să stea analiza valorii,** care să realizeze — paralel cu acțiunile de organizare a proceselor — organizarea produselor".

Ion Olaru, expert instructor la același centru : „Există, în multe produse, o foarte mare **«poluare» tehnică,** prin dotarea lor cu funcții — deci și cu costurile aferente — care nu corespund unei necesități sociale. (Aș putea cita ca exemplu varietatea exagerată a sortimentelor de ciment aflate în fabricație ; unificarea și reducerea lor ar fi avantajoasă și pentru producător, și pentru utilizator.) Analiza valorii curăță produsul de un asemenea balast scump, de această risipă deghizată. Desigur, asta atacă standarde, normative — și ce dacă ? Oricum ele trebuie îmbunătățite la cinci ani. S-o facem pe o astfel de bază științifică !".

Dumitru Ionescu, directorul Cabinetului de organizare al municipiului București : „Cunosc cazuri cînd, la efectuarea unor studii de A.V., încercîndu-se determinarea costului reperelor care materializează o funcție, nu s-au putut obține date din evidențele primare ale întreprinderii respective. Ceea ce e grav. Iată de ce cred că o preocupare oficializată, în unitățile industriale, pentru analiza valorii — chiar în ipoteza improbabilă că n-ar da imediat și generalizat efecte în creșterea valorii de întrebuințare și în reducerea cheltuielilor materiale — **va disciplina de la bun început calculul și urmărirea prețului de cost** pe produs, repere și operații".

PUTEREA ARGUMENTULUI CIFREI

● **DEMONSTRAȚII. Institutul de cercetări și proiectări pentru automatizări :** 30 de studii A.V. elaborate, 9 aplicate pînă în prezent, economii anuale de 1 136 000 lei.

Centrul de perfecționare a lucrătorilor din industria materialelor de construcții : 15 proiecte de A.V. elaborate de o primă serie de 21 cursanți, economii anuale evaluate la peste 23 milioane lei — ce se pot majora la 37 milioane prin generalizarea a 4 proiecte la alte întreprinderi ce realizează același produs.

Grupa A.V. de la „Țesătura"-Iași a efectuat studii pentru două sortimente rezultînd economii de circa 50 mii de lei. La Craiova sînt în curs — și promit o eficiență înaltă — studii pentru aparatură complexă la „Electroputere" și pentru pluguri purtate de tractor la „7 Noiembrie". Specialiștii de la întreprinderea „16 Februarie" din Cluj-Napoca efectuează pe baza A.V. o analiză de proces în legătură cu verificarea rulmenților la locomotivele LDH.

O selecție întîmplătoare de exemple care, coroborată cu opiniile exprimate mai sus, ne-ar îndritui să apreciem că metoda analizei valorii a fost primită pretutindeni cu interes, cu entuziasm, cu decizia fermă de a-i exploata avantajele.

ÎMPOTRIVA INERȚIEI

● **CONTRADICȚII.** Din păcate, în realitate **nu-i tocmai așa.** Iată, un colectiv de la „Acumulatorul"-București a reconceput prin A.V., bateria 12-150 destinată autobuzelor și tractoarelor, elaborînd 4 variante rezolvate prin studierea unor modele de referință, analiză morfologică și modelare matematică — variante diferențiate prin materialele utilizate și prin posibilitatea asimilării lor. Cea mai economică îmbunătățește sensibil durata de viață și parametrii funcționali : tensiune inițială sporită și creșterea curentului de șoc de la 525 la 600 A, ceea ce mărește valoarea de întrebuințare cu circa 45 la sută. Reducerea de cost se cifrează la circa 6 la sută ; pare modestă, dar la nivelul unui an ea echivalează cu economii de 9 milioane de lei. Mai bine zis, ar echivala — căci pînă acum, întreprinderea a irosit posibilitatea de a înregistra aceste economii. Studiul datează din decembrie trecut ; **în 9 luni nu s-a pornit nimic,** nici măcar organizarea unui colectiv care să proiecteze și să urmărească execuția S.D.V.-urilor necesare. Altfel spus : „e un proiect intern — cine ne obligă să-l aplicăm și cine ne controlează ?".

La I.P.A., în 1973 s-a proiectat, folosind A.V., un simulator de flacără pentru testarea aparatelor de detectare a incendiilor : produs nou, răspunzînd unei necesități pînă acum neacoperite. Variante de schemă, concepție, verificare experimentală. Și atît. Nu s-a găsit beneficiar — nici producător, nici utilizator. Iar instalațiile automate de detectare și stingere din numeroase întreprinderi și localuri publice așteaptă... proba focului, pentru a se vedea dacă funcționează.

Tot de la I.P.A. : comanda-program pentru strung necesară la „Automatica", studiată prin A.V., oferă economii de numai 0,9 la sută, deci netentante, deoarece un reper procurat de la altă întreprindere („Electrotehnica") — variatorul, el însuși un produs-marfă — are un cost foarte ridicat, ce ar putea fi redus dacă producătorul i-ar aplica analiza valorii. Aceeași problemă cu microîntrerupătorul de la Întreprinderea de aparataje electrice-Titu, prevăzut în proiectul A.V. al semnalizatorului de ungere pentru conductele de ventilație.

Adăugînd unor asemenea situații faptul că numărul cadrelor instruite în A.V. este încă departe de a garanta o extindere semnificativă a metodei, că o parte din ele nu au sau nu caută prilejul de a aplica cele învățate, că tradiționalismul și inerția se adaugă unei concepții înguste asupra indicatorilor economici în determinarea atitudinii unor conducători de institute și întreprinderi, înțelegem de ce la patru ani de la „floarea" primelor aplicații, „primăvara" analizei valorii întîrzie să prindă rădăcini adînci în industria noastră.

Opinii individuale și, mai recent, chiar oficiale pledează pentru o demarare de anvergură, sugerînd documentat și făgașul ce ar trebui croit. Dar despre aceasta, într-unul din numerele viitoare ale revistei.

Dorin CONSTANTINESCU

CALITATEA VIEŢII — FINALITATEA ECONOMIEI SOCIALISTE

CATEGORIE SOCIALĂ de maximă cuprindere, sintetizînd procese, laturi și aspecte ale vieții social-economice din cele mai diverse, calitatea vieții, ca obiectiv fundamental al strategiei dezvoltării, în deceniile ce urmează, este organic legată de societatea socialistă multilateral dezvoltată. Apariția și afirmarea acestui nou concept, în a cărui teoretizare Partidul Comunist Român aduce o contribuție originală de mare valoare, au fost cu putință ca urmare a dezvoltării forțelor de producție, a progreselor pe toate tărîmurile vieții social-economice, culturale ceea ce a făcut necesară și posibilă abordarea într-o optică mai largă a problemei omului, a satisfacerii necesităților sale complexe într-o societate caracterizată ea însăși printr-o complexitate crescîndă. Implicarea „socialului" într-o măsură tot mai mare în planurile de dezvoltare economică — tendință atît de caracteristică planurilor noastre, începînd cu cincinalul 1966—1970, multiplicarea numărului de indicatori ai aspectelor sociale, accentuarea laturilor calitative, echivalează cu o tendință de situare pe un plan mult mai larg a omului, cu trebuințele sale, a dezvoltării multilaterale a personalității sale.

Noțiune mult mai complexă decît nivelul de trai și, într-un anumit sens înglobîndu-l, calitatea vieții nu poate fi înțeleasă decît numai printr-o abordare sistemică și printr-o raportare la principiile fundamentale ale politicii partidului, legate de ridicarea nivelului de trai și de umanismul revoluționar, avînd drept fundal strategia dezvoltării accelerate a forțelor de producție.

„Scopul întregii noastre activități economico-sociale, țelul suprem al politicii partidului nostru, esența misiunii sale istorice de transformare revoluționară a societății și de făurire a noii orînduiri — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — este ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, în concordanță cu necesitățile fiziologice științific determinate și cu cerințele spirituale generate de progresul neîntrerupt al cunoașterii umane".** Prevederile planului cincinal 1976—1980, dau o expresie strălucită acestor preocupări: alături de dezvoltarea continuă a forțelor de producție și, pe această cale, a avuției naționale — ca premisă pentru ridicarea nivelului de trai — și de prezența tot mai masivă a laturilor calitative, actualul plan cincinal, printr-un ansamblu de măsuri, urmărește ridicarea gradului de civilizație, îmbunătățirea condițiilor de muncă, a condițiilor de viață, în sensul cel mai larg al cuvîntului.

Om și societate, dezvoltarea personalității umane și progresul general al societății, într-o legătură și interdependență dialectică, acesta este cadrul în care se situează problema calității vieții, în concordanță cu umanismul revoluționar, așa cum l-a definit tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul educației politice și al culturii socialiste : **„umanismul revoluționar concepe afirmarea și dezvoltarea plenară a personalității umane nu izolat, ci în cadrul ansamblului societății, promovînd principiul rațional și generos potrivit căruia fericirea personală nu se poate realiza încălcînd dreptul la fericire al altora, ci numai în cadrul înfăptuirii fericirii generale a colectivității, a poporului, a umanității".**

În cartierul Drumul Taberei din Capitală

Nevoile sociale — bunăstarea, fericirea

NOȚIUNEA de fericire personală și de fericire generală a colectivității, necesitatea de a armoniza aceste două năzuințe, ne duc, mai departe, la raportul dintre obiectiv-subiectiv, dintre condițiile de viață și perceperea fericirii personale, la teoria generală a necesităților. Omul — ființă complexă — este, mai întîi „homo faber", omul care produce bunuri materiale necesare existenței sale ; el este însă mult mai mult : „homo sapiens", personalitate cu aspirații și năzuințe înalte care depășesc, evident, necesitățile materiale. Satisfacerea acestora din urmă, la un grad ridicat, nu dă încă măsura fericirii personale și a împlinirii personalității. În ierarhia necesităților omului, pe primul loc se situează **necesitățile fizice sau materiale,** cum sînt cele de locuință, hrană etc. ; pe un plan mai înalt se înscriu **necesitățile intelectuale sau spirituale** (educație, cultură, comunicare) și pe locul cel mai înalt sînt **nevoile sociale ale omului.** Nivelul de trai și dezvoltarea personalității umane presupun satisfacerea tuturor acestor trei categorii de necesități. Dar, în timp ce satisfacerea necesităților fizice — ca necesități primare — este determinată de gradul de dezvoltare a forțelor de producție, a producției materiale, evident în condițiile unui anumit sistem de repartiție, satisfacerea plenară a nevoilor spirituale și a celor sociale ale omului, nu este cu putință decît în condițiile orînduirii socialiste, prin esența sa cea mai umanitară dintre toate orînduirile sociale.

Omul, cu necesitățile sale, ca microsistem biologic și social, locuiește într-o comunitate — sat sau oraș — este ancorat în familie, aparține unei categorii sociale, prin activitatea sa productivă el face parte dintr-un colectiv profesional, participă la treburile publice, se afirmă deci prin activitatea politică. În mod corespunzător, el are năzuințe și aspirații, un anumit ideal de fericire personală, receptează subiectiv efectele dezvoltării și progresului social, este, prin urmare, în permanent contact cu o serie de sisteme existente în societate, implicat într-o multitudine de relații sociale. În dialogul dintre individ și societate, se creează îndatoriri și drepturi reciproce. Societatea creează condiții și posibilități individului pentru ca acesta să se poată forma și dezvolta ; la rîndul său, prin întreaga sa activitate, el se afirmă ca un element util și conștient al progresului microgrupului din care face parte și, pe această cale participă la propășirea societății. În această optică, este evident că noțiunea de „nivel de trai" nu exprimă decît o parte a unui proces complex, a unei interacțiuni dintre individ și societate. De aceea, calitatea vieții ar putea fi definită ca un sistem de condiții în care intră, în mod succesiv, cele referitoare la viața materială, la muncă, la mediul înconjurător, la viața de familie, la relațiile interumane în cadrul grupurilor și la cele ale întregii societăți. Noțiunea excede considerabil „economicul" — fără să-i diminueze importanța primordială — și integrează aspecte micro și macrosociale. Aceasta și explică faptul că indicatorii clasici, cu prioritate economici, se dovedesc insuficienți pentru a dimensiona și comensura calitatea vieții și apare necesitatea indicatorilor sociali, ca și a includerii unor aspecte ce țin de domeniul psihologiei, comportamentului și eticii. În mod corespunzător, se simte nevoia unor noi metode și modele de descriere și de analiză care să pună în evidență momentele semnificative ale calității vieții.

O precizare suplimentară este necesară în legătură cu noțiunea de „calitate a vieții" și de „bunăstare", ca și cu cea de „o-

Teatrul din Tîrgu Mureș

biectiv" și „subiectiv", în raport cu cea de „fericire" și „nivel de trai". „Bunăstarea" ar cuprinde, de pe o parte, nevoile a căror satisfacere se definește prin disponibilitatea resurselor materiale individuale sau sociale, iar pe de altă parte, nevoile a căror satisfacere este definită de relațiile umane sau de modul în care se raportează o persoană față de altele sau față de societate ; „fericirea" cuprinde totalitatea evaluărilor subiective asupra modului în care persoana consideră condițiile de trai sau a modului în care persoana consideră relațiile sale umane și sociale. Deci : „bunăstarea" reprezintă latura obiectivă,în timp ce „fericirea" este cea subiectivă ; „nivelul de trai" se referă la nevoi materiale, iar „calitatea vieții" are în vedere în special relații umane și cele sociale (vezi și schema de mai jos).

	BUNĂSTARE	FERICIRE
Nivel de trai	1) **A avea** — Venit — Locuință — Ocupație — Sănătate — Educație	4) **Atitudini de nonsatisfacție** — Antagonisme percepute — Discriminare percepută — Privilegii nejust percepute — Nonsatisfacerea in ce privește venitul
Calitatea vieții	2) **A iubi** — Atașament față de colectivitate — Atașament față de familie — Modele de prietenie 3) **A fi** — Prestigiu personal — Nesubstituire — Resurse politice — Acțiune	5) **Atitudini de satisfacție** — Fericire percepută — Satisfacerea percepută a nevoilor.

Această distincție, întîlnită și în literatura sociologică și economică a țărilor nordice, în care s-au întreprins instructive cercetări multidisciplinare comparative, ni se pare a avea o valoare operațională, după cum utilă ni se pare și ierarhizarea propusă de sociologul finlandez Erik Allardt[1] :

Subliniem că este vorba numai de valoare operațională relativă în cadrul investigațiilor sociologice și economice, deoarece în socialism evantaiul nevoilor este mult mai larg, posibilitățile de satisfacere sînt calitativ altele în contextul relațiilor socialiste.

O abordare posibilă — după părerea noastră — ar fi aceea pe care o oferă conceptul de „ciclu de viață familială" în raport cu societatea, prin prisma mijloacelor și scopurilor urmărite. Prima secvență din viața individului ar fi de la naștere pînă la contactul cu „sistemul educațional", cînd societatea îi oferă acestuia elementele ce constituie „stocul de învățămînt" ; a doua secvență, cu caracter predominant economic, este aceea de „viață activă", marcată de intrarea în viața activă și de durata ei (circa 45 de ani) ; ea presupune crearea locurilor de muncă de către societate, organizarea lor și prestarea activității utile de către individ. Această secvență presupune însă și numeroase elemente cu caracter social, cultural, etic : crearea condițiilor de muncă care să includă protecția mediului înconjurător, a unui climat sănătos sub raportul relațiilor de muncă în cadrul microgrupului. Secvența ultimă este a părăsirii vieții active pentru a intra în viața inactivă. Și în această secvență rolul societății — după cum se știe — este foarte important : asistența socială, asigurări, pensii, asistență medicală.

Dar, secvențele vieții individului și ale vieții familiale pot fi sistematizate și altfel în raport cu caracteristici sociale și demografice : secvența de la naștere pînă la căsătorie și constituirea familiei ; dezvoltarea familiei și asigurarea reproducerii ei ; în cadrul acestei secvențe rolul principal revine funcției de educație și de socializare din partea familiei ; secvența părăsirii familiei de către noua generație și, în sfîrșit, dizolvarea familiei prin decesul unuia din soți.

Aceste secvențe, definite pe baza caracteristicilor de mai sus, coexistă cu secvența educației permanente, a activității politice, a activității culturale. În permanență, trebuie remarcat „dialogul" dintre individ și societate, dintre efortul societății și activitatea individului, prezența constantă a societății în viața individului pentru a facilita dezvoltarea multilaterală a personalității umane. Se ajunge astfel necesar la echitate și la etică, la calitatea condițiilor și raporturilor dintre individ și societate, dintre individ și microgrupurile la care participă (familie, colectiv de muncă, colectivitate sau habitat, etc.)

Condițiile materiale prioritare

ȚINÎND SEAMA de ierarhia nevoilor și de premisele care asigură satisfacerea lor, prin prisma raportului dintre individ și societate, va fi, credem, îndreptățit să începem cu **condițiile materiale de viață** și cu **calitatea lor.** Vom include aici venitul național, crearea și repartiția acestuia ca proces fundamental în urma căruia se constituie condițiile pentru satisfacerea nevoilor omului. Creșterea neîntreruptă a venitului național — în cincinalul 1976—1980 se prevede un ritm mediu anual de 10—11 la sută — și repartiția acestuia în proporție de 66—67 la sută pentru fondul de consum și 33—34 la sută pentru fondul național de dezvoltare economico-socială, ca și creșterea sistematică, pe această bază, a venitului național pe un locuitor, sînt elemente suficiente pentru a arăta ce eforturi se întreprind și ce perspective se deschid populației în ce privește creșterea nivelului de trai material. Volumul total al veniturilor reale ale populației va spori astfel, în cursul cincinalului, cu 35—40 la sută pe baza creșterii veniturilor ce provin din retribuirea muncii cît și din fondurile comune. Retribuția reală va crește cu 18—22 la sută în 1980 față de 1975, veniturile reale ale țărănimii, calculate pe o persoană activă, vor crește cu 20—29 la sută, iar pensia medie reală de asigurări sociale va spori cu 15—16 la sută în aceeași perioadă.

Aceste creșteri cantitative sînt și o indicație a calității condițiilor materiale, la nivel global. Materializarea veniturilor — se știe acest lucru — se realizează în masa de mărfuri și de servicii către populație. Or, o indicație grăitoare a grijii pentru satisfacerea în condiții mai bune a nevoilor populației, este Programul privind producția și desfacerea către populație a bunurilor de consum în cincinalul 1976—1980, unde, printre altele, preocupările privind calitatea produselor se situează pe primul loc și însoțesc creșterile cantitative.

Fiind vorba de condițiile materiale și calitatea lor, trebuie de avut în vedere crearea condițiilor de locuit : în cursul cincinalului se vor construi 815 000 apartamente și vor fi date în funcțiune peste 272 000 locuri în cămine pentru nefamiliști. Și în acest domeniu, preocupările pentru calitate și confort se asociază impresionantei creșteri cantitative, cu consecințe nemijlocite asupra calității vieții familiale și a celei sociale.

- **Condițiile de muncă și calitatea lor** constituie cel de-al

---

1) Erik Allardt. Dimensions of Welfare in a comparative scandinavian study, nr. 9, 1975. Research Group for comparative Sociology. University of Helsinki, p. 20.

doilea element al calității vieții. În cincinalul 1976—1980 vor fi create 1 200 000 noi locuri de muncă. Crearea lor la nivelul impus de actuala revoluție științifică și tehnică înseamnă un efort considerabil din partea societății, așa cum lesne se poate observa din volumul investițiilor care, în cursul cincinalului, se vor ridica la 1000 miliarde lei. Evident, aceasta presupune perfecționarea organizării muncii, deopotrivă ca preocupare pentru calitatea condițiilor de muncă cît și a creșterii productivității muncii.

• Din același unghi de vedere trebuie privite măsurile pentru **dezvoltarea educației și ocrotirii sănătății.** Extinderea învățămîntului liceal, prin generalizarea treptei a doua, creșterea ponderii învățămîntului de specializare, cuprinderea mai largă în învățămîntul superior, măsurile de calificare și reciclare în spiritul cerințelor educației permanente, au loc sub semnul unui proces calitativ : integrarea învățămîntului cu producția și cercetarea, accentuarea procesului formativ-instructiv, prin muncă și pentru muncă.

Condițiile pentru ocrotirea sănătății constituie o preocupare de prim ordin a societății noastre socialiste. Eficiența întregului sistem sanitar, a strategiei noastre în apărarea sănătății populației, poate fi judecată printr-o cifră de mare expresivitate : creșterea duratei medii de viață de la circa 42 de ani, în 1932 și 63 de ani în 1956, la aproape 70 de ani în prezent. Pe aceeași linie se înscrie reducerea de peste cinci ori și jumătate, față de nivelul antebelic, a mortalității copiilor sub un an. Consecința creșterii duratei medii de viață o regăsim în creșterea duratei medii a vieții active, deci a posibilității ca la vîrsta de pensionare să supraviețuiască o parte covîrșitoare din populația activă și deci — economic vorbind — o mai bună utilizare a secvenței active din viața individului.

• Cît privește **condițiile mediului inconjurător și calitatea acestuia,** este locul de subliniat importanța măsurilor cuprinse în legea asupra protecției mediului înconjurător, ca și a celor cuprinse în programele speciale, de lungă perspectivă, privind amenajarea bazinelor hidrografice și fondul forestier.

• Trecînd **la condițiile de viață socială** și la **calitatea lor** — categorie complexă și caracterizată prin marea varietate a elementelor componente — va trebui să începem cu primul microgrup, cel constituit de familie. Definită în Programul partidului ca nucleu de bază al societății și investită cu funcții de o deosebită importanță, familia se bucură de o atenție particulară din partea societății. Constituirea familiei prin căsătorie, consolidarea ei, asigurarea longevității acesteia, ocrotirea noii generații apărute în familie sînt tot atîtea preocupări pe care le întîlnim înscrise atît în politica demografică, cît și în cea socială a statului nostru. Calitatea mediului familial are o importanță etică, demografică, economică și socială.

În analiza calității vieții sub raportul necesităților sociale ale omului, trebuie să avem în vedere cîteva procese de mare amploare, caracteristice țării noastre în etapa actuală ca și perspectivele pe care le vor avea strategiile și opțiunile societății socialiste multilateral dezvoltate.

Există o serie de diferențe în societatea noastră, cu explicație istorică, în ce privește **munca în industrie și agricultură, munca fizică și intelectuală, mediul urban și rural, categoriile sociale.** Reducerea acestor diferențe care, în ultimă analiză, vor duce la **omogenizarea societății românești,** reprezintă totodată o preocupare pentru îmbunătățirea calității vieții. Condițiile diferite de muncă în industrie și agricultură, generate de caracterul proprietății socialiste, de gradul de înzestrare a muncii, generează diferențe în ce privește nivelul productivității muncii și al retribuirii. Diferențe relativ mult atenuate, există de asemenea între munca fizică și cea intelectuală. De aici rezultă o serie de consecințe și implicații nu numai economice, ci și sociale, într-o accepție foarte largă. Retribuția după muncă, după cantitatea și calitatea ei, cunoaște, ca urmare a acestor condiții, un evantai relativ larg.

Adînci implicații generează, de asemenea, diferențele care mai există între sat și oraș, între mediul rural și cel urban. Ele sînt evidente atît pe planul modului de viață, al repartiției, al stocului de învățămînt, dar și pe plan demografic. Este semnificativ faptul că natalitatea și mortalitatea sînt diferențiate pe mediile urban și rural, mai mult, chiar pe tipuri de orașe. După cum arată studii recente, durata medie de viață este mai mare în orașe decît la sate, este mai ridicată în orașele mari față de orașele mai mici.

Diferențele dintre categoriile sociale — deși prietene și al căror nivel de trai este bazat pe muncă — sînt generate și de diferențe educaționale, de calificare, comportamentale.

Nu mai puțin evidente sînt și diferențele teritoriale : există decalaje economice, de structură socială și chiar demografice între județele țării.

Unul din obiectivele majore ale strategiei făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, în spiritul umanismului revoluționar, este procesul de omogenizare economico-socială, de dispariție a deosebirilor esențiale amintite mai sus. Perfecționarea proprietății socialiste, apropierea dintre cele două forme ale sale, înzestrarea tehnică continuă a agriculturii vor duce, fără îndoială, la transformarea muncii agricole într-o variantă a muncii industriale, la ridicarea productivității muncii agricole, la perfecționarea retribuției din această ramură de bază a economiei naționale, la dispariția deosebirilor esențiale dintre munca în industrie și în agricultură. Rezultate asemănătoare se vor obține în procesul de dispariție a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și cea intelectuală, prin ridicarea nivelului de instruire și de calificare, prin extinderea mecanizării și automatizării, introducerea pe scară largă a tehnologiilor moderne.

Diferențele existente între sat și oraș, între județele țării se vor atenua considerabil prin traducerea în viață a planului de sistematizare a teritoriului național, prin transferul caracteristicilor urbane asupra satului, prin procesul de primenire a satului în concordanță cu caracteristicile societății socialiste multilateral dezvoltate, pe fondul dezvoltării raționale a forțelor de producție pe cuprinsul teritoriului național. Faptul că în cursul actualului cincinal un număr de 120 de centre comunale vor deveni orașe este cît se poate de semnificativ pentru perspectivele acestui proces. Realizarea acestor obiective înseamnă îmbunătățirea calității vieții.

• **Împlinirea personalității umane** se face în cadrul relațiilor sociale. Nevoia de prestigiu personal, de stimă din partea microgrupului și a întregii societăți, de solidaritate umană, de comunicare, de prietenie este o nevoie fundamentală a omului societății socialiste, o aspirație constantă. Ea se realizează în condiții superioare, cele create de muncă, căci — parafrazînd un vechi dicton elin — munca este măsura tuturor lucrurilor, numai ea asigură un statut profesional și social în rîndul cetățenilor, în societate. De aceea, relațiile umane și, în general, relațiile sociale stau sub semnul echității și eticii socialiste, se bazează pe munca devotată și eficientă a membrilor societății socialiste, pe solidaritatea interumană generată de calitatea de proprietari ai mijloacelor de producție și de producători, pe eliminarea antagonismelor și, ceea ce este foarte important, a alienării omului.

Frustrarea omului — caracteristică tipică a societăților presocialiste, inclusiv a celei de consum — este un fenomen străin societății socialiste, incompatibil cu esența umanitaristă a acesteia. Nevoia de justiție socială este mai puternică decît unele nevoi de bunuri materiale, de pildă, cînd cunoscutul sociolog și politolog Johan Galtung, criticînd cu severitate insuficiența produsului național brut pe locuitor ca indicator al dezvoltării, propunea drept indicator fundamental „nivelul bucuriei“, el avea perfectă dreptate. Numai că „bucuria vieții“, „fericirea“ nu sînt cu putință decît în socialism, în condițiile realizării umanismului revoluționar, echității și eticii socialiste.

Analiza calității vieții — schițată succint în rîndurile de mai sus — are nevoie de o serie de instrumente metodologice noi, de perfecționare a unor concepte și metode.

Din arsenalul statisticii clasice va trebui revalorificată metodologia analizei factoriale, a dispersiei, a quartilelor și decilelor pentru a măsura cu exactitate „împrăștierea“ unei caracteristici cum ar fi veniturile populației, procesele de atenuare a diferențelor, tendințele de omogenizare economică, socială, culturală, demografică. Tehnicile cunoscute în sociologie, cum sînt cele ale scalelor și testelor, vor trebui practicate în proporție mult mai mare, pentru a măsura satisfacțiile și non-satisfacțiile, năzuințele și aspirațiile, gradul de realizare, ca și alte aspecte ce țin de calitatea vieții.

Bineînțeles, investigații complexe sînt absolut necesare la nivelul diferitelor grupuri, în care să fie cercetate variabilele psihologice, comportamentale, culturale, economice, investigații cu caracter multidisciplinar cu participarea economiștilor, sociologilor, psihologilor.

Pentru a pune în evidență aspectele macrosociale ale calității vieții, este necesară, după părerea noastră, elaborarea unui sistem de indicatori sociali care să măsoare, din perspectiva societății, performanțele pe drumul realizării obiectivelor majore ale societății socialiste multilateral dezvoltate și a dezvoltării personalității constructorului conștient și devotat al acestei forme superioare de societate, să fundamenteze viitoare opțiuni și decizii de politică socială și economică.

prof. dr. Vladimir TREBICI

UNELE TRĂSĂTURI DEFINITORII ALE ACTUALEI FAZE A CRIZEI SISTEMULUI CAPITALIST*) (I)

NU NUMAI CAPITALISMUL, ci și toate celelalte societăți au parcurs, după o perioadă de naștere și maturitate, una de declin, de tranziție spre o nouă formațiune, și în acest sens se poate vorbi de criza comunei primitive, criza sistemului sclavagist, criza sistemului feudal. Dar pentru prima dată în istorie, criza unui sistem — a capitalismului — devine parte integrantă a **procesului revoluționar mondial** deoarece tocmai în epoca trecerii omenirii la socialism se accentuează continuu, odată cu creșterea forțelor de producție, un sistem atotcuprinzător de interdependențe la scară mondială, se ridică nivelul de conștientizare a proceselor istorice, iar ritmul prefacerilor sociale (inclusiv al derulării crizei sistemului) cunoaște o accelerare fără precedent.

În abordarea acestei teme pornim de la teza formulată de cel de-al XI-lea Congres al partidului nostru, și anume că **„ne aflăm la începutul unei noi faze a crizei sistemului capitalist, care cuprinde toate sferele vieții societății și afectează — într-o măsură mai mare sau mai mică — toate continentele“**.[1]

Importanța acestei teze constă în faptul că, pe de o parte ne orientează atenția asupra noilor procese și schimbări survenite în raporturile de forțe și în societatea capitalistă, iar pe de altă parte ne avertizează împotriva oricărei subaprecieri a pericolului pe care îl prezintă încă imperialismul, forțele reacțiunii.

1. După cum e cunoscut, criza generală a capitalismului cunoaște un proces de adîncire continuă, care, firește, nici nu se produce în mod liniar, nici nu se manifestă în forme identice în toate domeniile vieții sociale și în toate țările, dar care, în anumite momente istorice, înregistrează aprofundări calitative.

Modificările implicate de adîncirea crizei generale sînt după părerea noastră de două tipuri : **primul tip** se referă la acele modificări care cuprind ansamblul mondial, toate domeniile și toate țările capitaliste, marchează apariția unor noi probleme vitale la scară mondială, a unor noi posibilități de soluționare a marilor probleme la ordinea zilei ; se produc atît schimbări radicale în raporturile de forță mondiale, inclusiv în configurația raporturilor de forță interimperialiste, cît și schimbări radicale în interiorul țărilor capitaliste, în toate domeniile — inclusiv în structura sau sistemul relațiilor de producție, fără, bineînțeles, să fie modificată esența lor cea mai profundă — exploatarea muncii salariate de către capital.

Al doilea tip de modificări, care adesea sînt și ele deosebit de profunde, a) nu cuprind însă cu necesitate întreg ansamblul mondial, toate țările capitaliste și toate domeniile, ci numai unele din acestea și b) nu presupun cu necesitate schimbări calitative în relațiile sociale de producție în interiorul țărilor capitaliste.

Primul tip de modificări semnifică trecerea de la o **fază** la alta a crizei generale, iar în interiorul fazelor putem distinge **etape**, marcate de cel de-al doilea tip de modificări.[2]

2. Adoptînd această terminologie, putem considera că criza generală a parcurs pînă în prezent două faze și a intrat la începutul deceniului nostru într-o nouă fază.

Generată de contradicțiile proprii sistemului capitalist, duse la extrem în timpul primului război mondial, criza generală se declanșează, ca atare, odată cu victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. În interiorul lumii capitaliste începe transformarea capitalismului monopolist în capitalism monopolist de stat și, de asemenea, începe criza sistemului colonial. Prima fază a crizei sistemului capitalist cuprinde circa trei decenii — și se încheie odată cu victoria revoluțiilor socialiste într-un șir de țări europene și în China. Acest proces marchează totodată începutul celei de-a doua faze în desfășurarea crizei sistemului capitalist ; în interiorul sistemului capitalist forma dominantă a capitalului devine capitalismul monopolist de stat și are loc destrămarea treptată a sistemului colonial.

Făurirea și dezvoltarea sistemului socialist mondial au adîncit criza generală a capitalismului în perioada postbelică, au îngustat baza de acțiune a imperialismului, au slăbit în mod considerabil pozițiile acestuia. De asemenea, prăbușirea colonialismului a exercitat o influență deosebită asupra întregului sistem capitalist. Dezvoltarea forțelor de producție în țările capitaliste avansate ca urmare a revoluției tehnico-științifice a accentuat contradicția fundamentală a acestei orînduiri, a produs transformări adînci în viața societății, a creat noi premise obiective pentru lichidarea orînduirii capitaliste. Ca urmare a contradicțiilor interimperialiste s-a intensificat lupta pentru piețe de desfacere, pentru cucerirea de poziții economice și politice.

3. Începutul unei noi faze a crizei sistemului capitalist este marcată de o serie întreagă de procese, din care vom menționa pe cele mai importante.

— În primul rînd este vorba de modificări profunde în raporturile de forțe mondiale ca urmare, înainte de toate, a succeselor obținute în construcția economică, socială a țărilor socialiste. Se manifestă cu deosebită forță avantajele de structură pe care le oferă organizarea socialistă a societății. Este semnificativ faptul că în perioada 1971—1975 pe ansamblul statelor socialiste s-a înregistrat un ritm mediu anual de creștere a producției industriale de circa 3 ori mai mare decît în lumea capitalistă. Aceasta demonstrează, încă o dată, superioritatea economiei socialiste planificate, capacitatea ei de a evita sau diminua influențele negative ale vieții economice internaționale, de a asigura stabilitatea dezvoltării multilaterale a societății.

— A început o nouă fază a procesului prăbușirii sistemului colonial ; în anul 1975 a fost lichidat ultimul imperiu colonial, cel portughez, iar sistemul colonial în ansamblul său se află în pragul lichidării sale totale. Se afirmă tot mai puternic tinerele state eliberate care au pășit pe calea unei dezvoltări economico-sociale independente, care luptă împotriva politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste. Victoriile obținute de popoarele vietnamez, cambodgian și laoțian au demonstrat încă o dată adevărul că atunci cînd un popor este hotărît să-și apere independența cu fermitate nu poate fi îngenuncheat de nimeni, este în stare să-și apere dezvoltarea liberă și independentă.

— Se produc regrupări în interiorul lumii capitaliste ; se profilează, pentru o perioadă îndelungată, un capitalism cu trei centre de forță — S.U.A., Comunitatea economică europeană și Japonia, apropiate din punct de vedere al nivelului dezvoltării economice și cu tendința de egalizare a potențialului economic. Tendința de egalizare a nivelurilor economice în interiorul sistemului capitalist se produce concomitent cu o diversificare a forțelor social-politice de la o țară la alta, iar pe de altă parte este un element de intensificare a contradicțiilor interimperialiste. Contradicțiile dintre puterile imperialiste oglindesc în prezent atît inegalitățile dezvoltării economice, cît și năzuința popoarelor de a înlătura dominația străină, de a promova o politică proprie, fără tutelă. Problema suveranității naționale se ridică cu o forță deosebită inclusiv în țările capitaliste dezvoltate, ca urmare a amenințării crescînde din partea monopolurilor „multinaționale“ și a tendințelor supranaționale pe care le comportă integrarea vest-europeană. De aceea, în interiorul statelor capitaliste putem vorbi de o etapă nouă în afirmarea maselor populare în confruntările privind determinarea cursului politicii externe.

---

* Extrase dintr-un capitol al lucrării „Progresul istoric și contemporaneitatea“ elaborată în Laboratorul de studiere a progresului istoric de la Academia „Ștefan Gheorghiu“ și aflată în curs de apariție la Editura Politică.

[1] **Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R.**, p. 21.

[2] Privind terminologia vezi și articolul lui Henri Claude : Crise générale, crise structurelle et crise cyclique en 1975. **La Pensée**, nr. 133, octombrie 1975, p. 41 și următoarele ; de asemenea lucrarea lui Paul Boccara **La crise du capitalisme monopoliste d'Etat**, Paris, 1971 ; lucrarea lui A. G. Mileikovskii, **Sovremennîi etap obșcego krizisa kapitalizma**, Moskva, Izd. Mîsl, 1974 și altele.

— Pentru prima dată în istorie, în acești ani a apărut posibilitatea ca statele continentului european să discute pe baza deplinei egalități problemele păcii și securității continentului, iar pe un plan mai larg, în această perioadă a apărut și s-a impus necesitatea și se conturează posibilitatea instaurării unei noi ordini economice și politice internaționale.

Toate acestea marchează **îngustarea ariei de dominație a imperialismului, a politicii de forță și dictat**, schimbarea raportului de forțe care deschide noi perspective soluționării într-un mod nou a marilor probleme cu care se confruntă omenirea.

— Alt grup de trăsături ale noii faze a crizei sistemului capitalist se referă la declanșarea cu forță deosebită a **crizei mecanismului economiei capitaliste ca economie mondială**, criză care a început mai demult dar care în acești ani a căpătat manifestări spectaculoase. Asupra acestui subiect vom reveni.

— Sînt numeroase procesele care marchează **creșterea instabilității interne a capitalismului**, începutul crizei capitalismului monopolist de stat. În plan politic, în numeroase țări, se poate vorbi de o nouă fază a luptelor sociale, la ordinea zilei impunîndu-se realizarea unității tuturor forțelor antimonopoliste și înainte de toate unitatea clasei muncitoare pe baza reconcilierii istorice dintre comuniști și socialiști. Au avut loc prăbușirea unor regimuri fasciste precum și fenomene de descompunere a sistemelor politice din unele țări capitaliste dezvoltate.

Cea mai evidentă manifestare a începutului noii faze a crizei sistemului capitalist este tocmai accentuarea crizei imperialismului pe toate planurile. A devenit clar că pe calea forței nu mai pot fi rezolvate problemele care se ridică pe arena mondială și chiar atunci cînd recurge la forță, imperialismul își dovedește slăbiciunea. Această teză a fost pusă în lumină de rezultatele războiului din Vietnam : S.U.A., cu toate că au folosit o armată de o jumătate de milion de oameni, resurse militare și financiare uriașe, nu numai că nu au putut obține victoria pe cîmpul de luptă, dar s-au văzut în situația că Vietnamul a devenit un factor principal al radicalizării vieții politice americane. Înarmările, care au constituit o bună perioadă un factor important al menținerii ritmului de creștere nu mai dau același efect, ci, dimpotrivă, agravează în mod spectaculos toate contradicțiile reproducției, fără să mai vorbim de gravul pericol pe care îl constituie pentru întreaga omenire.

Ridicarea unor forțe din ce în ce mai largi la lupta pentru realizarea dezarmării, în primul rînd a celei nucleare, reprezintă unul din factorii ce vor acționa cu o forță crescîndă în direcția restrîngerii ariei de manevră a forțelor celor mai reacționare.

În actuala fază capătă o importanță deosebită pentru reproducția în țările capitaliste dezvoltate schimburile comerciale și necesitatea colaborării economice cu țările socialiste și cu țările în curs de dezvoltare. Lărgirea pieței capitaliste pe această cale nu mai este însă sinonimă cu lărgirea ariei și întărirea dominației imperialismului, ci, dimpotrivă, această lărgire a pieței are loc în condițiile cînd imperialismul este pus în fața „datoriei istorice de a accepta noile cerințe ale echității“3).

Începutul actualei faze a crizei generale este marcat de începutul crahului vechii ordini economice mondiale, **de posibilitatea și necesitatea instaurării unei ordini economice noi** care să pună pe alte temeiuri raporturile dintre state, inclusiv în lumea nesocialistă.

Posibilitatea unei noi ordini economice și politice internaționale nu este legată de schimbarea naturii imperialismului, ci de schimbarea raporturilor de forță în defavoarea sa, ca urmare a victoriilor țărilor socialiste, a destrămării imperiilor coloniale și cuceririi independenței politice de către un mare număr de state, de lupta forțelor antimonopoliste în interiorul țărilor imperialiste. Însuși mecanismul de desfășurare a crizei generale presupune, la un anumit moment istoric, un asemenea raport de forțe, cînd imperialismul este obligat la unele restructurări ale mecanismelor sale.

În această fază, legitățile imperialismului vor fi treptat îngrădite prin lupta forțelor înaintate ale societății contemporane. Desigur, **nu trebuie subapreciate rezervele de care dispune imperialismul, pericolele pe care le prezintă, capacitatea acestuia de a se adapta noilor situații :** e cunoscut că de-a lungul celei de-a doua faze a crizei generale, pe măsura destrămării imperiilor coloniale, imperialismul a găsit instrumente care i-au permis creșterea substanțială a resurselor stoarse din fostele colonii. Și acum se încearcă conservarea acestor instrumente neocolonialiste și este real pericolul unui „colonialism științific și tehnologic“.

AȘADAR, este vorba de **începutul** unei noi faze în desfășurarea crizei sistemului capitalist ; aceasta înseamnă că unele trăsături ale acestei noi faze au apărut, s-au conturat pe deplin, altele se află de-abia în germene și, în sfîrșit, altele vor apărea în viitor. Ceea ce se poate spune încă de pe acum este că desfășurarea evenimentelor confirmă pe deplin justețea aprecierilor și orientărilor privind începutul unei noi faze în desfășurarea crizei generale a sistemului capitalist mondial.

prof. Tudorel POSTOLACHE

---

3) Mircea Malița, **Introducere**, la lucrarea **„Omenirea la răspîntie“**, luc. cit. p. IX.

Eficiența fondului de dezvoltare

(Urmare din pag. 12)

voltare, creînd posibilitatea de a se aloca o parte tot mai mare din acest fond în primul rînd pentru acoperirea nevoilor de investiții, elementul motor al sporirii producției materiale, avuției naționale.

Izvor al sporirii avuției naționale

ALOCAREA din venitul național a unei părți importante pentru fondul de dezvoltare, utilizarea cu eficiență superioară a acestuia permit ridicarea întregului edificiu economic și social al României socialiste, dezvoltarea rapidă, complexă a economiei naționale, creșterea sistematică a nivelului de trai.

În acest cadru se poate arăta că randamentul general al fondului național de dezvoltare, conceput la un nivel superior, este reflectat, sintetic, pe de o parte de **înfăptuirea unei reproducții lărgite de mare amploare**, de ritmurile susținute de creștere ale producției materiale, capabile să țină pasul cu competiția ce se desfășoară pe plan mondial, premise ce se regăsesc ca efect și cauză, în sporirea rapidă a produsului social și a venitului național (tabelul nr. 2). Pe de altă parte acest randament poate fi comensurat și prin **aportul adus la creșterea fondurilor fixe**, cu care a fost dotată an de an economia națională, potențialul tehnic fiind unul din factorii determinanți ai creșterii susținute a producției sociale, a avuției naționale. Potrivit prevederilor planului cincinal în anul 1980, volumul fondurilor fixe va ajunge la aproape 2 000 miliarde lei, comparativ cu cca. 1 200 miliarde lei în 1975, ceea ce marchează o creștere de peste 65% și de aproape 10 ori față de primul an al economiei planificate. Creșterea considerabilă, pe seama investițiilor alocate și realizate în economie, a fondurilor fixe și cu deosebire a celor productive, a permis obținerea unor ritmuri înalte în dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a economiei noastre, odată cu promovarea unor importante mutații în structura economiei naționale. Consumarea eficientă a fondului național de dezvoltare nu înseamnă însă numai orientarea acestui fond pentru acoperirea nevoilor de investiții și asigurarea unei sporiri cantitative a fondurilor fixe, ci și obținerea de la potențialul tehnic aflat în dotare a unor producții și acumulări cît mai mari.

Tabelul nr. 2

Cota pentru constituirea fondului de dezvoltare și dezvoltarea generală a economiei naționale

— în % —

	1971 — 1975	1976 — 1980
Cota din venitul național repartizat pentru formarea fondului național de dezvoltare	cca. 34	33—34
Ritmuri anuale de creștere pentru :		
— produsul social	10.5	9,5
— venitul național	11,3	11,0

Realizarea nivelului prevăzut al fondului național de dezvoltare economico-socială, odată cu sporirea eficienței generale a acestuia, va marca un salt cantitativ și calitativ în dezvoltarea economico-socială viitoare a țării. Aceasta va constitui o bază trainică pentru realizarea obiectivelor și sarcinilor înscrise în planul cincinal, a căror transpunere în viață va însemna încheierea unei noi și importante, etape pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism.

Continuitatea comunității de viață economică a românilor de pe teritoriul vechii Dacii *) (I)

COMUNITATEA DE VIAȚĂ a populației de pe teritoriul vechii Dacii, inclusiv a provinciilor intrate apoi sub influența, suzeranitatea sau chiar ocuparea de către unele puteri străine a constituit întotdeauna cîmp de legături continue între aceste provincii. În baza acestor legături a înfăptuit Mihai Viteazul unirea neamului românesc, a Moldovei, Țării Românești și Transilvaniei. În epoca constituirii statelor naționale moderne, pe baza diviziunii muncii, cu piețe naționale în cadrul celei mondiale, legăturile economice între țările române se intensifică. Comunitatea de interese economice a majorității populației din Țara Românească, Moldova și Transilvania este reflectată pe larg în publicistica progresistă a epocii moderne. În plan economic comunitatea de interese a pregătit terenul fertil pentru formarea statului unitar român, iar în plan teoretic gîndirea economică progresistă a acționat în același sens.

Ideea unității economice în publicistica social-economică din Transilvania

REPREZENTANȚII înaintați ai științei și culturii din țara noastră au adus o contribuție esențială la răspîndirea și fundamentarea ideii unității naționale a poporului român. Prezentă permanent în conștiința maselor, avînd rădăcini adînci în viața poporului nostru din toate țările românești, ideea unității de stat a fost preluată și fundamentată de către oamenii de știință și cultură cu argumente de ordin istoric, etnic, comunitate de limbă, de ordin juridic, moral și instituțional, mai toate împletite cu cele de ordin economic. Subliniind vechimea și caracterul popular al ideii unității de stat la români, una din publicațiile românești din Bruxelles scria : **„Unirea românilor într-un singur stat nu este o idee numai în capetele cîtorva români prea înaintați, nu este o idee ieșită din dezbaterile de la 1848 încoace ; ea a fost sentimentul național în toate părțile României de cînd istoria a început a ne spune cîte ceva despre Dacia“** 1). Aducîndu-și contribuția la fundamentarea ideii unității de stat scriitorii, istoricii, oamenii de artă, economiștii, ca și militanții social-politici ai vremii nu făceau altceva decît să fie interpreți ai sentimentului și voinței naționale a românilor, ai unor tendințe obiective accentuate în epoca modernă.

Marele democrat-revoluționar Nicolae Bălcescu, evidențiind caracterul de masă al voinței și tendinței către unitatea de stat, spunea cu ocazia celei de-a treia aniversări a zilei de 15 mai 1848 următoarele : **„Sînt azi trei ani de cînd auzirăm... un popor întreg răspunzînd celor ce-i vorbeau de unirea Ardealului cu Ungaria prin această strigare : „Noi vrem să ne unim cu țara“** 2).

Gînditorii progresiști au ajuns la conștiința unității noastre de stat și pe planul gîndirii economice, care reprezintă forma de reflectare nemijlocită a relațiilor de producție. Argumentația de ordin economic a jucat un rol foarte important în fundamentarea necesității unirii țărilor române. O dovadă grăitoare, în acest sens, ne este furnizată și de începutul circulației în Transilvania a unor scrieri economice aparținînd scriitorilor din Moldova și Țara Românească. Astfel, în 1841 apare în „Foaia pentru minte, inimă și literatură“ articolul „Bogăția națională“ 3) semnat de Aron Florian și Gh. Hilt, reprodus după ziarul „România“ pe care aceștia îl redactau în București într-o perioadă anterioară ; în 1844 este retipărit în „Gazeta de Transilvania“, după „Propășirea“ nr. 1 din același an, articolul lui Ion Ghica, intitulat „Unirea vămilor între Moldova și Valahia“ 4). Tot în anul 1844 în „Gazeta de Transilvania“ este publicat un „Prospect pentru tipărirea economiei politice sau principelor științei avuțiilor“ sub semnătura lui Costache Bălcescu 5). Aceste scrieri, alături de cele ale lui George Barițiu, publicate în presa transilvăneană, care se difuza în toate țările românești, au contribuit la circulația acelorași idei economice. Ele exprimau, odată cu năzuințele întregului popor, interesele tinerei burghezii românești a cărei dezvoltare se accentuează în preajma revoluției anului 1848.

Cu deosebire articolul lui Ion Ghica : „Unirea Vămilor între Moldova și Valahia“ a jucat un rol important în formarea climatului pentru răspîndirea ideii unității noastre de stat de către reprezentanții științei și culturii românești. Pe lîngă faptulcă se aduc unele argumente de ordin economic, pentru a releva avantajele ce se obțin odată cu unificarea economică, în articol se fac referiri mai generale, de pildă la Germania, care fiind fărîmițată în numeroase state, se găsea într-o situație asemănătoare cu aceea a țărilor române, neunificate încă din punct de vedere politic.

În articolul lui Ion Ghica se scria, printre altele : „Astăzi avem o pildă vie dinaintea noastră. Prusia a băgat într-o unitate de vămi douăzeci de staturi și toate acestea staturi cîștigă ; guvernul și particularii toți se folosesc. Germania printr-o cumpănire dreaptă și înțeleaptă a intereselor materiale a dobîndit ceea ce nici Carol al V-lea cu puterea lui de uriaș, nici puterile toate ale Europei întrunite la Congresul de la Viena, nu i-a putut da. Deocamdată în adevăr numai o slobozie de comerț, acea sistemă de măsuri și monedă ; cine însă poate ști, dacă această Uniune, ce seamănă a avea de povățu negoțu, nu va mîna către o uniune Germană politică și poate în mai curînd vreme decît ne este iertat a o prevedea“ ? 6). Reproducînd acest articol, ce altă dorință avea marele nostru patriot George Barițiu, decît unirea tuturor românilor într-un stat național unitar ? În condițiile de atunci, orice referire directă a românilor transilvăneni cu privire la unitatea națională ar fi dus la suprimarea gazetelor românești, ceea ce n-ar fi servit cauzei unității de stat.

Abia revoluția de la 1848 a dat posibilitatea românilor transilvăneni să se folosească mai deschis și de argumente economice — pe lîngă cele de altă natură — pentru fundamentarea ideii unității de stat. Punctele 4 și 5 ale petiției adoptate de Marea Adunare din 3/5 mai 1848 pe Cîmpia Libertății de la Blaj exprimă tocmai această argumentație. „Națiunea română — se spune în punctul 4 al amintitei petiții — poftește libertatea industrială și comercială cu ridicarea (...) privilegiilor, și a tuturor stavilelor la graniță“ 7). Deși petiția nu este lipsită de o exprimare prudentă, ea reflectă totuși destul de clar voința românilor de a dezvolta legăturile economice ale Transilvaniei cu Țara Românească și Moldova. Reprezentanții națiunii române erau conștienți că numai o politică economică, care să permită intensificarea legăturilor cu celelalte părți ale teritoriului românesc ar fi creat posibilități favorabile pentru dezvoltarea economică a Transilvaniei.

După revoluția de la 1848, dar mai ales după înfăptuirea actului Unirii Moldovei și Țării Românești de la 1859, ideea unității vieții economice este tot mai mult prezentă în literatura social-economică din Transilvania. Preocupată de unitatea economică și națională a românilor, presa românească din Transilvania a publicat numeroase lucrări ale economiștilor români din vechea Românie. „Gazeta Transilvaniei“, „Telegraful român“, „Economul“ din Blaj, „Observatoriulu“ din Sibiu, „Bunul economic“ din Orăștie, „Revista economică“ din Sibiu ș.a. reproduc lucrări economice semnate de Ion Ionescu de la Brad, Ion Ghica, Dionisie Pop Marțian, Petre S. Aurelian, A. D. Xenopol, cuvîntări parlamentare pe teme economice ale lui Mihail Kogălniceanu etc. Totodată în presa din România secolului trecut sînt publicate lucrări ale lui George Barițiu, articole ale lui Visarion Roman ș.a. Se remarcă în această direcție „Românul“ lui C. A. Rosetti. În Transilvania au fost reproduse multe articole, semnate sau anonime, apărute în „Analele statistice“ și „Analele economice“ ale lui Dionisie Pop Marțian, „Revista științifică“, „Economia națională“ și „Economia rurală“ conduse de P. S. Aurelian, „Curierul financiar“ etc.

Preocuparea economiștilor transilvăneni pentru difuzarea unor lucrări ale economiștilor de peste Carpați demonstrează adeziunea lor la convingerile înaintate ale acestora din urmă. Economiștii transilvăneni au înțeles că în fața Transilvaniei se puneau aceleași probleme economice pentru rezolvare ca și pentru provinciile românești de peste Carpați. De aceea acțiunile economice ale transilvănenilor, moldovenilor și muntenilor trebuiau coordonate. Popularizînd lucrările lui D. P. Marțian și Analele economice și statistice apărute sub conducerea lui între anii 1860—1862, Barițiu scria, exprimînd de fapt dorința tuturor românilor din Transilvania : „Dorim prea mult ca cunoașterea și lectura acestor Anale să se lățească mai mult în publicul românesc și chiar în tot publicul transilvan, pentru că așa cunoscîndu-se trebuințele reciproce, să ne putem combina afacerile noastre comerciale“ [8]. Alături de alți reprezentanți ai gîndirii economice înaintate din Transilvania, George Barițiu a luptat pentru promovarea unor puncte de vedere comune cu economiștii români progresiști de peste Carpați în ceea ce privește orientarea economică a României.

Informarea publicului transilvănean cu privire la starea economică, ca și la realizările pe planul dezvoltării științelor economice în România a constituit o activitate programatică a unor ziare din Transilvania. Această acțiune devine mai intensă, în special, în ultimele decenii ale secolului trecut, cînd necesitatea legăturilor economice între România și Transilvania apărea tot mai evidentă. Sesizarea strînselor legături economice între părțile teritoriului românesc de pe ambele versante ale Carpaților, prilejuiește redacției Observatoriului următorul angajament față de toate categoriile populației din Transilvania : „...cestiuni numeroase din sfera economiei naționale (ale României n.n.) vor fi tot atîtea obiective de discuțiune ale Observatoriului, așa încît fiecare proprietar, econom, comerciant să-și afle într-însul informațiuni ce va fi avînd de lipsă, chiar și dezbaterile parlamentare de la București (...). [9] Dar publiciștii transilvăneni nu s-au mărginit la reproducerea argumentelor economiștilor de peste Carpați. Ei au adus și o argumentare proprie în lucrări și articole despre unitate, care s-a evidențiat tot mai mult pe măsura formării complexului economiei noastre naționale, ca urmare a dezvoltării capitalismului pe terenul unor vechi și stabile relații economice interromânești.

„Transilvănenii să-și orienteze profilul industriei potrivit cerințelor Țării Românești și Moldovei“

PORNIND de la realitatea obiectivă a condițiilor dezvoltării economice a tuturor părților teritoriului românesc, gînditorii progresiști transilvăneni au relevat numeroase aspecte ale comunității vieții economice dintre acestea. Bazați pe documente istorice, pe cercetarea realității contemporane lor, economiștii și istoricii transilvăneni au demonstrat că între toate țările române au existat legături economice multiseculare care-și au sorgintea chiar la izvoarele originii noastre istorice. Pe măsura dezvoltării economiei marfare și, în special, după începuturile dezvoltării capitalismului, aceste legături s-au accentuat, economia lor intercondiționîndu-se și mai mult. Ei au demonstrat că unitatea vieții economice a țărilor românești a constituit condiția fundamentală a dezvoltării tuturor ramurilor economice ale Transilvaniei. Economia acesteia din urmă s-a orientat de-a lungul veacurilor după necesitățile Moldovei și Țării Românești. Totodată, materiile prime de proveniență agrară ale acestora au constituit principala sursă de aprovizionare a corporațiilor meșteșugărești din Transilvania. Fără existența acestor materii prime industria și meseriile ardelene erau periclitate.

Observarea acestor aspecte l-a dus pe publicistul transilvănean Kövary Laszlo la propunerea ca aceste legături să se intensifice, și în acest scop „Nu ne rămîne altceva decît să ne apucăm de fabricarea și de prepararea produselor industriale și cu acelea să pornim comerțul dacă nu vrem să ne prăpădim“ [10]. Relevînd intensitatea legăturilor economice dintre țările române, Kövary Laszlo spune : „Fiindcă comerțul Ardealului e strîns legat de Moldova și Țara Românească, adeseori trebuie să facem calculul cu banii lor [11]. Kövary Laszlo recomanda oficialităților din Transilvania să ia măsuri urgente pentru ridicarea rolului industrial și comercial al Brașovului. Aceasta deoarece „...noi (transilvănenii — n.s.) nu putem avea comerț decît spre Țara Românească și Moldova și aceasta nu o poate îndeplini decît Brașovul care singur poate dibui mai bine gustul și nevoile acestora“ [12].

Un exemplu edificator de propuneri concrete pentru dezvoltarea industriei transilvănene, care să țină seama de materiile prime existente în Moldova și Țara Românească cît și de cerințele lor, sînt unele sugestii făcute de G. Barițiu încă în 1845. Luind în considerație și unele propuneri mai vechi ale comercianților brașoveni care întrețineau legăturile economice strînse cu celelalte țări românești, George Barițiu, recomanda să se dezvolte în Transilvania „țesătura de in și cînepă“, cartonării, funării, păcurării (...) straie, pălării, fabrice de vopsit, fierărie și lemnărie, felurite sticlării, vase de pămînt, zahăr (...)“ [13]. Referindu-se la cazul concret al „șurilor de sticlă“, Kövary Laszlo susținea că acestea au surse mari de dezvoltare, deoarece Transilvania „cea deluroasă și pietroasă“ putea obține ușor acest fabricat „care ar avea un mare viitor spre Țara Românească și Moldova, fiindcă nici una nu dispune de argilă albă necesară pentru cazanele de topit“ [14]. Aici Kövary Laszlo observă, de fapt, caracterul complementar al economiei țărilor române una față de alta.

George Barițiu remarca în deceniul al șaselea al secolului trecut că, pînă în acea perioadă, în Transilvania cele mai mari șanse de dezvoltare le-a avut industria de hîrtie. „Pînă acum în Ardeal — spunea el — au reușit numai fabricile de hîrtie de care avem vreo 15, iară acestea avură norocu mai vîrtos cu aceea că hărtierii ca de 150 de ani încoace s-au făcut mai mult de aici din țară, că materialele s-au aflat ieftine, în țările vecine nu s-au putut întemeia mori de hîrtie din lipsa oamenilor cu științe cerute, cît și din lipsa materialelor“ [15] Deci cauza vitalității fabricilor de hîrtie a constituit-o existența unor piețe de desfacere stabile în principatele danubiene.

prof. dr. I. NICOLAE-VĂLEANU
conf. dr. T. IONESCU

---

* Din lucrarea in pregătire.

[1] „Republica română“ nr. 2, 1853, Bruxelles, p. 292.

[2] Citat după „Gîndirea social-politică despre unire (1859) Editura politică, București, 1966, p. 55, subl. noastră.

[3] Vezi „Foaie pentru minte, inimă și literatură, nr. 16 din 20 aprilie, nr. 17 din 27 aprilie, nr. 18 din 4 mai 1841.

[4] Vezi „Gazeta de Transilvania“ anul VII, nr. 15 și 16 din febr. 1844.

[5] Vezi „Gazeta de Transilvania“ anul VII, nr. 61 din 31 iulie 1844.

[6] Ion Ghica, Gazeta de Transilvania, anul VII, nr. 15 din 21 II 1844.

[7] Citat după Teodor V. Păcățian, Cartea de aur, vol. I, Sibiu, Tipografia S.p.A. 1902, p. 330—332.

[8] George Barițiu, Agricultura, industria și comerțul Principatelor Unite către Transilvania, în „Gazeta Transilvaniei“ anul XXV, nr. 40 din 18 mai 1862 (nesemnat în ziar).

[9] Considerațiuni național-economice din România, în „Observatoriulu“ anul I, nr. 2 din 4/16 ianuarie 1878 (nesemnat în ziar).

[10] Köváry László, Erdelyorszag statistikaja (Statistica Transilvaniei) 1847, p. 279.

[11] Ibidem p. 239.

[12] Ibidem p. 263.

[13] George Barițiu, articol începător Despre comerțul transilvan, în „Gazeta Transilvaniei“ anul VII, nr. 38 din 10 mai 1845 (nesemnat în ziar).

[14] Kövány László, op. cit. p. 218.

[15] George Barițiu, Din Cîmpia Ardealului. Despre fabrici de tot felul în „Gazeta de Transilvania“ anul XX nr. 84, 23 X 1857.

TEORII·IDEI

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

DAVID HUME — ECONOMIST (II)

Hume considera, după cum am mai văzut, că valorile se creează în domeniul producției, că la baza lor stă munca. În consecință, în comerț se vehiculează anumite avuții reale, precum și surplusul de produse agricole, produsele manufacturilor și „artelor mecanice" și obiectele de lux (respectiv, produse ca zahărul, mătasea, cafeaua, tutunul, care nu erau considerate absolut necesare pentru trai) ; acestea sînt de fapt „obiectele comerțului". „Banii — scria Hume — nu sînt propriu-zis vreunul dintre obiectele comerțului, ci numai un instrument prin care oamenii au convenit să faciliteze schimbul unei mărfi pe alta. Ei nu fac parte nici dintre mijloacele de vehiculare ale comerțului ; ei sînt doar unsoarea care face mișcarea acestor mijloace mai netedă și mai ușoară" 1).

Afirmînd pe bună dreptate, teza că munca și nu banii sînt sursa avuției Hume pierdea din vedere, în focul combativității sale antimercantiliste, originea marfară a înșiși banilor. Mai bine zis, nu-și putea explica, după cum nu au reușit să o facă pe deplin nici alți economiști pînă la Marx, geneza reală a banilor. Metoda de analiză a economistului britanic se bazează pe „rațiune" și „experiență", cum însuși o spune. El invocă numeroase fapte, îndeosebi din antichitatea greacă și romană (avea, de altfel, o cultură clasică bogată) și din secolele XVI-XVIII, urmărind să submineze și mai profund concepția mercantilistă despre bani. „Este într-adevăr evident — conchidea Hume, la sfîrșitul unui excurs istoric — că banii nu sînt altceva decît **reprezentarea muncii și mărfurilor** (s. ns. — V.I.) și servesc numai ca mijloc de evaluare și estimare a acestora (p. 37).

În secolele XVI—XVII, în Europa s-a produs în mod treptat, odată cu afluxul de metale prețioase din America o creștere a prețurilor. Hume, ca și unii predecesori ai săi, a reținut fenomenul și a tras din analiza acestuia anumite concluzii cu privire la circulația banilor și mărfurilor. Astfel, el a susținut că „prețurile mărfurilor sînt întotdeauna proporționale cu abundența banilor", așa încît dacă are loc o creștere a cantității de bani, acesteia i-ar corespunde o creștere a prețurilor și invers, dacă scade cantitatea de bani, ar scade și prețurile mărfurilor. Schimbarea, fie într-un sens, fie în celălalt, s-ar realiza însă numai în funcție de banii aflați în circulație ; pe de altă parte, ea n-ar surveni dintr-odată, ci după o anumită perioadă, în care răstimp abundența banilor ar influența în mod pozitiv industria și comerțul. Deși pornește de la anumite realități istorice, Hume nu reușește totuși să ofere o teorie științifică închegată despre circulația banilor și a mărfurilor. În intenția sa de a opera o „dezavuțire" a banilor, el privea atît banii reali cît și pe cei ideali ca bani de calcul, atribuia banilor — ca și Montesquieu — doar o valoare fictivă (ei sînt doar „unsoarea" care facilitează schimbul), scotea de fapt banii, sub orice formă, din lumea mărfurilor sau, ca să-l parafrazăm, din „fondul de muncă" al națiunii, greșind, desigur și totodată, contrazicîndu-se. Marx a analizat pe larg neajunsurile teoriei economistului britanic despre circulația banilor și mărfurilor în „Contribuții la critica economiei politice" și în alte scrieri.

Teoria dobînzii urmează la Hume logica disocierii sale între bani și avuție. El a relevat că rata dobînzii nu depinde de cantitatea metalelor prețioase, ci de cererea și oferta de împrumuturi, pe care le punea în strînsă legătură cu „fondul de muncă" al națiunii, cu industria și comerțul. O dobîndă scăzută ar fi un indiciu de prosperitate și un stimulator al industriei și comerțului. Pe această linie, a venit cu unele propuneri de ordin bancar, menite să contracareze agiotajul.

Ocupîndu-se de veniturile publice,

FIȘE

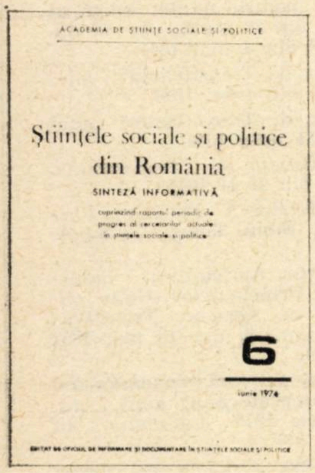
ACADEMIA DE ȘTIINȚE SOCIALE ȘI POLITICE

Științele sociale și politice din România

SINTEZĂ INFORMATIVĂ

6

iunie 1976

• *Sub egida Academiei de Științe Sociale și Politice a apărut sinteza informativă* Științele sociale și politice din România, *cuprinzînd raportul periodic de progres al cercetărilor actuale în științele sociale și politice (Oficiul de informare și documentare în științele sociale și politice, nr. 6/1976, 48 p.) Dintre sintezele și informările cuprinse în publicație, menționăm : schimbul de informații între oamenii de știință din România și S.U.A. cu prilejul* Colocviului economic româno-american *consacrat căilor și mijloacelor de intensificare a fluxurilor comerciale, cooperării economice între cele două țări ; problema* constantelor în echilibrul economic dinamic *— în care se încearcă un răspuns la întrebarea dacă mulțimea de elemente și de relații care constituie sistemul economic este caracterizată printr-o anume constanță în timp, în legătură cu care se enunță o ipoteză privind modelarea economică dinamică ;* noile valori morale *— componentă a procesului de educare socialistă a țăranilor cooperatori ;* educarea gîndirii științifice *la elevi — în care se determină, ca rezultat al unei cercetări-experiment, posibilitățile familiarizării elevilor cu operațiile gîndirii științifice ; lucrări enciclopedice fundamentale ale limbii române, în curs de elaborare, printre care* Dicționarul limbii române *(circa 140 000 cuvinte și variante, față de cel mult 60 000 în lucrările tipărite anterior),* Dicționarul toponimic al României *(din care rezultă că marea majoritate a numelor de locuri sînt formații românești) ;* Dicționarul etimologic al limbii române *(care dovedește că româna este continuatoarea directă și neîntreruptă a limbii latine și că este un idiom romanic) ș.a.*

Noi elemente în conjunctura piețelor mondiale

• *Oricît de amănunțit ar fi elaborate schemele și modelele privind analiza și prognoza conjuncturii, ele au tendința de „îmbătrînire", arată D. Kostiuhin în articolul* Novîe elementî v metodike analiza i prognoza koniunkturî mirovîh tovarnîh rînkov *(Noi elemente în metodica analizei și prognozei conjuncturii piețelor mondiale de mărfuri), apărut în* VNEȘNIAIA TORGOVLIA *nr. 8/976.*

Printre altele, rămîne de domeniul trecutului, spune D. K. concepția tradițională despre o piață mondială unică la anumite mărfuri — sub raport structural. În prezent, pentru numeroase piețe de mărfuri, și în primul rînd pentru materiile prime minerale nu mai este caracteristic caracterul de monolit al structurii lor ; piețele mondiale de materii prime se compun în prezent din cîteva sectoare regionale sau preferențiale, fiecare dintre ele avînd condiții comerciale, un nivel și o dinamică a prețurilor specifice.

Modificările în structura piețelor, menționează D. Kostiuhin, sînt și un rezultat al unei noi abordări pe care corporațiile au adoptat-o față de organizarea întregii activități pe piață, cunoscută sub denumirea de „marketing", care presupune elaborarea unor programe de producție și desfacere a mărfii respective pe o perioadă de 5–10 ani. La rîndul său, aceasta necesită elaborarea programelor și a planificării activității firmelor în toate compartimentele lor principale : lucrări de cercetare, finanțarea producției și a desfacerii, programe de asigurare cu materii prime și materiale, încheierea de contracte pe termen lung privind importul de materii prime și materiale. Se exemplifică cu Japonia, R.F.G., Anglia și chiar S.U.A., care au încheiat contracte de 5–20 de ani pentru aprovizionarea cu minereu de fier, cositor, cupru ș.a. În esență noile fenomene pe piețele mondiale de mărfuri pot fi caracterizate — se spune în articol — prin schimbarea structurii organizatorice a comerțului internațional cu materii prime și prin apariția unor zone preferențiale și închise voalat sau deschis, ale unor mărfuri pe piața mondială.

TEORII·IDEI

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Hume a arătat că impozitele reprezintă, în realitate, o prelevare mijlocită din „fondul de muncă" al națiunii, iar nu o îngrămădire de bani, inclusiv de metale prețioase, în visteria publică. De aici, ajungea la o evidențiere a necesității sprijinirii dezvoltării industriei, agriculturii și comerțului de către administrația publică și, pe urmele lui Vauban și ale altora, la evidențierea rolului factorului demografic în constituirea puterii statelor, a avuțiilor reale. Relațiile dintre capitaliști și stat potențînd pe atunci, într-o anumită măsură, progresul economic, Hume a pledat în favoarea unui credit public sănătos, realizabil, prin onorarea efectelor publice emise ; totuși se pronunța împotriva proliferării împrumuturilor de stat.

Cum era de așteptat din partea unui economist antimercantilist, Hume și-a spus cuvîntul și în legătură cu balanța comercială. În vremea sa, concordant tezei că numai aurul și argintul constituie bogăție, „națiunile, după cum spunea Engels, stăteau una în fața celeilalte ca niște avari, fiecare strîngîndu-și cu amîndouă brațele prețiosul sac cu bani și privindu-și cu pizmă și suspiciune vecinii. Toate mijloacele au fost folosite pentru a scoate de la popoarele cu care se întrețineau relații de afaceri cît mai mulți bani peșin, și apoi, odată introduși în țară, pentru a-i păstra frumușel înăuntrul barierelor vamale", Hume combate aplicarea acestui principiu de politică economică, a cărui nocivitate devenise, de altfel, de mult timp evidentă. Ca argument invoca, în fond, aceeași teză antimercantilistă care consacra „dezavuțirea" banilor iar, consecutiv, aprecia că libertatea comercială și dezvoltarea industriei fiecărei națiuni asigură progrese reciproce în lume. În vederile sale, cantitatea de bani pe plan internațional ar tinde să se constituie proporțional cu populația și industria (în sens de sferă a producției materiale) fiecărei națiuni, circulația avînd loc oarecum similar principiului fizic al vaselor comunicante. Bineînțeles, negînd caracterul de avuție al tuturor formelor de bani, el făcea oarecum un pas înapoi față de anumiți mercantiliști, care sesizaseră întrucîtva importanța aproprierii de pe piața internațională a instrumentelor de schimb cu rol universal în achiziționarea de mărfuri.

Apreciind în ansamblu opera economică a economistului britanic, putem spune că valoarea ei a constat mai ales în sistematizarea reușită a elementelor de pînă la el care conturaseră cît de cît edificiul economiei politice clasice burgheze. Adam Smith și David Ricardo au preluat și dezvoltat unele idei semnificative susținute de Hume, îndeosebi cele referitoare la bani. Marx i-a reținut acestuia un loc reprezentativ, de frunte, ca teoretician al circulației.

În țara noastră, Hume se află menționat în presă încă din anul 1840, în gazeta „Mercur", în legătură cu comerțul și banii. Mai tîrziu D. Pop Marțian l-a citat în tratatul economic din 1858, iar Ion Ghica îi invoca autoritatea, în 1864, alături de alții, ca adversar al împrumuturilor de stat. Unele opere ale sale au circulat la noi în traducere franceză.

În încheiere, se poate spune că D. Hume și-a înscris un nume remarcabil și în istoria doctrinelor economice, nu numai în filozofie și istorie.

Perenitatea unora dintre ideile sale este discernabilă în contextul procesului cumulativ care a edificat economia politică clasică burgheză ca izvor teoretic al marxismului. Și chiar dacă aceste idei nu au fost în suficientă măsură concretizate și elaborate și nu s-au constituit într-un sistem al economiei politice ca cele ale lui Smith — cu care a fost prieten, de altfel —, se cuvine a fi reținută contribuția lor, sub motivația funcției lor istorice reale.

conf. dr. Virgil IONESCU

---

[1] David Hume. Writings on Economics. Madison 1970, p. 33.

FIȘE

Teorii ale planificării științei

● *Revista* PROBLÈMES POLITIQUES ET SOCIAUX, *nr. 288/9 iulie 1976, reproduce un studiu al lui Harvey Brooks, intitulat* La science peut-elle être planifiée *(Poate fi planificată știința ?). În fapt, scrie H.B. știința este planificată, fie în virtutea luării unor decizii care-i sînt exterioare, fie în mod explicit și deliberat.*

Teoriile privind planificarea științei ar putea fi grupate astfel : 1) cele care consideră știința drept o activitate independentă ; 2) cele vizînd știința ca un cost indirect cu caracter tehnic în realizarea obiectivelor societății ; 3) cele care văd în știință o investiție de domeniul infrastructurii sociale și 4) cele care fac din știință un bun de consum. După părerea autorului, fiecare teorie își are partea sa de veracitate, dar cele care fac din știință un cost indirect cu caracter tehnic par mai adecvate, datorită faptului că știința și tehnica au legături inextricabile și formează un singur sistem. Pentru a realiza planificarea științifică se impune înțelegere mai profundă a sistemului în cauză, precum și debarasarea acestei activități de un anumit spirit normativ sau misionar, altfel spus, să se distingă mai clar între „ceea ce ar trebui" și „ceea ce este".

O planificare a creșterii orașelor

● *În studiul* Small Cities and Their Future *(Orașele mici și viitorul lor) apărut în* BUSINESS REVIEW *din martie/aprilie 1976, James L. Freund consideră, referindu-se la S.U.A., că, datorită numărului mic al populației, întreprinderile industriale nu se instalează în orașe mici, căci nu există o piață de desfacere, se găsește greu mînă de lucru calificată și, în general, toate serviciile sînt mai slabe și mai scumpe, ceea ce face să crească prețul de cost. Drept rezultat, numeroase orașe mici și chiar zone metropolitane au o creștere foarte înceată iar unele, și nu puține, dau înapoi. Această stare de fapt explică numeroase propuneri pentru o „creștere națională echilibrată". Senatorul Hubert H. Humphrey a depus în parlament un proiect de lege conform căruia să se creeze un mecanism federal pentru planificarea creșterii și sprijinirea programelor de dezvoltare a orașelor mici, coordonat pe plan național și pe termen lung. Se are în vedere ca, prin cheltuielile federale, să se ajute orașele mici să depășească problemele de început ale dezvoltării. J.L.F. apreciază că un oraș care ajunge să aibă o populație de circa 250 000 suflete devine capabil să se autofinanțeze, să atragă noi investiții, să creeze facilități pentru continuarea dezvoltării.*

Seminar internațional

● *Ieri și-a început la București lucrările seminarul internațional pe tema „Noi metodologii în studiul organizațiilor internaționale", organizat sub auspiciile Academiei de Științe Sociale și Politice din România, Universitatea din București, Federația Mondială pentru Studiul Viitorului și Centrul de Cercetări pentru Instituțiile Internaționale – Geneva.*

În programul celor trei zile (23–25 septembrie a.c.) de expuneri și discuții, desfășurate la sediul Centrului Internațional de Metodologie a Studiilor asupra Viitorului și Dezvoltării, figurează comunicări prezentate de J. Galtung, S. Guiașu, M. Malița, I. Voicu, A. Gheorghe, T. Hiovik, S. Marcus, V. Ljubchenko, S. Celac, N. Șteflea, D. Vaida și Urs Luterbacher, precum și masa rotundă asupra perspectivelor analizei structurale și cantitative în studiul organizațiilor internaționale.

O CARTE DESPRE REVOLUȚII

POATE CĂ PROBLEMELE NOI se ridică cu prea mare rapiditate, poate că știința a declanșat prin dezvoltarea ei vertiginoasă din acest secol, un ritm istoric neîntîlnit în alte epoci și care o solicită dincolo de viteza ei actuală. Marile fenomene economice, sociale și culturale, științifice și spirituale, care ne înconjoară, reclamă fără îndoială viziuni noi, depășirea unor sfere de gîndire învățate sau generate de cotidianul obișnuit. Lărgirea cadrului nostru mintal de înțelegere reclamă nu numai recunoașterea unor noi procese în societate, ci mai ales aprofundarea lor pornind de la un sîmbure marxist nepieritor, materialist dialectic și istoric, suport sigur al unor cuprinderi care îmbracă și depășesc în același timp cunoștințele noastre trecute.

Asemenea căutări se fac cu efort, cu intervale de timp inegale între diferitele aspecte esențial noi care ies la lumină.

Timp de peste 20 de ani profesorul Valter Roman cercetează resorturile științei în raport cu societatea, bazîndu-se pe o profundă cunoaștere a marxismului și a operei lui Marx, fiind stimulat inițial în această abordare de lucrările lui John Bernal din anii 1939—1958, dar mai ales de confruntarea sa cu realitățile vieții sociale românești în plină revoluție socialistă. Cele 8 cărți publicate de Valter Roman din anul 1954 și pînă în prezent, referitoare la știință și societate, dintre care ultima apărută de curînd, „Secolul XX — secolul marilor revoluții“*), reprezintă un efort de gîndire marxistă pentru o perioadă istorică nouă față de aceea în care a scris John Bernal, etapă în care știința suferă mutații importante și i se deschid noi perspective de revoluționare. Abordarea prof. Valter Roman se face din interiorul unei societăți socialiste care are de rezolvat sarcini complexe de dezvoltare economico-socială o dată cu necesitatea angrenării ei în revoluția tehnico-științifică contemporană. Ceea ce este esențial în atitudinea și modul de gîndire al autorului lucrării amintite este receptivitatea față de nou, în știință și tehnologie, în implicațiile acestora asupra societății, apoi focalizarea analizei sale către salturile revoluționare pe care le trăim sau care se conturează la orizont, atrăgînd cu finețe atenția asupra unor deschideri posibile care pot contribui la îmbogățirea cunoștințelor noastre asupra fenomenelor sociale.

Autorul face o distincție între **revoluția în știință** și **revoluția tehnico-științifică** (sau științifică-tehnică). Încă în anul 1957 autorul, în urma examinării stadiului cunoașterii în domeniul particulelor elementare, ajunge la concluzia că ne aflăm în preajma unei **revoluții în fizică**, a unor noi legități fundamentale în domeniul microcosmosului. Apoi examinează, pe un plan mai larg, problema **revoluțiilor în știință**, pe care le consideră ca modificări radicale ale reprezentărilor științei despre natură, înțelegerea într-un mod nou a fenomenelor naturii, deci o schimbare și în metodele de gîndire. Acest punct de vedere se apropie de al lui Thomas Kuhn**), care concentrează toate elementele de mai sus în schimbarea paradigmelor, a concepțiilor fundamentale dintr-o ramură a științei, exprimate lingvistic sau simbolic. Spre deosebire de Thomas Kuhn, prof. Valter Roman înscrie aceste schimbări în cadrul legilor fundamentale ale dialecticii, aducînd pe un teren mult mai sigur interpretarea revoluțiilor în știință. Punctul de vedere al lui Thomas Kuhn admite o multitudine de revoluții în știință, și anume la fiecare cotitură esențială sau schimbare de paradigmă. Acestea se încadrează mai curînd în conceptul dialectic de salt calitativ, care, ce este drept, este tot o revoluție, dar există și **mari** etape revoluționare în istoria omenirii, ca aceea produsă în știință de Copernic, Galilei și Newton, continuată de Faraday, Maxwell și apoi de Einstein și creatorii mecanicii cuantice. O nouă etapă revoluționară în știință va fi poate o pătrundere mult mai adîncă în lumea materială decît tot ceea ce a realizat știința pînă în prezent.

RECENZII

În numeroase părți ale lucrării, autorul abordează și problema **revoluțiilor în științele sociale.** În sensul de deschidere a unei etape revoluționare, Marx și Engels au fost primii care au produs o asemenea revoluție, dar în cadrul acesteia sînt posibile noi salturi calitative, revoluționare, pe care autorul le admite, le consideră chiar necesare în înaintarea către comunism. Mai mult decît atît, se ridică pentru domeniul științelor sociale instituționalizarea unui mecanism C-D (Cercetare-dezvoltare) similar celui din științele naturii, idee deosebit de interesantă. Autorul constată o anumită rămînere în urmă a științelor sociale, subliniind cerințele partidului nostru de a se asigura mersul înainte al științei sociale, al marxism-leninismului.

Revoluția tehnico-științifică găsește și în această lucrare a prof. Valter Roman un loc binemeritat. De menționat aspectele istorice ale introducerii noțiunii de revoluție tehnico-științifică, la care autorul a adus o importantă contribuție personală în confruntările și dezbaterile asupra acestei noțiuni. Conceptul a cîștigat tot mai mult în claritate, avînd o largă recunoaștere internațională, reflectînd un proces obiectiv contemporan la care România nu numai a aderat ci îl desfășoară în conformitate cu hotărîrile Congresului al XI-lea al partidului.

Revoluția industrială, revoluție ecologică, revoluția agrară, revoluția biotehnologică, revoluția tehnico-militară, revoluția în psihologie sînt alte teme majore la care autorul aduce contribuții atît prin scoaterea lor în evidență, cît și prin descifrarea implicațiilor în știință și societate.

Revoluția industrială contemporană, spre deosebire de prima revoluție industrială datorată mașinismului, se caracterizează prin automatizarea proceselor de producție. Revoluția științifică-tehnică are ca esență automatizarea, nu numai industrială, dar și a unor procese de conducere și în parte a unor activități intelectuale în cercetarea științifică și proiectare. Aceste probleme sînt examinate de autor în corelație cu aspectele tehnologice, ajungînd la concluzia îndreptățită că tehnologia contemporană este încă mecanică în esență. O atenție deosebită este acordată ideii marxiste a științei ca forță de producție, pe care autorul o susține ca o caracteristică esențială a revoluției științifice-tehnice, arătînd că asupra felului cum se transformă și cum s-a transformat știința într-o forță nemijlocită de producție există și pot exista păreri diferite.

O preocupare insistentă a prof. Valter Roman o constituie **revoluția ecologică.** Faptul că omenirea se găsește în fața unei probleme ecologice nimeni nu se mai îndoiește, dar de ce să se vorbească despre o revoluție ecologică? Remarcînd că problema echilibrului ecologic este una din marile probleme ale existenței umane, criza ecologică deschide drumul unui nou proces revoluționar care se alătură revoluției științifice-tehnice și revoluției sociale. Autorul subliniază că revoluția ecologică nici nu este posibilă fără revoluția socială, rezolvarea optimă a problemelor ecologice neputîndu-se realiza decît în anumite condiții, cu o anumită funcționare economică și socială. Revoluția ecologică se referă la toate implicațiile care sînt aduse de cerința stabilirii unui echilibru rațional și dinamic între societate și mediu și deci ea interferează adînc cu revoluția științifică-tehnică și revoluția socială.

Noul volum al prof. Valter Roman abordează multe alte teme ca, spre exemplu, legile naturii și societății, problema omului în societatea contemporană ținînd cont de consecințele revoluției științifice și tehnice, logica internă a științei și gîndirea științifică, caracterul muncii în lumina revoluției științifice și tehnice, unitatea științei, integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția, în care aduce observații valoroase și puncte de vedere originale.

O atenție deosebită este acordată problemelor specifice ale revoluției științifice și tehnice în România, documentelor Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român care a definit perioada 1976—1980 ca cincinal al afirmării cu putere a revoluției tehnico-științifice în țara noastră și cuvîntărilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, în care se abordează problemele științei și tehnologiei, ale implicațiilor acestora asupra lumii contemporane și înaintării societății către comunism.

Lucrarea prof. Valter Roman se înscrie într-un curent modern de idei care s-a creat în țara noastră privind revoluția științifică și tehnică, și care capătă dimensiuni amplificate prin orientarea lui asupra raportului dintre știință și societate, aducînd prin aceasta o contribuție specifică la cultura românească din a doua jumătate a secolului XX. Iar contribuția autorului lucrării recenzate la nașterea acestui curent merită să fie subliniată și recunoscută.

Mihai DRĂGĂNESCU
membru corespondent al Academiei
R.S. România

---

*) Valter Roman : Secolul XX — Secolul marilor revoluții. Editura Academiei R. S. România. 1976

**) Thomas Kuhn: Structura revoluțiilor științifice (traducere din limba engleză). Editura științifică și enciclopedică, București, 1976.

Cea de-a X-a Conferință regională F.A.O. pentru Europa

Exigențe ale cooperării intraeuropene în domeniul agriculturii

DE LA ÎNCEPUTUL acestei săptămîni, capitala țării noastre este gazda unei importante reuniuni economice internaționale. Într-adevăr, la București se desfășoară lucrările celei de-a X-a Conferințe regionale pentru Europa a Organizației Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (20—25 septembrie), lucrări care s-au deschis în prezența directorului general al organizației, Edouard Saouma.

Hrana omenirii într-o lume a interdependențelor

ÎNTRE PROBLEMELE de complexitate deosebită cu care se confruntă omenirea zilelor noastre și a căror soluționare se impune fără întîrziere se situează cu certitudine problemele agriculturii și ale alimentației. Într-adevăr, în ciuda faptului că trăim într-o vreme caracterizată printr-o puternică revoluție științifică și tehnică, în evidentă contradicție cu aceasta, sute de milioane de oameni, în primul rînd din țările în curs de dezvoltare, suferă încă de foame și malnutriție.

Existența acestor probleme este fără îndoială o oglindire a slabului nivel de dezvoltare, al agriculturii în special, al economiei țărilor respective în general. Acest lucru este astăzi unanim recunoscut, documentele adoptate de Conferința Mondială a Alimentației (Roma, noiembrie 1974) și conferința însăși fiind o dovadă elocventă în acest sens.

Dacă preocupările față de soluționarea problemelor alimentației îmbracă termenii cei mai presanți pentru țările în curs de dezvoltare, nu este mai puțin adevărat că diferitele aspecte ale dezvoltării agricole constituie în egală măsură o preocupare dintre cele mai importante pentru toate țările. Este normal, dacă ne gîndim fie și numai la interdependența crescîndă dintre diferitele fenomene și ramuri ale economiei fiecărei țări, pe de o parte, si dintre economiile tuturor țărilor, pe de altă parte.

Bineînțeles, o rezolvare viabilă și de durată a acestor probleme cere în primul rînd creșterea substanțială a producției agricole, dezvoltarea rapidă a agriculturii, lucru care este de neconceput fără o intensificare deosebită a eforturilor proprii ale fiecărei țări. În același timp este de netăgăduit că cooperarea internațională poate și trebuie să aducă o contribuție din cele mai însemnate, un rol tot mai mare trebuind să-l joace O.N.U. și instituțiile sale specializate.

Reuniunile din ultimul timp ale Organizației Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (F.A.O.), în primul rînd cea de-a XVIII-a Conferință generală din noiembrie 1975 și sesiunea a 60-a extraordinară a Consiliului F.A.O., au pus în evidență necesitatea unei sporiri substanțiale a contribuției organizației la dezvoltarea cooperării internaționale și, prin aceasta, la soluționarea problemelor agroalimentare cărora trebuie să le facă față țările membre.

Acțiunile întreprinse de atunci pot fi apreciate ca încurajatoare în acest sens, deși ele nu constituie decît un început. Avem în vedere instituirea în cadrul F.A.O., printr-o hotărîre a Consiliului organizației din iulie a.c., a programului de cooperare tehnică, conceput ca un mecanism prin care să se poată realiza diferite proiecte concrete de dezvoltare a agriculturii.

Potențialul de cooperare poate fi folosit mai deplin

ASTFEL DE ACȚIUNI vor trebui însă urmate de altele, de mai mare amploare. În acest sens, se impune a fi menționată propunerea, care cîștigă tot mai mult teren, ca F.A.O. să lanseze un program complex vizînd dezvoltarea agriculturii, in primul rînd în țările în curs de dezvoltare. Un astfel de program se cere conceput luîndu-se în considerare necesitățile și trăsăturile specifice ale fiecărei țări și regiuni, inclusiv din Europa, interesate și preocupate de problemele privind dezvoltarea agricolă. Dezvoltarea cooperării agricole între țările de pe continent s-ar înscrie pe linia recomandărilor Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa, care a lansat un apel direct de a se folosi pe deplin posibilitățile pe care le oferă organizațiile internaționale pentru intensificarea acestei cooperări.

Dezvoltarea cooperării intraeuropene în domeniul agroalimentar, ca și în alte domenii, este nu numai necesară dar oferă în același timp posibilități multiple. Aceasta pentru că fiecare țară din Europa dispune de experiență și mijloace — este adevărat, într-o măsură mai mică sau mai mare, într-un domeniu sau altul. O caracteristică esențială a continentului nostru este desigur aceea că Europa constituie o entitate compusă din state suverane egale în drepturi, și de aceasta va trebui să se țină seama în mod riguros, indiferent de sistemul politic, economic sau social al statelor, de mărime, situația geografică sau de nivelul lor de dezvoltare economică.

O altă dimensiune, dintre cele mai importante, care caracterizeză de asemenea Europa, și de care va trebui să se țină seama, inclusiv de către F.A.O., în acțiunile ce se vor întreprinde pe linia dezvoltării cooperării agricole, este aceea că pe continentul nostru există atît țări puternic dezvoltate cît și țări în curs de dezvoltare din punct de vedere economic, inclusiv deci în domeniul agriculturii. Aceste din urmă țări necesită fără îndoială măsuri și acțiuni speciale de natură să sprijine eforturile lor îndreptate spre dezvoltarea și modernizarea agriculturii. Existența unor țări în curs de dezvoltare în Europa este confirmată printr-o serie de date concrete și indicatori sintetici cum ar fi venitul național pe cap de locuitor, iar în ce privește agricultura — ponderea populației agricole în totalul populației active, producțiile medii la hectar etc. Dacă am lua numai exemplul României, acești indicatori sînt mai mult decît concludenți. Astfel, ponderea populației ocupate in agricultură este de 38—39% din total, față de 2.8% în Anglia, 7% în R.F.G., 12% în Franța; producția medie de grîu la hectar este de circa 21 chintale în țara noastră, comparativ cu circa 45 chintale în R.F.G., 43 chintale în Anglia, 39 chintale în Franța etc.

Dialog continuu și voință politică

PRINTRE DOMENIILE de interes general care ar putea constitui obiectul unor importante acțiuni de cooperare între țările europene în domeniul agriculturii și la realizarea cărora F.A.O. ar trebui, mai mult decît pînă în prezent, să-și aducă contribuția, am putea enumera: creșterea și modernizarea producției agricole (vegetale și animale); dezvoltarea producției și folosirea pe scară largă a mașinilor și utilajelor necesare agriculturii; folosirea și planificarea optimă a resurselor de apă și de terenuri; dezvoltarea cercetării științifice și aplicarea rezultatelor acesteia în producția agricolă; comerțul internațional cu produse agroalimentare etc.

Un aspect de cea mai mare însemnătate care trebuie avut în vedere la intensificarea cooperării intraeuropene în domeniul agriculturii este acela că această colaborare trebuie concepută nu ca o acțiune limitată la continentul nostru, și care contribuie numai la dezvoltarea agriculturii țărilor din zonă, ci, totodată, ca un mijloc și o posibilitate deosebită de participare și de sprijinire a eforturilor de dezvoltare ale țărilor din celelalte continente, în primul rînd ale țărilor în curs de dezvoltare. Posibilitățile de a sprijini aceste din urmă țări vor putea fi în mod substanțial potențate prin dezvoltarea cooperării intraeuropene.

Cît privește căile și modalitățile concrete de dezvoltare a cooperării între țările din Europa în domeniul agriculturii, identificarea lor și întreprinderea de acțiuni pentru materializarea lor apar posibile numai în contextul unui dialog continuu și al unei voințe hotărîte din partea țărilor membre ale F.A.O. Același lucru se poate spune despre participarea F.A.O. la eforturile vizînd intensificarea acestei cooperări. Fără îndoială că cea de-a X-a Conferință regională F.A.O. pentru Europa, ale cărei lucrări se desfășoară în capitala țării noastre, poate reprezenta un moment de cotitură în acest sens.

Începutul este de altfel încurajator. Într-adevăr, pe ordinea de zi adoptată la debutul lucrărilor reuniunii figurează ca puncte principale tocmai problemele privind activitățile viitoare ale F.A.O. în regiunea europeană, respectiv participarea acestei organizații la punerea în aplicare a prevederilor Actului final al Conferinței de la Helsinki, precum și problemele privind dezvoltarea agriculturii țărilor în curs de dezvoltare din punct de vedere economic din Europa.

Problematica aceasta, și mai ales adoptarea ei ca tematica principală a Conferinței de la București, reflectă după părerea noastră preocuparea pe de o parte a tuturor țărilor participante (reprezentate de altfel la Conferință în marea lor majoritate de delegații conduse de factori responsabili, respectiv miniștri ai agriculturii sau adjuncți ai lor), iar pe de altă parte a F.A.O., de a găsi mijloacele și căile cele mai eficiente de soluționare, prin cooperare, a problemelor cu care țările din zonă se confruntă în domeniul dezvoltării agricole. Lucrurile nu se vor opri cu siguranță la această conferință.

Esențial este însă ca recomandările ce se vor adopta, ținînd seamă de interesele tuturor țărilor din zonă, să fie apoi puse în aplicare atît de către statele membre cît și de către organizație și continuate prin noi acțiuni și măsuri menite să favorizeze rezolvarea, conform necesităților și realităților fiecărei țări, a problemelor agricole ale acestora.

L. COMANESCU

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

PRODUCȚIA ȘI CONSUMUL AGROALIMENTAR: EVOLUȚII PE TERMEN LUNG

RITMURI DIFERENȚIATE

Un studiu elaborat de experții F.A.O. examinează dinamica producției agroalimentare în deceniul trecut și în prima jumătate a actualului deceniu pe plan mondial, cît și pe grupuri de țări sau zone geografice. În perioada 1961-1974 producția mondială de cereale a crescut într-un ritm mediu anual de 3,1%, iar producția creșterii animalelor — cu 2,6% anual (în condițiile unui spor mediu anual al populației globului de 1,8-1,9%). Cifrele provizorii pentru 1975 indică un spor de 3-4% al producției cerealiere și de 2-3% al celei animaliere.

Dinamica producției agricole (creșterea medie anuală în % în 1961-1974)

Regiunea	Cereale	Produse ale creșterii animalelor
Țări capitaliste dezvoltate x	2,7	2,0
– Europa occidentală	3,4	2,4
– America de Nord	2,7	1,4
– Oceania	2,9	1,7
Țări nesocialiste în curs de dezvoltare	2,7	2,7
– America Latină	3,3	2,9
– Extremul Orient	2,8	2,8
– Orientul Apropiat	2,3	2,7
– Africa	1,9	2,0
Țările socialiste din Europa	4,2	3,8
Țările socialiste din Asia	3,1	2,4
Total mondial	3,1	2,6

x) Inclusiv Japonia, Israel și R.S.A.

Sursa: F.A.O., Bulletin mensuel-économie et statistique agricoles, nr.11/1975.

Datele din tabelul alăturat ilustrează, însă, o evoluție diferențiată pe plan regional. Cele mai înalte ritmuri de creștere — atît la producția cerealieră cît și la cea animalieră — au realizat țările socialiste din Europa, urmate de țările latino-americane. Dinamica producției, îndeosebi în sectorul zootehnic, a fost mai lentă în numeroase țări capitaliste dezvoltate. În ceea ce privește țările nesocialiste în curs de dezvoltare, din datele tabelului apare evident că ritmurile realizate în Africa și în unele țări din Orientul Apropiat nu țin pasul nici cel puțin cu rata creșterii populației, ceea ce duce la agravarea problemei alimentației în zonele respective. De altfel, rata creșterii producției agricole realizată de țările în curs de dezvoltare în anii 1971—75 (de 2,6%) se situează cu mult sub obiectivul (mediu anual) de 4%, stabilit pentru cel de-al doilea Deceniu al dezvoltării.

CONTRACȚIA STOCURILOR

Un alt aspect care preocupă pe specialiștii F.A.O. este micșorarea stocurilor de cereale disponibile pe plan mondial, avînd drept consecință reducerea rezervei de securitate alimentară în fața calamităților naturale care afectează agricultura într-o zonă sau alta a lumii. După cum se vede din grafic, stocurile cumulate de grîu ale principalelor țări exportatoare (S.U.A., Canada, Franța, Australia și Argentina) au atins în anii 1974/75 punctul minim pentru perioada examinată, în timp ce prețurile de export ale grîului — care se mențiseră la aproape același nivel în cursul deceniului trecut — au înregistrat ample și bruște oscilații, cu o tendință predominantă de creștere.

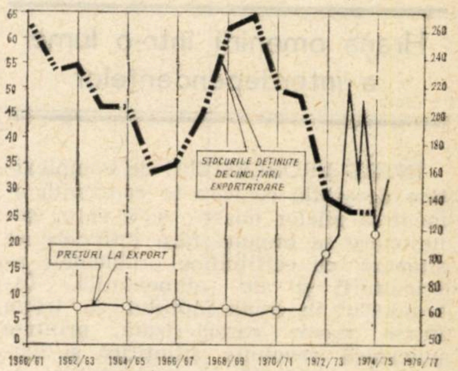

N. P.

PROGNOZA CONSUMULUI DE CEREALE

O problemă importantă pentru asigurarea necesităților viitoare de cereale o constituie prognozarea corectă nu numai a consumului lor global, ci și a evoluției structurii acestuia pe diferitele destinații. Un asemenea studiu, elaborat de F.A.O., apreciază că — pe plan mondial — consumul total de cereale va spori de la 1207 mil. tone în 1970 la 1910 mil. tone în 1990, respectiv într-un ritm mediu anual de 2,3%. Cifra pe 1990 ar însemna un consum anual de 357 kg pe locuitor, cu 7,2% mai mult decît în 1970.

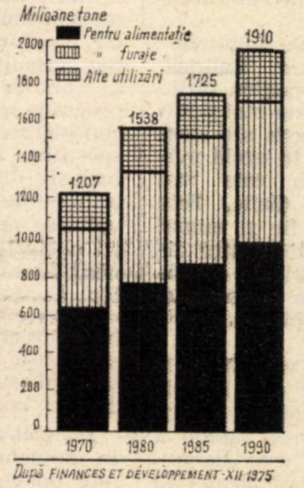

După FINANCES ET DÉVELOPPEMENT - XII 1975

Transpuse în graficul alăturat, previziunile indică o modificare a structurii consumului de cereale, prin efectul creșterii mai rapide a cantităților folosite drept furaje (îndeosebi în țările dezvoltate). Se estimează că, în timp ce cerealele cu destinație furajeră vor reprezenta în 1990 circa două treimi din consumul total de cereale din țările dezvoltate, în țările în curs de dezvoltare ele vor constitui doar în jur de o șeptime din total.

D. LUCHIAN
Rădăuți

ECONOMIE MONDIALA

TENDINȚE - CONJUNCTURI

Dinamica prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna august 1976

ÎN LUNA AUGUST a.c., piața internațională s-a caracterizat printr-o activitate tranzacțională calmă, specifică sezonului de vară și prin menținerea prețurilor aproximativ la nivelul lunii precedente. Potrivit indicelui agregat INSCIN, prețurile internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R. S. România au scăzut în medie cu 0,1%, comparativ cu creșterea de 1,3% înregistrată în luna iulie a.c.

Pe piața materiilor prime și semifabricatelor industriale, menținerea în continuare a unui nivel scăzut al cererii și perspectiva majorării stocurilor la unele produse au determinat înregistrarea pe ansamblu a unui nivel constant al prețurilor, comparativ cu creșterea acestora de 2,4% în luna iulie a.c. Prețurile au crescut la piei brute (+ 2,8%), în special sub influența unei cereri susținute pentru export, la minereuri (+ 1,7%), lemn și produse din lemn (+ 1,2%) și au rămas practic staționare la metale (+ 0,1%). Prețurile au scăzut la fibre animale și vegetale (— 4%), ca urmare între altele a perspectivei obținerii unei recolte bogate de bumbac în principalele țări exportatoare.

Pe piața produselor agroalimentare, prețurile au scăzut în medie cu 3,7% (+ 0,9% în iulie a.c.). Cele mai pronunțate scăderi au fost înregistrate la zahăr (— 17,8%), cereale (— 8,9%), precum și la uleiuri și semințe oleaginoase (— 4,3%), ca urmare a disponibilităților mari existente pe plan mondial. Pe de altă parte, prețurile au crescut la animale, carne și produse animaliere (+ 3,9%) reflectînd cererea sporită de import, în special din partea țărilor vest-europene. De asemenea, prețurile au crescut la cafea (+ 14,3%) și cacao (+ 8,7%), ca urmare a nivelului limitat al disponibilităților și a perspectivelor diminuării recoltelor în principalele țări producătoare.

Prețurile la combustibili au crescut (+ 2%), ca urmare a cererii mai susținute pentru motorină și păcură destinate, în special, consumului sezonier din agricultură.

INDICELE SINTETIC INSCIN ÎN ANII 1974-1975 ȘI ÎN IULIE-AUGUST 1976

1970-1972=100

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	Iulie	August
INDICE GENERAL	1974	240,4	241,4	242,1
	1975	218,7 a)	215,0	215,8
	1976		228,9 a)	228,7 a)
1. Produse alimentare	1974	230,8	217,8	227,1
	1975	203,7	190,7	205,7
	1976		186,2 a)	179,3 a)
- cereale	1974	261,5	250,6	257,8
	1975	216,7	211,3	238,9
	1976		216,3	197,1
- semințe oleag., prod. deriv., grăsimi anim. și veg.	1974	240,8	238,5	247,8
	1975	195,0	178,2	196,3
	1976		173,1	165,7
- animale, carne și prod. animale	1974	128,3	120,4	119,7
	1975	159,3	160,8	161,4
	1976		145,2 a)	150,8 a)
- zahăr și produse tropicale	1974	437,5	390,1	430,5
	1975	314,0	253,0	279,0
	1976		262,3	244,6
• Combustibili	1974	336,8	327,7	322,2
	1975	343,0	335,1	341,6
	1976		361,1 a)	368,5 a)
- cărbuni și cocs	1974	193,6	202,8	197,7
	1975	260,0	257,8	247,4
	1976		259,9	264,5 a)
- țiței	1974	567,1	567,1	567,1
	1975	461,2	450,9	450,9
	1976		493,4	494,3 a)
- produse petroliere	1974	380,9	352,7	344,9
	1975	373,9	361,8	385,4
	1976		402,5	415,0
3. Materii prime industriale	1974	216,1	224,9	224,9
	1975	188,2 a)	189,1	183,2
	1976		206,0 a)	205,9 a)
- minereuri	1974	139,6	140,1	139,0
	1975	168,1 a)	167,4	163,1
	1976		159,8 a)	162,5 a)
- metale	1974	231,5	249,4	249,7
	1975	185,1	187,2	180,2
	1976		198,7 a)	198,9 a)
- cauciuc	1974	210,3	188,9	191,0
	1975	159,8	162,7	167,0
	1976		224,6	222,3
- lemn și produse din lemn	1974	232,1	234,0	229,7
	1975	229,9	226,2	214,9
	1976		220,3 a)	223,0 a)
- fibre animale și vegetale	1974	192,0	184,3	187,3
	1975	162,4 a)	162,0	169,1
	1976		250,2 a)	240,2 a)
- piei	1974	122,3	122,8	118,3
	1975	114,8	126,0	121,2
	1976		178,5	183,5

a) Date provizorii pentru cocs de furnal, huilă, țiței, minereu de fier, țevi din oțel, cherestea de rășinoase, celuloză, hîrtie kraftliner, fibre celulozice și porci vii.

Sectorul prognoze și eficiența comerțului exterior — INSCIN

EVOLUȚII MONETARE

CONTRAR AȘTEPTĂRILOR majorarea cu 1,5 puncte procentuale a dobînzii minime de împrumut, hotărîtă de Banca Angliei, nu a stopat tendința descendentă a **lirei sterline** față de dolarul S.U.A., în raport cu care a cotat 1,7265 dolari pentru o liră sterlină, cît și față de marca vest-germană, în raport cu care s-a situat la un nou minim absolut și anume 4,3050 mărci vest-germane pentru o liră sterlină. În raport cu nivelul său din decembrie 1971 față de monedele principalilor zece parteneri comerciali ai Marii Britanii, lira sterlină s-a depreciat cu circa 42,4% (luni 11 septembrie).

Dolarul S.U.A., datorită funcției sale de „monedă vehicul“ în realizarea trecerii capitalurilor fugare din lira sterlină în alte devize, a resimțit efectul presiunilor exercitate asupra devizei britanice cedînd teren față de majoritatea devizelor occidentale.

Francul elvețian a avut o ușoară tendință de repreciere, atingînd un nivel maxim de 2,4655 franci pentru un dolar, dar a terminat intervalul la un nivel apropiat de cursul de deschidere (2,4750 franci pentru un dolar).

Marca vest-germană a continuat tendința de repreciere manifestată în ultimul timp, terminînd la un nivel de 2,4833 mărci pentru un dolar, față de 2,5100 mărci pentru un dolar la deschidere. La aceasta a contribuit anunțarea unei creșteri de circa 5,9% a produsului național brut în primul semestru al anului. În același timp observatorii notează că presiunile la care a fost supusă lira sterlină au amplificat cererea față de deviza vest-germană, reapărînd și zvonurile referitoare la o posibilă reașezare a parităților în „șarpele valutar vest-european“.

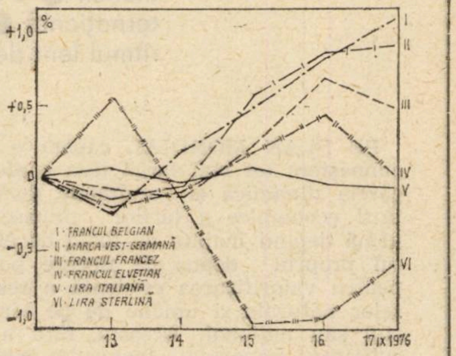

Evoluția principalelor devize vest-europene în perioada 13.IX.—17.IX.1976, luînd ca bază de comparație cursul dolarului S.U.A. din 10.IX.1976.

Prețul aurului, după anunțarea mediei de 109,40 dolari uncia la care au fost adjudecate cele 780 000 de uncii puse în vînzare la ultima licitație organizată de F.M.I., a marcat o inversare de tendință atingînd la 17 IX 1976, la al doilea fixing la Londra, un nivel de 119,50 dolari uncia.

Paul DUMITRAȘCU
Dumitru LUNGU

Piața Comună: importuri sporite din cauza secetei

PIAȚA COMUNĂ vest-europeană va fi nevoită să importe în acest an cantități suplimentare de alimente și furaje pentru animale, datorită pierderilor provocate de seceta care afectează Europa occidentală. Țările membre, a precizat Pierre Lardinois, comisarul pentru probleme agricole al C.E.E., vor cumpăra cantități suplimentare de soia, cartofi și cereale, îndeosebi porumb (16—18 milioane tone de porumb, față de 13 milioane tone în 1975), reducînd în același timp exporturile de grîu și zahăr.

Miniștrii agriculturii ai „celor nouă“, reuniți la Bruxelles, au hotărît ca, în vederea îmbunătățirii aprovizionării și pentru a limita creșterea prețurilor, să fie suprimate taxele vamale la importul de cartofi pînă la sfîrșitul acestui an. Pînă la aceeași dată vor fi reduse taxele vamale la fasole, iar pînă la 1 noiembrie la morcovi, varză, mazăre, ceapă și țelină. Miniștrii agriculturii nu au luat încă nici o hotărîre în ce privește piața laptelui și a cărnii de vită.

Perspectivele recoltei mondiale de zahăr

RECOLTA mondială de zahăr a sezonului 1976—1977 ar putea spori cu 1,9—6,7% depășind cu 1,6—5,5 milioane de tone recolta record a sezonului precedent, care a fost de 81,3 milioane tone. Potrivit Departamentului Agriculturii al S.U.A., cea mai mare parte a creșterii producției în actualul sezon ar urma să fie datorată trestiei de zahăr. Cele mai mari sporuri ale recoltei de trestie de zahăr se așteaptă în America de Sud, mai ales în Brazilia, Argentina și Chile. Ușoare creșteri se așteaptă în America Centrală, ca și în Asia și Africa. În schimb, în Europa occidentală, datorită secetei, se anunță o scădere a recoltei.

COMERȚUL MONDIAL — REFLEXUL PERSISTENȚEI DECALAJELOR ECONOMICE (I)

● Accentuarea decalajelor în participarea la diviziunea internațională a muncii ● Declinul ponderii țărilor în curs de dezvoltare în comerțul internațional ● Corelația dintre nivelul scăzut de dezvoltare economică și ritmul lent de creștere a exporturilor ● Dezvoltarea industriei dinamizează exporturile

PE PLAN MONDIAL capătă o recunoaștere tot mai largă teza conform căreia dinamica și rezultatele dezvoltării economice a țărilor rămase în urmă depind înainte de toate de efortul propriu depus de fiecare popor pentru valorificarea eficientă a resurselor naturale și umane de pe teritoriul său național. Aceasta, fără a se subestima importanța factorului extern, a colaborării și cooperării internaționale reciproc avantajoase, pe bază de egalitate, a asistenței financiare internaționale, a creării cadrului legislativ, instrumentelor și mecanismelor care să ușureze transferul către țările în curs de dezvoltare a tehnologiilor de care au atita nevoie pentru modernizarea economiilor lor. Or, practica relațiilor internaționale a demonstrat cu prisosință că mecanismele actuale, care reglementează pe piața capitalistă fluxurile de mărfuri, cele valutare și monetare, de licențe și know-how, sînt departe de a favoriza acțiunea factorului extern în sensul ridicării economice a țărilor în curs de dezvoltare.

Între recunoașteri de principiu și nevoia de măsuri concrete

REUNIUNILE de la Alger, Manila, Nairobi sau Colombo, cea de a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. — ca să nu amintim decît evenimentele mai recente — au constituit tot atîtea etape pe calea stabilirii orientărilor programatice în politica economică menită să modifice radical actuala stare a lucrurilor, a unității crescînde de acțiune din partea țărilor în curs de dezvoltare. După cum s-a subliniat la recenta Conferință la nivel înalt de la Colombo a țărilor nealiniate, este necesar ca acestea, precum și alte țări în curs de dezvoltare **să** tindă spre acțiuni comune în toate **tratativele** economice internaționale, atît în cadrul cît și în afara sistemului O.N.U., **pentru aplicarea rezoluțiilor,** hotărîrilor și recomandărilor cuprinse în Declarația și Programul de acțiune pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale, în Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor și în alte documente.

Evoluția fluxurilor economice internaționale este, însă, departe de a fi încurajatoare în acest sens, recunoașterile de principiu asupra necesității de a se modifica mecanismele perimate nefiind însoțite decît rareori și cu multă încetineală de măsuri concrete din partea țărilor capitaliste dezvoltate. Dacă urmărim, de pildă, dinamica ajutorului public acordat de acest grup de state țărilor în curs de dezvoltare, constatăm că — deși el a crescut în volum aproape an de an — a rămas totuși, în general, sub nivelul anual al angajamentului de 0,7% din produsul național brut, pe care și l-au asumat pe plan internațional statele respective. Datele disponibile pe anul 1974 evidențiază că numai Suedia a atins acest nivel (cu 0,72% din P.N.B.), în timp ce pentru țări care furnizează un volum mai important al ajutorului public ponderea era de 0,59% în cazul Franței, 0,50% în cel al Canadei, 0,38% pentru Anglia, 0,34% pentru R.F.G., 0,25% pentru Statele Unite sau 0,24% pentru Japonia. De menționat că în 1974 ponderea ajutorului public în P.N.B. era mai redusă decît media pe anii 1961—1962 în Franța, Belgia, Anglia, Australia, R.F.G., S.U.A. ș.a.

Decalaje moștenite și dinamica lor de-a lungul unui sfert de veac

O SITUAȚIE similară întîlnim în domeniul comerțului mondial, unde decalajele dintre țările capitaliste industrializate și țările în curs de dezvoltare în ceea ce privește gradul de participare la diviziunea internațională a muncii și eficiența economică a acestei participări — decalaje moștenite din epoca dominației coloniale — nu numai că nu s-au atenuat în majoritatea cazurilor, ci chiar s-au adîncit. Datele statistice pe o perioadă de aproximativ un sfert de veac, publicate nu demult sub egida Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare, în ultimul

Tabelul nr. 1

Dinamica volumului exporturilor (1970=100)

Grupul de țări	Media pe 1954—56	1965	1973	1974	1975
Țări capitaliste dezvoltate	33	63	131	140	134
Țări nesocialiste în curs de dezvoltare	50	77	124	120	115
Țări exportatoare de petrol *	47	77	124	119	105
Alte țări în curs de dezvoltare	51	77	124	121	118
— Exportatoare de produse industriale **	38	66	168	180	166
— Celelalte țări	54	80	112	107	106
Din care, avînd P.N.B./loc. (în 1974) :					
peste 400 dolari	52	75	113	118	124
200—400 dolari	52	86	121	104	98
sub 200 dolari	63	88	100	96	100

*) Țări, în care petrolul și produsele petroliere au reprezentat peste 50% din totalul exporturilor în 1974. **) Țări, în care exporturile de produse industriale finite au reprezentat în 1972 mai mult de o treime din volumul global al exportului, depășind — în fiecare caz — suma de 50 mil.dolari, iar ritmul mediu de creștere a acestora a fost de peste 16% în anii 1967—1972.

Sursa : U.N.C.T.A.D., Handbook of International Trade and Development Statistics-1976, New York, 1976, pag. 54—55.

său anuar, ilustrează cît se poate de grăitor că realizările obținute de anumite țări în curs de dezvoltare la exportul unei grupe de mărfuri sau alta, preferințele sau facilitățile pe care au reușit să le obțină în privința exporturilor lor către țările capitaliste dezvoltate n-au condus la răsturnarea tendinței generale de micșorare a ponderii lor în comerțul mondial, la erodarea comparativă a rezultatelor pe care le obțin din această activitate.

În anul 1975 — caracterizat prin continuarea recesiunii din economia capitalistă — volumul exporturilor țărilor capitaliste dezvoltate (exprimat în prețuri constante) a depășit de 4 ori nivelul său mediu din anii 1954—1956 **(vezi tabelul nr. 1)** ; în acest cadru exporturile țărilor membre ale Pieței Comune vest-europene au sporit de 4,6 ori, iar cele ale Japoniei de circa 14,5 ori. În ceea ce privește volumul importurilor, creșterile corespunzătoare au fost : de circa 4,2 ori, circa 4,3 ori și 8,7 ori.

Dinamica exporturilor țărilor în curs de dezvoltare a fost mult mai lentă, pe ansamblul lor înregistrîndu-se — în perioada examinată — o majorare de 2,3 ori, iar pe principalele țări exportatoare de petrol — de 2,2 ori (după ce ajunsese la peste 2,6 ori în anul 1973). Dintre celelalte țări în curs de dezvoltare o creștere notabilă a exporturilor (de ordinul a 4,4 ori) cunoaște numai grupul restrîns al țărilor cu o extindere rapidă a exportului de produse industriale finite. În același timp, exporturile altor țări în curs de dezvoltare s-au mărit doar de 1,9 ori, iar în cadrul subgrupei țărilor cu P.N.B./loc. sub 200 de dolari pe an — de numai 1,6 ori. Iar dacă ne referim la grupul celor 29 de țări cel mai puțin dezvoltate din lume, creșterea amintită este de ordinul a 1,4 ori. Se remarcă faptul că cel mai înalt nivel al indicelui exporturilor țărilor în curs de dezvoltare (depășind de circa 2,5 ori media pe anii 1954—56) a fost atins în 1973, în următorii doi ani înregistrîndu-se scăderi, care au determinat accentuarea decalajului relativ față de ritmul de creștere al exporturilor țărilor capitaliste dezvoltate.

La capitolul importuri, comparativ cu creșterea medie de 2,9 ori pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare. cel mai ridicat nivel al indicelui au realizat (îndeosebi în ultimii trei ani din perioada examinată) principalele țări exportatoare de petrol, iar cel mai scăzut nivel — ca și la exporturi — țările cu P.N.B./loc. sub 200 de dolari.

Dacă excludem din calcule importurile principalelor țări exportatoare de petrol, rezultă că dinamica importurilor celorlalte țări în curs de dezvoltare a rămas pînă în 1974 (inclusiv) inferioară ritmului de creștere a importurilor țărilor capitaliste dezvoltate. Chiar dacă anul trecut importurile acestui ultim grup de țări s-au restrîns întrucîtva față de 1974, nivelul lor raportat la media pe 1954—56 (de cca. 4,2 ori) a rămas net superior celui pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare.

Din compararea dinamicii exporturilor cu cea a importurilor, se observă că atît per total țări în curs de dezvoltare cît și pe marea majoritate a subgrupelor examinate prima a fost devansată de cea de a doua, fapt care sugerează înrăutățirea situației balanței comerciale în aproape toate cazurile. Singura subgrupă care a realizat un ritm mai înalt al exporturilor decît al importurilor sînt țările în curs de dezvoltare care cunosc o extindere rapidă a exportului de produse industriale finite, fapt care atestă avantajele diversificării dezvoltării economice, ale expansiunii ramurilor prelucrătoare.

Diferențieri în profil teritorial și economic

DINAMICA diferențiată, pe grupe de țări, a exporturilor și importurilor a condus la modificări în structura repartiției geografice a acestora. Dacă în 1950 țările capitaliste dezvoltate furnizau 61,3% din volumul mondial al exporturilor, se estimează că în 1975 ponderea lor a fost de 66,8%, după ce ajunsese la 72,5% în 1972. În acest context, deosebit de semnificativ este rezultatul „ofensivei“ japoneze pe piețele externe, soldată — într-un sfert de veac — prin creșterea ponderii Japoniei de la 1,4% la 6,5%. O evoluție oarecum similară, atît pe total țări capitaliste dezvoltate, cît și pe principalele sale componente au înregistrat și importurile acestui grup de țări.

Din 1950 ponderea exporturilor și cea a importurilor țărilor în curs de dezvoltare în ansamblul comerțului mondial s-au redus continuu pînă în 1972 (cînd atinseseră cota de 16,3% și, respectiv, 16%) ; în ultimii ani ele au recuperat parțial terenul pierdut, rămînînd totuși sub o pătrime la exporturi și la circa o cincime la importuri **(vezi tabelul nr. 2)**. În profil teritorial cel mai semnificativ regres (al ponderii în total exporturi) se constată la țările latino-americane în curs de dezvoltare, urmate de cele africane, în timp ce țările din Asia și-au ameliorat ușor participarea ; la importuri, însă, scăderea participării afectează toate cele trei regiuni în curs de dezvoltare.

Din examinarea evoluției pe categorii de țări în curs de dezvoltare rezultă că o anumită redresare a ponderii acestora în comerțul mondial în ultimii ani a fost determinată — la exporturi, în exclusivitate, iar la importuri, în cea mai mare parte — de participarea sporită a țărilor exportatoare de petrol. Ponderea celorlalte țări în curs de dezvoltare s-a redus în 1975 — comparativ cu nivelul acesteia din anul 1950 — cu trei cincimi la exporturi și cu ceva mai puțin de două cincimi la importuri. Reduceri drastice ale ponderii se observă la subgrupa țărilor cu P.N.B./loc, sub 200 dolari : de la 5,6% din exporturile mondiale în 1950 la 1,3% în 1975 și — respectiv — de la 5,2% la 2,1% la importuri. Lăsînd la o parte efectul pe care l-a avut asupra ponderii trecerea — în decursul anilor — a unor țări în subgrupe cu un nivel mai ridicat al produsului național brut pe locuitor, reducerea ei mai accentuată la exporturi decît la importuri ilustrează scăderea competitivității produselor acestor țări pe piața mondială, precum și reducerea gradului de acoperire a importurilor prin exporturi.

Tabelul nr. 2

Evoluția ponderii în comerțul mondial (în %)

Grupul de țări	Exporturi						Importuri					
	1950	1960	1970	1973	1974	1975*	1950	1960	1970	1973	1974	1975*
Total mondial	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Din care :												
Țări capitaliste dezvoltate	61,3	66,8	71,9	71,6	65,5	66,8	65,2	65,9	72,2	72,6	71,9	68,7
Țări nesocialiste în curs de dezvoltare	30.5	21,4	16,9	17,4	25,2	22,7	26,8	22,0	16,8	16,1	17,8	19,8
Din care :												
Țări exportatoare de petrol	6,2	6,6	5,5	6,7	14,9	13,0	4,1	4,5	3,3	3,7	4,2	6,0
Alte țări în curs de dezvoltare	24,3	14.7	11,4	10,7	10,3	9,7	22,7	17,5	13,5	12,4	13,6	13,8
— Exportatoare de produse industriale	3,7	2,2	2,3	2,9	2,7	2,5	4,3	3,5	3,6	4,0	4,1	4,0
— Celelalte țări	20,6	12,5	9,1	7,8	7,6	7,2	18,3	14,0	9,9	8,4	9,5	9,8
Din care, avînd P.N.B/loc. (în 1974) :												
peste 400 dolari	11,5	6,5	5,1	4,6	4,5	4,3	9,6	6,6	5,2	4,7	5,5	5,4
200—400 dolari	3,4	2,4	1,8	1,6	1,7	1,6	3,5	2,8	2,2	1,7	2,1	2,3
sub 200 dolari	5,6	3.6	2,2	1,6	1,4	1,3	5,2	4,6	2,5	1,9	1,9	2,1

*) Estimații
Sursa: Aceeași ca la tabelul nr. 1, pag. 37—40.

N. POPOV

---

[1] UNCTAD, Handbook of International Trade and Development Statistics — 1976 (New York, 1976, Doc. E/F. 76. II. D. 3).

25 de concerne

APROAPE 5 milioane de salariați erau grupați în 1975 în întreprinderile celor 25 de concerne vest-europene pe care graficul de mai sus le clasifică în funcție de acest indicator al concentrării. Pe locul întîi se situează o firmă olandeză, urmată de alta anglo-olandeză. Dar dintre firmele cu capital dintr-o singură țară, cele vest-germane apar în grafic de nouă ori, cele engleze de șase ori, cele franceze de trei ori. Principalele decalaje în ceea ce privește gradul de concentrare se remarcă în grupul primilor zece, în timp ce următorii zece se situează la niveluri foarte apropiate.

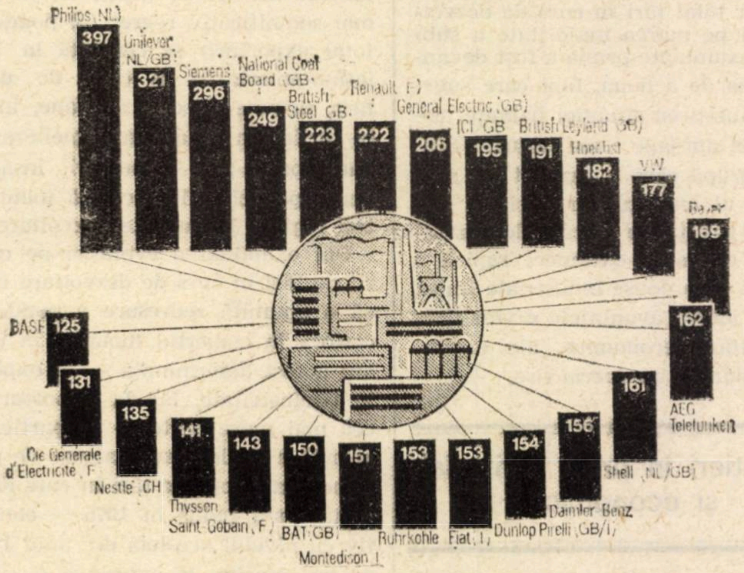

NUMĂRUL SALARIAȚILOR ÎN 1975, ÎN MII

Cuba: progresele comerțului exterior

ÎN PERIOADA care a trecut de la victoria revoluției socialiste în Republica Cuba, comerțul său exterior a sporit de peste 4 ori. Totodată, în timp ce în 1958 schimburile cu țările socialiste reprezentau doar 1,4% din volumul total al comerțului exterior, anul trecut ponderea lor s-a ridicat la 59%, iar cea a țărilor capitaliste și în curs de dezvoltare a fost de 41%.

Colaborarea cu alte țări socialiste se dezvoltă în prezent pe baza acordurilor pe termen lung (1976—1980), în cadrul cărora un loc important ocupă cooperarea — îndeosebi pentru edificarea unei baze tehnice moderne a agriculturii. Se extind, de asemenea, relațiile Cubei cu țările în curs de dezvoltare; între altele, constructorii cubanezi participă la realizarea de obiective economice într-o serie de țări din Asia, Africa și zona Caraibilor. În ceea ce privește țările capitaliste industriale (a căror pondere în comerțul exterior al Cubei a fost de 15% în 1975), în ultimii ani o dezvoltare mai rapidă au cunoscut relațiile economice, inclusiv colaborarea tehnico-științifică, cu Spania, Belgia, Italia, Franța ș.a.

Apa potabilă la export

UN RAPORT elaborat nu demult de guvernul Danemarcei schițează orientările posibile în dezvoltarea economiei Groenlandei în următorii 15 ani. Este vorba în primul rînd de exploatarea zăcămintelor de cărbune, țiței și gaze, minereu de fier, aluminiu, uraniu, hidroenergie și alte resurse existente în subsolul sau în platoul continental al insulei. De asemenea, se estimează că activitatea de pescuit va căpăta în viitor o amploare tot mai mare în apele Groenlandei, ca urmare a transferării în această regiune a flotilelor de pescuit daneze, în cazul în care țările riverane la Marea Nordului își vor extinde la 200 mile zona economică.

Toate acestea deschid perspectiva extinderii și diversificării exporturilor groenlandeze și ameliorării situației balanței comerciale externe a Danemarcei. Printre altele, se estimează că Groenlanda — care dispune de imense rezerve de ghiață „curată" — ar putea deveni în viitor exportator de apă potabilă în țări vest-europene ca R.F.G., Belgia, Portugalia ș.a.

Iran: restructurări în balanța energetică

ACTUALUL plan (revizuit) de dezvoltare a economiei Iranului, pe anii 1973—1978, prevede un ritm mediu anual de creștere de 25,9%, bazat îndeosebi pe valorificarea resurselor de hidrocarburi. Sînt prevăzute investiții în complexe de prelucrare superioară a țițeiului, în vederea obținerii de produse chimice, articole farmaceutice, concentrate alimentare. Totodată, acesta este primul plan în care sume importante (13,8 miliarde riali) se alocă pentru protejarea mediului ambiant, pentru combaterea poluării sale.

În ceea ce privește sectorul energetic se prevede ca în perioada 1973—1978 extracția de țiței și gaze să sporească într-un ritm mediu anual (de 17,7% și, respectiv, 24%) mai rapid decît în cursul perioadei precedente de cinci ani. În schimb, are loc o anumită încetinire a creșterii extracției de cărbune (+4,5% pe an) și a producției de hidroenergie (+12,2%), fiind proiectată construirea unor centrale atomice. Se apreciază că pînă în 1978 ponderea gazelor naturale în balanța energetică a țării se va majora la 23,2% (față de 14,1% în 1968), ponderea petrolului se va reduce la 70,3% (față de 72,1%), iar cea a energiei electrice furnizate de hidrocentrale se va dubla aproape, respectiv la 5,1%.

Navă-container-port: totul se modernizează

EFICIENȚA economică a transporturilor maritime depinde în bună măsură de raportul dintre timpul cît navele se află în cursă cu încărcătură și timpul petrecut pentru încărcare-descărcare în danele porturilor. Pentru reducerea acestui din urmă timp au fost introduse în ultimele decenii perfecționări, cum sînt containerizarea transportului și utilizarea navelor port-containere, folosirea tot mai largă a conductelor pentru transportarea a tot mai multe produse către sau din porturi etc. În prezent, în Uniunea Sovietică se studiază utilizarea de supercontainere, cu o capacitate utilă de 250—2 000 tone de mărfuri (față de 20 tone la un container obișnuit). Utilizarea unor asemenea „lăzi" uriașe (cu dimensiuni proiectate de 48x14x6 metri) pune însă problema modernizării porturilor, în primul rînd a dotării lor cu transbordoare speciale, capabile să manevreze greutăți pînă la 2 500 tone.

O altă tendință de perspectivă se referă la construcția navelor comerciale înseși, prin proiectarea de nave în care trei secțiuni principale — secțiunea (blocul) de comandă, secțiunea motor (care cuprinde instalația energetică) și secțiunea (capacitatea) pentru încărcare și transportul propriu-zis al mărfurilor — ar fi decuplabile. O asemenea navă, de tip semi-remorcă, s-ar putea decupla odată ajunsă în portul de destinație, iar secțiunile motor și comandă ar putea fi cuplate la o altă capacitate de transport, gata încărcată.

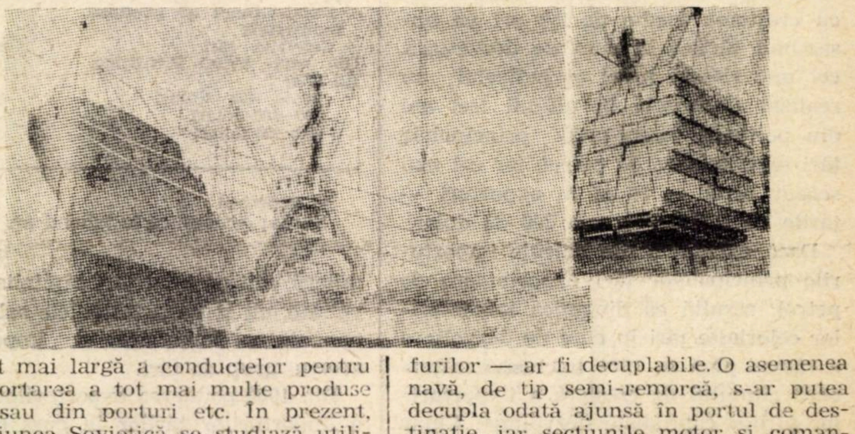

GLOSAR

Balanța de plăți

Totalitatea creanțelor și datoriilor externe care apar din schimbul de mărfuri și servicii și sînt exigibile intr-o anumită perioadă, de obicei un an, precum și mișcările de capital care se produc în aceeași perioadă, sint inregistrate intr-o situație denumită balanța de plăți (aceasta mai este denumită și balanța de plăți externe, deși nu există o balanță de plăți interne de care să se distingă).

Balanța de plăți — care in perioada actuală se caracterizează printr-un mare dezechilibru în numeroase țări — este deci un sistem de conturi în care se inregistrează, după principiul contabilității in partidă dublă (activ — incasări ; pasiv — plăți) ansamblul operațiilor și tranzacțiilor materiale și financiare ale unei țări cu o altă țară sau cu toate celelalte țări.

Nu există un model de balanță unanim acceptat. Redăm unul din ele :

1. **Balanța tranzacțiilor curente** (denumită și contul curent al balanței de plăți) care se compune din :

— balanța comercială : exportul și importul de mărfuri ;

— balanța serviciilor : transport, turism, reprezentante diplomatice, comisioane ș.a. ;

— balanța veniturilor : venituri din muncă și din drepturi de autor ; dobinzi și dividende ale investițiilor de capital în străinătate, incasate de rezidenți sau plătite de ei la imprumuturile și investițiile în țară ale nerezidenților ;

— balanța donațiilor și transferurilor unilaterale, publice și particulare.

2. **Balanța mișcărilor de capital** care cuprinde :

— mișcările de capital pe termen lung (peste un an), constînd din investiții directe sub formă de creări sau cumpărări de intreprinderi, investiții în valori mobiliare, imprumuturi ;

— mișcări de capital pe termen scurt (pînă la un an).

3. **Transferuri financiare unilaterale** cu caracter excepțional, cum ar fi incasările și plățile în contul despăgubirilor (reparațiilor) de război.

Balanța de plăți in ansamblu este întotdeauna și în mod necesar echilibrată, activul fiind egal cu pasivul. Totuși, în mod uzual se folosesc termenii : balanță de plăți activă (excedentară, favorabilă) sau pasivă (deficitară, nefavorabilă). În realitate, numai anumite capitole ale balanței prezintă solduri active sau pasive, prin urmare numai **părți** ale balanței pot fi dezechilibrate. Astfel, balanța tranzacțiilor curente este întotdeauna dezechilibrată prin natura operațiilor. Balanța mișcărilor de capital arată pe ce cale a fost realizată echilibrarea balanței tranzacțiilor curente (plăți din rezervele internationale, adică dintr-o acumulare precedentă de mijloace de plată externe ale țării respective, contractare de imprumuturi în străinătate).

Balanța de plăți înfățișează deci nu numai situația financiară a relațiilor unei țări cu altă țară sau cu celelalte țări pe o anumită perioadă de timp, dar și modul în care a fost realizată echilibrarea balanței. Lucrul este deosebit de important, deoarece echilibrul contabil al balanței de plăți nu spune totul cu privire la echilibrul relațiilor economice internaționale. Esențial este modul cum s-a ajuns la echilibru, **calitatea** lui. O atitudine activă față de balanța de plăți presupune ca, plecind de la determinarea pozițiilor de balanță care au influențat negativ echilibrul, să se acționeze astfel, incît elementele dezechilibrante să fie influențate în sensul echilibrării, pentru a se apela cît mai puțin la credite sau alte mișcări de capital.

C. K.

Cooperarea industrială și transferul de tehnologii

Marcel Negrescu, București — Importul și exportul de mașini și instalații de înalt nivel tehnic, precum și de know-how reprezintă un aspect tot mai important al relațiilor economice dintre țările socialiste și cele capitaliste dezvoltate, deși constituie încă o parte relativ redusă a comerțului internațional cu tehnologie de vîrf.

După unele aprecieri, valoarea schimburilor Est-Vest la acest capitol se ridica în 1974 la circa 7 miliarde dolari. Dintre țările capitaliste dezvoltate principalul furnizor era R. F. Germania, cu 39% din totalul exporturilor occidentale de tehnologie spre țările socialiste. Ponderea S.U.A. era de numai 7% (430 milioane dolari) din același total, situînd-o considerabil în urma altor țări concurente din Europa occidentală și a Japoniei, după cum se evidențiază în ultimul Raport economic internațional al președintelui S.U.A. înaintat Congresului. Desigur însă că ponderea fiecărei țări în exportul și importul de tehnologie diferă de la o ramură industrială la alta și de la un partener comercial la altul.

Licitație de aur

Robert Dobrescu, Moreni — 1) O listă oficială a ofertanților s-a dat publicității pentru prima oară numai cu ocazia celei de a treia licitații organizate de F.M.I. în acest an, desfășurate la 15 septembrie la Washington. Ofertele depuse au trebuit făcute pentru cel puțin 1 200 uncii sau pentru multipli ai cantității de 400 uncii peste acest minim fixat. Ofertanților li s-a atribuit aurul respectiv într-o ordine de preferință determinată de mărimea prețului oferit de fiecare pentru cumpărare, cu condiția ca prețul oferit să se situeze deasupra sau cel puțin la nivelul prețului fixat de F.M.I., pentru licitație.

2) În momentul de față, lista țărilor socialiste membre ale Fondului Monetar Internațional cuprinde, în ordinea primirii, R.S.F. Iugoslavia, R.S. România și R.S. Vietnam.

Petrolul britanic

Ioan Goia, Ploiești — Pînă la sfîrșitul anului producția de petrol din zona engleză a Mării Nordului va depăși 400 000 barili pe zi, față de 300 000 in prezent, urmînd să acopere un sfert din necesarul de consum al Marii Britanii. Producția acestui an va permite o reducere a importului de petrol de cel puțin 1 miliard lire sterline, care însă nu va determina un excedent al balanței de plăți datorită costului ridicat al instalațiilor importate.

Se estimează că la sfîrșitul acestui deceniu Anglia ar putea obține din Marea Nordului 95 — 115 milioane tone de petrol. Autonomia sa petrolieră ar urma să dureze însă doar cîțiva ani. Ritmul în care progresează exploatarea și prospecțiunile în această zonă depinde evident și de evoluția prețului petrolului pe piața mondială.

Seminar demografic

Emilia Cornescu, Bușteni — 1). Tema generală a seminarului organizat de Consiliul Europei la Strasbourg (Franța) în perioada 6—10 septembrie a.c. cu participarea unor experți și oameni politici din 16 țări membre, a fost „Incidentele unei populații staționare sau descrescătoare“. Concret tematica dezbătută la acest seminar, desfășurat sub președinția cunoscutului demograf francez Jean Bourgeois-Pichat, a cuprins referate urmate de dezbateri privind : studiul critic al politicilor demografice din Europa occidentală, politici demografice pe termen lung, creșterea demografică și creșterea economică, aspecte demografice ale sociologiei și microeconomiei familiei, aspecte demografice ale populației active, migrația etc.

Seminarul a reprezentat o contribuție la analiza cauzelor și consecințelor tendinței de accentuare a îmbătrînirii populației constată în ultimul deceniu în numeroase țări vest-europene.

2) În ansamblu concluzia seminarului citat a fost că în viitor este de așteptat o reducere a intensității fluxurilor migratoare de forță de muncă. Referindu-se la costul social tot mai ridicat al imigrării de forță de muncă străină pentru țările gazdă, o serie de participanți au relevat probabilitatea ridicată a recurgerii în măsură sporită în viitor la rezerve de forță de muncă relativ puțin utilizate în momentul de față (femei, persoane în vîrstă etc.), ca și a sporirii mobilității lucrătorilor, în fața alternativei unui ritm mai redus de creștere economică. Pe de altă parte, sublinia un expert italian, „țările de emigrație nu au mare lucru de cîștigat de pe urma plecării definitive a unor lucrători ai lor. Dezvoltarea economică suferă, regiunile rămase în urmă fiind private de elementele lor cele mai viguroase. Migrațiile interne nu sînt nici ele o soluție pentru problema stagnării populației. Ele pot mări rata natalității în regiunile industriale, dar reduc rata națională“.

Fotografie și costuri

Victor Godeanu, București — Un salon internațional (Photokina) organizat recent la Köln, la care au participat 875 firme din 89 țări ale lumii, ne dă prilejul să vă oferim unele amănunte care vă interesează.

Mobilizînd 1 200 cercetători pentru simplificarea mînuirii aparatului fotografic paralel cu îmbunătățirea performanțelor acestuia, o firmă japoneză a încorporat pentru prima oară în aparatul fotografic un microprocesor (vezi fotografia), care automatizează un număr mare de operațiuni. Introducerea acestei „inteligențe miniaturale“, considerată drept o „cotitură tehnologică ireversibilă“ în direcția electronizării și automatizării integrale a aparatului fotografic, prezintă mai multe avantaje : suprimarea a circa 300 piese componente (30% din totalul pieselor unui aparat clasic), asamblarea mecanizată a componentelor grupate acum în cîteva blocuri, reducerea sensibilă a costurilor de fabricație (între altele, pe baza scăderii cu 50—70% a cheltuielilor cu salariile) și în consecință și a prețului de vînzare, posibilitatea fotografierii „în rafale“ (pînă la două imagini pe secundă). Cu alte cuvinte, performanțe la îndemînă pînă nu demult numai profesioniștilor devin acum accesibile masei largi a fotografilor amatori. Este încă o aplicație a procesului de miniaturizare din industria electronică.

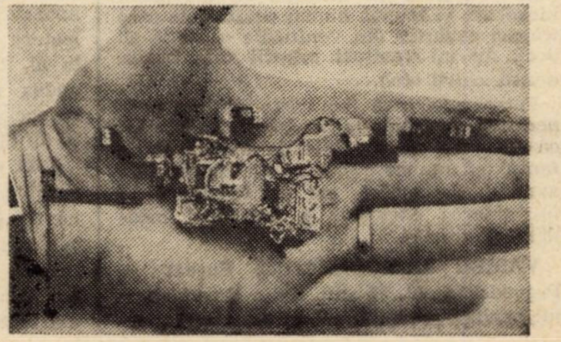

ÎNTREBĂRI — RĂSPUNSURI

SERBAN GEORGESCU, Craiova — În cazul în care conducătorul unității socialiste garantează existența posibilităților de desfacere a producției, se poate da viza de control preventiv în limita planului de producție, pe răspunderea conducătorului unității. Ar urma ca, ulterior, în funcție de contractele și comenzile de desfacere realizate, să se pună de acord aprovizionarea cu nevoile reale, în condițiile prevăzute de lege. Aceasta presupune însă să fie luate măsuri hotărîte pentru contractarea desfacerii producției la nivelul planificat, spre a se evita formarea de stocuri și imobilizări de resurse financiare.

TONI BRUDIN, Galați ; NIȚA BRUSTUR, Călărași — Diploma de absolvire a școlilor tehnice agricole cu durata de 4 ani, organizate în baza H.C.M. nr. 428/1962, precum și diploma de absolvire a scolilor tehnice de cooperație organizate în baza H.C.M. nr. 774/1963, nu sînt echivalente cu diploma de bacalaureat și deci nu dă dreptul de înscriere la concursul de admitere în învățămîntul superior.

D. J. MOȚICA, Timișoara — Decontarea abonamentului de transport, în cazul deplasării unei persoane trimisă în delegare în interesul serviciului, este lămurită la pct. 26 din normele de decontare și control a cheltuielilor de deplasare nr. 11 350/1963, emise de Ministerul Finanțelor și fostul Comitet de Stat pentru Problemele de Muncă și Salarizare în aplicarea prevederilor H.C.M. nr. 822/1959. Angajații care, prin natura muncii lor, se deplasează cu regularitate pe teren, în alte localități, pot beneficia de abonamente de transport, în cazul cînd valoarea abonamentelor lunare este mai mică decît costul biletelor ce s-ar folosi pentru toate deplasările efectuate în cursul unei luni. În situația în care angajații trimiși în delegare călătoresc pe ruta pe care ei au abonamente de transport personal, ei nu pot beneficia de decontarea cheltuielilor de transport, deoarece în fapt, nu au de suportat cheltuieli de asemenea natură.

C.A.P. SĂCUENI, jud. Bihor — Potrivit prevederilor art. 9, litera b din Decretul nr. 153/1954 (modificat prin Decretele nr. 564/1968 și nr. 74/1975) și punctului 5 din instructiunile Ministerului Finanțelor nr. 1 560/1968, reducerea cu 30% a impozitului pe retribuție se aplică persoanelor încadrate în muncă care au în întreținere cel puțin patru persoane și o retributie tarifară brută de pînă la 2 560 lei lunar. În numărul persoanelor în întreținere nu se socotește și beneficiarul de venit.

Prin retribuție tarifară brută de pînă la 2 560 lei lunar se înțelege, în vederea stabilirii dreptului la reducerea impozitului, retribuția tarifară de încadrare de la locul principal de muncă, exclusiv alte drepturi realizate (ca de exemplu : sporuri, premii, recompense etc.). Reducerea cu 30% a impozitului pe retribuție se aplică însă pentru totalul sumelor realizate în fiecare lună de la locul permanent de muncă (retribuția tarifară de bază, sporuri, premii, recompense etc.) chiar dacă acest total depășește 2 560 lei lunar.

Se consideră în întreținerea persoanei încadrate în muncă numai persoanele care trăiesc exclusiv din veniturile acesteia și, deci, nu au venituri proprii (din burse, pensii, chirii etc.).

Persoanele care fac parte dintr-o cooperativă agricolă de producție, indiferent că sînt sau nu capabile de muncă și de faptul că muncesc sau nu în cooperativa agricolă respectivă, nu se consideră în întreținerea exclusivă a persoanei încadrate în muncă.

VASILE HORODENCIUC, Suceava — Prevederile art. 57 alin. 2 din Regulamentul privind recepția, expediția și transportul produselor aprobat prin HCM nr. 941/1959, sînt în vigoare și ele se aplică în coroborare cu celelalte texte din capit. IV al aceluiași regulament. Recepționarea la destinație a mărfurilor primite de la furnizor trebuie să fie făcută în așa mod încît să prezinte garanție de obiectivitate spre a fi opozabilă furnizorului și cărăușului.

O constatare făcută numai de comisia de recepție a beneficiarului — fără delegat neutru — este unilaterală și nu poate prezenta garanția că lipsa stabilită este reală.

Pentru evitarea oricăror discuții, delegatul neutru trebuie să participe la recepționarea mărfurilor în momentul descărcării lor din vagon sau, dacă aceasta are loc în depozitul beneficiarului, trebuie să existe certitudinea că marfa prezentată la recepție reprezintă cantitatea primită de la furnizor.

Lipsa unui cîntar pod basculă de capacitate corespunzătoare cîntăririi vagoanelor primite cu metale de la furnizori, prin care să cîntărească vagoanele în momentul preluării lor de la cărăuș, nu poate constitui o împrejurare care să scutească pe destinatar a recepționa produsele cu respectarea prevederilor sus-citatului regulament, această situație putînd fi înlăturată prin procurarea unui cîntar corespunzător .

COOPERATIVA „METALICA", București — În conformitate cu prevederile art. 39 din Legea nr. 57/1974, pentru personalul din unitățile economice, indiferent de funcția pe care o deține, retribuția tarifară integrală se acordă în funcție de îndeplinirea sarcinilor încredințate, atît cele ce decurg din planul unității, cît și a sarcinilor proprii de muncă.

Potrivit art. 41 (1) din Lege, pentru personalul încadrat în funcții de conducere a unităților economice, unul dintre indicatorii de care este condiționată acordarea retribuției tarifare este și sarcina de plan la export sau de încasări din prestații de servicii internaționale. La punctul nr. 8 din anexa 3 la HCM nr. 69/1975, se prevede că, în situația în care sarcinile de export nu sînt realizate pe una sau mai multe relații, se consideră că planul total de export nu a fost îndeplinit cu suma nerealizărilor valorice de pe fiecare relație în parte. În măsura în care depășirea obținută pe una sau mai multe relații acoperă parțial sau total nerealizarea de pe celelalte relații și această situație este confirmată ca fiind avantajoasă pentru economia națională de către Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, gradul de realizare a acestui indicator, în raport de care se face majorarea sau diminuarea retribuției, se stabilește ținîndu-se seama de această compensare.

Conform prevederilor pct. 1 din anexa menționată, indicatorii sau sarcinile de plan în raport de care se acordă retribuția tarifară a personalului de execuție se stabilesc de organul colectiv de conducere al unității. Problema ridicată de dv. este, deci, numai de competența conducerii unității, sau forului tutelar.

V. BĂLAȘ, Timișoara — Retribuția tarifară a personalului de conducere din aparatul funcțional al unităților de proiectare se stabilește așa cum se prevede la al. 2 din nota de la cap. VIII b din anexa nr. IV la Legea nr. 57/1974, cu respectarea prevederilor de la art. 125 și 36 (3) din aceeași lege.

Față de datele prezentate de dv. (fiind absolvent al învățămîntului superior economic și fiind încadrat pe funcția de contabil șef cu clasa 31 B de retribuire) rezultă că stabilirea retribuției tarifare s-a făcut cu respectarea reglementărilor existente arătate mai sus.

Revista
ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 38 din 24 septembrie 1976

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Ancheta R.E. Atingerea parametrilor proiectați — între prevederi și realizări **(Costică Chițimia Bogdan Pădure)** 1
— Plan ● angajamente. Coordonate ale realizării planului de producție **(Viorel Ștefănescu, Gheorghe Vîrtejianu)** 3
— Dezbatere R.E. Procesul investițional (II) 5
— Noi resurse în circuitul economic. Lemnul, o mare bogăție. Cum o utilizăm ? (dr. **Ioan L. Nistor**, ing. **Ioan C. Pop)** 7
— Producția — domeniul unei largi cooperări internaționale a României **(G. Cristea, I. Rusu)** 9
— Sporirea eficienței fondului național de dezvoltare — imperativ al creșterii economice **(Gh. Obreja, St. Militaru)** 11

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— R.E. militează pentru : Generalizarea analizei valorii (I) **(Dorin Constantinescu)** 13

TEORII ● IDEI

— Calitatea vieții — finalitatea economiei socialiste (prof. dr. **Vladimir Trebici)** 15
— Unele trăsături definitorii ale actualei faze a crizei sistemului capitalist (I) (prof. **Tudorel Postolache)** 18
— Continuitatea comunității de viață economică a românilor de pe teritoriul vechii Dacii (I) (prof. dr. **I. Nicolae-Văleanu**, conf. dr. **T. Ionescu)** 20
— Școli ● curente ● economiști. David Hume — economist (II) (conf. dr. **Virgil I. Ionescu)** 22
— Recenzii. O carte despre revoluții **(Mihai Drăgănescu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Cea de-a X-a Conferință regională F.A.O. pentru Europa. Exigențe ale cooperării intraeuropene în domeniul agriculturii **(L. Comănescu)** 25
— Tendințe ● conjuncturi 27
— Comerțul mondial — reflexul persistenței decalajelor economice (I) **(N. Popov)** 28
— Mondorama 30
— Curier 31
— Întrebări — răspunsuri 32

Coperta I — **Bogdan Stroescu**

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25, București 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69 Cod poștal 71 131
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

1976 OKT 14

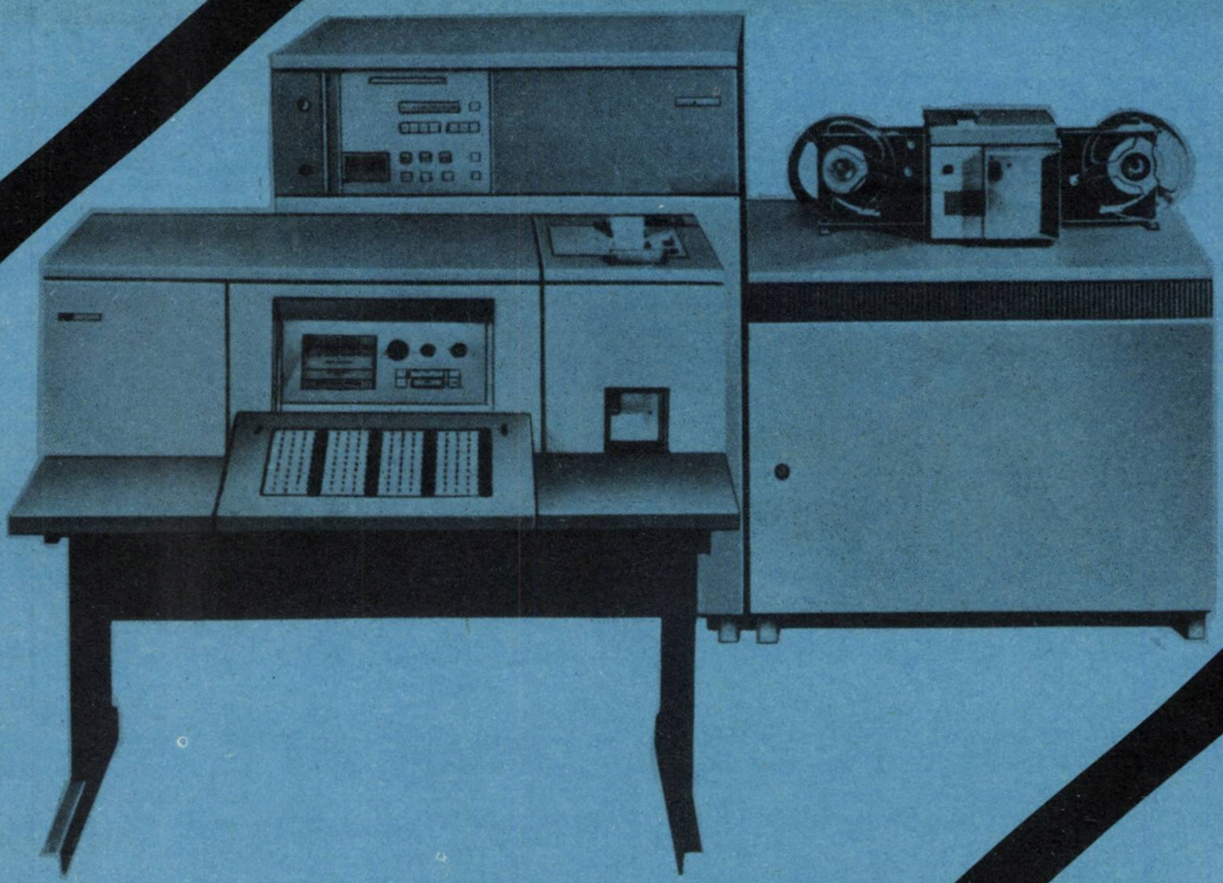

daro
1600

Cînd aveţi nevoie să colectaţi date cu mare eficienţă tehnică folosiţi DARO 1600

DARO 1 600 reprezintă un sistem semiautomat de colectare a datelor, cu posibilităţi multiple :

- Elementele componente : unităţi descentralizate de interogare şi control, locuri pentru date, imprimante, echipamente de transmitere ;
- Modul de lucru : colectarea manuală sau automată a informaţiilor numerice sau alfa-numerice în imediata apropiere a locului lor de origine (informaţiile introduse se transmit direct unei instalaţii electronice de prelucrare a datelor, în timp real sau pentru inmagazinare) ;
- Imprimarea informaţiei introduse sau a răspunsului prelucrat de către calculator.

DARO 1 600 este un sistem de colectare a datelor cu mare randament, cu funcţionare on-line, în diferite configuraţii de utilizare ; bineinţeles, acest sistem poate fi cuplat direct cu multe tipuri de maşini de prelucrare electronică a datelor.

Büromaschinen — Export GmbH Berlin
RDG — 108 Berlin, Friedrichstrasse 61
Republica Democrată Germană

bme

Vă rugăm să ne vizitaţi cu prilejul TIRGULUI INTERNAŢIONAL BUCUREŞTI, în perioada 16–25 octombrie 1976.

TRACTOARELE ROMÂNEȘTI PE TOATE MERIDIANELE LUMII

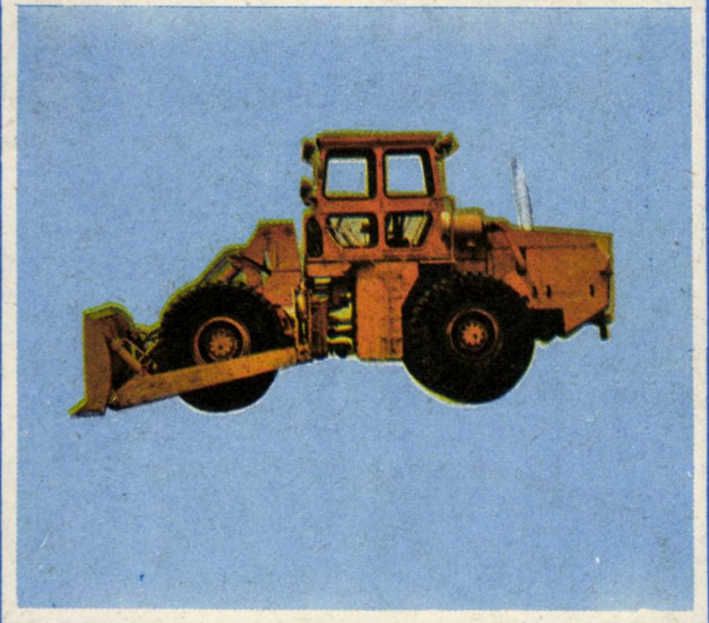

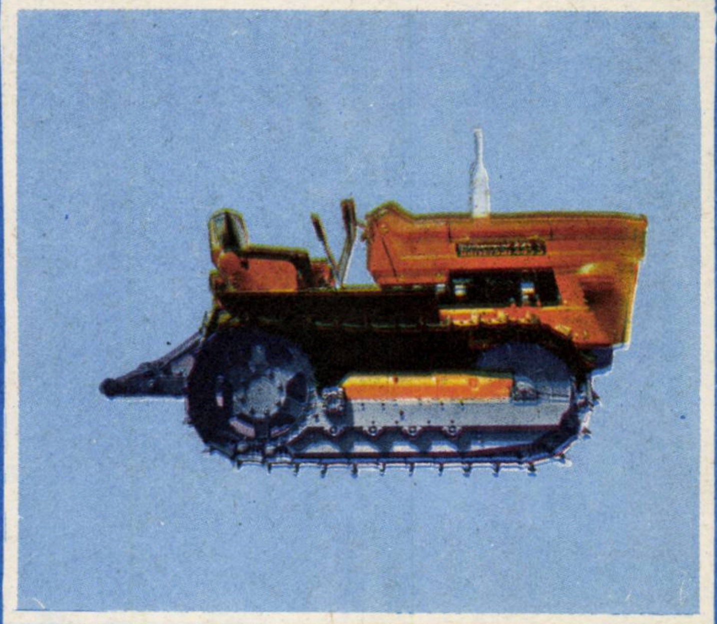

Un eveniment jubiliar s-a consumat, recent, la Brașov — cetatea industriei constructoare de mașini, cînd s-a scos de pe banda de montaj al 500 000-lea tractor
(ziarele)

De la primul tractor, I.A.R.-22, scos din uzină la 26 decembrie 1946 și pînă azi, procesul de diversificare a producției a inclus tipuri cu pneuri și șenile, cu întrebuințări multiple în agricultură și în industrie. Parametrii tehnici au conferit tractoarelor fabricate la Brașov o faimă mondială, care se caracterizează în solicitarea lor în peste 80 țări în care s-au exportat, pînă acum, peste 200 000 tractoare și 33 tipuri, în 300 de variante, de la 35 C.P., la 360 C.P.

Tractoarele românești îndeplinesc condiții superioare de viteză și sînt echipate cu utilaje care le dau o universalitate de întrebuințări, în tot cursul anului, în orice situație climaterică sau de teren.

Dintre performanțele tractoarelor românești menționăm doar cîteva :

- **robustețe și siguranță în funcționare**
- **motoare Diesel cu injecție directă, realizînd un consum economic de combustibil**
- **diapazon de viteze care satisface cerințele celor mai exigenți beneficiari**
- **o dimensionare corespunzătoare a forței de tracțiune la cîrlig, precum și echiparea tractoarelor cu dispozitive adiționale (ridicător hidraulic cu control automat al adîncimii, priza de putere sincronă sau independentă etc.), care permite agregarea unei game variate de utilaje agricole**
- **satisfacerea condițiilor ergonomice de confort și de estetică prin manevrabilitate foarte ușoară a tractoarelor pe roți, prin mecanismul de servodirecție hidraulică, scaun confortabil cu amortizor și sistem de reglare, cabină de protecție și rezistență cu aclimatizare, frînă pneumatică de mare siguranță în circulație ș.a.**

Orice relații se pot obține direct la TRACTORUL — BRAȘOV, strada Turnului nr. 5, telefon 10 422.

Lei 5

D646

X MG

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

recolta 1976

- **INVESTIŢIILE ÎN ACTUALITATE**
- **GENERALIZAREA ANALIZEI VALORII**
- **CRIZA SISTEMULUI CAPITALIST**
- **COMERŢUL MONDIAL ŞI DECALAJELE ECONOMICE**

Numărul 39 ● Vineri 1 octombrie 1976

FILE DE ISTORIE CONTEMPORANĂ

Buzăul a sărbătorit 1600 de ani de la prima sa atestare documentară

TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU A PARTICIPAT LA ANIVERSAREA MUNICIPIULUI BUZĂU

„Avem tot dreptul să ne mîndrim cu minunatul nostru trecut, cu strămoşii poporului nostru, cu cei ce au luptat pentru eliberarea naţională şi socială, cu luptătorii revoluţionari pentru socialism! Cea mai bună cinstire pe care o putem aduce acestui trecut, tuturor acelora care s-au jertfit de-a lungul secolelor este de a face totul pentru a asigura înfăptuirea neabătută a hotăririlor Congresului al XI-lea pentru edificarea cu succes a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, pentru ridicarea bunăstării şi fericirii întregului nostru popor".

(Din cuvîntarea rostită de tovarăşul **NICOLAE CEAUŞESCU** la Adunarea populară din Buzău)

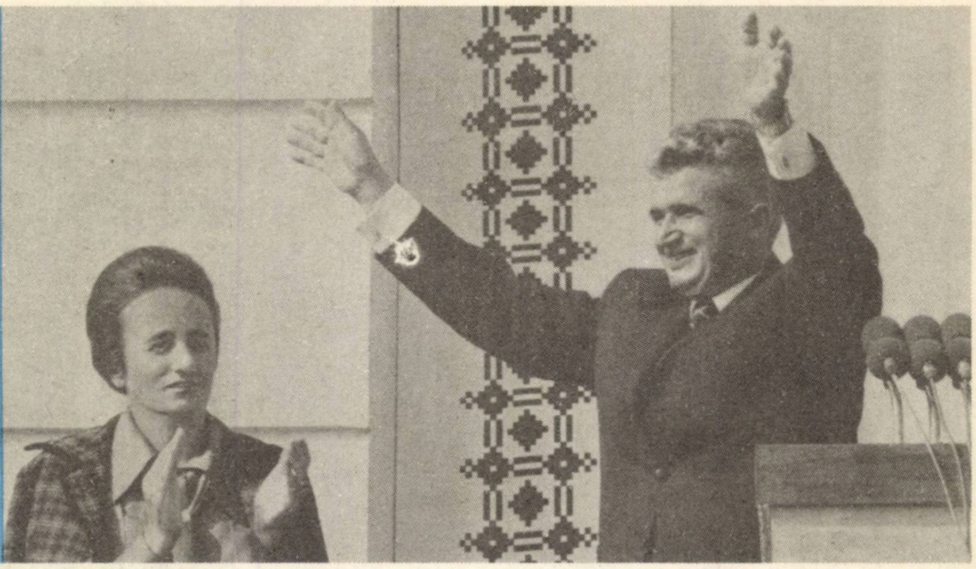

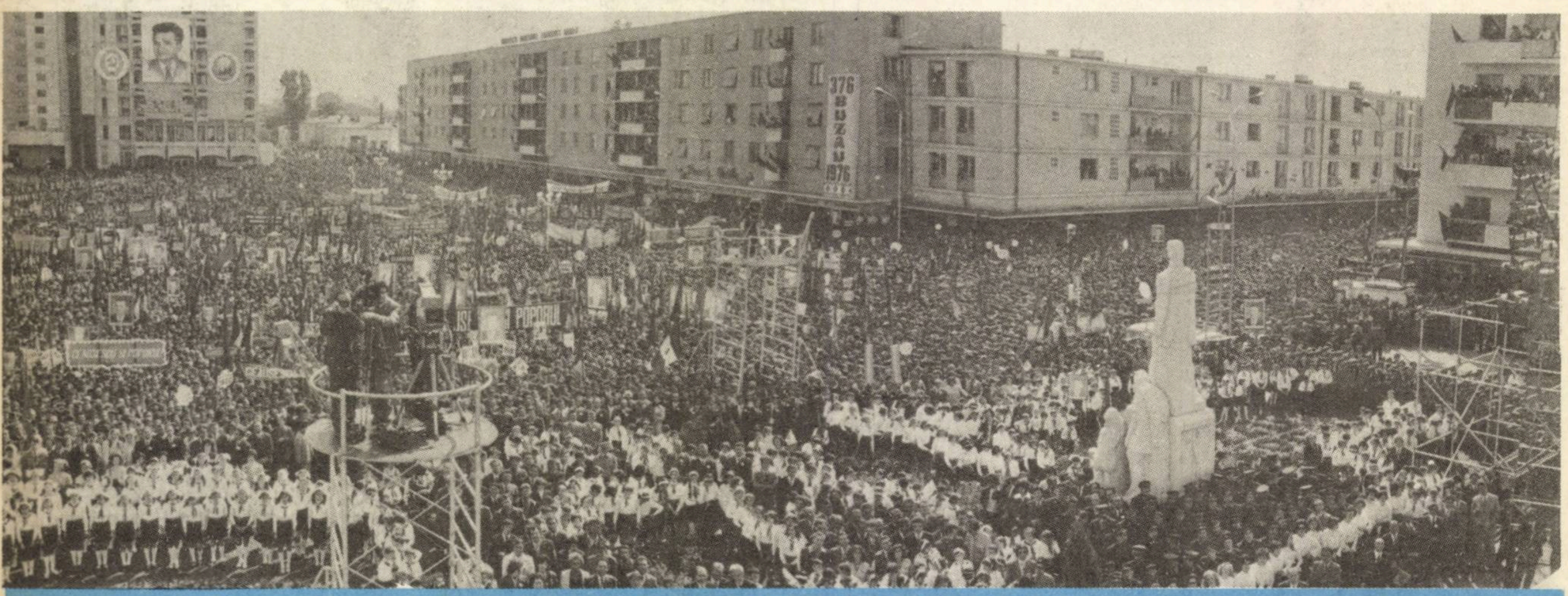

Aspect de la marea adunare populară din Buzău

Imagini din timpul vizitei la întreprinderea de sîrmă şi produse din sîrmă, fabrica de geamuri şi întreprinderea „Textila"

ECONOMIE NATIONALA

Buzău — 1600

> **„Însuși Buzăul, care înainte de cel de-al doilea război mondial era un orășel mic, devine, an de an, un oraș modern, cu o înfățișare măreață — așa cum se întîmplă cu toate orașele patriei noastre socialiste... În cincinalul în care ne aflăm, județul și municipiul Buzău au sarcini mari. Volumul producției industriale va trebui să fie în 1980 mai mare decît dublu față de 1975".**
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**
>
> (din cuvintarea rostită la adunarea populară din Buzău)

ISTORIA DEZVOLTĂRII JUDEȚULUI SE SCRIE LA TIMPUL PREZENT

Tudor POSTELNICU
prim-secretar
al Comitetului județean Buzău
al P.C.R.

ÎN PREZENȚA celui mai iubit fiu al poporului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** a fost sărbătorită — cu o săptămînă în urmă — **împlinirea a 1600 de ani de la prima atestare documentară a Buzăului**. Acest eveniment cu semnificații majore în istoria patriei a fost primit cu profundă mîndrie și satisfacție de populația municipiului și județului.

Buzăul a avut dintotdeauna oameni harnici, pămînturi mănoase, suficiente resurse pentru o economie dezvoltată; dar, datorită împrejurărilor cunoscute, aceste condiții n-au putut fi decît în mică măsură valorificate pînă în ultimele decenii. Cine cunoaște bine această vatră de pămînt strămoșesc și istoria sa își amintește, de pildă, că pînă în 1947 industria buzoiană se rezuma la cîteva unități fără prea mare însemnătate: o fabrică de cărămizi și țigle, atelierele de zonă C.F.R., o turnătorie de tuci, două mori, 27 de cuptoare „sistematice" de uscat prune, trei fabrici de marmeladă. La acestea se adăugau extracția petrolului și exploatarea lemnului, activități cu oarecare tradiție, puse însă în slujba capitalului străin. Economia Buzăului era, așadar, preponderent agricolă. Cît despre mijloacele tehnice folosite, acestea erau — atît în industrie, cît și în agricultură — foarte modeste și rudimentare.

Cum se știe, Buzăul nu reprezenta o excepție în această privință, starea de înapoiere economică fiind caracteristică multor județe ale țării. România acelor ani cunoștea mari disproporții în amplasarea industriei, astfel încît optimizarea ulterioară a repartiției forțelor de producție în profil teritorial, privită și în contextul amplului proces al sistematizării localităților, a necesitat rezolvarea a numeroase probleme, eforturi intense. În complexul de măsuri întreprinse în această direcție s-a înscris și noua împărțire teritorial-administrativă, care a creat un cadru mult mai favorabil dezvoltării economico-sociale a județelor rămase în urmă, ridicării nivelului de civilizație și bunăstare al oamenilor de pe întreg cuprinsul țării.

Graficul nr. 1

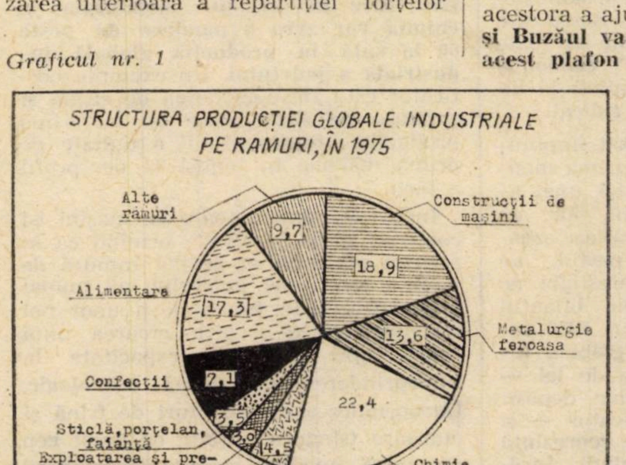

POATE CĂ ANII acestei perioade de prefaceri nu înseamnă — ca număr — prea mult în istoria unui județ, dar pentru noi ea are o valoare aparte, fiind **perioada trecerii la maturitate economică,** a realizării unor ritmuri de dezvoltare industrială cu care, ca de altfel întreaga Românie, trezim uimire și admirație. Statistica ne pune la îndemînă date care ne permit să facem comparațiile de rigoare. Să ne oprim asupra cîtorva dintre ele. În 1943—1944, producția globală industrială era doar de 195 de milioane lei anual. **În prezent, Buzăul realizează această producție în mai puțin de șase zile!** În 1965, numai 4 județe aveau o producție globală industrială mai mare de 10 miliarde de lei; în 1975 numărul acestora a ajuns la 21; **încă în anul 1976 și Buzăul va atinge și chiar va depăși acest plafon minim prevăzut în Programul partidului pentru finele actualului cincinal, urmînd ca în 1980 să dubleze valoarea menționată.**

Vorbind de acest efort permanent al Buzăului pentru dezvoltarea sa multilaterală, este locul să subliniem și un fapt semnificativ — și anume că **valoarea producției industriale a întrecut-o deja pe aceea a producției agricole.**

Industrializarea rapidă a județului, mai cu seamă după anul 1968, se caracterizează totodată prin **îmbunătățirea structurii economice, prin apariția și dezvoltarea a noi ramuri purtătoare ale progresului tehnic.** S-a ajuns astfel ca **industria constructoare de mașini, metalurgia și chimia să dețină astăzi peste 55% din producția globală industrială** (graficul nr. 1). Buzăul s-a înscris viguros în circuitul economic național și internațional, cu produse complexe, de un înalt grad de competitivitate, cum sînt: utilaje chimice și metalurgice, electrozi de sudură și diferite tipuri de sîrmă, produse prelucrate din polietilenă, geamuri garnituri de frînă și etanșare pentru diverse mașini, mobilă etc.

Comuniștii, toți oamenii muncii buzoieni, se mîndresc cu tabloul actual al industriei lor, care asigură 55 la sută din producția de electrozi a țării, 50 la sută din cea de sîrmă trasă și zincată, 37 la sută din cea de polietilenă. Ca o mărturie a realelor calități și a capacității sale competitive este și faptul că **județul exportă — în 44 de țări — o mare parte din producția realizată.**

Graficul nr. 2

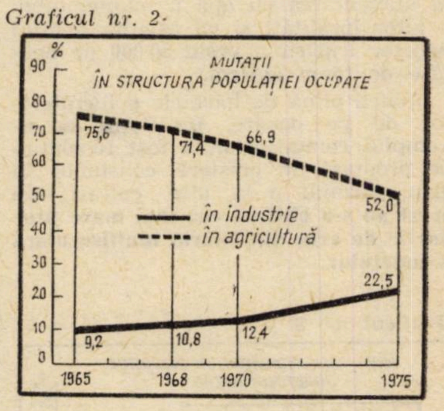

O CONSTANTĂ a dezvoltării din ultimii ani este dată de **ritmul înalt de creștere a producției industriale**. În cincinalul de curînd încheiat, acest ritm a fost de **aproape 21 la sută anual,** ceea ce a făcut să sporească substanțial ponderea județului în producția globală industrială a țării. Dacă, spre exemplu, în 1965 ponderea era doar de 0,9 la sută, în prezent ea s-a mărit la cca. 1,5 la sută (tabelul din pag. 2). Această realitate este, înainte de toate, explicată de un alt fenomen — rezultat din însăși ascensiunea României, din politica promovată de conducerea partidului și statului nostru: acela al **multiplicării fondurilor de investiții care ne sînt alocate.** Numai în ultimii cinci ani, ju-

ECONOMIE NATIONALA

dețului i-au fost repartizate 8 miliarde de lei, investiții care ne-au permis să realizăm, în perioada respectivă, peste 80 de noi capacități industriale și agrozootehnice, în municipiul Buzău, orașul Rîmnicu-Sărat, comunele Nehoiu, Berca ș.a.

Transformări radicale au cunoscut și celelalte ramuri ale producției materiale: agricultura, construcțiile, transporturile, comerțul, care întregesc tabloul însuflețitor al acestui ținut aflat în permanent și intens proces de prosperitate economică și socială. În ce privește **agricultura** — care, alături de industrie, rămîne o ramură de bază a economiei județului — **ea a înregistrat mari acumulări de ordin tehnic și organizatoric, asigurînd astfel o producție de tip intensiv.** Pentru a avea imaginea exactă a mutațiilor pe care această ramură le-a cunoscut, este locul să prezentăm cîteva cifre de comparație. Înainte de eliberare, inventarul agricol al județului era alcătuit din **109** tractoare, **660** mașini de semănat, **134** secerători-legători, **195** batoze, **433** secerători simple. La sfîrșitul cincinalului precedent, stațiunile pentru mecanizarea agriculturii din județ dispuneau de 4 530 tractoare, **966** combine, peste 4 000 alte tipuri de mașini agricole moderne. Volumul sporit de investiții — provenite din fondurile statului și ale unităților agricole — a permis, de asemenea, realizarea unui vast program pentru ameliorarea solurilor și valorificarea fondului funciar. În mod deosebit trebuie menționat că a început și continuă executarea lucrărilor la marele obiectiv hidrotehnic de la Siriu, care va contribui la regularizarea rîului Buzău, la alimentarea cu apă a municipiului, a altor localități și va asigura debitul necesar irigării a peste 50 000 de hectare de teren agricol.

Munca plină de hărnicie a lucrătorilor de pe ogoare, însuflețiți de exemplul comuniștilor, a fost răsplătită de producții în creștere constantă la grîu, porumb și la alte culturi; **în acest an s-a obținut cea mai mare producție de grîu din istoria multiseculară a județului.**

Graficul nr. 3

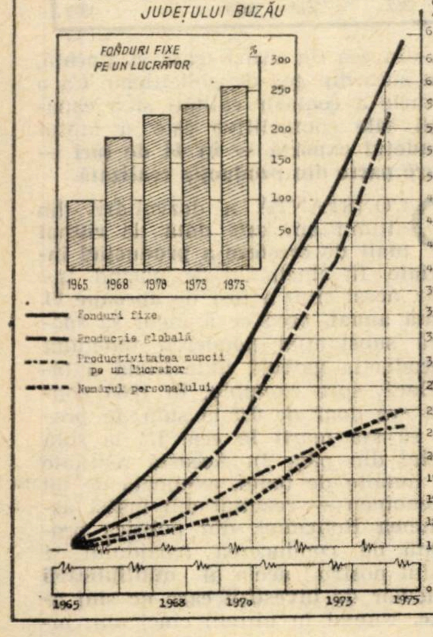

IMAGINE FIDELĂ a realităților contemporane românești, Buzăul trăiește din plin toate aceste transformări inițiate și conduse de partid. Pe fondul dezvoltării de ansamblu a economiei am înscris **succese de mare prestigiu pe tărîm social, cultural și edilitar-gospodăresc, în ridicarea nivelului de trai al celor ce muncesc.** Un prim și direct rezultat al acestei ascensiuni îl reprezintă **creșterea numărului locurilor de muncă și înfăptuirea unor mutații radicale în structura populației ocupate** (graficul nr. 2); față de anul 1950, numărul angajaților din județul Buzău este mai mare cu peste 70 000 (graficul nr. 3), urmînd ca în actualul cincinal, acestora să li se adauge alți 22 000. Impetuozitatea procesului de dezvoltare economică și socială a necesitat o continuă diversificare a învățămîntului și îndeosebi a celui tehnic și profesional. De asemenea, accelerarea fenomenului economic a modificat structura ocupațiilor, a generat profesii noi, pretinse de tehnica și tehnologiile noi folosite, a impus prioritar cunoașterea și modelarea aptitudinilor, eforturi pentru ridicarea conștiinței oamenilor muncii, cărora li s-a asigurat posibilitatea împlinirii cerințelor materiale și spirituale, afirmării multilaterale a personalității. Așa se explică faptul că în ultima vreme au luat ființă mai multe licee industriale, precum și o facultate de subingineri, de la care economia Buzăului a primit anul acesta prima promoție de specialiști.

Nevoile mereu crescînde ale populației au reclamat, în același plan, redimensionarea și perfecționarea activității din sectoarele cultură, asistență sanitară, edilitar-gospodăresc etc. **Confortul, civilizația — ca elemente definitorii pentru condiția omului societății socialiste — își pun tot mai mult amprenta pe aspectul localităților noastre.** Numai în ultimii cinci ani au fost construite cca. 7 000 de apartamente de către stat și de către populație cu sprijinul statului. Casa de cultură a sindicatelor, un spital cu peste 700 de paturi, o policlinică, un modern magazin universal și multe alte obiective cu destinație socială. Exemplificarea ar putea continua cu asfaltarea și canalizarea a numeroase străzi, alimentarea cu gaze a Buzăului, introducerea și extinderea rețelei de apă potabilă în unele comune etc. De subliniat, totodată, acțiunea de sistematizare a satelor, tendința evidentă de urbanizare a unor comune ca Nehoiu, Berca sau Pogoanele, care atestă înainte de toate sporirea potențialului lor economic și aspirația legitimă a țărănimii la un standard de viață tot mai ridicat.

BUZOIENII au sărbătorit împlinirea a 16 secole de la prima mențiune asupra existenței unei așezări pe teritoriul orașului lor, cu sentimentul că, sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, au înfăptuit lucruri de mare prestigiu pe tărîm economic și social. Din bilanțul primelor opt luni ale anului **1976** reținem sporul la producția globală industrială, de **166,7** milioane de lei — fiind astfel îndeplinit și chiar depășit angajamentul la acest indicator — și cei **240** milioane de lei care reprezintă producția marfă suplimentară înregistrată. Acționînd în spiritul indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu la consfătuirea de lucru de la Comitetul Central al Partidului Comunist Român din mai a.c., colectivele de muncă din economia județului pun un accent deosebit pe latura calitativă a activității economice, urmărindu-se introducerea pe scară largă a progresului tehnic, folosirea superioară a capacităților de producție, reducerea consumurilor specifice, gospodărirea judicioasă a tuturor fondurilor de producție. Demn de evidențiat este și faptul că în industria județului, 87 la sută din sporul la producția globală a fost obținut pe seama creșterii productivității muncii (cu 2 676 lei/angajat), că la cheltuielile materiale de producție s-a obținut o economie de 50 milioane de lei și că planul la produse noi și reproiectate a fost îndeplinit în proporție de 148,9 la sută.

Creșterea rolului județului Buzău

în ansamblul economiei naționale

Indicatori	In procente față de total R.S.R.		
	1965	1970	1975
Populația ocupată în industrie	1,2	1,3	1,7
Numărul mediu al muncitorilor	1,3	1,5	1,7
Producția globală industrială	0,9	1,1	1,5
Volumul total al investițiilor	1,3	1,8	1,9

Pe temelia acestui prezent viguros, a realizărilor și experienței dobîndite pînă acum, oamenii muncii buzoieni înfăptuiesc proiectele viitorului, pentru care beneficiază de importante fonduri bănești din partea statului. **Prin mobilizarea resurselor interne și materializarea unui volum de investiții de 14,5 miliarde de lei — aproape dublu față de cincinalul precedent — județul va realiza în anul 1980 o producție globală industrială de aproape 20 miliarde de lei.** Repartizarea actuală a acestor investiții ne indică foarte clar direcțiile prioritare ale dezvoltării economice moderne, cît mai eficiente, care corespunde cerințelor și posibilităților de valorificare a resurselor umane și materiale.

Prioritate va continua să aibă activitatea industrială, care primește cea mai mare parte a investițiilor pentru construirea de noi obiective, dezvoltarea și modernizarea celor existente — ceea ce va permite creșterea și diversificarea producției, precum și asigurarea de noi locuri de muncă. **La sfîrșitul actualului cincinal industria constructoare de mașini, metalurgia și chimia vor avea o pondere de peste 60 la sută în producția globală industrială a județului.** Un exemplu edificator este Întreprinderea de sîrmă și produse de sîrmă care își va tripla producția, reprezentînd o unitate de primă mărime în industria de profil a țării.

Industria constructoare de mașini își continuă și ea „asaltul“, urmînd ca în această perioadă să devină ramură de bază a economiei județului, nu numai prin intrarea în funcțiune a unor noi întreprinderi, ci și prin crearea unui considerabil plus de capacitate la Întreprinderea de utilaj tehnologic, Întreprinderea de garnituri de frînă și etanșare (singura unitate de acest gen din țară), modernizarea Întreprinderii

(Continuare în pag. 17)

CAMPANIA AGRICOLĂ DE TOAMNĂ

— Strîngerea la timp și fără pierderi a recoltei, buna pregătire a unor producții sporite în anul viitor —

Înscriindu-se pe coordonatele avîntului general al economiei românești, agricultura a înregistrat în cincinalul trecut — după cum se cunoaște — o creștere a producției globale de peste 25% față de realizările din perioada 1966—1970 și de peste 55% față de cele din anii 1961—1965.

Pe baza creșterii gradului de mecanizare și chimizare, a extinderii lucrărilor de irigații, și îmbunătățirii substanțiale a tehnologiilor de cultură, prin modernizarea bazei tehnico-materiale și perfecționarea întregii activități s-au înregistrat — în ciuda condițiilor climatice nefavorabile din unii ani — progrese însemnate în dezvoltarea intensivă a acestei ramuri de bază a economiei naționale, care deține un rol important în progresul general al țării.

În cincinalul 1976—1980, partidul pune în centrul politicii sale agrare realizarea unei agriculturi moderne, intensive, de înaltă productivitate, capabilă să folosească intensiv cele mai noi cuceriri ale științei, pentru asigurarea cantităților de produse agroalimentare corespunzătoare nevoilor de consum ale populației, a materiilor prime pentru industrie și crearea unor disponibilități pentru export. Creșterea prevăzută a producției globale în acest interval — de 25—44% față de media anilor 1971—1975

ÎN CADRUL producției vegetale, o atenție deosebită se va acorda în continuare creșterii **producției la cereale, la care va trebui ca la nivelul anului 1980 să se realizeze 1—1,1 tone pe cap de locuitor.** Pentru îndeplinirea acestei sarcini, la indicația conducerii partidului, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a întocmit un program de măsuri menit să asigure **realizarea unor parametri tehnico-economici capabili să ridice agricultura românească la nivelul celor din țările dezvoltate.**

În acest program se au în vedere o serie de factori, printre care un rol important dețin conservarea și folosirea rațională a întregului fond funciar al țării, creșterea potențialului de fertilitate a solului prin lucrări agrofitotehnice ce se vor executa pe terenurile în pantă și prin lucrări de scarificare, combinate cu fertilizare, nivelare și amendare. De asemenea, se prevăd: îmbunătățirea zonării ecologice a culturilor corespunzător cerințelor specifice ale acestora și stabilirea complexului de măsuri agrotehnice pentru a se obține o eficiență economică maximă la fiecare cultură; asigurarea de semințe și material săditor cu valoare biologică ridicată, adaptate tuturor zonelor de producție agricolă, atît pentru condiții de irigare cît și de neirigare, cu care să se obțină, an de an, producții mari și constante. Se va acționa intens pentru combaterea integrată și integrală a bolilor, dăunătorilor și buruienilor din culturile agricole; vor fi folosite cantități mai mari de îngrășăminte chimice (cu un raport echilibrat între azot și fosfor), îngrășăminte organice și amendamente.

Încă din primul an al actualului cincinal, un accent deosebit s-a pus pe generalizarea în producție a tehnologiilor noi de cultură, elaborate de unitățile de cercetare, proiectare și de producție.

BAZA PRODUCȚIEI anului viitor în agricultură se pune încă de pe acum, dacă ne referim în mod deosebit la cultura grîului și a cerealelor de toamnă. Faptul că **în anul 1976 a fost înregistrată cea mai mare producție de grîu obținută vreodată în țara noastră** constituie o dovadă că dispunem de condiții, că specialiștii au acumulat suficientă experiență, că este necesar ca toate aceste condiții să fie valorificate în cadrul fiecărei zone, odată cu trecerea la executarea însămînțărilor de toamnă. **Efectuarea tuturor lucrărilor agricole la culturile de toamnă în timpul optim și în condiții de calitate deosebită** este impusă și de faptul că în actualul cincinal, în condițiile reducerii suprafeței ce se va cultiva cu grîu-secară cu circa 170 mii de hectare, **producția totală de grîu urmează să crească în mod constant, astfel că în 1980 va fi cu peste două milioane de tone mai mare decît media anuală realizată în cincinalul 1971—1975.** Sarcinile de livrare a acestui produs la fondul de stat cresc, în această perioadă, în mod corespunzător. Rezultă de aici, în mod evident, **responsabilitatea patriotică ce revine colectivului fiecărei unități agricole, fiecărui specialist, pentru realizarea sarcinilor de producție la cultura grîului, a orzului de toamnă, la parametrii stabiliți prin plan.** Aceasta obligă la luarea tuturor măsurilor tehnico-organizatorice, la aplicarea la un înalt nivel a tehnologiei de cultură a grîului, începînd de la pregătirea terenului, stabilirea unei structuri judicioase de soiuri, corespunzător condițiilor specifice ale zonei de cultură, realizarea de bună calitate a fertilizării, a însămînțării, combaterea buruienilor etc.

În afară de semănatul culturilor de toamnă, în această perioadă se execută un volum mare de lucrări pentru recoltarea culturilor care au ajuns la maturitate: în ordinea recoltării — floarea-soarelui, porumbul, sfecla de zahăr, soia, ricinul, orezul și altele, la care se adaugă legumele, strugurii, fructele de toamnă.

În vederea executării în cele mai bune condiții a acestor lucrări a fost întocmit un program de măsuri amănunțit, în care s-au prevăzut toate acțiunile, cu responsabilități și termene.

ÎNDEPLINIREA SARCINILOR cuprinse în program la parametrii și termenele stabilite este condiționată de executarea într-un termen cît mai scurt și de calitate a lucrărilor, pentru **a preveni pierderile de recoltă.**

Importanța respectării termenului și a condițiilor de calitate rezultă din exemplul următor. La cultura grîului, dacă arătura ce urmează după o cultură premergătoare timpurie se execută cu o întîrziere de 10—14 zile, datorită pierderii apei și altor fenomene negative ce se produc în sol apare pericolul diminuării recoltei din anul viitor cu cel puțin 150—200 kg/ha. Întîrzierea semănatului peste epoca optimă diminuează, de asemenea, producția.

Unul din factorii tehnologici de care depinde în mare măsură recolta este **fertilizarea.** Dacă în urmă cu zece ani unitățile agricole au cheltuit cu îngrășămintele — în medie — circa 100—150 lei/ha, în acest an se prevăd cheltuieli de pînă la 500—600 lei/ha; în anul 1980 se va ajunge la peste 950 lei/ha. Atragem atenția asupra acestor cheltuieli nu pentru a se urmări reducerea lor; trebuie însă ca printr-o determinare antecalculată, pe baze științifice, să se ajungă la dozele optime, care să asigure creșteri corespunzătoare de producții la hectar, un maximum de eficiență economică. **Producții maxime și constante nu se pot obține decît prin administrarea îngrășămintelor în doze optime, corelate cu cantitatea de apă disponibilă și cu ceilalți factori de producție.**

Importanța unei fertilizări echilibrate este atît de mare și implică atîtea aspecte economice, încît merită toată atenția și efortul pentru a o realiza. Dozele prea mici nu pot ridica producția la nivelul necesar, iar cele excesive sînt neeconomice și provoacă multe carențe, cu urmări negative asupra dezvoltării plantelor, a producțiilor ce se obțin — concretizate, în final, în cheltuieli care nu se regăsesc în sporurile de recoltă și de venit. O depășire de 10—15 kg substanță activă la hectar, datorită unei erori de calcul de numai 10 la sută, care valoric reprezintă circa 35—50 lei/ha, pe ansamblul agriculturii se ridică la milioane de lei, care se înînregistrează ca o pierdere directă. În afară de aceasta, dozele excesive de îngrășăminte mai au și alte dezavantaje, care se răsfrîng asupra volumului producției. Pe de altă parte, o nutriție prea abundentă cu azot, mai ales în lipsa fosforului și potasiului, favorizează căderea cerealelor, bolile, diminuează mărimea și greutatea boabelor și, fără să greșim, în cele mai multe cazuri micșorează producția cu cel puțin 300—400 kg/ha. Seria de consecințe negative ale unei fertilizări neuniforme, neraționale, cu doze prea mici sau prea mari, cu raporturi nepotrivite între N-K-P se materializează curent sub forma a 300—400 de lei minus de beneficiu la fiecare hectar, iar pentru întreaga agricultură aceste pierderi pot însuma sute de milioane de lei.

DE ACEEA, în actuala campanie de toamnă, la baza folosirii îngrășămintelor chimice, a stabilirii dozelor optime, a raportului echilibrat între elementele de nutriție trebuie să stea în mod obligatoriu **cartarea agrochimică, analizele de sol și plantă** și, în final, **recomandările date prin planurile de fertilizare** elaborate de oficiile pentru studii pedologice și agrochimice. În legătură cu utilizarea eficientă a îngrășămintelor chimice nu vor trebui neglijate nici unele **măsuri organizatorice,** cum ar fi : ridicarea la timp a îngrășămintelor din gări, transportul și manipularea lor fără pierderi, depozitarea în condiții corespunzătoare, precum și pregătirea pentru administrare.

O sarcină care nu se referă numai la grîu, ci afectează toate culturile din planul pe 1977, o reprezintă aplicarea amendamentelor pe terenurile acide sau alcaline. Experiențele și practica au dovedit că prin aplicarea acestora, eficiența îngrășămintelor chimice sporește. În acest sens, ministerul nostru a întocmit un plan în care se prevede ca **în această toamnă să se aplice amendamente calcaroase pe o suprafață de peste 100 000 ha.** Direcțiile agricole județene trebuie să se aprovizioneze cu materialele repartizate și să organizeze în mod corespunzător activitatea. Multe unități din județele Satu Mare, Argeș și altele au dovedit că prin aplicarea corectă a amendamentelor pe terenurile podzolice, recoltele s-au dublat.

O altă acțiune căreia i se acordă o mare importanță începînd din această toamnă este **scarificarea sau afînarea,** cu scopul de a îmbunătăți drenarea solurilor. Pentru această toamnă este prevăzută executarea de lucrări de scarificare pe **circa 200 000 ha.**

REFERINDU-NE la **recoltarea culturilor,** trebuie să avem în vedere că toamna lui 1976 prezintă condiții deosebite. Precipitațiile căzute în cursul lunilor august și septembrie și temperaturile relativ scăzute din această perioadă au produs două fenomene nedorite : întîrzierea vegetației la unele culturi (și, deci, pericolul neajungerii la maturitate a unor culturi pe anumite suprafețe) și apariția unor boli criptogamice — în mod deosebit la floarea-soarelui — care au influențat în mod negativ producția.

Pentru prevenirea pierderilor de producție ministerul a dat indicații ca la culturile de floarea-soarelui să se procedeze în mod diferențiat, în funcție de stadiul de avansare al bolii *).

Nerespectarea indicațiilor date și, îndeosebi, întîrzierea recoltării duce la pierderi care se cifrează la 300—400 kg de semințe la hectar.

Și în legătură cu actuala recoltare a porumbului se ridică probleme deosebite. Au fost date indicații categorice în ce privește recoltarea hibrizilor timpurii ajunși la maturitate, sub două aspecte : asigurarea bazei furajere pentru animale și crearea frontului de lucru pentru tractoare în vederea aratului și pregătirii terenului — întrucît aceste suprafețe, în cea mai mare parte, sînt destinate a fi semănate și, deci, trebuie să fie pregătite din timp.

ÎN CE PRIVEȘTE **însămînțările de toamnă,** s-a făcut un pas înainte relativ la îmbunătățirea substanțială a structurii soiurilor de grîu, în sensul creșterii ponderii soiurilor timpurii, care în condițiile țării noastre dau o stabilitate și o constanță mai mare în producție. Soiurile autohtone noi, create de unitățile noastre de cercetare — Ceres, Iulia, Lovrin, Dacia, Excelsior — răspund foarte bine condițiilor variate de climă din țara noastră, după cum a confirmat-o faptul că în 1976 au fost realizate și producții de 5 000—6 000 kg/ha.

Dacă mai menționăm și faptul că **în această toamnă avem de executat aproape 4 milioane hectare de ogoare de toamnă,** rezultă imaginea volumului mare de lucrări ce trebuie realizat. Ca și în alte campanii, mecanizatorii au fost pregătiți, tractoarele și mașinile reparate în termen — astfel încît, cu experiența cîștigată în ultimii ani, avem garanția că lucrările se vor desfășura la timp, în condiții bune.

Cu sprijinul și sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, lucrătorii de pe ogoare vor dovedi că sînt capabili să strîngă recolta acestui an, să pregătească în bune condiții recolta din 1977.

Constantin GLĂVAN
adjunct al ministrului agriculturii
și industriei alimentare

---

*) Pe suprafețele cu culturi ajunse la maturitate și neatacate de boli să se organizeze imediat recoltatul mecanic, cu toate forțele existente, iar pe suprafețele ajunse la maturitate și atacate de putregai în vetre să se organizeze mai întîi recoltarea manuală a capitulelor atacate și uscarea lor, după care se vor treiera ; capitulele neatacate se vor recolta mecanic, direct din lan, cu combinele echipate corespunzător și în timpul cel mai scurt. Acolo unde floarea-soarelui nu a ajuns la maturitate, iar atacul se manifestă în vetre, se vor recolta capitulele bolnave și se vor usca, organizîndu-se treieratul și recoltarea lanurilor la ajungerea la maturitate.

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Operativitate și calitate prin executarea mecanizată a lucrărilor agricole

GENERALIZAREA mecanizării lucrărilor, extinderea chimizării, introducerea pe scară largă a cuceririlor agrotehnicii moderne asigură producții agricole mari și stabile și, deci, satisfacerea mai deplină a cerințelor de consum ale populației. Aceste obiective, formulate ca direcții fundamentale în care se va acționa în agricultură în etapa următoare a istoriei României socialiste, se concretizează în programe de măsuri a căror înfăptuire va contribui în mod considerabil la transformarea muncii din agricultură într-o variantă a muncii industriale, la creșterea productivității sale.

Insuficiența gradului de mecanizare a lucrărilor se resimte, în prezent, în mod deosebit în perioada campaniilor agricole. În cazul unor producții mari și în condiții agrometeorologice mai puțin favorabile — cum sînt cele din această toamnă, cînd trebuie recoltate produse de pe 4,5 milioane de hectare, executate arături și însămînțări pe mai mult de 3 milioane de hectare, efectuate fertilizări și ogoare de toamnă pe circa 5,5 milioane de hectare — rolul mijloacelor mecanice devine cu atît mai important. În asemenea condiții, intensificarea efortului uman și starea bună de funcționare a mașinilor și utilajelor pot contribui în mod esențial la reducerea perioadei de strîngere și depozitare a recoltei ; în acest sens, în actuala campanie s-au luat din timp măsuri mai ferme.

Începînd din anul următor, recoltarea porumbului se va efectua în mod preponderent mecanizat, ceea ce va contribui mult la executarea în timpul optim a tuturor lucrărilor agricole de toamnă. Așa cum rezultă din programul elaborat de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare — redat sintetic în grafic — în acest cincinal se va încheia mecanizarea principalelor procese și lucrări agricole, îndeosebi a celor care solicită un volum mai mare de lucru.

CULTURILE (ACTIVITĂȚILE)	1976	1977	1978	1979	1980
CULTURA PĂIOASELOR	▨				
MULSUL MECANIZAT ÎN GRAJDURILE SISTEMATIZATE	▨	▨			
CULTURILE DE FURAJE	▨	▨			
CULTURA PORUMBULUI	▨	▨	▨		
CULTURA CARTOFULUI	▨	▨	▨		
EXECUTAREA LUCRĂRILOR PE TERENURILE ÎN PANTĂ	▨	▨	▨	▨	▨
MECANIZAREA PARȚIALĂ A RECOLTĂRII STRUGURILOR CU COMBINA	▨	▨	▨	▨	▨
RECOLTAREA MECANIZATĂ A SFECLEI DE ZAHĂR	▨	▨	▨	▨	▨
RECOLTAREA MECANIZATĂ A 60% DIN RECOLTA DE TOMATE ×)	▨	▨	▨	▨	▨

×) RECOLTAREA TOMATELOR DESTINATE CONSUMULUI ÎN STARE PROASPĂTĂ SE VA EFECTUA TOT MANUAL

Graficul eșalonării pe ani a proceselor de mecanizare integrală a lucrărilor agricole în cincinalul 1976--1980

ECONOMIE NATIONALA

PLAN ● ANGAJAMENTE

Pe fiecare șantier:

PLANUL DE INVESTIȚII ÎNDEPLINIT RITMIC, CU EFICIENȚĂ SPORITĂ

● **În 8 luni, din 20 de obiective puse în funcțiune, 11 au fost date în devans, iar 9 la termene planificate.**

Factorii care au determinat, în principal, aceste realizări :
- o bună aprovizionare a șantierelor cu materiale
- justa dimensionare a formațiilor de lucru
- aplicarea largă a acordului global
- obținerea unor indici înalți la utilajele de bază
- colaborarea strînsă cu beneficiarii și proiectanții

● **Acțiuni eficiente pentru încheierea cu succes a planului pe întregul an**
- funcționarea utilajelor în schimburi prelungite
- pregătirea șantierelor pentru timpul friguros
- impulsionarea livrării materialelor de către furnizori

● **Pregătiri pentru anul 1977**
- întocmirea de fișe de lucrări pentru cele în continuare, iar pentru cele noi, accelerarea elaborării S.T.E.-urilor și a predării documentației de execuție
- schimbarea unor soluții constructive inițiale cu altele mai economice, prin utilizarea unor materiale mai ieftine, cu accent pe reducerea consumului de metal.
- o mai bună gospodărire și manipulare a materialelor, în vederea înlăturării risipei și reducerii costului construcțiilor.

ÎN PERIOADA celor 9 luni ce s-au scurs din acest an, o mare parte din obiectivele de investiții planificate au fost executate, îmbogățind astfel harta economică a patriei. Unele din noile capacități de producție industrială și agrozootehnică au fost predate în avans față de termenele stabilite, fiind racordate la circuitul producției materiale; altele — au intrat în funcțiune la vreme ; în sfîrșit, la o serie de obiective care se află în construcție, fazele de lucru sînt mult devansate față de grafice. Sînt rezultate pozitive ale faptului că, la lucrările respective, au fost pregătite temeinic investițiile, a fost predată la termen documentația de execuție, iar utilajele tehnologice, ca și materialele de construcții au fost livrate potrivit contractelor economice.

Reliefînd aceste realizări de seamă, nu se poate omite faptul că, în această perioadă, s-au consemnat și unele rămîneri în urmă. Important este acum, cînd am intrat în ultimul trimestru al anului, ca prin efortul conjugat al tuturor factorilor — titularii și beneficiarii de investiții, institutele de proiectare, organizațiile de construcții și întreprinderile care furnizează utilajele tehnologice și cele care asigură materialele necesare șantierelor — să se ia asemenea măsuri încît să se recupereze grabnic, acolo unde este cazul, rămînerile în urmă și să se asigure realizarea în mod exemplar a planului de investiții pe acest an, prin punerea în funcțiune a tuturor obiectivelor planificate.

Cu ce realizări se prezintă pe primele 8 luni ale anului unitățile Trustului de construcții industriale și agrozootehnice București, cu ce probleme au fost ele confruntate și în ce direcții vor acționa pentru a impulsiona ritmul lucrărilor, în așa fel încît să încheie cu rezultate cît mai bune activitatea pe acest an ?

O experiență bună, confirmată de fapte

UNITATE IMPORTANTĂ a Ministerului Construcțiilor Industriale, Trustul de construcții industriale și agrozootehnice București, care își desfășoară activitatea în 5 județe — Ilfov, Ialomița, Galați, Vrancea, Buzău și în Municipiul București — a acumulat, în decursul anilor, o bogată experiență (a îndeplinit cincinalul trecut cu aproape 8 luni mai devreme și a realizat suplimentar un volum de construcții-montaj de peste 660 milioane lei). Și în acest an, **deși planul este mai mare cu 12,9% față de realizările din 1975, sarcinile pe 8 luni au fost îndeplinite în proporție de 101,43%** (după datele preliminate, planul a fost realizat și pe luna septembrie).

Ceea ce merită relevat în mod deosebit este faptul că **planul de punere în funcțiune pe primele 8 luni —** de altfel criteriul principal de apreciere a activităţii în construcţii-montaj — **a fost realizat în cea mai mare parte.** Din cele 20 de obiective planificate a fi terminate în primele 8 luni, 18 au fost realizate integral şi 2 parţial. Ceva mai mult, **11 obiective au fost date în devans, respectiv cu 30 pînă la 150 de zile.** Iată cîteva dintre ele : dezvoltarea şi reutilarea întreprinderilor de ciorapi „Apollo“ şi „Postăvăria Română“-Bucureşti (cu 30 de zile mai devreme). Îngrăşătoria de bovine Smîrdan-Galaţi (30 de zile), Laboratorul de locomotive şi vagoane de la Institutul Politehnic Bucureşti (30 zile), Ferma de vaci de lapte Tuluceşti-Galaţi (150 de zile) şi multe altele. Celelalte capacităţi noi au fost terminate la datele planificate.

Neîndoielnic, aceste realizări sînt rezultatul direct al unor măsuri tehnice şi organizatorice luate atît la nivelul Trustului, cît şi la cel al grupurilor de şantiere şi de şantiere. Iată cîteva mai importante :

1 **Asigurarea aprovizionării tehnico-materiale.** Cunoscîndu-se cu mult înainte de începerea anului de plan obiectivele care urmau a fi realizate, s-a întocmit din timp necesarul de materiale (ciment, prefabricate, construcţii metalice, oţel beton şi altele) şi s-au încheiat contractele economice cu furnizorii. Acolo unde s-au semnalat rămîneri în urmă privind livrarea unor materiale, s-a impulsionat — uneori prin delegaţi al trustului şi unităţilor sale — primirea lor cît mai grabnică.

2 **Utilizarea judicioasă a forţei de muncă.** În afară de faptul că au fost organizate cursuri de calificare la care au participat 980 muncitori pentru a se completa meseriile deficitare, s-au luat măsuri de a se dimensiona cît mai just formaţiile de lucru, în funcţie de necesităţile concrete ale fronturilor de lucru. În plus, a fost desfăşurată o susţinută muncă politică-educativă pentru întărirea disciplinei în muncă şi creşterea responsabilităţilor pentru activitatea prestată. Merită menţionat faptul că fondul de timp de lucru a fost utilizat în proporţie de 96,5%, în comparaţie cu 1975, cînd el se ridica la numai 95,4%.

3 **Extinderea acordului global.** Un mare accent a fost pus pe extinderea acestei forme de remuneraţie, ca mijloc de seamă de sporire a productivităţii muncii şi de creştere a veniturilor lucrătorilor, în raport direct cu realizările dobîndite în producţie. Astfel, pe şantierele Institutului Politehnic Bucureşti, cît şi pe cele de pe platforma industrială Pipera, acordul global cuprinde 93% din totalul personalului executant. Pe întregul trust, **acordul global a fost extins în acest an la 79% faţă de numai 65% în 1975.** Începînd din luna august, a fost cuprins în acordul global şi personalul tehnic de execuţie de la şantiere şi grupuri de şantiere ale trustului.

4 **Indici înalţi de folosire a utilajelor din dotare.** Prin asigurarea reviziilor periodice şi organizarea mai bună a reparaţiilor curente şi capitale, s-au putut obţine indici mai înalţi de utilizare la principalele utilaje de construcţii. Astfel, la excavatoare, indicele de utilizare a parcului este de 91,2%, la buldozere de 81,5%, la macarale turn de 96,4%, la automacarale grele 86% şi la centralele de beton — de 90%. La o serie de utilaje de bază, munca a fost organizată fie în schimburi prelungite, fie în 2 schimburi, obţinîndu-se un indice de schimb la excavatoare de 1,43—2,15, la buldozere 1,63, la cilindri compactori 1,59.

La eforturile constructorilor s-au adăugat apoi cele ale unor beneficiari şi proiectanţi atît prin elaborarea la timp şi chiar în devans a documentaţiei de execuţie, cît şi prin asigurarea la timp a utilajelor tehnologice. Astfel, la şantierele „Postăvăria Română“ şi la cel al Întreprinderii „Apollo“ — ca să nu dăm decît aceste exemple — beneficiarii au asigurat din vreme atît proiectele de execuţie, cît şi utilajul tehnologic necesar. Aceasta a făcut posibil ca, pe şantierele respective, activitatea să se desfăşoare în bune condiţiuni, iar termenele de punere în funcţiune să fie devansate cu cîte 30 de zile.

Impulsionarea ritmului lucrărilor

PE FONDUL unei activităţi pozitive de ansamblu desfăşurate pe primele 8 luni ale anului, trebuie remarcat totuşi că trustul a rămas în urmă la diferite faze de construcţii-montaj la unele obiective. Este vorba de unele lucrări la Întreprinderea mecanică navală Galaţi, Întreprinderea „Electro-aparataj“-Bucureşti, C.A.T.C.-Jilava, Filatura de lînă pieptănată Focşani, Fabrica de zahăr, Urziceni, Ţesătoria Baloteşti şi altele.

La aceste rămîneri în urmă au contribuit, în bună măsură, în primul rînd, **deficienţele proprii ale unor grupuri de şantiere sau şantiere, lipsurile în organizarea temeinică a lucrărilor respective.** Astfel, pe şantierul Ţesătoriei Baloteşti nu s-a asigurat în proporţia necesară efectivul de muncitori constructori. La un obiectiv din Galaţi — unde, de asemenea, s-au înregistrat rămîneri în urmă — s-au consemnat dese defectări la diferite utilaje de bază, în special la macarale, a căror deservire şi reparare au lăsat uneori de dorit.

Dar nu este mai puţin adevărat şi faptul că, la unele din aceste lucrări, rămînerile în urmă se datoresc **insuficientei pregătiri a investiţiilor.** Aşa, de exemplu, la Întreprinderea mecanică navală Galaţi şi la Întreprinderea „Electroaparataj“-Bucureşti, beneficiarii au tergiversat stabilirea amplasamentelor. Tot la Întreprinderea mecanică navală Galaţi, precum şi la C.A.T.C.-Jilava, au fost înregistrate întîrzieri serioase în predarea documentaţiei tehnice. În sfîrşit, la alte lucrări ca, de pildă, Fabrica de zahăr Urziceni, beneficiarul n-a asigurat din timp utilajele tehnologice pentru a putea fi montate la termen. Nu puţine rămîneri în urmă se datoresc şi faptului că unele unităţi furnizoare (întreprinderile de materiale de construcţii Călăraşi, Buzău şi Odobeşti) **nu au onorat comenzile de prefabricate,** aşa cum a fost cazul şantierului Fabricii de tricontaje Focşani (unde au lipsit panourile de închidere) şi a celui al Întreprinderii de fire şi ţesături din sticlă Bucureşti (unde n-au sosit la vreme elemente de structură).

În vederea înlăturării acestor lipsuri şi creării unor condiţii optime recuperării grabnice a rămînerilor în urmă şi realizării întocmai a planului pe întregul an, au fost luate din timp măsuri complexe. Astfel, la nivelul trustului, au fost analizate încă din luna august, cu toate subunităţile, cauzele factoriale ale rămînerilor în urmă, stabilindu-se măsuri concrete de remediere a deficienţelor. Printre altele s-a hotărît **o mai bună repartizare a forţei de muncă, pe specialităţi,** mai ales pe şantierele unde s-a resimţit sau se resimte lipsă de muncitori. Totodată, au fost preconizate acţiuni multiple pentru **asigurarea bunului mers al utilajelor de construcţii** (în unele cazuri în schimburi prelungite sau în două schimburi), prin acordarea unei permanente asistenţe tehnice, precum şi prin repararea lor grabnică în cazul ivirii unor defecţiuni în funcţionarea lor de către echipe în a căror componenţă să intre mai multe specialităţi.

Pentru a se putea face faţă în condiţii optime la toate lucrările, s-a hotărît **organizarea centralizată a mişcării schelelor în cadrul trustului,** astfel încît acestea să poată fi transportate operativ la diferite şantiere sau puncte de lucru, în funcţie de cerinţe. Deoarece se apropie perioada de timp friguros şi pentru a se putea asigura condiţii bune de desfăşurare a activităţii, a fost întocmit, încă din luna iulie, **un plan de organizare special pentru această perioadă,** detaliat pe subunităţi şi cu răspunderi precise de realizare atît la nivelul trustului, cît şi la cel al grupurilor de şantiere.

Dat fiind faptul că asigurarea bazei tehnico-materiale constituie un element principal în realizarea lucrărilor de investiţii pe acest an, s-a hotărît **ţinerea unui contact permanent cu toţi furnizorii,** în vederea livrării la termen a comenzilor derivînd din contractele economice încheiate, în special de prefabricate din beton. Nu a fost omis nici faptul de a se statornici o colaborare şi mai strînsă cu toţi beneficiarii de investiţii şi cu institutele de proiectare, în vederea **furnizării la vreme a documentaţiilor tehnice şi a utilajelor tehnologice,** pentru a se putea impulsiona astfel ritmul lucrărilor.

Pregătirea temeinică a obiectivelor din 1977

EXPERIENŢA ACUMULATĂ de multe organizaţii de construcţii din ţară, inclusiv de Trustul de construcţii industriale şi agrozootehnice Bucureşti, dovedeşte că începerea cu succes a unei noi perioade de muncă în domeniul investiţiilor este nemijlocit legată de o **pregătire temeinică a lucrărilor sub toate aspectele.** Tocmai de

L. ŢINTEA

(Continuare în pag. 8)

DEZBATERE „R. E.“

PROCESUL INVESTIŢIONAL (III)

Teoria şi cercetarea în sprijinul practicii

Organizarea concursului în proiectare

L. CISTELECAN — Din analizele făcute pe această linie, precum și din discuțiile purtate rezultă rolul încă redus pe care îl are beneficiarul de investiții, mai ales sub aspectul argumentării și fundamentării opțiunilor de investiții.

În structura actuală, compartimentele dezvoltare-investiții din multe unități economice se preocupă mai ales de aspectele organizatorice ale procesului investițional (comandarea temelor de proiectare, contractarea utilajelor, derularea fluxului informațional în vederea avizării și luării deciziei, supravegherea execuției). **Ar fi util ca la nivelul unităților economice rolul compartimentelor de dezvoltare-investiții să sporească pe linia efectuării unor analize și studii privind: gradul de încărcare și folosire a capacităților de producție, în strînsă legătură cu structura producției; stabilirea momentului optim de efectuare a unor noi investiții de reutilare sau dezvoltare, asigurarea informațiilor necesare pentru elaborarea temelor de proiectare sau chiar elaborarea acestora atunci cînd există posibilitate.** În funcție de aceste grupe de activități credem că ar trebui să fie încadrate compartimentele dezvoltare-investiții cu cadre tehnice și economice, cu studii superioare sau medii.

În activitatea de proiectare există o serie de normative de cost pentru estimarea obiectivelor de investiții, care se folosesc de peste un deceniu, deși între timp au apărut înlocuitori, s-au perfecționat tehnicile de execuție, utilajele. Credem că **revizuirea acestor normative** constituie o necesitate evidentă. Considerăm că în folosirea eficientă a forței de muncă în proiectare, cu consecințe pozitive asupra întregului proces investițional, **un rol important l-ar avea organizarea concursului în proiectare, în special pentru investiții în obiective unicat, iar pentru alte obiective productive cel puțin pentru elaborarea temei de proiectare și a studiului tehnico-economic.**

În altă ordine de idei, pledăm pentru **introducerea în perspectivă a sistemului de decontare pe obiecte terminate** (mai întîi în construcția de locuințe, apoi și în cazul altor obiective de investiții). Sistemul de decontare pe obiecte terminate presupune recunoașterea unei situații de fapt, a existenței unei producții neterminate, în creștere, pînă la finalizarea lucrării. Pornind de la aceasta **considerăm oportună creditarea producției neterminate.**

Unificarea creditelor pentru mica mecanizare cu cele pentru investiţii

T. ROȘCA. — După părerea noastră, lucrările de mică mecanizare acoperite pe seama creditului bancar nu-și mai găsesc justificarea pentru a figura în afara celorlalte lucrări de investiții, acoperite și ele pe seama creditului bancar. Ne bazăm această părere pe următoarele argumente: aceste lucrări sînt cuprinse și ele în planul național unic, dispărînd situația necuprinderii în plan, în funcție de care se admiteau pentru creditare ; resursele pe seama cărora se rambursează creditele de mică mecanizare sînt aceleași ca și în cazul creditelor pentru investiții (beneficiul unităților economice); avizarea, admiterea la creditare și decontarea lucrărilor se realizează după aceleași reguli și pe baza acelorași documentații; creditele care acoperă lucrările de mică mecanizare sînt credite pe termen mai mare de un an, ca dealtfel toate creditele pentru investiții; ambele categorii de credite au la bază obiective asemănătoare, din care cauză este greu de făcut o demarcație reală între ele (pînă la apariția creditelor pentru investiții această problemă nu se ridica, deoarece creditele pentru mica mecanizare erau singurele credite acordate pe o perioadă mai mare de un an).

Unificarea creditelor pentru mica mecanizare cu creditele pentru investiții ar rezolva, după părerea noastră, o serie de probleme, cum sînt :

— evidențierea creditelor pentru investiții într-un singur cont, chiar dacă obiectele creditabile sînt diferite; aceasta ar duce în final la simplificarea muncii bancare;

— afectarea prin planul de credite al băncilor finanțatoare a unor resurse corespunzătoare conținutului creditelor pe termen mijlociu și lung, spre deosebire de situația din prezent cînd creditele privind mica mecanizare, acordate pe o perioadă de 3—4 ani, sînt cuprinse în planul de credite pe termen scurt al economiei, afectîndu-li-se resurse bănești temporar disponibile, care nu corespund cu termenele pentru care se folosesc aceste credite;

— eliminarea posibilităților de împărțire subiectivă a lucrărilor de investiții creditate pe cele două categorii de credite și de divizare a lucrărilor pentru încadrarea într-o anumită limită valorică;

— elaborarea unui singur plan de rambursare a creditelor pentru investiții, corelat cu scadențele de rambursare a fiecărui credit folosit pentru lucrări de investiții.

O nouă grupare a investiţiilor în plan

C. TULAI. — Din multitudinea problemelor ce se ridică în legătură cu finanțarea și creditarea investițiilor aș dori să pun în discuție una, pe care o consider deosebit de importantă și anume : **legarea mai strînsă a posibilităților de dezvoltare a unităților economice de propriile lor rezultate financiare și de gradul de eficiență cu care își folosesc resursele pe care le au la dispoziție.** În condițiile centralizării deciziilor privind includerea investițiilor în plan, acest lucru se poate realiza numai dacă dezvoltarea viitoare este condiționată de participarea obligatorie, într-o anumită proporție, cu resurse proprii și de obținerea unei anumite rate a eficienței. **Aceasta ar presupune însă renunțarea la sistemul redistribuirii și suplimentării anuale a resurselor proprii și crearea posibilităților de fructificare a surplusului pe calea depunerilor pe termen în vederea participării viitoare, în limitele impuse, la realizarea unor obiective de amploare și cu o înaltă rată a eficienței. Sistemul ar putea fi completat cu condiționarea finanțării sau creditării de obținerea unei anumite rate a eficienței, avînd prioritate obiectivele ce asigură termenul cel mai scurt de restituire, cu condiția încadrării în proporțiile de dezvoltare stabilite pe plan central.**

Aceasta ar impune și revizuirea modului de grupare a investițiilor în cadrul planului de finanțare și creditare pe termen mijlociu și lung și renunțarea la denumirile improprii folosite în prezent. O structurare corespunzătoare

ECONOMIE NATIONALA

a investițiilor sub aspectul resurselor de finanțare ar presupune **înscrierea ca o categorie distinctă a investițiilor din fondul propriu de dezvoltare.** S-ar putea aprecia astfel măsura în care fiecare unitate economică își asigură dezvoltarea pe seama resurselor proprii, iar acest indicator ar reprezenta, alături de cel privind aportul unității la alimentarea fondurilor centralizate ale statului, un criteriu de apreciere a importanței și locului fiecărei unități în complexul economic național.

Conform legii finanțelor, sursele principale de alimentare a fondului propriu de dezvoltare sînt beneficiul și fondul de amortizare, acestea fiind completate cu încasările din lichidarea fondurilor fixe și cu partea din încasările aferente sumelor incluse în costurile unor produse din industria extractivă reprezentînd cheltuielile aferente forajului steril. În condițiile aplicării principiului restituirii tuturor sumelor avansate unităților economice, am considera necesar ca aceste surse **să fie completate și cu încasările din vînzarea unor fonduri fixe devenite disponibile și cu eliberările de mijloace circulante obținute ca efect al efortului propriu de accelerare a vitezei de rotație a acestora.** Dacă restituirea sumelor avansate de la bugetul statului pentru finanțarea investițiilor s-ar face pe calea vărsării amortismentului către fondul central de dezvoltare ar putea fi menținut sistemul actual al transferului gratuit, cu obligația restituirii valorii nerecuperate de către întreprinderea la care fondul fix a fost transferat. În condițiile în care restituirea se face însă pe seama venitului net și într-un termen cît mai scurt, transferul cu titlu gratuit nu mai este indicat. El este și mai puțin justificat în cazurile în care este vorba de fonduri fixe achiziționate sau construite pe seama fondului propriu de dezvoltare sau a sumelor primite cu titlu de împrumut. Dealtfel, este greu de justificat transferul gratuit de fonduri fixe în condițiile în care stocurile disponibile de materii prime și materiale, inclusiv cele supranormative, se valorifică prin vînzare.

Deosebit de mobilizatoare pentru gospodărirea rațională a mijloacelor circulante și pentru accelerarea rotației acestora ar fi și folosirea eliberărilor de mijloace circulante, obținute ca efect al efortului propriu de accelerare, ca sursă a dezvoltării viitoare.

Completarea resurselor proprii de dezvoltare, prevăzute de Legea finanțelor, cu încasările din vînzarea fondurilor fixe devenite de prisos și cu eliberările de mijloace circulante ar spori interesul unităților economice pentru folosirea cu maximă eficiență a fondurilor și pentru menținerea în circuit doar a fondurilor strict necesare pentru realizarea sarcinilor de plan.

Finanțarea printr-un singur organ bancar

I. RÂMNICEANU — Diversitatea surselor de investiții, precum și repartizarea lor pe unități administrativ-teritoriale a determinat unele particularități în mecanismul de finanțare și evidență a investițiilor pe plan local, în raporturile titularilor și beneficiarilor de investiții cu băncile finanțatoare, precum și între acestea din urmă și organele financiare locale. Noi considerăm că nu în toate cazurile soluțiile se justifică drept raționale, așa cum vom arăta în continuare.

Titularul pentru toate investițiile din sfera locală este județul. Beneficiarii de investiții sînt diferitele unități județene — industriale, de gospodărie comunală, de drumuri și poduri, direcția pentru problemele de muncă și ocrotiri sociale etc. Finanțarea investițiilor se face prin diferite bănci : Banca de Investiții, Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară, Banca Națională, cooperativele de credit și chiar Casa de Economii și Consemnațiuni. Se ajunge uneori ca finanțarea pentru același beneficiar să se facă prin trei bănci. Considerăm că în mecanismul finanțării investițiilor pe plan local s-a ajuns uneori la soluții care fărîmițează fondurile, complică evidența și circuitele financiare. Credem că ar putea fi luate în discuție cel puțin două măsuri de îmbunătățire.

În primul rînd, **vedem necesară concentrarea surselor de investiții și efectuarea finanțării pe cît posibil printr-o singură bancă, sau cel mult două.** În acest sens apreciem că trebuie renunțat la finanțarea unor investiții prin C.E.C. **La unitățile locale,** care au activități trecute în regim de autofinanțare și care preferă finanțarea prin C.E.C. întrucît restricțiile la utilizarea fondurilor sînt mai puține, **credem că e necesar să se administreze fondurile destinate investițiilor prin aceeași bancă — Banca Națională — prin care acestea primesc și finanțarea bugetară.**

În al doilea rînd, **ne exprimăm părerea că finanțarea de la buget a investițiilor din cuprinsul unui județ — mai puțin cele ce se efectuează prin ordonatorii de credite — să se facă printr-o singură unitate a Băncii de Investiții, și anume prin sucursala județeană.** Aceasta ar atrage după sine înscrierea cheltuielilor pentru investiții într-un singur buget local, și anume bugetul propriu al județului.

Și o ultimă problemă. Se știe că în fiecare an consiliul popular județean adoptă indicatorii privind investițiile din sfera de competență locală în cifră globală, cu delimitarea pe surse și pe categorii de investiții. În cursul anului, așa cum ne arată practica, urmărirea în ansamblu a investițiilor nu se mai face ; nu există un organ care să dețină informații pentru toate investițiile, din toate sursele și la toate nivelele. Numai la sfîrșitul anului datele se asamblează într-o sinteză pe întregul județ. Credem că **este necesar ca în profil teritorial Comisia de planificare să urmărească și în cursul anului investițiile din sfera locală, în toată diversitatea lor, spre a putea oferi elementele necesare de decizie în cursul execuției.**

Dezbatere consemnată de
Maria IONIȚĂ

PLANUL DE INVESTIȚII

(Urmare din pag. 6)

aceea, odată cu măsurile întreprinse pentru îndeplinirea exemplară a planului pe acest an, Trustul acționează încă de pe acum, pe multiple planuri, pentru a pregăti cît mai minuțios lucrările de investiții pe 1977 — cel de-al doilea an al cincinalului — și a putea realiza fiecare obiectiv planificat la termenele fixate și chiar în devans. De menționat că sarcinile pe anul viitor marchează o creștere de 39%, comparativ cu 1976.

Ce s-a întreprins, practic, pînă acum, în acest sens ?

Începînd încă din lunile iulie-august, trustul a luat legătura cu beneficiarii și proiectanții pentru pregătirea, sub toate aspectele, a planului pe 1977. Au fost întocmite, împreună cu aceștia și cu subantreprizele de specialitate, fișe de lucrări. La cele în continuare s-au preliminat realizările pe acest an, stabilindu-se concret volumul ce a rămas de executat în 1977, precum și obligațiile privind predarea documentației de execuție și a utilajelor tehnologice. Pentru lucrările noi, s-a analizat stadiul pregătirii investițiilor sub aspectul predării documentației de execuție, pentru a se putea impulsiona această acțiune. De menționat că, pînă în prezent, pentru lucrările din 1977, **au fost predate de către beneficiari circa 30% din documentațiile tehnice.** Întrucît la ora actuală o parte din investițiile prevăzute pe anul viitor nu au încă S.T.E.-uri întocmite, **s-au stabilit programe de grăbire a elaborării lor,** știut fiind că aceasta reprezintă o condiție primordială pentru demararea la timp a lucrărilor de construcții.

O preocupare deosebită există în cadrul trustului, a grupurilor de șantiere și a șantierelor, pentru **ridicarea eficienței economice a investițiilor, prin reducerea costului lucrărilor.** Analiza amplă efectuată de către secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la recenta Consfătuire de lucru la C.C. al P.C.R. consacrată activității în domeniul proiectării și construcțiilor industriale — a evidențiat direcții noi de acțiune, largi posibilități de mobilizare a rezervelor existente în acest domeniu, pentru ca, la fiecare nou obiectiv, prin soluții constructive moderne, simple și raționale, prin evitarea supradimensionărilor să se asigure o substanțială reducere a cheltuielilor și consumurilor materiale, o eficiență economică sporită. În acest sens, în cadrul trustului s-au stabilit programe concrete de acțiune pentru fiecare obiectiv de investiții, avîndu-se în vedere, cu sprijinul beneficiarilor și proiectanților respectivi, **noi posibilități de schimbare a soluțiilor constructive inițiale cu altele mai economice, prin utilizarea de materiale mai ieftine și mai eficiente.** În mod deosebit se va merge pe linia **diminuării pe cît posibil a consumului de oțel beton în elementele de fundație și a înlocuirii actualelor structuri costisitoare și greoaie cu altele ușoare și cu consumuri cît mai reduse de metal.** Paralel, se va acționa pe linia gospodăririi cît mai judicioase a materialelor pe șantiere, a înlăturării risipei, încît să scadă cît mai substanțial costul lucrărilor.

NOI RESURSE ÎN CIRCUITUL ECONOMIC

Cenuşile de termocentrală — de la reziduu la materie primă

CĂRBUNII existenţi în subsolul ţării noastre sînt formaţi în cea mai mare parte din sortimente inferioare (turbă şi lignit), care au un conţinut ridicat de steril. Din arderea acestora în termocentralele electrice rezultă o cantitate mare de cenuşă şi zgură. Depozitarea reziduurilor respective ridică tot mai multe probleme. În prezent ele sînt depozitate în halde, unde sînt umezite şi tasate pentru a nu fi împrăştiate de vînt.

Rezolvarea acestei probleme a devenit în ultimul timp destul de dificilă. Încă de pe acum haldele unor termocentrale au căpătat dimensiuni impresionante. Halda de la Işalniţa, de pildă, este formată din circa 19 mil. tone cenuşă şi zgură, acoperind o suprafaţă de peste 300 ha teren, din care 20 ha reprezintă teren arabil. Trebuie de asemenea semnalat ritmul de creştere al acestei halde — şi acelaşi fenomen este valabil şi pentru alte termocentrale — cu 250 tone pe oră. În întreaga ţară se găsesc halde care însumate depăşesc 45 mil. tone şi acoperă o suprafaţă de peste 600 ha. Folosind, în continuare, această cale de depozitare a cenuşei şi zgurei, urmează să fie scoase din circuitul agricol numai în perioada 1976—1980 încă 400 ha pentru depozitarea celor peste 35 mil. tone cenuşă şi zgură ce vor rezulta din arderea cărbunelui în termocentrale. La sfîrşitul anului 1980 vom dispune de peste 80 mil. t. cenuşă şi zgură, care vor acoperi mai mult de 1 100 ha. Dat fiind că cea mai mare parte din terenurile nearabile de pe lîngă termocentrale au fost deja acoperite de halde, o mare parte din această suprafaţă — circa 500 ha — va reprezenta teren arabil.

Dar urmările negative ale acestei metode de depozitare nu se rezumă numai la atît. Transportul acestor reziduuri de la termocentrale la haldă, uneori pe distanţe foarte mari, se face hidraulic. Prin intermediul unor conducte, cenuşa şi zgura amestecată cu apă sînt împinse cu ajutorul unor pompe pînă la haldă. Procesul de evacuare al cenuşilor presupune atît cheltuieli de investiţii, cît şi cheltuieli de exploatare şi întreţinere a instalaţiei respective. Toate aceste cheltuieli grevează preţul de cost al unui kWh de energie. Rezultatele unui S.T.E., elaborat de I.S.P.E. în anul 1972, pentru depozitul de zgură şi cenuşă de la C.T.E. Paroşeni, arată că cheltuielile pentru transportul unei tone de cenuşă şi zgură pe cale hidraulică se ridicau la 14,23 lei, iar cu mijloacele auto (S.T.E.-ul a fost elaborat în 2 variante) la 29,46 lei. Ca urmare a acestor cheltuieli, preţul de cost al energiei electrice livrate la barele termocentralei creşte cu 0,011 lei/kWh în cazul evacuării hidraulice şi cu 0,0162 lei/kWh în cel al evacuării cu mijloace auto.

Cheltuielile cu transportul cenuşei şi zgurei diferă de la o termocentrală la alta, în funcţie de mai mulţi factori, printre care cel mai important este distanţa de la termocentrală la haldă. Se poate aprecia totuşi un cost mediu de 11 lei/t de cenuşă şi zgură evacuată. Luînd ca bază acest preţ mediu, calculele arată că pentru evacuarea celor circa 35 mil. t, preconizate a se obţine pînă la sfîrşitul anului 1980, se vor cheltui 385 000 000 lei. Nu trebuie neglijat nici un alt inconvenient, şi anume pericolul de poluare a atmosferei prin faptul că, după pierderea umidităţii, cenuşa poate fi luată de vînt şi împrăştiată în atmosferă.

Avînd în vedere situaţia semnalată şi perspectivele de viitor, în România, ca şi în alte ţări, s-au desfăşurat intense cercetări pentru transformarea acestor reziduuri dintr-un deşeu, într-o nouă sursă de materii prime. Datele statistice arată că, pe plan mondial, proporţia folosirii cenuşii de termocentrală drept materie primă este în continuă creştere. În 1968 totalul de cenuşă rezultată din arderea cărbunilor în termocentrale a fost de 63 mil. tone în ţările europene şi S.U.A., fără U.R.S.S. Din această cantitate s-a folosit 11,5 mil. tone, adică 18,2%. În 1969 au rezultat 60 mil. tone, din care s-au folosit 13,7 mil. tone, adică 22,8%, pentru ca în anul 1974 procentul să se ridice la 32% din totalul cenuşei rezultate. Principalele domenii în care s-a utilizat această cenuşă sînt :

— **construcţii de drumuri rutiere** (R.F.G., Franţa, Polonia, S.U.A.) ;

— fabricarea **cimentului.** Pe plan mondial industria cimentului este cea mai mare consumatoare a cenuşii de termocentrală. În 1969, Franţa a folosit în acest scop 1 135 mii t, pentru ca în 1974 să folosească 2 300 mii t ;

— **la betoane** şi produse din betoane (folosită pentru prima dată în S.U.A.). În prezent, cunoaşte o largă răspîndire în R.F.G., care a utilizat în 1969 cca. 2 100 mii t în acest scop, iar în 1974 2 900 mii t ;

— la fabricarea **cărămizilor** (R.F.G., Franţa, Polonia). În 1972, R.F.G. a folosit în acest scop 1 250 mii tone ;

— la extragerea metalelor (S.U.A., Anglia, R.F.G.).

Deşi cunoscute de mult în ţara noastră, aceste posibilităţi de valorificare a cenuşei de termocentrală sînt practicate pe scară încă restrînsă. În prezent, o cantitate redusă de cenuşă este folosită la fabricarea cimentului. În 1972 au fost elaborate mai multe studii pentru sporirea capacităţii de captare şi livrare uscată a cenuşei, cea mai mare parte urmînd să fie utilizată în industria cimentului. Dar, din păcate, studiile nu au fost aplicate.

Cercetările de laborator şi experimentările pe şantier efectuate pînă acum, au demonstrat posibilitatea folosirii eficiente a cenuşei de termocentrală şi în construcţia rutieră din ţara noastră. Cunoscînd că, în medie, pe ţară costul terasamentelor este de 30 lei/mc, rezultă că terasamentele din cenuşă trebuie să se ridice la valori egale sau sub acest preţ pentru a putea fi extinse. Admiţînd o greutate volumetrică medie a cenuşei de 1 300 kg/mc, rezultă că costul cenuşei pusă în operă pe şantier trebuie să fie de 30 : 1,3 = 23,0 lei/t.

În acest cost intră :

a) lucrările executate pe şantier pentru punerea cenuşei în operă (împrăştiere, nivelare, umezire etc.) ;

b) preţul cenuşei la furnizor. Considerăm un preţ mediu de vînzare de 8 lei/t la buncărele instalaţiei ;

c) costul transportului unei tone cenuşă pînă la şantier. Acesta reprezintă tocmai diferenţa între costul cenuşei pusă în operă (23 lei/t) şi costul lucrărilor pentru punerea în operă, plus preţul de vînzare al cenuşei. Prin urmare, cenuşa poate fi transportată de la centrală pe o distanţă maximă care corespunde unui tarif de transport egal cu 12 lei/t. Potrivit tarifelor pentru transport auto, aceasta ar corespunde unei distanţe de 13 km. De aici rezultă că folosirea cenuşei de termocentrală la executarea rambleelor rutiere este eficientă pentru lucrările ce se execută la o distanţă de circa 13 km de la o termocentrală. În cazul transportului C.F., tarifele fiind mai mici, această distanţă este mai mare — circa 23 km. În acest context, o valorificare superioară a cenuşilor de termocentrală ar putea fi realizată, după părerea noastră, prin construirea unor fabrici pe lîngă marile termocentrale, care să prelucreze cenuşa produsă de acestea.

I. IONIŢĂ

PUNCTE DE VEDERE

CORELAŢIILE PLANULUI DE MUNCĂ — RETRIBUŢIE ŞI COINTERESAREA MATERIALĂ

Ţelul suprem al politicii partidului nostru îl constituie creşterea neîntreruptă a bunăstării materiale şi spirituale a oamenilor muncii de pe întreg cuprinsul ţării. Realizarea acestei politici necesită antrenarea întregului popor pentru asigurarea unei dezvoltări accelerate a economiei naţionale, sporirea continuă a potenţialului productiv al ţării, numai pe această bază putînd fi constituit un fond de mărfuri necesare populaţiei, structurat potrivit cerinţelor consumului modern, putînd fi asigurate venituri sporite pentru populaţie. Este vorba practic de echilibrarea cerinţelor crescînde ale economiei şi ale oamenilor muncii, pe de o parte, cu posibilităţile economiei de a le satisface material şi financiar, inclusiv pe calea retribuţiilor în ce priveşte oamenii muncii, pe de altă parte. În procesul de satisfacere a cerinţelor economiei şi populaţiei, un rol deosebit îl are creşterea productivităţii muncii, acţiune complexă, ce comportă multiple preocupări. Pentru a asigura această creştere, echilibrul menţionat, în cadrul mecanismului de conducere şi planificare a economiei noastre socialiste acţionează corelaţiile planului de muncă şi retribuţie[1]). Ele sînt folosite concomitent ca instrumente de planificare şi control al realizării planului pe toate treptele ierarhice.

Funcţiile corelaţiilor şi modul lor de realizare

FOLOSIREA corelaţiilor planului de muncă şi retribuţie în această dublă calitate rezultă din conţinutul şi esenţa lor, din funcţiile economice pe care le îndeplinesc. Deşi indicatorii corelaţiilor nu acoperă decît parţial sfera producţiei şi respectiv a consumului din economia naţională **ele servesc la dezvoltarea echilibrată şi proporţională a economiei**, la orientarea unei părţi însemnate şi în continuă creştere a producţiei şi consumului pe sfere, sectoare, ramuri şi subramuri. Cu ajutorul lor se fundamentează astfel echilibrul necesar între masa veniturilor şi volumul bunurilor de consum şi al serviciilor, o circulaţie bănească normală etc. Corelaţiile planului de muncă şi retribuţie îndeplinesc totodată o importantă **funcţie în legătură cu politica de acumulare**, cu raportul stabilit între acumulare şi consum, contribuind la sporirea acumulărilor. Cele trei posibilităţi (teoretice) de stabilire a corelaţiilor, posibilităţi care ne conduc la tot atîtea raporturi în ce priveşte acumularea, sînt suficient de concludente în acest sens.

a, (b) $= 1$, Acumulare constantă ;[2])

a, (b) $= 1$ $A_1 > A_0$
a, (b) $= 1$ $A_1 < A_0$

Corelaţiile planului de muncă şi retribuţie exercitată şi o **funcţie de cointeresare materială**, pe baza lor se determină modul de împărţire a rezultatelor producţiei în produsul pentru sine şi în produsul pentru societate. În acest fel se creează anumite raporturi între interesul personal şi cel social, între interesul imediat şi de perspectivă, raporturi care fac obiectul cointeresării materiale privită în accepţiunea ei cea mai largă (atît socială, de grup cît şi individuală).

Dacă ne referim la produsul pentru sine, legătura corelaţiilor cu cointeresarea materială ne apare evidentă, iar literatura de specialitate nu conţine nici un fel de controversă în această privinţă. Nu acelaşi lucru se poate spune în legătură cu produsul pentru societate care, după părerea noastră, are şi el o strînsă legătură cu cointeresarea materială.[3]). Cu ajutorul plusprodusului devine posibilă sporirea resurselor de acumulare, creşterea gradului de înzestrare tehnică, iar de aici posibilităţi tot mai mari de creştere a productivităţii muncii şi de bunăstare materială a întregului popor ; aceleaşi resurse servesc pentru crearea de noi locuri de muncă, pentru realizarea politicii de ocupare deplină a forţei de muncă. **Plusprodusul serveşte deci scopului înfăptuirii cointeresării materiale în forma ei socială, funcţia de acumulare a corelaţiilor — înainte menţionată — fiind astfel pe deplin compatibilă cu funcţia lor de cointeresare materială (socială).** Prin urmare corelaţiile planului de muncă şi retribuţie constituie „terenul" îmbinării cointeresării materiale personale cu cointeresarea materială socială, respectiv ele sînt instrumente ale îmbinării intereselor imediate (individuale, colective şi sociale), cu interesele de perspectivă ale tuturor membrilor societăţii.

Între cele trei funcţii menţionate ale corelaţiilor în discuţie există o legătură strînsă. Nerealizarea uneia dintre funcţii se poate răsfrînge asupra celorlalte două funcţii, de unde rezultă că ele se cer înfăptuite cumulativ. Acest fapt comportă exigenţe deosebite privind modul de stabilire a corelaţiilor, începînd cu criteriile şi factorii fundamentării lor şi terminînd cu metodele şi tehnicile de evaluare a acestor factori, cu indicatorii care intră în alcătuirea celor două corelaţii.

Realizarea cointeresării materiale cu ajutorul corelaţiilor planului de muncă şi retribuţie reclamă ca în procesul fundamentării lor ştiinţifice să se ţină seama de două condiţii esenţiale : a) un raport cantitativ optim între $\Delta S/\Delta Q$ şi $\Delta s/\Delta W$, raport care exprimă creşterea de S şi s (procente sau lei) ce revine la un procent de creştere a Q şi W ; b) o bună legătură funcţională între $\Delta S \Delta Q$ şi $\Delta s/\Delta W$, adică necesitatea ca din creşterea totală a retribuţiei partea covîrşitoare să aibă drept sursă creşterea productivităţii muncii, în genere efortul propriu al ramurilor, subramurilor şi întreprinderilor.

Care trebuie să fie rata de devansare a retribuţiei de către productivitate?

DEVANSAREA retribuţiei de către productivitate constituie o necesitate obiectivă a dezvoltării. Aceasta se ridică mai pregnant atunci cînd se urmăreşte accelerarea creşterii economice, modernizarea structurii economiei, cînd se urmăreşte lichidarea decalajelor economice dintre o ţară şi alta. Or, o asemenea cerinţă este de stringentă actualitate şi importanţă pentru ţara noastră. Soluţia devansării retribuţiei de către productivitate este pe deplin compatibilă cu cointeresarea materială, socială, deoarece creează premisele sporirii acumulării şi ridicării productivităţii muncii sociale. Tot astfel, devansarea retribuţiei de către productivitate poate satisface în mod corespunzător şi cerinţele cointeresării materiale personale, cu condiţia de a se asigura o mărime optimă a devansării. Aşadar, **mărimea devansării** şi nu devansarea în general este problema esenţială care trebuie soluţionată în procesul stabilirii corelaţiilor planului de muncă şi retribuţie pentru ca societatea să beneficieze de efectele favorabile ale cointeresării materiale, iar creşterea economică să se realizeze în condiţiile unei înalte eficienţe economice.

În condiţiile devansării, raporturile cantitative ale corelaţiilor (teoretic vorbind) pot lua următoarele valori : $O \leqslant \frac{DS}{\Delta Q} < 1$ $O \leqslant \frac{\Delta s}{\Delta W} < 1$. Practic, însă, dintr-o mulţime de considerente ocuparea forţei de muncă suplimentare, creşterea calificării personalului, modificarea structurii ramurilor şi a sortimentului producţiei etc.), cele două inegalităţi se modifică în partea stîngă şi devin. $O < \frac{\Delta S}{AQ} < 1$ şi $O < \frac{D_s}{\Delta W} < 1$

Stabilirea mărimii optime a devansării se referă la două aspecte esenţiale : a) factorii ce se cer luaţi în considerare (macroeconomici şi microeconomici, respectiv cei care reflectă efortul societăţii şi cei care reflectă efortul întreprinderilor) ; b) evaluarea fiecărui factor din cele două grupe. Spunem aceasta întrucît la prima vedere ar părea că pentru stabilirea mărimii devansării este suficient să se ia în considerare un singur grup de factori (fie macroeconomici, fie microeconomici). În realitate lucrurile nu stau astfel. Factorii macroeconomici sînt aceia care reclamă devansarea în cît mai mare măsură a retribuției de către productivitate. Aceasta decurge din necesitatea asigurării sporirii acumulării în forma sa materială (de mijloace de producție), proces obiectiv, avantajos pentru societate în ansamblul ei. Mărimea devansării, stabilită exclusiv în baza factorilor macroeconomici, nu reflectă însă decît cerințele cointeresării materiale sociale. Pe planul creșterii economice ea ar putea conduce într-adevăr la sporirea mai rapidă a înzestrării tehnice a muncii, însă nu garantează și o sporire corespunzătoare a eficienței folosirii bazei materiale și umane a producției.

Dacă, dimpotrivă, se iau în considerare numai factorii microeconomici, de asemenea nu putem ajunge la o mărime optimă a devansării, întrucît în acest caz s-ar manifesta o tendință opusă celei dintîi, de stabilire a devansării cît mai aproape de 1. Și, aceasta în virtutea faptului că în această alternativă s-ar pune un accent mai mare pe cointeresarea materială personală, restrîngîndu-se corespunzător posibilitățile de sporire a acumulărilor, de promovare a progresului tehnic, de înfăptuire a cointeresării materiale sociale.

Optimizarea mărimii devansării rezultă așadar, prin **luarea în considerare a ambelor grupe de factori** — condiție esențială pentru ca corelațiile să îmbine în mod judicios cointeresarea materială socială cu cointeresarea materială personală, pentru a asigura creșterea economico-socială rapidă și eficientă.

Cea mai dificilă problemă a determinării mărimii optime a devansării este legată însă de modul de evaluare a celor două grupe de factori. Este drept, în ce privește evaluarea factorilor și cerințelor macroeconomice, aceste dificultăți nu sînt prea mari. În schimb, factorii microeconomici, de o diversitate enormă, extrem de mobili, de variabili în timp și spațiu, îngreunează considerabil evaluarea lor corectă. Ea este însă necesară, întrucît corelațiile amintite trebuie să aibă o bună fundamentare nu numai pe ansamblul economiei, al unei ramuri și subramuri, ci pentru fiecare întreprindere. În definitiv la acest nivel se dovedește măsura în care corelațiile planului de muncă și retribuție satisfac cerințele cointeresării materiale personale, ale creșterii economice intensive, eficiente.

Interferența organică între micro și macroeconomic

ASIGURAREA unei legături cantitative între cuplurile de indicatori examinați — oricît de importantă ar fi — este însă insuficientă pentru a asigura cointeresarea materială. Pentru aceasta se impune a se satisface și o a doua condiție, care constă în funcționalitatea legăturii dintre retribuție și productivitate. Esența acestei condiții, așa cum s-a menționat, ca efortul propriu depus pentru creșterea productivității muncii să aibă o pondere covîrșitoare în ansamblul factorilor care determină creșterea retribuției.

Condiția de funcționalitate se referă îndeosebi la relația dintre Δs și ΔW pe ramuri, subramuri și mai ales în interiorul acestora, pe întreprinderi. În acest caz se relevă un mecanism de refacere a legăturii dintre retribuție și productivitate — **majorările periodice de retribuție.** În baza acestor constatări am fi tentați să credem că asigurarea funcționalității retribuției presupune ca majorările de retribuție să se efectueze după criteriul efortului propriu al întreprinderilor. Într-o astfel de alternativă eforturile de cercetare și perfecționare a corelațiilor ar trebui orientate exclusiv spre găsirea mijloacelor și metodelor de determinare a efortului propriu al întreprinderilor, în funcție de care să se efectueze aceste majorări. Noi considerăm că în acest caz condiția de funcționalitate ar fi doar parțial satisfăcută. Și spunem aceasta întrucît majorările de retribuție trebuie să asigure și cerințele funcționalității macroeconomice a retribuției, adică ele trebuie să asigure orientarea forței de muncă către ramurile cele mai dinamice, moderne, să contribuie la modernizarea structurii economiei, prin urmare să susțină creșterea productivității muncii sociale.

Desigur, apare evident cît de dificilă este sarcina efectuării acestor majorări pentru a satisface cele două aspecte ale funcționalității macroeconomice și microeconomice. Totuși, acest lucru este posibil cu condiția ca sporul de retribuție medie și de fond de retribuții, obținut prin majorări, să fie însoțit de o bună alocare a lui pentru diferite elemente ale sistemului de retribuire (tarifar, sporuri, prime, gratificații etc.). Pe o astfel de bază devine posibil ca unele elemente ale sistemului de retribuire să fie legate de funcționalitatea macroeconomică a retribuției (creșterea productivității muncii sociale), iar altele de funcționalitatea microeconomică (sporirea productivității individuale și colective). Devine astfel posibil ca în cadrul raportului cantitativ dintre retribuție și productivitate să existe un mai bun echilibru între partea de creștere a retribuției provenind din dezvoltarea economică de ansamblu și cea provenind din rezultatele efortului propriu al întreprinderilor.

În esență, funcționalitatea legării retribuției cu productivitatea muncii evidențiază că pentru sporirea productivității muncii nu este suficient să constatăm existența unui raport catitativ semnificativ. Ceea ce contează în ultimă analiză este măsura în care acest raport cantitativ se întemeiază pe o legătură strînsă cu productivitatea muncii individuale, colective și sociale.

Exigențe privind calitatea indicatorilor

CORELAȚIILE planului de muncă și retribuție — dat fiind funcțiile importante și complexe pe care urmează să le îndeplinească — reclamă exigențe deosebite privind calitatea indicatorilor pe care ele se întemeiază.4) Este știut că producția globală și productivitatea muncii nu reflectă fidel efortul propriu al întreprinderilor și ramurilor. În conținutul producției globale se include și consumul de muncă materializată, ceea ce determină două categorii de deformări : microeconomice și macroeconomice. Ambii indicatori supraestimează deci rezultatele producției la toate nivelele ierarhice.

În consecință, datorită insuficiențelor acestor indicatori, corelațiile panului de muncă și retribuție, funcțiile acestora, sînt afectate pe cel puțin trei planuri : al fundamentării mărimii devansării retribuției de către productivitate, al funcționalității retribuției în raport cu efortul propriu, și, în fine, „cointeresează“ întreprinderile în consumul de factori și nu în economisirea lor. De aceea, o direcție principală a perfecționării corelațiilor planului de muncă și retribuție o constituie preocuparea — existentă la noi — de luare în considerare a unor indicatori (producția netă, valoarea adăugată, producția finală) care să elimine, cel puțin parțial, insuficiențele producției globale.

Concentrarea atenției către producția netă, de pildă, nu este întîmplătoare. Prin conținutul său, acest indicator caracterizează volumul activității productive rezultat din folosirea eficientă a întregului consum de muncă (vie și trecută), ceea ce determină interesul întreprinderilor pentru economisirea tuturor factorilor producției. Acest indicator satisface totodată exigențele conducerii centralizate, putînd fi determinat la nivel de întreprindere, subramură, ramură și economie națională.

Fiind un indicator valoric, însă, producția netă, ca și producția globală, este și ea afectată de unii factori, cum sînt sistemul de prețuri, modificarea sortimentului producției etc. Iată de ce considerăm că îmbunătățirea cointeresării materiale a întreprinderilor prin corelațiile planului de muncă și retribuție nu se poate realiza numai prin perfecționarea indicatorilor. Concomitent este necesar să se întărească gestiunea întreprinderilor, să se realizeze o mai bună evidență a efortului lor propriu, factori ce vor stimula introducerea rezervelor în plan.

Gheorghe RABOACA

Institutul de cercetări economice

---

[1] Ne referim, la corelația dintre fondul de retribuție și volumul producției $\left(\frac{S}{Q} = a\right)$ și a corelației dintre retribuția medie și productivitatea muncii, adică $\left(\frac{s}{W} = b\right)$.

[2] În toate aceste trei cazuri fondul de retribuție și retribuția medie s-au exprimat în termenii retribuției reale ; în alternativa exprimării lor sub forma retribuției nominale, așa cum se procedează în practică, este evident că și în primul caz acumularea rămine constantă, realizîndu-se condiția $A_1 > A_0$.

[3] Asupra acestei probleme ne-am referit mai pe larg în „Stimulente morale și materiale în societatea noastră“ (Lupta de clasă nr. 8/1971. p. 53—54) și „Cointeresarea materială — factor al creșterii economice“ (Eficiență și creștere economică. 21, Editura Academiei, 1972, p. 249—266).

[4] Desigur, ocupîndu-ne aici numai de indicatorii planului de muncă și retribuție n-am vrea să se înțeleagă că funcția de cointeresare a celor două corelații ale planului de muncă și retribuție ar fi dependentă numai de acești indicatori. În realitate, funcția de cointeresare, ca și celelalte funcții ale corelațiilor, depind de întreg sistemul de indicatori ai planificării economice și financiare, de toate pîrghiile economice.

● Începutul indispensabil : formarea specialiștilor ● Rolul centrelor departamentale de perfecționare, al cabinetelor județene de organizare ● Suportul moral și contribuția de idei a colectivului de muncă ● Barierele formale : cum le înlăturăm ? ● Condițiile unei masive implementări

R. E. militează pentru GENERALIZAREA ANALIZEI VALORII

DUPĂ CE, în prima parte a investigației noastre (nr. 38, din 24 septembrie a.c., al revistei), am semnalat discordanța existentă între posibilitățile pe care le oferă analiza valorii („A.V.“) și gradul în care ele sînt valorificate, în cele ce urmează ne vom referi — redînd opiniile specialiștilor consultați de redacție — la unele probleme a căror rezolvare condiționează trecerea la o largă aplicare a metodei.

FORMAREA NUCLEULUI

• **CADRELE.** Principala investiție pe care o cere „A.V.“ este aceea de inteligență. Fiind însă vorba de un nou mod de a ordona gîndirea creatoare a cadrelor din cercetare, proiectare și producție, de o tehnică specifică, începutul indispensabil constă în **formarea unui contingent — satisfăcător numeric și calitativ — de specialiști în analiza valorii.** Acțiune care, date fiind proporțiile pe care le-ar îmbrăca și pentru a fi dusă la bun sfîrșit într-o perioadă scurtă, necesită **implicarea coordonată a mai multor organisme.**

Cursurile de la Academia „Ștefan Gheorghiu“ au pregătit pînă acum cîteva sute de cadre de specialiști. Măsura în care aportul lor în cadrul ramurilor respective se poate face simțit derivă firesc din modul în care ramurile înseși, centralele și unitățile din cadrul lor au apreciat utilitatea și oportunitatea programelor respective. (Un interes deosebit au manifestat industria electronică, automatica — ceea ce denotă buna orientare în sesizarea căilor ce pot asigura procesul de reînnoire rapidă și cît mai eficientă a produselor, imperativ de prim ordin în aceste sectoare. Mai puțini au fost cursanții din construcția de mașini etc., iar industria alimentară și ramura de construcții-montaj aproape că n-au fost reprezentate). Oricum, capacitatea limitată de pregătire la Academia „Ștefan Gheorghiu“ — nemaivorbind de avantajele unei apropieri de specificul și locul de producție — impun **proliferarea focarelor de instruire.**

Unde, cine și cum să o facă ? Să vedem ce spune experiența de pînă acum.

• **RAMURA.** Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții oferă o exemplificare aptă să convingă : centrele sale de perfecționare a lucrătorilor, din București (materiale de construcții), Bușteni (prelucrarea lemnului), Roznov-Neamț (exploatarea lemnului), posedă în prezent experți instructori proprii, cu ajutorul cărora organizează programe de specializare în „A.V.“. La centrul din București, un prim curs a fost absolvit, anul trecut, de 21 de ingineri, economiști și tehnicieni din cadrul a trei centrale, autorii celor 15 proiecte aplicative menționate în prima parte a articolului, prin care au fost reconcepute — folosind „A.V.“ — produse nerentabile sau cu costuri directe mari, cu pondere importantă în producția marfă, cu materiale deficitare sau din import. Recent și-au prezentat proiectele absolvenții unui al doilea curs. Programul este organizat astfel : ciclul 1 — la sediul centrului, 8 zile (instruire tematică, exerciții, aplicații) ; ciclul 2 — la întreprindere (cursanții elaborează, individual sau în echipe de cîte doi, proiecte concrete) ; ciclul 3 — la sediul centrului, 4 zile (analiza în colectiv a proiectelor, aprofundarea metodei, elucidarea unor situații specifice). Făcînd un calcul pur orientativ, de exemplu, raportul între cheltuielile pe care întreprinderile le-au suportat pentru participanții la programul de perfecționare (circa 3 100 lei/persoană) și economia anuală pe care o asigură aplicarea proiectelor aplicative elaborate de absolvenții primului curs, rezultă **o eficiență de 360 lei beneficiu la 1 leu investit !**

În ce măsură s-au antrenat într-o acțiune similară centrele de perfecționare a lucrătorilor din alte ramuri ? Iată ce ne-au răspuns directorii cîtorva dintre ele. **Nicolae Ungureanu** (industria ușoară) : „În diferite programe am introdus predarea unor noțiuni de «A.V.», dar un curs special de analiza valorii n-am avut. Vom organiza eventual, în 1977, pentru proiectanții de produse“. **Dumitru Rizescu** (industria chimică) : „Desigur că în instruirea cadrelor din întreprinderi asupra metodelor moderne de conducere și organizare, n-am putut ocoli o informare de principiu privind analiza valorii. Însă nu mai mult de atît“. **Octavian Toma** (industria construcțiilor de mașini) : „Am vrea să organizăm un program de «A.V.», dar încă n-am găsit un instructor“.

În opinia șefului colectivului de analiza valorii din Academia „Ștefan Gheorghiu“, **Petru Orănescu**, centrelor departamentale de perfecționare ar trebui să le revină, în actuala etapă, **rolul principal în pregătirea cadrelor care să constituie, în întreprinderi, nucleul grupelor de analiza valorii ; „iar primul lucru de făcut este formarea rapidă de instructori pentru aceste centre.** Noi am putea organiza, în anul viitor, specializarea unei serii de instructori care apoi să conducă imediat cursurile pe ramuri“.

Să considerăm această ofertă ca o invitație-apel la adresa direcțiilor de organizare și control și a direcțiilor de personal-învățămînt din ministerele economice.

ACȚIUNI PE PLAN LOCAL

• **JUDEȚUL.** Stimularea și sprijinirea inițiativelor din întreprinderi pentru folosirea analizei valorii făcînd parte din „repertoriul“ cabinetelor județene pentru probleme de organizare, ni se pare normal ca la acest nivel să plasăm **al doilea focar de însușire a tehnicilor „A.V.“** Mai ales că este vorba de o formă de instruire fără scoatere din producție. Exemplele concrete nu lipsesc.

Adrian Cojocaru, directorul Cabinetului județean Dolj : „La noi s-au pregătit 32 de specialiști, din 7 întreprinderi craiovene. În iulie, anul acesta, s-a încheiat un curs pe platforma «Electroputere»-«7 Noiembrie» ; absolvenții sînt într-o fază avansată de reconcepere prin «A.V.» a unor produse destinate beneficiarilor interni și exportului“.

Traian Pintea, directorul Cabinetului județean Cluj : „Luna trecută am deschis un curs intensiv pentru specialiști din 3 întreprinderi. În paralel se lucrează (la unități ca «16 Februarie», «Armătura», «Tehnofrig») la studii aplicative ce vor servi ca exemplificare“.

Gheorghe Copăceanu, expert instructor la Cabinetul județean Timiș : „Avem, în județ, un fond de cadre specializate la Academia «Ștefan Gheorghiu», ceea ce a permis să se constituie colective de «A.V.» în întreprinderile mari. În prezent, paralel cu generalizarea și omogenizarea experienței dobîndite, pregătim relansarea cursurilor de analiza valorii, la care vom antrena îndeosebi cadre tinere. Cabinetul județean Arad ne-a solicitat sprijinul pentru organizarea unui curs ; vom apela în acest scop la specialiști de la întreprinderile «Electromotor» și «Electrobanat», care pot prezenta și aplicații interesante“.

Maria Rădulescu, directorul Cabinetului județean Iași : „35 de cursanți au absolvit, cu proiecte, un program «A.V.» ce s-a desfășurat timp de 6 luni din anul 1975 (2 ședințe pe săptămînă). Unii s-au dovedit foarte zeloși și sînt, acum, animatorii colectivelor de analiza valorii ce s-au format în 8 unități economice“.

Exemplele deci nu lipsesc, sînt mai multe decît cele menționate, dar nu le regăsim în fiecare județ. Situație ce justifică propunerea directorului Centrului de perfecționare a lucrătorilor din industria materialelor de construcții, **Ștefan Tofan** : „Cabinetele județene să fie înștiințate despre specialiștii din întreprinderi care au absolvit cursuri de «A.V.» organizate central sau pe ramuri, **să-i antreneze în acțiunile inițiate pe plan local,** inclusiv ca instructori la programele proprii. Aceasta va contribui nu numai la extinderea metodei, ci și la menținerea și dezvoltarea cunoștințelor în domeniu, condiție esențială pentru formarea unui bun analist «A.V.»“.

Același specialist consideră necesar ca absolvenții cursurilor să fie rechemați ulterior la reciclări, pentru o **instruire complementară** în cadrul unor seminarii cu un pronunțat caracter aplicativ pentru specializare în creativitate și marketing. Cabinetul județean Iași avansează și el ideea unei pregătiri pluridisciplinare. **Maria Rădulescu** : „Crearea de produse noi sau modernizarea celor existente, inclusiv prin «A.V.», presupun concepție, proiectare, realizarea prototipului. Dar pentru trecerea la serie e nevoie de analiza temeinică a fluxului, a manoperei, în vederea raționalizării mișcărilor. După părerea noastră, e foarte bine ca în colectivele de analiza valorii să fie și specialiști în studiul muncii ; este nevoie și de cunoștințe de estetică a producției etc. Noi pregătim acum deschiderea unui curs de studiul muncii, ai cărui absolvenți să fie apoi instruiți și în «A.V.»“.

Expertul instructor **Ion Olaru**, de la Centrul de perfecționare a lucrătorilor din industria materialelor de construcții, argumentează suplimentar : „Cînd analizăm prețul de cost al unui produs, dacă manopera e predominantă, se aplică metodele studiului muncii ; dacă ponderea principală o dețin cheltuielile materiale, se trece la optimizarea produsului, prin analiza valorii.“

● **ÎNTREPRINDEREA**. În ultimul timp, Academia „Ștefan Gheorghiu“ — pe linia acțiunilor de perfecționare a pregătirii cadrelor în teritoriu — a trecut la organizarea unor **cursuri de specializare în „A.V.“, direct în uzine, centrale, institute.** Au beneficiat de acest ajutor, de pildă, Institutul de cercetări și proiectări electrotehnice, Institutul de cercetări și proiectări pentru automatizări, Întreprinderea „23 August“. Avantajul acestei forme este lesne de dedus, în ce privește **integrarea la locul de muncă a noului mod de a gîndi**, formarea colectivului de lucru din cadre de specialități și din compartimente diferite, posibilitatea unor aplicații imediate. Directorul I.P.A., **Marcel Sîrbu**, relatează : „Am selecționat, pentru această formă de reciclare, ingineri — mecanici, electroniști, de automatizări etc. — care se ocupă de reproiectarea produselor sau de produse noi ; ca teme pentru studiile de «A.V.» au fost alese lucrări din plan, garantînd deci o aplicare rapidă în întreprinderile producătoare. Urmărim ca treptat să ajungem ca fiecare cercetător și proiectant să cunoască aceste metode și tehnici, așa încît să le poată folosi în mod curent și **obligatoriu**“.

Ceea ce a făcut Academia pot face și centrele departamentale de perfecționare, și cabinetele județene și municipale, folosind experții lor.

SENSIBILIZAREA

● **FACULTATEA**. N-ar fi oare util ca **metoda analizei valorii — măcar rudimente ale principiilor ei — să facă parte din instrumentarul de lucru cu care tînărul inginer sau economist părăsește facultatea ?** „E chiar necesar susține **Dumitru Rizescu** ; la intrarea în producție, noile cadre ar avea gata formată optica economică a gîndirii inginerești“. Un prim semnal — timid — l-a dat Institutul politehnic Iași, trimițînd la cursul de la Academia „Ștefan Gheorghiu“ un cadru universitar de la catedra de organizare, în ideea ca după specializare să predea studenților.

Desigur, rolul facultății ar fi mai ales de a-i „prelucra psihologic“ pe viitorii specialiști, de a-i informa la nivelul de generalitate dictat de situația în care ei încă nu cunosc practic produsele, procesele de fabricație. Dar tot ar fi, privind în perspectivă, un mare cîștig : de pildă, **înarmarea inginerilor cu obișnuința de a analiza permanent tehnicile utilizate, prin prisma costurilor de fabricație.** De aceea, apreciază **Petru Orănescu,** „trebuie introduse încă în facultate module ale «A.V.» — urmînd, firește, ca accentul să fie pus pe învățămîntul postuniversitar“.

Presupunînd că la toate aceste nivele — academie ,ramură, județ, unitate economică ,învățămînt superior — ar începe mîine, cu o extindere medie, o campanie de pregătire în „A.V.“, în 2-3 ani am avea numărul necesar de analiști în institutele de cercetare și proiectare, iar în fiecare întreprindere cel puțin un specialist în tehnica analizei valorii, cărora să li se încredințeze conducerea colectivelor de elaborare a proiectelor de „A.V.“, cooptînd colaboratori din diferite domenii de activitate. Orice amînare a acestui mîine va decala și termenul final.

● **DOCUMENTAREA.** Lăsînd la o parte cursurile, sau chiar pentru a mări eficiența cursurilor, de ce material documentar dispune cel ce dorește să se inițieze în „A.V.“ ori să aprofundeze sub diferite aspecte tehnicile însușite în 20-30 de ore de instruire ?

„Am vrea să cunoaștem mai mult despre analiza valorii, am auzit că dă rezultate foarte bune. Doi proiectanți de la noi au urmat un curs, acum lucrează la concepția unui produs nou, dar restul lucrătorilor din institut au doar o idee foarte vagă despre metodă.“ Observația făcută de **Petre Terzi**, cercetător principal la Institutul de cercetări și proiectări pentru aparataje, instalații și utilaje de construcții. ar putea fi contrasemnată de multe cadre din multe unități. Realitatea e că **încă nu a apărut la noi, în tiraj de piață, nici o lucrare fundamentală în domeniu.** Academia „Ștefan Gheorghiu“ a editat, pentru uz propriu, o primă redactare a unui manual, pe cît de util pe atît de căutat, dar tot pe atît de greu de găsit. O sinteză documentară — tot în tiraj restrîns — a I.N.I.D. reușește doar să prezinte unele principii, preluate fără discernămînt din literatura străină. Se întîmpină dificultăți chiar și în ce privește documentarea asupra experiențelor autohtone.

Credem că problema va trebui să stea în atenție **editurii** care urmează să concentreze producția de carte destinată popularizării științei și tehnicii. **Revistele tehnice, oficiile departamentale de informare documentară** pot, de asemenea ,juca un rol în diseminarea cunoștințelor și a soluțiilor practice.

Lăudabilă și demnă de preluat inițiativa Cabinetului județean de organizare Iași, care a înființat un **punct de documentare „A.V.“** unde cei interesați pot găsi multiplicate materiale de la Academia „Ștefan Gheorghiu“, proiectele realizate de cei școlarizați etc.

● **CLIMATUL**. Printre „efectele în timp“ ale aplicării pe o scară organizată a analizei valorii, **Petru Orănescu** include, pe bună dreptate, faptul că „se stimulează capacitatea de creație a cadrelor de ingineri, tehnicieni, economiști, deplasînd centrul de greutate al gîndirii lor de la sarcinile curente spre crearea de lucruri noi, spre obținerea unei eficiențe economice maxime prin îmbunătățirea continuă a tehnicilor utilizate“. Ceea ce necesită însă un macro și un microclimat, o condiționare cel puțin la nivelul **înțelegerii,** al **conștientizării factorilor de decizie** din institut, întreprindere, ramură. „Probabil că în primul rînd — consideră **Dumitru Ionescu,** directorul Cabinetului de organizare al municipiului București — ar trebui informate, instruite cadrele de conducere din economie, mai ales din proiectare, personalul de specialitate al organelor de sinteză“. Este ceea ce și face Academia „Ștefan Gheorghiu“, însă eșalonul e, prin forța lucrurilor, restrîns.

Vedem însă posibilă și **o informare de masă asupra rezultatelor „A.V.“**, în ideea unei **sensibilizări** în ce privește resursele potențiale de economii. Proiectele bazate pe „A.V.“ să fie prezentate în ședințe ale consiliilor oamenilor muncii; analiștii formați să expună tuturor specialiștilor din institutul sau întreprinderea respectivă elementele de bază ale metodei, cu exemplificări din producția proprie.

Unele prevederi ale proiectului **Programului de măsuri în domeniul muncii ideologice, politice și cultural-educative,** aflat actualmente în dezbatere, sugerează forme de mare eficacitate pentru o astfel de informare. Ne referim la **lectoratele tehnice,** unde se dezbat problemele tehnologice de care depinde realizarea planului ; la **expozițiile permanente** de piese, ansamble, subansamble și produse, ce se vor organiza în întreprinderi, secții și sectoare, pentru a oglindi preocupările legate de modernizarea produselor, asimilarea de noi produse, continua îmbunătățire a calității acestora, reducerea importurilor.

Există toate motivele de a crede că o astfel de sensibilizare ar crea premisele unei largi participări la analiza produselor, a funcțiilor, la cristalizarea soluțiilor.

CADRUL ORGANIZATORIC ȘI NORMATIV

Reținerea pe care o manifestă, în prezent, față de „A.V.“ unii conducători de institute și întreprinderi, de centrale industriale, provine nu numai din necunoașterea metodei, ci și din neidentificarea posibilităților de a o include nerestrictiv într-o structură organizatorică dată, într-un sistem de indicatori economici.

● **PARALELISME ?** Cel mai simplu de liniștit este teama că ar fi nevoie de organe paralele pe diferite nivele. „Nu e deloc cazul — explică **Petru Orănescu** ; nu inventăm o acțiune nouă.

Analiza valorii se încadrează perfect în acțiunea de modernizare și reproiectare a produselor, de asimilare de produse noi, asigurîndu-i rezultate mai bune". **Ion Aristotel**, șef de proiect la I.P.A., exemplifică: „Există o formă foarte bună de colaborare între institutul nostru și diferite întreprinderi din ramura electrotehnică-automatizări: colective mixte de cercetare-proiectare-tehnologie. Acestea ar putea fi și grupe de analiza valorii; includerea de specialiști din uzine permite să se țină seama de dotarea beneficiarului, de posibilitățile sale de a executa produsul nou sau reconceput". Nu e nevoie nici de personal suplimentar. În institute — șeful de proiect, în întreprinderi — un specialist în «A.V.» încadrat în compartimentul de organizarea producției și a muncii, ar reprezenta „permanența" în jurul căreia să se grupeze, după nevoile studiilor și proiectelor respective, cadre de diferite specialități.

• **PROIECTAREA.** Analiza valorii reprezintă încă o necunoscută în proiectarea de construcții, unde punerea ei în ecuație ar duce, credem, la serioase redimensionări ale investițiilor, cu economii uriașe de fonduri, materiale, manoperă, terenuri, prin eliminarea actualelor exagerări, contribuind la îndeplinirea măsurilor indicate de secretarul general al partidului la Consfătuirea de lucru de la Comitetul Central al P.C.R. din 21 septembrie a.c., consacrată activității în domeniul proiectării și construcțiilor industriale. Revista noastră își propune să abordeze cît de curînd această problemă. Rămînînd însă în domeniul proiectării de produse: există, față de „A.V.", o reținere contradictorie. Un motiv — capacitatea insuficientă față de aglomerarea cu comenzi, care nu ar permite să se piardă timp în plus cu analiza. Fals; căci eliminînd funcțiile nejustificate ale produsului și reperele care le materializează, **„A.V." reduce volumul de proiectare** — mai ales în situația, de dorit, cînd și **temele de proiectare date de beneficiar ar fi rezultatul unei selecții a variantelor posibile, tot prin analiza valorii.** Alt motiv: reducerea complexității produsului ar duce la neîndeplinirea normei — calculată în funcție de numărul de repere — pe care o are de realizat proiectantul (formal, pentru acesta e mai avantajos să proiecteze ceva complicat și scump!). Soluția — **un alt mod, stimulativ, de așezare a normelor,** luînd ca bază, la modernizări, produsul existent, iar la produse noi — realizări similare din țară și din străinătate. Ar fi de studiat și posibilitatea corectării normei cu un anumit coeficient, pentru simplificarea produsului, reducerea costului, îmbunătățirea calității.

Căzînd argumentele contra, rămîne sugestia pro, ca **analiza valorii să fie introdusă ca o tehnică de lucru obligatorie în proiectare, unde se determină 75-80% din cuantumul consumului de muncă vie și materializată pentru realizarea unui produs.**

• **INDICATORII.** Sub reflectorul analizei valorii se reliefează distrofic unele discontinuități în aspectul formal al coincidenței dintre interesele economiei naționale și cele ale întreprinderii. Pentru uzine care au planul fizic în tone (de pildă în metalurgie, în construcția de mașini), reducerea greutății produselor poate apare dezavantajoasă; după cum și indicatorul „valoarea producției globale" poate răci interesul pentru o soluție care, reducînd drastic costurile, atentează la această valoare. Aici trebuie căutată, probabil, și una din explicațiile faptului că în întreprinderi unde analiza valorii a intrat pe poarta principală, ea a rămas totuși în holul de expoziție, dîndu-i-se doar un caracter demonstrativ prin limitarea ariei de aplicare la unul-două produse.

Sarcina trasată de Congresul al XI-lea al partidului privind perfecționarea mecanismului de planificare, măsurile concrete inițiate pe această linie deschid perspectiva înlăturării unor asemenea contradicții. Experimentarea și viitoarea introducere a indicatorului **„producție netă"**, **detalierea planului pe sortimente** conturează un cadru de rezolvare ce lasă încă loc și pentru alte inițiative.

★

În implementarea oricărei noutăți de anvergură există un prag, o limită de anduranță, de la care argumentarea trebuie să facă loc deciziei. Pentru a crea condiții de desfășurare celor care au înțeles acest nou, pentru a debloca frînele din mîna unora mai refractari.

Analiza valorii se apropie de acest punct. În opinii exprimate anterior în revistă, în cele culese în cursul acestei investigații, numeroși specialiști aduc în discuție coordonate gradate evolutiv ale unui eventual **program de finalizare a experimentării și de trecere la generalizarea aplicării.** Redăm propunerile lor în loc de:

CONCLUZII

● Reglementarea unitară a obiectivelor concrete, sarcinilor, cadrului organizatoric și răspunderilor pentru **INTRODUCEREA ȘI APLICAREA PERMANENTĂ** a tehnicii analizei valorii, cu stabilirea modalităților de control.

● Determinarea, la nivelul institutelor de cercetare-proiectare și al unităților de producție, a unui **NOMENCLATOR MINIMAL** de produse de serie existente care — avînd cheltuieli materiale ridicate — să fie reconcepute pornind de la „A.V."; stabilirea ordinei lor să se facă, de preferință, prin aplicarea analizei PARETO.

● Selecționarea de către centrale și ministere, în colaborare cu organele de sinteză, a acelor produse din acest nomenclator, a căror reproiectare prin „A.V." comportă prima urgență din punctul de vedere al economiei naționale — al balanței resurselor, al rentabilității, al cooperărilor etc. — și **INCLUDEREA LOR ÎN PLANUL TEHNIC** de modernizare, sau chiar ca sarcină distinctă **ÎN PLANUL NAȚIONAL UNIC.** Întrucît institutele și centrele de cercetare-proiectare ale ramurilor sau centralelor nu au în prezent indicatori de reducere a costului produselor **(ceea ce, în practică, face adesea ca „modernizarea" să însemne supradimensionare și, deci, scumpire)**, odată cu nominalizarea pozițiilor de reproiectare să se prevadă și **COEFICIENȚI MINIMI DE REDUCERE A PREȚULUI DE COST**, cu condiția obligatorie a menținerii sau îmbunătățirii calității.

● Obiectivele acțiunilor de analiza valorii să fie introduse în **PROGRAMELE DE REDUCERE A COSTURILOR DE PRODUCȚIE ȘI A NORMELOR DE CONSUM**, pe planul unității și chiar al departamentului (cum a procedat în acest an, cu titlul de experimentări, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini).

● Acțiunea de experimentare să fie extinsă **PRIORITAR** în acele sectoare ale economiei care consumă materii prime și materiale valoroase și cu resurse limitate.

● **EXTINDEREA ȘI GENERALIZAREA SOLUȚIILOR** din proiectele de „A.V." la toate unitățile ce fabrică același produs, precum și la alte tipodimensiuni.

● Asigurarea posibilității de **APLICARE DEROGATORIE** a proiectelor de „A.V." ale căror soluții, cu eficiență economică și tehnică certă, contravin totuși prevederilor unor standarde și normative; revizuirea operativă a acestor prevederi, pentru a cuprinde noile posibilități create.

● Concepția **PRODUSELOR NOI** să se efectueze, de regulă, folosind analiza valorii, certificîndu-se acest lucru în documentația ce se prezintă pentru aprobarea prețurilor.

● Intensificarea acțiunii de pregătire a specialiștilor în „A.V." să fie însoțită de **O LARGĂ PROPAGANDĂ A METODEI.**

Dorin CONSTANTINESCU

„Revista economică", propunîndu-și să militeze în continuare pentru aplicarea și generalizarea analizei valorii, pentru perfecționarea succesivă a metodologiei acesteia, invită cititorii, toți specialiștii cu preocupări în acest domeniu să-i trimită spre publicare relatări despre propria lor experiență, observații, propuneri în vederea unei masive și reușite implementări a metodei în economia românească.

UNELE TRĂSĂTURI DEFINITORII ALE ACTUALEI FAZE A CRIZEI SISTEMULUI CAPITALIST (II)

AM ENUMERAT în prima parte a articolului cîteva din caracteristicile noii faze a crizei generale, care se referă la toate laturile societății burgheze, dar vom insista asupra economicului ; studierea caracteristicilor recentei crize economice din societatea capitalistă are o importanță deosebită pentru înțelegerea particularităților noii faze a crizei sistemului capitalist, știut fiind că tocmai economicul reprezintă axul central al dezvoltării sociale.

În același timp, situarea crizei economice în contextul crizei de ansamblu a sistemului capitalist oferă posibilitatea justei interpretări a naturii crizei economice, dată fiind creșterea interferențelor și interdependențelor dintre economic, social și politic, dintre aspectele interne și cele internaționale ale vieții economice și social-ploitice.

1. Dacă este justă afirmația potrivit căreia criza din economia capitalistă din anii 1974/75 nu poate fi redusă la o criză ciclică de supraproducție, tot atît de adevărat este că aceasta din urmă nici nu poate fi exclusă din analiză ; anii 1974 și 1975 ne îndreptățesc să vorbim de o criză ciclică de supraproducție, avînd numeroase trăsături specifice.

O primă caracteristică a acestei crize constă în faptul că ea marchează o **revigorare a ciclului economic** în special prin creșterea ponderii fazelor lui descendente. Din acest punct de vedere, situația actuală se încadrează într-o tendință generală și anume : în fazele clasice ale stadiilor pe care capitalismul le parcurge are loc o slăbire a mecanismului dezvoltării ciclice a producției capitaliste, iar depresiunile și crizele ocupă o pondere redusă, în timp ce în fazele de tranziție, de criză, ciclul economic se manifestă cu pregnanță, iar ponderea fazelor lui descendente este în creștere.

Într-o schemă simplificată, teza pe care dorim s-o prezentăm ar arăta astfel :

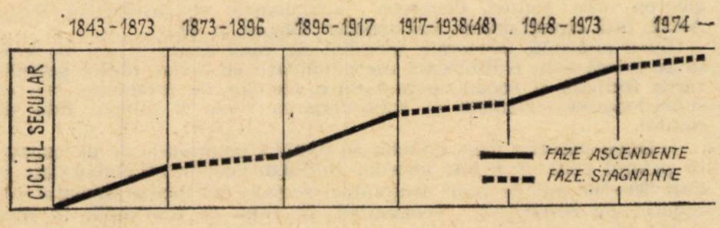

În noua fază de criză a capitalismului monopolist de stat care a început odată cu actualul deceniu, putem aștepta o revigorare a ciclului „decenal“, creșterea ponderii fazelor lui descendente. Practica confirmă această ipoteză : pentru prima dată în decursul întregii perioade postbelice avem de-a face cu doi ani consecutivi de stagnare și scădere a producției pe ansamblul lumii capitaliste, ceea ce face ca pe întreaga perioadă 1971—1975 ritmul mediu anual de creștere a producției pentru această parte a lumii să fie de numai 2% comparativ cu 5% în cele două decenii anterioare.

2. O a doua caracteristică a crizei din 1974 și 1975 este aceea că **ea a cuprins, pentru prima dată în ultimele patru decenii, ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate,** acest lucru rezultă din datele din tabel, date referitoare la sporurile P.N.B. real față de anul precedent.

Nu este o simplă extindere a ariei geografice de manifestare a crizei, ci este vorba de un fenomen calitativ nou : dacă în întreaga perioadă postbelică desincronizarea fazelor ciclului mondial a fost un proces esențial al reproducției capitaliste iar criza mondială a putut fi doar rezultatul coincidenței crizelor în principalele zone ale lumii capitaliste, criza din 1974—1975 marchează începutul unei tendințe de **resincronizare a ciclului mondial capitalist :** criza mondială nu mai reprezintă o simplă însumare a crizelor naționale, ci o dereglare cu mult mai profundă a crizei economiei capitaliste, cînd crizele din interiorul fiecărei țări se conjugă cu dezorganizarea principalelor fluxuri economice, a mecanismelor de realizare a lor, ceea ce agravează crizele la nivel național.

Dacă desincronizarea ciclului a făcut posibilă atenuarea crizei mondiale pe seama creșterii producției în unele țări, așa cum s-a întîmplat în anii 1953—1954 sau 1957—1958, dimpotrivă, acum se ascute concurența dintre țările capitaliste, fiecare din acestea căutînd să-și soluționeze problemele pe seama celorlalte în condițiile în care tocmai datorită desfășurării concomitente a crizei în toate țările marjele de manevrare se îngustează.

Sporuri ale P.N.B. real față de anul precedent (%)

	1974	1975
S.U.A.	— 2,1	— 3,0
Canada	+ 2,8	— 1.0
Japonia	— 1,8	+ 1,5
R.F.G.	+ 0,4	— 4,0
Franța	+ 3,9	— 2,5
Anglia	+ 0,2	— 1,0
Italia	+ 3,2	— 3,0
Media pe 7 țări	— 0,5	— 2,0
Belgia	+ 4.0	— 2.0
Danemarca	+ 1,5	— 1,5
Finlanda	+ 4,2	— 1,0
Irlanda	+ 0,2	— 3,5
Olanda	+ 3,0	— 2,5
Norvegia	+ 3,7	+ 4,0
Austria	+ 4,4	— 2,5
Suedia	+ 4,2	+ 1,0
Elveția	— 0,9	— 4,0
Media pe 9 țări	+ 2,9	— 1,5
O.C.D.E. total	+ 0,0	— 2,0
O.C.D.E. țări europene	+ 2,1	— 2,5
Piața comună	+ 1,9	— 3,0
A.E.L.S.	+ 2,8	— 1,0

Sursa : Österreichisches Institut für Wirtschaftsforschung, Monatsbericht 11/1975 (citat după „Revista economică“ nr. 3/23.I.1976, p. 29).

3. O serie de particularități ale recentei crize economice decurg din faptul că **procesele ciclice se împletesc cu o serie de crize neciclice,** de o complexitate nemaiîntîlnită.

Într-adevăr, actuala criză economică este nu numai o criză **ciclică** de supraproducție ce a cuprins ansamblul țărilor capitaliste, dar și o criză economică atotcuprinzătoare în sensul că se extinde asupra tuturor sectoarelor vieții economice[1].

Este vorba de **criza monetar-valutară,** criza comercială, atît în interiorul țărilor — ca urmare a scăderii consumului —, cît și în exterior prin dezorganizarea fluxurilor internaționale și un adevărat dans al prețurilor pe principalele piețe de mărfuri, este vorba de **inflație** cu trăsăturile ei cantitative și calitative noi, care au dus la apariția stagflației și „inflacreșterii“.

Au apărut **crize planetare mondiale :** criza ecologică, energetică și de materii prime, criza alimentară. În ce constă dimensiunea planetară a acestor crize ? a) ele au un fond general. acela ar raporturilor dintre om și natură, b) ele ridică probleme stringente în fața întregii comunități mondiale ; c) soluționarea lor presupune participarea tuturor statelor. Dar, trebuie subliniat că toate aceste crize se datoresc, înainte de toate tipului de creștere economică instaurat de capitalism, și mai ales sistemului de funcționare a economiei mondiale după canoanele imperialismului. Partidul nostru subliniază în mod deosebit că **„...fenomenele actualei crize economico-financiare sînt consecința ridicării unor state pe seama altora, a îngustării posibilităților de dezvoltare economică drept urmare a accenturării decalajului între statele avansate și cele în curs de dezvoltare, a consumului nerațional, a risipei materiilor prime și surselor energetice într-o serie de țări“**[2].

Și în precedentele faze, crizele economice aveau dimensiuni globale, dar acestea erau voalate, în primul rînd datorită existenței imperiilor coloniale, în al doilea rînd, deoarece interdependențele erau mai slabe. Dar victoria revoluțiilor socialiste și cucerirea independenței politice de către fostele colonii au dat dimensiuni cu adevărat planetare circuitului mondial de valori, iar revoluția științifico-tehnică a întărit interdependențele dintre state pînă într-atît încît se poate spune că de abia acum este la ordinea zilei formarea unui adevărat **sistem economic mondial**[3]. În aceste noi condiții disproporțiile economice sau fenomenele de criză, indiferent în ce parte a lumii se ivesc, se repercutează pînă la urmă asupra tuturor componentelor sistemului.

---

[1] „Interdependența elementelor sistemului economic, rolul crescînd al costurilor sociale și al costurilor ecologice subminează eficacitatea socială a calculului economic al întreprinderilor care devine din ce în ce mai iluzorie ; nici moneda supusă unei deprecieri permanente, nici prețurile supuse unei inflații permanente nu pot servi ca etalon sigur în planificarea întreprinderilor și în planificarea de stat și nici ca etalon echitabil în schimburile internaționale“. (Bronislav Minc, **Les Cahiers du Club du Nouvel Observateur,** nr. 6, 1975, O. 10).

[2] **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.** In : Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român, București, Editura politică, 1975, pag. 725.

Orînduirea capitalistă care în decurs de secole s-a dovedit incapabilă să asigure o dezvoltare echitabilă pentru toate țările lumii propulsînd doar cîteva țări, cu prețul spolierii majorității popoarelor, în actualul stadiu transformă însăși revoluția tehnico-științifică (care reprezintă, în sine, instrumentul de comprimare a etapelor istorice necesare înlăturării înapoierii economice — lucru confirmat de evoluția economiei noastre socialiste ca și a altor țări ce construiesc noua orînduire), într-un instrument de perpetuare și chiar de adîncire a decalajelor economice și tehnologice între diferite țări.

Menținerea a două treimi din omenire în stare de subdezvoltare sau în curs de dezvoltare este una dintre cele mai grave anomalii ale lumii contemporane care îngustează sfera producției materiale și a desfacerii produselor, avînd repercusiuni negative asupra dezvoltării și stabilității întregii economii mondiale.

4. O caracteristică importantă a actualei crize economice din economia capitalistă este aceea că ea se situează la **începutul unei noi faze descendente a ceea ce am putea denumi ciclu „secular“.**

Pînă nu de mult, ideea ciclului „secular“ a fost respinsă în gîndirea economică marxistă[4]. În ultimii ani, într-o serie de țări, unii economiști marxiști încep să reexamineze teza despre existența acestui ciclu ; interesant de menționat că este o mișcare simultană pentru mai multe țări, explicabilă tocmai prin intrarea ciclului „secular“ într-o nouă fază descendentă a sa[5].

În literatura economică există mai multe puncte de vedere cu privire la ciclul „secular“[6].

Pe deasupra interpretărilor teoretice diferite — asupra cărora nu doresc să mă opresc — cifrele atestă succesiunea în economia capitalistă a unor faze de avînt prelungit de circa un sfert de secol cu faze de stagnare de circa un sfert de secol.

Datele luate în considerare provin din mai multe surse, ele privesc ritmul de creștere în țările capitaliste dezvoltate ale perioadei istorice respective și într-o schemă simplificată pot fi prezentate astfel :

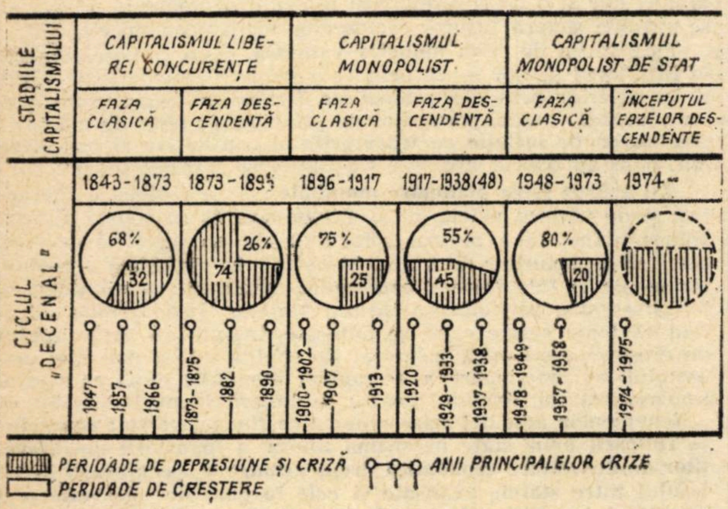

Fiecare fază ascendentă se axează pe o expansiune a forțelor de producție, care reprezintă temeiul obiectiv, material, al acestui ciclu de lungă durată, la care se adaugă cauze de ordin economico-social.

Atît situația din ultimii ani cît și prognozele cele mai recente indică începutul unei noi faze stagnante a ciclului secular.

5. Din cele de mai sus, rezultă o anumită „coincidență“ între fazele ciclului „secular“, stadiile și fazele dezvoltării capitalismului, fazele crizei generale.

Doar la prima vedere este o simplă coincidență, în realitate există o determinabilitate de conținut, care articulează sincronismul menționat : înseși legile reproducției capitaliste și înainte de toate legile profitului și ale ratei profitului. Este cunoscut că dezvoltarea accentuată a forțelor de producție își găsește expresia în economia capitalistă în creșterea compoziției organice, ceea ce determină o tendință de scădere a ratei profitului, iar la un anumit moment istoric tendința de scădere devine scădere efectivă — și tocmai din acest moment începe faza descendentă a ciclului „secular“, datorită, înainte de toate, slăbirii ritmului investițiilor. Din acest moment începe și faza de tranziție la un nou stadiu al dezvoltării capitalismului, deoarece mecanismul reproducției caută căi de depășire a factorilor care duc la scăderea ratei profiturilor, căi de adaptare a relațiilor capitaliste la cerințele noilor forțe de producție. Dar factorii de contracarare a scăderii ratei profitului nu sînt decît factori de acutizare a contradicției fundamentale.

Criza din lumea capitalistă își are izvorul principal în contradicțiile interne ale sistemului, avînd drept nucleu contradicția dintre forțele de producție și relațiile de producție.

Contradicția fundamentală caracterizează **toate** țările capitaliste și **toate** stadiile acestei orînduiri, desigur, de fiecare dată, în fiecare țară și în fiecare stadiu manifestîndu-se prin contradicții concrete. În prezent, ambele laturi ale contradicției fundamentale sînt acutizate — atît socializarea forțelor de producție sub impactul revoluției tehnico-științifice cît și caracterul privat al însușirii prin monopolizarea crescîndă a economiei și prin împletirea monopolurilor cu statul burghez.

Particularitățile celei mai recente faze stagnante a ciclului „secular“, care după părerea noastră a început în ultimii ani, sînt legate și de faptul că se va desfășura în condițiile celei mai profunde revoluții în știință și tehnică.

* * *

DIFERITELE LATURI ale crizei actuale a societății capitaliste sînt strîns interferate, după cum sînt strîns legate între ele aspectul intern și cel internațional. Dacă elementele pur ciclice,prin natura lucrurilor sînt resorbite[7], cele ce țin de criza structurii economiei capitaliste sînt cronice. **„Actuala criză mondială... demonstrează cu putere că vechile relații interne și internaționale create de orînduirea capitalistă nu mai corespund noilor forțe de producție, dezvoltării impetuoase a revoluției tehnico-științifice, nu mai pot oferi soluții corespunzătoare — în interesul maselor largi populare, al progresului — problemelor complexe ce preocupă lumea contemporană“** [8].

Ideologii capitalismului își puneau speranța în revoluția tehnico-științifică, crezînd că dezvoltarea științei și a forțelor de producție va scoate capitalismul din impas. Dar s-a dovedit că și dezvoltarea puternică a forțelor de producție este un factor de adîncire a crizei sistemului capitalist, pentru că revoluția în știință și tehnică socializează forțele de producție în țările cele mai dezvoltate și acest lucru intră în contradicție cu organizarea capitalistă a producției și a întregii vieți sociale care are drept temei al temeiurilor — profitul. Creșterea s-a realizat cu un greu preț social, cu distorsiuni și denaturări ale cerințelor unei producții și unui consum rațional. Tocmai în condițiile desfășurării din plin a revoluției stiințifico-tehnice sînt evidențiate cu putere limitele economice ale mecanismului intern al capitalismului monopolist de stat și sînt dezvăluite, totodată, într-un mod dramatic, inechitățile care au stat la baza funcționării sistemului la scară internațională ; devine evident că contradicțiile generate de dezvoltarea forțelor de producție în capitalism nu sînt cu nimic mai puțin grave decît contradicțiile generate de stagnarea economică din perioada interbelică. În prezent contradicțiile reproducției nu mai pot fi atenuate ca în faza precedentă prin accelerarea creșterii, deoarece aceasta creează acum probleme de o gravitate deosebită — înainte de toate inflația cu tendințe galopante.

---

[3] Arătînd că în trecut situațiile de criză puteau fi absorbite într-un mod diferit, Mesarović și Pestel amintec că : „În primul rînd, sistemul mondial era atît de slab închegat încît se puteau găsi soluții locale, fie ele naționale sau regionale. În al doilea rînd, odată problema identificată, rămînea suficient timp pentru găsirea unor soluții, deoarece schimbările se produceau lent... Astăzi însă ceasul merge mai repede“. Op. cit. p. 40.

Între sistemul economic mondial de pînă acum și cel pe cale să se nască este o diferență asemănătoare cu aceea dintre socializarea formală și socializarea reală a forțelor de producție, sau cu subordonarea formală și subordonarea reală a muncii față de capital.

[4] După părerea mea, aceasta se explică printr-o serie de cauze : în primul rînd el a fost abordat inițial de economiști nemarxiști în anii '30—'40, ani de mari frămîntări sociale ori tocmai socialul era ignorat de respectivii economiști, în timp ce marxiștii, în mod justificat, tocmai pe social puneau accentul. În al doilea rînd, în sfertul de secol următor, în general, problema n-a mai fost acută, pentru că în această perioadă nu numai ciclul „secular“ dar chiar ciclul „decenal“ era pus, de multe ori, sub semnul întrebării.

[5] O contribuție însemnată o aduc economiștii grupați în secția economică a P.C.F.

[6] O prezentare a acestor puncte de vedere — în lucrarea lui Hansen, **Business Cycles and National Income, 1951.** În același sens prezintă interes lucrările lui Haberler **(Prosperity and Depression)**, a lui Ben Seligman **(Main Currents in Modern Economies).** Factorii care determină ciclul secular sînt analizați și de Michal Kalecki, **Théorie de la dynamique économique,** Gauthier-Villars, Paris, 1966, partea a 6-a, „Le developpement économique de longue durée“.

[7] Se estimează că produsul național brut al țărilor industriale din Occident ar urma să crească anul acesta cu circa 4,5% pe ansamblu, ritmurile înregistrate în diferitele țări situîndu-se între zero și +6,0%. Această prognoză se bazează pe calcule ale O.C.D.E. și ale Asociației institutelor europene de conjunctură (A.I.E.C.E.), sintetizate și completate de Institutul austriac de cercetări economice din Viena. Atingerea ritmurilor de creștere prognozate ar echivala cu o redresare moderată după anul de criză 1975. Cifrele pe 1976 sînt însă inferioare celor din anul 1973, premergător izbucnirii actualei crize economice, cînd sporul P.N.B. real pe ansamblul țărilor O.C.D.E. a fost de 6,3% **(Revista economică** nr. 2/23. I. 1976, p. 29). În plus, trebuie arătat că după începutul „redemarajului“ numărul șomerilor în 24 de țări industrializate ale O.C.D.E. rămîne de aproximativ 16 milioane (în martie 1976).

[8] **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.** În : **Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român,** București, Editura politică, 1975, pag. 731.

„Societatea omenească este tot mai mult confruntată cu contradicțiile create de orînduirea capitalistă, de politica imperialistă, colonialistă și neocolonialistă. Legitățile obiective, dialectica socială, necesitățile progresului societății reclamă sfărîmarea vechilor cătușe care pun în pericol însăși civilizația umană, cer făurirea unei lumi a dreptății sociale și naționale, atît în cadrul fiecărui stat cît și pe plan mondial, care să asigure un nou avînt al forțelor de producție, al științei și culturii, al progresului general“ 9).

prof. Tudorel POSTOLACHE

---

9) **Programul P.C.R.**, ...op. cit. p. 731.

BUZĂU — 1600

(Urmare din pag. 1)

„Metalurgica“. În ce privește industria chimică, remarcăm în mod deosebit diversificarea producției prin intrarea în producție a noilor capacități pentru produse din polietilenă.

Aceleași progrese pe planul dezvoltării și al eficienței economice va înregistra industria materialelor de construcții și a prelucrării lemnului — cu o bogată bază de materii prime în județul nostru, industria ușoară și îndeosebi cea textilă, a cărei vertiginoasă intrare în ansamblul economic al județului vine să rezolve și o importantă problemă socială — încadrarea și utilizarea în condiții superioare de productivitate a forței de muncă feminine.

Importante sume sînt prevăzute pentru modernizarea transporturilor, pentru lucrări de apărare și refacere a fondului forestier.

Un loc important în noul program de investiții îl ocupă, în mod firesc, agricultura, cea mai mare parte a fondurilor fiind destinate dezvoltării parcului de mașini și tractoare, sporirii efectivelor de animale, creării unor mari complexe de tip industrial pentru creșterea animalelor, ameliorării fondului funciar și extinderii sistemelor de irigații, valorificării la cote superioare a condițiilor naturale favorabile și experienței în domeniul legumiculturii, pomiculturii și viticulturii. De altfel, **întrebuințarea optimă a resurselor materiale și de forță de muncă constituie unul din principalele considerente pe care se fundamentează o asemenea îmbinare armonioasă a ramurilor economice noi, de vîrf cu cele de tradiție.**

Simultan cu dezvoltarea economiei și a infrastructurii acesteia, se vor construi noi obiective social-culturale. Pentru acest cincinal sînt planificate a fi construite și date în folosință peste 12 700 apartamente proprietate de stat și particulară, două spitale (la Rîmnicu-Sărat și Nehoiu), patru cinematografe, o sală de sport, numeroase săli de clasă și locuri în creșe și grădinițe.

NE AȘTEAPTĂ DECI un program încărcat de acțiuni, de intens efort constructiv pe plan material și spiritual. Pentru realizarea înainte de termen a tuturor obiectivelor actualului cincinal au fost organizate ample acțiuni de depistare și punere în valoare a disponibilităților existente în fiecare unitate economică, privitoare la ridicarea calitativă a activității economice și sociale. Comitetul județean de partid a întocmit și aprobat un program de lucru concret și cuprinzător, în spiritul căruia — înainte cu mult de a trece pragul actualului cincinal — organele și organizațiile de partid au inițiat și coordonat analize aprofundate în fiecare sector de activitate, pentru a scoate la iveală tot ceea ce înseamnă rezerve interne; ca primă rezultantă a oportunității și eficacității acestora am înregistrat îndeplinirea înainte de termen a cincinalului trecut și, ca o continuare logică, bilanțul fructuos prezumat pe 1976.

Sîntem însă convinși că putem și vom urca trepte mai înalte spre marile obiectie pe care ni le-am proiectat și pe care vrem și trebuie să le atingem. Mai mult ca oricînd ni se cere, din rațiuni bine cunoscute, **să impulsionăm preocuparea oamenilor muncii în direcția creșterii eficienței activității lor.** Pornind de la indicațiile conducerii superioare de partid și de stat și cunoscînd sarcina de a realiza în acest cincinal 70 la sută din întregul spor de producție pe baza creșterii productivității, acționăm cu perseverență pentru extinderea mecanizării și automatizării proceselor de producție, perfecționarea tehnologiilor de fabricație, ridicarea calificării profesionale, diversificarea gamei sortimentale, îmbunătățirea continuă a calității produselor etc. Aceeași atenție va trebui să acordăm pe mai departe altor probleme-cheie ale proceselor economice și sociale, cum sînt : îmbunătățirea organizării și conducerii producției, întărirea ordinii și disciplinei în scopul utilizării cît mai raționale a capacităților de producție și a timpului de lucru. În această privință urmărim îndeaproape înfăptuirea măsurilor stabilite pentru creșterea coeficientului de utilizare a mașinilor-unelte la cel puțin 85 la sută, precum și pentru asigurarea cu forțe proprii a unei părți cît mai mari din necesarul de instalații și piese de schimb. În 1975 am realizat prin autoutilare lucrări de circa 25 milioane de lei, dar există posibilități certe ca în perioada următoare să înregistrăm la acest capitol lucrări în valoare de 3—4 ori mai mare, așa cum dealtfel și-au propus multe colective de muncă.

Eforturi deosebite ne socilită, de asemenea, aplicarea cu succes a amplului program de investiții, de care depinde în măsură hotărîtoare asigurarea ritmului prevăzut pentru creșterea producției industriale (de 16 la sută). Ca noile obiective să fie date la timp în funcțiune și chiar în avans, așa cum ne-am angajat la cele mai multe din acestea, acționăm susținut pentru întocmirea la timp a studiilor tehnico-economice și a documentațiilor de execuție, aprovizionarea fără întîrziere a utilajelor tehnologice, îmbunătățirea activității pe șantiere, creșterea gradului de industrializare a lucrărilor, mecanizarea integrală a principalelor procese de execuție, reducerea fluctuației forței de muncă și generalizarea acordului global. Este nevoie, totodată, să instaurăm la fiecare loc de muncă chibzuința și ordinea în gospodărirea valorilor materiale — sursa prefacerilor plănuite, a bunăstării generale. Și la noi în județ s-a trecut cu toată hotărîrea la înfăptuirea indicațiilor date de tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R., consacrată activității în domeniul proiectării și construcțiilor industriale, luîndu-se măsuri pentru reanalizarea soluțiilor de proiect, eliminarea oricăror supradimensionări, reducerea consumurilor de materiale.

În vastul efort al împlinirilor noastre de azi și de mîine se înscrie — ca parte componentă a programului de dezvoltare multilaterală — sistematizarea localităților. Avem de grefat pe tradiție elemente ale civilizației socialiste, care țin atît de întărirea puterii economice a acestor localități, cît și de înzestrarea lor edilitară după criterii moderne — acțiune care a început și pe care va trebui să o continuăm susținut.

AVEM DE ÎNFĂPTUIT un program de mari proporții, rezultat din Directivele celui de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român. Finalizarea exemplară a acestuia impune, așa cum sublinia secretarul general al partidului la recenta vizită de lucru în județul nostru, ca organizațiile de partid, toți comuniștii să fie mai activi în **unirea eforturilor tuturor oamenilor muncii pentru a participa cu întreaga lor forță și pricepere la înfăptuirea programului P.C.R.**, aceasta fiind problema fundamentală care stă astăzi în fața oamenilor muncii din Buzău.

Pornind de la aceste obiective prioritare trasate organizației județene de partid, am trecut în mod hotărît la mobilizarea tuturor forțelor materiale și spirituale, fiind deciși să sporim contribuția locuitorilor acestei vetre strămoșești de pămînt românesc la înflorirea multilaterală a patriei socialiste.

Continuitatea comunităţii de viaţă economică a românilor de pe teritoriul vechii Dacii (II)

„Interesele economice ale Transilvaniei, niciodată nu vor putea gravita spre apus“

CA URMARE a importanţei pe care relaţiile economice multilaterale dintre Transilvania şi ţările române le aveau pentru progresul Transilvaniei, reprezentanţii de aici ai gîndirii economice au studiat îndeaproape aceste relaţii. În lucrările lor gînditorii au evidenţiat că în perioadele în care aceste legături de viaţă economică au fost normale, economia Transilvaniei a progresat ; cînd însă relaţiile au fost tulburate de forţe străine, interesate în slăbirea lor, economia transilvăneană a regresat.

Măsurile prohibitive iniţiate de cercurile dominante din imperiul habsburgic, care urmărind stînjenirea legăturilor economice dintre ţările române au adus importante pagube economiei Transilvaniei, constituie un exemplu elocvent în acest sens. Criticînd unele acţiuni ale guvernelor burghezo-moşiereşti de la Budapesta prin care se interziceau sau se limitau importurile de vite, piei, lînă şi alte produse din România, Ion Roman arăta astfel că asemenea măsuri au avut ca efect ruinarea unor ramuri ale industriei tradiţionale din Transilvania. „Măsurile de natură prohibitivă ale importului de vite şi piei nelucrate şi îngreunarea importului de lînă sub cuvînt de opoziţie, au lovit de moarte — constata Ion Roman — industria de postav din Braşov, au ajutat la aproape totala stingere a industriei de piei lucrate. Industriile care fuseseră menajate prin importul produselor prime din România, merg cu paşi gigantici înapoi...“1). Şi în condiţiile în care existenţa Transilvaniei era „(...) legată de Orient şi anume de către România“2) — arată acelaşi gînditor — aceste măsuri prohibitive „mai cu seamă în anii puţin mănoşi ar provoca o criză generală care s-ar termina cu o ruină ireparabilă“3).

Pentru a se putea dezvolta într-un ritm mai viu, Transilvania trebuia deci să-şi intensifice legăturile economice cu celelalte ţări ale teritoriului românesc. Milenara comunitate de viaţă economică a românilor din toate provinciile, interesele economice şi politice ale Transilvaniei impuneau imperios aceasta. Dar cercurile conducătoare reacţionare din imperiul habsburgic — care urmăreau menţinerea Transilavniei în situaţia de furnizoare de materii prime şi piaţă de desfacere pentru industria provinciilor dezvoltate industrial — încercau să dea o altă orientare economiei transilvănene, să-i imprime un profil corespunzător intereselor marelui capital şi cercurilor agrariene din imperiu.

Această tendinţă este relevată bunăoară de politica vamală a imperiului austriac, continuată de dualism, ce a exercitat o puternică influenţă negativă asupra dezvoltării economice a Transilvaniei. Decretul din 1850, prin care s-au desfiinţat barierele vamale între vechile provincii aflate sub dominaţia monarhiei austriece, a inclus şi Transilvania în teritoriul vamal al monarhiei. Desfiinţînd barierele vamale guvernul din Viena urmărea să asigure industriei austriece, fără nici o îngrădire, lărgirea bazei de materii prime şi a pieţei de desfacere, industria transilvăneană fiind concepută să se dezvolte potrivit acestor obiective ale capitalismului austriac. Reiese limpede aceasta dintr-un raport al ministrului austriac de finanţe Krauss : „Prin schimbul liber... Pe de o parte, ţările cu o populaţie mai densă şi cu o cultură mai înaintată vor putea să-şi procure mai uşor materiile prime necesare industriei lor de pe teritoriile care au surplus din aceste materii prime... Capitalul va începe să curgă din ţările respective înspre aceste teritorii, unde se oferă plasamente deosebit de avantajoase, şi astfel, în aceste ţări, sub protecţia aceleiaşi legislaţii şi aceloraşi norme juridice, se vor înfiinţa şi dezvolta întreprinderi industriale care corespund mai bine condiţiilor de acolo...“4). Nu se vor pune piedici, deci, în calea dezvoltării unor anumite ramuri industriale, în Transilvania, acelora care „corespund mai bine condiţiilor de acolo“, adică întreprinderilor industriale de extragere a materiilor prime miniere, precum şi unităţilor de prelucrare a produselor agricole de care Austria şi alte ţări din imperiu aveau nevoie.

Aplicarea principiilor bazate pe liberalism în cadrul imperiului habsburgic şi în afara lui au dat lovituri grele economiei transilvănene, şi în primul rînd industriei de aici. Industria Transilvaniei — arăta un economist transilvănean după trista experienţă a unui deceniu de aplicare a regimului teritoriului vamal comun adoptat de dualism la 1867 — „nu se poate măsura cu aceea a provinciilor germane şi de aceea nici că se poate trata după unele şi aceleaşi principii... Fabricile noastre cu o foarte mică concentraţiune, neputînd suporta concurenţa cu cele de peste Laită,5) se văzuseră în necesitate de a înceta activitatea... industria noastră se apropie... cu paşi repezi spre pieire...“6).

Dezvoltarea insuficientă, unilaterală a industriei transilvane n-a fost deci numai urmarea poziţiei slabe a unei industrii puţin dezvoltate faţă de concurenţa celei avansate din Austria, ci şi a politicii economice, financiare, de credite, de discriminare naţională dusă de cercurile guvernamentale în scopul protejării industriei austriece. Uniunea vamală încheiată între Austria şi Ungaria în cadrul dualismului, la 1867, a urmărit aceleaşi scopuri, avînd de altfel aceleaşi consecinţe ca şi Decretul din 1850 amintit mai sus. În faţa acestei situaţii gînditorii transilvăneni au luat atitudine. Ion Roman, bunăoară îşi exprima convingerea că „...interesele economice ale Transilvaniei niciodată nu vor putea gravita spre apus, oricît de severe ar fi măsurile luate în această privinţă“.7)

Viabilitatea economiei transilvane se menţinea numai prin intensificarea legăturilor economice cu România

FĂRĂ ÎNDOIALĂ că interesele economice ale Transilvaniei nu puteau să graviteze spre apus. De-a lungul istoriei patriei noastre **între Transilvania şi celelalte ţări româneşti se formase o reţea comercială organică, naturală, unică, ceea ce permitea progresul comerţului transilvănean, al economiei din acest teritoriu românesc în cadrul intercirculaţiei româneşti.** Izolat de intercirculaţia românească, comerţul din Transilvania nu putea supravieţui. Semnalînd o asemenea interdependenţă, un publicist transilvănean scria : „Criteriul de viaţă al comerţului transilvănean... se întinde... prin o mare parte a ţărilor vecine“ 8) (autorul are în vedere Principatele Unite). În sprijinul acestei afirmaţii se poate arăta că mulţi negustori din Braşov, care aveau prăvălii în acest oraş, mai avea şi în principate cîte o filială sau două, ori aveau centrala în principate şi sucursale în Braşov. Potrivit datelor pe care le dă Bariţiu în 1856 erau „20 negustori din Braşov care aveau „bolte“ sau „dughene“ în principate, şi anume 9 în Bucureşti, 1 în Ploieşti, 3 în Galaţi, 1 în Craiova, 4 în Brăila, 1 la Iaşi, 1 în Tulcea“ 9). În afară de aceştia mai erau alţii... „vreo 50 de negustori, cum şi 50 negustoraşi sau trecuţi de aici acolo, sau pămînteni desprinşi cu vînzarea manufacturilor ardelene împărţiţi pe la toate oraşele şi orăşelele petrecîndu-le sub numele de „Braşovenii“ pînă şi peste Dunăre şi Silistra, Tulcea, Măcin...“ 10). „Aceşti negustori — arăta Bariţiu — scot din Ardeal manufacturi mai multe şi producte crude mai puţine, aduc apoi mulţime de producte crude din principate... precum bucate (cereale) vite, piei, de tot felul, seuri, lînă... orez şi altele 11). Sînt mărturii care relevă încă o dată **interferenţele economice şi comerciale adînci dintre teritoriile româneşti părţi componente ale aceleiaşi entităţi naţionale.**

Dezvoltarea industriei mecanizate în Transilvania a pus în evidenţă în mai mare măsură unitatea de viață economică a țărilor române, industria mecanizată a Transilvaniei depinzînd tot mai mult de economia românească de peste Carpați. Relevînd unele aspecte ale legăturilor economice de producție George Barițiu arăta în 1864 că ; „Se află 20 pînă la 25 mii oameni... care poartă în țările românești o însemnată economie de vite. Mii de oi, vite de cele cornute și celelalte, se pasc pe cîmpiile României“ 12). Dar politica protecționistă prohibitivă a imperiului austriac, care urmărea să închidă granițele către România, a pus mari greutăți trecerii păstorilor ardeleni în România și aducerii produselor lor în Transilvania. În felul acesta — explica Barițiu — „...industriașilor din Transilvania, meseriașilor noștri li s-a închis încetul cu încetul de tot izvorul cel mai bun și cel mai sigur, pe care îl aveau pînă atunci, de a cumpăra producte, cereale mai ieftine, încît astăzi profesionistul brașovean adesea e silit a plăti marfa crudă ce are să o prelucreze mai scumpă decît profesionistul din Viena, încît cu toată distanța cea mai mare dintre Viena și Brașov, industriașul vienez este în stare a ține concurență cu meseriașii pămînteni din Brașov, Sibiu, Sighișoara și celelalte 13).

Măsurile luate de oficialitățile din Austro-Ungaria în vederea interzicerii importului de vite și al produselor acestora din România corespundeau în special intereselor marii moșierimi din Ungaria și Transilvania, care urmărea scumpirea produselor agricole indigene. Aceste măsuri aveau repercusiuni atît de profunde în viața economică a Transilvaniei încît produceau „revoluțiuni radicale în toată economia țării, în prăsirea vitelor, în agricultură, în pascuațiune, în comerțul cu vite, în cîteva profesiuni, precum de argăsitori, tălpari, cizmari sau ciubotari și papucari, curelari, cojocari, pieptănari... flanetari... tiolari (ciorăpari) ș.a., în fine chiar în modul viețuirii cu carne de vită și oaie 14). Lovind în dezvoltarea firească a industriei, agriculturii, comerțului transilvănean, măsurile prohibitive loveau în înseși interesele fundamentale ale întregii populații de aici și o făceau atît de greu încît grevau existența însăși a Transilvaniei.

„O rană sfîșietoare este și rămîne închiderea vămii din Țară“

RĂZBOIUL VAMAL (1866—1891) dintre Austro-Ungaria și România impus de cercuri ale marilor capitaliști din Austria și de marii proprietari funciari din Ungaria, care se temeau de concurența produselor agricole românești pe piețele Monarhiei, precum și efectele acestui război au relevat că **România secolului trecut și Transilvania se aflau deja de mult pe calea procesului de formare a complexului național-economic românesc pe tot teritoriul țării, indiferent de hotarele politice despărțitoare.** Măsurile de război vamal, care au reflectat totodată eșecul capitalismului austriac de a cuceri piața României — scop urmărit și prin Convenția comercială — au avut urmări ruinătoare pentru industria, comerțul, agricultura și sistemul bancar al Transilvaniei și s-au soldat cu mari distrugeri ale forțelor de producție.

Rapoartele Camerelor de comerț și industriale din Brașov, Cluj, Timișoara etc. au scos în relief numeroase aspecte ale consecințelor negative produse Transilvaniei de războiul vamal dintre România și Austro-Ungaria. Unele întreprinderi industriale și-au redus activitatea, altele s-au ruinat complet.

De exemplu industria cunoscutelor „lăzi din Brașov“, care se desfăceau în România în cantități mari, a suferit pagube însemnate. „La cîteva săptămîni după izbucnirea războiului vamal această industrie se dezorganizează, calfele fiind concediate, iar meșterii rămași fără cîștig se vedeau siliți să emigreze în România“ 15), arată V. Jinga. Datele statistice relevă scăderea vertiginoasă a acestei producții destinată desfacerii în România. Astfel, dacă în 1883 s-au desfăcut în România 3075 q lăzi de Brașov, în 1887 s-au desfăcut 723 q, iar în 1891 numai 416 q 16). De pe urma declanșării războiului vamal s-a resimțit în aceeași măsură și industria din circumscripția Camerei de comerț și industrie din Cluj. Aceasta a determinat ca într-un document oficial al acestei instituții să se ia poziție împotriva războiului vamal. „Credem că nu mărturisim slăbiciunea noastră — se afirmă în raportul Camerei amintite — dacă ne exprimăm sinceră dorința de a încheia cît mai degrabă un tratat comercial convențional cu România, acceptabil pentru ambele părți. Războiul vamal, care de patru ani durează, a adus ambelor țări mii de răni... a fost de ajuns din acest război nefiresc pe care-l poartă cele două state vecine între care de secole s-au închegat legături economice atît de strînse ce nu pot și nu e consult să fie sacrificate“ 17).

Industria metalurgică bănățeană a avut de asemenea de suferit de pe urma războiului vamal. Un raport expediat din Timișoara în anul 1889 către ministrul de comerț de la Budapesta, baronul Gabriel de Bellus, arată că : „Prin pierderea României ca cumpărător al produselor din fier (metalurgice n.n.) din Ungaria de Sus, sîntem lipsiți de un foarte rentabil debușeu, iar populațiunea acestei regiuni industriale pierde un izvor însemnat de cîștig întrucît producțiunea uzinelor a trebuit să se restrîngă ba chiar unele ramuri de producție sînt aproape de dizolvare“ 18).

Tulburarea relațiilor economice tradiționale, firești cu România, a lovit atît industria de fabrică cît și pe cea meșteșugărească, ba chiar și pe cea casnică, avînd implicații adînci asupra situației materiale a populației transilvănene. „Lipsa totală de legături de negoț cu România — căci noi ne deprinserăm a lucra numai cu această țară — a adus cu sine că partea cea mai mare a negutătorilor, speculanților și meseriașilor a trebuit să emigreze dincolo, dacă nu voia să trăiască în lipsă. Mocănimea odinioară atît de renumită la noi, azi mai există după nume,...“ 19). scria astfel în 1891 economistul Arsenie Vlaicu.

Măsurile arbitrare luate de oficialitățile habsburgice au avut efecte contrare celor urmărite de promotorii lor. Ele au relevat o dată mai mult unitatea de nezdruncinat a vieții economice românești, a tuturor părților teritoriului țării noastre. Ceea ce spunea Barițiu încă în 1839, că : „(...) noi nu putem fără ajutorul țărilor învecinate, și de cumva prin o ursire neprevăzută stăpînirile acelora (a Moldovei și Țării Românești — n.n.) s-ar închide granițele de către noi, atunci am fi deocamdată aproape de a decădea în deznădejde, locuitorii de aici s-ar trage într-acolo 20) s-a adeverit în timpul războiului vamal cu prisosință. Această unitate de viață economică — factor puternic al unității noastre naționale — era atît de evidentă încît afirmația „comerțul activ al Transilvaniei își are piețele sale firești către Dunăre 21), reprezenta o generalizare a relațiilor economice dintre țările române, care dăinuiau din vremurile cele mai îndepărtate. Ele au contribuit substanțial la pregătirea procesului firesc de unire a Transilvaniei cu România în 1918.

prof. dr. I. NICOLAE-VĂLEANU
conf. dr. T. IONESCU

---

1) Ion Roman, Cum să intemeiem clasa de mijloc care ne lipsește in „Observatoriulu“, anul VII, nr. 87, din 12/31 oct. 1884.

2) Ibidem.

3) Ibidem.

4) Futó Mihály, A magyar gýaripar története (Istoria industriei de fabrică ungare), vol. I, Budapesta, 1944, pag. 267.

5) Laita (Leitha) afluent pe dreapta al Dunării ; cele două părți ale Monarhiei austro-ungare purtau numele de Cislaitania și Translaitania.

6) Nicolae Cristea, Cestiunea vămilor, în „Telegraful român“, anul XXIV, nr. 14 din 15/27 febr. 1876 (nesemnat în ziar).

7) Ion Roman, Cum să întemeiem clasa de mijloc care ne lipsește în „Observatoriulu“, anul VII, nr. 87, din 12/31 oct. 1884.

8) Transilvania, Brașov, 8 martie în „Gazeta Transilvaniei“ nr. 9, din 26 februarie 1859.

9) George Barițiu, Transilvania, Brașov. Din Memorialul Camerei comerciale și industriale din Brașov, despre drumul de fier în „Gazeta Transilvaniei“ nr. 4, anul XIX din 15.I.1856.

10) Ibidem.

11) Ibidem.

12) George Barițiu, Cuvîntarea deputatului George Barițiu, ținută la ședința din 3 dec. anul trecut a Casei Deputaților în interesul economiei naționale și al comerțului Transilvaniei cu țările vecine „Gazeta Transilvaniei“, anul XXVII, nr. 2 din 4 ianuarie 1864.

13) Ibidem.

14) George Barițiu — Oprirea importului de vite rumegătoare și productele lor, în „Gazeta Transilvaniei“, anul XXXVIII, nr. 9 din 9 mai/27 aprilie 1875.

15) Victor Jinga, Problemele fundamentale ale Transilvaniei, vol. I, Brașov, pag. 321—322.

16) Raportul Camerei de comerț și industrie din Brașov, pe anul 1889, p. 77 (vezi V. Jinga, 1. c.p. 322.

17) Raportul Camerei de Comerț și industrie din Cluj, pe anii 1886—1889, p. 12, citat după V. Jinga, 1. c.p. 325.

18) Citat după Gheron Natta, 1. c... 68

19) Arsenie Vlaicu — Cum s-ar putea ridica industria de casă săceleană în Transilvania anul XXII, nr. 3 din 15 martie. 1891, p. 78 Relevînd profunzimea implicațiilor războiului vamal asupra tuturor compartimentelor vieții cotidiene transilvănene, asupra situației materiale a populației, Arsenie Vlaicu mai scria în 1891 : „O rană sfîșietoare care la fiecare mișcare a noastră trebuie să o atingem și care se pare încă multă vreme nu se va putea închide... este și rămîne războiul vamal cu țara soră, cu România... închiderea vămii din Țară... o tăcere de moarte a cuprins ținuturile noastre și pe fețele tuturor se vede zugrăvită și lipsa îngrijirii pentru viitor... Din nici o parte nu se văd semne, că în curînd se va pune capăt acestei stări de nesuferit, căci celor care decid soarta popoarelor de la masa verde, puțin le pasă de mizeria celor atinși de crudele urmări ale ideilor lor nefericite. Idem p. 76—77.

20)—21) George Barițiu — Agricultura, industria și comerțul Principatelor Unite către Transilvania, în „Gazeta Transilvaniei“, anul XXV, nr. 40 din 14 mai 1862.

ECONOMIILE POPULAŢIEI – INDICATOR AL NIVELULUI DE TRAI

> „În concepția noastră de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate avem, de asemenea, în vedere o mai justă repartiție a venitului național în ce privește asigurarea unui raport just între fondul de acumulare și fondul de consum atît în scopul asigurării reproducției socialiste lărgite ca o condiție esențială a progresului susținut al României, cît și pentru a asigura ridicarea corespunzătoare a nivelului de trai al poporului".
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**

ÎN ORÎNDUIREA SOCIALISTĂ, consumul constituie veriga ultimă a procesului general al reproducției sociale, în a cărei desfășurare exercită o influență activă asupra lărgirii și dezvoltării procesului de producție, care trebuie să asigure fondul de marfă necesar satisfacerii cererii de consum a populației. Este o interacțiune care se manifestă cu precădere și în etapa actuală, complexă, a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în România.

Opțiunea populației pentru consum sau acumulare

ÎN CONDUCEREA și planificarea dezvoltării economico-sociale o importanță de cea mai mare însemnătate o are îmbinarea legică, armonioasă a intereselor prezente cu cele de perspectivă, care se realizează prin stabilirea unui raport cît mai just între fondul de dezvoltare și fondul de consum. Problema majoră a găsirii și stabilirii mărimilor optime ale acestei corelații, act fundamental de politică economică, se bucură de cea mai mare atenție în cercetarea economică și socială. Este o problemă care se reflectă din ce în ce mai pregnant în literatura economică de referință din țara noastră și din alte țări. Maximizarea fondului de consum constituie astăzi un criteriu cîștigat pentru știința și cercetarea economico-socială, care conduce la optimizarea raportului dintre fondul de dezvoltare și fondul de consum, cel dintîi mijlocul de realizare, instrumentul — iar al doilea — scopul nemijlocit al întregii producții materiale. **Maximizarea gradului de satisfacere a cererii de consum a societății reprezintă astfel criteriul general al dezvoltării economiei socialiste.** 1).

Raportul dintre fondul de consum și dezvoltare, trebuie astfel stabilit încît să asigure creșterea pe o perioadă îndelungată, atît a producției materiale, cît și a nivelului de trai al populației. În acest cadru, consumul și acumularea bănească a populației sînt două procese convergente ale creșterii economice și constituie, amîndouă, factori și indicatori ai nivelului de trai.

De fapt, în procesul general al formării și utilizării acumulărilor bănești ale populației se interferează două procese importante care acționează în același scop: satisfacerea cerințelor populației. Este vorba de **procesul de consum** și de **procesul de economisire în scopuri de consum.** Fără îndoială că stimularea și încurajarea procesului de economisire constituie o pîrghie importantă în complexul de măsuri ce se iau în legătură cu asigurarea echilibrului monetar. După opinia noastră, însă, nu trebuie nesocotit nici faptul că economiile bănești ale populației se dezvoltă pe bază de legalități proprii, legate de interesele și actele de decizie ale beneficiarilor de venituri bănești. Opțiunea pentru consum sau acumulare constituie un atribuit volițional al fiecărui membru al societății. De aceea, creșterea acumulărilor sub forma economiilor bănești ale populației nu trebuie stimulată pînă la nivelul cerințelor echilibrării veniturilor cu cheltuielile populației, ci pînă la limitele unității dialectice dintre interesele individuale ale societății și acelea ale întregii societăți. Depășirea limitelor acestei unități dialectice de interese poate genera neconcordanțe între cererea și oferta de mărfuri și da naștere fenomenului de cerere nesatisfăcută.

În orînduirea socialistă, încurajarea de către stat a creșterii economiilor bănești ale populației are loc în condițiile menținerii și creșterii puterii de cumpărare a acumulărilor bănești individuale ale populației, în contrast cu particularitățile aceluiași proces în orînduirea capitalistă, în care interesele depunătorilor și cele ale statului sînt antagoniste, iar puterea economică a acumulărilor bănești ale populației este măcinată pe calea inflației și a devalorizării monedei naționale. Acumulările populației în socialism — ca proces bănesc în economie — nu trebuie să depășească interesele populației, apreciate și determinate cantitativ de populația însăși. Aceasta înseamnă că dimensionarea creșterii depunerilor populației depinde de decizia de a economisi sau consuma, decizie ce aparține populației și de aceea, economisirea nu este bine să fie stimulată pe seama consumului curent, necesar al populației. O asemenea stimulare ar contraveni cerințelor acțiunii legii fundamentale a socialismului.

Considerăm că între economisire și consum există un raport corelaționar în care creșterea producției bunurilor materiale de valoare mare și de lungă durată, pentru care se economisește de fapt, trebuie să corespundă creșterii veniturilor bănești ale populației și structurii acestora. Iată de ce în interesul ridicării nivelului de trai al populației economiile acesteia trebuie folosite pentru lărgirea producției materiale de bunuri de consum de valoare mare și de lungă durată, care constituie obiective certe ale economisirii. În acest cadru posibilitățile de economisire trebuie să fie adaptate nevoilor de economisire, limitate însă, după opinia noastră, la capacitatea izvorîtă din nivelul veniturilor bănești ale populației, menite să satisfacă nevoile acesteia, în limitele stadiului de dezvoltare a economiei naționale.

Legătura între venit, consum și acumularea bănească

DATĂ FIIND ponderea mare pe care o are consumul în procesul de utilizare de către populație a veniturilor și acumulărilor sale bănești, „înclinația" populației spre consum și acumulare, îndeosebi „înclinația" spre consum constituie subiect de ample cercetări științifice de o importanță deosebită. Scopul cercetărilor este de a descoperi legitățile care determină raportul dintre puterea de cumpărare a populației și posibilitățile de satisfacere, care după cum s-a arătat, fac din optimizarea consumului criteriul general al dezvoltării economiei socialiste.

Prosperitatea și bunăstarea întregii societăți românești constituie țelul final al întregii politici a partidului și statului nostru. În desfășurarea proceselor economice există o strînsă intercondiționare între creșterea producției de bunuri materiale de consum, a fondului de mărfuri destinate desfacerii către populație și ridicarea nivelului de trai. În cadrul acțiunilor privind ridicarea nivelului de trai, un rol deosebit de important revine dezvoltării procesului economisirii organizate. La nivelul satisfacerii nevoilor și cerințelor individuale, acest proces este menit ca, în condițiile creșterii veniturilor bănești ale populației, și răspunzînd cerințelor de satisfacere a consumului modern, să aducă o contribuție activă, necesară lărgirii și diversificării ofertei de bunuri de consum și îndeosebi a bunurilor de confort de valoare mare și de lungă durată — unele de natura investițiilor. **Economisirea organizată, dublată de economisirea prin credit sînt, deci, cerințe legice ale îmbunătățirii nivelului de trai.** Fără îndoială că în acest cadru industriei bunurilor de consum îi revine sarcina ca, pe baza prospectării pieței, să asigure capacități de producție capabile să pună la dispoziția populației tot ceea ce aceasta are nevoie, asigurîndu-se astfel o legătură mai strînsă, mai directă între producător și necesitățile societății.

Dezvoltarea procesului de acumulare bănească nu frînează — așa cum au încercat și încearcă să susțină unii teoreticieni — dezvoltarea consumului populației ci, dimpotrivă, o stimulează, contribuind la lărgirea și diversificarea procesului de consum și prin aceasta la ridicarea pe trepte superioare, pe măsura creșterii veniturilor bănești ale populației și ale economiilor bănești ale acesteia, a cererii de consum a populației și a posibilităților de satisfacere a acesteia.

Desigur, la nivel individual, microeconomic, legătura dintre mijloacele bănești ale populației și fondul de mărfuri este concretă, directă, dat fiind că veniturile bănești curente necesită mărfuri și servicii. La nivel macroeconomic, însă, interacțiunea dintre acumulările bănești ale populației și fondul de mărfuri generează îndeobște un raport calitativ, ce implică necesitatea diversificării și ridicării calității bunurilor de consum, spre care se îndreaptă din ce în ce mai mult cerințele individuale de consum, pe măsura creșterii soldului general al depunerilor populației.

Reminiscențe ale tezei frînării prin economisire a procesului de consum s-au manifestat și printr-o teză complementară : că economiile populației ar reflecta cerere de consum nesatisfăcută (teză nefondată, ca și aceea a „sterilizării" de putere de cumpărare). După opinia noastră această concepție este lipsită de fundamentare științifică, deoarece confundă, pune semnul egalității între un consum voit amînat și o cerere nesatisfăcută. Este drept, în desfășurarea curentă a procesului general al dezvoltării și creșterii economice pot interveni neconcordanțe trecătoare între cererea de consum și posibilitățile de satisfacere. Aceste neconcordanțe nu constituie, însă, o particularitate care caracterizează sistemul economic socialist, în care procesul de economisire se dezvoltă mereu. Cu cît crește și se diversifică consumul cantitativ, sortimental și calitativ, cu atît mai mult se impune realizarea în acest scop de economii bănești pe măsura creșterii veniturilor și a capacității de economisire a populației.

Departe deci, de a frîna consumul populației, acumularea bănească a populației contribuie, dimpotrivă, la diversificarea lui și permite orientarea opțiunilor populației spre procurarea de bunuri de confort din ce în ce mai ridicat. Considerăm că modalitatea de procurare a bunurilor de consum din comerțul socialist poate fi mult ușurată și prin forma de achitare a mărfurilor **folosind contul curent personal deschis la C.E.C. pe baza economiilor individuale.** Problema este de a găsi modalitățile de lărgire a sferei de cuprindere a operațiunilor făcute în contul curent și facilitarea procurării mărfurilor atît prin sprijinul unităților C.E.C. cît și al celor ale comerțului socialist. Aceasta — în condiții de dobîndă — plătită de C.E.C. — similare cu acelea ale celorlalte instrumente de economisire.

O terminologie adecvată

STUDIUL BALANȚEI veniturilor și cheltuielilor bănești ale populației este, de fapt, studiul unor indicatori economici deosebit de importanți, care reflectă diferite aspecte și dimensiuni ale standardului de viață al populației, între care un loc important revine procesului de economisire. Deși ca realizări anuale nu are dimensiuni prea mari, acest proces capătă proporții care cresc cu fiecare an prin soldul general al depunerilor, interferîndu-se la nivel microeconomic cu procesul de consum, iar la nivel macroeconomic contopindu-se cu celelalte componente ale fondului mijloacelor bănești ale statului, folosite depersonalizat, în interesul construcției socialiste.

Economisirea are strînsă legătură cu procesul circulației bănești, la a cărui reglare cantitativă, în interesul asigurării echilibrului monetar și financiar, aduce o contribuție activă. De asemenea, procesul de economisire contribuie la creșterea bunăstării populației prin influența pe care o exercită asupra utilizării cu chibzuință a veniturilor bănești crescînde, provenite din muncă, pe care orînduirea socialistă le asigură tuturor membrilor societății. Economiile bănești ale populației prezintă o importanță deosebită totodată, și pentru desfășurarea procesului reproducției socialiste lărgite, constituind o resursă suplimentară de creștere a fondului centralizat de mijloace bănești ale statului sau resurse bănești pentru acțiunile de sprijinire prin credite a dezvoltării economiei și a consumului populației.

În orînduirea socialistă întreaga activitate economică este subordonată cerințelor legii fundamentale a socialismului, satisfacerii cît mai depline a nevoilor materiale și spirituale mereu crescînde ale întregii societăți, pe căile și prin mijloacele pe care știința și tehnica le-a pus la îndemîna organelor conducătoare politice și de stat. Răspunzînd acestei cerințe, influența acumulărilor bănești ale populației, creșterea depunerilor organizate ale acesteia, permit orientarea treptată, din ce în ce mai accentuată, a cererii de consum spre procurarea de bunuri necesare ridicării pe trepte superioare a nivelului de trai al populației.

Nivelul ridicat al ponderii desfacerilor de mărfuri nealimentare în volumul total al vînzărilor de mărfuri către populație se datorește în mare parte și economisirii organizate. Pe măsura dezvoltării procesului de economisire, depunerile retrase de populație de la C.E.C. în vederea procurării bunurilor de confort pentru care s-au economisit sumele necesare acoperă o parte tot mai mare din volumul desfacerilor de mărfuri nealimentare. În timp ce în anul 1955 depunerile retrase de populație de la C.E.C. în scopul procurării de produse nealimentare au reprezentat numai 4,3% din totalul desfacerilor nealimentare, în anul 1973 această pondere a fost de 28,9%, nivel ce a sporit în continuare.

În orice caz, creșterea de sold a depunerilor populației reflectă o putere de cumpărare latentă care devine activă numai la atingerea nivelului necesar realizării scopului pentru care se economisește. Ca urmare, după părerea noastră, termenul economic **cerere solvabilă,** reflectat de totalitatea disponibilităților bănești ale populației (numerar+depuneri la C.E.C.), trebuie să fie subdivizat în două elemente distincte și anume : **cerere solvabilă activă** (curentă) reprezentată de partea din venituri destinată de populație consumului curent și **cerere potențială** (latentă), exprimată de depunerile individuale ale populației la instituțiile de credit și de economiile păstrate de populație asupra sa, ca economisire neorganizată.

Apreciem că, această divizare a cererii solvabile a populației în cele două elemente este necesară mai ales cînd se apreciază puterea de cumpărare a populației comparativ cu fondul de mărfuri necesare satisfacerii cererii de consum. De asemenea considerăm că în terminologia economică se cere introdusă, alături de noțiunea de **numerar necesar circulației** și noțiunea de **sold general necesar al depunerilor populației,** spre a risipi îngrijorarea pe care o mai resimt, încă, unii economiști în legătură cu creșterea impetuoasă a depunerilor populației la casele de economii.

În concluzie se poate arăta că pornind de la nivelul actual și previzibil al soldului general al depunerilor populației, în calculele de prognoză se impune cunoașterea posibilităților de economisire ale populației la casele de economii în conformitate cu potențialul economic în perspectivă al fiecărei unități teritorial-administrative în parte, ca un important indicator de nivel de trai, alături de indicatorii veniturilor, consumului și condițiilor de locuit ale populației, cu care, de altfel, în desfășurarea procesului general al ridicării nivelului de trai, economisirea are o strînsă legătură. Ținînd seama de faptul că nivelul de trai se caracterizează, între altele, prin gradul de înzestrare a gospodăriilor cu bunuri de confort de valoare mare și de folosință îndelungată, a căror procurare implică — sub o formă sau alta — un proces de economisire, se poate afirma că **gradul de dezvoltare a procesului de economisire reflectă, într-o măsură însemnată, nivelul bunăstării populației sau, mai exact, capacitatea acesteia, de a satisface cerințele unui standard de viață ridicat.** 2)

dr. Gh. NICULESCU-MIZIL

---

1) Vezi și Emilian Dobrescu. Corelația dintre acumulare și consum. Editura politică — București, 1971, p. 23.

2) Prof. dr. Mircea Popovici. Redistribuirea micro și macroeconomică a unei părți din veniturile bănești ale populației Buletin Informativ C.E.C. nr. 3/1972.

TEORII · IDEI

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

În căutarea unui nou Keynes

CRIZĂ A OPERAŢIONALITĂŢII POSTULATELOR GÎNDIRII ECONOMICE OCCIDENTALE (I)

CONFIRMÎNDU-ŞI propria natură şi dezminţindu-şi brutal apologeţii, capitalismul contemporan şi-a făcut intrarea într-o nouă fază a existenţei sale – faza descendentă a capitalismului monopolist de stat, cum a apreciat-o prof. T. Postolache[1] – prin cea mai puternică criză pe care lumea capitalistă a cunoscut-o de la dramaticul '29–'33 pînă azi.

Această criză, începută în 1974, nu a venit „pe neaşteptate." Ea nu constituie decît finalul legic al unor fenomene generate de continua adîncire a contradicţiilor orînduirii capitaliste, fenomene sesizate în ultimii ani cu îngrijorare de către numeroşi ideologi burghezi. Componentă şi moment important în evoluţia crizei generale a capitalismului, criza economică 1974–1975 a agravat criza ideologiei burgheze în general, a celei economice în special. O dată cu ea, epoca dominaţiei cvasiabsolute a apologeticii optimiste, stabilită în primele două decenii postbelice, a luat sfîrşit. Încă din deceniul trecut ideologia economică burgheză a intrat într-o etapă în care caracterul ei mistificator, incompatibilitatea cu realităţile lumii capitaliste, sînt puse în evidenţă nu numai „din afară", de către critica marxistă, ci sînt tot mai puternic confruntate cu reacţii critice şi contestatoare „din interior", Cea de-a doua jumătate a deceniului trecut a fost martora unui deosebit de larg front al literaturii critice – antimonopoliste şi anticapitaliste – generate, într-o importantă măsură, de valul largilor mişcări sociale care au bulversat viaţa politică a ţărilor capitaliste.

Criza gîndirii economice burgheze, reflectată de, şi în această literatură critică, a început ca o criză a *operaţionalităţii* sale, ca o criză a iluziilor inspirate de teoriile pe care le consacrase – respectiv ca o adîncire a divorţului dintre aceste iluzii şi realitatea capitalistă –, pentru a evolua într-o criză metodologică şi în ultimă instanţă ideologică.

Criza *operaţionalităţii* teoriei economice burgheze a devenit manifestă pe măsură ce efectele antisociale ale creşterii capitaliste au căpătat un caracter tot mai evident, spulberînd speranţa că prin creşterea economică vor putea fi rezolvate contradicţiile sistemului capitalist. Menţinerea şi adîncirea violentelor inegalităţi în distribuirea venitului naţional şi a avuţiei sociale – în pofida mult trîmbiţatei teorii a „revoluţiei în venituri" ; „subdezvoltarea" gravă a serviciilor publice – învăţămînt, asistenţă medicală, gospodărie comunală etc. –în ciuda afirmaţiilor apologetice ale teoriei „statului bunăstării" ; menţinerea şi continua creştere a şomajului, acest „bici" care, în S.U.A., a afectat, chiar şi în cei mai buni ani, conform datelor Departamentului muncii, nu mai puţin de 11 mil. persoane, şi aceasta în pofida faptului că ritmurile medii de creştere pentru principalele ţări capitaliste au fost aproape triple faţă de media perioadei interbelice ; agravarea fenomenelor inflaţioniste care nu au mai putut fi frînate nici chiar în condiţii de stagnare şi recesiune – infirmînd preceptele terapeuticii clasice, consacrate în legea raportului de inversă proporţionalitate dintre inflaţie şi şomaj („încă o lege pierdută pentru ştiinţa economică" – avea să declare încă în 1971 P.A. Samuelson) ; creşterea vertiginoasă a „costurilor ecologice" şi a dimensiunilor risipei de resurse – negînd aserţiunea axiomatică a teoriei economice burgheze ortodoxe cum că sistemul liberei întreprinderi, a economiei de piaţă, este singurul care poate asigura mecanismul alocării raţionale optime a resurselor, – toate acestea au demonstrat incapacitatea teoriei economice burgheze de a se constitui într-un instrument real de rezolvare a contradicţiilor pe care le generează economia capitalistă. Căci, aşa cum tot mai mulţi economişti burghezi sînt nevoiţi să constate, între „optimul privat capitalist şi optimul social" există un raport de tot mai agravată incompatibilitate[2].

Punctul cel mai înalt al acestei incapacităţi, expresia cea mai elocventă a crizei operaţionalităţii teoriei economice, a constituit-o actuala criză economică. Pornind de la ideea că reorientarea intervenţiei statale de la „măsuri anticiclice" la măsuri de „evitare" a dereglărilor ciclice – prin lichidarea

FIŞE

Consecinţele monopolizării

● *În perioada 20–23 septembrie a.c. a avut loc la Bucureşti un simpozion ştiinţific pe tema* Consecinţele economico-sociale ale monopolizării, *la care au luat parte specialişti în problemele capitalismului contemporan din Bulgaria, Cehoslovacia, R.D. Germană, Polonia, România şi U.R.S.S. El a fost organizat de Academia de ştiinţe sociale şi politice din ţara noastră, în cadrul colaborării multilaterale – în cercetarea capitalismului contemporan – dintre Academiile de ştiinţe din ţările socialiste.*

După cuvîntul de deschidere, rostit de preşedintele secţiei de ştiinţe economice a A.S.S.P., prof. dr. Costin Murgescu, membru corespondent al Academiei R.S.R., în care a relevat aportul ştiinţei marxiste la interpretarea capitalismului contemporan, importanţa studierii fenomenului şi consecinţelor monopolizării, ca manifestare pregnantă a economiei capitaliste de astăzi, au fost prezentate următoarele referate : „Interdependenţa dintre creşterea gradului de monopolizare şi contradicţiile capitalismului în etapa actuală" – conf. dr. N. Părăluţă (România), „Acţiunea monopolurilor internaţionale asupra internaţionalizării capitalului" – dr. H.R. Fundulis (Bulgaria), „Criza sistemului reglementării monopolist-private a economiei capitaliste" – prof. dr. I. Iudanov (U.R.S.S.), „Marile monopoluri şi politica socială" – prof. dr. V. Sadjikovski (Polonia), „Consecinţele sociale ale monopolizării" – dr. N.D. Gauzner (U.R.S.S.), „Clasa muncitoare şi concernele internaţionale" – dr. G. Binus (R.D.G.), „Influenţa procesului de monopolizare asupra situaţiei celor ce muncesc şi a condiţiilor luptei de clasă" – dr. M. Melišova (Cehoslovacia), „Alienarea în condiţiile dominaţiei monopolurilor" – conf. dr. Gh. Tomescu (România), „Consecinţele ecologice ale activităţii monopolurilor" – conf. dr. N.S. Stănescu (România) şi „Critica teoriilor burgheze cu privire la urmările social-economice ale procesului de monopolizare" – dr. M. Šestacova (Cehoslovacia).

Axate pe analiza consecinţelor economico-sociale ale ridicării gradului de monopolizare, aceste comunicări au fost urmate de discuţii care au dezvoltat şi completat diverse laturi ale problematicii supuse dezbaterii.

Indicatorii naturali în calcularea productivităţii muncii

● *După opinia exprimată de A. Barîşeva în articolul* Metodologhia izmereniia proizvoditelnosti truda na baze naturalnîh pokazatelei *(Metodologia măsurării productivităţii muncii pe baza indicatorilor naturali), apărut în revista VOPROSI EKONOMIKI nr. 7/1976, există o nepotrivire între faptul că, în U.R.S.S., pentru caracterizarea productivităţii muncii la nivelul economiei naţionale în ansamblu se foloseşte de obicei indicatorul venit naţional, în timp ce calcularea productivităţii muncii pentru diferite ramuri şi întreprinderi se bazează cu precădere pe indicatorii producţiei globale sau a celei realizate.*

Trecerea la calculul unitar al productivităţii muncii ar cere să se folosească la toate nivelele indicatorul producţiei nete sau al producţiei convenţional nete. Aceştia se corelează în cel mai înalt grad cu venitul naţional, exprimînd valoarea nou creată şi măsurînd aportul întreprinderilor şi al ramurilor corespunzătoare la crearea produsului social. Folosirea acestui unic indicator, arată A.B., ar contribui la menţinerea comparabilităţii şi a corelării reciproce a evaluărilor productivităţii muncii la toate nivelele gestiunii. În pofida unor inconveniente ale utilizării indicatorilor naturali (legate îndeosebi de deficitul de date precise, detaliate), evaluarea pe baza lor a nivelului şi dinamicii productivităţii muncii ar contribui la ridicarea calităţii calculelor economice nu numai în cadrul unei ţări, ci şi pentru comparaţii pe plan mondial.

La contraargumentul, adesea invocat în literatură, că indicatorul producţiei nete este foarte sensibil la disproporţiile dintre preţuri, ceea ce poate denatura mărimea reală a valorii nou create în diferite ramuri sau întreprinderi, A.B. arată că preţurile economic fundamentate sînt o condiţie necesară pentru orice indicator, dar admite că indicatorul producţiei nete este, în sensul arătat, mai sensibil decît ceilalţi indicatori. Autorul propune ca remediu utilizarea indicatorilor naturali pe baza se-

TEORII·IDEI

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

decalajului dintre PNB potențial și cel real și deci prin asigurarea unui „ritm optim de creștere", New Economics-ul, sau „noua știință economică", afirma prin glasul lui J. Tobin (fost consilier prezidențial și președinte în 1971 al Asociației Americane de economie) că „tocmai creșterea economică și nu fluctuațiile... constituie principala lege a capitalismului contemporan", că „astăzi crizele nu mai pot apare decît ca rezultat al unei politici greșite..."[3]. Iată însă că mecanismul orb al economiei capitaliste infirmă cu brutalitate asertiunile despre „noua lege" a capitalismului contemporan. Și cauza nu trebuie căutată în caracterul „eronat" sau „neadecvat" al politicilor promovate, ci în însăși natura sistemului economic capitalist care-și exclude posibilitatea asigurării unui echilibru economic dinamic constant. Cum consemna L'EXPRESS, „Criza demonstrează că societățile noastre (capitaliste, n.n.) sînt astfel organizate încît nu se mai pot menține în echilibru..." Referindu-se la alterarea raportului „clasic" de inversă proporționalitate dintre inflație și stagnare (sau depresiune), respectiv șomaj – P. Samuelson, laureat al premiului Nobel, declara dezarmat că „în stadiul actual al științei noi nu știm să formulăm un tratament adecvat". Robert Triffin, J. Robinson, A. Sauvy, J.K. Galbraith, J. Attali ș.a. vorbesc deschis despre „falimentul" teorie economice burgheze, despre incapacitatea ei de a oferi răspunsuri „operaționale" problemelor tot mai grave cu care capitalismul este confruntat. Cauza ? Evident, nu „lipsa instrumentarului" adecvat de analiză, sau „utilizarea greșită a tehnicilor moderne" (W. Heller). Căci criza gîndirii economice burgheze contemporane *nu este pur și simplu o criză a operaționalității sale – ea este o criză a teoriei înseși,* constînd în caracterul inadecvat, denaturat, al descrierii și explicării proceselor economice. Criza operaționalității își are sorgintea în criza teoriei. Numeroși economiști lucizi din Occident își îndreaptă ochiul critic către „neajunsurile ideilor fundamentale ale economics-ului"[4]. Fr. Perroux arată că „economia capitalistă, așa cum este ea prezentată în conceptualizările și modelările «științei» ortodoxe, nu este inteligibilă"[5] După J.K. Galbraith, economics-ul burghez nici nu este în primul rînd o știință explicativă ci... un instrument care contribuie la „exercitarea puterii... în sensul că servește scopurilor celor care au puterea în sistem"[6]. Fr. Perroux se exprimă în același sens : „conceptualizarea economică (burgheză, n.n.) în starea ei prezentă *nu* este neutră : ea este o ideologie disimulată într-un sistem de concepte aparent curate, distincte și operaționale"[7].

Evident, nu caracterului ideologic în sine al teoriei economice trebuie să i se impute, inconsistența științifică a acesteia, ci *naturii ideologiei* pe care o promovează – „ideologie de justificare... a capitalismului actual", cum foarte lucid și ferm precizează economistul francez, o ideologie care"... favorizează pe deținătorii puterii economice, permițîndu-le să o păstreze. În schimb, ea abate atenția de la fenomenele a căror recunoaștere și analiză ar fi periculoasă pentru «ordinea socială» actuală"[8].

În această ideologie conservatoare – a cărei bază este legitimizarea implicită sau chiar explicită a statu-quo-ului social – își are originea atît criza teoriei economice burgheze cît și cea a operaționalității sale. Pentru ca noțiunile pe care le utilizează să aibă o reală valoare explicativă, să nu fie simple „alibiuri", cum le numește Fr. Perroux, pentru ca teoria economică să intre în concordanță cu realitatea economică, ea ar trebui să-și renege premisele, să se depășească ideologic.

Bineînțeles, teoria burgheză nu ar mai fi ea însăși dacă și-ar propune cu adevărat investigarea fundamentului social a cărui expresie sînt postulatele sale economice. În consecință, eforturile se îndreaptă inevitabil spre găsirea vreunui postulat nou, care, fiind în esență compatibil cu structura socială existentă, să ofere totodată, pe baza unor corective, o soluție miraculoasă.

Conștiința unei asemenea necesități este cu fiecare zi tot mai largă și lumea burgheză caută un nou Keynes care să o realizeze.[9]

Vasile PILAT

---

[1] T. Postolache. Capitalismul monopolist de stat. București, 1975, p. 11.

[2] Mishan Ezra. The Costs of Economic Growth, New York, 1971.

[3] Vezi : Revista economică, nr. 8, 1975, p. 22–23.

[4] W. Heller. What's Right with Economics ? În : American Economic Review march, 1975.

[5] Fr. Perroux, Les conceptualisations implicitement normatives et les limites de la modelation en économie. În : Cahiers de l'ISEA. Serie „Economies et sociétés nr. 12, 1970.

[6] J.K. Galbraith. Economics and the Public Purpose p. 7.

[7] Fr. Perroux. loc. cit.

[8] Idem.

[9] H. Lepage, L'Économie en quête d'un nouveau génie In : Entreprise, nr. 14, martie, 1970.

FIŞE

lecției unor produse reprezentative ale totalității supuse măsurării.

Revizuiri ale previziunilor energetice

● *După cum informează revista REVUE GÉNÉRALE DE THERMIQUE (Franța) nr. 172/1976, în S.U.A., în cadrul cercetărilor referitoare la „proiectul independență" și la autarhia energetică a țării, Administrația federală a energiei și-a revăzut aprecierile, prezentînd guvernului un nou raport asupra evoluției aprovizionării energetice a S.U.A. în 1985. Potrivit noului raport, ritmul mediu de creștere a cererii de energie ar urma să fie micșorat la numai 2,8%, față de 3,6% cît a fost în cursul celor două decenii anterioare. De remarcat că specialiștii își reconsideră părerile în legătură cu aportul energiei nucleare la acoperirea consumului. Ca urmare, rolul energiei nucleare a fost sensibil micșorat, puterea instalată în 1985 urmînd a fi numai 142 000 MW, față de 204 000 MW cît se prevăzuse anterior. În același timp, ponderea cărbunelui utilizat în centrale va crește simțitor, consumul prevăzut fiind de 700 milioane tone, față de 392 milioane tone cît este consumul actual. Specialiștii Administrației apreciază că în anul 1985 aportul noilor energii la acoperirea cererii de consum va fi de numai 1%.*

Noi metodologii în studierea organizațiilor internaționale

● *Cu cîteva zile în urmă s-au încheiat la București lucrările seminarului internațional dedicat noilor metodologii de studiere a organizațiilor internaționale. Organizat de Universitatea din București, Academia de Științe Sociale și Politice și Federația Mondială pentru Studiul Viitorului (F.M.S.V.), seminarul a continuat o inițiativă românească în materie : în 1974 a avut loc, la Poiana Brașov, o primă întîlnire științifică internațională dedicată dezbaterii demersului matematic în analiza relațiilor internaționale.*

În cursul seminarului, orientările și posibilitățile analizei structurale și cantitative au fost explorate de M. Malița, în comunicarea dedicată metodelor prezente și tendințelor metodologice noi în studiul organizațiilor internaționale. V. I. Liubcenko (U.R.S.S.) a trecut în revistă eficiența modelelor matematice aplicate organizațiilor internaționale. Prof. Johan Galtung (Universitatea din Oslo, președintele F.M.S.V.) a dezvoltat un demers matematic aplicat conștiinței structurale.

Acestor preocupări li s-au adăugat demersurile bazate pe teoria sistemelor (Tord Hoivik, M. Botez și S. Celac), pe teoria informației (conf. S. Guiașu), pe teoria deciziei (A. V. Gheorghe și T. C. Ionescu), pe semiotică (prof. Solomon Marcus) sau pe încercarea de a dezvolta indicatori specifici în măsurarea fenomenelor internaționale (N. Moraru și N. Șteflea). Intervențiile acad. O. Onicescu și prof. G. Adler Karlsson au completat această orientare de tip teoretic.

În continuarea analizei „din afară", o serie de participanți la seminar (prof. D. Vaida, dr. J. Jaz), au discutat modelele și metodologiile de studiu și organizare „din interiorul" organizațiilor internaționale.

În sfîrșit, intervențiile lui L. R. Shahani (ambasadoarea Filipinelor în România), B. R. Devarajan (reprezentantul P.N.U.D.), sau Th. Keller (directorul Centrului european pentru învățămîntul superior) și comunicările lui I. Voicu (despre creșterea rolului O.N.U. ca forum global), sau R. Neagu (despre adaptarea O.N.U. la cerințele lumii contemporane) au adăugat seminarului un compartiment operațional, strîns legat de practica curentă a activității internaționale și de inițiativele românești pentru ridicarea eficienței și rolului O.N.U. în lumea contemporană.

Discuțiile purtate au scos în lumină interesul real al seminarului, posibilitățile mari ale metodologiilor noi în studiul organizațiilor internaționale și importanța lor pentru îmbunătățirea activității acestora. În sfîrșit, majoritatea vorbitorilor au subliniat contribuția românească deosebită la dezvoltarea unor concepte, modele și demersuri metodologice în studiul fenomenelor vieții internaționale.

CONVORBIRI ECONOMICE
cu
JANEZ STANOVNIK

Secretar executiv al Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa

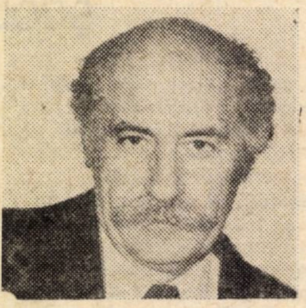

Utilizarea pămîntului — o problemă economică și socială

• Care considerați că este semnificația organizării celei de a X-a conferințe regionale pentru Europa a F.A.O., în cooperare cu C.E.E./ O.N.U. ?

– Mi se pare foarte semnificativ în primul rînd faptul că această conferință a avut loc la București pentru că România a urmat după al doilea război mondial o cale a creșterii economice în multe privințe foarte originale, care prezintă o importanță europeană. Consider că, în consecință, experiența românească oferă multe învățăminte pentru continentul nostru, deși multe țări sînt mult mai dezvoltate decît România. Faptul că România a urmat o cale socialistă de dezvoltare și că a realizat transformări economice remarcabile într-o perioadă relativ scurtă este un fenomen istoric care merită toată atenția.

Mi se pare de asemenea important faptul că amintita conferință a avut loc la București în acest moment, la numai un an după încheierea cu succes a Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa de la Helsinki, la care România a adus o mare contribuție, în special în domeniul economic. Conferința generaleuropeană a creat un climat cu totul nou pentru cooperarea între toate statele europene și acest fapt, prin el însuși, oferă o dimensiune foarte importantă climatului general în care s-a desfășurat această conferință regională a F.A.O. de la București.

In sfîrșit, schimbări importante s-au petrecut și în lume, la care România de asemenea și-a adus o contribuție foarte importantă. Mă gîndesc la sesiunea UNCTAD de la Nairobi, la reuniunea la nivel înalt a țărilor nealiniate de la Colombo, la reuniunea privind cooperarea între țările în curs de dezvoltare din Mexic, toate desfășurate în lumina ultimei sesiuni extraordinare a Adunării Generale a O.N.U., care a reconfirmat hotărîrea țărilor în curs de dezvoltare ale lumii, dintre care face parte și România, de a milita pentru o nouă ordine economică internațională.

Conferința amintită a avut pe ordinea sa de zi două probleme economice fundamentale. Primul subiect de pe ordinea de zi a fost evoluția agriculturii în țările în curs de dezvoltare din Europa și în regiunile cu condiții mai puțin favorabile ale Europei, iar al doilea subiect a fost planificarea utilizării pămîntului și necesitatea viitoare de terenuri. Cred că ambele probleme țin de esența problematicii economice a zonei C.E.E./O.N.U. și, în multe privințe, și a lumii.

În ceea ce privește prima problemă, cred că avem de a face cu problema fundamentală a concentrării dezvoltării economice în țările mai dezvoltate și cu cea a naturii creșterii economice care, cînd are loc spontan, tinde să se producă în principalii poli sau centre de dezvoltare economică, tinzînd în același timp să lase în urmă regiunile mai puțin dezvoltate sau cu condiții mai puțin favorabile. Este vorba de un fenomen valabil pentru economia națională și cu atît mai valabil pentru economia mondială. În procesul spontan, stimulat numai de mecanismul pieței, există o tendință ca economia să crească acolo unde există deja o acumulare de creștere. Explicația acestui fapt este foarte simplă : existența așa numitei infrastructuri (energie, locuințe, șosele, canalizare, rețele de transport etc.).

Dacă se urmărește o dezvoltare economică mai echilibrat distribuită, acest lucru este la prima vedere mai costisitor, pentru că o fabrică construită într-un cîmp gol presupune amenajarea de rețele de apă, de electricitate, locuințe, drumuri și aceasta este costisitor. Dar acest fenomen este strîns legat de justiția socială și de egalitate. În lume se constată că țările care sînt deja bogate tind să devină tot mai bogate, iar țările sărace sînt condamnate să rămînă sărace sau chiar să devină relativ și mai sărace, din cauza acestei dezvoltări spontane care conduce la concentrare.

Deoarece acest fenomen a provocat în lume mari tensiuni economice și politice, conflicte sociale, a început să se vorbească despre tendința de redistribuire. După părerea mea, acest lucru trebuie înțeles nu ca o necesitate de a redistribui avuția și venitul după ce ele au fost create în altă parte, ci că este necesar să fie mai bine distribuite oportunitățile în primul rînd pentru a **crea** acest venit acolo unde se resimte o acută lipsă.

În consecință, după părerea mea, adevărata problemă a justiției și egalității în economia națională și în economia mondială este amplasarea mai echitabilă a oportunităților pentru dezvoltare. In această privință sînt multe de învățat de la România, care a urmat o cale de dezvoltare economică în care industrializarea nu s-a concentrat asupra unei singure regiuni, ci a fost descentralizată pe întreg teritoriul țării. În felul acesta s-a creat posibilitatea ca populația devenită excesivă în agricultură pe măsura mecanizării și modernizării acesteia să capete locuri de muncă nou create în industrie. Creînd noi locuri de muncă s-a asigurat o majorare a veniturilor, evitîndu-se problema distribuției inegale a venitului.

Dar această afirmație nu este valabilă numai pe planul unei țări, ci și pe plan mondial. În consecință cred că ceea ce țările în curs de dezvoltare cer astăzi cînd vorbesc de o nouă ordine economică internațională nu este caritate, mai ales sub forma ajutorului, prin care să fie compensate pentru faptul că nu pot să obțină veniturile necesare, ci mai curînd schimbarea structurii economiei mondiale într-un astfel de mod încît progresul economic și în consecință social și tehnologic să fie mai egal distribuit în lume. Datorită acestui fapt consider că tema dezvoltării – agricultura fiind o parte integrantă a acestei dezvoltări – trebuie analizată împreună cu cea a regiunilor cu condiții mai puțin favorabile. După părerea mea, dezvoltarea inegală a unei economii naționale este analogă din punct de vedere teoretic cu dezvoltarea inegală a economiei mondiale, în care cei bogați tind să devină și mai bogați, iar cei săraci și mai săraci. În consecință, cred că România, care a urmat o cale nouă în dezvoltarea ei economică, cu rezultate pozitive evidente, constituie un loc foarte bun pentru discutarea unui asemenea subiect, al planificării utilizării pămîntului, care, așa cum am subliniat la deschiderea conferinței, este intim legat de primul.

• V-ați referit în conferință la cauzele multiple ale diminuării suprafețelor agricole și la necesitatea unor acțiuni comune pentru utilizarea tuturor rezervelor în folosul agriculturii...

— În trecut se considera că terenurile sînt atît de abundente încît nu este nici un motiv de îngrijorare în privința disponibilității lor. Problema care se pune astăzi este dacă suprafața planetei noastre este suficient de întinsă, dacă există destule resurse pentru a permite acoperirea trebuințelor omenești de bază, care nu cuprind numai nevoia de hrană, ci și pe cea de adăpost, de îmbrăcăminte etc. Răspunsul meu este afirmativ. Există resurse bogate, dar trebuie să economisim aceste resurse, să le gospodărim mult mai rațional decît am făcut-o pînă acum. Consider că este în mod sigur irațional ca o activitate economică să se dezvolte vertiginos pe seama alteia.

Problema conflictului dintre diferitele utilizări ale pămîntului se pune nu numai între agricultură și silvicultură, ci și între acestea și nevoile urbanizării, nevoile industriale, de transport, de recreere și turism și multe altele.

Avem de a face deci cu un fenomen economic cu totul nou, pe care nu-l putem aborda numai din punctul de vedere al așa numitei planificări fizice împărțind terenul în zone. Este, după părerea mea, o problemă economică esențială, dar în mare măsură și o problemă socială, pentru că modul în care pămîntul este gospodărit influențează profund și relațiile dintre oameni. Dacă cineva dispune de toate drepturile asupra pămîntului și îi exclude pe ceilalți de la utilizarea acestei resurse unice, acest fapt creează în mod necesar probleme sociale. În consecință cred că această problemă extrem de importantă ar putea fi soluționată numai într-un mod cuprinzător, în care problema va fi abordată simultan din punct de vedere economic, sociologic, tehnologic, chiar și cultural aș spune și desigur foarte mult și din punct de vedere al mediului. Datorită existenței conflictelor dintre diferitele utilizări, aceste conflicte se reflectă în poluare, în comportarea irațională a omului față de această resursă limitată care este solul.

Din toate aceste motive cred că deși această conferință regională poate fi considerată mai redusă ca obiectiv, prin temele dezbătute a fost una din cele mai importante.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

ECONOMIE MONDIALA

Manila, 4 — 8 octombrie: Sesiunea anuală a F. M. I. — B. I. R. D.

SPRE CLARIFICĂRI DE POZIŢII ÎN SPRIJINUL COOPERĂRII VALUTAR-FINANCIARE INTERNAŢIONALE

ÎN FIECARE TOAMNĂ, sesiunea comună a Fondului Monetar Internaţional şi a Băncii Internaţionale pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare constituie un prilej de trecere în revistă, de dezbatere şi clarificare a unor probleme fundamentale pentru viitorul relaţiilor valutar-financiare internaţionale. Discuţiile şi confruntările de teze, contactele personale dintre reprezentanţii celor aproape 130 de state membre — miniştri de finanţe şi guvernatori de bănci centrale — au fost întotdeauna de natură, dacă nu să ducă la decizii imediate, cel puţin să pregătească terenul pentru acţiuni viitoare concertate. Însuşi faptul că există un cadru organizat pentru participarea celui mai mare număr de specialişti care poate fi reunit în condiţiile actuale, sub genericul întăririi colaborării şi cooperării internaţionale, în scopul dezbaterii problemelor dintr-un domeniu cunoscut altădată ca fiind sediul preferat al unor mişcări centrifuge, poate fi apreciat drept un lucru pozitiv, deşi nu în totul satisfăcător.

Fază conjuncturală cu persistente fenomene negative

SESIUNEA F.M.I.-B.I.R.D. din acest an se va ţine în condiţii economice, financiar-valutare şi politice dificile.

Rapoartele de activitate ale acestor organisme apreciază că la mijlocul lui 1976, economia mondială se afla în curs de redresare după „cea mai severă recesiune din ultimele patru decenii". Deşi producţia din ţările capitaliste industriale se dezvolta într-un ritm satisfăcător, iar rata inflaţiei, cum se afirmă în rapoarte, era considerabil inferioară celei din 1974 şi din prima jumătate a anului 1975, atît şomajul cît şi inflaţia au rămas „excepţional de ridicate pentru o fază preliminară a redresării ciclice". Cererea de consum şi producţia nu au crescut suficient pentru reducerea şomajului şi a capacităţii de producţie excedentare, şi totuşi expansiunea a fost suficient de vioaie pentru a provoca îngrijorare în cercuri largi cu privire la riscul unei reînnoite accelerări a creşterii preţurilor.

Rapoartele trec în revistă măsurile luate într-o serie de state occidentale în vederea reducerii inflaţiei — preocuparea nr. 1 în Occident — şi pentru preîntîmpinarea accelerării proceselor inflaţioniste. Totodată, este subliniată grija de a nu se declanşa prin aceste măsuri impulsuri negative „pe frontul şomajului", precum şi dificultatea „excepţională" de a se realiza într-un viitor nu prea îndepărtat o stabilitate rezonabilă a nivelului preţurilor.

Se recunoaşte că inflaţia şi recesiunea din ţările capitaliste industriale au exercitat o influenţă puternică asupra comerţului mondial, ca şi asupra evoluţiei economice din ţările neindustrializate ale lumii. Volumul total al comerţului mondial a scăzut cu 4—5% între 1974 şi 1975, însă începînd cu mijlocul anului 1975, tendinţa a fost răsturnată, volumul comerţului mondial crescînd în prima jumătate a anului curent cu un ritm mediu anual de 10%, ca urmare în primul rînd a aprovizionărilor cu materii prime determinate de redresarea conjuncturală.

Aceste aprovizionări au creat, în unele ţări în curs de dezvoltare producătoare de materii prime, condiţii pentru îmbunătăţirea situaţiei balanţelor de plăţi care în 1975 s-au încheiat cu deficite uriaşe : 37 miliarde de dolari pentru ansamblul ţărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol şi 14 miliarde de dolari pentru ţările mai avansate producătoare de materii prime. Concomitent, excedentul balanţei de plăţi a ţărilor exportatoare de petrol s-a redus de la 67 miliarde de dolari în 1974, la circa 35 miliarde în 1975, cu o tendinţă de reluare a ascensiunii în prima jumătate a lui 1976 sub influenţa creşterii ciclice a cererii mondiale de petrol.

Produsul naţional brut al ţărilor industriale a scăzut în 1975 cu circa 1,5%, după ce în 1974 avusese loc o stopare a creşterii, iar în 1973 se înregistrase o creştere de 6%.

Finanţele internaţionale: echilibrări şi interpretări

DIN PUNCT DE VEDERE VALUTAR-FINANCIAR, situaţia economică neomogenă, inclusiv inflaţia de proporţii diferite din ţările capitaliste dezvoltate, s-au repercutat cu mai multă sau mai puţină intensitate asupra evoluţiei cursurilor valutare. Lira sterlină şi lira italiană, iar mai tîrziu şi francul francez au suferit scăderi importante de cursuri în prima jumătate a anului 1976, în timp ce alte monede principale din Occident au realizat creşteri de curs. Caracteristica principală a perioadei este apreciată ca fiind aceea că înseşi ţările care au avut intenţia să neutralizeze oscilaţiile de curs ale monedelor lor pe piaţă, printr-o largă utilizare a rezervelor lor valutare, au fost forţate în unele situaţii — sau au găsit că este preferabil — să lase cursurile să floteze liber, chiar dacă această libertate ducea la variaţii exagerate ale cursurilor.

Experienţă ultimilor trei ani — menţionează raportul F.M.I. — a dovedit existenţa unei strînse corelaţii între mişcarea preţurilor şi modificările de cursuri. Tendinţa celor mai multe dintre cursurile înregistrate în perioada flotării a fost larg comensurată cu diferenţele de ritm ale inflaţiei interne.

Din punct de vedere financiar, atenţia principală a fost îndreptată spre sprijinirea ţărilor care au înregistrat deficite ale balanţei de plăţi. Dezechilibrele de balanţă au fost atît de mari în această perioadă, necesităţile de finanţare au crescut atît de mult, încît creditele în valută acordate de Fondul Monetar Internaţional ţărilor membre pentru echilibrarea balanţelor au ajuns la un nivel record : în timp ce în cursul întregului an 1975, totalul acestor credite a fost de 4,7 miliarde de D.S.T., numai în prima jumătate a anului 1976 el s-a ridicat la aproape 5 miliarde (circa 6 miliarde de dolari S.U.A.).

Rămînînd în domeniul finanţelor internaţionale, trebuie menţionată încheierea lucrărilor — care au durat peste patru ani — privind modificarea statutului F.M.I., proiectul noului statut fiind difuzat ţărilor membre spre aprobare. Acest proiect a fost apreciat pozitiv în comentariile internaţionale, considerîndu-se că la elaborarea lui au fost avute în vedere schimbările fundamentale care s-au produs în ultima perioadă în condiţiile economice şi politice mondiale şi că, pornindu-se de la necesitatea unei abordări realiste a problemelor monetare şi financiare, a fost legalizată situaţia monetară prezentă (îndeosebi flotarea cursurilor valutare), îmbunătăţindu-se funcţionarea Fondului şi asigurîndu-se în continuare poziţia acestui organism ca centru al cooperării şi consultărilor monetare internaţionale.

Au existat însă şi aprecieri diferite, aducîndu-se critici, îndeosebi în Franţa, în sensul că statutul modificat al F.M.I. ar reflecta „incapacitatea lumii contemporane de a stăpîni şi reglementa relaţiile monetare internaţionale", ar consfinţi instabilitatea monetară actuală şi ar reflecta tendinţele de eliminare treptată a aurului din sistemul monetar internaţional. Pe de altă parte, în Occident s-a relevat o anumită animozitate manifestată în S.U.A. faţă de proporţiile pe care le-a luat în ultima vreme activitatea B.I.R.D., considerîndu-se că aceasta ar reduce rolul capitalului privat american în finanţarea dezvoltării şi, cu aceasta, influenţa S.U.A. asupra acestei finanţări.

Limitele unor acţiuni şi noi paşi într-un proces evolutiv

AFARĂ DE MODIFICAREA STATUTULUI, în ultimul an au fost definitivate în cadrul F.M.I. : cea de-a 6-a **revizuire generală a cotelor de participare** a ţărilor membre la Fond, care a dus la majorarea cu circa 10 miliarde de DST a acestor cote, ajungîndu-se la un total de 39 miliarde de DST, (circa 47 miliarde de dolari S.U.A.) ; organizarea unui **Fond de sprijin** în scopul ajutorării țărilor celor mai slab dezvoltate pentru echilibrarea balanțelor de plăți ; modificarea sistemului de **finanțare compensatoare**, în sensul lărgirii accesului țărilor membre la această finanțare destinată acoperirii sumelor temporar neîncasate din export și care provoacă dezechilibre ale balanței de plăți ; majorarea cu 45% a fiecărei **tranșe de credit** care poate fi obținută de la F.M.I. de o țară membră (pînă la intrarea în vigoare a noului statut) ; **reducerea deținerilor de aur** ale F.M.I. cu o treime (50 mil. uncii), din care 50% (25 mil. uncii) prin vînzare la licitații publice periodice în beneficiul țărilor în curs de dezvoltare, iar celelalte 50% prin restituire proporțională către țările membre, pe baza cotelor de participare, la prețul de 35 DST uncia.

A fost desigur un an bogat în acțiuni, mai ales dacă ne referim la situația internațională complexă în care ele s-au desfășurat. Aprecierea rezultatelor trebuie făcută, bineînțeles, în contextul marilor obiective ale cooperării valutar-financiare internaționale.

Astfel, este incontestabil că modificarea statutului F.M.I. era necesară, vechiul statut devenind inoperant prin prăbușirea sistemului monetar internațional în 1971. Nu trebuie însă creată impresia că noul statut echivalează cu reforma sistemului monetar internațional, că el ar crea premisele pentru o nouă ordine monetară internațională și, ca atare, că nu ar mai fi cazul să fie continuate lucrările de reformă. Există și anumite cercuri, care caută să acrediteze opinia că „n-ar mai exista interes“ pentru elaborarea unui nou sistem monetar internațional. Realitatea este însă că noul statut al F.M.I. se limitează la legitimarea și recunoașterea formală a practicilor existente, în încercarea de a adapta Fondul la condițiile dificile care caracterizează actuala etapă a vieții economice internaționale. Este greu de crezut că există cineva care să susțină sincer că noul statut ar reprezenta altceva decît un provizorat și, prin urmare, că n-ar mai fi nevoie de noi eforturi pentru realizarea unui sistem monetar internațional care să reprezinte efectiv un pas înainte în gîndirea și organizarea relațiilor valutar-financiare dintre țările lumii.

În pofida unor rezistențe interesate în temporizarea acestor eforturi, lucrările începute de fostul Comitet al celor 20 și încheiate brusc înainte de a se fi realizat un proiect închegat al reformei vor trebui reluate neîntîrziat. Dealtfel, însuși directorul general al F.M.I., H. Johannes Witteveen, a declarat că modificarea statutului F.M.I. „reflectă faptul că ne aflăm probabil într-o perioadă în care trebuie să evoluăm treptat spre revizuirea și reforma sistemului monetar internațional“ și că modificarea statutului „constituie un pas important în acest proces evolutiv“. Această caracterizare corespunde, după părerea noastră, pe deplin realității și este remarcabil că ea emană de la însăși conducerea Fondului.

Sprijin mai substanțial pentru lichidarea subdezvoltării

TOTODATĂ, nu se poate să nu se releve faptul că în perioada care s-a scurs de la ultima sesiune au fost făcute puține progrese în ce privește soluționarea marilor probleme care stau în fața omenirii și care condiționează instaurarea unei noi ordini economice mondiale și, în cadrul ei, așezarea pe baze noi a relațiilor valutar-financiare internaționale. Cursa înarmărilor s-a intensificat, reprezentînd o uriașă povară materială și financiară pe umerii popoarelor și în același timp un grav și permanent pericol pentru pacea și viața omenirii ; nu au fost lichidate diferitele obstacole artificiale din calea dezvoltării unor relații economice libere, fără discriminări și condiții politice, a unei largi cooperări tehnico-științifice și în alte domenii ; nu s-au depus eforturi suficiente pentru rezolvarea problemei lichidării decalajelor dintre țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate, pentru găsirea soluțiilor corespunzătoare realizării progresului economic și social cît mai rapid al țărilor rămase în urmă. Este firesc ca un nou sistem monetar internațional, ca și un succes deplin al activității F.M.I. și B.I.R.D. în domeniul valutar-financiar internațional să nu poată fi concepute decît prin intensificarea colaborării și cooperării internaționale pentru realizarea marilor obiective economice și politice ale lumii contemporane.

În legătură cu activitatea B.I.R.D., trebuie evidențiate nevoile crescînde de resurse ale țărilor în curs de dezvoltare și încercările meritorii ale băncii pentru a corespunde acestor nevoi. Față de 777 milioane de dolari cît au însumat împrumuturile acordate de B.I.R.D. în 1967, s-a trecut în 1970 la 1,58 de miliarde, iar în 1976 la aproape 5 miliarde. Împreună cu afiliatele ei — Asociația Internațională pentru Dezvoltare (A.I.D.) și Societatea Financiară Internațională (S.F.I.), B.I.R.D. a acordat și se mai prevede să acorde în acest an împrumuturi în sumă de 6,9 miliarde de dolari, cu corectivul că inflația a redus, în cifre constante, ritmul de creștere a capitalurilor împrumutate.

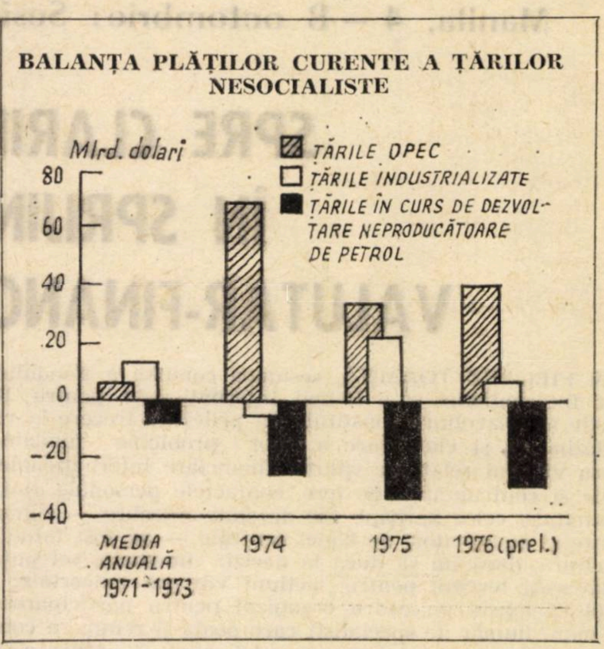
BALANȚA PLĂȚILOR CURENTE A ȚĂRILOR NESOCIALISTE

Sursa : GATT. International Trade 1975/76 Geneva.

Ținînd seama de nevoile de capital ale țărilor în curs de dezvoltare, precum și de dificultățile procurării de capitaluri de pe piață în actualele condiții ale acestei piețe, s-a propus ca principala activitate a băncii să fie aceea de sprijinire a țărilor celor mai slab dezvoltate, iar celelalte țări în curs de dezvoltare să continue să beneficieze de împrumuturi, însă într-un volum mai redus și cu termene de rambursare mai scurte. În ce privește condițiile de dobîndă, s-a stabilit ca de la 1 iulie 1976, dobînda medie a B.I.R.D. să fie revizuită periodic și ajustată în funcție de dobînda medie ponderată a capitalurilor împrumutate de bancă de pe piață în cursul ultimelor 12 luni, la care se adaugă 0,5%. Aceste măsuri vor face desigur, obiectul criticilor din partea țărilor în curs de dezvoltare, avînd în vedere că B.I.R.D. a fost creată cu scopul de a acorda împrumuturi în condiții mai avantajoase decît cele ale pieței.

*

Așa cum se arăta la început, sesiunea F.M.I. — B.I.R.D. din acest an nu va lua decizii hotărîtoare pentru reglementarea relațiilor valutar-financiare. Este însă probabil că se vor produce anumite clarificări de poziții în unele sectoare ale acestor relații.

Una din ele va putea fi aceea cu privire la oportunitatea reluării în curînd a discuțiilor privind reforma sistemului monetar internațional, știut fiind că nici nu a intrat încă în vigoare statutul modificat al F.M.I. pentru a se putea aprecia rezultatele aplicării lui. În discuții se vor polariza probabil două atitudini : una de negare a acestei oportunități, alta de afirmare a ei de către acele țări care au de pierdut din actuala instabilitate a raporturilor valorice dintre monede, patronată de viitorul statut.

O altă clarificare de poziții ar putea avea loc în problema aurului. Numeroase sînt țările care nu sînt satisfăcute de acordul privitor la utilizarea unei treimi din aurul deținut de F.M.I. S-ar putea ca ele să înfrunte pe inițiatorii acestui acord și să ceară ca problema restului de două treimi să fie soluționată în alt mod, mai lipsit de riscuri pentru țările în curs de dezvoltare.

În sfîrșit, s-ar mai putea cita problema celei mai bune căi de finanțare a dezvoltării : calea bilaterală, susținută de S.U.A., sau calea multilaterală, preconizată de B.I.R.D. împreună cu numeroși susținători.

Asupra unui aspect pare să existe în mod cert o unanimitate : necesitatea cooperării ca mijloc de realizare a unor relații valutar-financiare mai bune decît cele din prezent.

dr. Costin KIRIȚESCU

TENDINŢE - CONJUNCTURI

Prețul metalelor și curba producției industriale

RITMUL mai lent decît se așteptase al redresării conjuncturale în țările industrializate, stocurile mari constituite în timpul recesiunii și încă neresorbite, precum și recoltele relativ bune în țări mari producătoare de cereale ar fi principalele cauze ale creșterii mai lente a prețurilor la materii prime în lunile și săptămînile recente. Emițînd această explicație, The Economist *constată în același timp că unele creșteri de prețuri au fost excesive: de exemplu, la metale ele au reprezentat 20% de la începutul anului (conform indicelui întocmit de săptămînalul londonez, pe baza prețurilor în dolari) și încep abia acum să se încetinească. Graficul publicat de aceeași revistă tinde să ilustreze un paralelism între evoluția indicelui prețurilor la metale și curba producției industriale a principalelor țări capitaliste dezvoltate, grupate în O.C.D.E.*

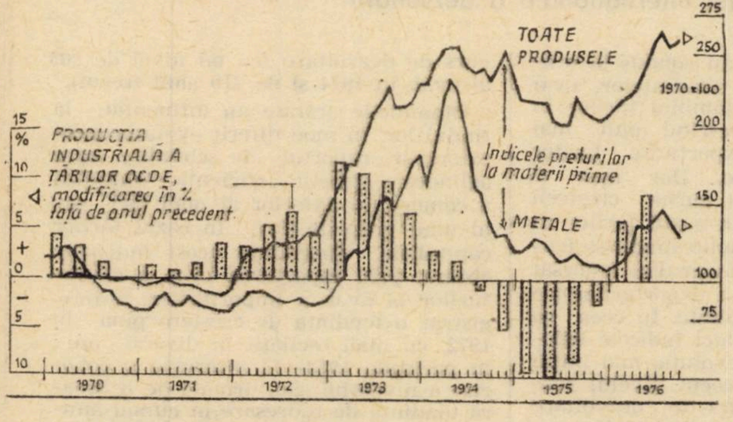

Importul de cereale

UN RAPORT publicat de Ministerul agriculturii din S.U.A. cu privire la perspectivele importului de cereale (inclusiv cele furajere) relevă tendințe diferențiate pe principalele țări capitaliste importatoare.

Importurile de cereale ale Europei occidentale s-au menținut aproximativ la același nivel mediu anual, de 22—24 mil. tone în ultimele decenii, scăderea importurilor efectuate de țările Pieței Comune (sub efectul creșterii producției proprii) fiind compensata de creșterea achizițiilor altor țări vest-europene. Se apreciază că în deceniul următor volumul importurilor de cereale ale Europei occidentale ar putea să se reducă pînă la 10—15 mil tone pe an. In ceea ce privește Japonia, alt mare importator de cereale (de la circa 4 mil. tone în 1960 la 19 mil tone în exercițiul 1974/75), necesitățile sale de import pe anul 1985 sînt evaluate la minimum 30 mil tone. Se consideră că numai importurile de boabe de soia vor spori continuu în regiunile menționate, chiar dacă ritmul creșterii lor se va încetini întrucîtva.

Colaborare R.D.G. — Polonia

VOLUMUL planificat al schimburilor reciproce de mărfuri dintre R.D.G. și Polonia pe anii 1971—1975 a fost depășit cu 40%, realizîndu-se un nivel dublu față de cel din perioada 1966—1970. În conformitate cu noul acord comercial, în anii 1976—1980 volumul schimburilor va însuma 8,6 mlrd. ruble.

În cadrul colaborării economice și tehnico-științifice dintre cele două țări (îndeosebi în construcții de mașini, în industria chimică și cea metalurgică) au fost încheiate pînă acum peste 100 de acorduri privind specializarea și cooperarea în producție. Se prevede că în 1980 ponderea mașinilor și utilajelor livrate pe baza acestor acorduri va reprezenta 35% din volumul total al schimburilor reciproce, iar ponderea articolelor chimice — 47%. Recent au fost semnate noi acorduri de colaborare bilaterale în domeniul transporturilor prin conducte, al construcțiilor și al schimbului de licențe.

EVOLUȚII MONETARE

INTERVALUL 20—24. IX. 1976 s-a caracterizat printr-o evoluție contradictorie a **dolarului S.U.A.** În prima parte a intervalului dolarul a înregistrat o depreciere față de majoritatea valutelor occidentale ca urmare a acțiunii unor factori interni specifici, pentru ca în partea a doua a intervalului această tendință să fie atenuată de unii factori caracteristici și pentru celelalte valute.

În grupul valutelor în repreciere, marca vest-germană, după o îndelungată perioadă de timp, a ajuns din nou la paritate cu francul elvețian.

Lira sterlină a continuat să fie supusă atacurilor speculative. Scăderea ușoară a șomajului în luna august, împreună cu unele măsuri tehnice de susținere a monedei britanice (sporirea cu 1% a rezervelor obligatorii), au fost puternic contracarate de factori negativi, între care creșterea indicelui prețurilor cu ridicata în luna august cu 1,4% față de luna iulie, scăderea rezervelor valutare ale Angliei în luna august cu 341 milioane dolari și situarea lor la sfîrșitul acestei luni la cel mai scăzut nivel din anul 1971 încoace, noile greutăți pe plan social cu care este confruntat guvernul. Drept urmare, la sfîrșitul intervalului schimbul a fost de circa 1,7070 dolari pentru 1 liră sterlină, respectiv circa 4,20 mărci vest-germane pentru 1 liră sterlină (un nou nivel minim record). Față de nivelul său din decembrie 1971 lira sterlină a înregistrat o depreciere de 42,7% în raport cu monedele principalilor 10 parteneri comerciali ai Marii Britanii. La mijlocul săptămînii în curs lira sterlină era expusă unor presiuni puternice și cursul său continua să scadă.

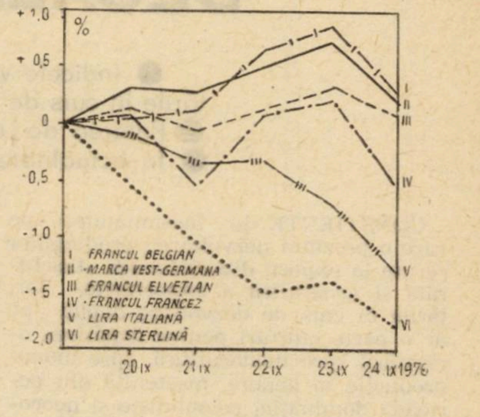

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale în perioada 20—24 IX 1976, luîndu-se ca bază nivelul din 17 IX 1976

Programul de austeritate al noului guvern francez, prezentat la 22.IX.1976, care are în vedere reducerea inflației la 6,5% p.a. pînă la sfîrșitul acestui an, a avut un impact favorabil asupra cursului **francului francez,** care s-a repreciat în scurt timp cu 0,7%. Totuși, faptul că unele cercuri de afaceri apreciază planul drept „insuficient" pentru a stimula investițiile, împreună cu anunțarea grevei naționale pe data de 7 octombrie a.c. a determinat o depreciere a francului la sfîrșitul intervalului cu 0,52% față de perioada corespunzătoare trecută (4,92 franci — față de 4,8950 — pentru 1 dolar).

Lira italiană supusă din nou unor atacuri speculative „à la baisse", a terminat intervalul la nivelul de circa 852 lire pentru 1 dolar, comparativ cu circa 841 lire la sfîrșitul perioadei corespunzătoare trecute.

Dobînzile la depozitele în **eurodevize** pe perioada de 6 luni au oscilat în jurul nivelului de 6 1/8% p. a. la eurodolari, 5 1/4% p.a. la euromărci vest-germane și 2 1/2% p.a. la eurofranci elvețieni.

Tendința de ușoară creștere a **prețului aurului** a continuat și în acest interval, trecîndu-se de la 115,10 dolari uncia primul fixing pe 20.IX.1976, la 119,15 dolari/uncia al doilea fixing pe 24.IX.1976 la Londra.

Dumitru LUNGU
Gheorghe MUNTEAN

Cererea de tractoare agricole

CONFORM estimațiilor companiei „Massey Ferguson" cererea pentru tractoare agricole va crește în lumea nesocialistă de la 728 mii unități în 1975 (fără Japonia) la 880 mii în 1985. Se apreciază, însă, că întregul spor al cererii va fi înregistrat în țările în curs de dezvoltare (și în primul rînd în America Latină — de 2,35 ori în perioada menționată), în timp ce în America de Nord sau Europa occidentală cererea urmează să se restrîngă cu 13% și, respectiv, 20%.

Pentru o nouă ordine economică internațională

COMERȚUL MONDIAL — REFLEXUL PERSISTENȚEI DECALAJELOR ECONOMICE

● Indicele valorii unitare a exporturilor — aplatizarea curbei pentru țările în curs de dezvoltare ● „Febra" oscilatorie a raportului de schimb ● Puterea de cumpărare cea mai scăzută este și cea mai afectată ● În actualitate — revizuirea strategiei internaționale a dezvoltării

CONȘTIENTE de însemnătatea pe care o prezintă dezvoltarea producțiilor cerute la export, diversificarea structurală și geografică a exporturilor lor, țările în curs de dezvoltare depun pe de o parte eforturi pentru depășirea orientării spre monocultură, spre monoproducție în genere, moștenită din perioada dominației colonialiste și neocolonialiste, iar pe de altă parte desfășoară o ofensivă susținută pentru înlăturarea diferitelor bariere vamale și a altor practici protecționiste, care împiedică accesul liber al produselor lor pe piața țărilor capitaliste dezvoltate.

Îngustarea puterii de cumpărare — efect al schimburilor neechivalente

DAR, chiar și în cazurile în care ele reușesc să-și promoveze exporturile, (vezi „Revista economică", nr. 38, pag. 28—29) rezultatul financiar obținut apare știrbit sub efectul mecanismului schimburilor neechivalente. Acest fenomen este pus în claritate în evidență de evoluția diferențiată a indicelui valorii unitare a exporturilor și importurilor pe cele două grupe de țări examinate, în ultima analiză în defavoarea țărilor în curs de dezvoltare (vezi tabelul 3).

Datele publicate în anuarul U.N.C.T.A.D. arată că în intervalul 1954/56—1972 indicele valorii unitare (i.v.u.) a exporturilor țărilor capitaliste dezvoltate a crescut cu 26 de puncte, iar i.v.u. a importurilor acestui grup de țări — cu 22 de puncte. În aceeași perioadă, creșterile corespunzătoare pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare au fost de 26 și 34 de puncte. În acest cadru, țările Pieței Comune vest-europene au sporit i.v.u. a exporturilor lor cu 30 de puncte, în timp ce în cazul țărilor în curs de dezvoltare care nu exportă petrol și nici nu-și sporesc rapid exporturile de produse industriale finite creșterea respectivă a fost de 10 puncte.

Majorările cunoscute ale prețurilor la petrol și o serie de produse de bază, intervenite în anii 1973—74 pe piața mondială capitalistă, au condus la o anumită răsturnare a tendințelor. i.v.u. a exporturilor pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare crescînd mult mai rapid decît pentru exporturile țărilor capitaliste dezvoltate. Dar încă în cursul anului trecut curba creșterii i.v.u. se aplatizează în cazul țărilor în curs de dezvoltare, manifestîndu-se tendința de eroziune a avansului amorsat față de nivelul i.v.u. a exporturilor țărilor capitaliste dezvoltate. În ceea ce privește importurile, aici indicele valorii unitare a avut o evoluție mai puțin spectaculoasă, anul trecut nivelul realizat de țările în curs de dezvoltare fiind ușor devansat de cel al țărilor capitaliste dezvoltate.

Se impune precizarea că creșterea pronunțată a i.v.u. a exporturilor țărilor în curs de dezvoltare în ultimii doi ani se datorește în bună măsură sporirii prețurilor la petrol, realizată de țările exportatoare ale acestui produs ; în cazul lor nivelul i.v.u. a urcat de la 100 în 1970 la 606 în 1974 și 620 în 1975, față de 197 și, respectiv, 193 pentru celelalte țări în curs de dezvoltare, sau față de 171 și 165 pentru țările cu P.N.B./loc sub 200 dolari. În ceea ce privește importurile, țările exportatoare de petrol au realizat un nivel mai redus al indicelui (de 180 în 1974 și 195 1975), decît în cazul celorlalte țări în curs de dezvoltare (cu un nivel de 205 al i.v.u. în 1974 și de 219 anul trecut).

Dinamicile arătate au influențat, la rîndul lor, în mod diferit evoluția indicatorului „raportul de schimb", care oglindește sintetic „eficiența" (unitară) a comerțului exterior al unei țări sau al unui grup de țări. În cazul țărilor capitaliste dezvoltate acest indicator, obținut prin raportarea i.v.u. a exporturilor la i.v.u. a importurilor, a înregistrat o tendință de creștere pînă în 1972, cu mici oscilații în diverși ani ; în perioada 1973—74 intervine o coborîre a nivelului său, urmată de o ușoară tendință de redresare în cursul anului trecut. În ceea ce privește țările în curs de dezvoltare, aici asistăm la deteriorarea continuă a raportului de schimb pînă în primii ani ai deceniului trecut, urmat de un deceniu de oscilații de la an la an (concretizate în nivelul de 98 în 1972 față de 108 în medie pe anii 1954—56) și apoi de majorarea lui la 166 în 1975.

Un examen mai detaliat relevă că în timp ce în 1974 raportul de schimb al principalelor țări exportatoare de petrol sporise de circa 3,4 ori față de nivelul atins în 1970 (rămînînd ridicat și în 1975), pentru marea majoritate a țărilor în curs de dezvoltare el n-a atins nivelul din 1970 în nici unul din

Tabelul nr. 3

Progresia indicelui valorii unitare a exporturilor și importurilor (1970 = 100)

Grupul de țări	Exporturi				Importuri			
	media pe 1954—56	1965	1974	1975	media pe 1954—56	1965	1974	1975
Țări capitaliste dezvoltate	88	90	172	192	92	92	197	215
Țări nesocialiste în curs de dezvoltare	89	88	345	350	83	88	199	211
Țări exportatoare de petrol	80	88	606	620	82	88	180	195
Alte țări în curs de dezvoltare	93	87	197	193	83	88	205	219
Exportatoare de produse industriale	88	81	169	178	83	88	195	208
— Celelalte țări	94	89	207	199	83	83	209	222
Din care, avînd P.N.B./loc (în 1974) :								
peste 400 dolari	96	88	197	185	82	88	204	216
200—400 dolari	87	87	256	257	84	88	219	230
sub 200 dolari	93	90	171	165	83	89	207	216

Sursa : U.N.C.T.A.D., Handbook of International Trade and Development Statistics — 1976, New York, 1976, pag. 56—57.

anii următori, iar în 1975 se situa sub raportul de schimb (mediu) al țărilor capitaliste dezvoltate. Și în acest caz, țările avînd P.N.B./loc. sub 200 dolari se află într-o situație net dezavantajoasă, creșterile de prețuri la combustibili și materii prime din anii 1973—1974 repercutîndu-se — direct sau indirect — în mod nefavorabil asupra balanței lor comerciale (în cazul țărilor africane, care fac parte din această subgrupă, raportul de schimb a scăzut de la 100 în 1970 la 66 în 1975). Evoluțiile notate evidențiază că țările capitaliste dezvoltate (cu excepția Japoniei) au dispus de mai multe resurse și mijloace decît marea majoritate a țărilor în curs de dezvoltare pentru a anihila în mare măsură efectul nefavorabil al creșterilor de prețuri amintite.

În final, efectele corelate ale factorilor și tendințelor examinate pînă aici se concretizează în indicatorul „puterea de cumpărare a exporturilor“ ; prin raportarea valorii globale a exporturilor unei țări (sau ale unui grup de țări) la valoarea unitară a importurilor sale, acest indicator reflectă, an de an, creșterea sau scăderea potențialului de a achiziționa bunuri materiale sau servicii din afară. După cum demonstrează statisticile, țările capitaliste dezvoltate și-au sporit puterea de cumpărare — față de nivelul mediu pe anii 1954—56 — de 4,3 ori în 1973 și de circa 4 ori în 1975 ; în cadrul lor se remarcă Japonia, în cazul căreia indicatorul menționat s-a mărit de 13,6 și, respectiv, 11,7 ori.

Un calcul similar evidențiază fără posibilitate de tăgadă că puterea de cumpărare a exporturilor țărilor în curs de dezvoltare a progresat mult mai lent, respectiv de două ori în perioada 1954/56-1972, ajungînd apoi la circa 3,8 ori în 1974 și regresînd la 3,3 ori anul trecut. Dacă se elimină din calcul principalele țări exportatoare de petrol și țările cu o expansiune rapidă a exporturilor de produse industriale finite, atît în 1972 cît și 1975 nivelul indicatorului menționat se situează sub cel atins în 1970, fiind doar de circa 1,6 ori mai mare decît în 1954—56. Iar pentru subgrupa celor mai sărace țări în curs de dezvoltare puterea de cumpărare a exporturilor, după o creștere cu întreruperi pînă în 1969, a cunoscut în următorii ani o accentuată tendință descendentă, pînă aproape de nivelul mediu pe anii 1954—56. Să nu uităm că este vorba tocmai de țări care au cea

Tabelul nr. 4

Evoluția puterii de cumpărare a exporturilor * (1970 = 100)

Grupul de țări sau regiunea	media pe 1954—56	1965	1973	1974	1975
Țări capitaliste dezvoltate	30	62	130	122	119
America de Nord	41	69	126	120	117
Europa occidentală	27	61	131	123	121
Piața comună (cei nouă)	26	61	132	123	123
Japonia	10	46	136	124	117
Oceania	49	71	147	121	109
Țări nesocialiste în curs de dezvoltare	53	77	132	199	175
Țări exportatoare de petrol	46	78	158	402	334
Alte țări în curs de dezvoltare	57	76	120	116	104
— Exportatoare de produse industriale	40	61	159	156	142
— Celelalte țări	61	80	110	106	95
Din care, avînd P.N.B./loc. (în 1974) :					
peste 400 dolari	60	75	115	114	107
200—400 dolari	54	85	118	122	110
sub 200 dolari	71	89	92	79	76

*) Indicii valorii exporturilor, raportați la valoarea unitară a importurilor.
Sursa : Aceeași ca la tabelul 3, pag. 58—59.

N. POPOV

(Continuare în pag. 32)

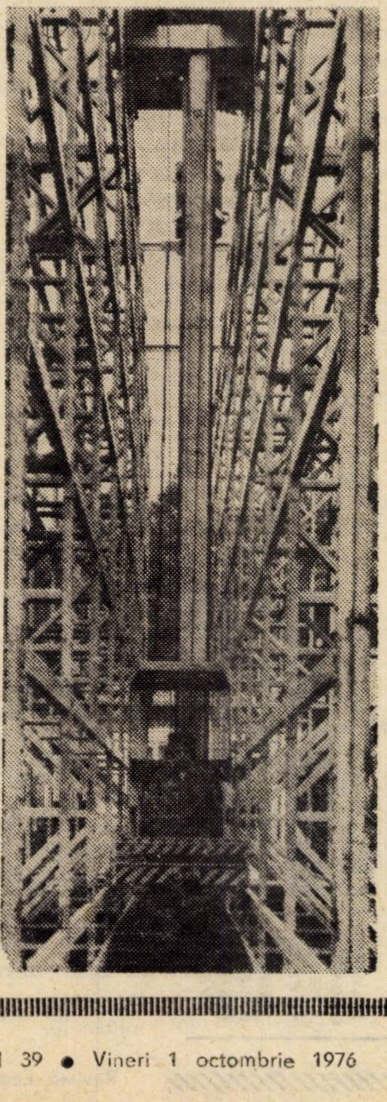

balkancar

TRADIȚIE ȘI CONTEMPORANEITATE

Înălțime optimă de stivuire,
coridoare de trecere, reduse la minimul teoretic —
acestea sînt calitățile distinctive
ale mașinilor pentru aranjat stelaje BALKANCAR

Balkancar

Înălțime de ridicare — 8—12 metri
Lățimea coridorului de lucru — 900—1 700 mm

Exportator :
BALKANCARIMPEX
Bulgaria, Sofia, str. Alabin 56
Telex 0222386

REPREZENTANȚA COMERCIALĂ BULGARĂ
București, str. Galați 32
Telefon 11 20 87.

PUBLICOM

U.R.S.S.: asigurarea tehnica a perfecționării conducerii

CINCINALUL TRECUT a marcat în Uniunea Sovietică un ritm accelerat de realizare a sistemului complex de conducere a economiei naționale, de edificare a bazei sale tehnico-materiale. Dacă în perioada 1966—1970 au fost create în total, 414 sisteme automatizate de conducere (s.a.c.), în anii 1971—1975 li s-au adăugat încă 2 364 de sisteme (vezi graficul). Din cele 2 778 de s.a.c. existente la începutul acestui an, 989 dirijau activitatea unor întreprinderi, 789 aveau ca obiect procese tehnologice, 692 erau destinate organelor de conducere teritoriale, 187 funcționau la nivelul ministerelor sau departamentelor ,iar 121 de s.a.c. acționau în domeniul prelucrării informațiilor.

În actualul cincinal o atenție deosebită se va acorda extinderii numărului sistemelor automate de conducere a proceselor tehnologice, precum și aplicării lor în domeniul calculelor de plan, al evidenței statistice de stat și al standardizării, al activității Băncii de Stat a U.R.S.S. etc. Totodată, se va dezvolta baza tehnică corespunzătoare, producția mijloacelor tehnice de calcul urmînd să sporească de 1,8 ori față de 1970.

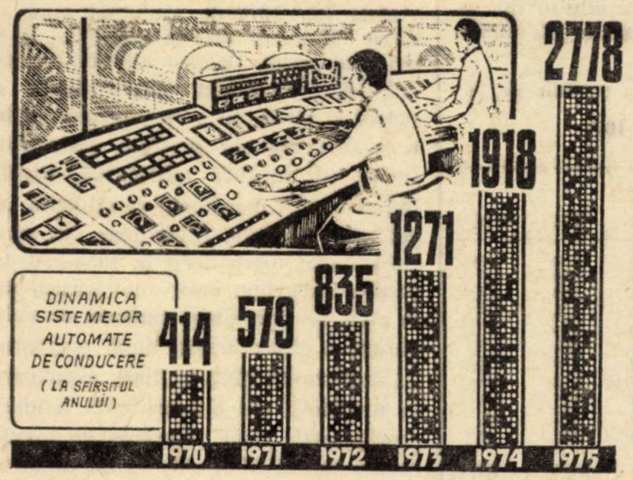

După „EKONOMICESKAIA GAZETA

Letargia investițiilor

ÎNTR-UN STUDIU publicat pe tema investițiilor, revista americană **Business Week** relevă că — în pofida înviorării conjuncturii economice în principalele țări capitaliste dezvoltate — investițiile firmelor industriale au un caracter „pronunțat letargic". În S.U.A. volumul investițiilor particulare se situează în prezent cu 9% sub nivelul atins în sem. II 1973, în Japonia — cu 23%, iar în principalele țări membre ale Pieței Comune vest-europene (Anglia, Franța, R.F.G. și Italia) — în medie cu 11%. Se constată că, în loc de a efectua investiții productive, industriașii preferă să utilizeze profiturile obținute în ultima perioadă pentru consolidarea situației lor financiare, spre a putea face față în ipoteza izbucnirii unei noi crize economice. Or, remarcă revista, o asemenea atitudine amenință tocmai să compromită relansarea economică.

Amploarea furtului de opere de artă

NUMĂRUL furturilor de opere de artă în lumea capitalistă a crescut anul trecut cu 27%, ajungînd la 33 840. Valoarea obiectelor dispărute este estimată de Asociația internațională pentru securitatea operelor de artă la peste 25 milioane dolari.

Într-un clasament pe țări alcătuit de aceeași asociație primul loc a revenit anul trecut S.U.A. (cu 9 460 furturi), urmată de R.F. Germania și Italia (fiecare cu 2 730 furturi). Dintre orașele americane pe primele locuri în ierarhia furturilor de opere de artă se situează New Yorkul, urmat de Los Angeles.

În comerțul internațional de contrabandă, operele de artă au ajuns pe locul doi, primul loc revenind în continuare drogurilor.

Publicitatea în ochii consumatorului

O ANCHETĂ efectuată sub egida Comisiei Pieței comune vest-europene în rîndul a 9500 de consumatori din țările membre a relevat o serie de carențe ale actualului sistem de publicitate comercială .Răspunsurile au evidențiat insuficienta informare a consumatorului, existînd și aici un decalaj, de pildă între R.F.G. sau Danemarca, pe de o parte, și Belgia sau Italia, pe de alta.

Deși jumătate din persoanele chestionate apreciază că publicitatea oferă informații utile, aproape opt-zecimi din consumatori consideră că ea îi determină în mod frecvent să cumpere produse care în realitate nu le sînt necesare sau că îi induce deseori în eroare asupra calității produselor. Iar după opinia a șase din zece consumatori există o relație directă între publicitatea excesivă care se face cutărei sau cutărei mărci și prețul mai scump la care se vinde marfa respectivă, comparativ cu produse similare care nu beneficiază decît puțin sau chiar deloc de reclamă.

Venezuela: prelucrarea sporită a petrolului propriu

ÎN CADRUL programului de dezvoltare a economiei Venezuelei pe perioada 1976—1980, un loc important revine industriei petrolului, recent naționalizată. Investițiile totale ale statului, prevăzute pentru acest sector, însumează 13,8 mlrd. bolivari, destinați atît pentru extinderea activității de prospectare a unor noi zăcăminte, cît și extinderii procesului de prelucrare a țițeiului pe teritoriul țării. Astfel, în timp ce volumul extracției petrolului urmează a fi menținut la nivelul constant de 110 mil. tone pe an, se preconizează sporirea gradului de utilizare a gazelor de sondă la 98%, majorarea volumului țițeiului prelucrat în țară la 60 mil. tone pe an, ceea ce va permite acoperirea din producția proprie a cererii crescînde de produse petroliere pe piața internă.

Atracția bicicletei

TRIPLAREA producției de biciclete în decursul unui deceniu este un fenomen notabil în zilele noastre, în orice țară ar avea loc. Cu atît mai notabil este el cînd are loc într-o economie industrializată și „motorizată" ca cea a R.F.G. și cînd este însoțit și de creșterea ponderii gospodăriilor care posedă biciclete. După cum se poate vedea din graficul pe care îl reproducem după **VDI-Nachrichten**, creșterea producției nu a fost legată, așa cum s-ar fi putut presupune, de criza energetică — mai degrabă ar fi valabil contrariul, avînd în vedere ușoara contracție a producției din anii 1974 și 1975. În schimb anul acesta ramura respectivă a industriei face parte dintre cele cu ritmuri de creștere peste media națională pe industrie.

PRODUCȚIA MEDIE LUNARĂ, ÎN MII

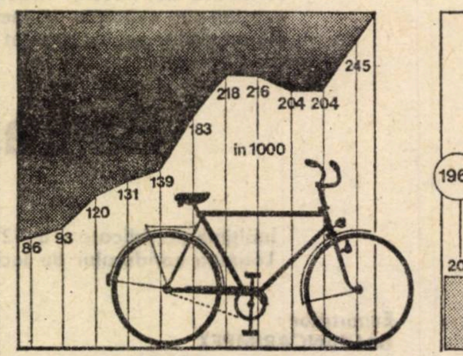

PONDEREA GOSPODĂRIILOR POSESOARE DE BICICLETE, ÎN %

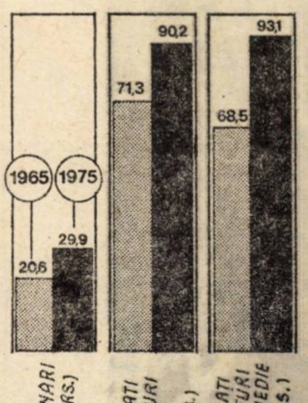

CURIER

GLOSAR

Rubla transferabilă

ÎNCEPÎND cu 1 ianuarie 1964, țările membre ale C.A.E.R. au introdus sistemul decontărilor multilaterale în ruble transferabile, înființînd totodată, în vederea desfășurării acestor decontări, Banca Internațională de Colaborare Economică (B.I.C.E.).

Sistemul decontărilor multilaterale este, de fapt, un cliring multilateral, avînd ca monedă convențională de cont, folosită exclusiv în circuitul închis al acestor decontări, rubla transferabilă.

Acest instrument nu este deci o valută efectivă, emisă de o bancă, ci apare și dispare în circuitul plăților multilaterale. Sumele de plată sînt exprimate în ruble transferabile, iar soldurile creditoare care se creează în conturile unei țări la B.I.C.E., ca rezultat al schimburilor economice reciproce exprimă volumul disponibilităților de ruble transferabile ale acestor țări sub formă de creanțe față de țările partenere. Totalul acestor disponibilități reprezintă suma rublelor transferabile aflate în circulație. Această sumă crește dacă sporesc soldurile creditoare ale țărilor membre ale B.I.C.E. și scade dacă aceste solduri descresc.

Printr-o convenție încheiată în 1963 de țările semnatare, rubla transferabilă este definită ca fiind o cantitate de aur de 0,987412 g aur fin, egală cu conținutul de aur al rublei sovietice. Rubla transferabilă nu se confundă însă cu rubla sovietică : prima este o monedă convențională, creată prin consensul unui număr de țări pentru a servi la simplificarea decontărilor dintre ele, iar a doua este moneda națională a Uniunii Sovietice.

Transferabilitatea instrumentului monetar al C.A.E.R. a fost atribuită pentru a se permite efectuarea de decontări multilaterale, prin utilizarea soldului creditor deținut de o țară în contul ei de la B.I.C.E. și creat, să zicem, ca urmare a schimburilor cu țara A, pentru achitarea unei datorii față de țara B. Transferabilitatea are deci un caracter cu totul special, utilizarea ei fiind limitată la circuitul închis al plăților reciproce prevăzute prin acordurile bilaterale între țările participante. Acest caracter decurge în mod necesar din păstrarea principiului echilibrului schimburilor.

Rubla transferabilă este utilizată de țările membre ale C.A.E.R. pentru decontarea operațiilor comerciale și necomerciale reciproce, efectuate pe bază de acorduri bilaterale, la prețuri stabilite în mod uniform, după principiile convenite în cadrul C.A.E.R.

Bilateralismul operațiilor de schimb restrînge aplicabilitatea principiului transferabilității. În practică, țările își echilibrează schimburile pe bază bilaterală, iar orice sold care totuși apare din schimburile cu o țară poate fi folosit în condiții dificile pentru plăți într-o altă țară.

Din această cauză, Programul complex al C.A.E.R. prevede studierea și înfăptuirea măsurilor economice și organizatorice pentru „întărirea și intensificarea rolului valutei colective (rublei transferabile), astfel încît aceasta să îndeplinească în deplină măsură funcțiile de bază ale valutei internaționale socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R. (măsurător al valorii, mijloc de plată și mijloc de acumulare)". De asemenea, aceste măsuri „vor asigura transferabilitatea efectivă, caracterul real al cursului și al conținutului în aur al acesteia".

C. K.

Inegalități flagrante

Prof. **Dan Obreja**, Sibiu. 1) Date comparative privind distribuția veniturilor în țările membre au fost publicate pentru prima oară de O.C.D.E. în luna august a.c. Din ele rezultă existența unor ample disparități de venituri în țările capitaliste dezvoltate, deosebit de accentuate în unele dintre ele. În cazul Franței, de exemplu, cea mai bogată zecime a populației obține conform studiului O.C.D.E. 30,5% din veniturile întregii națiuni după perceperea impozitelor, în vreme ce cea mai săracă zecime obține numai 1,4% din același total. Măsurată astfel, mărimea decalajului dintre venituri este în Franța de trei ori mai mare decît în Olanda sau Suedia, de două ori mai mare decît în Anglia, R.F.G. și Japonia și de 1,5 ori mai mare decît în S.U.A. și Canada. Experții citați reamintesc cu acest prilej că în momentul de față în Franța șomerii reprezintă peste 4% din forța de muncă.

2) Ne pare rău, dar nu dispunem încă de amănuntele solicitate. Vă vom informa de îndată ce le vom obține.

Flota țărilor OPEC

Ion Mâlcioiu, Iași — Deși țările O.P.E.C. efectuează circa 85% din exportul mondial de petrol, navele cu care se transportă acesta aparțin numai într-o proporție redusă țărilor respective. Pentru a spori ponderea petrolului transportat cu nave proprii, țările membre ale O.P.E.C. intenționează să-și sporească capacitatea combinată a flotei lor cu 45% pînă în 1980, respectiv la circa 19 milioane tdw (2,9% din flota mondială), față de 13,1 milioane tdw la jumătatea acestui an (2,6% din flota mondială). Dificultățile legate de extinderea flotei proprii în special la categoria navelor pentru transportul de produse petrochimice nu sînt de natură financiară, ci țin mai ales de insuficiența cadrelor cu experiență în acest domeniu.

ENA

Șerban Iliescu, București — Școala Națională de Administrație din Paris, cunoscută sub numele de ENA, este, potrivit definiției unui ziar american, „o super-academie franceză pentru pregătirea funcționarilor de elită". Ea se remarcă mai ales prin intensitatea și nivelul ridicat al studierii disciplinelor predate aici (științe economice, statistică, drept administrativ, conducere, toate în strînsă legătură), cu realitățile franceze. În fiecare an sînt admiși la ENA mai puțin de 100 de candidați, din cîteva mii de licențiați universitari care doresc să-și continue aici studiile. Studiile la ENA durează în total 29 luni. După primul an ele se întrerup, iar studenții sînt repartizați pe tot cuprinsul țării pe timp de un an la un eșalon local al administrației de stat ca de exemplu la prefectura unei regiuni, pentru cunoașterea aprofundată a unei game largi și variate de probleme (bugetul local, combaterea poluării, efectuarea de lucrări publice, autorizarea construirii de noi fabrici, sistematizarea urbană etc.). După alte 6 luni de studii, caracterizate printr-o competiție intensă, cursanții mai efectuează un stagiu de cel puțin două luni în industrie, după care revin din nou la școală.

De la întemeierea sa în 1945, de către generalul de Gaulle, ENA a fost absolvită de circa 2 500 persoane. Printre absolvenții săi se numără actualul președinte al Franței, V. Giscard d'Estaing, care la 36 de ani era numit ministru de finanțe, patru membri ai actualului guvern, ca și fostul premier J. Chirac (numit în acest post cînd avea 42 de ani), François Xavier-Ortoli, președintele în exercițiu al Comisiei Pieței Comune și alții.

Deceniul femeii

Anca Voicu, București — 1) Deceniul femeii al Națiunilor Unite a fost proclamat de Adunarea Generală a O.N.U. în 1975 cu ocazia conferinței mondiale de la Ciudad de Mexico. Acoperind perioada 1976—1985, el are ca temă egalitatea, dezvoltarea și pacea. La jumătatea deceniului, în 1980, este prevăzută o nouă conferință internațională, menită să treacă în revistă gradul de aplicare a recomandărilor din Planul mondial de acțiune adoptat la conferința din capitala mexicană. Bulgaria și Iranul s-au oferit să fie gazda conferinței.

2) Convenția pentru protecția Mării Mediterane împotriva poluării, încheiată în februarie a.c. la Barcelona de reprezentanții țărilor din zonă (vezi „Revista economică" nr. 9/1976), a fost semnată pînă în prezent de 20 de țări, dintre care cel mai recent de Iugoslavia.

Dimensiunile analfabetismului

Vasile Ciurcu, Sibiu — 1) Se apreciază că în lume există astăzi peste 800 milioane de adulți analfabeți. Faptul că în deceniul trecut ponderea analfabeților în totalul populației adulte a globului a scăzut de la 44% la 34%, în vreme ce numărul lor a crescut cu 60 milioane se explică prin creșterea populației în acest interval. Toate cifrele sînt așadar corecte, nefiind vorba de nici o contradicție.

Date publicate recent de UNESCO relevă că în cele mai puțin dezvoltate 25 țări ale lumii, avînd un venit național pe locuitor de sub 100 dolari pe an, 80% din populație nu știe nici să scrie nici să citească. Se prevede că în 1985 mai puțin de 30% din copiii de vîrstă școlară vor putea fi cuprinși în școli.

2) Inițialele O.C.A.M. definesc Organizația de cooperare africană și mauritiană, creată în 1965. După retragerea la 7 septembrie a.c. a Gabonului, această organizație de cooperare regională numără nouă state membre : Coasta de Fildeș, Benin, Volta Superioară, Mauritius, Niger, Republica Africa Centrală, Ruanda, Senegal și Togo. Dintre țările membre Gabonul dispunea de cele mai multe resurse financiare, grație în special zăcămintelor sale de petrol (Gabonul este de altfel membru al O.P.E.C. cu o producție de aproape 12 milioane tone anul trecut) și miniere.

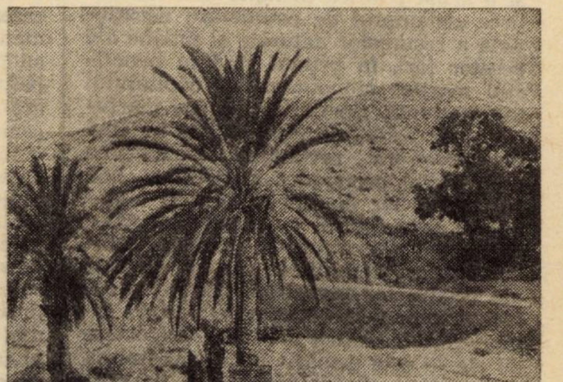

Cursuri de alfabetizare în aer liber pentru nomazi
(Foto : Națiunile Unite)

ÎN ATENȚIA CITITORILOR!

Începînd cu numărul din 8 octombrie a.c. în **REVISTA ECONOMICĂ** urmează să fie publicate consultații în sprijinul participanților la învățămîntul politico-ideologic de partid. Semnate de specialiști prestigioși ai domeniilor respective, materialele — însoțite de scheme, tabele, grafice — urmează să trateze temele de la programa **„SOCIALISMUL ȘTIINȚIFIC ȘI PROBLEMELE DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE A ROMÂNIEI"**, ciclurile **„Probleme ale dezvoltării economico-sociale a României"** și **„Curente și confruntări de idei în gîndirea social-politică contemporană"**.

Consultațiile sînt de asemenea utile cadrelor didactice de la catedrele de științe sociale din învățămîntul liceal și superior, studenților din învățămîntul superior.

Comerțul mondial și decalajele economice

(Urmare din pag. 29)

mai acută nevoie de mijloace pentru finanțarea dezvoltării lor economice.

Prețuri remuneratorii la export — parte integrantă a strategiei dezvoltării

PE LÎNGĂ FAPTUL că dezvăluie dimensiunile spolierii țărilor în curs de dezvoltare, tendința către înrăutățirea continuă a poziției majorității acestora în contextul relațiilor comerciale internaționale, cifrele de mai sus constituie și o armă politică în lupta pentru abolirea sistemului de exploatare nerațională a resurselor naturale și umane ale acestor țări, în primul rînd în beneficiul marilor monopoluri, al capitalului internațional. Sprijinindu-se pe mărturia unor astfel de cifre, țările în curs de dezvoltare revendică instaurarea unei ordini economice și politice noi, echitabile, iar în cadrul acesteia — stabilirea principiului indexării prețurilor de export ale materiilor prime, combustibililor și semifabricatelor cu cele ale produselor industriale finite. Același scop — asigurarea unor prețuri remuneratorii pentru produsele exportate de ele — este urmărit prin constituirea de asociații ale producătorilor de produse primare, a Fondului comun pentru finanțarea stocurilor regulatorii de materii prime și prin alte măsuri similare, a căror necesitate stringentă a fost reafirmată recent la reuniunea de la Colombo a țărilor nealiniate.

Ținîndu-se seama de rezultatele oarecum dezamăgitoare ale primului Deceniu O.N.U. pentru dezvoltare, la recenta reuniune de la Colombo s-a insistat asupra modificării — în această nouă optică — a Strategiei internaționale a celui de-al doilea Deceniu O.N.U. pentru dezvoltare (problemă înscrisă, dealtfel, pe ordinea de zi a actualei sesiuni a Adunării Generale a O.N.U.) și asupra necesității de a se începe lucrările de pregătire a celui de-al treilea Deceniu, a cărui strategie să reflecte larg obiectivele noii ordini economice internaționale. Corelarea acestei politici cu extinderea colaborării internaționale reciproc avantajoase în domeniul industriei, al științei și tehnicii ar crea premisele pentru atingerea obiectivului trasat la cea de-a II-a Conferință generală a O.N.U.D.I. (de la Lima), și anume ca ponderea producției industriale a țărilor în curs de dezvoltare să ajungă pînă în anul 2 000 la 25% din producția industrială mondială. Obiectiv, a cărui realizare ar spori potențialul economic al țărilor în curs de dezvoltare, ar întări competitivitatea produselor lor pe piața mondială și — în virtutea efectului invers — ar accelera însuși ritmul dezvoltării lor.

Conferința asupra cooperării economice de la Ciudad de Mexico, la care au participat peste o sută de țări în curs de dezvoltare (inclusiv România), a constituit un nou pas important pe calea traducerii în viață a cerințelor menționate. Astfel documentul final, adoptat săptămîna trecută de participanții la conferință și intitulat „Program de măsuri pentru cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare", stipulează — între altele — crearea unui sistem global de preferințe comerciale, măsuri pentru facilitarea schimbului de informații și efectuarea în comun de cercetări privind conjunctura pieței, crearea unui consiliu al asociațiilor de producători de materii prime, constituirea de întreprinderi mixte în domeniile industrial, agricol, al transporturilor, precum și elaborarea de programe pentru punerea în valoare a resurselor naționale, pentru creșterea producției și comercializarea produselor.

După cum se subliniază în mesajul președintelui Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, adresat Conferinței de la Colombo, lichidarea subdezvoltării, a împărțirii lumii în țări bogate și țări sărace și crearea unei noi ordini economice internaționale constituie o problemă de însemnătate vitală a lumii contemporane, reprezentînd condiția sine qua non a realizării unei adevărate securități și instaurării unei păci trainice pe glob. În acest spirit, țara noastră militează consecvent pentru instaurarea unor relații noi, de egalitate deplină între state, ceea ce ar asigura condițiile pentru progresul tuturor țărilor și mai ales al celor rămase în urmă.

Revista ECONOMICĂ

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 39 din 1 octombrie 1976

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Buzău — 1600. Istoria dezvoltării județului se scrie la timpul prezent **(Tudor Postelnicu)** 1
— Campania agricolă de toamnă **(Constantin Glăvan)** 3
— Plan ● angajamente. Pe fiecare șantier, planul de investiții îndeplinit ritmic, cu eficiență sporită **(L. Țintea)** 5
— Procesul investițional (III) 7
— Noi resurse în circuitul economic. Cenușile de termocentrală — de la reziduu, la materie primă **(I. Ioniță)** 9
— Puncte de vedere. Corelațiile planului de muncă și retribuție și cointeresarea materială **(Gheorghe Răboacă).** 10

CONDUCERE ORGANIZARE

— R. E. militează pentru : Generalizarea analizei valorii **(Dorin Constantinescu)** 12

TEORII IDEI

— Unele trăsături definitorii ale actualei faze a crizei sistemului capitalist (II) (prof. **Tudorel Postolache)** 15
— Continuitatea comunității de viață economică a românilor de pe teritoriul vechii Dacii (II) (prof. dr. **I. Nicolae-Văleanu,** conf. dr. **T. Ionescu)** 18
— Economiile populației — indicator al nivelului de trai (dr. **Gh. Niculescu—Mizil)** 20
— Școli ● curente ● economiști. Criză a operaționalității postulatelor gîndirii economice occidentale (I) **(Vasile Pilat)** 22
— Convorbiri economice cu **Janez Stanovnik** : Utilizarea pămîntului — o problemă economică și socială 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Spre clarificări de poziții în sprijinul cooperării valutar-financiare internaționale (dr. **Costin Kirițescu)** 25
— Tendințe ● conjuncturi 27
— Comerțul mondial — reflexul persistenței decalajelor economice **(N. Popov)** 28
— Mondorama 30
— Curier 31

Coperta I — **Bogdan Stroescu**

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69 Cod poștal 71 131
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

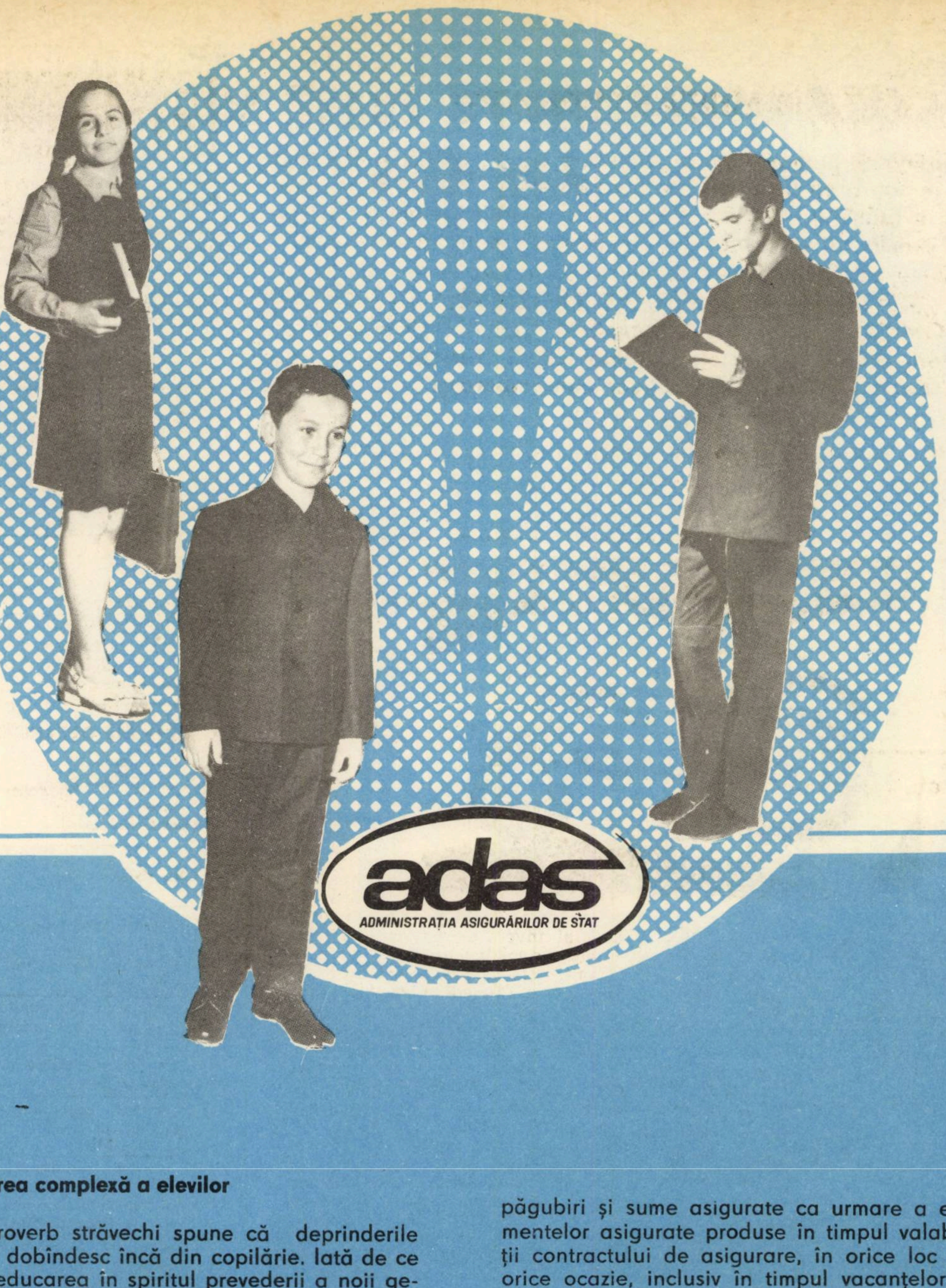

Asigurarea complexă a elevilor

Un proverb străvechi spune că deprinderile bune se dobîndesc încă din copilărie. Iată de ce pentru educarea în spiritul prevederii a noii generații, Administrația Asigurărilor de Stat a introdus o asigurare numai pentru copii și tineretul școlar: **„Asigurarea complexă a elevilor".**

Fiind o asigurare combinată, în același contract sînt cuprinse:

- cazurile de accidente ale elevului, pentru sume asigurate de pînă la 18 000 lei, diferențiate în funcție de urmările accidentelor;
- cazurile de deteriorare sau distrugere a bunurilor casnice și gospodărești luate oriunde de elev în afara domiciliului, pentru suma asigurată de 2 000 de lei;
- cazurile de răspundere civilă legală care decurg din deteriorarea sau distrugerea unor bunuri din vina elevului, pentru suma asigurată de 2 000 de lei.

Administrația Asigurărilor de Stat plătește despăgubiri și sume asigurate ca urmare a evenimentelor asigurate produse în timpul valabilității contractului de asigurare, în orice loc și cu orice ocazie, inclusiv în timpul vacanțelor școlare.

În cazurile de invaliditate permanentă parțială se plătește o parte din suma de 12 000 lei prevăzută pentru cazurile de invaliditate permanentă totală, corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, majorată cu 25%.

Durata asigurării este de 6 luni sau de 1 an (la alegere).

Costul asigurării este foarte convenabil: 1 leu pe lună pentru toți elevii, cu excepția celor din școlile profesionale, școli de maiștri, liceele și școlile de specialitate cu profil tehnic, care plătesc 2 lei pe lună.

Pentru relații suplimentare și contractarea asigurărilor, adresați-vă agenților și inspectorilor de asigurare, responsabililor cu munca A.D.A.S. sau, direct, oricărei unități A.D.A.S.

TRACTOARELE ROMÂNEŞTI PE TOATE MERIDIANELE LUMII

Un eveniment jubiliar s-a consumat, recent, la Braşov — cetatea industriei constructoare de maşini, cînd s-a scos de pe banda de montaj al 500 000-lea tractor
(ziarele)

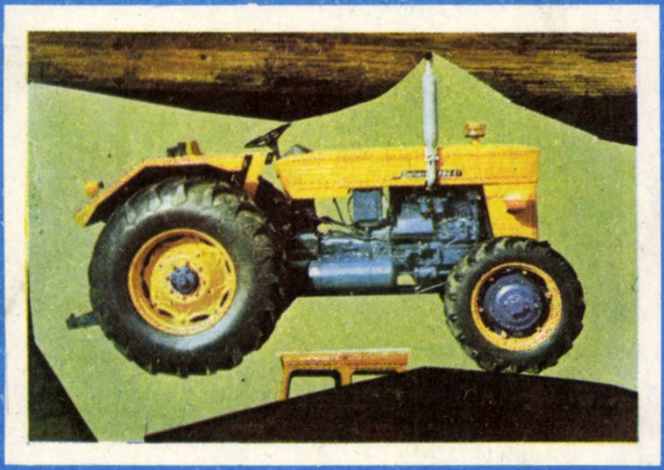

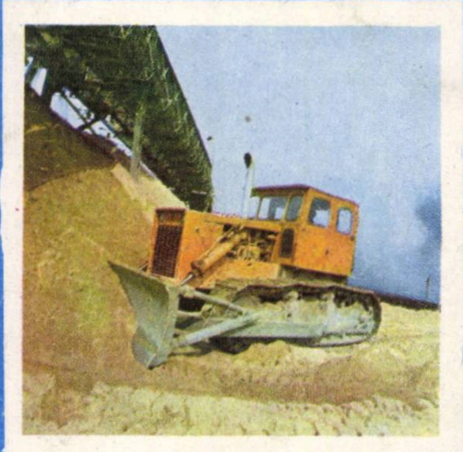

De la primul tractor, I.A.R.-22, scos din uzină la 26 decembrie 1946 şi pînă azi, procesul de diversificare a producţiei a inclus tipuri cu pneuri şi şenile, cu întrebuinţări multiple în agricultură şi în industrie. Parametrii tehnici au conferit tractoarelor fabricate la Braşov o faimă mondială, care se caracterizează în solicitarea lor în peste 80 ţări în care s-au exportat, pînă acum, peste 200 000 tractoare şi 33 tipuri, în 300 de variante, de la 35 C.P., la 360 C.P.

Tractoarele româneşti îndeplinesc condiţii superioare de viteză şi sint echipate cu utilaje care le dau o universalitate de întrebuinţări, în tot cursul anului, în orice situaţie climaterică sau de teren.

Dintre performanţele tractoarelor româneşti menţionăm doar cîteva :

- **robusteţe şi siguranţă în funcţionare**
- **motoare Diesel cu injecţie directă, realizînd un consum economic de combustibil**
- **diapazon de viteze care satisface cerinţele celor mai exigenţi beneficiari**
- **o dimensionare corespunzătoare a forţei de tracţiune la cîrlig, precum şi echiparea tractoarelor cu dispozitive adiţionale (ridicător hidraulic cu control automat al adîncimii, priza de putere sincronă sau independentă etc.), care permite agregarea unei game variate de utilaje agricole**
- **satisfacerea condiţiilor ergonomice de confort şi de estetică prin manevrabilitate foarte uşoară a tractoarelor pe roţi, prin mecanismul de servodirecţie hidraulică, scaun confortabil cu amortizor şi sistem de reglare, cabină de protecţie şi rezistenţă cu aclimatizare, frînă pneumatică de mare siguranţă în circulaţie ş.a.**

Orice relaţii se pot obţine direct la TRACTORUL — BRAŞOV, strada Turnului nr. 5, telefon 10 422.

Lei 5

D646

140

Revista
ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

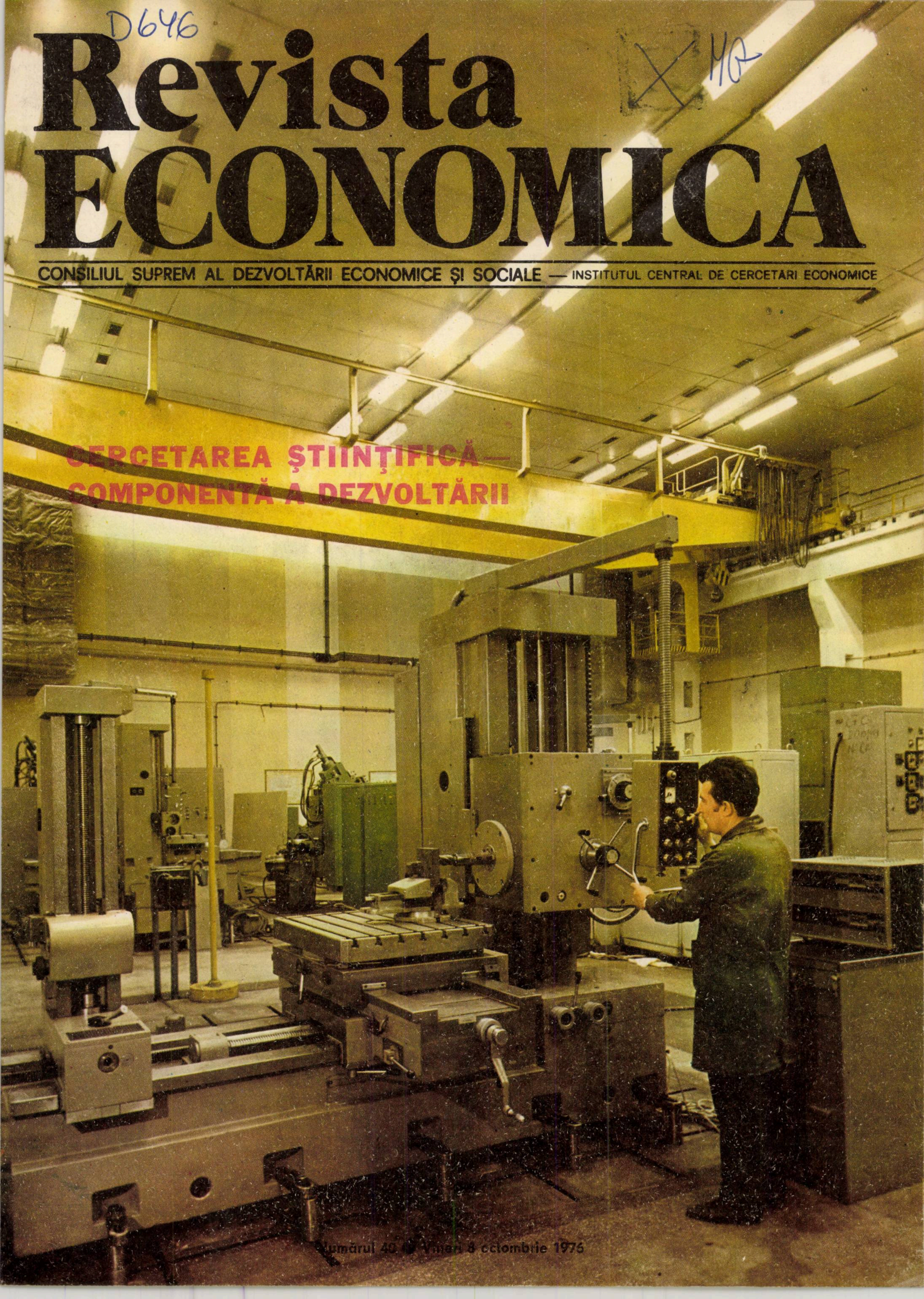

CERCETAREA ŞTIINŢIFICĂ — COMPONENTĂ A DEZVOLTĂRII

Numărul 40 • Vineri 8 octombrie 1976

FILE DE ISTORIE CONTEMPORANĂ

TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU A INAUGURAT NOUL EDIFICIU AL ACADEMIEI „ŞTEFAN GHEORGHIU“

„Noul an de învăţămînt, inclusiv în învăţămîntul de partid, coincide cu primul an al noului cincinal, deci cu trecerea la realizarea Directivelor de dezvoltare economico-socială a României, de ridicare a patriei noastre pe noi culmi de progres şi civilizaţie, de creştere a bunăstării materiale şi spirituale a întregului popor. Totodată, aceasta coincide cu trecerea la realizarea programului stabilit de Congresul al XI-lea al partidului, dezvoltat de Congresul educaţiei politice şi al culturii socialiste, privitor la activitatea educativă de formare a omului nou, în stare să asigure înfăptuirea politicii partidului şi statului nostru atît pe plan intern, cît şi pe plan internaţional“.

NICOLAE CEAUŞESCU

(Din cuvîntarea rostită la inaugurarea noului edificiu al Academiei „Ştefan Gheorghiu")

Consfătuirea pe ţară a cadrelor din domeniul ştiinţelor sociale şi învăţămîntului de partid şi U.T.C.

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

EDUCAŢIA REVOLUŢIONARĂ PE TREPTE SUPERIOARE

CONSFĂTUIREA PE ŢARĂ a cadrelor din domeniul ştiinţelor sociale şi învăţămîntului de partid şi U.T.C. analizează modul în care s-au aplicat în viaţă hotărîrile Congresului al XI-lea al partidului în domeniul ştiinţelor sociale şi învăţămîntului de partid, sarcinile cadrelor didactice, ale lectorilor şi propagandiştilor în aplicarea indicaţiilor date de secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, la Congresul educaţiei politice şi al culturii socialiste privind îmbunătăţirea studierii şi însuşirii politicii şi ideologiei partidului, educaţia comunistă, militant-revoluţionară a tineretului, a tuturor oamenilor muncii, integrarea deplină a ştiinţelor sociale cu practica social-economică. Dezbaterile din cadrul Consfătuirii au relevat o multitudine de propuneri privind : îmbunătăţirea structurii predării ştiinţelor sociale în şcoli şi facultăţi ; îmbunătăţirea programelor analitice ale disciplinelor de ştiinţe sociale pentru învăţămîntul gimnazial, liceal şi superior ; perfecţionarea organizării şi conţinutului programelor pentru învăţămîntul de partid şi U.T.C. ; reorganizarea activităţii cabinetelor judeţene de partid.

Consfătuirea, ca şi manifestările anterioare, a relevat importanţa pe care partidul o acordă pregătirii politico-ideologice şi morale a oamenilor muncii, aşa cum rezultă din prevederile Programului P.C.R., precum şi din Programul de măsuri privind perfecţionarea muncii ideologice, politice şi cultural-educative. Consfătuirile judeţene ale cadrelor din domeniul ştiinţelor sociale şi ale învăţămîntului de partid şi U.T.C., au culminat cu Consfătuirea pe ţară care s-a bucurat de prezenţa tovarăşului Nicolae Ceauşescu. Cuvîntarea rostită de secretarul general al partidului, de înaltă ţinută teoretică, pătrunsă de un profund patriotism cuprinde o multitudine de indicaţii privind continua perfecţionare şi modernizare a activităţii ideologice, politice şi cultural-educative.

Manifestînd o permanentă grijă pentru pregătirea la înalt nivel politic, ştiinţific şi practic a cadrelor, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a relevat, încă odată, obligaţia de mare răspundere a cadrelor de a asigura ca toţi cursanţii să-şi însuşească în cele mai bune condiţii documentele partidului, politica statului nostru, concepţia noastră revoluţionară despre lume şi viaţă — materialismul dialectic şi istoric, socialismul ştiinţific — fără de care nu se poate vorbi de o temeinică pregătire a cadrelor de partid şi de stat care să le permită să-şi îndeplinească îndatoririle şi obligaţiile ce le revin în diferite sectoare de activitate.

Din documentele partidului nostru, din întreaga sa activitate de formare a cadrelor necesare construcţiei socialiste rezultă rolul învăţămîntului, de toate gradele, al învăţămîntului politico-ideologic de partid şi U.T.C., în dezvoltarea conştiinţei socialiste a maselor, ştiinţele sociale avînd un loc primordial în întreg procesul de formare a omului nou.

Experienţa ţării noastre, viaţa însăşi au demonstrat din plin necesitatea însuşirii politicii partidului şi statului nostru, a concepţiei materialismului dialectic şi istoric, ca parte integrantă a formării şi afirmării conştiinţei revoluţionare a maselor — factor dinamizator al sistemului social, al declanşării capacităţilor creatoare de bunuri materiale şi spirituale, de formare a unor modele noi de comportament etic, social, uman, economic.

Atît în consfătuirile judeţene cît şi la nivel naţional a fost apreciat faptul că s-a eşalonat predarea cunoştinţelor economice în învăţămîntul gimnazial şi liceal şi s-au făcut propuneri judicioase menite să contribuie la o mai temeinică însuşire a noţiunilor de economie politică în şcoli. S-a relevat necesitatea perfecţionării programelor analitice pentru liceele real-umaniste şi cele cu profil economic, astfel încît să asigure cunoştinţele de economie politică atît de utile înţelegerii fenomenelor complexe ale vieţii economice. De asemenea, a fost subliniată importanţa extinderii programului de predare a economiei politice în institutele cu profil tehnic şi perfecţionarea profilării acestora pentru a putea răspunde mai deplin exigenţelor de formare a spiritului de raţionalitate economică a cadrelor tehnice.

O cerinţă fundamentală formulată faţă de învăţămîntul economic este aceea de a aborda creator toate categoriile economice şi sociale, în sensul de a le prezenta în dezvoltarea lor istorică, pe baza concepţiei materialiste despre lume. Relevarea contribuţiei partidului nostru la dezvoltarea economiei politice şi a celorlalte discipline economice, este o obligaţie ştiinţifică a cărei îndeplinire are puternice valenţe educative.

Este o cerinţă imperioasă pentru factorii educaţionali de a contribui prin toate mijloacele ce le au la îndemînă la îndeplinirea sarcinii — formulate de tovarăşul Nicolae Ceauşescu — de cunoaştere profundă a felului cum trebuie acţionat pentru conducerea conştientă a prefacerilor sociale, astfel încît să se înlăture contradicţiile ce se manifestă inerent şi să se asigure dezvoltarea armonioasă a întregii societăţi. Este astfel necesară explicarea disfuncţiilor din economie şi analizarea felului cum se manifestă lupta legică dintre vechi şi nou. A nu se evita adevărul vieţii, a explica greutăţile întîlnite, a da soluţii pentru remedierea lipsurilor existente, odată cu răspîndirea experienţei pozitive dobîndite în fiecare domeniu de activitate economică, practică, în cadrul fiecărei discipline economice predate constituie o directivă majoră dată de partidul nostru — ca o componentă, de asemenea, majoră a educaţiei socialiste.

Prelegerile în domeniul ştiinţelor sociale, al economiei politice, istoriei economiei şi gîndirii economice, al economiei mondiale se pretează la o abordare vie, interesantă, pasionantă. Dar aşa după cum arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu : **sînt o serie de lipsuri în felul în care se predau unele discipline, încă nu în suficientă măsură acestea sînt legate de problemele concrete ale vieţii sociale.** De asemenea, un mare număr de cadre din învăţămînt nu participă în suficientă măsură la activitatea politico-socială, la promovarea în viaţă a politicii partidului. Astfel **este necesar ca învăţămîntul să fie mult mai legat decît pînă acum de activitatea practică, asigurînd participarea profesorilor şi cursanţilor în diferite forme ale producţiei.**

Lucrările Consfătuirii cu cadrele de la catedrele de ştiinţe sociale şi din învăţămîntul de partid şi U.T.C. au constituit un larg şi util schimb de experienţă în acest domeniu. Cuvîntarea tovarăşului Nicolae Ceauşescu este o nouă pildă de aplicare creatoare a concepţiilor socialismului ştiinţific în condiţiile şi etapa actuală a dezvoltării ţării noastre şi constituie un ghid în acţiune, de inestimabilă valoare pentru toţi cei ce activează în domeniul învăţămîntului, al celor ce predau cît şi a celor ce-şi însuşesc cunoştinţele necesare formării şi lărgirii orizontului lor politico-ideologic şi cultural-ştiinţific.

V. PORUMBESCU

CINCINALUL REVOLUŢIEI TEHNICO-ŞTIINŢIFICE

CERCETAREA ŞTIINŢIFICĂ ŞI PROIECTAREA TEHNOLOGICĂ — PÎRGHII ALE ACCELERĂRII DEZVOLTĂRII

LA CONSFĂTUIREA DE LUCRU de la C.C. al P.C.R. cu cadrele din domeniul cercetării ştiinţifice şi proiectării tehnologice, în cadrul căreia a fost examinat modul în care se înfăptuiesc Directivele Congresului al XI-lea al partidului în domeniul cercetării ştiinţifice şi proiectării, felul în care se asigură introducerea în producţie a rezultatelor cercetării, a tehnologiilor elaborate cu forţe proprii, precum şi a celor importate, au fost relevate succesele obţinute în aceste domenii privind abordarea unor teme izvorînd din cerinţele dezvoltării economico-sociale a ţării.

În cuvîntul de închidere a lucrărilor, secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, *apreciind progresele înregistrate, s-a referit pe larg la sarcinile de maximă importanţă pentru activitatea de viitor a cercetării ştiinţifice şi proiectării tehnologice, astfel încît obiectivele majore ale cincinalului revoluţiei tehnico-ştiinţifice să fie înfăptuite exemplar, realizările cercetării proprii să determine înscrierea fermă a economiei noastre naţionale în ritmul dezvoltării forţelor de producţie şi al progresului ştiinţific şi tehnic internaţional. Arătînd că cercetarea ştiinţifică este un factor de bază al îmbunătăţirii întregii dezvoltări a societăţii noastre, tovarăşul* **Nicolae Ceauşescu** *a subliniat că institutele de cercetare trebuie să-şi spună părerea şi să-şi asume răspunderea pentru tot ceea ce se realizează în economia noastră naţională, în întreaga viaţă socială. Ministerele, organele de sinteză au datoria, de asemenea, să consulte în mai mare măsură institutele de cercetare, cerîndu-le avizul asupra tuturor importurilor, precum şi asupra posibilităţilor pe care le are gîndirea ştiinţifică şi tehnică românească de a asigura realizarea obiectivelor planului cincinal.*

În legătură cu aceste sarcini, cu materializarea lor cît mai repede şi eficientă în practică, revista noastră a întreprins o anchetă în rîndul unor conducători de institute de cercetare ştiinţifică şi proiectare tehnologică, cu rugămintea ca, în lumina preţioaselor indicaţii date de secretarul general al partidului, să răspundă la următoarele întrebări :

1 **În ce se materializează concret, contribuţia institutului dv. la accelerarea dezvoltării economico-sociale a ţării ?**

2 **Înfăptuirea obiectivelor cincinalului revoluţiei tehnico-ştiinţifice impune o schimbare radicală în gîndirea şi concepţia cercetării ştiinţifice şi proiectării tehnologice, participarea efectivă a specialiştilor români la dezvoltarea ştiinţei şi tehnicii pe plan mondial. Ce ne puteţi spune în legătură cu aceasta ?**

3 **La Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. s-a subliniat necesitatea revizuirii şi îmbunătăţirii programelor de cercetare ştiinţifică, încît ele să corespundă nevoilor economiei naţionale, să contribuie la mai buna valorificare şi gospodărire a resurselor ţării, la diversificarea materiilor prime, la realizarea unei game cît mai largi de produse competitive. Cum veţi acţiona pentru înfăptuirea acestor deziderate ?**

4 **Evident, în activitatea pe care o desfăşuraţi întîmpinaţi unele neajunsuri. De ce natură sînt ele şi ce propuneri aveţi pentru înlăturarea lor ?**

Publicăm în numărul de faţă primele răspunsuri primite.

Multiple posibilităţi de realizare a întregului volum de piese turnate şi forjate

prof. dr. doc. ing. I. TRIPŞA
director, Institutul de cercetări şi proiectări tehnologice pentru sectoarele calde

1 Institutul nostru are sarcina de a transpune în viaţă politica partidului şi statului nostru în domeniul dezvoltării producţiei de piese turnate, forjate şi tratate termic, pentru întreaga economie naţională. Conform Directivelor Congresului al XI-lea al P.C.R., în actualul cincinal urmează să se rezolve definitiv problema asigurării tuturor ramurilor cu asemenea piese, necesare nu numai fabricaţiei de maşini şi utilaje, ci şi bunei desfăşurări a activităţii tuturor unităţilor economice industriale, agricole, de transport, comerciale ş.a.m.d. În acest scop, pe lîngă lucrările de cercetare, proiectare de tehnologii, utilaje şi secţii de specialitate, institutul coordonează pe întreaga economie balanţa producţiei şi necesarul de piese turnate şi forjate. Toate aceste laturi ale activităţii noastre sînt strîns legate de procesul accelerării dezvoltării economico-sociale a ţării.

Traducerea în viaţă a sarcinilor şi indicaţiilor date de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al P.C.R., cu ocazia înfiinţării institutului şi a unor vizite de lucru, ne-a mobilizat puternic, lucru ce **ne-a permis să mărim, în circa 2 ani de activitate, de peste 3 ori volumul cercetărilor, de peste 6 ori volumul proiectărilor de utilaje şi investiţii, de peste 40 ori volumul microproducţiei.** Ceea ce este însă deosebit de remarcat este abordarea în toată complexitatea reală a problemelor tehnice şi ştiinţifice prezente şi de perspectivă a sectoarelor calde, asigurarea unui transfer rapid al cerinţelor şi rezolvărilor dintr-un domeniu în altul al activităţii noastre.

2 Marea majoritate a cercetătorilor şi proiectanţilor noştri şi-au însuşit noua concepţie şi gîndire impusă de necesitatea transformării actualului cincinal în perioada afirmării plenare, în toate domeniile a revoluţiei tehnico-ştiinţifice în ţara noastră, aşa cum a hotărît Congresul al XI-lea al P.C.R. Ca primă trăsătură a noii concepţii, consider demn a menţiona **concentrarea forţelor de cercetare şi proiectare tehnologică pe principalele probleme ale economiei naţionale, rezolvarea lor cît mai repede cu putinţă, dar şi la un înalt nivel ştiinţific, comparabil cu tot ceea ce există mai inaintat în întreaga lume.** În al doilea rînd, a-şi releva faptul că a sporit preocuparea pentru finalizarea neîntîrziată a tuturor cercetărilor şi proiectelor în practică.

Desigur, sîntem conştienţi că pentru obţinerea unor rezultate pe măsura eforturilor pe care le face statul nostru pentru promovarea progresului tehnic în întreaga economie, este necesară mai multă perseverenţă în însăşi cercetarea ştiinţifică care nu trebuie să se mulţumească numai cu rezolvări teoretice, pe hîrtie, a problemelor abordate, lăsînd pe seama altora transformarea calculelor şi formulelor în practica industrială. În plus, este obligatorie verificarea concretă în institute a rezolvărilor tehnologice, pentru a transmite producţiei numai soluţii sigure, capabile să asigure din prima zi de aplicare eficienţa scontată, în numele căreia s-au făcut toate cheltuielile de valori materiale şi timp pentru efectuarea cercetărilor. Cu alte cuvinte, cercetătorii şi proiectanţii sînt chemaţi să prezinte producţiei odată cu protocoalele şi proiectele puse pe hîrtie, materialele, sculele, procedeele, verificatoarele şi toate celelalte condiţii materiale concrete, necesare trecerii de îndată la fabricaţia industrială.

O altă trăsătură importantă a noii concepţii în cercetarea şi proiectarea tehnologică este deschiderea ei pentru antrenarea tuturor forţelor ce pot grăbi mersul nostru înainte şi, în primul rînd, a muncitorilor de înaltă calificare şi cu bună experienţă practică pentru definitivarea celor mai bune soluţii cu mare fiabilitate în finalizare. Cîştiguri importante rezultă, de asemenea, prin integrarea organică, de conţinut, a învăţămîntului superior cu cercetarea şi producţia. Sînt convins că s-a acumulat în ţară o bogată experienţă în transpunerea în viaţă a acestei noi concepţii despre cercetarea şi proiectarea tehnologică, experienţă ce reprezintă o bogată contribuţie a României la tezaurul întregii umanităţi în privinţa intensificării revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane.

3 După Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 30 septembrie 1976, am trecut la transpunerea în viaţă a importantelor sarcini trasate de secretarul general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în scopul îmbunătăţirii radicale a programelor şi organizării cercetării şi proiectării tehnologice, începînd de la stabilirea tematicii de cercetare şi pînă la încheierea acţiunii de materializare a acesteia în practică. Toate temele acceptate de a rămîne în plan sînt destinate să rezolve probleme actuale, de mare eficienţă economică, puse în mod concret de economia naţională. **Printr-o organizare superioară a activităţii s-a redus numărul de teme abordate în acelaşi timp şi s-au întărit colectivele de cercetare-proiectare, astfel încît ele să aibă toate condiţiile necesare rezolvării şi aplicării în practică cu operativitate a tuturor rezultatelor. Totodată, s-a lărgit mult colaborarea cu diferitele institute de alte specialităţi, printre care Institutul de cercetări chimice, institutele de cercetări fizice, electronice, electrotehnice, metalurgice, de automatizare, de tehnologia construcţiilor de maşini etc.**

În acelaşi timp, s-a mărit numărul studenţilor şi cadrelor universitare antrenate în mod direct şi organic în activitatea noastră de cercetare şi proiectare. Acest număr depăşeşte în prezent 350 studenţi şi cadre didactice, în frunte situîndu-se Institutul Politehnic Bucureşti, cu care avem numeroase colaborări în cercetare, microproducţie şi proiectare, acoperind domenii importante pentru economie ca, de exemplu, turnarea matriţelor şi altor piese de precizie, producerea de materiale auxiliare pentru turnătorii, fabricarea pe scară mare a modelelor şi cutiilor de miez din răşini epoxidice, turnarea de serie a pieselor din oţel înalt aliat, refractar, antiacid etc. Cinci din filialele institutului nostru funcţionează în strînsă legătură cu unităţile de învăţămînt superior tehnic şi cele de producţie pe profil din Braşov, Cluj, Craiova, Iaşi şi Reşiţa.

Pentru ridicarea nivelului de pregătire profesională a specialiştilor noştri, s-a perfecţionat sistemul studiului individual şi colectiv şi s-a trecut la stabilirea unui program de seminarizare şi dezbateri, în primul rînd cu scopul de a analiza cele mai bune metode existente pe plan mondial de aplicare în producţie cu eficienţă a rezultatelor cercetării.

În sfîrşit, s-a preconizat modul de verificare a activităţii fiecărui cercetător şi proiectant în parte, în vederea trecerii la alte activităţi a celor care timp de unu—doi ani n-au adus economiei naţionale nici o soluţie eficientă din punct de vedere social-economic.

4 În afara neajunsurilor care se refereau la concepţia şi organizarea cercetării, la pregătirea specialiştilor şi la durata ciclurilor cercetare-producţie, am avut şi unele care vizau disciplina în institut, folosirea integrală a timpului de lucru, a bazei materiale, asigurarea unui control eficient asupra îndeplinirii hotărîrilor proprii şi ale ordinelor organelor superioare. Consider că în urma măsurilor ce le-am luat şi pe care le vom mai lua în continuare, în activitatea noastră se va înregistra un salt calitativ, revoluţionar.

Nu pot să închei enumerarea neajunsurilor fără să mă opresc şi asupra **încetinelii cu care tehnologiile şi materialele noi puse la punct în institut şi trecute în producţie industrială se extind.** Am în vedere, produsele Covasil şi Covalit, cleiurile, chiturile, vopselele, produse la Întreprinderea de industrie locală a municipiului Bucureşti, despre care în paginile „Revistei economice“ s-a organizat o amplă dezbatere, precum şi produsul Zgurex, fabricat la Întreprinderea de industrie locală Satu Mare, modelele din răşini epoxidice şi matriţele turnate în atelierele comune ale Institutului nostru şi Institutului Politehnic Bucureşti. **Consider necesară organizarea unei consfătuiri cu specialişti din producţie referitoare la aceste materiale şi tehnologiile folosirii lor, precum şi introducerea în planul tehnic al Ministerului Industriei Construcţiilor de Maşini a obligativităţii folosirii lor în diferitele întreprinderi.**

De asemenea, consider **utilă trecerea în subordinea institutului nostru a Întreprinderii „Metalica“, în scopul dezvoltării fabricaţiei de prototipuri de utilaje pentru sectoarele calde, avînd în vedere că actuala organizare este greoaie şi nu satisface necesităţile reale ale economiei.**

Sînt convins că ultimul dialog de lucru al tovarăşului secretar general, Nicolae Ceauşescu, cu cercetătorii şi proiectanţii, ca dealtfel toate consfătuirile şi întîlnirile cu diferite categorii de oameni ai muncii, va avea rezultate substanţiale asupra accelerării mersului înainte al societăţii româneşti, prin creşterea substanţială a contribuţiei pe care cercetarea şi proiectarea tehnologică o aduc la progresul tehnic al întregii noastre economii naţionale.

O gamă larg diversificată de produse din materiale plastice şi cauciuc

dr. ing. T. VOLINTIRU

director, Institutul de cercetări şi proiectări cauciuc şi mase plastice

1 Utilizarea polimerilor atît pe plan mondial, cît şi în ţara noastră, se intensifică şi capătă un caracter tot mai divers pentru a răspunde cerinţelor mereu mai complexe ale tuturor ramurilor economiei şi ale vieţii cotidiene. Aceste condiţii obiective au determinat creşterea în ritm susţinut a subramurilor industriei chimice, care se ocupă de sinteză şi prelucrarea polimerilor, ceea ce implică sarcini cantitative şi, îndeosebi, calitative de mare răspundere pentru cercetare.

Contribuţia institutului nostru la accelerarea dezvoltării economice şi sociale a ţării, s-a concretizat în elaborarea de tehnologii pentru produse destinate diverselor sectoare economice şi pentru export, după cum urmează :

— **în domeniul construcţiilor de maşini şi utilaje s-au realizat peste 60 tipodimensiuni de anvelope, peste 50 repere articole tehnice din cauciuc şi peste 100 produse din materiale plastice.** Aceste produse se referă la echiparea noilor autovehicule, tractoare şi maşini agricole, repere din cauciuc pentru industria de automobile, locomotive şi instalaţii de foraj-extracţie, organe portante şi repere funcţionale şi de caroserie de mase plastice şi altele ;

— **în industria electrotehnică s-au realizat repere pentru centrale şi staţii electrice, izolaţii de conductori şi cabluri cu proprietăţi speciale autostingătoare cu rezistenţă la intemperii ;**

— **pentru industria minieră s-au realizat benzi transportoare de mare rezistenţă, anvelope ranforsate, tuburi aeraj minier şi de transport apă şi aer, căptuşeli pentru maşini de extracţie multicablu.**

— **pentru sectorul agricol şi alimentar aportul cercetării noastre s-a concretizat în folii pentru sere, prelate, hidroizolaţii, conducte de aducţie şi aspersie, conducte pentru drenaj, furtunuri pentru irigaţii, foi pentru ambalaje alimentare, inclusiv filme termocontractibile, membrane pentru reglarea automată a debitelor în sistemele de irigaţii şi altele.**

De asemenea, institutul nostru a elaborat produse noi pentru sectoarele de transporturi, aeronautică, hidrotehnică, chimică şi altele. În felul acesta, contribuţia specialiştilor noştri s-a materializat, pe de o parte, prin realizarea a noi produse necesare economiei, iar pe de altă parte, prin reducerea importurilor şi dezvoltării exportului acestor produse.

2 Pentru promovarea ştiinţei şi tehnicii româneşti institutul nostru are în preocupările sale importante acţiuni de colaborare cu ţările socialiste. Din tematica abordată exemplificăm :

— tehnologii moderne de fabricare a anvelopelor ;

— cercetări în domeniul prelucrării materialelor plastice ;

— colaborări în domeniul auxiliarilor pentru cauciuc şi materiale plastice ;

— recuperarea deşeurilor ca sursă de materii prime şi energie etc.

3 Directivele Congresului al XI-lea al partidului prevăd o puternică dezvoltare a sectoarelor industriale de prelucrare a elastomerilor şi plastomerilor, bunuri materiale cu un grad ridicat de prelucrare, a căror producţie va creşte în actualul cincinal de peste 2 ori faţă de anul 1975. Acest obiectiv pune în faţa colectivului institutului nostru sarcini deosebit de importante, de mare răspundere.

Deşi de puţin timp înfiinţată, unitatea noastră a prevăzut în programul său încă de la începutul funcţionării sale, teme aplicative, strîns legate de necesităţile Centralei industriale de specialitate, precum şi ale altor beneficiari din aproape toate ramurile economiei naţionale. Sarcinile revenite din Consfătuirea cu lucrătorii din cercetare şi proiectare din anul 1974 şi din Documentele Plenarei C.C. al P.C.R. din iulie 1975 şi, îndeosebi, indicaţiile preţioase cuprinse în cuvîntul tovarăşului secretar general al partidului, Nicolae Ceauşescu, la recenta Consfătuire de lucru cu cadre din domeniul cercetării ştiinţifice şi proiectării tehnologice, impune o reconsiderare plină de răspundere critică şi autocritică a muncii desfăşurate şi desprinderea unor concluzii care să-şi găsească materializarea în creşterea continuă a eficienţei cercetării.

Fără a încerca să fac o ierarhizare a căilor pe care vom acţiona — ţinînd seama că ele sînt multe şi extrem de variate — voi căuta să arăt totuşi unele direcţii principale:

— **asigurarea cu tehnologii a noilor obiective de investiţii de profil** (noi secţii şi întreprinderi de anvelope, articole tehnice din cauciuc şi materiale plastice) ;

— **reducerea, în continuare, a consumurilor specifice de materii prime şi materiale, cu precădere a celor din import şi deficitare,** ca de exemplu cauciuc natural şi sintetic, plastifianţi, auxiliari chimici pentru prelucrare şi altele ;

— **realizarea de noi produse pe bază de polimeri sintetici, destinate să înlocuiască eficient şi în măsură tot mai mare repere din metal,** cum ar fi armături sanitare, protecţie pentru conductele de transport fluide calde şi altele ;

— **optimizarea proceselor tehnologice şi modernizarea produselor, în vederea sporirii productivităţii muncii şi a micşorării consumului de materiale, energie şi combustibil :** reducerea ciclurilor de vulcanizare, perfecţionarea constructivă a anvelopelor, recuperarea deşeurilor şi produselor uzate etc. ;

— **asimilarea de noi produse necesare economiei în vederea reducerii importului acestora** ca, de pildă, materiale pe bază de pvc., copolimeri vinilici pentru industria electrotehnică şi pentru export, produse şi repere din cauciuc pentru industria autovehiculelor şi aeronautică etc.;

— **perfecţionarea tehnologiilor existente şi elaborarea de noi tehnologii pentru creşterea în continuare a nivelului calitativ al produselor din cauciuc şi mase plastice** în scopul satisfacerii cît mai complete a exigenţelor beneficiarilor interni şi externi.

4 În urma analizelor efectuate în lumina indicaţiilor preţioase primite la Consfătuirea de lucru de la C. C. al P.C.R., am desprins o serie de domenii în care înregistrăm, din păcate, unele minusuri şi greutăţi, dar care prin eforturile comune ale tuturor factorilor de decizie implicaţi, pot fi înlăturate.

Astfel, deşi ne-am propus să reducem ciclul de cercetare producţie, cu toate etapele cunoscute, sîntem încă deficitari la acest capitol, unele lucrări depăşind 3 ani. Pentru eliminarea acestei defecţiuni, împreună cu centrala din care facem parte, am stabilit un **normativ obligatoriu, cu termene maximale, pe grupe de lucrări atît pentru partea ce revine cercetării cît şi pentru cea a beneficiarului.** Respectarea în totalitate a acestei măsuri va conduce la introducerea în fabricaţie a unor produse cu parametri tehnico-economici funcţionali care să satisfacă în mod operativ solicitările beneficiarilor.

Ca şi în multe alte domenii de cercetare aplicativă, specificul nostru reclamă **executarea de probe şi încercări pe instalaţii industriale,** care în prezent aparţin producţiei curente necesitînd unele întreruperi ale procesului de producţie; în acelaşi timp, sarcinile actuale de producţie impun o folosire extensivă şi intensivă a bazei materiale de care dispunem, făcînd practic tot mai dificil accesul cercetătorilor la ele, ceea ce provoacă întîrzieri în definitivarea studiilor şi uneori chiar rezultate neconcludente. Cele arătate confirmă **necesitatea urgentării realizării secţiei de prototipuri şi asimilări produse noi a centralei industriale care va putea fi utilizată şi de colectivele noastre de cercetare.**

Deşi pe linia introducerii în circuitul economic a deşeurilor de fabricaţie şi a produselor uzate avem unele realizări, considerăm că eforturile depuse nu sînt la nivelul cerinţelor. De aceea, **propunem urgentarea lucrărilor de realizare a instalaţiei de piroliză controlată a deşeurilor din cauciuc şi extinderea utilizării acesteia şi la materiale plastice. Va trebui să extindem consumul de cauciuc regenerat, să sprijinim mai mult unităţile de reşapare a anvelopelor şi să elaborăm tehnologiile de regenerarea deşeurilor şi produselor uzate din cauciuc nitrilic, policloroprenic şi butilic.**

Munca de cercetare presupune nemijlocit introducerea noului, asta înseamnă că nu poate exista temă de cercetare sau grupă de teme de cercetare asemănătoare a căror soluţionare să nu genereze elemente de noutate posibil a fi valorificate prin inovaţii şi brevete cu aplicabilitate în industrie, Desigur, nu putem planifica numărul unor asemenea lucrări, dar se poate concretiza o formă de apreciere a muncii de cercetare în funcţie de aceasta. Se va combate şi înlătura astfel anumite moduri rutiniere de a aborda cercetarea, stimulîndu-se perfecţionarea permanentă a pregătirii profesionale şi răspunderea pentru ţinuta tehnico-ştiinţifică şi economică a lucrărilor. **Ritmul intens în care se perfecţionează şi elaborează tehnologii şi produse pe plan mondial obligă la optimizarea pe calculator a soluţiilor cercetate din acest punct de vedere avem unele realizări dar încă insuficiente, aceasta mai înainte de toate din cauza noastră ; cred însă că şi pe plan naţional s-ar putea analiza şi concretiza sarcini în acest domeniu mai ales că ţara noastră realizează asemenea maşini de calcul de mare tehnicitate.**

Profilul muncii noastre care prevede cu prioritate realizarea unor produse finite cu performanţe superioare ne obligă ca pe lîngă o colaborare perfectă cu cei ce realizează materii prime şi materialele necesare să elaborăm cu forţe proprii proiecte de mică întindere, dar cu caracter profund specific la care participă direct tehnologul şi proiectantul ; de aceea cred că **institutele noastre de cercetare vor trebui să-şi organizeze colective sau unităţi mixte de cercetare-proiectare SDV-uri şi alte piese auxiliare necesare executării prototipurilor.**

În mod just s-a criticat la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R., că nu ne-am preocupat suficient de producerea de înlocuitori de metale, realizările noastre în domeniile construcţiilor de maşini, hidrotehnică, electrotehnică, agricultură, industria alimentară nu sînt încă la nivelul cerinţelor şi posibilităţilor noastre. Una din cauzele rezidă în faptul că nu a existat o legătură permanentă între noi şi beneficiarii potenţiali privind cunoaşterea posibilităţilor de utilizare a noilor materiale plastice şi cauciuc. În acest cadru **solicităm înţelegerea unor colaboratori de ai noştri, care dintr-o cunoaştere insuficientă a complexităţii tehnologiilor de sinteză şi prelucrare ale polimerilor atunci cînd proiectează maşini şi utilaje, ce au în componenţa lor şi articole din cauciuc şi mase plastice, să solicite sprijinul nostru încă din faza de proiectare pentru a se evita situaţii cînd produsul gata realizat nu poate funcţiona din lipsa acestor piese nemetalice, a căror tehnologie de fabricaţie necesită o anumită perioadă minimală de timp** (este cazul unor cuplaje elastice, tuburi şi conducte pentru comenzi pneumatice, diverse garnituri, cofraje pneumatice pentru construcţii şi altele). **De asemenea, socotim că atunci cînd se achiziţionează licenţe şi tehnologii pentru anumite maşini care au în componenţa lor elemente din cauciuc sau materiale plastice să fie solicitaţi încă de la început specialiştii din acest domeniu care la tratative ar putea să-şi aducă un aport substanţial, evitîndu-se situaţiile cînd perioade lungi de timp trebuie importate asemenea produse la preţuri extrem de ridicate.**

Utilizarea unor tehnici de vîrf în cercetare o considerăm ca o sarcină de seamă, de aceea în colaborare cu institute de învăţămînt superior urmează să aplicăm holografia, tensiometria şi fotoelasticitatea la stabilirea unor parametri optimi de proiectare ai produselor. De altfel, trebuie să arătăm că institutul nostru este implicat strîns în circuitul învăţămînt-cercetare-producţie, prin predarea unor cursuri studenţilor precum şi prin practica acestora în laboratoarele unităţii noastre. Temele pentru proiectele de diplomă sînt părţi ale unor contracte de cercetare, ceea ce întăreşte responsabilitatea studenţilor în elaborarea proiectelor de diplomă. **Aş face propunerea ca absolvenţii cei mai merituoşi să poată fi repartizaţi la institutele de cercetare şi proiectare care au microproducţie, urmînd ca primul an de stagiar să-l efectueze numai într-o întreprindere de profil pe baza unui plan comun institut-întreprindere.**

Anchetă realizată de
V. BOESCU, L. ŢINTEA

PLAN ● ANGAJAMENTE

Investiții

PENTRU SPORIREA EFICIENȚEI: NOI VALENȚE ALE COLABORĂRII PROIECTANT-CONSTRUCTOR

ÎN LUMINA SARCINILOR trasate la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. privind activitatea de proiectare și construcție a obiectivelor de investiții, proiectanții și constructorii trebuie să-și perfecționeze substanțial modul de a gîndi și a acționa, în vederea sporirii continue a eficienței economice în investiții, pentru reducerea consumurilor materiale, a cheltuielior de producție. În cele ce urmează relevăm modul în care acționează în acest sens colectivele de muncă ale Trustului de construcții-montaj și reparații pentru industria chimică.

Punerile în funcțiune: termene și realizări

CA UN PRIM CADRU de referință, trebuie precizat că, deși trustul este o unitate foarte tînără, activitatea pe care o desfășoară are nu numai o evoluție ascendentă, ci și o complexitate ridicată. Astfel, față de anul 1975 **indicatorul „producție totală“ crește în acest an la 115,8% și va atinge în 1977, circa 215%.** Activitatea de construcții-montaj (care reprezintă 70% din totalul activității unității noastre) cunoaște, de asemenea, față de 1975, o evoluție demnă de semnalat: 125% în anul 1976 și 276,8% în anul 1977. Trustul de construcții-montaj și reparații pentru industria chimică a executat numeroase obiective de investiții în cadrul platformelor petrochimice Pitești, Brazi, Craiova, la Combinatul de produse chimice Năvodari, Făgăraș, Valea Călugărească și, în general, la toate obiectivele chimice.

Dar, alături de construcții-montaj, în cadrul **trustului se desfășoară o complexă activitate de revizii generale și reparații capitale** la instalațiile tehnologice și utilajele din industria chimică. Deși nu ocupă majoritatea activității desfășurate, procesele de reparații fac necesară o mare concentrare de forțe, menită să răspundă problemelor dificile pe care le ridică buna funcționare a utilajelor tehnologice în această ramură. Demn de semnalat este faptul că sarcinile pe această linie se îndeplinesc în condiții speciale, cînd în celelalte instalații ale unui combinat se desfășoară din plin procesul de producție, cînd trebuie transportate la înălțime sute de tone de utilaje, adeseori în locuri greu accesibile, sau în mediul toxic.

Buna organizare a activității ne-a permis ca pe primele 9 luni din acest an sarcinile de plan privind reparațiile și reviziile utilajelor să le îndeplinim și depășim atît pe total trust, (142,5%), cît și pe fiecare grup de șantiere în parte; la cele din București — 146%, la Ploiești 132% la Borzești 182% și la Tîrgu Mureș 145%. Și nu numai atît. Trebuie să arătăm că **scurtarea duratelor planificate ale reparațiilor capitale și ale reviziilor generale a adus la obținerea unor importante sporuri de producție în unitățile chimice.** În aceste condiții, la indicatorul producție totală (construcții montaj și producție industrială) planul pe total Trust pe 9 luni a.c. a fost îndeplinit în proporție de 103,93%.

Desigur pentru a prezenta o imagine veridică a întregii activități desfășurate trebuie analizată și situația sectorului de construcții-montaj. Prin plan a fost prevăzută punerea în funcțiune în 1976 a unui număr de 123 de obiective de investiții. Bilanțul primelor 9 luni din acest an ilustrează faptul că, în această perioadă, **au fost puse în funcțiune în avans** față de termene un număr de lucrări, printre care importante capacități la Combinatul de produse sodice Ocna-Mureș, la rafinăria „Vega“-Ploiești, parcul de rezervoare la Rafinăria Cîmpina, stația „PECO“ în București-Ferentari, depozite la Satu-Mare, Baia-Mare, etc. La ele se adaugă alte 14 lucrări și noi capacități executate la termenele prevăzute în grafice.

Alături de aceste realizări trebuie să arătăm că avem și unele **rămîneri în urmă** la cîteva obiective. Departe de a desemna doar un singur „vinovat“ cauzele unor asemenea stări de fapt sînt multiple. Astfel, unele întîrzieri la lucrările efectuate la Combinatul petrochimic Pitești, cu termen de punere în funcțiune în lunia iunie a.c. au fost determinate de **neprimirea la vreme a documentației complete de execuție.** Tot în cadrul aceluiași combinat, la altă capacitate, beneficiarul nu a furnizat AMC-urile necesare pe care le va asigura în trimestrul IV, deși lucrarea a fost prevăzută în plan cu termene de finalizare în luna iunie 1976. De asemenea, la Combinatul chimic Valea Călugărească, lucrarea „terminarea dublării liniilor de evacuare a cenușilor de pirită“, cu termen de punere în funcțiune în luna iunie a.c. nu a fost finalizată pînă în prezent din **lipsa amplasamentului.** De ce o atare situație ? Pentru că amplasamentul indicat în documentația de execuție este încă ocupat de cenuși care nu au fost evacuate.

În fine, **întîrzierile în sosirea unor utilaje tehnologice din import,** au creat greutăți mari în respectarea termenelor de punere în funcțiune nu numai la unele lucrări de pe platforma Combinatului de fire și fibre sintetice Săvinești, ci și la unele instalații de la Combinatul chimic din Piatra Neamț.

Desigur, la cele menționate s-au adăugat, în anumite cazuri și unele **deficiențe proprii.** La lucrările desfășurate la instalația de concentrare a acidului sulfuric de la Combinatul chimic Valea Călugărească de exemplu, nu am reușit să asigurăm din vreme unele materiale antiacide; alte lucrări de la întreprinderea „Danubiana“-București“ au avut de suferit datorită deficiențelor existente în aprovizionare cu prefabricate din beton. În fine, la un obiectiv de investiții de la rafinăria Cîmpina probleme dificile au fost generate de neajunsurile existente în activitatea pe care am desfășurat-o referitor la asigurarea forței de muncă necesare.

Soluții constructive moderne, simple și raționale

LA RECENTA consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., consacrată activității în domeniul proiectării și construcțiilor industriale, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a evidențiat numeroase și ample acțiuni, noi posibilități de mobilizare a rezervelor importante care există în acest domeniu. După cum a reieșit din întreaga desfășurare a lucrărilor recentei Consfătuiri privind proiectarea și construcția noilor obiective, **accentul principal s-a pus pe creșterea eficienței în investiții.** În acest sens, consider că trebuie avute permanent în vedere introducerea în proiecte și **folosirea pe șantiere într-o măsură sporită a unor noi materiale de construcție** cu proprietăți superioare și care permit reduceri ale costurilor de producție. Așa cum reiese din analizele pe care le-am întreprins apare evident — chiar și la o analiză parțială — avantajele certe pe care le oferă, la acoperișuri de pildă, înlocuirea elementelor din beton armat cu învelitori din plăci ondulate de azbociment sau din material plastic. Poate fi menționat faptul că chiar dacă nu luăm în considerare avantajele oferite de reducerea structurilor de rezistență, o asemenea înlocuire se concretizează în economii substanțiale de materiale și manoperă, de circa 50% față de soluțiile clasice.

ECONOMIE NATIONALA

Desigur, o asemenea optică nu exclude necesitatea ca, la fiecare nouă soluție introdusă, să fie atent puse în balanță cîteva aspecte de mare actualitate : cît se reduce din greutatea construcției, care este rezistența pe care o oferă în aceste condiții, dar și cît costă — ca eficiență totală — această reducere.

Fără îndoială, construcțiile ușoare reprezintă o necesitate a economiei moderne. La realizarea lor însă, pot să aducă o contribuție sporită producătorii de materiale de construcții, prin **lărgirea accelerată a gamei de materiale fabricate.** În acest sens apare deosebit de necesară **actualizarea nomenclatoarelor produselor în fabricație** la furnizor. Și aceasta deoarece se mai întîlnesc situații în care, deși proiectantul prevede în proiect materiale din aceste nomenclatoare, întreprinderile respective nu le mai fabrică sau nu le-au fabricat niciodată. De asemenea, probleme ne-am lovit în acest an în ceea ce privește, de exemplu, procurarea de țevi conducte cu grosime minimă de la întreprinderea „Republica"-București și Întreprinderea de țevi din Roman, a plăcilor de azbociment cu grosime de 4 mm de la unele unități ale M.E.F.M.C. și altele. **Se cere de asemenea, efectuată o mai bună corelare între ansamblul prevederilor proiectului referitoare la utilizarea anumitor noi materiale de construcții mai ușoare și capacitatea reală a furnizorilor respectivi.** O asemenea acțiune va contribui la evitatarea unor situații în care proiectanții, orientîndu-se numai după prevederile nomenclatorului de fabricație se întîmplă să intre în contradicție cu posibilitățile de livrare cantitativă și sortimentală ale producătorilor. În aceste situații, în calitate de constructor, întîmpinăm serioase greutăți în aprovizionarea tehnico-materială cu unele produse. În anul 1976 de pildă, numeroase dificultăți am avut în procurarea armăturilor din oțel inoxidabil (de la Întreprinderea de utilaj chimic Făgăraș), a armăturilor pentru instalații frigorifice (de la Întreprinderea „Frigotehnica" București), a agregatelor de balastieră etc.

Îa calitate de constructor **problema fundațiilor** interesează în cel mai înalt grad. Într-o discuție recentă cu un specialist din proiectare, am auzit afirmația că supradimensionările în fundații pot fi evitate, deoarece dispunem de un grad mare de tipizare a construcțiilor. Cred însă, că, abordată astfel, problema rămîne incomplet tratată. Deoarece simpla existență a unor proiecte tipizate nu rezolvă de la sine supradimensionarea. Pentru aceasta se cere ca, soluțiile din proiectare și execuție odată tipizate, să fie în continuare permanent îmbunătățite. Este necesară din acest punct de vedere reconsiderarea ideii de tipizare în sine, avîndu-se în vedere viteza progresului tehnic în ce privește apariția unor materiale de construcție, soluții constructive și procese tehnologice noi, cu care tipizările inițiale se cer continuu perfecționate.

Fără îndoială că tipizarea efecientă nu exclude, ci dimpotrivă presupune — în acest context — **un contact cît mai strîns al proiectului cu realitățile amplasării noilor obiective pe teren.** Pentru că, o soluție elaborată doar „din birou", fie ea chiar și tipizată ne creează mari dificultăți și generează supradimensionări și întîrzieri în execuție atunci cînd nu se ține seama de specificul amplasamentului, cînd sînt prevăzute soluții tip de fundații pentru terenuri cu structuri și rezistențe diferite. Din experiența Trustului nostru consider că o colaborare mai strînsă și din acest punct de vedere a proiectantului cu constructorul, prin analize la fața locului poate avea influențe favorabile considerabile în reducerea supradimensionărilor.

În lumina indicațiilor trasate la Consfătuirea de lucru privind activitatea de proiectare și construcții, colectivul din cadrul trustului va desfășura o activitate susținută, împreună cu proiectanții, pentru a-și aduce o contribuție sporită la introducerea în documentație a unor soluții constructive care să respecte necesitățile generate de procesul tehnologic, permițînd totodată realizarea unor economii substanțiale, reducerea sensibilă a costurilor de construcții.

Acțiunile perspectivei

SARCINILE complexe ale acestui an impun desigur o mai amplă mobilizare a tuturor rezervelor disponibile pe fiecare șantier în parte, pentru realizarea exemplară a prevederilor din planul de investiții. După desfășurarea lucrărilor Consfătuirii, în cadrul Trustului au fost revizuite programele de acțiune menite să contribuie la creșterea eficienței activității. În cadrul acestor preocupări, eforturile întregului colectiv au

Mircea HÂNSA

director, Trustul de construcții-montaj și reparații pentru industria chimică

(Continuare în pag.20)

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Valorificarea deșeurilor — între realizări și posibilități

O PREOCUPARE de seamă a unităților productive este ca, alături de folosirea judicioasă a materiilor prime și a materialelor, să valorifice prin reintroducerea în circuitul economic productiv deșeurile provenite din procesele de fabricație. În această direcție, întreprinderile aparținînd de Ministerul Industriei Chimice au obținut în acest an rezultate satisfăcătoare. Pe ansamblul ministerului, realizările pe semestrul I din 1976, au depășit în expresie valorică, sarcinile de plan cu 2,8%, iar în lunile iulie și august rezultatele obținute sînt la fel de bune. Cele mai substanțiale depășiri la produsele recirculate s-au înregistrat la Centrala de produse anorganice (41,9%), Centrala industrială de rafinării și petrochimie (23,4%) și la Centrala industrială de medicamente, coloranți și lacuri (21,3%).

Depășirile valorice menționate se concretizează în produse fizice ca : acid sulfuric rezidual de la fabricarea nitroglicerinei (124 tone), cocs mărunt la Combinatul chimic Tîrnăveni (cca. 6 mii tone), cenușă de piatră — la Combinatul chimic Craiova (1750 tone) praf de var — la Combinatul chimic Tîrnăveni (peste 12,8 mii tone), rășini fenilice și alchilice — la Combinatul chimic Borzești și Combinatul petrochimic Brazi (2680 tone), slam de hidroxid de calciu — la Combinatul chimic Craiova (8000 tone) ; etc.

Alături de aceste rezultate meritorii, trebuie arătat că la două centrale industriale ale ministerului planul de colectare și valorificare a deșeurilor nu a fost realizat. Este vorba de Centrala industrială de îngrășăminte chimice și Centrala industrială de prelucrare a cauciucului și a maselor plastice (vezi graficul). Dintre materialele la care s-au înregistrat rămîneri în urmă sînt de menționat : deșeuri de cauciuc și anvelope rașapabile, uleiuri minerale uzate (320 tone), carbonat de calciu precipitat rezultat de la fabricarea sodei caustice și a îngrășămintelor (cca. 39 mii tone), acid sulfuric rezidual rezultat de la fabricarea dibutox-ului la Combinatul chimic Făgăraș (478 tone) ș.a.

Pentru recuperarea restanțelor, întreprinderile în cauză au stabilit planuri de măsuri care vor contribui la realizarea prevederilor privind colectarea, predarea și valorificarea deșeurilor. Se impune însă, ca atît centralele cît și întreprinderile în cauză, să urmărească îndeaproape îndeplinirea măsurilor preconizate.

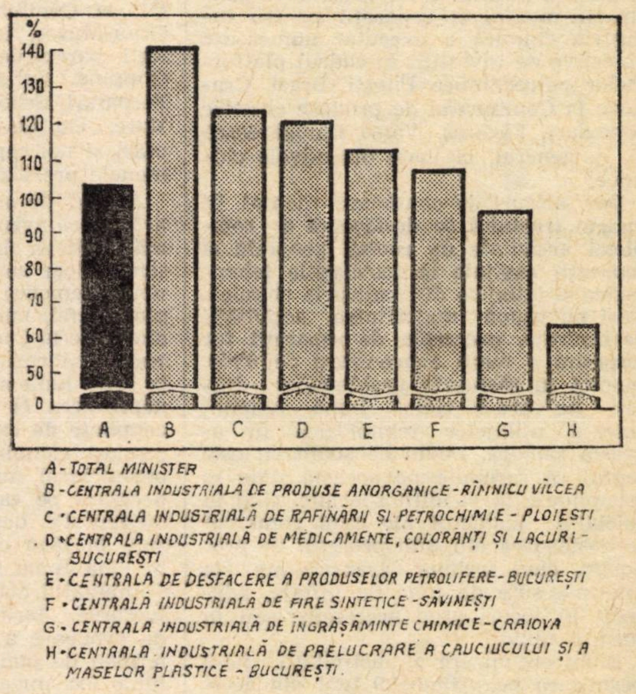

Gradul de îndeplinire a planului valoric de colectare, predare și valorificare a deșeurilor la Ministerul Industriei Chimice, pe semestrul I 1976

DEZBATERE „R. E."

PROCESUL INVESTIȚIONAL (IV)

Teoria și cercetarea în sprijinul practicii

Delimitare între activitățile curente de producție și cele de investiții

GH. STÂNEANU — În unitățile economice din silvicultură se impune o riguroasă delimitare a activităților curente de producție de activitățile de investiții, cu consecințele corespunzătoare care ar rezulta asupra formării și alocării surselor de finanțare. Dacă lucrările de recoltare a semințelor forestiere și creșterea puieților în pepiniere au fost încadrate în activitatea curentă, înființarea noilor plantații și îngrijirea acestora pînă la vîrsta de 10 ani (cînd se constituie în masiv) este considerată investiție și, în consecință, finanțată pe seama resurselor afectate investițiilor. Datorită însă faptului că masivul păduros rezultat în urma plantației nu se înregistrează ca mijloc fix. amortismentul nu va concura la formarea fondurilor de finanțare a investițiilor și nu se va regăsi printre elementele de cheltuieli ale producției curente. Acest fapt duce la neluarea în considerare a întregului efort depus de unitățile silvice pentru obținerea masei lemnoase, denaturînd rentabilitatea acestei activități.

Ca un capitol distinct al planului de investiții în silvicultură figurează și lucrările de protecție a pădurilor, care sînt finanțate pe seama unor fonduri alocate de la buget. Concomitent, unitățile silvice fac vărsăminte din beneficii către bugetul statului, favorizînd dubla vehiculare de fonduri. Considerăm că, dacă aceste lucrări, care constau în principal în combaterea dăunătorilor silvici, s-ar finanța pe seama resurselor destinate acoperirii nevoilor curente ale producției, unitățile silvice ar fi cointeresate în realizarea măsurilor de combatere, fără de care productivitatea pădurii ar scădea simțitor. Desigur, în compensare, ar trebui redus volumul vărsămîntului din beneficiu pe care inspectoratele silvice îl fac bugetului.

Pornind de la considerentul că sarcina de refacere și dezvoltare a fondului forestier nu este aceeași pentru toate județele țării, **credem că ar fi oportun ca Departamentul silviculturii să aibă posibilitatea redistribuirii resurselor de finanțare a investițiilor, iar în aprecierea eficienței acestor lucrări să se aibă în vedere și utilizarea rațională a suprafețelor de teren.**

În actuala formă de organizare teritorială a unităților silvice, s-ar cuveni ca drumurile forestiere să fie considerate mijloace fixe ale silviculturii și amortismentul aferent să fie suportat de către cheltuielile de producție ale acestora. În consecință și construirea de noi drumuri forestiere ar fi normal să cadă în sarcina inspectoratelor silvice, deoarece întreținerea pădurii și creșterea masei lemnoase nu se pot înfăptui fără drumuri de acces corespunzătoare.

Menționăm, în concluzie, faptul că datorită legăturii strînse care există între lucrările de investiții silvice, concretizate în corectarea torenților și menținerea unui regim hidrologic normal al rîurilor, ar trebui reanalizată și problema subordonării organizatorice a celor două activități, **în vederea încadrării lor în aceeași ramură.**

Lucrările și resursele pentru investiții — într-un singur plan

V. BEJU — Spre deosebire de situația de la unitățile economice unde toate fondurile alocate investițiilor, indiferent de sursa de proveniență și de natura investițiilor, sînt cuprinse într-un singur plan de finanțare și creditare, care dă o imagine completă a eforturilor pentru dezvoltarea unității, la instituții, sursele de acoperire, deși sînt mai reduse ca număr, sînt dispersate în mai multe planuri. Aceasta reduce posibilitatea unui control unitar asupra necesității, oportunității și eficienței lor.

Considerăm că s-ar putea supune discuției ideea alinierii instrumentelor de planificare financiară a instituțiilor corespunzătoare celor din cadrul unităților economice. Ar fi vorba de înlocuirea planului de cheltuieli bugetare, a planului de venituri bugetare și a planului de venituri și cheltuieli privind autofinanțarea cu un plan financiar care să cuprindă resursele (proprii și bugetare) și destinația lor. Pentru cheltuielile legate de funcționarea instituțiilor să se mențină structura actuală, pe cadrul comun al clasificației bugetare, iar toate cheltuielile și resursele privind investițiile să fie cuprinse într-un plan de finanțare și creditare a investițiilor, ca secțiune a planului financiar, care ar reflecta toate mijloacele pentru dezvoltare de care beneficiază instituția respectivă și ar da posibilitatea analizei și urmăririi unitare a eficienței cu care au fost utilizate. Chiar dacă nu se va renunța la cuprinderea în planuri distincte a cheltuielilor și veniturilor realizate de instituții, **considerăm totuși că este necesară cu-**

prinderea într-un singur plan a lucrărilor și resurselor pentru investiții, indiferent de natura investițiilor și de sursa de proveniență a finanțării.

Calitatea și operativitatea informației economice

P. PÎNTEA — În cele ce urmează ne vom exprima unele păreri în legătură cu posibilitatea, dar mai ales cu necesitatea de îmbunătățire a calității informației economice la nivelul factorilor care concură la realizarea obiectivelor de investiții.

O **primă** problemă se referă la talonul-situație de plată, folosit, după cum se știe, ca instrument de decontare a valorii lucrărilor de construcții-montaj executate. Dacă în taloanele-situație de plată, trimestriale, anuale și la terminarea lucrărilor valoarea totală a lucrărilor se defalcă pe obiecte de construcții, în cele lunare nu se mai face o asemenea defalcare pe obiecte, lucrările executate fiind trecute numai pe total deviz general. **Ar fi necesar, după părerea noastră, ca și în taloanele-situație de plată lunare să se facă o defalcare a lucrărilor ce se decontează pe obiectele de construcții prevăzute în documentația tehnico-economică a investiției. Acest lucru ar permite beneficiarului investiției să conducă la zi contabilitatea analitică a investițiilor în curs de execuție pe obiecte și deci să aibă posibilitatea urmăririi modului în care se realizează, pe structură, planul de investiții.**

O a **doua** problemă se referă la formularistică folosită pentru evidența analitică a investițiilor în curs de execuție, respectiv a cheltuielilor efectuate pentru acestea. Potrivit instrucțiunilor de aplicare a planului de conturi o asemenea evidență analitică trebuie organizată pe obiecte de investiții și surse de finanțare. În acest scop unele întreprinderi folosesc documente cumulative improvizate, al căror conținut diferă de la o unitate la alta și de multe ori nu oferă toate informațiile necesare. Conducerea unei asemenea evidențe poate fi realizată cu ajutorul unui document tipizat aprobat nu de mult de Comisia guvernamentală pentru raționalizarea sistemului de evidență în unitățile socialiste, și anume **„Fișa de cont analitic pentru costuri efective pe comandă (obiecte)“, simbol 14—5—29.** Ea ar putea să se deschidă pe fiecare obiect de investiții, în cadrul surselor de finanțare folosite, în care cheltuielile să se defalce chiar și pe categorii de lucrări, oferind astfel posibilitatea comparării lor cu documentația de deviz a investiției.

Considerăm necesară, de asemenea, **revederea desfășurării analitice a unor conturi la nivelul beneficiarului de investiții, în funcție de unele necesități de urmărire a modului de folosire a mijloacelor alocate pentru investiții.** Numai astfel se pot obține informații complete necesare activității de analiză și control.

Mai amintim că pentru creșterea calității informației în procesul realizării investițiilor este necesară și acordarea unei atenții deosebite culegerii acesteia, îndeosebi la nivelul șantierelor. În ce privește operativitatea în transmiterea informației, ar putea fi aduse îmbunătățiri radicale, care de fapt sînt și necesare, prin folosirea metodelor moderne de organizare și prelucrare a datelor. Dispunem astăzi de posibilități sporite de folosire a calculatoarelor electronice, care asigură o prelucrare a datelor. Dacă la nivelul beneficiarilor de investiții se apelează încă prea puțin la calculatoarele electronice pentru urmărirea acestui proces, în schimb la unitățile de construcții, mai ales la cele mari, se apelează tot mai des la astfel de mijloace moderne de prelucrare a datelor. Un exemplu pozitiv, demn de urmat și de alte unități de construcții, îl constituie Trustul de construcții industriale din Cluj-Napoca. Aici calculatorul electronic se folosește nu numai pentru necesități de evidență și gestiuni de materiale, ci și pentru operațiuni de programare și urmărire a procesului de construcții-montaj.

CONCLUZII

Dezbaterea a reliefat unele laturi ale procesului investițional susceptibile de îmbunătățiri, unele probleme care necesită atît o aprofundare teoretică, cît și o mai bună rezolvare pe plan metodologic și practic, participanții făcînd unele propuneri în dorința de a contribui la mai buna pregătire a investițiilor, la execuția calitativ superioară și la termenele planificate a noilor obiective, la creșterea eficienței fondurilor investite. În acest sens, supunem atenției organelor de sinteză și cu putere de decizie din economie, precum și cititorilor revistei, care pot să-și aducă o contribuție creatoare la continuarea dezbaterii, îndeosebi următoarele idei :

1 Stabilirea unor indicatori revăzuți de fundamentare a investițiilor noi, a unor indicatori normativi ai eficienței investițiilor și ierarhizarea lor, precum și reactualizarea duratelor normate de execuție a obiectivelor de investiții în funcție de modificările intervenite în dotarea unităților de construcții-montaj.

2 Perfecționarea modalității actuale de elaborare a studiilor tehnico-economice, de avizare a indicatorilor tehnico-economici și a documentațiilor de execuție ; stabilirea indicatorilor tehnico-economici și a celorlalți indicatori de plan prin S.T.E. și avizarea lor odată cu soluția tehnică ; avizarea proiectului de către un for unificat și cuprinderea într-un singur aviz a tuturor problemelor tehnico-economice ; preluarea activității de proiectare pentru lucrările ce se execută în antrepriză de către organizațiile de construcții.

3 Constituirea și utilizarea resurselor de finanțare a investițiilor în funcție de natura investițiilor și de particularitățile beneficiarului de investiții (unități economice sau instituții bugetare) ; instituirea unor taxe penalizatoare pentru fondurile de investiții ce se utilizează la realizarea obiectivelor de investiții ale căror termene de intrare în funcțiune au expirat. Termenele de punere în funcțiune să includă și efectuarea lucrărilor de remedieri.

4 Necesitatea unor perfecționări în structura organizatorică, respectiv în legăturile funcționale ale factorilor care concură la realizarea procesului investițional. Efectuarea aprovizionării tehnico-materiale pentru toate materialele și utilajele de către antreprenorul de bază pe seama fondurilor proprii de producție și a creditelor, scutindu-se de astfel de activități beneficiarul.

5 Creșterea rolului economistului, în general, și al contabilului șef, în special, în luarea deciziei de investiții, în perfecționarea informației economice specifice și în urmărirea eficienței economice a investițiilor după punerea în funcțiune a noilor obiective.

Dezbatere consemnată de
Maria IONIȚĂ

ECONOMIE NATIONALA

COMERȚ EXTERIOR

„SERVICE“-ul, FACTOR AL COMPETITIVITĂȚII EXPORTULUI

— Experiența Centralei industriale de autocamioane și turisme — Brașov și propuneri pentru o rezolvare mai eficientă a dezvoltării acestei activități —

ÎN ANUL 1975, ponderea mașinilor și utilajelor în exportul total al țării noastre a fost de 25% — cifră care va fi substanțial mărită in actualul cincinal. Un calcul aproximativ arată că la această grupă de produse, circa o pătrime din valoarea exportului o reprezintă valoarea pieselor și subansamblelor ; adăugind la aceasta și alte participări ale „service“-ului la capitolul cheltuieli sau încasări, înțelegem mai bine importanța acestuia în activitatea de export.

În cele ce urmează prezentăm cîteva probleme ale activității de service, pornind de la experiența Centralei industriale de autocamioane și turisme (C.I.A.T.), de la rezultatele unor studii realizate de compartimentul de marketing al I.C.E. „Auto-Dacia“ Brașov.

EXPORTUL de autovehicule românești, după circa un deceniu de la debut, se realizează în prezent cu parteneri din peste 40 de țări, cărora le livrăm autocamioane, autobasculante, autoutilitare, autobuze, autoturisme Dacia și Aro, autospeciale și remorci, realizate în peste 50 de tipuri de bază și cîteva sute de variante constructive.

Exportul anual de circa 40 000 de autovehicule și remorci, în țări foarte diferite din punctul de vedere al condițiilor de circulație și întreținere, a impus perfecționarea permanentă a activității de service, căutarea celor mai adecvate modalități organizatorice, atit în țară cît și la nucleele din exterior. În același timp semnificația acestor cifre pentru noi, exportatorii, este aceea a necesității unei abordări mai științifice a service-ului sub aspect tehnic și organizatoric, la nivelul fiecărui produs sau al întreprinderii.

În prezent, activitatea de service în acest domeniu al exportului românesc cuprinde în principal : acordarea de asistență tehnică partenerului și utilizatorilor finali, în ce privește cunoașterea caracteristicilor produselor, asigurarea unei corecte exploatări și întrețineri a acestora ; asigurarea pieselor de schimb (prin depozite proprii sau în consignație), în cadrul perioadei de garanție și, de regulă, a specialiștilor pentru remedieri ; școlarizarea (fie la noi în țară, fie în străinătate) a personalului străin, în probleme de exploatare, difuzarea periodică a unor buletine tehnice cuprinzînd modificările constructive și alte informații de la întreprinderile producătoare.

Studiile realizate în cadrul compartimentului nostru de marketing au dus la concluzia că se impune lărgirea conținutului activității de service. Astfel, exportul realizat în cîteva țări a avut de suferit deoarece utilizatorii nu au respectat instrucțiunile uzinelor producătoare, survenind defecțiuni datorate nu unor deficiențe constructive, ci insuficientei cunoașteri a echipamentelor respective. Dacă adăugăm și frecventele cazuri de descompletări ori avarii în timpul transportului, întîrzieri la scoaterea din vamă etc., rezultă oportunitatea organizării **controlului la sosirea autovehiculelor în țara de destinație și la punerea lor în funcțiune.**

Pe plan mondial, ca urmare a penuriei de materii prime și a creșterii costului manoperei reflectate în mărirea prețului de desfacere (în cele mai multe țări — cu circa 50% în ultimii trei ani), se manifestă tot mai pronunțat **tendința de prelungire a duratei de funcționare a vehiculelor.** De aici a rezultat **o cerere tot mai mare de piese de schimb,** precum și preocuparea unor mari firme (din S.U.A. și din Europa de Vest) pentru **recondiționarea autovehiculelor și subansamblelor uzate, spre a fi revîndute.** Departe de a fi o formă minoră de comercializare, această practică se impune tot mai mult, prezentînd numeroase avantaje atît pentru furnizori, cît și pentru cumpărător. De pildă, în Anglia, reparația capitală a unui motor de autocamion, în condițiile micilor ateliere de service, costă mai mult decît achiziționarea unui motor recondiționat. În unele țări în curs de dezvoltare pot fi întîlnite firme care confecționează autospeciale sau autovehicule destinate agriculturii, de construcție simplă și în serii mici, folosind o serie de componente (motor, direcție, punte spate etc.) recondiționate, ceea ce le asigură un grad mare de competitivitate și o fiabilitate corespunzătoare, (de regulă se acordă perioade de garanție mari, deseori superioare celor stabilite pentru produsele noi).

Tabelul nr. 1 arată ponderea cheltuielilor de reparații, față de cota de amortizare (considerînd că autovehiculul se exploatează cinci ani), la autovehiculele de transport marfă, într-una din țările vest-europene.

Faptul că la mașini și utilaje în general, iar la autovehicule în mod deosebit, ponderea cheltuielilor de întreținere și reparații crește (fiind de presupus că se va dubla pînă la finele actualului deceniu) explică de ce utilizatorii finali acordă o mare importanță funcționării autovehiculelor cu întreruperi cît mai rare și cît mai scurte, promptitudinii în executarea acestor lucrări, fiecare zi de staționare diminuînd încasările cu 50—100 dolari.

O nouă strategie de service

STUDIILE realizate de noi, pe baza rezultatelor proprii și a tendințelor pe plan mondial, au arătat necesitatea unor schimbări esențiale în strategia service-ului, dintre care o parte au și fost realizate.

În primul rînd se pune problema unei **mobilități sporite în selecționarea formelor de service,** astfel încît în fiecare zonă geografică, sau chiar pe fiecare piață externă să se aibă în vedere eforturile necesare, comparativ cu rezultatele ce se pot obține în funcție de ansamblul condițiilor specifice de utilizare și reparare a autovehiculelor.

Formele concrete de efectuare a service-ului sînt condiționate de doi factori principali, și anume : (a) practica stabilită pe fiecare piață externă, corelată cu posibilitățile și experiența partenerului (importatorului sau reprezentantului) extern ; (b) posibilitățile exportatorului (ca număr de specialiști, înzestrare cu scule și utilaje, mobilitate de deplasare, disponibilități financiare etc.).

Tabelul nr. 1

	Tipul autovehiculului și sarcina utilă								
	Autocamion 15 tone			Autocamion 18 tone			Autotractor 31 tone		
— Rulaj anual (mii kilometri)	75	100	125	5	100	125	75	100	125
— Cheltuieli pentru reparații față de cheltuielile de amortizare anuale (%)	31	42	51	28	42	46	26	34	43
Costul pe tonă transportată *)	1.2	1.0	0.83	1.0	0.88	0,80	0,71	0,60	0,55

*) În unități convenționale (considerînd autocamionul de 14 tone, cu rulajul anual de 100.000 km = 1).

Analiza concretă, pe o anumită piață externă și pentru un anumit produs, introduce mai mulți parametri, printre care nivelul tehnic al distribuitorilor și densitatea exportului nostru în zona vizată.

În tabelul nr. 2 este prezentată evaluarea comparată a avantajelor pentru exportator pe principalele forme de service, efectuată de către un panel de specialiști din centrală și întreprinderea de comerț exterior, folosindu-se notarea de la 1 (minim) la 5 (maxim).

Deoarece în prezent, cu personalul propriu nu executăm decît rar întreaga gamă a serviciilor post-vînzare, majoritatea tehnicienilor aflați în străinătate se ocupă exclusiv de asistență tehnică. În țările în care s-au organizat centre de service cu specialiști români se folosesc dotarea tehnică și spațiile importatorului. Uneori lucrările s-au efectuat cu sprijinul tehnicienilor locali angajați de către partener sau de întreprinderea noastră.

Cu partenerii din țările socialiste se practică, de regulă, sistemul paușal ; acesta constă în asumarea obligațiilor de service de către importator, care primește în schimb piese de schimb sau fonduri de o valoare fixă, prevăzută în contract. Practic, și sistemul paușal s-a rezumat la perioada de garanție, service-ul ulterior nemaiconstituind o preocupare a întreprinderilor.

Diversificarea permanentă a piețelor pe care se exportă autovehiculele românești, lărgirea exportului cu deosebire în țările în curs de dezvoltare, ca și sporirea gradului de tehnicitate al vehiculelor românești (creșterea ponderii celor dotate cu motoare diesel și a celor cu mare capacitate de transport) pun cu acuitate problema găsirii unor forme și metode de lucru mai eficiente, lărgind gama serviciilor oferite clienților noștri.

Un prim și important pas l-a constituit crearea, în cadrul centralei industriale, a două întreprinderi specializate de asistență tehnică și service. Unitățile respective (una pentru autoturisme, iar cealaltă pentru vehicule destinate transportului de mărfuri) sînt organizate și dotate pentru a asigura service-ul atît în țară, la parcul național, cît și peste hotare. Structura organizatorică actuală creează premise, mult mai bune pentru rezolvarea radicală a unor probleme mai grele, pentru înlăturarea unor deficiențe sau dificultăți anterioare.

Tehnicianul de service, „omul — cheie"

ROLUL tehnicianului de service este extrem de mare, deoarece el asigură continuitatea legăturii cu piața, pe o perioadă care începe practic dinainte de punerea vehiculelor în funcțiune, sau chiar înainte de contractul de export (în cazul cînd acesta este precedat de testări) ,continuînd cu perioada de garanție și, apoi, pînă la scoaterea produselor din exploatare. Aria preocupărilor sale nu se rezumă la asigurarea funcționării utilajului, ci vizează și organizarea de acțiuni promoționale, analiza comportării vehiculelor în condițiile specifice de exploatare și furnizarea de informații pentru adaptarea echipamentelor la condițiile respective, analiza concurenței din punctul de vedere al problemelor tehnice, menținerea bunelor relații cu partenerii, a prestigiului firmei exportatoare etc. De aceea tehnicianul respectiv trebuie să aibă o pregătire specială, un orizont suficient de larg, mult tact, capacitatea de a analiza și de a lua decizii cu operativitate etc.

Întreprinderea noastră, în colaborare cu specialiștii laboratorului de psihologie din Brașov al Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, au realizat un program de selecție și pregătire a tehnicianului de service ; sîntem acum pe cale să-l finalizăm, pornind de la profesiograma acestei complexe activități care, păstrînd proporțiile, îi pune pe angajații noștri să acționeze uneori ca economiști, instructori, reprezentanți ai nivelului tehnic al uzinelor în care lucrează.

Pregătirea se desfășoară timp de 6 luni, cu scoatere din producție. Programa (pe grupe specializate după criteriul zonelor geografice) cuprinde aprofundarea problemelor tehnice, a construcției și funcționării utilajelor, realizarea practică a reparațiilor cu utilaje minime, cunoașterea multilaterală a zonei geografice respective etc., precum și un curs intensiv de limbi străine. Pentru „service"-ul extern sînt selecționați — după criteriul rezultatelor obținute în pregătire — numai 50% dintre tehnicienii școlarizați, ceilalți urmînd a fi utilizați în țară. La fiecare doi ani se face reciclarea tehnicienilor (prin cursuri cu durata de o lună), cu acest prilej realizîndu-se și un schimb de experiență privind problemele deosebite întîlnite în activitatea prestată în exterior și modul cum au fost rezolvate.

Acest sistem de selecție și pregătire ar putea părea prea complicat și costisitor, dar trebuie luat în considerare faptul că adeseori, nivelul prețului de export și chiar realizarea unei tranzacții depind de activitatea tehnicianului de probe și de service.

Piesele de schimb

INDEPENDENT de metoda de service folosită, problema principală o constituie asigurarea pieselor de schimb, care presupune : fabricarea lor în cantități satisfăcătoare și după o specificație cît mai aproape de consumul real ; organizarea unei rețele de distribuție și de depozite, care să acopere aria geografică pe care se întinde exportul.

Un important pas înainte, în cadrul C.I.A.T., s-a realizat prin constituirea unui depozit național de piese de schimb, care să preia neuniformitățile cererii de piese, spre a permite fabricarea lor în loturi cît mai apropiate de seria economică.

Considerăm că în prezent, cheltuielile întreprinderii pentru fabricarea pieselor de schimb nu sînt integral reflectate în raportările asupra producției realizate (opinie confirmată și de cadre cu experiență din conducerea unor mari întreprinderi de diverse profile, care au participat la un simpozion al filialei AROMAR-Brașov pe tema service-ului). Uzinele noastre, cu producție automatizată, au un flux tehnologic bine stabilit și o organizare corespunzătoare realizării produsului finit. Cînd se fabrică piese de schimb, fluxul normal este perturbat, sînt necesare eforturi suplimentare, anumite utilaje nu mai pot produce la aceiași parametri (căci, evident, consumul de piese — pe categorii — este diferit) ; toate aceste dereglări, care se pot măsura în cheltuieli suplimentare și diminuarea producției unor utilaje și secții întregi, nu sînt reflectate în cifrele de raportare a rezultatelor muncii. Uneori, întreprinderile producătoare sînt tentate să amîne producerea de piese de schimb, concentrîndu-și atenția asupra fabricației produsului complet.

Soluția — am îndrăzni să spunem, chiar singura soluție — ar fi eliminarea acestor efecte nefavorabile asupra rezultatelor, prin **aplicarea unor coeficienți care să compenseze eforturile reale depuse pentru fabricarea pieselor de schimb.**

În cazul autovehiculelor, ar trebui ca la producția marfă și la producția globală, piesele de schimb să se înregistreze cu un coeficient mai mare decît în prezent.

În ce privește calitatea pieselor și subansamblelor, este știut că și în condițiile unei tehnologii de vîrf, cu personal de maximă calificare, calitatea pieselor realizate nu este perfect uniformă, toleranțele fiind dispuse pe o plajă conform legii lui Gauss. Firme exportatoare de prestigiu din străinătate folosesc **sortarea pieselor**, în funcție de solicitările la care urmează a fi supuse produsele, în cursul funcționării lor. Este necesar totodată, și aceasta este valabil în toate cazurile de construcții de mașini sau utilaje, să se acorde o mare atenție **reproiectării construcției și tehnologiei reperelor cu fiabilitate mai mică**, avînd drept obiectiv cheltuielile minime totale (de fabricație și exploatare), și nu numai cele de fabricație. Pentru aceasta este necesară o bună coordonare și valorificare a activității depuse pe linie de fiabilitate, în cadrul institutului de cercetări și proiectări, la uzinele producătoare și la întreprinderea de „service".

Tabelul nr. 2

Metoda de service	Eforturi				Rezultate				
	Organizatorice	Financiare			Durata de pregătire	Tehnice-funcționale	ntroducere noi produse	Promovare	Financiare
		Personal	Vehicule deplasare	Ateliere					
Paușal	5	5	5	5	5	3	1	1	1
Rețea proprie, pentru asistență tehnică	3	3	3	4	4	1	2	1	2
idem, pentru service	1	1	1	1	1	3	5	3	1
Prin distribuitori sau reprezentanți	4	4	4	5	4	4	2	2	3
Cooperare cu rețea existentă	2	4	5	5	3	5	4	5	5

ing. Ionel FLORESCU
șef serviciu Marketing
I.C.E. „Auto-Dacia" — Brașov

CONTROLUL FINANCIAR ÎN CONTEXTUL PERFECŢIONĂRII CONTROLULUI OBŞTESC

UNA DIN DIRECȚIILE în care partidul va acționa pentru înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate, o constituie perfecționarea în continuare a conducerii și organizării activității economice și sociale în scopul utilizării cît mai eficiente a tuturor resurselor materiale și umane, al eliminării oricărei forme de risipă, al concentrării eforturilor poporului în direcțiile hotărîtoare ale progresului material și spiritual, al unirii și coordonării raționale, cu maximum de randament a forțelor societății pentru înfăptuirea neabătută a Programului partidului.

O latură importantă a conducerii științifice, a activității economice și sociale, a întregii vieți publice, strîns legată de dezvoltarea democrației socialiste, este organizarea corespunzătoare a controlului la toate nivelurile și în toate compartimentele. Societatea trebuie să cunoască în orice moment cum sînt gospodărite mijloacele materiale și financiare de care dispune, cum își îndeplinesc sarcinile colectivele de oameni ai muncii, cadrele de conducere, cum sînt realizate hotărîrile de partid și aplicate legile țării în toate sectoarele de activitate. Documentele de partid au subliniat necesitatea ca acest control să fie exercitat în mod unitar și pe baza unor criterii precise, în așa fel încît să crească răspunderea tuturor organismelor economico-sociale în îndeplinirea hotărîrilor partidului și a legilor țării.

Acțiuni convergente pentru creșterea eficienței economice

CONTROLUL FINANCIAR trebuie să contribuie mai din plin la buna folosire a tuturor mijloacelor de care dispune societatea, la conducerea unitară, planificată, cît mai eficientă a activității economico-sociale. Întărirea controlului financiar pe toate treptele organizatorice este de natură să prevină angajarea unor fonduri fără justificare economică, imobilizarea unor mijloace economice, să asigure obținerea unei eficiențe maxime în folosirea resurselor materiale și financiare ale societății.

În condițiile dezvoltării în ritm înalt a tuturor ramurilor economiei naționale, ale diversificării și complexității crescînde a proceselor economice și sociale, în fața controlului financiar stau sarcini deosebite, întrucît el trebuie să se exercite asupra unui număr de unități și a unui volum de mijloace materiale și bănești din ce în ce mai mare, cu aspecte și probleme deosebit de diverse. Iată de ce în această etapă se ridică, ca o necesitate, problema de a analiza și determina noi căi și metode prin care controlul financiar din economie să acționeze mai energic și mai operativ.

Avînd în vedere cerințele majore ale conducerii și organizării științifice a societății, precum și actualele norme unitare de structură, considerăm că nu se poate pune problema extinderii aparatului de control financiar și nici a restrîngerii obiectivelor, a atribuțiilor de control; ceea ce se impune este ca activitatea controlului financiar să capete **noi valențe, să-și diversifice tehnicile, procedeele și metodele de acționare de așa manieră încît să corespundă în cel mai înalt grad răspunderilor conferite de lege.**

În acest context, activitatea organelor specializate de control financiar trebuie să se integreze în mod nemijlocit, să se împletească organic cu aceea a formelor instituționalizate de control ale oamenilor muncii și anume cu a consiliilor de control muncitoresc al activității economice și sociale din întreprinderi, cu activitatea ce se desfășoară în unitățile economice cu prilejul pregătirii și aplicării măsurilor hotărîte de adunările generale ale oamenilor muncii, cu controlul obștesc exercitat potrivit legii.

Această integrare, care presupune o conlucrare permanentă, în toate fazele de planificare, pregătire, desfășurare și valorificare a constatărilor controlului trebuie înțeleasă nu ca un scop în sine, ci ca o acțiune convergentă a tuturor factorilor, care urmărește în final gospodărirea rațională a mijloacelor materiale și bănești, creșterea eficienței în toate domeniile de activitate, apărarea fermă a avutului obștesc.

Pentru realizarea acestui deziderat considerăm necesar ca activitatea să se canalizeze pe două mari laturi și anume pe de o parte în direcția perfecționării metodologiei organelor specializate de control financiar, a modalităților de acționare în comun a acestora cu cele de control al oamenilor muncii, iar pe de altă parte în direcția lărgirii bazei de masă a controlului, atragerii oamenilor muncii în această activitate, perfecționării autocontrolului, precum și a controlului propriu al unităților socialiste.

Din acest punct de vedere părerea noastră este că **planurile de control trimestriale ale organelor specializate de control financiar pot fi corelate cu programele de lucru ale consiliilor de control muncitoresc din unități;** așa, spre exemplu, acțiunile de control cu caracter economic financiar al organelor de inspecție ale Ministerului Finanțelor se pot corela cu controale ale consiliilor de control muncitoresc pe teme privind realizarea indicatorilor planului de producție, folosirea capacităților, calității produselor și respectării tehnologiilor de fabricație etc.

Educarea producătorilor în spiritul respectării legalității socialiste

O IMPORTANȚĂ DEOSEBITĂ prezintă etapa efectuării propriu-zise a controlului. În această perioadă, cerința este ca organele de control financiar să conlucreze efectiv cu membrii consiliilor de control muncitoresc al activității economice și sociale, cadre cu experiență îndelungată în producție, cunoscători ai realităților din unitățile în cauză, să acționeze în comun pentru determinarea adevăratelor stări de lucruri în legătură cu activitățile verificate ; pe această bază urmează să se fundamenteze constatările, să se stabilească în mod cît mai precis neajunsurile, precum și cauzele care au contribuit la existența acestora.

Activitatea organelor de control pentru stabilirea neajunsurilor și abaterilor, precum și a celor vinovați de producerea lor trebuie să fie însoțită de o preocupare susținută în direcția educării oamenilor muncii, popularizării în fața acestora a legilor statului. a obligațiilor și răspunderilor fiecăruia la locul de muncă, a necesității obiective de participare conștientă la apărarea atît a intereselor colectivului din unitate, cît și a intereselor generale ale statului, ale societății socialiste.

Este necesar să se acționeze mai intens în această direcție, deoarece unele organe de control financiar desfășoară o activitate de birou, se pierd în hîrtii și analiza documentelor, fără a îmbina armonios analiza actelor cu controlul faptic, viu; trebuie înțeles că controlul constituie un act politic, ceea ce impune ca activitatea lui să se sprijine. să se împletească cu controlul pe care masele de oameni ai muncii, prin formele instituționalizate, îl efectuează asupra modului cum sînt administrate bunurile obștești.

Esențial în munca de control, într-un anumit sens rațiunea de a fi a acestei activități, o constituie măsurile ce se iau ca urmare a controlului, soluțiile și propunerile pe care organele de control le fac în vederea remedierii neajunsurilor constatate. pentru tragerea la răspundere a celor vinovați, precum și pentru prevenirea în viitor a unor abateri asemănătoare.

În această etapă este necesar ca organele de control financiar, acționînd ferm și exigent în spiritul legilor statului, să folosească cu mai multă atenție, grijă și solicitudine. părerile și sugestiile membrilor consiliilor de control muncitoresc din unități. pornind de la considerentul major că experiența acestora și cunoașterea profundă a realităților din unități. precum și nivelul pregătirii lor politice și profesionale sînt factori de seamă în jalonarea măsurilor ce urmează a fi luate și propuse pentru intrarea în legalitate acolo unde este cazul și stabilirea răspunderilor, precum și a măsurilor ce se impun pentru realizarea integrală a sarcinilor din planul național unic de dezvoltare economică și socială ce revin unității respective. În același timp. membrii consiliilor de control muncitoresc al activității economice și sociale au posibilitatea de a cunoaște mai îndeaproape formele și metodele specifice muncii de control financiar, să poată acționa direct și eficient pentru stabilirea propunerilor de măsuri pentru îmbunătățirea activității economice și sociale a unității.

Înțelegerea sensului profund al eficienței muncii de control exercitat atît de organele de control financiar. cît și de alte organe este legată de măsurile luate și propuse pentru remedierea și prevenirea neajunsurilor și stabilirea răspunderilor în situația cînd avutul obștesc a fost păgubit. În etapa actuală. însă. pe lîngă această latură. ce se cere în continuare dezvoltată și accentuată. se impune deopotrivă a fi întărită și latura de sprijin și îndrumare a unităților socialiste, a conducerii acestora pentru realizarea integrală și cu eficiență sporită a indicatorilor economici și financiari ai planului, în gospodărirea și utilizarea economicoasă a fondurilor, sprijin care trebuie concretizat în soluții și propuneri operative, aplicabile de regulă în timpul controlului, la unitatea verificată, precum și la altele cu care are relații economice etc.

După părerea noastră, organele de control financiar ar trebui să contribuie în mai mare măsură la pregătirea materialelor ce se supun dezbaterii, în așa fel încît aceste materiale să oglindească problemele majore ale modului de aplicare a legilor statului referitoare la gospodărirea mijloacelor materiale și financiare, de apărare a avutului obștesc, precum și măsurile ce se impun pentru prevenirea abaterilor în viitor. Contribuția organelor de control trebuie să sporească și cu prilejul dezbaterilor propriu-zise din adunările generale.

Aceeași preocupare se cuvine a fi manifestată și din partea conducerilor unităților, a consiliilor oamenilor muncii ca, atît în materialele, cît și în dezbaterile adunărilor generale să includă în mod corespunzător și aspectele reliefate de organele de control financiar, de către consiliile de control muncitoresc al activității economice și sociale și totodată și măsurile propuse de aceste organe. În acest mod se încorporează în mod organic în controlul exercitat de adunarea generală și munca depusă de organele de control specializate, se asigură o acționare unitară și eficientă pentru gospodărirea patrimoniului încredințat de societate.

Întărirea controlului obștesc al maselor

UNA DIN DIRECȚIILE de acțiune pentru asigurarea conducerii științifice a societății o constituie întărirea controlului obștesc al maselor populare, consultarea largă a colectivelor de muncă din toate domeniile, perfecționarea continuă a cadrului de participare a maselor la elaborarea și adoptarea hotărîrilor.

Exercitat în condițiile legii, controlul obștesc contribuie la combaterea manifestărilor de neglijență, nepăsare și lipsă de răspundere față de interesele populației și de păstrare a avutului obștesc, la respectarea legalității socialiste. Avînd în vedere și faptul că deficiențele constatate de echipele de control obștesc trebuie analizate de conducerile unităților socialiste în vederea stabilirii măsurilor pentru înlăturarea lor, apare necesitatea ca, în mod organizat, organele de control financiar să cunoască și să asigure mai operativ și eficient valorificarea acestor constatări.

Spre exemplu, revizorii de gestiune din unitățile comerciale în care activează și echipele de control obștesc, trebuie să colaboreze permanent cu acestea, să le cunoască și să țină o legătură strînsă în ceea ce privește perioadele la care se efectuează controlul, deficiențele constatate, urmînd ca, de comun acord, să determine măsurile ce trebuie aplicate pentru înlăturarea și prevenirea neajunsurilor. Revizorii de gestiune pot și trebuie să cunoască cum conducerile unităților au analizat deficiențele constatate de echipele de control obștesc și măsurile luate de către acestea. La întreprinderi industriale, unități de prestații de servicii și la instituții, organele de control financiar intern fie de la forul tutelar fie din unitatea de control obștesc, să le folosească în fundamentarea constatărilor referitoare la efectuarea controlului gestionar de fond, acordînd totodată sprijin acestor echipe în ceea ce privește modalitățile de acționare, de exercitare a controlului și de stabilire a răspunderilor pentru abaterile constatate.

Desigur, căile și metodele, formele concrete de colaborare, întrajutorare, efectuare în comun a verificărilor și valorificarea exigentă a constatărilor controlului exercitat de organele specializate de control financiar și de cele ale formelor instituționalizate de control al maselor pot fi și mai diverse și multiple. Esențial este, după părerea noastră, ca toți factorii — organe de control, conduceri de unități, oameni ai muncii — să acționeze unitar și convergent în scopul formării unui front comun al unei opinii largi, generale pentru luarea tuturor măsurilor care să asigure atît depistarea abaterilor, cît și tragerea la răspundere a celor vinovați și prevenirea lor în viitor. De asemenea, important este ca, pornind de la realitățile din unități, de la concluziile și aspectele ce se desprind din activitatea organelor de control să se **perfecționeze în continuare metodologia lor de verificare.**

Totodată, ne exprimăm părerea că, în contextul preocupărilor de îmbunătățire și adaptare a reglementărilor în vigoare referitoare la creșterea rolului maselor în conducerea științifică a societății, să se pună un mai mare accent pe **organizarea și exercitarea autocontrolului** ce trebuie efectuat de fiecare persoană încadrată în muncă, simultan cu execuția lucrărilor sau operațiilor încredințate, pentru ca fiecare om al muncii să se convingă dacă a respectat normele legale și normativele de lucru în realizarea sarcinilor de serviciu, pentru a putea să intervină imediat în corectarea eventualelor erori și în prevenirea lor în viitor.

În etapa următoare este necesar să se pună în aplicare cu toată exigența și fermitatea indicațiile conducerii partidului potrivit cărora ministerele, centralele și întreprinderile au sarcina de a acționa în continuare pentru întărirea ordinii și disciplinei în gospodărirea fondurilor, pentru înlăturarea oricăror forme de risipă, pentru folosirea cu eficiență maximă a resurselor financiare, iar organele de control financiar-bancar de a interveni operativ și energic pentru prevenirea și lichidarea deficiențelor, în scopul utilizării cît mai judicioase a mijloacelor circulante și a fondurilor de investiții, a fondurilor valutare, pentru încadrarea riguroasă a activității economice în disciplina financiară și de plan.

drd. Ștefan CRĂCIUN

Ecouri la dezbaterea R.E.: „Zonarea turistică“

DEZVOLTAREA PRIORITARĂ A TURISMULUI MONTAN

EXISTĂ in prezent mai multe propuneri de zonare turistică, ce se pot încadra, după părerea mea, în două orientări principale.

Prima : **delimitarea de zone turistice în jurul unor centre sau al unor artere de interes turistic**, prin turism înțelegîndu-se dispersarea și revenirea din și la aceste centre sau artere. Această orientare prezintă două mari dezavantaje : zonele constituite au limite foarte arbitrare, iar sistematizarea unei asemenea zone turistice asigură cel mult trasee în circuit, în jurul unor centre, dar nu poate rezolva problema traseelor de traversare a unor zone naturale, care ar asigura o eficiență turistică maximă, prin evitarea repetării drumului de acces.

A doua : **conturarea de zone turistice între artere principale de circulație, incluzînd zone naturale de o relativă uniformitate** și reprezentînd, în general, **o individualitate din punct de vedere geografic și turistic.** Datorită delimitării lor de drumuri principale de acces, acestea permit o sistematizare completă a unei zone naturale, dînd posibilitatea dezvoltării armonioase a întregii rețele de mijloace de deplasare și cazare turistică.

Varianta pe care o propunem aparține acestei ultime orientări. Premisele teoretice ale acestei zonări, izvorîte din principiul optimizării contactelor dintre om și peisaj, sînt următoarele :

1. Zonarea turistică trebuie concepută și realizată ca un **instrument fundamental al sistematizării turistice.**

2. Sistematizarea turistică o vedem ca o **sistematizare a fluxului turistic,** prin realizarea unei scheme-rețea de variate mijloace de deplasare în jurul unor zone de amplasamente de cazare, care să se suprapună cît mai perfect peste potențialul recreativ al unei zone.

3. Zonarea turistică să contureze anumite **ansambluri geografico-turistice** sau **mari zone turistice,** între căi principale de acces și centre de emisie turistică, realizînd astfel un inel periferic de acces, în interiorul căruia să se poată dezvolta armonios acel canevas de dotări turistice — baze de cazare și rețea de drumuri, poteci, mijloace cu cablu, permițînd astfel și o **dirijare conștientă** a fluxului turistic.

4. Zonarea turistică să țină seama de **specificul peisajului românesc.** Peisajul lanțului munților Alpi, luat adeseori ca model în dezvoltarea turismului, prezintă anumite caracteristici. Altitudinile mari și peisajul tipic alpin, cu ghețari și stîncării imense, cu un relief general foarte frămîntat, fac aproape imposibilă traversarea masivelor muntoase de către turiștii obișnuiți. În ce privește văile largi, glaciare, prin echilibrul pe care îl realizează în dinamismul peisajului și prin volumul spațial structurat mare, ele dețin un apreciabil potențial recreativ. În acele zone turismul s-a dezvoltat ca turism de sejur, de stațiune, adaptat cu predilecție turismului de iarnă. Pe lîngă avantajele pe care le prezintă stațiunile din lanțul alpin, ele prezintă și un mare dezavantaj : mențin caracterul de urbanizare, de sedentarism și aglomerare.

Specificul peisajului nostru carpatin este însă sensibil diferit ; munții în general mai domoli, în mare parte împăduriți pînă sus, cu un pitoresc aparte, oferă posibilitatea traversării lor ușoare, deci a dezvoltării turismului de potecă, formă din ce în ce mai căutată datorită caracterului său de izolare și liniște, complexității și varietății peisajelor străbătute, ca și condițiilor ce le oferă pentru practicarea unui sport fără solicitare fizică excesivă.

5. În consecință, consider că turismul de munte va trebui să ocupe un loc prioritar în dezvoltarea viitoare a turismului românesc. Extinzîndu-se în două sezoane — vara și iarna, eficiența lui economică poate fi mai mare decît, de exemplu, cea a litoralului.

6. Conturarea unor zone sau subzone turistice să nu pornească de la dotările existente și dezvoltarea turistică actuală, în general reduse și inexpresive în unele zone cu mare potențial turistic natural ; totodată, să se aibă în vedere și modificările ce vor interveni în peisajele montane, în special ca urmare a creării în viitor a numeroase acumulări de apă.

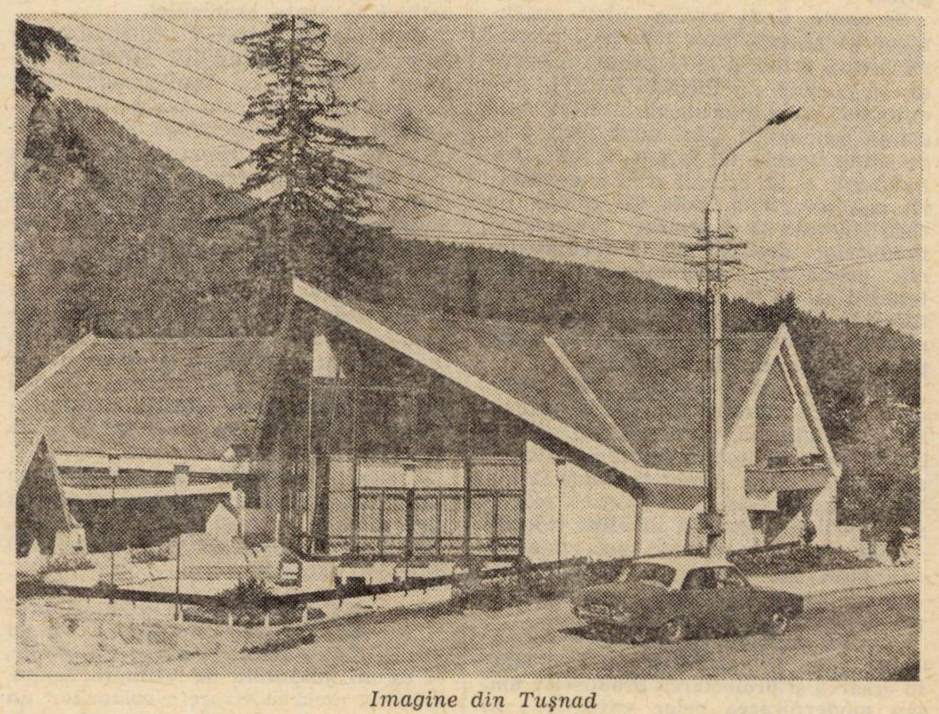

Imagine din Tușnad

7. În sistematizarea turistică, accentul să fie pus nu numai pe valoarea unor obiective turistice, ci și pe cea a traseelor turistice. Elementul de fond al acestora, mulțimea peisajelor străbătute pentru a se ajunge la un obiectiv contează foarte mult în valoarea lor turistico-recreativă.

Cunoașterea potențialului turistico-recreativ al tuturor zonelor este o măsură ce se impune în primă urgență, pentru a se putea aborda sistematizarea turistică de ansamblu și pe zone turistice. Studiile vor trebui să rezolve două aspecte principale : **identificarea tuturor obiectivelor turistice de importanță cultural** — istorică, etnică, folclorică etc. (problemă relativ simplă, existînd suficient material documentar) și **cartarea peisagistică a întregii suprafețe** a zonei, indispensabilă unei bune sistematizări turistice, dacă se urmărește principiul optimizării contactelor între om și peisaj.

Institutul de cercetări și amenajări silvice Timișoara dispune în prezent de o metodă originală de cartare peisagistică, concepută într-o manieră modernă, bazată pe informatică, eliminînd în mare măsură subiectivismul și relativitatea aprecierilor estetice. Metoda a fost aplicată cu bune rezultate în „Studiul de sistematizare a masivului Bucegi“, care poate fi apreciat ca model de sistematizare turistică. Studiile speciale pentru determinarea potențialului turistic al zonelor montane, bazate pe cartarea peisagistică a zonei, vor putea oferi elemente sintetice necesare pentru stabilirea încărcării cu vizitatori a fiecărei zone, precum și alte elemente sintetice pe baza cărora să se stabilească prioritățile.

În această privință trebuie urmărit un principiu fundamental : **acordarea de prioritate în amenajare acelor subzone care, cu investiții minime, pot asigura o eficiență generală maximă.**

Ne îngăduim, în încheiere, să sugerăm cîteva criterii pentru stabilirea acestor priorități. Preocupări ale altor sectoare care au vizat amenajarea unor zone naturale cu caracter tipic polifuncțional și care au ținut seama de funcțiunea turistică viitoare a acelor zone, de implicațiile acestei funcțiuni, au dus la conturarea oficială a unei rețele de 13 parcuri naționale și la schițarea unei rețele de 12 parcuri naturale, care înglobează în cea mai mare parte originalitățile peisajului românesc ; este firesc ca zonele care includ aceste suprafețe să fie considerate ca prioritare.

Apreciem că o prioritate absolută trebuie acordată unor zone ca magistrala turistică transcarpatină, care este realizată în cea mai mare parte, urmînd a fi definitivă și modernizată integral în viitorii ani. Pentru turiștii străini care vor străbate cei peste 400 km ai magistralei transcarpatine din munții de sud, vizitînd 6 parcuri naționale, după care vor trece prin Capitală, vor gusta ineditul sublim din estul țării, Delta Dunării, vor avea un emoționant contact cu mărturiile trecutului nostru istoric în pădurea de mănăstiri din nord și apoi, prin „țara descălecătorilor“, vor coborî în „țara de piatră“ din vest, mesajul acestor puncte cardinale ale existenței și ființei noastre va fi, fără îndoială, de neuitat.

ing. Zeno OARCEA
Institutul de cercetări și amenajări silvice Timișoara

CONDUCERE·ORGANIZARE

R. E. militează pentru extinderea analizei valorii

● În spiritul revoluției tehnico-științifice : linia nouă de GÎNDIRE FUNCȚIONALĂ ● Un INSTRUMENT tehnic și economic de stimulare a creativității și eficienței ● O nouă VIZIUNE în creație : produsul definit ca ansamblu de utilități ● O nouă MOTIVARE a costurilor, care elimină orice funcțiuni sau consumuri inutile ● De la principii, la METODOLOGIA CONCRETĂ DE LUCRU.

PENTRU O REVOLUŢIE ÎN GÎNDIREA ŞI CREAŢIA TEHNICĂ

ESTE BIÑECUNOSCUT că **sporirea eficienței economice a producției materiale depinde în primul rînd de calitatea concepției produselor** și numai în al doilea rînd de condițiile în care acestea sînt executate. Prioritatea economică a **FAZEI DE CONCEPȚIE** decurge din faptul că ea poate fi **motor** sau **frînă** pentru **deplina utilizare a posibilităților oferite de stadiul dezvoltării forțelor de producție și de revoluția tehnico-științifică.**

Se simte, deci, nevoia unui instrument în același timp tehnic și economic care, printr-o metodologie adecvată, să-i ajute pe **PROIECTANȚI**, orientîndu-i spre soluțiile de maximă eficiență economică. Mai mult decît atît, se simte nevoia nu numai a unei metodologii, ci în primul rînd a **conturării mai precise a liniei de gîndire pe care trebuie să o urmeze proiectarea produselor, pornind de la recunoașterea primatului economicului asupra tehnicii și de la identificarea și cuantificarea obiectivelor economico-sociale cărora trebuie să le răspundă orice proces de producție materială.**

Avînd în vedere această necesitate, care se accentuează pe măsura dezvoltării forțelor de producție, în ultimii 15—20 de ani atenția conducătorilor și specialiștilor din producția materială a fost și continuă să fie atrasă cu putere spre metoda denumită **„analiza valorii“** — sau, mai corect spus, spre metodele mai mult sau mai puțin diferite între ele, cunoscute în prezent sub denumirea generică de analiză a valorii.

Aceste metode au ca trăsătură comună aplicarea **„gîndirii funcționale“ în crearea și proiectarea produselor noi, sau modernizarea celor existente ;** în același timp ele prezintă substanțiale diferențieri de conținut, datorate în principal deosebirilor existente de la o țară la alta, în ce privește baza economică și tehnico-materială a producției.

Nici în țara noastră, aflată într-un intens proces de dezvoltare, nu a putut fi neglijată problema calității concepției produselor și a căilor care pot conduce la îmbunătățirea continuă a acesteia, printre care și analiza valorii. Experimentările efectuate în diferite unități economice românești, mai ales în ultimii 5 ani, au condus la astfel de rezultate încît, în ultimul timp, apar din ce în ce mai stăruitor și din diferite surse chemări pentru lărgirea ariei aplicative a metodei. Este suficient să menționăm că **în majoritatea cazurilor, aplicarea analizei valorii a condus la reduceri ale prețului de cost și ale cheltuielilor materiale cu peste 25% (în unele cazuri depășind 60%), în paralel cu substanțiale îmbunătățiri calitative ale produselor analizate.**

Lărgirea aplicării metodei, trecerea de la experimentări la o practică mai mult sau mai puțin generalizată sau chiar la măsuri cu caracter normativ, cum propun unii, ridică însă **o problemă de fond,** pe care ne propunem să o expunem aici și **care, credem noi, trebuie rezolvată înainte de a întreprinde acțiuni la scara economiei.**

Vom începe printr-o scurtă trecere în revistă a conținutului „analizei valorii“ în forma sa „tradițională“ și a diferențierilor apărute pe parcurs, îndeosebi în țările socialiste.

Pornind de la ideea că **un produs este cumpărat pentru că el „face“ ceva care corespunde unei necesități a cumpărătorului,** s-a denumit această proprietate a sa **„funcție de bază“.** Pentru ca funcția de bază să fie îndeplinită, trebuie adăugate produsului o serie de **funcții secundare,** care nu prezintă interes decît în cazul cînd contribuie la îndeplinirea normală a funcției de bază. Se afirmă că în general, **numai 20% din costurile de fabricație sînt provocate de funcția de bază, iar 80% de funcțiile secundare.**

Făcînd abstracție de diferențierea funcțiilor în două categorii și evaluarea generalizată a ponderii lor în costuri, conceptul de „funcție“ este capabil să deschidă orizonturi noi.

În această nouă viziune, **produsul este definit nu ca un ansamblu de părți materiale, ci ca un ansamblu de utilități.** Apare, astfel, o nouă motivare a costurilor, nu în raport cu un corp material, ci **în raport cu serviciile pe care le obțin beneficiarii, consumatorii.** Privind un produs ca un corp fizic, costul său poate părea justificat dacă analizăm complexitatea sa constructivă și materialele din care este confecționat — și poate apare complect nejustificat, dacă îi privim ca o sumă de utilități.

Această linie de „gîndire funcțională“, cu toate imperfecțiunile sale teoretice și metodologice de conținut, este suficientă pentru a explica rezultatele obținute prin aplicarea analizei valorii.

În paralel cu analiza sau gîndirea funcțională, mai există și alte principii sau linii directoare ale analizei valorii, enunțate în diverse lucrări de specialitate ; ele însă, după părerea noastră, nu prezintă un interes deosebit. Astfel, unii enunță drept principii ale analizei valorii reguli generale sau de comportament, care au devenit azi „locuri comune“ ale științei conducerii și care nu pot constitui în nici un caz un suport specific pentru această metodă, ca : „principiul comunicațiilor eficiente în interiorul întreprinderii și cu mediul exterior“, „principiul responsabilității“, „principiul obiectivității în evaluarea soluțiilor“ etc.

Dacă trecem de la principii, la metodologia concretă de lucru, constatăm o situație mai mult decît surprinzătoare. În mod normal, o metodă de cercetare îndreptată spre un anumit obiectiv trebuie axată pe o anumită schemă logică de desfășurare a fazelor care compun planul său operațional și pe o anumită metodologie de executare a acestor faze. În cazul analizei valorii nu există, însă, nici o metodologie consacrată și specifică.

Nu putem trece sub tăcere și un alt grup de metode care, deși nu-s proprii analizei valorii, sînt totuși considerate de unii ca formînd însuși fondul său metodologic. Acestea sînt metodele de stimulare și conducere a procesului creativ, folosind dinamica de grup : brainstormingul și synectica. Nu contestăm utilitatea acestora în calitate de metode auxiliare, la care s-ar mai putea adăuga metodele matematice, cercetarea operațională, calculul ingineresc, metodele de studiu al necesităților sociale și altele. Credem însă că trebuie făcută o netă deosebire între **fondul metodologic propriu al analizei valorii** și **metodele ajutătoare de uz general,** evitînd absolutizarea uneia sau alteia dintre acestea.

Ajungem la concluzia că din punct de vedere practic aplicativ, analiza valorii nu este încă deplin finisată, nu are încă un conținut metodologic deplin unitar și, în consecință, ea este supusă la interpretări diferite și chiar la importante deformări — ce pot fi întîlnite frecvent în multe lucrări de specialitate și pe care spațiul nu ne permite să le cităm aici. Se înțelege că în aceste condiții, linia de gîndire funcțională, fertilă în posibilități, nu poate fi pusă integral în valoare.

Economia politică marxistă dă noțiunilor de valoare, valoare de întrebuințare, valoare de schimb, un conținut științific deosebit de economia politică burgheză. Acest lucru are o importanță capitală, fiind **o reflectare a bazei economice, a relațiilor de producție,** care orientează întreaga producție materială spre un anumit obiectiv final și **orice metodă de conducere a producției, printre care și analiza valorii, trebuie să capete un astfel de conținut încă să tindă spre realizarea obiectivului respectiv, altul**

în socialism decît în capitalism. Din aceste considerente, în Republica Democrată Germană metoda este denumită „Gebrauchswert-Kosten Analyse“ (analiza, valoare de întrebuințare-costuri), iar în Republica Populară Ungară au fost propuse diferite denumiri, ca „analiza nivelului de randament“ sau „analiza valorii tehnico-economice“.

Ca rezultat al eforturilor depuse au apărut criterii și procedee de lucru noi, mai perfecționate, mai eficiente, iar rezultatele obținute au fost din ce în ce mai bune. Cu toate acestea, deși avem orientări mult mai precise și mai științifice, dezvoltarea și perfecționarea metodei deschid în continuare un cîmp larg de acțiune.

Ni se pare semnificativă inițiativa specialiștilor polonezi de a convoca la sfîrșitul anului 1975, la Gdansk, o conferință internațională avînd ca obiectiv inventarierea și discutarea critică a procedeelor practice de lucru ale analizei valorii, utilizate în diferite țări și întreprinderi industriale.

Cercetări și experimentări similare celor efectuate în alte țări socialiste au fost întreprinse și în țara noastră. Au fost elaborate și la noi formulări îmbunătățite privind liniile directoare ale analizei valorii, în concordanță cu realitățile economiei noastre socialiste și noi procedee practice de lucru. Nu vom stărui asupra lor. Cu toate rezultatele obținute, din ce în ce mai bune, ele sînt încă susceptibile de a fi îmbunătățite, lăsînd, un larg cîmp cercetărilor viitoare. Credem însă că din cele expuse mai sus se poate trage o concluzie de cea mai mare importanță, avînd în vedere tendințele actuale de a intensifica aplicarea analizei valorii în economia noastră.

A obliga — sau chiar numai o recomanda — utilizarea unei anumite metode presupune a avea în vedere un conținut metodologic bine definit și nu numai o „linie de gîndire“. Care este însă conținutul pe care îl putem avea în vedere în acest caz ?

Este necesară perfecționarea **conținutului teoretic și metodologic unitar, corespunzător realităților și necesităților industriei românești și care, utilizînd avantajele gîndirii funcționale, să pună la dispoziția proiectanților noștri un instrument practic util.**

Ne permitem deci să sugerăm ca **sub conducerea unei instituții de învățămînt superior sau a unui organ central de sinteză, să fie elaborate — utilizînd experiența cadrelor de proiectanți și economiști care au avut activități practice concrete în acest domeniu — liniile generale teoretice și metodologice ale analizei valorii, unitar aplicabile în economia românească.**

ing. Petru ORĂNESCU
șeful colectivului de analiza valorii din Academia „Ștefan Gheorghiu“

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

ECONOMII PRIN RECONCEPEREA UNUI PRODUS

CONSIDER binevenită preocuparea „Revistei economice“ de a promova introducerea largă în industria noastră a analizei valorii, metodă științifică de cercetare sistematică a optimului economic, pentru raționalizarea producției și ridicarea performanțelor tehnico-economice ale produselor.

Metoda și-a găsit o elocventă aplicare și în cadrul **Combinatului de prelucrare a lemnului-Blaj.**

Ținînd seama că ea implică o activitate de echipă, s-a urmărit ca la executarea fazelor de analiza valorii să participe principalele compartimente ale unității : proiectare, programarea, pregătirea și urmărirea producției, secțiile de producție, organizarea producției și a muncii, plan-dezvoltare, financiar-preț de cost, control tehnic de calitate.

La stabilirea produsului ce urma să fie analizat s-au avut în vedere criteriile specifice tehnicii „A.V.“ :

● produsul să fie reprezentativ pentru întreaga producție de serie din întreprindere ; ● îmbunătățirile ce i se aduc să poată fi extinse, pe cît posibil, și la alte sortimente; ● cantitatea din produsul analizat, ce se execută în anul studiului, să fie suficient de mare pentru ca beneficiul rezultat să justifice efortul depus de colectivul care efectuează analiza valorii ; ● produsul să facă parte, pe cît posibil, din planul de export ; ● el să se afle în etapa de expansiune sau maturitate pe curba vieții produsului.

Ne-am oprit asupra produsului „plăci fibrolemnoase (P.F.L.) dure“, din care fabricăm anual, în două clase de calitate, circa 36 mii de tone, cu o largă utilizare — ca atare sau înnobilat — în fabricarea mobilei, a unor tipuri de mijloace de transport, în construcții etc. El trebuie să îndeplinească anumite cerințe de calitate, exprimate în caracteristici fizico-mecanice privind comportarea la umiditate, rezistența la încovoiere ș.a.

Funcțiile identificate de noi ale P.F.L. dure sînt următoarele : **A** — asigură rezistența mecanică ; **B** — rezistă la uzură ; **C** — asigură aspectul exterior ; **D** — asigură stabilitatea dimensională la umiditate ; **E** — rezistă la atacul insectelor și ciupercilor ; **F** — asigură forma dreptunghiulară și respectarea abaterii limită la dimensiuni. Ținînd cont de destinația produsului, deci de criteriul comercial și al utilității sale practice, ponderea funcțiilor în valoarea de întrebuințare totală a acestuia a fost stabilită cu ajutorul unei matrice pătrate :

IEȘIRE →
INTRARE ↓

FUNCȚII	A	B	C	D	E	F
A	1	0	0	0	0	0
B	1	1	0	0	0	0
C	1	1	1	0	0	0
D	1	1	1	1	0	0
E	1	1	1	1	1	0
F	1	1	1	1	1	1
NIVELE	6	5	4	3	2	1

După cum se observă, ordinea nivelului de însemnătate al funcțiilor corespunde cu ordinea în care le-am enumerat mai sus.

Au fost determinate apoi costurile (materiale și manoperă) pe fiecare funcție în parte. Ele au fost trecute într-o diagramă (vezi figura de mai jos) în care pe ordonată sînt trecute dimensiunile economice (costurile în lei) ale funcțiilor, iar pe abscisă, nivelele de însemnătate ale acestora. Unind originea **O** cu punctul corespunzător funcției **A**, cu cel mai înalt nivel, am obținut dreapta **OA** care dă panta de optimizat.

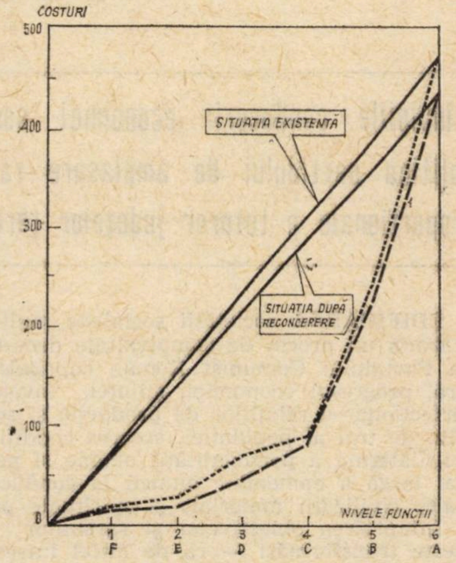

Pe baza concluziilor rezultate din analiza funcțională s-a trecut la analiza riguroasă a costului și însemnătății fiecărei funcții, găsindu-se noi soluții: îmbunătățirea rețetei de materie primă, reducerea consumului de rășină fenolică, înlocuirea emulgatorului P8 cu parafină și oleină, mecanizarea unor operații în depozite. Ele aduc, la o tonă de produs, economii de 79,78 lei la materii prime și materiale și 3,44 lei la manoperă, păstrînd nealterate calitățile produsului.

În diagrama „nivel de însemnătate-costuri“ pe funcții, de mai jos, sînt marcate : cu linie continuă **OA** — optimul teoretic ; cu linie punctată — situația existentă înainte de analiza produsului și cu linie întreruptă — noua situație, la produsul reconceput. (Nivelul celor șase funcții s-a păstrat același).

Pe lîngă soluțiile propuse și luate în calcul, a fost analizată și posibilitatea de a fabrica în paralel P.F.L. dure acoperite cu pastă mecanică — produs de calitate superioară, cu o finisare îmbunătățită și la un preț de livrare mai bun, cu cheltuieli suplimentare reprezentînd doar o treime din plusul ce s-ar obține la acest preț. În condițiile noastre de fabricație, din totalul producției anuale de P.F.L. dure s-ar putea realiza în proporție de 13—14% plăci cu pastă mecanică.

Eficiența economică totală a soluțiilor preconizate — scăzînd investițiile de circa 106 mii de lei pentru mecanizarea unor operații de manipulări — **este de aproape 3,5 milioane de lei anual, în condițiile creșterii producției globale și marfă cu 1,5 milioane de lei.**

ing. Arcadie HINESCU
C.P.L.—Blaj

CONSULTATII

În sprijinul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid

DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ A ŢĂRII – PROCES UNITAR, CONDUS DE PARTID

Principiile conducerii economiei socialiste unitare. Perfecționarea continuă a conducerii economico-sociale. Politica partidului de amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării, asigurarea dezvoltării proporționale a tuturor județelor țării – temelie a ridicării gradului de civilizație materială a întregului popor.

EDIFICAREA societății socialiste multilateral dezvoltate reprezintă un proces de complexitate deosebită, care, în concepția Partidului Comunist Român cuprinde, într-o viziune unitară, progresul economiei, științei, învățămîntului și culturii, perfecționarea relațiilor de producție și sociale, ridicarea nivelului de trai al populației, crearea condițiilor pentru înflorirea multilaterală a personalității umane și pentru participarea tot mai largă a oamenilor muncii la conducere, asigurarea unei înalte civilizații materiale și spirituale pentru întregul popor.

Înfăptuirea obiectivelor și sarcinilor pe care le implică aceste transformări — ca de altfel întreaga construcție a socialismului și comunismului — nu poate fi decît un proces conștient, unitar, organizat și condus la nivel microeconomic cît și la scara întregii economii naționale, proces în care toate unitățile economice și social culturale, toate sectoarele de activitate, se dezvoltă armonios, în concordanță cu cerințele repartizării și utilizării raționale a tuturor resurselor și ale satisfacerii optime a nevoilor societății și ale membrilor ei. În Programul P.C.R. se subliniază astfel că „întreaga dezvoltare economico-socială a țării se va realiza pe baza planului național unic, asigurîndu-se unirea eforturilor umane și materiale ale întregului popor în scopul înfăptuirii programului partidului“1).

1. Conducerea de către Partidul Comunist Român a economiei naționale

CONDUCEREA UNITARĂ a vieții economico-sociale se desfășoară ca un proces complex, cuprinzînd mai multe laturi esențiale, între care rolul hotărîtor îl dețin determinarea scopului și obiectivelor activității economico-sociale ; elaborarea strategiei generale a dezvoltării economico-sociale ; stabilirea măsurilor și a direcțiilor de acțiune capabile să asigure realizarea obiectivelor propuse și armonizarea intereselor individuale, colective și generale ; repartizarea resurselor materiale și umane și stabilirea proporțiilor în concordanță cu cerințele dezvoltării armonioase a economiei și ale realizării obiectivelor pe care societatea și le propune în fiecare etapă ; prevenirea sau corectarea disproporțiilor ce pot să apară în procesul dezvoltării economico-sociale ; controlul asupra îndeplinirii obiectivelor și sarcinilor propuse ; analiza rezultatelor obținute, evidențierea noilor cerințe pentru determinarea și realizarea obiectivelor și sarcinilor etapei următoare.

În acest fel conducerea economiei socialiste incumbă înalte răspunderi sociale, întrucît deciziile și măsurile pe care le implică angajează viitorul țării, activitatea a milioane de oameni și gospodărirea avuției naționale. O asemenea activitate are. în mod necesar, un pronunțat **caracter politic** și implică un **program politic,** cuprinzînd țelurile și orientările fundamentale ale activității economico-sociale, precum și o largă activitate politică și organizatorică de mobilizare și îndrumare a forțelor sociale în direcția realizării obiectivelor propuse. De aceea, **în procesul de organizare și conducere a vieții economico-sociale, locul central îl ocupă Partidul Comunist Român, îndeplinind rolul de forță politică conducătoare a întregii societăți.**

Așa cum se arată în Programul P.C.R., acest rol al partidului, recunoscut de întregul nostru popor, este rezultatul politicii sale juste, marxist-leniniste, al identificării depline a acestei politici cu interesele vitale ale maselor populare, al capacității sale, verificată în decursul istoriei, de a conduce cu fermitate poporul pe calea eliberării sociale și naționale, a făuririi societății socialiste și ridicării bunăstării materiale și spirituale a membrilor societății.

Conducerea de către partid a procesului de dezvoltare economico-socială a națiunii noastre este, în aceste condiții, o **necesitate obiectivă a progresului,** afirmată cu forță sporită în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, în virtutea unor factori care amplifică atît rolul activității teoretice cît și al celei politico-organizatorice. Se știe astfel că pentru elaborarea strategiei și conducerea dezvoltării este necesar ca cerințele obiective ale dezvoltării economico-sociale să devină „necesități înțelese“ (Engels), însușite în mod conștient de societate și înscrise ca țeluri deliberate ale activității omenești. Ceea ce în mod necesar implică rolul conducător al partidului, care, fiind forța politică cea mai înaintată a societății, are posibilitatea să cunoască legitățile sociale universal valabile, legile economice și sociale proprii socialismului,. aplicîndu-le just, creator, la condițiile concrete ale României.

Pe de altă parte, în actuala etapă crește rolul deciziilor de perspectivă, al orientării dezvoltării economico-sociale ținînd seama de cerințele pregătirii condițiilor pentru trecerea României la comunism, de implicațiile de mai lungă perspectivă ale revoluției tehnico-științifice contemporane, precum și de evoluțiile care au loc în economia mondială și în relațiile internaționale. Mersul înainte al societății este legat, de asemenea, de creșterea gradului de participare și antrenare a tuturor membrilor societății la elaborarea și realizarea măsurilor de politică economică, de promovarea curajoasă a noului și lupta consecventă împotriva a ceea ce este perimat și nu mai corespunde noii etape de dezvoltare.

Toate acestea fac ca în întreaga etapă a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării țării spre comunism, partidul să constituie, așa cum se subliniază în Program, **centrul vital al națiunii noastre socialiste.** El îndeplinește acest rol pentru că, fiind înarmat cu concepția științifică și revoluționară despre societate și cu cunoașterea legilor dezvoltării sociale este în măsură să elaboreze programul dezvoltării economico-sociale a țării, iar ca detașament de avangardă, care reunește în rîndurile sale elementele cele mai înaintate ale clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității, este exponentul intereselor întregii națiuni socialiste și, în același timp, organizatorul și mobilizatorul tuturor energiilor și capacităților creatoare în slujba înfloririi patriei. În acest scop, partidul, ca factor prin excelență politic și forță conducătoare, a) definește conținutul etapelor și programul de ansamblu al dezvoltării economico-sociale, b) asigură elaborarea științifică a căilor de dezvoltare a țării, c) determină corelațiile și prioritățile fundamentale în dezvoltare și d) conduce întreaga activitate politico-organizatorică în vederea înfăptuirii acestora.

Un rol însemnat în înfăptuirea politicii partidului revine, desigur, statului socialist. Așa cum se subliniază în Constituția țării, acesta organizează, planifică și conduce economia națională, apără proprietatea socialistă, garantează exercitarea deplină a drepturilor cetățenilor, asigură legalitatea socialistă, dezvoltarea învățămîntului, științei, artei, culturii și ocrotirii sănătății, asigură apărarea țării și organizarea relațiilor cu celelalte state.

Conducerea planificată a economiei naționale se realizează printr-un ansamblu de forme, metode și pîrghii economice și organizatorico-administrative, cu ajutorul cărora are loc orientarea activității tuturor verigilor și unităților economice într-o direcție unică. Întrucît condițiile și factorii care stau la baza formelor și metodelor de conducere planificată nu sînt dați odată pentru totdeauna, nici aceste forme și metode nu pot rămîne aceleași, ci se află **într-un proces de perfecționare.** Acționînd în acest sens, partidul nostru a desfășurat o vastă activitate politică, teoretică și organizatorică, a întreprins în ultimul deceniu un complex de măsuri, menite să pună de acord metodele și formele de conducere și planificare a economiei cu schimbările intervenite în nivelul și structura forțelor de producție și în relațiile de producție. Astfel, reorganizarea administrativ-teritorială, regruparea întreprinderilor industriale și organizarea centralelor economice exercită o influență pozitivă asupra dezvoltării proporționale a tuturor domeniilor de activitate, iar introducerea principiului muncii și conducerii colective prin instituționalizarea consiliilor oamenilor muncii și a adunărilor generale a oamenilor muncii creează condiții pentru creșterea răspunderii și participării active a cadrelor de bază, a maselor de oameni ai muncii la fundamentarea deciziilor economice și conducerea activității economico-sociale. Trecînd în revistă perfecționările aduse mecanismului nostru de conducere, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** secretar general al partidului, a subliniat la Congresul consiliilor populare că în actuala etapă istorică dispunem de cadrul organizatoric corespunzător pentru unirea eforturilor întregului popor, pentru participarea conștientă a maselor la opera de edificare socialistă, pentru exercitarea plenară a drepturilor și libertăților tuturor oamenilor muncii. „Esențial este acum să se acționeze cu toată perseverența și energia pentru buna funcționare a acestui cadru, pentru folosirea deplină a condițiilor și posibilităților pe care le-am creat. Va trebui să asigurăm ca toate organismele democrației noastre socialiste să capete un conținut tot mai profund, să funcționeze cît mai armonios — evitînd suprapunerile — să devină adevărate tribune eficiente de dezbatere și soluționare de către mase a problemelor conducerii întreprinderilor și instituțiilor, unităților teritorial-administrative, a întregii societăți“2).

Partidul ține seama de noile cerințe care apar în domeniul dezvoltării economico-sociale, ca și de modificările care au loc în dezvoltarea forțelor de producție și în structura socială, acordînd o atenție deosebită perfecționării organizării și conducerii economiei și vieții sociale, ca parte componentă a procesului de asigurare a concordanței între schimbările din societate, formele de organizare, relațiile de producție și forțele de producție, în vederea soluționării la timp a contradicțiilor și a asigurării progresului neîntrerupt al societății. Programul adoptat de Congresul al XI-lea trasează direcțiile esențiale în care va acționa partidul pentru asigurarea conducerii științifice a societății.

Recomandare : **În seminar se va acorda importanță acestei probleme care va fi dezbătută pe baza Programului P.C.R., de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, pag. 108—109.**

Pe baza hotărîrilor Congresului al XI-lea al partidului munca de conducere planificată a economiei naționale cunoaște astfel un proces de perfecționare. Se pot menționa măsurile de perfecționare a sistemului de dezbatere a problemelor dezvoltării în profil teritorial, prin instituționalizarea Congresului consiliilor populare și a Camerei legislative a consiliilor populare — organism cu activitate permanentă, care analizează și dezbate planurile anuale și cincinale înainte ca acestea să fie dezbătute și votate de Marea Adunare Națională. Se urmărește, de asemenea, să crească funcțiile informative ale planului național unic. Așa cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din mai 1976, planul central trebuie să cuprindă tot ceea ce urmează să se producă în țară, specificîndu-se ce anume se fabrică în industria republicană și ce în cea locală, ce se va produce în fiecare județ, ținînd seama de specificul fiecărei zone. Aceasta va permite adîncirea specializării și cooperării și va da posibilitatea ca unitățile să știe ce se produce în alte unități și ramuri economice. De asemenea, s-a subliniat necesitatea perfecționării muncii în domeniul comerțului exterior, începînd cu elaborarea planului — prin alcătuirea unui plan unic de export și continuînd cu nominalizarea și contractarea producției. Trebuie subliniate totodată măsurile recent adoptate de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. privind îmbunătățirea activității consiliilor oamenilor muncii, perfecționarea prețurilor de producție precum și a sistemului de utilizare și amortizare a fondurilor fixe.

2. Conducerea planificată, unitară a vieții economico-sociale, funcție principală a conducerii societății socialiste și atribut esențial și inalienabil al suveranității și independenței naționale

ELABORAREA, dezbaterea și adoptarea actualului plan cincinal, ca de altfel și a celui precedent întruchipează concepția partidului nostru cu privire la conducerea activității economico-sociale, trăsăturile proprii muncii de planificare și dezvoltare pe bază de plan a economiei naționale, înainte de toate a legăturii indisolubile dintre caracterul științific și modul democratic de elaborare a programelor de dezvoltare economico-socială a României.

Caracterul științific și realist al planurilor de dezvoltare economică-socială decurge înainte de toate din faptul că ele se întemeiază pe studierea legilor obiective ale dezvoltării economico-sociale, pe aplicarea acestora la condițiile concrete ale țării, pe necesitățile și posibilitățile economiei românești privite în dinamica lor. Fundamentarea științifică a prevederilor de plan se sprijină pe utilizarea largă a categoriilor valorice și factorilor economico-financiari, a metodelor moderne de analiză, decizie și prelucrare a datelor. O caracteristică de bază a muncii de planificare în prezent constă în faptul că elaborarea planului cincinal pe perioada 1976—1980 s-a bazat pe laborioase studii de prognoză, precum și pe 150 de programe speciale, pe ramuri, subramuri și grupe de produse, concepute într-o viziune unitară, elaborate, într-o strînsă conlucrare, de întreprinderi, centrale, ministere, consilii populare și adoptate de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economico-Sociale. Toate acestea conferă un grad ridicat de fundamentare și realism obiectivelor prevăzute în planul de dezvoltare economico-socială.

Conducerea planificată constituie un atribut esențial și inalienabil al suveranității și independenței naționale. După cum se știe, o latură esențială a suveranității și independenței naționale o constituie dreptul fiecărei națiuni de a fi stăpînă și de a dispune nestingherit de resursele sale, de a hotărî asupra problemelor economico-sociale, or conducerea planificată a economiei implică opțiuni și decizii de importanță vitală pentru dezvoltarea națiunii noastre socialiste, pentru viitorul ei. Toate aceste opțiuni și decizii trebuie să reflecte interesele fundamentale ale poporului, să asigure îmbinarea intereselor imediate cu cele de perspectivă. Întrucît planul național unic este un sistem de asemenea decizii și opțiuni și stabilește direcțiile și ritmurile de dezvoltare a economiei naționale, proporțiile fundamentale de ramură și teritoriale, angajînd resursele umane, materiale și financiare ale țării, este necesar ca statul socialist **să dispună integral și neîngrădit** de toate mijloacele și instrumentele prin care se exercită prerogativele conducerii politice, economice și sociale a reproducției socialiste lărgite iar prevederile planului să fie emanația națiunii și să capete consacrarea autorității supreme de stat. De aceea funcțiile planificării aparțin statului socialist, ele neputînd fi transferate altor organe extrastatale sau supranaționale, planul național unic reflectînd prevederile dezvoltării economico-sociale potrivit propriei voințe a poporului român.

Conducerea planificată a economiei naționale are un **caracter unitar și atotcuprinzător.** Ca urmare a unității procesului reproducției și în general a vieții economico-sociale, planul

---

1). **Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.** Ed. Politică. 1975, pag. 67.

2). **Nicolae Ceaușescu :** Expunere la Congresul consiliilor populare județene..., 4 feb. 1976, pag. 49.

național unic trebuie să cuprindă toate ramurile economiei naționale — industrie, agricultură, construcții, transporturi, comerț, toate domeniile vieții economice și sociale — producția propriu-zis, cercetarea, învățămîntul, repartiția etc. — atît din sectorul de stat, cît și din cel cooperatist și al relațiilor cu populația, etc. într-o concepție unitară, armonios coordonată la scara societății, pe ramuri și în profil teritorial. Orice tendință de a lăsa vreun sector în afara sferei de cuprindere a conducerii planificate afectează echilibrul general și introduce în procesul reproducției sociale elemente stihinice, creînd construcției socialiste greutăți.

În scopul de a întări caracterul unitar al planului în ultimul deceniu, pe baza hotărîrilor Congreselor IX, X și XI, au fost luate măsuri pentru cuprinderea în plan a tuturor sectoarelor de activitate, pentru planificarea și organizarea cercetării științifice, pentru îmbunătățirea planificării agriculturii, inclusiv a celei cooperatiste, pentru îmbunătățirea planificării în domeniul forței de muncă și pregătirii cadrelor. Totodată, în lumina Programului partidului, conducerea științifică a societății nu se poate limita la domeniul economic, ci trebuie să cuprindă toate problemele organizării societății, deoarece toate se întrepătrund și influențează progresul general.

Odată ce au parcurs toate etapele elaborării și definitivării, prin aprobarea lor de către Marea Adunare Națională planurile cincinale și anuale capătă consacrarea autorității de stat supreme, devenind lege a cărei îndeplinire este obligatorie pentru toate ministerele, pentru toate unitățile economice și teritorial-administrative. Numai în acest fel, planul dezvoltării economico-sociale este un plan național unic și executoriu, conceptul de „plan național unic de dezvoltare economico-socială“ exprimînd fidel funcțiile complexe pe care le au planul și planificarea pentru progresul țării noastre. El este **național** pentru că obiectivele politice, economice și sociale pe care le cuprinde sînt stabilite la nivel central și exprimă interesele națiunii, unitatea economiei naționale, asigură unitatea de acțiune a milioanelor de oameni ai muncii, a întregii națiuni. Caracterul **unic** al planului este dat de faptul că planurile care se elaborează la toate nivelurile organizatorice și în cele trei profile — de ramură, departamental și teritorial — se integrează în mod organic în planul național de dezvoltare economico-socială, care reprezintă **singurul cadru unitar** prin care se corelează și se articulează toate elementele și pîrghiile de conducere a procesului reproducției lărgite. Iar caracterul **obligatoriu, executoriu** al planului îi conferă acestuia atributul de instrument politic principal al conducerii vieții economico-sociale. Planul reprezintă astfel actul de voință și acțiune al națiunii și constituie garanția încadrării coordonate și dirijate a activității tuturor unităților economice în mersul general al economiei naționale.

Conducerea planificată a economiei naționale se bazează pe o serie de **principii** — conducerea politică a întregii activități economice și sociale de către partid, îmbinarea conducerii centralizate cu independența economico-operativă a unităților economice și aplicarea largă a democrației socialiste în viața economică, principiul conducerii și muncii colective, ș.a. — care pătrund atît cadrul instituțional cît și metodele și normele muncii de planificare. Între acestea vom insista cu deosebire **asupra împletirii planurilor în profil de ramură, cu planurile în profil departamental și în profil teritorial.** Pe această bază se răspunde unor cerințe obiective. Sarcinile în profil de ramură și pe probleme de sinteză reflectă corelațiile și proporțiile de bază ale procesului reproducției, legăturile de interdependență ce se formează în cursul activității economice. În profil departamental, sarcinile planului de stat sînt stabilite pe unități socialiste în conformitate cu structura organizatorică existentă, iar în profil teritorial, planurile prevăd principalii indicatori ai dezvoltării economico-sociale pe comune, orașe și județe. Instituirea planurilor de dezvoltare la nivel de comună, oraș, județ, coordonarea activității ramurilor economiei cu dezvoltarea în profil teritorial urmăresc să asigure dezvoltarea armonioasă a tuturor județelor patriei, repartizarea judicioasă a forțelor de producție pe cuprinsul țării, punerea în valoare a resurselor de care acestea dispun și utilizarea rațională a forței de muncă.

Elaborat în acest cadru, cel de-al **șaselea cincinal de dezvoltare economico-socială a României** asigură, în concordanță cu direcțiile și sarcinile făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, întărirea și modernizarea bazei tehnico-materiale a societății noastre prin continuarea fermă a politicii de industrializare socialistă a țării și promovarea largă a cuceririlor științei și tehnicii avansate în toate sectoarele de activitate. El împletește în mod armonios cerințele asigurării unor ritmuri înalte de creștere economică cu cele ale sporirii rolului și însemnătății laturilor calitative ale dezvoltării, asigurînd : a) un ritm susținut de creștere a producției industriale și a venitului național ; b) consolidarea poziției conducătoare a industriei în ansamblul economiei naționale; c) modernizarea în continuare a structurii producției industriale prin creșterea rapidă a ramurilor de vîrf, purtătoare ale progresului tehnic ; d) asigurarea unor proporții optime în dezvoltarea economică, între industrie și agricultură, între producția ramurilor producătoare de mijloace de producție și producția bunurilor de consum ; e) accentuarea preocupărilor pentru dezvoltarea bazei proprii de materii prime și energetice, sporirea gradului de asigurare din țară a materiilor prime și materialelor ; f) valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor și obținerea unei producții finite sporite dintr-o unitate de materii prime ; g) accentuarea procesului de modernizare și înnoire a produselor, ridicarea nivelului tehnic și a calității lor ; h) repartizarea judicioasă a forțelor de producție pe teritoriul țării ; i) participarea crescîndă a țării la circuitul economic internațional ; j) creșteterea mai accentuată a eficienței economice ; k) împletirea organică a prevederilor pentru dezvoltarea economică cu cele vizînd progresul social și îmbunătățirea calității vieții etc. Realizarea acestui plan va ridica pe noi culmi de progres și civilizație țara noastră.

3. Îndeplinirea planului — obiectiv major pe agenda de lucru a organizațiilor de partid

UN ROL DEOSEBIT în conducerea activității economico-sociale revine organelor și organizațiilor de partid din unitățile economice și teritorial-administrative. În cadrul activității politico-organizatorice pe care o desfășoară, ele trebuie să asigure conducerea întregii munci de elaborare și adoptare a planului, precum și a procesului de stabilire a măsurilor menite a asigura îndeplinirea ritmică și integrală a sarcinilor de plan. Așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru, organele de partid trebuie să pună pe primul plan munca de înfăptuire a planului de dezvoltare economică și socială. În acest sens, organele și organizațiile de partid județene, municipale și orășenești, comunale, din întreprinderi, din institutele de cercetare și proiectare trebuie să urmărească asigurarea tuturor condițiilor tehnico-materiale de care depinde realizarea și depășirea planului la producția fizică, folosirea deplină a capacităților de producție, utilizarea rațională și valorificarea superioară a resurselor de materii prime și energetice. O atenție prioritară trebuie acordată ridicării nivelului tehnic al produselor, îmbunătățirii calității produselor și creșterii susținute a eficienței economice a întregii activități. O coordonată majoră pe care organele și organizațiile de partid trebuie să o aibă prioritar în vedere este examinarea modului în care organele colective de conducere acționează în mod concret pentru organizarea producției și a muncii, pentru atragerea oamenilor muncii la conducere, pentru dezbaterea și examinarea în spirit critic și autocritic a problemelor de bază ale îndeplinirii planului.

prof. dr. Gheorghe CREȚOIU

ÎNTREBĂRI.

1. În ce constă necesitatea conducerii de către partid a economiei naționale ?

2. Pe ce se sprijină continuitatea procesului de perfecționare a formelor și metodelor de conducere planificată ?

3. Ce caracteristici prezintă activitatea de planificare din țara noastră ? În ce constă caracterul național, unic și unitar al planului ?

4. Care sînt trăsăturile principale ale cincinalului revoluției tehnico-științifice ?

5. Care sînt sarcinile organizațiilor de partid în procesul de elaborare și realizare a planurilor unităților economico-sociale ?

BIBLIOGRAFIE

1) Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, pag. 97—99 ; 106—110.
2) Nicolae Ceaușescu : Raport la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R., pag. 75—81.
3) Nicolae Ceaușescu : Expunere la Congresul Consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare municipale, orășenești și comunale, pag. 43—54.
4) Nicolae Ceaușescu : Cuvîntare la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. 13 mai 1976 pag. 11—31.
5)Nicolae Ceaușescu : Expunere la deschiderea colocviului privind problemele științei conducerii societății, 6 martie 1972.

De asemenea, mai pot fi consultate — Manea Mănescu : Planul național unic de dezvoltare economico-socială a României, Era Socialistă nr. 14—15/1973. Mihai Marinescu : Planul cincinal 1976—1980 — amplu program de dezvoltare economico-socială a României, Revista Economică nr. 27/1976. Legea nr. 8/1972 cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României.

PARTICIPAREA CONȘTIENTĂ ȘI RESPONSABILĂ A MASELOR LA CONDUCEREA DEZVOLTĂRII ECONOMIEI (I)

UNA DIN TRĂSĂTURILE vieții sociale contemporane se relevă a fi conștientizarea și dezvoltarea opiniei că progresul unei societăți este o funcție a participării optime a tuturor indivizilor și organizațiilor sociale la conducerea societății în ansamblu și a economiei în mod special.

Îndeplinirea sarcinilor economico-sociale, în fiecare etapă ce o parcurgem, este argumentul cel mai potrivit pentru a sublinia contribuția creatoare și capacitatea Partidului Comunist Român de mobilizare a maselor, de participare a lor la punerea fundamentului noii societăți și la construirea ei în fapt, privită atît în dimensiunile ei de mare anvergură cît și în obiectivele de zi cu zi. În activitatea concretă de astăzi, realizarea angajamentelor luate în întrecere este o ilustrare a participării întregului popor la înfăptuirea programului de dezvoltare multilaterală a societății noastre. Cît privește viitorul, așa cum se arată în Programul Partidului Comunist Român, **„Înfăptuirea marilor sarcini ale etapei următoare de dezvoltare impune participarea tot mai largă a maselor populare, a întregului popor, la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului“.**

Natura relațiilor sociale și strategia deciziei

PARTICIPAREA, în înțelesul său complet, de contribuție deplină la un obiectiv colectiv, a constituit dintotdeauna o sursă primordială a emancipării umanității. Aceasta a făcut din ea o chestiune permanentă de actualitate politică, ideologică și practică. Dar numai în ultimele decenii a devenit și o temă preferată de cercetare științifică. Un aspect nou în studierea acestei probleme este tendința de operaționalizare a sa cu intenții aplicative, pentru a face ca participarea să nu rămînă o valoare abstractă, ci să devină din ce în ce mai mult o metodă eficace de conducere. În sensul acesta, în activitatea cotidiană se impune valorificarea optimă a acestei inestimabile potențialități.

La nivelul întregii societăți, această strategie de conducere ar însemna participarea tuturor forțelor sociale, a colectivelor și indivizilor la stabilirea și alegerea obiectivelor și a dezvoltării societății. Iar pe domenii, ar însemna participarea la planificarea mijloacelor de realizare a obiectivelor. Alegerea valorilor și a obiectivelor constituie esența însăși a participării, dar aceasta nu în mod independent de felul în care se face alegerea. Se înțelege că participantul ar trebui să aibă drept de informare și drept deliberativ.

Că o asemenea, strategie a participării, nu poate fi aplicată real în orice condiții de relații sociale și organizaționale, o dovedește chiar practica din țările capitaliste dezvoltate, confruntată cu teoriile de natură apologetică în această problemă.

Specialiștii în management-ul capitalist au mers de la îmbrățișarea participării în diferite forme pînă la respingerea ei totală. Dar, nici unii nici alții nu se bazează pe o metodologie științifică. În primul rînd, teoreticienii actuali ai management-ului folosesc același sofism ca și confrații lor mai vechi, ideologi ai burgheziei, atunci cînd, tratînd anumite aspecte ale activității economico-sociale, sar peste limitele de clasă specifice orînduirii capitaliste. Ei plasează analiza fenomenului participării într-un cîmp social neutru, fără contradicții sociale, vorbind în abstract despre „scopuri“ comune“, „bunăstarea generală“ sau „personalitatea umană“ în general. Iată, de exemplu, „noua ipoteză“ a lui Peter Drucker: „Există un limbaj comun pentru conducere. Și ar putea chiar să existe o „materie“ universal valabilă a conducerii. Desigur, că există în toată lumea o funcție generică pe care o denumim „conducere“ și care servește același scop în toate societățile dezvoltate“2). Că această ipoteză conține o valență de manipulare se vede din următoarele cuvinte ale aceluiași autor: „Conducerea trebuie să acționeze — știm acum — în așa fel încît valorile, aspirațiile și tradițiile indivizilor, ale comunității și ale societății să devină productive, în vederea unui **scop productiv comun“.**

Pentru știința conducerii este un adevăr că scopul unui sistem social este realmente de o importanță determinantă pentru recursul la una sau alta din metodele de conducere. Or tocmai aici e o limită în aplicarea metodei participării maselor muncitoare la conducere. Că limitele participării pentru societatea burgheză sînt fixate, **ab initio**, odată cu formularea obiectivelor întreprinderii, se vede și la un alt autor, Cyril O'Donnel, pentru care scopul întreprinderii este „de a supraviețui și de a prospera în libertate“ în termeni economici: de a produce bogăție utilă și în mod eficace în același timp“. Deci, față de oamenii care produc această bogăție, întreprinderea capitalistă nu manifestă interes decît în măsura în care se reproduc, ca o necesitate a continuării procesului de producție. Și în acest caz, „participarea — ca tehnică de conducere, îi apare, ca un tip de obstacol ce apasă asupra întreprinderii“.

O'Donnel, pune participarea într-un impas paradoxal. Se spune: participare sau eficiență? Participare sau abdicare a conducătorului de la autoritatea de a lua decizii? El face următoarele raționamente-dilemă: dacă treaba întreprinderii este de a face afaceri rentabile atunci ea va pretinde libertatea pentru a se angaja în activități socialmente necesare și a menține autoritatea conducătorilor pentru ca deciziile să fie optimale. În acest caz participarea e nulă. Dimpotrivă, dacă întreprinderea nu poate supraviețui decît punîndu-se sub edictul după care deciziile trebuie luate de majoritatea salariaților — neconducători, atunci participarea va fi realizată prin luarea unor **„decizii populare“** în care — după acest autor — ineficacitatea utilizării resurselor va fi maximală. Sau cealaltă fațetă a dilemei, în capitalism: „Participarea la luarea deciziilor superiorului poate să se practice numai cînd superiorul a abdicat în fapt de la autoritatea sa. În acest caz, conducătorul nu are nici o utilitate și nu îndeplinește nici o funcție. Din contră, conducătorul nu abdică de la autoritatea sa de a decide dacă cere sfatul altor lucrători din întreprindere sau din afară. Aceștia participă la decizie dar nu iau decizii. Responsabilitatea pentru decizie este unică asupra conducătorului în chestiune“. Vedem deci că pentru management-ul capitalist participarea rămîne, chiar și în teorie, doar la o simplă consultare spontană. Concluzia autorului mai sus citat cu privire la participarea, la luarea, în fapt, a deciziei este negatoare: decizia colectivă practic nu e posibilă și, prin efectele sale, nici dezirabilă.

Din nevoia conducătorului de a obține anumite informații pe care numai subordonații le dețin și pentru a menține la aceștia un moral ridicat, O'Donnel propune o participare prin consultare sau, folosind propria sa expresie, o „participare fără autoritate“. Și după el, concluzia evident nefundamentată în practică : „Astfel aplicată, participarea nu mai este un slogan, ci o forță reală pentru realizarea obiectivelor întreprinderii.

Relațiile sociale sînt, de fapt, condițiile social-obiective, în capitalism, ale imposibilității participării, efective și evidente pentru ei, la luarea deciziilor a oamenilor muncii și nu pretinsa „natură umană“ sau „natura grupului uman“.

Nevoia și practica participării efective

ÎN SOCIETATEA NOASTRĂ, participarea și conducerea colectivă au căpătat un statut juridic și au devenit o realitate în practica social-economică. Astfel, în Legea cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat se arată : Colectivul de muncă al fiecărei unități socialiste de stat poartă răspunderea pentru gospodărirea patrimoniului încredințat și pentru rezultatele economice obținute de unitate. În calitatea sa de participat la administrarea avuției naționale, fiecare om al muncii răspunde în fața colectivului pentru îndeplinirea sarcinilor proprii de muncă și, împreună cu întregul colectiv, pentru bunul mers al activității generale a unității.

O prevedere de bază a legii este aceea după care conducerea unităților socialiste de stat se realizează pe baza principiului conducerii colective, prin participarea nemijlocită a oamenilor muncii la dezbaterea și soluționarea problemelor activității economico-sociale a unității, la elaborarea și înfăptuirea măsurilor necesare pentru îndeplinirea sarcinilor de plan, pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață ale întregului colectiv.

Metoda participativă de conducere este astfel aplicată în interesul general al societății, al întreprinderii și conducerii, cu ajutorul ei îmbunătățindu-se rezultatele activității și condițiile de muncă. Dar ea este și direct în interesul individului, a realizării personalității sale. Se dezvăluie astfel sensul social-politic al participării, acela care subînțelege necesitatea individului de a participa, ca o tendință a apartenenței reale la viața socială și organizațională. Este aspirația nobilă, dătătoare de echilibru, de a te face și a te găsi necesar printre ceilalți semeni. Participarea ca nevoie individuală de integrare, prin efortul propriu, în viața socială este fundamentală în socializarea individului și în realizarea sa. Conducerea, prin strategia participării, urmărește realizarea sarcinilor specifice ale întreprinderii într-un mod optim, dînd în același timp satisfacție și nevoii de participare. Dar aceasta trebuie dublată de înalta responsabilitate a fiecărui participant.

Stimulată și orientată, nevoia de participare devine un izvor prețios de realizări. În mod obiectiv individul participă într-un fel sau altul la viața socială. În societățile bazate pe exploatare, această participare este înstrăinată, fiind urmarea unui tîrg nefavorabil muncitorului și pe care este nevoit să-l accepte. În capitalism, așa cum spunea Marx, participarea oamenilor muncii este o formă de vînzare inechitabilă. Nevoia de participare poate fi, și este, stimulată material pentru scopuri egoiste, pentru profit sau în interese înguste de clasă ale capitaliștilor. Așa se explică logomachia demagogică, de manipulare, în legătură cu participarea muncitorilor, care caută să speculeze ideologic această necesitate umană. Dar într-o societate organizată pe principiile echității sociale, participarea plenară la activitatea socială devine voluntară. Sigur că ea are o geneză în biografia individului și că trebuie formată odată cu procesul de autodisciplinare. Participarea trebuie să constituie elementul principal al autodisciplinei și autoconstrîngerii individului. Ea este un mod de exercitare a libertății și nu neantizarea personalității de către grupul social. Organizarea socială prin ea însăși trebuie să permită și să stimuleze nevoia de participare. Organizarea locului de muncă și în general a activității umane colective a ținut în trecut cont mai mult de dimensiunile biologice și fiziologice ale omului. Participarea este o nevoie socială a individului, iar organizarea activității și a conducerii întreprinderilor, conform nevoilor sociale, specific umane, este în curs de realizare. Totuși participarea nu este o formulă magică, ea trebuie inclusă în întregul complex de relații sociale socialiste pentru a-și dezvălui întreaga valoare. Unele măsuri luate în sensul acesta nu s-au finalizat încă întotdeauna în practică. Astfel, în anumite cazuri, unele organisme de conducere colectivă continuă să fie tributare unui gen vechi de relații și de mentalități de conducere unipersonală, dar care apar ca niște corpuri străine, cărora însă spiritul și stitlul de muncă ce se generalizează astăzi în întreprinderi le imprimă o funcționalitate caducă. Invers, se poate observa în unele cazuri, cum, chiar după Legea nr. 11/1971, se încearcă pe alocuri ca în loc de a se impune stilul nou de conducere o serie de organe colective de conducere, să se transforme în instrumente formale, ceea ce pentru moment nu poate să nu influențeze negativ climatul activității în întreprindere și comportamentul oamenilor din sectorul respectiv. Viața demonstrează însă că asemenea fenomene negative sînt tot mai mult înlăturate de spiritul creator ce emană puterninc din funcționarea mecanismelor multiple ale democrației socialiste.

Participarea ca metodă de conducere, ca trebuință socială și ideal politic este înainte de toate un **fenomen de organizare socială** în care se valorifică efortul comun rezultat din manifestarea fiecărei personalități mane în viața colectivului socialist de muncă.

Ion ZARĂ
Academia „Ştefan Gheorghiu“

NOI VALENȚE ALE COLABORĂRII PROIECTANT-CONSTRUCTOR

(Urmare din pag. 6)

fost orientate în cîteva direcții principale.

Introducerea accelerată și extinderea tehnicii noi. Este vorba aici printre altele, de creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor de construcții-montaj, în special în lucrările grele, cu volum mare de muncă, cum ar fi de exemplu : săparea pămîntului, prepararea betoanelor și mortarelor, încărcări-descărcări de materiale etc. Pentru folosirea utilajelor de mecanizare cu productivitate ridicată am luat măsuri de creștere a coeficientului de schimburi la macarale pe pneuri și șenile, la macarale turn, la buldozere, la excavatoare etc.

Alături de folosirea intensivă a parcului din dotare am acționat pentru creșterea indicelui de dotare și amenajarea spațiilor adecvate destinate reparării utilajelor. Am prevăzut sarcini și programe concrete privind extinderea autoutilării, au fost create colective care să asigure prin efort propriu executarea tuturor S.D.V.-urilor necesare. În vederea **introducerii soluțiilor constructive noi** vom elabora tehnologii adecvate pentru lucrările de construcții-montaj și reparații numai pe bază de pregătire tehnologică. În strînsă legătură cu proiectantul, am acționat pentru îmbunătățirea calitativă a proiectelor în scopul eliminării stagnărilor în execuție prin cuprinderea în proiecte a tuturor detaliilor necesare.

În acest an, **grupurile de șantiere și-au reorganizat activitatea de producție** pe loturi și șantiere de specialități, asigurîndu-se conducerea mai eficientă tehnico-operativă a lucrărilor. Pentru anul 1977 se va avea în vedere posibilitatea de a se trece la specializarea grupurilor pe activitățile de construcții propriu-zise și instalații montaj. **Va fi extinsă considerabil munca în acord global**, astfel ca pînă la sfîrșitul anului să se atingă procentul de 75% la lucrările de construcții-montaj.

Asigurarea și calificarea forței de muncă necesare reprezintă o permanență în întreaga activitate. În întreg anul 1976 vor fi pregătiți circa 400 de muncitori la cursuri de calificare, iar alți 800 vor fi instruiți pentru ridicarea pregătirii profesionale. Pînă în prezent această activitate se desfășoară corespunzător prevederilor. Intensificarea acțiunilor desfășurate pe această linie pînă la sfîrșitul anului va asigura creșterea accelerată a ponderii muncitorilor calificați în totalul muncitorilor de pe șantiere,reducerea fluctuației, îmbunătățirea condițiilor sociale ale lucrătorilor.

În ce privește **planul pe 1977**, alături, de cele relatate, în cadrul Trustului se depun eforturi susținute pentru asigurarea bazei tehnico-materiale corespunzătoare. Trebuie semnalat însă faptul că apare necesar ca beneficiarii să asigure din vreme documentația de execuție necesară pentru toate obiectivele de investiții ale anului viitor. accelerînd ritmul actual, care nu este deloc corespunzător.

Numărul 40 • Vineri 3 octombrie 1976

Desigur traducerea în viață a sarcinilor ce revin în ce privește creșterea eficienței investițiilor cuprinde o gamă mult mai largă de preocupări. Toate acestea converg spre perfecționarea întregii activități pe care o desfășurăm, realizarea în bune condițiuni a prevederilor planului de investiții pe acest an în așa fel încît noile capacități de producție să fie integrate cît mai devreme în circuitul economiei naționale.

PUNCTE DE VEDERE

FUNCȚIILE ECONOMICE ALE CHELTUIELILOR DE CIRCULAȚIE

EVITAREA oricărei risipe de muncă socială și folosirea rațională, eficientă, a tuturor resurselor de care dispune societatea, constituie una din sarcinile majore, actuale, pe care partidul nostru a trasat-o celor ce sînt chemați să gospodărească avuția națională.

Circulația mărfurilor ca verigă de legătură între producție și repartiție, pe de o parte, și consum, pe de altă parte, ocupă un loc important în procesul de ansamblu al reproducției socialiste lărgite. Atît vînzarea, cît și cumpărarea, constituie momente hotărîtoare ale recunoașterii sociale a produselor și, totodată, ale rezolvării contradicțiilor mărfii. Prin funcțiile și dimensiunile sale, circulația mărfurilor poate influența activ producția sau, dimpotrivă, datorită unui șir întreg de cauze, poate s-o frîneze. Așa, de pildă, părăsirea cît mai rapidă a sferei circulației de către mărfuri și intrarea acestora fie în consumul productiv, fie în cel neproductiv, este menită să contribuie la accelerarea vitezei de circulație a fondurilor întreprinderilor, la economisirea lor și, nu în ultimă instanță, să influențeze pozitiv rentabilitatea.

Separarea schimbului de mărfuri în două acte diferite dar complementare (M — B și B — M) precum și desfășurarea normală a acestora este însoțită, în spațiu și timp, de anumite cheltuieli a căror delimitare și cunoaștere mai atentă n-ar fi lipsită de interes.

După cum este cunoscut, pornind de la natura, funcțiile și caracterul muncii prestate în această sferă a reproducției, cheltuielile de circulație au fost și sînt caracterizate ca productive dacă reprezintă o prelungire a procesului de producție în sfera circulației și neproductive sau propriu-zise dacă privesc numai activitatea de transformare a mărfurilor în bani și a banilor, din nou, în marfă.

Datorită cantității din ce în ce mai mari de mijloace de producție și bunuri de consum destinate realizării pe piață, cheltuielile de circulație propriu-zise (sau pure cum mai sînt numite ca urmare a debarasării lor de toate funcțiile îndeplinite de primul grup) manifestă o constantă tendință de creștere. Caracterizarea lor ca neproductive, însă, nu ni se pare a fi adecvată, cu atît mai mult cu cît, chiar în primul grup se înregistrează numeroase elemente de cheltuială care nu pot fi nici pe departe definite ca productive deoarece sînt rezultatul direct sau indirect al unor deficiențe, fie de natură organizatorică, deci subiectivă, fie obiectivă.

Lăsînd la o parte faptul că, în sine, cheltuielile nu pot fi mai mult sau mai puțin productive, ci numai munca omenească are această însușire, conceptul de neproductiv atribuit unei părți a cheltuielilor de circulație este impropriu din mai multe puncte de vedere. Într-adevăr, noțiunea de cheltuială neproductivă este asociată, de obicei, pierderilor, risipei, inutilității. Or, așa cum demonstrează practica economică, calificativul de neproductiv atribuit totalității cheltuielilor propriu-zise de circulație nu corespunde decît parțial realității.

Cheltuieli neeconomicoase?

ÎN LEGĂTURĂ cu această problemă, una din întrebările ce se pun este următoarea : sînt sau nu socialmente necesare aceste cheltuieli ? Care trebuie să fie volumul lor pentru a fi recunoscute de către societate ? Răspunsul urmează să pornească tocmai de la funcțiile economice pe care le îndeplinește această parte a fondurilor materiale și bănești avansate în sfera circulației. Pentru partea care, așa cum arătam, reprezintă o continuare a procesului de producție în sfera circulației, lucrurile sînt mai clare. Aici, forța de muncă, folosind fondurile materiale cu care este înzestrată, participă la finisarea și conservarea valorilor de întrebuințare deja produse (operațiuni strict necesare actului de transformare a formei marfă în bani), adaugă valoare nouă prin transportul lor, într-un cuvînt produce venit național. În ceea ce privește cealaltă parte a cheltuielilor ocazionate de operațiunile vînzare-cumpărare propriu-zise, criteriile de apreciere sînt mai puțin conturate. Oricum, un punct de reper, totuși, există și anume raportarea lor permanentă la structura și dimensiunile, mereu reînnoite, ale cererii sociale. Raportul socialmente necesar în care ele trebuie să se găsească față de volumul total al desfacerilor este luat, pînă la urmă, în considerare la definitivarea nivelului prețurilor de vînzare. Aceasta nu înseamnă că activitatea lucrătorilor din comerț care desfac nemijlocit mărfurile ar căpăta trăsăturile muncii productive. Dar, nici denumirea de cheltuieli neproductive, în sensul strict al cuvîntului, nu este adecvată.

Folosirea noțiunii de neproductive în acest caz este generatoare de concluzii și nu mai lasă loc pentru o eventuală clasificare a cheltuielilor în utile și inutile. Pe de altă parte, definirea primului grup de cheltuieli ca productive, nu ne dă, nici pe departe, dreptul de a le considera în totalitatea lor ca socialmente necesare. Analiza valorii aplicată la acest gen de activitate pune în evidență faptul că o parte din cheltuielile legate de așa-zisele funcții auxiliare ale produselor (unele din ele de prisos deoarece rezolvă false nevoi sociale) nu pot fi definite ca productive. La această parte este suficient să mai adăugăm pierderile din casări, din remanieri, amenzile, locațiile, dobînzile penalizatoare, lipsurile la inventar ș.a., pentru a constata că chiar în categoria așa-ziselor cheltuieli productive există numeroase elemente nenecesare. Ele constituie adevărate pierderi pentru că scot definitiv din circuitul economic o parte din fonduri, reduc cantitatea de bunuri care ajung la consumatori, diminuează în mod corespunzător atît fondul pentru dezvoltare cît și fondul de consum și constituie, totodată, un teren prielnic de manifestare a contradicțiilor mărfii și ale muncii producătoare de marfă. În această situație, cu cît este mai mare volumul acestor cheltuieli, cu atît se reduce volumul fondurilor avansate cheltuite definitiv, fără efecte reale.

Pierderile înregistrate în circulația mărfurilor reprezintă unul din factorii principali ai neconcordanței dintre volumul și structura producției, pe de o parte, și cererea socială, pe de altă parte. Degradarea și vătămarea mărfurilor reduc probabilitatea realizării lor la nivelul valorii sociale, amplificînd diferența dintre valoarea creată și cea obișnuită, efectiv încasată.

Față de cele arătate mai sus considerăm că este necesară revederea sferei de cuprindere a cheltuielilor de circulație care socialmente nu sînt necesare, individualizarea mai atentă a cauzelor care le determină, precum și căutarea unui termen mai apropiat de conținutul economic al acestora. În același timp, ar fi binevenită o distincție mai clară între cheltuielile de circulație care constituie pierderi efective pentru economia națională și cele care, deși nu sporesc cu nimic venitul național, sînt totuși absolut necesare pentru circulația normală a produsului social.

Așa cum arătam, denumirea de neproductive dată acestora din urmă ni se pare că nu corespunde din cel puțin două motive : în primul rînd, pentru faptul că munca lucrătorilor care desfac nemijlocit mărfurile către consumatori este utilă și, în al doilea rînd, pentru că ele nu pot fi puse alături de unele elemente de cheltuieli, caracterizate în ansamblu drept productive dar care, în realitate, reprezintă adevărate pagube. Avem în vedere aci doar pe cele oglindite prin bilanț, fără a ne mai gîndi la altele, cum ar fi cele legate de amortizarea unor utilaje și clădiri în stare de nefuncționare parțială sau totală, care nici măcar nu figurează, conform delimitărilor făcute, în rîndul celor neproductive.

Iată de ce, ținînd seama de aceste aspecte, noțiunea de cheltuieli inutile sau, dacă va fi cazul, conceptul de cheltuieli neeconomicoase, ni se pare mai potrivit decît cel de neproductive cu condiția ca ele să fie grupate și disociate atît de procesul de creare, pînă la un punct, a valorii noi, cît și de cel al realizării propriu-zise a mărfii, în esența sa neproductiv, dar socialmente util.

Deficiențe nu numai ale sistemului de evidență

URMĂRIREA atentă a cheltuielilor de circulație dezvăluie și alte aspecte legate de modul în care sînt reflectate și urmărite. Astfel, pierderile din clasarea și declasarea elementelor materiale ale mijloacelor circulante, lipsurile de mărfuri constatate la inventariere peste normele legale de scăzămînt, amenzile și penalizările de tot felul etc.,

dr. Gheorghe POSTELNICU
drd. Maria M. POPESCU
Cluj-Napoca

(Continuare în pag. 24)

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

În căutarea unui nou Keynes

CRIZA OPERAŢIONALITĂŢII POSTULATELOR GÎNDIRII ECONOMICE OCCIDENTALE (II)

PRIMA AUTODEPĂŞIRE teoretică a ştiinţei economice burgheze — şi, în acelaşi timp, singura cale posibilă a ieşirii sale din criza în care o aruncase dramaticii ani '29–'33 – a constituit-o apariţia keynesismului.

Ce a reprezentat keynesismul din punct de vedere ideologic şi ce se subînţelege prin depăşirea lui ?

Pe măsură ce dezvoltarea forţelor de producţie impune tot mai imperios, în planul relaţiilor de producţie, adîncirea gradului de socializare, se adînceşte neconcordanţa, caracterul conflictual al raportului dintre interesele fiecărui subiect economic şi echilibrul funcţional al economiei capitaliste. „Gradul de toleranţă" al acestei neconcordanţe de interese este determinat de măsura în care nivelul de socializare (a muncii, a capitalului, a utilizării capitalului şi deciziei economice) asigură funcţionarea sistemului.

S-ar putea formula următoarele trei nivele calitative diferite ale socializării :

— la primul nivel, specific epocii capitalismului clasic, se realizează socializarea muncii. Ideologia caracteristică este cea a „laissez-faire"-ului care afirmă identitatea dintre interesele fiecărui subiect economic şi cele ale ansamblului societăţii, teză exprimată plastic prin „mîna invizibilă" smithiană.

— al doilea nivel îl constituie socializarea capitalului (inclusiv a utilizării capitalului şi a deciziei economice) **la nivelul unui segment al societăţii.** Ea îşi găseşte forma de manifestare în apariţia unui nou tip de subiect economic – societatea pe acţiuni, monopolul. Reprezentînd o formă de adaptare a relaţiilor de producţie la cerinţele dezvoltării forţelor de producţie, capitalismul monopolist pune pentru prima dată în evidenţă neconcordanţa dintre interesele sistemului (exprimate prin constituirea corporaţiilor monopoliste) şi interesele celei mai mari părţi a subiecţilor economici. Faptul generează ideologia antimonopolistă care însă nu se constituie într-o nouă „paradigmă ideologică", căci vechea paradigmă — laissez-faire, laissez-passer — nu contravenea intereselor monopolurilor : chiar dacă, prin însăşi natura sa, monopolul reprezenta o negare a teoriei „mîinii invizibile", „piaţa liberă" constituia pentru el o condiţie a dezvoltării sale. Neconcordanţa dintre interesele fiecărui subiect economic şi cele ale ansamblului clasei capitaliste era tolerabilă pentru mecanismul „pieţei libere", care asigura încă depăşirea dezechilibrelor şi de-eglărilor (crizelor) şi funcţionarea sistemului. Ideologia liberalismului economic continuă să stea la baza teoriei economice.

— necesitatea unui nou, al 3-lea nivel de socializare – **„socializarea" la nivelul întregii societăţii** – a fost impusă de adîncirea contradicţiei dintre întărirea şi dezvoltarea monopolurilor, care nu sînt altceva decît o formă de negare a sistemului de „piaţă liberă" şi acest sistem de piaţă liberă. Mecanismul „pieţei libere" s-a dovedit incapabil să asigure în continuare concordanţa dintre interesele fiecărui subiect economic şi noua categorie de interese, acum clar constituite ca o categorie aparte — interesele ansamblului sistemului, securităţii sale. Iar asigurarea funcţionării în continuare a sistemului capitalist – condiţie sine qua non a însăşi existenţei subiecţilor economici — impunea depăşirea contradicţiei dintre noul nivel al forţelor de producţie (reflectat în forţa şi dimensiunile monopolurilor) şi cel al relaţiilor de producţie, devenite neadecvate ; cu alte cuvinte, impunea realizarea unui nivel nou, calitativ superior, de socializare – socializarea la nivelul întregii societăţi.

Forma de manifestare a acestei necesităţi a constat în nevoia unui „control social" — pentru a folosi o formulă utilizată în literatura burgheză — asupra componentelor structurii funcţionale a sistemului economic, şi, în primul rînd, asupra investiţiilor, realizabil, evident, numai prin intervenţia şi integrarea în mecanismul economic capitalist a unui **nou** subiect economic care să exprime interesele securităţii sistemului. Acest nou subiect, chemat să „administreze" sistemul capitalist, să-i asigure funcţionarea, este statul burghez. Evident, în limitele relaţiilor de producţie burgheze, o asemenea socializare – care înseamnă o negare a unuia din principiile de bază ale capitalismului, cel al „liberei întreprinderi" — nu se poate realiza decît **parţial,** iar principalul subiect economic — corporaţia monopolistă — va căuta ca „socializarea" respectivă să fie nu numai „cît mai parţială", ci şi „cît mai indirectă". Acceptarea necesităţii socializării parţiale şi indirecte la nivel societal — necesitate conştientizată în teoria keynesistă — a însemnat depăşirea (tot parţială) a ideologiei „liberalismului economic" şi prima autodepăşire ideologică a teoriei economice burgheze. O „autodepăşire" a unei prime formulări a ideologiei economice burgheze, dar nu a acesteia

---

FIŞE

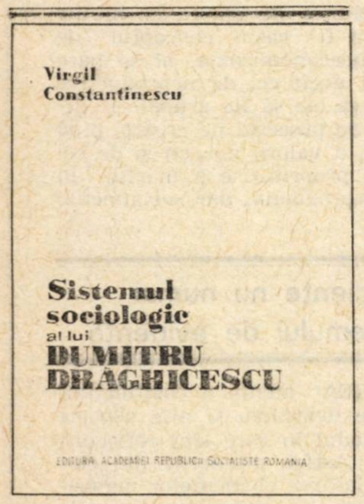
Virgil
Constantinescu

Sistemul
sociologic
al lui
DUMITRU
DRĂGHICESCU

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMANIA

● Dumitru Drăghicescu (1875–1945) şi-a înscris numele printre sociologii de reputaţie mondială din prima jumătate a secolului, opera sa remarcîndu-se prin vastul conţinut problematic, originalitatea acestuia, îndrăzneala cugetării şi profunzimea subiectelor tratate. Larg apreciat peste hotare, atît de specialiştii epocii cît şi de istoriografii curentelor sociologice, el a fost totuşi puţin cunoscut la noi, faptul că şi-a scris majoritatea lucrărilor în limba franceză şi le-a publicat la Paris nefiind străin de nerecunoaşterea meritelor sale de către contemporanii din ţară.

Recenta apariţie, în Editura Academiei Republicii Socialiste România, a lucrării lui Virgil Constantinescu Sistemul sociologic al lui Dumitru Drăghicescu *constituie nu numai o cuvenită repunere în drepturi a creaţiei unui gînditor român de seamă, ci şi o posibilitate de a lua contact cu o concepţie sociologică în care se realizează o ingenioasă sinteză dialectică între ambianţa cosmică şi mediul social, între om şi natură. Autorul lucrării inventariază critic tezele lui Drăghicescu (comparate cu principalele tendinţe şi şcoli sociologice ale vremii), grupîndu-le în două mari domenii tematice : teoria generală a societăţii şi sociologia culturii, cu „virtuţi teoretice de o incontestabilă valoare originală, dar şi valenţe practice".*

Capitalismul anilor '70

● A. Şapiro consacră studiul său Kapitalism 70. h godov. Osnovnoi antagonism : modificaţia i uglublenie *(Capitalismul anilor 70. Antagonismul fundamental : modificări şi adînciri), apărut în revista MEMO, nr. 8/1976, analizei formelor actuale de manifestare a contradicţiei fundamentale a capitalismului.*

Autorul consideră că acest lucru poate fi efectuat dacă se iau în consideraţie : a) modificările suferite, atît în conţinut, cît şi în multitudinea formelor de manifestare a însăşi contradicţiei fundamentale a capitalismului ; b) modificările calitative înregistrate în dezvoltarea crizei generale a capitalismului, atît la nivelul bazei, cît şi al suprastructurii capitaliste ; c) modificările apărute în manifestarea crizei mondiale a capitalismului, concretizate în special prin împletirea stagnării producţiei şi a şomajului cu inflaţia, a acestora cu criza valutară, energetică şi de materii prime.

Efectuînd analiza contradicţiei fundamentale a capitalismului pe aceste trei direcţii autorul evidenţiază, pe de o parte, formele noi ale socializării producţiei capitaliste, iar pe de altă parte evoluţia formelor proprietăţii capitaliste şi a caracterului însuşirii rezultatelor producţiei, precum şi manifestarea luptei de clasă în aceste împrejurări.

Din nou despre inflaţie

● Inflaţia contemporană, apreciază Jacques Delors în articolul Inflation : les vrais remèdes sont politiques, *Inflaţia : adevăratele remedii sînt cele politice, apărut în revista LE NOUVEL ECONOMISTE nr. 46/1976 are cauze complexe şi – în consecinţă – combaterea ei, care este o problemă politică, implică cît de cît cunoaşterea lor.*

După J.D. inflaţia contemporană din Franţa şi în general din lumea capitalistă îşi are rădăcinile în funcţionarea economiei de piaţă, iar această funcţionare nu este eficace. Reducerile relative de preţuri sînt inferioare rezultatelor obţinute de pe urma progresului tehnic. Concurenţa prin intermediul preţurilor, dacă ea mai exista încă, este dominată de concurenţa dintre produse. Continuîndu-şi analiza, J.D. adaugă faptul că

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

ca atare. Faptul a reflectat necesitatea și a prefigurat intrarea capitalismului într-un nou stadiu al existenței sale — capitalismul monopolist de stat (C.M.S.) — care nu reprezintă altceva decît o nouă etapă în procesul legic de „suprimare a modului de producție capitalist în insuși cadrul acestui mod de producție".[1]).

În perioada postbelică, constituirea și desăvîrșirea procesului de constituire a capitalismului monopolist de stat — care nu este altceva decît forma de existență instituțională a acestui proces de socializare parțială și indirectă la nivel societal, precum și revoluția științifică și tehnică – au facilitat depășirea temporară a manifestării unor contradicții și asigurarea unui ritm important de creștere, o rapidă dezvoltare a forțelor de producție. Creșterea economică capitalistă a adîncit însă principalele contradicții ale sistemului, a generat noi contradicții. Socializarea capitalistă parțială afirmată ca soluție de ideologia keynesistă și practicată de politicile inspirate de aceasta, nu a putut rezolva și nici evita adîncirea contradicției dintre optimul privat capitalist și optimul economic general, dintre optimul economic și optimul social.

Agravarea acestei contradicții — cu profunde efecte asupra mecanismului economic, mediului social și mediului natural — este expresia a ceea ce se manifestă ca necesitate tot mai imperioasă de realizare — a unui **„control social" generalizat** asupra producției și repartiției. Prevăzută încă de Keynes[2]', această necesitate (implicit inevitabilitate) a extinderii controlului social, este astăzi constatată, în forme și proporții diferite, de tot mai mulți economiști și sociologi burghezi. J. Tobin[3]) cere o „politică de control permanent asupra veniturilor și prețurilor". J. Attali consideră că „secundele cer... să se controleze investițiile în mod social generalizat[4]) ; K. Arrow demonstrează importanța „centralizării luării deciziilor"[5]). Majoritatea economiştilor și sociologilor burghezi, atît dintre cei menționați cît și analiști ca K. Boulding[6]), J. Robinson, D. Bell[7]) ș.a., consideră — explicit sau implicit — că acest control social se poate realiza în condițiile păstrării formelor actuale de existență a capitalului — marile corporații. Alții, ca J. K. Galbraith, apreciază că acest control social asupra proceselor economice sau, mai exact, asupra factorilor dereglanți ai mecanismului economic, este realizabil numai prin lichidarea, prin naționalizarea sistemului marilor corporații private. Dar numai a acestuia, sistemul economiei private de piață urmînd să fie menținut ca instrument de stimulare a inițiativei și conservare a libertății de acțiune în economie[8]). Ideologia antimonopolistă a burgheziei mici și mijlocii, pe care în mod obiectiv o exprimă J.K. Galbraith, demonstrează inconsistența tezelor despre posibilitatea unui „control social generalizat indirect" de **reală eficiență.** Dar nici ea, în virtutea naturii sale de clasă, nu poate accepta ideea „controlului social **direct** și generalizat" care ar însemna de fapt, negarea totală a sistemului bazat pe proprietatea privată asupra mijloacelor de producție. Toate soluțiile propuse se înscriu astfel, după opinia noastră, **în limitele** paradigmei ideologice keynesiene.

Depășirea de către ideologia economică burgheză a „falimentului" — cum se exprimă Robert Triffin[9]) – „soluțiilor" keynesiene, presupune trecerea la o nouă etapă, calitativ superioară, a procesului de socializare, adică la un „control social direct și general" asupra mecanismului și proceselor economice — ceea ce ar însemna negarea sau suprimarea completă a relațiilor de producție capitaliste. Iată de ce credem că în limitele ideologiei burgheze o „nouă paradigmă" nu mai este posibilă, un nou Keynes nu mai poate apare. Fazei descendente a capitalismului monopolist de stat, începută, — conform periodizării prof. T. Postolache[10]) — cu criza economică mondială 1974—1975, îi va corespunde, astfel, o fază de continuă anemiere și agravare a „impotenței" operaționale (în planul politicii economice) a teoriei economice burgheze, o fază în care, într-un grad mai înalt decît pînă acum, progresele cele mai importante ale cunoașterii economice vor avea un conținut corespunzător unei economii de tip socialist exprimat în haine burgheze[11]). Paradigmei „keynesiste", specifice epocii capitalismului monopolist de stat, nu-i poate urma decît o paradigmă al cărei conținut esențial va fi de natură socialistă.

Vasile PILAT

---

[1] K. Marx, Capitalul, Vol. III, p. I, București 1953, p. 424.

[2] J. Robinson, The Second Crisis of Economics In : American Economic Review, May 1972 p. 5.

[3] The President's New Economic Program. Hearings before the Joint Economic Committee. Congress of the U.S. pt. 2, Washington, 1971 p. 280.

[4] L'Expansion, nr. 88, 1975.

[5] The Limits of Organisation. New York, p. 68.

[6] K. Boulding, Economics as a Science, New York, 1970.

[7] D. Bell, The Coming of Post-Industrial Society, New York, 1973.

[8] J.K. Galbraith, Economics and the Public Purpose, Boston, 1973.

[9] Financial Times, 29 ian. 1975.

[10] T. Postolache, Capitalismul monopolist de stat, București, 1975.

[11] Idem.

FIȘE

în numeroase sectoare de activitate industrială și de servicii cîteva firme exercită o dominație excesivă. În fața acestei dominații, subliniază autorul, statele sînt adesea neputincioase, dacă nu sînt complice .

În altă ordine de idei autorul se oprește și asupra modelului de creștere specific unei „societăți de consum", care este orientat tot mai mult spre producerea de bunuri neesențiale, spre inovații fictive și costisitoare, spre produse care trebuie repede înlocuite, adică spre risipă. În fine, printre cauze este reconsiderată și lupta acerbă ce se duce pentru distribuirea venitului național, care accentuează tendințele corporatiste, monopoliste și slăbesc arbitrajul politic, motiv pentru care J.D. consideră că adevăratele remedii pentru combaterea inflației sînt cele de ordin politic.

Structura timpului de lucru

● *În studiul* A mezögazdasági vezetök és szakemberek tevékenységének struktúrája *(Structura activității cadrelor de conducere și specialiștilor din agricultură) bazat pe cercetările efectuate de Institutul pentru formarea și perfecționarea cadrelor de conducere al Ministerului Agriculturii și Alimentației din R.P. Ungară, I. Laczkó analizează – în revista KÖZGAZDASAGI SZEMLE, nr. 7-8/1976 – structura timpului de lucru al cadrelor de conducere și specialiștilor din G.A.S. și C.A.P. (directori, președinți, agronomi-șefi, zootehnicieni-șefi, ingineri-șefi).*

Constatînd, înainte de toate, că programul acestor cadre însumează între 57,4 ore (directori G.A.S.) și 68,9 ore (președinți C.A.P.) în medie pe săptămînă, autorul arată că în munca de conducere predomină activitățile legate de sarcinile operative, ea avînd în condițiile actuale mai ales un caracter de execuție ; nu se afirmă în măsura cuvenită elementele caracteristice unei conduceri moderne, de orientare previzională. Cauzele acestei situații rezidă, în esență, în lipsa unei gospodăriri raționale a timpului și participării insuficiente la decizii a specialiștilor și cadrelor medii.

Autorul consideră că perfecționarea muncii de conducere ar trebui să ducă la descentralizarea atribuțiilor și la mărirea – în activitatea cadrelor de conducere – a ponderii problemelor legate de dezvoltarea unității (concepție de plan, politică de investiții), de elaborarea și introducerea unor noi tehnologii, de pregătirea unor alternative în luarea deciziilor, de participarea la sesiuni științifice ale institutelor de specialitate, la schimburi de experiență etc.

„Riscul de mortalitate" în deciziile sociale

● *Un aspect important al deciziilor legate de planificarea pe termen lung a sistemelor de mari proporții, ca, de pildă, aprovizionarea cu energie pe plan mondial, îl constituie eventualele lor efecte secundare asupra mediului înconjurător – scrie Joanne Linnerooth, în articolul* Methodes for evaluating mortality risk *(Metode de evaluare a riscului de mortalitate), publicat de revista* FUTURES, *nr. 4/1976.*

Asemenea decizii, care în mod potențial afectează sănătatea populației, reclamă o tot mai mare luare în considerare formală a „riscului de mortalitate". Opinia publică este, în general, în mod activ preocupată de efectele secundare ale progresului tehnologic asupra mediului ambiant, îndeosebi cînd „costurile" progresului sînt exprimate în termeni de sănătate și securitate. Dezbaterea publică cu privire la utilizările pașnice ale energiei nucleare pune în lumină dificultatea includerii acestor „costuri", de pildă în planificarea pe termen lung a sistemelor energetice.

Pentru evaluarea programelor publice care probabilistic modifică mortalitatea umană au fost elaborate mai multe metode. Articolul trece în revistă literatura relevantă și aplicațiile practice ale metodelor propuse, punînd un accent special pe identificarea explicită a domeniilor sociale implicate de utilizarea lor.

CHELTUIELILE DE CIRCULAȚIE

(Urmare din pag. 21)

nu întrunesc nici pe departe trăsăturile caracteristice unor cheltuieli necesare. Ele nu sînt legate nici de procesul de creare a valorii, nici de cel privind conservarea ei. Dimpotrivă.

Se știe că, în prezent, unitățile din sfera circulației mărfurilor practică sistemul, dealtfel admis, de a compensa. cel puțin în parte, cheltuielile amintite mai sus pe seama veniturilor întîmplătoare și a plusurilor ivite în mișcarea mijloacelor circulante. De pildă, după intrarea în vigoare a legii contractelor economice, volumul amenzilor și penalităților încasate de comerț a crescut simțitor, ceea ce a slăbit, într-o oarecare măsură, preocuparea și interesul unor unități pentru reducerea oricărei forme de cheltuială neeconomicoasă.

O altă deficiență care se întîlnește în sfera circulației mărfurilor se referă la relațiile economico-financiare existente între unitățile aparținătoare acestui sector de activitate. Este cunoscut că, între întreprinderile comerciale cu ridicata și cele cu amănuntul intervin relații permanente. Primele apar în calitate de furnizori, iar ultimele, de beneficiari ai fondului de marfă. În cadrul acestor relații întreprinderile amintite ar trebui să-și manifeste pe deplin autonomia economică, precum și toate atributele gestiunii pe baza căreia sînt organizate. Însă, datorită nefolosirii sistemului contractelor în relațiile dintre ele, cît și sistemului defectuos de subordonare — comerțul cu ridicata are subordonare centrală, în timp ce întreprinderile cu amănuntul subordonare locală — ultimele au posibilități mai restrînse de a-și acoperi unele cheltuieli de circulație din încasări de la terți. De exemplu : întreprinderile cu ridicata încheie contracte ferme cu furnizorii de mărfuri, pe cînd între acestea și cele cu amănuntul se stabilesc numai „minute“ care nu pot avea aceeași valoare juridică precum contractele. Întreprinderile comerciale cu ridicata pot să penalizeze furnizorii pentru nelivrarea la timp a mărfurilor și să folosească sumele încasate la recuperarea, prin compensare, a unor cheltuieli de circulație.

În schimb, întreprinderile comerciale cu amănuntul nu pot penaliza, numai în baza minutelor încheiate, întreprinderile cu ridicata pentru întîrzierea în livrarea la timp și fără pierderi a mărfurilor. De aceea, considerăm necesar ca aceste sume încasate de întreprinderile comerciale cu ridicata sub formă de amenzi și penalități ca urmare a nerespectării clauzelor contractuale de către furnizori, să fie virate direct la bugetul statului. Folosirea lor, în calitate de surse întîmplătoare, la acoperirea, prin compensare a unei părți din cheltuielile de circulație, nu este menită să reflecte contribuția proprie a unităților amintite la reducerea acestora.

Rezultatele financiare ale întreprinderilor comerciale sînt, totodată, simțitor influențate de o serie de cheltuieli cum ar fi : creanțele prescrise nedatorate vinovăției cuiva, debitorii insolubili, datorii litigioase neimputabile, etc., care nu sînt deloc neglijabile. În aceeași categorie pot fi încadrate dobînzile majorate pentru împrumuturile restante aferente investițiilor care, în loc să fie suportate din fondurile de investiții, sînt incluse în cheltuielile generale ale unităților comerciale, adică tot în cheltuielile de circulație.

În sfîrșit, soldările de mărfuri și reducerile corespunzătoare de prețuri stabilite prin Decretul nr. 98/1975, deși sînt acoperite dintr-un fond special constituit în limita unei cote de 0,6% din volumul anual al desfacerilor cu amănuntul, ele constituie pentru comerț tot pierderi. Prin aceasta nu susținem că soldările de mărfuri n-ar fi necesare. Dimpotrivă.

În același timp, constituirea fondului pentru acoperirea reducerilor de preț în limita cotei de 0,6% amintită mai sus n-ar trebui făcută pe seama volumului desfacerilor, ci în funcție de volumul și structurarea stocurilor de mărfuri. Creșterea acestora și blocarea canalelor circulației nu se datoresc ritmului lent al vînzărilor. Acesta nu este decît efectul unor cauze ce au rădăcini adînci în calitatea necorespunzătoare a produselor, în insuficienta cunoaștere a cererii reale, în repartizarea calendaristică a fondului de mărfuri, ș.a.m.d.

Toate acestea pledează pentru îmbunătățirea, în continuare, a evidenței cheltuielilor necesare unei circulații normale a mărfurilor.

MACHINOEXPORT

BULGARIE

STRUNG SEMIAUTOMAT MONOBROȘ CU COMANDĂ-PROGRAM CE 06 1

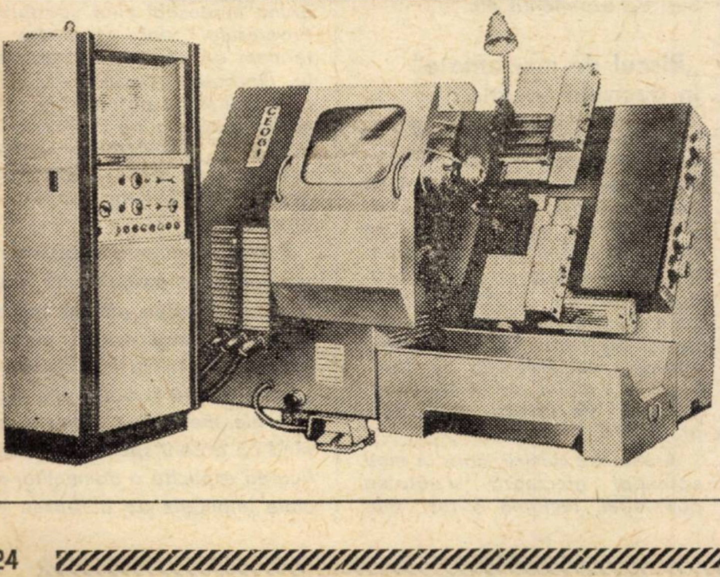

Este destinat prelucrării de mare productivitate a planșelor, angrenajelor, volanților, a rolelor, a tamburilor de frînă și a altor piese de oțel, fontă și metale neferoase, cu diametru pînă la 320 mm și lungime pînă la 200 mm.

Mașinile pot prelucra suprafețe exterioare și interioare cilindrice și plane cu ajutorul a două cărucioare cu scule multiple, independente unul de altul, și care pot executa cele mai variate mișcări în lungul axelor X și Y.

Dispozitivul de comandă-program al mașinii permite acționarea — consecutivă sau simultană — a celor două cărucioare.

Fixarea piesei de prelucrat se face printr-o mandrină electromecanică cu stringere reglabilă.

CE 06 1 este o mașină de mare productivitate și cu înaltă precizie de execuție.

Exportator : MACHINOEXPORT S.A.R.L.
5, Aksakov, Sofia — Bulgaria
Telefon : 88 — 53 — 21
telegramă : Machinoexport — Sofia
Telex : 22425

PUBLICOM

PROCESUL INFLAȚIONIST ȘI PERSPECTIVA PIEȚELOR VALUTARE OCCIDENTALE

RAPORTUL din acest an al Fondului Monetar Internațional, dat recent publicității, apreciază că perspectivele în ceea ce privește economia și comerțul țărilor occidentale sînt în prezent „mai puțin strălucite“ decît erau în urmă cu cîțiva ani. În mod deosebit raportul atrage atenția asupra pericolului permanent pe care îl reprezintă o rată înaltă a inflației pentru economiile țărilor industriale, aflate acum în curs de redresare după cea mai puternică criză economică pe care a cunoscut-o Occidentul în perioada postbelică.

Experiența ultimilor ani a confirmat nocivitatea inflației pentru economia capitalistă, iar declararea inflației drept „inamicul public nr. 1“ a reprezentat o recunoaștere oficială a acestei nocivități. În spațiul relațiilor valutar-financiare interoccidentale s-au semnalat, de asemenea, în ultimii ani, unele consecințe negative ale procesului inflaționist, fenomene care, în perspectiva unei reactivări a creșterii prețurilor, se întrevede că se vor manifesta și în viitor. Pornind de la temeiurile pe care se sprijină ipoteza menținerii la niveluri înalte a ratei inflației în țările capitaliste dezvoltate, articolul de față își propune să circumscrie și să definească unele dificultăți valutar-financiare care, probabil, își vor face treptat apariția în următoarele luni.

Intensitatea durabilă a deprecierii monetare

STUDIILE și analizele economice occidentale, inclusiv cele elaborate de către secretariatul O.C.D.E., susțin că economiile țărilor capitaliste dezvoltate au depășit nivelul critic al ciclului conjunctural și s-au înscris pe calea avîntului producției. În multe din aceste țări, oficialitățile apreciază că s-ar fi creat condițiile unei creșteri economice sănătoase, fără pericolul agravării inflației și al apariției dificultăților conexe ; devine însă tot mai evident că acest ultim punct de vedere este mult prea optimist.

Odată cu relansarea activității economice, inflația, care s-a menținut la niveluri deosebit de ridicate chiar în perioada de scădere a activității economice, își reia, de la această bază ridicată, tendința de accentuare în majoritatea economiilor occidentale. Deși experții O.C.D.E. consideră că va avea loc numai „o ușoară reaccelerare“ a procesului inflaționist occidental („Perspectives économiques de l'O.C.D.E.“ nr. 19, iulie 1976), tot mai multe reviste de specialitate — de exemplu, revista bancară londoneză „Euromoney“ (august 1976, p. 9) — și cercurile de afaceri din Occident consideră drept probabilă o reaccelerare puternică a creșterii prețurilor interne în țările capitaliste dezvoltate în următoarele 12 luni. Creșterea prețurilor produselor de bază pe piața mondială, care a reînceput, se va repercuta rapid în majorarea prețurilor cu ridicata din țările dezvoltate, mai ales în țările care vor înregistra deprecierea valutei naționale. Pe de altă parte, după o perioadă de atenuare, masa monetară crește din nou în ritmuri suficient de ridicate pentru a accelera procesul inflaționist.

Pe piața mondială prețurile produselor de bază, după ce au scăzut în medie cu 18% în 1975, și-au reluat creșterea în acest an, conform datelor furnizate de raportul F.I.M., majorîndu-se în semestrul I 1976 cu circa 5% față de semestrul II 1975 și cu 8% față de nivelurile cele mai scăzute înregistrate în 1975. Tendința de creștere a prețurilor internaționale ale produselor de bază este, deci, o realitate statistică, iar în condițiile unui avînt economic în țările dezvoltate este doar o chestiune de timp ca această tendință să se accelereze.

În ceea ce privește creșterea masei monetare, ea se caracterizează printr-o diferențiere a dimensiunilor sale pînă în prezent. În S.U.A. se pare că s-a realizat, parțial, obiectivul de punere sub control a creșterii ei (de exemplu, în semestrul I a.c. creșterea lui M_1 — masa monetară în sens restrîns — a fost menținută în ritmuri anuale situate între 5% și 7%). Dar sporirea rapidă a masei monetare (peste 10%) este evidentă cel puțin în Anglia, Franța și Italia, iar în R.F. Germania se înregistrează o creștere de circa 8%. Or, experiența ultimilor ani a demonstrat că, dintre factorii interni, modul în care statul capitalist manevrează masa monetară contribuie poate în cea mai mare măsură la evoluția viitoare a procesului inflaționist.

Avînd în vedere gradul diferit în care economiile occidentale sînt influențate de majorarea prețurilor internaționale, precum și diferențierile considerabile în domeniul politicii monetare, forurile de specialitate occidentale prevăd că procesul inflaționist va continua în țările capitaliste dezvoltate la niveluri relativ înalte. Prognozele O.C.D.E. indică, pentru următoarele luni, un ritm anual al inflației de circa 7% pe ansamblul O.C.D.E., cu diferențieri notabile de la o țară la alta. Performanțe mai bune decît media vor obține R.F. Germania (4,5—5%) și S.U.A. (5,5—6,5%), dar în cazul altor țări capitaliste dezvoltate se așteaptă creșteri de mult mai mare amploare : peste 19% în Italia ; 10—12% în Anglia ; 12% în Franța ; 10—13% în Japonia.

Reescaladări paralele

INFLAȚIA rămîne, deci, o problemă nerezolvată a economiilor occidentale. Este cazul, în consecință, să privim perspectiva fenomenelor valutar-financiare occidentale în strînsă legătură cu perspectiva procesului inflaționist.

Ca o remarcă generală se poate sublinia faptul că, așa cum experiența ultimilor ani a dovedit-o cu prisosință, o nouă accelerare a procesului inflaționist va agrava toate problemele cu care sînt confruntate economiile occidentale și, în ultimă instanță, va grăbi apariția unei recesiuni, pe care oricum o serie de observatori occidentali o prognostichează pentru anii 1978—1979. În plus, inflația este uneori germenul și totdeauna catalizatorul fenomenelor de criză, al dezordinilor de tot felul pe piețele valutare și de capital occidentale. În acest context, reescaladarea procesului inflaționist va genera noi momente de tensiune în relațiile valutar-financiare occidentale, cu tot cortegiul de consecințe care decurg de aici. Chiar dacă nivelurile prognozate ale inflației nu se vor realiza întocmai pe ansamblul O.C.D.E., diferențierile între țări sînt suficiente pentru a genera tensiuni de amploare pe piețele valutare și de capital occidentale, așa cum s-a întîmplat nu mai departe decît în prima jumătate a acestui an.

Evoluția cursurilor de schimb a fost tot mai mult influențată în ultimii ani de desfășurarea comparată a inflației. De exemplu valutele țărilor în care s-au înregistrat majorări de preț superioare celor pe ansamblul O.C.D.E. (Italia, Anglia, Franța) au suferit în primele luni ale acestui an deprecieri sensibile pe piețele valutare (în medie ponderată, circa 15% în cazul lirei italiene, 12% în cazul lirei sterline și 5—7% în cazul francului francez). Se remarcă rapiditatea cu care gravitatea inflației dintr-o anumită țară determină tendința cursului de schimb al valutei naționale ; în lucrările de specialitate occidentale se apreciază chiar că se poate vorbi despre o corelație directă între inflație și evoluția cursurilor de schimb, corelație mai evidentă decît cea dintre soldul plăților curente și evoluția cursurilor de schimb.

Sistemele de cursuri sub impactul inflației

O PRIMĂ CONSECINȚĂ a acestei corelații, în condițiile diferențierilor amintite ale ritmurilor inflației, este dificultatea tot mai mare cu care sînt menținute raporturile fixe între cursurile de schimb, acolo unde acestea mai sînt păstrate. Astfel, după ce în primăvara acestui an sistemul vest-european de flotare concertată („șarpele european") a trecut printr-o puternică criză, care a culminat cu ieșirea francului francez din sistem și desființarea subsistemului de flotare concertată a valutelor țărilor Benelux, începînd cu luna august a.c. au luat din nou amploare presiunile speculative asupra „șarpelui". Speculațiile au mizat, în special, pe o iminentă revalorizare a sistemului, datorită ratei mult mai scăzute a inflației din R.F. Germania comparativ cu cea din celelalte țări membre (Belgia, Danemarca, Olanda, Norvegia, Suedia). În contextul amplificării acestor tensiuni, în cercurile valutar-financiare vest-europene sînt considerate din nou de actualitate propunerile privind mărirea flexibilității sistemului vest-european de flotare concertată, eventual prin lărgirea marjelor de fluctuare peste limitele permise în prezent, de 2,25%. Așa cum se remarcă într-un articol de fond al revistei Euromoney (aprilie 1976), „după criza din martie-aprilie 1976 Occidentul a descoperit încă o dată că diferențierile (dintre țări) ale ritmurilor inflaționiste fac imposibilă funcționarea sistemelor de cursuri fixe, sau aproape fixe, dacă nu se operează modificări rapide și la timp ale cursurilor, în funcție de inflație".

O a doua consecință a corelației inflație-cursuri de schimb constă în transmiterea diferențierilor din domeniul inflației în diferențieri, uneori de mai mare amploare, în domeniul evoluției cursurilor de schimb, concomitent cu accentuarea fluctuațiilor de curs pe termen scurt și pe termen lung. Din compararea previziunilor privind rata inflației în economiile occidentale în următoarele 12 luni, se pot formula, pentru aceeași perioadă, ca tendințe probabile ale cursurilor de schimb : marca vest-germană, francul elvețian și dolarul S.U.A. vor avea o tendință generală de creștere ; francul francez, lira sterlină și lira italiană vor înregistra, probabil, noi scăderi. În plus, este de așteptat ca aceste modificări de curs să nu se desfășoare sub o formă lină, ci să fie însoțite de perioade de tensiune și dezordine pe piețele valutare. Aceasta deoarece, pe de o parte, chiar în condițiile cursurilor de schimb flotante, operațiunile speculative iau, de regulă, amploare odată cu apariția unor modificări în raporturile dintre valute, iar pe de altă parte, cursurile valutelor occidentale, deși flotante, sînt în mare măsură „dirijate" de oficialități ; în aceste condiții, menținerea unui nivel de curs de către oficialități, împotriva tendințelor manifestate pe piețele valutare, va face necesare importante intervenții de sprijin, ceea ce va mări speculațiile ș.a.m.d.

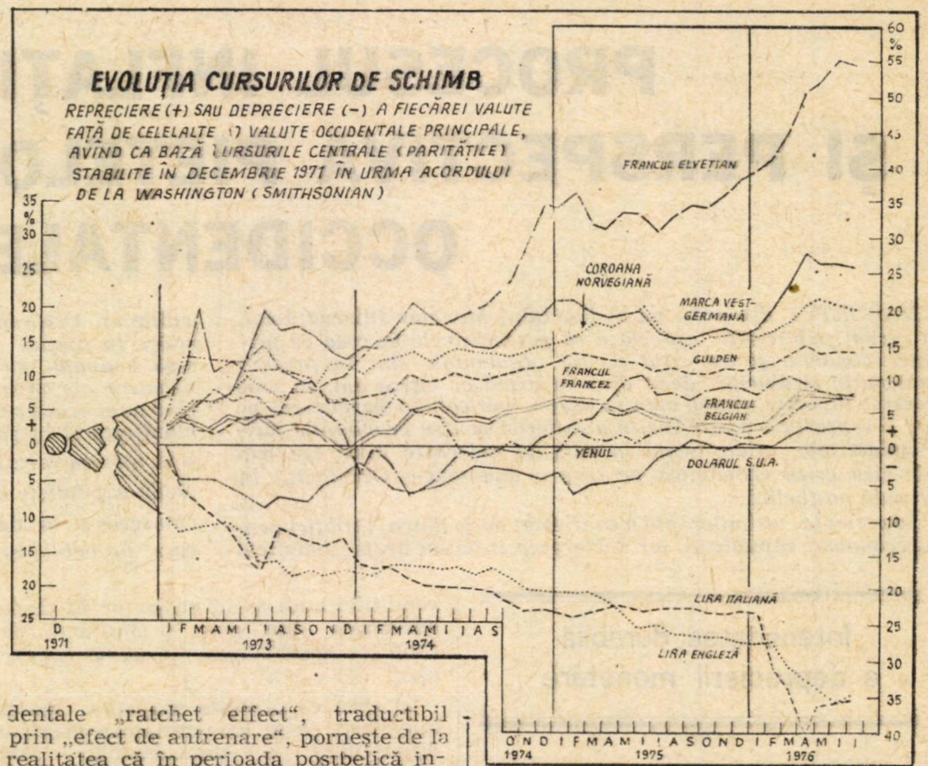

EVOLUȚIA CURSURILOR DE SCHIMB

REPRECIERE (+) SAU DEPRECIERE (–) A FIECĂREI VALUTE FAȚĂ DE CELELALTE [illegible] VALUTE OCCIDENTALE PRINCIPALE, AVÎND CA BAZĂ CURSURILE CENTRALE (PARITĂȚILE) STABILITE ÎN DECEMBRIE 1971 ÎN URMA ACORDULUI DE LA WASHINGTON (SMITHSONIAN)

(după EUROMONEY - august 1976)

În al treilea rînd, se poate remarca un proces de agravare reciprocă a celor două elemente ale corelației : inflația accentuează scăderea cursului de schimb și, în același timp, scăderea cursului de schimb accelerează creșterea prețurilor interne. Acest proces, denumit în lucrările de specialitate occidentale „ratchet effect", traductibil prin „efect de antrenare", pornește de la realitatea că în perioada postbelică inflația a devenit un însoțitor permanent al ciclului economic capitalist, scăderile absolute ale prețurilor de consum observîndu-se numai în cazul unor produse (de obicei produse în cazul cărora îmbunătățirea fluxului tehnologic a permis reduceri ale prețului de cost) și nu pe grupe mari de produse. Cînd o valută se depreciază — de regulă, ca urmare a ritmului mai ridicat al inflației interne — prețurile mărfurilor importate cresc imediat, iar dacă în țara respectivă comerțul exterior joacă un rol important, creșterea de preț este rapid resimțită în nivelul prețurilor interne cu ridicata și ulterior cu amănuntul. Revendicările firești ale maselor de oameni ai muncii, în fața presiunilor capitalului asupra nivelului lor de trai, determină creșterea salariilor, astfel încît, în final, nivelul prețurilor și salariilor este mai ridicat decît înaintea deprecierii valutei naționale. Dacă ulterior cursul valutei ar crește, rigiditatea prețurilor și a salariilor în fața unei scăderi absolute ar opri mișcarea în jos, care să readucă prețurile și salariile la vechiul nivel. În consecință, prețurile, rămînînd majorate, vor influența nefavorabil, mai devreme sau mai tîrziu, cursul de schimb, iar deprecierea valutei va determina o nouă majorare de preț, procesul autoagravîndu-se.

Acest fenomen a afectat în mod caracteristic Anglia, care a favorizat în ultimii ani scăderea cursului lirei sterline pentru a stimula creșterea exporturilor și a echilibra balanța plăților curente. Evoluția indicatorilor economiei engleze arată însă că obiectivele urmărite nu au fost realizate, ci, în schimb, s-a cronicizat procesul inflaționist, s-a deteriorat continuu raportul de schimb și s-au înregistrat noi scăderi ale cursului lirei sterline. Pe de altă parte, poziția competitivă a mărfurilor vest-germane pe piața internațională s-a îmbunătățit în ultimii ani, în ciuda creșterii cursului mărcii vest-germane, reprecierea mărcii determinînd atenuarea procesului inflaționist din R.F. Germania. În acest ultim sens, trebuie arătat că în Elveția s-a înregistrat în semestrul I a.c. cel mai scăzut nivel de creștere a prețurilor din țările occidentale, de circa 2% în ritm anual, la această performanță contribuind și creșterea substanțială a cursului francului elvețian ; de asemenea, rata scăzută a inflației din economia elvețiană contribuie în mare măsură la poziția fermă a francului elvețian pe piețele valutare occidentale.

★

DUPĂ O SCURTĂ PERIOADĂ DE ACALMIE, pe piețele valutare occidentale se profilează din nou momente de tensiune. Eventualitatea unor noi modificări în raporturile dintre valutele occidentale nu va rămîne fără urmări. Este vorba, de exemplu, de necesitatea tot mai evidentă de a se lua în considerare modificările cursurilor de schimb în aprecierea creșterii economice a unei țări, deoarece, în cazul unei deprecieri de 10% a valutei naționale, o creștere economică de, să zicem, 6% își poate pierde sensul sau se poate transforma în scădere. Pe piețele de capital, modificările cursurilor de schimb vor genera, neîndoielnic, perturbări, în special în ceea ce privește mișcările de capital. Astfel, se apreciază că în 1977, excedentul monetar al țărilor exportatoare de țiței va crește cu circa 10 miliarde dolari ; avînd în vedere că acest excedent este păstrat, în special, sub forma depozitelor bancare pe termen scurt, este de așteptat nominalizarea lui în valutele al căror curs va avea o tendință ascendentă, mărind afluxurile de capital spre țările respective și, în consecință, accentuînd creșterile de curs.

Mugur ISĂRESCU
INSCIN

TENDINȚE - CONJUNCTURI

Balanța de plăți: diferențieri între țările O.C.D.E.

DUPĂ PROGNOZE făcute la mijlocul anului și reluate în buletinul Italian Trends *editat de Banca Nazionale del Lavoro, balanța plăților curente a celor 24 de țări membre ale O.C.D.E. se va încheia în 1976 cu un deficit de trei ori mai mare decît în 1975, și anume de 17,5 mlrd. dolari față de 6 mlrd. dolari anul trecut. Pasivul acesta este însă foarte inegal distribuit între membri. Intensificarea luptei de concurență pe piețele țărilor capitaliste, diferențierea pozițiilor comerciale legată între altele de schimbarea raporturilor de forțe pe plan valutar se reflectă și în evoluții diferite ale balanței (vezi tabelul). Prezintă interes atît evoluțiile comparativ cu anul 1972 — ultimul dinaintea bulversărilor produse de scumpirea petrolului —, cît și cele din anii recenți, ca atare. Sub primul aspect se remarcă activizarea balanței țărilor din grupa A (în special a S.U.A.) și pasivizarea balanței celorlalte grupe de țări. Sub al doilea aspect atrage atenția îndeosebi ponderea ridicată a grupului „Alte țări“ în pasivul total al organizației, fiind vorba de țările mai mici și cu potențial economic mai redus.*

Soldul contului curent al balanței de plăți

(mlrd. dolari)

Țări	1972	1974	1975	1976[a]
Grupa A[b]	-6,9	8,9	13,0	5,8
Grupa B	1,2	- 7,3	- 1,4	- 3,7
Grupa C	9,5	-24,4	- 6,9	- 9,5
Alte țări	0,7	-10,5	-10,7	-10,1
Total OCDE	4,5	-33,3	- 6,0	-17,5

a Prognoză

b Grupele de țări cuprind: A - SUA, Canada, RFG, Olanda; B - Franța, Suedia, Belgia-Luxemburg, Danemarca; C - Japonia, Anglia, Italia, Spania.

Redresare pe piața cherestelei

O SERIE de indicii referitoare la prețuri, insuficiența anumitor sortimente etc. duc la concluzia că situația pe piața cherestelei de rășinoase tinde să devină mai fermă, după o perioadă de presiuni datorate acumulării unor stocuri excesive la consumatori. Constatarea aceasta se face în examenul anual al pieței produselor forestiere, publicat recent de Secretariatul C.E.E./O.N.U.

Producția cherestelei de rășinoase, se arată în raport, a scăzut simțitor în 1975 față de anul precedent în cîteva țări europene. În Suedia scăderea a fost de 25%, în Finlanda de 36% și în Austria de 12%. În același timp în România, Polonia și Cehoslovacia s-au înregistrat creșteri. Performanțele comerciale ale acestor din urmă țări au diferit și ele, ca sens, de cele ale exportului și importului european în ansamblu, care a avut o tendință de scădere. Exportul european de cherestea de rășinoase s-a situat în 1975 la nivelul cel mai scăzut din 1959 încoace și a fost cu 20—25% mai mic decît în anii „normali“ 1970—1972. Prețurile de export au regresat simțitor față de nivelurile record atinse în 1974 — în toamna anului 1975 scăderea a fost de 20—25% față de punctele maxime atinse —, menținîndu-se însă totuși peste nivelul din 1973.

Colaborarea tehnico-științifică U.R.S.S. — R.F.G.

DINTRE ȚĂRILE *capitaliste dezvoltate, R.F.G. se situează pe primul loc ca partener comercial al Uniunii Sovietice. Volumul schimburilor comerciale dintre cele două țări s-a ridicat anul trecut la 2,8 miliarde ruble, față de 0,5 mlrd. în 1970. Perspectivele favorabile pentru extinderea relațiilor economice sînt evidențiate de faptul că pînă la sfîrșitul sem. I a.c. valoarea contractelor încheiate pentru livrări reciproce pe perioada 1976—1980 a însumat circa 3,5 mlrd ruble.*

Revista „Mirovaia ekonomika i mejdunarodnîe otnoșenia“, care publică datele de mai sus, relevă că acordurile și contractele pe termen lung, încheiate în ultima perioadă între U.R.S.S. și R.F.G. îmbină într-o măsură crescîndă cooperarea economică și în producție cu cea tehnico-științifică. În acest ultim domeniu sînt promovate forme tot mai perfecționate și mai eficiente ca efectuarea în comun de cercetări științifice, elaborarea de proiecte, colaborarea în aplicarea lor în procesul de producție ș.a. Partea sovietică a stabilit contacte tehnico-științifice cu peste o sută de firme vest-germane (printre care cunoscutele Hoechst, B.A.S.F., Bayer, Krupp, Daimler-Benz, Ruhrkohle ș.a.) din industria chimică și petrochimică, electrotehnică și electronică, construcții de mașini grele, aparatură, automobile, siderurgie, industria cărbunelui etc. Paralel se dezvoltă atît comerțul reciproc cu licențe, know-how, schimbul de informații tehnico-științifice, precum și schimbul reciproc avantajos de licențe pentru anumite produse sau procese tehnologice.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 27.IX.—1.X.1976, pe piețele valutare a domnit o nervozitate crescîndă, asistîndu-se la o fugă a capitalurilor din monedele slabe (lira sterlină, lira italiană și francul francez) în devize forte cum sînt francul elvețian și marca vest-germană.

Zvonurile potrivit cărora **marca vest-germană** urma să fie revalorizată în cadrul „șarpelui valutar“, precum și cumpărările masive de mărci vest-germane au contribuit la atingerea nivelului de 2,4340 mărci vest-germane pentru un dolar S.U.A. la 1.X.1976.

Francul elvețian s-a întărit continuu față de dolarul S.U.A., trecînd de la 2,4675 franci elvețieni pentru un dolar la începutul intervalului la 2,4435 la sfîrșitul acestuia.

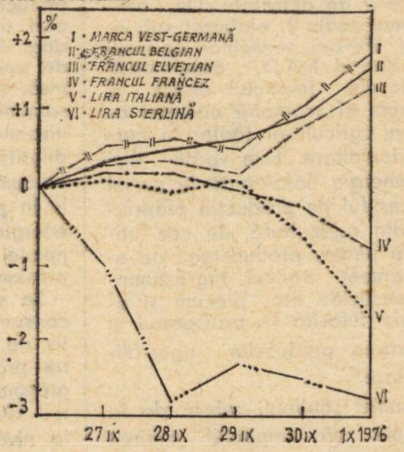

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A., luîndu-se ca bază cursurile din 24 sept. 1976

Cursul **lirei sterline** a slăbit simțitor în perioada analizată (cu 46,4% în comparație cu luna decembrie 1971). După ce lira a atins nivelul minim de 1,6360 dolari în ziua de 28.IX.1976, Banca Angliei a intervenit pe piața Londrei, iar Sistemul Federal de Rezervă pe cea a New York-ului, contribuind în acest fel la creșterea cursului la 1,6700 dolari. Pe de altă parte Marea Britanie și-a anunțat la Fondul Monetar Internațional intenția de a utiliza integral cota de credit disponibilă în valoare de 3,36 miliarde D.S.T. Odată cu stabilizarea cursului lirei sterline la nivelul de 1,6700 dolari ca urmare a acestor măsuri, presiunile asupra monedei britanice au început să fie exercitate prin tranzacțiile la termen, reflectînd tendința de slăbire în continuare a lirei sterline.

Francul francez a continuat să slăbească în perioada analizată, atingînd la 1.X.1976 nivelul de 4,9550 francezi pentru un dolar. Scepticismul cercurilor de afaceri față de planul guvernamental de luptă contra inflației, perspectiva unor mișcări greviste în săptămînile care vin, au contribuit la scăderea cursului francului francez și față de marca vest-germană (2,03 franci francezi pentru o marcă) și față de francul elvețian (2,01 franci francezi pentru un franc elvețian). Se apreciază că tendința de scădere a cursului francului francez se va menține, cu posibilitatea ca acesta să atingă nivelul de 5 franci francezi pentru un dolar S.U.A.

Lira italiană a scăzut în perioada analizată de la 850,50 la 865,50 lire pentru un dolar la sfîrșitul intervalului, la aceasta contribuind situația balanței de plăți externe a Italiei și presiunile semnalate în „șarpele valutar“. Banca Italiei a intervenit masiv pe piața valutară pentru susținerea lirei. De asemenea, taxa scontului în Italia a fost majorată de la 12% p.a. la 15% p.a.

Dobînzile la eurodepozite pe perioada de 6 luni au oscilat în jurul nivelului de 6 3/16% p.a. la eurodolar, 5 1/4% p.a. la euromarca vest-germană și 2 3/4% p.a. la eurofrancul elvețian.

Prețul aurului a avut o tendință de scădere și anume de la 118,90 dolari uncia (27.IX.1976) la 116 dolari uncia la 1.X.1976.

D. LUNGU
Gh. MUNTEAN

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

ENERGIA ÎN AGRICULTURĂ

„CRIZA" PETROLULUI și creșterea costului energiei consumate în producție, transporturi, pentru nevoi casnice etc. a suscitat numeroase cercetări menite să evidențieze repercusiunile posibile asupra diverselor domenii de activitate. Un asemenea studiu [1]), elaborat sub egida Diviziei serviciilor agricole din cadrul F.A.O. examinează îndeosebi impactul direct și indirect al scumpirii energiei asupra agriculturii țărilor în curs de dezvoltare. Este vorba aici de energia consumată în cursul procesului de producție propriu-zis din agricultură, de cea utilizată pentru producerea de echipament agricol, îngrășăminte, pesticide etc., precum și energia folosită în transportul și păstrarea produselor agro-alimentare.

Autorii studiului relevă de la început că impactul amintit este minim în cazul agriculturii tradiționale, în care principalele surse de energie le constituie soarele (în cadrul procesului de fotosinteză), omul și animalele de muncă, respectiv resurse reînnoibile, nelegate de evoluția de pe piața petrolului. Datele problemei se schimbă, însă cînd este vorba de țări cu o agrotehnică înaltă sau de intensificarea în perspectivă a agriculturii tradiționale prin aplicarea metodelor moderne de cultură.

Chiar și în condițiile unei agriculturi moderne, ca – de pildă – cea din S.U.A. (California) procesul de producție din agricultură, inclusiv transportul și prelucrarea produselor din cadrul unității agricole, absoarbe doar 5% din consumul global de energie. Pe plan mondial însă, ținîndu-se seama de consumurile specifice de energie și nivelul înzestrării agriculturii din diferite zone și grupuri de țări, precum și de evoluțiile probabile în perspectivă, necesarul de energie al acestei ramuri a economiei se exprimă în cifre impresionante (vezi tabelul).

Evaluarea necesarului anual de energie pentru cîțiva factori ai producției agricole (echivalent benzină)

Factorul	1972/73		1984/85	
	mil. tone	ponderea în total (%)	mil. tone	ponderea în total (%)
Îngrășăminte	81	45	137	58
Echipament pentru irigații				
— fabricarea	5	3	8	2
— exploatarea	2	1	3	1
Pesticide	4	2	5	2
Mașini agricole				
— fabricarea	30	16	40	12
— exploatarea	60	33	80	25
Total	182	100	323	100

Sursa : F.A.O., Bulletin mensuel — economie et statistique agricoles, nr. 2/1976.

Se estimează că ponderea consumului de energie (respectiv de combustibili fosili) pentru producerea și aplicarea îngrășămintelor, care – în sezonul 1972/73 – ajunsese aproape la nivelul ponderii consumului de energie pentru fabricarea și exploatarea mașinilor agricole, are perspectiva de a o depăși considerabil pînă în 1984/85. Pe ansamblu, în această perioadă necesarul de energie pentru agricultură urmează să sporească de aproape 1,8 ori.

Desigur, structura consumului de energie variază de la o cultură la alta și de la țară la țară. În cultura orezului, de pildă, într-o țară cu un nivel ridicat al agrotehnicii ca S.U.A. ponderea irigațiilor în consumul de energie depășește 40%, în timp ce în condițiile agriculturii tradiționale consumul de energie directă (provenită din combustibili fosili) pentru irigații este practic nul.

Creșterea consumului de energie în agricultură, pe măsura introducerii metodelor agrotehnice moderne, determină și majorarea randamentelor la hectar, dar nu în aceeași proporție. De aceea, ținînd seama de impactul scumpirii energiei, îndeosebi ca frînă în calea modernizării agriculturii țărilor în curs de dezvoltare importatoare de petrol, autorii studiului subliniază, importanța folosirii raționale a îngrășămintelor chimice, a selecționării de soiuri rezistente la boli și la condiții climatice vitrege, a explotării eficiente a echipamentului agricol existent, inclusiv cel de irigare – în ultima analiză, însemnătatea corelării judicioase între metodele de valorificare a terenurilor, practicile privind irigarea lor și sistemele de cultură.

N. POPOV

---

[1]) „L'Énergie au service de l'agriculture dans les pays en développement", F.A.O., Bulletin mensuel — economie et statistique agricoles, februarie 1976.

IPOTEZE ● PREVIZIUNI

Metale neferoase : consum, prețuri, stocuri

O PROGNOZĂ elaborată de compania engleză „Charter Consolidated" apreciază că — în lumea nesocialistă — consumul principalelor metale neferoase va spori cu circa 20% în acest an și cu 10% în 1977, în a doua jumătate a anului viitor urmînd a fi depășit cel mai înalt nivel al consumului din perioada anterioară. Se consideră că prețurile la metalele respective (aluminiu, cupru, plumb, zinc și cositor), care au marcat o tendință de ascensiune în cursul acestui an, vor rămîne aproximativ constante pînă în trimestrul IV 1977, cînd este așteptată o majorare a lor. În perioada următoare este de așteptat o reducere a stocurilor existente la aceste metale, sporirea gradului de utilizare a capacităților metalurgice respective, iar la plumb este posibil chiar să apară dificultăți de satisfacere a cererii.

S.U.A.: dependența de importul de energie

DUPĂ APRECIEREA unor specialiști în materie, dependența S.U.A. de importul de petrol se va accentua în deceniul următor, importurile ajungînd în 1985 la 50% din necesarul intern de consum. Se consideră că principalul furnizor va fi Arabia Saudită, ținîndu-se seama — între altele — de nivelul scăzut al investițiilor pe care le reclamă extinderea extracției țițeiului în această țară (de 13—14 ori mai reduse decît în S.U.A. — per unitate extrasă — la exploatarea pe uscat și de 4—5 ori în cazul exploatării în platoul continental).

În ceea ce privește importul de gaze naturale, acesta ar urma să crească în viitor, dar într-un ritm mai lent decît cel de petrol, încît ar putea să reprezinte în jur de o zecime din necesarul intern de consum pe anul 1985 (evaluat la 562 mlrd. mc).

Proiecte kuweitiene

PROIECTUL programului cincinal de dezvoltare social-economică pe perioada 1976/77—1980/81, elaborat în Kuweit, prevede investiții totale de circa 15,2 miliarde dolari (la care se adaugă 1,5 miliarde dolari pentru așa-numite „cheltuieli neprevăzute"). Mai mult de jumătate din această sumă este alocată dezvoltării sectorului de stat, a infrastructurii, principalele activități finanțate fiind lucrările publice, extinderea rețelei de comunicații, a sistemului de aprovizionare cu apă și electricitate, precum și construcția de locuințe. În domeniul industriei, principalul beneficiar al investițiilor (aproape un sfert din total) este extracția și prelucrarea țițeiului și gazelor naturale. Se apreciază că realizarea obiectivelor de dezvoltare stabilite va necesita sporirea pînă în 1980/81 a forței de muncă ocupate în economia Kuweitului cu 35—40%.

Turcia : investiții industriale

PROGRAMELE de investiții elaborate de Ministerul industriei și tehnicii din Turcia prevăd ca pînă la sfîrșitul anului 1982 în țară să fie construite 157 de obiective economice, în valoare totală de 235 miliarde lire turcești. Printre ele figurează 7 uzine siderurgice, 18 fabrici de ciment, 12 întreprinderi de îngrășăminte chimice, 13 fabrici de zahăr și 6 de celuloză și hîrtie, 3 rafinării de petrol, precum și o serie de unități constructoare de mașini și utilaje. De asemenea, figurează construirea a 26 de uzine electrice (inclusiv două centrale atomice) și 46 de baraje pentru irigații.

În ceea ce privește infrastructura, se proiectează modernizarea a 16 mii km de șosele, a 37 aeroporturi și 10 porturi maritime, precum și a rețelei feroviare.

VENITURILE VIZIBILE ALE COMERȚULUI INVIZIBIL

DEZVOLTAREA relațiilor economice, tehnico-științifice, culturale, dintre națiunile lumii contemporane a făcut ca, alături de intensificarea schimburilor comerciale tradiționale, să capete o extindere crescîndă și comerțul internațional cu servicii, denumit — în opoziție cu cel palpabil, de mărfuri — „comerț invizibil".

Sfera comerțului invizibil este de fapt mai largă și mai variată (vezi „Revista economică" nr. 38/1976, rubrica „Glosar"), cuprinzînd, între altele, cheltuielile și veniturile legate de transport, turism, dobînzi pentru creditele bancare, comisioane, dobînzi, profituri **și dividende de pe** urma investițiilor de capital în străinătate, venituri din muncă (de exemplu ale muncitorilor migranți, ale căror efective sînt în prezent de ordinul milioanelor în lumea capitalistă, drepturi de autor, redevențe pentru exploatarea unor terenuri, a unor invenții, cheltuielile reprezentanțelor diplomatice, donații, transferuri unilaterale publice și particulare, inclusiv contribuții la organizații internaționale etc.

În ultimii ani, capitolul cel mai dinamic al comerțului invizibil, pe plan mondial, l-au constituit profiturile și dividendele de pe urma investițiilor de capital în străinătate, care numai în cursul anului 1973 au cunoscut o creștere de 50,4%. În unele țări creșterea a fost mult mai rapidă (în cazul Angliei, 110% în același an).

Pentru o serie de țări dezvoltate ale lumii veniturile obținute de pe urma comerțului invizibil sînt nu numai în creștere, ci și foarte însemnate, atît ca mărime absolută, cît și sub raportul contribuției la echilibrarea sau la reducerea deficitului balanței tranzacțiilor curente provocat de un sold pasiv al balanței comerciale.

Din punct de vedere al veniturilor brute obținute de pe urma comerțului invizibil, pe primul loc în lumea capitalistă continuă să se situeze S.U.A. cu 35,4 miliarde dolari în 1973 (ultimul an pentru care există date comparabile într-un studiu dat recent publicității la Londra de Comitetul pentru exportul invizibil), față de 25,9 miliarde în anul anterior. Grație acestei evoluții, ponderea S.U.A. în volumul mondial al încasărilor din comerțul invizibil a sporit în anul amintit de la 21% la 21,9%, în vreme ce ponderea Angliei — ocupanta locului doi în clasamentul respectiv — a scăzut de la 11,4% la 11,1%, în ciuda creșterii de la 14 miliarde la 18 miliarde dolari a încasărilor sale brute din comerțul invizibil. În ordinea mărimii încasărilor brute, pe locurile următoare se situau Franța, R.F. Germania, Italia și Japonia, aceasta din urmă înregistrînd, împreună cu Olanda, Franța și Belgia, și cele mai rapide ritmuri de creștere ale încasărilor respective.

S.U.A. ocupă primul loc și din punctul de vedere al mărimii soldului excedentar al balanței comerțului invizibil, criteriu după care Anglia continuă să ocupe locul al doilea, cu 4,6 miliarde dolari în 1973.

Ierarhia de ansamblu prezentată se modifică atunci cînd se analizează importanța încasărilor obținute de fiecare țară pe elementele componente prezentate ale comerțului invizibil. Astfel, de pildă, Anglia devine ocupanta primului loc după criteriul încasărilor din transporturi, în vreme ce alte țări se situează pe primele locuri în ce privește mărimea veniturilor din muncă obținute de peste hotare.

Adevărata semnificație a soldului balanței comerțului invizibil rezultă însă, așa cum arătam, atunci cînd se analizează mărimea sa în raport cu cea a soldului balanței comerciale. În Grecia — unde transporturile maritime au devenit sursa cea mai importantă de venituri invizibile — în 1974 ele au procurat 21% din totalul încasărilor contului curent al balanței de plăți, respectiv circa 4,5% din produsul intern brut, acoperind 30% din deficitul balanței comerciale grecești. Dacă în R.F.G. soldul pasiv al balanței „invizibilelor" a redus, iar în unii ani aproape a acoperit total soldul activ al balanței comerțului vizibil **(vezi tabelul nr. 1)**, în Anglia de peste 180 de ani soldul excedentar la capitolul „invizibilelor" contribuie la compensarea într-o anumită măsură (în unii ani chiar totală) a deficitului, de asemenea tradițional, al balanței comerțului vizibil și, astfel, la reducerea deficitului balanței de plăți (vezi tabelul nr 1).

Tabelul nr. 1

Evoluția comparativă a soldului balanței comerțului vizibil și invizibil

— în miliarde dolari —

	Comerț vizibil		Comerț invizibil	
	R.F.G.	Anglia	R.F.G.	Anglia
1972	+ 8,3	— 1,7	— 7,5	+2,1
1973	+14,9	— 5,7	—10,6	+3,7
1974	+21,9	—12,3	—12,2	+3,9
1975	+17,0	— 7,1	—13,3	+3,3

Sursa : The Economist, 21 august 1976

Structura, importanța relativă și evoluția în timp a diferitelor componente ale comerțului invizibil rezultă mai pregnant analizînd cazul unei țări cu o activitate tradițională în acest domeniu, cum este Anglia (vezi tabelul nr. 2), al cărei excedent la acest capitol se așteaptă să sporească cu 14% pe ansamblul anului în curs. Din tabel se observă că după dobînzile, profiturile și dividendele obținute de persoane particulare sau de firme din Anglia de pe urma investițiilor lor de peste hotare, pe locul secund ca importanță se situează veniturile aduse de City-ul londonez. „În City — scrie un buletin editat de London Press Service — în această zonă compactă intersectată de străzi și alei vechi de secole dar conectate cu restul lumii prin cel mai modern echipament de telecomunicații, se află o concentrare de piețe valutare, de piețe ale produselor de bază și de servicii financiare mai mare decît oriunde în lume".

Tabelul nr. 2

Principalele surse de venituri din comerțul invizibil ale Angliei

— în milioane lire sterline —

	1968	1974
Dobînzi, profituri și dividende	565	1 798
Tranzacții financiare (City)	397	905
Turism	282	833
Nave maritime	291	789
Linii aeriene	75	161
Lucrări de construcții în străinătate	56	172
Telecomunicații și servicii poștale	34	96
Filme și televiziune	46	26
Publicitate etc.	37	58

Sursa : „Invisibile" strength in the British economy, London Press Service, nr. 2905/6.

Principala sursă de încasări a City-ului londonez (452 milioane lire sterline în 1975) o reprezintă activitatea legată de asigurări, care face din Londra cea mai importantă piață internațională în acest domeniu. Activitatea respectivă este desfășurată de circa 760 companii de asigurări (dintre care însă 290 obțin 95% din venituri), de cunoscuta companie Lloyd's (care realizează asigurări pentru o gamă vastă de obiecte, de la platforme de foraj la superpetroliere și avioane, din peste 100 de țări), ca și de agenți de asigurare (insurance brokers) care acționează ca intermediari. Anul trecut veniturile firmei Lloyd's au reprezentat 190 milioane lire sterline, adică mai mult decît cele ale întregului sector bancar, care cu venituri de 182 milioane lire sterline în 1974 și 135 milioane în 1975, se situa pe locul doi ca însemnătate între activitățile desfășurate în City (**The Economist**, 4 septembrie 1976). În acest sector o poziție dominantă o dețin „cele cinci mari" bănci de cliring londoneze și anume Barclays, National Westminster, Midland, Lloyd și Williams and Glyns. Puternic ancorate în viața economică a lumii capitaliste, băncile de cliring londoneze dispun de o rețea de peste 5 000 de filiale.

În City funcționează de asemenea numeroase bănci comerciale, ca și circa 250 filiale ale unor bănci străine, mai multe decît în orice alt centru financiar al lumii capitaliste (New York-ul, care are 160 asemenea filiale, se situează pe locul al doilea). Londra este considerată centrul pieței eurodolarilor, veniturile asigurate de aceasta reprezentînd unul din capitolele cele mai dinamice ale „invizibilelor". Bursa londoneză este a doua ca mărime în lumea capitalistă, după cea din New York. Pe multe piețe ale lumii capitaliste prețul de la Londra este așezat la baza unor contracte, chiar cînd mărfurile respective nici nu trec prin Londra (este cazul aurului, argintului, diamantelor, ca și al plumbului, cuprului, zincului). O bună parte a veniturilor din comerțul invizibil (134 milioane lire sterline în 1974) sînt asigurate încă de la începutul secolului trecut de activitatea tranzacțională de pe piețele amintite.

În sfîrșit, la Londra funcționează o bursă a închirierilor de nave și avioane în diferite părți ale lumii (de exemplu pentru transportarea de minereu de fier din America Latină în Anglia pe un vas grecesc sub pavilion panamez), ca și pentru vînzări și cumpărări de nave. Tot în capitala Angliei, cîndva țara cu cea mai mare flotă maritimă a lumii, funcționează și cea mai veche și mai importantă firmă pentru clasificarea navelor — Lloyd's Register of Shipping.

Printre activitățile de la care se așteaptă un ritm susținut de creștere a veniturilor în acest an se numără, afară de asigurări, construcțiile în străinătate (în special în țări din Orientul Mijlociu), operațiunile de consulting-engineering și de asemenea turismul internațional.

Exemplele citate, fără a epuiza gama largă a activităților care formează obiectul comerțului invizibil, ilustrează locul lor de prim ordin în viața economică contemporană, loc în totală contradicție cu denumirea generică care le-a fost atribuită.

Dinu DRAGOMIRESCU

MONDORAMA

Miliarde pentru aeronautică

PÎNĂ LA MIJLOCUL deceniului viitor, liniile aeriene din țările nesocialiste vor trebui să cheltuiască pentru noi aparate de zbor circa 45 de miliarde dolari la prețurile din 1975. Ce structuri se întrevăd pe această piață, cine și-o va împărți ? Circa jumătate din volumul ei total, scrie **The Economist**, după care reproducem și graficul, este reprezentată de avioane necesitate de creșterea scontată a traficului. Cealaltă jumătate va fi destinată înlocuirii avioanelor mai vechi, mai zgomotoase și mai mari consumatoare de carburanți. Din cele aproximativ 2 800 de astfel de aparate aflate acum în exploatare, jumătate vor avea în 1985 o vechime de 20 de ani.

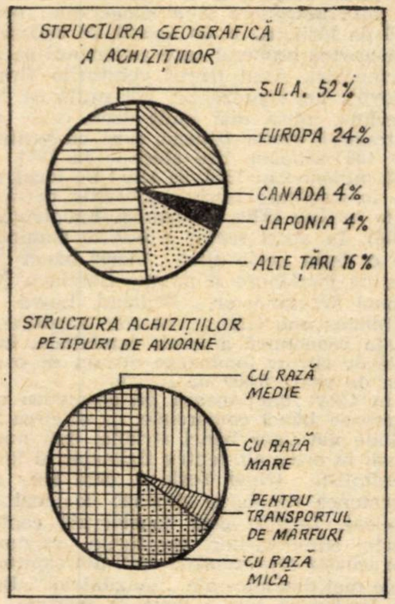

Piața avioanelor civile a lumii nesocialiste, 1976—1985

Săptămînalul londonez consideră ca o prognoză realistă că industria aeronautică din S.U.A. va deține circa 90% din piața aeronautică a lumii nesocialiste în deceniul următor, la fel ca în ultimii 10 ani. Țărilor europene, a căror pondere în traficul aerian civil al lumii nesocialiste este de circa un sfert, le-au revenit în ultimul deceniu numai circa 8% din vînzările totale de avioane civile. Pe piața aeronautică europeană, industria americană deținea 2/3 din vînzări în 1970 și 4/5 în 1974.

Speculația valutară — business transnațional

ATACURILE speculative recente asupra lirei sterline atrag atenția asupra unei laturi mai puțin cunoscute a piețelor valutare. „Exxon Corp.“, cunoscuta companie petrolieră transnațională, a realizat anul acesta, în cursul unui singur trimestru, profituri suplimentare de 84 mil. dolari de pe urma manipulării cursurilor flotante ale principalelor valute. Iar firma americană „Xerox“, mizînd pe scăderea cursului lirei sterline, a finanțat expansiunea sa în țările Europei occidentale cu ajutorul unor împrumuturi considerabile tocmai în această valută. Evoluția ulterioară a lirei sterline confirmînd așteptările firmei, „cîștigul“ său numai de pe urma deprecierii a fost echivalent cu dobînzile la împrumuturi.

După cum arată revista **Newsweek**, acest gen de operațiuni speculative, considerate de companiile respective drept un „business legal“, accentuează instabilitatea de pe piețele valutare, dată fiind amploarea resurselor financiare ale companiilor respective și marea lor capacitate de manevrare. Iar principalii păgubiți de fluctuația continuă a cursului valutelor utilizate în tranzacțiile internaționale sînt țările în curs de dezvoltare, care-și văd erodate și în acest mod veniturile obținute de pe urma exportului de materii prime și alte produse de bază.

Polonia: tehnologie nouă pentru aluminiu

ÎN POLONIA (la Nowiny) se află în construcție o mare uzină care — la atingerea capacității proiectate — va produce anual 1,25 mil. tone de ciment și 100 mii tone de oxid de aluminiu, utilizînd tehnologia elaborată de prof. Jerzy Grzymek. După cum menționa recent revista „Hebdomadaire polonais“, extinderea tehnologiei menționate ar putea revoluționa industria aluminiului, deoarece pentru obținerea acestui metal se utilizează — în loc de bauxită (ale cărei resurse sînt relativ limitate și inegal repartizate pe plan mondial) — o materie primă secundară, cum sînt șisturile carbonice, sau chiar reziduuri, cum este praful evacuat pe coșurile centralelor termice.

Factorul uman al cercetării

ECONOMIA CEHOSLOVACĂ dispune de o amplă bază de studii și cercetări științifice, în care erau ocupate la începutul acestui an circa 150 mii de persoane — informează revista „La vie tchécoslovaque“. În actualul cincinal se prevede o sporire a fondurilor alocate pentru extinderea acestei baze, respectiv de la 14 miliarde coroane în medie anuală pe cincinalul trecut la 18 miliarde în 1980, ceea ce va permite mărirea efectivului cadrelor ocupate cu 20 000 de persoane. În 1980, economia cehoslovacă va dispune în domeniul științei și tehnicii de 21 de cercetători la fiecare mie de persoane ocupate — raport considerat drept corespunzător, ținîndu-se seama de nivelul de dezvoltare a economiei cehoslovace. Totodată, pentru ridicarea eficienței activității de cercetare, în perioada 1976—1980 ea va fi concentrată asupra rezolvării a 400 de sarcini importante pentru dezvoltarea tehnică și tehnologică a economiei naționale.

Bulgaria: expansiunea relațiilor cu țările în curs de dezvoltare

PARTICIPANTĂ ACTIVĂ la diviziunea internațională a muncii, R. P. Bulgaria are în prezent relații comerciale cu 110 țări ale lumii, dintre care 85 în curs de dezvoltare. În ultimele două decenii, volumul schimburilor de mărfuri cu acest grup de țări a crescut de 70 de ori, reprezentînd 7% din total în 1975 față de 1,7% în 1955.

Principalul loc în exportul bulgar către țările în curs de dezvoltare îl ocupă produsele industriei constructoare de mașini — cu o pondere de 41,7% în 1975. Bulgaria importă din țările în curs de dezvoltare în principal combustibil și materii prime minerale (42,1%), materii prime de origine vegetală și animală (30,3%). În cadrul schimburilor cu țări în curs de dezvoltare, Bulgaria a livrat pînă în prezent peste 400 de unități productive pentru industria alimentară, chimică, siderurgică, constructoare de mașini și minieră din țările respective, acordînd, totodată, ajutor în construirea de ferme zootehnice, baraje și sisteme de irigații, instituții social-culturale ș.a.

Piscină cu încălzire solară

EXPERIMENTĂRILE utilizării pe scară largă a energiei solare se diversifică treptat, cu rezultate apreciate ca promițătoare. Un exemplu recent : Apa dintr-o piscină cu mai multe bazine de înot este încălzită în perioada mai-septembrie cu ajutorul energiei solare, care este colectată de instalația montată pe acoperișul unei săli de sport polivalente (vezi figura alăturată). Ea permite ridicarea temperaturii apei la 24°C, fiind cuplată cu o instalație termică de rezervă, cu dubla utilizare : transfer de căldură de la o sursă termală (vara) și încălzirea sălii polivalente (iarna). Întregul complex funcționează, cu titlu experimental, în apropiere de Köln (R.F.G.), furnizînd specialiștilor date prețioase atît asupra fiabilității sistemului de colectoare solare, cît și asupra posibilităților de reducere a pierderilor de căldură.

CURIER

GLOSAR

Inflația

Persistența fenomenului inflației în Occident, temerile că o redresare a activității economice poate aduce cu sine o nouă intensificare a acestui fenomen, mențin problema deprecierii inflaționiste a banilor pe primul plan al preocupărilor.

Inflația este o noțiune legată de masa banilor în circulație. Atunci cînd în circulație se află o masă de bani excesivă comparativ cu nevoile circulației, banii se depreciază în raport cu mărfurile și serviciile oferite, potrivit legii circulației bănești. Această depreciere duce la redistribuirea venitului național care, în condițiile capitalismului, se face în avantajul claselor exploatatoare și în dauna celor cu venituri fixe : muncitori, funcționari, pensionari.

Creșterea excesivă a masei banilor în circulație se datorește acțiunii unor factori diverși. De cele mai multe ori, factorul inflaționist este deficitul bugetar. În cazul în care statul are cheltuieli mai mari decît veniturile curente, cel mai ușor mijloc de a face față acestei situații îl constituie împrumutul la banca centrală. Ca urmare, masa banilor în circulație crește, fără ca nevoile curente ale circulației să fi crescut și ele, deoarece statul se împrumută nu ca să producă mărfuri sau să ofere servicii suplimentare, ci ca să consume, deci să micșoreze volumul mărfurilor și serviciilor disponibile. Dezechilibrul astfel creat este specific stării de război, însă el se întîlnește frecvent în țările capitaliste și în condiții de pace, ca urmare a cursei înarmărilor, a politicii de expansiune, a „stimulării“ artificiale a economiei etc.

Un alt factor inflaționist îl constituie creditul bancar. În cazul în care băncile acordă credite fără o analiză serioasă a scopului urmărit de debitori, sau cu intenția specifică de a contribui la sprijinirea expansiunii în perspectivă a unor mari întreprinderi, se produce o creștere exagerată a volumului banilor de cont („bani scripturali“), ale cărei efecte inflaționiste sînt analoge creșterii volumului de numerar în circulație.

Un al treilea factor inflaționist îl poate constitui excedentul balanței de plăți. Dacă într-o țară intră un volum mare de valută străină, fie ca urmare a unui excedent masiv al exportului față de import, fie a unei invazii de capitaluri străine vagabonde (cum a fost cazul adeseori în cursul actualei crize monetare occidentale), rezervele valutare ale țării cresc, iar banca centrală le preia de la deținători la cererea acestora, în schimbul monedei naționale. Masa banilor în circulație crește, fără să găsească pe piață un corespondent echivalent în mărfuri și servicii.

O altă sursă de inflație o constituie intrarea în circuit a unor sume de bani care anterior erau ținute în rezervă de posesorii lor. Acesta este în general cazul atunci cînd deprecierea inflaționistă a banilor are un ritm ridicat și cînd posesorii de bani devin conștienți de pierderea pe care o suferă prin deprecierea sumelor pe care le dețin. Creșterea pe această cale a masei banilor în circulație, ca și creșterea vitezei de circulație a banilor, constituie factori potențiali de inflație. În literatura de specialitate se mai consideră ca o cauză de inflație importul acesteia prin canalele schimburilor economice externe.

Faptul că cererea suplimentară de mărfuri și servicii, determinată de creșterea masei banilor în circulație, nu poate fi satisfăcută duce în condițiile economiei capitaliste la creșterea masivă, generalizată și continuă a prețurilor pe plan intern, iar pe plan extern la deprecierea valutei naționale față de celelalte valute.

C. K.

Bancă de date industriale a ONUDI

Ioan Alexandru, Ploiești — Studierea posibilității creării unei bănci de informații industriale și tehnologice care să pună la dispoziția țărilor în curs de dezvoltare un volum mult sporit de informații față de cele pe care le-ar putea obține singure și care le-ar permite să opteze pentru tehnologiile avansate cele mai convenabile pentru ele a fost recomandată cu ocazia celei de a doua Conferințe generale a Organizației Națiunilor Unite pentru dezvoltare industrială (ONUDI) ținută la Lima în martie 1975, ideea fiind reluată de una din rezoluțiile celei de a XXX-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U., care cere să se întreprindă măsurile necesare pentru „crearea unei bănci de date tehnice interesînd industria în cadrul unei rețele globale de schimb de informații tehnice“.

După cum declara directorul executiv al ONUDI, Abdel Rahman Khane, la ultima sesiune a ECOSOC, banca amintită ar putea furniza informații și servicii consultative în domenii privind : **tehnologii** (informații putînd fi utilizate în analiza tehnico-economică a proiectelor și în realizarea lor), **resurse naturale** (cea mai eficientă utilizare a acestor resurse), **deșeuri** (valorificarea economică și recuperarea rațională a deșeurilor), **licențe de exploatare industrială** (experiența diferitelor țări în materie de achiziționare de licențe, inclusiv privind condițiile acordurilor de licență), **investiții** (cooperare internațională în acest domeniu), **energie** (utilizarea industrială), **repertorierea** furnizorilor de materiale, a institutelor de cercetări, a birourilor de studii din lumea întreagă, **legislație industrială** (texte legislative reglementînd industrializarea în diferite țări) etc.

Banca ar urma să facă apel ori de cîte ori este posibil la sistemele și serviciile de informare și documentare existente.

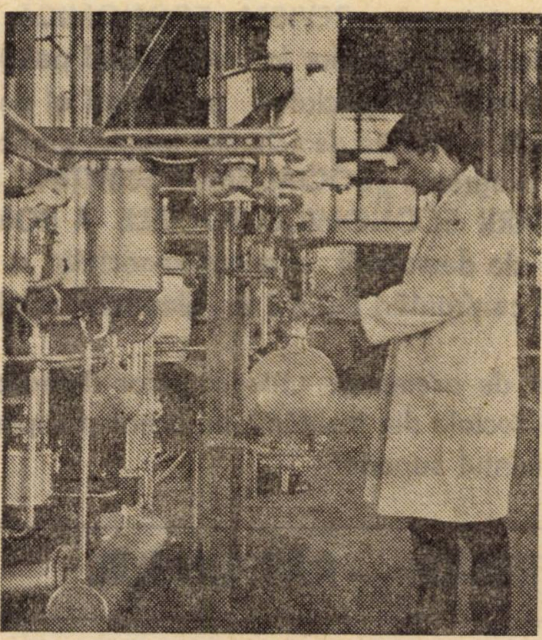

În lume există numeroase capacități de cercetare care ar putea contribui la studierea unor probleme de interes deosebit pentru țările în curs de dezvoltare, amplificînd efortul propriu al acestora.

(Foto : Națiunile Unite)

Pescuit

Mircea Tudose, București — 1) Una din principalele explicații ale divergențelor existente în momentul de față între țările Pieței comune în privința unei politici comune privind pescuitul în condițiile extinderii proiectate a zonelor naționale de pescuit la 200 mile marine ține de faptul că în vreme ce Anglia ar obține mai puțin de 1% din „recolta“ sa de pește în zonele de pescuit ale celorlalte state membre ale C.E.E., Olanda, Franța, Belgia sau R.F.G. ar obține o pondere mult mai mare în zonele — mai bogate — ale partenerilor lor comunitari, în primul rînd, a Angliei (vezi tabelul).

În ansamblu, se apreciază că țările membre ale C.E.E. pescuiesc cantități mai mari din apele unor țări terțe, decît pescuiesc flotele acestora din viitoarea zonă de pescuit a C.E.E.

2) Acordul temporar, realizat ca epilog la „războiul codului“, între Anglia și Islanda în privința drepturilor de pescuit a fost încheiat pe șase luni (vezi Revista economică nr. 25/1976) ; el urmează să expire la începutul lunii decembrie a.c.

Cantități pescuite anual în zona de 200 mile

(în %)

	Total (mii tone)	In apele naționale	In apele celorlalte țări membre ale CEE	In apele unor țări terțe
Belgia	49,1	52,7	31,4	15,9
Danemarca[1)]	1453,4	68,2	18,1	13,7
R.F.G.	418,2	5,1	27,1	67,8
Franța	593,9	26,8	46,3	26,9
Irlanda	80,1	89,9	10,1	-
Olanda	220,4	35,7	61,2	3,1
Anglia	1048,7	63,6	0,3	36,1
Italia	289,9	65,9	-	34,1
Total	4153,7	53,1	19,6	27,3

1) Inclusiv Groenlanda

Sursa: The Times, 16 septembrie 1976

Unități de cont

Ștefan Panait, Alba Iulia — În momentul de față în Piața comună există mai multe unități de cont. În deceniul trecut, înainte de trecerea la flotarea generalizată, a existat o singură unitate de cont, care se exprima printr-o cantitate fixă din fiecare monedă. Considerată echivalentul a 0,88867088 grame aur, această unitate de cont mai este utilizată încă pentru calcularea contribuțiilor la bugetul C.E.E., a unor tarife și a unor amenzi stabilite de Curtea de Justiție a Pieței comune. Folosirea ei pentru exprimarea sumelor respective favorizează țările cu o monedă mai slabă. Alte unități de cont utilizate în Piața comună sînt cea agricolă, utilizată pentru 70% din cheltuielile bugetului comunitar, apoi așa-numita unitate monetară europeană, utilizată în reglementările dintre băncile centrale ale țărilor care mai fac parte din „șarpele monetar“ vest-european. Această din urmă unitate de cont se bazează pe vechile cursuri centrale ale F.M.I.

Unitatea de cont cea mai apropiată de realitate este așa-numita unitate de cont europeană, exprimată printr-un coș de valute ale C.E.E. ale căror cursuri fluctuante se determină zilnic. Această unitate de cont este utilizată în prezent în cadrul Comunității europene a cărbunelui și oțelului, Băncii europene de investiții, Fondului european de dezvoltare și pentru finanțarea unor tranzacții cu țări terțe. Se intenționează generalizarea utilizării ei în C.E.E. pînă în 1978.

ÎN ATENȚIA CITITORILOR!

Începînd cu acest număr, **REVISTA ECONOMICĂ** publică consultații în sprijinul participanților la învățămîntul politico-ideologic de partid. Semnate de specialiști prestigioși ai domeniilor respective, materialele – însoțite de scheme, tabele, grafice – tratează temele de la programa **„SOCIALISMUL ȘTIINȚIFIC ȘI PROBLEMELE DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE A ROMÂNIEI"**, ciclurile **„Probleme ale dezvoltării economico-sociale a României"** și **„Curente și confruntări de idei în gîndirea social-politică contemporană"**.

Consultațiile sînt de asemenea utile cadrelor didactice de la catedrele de științe sociale din învățămîntul liceal și superior, studenților din învățămîntul superior,

ÎNTREBĂRI — RĂSPUNSURI

TEODOR POPESCU, comuna Straja, jud. Suceava — Pe baza prevederilor de la pct. 1 din anexa nr. 3 la HCM nr. 69/1975, comitetele executive ale consiliilor populare și al municipiului București stabilesc indicatorii sintetici în raport de care se acordă retribuția personalului din conducerea comitetelor executive ale consiliilor populare municipale, orășenești și comunale, precum și ale personalului din compartimentele la care acordarea retribuției se face în raport de realizarea acelorași indicatori ca și la conducerea comitetelor executive.

În măsura în care comitetele executive ale consiliilor populare județene au stabilit pentru secretarii comitetelor executive ale consiliilor populare comunale indicatori de plan în profil teritorial la nivelul comunei, în situația nerealizării acestora retribuția secretarilor se diminuează în condițiile prevăzute la art. 44 (1) din Legea nr. 57/1974.

În conformitate cu prevederile anexei nr. 2 la Decretul nr. 91/1974, secretarul face parte din categoria funcțiilor de conducere. Pentru această funcție, prin anexa VI, cap. II (Legea 57), retribuția este stabilită pe un nivel de bază și patru gradații. În cadrul aparatului consiliilor populare sînt și alte funcții de conducere care au retribuția pe gradații (șef secție, sector, oficiu, inspector șef comercial de stat, contabil șef etc.).

MIRCEA VASILESCU, Moreni — Pentru rezultatele obținute în activitățile de integrare desfășurate în unitățile prevăzute la art. 2 din Decretul nr. 14/1976, sau în alte unități unde desfășoară activitate productivă, studenții pot fi stimulați cu pînă la 20% din manopera realizată.

Fondul de stimulare se constituie la instituția de învățămînt superior dintr-o cotă de 20% calculată asupra valorii manoperei prestată de studenți, virată instituțiilor de învățămînt superior de unitățile prevăzute la art. 2 lit. a și b și art. 9, alin. 1 din Decretul nr. 14/1976, și dintr-o cotă de 20% calculată asupra valorii manoperei efectiv prestată de studenți și prevăzută în devizele lucrărilor contractate sau comandate unităților de la art. 2, litera c din același decret.

Valoarea integrală a manoperei prestate de studenți, în acord corespunzător lucrărilor executate, sau în regie potrivit categoriei tarifare stabilite sau a funcției îndeplinite, precum și sumele aferente muncii prestate de personalul didactic în unitățile prevăzute la art. 2 lit. a și b și art. 9 alin. 1 se virează lunar instituțiilor de învățămînt superior. Valoarea manoperei prestată de studenți și de personalul didactic afectează, în mod corespunzător, numărul de personal și fondul de retribuire planificat unității respective. Dispoziția de virare a contravalorii manoperei va fi vizată de organele băncii pentru control fond retribuire și va avea anexată lista nominală cu manopera prestată și stimulentul ce urmează a fi plătit fiecărui student, stabilit de către conducătorul formației de lucru și cadrul didactic care a îndrumat activitatea studenților respectivi. Stimulentele acordate studenților din sumele primite de la aceste unități, nu afectează fondul de retribuire și numărul mediu de personal al instituției de învățămînt superior.

În unitățile constituite pe baza prevederilor art. 2 litera c din Decretul nr. 14/1976, stimulentele cuvenite studenților pentru lucrările executate, pe bază de contracte sau comenzi, se acordă în limita fondului de retribuire planificat cu această destinație, instituției de învățămînt superior.

Stimulentul ce urmează a fi plătit fiecărui student pentru manopera prestată în cadrul unităților prevăzute la art. 2 lit. c din Decretul nr. 14/1976 se stabilește la nivelul facultății de cadrul didactic care a condus activitatea de integrare și de conducătorul formației de lucru.

Stimulentul ce se acordă unui student nu va putea depăși 20% din valoarea manoperei prestate de acesta. Plata stimulentelor cuvenite studenților se face de instituția de învățămînt superior după încasarea manoperei prestate pentru producția realizată de studenți și se aprobă de rector sau de prorectorul care este ordonatorul de credite.

Sumele încasate de studenți drept stimulente din activitatea de integrare nu afectează drepturile de bursă, nu se iau în calcul la stabilirea drepturilor la alocația de stat pentru copii și sînt scutite de impozit pe venit.

Prezentele norme metodologice se aplică în mod corespunzător și studenților din învățămîntul agricol.

În conformitate cu prevederile art. 19 din Decretul nr. 14/1976, prezentele norme metodologice au caracter experimental în anii universitari 1975/1976 și 1976/1977. În această perioadă Ministerul Educației și Învățămîntului, Ministerul Muncii și Ministerul Finanțelor pot soluționa, cu respectarea dispozițiilor legale în vigoare, situațiile concrete apărute în aplicarea prezentelor norme metodologice.

Revista
ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul
numărului 40 din 8 octombrie 1976

— Educația revoluționară pe trepte superioare. **(V. Porumbescu)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Cercetarea științifică și proiectarea tehnologică – pîrghii ale accelerării dezvoltării. Multiple posibilități de realizare a întregului volum de piese turnate și forjate (prof. dr. doc. ing. **I. Tripșa**) O gamă larg diversificată de produse din materiale plastice și cauciuc (dr. ing. **T. Volintiru**) 2
Plan ● angajamente. Investiții. Pentru sporirea eficienței : noi valențe ale colaborării proiectant-constructor (ing. **Mircea Hânsa**) 5
– Dezbatere R.E. Procesul investițional (IV) 7
– Comerț exterior. „Service"-ul, factor al competitivității exportului (ing. **Ionel Florescu**) 9
– Controlul financiar în contextul perfecționării controlului obștesc (drd. **Ștefan Crăciun**) 11
– Dezvoltarea prioritară a turismului montan (ing. **Zeno Oarcea**) 13

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— R.E. militează pentru extinderea analizei valorii. ● Pentru o revoluție în gîndirea și creația tehnică (ing. **Petru Orănescu**) ● Economii prin reconceperea unui produs (ing. **Arcadie Hinescu**) 14

CONSULTAȚII

– În sprijinul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid. Dezvoltarea economico-socială a țării – proces unitar, condus de partid (prof. dr. **Gheorghe Crețoiu**) 16

TEORII–IDEI

– Participarea conștientă și responsabilă a maselor la conducerea dezvoltării economiei (I) **(Ion Zară)** 19
– Puncte de vedere. Funcțiile economice ale cheltuielilor de circulație (dr. **Gheorghe Postelnicu,** drd. **Maria M. Popescu**) 21
– Școli ● curente ● economiști. Criza operaționalității postulatelor gîndirii economice occidentale (II) **(Vasile Pilat)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

– Procesul inflaționist și perspectiva piețelor valutare occidentale **(Mugur Isărescu)** 25
– Tendințe ● conjuncturi 27
– Statistică internațională 23
– Veniturile vizibile ale comerțului invizibil **(Dinu Dragomirescu)** 29
– Mondorama 30
– Curier 31
— Întrebări — răspunsuri 32

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69 Cod poștal 71 131

Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

O LUME PE UN ECRAN
Opera

Transmisiuni directe, știri, comentarii, reportaje, interviuri, emisiuni cultural-distractive, științifice, filme, piese de teatru, varietăți, sport, etc., etc., prin intermediul multiplelor modele de **TELEVIZOARE** oferite de magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat.

Televizoare Denumirea	Diagonala ecranului	Preț lei	Aconto 15%	Rate lunare (24 rate)
— Sport	31 cm	2 870	431 lei	105 lei
— Venus	47 cm	2 870	431 „	105 „
— Venus-Compliment	50 cm	3 050	458 „	110 „
— Opera	59 cm	3 500	525 „	125 „
— Clasic	59 cm	3 530	530 „	125 „
— Opera H2	61 cm	3 550	533 „	126 „
— Diamant	61 cm	3 550	533 „	126 „
— Lux	65 cm	3 960	594 „	140 „

IMPORTANT !

TELEVIZOARELE SE VÎND ȘI CU PLATA ÎN RATE LUNARE, CONFORM SPECIFICAȚIEI DIN TABELUL DE MAI SUS, TUTUROR CATEGORIILOR DE ANGAJAȚI,

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

AUTOMOBILIȘTI!

La Administrația Asigurărilor de Stat se pot încheia diferite feluri de asigurări facultative auto care acoperă eventualele cazuri de pagube ce se pot produce în diverse situații. Astfel :

1976 NOV 4

- Asigurarea pentru avarii
- Asigurarea suplimentară pentru furt
- Asigurarea suplimentară pentru cazurile în care autovehiculul este condus de alte persoane decît asiguratul
- Asigurarea autoturismelor pentru cazurile de incendiu și alte calamități
- Asigurarea de accidente a conducătorilor de autoturisme și a altor persoane aflate în autoturisme
- Asigurarea autovehiculelor în legătură cu utilizarea lor la concursuri, întreceri sau antrenamente pentru acestea
- Asigurarea autovehiculelor cu valabilitate numai în afara teritoriului R.S. România

DE REȚINUT :

- Costul asigurărilor pentru avarii, respectiv al celor de incendiu și alte calamități și al asigurărilor suplimentare pentru furt a fost redus cu 10%, respectiv cu cîte 33%.
- La asigurările pentru avarii (inclusiv la cele de incendiu și de furt), în funcție de vechimea în asigurare, se acordă – succesiv – importante reduceri de prime, ajungînd pînă la 35% din prima anuală de asigurare.

Pentru relații suplimentare și contractarea uneia sau a mai multor asigurări adresați-vă responsabililor cu munca ADAS din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare, filialelor județene A.C.R. sau, direct, oricărei unități ADAS.

Lei 5

D646

Revista ECONOMICA

140

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

investiții – ritm, eficiență, calitate

Numărul 41 ● Vineri 15 octombrie 1976

ROMÂNIA

pe traiectoria progresului şi civilizaţiei

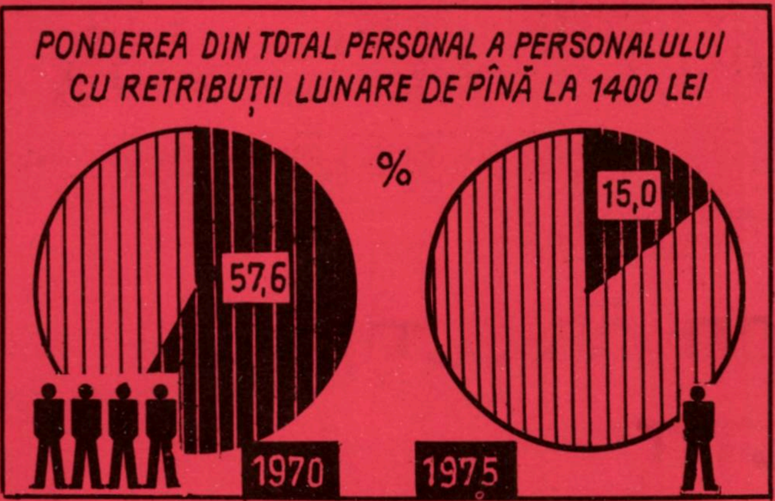

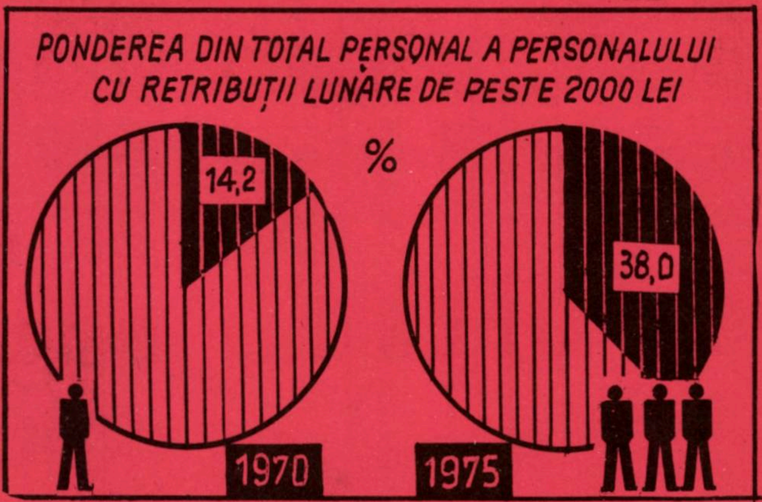

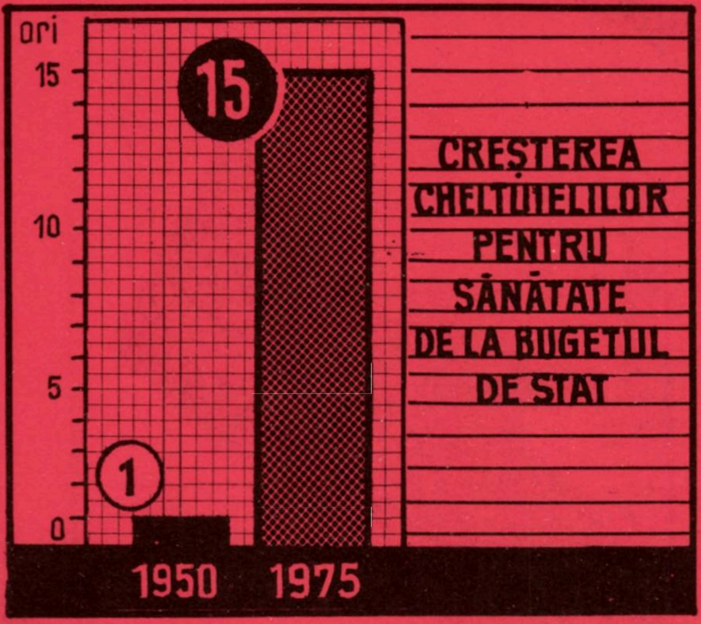

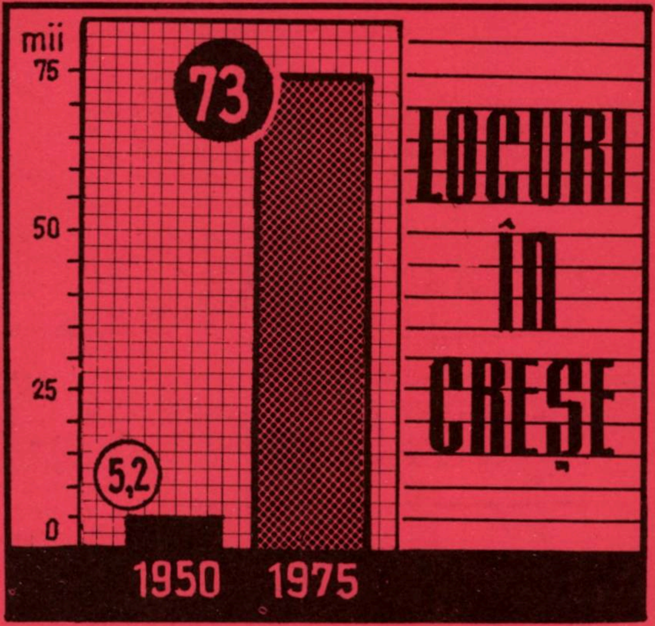

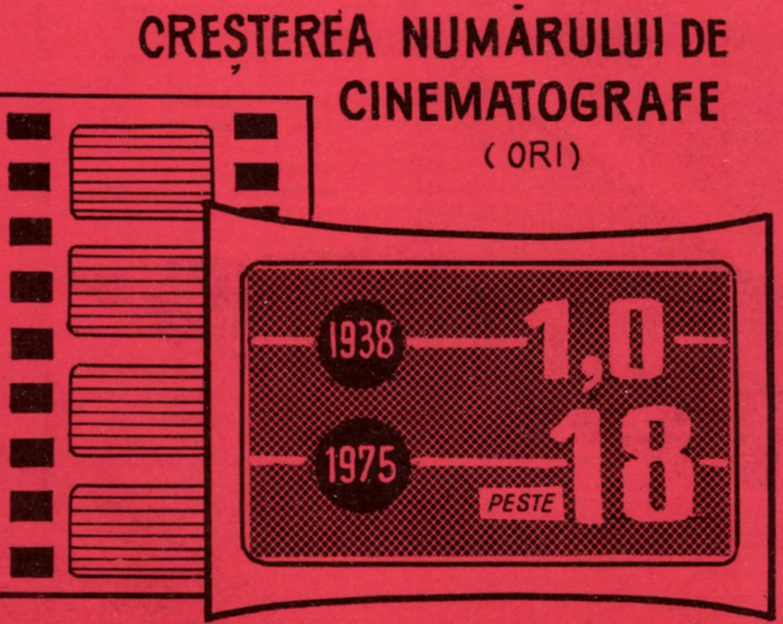

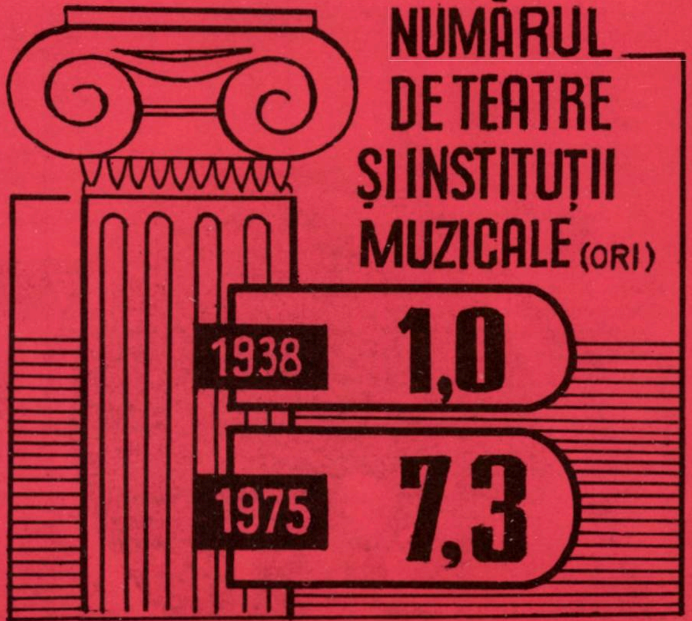

ECONOMIE NATIONALA

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

PLAN ● ANGAJAMENTE

CUM SE ASIGURĂ UTILAJELE NOILOR OBIECTIVE DE INVESTIŢII ?

● Cînd depăşirile global-valorice ascund restanţe pe sortimente ● Cauza nr. 1 : modul în care funcţionează mecanismul aprovizionării ● Furnizorii de metal – între prevederile din contracte şi realizări ● De ce a fost abandonată o reuşită : coordonarea lunară a programelor de fabricaţie ?

PUNEREA LA TERMEN în funcţiune a noilor capacităţi de producţie reprezintă un proces complex, în a cărui desfăşurare sînt implicaţi un mare număr de factori : proiectanţi, constructori, beneficiari de investiţii, furnizori de utilaje tehnologice. Activitatea fiecăruia în parte reprezintă o problemă de maximă importanţă pentru conectarea la termen a noilor obiective la circuitul economiei naţionale. În acest număr prezentăm o analiză a activităţii desfăşurate de către întreprinderile furnizoare de utilaj tehnologic din cadrul Centralei industriale de utilaj tehnologic, chimic, petrolier şi minier.

Realizările globale la o „radiografie“ sortimentală : la producător...

ÎNAINTE de a trece la analiza propriu-zisă a fabricaţiei utilajului tehnologic necesar noilor obiective de investiţii ale chimiei trebuie avut în vedere că această activitate se integrează — la nivelul Centralei industriale de utilaj tehnologic chimic, petrolier şi minier — într-un ansamblu mult mai complex de preocupări. În cele 19 întreprinderi ale centralei se produce, de asemenea, utilaj petrolier, minier şi metalurgic, pompe centrifugale, ventilatoare, armături industriale din fontă, din oţel, rulmenţi speciali, reductoare industriale, electropalane, transportoare, automacarale etc.

Pe primele 9 luni a.c. prevederile de plan pe total centrală au fost **îndeplinite şi depăşite nu numai la indicatorul producţie globală (101,2%), ci şi la producţia marfă (103,0%) şi productivitatea muncii (100,8%).** Depăşirile global-valorice ale planului s-au materializat în însemnate producţii suplimentare faţă de prevederi la numeroase sortimente: la utilaj pentru prelucrarea ţiţeiului (7% peste sarcina de plan), maşini pentru ridicat şi transportat (depăşire 2,7%), automacarale (11% în plus); electropalane (depăşire cu 2,3%), rulmenţi speciali (depăşire 2,5%).

La obţinerea acestor rezultate bune de ansamblu, aportul diferitelor întreprinderi componente a fost diferit. Trebuie menţionat că **toate cele şase unităţi producătoare de utilaj tehnologic pentru chimie din cadrul centralei şi-au îndeplinit şi depăşit prevederile de plan**, pe primele 9 luni a.c. la producţia globală, producţia marfă şi productivitatea muncii (unele rezultate sînt menţionate în tabel). Analiza relevă însă faptul că în ce priveşte utilajul tehnologic pentru chimie, din totalul celor 19 134 tone care trebuiau livrate pentru diferitele obiective de investiţii din cadrul actualului cincinal în perioada 1 ianuarie — 30 septembrie 1976, au fost livrate la termen 17 449 tone şi în avans 2 922 tone. Cu toate că au fost efectuate livrări în avans, se menţin restanţe de circa 1 685 tone.

În producţia de utilaj tehnologic cele mai bune rezultate s-au obţinut la întreprinderile „Griviţa roşie“ şi „Unio“ Satu-Mare. Principalele restanţe au fost consemnate la Întreprinderea de utilaj tehnologic Buzău, Întreprinderea de utilaj chimic şi forjă din Rîmnicu Vîlcea, Întreprinderea de utilaj tehnologic din Moreni şi Întreprinderea de utilaj chimic din Bucureşti.

Desigur, în totalul utilajului tehnologic o importanţă deosebită prezintă **utilajele tehnologice destinate noilor obiective de investiţii cu termen de punere în funcţiune în acest an.** Care a fost — din acest punct de vedere — situaţia producţiei şi a livrărilor în perioada primelor 9 luni din 1976 ? Din totalul prevederilor de livrare de 2 071 tone, a fost livrat la termen un volum de utilaje tehnologice la obiective cu termen de punere în funcţiune în acest an de numai 1 913 tone, iar în avans 14 tone. **Au rămas restanţe care au fost evaluate la circa 150 tone.** Asemenea nerealizări s-au înregistrat la Întreprinderea de utilaj chimic şi forjă din Rîmnicu Vîlcea (90 t), la Întreprinderea de utilaj chimic Ploieşti (26 t), la Întreprinderea de utilaj tehnologic din Buzău (24 t) şi la Întreprinderea de utilaj chimic din Bucureşti (18 t).

Care sînt cauzele acestor restanţe ? Cine a creat dificultăţi în asigurarea utilajelor necesare noilor obiective de investiţii ale chimiei ?, Cum trebuie acţionat pentru recuperarea grabnică a restanţelor şi realizarea exemplară a prevederilor de plan la aceste produse hotărîtoare pentru respectarea termenelor de punere în funcţiune a investiţiilor ?

...şi la furnizorii de metal

REALIZAREA integrală a planului în ce priveşte producţia utilajului tehnologic necesar noilor capacităţi are o importanţă deosebită, deoarece orice întîrziere are efecte negative imediate nu numai la producător ci şi mai departe asupra obiectivului de investiţii care din cauza unor asemenea lipsuri nu poate fi pus la termen în funcţiune. Uneori se întîmplă ca producţii de multe zeci de milioane pe zi să nu poată fi realizate la noile investiţii din cauză că furnizorii de utilaje tehnologice nu au livrat la termen un utilaj de volum mic, de cîteva kilograme. Iată de ce, se impune ca producătorii să realizeze la vreme sortimentele contractate, în cantităţile integral prevăzute. Ce cauze au determinat restanţe în îndeplinirea prevederilor de plan ?

Aşa cum a reieşit din discuţiile purtate cu specialiştii din întreprinderi, cauza nr. 1 care creează cele mai însemnate dificultăţi, o reprezintă **neasigurarea corespunzătoare a bazei tehnico-materiale a planului de producţie.**

ECONOMIE NATIONALA

Realizarea sarcinilor de plan pe primele 9 luni a.c. în unele întreprinderi producătoare de utilaj tehnologic

(%)

	Producția globală	Producția marfă	Productivitatea muncii
Întreprinderea de utilaj chimic „Grivița roșie" — București	102,2	105,6	101,4
Întreprinderea „Unio" — Satu Mare	101,6	104,0	101,0
Întreprinderea de utilaj chimic — Ploiești	100,5	101,6	100,3
Întreprinderea mecanică de utilaj chimic — București	101,1	103,2	101,0

Mai precis, modul în care functionează mecanismul aprovizionării tehnico-materiale. Astfel, la întreprinderile unde s-au semnalat restanțe, lipsa unor materii prime din țară și din import (tablă, țevi) a afectat producerea la vreme a circa 607 tone utilaje tehnologice, iar în alte cazuri asigurarea acestora cu întîrziere (în septembrie în loc de iunie) a influențat nefavorabil producerea la termen a circa 945 tone de utilaje cu ciclu lung de fabricație (circa 3 luni).

Am continuat investigațiile noastre urmărind în mod concret modul în care furnizorii de tablă și țevi și-au onorat contractele față de producătorii de utilaj tehnologic din cadrul centralei. Din totalul obligațiilor de livrare de **tablă** de circa 33 000 tone (pe primele 9 luni a.c.), Combinatul siderurgic din Galați avea o restanță de circa 6 000 tone (pe diverse dimensiuni și calități) cu termene în această perioadă. Este adevărat că au fost totodată livrate în avans circa 6 500 tone de tablă, dar în dimensiuni și calități care erau necesare producătorilor de utilaje tehnologice abia în lunile octombrie și decembrie... În acest caz, **livrările suplimentare cantitative în avans nu pot suplini restanțele pe sortimente și calități.**

În aceeași perioadă, la livrarea de **țevi,** deși într-o situație considerabil îmbunătățită față de anul trecut, Întreprinderea „Republica" din București avea restanțe de circa 300 tone la Întreprinderea de utilaj chimic din Ploiești, 50 de tone la Întreprinderea mecanică de utilaj tehnologic Moreni și circa 40 tone la Întreprinderea de utilaj chimic și forjă din Rîmnicu Vîlcea. Desigur, furnizorii de metal își au partea lor de vină. Întrebarea care se pune este însă următoarea : cum au acționat la rîndul lor întreprinderile centralei pentru a impulsiona livrările și a asigura o desfășurare corespunzătoare a aprovizionării ? S-au mulțumit ele cu simpla ipostază de „spectator" la întîrzierile în primirea materiilor prime necesare pentru fabricarea utilajelor tehnologice ?

Categoric nu. Prevăzînd posibilitatea apariției unor asemenea greutăți, conducerea centralei a hotărît să acorde prioritate producției utilajelor tehnologice necesare noilor obiective de investiții. Realizarea acestor produse a fost transferată în marea lor majoritate în prima parte a anului. O atenție deosebită s-a acordat pregătirii și urmăririi fabricației, reducerii accelerate a consumului de metal. Au fost întocmite programe lunare de fabricație ; pe fiecare utilaj s-au întocmit fișe de aprovizionare.

Permanent s-a urmărit și se urmărește pe comenzi interne de fabricație asigurarea tuturor materialelor care concură la realizarea produselor respective. În fine, săptămînal, este analizată desfășurarea aprovizionării, se caută și se aplică soluții noi prin care producția să poată să-și urmeze cursul normal. În această direcție, **specialiștii consideră necesară realizarea unor contacte mai strînse cu beneficiarii sub forma coordonării operative a programelor de fabricație, în fiecare lună, pe data de 20, practică care, înainte de a fi abandonată cu cîțiva ani în urmă, dădea rezultate foarte bune.** Desigur, simpla coordonare nu asigură reușita. Odată efectuate — ceea ce este un pas pozitiv — se cere ca partenerii să respecte cu prioritate și rigurozitate toate prevederile stipulate cu acest prilej.

Cu toate acțiunile desfășurate, se pare că restanța în livrarea metalului este dificil a fi suplinită în întregime. Ca urmare, pentru ca noile obiective de investiții să poată fi puse la vreme în funcțiune, alături de sporirea eforturilor producătorilor de utilaje tehnologice de a economisi cît mai mult metalul este necesar ca furnizorii de table și țevi să-și îndrepte toate eforturile pentru a realiza la termen producția în sortimentația prevăzută în contracte.

Bogdan PADURE

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Calificarea muncitorilor constructori

DE LA 58% în anul 1970, ponderea calificaților în totalul muncitorilor de pe șantierele Ministerului Construcțiilor Industriale a ajuns, în prezent, la circa 74%. Continuarea accelerată a acestui proces este dictată de sarcinile privind creșterea productivității muncii, de necesitatea de a corela pregătirea profesională cu baza tehnico-materială tot mai evoluată din construcții-montaj.

Ridicarea calificării constructorilor a fost apreciată, la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. consacrată activității in domeniul proiectării și construcțiilor industriale, ca o cerință de prim ordin pe șantiere.

După cum se observă din grafic, evoluția formelor de calificare cunoaște schimbări fundamentale, reflectind accentul ce se pune pe calitatea pregătirii. Calificarea prin practică, la locul de muncă, lipsită de o bază teoretică, limitează posibilitatea adaptării ulterioare la progresul tehnologiilor și, de aceea, este tot mai mult abandonată. Importanța relativă a cursurilor de calificare crește în acest an și în prima parte a anului viitor, corespunzător nevoii de a acoperi rapid necesarul de forță de muncă rezultînd din planul de producție mult sporit din 1977; apoi, ea va urma o curbă descendentă accentuată. Într-o perspectivă apropiată urmează să devină predominantă forma de calificare prin școli profesionale (inclusiv ucenicia la locul de muncă) și licee industriale de construcții, prin care — datorită bazei tehnico-materiale și nivelului cunoștințelor însușite — se realizează pregătirea cea mai complexă și mai eficientă, garantînd un nivel superior al productivității și calității muncii.

Asistăm, în același timp, la o afirmare (deși încă în proporții nesatisfăcătoare) a acțiunii de policalificare, pe baza unui sistem modular care ține seama de evoluția profilului profesional al muncitorilor și de schimbările în structura forței de muncă, determinate de extinderea progresului tehnic în construcții (tehnologii moderne, materiale noi, mecanizare), de formele eficiente de organizare a execuției lucrărilor, care-i obligă pe muncitorii încadrați în formații complexe să aibă cunoștințe și din domeniile adiacente profesiei lor. În prezent, circa 5% din muncitorii calificați de pe șantierele ministerului și-au însușit și practică o a doua meserie.

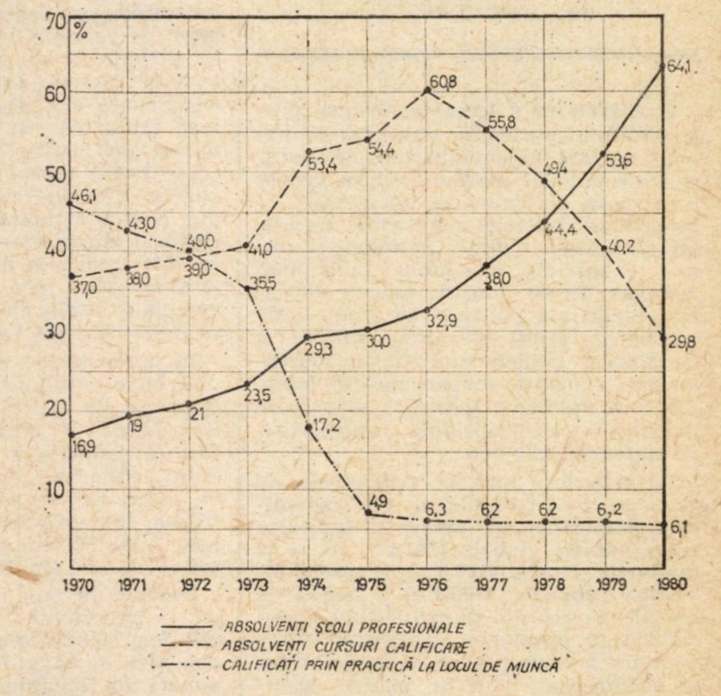

Evoluția muncitorilor calificați prin diferite forme, în sistemul Ministerului Construcțiilor Industriale, în perioada 1970—1980.

Dan CONDREA

CINCINALUL REVOLUŢIEI TEHNICO-ŞTIINŢIFICE

CERCETAREA ŞTIINŢIFICĂ ŞI PROIECTAREA TEHNOLOGICĂ – PÎRGHII ALE ACCELERĂRII DEZVOLTĂRII (II)

PUBLICĂM, în continuare, răspunsurile primite la întrebările formulate în cadrul anchetei întreprinsă de revista noastră în rîndul unor conducători de institute de cercetare ştiinţifică şi proiectare tehnologică, în legătură cu acţiunile ce le întreprind în vederea materializării cît mai grabnic în practică a sarcinilor reieşite la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. cu cadrele din domeniul cercetării ştiinţifice şi proiectării tehnologice.

1. În ce se materializează, concret, contribuţia institutului dv. la accelerarea dezvoltării economico-sociale a ţării ?

2. Înfăptuirea obiectivelor cincinalului revoluţiei tehnico-ştiinţifice impune o schimbare radicală în gîndirea şi concepţia cercetării ştiinţifice şi proiectării tehnologice, participarea efectivă a specialiştilor români la dezvoltarea ştiinţei şi tehnicii pe plan mondial. Ce ne puteţi spune în legătură cu aceasta ?

3. La Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. s-a subliniat necesitatea revizuirii şi îmbunătăţirii programelor de cercetare ştiinţifică, încît ele să corespundă nevoilor economiei naţionale, să contribuie la mai buna valorificare şi gospodărire a resurselor ţării, la diversificarea materiilor prime, la realizarea unei game cît mai largi de produse competitive. Cum veţi acţiona pentru înfăptuirea acestor deziderate ?

4. Evident, în activitatea pe care o desfăşuraţi intîmpinaţi unele neajunsuri. De ce natură sînt ele şi ce propuneri aveţi pentru înlăturarea lor ?

Maşini-unelte cu înalte performanţe tehnico-funcţionale

ing. **Aurel BOZGAN**
director al Institutului de cercetare şi proiectare maşini-unelte şi agregate Bucureşti

1 Prin specificul activităţii sale — de a cerceta, proiecta şi executa prototipuri de maşini-unelte noi şi modernizate — institutul nostru contribuie în mod direct la dotarea şi modernizarea bazei tehnico-materiale a economiei. În ultima vreme, de pildă, 14 maşini universale cu comandă program numerică proiectate, cercetate şi executate ca prototipuri de către institut (din care 10 sînt în producţie de serie) se fabrică atît pentru nevoi interne, cît şi pentru export.

De asemenea, **în vederea măririi productivităţii muncii, reducerii suprafeţelor de producţie şi ridicării calităţii produselor,** în baza tehnologiilor elaborate de institut, au fost proiectate pentru diverse întreprinderi maşini-unelte agregate şi linii automate, a căror eficienţă economică a determinat o reducere a importului de maşini-unelte speciale de aproximativ 50 mil. lei valută pe an. Totodată, prin cercetăriie efectuate în institut au fost asimilate în ţară diferite organe şi ansamble mecanice, hidraulice şi electrice, prin care se va realiza, în acest cincinal, o economie la import de 21 mil. lei valută pe an. Importante acţiuni au fost desfăşurate pentru realizarea unor sisteme de automatizare a operaţiunilor de încărcare-descărcare şi de transport. Au mai fost realizate maşini-unelte specializate, caracterizate printr-un grad mărit de automatizare şi prin parametrii înalţi, destinate, printre altele, prelucrării roţilor de vagoane, şutării şi crestării lingourilor, prelucrării ramelor de locomotive hidraulice şi altele.

2 Este de necontestat faptul că actualul cincinal al revoluţiei tehnico-ştiinţifice în ţara noastră, presupune, între altele, şi **însuşirea de către fiecare lucrător din domeniul cercetării ştiinţifice a unei noi concepţii şi gîndiri.** Ca o trăsătură a acestei concepţii noi este şi aceea a sporirii contribuţiei inteligenţei tehnice proprii la reducerea efortului valutar, atît prin dinamizarea exportului, cît şi prin reducerea importului.

Potrivit prevederilor, **valoarea producţiei de maşini-unelte în perioada 1976—1980 va fi de circa 3 ori mai mare decît în cincinalul trecut, ţara noastră urmînd să se situeze din acest punct de vedere printre primele 15 ţări din lume. Paralel cu aceasta, se va lărgi şi sortimentul, numărul de tipodimensiuni crescînd în anul 1980 de aproape 3 ori faţă de anul 1975.** De asemenea, pe baza unei profunde analize a posibilităţilor institutului, a fondului de cadre cu calificare înaltă de care dispunem, vom dezvolta tot mai mult efortul creator original, materializat în brevete proprii. Dealtfel, pe această linie s-au luat măsuri privind realizarea de noi aparate și elemente de completare (multe din ele făcînd obiectul unor invenții proprii), care, în prezent, sînt în producția de serie sau în asimilare la întreprinderi specializate ale Centralei industriale pentru mașini-unelte, mecanică fină și scule, înlocuind cu succes elemente similare din import. Dintre acestea, menționăm :

— 32 tipodimensiuni elemente hidraulice miniaturizate tipizate, aflate în fabricație la Întreprinderea „Balanța“-Sibiu ;

— 40 tipodimensiuni elemente de ungere centralizată, ce se produc în prezent tot la întreprinderea „Balanța“-Sibiu și în alte întreprinderi ;

— peste 50 tipuri de panouri hidraulice, construite în sistem modular la nivelul celor mai moderne realizări în acest domeniu, sînt executate centralizat pentru toată industria de mașini-unelte și de autoutilare din țară, după proiecte unificate, întocmite de institutul nostru, fără utilizarea nici unui element din import.

3 Pentru înfăptuirea sarcinilor trasate la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R., colectivul de conducere al institutului, împreună cu conducerea Centralei industriale de mașini-unelte, mecanică fină și scule și cu sprijinul ministerului de resort, a revăzut programul de cercetare și proiectare tehnologică pentru anul în curs și pentru 1977, reținînd acele teme și produse care interesează în mod direct întreprinderile constructoare de mașini.

Direcțiile principale în care vom acționa rezultă din programul de cercetare și proiectare tehnologică, care este axat în principal pe :

— **cercetarea și proiectarea mașinilor-unelte grele.** Prin intrarea lor în fabricație, se preconizează ca, în actualul cincinal, valoarea producției acestora să reprezinte 14% din volumul total al producției din această perioadă ;

— **diversificarea gamei de mașini-unelte cu comandă program numerică,** în cadrul căreia se va pune un accent deosebit pe dezvoltarea și asimilarea centrelor de prelucrare. Ca urmare a asimilării acestor tipuri de mașini, se prevede ca, în actualul cincinal, acestea să reprezinte 12% din valoarea totală a producției ;

— **asimilarea unor sisteme flexibile de mașini formate din mașini-unelte cu comandă numerică comandate cu calculator**, cu posibilități de încărcare și transport automat al pieselor ;

— **intensificarea activității de elaborare a mașinilor-unelte speciale și agregat, precum și a liniilor automate,** în vederea satisfacerii necesarului impus de investițiile actualului cincinal ;

— se va extinde **tehnologia construcțiilor sudate**, în special pentru realizarea pieselor de structură, care intră în componența mașinilor-unelte grele, domeniu în care aceste soluții au eficiența maximă, în vederea reducerii consumului de metal.

De asemenea, **ne-am propus să intensificăm acțiunea de asimilare a elementelor de completare,** în vederea reducerii importului, acțiune la care vor colabora și institutele cu profil electrotehnic și electronic, în care scop s-au elaborat programe comune de asimilare a unor produse de certă importanță pentru economia națională. Concomitent, pentru îmbunătățirea calității produselor, vom elabora tehnologii de control și încercare a pieselor și subansamblelor importante din componența mașinilor-unelte și, în special, a celor cu comenzi numerice și grele.

Răspunzînd sarcinii trasate de partid, de integrare a cercetării cu învățămîntul, institutul a întocmit convenții de colaborare cu catedrele de specialitate de la Institutul Politehnic din Timișoara, Iași, Cluj-Napoca și București, roadele acestei colaborări concretizîndu-se în construcții de noi mașini pentru prelucrarea maselor plastice (Institutul Politehnic București), mașini cu comandă adaptivă (Institutul Politehnic Timișoara), îmbunătățiri de mașini de rectificat (Institutul Politehnic Cluj-Napoca), care vor lua în curînd calea producției de serie.

În vederea **reducerii ciclului de cercetare-producție** vom stabili programe maximale, întocmite împreună cu centrala noastră industrială. Noi am încetățenit în decursul ultimilor ani practica — pe care o vom dezvolta în continuare — de a urmări, prin constituirea de colective mixte formate dintre cercetători și proiectanți, modul în care se realizează produsele concepute de institutul nostru în toată perioada de fabricație și de comportare în exploatare, prin acordarea asistenței tehnice necesare.

4 Vorbind de unele neajunsuri, aș vrea să mă opresc, mai întîi, la cele proprii. Astfel, nu întotdeauna forța de muncă din cercetare a fost utilizată la abordarea unor teme de actualitate, cu aplicare imediată în întreprinderi. În același timp, nu s-a urmărit în suficientă măsură la întreprinderi modul în care se introduc în fabricație produsele noi și procedeele tehnologice elaborate de institut, precum și valorificarea mai rapidă a rezultatelor cercetării. Nu în toate cazurile au existat preocupări pentru elaborarea de soluții tehnice, care să ducă la reducerea substanțială a greutății specifice a produselor, în vederea obținerii unor economii mai importante de metal (așa a fost cazul unor strunguri paralele și mașini de găurit). În lumina sarcinilor trasate de secretarul general al partidului privind obținerea unei mai înalte eficiențe economice prin activitatea de cercetare și proiectare tehnologică, am trecut la stabilirea unor măsuri de înlăturare a acestor deficiențe și de preîntîmpinare a altora.

Dar, în același timp, institutul nostru se lovește în activitatea pe care o desfășoară și de unele dificultăți, determinate de factori din afara sa. Astfel, unele întreprinderi din cadrul centralei noastre nu sînt suficient de receptive în aplicarea lucrărilor de cercetare și chiar a unor proiecte de execuție. Altele manifestă rigiditate în pregătirea temelor de viitor, fapt ce stînjenește, pe de o parte, folosirea integrală a capacității de cercetare-proiectare a institutului, iar pe de altă parte, unitățile respective pot ține cu greu pasul cu unitățile care promovează cu consecvență introducerea progresului tehnic. Am dori — și socotim că aceasta este un imperativ — ca **toate conducerile întreprinderilor constructoare de mașini-unelte să dea dovadă de mai multă receptivitate în aceste probleme și să fim mai mult sprijiniți în colaborările ce le solicităm pentru unele prelucrări de piese pentru care institutul nu este dotat cu mașinile respective.** De asemenea, **este necesar să fim mai mult sprijiniți și în realizarea la termen și de bună calitate a pieselor turnate pentru prototipurile ce se realizează în cadrul institutului.**

De la preocupări exclusiv tehnologice la proiectarea organizării și conducerii

ing. George COJOCARU
director al Institutului de proiectări tehnologice pentru industria ușoară

1 Institutul nostru participă activ cu servicii specializate la realizarea în bune condițiuni a proiectării tehnologice și de investiții, la dezvoltarea accelerată a bazei materiale a producției în industria ușoară, sector deosebit de important pentru ridicarea nivelului de trai al celor ce muncesc. Proiectăm anual un număr important de obiective noi, tehnologii, metode specifice de organizare și conducere a proceselor industriale. Într-un cincinal măsurăm aportul nostru prin circa 400 de noi cacapități de producție proiectate și puse în funcțiune.

2 Înfăptuirea obiectivelor cincinalului revoluției tehnico-științifice impune, desigur, schimbări structurale și în activitatea institutului nostru, reorientări care, la rîndul lor, să permită realizarea acelor mutații în industria ușoară specifice producției moderne, cu grad mare de competitivitate.

Pentru sporirea participării specialiștilor români la promovarea progresului tehnic am considerat necesar ca în domeniul de care ne ocupăm, din multitudinea cerințelor producției moderne, să **abordăm, cu prioritate, problemele valorificării superioare a materiilor prime din țară, ale realizării unor noi instalații și tehnologii de concepție proprie, folosind într-un grad mai înalt experiența specialiștilor noștri și perfecționînd documentarea asupra rezultatelor obținute pe plan mondial.**

Au fost astfel dezvoltate și transferate în producție cercetările privind noile tehnologii în domeniul filării inului în fire subțiri în amestec cu poliester din semitort albit care, pe lîngă o valorificare superioară a materiilor prime din țară, permit fabricarea unei game foarte variate de produse solicitate de beneficiari. Se poate aprecia că aceste noi tehnologii au permis proiectarea unor fabrici la care producția pe m² a crescut, față de procedeele clasice, cu circa 25%, productivitatea muncii cu 20%, reducîndu-se totodată ponderea volumului de construcții-montaj. Am introdus, de asemenea, tehnologii de filare a firelor cardate pe mașini de filat cu rotor în locul filării cu inele, ceea ce a permis, de asemenea, creșterea productivității muncii cu 12%, reducerea suprafețelor construite cu cca. 20% etc.

În general, preocupările noastre se concentrează și pe **utilizarea resurselor secundare de materii prime** (deșeuri), astfel încît, prin tehnologii adecvate, să poată fi valorificate ca produse de calitate superioară. Și dacă vorbim de noutăți în tehnologie trebuie amintit faptul că am realizat piele sintetică prin proiectarea românească, țesături din fire de sticlă, am dezvoltat acțiunea de tipizare a întreprinderilor de sticlărie, faianță, porțelan cu capacități optimizate și am reușit să diversificăm semifabricatele puse la dispoziția întreprinderilor de sticlărie.

3 Și pentru institutul nostru, recenta **Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. cu cadrele din cercetare și proiectarea tehnologică, a constituit un prilej de revizuire și îmbunătățire a programelor de cercetare științifică** . Fără îndoială, elaborarea și introducerea rapidă în producție a noilor tehnologii care să utilizeze superior materia primă reprezintă o preocupare care a căpătat valențe noi. Nu este vorba numai de tehnologiile de producție propriu-zise, ci și de cele de finisare, ambele menite să contribuie la ridicarea calității și diversificării produselor. Vor fi rapid și considerabil extinse, prin reducerea ciclului cercetare-producție, noile tehnologii de producere a firelor de in în amestec cu fire chimice produse în țară, vor fi dezvoltate tehnologii la scară industrială pentru înlocuitori de piele, noi procedee de fabricație a produselor din sticlă și porțelan cu consumuri reduse de energie, noi tehnologii de finisare.

În ce privește **perfecționarea activității de conducere** a activității, am urmărit îmbunătățirea metodelor de planificare și programare a producției, am introdus sistemul de control prin excepții, precum și metodele de planificare a activității prin evenimente caracteristice. Aceste acțiuni au permis reducerea timpilor morți și au scurtat cu circa 20% termenele de proiectare planificate. De asemenea, un rol important în perfecționarea activității de conducere îl are automatizarea întocmirii planului și a urmăririi realizărilor, folosind instalațiile de prelucrare automată a datelor.

Creșterea calificării personalului de proiectare a permis ca institutul să aibă întocmite toate documentațiile la nivel de STE pentru anul 1977 încă din luna iulie a anului curent și să treacă la elaborarea STE-urilor pentru anul 1978 și 1979.

4 Evident, se cuvine menționat faptul că alături de realizări bune se mai mențin unele neajunsuri. Mai există încă o serie de tehnologii care prezintă rămîneri în urmă, conducînd la consumuri mari de materii prime, manoperă și combustibil, utilizare necorespunzătoare a capacităților de producție ș.a. Astfel de exemple se întîlnesc încă la unele produse din industria de încălțăminte, industria de confecții și tricotaje și în sticlărie. Dar de vină nu este întotdeauna tehnologia. S-a dovedit, practic, prin compararea rezultatelor obținute de diferite fabrici cu aceeași dotare și tehnologie, că acolo unde funcțiile întreprinderii sînt organizate sistemic în baza unui concept modern se obțin rezultate economice superioare, uneori diferențele mergînd pînă la 15—20%. De aceea, considerăm că **institutele de proiectare tehnologică și pentru investiții trebuie, într-o egală măsură, să se ocupe de proiectarea organizării producției și conducerii.**

Și un alt aspect. Consider că **pentru obiectivele noi**, care nu beneficiază de experiența forței de muncă, **trebuie dezvoltate capitole noi de proiectare,** în care proiectul tehnologic să fie detaliat pînă la nivelul descrierii unor procedeuri obligatorii, reglaje, metode de întreținere și supraveghere a instalațiilor.

În vederea creșterii productivității muncii, pe lîngă introducerea utilajelor și instalațiilor cu randamente înalte, este necesar să se treacă, încă din proiectare, la studiul și proiectarea metodelor de muncă, studiul mișcărilor, stabilirea unor timpi predeterminați și fundamentarea cu adevărat științifică a normelor de timp. Această activitate, care este una din componentele de bază ale disciplinei „inginerie industrială", nu este organizată corespunzător în cadrul unor institute de proiectare pentru investiții sau nu este organizată deloc.

Pentru respectarea termenelor de punere în funcțiune și îmbunătățirea ritmului de atingere a parametrilor proiectați, ar trebui ca beneficiarul să fie atras în mai mare măsură în proiectarea obiectivului industrial în toate fazele sale, astfel încît acesta să poată cunoaște aprofundat din timp soluțiile tehnologice și constructive. Ne-am propus să-i implicăm sistematic pe proiectanți în însuși procesul de pregătire profesională, verificare și atestare a cunoștințelor diferitelor categorii de personal care urmează să exploateze noua tehnologie și instalație.

Credem, de asemenea, că **la nivelul economiei naționale este necesară o mai bună organizare a ceea ce se numește „transfer orizontal de tehnologie"**, o mai bună cunoaștere a ceea ce fac alte institute din alte ramuri, astfel încît să se poată folosi în mod specific rezultatele din alte domenii. Astfel de colaborări ale noastre se pot imagina cu institutele centrale de cercetare și de proiectare din ramurile industriei constructoare de mașini, electronicii și electrotehnicii, chimiei, cu Institutul central de cercetări economice, ramuri și domenii în care transferul vertical de tehnologie este mai accelerat și care, prin natura preocupărilor lor, sînt purtătoare de progres tehnic.

În fine, alte cîteva propuneri :

— cred că **ar fi necesară proiectarea separată, ca un capitol de sine stătător, a subsistemelor pentru asigurarea calității produsului.** Astfel, subsistemul controlului de calitate trebuie dezvoltat încă de la concepția obiectivului industrial, arătîndu-se totalitatea punctelor în care urmează să se facă controlul, instrumentele și metodele folosite, frecvența acestuia, modul de valorificare a rezultatelor și sistemul informațional pentru deciziile de corecție ;

— ar fi bine **să se realizeze dezvoltarea activității de proiectare a subsistemelor de transport, depozitare și manipulare**, ca parte integrantă a procesului tehnologic. Studiul științific al acestor aspecte permite stabilirea de variante care conduc la creșterea productivității muncii, micșorarea rebuturilor și pierderilor tehnologice și, în același timp, la economisirea suprafețelor construite afectate căilor de transport și depozitare.

Anchetă realizată de

L. ȚINTEA, B. CODRU

LOCUL ȘI ROLUL PISCICULTURII ÎN ECONOMIA JUDEȚELOR

SARCINILE importante trasate industriei alimentare la ședința de lucru de la C.C. al P.C.R. din 6 mai a.c. pe linia valorificării mai bune a materiilor prime agricole, realizării unor sortimente cu înalt conținut nutritiv, într-o producție diversificată, de bună calitate, pe baza unor tehnologii îmbunătățite, sînt menite să asigure creșterea consumului direct al populației, ridicarea standardului de viață al acesteia. Referitor la pește, care este una din materiile prime agricole foarte importante, la aceeași ședință de lucru s-a arătat că trebuie să se acționeze cu mai multă fermitate pentru aplicarea în viață a hotărîrilor partidului privind dezvoltarea pisciculturii, asigurîndu-se punerea în valoare a condițiilor naturale favorabile de care dispune țara noastră în acest domeniu, precum și a tradițiilor și experienței existente în creșterea și aclimatizarea peștelui în regim natural.

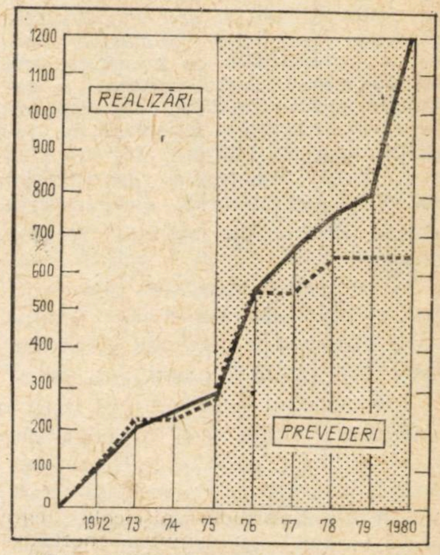

EVOLUȚIA SUPRAFEȚEI AMENAJATE PENTRU PISCICULTURĂ (----)ha ȘI A PRODUCȚIEI TOTALE DE PEȘTE PROASPĂT (——) to ÎN JUD. SATU MARE

NEFIIND o sarcină nouă, trasată lucrătorilor din acest domeniu abia în 1976, ne-am propus să prezentăm unele rezultate obținute în județul Satu-Mare și, în comparație cu acestea, unele rezerve privind valorificarea superioară a suprafețelor cu luciu de apă în alte județe.

Ceea ce s-a realizat în județul Satu-Mare pe linia producerii peștelui proaspăt este, în multe privințe, ceva specific, particular, ceea ce nu poate fi regăsit în alte județe la aceeași scară. Aici, prin anii 1971—1972, un colectiv *) tînăr și entuziast, cu sprijinul nemijlocit și sub îndrumarea directă a organelor locale de partid și de stat, a trecut la amenajarea unor terenuri în lunca rîului Tur care nici în mod peiorativ nu puteau fi considerate terenuri agricole. Perseverența, pasiunea și dăruirea acestui colectiv se concretizează astăzi în satisfacerea, zi de zi, de-a lungul întregului an a cererii populației județului de pește proaspăt și în constituirea unor disponibilități care satisfac parțial necesarul altor județe. La sfîrșitul acestui an, în județul Satu-Mare — județ care prin tradiție și condiții naturale nu este unul piscicol — vor funcționa ca pescării sistematizate circa 550 ha și se vor pescui tot atîtea tone de pește proaspăt.

Amenajarea pescăriei

AMENAJAREA unor suprafețe de teren acoperite permanent sau temporar cu apă pentru a produce pește în regim natural sau intensiv solicită — după cum se poate ușor presupune — multe eforturi : materiale, financiare, umane. Cu atît mai mult trebuie depuse asemenea eforturi cînd nu există luciu de apă în mod natural, cînd acesta trebuie creat. Dar, în județul Satu-Mare s-a demonstrat că atunci cînd se vrea ceva, cînd mirosul și gustul de pește au devenit realitate și deci îmbietoare nimic nu este imposibil.

Pescarii din Satu Mare — specialiști sau calificați la locul de muncă — afirmă că originea pescăriei lor se găsește în documentele Congresului al X-lea al partidului ; Directivele Congresului al XI-lea și sarcinile trasate în acest an agriculturii și industriei alimentare sînt un nou imbold, dau o nouă perspectivă acestei îndeletniciri noi pe meleagurile sătmărene. Pe baza hotărîrilor adoptate la cele două congrese s-a adoptat programul județului de înființare a pescăriei și, recent, programul de extindere și intensificare a producției de pește proaspăt. Din graficul alăturat rezultă că în perioada 1972—1975 s-au amenajat pentru producerea de pește circa 280 ha, urmînd ca pînă în 1978 suprafața pescăriei să ajungă la 650 ha. Depășirea sarcinilor stabilite pentru cincinalul trecut (s-au produs cu circa 185 tone de pește mai mult decît s-a planificat) și rezultatele obținute în acest an asigură, prin ele însele, certitudinea înfăptuirii programului județean de dezvoltare a pisciculturii în perioada 1976—1980. Amenajarea pescăriei a solicitat desigur fonduri importante, precum și mobilizarea unor instituții de proiectare, de construcții, de finanțare, perseverența din partea multor activiști de partid și de stat. Dar, rezultatul concret la care s-a ajuns încă din 1974, privind îmbunătățirea substanțială a aprovizionării populației județului justifică eforturile și dau, în mod justificat, satisfacții personale tuturor celor care au contribuit la această realizare.

După opinia specialiștilor din Satu Mare, la o suprafață amenajată pentru producerea de pește în regim intensiv de circa 500 ha, în medie pe județ, problema aprovizionării cu pește proaspăt în tot cursul anului este, practic, rezolvată. Amenajarea acestei suprafețe nu presupune însă în fiecare județ același efort financiar. În majoritate, județele dispun în mod natural și permanent de luciu de apă cu mult peste această suprafață medie de 500 ha ; în asemenea condiții investiția specifică pentru amenajări intensive se reduce. În județul Satu Mare, spre exemplu, unde au trebuit create bazine artificiale, investiția specifică (cheltuieli pentru amenajarea unui ha) a fost de circa 40 000 lei, din care aproximativ 50% reprezintă taxe și recuperări de terenuri, care trebuie cedate agriculturii în schimbul celor utilizate pentru producerea peștelui ; nivelul ridicat al acestor taxe, deși producerea peștelui este o activitate agricolă, devine restrictiv în ce privește înființarea de noi amenajări piscicole. Or, interesele naționale în general și ale agriculturii în special impun valorificarea îndeosebi prin piscicultură a terenurilor improprii pentru cultivarea plantelor. În lunca rîului Tur, pe terenuri necultivate și necultivabile înainte de ame-

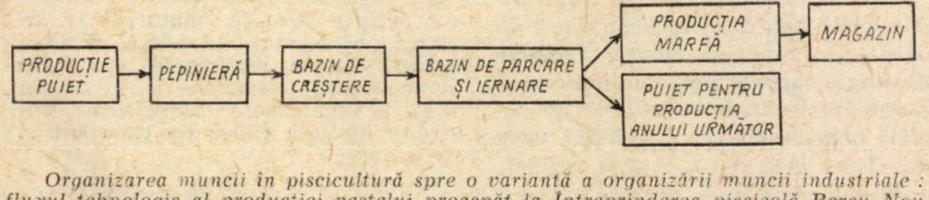
PRODUCȚIE PUIET
PEPINIERĂ
BAZIN DE CREȘTERE
BAZIN DE PARCARE ȘI IERNARE
PRODUCȚIA MARFĂ
MAGAZIN
PUIET PENTRU PRODUCȚIA ANULUI URMĂTOR

Organizarea muncii în piscicultură spre o variantă a organizării muncii industriale : fluxul tehnologic al producției peștelui proaspăt la Întreprinderea piscicolă Bercu Nou — Satu Mare.

najarea pescăriei, s-au creat condiții de irigare a culturilor agricole cu apa din bazinele piscicole și s-a creat un sistem de prevenire a inundațiilor.

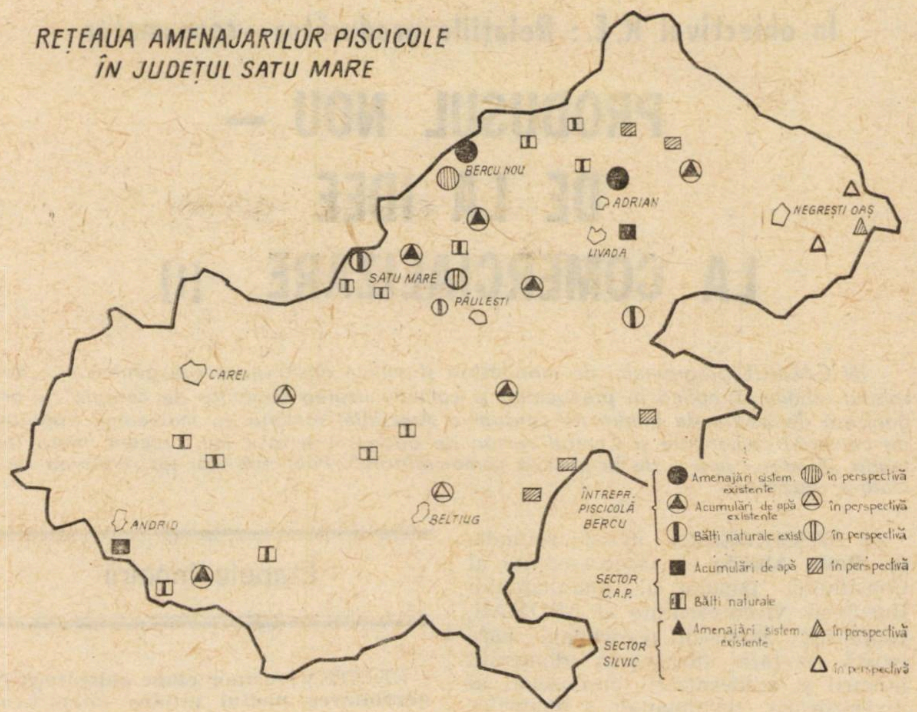
RETEAUA AMENAJARILOR PISCICOLE ÎN JUDETUL SATU MARE

Producția de pește

AMENAJAREA și dezvoltarea activității de producere a peștelui în Satu Mare parcurge două etape : prima — **de extindere** — cînd producția de pește și suprafața amenajată cresc în același ritm (1972—1976) și, a doua — **de intensificare** — cînd producția de pește va crește în ritm mult mai rapid decît suprafața amenajată (1977—1980). În perioada de extindere s-a obținut anual aproximativ o tonă de pește de pe fiecare hectar amenajat (de pe suprafețele sistematizate se obțin peste 2 000 kg pește la hectar) ; prin modernizarea și intensificarea producției se va ajunge ca de pe întreaga suprafață să se obțină peste două tone la hectar : la acest nivel de producție, pescăria de la Bercu Nou va putea fi comparată, ca eficiență, cu cele mai moderne pescării cu aceeași suprafață.

În prezent, eficiența producției de pește la Întreprinderea piscicolă Bercu Nou este influențată de investiția specifică ridicată, mai ales de faptul că terenul pentru folosința piscicolă a trebuit cumpărat conform legii 59 din 1974 la un preț de 10 000—40 000 lei, ceea ce influențează nivelul beneficiilor ; alte întreprinderi piscicole, care au luat ființă mai demult, beneficiază de faptul că nu au fost nevoite să cumpere terenul agricol, obținînd beneficii mai ridicate. Lăsînd la o parte aceste considerente, noua folosință a terenurilor din lunca rîului Tur echivalează cu o valorificare net superioară. Înainte, pe aceste așa-zise pășuni se obțineau circa 600 kg masă verde la ha care, valorificată la prețul de 0,30 lei kg, aducea un venit de 180—200 lei. În prezent, la o producție medie de 1 500 kg pește la ha, valorificat la 13 lei kg, venitul este de circa 20 000 lei, deci de circa 10 ori mai mare.

Pentru perioada următoare, creșterea eficienței producției de pește se va realiza, în primul rînd, prin sporirea randamentelor și, în al doilea rînd, prin creșterea ponderii producției-marfă livrată prin magazinele proprii în stare vie : în prezent ponderea acesteia este de 95—96 la sută.

O altă cale de creștere a producției și a eficienței acesteia este perfecționarea activității de producere a puietului. (Această componentă a fluxului tehnologic în producția de pește este esențială pentru toate întreprinderile ; de modul cum este organizată producerea puietului depinde eficiența întregii activități). La Întreprinderea piscicolă Bercu Nou funcționează 24 bazine de reproducție cu o suprafață de 15 ha ; de asemenea, funcționează o stație de incubație pentru reproducerea artificială. Ca urmare, în acest an întreprinderea își asigură întregul necesar de puiet și livrează puiet pentru popularea acumulărilor aflate în proprietatea cooperativelor agricole sau în administrarea întreprinderilor de stat.

În vederea creșterii eficienței economice s-a luat în considerare pentru perioada 1976—1980 și creșterea gîștelor în cooperare cu cooperativele apropiate. Se asigură astfel o parte din hrana necesară peștilor, dar și însemnate cantități de carne și pene care, livrate, vor aduce venituri suplimentare unităților agricole, întreprinderii piscicole și va contribui la o mai bună aprovizionare a populației cu carne.

Desfacerea producției

PRODUCȚIA de pește proaspăt asigură deja consumul intern, anumite cantități depășind granițele județului. În prezent, în municipiul Satu Mare funcționează un magazin care desface zilnic, în medie, circa 1 000 kg pește proaspăt (în lunile februarie, martie, aprilie chiar cîte 2 200 kg zilnic). Surplusul de pește proaspăt este comercializat, în primul rînd în județul vecin Maramureș și apoi în județele Cluj, Bistrița-Năsăud, Dolj, Mureș.

Extinderea pescăriei a determinat extinderea numărului de magazine prin care întreprinderea piscicolă urmează să comercializeze direct producția de pește proaspăt. Astfel, prin programul județean pe perioada 1976—1980 s-a prevăzut înființarea de magazine în comunele mari și centrele urbane din județ și din apropierea acestuia (Carei, Tășnad, Negrești-Oaș, Sighetul Marmației, Halmeu, Turț, Livada, Ardud, Supura etc.), cît și diversificarea produselor realizate din pește.

În ce privește concepția privind diversificarea produselor există însă unele deosebiri de păreri între organele județene și Centrala peștelui. Sintetic, aceste deosebiri sînt formulate în programul județean pe perioada 1976—1980 astfel : „Ținînd cont de faptul că în această zonă a țării nu este tradițional consumul semiconservelor de pește și deci pe această bază nu se poate asigura nici desfacerea unor asemenea produse, Întreprinderea piscicolă din Bercu Nou **va interveni** (s.n.) la Centrala peștelui din București pentru construirea în municipiul Satu-Mare a unui atelier-cantină de semipreparate de pește, în locul fabricii de semiconserve de pește cu o capacitate de 300 tone, prevăzută în planul întreprinderii". Cu alte cuvinte, peștele devine un aliment tradițional pentru consum în stare proaspătă și deci luarea în considerare a desfacerii conservelor și semiconservelor trebuie să țină seama de această realitate. În prezent, spre exemplu, rămîn cantități de pește viu necomercializate, care sînt preparate pentru a fi livrate altor județe. Punerea de acord a punctelor de vedere locale cu cele ale Centralei peștelui — după părerea noastră — se poate realiza numai prin luarea în considerare a tradițiilor de consum actuale, fără a supralicita modificarea radicală a acestora în următorii 5—10 ani. Înfăptuirea sarcinilor trasate privind aprovizionarea cu pește proaspăt a populației depășește ca importanță socială obiectivul de a realiza indicatorul producție globală la acest sortiment de bunuri de consum. Atît timp cît în alte județe cererea de pește proaspăt rămîne nesatisfăcută extinderea producției de conserve din pește poate fi luată în considerare numai ca alternativă și nu ca obiectiv principal.

În concluzie, dezvoltarea pisciculturii în județul Satu-Mare a adus modificări însemnate de ordin economic și social. Pe aceste meleaguri a apărut o activitate economică nouă, socialmente utilă, a apărut o profesie nouă, se modifică tradiția și gusturile culinare ale locuitorilor, apar modificări favorabile în însăși ecologia județului ; odată cu crearea acestei ramuri noi a agriculturii a sporit mult interesul locuitorilor județului pentru turism.

Ion MANEA

---

* Cititorul nostru trebuie să înțeleagă că noțiunea de „colectiv" este utilizată aici oarecum într-un sens prețios : colectivul era și este constituit din trei ingineri tineri și cîțiva lucrători care au devenit pescari prin calificare la locul de muncă.

În obiectivul R.E.: Relaţiile producător — consumator

PRODUSUL NOU — DE LA IDEE LA COMERCIALIZARE [I]

ÎN CADRUL programului de manifestări științifice desfășurate sub genericul : „Revoluția tehnico-științifică în producerea și comercializarea bunurilor de consum" — organizată de Secția de bunuri de consum a Asociației române de marketing, Institutul de cercetări comerciale și Centrul român de design — a avut loc, recent, masa rotundă „Produsul nou — de la idee la comercializare". Publicăm mai jos relatarea succintă a dezbaterii.

ÎN DESCHIDEREA mesei rotunde, **dr. Radu Abagiu** — vicepreședinte al Consiliului popular al municipiului București, vicepreședinte al AROMAR, subliniind intensele preocupări care există în țara noastră în domeniul înnoirii și modernizării produselor, al diversificării sortimentale a bunurilor de consum, nu ca scop în sine ci ca un mijloc de a satisface mai bine variatele cerințe, gusturi și preferințe ale populației, a propus participanților la masa rotundă — specialiști din producție, cercetare, creație, învățămînt și comerț — orientarea dezbaterii spre următoarele probleme :

— **creația și fabricația produselor noi**, măsura în care aceste activități se fundamentează pe cunoașterea nevoilor populației ;

— **lansarea pe piață a produselor noi**, modul în care este cunoscută și pregătită piața pentru ca aducerea produselor noi în magazine să fie rapid și cu succes realizată ;

— **cerințe specifice în comercializarea noilor produse**, pornind de la constatarea că aducerea noilor produse în depozite și magazine nu este suficientă pentru acceptarea de către consumatori a produsului, pentru exercitarea funcției educative a comerțului ;

— **condiționarea, service-ul și publicitatea** ce trebuie asigurate noului produs, pentru a se încadra în exigențele de civilizație ale societății noastre. Finalitatea acestei acțiuni, prin formularea de propuneri și idei privind perfecționarea mecanismului înnoirii, de la toți factorii care intervin pe traiectoria „de la idee la comercializare", trebuie văzută — așa cum sublinia **R.A.** — ca o contribuție efectivă la traducerea în viață a sarcinilor cincinalului revoluției tehnico-științifice.

Menționînd existența unui indicator de plan specific — „gradul de înnoire și modernizare a produselor", **dr. Aurel Veiner**, șef de sector la Institutul de cercetări comerciale, s-a referit la concepția, reprezentarea pe care trebuie să o aibă atît producătorii, cît și comerțul asupra unui nou produs. Dacă vom defini produsul nou de pe poziția unei concepții vechi — ca sumă a unor însușiri tehnico-funcționale, fără a avea în vedere și unele laturi de estetică, condiționare, prezentare, pe scurt „imaginea comercială a produsului" — vom ignora mutațiile intervenite în motivația consumatorilor, vom sări etape obligatorii ale drumului parcurs de către produs de la creație la comercializare.

Etapele înnoirii

EXISTENȚA unor **etape obligatorii în dezvoltarea noului produs** (identificarea cererii, generarea ideilor de produs nou, selecția ideilor și conceperea noului produs, dezvoltarea acestuia, testarea, fabricația de serie și lansarea comercială), fiecare etapă sprijinindu-se pe precedenta, face imposibilă omiterea uneia sau mai multor etape fără prejudicii de fond asupra rezultatului.

În acest context au fost aduse în discuție următoarele aspecte :

— Conceperea produselor noi se realizează pe baza identificării prealabile a nevoilor economiei sau a cerințelor pieței. Or, se întîmplă uneori că mai întîi să concepem și să fabricăm produse noi, și abia după lansarea producției de serie să ateptăm verdictul pieței ?

— Generarea ideilor de produse noi, în mod exclusiv de către specialiști încadrați în forme organizatorice specifice (institute, centre și ateliere de creație) este suficientă ? Nu ar putea fi stimulată — sub forma unor concursuri

— participarea unor potențiale capacități creatoare încă neidentificate ?

— Selecția ideilor de produse noi și conceperea produselor este un proces structurat eficient, astfel încît să nu producă întîrzieri în obținerea avizelor, inclusiv de preț ? Design-ului i-a fost recunoscut locul ce i se cuvine în conceperea noilor produse conform cerințelor producției moderne ?

— Se recurge la testarea produselor în vederea unor ajustări preliminare lansării lor în fabricație ? Avem o metodologie pusă la punct de testare a noilor produse, oameni pregătiți să desfășoare această muncă după exigențele metodelor științifice ?

— Încheierea contractelor și trecerea la fabricația de serie au întotdeauna asigurată baza materială necesară (utilaje, forță de muncă avînd calificarea necesară, materii prime) corespunzător cantităților și calităților prevăzute în aceste acte ?

— Ce întreprinde producătorul în vederea lansării pe piață a produselor sale noi ? Oare nu este el vinovat de „moartea prematură" a unora din produsele sale noi datorită lipsei de preocupare pentru adoptarea unor măsuri raționale de lansarea lor pe piață ?

— Constituirea fondului de marfă din comerț se face într-un spirit de receptivitate față de nou ? Oare grupele de mărfuri sau zonele teritoriale care înregistrează o structură sortimentală cu un grad ridicat de noutate nu denotă o atenție mai mare acordată educației consumatorului, mai multă preocupare pentru formarea receptivității față de nou ?

— În structura rețelei comerciale sînt corespunzător reprezentate magazinele-expoziție pentru produse noi ? Vînzătorii sînt instruiți cu privire la noile produse ? Publicitatea comercială în mass-media și în magazin reușește să informeze asupra noilor produse ? Condiționarea vine în sprijinul unei comercializări dinamice a acestora ? Cum contribuie demonstrațiile practice, serviciile post-vînzare la promovarea noilor produse ?

— În sfîrșit, perceperea noului de către producător și cumpărător se face după aceleași criterii ? Chiar dacă pentru producător un bun de consum este recent intrat în fabricație, din punctul de vedere al consumatorului, al modei, acesta poate fi considerat ca deja depășit. De unde, iarăși necesitatea dialogului cu piața, cu consumatorii, a studiilor de marketing.

Date interesante privind geneza ideii de produs nou a prezentat **Romulus Palade**, cercetător la Institutul pentru studierea conjuncturii economice internaționale. Un canal sistematic de culegere a ideilor de produse noi, utilizat în practica mondială, este **analiza necesităților nesatisfăcute ale consumatorilor.** Cunoașterea acestor necesități este realizată pe de o parte prin analiza sesizărilor și reclamațiilor primite de la clienți (care furnizează idei de perfecționare a produselor), iar pe de altă parte, prin organizarea de discuții cu clienții (de exemplu : utilizînd metoda „brainstorming" în cadrul unei discuții cu 12 persoane, pe tema „Ce vă lipsește în casă ?", au fost obținute în decurs de 40 de minute 136 de idei de produse noi).

Desigur că nu toate aceste idei de produse noi vor fi transpuse în realitate. O anchetă întreprinsă asupra a 51 de mari firme din S.U.A., de către o firmă de consultanță, arată că, în medie, din 58 de idei de produse noi pot fi selectate, prin prisma obiectivelor și resurselor firmelor respective, numai 12 produse ; apoi, după criteriul rentabilității sfera se reduce la 7, în faza de testare a pieței ajung 3, pentru ca numai unul să se dovedească un succes comercial.

Transpunerea în practică a acestor idei presupune cheltuieli de cercetare-dezvoltare reprezentînd, după unele calcule pentru S.U.A., în medie 5% din cifra de afaceri în sectorul chimiei, 8% în farmaceutică, 20% în aeronautică.

Produsele de succes lansate pe piața internațională trebuie să facă față, la scurt timp după apariție, unei puternice concurențe. Astfel, periuța de dinți automată la numai 2 ani după lansare avea de înfruntat concurența a nu mai puțin de 52 de firme concurente pe o singură piață. Modul de efectuare a testării produselor pe piață, în special a celor pentru export, trebuie să se regăsească într-o optică nouă asupra satisfacerii pieței — respectiv nu „să vindem ce avem", ci „să producem ceea ce se cere“, valorificînd superior materiile prime, capacitățile de producție și de concepție.

Gospodăria casnică, o mică industrie

DESIGUR, ar fi greșit să se creadă că o asemenea concepție este valabilă numai în comerțul exterior.

Greutatea cu care și-a făcut pînă acum loc noul în listele de mărfuri achiziționate de comerțul interior se explică tocmai prin lipsa testărilor de piață, care să ofere o fundamentare deciziilor în contractările de noi produse. Chiar și în cadrul ultimei ediții a tîrgului de mostre — sublinia **Gheorghe Bizău,** șef de serviciu în Direcția generală comercială a municipiului București — prezentarea și testarea produselor noi nu s-au desfășurat peste tot în mod corespunzător. Astfel se face că produse de foarte bună calitate nu au în prezent comenzi ferme, deși ar avea cerere pe piață. (E semnificativ cazul corpurilor de iluminat, care la tîrg erau într-o varietate de peste 600 de modele, în timp ce magazinul etalon „Unirea“ nu oferă mai mult de zece modele.)

Importanța testelor de piață pentru orientarea producției a fost subliniată și de **Paul Caravia**, sociolog, la Centrul de estetică a produselor industriei ușoare ; Transformarea, în zilele noastre, a gospodăriei casnice într-o mică industrie impune studierea modului și gradului de acceptare a acestor schimbări de către populație. Dinamica schimbărilor în venituri, în sfera de activitate, în reședință (rural-urban) desemnează tot atîtea **modificări posibile în comportamentul de consum al populației.** Desigur că vom avea, spre exemplu, mulți amatori pentru mixerul electric. Dar cîte gospodine vor utiliza, totuși, mixerul ? Cîte gospodine vor utiliza mașini de spălat vase ? Sînt date absolut necesare pentru producător în elaborarea planurilor sale de cercetare și producție. În proiectarea bunurilor de consum, pe lîngă tehnologie trebuie considerate cerințele umane, ambientul pentru care le creăm. Nu putem să proiectăm cu bun gust un produs-două, iar restul producției să-l lăsăm la un nivel discutabil. Trebuie **să acționăm multilateral** asupra ambientului. Desigur că abordarea modului de satisfacere a cerințelor se va face într-un mod propriu orînduirii socialiste, avînd la bază criteriile unui consum rațional, satisfacerea întregii populații, dezvoltînd **un mecanism nou** — pentru care trebuie să realizăm propriile noastre studii de fundamentare. O parte din aceste studii s-au și făcut. Rămîne să le utilizăm în luarea deciziilor.

Ceea ce au de făcut creatorii de bunuri de consum — arăta **Mircea Ionescu-Muscel,** — șef de sector în cadrul aceluiași centru — este aparent foarte simplu : să cerceteze modul de viață al populației noastre, astfel încît să descrie nevoile, obiceiurile de consum ale marii majorități. Spre exemplu : se mănîncă în bucătărie, sau în sufragerie ? cu toată vesela, sau numai folosim de mult supierele ? bem cu paharul de vin alături de cel de apă, sau nu ? Iată cîteva aspecte mărunte, dar care pot determina structura unui serviciu de masă multiplicat în sute de mii de exemplare ; astfel de date pot da de gîndit proiectanților în dimensionarea bucătăriei la noile blocuri de locuințe ș.a.m. d.

În cadrul industriei ușoare se acordă o deosebită atenție cercetărilor de piață în fundamentarea strategiei produselor noi, aceasta fiind singura cale de a face muncă de proiectare rațională, economică. Din păcate, foarte multe eforturi se cheltueisc în găsirea unor modalități de justificare financiară a acestor cheltuieli (de exemplu, contractele cu Institutul de cercetări comerciale) datorită omiterii lor din lista tipurilor de cercetări ce pot fi finanțate din fondul de tehnica nouă ; a apărut necesitatea obținerii sprijinului Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie in reglementarea acestei probleme.

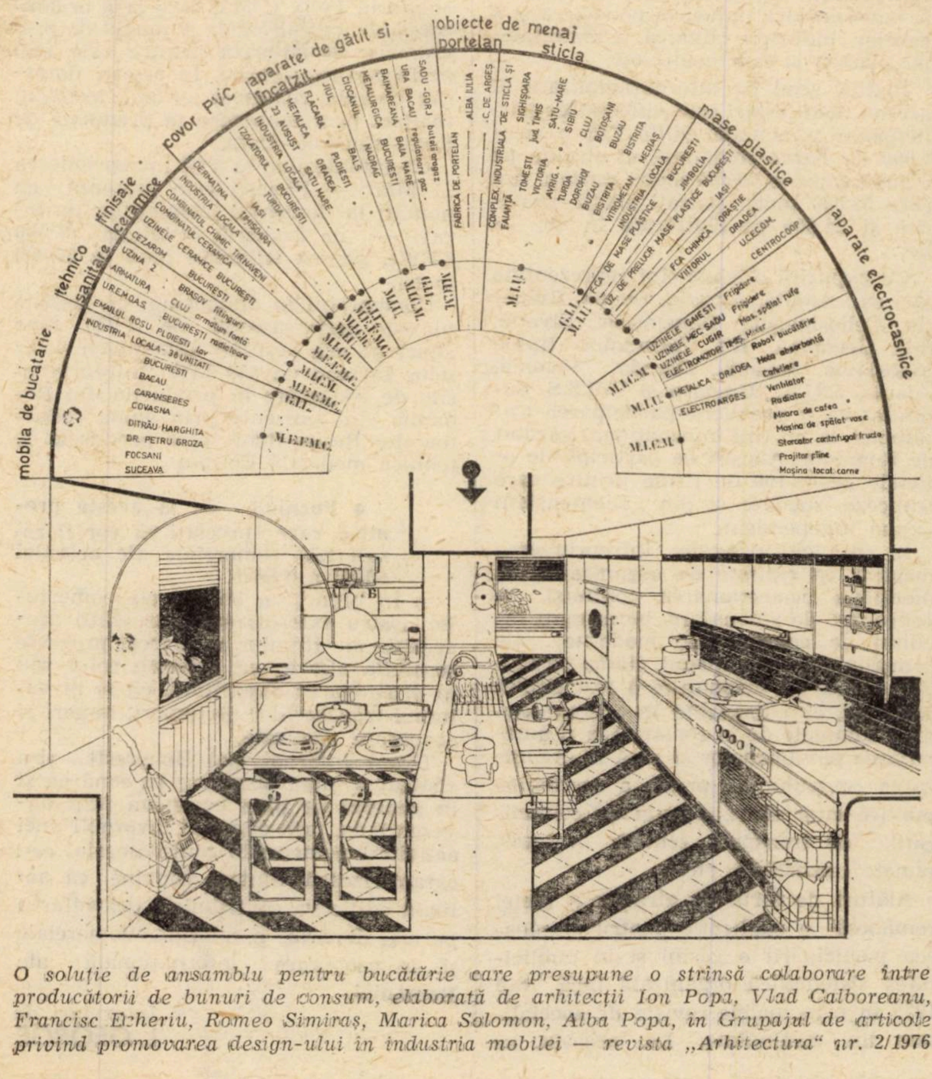

obiecte de menaj
portelan
sticla
aparate de gătit și încalzit
covor PVC
finisaje ceramice
tehnico sanitare
mobila de bucatarie
mase plastice
aparate electrocasnice
SADU-GORJ buteli aragaz
URA BACAU regulatoare gaz
BAIMAREANA BAIA MARE
METALURGICA BUCUREȘTI
NADRAG
CIOCANUL
BALS
JIUL
FLACARA PLOIEȘTI
METALICA ORADEA
23 AUGUST SATU MARE
INDUSTRIA LOCALA BUCUREȘTI
IZOLATORUL TURDA
IASI
DERMATINA TIMIȘOARA
INDUSTRIA LOCALA
COMBINATUL CHIMIC TIRNAVENI
COMBINATUL CERAMICA
UZINELE CERAMICE BUCUREȘTI
CEZAROM BUCUREȘTI
UZINA 2 BRASOV fitinguri
ARMATURA CLUJ armaturi fontă
UREMGAS BUCUREȘTI radiatoare
EMAILUL ROSU PLOIESTI lav
INDUSTRIA LOCALA - 38 UNITATI
BUCURESTI
BACAU
CARANSEBES
COVASNA
DITRĂU HARGHITA
DR. PETRU GROZA
FOCSANI
SUCEAVA
FABRICA DE PORTELAN
ALBA IULIA
C. DE ARGES
COMPLEX INDUSTRIAL DE STICLA ȘI FAIANȚĂ
SIGHIȘOARA
TOMEȘTI jud. TIMIS
VICTORIA
AVRIG
TURDA
DOROHOI
BUZAU
BISTRITA
SATU-MARE
SIBIU
CLUJ
BOTOȘANI
VITROMETAN MEDIAȘ
INDUSTRIA LOCALA
FCA DE MASE PLASTICE BUCUREȘTI
UZ. DE PRELUCR. MASE PLASTICE JIMBOLIA
BUCUREȘTI
IASI
FCA CHIMICĂ ORĂȘTIE
VIITORUL ORADEA
U.C.E.C.O.M.
CENTROCOOP
UZINELE GAIESTI Frigidere
UZINELE MEC. SADU Frigidere
UZINELE CUGIR Maș. spălat rufe
ELECTROMOTOR TIMIȘ Mixer
Robot bucătărie
METALICA ORADEA Hota absorbantă
Cafetiere
ELECTROARGES
Ventilator
Radiator
Moara de cafea
Mașina de spălat vase
Storcator centrifugal fructe
Prajitor pîine
Mașina tocat carne
M.I.C.M.
M.E.F.M.C.
G.I.I.
M.I.U.
M.I.I.

O soluție de ansamblu pentru bucătărie care presupune o strînsă colaborare între producătorii de bunuri de consum, elaborată de arhitecții Ion Popa, Vlad Calboreanu, Francisc Echeriu, Romeo Simiraș, Marica Solomon, Alba Popa, în Grupajul de articole privind promovarea design-ului în industria mobilei — revista „Arhitectura“ nr. 2/1976

Să acționăm multilateral asupra ambientului

PRESUPUNÎND că au fost obținute aceste informații cu privire la nevoile și obișnuințele de consum, să vedem cum sînt ele folosite în creația produselor. Dacă ar fi să ne oprim tot la bucătărie — știm că industria noastră produce frigidere, aragaze, mobilă modernă de bucătărie etc. Presupunîd că am achiziționat cele mai reușite sortimente din fiecare și le-am instalat în bucătăria apartamentului, îi rămîne gospodinei loc să gătească ? Sau : cum vor fi folosite aparatele electrocasnice care însumează în medie, 4 800 W într-o gospodărie modernă, cînd rețeaua electrică a apartamentelor este proiectată pentru 2 500 W. Ce denotă aceasta ? Că cineva trebuie să gîndească la sistemul de obiecte în spațiul ambiental, că această concepție trebuie să-i preocupe în egală măsură pe producătorii din industria ușoară, de mobilă, din construcțiile de mașini și pe proiectanții de locuințe, impunînd poate unele studii prioritare.

Un alt aspect al creației de produse noi, care merită să fie analizat, este tendința încă frecventă de a imita unele produse din străinătate. Fără a discuta calitatea produsului imitat, ceea ce îl face destul de frecvent să fie neadecvat la noi este faptul că el a fost conceput și realizat în anume condiții de aprovizionare cu materii prime, de forță de muncă, de înzestrare tehnică și în contextul respectiv el a reprezentat poate un optim de producție. Introducerea lui mecanică într-un sistem de referință complet diferit nu poate avea decît efecte negative asupra eficienței producției, asupra satisfacerii nevoilor de consum. Ceea ce nu înseamnă să creăm produse cu totul și cu totul noi — funcțiile fiind, în principiu, aceleași ; însă trebuie să trecem toate produsele noi prin filtrul cercetării, cu toate regulile sale de bază, pentru a răspunde condițiilor noastre specifice de producție și utilizare.

Specialiștii noștri au reușit să găsească soluții originale multor probleme — arăta **Petre Dumitrescu**, șef de serviciu în Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini — însă o serie de dificultăți întîmpinate „de la idee la comercializare“ au făcut ca relativ puține să fie finalizate. Este vorba de existența unor mecanisme învechite, neelastice. Un exemplu edificator : crearea aparatului electric pentru uscarea părului a durat tot atît cît cercetarea, proiectarea și realizarea platformei de foraj marin ! Și Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini întîmpină unele greutăți în finanțarea cercetării de marketing, în asimilarea noilor produse în orientarea rapidă a cercetării către nevoile populației ; de multe ori asistăm la procesul reflex de rigiditate în cercetare, determinat de cadrul rigid al finanțării.

O cale importantă pentru integrarea în procesul de proiectare a factorului uman, pentru ridicarea nivelului științific al creației de bunuri de consum — aprecia președintele Centrului român de design — **prof. arh. Paul Bornovschi** — este designul. Trecerea în revistă a cîtorva standuri de bunuri de consum la recenta ediție a tîrgului de mostre a fost suficientă pentru a constata că acest demers primordial pentru calitatea proiectării și realizarea estetică a unor exponate a lipsit. Designul obiectului izolat poate rămîne, în principiu, ca un demers de sine stătător, fără prea mare reverberație socială. În etapa actuală însă, trebuie să ne propunem o perspectivă integratoare a proceselor de proiectare bazate pe design, să concepem ambientul într-o ierarhie de sisteme cu conexiuni între ele. În fiecare etapă a proiectării designerul trebuie să fie prezent, începînd cu prima și cea mai importantă — întocmirea planului și stabilirea temelor de cercetare, creație și proiectare. Lipsa designului se poate ușor recunoaște la unele bunuri de consum, prin fuga de expresia lapidară, de forma simplă, de forma esențială, de funcțiunile fundamentale. Chiar cînd sînt satisfăcute aceste funcțiuni fundamentale, adesea ele nu sînt suficient coordonate, datorită inexistenței unei viziuni sistemice, de integrare a produsului în familia sa de produse, în mediul ambiant.

Diversificarea unor produse este justificată numai prin îndeplinirea unor funcții noi (Dacă ar fi să luăm iarăși exemplul corpurilor de iluminat — printr-o altă calitate a iluminării, o altă necesitate de amenajare, sau degajarea unei atmosfere, stări diferite) ; din această cauză asistăm de multe ori la o inovație formală, superificială, nu pentru că acesta ar fi potențialul nostru creator, de inovare, ci pentru că intervin o serie de filtre care fac uneori ca experiențele cele mai autentice, cele mai organice să nu ajungă să fie valorificate. Desigur că o întreagă serie de dificultăți se datoresc și neomologării profesiunii de designer, care — în ciuda necesităților reale ale producției — nu reușește încă să aibă un statut și un loc precis în activitatea de proiectare.

Sînt încă necesare eforturi pentru promovarea acestor energii latente, pentru simplificarea mecanismelor de omologare, de lansare a ideilor noi în producție.

Dezbatere consemnată de
Ioan GEORGESCU

REALIZĂRI MARCANTE ALE TEHNICII DE VÎRF

• În contextul bogatului program expozițional al acestui an, tîrgul specializat de mașini și utilaje (TIB '76), ce se deschide miine, apare ca un moment de vîrf. Care apreciați că sînt notele caracteristice ale acestei manifestări ? — a fost prima întrebare pe care am adresat-o ing. Remus Brad, directorul Întreprinderii de tîrguri și expoziții, în cadrul acestui scurt interviu acordat revistei noastre.

— Trebuie să remarcăm în primul rînd faptul că prin profilul său — mașini și utilaje industriale — tîrgul organizat între 16 și 25 octombrie a.c. la București slujește promovării unuia din domeniile sale mai ample și dinamice ale comerțului internațional.

La actuala ediție vom face cunoscute noutățile în programul de export a 18 mari întreprinderi de comerț exterior românești, după cum vom avea și posibilitatea să cunoaștem realizările tehnice obținute de alte 23 de țări în construcția de mașini agregate, echipamente și instalații pentru : industria extractivă, metalurgie, energetică, telecomunicații, electrotehnică, electronică și automatizări, industria petrolieră și a gazelor, industria chimică, a materialelor plastice și cauciucului etc.

Înaltul grad de internaționalizare al acestei manifestări este reflectat de participarea la actuala ediție TIB a circa 1 000 de firme românești și străine pe o suprafață de 76 000 metri patrați, din care 52 000 metri patrați spații acoperite și 24 000 pe platforme în aer liber.

Cu expoziții oficiale sînt reprezentate țări ca: Anglia, Austria, Belgia, Bulgaria, Cehoslovacia, Danemarca, Elveția, R.D. Germană, R.F. Germania, Italia, Iugoslavia, Japonia, Olanda, Polonia, Spania, S.U.A., Ungaria și U.R.S.S. Subliniez ca o premieră participarea Columbiei, la un tîrg internațional găzduit de România. Alături de participările oficiale peste 100 de firme printre care franceze, suedeze și din Lichtenstein expun independent.

În ceea ce privește întreprinderea noastră, în calitate de organizator, aș menționa perfecționarea continuă a concepției de amenajare, lucru mult facilitat de construcțiile moderne ale complexului expozițional. Gama serviciilor oferite participanților a fost lărgită continuu, ea cuprinzînd în prezent servicii complete de la construirea și amenajarea pavilioanelor și pînă la organizarea centrului de presă, a serviciilor publice cum sînt : rețeaua de comunicații, de transport, schimb valutar, puncte comerciale. etc.

Alături de forța de atracție a pieței românești, o explicație pentru amploarea participării o găsim și în publicitatea sistematică organizată încă din 1975 în principalele reviste de specialitate din străinătate. La aceasta se adaugă publicitatea directă adresată tuturor organizatorilor de participări oficiale și firmelor de profil din toate zonele geografice .Desigur că agențiile noastre economice din străinătate și-au adus și ele contribuția la prezentarea tîrgului, după cum și Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale în realizarea contactelor comerciale.

• Cei 100 de expozanți din România — producători din ramurile de bază ale industriei constructoare de mașini, reprezintă domenii deosebit de dinamice ale revoluției tehnico-științifice contemporane. Ce noutăți înregistrează la actuala ediție oferta acestora ?

— Desigur că nu va fi lipsită de interes pentru specialiști confruntarea tehnică la care vom asista. La mașini unelte așchietoare aș menționa în primul rînd mașina de rectifiat universală cu comandă electrohidraulică, apoi strungul carusel cu comandă numerică, strungul revolver pentru executarea de operații multiple. Industria electronică prezintă pentru prima dată la TIB calculatorul Felix C-512, care prin organizarea structural-logică și modul de programare se situează printre cele mai perfecționate sisteme. În același domeniu trebuie remarcat grupul terminal realizat prin cooperare în producție de Rom—Control—Data.

Ca întotdeauna la TIB întreprinderea „1 Mai“ — Ploiești este prezentă cu noutăți în domeniul instalațiilor de foraj — de astădată instalația F-500 DEWL pentru adîncimi pînă la 10 000 metri.

Comparabil în dimensiuni cu aceasta nu este decît cazanul de 1 035 tone aburi pe oră destinat alimentării uriașelor turbine de 330 MW .Întreprinderile de cooperare în producție din România sînt prezente prin gama reductoarelor Reșița-Renk, prin produsele de tehnică medicală Elarom.

• Pornind de la aceste premise, care apreciați că vor fi rezultatele comerciale ale actualei ediții a TIB ?

— În raport cu obiectivele comerțului nostru exterior cele trei ediții precedente ale tîrgului au marcat progrese sensibile atît în ce privește rolul său în promovarea exportului, cît și în volumul tranzacțiilor de export, import și cooperare realizate.

Tîrgul Internațional București și-a cîștigat o bună apreciere în zonă ca și în general pe plan european prin anvergura sa, prin climatul favorabil unei activități comerciale multilaterale ce-l caracterizează. Sîntem convinși că actuala ediție va contribui la dezvoltarea pe mai departe a relațiilor comerciale și de cooperare internațională ale României.

Interviuri de
I. GEORGE

Considerații privind experimentarea funcțiilor de producție în activitatea de planificare

CUANTIFICAREA INFLUENȚEI PROGRESULUI TEHNIC ÎN PROCESUL CREȘTERII ECONOMICE

METODELE MODERNE de analiză a creșterii economice au acreditat ferm extinderea puternică a interesului pentru elaborarea modelelor economico-matematice, care își propun nu numai descrierea plauzibilă dar și cuantificarea dezvoltării viitoare, evidențierea unor repere de indiscutabilă utilitate în această direcție. Asistăm de fapt, în ultimele decenii, la expansiunea semnificativă a cercetării economice în domeniul modelării cantitative a dezvoltării, la orizonturi de timp medii și mai îndepărtate, care adaugă teoriei economice aptitudini noi și deosebit de valoroase în mod particular pentru activitatea de planificare.

Între tehnicile de mare diversitate utilizate în modelarea matematică a fenomenelor economice, **funcțiile de producție** dețin un loc important, oferind posibilități multiple și suficient de sigure, atît prin folosirea lor ca modele autonome, cît și prin integrarea în modele matematice de mai mare complexitate, ele constituind verigi sau blocuri importante ale acestora, articulate cu alte elemente componente ale modelelor respective. 1)

Atribuind considerațiilor care urmează caracterul unei modeste tentative, vom prezenta, în mod succint, numai **rezultatele practice** ale unor preocupări referitoare la utilizarea funcțiilor de producție pentru modelarea creșterii producției industriale și a venitului național creat în industrie, în economia țării noastre în perioada ultimilor 20 de ani, testate cu rezultate bune în cadrul acestei perioade, atît pentru intervale de timp trecute, cît și pentru orizonturi de perspectivă medie (5 ani). Înainte de a trece la prezentarea și comentarea funcțiilor stabilite este necesar și util să facem următoarele **precizări** cu caracter general.

1. Unul dintre motivele care au determinat preferința autorului pentru folosirea funcțiilor de producție ca instrument de modelare decurge din aptitudinea acestora de a reflecta și chiar comensura — cu suficient de bună aproximație — participarea progresului tehnic la creșterea economică. Am acordat atenție acestui aspect deoarece, în desfășurarea activității previzionale în țara noastră, deși au sporit substanțial preocupările pentru planificarea mai precisă a introducerii progresului tehnic și s-au realizat în ultimii ani îmbunătățiri remarcabile ale metodologiei și indicatorilor folosiți în acest scop **nu se dispune încă de tehnici adecvate și acreditate ca atare pentru comensurarea contribuției progresului tehnic la ritmurile creșterii economice.** Am considerat, deci, că posibilitățile pe care le oferă — și din acest punct de vedere — funcțiile de producție merită să fie experimentate și valorificate. Aceasta cu atît mai mult cu cît, alături de factorii de creștere tradiționali, fondurile fixe și forța de muncă, funcțiile de producție — utilizate ca modele autonome — fac posibilă evidențierea distinctă a progresului tehnico-științific, inclusiv elementele asociate lui, ca un al treilea factor fundamental, ceea ce corespunde semnificației sale contemporane și rolului hotărîtor pe care îl are în prezent în realizarea creșterii economice.

2. Față de forma cea mai generală a funcției de producție

$$Y = f\,[A(t).F,\ B(t).N\,]$$

care cunoaște expresii particulare diferite, în raport cu ipotezele făcute asupra funcțiilor intermediare A și B (rezultînd funcțiile de tip Cobb-Douglas, CES, Harrod, Solow), am acordat preferință 2) funcției de tip Cobb-Douglas care, în raport cu expresia generală de mai sus, poate fi considerată ca avînd forma :

$$Y = A(t).f(F,N)$$

3. Porind de asemenea de la rezultatele și interpretarea a numeroase testări făcute pe baza datelor reale ale ultimilor 20 de ani privind producția industrială și venitul național creat în industrie, în legătură cu validitatea în timp a funcțiilor de producție utilizate ca modele autonome s-au avut în vedere următoarele :

a) Pentru perioade trecute funcția Cobb-Douglas este aptă de a modela corect rezultatele dezvoltării pe o perioadă de 10 ani, tendințele manifestate în acest interval de timp și chiar inflexiunile de tendințe putînd fi reflectate în structura funcției prin determinarea riguroasă a parametrilor săi și — bineînțeles — prin utilizarea de șiruri de date corecte și coerente pentru întreaga perioadă.

b) Pentru calculele previzionale funcția poate fi folosită în mod fiabil — și în orice caz pentru determinarea unor nivele orientative satisfăcătoare în calculele preliminare — la un orizont mediu care nu trebuie să depășească 5 ani ; utilizarea ei, ca model autonom, este deci posibilă și oportună în calculele preliminare pentru perioadele cincinale, pornind de la funcția determinată pentru perioada precedentă de 10 ani.

4. Ca urmare a celor arătate, pentru perioada asupra căreia s-au făcut experimentările (1955—1975), au fost determinate funcții de producție corespunzătoare la trei intervale interferente în timp și anume : 1955—1965, 1960—1970 și 1965—1975. Aceasta a asigurat în mai mare măsură caracterul unitar al analizei și continuitatea în reflectarea tendințelor pe întreaga perioadă considerată, a făcut posibilă o mai bună articulare reciprocă a rezultatelor obținute prin aplicarea funcțiilor utilizate.

AȘA CUM S-A ARĂTAT, în experimentări au fost folosite funcții de producție de tip Cobb-Douglas dinamice, cu randamente constante, la care suma elasticităților este deci egală cu unitatea, exprimate după cum urmează :

$P = A.F^{a}.N^{b}.e^{kt}$, în care :

P = valoarea producției globale industriale ; F = valoarea medie anuală a fondurilor fixe existente în industrie ; N = numărul de persoane utilizate în industrie ; a și b = elasticitățile factorilor F și N ; K = coeficientul progresului tehnic ; A = factor constant de proporționalitate ; e = baza logaritmilor naturali ; t = timpul, considerat ca variabilă independentă, măsurat de la anul luat ca origine a intervalului pentru care se determină funcția (de exemplu, în perioada 1965—1975, pentru anul 1971, $t = 6$).

Precizăm că elasticitățile factorilor F și N (coeficienții a și b) exprimă cu cît ar crește producția la creșterea cu 1% a factorului respectiv ; astfel, la creșterea cu 1% a fondurilor fixe, valoarea producției ar crește cu a%, creșterea fiind de b% pentru sporul cu 1% a numărului de persoane.

Ca orice model matematic funcția Cobb-Douglas, ca și alte tipuri de funcții de producție, reprezintă de fapt o expresie matematică prin care se modelează legea potrivit căreia se realizează într-un interval dat creșterea producției (a variabilei de output) în raport cu evoluțiile factorilor de creștere F și N (variabilele de input) și efectele progresului tehnic (factorul e^{kt}). Evident că definirea concretă a funcției implică determinarea valorilor parametrilor A,a,b, și K, astfel încît funcția să exprime efectiv fenomenul care se modelează.

Factorul e^{kt} (factorul dinamic al funcției) are semnificația unui element de amplificare față de forma statică a funcției ($P = A \cdot F^{a} \cdot N^{b}$) Într-adevăr, prezența termenului e^{kt} reflectă faptul cá sporirea în timp a producției, ca urmare a creșterii fondurilor fixe și a numărului de persoane, este amplificată datorită acțiunii și a altor factori de natură calitativă, între care un rol hotărîtor îl deține **progresul tehnic.** Desigur, creșterea suplimentară reflectată prin influența amplificată a termenului e^{kt} nu poate fi atribuită în exclusivitate progresului tehnic autonom (care decurge exclusiv din perfecționări de concepție și tehnologie), ea rezultînd și din efectele altor fenomene semnificative, cum sînt valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor sau creșterea naturală a productivității muncii, intim asociate însă progresului tehnic.

Precizăm că funcția Cobb-Douglas cunoaște și alte expresii (funcția statică, funcții cu randamente descrescătoare: $a + b < 1$ sau cu randament crescătoare: $a + b > 1$). Din încercările făcute a rezultat că funcția care se pretează cel mai bine la utilizarea dorită este cea prezentată mai înainte, respectiv funcția Cobb-Douglas dinamică, cu randamente constante ($a + b = 1$).

Pe baza celor arătate și a numeroase experimentări, au fost stabilite pentru producția globală industrială, următoarele funcții de producție:

pentru perioada 1955—1965

(în prețuri 1955)

$$P = 5085 \cdot F^{0,2} \cdot N^{0,8} \cdot e^{0,05484\, t} \qquad (1)$$

pentru perioada 1960—1970

(în prețuri 1963)

$$P = 17\,540 \cdot F^{0,1258} \cdot N^{0,8742} \cdot e^{0,065t} \qquad (2)$$

pentru perioada 1965—1975

(în prețuri 1963)

$$P = 2950 \cdot F^{0,3134} \cdot N^{0,6866} \cdot e^{0,046t} \qquad (3)$$

Verificările făcute pentru fiecare din cele 3 perioade au arătat că funcțiile sînt corect stabilite și fiabile, abaterile medii pătratice care au rezultat din verificarea tuturor anilor din perioadele considerate așezîndu-se între 1% și maximum 1,47%.

Din interpretarea funcțiilor stabilite și a rezultatelor obținute prin aplicarea lor, se desprind cîteva concluzii semnificative și anume:

a) Pentru primele două perioade, progresul tehnic amplifică rezultatele acțiunii celorlalți doi factori cu o rată medie anuală de circa 6,5%, față de producțiile care s-ar fi realizat în condițiile tehnice din anii de bază ai perioadelor respective numai prin creșterea extensivă a fondurilor fixe și a numărului de personal. În felul acesta, în anii de capăt ai perioadelor, s-au obținut producții mai mari cu aproape 90% față de ceea ce s-ar fi obținut numai prin creșterea extensivă a factorilor F și N, menținîndu-se nemodificate condițiile tehnice din anii de bază. Participarea practică a progresului tehnic la realizarea creșterii economice este deci apreciată concret și furnizează o imagine concludentă asupra rolului său material în ansamblul mecanismului economic.

b) Se constată însă că in ultima perioadă considerată (1965—1975), valorile corespunzătoare celor două cifre citate mai sus pentru primele două perioade sînt mai mici, respectiv 4,6% — rata medie anuală de creștere a contribuției progresului tehnic și ceva peste 55% — participarea sa la amplificarea producției care s-ar fi obținut în 1975 numai prin creșterea extensivă a celorlalți doi factori.

c) Evoluția descrescătoare a influenței factorului dinamic poate fi explicată dacă se are în vedere extinderea largă în ultima perioadă a programului de investiții prin realizarea de obiective de mare amploare, unde sînt concentrate fonduri fixe foarte importante și de nivel tehnic ridicat ce implică, în mod firesc, durate de execuție mai îndelungate, care cunosc uneori temporizări în atingerea parametrilor proiectați. Aceasta face ca influențele favorabile pe care trebuie să le determine funcționarea acestor obiective — cu dotările de înaltă tehnicitate de care dispun, la capacitatea și parametri proiectați — asupra participării progresului tehnic la ritmul creșterii economice să se manifeste și ele cu întîrziere sau, mai exact, să nu se fi concretizat încă pe deplin în cursul perioadei. Unele neajunsuri existente și cunoscute în ce privește eficiența fondurilor fixe coroborează cele arătate mai sus.

Limitîndu-ne la aceste comentarii, legate specific de problemele progresului tehnic, prezentăm în continuare rezultatele globale obținute prin aplicarea funcțiilor stabilite pentru perioadele 1960—1970 și 1965—1975 la orizonturi care depășesc cu 5 ani capetele perioadelor respective 3).

Astfel, funcția stabilită pentru perioada 1965—1975, aplicată anului 1980, cu valorile variabilelor de input proiectate în acest an, conduce la o valoare a producției diferită cu numai 1% de cea corespunzătoare lucrărilor de plan, iar verificarea făcută pentru fiecare an al cincinalului actual arată că valorile ce se obțin conduc la o abatere medie pătratică de circa 0,75%, fiind deci pe deplin acceptabile. Considerăm că această situație se explică prin faptul că, reflectînd în structura sa — ca urmare a modului în care a fost determinată — accelerarea de ritm și alte fenomene specifice anilor — și îndeosebi ultimilor — ai perioadei 1965—1975, funcția este aptă de a reprezenta suficient de corect, chiar printr-o extrapolare inerțială, dezvoltarea plauzibilă în anul 1980, așa cum s-a verificat și prin testarea ei.

Experimentîndu-se aplicarea funcției stabilite pentru perioada 1960—1970 la orizontul 1975, cu valorile de input corespunzătoare celor stabilite prin planul pe 1975, rezultatele obținute, deși mai distanțate de realitate, confirmă și ele considerațiile făcute mai sus, producția obținută prin aplicarea funcției diferind cu circa 3% de cea efectiv planificată pe 1975 (cu mențiunea că în ceilalți ani ai perioadei de extrapolare diferențele sînt simțitor mai mici).

Rezultatele prezentate arată că, **pe lingă posibilitățile certe pe care le oferă pentru analiza dezvoltării trecute, și în particular pentru evidențierea cantitativă a participării progresului tehnic la realizarea acesteia, funcțiile de producție pot fi utilizate, cu prudență, dar în mod util, și în calculele prealabile de proiectare a dezvoltării viitoare.** Este deci cu atît mai evidentă oportunitatea deosebită a folosirii lor pentru construcția modelelor matematice de mai mare sau foarte mare complexitate, utilizate în planificare și prognoză, la care nu ne-am referit aici, desigur în condițiile pe care le implică integrarea oricăror funcții în modele complexe, respectiv cu impunerea unor constrîngeri determinate de articularea lor la ansamblul modelului 4).

Fără a intra în detalii, precizăm că au fost determinate și testate cu rezultate similare și funcțiile de producție corespunzătoare venitului național creat în industrie, considerîndu-se bineînțeles aceleași variabile de input. Arătăm numai pentru exemplificare că funcția stabilită pentru perioada 1960—1970 este:

$$V = 18,33 \cdot F^{0,587} \cdot N^{0,413}\, e^{0,0285t}$$

Evident că parametrii funcției sînt diferiți față de cei ai funcției determinate pentru producția industrială, valorile lor corespunzînd participării specifice a factorilor, inclusiv a progresului tehnic, la crearea mărimilor economice corespunzătoare variabilei de output, în cazul de mai sus a venitului național.

Rezultatele obținute oferă numai cîteva elemente de început pentru organizarea eventuală a unor acțiuni mai substanțiale în vederea utilizării funcțiilor de producție în activitatea previzională, în multiple scopuri, de pildă, pentru evidențierea cantitativă a contribuției progresului tehnic, fondurilor fixe și forței de muncă, la ritmurile creșterii economice; pentru uzul proiectărilor viitoare, desigur în limite prudente, ceea ce ar putea face însă posibilă desprinderea unor concluzii folositoare pentru schițarea prealabilă a cadrului general în care se poate așeza creșterea plauzibilă a unor indicatori, în funcție de variantele adoptate pentru creșterea factorilor care îi determină; pentru integrarea în modele de mai mare complexitate utilizabile în activitatea previzională și în particular în planificare etc.

În **Comitetul de Stat al Planificării** au început să fie desfășurate acțiuni ordonate de extindere a utilizării funcțiilor de producție, cu antrenarea Centrului de Studii și Cercetări în Planificare, acțiuni ce vor fi amplificate și adîncite în viitor. În acest sens se au în vedere și sînt efectiv vizate, pornind de la lucrările deja efectuate, obiective ca elaborarea funcțiilor de producție pentru principalele ramuri ale industriei; elaborarea funcțiilor de producție pentru cîteva subramuri de vîrf, care participă cu pondere mare la introducerea progresului tehnic; extinderea stabilirii funcțiilor de producție și pentru alte ramuri principale ale economiei. Considerăm, de asemenea, că, pe baza lucrărilor deja realizate și a celor care vor mai fi efectuate în domeniul utilizării practice a funcțiilor de producție, se îmbunătățesc și condițiile pentru amplificarea activității generale în domeniul modelării.

Victor IANCOVICI

Comitetul de Stat al Planificării

---

1) Valențele variate și interesul remarcabil pe care le prezintă utilizarea funcțiilor de producție pentru cercetarea economică au fost pregnant relevate și prin dezbaterile care au avut loc în anul 1975, în cadrul lucrărilor Seminarului științific de prognoză economico-socială, organizat de Catedra de cibernetică economică a Academiei de Studii Economice București, sub conducerea științifică a acad. prof. Manea Mănescu.

2) Preferința acordată decurge din rezultatele pozitive obținute în experimentările și testările făcute, care au dovedit concludent că funcția de tip Cobb-Douglas se prezintă bine la modelarea mărimilor economice pe care le avem în vedere.

3) Experimentarea s-a făcut pentru aceste perioade, nu și pentru 1955—1965, ca urmare a faptului că în prima perioadă funcția este determinată cu valori exprimate în prețuri 1955.

4) Evident că în astfel de condiții, considerațiile făcute mai înainte cu privire la validitatea în timp a funcțiilor de producție nu își mențin valabilitatea, ele referindu-se numai la utilizarea acestora ca modele autonome.

EXPERIENŢE ÎN ACTUALITATE

RAŢIONALIZAREA TRANSPORTURILOR INTERNE

Preocupări şi rezultate în 4 întreprinderi din Capitală

● Un sector încă bogat în rezerve ● „Fluxul“ eficienţei trebuie să „curgă“ normal ● Cum organizăm circuitele? ● „Virtuţile“ economice ale paletizării şi containerizării ● Exploatarea centralizată a mijloacelor şi sistemul mixt de depozite, căi de sporire a eficienţei

IDENTIFICAREA şi exploatarea rezervelor de creştere accelerată a eficienţei în industrie nu pot ocoli problema organizării activităţilor de manipulare, transport şi depozitare a materiilor prime, materialelor şi produselor. Risipa de spaţii şi de personal auxiliar ce se face încă în multe întreprinderi, gradul adesea redus al mecanizării operaţiilor specifice — datorat şi unei dotări neechilibrate care fie că nu acoperă necesarul, fie că este excedentară şi nu stimulează la o folosire raţională — constituie argumentele unei acţiuni ce se desfăşoară pe scară largă în industrie, pentru raţionalizarea transporturilor interne.

Un sumar tur de orizont în cîteva întreprinderi bucureştene, prilejuit de un recent schimb de experienţă, a relevat adoptarea unor orientări eficace ; rezultatele obţinute pînă acum trebuie să îndemne la perseverenţă în finalizarea studiilor şi măsurilor întreprinse, la lărgirea în continuare a ariei de preocupări.

● **Întreprinderea „Vulcan“.** O producţie în rapidă dezvoltare, care consumă la nivelul actual 120—130 mii de tone de metal pe an, cu un volum de transport intern — calculat la un număr minim de operaţii — de 16 tone pentru fiecare tonă de produs, pune probleme deosebit de dificile la această unitate cu aproape trei sferturi de veac de existenţă, unde spaţiile de producţie au fost extinse succesiv, fără posibilitatea unei sistematizări satisfăcătoare a incintei. Suprafeţele de depozitare de circa 13 mii mp, cu un rulaj lunar de 10 mii de tone de materiale, sînt pe de o parte insuficiente, pe de altă parte amplasate neconform nevoilor ; producţia însăşi nu a fost încă organizată într-un flux perfect, ceea ce menţine transporturi încrucişate. Este meritoriu că în aceste condiţii s-a reuşit totuşi, în ultimul timp, să se introducă mai multă ordine. Unele depozite au fost mutate cît mai aproape de ateliere, amenajîndu-se între ele linii mecanizate cu vagonete. Pînă la o viitoare integrare a producţiei în cadrul aceluiaşi atelier, s-a îmbunătăţit gruparea maşinilor, simplificîndu-se transportul între ateliere şi secţii ; este în pregătire legarea printr-o linie mecanizată directă a secţiei mecanice cu cea de tratamente. Depozitul central de materiale mărunte şi elemente de asamblare primite din afară, ca şi depozitul de semifabricate (piese turnate şi forjate) au fost organizate pentru containerizare, dezvoltate pe verticală şi deservite de stivuitoare de raft — totul realizat prin autoutilare. În afara importantei economii de manoperă, în afara unei gestiuni clare şi operativităţii sporite, sistemul permite să identifice — după durata de stagnare a containerelor — comenzile a căror execuţie s-a întrerupt, ca un semnal pentru decizii privind o altă utilizare a reperelor respective.

Mijloacele de transport mari — autocamioane, automacarale — erau repartizate pe ateliere de producţie, fiind folosite pentru volume mici şi distanţe scurte, cu stagnări importante. Acum ele au fost grupate pe secţii şi sînt dirijate de dispeceri.

Un proiect ambiţios, dar care va putea aduce o creştere însemnată a gradului de utilizare a electrocarelor, motostivuitoarelor, autocamioanelor, are în vedere centralizarea tuturor acestor mijloace, cu dispecerizare prin radiotelefon. Sistemul va evita mersul în gol, va permite folosirea traseelor optime pentru fiecare secţie şi atelier, urmărirea permanentă a activităţii fiecărui şofer, intervenţii operative pentru depanare, scurtarea timpului de staţionare prin anunţarea destinatarului la plecarea mijlocului de transport, pentru a pregăti descărcarea. Va creşte şi eficienţa legăturilor de transport între incinta uzinei şi noile secţii de pe platforma industrială Berceni. Economiile evaluate în studiu (de pildă, numai într-o etapă iniţială, reducerea cu 9% a timpilor morţi la electrocare) vor asigura amortizarea investiţiei în circa 20 de luni.

● **Întreprinderea „Semănătoarea“.** Atenţia s-a concentrat asupra tehnologiilor moderne de manipulare. Pe baza unui catalog întocmit de compartimentul de organizare, secţiile au comandat containere şi palete, cu care se efectuează în prezent transportul a aproape jumătate din cantitatea totală de piese. (O dificultate : piesele aduse în containere trebuie numărate la recepţie, ceea ce face să se piardă timp la predare-primire, obligînd la stagnări ale mijloacelor de transport). Amenajarea căilor de acces, betonarea platformelor de depozitare au redus numărul reparaţiilor la mijloacele de transport, au mărit durata de viaţă a acestora. S-au proiectat, executat şi dat în folosinţă tipuri adecvate de legături de sarcină, rastele etc. Operaţiile de descărcare-încărcare-manipulare pe platforma de expediţie au fost preluate de biroul de transporturi, iar pentru programarea şi urmărirea activităţii electrocarelor şi motostivuitoarelor — preluate de la secţii şi concentrate pe uzină — a fost constituită o grupă de transport intern. Interesant : mijloacele respective sînt parcate grupat (la staţia de încărcat acumulatoare şi reparaţii electrice, de unde conducătorii lor vin să le ia cînd e nevoie ; în restul timpului aceştia stau în secţii, putînd fi folosiţi la operaţii auxiliare). În interiorul secţiilor s-au introdus benzi transportoare care urmăresc fazele procesului de producţie (de pildă : montaj-vopsitorie şi înapoi la montaj).

● **Întreprinderea de maşini electrice.** Circulaţia în gol a electrocarelor (distribuite la secţii, după volumul producţiei) a fost atenuată printr-o analiză a frecvenţei medii a transporturilor zilnice, pentru a determina gradul de încărcare al fiecărei secţii ; datele au fost introduse în matrice ale legăturilor între ateliere şi distanţelor, a căror prelucrare a permis să se obţină o reţea echilibrată, bazată pe circuite în inele (cu flux ascendent, descendent sau mixt) în locul celor pendulare. Modelul nu poate prelua însă variaţiile de situaţii de la o zi la alta, care fac ca inelele stabilite să nu mai corespundă ; se simte, de aceea, necesitatea unui dispecerat dotat cu instalaţie de interfon.

● **Întreprinderea „23 August“.** Marea uzină foloseşte circa 300 de mijloace de transport intern — cifră explicabilă prin raportul de 35—40 tone manipulate la o tonă de produs finit. Dintre acestea, mijloacele mari şi o parte din electrocare sînt centralizate la secţia de transporturi, unde de trei ani funcţionează cu rezultate foarte bune un dispecerat prin radiotelefon. Înlocuirea unor mijloace de capacitate redusă cu un număr limitat de mijloace de mare capacitate a economisit 70 de oameni la personalul de transport.

Majoritatea electrocarelor sînt date în dotarea secţiilor, revenind cîte 30—40 la secţiile primare (ce au un volum de transport zilnic de pînă la o mie de tone fiecare) ; încă n-a fost găsită o soluţie organizatorică satisfăcătoare pentru coordonarea folosirii lor la nivelul secţiei şi al întreprinderii.

Insuficienţa spaţiilor de depozitare a fost în mare parte rezolvată prin dezvoltarea pe verticală. Se rulează 15 mii de containere, cu un efect economic de 18 milioane de lei pe lună.

★

Containerizarea și paletizarea, explcatarea centralizată a mijloacelor, sistemul mixt de depozite centrale și depozite de secție apar, din experiențele relatate, ca principale orientări în raționalizarea transporturilor interne. Rezolvările actuale, deși perfectibile, marchează totuși un progres lesne de cuantificat în reducerea necesarului de personal auxiliar și a cheltuielilor. Abordarea organizată a problemei a relevat însă și unele dificultăți, pe care le redăm sub forma de :

PROPUNERI

● Unele studii în acest domeniu sînt aplicate cu întîrziere sau rămîn la dosar, întrucît lipsește sursa de finanțare. (Situația afectează îndeosebi studiile elaborate în cadrul întreprinderilor, căci pentru cele comandate — și plătite — institutelor de cercetare-proiectare, de regulă, se găsesc fonduri.) Sarcina de a mări gradul de utilizare a capacităților existente, de a folosi în cît mai mare măsură personalul întreprinderilor în activități direct productive ar trebui să determine **adoptarea unui mecansim de finanțare capabil să valorifice resursele de creștere a eficienței și să elimine rezolvările prin felurite artificii care, uneori, pot deschide calea risipei.**

● Parcul de electrocare înregistrează mari stagnări din cauză că **anvelopele livrate de Întreprinderea „Victoria"-Florești nu corespund sarcinii și condiițiilor de exploatare ale acestor mijloace ;** improvizațiile pe care le fac diferite uzine pentru a condiționa anvelopele înseamnă a suplini, cu cheltuieli mai mari și cu rezultate tehnice nu totdeauna satisfăcătoare, **o măsură pe care ar trebui să o ia producătorul.**

● Mărirea operativității și economicității transporturilor interne în cadrul marilor uzine, combinatelor, platformelor industriale este legată de **asigurarea mijloacelor de comunicații pe distanță scurtă.** Cerință pe care este chemată să o rezolve industria electrotehnică, prin asimilarea în fabricație a **unor tipuri de instalații (radiotelefon, interfon ș.a.) cu parametri funcționali care să nu depășească, dar să satisfacă nevoile specifice ale utilizatorilor din industrie,** (ca și din construcții, agricultură) **și la prețuri care să nu le facă prohibitive.**

● În atenția Ministerului Muncii, propunerea de a se stabili **o metodologie mai bine aprofundată pentru remunerarea în acord global a conducătorilor de mijloace de transport intern**, care să asigure în mod adecvat cointeresarea lor, ținînd seama de condițiile specifice de lucru.

Adrian RUSU

SINOPTIC

Analiza valorii : noi dovezi ale eficienței

● Încă un exemplu al receptivității Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții față de metoda analizei valorii : la Combinatul de prelucrare a lemnului din Rîmnicu Vîlcea au fost constituite trei colective „A.V.", care și-au îndreptat atenția asupra reducerii consumului de masă lemnoasă la producția de ambalaje, furnire estetice și mobilă, în condițiile păstrării funcționalității acestora. În ce privește furnirele, de pildă, pornindu-se de la ideea reducerii grosimii pînă la limita corespunzătoare funcției, s-au făcut (cu concursul laboratorului și al fabricii de mobilă din cadrul combinatului) experimentări la întreaga gamă de operații — derulare, decupare, uscare, lipire etc. — în gama de grosimi cuprinsă între cea actuală, de 1 mm și cea de 0,5 mm. Alegerea s-a oprit la 0,7 mm. Aceste trei zecimi de milimetru economisite înseamnă, la nivelul unui an, o reducere a cheltuielilor cu circa 700 mii de lei.

● „Pantof bărbătesc model 160" se numește sortimentul din programul de fabricație al Întreprinderii „Partizanul"-Bacău, pe care un colectiv format din doi ingineri și un economist l-a studiat folosind „A.V." Modificările aduse elimină consumurile supradimensionate pentru realizarea funcțiilor „asigură protecția mecanică" și „asigură protecția și izolarea contra umidității". Reducerea de cost este de numai 2%, dar raportată la cantitatea contractată pe un an, ea se echivalează cu o eficiență economică de peste 160 mii de lei.

Cursuri de inițiere în „A.V."

● Cabinetul pentru probleme de organizare al județului Ilfov a inaugurat recent, la Urziceni, cel de-al patrulea curs de inițiere în analiza valorii. Celelalte trei cursuri, organizate în decurs de un an pentru unitățile din zona București, din Giurgiu (în colaborare cu cabinetul municipal) și Oltenița, au fost absolvite de 60 de cadre cu funcții de conducere (ingineri-șefi, șefi de secții și ateliere) din întreprinderile industriale. Un prim efect a fost sensibilizarea acestora, însușirea unui nou mod de a aborda sarcina reducerii cheltuielilor de producție, utilizînd elemente ale tehnicii analizei valorii la produse și la procese de fabricație, pentru o dimensionare conformă cu necesitățile sociale. Confirmă acest lucru rezultatele economice bune cu care au încheiat primele 9 luni ale anului unități ca șantierele navale din Oltenița și Giurgiu, Întreprinderea de poduri din beton-Giurgiu, Întreprinderea de ambalaje Buftea, Trustul petrolului—Bolintin Vale, redresarea în bună măsură a activității la țesătoria „Dunăreana" — Giurgiu ș.a.

● Folosind ca instructori cadre specializate la Academia „Ștefan Gheorghiu", Cabinetul județean Caraș-Severin a inițiat un curs „A.V.", la Întreprinderea de construcții de mașini-Reșița. Participanții — circa 30 de proiectanți și tehnologi — vor putea beneficia și de o exemplificare concretă : studiul, în curs de aplicare, referitor la limitatorul de cursă LTS de la echipamentul de translație al podurilor rulante — a cărui reconcepere prin analiza valorii reduce costul cu o cincime. Cabinetul, are de asemenea, în plan pentru viitorul apropiat un ciclu de conferințe pentru cadrele de conducere din unitățile economice ale județului, pe teme din domeniul organizării superioare a conducerii, producției și a muncii, al informaticii.

ÎN ATENȚIA CITITORILOR!

Începînd cu numărul 40, **REVISTA ECONOMICĂ** publică consultații în sprijinul participanților la învățămîntul politico-ideologic de partid. Semnate de specialiști prestigioși ai domeniilor respective, materialele — însoțite de scheme, tabele, grafice — tratează temele de la programa **„SOCIALISMUL ȘTIINȚIFIC ȘI PROBLEMELE DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE A ROMÂNIEI"**, ciclurile **„Probleme ale dezvoltării economico-sociale a României"** și **„Curente și confruntări de idei în gîndirea social-politică contemporană".**

Consultațiile sînt de asemenea utile cadrelor didactice de la catedrele de științe sociale din învățămîntul liceal și superior, studenților din învățămîntul superior.

În dezbatere publică:

PROGRAMUL DE MĂSURI PENTRU APLICAREA HOTĂRÎRILOR CONGRESULUI AL XI-LEA AL PARTIDULUI ȘI ALE CONGRESULUI EDUCAȚIEI POLITICE ȘI AL CULTURII SOCIALISTE, ÎN DOMENIUL MUNCII IDEOLOGICE, POLITICE ȘI CULTURAL EDUCATIVE

Un învățămînt economic ancorat în realități, legat de viața productivă

PROGRAMUL de măsuri pentru aplicarea hotărîrilor Congresului al XI-lea al partidului și ale Congresului educației politice și al culturii socialiste în domeniul muncii ideologice, politice și cultural-educative, elaborat sub conducerea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu poartă, prin caracterul său cuprinzător, concret și operațional, amprenta aceleiași gîndiri pătrunzătoare, care de peste un deceniu fertilizează și dinamizează întreaga noastră dezvoltare. Înțelegem că datoria noastră de onoare este ca, acționînd consecvent pe coordonatele acestei gîndiri, care este steagul de luptă al partidului și chintesența aspirațiilor de progres a unei întregi națiuni, să conferim științelor sociale noi însușiri de calitate, combativitate și fermitate revoluționară, astfel încît să contribuim la accelerarea procesului de formare a omului nou, de creștere a rolului conștiinței socialiste în dezvoltarea societății noastre.

Ca urmare a preocupărilor conducerii partidului pentru îmbunătățirea predării științelor sociale, învățămîntul economic, se dezvoltă astăzi într-o concepție modernă, în concordanță cu nevoile actuale și de perspectivă ale economiei românești. În predarea economiei politice s-a trecut la o nouă structură, care o rupe cu modelele unice ale trecutului, constituind cadrul cel mai potrivit pentru a prezenta ideologia partidului nostru. Faptul că predarea economiei politice începe cu socialismul, permite tratarea legilor și categoriilor prin prisma acestei orînduiri, a unor realități pe care studenții le cunosc nemijlocit, încorporarea organică în cursuri a elaborărilor teoretice ale partidului nostru și înlăturarea unor surse de descriptivism, ceea ce oferă mari avantaje politice și instructiv-educative. Trebuie să mergem însă mai departe. În magistrala sa expunere la Consfătuirea cadrelor din domeniul științelor sociale și învățămîntului politic, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că : **„....nu se poate vorbi de o adevărată cercetare și de elaborarea unor teze teoretice în științele sociale fără cunoașterea temeinică a realităților, fără legarea strînsă a studiilor de viață, de dezvoltarea economico-socială“**. În lumina acestui mare adevăr vom căuta să spargem cu desăvîrșire vechile tipare de tratare abstractă a unor teme ca producția de mărfuri, valoarea, banii, fondurile întreprinderii socialiste sau repartiția, teme la care trebuie să punem pe deplin în valoare ideile noi, originale deosebit de profunde ale tovarășului Nicolae Ceaușescu. Vom aborda într-o manieră mai profundă probleme noi, cum sînt cele legate de noua fază a crizei sistemului mondial capitalist, de țările in curs de dezvoltare, instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale, organizînd întreaga predare astfel încît nu numai să dăm cunoștințe, dar și să formăm convingeri cu privire la superioritatea orînduirii noastre socialiste, la inevitabilitatea dispariției capitalismului și a victoriei socialismului pe planeta noastră, să transformăm pe fiecare absolvent într-un militant activ al înfăptuirii programului partidului nostru.

Ne vom preocupa să deschidem larg învățămîntul economic spre viață, spre practica socială, mergînd hotărît pe calea integrării cu cercetarea și producția — cerință imperioasă ridicată de conducerea partidului în fața noastră. Dacă într-o serie de sectoare, avem unele realizări bune, în alte cazuri continuă să existe rezolvări nefericite, formale sau ineficiente, o lipsă de sincronizare, de legătură organică între activitățile didactice și cele productive. Iată de ce am elaborat noi structuri ale anului de învățămînt, care să permită desfășurarea compactă și continuă a activităților productive. Studenții din toți anii de studii urmează să participe astfel cît mai eficient la efectuarea recensămîntului populației, animalelor și locuințelor, la activități de bilanț și analiză în întreprinderi, precum și la activități de proiectare.

Legat de cele arătate țin să subliniez și un alt aspect. Faptul că sînt serioase neajunsuri în ce privește gospodărirea materialelor, fondurilor și capacităților de producție, soluțiile de proiectare și tehnologie, arată că în pregătirea economică a cadrelor există încă serioase goluri. De aceea, consider că o dată cu îmbunătățirea predării științelor economice, ar fi util ca la îndrumarea proiectelor de diplomă ale studenților de la învățămîntul tehnic să participe, alături de cadrele tehnice, și economiști.

O serioasă rămînere în urmă există în domeniul activității științifice a cadrelor didactice cu profil economic. În concretizarea indicațiilor care au dus la marile măsuri de politică economică din ultimii ani, în elaborarea planurilor, în tratarea a numeroase probleme privind relațiile economice externe ale României, făurirea unei noi ordini economice internaționale etc. contribuția noastră continuă să fie foarte redusă, dacă nu inexistentă. În lumina actualului program, a indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu vom urmări ca toate cadrele cu profil economic să-și realizeze norma științifică într-un institut de cercetare, răspunzînd astfel mai bine, încă din acest an, comenzii sociale în domeniul cercetării economice. Pornind de la indicațiile date recent de secretarul general al partidului la Academia „Ștefan Gheorghiu“ și la Consfătuirea cadrelor din domeniul științelor sociale și învățămîntului politic vom trece de îndată la formarea de colective multidisciplinare constituite din cadre didactice și studenți de la A.S.E. precum și specialiștii din întreprinderi, avînd sarcina de a ajuta concret la găsirea de soluții pentru îmbunătățirea activității unor unități economice, astfel încît acestea să devină unități fruntașe. Dealtfel, aprecierea noastră trebuie să se facă și după îmbunătățirea realizării sarcinilor în aceste întreprinderi.

prof. dr. Gh. DOLGU
rectorul Academiei de Studii Economice

Creșterea eficienței în activitate prin îmbunătățirea procesului de formare a gîndirii economice

APRECIEZ cu deplină satisfacție modul în care Programul de măsuri pentru aplicarea hotărîrilor Congresului al XI-lea al partidului și ale Congresului educației politice și al culturii socialiste, elaborat de comisia ideologică a Comitetului Central, sub directa și competenta îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu soluționează concret complexa problematică a muncii politico-ideologice și cultural-educative, precum și faptul că la elaborarea lui au fost luate în considerație și rezolvate în chip magistral numeroasele propuneri făcute în dezbaterile prilejuite de Congresul educației politice și al culturii socialiste ,în recentele consfătuiri județene ale cadrelor didactice din domeniul științelor sociale, lectorilor și propagandiștilor. Îmi exprim convingerea fermă că înfăptuirea măsurilor aprobate de Comitetul Politic Executiv, a exigențelor subliniate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în magistrala sa expunere la Consfătuirea cadrelor din domeniul științelor sociale și învățămîntului politic, vor determina o îmbunătățire radicală a întregii activități de formare a omului nou în spiritul idealurilor socialismului și comunismului.

În cele ce urmează evidențiez unele sugestii și propuneri, vizînd modalitățile de înfăptuire practică a acestor nobile țeluri. De la un an la altul în activitatea de cercetare-proiectare, în procesul producției materiale, în aparatul de partid și de stat și în domeniul învățămîntului își desfășoară activitatea un număr tot mai mare de economiști (numai în județul Constanța numărul acestora este de peste 1 000). În domeniile specifice în care lucrează, economiștii au acumulat o bogată experiență, dar în ce privește consultarea și valorificarea experienței lor ca specialiști-economiști dispunem încă de mari rezerve. Consultarea economiștilor, schimbul de experiență dintre ei, se organizează de regulă în mod separat doar pe unele compartimente sau domenii de activitate. Propun deci, să se creeze un cadru organizatoric care să dea posibilitatea atragerii tuturor economiștilor (indiferent de domeniul în care lucrează) la soluționarea unor probleme cum ar fi : integrarea învățămîntului economic cu cercetarea-proiectarea și producția ; adîncirea dezbaterii proiectelor planurilor de dezvoltare economică și socială a județelor ; dezbaterea unor probleme teoretice și practice actuale ; efectuarea unor cercetări științifice și a unor analize economice ; informarea economiștilor cu problemele noi din domeniul lor de activitate prin organizarea unor sesiuni de comunicări științifice, de referate și altele.

Propunînd aceasta am în vedere constituirea unor organisme orășenești, municipale, județene, ale economiștilor și chiar a unui organism național de genul Asociației inginerilor și tehnicienilor, care, la nivel teritorial, de pildă, să-și desfășoare activitatea sub directa îndrumare a Comitetului județean de partid, respectiv a Consiliului județean de control muncitoresc și a Consiliului județean de educație politică și cultură socialistă. Firește, în funcție de problemele și preocupările Comitetului județean de partid, din rîndurile economiștilor s-ar putea constitui colective sau grupe care să studieze probleme cum ar fi : eficiența investițiilor, reducerea cheltuielilor de producție, demografie și forță de muncă, sistematizare, transporturi, agricultură, integrarea învățămîntului economic cu cercetarea și producția etc.

O altă propunere acum. După cum se știe, la Conferința Națională a Partidului Comunist Român ce va avea loc anul viitor se va dezbate problematica trecerii la reducerea programului săptămînal de lucru. Pînă în prezent învățămîntul economic, propaganda de partid nu au abordat în suficientă măsură această temă. Pe de o parte fiecare om al muncii este interesat în creșterea timpului său liber, cu condiția să nu i se reducă retribuția, dimpotrivă, dacă se poate aceasta din urmă chiar să crească. Pe de altă parte, societatea socialistă în ansambiu este și ea interesată în reducerea duratei timpului săptămînal de lucru, dar nu pe seama diminuării creșterii producției, a venitului național și a fondului de dezvoltare. Oamenii, deci, trebuie să înțeleagă care sînt condițiile și implicațiile reducerii săptămînii de lucru. Am convingerea că trecerea la reducerea duratei timpului de lucru, în condițiile desfășurării unei temeinice munci politice pregătitoare, este de natură să descătușeze multiple energii creatoare, să stimuleze inițiative pentru mai buna organizare a producției și a muncii, pentru folosirea deplină a timpului de muncă, să determine o însemnată creștere a productivității muncii, a eficienței întregii activități economice.

Iată de ce propun ca în învățămîntul politico-ideologic, problematica creării condițiilor economice și politico-organizatorice necesare trecerii la reducerea săptămînii de lucru să fie tratată în cadrul unei teme de sine stătătoare, iar în învățămîntul economic aceasta să fie inclusă și tratată în ansamblul întregii programe. Cunoașterea de către toți cei ce muncesc a condițiilor ce se cer înfăptuite pentru a trece cu succes la reducerea duratei timpului săptămînal de lucru necesită, fără îndoială, o muncă intensă din partea tuturor economiștilor, a întregii noastre propagande de partid.

O ultimă problemă pe care mi-am propus să o abordez se referă la integrarea mai strînsă a predării economiei politice în licee cu activitatea practică. Consider necesar ca în programa de economie politică să capete o pondere mai mare problemele de eficiență cu aplicabilitate practică, referitoare la gestiunea economică, gospodărirea judicioasă a fondurilor de producție, a fiecărui leu ce aparține poporului. Să se asigure astfel încă din școală formarea corespunzătoare a gîndirii economice a tinerilor ce stă la baza creșterii eficienței activității oamenilor maturi de mîine. Pornind de la asemenea considerente propun ca la unele teme de economie politică exemplificările să fie luate chiar din unitățile în care elevii desfășoară activitatea practică. Am în vedere teme cum sînt cele referitoare la prețul de cost, structura și căile reducerii lui, productivitatea muncii, retribuția socialistă și altele.

dr. Dinu ION
secretar al Comitetului județean
Constanța al P.C.R.

Abordarea largă a gîndirii economice contemporane, combativitate fermă față de teoriile neștiințifice, cunoașterea tradițiilor valoroase din gîndirea economică românească

PROGRAMUL de măsuri pentru aplicarea hotărîrilor Congresului al XI-lea al partidului și ale Congresului educației politice și al culturii socialiste, în domeniul muncii politice, ideologice și cultural educative, concepția generoasă, de mare valoare, a tovarășului Nicolae Ceaușescu — reflectată în acest program și desprinsă cu prilejul unor magistrale expuneri, ca de pildă, la Congresul educației politice și al culturii socialiste, la Consfătuirea cadrelor din domeniul științelor sociale și învățămîntului politic, la Academia „Ștefan Gheorghiu“ — sînt menite să fertilizeze și dinamizeze, să ridice pe noi trepte calitative întreaga muncă politică, ideologică, și cultural-educativă din țara noastră, îndreptată spre formarea omului nou, cetățean demn al României socialiste, patriot înflăcărati cu o înaltă conștiință socialistă, militant activ pentru progresul și propășirea țării, pentru socialism, pentru o lume a dreptății, a unei superioare civilizații materiale, sociale și spirituale, pentru progresul umanității.

În lumina ideilor și exigențelor formulate de Program, de secretarul general al partidului nostru, ca economist și dascăl în domeniul istoriei și prezentului gîndirii economice voi însera unele păreri în scopul de a-mi aduce modesta mea contribuție la evidențierea celor mai potrivite modalități pentru transpunerea în viață a programului amintit.

Procesul de educație politică, de formare a conștiinței revoluționare a tineretului studios, din învățămîntul economic, din alte forme de învățămînt, trebuie desfășurat în condițiile unei împliniri cît mai depline a naturii critice și revoluționare a științei economice maxiste. Caracterul ei revoluționar se manifestă nu numai față de capitalism sau față de perioada de trecere de la capitalism la socialism, ci rezidă în spiritul militant pentru promovarea noului, ridicarea vieții economice pe trepte din ce în ce mai înalte, și în timpul construirii socialismului, al înaintării spre comunism. În acest cadru valorificarea critică a ceea ce este pozitiv în alte curente de gîndire, combaterea intransigentă a teoriilor retrograde, depășirea critică a propriilor teorii care s-au învechit ori nu mai corespund noilor condiții și realități economico-sociale, evidențierea dialogului dintre diferitele teorii marxiste, a contribuției creatoare a partidelor comuniste și muncitorești la îmbogățirea tezaurului de învățături marxist-leniniste, ș.a. se înscriu ca necesități imperioase.

Este drept în unele din aceste direcții avem realizări. Bunăoară, în învățămîntul economic superior și în cel universitar — la unele facultăți ca cele de istorie, filozofie, drept etc. — se predă și seminarizează distinct disciplina doctrine economice, realizîndu-se pe această cale substanța critică a științei economice marxiste. De asemenea, în ultimii ani s-au introdus teme privind confruntările de idei economice în învăţămîntul politico-ideologic de partid precum şi în predarea economiei politice din liceele economice. Revistele „Era socialistă“ şi „Revista economică“ fac adeseori loc în paginile lor unor articole de critică a teoriilor economice depăşite, neştiinţifice, unor articole de dezbatere a confruntărilor de idei din lumea contemporană, oferind astfel repere valoroase pentru completarea cunoştinţelor. Cu toate acestea cred că mai puţin se poate vorbi de împliniri remarcabile în această direcţie. De pildă, este săracă încă în procesul de învăţămînt şi educaţie abordarea critică — fermă şi constructivă totodată — a multiplelor şi variatelor teorii nemarxiste despre socialism. Sînt slab prezente confruntările teoretico-economice pe problemele subdezvoltării, ale noii ordini economice şi politice internaţionale, adică probleme ce fac parte din substanţa de idei a gîndirii economice contemporane.

Ne revine, deci, pe de o parte sarcina unei mai bune abordări şi cunoaşteri a acestor teorii, iar pe de altă parte cea a unei bune sintetizări, combateri şi mai largi prezentări a tezelor şi teoriilor contemporane, a creşterii efortului pentru ca ele să fie cît mai bine înţelese de către studenţi.

Ştiinţa economică marxistă îşi are totodată dimensiunea ei istorică. Ea a fost precedată de ceva, s-a afirmat şi dezvoltat în strînsă legătură cu evoluţia realităţilor social-economice reflectate în gîndirea economică, aflată într-o continuă confruntare de curente. O educaţie politică şi profesională, corespunzătoare exigenţelor prezente, a studentului economist sau a celui ce se specializează în ştiinţele sociale presupune, fără îndoială, cunoaşterea temeinică de către aceştia a ideilor economice din marile şcoli şi curente din istoria gîndirii economice universale ; a tradiţiilor valoroase şi progresiste din gîndirea economică românească, ce evidenţiază unitatea economică a românilor de-a lungul mileniilor, elementele originale valoroase din gîndirea înaintaşilor economişti — D. Cantemir, N. Bălcescu, D. P. Marţian, A. Xenopol, C. Dobrogeanu-Gherea, L. Pătrăşcanu ş.a. — ce încadrează semnificativ fenomenul de gîndire economică românească în gîndirea universală, relevînd aportul ridicat al gîndirii româneşti la dezvoltarea şi progresul celei universale. Iată de ce consider că trebuie să ne îndreptăm, mai mult decît pînă acum, atenţia asupra cercetării şi predării la un nivel cît mai ridicat a acestor probleme, cu o importanţă atît de mare pentru dezvoltarea creatoare a gîndirii româneşti de astăzi, pentru educarea patriotică a tinerei generaţii, şi creşterea nivelului ei cultural economic.

Atît problemele de gîndire economică contemporană, cît şi cele de istorie a gîndirii economice româneşti şi universale sînt cuprinse, aşa cum este firesc, în programa disciplinei de doctrine economice contemporane. Este însă greu de presupus ca însuşirea exigentă, corespunzătoare, atît de necesară, de către studenţii economişti, a acestor probleme se va putea realiza în condiţiile în care unele măsuri actuale ale Ministerului Educaţiei şi Învăţămîntului prevăd pentru perioada apropiată o programă din care au dispărut temele de studiu a istoriei gîndirii economice româneşti şi universale. Cu atît mai greu de înţeles este aceasta cu cît pentru studenţii facultăţilor de istorie, filozofie ş.a. se prevăd asemenea teme, timpul afectat pentru doctrine economice la aceste facultăţi fiind cu mult mai mare decît cel pentru studenţii economişti. De aceea propun menţinerea şi în viitor a programei actuale a doctrinelor economice pentru studenţii economişti, disciplina respectivă constituind pentru aceştia nu numai o materie de cultură economică, o materie ce îi pregăteşte politico-ideologic, ci şi un obiect de specialitate, ce le deschide vaste orizonturi de gîndire, înarmîndu-i cu cele mai noi şi importante cunoştinţe din domeniul gîndirii economice contemporane, în cadrul căreia şcoala economică românească se înscrie cu contribuţii însemnate.

prof. dr. I. NICOLAE VĂLEANU

Sinteză şi conţinut în predarea economiei politice

PROGRAMUL de măsuri pentru aplicarea hotărîrilor Congresului al XI-lea al partidului şi ale Congresului educaţiei politice şi al culturii socialiste, în domeniul muncii ideologice, politice şi cultural-educative, elaborat sub directa îndrumare a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, strălucita cuvîntare a secretarului general al partidului la recenta Consfătuire a cadrelor din domeniul ştiinţelor sociale şi învăţămîntul politic constituie documente de mare valoare şi însemnătate, însuşite pe deplin de colectivul din care fac parte, hotărît să nu-şi precupeţească energia pentru traducerea în viaţă a prevederilor lor.

Măsurile supuse în prezent dezbaterii publice sînt o continuare firească a programului elaborat de Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1971, a indicaţiilor date de tovarăşul Nicolae Ceauşescu la Consfătuirea cadrelor didactice care predau ştiinţele sociale în învăţămîntul superior, amplă analiză făcută atunci activităţii cadrelor de ştiinţe sociale. Amintesc de acest lucru deoarece încep scurtele mele însemnări privind înfăptuirea practică a Programului în domeniul de care mă ocup de la aprecierile făcute atunci de secretarul general al partidului. Trebuie să avem în vedere că sînt discipline multe, arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu, că an de an ştiinţele se diversifică, apar probleme noi, iar studentul, omul, în general, doreşte să fie la curent cu noutăţile, să înţeleagă fenomenele noi. Rolul profesorului, al cercetătorului este de a ţine seama de această situaţie şi de a uşura studiul, informarea, redînd esenţialul în mod concentrat. Cei care predau ştiinţele sociale trebuie deci să facă eforturi să predea scurt, să scrie concentrat, pe înţelesul oamenilor. Din aceste indicaţii care răspund exigenţelor procesului real al dezvoltării ştiinţelor, al creşterii necesităţii de informare, am dedus ca o sarcină deosebit de importantă pentru cadrele didactice din domeniul ştiinţelor sociale, că în timpul afectat predării şi seminarizării acestor discipline trebuie concentrat un volum cît mai mare de informaţii.

Iată, însă că, în numai cîţiva ani, numărul de ore pentru predarea economiei politice în învăţămîntul tehnic superior a fost redus de la 180 ore la 150, mai departe apoi la 120, iar acum Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului ne propune 105. Nu pot crede că necesităţile s-au schimbat atît de rapid şi după o astfel de curbă. De altfel cu numai un an în urmă, atunci cînd economia politică beneficia în învăţămîntul tehnic superior de 120 de ore, tovarăşul Nicolae Ceauşescu aprecia : „Consider că hotărîrea care s-a luat cu ani în urmă, cînd s-a diminuat., s-a redus predarea ştiinţelor sociale, a fost greşită. Noi trebuie să aşezăm predarea ştiinţelor sociale pe o bază temeinică, să revedem planurile de învăţămînt şi programele de studiu, să mărim numărul de ore şi să facem ca ştiinţele sociale să se predea în toţi anii de studii“.

Reducerea numărului de ore afectat economiei politice de la 180 la 150 şi mai departe la 120 a fost justificată prin micşorarea numărului total de ore din planul de învăţămînt, sarcină a tuturor disciplinelor, nerealizată însă şi de celelalte, care în final, au beneficiat de cele 60 de ore „economisite“ la economia politică.

Există o serie de probleme, ca acţiunea legilor economice, acţiunea legii valorii în socialism, organizarea, conducerea şi planificarea activităţii economice, proprietatea socialistă, dubla calitate de proprietari şi producători a oamenilor muncii în socialism, repartiţia după muncă, sporirea avuţiei naţionale, raportul dintre acumulare şi consum, ridicarea nivelului de trai, creşterea eficienţei economice şi a venitului naţional, modernizarea economiei naţionale, lichidarea rămînerilor în urmă şi ajungerea ţărilor avansate din punct de vedere economic, efortul de progres al ţărilor în curs de dezvoltare, multiplele aspecte ale stadiului actual în care se găseşte economia ţărilor capitaliste dezvoltate, evoluţia economiei ţărilor socialiste şi relaţiile dintre acestea, şi multe altele care constituie substanţa disciplinei de economie politică şi pentru studenţii în învăţămîntul tehnic superior. Cu asemenea probleme, cu aspectele concrete sub care ele se manifestă, viitorii ingineri se vor confrunta nemijlocit în producţie. Şi este bine, după părerea mea, că programa de economie politică le reflectă din plin. Consider însă că, practic, ea nu poate fi înfăptuită, la nivelul cerut, în 120 ore şi cu atît mai puţin în 105. Programa conţine 34 de teme, din care cel puţin patru, după părerea mea, nu pot fi realizate în mai puţin de patru ore fiecare. Aceasta înseamnă 72 de ore de curs, şi dacă socotim tot atîtea de seminar, ar fi fost necesar pentru realizarea programei respective mai mult de 140 de ore. Or, aşa cum se vede, propunerile Ministerului Educaţiei şi Învăţămîntului privind îmbunătăţirea structurii predării ştiinţelor sociale nu ţin seama de aceste necesităţi. Că există loc pentru mai bine ne-a dovedeşte şi faptul că dacă pentru secţiile de subingineri aceste propuneri prevăd 75 de ore, pentru institutele pedagogice — specialitatea educaţie fizică — se menţionează 90 de ore. Este clar că nu se ţine seama că la institutele tehnice nimic nu poate suplini economia politică, această disciplină care, pe drept cuvînt, în actualele condiţii, ale exigenţelor dezvoltării economico-sociale este organic legată de asigurarea unei corespunzătoare pregătiri de specialitate pentru viitori ingineri, chemaţi să asigure accelerarea creşterii economice, sporirea eficienţei întregii economii, sporirea avuţiei naţionale.

Să mă refer acum şi la o altă propunere, şi aceasta legată de realităţile vieţii noastre economico-sociale. Sînt de părere că programele tuturor disciplinelor de ştiinţe sociale trebuie să acorde mai multă atenţie legislaţiei elaborate în ţara noastră. Prezenţa ei este necesară, pentru cunoaşterea şi respectarea legilor, pentru dezvoltarea spiritului militant care în condiţiile noastre implică respectarea riguroasă a ordinii stabilite prin lege, iar pe de altă parte deoarece legislaţia socialistă, reprezintă cadrul conştient reglementat de mişcarea înseşi a raporturilor analizate de ştiinţele sociale. Este clar, deci, că necesitatea prezenţei legislaţiei economice în cursurile de economie politică nu poate fi pusă la îndoială, întrucît se împleteşte organic cu obiectul disciplinei pe care o predăm. Iată de ce, sugerez ca manualul de economie politică pentru studenţii învăţămîntului tehnic superior — care, de altfel, îşi aşteaptă de mult reeditarea — să oglindească în mai mare măsură reflectarea juridică a relaţiilor sociale din ţara noastră. Acest lucru este imperios necesar şi pentru disciplinele economice de ramură din învăţămîntul tehnic superior, unde, de altfel, cred, de asemenea, că se impune o restructurare a tematicii de studiu în lumina noilor exigenţe.

prof. dr. Fl. BURTAN

Orizonturi noi în pregătirea specialiştilor

AM PRIMIT CU SATISFACŢIE Programul de măsuri privind aplicarea hotărîrilor Congresului al XI-lea al partidului şi ale Congresului educaţiei politice şi al culturii socialiste în domeniul muncii ideologice, politice şi cultural-educative, strălucita cuvîntare a tovarăşului **Nicolae Ceauşescu** la Consfătuirea cadrelor din domeniul ştiinţelor sociale şi învăţămîntului politic, din care am reţinut cu deosebire pasajele referitoare la mai buna ancorare în realităţi, în viaţa productivă a procesului de învăţămînt. În acest cadru de probleme vreau să redau unele gînduri, izvorîte din experienţa mea îndelungată — în prezent sînt pensionar — în studierea şi aplicarea practică a economiei comerţului exterior. Este ştiut că în actuala etapă de dezvoltare economico-socială a ţării — configurată după Congresul al IX-lea al partidului — poziţia României socialiste în diviziunea mondială a muncii a devenit mult mai activă, urmînd să se consilideze în continuare. Pe de altă parte, în comerţul mondial a crescut şi creşte în tot mai mare măsură competitivitatea, trăsătură caracteristică în schimburile ce se desfăşoară în prezent. Iată de ce văd eu necesitatea stabilirii unei legături tot mai strînse între marketing şi producţie şi ca atare între marketing şi învăţămîntul economic superior şi — de ce nu — şi cel liceal economic. O asemenea relaţie este cerută de nevoia încadrării activităţilor legate de comerţul exterior cu personal temeinic şi multilateral pregătit în această direcţie, cu oameni de iniţiativă şi spirit comercial, stăpîni pe „arta“ de a vinde şi a cumpăra avantajos.

Pentru a pregăti acest personal, eu consider că nu numai studenţii secţiei de comerţ exterior trebuie să pătrundă obiectul unor discipline specifice — ca marketingul internaţional, Tehnica comerţului exterior, cooperarea economică şi tehnico-ştiinţifică internaţională, ambalaje şi estetica produselor la export — şi fac această apreciere întrucît, după cum arată viaţa, în sectorul de comerţ exterior lucrează şi economişti, absolvenţi şi ai altor facultăţi şi secţii de la Academia de Studii Economice, ingineri ş.a. Ca atare concentrat, sintetic, noţiunile esenţiale ale acestor discipline, ale relaţiilor juridice care reglementează schimburile externe, ale complicatului sistem bancar din ţările occidentale, ar trebui astfel însuşite şi de ceilalţi studenţi economişti, de politehnişti ca şi — la nivelul respectiv, fără îndoială — de elevii liceelor economice. Penuria de cadre didactice — ce ar putea apare în această situaţie — ar putea fi suplinită prin antrenarea în mai mare măsură la realizarea prelegerilor de acest fel şi a specialiştilor — chiar dacă sînt pensionari — ce s-au confruntat direct, în anii dinainte, cu problemele producţiei şi comerţului capitalist.

dr. Ion I. GHELASE-SĂCELE

bumar

Exportator polonez de maşini pentru construcţii

vă invită la Tîrgul Internaţional Bucureşti (platforma neacoperită din faţa Pavilionului A_1)

16—25 octombrie 1975

unde expune :
- Macarale de 8, 10 şi 40 t
- Încărcătoare hidraulice cu 0 capacitate a cupei de 1,5; 2,0; 3,4 m³.
- Agregat de tencuire pentru prelucrarea finisajelor în construcţii.

Informaţii detaliate obţineţi în perioada tîrgului de la specialiştii firmei BUMAR — tehnicieni şi comercialişti

Vă aşteptăm cu plăcere în standul nostru.

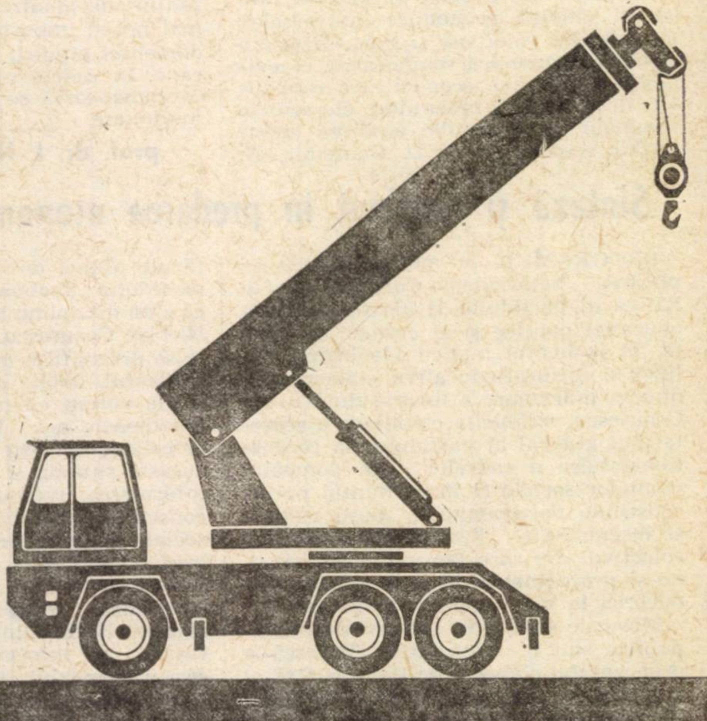

PUBLICOM

bumar

Intreprinderea de comerţ exterior BUMAR
Marchlewskiego 11, 00—828
Varsovia—Polonia
Cutia poştală : 85 ; telex : 81—18—05

PARTICIPAREA CONȘTIENTĂ ȘI RESPONSABILĂ A MASELOR LA CONDUCEREA DEZVOLTĂRII ECONOMIEI (II)

Evaluarea conducerii colective

CERCETAREA mecanismelor de participare în două întreprinderi din Capitală ne-a impus necesitatea abordării teoretice și ne-a oferit posibilitatea de a realiza un model metodologic de evaluare a gradului de eficiență a participării la conducerea întreprinderii.

Prin acest model s-au exprimat cîteva relații principale ale participării la conducere și s-au descris unele secvențe din comportamentul său. Totuși modelul acesta este mai puțin o reflectare a unei realități empirice și mai mult de tip abstract, care asamblează un anumit număr de variabile ale fenomenului. Procesul real de participare se va echilibra după una sau alta din aceste variabile, în funcție de o serie de circumstanțe particulare. Astfel numai în mod mediat gradul de participare este o funcție a valorilor luate de cei opt factori considerați.

Ținînd seama de structurile organizatorice ale întreprinderilor noastre, în construirea modelului s-a pornit de la ipoteza că gradul de participare a muncitorilor la conducerea întreprinderii este o funcție măsurabilă de înscrierea la cuvînt și inaintarea de propuneri, de gradul de consultare a colectivelor de către reprezentanții oamenilor muncii înainte și după ședințele C.O.M., de mulțimea sugestiilor pe care muncitorii le-au făcut privind mai buna organizare a modului de participare și de gradul de implicare a reprezentanților oamenilor muncii în misiunea lor de reprezentanți.

Interpretînd unii indici de corelații, rezultanta dinamicii acestui model, în condiții date, apare în felul următor :

— cu cît implicarea reprezentanților în misiunea lor este mai mare cu atît numărul de sugestii privind mai buna organizare a participării este mai mare și cu atît muncitorii participă mai mult la conducerea întreprinderii ;

— cu cît muncitorii percep mai larg schimbările în modul de conducere ca urmare a participării reprezentanților în C.O.M. și cu cît percep influența discuțiilor din adunarea generală asupra luării deciziilor, cu atît ei participă mai mult prin numărul de sugestii privind mai buna organizare a participării, prin înscrieri la cuvînt și înaintări de propuneri, prin exprimarea voinței de consultare a reprezentanților — ceea ce îi implică în misiunea lor.

La toate acestea trebuie reținute și categoriile de factori care reduc gradul de participare. Dintre aceștia mai importanți sînt : informare insuficientă și în anumite cazuri numai în sens unic, climatul socio-profesional (slabă calificare, dezinteres, instabilitatea în muncă etc).

Factorii psihologici ar putea fi redați astfel : unii muncitori care sînt timizi, neinformați sau dezinformați nu iau cuvîntul la adunările generale și nu fac propuneri nici cu alte ocazii. Neexprimîndu-și dorințele și propunerile, nu se realizează ceea ce ei gîndesc. Nerealizîndu-se gîndurile lor, neexprimate, pot crede că dezbaterile organizate nu au o influență asupra deciziilor. Ceea ce constituie un alt argument puternic pentru reținere și timiditate. Este cazul unui mecanism psiho-sociologic de convingere care se autoverifică prin efectele sale.

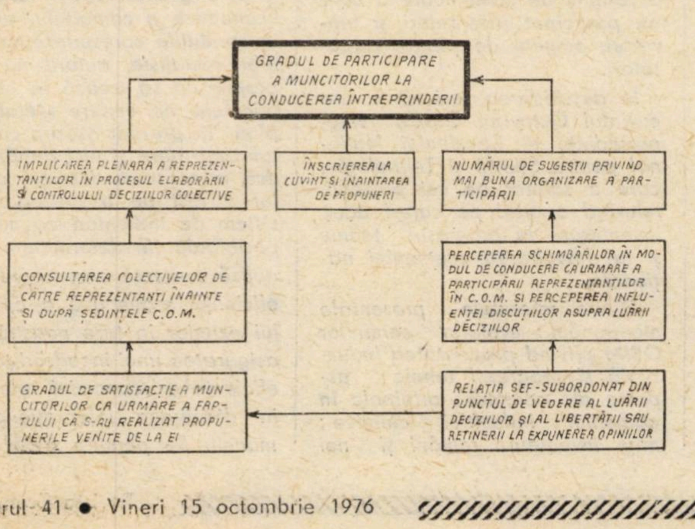
GRADUL DE PARTICIPARE A MUNCITORILOR LA CONDUCEREA ÎNTREPRINDERII
IMPLICAREA PLENARĂ A REPREZENTANȚILOR ÎN PROCESUL ELABORĂRII ȘI CONTROLULUI DECIZIILOR COLECTIVE
ÎNSCRIEREA LA CUVÎNT ȘI ÎNAINTAREA DE PROPUNERI
NUMĂRUL DE SUGESTII PRIVIND MAI BUNA ORGANIZARE A PARTICIPĂRII
CONSULTAREA COLECTIVELOR DE CĂTRE REPREZENTANȚI ÎNAINTE ȘI DUPĂ ȘEDINȚELE C.O.M.
PERCEPEREA SCHIMBĂRILOR ÎN MODUL DE CONDUCERE CA URMARE A PARTICIPĂRII REPREZENTANȚILOR ÎN C.O.M. ȘI PERCEPEREA INFLUENȚEI DISCUȚIILOR ASUPRA LUĂRII DECIZIILOR
GRADUL DE SATISFACȚIE A MUNCITORILOR CA URMARE A FAPTULUI CĂ S-AU REALIZAT PROPUNERILE VENITE DE LA EI
RELAȚIA ȘEF-SUBORDONAT DIN PUNCTUL DE VEDERE AL LUĂRII DECIZIILOR ȘI AL LIBERTĂȚII SAU REȚINERII LA EXPUNEREA OPINIILOR

Perfecționare în sensul umanismului socialist

ÎN CONCLUZIE, desfășurarea investigației concrete făcute de noi a evidențiat :

- actualele forme de conducere colectivă constituie un factor esențial în ridicarea capacității de mobilizare a resurselor umane, în utilizarea mai eficientă a celor materiale și în creșterea nivelului de optimalitate a deciziilor luate în întreprindere. Procesul de participare constituie o veritabilă școală pentru oamenii muncii care au astfel prilejul să învețe în practica conducerii, să rezolve problemele majore ale întreprinderii. Oamenii muncii sînt acum informați mai bine asupra factorilor care condiționează buna activitate a unității. Ei au devenit conștienți de faptul că există resurse nebănuite de creativitate, capabile să conducă la o mai bună soluționare a multora din problemele care se ridică în procesul conducerii.
- cercetarea a pus în evidență că activitatea din aceste forme de conducere colectivă ridică unele probleme ce nu sînt încă pe deplin rezolvate. Din acest punct de vedere se constată că există o serie de posibilități nevalorificate. Astfel, însăși alegerea reprezentanților oamenilor muncii în C.O.M. sau a delegaților la Adunarea generală suferă, în întreprinderile investigate, într-o oarecare măsură de formalism. Acest aspect este demonstrat de faptul că din totalul muncitorilor cuprinși în investigație numai un procent extrem de redus cunoștea pe reprezentanții lor din C.O.M.
- De asemenea, cercetarea a pus în evidență că raporturile comunicaționale dintre reprezentanți și delegați, pe de o parte, și masa de muncitori pe care o reprezintă, pe de altă parte, nu sînt total corespunzătoare. Astfel, cea mai mare parte a muncitorilor au arătat că doar în puține cazuri, înainte sau după dezbaterile organului colectiv de conducere, reprezentanții lor le cer părerea asupra celor ce se vor discuta sau îi informează asupra celor ce s-au discutat și a hotărîrilor luate.
- O constatare care s-a impus a fost cea privitoare la relativa pasivitate a unora din reprezentanții și delegații oamenilor muncii la dezbaterile din organul colectiv de conducere. De regulă, majoritatea vorbitorilor provine din conducerea operativă. Aceasta credem că se explică și prin ceea ce am constatat anterior și anume : lipsa consultării prealabile a reprezentanților cu masa de muncitori pe care îi reprezintă. În consecință, este foarte greu pentru un delegat sau un reprezentant să aducă un amendament valabil la o soluție sau să propună o hotărîre într-un anumit domeniu.
- Setul de informații cu caracter tehnic, economic sau financiar necesar pentru a participa în mod efectiv la elaborarea unei decizii eficiente ajunge foarte greu și uneori deloc la reprezentanții oamenilor muncii. În schimb aceste informații fiind accesibile pentru

Ion ZARĂ
Academia „Ștefan Gheorghiu“

(Continuare în pag. 22)

TEORII·IDEI

ŞCOLI • CURENTE • ECONOMIŞTI

UN PUNCT DE VEDERE RADICAL ASUPRA CRIZEI ACTUALE A CAPITALISMULUI

INTRAREA capitalismului într-o nouă fază a crizei sale a pus noi probleme în faţa ştiinţei economice : este o criză funcţională, de simplu blocaj temporar a mecanismelor economiei capitaliste, sau o criză a capitalismului monopolist de stat ? amploarea şi acuitatea ei se datoresc stopărilor repetate ale alunecărilor în criză din etapele anterioare (o criză datorată creşterii prelungite), sau unor cauze mai profunde ? pe ce căi şi cu ce mijloace este posibilă ieşirea din criză iar costurile acestei ieşiri cine le suportă ? Doctrinele pe care s-au sprijinit politicile economice au fost eronate în fondul lor sau eronată a fost înţelegerea şi punerea în aplicare ? Multiplelor probleme şi semne de întrebare ridicate li s-au încercat variate răspunsuri în limitele celor două curente principale de gîndire economică actuală : marxist şi burghez — acesta din urmă fie convenţional (ortodox), fie radical.

Curentul marxist nu s-a limitat să găsească noi date prin care să-şi reconfirme justeţea tezelor fundamentale despre dezvoltarea ciclică a capitalismului ci, adîncindu-şi investigaţia, a vizat îndeosebi fenomenele noi scoase în relief de criză. Acest curent îşi îmbogăţeşte bagajul teoretic cu noi teze despre criza de sistem şi criza capitalismului monopolist de stat, despre accentuarea inflaţiei şi creşterea şomajului, intercondiţionarea crizei de supraproducţie cu cea de materii prime, surse de energie şi cu crizele volutar-financiare etc.

Curentul burghez convenţional — care a pretins că, în ultimele trei decenii, a reuşit să dea teorii şi să formuleze doctrine pentru măsuri anticiclice apte să evite alunecări în crize profunde şi şomaj de masă — s-a trezit în cea mai proastă situaţie. Realităţile actualei faze a crizei au subminat complet amintitele pretenţii, declanşînd o nouă criză „ciclică" a ştiinţei economice burgheze convenţionale. Economiştii acestui curent, după momente de descurajare şi chiar derută s-au angajat în noi acţiuni de reclădire a unui postament teoretic pentru politici economice ale ieşirii din criză. Aceste încercări sînt permanent supuse criticii de stînga, atît marxiste cît şi radicale, ambele cu puncte proprii de vedere asupra crizei capitalismului.

În rîndurile de faţă ne vom ocupa de un punct de vedere radical american asupra actualei faze a crizei capitalismului. În martie şi aprilie 1975 „Monthly Review" — revistă socialistă independentă a radicalilor americani, care apare la New York — publică studiul colectiv „Criza economică". Nesemnat, articolul exprimă punctul de vedere al redactorilor revistei.

Spre deosebire de — iar pînă la un punct chiar în opoziţie cu — ortodoxia convenţională burgheză, care abordează criza cu predilecţie la nivelul formelor ei de manifestare şi a unor cauze funcţionale ale sistemului economiei capitaliste, punctul de vedere radical se sprijină pe o analiză strîns legată de cauze mai profunde, care ţin de crearea şi repartizarea plusvalorii, de acumularea capitalului şi de dominaţia monopolurilor, de mecanismele mai intime ale capitalismului monopolist de stat. De la început ţinem să menţionăm o limită importantă a punctului de vedere radical — anume lăsarea contradicţiilor economice ale capitalismului undeva la periferia analizei sau prezenţa lor doar implicită în judecăţi şi aprecieri. Această limită introduce diferenţieri importante faţă de punctul de vedere consecvent marxist, de care în unele privinţe se apropie.

Radicalii de la „Monthly Review" nu judecă actuala criză a capitalismului ca un moment izolat, ci o încadrează în perspectiva istorică a capitalismului. Ei socotesc, pe bună dreptate, că fazele şi ciclurile dezvoltării capitalismului nu sînt rupte unele de altele, iar criza recentă îşi găseşte unele cauze şi explicaţii în evoluţiile care au precedat-o. O judecată istorică i-a condus la apreciere că „legile dinamicii sociale inerente modului de producţie capitalist pot fi rezumate astfel :

1. concurenţa generează concentrarea şi centralizarea, prin urmare înlocuirea inevitabilă a capitalismului concurenţial cu capitalismul monopolist ;

2. procesul de acumulare este fundamental instabil şi nu tinde niciodată către un echilibru dinamic, despre care vorbesc scrierile economice burgheze (şi care este pură fantezie). Mişcarea procesului de acumulare îmbracă diverse forme, fiecare dintre ele datorîndu-se caracteristicilor distincte ale sistemului : a) ridicările şi scăderile mai mult sau mai puţin regulate ale ciclului activităţii economice (durata ciclului, de la un vîrf la altul, sau de la o adîncitură la alta a fost recent de circa 4 ani) ; b) o tendinţă pe termen lung, persistentă, de stagnare a ciclului activităţii economice ;

3. procesul de acumulare influenţează relativ puţin asupra ciclului de afaceri, dar agravează tendinţa spre stagnare" [1].

Ca urmare a statornicirii dominaţiei monopolurilor, arată radicalii americani, elementele principale care au apărut în dezvoltarea ciclică a capitalismului ar fi

---

FIŞE

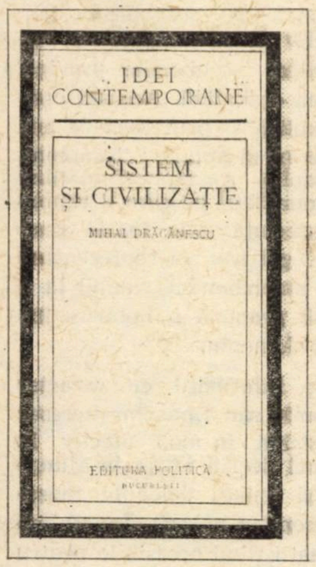

Sensurile civilizaţiei

• *Descifrarea viitorului omenirii este o preocupare amplă a oamenilor de ştiinţă din toate domeniile de cercetare, în interdisciplinaritatea lor impusă de revoluţia ştiinţifică şi tehnică a vremurilor noastre. În volumul „Sistem şi civilizaţie", autorul, Mihai Drăgănescu, întreprinde investigarea unor aspecte ale societăţii umane, preocupîndu-se în mod deosebit de modul de conducere al societăţii, care, după autor, „înseamnă, reflectarea aspiraţiilor umane, a conştiinţei sociale în activitatea de conducere, înseamnă partid, stat, problema democraţiei şi libertăţii, principiilor general-valabile, precum şi cele specifice socialismului şi mai ales ale viitorului, ale comunismului".*

Aria tematică a eseurilor cuprinse în volum este pe cît de largă pe atît de atrăgătoare iar reflecţiile autorului sînt o pledoarie pentru inovare, pentru introducerea noului — ca o componentă esenţială a sistemului social — care asigură acestuia progresul şi viitorul său. Structurarea volumului este grăitoare prin ea însăşi : I — Ştiinţa şi modul de inovare ; II — Sistem şi civilizaţie ; III — Informatica şi societatea ; IV — Sensurile civilizaţiei.

70 de ani de la prima lege a invenţiilor

• *Cu ocazia celei de a 70-a aniversări de la apariţia primei legislaţii româneşti în domeniul brevetelor, în ziua de 9 octombrie 1976 a avut loc la Oficiul de stat pentru Invenţii şi Mărci o sesiune de comunicări la care au participat inventatori şi inovatori, oameni de ştiinţă, cercetători.*

În deschiderea sesiunii a luat cuvîntul Octavian Groza, vicepreşedinte al Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, care a salutat pe cei prezenţi, relevînd aportul pe care-l aduc inventatorii la progresul tehnic şi la dezvoltarea economiei naţionale.

Dintre referatele prezentate menţionăm : evoluţia sarcinilor OSIM privind proprietatea industrială şi progresul tehnic ; aspecte ale cercetării originale în domeniul industriei chimice ; mari inventatori români şi noi invenţii, contribuţia lor la progresul tehnicii româneşti ; rolul consilierilor de brevete pe plan internaţional ş.a.

„Eficienţa economică a comerţului exterior" de Ion Bujorică, Napoleon Pap, Vasile Radu

• *Pornind de la necesitatea abordării teoretice şi metodologice a problematicii eficienţei economice a comerţului exterior în condiţiile corespunzătoare ţărilor socialiste, autorii nu şi-au propus ca să treacă în revistă punctele de vedere elaborate pînă în prezent asupra conceptului ca atare şi nici analiza critică a acestora. Intenţia autorilor a fost de a prezenta un sistem de indicatori cu multiple posibilităţi de determinare şi analiză concretă a conceptului de eficienţă economică a comerţului exterior în ţara noastră spre asigurarea unei încadrări tot mai eficiente a economiei româneşti în diviziunea internaţională a muncii. Se permite astfel efec-*

TEORII·IDEI

ȘCOLI • CURENTE • ECONOMIȘTI

stagnarea și tendința permanentă spre dezechilibru, spre instabilitate, după ei „starea normală a sistemului în stadiul său monopolist este caracterizată prin fluctuații ciclice într-un context de stagnare permanentă. Dacă într-o perioadă oarecare nu aceasta este starea **reală** a sistemului, explicația în acest caz trebuie căutată prin analiza forțelor istorice care acționează asupra sistemului, fără a fi părți integrante ale acestuia"[2]. Printre aceste forțe istorice exogene sistemului autorii consideră: 1. o inovație majoră sau alta, capabilă să antreneze o nouă tehnologie, noi produse și modificări profunde în activitatea economică, așa cum a fost mașina cu aburi în sec. XVIII, căile ferate în sec. XIX, automobilul în sec. XX etc.; 2. expansiunea imperialistă și războaiele coloniale; 3. un război între puterile imperialiste; 4. refacerile postbelice și pregătirile de noi războaie.

Incontestabil că statornicirea dominației monopolurilor generează o **tendință** spre stagnare, monopolul însuși prin natura lui conținînd această tendință. V. I. Lenin, în analiza făcută stadiului monopolist al capitalismului, a pus în chip magistral în evidență amintita tendință. Dar tot Lenin a arătat, și viața a confirmat, că tendința spre stagnare generată de dominația monopolurilor nu înseamnă stagnare absolută și permanentă; ea nu exclude importante dezvoltări ale forțelor de producție care intră în contradicții din ce în ce mai acute cu cadrul capitalist în care au loc. Contradicțiile accentuate și amplificate de dominația monopolurilor au și constituit fondul pe care s-a derulat trecerea de la capitalismul monopolist la cel monopolist de stat. Acesta din urmă nu poate fi socotit o simplă suprastructură pe bazele capitalismului, ci modul de existență a capitalismului zilelor noastre, iar evoluțiile ciclice, cu particularitățile lor actuale, nu pot fi înțelese în afara capitalismului monopolist de stat. În acest cadru, a avut loc tendința spre stagnare, însoțită și de importante cuceriri tehnico-științifice, atît de importante încît putem vorbi astăzi de o revoluție tehnico-științifică, cu consecințe și asupra ciclurilor de evoluție ale capitalismului.

Orice analiză serioasă a ciclurilor (și mai ales a forțelor de criză) capitalismului sec. XX nu poate face abstracție de rolul marilor inovații — printre ele automobilul este doar un caz, pe lîngă care putem cita avionul, fisiunea și fuziunea nucleară, calculatoarele electronice etc. —, de expansiunea imperialistă, de războaiele imperialiste, de refacerile postbelice sau de cursa înarmărilor; și în această privință radicalii au dreptate. S-au făcut pînă acum numeroase studii, marxiste și nemarxiste, relative la influența amintiților factori asupra dezvoltării ciclice a capitalismului sec. XX. Ceea ce suscită obiecții critice este procedeul de analiză utilizat de radicali și anume „externalizarea" amintiților factori; de asemenea, neglijarea factorilor dinamizatori interni ai capitalismului. Pe baza unei analize simplificatoare, s-a formulat teza „stagnării permanente", a incapacității interne a capitalismului de a realiza creșteri economice. Procedeul de analiză utilizat de radicali amintește metodologic pe cel utilizat de Sismondi și de alți autori ai „crahului automat" al capitalismului. Sismondi considera mecanismele economice ale capitalismului ca incapabile să asigure dezvoltarea; generînd crize permanente, ele urmau să conducă la crahul automat al capitalismului. Și Sismondi lega incapacitatea de dezvoltare a capitalismului de acumulare. Faptul că crizele nu erau permanente, iar capitalismul se prăbușea automat era explicat tot prin factori exogeni capitalismului: sectorul micii producții de marfă și piața externă.

Sismondi, la vremea sa, ca și radicalii de la „Monthly Review", au avut și au dreptate cînd îi combat pe apologeții capitalismului fără crize, cînd arată că crizele sînt în capitalism obiectiv necesare și inevitabile. Ei greșesc cînd nu pornesc în explicarea cauzelor de la contradicțiile capitalismului și de la acele mecanisme interne ale economiei capitaliste de care sînt legate fazele ciclului, printre care criza constituie un moment important. Prin afirmarea teoriei marxiste a reproducției și crizelor știința economică a făcut un mare pas înainte tocmai pentru că marxismul a descifrat dinamismul intim al capitalismului, care se manifestă în rețeaua unui sistem de relații de producție și contradicții istoricește date. Astăzi crizele și dezvoltarea ciclică a capitalismului pot fi înțelese în chip adecvat în cadrul sistemului de relații și contradicții ale capitalismului monopolist de stat și nu în afara lor. Desigur, sînt și factori externi capitalismului care influențează dezvoltarea ciclică și crizele. Dar mai degrabă aceștia își pun amprenta asupra formelor de manifestare ale crizelor decît asupra esenței și conținutului lor. Cadrul capitalist-monopolist-statal oferă cîmpul și materialul necesar rigorii științifice în aprecierea dezvoltării ciclice și a crizei actuale. „Externizarea" celor patru factori amintiți, operată de radicalii de la „Monthly Review", nu înseamnă și renunțarea la orice analiză a capitalismului monopolist de stat. Dimpotrivă, o seamă de factori cum sînt împrumuturile, politicile veniturilor, planificarea globală, șomajul, inflația etc. sînt analizate în legătură cu capitalismul monopolist de stat, cu rezultate apreciabile.

N. IVANCIU

---

[1] The Economic crisis, în „Monthly Review" March-April, 1975 p. 15

[2] Idem

FIȘE

tuarea unor analize fundamentate științific la nivelul macro- și microeconomic. Ceea ce se urmărește prin sistemul de indicatori propus este ca produsele ce se oferă la export să includă un înalt nivel de tehnicitate, care să materializeze cît mai multă muncă de înaltă complexitate și astfel o mai bună valorificare a muncii naționale incorporate în produsele românești.

„Vechimea în muncă"
de Constantin Fugaru

• *O broșură utilă celor care lucrează în domeniul organizării și retribuirii muncii, precum și celor ce vor să-și cunoască drepturile conferite de statul nostru din acest punct de vedere, a editat de curînd Editura politică.*

Broșura abordează conceptul respectiv atît politic și juridic, cît și, mai ales, ca ghid practic, în rezolvarea diferitelor probleme privind aplicația corectă a diferitelor categorii ale vechimii în muncă: vechimea neîntreruptă în aceeași unitate, vechimea neîntreruptă în muncă, vechime în anumite munci, precum și felul cum se face dovada vechimii în muncă.

Fără îndoială că publicarea principalelor reglementări în materie nu poate fi decît folositoare, ca sursă directă pentru toți cei interesați.

Tentativă de adaptare a marketing-ului la inflație

• *În articolul* Les hommes de marketing s'adaptent à l'inflation *(Oamenii marketing-ului se adaptează la inflație), publicat în REVUE FRANÇAISE DU MARKETING, Cahier 61/1976, profesorii M. Chevalier și W. Straver arată că, în condițiile inflației generalizate, prețul, produsul, comunicarea, rentabilitatea și stocurile – considerate elemente esențiale ale marketing-ului – suferă anumite influențe directe sau indirecte, de care specialiștii respectivi trebuie să țină seama. În consecință, „a vinde la un tarif contractual devine dificil" și se impun, în noile contracte, „clauze de indexare, legate de variațiile de schimb". Pe de altă parte, se recomandă folosirea „analizei valorii" ca, „armă antiinflaționistă". Și întrucît „forța de vînzare" nu mai este atotstăpînitoare în perioadă de criză, specialiștii în materie de marketing ar trebui să se transforme, în fond, în gestionari care să asigure rentabilitatea măcar pe termen scurt. Dar, urmările inflației asupra marketing-ului se resimt pe termen foarte lung. Și, astfel stînd lucrurile, par s-o spună autorii, n-ar trebui să pretindem prea mult de la specialiștii în cauză. M.C. și W.S. surprind, poate fără intenție, o fațetă semnificativă a avatarului adaptării unor tehnici și măsuri la condițiile unui sistem economic istoricește perimat.*

Economia occidentală și sacrificiile

• *Suplimentul pe luna septembrie 1976 al revistei L'USINE NOUVELLE inserează articolul* Des sacrifices, encore des sacrifices, toujours des sacrifices *(Sacrificii, încă sacrificii, mereu sacrificii), semnat de Arnaud Feghline, în care se analizează măsurile recent preconizate pentru redresarea economiei Franței, și în special, pentru combaterea inflației.*

Autorul subliniază că actuala inflație din țările occidentale este o acumulare de dorințe de a consuma mai mult în raport cu bunurile produse și destinate acestui scop. Cu alte cuvinte, se consideră că puterea de cumpărare este excesivă în raport cu bunurile susceptibile de a fi consumate. De aici un dezechilibru și, în consecință, inflația ca remediu pentru temperarea consumului. Temperatura consumului A.F. o leagă în continuare de sacrificii, care trebuie suportate de întreaga populație: salariații, contribuabilii, comercianții, capitaliștii, antreprenorii, și țăranii. Întrebarea pe care și-o pune autorul este cum se va putea face o repartiție echitabilă a acestor sacrificii și dacă este posibilă o astfel de repartizare?

PARTICIPAREA MASELOR LA CONDUCEREA DEZVOLTĂRII ECONOMIEI

(Urmare din pag. 19)

cei din conducerea operativă, aceștia influențează în mod hotărîtor procesul de elaborare a deciziilor. Reglementările normative în vigoare cu privire la răspunderea materială a celor care fac parte din conducerea operativă pot constitui o cauză a acestor stări de lucru.

● Cercetarea a relevat că participarea reprezentanților la lucrările consiliului oamenilor muncii n-a atins încă nivelul de combativitate și eficacitate dorit. Aceasta se datorește în parte slabei cunoașteri a reglementărilor normative în vigoare, cu privire la activitatea de gestionare a mijloacelor materiale, de utilizare a fondurilor financiare, de activitate comercială, planificare. De asemenea, ei întîmpină dificultăți în ceea ce privește interpretarea și prelucrarea informațiilor care li se pun la dispoziție.

● Dintre **modalitățile de perfecționare** a activității acestor forme colective de conducere, ni se par importante, în urma acestor investigații următoarele :

1. Găsirea unor modalități organizatorice care să asigure participarea reprezentanților oamenilor muncii la lucrările mai importante ale conducerii operative între ședințele consiliului oamenilor muncii.

2. Studierea posibilității de a prelungi mandatul delegaților oamenilor muncii, astfel ca aceștia să poată cunoaște mai bine problemele care se pun spre soluționare conducerii unității.

3. Introducerea obligativității ca înainte și după ședințele consiliului oamenilor muncii, reprezentanții să ceară părerea muncitorilor din secție asupra soluției pe care o vor susține în dezbaterea colectivă, precum și a informării acestora asupra celor ce s-au discutat, a hotărîrilor luate și a aportului efectiv pe care reprezentantul l-a adus la aceste dezbateri.

4. Crearea la fiecare secție sau pe unitate a unor „cutii de sugestii" pentru oamenii muncii care nu participă direct la dezbaterile organului colectiv de conducere, iar conținutul lor să fie studiat și ulterior, să se comunice ce se reține și ce nu.

5. Instituirea unor forme organizate de instruire complexă (cu scoatere sau fără scoatere din producție) a tuturor reprezentanților oamenilor muncii în C.O.M. și poate a unor delegați, în problemele specifice conducerii întreprinderii, unde să capete cunoștințele necesare în domeniul legislației și al actelor normative care guvernează activitatea unității în cauză, în domeniul mecanismelor economice specifice pieței interne și pieței externe.

Edificarea socialismului în patria noastră este rodul participării tuturor oamenilor muncii. Așa cum a scris tovarășul Nicolae Ceaușescu : **„Inițiind și conducînd nemijlocit acest proces, partidul a pornit și pornește de la faptul că în esență, problema dezvoltării democrației socialiste este problema participării active a poporului la conducerea treburilor țării".**

Participarea este, astfel, o valoare fundamentală a umanismului socialist, determinată de ideea generală că ființa umană nu-și asumă deplin existența sa de om decît în acțiunea responsabilă. Relațiile sociale responsabile constituie fundamentul participării conștiente în socialism. Participarea în societatea socialistă nu poate fi decît o angajare la acțiunea de realizare a bogăției de valori care înalță calitatea vieții umane.

Aceste mașini prezintă interes pentru toată lumea.

Isotimpex

prezintă o varietate de mașini electronice de calcul „E L K A"

la Tîrgul Internațional București (Pavilionul K)
16–25 octombrie 1976

De la modelul simplu cu patru funcțiuni la modelul complet pentru oameni de știință și ingineri.

Format de buzunar

Totală garanție timp de un an.

Pentru detalii suplimentare vă rugăm să vă adresați la :

Isotimpex

str. Ceapaev nr. 51
Sofia – Bulgaria
Telex : 022731

PUBLICOM

CONVORBIRI ECONOMICE

cu

S. FRED SINGER

profesor la Universitatea din Virginia (S.U.A.)

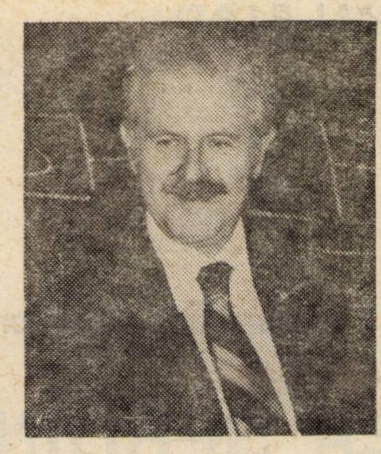

MECANISMUL PIEȚEI NU ASIGURĂ COMBATEREA POLUĂRII

• Vă referiți în lucrările dv. la un așa numit nivel optim al combaterii poluării, în raport cu beneficiul care ar urma să fie obținut în urma acestei activități. Este cunoscut însă că există la unii oameni o tendință de a minimaliza dimensiunile și implicațiile poluării și de a amîna cît mai mult din acest motiv decizia de a o combate, aruncînd în cele din urmă această obligație în sarcina societății. Considerați oare că este necesar să fie atins un anumit nivel, mai ridicat, al poluării pentru a începe combaterea ei ?

– Mediul înconjurător poate absorbi o mare cantitate de poluare fără efecte negative. Apa, spre exemplu, are capacitatea de a se autopurifica pentru că conține mult oxigen și bacterii. Dar se atinge un punct, uneori destul de repede, cînd capacitatea naturală de absorbție a mediului amenință să fie depășită și atunci trebuie să intervină instalațiile antipoluante. Problema este atunci de a decide la ce nivel trebuie făcută purificarea, pentru că cu cît nivelul său este mai ridicat și cheltuielile sînt mai mari. Beneficiile care se pot obține sporesc întîi mai rapid, apoi ceva mai lent. Calculele noastre arată că există o cantitate optimă de poluanți care poate fi înlăturată de la fiecare emițător ; dacă nu se înlătură o cantitate suficientă se reduc beneficiile care s-ar putea obține dacă s-ar cheltui mai mulți bani. Nivelul optim ar fi cel la care la 1 dolar cheltuieli se obțin 1 dolar beneficii. Dar este evident că trebuie analizat fiecare caz concret în parte. De exemplu, combaterea poluării acumulate în decurs de cîteva decenii a marilor lacuri din nordul S.U.A. a necesitat cheltuirea de bani pentru un timp fără a obține vreun beneficiu. Beneficiile urmează să vină ulterior, peste cîțiva ani. În acest caz trebuie calculat ce valoare au astăzi pentru noi beneficiile care vor fi obținute să spunem peste zece ani. De cele mai multe ori este însă mai ieftin de combătut poluarea imediat decît de a aștepta zece ani ca ea să atingă un anumit nivel. Este cazul lacurilor și al estuarelor. În schimb, ceea ce este de apreciat în legătură cu zgomotul – care este și el o sursă importantă de poluare – este că el nu se poate acumula, ceea ce nu înseamnă că el nu este nociv dacă se prelungește sau se repetă.

• La circa trei ani de la declanșarea „crizei energetice" efectul său nu pare să fi fost prea important în unele țări, cel puțin judecînd din punctul de vedere al industriei automobilului. Cum se explică acest fapt ?

– Prețul petrolului brut a crescut de circa patru ori în această perioadă. Totuși prețul benzinei în S.U.A. n-a crescut în aceeași proporție, pentru că în structura sa prețul petrolului brut are o pondere redusă, asupra benzinei există multe taxe, costul rafinării petrolului nu s-a modificat, nici cel al distribuției etc. Aceasta a condus la o anumită economisire a benzinei, dar nu prea mare. Oamenii au renunțat la o serie de drumuri inutile cu mașina, se grupează mai mulți într-o mașină pentru a merge la lucru sau au început să ia autobuzul. O creștere mai mare a prețului la benzină prin majorarea taxelor aplicate asupra sa ar lovi în special oamenii cu venituri mai reduse, în deplasări dintre cele mai necesare.

Se ridică în același timp problema dacă prețurile sînt un indicator al pieței suficient de bun pentru a evita calamități ca cele discutate de Clubul de la Roma sau este necesară intervenția statului. Consider că este o problemă foarte importantă și de aceea am organizat un simpozion care va avea loc în februarie 1977 în Colorado. Cred că într-o serie de cazuri prețurile sînt suficiente, dar nu întotdeauna . Am constatat că mecanismul pieței nu funcționează întotdeauna. Un exemplu foarte clar în acest sens este poluarea : dacă se lasă problema combaterii ei pe seama mecanismului pieței, atunci mediul se va deteriora puternic, pentru că nu există stimulent pentru firme de a combate poluarea, ele neobținînd beneficii de pe urma acestei activități. Din acest motiv, dacă nu se poate face ca beneficiile să revină celor care suportă cheltuielile, trebuie implicat statul, pentru că este vorba de o redistribuire de venituri. Cîtă vreme investițiile unei firme îi aduc beneficii, intervenția statului nu este necesară, dar dacă beneficiile revin altcuiva firma respectivă va renunța să mai facă investiții pentru combaterea poluării, dacă nu este forțată să le facă.

În plus, se pune și întrebarea dacă mecanismul pieței, prețurile diferitelor resurse cum ar fi petrolul, de exemplu, ne oferă sau nu indicații corecte despre utilizarea judicioasă a acestora. Cu alte cuvinte se cere de a vedea care este gradul optim de conservare a resurselor.

Domeniul conține o serie de incertitudini, cum ar fi aceea dacă vom avea la timp un înlocuitor pentru petrol. De aceea, se pune și întrebarea dacă prețurile oferă un stimulent suficient pentru pregătirea acestor înlocuitori, proces care necesită mult timp.

• Formația dv. profesională amintește de o echipă multidisciplinară de cercetare. Ce a determinat această „migrație" a dv. spre sfera social-economicului ?

– Sînt foarte atașat ideii de multidisciplinaritate pentru că am căpătat eu însumi acest caracter. Am început ca fizician și inginer electrotehnic, am activat un număr de ani în domeniul astrofizicii, geofizicii, al sateliților, fiind în S.U.A. directorul programului pentru sateliții meteorologici, folosiți în previziunea vremii. Apoi am devenit mai interesat de oceanografie și hidrografie, fiind în cele din urmă responsabil cu problema calității apelor ca adjunct al ministrului de interne al S.U.A. Lucrînd în domeniul apelor mi-am dat seama că orice decizie în acest domeniu presupune și o analiză economică. De aceea, cînd m-am reîntors să predau la universitate, m-am hotărît să devin economist. În prezent, adică în semestrul de toamnă predau economia resurselor naturale la Universitatea statului Virginia, iar în cel de primăvară predau geofizică. Seara anterioară discuției noastre am petrecut-o la Observatorul Astronomic din București, pentru că încă mă interesează probleme ca originea și interacțiunea meteoriților, cometelor, asteroizilor, a corpurilor mici din sistemul solar, domeniu în care am activat destul de mult. Dar discuții dintre cele mai interesante am avut și la Facultatea de Matematică a Universității din București.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

DUPĂ REUNIUNEA ANUALĂ F.M.I.-B.I.R.D.

O exigență prioritară a eliminării decalajelor contemporane:

SPORIREA SPRIJINULUI PENTRU DEZVOLTARE

NIVELURILE naționale de dezvoltare economică din lumea nesocialistă continuă să fie caracterizate de marile discrepanțe dintre țările industrializate, pe de o parte, și țările în curs de dezvoltare în care trăiește mai mult de jumătate din populația globului, pe de altă parte. De o gravitate deosebită este faptul că decalajele mari dintre cele două grupuri de țări tind să se adîncească, mai ales atunci cînd unul din termenii comparației îl formează țările cel mai slab dezvoltate din „lumea a treia".

SITUAȚIA deeosebit de grea a celor mai sărace dintre țările în curs de dezvoltare a fost pusă din nou în lumină cu prilejul recentei adunări anuale a Fondului Monetar Internațional și a Băncii Internationale pentru Reconstrucție și Dezvoltare (Manila, 4—8 octombrie a. c.). Atît din datele și analizele prezentate participanților, cît și din intervențiile acestora s-au desprins efectele agravante ale crizei economice-financiare din țările capitaliste dezvoltate asupra zonelor în curs de dezvoltare din lumea nesocialistă. A rezultat clar necesitatea de a se acorda o atenție prioritară țărilor cel mai slab dezvoltate și, mai cu seamă, de a spori de urgență resursele financiare puse la dispoziția lor de către colectivitatea internațională pentru sprijinirea ridicării lor economice. Aceasta, deoarece tendința de rămînere în urmă tot mai însemnată a acestor țări față de cele industrializate riscă foarte serios să se accelereze în viitorii 10 ani (vezi tabelul 1) și să provoace evoluții imprevizibile ca urmare a deteriorării dramatice a condițiilor de viață pentru sute de milioane de oameni.

În cadrul tabelului 1, ale cărui date de bază — inclusiv prognoza pentru 1985 —au fost întocmite de BIRD, țările în curs de dezvoltare sînt împărțite în două grupuri mari : cele cu un venit anual pe locuitor sub 200 de dolari, la puterea de cumpărare din 1975, și cele cu un venit pe locuitor care depășește această sumă. Grupul din urmă, al țărilor cu venit așa-zis „intermediar" — adică situat între acela al țărilor celor mai sărace din „lumea a treia" și acela al țărilor occidentale industrializate — este în mod vădit prea eterogen pentru a permite concluzii relevante. Una din implicații este, de pildă, că țările cu venit intermediar par să fie mult mai aproape, pe ansamblu, de nivelul mediu de dezvoltare al țărilor industrializate decît dacă ar fi fost clasificate mai diferențiat. Merită totuși să fie reținut că, după o ușoară atenuare a decalajelor în cazul acestui grup în intervalul 1965—1975, conform prognozei BIRD discrepanțele vor tinde și aici să se accentueze în intervalul 1975—1985. Evoluțiile cele mai nete se constată însă în grupul țărilor cu sub 200 de dolari anual pe un locuitor: în ultimii 10 ani indicatorul acesta a crescut în expresie absolută doar cu **2 dolari pe an**, față de 130 de dolari pe an în țările capitaliste dezvoltate ; în viitorii 10 ani el va crește potrivit programei B.I.R.D., cu 3 dolari pe an, dar sporul anual în țările capitaliste dezvoltate va ajunge la 260 de dolari. Consecința : venitul pe locuitor din țările cele mai sărace scade tot mai mult și în ritm rapid față de cel din țările industrializate ale Occidentului. Necesitatea ajutorului prioritar pentru cele dintîi reiese cu prisosință.

Tabelul 1

Disparitatea veniturilor între grupele de țări din lumea nesocialistă (în dolari, la prețurile din 1975)

	Populația, mil.	Venit pe un locuitor		
		1965	1975	1985[a)]
A. Țările cele mai sărace (sub 200 dolari pe an)	1200	130	150	180
Submultiplul față de C[b)]		32,3	36,7	45
B. Țările cu venit intermediar (peste 200 dolari pe an)	900	630	950	1350
Submultiplul față de C[b)]		6,7	5,8	6
C. Țările industrializate	700	4200	5500	8100

a) Prognoză BIRD. b) De cîte ori venitul este mai mic.
Sursa: Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare. Submultiplii au fost calculați după datele din această sursă.

În declarația **„Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale"** difuzată la O.N.U. în septembrie 1975, această concluzie este exprimată cu claritate. După ce se arată că țările în curs de dezvoltare ar putea fi grupate, din punct de vedere al venitului național pe un locuitor, pe patru trepte : pînă la 200 de dolari ; între 200 și 500 dolari ; între 500 și 1000 de dolari ; între 1000 și 1500 dolari, în declarație se precizează : „Atenția trebuie concentrată către sprijinirea cu prioritate a țărilor care se găsesc pe prima treaptă, continuînd în același timp sprijinul pentru creșterea economică a țărilor în curs de dezvoltare aflate pe celelalte trepte, astfel încît să se ajungă la dispariția împărțirii anacronice a lumii în state puternic dezvoltate economic și state slab dezvoltate, să se realizeze egalizarea relativă a nivelurilor de dezvoltare economică ținîndu-se seama de specificul istoric, geografic, climatic al fiecărui stat".

FAPTUL că sute de milioane de oameni sînt condamnați în secolul nostru să trăiască la niveluri de „sărăcie absolută" a fost calificat pe drept cuvînt în cadrul adunării FMI-BIRD de la Manila ca un anacronism tragic. „Faptul este tragic, a declarat președintele BIRD, Robert McNamara, pentru că sărăcia aceasta impune condiții de existență care sînt sub demnitatea omului; el constituie un anacronism pentru că noi dispunem astăzi de mijloace tehnice și economice care ar trebui să permită să i se pună capăt".

Statisticienii Băncii Mondiale au evaluat că circa 750 de milioane de oameni din totalul de 1200 de milioane cîți trăiesc în țările cele mai sărace din „lumea a treia" au un venit mediu anual de sub 100 de dolari și că există puține șanse ca acesta să crească în următorii 10 ani măcar cu 2 dolari pe an. Malnutriția, analfabetismul, mortalitatea ridicată caracterizează condițiile lor de existență. Mortalitatea infantilă, de exemplu, este de 9 ori mai ridicată în țările cu un venit pe locuitor sub 200 de dolari anual, în comparație cu țările capitaliste dezvoltate. Speranța de viață comparată din cele două grupuri de țări este cu o treime mai scăzută în țările cele mai sărace. În acestea din urmă, o persoană din două are un nivel de nutriție inferior minimului tolerabil iar pentru milioane de copi alimentația este atît de săracă în proteine încît afectează dezvoltarea funcțiilor cerebrale.

În plus față de cele circa 750 de milioane de persoane aflate în situația de „sărăcie absolută" în țările cu un venit pe locuitor sub 200 de dolari, experții BIRD identifică 170 de milioane în aceeași situație în țările cu venit intermediar. Aceasta reprezintă între o cincime și un sfert din populația totală a țărilor și regiunilor respective. Trebuie adăugate desigur, așa cum s-a arătat la Manila, sutele de milioane de oameni afectați de „sărăcie relativă“, adică aceia al căror venit depășește cu puțin nivelul de sărăcie absolută, dar este mai mic decît o treime din venitul național mediu pe locuitor.

DEPĂȘIREA stării de subdezvoltare, ridicarea și modernizarea economiei fiecărei țări, trebuie să se bazeze în primul rînd pe eforturile proprii, pe mobilizarea întregului potențial material și uman al fiecărui popor. Înțelegerea și recunoașterea acestui fapt se manifestă concret, în țările în curs de dezvoltare, prin ponderea investițiilor din resurse proprii în ansamblul fondurilor alocate pentru dezvoltare. Așa cum s-a arătat la reuniunea FMI-BIRD din acest an, țările în curs de dezvoltare au reușit în decursul ultimilor 10 ani să finanțeze din resursele limitate de care dispun aproape 90 % din investițiile lor destinate dezvoltării — fapt care nu este decît rareori relevat în țările industriale din Occident. Eforturile acestea vor trebui, evident, continuate și amplificate.

În același timp, în cadrul colaborării economice internaționale, întemeiată pe egalitate în drepturi și avantaj reciproc menită să potențeze aceste eforturi, țările rămase în urmă trebuie să primească un sprijin substanțial, material, financiar, tehnologic, inclusiv facilități comerciale. După cum se știe, poziția României este că sprijinul pentru dezvoltarea țărilor mai puțin avansate trebuie înțeles și considerat ca un principiu firesc, el fiind în interesul direct al tuturor statelor, al cauzei progresului general.

Necesitatea ajutorului pentru ridicarea economică a țărilor în curs de dezvoltare a fost afirmată încă o dată și sprijinită de numeroși participanți ai reuniunii de la Manila. Președintele BIRD a declarat la sfîrșitul lucrărilor reuniunii: „Principalul efort pentru dezvoltarea unei țări rămase în urmă trebuie să-l facă însuși poporul acelei țări, dar pentru asigurarea reușitei este indispensabil un sprijin substanțial din partea statelor industriale“.

A reieșit însă totodată în cursul lucrărilor că volumul efectiv, actual și previzibil, al sprijinului pentru dezvoltare acordat de țările capitaliste industrializate rămîne mult în urmă față de necesar și la unele capitole este „ridicol de slab“, cum a fost calificat într-o analiză prezentată de conducerea Băncii Mondiale. A sosit momentul, s-a arătat în acest document, ca țările dezvoltate să examineze în mod critic și obiectiv efortul lor în această privință și să precizeze natura angajamentelor pe termen lung pe care sînt dispuse să și le asume, îndeosebi față de țările cele mai sărace.

Tabelul 2

Ajutorul public pentru dezvoltare (APD) acordat de țările O.C.D.E. (în mlrd.dolari, la prețurile din 1975)

Grupe de țări	Ponderea grupelor în PNB total CAD	APD acordat			
		1975, estimări		198o, proiecții	
		mlrd. dol.	% din PNB	mlrd. dol.	% din PNB
I	22,8	5,5	o,64	7,5	o,7o
II	17,1	2,6	o,39	2,5	o,31
III	6o,1	5,5	o,24	5,9	o,2o
Total	1oo,o	13,6	o,36	15,9	o,33

a: Ţările membre ale Comitetului pentru ajutorul destinat dezvoltării (CAD), din cadrul O.C.D.E. Ele sînt grupate aici după cum urmează: I – Suedia, Olanda, Norvegia, Australia, Franţa, Belgia, Danemarca, Canada, Noua Zeelandă; II – R.F.G., Anglia; III – S.U.A., Japonia, Finlanda, Elveţia, Austria, Italia.

Sursa: Vezi tabelul 1.

Situația deosebit de dezavantajată în care se află în prezent țările cele mai sărace și sub aspectul sprijinului pentru dezvoltare, reiese de exemplu din următoarele cifre: în cursul ultimilor ani, ele au beneficiat numai de 6 % din capitalurile obținute de ansamblul țărilor în curs de dezvoltare pe baza emisiunilor de obligațiuni pe termen lung; lor le-a revenit numai 10 % din suma împrumuturilor contractate de aceste țări pe piața eurodevizelor; ele au primit numai 45 % din totalul ajutorului acordat în condiții de favoare (populația lor reprezentînd circa 57 % din totalul „lumii a treia“).

Ajutorul public pentru dezvoltare (APD) este unul din capitolele la care iese net în evidență insuficiența crasă a mijloacelor alocate, mai ales în lumina obiectivelor fixate și a posibilităților de care dispun țările industriale. Situația — pe care o ilustrează și datele din tabelul 2 — a fost caracterizată de altfel în cadrul lucrărilor reuniunii de la Manila drept „absolut inadmisibilă“. Obiectivul asistenței financiare pentru dezvoltare adoptat de ONU în 1970 prevede, după cum se știe, alocarea a 0,70 % din produsul național brut al țărilor industrializate pentru APD. Or, după cum se poate vedea în tabel, fluxurile de mijloace financiare acordate în condiții de favoare de țările membre ale Comitetului de ajutor pentru dezvoltare (CAD) din cadrul OCDE nu au reprezentat în 1975 decît jumătate din acest obiectiv, și procentul are tendința de a scădea în continuare. Gruparea membrilor CAD după mărimea relativă a aportului lor scoate la iveală una din cauzele acestei situații. Așa cum s-a subliniat la Manila, statele cele mai bogate din OCDE, al căror PNB însumat reprezintă peste 2/3 din produsul total al celor 17 țări membre ale CAD, consacră ajutorului public pentru dezvoltare sume net inferioare, proporțional, celor pe care le alocă celelalte țări. Aportul acestor state dintre cele mai bogate riscă să scadă și mai mult dacă se mențin tendințele actuale. Apelul ce li s-a adresat în cadrul reuniunii FMD—BIRD de a inversa aceste tendințe este cu atît mai justificat cu cît, așa cum s-a subliniat în același cadru, „sporirea ajutorului consacrat țărilor celor mai sărace nu ar atrage după sine nici cea mai mică reducere a propriului lor nivel de trai“.

ȚĂRILE în curs de dezvoltare acționează cu tot mai multă hotărîre, în zilele noastre, pentru a fi stăpîne pe resursele lor de materii prime, pe bogățiile lor naționale, spre a le putea pune cît mai deplin în slujba eliminării decalajelor care le despart de țările dezvoltate. Totodată, ele se opun politicii imperialiste de dominație și dictat, oricăror încercări de a le impune relații bazate pe inegalitate. Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea rostită la recenta Consfătuire a cadrelor din domeniul științelor sociale și învățămîntului politic, **„Popoarele nu mai admit și nu vor mai admite să continue situația din trecut. Unele state nu sînt însă gata să accepte realitatea și să înțeleagă că trebuie organizate relațiile pe principii noi, de egalitate și avantaj reciproc, că trebuie instaurată o nouă ordine economică internațională, care să asigure progresul fiecărei națiuni, pornind de la faptul că fiecare popor trebuie să trăiască din munca sa, din ceea ce creează el însuși lichidîndu-se orice asuprire a unui popor de către altul“.**

Reuniunea FMI—BIRD de la Manila, prin analizele supuse dezbaterii, a confirmat legitimitatea deplină a acestor aspirații ale popoarelor din țările în curs de dezvoltare și a scos totodată în relief urgența sprijinirii mai substanțiale, de către statele occidentale industrializate, a înlăturării subdezvoltării.

Cu privire la asistența financiară acordată în condiții de favoare, s-a subliniat necesitatea sporirii ei cel puțin pînă la nivelurile prevăzute prin obiectivul adoptat de ONU în această materie. În cazul țărilor bogate care, așa cum s-a văzut, nu ating în prezent acest obiectiv, ar fi suficient ca ele să-și mărească aportul la APD cu 2—3 % din sporul anual al PNB pentru ca țările sărace să cunoască o ameliorare a situației lor.

O latură importantă a sprijinului pentru dezvoltare trebuie să fie înlesnirea accesului țărilor în curs de dezvoltare pe piețele de export, prin reducerea barierelor vamale și de altă natură din țările dezvoltate. Experții BIRD au calculat de pildă că eliminarea barierelor menționate ar duce pînă în 1985 la sporirea încasărilor anuale din export ale țărilor celor mai sărace cu 3—4 miliarde de dolari anual.. O însemnătate deosebită are în acest context liberalizarea accesului produselor industriale ale țărilor în curs de dezvoltare pe piețele țărilor dezvoltate. În momentul de față, perspectivele sînt prea puțin promițătoare în această privință. Un studiu al Băncii Mondiale indică de pildă că ritmul de creștere al exportului de produse industriale din țările cu venit intermediar nu va depăși probabil 10—11 % anual în cursul următorilor 10 ani, față de 18 % anual într-o perioadă decenală încheiată în 1974. Or, așa cum s-a arătat în cadrul reuniunii de la Manila, eliminarea, sau măcar reducerea însemnată, în cursul deceniului următor a barierelor pe care țările industriale le mențin în calea exporturilor țărilor „lumii a treia“ le-ar aduce acestora avantaje care ar depăși de departe tot ce poate fi așteptat de pe urma oricărei alte acțiuni de sprijinire a dezvoltării de către colectivitatea internațională. Studii recente ale Băncii Mondiale arată că eliminarea barierelor vamale și de altă natură ar permite țărilor în curs de dezvoltare ca în 1985 să obțină încasări din export cu circa 33 miliarde de dolari pe an (în prețurile din 1975), mai mari decît în prezent. Din acest spor, 24 miliarde de dolari s-ar obține la exportul de produse industriale.

Eliminarea subdezvoltării, lichidarea marilor decalaje care despart ca o prăpastie diferite grupuri de țări din lumea contemporană, înlăturarea anacronismului tragic al sărăciei absolute și relative a multor sute de milioane de oameni sînt în interesul tuturor statelor, al tuturor popoarelor. Prin eforturile coordonate ale tuturor, avînd la bază efortul propriu al fiecărui popor pentru dezvoltarea forțelor de producție în țara sa, aceste sarcini sînt pe măsura mijloacelor de care dispune astăzi omenirea.

I. PĂDUREANU

TENDINȚE - CONJUNCTURI

Puterea de cumpărare a unor monede occidentale

PROCESELE inflaționiste persistente din țările capitaliste se traduc în scăderi considerabile ale puterii de cumpărare a monedelor naționale respective. Ultimul buletin lunar (pe septembrie a.c.), publicat de Citibank din New York, prezintă ritmurile comparate de depreciere monetară din principalele țări capitaliste în 1976 și nivelurile reduse atinse în anii recenți de puterea de cumpărare a banilor în 24 de țări. Se remarcă faptul că în nici una din țările incluse în tabel, ultimul indicator nu reprezenta mai mult de 2/3 din valoarea banilor de acum un deceniu și că de fapt în aproape jumătate din numărul lor total el scăzuse sub jumătate. Rata mediană a deprecierii pe baza datelor disponibile pe 1976 este evaluată de publicația citată la 9,9%, față de 8,5% în perioada 1970—1975 și 4,4% în perioada 1965—1970.

	Indicele valorii banilor (1965=1oo)		Rata anuală de depreciere		
	197o	1975	1965-7o	197o-75	1976^x
Elveția	85	58	5,3%	7,1%	2,2%
RFG	88	65	2,8	5,8	4,9
SUA	81	59	4,1	6,3	5,8
Danemarca	73	47	6,2	8,5	6,5
Austria	85	6o	3,2	6,8	7,o
Canada	83	58	3,7	6,8	7,9
Olanda	79	52	4,6	7,9	8,4
Franța	81	53	4,2	8,1	8,7
Japonia	77	45	5,2	1o,2	8,7
Norvegia	79	53	4,7	7,7	9,o
Belgia	84	56	3,4	7,7	9,o
Luxemburg	86	61	3,o	6,7	9,6
Suedia	8o	55	4,4	7,3	9,9
RSA	85	55	3,2	8,5	1o,2
Australia	86	53	3,o	9,3	11,8
Grecia	88	49	2,4	11,[illegible]	12,2
Italia	86	5o	2,9	1o,2	12,7
Spania	78	44	4,8	1o,8	13,6
Finlanda	64	37	8,5	1o,4	13,8
Irlanda	77	41	5,o	11,7	13,9
Turcia	67	29	7,6	15,[illegible]	14,3
Noua Zeelandă	79	48	4,7	9,[illegible]	14,7
Anglia	8o	43	4,4	11,[illegible]	15,3
Portugalia	74	36	6,o	13,1	17,4

x Pe baza datelor lunare medii existente pe 1976, comparate cu perioada corespunzătoare din 1975.

Suedia: rolul comerțului exterior

EVOLUȚIA economiei suedeze, strîns legată de comerțul exterior (circa jumătate din producția industrială este destinată exportului), a fost influențată de recesiunea din țările capitaliste. După date oficiale, anul trecut volumul exportului suedez s-a micșorat cu 8,5%, cel al producției industriale — cu 1,9% (cele mai puternice scăderi înregistrîndu-se în prelucrarea lemnului, în producția de celuloză și hîrtie), iar portofoliul de comenzi al industriei — cu 8% față de 1974. După estimațiile Ministerului de finanțe al Suediei, în cursul acestui an produsul național brut va crește cu 2%, iar exporturile se vor extinde mai rapid decît importurile, ceea ce va permite realizarea unui excedent al balanței comerciale și reducerea deficitului balanței de plăți externe. În ceea ce privește ritmul inflației, acesta urmează să descrească de la 10% în 1975 la 8% în anul curent.

Pentru a ridica competitivitatea industriei naționale și a intensifica exporturile, guvernul suedez prevede aplicarea în perioada 1976—1977 a unor măsuri de stimulare a investițiilor de capital în această ramură, ritmul lor anual de creștere fiind estimat la 5—6% pînă în 1980.

Proiecte de dezvoltare în țările arabe

ȚĂRILE ARABE exportatoare de petrol sau aflate încă în stadiul de căutare a aurului negru, prevăd pentru următorii cinci ani să-și dezvolte economia în ritm rapid, prin investirea veniturilor provenite din vînzarea petrolului existent sau scontat. Pentru realizarea acestor investiții se apreciază că vor fi necesari peste un milion de muncitori și tehnicieni din alte țări.

Arabia Saudită, de exemplu, are proiecte de investiții de 150 miliarde dolari (mari complexe petrochimice, porturi, aeroporturi, rețele de irigație, școli, spitale, universități etc.). Kuweitul prevede investiții de 15,2 miliarde dolari, din care 23,7% în sectorul petrolier.

Irakul prevede o depășire a volumului de investiții realizat în ultimul cincinal, care a totalizat circa 9 miliarde dolari.

Dubai a anunțat un proiect de construcție a portului de la Jebel Ali, în valoare de 765 milioane dolari.

EVOLUȚII MONETARE

MIȘCAREA dezordonată, cu o amplitudine relativ mare, a cursurilor devizelor a constituit trăsătura caracteristică a evoluției pieței valutare occidentale în intervalul 4—8 octombrie 1976. Pe ansamblu, în condițiile scăderii dobînzilor pe piața internă și ale persistenței indicatorilor nefavorabili în economia S.U.A., dolarul a avut o tendință de depreciere în raport cu majoritatea valutelor occidentale.

Lira italiană s-a redresat într-o manieră foarte susținută terminînd intervalul la un nivel de circa 841 lire/dolar față de circa 866 lire/dolar la sfîrșitul săptămînii precedente. Această evoluție reflectă reacția pozitivă a pieței valutare față de programul financiar al guvernului, materializat printre altele în majorarea cu 3% p. a. a taxei scontului, aplicarea unei taxe de 10% asupra cumpărărilor de devize pe o perioadă de două săptămîni, precum și prin noi măsuri de impulsionare a exporturilor.

Francul francez, sub influența incertitudinilor legate de aplicarea programului economic guvernamental și de declanșarea grevei naționale din 7 octombrie, a continuat să se situeze în jurul nivelului de 4,95 franci/dolar.

Lira sterlină s-a situat pentru prima oară în istorie la un nivel aflat sub ordinul de mărime 4 în relația cu francul elvețian (3,9991 franci pentru o liră sterlină) și cu marca vest-germană (3,9950 mărci pentru o liră sterlină). Această evoluție a fost însoțită de continuarea „fugii" speculative de capitaluri din liră sterlină determinînd o depreciere după unele opinii „artificială" a devizei britanice. În relația cu dolarul S.U.A. lira sterlină a atins un nivel minim de circa 1,64 dolari pentru o liră. Barca Angliei a intervenit în sprijinul monedei naționale, majorînd nivelul dobînzii minime de împrumut de la 13 la 15% p.a.

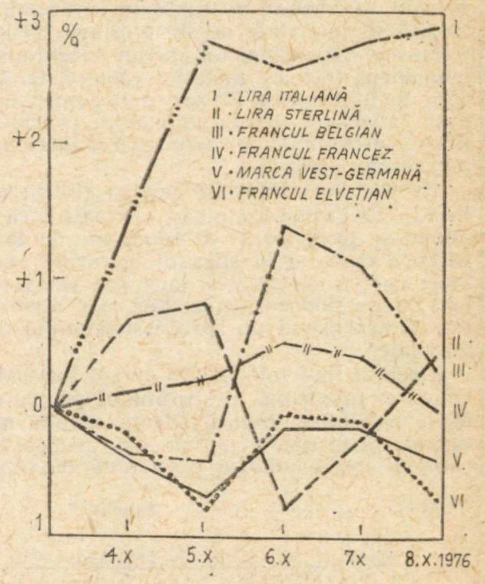

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale în perioada 4—8 octombrie 1976, luîndu-se ca bază nivelul din 1 X 1976

Marca vest-germană care a cotat la sfîrșitul intervalului circa 2,4430 mărci pentru un dolar a înregistrat un ușor regres față de intervalul precedent cînd s-a situat la circa 2,4340 mărci pentru un dolar (la închidere). Această evoluție reflectă reacția față de reafirmarea hotărîrii autorităților vest-germane de a nu reevalua marca și de a sprijini sistemul de flotare concertată vest-european european.

Francul elvețian a avut o evoluție asemănătoare mărcii, terminînd intervalul la un nivel de circa 2,46 franci/dolar în raport cu 2,4480 franci pentru un dolar, inițial.

Referindu-se la evoluția mărcii vest germane și a francului elvețian observatorii menționează că ea ar fi datorată și intervențiilor pe piață ale băncilor naționale din cele două țări, în încercarea de a frîna tendința prea marcată de repreciere a monedelor lor.

Dobînzile la eurodepozitele pe o perioadă de 6 luni au oscilat în jurul nivelului de 6,0625% p.a. la eurodolari, 5,0625% p.a. la euromărci vest-germane și 2,625% p.a. la eurofranci elvețieni.

Prețul aurului a continuat tendința ușor ascendentă manifestată anterior, situîndu-se pe 8 octombrie la un nivel de 114,55 dolari/uncie (primul fixing la Londra).

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

CRIZA ECONOMICO-FINANCIARĂ DIN OCCIDENT:

optici și opțiuni italiene

Autorul articolului de față, economistul italian Vincenzo Vitello, care ne-a vizitat de curînd țara, este profesor de economie politică la Universitatea din Roma și responsabilul secției economice a Institutului Gramsci al Comitetului Central al Partidului Comunist Italian. Dintre lucrările sale mai recente amintim: „Gîndirea economică modernă", o culegere de lecții ținute la Institutul Gramsci, care reprezintă — după propria sa caracterizare — o încercare de interpretare marxistă a celor mai importante curente ale gîndirii economice moderne, și „Structura și dinamica economiei" — o analiză a problemelor relative la dinamica acumulării capitaliste, la venitul național și la problema realizării la Marx. Lucrarea reprezintă o critică a teoriilor marginaliste și a modelelor burgheze de dezvoltare economică. Vincenzo Vitello semnează frecvent și în paginile revistelor „Rinascita", „Critica marxista" și ale unor reviste specializate.

CRIZA pe care o cunoaște în ultimii ani economia italiană a fost accentuată, dar nu produsă în exclusivitate, de deteriorarea raportului de schimb datorată mai ales creșterii puternice a prețului petrolului. Rădăcinile crizei economice existau încă înainte de această deteriorare. De fapt, pînă în primii ani ai deceniului al șaptelea Italia a avut o balanță de plăți curente echilibrată sau excedentară, iar venitul național creștea într-un ritm anual de 5—6%. Dar politicile economice restrictive au provocat în Italia recesiunea din 1970—1971, întrerupînd procesul de acumulare care fusese pus în mișcare după recesiunea precedentă din 1964—1965.

Slăbiciuni structurale agravante

DIN PRICINA deficiențelor politicii industriale dependența Italiei de exterior s-a accentuat la începutul anilor '70, în timp ce pe de altă parte scădea capacitatea competitivă a exporturilor italiene pe piețele internaționale. Procesul de intregrare a economiei italiene în cea europeană avea drept consecință, printre altele, sporirea costului intern al forței de muncă pînă la nivelul mediu european, pe cîtă vreme în structura tehnică a sistemului productiv și în structura pe mărfuri a producției nu se înregistrau ameliorări sensibile. Trecerea de la salariile mici din perioada precedentă la niveluri mai înalte de remunerare nu putea să nu se facă resimțită. Declinul ponderii exporturilor italiene în comerțul mondial a contribuit la amplificarea dificultăților. Acestea s-au accentuat cu deosebire datorită creșterii puternice a prețului materiilor prime de care are nevoie Italia, industria ei fiind esențialmente o industrie prelucrătoare.

Pentru aceste motive Italia, date fiind slăbiciunile ei structurale, s-a găsit într-o situație deosebit de dificilă în raport cu celelalte țări capitaliste, atunci cînd conjunctura s-a schimbat și cînd prețul petrolului a crescut de patru ori.

În 1973 Italia avea, pentru prima oară după aproape 10 ani, un deficit al balanței plăților curente. S-au accentuat fuga de capitaluri și scăderea rezervelor. Între 1971 și 1974 raportul de schimb a scăzut cu mai bine de 20 de puncte; numai deficitul petrolier înregistrat în 1974 era de aproape 5 miliarde de dolari. Italia a fost lovită mai puternic decît alte țări, date fiind dimensiunile reduse ale resurselor sale energetice, fapt cu atît mai elocvent atunci cînd acestea sînt raportate la dimensiunile produsului

Pe plan internațional, organismele financiare și monetare nu au avut capacitatea necesară pentru a face față consecințelor crizei petrolului, în așa fel încît să ușureze dificultățile țărilor în deficit prin crearea unor fluxuri financiare bilaterale sau multilaterale care să asigure creditele și lichiditățile de care era nevoie, fapt ce ar fi făcut să fie mai puțin grave efectele asupra nivelulului producției și al ocupării forței de muncă. De fapt, țările mai avansate din punct de vedere industrial au contribuit nu la ușurarea deficitului țărilor mai slabe, ci la agravarea lui.

În aceste condiții recesiunea din Italia era nu numai inevitabilă, dar avea caracteristici mai pronunțate și dimensiuni mai mari decît în țările capitaliste mai puternice. Așa se explică faptul că deficitul balanței de plăți a ajuns în 1974 la cifra de aproape 10 miliarde de dolari, reprezentînd 9% din produsul național. În acel an producția industrială a scăzut cu 12%, iar investițiile în termeni reali cu 24%, în timp ce rata șomajului a ajuns la 8,5%.

Spectrul hiperinflației

RECESIUNEA a fost agravată de faptul că presiunile inflaționiste deveneau tot mai puternice în raport cu media celorlalte țări, din cauza deficiențelor structurale și a „strangulărilor" dezvoltării economice italiene. Deficitul bugetului de stat a atins în 1975 cifra de aproape 20 miliarde de dolari. Dacă se face o comparație cu celelalte țări capitaliste, se vede că în perioada 1970—1975 incidența sectorului de stat asupra creșterii cantității de monedă a fost simțitor mai mare în Italia. Această situație, împreună cu cauzele amintite mai înainte, a provocat abandonarea cursurilor de schimb fixe și flotarea lirei (încă în 1975 deprecierea lirei atingea 20% față de începutul crizei). Și aceasta în ciuda recurgerii continue la credite din exterior. Dimensiunea deficitului bugetar a devenit anormală. În total, deficitul a ajuns să reprezinte 14% din venitul național (ceea ce se întîmplă numai în perioadele de război !). Iar acest proces de continuă creștere a deficitului bugetar ar putea să ducă în viitorul apropiat la atingerea unor niveluri și mai îngrijorătoare, în 1977 de exemplu la cifra enormă de aproape 25 miliarde de dolari. Un asemenea deficit a căpătat acum un caracter structural și de el este strîns legată creșterea puternică a prețurilor care și acum continuă, în Italia, într-un ritm care face să se prevadă o hiperinflație dacă nu vor fi luate măsuri adecvate pentru un control eficient asupra procesului inflaționist. Rata inflației în Italia a trecut de la 20% în 1975 la 25% în 1976 și amenință să ajungă la 30% în 1977.

Ca o consecință a acestui proces inflaționist și totodată a modificării raporturilor de forță dintre clasele sociale, a avut loc o adaptare a salariilor la nivelul crescînd al costului vieții. Costul total al forței de muncă pe unitate de produs a crescut în industria italiană cu aproape 20% în 1974 și cu 33% în 1975 (o asemenea creștere se datorează în cea mai mare parte adaptării salariilor nominale și într-o măsură mai mică unei încetiniri a creșterii productivității muncii).

Efectele fenomenului conjugat recesiune-inflație și-au găsit în Italia o expresie dramatică în creșterea șomajului și în incapacitatea sistemului economic de a da de lucru tinerilor. În prezent numărul tinerilor șomeri a ajuns în Italia la aproape un milion.

În această conjunctură, și situația schimburilor economice internaționale ale Italiei a devenit mai apăsătoare. Datoria externă publică și privată a ajuns la cifra de aproape 17 miliarde de dolari. Numai cu titlul de dobînzi Italia varsă anual creditorilor ei externi aproape un miliard de dolari. Rezervele oficiale imediat disponibile s-au redus considerabil.

Îndoielnica propagare a redresării

DUPĂ cum se știe, primele semne ale redresării conjuncturale din Occident au fost înregistrate în Statele

Unite și în Japonia în al doilea trimestru al anului 1975, iar în R. F. Germania spre sfîrșitul aceluiași an. Dar înviorarea din economia americană nu a dat un impuls notabil celorlalte economii capitaliste. Pe de altă parte, Statele Unite și-au văzut sporit simțitor în comparație cu anul 1974 excedentul lor la schimburile de mărfuri și servicii. În consecință nu ar fi realist să se creadă că redresarea în țările capitaliste care, ca în cazul Italiei, au avut dificultăți mai mari în cursul acestei crize economice, va putea fi obținută pur și simplu datorită unei redresări generale a activității economice în țările mai avansate din punct de vedere economic. Diferite obstacole se opun unei astfel de eventualități. Exportul italian, pentru rațiunile expuse mai înainte, nu a avut posibilitatea să crească la un nivel care să permită susținerea într-un mod adecvat a nivelului producției și al ocupării forței de muncă, date fiind slăbiciunile structurale ale sistemului productiv italian și în consecință slaba competitivitate a mărfurilor exportate. Procesul de acumulare în Italia a suferit o oprire bruscă din cauza politicii economice restrictive, care a limitat cererea internă prin restricțiile impuse importului și printr-o accentuare a fiscalității. Dar efectele cele mai grave sînt cele asupra investițiilor, care și acum rămîn la niveluri mult mai scăzute decît în 1975. Pentru aceste motive este foarte posibil să se constate fenomene de recesiune în economia italiană și la sfîrșitul acestui an și chiar la începutul anului viitor.

Orizontul internațional apare astăzi prea întunecat pentru a se putea crede într-o redresare internă care să se datoreze unei conjuncturi generale favorabile în celelalte economii occidentale. Dezordinea monetară și financiară internațională rămîne încă de dimensiuni importante : se accentuează contradicțiile în legătură cu efectele crizei economice, și în interiorul Comunității economice europene, și între Europa și Statele Unite. Instabilitatea monetară a accentuat fenomenele speculative în legătură cu variația cursurilor de schimb, și aceasta accentuează starea de permanentă instabilitate a piețelor financiare.

Terapiile anticiclice rămîn deficiente

FAPTUL că speculația monetară continuă și în această fază conjuncturală, de redresare a economiilor capitaliste, pune în evidență slabul succes pe care l-au avut diferitele reuniuni periodice interoccidentale menite să asigure stabilitatea piețelor valutare, precum și încercările care s-au făcut în diferite foruri internaționale pentru a pune ordine în actualul haos monetar și financiar. Instabilitatea monetară este totodată un indiciu al persistenței unei instabilități economice mai profunde care își are rădăcinile în rata ridicată a inflației de care suferă economiile industrializate, în dezechilibrele structurale ale balanței de plăți și în nivelul scăzut al investițiilor productive care necesită finanțări pe termen lung. De aceea și speculația financiară este stimulată de o situație în care perspectivele de dezvoltare economică sînt incerte și în care mai ales mecanismul de acumulare se dovedește deficient. Pentru toate aceste considerente, într-o țară cum este Italia redresarea economică apare fragilă și expusă răsturnărilor de situații conjuncturale, dacă nu se adoptă măsuri de politică economică adecvate pentru combaterea inflației și a cauzelor majore care o provoacă, fără a se da loc unor presiuni în sens depresiv care, ca în cazul Italiei, sfîrșesc prin a predomina din pricina măsurilor restrictive drastice ale politicii anticiclice.

În lumina experienței apare totuși limpede că terapiile anticiclice puse în acțiune în țările capitaliste nu s-au dovedit capabile să ofere remedii eficace care să contracareze concomitent inflația și recesiunea. Aici ies în evidență toate limitele politicilor keynesiste de intervenție a statului în economie, politici care în trecut au avut o anumită eficacitate atunci cînd dezechilibrele sistemului economic erau mai puțin accentuate decît în cea mai recentă fază a evoluției țărilor industrializate.

Acestea sînt motivele datorită cărora forțele politice și sociale cele mai avansate din Italia, în fața pericolelor încă prezente ale unei noi recesiuni și ale agravării șomajului într-un context internațional destul de incert, luptă pentru căi de ieșire din criză altele decît cele dorite de grupurile monopoliste și de societățile financiare multinaționale. Ele luptă pentru o cale care să ducă la o redresare stabilă pe baza unei acțiuni coordonate de intervenții de politică economică, capabile să repună în mișcare procesul de dezvoltare astfel încît să acționeze asupra însăși structurii economiei. Fiind vorba, într-adevăr, de a se depăși dezechilibrele sistemului economic care sînt de natură structurală, ca de pildă inflația și deficitul permanent al balanței de plăți — dezechilibre care determină un cerc vicios, nociv de natură să alimenteze în același timp presiunile inflaționiste și tendințele recesive —, acțiunea politicii economice trebuie să fie îndreptată, mai ales într-o țară ca Italia, spre restructurarea aparatului de producție în așa fel încît el să fie mai puțin expus unor dependențe care fac să apese asupra economiei amenințarea unor noi dezechilibre. De aici și necesitatea de a face să prevaleze la nivelul organismelor economice internationale — cum este Comunitatea economică europeană, care astăzi se zbate în grave contradicții — orientări favorabile procesului de destindere care este o condiție indispensabilă și pentru soluționarea problemelor care se pun în actuala conjunctură.

Pentru căi noi de ieșire din criză

ÎN FAZA actuală a ciclului economic internațional noi instrumente de reglare a relațiilor economice dintre diferitele țări ar putea să faciliteze ca cele mai slabe dintre aceste țări să poată face față într-un mod mai potrivit problemelor redresării. Organisme ca Fondul Monetar Internațional, celelalte organizații bancare, financiare și comerciale atît la nivelul Comunității economice europene cît și la nivel mondial, ar trebui să fie chemate să desfășoare inițiative apte să furnizeze finanțări și credite pe termen lung țărilor cu deficite structurale ale balanței lor de plăți, astfel încît frînele care întîrzie repunerea în mișcare a economiilor lor să devină mai puțin apăsătoare. Pe de altă parte, prin constituirea fondurilor necesare — cu aportul țărilor a căror balanță de plăți este excedentară — în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, s-ar putea să fie atenuate concomitent efectele negative pe care le-a avut asupra acestora criza și să fie impulsionate exporturile țărilor mai avansate. De aceea este necesară o luptă la toate nivelurile pentru a se deschide o cale către constituirea unei noi ordini internaționale inspirată din principiile destinderii și ale cooperării internaționale, inclusiv între regiuni cu structuri instituționale diferite. În Italia conștiința acestor probleme a crescut, fapt care își găsește o expresie eficace în orientările și în lupta Partidului Comunist Italian pentru a da organismelor internaționale, cum ar fi Piața comună vest-europeană, direcții și conținuturi care să răspundă exigențelor popoarelor interesate — exigențe care adesea au fost sacrificate politicii societăților multinaționale.

În acest cadru PCI preconizează și acțiuni care în interiorul țării să ducă la modificări structurale, cu atît mai necesare în faza actuală în care datorită crizei au crescut dezechilibrele între regiunile mai dezvoltate și cele mai puțini dezvoltate cum este sudul Italiei. De aici importanța intervențiilor de tip structural pe care PCI încearcă să le determine pentru a restructura aparatul de producție în așa fel încît să fie repus în mișcare procesul de acumulare, și pentru a asigura investițiile productive imperios necesare în domeniul agriculturii, ramură ale cărei carențe și strangulări sînt la originea deficitului balanței comerțului cu produse agro-alimentare. Programul de investiții propus de PCI țintește în același timp să determine creșterea nivelului producției și al ocupării mîinii de lucru și să facă țara mai puțin dependentă de schimburile externe. În această direcție este orientat și programul energetic care prevede o serie de instalații pentru producerea de energie termonucleară, cu scopul de a reduce dependența țării de importurile de petrol. Puterea de negociere sporită pe care forțele sindicale unite au obținut-o în Italia și larga unire politică a forțelor democratice și progresiste, în sprijinul politicii economice propuse de PCI, sînt o realitate nouă care nu mai permite capitalismului să imprime o cale de ieșire din criză a cărei povară principală să fie aruncată pe umerii maselor populare.

Spre deosebire de ceea ce se petrecea în trecut în perioadele de criză și de depresiune economică, atunci cînd clasa dominantă era cea care decidea modalitățile și formele de ieșire din criză, astăzi clasa muncitoare, avînd un grad superior de organizare politică și sindicală, este în măsură să influențeze prin toată ponderea sa și direcțiile politicii economice naționale.

Vincenzo VITELLO

METRONEX

Întreprindere de comerţ exterior din Uniunea industriei de automatică şi de aparate de măsură MERA

OFERĂ:

— sisteme de comandă automată a proceselor de producţie şi tehnologice pentru diferite ramuri industriale, în special pentru industria zahărului, chimică, de extracţie şi transformare a sulfului, de energie, pentru automatizarea navelor şi pentru instalaţii de ridicat animale

— sisteme automatice de reglaj şi comandă : pneumatice, electrice şi hidraulice

— echipament de informatică — sisteme de ordinatoare, miniordinatoare şi echipament periferic

— aparate de măsură şi control electronice şi electrice

— echipament de tehnică nucleară

— echipament de tehnică pentru lucrări de birou

Vizitaţi standul nostru
la Tîrgul Internaţional Bucureşti
[16 - 25 octombrie 1976]

Biroul de informaţii Tehnice
al Întreprinderii de Comerţ
Exterior METRONEX, Bucureşti,
Aleea Alexandru 12

MERA
METRONEX

Întreprindere de Comerţ exterior din Uniunea
Industriei de Automatică şi de aparate
de măsură „MERA"
Al. Jerozolimskie 44,00—950 Varşovia Polonia
Căsuţa Poştală : 198 ; telex : 81 44 71
Telefon : 26 22 21, 26 74 41

PUBLICOM

MONDORAMA

Import de tehnologie descifrat

DATE statistice globale indică mai de mult timp existența unui import net de tehnologie în cazul R.F.G., fenomen surprinzător la prima vedere dat fiind gradul de dezvoltare al economiei vest-germane. „Revista economică“ a publicat și ea cifre (în nr. 26 din 13 XII 1974, p. 30) din care rezultă că deficitul R.F.G. în comerțul cu brevete și licențe a fost în continuă creștere din 1960 încoace.

Informații mai recente aduc o descifrare a acestui tablou (vezi graficul). În comerțul exterior cu brevete și licențe, arată publicația după care reproducem graficul, R.F.G. importă în continuare aproximativ de două ori mai mult decît exportă. Dar deficitul acesta este cauzat exclusiv de către firme cu o participare însemnată a capitalului străin, ale căror societăți-mamă își desfășoară activitățile de cercetare-dezvoltare în afara R.F.G. Firmele în care participarea capitalului străin este lipsită de importanță obțin în comerțul cu brevete și licențe excedente considerabile, care sînt cu atît mai mari cu cît sporesc capitalurile plasate la rîndul lor de aceste firme în străinătate. Pe cît de simplu, pe atît de semnificativ.

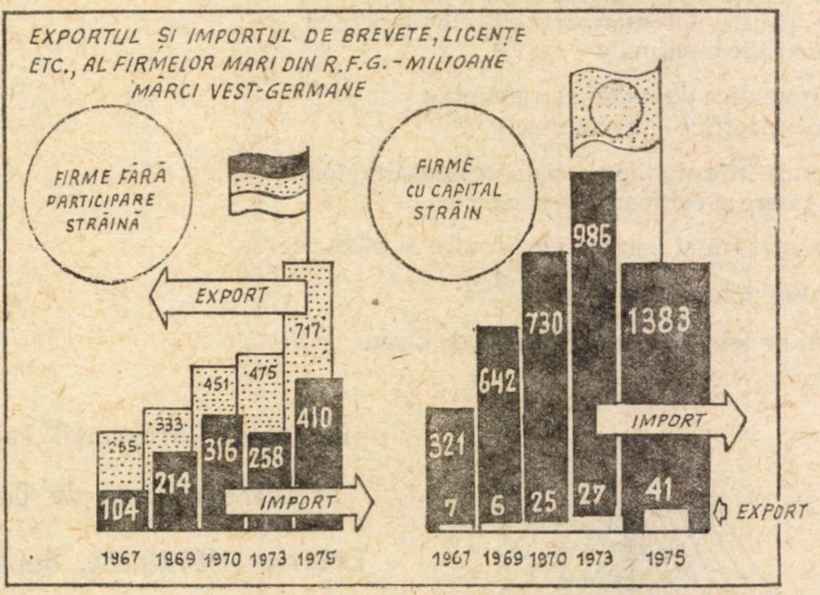

R.P. Chineză: se extind terenurile agricole

TERENURILE cultivate reprezintă în R.P. Chineză aproape 150 milioane ha, respectiv ceva mai mult de o zecime din teritoriul său. Pentru a asigura hrana populației de 800 milioane de oameni, ample acțiuni de masă s-au desfășurat în ultimele decenii în scopul extinderii terenurilor cultivabile, al asigurării unor recolte sporite și stabile. După cum recent arăta revista „La Chine en construction“, pe o suprafață totală de 34 mil. ha culturile agricole se află în prezent la adăpost de secete sau inundații. Alte zeci de milioane de ha, reprezentînd terenuri stîncoase sau cu soluri alcaline ori acide (așa-numitul „pămînt roșu“), au fost prelucrate în adîncime, amendate și eventual terasate; ca urmare, s-a înregistrat o creștere apreciabilă a fertilității terenurilor respective, uneori de pînă la zece ori. În ultima analiză, acest uriaș efort a permis strîngerea de bune recolte în decurs de 14 ani consecutivi.

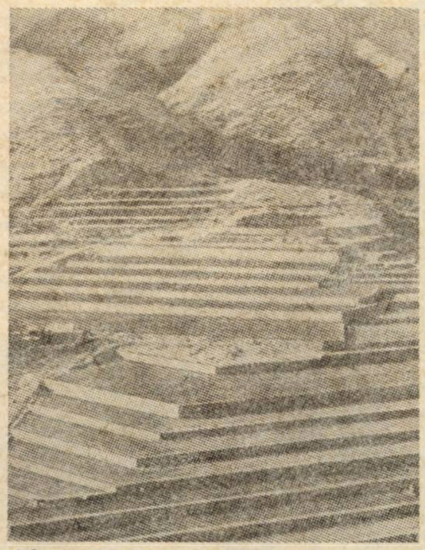

Adevărate piramide înălțate spre crestele munților, ogoarele în terase cuceresc tot mai mult versanții acestora.

Atenție la pavilionul de complezență!

UN STUDIU recent, elaborat sub egida Consiliului britanic pentru cercetări științifice, atrage atenția — o dată în plus — asupra proliferării navelor navigînd sub pavilion de complezență. Asemenea nave, înregistrate în Liberia, Panama, Honduras, Cipru, Singapore sau Somalia, beneficiază de avantaje fiscale și regimuri mult mai puțin severe în ceea ce privește securitatea sau poluarea mediului înconjurător. Prin aceasta armatorii realizează „economii“ la cheltuielile de exploatare a navelor de ordinul a 14—27%, fapt care a determinat creșterea rapidă a tonajului respectiv (de pildă, în cazul Liberiei de la 50 mii t.r.b. în 1949 la peste 55 milioane t.r.b. în 1974), acesta ajungînd să reprezinte circa 30% din flota mondială. Dar, fiind compusă în proporție relativ mult mai mare din nave mici și vechi, flota aflată sub pavilion de complezență constituie mult mai frecvent (de circa patru ori, comparativ cu navele „normale“ — după cum s-a precizat recent la o conferință pe această temă, la Haga) o sursă de accidente în largul mării sau de poluare a apei, reprezentînd astfel un pericol crescînd.

Belgia: protecția mediului înconjurător

ÎN BELGIA au fost adoptate o serie de măsuri care vizează întărirea luptei împotriva poluării apelor, inclusiv o nouă reglementare a deversării apelor reziduale și a altor deșeuri provenind din tehnologiile industriale cu un grad ridicat de poluare. Se urmărește ca — în decurs de un deceniu — apele de suprafață de pe teritoriul Belgiei să corespundă exigențelor calitative, legate atît de dezvoltarea normală a florei și faunei acvatice, cît și de satisfacerea nevoilor umane (în primul rînd de apă potabilă).

În acest scop, în perioada 1976—1980 se prevăd investiții din bugetul statului în valoare de 32,5 miliarde franci belgieni, în principal sub formă de ajutoare acordate întreprinderilor care investesc în instalații de epurare. Se apreciază că, dacă programul propus va fi realizat, în 1980 jumătate din apele reziduale deversate în prezent vor fi epurate, în cincinalul următor putînd fi înfăptuită asanarea deplină a apelor din Belgia.

Know-how la export

PROBLEMELE export-importului de know-how constituie, în Ungaria, preocuparea unui organism specializat de comerț exterior — Organizația de cooperare internațională tehnică și științifică (TESCO). Între anii 1971 și 1975 TESCO și-a triplat — în expresie valorică — volumul activității realizînd 1,5—2 miliarde forinți (respectiv circa 320—430 milioane de franci francezi) pe an. Partea esențială a exportului ungar de produse ale „materiei cenușii“ o constituie proiectele de arhitectură și urbanistice, studiile tehnice, cercetările în domeniul hidraulicii, pedologiei și hidrologiei, planurile de organizare a sistemului de transporturi, diverse tehnologii industriale și agricole.

În acest cadru schimburile sau prestările de servicii de către partea ungară se desfășoară atît în țări socialiste (R.D.G., Cehoslovacia, Bulgaria, U.R.S.S.) cît și în țări nesocialiste în curs de dezvoltare (Algeria, Libia, Irak, Nigeria, Siria, Tanzania, Grecia ș.a.) sau țări capitaliste industrializate (Austria, Belgia, Canada, Franța, Japonia, R.F.G., S.U.A.). Pentru societăți din R.F.G., de pildă, partea ungară a executat diverse documentații, legate îndeosebi de construirea unor termocentrale pe bază de cărbune.

CURIER

GLOSAR

Termeni financiari: swap, swing, switch

În cadrul tranzacțiilor financiare internaționale, care au căpătat o mare pondere și insemnătate in economia lumii contemporane, sînt utilizați o serie de termeni preluați din limba engleză și incetățeniți în vocabularul de specialitate.

Swap este o operație efectuată între băncile centrale sau intre acestea și Banca Reglementelor Internaționale de la Basel. Pe baza unei ințelegeri, o bancă centrală se angajează față de o altă bancă centrală ca, în caz de nevoie, să imprumute acesteia o sumă in monedă națională pe o perioadă, în general de trei luni, cu posibilități de prelungire, in schimbul unei sume echivalente in moneda națională a partenerului. La expirarea termenului, fiecare bancă își recuperează sumele respective.

Operațiile „swap" au devenit foarte frecvente în ultima vreme in Occident, cu ajutorul lor încercindu-se să se combată fenomenele de dezechilibru de pe piețele valutare, exprimate prin scăderi sau creșteri intempestive ale cursurilor, indeosebi de natură speculativă. În cazul in care, în cursul perioadei de valabilitate a swapului, cursul monedei A scade, iar cursul monedei B crește, banca centrală a țării A are posibilitatea să se împrumute cu o sumă în moneda B și să apară pe piață, cumpărind propria sa monedă și vinzind moneda B. În felul acesta, cererea și oferta pe piața valutară se echilibrează, în principiu, iar cursurile monedelor A și B revin la normal. În acest moment, operația swap poate fi lichidată.

Ințelegerile swap se adaugă la posibilitățile oferite in același scop de Fondul Monetar Internațional, precum și la creditele obișnuite in valută contractate cu diferite institute de credit. Dealtfel, înseși creditele F.M.I. sint asimilabile swapului, deoarece fondurile in valută pe care o țară membră a acestui organism le obține de la el sint primite in schimbul echivalentului in monedă națională, iar la termen, țara beneficiară „răscumpără" moneda națională de la Fond și restituie valuta primită.

Swing este denumirea dată liniei de credit convenite intre două țări semnatare ale unui acord de cliring. Această linie servește la efectuarea plăților către furnizori, in cazurile in care incasările de la cumpărători nu sint suficiente, ca urmare a decalajului valoric sau de timp dintre prestațiile bilaterale. Avînd in vedere că operațiile de cliring sînt prin definiție echilibrate, ar fi firesc ca la încheierea perioadei de cliring creditul „swing" să fie lichidat. În practică, nu lipsesc cazurile în care creditul se permanentizează, adică swingul se transformă într-un credit obișnuit (creditul „swing" mai este denumit credit „tehnic").

Switch se numește o modalitate de plată a importului de mărfuri, utilizată in cazul unei lipse obiective de mijloace de decontare. În acest caz, decontarea nu se efectuează direct, de la cumpărător la vinzător, ci prin intermediul unei terțe țări sau chiar al unui grup de țări. Operațiile „switch" au proliferat pe terenul actualei coexistențe a unor regimuri variate de decontare in comerțul internațional, unele țări dispunind de monede naționale așa-zis convertibile, altele de monede neconvertibile, iar altele de acorduri de cliring cu țările partenere de schimburi. Prin switch, o țară debitoare poate efectua plata utilizind modalitatea impusă de țara creditoare, deși nu are mijloace proprii corespunzătoare.

C. K.

Vîrstă medie

Ileana Stingaciu, București — Prin **durata medie a unei generații** nu se înțelege durata medie a vieții, ci numărul de ani care desparte generația mamelor de generația fiicelor, măsurat prin virsta medie a mamelor la nașterea copiilor. Virsta respectivă variază intre 26 și 30 de ani. De regulă în calcul se consideră că ea este de 30 de ani.

Vîrsta medie la căsătorie este media statistică a virstelor persoanelor care se căsătoresc intr-o perioadă oarecare, de obicei un an, determinată după sex și stare civilă. În țara noastră în cazul bărbaților virsta respectivă era in 1973 de 27,1 ani. În numărul total al bărbaților ce s-au căsătorit in anul amintit, cei ce s-au recăsătorit reprezentau 8%.

Pentru ceilalți termeni consultați volumul „Mică enciclopedie de demografie", de prof. dr. Vladimir Trebici.

Comisia Dunării

Iulian Moldovan, Orșova — Comisia Dunării a fost inființată în anul 1949 in baza Convenției privitoare la reglementarea navigației pe Dunăre, semnată la Belgrad in august 1948, inlocuind-o pe cea de la Paris din 1921. Comisia se compune din reprezentanții (unul din fiecare țară) Austriei, Cehoslovaciei, Ungariei, Iugoslaviei, Bulgariei, României și U.R.S.S. Din 1957 reprezentanții Ministerului Transporturilor al R.F.G. participă și ei la reuniunile Comisiei. Printre responsabilitățile Comisiei Dunării se află urmărirea indeplinirii prevederilor Convenției de la Belgrad, privind intreținerea fluviului în stare navigabilă, stabilirea unor reguli unitare de navigație, a unor reglementări unitare in domeniul sanitar etc. Comisia coordonează, de asemenea, activitatea hidrometeorologică legată de navigația pe Dunăre și culege date statistice privind navigația.

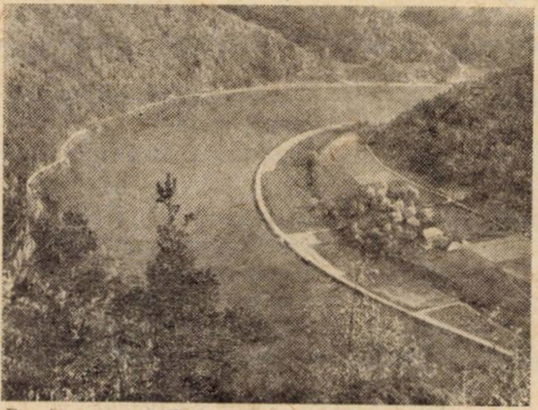

Dunărea — un fluviu plin de pitoresc cu un mare potențial economic

Tanzam

Gheorghe Constantinescu, Craiova — Calea ferată inaugurată în iulie a.c. care unește capitala Tanzaniei, Dar es Salaam cu orașul Kapiri Mposhi din Zambia (vezi harta), are o lungime de 1800 km. Noua arteră feroviară a fost realizată in 68 de luni, cu cooperarea tehnică a R. P. Chineze. Ea asigură accesul Zambiei la Oceanul Indian, facilitind exportul produselor industriei sale miniere și metalurgice, precum și importul de cereale, îngrășăminte chimice, echipament industrial etc. Totodată, ea va accelera dezvoltarea economică a unor regiuni intinse din cele două țări, va contribui la intensificarea legăturilor cu Zair și alte țări din Africa de sud-est. Prin darea în exploatare a căii ferate Tanzam s-au creat locuri de muncă pentru circa zece mii de muncitori și tehnicieni tanzanieni și zambieni.

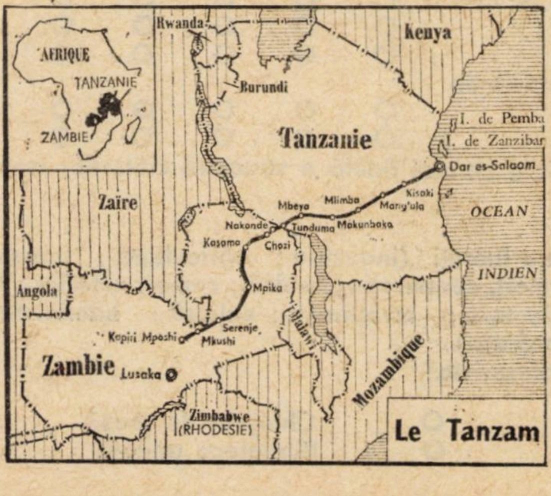

Le Tanzam

Concurența și cursurile de schimb

Sonia Olteanu, Giurgiu — În luna martie a.c. oficialitățile monetare franceze au acuzat Banca Angliei că a favorizat scăderea cursului de schimb al lirei sterline în scopuri concurențiale, respectiv pentru a stimula exporturile engleze. Acuzația a fost susținută prin trei argumente : a) guvernul britanic a subliniat în numeroase rinduri că relansarea economiei britanice depinde în mod hotăritor de performanțele exporturilor engleze ; b) în mai multe lucrări ale unor specialiști britanici s-a apreciat că pentru creșterea corespunzătoare a exporturilor în condițiile competitivității relativ reduse a mărfurilor englezești era necesară o devalorizare efectivă a lirei sterline de circa 30% ; c) in ziua în care cursul lirei sterline a scăzut sub „praagul de rezistență" de 2—2,01 dolari pentru o liră, unele cercuri de afaceri occidentale au semnalat că Banca Angliei a vindut, în loc să cumpere, lire sterline pe piața valutară din Londra, ceea ce a grăbit procesul de depreciere a valutei britanice.

Disputele de acest fel au fost destul de frecvente în perioada de la generalizarea cursurilor de schimb flotante în economiile occidentale. Aceste dispute își au originea în faptul că, în condițiile flotării, este dificil de sesizat cînd o scădere a cursului de schimb este determinată de factori economici reali și cînd este „manevrată" în scopuri concurențiale.

Statistici

Liana Penescu, Constanța — Deși accidentele aeriene, atunci cînd se produc, impresionează mai mult decît cele rutiere, acestea din urmă sînt nu numai mult mai frecvente, dar raportate la mărimea traficului, produc și mult mai multe victime. Potrivit datelor Organizației Mondiale a Sănătății, numai în Europa își pierd în fiecare an viața pe șosele 100 000 oameni, alți 2,5 milioane fiind răniți. Date din aceeași sursă relevă că, în Europa, la bărbații în virstă de la 15 la 44 ani, un deces din două are drept cauză nu o maladie, ci un accident, care cel mai adesea este rutier. În producerea acestui gen de accidente, un rol considerabil — după cum relevă O.M.S. — il joacă alcoolul, chiar cînd concentrația în singe se situează la un nivel care nu formează obiect de contravenție, cum ar fi 0,50 g la mie.

În transportul aerian de pasageri, în lume, în anii 1970—1974 s-a inregistrat un accident la 300 00 curse (un accident pe liniile regulate la fiecare 11 zile, față de 13 zile în primii ani ai deceniului trecut). În ultimii ani și-au pierdut viața în accidente de avion 985 persoane anual (față de 760 anual în deceniul trecut), în vreme ce traficul a sporit de 8 ori față de 1960.

Cel mai grav accident din istoria aviației rămine cel din 1974, cînd un avion al liniilor aeriene turce s-a prăbușit lingă Paris cu 345 persoane la bord.

ANCHETA NOASTRĂ ÎN RÎNDURILE CITITORILOR

Stimate cititor,

ÎN DORINȚA ca Revista economică să răspundă tot mai eficient interesului și preocupărilor dvs. vă rugăm să ne acordați sprijinul pentru mai buna structurare tematică și prezentare grafică a revistei.

În acest sens vă rugăm să completați chestionarul de mai jos, marcînd cu „x" căsuța corespunzătoare variantei alese la fiecare punct ; eventual, puteți dezvolta separat unele răspunsuri sau propuneri care nu se încadrează în întrebările formulate de noi. Acest chestionar urmează să-l detașați din revistă și să-l expediați cît mai repede, pe adresa noastră : „Revista economică", Calea Dorobanților nr. 11–25, sector 1, 71 131, București.

Mulțumindu-vă anticipat și încredințîndu-vă că observațiile dv. ne vor fi de un real folos, ne exprimăm speranța că vom avea în dv. același cititor fidel și, eventual, un colaborator.

1. Ce rubrici și domenii tematice ale revistei urmăriți în mod deosebit ?

Ideologie-politică-educație ○
Economie națională:
  Industrie ○
  Agricultură ○
  Investiții-construcții ○
  Transporturi ○
  Comerț, servicii ○
  Comerț exterior ○
  Finanțe-credit ○

Conducere-organizare ○
Teorii – idei ○
Școli-curente-economiști ○
Omul-tehnica-mediul ○
Economie mondială ○
Tendințe-conjuncturi ○
Mondorama ○
Curier ○
Întrebări-răspunsuri ○

2. Cum apreciați nivelul calitativ al materialelor publicate la rubricile care vă interesează ?

	Foarte bun	Bun	Satisfăcător	Nesatisfăcător
– conținut de idei	○	○	○	○
– argumentare faptică	○	○	○	○
– claritatea expunerii	○	○	○	○
– utilitate pentru dv. personal și pentru colectivul dv. de muncă	○	○	○	○

3. Căror rubrici considerați necesar să li se acorde în revistă un spațiu mai mare ?

. . . .

4. Ce alte rubrici și arii de probleme ați dori să abordeze revista?

. . . .

5. Ce teme v-ar interesa să fie tratate în următoarele numere ale revistei ?

. . . .

6. În ce ordine, ca pondere, doriți să fie cuprinse în revistă genurile de materiale menționate mai jos ?

	I	II	III	IV	V	VI
– articole teoretice	○	○	○	○	○	○
– dezbateri, schimburi de idei	○	○	○	○	○	○
– anchete tematice	○	○	○	○	○	○
– analize	○	○	○	○	○	○
– rezolvări practice (schimb de experiență)	○	○	○	○	○	○
– informații	○	○	○	○	○	○

7. Pentru o apreciere cît mai fidelă a structurii cititorilor revistei, vă rugăm să menționați :

– profesia dv. . . . .

– domeniul în care lucrați (industrie ; agricultură ; transporturi ; construcții-montaj ; comerț, cooperație, servicii ; comerț exterior ; finanțe-credit ; cercetare, proiectare ; învățămînt ; cultură ; administrația de stat ; organizații de masă etc.).

8. Cum vă procurați revista?

Abonament individual ○
Abonament colectiv ○
Chioșcul de presă ○
Biblioteca unității ○

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

SUMARUL

nr. 41 din 15 octombrie 1976

ECONOMIE NAȚIONALĂ
– Plan-angajamente. Cum se asigură utilajele noilor obiective de investiții ? (**Bogdan Pădure**) 1
– Cincinalul revoluției tehnico-științifice. Cercetarea științifică și proiectarea tehnologică – pîrghii ale accelerării dezvoltării. (II) Mașini-unelte cu înalte performanțe tehnico-funcționale (ing. **Aurel Bozgan**). De la preocupări exclusiv tehnologice la proiectarea organizării și conducerii (ing. **George Cojocaru**) 3
– Locul și rolul pisciculturii în economia județelor (**Ion Manea**) 6
– În obiectivul R.E. : Relațiile producător–consumator. Produsul nou – de la idee la comercializare (I) (**Ioan Georgescu**) 8
– T.I.B. 76 : Realizări marcante ale tehnicii de vîrf 10
– Cuantificarea influenței progresului tehnic în procesul creșterii economice (**Victor Iancovici**) 11
CONDUCERE • ORGANIZARE
– Experiențe în actualitate. Raționalizarea transporturilor interne (**Adrian Rusu**) 13
TEORII • IDEI
– În dezbatere publică : Programul de măsuri pentru aplicarea hotărîrilor Congresului al XI-lea al partidului și ale Congresului educației politice și al culturii socialiste, în domeniul muncii ideologice, politice și cultural-educative (Semnează : prof. dr. **Gh. Dolgu**, dr. **Dinu Ion**, prof. dr. **I. Nicolae-Văleanu**, prof. dr. **Fl. Burtan**, dr. **Ion I. Ghelase-Săcele**) 15
– Participarea conștientă și responsabilă a maselor la conducerea dezvoltării economiei (II) (**Ion Zară**) 19
— Școli-curente-economiști. Un punct de vedere radical asupra crizei actuale a capitalismului (**N. Ivanciu**) 20
– Convorbiri economice cu S. Fred Singer. Mecanismul pieței nu asigură combaterea poluării (**Dinu Dragomirescu**) 23
ECONOMIE MONDIALĂ
– După reuniunea anuală F.M.I. – B.I.R.D. Sporirea sprijinului pentru dezvoltare (**I. Pădureanu**) 24
– Tendințe • conjuncturi 26
– Criza economico-financiară din Occident : optici și opțiuni italiene (**Vincenzo Vitello**) 27
– Mondorama 30
– Curier 31
– Ancheta noastră în rîndurile cititorilor 32

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25, București 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69 Cod poștal 71 131
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București
Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

KOPEX

Exportă şi importă utilajele miniere şi de foraj destinate industriei de extracţie a cărbunelui şi ţiţeiului

Livrează:

- maşini şi utilaje miniere
- instalaţii şi utilaje de foraj
- utilaje pentru securitatea muncii şi de protecţie

Proiectează şi montează:

- instalaţii miniere
- instalaţii de preparat cărbuni

Oferă serviciile:

- foraj pentru cercetări geologice şi explorare
- lucrări miniere
- engineering şi consulting

KOPEX

Vă rugăm să vă adresaţi la:
Overseas Mine Construction Co.
str. Grabowa nr. 1, 40–952
Katowice, Polonia

Telefon 59 84 41
Telex: 0315237, 0312381

Recom

Instructiv. Educativ. Distractiv, Pentru toate virstele

● Teleenciclopedia ● Teatru TV ● Enciclopedie pentru tineret ● Revista economică TV ● Teleglob ● Concert simfonic ● Club „T" ● Mai aveţi o intrebare ? ● Virstele peliculei ● Magazin sportiv ●

În ambianţa plăcută şi familiară a căminului dv., puteţi fi martorul celor mai diverse evenimente ce se petrec în ţară şi în lume; puteţi fi spectator al celor mai diverse manifestări culturale, artistice şi sportive; puteţi primi informaţii de ultimă oră legate de problemele economiei, tehnicii şi ştiinţei contemporane; puteţi participa la dezbaterea unor aspecte de viaţă ce sint supuse analizei opiniei publice.

Cum se poate realiza această performanţă ? Nimic mai simplu: cu ajutorul celui mai modern mijloc de informare ce se află la îndemîna oricui — TELEVIZORUL !

În magazinele comerţului de stat există un bogat sortiment de televizoare, realizate după cele mai moderne scheme tehnice. Receptoare multicanal, ce pot reda o imagine clară, fidelă şi un sunet de calitate, televizoarele se vînd şi cu plata în 24 de rate lunare.

	SPORT	VENUS	VENUS și COMPLIMENT	OPERA	CLASIC	DIAMANT și OPERA	LUX
Preţul	2 870	2 870	3 050	3 500	3 530	3 550	3 960
Avansul minim	431	431	458	525	530	533	594
Rata lunară	105	105	110	125	125	126	140
Diagonala	31 cm	47 cm	50 cm	59 cm	59 cm	61 cm	65 cm

COMBINATUL DE ÎNGRĂŞĂMINTE „TURNU“

Turnu Măgurele
strada Portului nr. 1
judeţul Teleorman
Tel.: 11320; 11321; 11322; 11323
Telex: 0118151/12

produce şi livrează:

- uree granulată
  conţinut azot 46%
  conţinut biuret 1% maximum
- azotat de amoniu
  conţinut azot minimum 33,5%
- nitrocalcar
  calciu amoniu nitrat
  conţinut azot minimum 26%
- acid sulfuric tehnic
  concentraţie 95,5–98,5%
- trei tipuri de îngrăşăminte compuse în granule

tip I 16 – 48 – 0(16% N ; 48% P_2O_5 ; 0% K_2O)
tip II 23 – 23 – 0(23% N ; 23% P_2O_5 ; 0% K_2O)
tip III 13 – 26 – 13 (13% N ; 26% P_0O_5 ; 13% K_2O)

Îngrăşămintele noastre chimice sînt livrate în saci de polietilenă de 50 kg.

1976 NOV

Lei 5

D 646

140

Revista
ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

TIB '76

O PRESTIGIOASĂ MANIFESTARE ECONOMICĂ INTERNAȚIONALĂ

UZIN EXPORT IMPORT
ELECTRO EXPORT IMPORT

Numărul 42 ● Vineri 22 octombrie 1976

TÎRGUL INTERNAŢIONAL BUCUREŞTI — 1976

Expresie convingătoare
a potenţialului creator
al industriei româneşti, a voinţei
României socialiste de extindere
a relaţiilor economice
cu toate ţările lumii

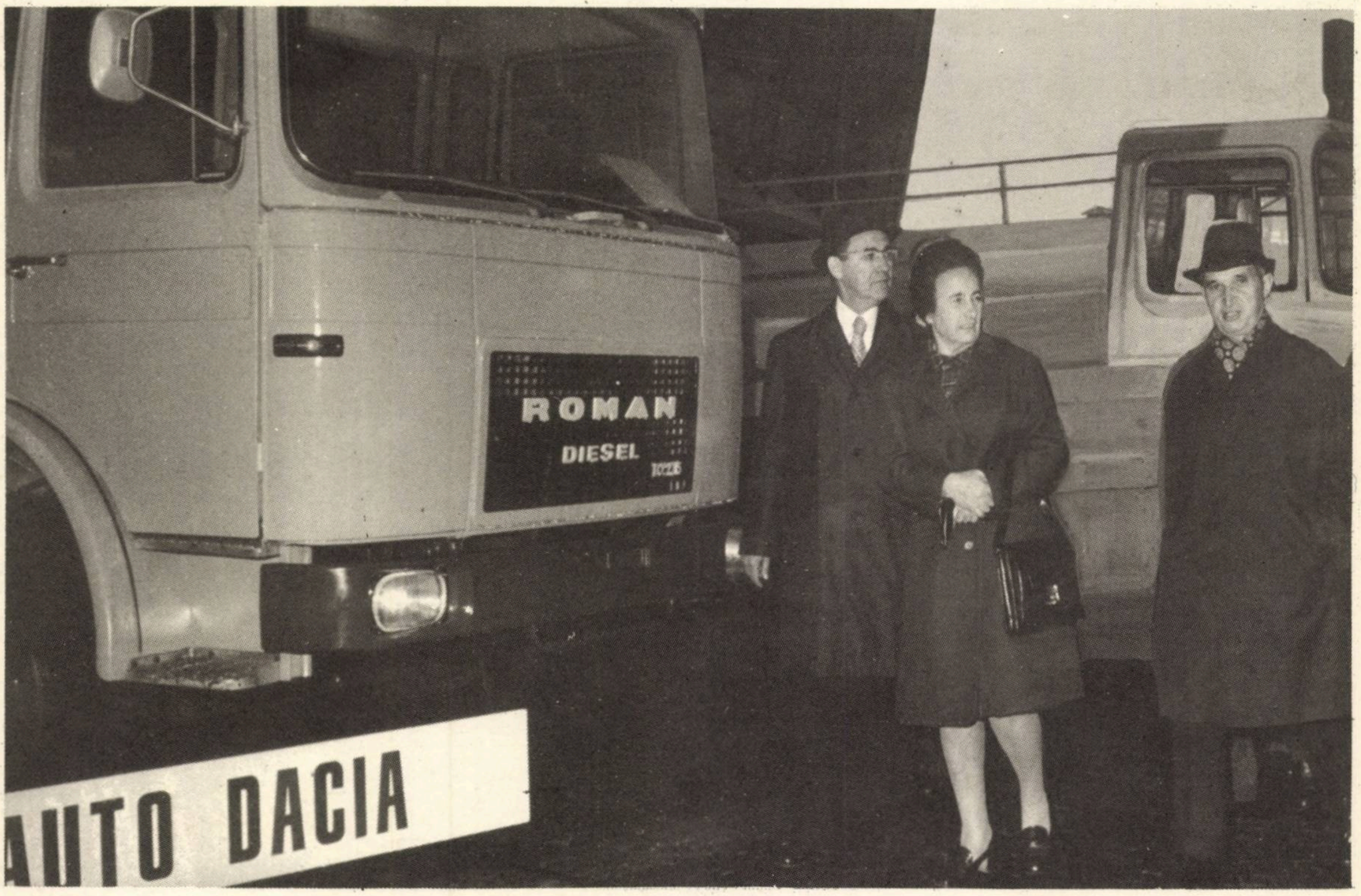
ROMAN
DIESEL
AUTO DACIA

6
(EUROPE) LTD

ECONOMIE NATIONALA

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

A IV-A EDIŢIE A TÎRGULUI INTERNAŢIONAL BUCUREŞTI, SUB DEVIZA:

„COLABORARE ECONOMICĂ CU TOATE ŢĂRILE LUMII, PENTRU PROGRES SOCIAL ŞI PACE PE PLANETA NOASTRĂ“

ÎN PREZENȚA conducerii de partid și de stat, a unui mare număr de membri ai corpului diplomatic, de reprezentanți ai firmelor străine, specialiști din țară și din străinătate, a mii de oameni ai muncii, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** secretarul general al Partidului Comunist Român, a inaugurat sîmbătă, 16 octombrie, cea de-a patra ediție a Tîrgului Internațional București, — prestigioasă manifestare a comerțului internațional, găzduită de capitala țării noastre.

În numele participanților la TIB '76, tovarășul Ion Pățan, viceprim-ministru al guvernului, ministrul comerțului exterior și cooperării economice internaționale, a salutat în cuvîntul de deschidere, participarea la festivitatea inaugurală a tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** a tovarășei **Elena Ceaușescu,** a celorlalți tovarăși din conducerea de partid și de stat, expresie a atenției permanente pe care țara noastră, personal președintele republicii o acordă promovării colaborării internaționale, ca o cale de edificare a unei noi ordini economice, favorabilă accesului tuturor popoarelor la progres, asigurării unei păci trainice în lume.

Ne-am obișnuit să-l vedem pe iubitul conducător al partidului, întotdeauna în mijlocul evenimentelor vieții economice și sociale a țării ; Îl cunoaștem cu toții ca pe un neobosit militant pentru extinderea colaborării economice a României cu toate statele, pentru cauza generală a progresului și păcii în lume. Și de această dată, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a imprimat vizitei un caracter de lucru, analizînd cu atenție oferta industriei noastre constructoare de mașini (prezentă la T.I.B., cu 1200 de produse realizate în 130 de întreprinderi industriale și institute de cercetări și proiectări), întreținîndu-se cordial cu șefi ai misiunilor diplomatice ale statelor participante, cu directori ai pavilioanelor naționale, cu reprezentanți ai firmelor străine.

Vizita oficială a început cu standurile întreprinderilor românești de comerț exterior, instalate pe o suprafață de 7 000 m.p. la parterul pavilionului central din Complexul expozițional. Firme binecunoscute – ca Mașinexportimport, Uzinexport, Industrialexport, Electronum, Electroexportimport — prezintă poduse de înalt nivel tehnic, competitive, mărturii ale afirmării revoluției tehnico-științifice în această dinamică ramură a economiei românești, pe care o reprezintă construcția de mașini. La nivelul anului 1980, industria constructoare de mașini va livra peste o treime din totalul producției industriale, în condițiile creșterii de 2–3 ori a producției unor subramuri ca electronica, mecanica fină și optica, mașinile-unelte pentru așchierea metalelor.

Mașinile-unelte universale cu comandă numerică, prezentate ca prototipuri de Institutul de cercetări și proiectări pentru mașini-unelte din București, ca și mașinile-agregat fabricate în cadrul centralei industriale de resort reflectă capacitatea creatoare și de execuție a unor puternice citadele industriale. Numărul producătorilor și exportatorilor de mașini-unelte românești a sporit în ultimul timp cu două nume : Întreprinderea de accesorii pentru mașini-unelte din Blaj și Întreprinderea de dispozitive, ștanțe, matrițe și scule așchietoare din Focșani, al căror interes pentru afirmarea în competiția internațională este justificat de calitatea produselor expuse.

Într-o atmosferă ce amintește de o secție industrială modernă, mașinile-unelte în funcțiune își demonstrează „pe viu", înalta productivitate și precizia de prelucrare. Interesîndu-se îndeaproape de performanțele produselor, de înfăptuirea programelor privind introducerea progresului tehnic, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a dat prețioase indicații privind afirmarea în continuare a gîndirii originale, transpunerea cît mai rapidă în producție a creației tehnice, astfel încît să se realizeze parametri tehnico-economici ridicați.

Participarea în număr sporit la T.I.B. a institutelor de cercetări și proiectări, prezentînd tehnologii realizate în țară sau în cadrul unor acțiuni de cooperare în străinătate, este o notă caracteristică pentru ediția '76 a tîrgului. Sînt realizări ce vorbesc în modul cel mai elocvent despre potențialul actual al industriei românești, despre experiența specialiștilor săi, care au obținut referințe tehnice elogioase pe toate continentele lumii. Sînt tot atîtea invitații la cooperare economică, la schimb fructuos de experiență tehnică, la conlucrare rodnică în vasta arie a tehnicii moderne, extinsă pe zi ce trece datorită ritmului fără precedent al revoluției tehnico-științifice contemporane.

Fuziunea cercetare-producție este reprezentată pregnant în domeniul electronicii, unde noile exponate – de talia calculatorului Felix C-512, a calculatorului de proces, ca și minusculele piese tranzistorizate, de cițiva milimetri — semnifică „generații" de muncitori, tehnicieni și ingineri de cea mai înaltă calificare. Completînd în mod armonios această aparatură, grupurile terminale realizate prin cooperare în producție de societatea mixtă „Romcontrol Data" sugerează, odată mai mult, avantajele cooperării economice internaționale.

Pe platformele exterioare de circa 16 000 mp, rezervate exponatelor românești, întîlnim noi tipuri de mijloace de transport, utilaje de construcții, tractoare și mașini agricole, utilaj petrolier — cu puteri și performanțe înalte. Exemplificăm cu locomotivele diesel de 3500 CP, autobasculanta de 19 tone, tractorul de 360 CP, excavatorul hidraulic de mare capacitate, încărcătorul hidraulic adaptat la tractorul universal, mașini agricole de mari performanțe cum sînt combina C-14 și semănătoarea pneumatică, instalația mobilă de intervenții și reparații la sonde. Puteri sporite întîlnim și la autobuze și autoutilitare, prin echiparea lor cu motoare diesel. Sînt expuse, de asemenea, variante constructive noi la autoturismele de oraș și de teren.

Desigur că multe din aceste produse sînt rezultatul unor acțiuni de cooperare internațională, care și-au dovedit avantajele economice pentru ambii parteneri. Cu titlu de exemplu pot fi amintite : cooperarea cu firma Renault în fabricația autoutilitarei „Estafette", pentru care partea română a preluat producerea cutiilor de viteză și a punților față-spate ; cu firme din Ungaria, în producția de autobuze ; cu firme din Iran și Egipt, în producția de tractoare ș. a. (O listă completă a acțiunilor de cooperare este tot atît de greu de făcut, ca și prezentarea completă a exponatelor tîrgului.).

Cele peste 1000 de firme străine participante la actuala ediție a tîrgului, grupate în cele 20 de expoziții reprezentative oficiale sau în standuri individuale (peste 100 de firme din 9 țări), expun pe o suprafață de 53 000 mp, din care 45 000 mp în pavilioane și 8000 mp pe platforme exterioare.

Participarea succesivă la edițiile T.I.B. a multora din actualii expozanți, a numeroase firme cu tradiție și prestigiu pe piețele mondiale reflectă interesul constant pentru dezvoltarea relațiilor de comerț și cooperare cu țara noastră atractivitatea pieței românești.

Vizitînd pavilioanele naționale, apreciind realizările prezentate, produse ale tehnicii de vîrf din diferite subramuri ale construcțiilor de mașini, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** i-a felicitat pe participanții străini, exprimîndu-și în același timp convingerea că actuala ediție a tîrgului va contribui la intensificarea relațiilor economice reciproc avantajoase cu statele respective, în folosul progresului și înțelegerii între popoare.

Astăzi, cînd asistăm la desfășurarea celei de-a patra ediții a Tîrgului Internațional București, ne amintim cu admirație și adîncă cinstire de economiști și oameni de stat — ca Mihail Kogălniceanu — care, acum mai bine de un veac, militau pentru înființarea în Principatele Române, de curînd unite, a unor palate ale expozițiilor la București și Iași, argumentînd prin rolul expozițiilor de „busolă a progresului agriculturii și industriei naționale", oferind posibilitatea „să arătăm străinilor puterea muncii naționale".

Realizarea plenară a dezideratelor acestor înaintași progresiști, deziderate ale întregii națiuni, nu a putut avea loc decît în anii socialismului. În 1969, Congresul Uniunii Tîrgurilor Internaționale – în prezența reprezentanților a 93 de tîrguri din 33 de țări — autoriza deschiderea, începînd din toamna anului 1970, a Tîrgului Internațional din București — ca tîrg periodic, specializat.

Organizarea Tîrgului Internațional București avea menirea să elimine golul pe care țara noastră — cu o economie în rapidă transformare — îl resimțise timp de decenii, să contribuie, pe calea cunoașterii reciproce, la extinderea colaborării economice a României cu toate țările lumii.

Ioan GEORGESCU

PLAN ● ANGAJAMENTE

EXIGENȚE ALE SPORIRII PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

CREȘTEREA continuă a producției în condițiile realizării unei înalte eficiențe economice — obiective de cea mai mare importanță în întrecerea ce se desfășoară pentru îndeplinirea planului pe acest an — se află în centrul preocupărilor colectivelor de oameni ai muncii de pe meleagurile bihorene. Rezultate bune au obținut îndeosebi unitățile industriale din municipiul Oradea. Față de perioada corespunzătoare a anului trecut, industria orădeană a realizat în primele 9 luni ale acestui an un spor de 760 milioane lei la producția globală și de 982 milioane lei la producția marfă, prevederile planului fiind astfel cu mult depășite.

În scopul sporirii producției și a productivității muncii, activitatea colectivelor din întreprinderi a fost îndreptată spre înfăptuirea tuturor măsurilor aprobate cu ocazia adunărilor generale ale oamenilor muncii, măsuri care au vizat : mai buna încărcare a utilajelor și mașinilor-unelte din dotare, folosirea rațională a timpului de lucru, îmbunătățirea activității de reparații, înlăturarea întreruperilor accidentale, a stagnărilor în producție, perfecționarea tehnologiilor de fabricație etc. Aceste programe au fost în așa fel întocmite, încît au constituit pentru conducerile unităților respective instrumente concrete de lucru.

În ceea ce privește **productivitatea muncii**, planul la acest indicator a fost realizat, pe ansamblul municipiului, în proporție de 102,3%, creșterea față de perioada corespunzătoare a anului trecut fiind de 8,8% atingîndu-se astfel unul dintre cele mai înalte ritmuri din ultimii ani (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Nivelul realizării planului producției globale și productivității muncii în unele întreprinderi (9 luni)

%

Intreprinderea	Producția globală	Productivitatea muncii
Electrocentrale	104,5	104,9
Mecanică	108,6	104,2
Alumină	103,1	104,1
Textilă „Crișana“	108,5	107,5
Blănuri „1 Mai“	106,0	103,1
Industrializarea laptelui	101,0	104,7
Viei și Vinului	105,5	105,5
Confecții Oradea	105,5	103,8
Combinatul de prelucrare a lemnului	102,4	103,7
Total municipiu Oradea	102,8	102,3

Efectele organizării științifice a producției

ASUPRA nivelului creșterii productivității muncii a acționat un complex de factori. Dacă cu mai mulți ani în urmă sporirea productivității muncii era în cea mai mare parte un rezultat al creșterii gradului de dotare, spre sfîrșitul cincinalului precedent s-a putut observa că ridicarea productivității muncii se realiza tot mai mult pe seama îmbunătățirii factorului organizatoric, în măsură să pună în valoare prin efort propriu rezervele existente. Desigur, o concluzie privind aportul fiecărui factor în sporirea productivității muncii nu se poate trage decît ținînd seama de specificul activității desfășurate de fiecare întreprindere. În toate cazurile, însă, o sporire a preocupărilor pentru **perfecționarea organizării producției, a muncii și a conducerii a constituit un factor hotărîtor de creștere a productivității muncii.**

La Întreprinderea de confecții, de pildă, au fost efectuate 27 de studii de creștere a productivității muncii, prin perfecționarea organizării producției și a muncii. Ca urmare a aplicării acestor studii s-a obținut un spor de producție globală de aproape 15 milioane lei. Dintre studiile aplicate menționăm : centralizarea operațiilor de executare a găicilor la pantaloni, de aplicat buzunare interioare, precum și a surfilatului la pantaloni, finisarea mecanizată a produselor groase etc.

La Intreprinderea mecanică datorită acțiunilor întreprinse pe linia perfecționării organizării conducerii producției și a muncii, contribuția acestui factor la creșterea productivității muncii s-a ridicat la peste 38%. Eficiența studiilor aplicate a dus la realizarea unei economii relative de 30 lucrători. Dintre măsurile aplicate menționăm : reorganizarea fluxurilor de fabricație, extinderea utilizării dispozitivelor de găurit multiax, a sistemelor de strîngere pneumatică, extinderea containerizării și paletizării pe fluxurile de fabricație etc. Acțiuni deosebite în scopul valorificării unor noi posibilități de creștere a productivității muncii au fost inițiate și la Intreprinderea de alumină (au fost organizate numeroase cursuri de calificare și ridicare a calificării personalului pentru meseriile de lăcătuși și operatori), la Intreprinderea chimică „Sinteza“ (au fost asimilate numeroase produse noi, fiind aplicate, de asemenea, 22 de măsuri organizatorice elaborate pentru creșterea productivității muncii) etc.

Sînt însă și cazuri care reliefează o slabă preocupare pentru atragerea în circuitul economic a unor însemnate rezerve de sporire a productivității muncii. Așa este cazul, de pildă, la Întreprinderea de tricotaje „Miorița“, care și-a realizat sarcinile pe 9 luni la productivitatea muncii, doar în proporție de 97,8% și unde nu s-au soluționat 8 teme importante propuse la capitolul de îmbunătățire a organizării producției și a muncii, la Întreprinderea de încălțăminte **„Crișul“** care, de asemenea, nu a valorificat o bună parte din măsurile prevăzute pe linia organizării mai bune a producției etc. În urma unei recente analize au fost stabilite măsuri ca obiectivele din programele de creștere a productivității muncii să fie integral înfăptuite.

Timpul productiv — folosit cu randament sporit

SE ȘTIE CĂ, fără o disciplină fermă, însăși termenul de organizare științifică a producției și a muncii își pierde din conținut. Disciplina în muncă, disciplina tehnologică, constituie condiții hotărîtoare pentru folosirea judicioasă a mijloacelor tehnice din dotare, pentru utilizarea deplină a timpului de lucru, întrucît fiecare minut irosit influențează negativ nivelul productivității muncii. Și în acest domeniu, cu toate progresele evidente făcute, s-a înregistrat totuși în unele unități o slabă utilizare a fondului de timp disponibil care, pe primele 9 luni ale acestui an, a atins doar 94% pe ansamblul municipiului (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Gruparea întreprinderilor după indicele de folosire a timpului de lucru

Indicele	% din nr. întreprinderilor analizate
86,1-89,9	6,6
90,0-93,0	33,3
93,1-96,0	40.0
peste 96,1	20,1

O bună parte din unități au obținut indici superiori de utilizare a fondului de timp disponibil. Întreprinderea de accesorii pentru mijloace de transport (96,0%), Întreprinderea de alumină (96,0%), Combinatul de prelucrare a lemnului (94,2%), Întreprinderea mecanică (96,3%) și altele. În alte unități, însă, numărul orelor nefolosite din motive subiective se situează totuși la un nivel ridicat. Așa, de pildă, la „Înfrățirea“, cu toate că indicele de utilizare a fondului de timp se ridică la 95,0%, ponderea orelor irosite datorită absențelor nemotivate, a învoirilor acordate cu multă ușurință, atinge aproape 30% din timpul neutilizat .Timpul irosit este echivalent cu munca a 500 muncitori într-o lună. Aproape aceeași pondere din timpul neutilizat datorită unor abateri disciplinare se înregistrează și la Întreprinderea de materiale de construcții. Rezerve serioase pri-

Exponate românești la T.I.B. '76

Autoturismul de teren ARO 240

Tractorul universal 445-5 pe șenile și tractorul universal 550 pentru lucrări viticole

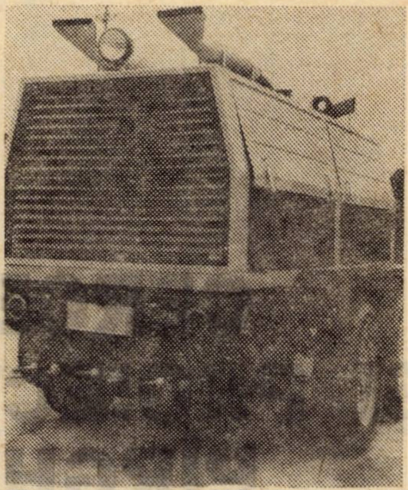

Motocompresorul MC 10 cu piston în două trepte

---

vind utilizarea timpului de lucru se constată, de asemenea, la Întreprinderea mecanică, unde s-a irosit timpul echivalent cu activitatea desfășurată de 144 muncitori într-o lună, la „Miorița" (108 000 ore om pierdute datorită deselor întreruperi în funcționarea unor mașini cauzate de slaba lor întreținere), la Întreprinderea de industrializare a cărnii și altele. Aceste exemple evidențiază necesitatea ca în toate aceste unități, precum și în altele unde există asemenea neajunsuri, să se adopte de către factorii de decizie măsuri hotărîte pentru mai buna organizare a producției, pentru întărirea disciplinei în muncă, pentru promovarea unor metode moderne de lucru.

Ridicarea calificării muncitorilor, o cerință permanentă

EFECTE deosebit de importante asupra creșterii productivității muncii au avut și preocupările pentru ridicarea calificării muncitorilor și îmbunătățirea continuă a activității de normare a muncii. Normele de muncă elaborate în acest an au fost mai bine fundamentate și au oglindit mai corespunzător cantitatea de muncă efectiv necesară pentru lucrări, contribuind la raționalizarea numărului de personal necesar, la utilizarea mai bună a mijloacelor de producție și a timpului de lucru. Ca atare, se constată o tendință de reducere a numărului lucrătorilor care nu și-au realizat normele de muncă, în paralel cu creșterea relativ lentă a celor care își depășesc normele.

Controalele efectuate au reliefat însă și existența sau menținerea unor deficiențe atît în domeniul ridicării nivelului profesional, cît și în activitatea de normare a muncii. Aceasta a determinat ca, în luna iulie, de exemplu, dispersia muncitorilor după gradul de îndeplinire a normelor să fie încă destul de mare. Așa, de pildă, la întreprinderile **„Miorița"**, **„Crișana"**, **„Înfrățirea"** și **„Crișul"** numeroși muncitori reușesc cu greu să-și îndeplinească normele de muncă, fapt care afectează nivelul creșterii productivității muncii pe ansamblul întreprinderilor resepctive. Îmbunătățirea acestei stări de lucruri în întreprinderile amintite, depinde direct de modul în care muncitorii cu o calificare mai slabă — și îndeosebi cei tineri — vor fi sprijiniți să dobîndească cunoștințele necesare de către cei cu o calificare înaltă, de felul în care va fi organizată asistența tehnică pe schimburi, de aprovizionarea judicioasă a locurilor de muncă cu tot ceea ce este necesar pentru buna desfășurare a producției etc.

Capacitățile de producție, utilizate rațional

ȚINÎND SEAMA că în acest an peste 90% din sporul producției globale se va realiza pe seama capacităților de producție existente, în fiecare unitate au fost întocmite programe detailate, pe secții și mașini, care au vizat ca toate instalațiile să fie folosite la întreaga lor capacitate. Rezultate deosebit de bune s-au înregistrat în această direcție la Combinatul de prelucrare a lemnului, Întreprinderea de accesorii pentru mijloace de transport, „Sinteza", Întreprinderea de încălțăminte „Solidaritatea și „Arta" etc.

Subapreciindu-se o atare cerință în alte unități (Întreprinderea de morărit, panificație și prestații industriale „Mecanica", „Înfrățirea") întîrzie să se facă simțite efectele măsurilor îndreptate spre utilizarea judicioasă a zestrei tehnice. În aceste unități, locurile de muncă nu au fost aprovizionate ritmic în tot cursul anului cu materii prime și materiale, la unele mașini s-au înregistrat stagnări, ca urmare a defecțiunilor mecanice și electrice. La Întreprinderea mecanică, de exemplu, aproape 25% din timpul de lucru neutilizat al mașinilor-unelte se datorează defecțiunilor înregistrate ca urmare a neaprovizionării ritmice cu materii prime și materiale.

O situație la fel de nesatisfăcătoare se înregistrează și la „Înfrățirea", unde suprafața productivă a unității s-a mărit în ultimii 5 ani cu aproape 30 000 m.p., dar unde în condițiile dublării numărului de personal și al triplării valorii fondurilor fixe, productivitatea muncii pe un lucrător a crescut doar de 1,9 ori, iar indicele de utilizare a timpului dipsonibil de lucru al mașinilor-unelte a atins în acest an doar 72%.

Desigur că, în unitățile vizate, se impun măsuri hotărîte pentru curmarea situației existente, măsuri față de care centralele industriale și ministerele de care aparțin nu pot rămîne pasive. Pentru buna desfășurare a producției, pentru obținerea unor indici superiori de utilizare a capacităților de producție, asigurarea asistenței tehnice pe schimburi este o necesitate de cea mai mare importanță. Deși față de anii anteriori rezultatele sînt mai bune, se mai înregistrează în unele unități neajunsuri din acest punct de vedere. La nivelul municipiului, în luna iulie, de exemplu, în secțiile direct productive, au lucrat în schimbul I 60,0% din totalul inginerilor, 70,0% din totalul tehnicienilor și respectiv 50,2% din totalul maiștrilor, rămînînd insuficient acoperite cu cadre tehnice celelalte schimburi în care lucrau aproape 45% din totalul muncitorilor. Din analiza efectuată a rezultat, de asemenea, că repartizarea tehnicienilor continuă să fie încă necorespunzătoare : în schimbul I unui tehnician i-au revenit 215 muncitori, în schimbul II 400 muncitori, iar în schimbul III 323 muncitori.

ÎNDEPLINIREA în bune condițiuni a planului impune eliminarea deficiențelor care s-au semnalat și care împiedică ridicarea productivității muncii la cote mai înalte, în raport cu dotarea tehnică și umană din unități. În acest sens, este necesar să se acționeze cu perseverență și continuitate pentru sporirea gradului de mecanizare și automatizare a producției, ridicarea indicelui de folosire a utilajelor și instalațiilor, pentru perfecționarea organizării producției și a muncii, pentru eliminarea timpilor neproductivi etc. În același timp, se impune desfășurarea unei temeinice munci politico-educative pentru întărirea disciplinei și creșterea responsabilității pentru munca prestată — factori de o deosebită însemnătate pentru sporirea continuă a productivității muncii.

Aron IVAN
Iosif BOITOS
Consiliul municipal Oradea de control muncitoresc

CINCINALUL REVOLUȚIEI TEHNICO-ȘTIINȚIFICE

CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ ȘI PROIECTAREA TEHNOLOGICĂ — PÎRGHII ALE ACCELERĂRII DEZVOLTĂRII (III)

ÎN CADRUL ANCHETEI întreprinse de „Revista economică" privind acțiunile ce se întreprind pe linia materializării în practică a importantelor măsuri stabilite la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. cu cadrele din domeniul cercetării științifice și proiectării tehnologice, publicăm alte răspunsuri primite la redacție la întrebările :

1. În ce se materializează, concret, contribuția institutului dv. la accelerarea dezvoltării economico-sociale a țării ?

2. Înfăptuirea obiectivelor cincinalului revoluției tehnico-științifice impune o schimbare radicală în gîndirea și concepția cercetării științifice și proiectării tehnologice, participarea efectivă a specialiștilor români la dezvoltarea științei și tehnicii pe plan mondial. Ce ne puteți spune în legătură cu aceasta ?

3. La Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. s-a subliniat necesitatea revizuirii și îmbunătățirii programelor de cercetare științifică, încît ele să corespundă nevoilor economiei naționale, să contribuie la mai buna valorificare și gospodărire a resurselor țării, la diversificarea materiilor prime, la realizarea unei game cît mai largi de produse competitive. Cum veți acționa pentru înfăptuirea acestor deziderate ?

4. Evident, în activitatea pe care o desfășurați întîmpinați unele neajunsuri. De ce natură sînt ele și ce propuneri aveți pentru înlăturarea lor ?

Sisteme eficiente de valorificare a resurselor de producere a energiei

prof. dr. docent Vasile NIȚU
director tehnic, Institutul de studii și proiectări energetice

1 Institutul nostru elaborează soluțiile de dezvoltare, în ansamblu, a Sistemului energetic național și concepe și proiectează centralele termoelectrice și rețeaua de transport a energiei electrice. În cadrul preocupărilor menționate, sînt de semnalat realizările și proiectele în curs pentru centralele electrice pe lignit și șisturi bituminoase, precum și rețelele electrice de transport la tensiuni ridicate, de 220—400 kV. Institutul a contribuit la creșterea performanțelor tehnice și economice obținute în exploatare, care se caracterizează sintetic prin următoarele : în **1975 randamentul net al producerii energiei electrice în centralele publice a fost de 35,5%** (mai mare decît valorile realizate în Polonia (30,9%), Anglia (30,3%), Iugoslavia (28,9%), Ungaria (28,9%), Cehoslovacia (27,6%) și R.D.G. (26,4%).

2 Rezolvarea sarcinilor pe care le ridică actuala etapă a dezvoltării energeticii presupune din partea noastră o gîndire îndrăzneață, o înaltă competență profesională, responsabilitate și finalitate în acțiunile pe care le întreprindem.

În acest scop, **vom aprofunda problemele generate de situația energiei primare din țara noastră și vom acționa pentru găsirea schemelor care să conducă la creșterea randamentelor și îmbunătățirea structurii balanței de combustibil**. Aceasta se referă atît la noile centrale electrice, cît și la unele centrale existente, care consumă combustibili lichizi sau gazoși. **Generalizarea construcției de centrale pe lignit pentru producerea energiei electrice și căldurii, în centrale de termoficare și nu numai în centrale de condensație, comportă realmente o schimbare profundă în gîndirea proiectării tehnologice.** Va trebui să rezolvăm mai bine decît pînă în prezent problemele generate de insuficienta precizie cu care sînt evaluate consumurile de energie electrică și căldură și de modul în care sînt încadrați diverși consumatori din punctul de vedere al asigurării continuității alimentării cu energie electrică. Această categorie de probleme are o mare importanță pentru că soluțiile date pînă în prezent au condus, în unele cazuri, la investiții care s-au dovedit ulterior exagerate.

De asemenea, **este necesară reexaminarea soluțiilor privitoare la părțile constructive ale instalațiilor energetice.** Această reexaminare se justifică prin necesitatea valorificării unor rezultate obținute prin amplasarea unor instalații tehnologice în aer liber, iar pe de altă parte, prin cerința utilizării raționale și eficiente a terenului. La aceste cauze majore se adaugă, din considerațiuni de scurtare a duratei de execuție și de ieftinire a unor lucrări, necesitatea extinderii utilizării prefabricatelor de diverse tipuri, precum și a unor materiale mai eficiente.

Introducerea unor principii și soluții noi necesită o reexaminare aprofundată a prescripțiilor și instrucțiunilor de proiectare în **scopul reducerii, în**

continuare, a consumurilor de materiale și a cheltuielilor pentru investiții. Aceasta se referă la coeficienții de siguranță și modul lor de folosire, precum și la unele dintre măsurile prevăzute pentru protejarea instalațiilor împotriva unor calamități cum sînt : incendiile, inundațiile și cutremurele.

Calitatea soluțiilor noastre este influențată însă de nivelul echipamentelor energetice și, în acest scop, ne propunem ca, în cadrul studiilor periodice cu privire la necesitățile de echipamente și materiale ce urmează a fi asimilate în țară, să **precizăm și să dezvoltăm condițiile tehnice în strictă concordanță cu rezultatele obținute din studiile de optimizare a instalațiilor de sistem.**

Multe din rezultatele obținute de specialiștii noștri și-au găsit o bună apreciere peste hotarele țării. Sînt de menționat metodele analizei nodale de studiu a sistemelor energetice, concepția de studiu a fiabilității instalațiilor electroenergetice, metoda de dimensionare a fundațiilor cu sarcini dinamice etc., care sînt considerate drept contribuții ale specialiștilor români la dezvoltarea științei și tehnicii pe plan mondial.

3 Programul de studii și cercetări pentru actualul cincinal reflectă o profundă schimbare a gîndirii și concepției anterioare cu privire la participarea noastră la înfăptuirea obiectivelor energetice. Programul de cercetări — reanalizat în lumina Consfătuirii de lucru de la C.C. al P.C.R. — cuprinde circa 100 teme orientate pe următoarele direcții :

— creșterea eficienței economice a investițiilor ;

— îmbunătățirea condițiilor de funcționare și creșterea fiabilității instalațiilor sistemului energetic ;

— perfecționarea metodologiilor pentru alegerea și dimensionarea instalațiilor energetice ;

— îmbunătățirea calității utilajelor și materialelor necesare realizării instalațiilor sistemului energetic ;

— optimizarea soluțiilor constructive și de execuție pentru obiectivele energetice ;

— creșterea gradului de automatizare a instalațiilor sistemului energetic.

După cum se constată, în programul de cercetare sînt cuprinse toate direcțiile principale în care apreciem că sînt necesare soluții noi, corespunzătoare domeniilor în care se va dezvolta activitatea noastră de proiectare tehnologică în cursul acestui cincinal și în etapa următoare. Pentru **valorificarea rapidă a rezultatelor cercetărilor prevăzute, programul de studii și cercetări este planificat în strictă concordanță cu programul de proiectări.**

În scopul pregătirii, în cadrul actualului cincinal, a soluțiilor pentru producerea și transportul energiei electrice în etapa următoare, s-a prevăzut **colaborarea cu alte institute de cercetări și proiectări, precum și cu unele institute de învățămînt superior** la rezolvarea unor teme de cercetare destinate să atragă noi surse de energie în bilanțul energetic al țării. Considerăm că integrarea învățămîntului tehnic superior cu activitatea de cercetare-proiectare va contribui la creșterea calitativă a învățămîntului și va reprezenta pentru activitatea de cercetare-proiectare o importantă rezervă. Îmbinarea acestor activități într-un tot organic, prin subordonarea lor problemelor majore ale dezvoltării energetice în țara noastră, va crea convergența de preocupări necesară rezolvării acestor probleme la nivelul cerut de actuala etapă.

4 Sarcinile de mare importanță pentru economia națională puse în fața noastră ne determină să adoptăm un stil de muncă nou, care să se caracterizeze printr-un mare dinamism, împletit cu strictă exigență față de calitatea soluțiilor noastre, să punem pasiune pentru valorificarea rapidă și completă a tuturor rezultatelor activităților de cercetare. Cerinței ca cercetătorii și proiectanții tehnologi să fie apreciați după rezultatele practice ale activității lor, îi vom răspunde prin sporirea exigenței noastre față de rezultatele tehnico-economice ale acestor activități, astfel încît să reașezăm valorile după criteriile competenței, abnegației în muncă și principialității, apreciind pe fiecare strict după rezultatele practice obținute. În vederea realizării sarcinilor complexe ce revin institutului nostru pe linia ridicării performanțelor instalațiilor energetice vom acționa cu fermitate pentru îmbunătățirea radicală a folosirii echipamentelor și materialelor puse la dispoziție de industria noastră cu care vom colabora mai strîns în acest scop.

Modernizarea procedeelor de fabricație

dr. ing. Ion CRIȘAN

director general, Institutul central de cercetări tehnologice pentru construcții de mașini

1 Practic, institutul nostru, prin activitatea ce o desfășoară — de cercetare, proiectare și microproducție — aduce un aport important la promovarea tehnologiilor moderne în întreprinderile constructoare de mașini, contribuie, prin studii, cercetări și asistența tehnică ce o acordă, la introducerea de metode înaintate de organizare a producției în scopul valorificării mai eficiente a potențialului tehnic și uman al acestora, la utilizarea tot mai largă a înlocuitorilor metalului. În ultimii ani au fost promovate tehnologii noi, moderne, care au creat condiții pentru reducerea consumului specific la un număr important de repere și produse, permițînd economisirea anuală în întreprinderile constructoare de mașini a mii de tone de metal, concomitent cu creșterea substanțială a productivității muncii. Asemenea acțiuni au căpătat în prezent o mare extindere prin dezvoltarea activității de cercetare și proiectare tehnologică.

2 În cadrul Consfătuirii de lucru de la C.C. al P.C.R. s-au pus în discuție probleme care pot fi calificate drept „incandescente". În munca noastră de la planșetă, din atelierul de prototipuri și din întreprinderi, ne dăm zi de zi seama de marile rezerve de eficiență pe care tehnologiile noi, modernizarea metodelor de fabricație le oferă industriei construcțiilor de mașini, perspectivele însemnate care sînt deschise activității de concepție inginerească.

Trebuie să arăt, de la început, că nu sîntem pe deplin mulțumiți de rezultatele muncii noastre, mai bine-zis de modul în care aceste rezultate se reflectă în organizarea tehnologică și în dotarea întreprinderilor constructoare de mașini. În multe unități, nivelul tehnologic nu este corespunzător cerințelor actuale, nu este pe măsura fondurilor investite în dezvoltarea noilor capacități de producție. Tocmai de aceea, măsurile formulate la consfătuirea de lucru cu cercetătorii și proiectanții de tehnologii capătă o importanță deosebită și, în același timp, obligă la reflecții și analiză critică și autocritică a activității în acest domeniu.

3 Pornind de la indicațiile primite, pentru institutul nostru se confirmă din nou sarcina concentrării asupra promovării tehnologiilor moderne, de mare eficiență economică, cu efecte directe în sensul folosirii intensive a suprafețelor de producție și creșterii productivității muncii — tehnologii care nu s-au extins pînă acum pe măsura posibilităților și necesităților. Mă refer, de exemplu, la **organizarea tehnologică a producției pe principiul „specializării-produs"** în locul „specializării proces", care e larg răspîndită astăzi. Este vorba de organizarea în cadrul întreprinderilor, chiar a celor care produc serii mijlocii și mici — în locul actualelor ateliere de prelucrări sudură, montaj etc. — a celulelor sau liniilor de fabricație specializate în producția unor grupe de piese sau ansamble similare din punct de vedere constructiv și tehnologic, ca de exemplu : axe, roți, carcase, corpuri etc. Această organizare — care se bucură de mare atenție și în țările cu industrie dezvoltată — are numeroase avantaje. În primul rînd, conduce la posibilitatea introducerii — chiar în fabricația de serie mică — a mașinilor specializate și speciale, de mare randament, în locul mașinilor universale, de catalog ; pe de altă parte, sporește productivitatea muncii și se creează condiții de creștere treptată a gradului de automatizare a operațiilor. Institutul nostru a aplicat și experimentat această tehnologie în fabricația de mașini agricole de armături, a elaborat proiecte pentru modernizarea fabricației de utilaje de construcții, de transportoare, de ventilatoare, de mecanisme de acționare ș.a. Avantajele sînt evi-

dente. **O mașină specială sau specializată, înlocuiește pînă la 4-5 mașini universale. Pe ansamblu, productivitatea muncii crește cu 25-45%, se diminuează mult ciclurile de fabricație, se reduc transporturile între operații, care se pot mecaniza integral.** Apreciem că, promovînd aceste soluții, vom contribui la eliminarea situației ca unele întreprinderi să fie echipate, în principal, cu strunguri paralele și alte mașini universale, cu transporturi interne realizate exclusiv prin poduri rulante, cu magazii dispuse orizontal etc.

Al doilea exemplu : **problema mecanizării și automatizării montajului.** În multe întreprinderi, ponderea operațiilor manuale este încă prea mare, depășind cu 10—12% nivelul contemporan. Trecînd la montajul automatizat (la seriile mari) s-au complet mecanizat, manopera se reduce la circa 50% față de cea actuală, se îmbunătățește calitatea produselor, sporește gradul de folosire a suprafețelor. Am experimentat metodele moderne de montaj în întreprinderi foarte diferite — de la bujii la pompe de injecție, aparate hidraulice, armături, echipamente auto ș.a. Există soluții pentru orice profil și program de fabricație, bine fundamentate economic. Ne propunem să luptăm cu mai multă stăruință contra menținerii în unele întreprinderi a montajului manual, efectuat la voia atelierului, cu mare risipă de spațiu, cu mari stocuri de piese.

Al treilea exemplu : se știe că în mare măsură **calitatea producției** depinde de exigențele controlului de calitate. Ne-am propus să intensificăm lucrările de cercetare și proiectare a tehnologiilor moderne de control. Lucrînd în colaborare cu colegii noștri de la Institutul de mecanică fină, avem posibilitatea să echipăm procesele curente de prelucrare la nivelul tehnic echivalent cu cele mai bune întreprinderi străine, cu aparatură de control activ și pasiv integral realizată în țară, fără a recurge la import, numai pe bază de concepție proprie. Există, deci, toate condițiile pentru a îmbunătăți tehnologia de control în toate întreprinderile, știind că dacă se fac economii nejustificate în dotarea cu aparate de control, se vor risipi mult mai mulți bani pentru remedieri de produse și rezolvări de reclamații.

4 Dezbătînd după Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R., în cadrul colectivului nostru, posibilitățile de a promova în mai multe întreprinderi soluțiile tehnologice moderne cercetate de institut, ne-am propus o serie de măsuri. De aceea, **pornind de la necesitatea îmbunătățirii părții tehnologice a proiectelor de investiții, studierii mai aprofundate a temelor de proiectare de întreprinderi și secții noi, ne vom strădui ca ele să cuprindă precizarea nivelului de organizare tehnologică, precum și principalele dotări caracteristice pentru tehnologia de proiectat**. În acest sens, temele urmează să fie avizate de Institutul central de cercetări, iar la această avizare vom avea în vedere, în primul rînd, ca produsele prevăzute a se fabrica în noua unitate să aibă parametri corespunzători cerințelor tehnicii actuale. În al doilea rînd, vom urmări impunerea dotărilor tehnologice, care să asigure promovarea metodelor de fabricație cele mai eficiente.

Pe aceeași linie ne **propunem să acordăm o mai mare atenție unităților noi, care se dezvoltă pe noile platforme industriale ale țării.** Institutul nostru s-a angajat să preia, sub coordonarea sa directă, proiectarea tehnologică pentru trei întreprinderi noi de aparatură hidraulică și una de mecanisme, situate pe platforme industriale noi, asigurînd cu forțe proprii și o bună parte din pregătirea tehnologică respectivă. Ne-am propus ca echiparea acestor întreprinderi să reprezinte un model al posibilităților de concepție tehnologică românească.

În fine, **preconizăm să promovăm în mod intensiv o concepție dinamică asupra dotării întreprinderilor, combătînd părerea că o unitate se echipează într-un anumit fel la punerea în funcțiune și rămîne așa pînă la defectare !** Din contră, întreprinderile trebuie determinate să-și reamenajeze liniile de fabricație atunci cînd se schimbă programul de producție, sau cînd apare un nou produs. În acest sens, am purtat multe discuții cu conducerile unor întreprinderi, analizînd posibilitățile de a introduce modernizări tehnologice mai importante. O piedică a reprezentat-o și faptul că întreprinderile nu au la dispoziție mijloace de finanțare pentru astfel de lucrări, de genul fondurilor de mică mecanizare din trecut. **De aceea, propunem să se analizeze posibilitatea ca întreprinderile să obțină credite pentru modernizări tehnologice realizabile fără construcții noi, exclusiv prin dotări cu utilaje, rambursabile din beneficii.**

Anchetă realizată de
V. BOESCU
L. ȚINTEA

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Industria extractivă și realizarea planului

PE PRIMELE 9 luni din acest an, unitățile economice aparținînd de Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei au obținut rezultate bune, depășind producția globală industrială cu 2,8%. Această depășire se localizează pe centrale astfel : 2,6% la Centrala de minereuri neferoase Baia Mare, 7,3% la Centrala minereurilor Deva, 7,6% la Centrala sării și nemetalifere București, 3,8% la Direcția generală a petrolului și gazelor. Depășirea producției valorice se regăsește în depășirea producției fizice la principalele produse ale centralelor, din care sînt de menționat : peste 100 mii tone huilă, minereuri neferoase, minereuri nemetalifere, utilaje miniere și piese de schimb etc.

Aceste rezultate au fost obținute pe baza măsurilor luate de întreprinderi și de centrale pentru o cît mai bună utilizare a capacităților de producție și a utilajelor din dotare (creșterea gradului de utilizare a timpului de lucru al mecanismelor specifice față de perioadele corespunzătoare ale anilor trecuți etc). Asemenea preocupări se remarcă în mai toate sectoarele productive aparținînd ministerului amintit, vădind faptul că acolo unde se acordă atenția necesară pentru mai buna organizare a proceselor de producție, punerea în valoare a forței de muncă calificată și necalificată, angrenarea tuturor angajaților în întrecerea socialistă, se creează condiții pentru realizarea și chiar depășirea planului, atît valoric cît și fizic.

Menționînd aceste rezultate bune nu putem să nu scoatem în relief unele rezultate slabe, ca de exemplu, faptul că planul de producție pe 9 luni la lignit, cărbune brun și la minereuri de fier nu a fost realizat (vezi graficul). Aceste rezultate nu sînt pe măsura dotărilor și a posibilităților unităților miniere ; această situație trebuie să fie îndeaproape analizată de Centrala cărbunelui Petroșani și de Centrala minereurilor Deva pentru a fi luate măsurile care să ducă la crearea condițiilor de realizare integrală a sarcinilor pe trim. IV și de recuperare cît mai grabnică a restanțelor de pe primele 9 luni.

Pentru pregătirea din timp a condițiilor care să asigure realizarea nivelelor de producție prevăzute pentru anul 1977, este necesar ca centralele să pună în funcțiune în acest an toate capacitățile noi de producție prevăzute în planul de investiții. În acest fel sectorul extractiv va fi în măsură să asigure economiei naționale materiile prime prevăzute în plan.

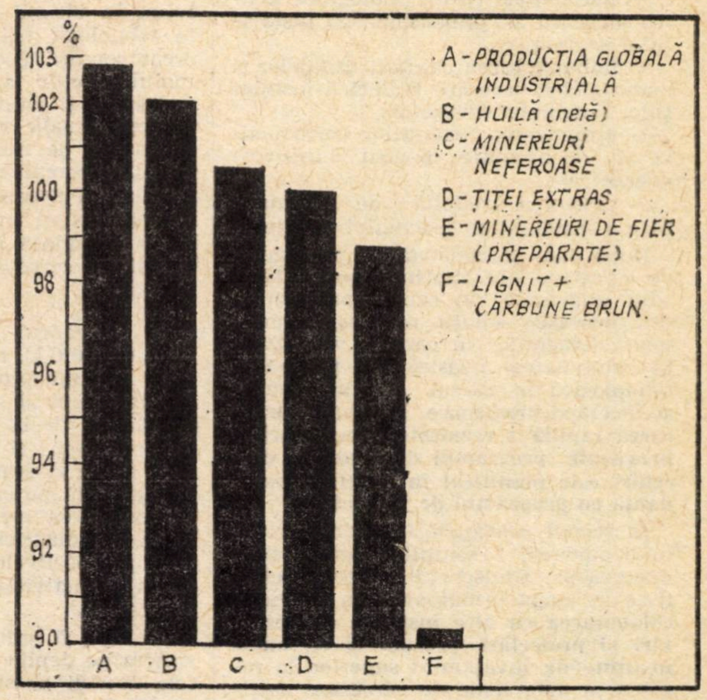

Nivelul realizării producției industriale la Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei pe trimestrele I—III 1976

Preocupări actuale majore în agricultură

● ORGANIZAREA EXEMPLARĂ A MUNCII PENTRU STRÎNGEREA RECOLTEI

● PERFECȚIONAREA ȘI REGLEMENTAREA CADRULUI ORGANIZATORIC AL PRODUCȚIEI ȘI APROVIZIONĂRII CU LEGUME-FRUCTE

Activitatea intensă pentru scoaterea din cîmp și depozitarea în cel mai scurt timp, fără pierderi, a întregi recolte constituie o preocupare de interes național, exprimată în mod clar de comunicatul Comandamentului central pentru executarea lucrărilor agricole, de ordinea de urgență stabilită în efectuarea acestora. În aceste zile, din cauza condițiilor climaterice nefavorabile, colaborarea dintre unitățile agricole și cele industriale, activitatea lucrătorilor din agricultură, a cadrelor de conducere, a activului de partid și de stat, a întregii populații a satelor reprezintă garanția folosirii întregii capacități de lucru la recoltarea și transportul producției de struguri, fructe, cartofi, porumb etc. Pe lîngă mobilizarea tuturor lucrătorilor și mijloacelor mecanice, programele zilnice de lucru și programele de colaborare cu alte unități trebuie să devină instrumente eficiente în cadrul măsurilor excepționale adoptate în aceste zile pentru stringerea și depozitarea recoltei.

Perfecționarea de la an la an a activității din agricultură, în direcția sporirii producției, executării lucrărilor agricole la timpul optim și de bună calitate, preluării și valorificării operative a produselor, creșterii veniturilor oamenilor muncii este nemijlocit legată de îmbunătățirea cadrului juridic de întărirea legalității. Sînt, de aceea, semnificative sub aspectul importanței faptul că în aceste zile este supus dezbaterii publice proiectul Legii privind organizarea producției de legume și cartofi, precum și valorificarea legumelor, cartofilor și fructelor, ca și faptul că în acest an se experimentează proiectul Legii remunerării muncii în cooperativele agricole de producție. În acest număr și în numărul următor al revistei redăm cîteva puncte de vedere și opinii pe marginea acestor proiecte de lege.

ÎN DEZBATERE: Proiectul de lege privind organizarea producției de legume și cartofi, precum și valorificarea legumelor, cartofilor și fructelor

Organizarea mai bună a activității — condiție a creșterii eficienței economico-sociale

Proiectul legii privind organizarea producției de legume și cartofi, precum și valorificarea legumelor, cartofilor și fructelor preconizează ca întreaga activitate de producție și de valorificare să fie coordonată și îndrumată de un organism unic — Centrala pentru legume și fructe. La nivelul județelor, această activitate este de resortul întreprinderilor județene pentru legume și fructe — organism unic pentru sectorul horticol al direcției generale agricole. Centralei și întreprinderilor județene pentru legume și fructe le revine sarcina de a organiza producția de legume, cartofi și fructe, precum, și de a asigura industrializarea, valorificarea și desfacerea acestora, stabilind măsuri tehnice în acest sector de activitate, obligatorii pentru toate unitățile producătoare, indiferent de subordonarea lor administrativă.

Pentru îmbunătățirea proiectului de lege consider utile cîteva completări. În primul rînd, titlul legii ar trebui completat în ideea de a cuprinde și activitatea de producere a fructelor, urmînd să fie formulat astfel : Legea privind organizarea producției de legume, cartofi și fructe, precum și valorificarea legumelor, cartofilor și fructelor.

Propun ca la capitolul 2, art. 10, al 2 să fie reformulat astfel : „De asemenea, răspunde de amplasarea culturilor (și nu producției) de legume, cartofi și pomi fructiferi numai pe terenuri corespunzătoare...“. Totodată, art. 16, al. 1, ar trebui completat, așa încît redactarea finală să fie următoarea : „În profil teritorial, activitatea privind organizarea și valorificarea producției de legume cartofi și fructe din sectorul socialist îi revine întreprinderilor pentru legume și fructe, care sînt subordonate atît consiliului popular județean, cît și Centralei pentru legume și fructe“.

Titlul capitolului III ar trebui să fie mai cuprinzător, de aceea propun să fie formulat astfel : „Producerea și folosirea semințelor pentru legume, cartofi pentru sămînță și material săditor pomicol“.

Întrucît pentru producerea cartofilor de consum se folosesc cartofi de sămînță din categoriile biologice I_1—I_2 este necesar să se precizeze cine se ocupă de producerea necesarului de cartofi pentru sămînță, care se ridică numai în sectorul cooperatist la circa 400 mii de tone anual.

La art. 20, între alineatul 1, 2 și 3 ar trebui intercalat următorul paragraf : „Cartofii pentru sămînță din categoriile biologice I_1—I_3, care se folosesc la realizarea culturilor pentru producție, se vor produce numai în unitățile specializate din județele cu condiții de climă favorabile, autorizate de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare.

Articolul 33 ar trebuie completat și cu prețul de contractare la cartofii timpurii, diferențiat pe decade în lunile mai și iunie, după cum urmează : 1—15 mai=3,50 ; 16—31 mai=3,0 ; 1—15 iunie =2,0 ; 16—30 iunie=1,50 ; 1—31 iulie =1,00. De la 1 august, prețul cartofilor de vară ar trebui să fie același cu cel pentru cartofii de toamnă.

La art. 35, al. 2 consider necesară modificarea prevederilor propuse, în sensul ca achizițiile de cartofi de toamnă, ca și contractările, să se facă pe două calități : calit. I-a — soiuri pure și calit. a II-a — amestec și într-o singură categorie : peste 40 g. Aceasta ar ușura foarte mult preluarea fondului de stat de la producători, care nu au posibilitatea de a sorta cartofii pe 3 clase de mărime, urmînd ca la desfacere cartofii să fie livrați la prețuri diferențiate după greutatea tuberculilor.

În ansamblu, proiectul de lege supus dezbaterilor, care întrunește într-o concepție unitară răspunderile ce revin tuturor organelor și organizațiilor de stat și cooperatiste în producerea și valorificarea superioară a legumelor, cartofilor și fructelor, constituie un instrument necesar pentru toți lucrătorii din acest sector în vederea creșterii producției și a asigurăririi populației cu produse de bună calitate.

ing. Gheorghe DUȘA
din Centrala de legume-fructe

Atribuții și răspunderi clare — sprijin pentru producție și consum

DATĂ fiind importanța pe care proiectul de act normativ supus dezbaterii publice o prezintă pentru îmbunătățirea aprovizionării populației și ținînd seama de experiența de pînă acum, consider că sînt necesare unele precizări vizînd stabilirea mai clară a răspunderii ce revine celor ce concură la realizarea fondului de marfă.

La art. 5, privitor la obligațiile producătorilor, propun să se includă și obligația predării produselor în stare curată, fără resturi de pămînt.

Avînd în vedere importanța timpului în păstrarea calității legumelor și fructelor, propun ca la art. 6, referitor la răspunderea unităților de valorificare, să se precizeze că răspund și pentru preluarea la termenele stabilite, precum și pentru recepția calitativă prevăzută la art. 5. Pentru nerespectarea integrală a prevederilor art. 5 și 6, consider că este necesar să se prevadă sancțiuni. Tot în legătură cu predarea și preluarea operativă a produselor, apreciez că trebuie menționată în mod expres răspunderea cărăușului pentru asigurarea mijloacelor de transport, la termenele din grafice. De asemenea, consider necesar să se indice delegatul neutru împuternicit să semneze procesul-verbal de constatare ; sînt de părere că delegatul neutru — prevăzut de art. 70 din Regulamentul de aplicare a H.C.M. nr. 941/1959 privitor la recepția, expediția și primirea mărfurilor, stabilirea răspunderii expeditorului, cărăușului și destinatarului — trebuie să facă parte din rîndul personalului sanitar. (Dat fiind specificul acestui proiect de lege, prevederile regulamentului amintit nu pot fi aplicate integral, ceea ce impune o prevedere anume).

La art. 10 se stipulează răspunderea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare pentru „cultivarea întregii suprafețe de teren necesare realizării producției planificate...“ După părerea mea, ministerul trebuie să poarte răspunderea și pentru urmărirea respectării de către producători a măsurilor stabilite, astfel încît să se garanteze realizarea producției planificate, în condiții climaterice normale.

Potrivit art. 12, răspunderea pentru stabilirea necesarului de legume, cartofi și fructe revine Ministerului Comerțului Interior, Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, precum și consiliilor populare județene. Experiența impune ca la nivel național să existe o responsabilitate unică. În acest sens, apreciez că răspunderea pentru stabilirea necesarului trebuie să revină Ministerului Comerțului Interior, iar pe plan local comitetelor executive ale consiliilor populare, avînd la bază criterii sau norme aprobate de Consiliul de Miniștri.

La art. 16 se prevede că întreprinderile pentru legume și fructe sînt subordonate atît Centralei pentru legume și fructe, cît și consiliilor populare județene și al municipiului București, fără a se preciza din ce punct de vedere. Din textul al. 2 al art. 10, se desprinde impresia că subordonarea este numai față de consiliile populare, deoarece acestea „conduc, îndrumă și controlează întreprinderile pentru legume și fructe...“ Pentru a evita interpretările diferite ar fi util să se delimiteze precis răspunderea fiecăruia din cele două foruri. .

Art. 18 din proiectul de lege, de asemenea, nu stabilește cu claritate răspunderea pentru cazurile cînd nu se cultivă toate suprafețele stabilite și nu se execută toate lucrările prevăzute prin tehnologia specifică fiecărei culturi. Simpla afirmație că „răspund“ nu este suficientă.

Avînd în vedere că există multe unități (cantine, restaurante, internate, spitale, unități militare etc.) care consumă cantități apreciabile de legume și cartofi și care le-ar putea prelua direct de la unitățile producătoare, fără a le mai trece prin depozitele și magaziile unităților de legume și fructe (mai ales că unii din acești mari consumatori ar putea ajuta și la strînsul recoltei), consider că art. 27 ar trebui să prevadă această posibilitate. Modalitatea emiterii repartițiilor sau a organizării de amănunt ar urma să fie stabilită de către Centrala de legume și fructe. Metoda prezintă avantajul că evită manipularea și pierderile la întreprinderile pentru legume și fructe, asigurînd o aprovizionare promptă a beneficiarilor, precum și sprijin la strînsul recoltei. Pentru situații deosebite, cum este cea din prezent, o asemenea prevedere ar fi deosebit de utilă.

Cornel SUCIU
economist

Electroimpex

Societate cu răspundere limitată
Str. G. Washington 17, Sofia
Bulgaria, Telefon : 88 49 91 ; Telex : 02 25 75

Firma expune la
Tîrgul Internațional București
[Pavilionul K]
16 — 25 octombrie

ELECTROMOTOARE
TRANSFORMATOARE
APARATE DE PORNIRE
IZOLATORI
TEHNICA TELECOMUNICAȚIILOR
APARATE DE RADIO ȘI TELEVIZIUNE
APARATE SINELECTROACUSTICE
TEHNICĂ MEDICALĂ
CORPURI DE ILUMINAT

Reprezentanțe :

REPUBLICA FEDERALĂ GERMANIA :
ELPROM — Societate comercială cu răspundere limitată
Kurt — Schumacher — Anlage 9
3587 Borken Bez. Kassel
Telefon : (0 56 82) 20 55
Telex : 0994 711

FRANȚA :
SOFBIM
Av. de l'Opera 30
Paris 2e
Telefon : 742 35 33
Telex : 23 942 F. Sofbim

ITALIA :
F.A.R. S.P.A.
Via Vitruvio 43
20 124 — Milano
Telefon : 02/20 61 36 — 20 66 34
Telex : 33 504

Publicom

EFICIENȚA CONTROLULUI ÎN ECONOMIE

Iulian PLOȘTINARU
prim secretar al Comitetului județean
Mehedinți al P.C.R.

EXPRESIE elocventă a înfăptuirii politicii de democratizare a întregii vieți economice și sociale, promovată cu consecvență de Partidul Comunist Român, controlul muncitoresc instituit pe temeiul generalizării unei bogate experiențe dobîndite în anii socialismului de atragere a maselor la întreaga viață socială, asigură tot mai mult un cadru superior de participare directă a celor ce muncesc la o activitate sistematică de control.

Desfășurîndu-și activitatea sub directa îndrumare a organelor și organizațiilor de partid, a organelor de stat, consiliile de control muncitoresc, constituite în urmă cu cîțiva ani, creează condiții tot mai bune exercitării rolului conducător al organizațiilor de partid, participării comuniștilor la controlul direct al înfăptuirii politicii partidului, control care asigură, în spiritul prevederilor documentelor celui de al XI-lea Congres al partidului, conducerea dinăuntru a tuturor organismelor, folosind modalități și mijloace politice adecvate, eficiente. Importanța pe care conducerea partidului și statului nostru o acordă întăririi controlului apare cu atît mai clară cu cît, așa cum se subliniază în Programul partidului, societatea trebuie „să cunoască în orice moment cum sînt gospodărite mijloacele materiale și financiare de care dispune, cum își îndeplinesc sarcinile colectivele de oameni ai muncii, cadrele de conducere, cum sînt realizate hotărîrile de partid și aplicate legile țării în toate sectoarele de activitate".

Exercitarea controlului pentru înfăptuirea unui asemenea obiectiv programatic, deci realizarea unei importante laturi a conducerii științifice a întregii societăți, presupune, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 12-13 mai a.c. **„...spirit de răspundere, exigență în muncă, pregătire corespunzătoare, politică și profesională, îndeplinirea în bune condiții a sarcinilor încredințate"**.

Parte integrantă a sistemului unitar de control, Consiliul nostru județean de control muncitoresc a acționat și acționează cu consecvență pentru înfăptuirea exemplară a hotărîrilor de partid și de stat, aducîndu-și o contribuție efectivă la stabilirea și aplicarea măsurilor pentru îndeplinirea sarcinilor ce revin județului din planul național unic de dezvoltare economică și socială. În spiritul indicațiilor conducerii de partid, de la început a fost asigurat cadrul organizatoric capabil să favorizeze o arie largă de participare la efectuarea controlului muncitoresc : competență profesională și politică, cuprinderea întregii problematici ce stă la baza vieții sociale, de stat și economice, exigență în exercitarea controlului la cotele înaltei răspunderi comuniste. De aceea, cele 31 de cadre care intră în componența Consiliului județean de control muncitoresc — membri ai Comitetului județean de partid, activiști de partid și de stat, muncitori, ingineri și tehnicieni din unitățile economice ale județului — activează în șase colective structurate în așa fel încît în sfera de activitate a fiecăruia să intre un domeniu important al vieții economice, de stat și sociale. În exercitarea acestei misiuni, pentru asigurarea nivelului răspunderii și al competenței acțiunilor, consiliul se bazează pe aportul nemijlocit a încă 38 activiști de partid și de stat, specialiști, cadre din economia județului care au contribuit la elaborarea soluțiilor, a unor propuneri valoroase, deci un larg activ obștesc.

Întreaga activitate a fost orientată asupra problemelor majore pe linia creșterii productivității muncii, folosirii integrale a capacităților de producție, încadrării în costurile de producție, reducerii consumurilor de materii prime, materiale, combustibil, a importurilor etc., cu care se confruntă unitățile economice ale județului. O atenție deosebită a fost acordată și valorificării acțiunilor de analiză și control. În acest sens este semnificativ faptul că din cele 48 acțiuni organizate în 1975 și în semestrul I a.c., 27 au fost valorificate în secretariat, 18 în biroul Comitetului județean de partid și trei în plenare.

O bună programare și organizare a acțiunilor

SPORIREA permanentă a eficienței acțiunilor de control întreprinse este un obiectiv de bază al întregii activități, experiența proprie îndreptățindu-ne să afirmăm că în finalizarea lui un loc aparte îl ocupă buna planificare a muncii. Ea se fundamentează pe hotărîrile, planurile de muncă, indicațiile Comitetului județean de partid, Consiliului popular județean, o atenție deosebită acordîndu-se tratării prioritare a problemelor majore cu care se confruntă economia județului. Se pornește de la premisa că o bună planificare a muncii asigură o corelare a acțiunilor proprii cu cele ale consiliului de control muncitoresc de la nivelul municipiului, orașelor, întreprinderilor, urmărindu-se eliminarea paralelismelor și suprapunerilor, exercitîndu-se totodată o sistematică acțiune de îndrumare a activității și de coordonare a planurilor organelor de control specializat al statului : control financiar intern, Inspecția de stat pentru protecția muncii, Inspectoratul sanitar-veterinar, Inspectoratul pentru controlul calității produselor și altele.

Activitatea din ultima perioadă a demonstrat că pentru creșterea eficienței acțiunilor nu trebuie pus pe prim plan numărul tot mai mare al acestora, ci este necesar să se urmărească creșterea spiritului de răspundere și de inițiativă în rezolvarea — cu forțele proprii din întreprinderi, șantiere, unități de transport și ale circulației mărfurilor — a problemelor vitale de maximă eficiență și actualitate, instaurarea ordinei și disciplinei în îndeplinirea sarcinilor, singura cale prin care se poate reuși, în cele mai multe cazuri, să se asigure un caracter preventiv controalelor, depistîndu-se la timp fenomenele și tendințele negative și în consecință creîndu-se premisele adoptării măsurilor menite să înlăture efectele negative în activitatea fiecărei unități economice.

Odată întocmit programul de acțiune, el trebuie îndeplinit întocmai la parametri de eficiență ridicată. În acest scop, fiecare acțiune trebuie să aibă un caracter cît mai organizat. Experiența noastră include în perimetrul acestor condiții de eficiență stabilirea, în funcție de situația concretă din unitatea analizată, de cerințele reale ale activității economice și sociale, a unor colective de control în alcătuirea cărora competența cadrelor să fie criteriul fundamental. De regulă, aceste colective își desfășoară activitatea sub conducerea nemijlocită a unui membru al biroului executiv al Consiliului județean de control muncitoresc sau activiști ai acestuia. O dată alcătuite aceste colective, nu trebuie să pornească la acțiune înainte de a cunoaște bine obiectivele urmărite, normele și metodologia de lucru, modalitatea practică de valorificare a concluziilor controlului. Referitor la această ultimă cerință am avut și avem permanent în vedere, nu simpla constatare a unor neajunsuri sau probleme, ci acordarea unui sprijin real, operativ pentru înlăturarea acestora.

La baza programelor trimestriale ale acestor organisme au stat constatările și concluziile desprinse cu ocazia controalelor efectuate în etapa precedentă. Evident că de un real ajutor în orientarea controlului muncitoresc în profunzime, la nivelul exigențelor cincinalului revoluției tehnico-științifice, au fost instruirile periodice ale activului și aparatului de partid organizate la nivele la care au fost invitate și cadrele care intră în componența consiliilor de control muncitoresc.

Problematică variată, selectată cu discernămînt

ÎNTRE condițiile eficienței muncii de control, în completarea planificării și organizării acțiunilor, o deosebită importanță prezintă alegerea cu mult discernămînt a problematicii abordate, analizate. În acest sens, acționînd tot mai mult în spiritul indicațiilor conducerii de partid, atît în cursul anului 1975, cît mai ales în primul semestru al anului curent, am aplicat metoda controalelor complexe asupra activității economice, sociale și de partid în marile unități economice din județ care față de controlul tematic evită pulverizarea forțelor și repetarea exagerată a acțiunilor de îndrumare și control. Astfel de controale au fost organizate împreună cu secțiile Comitetului județean de partid la comitetele de partid și consiliile populare din municipiul Drobeta-Turnu Severin și orașul Strehaia, precum și la Întreprinderea de vagoane, Șantierul naval, Combinatul de celuloză și hîrtie, Industria cărnii și altele. Cu acest prilej s-a făcut o evaluare critică a rezultatelor, s-au analizat neajunsurile și cauzele acestora, au fost depistate noi rezerve interne, colectivele de control sprijinind operativ și direct rezolvarea problemelor, stabilirea unor programe de măsuri pentru îmbunătățirea activității. De altfel, referindu-se la aria largă a problematicii abordate în exercitarea controlului muncitoresc, trebuie să subliniem necesitatea orientării acestuia spre problemele fundamentale, vizînd asigurarea condițiilor realizării ritmice a planului de producție, a indicatorilor de eficiență economică, în anul 1975 și primul semestru din acest an acordîndu-se de pildă prioritate analizei modului în care se realizează programele de măsuri pentru asigurarea sporului planificat al productivității muncii. În finalizarea acestei acțiuni s-a acordat un sprijin efectiv în direcția fundamentării programelor pe fiecare an al cincinalului, îndeosebi pe seama introducerii progresului tehnic, perfecționării organizării producției și a muncii, ridicării calificării muncitorilor, a celorlalte cadre din economie. Eficiența acestui complex de acțiuni s-a materializat deja în realizarea planului la productivitatea muncii în 1975 în proporție de 103 %, iar în primul semestru al anului în curs în proporție de 101,6 %, cu un spor valoric de 2 142 lei pe fiecare lucrător.

Făcîndu-și din indicațiile secretarului general al partidului cu privire la îndeplinirea planurilor tehnice ale întreprinderilor un obiectiv de importanță majoră, Consiliul județean de control muncitoresc a urmărit în întreprinderile industriale măsurile adoptate și rezultatele obținute în asimilarea de produse noi și reproiectare, extinderea tehnologiilor moderne de fabricație. Influența acestor acțiuni s-a concretizat imediat în sporirea preocupărilor organelor și organizațiilor de partid, a consiliilor oamenilor muncii, realizîndu-se numai în primul semestru peste 90 % din sarcinile de asimilare a noi produse pe acest an, 65 % din cele de extindere a tehnologiilor noi și 78 % din temele de cercetare prevăzute. Dacă la toate acestea adăugăm preocupările manifestate permanent pentru reducerea consumurilor, de materii prime, materiale, combustibil și energie sau cele pentru extinderea acțiunilor de limitare a importurilor — concretizate în renunțarea, pînă în prezent, la materii prime, materiale și piese de schimb în valoare de peste 650 000 lei valută — precum și acțiunile întreprinse în direcția sporirii calității producției, îmbunătățirii activității de investiții, circulației mărfurilor și prestărilor de servicii către populație, creșterii eficienței în agricultura județului, avem o imagine clară asupra ariei problematice, deosebit de largi, pe care s-au desfășurat acțiunile Consiliului județean de control muncitoresc.

Răspundere și exigență în finalizarea măsurilor

RĂMÎNÎND încă în perimetrul relatării propriei experiențe, a stilului și metodelor de lucru, trebuie să subliniem grija manifestată pentru cuprinderea în sfera acțiunilor de control a tuturor problemelor, urmărirea soluționării lor pînă la capăt. În acest scop, am introdus un sistem de evidență a urmăririi îndeplinirii hotărîrilor pe bază de scadențar, în care sînt trecute sarcinile, hotărîrile de partid și de stat, precum și cele proprii, termenele de realizare, responsabilitățile concrete.

Periodic, organizațiile de partid și consiliile oamenilor muncii din unitățile controlate raportează biroului sau secretariatului Comitetului județean de partid stadiul de realizare a măsurilor adoptate cu ocazia controalelor, rezultate obținute în îmbunătățirea activității economice, sociale și de partid. Organizarea de plenare ale consiliului, la care participă și activul obștesc, alte cadre cu munci de răspundere, s-a dovedit a fi o măsură eficientă pentru creșterea exigenței în exercitarea atribuțiilor, urmărirea directă a felului în care se îndeplinesc măsurile adoptate.

Fără îndoială că și permanentizarea practicii în virtutea căreia organele și organizațiile de partid să cunoască și să dezbată operativ concluziile și constatările consiliilor de control muncitoresc va conduce la valorificarea eficientă a controlului, la unirea eforturilor tuturor factorilor interesați în adoptarea unor soluții optime, în dezvoltarea calitativă a fiecărui domeniu de activitate.

Putem afirma cu deplin temei că grija pentru perfecționarea propriului stil de muncă este extinsă și în ce privește activitatea consiliilor de control muncitoresc de la nivelul municipiului, orașelor, ale întreprinderilor, sprijin acordat pe întreaga filieră a activității de control.

Evident, există și o serie de neajunsuri, pentru înlăturarea cărora ne-am alcătuit, deja, un riguros program de lucru. Obiectivele acestuia vizează în principal întărirea rolului consiliului de control de la nivelul municipiului, orașelor și întreprinderilor, prin revederea structurii acestora, avîndu-se la bază criteriul reprezentativității elementului muncitoresc, corelarea mai bună a acțiunilor în vederea eliminării în continuare a paralelismelor și repetării la intervale scurte a controalelor, depistarea mai exactă a cauzelor neajunsurilor dintr-o unitate sau alta și urmărirea eliminării acestora în timpul cel mai scurt, asigurîndu-se pe toate căile sporirea eficienței acțiunilor de control, ridicarea întregii activități economice, sociale și de stat din județul nostru la nivelul exigențelor formulate cu atîta claritate de documentele de partid, în cuvîntările secretarului general al partidului.

ANALIZA DINAMICĂ A EFICIENŢEI ACŢIUNILOR DE COOPERARE ECONOMICĂ INTERNAŢIONALĂ (I)

● **Ce determină necesitatea de a trece de la evaluarea eficienţei investiţiilor la un moment dat,** la un sistem de control şi reglare permanentă a procesului ● Specificul **acţiunilor de cooperare şi livrări complexe trebuie să se regăsească şi în modul de evaluare a eficienţei lor** ● **Actualizarea** — sau „determinarea valorii prezente a unor cheltuieli şi venituri viitoare" — **devine o uzanţă în fundamentarea contractelor de comerţ şi cooperare internaţională.**

DEZVOLTAREA în ritmuri înalte pe care o înregistrează activitatea de cooperare economică internaţională a ţării noastre, perspectivele de creştere în continuare a volumului schimburilor economice externe pe care România le realizează pe această cale justifică acordarea unei atenţii sporite evaluării eficienţei economice şi rentabilităţii financiare a acestor acţiuni.

Cooperarea economică internaţională este o activitate destul de eterogenă, realizîndu-se în practică printr-o varietate de forme specifice (societăţi mixte de producţie şi de comercializare ; explorări şi exploatări miniere ; livrarea de instalaţii la cheie ş.a.), care au însă o caracteristică economico-financiară comună : depunerea unor eforturi în perioada iniţială (investirea de fonduri, livrări de produse sau executarea de lucrări, acordarea de credite în valută etc.), în scopul de a obţine efecte în perioada imediat următoare (materii prime, produse ale obiectivelor construite, beneficiul la fondurile alocate acţiunii respective etc.). Din acest punct de vedere, majoritatea acţiunilor de cooperare pot fi asimilate investiţiilor din ramurile economice, fiind supuse aceloraşi cerinţe şi exigenţe.

Întrucit în nici o ţară din lume fondurile umane, materiale şi băneşti nu sînt disponibile în mod nelimitat, fiind supuse unei multitudini de restricţii în spaţiu şi în timp, se pune în mod necesar problema utilizării lor judicioase, prin investirea în acele acţiuni care asigură o valorificare optimă.

Apare astfel evident faptul că, pentru a stabili oportunitatea participării la o acţiune de cooperare internaţională, criteriul hotăritor trebuie să-l constituie compararea efectelor ce pot fi obţinute ca urmare a realizării acţiunii cu eforturile prevăzute a fi depuse în acest scop.

Întrucit sistemul de indicatori, cu ajutorul cărora se face analiza problemelor amintite nu este specific şi unitar, credem că trebuie continuu perfecţionat.

In activitatea curentă de cooperare economică internaţională se folosesc în prezent următoarele categorii de indicatori: **indicatori de eficienţă a investiţiilor interne** (prevăzuţi în H.C.M. nr. 900/1970 — ca, de exemplu : valoarea totală a investiţiilor, din care volumul lucrărilor de construcţii-montaj ; preţul de cost pe unitatea de produs ; beneficiul şi acumulările anuale ; durata de recuperare a investiţiei ; rentabilitatea (veniturile raportate la costuri) ; investiţia specifică ; productivitatea muncii etc. ; **indicatori de eficienţă ai exportului de produse** — cum sînt : cursul de revenire brut şi net, aportul valutar, preţul utilajelor per tonă ş.a. ; unii **indicatori rezultaţi din cerinţele practicii** din acest domeniu — de pildă : rata de recuperare a capitalului din beneficiul net ; rata beneficiului în raport cu capitalul social ; aportul valutar pe om/lună ; influenţa asupra balanţei de plăţi externe etc.

Aceşti indicatori, pe lingă că au o structură neadaptată deplin la specificul acţiunilor de cooperare internaţională, prezintă dezavantajul de a nu putea surprinde dinamica fenomenelor şi proceselor economice ; ei se referă fie la valori globale, obţinute prin însumarea unor date necomparabile, fie la valori anuale nediferenţiate din perioada de derulare a acţiunii, fie la indici rezultaţi din raportarea unor astfel de valori. În acest mod este neglijată influenţa pe care deprecierea în timp a valorilor prezente o exercită asupra eficienţei acţiunii, ca urmare a faptului că efortul iniţial pe de o parte apare în evidenţe eşalonat în tot cursul perioadei de realizare a obiectivului, iar pe de altă parte efectele se obţin treptat, de multe ori într-un număr mare de ani, corespunzător perioadei de derulare a acţiunii.

Totodată, indicatorii de mai sus prezintă şi inconvenientul lipsei de convergenţă : aplicaţi aceleiaşi acţiuni, dau rezultate diferite ; aplicaţi la selecţionarea variantei optime, duc uneori la soluţii contradictorii. Astfel, indicatorul „durata de recuperare a investiţiei totale", folosit în prezent cu prioritate în analiza acţiunilor de tip productiv, clasifică la egalitate din punctul de vedere al eficienţei două sau mai multe obiective, care dau rezultate anuale egale, dar au durate de funcţionare total diferite — în timp ce majoritatea celorlalţi indicatori nu diferenţiază variantele cu rezultate globale asemănătoare, dar prezentînd deobesiri esenţiale din punctul de vedere al mărimii şi eşalonării în timp a rezultatelor anuale.

În ceea ce priveşte indicatorii de eficienţă ai exportului de produse, aceştia au fost preluaţi în activitatea de cooperare economică internaţională prin extinderea sferei lor de aplicativitate ; dacă aceşti indicatori sînt, într-o oarecare măsură, semnificativi în aprecierea eficienţei exporturilor de produse omogene, fungibile, care fac obiectul tranzacţiilor uzuale de comerţ exterior, ei devin neoperanţi în analiza acţiunilor de cooperare datorită caracterului complex, neomogen, dinamic şi nerepetitiv al acestora.

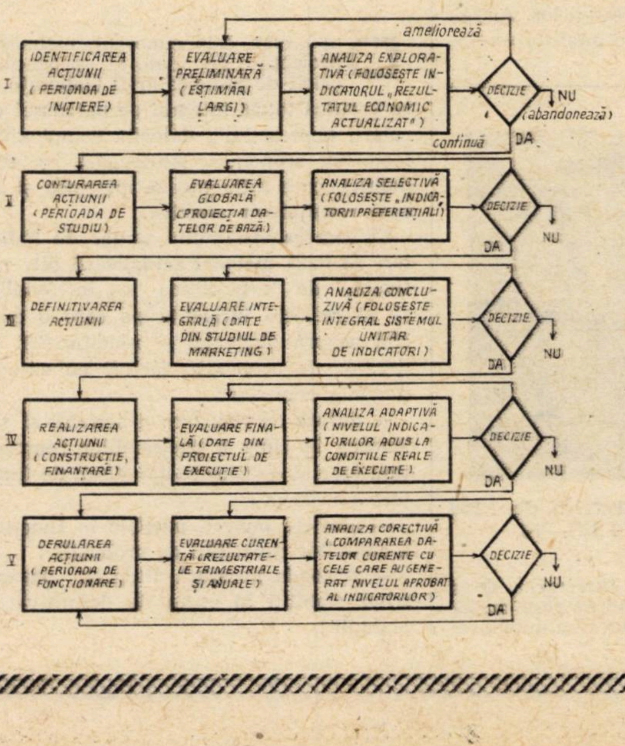
I
IDENTIFICAREA ACŢIUNII (PERIOADA DE INIŢIERE)
EVALUARE PRELIMINARĂ (ESTIMĂRI LARGI)
ANALIZA EXPLORATIVĂ (FOLOSEŞTE INDICATORUL „REZULTATUL ECONOMIC ACTUALIZAT")
DECIZIE
amelioreazā
NU (abandonează)
DA
continuă
II
CONTURAREA ACŢIUNII (PERIOADA DE STUDIU)
EVALUAREA GLOBALĂ (PROIECŢIA DATELOR DE BAZĂ)
ANALIZA SELECTIVĂ (FOLOSEŞTE „INDICATORII PREFERENŢIALI")
DECIZIE
NU
DA
III
DEFINITIVAREA ACŢIUNII
EVALUARE INTEGRALĂ (DATE DIN STUDIUL DE MARKETING)
ANALIZA CONCLUZIVĂ (FOLOSEŞTE INTEGRAL SISTEMUL UNITAR DE INDICATORI)
DECIZIE
NU
DA
IV
REALIZAREA ACŢIUNII (CONSTRUCŢIE, FINANŢARE)
EVALUARE FINALĂ (DATE DIN PROIECTUL DE EXECUŢIE)
ANALIZA ADAPTIVĂ (NIVELUL INDICATORILOR ADUS LA CONDIŢIILE REALE DE EXECUŢIE)
DECIZIE
NU
DA
V
DERULAREA ACŢIUNII (PERIOADA DE FUNCŢIONARE)
EVALUARE CURENTĂ (REZULTATELE TRIMESTRIALE ŞI ANUALE)
ANALIZA CORECTIVĂ (COMPARAREA DATELOR CURENTE CU CELE CARE AU GENERAT NIVELUL APROBAT AL INDICATORILOR)
DECIZIE
NU
DA

ECONOMIE NATIONALA

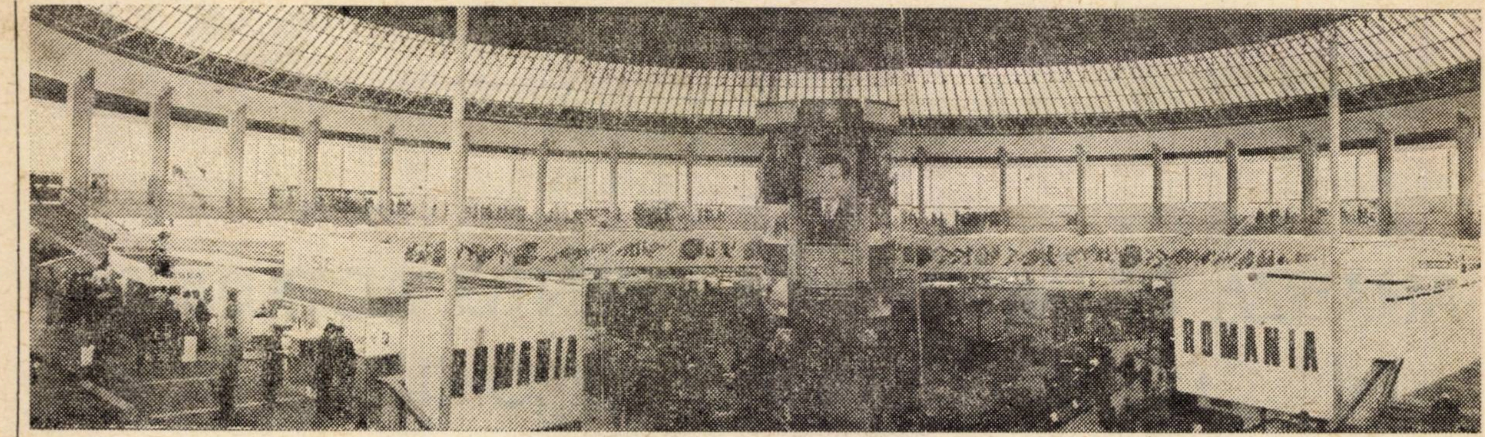

Vedere panoramică din interiorul pavilionului central al Tîrgului Internațional București

În situația arătată, se impune cu necesitate înlocuirea indicatorilor folosiți în prezent, cu un sistem de indicatori pertinent, adecvat caracterului dinamic al analizelor economice moderne. În cele ce urmează, vom prezenta **un sistem nou de indicatori de eficiență economică și de rentabilitate financiară, destinat analizei complexe și sistematice a acțiunilor de cooperare economică internațională sub aspectul evaluării raportului dintre efectele obtenabile și eforturile prevăzute în proiecte sau în studiile de fezabilitate** — sistem ce poate fi folosit ca instrument de bază în fundamentarea deciziei de participare la aceste acțiuni.

De la început trebuie însă precizat faptul că noii indicatori, deși au la bază o metodă științifică de calcul și formează un sistem unitar și convergent de analiză a eficienței și rentabilității acțiunilor de cooperare economică internațională, nu pot rezolva prin ei înșiși toate problemele acestei activități. Aplicarea lor este concepută în cadrul unui proces amplu și continuu de fundamentare a deciziei în diferitele etape de existență a unei acțiuni de cooperare, pe baza adîncirii succesive a conținutului evaluării și analizei acțiunii, proces ale cărui principale secvențe sînt redate în schema din pagina **11.**

Definitivarea acțiunilor de cooperare este o operație laborioasă și în general foarte costisitoare, particularitate care impune efectuarea unor analize competente încă din perioada de inițiere a lor. Astfel, dacă primele rezultate ale analizei explorative sînt negative, iar încercarea de a îmbunătăți soluțiile în cadrul restricțiilor formulate nu duce la conturarea unor perspective încurajatoare, atunci acțiunea trebuie în mod hotărît respinsă. Invers, în cazul conturării unor rezultate pozitive fluxul procesului decizional continuă, parcurgînd aceleași trepte de analiză în fiecare din etapele următoare.

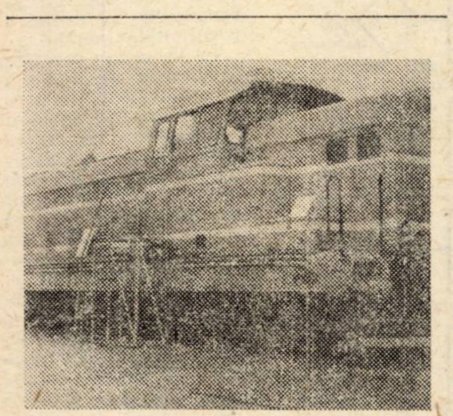

Locomotiva diesel-electrică de 1 250 C.F expusă la T.I.B. '76

Momentul cel mai important al procesului amintit îl reprezintă etapa de definitivare a acțiunii de cooperare, în care rolul decisiv îl are evaluarea integrală a obiectivului pe baza datelor furnizate de studiul de marketing ; acesta trebuie să furnizeze datele hotărîtoare pentru fundamentarea deciziei de participare la acțiunile de tip productiv. În funcție de condițiile de piață, de particularitățile cererii, de strategia de marketig adoptată, se determină produsul, tehnologia de producție, deci și volumul investiției inițiale ; se estimează volumul vînzărilor și al producției anuale ; se apreciază curba ciclului de viață a produsului, deci și momentul alocării unor fonduri suplimentare pentru revitalizarea acestuia, sau momentul abandonării activității.

Din experiența de pînă în prezent, se constată că problemele cele mai complicate au apărut în legătură cu lipsa unor studii competente de marketing, situație care se cere remediată prin intensificarea eforturilor pentru **generalizarea aplicării conceptului și metodelor de marketing în țara noastră.**

După cum este cunoscut, estimările, proiecțiile de date și prognozele, oricît de judicios ar fi elaborate, nu se verifică totuși integral pe parcursul derulării unei acțiuni, datorită complexității factorilor economici, tehnologici, sociali și politici, care influențează mărimea și natura rezultatelor efective.

Elaborarea sistemului unitar de indicatori pe baza metodei actualizării este motivată, de necesitatea ca în analiză, să se reflecte influența pe care o exercită asupra eficienței și rentabilității acțiunilor de cooperare factori cu caracter dinamic, cum sînt :

— **durata** de realizare a acțiunii și eșalonarea în timp a cheltuielilor reprezentînd efortul de construcție și/sau de finanțare a acesteia ;

— efectele punerii **parțiale** în funcțiune a anumitor capacități de producție ;

— perioada necesară atingerii **parametrilor** stabiliți în etapa de definitivare a acțiunii ;

— perioada de **funcționare** eficientă a obiectivului ;

— perioada de **declin a** activității analizate ;

— durata de **rambursare** și nivelul dobînzilor la acțiunile finanțate din credite pe termen mediu și lung ;

— deprecierea **monetară** și valutară pe perioada de realizare și derulare a acțiunii.

Metoda actualizării, ținînd seamă de deprecierea în timp a valorilor prezente, asigură comparabilitatea, la un moment dat, a valorilor reprezentînd atît eforturile depuse, cît și efectele obtenabile ca urmare a realizării unei acțiuni de cooperare, ceea ce permite extinderea calculelor și analizei la întreaga durată de viață a obiectivului vizat. În consecință, este necesar ca în perioada de derulare a acțiunilor de cooperare să se urmărească neîntrerupt concordanța dintre rezultatele obținute și cele scontate, în vederea efectuării unor corecții permanente, care să asigure încadrarea activității curente în limitele de eficiență sau de rentabilitate aprobate. Acest aspect de autocontrol, de autoreglare a activității de cooperare economică internațională prin intermediul informației de feed-back, lipsește însă în practica noastră actuală din acest domeniu.

După cum rezultă și din schema prezentată, decizia de abandonare a acțiunii poate interveni și în ultimele două etape, de realizare și de derulare a acesteia, în cazul în care analiza economică evidențiază înregistrarea unor rezultate negative cu caracter de durată.

Noul **sistem unitar de indicatori ai eficienței și rentabilității acțiunilor de cooperare economică internațională** se caracterizează și prin faptul că se înscrie cu ușurință în procesul decizional pe care l-am schițat, contribuind totodată la o mai bună fundamentare a acestui gen de acțiuni economice de importanță majoră. Capacitatea sistemului unitar de indicatori de a răspunde în mod eficace la cerințele, atît de variate, de analiză a activității de cooperare este legată de unele trăsături distincte ale acestui sistem, ce vor fi prezentate într-unul din numerele viitoare ale revistei.

Alex. IORDĂCHESCU

METODOLOGIA DE PLANIFICARE ÎN CONFRUNTARE CU EXIGENȚELE DEZVOLTĂRII (I)

Caracterul unitar, închegat al planului

În procesul general al construcției socialiste în țara noastră, Congresele al IX-lea, al X-lea și al XI-lea și Conferințele naționale din 1967 și 1972 ale Partidului Comunist Român, prin măsurile stabilite, concepute într-o largă și dinamică viziune, intim legate de gîndirea creatoare a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** au declanșat ample acțiuni de perfecționare în toate domeniile vieții economice și sociale, care au asigurat accentuarea dezvoltării economice calitative a țării, creșterea economico-socială accelerată a României.

Pornind de la principiul verificat de viață, că rolul dirijării conștiente a proceselor economico-sociale crește tot mai mult pe măsura înaintării societății pe drumul edificării noii orînduiri, partidul a acordat și acordă în continuare o atenție majoră **perfecționării planificării.** Corespunzător acestei concepții, în activitatea de elaborare a planului național unic de dezvoltare economico-socială se urmărește permanent studierea aprofundată, orientatarea și conducerea tuturor proceselor tehnico-economice și sociale, aflate în continuă transformare sub influența crescîndă a revoluției științifico-tehnice contemporane. Drept urmare, în planul național unic se înglobează întreaga activitate economico-socială, fapt care îi conferă semnificația unui **concept integral și unitar,** reflectînd unitate de acțiune și interacțiune dialectică dintre multiplele laturi și domenii ale întregii noastre societăți.

Astfel conceput, planul național unic, elaborat la scara întregii societăți, constituie instrumentul de materializare a politicii de interes general, prin care se asigură coordonarea în ansamblu a procesului de reproducție socialistă lărgită, creșterea susținută a forțelor de producție, dezvoltarea armonioasă a tuturor sectoarelor vieții sociale, întărirea permanentă a proprietății socialiste și perfecționarea noilor relații de producție, folosirea unitară a factorilor economico-sociali (a sistemelor de cointeresare materială, de finanțare și creditare, de prețuri, de relații contractuale ș.a.). Toate acestea în vederea concentrării tuturor resurselor și mijloacelor țării și orientării lor în direcția edificării unei economii moderne, eficiente, capabile să asigure un înalt nivel de trai și civilizație întregului popor.

Planurile de dezvoltare economico-socială reprezintă o sinteză a **dezvoltării** continue a proceselor ce au loc în întreaga viață socială, în cadrul cărora se îmbină armonios tendințele mai vechi, care și-au dovedit viabilitatea, cu tendințele noi, caracteristice stadiului propriu fiecărei etape ,potrivit strategiei elaborate de partid, care ține seama de posibilitățile interne, actuale și de perspectivă, de tendințele ce se conturează pe plan mondial, de implicațiile revoluției științifico-tehnice contemporane. În această orientare, răspunzînd necesității de a asigura continuitatea în activitatea de planificare, s-a trecut la elaborarea, pe toate treptele organizatorice, a **prognozelor pe termen lung,** în vederea conturării liniilor directoare a principalelor proporții, care să stea la baza deciziilor politice cu caracter strategic.

Pe această cale s-a făcut un progres important pe linia fundamentării științifice a direcțiilor dezvoltării economico-sociale pe perioada planurilor cincinale, s-au creat condiții pentru ca în procesul elaborării planurilor cincinale să se acorde o atenție mai mare concretizării tuturor obiectivelor stabilite prin directive, căilor și mijloacelor necesare realizării acestor obiective, pe fiecare an în parte ; a sporit rolul planurilor anuale din planurile cincinale, în actualizarea și îmbunătățirea acestora cu scopul de a folosi cît mai rațional și avantajos elementele noi care apar în procesul îndeplinirii lor.

În condițiile creșterii complexității vieții economico-sociale, pentru ridicarea pe o treaptă superioară a conținutului planului naținoal unic, potrivit cerințelor lărgirii democrației socialiste și asigurării dezvoltării armonioase, echilibrate și eficiente a fiecărei ramuri, a fiecărei unități administrativ-teritoriale, a fiecărei unități economico-sociale, precum și a economiei naționale în ansamblu, s-a hotărît ca **elaborarea planului național unic să se realizeze în triplu profil — de ramură, teritorial și departamental** — pe baza propunerilor unităților economico-sociale. Acest mod de abordare în elaborarea și fundamentarea planurilor noastre de dezvoltare economico-socială asigură ancorarea lor în realitățile concrete, îmbinarea armonioasă și corelarea judicioasă a tuturor activităților pe ansamblul economiei, pe ramuri și pe teritoriu, contribuie la mobilizarea și valorificarea tuturor resurselor, la sporirea eficienței în toate sectoarele, duce la amplificarea participării factorilor de răspundere, a maselor largi de oameni ai muncii în conceperea, dirijarea și realizarea proceselor economice și sociale, determină o conlucrare mai strînsă între unitățile economico-sociale și organele locale în formularea și coordonarea propunerilor lor. Prin toate acestea planul devine o **creație colectivă, expresia voinței poporului român,** proprietar al bogățiilor naturale ale țării și a bunurilor pe care le făurește.

Urmărind rezolvarea unor probleme ce se ridică pentru atingerea obiectivelor în diferite domenii sau sectoare de activitate de o deosebită importanță pentru dezvoltarea economico-socială, în ultimii ani au fost introduse în practica planificării **programelor speciale**. Aceste programe, cu caracter complex — constituite ca programe naționale, cu orizonturi de 10—35 ani, programe speciale de perspectivă, cu orizonturi de 10 ani, precum și ca programe pentru fundamentarea planurilor cincinale și anuale — au menirea să definească într-o manieră multilaterală și de perspectivă, nu numai diversele aspecte proprii domeniilor sau sectoarelor respective ci și implicațiile și efectele economico-sociale legate de rezolvarea problemelor examinate. Programele urmăresc astfel tratarea de ansamblu a problemelor — indiferent de apartenența lor departamentală (organizatorică) — cu luarea în considerare a relațiilor de interacțiune cu sectoarele de activitate care au legătură cu obiectivele programului respectiv.

Îmbinarea organică a planificării de perspectivă cu cea curentă, a planificării centrale cu cea de pe celelalte eșaloane, pornind de la realitatea interdependențelor ce se creează în procesul dezvoltării economico-sociale, urmărește proiectarea și dimensionarea, la scara economiei naționale, a celor mai eficiente proporții, corelații și priorități, care vizează realizarea unei stări de proporționalitate în stare să asigure o dezvoltare armonioasă și echilibrată a procesului reproducției socialiste lărgite, dinamismul demografic — factor fundamental al potențialului național, — sporirea avuției naționale, accelerarea progresului economico-social și al creșterii nivelului de trai al populației și ,pe această bază, înlăturarea decala-

Toma MELINTE

Directorul Centrului de studii și cercetări pentru planificare al Comitetului de Stat al Planificării

(Continuare în pag. 21)

Ecouri la dezbaterea „R. E.“ „Organizarea organizatorilor“

PRODUCȚIA ȘI MUNCA – ORGANIZATE LA NIVELUL ÎNZESTRĂRII TEHNICE

Eforturile susținute ale statului nostru pentru dotarea și modernizarea întreprinderilor și secțiilor de producție impun cu tot mai multă acuitate o concordanță deplină între gradul de înzestrare tehnică și nivelul de organizare a producției și a muncii.

Pornind de la prețioasele indicații date de secretarul general al partidului, organele colective de conducere din unitățile economice au, astăzi mai mult ca oricînd, datoria de a se preocupa continuu de problemele majore referitoare la : organizarea muncii — vizînd perfecționarea proceselor de muncă, îmbunătățirea organizării locurilor de muncă și a condițiilor de lucru ; organizarea producției — vizînd cooperarea, utilizarea modelelor matematice pentru planificarea, programarea și urmărirea producției, perfecționarea produselor și îmbunătățirea calității acestora ; organizarea conducerii întreprinderilor — vizînd aplicarea pe scară largă a celor mai moderne forme și metode de conducere.

În rîndul colectivelor a tot mai multe unități industriale din județul Cluj se afirmă concepția că **cincinalul actual, al revoluției științifice și tehnice, trebuie să însemne nu numai ridicarea gradului de înzestrare cu tehnică modernă, ci include ca parte integrantă și procesul unei continue perfecționări a conducerii și organizării producției și a muncii.** Ca rezultat al acțiunilor consecvente pe această linie, în primele 9 luni din 1976 industria județului și-a realizat planul producției globale în proporție de 103,7% al producției-marfă 104.9% iar productivitatea muncii 101,7%.

O contribuție de seamă la obținerea acestor rezultate au adus-o elaborarea și aplicarea în practică a unor studii și proiecte de organizare a producției și a muncii, care au vizat în principal introducerea unor forme moderne de programare, lansare și urmărire a producției, perfecționarea sistemelor de diviziune și cooperare în muncă între compartimentele întreprinderilor și între întreprinderi, organizarea mai bună a locurilor de muncă și aplicarea de măsuri ergonomice, îmbunătățirea activității de aprovizionare și desfacere, de întreținere și reparare a utilajelor, raționalizarea sistemelor informaționale și de evidență și altele.

La Întreprinderea de produse din ceramică fină pentru construcții, de pildă, aplicarea studiului privind procedeul de execuție a plăcilor de gresie decorate și glazurate are ca efect o producție suplimentară de 3,8 milioane de lei și o economie relativă de personal de 46 angajați. La întreprinderea de tricotaje „Someșul“, raționalizarea fluxului tehnologic a condus la creșterea gradului de ocupare a personalului auxiliar și la o mai bună organizare a locurilor de muncă, eficiența economică materializîndu-se în creșterea producției cu 140 mii buc. tricotaje și o economie relativă de personal de 122 angajați. Aplicarea acordului global la întreprinderea „Farmec“ a mărit productivitatea muncii cu 3,3%, rezultînd o economie relativă de personal de 27 angajați. La „Armătura“, implementarea studiului privind programarea încărcării utilajelor cu ajutorul calculatorului Felix C 256 a creat posibilitatea realizării unei producții peste plan de aproape 20%. În cadrul Întreprinderii poligrafice, unde consiliul oamenilor muncii a atras în activitatea de organizare a producției și a muncii — pe lîngă cadrele proprii ale unității — și specialiști din afară (îndeosebi de la Institutul politehnic), s-a obținut o îmbunătățire considerabilă a condițiilor de lucru ; locurile de muncă de la atelierele monotastat, pregătirea paginației, culegere constituie acum, după opinia noastră, un model de organizare, ceea ce a contribuit la înlăturarea apariției premature a oboselii și a îmbolnăvirilor. Preocupări și acțiuni eficace pot fi citate și de la alte întreprinderi din municipiu și județ.

● Experiență pozitivă în județul Cluj ● De ce nu se generalizează rezultatele bune din unele întreprinderi ? ● Avatarurile inerției ● Un apel la adresa ministerelor și centralelor industriale.

Cabinetul județean pentru probleme de organizare științifică a producției și a muncii sprijină unitățile economice în elaborarea și aplicarea studiilor, prin colectivele de specialiști atît din întreprinderi cît și din învățămîntul superior, care contribuie la stabilirea soluțiilor și acordă asistență tehnică la implementarea acestora, pînă la obținerea eficienței economice preconizate.

Anul trecut, de pildă, cabinetul a elaborat 24 de studii, a căror eficiență economică s-a ridicat la peste 27 milioane de lei. Unele dintre ele pot fi generalizate în întreprinderi similare din alte județe (organizarea transportului și depozitării panourilor mari prefabricate la Trustul județean de construcții ; perfecționarea calculului retribuției personalului din unitățile de construcții ; îmbunătățirea sistemului informațional și urmărirea debitorilor în sistemul de rate la I.C.S. produse industriale — studiu deja aplicat cu bune rezultate și la întreprinderile cu acest profil din Iași și Timișoara ; stabilirea programelor de fabricație ținînd seama de capacitatea secției de prelucrări mecanice la „Armătura“-Cluj-Napoca.

1976, anul de start în cincinalul revoluției științifice și tehnice, marchează o accentuare a acestor preocupări. Au fost sau sînt în curs de elaborare și aplicare o serie de teme cu eficiență economică deosebită : organizarea locurilor de muncă la atelierul de forjă și ambutisare pentru prelucrarea la cald a capacelor de recipienți în gama de Dn 2.000—4 000 mm (studiu efectuat pentru Întreprinderea de utilaj chimic-Făgăraș), avînd ca efect realizarea unui beneficiu suplimentar de 22,6 milioane de lei și o creștere a producției globale cu 43,2 milioane de lei anual ; elaborarea grafului-rețea coordonator după metoda drumului critic pentru dezvoltarea și profilarea întreprinderii „Tehnofrig“-Cluj-Napoca (etapa a IV-a) ; aplicarea analizei valorii la procesul de verificare și sortare a rulmenților vechi și noi pentru locomotivele LDH la întreprinderea „16 Februarie“-Cluj-Napoca ș.a., care prezintă posibilități de generalizare în toate întreprinderile cu profil asemănător din țară.

Ținînd cont de experiența acumulată, ne gîndim ca în anii viitori, activitatea noastră de ajutorare a unităților economice pentru mai buna organizare a producției și a muncii să vizeze în principal următoarele aspecte :

— **mobilizarea unui număr mai mare de cadre din institutele clujene de învățămînt superior** care, în colective mixte cu specialiști din producție, să contribuie la **rezolvarea unor probleme care depășesc posibilitățile întreprinderilor ;**

— pornind de la ideea promovării în procesul de producție a celor mai noi tehnici și metode care să conducă la reducerea cheltuielilor de producție, concomitent cu creșterea gradului de funcționalitate a produselor care să confere acestora noi valențe de competitivitate pe piețele de desfacere, să orientăm activitatea compartimentelor de concepție în vederea **utilizării analizei valorii** — metodă deosebit de eficientă și care a dat rezultate bune acolo unde a fost aplicată cu competență ;

— în vederea depistării și valorificării operative a **rezervelor de creștere a productivității muncii** în întreprinderile industriale, să antrenăm un efectiv mai larg de specialiști din cadrul activului obștesc pentru efectuarea de analize periodice și stabilirea de măsuri care să mărească eficiența activității în acest domeniu.

Rezultatele bune obținute trebuie interpretate însă în lumina necesităților și a posibilităților existente în fiecare întreprindere și pe ansamblul industriei județului. Considerînd-o într-o astfel de optică globală, trebuie recunoscut că **în activitatea de organizare științifică a producției și a muncii există încă mult loc pentru mai bine.** Nu peste tot cadrele de conducere acordă atenția cuvenită acestui principal instrument pentru obținerea de rezultate economice maxime cu cheltuieli minime, printr-o mai completă utilizare a potențialului material și uman existent în fiecare unitate.

Astfel, în unele întreprinderi **activitatea de organizare a producției și a muncii a rămas la nivelul conferințelor, expunerilor, dezbaterilor sau simpozioanelor cu caracter teoretic,** fără să îmbrace caracterul unor **acțiuni concrete, cu măsuri eficiente** care să se regăsească în spor de producție, productivitate mărită sau reducerea cheltuielilor de producție. Neexistînd o preocupare susținută și ordonată pentru stabilirea și realizarea unor obiective precise, uneori sînt prezentate drept studii de organizare unele referate de necesitate, informări mai mult sau mai puțin utile, fără să întrunească nici cele mai elementare reguli ale unei cercetări care în final să evidențieze o anumită eficiență economică.

Nu rare sînt cazurile cînd **această acțiune a fost încredințată unor cadre cu mai puțină autoritate și pregătire în domeniu,** fapt care constituie un handicap în atragerea celorlalți specialiști la elaborarea de studii și proiecte. Este tot atît de adevărat că nici conducerile unităților economice nu au uzat de drepturile acordate prin regulamentul de organizare și funcționare, pentru a delega autoritatea și a acorda compartimentelor de organizare (acolo unde ele mai există ca atare) împuterniciri menite să conducă la impulsionarea acestei activități.

Datorită faptului că în ultimul timp nu se mai urmărește prin „Ind 8“ eficiența economică rezultată pe seama activității de organizare, aceasta se stabilește **empiric, arbitrar,** fără o evidență riguros întocmită și urmărită. Acest fapt conduce la aprecieri generale, toate rezultatele obținute fiind puse pe seama organizării — chiar cînd, în fapt, aceasta nu există.

În sfîrșit, dificultățile ce apar în **asigurarea fondurilor necesare pentru efectuarea și implementarea studiilor** și raționalizarea fluxurilor de producție — fonduri de care dispun centralele industriale și ministerele — diminuează mult posibilitățile unităților economice de a putea acționa **eficient și rapid,** atunci cînd interesele producției o **reclamă.**

Situa**ția** arătată **impune** măsuri urgente; **considerăm** că trebuie început **cu organizarea științifică a însăși activității de organizare din întreprinderi***). Ministerele, centralele industriale, organele cu răspunderi și competență în acest domeniu să sprijine efectiv unitățile industriale, printr-o **îndrumare și un control eficient, competent, concret și calificat pentru creșterea rolului și aportului activității de organizare în ansamblul acțiunilor pentru sporirea continuă a rentabilității generale a activității economice.**

dr. Traian PINTEA

directorul Cabinetului pentru
probleme de organizare
al județului Cluj

ing. N. RUSU
ing. A. BOER

---

*) Revista economică, nr. 32 din 13 august 1976.

PENTRU SIMPLIFICAREA ȘI RAȚIONALIZAREA DOCUMENTAȚIEI BANCARE

PE LINIA sarcinilor privind raționalizarea evidenței în unitățile socialiste, băncile au fost preocupate, în ultimii ani, de simplificarea și raționalizarea evidenței și a documentației bancare, acțiune prin care s-au urmărit — și s-au realizat în bună măsură — eliminarea paralelismelor, lărgirea perioadelor de întocmire și raportare a informațiilor, reducerea numărului de exemplare al documentelor, renunțarea la elementele inutile și menținerea pe documente a datelor absolut necesare, culegerea inițială a datelor cu prelucrarea lor multiplă ulterioară și folosirea multiplă a aceluiași document bancar.

Totuși, documentația bancară poate fi, după opinia noastră, simplificată și raționalizată în continuare, prin unificare și reproiectare, fructificîndu-se astfel noi rezerve de reducere a volumului de muncă, a consumului de materiale și a costului prelucrării datelor pe care le conțin.

Un exemplu edificator și meritoriu al preocupării pentru simplificarea și raționalizarea în continuare a documentației bancare îl constituie experimentarea, la unitățile operative ale Băncii Naționale din județele Dîmbovița și Mureș, a documentului unificat „factură cu dispoziție de plată (încasare)“.

Reușita experimentării, concretizată în achitarea în termen a majorității covîrșitoare a documentelor supuse experimentării, concomitent cu ponderea neînsemnată a refuzurilor și trecerea lor la restanță de pînă la 2%, denotă eficiența documentului experimentat. Eficiența sa se concretizează, de asemenea, în crearea posibilităților de identificare mai operativă a încasărilor, accelerarea efectuării lor, eliminarea unor corespondențe dintre furnizorii de mărfuri și plătitori, precum și contopirea a două documente — dispoziția de plată și cea de încasare — într-unul singur. Totodată, s-a facilitat prelucrarea automată a datelor din activitatea bancară la calculatorul electronic.

Totuși, după opinia noastră, unificarea experimentată se situează sub nivelul posibilităților reale de simplificare. Ea se rezumă la unirea dispoziției de plată cu cea de încasare — dîndu-i-se, după caz, denumirea de „plată“ sau de „încasare“ (așa cum a mai fost, de fapt, într-o perioadă din trecut) — și la eliminarea facturii-talon.

O soluție necesară și posibil de realizat pentru o simplificare mai substanțială o constituie, după părerea noastră, **unificarea într-un singur document a tuturor documentelor bancare folosite în prezent, în relațiile dintre bănci și unitățile socialiste, pentru virarea sumelor datorate,** din conturile unităților socialiste cumpărătoare, respectiv plătitoare, în conturile unităților socialiste furnizoare de mărfuri, respectiv beneficiare de sume încasate.

În aceste condiții concrete, denumirea cea mai adecvată atribuită operațiilor de plăți și încasări prin conturi fiind cea de viramente[1]), denumirea ce poate fi atribuită documentului unificat propus, cu caracter unitar, este cea de **„Dispoziție de virament“.**

Întrucît unificarea documentelor bancare vizează atît operațiile prin conturi, cît și operațiile cu numerar, corespunzător acestora, dispoziția poate fi de virament sau de numerar; în aceste condiții ea va avea o sferă largă de extindere.

Necesitatea exercitării controlului asupra operațiilor bancare de către furnizor, cumpărător și unitățile bancare la care acestea își au conturile deschise solicită menținerea unor elemente specifice în documente, privind modalitățile concrete de plată (încasare), ca: acreditiv, viramente planificate, viramente privind livrări în tranzit, viramente pe bază de cecuri, scrisoare de garanție și adeverință de disponibil, viramente prin mandate poștale și prin ramburs poștal, viramente pe bază de situație de lucrări și altele.

În aceste condiții, documentul unificat denumit **dispoziție de virament (numerar)** poate avea o parte cu elemente comune, ce se specifică într-o anumită ordine de succesiune (cerută de prelucrarea automată a datelor), precum și elemente specifice:

— Data (ziua, luna, anul) ....
— Numărul documentului ....
— Codul operației efectuate ....
— Codul contului plătitorului (cumpărătorului) ....
— Codul unității bancare a plătitorului ....
— Codul contului beneficiarului (furnizorului) ....
— Codul unității bancare a beneficiarului ....
— Suma de plată (încasat) prin virament (de vărsat sau ridicat cu numerar) ....
— Alte elemente particulare băncilor specializate ....

Elemente specifice corespunzătoare formelor și modalităților de virament (vărsămintelor și ridicarea de numerar)

O asemenea simplificare prezintă importanță deosebită pentru unitățile socialiste titulare de conturi deschise la bănci; în ce privește băncile, avantajele rezultă din facilitarea prelucrării automate a datelor, contribuind la informarea operativă a conducerii băncilor, în vederea luării unor decizii oportune și cu eficiență ridicată.

conf. univ. dr. George ȘOVEI

---

1. Vezi în acest sens: „Perfecționarea virărilor de sume prin conturile bancare“, Revista economică, nr. 29, 6 iunie 1975.

Cursul:

Socialismul ştiinţific
şi problemele dezvoltării
economico-sociale
a României

În sprijinul celor ce studiază în învăţămîntul politico-ideologic de partid

Ciclul: Curente şi confruntări de idei în gîndirea social-politică contemporană

MANIFESTĂRI ALE CRIZEI DIN GÎNDIREA ECONOMICĂ BURGHEZĂ CONTEMPORANĂ

Caracteristici şi evoluţii ale economiei politice burgheze actuale cu semnificaţie de criză. Keynesismul, neokeynesismul, „Sinteza neoclasică“ – doctrine burgheze ale crizei generale şi ale capitalismului monopolist de stat

ECONOMIA politică burgheză nu s-a găsit niciodată în situaţii mai dificile ca în perioada actuală. Economistul radical francez, J. Attali, avea dreptate cînd scria că „niciodată ştiinţa economică (cea burgheză, precizăm noi) în scurta ei istorie n-a fost într-o derută aşa de mare ca acum“ 1) în faţa marilor probleme ale lumii. Criza economiei politice burgheze, **de primă evidenţă,** nu poate fi disimulată nici de către cei mai destoinici adepţi ai gîndirii economice occidentale. Reprezentanţii ortodoxiei burgheze — P. A. Samuelson sau R. Solow, H. Guitton sau E. James, R. F. Harrod sau L. Robbins etc. — văd în această criză dereglări, rămîneri în urmă temporare cauzate mai ales de neajunsuri în pregătirea economiştilor sau carenţe ale instituţionalizării cercetării, de lipsa de interes pentru generalizarea teoretică, de împotmolirea în empirism, în excesele de matematizare a economiei politice sau în insuficienţa dotării cu mijloace moderne a cercetării economice. Aceşti economişti au depăşit astfel imobilismul tradiţional, angajîndu-se în căutarea de noi teorii şi doctrine cît mai adecvate susţinerii capitalismului în plan ideologic şi practic operaţional.

Pe de altă parte trebuie subliniat însă că reprezentanţii radicalismului burghez în teoria economică — curent în care cu contribuţii însemnate se înscriu Fr. Perroux şi J. Tinbergen, P. Saffra şi J. Robinson, J. K. Galbraith şi K. Boulding, S. Tsuru şi M. Bronfenbrenner etc. — sau ai radicalismului „noii stîngi“ — economiştii francezi grupaţi în „Asociaţia pentru critica ştiinţelor economice şi sociale“, Susanne de Brunhoff şi S. Amin, Augus Black şi Barry Bluestone, J. Attali şi A. Gunder-Frank, Ernest Mandel şi Charles Killinsworth etc. — au o viziune cu multe note realiste asupra crizei economiei politice burgheze, apropiindu-se prin aceasta de punctul de vedere marxist. Sub multiple aspecte ei leagă această criză de îngustimea orizontului economiştilor ortodoxiei burgheze care judecă totul prin prisma intereselor de cîştig ale capitalului, scăpîndu-le din preocupări mari probleme ale omului, claselor şi păturilor neavute, ale subdezvoltării, ale marilor discrepanţe de avere şi putere etc. Pe această bază reprezentanţii radicalismului burghez nu se opresc la momentul „demolării“ economiei politice convenţionale, ci oferă politicii economice a statelor capitaliste soluţii constructive, care au în vedere problemele menţionate, şi care tocmai din acest motiv contribuie la rezolvarea unor probleme din economiile capitaliste.

Cauze şi forme de manifestare ale crizei economiei politice burgheze contemporane

ÎN OPTICA MARXISTĂ două sînt cauzele fundamentale ale crizei economiei politice burgheze. Prima cauză rezidă în **intrarea capitalismului în criză generală,** fapt care a subminat întregul eşafodaj teoretic burghez despre economia „lumii celei mai bune dintre lumi“ aşa cum era socotită a fi economia capitalistă. Criza generală a capitalismului s-a accentuat tot mai mult ca urmare a agravării contradicţiilor lumii capitaliste, a crizelor economice periodice. Între starea de criză a capitalismului şi criza economiei politice burgheze există o strînsă corelare. Aceasta din urmă poate fi socotită o reflectare sui generis în teoria economică burgheză a înseşi crizei generale a capitalismului. Iată de ce principalele doctrine economice burgheze, cum sînt cele ale keynesismului şi neoliberalismului, apar ca doctrine ale crizei generale a capitalismului, ale capitalismului monopolist de stat.

A doua cauză este legată de **locul şi rolul burgheziei în general ca clasă în epoca noastră.** Purtătoare a unor relaţii de producţie depăşite burghezia, ca clasă nu mai oferă economiştilor ei orizontul necesar înţelegerii şi interpretării ştiinţifice, în profunzime, corecte a marilor procese şi probleme cu care este confruntată lumea actuală cum sînt : revoluţiile sociale, revoluţiile de eliberare naţională şi dezvoltare independentă a noilor popoare, revoluţia tehnico-ştiinţifică, revoluţionarea relaţiilor economice internaţionale şi altele. Potrivit intereselor ei generale de menţinere a capitalismului şi de punere în funcţiune a mecanismului lui în scopul maximizării profitului capitalist, burghezia determină o anumită optică la proprii economişti, o optică ce, într-o importantă măsură, deformează în teorie realităţi ale lumii actuale. Astfel, în teoriile lor, capitalismul monopolist de stat apare doar ca un „capitalism transformat“, socialismul — ca variante ale „economiei dirijate“ sau ale „economiei centralizate“, perspectiva dezvoltării omenirii — ca o evoluţie viitoare social convergentă a orînduirilor diferite etc.

Definim astfel criza economiei politice burgheze ca o contradicţie între realităţi şi fundamentele tradiţionale ale economiei politice burgheze, tendinţa acesteia de adaptare la noi realităţi, de judecare şi apreciere a marilor probleme şi procese actuale într-un chip impropriu înţelegerii lor ştiinţifice, prin prisma intereselor de menţinere a capitalismului şi de maximizare a profiturilor, inadecvate progresului omenirii [2].

Este drept, economia politică burgheză s-a apropiat de realităţile unei lumi cu mult schimbate faţă de trecut şi, într-un anumit sens, s-a adaptat ei. S-au înregistrat astfel însemnate progrese metodologice, pe linia cercetărilor de specialitate, au fost însuşite instrumentarul statistic şi matematic modern, sisteme informaţionale eficiente şi o tehnică de calcul ridicată. Pe de altă parte economia politică burgheză s-a restructurat şi conceptual, trecînd de la viziuni statice la viziuni dinamice, de la micro la macroanaliză, utilizînd procedee de modelare economică etc. Toate acestea, ca şi altele, sînt progrese incontesta-

---

1) Jacques Attali. La crise de conscience des économistes în „Les Informations“, 19 Juin, 1972, p. 16.

2) Mai pe larg despre aceasta vezi I. Nicolae-Văleanu : „Gîndirea economică burgheză şi lumea contemporană“, Edit. politică Bucureşti, 1975, p. 15—117.

bile. Și totuși economia politică burgheză este, după recunoașteri quasiunanime, în criză. Oare nu apar aici contradicții în aprecieri ? **NU !** Mai întîi pentru că criza nu exclude și existența unor elemente pozitive, a unor cuceriri în anumite domenii ; mai apoi pentru că criza vizează fundamentele teoretice ale economiei politice burgheze și nu progresele ei metodologice.

O formă de manifestare a crizei economiei politice burgheze o constituie pierderea, de către unii economiști burghezi, a încrederii în perfecțiunea mecanismului economiei capitaliste, în capacitatea acestuia de a funcționa în chip automat, de a rezolva de la sine problemele crizelor, șomajului, utilizării capacităților de producție ș.a. Locul încrederii a fost luat de teama blocării mecanismelor economiei capitaliste, iar investigația în scopul de a găsi soluții este orientată din capul locului în direcția evidențierii de mijloace pentru menținerea funcționării cu orice chip, la orice nivel și în orice condiții a mecanismului economiei capitaliste, a relațiilor capitaliste de producție. **Cercetarea obiectivă a vieții economice este înlocuită deci cu cea interesată în repararea unui mecanism istoricește depășit.** Pe baza ei s-a ajuns la teorii și doctrine care au servit drept ghid în politica economică a capitalismului monopolist de stat cu rezultate concrete, un timp chiar pozitive, dar incapabile să înlăture cauzele de fond generatoare ale racilelor economiei capitaliste.

Doctrina englezului J. M. Keynes, net dominantă în economia politică burgheză contemporană, este cît se poate de caracteristică în acest sens. Ocolind problemele de esență ale mecanismului economiei capitaliste — relațiile de producție, categoriile și legile economice — amintita doctrină surprinde unele pîrghii și mijloace tehnico-economice — investiții, consumul, rata dobînzii, prețurilor, moneda, rata profitului maximalizat etc. — care puse în acțiune pot modera temporar racile periculoase ca cele ale șomajului de masă sau crizele catastrofale. Dar cu riscul agravării cauzelor ce le generează și al amplificării instabilității economiei capitaliste. Doctrina keynesistă este astfel o expresie a crizei economiei politice burgheze nu pentru că n-ar conține adevăruri și n-ar avea utilizare, ci pentru că este **axată pe o concepție greșită**, punerea ei în practică remediind limitat unele probleme ale capitalismului în condițiile accentuării generale, mai mult sau mai puțin imediate, a instabilității sale.

Tot mai des este astăzi făcut răspunzător keynesismul de gravitatea inflației și acuitatea crizei declanșate în 1974. Într-un studiu semnificativ intitulat — „Sfîrșitul erei keynesismului“ — economistul francez J. Rueff apreciind caracterul limitat al doctrinei keynesiste și a remediilor sale de politică economică scria că „Un remediu nu este util decît în măsura în care nu antrenează consecințe indirecte mai grave decît răul pe care tinde să-l combată[3]. Or, keynesismul a acționat tocmai într-o asemenea manieră, fiind judecat, în laturile sale practice, ca o rețetă care aplicată ameliorează astăzi boala dar omoară mîine pacientul. Este drept, sînt și economiști care iau apărarea keynesismului pretinzînd că el n-a fost bine înțeles și a fost rău aplicat în practică. Acesta este sensul pledoariilor din „Le Monde“ ale economistului A. Barrère[4].

Conținutul monopolist-statal al doctrinei keynesiste

DOCTRINA keynesistă apărută imediat după marea criză din 1929—1933 și răspîndită cu iuțeală în lumea economiștilor burghezi este, prin conținutul ei, **monopolist-statală.** Keynes, adepții săi au sesizat un fapt real — pe care V. I. Lenin și alți marxiști îl sesizaseră și în parte îl explicaseră științific — pe care l-au tratat însă dintr-un punct de vedere specific burghez, formulînd idei despre modul în care se poate acționa pe linia unirii forței monopolurilor cu forța statului în vederea punerii în mișcare a mecanismelor producției capitaliste zguduite atît de puternic în timpul crizei încît apăruse teama blocării complete a acestei orînduiri. Doctrina keynesistă dă de o parte faimoasa „lege Say“ — după care bunurile se schimbă pe bunuri, totalul vînzărilor este egal cu totalul cumpărărilor iar realizarea mărfurilor și utilizarea forțelor de producție s-ar produce automat fără pericole de crize și șomaj — și-și întemeiază postulatele pe punerea în funcțiune a mecanismelor economiei prin intervenția statului. Aceste postulate au fost fondate de întemeietorii și susținătorii doctrinei pe o „originală“ tratare psihologică în stare să permită obținerea acelui grad de cunoaștere a realităților care să servească drept suport unor politici economice preferate. Fin observator, L. D. Pătrășcanu sesizase în 1945 la economiștii burghezi contemporani „o încercare de a deplasa elementele fundamentale ale economiei politice din economie în psihologie și de a căuta aici noi puncte de sprijin“[5] pentru scopuri apologetice și operaționale.

Modelul de bază al doctrinei keynesiste este construit în jurul ideii că echilibrul economic este posibil și la un grad anume de folosire incompletă a capacităților de producție și a forței de muncă cu condiția ca oferta globală de mărfuri (echivalată ca mărime cu venitul național și notată cu Y) să fie acoperită de cererea efectivă globală sub formă de consum (C) și investiții (I). De asemenea, o condiție a echilibrului este ca economiile, respectiv acumulările (S) să se transforme integral în investiții. Matematic exprimate condițiile echilibrului economic keynesist sînt : $Y=C+I$; $S=I$.

Din capul locului deci doctrina keynesistă subordonează ideea utilizării forțelor de producție ideii menținerii capitalismului, cu riscul subutilizării acestora. Din acest punct de vedere ea apare ca **o doctrină a recunoașterii — și chiar a socotirii ca normale — a incapacității capitalismului monopolist de stat de a folosi integral forțele de producție create.** Pentru keynesiști 3—4% din forța de muncă și 10—15% din capacitățile de producție nefolosite sînt socotite fenomene normale, și, din punctul de vedere al capitalului, chiar pozitive.

Dar dezechilibrele și instalabilitatea capitalismului ating proporții mai mari, creează situații mai periculoase, fapt care i-a determinat pe keynesiști să studieze și formuleze cauzele dezechilibrelor — evidențiate ca $Y>C+I$ și $S>I$ ce duc la crize și șomaj de mari proporții. Aceste cauze rezidă în anumite **legi psihologice ale oamenilor** printre care legea înclinației spre consum, cea a înclinației spre eficiența marginală, care influențează investițiile, legea înclinației spre valori lichide care determină rata dobînzii, prin ea influențîndu-se investițiile. Potrivit părerii keynesiștilor, prima lege — care ar consta în faptul că pe măsură ce cresc veniturile oamenilor sporesc și cheltuielile pentru consum dar într-o măsură mai mică — ar condiționa rămînerea în urmă a consumului față de producție, ceea ce afectează echilibrul între ofertă și cerere. Cea de-a doua lege — care ar consta în faptul că oamenii își investesc economiile numai dacă întrevăd o eficiență marginală mare, cu alte cuvinte un profit mare în viitor — împreună cu cea de-a treia — după care oamenii, prin firea lor ar fi tentați să păstreze averea în formă lichidă, de bani peșin, obligațiuni etc. — ar reglementa investițiile. Cu cît eficiența marginală (respectiv rata profitului) a capitalului este mai mare și rata dobînzii mai mică cu atît oamenii sînt mai mult tentați să renunțe la păstrarea economiilor în valori lichide și să le investească.

Keynesiști au constatat o contradicție reală — cea între producție și consum — ca și anumite procese și tendințe reale — ale acumulării și supraacumulării de capitaluri, orientării investițiilor în funcție de profit etc. — pe care însă le explică nu economic, ci prin prisma psihologiei oamenilor. Mai întîi pentru că astfel capitalismul poate fi disculpat de contradicții, de crize, șomaj și instabilitate în general. **Asemenea explicații psihologice ocolesc cauzele fundamentale ale instabilității capitalismului, care arată limitele și caracterul perimat al acestei orînduiri,** conducînd la formularea cerinței de înlocuire a sa cu o altă orînduire socială. De exemplu cauzele contradicției între producție și consum rezidă nu în motivații psihologiste, ci în relațiile de producție ale orînduirii capitaliste care, la actualul grad de maturizare, generează gama vastă a formelor sale de instabilitate. Explicațiile psihologice mai permit justificarea utilizării pîrghiilor de care dispune statul în general — de austeritate și abstinență pentru toți cetățenii — în folosul marii burghezii, sub pretextul „binelui comun“, „bunăstării generale“.

În vederea sprijinirii consumului, diversele variante ale doctrinei keynesiste preconizează măsuri dintre cele mai contradictorii care au atenuat anumite asperități cu riscul stimulării altora. Iată de ce unii economiști occidentali se întreabă în prezent : „Unde este anomalia : în depresiunea actuală sau în expansiunea care a precedat-o“[6] stimulată de politicile keynesiste ? Pentru masele de oameni ai muncii, sub pretextul combaterii înclinației spre consum, s-au luat măsuri de limitare a creșterii veniturilor acestora sau de redistribuire a lor în detrimentul acestora și în folosul statului, al marelui capital. Ca o pîrghie importantă a fost folosită inflația, pretinzîndu-se că o inflație controlată este un remediu anticriză și antișomaj, putînd să le reducă pe acestea din urmă la dimensiuni suportabile. În realitate **inflația a alimentat noi contradicții și distorsiuni în economiile occidentale,** devenind, după aprecieri oficiale burgheze, inamicul numărul unu.

Un loc deosebit în doctrina keynesistă îl ocupă **consumul parazitar, particular sau de stat,** menit să activizeze relansarea economică, în vederea asigurării menținerii capitalismului și a autovalorificării capitalului. Ideea „funcției pozitive" a consumului parazitar a fost folosită de urmașii lui Keynes pentru a susține militarizarea economiei și cursa înarmărilor ca mijloc de lecuire a capitalismului de racilele sale. De ce însă consum parazitar cînd sînt atîtea nevoi vitale și raționale de satisfăcut nu numai în țările sărace dar și în cele bogate ? Este o întrebare la care un răspuns rațional oferă astăzi, în numeroase cazuri, și economiști burghezi, atunci cînd combat înarmarea, risipa de bunuri materiale, disproporțiile între venituri ș.a.

---

[3] Jacques Rueff. La fin de l'ère keynessienne. În „Le Monde“ din 19 feb. 1976, p. 22.

[4] Vezi Alain Barrère — Revenir à Keynes. În „Le Monde“ din 24 martie 1976, p. 29.

[5] L. D. Pătrășcanu. A încetat economia politică să fie o știință ? Lecție inaugurală a cursului universitar, publicată în „Forum“ nr. 3/1969 de prof. Pop Simion.

[6] Karst Knapp, Depression ou inflection de la courbe de croissance". În „Problèmes économiques“, nr. 1444 din 29 oct. 1975, p. 2.

Locul cel mai important în doctrina keynesistă îl ocupă **investițiile.** Potrivit acestei teorii investirea tuturor economiilor (S), socotite ca diferența dintre venit (Y) și consum (C), ar aduce după sine stabilirea echilibrului economic la orice nivel al consumului. Dar cum în aceeași concepție transformarea economiilor în investiții depinde de rata eficienței marginale (adică a profitului) a capitalului și de cea a dobînzii, o politică economică rațională și eficientă este socotită cea care, cu concursul nemijlocit al statului, asigură rata ridicată a profitului și rate scăzute ale dobînzii. Statul, deci, trebuie să promoveze — cu mijloace mai mult sau mai puțin oneste, imperialiste, colonialiste, neocolonialiste — o astfel de politică în domeniul asigurării materiilor prime, salariilor, creditelor ș.a. încît să-i atragă pe întreprinzătorii capitaliști să investească. Iar atunci cînd capitalul particular nu este interesat în investiții, acestea fiind totuși necesare reproducției, realizării profitului în general, statul trebuie să fie cel ce investește, indiferent de perspectiva rentabilității. În nici o parte a doctrinei keynesiste nu iese cu atîta claritate în relief natura sa monopolist statală ca în cea vizînd rata profitului și investițiile.

Neokeynesismul și „sinteza neoclasică". Adîncirea crizei generale a capitalismului în etapa actuală

APLICATĂ, doctrina keynesistă a contribuit la dezvoltarea capitalismului monopolist de stat, fapt ce a însemnat și adîncirea crizei capitalismului, accentuarea decalajelor dintre teorie și realitate. Pentru economiștii burghezi s-a pus atunci problema reajustării keynesismului, proces din care a rezultat **neokeynesismul,** înțelegîndu-se prin aceasta un keynesism adaptat la condițiile postbelice ale creșterii economice și ale revoluției tehnico-științifice.

Variantele neokeynesismului sînt multiple. Unele dintre acestea, ca cele de stînga, dacă nu întorc keynesismul împotriva capitalismului cel puțin îl folosesc pentru a fundamenta măsuri antimonopoliste și în folosul maselor de salariați ; ele conțin elemente ale unei alternative democratice la capitalismul monopolist de stat și sînt demne de apreciat. Altele, ca cele ortodoxe, reprezintă duceri pe mai departe a keynesismului pe o linie consecvent monopolist statală. **„Sinteza neoclasică"** ai cărei autori principali sînt economiștii americani P. A. Samuelson și R. Solow se înscrie tocmai ca o asemenea variantă.

„Sinteza neoclasică" aduce unele corecturi keynesismului, cîteva idei și elemente în plus. Această teorie se sprijină pe ideea, reală de altfel, într-o anumită măsură, că actuala economie a lumii occidentale ar fi o „economie mixtă" formată din sectorul particular și sectorul public. Ca urmare doctrina pe care o analizăm respinge atît liberalismul excesiv, care generează stări grave în economia capitalistă, cît și intervenționismul statal abuziv, frînă în calea inițiativei. În ecuația echilibrului economic cheltuielile publice (Pu) sînt surprinse ca o mărime aparte ($Y=C+I+Pu$) menită să asigure echilibrul între cererea și oferta de mărfuri, cu ajutorul pîrghiilor fiscale și a celor monetare. „Principiile clasice ale formării prețurilor... rezultînd din microeconomie, sînt validate în aceeași măsură în care sînt utilizate cu succes mijloacele de intervenție statală... rezultînd din macroeconomie" — scria Paul Samuelson[7]. Potrivit adepților „sintezei neoclasice" revoluția tehnico-științifică este un factor căruia „economia mixtă" îi oferă un cadru adecvat de manifestare.

Aceasta este deci, teoria. Se desprinde cu claritate faptul că promotorii ei merg pe ideea utilizării pîrghiilor monetare și fiscale aproape în exclusivitate în folosul marilor monopoluri. Ei susțin astfel finanțarea cheltuielilor publice ca și sprijinirea inițiativei private pe bază de deficite bugetare, de împrumuturi și inflație. Prin asemenea mijloace cheltuielile publice, investițiile și consumul pot spori într-o așa măsură încît producția mărită — datorită creșterii productivității muncii ca urmare a revoluției tehnico-științifice — își poate găsi piața, iar echilibrul economic se poate stabili la un nivel ridicat de folosire a forței de muncă și a capacităților de producție. Unele realizări din ultimii 10—15 ani din țările occidentale, inclusiv cele pe linia creșterii veniturilor oamenilor muncii, obținute în lumina acestor teze au fost însă și sînt puternic eludate de criza din 1974—1975. În aceste condiții pînă și autorii sintezei neoclasice s-au simțit obligați să privească lucrurile mai circumspect și chiar să schițeze formulări critice. Dintre acestea criticile adresate de stînga radicală au multe temeiuri solide, reflectînd pronunțat divorțul dintre teorie și cerințele reale ale dezvoltării.

Analiza marxistă a instabilității capitalismului a reușit să pună în lumină relațiile de producție capitaliste ca fiind cauza profundă care o generează, mecanismele care o alimentează, determinîndu-i forme atît de variate. Superioritatea teoriei marxiste privind capitalismul actual față de teoriile burgheze-keynesiste, neokeynesiste sau de altă natură — rezultă din capacitatea de pătrundere a gîndirii marxiste în esența fenomenelor, din poziția revoluționară pe care aceasta se situează, din cercetarea obiectivă, fără idei preconcepute, a realităților capitalismului. Pe baza unei asemenea analize tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta la Congresul educației politice și al culturii socialiste că „...asistăm la limitarea sferei de acțiune a imperialismului, la accentuarea crizei generale a capitalismului în toate sectoarele de activitate și care este agravată de criza economico-financiară". În condițiile de astăzi societatea omenească este astfel tot mai mult confruntată cu contradicțiile create de orînduirea capitalistă, de politica imperialistă, colonialistă și neocolonialistă. Legitățile obiective, dialectice, sociale, necesitățile progresului societății reclamă **sfărîmarea vechilor cătușe, cer făurirea unei lumi a dreptății sociale și naționale, atît în cadrul fiecărui stat cît și pe plan mondial. Iar această misiune istorică revine socialismului,** orînduire care deschide noi perspective pentru realizarea unei lumi mai drepte, pentru progresul rapid al tuturor popoarelor.

prof. univ. dr. I. NICOLAE-VĂLEANU

ÎNTREBĂRI

1. În ce constă criza economiei politice burgheze și care sînt cauzele ei ?

2. Care sînt premisele teoretice și practice ale doctrinei lui Keynes ?

3. De ce această doctrină este considerată formă de manifestare a crizei economiei politice burgheze ?

4. Ce este neokeynesismul și sinteza neoclasică ?

5. Explicați procesul adîncirii crizei generale a capitalismului în etapa actuală, cerința obiectivă a instaurării socialismului în întreaga lume.

BIBLIOGRAFIE

1. Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Editura politică — București, 1975, p. 185—197.

2. **Nicolae Ceaușescu :** Raport la cel de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, Ed. Politică, București, 1974 p. 17—41.

3. **Nicolae Ceaușescu :** Expunere cu privire la activitatea politico-ideologică și cultural-educativă de formare a omului nou, constructor conștient și devotat al societății socialiste multilateral dezvoltate și al comunismului în România, Editura politică București, 1976 p. 62—91.

4. **Nicolae Ceaușescu :** Cuvîntare la Consfătuirea cadrelor didactice din domeniul științelor sociale și învățămîntului politic. Editura politică — București 1976, p.

Mai pot fi consultate : John Eaton : Marx împotriva lui Keynes. Editura politică — București, 1959, p. 40—74 I. Nicolae-Văleanu. Gîndirea economică burgheză și lumea contemporană. Editura politică — București, 1975, p. 20—37 ; 120—137 J.M. Keynes : Teoria generală a folosirii mîinii de lucru, a dobînzii și a banilor. Editura științifică, București, 1970, p. 41—73.

Începînd cu numărul 40, **REVISTA ECONOMICĂ** publică consultații în sprijinul participanților la învățămîntul politico-ideologic de partid. Semnate de specialiști prestigioși ai domeniilor respective, materialele — însoțite de scheme, tabele, grafice — tratează temele de la cursul **„SOCIALISMUL ȘTIINȚIFIC ȘI PROBLEMELE DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE A ROMÂNIEI"**, ciclurile : **„Probleme ale dezvoltării economico-sociale a României"** și **„Curente și confruntări de idei în gîndirea social-politică contemporană".**

Consultațiile sînt de asemenea utile cadrelor didactice de la catedrele de științe sociale din învățămîntul liceal și superior, studenților din învățămîntul superior.

---

7) Paul Samuelson, L'Economique, Paris 1970, p. 119.

CORELAȚIA PREȚ-VALOARE LA BAZA UNEI RENTABILITĂȚI OPTIME

Secretarul general al P.C.R., tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU — în Expunerea prezentată la Congresul educației politice și al culturii socialiste — sublinia importanța deosebită, atît pe tărîmul teoriei, cît și pe cel al practicii economice, a studierii modalităților de formare a prețurilor în economia noastră socialistă, ca fiind una din problemele majore ale conducerii științifice a societății.

ÎN CONDIȚIILE SOCIALISMULUI, așa cum dovedește experiența țării noastre de-a lungul anilor de construire cu mult succes a noii orînduiri, formarea prețurilor nu mai este o consecință a luptei de concurență, a scurgerii capitalului și a forței de muncă dintr-o ramură în cealaltă, a cererii și ofertei de pe piețele bazate pe proprietatea privată etc., ci se stabilește în mod conștient în conformitate cu interesele construcției socialiste din fiecare etapă de dezvoltare. Desigur, pentru stabilirea conștientă a prețurilor, este necesar de a cunoaște, cît mai precis, atit factorii de formare a valorii mărfii, cît și pe cei care duc la abaterea prețurilor de la valoare.

Experiența dezvoltării relațiilor marfă-bani arată că asupra relației valoare-preț își lasă amprenta factori foarte diverși cum sînt : tipul și forma de proprietate, gradul de înzestrare tehnică a muncii, forma producției de mărfuri, gradul de dezvoltare a relațiilor marfă-bani, diviziunea și cooperarea națională și internațională a muncii, gradul de socializare a producției etc. — sub a căror acțiune au apărut și tipuri diferite de prețuri. Deci, nu este întîmplător faptul că cercetarea economică la ora actuală dispune de un număr mare de tipuri și modele de prețuri ca, de exemplu : prețul tip valoare, prețul de tipul prețului de producție, prețul tip valoare adăugată (prețul de cost), prețul „planului optim“ etc. În asemenea condiții, în mod firesc, se ridică următoarea întrebare : care din modelele de prețuri, elaborate de teoria economică, este cel mai corespunzător actualei etape de dezvoltare a țării noastre ? Este necesar de a pune asemenea întrebare deoarece și părerea economiștilor în această problemă este foarte eterogenă.

Oare de la valoare la preț sau de la preț la valoare?

UN ECONOMIST care intenționează să se ocupe de elaborarea unui model de preț, de la bun început, trebuie să-și precizeze poziția față de posibilitatea sau imposibilitatea cuantificării valorii mărfii, adică concepția sa asupra corelației valoare-preț.

Corelația valoare-preț, chiar de la prima vedere, evidențiază două posibilități teoretice de pornire în cercetarea fenomenului : de la valoare la preț sau „drumul invers“ de la preț la valoare, căi parcurse în fond și de istoria gîndirii economice. Și nu este un lucru întîmplător nici faptul că, în condițiile socialismului, părerile economiștilor se grupează tocmai în jurul acestor două posibilități teoretice de analiză a corelației urmărite.

De exemplu, în cazul „drumului“ de la valoare la preț, se face abstracție de formele concrete de manifestare a valorii și se încearcă exprimarea directă a valorii în unități de muncă. Așadar, pe baza cunoașterii exacte a cantității de muncă cuprinsă în fiecare produs, susțin partizanii acestui demers, se pot stabili prețuri științific fundamentate, care să asigure schimbul echivalent în economie.

În legătură cu acest procedeu se ridică următoarea întrebare : oare se pot evidenția și exprima în mod direct și nemijlocit diferitele feluri de munci, cuprinse într-o marfă — vie și trecută, simplă și complexă, fizică și intelectuală ? Cu toate că la această întrebare o serie de economiști răspund afirmativ existînd și preocupări în vederea elucidării multor probleme complexe ale cuantificării valorii mărfii în unități fizice, totuși acest „drum“ de cercetare nu poate oferi încă soluții concrete pentru practica economică. Și aceasta deoarece, în primul rînd, cercetările se află la faza de început, în al doilea rînd, și acest argument este principal, nu se pot identifica și cuantifica sub formă fizică toți factorii care influențează formarea valorii, atît din sfera producției sociale, cît și din cea a nevoii sociale, ceea ce face ca practica de planificare a prețurilor să apeleze la serviciile altor soluții teoretice și practice.

Este necesar să subliniem faptul că măsurarea cantității de muncă cheltuită, cu ajutorul timpului, nu este o problemă de tehnică sau de evidență, de asemenea, rezolvarea ei nu este legată nici de vreo formulă miraculoasă, sau de folosirea celei mai noi mașini de calcul electronic. Ea este legată de asemenea procese ca : ștergerea deosebirilor esențiale dintre munca fizică și intelectuală, simplă și complexă, calificată și necalificată etc. Cînd se va ajunge acolo ca orice muncă, în linii mari, va crea într-o unitate de timp valori egale, atunci această situație va permite și măsurarea cantității de muncă cheltuită cu ajutorul timpului. Nici o speculație teoretică, nici o formulă algebrică nu poate substitui rezolvarea economică a problemei.

Marea majoritate a economiștilor, care abordează în cercetarea lor problema prețurilor, consideră că valoarea nu poate fi măsurată în mod direct, ci numai indirect cu ajutorul altei mărfi. În legătură cu această părere se ridică în mod firesc următoarea întrebare : cum se poate fixa un preț științific fundamentat dacă nu se poate măsura în mod direct valoarea mărfii ? Cu alte cuvinte spus în ce constă și care este logica „drumului“ de la preț la valoare ?

Pentru a răspunde la întrebarea de mai sus este necesar să avem în vedere rolul general, menirea social-istorică a relațiilor marfă-bani, adică faptul că prin ele se realizează, pe o anumită treaptă de dezvoltare a societății, legătura dintre nevoie-surse-producție, dintre producție-repartiție-circulație-consum etc. Iar în cadrul acestui rol de legătură a relațiilor marfă-bani, prețurilor le revine misiunea de a asigura recuperarea cheltuielilor de producție la nivelul micro- și macroeconomic, echilibrul dintre cerere și ofertă, rentabilitatea produselor, folosirea eficientă a fondurilor, protejarea și folosirea rațională a bogățiilor solului și subsolului, înlocuirea produselor învechite și promovarea introducerii tipurilor noi de produse etc, adică ele trebuiesc să corespundă cerințelor economiei naționale, intereselor unităților producătoare, ale consumatorilor individuali.

Dacă prețurile au satisfăcut toate aceste cerințe și, totodată, produsele create au fost și realizate, atunci se poate afirma că suma prețurilor este egală cu suma valorii create pe ansamblul economiei socialiste. Am reușit să stabilim astfel prețuri științific fundamentate, care reflectă volumul muncii sociale depuse. Acest lucru nu înseamnă că, în cazul fiecărui produs în parte, se realizează și o egalitate cantitativă între preț și valoare. Prețul unui produs poate să se situeze sub sau peste valoarea pe care o exprimă.

Deci, în cazul acestui demers punctul de pornire în stabilirea prețurilor nu este măsurarea directă a cantității de muncă —

vie și trecută — socialmente mecesară, încorporată în marfă, ci formele concrete de manifestare a valorii cum sînt, de exemplu, prețul de cost, beneficiul, adaosul comercial, „impozitul pe circulația mărfurilor“ pe de o parte, și, pe de altă parte, se ține cont de o serie de interese atît la nivelul economiei naționale, cît și cel al producătorilor şi consumatorilor.

Așadar, acele modele de prețuri care au în vedere, ca punct de pornire, categoriile și formele concrete de manifestare a valorii mărfii sînt viabile, adică sînt aplicabile în practică și, ca urmare, au o valoare teoretică deosebită.

Despre justețea acestui „drum“ în abordarea corelației preț-valoare vorbesc și ultimele măsuri care au fost luate în domeniul prețurilor la ședința Comitetului politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 14 septembrie 1976, cu privire la lucrările de îmbunătățire a prețurilor de producție și de livrare în industrie care să intre definitiv în vigoare la 1 ianuarie 1977. La ședința sus menționată s-a subliniat că măsurile aprobate au în vedere reașezarea mai judicioasă a prețurilor de producție, care să țină seama de necesitățile reducerii continue a costurilor prin mobilizarea resurselor interne de care dispun unitățile economice, prin economisirea materiilor prime și a materialelor și eliminarea risipei, printr-o mai bună organizare a muncii. Totodată, măsurile țin seama de influențele pe care le au prețurile, de pe piețele mondiale asupra costurilor interne *).

Deci, punctul de pornire în perfecționarea sistemului de prețuri, îl constituie, totdeauna, acele probleme majore care stau în fața economiei naționale.

Abaterea prețurilor de la valoare și succesiunea tipurilor de preț

URMĂRIREA abaterilor prețurilor de la valoare, pe parcursul existenței producției de mărfuri, reprezintă un alt punct de vedere — cel istoric —, care ne va ajuta să scoatem în evidență unele tendințe în succesiunea istorică a diferitelor tipuri de prețuri și, ca urmare — să facem încă un pas înainte în alegere atipului de preț cel mai corespunzător actualei etape de dezvoltare a socialismului.

Dacă avem în vedere faptul că productivitatea muncii sociale, care crește continuu, determină scăderea valorii mărfii, iar această tendință a valorii o comparăm cu indicele general al prețurilor dintr-o perioadă îndelungată, se pot distinge unele etape, mai mult sau mai puțin conturate, privind corelația preț-valoare.

La început, prețul urmărește evoluția valorii. De exemplu, în cadrul micii producții de mărfuri, centrul de gravitație a prețurilor concrete a fost valoarea, de unde s-a dedus și modelul prețului tip valoare.

Încă de la începuturile modului de producție capitalist, abaterile prețurilor de la valoare se intensifică, prețurile concrete oscilează deja în jurul prețului de producție, care devine forma transformată a valorii. În general în condițiile capitalismului și mai ales în perioada imperialismului, se trece la o etapă nouă privind corelația preț-valoare, avîndu-se în vedere o creștere generală și constantă a prețurilor, fenomen, care se accentuează în măsură și mai mare în condițiile capitalismului contemporan cind au loc abateri substanțiale ale prețurilor de la valoare. În condițiile perioadei de trecere de la capitalism la socialism, abaterile prețurilor de la valoare, de asemenea, pot fi însemnate.

Astăzi în țara noastră, de exemplu, se conturează o nouă etapă de desfășurare a corelației preț-valoare. Se pot observa preocupări serioase din partea societății pentru a limita abaterile prețurilor de la valoare, pentru a menține indicele general al prețurilor în limite planificate.

O altă perioadă a corelației preț-valoare vizează viitorul îndepărtat, cind, în mod treptat și timp îndelungat, se va realiza exprimarea directă, în unități naturale, fizice a valorii, a cantității de muncă cuprinse în marfă. Dar pentru realizarea acestui lucru va fi necesară limitarea, în măsură tot mai mare, a abaterilor prețurilor de la valoare, în așa fel, încît treptat se va ajunge din nou la preț-valoare. Prețul-valoare, probabil, va fi ultimul model de preț, care va încheia ciclul corelației preț-valoare.

Punctul de pornire și cel terminus al acestui ciclu, este preț-valoare. Dar acest model de preț, care nu presupune existența unei forme transformate a valorii, la început, în condițiile liberei concurențe, se înfăptuiește cu ajutorul unui număr de prețuri concrete și individuale, atunci, la finele ciclului, fiecare preț individual va coincide cu valoarea pe care o exprimă. Astfel prețul individual va deveni valoarea socială, iar munca individuală va fi direct socială. În felul acesta odată cu dispariția contradicțiilor mărfii, vor dispare și categoriile valorice, relațiile marfă-bani și ca urmare, societatea comunistă nu va mai trebui să țină seama de cantitatea de muncă încorporată în produs în realizarea legăturilor între compartimentele producției sociale.

Așadar, examinarea legității abaterii prețurilor de la valoare este foarte importantă pentru evidențierea tipurilor de preț existente pe diferite trepte de dezvoltare a producției de mărfuri, pentru elucidarea, respectiv determinarea, celui mai corespunzător tip de preț din etapa actuală de dezvoltare a socialismului.

Se poate afirma cu certitudine că diferitele modele elaborate oglindesc condiții diferite, că dintre ele numai acelea sînt realiste, adică corespunzătoare etapei actuale a evoluției corelației preț-valoare, care concep tipul de preț ca formă transformată a valorii.

Baza tehnico-materială și diferitele modele de prețuri

UN ALT ASPECT important al corelației preț-valoare se referă la evidențierea acelor factori care determină abaterile prețurilor de la valoare. Dintre acestea vom aminti pe unul singur și anume : baza tehnico-materială a societății. Ea nu este un factor care să provoace abaterile prețurilor de la valoare în mod constant pe tot parcursul existenței producției de mărfuri, ci numai într-o anumită etapă istorică. De altfel, diferitele modele de prețuri, elaborate și existente în literatura de specialitate, oglindesc acest lucru.

În cazul prețurilor de tip valoare, de exemplu, valoarea produsului se exprimă în felul următor :

$$M = C + S + \frac{P}{S} S = C + S\ (1 + P), \text{ unde } P = \frac{P}{S} . 100 ;$$

M=valoarea produsului,
C=cheltuielile materiale de producție,
S=munca necesară,
P=supramuncă.

Acest tip de preț are în vedere asemenea condiții, cînd consumul de muncă pe unitate de timp, în linii generale, este egal de la un producător la altul, cînd predomină munca manuală etc., adică presupune o bază tehnică-materială cu un nivel slab dezvoltat, așa cum era în prima parte a existenței producției de mărfuri. Dar acest model de preț oglindește și acea situație care se va crea la finele evoluției producției de mărfuri, cînd, de asemenea, consumul de forță de muncă, în mare, va fi egal de la om la om, în urma înfăptuirii procesului de ștergere a deosebirilor esențiale între munca fizică și munca intelectuală, simplă și complexă etc., datorită nivelului foarte dezvoltat al bazei tehnice-materiale, ceea ce va permite, din nou, dimensionarea plusprodusului față de produsul necesar.

În condițiile actuale, un model de preț științific conceput nu poate să facă abstracție de baza tehnică-materială existentă în lumea contemporană. Nivelul actual de dezvoltare a forțelor de producție se caracterizează prin prezența în economie a unor fenomene și procese cum sînt : dominația marii producții mașiniste, în toate ramurile economiei naționale, trecerea succesivă a materiei prime prin mai multe stadii de prelucrare pînă la obținerea produsului finit, volumul mare de mijloace fixe și circulante cheltuite pe unitatea de produs, ponderea însemnată a cheltuielilor materiale în structura valorică a produsului etc., care ridică o serie de probleme specifice în legătură cu gospodărirea fondurilor. În acest fel, **folosirea tot mai eficientăa fondurilor devine o necesitate obiectivă, care nu poate să nu se reflecte și în procesul de formare a prețurilor.**

Așadar, din punct de vedere al bazei tehnico-materiale, al necesității folosirii tot mai eficiente a fondurilor, cel mai corespunzător tip de preț este prețul de producție, care poate fi prezentat în felul următor :

$$Mt = C + S + \frac{P}{F} . f,$$

unde :
Mt=forma transformată a valorii,
C=cheltuielile materiale de producție,
S=munca necesară,
P=venitul net al societății.
F=total fonduri productive pe societate.
f=fondurile productive ale întreprinderii.

TEORII·IDEI

Practica economică și modelul de preț în socialism

ÎN ALEGEREA TIPULUI DE PREȚ o mare importanță prezintă experiența cîștigată de practica economică, urmărirea măsurilor luate în domeniul prețurilor cu scopul de a generaliza, pe plan teoretic, datele furnizate de viața economică zi de zi.

De exemplu, Legea nr. 19/1971, cu privire la regimul prețurilor și tarifelor, a introdus în practica economică „prețul de producție“, care este compus la nivel de ramură și subramură din prețul de cost mediu și beneficiul calculat în raport cu fondurile de producție — fixe și circulante. Așadar, nu numai teoria, dar și practica economică se orientează, în măsură tot mai mare, spre **prețul de producție ca cel mai corespunzător model de preț pentru etapa actuală de dezvoltare a țării.**

În legătură cu introducerea în practica de formare a prețurilor a „prețului de producție“, este necesar să menționăm faptul că în realitate în cadrul economiei naționale, a apărut un model mixt de prețuri, care este compus din prețul de tipul prețului de producție și prețul tip valoare adăugată (prețul de cost). Adică, actualul model de prețuri existent în practică prevede calcularea volumului venitului net, la nivelul ramurilor și subramurilor, pe baza fondurilor, iar la nivel de întreprindere dimensionarea lui se face pe baza prețului de cost.

După opinia noastră, în condițiile actuale, **este posibilă repartizarea venitului net pe întreprinderi în funcție de volumul fondurilor existente în cadrul unităților economice.** În așa fel, centralele industriale și întreprinderile ar putea dispune de două mărimi absolute — ca punct de plecare în elaborarea și stabilirea prețurilor științific fundamentate — și anume : prețul de cost mediu și volumul total de beneficiu ce trebuie realizat de fiecare unitate economică.

În momentul de față, deoarece determinarea volumului de beneficiu în unitățile economice producătoare nu are loc în funcție de cantitatea de fonduri fixe și circulante, nici beneficiul, nici rata rentabilității și, ca urmare, nici prețul de producție nu joacă încă acel rol stimulativ în activitatea întreprinderilor ce se așteaptă de la acești indicatori economici în etapa actuală de dezvoltare a țării.

Dar, cele mai grele probleme — teoretice și practice — apar, în procesul de perfecționare a sistemului de prețuri, nu la nivel de întreprindere, ci în cadrul întreprinderilor în legătură cu repartizarea beneficiului pe produse, adică cu ocazia trecerii de la nivel de întreprindere la cel de produs.

Importanța deosebită a dimensionării beneficiului pe produse presupune ca aceasta să nu se facă printr-o măsură administrativă, ci să aibă o fundamentare economică, bazată pe cunoașterea și evidențierea factorilor de influențare a ratei de rentabilitate — viteza de rotație a fondurilor, calitate, progres tehnic, cerere și ofertă etc. Pe de altă parte, trebuiesc create și condițiile necesare înfăptuirii acestei operații așa cum sînt :

- **calcularea diferiților indici de prețuri și la nivel de întreprindere, centrale** cu scopul de a stăpîni, de la bun început, evoluția prețurilor în timp ;
- **stabilirea unor limite — minime sau maxime — de prețuri** pentru a da întreprinderii posibilitatea de „manevrare“ în repartizarea beneficiului total pe produse ;
- **întărirea serviciilor și birourilor de prețuri din întreprinderi și centrale** cu cadre competente ;
- **intensificarea din partea întreprinderilor, centralelor, organelor teritoriale de specialitate și ministerelor a activității de îndrumare și control în materie de preț,** etc.

Asemenea probleme în măsură mai mare sau mai mică, se găsesc în centrul preocupării organelor de specialitate, iar rezolvarea lor va asigura perfecționarea în continuare a prețului de producție în special și a sistemului de prețuri în general. În așa fel se va putea realiza prevederea din **Programul P.C.R.**, unde se arată : **„Prețul de producție va trebui să asigure o rentabilitate optimă, reflectînd în mod corespunzător politica de reproducție lărgită, de dezvoltare multilaterală a societății și ridicare a bunăstării întregului popor“.**

dr. Francisc KISS
Institutul Politehnic Cluj-Napoca

METODOLOGIA DE PLANIFICARE

(Urmare din pag. 13)

jului care ne mai desparte de nivelul țărilor industrial avansate.

În condițiile acestor organice interferențe, conducerea planificată a economiei naționale asigură mai bine cadrul necesar **creșterii schimburilor economice externe, extinderii cooperării industriale și tehnico-științifice** pe baza principiilor fundamentale care călăuzesc politica noastră externă. Înscrierea în plan a sarcinilor și obligațiilor de comerț exterior asigură o bază certă de realizare a angajamentelor asumate de către țara noastră.

Planificarea ancorată în realitățile dezvoltării economico-sociale

ÎN cadrul reglementărilor cu caracter legislativ, adoptate în țara noastră odată cu deceniul al treilea de construcție socialistă, ce asigură mai buna organizare, pe baze științifice, în toate domeniile de activitate, se înscriu și îmbunătățirile cu caracter metodologic pe toate treptele organizatorice, promovate cu prilejul elaborării ultimelor planuri anuale ale cincinalului anterior și în special a planului național unic de dezvoltare economico-socială pe perioada 1976—1980 și pe anii 1976 și 1977. Acestea vizează o arie largă de probleme privind **conținutul, sfera de cuprindere și gradul de concretizare a sarcinilor îmbunătățirea nomenclatoarelor de produse și a clasificării ramurilor etc.** urmărind mai buna adaptare a prevederilor la cerințele și condițiile concrete existente în actuala etapă, pregnant calitativă, de dezvoltare economico-socială.

S-a acordat — și se acordă — o atenție deosebită **perfecționării sistemului de indicatori, norme și normative.** În acest scop, Comitetul de Stat al Planificării și Direcția Centrală de Statistică au desfășurat o activitate amplă pentru stabilirea, în mod unitar, a conținutului, sferei de cuprindere și a metodelor de determinare a indicatorilor economico-sociali, cu care ocazie au fost consultați un mare număr de specialiști din economie, cadre universitare și cercetători. De asemenea, pe baza unui program aprobat de Biroul Executiv al Consiliului de Miniștri, Comitetul de Stat al Planificării, celelalte organe centrale de sinteză au acționat, în strînsă colaborare cu ministerele, cu alte organe interesate în direcția perfecționării și extinderii normelor și normativelor care să fie puse la baza elaborării propunerilor de plan și buget, alocării resurselor și utilizării judicioase a fondurilor materiale, valutare și financiare — operațiune care s-a referit la 17 domenii de activitate

Tot în acest cadru se înscrie și **îmbunătățirea structurii planului național unic,** prin includerea unor activități — gospodărirea apelor, cooperarea economică internațională, tipizarea produselor, cercetarea, protecția mediului înconjurător — ca secțiuni sau capitole de plan distincte, ca urmare a dezvoltării și creșterii importanței lor în ultimii ani. Pentru aceste secțiuni s-au prevăzut indicatori specifici, caracteristici acestor activități. Pe de altă parte, în scopul dirijării mai eficiente a dezvoltării domeniilor de vîrf, în cadrul fiecărei ramuri au fost extinși indicatorii care definesc laturile de bază ale activității economice, îndeosebi a celor calitative, acordîndu-se o atenție sporită indicatorilor de valorificare a materiilor prime și materialelor.

Pe baza acestor preocupări în domeniul cercetării științifice și dezvoltării tehnologice au fost introduși indicatori de investiții, import și forță de muncă, precum și cu privire la efectele economice estimate a se obține prin aplicarea rezultatelor cercetării (economii la costurile de producție, beneficii, creșterea productivității muncii, spor de producție, aport valutar). În domeniul progresului tehnic a fost inclus indicatorul ponderea producției produselor noi și reproiectate în valoarea totală a producției marfă, iar în cel al îmbunătățirii calității producției și a produselor a fost prevăzut indicatorul ponderea valorică a produselor de calitate superioară din producția care se realizează în mai multe calități. În listele de investiții s-au nominalizat, pentru fiecare obiectiv, tehnologiile ce urmează să fie folosite. În domeniul producției industriale, în întreprinderile republicane și locale a fost introdus ca indicator de plan producția netă, în scopul unei mai bune reflectări a aportului fiecărei unități economice la crearea venitului național. Aceste acțiuni sînt menite să ridice calitatea activităților, rezolvarea unor importante probleme din sectoare de bază ale economiei naționale, probleme care, prin conținutul lor, se extind asupra întregii economii, condiționînd, în bună măsură, accentuarea laturilor calitative în dezvoltare.

TEORII·IDEI

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

MONETARISMUL FRIEDMANIAN – O VIZIUNE CONTROVERSATĂ A ECONOMIEI CAPITALISTE

MILTON FRIEDMAN, noul laureat al premiului Nobel pentru economie, este unul dintre puținii economiști al căror nume se bucură de aceeași amplă circulație în cercuri largi ale opiniei publice ca și în cercurile politice și academice. Șeful recunoscut al școlii economice liberale de la Chicago, oponentul cel mai redutabil al doctrinei keynesiste, susținător neobosit și inflexibil al sistemului „liberei întreprinderi“ și exponent al încrederii absolute în vitalitatea și perfecțiunea mecanismului economiei de „piață liberă“, – în pofida statornicirii capitalismului monopolist de stat —, Milton Friedman este poate cel mai discutat și disputat economist occidental contemporan.

Cu 20 de ani în urmă, în 1956 – la 20 de ani de la apariția „bibliei“ celei mai importante orientări din gîndirea economică burgheză a secolului nostru – „Teoria generală a utilizării forței de muncă, a dobînzii și a banilor“ a lui Keynes –, sub îngrijirea prof. Milton Friedman vedea lumina tiparului un volum nu prea mare, cuprinzînd cîteva studii de aridă tehnicitate, sub un titlu ce nu se dorea a fi de senzație – „Studii de teorie cantitativă a banilor“. Această lucrare avea însă să marcheze momentul afirmării unei noi concepții asupra mecanismului de funcționare a economiei capitaliste, aspirînd la detronarea doctrinei keynesiste — **concepția monetaristă.** Ulterior, Milton Friedman a publicat o întreagă serie de cercetări teoretice dar mai ales statistico-empirice, concepute în larg plan istoric, în care noua doctrină a fost dezvoltată și argumentată. Cu toată puternica opoziție a unor economiști de mare reputație în frunte cu P. Samuelson, monetarismul s-a impus în arsenalul gîndirii economice burgheze, fiind apreciat de mulți ca „ultimul cuvînt al științei economice“ occidentale sau ca o adevărată „revoluție“ – „revoluția lui Friedman“ cum se exprimă Nicholas Kaldor.

Abstracție făcînd de exagerările partizane, este indiscutabil că, așa cum arăta P. Samuelson cu cîțiva ani în urmă, „problema centrală care se discută în domeniul macroeconomiei este doctrina monetaristă.“

Ce a făcut posibil succesul doctrinei friedmaniene și în ce constă ea ?

Dincolo de impresia de coerență a construcției sale teoretice și de soliditate a argumentelor sale statistico-empirice, trebuie menționat că M. Friedman a știut să folosească o serie de slăbiciuni ale doctrinei keynesiste dominante, precum și o serie de eșecuri ale politicilor economice de inspirație keynesiană.

După cum se știe, J.M. Keynes, pornind de la premisa că șomajul și folosirea incompletă a capacităților de producție sînt tipice pentru „capitalismul tîrziu“ și punînd în centrul cercetării problema dezechilibrelor ciclice ale conjuncturii economice – tratate pînă la el de neoclasici ca deviații întîmplătoare de la trendul general –, a schimbat complet unghiul de vedere asupra rolului banilor, demolînd schema logică a teoriei cantitative, dominantă pînă la el, și implicit concluziile pe care le genera.

Pentru Keynes banii nu au un caracter neutru, nu sînt numai un „înveliș“ al proceselor economice reale – producția și schimbul –, fără influență activă asupra acestora cum afirmă Irving Fisher. Ceea ce variază, pe termen scurt, în condițiile „ocupării incomplete“ a forței de muncă, consideră Keynes, nu sînt prețurile și salariile, ci nivelul producției și ocupării pînă la limita „ocupării depline“. De aceea, schimbarea masei bănești în circulație influențează în primul rînd nu prețurile, cum considerau „cantitativiștii“, ci producția, Numai cînd se atinge „ocuparea deplină“, producția atinge limita sa fizică, oferta își pierde elasticitatea față de cerere și în această situație prețurile cunosc o tendință de creștere. Se manifestă „adevărata inflație“. Dar întrucît o asemenea situație de „ocupare deplină“ i se pare a fi extrem de rară, necaracteristică pentru capitalismul matur, studierea proceselor inflaționiste a rămas în afara cadrului analizei keynesiene. Sfera monetară putea fi pusă în slujba economiei „reale“ prin intermediul ratei dobînzii devenită în concepția sa instrument de reglare a investițiilor și prin aceasta a volumului și dinamicii producției. În lucrările ulterioare ale keynesiștilor, tendința de minimalizare a factorilor monetari în analiza economică și a legăturii lor cu procesele inflaționiste s-a accentuat și mai mult.

Acest punct slab al keynesismului avea să devină treptat tot mai evident. O serie de cercetări emipirice au consemnat faptul că „schema“ propusă de Keynes și keynesiști, sub multe aspecte „nu funcționează“. Astfel, cercetarea procesului de adoptare a deciziilor de investiții nu a putut confirma o dependență fermă între schimbarea ratei dobînzii și volumul cererii de investiții. În afară de aceasta, contrar schemei keynesiene, cu puține excepții, în majoritatea țărilor capitaliste și în special în S.U.A. șomajul nu a exclus, ci a fost însoțit de o presiune inflaționistă cronică ce s-a agravat tot mai mult.

Milton Friedman, pornind de la acest punct slab al keynesismului, a fost acela care a inițiat de pe pozițiile neoclasicismului „contrarevoluția împotriva lui Keynes“ cum singur s-a exprimat odată. Pornind de la unele legități monetare, el încearcă să fundamenteze o concepție cu totul opusă celei a autorului „Teoriei generale...“, asupra naturii mecanismului economiei capitaliste. Spre deosebire de Keynes ,el pornește de la premisa că economia capitalistă privată este fundamental stabilă – fapt evident contrazis de evoluția capitalismului în ultimele decenii – și că

FIŞE

Georgeta Hălășan
personalitatea umană
Editura științifică și enciclopedică

● *Eseul filozofic scris de Georgeta Hălășan se situează în efortul de regîndire a personalității umane și a condiției umane în cadrul interacțiunii dialectice om-societate.*

Avînd drept temei principiile materialist-dialectice, autoarea investighează procesul formării personalității umane în condițiile create de P.C.R. în țara noastră. În viziunea autoarei „personalitatea umană este expresia structurii acționale a individului (sau a grupului), la nivelul căruia obiectivul și subiectivul se întrepătrund, se modelează reciproc (...). Una din dimensiunile personalității, în socialism, este creativitatea „prelungită în muncă", iar munca este situația existențială în care personalitatea se afirmă în cel mai înalt grad, munca fiind cadrul în care este posibilă schimbarea, „transformarea existenței, crearea unei noi trepte existenționale : existența socială". „Socialismul și personalitatea" este o carte care se citește cu interes și cu satisfacția dată de o lucrare științifică în care ideile sînt expuse frumos.

Economia progresului tehnic și științific

● *I.M. Dogaev este autorul studiului* Ekonomika naucino-tehniceskogo progressa *(Economia progresului științific și tehnic), apărut în editura Nauka, Moscova, 1975, 288 p. Problema esențială, analizată de autor, o constituie îmbinarea elementelor determinate de condițiile regionale diferite ale Uniunii Sovietice și eficiența introducerii realizărilor revoluției științifice și tehnice contemporane. Autorul argumentează necesitatea creării de sisteme de mașini pentru diferite zone de activitate economică și combate practica actuală de a produce mașini pentru industria minieră, pentru transporturi și alte ramuri economice nediferențiat, pe baza unor standarde generale. I.M.D. recunoaște că o astfel de producție a utilajelor este avantajoasă din punct de vedere al prețului de cost, avîndu-se în vedere producția în serii foarte mari sau în masă. Această justificare, după părerea autorului, nu rezistă, însă atunci cînd se iau în considerare pierderile care rezultă din aplicarea producției obișnuite a industriei construcțiilor de mașini în diferite zone geografice, și în special în regiunile nordice. Pierderile, după aprecierea autorului, depășesc de cele mai multe ori economiile ce se realizează de pe urma unei producții de masă, ceea ce îl face să argumenteze necesitatea realizării unei producții de mașini diferențiate.*

„Amurgul capitalismului“

● *Analizînd cartea lui* **Michael Harrington The** Twilight of Capitalism *(Amurgul capitalismului), Simon and Schuster, 1976, 446 pag., Stephen Rattner*

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

recesiunile şi inflaţia sînt legate în primul rînd de marile oscilaţii în ritmurile de creştere a masei băneşti în circulaţie. „Banii au importanţă, scrie Friedman, atît pentru fluctuaţiile economice de scurtă durată, cît şi pentru inflaţie, pentru dinamica preţurilor, subliniind că „esenţială este tocmai cantitatea de bani şi nu rata dobînzii, situaţia pieţei financiare, condiţiile de acordare a creditelor ş.a." .

Această concluzie este de fapt construită pe teza monetaristă neoclasică a legăturii strînse dintre dinamica masei băneşti şi nivelul preţurilor – chiar dacă în schema friedmaniană legătura bani-preţuri este înlocuită cu legătura bani-venit. Menţinînd premisele şi concluziile teoriei cantitative neoclasice, Milton Friedman, ţinînd cont de cauzele eşecului acesteia în anii '30, îşi restructurează argumentaţia. El menţionează că teoria cantitativă „în primă aproximare... nu este o teorie a venitului bănesc sau nivelului preţurilor". Pentru a putea stabili legătura dintre cantitatea de bani în circulaţie şi preţuri era necesară lămurirea legilor consumului, venitul (= masa bănească în circulaţie) căpătintd funcţie economică (acţionînd asupra preţurilor) prin consum.

O serie de cercetări ale lui S. Kuznets, J. Tobin, F. Modigliani şi alţii puseseră deja în evidenţă slăbiciunile tezei lui Keynes conform căreia consumul creşte pe măsura venitului, dar în ritm mai lent. Friedman, plecînd de la premisa că investiţiile reale nu au un efect multiplicator asupra consumului real, şi postulînd că acesta are propria sa tendinţă de lungă durată afirmă că în fapt consumul general depinde nu de veniturile curente sau alţi factori, ci exclusiv de ceea ce el numeşte „venit permanent", determinat ca medie ponderată a nivelului curent şi a nivelurilor trecute ale veniturilor. Pentru construirea acestui indicator, Friedman îşi începe analiza la nivelul micro prin studierea regularităţilor acumulării de disponibilităţi băneşti la indivizii participanţi ai circuitului economic. Funcţia individuală a cererii de bani, agregată la nivelul întregii economii, devine elementul principal al concepţiei sale macroeconomice a venitului şi baza elaborării indicatorului de „venit permanent". Acest venit este pentru Friedman singurul factor care explică cea mai importantă parte a oscilaţiilor cererii de bani.

Comparînd dinamica „venitului permanent" cu masa de bani în circulaţie, Friedman constată un important grad de corelaţie pe care o consideră ca exprimînd o dependenţă cauzală. În spiritul versiunii „şcolti de la Cambridge" a teoriei cantitative, el apreciază că dacă cererea de bani este legată cauzal de suma veniturilor băneşti, atunci orice oscilaţie a sumei de bani în circulaţie faţă de necesar (faţă de „venitul permanent") se va reflecta în „venitul nominal", respectiv – finalmente – în preţuri. Banii devin astfel un factor cauzal al conjuncturii economice. Transformarea legăturii bani-venit în legătura bani-preţuri este generată legic de premisa raţionamentului friedmanian: stabilitatea fundamentală a economiei capitaliste şi tendinţa constantă a producţiei către maximul fizic – fapt ce exclude elasticitatea ofertei faţă de cerere, şi implicit influenţa creşterii masei băneşti în circulaţie este redusă la creşterea preţurilor, adică la inflaţie.

Pentru Friedman „inflaţia a reprezentat peste tot şi întotdeauna un fenomen pur monetar" – concepţie larg contestată de nemonetarişti pentru nejustificata reducere la un singur factor : emisiunea excedentară, a unei multitudini de cauze ce ţin de întregul mecanism de funcţionare a economiei capitaliste. Stabilitatea economiei, consideră el, este esenţialmente stabilitate monetară. Ea depinde de modul în care se asigură stabilitatea corelaţiei dintre masa monetară în circulaţie şi preţuri (venituri), şi se realizează printr-o politică de creştere a masei monetare aproximativ în acelaşi ritm cu creşterea producţiei. Întrucît însă pe termen scurt nu se poate urmări această corelare datorită decalajului de timp foarte variat (în medie între 4 şi 26 de luni) dintre momentul unor măsuri în sfera circulaţiei monetare şi efectul lor asupra conjuncturii, nu este necesară nici intervenţia regulatoare a statului preconizată de keynesişti. Mai mult, necunoscînd încă legea generală a distribuirii şi dinamicii acestor decalaje, intervenţiile statului în scopul reglării economiei sînt pentru Milton Friedman nu numai lipsite de sens, dar şi periculoase, ele avînd un efect destabilizator.

După Friedman tocmai politica intervenţionistă keynesistă se face vinovată de fenomenele de criză şi inflaţie cu care sînt confruntate economiile capitaliste. Soluţia lui pentru asigurarea stabilităţii economiei : adoptarea unei reguli de automată şi lentă creştere, independentă de conjunctură, a masei băneşti cu 3–5 la sută pe an, corespunzător, consideră el, tendinţei seculare de schimbare a acestui indicator ; un sistem de rezervă de sută la sută pentru a limita controlul asupra masei băneşti ; limitarea cheltuielilor guvernamentale ; un sistem de impozite progresive stabil ; lichidarea tuturor programelor sociale ale guvernului şi înlocuirea lor cu „impozitul negativ pe venit" etc., dar mai ales lichidarea oricăror măsuri de intervenţie statală în economie, asigurarea libertăţii totale a pieţei concurenţiale – singura capabilă după Friedman să asigure condiţii normale pentru activitatea economică.

Dincolo de caracterul nerealist al tezei despre stabilitatea fundamentală a economiei capitaliste de liberă concurenţă – infirmată de realitate, inclusiv de efectele politicilor economice concepute în spirit friedmanian (S.U.A., 1969–1967) ; dincolo de încercarea simplist-reducţionistă şi subiectivă de a explica prin dinamica masei de bani în circulaţie toate complexele procese economice şi în primul rînd ciclurile ; dincolo de sensul ideologic şi politic al noului model friedmanian de laissez-faire – dincolo de toate acestea Milton Friedman a adus o importantă contribuţie în studierea unei probleme esenţiale cu care capitalismul zilelor noastre este confruntat şi pe care analiza keynesistă o ignorase – inflaţia. Şi chiar dacă numeroşi cercetători îi impută pe bună dreptate caracterul unilateral al abordării, rămîne un fapt că aspectul monetar este şi el o componentă reală a acestui complex fenomen al economiei capitaliste, de care nu se poate să nu se ţină seamă.

Vasile PILAT

---

relevă în International Herald Tribune *(10 septembrie) că una din principalele concluzii ale cărţii este că „hotărîrile organelor legislative, executive şi ale administraţiei sînt luate nu spre binele public, ci numai în folosul celor bogaţi care conduc afacerile", al marilor corporaţii.*

Ocupîndu-se de ceea ce consideră „contradicţii flagrante ale politicii guvernamentale", autorul cărţii arată că între 1968 şi 1975 guvernul S.U.A. a plătit 15,5 miliarde dolari ca subsidii pentru menţinerea necultivată a 233 milioane de acri de pămînt. Potrivit Asociaţiei Naţionale a fermierilor, suprafaţa respectivă ar fi produs 8 609 milioane buşeli de grîu (1 tonă=36,74 buşeli), în decursul celor cinci ani. După datele unui comitet al Congresului S.U.A., numai în 1970 s-au acordat de la buget subsidii federale directe de 5,2 miliarde dolari pentru a nu se produce diferite bunuri, la care trebuie adăugată suma de 4,5 miliarde dolari, suportată în plus de consumatori ca urmare a preţurilor mai ridicate generate de o ofertă îngustată.

Dincolo de acest cost, relevă autorul cărţii, subsidiile au avut un efect destructiv pe plan social. Constatînd că între 1960 şi 1974 numărul fermelor din S.U.A. a scăzut cu 25%, în vreme ce acela al fermelor mari a sporit cu 80%, autorul conchide că subsidiile federale s-au adresat în primul rînd marilor ferme (unele aparţinînd unor mari monopoluri, precum I.T.T.), contribuind la accelerarea ruinării fermierilor săraci, care au fost „împinşi spre oraşe, total nepregătiţi pentru a face faţă pieţei urbane a muncii şi brutalităţii vieţii" din mediul respectiv.

Al IV-lea simpozion naţional de istorie agrară

● *Continuînd seria simpozioanelor precedente ţinute la Cluj-Napoca (1969), Iaşi (1971) şi Timişoara (1974), în zilele de 14–16 octombrie 1976 a avut loc la Slobozia cel de-al patrulea Simpozion naţional de istorie agrară de astădată conjugat şi cu a treia ediţie a sesiunii de comunicări privind „Memoria pămîntului ialomiţean". Manifestarea s-a desfăşurat sub egida Ministerului Agriculturii, Industriei Alimentare şi Apelor şi a Muzeului Judeţean Ialomiţa, reunind – în cele 5 secţiuni – circa 150 de comunicări pe teme de istorie, etnografie, muzeografie, relaţii şi ideologii agrare, etc. Participanţii – istorici, economişti, oameni ai muncii şi specialişti din agricultură, cadre didactice, cercetători ştiinţifici în arhivistică, etnografie şi muzeistică – au audiat atît teme tratate la scara întregii ţări, cît şi despre istoria locală ialomiţeană. De altfel, o trăsătură distinctivă a acestui simpozion a fost că organizatorii locali au inclus în program şi vizitarea unor unităţi agricole fruntaşe şi a unor centre de cercetare ştiinţifică agricolă din judeţ.*

FIŞE

O idee îmbrăţişată cu căldură de toţi participanţii a fost aceea de a se înfiinţa, aşa cum există în multe ţări cu agricultură dezvoltată, muzee de agricultură în România şi mai ales un Muzeu Naţional de Agricultură, *cu multiple funcţii : sociale, tehnice, culturale, educaţionale, etc., orientat nu numai spre conservarea dovezilor de străveche activitate agricolă pe teritoriul patriei noastre, dar şi spre demonstrarea vie, în dinamică, a celor mai noi realizări ale agriculturii noastre socialiste.*

În încheiere, participanţii au adresat o telegramă tovarăşului Nicolae Ceauşescu, *secretarul general al Partidului, în care s-au angajat să ţină mereu vie flacăra interesului pentru istoria agrară a patriei, să obţină noi realizări în producţie şi în cercetare.*

OBIECTIVE ȘI CĂI DE ÎNFĂPTUIRE A UNEI NOI ORDINI ECONOMICE ȘI POLITICE INTERNAȚIONALE [I]

PREOCUPAREA pentru înfăptuirea unei noi ordini în relațiile internaționale — care să corespundă structurii actuale a economiei mondiale, emancipării marii majorități a națiunilor și afirmării lor ca subiecte cu drepturi depline în relațiile internaționale, precum și actualului grad de interdependență dintre economiile naționale — capătă o amploare tot mai mare, atît în cadrul instituțiilor O.N.U. și al altor organisme internaționale, cît și în rîndul oamenilor politici și al cercetătorilor științifici din lumea întreagă.

Ordinea veche este potrivnică intereselor și năzuințelor popoarelor

REALIZAREA unei noi ordini economice și politice internaționale pe baza unei viziuni globale asupra problematicii omenirii privită în totalitatea ei și tratată cu toată responsabilitatea, se prezintă ca soluție optimă de armonizare și dezvoltare eficientă a sistemului economic mondial în ansamblul său și a economiei fiecărui stat în parte. Înfăptuirea unei noi ordini economice, corespunzînd intereselor fundamentale și de perspectivă ale tuturor popoarelor, se prezintă deci ca o soluție salutară de autoreglare a sistemului economic mondial. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu : „Complexitatea problemelor cu care se confruntă azi omenirea reclamă în mod imperios participarea cu drepturi egale la viața internațională a tuturor statelor, fără deosebire de orînduire socială, de mărime, de putere economică sau militară și, în primul rînd, a țărilor mici și mijlocii, a țărilor în curs de dezvoltare, a statelor nealiniate — direct interesate în abolirea vechii politici imperialiste de forță și dictat, în soluționarea problemelor internaționale în interesul dezvoltării independente a tuturor statelor, în respectarea dreptului fiecărei națiuni la dezvoltare liberă, corespunzător năzuințelor și voinței sale“1).** Tocmai de aceea, președintele României socialiste militează pentru intensificarea eforturilor în vederea lichidării subdezvoltării, a decalajelor dintre statele bogate și cele sărace, pentru instaurarea unor relații cu adevărat echitabile între țări, care să asigure progresul și prosperitatea tuturor națiunilor, pentru o nouă ordine economică internațională.

Instituirea unei noi ordini economice mondiale este strict condiționată de realizarea unei schimbări radicale a relațiilor dintre state, de democratizarea acestora. Noua ordine economică și politică internațională impune schimbarea comportamentului în politică al tuturor statelor, renunțarea, în primul rînd, la politica de forță, la subordonarea celor slabi de către cei puternici, abolirea conflictelor armate între state și a risipei ; ea implică de fapt repunerea în cauză a întregului sistem de valori morale, politice și sociale. Este necesară în acest scop modificarea viziunii oamenilor asupra lumii și societății.

Formarea conștiinței oamenilor asupra finalității sistemului economic mondial, în ansamblul său, prezintă o importanță esențială pentru înfăptuirea unei noi ordini economice și politice internaționale. O viziune realistă asupra relațiilor omului — dispunînd de tehnica modernă — cu natura și, în general asupra relațiilor sociale relevă complexitatea de organizare a lumii, precum și implicațiile pe care le au problemele esențiale cu care este confruntată contemporaneitatea asupra totalității omenirii, fapt din care decurge responsabilitatea fiecărui stat pentru dezvoltarea ansamblului societății omenești și necesitatea sporirii gradului de control asupra menținerii echilibrului naturii și a impulsionării progresului economico-social general.

Uriașele implicații ale revoluției tehnico-științifice, apariția unor probleme cu totul noi a căror soluționare nu este posibilă decît prin eforturile unanime și corelate ale întregii omeniri cum sînt problemele dezarmării nucleare, ale dezvoltării, cele ale protecției mediului natural, ale explorării cosmosului și ale exploatării oceanului planetar în folosul întregii omeniri impun abordarea și rezolvarea lor într-un spirit democratic prin participarea cu drepturi egale și suverane a tuturor statelor.

Realitățile contemporane vădesc însă faptul că practicile vechi înrădăcinate în domeniul relațiilor economice și politice sînt departe de a se încadra în exigențele principiilor echitabile, democratice specifice unei ordini noi. Poate că una din cauzele care întîrzie procesul înfăptuirii noii ordini mondiale rezidă în faptul că însăși rațiunea schimbării ordinii actuale nu este încă pe deplin înțeleasă, resimțită sau acceptată în toate părțile lumii. Într-un fel lucrurile se explică prin aceea că istoria omenirii a oferit de fapt tabloul unui singur gen de ordine internațională : ordinea impusă prin forță de către cei puternici în scopul subordonării și exploatării economice și politice a celor mai slabi. De aici decurgea bătălia pentru supremația la nivel continental și apoi planetar. Modurile de producție sclavagist, feudal și capitalist au perpetuat — în forme diverse — aceeași politică de forță, dictat și spoliere a unor popoare și state de către cele mai puternice. Ordinea lumii impusă de un imperiu sau altul sau de cîteva imperii ce-și împărțeau pămîntul nu mai corespunde nici raportului de forțe din zilele noastre, nici gradului de dezvoltare a conștiinței de sine a popoarelor, nici exigențelor de democratizare a relațiilor internaționale și de lichidare a prăpastiei decalajelor dintre bogați și săraci, și nici imperioasei nevoi de a ține seama de echilibrul naturii și de interesele de viitor ale speței umane.

A apărut, stringentă, necesitatea conceperii și realizării unei ordini economice și politice radical schimbată față de cea actuală, o ordine care să fie bună pentru toate popoarele lumii și să corespundă intereselor reale și de viitor ale tuturor statelor. Ordinea veche ce se mai menține astăzi, chiar dacă mai este bună — pentru moment — pentru cei puternici și bogați, este potrivnică intereselor și năzuințelor celor mai mulți locuitori ai planetei, ale marii majorități a statelor.

O dilemă fundamentală

NUMAI prin instaurarea unei noi ordini economice și politice mondiale pot fi îndepărtate nedreptățile și inechitățile existente și pot fi create bazele unei lumi mai drepte și pașnice, a unei lumi care să asigure o viață demnă, liberă și prosperă fiecărui om. Numai prin înlocuirea ordinii forței, a conflictelor armate, a dominației și subordonării economice cu relații de un tip complet diferit, bazat pe principii democratice, echitabile, pe lichidarea definitivă a practicilor de rezolvare a

---

1) **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntare la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 21—22. VII. 1975, în „Scinteia“ din 24. VII. 1975.

neînțelegerilor pe calea armelor și înlocuirea acestora cu tratative bazate pe spiritul de înțelegere, cooperare și colaborare a tuturor statelor, se poate înfăptui o ordine cu adevărat nouă.

Obiectivele noii ordini nu sînt pe deplin elucidate și aprofundate și datorită faptului că în interpretarea problemelor de viitor ale omenirii diferiți autori sînt încă tributari unor modele și scheme de gîndire, unor prejudecăți specifice culturii în care s-au format. Tendințele de rezistență față de nou, specifice dealtfel unei gîndiri ancorate în realitățile imediate, imprimă și ele la mulți contemporani, în special din țările industrial dezvoltate, o atitudine de subestimare sau de rezervă față de preocupările pentru înnoirea ordinii internaționale. Și, desigur nu în ultimul plan se situează diferențele de interese față de ideea schimbării, diferențe care decurg din însuși faptul apartenenței la părțile care sînt avantajate sau dezavantajate, în momentul de față, de relațiile economice și politice mondiale. Dar pozițiile refractare schimbării actualei ordini economice internaționale nu corespund **nici realităților** și nici exigențelor de viitor ale omenirii. Așa cum observa Comitetul O.N.U. pentru planificarea dezvoltării, în aprilie 1975 „a apărut într-adevăr o realiniere a puterii ; Noua Ordine Economice Internațională este un fenomen, nu numai o lozincă ; încercările de a da ceasul înapoi pot conduce probabil doar la dezbinare, fiind lipsite de succes“.

Este simptomatic faptul că în zilele noastre orice discuție despre viitor se concentrează pînă la urmă în jurul problemelor schimbării ordinii economice mondiale. La sfîrșitul lunii septembrie s-au întrunit la Killarney, în Irlanda, 300 de șefi de întreprinderi din statele capitaliste pentru a discuta despre viitorul sistemului economic mondial [2]). Cu acel prilej Samuel Pisar, autorul cărții „Armele păcii“ — care a condus dezbaterile — aprecia că : „Oricare ar fi divergențele care se exprimă, în mod firesc, asupra viitorului, noi am căzut de acord asupra unui punct esențial : ordinea economică mondială de mîine nu va mai fi niciodată așa cum a fost înainte“, discuțiile urmînd să abordeze pe de o parte ce ar trebui să fie această ordine mondială și pe de altă parte cum va fi ea, cel mai probabil. Subliniind faptul că de o jumătate de secol lumea socialistă a introdus în raporturile economice un foarte mare număr de inovații, un model radical nou de organizare a economiei naționale a unor state ce cuprind o mare parte din omenire, S.P. invita la realism în studierea consecințelor pe termen mediu și lung ale noilor realități.

Cu același prilej Umberto Agnelli, directorul general al firmei „Fiat“ spunea că adevărata chestiune este dacă ordinea economică mondială, care de o manieră sau alta va sfîrși prin a se impune, va trebui să aștepte să fie fructul unei serii de conflicte și de crize sau dacă oamenii sînt capabili să le prevină organizînd o coordonare a părților adverse înainte de a ajunge la confruntare. Aceasta e dilema fundamentală. Iar referindu-se la calea de ieșire, el releva necesitatea angajării de negocieri în scopul găsirii de formule diversificate de cooperare.

Conținutul revoluționar al conceptului

CONȘTIINȚA de sine a popoarelor eliberate de colonialism, potențialul crescînd al statelor socialiste, dorința majorității popoarelor de a-și făuri un destin mai bun vor reuși — pînă la urmă — să impună alte reguli ale jocului relațiilor interstatale, vor face din regulile democratizării relațiilor, ale echității și respectului față de suveranitatea națională nu idealuri utopice, ci realități ce se dobîndesc, mai greu sau mai ușor, dar care pînă la urmă se impun. Ar fi însă o eroare să considerăm — se subliniază în cel de al III-lea Raport al Clubului de la Roma elaborat sub conducerea prof. Jan Tinbergen, laureat al premiului Nobel pentru economie, raport ce se discută începînd de la 25 octombrie la Alger — ca preocupările pentru problemele globale cu care este confruntată omenirea sau promptitudinea cu care se dezbat problemele internaționale în statele capitaliste ar putea fi considerată ca o recunoaștere a necesității înfăptuirii unei noi ordini economice internaționale. Într-adevăr, se observă în literatura economică și politică faptul că se încearcă uneori să se minimalizeze amploarea problematicii, să se estompeze conținutul revoluționar al conceptului și să se acrediteze ideea că în înfăptuirea noii ordini sînt interesate exclusiv statele în curs de dezvoltare, că aceasta are un caracter revendicativ cu șanse minime de realizare.

Compatibilitatea intereselor de perspectivă ale tuturor statelor (indiferent de orînduirea socială sau gradul lor de dezvoltare economică). față de înfăptuirea unei noi ordini economice și politice mondiale este demonstrată de faptul că:

Pentru statele în curs de dezvoltare, o nouă ordine economică și politică mondială poate oferi :

a) perspectiva abolirii practicii relațiilor economice, financiare, monetare etc. inechitabile și deci posibilitatea de a dispune și valorifica superior propriile resurse materiale și umane și de a avea acces liber la piața mondială ;

b) posibilitatea optimizării modelelor proprii de dezvoltare economico-socială care să corespundă tot mai mult propriilor exigențe de viitor, potențialului de resurse, realităților și tradițiilor specifice și care să asigure diversificarea și eficientizarea producției agricole pentru a putea acoperi din propriile resurse nevoile stringente de alimentare a populației țării respective ;

c) posibilități de acces la progresul tehnico-științific care trebuie să înceteze de a mai fi instrument de concurență și constrîngeri, ci să devină cale de stimulare a industrializării și progresului economic al tuturor statelor.

Pentru statele socialiste o nouă ordine economică și politică mondială ar oferi :

a) avantajele ce decurg din realizarea unei atmosfere de pace și înțelegere între popoare care le-ar permite să desfășoare cu mai mult succes și eficacitate procesele de construire a societății socialiste și comuniste în țările respective ;

b) posibilități sporite de amplă cooperare cu alte state în condiții de egalitate și echitate, de avantaj reciproc și neamestec în treburile interne ale altor state ;

c) relațiile economice și politice dintre state așezate pe principii pașnice, democratice, echitabile, de cooperare și colaborare pentru progresul economico-social general al omenirii, sînt de natură să atenueze decalajele economice dintre state, să apropie nivelurile de dezvoltare economică și să favorizeze astfel progresul social al omenirii în ansamblul ei. În felul acesta, pe măsura coacerii condițiilor revoluționare din fiecare țară și a voinței fiecărui popor se apropie perspectiva trecerii tuturor statelor la socialism.

Pentru țările capitaliste dezvoltate, o nouă ordine economică și politică mondială ar oferi:

a) posibilitatea corelării intereselor generației actuale cu interesele de viitor ale țării respective : de a pregăti o lume de pace și progres economico-social general ;

b) posibilitatea schimbării valorilor morale și sociale perimate ce vin în contradicție cu însuși spiritul epocii noastre ;

c) posibilitatea eliminării crizelor monetare, financiare, de resurse energetice și materii prime prin instituirea unor relații economice internaționale echitabile și democratice, reciproc avantajoase.

Așa cum remarca (în cadrul dezbaterii de la Killarney) Jacques Attali, „Nu poate fi o nouă ordine economică mondială care să nu treacă mai întîi prin rezolvarea problemelor interne ale fiecărei țări capitaliste dezvoltate“. Pentru exemplificare el arată că S.U.A. trebuie să înceteze de a mai gîndi că a exporta propriile lor probleme este cea mai bună soluție. Atîta timp cît S.U.A. își vor baza dezvoltarea pe o asemenea risipă de materii prime fără profit pentru americanul mijlociu, nu se va face nimic serios pentru a participa la construirea unei ordini juste și echilibrate, creată prin cooperare și nu prin competiție. „Fiecare țară are o manieră a ei de a se restructura, pentru a construi această ordine. În Europa, și în Franța în particular, se impune din ce în ce mai mult ideea că un socialism novator poate să fie o contribuție eficace, nu numai la bunăstarea francezilor, ci la pacea lumii“. Mai departe J. Attali avertizează că chiar dacă prefacerile economice nu vor fi impuse de imensele majorități ale populației din aceste țări, ele vor fi cert impuse de imensele majorități din țările în curs de dezvoltare care refuză să mai tolereze creșterea firmelor capitaliste și bunăstarea acestora pe baza exploatării lor.

Pentru toate statele, indiferent de orînduirea socială, înfăptuirea unei noi ordini economice internaționale face necesară reproiectarea structurilor economice naționale în funcție de propriile exigențe și năzuințe de viitor, de potențialul productiv și uman de care dispun, în funcție de avantajele ce decurg din așezarea geografică și din talentele și abilitățile specifice culturii fiecărui popor.

dr. Maria D. POPESCU

---

2) „Le débat de Killarney“, L'Express nr. 1316/ : 27 IX — 3.X.1976.

ECONOMIE MONDIALA

TENDINȚE - CONJUNCTURI

Dinamica prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna septembrie 1976

ÎN luna septembrie a.c., pe piața internațională a produselor de bază activitatea tranzacțională a fost relativ calmă, iar prețurile au înregistrat fluctuații curente, remarcîndu-se pe ansamblu o creștere nesemnificativă. Potrivit indicelui agregat INSCIN, prețurile internaționale — exprimate în dolari — ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R.S. România au marcat o creștere de numai 0,3% față de luna august a.c.

Pe piața materiilor prime și semifabricatelor *prețurile au crescut la piei (+1,9%), minereuri (+1,5%) și la lemn și produse din lemn (+0,9%). În schimb prețurile au scăzut la cauciuc (—2,1%), fibre animale și vegetale (—1,3%) și la metale (—0,5%), reflectînd nivelul neobișnuit de redus al cererii pentru sezonul reluării activității industriale după concediile de vară, situație care se explică prin achizițiile pentru stocuri efectuate în lunile precedente de către industriile prelucrătoare.*

În cadrul produselor agroalimentare *prețurile au crescut la semințe oleaginoase și grăsimi (+6,3%) și la animale, carne și produse animaliere (+2%). În schimb, prețurile au scăzut la cereale (—0,9%) sub influența balanței mondiale excedentare, precum și la zahăr și produse tropicale (—5,7%).*

Prețurile la combustibili *au crescut pe ansamblu cu 1,1%, reflectînd tendința ascendentă la produse petroliere (+1,2%) și la cărbuni și cocs (+1,6%), în timp ce la țiței prețurile au rămas staționare.*

Sectorul prognoze și eficiența comerțului exterior — INSCIN.

INDICELE SINTETIC INSCIN IN ANII 1974-1975
SI IN AUGUST-SEPTEMBRIE 1976

Categoria de produse.	Anul	Indici anuali	Aug.	Sept.
INDICE GENERAL	1974	240,4	242,1	238,8
	1975	218,7a)	215,8	212,4
	1976		228,9a)	229,6a)
1. Produse alimentare	1974	230,8	227,1	235,9
	1975	203,7	205,7	200,0
	1976		179,3a)	180,2a)
- cereale	1974	261,5	257,8	255,6
	1975	216,7	238,9	239,5
	1976		197,1	195,3
- semințe oleag., prod. deriv., grăsimi animale și vegetale	1974	240,8	247,8	248,7
	1975	195,0	196,3	184,6
	1976		165,7	176,1
- animale, carne și produse animaliere	1974	128,3	119,7	129,1
	1975	159,3	161,4	165,0
	1976		150,8a)	153,8a)
- zahăr și produse tropicale	1974	437,5	430,5	470,7
	1975	314,0	279,0	245,7
	1976		244,6	230,7
2. Combustibili	1974	336,8	322,2	322,3
	1975	343,0	341,6	344,9
	1976		369,5	373,4a)
- cărbuni și cocs	1974	193,6	197,7	194,5
	1975	260,0	247,4	243,2
	1976		264,5	268,6a)
- țiței	1974	567,1	567,1	567,1
	1975	461,2	450,9	450,9
	1976		500,8	500,8
- produse petroliere	1974	380,9	344,9	348,0
	1975	373,9	385,4	396,3
	1976		415,0	419,9
3. Materii prime industriale	1974	216,1	224,9	215,8
	1975	188,2a)	183,2	178,6
	1976		206,0a)	205,7a)
- minereuri	1974	139,6	139,0	133,7
	1975	168,1a)	163,1	162,2
	1976		162,8a)	165,2a)
- metale	1974	231,5	249,7	238,5
	1975	185,1	180,2	174,0
	1976		198,9a)	197,9a)
- cauciuc	1974	210,3	191,0	169,2
	1975	139,8	167,0	157,8
	1976		222,3	217,6
- lemn și produse din lemn	1974	232,1	229,7	226,9
	1975	229,0	214,9	211,1
	1976		223,5a)	225,4a)
- fibre animale și vegetale	1974	192,0	187,3	178,5
	1975	162,4a)	169,1	166,8
	1976		240,2a)	237,1a)
- piei	1974	122,3	118,3	118,1
	1975	114,8	121,2	125,8
	1976		183,5	186,9

a) Date provizorii pentru cocs de furnal, huilă, țiței, minereu de fier, cromita, minereu de mangan, feromangan, ferosiliciu, oțel comercial, tablă groasă, tablă subțire, țevi din oțel, sîrmă neagră, laminate de cupru, cherestea de rășinoase, cherestea de foioase, celuloză, hîrtie kraftliner, fibre celulozice și porci vii.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN perioada 11—15 octombrie 1976 **lira sterlină**, a continuat să slăbească față de dolarul S.U.A. și față de celelalte devize vest-europene, atingînd un nivel minim de 1,6300 dolari S.U.A. Banca Angliei a fost nevoită din nou să intervină pe piața monetară pentru susținerea monedei naționale.

Francul francez s-a depreciat în continuare față de dolarul S.U.A., atingînd la 13 octombrie a.c. nivelul de 5,0210 franci francezi pentru un dolar.

În Italia, luni 18 octombrie a.c. a expirat termenul de valabilitate a taxei de 10% asupra cumpărărilor de valute străine. Datorită plăților amînate pentru a evita achitarea acestei taxe, se așteaptă o creștere a cererilor de valute străine de circa 600—700 milioane dolari. Guvernul a luat la 15 octombrie a.c. unele măsuri de susținere a **lirei italiene** și anume: limitarea creditului ce urmează a fi acordat de către bănci italiene pe piața internă, interzicerea acordării de avansuri de către băncile italiene în lire italiene băncilor străine și limitarea cumpărărilor de valută la termen din partea băncilor italiene.

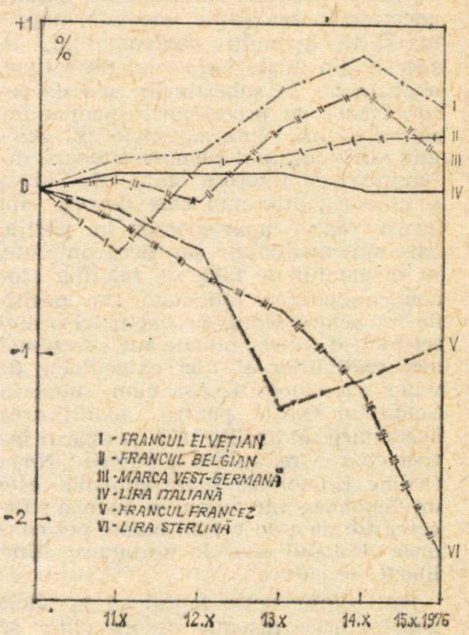

Evoluția principalelor devize vest-europene în perioada 11—15.X. 1976, luînd ca bază de comparație cursul dolarului S.U.A. din 8.X. 1976.

La reuniunea miniștrilor de finanțe ai țărilor Pieței Comune a fost luată hotărîrea ca, începînd cu data de 18 octombrie 1976, **marca vest-germană** să fie revalorizată față de celelalte devize vest-europene din „șarpele valutar" cu 2% față de florinul olandez, francul belgian și francul luxemburghez, cu 3%, față de coroana norvegiană și coroana suedeză și cu 6% față de coroana daneză. Măsura de revalorizare a mărcii vest-germane a fost determinată de întărirea continuă a devizei vest-germane față de celelalte devize din „șarpele monetar". Marca vest-germană și **francul elvețian** au continuat să fie principalele monede de refugiu, atingînd nivelul de 2,4285 mărci vest-germane și respectiv de 2,4400 franci elvețieni față de un dolar S.U.A. (la 14.X.1976).

Prețul aurului la Londra a oscilat în jurul nivelului de 114,50 dolari uncia.

Paul DUMITRAȘCU
Dumitru LUNGU

Cererea mondială de aluminiu în creștere

CEREREA mondială de aluminiu va fi probabil cu 30% mai ridicată în acest an decît în 1975, reatingînd astfel nivelul din 1973 (de 11 milioane tone), scrie Revue de l'aluminium. *Se apreciază că înviorarea cererii va antrena o reducere sensibilă a stocurilor mondiale și o nouă majorare a prețurilor în 1977, după aceea de 20% înregistrată în acest an. Unul din factorii care favorizează această situație este considerată insuficiența investițiilor datorită crizei din ultimii ani din economia occidentală.*

Perspectivele pieței cafelei

CA URMARE a menținerii de mai multă vreme a unui nivel ridicat al prețurilor la cafea pe piața internațională, veniturile realizate din export de țările cultivatoare au înregistrat o creștere puternică. În același timp, țările producătoare de cafea depun eforturi susținute pentru sporirea ofertei de export în scopul de a beneficia de actuala conjunctură favorabilă. Brazilia, de pildă, a încheiat cîteva tranzacții pentru achiziționarea de cafea pentru a o folosi pe piața interna, ceea ce îi va permite exportarea unor cantități sporite de cafea proprie, care în general este mult mai scumpă decît cea importată.

Potrivit estimărilor experților F.A.O., consecințele gerurilor care au afectat puternic anul trecut recolta de cafea a Braziliei, vor fi resimțite pînă în 1979 de plantațiile de cafea din această țară. Pînă atunci, după cum apreciază experții, se va înregistra o scădere însemnată a rezervelor întrucît producția nu va fi capabilă să acopere întregul necesar de consum.

DOCUMENTAR

Consecinţă a unei persistente şi virulente inflaţii

EROZIUNEA PUTERII DE CUMPĂRARE A MONEDELOR ŢĂRILOR CAPITALISTE

MARCATĂ de cea mai profundă criză a perioadei postbelice, cu o fază recesivă accentuată cuprinsă între sfîrşitul anului 1973 şi prima jumătate a anului 1975, economia ţărilor capitaliste se caracterizează în 1976 printr-o uşoară redresare, concomitent cu o inflaţie persistentă care pune în faţa statelor occidentale probleme economice şi sociale grave şi complexe. Procesele inflaţioniste, oglindite într-o creştere a preţurilor care s-a făcut simţită aproape continuu după cel de-al doilea război mondial, s-au accentuat puternic după anul 1972 în toate ţările capitaliste. În ciuda măsurilor de „punere sub control“ a inflaţiei, întreprinse în ultimii ani, ea se menţine la rate ridicate. Pe ansamblul ţărilor capitaliste dezvoltate rata record — de 13,5 la sută — a fost atinsă în cel de-al doilea semestru al anului 1974. În primul semestru al anului în curs, rata inflaţiei în aceste ţări se situează la un nivel de două ori mai ridicat decît media anuală înregistrată în ţările respective în întreaga perioadă a anilor '60. În plus, în momentul de faţă în multe ţări capitaliste dezvoltate se observă că reanimarea cererii contribuie încă de pe acum la contracararea primelor simptome de atenuare a inflaţiei şi îi dă acesteia din urmă noi impulsuri. De aceea majoritatea economiştilor occidentali consideră că tendinţele puţin satisfăcătoare ale evoluţiei preţurilor rămîn o dificultate majoră pentru ansamblul lumii capitaliste.

Diferenţe de nivel şi evoluţii zonale

DISPARITĂŢI notabile în ratele de creştere a preţurilor au dominat prima jumătate a acestui an. Dintre principalele ţări capitaliste industrializate, doar R.F.G., S.U.A. şi Japonia — cu rate anuale (calculate prin indicii de deflaţionare a P.N.B.) de 3 la sută, de 4,5 la sută şi respectiv de 7,5 la sută — au înregistrat ritmuri mai scăzute ale inflaţiei. Acestea au fost, de fapt, şi ţările în care ratele de creştere ale P.N.B. în termeni reali au fost ceva mai ridicate. La polul opus se află Italia şi Marea Britanie, unde ritmurile inflaţiei sînt cele mai rapide (17 la sută şi, respectiv, 13 la sută), iar ritmul de creştere al producţiei este cel mai scăzut. Celelalte ţări capitaliste dezvoltate ocupă poziţii intermediare.

Tabelul nr.1

Creşterea preţurilor bunurilor de consum în ţările în curs de dezvoltare[a]

	Media anuală 1965–1970	Creşteri în raport cu anul precedent				
		1971	1972	1973	1974	1975
Ansamblul ţărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol	11	10	14	22	32	30
– Africa	5	4	5	9	19	19
– Asia	8	5	8	17	30	10
– Orientul Mijlociu	4	6	6	12	20	19
– Emisfera occidentală	17	16	22	31	38	53
Principalele ţări exportatoare de petrol	10	6	5	11	17	18

a) Cifre calculate cu ajutorul mediei geometrice ponderate a indicilor naţionali exprimaţi în monedă naţională

Sursa: Fonds Monétaire International, Rapport annuel, 1976, p.8

Disparitatea evidentă în ratele de creştere a preţurilor în ţările capitaliste industrializate, observată în prima jumătate a anului în curs, şi-a pus amprenta pe evoluţia şi politicile în domeniul taxei de scont, al cursurilor de schimb, al rezervelor valutare şi al mişcărilor de capitaluri. Ea a avut, de asemenea, tendinţa de a face mai dificilă politica economică, în special în ceea ce priveşte gestiunea poziţiilor balanţelor de plăţi.

Preţurile plătite de consumatori au crescut şi continuă încă să crească în ritmuri foarte înalte în ţările Pieţei Comune vest-europene. Potrivit unui raport publicat la Bruxelles de Oficiul de statistică al C.E.E., în perioada august 1975 — august 1976 preţurile bunurilor de consum au sporit, în cele nouă ţări membre, în medie cu 11 la sută. Ţările cele mai afectate de spirala inflaţionistă a preţurilor au fost : Irlanda — 18,9 la sută, Italia — 17 la sută şi Marea Britanie — 13,9 la sută.

Menţinerea la cote înalte a creşterii preţurilor loveşte puternic înainte de toate în cîştigurile reale ale maselor de salariaţi şi, în general, ale persoanelor cu venituri fixe. Se produce o depreciere în lanţ a banilor, exercitînd o presiune permanentă asupra nivelului de trai. Inflaţia devine un „mod de viaţă“, iar „societatea de consum“ este numită tot mai frecvent „societatea inflaţiei“. Iată de ce, în Occident, oficialităţi, oameni de afaceri, economişti, experţi şi specialişti în domeniul finanţelor şi pînă la omul de pe stradă, toţi sînt preocupaţi de inflaţie, care a devenit „obsesia cotidiană“, „răul secolului“. Deocamdată, însă, toate încercările din ţările capitaliste dezvoltate de a combate acest fenomen cu consecinţe nefaste în viaţa economică şi socială s-au dovedit ineficiente, iar după prognozele multor specialişti maladia recidivează cu virulenţă crescîndă. Alertate de amplificarea continuă a acestui proces, ce tinde în unele ţări, potrivit opiniei unor economişti, să ia proporţii catastrofale, guvernele ţărilor occidentale au înscris măsurile de jugulare a inflaţiei pe agenda preocupărilor prioritare. Rezultatele, oglindite în comportamentul preţurilor la bunurile de consum, întîrzie să fie, deocamdată, cele scontate.

În ceea ce priveşte preţurile bunurilor de consum în ţările în curs de dezvoltare, statisticile reliefează că rata inflaţiei a crescut rapid în cursul anilor 1973—1974 şi se menţine la un nivel încă ridicat în anul 1975 (tabelul nr. 1).

Uşoara slăbire a presiunii inflaţioniste pe ansamblul ţărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol în 1975 este atribuită în principal evoluţiei preţurilor în regiunea asiatică. În această parte a globului, creşterea preţurilor la bunurile de consum s-a încetinit în 1975, ajungînd la 10 la sută, faţă de 30 la sută cît reprezentase cu un an mai înainte. În celelalte regiuni geografice ritmurile de creştere a preţurilor se menţin încă foarte ridicate.

Deprecierea: dimensiuni şi continuitate

O OGLINDIRE elocventă a intensităţii fenomenelor inflaţioniste în ţările capitaliste o constituie accelerarea gradului de depreciere a banilor. Pe baza datelor oficiale referitoare la creşterea costului vieţii sau a indicelui preţurilor cu amănuntul la bunurile de consum, publicate de statele capitaliste, Citibank din New York a calculat în buletinul său economic pe luna septembrie 1976, gradul de depreciere a banilor în perioada 1965—1976 pentru aproximativ 50 de ţări din lumea capitalistă, situate în toate regiunile globului. Metodologia folosită a fost următoarea : Rata anuală a creşterii preţurilor a fost adăugată la baza de referinţă de 100, obţinîndu-se nivelul general al indicelui preţurilor. Prin împărţirea bazei la nivelul general al indicelui preţurilor s-a obţinut numărul care reprezintă indicele puterii de cumpărare a monedei respective în anul în cauză. Diferenţa dintre bază şi puterea de cumpărare astfel calculată reprezintă tocmai pierderea puterii de cumpărare a monedei sau, cu alte cuvinte, deprecierea ei. Iată şi un exemplu concret al modului de calcul folosit : Dacă rata anuală a creşterii preţurilor este de 11,1 la sută, atunci indicele general al preţurilor se situează la nivelul de 111,1 la sută. Prin împărţirea bazei de 100 la 111,1 se obţine indicele ce reprezintă puterea de cumpărare a monedei, care în cazul de faţă este egală cu 90,1 la sută. Pierderea puterii de cumpărare sau deprecierea monedei în anul respectiv este deci, în acest caz, de 9,9 la sută. Datele din tabelul nr. 2 redau situaţia deprecierii banilor în ţările capitaliste dezvoltate pe o perioadă de 11 ani.

Ca o trăsătură generală pusă în evidenţă de datele din tabelul nr. 2, se poate spune că în prima jumătate a deceniului actual, faţă de a doua jumătate a anilor '60, ţările capitaliste industrializate au trecut din domeniul unei inflaţii considerată ca moderată, corespunzătoare unei scăderi a puterii de cumpărare a banilor la circa 60 la sută din cea iniţială în decurs de 10 ani, la o inflaţie net accentuată, cu deprecieri care aduc puterea de cumpărare la circa 40 la sută din cea iniţială într-o perioadă similară. Rata mediană de 8,5 la sută înregistrată în anii 1970—1975 demonstrează accentuarea fenomenului : ea a fost aproape dublă faţă de cea de 4,4 la sută înregistrată în cei cinci ani precedenţi. În nouă dintre ţările capitaliste cuprinse în tabel, ritmul deprecierii banilor în perioada 1970—1975 a depăşit chiar pragul de 10 la sută. În 1976 rata mediană de depreciere a banilor se situează la aproape 10 la sută (9,9 la sută). Totodată, are loc creşterea numărului ţărilor care au o rată a inflaţiei cu două cifre, unele depăşind chiar pragul de 15 la sută. La asemenea ritmuri ale inflaţiei puterea de cumpărare a banilor scade în zece ani la mai puţin de o cincime din cea iniţială. Într-o perioadă scurtă, chiar monedele capitaliste considerate într-un trecut apropiat drept cele mai solide, sînt afectate serios de inflaţie. Dolarul S.U.A. reprezintă astăzi doar aproximativ 30 la sută din valoarea sa de dinaintea celui de-al doilea război mondial. Marca vest-germană şi yenul japonez au pierdut în anul 1975, faţă de anul 1965, 35 la sută şi respectiv 55 la sută din valoarea lor. În ceea ce priveşte alte două monede — lira sterlină şi francul elveţian — ele au pierdut în perioada amintită 57 la sută şi respectiv 42 la sută din valoarea lor.

Tabelul nr.2

Deprecierea banilor în ţările capitaliste dezvoltate în perioada 1965-1976

Monede	Indicele puterii de cumpărare a banilor 1965=1oo		Ritmul de depreciere în procente		
	197o	1975	1965-197o[a)]	197o-1975[a)]	1976[b)]
Francul elveţian	85	58	3,3%	7,1%	2,2%
Marca vest-germană	88	65	2,8	5,8	4,9
Dolarul S.U.A.	81	59	4,1	6,3	5,8
Coroana daneză	73	47	6,2	8,5	6,5
Schillingul austriac	85	6o	3,2	6,8	7,o
Dolarul canadian	83	58	3,7	6,8	7,9
Florinul olandez	79	52	4,6	7,9	8,4
Francul francez	81	53	4,2	8,1	8,7
Yenul japonez	77	45	5,2	1o,2	8,7
Coroana norvegiană	79	53	4,7	7,7	9,o
Francul belgian	84	56	3,4	7,7	9,o
Francul luxemburghez	86	61	3,o	6,7	9,6
Coroana suedeză	8o	55	4,4	7,3	9,9
Randul sud-african	85	55	3,2	8,5	1o,2
Dolarul australian	86	53	3,o	9,3	11,8
Drahma greacă	88	49	2,4	11,o	12,2
Lira italiană	86	5o	2,9	1o,2	12,7
Peseta spaniolă	78	44	4,8	1o,8	13,o
Marca finlandeză	64	37	8,5	1o,4	13,8
Lira irlandeză	77	41	5,o	11,7	13,9
Lira turcă	67	29	7,6	15,7	14,3
Dolarul neo-zeelandez	79	48	4,7	9,3	14,7
Lira sterlină	8o	43	4,4	11,5	15,3
Escudoul portughez	74	36	6,o	13,1	17,4
Rata mediană			4,4	8,5	9,9

a) Ritmul mediu anual
b) Ritmul a fost calculat prin compararea mediei cifrelor lunare disponibile pentru anul 1976 cu cea din perioada corespunzătoare a anului 1975.
Sursa: Citibank, Monthly Economic Letter, septembrie 1976, p.14

Tabel nr.3

Deprecierea banilor în ţări în curs de dezvoltare în perioada 1965-1976

Monede	Indicele puterii de cumpărare a banilor 1965=1oo		Ritmul de depreciere în procente		
	197o	1975	1965-197o[a)]	197o-1975[a)]	1976[b)]
Rupia indiană	72	42	6,4	1o,4	+ 11,7[c]
Dolarul singaporez	94	57	1,2	9,1	+ 1,3[c]
Balboa-ul panamez	92	65	1,6	6,7	1,2
Dolarul malaezian	94	66	1,3	6,8	1,7
Pesoul filipinez	75	37	5,6	13,2	3,8
Lempira hondurasiană	92	68	1,7	5,9	4,2
Rialul iranian	93	59	1,4	8,6	4,9
Bahtul tailandez	88	58	2,5	8,o	5,2
Boliviano-ul bolivian	75	32	5,6	15,8	5,6
Bolivarul venezuelan	92	7o	1,6	5,4	6,1
Guarani-ul paraguayan	94	54	1,3	1o,3	6,9
Sucre-ul ecuadorean	79	42	4,5	1o,2	7,7
Lira jamaicheză	77	39	5,o	12,9	8,6
Dolarul trinidad-tobaghez	83	45	3,7	11,6	9,2
Pesoul columbian	62	26	9,2	16,o	9,7
Pesoul mexican	84	47	3,5	1o,8	13,1
Shillingul kenyan	91	54	1,8	9,9	14,3
Wonul sud-coreean	58	29	1o,2	13,1	17,9
Solul peruan	63	35	8,9	11,2	21,1
Cruzeiro-ul brazilian	3o	11	21,5	17,4	27,8
Zairul zairez	36	15	18,5	15,7	43,o
Escudoul chilian	31	sub 1	2o,9	67,5	72,3
Pesoul argentinian	41	sub 1	16,2	39,2	84,o
Rată mediană			4,2	1o,3	7,7

a) Ritmul mediu anual. b) Ritmul a fost calculat prin compararea mediei cifrelor lunare disponibile pentru anul 1976 cu cea din perioada corespunzătoare a anului 1975. c) Repreciere.
Sursa: Citibank, Monthly Economic Letter, septembrie 1976, p.14.

Deprecierea banilor a cunoscut ritmuri ridicate şi într-o serie de ţări în curs de dezvoltare (tabelul nr. 3).

În ţările din acest grup, pierderea anuală a puterii de cumpărare a atins pînă la 20,9 la sută în perioada 1965—1970 şi pînă la 67,5 la sută în perioada 1970—1975 ; în 1976 pierderea se situează în limite cuprinse între 1,2 la sută şi 84 la sută. Privită pe regiuni geografice, erodarea puterii de cumpărare a banilor este mult mai intensă în ţările în curs de dezvoltare din America Latină.

ADUCEREA inflaţiei la anumite limite „tolerabile“ şi apărarea economiei ţărilor capitaliste de efectele nocive pe care riscă să le aibă în acest domeniu politicile monetare şi bugetare expansioniste constituie o preocupare de prim plan a responsabililor politicii economice a ţărilor din lumea nesocialistă. Problema inflaţiei suscită, pe lîngă controversele iscate între economişti, o serioasă preocupare şi frămîntare în rîndurile marelui public, iar autorităţile se tem că adoptarea unor măsuri stimulatorii excesive riscă să antreneze o nouă recrudescenţă a psihozei inflaţioniste. Din acest considerent majoritatea ţărilor capitaliste dezvoltate recurg în prezent la politici financiare şi monetare restrictive sau cel puţin moderate, cu toate că redresarea economică în curs este însoţită nu numai de rate înalte ale inflaţiei, ci şi de cel mai pronunţat şomaj pe care ţările capitaliste dezvoltate l-au atins în întreaga perioadă postbelică. Experţii Fondului Monetar Internaţional apreciază chiar, în raportul anual al acestuia pe 1976, că dacă autorităţile naţionale vor urma în acţiunea lor asupra conjuncturii aceleaşi politici ca cele duse în trecut, ele riscă să provoace o accelerare a creşterii preţurilor şi o stimulare a tendinţelor inflaţioniste. Or, perspectiva unei inflaţii din nou accelerate concomitent cu persistenta nivelurilor ridicate ale şomajului readuce în prim plan spectrul stagflaţiei.

prof. univ. dr. C. BICHI

Specialiştii întreprinderilor cehoslovace de comerţ exterior
prezenţi între 16 şi 25 octombrie
la

TÎRGUL INTERNAŢIONAL BUCUREŞTI

vă urează

BUN VENIT

în standurile expoziţiei R. S. Cehoslovace
din pavilionul L
unde vă oferă prilejul să cunoaşteţi nemijlocit produsele de vîrf
ale industriilor cehoslovace:

FEROMET	— Produse metalurgice
CHIRANA	— Utilaj pentru cabinete dentare, instrumente medicale
INVESTA	— Maşini de tricotat, de cusut, maşini pentru industria de încălţăminte
KOVO	— Maşini ofset, aparate de telefon, staţii de radio, centrale telefonice
MARTIMEX	— Tractor forestier, excavator hidraulic
MOTOKOV	— Autovehicule, motociclete, camioane, autoutilitare
SKLOEXPORT	— Sticla tehnică şi pentru laboratoare
PRAGOINVEST	— Modele de uzine de var, semiconductori, compresoare
STROJIMPORT	— Maşini-unelte
SKODAEXPORT	— Modele de complexe metalurgice, locomotive electrice
TECHNOEXPORT Praha	— Instalaţii şi accesorii pentru industria chimică şi alimentară
TECHNOEXPORT Bratislava	— Maşină inelară grea de răsucit, maşină de ambalat
Z S E	— Electromotoare, instrumente, cabluri
STROJEXPORT	— Utilaje pentru construcţii
INTERSIGMA	— Pompe, armături

Redresare lentă, șomaj ridicat în țările capitaliste dezvoltate

ANALIZA comparativă a cifrelor publicate de O.C.D.E. privind evoluția principalelor cinci țări capitaliste dezvoltate scoate în evidență că, în general, redresarea producției industriale a înregistrat un ritm destul de lent în acest an, nivelul ei cel mai ridicat anterior nefiind încă atins decît în S.U.A. În Franța, de pildă, producția industrială sporește actualmente într-un ritm de 5 la sută pe an, ceea ce este considerat puțin la ieșirea dintr-o recesiune. În Anglia, pe ansamblul acestui an creșterea ei nu va depăși 4,7 la sută.

Pentru majoritatea țărilor citate, problema cea mai preocupantă — cînd nu este inflația — rămîne cea a șomajului, a cărui rată a continuat, în general, să crească, în ciuda unei oarecari înviorări a activității economice. În Anglia, de pildă, șomajul în creștere afecta în luna august peste 1,5 milioane de persoane, o inversare de tendință nefiind așteptată înainte de începutul anului viitor. Chiar și în R.F.G., unde numărul șomerilor se situează din nou sub 1 milion de persoane, el reprezintă încă 4,1 la sută din populația activă.

Indicele producției industriale (după eliminarea variațiilor sezoniere — 1970=100).

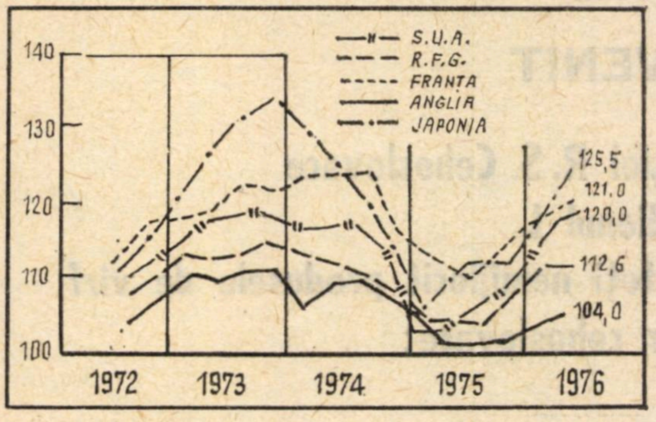

Rata șomajului (după eliminarea variațiilor sezoniere)

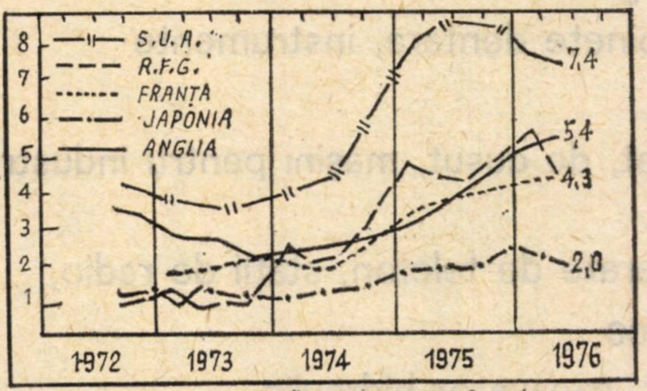

(după ECONOMIA - Paris, oct. 1976

Calculatoarele dirijează viața Moscovei

LA INSTITUTUL principal de cercetări în domeniul calculelor din Uniunea Sovietică se află și sediul Sistemului automatizat de conducere — Moscova, una din verigile sistemului unitar aflat în curs de elaborare pe plan unional. În prezent, mașinile electronice de calcul din cadrul sistemului contribuie la rezolvarea unor probleme din domenii atît de diverse ca funcționarea rețelei comerciale și de transport a capitalei U.R.S.S., alimentația publică sau deservirea medicală a populației, repartizarea spațiului locativ ș.a.

Printre realizările obținute se poate menționa elaborarea unui clasificator al întreprinderilor, institutelor și birourilor de proiectare din Moscova, cu specificarea profesiilor practicate în cadrul lor, a condițiilor de muncă și sociale pe care le oferă persoanelor doritoare să se angajeze. Între altele, calculatoarele rezolvă în mod optim și operativ problemele repartiției materialelor și utilajelor pentru cele circa 4 000 de șantiere din oraș. Ele au ajutat la întocmirea prognozelor asupra evoluției veniturilor și cheltuielilor locuitorilor Moscovei în fiecare an al cincinalului actual, în scopul unei mai bune satisfaceri a cererii potențiale. Și lista serviciilor prestate de calculatoare nu va fi, practic, niciodată epuizată.

Directorul pentru producție: un om-orchestră

ÎNCERCÎND să schițeze portretul-robot al directorului pentru producție din cadrul unei societăți industriale, revista **L'Usine Nouvelle** îl definește succint ca fiind omul-orchestră al direcției generale respective. El trebuie să fie capabil să se ocupe de toate și să posede cunoștințe multiple — ca inginer, administrator, economist, psiholog și sociolog ; el trebuie să știe în aceeași măsură să administreze, să conducă, să comande, ca și să prevadă, să planifice, să arbitreze, să calculeze și să-și asume riscul. Purtînd răspunderea pentru producție și produse, el este în egală măsură răspunzător pentru infrastructuri, pentru mijloacele și metodele folosite în cadrul societății. Directorul pentru producție rămîne autoritatea supremă în domeniul fabricației, fapt pentru care — apreciază revista — trebuie să posede o diplomă corespunzătoare de inginer.

Cărbune „la zi" reactualizat

CRIZA energetică a stimulat și în Anglia interesul pentru extinderea producției de cărbune, îndeosebi după metoda extracției la zi. Inaugurată încă în anii războiului, extracția la zi din zăcăminte situate mai aproape de suprafață s-a lărgit pînă în deceniul trecut, atingînd nivelul maxim de 14 mil. tone pe an, apoi s-a redus treptat, pînă la 6 mil. tone în primii ani ai deceniului actual.

Încurajată de Oficiul național al cărbunelui, aplicarea acestei metode moderne a progresat în ultimii ani, urmărindu-se ca în 1980 cu ajutorul ei să se extragă 15 mil. tone de cărbune. Se apreciază că, în urma realizării unor sisteme economicoase de redare în folosință agricolă a carierelor de pe zăcămintele epuizate, exploatarea la zi a cărbunelui ar putea fi extinsă într-o serie de zone din Anglia propriu-zisă, din Wales și Scoția. Se estimează că resursele potențiale de cărbune din Anglia, care se pretează pentru exploatarea la zi, pot asigura un nivel al extracției de 15—20 mil. tone pe an, timp de un secol.

Sub pavilionul R. D. G.

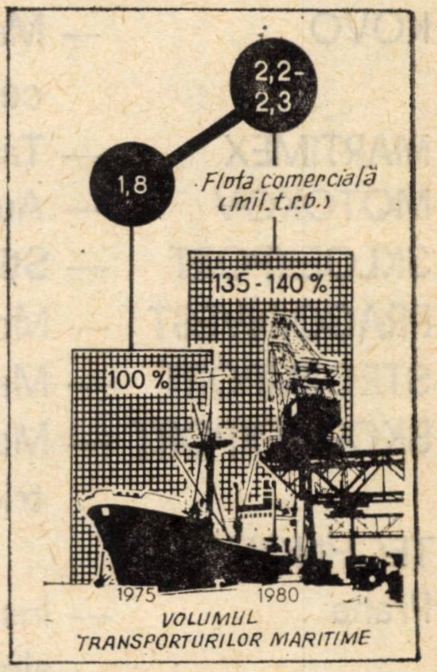

ÎN actualul cincinal, o atenție deosebită se acordă în R.D.G. dezvoltării flotei maritime comerciale. După cum se vede din grafic, în 1980 tonajul său global urmează să ajungă la 2,2—2,3 mil. tone, respectiv o creștere de 1,2—1,3 ori față de nivelul anului 1975. Totodată, se prevede că volumul transporturilor maritime efectuate de navele comerciale sub pavilionul R.D.G. va spori, în perioada menționată, cu 35—40 la sută.

CURIER

GLOSAR

Eurodolari

ÎN ULTIMII ANI, importanța eurodolarilor ca instrumente de rezervă și de credit a crescut în proporții considerate de unii ca fiind salvatoare pentru economia mondială, iar de alții ca fiind de-a dreptul îngrijorătoare. Adevărul este că de unde piața eurodolarilor era cu totul neînsemnată acum 15—16 ani, ea a devenit în prezent una din principalele căi de vehiculare a capitalurilor internaționale și, dintr-un punct de vedere mai general, una din cele mai mari piețe monetare din lume.

Prin eurodolari se înțeleg depunerile în cont exprimate în dolari, efectuate la bănci comerciale care își au sediul în afara Statelor Unite. Eurodolarii nu sînt deci o monedă în sensul care se atribuie acestui termen. Tot ce apare ca avînd caracter monetar în eurodolari derivă de fapt din dolarul S.U.A. Din această cauză, eurodolarii urmează ca o umbră vicisitudinile dolarilor S.U.A. : puterea lor de cumpărare scade sau crește odată cu aceea a dolarilor propriu-ziși.

Expresia „eurodolari“ poate induce în eroare. De fapt, nu este necesar ca sediul băncilor deținătoare de conturi în acest instrument să se afle în Europa. El poate fi în Asia sau în altă parte a lumii, cu excepția Statelor Unite. Cu alte cuvinte, termenul de eurodolari nu reprezintă o localizare geografică a conturilor respective, ci o categorie financiară.

Deschiderea unui cont bancar în eurodolari poate fi motivată fie din rațiuni de profit, fie de comoditate sau securitate. Dobînda la eurodolari putînd fi superioară celei încasate la dolari, o societate sau un particular manifestă preferință pentru un cont în eurodolari. De asemenea, pentru unii deținători de dolari poate apărea mai comodă plasarea acestora în forma și locul care transformă dolarii în eurodolari. În sfîrșit, deținătorii de dolari se vor putea simți mai în siguranță dacă știu că banca la care depun acești dolari nu este plasată direct sub jurisdicția autorităților americane, așa cum s-ar întîmpla dacă banii ar fi depuși la o bancă din S.U.A. Operațiile cu eurodolari nu sînt supuse nici chiar dispozițiilor legale care reglementează circuitele monetare naționale în țara în care aceștia circulă. De aceea, operatorii cu eurodolari au o libertate mai mare în tranzacții decît cei cu moneda națională a țării respective.

Majoritatea eurodolarilor nu provin din depunerile inițiale ale clienților unei bănci, ci din creditele în eurodolari pe care această bancă le acordă pe baza depunerilor inițiale și datorită cărora volumul eurodolarilor este multiplicat. S-a spus în această privință că piața eurodolarilor „este cel mai recent exemplu despre aspectul derutant pe care îl capătă fenomenele de creare a banilor“ și că disponibilitățile bancare în eurodolari sînt în cea mai mare parte „produsul peniței contabililor“. De aci, caracterul inflaționist care este atribuit adeseori operațiilor cu eurodolari, considerîndu-se că aceste instrumente contribuie la permanentizarea inflației actuale din Occident.

C. K.

Națiunile Unite și restructurarea economiei mondiale

Sandu Georgescu, București — Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat o „Cartă a drepturilor și obligațiilor economice ale statelor“ la cîteva luni după adoptarea Declarației și Programului de acțiune privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale. Carta vizează stabilirea unor „norme general acceptate care să reglementeze în mod sistematic relațiile economice între state“ și „să promoveze instaurarea noii ordini economice internaționale“ și enunță în acest sens o serie de principii fundamentale.

Potrivit Cartei, fiecare stat este responsabil în cel mai înalt grad de a promova progresul economic, social și cultural al poporului său. În același timp, așa cum subliniază o publicație a Serviciului de informații al O.N.U. editată în cinstea Zilei de 24 octombrie — proclamată de Adunarea Generală ca **Ziua Națiunilor Unite** și **Ziua privind informarea despre dezvoltare** —, în ultimele decenii s-a ajuns treptat la înțelegerea faptului că modificarea structurilor și a „regulilor jocului“ economiei mondiale în interesul echității și justiției generale ar facilita extrem de mult dezvoltarea economică și socială. În acest spirit, țara noastră a propus organizarea în viitor a unei reuniuni speciale sau a unei sesiuni extraordinare a Adunării Generale a O.N.U., care să examineze progresele înregistrate în edificarea noii ordini economice internaționale. După părerea țării noastre, în această fază a edificării noii ordini economice internaționale trebuie să se acționeze pentru un mecanism eficient și democratic, capabil să vegheze la îndeplinirea de către toate statele și organizațiile internaționale a prevederilor programelor de acțiune referitoare la instaurarea noii ordini internaționale.

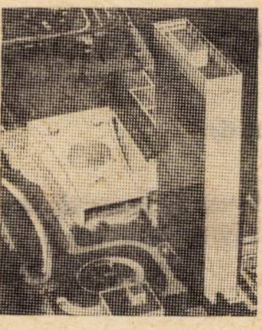

O imagine devenită familiară : clădirea cu 39 etaje a Secretariatului O.N.U.

Cercetare științifică

Stoian Popescu, com. Mînăstirea, Ilfov — Dintre țările în curs de dezvoltare, dispunem de date mai amănunțite privind activitatea de cercetare științifică în cazul Indiei care, după cum se știe, este a doua țară ca mărime a populației, cu peste 600 milioane de locuitori.

Efectivul total al personalului științific și tehnic de care dispune India a crescut de la 384 000 în 1958 la circa 1,5 milioane în 1974, din care circa 7% lucrau direct în unități de cercetare și dezvoltare (vezi tabelul).

Alături de preocupările pentru sporirea efectivului lucrătorilor științifici inițial extrem de redus față de necesitățile unei țări mari cum este India, au fost luate o serie de măsuri pentru dezvoltarea cooperării dintre industrie și unitățile de cercetare și de învățămînt, între care — după cum menționa publicația indiană citată — exista o insuficientă comunicare, care împiedica cercetarea să-și aducă o contribuție mai mare la dezvoltarea economică a țării.

Anii	Cheltuieli pentru cercetare-dezvoltare		Numărul personalului științific și tehnic din unitățile de cercetare
	milioane rupii	% din P.N.B.	
1958-59	290	0,23	21 000
1968-69	1 310	0,44	74 000
1973-74	2 460	0,55	109 000

Sursa : Journal of industry and trade, New Delhi, nr. 5/1976.

Politica agricolă

Doru Ionescu, Sibiu — Obiectivul declarat al politicii agricole comune a țărilor Comunității Economice Europene este de a reglementa fluxurile de produse pe piața comunitară, provenind atît din interiorul cît și din exteriorul C.E.E., pentru a regulariza prețurile acestora. Regula generală în C.E.E. rămîne menținerea prețurilor produselor agricole comunitare la un nivel ceva mai ridicat decît al celor provenind din exterior. Aceasta înseamnă că țările membre ale C.E.E. care sînt importatoare nete de produse agro-alimentare riscă să suporte pierderi de pe urma politicii agricole comune, plătind mai mult altor parteneri comunitari sau sub formă de taxe către fondul comun decît dacă ar importa asemenea produse din cea mai ieftină sursă de pe piața mondială. La rîndul lor, țările exportatoare nete din C.E.E. urmează să cîștige de pe urma unui preț mondial mai ridicat.

Țările candidate potențiale la aderarea la C.E.E. (Grecia, Turcia, Spania și Portugalia) depind și mai mult de agricultură și de comerțul cu produse agro-alimentare decît actualii membri ai C.E.E. În ciuda ponderii mari a agriculturii în economia lor (vezi tabelul), Spania și Portugalia sînt importatoare nete de produse agro-alimentare, în vreme ce Grecia înregistrează un ușor excedent al exportului asupra importului, iar Turcia un excedent însemnat. Pe această bază se consideră că, devenind membre ale C.E.E., Spania și Portugalia ar pierde de pe urma politicii agricole comune, în vreme ce Grecia, dar mai ales Turcia ar urma să obțină în principiu un avantaj financiar.

Agricultura țărilor candidate la CEE

	Grecia	Portugalia	Spania	Turcia
Suprafața agricolă (mil.ha)	9,1	4,9	37,4	46,7
Forța de muncă agricolă (mil.)	1,4	0,8	3,5	8,7
(% din total)	41	30	27	65
Ponderea agriculturii în P.I.B. (%)	19	13	13	29
Soldul comerțului cu produse agricole (mil.dol.)	+95	-170	-125	+648

Sursa: The Economist, 11 septembrie 1976, după OCDE

Valoarea adăugată

D. Santa, București — 1) După cum ne comunică autorul glosarului „Valoarea adăugată“, apărut în nr. 37/1976 al revistei noastre, „folosind a doua metodă de determinare a taxei pe valoarea adăugată se obține același rezultat ca în cazul primei metode. Se însumează elementele care au concurat la formarea acestei valori în întreprindere (deci inclusiv salariile, cum bine remarcați), iar suma rezultată se scade din totalul încasat, pentru a se determina ponderea valorii adăugate și a se evita perceperea de impozit la impozit, inerentă metodologiei impozitului pe cifra de afaceri. Taxa se percepe pe baza facturilor, deci a vînzărilor efective“.

2) Vă mulțumim pentru aprecierile la adresa rubricilor „glosar“ și „curier“.

(adresa completă a abonatului)

„REVISTA ECONOMICĂ"

BUCUREŞTI 22, CALEA DOROBANŢILOR 25, cod 71131

Vă facem cunoscut că prin mandatul poştal din ziua de

v-am expediat suma de...

lei în contul ISIAP 645130152, BNRSR, Filiala Sector 1, Bucureşti, reprezentînd... abonamente a 260 lei, la „Revista economică" pe anul 1977.

(semnătura abonatului)

ÎNTREBĂRI — RĂSPUNSURI

ION TOADER, Năneşti, Vrancea — Conform prevederilor Ordinului nr. 163/1975 al M.A.I.A., productivitatea muncii constituie un indicator de plan departamental de a cărui planificare şi urmărire a realizării se ocupă, la nivelul S.M.A., un cadru tehnic şi unul economic, stabilite de conducerea unităţii. Pentru personalul în cauză productivitatea muncii constituie cel de-al patrulea indicator, în funcţie de a cărui realizare trimestrială se acordă retribuţia angajaţilor stabiliţi de conducerea unităţii.

I. M. Tîrgovişte — Prevederile art. 74 (2) din Legea nr. 57/1974, prin care se precizează că diferenţa de retribuţie nu se plăteşte celor care înlocuiesc pe cei aflaţi în concediu de odihnă, au în vedere toate situaţiile în care, potrivit Legii nr. 26/1967, o persoană îşi efectuează concediul de odihnă. Concediul poate să fie atît pe anul în curs cît şi pe cel precedent, care potrivit art. 15 (1) din legea amintită, poate fi efectuat şi în cursul anului următor, împreună sau separat de concediul cuvenit pe acel an.

ION DAVID, Carei — Funcţia de şef de birou economic la o întreprindere cu gradul III de organizare, cuprinsă în grupa a V-a de ramuri, conform prevederilor pct. 16 din anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971 ,poate fi ocupată şi de absolvenţi ai învăţămîntului mediu care au îndeplinit funcţii economice minimum 10 ani.

În conformitate cu art. 36 (3) din Legea nr. 57/1974, retribuţia tarifară a funcţiilor de conducere ocupate, potrivit reglementărilor în vigoare, va fi mai mică decît cea prevăzută pentru cadrele cu studii superioare cu două clase pentru cei care au studii medii sau postliceale. Avînd în vedere cele arătate de dv. rezultă că unitatea a procedat corect la încadrare.

VERONICA MUSTĂŢEA, Bărăganul, Brăila — Potrivit circularei comune a fostului Comitet de Stat pentru Îndrumarea şi Controlul Organelor Locale ale Administraţiei de Stat şi a Ministerului Finanţelor nr. 22 854/1 588/23.XI.1967, s-a stabilit ca organele locale să elibereze certificate solicitanţilor numai în cazurile în care situaţiile a căror atestare se cere, rezultă din evidenţele acestora şi numai cînd actele normative respective prevăd eliberarea de certificate.

Printre cazurile indicate în anexa la circulară, în care nu se vor mai solicita certificate, adeverinţe, dovezi etc sînt prevăzute la pct. a certificatele de stare materială pentru înscrierea copiilor în şcoli, sau la institutele de învăţămînt superior, la grădiniţe, cămine de copii.

La acordarea de burse pentru studenţi şi elevi, asemenea certificate se vor elibera numai în cazul în care aceştia au declarat că au venituri impozabile şi, în consecinţă, trebuie să dovedească cu acte oficiale situaţia veniturilor.

C.P.L. Drobeta Turnu-Severin — Potrivit art. 2 alin. 5 lit. g. din Decretul nr. 285/1960, pentru personalul la care vă referiţi, la acordarea alocaţiei de stat pentru copii se ia în considerare venitul total brut realizat din retribuţia tarifară de la funcţia de bază şi din indemnizaţia primită de la asociaţiile de locatari. Întrucît comisia de judecată a dat hotărîre neîntemeiată, unitatea trebuie să se adreseze comitetului sindicatului pentru a cere revizuirea hotărîrii.

S.M.A., Tîrgu Lăpuş — În conformitate cu prevederile art. 39 pct. 2 din Tariful unic pentru transporturile de mărfuri cu mijloace auto stabilit în baza Decretului 523/1973, calculul sumelor de plată privind transporturile de mărfuri se face pe baza datelor rezultate din scrisoarea de transport. În acest domeniu se înscriu condiţiile în care expeditorul solicită executarea transportului, se operează confirmarea transportului pe faze, în timpul executării sale şi se efectuează calculul sumei de plată, în funcţie de tariful aplicat şi de elementele de tarifare înscrise obligatoriu. Din datele înscrise în scrisoarea de transport, rezultă şi încadrarea în timpul liber (netarifabil) acordat pentru operaţiunile de încărcare-descărcare a mijloacelor auto şi pentru cele comerciale, sau depăşirea acestor timpi, depăşire care, în această situaţie intră în calcul la tarifarea transportului.

În cazul prezentat la pct. 1, s-ar putea aplica atît tariful de expediţii parţiale cu eliberarea documentaţiilor de transport pentru fiecare expediţie, cît şi tariful pe autovehicul/km. În ceea ce priveşte cazul prezentat la pct. 2, se pare că taxele sînt corect percepute, însă acest lucru nu-l putem afirma cu certitudine, întrucît nu se pot identifica în totalitate elementele de tarifare, (localitatea de expediţie şi destinaţie, felul mărfii şi modul de prezentare la transport durata reţinerii mijlocului auto pentru încărcarea-descărcarea mărfii şi pentru operaţiunile comerciale corespunzătoare etc).

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

SUMARUL

nr. 42 din 22 octombrie 1976

ECONOMIE NAŢIONALĂ

– A IV-a ediţie a Tîrgului Internaţional Bucureşti, sub deviza : „Colaborare economică cu toate ţările lumii, pentru progres social şi pace pe planeta noastră" **(Ioan Georgescu)** 1
– Plan ● angajamente ● Exigenţe ale sporirii productivităţii muncii **(Aron Ivan, Iosif Boitos)** 2
– Cercetarea ştiinţifică şi proiectarea tehnologică – pîrghii ale accelerării dezvoltării (III) (prof. dr. doc. **Vasile Niţu,** dr. ing. **Ion Crişan)** 4
– Preocupări actuale majore în agricultură.
— În dezbatere : Proiectul de lege privind organizarea producţiei de legume şi cartofi, precum şi valorificarea legumelor, cartofilor şi fructelor (ing. **Gheorghe Duşa, Cornel Suciu)** 7
– Eficienţa controlului în economie **(Iulian Ploştinaru)** 9
– Analiza dinamică a eficienţei acţiunilor de cooperare economică internaţională (I) **(Alex. Iordăchescu)** 11
– Metodologia de planificare în confruntare cu exigenţele dezvoltării (!) **(Toma Melinte)** 13

CONDUCERE ● ORGANIZARE

– Ecouri la dezbaterea „R.E." : „Organizarea organizatorilor". Producţia şi munca – organizate la nivelul înzestrării tehnice (dr. **Traian Pintea,** ing. **N. Rusu,** ing. **A. Boer).** Pentru simplificarea şi raţionalizarea documentaţiei bancare (conf. univ. dr. **George Şovei)** 14

CONSULTAŢII

– În sprijinul celor ce studiază în învăţămîntul politico-ideologic de partid. Manifestări ale crizei din gîndirea economică burgheză contemporană (prof. univ. dr. **I. Nicolae Văleanu)** 16

TEORII ● IDEI

– Corelaţia preţ-valoare la baza unei rentabilităţi optime (dr. **Francisc Kiss)** 19
– Şcoli-curente-economişti. Monetarismul friedmanian – o viziune controversată a economiei capitaliste **(Vasile Pilat)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

– Obiective şi căi de înfăptuire a unei noi ordini economice şi politice internaţionale (I) (dr. **Maria D. Popescu)** 24
– Tendinţe-conjuncturi 26
– Documentar. Eroziunea puterii de cumpărare a monedelor ţărilor capitaliste (prof. univ. dr. **C. Bichi)** 27
– Mondorama 30

Redacţia şi administraţia : Calea Dorobanţilor nr. 11—25. Bucureşti 22, Sectorul 1,

telefon 12 13 69 Cod poştal 71 131
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 Bucureşti
Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

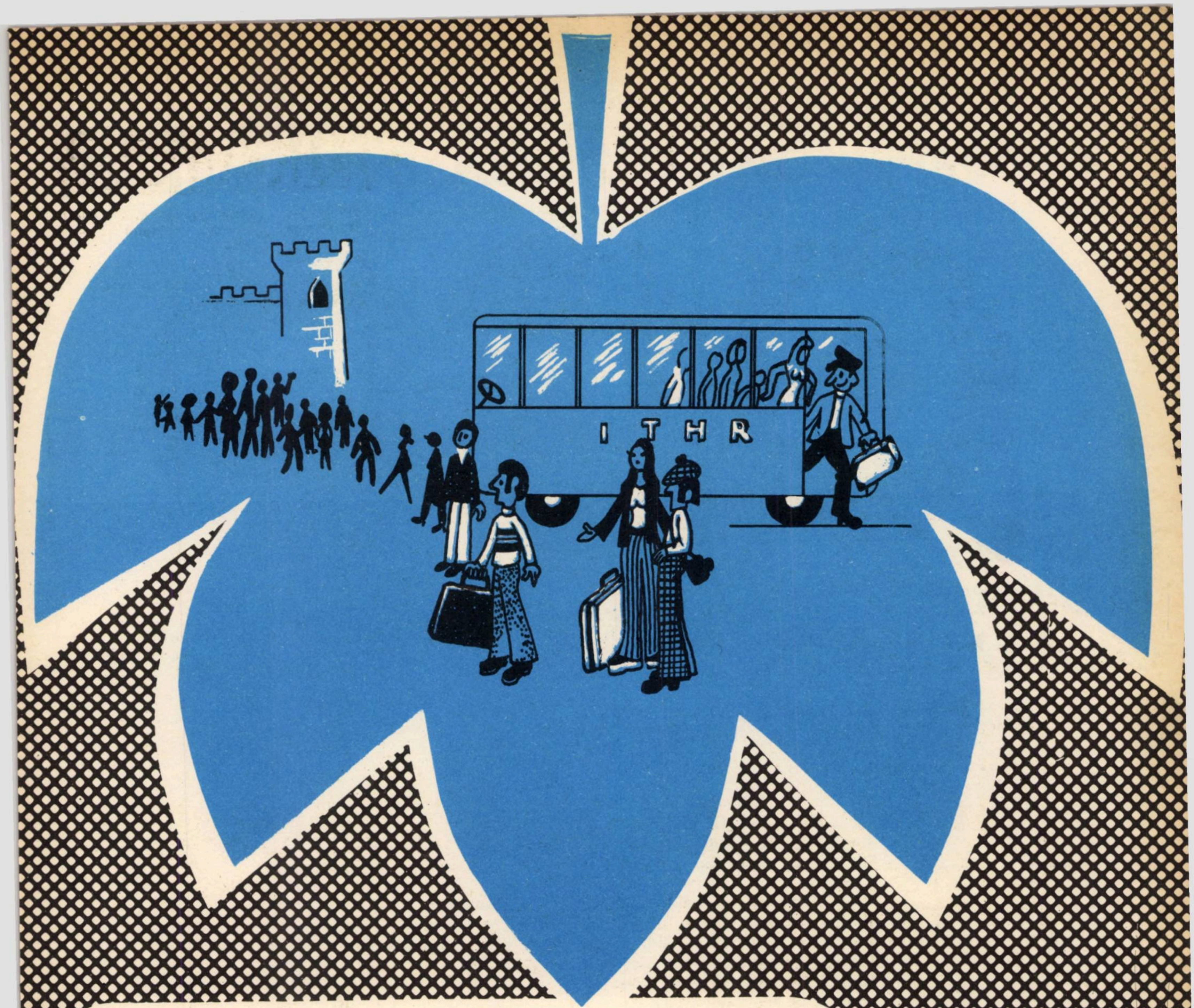

UN ANOTIMP S-A TERMINAT!
UN NOU SEZON... A DEBUTAT!

Prin vii — în podgorii — în mustării
vă invită Întreprinderea de Turism, Hoteluri şi Restaurante Bucureşti,
- dejunuri cu preparate specifice,
- degustări de vinuri,
- trasee inedite,
- vizitarea unor remarcabile locuri istorice,

Vă sînt oferite în programele excursiilor pregătite pentru dv!

Inscrieri — relaţii suplimentare — rezervări de locuri la filialele I.T.H.R. Bucureşti, din B-dul N. Bălcescu nr. 35 şi B-dul Republicii nr. 68, cu program NOU STOP; zilnic între orele 8.00–20.00, sîmbăta 9.00–13.00.

25-31 octombrie **SĂPTĂMÎNA ECONOMIEI**

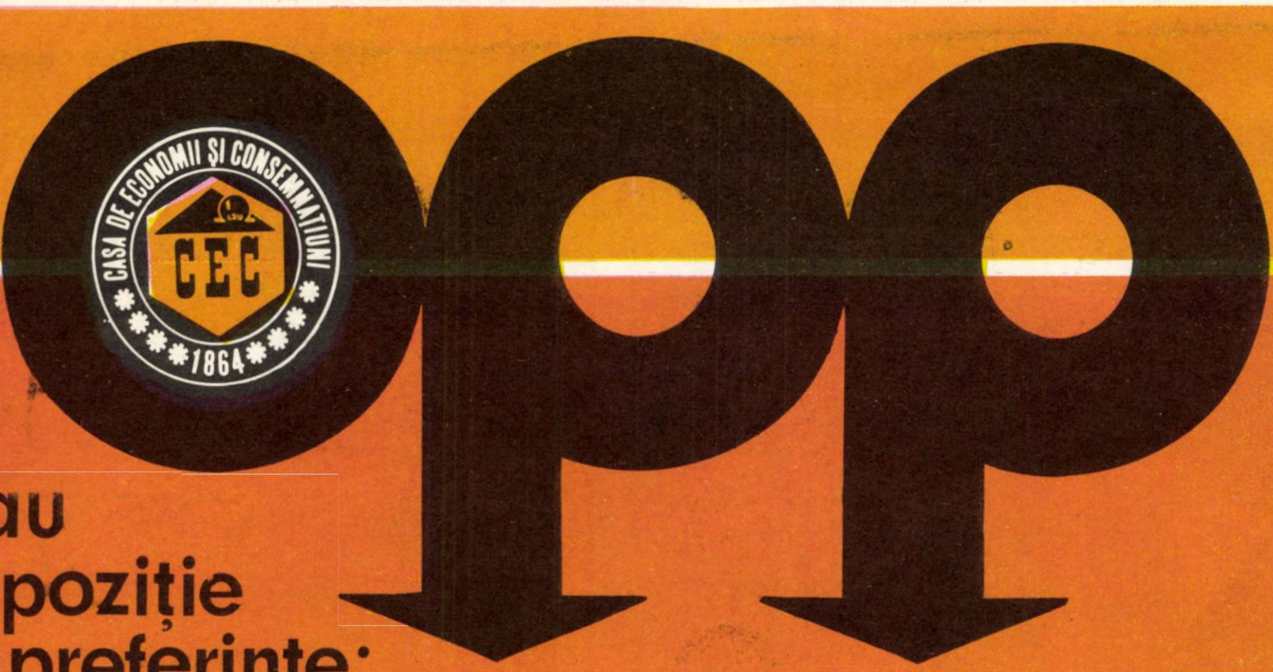
CASA DE ECONOMII ŞI CONSEMNAŢIUNI
CEC
1864

Vă stau la dispoziţie după preferinţe:

1976 NOV 4

- libretul de economii cu dobîndă ;
- libretul de economii cu dobîndă şi cîştiguri ;
- libretul de economii pentru cumpărarea de locuinţe proprietate personală ;
- libretul de economii pentru construirea de locuinţe ;
- libretul de economii cu cîştiguri în materiale de construcţie ;
- libretul de economii cu dobîndă şi cîştiguri în autoturisme ;
- libretul de economii pentru turism ;
- libretul de economii cu cîştiguri ;
- cecurile de economii şcolare ;
- foaia cu timbre de economii.

REALIZAŢI MARI ECONOMII DE TIMP folosind pentru efectuarea depunerilor, CONSIMŢĂMÎNTUL SCRIS, iar pentru plata diferitelor servicii CONTUL PERSONAL.

ECONOMISIND LA C.E.C. BENEFICIAŢI DE :

- garanţia statului ;
- păstrarea secretului privind numele depunătorilor şi operaţiunile efectuate ;
- dobînzi şi cîştiguri ;
- scutiri de impozite şi taxe ;
- dreptul de a împuternici şi alte persoane să dispună de sumele păstrate la C.E.C. ;
- dreptul de condiţionare a depunerilor ;
- imprescriptibilitatea sumelor depuse, a dobînzilor şi cîştigurilor.

Lei 5

646
X MG

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

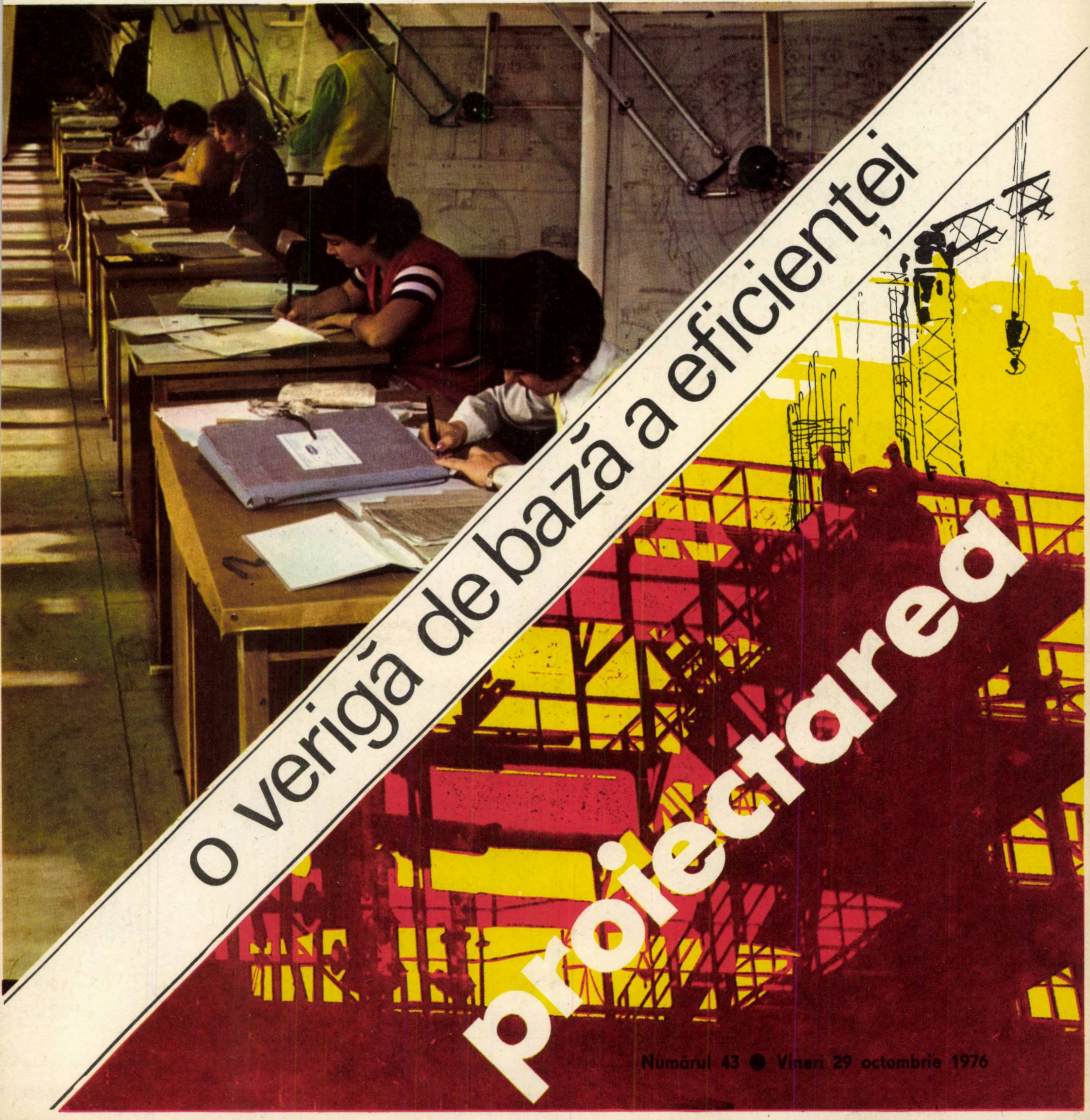
o verigă de bază a eficienței
proiectarea

Numărul 43 ● Vineri 29 octombrie 1976

Într-o nouă vizită de lucru în judeţe tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU a examinat probleme de mare însemnătate pentru progresul economico-social al României

Noi şi semnificative momente de analiză aprofundată a modului cum se înfăptuiesc hotăririle Congresului al XI-lea al P.C.R., prevederile planului primului an al cincinalului revoluţiei tehnico-ştiinţifice le-a constituit vizita de lucru pe care tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU a făcut-o, săptămîna trecută, în judeţele Alba, Sălaj, Satu Mare şi Bistriţa-Năsăud. Pretutindeni, oamenii muncii — români, maghiari, germani — l-au primit pe secretarul general al partidului cu deosebită dragoste şi căldură, reafirmîndu-şi increderea deplină şi ataşamentul profund faţă de politica internă şi externă a României socialiste.

Aspect de la adunarea populară din Baia de Arieş, judeţul Alba

In faţa machetelor (la Intreprinderea de armături industriale din Zalău, judeţul Sălaj)

La Intreprinderea NETEX din Bistriţa, judeţul Bistriţa-Năsăud

Aspect de la adunarea populară din Satu Mare

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

La chemarea partidului

MUNCĂ ÎNSUFLEŢITĂ ŞI RODNICĂ ÎN CAMPANIA DE TOAMNĂ

Pe ogoare și în lanuri, în grădinile de legume, în vii și livezi oamenii muncii desfășoară, cu remarcabile rezultate, o activitate însuflețită pentru strîngerea și depozitarea recoltei de toamnă. Prezent și de această dată în mijlocul oamenilor muncii, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a analizat, în comune din județele Teleorman, Olt și Argeș, mersul lucrărilor agricole în condițiile deosebite ale acestei toamne, a dat prețioase indicații privind dezvoltarea accelerată a agriculturii, făurirea unei economii rurale complexe, de înaltă eficiență.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu în mijlocul cooperatorilor din comuna Văleni, județul Olt

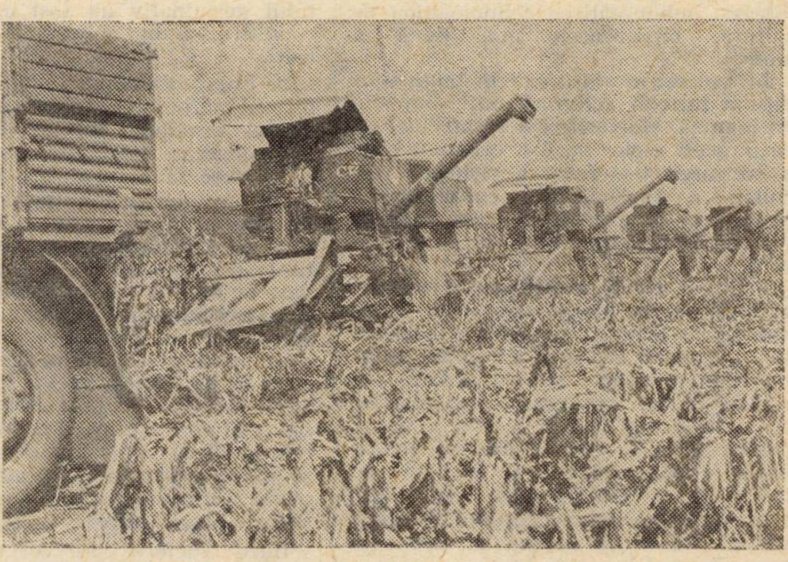

Recoltarea porumbului la I.A.S. Poarta Albă, județul Constanța

Însămînțări de toamnă la C.A.P. Florica, județul Buzău

În grădina de legume a C.A.P. Vrata, județul Mehedinți

Recolta '76

MOMENT DE ANALIZĂ ȘI BILANȚ

CAMPANIA agricolă de toamnă — prin complexitatea ei, prin volumul mare de lucrări — reprezintă perioada în care oamenii muncii din agricultură fac, pe de o parte, bilanțul rodniciei și hărniciei lor, iar pe de altă parte, sînt primii care pun baze temeinice producției anului viitor.

La îndemnul partidului, prin munca plină de avînt pentru executarea tuturor lucrărilor agricole la timp și la un înalt nivel agrotehnic, au fost obținute rezultate remarcabile ; producția agricolă din acest an este cu mult superioară celei din anul trecut, fiind cea mai mare din întreaga istorie a agriculturii patriei noastre.

Nivelurile ridicate ale producției exprimă grăitor creșterea bazei materiale a agriculturii, folosirea în cultură a unei structuri mai bune de soiuri și hibrizi, îmbunătățirea tehnologiilor de cultura, organizarea mai bună a muncii.

În vederea desfășurării în bune condiții a întregii activități din campania de toamnă, eforturile celor care lucrează în acest sector au fost orientate spre organizarea temeinică a strîngerii recoltei, a însămînțării culturilor de toamnă și a executării arăturilor de toamnă pentru însămînțările de primăvară.

Printr-o amplă mobilizare și folosire a mijloacelor mecanizate și a forței manuale s-a reușit ca, pînă în prezent, să se execute în bune condiții, toate sarcinile prevăzute pentru această perioadă. A fost terminată recoltarea florii-soarelui, a fasolei boabe, a inului pentru fibră și ulei, a cînepei pentru fibră, a tutunului etc. Se continuă cu intensitate recoltarea sfeclei de zahăr, a porumbului, soiei, orezului, pe toate suprafețele unde acestea au ajuns la maturitate.

Cu toate condițiile climatice nefavorabile din ultima vreme, s-a desfășurat și se desfășoară în continuare o intensă activitate pentru strîngerea, transportul și depozitarea recoltei. La recoltarea culturilor s-a avut în vedere ca acțiunea să se desfășoare prioritar și cu toată intensitatea pe suprafețele destinate însămînțării culturilor de toamnă, pentru ca lucrările de pregătire a terenului și semănatul să se poată face în perioada optimă și în condiții de calitate superioară. Totodată, au fost întreprinse acțiuni energice pentru eliberarea terenurilor de coceni, colete și foi de sfeclă, bețe de floarea-soarelui etc., astfel ca să se asigure front de lucru tractoarelor la executarea arăturilor de însămînțare.

La recoltarea culturilor de porumb, soia, orez, ricin se ridică unele probleme legate de întîrzierea procesului de maturizare, ca urmare a temperaturilor scăzute, înregistrate încă din lunile de vară și continuate și în lunile următoare. Deficitul termic din acest an a influențat negativ procesul de vegetație al acestor culturi, cu deosebire în Moldova și vestul țării, unde porumbul este rămas în urmă.

Însămînțarea culturilor de toamnă a constituit una din preocupările de bază ale specialiștilor, în ce privește executarea lucrărilor în limitele perioadei optime și efectuarea lor la un nivel agrotehnic superior. Toate suprafețele eliberate din vară și destinate însămînțărilor de toamnă au fost arate și pregătite corespunzător pînă la începutul lunii septembrie. De asemenea, suprafețele eliberate de premergătoarele tîrzii au fost arate concomitent sau în zilele imediat următoare procesului de recoltare. Sub aspect calitativ, datorită exigenței sporite și atenției acordate, lucrările de pregătire a solului și a patului germinativ au fost executate în condiții mai bune decît în anii anteriori.

Pe linia îmbunătățirii complexului de măsuri agrotehnice aplicate producției anului următor, trebuie să subliniem preocuparea susținută a specialiștilor de a executa o fertilizare corespunzătoare a solului cu îngrășăminte chimice. La baza aplicării corecte a îngrășămintelor au stat cartarea agrochimică, analizele de sol, precum și recomandările date de oficiile pentru studii pedologice și agrochimice în momentul întocmirii planurilor de fertilizare. În acest an s-au administrat, în medie pe țară, circa 60 kg P_2O_5 la hectar și o cantitate aproape egală de azot. Pentru realizarea unei doze optime și echilibrate între cele două elemente fertilizante, urmează ca în perioada de iarnă-primăvară să se administreze, suplimentar, cantitățile corespunzătoare de azot.

Între factorii care vor contribui în mod nemijlocit la sporirea producției anului 1977, un rol important revine calității semințelor. În numeroase ocazii, între care și în cadrul vizitei de lucru făcută la C.A.P. Stoicănești, județul Olt, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a subliniat importanța acestui factor de producție, căruia trebuie să i se acorde toată atenția sub aspectul asigurării unei densități mari la hectar, și al folosirii unor hibrizi de calitate. Prin folosirea unor semințe din soiuri valoroase, adaptate condițiilor specifice din fiecare zonă, se pot realiza sporuri însemnate de producție, fără eforturi suplimentare prea mari. Pe această linie, a existat preocuparea de a se stabili o structură optimă de soiuri pentru fiecare zonă și o proporție corespunzătoare între grupele de soiuri timpurii, mijlocii și tardive, aspect important pentru rezultatele ce se pot obține, evidențiat de nivelul producției agricole din acest an. Pentru recolta anului următor, Consiliul producției vegetale, cu consultarea largă a organelor agricole județene și a unor specialiști de la Institutul de cercetări pentru cereale și plante tehnice Fundulea și Comisia de stat pentru încercarea și omologarea soiurilor a stabilit o structură îmbunătățită de soiuri de grîu, orz și secară, în care a crescut simțitor ponderea soiurilor timpurii (Dacia, Iulia, Lovrin 231, Libelula etc) de la 39% în 1976, la 55% în 1977 (aceste soiuri dau rezultate bune și în condiții naturale mai puțin favorabile, sînt mai rezistente la secetă și boli și, deci, asigură o mai mare constanță în producție). În mod corespunzător s-a redus ponderea soiurilor tardive. Potrivit acestei structuri au fost asigurate și cantitățile necesare de semințe, cu indici de calitate corespunzători standardelor de stat. La cultura orzului au fost asigurate importante cantități de sămînță (circa 50%) din noul soi Miraj, care a dat rezultate foarte bune în majoritatea zonelor din țară. S-au asigurat, de asemenea, cantități importante de sămînță la secară și la orzoaica de toamnă, cultură care se extinde mult în această toamnă.

În prezent, orzul de toamnă, orzoaica de toamnă și culturile pentru masă verde sînt însămînțate integral, iar grîul de toamnă — pe aproape întreaga suprafață planificată. Pentru a se obține o densitate corespunzătoare de plante la hectar, în condițiile actuale de lucru, conducerea ministerului a indicat majorarea normei de sămînță de grîu cu 10—15%, pentru toate însămînțările care s-au făcut în această perioadă.

Odată cu terminarea însămînțării culturilor de toamnă, atenția specialiștilor trebuie îndreptată spre executarea ogoarelor de toamnă, pe toate suprafețele prevăzute. În acest scop sînt necesare măsuri pentru eliberarea terenului și asigurarea unor condiții optime de lucru, în vederea folosirii tractoarelor la întreaga lor capacitate și executării unor lucrări de bună calitate. De asemenea, se vor continua lucrările de îmbunătățire a potențialului de producție a solurilor grele, prin lucrări de scarificare, combinate cu fertilizarea lor cu îngrășăminte organice și chimice ; vor fi intensificate acțiunile de amendare a solurilor acide, precum și transportul pe cîmp al întregii cantități de îngrășăminte organice existente în unități.

Prin buna calitate a lucrărilor executate și a celor care se vor mai executa în această perioadă, oamenii muncii de pe ogoare creează premisele realizării unor producții superioare în anul viitor, astfel încît prevederile sarcinilor de plan să fie realizate și depășite.

Teodor CHEȚAN
director adjunct în Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

PLAN ● ANGAJAMENTE

UTILIZAREA INTENSIVĂ A CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE: REALIZĂRI ȘI CERINȚE

ANGAJAȚI cu toate forțele în întrecerea pentru realizarea în cele mai bune condițiuni a sarcinilor de plan și a angajamentelor pe acest an, oamenii muncii din județul Ilfov au intrat în ultimul trimestru al anului cu rezultate deosebite în producție. În primele 9 luni din 1976, planul producției globale industriale a fost depășit, pe ansamblu, cu circa 235 milioane lei, ceea ce reprezintă o creștere de 12,4% față de realizările perioadei corespunzătoare a anului trecut. Întregul spor de producție a fost realizat pe seama creșterii accelerate a productivității muncii, cu peste 10%, *față de primele trei trimestre din 1975.*

Dinamica realizărilor ar fi putut și poate fi însă, în continuare, substanțial accelerată, dacă în fiecare întreprindere zestrea tehnică din dotare ar fi folosită cu randamente înalte. Și aceasta deoarece valorificarea rezervelor însemnate care există în folosirea intensivă, rațională a utilajelor și a suprafețelor de producție reprezintă o problemă a cărei soluționare conduce direct la obținerea unor însemnate producții peste plan. Care este, din acest punct de vedere, situația din întreprinderi ? Ce rezerve există și cum pot fi ele atrase operativ în circuitul producției ?

Mașinile și utilajele, către un indice înalt de folosire

PENTRU TOATE întreprinderile, indicațiile trasate în cadrul ședinței Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din luna august a.c., au constituit un prilej de desfășurare a unor largi acțiuni, de amplificare și perfecționare a preocupărilor existente pe linia utilizării intensive a capacităților de producție.

Ca urmare a analizelor efectuate, au fost adoptate planuri de măsuri care să conducă la creșterea indicelui de utilizare a mașinilor-unelte în trimestrul IV a.c. la 77,7% pe total județ și peste 80% în anul 1977. Prin sporirea gradului de încărcare a mașinilor-unelte, se va realiza, în acest an, o producție suplimentară de 12,5 milioane lei, care se va materializa, în principal, în producția de piese de schimb necesare întreținerii și reparării instalațiilor tehnologice din dotare, în scule și dispozitive, precum și în extinderea lucrărilor în cooperare etc.

Punctul de plecare al analizelor și măsurilor întreprinse în această lumină l-a constituit situația înregistrată la finele semestrului I din acest an. După primele 6 luni a.c., indicele de utilizare a mașinilor-unelte era, pe ansamblul județului, de 68,1% (72,3% în industria republicană și 55,3% în industria locală). În numeroase unități economice rezultatele înregistrate s-au situat peste media pe ansamblul județului, așa cum s-a întîmplat la Întreprinderea de conserve Valea Roșie, Întreprinderea de vată Buftea, Întreprinderile de prelucrare a nutrețurilor combinate din Crevedia și Periș, Întreprinderea de prelucrare a boabelor de soia din Urziceni ș.a. Alte întreprinderi se situează însă sub media menționată.

Studiile efectuate în întreprinderi au relevat că situația semnalată are un complex de cauze. În primul rînd, au fost identificate unele **neajunsuri proprii** și anume : **menținerea unui coeficient de schimburi scăzut, starea tehnică și întreținerea necorespunzătoare a unor mașini-unelte** etc. Asemenea situații s-au înregistrat la Întreprinderea „Filatura și finisajul“ — Balotești, șantierele navale Oltenița și Giurgiu, unele întreprinderi ale industriei locale ș.a. În alte cazuri, la Întreprinderea de ferite Urziceni, Întreprinderea de industrie locală Oltenița etc., **a fost deficitar însăși sistemul de urmărire și evidență a timpului efectiv de funcționare al utilajelor.**

Există însă și alte situații. La unele locuri de muncă mai sînt mașini cu o uzură avansată, care nu pot executa lucrări de precizie și, ca urmare, pot fi folosite doar pentru lucrări care nu pretind precizie ridicată. În alte cazuri, lipsesc piesele de schimb. Asemenea exemple se întîlnesc la Șantierul naval Giurgiu, Întreprinderea pentru cultura și fermentarea tutunului etc. Greutăți multiple creează, de asemenea, unele neajunsuri existente în mecanismul aprovizionării tehnico-materiale sau în asigurarea forței de muncă necesare. Numai aceste deficiențe au determinat în semestrul I a.c. neutilizarea a peste 46 000 ore-mașini.

● Întreaga producție suplimentară prin creșterea accelerată a productivității muncii ● În întreprinderi : utilizare rațională a mașinilor și utilajelor, dar și însemnate rezerve ● Un sprijin mai activ din partea centralelor industriale pentru redistribuirea utilajelor disponibile ● Organizarea rațională a producției în acțiune : peste 16 000 mp suprafață de producție disponibilă identificată în întreprinderile existente ● Cum pot fi valorificate aceste suprafețe ?

În fine, nu trebuie uitat că dispersarea mare a atelierelor și secțiilor, îndeosebi la unitățile industriei locale, ale cooperației de consum și meșteșugărești creează alte probleme deloc de neglijat.

Studiile efectuate în cadrul întreprinderilor, secțiilor și atelierelor au scos în evidență și existența unor **mașini-unelte care nu-și justifică din plin necesitatea menținerii lor în dotarea respectivelor întreprinderi.** Comisia județeană de specialitate a întreprins unele acțiuni pentru redistribuirea pe plan local a utilajelor în stare de funcționare, iar pentru mașinile defecte a stabilit măsuri concrete de reparare și punere în funcțiune. Există însă și situații în care, deși unitățile oferă ca disponibile utilaje, totuși organele tutelare nu sprijină în suficientă măsură transferul lor operativ. Așa s-a întîmplat la Întreprinderea de ferite Urziceni, la Șantierul naval Oltenița ș.a.

Dată fiind situația prezentată, măsurile adoptate pentru creșterea indicelui de utilizare a mașinilor-unelte se referă, cu prioritate, la concentrarea utilajelor specifice pe anumite ateliere (la Întreprinderea de rețele electrice București, Centrala exploatării și industrializării lemnului Ilfov) ; redistribuirea între unitățile proprii (la Întreprinderea de transporturi auto, la industria locală etc.) ; recrutarea și pregătirea forței de muncă necesare ș.a. Pentru ca acțiunea de ridicare a gradului de folosire a mașinilor și utilajelor să aibă însă eficiența scontată, devine necesar ca, alături de măsurile adoptate în întreprinderi, centralele industriale și ministerele respective să analizeze posibilitatea organizării unor ateliere sau secții de producție centralizate care să asigure în anumite întreprinderi specializate S.D.V.-urile și piesele de schimb necesare. Totodată, **avînd în vedere că posibilitățile de creștere a indicelui de utilizare a mașinilor-unelte sînt diferite de la un sector de activitate la altul, propunem să se studieze posibilitatea stabilirii unor sarcini**

ing. Constantin RĂCHITAN
secretar al Comitetului județean Ilfov al P.C.R.

(Continuare în pag. 8)

O VERIGĂ DE BAZĂ A EFICIENȚEI - PROIECTAREA

● Ideea de bază : EFICIENȚA ÎNCEPE ÎN CERCETARE și PE PLANȘETELE PROIECTANȚILOR ● Prin REVIZUIREA proiectelor la lucrările aflate în curs de execuție pe șantiere, economii de sute de milioane lei ● Cîteva coordonate actuale : optimizarea corelației TEHNOLOGIE-CONSTRUCȚIE, diminuarea ponderii lucrărilor de CONSTRUCȚII-MONTAJ, utilizarea eficientă a SUPRAFEȚELOR, introducerea de MATERIALE NOI, mai ieftine și REDUCEREA CONSUMULUI de metal și ciment ● O mai strînsă COLABORARE între proiectanți și ceilalți factori implicați în realizarea noilor obiective industriale ● De la ideie la execuție pe drumul cel mai SCURT și EFICIENT.

ÎN spiritul amplei analize efectuate de către secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceaușescu,** la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. consacrată îmbunătățirii activității din proiectare și de realizare a construcțiilor industriale, în institutele de proiectări, în unitățile de construcții și montaj s-a trecut la măsuri ample în vederea îmbunătățirii muncii de concepție și de proiectare, utilizării mai eficiente a importantelor resurse materiale și bănești alocate pentru dezvoltarea economiei românești. Prin revizuirea soluțiilor constructive elaborate în proiecte și prin adoptarea altora noi, mai raționale, mai ieftine, prin evitarea supradimensionărilor, proiectanții sînt chemați să contribuie nemijlocit – alături de ceilalți factori implicați în procesul investițional – la diminuarea costului noilor obiective și capacități de producție, îndeosebi pe calea reducerii cheltuielilor și consumului de materiale. Pe ce coordonate și-au propus să acționeze în prezent și în perspectivă colectivele de muncă care concură la realizarea proiectelor de execuție, precum și cele care execută construcțiile și montajele pentru a se înscrie în aceste înalte comandamente ?

Soluții constructive raționale pentru reducerea costului investițiilor

— Între o soluție bună și una foarte bună, diferențele pot fi de milioane —

CA ȘI ALTE RAMURI ale industriei, siderurgia beneficiază, an de an, de importante fonduri pentru investiții. Înfăptuirea acestora reclamă o pregătire minuțioasă a fiecărei lucrări prevăzute, începînd de la elaborarea studiilor tehnico-economice și terminînd cu proiectele de execuție, în așa fel încît soluțiile constructive să permită desfășurarea optimă a proceselor tehnologice.

Analizele întreprinse la Institutul pentru proiectări de secții și uzine metalurgice (IPROMET) după consfătuirea de la C.C. al P.C.R., au determinat o serie de măsuri, printre care : revizuirea unor proiecte la obiectivele ce se află în execuție ; reconsiderarea fundațiilor grele pe piloți ; eliminarea supradimensionărilor la pereți și acoperișuri ; reducerea suprafețelor halelor, în strictă concordanță cu tehnologia adoptată ; reducerea volumului canalelor și tunelelor pentru cabluri și conducte, al estacadelor ș.a. Aceste reconsiderări, operate în proiectele inițiale, s-au soldat cu rezultate deosebit de semnificative sub **raportul reducerii consumului de materiale și, deci, sub raportul costului investițiilor la lucrările aflate în curs de execuție pe șantiere.** Cîteva exemple concludente în acest sens : la proiectele în curs de execuție pentru Combinatul siderurgic Galați, numărul piloților a fost micșorat cu 43,9%, iar cantitățile de beton armat incorporate în pereți și acoperișuri au scăzut considerabil ; concomitent, a fost redusă suprafața halelor cu 23,5%. Pe ansamblul proiectelor elaborate de institut pentru lucrările în curs de execuție la Combinatul siderurgic Galați s-au economisit importante cantități de ciment, oțel, și alte materiale, **fapt care a determinat o economie la investițiile respective de 110,4 milioane lei.**

Paralel, pe baza revizuirii critice a proiectelor inițiale elaborate de institut au fost obținute economii importante și la alte obiective siderurgice, aflate în curs de execuție. La Combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște — 14,7 milioane lei, la Combinatul siderurgic Hunedoara — 31,2 milioane lei ș.a. În total, **economiile obținute din valoarea lucrărilor în curs de execuție pe șantiere se ridică la 190,5 milioane lei.**

Eficiența proiectării și proiectarea eficienței

RELEVÎND eficacitatea măsurilor adoptate, trebuie să adăugăm că acesta este doar un început. Dat fiind faptul că în actualul cincinal IPROMET-ului îi revine sarcina de a executa proiecte pentru circa 50% din investițiile alocate Ministerului Industriei Metalurgice se ridică problema promovării, în continuare, a unor soluții constructive care să conducă la economisirea de materiale, la ieftinirea costului lucrărilor. În acest scop, a fost elaborat un plan de măsuri-cadru privind soluțiile tehnice cu caracter obligatoriu, care urmărește în principal :

- **diminuarea ponderii lucrării de construcții-montaj ;**
- **folosirea mai eficientă a suprafețelor ;**
- **introducerea de materiale noi, mai eficiente și mai ieftine ;**
- **reducerea consumului de materiale, în special de metal, ciment etc.**

Cum vor fi materializate, practic, aceste obiective prioritare ?

În vederea **diminuării ponderii lucrărilor de construcții-montaj,** de pildă, se prevede, între altele, ca **profilul construcțiilor să țină seama mai îndeaproape de gabaritul utilajelor tehnologice, ca fundațiile grele pe piloți să fie limitate la situațiile care impun neapărat această soluție.** Vor fi extinse acoperișurile ușoare ca, de pildă, la estacada lucrărilor de la furnale, la secțiile de preparare a minereurilor etc. Se va merge cu consecvență pe linia extinderii practicii de amplasare a utilajelor și instalațiilor în aer liber, cum ar fi la cuptoarele din turnătorii și forje, la secțiile de întreținere, a instalațiilor de epurare a gazelor, a transformatoarelor stațiilor de racord adînc, a morilor tubulare, concasoarelor și a altor utilaje tehnologice. Rețelele termoenergetice și de alimentare cu apă vor fi amplasate la sol sau pe scheletul de rezistență al clădirilor, iar cablurile electrice, de regulă, în exterior, evitîndu-se tunelele, subsolurile și etajele de cabluri electrice.

Totodată, în scopul extinderii folosirii materialelor mai eficiente și mai ieftine se va prevedea în proiecte utilizarea țevilor din PVC la instalațiile sanitare, a plastodurului pentru blindajele de uzură, a oțelurilor carbon de calitate și medii aliate, în locul celor înalt aliate și speciale etc. Economisirea metalului se va realiza și prin micșorarea numărului de utilaje — în special de poduri rulante — prin înlocuirea acestora cu macarale portal, ca și prin reducerea greutății și gabaritului utilajelor proiectate. De asemenea, consumul de oțel și ciment va mai fi redus și prin scăderea volumului fundațiilor și acoperișurilor grele, precum și printr-un calcul mai precis, respectiv fără „rezerve“ al elementelor de construcție.

Măsurile ce derivă din planul cadru, soluțiile constructive ce vor fi adoptate în proiecte nu numai că nu vor afecta calitatea lucrărilor și buna funcționalitate a noilor obiective, ci dimpotrivă, ele vor contribui la ridicarea acestora, concomitent cu asigurarea unei eficiențe sporite a investițiilor.

Proiectarea și eficiența presupun munca de echipă

ELABORAREA UNOR PROIECTE de calitate constituie o primă condiție pentru desfășurarea unei activități ritmice, eficiente în construcții ; finalizare în bune condiții a proiectelor necesită însă și o conlucrare mai strînsă cu toți cei ce sînt implicați în procesul de materializare a planului de investiții.

● Conlucrarea strînsă cu **constructorii** rezidă în aceea că ei trebuie să ia măsuri de îmbunătățire a calității lucrărilor executate, ținînd seama, mai ales, că în noile proiecte executate de institut nu vor mai exista „rezerve“, decurgînd din supradimensionări.

● Prevederea în proiectele de execuție a unor materiale de construcții mai ușoare, mai eficiente și mai ieftine depinde în mare măsură de **diversificarea producției industriei materialelor de construcții.** În acest sens, este imperios necesar ca produsele ce se realizează să figureze în cataloage, în așa fel încît proiectanții să se poată orienta mai precis în adoptarea unor soluții constructive. În legătură cu aceasta trebuie menționat și faptul că, adeseori, în urma consultării unor cataloage cu produsele oferite de producătorii materialelor de construcții, proiectanții au avut surpriza neplăcută de a constata că unele produse sînt asimilate, dar nu se fabrică sau nu se livrează decît în cazuri speciale. Unor asemenea dezacorduri trebuie să li se pună capăt, mai ales în condițiile actuale, cînd se pune un accent deosebit pe diversificarea largă a producției de materiale ușoare pentru construcții, cînd proiectanții trebuie să aibă la îndemînă un larg nomenclator, care să le permită să utilizeze ceea ce socotesc că este mai corespunzător scopului pe care și-l propun de a ieftini noile obiective de investiții.

● **Beneficiarii instalațiilor și construcțiilor proiectate** au datoria să creeze condiții optime de exploatare și întreținere necesare bunei funcționări a acestora (astfel, de pildă, înlocuirea fundațiilor pe piloți face necesară drenarea apelor pluviale în afara perimetrului fundațiilor).

● Pentru scăderea costului investițiilor un cuvînt greu de spus îl au și **furnizorii de utilaje,** cărora le revine sarcina de a asimila cît mai rapid utilajele a căror utilizare urmează a fi extinsă (în cazul de față a macaralelor portal, de exemplu), de a reduce gabaritul și greutatea utilajelor fabricate și de a folosi, la rîndul lor, materiale eficiente în construcția acestora.

L. ȚĂRANU

Rolul analizei economice în realizarea noilor obiective

— Un start bun cu semnificații profunde —

ÎN CADRUL programului de investiții din cincinalul 1976—1980, sarcini importante revin Ministerului Construcțiilor Industriale, care urmează să materializeze o mare parte din fondurile alocate pentru dezvoltarea industriei și agriculturii. Eforturile depuse de constructori pentru accelerarea ritmului de lucru, adoptarea unor tehnologii de execuție de mare randament le-au permis să finalizeze la termen sau înainte de termen multe din noile capacități prevăzute în planul pe acest an.

Îndeplinirea sarcinilor cantitative este, desigur, importantă, dar la fel de imperativă este și judicioasa dimensionare a obiectivelor de construcții, astfel încît ele să corespundă strict nevoilor cărora le sînt destinate. Tocmai dimensiunile uriașe ale investițiilor din cincinal impun o nouă abordare a modului cum sînt concepute și realizate construcțiile industriale, în sensul eliminării a tot ceea ce încarcă inutil costurile, consumurile de materiale, dotarea tehnică a șantierelor.

„Piloții“ eficienței

INDICAȚIILE date în acest sens de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. consacrată activității în domeniul proiectării construcțiilor industriale, au determinat declanșarea unei ample acțiuni în unitățile de proiectare și de execuție — care urmărește, pe de o parte, eliminarea supradimensionărilor, cu consumuri excesive de materiale la obiectivele în curs de realizare sau de proiectare, iar pe de altă parte, folosirea rațională a forței de muncă și a mijloacelor din dotarea unităților de construcții.

În această direcție au fost studiate posibilitățile de înlocuire a fundațiilor pe piloți prin compactarea terenului natural, consolidarea terenului cu balast compactat, adoptarea unor suprastructuri care să permită tasări controlate etc. În vederea înlocuirii structurilor grele, a elementelor de beton prefabricat, a pereților de grosimi nejustificate și a altor soluții cu consum ridicat de materiale, se revăd posibilitățile de folosire pe scară largă a materialelor ușoare (plăci de azbociment, panouri sandviș pentru compartimentări și pentru pereți exteriori, panouri din beton celular autoclavizat, panouri sandviș din beton și polistiren expandat, luminatoare din polisteri armați cu fibre de sticlă, cupolete din metacrilat, plăci din tablă cutată și ondulată, panouri autoportante din vată minerală cu barieră de vapori, piatră brută, tufuri vulcanice ș.a.), de înlocuire a podurilor rulante din depozitele deschise cu macarale-portal și a magaziilor închise cu șoproane acoperite cu azbociment.

Acțiunea întreprinsă a evidențiat rezerve aproape nebănuite de creștere a eficienței investițiilor. **Prin revizuirea proiectelor la unele lucrări ale Ministerului Industriei Chimice aflate în curs de execuție** (după calcule încă nedefinite) **a rezultat posibilitatea economisirii a 3 056 piloți, 8 088 mc de beton la pereți, 2 554 mc de beton la acoperișuri, 14 108 mp de hală, 7 400 mp de drumuri și platforme ș.a. care reclamau, printre altele, 8 940 tone de ciment și 1 976 tone de oțel-beton.** Valoarea tuturor materialelor economisite este de aproape 40 milioane lei, fără a mai pune la socoteală sumele ce nu vor mai trebui cheltuite pentru punerea lor în operă. Numai la un singur obiect (atelierul mecanic) de la Combinatul petrochimic Năvodari, de pildă, revizuirea proiectelor, printr-o severă optică a eficienței, a condus la economii de materiale reprezentînd 21,5% din valoarea lor inițială. La acest rezultat s-a ajuns, îndeosebi, prin eliminarea a 1 900 mp din suprafața halei, a 6 000 mp de drumuri-platforme, a 372 de piloți, fără a se aduce prejudicii funcționale respectivului obiectiv. De asemenea, **prin reanalizarea fluxurilor tehnologice, printr-o folosire mai judicioasă a spațiilor de producție și a clădirilor anexe, în cadrul lucrărilor de dezvoltare a Întreprinderii „Danubiana“ — București, s-a ajuns la concluzia că se poate renunța la 8 600 mp de hală.** Valoarea materialelor economisite la această investiție se ridică la peste 6 milioane lei.

Exemplele date demonstrează, o dată în plus, cerința imperioasă de a se acționa în continuare cu fermitate pentru evitarea lucrărilor supradimensionate, a celor fără întemeiate justificări tehnologice, care atrag după sine, consumuri de materiale, duc la scumpirea investițiilor. Desigur, se așteaptă un sprijin mai consistent din partea proiectării, a cercetării, care trebuie să acționeze mai rapid în vederea rezolvării unor probleme cum sînt fun-

ECONOMIE NATIONALA

dațiile de rezistență, de acoperire și închidere laterală a halelor etc. La rîndul său, industria materialelor de construcții este chemată să-și sporească eforturile pentru a asigura șantierelor cantități suficiente de materiale noi, ieftine și ușoare, care să ia locul actualelor prefabricate grele din beton armat folosite la acoperirea și încheierea halelor.

Folosirea cu randament sporit a întregului potențial existent pe șantiere

CONCOMITENT cu acțiunea de revizuire a proiectelor, cu introducerea încă din faza de proiectare a soluțiilor de mecanizare a lucrărilor, pe **șantiere se acționează ferm și în direcția folosirii mai raționale a bazei tehnico-materiale.** La nivelul trusturilor de construcții și al ministerului s-a trecut la revizuirea dotării cu mașini și utilaje, precum și a cererilor de dotare suplimentară, ținîndu-se seama de necesitatea folosirii acestora în două schimburi prelungite sau în trei schimburi, stabilindu-se măsuri de redistribuire a unor mijloace, în vederea utilizării lor intensive.

Avînd în vedere stadiul actual de pregătire și de asigurare a cadrelor, lucrul în două schimburi va fi organizat, în prima etapă, la un număr limitat de operații. Ca primă etapă în vederea generalizării activității în două schimburi, a început să se lucreze la turnări de betoane, terasamente, fundații speciale, montaje de prefabricate, construcții metalice (transport la poziția de montaj, asamblare la sol, remedierea eventualelor defecțiuni), conducte de alimentări cu apă, canalizări, șamotări, drumuri și platforme, montaje de utilaje și conducte tehnologice ș.a. S-au stabilit, de asemenea, principalele mașini și utilaje care vor fi programate în mod obligatoriu în două schimburi de 10 ore sau trei schimburi de 8 ore, cum sînt : centralele, pompele și autopompele de beton, macaralele turn și mobile de mare capacitate, excavatoarele de 0,5 mc și mai mari, cilindrii compactori , drăgile refulante, autobasculantele și autocamioanele de peste 8 tone etc. S-a precizat, totodată, ca utilajele pentru care nu se vor crea condiții de lucru în două schimburi să fie retrase și dirijate operativ spre șantierele noilor platforme.

Ca urmare a măsurilor întreprinse, **la începutul lunii octombrie 37% din utilajele și mijloacele de transport aflate în exploatare erau folosite și în schimbul doi, urmînd ca, pînă la sfîrșitul anului, proporția să crească la** 58%. Ponderea utilajelor folosite astfel au ajuns s-o dețină tocmai grupele de mașini și utilaje intens solicitate în activitatea constructorilor : excavatoarele, încărcătoarele de peste un mc, buldozerele de peste 65 CP, macaralele-turn pînă la 120 tm, autobasculantele de peste 8 t ș.a.

Firește, acțiunile întreprinse vor trebui continuate, astfel încît toate utilajele să fie folosite cu randament maxim. Pe unele șantiere mai există serioase rezerve pentru extinderea schimbului doi la cilindri compactori, autobetoniere de peste 8 tone, pompe și autopompe. Într-o situație asemănătoare se află și macaralele mobile de mare capacitate, o bună parte din utilajele și mijloacele de transport. Pe multe din șantierele trusturilor construcții industriale Pitești, București, Cluj, de pildă, n-au fost asigurate toate condițiile pentru exploatarea acestora în schimbul II la întreaga capacitate, nu atît din cauze obiective, cît mai ales datorită **mentalităților rutiniere** care, pe alocuri, mai stăruie încă. Vor trebui curmate și unele deficiențe care se mai fac simțite în activitatea de reparații, prin organizarea acesteia în flux, prin înlocuiri de agregate și subansamble la un număr mai mare de tipuri de utilaje, în așa fel încît durata imobilizării să nu depășească timpul normat.

Extinderea folosirii utilajelor și mijloacelor de transport de mare capacitate în două schimburi ridică și alte probleme ce reclamă o rezolvare operativă. Înainte de toate, **asigurarea personalului de deservire,** al cărui număr va trebui aproape să se dubleze, fie prin noi angajări, fie prin retragerea muncitorilor de pe utilajele și mijloacele de transport de mică capacitate. Pe de altă parte, se cer intensificate eforturile pentru **asigurarea necesarului de motorină, de piese de schimb** (sporit față de planul inițial), pentru respectarea riguroasă a programelor de reparații capitale.

Programul special întocmit la nivelul ministerului pentru transpunerea în viață a sarcinilor reieșite din Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. vizează și alte laturi ale activității care concură la îmbunătățirea muncii pe șantiere, la creșterea eficienței economice. În contextul sarcinilor complexe ale acestui an și ale celor din anul 1977, care prezintă o creștere substanțială față de anul în curs, curmarea practicilor rutiniere din proiectarea și execuția lucrărilor va înlesni considerabil îndeplinirea valorilor de plan, punerea în funcțiune la termen sau înainte de termen a noilor capacități de producție.

A. ZELINSCHI

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Producţia şi desfacerea materialelor de construcţii

PROGRAMUL privind producția și desfacerea către populație a bunurilor de consum, în perioada 1976—1980, aprobat la ședința comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, prevede măsuri pentru dezvoltarea și modernizarea producției materialelor de construcții, asimilarea de produse noi, diversificarea și lărgirea gamei sortimentale, ridicarea substanțială a calității produselor. În lumina acestor prevederi, volumul desfacerilor la materiale de construcții, articole sanitare și instalații va crește în 1980 cu 57 % față de 1975, diferențiat pe principalele produse, așa cum rezultă din grafic. Cantitatea de materiale de construcții pentru perioada actualului cincinal asigură construirea a 300 000 locuințe din fondurile proprii ale populației, executarea de reparații capitale și curente la construcțiile proprietate personală, întreținerea fondului locativ existent.

Pentru aducerea la îndeplinire a prevederilor programului adoptat, întreprinderilor producătoare le revine sarcina de a diversifica sortimentația și de a înlocui unele materiale clasice deficitare cu altele, ca de exemplu : profile din materiale plastice pentru pereți inferiori și pentru finisări, țesătură bituminată pentru izolație, tapete și mochete adezive, elemente de rezistență din beton armat (căpriori, grinzi), care vor completa gama de produse noi realizate în ultimii ani.

Întrucît rețeaua actuală de depozite — magazin pentru desfacerea materialelor de construcții de masă nu acoperă în mod corespunzător teritoriul țării, s-au prevăzut măsuri pentru extinderea rețelei de desfacere care să asigure aducerea mărfurilor cît mai aproape de consumatori. În acest sens, M.C.I. va înființa un număr de 30 depozite-magazin în orașe și va lua măsuri de modernizare a 50 unități existente ; de asemenea, M.E.F.M.C. va înființa un număr de 72 depozite-magazin pe lîngă fabricile producătoare, iar CENTROCOOP va organiza un număr de 600 de depozite-magazin noi în mediul rural.

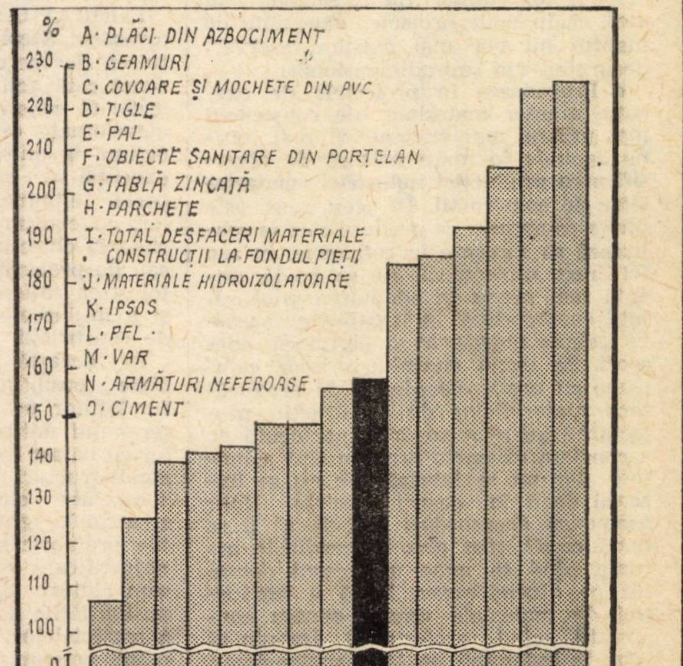

ECONOMIE NATIONALA

Mecanismul economic ● Funcționalitate ● Eficiență

CORELAREA INDICATORILOR ECONOMICI CU CEI FINANCIARI

ANALIZA realizării principalilor indicatori și în special a celor financiari permite o serie de observații a căror relevare poate interesa un cerc mai larg de specialiști.

Principalul indicator care se urmărește la toate nivelele : ateliere, secții, întreprindere, centrală, minister și organe locale și centrale de sinteză — este producția globală. În raport cu îndeplinirea acestui indicator se stabilește fondul de retribuție admisibil al muncitorilor. Dar, el cuprinde și un volum important de elemente care nu reprezintă rezultatul muncii realizat în unitatea de referință (transferuri scriptice de materii prime și materiale din stoc asupra cărora nu s-a acționat în procesul muncii, transporturi inutile, includerea de mai multe ori a aceleiași producții, înregistrarea repetată a muncii trecute creată pe diverse trepte de prelucrare etc.).

Din compararea gradului de realizare a producției globale și cu alți indicatori — producția marfă, producția netă și producția marfă vîndută și încasată — rezultă o serie de discrepanțe privind conținutul acestora, așa cum rezultă și din tabelul nr. 1. Datele prezentate evidențiază faptul că la majoritatea unităților analizate, planul producției globale se îndeplinește într-un grad mai mare, comparativ cu ceilalți trei indicatori. Unele excepții le-a înregistrat Întreprinderea textilă Botoșani, care realizează planul producției vîndute și încasate în proporție de 107%, iar al producției globale de 94%, datorită creșterii producției de fire comparativ cu planul (în producția globală se include numai modificarea de sold la sfîrșitul perioadei, iar în producția marfă vîndută și încasată se cuprinde întreaga valoare a producției încasate). Totodată, s-a redus „stocul de produse finite“, facturate la 31 decembrie 1975, față de 31 decembrie 1974. Acest aspect s-a înregistrat și la I.J.I.L. Botoșani.

Tabelul nr. 1

Gradul de realizare a indicatorilor (în procente)

Întreprinderea	Producția netă	Producția marfă vîndută și încasată	Producția globală	Producția marfă
Întreprinderea „Electrocontact“	86	65	104	63
I.U.P.S. Botoșani	38	72	90	65
Întreprinderea textilă „Moldova“	88	107	94	92
Întreprinderea de confecții Botoșani	67	82	105	104
Întreprinderea de confecții Dorohoi	105	95	96	102
Întreprinderea de corpuri de iluminat Dorohoi	101	101	106	102
I.J.I.L. Botoșani	117	101	99	97
TOTAL	83	96	98	95

Aceeași discordanță între gradul de îndeplinire a indicatorilor respectivi se menține și în primele șase luni din anul 1976.

Cauzele sînt multiple, una fiind și practicarea diferitelor prețuri, în funcție de indicatori. Așa, de pildă, la Întreprinderea de confecții Botoșani unele sortimente de pantaloni au prețuri diferite care se folosesc la exprimarea valorii indicatorilor menționați. Semnificativ în acest sens este faptul că produsul pantaloni bărbați bumbac se evidențiază cu 722 lei la producția globală și producția marfă ce se raportează prin darea de seamă statistică Ind. 1. În timp ce același produs are prețul de producție de 36 lei, preț ce se folosește la valoarea producției marfă care se raportează prin darea de seamă statistică Ind. P.c. B (în funcție de aceasta se calculează cheltuielile la 1 000 lei producție). La valorificarea acestui produs se încasează 36 lei, sumă ce se cuprinde în producția marfă vîndută și încasată. În concluzie, se observă că același produs are trei prețuri, pentru a determina patru indicatori.

O altă cauză a neconcordanțelor de care aminteam mai înainte o constituie și necorelarea indicatorilor aprobați — atît inițial cît și ca urmare a frecventelor modificări intervenite pe parcursul anului de plan. La Întreprinderea de confecții Botoșani unii indicatori s-au modificat în anul 1975 de cîte 14 ori, iar în 1976, pînă în prezent, de 3—6 ori. Fenomenul s-a semnalat și la celelalte unități analizate. Aceste modificări frecvente ale sarcinilor de plan nu asigură nici sistemului conducător și nici sistemului condus din unitățile de referință folosirea deplină a resurselor de muncă și materiale, în vederea realizării parametrilor stabiliți prin plan.

Concluzii deosebit de importante se desprind și dacă se analizează gradul în care se regăsește producția marfă, producția netă și producția marfă vîndută și încasată în producția globală. Să pornim analiza de la datele tabelului nr. 2 în care sînt prezentate ponderile producției marfă, producției nete, producției marfă vîndută și încasată în producția globală.

Tabelul nr. 2

Ponderea producției marfă, producției nete și a producției marfă vîndută și încasată în producția globală

Întreprinderea	Producția marfă		Producția netă		Producția marfă vîndută și încasată	
	1975	6 luni 1976	1975	6 luni 1976	1975	6 luni 1976
Întreprinderea „Electrocontact“	43	53	9	11	32	43
I.U.P.S. Botoșani	64	77	17	39	64	68
Întreprinderea de confecții Botoșani	40	27	12	9	29	25
Întreprinderea de confecții Dorohoi	89	85	25	24	84	102
I.J.I.L. Botoșani	85	82	30	13	91	107
TOTAL	60	52	19	17	55	52

Analizînd datele se poate trage concluzia, în general, că indicatorul producției globale este superior valoric celor trei indicatori luați drept comparație. Excepție fac Întreprinderea de confecții Dorohoi și I.J.I.L. Botoșani la care producția marfă vîndută și încasată este superioară producției globale în primele 6 luni din 1976 ca urmare și a reducerii stocului de produse finite și de produse facturate, comparativ cu 31 decembrie 1975. La Întreprinderea de confecții Botoșani, din producția globală realizată în 1975 numai 12% reprezintă aportul colectivului de muncă, deci valoarea nou creată (producția netă) ; în primele 6 luni din 1976 valoarea nou creată este de numai 9%. La aceeași unitate, producția marfă vîndută și încasată este de 29% în 1975 și de 25% în primele 6 luni din 1976 din producția globală.

Această situație este determinată de două cauze. Prețul constant de evaluare a producției globale este superior prețului de producție, iar o altă cauză este creșterea producției executate cu materia primă a clientului extern.

Considerăm că asemenea disproporții între gradul de realizare a producției marfă vîndută și încasată, a producției nete și a planului producției globale s-ar diminua dacă unii dintre acești indicatori ar condiționa retribuirea cadrelor de conducere și a unor categorii de executanți din serviciile funcționale — financiar, desfacere, aprovizionare, programarea și urmărirea producției etc. **Apreciem că deosebit de stimulator ar fi dacă printre indicatorii stabiliți conform art. 39 din Legea retribuției după cantitatea și calitatea muncii s-ar include și indicatorii enumerați mai sus.**

Deși la producția globală și chiar la producția marfă s-au depășit la unele unități prevederile de plan atît în 1975 cît şi în primele şase luni din acest an, totuşi se mai înregistrează un volum important de contracte neonorate în termen. Cele 7 unităţi analizate aveau la 31 decembrie 1975 neonorate contracte de peste 52 milioane lei, fenomen ce se menţine şi în acest an. Datorită neonorării contractelor în termen s-au plătit beneficiarilor în anul 1975 penalităţi de circa 8 milioane lei, iar în primul semestru din 1976, de 5,5 milioane lei.

Apreciez că reliefarea acestor aspecte pe linia îndeplinirii obligaţiilor asumate prin contracte pledează în favoarea stabilirii unei funcţii de cointeresare materială contractului economic. În acest sens, propun ca **realizarea contractelor economice la termenul stabilit să fie un indicator care să condiţioneze retribuţia tarifară la cea mai mare parte a personalului TESA, începînd cu maistrul şi terminînd cu directorul unităţii.** Cred că prin aceasta funcţia de planificare a contractului economic conferită de lege se va realiza şi faptic în toate unităţile industriale.

Nivelul fondurilor circulante este estimat la necesarul optim al unităţilor, în vederea efectuării la timp a plăţilor. Pe parcursul executării procesului de aprovizionare, fabricaţie şi desfacere apar unele dificultăţi care conduc la folosirea unui volum de fonduri circulante mai mare decît cel aprobat, fapt ce determină o incapacitate de plată la furnizori.

Asigurarea plăţilor la scadenţă — gradul de solvabilitate a unităţilor — nu se urmăreşte prin nici un indicator de plan sau de eficienţă economică, în mod operativ. Părerea noastră este că gradul de solvabilitate (efectuarea plăţilor la scadenţă) este un indicator al eficacităţii procesului de conducere. Prin acest indicator se caracterizează efectul economic al deciziilor luate de organele de conducere, de echilibrare a intrărilor şi ieşirilor sub formă bănească — din şi în cadrul sistemului condus (unitate economică).

Faptul că nu există un asemenea indicator pe care întreprinderile să-l urmărească şi cu ajutorul căruia să li se aprecieze calitatea muncii, face să se înregistreze un volum însemnat de plăţi neefectuate la scadenţă (către furnizori şi buget etc.). Este de ajuns ca numai o unitate să nu dispună de fonduri circulante pentru a efectua plăţile scadente, pentru ca să apară fenomenul denumit blocare în lanţ a conturilor unităţilor din angrenajul economic respectiv. Acest fenomen are implicaţii nedorite ; neplata în termen a obligaţiilor către buget şi furnizori etc. determină apariţia penalităţilor pentru neonorarea la scadenţă a sumelor datorate.

Introducerea indicatorului menţionat mai sus **ar putea să constituie şi un instrument de cointeresare materială prin aceea că personalul cu funcţii de conducere ar urma să primească retribuţia în funcţie de gradul de realizare a acestui indicator.** Se vor asigura astfel condiţii ca situaţia financiară a unităţilor să se îmbunătăţească, reducîndu-se volumul plăţilor neachitate la scadenţe, inclusiv implicaţiile relatate mai sus.

Totodată, se impune perfecţionarea sistemului de planificare financiară operativă. Fiecare şef al compartimentului financiar-contabil este necesar să urmărească zilnic echilibrul între încasări şi plăţi, iar organele operative de conducere să adopte decizii în acest sens. Se întîmplă ca multe unităţi să ia cunoştinţă doar în ziua cînd sînt planificate să achite retribuţia personalului de lipsa de fonduri circulante.

Folosirea cît mai eficientă a fondurilor circulante nu stă întotdeauna în atenţia cadrelor de conducere din unităţi, aspect ce favorizează imobilizarea unui volum însemnat din fondul naţional de dezvoltare sub forma de stocuri de materii prime şi materiale, produse finite etc. Aceasta se reflectă în final într-un volum ridicat de mijloace circulante la 1 000 lei producţie marfă vîndută şi încasată. Introducerea unor norme obligatorii de mijloace circulante la 1 000 lei producţie marfă vîndută şi încasată ar fi de natură să determine conducerile de unităţi să stabilească tactici şi proceduri care să asigure respectarea acestor parametri. La nivelul unităţilor şi al organelor tutelare ar trebui să aibă o sferă largă utilizarea unor asemenea indicatori calitativi, de natura celor menţionaţi mai sus.

Ilie MIHOREANU

director adjunct, Sucursala judeţeană Botoşani a Băncii Naţionale

---

UTILIZAREA INTENSIVĂ A CAPACITĂTILOR DE PRODUCŢIE

(Urmare din pag. 3)

diferenţiate, în funcţie de ramura din care face parte unitatea respectivă.

Ţinînd seama de dinamica înaltă a sarcinilor de plan de la un an la altul, precum şi de experienţa pozitivă acumulată în numeroase întreprinderi, apare necesar să se realizeze, la fiecare loc de muncă, o mai mare concentrare a eforturilor colectivelor de oameni ai muncii din judeţ pentru ridicarea indicelui de folosire a capacităţilor de producţie, pentru utilizarea intensivă a tuturor maşinilor-unelte din dotare.

Densitate în creştere pe suprafeţele de producţie

ALĂTURI de intensificarea preocupărilor pentru utilizarea intensivă a maşinilor şi utilajelor, în întreprinderi s-a acţionat pe multiple planuri pentru ca şi **suprafeţele de producţie să fie cît mai raţional folosite.** În acest sens, în cursul lunii octombrie a.c. a fost organizată o acţiune de identificare a suprafeţelor industriale acoperite, atît productive cît şi cele destinate depozitelor din afara halelor productive, în scopul maximizării încărcării lor. Analiza desfăşurată în 29 de întreprinderi ale industriei republicane şi locale, de pildă, ne-a permis să consemnăm faptul că folosirea într-un grad înalt a suprafeţelor de producţie a constituit o preocupare constantă în numeroase unităţi economice din judeţ. **La Filatura de bumbac Olteniţa, în locul unor magazii de materiale auxiliare şi produse finite, pe o suprafaţă de 1 512 mp, s-a montat o nouă linie.** Tot la această unitate a sporit densitatea de amplasare a utilajelor în halele existente, astfel încît capacitatea de producţie a unităţii a crescut cu circa 3 000 tone/an, faţă de proiectul iniţial. De asemenea, **la Întreprinderea de ambalaje şi piese de schimb pentru agricultură şi industria alimentară Buftea, ca urmare a măsurilor luate s-a ajuns ca, pe suprafaţa destinată iniţial fabricii de ambalaje metalice, să se amplaseze suplimentar jumătate din noua secţie de ambalaje tipărite, precum şi alte patru noi linii de fabricaţie.**

Analiza întreprinsă a evidenţiat însă şi utilizarea incompletă, în unele întreprinderi, a suprafeţelor de producţie şi a celor de depozitare. **Pe ansamblul judeţului au fost identificate — la capacităţile de producţie existente — un număr de 16 433 mp de suprafaţă disponibilă, care poate fi şi trebuie valorificată în scop direct productiv.** Cele mai mari disponibilităţi de această natură se situează la întreprinderile **„Dunăreana“ Giurgiu** (2 074 mp), **Întreprinderea de ferite Urziceni** (850 mp), **Întreprinderea de prelucrare şi industrializare a legumelor şi fructelor Olteniţa** (1 260 mp), **Filatura Olteniţa** (752 mp). Trebuie menţionat că, prin echiparea cu utilaje şi instalaţii a acestor suprafeţe, se creează posibilitatea ca, în perioada 1977—1980, să se realizeze un plus de producţie în valoare de 868 milioane lei. Constatările efectuate au condus la adoptarea unor complexe planuri de măsuri în întreprinderile respective pentru utilizarea productivă a acestor suprafeţe prin „îndesirea“ utilajelor, fie prin dimensionarea mai raţională a căilor de acces în hale, eliminarea spaţiilor de depozitare din cadrul halelor industriale, raţionalizarea înălţimii halelor şi depozitelor, reducerea suprafeţelor ocupate de semifabricate şi piese prelucrate etc.

Desigur, valorificarea suprafeţelor disponibile şi obţinerea însemnatelor sporuri de producţie menţionate este condiţionată în mare măsură de alocarea unor fonduri de investiţii suplimentare. Dacă se ţine însă seama de faptul că sumele astfel alocate vor fi destinate exclusiv dotării cu utilaje sau pentru unele mici supraetajări şi alte amenajări, rezultă că, în acest caz, eficienţa înaltă a investiţiei justifică pe deplin acest efort financiar.

Fără îndoială, cele menţionate sînt numai cîteva dintre preocupările noastre în ce priveşte ridicarea gradului de utilizare a capacităţilor de producţie. Acţiunile prezentate, alături de alte măsuri, sînt de natură să contribuie la realizarea, în cadrul întreprinderilor, a unor importante sporuri de producţie peste prevederile de plan, necesare satisfacerii într-o măsură sporită a cerinţelor beneficiarilor interni şi pentru export.

Expresie a extinderii cooperării industriale internaționale

SOCIETATEA MIXTĂ „REȘIȚA – RENK S.A.“

LUNA octombrie a acestui an marchează, în biografia societății mixte de producție ce-și semnează produsele cu trei „R“ (Reșița-Renk-Reductoare), aniversări multiple.

Acum patru ani, la cea de-a doua ediție a Tîrgului Internațional București (octombrie 1972), se antama pentru prima dată posibilitatea realizării unei cooperări în producția și comercializarea de reductoare destinate diferitelor ramuri industriale. În această cooperare partea română aducea experiența de peste 200 de ani în construcții de mașini a „Cetății de foc“ bănățene, iar partea vest-germană, un know-how binecunoscut — licența Renk.

Cu prilejul vizitei președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în Republica Federală Germania — în vara anului 1973, a fost semnat, la Oberhausen, contractul de cooperare între cele două părți ; iar în urma Decretului Consiliului de Stat nr. 542 din octombrie 1973, se trecea la punerea „pietrei fundamentale“ a noii întreprinderi, pe platforma industrială Câlnicel din Reșița.

Încă din această primă fază, buna conlucrare, dorința partenerilor de a obține rezultate cît mai bune în cooperare se materializează în ritmul rapid în care avansează lucrările de proiectare și de șantier.

În octombrie 1974 este terminată prima hală de producție și se poate începe instalarea utilajelor, în bună parte de fabricație românească : mașini-unelte produse de Centrala industrială de mașini-unelte, mecanică fină și scule-București, instalații de tratamente termice de la „Independența“-Sibiu ș.a. Antrepriza română de construcții-montaj „ARCOM“ antreprenorul general al obiectivului, predă în mai 1975 fabrica pentru începerea probelor tehnologice, pentru ca la cea de-a patra ediție a Tîrgului Internațional București, încheiat la începutul acestei săptămîni, societatea „R/R/R“ să prezinte mai multe tipuri de reductoare produse de noua fabrică.

Asemenea rezultate, prezentate în contextul ofertei internaționale la T.I.B. '76, constituie cele mai convingătoare argumente pentru avantajele economice ale cooperării în producție, pentru politica de cooperare economică internațională promovată de țara noastră.

Pentru industria noastră constructoare de mașini, producția unei game largi de reductoare cu puteri variind între cîțiva cai putere și o sută de mii CP va însemna, în primul rînd, creșterea gradului de integrare în subramura construcțiilor de nave, unde grupurile de propulsie : motoare, reductoare, cuplaje etc., dețin o pondere medie de 20% din valoarea navei și care pînă de curînd se importau integral. Trebuie avută în vedere, apoi, livrarea de reductoare staționare pentru industria metalurgică, minieră, a construcțiilor. Referințe tehnice privind calitatea înaltă a produselor „R/R/R“ pot da de pe acum unități cum sînt : Exploatarea minieră Rovinari, întreprinderile de utilaj minier din Baia Mare și Satu Mare, unele fabrici de ciment etc.

Cooperarea în construcția de mașini ocupă, în prezent, primul loc în cadrul acțiunilor de cooperare în producție ale României, cu o pondere de 30 la sută, Aceasta semnifică, pe de o parte, opțiunile fundamentale în dezvoltarea economică a țării noastre, în industrializare, iar pe de altă parte potențialul nostru industrial, recunoașterea României ca partener interesant de cooperare în producție pentru țări cu diferite niveluri de dezvoltare economică.

Recent, un eveniment a readus în atenția opiniei publice societatea „R/R/R“. Este vorba de inaugurarea oficială, la 21 octombrie a.c., a activității de producție a noii fabrici de reductoare.

În cuvîntul rostit cu acest prilej, tovarășul Gheorghe Oprea, viceprim-ministru al guvernului, a relevat bunele relații existente între cele două țări, precum și interesul pe care îl acordă guvernele român și vest-german cooperării bilaterale, societatea Reșița-Renk, alături de cele 5 societăți de comercializare a diferite produse românești pe piața Republicii Federale Germania, reprezentînd ilustrări semnificative de colaborare tehnico-economică.

La rîndul său, Martin Grűner, secretar de stat parlamentar din Ministerul Federal al Economiei, al R.F. Germania a subliniat că întreprinderea Reșița-Renk constituie un model pentru relațiile economice, nu numai dintre R.F.G. și România, ci și pentru alte țări ; această întreprindere comună, pe lîngă importanța sa economică, prezintă și o importanță politică, demonstrînd că sistemele economice și sociale diferite nu constituie o piedică pentru dezvoltarea unor forme noi de cooperare.

Faptul că la ora inaugurării Fabrica de reductoare este binecunoscută atît în țară cît și în străinătate, că a participat deja la două ediții ale Tîrgului Internațional București se reflectă și în portofoliul de comenzi primit, în relațiile stabilite pe piața externă.

Dinamismul ce caracterizează atît activitatea de producție, cît și cea comercială, constituie o garanție a succesului economic al acestei acțiuni de cooperare industrială internațională.

Ioan GEORGESCU

RESITA-RENK S.A. Reductoare
R/R/R

Carte de vizită „R/R/R“

OBIECTUL ACTIVITĂȚII

Fabricarea și comercializarea de roți dințate, reductoare, cuplaje și alte mecanisme, executate după licență, proiecte și know-how proprii.

PARTENERI ÎN CONTRACTUL DE COOPERARE

— Întreprinderea constructoare de mașini — Reșița.

— Întreprinderea de comerț exterior Uzinexportimport — București.

— Fabrica de roți dințate Renk A.G. — Augsburg din cadrul concernului Gutehoffnungshütte (R.F. Germania).

PARTICIPARE LA CAPITAL

I.C.M.R. — 40%, Uzinexportimport — 11%, și Renk — 49%.

CADRU JURIDIC

Societate mixtă de producție, persoană juridică română, ce își desfășoară activitatea pe baza contractului de societate a [illegible], conform legilor române.

CONDUCERE

Adunarea generală, consiliul de administrație, directori. Atribuțiile, sarcinile și componența acestor organe sînt prevăzute în statut. Activitatea societății este controlată de comisia de cenzori numită de adunarea generală, care cuprinde un număr egal de membri ai celor două părți.

ECONOMIE NATIONALA

DEZVOLTAREA ECONOMIEI JUDEȚULUI ÎN CADRUL DEZVOLTĂRII ECONOMIEI NAȚIONALE

Considerații privind raportul dintre optimul dezvoltării economico-sociale teritoriale și cel al dezvoltării economico-sociale generale a țării

> „Făurirea socialismului presupune dezvoltarea puternică a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării, într-o concepție unitară și de largă perspectivă. Numai pe această cale se asigură ridicarea gradului de civilizație a tuturor localităților, lichidarea migrației spre orașele mari, transformarea armonioasă a întregii structuri și vieți sociale, făurirea deplinei egalități în ce privește condițiile de muncă și viață, exercitarea drepturilor și afirmarea în cîmpul vieții sociale a tuturor cetățenilor țării".
>
> NICOLAE CEAUȘESCU

UNA DIN TRĂSĂTURILE esențiale ale edificării societății socialiste multilateral dezvoltate o constituie repartizarea armonioasă a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării. Acest proces complex urmărește, pe de o parte, punerea deplină în valoare a tuturor resurselor materiale și umane, a tuturor capacităților productive din întreaga țară, iar pe de altă parte, strîns legat de primul aspect, ca o urmare firească, realizarea progresului social, creșterea nivelului de trai și civilizație al oamenilor muncii de pe întregul teritoriu al României. Se răspunde astfel, la un nivel superior, comandamentelor societății socialiste multilateral dezvoltate privind dezvoltarea accelerată calitativă, eficientă a țării în scopul asigurării condițiilor necesare pentru progresul material și spiritual al tuturor cetățenilor, pentru înflorirea deplină a personalității umane.

Un proces conștient

ÎMBUNĂTĂȚIREA repartizării teritoriale a forțelor de producție este pentru țara noastră o problemă de mare importanță și actualitate, cu atît mai mult cu cît, din acest punct de vedere, România antebelică era caracterizată prin **mari disproporții**, specifice dezvoltării capitaliste. Rezolvarea acestei probleme este un proces de lungă durată, început încă din primii ani ai construcției socialiste, și necesită importante eforturi materiale și financiare, o conducere conștientă, planificată, de perspectivă, care să permită dezvoltarea social-economică puternică a fiecărui județ în concordanță cu ritmul și proporțiile dezvoltării economiei naționale, asigurînd totodată o dezvoltare prioritară a forțelor de producție în județele rămase în urmă. În această importantă acțiune un rol însemnat, de instrument major, revine **planificării teritoriale.**

În stabilirea politicii de repartizare teritorială a forțelor de producție Partidul Comunist Român a pornit de la cerințele generale ale creșterii economiei, de la considerentul că țara noastră dispune de condiții economice și sociale favorabile unei dezvoltări armonioase, echilibrate și în ritm susținut a tuturor județelor. Aceasta face ca planificarea teritorială, parte integrantă a activității de planificare, să aibă ca **principale obiective** coordonarea activității ramurilor economiei naționale cu dezvoltarea în profil teritorial, dezvoltarea armonioasă a tuturor comunelor, orașelor și județelor prin amplasarea optimă, după criterii științific fundamentate, a forțelor de producție pe întregul cuprins al țării, înlăturarea, pe cît posibil, a diferențelor existente în nivelul dezvoltării județelor, punerea în valoare a resurselor naturale, materiale și umane de care acestea dispun.

În activitatea de planificare teritorială o importanță primordială o are cunoașterea cît mai exactă a întregului potențial material și uman al teritoriului, a condițiilor economice și naturale, a caracteristicilor specifice fiecărei zone și localități. În acest scop, îndeosebi în ultimii ani, s-au făcut și se fac o serie de studii și analize care au furnizat și vor furniza în continuare factorilor de decizie informații în legătură cu locul și dimensiunea resurselor de materii prime și combustibil ; condițiile hidrografice ; posibilitățile de asigurare a energiei electrice și termice ; resursele și structura populației și a forței de muncă ; situația căilor de transport ; situația fondului locativ ; rețeaua de unități social-culturale și de servire ; rețeaua de localități etc.

La fundamentarea propunerilor de plan se utilizează un ansamblu întreg de procedee, instrumente și tehnici de analiză economică și metode de calcul, ca de exemplu : studii de prognoză, care îmbină analizele retrospective cu cele prospective, metoda balanțelor asociată cu utilizarea unor norme și normative de consum și de cheltuieli, modele economico-matematice de optimizare și simulare etc. Remarcăm faptul că unul din obiectivele esențiale ale activității de planificare în profil teritorial îl constituie **obținerea optimelor teritoriale în condițiile asigurării optimului macroeconomic**, problemă care presupune alegerea judicioasă a criteriilor de optimizare și a instrumentelor de analiză. În acest cadru este de menționat că măsurile vizînd perfecționarea metodelor și tehnicilor de planificare au în vedere în mod deosebit și îmbunătățirea tehnicilor și metodelor de planificare teritorială.

În anii construcției socialiste, prin dirijarea unor importante fonduri de investiții spre construirea de noi obiective industriale au fost obținute **succese hotărîtoare în industrializarea țării și a județelor**, în repartizarea teritorială armonioasă a forțelor de producție. Cu toate progresele realizate în ultimele decenii, există încă însemnate decalaje între nivelul dezvoltării economico-sociale a județelor — din punctul de vedere al producției industriale, agricole, al numărului de lucrători, al înzestrării tehnice pe lucrător, al productivității muncii. Cele mai importante decalaje dintre județe rămîn însă tot acelea care caracterizează nivelul dezvoltării industriale. Aceasta face ca, în continuare, industrializarea să constituie principala cale de ridicare a județelor rămase în urmă. Corespunzător hotărîrii Congresului al XI-lea al P.C.R., în actualul cincinal urmează ca **în fiecare județ să se asigure realizarea unei producții industriale de cel puțin 10 miliarde lei.** Ca urmare, gruparea județelor în funcție de valoarea producției industriale se va modifica substanțial (tabelul nr. 1). În condițiile creșterii numărului de județe cu o producție industrială de cel puțin 10 miliarde lei — în 1980 în toate județele se va obține o asemenea producție — pînă la sfîrșitul actualului cincinal aproximativ 700 de localități vor dispune de unități industriale de subordonare republicană, iar circa 2 900 localități vor dispune de unități ale industriei locale și cooperatiste.

Tabelul nr. 1 — Gruparea județelor după valoarea producției industriale

	Numărul județelor			
	1965	1970	1975	1980
pînă la 2 miliarde lei	14	5	1	—
2,1— 4 miliarde lei	13	11	4	—
4,1—10 miliarde lei	9	15	14	—
10,1—15 miliarde lei	3	5	7	16
15,1—25 miliarde lei	—	3	11	12
peste 25 miliarde lei	1	1	3	12

O atenție deosebită se acordă în cadrul planurilor teritoriale și creșterii producției agricole în toate județele. În gruparea județelor după valoarea producției globale agricole în actualul cincinal se vor produce de asemenea mutații calitative. (tabelul nr. 2).

Se creează astfel condiții pentru ca realizarea sarcinilor în profil teritorial în industrie și agricultură, ca și în toate ramurile economiei — și acestea urmînd să se dezvolte corespunzător la nivelul fiecărui județ — să exercite un puternic rol dinamizator în înflorirea fiecărui județ și localități, să determine profunde mutații pozitive în structura socială a țării, în condițiile de muncă și viață ale oamenilor, în nivelul de cultură și civilizație al întregii populații.

Tabelul nr. 2 — Gruparea județelor în funcție de valoarea producției globale agricole

Producția agricolă medie anuală pe cincinale	Numărul județelor		
	1966—1970	1971—1975	1976—1980
pînă la 1,5 miliarde lei	21	14	1
1,6—2,5 miliarde lei	12	14	14
2,6—3,5 miliarde lei	5	7	9
3,6—4,0 miliarde lei	1	1	6
peste 4,0 miliarde lei	1	4	10

Ce criterii se află la baza dezvoltării teritoriale

PORNIND de la toate acestea, sîntem tentați să punem întrebarea : există sau nu limite ale dezvoltării economiei județelor și care sînt restricțiile de care trebuie să se țină seama în activitatea de planificare ? Pentru a răspunde acestei întrebări trebuie făcută mai întîi o precizare : **în țara noastră are loc o dezvoltare continuă** a industriei, a agriculturii, creșterea și îmbunătățirea transporturilor, comerțului, turismului, învățămîntului, a sistemului de ocrotire a sănătății, a serviciilor etc., cu alte cuvinte o **dezvoltare multilaterală și complexă a economiei naționale**. Această dezvoltare este practic suma dezvoltării economiilor fiecărui județ. **Deci nu poate exista o dezvoltare a economiei naționale în afara dezvoltării județelor țării și nici a unui județ sau altuia în afara dezvoltării economiei.** Și cum economia se dezvoltă continuu și complex, evident că și economia fiecărui județ se dezvoltă, urmează să se dezvolte continuu și complex, să dispună de obiective industriale, de o dezvoltare economică multilaterală — premisă esențială pentru folosirea superioară a bogățiilor naturale și a resurselor de muncă, a creșterii nivelului de viață al locuitorilor.

Considerăm însă că în activitatea de planificare curentă, pe termen mediu și în perspectivă a dezvoltării economico-sociale a județelor — parte integrantă a activității generale de planificare a dezvoltării economico-sociale a țării — trebuie să se țină seama de unele restricții, determinate de **condiții concrete care pot favoriza sau defavoriza dezvoltarea unor activități în cadrul județului.** Dintre acestea menționăm volumul, natura și calitatea zăcămintelor naturale din subsolul județului, ce pot fi atrase anual în circuitul economic în perioada planificată ; potențialul hidroenergetic existent, din care puterea instalată a capacităților în funcțiune ; resursele de apă ale județului ; populația totală și resursele de muncă ale județului, amploarea migrației interjudețene a forței de muncă (afluxul în județ și plecări din județ) ; mărimea și calitatea suprafețelor cuprinse în circuitul agricol, în fondul forestier, piscicol, precum și a terenurilor afectate pentru alte scopuri economice și sociale ; capacitățile de producție existente și posibilitățile de extindere și modernizare a acestora prin mijloace locale și cu ajutorul unor măsuri de perfecționare a organizării proceselor de producție ; starea și structura mijloacelor de producție din dotarea unităților economice. În fine, avem totodată în vedere și aprecierea unor tradiții ale populației locale în practicarea unor activități productive și în domeniul serviciilor, inclusiv cele turistice, fără ca, desigur, să absolutizăm această condiție.

Este deosebit de important ca, pe fondul optimizării dezvoltării economiei naționale în ansamblu, **în determinarea amplasării în județe a noilor unități economice și social-culturale să se îmbine criteriile de eficiență economică cu criteriile sociale și politice.** Aceasta presupune alegerea soluției optime din mulțimea de soluții de investiții, adică pe aceea care asigură utilizarea superioară a resurselor materiale, maximizarea atragerii resurselor de muncă, cele mai reduse cheltuieli de producție și efectele sociale pozitive cele mai evidente. Repartizarea teritorială a forțelor de producție constituie deci o problemă de **optimizare complexă**, abordată într-o viziune unitară și de perspectivă, influențată de un mare număr de factori, cu însemnate implicații economice și sociale la nivelul teritoriului național, al județului și al localității 1).

Dumitru GHEORGHIȘAN

---

1) Vezi pe larg aceste probleme și în „Dezvoltarea forțelor de producție pe teritoriul României socialiste, 1966—1970", București, Edit. științifică 1971, p. 17 ș.a.

„Măsurile pe care le luăm pentru a crește eficiența activității noastre economice, pentru realizarea de economii la consumurile de materiale în toate domeniile ne dau posibilitatea să asigurăm satisfacerea în mai bune condiții a unor necesități legate de ridicarea bunăstării oamenilor muncii."

NICOLAE CEAUȘESCU
(Din Cuvîntarea la adunarea populară de la Satu Mare)

„R. E." militează pentru generalizarea analizei valorii

ECOURI • ECOURI • ECOURI • ECOURI • ECOURI

O VIZIUNE MICRO ȘI MACROECONOMICĂ ȘI CÎTEVA PROPUNERI

CREDEM că una din cauzele aplicării mai timide a metodei analizei valorii este aceea că s-a apreciat — sau chiar se mai apreciază încă și acum — că metoda este un instrument pus la îndemîna practicienilor din unitățile de producție sau de proiectare, spre a rezolva eficientizarea cîte unui produs sau serviciu, după cum crede fiecare. Ni se pare foarte incompletă o asemenea apreciere a importanței analizei valorii, mai ales în condițiile unei economii socialiste aflată într-o vertiginoasă dezvoltare, ca aceea a țării noastre. În patria noastră producătorii colectivi, oamenii muncii — proprietari comuni ai mijloacelor de producție — au același scop final: realizarea unui venit național cît mai mare, ca singura sursă ce asigură creșterea absolută a fondului de dezvoltare și a celui de consum.

Între venitul național și analiza valorii există două analogii ce ni se par deosebit de importante:

- venitul național se realizează în procesul muncii vii din sfera producției materiale, pentru producerea de valori de întrebuințare — iar analiza valorii realizează, de fapt, o analiză tehnico-economică a valorii de întrebuințare a produselor:
- venitul național poate fi definit și ca o diferență între produsul social total și fondul de înlocuire, ceea ce înseamnă că de reducerea permanentă a costurilor materiale în cadrul produsului social total depinde mărimea venitului național.

În același timp, analiza valorii își propune să curețe produsul de funcțiile (deci și de costurile aferente), care nu corespund unor necesități sociale: or, ponderea costurilor fiecărei funcții este dată în mod deosebit în multe cazuri, de către costurile materiale.

„Subțierea" costurilor materiale ale fiecărui produs realizat în cadrul unei unități economice face ca la aceeași producție fizică să scadă ponderea costurilor materiale în producția globală. Considerînd producția netă ca o diferență între producția globală și costurile materiale, rezultă că de fapt, analiza valorii contribuie la creșterea producției nete. Credem, de aceea, că e necesar ca la **fiecare întreprindere să se planifice și să se urmărească producția netă.**

Numai introducerea unui asemenea indicator la nivel de întreprindere și centrală i-ar obliga pe toți oamenii muncii din sfera productivă să-și aprecizeze efortul propriu la crearea venitului național; și pentru ca aportul lor să fie mai mare, ca producția netă să poată fi realizată și depășită, ei vor fi obligați să folosească analiza valorii.

Rezultă, deci, că **folosirea sau nefolosirea analizei valorii nu este o problemă care poate fi lăsată la latitudinea fiecărei întreprinderi**, a fiecărei conduceri; **este o problemă a întregii economii, a tuturor oamenilor muncii, care în totalitate sînt interesați în creșterea venitului național.**

Acum, în acest cincinal, cînd se pune și mai pregnant ca în trecut obiectivul devansării ritmului de creștere a produsului social de către cel al venitului național, ni se pare că problema reducerii costurilor materiale trebuie abordată prin instrumente noi. Aplicarea analizei valorii ar avea și avantajul suplimentar de a crea și un cadru favorabil emulației ideilor prin folosirea unor forme specifice de creativitate, ceea ce nu este deloc lipsit de importanță în etapa revoluției tehnico-științifice.

Acestea sînt motivele pentru care subscriem la ideea obligativității introducerii și folosirii analizei valorii la toate nivelurile producției materiale.

În acest sens, deși s-au mai făcut unele propuneri[1]), mai sugerăm următoarele:

1. Cunoscînd că numai valoarea de întrebuințare exprimă utilitatea unui produs, determinată de proprietățile fizice și chimice datorită cărora el poate satisface o nevoie sau alta a omului, opinăm ca **metoda să fie denumită „analiza valorii de întrebuințare"** (A.V.I.)

2. Sîntem pentru folosirea A.V.I. în mod organizat și ordonat, și nu prin voluntarism; de aceea, considerăm necesară **crearea unui compartiment distinct** (din personal TESA exceptat) pentru A.V.I. Numai în faza de creativitate, de stimulare a gîndirii să se recurgă la echipe cît mai eterogene, formate din rîndurile tuturor categoriilor de angajați.

3. Avînd în vedere semnificația valorii de întrebuințare, nu este de conceput o A.V.I. fără **consultarea utilizatorului unui produs sau serviciu**, de către producătorul acestuia — utilizatorul fiind cel care poate da cele mai multe informații privind calitățile necesare ale produsului. De aceea, credem că ar trebui introdusă **obligativitatea participării și a beneficiarului în realizarea A.V.I.** În același timp, pentru a-l cointeresa pe beneficiar în eliminarea funcțiilor inutile, propunem ca după implementarea produsului reproiectat să se treacă și la **micșorarea prețului de vînzare**, cu respectarea cotei legale de beneficiu la producător. În acest fel ar avea loc o influență favorabilă în lanț a A.V.I.

4. În scopul antrenării angajaților întreprinderii la reducerea costurilor produselor prin introducerea A.V.I., credem că ar trebui să se recurgă la prevederile Legii nr. 57/1972, în sensul de a se acorda **premii pentru economii** tuturor celor care contribuie la realizarea studiului A.V.I. și la implementarea lui, în funcție de valoarea absolută a reducerilor de costuri realizate.

5. Întrucît prin A.V.I. se găsesc în special soluții pentru reducerea muncii materializate, propunem ca pentru reducerea muncii vii, **odată cu A.V.I. să se realizeze și studiul muncii** în legătură cu realizarea produsului sau serviciului. În acest sens, ar fi util ca **noțiunile despre A.V.I. și studiul muncii să fie predate ca discipline distincte în școlile profesionale, liceele economice și industriale, precum și în învățămîntul tehnic și economic superior**, cu care ocazie se va sugera elevilor si studenților și un nou mod de a gîndi, de a aborda produsele sau serviciile, în spiritul unei creativități sporite, pentru a urmări continuu adoptarea soluțiilor celor mai raționale, mai eficiente.

6. Semnalăm că în prezent, existența unor indicatori de bază la nivelul întreprinderii și centralelor nu este de natură să stimuleze introducerea A.V.I. — și anume:

— în cazul producției globale, orice

---

[1]) Ionel Dumbravă, Rezultatele unei aplicații, Revista economică nr. 30/1976. Dorin Constantinescu, R. E. militează pentru generalizarea analizei valorii, Revista economică nr. 38 și 39/1976.

spor de costuri materiale — respectiv de funcții suplimentare nejustificate sub aspectul valorii de întrebuințare — atrage după sine creșterea realizărilor la acest indicator ;

— în cazul sarcinilor în unități fizice, de exemplu greutatea, nu se stimulează „subțierea“ produsului. (Sînt semnificative, în acest sens, greutățile ce le întîmpină I.C.H. Palas-Constanța ca beneficiar de folie de aluminiu ; noi sîntem interesați să obținem folie cît mai subțire, iar producătorul — I.P.A. Slatina, care are planul în tone — să livreze folie cît mai groasă).

Rezultă că în vederea implementării A.V.I., este necesar **să se generalizeze introducerea indicatorului producție netă și să se treacă la unități fizice** care să stimuleze preocuparea pentru desubstanțializarea produselor.

Atît la întreprinderea noastră, cît și pe ansamblul Centralei industriale de celuloză, hîrtie și fibre artificiale-Brăila, după introducerea producției nete și trecerea la urmărirea și raportarea producției de hîrtie și cartoane în metri pătrați și nu în tone, s-a produs un reviriment în gama de soluții pentru reducerea gramajelor la hîrtie și cartoane, păstrînd aceeași valoare de întrebuințare a produselor. La I.C.H. Palas-Constanța, de pildă, față de un gramaj mediu de 100 g/mp la hîrtia de scris tipar, realizat în semestrul I 1974, s-a ajuns în semestrul I a.c. să se obțină, pe aceleași instalații și cu aceeași materie primă, un gramaj mediu de 63,3 g/mp, ceea ce înseamnă că s-a livrat beneficiarilor un plus de hîrtie de 49,3 milioane mp.

Este și acesta un exemplu care susține ideea că folosirea analizei valorii nu mai poate fi lăsată la libera apreciere, de la caz la caz, a fiecărui specialist sau fiecărei întreprinderi, ci trebuie introdusă cît mai repede ca o obligație.

Ionel DUMBRAVĂ
directorul Întreprinderii de celuloză și hîrtie Palas-Constanța

NECESITATE ȘI OBLIGATIVITATE

ANALIZA VALORII — ca mijloc de a mări valoarea de întrebuințare a produselor, cu cheltuieli minime — constituie unul din obiectivele principale ale activității Cabinetului județean de organizare Dolj.

Începînd din anul 1974 s-a trecut la sensibilizarea în problemele de analiza valorii, a cadrelor tehnico-economice atît din unitățile productive, cît și din organele de sinteză de la nivelul județului. Prezentarea a 45 de expuneri la care au participat peste 2500 de cadre, desfășurarea a 3 cursuri (cîte o zi pe săptămînă, timp de 3 luni), cu peste 90 de cursanți, realizarea a 8 emisiuni la radio și comunicările prezentate la 5 simpozioane, în legătură cu esența, principiile de bază, avantajele și conținutul științific al tehnicii „A.V.“ au contribuit la crearea premiselor constituirii, în unitățile județului, a 20 de colective pentru implementarea și extinderea analizei valorii în înnoirea și modernizarea produselor și proceselor.

Cabinetul județean, polarizînd interesul și atenția unui însemnat număr de cadre din toate ramurile de activitate, a desfășurat cicluri de sensibilizare și cursuri de specializare și a asigurat posibilitățile documentării cu materiale din literatura de specialitate, care au fost difuzate colectivelor de lucru constituite.

În cadrul colaborării permanente cu Universitatea Craiova, cabinetul — în sesiuni de comunicări, simpozioane și alte forme de promovare a noului — a prezentat cadrelor de specialitate conținutul științific și de noutate al metodologiei și tehnicilor de analiza valorii, stimulîndu-se — prin catedra de organizare — primele încercări de a se transmite studenților a.b.c.-ul metodei analizei valorii.

Ca rezultat, o bună parte din conducerile de unități au fost convinse de avantajele și eficiența „A.V.“ și s-a trecut la elaborarea de lucrări practice.

Pînă în prezent, în unitățile județului au fost elaborate 9 studii și proiecte de analiza valorii, cu caracter fundamental și aplicativ (alte 12 se află în curs de elaborare) ; ele au pus în evidență posibilitatea măririi valorilor de întrebuințare cu peste 10%, paralel cu reducerea cheltuielilor cu 15-45%.

Preocupările pe această linie întîmpină însă o serie de greutăți, care diminuează — iar în unele sectoare și unități chiar anulează — efectele pozitive ale inițierii, aplicării și extinderii analizei valorii.

Un prim aspect : în județul nostru nu s-a manifestat vreo preocupare la nivelul centralelor, al ministerelor, și altor instituții centrale, al institutelor, pentru cunoașterea și aplicarea „A.V.“. Studiile fiind privite ca lucrări benevole, „de convingere“, nu se bucură de tot sprijinul și atenția din partea unor conduceri de unități, a centralelor și ministerelor, ceea ce face ca uneori, aplicarea în practică — deși fundamentată de rezultate spectaculoase — să fie limitată și tratată tot... benevol.

Pentru extinderea și generalizarea analizei valorii, propunem **elaborarea unui cadru legal** prin care să se stabilească :

- cadrul organizatoric la toate nivelele (fără a se crea paralelisme), prin **colective permanente instituționalizate la nivelul ministerelor și al centralelor**, care să coordoneze, îndrume și sprijine cunoașterea și aplicarea „A.V.“ în toate unitățile subordonate. **La nivelul unităților,** cadrul organizatoric se poate asigura prin **colective mixte** din cadrele tehnico-economice specializate în analiza valorii, care să creeze și să mențină portofoliul de studii și proiecte de „A.V.“, urmărind îndeplinirea sarcinilor de aplicare în practică a acestora ;
- răspunderea și obligativitatea introducerii și **aplicării permanente a analizei valorii în activitatea de cercetare și proiectare,** incluzîndu-se între indicatorii de plan cel de reproiectare a produselor prin tehnica respectivă și admițîndu-se la omologare numai produsele noi care sînt bazate pe un studiu de analiza valorii ;
- introducerea obligatorie a studierii tehnicilor de analiza valorii în **învățămîntul superior tehnic și economic,** completarea **programelor de reciclare pentru cadrele de conducere** cu studierea tehnicilor și metodologiei „A.V.“ ;
- în vederea coordonării, îndrumării, sprijinirii și orientării preocupărilor pentru aplicarea și generalizarea analizei valorii în teritoriu, **asigurarea în cadrul cabinetelor teritoriale de organizare, a cel puțin unui instructor specializat** în problemele respective.

Numai printr-o tratare unitară a problemelor privind tehnicile și metodologia analizei valorii, prin introducerea obligatorie a acesteia în proiectare se vor crea premisele valorificării unor importante rezerve de muncă vie și materializată în realizarea produselor.

Petre ALEXE
expert instructor
Cabinetul județean Dolj
pentru probleme de organizarea producției și a muncii

SINOPTIC

Resurse puse în valoare

- În județul Suceava s-a încheiat analiza utilizării capacităților mașinilor-unelte pentru prelucrarea metalelor, existente în dotarea unităților productive. Seriozitatea cu care au fost efectuate studiile a permis identificarea unor importante rezerve și generalizarea unor experiențe pozitive, de pildă la Combinatul de celuloză și hîrtie, Întreprinderea mecanică, Întreprinderea de utilaj și piese de schimb din Suceava, Întreprinderea de construcții și reparații utilaje și piese de schimb din Vatra Dornei ș.a. Pe ansamblul județului se prevede ca prin aplicarea măsurilor propuse pentru o mai bună încărcare a parcului de mașini-unelte, indicele de utilizare să crească, în trimestrul IV, față de semestrul I, cu 3,7 procente (ridicînd media anuală la 85,6%), iar în 1977 să se mențină la 87,3%. Pe această cale se va putea obține, în acest trimestru, o producție suplimentară în valoare de 14 milioane de lei. Din cele 44 de mașini-unelte ce devin disponibile, o parte au și fost transferate la alte unități.
- Mecanizarea complexă a transporturilor și a lucrărilor de încărcări-descărcări, reorganizarea fluxurilor de fabricație în vederea reducerii volumului de transport și manipulări constituie obiectul unor programe speciale, elaborate în majoritatea unităților industriale, ca și în unele unități agricole din județul Caraș-Severin. O eficiență economică ridicată promit studiile făcute în acest sens la Întreprinderea minieră Moldova Nouă, Combinatul siderurgic și Întreprinderea de construcții de mașini Reșița ș.a. Aplicarea măsurilor preconizate va permite trecerea în activități direct productive a unui important număr de angajați folosiți în prezent la operații auxiliare.

CONSULTATII

Cursul:

Socialismul științific
și problemele dezvoltării
economico-sociale
a României

În sprijinul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid

CICLUL: Probleme ale dezvoltării economico-sociale a României

CONDUCEREA ȘI ORGANIZAREA ȘTIINȚIFICĂ A SOCIETĂȚII SOCIALISTE

PARTIDUL Comunist Român acordă o deosebită atenție perfecționării conducerii și organizării tuturor sectoarelor de activitate corespunzător cerințelor, schimbărilor ce au loc în viața economico-socială. Stadiul de dezvoltare pe care îl parcurgem impune eliminarea din practica conducerii a diletantismului, a soluțiilor mediocre și urmărirea îmbunătățirii substanțiale a activității, a calității rezultatelor. În realizarea efortului multilateral și perseverent desfășurat în acest sens pe numeroase planuri ale vieții social-politice și economice știința conducerii constituie un instrument principal.

În anii construcției socialiste s-au cristalizat numeroase cunoștințe de conducere specifice noii orînduiri, cunoștințe sintetizate în documentele de partid, sistematizate în disciplinele consacrate organizării producției și a muncii, planificării economiei naționale, conducerii și organizării unităților economice. Se impune însă realizarea de noi pași pe calea cunoașterii științifice a proceselor de conducere. Apare astfel necesitatea unei viguroase dezvoltări a științei conducerii — importanța acordată științei conducerii este subliniată de Programul adoptat la Congresul al XI-lea al partidului care conține un capitol aparte consacrat conducerii și organizării științifice a societății — disciplină chemată să cuprindă unitar exigențele conducerii științifice ca proces propriu tuturor domeniilor, avînd capacitatea de a surprinde ceea ce este fundamental pentru conducerea eficientă a tuturor sectoarelor societății socialiste, de a orienta diferite practici specifice de conducere.

Principii și direcții esențiale ale conducerii științifice a societății socialiste. Rolul partidului în conducerea politică a societății noastre

CONDUCEREA este un proces necesar în mod obiectiv pentru existența și dezvoltarea societății. Cauza profundă a apariției și dezvoltării activității de conducere rezidă în natura socială a raporturilor umane. Conducerea reprezintă activitatea care asigură funcționarea unui sistem social în vederea realizării unui obiectiv prin optimizarea eforturilor; autoreglarea sistemului în raport cu perturbările; adaptarea sistemului la condiții concrete istorice, economice, social-politice și culturale și înfăptuirea de schimbări necesare pentru integrarea elementelor noi, de progres. Alegerea țelului, elaborarea programelor de acțiune, aplicarea în viață a măsurilor de bună funcționare a unui sistem ce asigură dezvoltarea unui sistem social (unitate economică, ramură economică, oraș, comună, societatea în ansamblu) sînt înfăptuite de organe și organisme specializate care formează sistemul de conducere.

În dependență de natura societății se constituie diferite sisteme de conducere iar activitatea de conducere are scopuri diferite și recurge la forme și modalități deosebite de înfăptuire a obiectivelor. **Socialismul a sfărîmat barierele obiective și subiective din calea cuprinderii în sfera conducerii științifice a societății în întregul ei.** Spre deosebire de situația existentă în țările capitaliste în care teoria și practica conducerii cunoscută sub denumirea generală de **management** se concentrează asupra gestiunii întreprinderilor particulare urmărind sporirea profitului, în socialism știința conducerii cuprinde toate problemele dezvoltării societății, ceea ce presupune depășirea cadrului oferit de management, de structurile de gîndire și practicile de cercetare caracteristice managementului. În socialism, însăși abordarea problemelor conducerii întreprinderilor se face pornind de la noua perspectivă oferită de conducerea unitară a întregii societăți în vederea creșterii bunăstării întregului popor. Se urmărește nu numai ca o întreprindere, sau un sector social să lucreze bine, ci ca **întregul** sistem economic și social să fie eficient.

După cum se subliniază în Programul partidului, asigurarea unei conduceri științifice presupune stăpînirea legilor economice și sociale proprii socialismului, precum și folosirea lor în raport cu condițiile particulare ale țării noastre. În acest cadru în practica conducerii societății noastre sînt aplicate următoarele principii care exprimă reguli fundamentale pentru desfășurarea conducerii sociale:

- realizarea **conducerii colective**, a participării maselor populare la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului.
- **conducerea unitară** a întregii activități economico-sociale, pentru a asigura funcționarea societății socialiste ca un sistem eficient, capabil să depășească limitele capitalismului;
- realizarea conducerii unitare prin aplicarea **centralismului democratic**, astfel încît pe baza unui plan unic să se asigure o dezvoltare largă a autonomiei și stimularea inițiativei de jos.
- înfăptuirea unei **corelații armonioase între factorii interni și externi ai construcției socialiste**, știut fiind că succesul edificării noii societăți este condiționat de valorificarea superioară a resurselor interne și de modul în care România par-

ticipă la diviziunea internațională a muncii, la extinderea colaborării internaționale — economice, social-politice și cultural-științifice — cu țările socialiste, cu celelalte state ale lumii;

● **ridicarea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor**, ca finalitate declarată a tuturor eforturilor economice și sociale.

Operaționalizarea acestor principii, respectiv transformarea lor în operații utile pentru asigurarea unei conduceri eficiente, implică conjugarea eforturilor pentru dezvoltarea științei conducerii cu preocuparea pentru stabilirea direcțiilor de acțiune într-o etapă istorică dată. În Programul P.C.R. se precizează că în actuala etapă se va acționa în următoarele **direcții esențiale** în vederea asigurării conducerii științifice a societății românești : cunoașterea profundă a proceselor economice și sociale, a realităților în care trăim, bază pe care trebuie să se întemeieze prognoza dezvoltării în perspectivă a societății ; organizarea corespunzătoare și asigurarea funcționării ireproșabile a tuturor sectoarelor de activitate ; realizarea unei bune cunoașteri și repartizări a forțelor materiale și umane ; asigurarea unui raport just în repartizarea forțelor de muncă între diferite sectoare și în special între sectorul productiv și cel administrativ-funcționăresc, ce trebuie să fie organic legat de sfera muncii productive ; întărirea controlului obștesc al maselor populare ; repartizarea corespunzătoare a cadrelor, precizarea clară a răspunderilor și îndatoririlor pe toate treptele organizatorice ; aplicarea consecventă a principiului concursului în promovarea cadrelor ; organizarea unui control sistematic și a unei bune evidențe în toate sectoarele ; realizarea unei depline unități de concepție și acțiune la toate nivelurile activității sociale, astfel ca întregul organism social să funcționeze cu maximă precizie și operativitate ; cunoașterea permanentă a contradicțiilor ce acționează în societate și soluționarea lor corespunzătoare ; consultarea largă a colectivelor de muncă în toate domeniile, perfecționarea participării maselor la elaborarea și adoptarea hotărîrilor ; adîncirea continuă a democrației socialiste ; promovarea largă în munca de organizare și conducere a societății, a metodelor moderne de analiză, decizie și prelucrare automată a datelor.

În societatea socialistă în procesul de organizare și conducere a vieții economice, sociale și politice, a tuturor domeniilor de activitate partidul are misiunea de forță politică conducătoare a întregii națiuni. El își îndeplinește această misiune deoarece politica partidului reprezintă expresia concentrată a strategiei de dezvoltare curentă și în perspectivă a țării noastre, exprimă interesele obiective ale milioanelor de oameni ai muncii care formează societatea socialistă, implică în cel mai înalt grad efortul atît de necesar de cercetare științifică a realității, de căutare, fără șovăire a adevărului, exprimă efortul de a aplica creator principiile construcției socialiste la realitățile istorice concrete ale dezvoltării societății românești.

În condițiile perfecționării continue a organizării și conducerii științifice a societății partidul, departe de a fi un organism situat deasupra societății, acționează **din interiorul** organismelor sociale, de stat și economice. Integrarea organică în viața socială, participarea nemijlocită a comuniștilor la soluționarea concretă a problemelor din colectivele în care lucrează constituie un proces firesc, necesar.

Componentele principale ale procesului de conducere științifică

CONSIDERÎND procesul conducerii ca un sistem de acțiune, componentele sale vor fi informația, prognoza, decizia, organizarea și controlul.

Studiul științific al conducerii ne permite să grupăm operațiile de conducere în complexe de activități specializate, omogene dintr-un anumit punct de vedere, complementare sau convergente pe care le vom numai **funcții ale conducerii** (prognoză, planificare, organizare, control etc.). Fără a valida o anumită schemă ca fiind singura valabilă, vom considera că procesul complex al conducerii se desfășoară treptat în jurul unui pivot — **decizia** — fără de care nu este posibilă acțiunea, rezolvarea unei probleme ce apare în fața conducerii la un moment dat. În vederea desfășurării eficiente a acestui proces sînt necesare : **diagnoza** (analiza stării unui sistem), prognoza și **planificarea** (studiul posibilităților de acțiune și normarea acesteia), decizia (stabilirea modului de acțiune), organizarea (corelarea activităților), coordonarea (asigurarea unității de acțiune), controlul (verificarea și corecția acțiunii).

Să schițăm acum principalele componente ale procesului de conducere.

Informația și comunicația. Desfășurarea eficientă a procesului de conducere depinde de circulația datelor și informațiilor, de buna funcționare a sistemelor informaționale. Un sistem informațional presupune colectarea și înregistrarea datelor, transmiterea acestora (comunicația), prelucrarea datelor în informații semnificative pentru conducere. Numai utilizînd mijloace științifice de diagnoză, de culegere și prelucrare a datelor se poate deține o informație de calitate. Pentru ca informația destinată conducerii să fie utilă ea trebuie să fie veridică, adică să reflecte exact procesele, să fie completă, respectiv să aducă suficiente elemente de cunoaștere, să fie oportună, deci disponibilă în timp util pentru decizii. Trebuie de asemenea luate măsuri pentru ca mesajele să fie formulate și recepționate corect, în scopul de a nu deforma informația în timpul comunicării mesajelor.

În cadrul măsurilor pentru perfecționarea sistemelor informaționale un rol important revine **sistemelor informatice.** Sistemul informatic e o parte a unui sistem informațional constituit din mijloace de prelucrare automată a datelor și programe de calcul. Partidul Comunist Român a inițiat pentru perioada 1971—1980 un program pentru introducerea sistemelor informatice. De pe acum mijloacele moderne din acest domeniu sînt utilizate pentru conducerea proceselor tehnologice în industrie, pentru rezolvarea problemelor complexe de organizare și conducere a unităților economice.

Prognoza. Conducerea vieții sociale presupune o permanentă depășire a prezentului, o pătrundere în viitor. Acesta nefiind ceva dat, ci ceea ce rezultă din acțiunile noastre de explorare a perspectivei permite conducerii să domine desfășurarea activităților, să le orienteze în direcția dorită în loc să adopte o atitudine pasivă, de expectativă. Activitatea de prognoză capătă astfel sensul ei deplin doar dacă ținem seama de faptul că viitorul este cîmp deschis în fața inițiativei sociale.

Prognoza pentru conducere dezvăluie posibilitățile, alternativele de evoluție posibilă în diferite domenii, stabilește consecințele pe termen scurt și pe termen lung ale aplicării unor decizii, studiază interdependentele posibile între diferite modificări ce se pot produce în evoluția proceselor social-economice, pune în evidență „indicatorii avansați“ capabili să ne avertizeze asupra unor schimbări de perspectivă de natură calitativă, asupra apariției unor procese noi.

Modalitatea, complexitatea și accelerația proprii epocii noastre obligă la elaborarea prognozelor pe termen lung și cu o capacitate crescîndă de sesizare a modificărilor calitative. Metodele și tehnicile utilizate în prognoză se înscriu de regulă ca metode explorative (diferite extrapolări, metoda morfologică, reprezentarea contexturală, scenariile etc.) utilizate pentru deschiderea evantaiului de posibilități implicate într-o realitate ; metode normative (cercetare operațională, metoda arborilor de pertinență etc.) care servesc prescrierii drumului ce urmează a fi parcurs pentru a atinge un obiectiv ; metode intuitive (brainstorming, delphy etc.) capabile să transforme intuiția experților, capacitatea lor de cunoaștere în informații utile pentru conducere.

Conversiunea prognozelor în programe și planuri de dezvoltare economică și socială permite conducerii să orienteze activitatea spre țelul propus. Prognoza și planificarea „glisează“ în timp, pe măsură ce o societate intră într-o nouă etapă de dezvoltare.

Decizia. În procesul conducerii decizia reprezintă momentul de stabilire a direcției de acțiune — din mai multe posibile — și modul ei de realizare în vederea dezvoltării unei probleme concrete cu care este confruntată conducerea la un moment dat. Factorii care influențează desfășurarea procesului decizional sînt dați de informațiile pe care le deținem, calitatea elementului uman angajat în rezolvarea problemelor, motivațiile și gradul de manifestare a responsabilității. Operațiile care intervin în procesul decizional sînt următoarele :

— stabilirea obiectivului sau formularea cît mai reușită a problemei ce urmează a fi rezolvată ; colectarea, selectarea și ordonarea datelor și informațiilor semnificative pentru pregătirea și elaborarea deciziei ; analiza informațiilor și elaborarea pe această bază a variantelor posibile de acțiune ; luarea deciziei prin alegerea variantei optime ; aplicarea deciziei și asigurarea condițiilor necesare desfășurării activității în conformitate cu ceea ce s-a stabilit ; stabilirea unui sistem de raportare și control pentru urmărirea, evaluarea și corectarea acțiunilor întreprinse.

CONSULTATII

Eficienţa procesului decizional constituie preocuparea de bază a cadrelor de conducere. **„Pînă la urmă** — sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — justeţea şi eficienţa conducerii depind de claritatea obiectivelor pe care le urmăreşte societatea, a sarcinilor ce se pun în diferite sectoare de activitate. Consider de aceea necesar să acordăm mai multă atenţie ca pînă acum elaborării măsurilor şi hotărîrilor, fundamentării deciziilor, la toate nivelurile muncii de conducere, studiind temeinic sectoarele şi domeniile de activitate pentru care ne propunem să luăm hotărîri, consecinţele imediate şi de perspectivă ale deciziilor pe care le adoptăm“.**

Organizarea. După elaborarea şi adaptarea deciziilor succesul activităţii de conducere va depinde în mare măsură de munca organizatorică desfăşurată. Organizarea, ca funcţie esenţială a conducerii, reprezintă acel complex de activităţi care introduc reglementările, ordinea necesară în acţiunea social-politică şi economică în vederea utilizării eficiente a resurselor materiale şi umane disponibile.

Eficienţa organizării într-o unitate (întreprindere, instituţie etc.) se poate aprecia prin modul în care sînt satisfăcute cerinţele economico-sociale, nivelul cheltuielilor în raport cu rezultatele obţinute, gradul de coeziune social-politică, nivelul de satisfacţie al oamenilor. Organizarea urmăreşte în principal stabilirea activităţii ce trebuie organizată, repartizarea forţelor umane corespunzătoare, stabilirea relaţiilor între diferitele compartimente de activitate ; alegerea structurilor organizaţionale adecvate (stabilirea organigramei optime), trasarea clară a relaţiilor de comandă, subordonare şi cooperare în vederea asigurării autorităţii şi responsabilităţii factorilor de conducere şi de execuţie, instituirea unui sistem de urmărire şi control eficient şi cunoscut de toţi, ş.a.

Controlul. În desfăşurarea proceselor de conducere controlul urmăreşte să stabilească conformitatea aplicării hotărîrilor luate, să prevină sau să corecteze abaterile. În acest scop este nevoie de o organizare riguroasă a evidenţei, de analiza datelor şi informaţiilor privind aplicarea hotărîrilor, de urmărirea modului în care se îndeplinesc principalii indicatori ai activităţii economice şi sociale. În condiţiile dezvoltării democraţiei în ţara noastră s-a instituit un sistem unitar de control democratic muncitoresc cu caracter de partid şi de stat pentru supravegherea bunului mers al tuturor unităţilor socialiste.

Esenţialul în desfăşurarea activităţii de control constă în prevenirea abaterilor, în luarea din timp a măsurilor necesare îmbunătăţirii activităţilor. Controlul trebuie să contribuie la soluţionarea problemelor şi să nu devină o acţiune formală ; să se soldeze cu măsuri concrete pentru îmbunătăţirea muncii.

Calităţile profesionale şi moral-politice ale cadrelor de conducere

VIAŢA social-economică a devenit atît de complexă încît stăpînirea mecanismelor de bază nu mai este posibilă doar prin bunul simţ, empirism, diletantism. Desigur, întotdeauna calităţile personale ale cadrelor de conducere, capacitatea lor de orientare, experienţa, intuiţia au îndeplinit un rol important. Astăzi, însă, pentru a stăpîni complexitatea proceselor de conducere aceste calităţi personale trebuie susţinute printr-o preocupare perseverentă pentru ridicarea competenţei. În condiţiile actuale competenţa presupune **o temeinică pregătire politică, o pregătire profesională de specialitate şi o însuşire temeinică a cunoştinţelor şi practicilor de conducere.** Un om care îndeplineşte o funcţie de conducere trebuie să aibă o concepţie înaintată asupra rolului său în societate, să fie un exemplu de devotament faţă de interesele societăţii, să fie animat de dorinţa de a-şi dedica întreaga energie progresului patriei socialiste. O înaltă pregătire politică implică şi grija pentru buna pregătire profesională de specialitate. În condiţiile revoluţiei ştiinţifico-tehnice a crescut rolul pregătirii profesionale pentru toate cadrele de conducere indiferent de nivelul lor ierarhic. Se impune totodată însuşirea temeinică a cunoştinţelor de conducere. Competenţa în conducere în aceste condiţii înseamnă de fapt un complex de competenţe care alcătuiesc un **tot format din cunoştinţe, aptitudini şi atitudini.**

Profilul conducătorului comunist include ca o trăsătură definitorie **o atitudine morală demnă**, corespunzătoare eticii şi echităţii socialiste, incompatibilă cu încălcarea normelor morale, cu căpătuiala, compromisurile, interesele egoiste. Corectitudinea, simplitatea, modestia, combaterea manifestărilor de tămîiere şi linguşire sînt trăsături care trebuie să completeze profilul conducătorului comunist.

Trăsăturile stilului de conducere ştiinţifică

STILUL de conducere exprimă felul specific în care un organ colectiv de conducere, un conducător reacţionează la solicitările procesului de conducere sau acţionează pentru rezolvarea problemelor. Stilul de conducere se formează spontan, pe baza experienţei, sau poate fi educat, orientat conştient şi sistematic. Formarea deliberată a unui stil de muncă adecvat al organelor şi organizaţiilor de partid, al organelor de stat, al conducerii unităţilor economice şi sociale constituie în condiţiile actuale o preocupare de prim ordin.

Partidul Comunist Român depune un efort continuu de a imprima în toate sectoarele de activitate trăsăturile unui stil de conducere corespunzător exigenţelor practicii contemporane. **Înalta principialitate, angajarea revoluţionară, larga deschidere spre nou, cutezanţa, legătura cu masele** sînt elemente ale stilului de conducere preconizat de partid. Îndrumările concrete în acest domeniu urmăresc mutarea centrului de greutate al activităţii de conducere de la munca de birou, „în şedinţe“, spre locurile unde se desfăşoară activitatea productivă şi se poate verifica direct validitatea deciziilor, a programelor de acţiune. În acest sens, se obţin rezultate bune cînd se stabilesc răspunderi precise pentru îndrumarea activităţii într-un domeniu concret.

O componentă esenţială a unui stil de conducere corespunzător necesităţilor societăţii noastre este strînsa legătură cu masele, cunoaşterea preocupărilor acestora şi antrenarea lor la rezolvarea problemelor curente şi de perspectivă. În acest context, se impune eliminarea oricăror manifestări birocratice în relaţiile cu oamenii. O îmbunătăţire substanţială a activităţii de conducere se poate obţine prin însuşirea şi aplicarea în practică a metodelor şi tehnicilor moderne de conducere. De asemenea în conturarea unui stil adecvat de conducere contribuie şi consecvenţa cu care organele acţionează pentru aplicarea fermă a legilor ţării, pentru respectarea în toate condiţiile a legalităţii socialiste.

prof. dr. Sergiu TAMAŞ

ÎNTREBĂRI

1. **În ce constă importanţa ştiinţei conducerii ?**
2. **Care sînt particularităţile conducerii în socialism în raport cu societatea capitalistă ? Care sînt principiile conducerii societăţii socialiste ?**
3. **Ce direcţii esenţiale în vederea asigurării conducerii ştiinţifice a societăţii sînt prevăzute în Programul P.C.R. ?**
4. **În ce constau principalele componente ale procesului de conducere ?**
5. **Ce calităţi trebuie să întrunească conducătorul comunist ? Care sînt trăsăturile stilului de conducere ştiinţifică ?**

BIBLIOGRAFIE

Programul P.C.R. de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism, Editura Politică Buc. 1975, p. 106—109 ; 119—120.

Nicolae Ceauşescu : Expunere la deschiderea colocviului privind problemele ştiinţei conducerii societăţii socialiste. În România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. 7, Ed. Politică Buc. 1973, p. 25—55.

Nicolae Ceauşescu : Expunere la Congresul consiliilor populare judeţene şi al preşedinţilor consiliilor populare municipale, orăşeneşti şi comunale din 4 februarie 1976, Ed. Politică Buc. 1976, p. 45—58.

Nicolae Ceauşescu : Cuvîntare la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 13—14 mai 1976, Ed. Politică Buc. 1976.

Mai pot fi consultate : Introducere în ştiinţa conducerii societăţii socialiste, Ed. Politică Buc. 1974, p. 5—10; 93—100 ; 69—77 ; Mircea Maliţa : Aurul cenuşiu, vol. 1 Cluj, Ed. Dacia, 1971, p. 81—99 ; Sergiu Tamaş, Ştiinţa conducerii societăţii în socialism, Ed. Politică Buc. 1974.

ELEMENTE DE TEORIA ȘI PRACTICA NEGOCIERILOR COMERCIALE

Negocierile comerciale în contextul unei noi ordini economice și politice mondiale

DEZVOLTAREA relațiilor economice între toate statele lumii, indiferent de orînduirea socială și de nivelul de dezvoltare economică a fiecărui stat, se poate realiza numai prin stabilirea clară și aplicarea necondiționată a principiilor deplinei egalități, a respectării principiului avantajului reciproc pentru toți participanții, al înlăturării acelor bariere și restricții care fac ca nivelul relațiilor economice între state să nu atingă posibilitățile reale ale actualei dezvoltări economico-sociale a condițiilor materiale proporțional cu necesitățile de viață ale omenirii.

Urmărind acest scop s-a ajuns la concluzia necesității stringente a schimbării ordinii economice și politice existente, cu o nouă ordine, care să răspundă dezideratelor de independență, suveranitate, libertate și bunăstare a tuturor popoarelor. Inițiativele și contribuțiile aduse de România în organismele internaționale în această direcție sînt cunoscute și apreciate în întreaga lume.

În spiritul documentelor Congresului al XI-lea și al legislației actuale a țării noastre, reprezentanții României la toate nivelele, începînd cu șeful statului, acționează consecvent în sensul așezării relațiilor economice și politice, pe baza principiilor echitabile, cu convingerea că prosperitatea societății și pacea nu se pot menține altfel.

În acest sens apare necesitatea ca preocuparea pentru găsirea formelor și metodelor de înfăptuire a unei noi ordini economice internaționale să fie permanent în atenție în toate domeniile de activitate în cadrul relațiilor între state.

O activitate recunoscută plenar în presă, în documente, în declarațiile reprezentanților statelor, se desfășoară în raza discuțiilor și tratativelor diplomatice și în cadrul tratativelor comerciale. Tratativele comerciale sînt astăzi o activitate ce se desfășoară în mare măsură la nivelul guvernelor, la nivelul șefilor de state, schimburile comerciale reprezentînd factori de mare influență asupra dezvoltării statelor, asupra creșterii economice în ritmuri mai rapide.

În realizarea dezideratelor de creare a unei noi ordini economice, conturarea unor sisteme adecvate de negociere în cadrul relațiilor interstatale devine un imperativ atît în ce privește tratativele de politică internațională cît și cele comerciale internaționale.

Cerințele accelerării dezvoltării țărilor slab dezvoltate și a țărilor în curs de dezvoltare, fac ca sistemul de negociere în relațiile comerciale să fie imperios necesar a fi condus în așa mod încît să stimuleze intensificarea relațiilor economice între toate statele lumii și să impulsioneze creșterea economică a țărilor mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic.

Pe plan internațional în presă, în publicații, în cărți și în tratate, ce apar ca urmare a cercetărilor în domeniul relațiilor interstatale în domeniul economic și politic, noțiunea de negociere se întîlnește frecvent, remarcîndu-se diferite domenii de desfășurare și diverse sisteme de negociere. Teoria și practica negocierilor capătă astfel în zilele noastre particularități noi în dependență de condițiile politice și economice în care se desfășoară activitatea ce antrenează procesul de negocieri.

Teoria și practica negocierilor capătă astfel în zilele noastre particularități noi în dependență de condițiile politice și economice în care se desfășoară activitatea ce antrenează procesul de negocieri.

Domeniul — obiect al prezentei tratări — este delimitat la Comerțul Internațional cuprinzînd elemente necesare negocierii contractelor de comerț exterior, respectiv negocierile comerciale între reprezentanții unor firme din țări diferite, care participă la schimburile internaționale.

Conceptul negocierilor comerciale

ELUCIDAREA problemelcr și definirea conceptului de negociere comercială este deosebit de necesară. Aspectul esențial al întregii dezvoltări sociale în zilele noastre este faptul că națiunea continuă să ofere cadrul valabil pentru dezvoltarea relațiilor pe plan mondial [1]. Apropierea între națiuni presupune un proces istoric de afirmare și înflorire a fiecărei națiuni, concomitent cu promovarea unor relații principiale între acestea, cu respectarea egalității și suveranității statelor pe baza stimei și respectului reciproc.

Relațiile diplomatice între state atît pe plan bilateral cît și multilateral sînt consacrate în mare parte domeniului economic. Schimburile economice între state reprezintă una din principalele preocupări ale reprezentanțelor statelor în alte țări ca reflectare a preocupării guvernelor pentru extinderea relațiilor economice, pentru stabilirea unor înțelegeri reciproc avantajoase.

Complexitatea situației politice a epocii noastre a dus la ridicarea pe linie diplomatică a nivelului de decizie în problemele internaționale, situație care a făcut ca ponderea și intensitatea diplomației la nivel înalt să crească din ce în ce mai mult, devenind una din formele cele mai eficace de a simplifica acțiunile, și a urgenta hotărîrile, aducînd rezolvări și contribuind la întărirea relațiilor de bună conviețuire pe plan internațional [2].

Se constată că desfășurarea acțiunilor diplomatice pe plan multilateral ca și desfășurarea diplomației la nivel înalt dă un impuls și un conținut deosebit metodelor tradiționale în cadrul relațiilor între state.

Studiul diplomației, al domeniilor și metodelor ei, capătă o importanță deosebită, fiind necesară o aprofundare din ce în ce mai mare a acestei științe interdisciplinare care este în același timp una din formele principale de comunicare internațională. Cercetînd cu atenție relațiile diplomatice între state se constată o sporire a atribuțiilor diplomației în domeniul activității economice, îndeosebi în domeniul comerțului internațional și cooperării economice internaționale care au dobîndit un rol deosebit de însemnat în cadrul dezvoltării economice pe plan mondial.

Extinderea relațiilor politico-diplomatice ale României, creșterea continuă a participării țării noastre la schimburile comerciale, necesitatea obiectivă a participării la diviziunea muncii pe plan mondial au determinat sporirea sarcinilor diplomației noastre, activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională dobîndind în prezent un rol din ce în ce mai mare în dezvoltarea economică viitoare a țării noastre [3].

Deci putem vorbi despre diplomație în domeniul economic, despre necesitatea cunoașterii teoriei și practicii diplomatice specifice acestui domeniu, despre necesitatea cercetării cu atenție a acestui domeniu al diplomației. România situează la baza raporturilor sale cu alte state „principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, renunțarea la forță și la amenințarea cu forța, respectul dreptului fiecărui popor de a-și hotărî dezvoltarea economică și socială corespunzător voinței sale, fără nici un amestec din afară, al dreptului de a-și făuri o viață liberă, independentă [4].

Caracterul din ce în ce mai complex al relațiilor internaționale reclamă noi metode de soluționare a problemelor pe cale diplomatică și în același timp perfecționarea metodelor tradiționale.

drd. Ioana ERDÖS-DUMITRESCU

(Continuare în pag. 20)

---

[1] **Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.** București, Editura politică. 1975. p. 147.

[2] Vezi M. Malița — Diplomația — București. Editura politică. 1975. p. 28—29.

[3] Vezi **Nicolae Ceausescu. Cuvîntare la încheierea lucrărilor Consfătuirii cu activul de partid și de stat în domeniul comerțului exterior și cooperării economice internaționale.** 14 februarie 1975. București. Editura politică. 1975. p. 26.

[4] **Nicolae Ceaușescu. Raport la Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român.** Editura politică București. 1974. p. 27.

OM — TEHNICĂ — MEDIU

ECOLOGIA ŞI MECANISMUL ECONOMIEI SOCIALISTE (I)

Economia mediului înconjurător

ESTE ştiut că în istoria formării şi dezvoltării unei ştiinţe sînt hotărîtoare etapele de cunoaştere şi înregistrare a faptelor şi fenomenelor, de clasificare a lor după anumite criterii şi de studiere a legăturilor lor, de formulare a noţiunilor şi categoriilor teoretice adecvate cu care trebuie să se lucreze. În sfîrşit, hotărîtoare este şi etapa de definire şi dezvoltare treptată a unei metodologii proprii de studiu, precum şi confruntarea sa cu cerinţele practicii. Cunoscînd principalele lucrări teoretice şi starea activităţii practice din **domeniul economiei mediului înconjurător** rezultă că această ştiinţă se află încă pe primele trepte ale dezvoltării sale, sau mai precis în perioada sa de gestaţie. Ştiind că economia mediului este o ştiinţă de graniţă, ea se află în situaţia de a fi o mlădiţă care stă încă la umbra puternică a ecologiei, sub puternica dominaţie a acesteia din urmă, precum şi sub dominaţia altor discipline. În România, datorită orientării date de partidul nostru muncii de cercetare, de întărire a legăturii ei cu practica economică, se dă o mare atenţie cercetării aspectelor economice ale mediului înconjurător. În planul de cercetare sînt cuprinse teme speciale din acest domeniu. Unele din ele au fost deja realizate, iar altele sînt în curs de realizare.

Pentru România, ca ţară socialistă în curs de dezvoltare, ca şi pentru multe alte ţări una din problemele fundamentale este aceea a creşterii economice. Dar în perspectivă, creşterea economică va întîlni obstacole tot mai mari, în special din două cauze : 1) împuţinarea sau rarefierea resurselor, mai ales a celor nereînnoibile (adică a mineralelor) ; 2) înrăutăţirea treptată a condiţiilor de mediu fie ca urmare a unor suprasolicitări a factorilor de mediu, fie datorită sporirii cantităţii de substanţe poluante evacuate în natură peste puterea acesteia de absorbţie.

I. **În legătură cu problema resurselor** cercetarea economică din ţara noastră se ocupă de aceasta sub cele trei mari aspecte :

a) aprecierea cantitativă, sau fizică, în dinamică, a rezervelor sigure, probabile şi posibile de resurse pe cele două categorii — regenerabile şi neregenerabile ;

b) problema substituţiei resurselor de materii prime şi energetice în perspectivă luînd în considerare tendinţele progresului tehnic, mutaţiile pe care le provoacă progresul tehnic în domeniul folosirii resurselor de materii prime şi energetice ;

c) evaluarea prin preţ a resurselor naturale atrase în circuitul economic ţinînd seama nu numai de valoarea-muncă, ci şi de valoarea de întrebuinţare a resurselor în prezent şi în perspectivă, de volumul în creştere a cheltuielilor pentru reproducerea resurselor (cînd este vorba de cele regenerabile) sau de volumul crescînd al cheltuielilor cerute de cercetare şi de introducerea tehnicii noi pentru substituţie cînd este vorba de resurse neregenerabile. Evaluarea cît mai corectă a resurselor are o importanţă nu atît teoretică în sine, ci mai cu seamă practică pentru înlăturarea risipei de resurse în procesele economice (de producţie şi de consum), pentru exploatarea raţională a acestora, ş.a.

Faptul că în general consumurile specifice în producţie a materiilor prime şi a resurselor energetice sînt încă mari, că factorul de recuperare a multor resurse minerale este foarte mic, că se face o mare risipă de combustibili şi de alte resurse în întregul circuit economic tocmai la acele resurse care în perspectivă se vor împuţina tot mai mult, se datoreşte tocmai situaţiei că preţurile se stabilesc doar pe baza valorii muncă curente. Aplicarea rentei diferenţiale la evaluarea resurselor în condiţiile socialismului în cadrul planului optim nu poate rezolva problema. Totuşi se poate aplica renta de monopol — aşa cum a fost concepută de Marx — ţinînd seama însă de specificul categoriilor de resurse menţionate (regenerabile şi neregenerabile), precum şi de evoluţia rezervelor şi a cheltuielilor pentru reproducerea sau pentru substituţia resurselor.

În problema resurselor cercetarea economică din România a elaborat multe studii utile pentru dezvoltarea teoriei şi orientarea practicii economice de planificare, prognozare şi decizie din care unele au fost deja publicate iar altele se afla în pregătire pentru publicare. Relevăm doar două aspecte :

1. pe baza cercetărilor efectuate au fost reaşezate preţurile unor resurse printre care, în primul rînd, cele energetice în care s-a luat în considerare valoarea de întrebuinţare, situaţia lor tot mai deficitară, precum şi cheltuielile viitoare, suplimentare de prospecţiuni geologice şi de substituţie. Aceasta contribuie în mod evident la raţionalizarea consumului de gaz metan şi de petrol în economia noastră ;

2. în România reproducerea unei resurse cum este aceea a pămîntului pentru agricultură, devine o chestiune foarte importantă. De aceea, în calculul de eficienţă a investiţiilor intră şi preţul pămîntului diferenţiat pe zone de fertilitate, aşa încît întreprinderile, pe de o parte, evită să ocupe terenurile cele mai bune, iar pe de altă parte ele sînt stimulate să dea în circuitul agricol alte terenuri pe care le amenajează în mod special.

II. **În legătură cu problema condiţiilor de mediu** cercetarea economică din România ar trebui să se ocupe de următoarele aspecte teoretice cu aplicaţii în practica economică :

a) definirea, geneza şi modalităţi de soluţionare a contradicţiei dintre creşterea economică şi deteriorarea mediului înconjurător ca urmare a solicitării factorilor de mediu biologici şi nebiologici şi ca urmare a creşterii gradului de poluare ;

b) rolul noilor tehnologii şi problema pîrghiilor economice pentru stimularea aplicării lor atît în scopul substituţiei resurselor şi factorilor de producţie cît şi în scopul reducerii gradului de poluare pe care îl au procesele de producţie şi de consum ;

c) problema externalităţilor sau a efectelor directe şi indirecte pe care le aduce poluarea în economie. Este vorba, pe de o parte, de evaluarea daunelor provocate de un producător altor producători şi consumatori, sau factorilor de mediu de interes public (aer, apă etc.), iar, pe de altă parte de evaluarea rezultatelor economice şi sociale ce ar avea loc prin înlăturarea tehnologiilor poluante şi adoptarea altora noi, nepoluante.

Aici se ridică numeroase întrebări la care trebuie date răspunsuri :

- cine trebuie **să suporte cheltuielile** de protecție a mediului înconjurător : întreprinderile producătoare, consumatorii produselor poluante sau statul socialist prin buget ?
- **ce efecte** asupra sporirii volumului producției, asupra indicatorilor economici sintetici (ca de ex. venitul național sau produsul național global), ca și asupra prețurilor produselor la nivel microeconomic și macroeconomic pot avea : pe de o parte, **dezvoltarea activității de protecție a mediului înconjurător** prin crearea unor ramuri de producție specializate în acest domeniu, iar pe de altă parte, **efectuarea** unor cheltuieli de protecție a mediului.

Asemenea chestiuni sînt complicate. O parte din ele sînt deja clarificate și cuantificate aplicînd analiza input-output precum și teoria sistemelor.

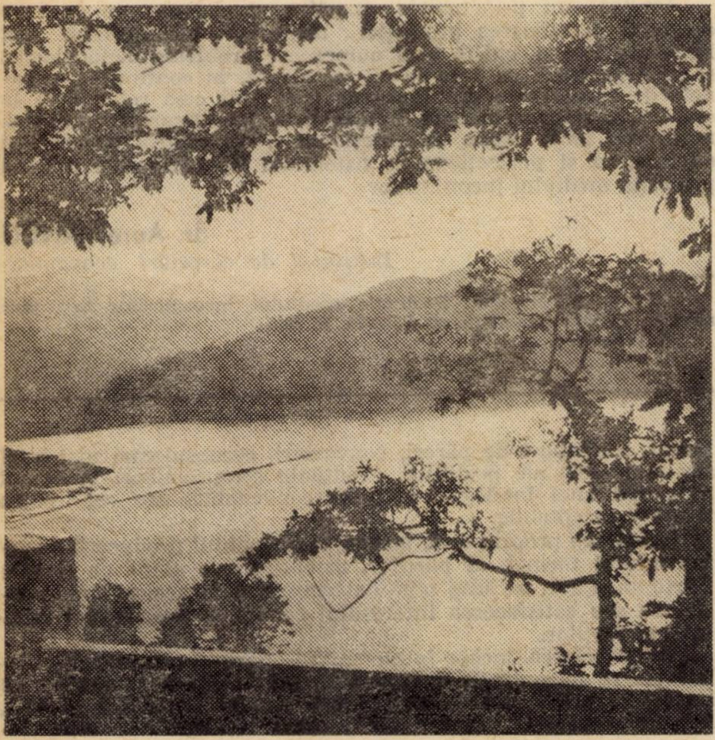

Lacul de acumulare „Izvorul Muntelui“ : parte integrantă a echilibrului ecologic din zona Bicazului.

Un mecanism cît mai eficient de planificare în domeniul protecției mediului

PROBLEMELE generate de protecția mediului înconjurător devenind atît de complexe, rezolvarea lor corespunzătoare nu se poate face decît în mod unitar și coordonat în care să se cuprindă principalele obiective privind supravegherea, prevenirea și combaterea degradării mediului, eforturile financiare pe care le reclamă aceste acțiuni, precum și efectele economice, sociale și ecologice pe care le generează atît degradarea mediului cît și acțiunile întreprinse de societate.

În ultimul timp au fost inițiate numeroase acțiuni împotriva poluării și degradării mediului. Totodată, pe baza sarcinilor prevăzute de documentele celui de-al XI-lea Congres al P.C.R. privind protecția mediului înconjurător au fost luate măsuri importante pe linia perfecționării sistemului de planificare, dînd acestor probleme o mai mare amploare și situîndu-le pe un loc mult îmbunătățit în ce privește ordinea priorităților în comparație cu anii anteriori.

Perfecționările aduse în această privință vizează îndeosebi următoarele direcții mai importante :

A. Cuprinderea, începînd din 1976 în planul unic de dezvoltare economică și socială a țării în capitole distincte, a principalelor **obiective nominalizate** care privesc protecția mediului înconjurător și pe factori de mediu vizați a fi protejați (aer, apă, sol, subsol, floră, faună, așezări umane), după cum urmează :

a) **cheltuieli de investiții** pentru protecția mediului înconjurător în mod separat la obiective economico-sociale existente și la obiective noi, pe structuri de investiții cu precizarea termenelor de dare în funcțiune și a efectelor sociale și economice ale investițiilor (protecția sănătății oamenilor, eliminarea sau diminuarea pagubelor materiale, recuperarea și valorificarea substanțelor poluante utilizabile) ;

b) **cheltuieli de exploatare**, întreținere și reparații pentru instalații, utilaje, sisteme și alte lucrări destinate protecției mediului, distinct pe obiective existente în funcțiune și pe obiective ce urmează a fi date în funcțiune, pe factori de mediu, efectele asupra naturii, calității și cantității agenților poluanți asupra cărora se acționează, volumul cheltuielilor pe categorii și efectele sociale și economice ale cheltuielilor ;

c) **cheltuieli necesare privind producerea de instalații**, utilaje, dispozitive și aparate de protecție a mediului înconjurător, separat pe fiecare din aceste categorii în parte și pe uzine producătoare ;

d) **obiectivele și temele de cercetare științifică și dezvoltare**, separat pentru obiective în funcțiune și pentru obiective ce vor fi nou construite, cu specificarea scopului, efortului financiar și efectelor economice și sociale ale cercetării.

B. Centralizarea și formularea sub forma unor **programe speciale unitare** a tuturor acestor obiective pentru a sublinia în plus importanța și a acorda prioritate problemelor privind protecția mediului înconjurător. În aceste împrejurări a fost elaborat și adoptat **Programul național privind protecția mediului înconjurător** care își propune să realizeze două mari obiective :

a) să contribuie la realizarea unor condiții optime de viață, la **îmbunătățirea calității vieții** și a stării de sănătate a populației ;

b) să contribuie la **diminuarea și înlăturarea pagubelor din economie** din cauza poluării și a degradării unor factori de mediu, precum și la recuperarea substanțelor poluante reziduale utilizabile în economie.

Pentru cincinalul 1976—1980 Programul național pune în evidență următoarele sarcini importante care revin organelor centrale și locale ale administrației de stat pentru protecția și ameliorarea calității factorilor de mediu :

- înfăptuirea unui volum sporit de investiții privind instalațiile, utilajele și dispozitivele de protecție a mediului atît pentru obiectivele economico-sociale existente, cît și pentru obiectivele ce urmează a se construi ;
- realizarea unei exploatări eficiente a sistemelor de protecție a mediului ;
- dezvoltarea cercetării științifice și tehnologice în domeniul protecției mediului ;
- pregătirea, formarea și specializarea cadrelor pentru protecția mediului înconjurător ;
- dezvoltarea cooperării internaționale științifice, tehnice și economice privind protecția mediului înconjurător.

Potrivit calculelor efectuate, pentru îndeplinirea acestor sarcini vor fi necesare în perioada 1976—1980 însemnate fonduri materiale și financiare.

Ceea ce stă în atenția organelor de specialitate din domeniul protecției mediului înconjurător, spre soluționare, sînt nu numai problemele tehnice, economice și organizatorice ridicate de realizarea cantitativă și calitativă a acestor sarcini deosebit de mari, ci și o serie de probleme specifice, printre care menționăm două :

a) În primul rînd apare necesitatea ca studiile, proiectele ca și realizarea practică a obiectivelor noi, precum și a celor reconstruite să ia în considerare în toate cazurile posibilitățile influențării sau degradării mediului înconjurător ce ar putea să apară ca urmare a amplasării sau funcționării necorespunzătoare a acestor obiective. De asemenea, să ia în considerare efectele negative pe care le-ar putea avea exploatarea nerațională a unor resurse ca și emanațiile reziduurilor poluante asupra solului, plantelor, vieții acvatice, pădurilor sau populației, ceea ce ar însemna pagube mari aduse economiei și vieții sociale *).

b) În al doilea rînd este vorba de dezvoltarea și orientarea cercetării științifice și tehnologice în vederea realizării unor tehnologii, utilaje și instalații nepoluante ; realizarea unor mijloace tehnice care să fie folosite la protecția și curățarea mediului ; recuperarea rezidurilor poluante în vederea utilizării lor în economie ; prevenirea fenomenelor de degradare a factorilor de mediu ș.a. **).

În afara acestui program un rol însemnat în protecția mediului înconjurător îl au și Programul național de conservare și gospodărire rațională a pădurilor, precum și Programul național de amenajare a bazinelor hidrografice și de folosire complexă a apelor. În legătură cu acestea subliniem că pentru următorii 25—30 de ani numai pentru realizarea programului de **amenajare a bazinelor hidrografice** și folosirea complexă a apelor se prevăd investiții de circa **1 000 miliarde lei**. Această sumă este de 2,7 ori mai mare decît venitul național al României realizat în anul 1975 sau de 1,6 ori mai mare decît venitul național planificat pentru anul 1980.

Evident, acestea constituie un efort deosebit din partea economiei României. El trebuie însă făcut întrucît are menirea de a înlătura calamitățile naturale, de a proteja solul împotriva degradării, de a stabiliza debitele de apă ale rîurilor, de a realiza cu acest prilej programul de irigații și cel hidroenergetic.

La o serie de obiective economice și sociale s-au constatat unele neajunsuri, în special în ce privește nerealizarea parametrilor proiectați la utilajele și instalațiile de purificare a gazelor și a apelor, nerespectarea termenelor de dare în funcțiune a obiectivelor de protecție a mediului înconjurător, realizarea unui consum mare de apă etc. În urma analizelor efectuate, s-a adoptat un program special de măsuri care are menirea de a înlătura aceste aspecte negative prin realizarea următoarelor sarcini importante :

1. executarea lucrărilor pentru asigurarea funcționării la nivelul parametrilor proiectați a tuturor instalațiilor existente de epurare a apelor reziduale și de purificare a aerului ;
2. punerea în funcțiune a instalațiilor de protecție a mediului odată cu darea în exploatare a obiectivului de investiție respectiv ;
3. executarea lucrărilor necesare pentru dotarea unităților cu sisteme de supraveghere a mediului, în special a calității aerului și a apei, pentru zonele marilor platforme industriale, concepute astfel încît să se încadreze într-un sistem unitar de supraveghere pe teritoriul întregii țări ;
4. extinderea recirculării apelor reziduale, recurgîndu-se cît mai puțin la resursele de apă proaspătă ;
5. intensificarea cercetărilor pentru găsirea și aplicarea de soluții originale, atît pentru tehnologii de reținere sau distrugere a poluanților de la sursă cît și pentru elaborarea unor tehnologii industriale cît mai puțin poluante.

Acestea sînt principalele obiective și instrumente cu care operează planificarea protecției mediului înconjurător din România. Totuși, există încă numeroase probleme metodologice și de organizare pe care le au în vedere, în continuare, organele de specialitate din România cum sînt cele referitoare la elaborarea unui sistem de indicatori de planificare și statistici, realizarea unui sistem informațional și de control operativ și eficient, ca și perfecționarea sistemului de normative privind **protecția mediului înconjurător**.

dr. Aurel IANCU
Institutul de cercetări economice

---

*) Vezi, M. Nicolau, Protecția mediului înconjurător în țara noastră, în Era socialistă, nr. 23/1974, p. 30.

**) Ibidem.

ELEMENTE DE TEORIA ȘI PRACTICA NEGOCIERILOR COMERCIALE

(Urmare din pag. 17)

Între metodele tradiționale rolul cel mai important revine negocierilor. Multe definiții ale diplomației subliniază asocierea inseparabilă dintre diplomație și negocieri considerîndu-le nucleul acesteia [5]). Negocierile includ toate posibilitățile de discuții, meditații, întîlniri, conferințe, oficii și alte legături directe și indirecte între părți, cu scopul de a se ajunge la cel mai apropiat punct posibil al înțelegerii dorite, prin străduința simultană a părților.

Negocierile comerciale includ toate posibilitățile de discuții privind schimburile comerciale — stabilesc condițiile negoțului, cuprind perioade de gîndire și chibzuială asupra condițiilor comerciale, întîlniri organizate special, prezentări de mărfuri sau servicii ce se propun ca obiect al schimburilor preconizate (tîrguri, expoziții cu sau fără vînzare, vizite pe diferite piețe, în întreprinderi etc.), conferințe de specialitate, consfătuiri între experți specialiști pe categorii de mărfuri și servicii, în scopul de a se realiza schimburi reciproc avantajoase pentru participanți, respectîndu-se principiile fundamentale ale relațiilor echitabile între state.

Desfășurarea negocierilor se delimitează în etape, care uneori cuprind întreruperi, perioade de punere la punct a produselor pentru a satisface cererile partenerilor în așa fel încît dialogul părților să concretizeze treptat punctele de înțelegere și înțelegerea însăși în timp util pentru participanții la tranzacții.

Delimitarea categoriilor din cuprinsul conceptului de negociere, duce la identificarea — prin sistematizarea desfășurării acțiunii tranzacționale — a trei faze de negociere ce se succed și o fază ce subzistă paralel precedînd, ființînd concomitent și regăsindu-se ulterior momentului de încheiere a înțelegerilor.

Cercetătorii moderni ai procesului de negociere dintre care iî menționăm în mod deosebit pe Arthur Lall[6]), Fred Charles Iklé[7]) și Mircea Malița[8]) au delimitat patru faze de desfășurare a acestuia. În cadrul complex în care se desfășoară astăzi negocierea comercială pe plan internațional, ca metodă a diplomației în domeniul economic, constatăm valabilitatea aceleiași delimitări, particularizările fiind specifice nu procesului în sine, ci aspectelor caracteristice ale unor tranzacții.

Prenegocierea ca primă fază de desfășurare a oricărei negocieri începe odată cu prima discuție sau comunicare scrisă între parteneri în cuprinsul căreia viitorii parteneri de tranzacție își declară interesul și se încheie în momentul în care se produce angajarea formală a părților. Această fază include discuții, dezbateri, schimburi de păreri, convorbiri, reconsiderări mai mici sau mai mari ale pozițiilor, eventuale compromisuri în sensul pregătirii unei înțelegeri reciproc convenabile sau cel puțin reciproc acceptabile.

Negocierea propriu-zisă, începe în momentul producerii angajamentului formal, al părților, urmărindu-se atent de fiecare parte angajată, un scop bine determinat și în același timp realizarea sau satisfacerea interesului comun și avantajului reciproc al părților.

Postnegocierea, începe în momentul apariției actului scris discutîndu-se formulările amănunțit, precizîndu-se punctele de interes pentru definitivarea scrisă a esenței discuțiilor purtate, pentru redactarea definitivă a textului înțelegerii în accepțiunea participanților la tranzacție.

Protonegocierea considerată de Mircea Malița ca a patra fază a negocierilor, cadru permanent ce reprezintă desfășurarea continuă a relațiilor între partenerii internaționali, acordarea permanentă a intereselor lor generale, armonizarea atitudinilor, interacțiunea continuă în convorbiri neoficiale, presă, publicații, acorduri și înțelegeri între state, înțelegerii tacite prin interpretări ale atitudinilor reprezentanților statelor în diverse domenii de relații internaționale.

Protonegocierea poate juca un rol deosebit de mare în realizarea sau ratarea unor negocieri comerciale.

Interpretînd fazele de desfășurare a negocierilor în comerțul exterior pe baza experienței și tipizării operațiunilor specifice considerăm că negocierea comercială își obține de obicei cadrul de existență în momentul înfiripării relațiilor diplomatice între state și se concretizează prin acorduri și înțelegeri materializîndu-se pe ramuri de activitate și apoi pe produse sau servicii în contracte comerciale.

---

[5]) În Traité complet de diplomatie, editat la Paris în anul 1883, Guillaume de Garden a dat următoarea definiție : „Diplomația este știința raporturilor și intereselor respective ale statelor sau arta de a concilia interesele popoarelor între ele ; într-un sens mai restrîns, știința sau arta negocierilor ; ...“, este de remarcat că în anul 1855 „Ghidul diplomatic“ dăduse cam aceeași definire diplomației (pare că ideea ar fi putut chiar să fie preluată, respectiv „într-un sens mai restrîns, știința sau arta negocierilor“. Se mai menționează o idee asemănătoare în Dicționarul Oxford, în care diplomația este delimitată a fi „conducerea relațiilor internaționale prin negocieri“. Marea Enciclopedie sovietică menționează o definiție în care include : „În sensul îngust al cuvîntului, diplomația înseamnă arta ducerii tratativelor și încheierea tratatelor între state“.

[6]) Arthur Lall, Modern International Negociation, Principles and Practice, New York, Columbia University Press, 1966.

[7]) Fred Charles Iklé, How nations negociate, New York, Harper, 1964.

[8]) Mircea Malița — Teoria și practica negocierilor, Editura politică, București, 1972.

CONVORBIRI ECONOMICE
cu
Gérard F. BAUER

președintele Oficiului elvețian de expansiune comercială

„NE ÎNDREPTĂM ÎN MOD CERT CĂTRE O NOUĂ ORDINE ECONOMICĂ MONDIALĂ“

— În conferința ținută la sediul A.D.I.R.I. v-ați exprimat opinia că „ne îndreptăm în mod cert către o nouă ordine economică mondială, care va tinde spre o reechilibrare generală a relațiilor internaționale“...

— Faptul mi se pare evident. Instituțiile și relațiile economice de pînă acum au fost în fapt modelate pe baza evenimentelor politico-militare din perioada 1939—1945. În prezent, din diferite motive, între care în special ascensiunea extraordinară a „lumii a treia“, vizibilă la O.N.U., trebuie să se țină seama de țările în curs de dezvoltare și să se realizeze împreună cu acestea o reechilibrare a relațiilor lor economice cu țările industrializate. Mi se pare că, pe acest plan, țările europene au vederi relativ apropiate asupra tipului de relații cu țările „lumii a treia“. Astfel, mi-a făcut impresia că în materie de stabilitate (sau de relativă stabilitate) a prețurilor materiilor prime avem vederi relativ analoge în privința obiectivelor de atins, dacă nu și asupra metodelor de utilizat.

În ceea ce privește continentul nostru, sînt convins că promovarea relațiilor economice între țările Europei de Est și de Vest, prevăzută în Actul final al Conferinței de la Helsinki, este utilă și necesară din punctul de vedere al prosperității popoarelor respective. În același timp am convingerea că orice dezvoltare a relațiilor economice pe o bază echilibrată este o contribuție la cauza păcii.

Am fost foarte onorat să țin conferința despre care ați amintit în fosta reședință a unui ministru de externe atît de eminent cum a fost Nicolae Titulescu. Din păcate previziunile sale, un model de luciditate, n-au fost ascultate așa cum ar fi trebuit. Păstrez despre Titulescu imaginea unui om cu însușiri remarcabile.

● Ați vizitat Tîrgul internațional de la București, la care și Elveția a participat cu un interesant pavilion. Cum apreciați participarea românească la Tîrg ?

— Am putut să constat dezvoltarea și diversificarea producției industriale românești, care a realizat un salt foarte interesant înainte și din punct de vedere al calității. Am putut remarca încheierea a numeroase acorduri între țări din Est și din Vest, privind atît schimburile de mărfuri, cît și cooperarea industrială. Am constatat cu satisfacție că pe lîngă o serie de livrări tradiționale ale Elveției în România, în special sub formă de echipament industrial, există un număr de exemple de cooperare între industriile din România și Elveția, pentru care putem să ne declarăm satisfăcuți. Dar sînt încă multe lucruri care ar putea fi realizate. În acest sens cred că ar fi utilă o vizită în lunile următoare a unei misiuni românești în Elveția, pentru a identifica noi perspective de dezvoltare a relațiilor noastre.

● Aș dori să vă întreb în calitatea dv. de membru al Consiliului elvețian al științei, cum se realizează în Elveția legătura, atît de necesară pretutindeni, între cercetare, producție și învățămînt.

— Cercetarea orientată, în special cercetarea economic orientată, adică cea care este destinată dezvoltării economiei este realizată de către întreprinderi sau grupuri de întreprinderi, cîteodată de ramuri industriale, care creează în cadrul lor un centru comunitar de cercetare. Aceste centre de cercetări comunitare dezvoltă ceea ce numim cercetarea de mare risc, pe care întreprinderile individuale nu au dorința sau nu sînt în măsură să o ducă la bun sfîrșit. Există deci o stimulare, aș spune chiar o concurență, dar și o diviziune a muncii în ce privește obiectivele cercetării economice orientate între centrele de cercetări comunitare ale ramurilor (ca cele ale industriei ceasurilor sau cel al industriei constructoare de mașini de la Școala politehnică federală din Zürich) și centrele de cercetări de care dispun majoritatea întreprinderilor mari și mijlocii elvețiene.

De fapt, nu există o compartimentare între învățămînt, cercetarea fundamentală și cercetarea aplicativă. Aceste tipuri diferite de cercetare se deosebesc în general prin obiectul lor și prin locul în care se efectuează. Dar foarte adesea cadre didactice din învățămîntul superior sprijină, cooperează activ, chiar conduc cercetări nu numai fundamentale, ci și aplicative, punîndu-se astfel la dispoziția unei anumite teme de cercetare. De asemenea, adeseori industria încredințează unui institut de cercetări universitar sau al Școlii politehnice federale o temă concretă de cercetare. În consecință, distincțiile pe care le făceam la început nu sînt dogmatice, rigide. Lucrurile sînt mult mai transparente și mai susceptibile de osmoză decît rezultă din definiții. Cercetarea fundamentală conduce în multe cazuri la cercetarea aplicativă, după cum nu este deloc exclus de a vedea o cercetare aplicativă conducînd subit la o descoperire cu caracter fundamental.

● Am înțeles că activitatea dv. multilaterală a fost profund marcată de participarea la studiile unui grup de prospectivă animat de personalități cum au fost Gaston Berger sau Louis Armand...

— Din grupul respectiv, format în proporție de 90% din francezi, alături de filozofi, făceau parte industriași, rectori de universități. Louis Armand, a fost, de exemplu, primul om care a declarat cu vreo 30 de ani în urmă că într-o zi va apare o problemă a apei potabile. Îmi amintesc că atunci cînd el a declarat acest lucru în cadrul O.E.C.E., toți cei de față au rîs, considerîndu-l o aberație. Louis Armand își dădea seama că pentru a fi realist trebuie întotdeauna să încerci să prevezi cu cîțiva ani înainte, pentru a nu fi depășit. Pentru că finalmente cei care vor să se afle în actualitate, dar care nu vor să prevadă pentru cîțiva ani înainte sînt oameni care aparțin deja trecutului, în asemenea măsură s-a accelerat mersul evenimentelor. Prospectiva nu înseamnă numai reflecție sau numai cercetare, ea este un comportament volitiv al individului. El nu se limitează să constate sau să prevadă un eveniment sau altul, ci se străduiește ca — în măsura în care consideră păgubitor un anumit aspect — să-i corecteze cursul cîtă vreme este încă timp. Oricine se poate înșela, dar cel care are cele mai mari șanse să se înșele și este cel mai puțin penalizat pentru aceasta este cel care nu prevede nimic. La prima vedere acest anonim nu are nici o responsabilitate, căci n-a prevăzut nimic. Dar într-o epocă de dezvoltare tehnologică rapidă cum este a noastră, previziunea este indispensabilă. Un om nu o poate face singur, trebuie să lucreze în echipă. Este o muncă care trebuie corectată, actualizată, permanent, prin reflecție și acțiune, cu un mare efort de luciditate. În Elveția sînt tot mai numeroase întreprinderile și administrațiile publice (de exemplu, căile ferate) care realizează asemenea studii. Industria ceasurilor a întreprins unul acum zece ani. Previziunea respectivă s-a dovedit exactă în ce privește tendința (prevăzusem apariția ceasurilor electronice, de pildă), ne-am înșelat însă prin aceea că n-am acționat potrivit acestei tendințe, așa cum au făcut alte țări (ca de pildă S.U.A. și altele).

În prezent sîntem pe cale de a face un studiu prospectiv privind anul 1985, conștienți de faptul că există o marjă de 10—20% eroare. Dar în epoca noastră dacă vrem să fim responsabili de acțiunile noastre individuale și colective nu putem să ne mulțumim să rezolvăm problemele curente, căci ele sînt totdeauna continuarea trecutului și pot compromite viitorul, după cum pot și să-l favorizeze.

Prospectiva nu este deloc o metodă teoretică, o metodă speculativă, așa cum s-a afirmat adeseori, ci este o metodă prin care ne străduim să evităm să fim dominați de evenimente, să fim la remorca evenimentelor, să nu fim total și orbește sclavii timpului care zboară și ai dezvoltării tehnologice.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

TEORII·IDEI

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

IDEEA UNUI „COŞ" DE MĂRFURI ÎN PROBLEMATICA REFORMEI SISTEMULUI MONETAR INTERNAŢIONAL

TEORIILE occidentale despre monedă şi funcţiile ei în economia unei ţări s-au axat, mai ales după cel de-al doilea război mondial, pe explicarea politicii monetare, sau pe încercarea de a convinge să se aplice o anumită politică monetară.

In general, concepţia caracterului obiectiv automat al mecanismelor monetare a dispărut din teoria şi practica ţărilor capitaliste. Emisiunea suplimentară de monedă s-a făcut şi se face, în special, pentru acoperirea cheltuielilor excedentare ale statului, în majoritate în scopuri militare şi sub presiunea monopolurilor — pe calea creditului — pentru a sluji în principal expansiunii lor.

Faptul că moneda are asigurată prin lege o valoare de schimb şi de plată, precum şi faptul că ea este administrată de o instituţie centrală (banca de emisiune) special împuternicită şi care dispune de o serie de instrumente monetare pentru intervenţii directe şi influenţare a evoluţiei economiei ţării respective, face posibil ca, pe plan intern, moneda să devină tot mai mult din simbol pentru marfa **bani,** un mijloc de circulaţie şi de plată cu un curs forţat. Dezvoltarea creditului şi deci a funcţiei de mijloc de plată a uşurat continua „dematerializare" a banilor. Aceasta însă nu a schimbat esenţa banilor, aceea de a concretiza un raport social, reprezentînd echivalentul unei cantităţi de marfă, deci un raport social de producţie.

Pe plan internaţional, teza bani — aur, „marfa ca echivalent general" a rămas ca bază a diverselor forme de relaţii monetare şi s-a păstrat chiar în condiţiile instaurării etalonului aur — valute, pînă în anul 1971 (încetarea convertibilităţi în aur a dolarului (S.U.A.).

Generalizarea crizei monetare a accentuat instabilităţile economiilor capitaliste, ridicînd probleme noi în faţa teoreticienilor monetarişti.

Printre numeroasele propuneri de reformă a Sistemului şi a Fondului Monetar Internaţional, pe lîngă cele care vizau revenirea la etalonul marfă-aur, au fost reluate şi puse în discuţie, în forme noi, idei expuse încă înainte de război, privind crearea unei monede internaţionale de rezervă formată dintr-un grup de materii prime.[1]). Pe această linie, într-un studiu prezentat conferinţei ONU pentru comerţ şi dezvoltare (UNCTAD) din 1964, Nicholas Kaldor, A.G. Hart şi Jan Tinbergen, au susţinut necesitatea creării unei monede internaţionale de rezervă bazată pe un grup de materii prime[2]). Autorii aveau în vedere, pe de o parte, că deficitului balanţei de plăţi a S.U.A., va trebui „la un moment dat să i se pună capăt", iar, pe de altă parte, că în perioada dintre anii 1952—1962, „a avut loc o creştere continuă a preţurilor bunurilor manufacturate şi o scădere apreciabilă a preţurilor produselor primare". Se sublinia deosebirea dintre propunerea lor de creare a unei monede internaţionale de rezervă bazată pe un grup de materii prime şi ideea ca fiecare monedă naţională să aibă valoarea paritară fixă exprimată în mărfuri. Propunerea celor trei economişti viza crearea unei monede a Fondului Monetar Internaţional, emisă pe bază de acoperire completă cu aur sau materii prime. Grupul de materii prime, cu pondere mare în comerţul mondial, trebuia să cuprindă pe acelea cu grad ridicat de standardizare şi rezistenţă la depozitare. Rolul monedei era, exclusiv, de activ de rezervă. Ea putea fi deţinută numai de băncile centrale. Avantajul principal era considerat de autori a fi „o schemă a stabilităţii preţurilor materiilor prime", combinată cu „asigurarea unui venit constant care ar menţine cererea de produse manufacturate"... cu efect multiplicator.

Ţările dezvoltate industrial, şi îndeosebi S.U.A., au opus un veto categoric acestor propuneri şi, evident, politicile lor monetare au mers în sens contrar.

Măsurile luate de autorităţile S.U.A., sub stindardul „liberalizării forţelor pieţei", de creare a dublei pieţe a aurului în 1968, de anulare a convertibilităţii în aur a dolarilor deţinuţi de autorităţile monetare, de devalorizare a dolarului, de încurajare a adoptării de cursuri fluctuante, au dus la dezagregarea sistemului monetar internaţional, la adîncirea crizei monetare, la inundarea

FIŞE

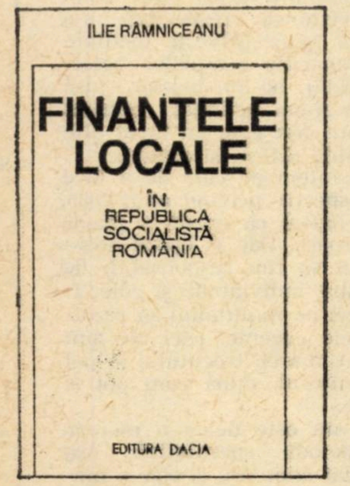

ILIE RÂMNICEANU

FINANŢELE LOCALE

ÎN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

EDITURA DACIA

● *Prin conţinutul şi modul de tratare, autorul se adresează unui cerc larg de cititori, lucrarea fiind utilă în primul rînd celor care lucrează în aparatul financiar din judeţe, municipii, oraşe şi comune. Reliefînd rolul activ al finanţelor locale, în construcţia socialistă, autorul extinde investigaţia asupra întregii sfere a relaţiilor financiare pe plan local, în scopul găsirii celor mai eficiente modalităţi de a asigura participarea colectivităţilor locale cu întreaga lor capacitate la finanţarea reproducţiei socialiste lărgite, la consolidarea şi dezvoltarea suprastructurii socialiste, de a asigura cointeresarea organelor locale în mobilizarea maximă a resurselor locale pentru acţiuni de interes obştesc. Situîndu-se pe poziţiile majorităţii economiştilor din ţările socialiste. I. R. împărtăşeşte ideea că finanţele socialiste îndeplinesc două funcţii şi anume : funcţia de repartiţie a produsului social şi funcţia de control asupra întregii activităţi economico-sociale, reuşind să prezinte clar pentru cititori modul cum se realizează aceste funcţii în mecanismul finanţelor locale. După părerea autorului, întregul mecanism financiar local trebuie să fie conceput şi realizat de aşa manieră, încît să imprime dinamismul necesar în înfăptuirea sarcinilor de plan, să contribuie la realizarea echilibrului economic, la înfăptuirea ritmurilor şi proporţiilor planificate.*

Natura şi structura ciclului cercetare-producţie

● *În articolul Sişcinost i struktrua na proţessa izsledvane-proizvodstvo (Natura şi structura ciclului cercetare-producţie) publicat în revista Ikonomiceska Misăl Nr. 8/1976, autorii E .Nikolov şi V. Ţenova subliniază complexitatea procesului examinat. În acest context, apariţia ideii ştiinţifice, precum şi crearea de cunoştinţe ştiinţifice dobîndesc o importanţă primordială. Dar tot atît de importantă este şi punerea la punct a produselor-etalon în vederea producţiei de serie, pentru verificarea parametrilor de producţie în condiţii industriale reale. Autorii examinează natura ciclului cercetare-producţie ca pe un proces de transformare a cunoştinţelor ştiinţifice care implică unitatea şi diversitatea celor două procese care se întrepătrund continuu — cunoaştere şi creaţie. În sfîrşit, autorii dezvoltă teza macro- şi microstructurii proceselor, stabilind, pe această bază, necesitatea aplicării nomenclaturii etapelor şi a activităţilor de dirijare, planificare, organizare şi evaluare a sarcinilor cuprinse în planul pentru ştiinţă şi progres tehnic.*

Jacques Attali : inflaţia — „accelerator" care frînează creşterea

● *În articolul cu titlul sugestiv* A bout de souffle *(Cu sufletul la gură), semnat în* LE MONDE *(4 sept. a.c.) de J. Attali, se propune, după analiza mecanismului inflaţiei actuale din Occident, un mod nou de a aborda problemele actuale.*

Inflaţia — spune J.A. — este o frînă sinucigaşă. În afara firmelor mari şi a unora mici, care mai pot să depăşească „dificultăţile respiratorii" ale sistemului, graţie aerului artificial al inflaţiei, ansamblul economiei este pe cale de a se asfixia : nu se mai investeşte, nu se mai inovează,

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

lumii cu dolari şi la exacerbarea creării de lichiditate internaţională pe calea creditului.

În această situaţie au reînviat discuţiile despre utilitatea creării unei monede de rezervă internaţională bazată pe un grup de materii prime. Unul din adepţii principali ai acestei teze, Albert G. Hart, a susţinut-o într-un referat, în cadrul unei conferinţei a economiştilor – organizată la Princeton – S.U.A. în septembrie 1975 – intitulat „A New Look at an Old Proposal" (O privire nouă la o propunere veche). Acest referat, completat şi dezvoltat, a fost publicat în revista Institutului de economie mondială din Kiel[3]. Autorul susţine că, „în loc să fie o piedică a tendinţelor de inflaţie din cadrul fiecărei ţări, sistemul (monetar) mondial pare că a evoluat spre o agenţie care produce inflaţie" şi că „acumularea de rezerve de către o ţară în moneda altei ţări va fi din ce în ce mai mult un generator de dezordine". Hart mai subliniază că „sistemul monetar postbelic a funcţionat tot timpul mai puţin satisfăcător pentru ţările în curs de dezvoltare decît pentru ţările industrializate". Apreciind că în prezent se recurge la improvizaţii pe termen scurt în loc să se creeze o structură nouă, corespunzătoare cerinţelor actuale, autorul propune să se creeze o monedă internaţională de rezervă – marfă. El este convins că prin adoptarea schemei monetare propuse „s-ar reduce mult instabilitatea pieţelor produselor primare, atît pentru cumpărător cît şi pentru vînzător", reuşindu-se astfel să se diminueze gravitatea ciclicităţii economiei şi să se întărească capacitatea ţărilor slab dezvoltate de a evolua pe calea industrializării.

În esenţă, propunerea lui Hart constă în emiterea de unităţi monetare pe baza unui „coş" de mărfuri. După formarea stocului de mărfuri de rezervă, vînzările şi cumpărările ar urma să se facă global pe „coş". În acest fel, chiar dacă ar scădea preţul la una sau două mărfuri, preţul coşului s-ar menţine aproximativ neschimbat în raport cu celelalte mărfuri. Pînă la crearea stocurilor din toate mărfurile componente ale „coşului", Hart propune să nu se publice care sînt acestea şi nici volumul stocului, iar după începerea funcţionării, „ar fi de dorit să se îngheţe celelalte surse de creare de rezerve". S-ar putea astfel ajunge mai uşor la un acord pentru o formulă de „monedă internaţională de rezervă-marfă" decît la acorduri pentru menţinerea de preţuri limită pentru majoritatea materiilor prime, fie prin restricţii de producţie şi vînzare, fie prin stocuri tampon pentru intervenţii pe piaţă.

În măsura în care schema propusă pentru o monedă-marfă ca activ de rezervă corespunde aspiraţiilor ţărilor în curs de dezvoltare, toate inconvenientele rezultate din nereuşita realizării acordurilor pe materii prime, devin argumente în favoarea creării ei. De aceea, susţine Hart, economiştii monetarişti ar trebui să-şi consacre o bună parte a eforturilor lor, corelării problemelor materiilor prime cu cele din domeniul monetar.

Studiul prezentat de Albert G. Hart este mai concret decît propunerea din 1964, dar, după opinia noastră, nu ţine seama decît parţial de destrămarea sistemului monetar internaţional, de gravitatea fenomenelor inflaţioniste şi de decalajul dintre preţurile produselor primare şi cele ale produselor industrializate cu fluctuaţii mari de preţ pentru mărfurile din prima categorie. Or, tocmai în sprijinul lichidării decalajului şi al stabilităţii trebuie orientată reorganizarea sistemului monetar internaţional, inclusiv adoptarea etalonului multimarfă. Nu ar fi suficient, credem să se creeze o monedă internaţională de rezervă bazată pe un „coş de mărfuri". Ar fi necesar ca, acest „coş de mărfuri" să reprezinte etalonul – „numerarul" – sistemului şi toate monedele naţionale să-şi exprime valoarea în raport cu el, putîndu-se astfel stabili parităţi echitabile între monede. Mărfurile din coş, cuprinzînd pe cele mai reprezentative şi cu pondere importantă în comerţul mondial, ar fi preferabil să includă şi mărfuri industrializate, unele exprimate în unităţi de măsură standard, şi să fie cantitativ astfel corelate încît menţinerea preţurilor fixe să poată fi urmărită pentru fiecare marfă.

Este evident că un sistem monetar care să satisfacă cerinţele, astăzi imperioase, ale unei noi ordini economice şi politice internaţionale, nu poate să nu-şi propună înlăturarea oricăror elemente de favorizare a unei monede sau a alteia.

dr. Dorel OPRESCU

---

[1] W.S. Jevons. „Money and the Mechanism of Exchange 1875" ; Jan Goudrian. „How to stop Deflation", Londra 1932 ; Benjamin Graham „Storage and Stability", Londra 1937 şi „World Commodities and World Currency", New York 1944.

[2] Nicholas Kaldor, A.G. Hart and Jan Tinbergen „The case for an International Commodity Reserve Currency" — studiu supus conferinţei UNCTAD, Geneva — martie-iunie, 1964.

[3] The case as of 1976 for International Commodity-Reserve Currency, în Weltwirtschaftlicher Archiv, caietul 1/1976.

FIŞE

nu se mai creează nici un loc de muncă şi nici-o întreprindere. „Excesul de oxigen ameninţă să ucidă bolnavul".

După J. A. crearea unor noi impulsuri pentru investiţii implică o nouă concepţie economică, bazată pe următoarele trei principii : 1) a obţine de la întregul sector privat să accepte – în afara cazului cînd se introduc inovaţii – o rată de rentabilitate mai scăzută ; în fond, spune el, este scandalos ca atunci cînd toate veniturile din muncă sînt încadrate şi „normate", cele ale capitalului, profitul, rentele ş.a. să fie exceptate ; formarea unui fond antiinflaţie, în care s-ar depune aproape totalitatea lichidităţilor create printr-o creştere a preţurilor superioară unei rate stabilite pe plan naţional şi în descreştere anuală ; profiturile acestea ar fi redate firmei care le-a creat, fie pentru a finanţa o relansare selectivă a investiţiei, fie pentru a asigura indexarea sumelor obţinute prin credit ; 2) lărgirea sectorului public, descentralizînd decizia de investiţie, pentru a o face selectivă, inovatoare, economică, garantînd un profit care să nu fie mai mic decît cel mediu ; 3) crearea printr-o planificare clară, a unor orientări noi, mai colective, pentnru a oferi firmelor garanţia unor venituri stabile în schimbul diminuării profiturilor lor imediate.

Apanajul realizării valorilor

● *În lucrarea lor* Les implantations etrangères en France *(Implantările străine în Franţa), publicată de editura Calmann-Lévy, 1976, 288 pagini, autorii – Michel Delapierre şi Charles-Albert Michalet – efectuează un studiu minuţios al strategiilor desfăşurate de filialele companiilor multinaţionale instalate în Franţa.*

Beneficiind de accesul la un vast material documentar, în calitatea lor de specialişti-consultanţi pe lîngă O.C.D.E., autorii evidenţiază rolul strategic pe care-l au relaţiile între societatea mamă şi filialele sale, în cadrul fiecărui grup. Centrul de greutate al analizei lor cade asupra activităţii aşa-numitor „filiale-relee", avînd misiunea de a desfăşura o politică de penetraţie comercială, care nu poate fi realizată – în condiţii rentabile – numai pe calea exporturilor.

După opinia autorilor, generalizarea strategiei de „multinaţionalizare" va conduce de la distincţia actuală indigen-străin la o altă departajare : cea între locul de crearea a unei valori şi locul de realizare a acesteia. În timp ce primul loc va fi amplasat din ce în ce mai mult în zonele periferice, slab dezvoltate, ale lumii capitaliste, cel de al doilea ar urma să rămînă apanajul ţărilor industrializate din America de Nord, Europa occidentală ş.a.

Furtuni ameninţătoare ?

● *Paul A. Samuelson comentează în* NEWSWEEK *(18 oct. 1976), sub titlul* Economic Jitters *(Indispoziţii economice), împrejurarea că mulţi previzionişti americani prezintă pentru creşterea reală a P.N.B. în ultimul trimestru al anului în curs şi în viitor procente mai scăzute decît cele pe care le avansaseră anterior. La întrebarea dacă S.U.A. se îndreaptă spre o nouă recesiune P.A.S. este categoric de părere că acest curs nu este inevitabil. Este totuşi dureros, afirmă el, că s-a permis ca relansarea economiei să fie frînată într-un stadiu atît de timpuriu, dar încă nu este tîrziu să fie orientată cu băgare de seamă împotriva furtunilor ameninţătoare. Consecvent credo-ului său economic, autorul consideră că ceea ce se cere acum „cînd cererea finală continuă să crească şi înainte ca investiţiile în uzine şi echipament să fie subminate", nu este atît o luptă împotriva inflaţiei, cît o expansiune monetară şi a creditului şi o modestă întărire a stimulentelor fiscale.*

ECONOMIE MONDIALA

OBIECTIVE ŞI CĂI DE ÎNFĂPTUIRE A UNEI NOI ORDINI ECONOMICE ŞI POLITICE INTERNAŢIONALE (II)

DIFICULTĂȚILE cu care este confruntată în prezent economia capitalistă fac tot mai evidentă necesitatea unor reglementări — general acceptate — ale problemelor monetare, financiare, ale prețurilor produselor energetice și alimentare etc., etc., dar în ceea ce privește modalitățile, căile de schimbare a regulilor și practicilor de relații economice interstatale în vigoare în momentul de față, apar tendințe din cele mai diferite și contradictorii.

Se cuvine în primul rînd a releva faptul că în literatura economică (inclusiv în unele rapoarte către Clubul de la Roma), chiar unele premise de la care se pornește în conceperea unor căi sau modalități de înfăptuire a unei noi ordini economice internaționale sînt eronate. Unii autori consideră că cele două tendințe caracteristice epocii contemporane : de adîncire a interdependenței economice dintre state și de afirmare a independenței naționale a tuturor statelor pe arena mondială, ar fi contradictorii, de unde trag concluzia că în procesul realizării unei noi ordini economice internaționale ar apare necesitatea renunțării la unele prerogative ale independenței și suveranității statelor.

Concomitența dezvoltării și a independenței

FENOMENUL adîncirii interdependențelor economice, caracteristic epocii noastre, este determinat de creșterea complementarităților dintre state, de revoluția tehnico-științifică, de accelerarea fluxurilor economice internaționale, el dezvăluie cu tot mai multă acuitate necesitatea conceperii unor mecanisme monetare, financiare, de prețuri etc., reglementate la nivel planetar. Dar numai statele independente și suverane, conștiente de datoriile și drepturile lor, pot intra în relații de colaborare viabile, trainice, stabile. Orice încercare de diminuare a suveranității și independenței statelor ar submina însăși construcția unor mecanisme care să reglementeze cooperarea și colaborarea economică la nivel mondial pentru că ar limita capacitatea statelor de a-și asuma și de a onora responsabilități în cadrul unui edificiu eficient al cooperării, al unei noi ordini economice internaționale.

În zilele noastre nu se poate pune problema pentru state de a opta ori pentru dezvoltarea independentă a economiilor lor naționale ori pentru încadrarea lor activă în diviziunea internațională a muncii, întrucît între aceste două tendințe nu există contradicție, ele nu sînt alternative, ci factori ce acționează concomitent, răspunzînd unor cerințe obiective care se intercondiționează reciproc. Problema este de a se găsi forme, căi, modalități practice, viabile, reciproc avantajoase, apte să stimuleze progresul economic și social al statelor suverane în condițiile participării lor eficiente la circuitul economic mondial, la diviziunea internațională a muncii.

Instaurarea unei noi ordini economice mondiale, caracterul profund revoluționar al acesteia (determinat de faptul că e menită să rezolve în interesul țărilor multitudinea de probleme decurgînd din revoluția tehnico-științifică, din exigențele de democratizare a relațiilor internaționale, din aspirația spre progres economico-social a tuturor popoarelor) fac necesară realizarea unei noi diviziuni internaționale a muncii, mai echitabile, mai raționale și bazate pe cooperarea și colaborarea tuturor statelor în scopul progresului economic și al civilizației umane.

Baza economică a conflictelor dintre state poate fi eliminată

Diviziunea internațională actuală a muncii s-a conturat pe baza unor secole întregi de istorie colonială. Așa cum se arată în cel de al III-lea Raport al Clubului de la Roma elaborat sub conducerea lui Jan Tinbergen, laureat al premiului Nobel pentru economie, raport ce se discută în aceste zile la Alger statele industrializate azi au realizat creșterea lor economică datorită prelucrării unor materii prime și energetice ieftine, aduse din colonii ori din alte state mai puțin dezvoltate. Peste două treimi din producția de petrol a lumii nesocialiste sînt consumate în statele industrializate, iar din cele nouă minerale de importanță majoră (exclusiv petrolul) necesare pentru susținerea unei economii industriale, statele capitaliste consumă 70% din producția mondială.

Inechitatea actualei diviziuni internaționale a muncii este ilustrată de faptul că țările în curs de dezvoltare dispun de capacități industriale și de prelucrare infime, ele producînd numai 7% din exporturile mondiale de produse industriale finite. Acțiunea foarfecelui prețurilor, a fluctuațiilor monetare, tarifare și taxele discriminatorii sînt factori care contribuie direct și persistent la menținerea decalajelor economice dintre țările industrial dezvoltate și cele sărace.

Dependența economică a țărilor sărace față de cele bogate este consecința inevitabilă a unui sistem internațional desemnat de țările bogate să se ocupe în esență de rezolvarea propriilor lor probleme. O ilustrare a acțiunii nefaste a foarfecelui prețurilor asupra economiei statelor mai puțin dezvoltate industrial reiese și din faptul că în urmă cu 20 de ani un autoturism de teren putea fi cumpărat de un latino-american cu echivalentul a 124 de saci de cafea, iar astăzi necesită echivalentul a 344 de saci. O țară exportatoare de cauciuc putea achiziționa în 1960 cu 25 tone de produse 6 tractoare, iar azi numai 2 tractoare. „Criza actuală din economia mondială și din relațiile dintre națiuni este o criză a structurilor internaționale“, apreciază pe bună dreptate autorii celui de-al treilea raport al Clubului de la Roma. Mai departe, aceștia susțin că „nu numai că este nevoie covîrșitoare de schimbare, dar există, de asemenea, posibilități mai numeroase de a o organiza“ și ajung la concluzia că „Trebuie o nouă ordine internațională pentru a împiedica un conflict deschis între bogații și săracii planetei...“

Contribuții deosebite aduce România la dezbaterea internațională referitoare la conținutul și perspectivele înfăptuirii unei noi ordini economice și politice mondiale. Lucrările președintelui țării noastre, propunerile României din organismele internaționale, volumele de studii publicate la noi, articolele din presă, aprofundează cele mai diverse aspecte politice, economice, juridice ale procesului de modificare a ordinii economice mondiale.

Printre căile posibile de înfăptuire a schimbării ordinii economice și politice actuale am putea avansa ideea necesității adoptării unor strategii care să conducă la o nouă diviziune internațională a muncii, la conceperea unor structuri economice ale statelor care să fie adecvate cerințelor și exigențelor principale ale noii ordini economice internaționale. În felul acesta, structuri economice rațional concepute ale tuturor statelor s-ar putea încadra în mod echitabil și trainic în diviziunea mondială a muncii și s-ar putea elimina însăși baza economică a conflictelor dintre state.

Posibilitatea armonizării intereselor de perspectivă ale tuturor statelor în cadrul unei ordini internaționale noi, ar putea fi ilustrată prin schema din pag. 25, care încearcă să demonstreze corelațiile posibile ale structurilor economice naționale în cadrul sistemului economic mondial.

La promovarea schimbărilor necesare în relațiile economice internaționale și, la acceptarea generală a Cartei drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor, își pot aduce contribuția toate statele, pe plan multilateral și bilateral, pentru că numai prin eforturile coerente ale întregii umanități se poate asigura schimbarea cursului evenimentelor și stimularea progresului economiei și al civilizației, eradicarea

ECONOMIE MONDIALA

Corelațiile sistemului economic mondial în cadrul unei noi ordini economice mondiale

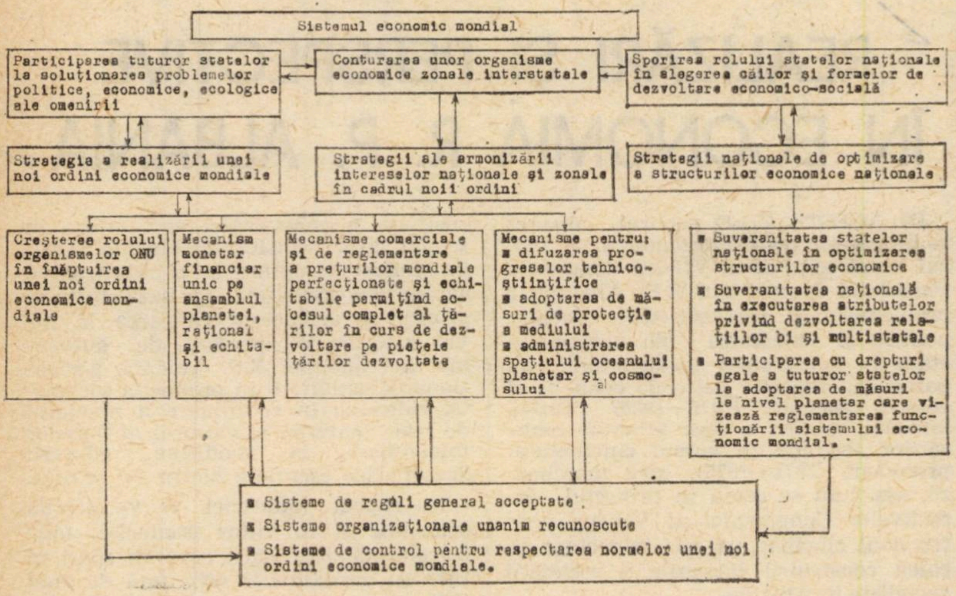
Sistemul economic mondial
Participarea tuturor statelor la soluționarea problemelor politice, economice, ecologice ale omenirii
Conturarea unor organisme economice zonale interstatale
Sporirea rolului statelor naționale în alegerea căilor și formelor de dezvoltare economico-socială
Strategia a realizării unei noi ordini economice mondiale
Strategii ale armonizării intereselor naționale și zonale în cadrul noii ordini
Strategii naționale de optimizare a structurilor economice naționale
Creșterea rolului organismelor ONU în înaptuirea unei noi ordini economice mondiale
Mecanism monetar financiar unic pe ansamblul planetei, rațional și echitabil
Mecanisme comerciale și de reglementare a prețurilor mondiale perfecționate și echitabile permițînd accesul complet al țărilor în curs de dezvoltare pe piețele țărilor dezvoltate
Mecanisme pentru:
▪ difuzarea progreselor tehnico-științifice
▪ adoptarea de măsuri de protecție a mediului
▪ administrarea spațiului oceanului planetar și cosmosului
▪ Suveranitatea statelor naționale în optimizarea structurilor economice
▪ Suveranitatea națională în executarea atributelor privind dezvoltarea relațiilor bi și multistatale
▪ Participarea cu drepturi egale a tuturor statelor la adoptarea de măsuri la nivel planetar care vizează reglementarea funcționării sistemului economic mondial.
▪ Sisteme de regúli general acceptate
▪ Sisteme organizaționale unanim recunoscute
▪ Sisteme de control pentru respectarea normelor unei noi ordini economice mondiale.

conflictelor armate și realizarea unei coexistențe pașnice.

Sistemul economic mondial se caracterizează azi prin trei tendințe ce acționează concomitent :

1. Aspirația tuturor statelor de a participa la soluționarea problemelor politice, economice, ecologice ale omenirii ce decurg din adîncirea interdependențelor. Probleme în care sînt interesate toate statele ca : asigurarea unei creșteri economice echilibrate, atenuarea decalajelor, protejarea echilibrelor mediului natural, accesul la resursele energetice și de materii prime, folosirea resurselor oceanului planetar și a spațiului cosmic, instaurarea unui sistem monetar financiar mondial echitabil, nu mai pot fi rezolvate decît prin cooperarea la nivel planetar a tuturor statelor.

Prof. T. Postolache, în studiul publicat în „Revista economică“ nr. 39/1976, remarca faptul că : „Au apărut crize planetare mondiale : criza ecologică, energegtică și de materii prime, criza alimentară. În ce constă dimensiunea planetară a acestor crize ? a) ele au un fond gegneral, acela al raporturilor dintre om și natură ; b) ele ridică probleme stringegnte în fața întregii comunități mondiale ; c) soluționarea lor presupune participarea tuturor statelor. Dar, trebuie subliniat că toate aceste crize se datoresc, înainte de toate tipului de creștere economică instaurat de capitalism, și mai ales sistemului de funcționare a economiei mondiale după canoanele imperialismului“. Și datorită complexității și profunzimii lor, datorită noilor condiții internaționale, aceste crize nu pot fi rezolvate decît prin participarea — cu drepturi egale și suverane — a tuturor statelor, printr-o amplă cooperare și corelare a eforturilor la nivel planetar.

2. O altă tendință caracteristică ultimelor decenii este **conturarea unor organisme economice zonale interstatale** care a fost determinată de — și la rîndul ei determinată — apariția unor probleme comune la nivel zonal ce se rezolvă prin participarea directă și suverană a statelor naționale componente ale organismelor respective. În perspectiva înfăptuirii unei noi ordini economice mondiale rezolvarea la nivel zonal a unor probleme nu trebuie să contrapună interesele zonale celor comune, ale întregii omeniri și nici să impună statelor membre rezolvări ce nu concordă cu propriile lor programe, exigențe și interese.

3. Tendința mondializării problemelor mari și acute ale omenirii, concomitent cu accentuarea preocupărilor de organizare zonală, face să crească tot mai mult importanța rezolvării problemelor specifice economico-sociale ale fiecărei țări prin **sporirea rolului statelor naționale,** prin recunoașterea și respectarea dreptului fiecărui stat de a-și alege și decide singur calea, formele și metodele dezvoltării economico-sociale proprii.

Strategii de armonizare a intereselor naționale, zonale, mondiale

REZOLVAREA multiplelor categorii de probleme cu care este confruntată contemporaneitatea impune adoptarea — atît la nivelul fiecărei țări, la cel al organismelor zonale cît și la nivel mondial — a unor strategii bazate pe exigențele și principiile de relații ce stau la baza înfăptuirii unei noi ordini economice mondiale. Pentru generația noastră apare ca o înaltă responsabilitate istorică față de destinul însuși al omenirii, găsirea soluțiilor de armonizare a intereselor la nivel planetar. Realizarea coerenței de interese a tuturor statelor este posibilă dacă se ține seama de specificitatea structurilor complexelor economice statale, dacă se respectă răspunderea fiecărui stat în privința orientării judicioase și raționale a structurilor economice naționale, și dacă sînt stimulate eforturile proprii ale țărilor sărace pentru asigurarea cu produse esențiale necesare satisfacerii cerințelor de bază ale populației și pentru specializarea în domeniile în care doresc și în cele în care dispun de resurse naturale, capacități de producție și experiență, de avantaje specifice geografice sau de priorități tehnico-științifice. În condițiile unei noi ordini economice mondiale crește rolul fiecărui stat în orientarea profilului specific al structurilor complexului economic național de așa manieră încît să permită articularea fiecărei economii naționale în sistemul economic mondial, cu ceea ce are mai specific și valoros, iar noua diviziune internațională a muncii, noile complementarități vor face ca fiecare complex economic național să fie la fel de util altora pe cît de utile îi sînt schimburile cu celelalte. În felul acesta complementaritățile dintre state ar putea contribui la înflorirea economică a fiecărei țări în parte și, în același timp, ar stimula progresul economic al tuturor statelor lumii. Este evident că atît în procesul elaborării strategiilor de optimizare a structurilor economice ale complexelor naționale cît și în cel de elaborare a strategiilor de armonizare zonale și mai ales de concepere a strategiei de înfăptuire a unei noi ordini mondiale apare ca obiectiv și vital necesară participarea cu drepturi egale și depline a tuturor statelor naționale suverane și independente, singurele reprezentante ale popoarelor respective care pot exprima dorințele și aspirațiile acestora și le pot angaja responsabil în armonizarea intereselor specifice proprii cu cele comune ale omenirii.

Dacă regulile și principiile relațiilor interstatale caracteristice noii ordini economice și politice mondiale au întrunit consensul statelor membre ale O.N.U., acum apare de stringentă actualitate problema mijloacelor organizaționale necesare adoptării măsurilor preconizate.

1. În primul rînd, apare necesară creșterea rolului mecanismului și a organismelor O.N.U. în înfăptuirea unei noi ordini economice și politice internaționale. În această privință, țara noastră a prezentat numeroase propuneri menite să contribuie la sporirea importanței și eficienței activității organismelor O.N.U.

2. Crearea unui mecanism monetar-financiar (unic pe ansamblul planetei) sănătos, rațional și echitabil ar putea contribui la instaurarea unui climat de încredere reciprocă, de stabilitate și de frînare a inflației, a speculațiilor și a perturbărilor de pe piața monetar-financiară. Acum, cînd sistemul monetar și financiar occidental s-a dovedit incapabil să asigure o funcționare echilibrată a mecanismelor sale, cînd efectele perturbărilor și crizelor sale se răsfrîng în mai mare sau mai mică măsură asupra circuitului economic mondial și în consecință asupra economiei tuturor statelor, această exigență dobîndește o acuitate deosebită.

3. Formarea unor mecanisme comerciale perfecționate și echitabile de reglementare a prețurilor mondiale care să asigure accesul liber și complex al tuturor țărilor la piețele de produse industriale și de materii prime ar putea aduce o contribuție deosebită la accelerarea schimburilor economice internaționale și la generalizarea progresului economic.

4. Pericolele ce decurg din perturbarea echilibrelor naturii, din cursa accelerată a înarmărilor, din adîncirea decalajelor fac tot mai acută necesitatea creării unor mecanisme specializate menite să asigure : a) difuzarea largă și rapidă a progreselor știin-

țifice și tehnice, b) adoptarea de măsuri eficiente pentru protecția mediului, c) administrarea comună a oceanului planetar și a cosmosului și interzicerea utilizării lor în scopuri militare.

Toate acestea ar trebui să se bazeze pe conceperea și realizarea unor Sisteme de reguli general acceptate de state, pe Sisteme organizaționale unanim recunoscute de toate statele lumii. Faza actuală, caracterizată prin eforturile pentru definirea conținutului unei ordini economice mondiale echitabile și raționale, pentru imaginarea căilor și metodelor de transpunere în realitate a principiilor echitabile de relații interstatale, nu permite decît să se aprecieze că, pe măsura realizării unor mecanisme de corelare a intereselor tuturor statelor, vor putea fi concepute și anumite Sisteme de control asupra respectării normelor unei noi ordini economice și politice mondiale.

Profundele transformări revoluționare ce au loc în ultimele decenii ale secolului nostru demonstrează importanța hotărîtoare dobîndită de faptul că în procesul de creștere a rolului statelor naționale se afirmă :

—suveranitatea statelor naționale în optimizarea structurilor economice, în elaborarea planurilor proprii de dezvoltare pe termen scurt și îndelungat a fiecărui complex economic național ;

— năzuința de dobîndire a deplinei suveranități naționale a statelor în exercitatea atributelor privind proiectarea dezvoltării relațiilor lor bi- și multilaterale ;

— exigențele de participare cu drepturi egale a tuturor statelor la adoptarea de măsuri la nivel planetar care vizează reglementarea funcționării sistemului economic mondial.

AMPLOAREA CRESCÎNDĂ a discuțiilor despre viitor, a dezbaterilor despre necesitatea schimbării ordinii economice mondiale sînt semne ale dezvoltării conștiinței de sine a omenirii în ansamblul său, a conștiinței finalității sistemului economic mondial. De asemenea, gradul actual și perspectivele de dezvoltare a științei și tehnicii, ale civilizației ne îndreptățesc să considerăm că omenirea este în măsură să devină mai realistă și mai aptă, să respecte principii etice raționale deplin acceptabile și să conceapă planuri, strategii de dezvoltare economico-socială, să realizeze o coerență de eforturi a tuturor statelor pentru realizarea unei noi ordini economice și politice internaționale.

În vremurile noastre și cu atît mai mult în viitor țelurile nobile, umaniste, stimulative și creatoare vor trebui să dobîndească puterea de a domina impulsurile belicoase ale concurenței și ale subordonării prin forță, vor trebui să imprime în spiritul oamenilor virtutea de a schimba în bine cursul evenimentelor, de a le orienta în direcția realizării unei păci trainice, a unui climat de înțelegere și cooperare între toate statele lumii pentru asigurarea progresului economico-social general.

dr. Maria D. POPESCU

REALIZĂRI ȘI PERSPECTIVE ÎN ECONOMIA R. P. ALBANIA

ÎN ACESTE ZILE poporul albanez se pregătește pentru dezbaterea, în înaltul for al celui de-al VII-lea Congres al Partidului Muncii din R.P. Albania, a problemelor și perspectivelor sociale, politice și economice ale următoarei etape în construirea socialismului din patria sa, respectiv perioada celui de-al șaselea cincinal (1976—1980). Prilej, totodată, pentru a face bilanțul realizărilor obținute în cursul cincinalului precedent (1971—1975), care marchează, așa cum se arată în proiectul directivelor Congresului al VII-lea pentru noul cincinal, un pas important pe calea construirii integrale a societății socialiste în Albania.

Perioada încheiată s-a caracterizat prin dinamismul dezvoltării economiei, care a fost sensibil mai rapidă decît creșterea populației. Venitul național a înregistrat un spor mediu anual de 7%, datorită dezvoltării susținute a ramurilor producției materiale și în primul rînd a industriei (cu 8,7% pe an). În cadrul acesteia din urmă producția construcțiilor de mașini s-a dublat în cincinal, cea a industriei chimice s-a majorat cu 46%, iar producția bunurilor de consum de uz curent — cu 45%. S-a întărit rolul industriei în ridicarea întregii economii, în lărgirea exporturilor și reducerea importurilor, în îmbunătățirea satisfacerii nevoilor de consum ale populației.

În agricultură s-a desfășurat procesul de întărire a unităților agricole socialiste, de transformare a lor în exploatări moderne. Legat de aceasta, producția agricolă a sporit într-un ritm mediu anual de 5,9%.

Dinamica principalilor indicatori

(în %)

Indicatorul	Cresterea^x) în perioada 1971-1975	Cresterea^x) în perioada 1976-1980
Venitul național	38	38-40
Producția industrială globală	52	41-44
Producția agricolă globală	33	37-40
Volumul investițiilor statului	53	43
Volumul transporturilor de mărfuri	45	30-32
Volumul comerțului cu amănuntul	35	22
Venitul real pe locuitor	14,5	11-14

x) In ultimul an al cincinalului respectiv, față de nivelul atins în ultimul an al cincinalului precedent (cu excepția investițiilor care se raportează cumulat pe cincinale).

Sursa: Proiectul de directive al Congresului al VII-lea al Partidului Muncii din Albania cu privire la cel de-al șaselea plan cincinal de dezvoltare a economiei și culturii pe perioada 1976-1980.

CONFORM proiectului de directive al Congresului al VII-lea al Partidului Muncii din Albania principala sarcină a celui de-al șaselea plan cincinal de dezvoltare economică și culturală o constituie continuarea, în ritm susținut, a construcției socialiste, în scopul de a transforma Albania într-o țară industrial-agrară, cu o industrie și o agricultură dezvoltată. Pe baza efortului propriu se urmărește ridicarea la nivel superior a capacității de autonomie a economiei R.P. Albania, perfecționarea activității în producția socialistă, ridicarea în continuare a nivelului de trai material și cultural al maselor muncitoare, în condițiile reducerii deosebirilor esențiale dintre sat și oraș.

În cadrul industriei se va acorda prioritate și în viitor producției mijloacelor de producție, care va spori în 1980 cu aproximativ 60% față de anul 1975, devansînd simțitor creșterea întregii producții industriale (vezi tabelul), iar modernizarea proceselor de producție va asigura realizarea pe seama ridicării productivității muncii a circa jumătate din sporul producției industriale și a întregii creșteri a volumului construcțiilor.

De o atenție deosebită beneficiază industria chimică, industria minieră, industria materialelor de construcții, metalurgia feroasă și neferoasă. Se prevede, între altele, ca producția de energie electrică să se majoreze de circa 2,2 ori, extracția de huilă — de aproximativ două ori, cea de țiței — cu 11%, de gaze naturale — cu 48%, de minereu de cupru — cu 57%, de minereu de crom — cu 46% etc.

Principalul obiectiv care stă în fața agriculturii — ramura de bază a economiei albaneze — îl constituie mărirea cu 55% a producției de cereale panificabile, pentru a se acoperi în întregime necesitățile interne de consum, în condițiile extinderii cu 8% a suprafeței arabile. În domeniul plantelor industriale se preconizează ca producția de sfeclă de zahăr să depășească în 1980 nivelul anului 1975 cu 64-66%, cea de floarea soarelui — cu 20-22%, de bumbac — cu 30-32%, de cartofi — cu 48-50%, iar cea de legume să crească cu 50-52%.

Prevederi ale proiectului de directive, ca cele vizînd extinderea rapidă a producției unei serii de articole alimentare pentru populație (pește, grăsimi, zahăr etc.) sau construirea în cursul cincinalului a 62 mii de apartamente și case noi, ca și menținerea stabilității prețurilor la bunurile de consum reflectă continuitatea politicii de ridicare a nivelului de trai al oamenilor muncii albanezi. După cum relevă presa albaneză, dezbaterile largi care au avut loc în ultimele luni în jurul prevederilor proiectului de directive, ca și rezultatele obținute în dezvoltarea economiei naționale în primele trei trimestre ale acestui an atestă existența unor resurse potențiale de depășire a jaloanelor stabilite, de accelerare a avansării R. P. Albania către socialism și comunism.

N. POPOV

ECONOMIE MONDIALA

TENDINȚE - CONJUNCTURI

Metale neferoase: prețuri și stocuri

ÎN CIUDA unei ușoare dări înapoi în timpul verii, prețurile metalelor neferoase sînt așteptate să înregistreze noi creșteri pînă la sfîrșitul anului 1976. În prima jumătate a acestui an, așa cum se poate vedea și din grafic, prețurile au fost simțitor mai ridicate decît în semestrul II/1975. Se estimează că prețurile exprimate în dolari ar putea să fie în medie cu circa 20% mai ridicate în 1976 față de anul precedent. În ceea ce privește stocurile de la bursa de metale din Londra (L.M.E.), ele scad treptat, deși ating încă niveluri ridicate. Se estimează că nu mai puțin de jumătate din aceste stocuri sînt deținute de investitori care stau în expectativă, sperînd în creșteri substanțiale de prețuri.

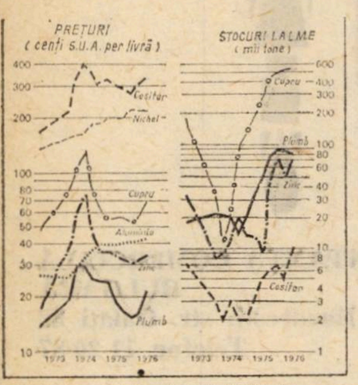

(după IMF Survey, 4 oct. 1976)

Recoltă sporită de cereale

PRODUCȚIA mondială de cereale va fi cu 6% mai mare față de cea a anului trecut, apreciază experții FAO, care arată că producția de grîu se așteaptă să fie de 401 milioane tone, cu 13% mai mare față de 1975. Din sporul de 78 milioane tone al producției mondiale de cereale, prevăzut în acest an, cea mai mare parte va fi obținută în Uniunea Sovietică. Majoritatea regiunilor care suferă frecvent de pe urma unor recolte deficitare — subcontinentul indian, Africa de nord, zona Sahel, Orientul Mijlociu — au avut în acest an condiții climatice favorabile și așteaptă recolte bune.

FAO estimează că perspectivele sînt bune în țările în curs de dezvoltare din Asia, însă seceta a provocat pagube în Sri Lanka, Tailanda, Indonezia, Laos și Vietnam. Același fenomen a dus la diminuarea recoltei într-o serie de țări europene, în Australia și unele țări africane. Pe de altă parte, precipitații abundente au distrus recolta în unele zone din Asia și America Latină.

Aurul: cerere și ofertă

AURUL a ajuns, probabil, la prețul său minimal și acesta ar urma să crească în decursul anilor viitori, cu excepția cazului în care Statele Unite ar hotărî să pună în circulație pe piața mondială o mare cantitate de metal galben, apreciază un raport elaborat la cererea Ministerului de Finanțe al S.U.A.

Creșterea prețului aurului s-ar datora faptului că cererea depășește producția. La ora actuală, producția mondială (fără U.R.S.S.) ar fi de 25 milioane de uncii pe an (aproximativ 775 tone), față de 40 milioane de uncii în 1970 (1 240 tone), în timp ce cererea industrială se apropie de 30 milioane de uncii pe an (930 tone) și continuă să crească. Diferența este completată în prezent prin vînzările de aur efectuate de către F.M.I. (25 milioane de uncii în patru ani) și unele țări. Dacă aceste vînzări se mențin la același nivel, prețul aurului va crește odată cu cererea mondială, în timp ce producția va stagna. S.U.A., care dețin aproximativ 275 milioane uncii de metal galben (aproximativ 8 525 tone), ar putea provoca totuși o reducere a prețurilor dacă ar hotărî să vîndă pe piață o mare parte din această cantitate de aur.

Prețul minimal al aurului s-ar situa în prezent în jur de 120 dolari uncia, adică la un nivel cu puțin superior celui care se înregistrează pe piețele internaționale (în jurul a 115 dolari).

Cauciuc: dinamici inversate

ÎN viitor sînt de așteptat noi mutații pe piața mondială a cauciucului, în ceea ce privește concurența dintre cauciucul natural și cel sintetic — informează revista L'Usine Nouvelle. *După ce în ultimii ani producția mondială de cauciuc sintetic a crescut, în medie, cu circa 9%, iar cea de cauciuc natural doar cu 4%, se afirmă tendința către inversarea ritmurilor. În cercurile de specialitate se apreciază că — sub efectul creșterii continue a costurilor de producție la cauciucul sintetic, precum și datorită îmbunătățirii activității de marketing din partea țărilor producătoare de cauciuc natural — acesta din urmă ar urma să recîștige, în parte, pozițiile pierdute în competiția cu cel sintetic. Astfel, producția mondială de cauciuc natural ar putea să sporească în perioada următoare într-un ritm mediu anual de peste 6%, în timp ce în cazul cauciucului sintetic acest ritm ar putea să scadă la 4,4%.*

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 18—22 octombrie a.c. s-a caracterizat printr-o depreciere de ansamblu a **dolarului american.** Influența unor factori negativi din economia americană — dobînzile interne în continuă scădere, creșterea cu numai 4% a produsului național brut în trimestrul III, comparativ cu 4,5% în trimestrul II și 9% în primul trimestru al acestui an — a fost completată de aceea a unor factori tehnici și speculativi legați de revalorizarea mărcii vest-germane în cadrul „șarpelui“ valutar vest-european. Această măsură a avut în vedere pe lîngă frînarea creșterii masei monetare în circulație și salvarea „șarpelui“ monetar, cu o posibilă reintegrare a francului francez și chiar a lirei sterline, și abaterea tensiunilor speculative „à la hausse“ asupra mărcii vest-germane. Capitalurile speculative continuă însă să-și găsească plasamente în muncă, scontînd pe faptul procentul revalorizării ar fi insuficient, dar și pe o creștere a dobînzilor în R.F.G. Ca urmare, după ce marca a atins la începutul intervalului un nivel minim de 2,4520 mărci pentru 1 dolar, comparativ cu nivelul de 2,4350 la sfîrșitul perioadei trecute, ea a început să se reprecieze, terminînd intervalul la un nivel de 2,4250 mărci pentru 1 dolar. Cercurile de afaceri apreciază că această tendință va continua, așteptîndu-se în curînd la un nivel de sub 2,40 mărci pentru 1 dolar.

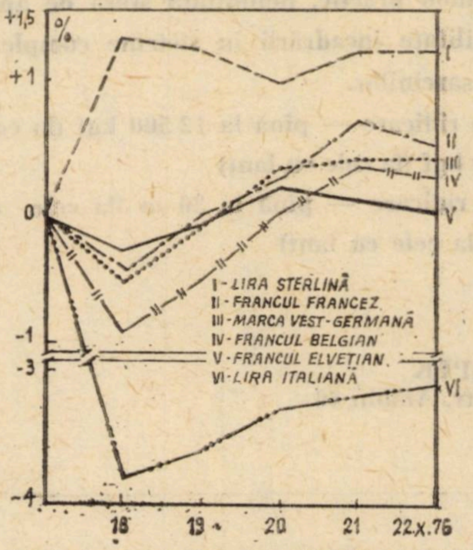

Evoluția cursurilor principalelor valențe occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 18—22 X 1976, luîndu-se ca baza cursurile din 15 X 1976.

După ce s-a repreciat cu circa 1,2% (la 1,65 dolari pentru 1 liră la sfîrșitul intervalului), începînd de luni 25 X **lira sterlină** a fost supusă unor puternice atacuri speculative, ca urmare a apariției unor știri potrivit cărora F.M.I. au urma să acorde Marii Britanii împrumutul de 3,9 miliarde dolari numai în condițiile în care aceasta va lăsa lira să fluctueze în așa fel încît să se apropie de nivelul de 1,5 dolaripentruoliră sterlină. Cu toate că aceste știri au fost ulterior dezmințite de reprezentanți atît ai F.M.I. cît și ai autorităților engleze și americane, cursul lirei sterline a ajuns foarte rapid la un nou nivel limită minim în jur de 1,57 dolari pentru o liră sterlină (la închiderea ediției).

Suprimarea taxei temporare de 10% asupra cumpărărilor de valute străine a avut un efect nefavorabil asupra **lirei italiene,** care s-a depreciat în acest interval cu peste 3% (la 868,50 lire pentru 1 dolar la sfîrșitul intervalului), datorită efectuării plăților în monedă străină amînate anterior de către importatorii italieni pentru a evita tax asus-menționată.

Prețul aurului la Londra a oscilat între 114 și 116 dolari uncia, piața așteptînd noua licitație organizată de F.M.I. (27. X.).

D. LUNGU
Gh. MUNTEAN

Petroliere la fier vechi

ASOCIAȚIA *internațională a proprietarilor independenți de tancuri petroliere proiectează „lichidarea“ unui număr apreciabil de petroliere vechi, însumînd 68 milioane t.r.b. Aplicarea acestei măsuri, consideră Asociația, este însă condiționată de finanțarea acțiunii de către guvernele unor țări occidentale interesate. Se apreciază că de pe urma operațiunii ar rezulta o „producție“ de circa 23 milioane tone de fier vechi.*

balkancar

TRADIȚIE ȘI CONTEMPORANEITATE

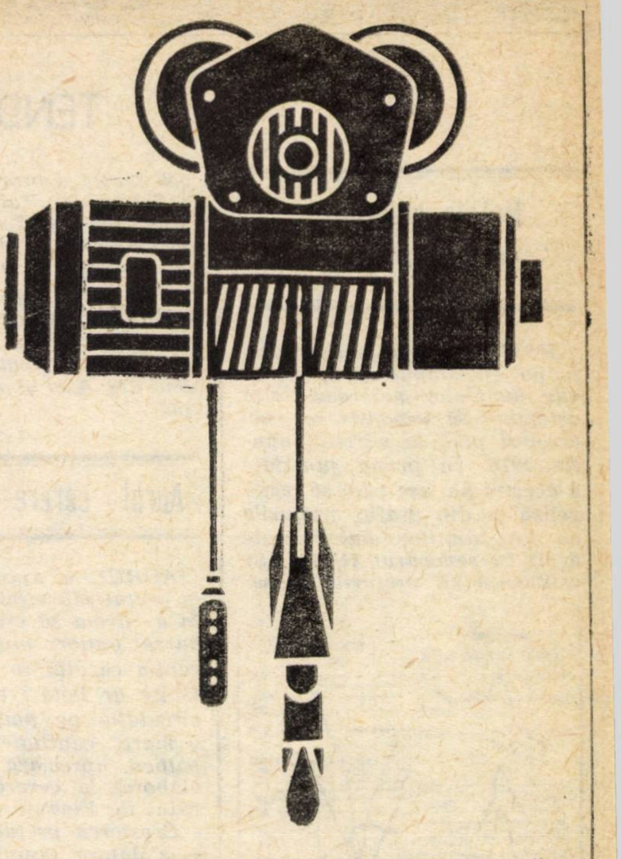

ELECTROPALAN CU CABLU SAU CU LANȚ ?

Numeroasele modificări constructive și execuțiile speciale fac, în mod practic, nelimitată sfera de aplicare, dînd posibilitate încadrării în sisteme complexe de manipulare a sarcinilor.

Capacitate de ridicare — pînă la 12 500 kgf (la cele cu cablu) și 2 000 kgf (la cele cu lanț)

Înălțimea de ridicare — pînă la 36 m (la cele cu cablu) și 6,4 m (la cele cu lanț)

Exportator :
BALKANCARIMPEK
Bulgaria, Sofia, str. Alabin 56
Telex 022386

REPREZENTANȚA COMERCIALĂ
BULGARĂ
București, str. Galați 32
Telefon 11 20 87

PUBLICOM

MACHINOEXPORT

BULGARIE

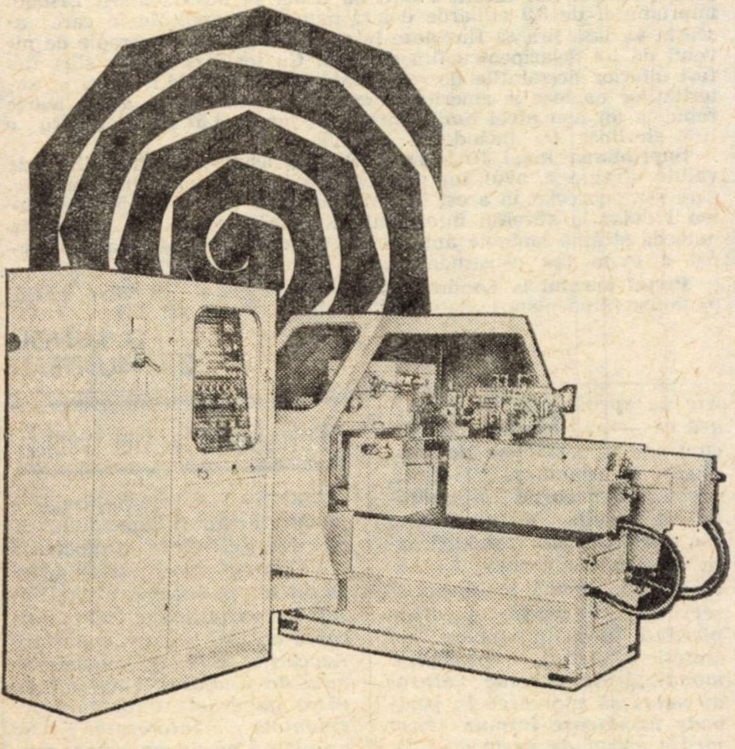

STRUNG REVOLVER AUTOMAT ASR-200

Strungul se folosește la prelucrarea automată de mare productivitate a pieselor, începînd cu barele calibrate sau nu, cu diametrul de 40 mm, precum și a pieselor prelucrate preliminar, cu diametrul de 20—85 mm și lungimea de 20—155 mm. Prin prelucrarea semiautomată dimensiunile părților prelucrate sînt determinate de parametrii geometrici ai mașinii.

Comanda cu program prin afișare a cotelor se realizează cu ajutorul semiconductoarelor și prezintă o mare siguranță în exploatare.

ASR-200 este o mașină modernă cu mari posibilități tehnologice și o mare precizie de prelucrare. Este prevăzută cu un set complet de scule și accesorii suplimentare.

Diametrul maxim de prelucrare :	
— deasupra căruciorului transversal	220 mm
— deasupra bancului de lucru	400 mm
Cursa longitudinală a căruciorului cu cap revolver	450 mm
Cursa căruciorului transversal	± 100 mm
Precizia de execuție :	
Repetiția în timpul copierii	0,05 mm
Rugozitatea	Ra = Mm (V6b)

Exportator : MACHINOEXPORT — S.A.R.L.
Sofia, str. Aksakov nr. 5
Tel. : 88 53 21 ; Telex : 22 425 ; Telegrame : MACHINOEXPORT — Sofia

PUBLICOM

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Tendințe ale balanței comerciale externe

DACĂ urmărim, pe o perioadă mai lungă, balanța comerțului mondial constatăm — la prima vedere — o accentuare a dezechilibrului dintre importuri și exporturi ; după ce a atins nivelul cel mai scăzut în perioada 1954—1956 (de 3,6 miliarde dolari), deficitul global a sporit apoi continuu, depășind zece miliarde în anii 1964—1966, douăzeci și unu de miliarde în 1973, treizeci și șase de miliarde anul trecut. Dacă, însă, aceste valori se raportează la importurile mondiale (eliminîndu-se efectele creșterii prețurilor pe piața mondială), curba deficitului capătă o alură oscilatorie, cu tendință ușoară de descreștere.

Analiza mai detaliată relevă că — în condițiile unor tendințe mult diversificate în cadrul fiecărei zone — aproape întregul deficit mondial net, iar în ultimii doi ani valori negative depășind chiar pe acesta din urmă, sînt înregistrate în comerțul exterior al grupului țărilor capitaliste dezvoltate. Cea mai însemnată pondere în apariția unei asemenea situații o au țările Europei occidentale (vezi tabelul), cu excepția R.F.G., țară care realizează de peste două decenii un sold activ al balanței comerciale.

Regiunea sau țara	1972 A	1972 B	1973 A	1973 B	1974 A	1974 B	1975 1) A	1975 1) B
Total mondial	-18100	- 4,2	-21000	- 3,6	-20900	- 2,5	-36400	- 4,1
Țări capitaliste dezvoltate	-13700	- 4,4	-21000	- 4,9	-68100	-11,1	-36600	- 6,0
Din care:								
America de Nord	- 8910	-11,3	- 1410	- 1,4	-10750	- 7,6	- 810	- 0,6
- S.U.A.	- 6314	-11,4	1567	2,3	- 9968	- 9,3	3173	3,1
Europa occident.	- 9950	- 5,0	-18600	- 6,7	-45300	-11,8	-30740	- 7,8
-Piața comună	740	0,5	- 3940	- 1,8	-17700	- 6,0	- 2380	- 0,8
Japonia	5121	21,8	- 1384	- 3,6	- 6574	-10,6	- 2037	- 3,5
Țări nesocialiste în curs de dezvoltare	- 1800	- 2,6	4400	4,6	57600	37,9	19300	10,9
Din care:								
Țări exportatoare de petrol 2)	9440	61,5	16460	75,7	87840	243,9	58320	109,3
Alte țări în curs de dezvoltare	-11240	-21,0	-12060	-16,5	-30240	-26,1	-39030	-31,7
-Exportatoare de produse industriale 3)	- 4540	-29,9	- 7000	-29,7	-12630	-36,1	-13580	-38,4
-Celelalte țări	- 6680	-17,4	- 5060	-10,2	-17610	-21,8	-25450	-29,1

A = Cuantumul deficitului sau excedentului (în milioane dolari S.U.A.)
B = Ponderea (în %) față de valoarea importurilor. 1) Estimații. 2) Țări, în care petrolul și produsele petroliere au reprezentat mai mult de jumătate din exporturi (în 1974). 3) Țări, în care exporturile de produse industriale finite au reprezentat în 1972 mai mult de o treime din volumul global al exportului, depășind - în fiecare țară - suma de 50 mil.dolari, iar ritmul lor mediu de creștere a fost de peste 16% în anii 1967-1972.

Sursa: U.N.C.T.A.D., Handbook of International Trade and Development Statistics - 1976, New York, 1976, pag.41-50.

Datele statistice privind comerțul ansamblului țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare indică o evoluție favorabilă, în decursul ultimilor patru ani deficitul balanței lor transformîndu-se treptat într-un excedent. Dar, întrucît această tendință s-a datorat în esență majorării prețurilor la petrol, de ea au beneficiat aproape în exclusivitate principalele țări exportatoare ale acestui produs (Arabia Saudită, Kuweit, Iran, Irak, Venezuela ș.a.). Dacă în anii 1950—1952 excedentul balanței comerciale a țărilor exportatoare de petrol reprezenta 37,5% din valoarea importurilor lor, în 1974 el ajunsese la 244%, iar anul trecut era de circa 110%. În aceeași perioadă ponderea deficitului balanței comerciale a celorlalte țări în curs de dezvoltare în valoarea importurilor lor a sporit, la rîndul său, de la 9,5% la 26,1% și, respectiv, 31,7%.

Cele mai afectate în acest sens sînt țările exportatoare de produse industriale, din „lumea a treia“ (care, de regulă, sînt nevoite să importe majoritatea covîrșitoare a materiilor prime și a energiei necesare), precum și țările cu un venit național pe locuitor sub 200 de dolari (în pofida dimensiunilor comparativ reduse ale importurilor lor, în cazul unora dintre ele — Benin, Burundi, Ciad, Mali, Tanzania, Togo, Volta Superioară, Yemen, Bangladesh, Pakistan etc. — exporturile acoperă mai puțin de jumătate sau chiar de o treime din valoarea importurilor). Și e vorba de țări sărace, care — nedispunînd de posibilitățile țărilor capitaliste dezvoltate de a-și acoperi deficitul prin încasările rezultate din așa-numitul comerț invizibil, nici de lichidități internaționale — își văd sporind continuu povara datoriei externe.

N. P.

IPOTEZE • PREVIZIUNI

Exportul de gaze lichefiate

FAȚĂ de 14,6 mil. tone de gaze lichefiate, cît exportă în acest an țările producătoare nesocialiste, potențialul lor de export va însuma peste 39,1 mil. tone în 1980 și 52,4 mil. tone în 1985 — estimează firma americană de consulting „Parvin and Herz Inc.“. Țările din Orientul Apropiat și Mijlociu urmează să-și sporească ponderea în exportul de gaze lichefiate al țărilor nesocialiste pînă la circa patru cincimi din total. Se apreciază că în 1985 principalii exportatori de gaze lichefiate vor fi Arabia Saudită (22 mil. tone), Iranul (peste 7 mil.), Emiratele Arabe Unite (4,7 mil.), Australia (3,3 mil.), Kuweit (3,2 mil.) ș.a.

Kuweit : investiții în străinătate

CONFORM evaluării publicate de revista „Middle-East Economic Digest“, la sfîrșitul anului trecut investițiile din fondurile de stat efectuate de Kuweit peste hotare însumau circa 12 miliarde dolari, iar veniturile de pe urma acelei părți din acestea care a fost plasată în condițiile comerciale (reprezentînd 8,5—9,0 mlrd. dolari) s-au ridicat — în același an — la 850 mil. dolari. Se estimează că peste un deceniu investițiile Kuweit-ului în străinătate vor atinge suma de 80 mlrd. dolari, iar veniturile realizate de pe urma lor vor egala încasările din exportul de petrol.

Restructurări în producția de alimente

UN studiu de prognoză elaborat de firma „Frost and Sullivan“ asupra tendințelor pe piața vest-europeană a produselor alimentare noi arată că 1977 va înregistra o evoluție pozitivă a acestora (față de o restrîngere în ultima perioadă), iar în 1980 cererea pentru produsele noi va fi susținută. Se apreciază că o serie de produse alimentare noi, ca soia prelucrată, proteine obținute din gaz metan sau extrase din frunzele unor plante, vor ajunge în 1980 la o producție în masă. În anii viitori se prevede o creștere mai rapidă a produselor congelate, a celor cu specific național sau de lux, decît — de pildă — a celor dietetice, precum și inovații la nivelul ambalajelor — cele din celofan sau carton condiționat urmînd să facă o concurență sporită cutiilor metalice pentru conserve.

Comerțul mondial cu cărbune

DUPĂ evaluările companiilor carbonifere din R.F.G., consumul surselor primare de energie în lume va crește de la 8,3 miliarde tone (echivalent cărbune) în 1974 la 14,3 miliarde în 1985, iar volumul extracției mondiale de cărbune — de la 2,3 la 3,6 miliarde tone. Se apreciază că necesarul mondial de cărbune cocsificabil va înregistra pînă în 1985 un spor mediu anual de 2,5%, ajungînd la 640 mil. tone, iar necesarul de cărbune energetic de calitate superioară — un spor de circa 5% pe an.

Nevoile mondiale de import de cărbune în 1985 sînt estimate la cel mult 305 mil. tone; dintre țările capitaliste dezvoltate principalii importatori vor fi — în acel an — Japonia (100—115 mil. tone), Piața comună vest-europeană (50 mil. tone) și celelalte țări din Europa occidentală (20), iar cei mai de seamă exportatori — S.U.A. (50—130 mil. tone), Australia (50—70), Canada (25—30) etc.

Psihologia șomajului

„INFLUENȚA demoralizantă a unui șomaj prelungit“, așa se intitulează un raport publicat de Departamentul mîinii de lucru al Angliei. Bazat pe anchete detaliate în rîndul șomerilor, raportul pune un accent deosebit pe efectele psihologice ale șomajului de durată. La începutul acestui an, cînd în Anglia existau circa 1,2 milioane de șomeri, peste 850 000 dintre aceștia erau fără lucru de două luni, din care 400 000 de peste 6 luni, iar 182 000 de peste un an. Or, căutarea prelungită și fără succes a unui loc de muncă atrage după sine o succesiune de stări sufletești care, după autorii raportului, intervin în următoarea ordine: întîi, șocul provocat de pierderea mijloacelor de existență; apoi, o perioadă de optimism renăscut și însoțit de căutări active; urmează, atunci cînd aceste căutări se dovedesc infructuoase, un pesimism tot mai accentuat, anxietate și în cele din urmă un fatalism fără iluzii. Ceea ce agravează această evoluție psihologică, pe lîngă dificultățile materiale crescînde — subliniază studiul —, este faptul că, cu cît perioada de șomaj se prelungește, cu atît șansele de a găsi de lucru se reduc, candidatul apărîndu-le eventualilor patroni tot mai puțin „valabil“.

Cine sînt proprietarii?

DATELE privind răspîndirea acțiunilor de mică valoare în capitalismul contemporan au fost folosite de multe ori de propagandiștii occidentali pentru a acredita mituri ca acela al „bunăstării generale“ sau al „capitalismului popular“. Structura capitalului pe acțiuni este, însă, în felul ei și o oglindă a unor procese reale de mai mare adîncime care au loc în țările occidentale. Evoluția în decurs de ceva mai mult de un deceniu a componenței proprietarilor de acțiuni ordinare în Anglia (vezi graficul reprodus după **The Economist**) scoate în evidență îndeosebi creșterea ponderii acționarilor „instituționali“: societăți de investiții, fonduri de pensii etc., iar pe de altă parte scăderea simțitoare a ponderii acționarilor individuali. Datele cunoscute pentru alte țări confirmă că este vorba de o tendință generală de „socializare“ a capitalului fictiv în deceniile recente, proces care asigură oligarhiei financiare dominația și mai sigură în societățile pe acțiuni.

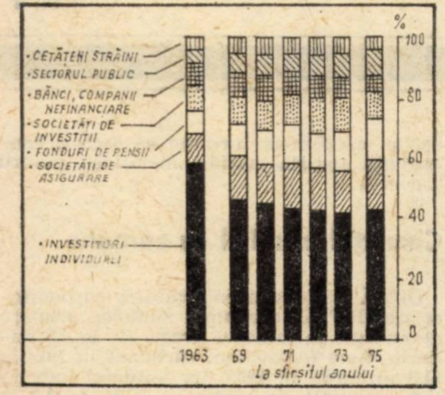

Cooperarea Ungaria — țările în curs de dezvoltare

RELAȚIILE economice ale Ungariei cu țările în curs de dezvoltare s-au dezvoltat rapid în ultimul deceniu, numărul acordurilor interguvernamentale de comerț sau de cooperare economică și tehnico-științifică crescînd de la ceva mai mult de 30 în 1965 la peste 110 în acest an. Schimburile de mărfuri cu acest grup de țări au crescut în ultimii ani în medie cu 12—13%, ponderea acestora în comerțul exterior al Ungariei ridicîndu-se la 7—8%.

Totodată, au avut loc modificări de structură în exporturile ungare către aceste țări, datorită faptului că în cursul ultimului cincinal exportul de mașini și utilaje a crescut într-un ritm mediu anual de 30%.

Importurile ungare din țările în curs de dezvoltare se compun — în proporție de trei pătrimi — din materii prime, piese detașate, produse agricole și alimentare.

În ceea ce privește cooperarea, domeniile potențiale ale ofertei ungare se referă — menționează **Revue hongroise** (nr. 8—9/1976) — la prospectarea și exploatarea zăcămintelor de materii prime minerale, la lucrările de cercetări și amenajări hidrotehnice în agricultură, la dezvoltarea infrastructurii în transporturi și telecomunicații, la industria aluminiului, a medicamentelor, alimentară ș.a.

A doua tinerețe a tramvaiului

INTRODUCEREA pe scară largă a autobuzelor electrice sau funcționînd pe bază de gaze lichefiate se consideră în Franța de domeniul unui viitor mai îndepărtat. Problema echipării liniilor noi de metrou cu garnituri perfecționate, permițînd reducerea cu 30 la sută a costului exploatării, se află de asemenea în fază de studiu.

O adevărată revenire în forță înregistrează tramvaiul, considerat drept vehiculul cel mai bine adaptat pentru transportul în comun din orașe avînd 200—900 mii de locuitori și pe artere de circulație cu un trafic de 1 500—12 000 călători pe oră. Ținînd seama de aceasta, administrațiile unor orașe ca Bordeaux, Rouen, Strasbourg sau Toulouse intenționează să construiască cîte o linie modernă de tramvai.

În lumina tendințelor și opțiunilor similare, înregistrate și în alte țări dezvoltate, presa occidentală publică tot mai frecvent opinii asupra iminenței celei de a doua tinerețe a tramvaiului.

Australia — continent minier

ÎN ULTIMII ANI, continentul australian se transformă tot mai mult în una din principalele zone producătoare de minereuri din lumea nesocialistă. Cu toate că Japonia continuă deocamdată să fie beneficiarul extern cel mai important al industriei extractive a Australiei, diferite țări europene manifestă un interes crescînd față de produsele ei. În prezent, Australia se află pe locul 1 în lumea nesocialistă la volumul extracției de bauxită și minereu de fier, pe locul 2 la plumb, pe locul 3 la zinc și nichel, pe locul 5 la argint, pe locul 6 la cupru. Procentul de prelucrare, în diverse grade, a produselor mineritului este în creștere și a atins 60% la bauxită, 80% la cupru, 93% la plumb, 70% la nichel. Se contează pe descoperirea unor noi și vaste zăcăminte de minereuri în anii următori, înainte de toate la minereuri de fier (actualmente zăcămintele sînt evaluate la 20 mlrd. tone). De asemenea, Australia ar putea să ocupe peste cîtva timp locul 2, după S.U.A., în lumea nesocialistă în ce privește exportul de cărbune.

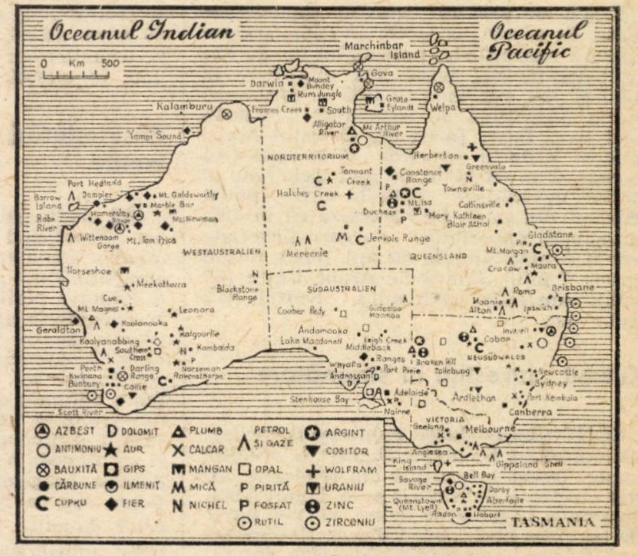
Oceanul Indian
Oceanul Pacific
0 Km 500
Marchinbar Island
Gova
Darwin
Mount Bundey
Kalamburu
Weipa
NORDTERRITORIUM
QUEENSLAND
WESTAUSTRALIEN
SÜDAUSTRALIEN
Geraldton
Kwinana
Perth
Bunbury
Collie
Scott River
Kalgoorlie
Kambalda
Leonora
Norseman
Ravensthorpe
Coober Pedy
Andamooka
Lake Macdonell
Leigh Creek
Middleback Ranges
Whyalla
Port Pirie
Adelaide
Stenhouse Bay
Nairne
Brisbane
Sydney
Canberra
Melbourne
King Island
Savage River
TASMANIA
AZBEST
ANTIMONIU
BAUXITĂ
CĂRBUNE
CUPRU
DOLOMIT
AUR
GIPS
ILMENIT
FIER
PLUMB
CALCAR
MANGAN
MICĂ
NICHEL
PETROL ȘI GAZE
OPAL
PIRITĂ
FOSFAT
RUTIL
ARGINT
COSITOR
WOLFRAM
URANIU
ZINC
ZIRCONIU

GLOSAR

Concernul

PROLIFERAREA și dezvoltarea societăților transnaționale (denumite și societăți multinaționale) constituie un fenomen legat de specificul capitalismului contemporan. Acest fenomen care îngrijorează astăzi multe țări — activitatea societăților transnaționale afectînd independența și suveranitatea lor —, a atras între altele atenția asupra formei organizatorice a unor asemenea giganți economici. Ea le dă posibilitatea să activeze pe mari teritorii, încercînd să nu țină seama de existența granițelor dintre țări.

Principala formă de organizare a societăților transnaționale o constituie concernul (termen derivat din latinul **concernere** — a întruni, a pune laolaltă). Există două tipuri de concern : în primul, o întreprindere dominantă preia conducerea mai multor întreprinderi pe care și le subordonează ; în al doilea, mai multe întreprinderi se asociază sub o singură conducere, însă rămîn autonome din punct de vedere juridic, deci fără a se crea o relație de subordonare a uneia față de alta.

Se mai face distincția între concernul orizontal și cel vertical. Primul este constituit din întreprinderi a căror producție se află în același stadiu de prelucrare (de exemplu un concern care asociază mai multe filaturi), iar al doilea este constituit din întreprinderi care extrag și prelucrează materia primă pînă la produsul finit (de exemplu, un concern care reunește întreprinderi de extracție și rafinare a petrolului).

Apariția societăților transnaționale a dus la încă o distincție și anume între concernele monocentrice și cele policentrice.

În cazul concernului monocentric, o mare întreprinderi avînd sediul într-o țară își lărgește activitea peste graniță prin participații și crearea de întreprinderi — fiice în străinătate. În acest caz, activitatea se desfășoară sub conducerea, controlul, finanțarea și gestiunea întreprinderii-mamă, care este supusă legilor țării în care își are sediul central.

Dimpotrivă, în cazul concernului policentric — iar societățile transnaționale sînt concerne policentrice —, întreprinderile componente au o libertate mai mare de acțiune, fără însă să ignoreze vreun moment că fac parte dintr-un întreg, că au sarcina să colaboreze cu celelalte întreprinderi ale concernului, să se sprijine reciproc din punct de vedere financiar, să țină seama de interesele întreprinderii-mamă. Ca principiu fiecare întreprindere componentă se conduce după legile țării în care activează și, în general, are în conducere și persoane care dețin cetățenia acestei țări.

Concernul este o formă organizatorică a monopolului. În consecință, criticile care i se aduc sînt valabile pentru orice formă monopolistă de organizare a activității economice în condițiile capitalismului : îngrădirea liberei concurențe, dominarea pieței, impunerea unor prețuri care să asigure profituri ridicate de monopol. În plus, societățile transnaționale prezintă pericolul ambiguității, dacă nu chiar al duplicității : întreprinderea componentă a unui concern și care acționează într-o anumită țară apare ca o întreprindere din acea țară, deși sub acest paravan se acționează pentru interese cosmopolite și îndeosebi pentru interesele întreprinderii-mamă aflate în altă țară și de care ascultă. Această ambiguitate creează mari avantaje pentru concern, care poate opera pe deasupra granițelor, și mari dezavantaje pentru țările în care întreprinderile lui componente funcționează.

C. K.

Alianța cooperatistă internațională

Ioan Alexandru, Ploiești — În legătură cu Alianța cooperatistă internațională, (A.C.I.), vă sugerăm consultarea lucrării lui Gh. Fețeanu, „Probleme actuale ale mișcării cooperatiste contemporane“. Potrivit datelor prezentate în lucrarea respectivă, în structura cooperativelor asociate în cadrul A.C.I., predomină cooperativele de credit (47,6%) urmate de cele de producție agricolă (22,4%), meșteșugărești (11,4%), de consum (9,2%), de construcții de locuințe etc.

În țara noastră, Uniunea Centrală a Cooperativelor de Consum, Uniunea Centrală a Cooperativelor Meșteșugărești și Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție sprijină consecvent activitatea desfășurată de A.C.I. pentru lărgirea și întărirea continuă a mișcării cooperatiste. Dealtfel, mișcarea cooperatistă din România se numără printre puținele organizații din lume care, în urmă cu peste trei sferturi de veac, în 1895, au participat la lucrările congresului de constituire a A.C.I. și s-au încadrat printre membrii săi.

Bogățiile Namibiei

Liviu Statache, Tecuci — Avînd o suprafață de 824 292 km² (adică o dată și jumătate mai mare decît cea a Franței, de pildă) și circa 670 000 locuitori, din care 85% negri bantu, Namibia — teritoriu situat în sud-vestul Africii și deținut în prezent în mod ilegal de Republica Africa de Sud — ascunde în subsolul său importante zăcăminte de diamante (1,6 milioane carate extrase într-un singur an), cupru, uraniu, tungsten, vanadiu, cadmiu, litiu și altele. Aceste zăcăminte sînt exploatate de cîteva mari societăți sud-africane, canadiene, americane, engleze și franceze.

Moneda Noii Zeelande

Traian Romulus, Hunedoara — 1) Fosta colonie britanică Noua Zeelandă a instituit, în anul obținerii statutului de dominion (1907), moneda sa națională denumită lira neo-zeelandeză. Cursul paritar inițial al noii monede a fost de 100 lire neo-zeelandeze = 100 lire sterline. Lira neo-zeelandeză s-a situat din primul moment în „zona lirei sterline“.

În cadrul măsurilor de trecere la sistemul zecimal, la 10 iulie 1967 lira neo-zeelandeză a fost înlocuită cu o nouă monedă. numită dolar neo-zeelandez și avînd cursul oficial inițial de 2,0137 dolari neo-zeelandezi = 1 liră sterlină. Și sub noua sa denumire moneda neo-zeelandeză a rămas legată, într-o primă etapă, de lira sterlină, a cărei devalorizare din noiembrie 1967 a urmat-o la scurt timp.

La 23 decembrie 1971, anunțînd noul curs oficial de 1 dolar neo-zeelandez = 1,1952 dolari S.U.A., autoritățile neo-zeelandeze au marcat ruperea legăturii dintre moneda națională și lira sterlină. Din iulie 1973 dolarul neo-zeelandez fluctuează liber față de dolarul S.U.A. La 22 octombrie 1976 cursul său se situa în jurul nivelului de 1,033 dolari S.U.A. pentru un dolar neo-zeelandez.

2) Pentru răspunsul la cealaltă întrebare, urmăriți în viitor rubrica noastră „Întrebări — răspunsuri“.

Licitații

Sorin Șerbănescu, București — Fondurile obținute de pe urma primelor trei licitații cu aur, în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, organizate pînă acum de F.M.I. însumează circa 180 milioane dolari S.U.A. Din această sumă 54 milioane au fost realizați la licitația din 15 septembrie a.c., cînd prețul mediu al unciei de aur fin a fost de 109,40 dolari (față de 126 dolari la prima licitație — vezi graficul — și 122 dolari la cea de a doua). În total, pentru epuizarea vînzării prevăzute a celor 12,5 milioane uncii vor fi organizate de F.M.I. încă 13 licitații, pînă în iunie 1978.

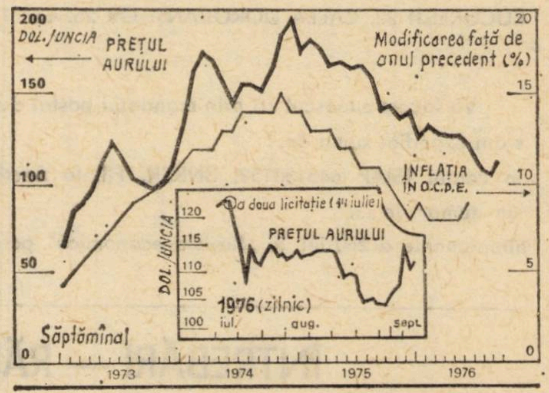

(după THE ECONOMIST)

Graficul sugerează de asemenea existența unei legături între evoluția prețului aurului și cea a ratei inflației în principalele țări capitaliste dezvoltate.

Studierea viitorului

Raluca Dumitriu, Sinaia — Despre reuniunea specială a Clubului de la Roma, desfășurată săptămîna aceasta la Alger, consacrată problemelor restructurării actualei ordini economice internaționale, presa cotidiană a relatat aspectele care vă interesau. Reuniunea face parte dintr-o serie de manifestări organizate de diferite organisme științifice pe linia studierii viitorului și a dezvoltării. Astfel, după cea de a **V-a Conferință mondială pentru studierea viitorului,** desfășurată la Dubrovnik în această primăvară, în iulie a avut loc la Madrid o reuniune specială a Clubului de la Roma consacrată **„alternativelor omenirii“**, organizată în colaborare cu Institutul național de prospectivă și Consiliul superior al cercetării științifice din Spania, iar în septembrie s-a desfășurat la Viena un simpozion cu tema **„Cooperarea europeană și lumea a treia“**, organizat de Institutul internațional al păcii din Viena și Institutul de economie mondială al Academiei Ungare de Științe din Budapesta. Desfășurată la Reykjavik, în Islanda, cea de a doua Conferință internațională asupra viitorului mediului înconjurător a avut tema **„Creștere fără ecodezastre“**, în condițiile urmăririi obiectivului de a se reduce decalajele între țările dezvoltate și în curs de dezvoltare ale lumii.

Tot în septembrie a avut loc la Laxenburg, în Austria, cel de-al IV-lea simpozion privind **modelarea globală**, organizat de Institutul internațional pentru analiza sistemelor aplicate cu sediul în această localitate, iar în Berlinul occidental, sub egida Centrului din Berlin pentru cercetarea viitorului, s-a desfășurat un seminar asupra **viitorului energiei — tendințe și alternative.**

În sfîrșit, duminică 31 octombrie începe în Olanda, sub auspiciile Federației mondiale pentru studierea viitorului, un seminar („atelier“) organizat de Universitatea din Utrecht consacrat celor mai recente **modele mondiale și consecințelor lor posibile asupra țărilor dezvoltate.** Printre vorbitori se numără Johan Galtung. („Un nou model mondial“), Carlos Mallmann („Modelul mondial Bariloche“), G. Adler Karlsson („Noi moduri de viață în țările dezvoltate“), Sven Tägil („Rolul țărilor mici în societatea mondială“) și alții.

Pentru a vă asigura primirea cu regularitate a

„REVISTEI ECONOMICE" REÎNNOIȚI-VĂ ABONAMENTUL PENTRU ANUL 1977!

(adresa completă a abonatului)

CĂTRE

„REVISTA ECONOMICĂ"

BUCUREȘTI 22, CALEA DOROBANȚILOR 25, cod 71131

Vă facem cunoscut că prin mandatul poștal din ziua de...

v-am expediat suma de...

în contul ISIAP 645130152, BNRSR, Filiala Sector 1, București, reprezentind...

un număr de.....

abonamente a 260 lei, la „Revista economică" pe anul 1977.

(semnătura abonatului)

ÎNTREBĂRI — RĂSPUNSURI

ION HUȚANU, Botoșani — Majorarea retribuției cu procentul aprobat se calculează, în fiecare lună, în raport cu retribuția tarifară realizată în luna respectivă. În ce privește desfacerea contractului de muncă al unui pensionar de invaliditate de gradul III, vă arătăm că unitatea are dreptul să-i desfacă contractul dacă acesta a încălcat, în mod repetat, obligațiile de serviciu. Celui care refuză reîncadrarea i se poate aplica art. 130 lit. i din Codul Muncii.

VALENTIN NEDELCU, Cluj-Napoca — La pct. 1 din anexa 2 la Legea nr. 12/1971 se prevede expres că „funcțiile pentru care se cer studii de o anumită specialitate, vor putea fi ocupate și de cadrele care au studii la nivelul celor prevăzute în anexa la lege, dar într-o specialitate înrudită". Lista specialităților înrudite se stabilește, în cazul dv., de organul central (ministerul căruia îi e subordonată întreprinderea pe care o conduceți). Dacă centrala v-a transmis Ordinul nr. 33 201/1972, aprobat de conducerea ministerului, sînteți îndreptățit să fiți încadrat la clasa de retribuire prevăzută pentru funcția de director, cu studii superioare, fără nici o diminuare a retribuției pentru neîndeplinirea condițiilor de studii. Diferența de retribuire vi se cuvine retroactiv, potrivit prevederilor art. 176 alin. (2) din Codul Muncii.

ÎNTREPRINDEREA DE MATERIALE DE CONSTRUCȚII, Iași — În perioada detașării, personalul, căruia i s-a menținut retribuția tarifară lunară de încadrare avută anterior, beneficiază, în continuare, de prevederile art. 7 din Decretul nr. 170/1974, avînd dreptul la alocația de stat pentru copii în cuantumul primit anterior majorării cu caracter general a retribuției. Dacă, în perioada detașării, personalul a fost încadrat cu o retribuție tarifară mai mare, alocația i se acordă în raport cu norma retribuției. Aceeași soluție se aplică și în cazul transferării. În situația prezentată, contractul de muncă fiind desfăcut de la 1 mai 1975, nu există nici o posibilitate să se plătească retroactiv drepturile la alocație, precum și indemnizațiile de asigurări sociale.

NECULAE APOSTOL, Piatra Neamț — Ca urmare a trecerii pe funcția de tehnician principal, retribuirea dv. maximă în această funcție nu poate depăși retribuirea corespunzătoare ultimei gradații pentru funcția ocupată. Întrucît nici Legea nr. 57/1974 și nici HCM nr. 65/1975 nu prevede o derogare de la dispozițiile legale, în ce privește acordarea dreptului de alocație pentru cei care au fost trecuți din funcția de maistru în aceea de tehnician, de la data aplicării legii — 1 februarie 1965 — dreptul la alocație urmează să vi se acorde în raport cu retribuția tarifară lunară de încadrare ce vi s-a stabilit.

NADIA TEODORU, București — Perioadele de concediu de maternitate, de concediu medical pentru îngrijirea copilului bolnav, cu o durată de cel mult trei luni în cursul unui an, cît și perioada de concediu fără plată de pînă la 30 de zile într-un an calendaristic, se iau în considerare ca vechime în muncă, potrivit art. 29 din HCM nr. 252/1967. Nici o dispoziție legală, atît în Legea nr. 12/1971, cît și în Legea nr. 57/1974, nu prevede o restricție în ce privește vechimea în primul și al doilea an de activitate a absolvenților învățămîntului superior, astfel că și în acest caz se aplică reglementarea cu caracter general menționată. Pînă la 1 februarie 1975, data aplicării Legii nr. 57/1974, exista o dispoziție în acest sens, care a fost abrogată odată cu intrarea în vigoare a legii.

IOAN CRISTEA, Sălaj — Perioada satisfacerii obligațiilor militare se consideră, după 1 martie 1973, data intrării în vigoare a noului Cod al Muncii, ca vechime neîntreruptă în aceeași unitate și în muncă. La acordarea concediului anual de odihnă, personalul, care a satisfăcut obligațiile militare, se consideră că are, deci, vechime neîntreruptă în muncă și beneficiază la fel cu restul personalului, de dreptul la concediu. În ce privește durata concediului, acesta se stabilește proporțional cu lunile lucrate pînă la sfîrșitul anului calendaristic, excluzîndu-se perioada de satisfacere a obligațiilor militare, cînd contractul de muncă este suspendat în efectele lui.

VICTOR NEGULESCU, București — Aveți dreptul la compensarea în bani a concediului de odihnă corespunzător lunilor lucrate pînă la demisie. (art. 19 din Legea nr. 26/1967).

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 43 din 29 octombrie 1976

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Recolta '76. Moment de analiză și bilanț **(Teodor Chețan)** 2
- Plan • angajamente. Utilizarea intensivă a capacităților de producție : realizări și cerințe **(ing. Constantin Răchitan)** 3
- O verigă de bază a eficienței – proiectarea. Soluții constructive, raționale pentru reducerea costului investițiilor **(L. Țăranu)**. Rolul analizei economice în realizarea noilor obiective **(A. Zelinschi)** 4
- Mecanismul economic. Funcționalitate. Eficiență. Corelarea indicatorilor economici cu cei financiari **(Ilie Mihoreanu)** 7
- Societatea mixtă „Reșița-Renk S.A." **(Ioan Georgescu)** 9
- Dezvoltarea economiei județului în cadrul dezvoltării economiei naționale **(Dumitru Gheorghișan)** 10

CONDUCERE • ORGANIZARE

- „R.E." militează pentru generalizarea analizei valorii. O viziune micro și macroeconomică și cîteva propuneri **(Ionel Dumbravă)**. Necesitate și obligativitate **(Petre Alexe)** 12

CONSULTAȚII

- În sprijinul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid. Conducerea și organizarea științifică a societății socialiste **(prof. dr. Sergiu Tamaș)** 14

TEORII • IDEI

- Elemente de teoria și practica negocierilor comerciale **(drd. Ioana Erdos Dumitrescu)** 17
- Om-tehnică-mediu. Ecologia și mecanismul economiei socialiste (I) **(dr. Aurel Iancu)** 18
- Convorbiri economice cu **Gerard F. Bauer**. „Ne îndreptăm în mod cert către o nouă ordine economică mondială" **(Dinu Dragomirescu)** 21
- Școli-curente-economiști. Ideea unui „coș" de mărfuri în problematica reformei sistemului monetar internațional **(dr. Dorel Oprescu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

- Obiective și căi de înfăptuire a unei noi ordini economice și politice internaționale (II) **(dr. Maria D. Popescu)** 24
- Realizări și perspective în economia R.P. Albania **(N. Popov)** 26
- Tendințe-conjuncturi 27
- Statistică internațională. Tendințe ale balanței comerciale externe 29
- Mondorama 30
- Curier 31

Coperta I-a : Bogdan Stroescu

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25, București 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69 Cod poștal 71 131

Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București
Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

1977 JAN 13

adas
ADMINISTRAŢIA ASIGURĂRILOR DE STAT

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAŢĂ ŞI VARIANTELE ACESTEIA

Printre numeroasele forme de asigurări facultative puse la dispoziţia cetăţenilor de către ADAS este şi „asigurarea mixtă de viaţă".

Această asigurare constituie un sprijin bănesc pentru cel care contractează asigurarea, în cazul pierderii sau reducerii capacităţii sale de muncă în urma unui accident, sau pentru familia sa, în cazul decesului din orice cauză al asiguratului. Totodată, o astfel de asigurare dă posibilitatea asiguratului să economisească în mod planificat o anumită sumă de bani pe care o va primi la expirarea duratei asigurării.

În scopul de a răspunde unor cerinţe ale populaţiei, asigurarea mixtă de viaţă se practică şi în alte trei variante, realizate prin extinderea protecţiei asupra unui număr mai mare de persoane, prin majorarea cuantumului sumei asigurate în cazul survenirii unor anumite categorii de evenimente asigurate, ori prin prelungirea în timp a prestaţiilor ADAS.

Astfel, dacă o persoană doreşte ca întreaga sa familie să fie asigurată, poate să realizeze acest lucru, contractînd „asigurarea familială mixtă de viaţă", **în care pot fi cuprinşi toţi membrii familiei în vîrstă de la 5 la 60 de ani, oricare dintre aceştia putînd încasa suma asigurată, în funcţie de evenimentul asigurat întîmplat.**

Dacă o persoană este interesată ca în cazul în care ar suferi un accident să fie asigurată pentru o sumă mai mare, aceasta are posibilitatea să contracteze „asigurarea mixtă de viaţă şi suplimentară de accidente", **în condiţiile căreia, pentru urmările accidentelor (invaliditate permanentă sau deces) ADAS plăteşte de 6 ori suma înscrisă în poliţă.**

De asemenea, dacă o persoană doreşte să garanteze urmaşilor săi primirea eşalonată a unor sume de bani, în cazul în care ar deceda din orice cauză, aceasta poate contracta „asigurarea mixtă de viaţă cu pensie pentru urmaşi", **în baza căreia beneficiarii stabiliţi în poliţă primesc : jumătate din suma prevăzută în poliţă, la decesul asiguratului ; o pensie anuală de 10% din suma asigurată, pînă la expirarea asigurării ; a doua jumătate a sumei asigurate, la termenul de expirare a asigurării.**

Asigurarea mixtă de viaţă şi variantele acesteia prezintă o serie de avantaje, dintre care enumerăm:

- **Sînt accesibile tuturor persoanelor avînd vîrsta de la 16 pînă la 60 de ani.**
- **Se pot contracta pe termene de la 5 la 20 de ani.**
- **Primele de asigurare sînt convenabile, diferenţiate în funcţie de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata poliţei de asigurare şi de suma asigurată şi pot fi achitate şi în rate.**
- **La expirarea asigurărilor la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliţă, ADAS plăteşte majorată cu 10% suma pentru care s-a contractat asigurarea.**
- **Asigurările participă la tragerile de amortizare lunare şi speciale, acordîndu-se pentru fiecare combinaţie de litere ieşită la tragere cîte 1 000 de lei.**
- **Dacă asiguratul a suferit un accident — chiar în prima zi după intrarea în vigoare a asigurării — de pe urma căruia s-a stabilit o invaliditate permanentă (fie imediat, fie în decurs de 1 an de la accident), primeşte de la ADAS întreaga sumă asigurată înscrisă în poliţă, dacă invaliditatea este totală, sau o parte corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, majorată cu 25%, dacă invaliditatea este parţială. Prin încasarea acestor sume, asigurarea nu încetează, ci rămîne mai departe în vigoare pentru întreaga sumă înscrisă în poliţă şi pentru toate drepturile ce decurg din aceasta, plăţile ulterioare făcîndu-se de ADAS independent de cele efectuate pentru invaliditate permanentă.**
- **În cazul în care în urma unui accident s-a stabilit un grad de invaliditate permanentă mai mare de 50%, asiguratul este scutit să mai plătească prime de asigurare, pînă la expirarea duratei poliţei, beneficiind însă de toate drepturile.**
- **Asiguratul are posibilitatea de a modifica, pe parcursul duratei asigurării, datele prevăzute în poliţă referitoare la beneficiarul asigurării, mărimea sumei asigurate, durata asigurării şi a plăţii primelor, precum şi de a transforma asigurarea prin trecerea de la o formă de asigurare la alta.**
- **Asigurarea se poate repune în vigoare prin plata dintr-o dată sau în rate a primelor de asigurare rămase neachitate, ori prin prelungirea termenului de expirare a asigurării şi a duratei plăţii primelor, în situaţia în care, din diferite motive, plata primelor a fost întreruptă timp de pînă la 3 ani.**
- **În situaţia în care primele de asigurare se achită anticipat, se acordă o reducere de 4%, începînd cu cel de al doilea an pentru care s-au plătit primele respective.**

Pentru a beneficia neîntrerupt de toate foloasele ce le oferă asigurările mixte de viaţă, este necesar ca ratele de primă să fie achitate la termenele stabilite.

Pentru a se asigura continuitatea plăţii primelor, se poate folosi forma de plată pe bază de „consimţămînt scris", **prin împuternicirea ce se dă de către asigurat lucrătorilor care efectuează plăţile de retribuţii de a achita Administraţiei Asigurărilor de Stat, din drepturile sale, primele, atît pentru asigurările în curs, cît şi pentru cele pe care le va încheia sau reînnoi.**

Condiţiile speciale ale asigurărilor de viaţă oferă, de asemenea, şi alte avantaje pentru asiguraţi. Pentru a afla toate amănuntele referitoare la avantajele ce se oferă, cît şi pentru contractarea de asigurări, vă recomandăm să vă adresaţi responsabililor cu munca ADAS din unităţile socialiste, agenţilor şi inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unităţi ADAS.

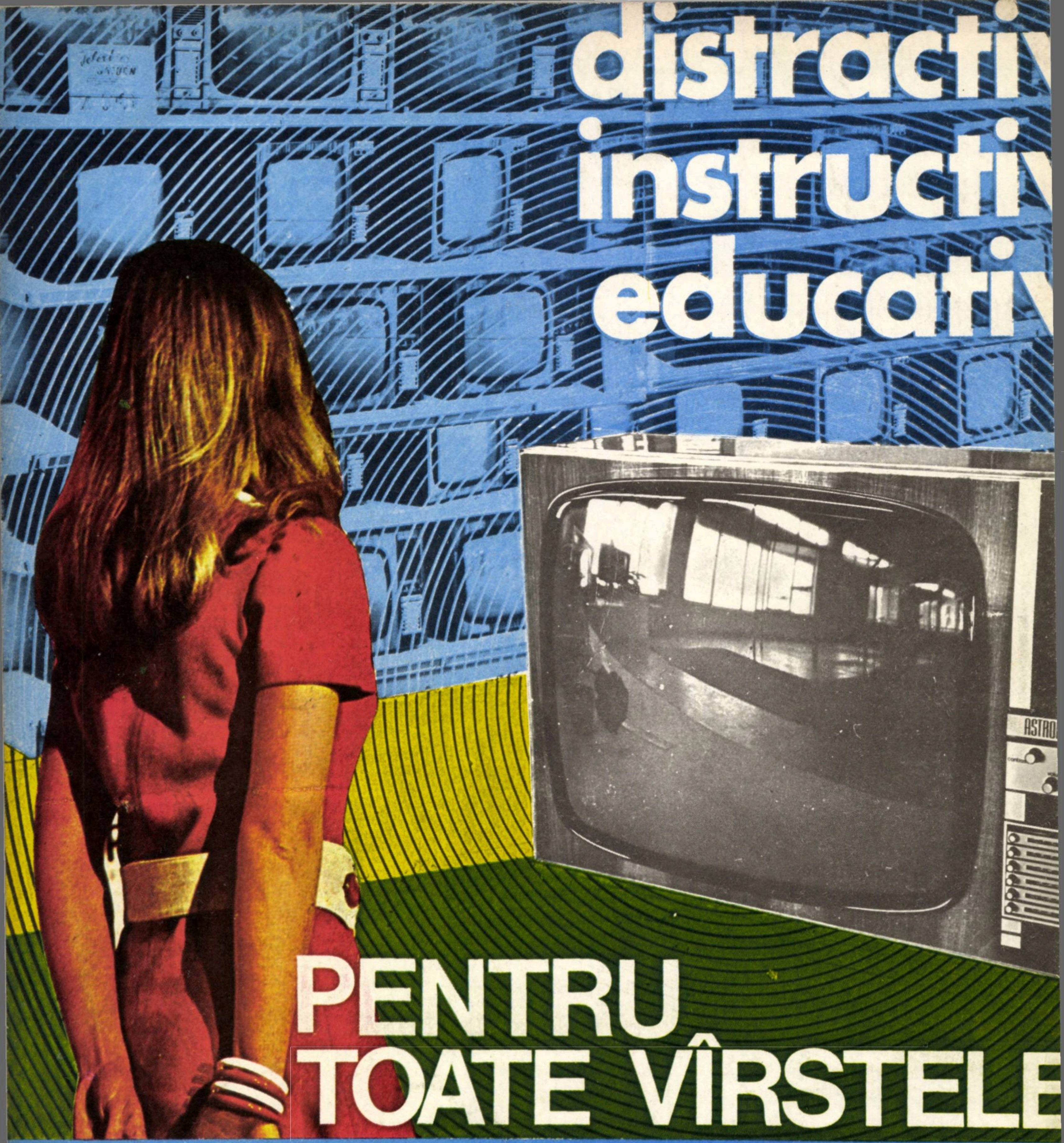

În ambianța plăcută și familiară a căminului dv. puteți fi martorul celor mai diverse evenimente ce se petrec în țară și în lume ; puteți fi spectator al celor mai diverse manifestări culturale, artistice și sportive ; puteți primi informații „de ultimă oră" legate de problemele economiei, tehnicii și științei contemporane ; puteți participa la dezbaterea unor aspecte de viață ce sînt supuse analizei opiniei publice.

Cum se poate realiza această performanță ? Nimic mai simplu : cu ajutorul celui mai modern mijloc de informare ce se află la îndemîna oricui – TELEVIZORUL !

În magazinele comerțului de stat există un bogat sortiment de televizoare realizate după cele mai moderne scheme tehnice. Receptoare multicanal ce pot reda o imagine clară, fidelă și un sunet de calitate.

Televizoarele se vînd și cu plata în 24 de rate lunare.

	SPORT	VENUS	VENUS și COMPLIMENT	OPERA	CLASIC	DIAMANT și OPERA	LUX
Prețul	2 870	2 870	3 050	3 500	3 530	3 550	3 960
Avansul minim	431	431	458	525	530	533	594
Rata lunară	105	105	110	125	125	126	140
Diagonala	31 cm	47 cm	50 cm	59 cm	59 cm	61 cm	65 cm

Lei 5

D646

Revista ECONOMICA

R HG

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

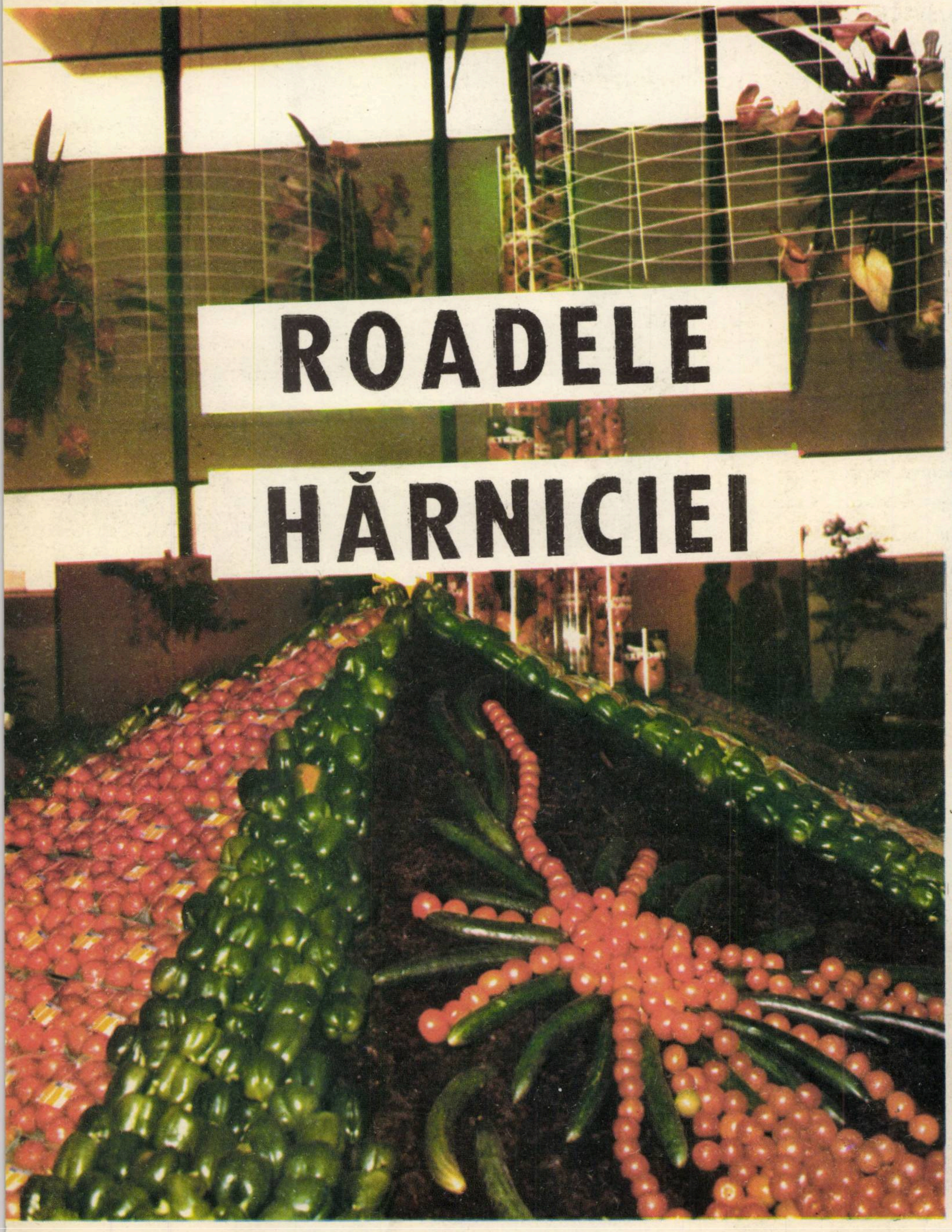

ROADELE HĂRNICIEI

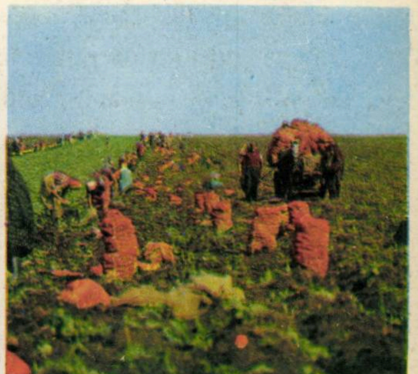

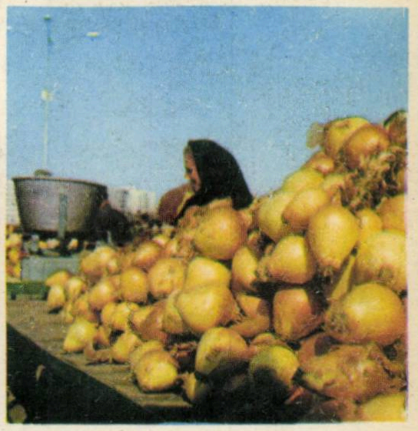

Numărul 44 ● vineri 5 noiembrie 1976

SĂRBĂTORIREA „ZILEI RECOLTEI"

Cu prilejul „Zilei recoltei", aflîndu-se în mijlocul oamenilor muncii din județul Olt, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a adresat un puternic și însuflețitor îndemn țărănimii, întregului popor, pentru dezvoltarea și modernizarea agriculturii, pentru sporirea roadelor pămîntului.

Exprimîndu-și încrederea nestrămutată în hărnicia și talentul poporului nostru, președintele României socialiste apreciază că: „Stă în puterea tuturor ca, pe baza generalizării rezultatelor bune, pe care le avem în toate zonele și în toate județele, să facem ca și în agricultură acest cincinal să devină cincinalul noii revoluții agricole, al revoluției în producția agricolă !".

În timpul vizitei de lucru la Caracal

Pe parcursul vizitei la expoziția agroalimentară

TRĂIASCĂ ALIANȚA DE NEZDRUNCINAT DINTRE CLASA MUNCITOARE ȘI ȚĂRĂNIMEA COOPERATISTĂ

În timpul marii adunări populare de la Slatina

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

Planul național unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1977

PERSPECTIVE NOI DE ÎNFLORIRE ȘI PROSPERITATE

ÎNCEPUTUL lunii noiembrie a acestui an marchează mai multe evenimente însemnate, cu semnificații deosebite pentru viața economico-socială a țării. Între acestea se înscrie votul acordat de către Marea Adunare Națională Legii pentru adoptarea planului național unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1977.

Elaborat în condițiile largului democratism al orînduirii noastre socialiste, rod al unor numeroase analize și confruntări de păreri și soluții pe toate treptele organizatorice, planul pe anul 1977 **înmănunchează armonios gîndirea creatoare a oamenilor muncii** din întreprinderi, alte unități economice, din institute de cercetări și proiectări, din învățămînt și sectorul culturii, din toate domeniile de activitate, de pe întreg cuprinsul patriei. Așa cum s-a apreciat în dezbaterile purtate în ultimele zile la ședința comună a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., a Biroului Permanent al Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale și a Guvernului, la ședința Camerei legislative a consiliilor populare, la plenara C.C. al P.C.R., și la Marea Adunare Națională prevederile de plan corespund pe deplin obiectivelor și sarcinilor stabilite de Congresul al XI-lea al partidului pentru sporirea avuției naționale și ridicarea continuă a bunăstării celor ce muncesc, asigură continuarea fermă a înfăptuirii Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Sarcinile de plan pe anul viitor se înscriu, în ansamblul lor, în ritmurile și proporțiile planului cincinal 1976—1980. Articularea nivelurilor anuale cu cele ale cincinalului s-a făcut ținînd seama de datele concrete ale realităților din economie, de situația punerii în funcțiune a unor obiective de investiții, de recolta agricolă din acest an, precum și de perspectiva desfacerii unor produse industriale. Soluțiile stabilite au în vedere mai buna utilizare a potențialului material și uman al țării identificarea și punerea în valoare a rezervelor din industrie, agricultură, transporturi, toate ramurile economiei. Ca urmare a acestui proces ce reflectă dimensionarea judicioasă a posibilităților de care dispunem prevederile de plan pentru 1977 asigură condiții pentru **realizarea unor niveluri mai mari decît cele prevăzute inițial în domenii importante**, ca cele ale producției industriale, exportului, desfacerilor de mărfuri, construcțiilor de locuințe, creîndu-se prin aceasta noi premise pentru îndeplinirea în bune condiții a programului de ridicare a nivelului de trai material și spiritual al poporului.

Ce trăsături caracteristice prezintă planul pe anul viitor ? Ca urmare a spiritului profund științific în care au fost jalonate direcțiile dezvoltării noastre în anul 1977 și a orientărilor fundamentale date nemijlocit, pe tot parcursul elaborării planului, de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** pentru creșterea gradului de utilizare a capacităților de producție, folosirea superioară a suprafețelor existente, modernizarea structurii producției și realizarea unui înalt grad de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, pentru adoptarea celor mai eficiente soluții constructive în realizarea investițiilor sporirea aportului cercetării științifice și a progresului tehnic la dezvoltarea țării, utilizarea mai judicioasă a fondurilor pentru import, realizarea unor producții sporite în agricultură, atributele fundamentale ale economiei românești, evidențiate îndeosebi după Congresul al XI-lea al partidului — **dinamismul, calitatea, echilibrul, eficiența, umanismul** — se regăsesc firesc, proiectate în noi dimensiuni, și în structura, direcțiile și sarcinile planului pe anul 1977.

Ritmurile dezvoltării și creșterii noastre economico-sociale pentru anul viitor sînt în continuare **susținute.** Aceasta relevă că dezvoltarea României este concepută într-o gîndire de largă perspectivă, în deplină concordanță cu cerințele și exigențele înlăturării decalajelor ce ne despart încă de țările dezvoltate economic, ale înfăptuirii reproducției lărgite în condițiile revoluției tehnico-șiințifice contemporane, în deplină concordanță cu cerințele înfloririi personalității umane în România Socialistă. Gîndite prin prisma accentuării procesului de modernizare a structurilor economiei, ca urmare a consolidării rolului conducător al industriei, al ramurilor industrializante, al continuării afirmării agriculturii ca ramură de bază a economiei naționale, aceste ritmuri asigură deopotrivă dinamismul dezvoltării și **accentuarea laturilor calitative** ale acesteia.

Analizînd prevederile planului, acesta ne apare limpede conceput în spiritul cincinalului revoluției tehnico-științifice. Fundamentarea sarcinilor are la bază promovarea progresului tehnic și a tehnologiilor perfecționate în toate ramurile, creșterea contribuției științifice și tehnice proprii la soluționarea unor probleme esențiale ale dezvoltării, legarea strînsă a cercetării de nevoile concrete ale producției, transpunerea operativă în practică a rezultatelor.

Un **important program de investiții,** destinat cu prioritate industriei și producției materiale, creșterii industrial-sociale a unor județe mai puțin dezvoltate în trecut, susține ritmurile ridicate de creștere. Înfăptuirea sa va consemna intrarea în funcțiune, pe întreg teritoriul țării, a unor noi și însemnate capacități de producție, edificii social-culturale, obiective de mare însemnătate pentru progresul multilateral al țării. Dezvoltarea economiei românești în anul viitor este fundamentată însă nu numai de programul de investiții, ci și de **utilizarea mai bună a resurselor și potențialului existent,** de creșterea eficienței economice, și această orientare contribuind în proporție însemnată la echilibrarea cerințelor dezvoltării cu posibilitățile pe care economia le poate oferi. În acest cadru se înscriu prevederile de realizare a sporurilor de producție în mare măsură prin creșterea productivității muncii, de îmbunătățire a indicilor de utilizare a capacităților, a celor de valorificare a resurselor materiale pornind de la modificările de structură ale industriei, reducerea motivată a normelor de consum de energie și combustibil de materii prime și materiale — la metal, lemn, ciment, ș.a. — utilizarea în mai mare măsură a deșeurilor și înlocuitorilor, folosirea în proporție sporită a resurselor energetice secundare.

Înscrisă în contextul politicii economice a partidului nostru, de promovare a unei largi colaborări cu toate statele lumii, de creare a unui climat favorabil pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale, activitatea de comerț exterior a României din anul viitor este caracterizată de **intensificarea participării țării noastre la diviziunea internațională a muncii, la cooperarea economică și tehnico-științifică pe plan mondial** — pe baza diversificării, înnoirii și modernizării continue a produselor destinate exportului, a realizărilor din economie.

Un venit național ridicat, ca urmare a dezvoltării, îndeosebi calitative, a economiei, rațional structurat pentru dezvoltare și consum va permite accentuarea caracterului social, uman al dezvoltării noastre, creșterea veniturilor și consumului populației, dezvoltarea învățămîntului, culturii și ocrotirii sănătății, creșterea susținută a construcțiilor de locuințe. Corespunzător sarcinilor trasate de partid și programelor special întocmite prin plan se acordă o atenție deosebită creării celor mai bune condiții pentru aprovizionarea populației cu mărfuri, dezvoltarea și diversificarea serviciilor.

Judicios întocmit și echilibrat din punct de vedere material, financiar și valutar — sarcinile valorice sînt, practic, pe deplin concretizate material, în produse — exprimînd particularități de etapă care asigură cadrul optim de acțiune la nivel micro- și macro-economic, armonizat cu tendințele prezente și de perspectivă ale dezvoltării pe plan mondial, planul pe anul viitor oferă imaginea unei evoluții înfloritoare a economiei românești, mijloacele și măsurile de acțiune în acest scop. Investite din vreme cu putere de lege, **prevederile se impun operativ defalcate și cunoscute în detaliu pe toate treptele corespunzătoare,** pînă la fiecare loc de muncă. Se creează astfel condiții pentru ca, în paralel cu **intensificarea eforturilor pentru buna îndeplinire și depășire a sarcinilor pentru acest an,** chezășia realizărilor viitoare, unitățile să desăvîrșească **pregătirea temeinică a producției și investițiilor anului 1977** — contractarea producției, elaborarea documentațiilor și aprobarea indicatorilor tehnico-economici pentru obiectivele de investiții ale anului viitor, contractarea utilajelor și livrarea lor în concordanță cu graficele de eșalonare a execuției lucrărilor pe șantiere. Prin acestea se asigură cadrul necesar pentru înfăptuirea exemplară a nivelelor înscrise în planul anului ce vine, nou și important pas pe drumul prosperității economice și sociale a țării.

Dan POPESCU

CREȘTEREA CONTRIBUȚIEI CERCETĂRII ȘI PROIECTĂRII LA ACCELERAREA PROGRESULUI ECONOMIC

Octavian GROZA
prim-vicepreședinte al C.N.Ș.T.

ASTĂZI este binecunoscut faptul că actualul cincinal a fost caracterizat ca cincinalul afirmării depline a revoluției tehnico-științifice în țara noastră. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în Raportul prezentat la Congresul al XI-lea al partidului, sublinia : **„Ținînd seama de progresul tot mai rapid al științei și tehnicii contemporane, este necesar ca cincinalul viitor să devină cincinalul revoluției tehnico-științifice, al afirmării largi a cuceririlor celor mai avansate ale cunoașterii în toate ramurile și sectoarele industriei românești“.** În acest context, conducerea partidului și guvernului a trecut, încă de la începutul primului an al cincinalului, la o serie de acțiuni concrete pentru mobilizarea integrală a tuturor lucrătorilor și activiștilor din domeniul cercetării științifice, dezvoltării și proiectării tehnologice, a tuturor oamenilor de știință și a cadrelor didactice din învățămîntul superior ; scopul acestor acțiuni este ca întreaga capacitate din domeniul cercetării științifice, dezvoltării tehnologiei și promovării progresului tehnic, de care dispune țara noastră, să fie pusă direct și în mod planificat în slujba rezolvării problemelor majore ale realizării încît mai bune condițiuni, cu o eficiență economică cît mai ridicată, a planului național unic de dezvoltare economică și socială a patriei noastre socialiste.

Dacă ne gîndim, pe de o parte, la înaltul ritm al creșterii producției industriale prevăzut pentru anul 1977 și pe întregul cincinal, iar, pe de altă parte, că parametrii tehnico-economici ai investițiilor și produselor din toate ramurile economiei noastre vor trebui să atingă niveluri mult superioare față de ultimul an al cincinalului precedent, să devină competitivi pe plan mondial și să se situeze la unele produse și unii indicatori la nivelul celor mai bune produse realizate în industriile și uzinele cele mai moderne existente azi în lume, începînd încă din anul 1977, că trebuie cît mai rapid lichidate unele rămîneri în urmă, ne dăm seama de enorma răspundere ce revine lucrătorilor din acest domeniu și specialiștilor din ramurile economiei, și în primul rînd activiștilor din Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, precum și factorilor de răspundere din toate ministerele.

Nu mai trebuie demonstrat, cred, că fără aportul sporit al lucrătorilor din domeniul cercetării științifice, dezvoltării și proiectării tehnologice, al proiectării investițiilor, al cadrelor din institutele de învățămînt superior, al sectoarelor de concepție din fiecare uzină, fabrică, șantier sau întreprindere nu se vor putea elabora soluții tehnice noi, moderne și nici produse cu parametri superiori ca principal instrument al realizării unui progres tehnic și economic real și rapid în toate sectoarele de activitate.

Care sînt principalele probleme și principalele activități și domenii sau ramuri în care trebuie realizat un progres rapid din punct de vedere tehnico-economic și al eficienței și pentru care trebuie folosită întreaga capacitate creatoare proprie pentru a da soluțiile tehnice și economice prin care să se realizeze acest progres ?

Răspunzînd la această întrebare, nu facem decît să repetăm indicațiile de o importanță cu totul aparte pentru dezvoltarea și progresul economiei noastre nu numai în actualul cincinal, dar și în viitorul mai îndepărtat, date de secretarul general al partidului cu ocazia numeroaselor întîlniri de lucru cu specialiștii din institutele centrale de cercetări, din academiile de științe, din uzine, fabrici, din marile combinate din București și din județe, cu lucrătorii din Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie. Deosebit de elocvente sînt în această privință indicațiile și orientările date cu ocazia consfătuirilor de lucru de la C.C. al P.C.R. cu specialiștii și cadrele de răspundere din domeniul investițiilor, cercetării științifice și proiectării tehnologice.

Analizarea cîtorva din problemele la care ne-am referit și în rezolvarea cărora cercetarea și dezvoltarea pot să-și mărească aportul este de natură să scoată în evidență rezervele importante existente.

a) ROMÂNIA nu este o țară bogată în minereuri sau zăcăminte de fier. Prin programele de cercetare și prospecțiuni geologice se prospectează și se inventariază cu cea mai mare atenție zăcămintele de minereuri de fier și se execută exploatarea lor rațională, planificată, pentru ca cerințele de fier ale economiei să fie satisfăcute în cît mai mare măsură din țară și cu metode de extracție și tehnologie de prelucrare cît mai eficiente. De aici rezultă **necesitatea de a gospodări judicios acest metal, de a-l utiliza cît mai rațional si de a preveni și lichida orice risipă**. Ramurii extractive, metalurgice și a construcțiilor de mașini, precum și institutelor centrale de cercetare din ramurile amintite le revine sarcina de mare răspundere de a traduce în viață, pe baze eficiente, programele întocmite în acest scop și integrate în planul unic de dezvoltare.

În prezent, **este necesar să se depună eforturi susținute pentru a se devansa termenele din programe și pentru a finaliza unele cercetări care încă mai trenează.** În același timp, **trebuie acționat pentru mărirea indicelui de folosire a metalului în industria noastră,** care este inferior celui realizat în alte țări. Va trebui ca încă în anul 1977 să fie recuperată această rămînere în urmă.

În acest scop **se impune ca institutele de cercetare și proiectare tehnologică din cadrul Ministerului Metalurgiei împreună cu combinatele siderurgice să revizuiască programele amintite mai sus și să stabilească măsurile pentru accelerarea realizării unor procedee tehnologice corespunzătoare, precum și pentru îmbunătățirea actualelor tehnologii, începînd cu producerea oțelului, lingoului și laminarea lui pînă la dimensionarea mai exactă a tăierii profilelor conform nevoilor industriei constructoare de mașini. In metalurgie trebuie obținute noi tehnologii și perfecționate cele actuale, în așa fel încît să se obțină un indice superior de utilizare a metalului în producția de țevi și alte profile.** La rîndul ei **industria construcțiilor de mașini trebuie să adopte măsuri pentru accelerarea perfecționării tehnologiilor începînd cu croirea și debitarea profilelor pînă la reproiectarea produselor, în primul rînd a acelora care înglobează mari cantități de metal,** cum sînt camioanele, tractoarele, excavatoarele, locomotivele, alte mijloace de transport. Aceste produse realizate de industria noastră sînt mai grele decît cele produse în alte țări. Specialiștii noștri trebuie să le obțină la greutăți competitive chiar începînd cu anul 1977 ; **este necesar să se continue acțiunea de revizuire și modernizare a produselor prin reproiectare tehnologică,** dar nu în detrimentul anduranței și fiabilității, ci consolidînd rezistența. Avem posibilități largi de a înlocui metalul cu mase plastice ; prin efortul comun al cercetării și proiectării tehnologice din ramura chimiei, a construcțiilor de mașini și a metalurgiei se poate obține reducerea greutății produselor folosind unele oțeluri sau aliaje. În mod similar se pun probleme și pentru utilajele din industria chimică și a cimentului unde, de asemenea, mai sînt cazuri de supradimensionări.

În legătură cu aceste aspecte se impune și **revizuirea sortimentelor de oțeluri și aliaje speciale.** Ar fi necesar să le producem pe acelea care pot înlocui repere și care asigură o economie de metal și să reducem din acele sortimente care nu au o aplicabilitate largă și eficiență substanțială, sînt cerute în cantități mici și se pot procura pe cale comercială ; după părerea noastră nu este rațional să se producă toate sorturile de oțeluri și aliaje speciale. În prezent, **este necesară resis-**

tematizarea tipizării în acest domeniu, paralel cu preocuparea pentru reducerea, în general, a consumului de oţeluri şi aliaje speciale, al căror preţ de cost este ridicat. Un exemplu în această direcţie îl poate constitui domeniul sculelor ; încă producem unelte cu mult oţel special. Este posibil de a mări părţile de suport şi de cadru din oţel comun şi a se reduce părţile foarte solicitate, care intră în contact direct cu obiectul asupra căruia acţionează şi care sînt confecţionate din oţel special.

b) O REDUCERE **simţitoare a consumului şi o îmbunătăţire a indicelui de utilizare a metalelor sînt necesare şi pentru neferoase :** cupru, aluminiu, nichel, zinc, plumb etc. Şi în acest domeniu institutele de cercetare de profil, împreună cu uzinele producătoare şi cu cele consumatoare vor trebui să revizuiască şi să completeze obiectivele, temele şi termenele din planul de cercetare ştiinţifică şi dezvoltare tehnologică şi să accelereze realizarea măsurilor prevăzute sau să adopte noi măsuri în vederea obţinerii unor tehnologii moderne care să asigure economii rapide, cum ar fi, de exemplu, **aplicarea pe scară mai largă şi perfecţionarea tratării laminatelor sau profilelor de oţel prin baie de cupru sau de aluminiu.**

c) PARALEL cu acţiunile de mărire a indicelui de utilizare a metalelor feroase şi neferoase, reducerii consumului şi prevenirii risipei acestora ne gîndim la **completarea programelor cu noi teme şi obiective care să urmărească crearea de noi materiale şi înlocuitori, noi aliaje, care să ducă la consum redus de metal.** În această acţiune trebuie reunite eforturile cercetătorilor din mai multe ramuri : chimie, metalurgie, materiale de construcţii de maşini ş.a. Va trebui să acţionăm mai ferm şi să stabilim mai clar perspectiva : de ce mase plastice dispunem, cum se poate extinde aplicarea acestora ca înlocuitori de metale şi materiale deficitare, în ce direcţii să dezvoltăm producţia de mase plastice şi ce calităţi ne propunem să aibă noile sortimente de mase plastice, în ce scop şi unde (la ce beneficiari) le-am putea aplica cu eficienţă ca înlocuitori.

d) REDUCEREA **consumurilor de combustibili şi de energie în producerea diverselor produse şi modificarea actualelor procedee tehnologice, stabilirea produselor noi necesare şi posibil de realizat constituie preocupări majore ale politicii economice a partidului şi statului nostru** de a căror rezolvare răspund, prin Consiliul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, institutele centrale şi institutele de cercetări de profil din ramuri, precum şi sectoarele de concepţie şi direcţiile tehnice din ministerele economice. În acest scop, sînt întocmite, de asemenea, programe integrate în planul unic de dezvoltare economică şi socială. Dar rezultatele obţinute pînă în prezent nu sînt pe măsura posibilităţilor şi necesităţilor. Această problemă capătă azi o importanţă deosebită şi pe plan mondial, dar mai ales pe plan naţional, avînd în vedere că nevoile de consum cresc în mod obiectiv necesar odată cu dezvoltarea impetuoasă a economiei şi vor continua să crească, în timp ce rezervele şi resursele naturale cresc într-un ritm incomparabil mai mic. Dacă ne comparăm cu industriile mai avansate, constatăm că consumul de energie (electrică sau termică) pe unitate fizică de produs, cu toate progresele înregistrate, este mai ridicat. Mai mult, sînt exemple cînd chiar la noi în ţară, pentru acelaşi produs, la unele uzine, consumul specific de energie e mai mare decît la alte uzine care aplică procedee tehnologice mai bune şi mai eficiente. Experienţele bune pe care le avem se generalizează relativ încet. În petrochimie, de exemplu, în extragerea tuturor fracţiilor utile din petrol şi a reducerii păcurii ce rezultă în final la strictul necesar mai trebuie realizate progrese faţă de posibilităţile tehnologice ce există pe plan mondial, şi care se mai pot elibera pe baza cercetării proprii. **Vor trebui introduse prevederi concrete care să asigure un progres mai rapid în folosirea mai eficientă a acestui valoros şi limitat combustibil.** În mod identic se pune şi problema economiei de cocs în siderurgie.

În întreaga gamă de probleme abordate este foarte important, după părerea noastră, de a ataca cu mai mult curaj cercetarea unor soluţii noi, diferite de cele cunoscute astăzi, avînd în atenţie şi tendinţele şi căile ce se profilează pe plan mondial. Rămînînd la soluţiile tehnice şi tehnologice actual practicate, este clar că nu putem realiza progresele necesare. De exemplu, dacă abordăm problema reducerii pierderilor tehnologice în reţele electrice prin actualele tehnici, sau a măririi randamentului de folosire a căldurii produse de flăcările existente în termocentrale, dacă nu elaborăm tehnologii noi, perfecţionate pentru recuperarea energiei ce se pierde atît prin flăcările din industria chimică şi siderurgică, a gazelor reziduale şi a căldurii, vom folosi prea timid posibilităţile pe care azi ni le oferă şi ni le poate oferi ştiinţa şi tehnologia.

e) VALORIFICAREA **superioară a materiilor prime, materialelor şi a substanţelor minerale utile este încă un domeniu caracteristic şi foarte important în care contribuţia activităţii de cercetare ştiinţifică şi dezvoltare tehnologică poate fi mai substanţială şi poate da rezultate în termene mai scurte decît pînă în prezent.** Mă voi limita la cîteva exemple luate din unele programe prioritare la care se lucrează de cîţiva ani. Soluţiile la care s-a ajuns sînt, în unele cazuri, insuficient de elocvente pentru a se putea trece la aplicarea lor pe scară industrială, sau, în altele prea costisitoare şi puţin eficiente. În acelaşi timp, sînt cazuri, poate chiar mai complexe şi dificile, cînd s-au găsit soluţii foarte bune, eficiente şi care se şi aplică.

Depinde de modul cum e organizată, de poziţiile de pe care este abordată, îndrumată şi controlată cercetarea şi proiectarea tehnologică. Deci sînt posibilităţi mai mari decît rezultatele obţinute pînă în prezent. O deficienţă este cred, aceea că nu s-au abordat cercetările cu forţe unite, adică a cadrelor din cercetare—proiectare tehnologică cu cele din uzine, în cadrul unor colective complexe, formate din specialişti din toate ramurile. De multe ori s-a căutat valorificarea substanţelor cu conţinut bogat (probleme în care se obţine succesul relativ simplu) în loc să ne concentrăm eforturile spre a rezolva tehnologiile de obţinere a substanţelor utile din zăcăminte din care dispunem în cantităţi mult mai mari. Or, experienţa pe plan mondial ne arată că tocmai aici se caută şi se pot obţine rezultate eficiente. Dacă analizăm problema folosirii cărbunilor inferiori sau a şisturilor bituminoase ajungem la concluzia că dacă ne oprim numai la faza arderilor în scopul obţinerii de energie electrică şi termică şi ducem procesul de valorificare numai pînă la extragerea substanţelor utile din „deşeurile“ rezultate (în acest caz cenuşile şi zgurile), evident eficienţa utilizării este scăzută şi preţul unicului produs, în cazul exemplificat energia, este mult mai ridicat. Mărginindu-ne la acest exemplu (s-ar mai putea da multe) ajungem totuşi la concluzia că **e necesar, cu forţele unite ale ramurilor, să reactualizăm întregul program de valorificare a zăcămintelor şi materiilor utile rezultate din activităţile industriale, în primul rînd a celor sărace în conţinut şi să acţionăm mai organizat pentru găsirea soluţiilor tehnologice corespunzătoare. Vor trebui constituite grupe mixte de geologi, mineri, cercetători din chimie, metalurgie ş.a. inclusiv din învăţămîntul superior.**

f) NEGLIJAREA perfecţionării unor produse considerate „fără importanţă“, dar care se consumă zilnic în număr şi cantităţi foarte mari, este o importantă sursă de risipă. Nu dezvoltăm problema, în acest material doar o amintim şi o subliniem. O serie de produse, de exemplu, din sticlă, porţelan, lemn ş.a. de uz casnic sau o serie de rechizite şcolare, de birou se produc cu o mare „mică“ risipă de material, manoperă, energie şi uneori de materiale importate. Ne mărginim doar a pune problema calculului efectului economic ce l-ar avea uşurarea unui singur obiect din acestea cu un singur gram, raportat la consumul unui an pe întreaga ţară.

Din indicaţia conducerii partidului şi guvernului, biroul executiv al Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie are în preocuparea sa permanentă perfecţionarea activităţii sale, găsirea de căi şi metode mai eficiente de organizare şi abordare a activităţii specifice. Un lucru este foarte clar : **disciplina şi exigenţa în realizarea secţiunii planului unic de dezvoltare economică şi socială a ţării consacrat cercetării ştiinţifice, dezvoltării tehnologiei şi progresului tehnic, din partea tuturor factorilor din cercetare, proiectare, învăţămînt, ministere, organe de sinteză, proiectare este principala cale.** Planul trebuie privit creator şi permanent adaptat la noile cerinţe ale economiei şi la cele mai bune realizări obţinute pe plan intern şi internaţional.

La fel de important considerăm stilul şi concepţia pe care ne situăm în întreaga activitate. Spirit novator, creativ, îndrăzneală, pregătire temeinică, operativitate, inventivitate, inclusiv organizare, luptă perseverentă — pentru că revoluţia tehnico-ştiinţifică este o permanentă luptă a noului cu vechiul — cu ignoranţa, cu inerţia, şablonismul, sprijinirea cu toate forţele a cercetătorilor talentaţi şi asigurarea condiţiilor pentru ca aceştia să-şi poată realiza capacitatea creatoare, solidaritate pozitivă, obiectivitate şi spirit ştiinţific şi etic în cea mai riguroasă accepţiune a materialismului dialectic — sînt mijloace de nepreţuit şi la îndemîna tuturor, fără eforturi de investiţii.

CERCETAREA ŞTIINŢIFICĂ ŞI PROIECTAREA TEHNOLOGICĂ ÎN CONCORDANŢĂ CU NEVOILE PRODUCŢIEI

O ANALIZĂ privind natura şi stadiul de „**livrare**“ ale soluţiilor date de institut în ultimii ani, pune în evidenţă unele fapte semnificative. Pe primul plan se situează acele soluţii reprezentate de prototipuri industriale, industrializabile. **Majoritatea soluţiilor oferite de noi sînt date sub forma unor instalaţii şi echipamente de profil complexe,** împinse la fazele cele mai avansate de definitivare. Pe de altă parte, ca urmare a **stringerii legăturilor cu unităţile productive specializate,** am început să sporim ponderea livrării a unor **echipamente sau instalaţii complexe, împreună cu tehnologiile respective.**

Dar vorbind de contribuţia institutului la accelerarea dezvoltării economice-sociale a ţării, trebuie să remarcăm şi alte modalităţi de participare: alcătuirea de documentaţii la cererea diverselor întreprinderi, precum şi realizarea — pe platformele noastre de testare — a unui mare volum de încercări şi experimentări. ICPE este astăzi omologatorul pe ţară al calităţii produselor industriale româneşti de specific electrotehnic sau electronic. Pentru multe din acestea, institutul nostru realizează în mod special şi **protecţia climatică** (mai ales pentru produsele de profil destinate exportului în diverse zone ale lumii), domeniu în care colectivul nostru este iniţiator de cercetări de acest fel. Datorită faptului că ne numărăm printre primii care, în ţara noastră, ne-am ocupat de iniţierea de cercetări privind fiabilitatea produselor — ne-am creat şi o bază materială adecvată. În acest fel, nu numai că încercăm sub acest aspect produse noi — inclusiv unele provenite din import — dar contribuim la crearea unor echipamente şi tehnologii specifice de protecţie, care sînt date spre folosire industriei noastre.

DAR, aşa cum se subliniază în documentele de partid, înfăptuirea procesului revoluţiei tehnico-ştiinţifice în actualul cincinal impune o schimbare radicală în gîndirea şi concepţia cercetării ştiinţifice şi proiectării tehnologice. Ea priveşte, în primul rînd, **participarea la progresul electrotehnicii proprii;** în al doilea rînd, ea priveşte **sporirea contribuţiei româneşti la progresul ştiinţei şi tehnicii mondiale.**

Activitatea în domeniul cercetării ştiinţifice cu profil electrotehnic, al curenţilor tari, confirmă din plin importanţa tehnologiilor, de pildă, ca un aspect vizînd finalizarea şi materializarea avansată a soluţiilor, a rezolvărilor de largă însemnătate şi aplicaţie în economia naţională. Unele rezultate obţinute au avut repercusiuni fertile sub multiple aspecte. Aşa este cazul seriilor noi de motoare electrice optimizate care, pe lîngă randamentele superioare, permit, la nivel de serii de fabricaţii, importante economii de metal; a diverselor tehnologii noi, superioare de realizare a unor echipamente speciale — inclusiv a celor menite să acţioneze prima platformă românească de foraj marin — prin care s-au evitat importuri de seamă, menţinîndu-se la nivel elevat de competitivitate; a tehnologiilor noi care vor permite echiparea unor obiective industriale de profil nou (de pildă tehnologia de armare a izolatoarelor de sticlă, pe care am realizat-o pentru Fabrica de la Botoşani, tehnologii moderne, de mare productivitate de impregnare prin picurare a maşinilor electrice, cele de producere a contactelor electrice pentru Fabrica de pprofil din Cluj-Napoca etc.

Pe de altă parte, **fondul mereu sporit al brevetelor ICPE, numeroasele medalii** — inclusiv de aur — pe care institutul nostru le-a obţinut pînă acum la diverse confruntări internaţionale, participarea noastră la multiple colaborări pe plan internaţional (faptul că devenim în domeniul electrotehnic cel puţin, de acum, un partener căutat pe plan internaţional), dovedeşte marile posibilităţi de sporire a contribuţiei proprii la progresul tehnico-ştiinţific pe plan mondial.

IN CE PRIVEŞTE orientarea tematicii noastre, obiectivele de plan înscrise pentru acest cincinal, au fost de curînd rediscutate şi definitivate. Anterior, am întreprins un sondaj la principalii beneficiari — circa 200 de întreprinderi, în cadrul căreia ne ofeream să le ajutăm direct, prin deplasarea specialiştilor noştri, la depistarea cerinţelor faţă de cercetare cu specific electrotehnic. Aceasta pentru ca, în planul pe 1977, să nu rămînă în afară probleme mari, urgente ale producţiei de profil. Rezultatul? Au apărut alte circa 100 teme de cercetare noi.

Intenţionăm să facem anual asemenea sondaje. Dealtfel, în acest cincinal, industria electrotehnică trebuie să-şi înnoiască nu mai puţin de 60—65% din produsele înscrise în prezent în nomenclatoarele de fabricaţie. Totodată, am şi trecut — cu prilejul rediscutării temelor pentru 1977 şi din perspectiva datelor actuale privind nevoile şi condiţiile existente la beneficiarii respectivelor cercetări — la o **stabilire mai precisă a termenelor,** unele devenind astfel mai scurte. Am făcut şi unele **precizări de faze,** cu termenele respective etc. În unele cazuri, stabilim încă de pe acum **programe cu regim special,** accelerat, de cercetare pentru a veni cît mai bine şi mai prompt în sprijinul modernizării producţiei.

Pe cît este de adevărat că prin specificul ei cercetarea electrotehnică participă la modernizarea şi a altor sectoare de bază ale economiei naţionale, tot atît de adevărat este că la realizarea echipamentelor ei specifice contribuie şi alte sectoare ale cercetării de specialitate respectivă. De pildă, domeniul metalurgiei, al chimiei sînt implicate strîns în realizarea cercetărilor şi echipamentelor noi din acest domeniu.

Cred că aici există **multe posibilităţi de informare reciprocă şi de schimb de rezultate, de adîncire a colaborării cu cercetarea de specialitate din alte domenii.** În aceeaşi ordine de idei, depunem eforturi susţinute pentru a ne multiplica **legăturile cu specialiştii din învăţămîntul superior.** Între altele, de curînd s-a iniţiat o acţiune prin care o serie de profesori universitari şi membri corespondenţi ai Academiei să poată conduce cercetări, proiecte, doctorate chiar în ICPE, beneficiind în acest sens de baza materială a acestuia.

PROBLEMA cercetării ştiinţifice, mai ales cea a tehnologiilor noi, modernizate, trebuie abordată, desigur, în contextul mai larg al progresului tehnic, al asigurării realizării şi coordonării acesteia. Or, aşa cum la progresul tehnic participă, sau trebuie să participe, toţi factorii interesaţi (de la ministere, de la institutele de specialitate şi de la întreprinderi), tot astfel trebuie să stea lucrurile şi în ce priveşte realizarea şi aplicarea noilor echipamente şi tehnologii. Altfel, se ajunge la viziuni unilaterale, de genul: crearea noilor instalaţii şi tehnologii este o treabă numai a cercetării; sau — aşa cum mai opinează unele întreprinderi: „voi aţi cercetat, v-aţi făcut datoria dîndu-ne soluţia, acum e sarcina noastră exclusivă de a aprecia cînd şi unde o folosim!“.

Socot că răspunderea atît pentru crearea cît şi pentru aplicarea noilor tehnologii trebuie să fie solidară pentru toţi factorii interesaţi. Asemenea optici deficitare mai persistă — cred eu — şi datorită faptului că încă nu dăm curs constatării că progresul tehnic implică, la nivelul diverselor departamente ale ministerelor în primul rînd, o cascadă de decizii importante, de măsuri menite să asigure o coordonare a eforturilor; atît pe linia coordonării planurilor şi programelor de progres tehnic al unităţilor de producţie şi al institutelor de cercetare ştiinţifică, cît şi pe aceea a corelării şi sincronizării progreselor înregistrate în diverse domenii mari — chimie, metalurgie, construcţii de maşini etc. În acest sens, mă gîndesc că **dacă la nivelul conducerii ministerelor s-ar ocupa cu tot ce înseamnă progres tehnic un adjunct al ministrului, ar exista premise de coordonare la nivel superior a acestei activităţi nu numai pe verticală, —** în acelaşi minister —, **dar şi în relaţiile cu celelalte — premisă de rezolvare operativă a complexelor probleme de corelare ce se pun astăzi.**

dr. ing. Fl. TĂNĂSESCU
director,
Institutul de cercetări şi proiectări pentru industria electrotehnică

PLAN • ANGAJAMENTE

CUM SE REALIZEAZĂ PRODUCȚIA FIZICĂ?

ÎNDEPLINIREA indicatorilor valorici reprezintă un important punct de reper în aprecierea activității pe care o desfășoară orice unitate economică. Scopul fundamental al construcției socialiste, ridicarea accelerată a nivelului de trai a celor ce muncesc — presupune însă ca orice rezultat valoric bun, consemnat în evidențele activității productive, să se regăsească in produsele fizice prevăzute în plan, în întreaga gamă sortimentală corespunzătoare acoperirii contractelor economice încheiate. Așa dar, eficiența la producător poate fi și trebuie pusă de acord cu satisfacerea într-un grad tot mai înalt a cerințelor beneficiarilor.

Oricît de tentantă ar fi atracția pentru realizarea mai facilă și chiar depășirea nivelurilor unor indicatori de plan pe seama fabricării cu prioritate a sortimentelor cu valori ridicate, nu trebuie uitat că beneficiarii nu poartă, nu se îmbracă. nu consumă cifre globale valorice, ci au reală nevoie de produse fizice de foarte largă diversitate.

Cum răspunde unor asemenea necesități, activitatea productivă a întreprinderilor din cadrul Centralei industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei ?

Cînd depășirile valorice ascund restanțe pe sortimente

O PRODUCȚIE de bună calitate de încălțăminte, de produse de marochinărie, de articole de piele, blănărie, articole de sport, bunuri de consum din mase plastice, reprezintă o serioasă „carte de vizită“ pentru întreprinderile centralei. **Pe primele 9 luni ale acestui an** (situația se menține în continuare), **pe ansamblul Centralei industriale de pielărie, cauciuc și încălțăminte, indicatorii valorici au fost nu numai îndepliniți ci și depășiți :** producția globală a fost îndeplinită în proporție de 105%, producția marfă 108,3%, productivitatea muncii 102,1%, exportul 103,4%. iar cheltuielile la 1000 lei producție marfă în proporție de 99,7%. Din acest punct de vedere, trebuie remarcat faptul că nu numai realizările globale sînt bune, ci și cele obținute de fiecare unitate economică în parte. **Sarcinile de plan valorice au fost îndeplinite și depășite și în cadrul întreprinderilor centralei.**

Ținînd seama de obiectul analizei, am urmărit să evidențiem modul în care situația favorabilă anterior semnalată, se regăsește în realizarea planului fizic, a gamei sortimentale planificate și contractate (vezi tabelul). Se poate remarca faptul că **în numeroase întreprinderi îndeplinirea și depășirea prevederilor la indicatorul producție globală, producție marfă și productivitatea muncii și-au găsit echivalentul corespunzător în plan fizic.** Eforturile depuse în cadrul întreprinderilor „Flacăra roșie“ și „Pionierul“ din București, „Ardeleana“ din Alba Iulia, „Arta“ din Oradea, „Vidra“ din Orăștie, Întreprinderii de mănuși din Tîrgu Mureș și altele, s-au materializat în produse fizice și în livrări către fondul pieței în cantități care depășesc prevederile.

Alături de asemenea rezultate bune, **coexistă însă unele situații în care, deși indicatorii de producție valorici sînt îndepliniți și depășiți, producția fizică se situează sub prevederi,** depășirile valorice neregăsindu-se în fabricarea întregii sortimentații inițial prevăzută. Desigur, în astfel de situații a acționat un complex de **cauze.** Pentru evidențierea lor ne-am oprit, cu prioritate, asupra **producției de încălțăminte**, articol ce deține o pondere însemnată în ansamblul activității centralei și care prezintă un larg interes pentru masa mare a beneficiarilor. Trebuie spus însă, de la început, că asemenea factori au acționat și asupra producției de blănărie, a articolelor confecționate din piele etc.

Un prim aspect, semnalat de specialiștii din cadrul centralei industriale, este acela că **nerealizările sortimentale au putut să apară ca urmare a faptului că îndeplinirea planului fizic fiind doar o sarcină indicativă la unele sortimente, în unele întreprinderi ea nu a avut prioritate absolută.** În astfel de cazuri, unitățile economice, urmărind în prim-plan valorificarea cît mai înaltă a materiilor prime, au căutat să realizeze produse cu valori mari, care încorporau cît mai multă manoperă, fapt ce a afectat bugetul de timp destinat realizării altor sortimente, prevăzute în planul fizic, dar la care, per total, se înregistrau valori mai mici.

Pentru înțelegerea corectă a acestei probleme trebuie spus că gama sortimentală de încălțăminte fabricată este foarte largă, ea cuprinzînd produse a căror execuție poate necesita 15—20, dar și 250 de minute pe pereche. În aceste condiții, specialiștii centralei apreciază că pentru realizarea integrală a planului fizic pe capacitățile existente, durata medie de execuție pe produs ar trebui să fie de 75 de minute, dar în prezent ea afectează circa 85 de minute. Din acest decalaj se apreciază că provin — în principal — nerealizările.

O astfel de diferență — au arătat interlocutorii noștri — provine și din modul de determinare a mărimii capacităților de producție care fundamentîndu-se pe realizările din anul anterior celui de plan nu ține întotdeauna seama de faptul că, în unele întreprinderi, gradul de complexitate al produselor de calitate înaltă, („Romarta“, „Superioară“), solicitate de beneficiari, crește substanțial de la an la an, iar timpul de execuție pentru un produs de complexitate medie sporește în ritm alert. La toate acestea, în explicitarea nivelului realizărilor pe 9 luni se adaugă faptul că producția pentru sezonul de iarnă necesită — pe aceleași capacități — mult mai multă manoperă pe bucată, fapt ce solicită și mai mult capacitățile existente. La Întreprinderea „8 Mai“ — Mediaș, de pildă, în ultimii doi ani, schimbarea structurii sortimentale a făcut ca manopera medie să reprezinte circa două ore pe pereche (față de 85 de minute media pe centrală). Deși unitatea respectivă are toți indicatorii valorici realizați și depășiți, totuși ea nu îndeplinește planul fizic. La „Partizanul“ — Bacău, încălțămintea complexă, de calitate superioară produsă în acest an (350 minute pe pereche) a făcut ca producția pe zi să fie diminuată la o treime față de acum doi ani. Exemple asemănătoare se regăsesc și la întreprinderile „Timpuri Noi“ — Brașov, „Dîmbovița“ — București, „Modern“ — Timișoara etc. **În asemenea cazuri realizarea unor produse cu consum mare de timp a împietat asupra fondului de timp necesar realizării celorlalte sortimente.**

Realizarea producției fizice pe primele 9 luni din 1976

Intreprinderea	Sortimentul	Producția fizică	Livrări la fondul pieței
„Flacăra roșie“ — București	încălțăminte cu fețe piele	100,6	102,7
„Pionierul“ — București	,,	100,6	100,4
„Ardeleana“ — Alba Iulia	,,	100,0	100,1
„Arta“ — Oradea	încălțăminte „Romarta“	100,9	100,1
	marochinerie	100,3	113,2
„Vidra“ — Orăștie	blănărie	105,2	106,9
Întreprinderea de mănuși — Tîrgu Mureș	mănuși	102,8	112,6
„Carmen“ — București	încălțăminte cu fețe piele	80,7	85,6
„8 Mai“ — Mediaș	,,	83,8	53,0
„Modern“ — Timișoara	,,	82,3	79,5
Întreprinderea de încălțăminte — Huși	,,	70,6	77,3

Replici la o falsă dilemă

DESIGUR, realitatea de pe teren confirmă că există unele probleme importante de această natură, în rezolvarea cărora întreprinderile trebuie ajutate în mai mare măsură. Analiza efectuată a scos însă în evidență și alte aspecte. Dincolo de cele semnalate, **în întreprinderile respective există însă și**

Bogdan PĂDURE

(Continuare în pag. 14)

Un factor de accelerare a creşterii:
REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE

ENERGIA ELECTRICĂ ȘI... EFORTUL DE A O ECONOMISI

● Cum ACȚIONEAZĂ distribuitorul de energie pentru DIMINUAREA PIERDERILOR în rețelele electrice ● Actualul nivel al consumului de energie în transport și distribuție. O REALITATE obiectivă sau O RISIPĂ ? ● Cînd acțiunile întreprinse converg cu CERINȚELE PROGRESULUI TEHNIC – economii de miliarde de kilowați oră. ● COLABORARE STRÎNSĂ între factorii de decizie din diferite sectoare ale economiei în soluționarea eficientă a unor cerințe impuse de raționala gospodărire a combustibilului și energiei electrice. ● CAUZELE UNOR NEAJUNSURI căutate în primul rînd „acasă" la distribuitorii de energie electrică.

ÎN CADRUL politicii ferme de continuare a industrializării socialiste a țării, un loc important îl ocupă dezvoltarea bazei de producere a energiei electrice, a diferitelor surse de energie și combustibil, astfel încît să se asigure în condiții optime, prin posibilități interne, necesitățile industriei, ale celorlalte ramuri ale economiei și ale populației, pornindu-se de la criterii de economicitate științific fundamentate.

Măsurile privind înfăptuirea programului de dezvoltare a bazei de energie a țării, construirea de noi hidrocentrale, de centrale termoelectrice pe bază de combustibili solizi, dezvoltarea capacităților unităților existente în funcțiune, permit ca, la nivelul acestui an, producția de energie electrică să se ridice la 57,5 miliarde kWh, *din care cea realizată de unitățile aparținînd Ministerului Energiei Electrice se ridică la 54,950 miliarde kWh.*

Dar, desigur, eforturile materiale și financiare ce se fac pentru sporirea continuă a bazei de producere a energiei electrice se cer însoțite de măsuri care să ducă la gospodărirea și valorificarea ei cît mai eficientă. *În acest sens, este deosebit de important de a se urmări la cei ce asigură* producerea și distribuirea energiei electrice *felul în care se preocupă de reducerea consumurilor tehnologice proprii. de pierderile ce se produc în procesul de transport și distribuție a energiei electrice. Așadar, în cele ce urmează ne propunem să prezentăm o succintă analiză asupra diferitelor surse de pierderi de energie electrică „acasă" la distribuitori și, totodată, să consemnăm eforturile ce se depun pentru diminuarea acestora în prezent și în perspectiva viitorilor ani ai actualului cincinal.*

Progresul tehnic și nivelul consumurilor tehnologice

ENERGIA electrică, pe lîngă avantajele pe care le are de a fi ușor transformabilă în alte forme de energie, de a se putea obține din resurse ce nu pot fi altfel valorificate (lignitul, șisturile bituminoase, potențialul hidroenergetic etc.), mai are și „calitatea" de a permite transportul și distribuirea ei prin conductoare metalice, practic instantaneu, de la locul de producere la consumatori. Transportul și distribuția prin conductoare metalice sînt însoțite de consumuri tehnologice, ca urmare a întreținerii circuitelor electromagnetice, ale transformatoarelor și, inevitabil, de pierderi de energie electrică datorită încălzirii conductoarelor (efect Joule), cît și datorită efluviilor la tensiuni înalte (efect Corona). Nivelul pierderilor specifice variază în raport direct cu mărimea puterii ce trece prin conductoare și de mărimea secțiunii acestora. Alte consumuri tehnologice și pierderi au loc în procesele din transformatoarele instalate în rețeaua electrică, ponderea lor depinzînd de calitatea și numărul transformatoarelor din rețea.

Optimizarea de ansamblu a instalațiilor necesare pentru producerea, transportul și distribuția energiei electrice este asigurată la nivelul întregii țări de Sistemul electroenergetic național. Ca structură, acesta este format din unități specializate și configurația de rețele pentru producerea, transportul și distribuția energiei electrice.

Ca urmare a unei politici științifice, realiste, care a ținut și ține seama de condițiile, posibilitățile și nevoile țării noastre, în anii construcției socialiste s-a acționat pe multiple planuri pentru dezvoltarea și modernizarea bazei de producere a energiei electrice, a transportului și distribuției ei. Construirea de noi unități, dezvoltarea și modernizarea unităților existente, au avut și au loc potrivit resurselor de combustibil disponibil ale țării, avîndu-se în vedere, în principal :

- **utilizarea la maximum a resurselor de lignit, șisturi bituminoase, resurse energetice secundare ;**
- **reducerea ponderii producției centralelor termoelectrice existente pe combustibili lichizi sau gaze și interzicerea construirii de noi centrale de acest gen ;**
- **amenajarea potențialului hidroenergetic într-un ritm maxim posibil, astfel ca, pînă în 1990, să se încheie, practic, această acțiune.**

Concomitent, au avut loc **schimbări structurale, modernizări și dezvoltări în rețeaua de transport și distribuție a energiei electrice.** Amintim, între acestea, **trecerea la tensiuni superioare, prin construirea unor rețele de 400 kV,** funcționînd la început la 220 kV, și trecute la momentul oportun la tensiunea nominală de 400 kV. Acțiunea respectivă care cuprinde rețele electrice pe lungimi mari, **permite reducerea pierderilor în transport a energiei electrice de 4 ori în raport cu vechea situație.** De asemenea, **trecerea de la tensiunea de 15 kV la 20 kV**, prin modernizarea și înnoirea rețelei de distribuție pe o distanță de peste 55 000 km permite ca peste 80% din acest gen de rețele să funcționeze la 20 kV, asigurîndu-se **diminuarea pierderilor în rețea cu cir-**

Tabelul nr. 1

Consumul tehnologic pentru transportul și distribuirea energiei electrice în diferite țări

Țara	1970	1972	1974
Bulgaria	...	...	8.20
Anglia	...	7,1	6,7
R.S. Cehoslovacă	6.8	7,1	6,9
Franța	6.5	6	...
R.D. Germană	6.9	7,4	6.5
Italia	8	...	7.4
R.S.F. Iugoslavia	11.2	7,3	9,3
Polonia	8.1	8.1	8,0
R.P. Ungar a	8,1	7,9	7.9
U.R.S.S.	7.8	8	7.9
România	7,86	8,28	7,64

Datele au fost extrase din Buletinul O.N.U. 1974 „Annual Bulletin of Electric Energy Statistics for Europe".

N.R. În 1975 consumul tehnologic în România a fost de 7,1%.

ca 24%. Asemenea lucrări au fost finalizate în 15 județe ale țării.

Și pentru municipiul București, care prezintă o situație aparte, au fost stabilite și materializate o serie de acțiuni. Între acestea se numără trecerea aproape totală de la tensiunea de 127 la 220 volți a rețelei de distribuție de joasă tensiune. La 1 ianuarie 1976, din totalul abonaților mai existau 70 000 care utilizau energie la tensiunea de 127 volți, din care circa 40 000 au și fost racordați la 220 volți în acest an. Schimbarea tensiunii în rețea prin creșterea ei, care a impus importante lucrări de investiții, a permis reducerea consumului tehnologic pentru acest gen de rețele, față de vechea situație, de circa 4 ori.

Măsuri concrete impuse, în primul rînd, de diminuarea pierderilor în rețelele de distribuție — atît la consumatori cît și în Sistem — au fost prevăzute și prin **compensarea energiei reactive** (respectiv energia necesară întreținerii proceselor electromagnetice ; ea se produce la consumator și prin mijloace de compensare a ei poate contribui la acoperirea nevoilor chiar acolo unde ea se produce, fără a mai fi nevoie să circule pe rețele). În acest scop, s-a avut și se are în vedere montarea de compensatoare sincrone și de baterii condensatoare, atît în rețelele aparținînd unităților Ministerului Energiei Electrice, cît și la consumatori. În acest cincinal sînt prevăzute, numai în rețelele M.E.E., **montarea a 480 Mvar compensatoare sincrone și peste 1 000 Mvar baterii de condensatoare statice, ceea ce va permite reducerea, în continuare, a pierderilor de energie, față de nivelul existent, cu circa 8%.**

În fine, merită evidențiate și eforturile depuse pentru **contorizarea abonaților paușaliști.** În decursul a numai doi ani numărul acestora a fost redus la circa 210 000, cu toată creșterea anuală de noi abonați (peste 300 000). Acțiunea respectivă se va încheia la sfîrșitul anului 1977.

Desigur, sînt și alte acțiuni menite să alinieze întregul Sistem energetic național la un grad tehnic ridicat, în care atît producerea, transportul, distribuția, cît și consumul să aibă loc în condiții optime de eficiență. Eforturile pe care le depun în acest scop lucrătorii aparținînd de Ministerul Energiei Electrice (în special unitățile de cercetare și proiectare, ca și întreprinderile de rețele electrice Craiova, Iași, Suceava, Timișoara, Tîrgu Mureș etc., care au finalizat nenumărate acțiuni din cele prevăzute pînă acum), cît și cei din ramura construcțiilor de mașini (producători de instalații electrotehnice), sînt edificatoare. În prezent, **țara noastră se situează — din punctul de vedere al nivelului consumului tehnologic (pierderilor) în transportul și distribuția energiei electrice — mai bine față de nivelul multor țări europene sau se apropie sensibil de altele** (vezi tabelul nr. 1). **La sfîrșitul lui 1975, consumul tehnologic (pierderi) pentru transportul și distribuția energiei electrice s-a situat în țara noastră la 7,1%, iar în primele 9 luni din acest an el a ajuns la aproape 7%.**

Evident, procentul în sine nu spune prea mult. Dacă ținem însă seama de cantitatea de energie care se pierde, raportată la cea produsă de unitățile MEE, atunci avem o imagine mai clară, în sensul că aceasta reprezintă cîteva miliarde kWh, respectiv aproape de patru ori producția de energie electrică a României din anul 1938. La aceasta se mai adaugă și pierderile care au loc la alți producători de energie, cît și la beneficiari.

Firește, nu trebuie să ne închipuim că în procesul de transport și distribuție a energiei electrice se va ajunge la lichidarea totală într-un timp relativ scurt a pierderilor. Orice activitate productivă solicită și anumite consumuri. Dar la cel nivel se situează acestea și, mai ales, cum vor putea fi ele reduse la limita minimă — iată întrebări care în cazul respectiv își așteaptă în continuare răspunsul.

Opțiuni în optimizarea dimensionării rețelelor electrice

LIMITELE în care se pot reduce pierderile în rețelele electrice depind de o serie de factori și condiții, dintre care : politica de utilizare a resurselor de combustibil, politica de import-export de energie, amplasarea centralelor în teritoriul țării, prețul de cost al combustibililor și echipamentelor, gradul de dotare și organizare a exploatării, condițiile de siguranță în alimentarea consumatorilor de energie electrică etc.

Mare parte dintre factorii și condițiile respective au influență asupra dimensionării rețelelor, atît în privința configurației de ansamblu, cît și a fiecărei instalații în parte. **Problema pierderilor intervine, deci, ca un element în cadrul dimensionării instalațiilor.** Principalul constă în optimizarea dimensionării rețelelor electrice, care impune între altele : determinarea configurației optime de rețele, alegerea treptei de tensiuni optime pentru rețea, alegerea secțiunii optime a conductoarelor liniilor etc. Desigur, se are în vedere și nivelul investițiilor necesare (care **cresc** în funcție de lungimea rețelelor, de secțiunea conductoarelor, sau de tensiunea utilizată), cît și nivelul costurilor și pierderilor de energie electrică (care **scad** în directă legătură cu aceiași parametri). **Soluția optimă este cea pentru care cheltuielile totale sînt minime,** soluție care de obicei nu este cea cu pierderi minime.

Pentru ca pierderile de energie electrică să aibă o bază cît mai aproape de realitate în calculele ce se fac în studiile de optimizare se consideră că aceste pierderi sînt acoperite dintr-o centrală marginală funcționînd pe păcură de import, la costul cel mai ridicat al pieței mondiale. În general, **cu cît se folosesc rețele mai multe pe distanțe scurte, la tensiuni mai înalte și cu secțiuni mai mari ale căilor de curent, pierderile sînt mai mici și invers.** Optimul economic general reprezintă un compromis în cadrul căruia sînt posibilități de reducere a pierderilor de energie electrică pînă la anumite limite.

Prin dimensionarea instalațiilor electrice pe baza criteriului „investiții totale minime“ rezultă, implicit, un nivel optim economic al consumului tehnologic în rețele (pierderi). Pentru sublinierea diferențelor dintre rezultatele unei dimensionări după criteriul minim de consum tehnologic și cel al calculului economic, prezentăm în tabelul nr. 2 cazul unui transport la tensiunea de 400 kV la o distanță de 200 km.

Există situații speciale suplimentare, care influențează puternic limitele de reducere a pierderilor. Se are în vedere în acest sens politica de combustibil. De obicei, amplasarea marilor centrale termoelectrice de condensație, funcționînd pe cărbuni și șisturi bituminoase, se face în bazinele miniere respective (întrucît transportul combustibilului este mai costisitor decît transportul energiei electrice), iar amplasarea centralelor hidroelectrice este dictată de zonele în care se află resursele hidroenergetice. În țara noastră, marile centrale electrice, însumînd puteri instalate cu excedente de 4 000—6 000 MW, se află amplasate în Oltenia. De aici urmează a fi transportată energia electrică spre Transilvania, Muntenia și Moldova, care sînt deficitare în această direcție. Deficitele din aceste zone se datorează lipsei de resurse locale destinate producerii energiei electrice. În aceste zone marile centrale existente pe gaze și păcură (Luduș, Sîngeorgiu, Borzești, Brăila și Brazi) urmează a produce energie electrică mult sub capacitatea lor pentru a se face economii de hidrocarburi.

Tabelul nr. 2

Compararea, din punct de vedere al consumului tehnologic de energie electrică, a variantelor cu minimum de pierderi în transport la o rețea de 400 kV, pe o distanță de 200 km.

Putere transportată (MW)	Dimensionare după criteriul consumului tehnologic minim.			Dimensionare după criteriul investiții minime.		
	Nr. circuite	Consum tehnologic de energie (mil. kWh)	Investiții (mil lei)	Nr. circuite	Consum tehnologic de energie (mil. kWh).	Investiții (mii lei)
260	2	17 000	452 400	1	33 800	226 200
450	3	32 800	678 600	1	84 800	226 600
650	4	41 200	904 800	1	157 200	226 600
820	5	50 700	1 131 000	2	162 000	452 400
1 000	6	61 800	1 357 200	2	372 000	452 400

Cantitățile importante de energie electrică ce se transportă presupun investiții mari pentru rețelele de transport și, implicit, pierderi însemnate. Dacă centralele s-ar amplasa în teritoriu corespunzător cerințelor și mărimii consumatorilor, pierderile în transportul energiei electrice ar fi, desigur, mai mici. Costul transportului de combustibil şi implicaţiile lui (extinderea căilor ferate, mărirea parcului de vagoane, combustibil consumat pentru transport etc.) face însă această soluţie total necorespunzătoare atît din punct de vedere economic, cît şi tehnic.

Un alt aspect care are influenţă asupra mărimii pierderilor în reţele şi care trebuie subliniat, este cel al **încărcării reţelelor cu putere reactivă.** Concomitent cu necesităţile de putere activă, cresc şi cele de putere reactivă necesare în special consumatorilor. Dacă nu se iau măsuri speciale (resursele de putere reactivă dintr-un sistem electroenergetic sînt constituite, în special, din generatoarele din centrale care furnizează şi putere reactivă în afară de puterea activă), reţelele se încarcă cu o putere reactivă peste cea activă, mărindu-se solicitarea acestora, fapt ce conduce la limitarea posibilităţilor de transport ale reţelelor electrice şi coborîrea nivelului de tensiuni (efectul suplimentar al unui nivel de tensiune coborît în reţea conduce, implicit, la sporirea pierderilor). Pentru a se evita aceste efecte negative, se instalează surse de putere reactivă (baterii de condensatoare statice şi compensatoare sincrone) la consumatori şi în zonele de consum. Instalarea unor astfel de surse se face cu investiţii mici, iar efectele economice sînt foarte mari, în special cu referire la reducerea pierderilor de putere activă.

Cu toate măsurile şi acţiunile desfăşurate în anii din urmă în scopul gospodăririi cît mai raţionale a energiei electrice, în Sistemul nostru energetic naţional persistă din păcate şi în prezent o rămînere în urmă în privinţa instalării de surse de putere reactivă. Aceasta determină, în consecinţă, pierderi suplimentare de energie electrică în transport.

Rezerve există, cum se acţionează pentru valorificarea lor?

PORNIND de la stadiul existent de dezvoltare a Sistemului energetic naţional, au fost întocmite pentru acest cincinal programe de măsuri speciale la toate unităţile, centrală industrială şi minister, în vederea continuării acţiunii de reducere a pierderilor de energie în transportul şi distribuţia acesteia. Pentru perioada 1976—1980 este prevăzută o scădere a pierderilor cu peste 18% faţă de situaţia existentă la finele anului 1975. Consemnăm cîteva din principalele măsuri avute în vedere :

- **reducerea vehiculării de putere reactivă ca urmare a montării în centrele de consum a unor condensatoare statice şi a unor compensatoare sincrone** (se va micşora consumul tehnologic cu circa 3,5%) ;
- **controlul continuu al încărcării reţelelor cu mijloace adecvate** — instalaţii noi puse în funcţiune la Dispeceratul Naţional (se vor reduce pierderile cu circa 3%) ;
- **asimilarea în producţie a unor transformatoare cu randamente superioare şi a celor de 400/110 kV pentru evitarea dublelor transformări** (reducerea consumului tehnologic cu 3%) ;
- **dotarea exploatării cu calculatoare de proces, pentru a se putea optimiza funcţionarea instalaţiilor la parametrii prevăzuţi din dimensionarea şi proiectarea reţelelor ;**
- **organizarea şi dotarea exploatării cu mijloacele necesare, astfel încît activitatea de reparaţii şi întreţinere a instalaţiilor să se poată efectua rapid, reducîndu-se la minimum posibil duratele de întrerupere ale acestora etc.**

Fireşte, pot fi redate încă multe asemenea măsuri, parte din ele fiind chiar finalizate în perioada ce a trecut din acest an ; altele însă au termen de materializare în 1977—1980. Aşadar, s-ar putea conchide că energeticienii îşi fac pe deplin datoria, că lucrează cu o bună perspectivă, că au dobîndit şi vor dobîndi, în continuare, realizări remarcabile etc. (Şi în acest an, în primele 9 luni, de exemplu, norma de consum tehnologic a fost diminuată, obţinîndu-se pe această cale economii de 136 340 MWh). Şi totuşi...

Spunem şi totuşi, pentru că realizările de ansamblu bune obţinute puteau şi pot fi mai consistente, că randamentele instalaţiilor pot fi mai ridicate, că pierderile de energie în instalaţiile proprii ar putea fi mai mici. În această ordine de idei ne vom opri la cîteva din resursele existente încă insuficient valorificate în reţelele de transport şi distribuţie aparţinînd de M.E.E.

- Din punctul de vedere al repartiţiei consumului tehnologic de energie electrică (pierderi) pe diferite niveluri de tensiuni se poate constata că din totalul lor circa 2,7% se localizează în reţelele de 400 kV, cca. 21% în reţelele de 220 kV ; aproximativ 27,6% în reţelele de 110 kV ; circa 23% în reţelele de medie tensiune şi circa 26% în reţelele de joasă tensiune. Dacă în trecutul nu prea îndepărtat, politica de dezvoltare principală în transportul energiei era aceea a reţelei de 220 kV (aceasta mai ales din considerente de producere în ţară a aparatajului de 220 kV), acum cînd se realizează în ţară de către industria noastră constructoare de maşini aparataje electrotehnice pentru 400 kV, **se impune limitarea extinderii reţelei de 220 kV şi amplificarea reţelei de 400 kV, prin care ponderea pierderilor este foarte mică, comparativ cu reţeaua de 220 kV.**

- Datorită modalităţii de construire în decursul anilor a reţelelor electrice pe teritoriul ţării, există situaţii cînd energia electrică este transformată de 2—3 ori în diferite tensiuni pentru a fi distribuită consumatorilor. Aceste transformări se soldează cu însemnate pierderi în reţea. **Urgentarea introducerii de transformatoare directe de 400/110 kV, de pildă, care să evite pierderile prin duble transformări (400/220 kV, şi 220/110 kV), fenomen cu o întindere încă destul de largă — s-ar solda cu reducerea pierderilor în reţea cu cel puţin 4% faţă de situaţia actuală.**

- Bune rezultate se pot obţine, de asemenea, prin **urgentarea extinderii sistemului de alimentare a marilor consumatori prin racorduri de 110 kV, apropiate de punctul de consum pentru a se evita astfel vehicularea energiei pe medie tensiune cu pierderi mari (de peste 10 ori), mai mari ca la 110 kV, precum şi prin creşterea numărului de puncte de injecţie de medie tensiune/joasă tensiune, mărirea porţiunii conductoarelor de medie tensiune şi la joasă tensiune etc.**

- În problema pierderilor de energie în reţele, un rol important îl ocupă şi corecta evidenţă a acestora. În etapa actuală **lipsa unor contoare şi grupe de măsură pe bază de precizie corespunzătoare îngreunează mult această activitate. Se impune ca industria electrotehnică să asimileze contoare de clasă de cel puţin 1, pentru a fi montate pe grupurile de mare putere (peste 200 MW) şi pe transformatoare de mare capacitate (200 MW şi mai mult), precum şi la marile platforme industriale. Este, de asemenea, necesară urgentarea fabricării unui număr mare de contoare trifazice.**

Apoi, trebuie relevată şi necesitatea **îmbunătăţirii calităţii contoarelor, ce se execută de FAEM Timişoara, în scopul ridicării performanţelor lor, astfel încît să asigure o clară şi precisă evidenţă a consumului de energie electrică la beneficiari.**

- Dacă prin activitatea desfăşurată, întreprinderile constructoare de maşini, recte cele electrotehnice, au adus în decursul anilor o însemnată contribuţie la satisfacerea nevoilor cu utilaje şi instalaţii pentru ramura energetică, trebuie spus că, **pentru unele tipuri de instalaţii** (compensatoare sincrone, condensatoare statice, unele tipuri de transformatori de înaltă putere etc.) **asimilarea se prelungeşte de cîţiva ani.** Or, o atare situaţie împinge industria energetică spre importuri de astfel de utilaje destul de costisitoare, ori la menţinerea unor aparataje depăşite, cu consumuri ridicate tehnologice. **O accelerare a însuşirii şi producerii în serie a unor asemenea produse ar avea darul să contribuie substanţial la înlăturarea pierderilor în reţele a unei însemnate cantităţi de energie electrică.**

- În vederea optimizării regimurilor de funcţionare a Sistemului energetic, pentru obţinerea unui minimum de pierderi, **este necesară dezvoltarea sistemului de comandă operativă prin dispecer, dotat cu calculatoare de proces cuplate on-line. Astfel de centre de comandă este necesar a se realiza atît la nivelul dispecerului naţional, cît şi la cele 5 centre de dispeceri teritoriali.** Realizarea lor este condiţionată de asimilarea în ţară a unui calculator de proces tehnico-economic corespunzător acestui scop, precum şi de asimilarea unor echipamente de culegere şi transmitere a informaţiilor care să formeze, împreună cu calculatorul de proces, un sistem integrat.

- **Se impune şi extinderea unor experienţe bune acumulate de unele unităţi.** Bunăoară, I.R.E. Mureş a reuşit, în urma unor studii, să întocmească programe de prelucrare automată a datelor (program balanţe) care, în baza citirii contoarelor din diferite puncte în distribuirea energiei electrice, permite cunoaşterea în fiecare lună a pierderilor în reţele, pe fiecare element de instalaţie. Avînd un asemenea mijloc informaţional la dispoziţie, specialiştii, lucrătorii unităţii respective intervin prompt, luînd măsuri concrete de optimizare a consumului. Bunele rezultate obţinute impun ca această experienţă pozitivă să fie cît mai grabnic generalizată în toate întreprinderile de reţele electrice, corelat cu contorizarea tuturor elementelor de reţea.

V. BOESCU
L. ŢINTEA

În toate sectoarele agriculturii

MAXIMIZAREA PRODUCȚIEI PRIN OPTIMIZAREA UTILIZĂRII RESURSELOR

OBȚINEREA celei mai mari producții de cereale din istoria României răsplătește, în acest an, munca plină de abnegație a țărănimii, a tuturor oamenilor muncii din agricultură, strădaniile lor de a obține producții tot mai bogate. Răsplata se reflectă și în aprecierile și îndemnurile adresate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** la marea adunare populară de Ziua recoltei, din orașul Slatina. Ca an al celei mai mari recolte, 1976 nu trebuie să rămînă — potrivit hotărîrilor adoptate de Congresul al XI-lea al partidului — un record al rezultatelor decît pînă la Ziua recoltei din 1977.

Primul an al cincinalului revoluției tehnico-științifice rămîne caracteristic pentru agricultură **printr-o importantă acumulare cantitativă a resurselor, a factorilor de producție și printr-un evident salt calitativ sub aspectul organizării producției și a muncii** și, deci, al rezultatelor obținute. În mod concret, acumulările cantitative și saltul calitativ sînt sintetizate de faptul că în condiții pedoclimatice nu dintre cele mai favorabile s-a obținut o recoltă bună, foarte apropiată de nivelul sarcinilor anuale trasate pentru cincinalul 1976—1980 ; această realitate evidențiază o detașare, **un anumit grad de independență a nivelului producției agricole de condițiile meteorologice.**

Stabilitatea producției agricole, la cote ridicate, a constituit și constituie unul din scopurile finale ale revoluției în producția agricolă, ale transformării muncii din agricultură într-o variantă a muncii industriale. Acest obiectiv se realizează treptat, dar sigur, neabătut și devine din ce în ce mai mult o realitate în acest cincinal, favorizat de **modernizarea rapidă a structurilor de bază ale producției**, de **introducerea și generalizarea tehnologiilor celor mai avansate de lucru și a chimizării**, de **organizarea superioară a întregii activități din agricultură.**

Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** dezvoltarea agriculturii este legată nemijlocit de eforturile mari pe care le face statul nostru socialist, reprezentate — în acest cincinal — prin alocarea a **120 miliarde de lei pentru investiții,** fonduri ce se vor materializa în creșterea și modernizarea continuă a bazei tehnico-materiale a agriculturii. La nivelul anului 1980, politica partidului de dezvoltare a agriculturii se va concretiza în circa 3 milioane de hectare irigate, într-un parc de peste 130 000 tractoare, în livrarea către agricultură a peste 3 milioane tone de îngrășăminte chimice (substanță activă). în efective de animale de circa 8 milioane de bovine, 13 milioane de porcine. 20 milioane de ovine și peste 57 milioane păsări ouătoare. Acumularea puternică de factori de producție ce se va realiza în acest cincinal, însoțită de transformările esențiale ce vor avea loc sub aspectul **pregătirii profesionale** și al **gradului de cultură generală al lucrătorilor din agricultură,** va contribui mult la creșterea continuă a producției agricole va asigura o mai mare stabilitate a acesteia.

Întreaga evoluție de viitor a agriculturii românești reprezintă un proces dinamic de maximizare a producției prin optimizarea utilizării resurselor. Imaginea noii agriculturi, ca rezultantă a revoluției în producția agricolă, este prezentă deja în multe unități agricole de stat și cooperatiste. La Ziua recoltei, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Producții de 20 000 kg de porumb știuleți la hectar sau de 23 000 kg porumb știuleți la hectar irigat nu mai constituie cazuri izolate ; avem sute de cooperative care au depășit 10 000 kg porumb la hectar, sînt sute de cooperative cu peste 5 000 kg grîu la hectar“.**

Producția agricolă a acestui an va depăși cu aproape 16% nivelul celei realizate în 1975 : producția vegetală va avea, față de nivelul înregistrat în anul precedent, o depășire de peste 20%, iar cea animală de 10%. În multe județe, planul la principalele produse agricole a fost depășit în mod substanțial. La grîu, spre exemplu, au depășit planul 18 județe, multe cu pondere ridicată în constituirea fondului de stat (Olt — 111% ; Teleorman — 109.5% ; Timiș — 108,3% ; Ilfov — 106,7% ; Dolj — 102,8% etc.). Dacă ne referim numai la județul Olt, este semnificativ că în acest an 5 cooperative agricole au obținut peste 6 000 kg grîu la hectar, iar 25 cooperative au realizat recolte între 5 000 și 10 000 kg porumb boabe la ha ; cooperativele din Scornicești, Tia Mare, Giuvărăști, Izbiceni și altele au depășit această cantitate.

Aceste județe, ca și altele (Buzău. Ialomița etc.) au contribuit în mod substanțial la constituirea fondului de stat prin livrarea, în medie. a peste 2 tone de grîu la hectar ; dacă se iau în considerare și preliminările la porumb, județele menționate, ca și județele Arad, Argeș, Constanța, Galați, Satu-Mare și altele vor realiza, încă din acest an, sarcina trasată de secretarul general al partidului în cuvîntarea rostită la Ziua recoltei din anul 1974. la Timișoara — de **a se livra la fondul de stat, de către fiecare cooperativă, cel puțin 2 tone de cereale la hectar.** Producții bune s-au obținut și la alte culturi ; la producția de orz-orzoaică au depășit planul 17 județe, cele mai bune rezultate înregistrîndu-se în Argeș, Botoșani, Dolj, Ilfov, Neamț, Prahova, Teleorman, iar la producția de porumb, potrivit rezultatelor preliminate, vor depăși planul 7 județe, cele mai bune recolte fiind preliminate în Olt, Teleorman, Iași, Ilfov, Buzău ș.a.

Toate aceste exemple confirmă justețea, realismul aprecierii secretarului general al partidului nostru că, întrucît recolte mari s-au obținut în toate județele și în toate zonele cu categorii de fertilitate foarte diferite, că atît în Bărăgan, cît și în Olt, precum și în alte județe, s-au obținut producții mari, pînă la 20 000 kg porumb boabe pe hectar, aceasta demonstrează că, prin introducerea unor tehnologii superioare, a mecanizării și chimizării agriculturii, a organizării mai bune a muncii, **întregul nostru sol poate da recolte foarte mari.**

În sensul cel mai exact al expresiei, se poate spune că **optimizarea utilizării resurselor este caracteristica comună a tuturor unităților agricole în care s-au obținut rezultate foarte bune.** Exemplele de cooperative agricole și întreprinderi agricole de stat, din toate județele și la toate culturile indică o diminuare și chiar anularea în unele cazuri a diferențelor în ce privește solul, punînd în evidență diferențe de altă natură : în calitatea și organizarea muncii, în gradul de mobilizare a specialiștilor, a cooperatorilor, în felul cum muncesc oamenii.

Anul 1976 poate fi apreciat ca **un an bun și pentru producția zootehnică,** deși în unele județe, efectivele de bovine, porcine și ovine în sectorul cooperatist se prelimină sub sarcina de plan. În multe județe se prelimină însă realizarea planului la aceste efective ; cooperativele agricole din Dîmbovița, Vrancea și altele urmează să-și realizeze planul la toate aceste specii. Pe baza efectivelor și randamentelor obținute în cooperativele agricole din județele Neamț. Prahova. Vrancea și altele, **se va realiza și depăși planul la carne.**

Pe ansamblu, în comparație cu anul trecut, au crescut simțitor cantitățile de produse animaliere livrate la fondul de stat, ceea ce a contribuit în mod corespunzător la îmbunătățirea aprovizionării populației. Programul privind aprovizionarea populației cu produse agro-alimentare și bunuri industriale de consum pe trimestrul IV 1976 și semestrul I 1977, examinat de ședința comună a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., a Biroului Permanent al Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale și a Guvernului Republicii Socialiste România și adoptat de Plenara Comitetului Central al P.C.R., ca și livrarea unei cantități mai mari de produse agroalimentare decît cea prevăzută în plan pentru acest an asigură condițiile materiale necesare pentru a realiza o bună aprovizionare a populației, pentru a satisface mai deplin cerințele de consum.

Realizarea integrală a sarcinilor stabilite de Congresul al XI-lea al P.C.R. impune valorificarea superioară a tuturor resurselor de sporire a producției agricole. **Fiecare an trebuie să reprezinte pentru agricultură o nouă etapă în dezvoltarea și aplicarea cuceririlor științei agricole, în asigurarea de semințe și animale de înalt randament, în aplicarea de tehnologii avansate, în folosirea judicioasă, în interesul întregii societăți, a fondului funciar.**

Producția și utilizarea unor cantități tot mai mari de **îngrășăminte chimice** au transformat acest factor de producție într-o importantă resursă de sporire a producției agricole, pentru care se fac cheltuieli de pînă la 500—600 lei la hectar. Optimizarea utilizării acestui factor de producție, nu numai ca preocupare de ordin științific, se concretizează și în practică ; în cadrul pregătirii producției anului următor, trebuie să se înregistreze progrese, atît sub aspectul dozelor administrate, cît și al perioadei de administrare și al raportului dintre elementele fertilizante, unitățile agricole fiind aprovizionate cu cantități tot mai mari de îngrășăminte chimice (o serie de cooperative agricole și întreprinderi agricole de stat au și primit toate cantitățile de îngrășăminte solicitate).

Din experiența acestui an și a anilor precedenți a rezultat că **alegerea soiurilor** și **stabilirea densității plantelor** sînt condiții tot atît de importante pentru sporirea producției, ca și fertilizarea sau administrarea apei. În ce privește densitatea plantelor, pentru producția anului următor s-a indicat o creștere la majoritatea culturilor ; în această toamnă, spre exemplu, s-a utilizat o normă de sămînță, majorată cu 10—15% la toate însămînțările. În ce privește îmbunătățirea structurii soiurilor, s-a optat — la cultura grîului — pentru soiuri mai timpurii, atît pentru a asigura stabilitatea producției și rezistența la boli și secetă, cît și pentru **a mări posibilitatea obținerii a două recolte pe an.**

Aplicarea experimentală a proiectului Legii retribuirii muncii în cooperativele agricole de producție în acest an a evidențiat posibilități multiple privind **organizarea mai bună a muncii și a producției și, ca urmare, obținerea unor producții mai mari și a unor retribuții mai ridicate.** Pentru anul următor, **generalizarea fermei, ca unitate de bază a producției agricole în C.A.P. și organizarea muncii în acord global pentru toate activitățile agricole** oferă. prin ele însele, garanția obținerii unor producții mari, în condiții mai bune de eficiență. În mod deosebit, în cooperativele agricole cuprinse în programul de consolidare economico-organizatorică adoptarea acestor măsuri devine obligatorie.

Obținerea unor rezultate și mai bune în anul următor depind în mod hotărîtor de calitatea activității lucrătorilor din agricultură. **Recolta acestui an, privită ca un nivel de bază, de pornire în lupta pentru recolte și mai mari, demonstrează realismul prevederilor actualului plan cincinal, faptul că acestea corespund pe deplin realităților tehnice și organizatorice, potențialului uman din agricultura noastră.**

Cornel FAZACAȘ
director general,
în Ministerul Agriculturii
și Industriei Alimentare

Experimentarea proiectului Legii retribuirii muncii în unitățile agricole cooperatiste

RETRIBUIREA ȘI ORGANIZAREA — PROCESE INTERDEPENDENTE

DEZVOLTAREA impetuoasă a forțelor de producție în socialism impune perfecționarea continuă a relațiilor de repartiție în toate domeniile vieții social-economice. Sub acest aspect, proiectul Legii retribuirii muncii în unitățile agricole cooperatiste, experimentat în acest an și care urmează a fi supus spre adoptare Marii Adunări Naționale, reglementează un domeniu complex al relațiilor economico-sociale, într-unul dintre sectoarele de mare însemnătate ale economiei naționale.

Aplicarea experimentală a proiectului pe perioada anului 1976 oferă concluzii utile pentru perfecționarea sa înainte de legiferare, fapt ce demonstrează o dată mai mult caracterul deschis, profund democratic al sistemului nostru social.

ELEMENTELE esențiale ale sistemului propriu-zis de retribuire a muncii cooperatorilor, conținute de actualul proiect de lege, pot fi sintetizate astfel : **retribuirea de bază**, ca parte principală a retribuției, acordată pentru realizarea producției și a sarcinilor de muncă proprii ; **retribuirea suplimentară**, acordată pentru depășirea producție planificate ; **sporul de vechime neîntreruptă în aceeași unitate și în același sector de activitate.**

În practica aplicării acordului global în agricultură, acestea s-au dovedit modalități corespunzătoare, stimulative de retribuire, în măsura în care fiecare unitate întocmește programe de dezvoltare a sectoarelor și pune accent pe organizarea științifică a producției și a muncii la nivelul fermelor, brigăzilor, echipelor, pe concentrarea producției și specializarea cooperatorilor.

În proiectul de lege se precizează că în funcție de condițiile diferite de fertilitate, de potențialul de producție, în fiecare unitate trebuie să se stabilească în mod riguros volumul de muncă, volumul de cheltuieli pentru devizele de lucrări, determinîndu-se în acest fel tarife diferențiate de retribuire.

În cooperativele Bucov și Blejoi — Prahova, de pildă, volumul de muncă a fost stabilit pe baza devizelor de lucrări, care au ținut seama de fertilitatea solului, de producția planificată, de dotarea tehnică, tehnologia culturilor și normele de muncă aprobate de adunarea generală. Concomitent, s-au determinat cheltuielile materiale și cele privind forța de muncă. Pe baza normelor astfel stabilite se determină tarife diferențiate de retribuire (la C.A.P.-Bucov retribuirea se face pe baza tarifelor, o normă convențională fiind de 50 de lei, din care 37 de lei în bani și 13 lei în produse).

Pentru folosirea rațională a forței de muncă și creșterea productivității muncii, în cele două unități producția și munca sînt organizate pe următoarele subunități: fermă de producție, brigadă permanentă, sector de prelucrare, de deservire — acordîndu-se o atenție deosebită **constituirii echipelor ca formații de bază pentru cel puțin durata unui ciclu de producție.** Organizarea muncii pe echipe presupune răspunderea solidară a tuturor membrilor ei pentru realizarea producției angajate, asigurînd întărirea spiritului de echipă și a disciplinei în muncă.

La C.A.P.-Bucov au fost constituite 6 brigăzi permanente, dintre care 3 de producție agricolă, 2 pomiviticole și una zootehnică, iar la C.A.P.-Blejoi — 2 brigăzi mixte și o fermă zootehnică. Formația de bază în organizarea muncii brigăzilor o constituie echipa, fiecare brigadă cuprinzînd 3—5 echipe, cu cîte 30—50 de membri cooperatori. Fiecărei brigăzi i s-au repartizat mijloace mecanizate și de transport, îngrășămintele, semințele și celelalte mijloace de producție necesare. De asemenea, pe fiecare brigadă s-au repartizat o anumită suprafață de teren și dotările corespunzătoare. Echipa este condusă de un șef, care lucrează nemijlocit în producție ; în cadrul ei se urmăresc întărirea spiritului de muncă colectivă, a disciplinei, creșterea răspunderii personale și cointeresarea tuturor membrilor acestuia.

Proiectul de lege nu se limitează numai la aspectul retribuirii propriu-zise, ci cuprinde și reglementări cu privire la organizarea activității în unitățile cooperatiste, statuînd — pe lîngă structura organizatorică — și răspunderi pentru toate nivelurile, pînă la echipă și la membrii acesteia, obligațiile și drepturile de retribuție ce le revin.

Ca formă principală de retribuire a muncii în unitățile cooperatiste, proiectul de lege aflat în experimentare stabilește **acordul global.** Pe lîngă acesta, se prevăd însă și o gamă foarte variată de alte forme de retribuire, ce se pot aplica în funcție de condițiile specifice ale fiecărei unități (acordul direct, tarife pe norma de muncă în regie, cote procentuale din producție sau din valoarea ei pentru culturi și servicii strict determinate).

Comparativ cu prevederile Legii nr. 57/1974, proiectul de lege în curs de experimentare aduce nou faptul că retribuirea echipei se face în funcție de rezultatele directe obținute, fără a fi condiționată de rezultatele din celelalte subunități, sau ale unității cooperatiste în ansamblu. Urmărind să realizeze o corelație cît mai strînsă între nivelul retribuirii și rezultatele obținute, proiectul de lege precizează clar dreptul și, în același timp, obligația consiliului de conducere de a propune adunării generale, spre aprobare, recalcularea tarifelor corespunzător lucrărilor efectiv realizate.

Cu privire la modul în care se face retribuția, proiectul de lege prevede că aceasta se poate efectua în bani, sau în bani și în natură, precizînd că retribuția în natură este admisă numai pentru cazuri de excepție (prin sistemul de cote procentuale). Acordarea în timpul anului a unor avansuri lunare în bani (de 90% în zootehnie și și 80% în producția vegetală, industrială, prestări de servicii, funcții de conducere) asigură cooperatorilor un venit stabil pe întreaga perioadă a anului.

Pentru stimularea cooperatorilor în obținerea de producții cît mai mari, este prevăzut dreptul la o retribuție suplimentară de pînă la 50% din valoarea obținută peste plan, condițio-

lect. univ. Gheorghe ȘTEFAN

(Continuare în pag. 14)

ÎNVĂȚĂMÎNTUL UZINAL — POSIBILITATE ȘI ÎMPLINIRE

UN MILION de noi locuri de muncă în acest cincinal, reprezintă o cifră care exprimă sugestiv perspectivele dezvoltării economice și sociale ale țării noastre și care anunță, prin ea însăși, însemnătatea noilor obiective economice ce vor fi construite, anticipează schimbările profunde ce vor interveni în viața și conștiința oamenilor, conferind noi dimensiuni procesului de pregătire profesională.

Faptul că specificul fiecărui domeniu de activitate se regăsește la nivelul procesului de asimilare a cunoștințelor de specialitate impune drept condiție principală a pregătirii forței de muncă corespunzător nivelului de dezvoltare al forțelor de producție, o îmbinare armonioasă a structurii generale a învățămîntului cu particularitățile fiecărei meserii. În investigația pe care am efectuat-o în cîteva întreprinderi bucureștene din industria construcțiilor de mașini — Întreprinderea „23 August“, Întreprinderea de pompe, Întreprinderea de mașini grele — am căutat să surprindem elementele semnificative ale procesului de pregătire profesională a tinerilor prin sistemul învățămîntului de fabrică.

Valențele integrării : învățămînt-producție

COORDONATELE fundamentale, de perspectivă, ale politicii forței de muncă stabilite de Programul partidului prevăd ca în plan macrosocial creșterea numerică a populației ocupate în sfera activităților de tip industrial să se realizeze, în linii mari, prin reorientarea profesională a unei părți din populația agricolă și atragerea în sferele producției nemijlocite a unei proporții sporite din populația școlară.

În acest cadru, **problema acoperirii necesităților concrete ale fiecărei întreprinderi industriale cu forță de muncă calificată își află rezolvarea, într-o măsură importantă, prin mijlocirea formelor de pregătire profesională care funcționează în incinta întreprinderii.** Diversificarea formelor de calificare proprii sistemului de învățămînt uzinal poate fi considerată prin prisma obiectivului său imediat (și anume calificarea cît mai complexă într-o anumită meserie), drept un răspuns dat cerințelor economiei noastre de a integra rapid și eficient în ritmul activităților productive un volum sporit de forță de muncă calificată.

Pentru a contura dimensiunea fenomenului am consemnat, în cursul investigației noastre, că în cadrul Grupului școlar al Întreprinderii „23 August“ sînt pregătiți în prezent prin școală profesională circa 350 de elevi pentru meseriile de strungar, frezor, rectificator, lăcătuș, sudor, matrițer, electrician, turnător, oțelar ș.a. În același timp, la forma de calificare prin ucenice la locul de muncă, cu durata de doi ani, sînt înscriși în prezent aproximativ 460 de tineri la Întreprinderea „23 August“ și aproximativ 200 la Întreprinderea de pompe și la cea de mașini grele, în timp ce cursurile de calificare de scurtă durată (6-8 luni) sînt urmate, la cele trei întreprinderi, de aproape 650 de muncitori. Fără a fi singurele în cadrul sistemului de învățămînt profesional (am putea aminti cursurile de calificare postliceală, care au dat rezultate bune), **cele trei forme asupra cărora ne-am oprit — școală profesională, ucenicie la locul de muncă cu durata de doi ani și cursurile de scurtă durată — pot fi considerate tipice.**

În perspectiva aprecierii calitative a „produsului“ lor se impune să stabilim, de la bun început, o dublă raportare ; prima vizează legătura necesară dintre cuantumul cunoștințelor de specialitate, atît teoretice cît și practice, proprii unei anumite meserii și solicitările curente ale producției ; cea de a doua caută să pună în evidență măsura în care diferitele forme de calificare reușesc să asigure asimilarea de către cursanți a complexului de cunoștințe de bază ale meseriei.

Măsura eficienței instruirii este dată de îmbinarea intimă a cunoștințelor dobîndite în sălile de curs și a cunoștințelor asimilate prin activitatea practică, echilibrarea și susținerea lor reciprocă. Urmărind distribuția acestor elemente constitutive ale procesului de însușire a meseriei, diferențiat în cadrul formelor de calificare amintite, am notat că școala profesională eșalonează numărul orelor practice raportat la numărul orelor de curs pe anii de învățămînt, primele avînd o pondere din ce în ce mai însemnată. Pentru forma de ucenicie la locul de muncă cu durata de doi ani cursurile teoretice se desfășoară, de regulă, cu începere din anul al doilea, fiind repartizate în două sau trei zile ale săptămînii, zile în care nu se mai efectuează practica în secțiile productive. Prin statutul lor de organizare, cursurile de scurtă durată prevăd susținerea orelor teoretice după terminarea programului normal de lucru.

Dacă în formula școlii profesionale, transferul cunoștințelor teoretice se realizează prin intermediul structurilor specifice de tip școlar, orele de curs în cadrul sistemului de învățămînt uzinal sînt susținute de ingineri, economiști sau maiștri provenind din personalul întreprinderii, cadre de specialiști buni, dar care, în general, nu posedă o pregătire pedagogică. În absența unor programe stricte de învățămînt, fixarea cuantumului și a nivelului cunoștințelor de specialitate, de multe ori scăzute din cauza insuficientei pregătiri generale a cursanților, revine cadrelor tehnice din întreprindere. Predarea însăși se desfășoară adesea în condiții necorespunzătoare din aceste cauze — așa cum este cazul Întreprinderii de mașini grele și al Întreprinderii de pompe. De asemenea absența materialelor didactice adecvate influențează în mod direct — și negativ — calitatea procesului de instruire.

O comparație a nivelului de pregătire profesională asigurat printr-o formă sau alta de școlarizare, **evidențiază, cu toate acestea, diferențe în gradul de cunoaștere a meseriei** ale căror origini pot fi regăsite atît în modul de organizare a practicii productive, cît și în cuantumul cunoștințelor teoretice. În formula școlii profesionale apropierea de activitatea productivă se realizează în mare parte prin intermediul structurilor de tip școlar. Noțiunea de „practică productivă“ își păstrează în acest fel funcția complementară față de ansamblul cunoștințelor teoretice, iar cursantul își păstrează statutul său de elev. Prin sistemul de învățămînt uzinal, interferența cunoștințelor teoretice și practice se realizează pe suportul activităților concrete, al muncii efective ; cursantul este, întîi de toate, lucrător.

O observație sistematică, asupra unui grup de 73 de muncitori înscriși la cursurile de scurtă durată de strungărie, inițiată de Laboratorul de psihosociologie din cadrul Întreprinderii de pompe a pus în evidență ponderea elementelor legate de învățarea meseriei în ansamblul celor opt ore de lucru.

Sistematizarea a 7 451 de observații efectuate în decurs de patru luni de zile, pe grupe de activități, a furnizat următoarea distribuție : **grupa mai largă a activităților legate de meserie** (activități direct prpoductive — lucru efectiv la mașină, activități neproductive — urmărirea modului în care se lucrează, activități auxiliare — ce privesc întreținerea utilajului și activități legate de măsurare și verificare) **este reprezentată în totalul timpului printr-un procent de 45%, în timp ce grupa activităților nelegate de meserie, inclusiv absențele, printr-un procent de 55%.** Se impune atenției faptul că doar mai puțin de jumătate din timpul afectat pentru învățarea meseriei este utilizat practic în acest scop.

Fără îndoială, timpul de pregătire nu dă măsura substanțialității procesului de învățare. Cu toate acestea, analiza comparativă a practicii productive (cea de-a doua componentă a procesului de instruire) pune în lumină faptul că **comprimarea perioadei de școlarizare de la doi-trei ani dedicați calificării prpin școala profesională, la șase sau chiar 4 luni de zile în cazul cursurilor de scurtă durată nu corespunde necesităților unei selecții riguroase,** unei sistematizări superioare a cunoștințelor de specialitate. Pentru a evita un asemenea decalaj ar fi necesar ca, în aceste condiții, cursurile de scurtă durată și chiar cele de ucenicie la locurile de muncă să aibă un caracter intensiv, menit să compenseze timpul mai scurt în care, prin aceste forme de învățămînt, trebuie totuși formate cadre cu aceeași pregătire ca cea a absolvenților școlilor profesionale.

Atelierele-școală — o „formulă" necesară

ÎN CURSUL investigației noastre am reținut **o inițiativă de maximă importanță — crearea de „ateliere-școală" în perimetrul uzinei** — concretizare a eforturilor factorilor de răspundere din întreprindere de a găsi o rezolvare cît mai adecvată problemelor circumscrise acestei sfere de preocupări. Prin ele se urmărește să se asigure controlul mai riguros, dirijarea mai exactă a activității practice a cursanților înscriși la forma de ucenicie la locul de muncă, pe fondul general al îmbinării armonioase a cunoștințelor teoretice și practice.

Aflate într-un stadiu incipient — așa cum se prezintă situația la Întreprinderea de mașini grele — sau mai avansat, ca la Întreprinderea „23 August", atelierele-școală constituie — în cadrul mai larg al dezvoltării învățămîntului uzinal — soluția optimă.

Desigur, existența unei posibilități de soluționare prin ateliere-școală nu rezolvă, în sine, problema asigurării unei pregătiri practice corespunzătoare a tinerilor muncitori. La Întreprinderea de pompe, de pildă, un asemenea atelier a fost înființat și a funcționat cu rezultate bune cîțiva ani. În ultimul timp însă, eficiența pregătirii prin intermediul său a fost considerabil diminuată deoarece zestrea tehnică din dotarea acestui atelier a căpătat alte destinații decît cele inițial prevăzute, fiind folosite pentru activitatea curentă de realizare a planului de producție. Depășirea unor asemenea dificultăți, precum și a altora vizează în esență **probleme organizatorice. Se resimte nevoia unui cadru unitar** care să orienteze funcționarea atelierelor-școală în toate întreprinderile de același profil. S-ar crea în acest fel premisa unui echilibru între caracterul de muncă utilă, direct productivă și caracterul instructiv al acestei activități, încadrarea sa în ambianța generală a muncii din întreprindere.

Coexistînd, stabilind o comunicare autentică cu sistemul de integrare a cursanților în echipele de lucru, **atelierul-școală** — în perspectiva funcționării sale eficiente care presupune, printre altele, eșalonarea operațiilor de la simplu la complex, o simultaneitate în asimilarea cunoștințelor teoretice și practice — poate imprima un plus de sistematizare cunoștințelor legate de meserie.

Funcția educativă a mediului industrial

ÎNTÎLNIREA dintre școală și întreprinderea industrială, realizată prin intermediul sistemului de învățămînt uzinal, oferă tabloul unui transfer reciproc de funcții, transfer care nu se limitează la momentul asimilării cunoștințelor de specialitate. El se continuă, se amplifică, cîștigă în profunzime prin încărcătura educativă proprie oricărei forme de instrucție școlară. **Sub imperativul actualizării potențialului său educațional, întreprinderea devine o școală nu numai prin caracteristicile proprii mediului industrial, dar și în sensul curent, consacrat al termenului.** Adolescenții care învață o meserie își continuă în fabrică un mod de a înțelege viața, de a privi studiul, de a învăța pur și simplu.

Pe de altă parte, este eronat să se considere că întreprinderea industrială poate asigura de la sine echilibrarea tuturor dimensiunilor unui sistem de învățămînt organizat. Uzina nu trebuie să ofere tinerilor în mod exclusiv modelul unei „școli a muncii", adică propriul ei sistem de activități și de relații umane proiectat ca sistem educativ ; ea trebuie să preia, conștient și sistematic și funcția educativă a școlii, să asimileze selectiv metodologia acestui tip de activitate.

În planul individului, **existența multiplelor forme de pregătire profesională corespunde unei modificări a statutului său social.** Tineri aparținînd aceleiași generații sînt elevi și își continuă acest mod de existență în cazul școlii profesionale sau sînt muncitori necalificați în cazul cursurilor de scurtă durată. Absența oricăror examene de selecție și de orientare profesională mărește posibilitatea alegerilor întîmplătoare. Își găsesc astfel explicația frecventele situații de abandon școlar sau de abandon al meseriei. În acest sens, o statistică întocmită la Întreprinderea de pompe pentru toate formele de școlarizare pe perioada 1968—1975 este sugestivă. Din totalul celor 1361 de cursanți înscriși pe parcursul a opt ani de zile, 35% au plecat înainte de obținerea calificării, 41% au plecat după absolvirea cursurilor, astfel că se mai aflau în întreprindere la data întocmirii acestei situații numai 24% — în cifre absolute un număr de 330 de cursanți din cei înscriși inițial. Influențele negative ale acestei stări de fapt se fac simțite atît asupra tinerilor, generînd o predispoziție accentuată la instabilitate și mărind riscul neintegrării lor sociale, cît și asupra colectivelor de muncă afectate de prea desele schimbări de personal.

Modelul educativ pe care îl oferă fabrica se schimbă și această schimbare consemnează înlocuirea, în numeroase cazuri, a raportului de autoritate bazat altădată pe diferența de vîrstă cu un raport egalitar, muncitorul și „ucenicul" său aparținînd frecvent aceleiași generații. Dimensiunea educativă nu se mai împlinește în limita strictă a raporturilor interpersonale ; aria de cuprindere se lărgește, implicînd ca subiect al procesului educațional grupul tinerilor în ansamblul său.

În perspectiva actualizării acestui potențial uman, a lărgirii ariei de împlinire a personalității fiecăruia, cu siguranță că mijloacele moderne de învățămînt, tehnicile perfecționate — în continuă perfecționare — care și-au probat de mult timp eficiența pot fi aplicate și în mediul industrial. Cu toate acestea, în unele cazuri, în întreprinderi, sub presiunea necesității de a forma rapid un număr mare de cadre calificate, perioada de pregătire este prea mult comprimată, căutările de implementare a tehnicilor moderne de pregătire a cadrelor nu sînt întotdeauna operativ fructificate și aplicate. În asemenea situații se neglijează faptul că de calitatea instruirii profesionale în învățămîntul uzinal depinde însăși realizarea în bune condițiuni a planului de producție, adaptarea lucrătorilor la cerințele introducerii rapide o progresului tehnic în producție. Această reconsiderare a potențialului educativ al uzinei vizează nu numai calitatea cunoștințelor transmise, ci și criteriile de alegere a celor ce pregătesc cadrele în învățămîntul din întreprindere. În acest context, **poate fi susținută ideea ca examenele de selecție și orientare profesională a cursanților, de a căror necesitate nu ne putem îndoi, să fie aplicate în egală măsură lectorilor, instructorilor și muncitorilor implicați în actul educațional. Ar fi, în același timp, utilă inițierea unui program de pregătire pedagogică prin cursuri intensive, știut fiind faptul că nu întotdeauna un bun profesionist este și un bun profesor.**

În acest fel, întreprinderea își poate onora îndatorirea sa de mare răspundere socială, aceea de a forma în fiecare tînăr un om nou, un om al epocii noastre, cu larg orizont de cultură și temeinică pregătire profesională, cu înaltă conștiință civică.

Cristian N. POPESCU

CĂI ȘI MODALITĂȚI DE ÎNFĂPTUIRE A DEZVOLTĂRII TERITORIALE

Am amintit, în numărul trecut al revistei, despre importanța industrializării județelor, a dezvoltării lor economice multilaterale ca procese menite să asigure dezvoltarea armonioasă a întregului teritoriu al țării, a fiecărui județ în parte. Să reluăm mai pe larg aceste chestiuni.

Dezvoltarea complexă încadrată într-un profil industrial propriu

DATORITĂ industrialzării se pot crea în prezent cele mai multe dintre noile locuri de muncă, se pot asigura principalele deplasări de forță de muncă din agricultură și, de asemenea, se poate obține principalul spor de productivitate socială a muncii. Deosebit de important este ca în procesul industrializării județele să capete *structuri* industriale proprii, care să contureze caracterul complex, și în cadrul acestuia specificitatea industriei fiecărui județ. Firește, pe lîngă ramuri industriale de bază (construcții de mașini și prelucrarea metalelor, industria alimentară, ușoară etc.), care se dezvoltă în toate județele, există o serie de subramuri și activități care în unele județe capătă o pondere mai mare conturînd astfel, pe fondul complex al dezvoltării, *un anumit profil industrial aparte al județului*, fapt ce contribuie la realizarea unei diviziuni teritoriale raționale a muncii. De pildă, județul Argeș se profilează în domeniul industriei combustibilului, al unor importante subramuri din construcția de mașini — autoturisme de oraș și de teren etc., petrochimiei și textilelor, în timp ce județul Ialomița se profilează în domeniul celulozei și hîrtiei, confecțiilor ș.a.

Înfăptuind politica de îmbunătățire a repartizării industriei pe teritoriu, partidul a avut în vedere să asigure dezvoltarea puternică și multilaterală a fiecărui județ, creșterea potențialului lor economic. Aceasta nu înseamnă însă neapărat *aducerea la aceiași parametri de dezvoltare a tuturor județelor*. Am arătat că în fiecare județ s-a urmărit construirea unor obiective industriale, care să favorizeze punerea în valoare a tuturor resurselor naturale și de muncă, desfășurarea unei activități economice eficiente. *Nu este obligatoriu însă ca structura deosebit de complexă, multilaterală a economiei naționale să fie regăsită ca atare și la nivelul fiecărui județ.*

Sub acest unghi, planificarea teritorială trebuie să răspundă cu cele mai adecvate soluții de plan. Și pentru aceasta, după părerea noastră, în amplasarea teritorială a industriei trebuie ținut obligatoriu seama de acțiunea unor factori social-economici cu mari influențe asupra naturii și eficienței dezvoltării industriale din județe.

Între aceștia, *transporturile*. Dependența directă a industriei de transporturi este dată pe de o parte de apropierea industriei de bazele de materii prime, iar pe de altă parte de apropierea industriei de piețele sau centrele de desfacere. Optimizarea dezvoltării teritoriale industriale în funcție de acest criteriu — care, deși de primă importanță, fără îndoială că trebuie utilizat alături de altele — asigură o dezvoltare eficientă a industriei județene, creșterea vitezei de circulație a produselor, satisfacerea mai promptă a nevoilor economiei naționale.

Un alt asemenea factor este *concentrarea producției*. Crearea de întreprinderi industriale în județele rămase în urmă, în vederea extinderii industriei pe întreg teritoriul țării, trebuie să se realizeze în funcție și de nevoile procesului de concentrare a industriei. Concentrarea producției se afirmă diferit în ramuri și județe, indicîndu-se cu deosebire pentru construcția de mașini. În acest scop a fost creat Consiliul de coordonare pentru industria constructoare de mașini, organism menit să coordoneze activitatea de profilare și specializare a tuturor întreprinderilor, care fără îndoială are în obiectivul său cerințele ce rezultă din corelarea activității de concentrare cu necesitățile și posibilitățile dezvoltării teritoriale.. În acest cadru *platformele industriale* se înscriu ca o formă deosebită de concentrare a producției în specific geografic-teritorial. În țara noastră procesul de constituire și de dezvoltare a platformelor industriale este rapid. După Congresul al IX-lea al P.C.R. au fost create peste 50 de platforme noi, odată cu dezvoltarea celor existente. În definitivarea amplasării și dezvoltării platformelor industriale s-a pornit de la criteriul unei eficiențe sporite a investițiilor, prin comasarea întreprinderilor, a utilităților comune, realizarea de construcții compacte, folosirea în mai mare măsură a rețelelor feroviare, rutiere și electrice existente.

Dispunem în prezent de norme clare pentru amplasarea obiectivelor și organizarea platformelor industriale. Este deci o obligație primordială a consiliilor populare să ia toate măsurile necesare în vederea aplicării lor ferme, a soluționării operative, împreună cu ministerele și centralele, a tuturor problemelor de care depind pregătirea temeinică și realizarea la termen a lucrărilor de investiții. Atît economic, cît și social, crearea de noi platforme industriale, în special în zonele mai puțin dezvoltate, constituie o necesitate obiectivă, a cărei realizare își găsește locul cuvenit în politica de industrializare a țării noastre.

În planificarea dezvoltării industriale a județelor trebuie asigurat ca *infrastructura industrială* — alcătuită din infrastructura productivă (totalitatea unităților economice care prestează servicii cu caracter productiv) și infrastructura socială (unitățile prestatoare de servicii pentru populație) — să se dezvolte mai rapid decît numărul locuitorilor.

Caracteristică dominantă, esențială a vieții contemporane, *urbanizarea* constituie un alt factor în funcție de care se realizează amplasarea industriei pe teritoriu. Este știut că progresele rapide realizate în urbanizarea populației sînt strîns dependente de cele realizate în domeniul vieții economice în ansamblu, în mod special în industrie. Într-o anumită măsură însă urbanizarea influențează și ea dezvoltarea industrială la nivelul teritoriului, sporind posibilitățile de asigurare a forței de muncă calificate, precum și de creștere a calificării, posibilitățile de transport de materii prime și materiale, precum și de oameni, procese necesare dezvoltării industriei în județe. În țara noastră, după unele calcule de prognoză, în anul 1990 populația urbană va fi de circa 16,5 milioane, iar cea rurală de circa 8,5 milioane persoane — față de 8,2 milioane și respectiv 12 milioane persoane cît reprezenta în anul 1970. Această evoluție calitativă se bazează în bună măsură pe prevederile de dezvoltare teritorială a industriei, după cum asemenea prevederi sînt pozitiv influențate de mutațiile amintite ce vor interveni în structura populației.

Locul și rolul agriculturii în economia județului

ALĂTURI de industrie, *agricultura* are un loc important în cadrul economiei naționale, constituind o ramură de bază a acesteia. Caracteristic agriculturii este — printre altele — nu numai faptul că pune la dispoziție celorlalte ramuri ale economiei resurse de muncă, ci și faptul că asigură utilizarea resurselor de muncă ce nu au putut fi ocupate în ramurile neagricole. În cadrul planificării teritoriale s-au întocmit programe de creștere a producției agricole în fiecare comună — atît în unitățile socialiste, cît și în gospodăriile populației. Dezbătute cu lucrătorii unităților agricole de stat, cu membrii cooperativelor de producție și țăranii cu gospodării individuale, cu masele de cetățeni ai satelor, aceste programe sînt expresia atît a cerințelor generale ale economiei, cît și a inițiativei și spiritului gospodăresc al oamenilor muncii de la sate.

Pe această cale urmează să se asigure îmbunătățirea utilizării productive a tuturor suprafețelor, indiferent de deținător, aplicarea criteriilor științifice de zonare a producției, desfășurarea la timp și în cele mai bune condiții a lucrărilor agricole. Aceasta va permite, fără îndoială, îndeplinirea sarcinii ca **fiecare județ să-și acopere necesitățile de produse agricole pentru aprovizionarea populației din resurse proprii și, totodată, să contribuie, într-o măsură tot mai mare, la sporirea fondului central de produse agricole.**

Evident, probleme specifice comportă și planificarea dezvoltării teritoriale a învățămîntului, cercetării științifice, sănătății etc., activități strîns legate de planificarea dezvoltării industriale și economice generale a județelor. Nu ne vom mai opri cu deosebire asupra acestor chestiuni. Conchidem însă, pe baza celor arătate, că în activitatea de planificare teritorială, de dezvoltare economică a județelor, îmbinarea criteriilor de eficiență cu criteriile sociale și politice constituie cerința de bază a unei politici curente și de perspectivă, care urmărește — alături de folosirea superioară a resurselor de pe întreg teritoriul țării — apropierea nivelurilor de dezvoltare în profil teritorial, pe baza industrializării și dezvoltării în general a tuturor județelor și localităților, proces menit să asigure apropierea veniturilor populației, a standardului ei de viață.

Iată de ce perfecționarea planificării activității economice în profil teritorial trebuie să urmărească continuu pe de o parte dezvoltarea căilor, modalităților și soluțiilor pentru atragerea și valorificarea resurselor din fiecare județ ca o premisă a progresului economic național în ansamblu, iar pe de altă parte, rezolvarea, în condiții din ce în ce mai bune, a tuturor problemelor economice, sociale și politice proprii fiecărei zone.

Dumitru GHEORGHIȘAN

Cum se realizează producția fizică?

(Urmare din pag. 5)

importante rezerve în utilizarea fondului de timp de lucru disponibil. Astfel, putem sublinia faptul că în întreprinderile în care se înregistrau nerealizări la producția fizică, ziua de lucru nu a fost integral folosită. Numai în semestrul III al acestui an numărul de om-ore nelucrate ca urmare a absențelor nemotivate și invoirilor atingea nivele ridicate (12 568 la „Modern“ — Timișoara, 14 443 la „Carmen“ și 22 984 la „Dîmbovița“ din București, 11 790 la „Timpuri Noi“ — Brașov, 7 544 la „8 Mai“ — Mediaș etc). Aceste pierderi au condus desigur și la utilizări mai scăzute ale capacităților de producție în respectivele întreprinderi, cu implicațiile cunoscute (alături de ceilalți factori) în realizarea planului fizic. Iată, deci, că falsa dilemă: sau produse de complexitate ridicată sau realizarea integrală a planului fizic are certe rezerve și resurse proprii de soluționare, chiar în întreprinderile unde a luat naștere.

Desigur, conducerea centralei are în vedere toate aceste aspecte. Pentru realizarea planului fizic — în sortimentația complexă cerută de beneficiari în 1977 — **au fost puse în funcțiune un număr de 10 linii tehnologice noi,** fapt ce va permite realizarea unui plus de producție fizică de peste cinci milioane de perechi de încălțăminte anual. În fiecare întreprindere au fost elaborate programe de măsuri, cu termene și responsabilități concrete, menite să acopere — prin eficiența lor — sarcina de creștere a productivității muncii se pune nul viitor. Un accent deosebit se pune pe introducerea tehnologiilor noi și perfecționarea celor existente, măsură care va conduce la economii substanțiale de manoperă, la creșterea producției fizice nu numai la întreprinderile unde în acest an s-au înregistrat rămîneri în urmă, ci și pe ansamblul centralei.

Concomitent însă **se cere acționat cu mai multă eficiență, în fiecare întreprindere, pentru perfecționarea organizării producției și a muncii, pentru utilizarea cît mai deplină a forței de muncă și a capacităților de producție existente.** Fără a fi în detrimentul calității, acțiunile pe această linie trebuie să permită o mai chibzuită gospodărire a bugetului de timp disponibil, valorificînd din plin rezervele însemnate care le oferă încă timpul nelucrat. Se știe că în industria ușoară forța de muncă feminină cu problemele ei specifice este preponderentă ; **rămîne totuși în atenție necesitatea ca timpul de muncă afectat pînă acum de absențe nemotivate și învoiri să fie fructificat în producție fizică, la fiecare loc de muncă.**

Pe de altă parte, **devine necesar ca centrala să contribuie mai activ la dimensionarea cît mai judicioasă a sarcinilor de producție pe fiecare întreprindere,** în așa fel încît sortimentația să fie cît mai armonios corelată cu capacitățile de producție existente. Există desigur numeroase probleme care condiționează realizarea în bune condițiuni a producției în întreaga sortimentație prevăzută.

Îndeplinirea prevederilor planului fizic reprezintă însă o obligație pentru fiecare întreprindere, un adevărat barometru al contribuției nemijlocite și creatoare la rezolvarea greutăților care se ivesc în producție, la ridicarea nivelului de trai al întregului popor. Iată, de ce, în timpul scurt rămas pînă la încheierea anului, se cer intensificate eforturile, la fiecare loc de muncă, pentru recuperarea grabnică a tuturor restanțelor, pentru ca bilanțul sfîrșitului de an să consemneze realizări meritori și în ce privește realizarea integrală a producției fizice.

RETRIBUIREA ȘI ORGANIZAREA

(Urmare din pag. 10)

nată de realizarea sarcinilor pe întreaga echipă ; această precizare are ca scop întărirea spiritului de echipă, a disciplinei, creșterea răspunderii întregii echipe și a fiecărui membru al acesteia.

Urmărind să limiteze fenomenul de fluctuație, să realizeze o mai mare stabilitate a forței de muncă, proiectul de lege prevede posibilități de acordare a sporului de vechime neîntreruptă în aceeași unitate și în același sector de activitate. Totodată, acordarea acestui spor este condiționată de absolvirea cursurilor agrozootehnice, prevedere care va stimula perfecționarea profesională, constituind încă o pîrghie materială folosită de statul socialist în vederea creșterii producției, ridicării continue a nivelului de trai al țăranilor cooperatori.

Pornind de la cerințele realizării unei retribuții diferențiate în funcție de condiții de lucru, propun să se prevadă asigurarea unor venituri garantate, pentru cei care lucrează la cultura mare, în mod diferențiat pe trei categorii : ușoară, grea, foarte grea, folosind coeficienți de departajare. În acest sens pot fi luate ca exemplu reglementările în vigoare din domeniul construcțiilor, pentru plata echipelor de săpători.

Pentru cooperativele de producție unde în anumite perioade de timp există forță de muncă disponibilă, articolul 16 din actualul proiect prevede obligația cooperativei de a asigura condiții de lucru în alte sectoare de activitate. Pentru a se realiza în practică această prevedere, propunem ca organele de conducere ale cooperativelor să analizeze sistematic gradul de ocupare al forței de muncă proprii, pe baza sarcinilor de plan și a normelor de muncă, realizînd astfel o evidență precisă a eventualelor disponibilități. Corelînd aceste situații cu date din experiența anilor precedenți, unitățile respective trebuie să fie obligate să încheie angajamente ferme, care să asigure folosirea judicioasă, deplină a forței de muncă în alte unități de pe raza comunei sau să creeze secții anexe.

Conducerea activităților de producție

FUNCȚIUNEA, STRUCTURA, ATRIBUȚIILE:

cum corelăm termenii acestei ecuații?

● „Radiografia“ efectuată într-o întreprindere bucureșteană relevă efectele negative ale unei defectuoase proiectări a structurii ● Unitatea de autoritate funcțională și ierarhică — o condiție indispensabilă a unei conduceri eficiente ● Avantajele structurii funcționale mixte.

Cercetările legate de structurile organizatorice presupun, în primul rînd, studiul relației activități — funcțiune — structură. **Stabilirea structurii optime are scopul de a asigura cea mai bună dezvoltare a funcțiunilor și, în cadrul fiecăreia din ele, cele mai bune posibilități de îndeplinire a activităților.**

Dintre funcțiunile întreprinderii industriale, cea de producție poate avea structura sa proprie, fiecărui stadiu de dezvoltare a activităților corespunzîndu-i și un tip de structură.

În cele de mai jos, redăm unele observații și concluzii ce s-au desprins din cercetările efectuate la **Întreprinderea de mașini electrice-București** (I.M.E.B.) — și care își găsesc, într-o măsură sau alta, aplicabilitatea într-o serie de unități economice care au adoptat o structură similară a acestei funcțiuni.

Structurile organizatorice de ansamblu ale unităților economice sînt stabilite conform prevederilor legale, care acționează îndeosebi asupra modului de funcționare a structurilor, furnizînd însă puține indicații cu privire la proiectarea lor, astfel că elementele de **„statică“** a structurilor pot fi mai mult deduse din cerințele de **„cinematică“** puse de aceste prevederi.

Între **elementele de proiectare** a structurii și **cele de funcționare** a acesteia există, fără îndoială, o relație directă care, în ultimă analiză, în raport cu aspectul și intensitatea sa, sporește sau diminuează eficiența structurii.

În sfera **funcțiunii de producție,** la I.M.E.B. se desfășoară următoarele activități : fabricația propriu-zisă, programarea, lansarea și urmărirea fabricației, întreținerea-reparațiile mașinilor și utilajelor industriale, metrologia, confecționarea și întreținerea sculelor, dispozitivelor și verificatoarelor, controlul tehnic al calității produselor. Actuala structură de conducere a activităților funcțiunii de producție se prezintă aici ca în schema nr. 1.

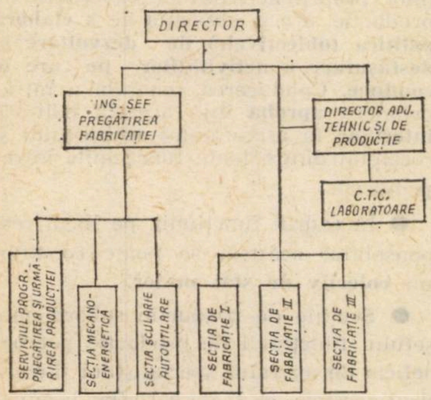
DIRECTOR
ING. ȘEF PREGĂTIREA FABRICAȚIEI
DIRECTOR ADJ. TEHNIC ȘI DE PRODUCȚIE
C.T.C. LABORATOARE
SERVICIUL PROGR. PREGĂTIREA ȘI URMĂRIREA PRODUCȚIEI
SECȚIA MECANO-ENERGETICĂ
SECȚIA SCULARIE AUTOUTILARE
SECȚIA DE FABRICAȚIE I
SECȚIA DE FABRICAȚIE II
SECȚIA DE FABRICAȚIE III

Schema Nr.1

Structura de conducere a activităților funcțiunii de producție la I.M.E.B.

Neconcordanțe determinate de fracționarea conducerii

ANALIZÎND structura prezentată, rezultă, ca un prim aspect critic, **fracționarea conducerii activităților,** adică **nerespectarea unității de autoritate funcțională și ierarhică.**

Așa cum este concepută, structura prezintă dezavantajul că nu permite exercitarea în mod organizat și bine conturat a celor două forme de autoritate și relație : autoritatea ierarhică a șefului organismului care întrunește toate activitățile (autoritatea unică) și autoritatea funcțională a responsabililor de funcțiuni. Această carență a structurii are implicații în ceea ce privește delimitarea sferei de atribuții. De exemplu, conform regulamentului de ordine interioară, directorul și-a asumat atribuții care ar trebui să revină altor organisme ale întreprinderii.

În fișa postului de director adjunct tehnic și de producție, competența acestuia se limitează la propuneri privind îmbunătățirea activității tehnice și de producție din întreprindere, la posibilitatea de a face propuneri directorului întreprinderii în ceea ce privește angajarea personalului pentru structura compartimentelor de care răspunde și de a stimula, promova sau sancționa personalul din subordine.

Datorită unui asemenea tip de structură, se creează posibilitatea apariției unei **neconcordanțe între atribuții și subordonarea organismelor pe linie ierarhică.** Astfel, din sfera de atribuții a **directorului întreprinderii** face parte organizarea controlului tehnic de calitate pe faze de fabricație, în timp ce organismul (C.T.C.) este subordonat directorului adjunct tehnic și de producție ; organisme cu un pronunțat profil tehnic (secția de cercetare-proiectare produse noi și secția cercetare-proiectare tehnologică) sînt subordonate inginerului-șef cu pregătirea fabricației.

Datorită faptului că structura de conducere este concepută astfel, apar carențe atît în procesul de fabricație, cît și pe planul conlucrării între organimele funcțiunii de producție. Se constată necorelări între capacitățile de producție ale secțiilor și programele de fabricație, între acestea și programarea reparațiilor mașinilor și utilajelor, necorelări interuzinale ale planului de cooperare, încărcări peste capacitate ale unor locuri de muncă sau utilizări incomplete ale capacității altora ș.a.

Coordonarea activităților — în cazul dat, cele ce intră în sfera funcțiunii de producție — **este o funcție a conducerii care trebuie realizată la diverse nivele, cu implicații în luarea deciziilor operative cu frecvență mare.** Îndeplinirea fragmentată a acestei funcții impietează asupra realizării în cele mai bune condiții a procesului de producție, prin apariția a numeroase dereglări de genul celor menționate.

Organism de execuție sau funcțional?

STUDIEREA structurii organismelor funcțiunii de producție a mai relevat și alte aspecte. Astfel, **secția mecano-energetică** figurează, în structura de ansamblu a întreprinderii, ca un organism de execuție (operativ) care presupune un sistem de relații închise la nivelul conducerii întreprinderii. Practic însă, această secție are aici rolul unui **organism funcțional,** atribuțiile sale — în principal — concretizîndu-se în studierea procedurilor și stabilirea reglementărilor de îndeplinire a obiectivelor. Traducerea în fapt a politicii de desfășurare a activităților de întreținere-reparații se face prin organismele de execuție (atelierele mecanice, muncitori). În această activitate se manifestă unele inadvertențe, consecință a modului de delegare a autorității funcționale. Planul de reparații se elaborează de către secția mecano-energetică ; atît la întocmirea lui, cît și la defalcarea pe trimestre sau luni, serviciul plan-dezvoltare nu colaborează cu secția mecano-energetică. Ca urmare, **graficele de reparații nu sînt corelate cu programele de fabricație ale secțiilor de producție —** iar aceste secții nu permit personalului de întreținere să efectueze reviziile tehnice, reparațiile curente și mijlocii la termenele cerute de starea tehnică a utilajelor ; reparațiile nu se execută conform planului, ci „la înțelegere“ cu șefii secțiilor și, de regulă, atunci cînd utilajele „cad“. Așa se explică volumul mare de reparații accidentale : în anul 1975, circa 12% din volumul total al reparațiilor.

Între prevedere și improvizație

TIPUL de structură a conducerii activităților funcțiunii de producție la I.M.E.B. are implicații și asupra desfășurării activității de **fabricație, gospo-**

dărire și întreținere a sculelor, dispozitivelor și verificatoarelor.

Urmărind în schema nr. 2 fluxul de desfășurare a activității secției de sculărie și coroborîndu-l cu cele ce rezultă din analizele de detaliu, s-au relevat, de asemenea, aspecte semnificative.

Pregătirea fabricației de S.D.V.-uri presupune, în primul rînd, prevederea necesarului de scule, dispozitive, verificatoare pe o perioadă de cel puțin un an — funcție care la I.M.E.B. este încredințată, în prezent, șefilor de echipe din atelierele secțiilor de fabricație (producția de bază). Aceștia, pe lîngă faptul că trebuie să lucreze, ca muncitori, nu au calificarea cerută de exercitarea unei astfel de funcții — ceea ce se reflectă în nivelul și calitatea informațiilor (în majoritate incorecte și insuficiente) pe care ei le furnizează. Așa se explică de ce, după ce au stabilit ei înșiși necesarul, în tot cursul anului aceiași șefi de echipe reclamă lipsa de S.D.V.-uri. Conducerea întreprinderii, neputînd conta pe astfel de informații, nu poate nici contracta din timp, cu întreprinderi specializate, executarea necesarului de scule. Neajunsuri se întîmpină și în fabricația sculelor prin forțe proprii : de exemplu, pentru comenzi ale căror procese de execuție durează 4 luni, pregătirea a fost de 3 luni. În aceste condiții, prevederea necesarului de S.D.V.-uri constituie o improvizație.

Gospodărirea și întreținerea S.D.V.-urilor presupune o supraveghere atentă și competentă pe întregul circuit de exploatare ; or, actualmente, la I.M.E.B. această supraveghere se face de către un șef de echipă din cadrul secției de sculărie — care nu poate prevedea ce se va întîmpla cu sculele în timpul exploatării — așa că se lucrează tot în funcție de ceea ce impune momentul ; adică se constată că o sculă s-a stricat sau lipsește, dar nu se prevede cînd va lipsi, ce anume va lipsi și de ce.

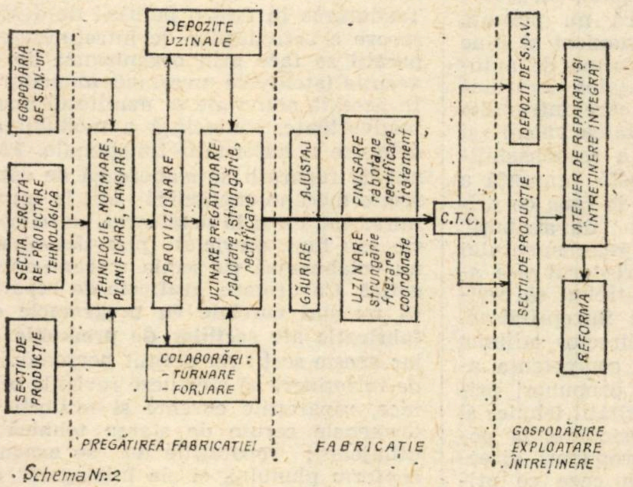
GOSPODĂRIA DE S.D.V.-uri
SECȚIA CERCETARE-PROIECTARE TEHNOLOGICĂ
SECȚII DE PRODUCȚIE
TEHNOLOGIE, NORMARE, PLANIFICARE, LANSARE
DEPOZITE UZINALE
APROVIZIONARE
UZINARE PREGĂTITOARE rabotare, strungărie, rectificare
COLABORĂRI : - TURNARE - FORJARE
AJUSTAJ
GĂURIRE
FINISARE rabotare rectificare tratament
UZINARE strungărie frezare coordonate
C.T.C.
DEPOZIT DE S.D.V.
SECȚII DE PRODUCȚIE
ATELIER DE REPARAȚII ȘI ÎNTREȚINERE INTEGRAT
REFORMĂ
PREGĂTIREA FABRICATIEI
FABRICAȚIE
GOSPODĂRIRE EXPLOATARE ÎNTREȚINERE

Schema Nr.2

Schema fluxului de desfășurare a activității de sculărie

Incompatibilitate decizională

ÎN CE PRIVEȘTE organismul **„controlul tehnic de calitate a fabricației"** (C.T.C.), acesta este subordonat directorului adjunct tehnic și de producție, care exercită atît autoritatea ierarhică, cît și pe cea funcțională, în două domenii : cercetare-dezvoltare și producție. Această situație generează fenomenul de **incompatibilitate decizională.** Controlul tehnic de calitate trebuie să constate și să-și spună cuvîntul în ce privește calitatea fabricației, în sensul că procesul respectiv de producție s-a desfășurat în conformitate cu diagrama **tehnologică sau cu** fluxul tehnologic ; cu alte cuvinte, se urmărește ca valorile stabilite prin proiectare să fie conforme cu cele obținute efectiv.

Informațiile pe linie de calitate a fabricației trebuie să ajungă, în primul rînd, la directorul adjunct ; acesta este pus în situația de a lua decizii, de exemplu, în legătură cu deficiențele pe linie de tehnologie, documentație tehnică, cooperare între atelierele de proiectare, lipsa unor prototipuri complete, care să fie supuse încercărilor în vederea observării siguranței în exploatare, studierea incompletă a documentației în vederea proiectării produselor etc. — precum și decizii care au implicații asupra ritmicității procesului de producție, nivelului tehnic al mașinilor și utilajelor, aplicării unor metode moderne de control ș.a. În fapt, însă, cel ce ia o decizie într-un domeniu cu greu acceptă corectarea sau chiar anularea ei, în situația cînd în alt domeniu din sfera sa de activitate se constată că executarea deciziei respective a dus la rezultate negative (rebuturi în producție, calitate necorespunzătoare a pieselor, subansamblelor, produselor fabricate).

Propuneri de optimizare a structurii

CONCLUZIA analizei din care am punctat unele aspecte este că actualul tip de structură a conducerii activităților funcțiunii de producție la I.M.E.B. nu reprezintă cadrul cel mai adecvat pentru desfășurarea optimă a activităților.

Caracteristicile întreprinderii ne-au permis să desprindem principalii factori în funcție de care se recomandă un tip sau altul de structură : I.M.E.B. este o unitate economică de gradul I, deci intră în grupa întreprinderilor mari ; fabricația produselor (electromotoare, grupuri de sudură, grupuri electrogene, aparataj electric, diverse produse electrotehnice) se caracterizează prin serie mijlocie, mică și unicate (anual se fabrică cca. 600—650 de sorto-tipo-dimensiuni de bază, care reprezintă gruparea a peste 2 700 de variante) ; gradul de integrare este mare — 85—90% ; mijloacele de producție și forța de muncă sînt concentrate teritorial — ceea ce determină gradul de autonomie al fiecărui organism.

Atunci cînd mijloacele de producție și forța de muncă nu sînt dispersate teritorial (cazul întreprinderii analizate) organismele de execuție au un înalt grad de autonomie în ceea ce privește fabricația, însă nu au autonomie pe linie tehnică, comercială, financiar-contabilă, de personal și aprovizionare, deci relațiile lor sînt închise la nivelul conducerii întreprinderii. Autonomia organismelor specializate, de stat major ale funcțiunii de producție se limitează la studierea și găsirea celor mai bune mijloace și metode de realizare a obiectivelor activității respective, precum și la acordarea de asistență profesională secțiilor de producție. Aceste organisme, prin conducerea funcțională și autoritatea ierarhică, pot stabili legături de natură tehnico-economică în afara întreprinderii.

Ținînd seama de acești factori, considerăm că tipul de structură indicat în cazul unor întreprinderi ca I.M.E.B. este **structura funcțională mixtă,** care prezintă următoarele avantaje :

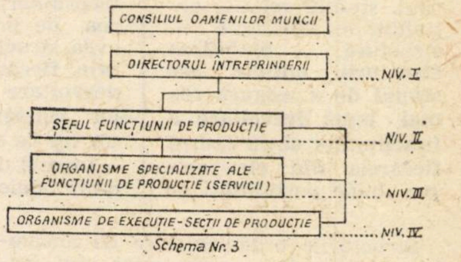
CONSILIUL OAMENILOR MUNCII
DIRECTORUL ÎNTREPRINDERII
NIV. I
ȘEFUL FUNCȚIUNII DE PRODUCȚIE
NIV. II
ORGANISME SPECIALIZATE ALE FUNCȚIUNII DE PRODUCȚIE (SERVICII)
NIV. III
ORGANISME DE EXECUȚIE - SECȚII DE PRODUCȚIE
NIV. IV

Schema Nr. 3

Structura de conducere a activităților funcțiunii de producție de tip funcțională mixtă

- **Autoritatea ierarhică este delegată la nivelul funcțiunii.** Se creează o ierarhie în linie directă, răspunzînd principiului unității de conducere, în locul actualei triple conduceri a organismelor funcțiunii de producție.

- **Autoritatea funcțională este exercitată de către responsabilul funcțiunii pe ansamblul activităților și delegată organismelor specializate din cadrul funcțiunii.**

- Din motive de eficiență, **organismele de execuție** (secțiile de producție) **sînt subordonate ierarhic șefului funcțiunii de producție ;** dar, în același timp, **acceptă autoritatea funcțională delegată** în cadrul funcțiunii de producție și **autoritatea funcțională specializată** din partea celorlalte funcțiuni ale întreprinderii (personal, financiar etc.).

- Conducerea funcțională mixtă, pe lîngă atribuția de a stabili regulamentele și metodele de îndeplinire a sarcinilor proprii activităților funcțiunii de producție, are și obligația de **a elabora politica (obiectivele) de dezvoltare și desfășurare a activităților pe care le conduce.** Conducerea generală a întreprinderii **aprobă** însă această politică, **intervine** în asigurarea echilibrului și coeziunii dintre toate funcțiunile întreprinderii.

- În cadrul funcțiunii, pe lîngă responsabilul acesteia se poate constitui un **colectiv de stat major.**

- Secțiile de producție subordonate șefului funcțiunii de producție pot beneficia de aparatul specialiștilor din cadrul acesteia, ca și de cel aflat la nivelul conducerii generale a întreprinderii.

Cecilia MANIȚIU

CICLUL:

Socialismul științific
și problemele dezvoltării
economico-sociale
a României

În sprijinul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid

Probleme ale dezvoltării economico-sociale a României

DIMENSIUNI CALITATIVE ALE DEZVOLTĂRII ECONOMIEI ROMÂNEȘTI

Direcțiile dezvoltării și modernizării structurii economiei naționale în lumina Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român

DEZVOLTAREA, modernizarea economiei naționale, constituie un obiectiv fundamental al politicii partidului nostru, o expresie a spiritului creator și a înaltei responsabilități cu care partidul abordează problemele înaintării rapide a societății socialiste pe noi trepte ale civilizației materiale și spirituale.

Planul național unic — instrument principal de înfăptuire a politicii economico-sociale a partidului în opera de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate

PLANUL NAȚIONAL UNIC de dezvoltare economico-socială a țării constituie instrumentul principal cu ajutorul căruia partidul și statul nostru stabilesc, pe baza cunoașterii atente a legilor economice, a realităților, a năzuințelor poporului român, obiectivele fundamentale ale evoluției economico-sociale, asigură organizarea și dirijarea conștientă a reproducției socialiste lărgite în condițiile unei eficiențe economice ridicate, în scopul satisfacerii nevoilor, științific determinate, pentru înfăptuirea reproducției lărgite și pentru consumul personal al tuturor membrilor societății. Planul național unic asigură, deci, **unirea tuturor forțelor materiale și umane ale țării** în scopul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism, pe baza lui realizîndu-se **conducerea unitară** a întregii activități economico-sociale.

Coordonatele dezvoltării viitoare, care definesc cadrul general al planului, sînt stabilite cu ajutorul **proporțiilor economice fundamentale,** concepute în funcție de criteriile de raționalitate, posibilitățile economiei, condițiile sociale și politice, de toate împrejurările concrete ale activității. Printre aceste opțiuni se înscriu ca deosebit de importante rata acumulării, volumul producției materiale, cel al investițiilor și repartizarea lor pe ramuri și sectoare, raportul dintre consumul social și cel individual. Opțiunile privind proporțiile fundamentale ale economiei, verigile conducătoare și condițiile de asigurare a echilibrului intersectorial constituie temelia stabilirii sarcinilor concrete ale întregii activități economice, atît în profil departamental, de ramură cît și teritorial. Deciziile adoptate în acest fel devin obiective și sarcini ale planului, exprimate cu ajutorul unui sistem complex de indicatori, prin care se dimensionează volumul activităților planificate, mijloacele alocate și rezultatele economice proiectate, contribuția fiecărei unități la producerea venitului național, la dezvoltarea economico-socială a patriei.

TABELUL NR. 1

Principalii indicatori sintetici ai dezvoltării economico-sociale în perioada 1976—1980

Indicatorul	Anul 1980 față de 1975 în %, prețuri comparabile
Produsul social	150—157
Venitul național	161—168.5
Producția globală industrială	162—170
Producția globală agricolă (media anuală a perioadei 1976—1980 față de 1971—1975)	128—144
Investiții totale în economie (pe perioada 1976—1980 față de 1971—1975)	183.4
Volumul total al comerțului exterior (pe perioada 1976—1980 față de 1971—1975)	190—201.4
Numărul mediu de personal	116—119.2
Productivitatea muncii în industria socialistă	150—153.8
Veniturile totale reale ale populației	135—140
Retribuția reală	118—122

Este semnificativ că pe măsura amplificării unor activități economice se lărgește și aria de cuprindere a planului național, înscriindu-se în el noi capitole, așa cum sînt cele privind gospodărirea apelor, protecția mediului înconjurător, cooperarea economică internațională. De asemenea, este important de relevat concepția originală în care a fost elaborat în țara noastră planul în profil teritorial, începînd de la comună, oraș, municipiu și pînă la județ, incluzînd întreaga activitate economico-socială ce se realizează pe teritoriul respectiv.

O însemnătate deosebită are **activitatea de urmărire și control asupra îndeplinirii exemplare și eficiente a tuturor obiectivelor și sarcinilor înscrise în plan** — sarcină economică și, totodată, politică, de mare însemnătate pentru toți oamenii muncii, indiferent de treapta ierarhică pe care se află în sistemul organizării și conducerii activității economico-sociale.

Direcțiile principale ale dezvoltării și modernizării economiei naționale în lumina Congresului al XI-lea al P.C.R. și a planului național unic de dezvoltare economico-socială a R.S. România pe perioada 1976—1980

CREAREA unei economii moderne în România constituie o preocupare de bază a partidului și statului nostru. O economie modernă presupune un organism economic diversificat, complex, în care se îmbină armonios industria și agricultura, se articulează organic subramurile industriei, producția de mijloace de producție cu cea de bunuri de consum și de servicii, pe baza celor mai noi cuceriri tehnico-științifice, sporindu-se caracterul industrial al tuturor activităților și asigurîndu-se o eficiență maximă și un ridicat venit național pe locuitor. Făurirea unei asemenea economii este o necesitate obiectivă ce derivă din însuși scopul fundamental al societății socialiste, acela al satisfacerii raționale, cît mai depline a nevoilor materiale și spirituale ale tuturor membrilor societății, înfloririi multilaterale a personalității lor.

Direcția principală a dezvoltării și modernizării economiei naționale o reprezintă **dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție, pe temelia industrializării țării în ritm rapid.** Iată de ce planul național unic pe perioada 1976—1980, etapă importantă în procesul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, prevede **dezvoltarea în ritm susținut a industriei, agriculturii și celorlalte ramuri de producție, a tuturor județelor, introducerea largă în economia națională a realizărilor științei și tehnicii moderne, valorificarea superioară a resurselor patriei, sporirea substanțială a eficienței muncii sociale și ridicarea nivelului de trai al poporului.**

Aceste direcții de dezvoltare sînt reflectate în indicatori sintetici ce dimensionează concret efortul și progresul economico-social al țării, reflectă acumulările în perspectivă în avuția națională (tabel nr. 1).

Directivele Congresului al XI-lea al partidului asigură **continuarea fermă a politicii de industrializare socialistă,** ca o constantă a strategiei evoluției României. Este un proces care își găsește finalizarea în consolidarea poziției conducătoare a industriei în economie — trăsătură importantă a modernizării acesteia — în cincinalul 1976—1980, această ramură contribuind în măsură tot mai mare la crearea venitului național (cu 68%

în 1980 față de 63,5% în 1975). Pe această cale sporește considerabil aportul industriei la înfăptuirea reproducției socialiste lărgite, la satisfacerea nevoilor de consum ale populației, la lărgirea și diversificarea schimburilor economice externe.

Modernizarea economiei presupune **schimbări substanțiale în însăși structura industriei,** modernizarea acesteia, în sensul dezvoltării prioritare a ramurilor de vîrf, așa-numitele industrii industrializante menite să asigure înzestrarea cu tehnică avansată a tuturor sectoarelor, valorificarea superioară a resurselor materiale și umane ale țării. În aceste condiții crește producția industrială a țării, depășind astăzi media mondială pe locuitor atît în ceea ce privește producția globală — ținem să subliniem că în 1938 producția industrială pe locuitor a României era cu 58% mai mică decît media mondială — cît și la numeroase produse caracteristice pentru forța industrială a unei țări.

Armonios corelat cu evoluția industriei, actualul plan cincinal prevede obiective importante privind modernizarea agriculturii și silviculturii, a construcțiilor, transporturilor și telecomunicațiilor, a tuturor ramurilor economiei, ca o cerință esențială a dezvoltării complexului economic național unitar.

Creșterea și modernizarea economiei naționale sînt susținute de **alocarea unor fonduri mereu sporite pentru investiții.** Răspunzînd comandamentului major, de dezvoltare rapidă și de înscriere a României în cadența epocii actuale, partidul și statul nostru alocă în cincinalul 1976—1980 o cotă înaltă din venitul național (33—34%) pentru dezvoltare, ceea ce permite realizarea unui program de investiții de 1 000 miliarde lei, de peste 1,8 ori mai mult decît în cincinalul anterior. Ca urmare, în această perioadă vor fi puse în funcțiune circa 2 700 capacități de producție, îndeosebi în industrie și agricultură.

În repartizarea pe ramuri și pe teritoriu a investițiilor se asigură o parte prioritară ramurilor producției materiale (industriei revenindu-i 58,1% din totalul investițiilor, agriculturii 11,6% etc.), precum și județelor și localităților rămase mai în urmă. O asemenea orientare favorizează dezvoltarea cu prioritate și pe mai departe a industriei, a producției materiale în general, necesitate imperioasă pentru evoluția spre bunăstare. Pe de altă parte astfel se asigură **omogenizarea treptată economico-socială a întregului teritoriu al țării.** Creșterea industriei în așa fel încît să constituie ramura precumpănitoare în toate județele țării, realizarea în fiecare județ a unei producții industriale de cel puțin 10 mld. lei, mărirea în aceste condiții a gradului de urbanizare al populației de la 43% cît era în 1975 la peste 50% în 1980, creează o bază trainică pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață ale întregului nostru popor, pentru egalitatea în fapt a tuturor cetățenilor României.

O direcție principală de acțiune pentru modernizarea economiei naționale o constituie **dezvoltarea cercetării științifice și tehnologice. Tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a definit magistral cincinalul actual drept cincinalul afirmării largi, în toate domeniile, a revoluției tehnico-științifice.** Documentele Congresului al XI-lea al partidului și planul cincinal subliniază cerința dezvoltării creației științifice românești în scopul sporirii contribuției ei la dezvoltarea și perfecționarea bazei tehnico-materiale a socialismului, la valorificarea superioară a resurselor materiale, la ridicarea productivității muncii sociale și creșterea venitului național. Potrivit prevederilor planului cincinal 1976—1980, cercetarea științifică trebuie să contribuie la introducerea în producție a 275 tehnologii noi și la extinderea a 86 tehnologii avansate. Centrul de greutate în activitatea de cercetare științifică — integrată cu producția și învățămîntul — va fi deplasat spre centrale și întreprinderi, spre valorificarea, într-un timp scurt, a rezultatelor cercetărilor științifice în scopul accelerării creșterii economice.

Accelerarea ritmului și modernizarea structurii economiei naționale presupun **intensificarea eforturilor în direcția lărgirii bazei energetice și de materii prime, valorificării și gospodăririi tot mai eficiente a resurselor materiale.** Producția modernă se poate realiza nu printr-un consum excesiv de materii prime și materiale, ci printr-o folosire strict rațională a fiecărei resurse pe baza unor normative elaborate în mod științific. În acest fel, ca și pe baza structurării moderne a industriei, se asigură ca din fiecare unitate de resursă să se obțină cantități mereu sporite de produse variate și de calitate superioară, care înmagazinează muncă tot mai complexă.

Ca urmare a acestor orientări actualul plan cincinal prevede ca în 1980 România să asigure aproximativ 78% din consumul de energie primară al economiei naționale pe seama resurselor proprii. Sînt stabilite, totodată, obiective precise care vizează economisirea combustibililor, energiei electrice și termice, precum și reducerea consumului de metal, folosirea judicioasă a lemnului etc. Asemenea obiective pot fi realizate printr-un ansamblu de măsuri tehnico-organizatorice cum ar fi stabilirea științifică a normelor de consum, respectarea riguroasă a acestora, proiectarea și reproiectarea produselor, avîndu-se în vedere cerința reducerii greutății și gabaritului lor, perfecționarea tehnologiilor de fabricație, recuperarea resurselor energetice secundare ș.a. Asemenea măsuri fundamentează totodată sarcina cincinalului de reducere a cheltuielilor materiale cu 7,7%.

Pornind de la însemnătatea deosebită și multiplele implicații ale **creșterii productivității muncii,** partidul acordă acestei probleme o atenție sporită. Este cunoscut astfel că Plenara din iulie 1975 a C.C. al P.C.R. a hotărît accelerarea ritmului de creștere a productivității muncii de la 6,7—7,2% anual, cît se prevăzuse în Directivele Congresului al XI-lea, la 9,1%. Ca urmare, dacă în cincinalul precedent prin creșterea productivității muncii s-a realizat aproape 55% din sporul producției industriale, în cincinalul actual se prevede să se realizeze astfel circa 80% din acest spor. Pornind de la aceste orientări este de subliniat că pe ansamblul economiei, ca o expresie sintetică a sporirii eficienței economice — direcție esențială de dezvoltare și modernizare a economiei românești — **creșterea productivității muncii sociale** — adică sporirea productivității muncii corborată cu măsurile menite să asigure reducerea amintită a cheltuielilor materiale — va asigura în perioada 1976—1980 aproape în întregime sporirea venitului național.

Pentru aprecierea eficienței economice dobîndește o însemnătate tot mai mare **calitatea produselor.** Pe de altă parte modernizarea economiei naționale este strîns legată de **îmbunătățirea și perfecționarea întregului sistem de metode și tehnici de conducere și organizare** a economiei.

Dezvoltarea și modernizarea economiei românești asigură — corespunzător principiilor politicii noastre externe — **prezența tot mai activă și eficientă a țării la diviziunea internațională a muncii, lărgirea și diversificarea schimburilor și cooperării economice cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială.** Așa se explică de ce comerțul exterior va crește în perioada 1976—1980 de circa 2 ori față de cincinalul precedent, concomitent cu îmbunătățirea substanțială a structurii lui, potențînd eforturile proprii de dezvoltare și favorizînd promovarea înțelegerii, colaborării și păcii între toate țările.

Politica P.C.R. de dezvoltare și modernizare în ritm susținut a industriei. Sarcinile de bază ale dezvoltării principalelor ramuri ale industriei

DEZVOLTAREA industriei în perioada 1976—1980 într-un ritm mediu anual de 10,2—11,2% are loc — așa cum am arătat — concomitent cu intensificarea procesului de modernizare a structurii pe ramuri și subramuri, prin **promovarea cu precădere a industriilor purtătoare de progres tehnic,** ce contribuie decisiv la ridicarea productivității muncii sociale. Astfel, în cincinalul 1976—1980, în cadrul general al dezvoltării industriei construcțiilor de mașini într-un ritm mediu anual de 11,9—12,6% — mai rapid decît cel pe ansamblul ramurii — se dezvoltă prioritar subramuri ca electronica și electrotehnica, mecanica fină și optica, producția de instalații tehnologice complexe, industria mijloacelor de automatizare, producția de mașini-unelte, construcția de nave etc. De asemenea, industria chimică va crește într-un ritm mediu anual de 15,2—16,5%, iar în cadrul ei se va dezvolta cu precădere petrochimia, mai ales fabricația de produse cu valoare economică ridicată (fire și fibre sintetice, mase plastice, cauciucuri sintetice) precum și producția de îngrășăminte, biostimulatori, medicamente și produsele chimice de mic tonaj, ceea ce va permite o valorificare superioară a resurselor de materii prime. În actualul cincinal aceste două ramuri vor asigura aproape jumătate din producția industrială a României.

Un rol important se atribuie **dezvoltării bazei metalurgice,** premisă indispensabilă a unei industrii puternice și moderne. Producția de oțel va ajunge în 1980 la 16,6—17,3 milioane tone, la sfîrșitul cincinalului, producția de oțeluri aliate și carbon de calitate urmînd să depășească întreaga producție de oțel a țării din anul 1975. România va produce în anul 1980, 800 kg oțel pe locuitor față de 22 kg în anul 1948, întrecînd la acest indicator țări ca Italia, Franța, R.D.G., R.P. Polonă ș.a.

În corelație cu dezvoltarea ramurilor fundamentale ale industriei, în scopul satisfacerii optime a cerințelor de consum ale populației, cincinalul 1976—1980 stabilește sarcini importante pentru **creșterea industriei bunurilor de larg consum.** Acest sector este orientat spre creșterea și modernizarea producției, realizarea unei largi game sortimentale, ridicarea considerabilă a calității produselor. În acest cadru producția industriei alimentare crește într-un ritm anual de 9,2% și cea a industriei ușoare de 8,7%. Spre a răspunde optim cerințelor populației, din indicația secretarului general al partidului au fost elaborate programe speciale pentru creșterea și diversificarea producției de bunuri alimentare, îmbrăcăminte, încălțăminte, produse electrocasnice, articole de uz gospodăresc, îmbunătățirea alimentației publice, dezvoltarea bazei materiale a comerțului. Totodată, au fost adoptate însemnate măsuri organizatorice pentru coordonarea producției bunurilor de larg consum în unitățile industriei republicane, locale și ale cooperației.

Înfăptuirea integrală a sarcinilor actualului cincinal în domeniul industriei impune, în toate întreprinderile, măsuri ferme de natură tehnică și organizatorică pentru utilizarea deplină a capacităților de producție și valorificarea superioară a resurselor materiale, extinderea specializării și cooperării în producție, modernizarea tehnologiilor de fabricație, perfecționarea activității de aprovizionare tehnico-materială, întărirea răspunderii, ordinei și disciplinei de plan, asigurarea condițiilor pentru desfășurarea ritmică a producției.

Factorul hotărîtor al îndeplinirii cu succes a sarcinilor privind dezvoltarea și modernizarea industriei, ca de altfel a întregii economii naționale, îl reprezintă oamenii, pregătirea tehnico-profesională, politică și culturală, capacitatea lor de creație și înalta conștiință socialistă ce trebuie să-i caracterizeze. Pornind de aici, planul cuprinde sarcini deosebite referitoare la ridicarea gradului de instruire, de pregătire profesională a forței de muncă și utilizarea eficientă a acesteia.

La finele celui de al 6-lea cincinal, producția industrială va ajunge la 1 000 miliarde lei, fiind de 36 de ori mai mare decît în anul 1950. În trei decenii, România străbate astfel un drum pe care multe țări capitaliste l-au parcurs într-un timp de 2—3 ori mai mare.

Obiective principale ale dezvoltării, modernizării și sporirii eficienței economice în agricultură

AGRICULTURA, ramură de bază a economiei naționale, va evolua și ea sub semnul dinamismului, al echilibrului și modernizării. Asigurarea unei corelații judicioase între industrie și agricultură este o constantă a politicii economice promovată de partidul nostru, menită să asigure funcționarea normală a mecanismului reproducției socialiste lărgite, structurarea optimă a economiei naționale și accelerarea creșterii economice. Planul național unic prevede măsuri importante pentru dezvoltarea unei agriculturi moderne, intensive, de mare eficiență, capabilă să asigure satisfacerea nevoilor mereu sporite de produse agro-alimentare ale populației de materii prime pentru industrie, alte cerințe ale complexului economic național.

În acest scop sînt create condiții pentru ca **producția agricolă** să crească cu 28—44% față de media anilor 1971—1975. **Producția de cereale** va ajunge, în condiții climatice normale, la un nivel mediu anual de 20—22 milioane tone, adică o tonă pe locuitor; **cultura plantelor tehnice** se va extinde, asigurînd în măsură mai mare nevoile industriei; **legumicultura, pomicultura și viticultura** vor cunoaște creșteri importante, care vor permite mai buna aprovizionare a populației. Ca o expresie a întăririi caracterului intensiv al agriculturii va crește **ponderea zootehniei** în producția agricolă, aceasta ajungînd pînă la finele cincinalului la circa 42%; în perspectivă pînă în 1990 numărul de taurine și ovine se va dubla. Firește, această creștere presupune aplicarea unor măsuri complexe pentru sporirea șeptelului, ameliorarea raselor de animale, îmbunătățirea bazei furajere.

Accelerarea procesului de dezvoltare intensivă și modernizare a agriculturii este susținută de eforturi însemnate în direcția **mecanizării lucrărilor agricole.** În perioada 1976—1980, agricultura va fi dotată cu 70 mii tractoare și 16,3 mii combine autopropulsate pentru cereale. Ca urmare, parcul total de tractoare va ajunge la 130 mii bucăți, ceea ce înseamnă că pe un tractor în 1980 vor reveni 76 ha față de 121 ha în 1965. Pînă în 1980 urmează să fie încheiată, în linii generale, mecanizarea lucrărilor în toate ramurile agricole.

O altă direcție pentru dezvoltarea intensivă a agriculturii o constituie **chimizarea**, proces menit să contribuie, pe de o parte, la creșterea producției agricole ca urmare a îmbunătățirii fertilității, iar pe de altă parte la lichidarea pagubelor pricinuite agriculturii de diverși dăunători. Agricultura va primi în perioada 1976—1980, 11—11,5 mil. tone îngrășăminte chimice (100% substanță activă), ceea ce înseamnă că în anul 1980 se vor folosi 280 kg la un hectar de teren arabil, vii și livezi, față de 57 kg cîte erau în anul 1970. Însemnate eforturi se vor depune pentru creșterea suprafețelor irigate.

Înfăptuirea obiectivelor prevăzute în planul național unic pentru modernizarea muncii în agricultură constituie un cadru favorabil pentru **transformarea muncilor din agricultură în variante ale producției industriale.**

Congresul educației politice și al culturii socialiste despre perspectivele economico-sociale ale României în noul cincinal

PRIN înaltul său nivel teoretic și vibranta rezonanță patriotică a hotărîrilor sale, **Congresul educației politice și al culturii socialiste a adus o contribuție esențială la îmbogățirea vieții spirituale a poporului nostru, oferind noi impulsuri formării personalității omului nou.** Un loc însemnat în cadrul congresului au ocupat problemele modelării omului nou în spiritul principiilor umaniste, ale eticii și echității socialiste în strînsă legătură cu dezvoltarea economică a țării. S-a relevat cu putere faptul că **munca este factorul determinant în formarea conștiinței socialiste.** Educarea oamenilor, îndeosebi a tineretului, prin muncă și pentru muncă, presupune angajarea plenară a lor în procesul dezvoltării și modernizării economiei naționale, în desfășurarea unei activități utile societății, pentru progresul general al României.

Odată cu diversificarea și cu sporirea complexității economiei, cu desfășurarea susținută a politicii de industrializare și cu modernizarea forțelor de producție se vor produce schimbări importante în structura socială a țării. Aceste schimbări au loc pe temelia proprietății socialiste — izvorul propășirii materiale și spirituale a întregului popor. Partidul va orienta ferm activitatea spre dezvoltarea și consolidarea continuă a proprietății socialiste, indiferent de forma pe care o îmbracă. Pe o asemenea bază se va realiza adîncirea coeziunii societății socialiste, unitatea întregului popor român.

Ca efect al dezvoltării forțelor de producție și a perfecționării relațiilor de producție, a sporirii nivelului de cunoștințe și calificare al oamenilor muncii, mecanizării, automatizării și cibernetizării proceselor de producție, va avea loc dispariția treptată a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și cea intelectuală. De asemenea, ca urmare a urbanizării vieții satelor, sistematizării localităților rurale, se vor crea noi premise pentru diminuarea deosebirilor dintre sat și oraș, pentru creșterea nivelului general de civilizație al societății. Odată cu lărgirea și modernizarea bazei tehnico-materiale a socialismului și cu perfecționarea relațiilor de producție și sociale, partidul va acționa consecvent pentru adîncirea continuă a democrației socialiste, pentru participarea maselor de oameni ai muncii la întreaga activitate de guvernare a statului. Prin toate acestea, se va accelera procesul formării societății socialiste unitare a tuturor oamenilor muncii, avînd drept scop unic sporirea continuă a avuției naționale, ridicarea nivelului material și cultural al întregului popor.

conf. dr. Dumitru CIUCUR

ÎNTREBĂRI

1. **În ce constă caracterul planului național unic de instrument pentru înfăptuirea politică a partidului?**
2. **Ce înseamnă o economie modernă și în ce direcții trebuie acționat pentru făurirea ei?**
3. **În ce constă dezvoltarea și modernizarea industriei?**
4. **Care sînt direcțiile principale ale dezvoltării intensive a agriculturii?**
5. **Care sînt perspectivele evoluției economico-sociale subliniate la Congresul educației politice și al culturii socialiste?**

BIBLIOGRAFIE

Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Ed. Politică, București, 1975, pag. 65—142.

Nicolae Ceaușescu : Raport la cel de al XI-lea Congres al P.C.R., Ed. Politică, 1974, partea a III-a.

Nicolae Ceaușescu : Expunere la Congresul Consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare municipale, orășenești și comunale, Ed. politică, 1976.

Nicolae Ceaușescu : Expunere cu privire la activitatea politico-ideologică și cultural-educativă de formare a omului nou, constructor conștient și devotat al societății socialiste multilateral dezvoltate și al comunismului în România, la Congresul educației politice și al culturii socialiste, Ed. Politică, 1976.

Nicolae Ceaușescu : Cuvintare la Ședința comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al dezvoltării economice și sociale a României, 1 iulie, 1976.

Nicolae Ceaușescu : Cuvîntare la Consfătuirea cadrelor din domeniul științelor sociale și învățămîntului politic, din 6 oct. 1976, Scînteia nr. 10 617.

Mai pot fi consultate : Manea Mănescu : România deceniului 8, Era Socialistă nr. 4/1976 ; Mihai Marinescu : Planul cincinal 1976—1980 — amplu program de dezvoltare economico-socială a României, Revista Economică, nr. 27/1976.

ELEMENTE DE TEORIA ŞI PRACTICA NEGOCIERILOR COMERCIALE

Negocierile comerciale în contextul unei noi ordini economice şi politice mondiale [II]

Pregătirea negocierilor

AŞA CUM AM MENŢIONAT în prima parte a articolului nostru, în procesul obiectiv al creşterii continue a participării ţării noastre la diviziunea muncii pe plan mondial, se impune, în acelaşi timp, perfecţionarea activităţii în domeniul comerţului exterior. În acest cadru, perfecţionarea metodelor de negociere a contractelor comerciale este o cerinţă actuală, imperioasă ţinînd seama de caracterul complex al relaţiilor internaţionale contemporane.

O importanţă deosebită o capătă **pregătirea negocierilor** contractelor comerciale, fază de care depinde ca **negocierile propriu-zise** să se încheie cu acţiuni de comerţ exterior rentabile, într-un cadru de relaţii interstatale clar delimitate.

Pregătirea negocierilor contractelor comerciale poate avea, prin sintetizare, o schemă tip.

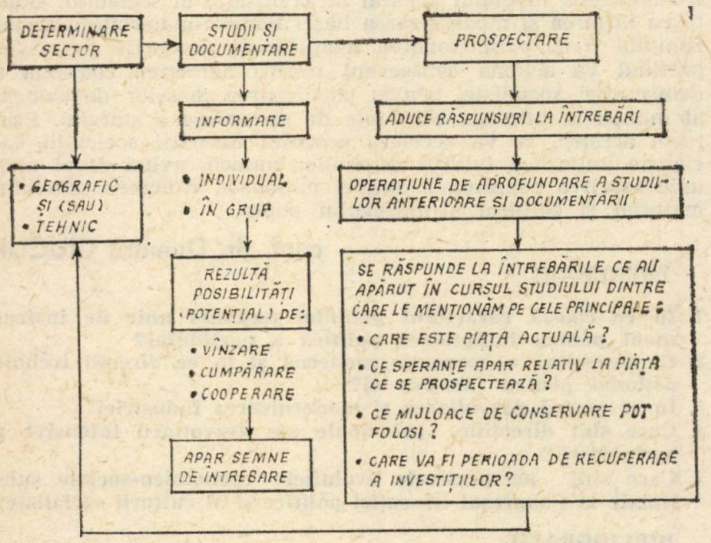
DETERMINARE SECTOR
STUDII ŞI DOCUMENTARE
PROSPECTARE
INFORMARE
ADUCE RĂSPUNSURI LA ÎNTREBĂRI
• GEOGRAFIC ŞI (SAU) • TEHNIC
• INDIVIDUAL
• ÎN GRUP
OPERAŢIUNE DE APROFUNDARE A STUDIILOR ANTERIOARE ŞI DOCUMENTĂRII
REZULTĂ POSIBILITĂŢI (POTENŢIAL) DE:
• VÎNZARE
• CUMPĂRARE
• COOPERARE
SE RĂSPUNDE LA ÎNTREBĂRILE CE AU APĂRUT ÎN CURSUL STUDIULUI DINTRE CARE LE MENŢIONĂM PE CELE PRINCIPALE:
• CARE ESTE PIAŢA ACTUALĂ ?
• CE SPERANŢE APAR RELATIV LA PIAŢA CE SE PROSPECTEAZĂ ?
• CE MIJLOACE DE CONSERVARE POT FOLOSI ?
• CARE VA FI PERIOADA DE RECUPERARE A INVESTIŢIILOR?
APAR SEMNE DE ÎNTREBARE

Schemă necesară pentru pregătirea negocierii unui contract comercial

Rezultă din schemă că ar fi necesar a nu se neglija următoarele momente :

1. **Stabilirea sectorului** geografic (şi) sau tehnic unde se preconizează a se desfăşura operaţiunea de comerţ exterior.

2. **Studiul pentru informare** — desfăşurat întîi individual şi apoi în grup de către persoane specializate pe domenii — pentru stabilirea posibilităţilor de vînzare, cumpărare, cooperare.

Un asemenea studiu lămureşte numai o parte din probleme — cele cu caracter general — şi creează semne de întrebare.

3. **Prospectarea pieţei sectorului geografic (şi) sau tehnic vizat,** trebuie să lămurească semnele de întrebare apărute în perioada studiului, realizînd cunoaşterea posibilităţilor de a întreprinde şi a desfăşura o operaţiune de comerţ exterior.

Prospectarea unei pieţe trebuie să aducă răspuns la toate întrebările la care nu se poate răspunde în timpul efectuării studiului pentru informare.

Principalele întrebări (tipice) pe care trebuie să le clarifice prospectarea sînt de asemenea menţionate în schema noastră.

a) Care sînt dimensiunile pieţei existente şi (sau) previzibile pentru produsul sau produsele destinate tranzacţiei ? b) Care sînt speranţele de a vinde, coopera, cumpăra — de ce calităţi, ce canităţi ? c) Ce mijloace sînt necesare pentru conservarea pieţei pe termene mai îndelungate ? Acestea pot fi mijloace de producţie, financiare, umane, pot fi resurse, stocuri existente — definirea lor se cere a fi foarte clară pentru a putea determina cheltuielile necesare şi posibilităţile de recuperare a acestora d) Perioada de recuperare a investiţiilor. Este necesară cunoaşterea **perioadei de recuperare** a fondurilor investite, ca durată şi sînt utile comparaţiile referitoare la investiţii similare.

Rezultatul acestor cercetări trebuie să aducă variante din care să poată fi selecţionată cea optimă — varianta care să permită o operaţiune de comerţ controlabilă şi rentabilă, pentru a putea fi inclusă în planul de comerţ exterior. De asemenea, pentru realizarea desfăşurării operaţiunii de comerţ exterior există cerinţa existenţei : 1. PLANULUI DE NEGOCIERE. 2. PROGRAMULUI DE NEGOCIERE. 3. BUGETULUI TRANZACŢIEI. 4. CALENDARULUI NEGOCIERII.

1. PLANUL DE NEGOCIERE

ÎN CADRUL PLANULUI DE PREGĂTIRE în vederea negocierilor se cuprind toate elementele necesare şi acţiunile pe etape pentru desfăşurarea unei negocieri inclusiv sistemul de ofertare, analiza tehnico-economică a tranzacţiilor comerciale şi argumentarea necesară în vederea obţinerii autorizaţiilor pentru derularea importurilor ce se prevăd.

Schematic, conţinutul planului de pregătire în vederea negocierilor poate fi sintetizat în desfăşurarea cronologică astfel :

a) **Definirea,** descrierea, susţinerea obiectului negocierii ca urmare a confirmărilor obţinute prin studiu şi prospectare.

b) **Obiectivele maximale şi minimale** ale negocierii ca urmare a cadrului general politic internaţional şi a politicii partidului şi statului.

c) **Modul şi poziţiile de tratare —** desfăşurate pe momente de interes reciproc din punctul de vedere al ambilor parteneri şi, de asemenea, pe momente de divergenţă al acestora ;

d) **Posibilităţile iniţiale :** variante de ofertă în negociere ; variante de formulări ; argumente ; contraargumente.

e) **Cadrul jurisdicţional :** al partenerului ; propriu ; internaţional ; posibilităţi de compromis ; comun potenţial ; comun real cu descrierea limitelor.

f) **Obligaţii,** responsabilităţi ale echipei de negociere în totalitate şi individual.

g) **Corelaţii posibile** ale intereselor comune sau divergente ale partenerilor de tranzacţii — privite cît se poate de obiectiv.

2. PROGRAMUL DE NEGOCIERE

EXISTENŢA PLANULUI de negociere face posibilă întocmirea în continuare a programului de negociere. Programul de negociere trebuie să cuprindă comentariul elementelor contextului negocierii, definirea poziţiilor prezumate ale partenerilor, luînd în considerare faptul că :

— ambele părţi (sau toate) au interese comune sau conflictuale şi este deci necesară o definire clară de către negociatori a acestor interese pentru fiecare partener ;

— ambele părţi (sau toate) au priorităţi diferite şi este deci necesară o definire clară de către negociatori a acestor interese pentru fiecare partener ;

— procesul de negociere constă în rezolvarea variatelor aspecte ale pretenţiilor partenerilor ceea ce face necesară dispunerea aspectelor în cadrul filierei de interes a fiecărui participant.

Programul de negociere trebuie, în concluzie, să cuprindă pe baza planului de negociere, o succesiune a desfăşurării negocierii care să poată fi apoi transpusă pe agenda negocierii și în calendarul negocierii, urmînd ca apoi să se discute și să se definitiveze modelul logic de negociere în desfășurare și cînd este posibil să se și simuleze negocierea, pentru buna stabilire a variantelor posibilităților de desfășurare și implicațiilor de tratare.

Modelul de negociere este în dependență de succesiunea necesară, specifică fiecărei negocieri și nu se pot da rețete, se pot însă enumera elementele comune proceselor de negociere, ca de exemplu : emiterea pretențiilor, modificarea posibilă a lor în mod reciproc, retragerea unora dintre pretenții, soluții pentru rezolvarea unor pretenții, posibilitățile de acord comun, căi de acceptare (prin compromis, prin influență).

Considerăm că o schemă a programului de negociere ar putea fi :

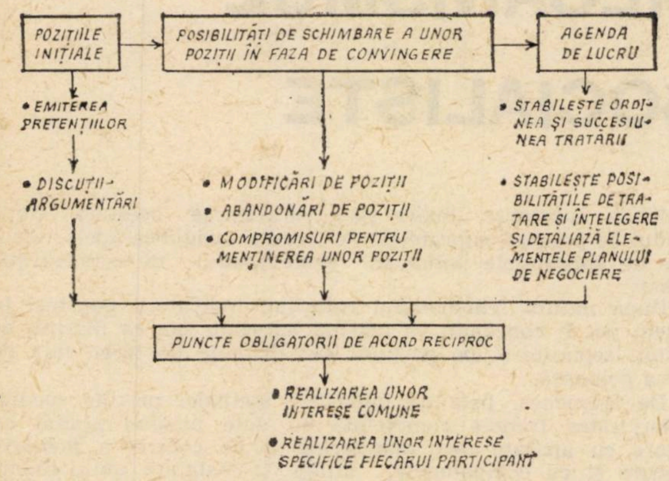
POZIȚIILE INIȚIALE
POSIBILITĂȚI DE SCHIMBARE A UNOR POZIȚII ÎN FAZA DE CONVINGERE
AGENDA DE LUCRU
• EMITEREA PRETENȚIILOR
• DISCUȚII-ARGUMENTĂRI
• MODIFICĂRI DE POZIȚII
• ABANDONĂRI DE POZIȚII
• COMPROMISURI PENTRU MENȚINEREA UNOR POZIȚII
• STABILEȘTE ORDINEA ȘI SUCCESIUNEA TRATĂRII
• STABILEȘTE POSIBILITĂȚILE DE TRATARE ȘI ÎNȚELEGERE ȘI DETALIAZĂ ELEMENTELE PLANULUI DE NEGOCIERE
PUNCTE OBLIGATORII DE ACORD RECIPROC
• REALIZAREA UNOR INTERESE COMUNE
• REALIZAREA UNOR INTERESE SPECIFICE FIECĂRUI PARTICIPANT

Schemă a programului de negociere

Există păreri unanim acceptate de către negociatorii experimentați că negocierile trebuie să dispună de o agendă de lucru, care înscrie problemele ce formează obiectul negocierilor și se stabilește prin comun acord. Agenda de lucru este parte integrantă a programului de negociere, ea trebuie să exprime clar posibilitățile de tratare și înțelegere, detaliind elementele planului de negociere.

În agendă trebuie fixat dacă tratarea se face succesiv sau concomitent.

- Tratarea succesivă, reprezintă un sistem de abordare — punct cu punct — a problemelor și luarea deciziilor de finalizare a rezolvării la fiecare punct.
- Tratarea concomitentă impune să nu se ia nici o decizie pînă nu se discută toate problemele de afaceri înscrise în agenda de lucru. Există și posibilitatea unui sistem combinat de tratare — respectiv tratarea succesivă cu finalizare concomitentă, care reprezintă de obicei o tactică a vînzărilor.

La întocmirea agendei de lucru trebuie să se țină seama și de faptul că pozițiile participanților la tratative sînt definite de : locul și importanța produselor destinate tranzacției date, în cadrul schimburilor internaționale, scopurile negocierii, gradul de dependență și spiritul de cooperare, de interesele (care pot fi comune, sau diferite, inițial) negociatorilor, posibilitățile inițiale de realizare a încrederii reciproce, posibilitățile de adaptare a unei atitudini mai flexibile, posibilitățile purtării unor discuții neoficiale, posibilitatea de explorare a alternativelor de cerere și ofertă, posibilitățile de obținere și acordare a unor concesii, elementele de contra-oferte ale părților, finalizarea tranzacției prin aranjament temporar sau de durată etc.

Agenda de lucru cuprinde schema detaliată a desfășurării tranzacției.

3. BUGETUL TRANZACȚIEI

BUGETUL TRANZACȚIEI cuprinde în mod obișnuit două capitole mari :

— Bugetul delegației
— Bugetul operațiunii comerciale.

Acest buget al tranzacției nu trebuie să neglijeze nici un element de eficiență a tranzacției, astfel încît să se poată obține un rezultat rentabil și o acțiune recapitulabilă.

4. CALENDARUL NEGOCIERII

CALENDARUL NEGOCIERII se întocmește punct cu punct pe zile și ore pentru a se stabili desfășurarea amănunțită a tratativelor, pauzelor, vizitelor, timpului liber, pentru a se ști anticipat care este timpul de discuție, de reflexie și odihnă pe care scontează negociatorii.

În cadrul calendarului negocierii se întocmește „agenda de discuții" sau orarul negocierii care cuprinde programarea pe ore a întîlnirilor participanților la negociere cu specificarea subiectului discuțiilor ce se preconizează.

Depășind acest moment de pregătire, trebuie să se determine sistemul de ofertare, să întrunească analiza tehnico-economică a tranzacțiilor comerciale și să se obțină de la caz la caz autorizarea importului sau exportului în cauză.

5. ECHIPA DE NEGOCIERE

O ACȚIUNE bună include efectul unei temeinice pregătiri, o echipă de negociere bună presupune o complexă pregătire individuală și colectivă a membrilor săi care în strînsă conlucrare să formeze un organism de lucru viu, cu toate calitățile utile tranzacției sau tipului de tranzacții ce se preconizează pe o anumită piață.

Apare necesitatea ca înaintea discutării și definitivării punctelor de vedere ce urmează a se prezenta în cadrul negocierii și înainte de a se definitiva planul de negociere, echipa de negociere să revadă principiile generale de negociere, pe care le vom menționa pe scurt în cele ce urmează.

1. Participanții la negociere trebuie să accepte și să recunoască reciproc existența unor metode și unor forme de soluționare a problemelor pe **calea înțelegerii reciproce și avantajului reciproc.**
2. Conlucrarea între participanți trebuie **să fie echitabilă,** fără a exista priorități cucerite pe principiul favorizării celui mai puternic.
3. Armonizarea intereselor între părți se realizează numai prin apreciere reciprocă **pe baza egalității în drepturi a partenerilor și a promovării spiritului de cooperare.**
4. **Respectarea înțelegerilor** conform textelor convenite și efectuarea de modificări numai pe baza acordului reciproc.
5. Cunoașterea de către negociatori a teoriilor și practicilor de negociere folosite în tratative similare în cadrul evoluției comerțului internațional.

Rolul și calitățile necesare negociatorilor

DESFĂȘURAREA modernă a dialogului de negociere în contextul stabilirii cadrului tratativelor comerciale la nivelul guvernelor dă ocazia unor interpretări diferite a rolului negocierilor specializate și deci a necesității existenței unei specializări în desfășurarea procesului de negociere.

Persoana și personalitatea negociatorului rămîne un element de mare importanță la toate nivelele de reprezentare pentru realizarea unor înțelegeri sau contracte viabile între părți.

Negociatorul trebuie să reușească să-și reprezinte pentru sine nu numai poziția și modul de abordare al partenerului cu care negociază, ci mai ales motivele care îl determină să adopte o anumită poziție.

Desfășurarea relațiilor comerciale pe plan bilateral sau multilateral, face necesară existența unor negociatori bine pregătiți, care să fie preocupați permanent de perfecționarea cunoștințelor proprii de specialitate, pentru a participa activ la încheierea unor înțelegeri reciproc avantajoase.

Reușita în negocieri depinde de mulți factori de influență directă sau indirectă printre care în mod cert și de buna pregătire și de calitățile personale, proprii ale negociatorilor, (de structura lor psihică și de educația anterioară momentului specializării în domeniul negocierilor), sau dobîndite în mod conștient și perseverent, pentru a deveni buni negociatori.

Delimitînd în mai multe categorii calitățile negociatorilor în ideea că studiul negocierilor este o îndeletnicire teoretică cu aplicații practice și în același timp considerînd la valoarea reală faptul că mărirea supleței negocierilor poate aduce avantaje reale de ordin politic și material pentru dezvoltarea economică și pentru progresul general, le menționăm pe cele considerate ca specific dezirabile. Astfel, în ordinea importanței . simțul oportunității și al răspunderii, răbdarea, calmul, stăpînirea de sine, perseverența, curajul și imaginația, fermitatea, spiritul de cooperare, spiritul de acomodare și abilitate de alegere a momentelor propice de acțiune, capacitatea de a se adapta personalității partenerului și de a ține seama de vederile și înclinațiile acestuia.

Considerînd negocierea comercală ca acțiune a negociatorilor, în slujba realizării unor tranzacții eficiente și reciproc avantajoase — deci acțiune ce trebuie să obțină ca rezultat „eficiența", considerăm a nu fi de prisos să menționăm că obținerea unui efect maxim cu un anume efort nu se poate realiza decît rațional, printr-o bună pregătire a negociatorilor și ținînd seama că aforismul lui Aristotel, „ceea ce urmează să facem după ce am învățat, învățăm să facem făcînd", este permanent actual.

drd. Ioana ERDÖS DUMITRESCU

OM — TEHNICĂ — MEDIU

ECOLOGIA ŞI MECANISMUL ECONOMIEI SOCIALISTE

Sistemul informaţional şi de control privind starea calitativă a mediului

O PLANIFICARE şi dirijare eficientă a protecţiei mediului înconjurător se poate realiza numai în condiţiile unui sistem informaţional şi de control bine organizat şi operativ, care să oglindească în timp şi spaţiu evoluţia stării calitative a tuturor factorilor de mediu (aer, sol, subsol, apă, păduri, localităţi şi biosferă), gradul lor de degradare, concentraţia poluării pe teritorii şi pe factori poluanţi, precum şi efectele acestora asupra condiţiilor de viaţă ale populaţiei şi asupra economiei.

În România sistemul informaţional şi de control se realizează folosind o reţea relativ extinsă de canale cum sînt : raportările statistice periodice, analizele şi controalele bianuale efectuate de comisiile judeţene pentru protecţia mediului înconjurător, studiile şi cercetările sistematice pe care le fac institutele de cercetări medicale, de biologie, agricole etc. activitatea sistemului naţional de supraveghere a mediului înconjurător, sistemul de norme şi standarde privind limitele maxime ale cantităţilor sau concentraţiilor de substanţe poluante în mediu (aer, apă, alimente etc.), precum şi normele tehnice privind manipularea, transportul şi utilizarea unor produse sau substanţe care pot provoca poluarea mediului (de exemplu, combustibili nucleari, substanţe chimice, toxice şi altele). Fireşte, această reţea sau elementele sale sînt susceptibile de perfecţionări şi adaptări la noile condiţii caracteristice prin exigenţe sporite impuse de necesitatea utilizării unor mijloace tehnice moderne de mare randament şi mare precizie, înlăturarea sau anihilarea factorilor nocivi care îşi sporesc virulenţa asupra mediului, precum şi de necesitatea de a dispune de informări mai analitice, mai cuprinzătoare şi mai operative, inclusiv cele pentru monitoring (avertizare).

Unul din canalele importante care pot fi folosite într-o măsură crescîndă este acela oferit de indicatori statistici prin sistemul rapoartelor periodice. În prezent, există în sistemul de raportări statistice periodice (trimestrial, semestrial sau anual) diferiţi indicatori care pot caracteriza evoluţia stării calitative a unor factori de mediu sau gradul de poluare. Totuşi, în actuala fază, sistemul de indicatori statistici privind protecţia mediului înconjurător este nesatisfăcător îndeosebi în ce priveşte sistematizarea şi aria lor de cuprindere, aceştia nereuşind să oglindească nici multitudinea aspectelor din teren şi nefiind nici destul de reprezentativi.

Statisticienii din ţara noastră sînt preocupaţi de perfecţionarea sistemului actual de indicatori mai ales printr-o lărgire a listei, o mai bună sistematizare a acestora şi, bineînţeles, prin căutarea şi adoptarea unor definiri şi calcule riguroase care să asigure o interpretare şi exprimare corectă a fenomenului şi să aibă o mai mare putere de reprezentativitate. Problemele cele mai dificile se referă îndeosebi la exprimarea calităţii factorilor de mediu, precum şi a evoluţiei concentraţiilor de impurificatori în factorii de mediu (poluarea aerului, poluarea apei, pesticide, substanţe toxice ş.a.), clasificarea acestora după gradul de poluare, suprafeţele de teren şi lungimea apelor afectate de suprafeţele poluante, peste gradul de concentraţie admis.

După natura fenomenului reflectat, indicatorii cuprinşi în sistem pot fi concepuţi ca mărimi agregate sau ca mărimi pe unităţi separate şi pe porţiuni sau distanţe de teren faţă de sursa poluantă.

De asemenea, lista de indicatori statistici privind mediul înconjurător trebuie completată cu date privind gradul de dotare cu aparate de monitoring şi de control a poluării, precum şi cu echipamente, utilaje şi instalaţii antipoluante existente în funcţiune. Pentru perfecţionarea sistemului de indicatori statistici din România există o colaborare cu organele statistice din ţările socialiste europene membre C.A.E.R., precum şi cu alte ţări europene cu experienţă în acest domeniu.

Un alt canal important al sistemului informaţional şi de control folosit în România cu începere din anul 1975 îl reprezintă activitatea comisiilor judeţene de protecţie a mediului înconjurător de a urmări şi analiza modul în care organizaţiile socialiste — care îşi desfăşoară activitatea pe raza teritorial-administrativă a judeţelor — realizează sarcinile ce le revin cu privire la protecţia mediului în conformitate cu reglementările juridice în vigoare. În acest sens, echipele de control alcătuite din membrii comisiei judeţene de protecţie a mediului, din reprezentanţi ai Oficiului de gospodărire a apelor şi ai Inspecţiei sanitare de stat judeţene îşi desfăşoară analizele şi controalele semestrial sau mai des atunci cînd este necesar, avînd în vedere în principal următoarele probleme : realizarea investiţiilor prevăzute în planul de stat pentru protecţia mediului ; principalele surse de poluare a aerului şi gradul de dotare cu instalaţii antipoluante precum şi modul lor de funcţionare, dotarea cu instalaţii de epurare a apelor uzate (număr, capacitate, mod de funcţionare) şi indicatorii ce caracterizează gradul de poluare a apelor (PH, consum de oxigen biochimic, suspensii, substanţe toxice, germeni patologici), precum şi calitatea apelor receptorilor naturali (rîuri), care traversează sau sînt la graniţa judeţului ; starea solului — terenuri degradate prin erodare, decopertare, sărăturare, poluare, nefolosite — cu specificarea cauzelor de degradare şi suprafaţa degradată ; protecţia florei, faunei, a rezervaţiilor naturale şi a monumentelor naturii, starea lor de degradare şi sursa degradării ; protecţia aşezărilor umane în care se au în vedere pentru centrele urbane, deşeurile solide menajere, zgomotele (nivel şi surse principale), spaţii verzi.

Rezultatele obţinute în urma analizelor şi controalelor efectuate sînt consemnate în rapoarte care au o metodologie unică pe toată ţara. Aceste rapoarte se trimit spre informare Consiliului naţional pentru protecţia mediului înconjurător.

Un element important al sistemului informaţional şi de control îl constituie studiile şi cercetările sistematice ale reţelei de cercetare.

Problemele privind evoluţia calitativă a factorilor de mediu, efectele nocive ale poluanţilor asupra stării de sănătate a populaţiei şi asupra animalelor şi plantelor, precum şi căile şi mijloacele privind înlăturarea poluării şi degradării factorilor de mediu însă nu sînt suficient cunoscute și clarificate pentru a putea fi preluate, în întregime, de activitatea rutinieră a specialiștilor. Majoritatea datelor și informațiilor nu sînt încă suficient prelucrate, iar în multe domenii încă lipsesc aparatele de măsură și control automate care să ofere o masă de informații suficiente pentru a forma materialul necesar efectuării unei juste analize pe baza căreia să se poată trage o seamă de concluzii. Tocmai de aceea, multe din problemele menționate constituie încă subiecte de cercetare în diferite unități economice și sociale, în diferite institute de cercetări biologice, de sănătate publică, de protecția plantelor, institute veterinare ș.a.

La baza unui sistem informațional și de control eficient, operativ și cuprinzător trebuie să stea sistemul național de supraveghere a calității mediului înconjurător. Fără o supraveghere sistematică a calității factorilor de mediu nu se poate realiza o politică națională eficientă de protecție a mediului înconjurător. De aceea, în România au fost luate măsuri de a se crea o serie de centre și stații de supraveghere a calității apelor și aerului în unele centre urbane și zone cu industrii care se caracterizează printr-un grad mai ridicat de poluare. De asemenea, unele stații din cadrul sistemului național fac parte din rețeaua internațională de supraveghere a mediului, furnizînd acesteia, în mod curent, informațiile necesare. Toate acestea nu le putem considera decît un început. Problema este de a extinde și perfecționa sistemul actual de supraveghere. La baza acestor acțiuni de mare amploare vor sta studiile care se află în curs de elaborare, cuprinzînd principalii factori de mediu, precum și însemnate eforturi financiare și organizatorice.

Totodată, pentru realizarea sistemului național de supraveghere ne bucurăm de sprijinul tehnico-științific și financiar din partea organelor specializate ale O.N.U. (U.N. Environment Program).

Mediul înconjurător nu se află într-o stare absolut pură. În cele mai frecvente cazuri se găsesc în aer, în apă, pe sol, o serie de substanțe sau particule provenite fie din surse naturale, fie din cele ale activității umane care, la un moment dat, devin dăunătoare pentru viața umană, animală sau vegetală, numai dacă se depășesc anumite cote de concentrație a acestor substanțe sau anumite cantități de depuneri de reziduuri pe unitatea de suprafață. De aceea, pentru ca activitatea umană să nu contribuie la depășirea concentrațiilor de substanțe poluante peste care acestea ar putea să provoace daune factorilor de mediu și ecosistemelor, s-a ajuns la concluzia necesității elaborării standardelor și normelor de concentrații maxime ale substanțelor poluante, care să stea la baza întregului sistem de planificare și control, ca puncte fundamentale de referință.

În urma studiilor biologice și medicale efectuate, în România au fost elaborate mai multe standarde și norme privind concentrațiile de substanțe poluante și toxice conținute în diferite categorii de apă, alimente, precum și în aer, cantități care nu pot fi depășite, fiind dăunătoare ecosistemelor și îndeosebi vieții umane.

Prin aceleași acte normative ale Ministerului Sănătății au fost aprobate normele privind nivelul maxim admisibil al zgomotului în zonele locuite.

De asemenea, pe baza unui standard din 1967 și 1974 au fost elaborate și aprobate normele privind calitatea apelor uzate, epurate și evacuate în receptori naturali, care se vor adopta în funcție de debitele receptorilor naturali.

Comparîndu-le cu cele ale altor țări, normele adoptate în România se înscriu la un nivel scăzut.

La stabilirea normelor se ține seama de efectele poluanților, luați în mod izolat și în asociație, asupra sănătății oamenilor și animalelor, asupra vegetației și materialelor, asupra confortului populației.

Pe măsură ce cunoștințele despre substanțele sau materialele poluante și despre acțiunea și efectele lor asupra mediului și organismelor vii se îmbogățesc, iar posibilitățile materiale și tehnologice cresc, normele sporesc ca număr și se îmbogățesc prin modificarea lor.

În acest context, în România, problemele principale se referă la creșterea numărului de norme pentru un nomenclator mai mare de substanțe poluante în mod izolat și în asociație, elaborate pe baza unor cercetări și observații sistematice, precum și la problema respectării intocmai a acestor norme prin luarea tuturor măsurilor tehnologice, economice și organizatorice necesare în acest scop. În România există condițiile fundamentale favorabile nu numai pentru perfecționarea și completarea listei sistemului actual de norme, ci și pentru încadrarea în limita maximă a actualelor norme în vigoare.

Extinderea relațiilor de cooperare internațională în domeniul protecției mediului înconjurător

ÎN PROGRAMELE de dezvoltare economică și socială a României, un loc important îl ocupă extinderea relațiilor dintre toate statele lumii pe baza principiilor respectării suveranității naționale și integrității teritoriale, a neamestecului în treburile interne, a avantajului reciproc. Aplicînd orientările stabilite de Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român, țara noastră pune în centrul politicii sale externe dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare pe multiple planuri cu toate țările socialiste, dezvoltă relațiile bilaterale cu statele din Asia, Africa, America Latină, cu toate țările în curs de dezvoltare, lărgește relațiile cu celelalte state ale lumii în spiritul principiilor coexistenței pașnice.

Unul din domeniile cele mai vaste, mai necesare și mai fertile de cooperare internațională îl constituie cel privind protejarea mediului înconjurător. Într-adevăr, protecția mediului reprezintă astăzi o condiție esențială a progresului și a bunei stări a tuturor națiunilor. De aceea, România participă în mod efectiv, datorită Organizației Națiunilor Unite și a organismelor sale specializate, la implementarea programelor de cooperare internațională care au ca obiective fundamentale unirea eforturilor tuturor națiunilor planetei noastre de împiedicare a poluării, de conservare nealterată a mediului înconjurător, asigurînd astfel condiții favorabile de dezvoltare economică și socială a țărilor în curs de dezvoltare, condiții de viață corespunzătoare tuturor popoarelor, atît în prezent cît și în viitor.

Problemele mediului înconjurător sînt prezente nu numai la nivel național, ci într-o măsură sporită și la nivel internațional. Totodată, așa cum este pusă în evidență în cadrul preocupărilor O.N.U. în general și, în mod special, în cadrul programului O.N.U. pentru mediul înconjurător, problemele ecologice sînt într-o strînsă și permanentă interacțiune cu cele privind populația, resursele naturale, dezvoltarea economică și necesitatea lichidării decalajelor dintre națiuni în ce privește nivelul de dezvoltare economică. Tocmai de aceea, acțiunile României sînt îndreptate, nu numai pe plan intern, spre intensificarea pe toate căile a activităților de protecție a mediului înconjurător, concomitent cu asigurarea dezvoltării sale economice și sociale, ci și pe plan extern, căutînd să-și aducă contribuția sa la elaborarea principiilor care trebuie să stea la baza colaborării internaționale în acest domeniu cît și la înfăptuirea măsurilor de ordin practic.

La Conferința Națiunilor Unite asupra Mediului înconjurător de la Stockholm din iunie 1972, România și-a exprimat hotărîrea sa de a participa în mod activ la realizarea programelor O.N.U. pentru păstrarea și îmbunătățirea calității mediului înconjurător. De asemenea, în calitate de membră a Consiliului de Administrație al Programului Națiunilor Unite pentru mediul înconjurător, în cadrul sesiunilor anuale, România a pus în evidență necesitatea promovării acțiunilor de sprijinire a țărilor în curs de dezvoltare la înfăptuirea măsurilor de protecție a mediului înconjurător în cadrul programelor lor de dezvoltare economică și socială. La nivel regional-european, România participă activ la sesiunile C.E.E. O.N.U., la Programul Consilierilor Guvernamentali pentru mediul înconjurător al țărilor membre ale C.E.E.-O.N.U., ca și la reuniunile grupelor de lucru interguvernamentale. O contribuție activă a avut România la includerea în Actul Final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa de la Helsinki — 1975, a principalelor domenii de cooperare pentru protejarea și ameliorarea factorilor de mediu.

Avînd în vedere politica consecventă de instaurare a unui climat de pace și strînsă colaborare în Balcani la Conferința de la Atena din ianuarie-februarie 1976 privind cooperarea

dr. Aurel IANCU
Institutul de cercetări economice București

(Continuare în pag. 32)

TEORII·IDEI

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

OPTIMUL DIN NOU ÎN DISCUȚIE

ÎN ULTIMII ANI în știința economică mondială s-a creat o situație sui-generis. Pe de o parte, după o mare răspîndire a modului de gîndire matematic și o largă proliferare a diferitelor moduri de aplicare a instrumentelor matematice pentru calcule practice, au apărut fenomene de oboseală și de deziluzie. Cercetători de mare reputație, care au practicat multă vreme interpretarea matematică a fenomenului economic, au început să-și manifeste într-un mod mai mult sau mai puțin categoric, uneori în lucrări de mare răsunet, profunda dezamăgire față de instrumentul matematic (privit fie ca purtător de gîndire teoretică, fie ca unealtă de investigare a datelor realității).

Printre cei care, după ce au adus contribuții însemnate la crearea și rafinarea unor instrumente matematice care s-au bucurat de un mare succes în fața economiștilor cu înțelegere față de abordarea matematică, au abandonat într-un fel sau altul acest mod de cercetare, se numără învățați de talia profesorului Georgescu-Roegen, ale cărui opinii au fost expuse recent în paginile revistei noastre. Cititorilor revistei le este cunoscută și lucrarea lui Janos Kornai „Anti-Equilibrium", în care economistul maghiar se distanțează de teoria echilibrului general și de toate modelele care decurg din ea pe motivul că acestea nu oferă nimic sau aproape nimic acțiunii economice practice. Kornai a început chiar să investigheze probleme de comportament economic. Trebuie menționat și faptul că ideea generală de echilibru, atît de populară în întreaga gîndire științifică, a fost pusă sub semnul întrebării de fizicianul belgian Ilya Prigogine, care a demonstrat că fenomenele evolutive, indiferent în ce domenii ar avea loc, se produc la o oarecare distanță de starea de echilibru. Prigogine a creat conceptul de structuri disipative, concept care a intrat în circulația științifică și a fost însușit de unii economiști.

Pe de altă parte, strădania economiștilor matematicieni continuă netulburată de „accidentele" amintite și în ciuda argumentelor aduse de autorii din categoria celor amintiți mai sus. În raționamentul economic sînt antrenate noi discipline matematice, iar cele cu stagiu mai îndelungat sînt elaborate în continuare. În ultimii ani, de pildă, s-au înmulțit studiile de interpretare a creșterii economice cu ajutorul unor raționamente derivînd din calculul variațional, cum este teoria proceselor optimale (Pontriaghin), sau programarea dinamică (Bell), care au făcut, tot recent, o carieră strălucită în domenii avansate ale tehnicii. Aplicarea modelelor derivînd din calculul variațional presupune cunoștințe matematice foarte avansate, de regulă o pregătire matematică specială.

De unde această nouă frămîntare teoretică ? Explicația trebuie căutată în faptul că, odată cu dezvoltarea gîndirii economice matematice și odată cu progresul planificării s-a conturat tot mai limpede concepția că economia este un sistem extrem de complex și că simplificările la care obligă raționamentul matematic în formele la care s-a ajuns în prezent sînt exagerate, în sensul că prin simplificarea matematică putem foarte ușor să scăpăm din vedere factori esențiali tocmai pentru problema pe care încercăm s-o rezolvăm, de pildă comportamentul uman sau progresul tehnic.

În această situație discuția deschisă de revista sovietică **EKONOMIKA I MATEMATICESKIE METODI** cu privire la teoria matematică a optimului[1] corespunde unei nevoi resimțite de cercuri largi de economiști. Primii doi participanți la această confruntare de opinii sînt reprezentanți de frunte ai școlii economico-matematice sovietice care, după cum se știe, a cunoscut o dezvoltare foarte rapidă în ultimii cincisprezece — douăzeci de ani, deși fiecare dintre ei reprezintă curente de opinie diferite în cadrul acestei școli. Este vorba de K. K. Valtuh și N.I. Petrakov. Amîndoi s-au afirmat cu lucrări temeinice, primul în domeniul teoriei utilității în socialism, iar al doilea prin interesante considerații privind interpretarea cibernetică a fenomenului economic.

---

[1] Nr. 5/1976.

FIȘE

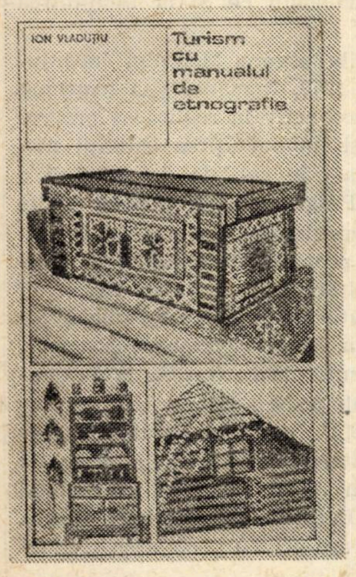

● *Mărturiile asupra vieții materiale și spirituale tradiționale a poporului nostru, asupra bogăției și originalității civilizației și culturii noastre populare, se bucură astăzi de o extrem de largă răspîndire. Și totuși nimic nu poate înlocui, ca valoare, informarea proprie, nemijlocită asupra fenomenelor etnografice. De la această premisă pornește dr. Ion Vlăduțiu, autorul volumului „Turism cu manualul de etnografie" (Editura Sport-Turism București 1976, 364 p.), recomandînd practicarea unui turism care are la bază criterii și rezultate ale cercetării științifice. În capitole succesive consacrate județelor țării (fără a uita capitolul de deschidere despre municipiul București), se atrage atenția asupra unei game de aspecte care ar trebui să rețină atenția drumețului : de la structura așezărilor vizitate, tipurile de gospodării, detaliile specifice de arhitectură, locuință, interioare, pînă la uneltele de muncă ale ocupațiilor caracteristice locului, portul popular, hrana, obiceiurile și datinile locale. Cartea, scrie autorul în introducere, „se vrea o călăuză pentru fiecare dintre cei care încearcă să cunoască, în timpul lor liber, bogățiile etnografice ale civilizației și felului de viață al poporului român făurite de-a lungul istoriei sale, inclusiv în etapa pe care o trăim, pentru fiecare dintre aceia care doresc să înțeleagă mai profund spiritualitatea și rădăcinile adînci ale culturii și civilizației românești, pentru cei care vor să cunoască trăsăturile specifice ale culturii populare românești și naționalităților conlocuitoare, precum și influențele culturale reciproce, pentru toți cei ce văd în mărturia de civilizație și cultură populară o importantă și inedită pagină din trecutul zbuciumat dar plin de glorie al acestui harnic și neînfricat popor".*

Există un efect descrescînd al activității de cercetare ?

● *Într-un studiu publicat în nr. 9 din septembrie 1976 al revistei* VOPROSI EKONOMIKI, *cercetătorul E. Filippovski constată, pe baza studierii unor surse occidentale, o scădere a activității de cercetare și dezvoltare în S.U.A., precum și a eficienței acestei activități. Această. scădere nu este direct legată de recenta criză, întrucît a început cu cîțiva ani mai devreme. Autorul face interesanta constatare potrivit căreia numărul de inventatori potențiali reprezintă un procent stabil din numărul populației. După calculele sale, în țările dezvoltate din punct de vedere industrial, în care se realizează 85% din toate invențiile brevetate în lume, se fac în zece ani 180 de invenții la 100 000 de locuitori. Acest număr a rămas neschimbat în întreaga perioadă cuprinsă între anii 1921 și 1970. Constanța numărului de inventatori ar putea sta, după E .F., la baza explicației efectului descrescînd al activității de cercetare și dezvoltare, întrucît, dacă complexitatea lucrărilor crește, trebuie antrenați în activitatea de cercetare oameni care nu realizează invenții.*

De asemenea, autorul a identificat numărul de invenții majore realizate în construcțiile de mașini americane. Ele se cifrează în medie la 800 pe zece ani ,cifra rămînînd constantă pentru perioada dintre 1921 și 1976. Aceste cifre contrastează cu cele privind numărul total de brevete acordate, care în S.UA.. se cifrează la zeci de mii anual .

Economia sănătății

● *Numărul din mai 1976 din* REVUE ECONOMIQUE *este consacrat în întregime problemelor economice ale ocrotirii sănătății. În legătură cu acestea, J. Brunet-Jailly remarcă în articolul introductiv că este pentru prima oară cînd o revistă economică franceză consacră un volum întreg problemelor sănătății. Plecînd de la această remarcă*

ŞCOLI • CURENTE • ECONOMIŞTI

Valtuh pune dificultățile pe care le întîmpină în prezent teoria matematică a optimului economic în legătură, în primul rînd, cu acțiunea progresului tehnic și cu „necesitatea de restructurare a întregului sistem al activității economice" în U.R.S.S. „în vederea intensificării producției pe baza revoluției științifice și tehnice". Din această cauză, spune Valtuh, teoria optimului trebuie să fie o teorie a dezvoltării și funcționării economiei în ansamblul său. Baza ei adecvată nu poate fi decît **un sistem de modele socio-economice optimizante cu progres tehnic endogen.** Aceasta, pentru că „dezvoltarea economiei socialiste se bazează pe un progres tehnic continuu, ceea ce generează mereu în mod sistematic, continuu, posibilitatea adoptării unor decizii economice în mai multe variante". Totodată, este binecunoscut faptul că „progresul tehnic este un factor care scoate economia din orice stare de echilibru atinsă". Iată de ce, după părerea cercetătorului din Novosibirsk, trebuie depășită concepția unilaterală, larg răspîndită, care pune în centrul raționamentelor economice echilibrul, ceea ce implică, în mod inevitabil, considerarea progresului tehnic ca pe un factor exogen. Economia reală este însă un fenomen afectat de tendințe contrarii: atît de tendințe spre echilibru, cît și de tendințe care îl îndepărtează de echilibru. Ea trebuie optimizată ca atare.

În opinia lui Valtuh, concepția optimului, eliberată de ideea echilibrului, este strîns legată de interpretarea lui probabilistică. Numai cînd se trece de la modele strict deterministe la modele probabiliste, se modifică legătura dintre optim și rezervele de resurse. În modelele deterministe rezervele sînt, după părerea autorului, o consecință a echilibrării incomplete între resursele date și structura planului optim. În modelele probabilistice rezerva este o însușire necesară a optimizării ca atare.

Una din problemele cele mai interesante puse în discuție de Petrakov este cea privind gradul de determinare a proceselor descrise de modelele economice și problema autenticității informației care circulă între obiectul condus și blocul de comandă. Cu cît sistemul este mai complex, cu atît această problemă devine mai actuală. Petrakov susține că, pe măsură ce fluxurile de informație devin mai complicate, se pierde univocitatea riguroasă a răspunsurilor la semnalele de comandă. Semnalele ele însele nu apar ca cerințe strict determinate față de sistem și față de elementele sale. Autorul precizează că nedeterminarea unui sistem cu conducere centralizată nu este identică prin conținutul său cu caracterul spontan al evoluției proceselor economice. Caracterul spontan este opus conducerii conștiente, planificate. Dar existența unor activități conștiente, finalizate, de conducere a economiei, nu echivalează cu o determinare rigidă a proceselor din interiorul sistemului.

După Petrakov, informația nouă este combustibilul care alimentează evoluția sistemului. Într-un sistem evolutiv trebuie să existe o sursă interioară de generare a informației noi. În condițiile unui progres tehnic rapid creșterea informației social-economice se manifestă prin apariția de noi idei științifice și tehnice și prin încorporarea lor în produse noi. În principiu, acest procedeu are un caracter probabilistic. Creșterea fluxului de informație accentuează nedeterminarea sistemului economic.

Așadar, deși abordează problema funcționării și evoluției optime a economiei socialiste din puncte de vedere diferite, se constată la cei doi autori o comunitate de păreri caracterizată prin ideea că economia este un sistem mare, afectat de incertitudine, generată de progresul tehnic, și că, prin urmare, trebuie căutate noi moduri de abordare a problemei optimizării economiei socialiste.

Economia este un sistem complex. Este mare tentația de a considera acest cuvînt drept o frunză de viță pentru a acoperi ignoranța noastră, a economiștilor, cu privire la obiectul nostru de studiu. Dar acest cuvînt are un sens diferit în funcție de gradul nostru de informare. Pe măsură ce acumulăm fapte și metode de tratare a acestora, acest cuvînt jenant capătă sensuri tot mai profunde. Probabil, că de unul singur, nimeni nu va reuși să epuizeze toate aspectele complexității. De aceea, abordarea de către mulți cercetători, din puncte de vedere diferite, cu instrumentare diferite, a aceluiași obiect nu poate fi decît binevenită. Din acest punct de vedere discuția lansată de revista „Ekonomika i matematiceskie metodî" este o sursă de îmbogățire a informației moderne cu privire la noi moduri de abordare a complexității.

Ihor LEMNIJ

---

se justifică studiile consacrate evoluției sistemelor de ocrotire a sănătății, studii în care se urmărește în primul rînd corelația dintre evoluția sistemelor de finanțare a ocrotirii sănătății și eficiența ei. În continuare J.B.J. consideră că una dintre problemele centrale ale economiei sănătății este urmărirea relației dintre sănătate – mediul înconjurător și consumul medical. Autorul consideră că, în ciuda dificultăților de cercetare a acestei relații (determinate în mare măsură de dificultățile tehnice de a aborda sub aspect economic o astfel de problemă, cum și de faptul că încă nu sînt suficient de extinse colaborările dintre medici și economiști), modelările parțiale ce au putut fi efectuate demonstrează creșterea preocupărilor în activitățile curative. J.B.J. consideră că „logica" acestei creșteri trebuie căutată în factori de ordin profesional și social.

Simpozion

• *La sfîrșitul săptămînii trecute la Iași a avut loc un simpozion național pe tema „Folosirea optimă a resurselor, analiza căilor de sporire a productivității muncii și a rentabilității în unitățile economice", organizat de Facultatea de științe economice din cadrul Universității „Al. I. Cuza", în colaborare cu Academia de studii economice din București și facultățile de științe economice din Cluj-Napoca și Timișoara. După cuvîntul de deschidere rostit de prof. dr. Mihai Todosia, rectorul universității ieșene, cadre didactice, cercetători științifici, sociologi, lucrători din întreprinderi au prezentat un mare număr de comunicări științifice. În lumina sarcinilor trasate de partid cu privire la creșterea contribuției cercetării științifice din învățămînt la rezolvarea unor probleme ale teoriei și practicii economice și reflectînd un contact nemijlocit cu unitățile de producție, în comunicări au fost analizate, sub multiple aspecte, problemele complexe ale optimizării procesului de utilizare a resurselor materiale, s-au făcut propuneri concrete și au fost elaborate soluții pentru ridicarea pe un plan superior a gradului de folosire a potențialului material și uman al economiei.*

Lucrările simpozionului s-au desfășurat pe cinci secțiuni: sistemul informațional-contabil și folosirea optimă a resurselor; economia ramurilor și folosirea optimă a resurselor; economia întreprinderilor și folosirea optimă a resurselor; finanțele întreprinderii și folosirea optimă a resurselor; folosirea optimă a forței de muncă în întreprinderi și ramuri. În cadrul simpozionului s-au ținut și două mese rotunde pe tema „Probleme ale integrării cercetării științifice a cadrelor didactice cu producția pe bază de contracte și convenții", respectiv „Probleme ale metodologiei de analiză a activității economice a întreprinderilor".

Încercări de definire a inflației actuale

• *Institutul de pregătire a cadrelor de pe lîngă Banca Franței publică în culegerea* L'inflation et les agents économiques (*Inflația și agenții economici) luările de cuvînt ale unor personalități din domeniul teoriei și practicii economice în cadrul unei dezbateri organizate pe tema inflației, a cauzelor ei și modalităților de a o combate.*

FIȘE

Subtemele dezbaterii au fost: inflația și consumatorii; inflația și întreprinderile; inflația și sistemul bancar; inflația și statul. Ședința plenară a fost prezidată de B. Clappier, guvernatorul Băncii Franței.

S-a încercat o precizare a termenului actual de inflație. Se consideră că inflația actuală evidențiază un dezechilibru flagrant între ofertă și cerere. Ea este astăzi altceva decît o emisie excesivă de semne monetare. Fenomenul nu ar avea nimic comun cu ceea ce s-a numit inflație după cel de-al doilea război mondial. Ea nu exprimă penuria de valori de întrebuințare caracteristică anilor 1945–1950, perioadei de după războiul din Coreea, sau crizei canalului de Suez din 1956–1957. Inflația nu ar reprezenta astăzi un fenomen trecător, de criză, ci o stare generală care persistă și care „exprimă un dezechilibru între voința națională de a investi și voința de a economisi".

RECENZII

O lucrare pe marginea celei de-a III-a Conferinţe mondiale de cercetare a viitorului

ÎN PROCESUL de amplificare şi adîncire a cercetărilor ştiinţifice — fenomen specific lumii contemporane — un loc important îl ocupă şi cercetările privind viitorul. Într-adevăr, categoria acestor cercetări — şi corespunzător şi a lucrărilor în care sînt consemnate — se înscrie între cele ce au cunoscut şi cunosc una din cele mai accelerate evoluţii, cu o alură exponenţială. Concomitent cu o atare dinamică, evoluţia acestor cercetări este un exemplu de proliferare în dublu sens : atît multidisciplinară, cît şi interdisciplinară.

Într-un atare climat creator, în mod firesc au loc şi reuniuni internaţionale, în cadrul cărora cei interesaţi în problematică fac schimb de experienţă, confruntă puncte de vedere teoretice şi metodologice, prezintă rezultatele investigaţiilor etc. O astfel de manifestare — cea de a III-a Conferinţă mondială de cercetare a viitorului — a avut loc în 1972 la Bucureşti, dezbaterile şi, într-un anumit sens, rezultatele căreia formează conţinutul lucrării de care ne ocupăm *). Într-un volum de peste 400 pagini — prin grija şi efortul Editurii Politice — sînt consemnate manifestările ştiinţifice ce au avut loc cu acest prilej. Volumul cuprinde 4 părţi : prima, în care sînt publicate mesajele şi cuvintele de salut — Mesajul tovarăşului **Nicolae Ceauşescu,** preşedintele Republicii Socialiste România, mesajul secretarului general al O.N.U. Kurt Waldheim şi Cuvintul de salut al reprezentantului directorului general al U.N.E.S.C.O. — directorul general adjunct Mandi Elmandjora şi al preşedintelui Comitetului mondial permanent de cercetare a viitorului, prof. Bertrand de Jouvenel ; în partea a doua, comunicările ştiinţifice ; în partea a treia, interviurile unora din participanţi ; în partea a patra, Declaraţia Conferinţei mondiale de cercetare a viitorului. Apreciem că lucrarea reuşeşte, aşa cum pe drept cuvînt afirmă şi tov. M. Botez şi M. Ioanid, care au efectuat selectarea textelor, controlul ştiinţific şi coordonarea volumului, „să ofere o imagine cît mai obiectivă a diverselor puncte de vedere teoretice şi metodologice". Într-adevăr volumul ne asigură o imagine relativ cuprinzătoare a preocupărilor actuale din acest domeniu al cunoaşterii umane. Cînd spuneam preocupări actuale, înţelegem o arie foarte largă în care sînt prezente probleme teoretice şi metodologice, care au ca obiect viitorul omului, al naturii, al societăţii, al ştiinţei şi tehnologiei, al forţelor de producţie, al mediului ambiant — atît al celui construit de om cît şi al celui natural etc. —, multiple şi variate sondaje prospective, încercări de a prefigura dezvoltarea socială, tehnică, ştiinţifică, culturală în viitorul previzibil.

Din analiza conţinutului ansamblului lucrărilor Congresului, desprindem constatarea că acesta a avut loc într-un moment deosebit de important al evoluţiei investigaţiilor ştiinţifice privind cercetarea viitorului, moment marcat de trecerea tot mai accentuată de la studiile prospective pe ramuri, subramuri şi domenii mai înguste la studiile pe probleme, evidenţiindu-se o îmbinare tot mai echilibrată între particular şi general, între o viziune pe domenii — aceasta în mod necesar mai îngustă, mai limitată — şi o viziune macro-socială. Concomitent este de remarcat o sporire a ponderii studiilor — a preocupărilor — care afirmă natura deschisă a viitorului — cum spune prof. Bertrand de Jouvenel, există „mai mulţi viitori posibili". Aceasta exprimă existenţa unei mari deoosebiri faţă de gîndirea din trecutul mai îndepărtat şi chiar cel imediat, în care studiile din acest domeniu caracterizau perspectiva cel mai ades prin transpunerea în viitorul proiectat a prezentului — a problemelor acestuia — ceea ce făcea şi face ca rezultatele să îmbrace ca dinamică forme exponenţiale, iar ca problematică situaţii, stări fie improbabile, fie utopice, fanteziste. Drept urmare, rezultatele acestor studii aveau un caracter de alertare — meritoriu desigur — dar în acelaşi timp de îndoielnică perspectivă reală.

Bineînţeles că în anii care au urmat după Congresul de la Bucureşti din 1972, problematica, preocupările au evoluat. În această ordine de idei, ni se pare că putem consemna — fără riscul de a ne înşela prea mult — cel puţin cinci constatări — ca momente ale evoluţiei în gîndirea, în studiile privind cercetarea viitorului. Orientarea — la care ne-am referit şi mai sus — şi conform căreia trebuie să avem în vedere „mai mulţi viitori posibili", „lumea de mîine" fiind concepută „ca alternative", „ca lumi" are tot mai mulţi adepţi. În acest fel, studiile prospective se eliberează tot mai mult de sub ipoteca prezentului, de sub povara premisei — simpliste — că viitorul nu este decît prezentul transpus în timp. Alt moment priveşte prezenţa viziunii sociale, umane, un loc important, central, ocupîndu-l omul cu cerinţele sale. Implicit, studiile sociale şi umane sînt, din ce în ce mai evident, o componentă inseparabilă a acestor cercetări. Continuînd enumerarea, constatăm că studiile prospective — prognozele —, ca alternative pentru fundamentarea deciziilor politice, devin instrumente de uz tot mai curent — tot mai frecvent utilizate. Mai mult chiar, constatăm o instituţionalizare a studiilor prospective, atît în cadrul economiilor naţionale, cît şi pe plan internaţional în cadrul unor organizaţii guvernamentale sau neguvernamentale. Au devenit procedee curente de lucru în cadrul O.N.U., U.N.E.S.C.O. şi instituţiile lor specializate. La aceasta au contribuit, desigur, şi dezbaterile pe plan internaţional care au avut ca obiect creşterea economică, dezvoltarea socială, lichidarea decalajelor în nivelul dezvoltării economiilor naţionale, conservarea resurselor naturale şi combaterea risipei, protecţia mediului înconjurător etc. fiind stimulente, impulsuri pe de o parte pentru amplificarea cercetărilor privind viitorul şi, pe de altă parte, pentru diferenţierea şi adîncirea lor. Aceasta cu atît mai mult cu cît, aceste studii parţiale, particulare în sine, sînt văzute de tot mai mulţi cercetători, — aceasta este o altă trăsătură caracteristică — ca fiind părţi componente ale unui cadru cuprinzător a cărui finalitate este şi trebuie să fie „calitatea vieţii". În sfîrşit, un alt moment al evoluţiei la care ne referim se referă la tot mai larga răspîndire a părerii conform căreia la baza cercetărilor privind viitorul trebuie să stea concepţia necesităţii instaurării unei noi ordini economice şi politice internaţionale, ca un obiectiv major, fundamental, în finalizarea studiilor referitoare la dezvoltarea în perspectivă, a cercetărilor care au ca obiect căutarea viitorilor posibili. Prin aceasta, cercetările privind viitorul îşi precizează, pe de o parte, obiectivul — este o necesitate a lumii contemporane — şi pe de altă parte, îşi găsesc fundamentarea ştiinţifică, problematica complexă a acestor studii fiind subordonată în premisele şi concluziile lor unui ţel social, uman.

Ţara noastră este cunoscută pentru poziţia sa militantă pentru o nouă ordine economică şi politică internaţională, pentru propunerile sale constructive privind obiectivele de urmărit, mijloacele ce sînt de folosit în înfăptuire. Cu satisfacţie deci putem menţiona că în ultimii ani — deci după Conferinţa de la Bucureşti din 1972 — necesitatea unei noi ordini economice şi politice internaţionale este relativ unanim acceptată. Puncte de vedere diferite se manifestă în mod firesc, dat fiind interesele politice şi economice în joc — în principal în ceea ce priveşte căile, mijloacele şi durata de înfăptuire, de tranziţie de la stările actuale care — aşa cum cunoaştem — avantajează numai o parte — cea mai redusă — a populaţiei globului. Tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** în mesajul său către Conferinţă, enumerînd problemele care formează obiectul de studiu al cercetării viitorului spunea : **„Viitorologia îşi propune să estimeze perspectiva şi căile dezvoltării sociale, ale producţiei de bunuri materiale, modalităţile de rezolvare a problemelor de care depinde ameliorarea continuă a condiţiilor de viaţă ale oamenilor".**

Prin întregul său conţinut, lucrarea are deosebitul merit de a fi consemnat un moment foarte valoros al eforturilor oamenilor de ştiinţă care se ocupă de evoluţia lumii, fiind în acelaşi timp un inventar cuprinzător de probleme teoretice şi metodologice, deci de întrebări şi răspunsuri privind viitorul.

prof. Roman MOLDOVAN

---

*) Viitorul comun al oamenilor. Comunicări prezentate la cea de-a III-a Conferinţă mondială de cercetare a viitorului, Editura politică, Bucureşti.

FIŞE

Sinteză a ştiinţelor demografice

● *Prof. dr. D. Valentei semnează în revista* EKONOMICESKIE NAUKI, *nr. 9/1976, articolul* Demograficeskie nauki v sisteme znanii o narodonaselenii *(Demografia în sistemul ştiinţelor despre populaţie), în care arată că, o dată cu studierea problemelor specifice ale populaţiei la graniţa dintre economie şi demografie, demografie şi geografie economică, sociologie, etnografie, ecologie, drept, igienă socială, gerontologie ş.a., se simte tot mai mult necesitatea unei sinteze a ştiinţelor referitoare la populaţie şi a definirii metodologiei cercetării complexe a proceselor socio-demografice. Dacă obiectul întregului sistem de ştiinţe despre populaţie – spune D.V. – este dezvoltarea populaţiei, demografia are ca obiect legităţile reproducerii populaţiilor în condiţionarea lor istorică. Întrucît în demografie se evidenţiază trei tipuri de mişcare a populaţiei – naturală, migratorie şi socială – noţiunea de reproducere a populaţiei ar fi mai îngustă decît cea de dezvoltare a populaţiei, dar ea ar defini totodată poziţia centrală a demografiei în cadrul celorlalte ştiinţe ale populaţiei. D.V. împarte convenţional sistemul ştiinţelor demografice în următoarele „blocuri" : 1. ştiinţe demografice teoretice (istoria demografiei, demografia descriptivă, economică, istorică) ; 2. metodologii (surse, metode statistice, matematice, sociologice, cartografiere, modelare) ; 3. cercetări demografice aplicative, prognoze socio-demografice.*

Viitorul congres al economiştilor

● *După cum ne informează revista* FIGYELŐ *(nr. 37/15.9. 1976), întrunit în şedinţa sa anuală la Urbino (Italia), Comitetul Executiv al Asociaţiei Internaţionale a Economiştilor (A.I.E.) a adoptat programul activităţii Asociaţiei pe anul 1977. Manifestările care vor fi organizate anul viitor cuprind o consfătuire pe tema repartiţiei veniturilor personale, care urmează să aibă loc în Olanda, o consfătuire pe tema eficienţei activităţii întreprinderilor de stat şi particulare în condiţiile „economiei mixte", care se va ţine în Mexic, şi, mai ales, cel de-al 5-lea Congres mondial al economiştilor, prevăzut a avea loc între 29 august şi 3 septembrie 1977 la Tokio. Tema Congresului va fi : „Creşterea economică şi resursele".*

Comitetul executiv a dezbătut şi planuri mai îndepărtate, căzîndu-se de acord asupra organizării în 1978, în R.P. Polonă, a unei conferinţe pe tema „Economia politică şi celelalte ştiinţe sociale". Au fost avansate propuneri şi pentru tema următorului, celui de-al 6-lea, Congres mondial al economiştilor, printre care şi „Noua ordine economică internaţională".

La a 59-a aniversare a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie — economia U.R.S.S. în plin avînt

EFICIENȚĂ PRIN REPARTIȚIA RAȚIONALĂ A FORȚELOR DE PRODUCȚIE

DATELE statistice pe primele trei trimestre a.c. privind îndeplinirea planului de dezvoltare a economiei naționale a Uniunii Sovietice pe anul 1976 evidențiază demarajul favorabil în realizarea sarcinilor actualului cincinal — cel de-al zecelea. Producția industrială a sporit — comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut — cu 4,8% (față de 4,3% cît prevedea planul), creșteri mai substanțiale înregistrîndu-se în ramurile industriei energetice, în producția de preparate microbiologice și instrumente medicale, în construcția de aparataj, mijloace de automatizare și sisteme de conducere, în producția de mașini și utilaje pentru zootehnie, în industria de mașini-unelte etc. În ceea ce privește agricultura, se apreciază că recolta de cereale se situează în jurul nivelului ridicat din anul 1973, iar cea a principalelor plante tehnice (sfeclă de zahăr, bumbac) este de asemenea bună; concomitent, se înregistrează o creștere a șeptelului de vite.

După cum s-a arătat la recenta plenară a C.C. al P.C.U.S., deviza întregii activități economice poate fi formulată în două cuvinte : „eficiență și calitate“, ea exprimînd cerințele obiective ale etapei actuale de dezvoltare a economiei naționale a U.R.S.S. Punîndu-se accentul pe eficiență și calitate, se preconizează ca — în anii celui de-al zecelea cincinal — să se extindă sursele creșterii economice, să se îmbunătățească echilibrul economiei și, astfel, să se pregătească terenul favorabil pentru un progres considerabil și în deceniul al nouălea.

Aceste măsuri vizează de asemenea — și totodată se realizează prin — perfecționarea repartiției forțelor de producție pe teritoriul țării, dezvoltarea lor prioritară în zonele care dispun de resurse bogate de materii prime și combustibili. Este vorba înainte de toate de crearea, în zonele respective, a unor complexe teritoriale și de producție, care — pe baza îmbinării și cooperării mai multor ramuri industriale — permit atingerea unei înalte eficiente în utilizarea atît a bazei tehnico-materiale respective și a materiilor prime (inclusiv deșeurile), cît și a resurselor de forță de muncă.

Harta alăturată evidențiază modificările care survin în repartiția industriei pe teritoriul Uniunii Sovietice prin amplasarea complexelor teritoriale și de producție, dintre care unele abia prind contur, în timp ce altele sînt în plină dezvoltare. Aceste complexe sînt menite să valorifice din plin uriașele resurse de țiței și gaze din Siberia de Vest, Uralul de sud, din bazinul Peciorei sau litoralul estic al Mării Caspice ; cărbunii și minereurile neferoase din Siberia de Est, Kazahstan și dintr-o vastă zonă situată la Est de lacul Baikal ; marele zăcămînt de minereu de fier din regiunea Kursk ; lemnul pădurilor siberiene ; ș.a.m.d. Ele vor dispune, în același timp, nu numai de o bază energetică proprie, dar și de întreprinderi de prelucrare a metalelor, de construcții de mașini, chimice, de materiale de construcții etc., devenind treptat tot atîtea verigi de transformare complexă a unor vaste regiuni, deseori puțin populate și greu accesibile, de atragere intensă a acestora în circuitul economiei naționale. În perspectiva deceniilor viitoare complexele teritoriale și de producție urmează să devină centre de gravitație pentru dezvoltarea social-economică a zonelor învecinate, modificînd imaginea repartiției forțelor de producție pe teritoriul U.R.S.S., prin depășirea diferențierii dintre gradul de dezvoltare a industriei în Vestul și în Estul țării.

Se urmărește extinderea potențialului economic al regiunilor răsăritene, creșterea ponderii lor în producția industrială a țării. Astfel, de pildă, în actualul cincinal regiunile situate la Est de Ural și Marea Caspică urmează să asigure întregul spor al extracției de țiței și gaze, al producției de aluminiu, să furnizeze peste 90% din sporul prevăzut la extracția de cărbune, circa 80% — la producția de cupru, 45% la cea de celuloză și circa 60% la cea de carton.

În partea europeană a U.R.S.S. (inclusiv Uralul), accentul se pune pe reconstrucția și modernizarea întreprinderilor existente, în condițiile limitării perspectivelor de extindere a producțiilor mari consumatoare de energie și apă.

În ultimă analiză orientările menționate în perfecționarea repartiției forțelor de producție pe teritoriul U.R.S.S urmăresc să asigure realizarea unei eficiențe crescînde a activității economice.

N. POPOV

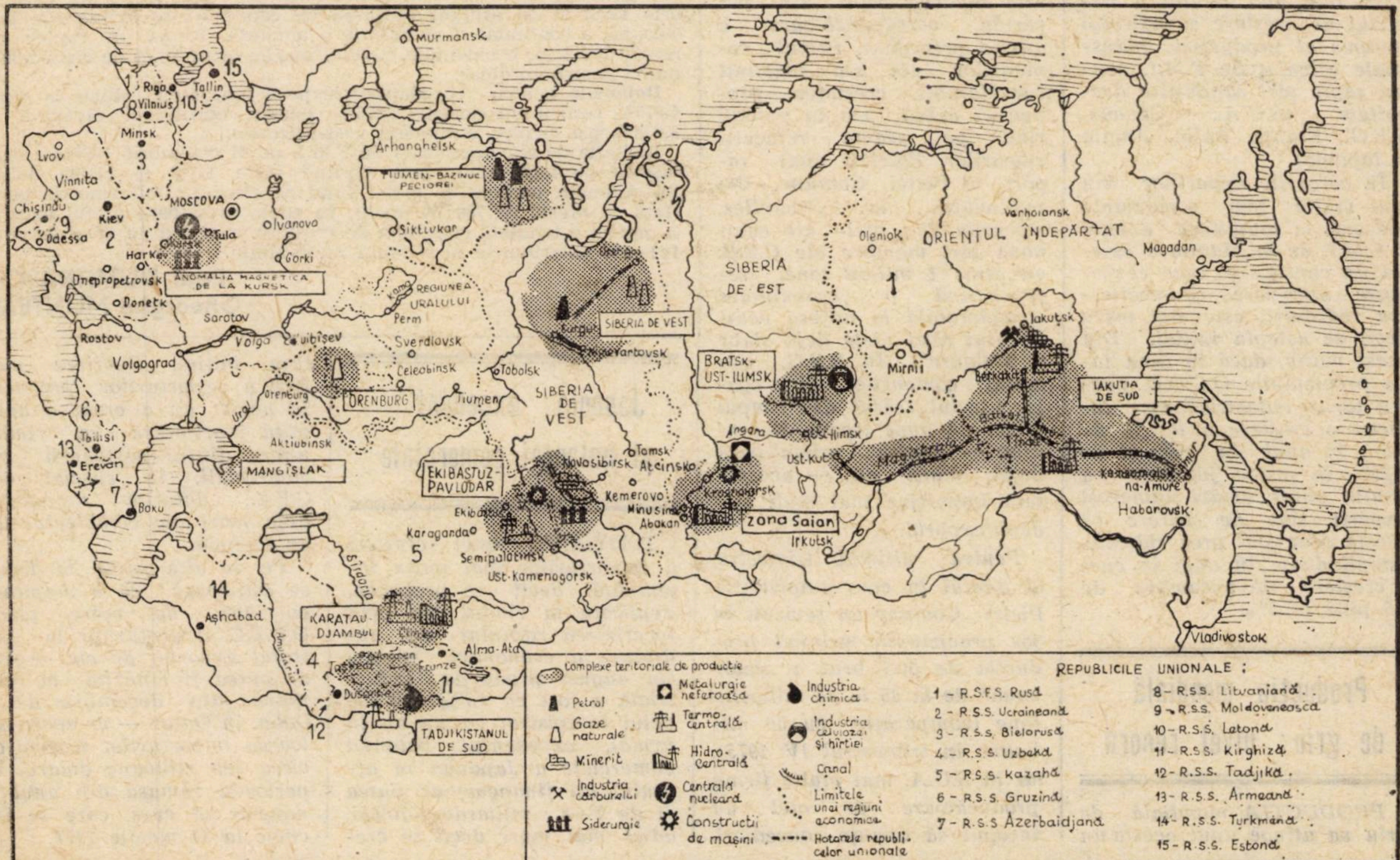
Murmansk
Riga
Tallin
Vilnius
Minsk
Lvov
Vinnița
Chișinău
Odessa
Kiev
MOSCOVA
Tula
Kursk
Ivanovo
Gorki
Harkov
Dnepropetrovsk
Donetk
ANOMALIA MAGNETICA DE LA KURSK
Arhanghelsk
TIUMEN-BAZINUL PECIOREI
Siktivkar
REGIUNEA URALULUI
Kama
Perm
Saratov
Volga
Kuibîșev
Sverdlovsk
Celeabinsk
Rostov
Volgograd
Orenburg
ORENBURG
Ural
Aktiubinsk
Tiumen
Tobolsk
SIBERIA DE VEST
Surgut
Nijnevartovsk
Tbilisi
Erevan
Baku
MANGÎȘLAK
EKIBASTUZ-PAVLODAR
Ekibastuz
Novosibirsk
Tomsk
Aceinsk
Kemerovo
Minusinsk
Abakan
Karaganda
Semipalatinsk
Ust-Kamenogorsk
Sîrdaria
Amudaria
Așhabad
KARATAU-DJAMBUL
Alma-Ata
Frunze
Tașkent
Dușanbe
TADJIKISTANUL DE SUD
SIBERIA DE EST
Oleniok
Verhoiansk
ORIENTUL ÎNDEPĂRTAT
Magadan
Iakuțsk
Mirnîi
BRATSK-UST-ILIMSK
Angara
Ust-Ilimsk
Ust-Kut
Krasnoiarsk
Zona Saian
Irkutsk
Berkakit
Baikal
Tînda
Amur
Magistrala
IAKUTIA DE SUD
Komsomolsk-na-Amure
Habarovsk
Vladivostok
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
Complexe teritoriale de producție
Petrol
Gaze naturale
Minerit
Industria cărbunelui
Siderurgie
Metalurgie neferoasă
Termo-centrală
Hidro-centrală
Centrală nucleară
Construcții de mașini
Industria chimică
Industria celulozei și hîrtiei
Canal
Limitele unei regiuni economice
Hotarele republicilor unionale
REPUBLICILE UNIONALE :
1 – R.S.F.S. Rusă
2 – R.S.S. Ucraineană
3 – R.S.S. Bielorusă
4 – R.S.S. Uzbekă
5 – R.S.S. Kazahă
6 – R.S.S. Gruzină
7 – R.S.S. Azerbaidjană
8 – R.S.S. Lituaniană
9 – R.S.S. Moldovenească
10 – R.S.S. Letonă
11 – R.S.S. Kirghiză
12 – R.S.S. Tadjikă
13 – R.S.S. Armeană
14 – R.S.S. Turkmenă
15 – R.S.S. Estonă

ECONOMIE MONDIALA

TENDINȚE - CONJUNCTURI

Redresare încetinită în Occident

ÎN S.U.A. ritmul de creștere al P.N.B. în trimestrul III a fost de 4% (ca ritm anual), față de 4,5% în trimestrul II și 9,2% în primul trimestru al anului, fără totuși ca economia americană să se îndrepte spre o nouă criză, sînt de părere experții din industrie și guvernamentali membri ai așa-numitului Business Council, un organism consultativ american. Ei estimează pentru ansamblul anului în curs o creștere a P.N.B. de 6,4%, iar pentru anul viitor o creștere de ordinul a 5%, dar numai un progres lent pe calea reducerii inflației și șomajului.

Încetinirea simultană a ritmului de creștere al produsului național brut în S.U.A., R.F.G. și Japonia — țări care totalizează peste jumătate din producția statelor capitaliste dezvoltate și care în prezent consideră prioritară combaterea inflației — tinde să încetinească redresarea activității economice în alte țări industrializate din Occident, datorită gradului lor ridicat de interdependență. Această „pauză conjuncturală“ este evidențiată de reducerea în comparație cu primele luni ale anului a ritmului de creștere a indicelui compus al producției industriale calculat de F.M.I. pentru șapte țări capitaliste dezvoltate (S.U.A., Canada, R.F.G., Franța, Italia, Anglia și Japonia).

În cercurile experților din mai multe țări occidentale prezenți la reuniunea anuală a F.M.I. de la Manila a existat un consens în ceea ce privește aprecierea că încetinirea redresării este mai mare decît se aștepta inițial. Din acest motiv, dacă în luna iulie previziunile O.C.D.E. pentru țările industrializate indicau o creștere a P.N.B. de 5,5% în anul în curs și de 5,25% în prima jumătate a anului viitor, astăzi numeroși experți sînt de părere că aceste cifre sînt prea ridicate, așteptîndu-se în anul în curs o creștere de ansamblu de 4,5 pînă la 5%.

Producția mondială de grîu: nivel record

PRODUCȚIA mondială de grîu va atinge anul acesta un nivel record, cu 10% mai mare decît în 1975 și cu 5% mai mare decît în 1973, precedentul an record, cînd s-au recoltat 377 milioane tone, estimează un raport al Comitetului pentru agricultură al O.C.D.E. Acest rezultat favorabil se va obține deși seceta a provocat scăderi recoltelor din Australia (la 9 milioane tone) și din țările Pieței Comune (la 39,3 milioane tone, nivel totuși superior cu peste 1 milion tone celui din 1975).

Ca urmare a recoltei mondiale sporite, Consiliul internațional al grîului apreciază că importurile totale la această cereală ar urma să se reducă la 57,5—62,5 milioane tone față de 66 milioane tone, în precedentul an agricol (1975—1976). Alte surse (firma americană Cook Industries, de pildă) situează cererea mondială de grîu din acest an la nivelul de 65 milioane tone.

Oțel: stocuri în creștere

DEȘI volumul producției de oțel realizate de cele 29 țări membre ale Institutului internațional al fierului și oțelului (care obțin împreună 98% din oțelul lumii capitaliste) în perioada în care s-a scurs pînă acum din acest an este superior celui din perioada corespunzătoare a anului precedent, ritmul comenzilor noi s-a încetinit considerabil, creșterea producției avînd loc în primul rînd pe seama refacerii stocurilor. Potrivit unui raport al Pieței Comune, dat publicității la Bruxelles, stocurile de oțel ale celor nouă țări membre ale C.E.E. au atins 1 milion tone, reprezentînd o „amenințare considerabilă la adresa echilibrului unei piețe deja slabe și nesigure“. În R.F.G. volumul comenzilor noi a egalat nivelul scăzut din timpul crizei de anul trecut, în prezent — pentru prima oară după mulți ani — această țară importînd mai mult oțel decît exportă.

Pentru ultimul trimestru al anului în curs autoritățile Pieței Comune au revizuit în jos previziunile privind producția de oțel brut a „celor nouă“ de la 35 la 34 milioane tone (comparativ cu 30 milioane în trimestrul IV 1975), iar în S.U.A. mai multe firme producătoare de oțel au început să anunțe concedieri.

EVOLUȚII MONETARE

Dolarul S.U.A. a avut o evoluție contradictorie în săptămîna 25—29.X.1976, înregistrînd un nou avans în raport cu monedele slabe, dar fără a reuși să-și stabilizeze poziția în raport cu marca vest-germană și francul elvețian.

Lira sterlină a continuat să polarizeze atenția observatorilor pieței valutare. Accelerată de comentariile provocate de eventualele condiții cerute de F.M.I. pentru acordarea unui nou împrumut Marii Britanii în luna decembrie 1976, scăderea lirei sterline a fost de circa 5% în raport cu cursul de închidere față de dolar din săptămîna anterioară. Ea a atins la un moment dat un nivel minim de circa 1,5370 dolari pentru o liră, suferind o depreciere de circa 47,8% în raport cu nivelul din decembrie 1971 față de monedele principalilor 10 parteneri comerciali ai Marii Britanii.

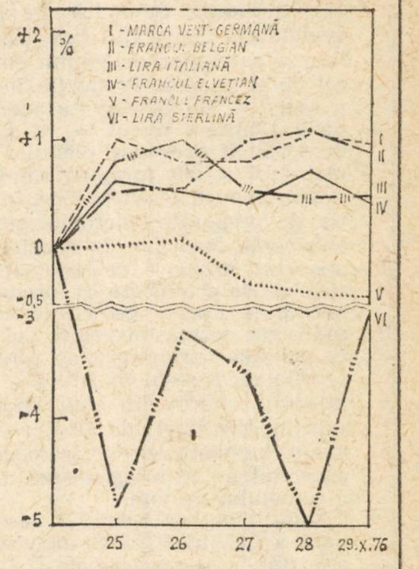

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 25—29.X.1976, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 22.X.1976.

Lira italiană a realizat în acest interval o redresare relativă în raport cu dolarul S.U.A. (datorată în principal reintroducerii taxei — de 7% — asupra cumpărărilor de devize în Italia), situîndu-se la un nivel de circa 862—864 lire pentru un dolar, comparativ cu circa 868 lire pentru 1 dolar la sfîrșitul perioadei precedente.

Francul francez a pierdut teren și în această săptămînă, cotînd la închidere 5,00 franci pentru un dolar față de 4,98 franci la finele săptămînii anterioare. Se apreciază că Banca Franței a intervenit pe piață pentru a frîna deprecierea monedei sale.

Marca vest-germană, beneficiind de efectul anunțării unui important excedent al balanței comerciale a R.F.G. pe luna septembrie (de 4,6 miliarde mărci — cel mai mare excedent lunar din decembrie 1974) și de afluxul continuu de capitaluri provenite din lira sterlină, a continuat să manifeste o tendință fermă în raport cu restul devizelor occidentale, nivelul maxim atins fiind de circa 2,3970 mărci pentru un dolar.

Dobînzile pentru eurodepozitele pe 6 luni s-au situat la circa 5,875% pentru eurodolari, 2,375% pentru eurofranci elvețieni și 4,875% p.a. pentru euromărci vest-germane.

Licitația de aur organizată de F.M.I. pe 27 octombrie 1976 s-a desfășurat pe baza unui preț variind între 116,8 și 119,05 dolari S.U.A./uncie, cererea de metal fiind de circa 4,2 milioane de uncii (față de oferta de 780.000 uncii). În zilele următoare prețul aurului a marcat o tendință constantă de creștere, atingînd un nivel de circa 122—123 dolari/uncie la sfîrșitul intervalului.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Japonia: excedent al balanței comerciale

DATORITĂ unei creșteri a importurilor mai puțin însemnată decît se prevedea, explicată la rîndul său prin încetinirea ritmului de redresare a economiei nipone (în august producția industrială a fost cu 1,7% sub nivelul înregistrat cu un an în urmă), excedentul balanței comerciale a Japoniei în actualul an financiar ar putea fi de 7—8 miliarde dolari, adică mai mare decît se crezuse inițial. Sporirea masivă a exporturilor japoneze în acest an a creat o anumită îngrijorare în rîndul unora dintre partenerii săi comerciali, în special din C.E.E., datorită deficitelor deja mari ale comerțului lor cu Japonia.

Pe de altă parte, la Tokio se estimează că o majorare cu 10% de către țările O.P.E.C. a prețurilor la petrolul exportat de ele — care ar putea fi hotărîtă la reuniunea din decembrie de la Doha, în Qatar — ar spori valoarea importurilor nipone cu circa 500 milioane dolari în perioada rămasă din anul financiar în curs, care se încheie la 31 martie 1977.

Pentru o nouă ordine economică internaţională

ELIMINAREA DECALAJELOR CONTEMPORANE ŞI DIMENSIUNILE PIEŢEI MONDIALE

FAPTELE economice internaţionale din ultimii ani au aruncat o lumină nouă asupra contradicţiilor lumii contemporane, contradicţii legate, în bună parte, de criza actualului sistem al relaţiilor economice internaţionale.

Economiştii, ca şi specialişti din alte domenii ale ştiinţei şi practicii contemporane, consideră că ceea ce caracterizează, în principal, economia mondială de astăzi este existenţa unei crize a dezvoltării. Îmbrăcînd forme variabile, această criză rezidă esenţialmente în situaţia precară a unei părţi importante a omenirii, ale cărei nevoi, chiar cele elementare — hrană, sănătate, locuinţă, educaţie, nu sînt satisfăcute.

O incapacitate funciară a vechilor relaţii internaţionale

DUPĂ decenii de dezvoltare economică pe plan mondial, pentru cea mai mare parte a omenirii rezultatele sînt foarte slabe. Aşa, de pildă, detaliind cifrele globale privitoare la ratele de creştere, se constată că pentru $^2/_3$ din umanitate sporul venitului pe locuitor s-a situat, în decursul a 20 de ani, la un nivel mediu de mai puţin de 1 dolar pe an 1). Se înţelege că o asemenea creştere nu a putut redresa situaţia majorităţii populaţiei globului, care trăieşte în ţările slab dezvoltate. Aproximativ un miliard de oameni obţin astăzi mai puţin de 10 dolari pe lună, iar din aceştia, 110 milioane au un venit lunar între 4 şi 6,5 dolari 2). În pofida creării — prin progresele ştiinţei şi tehnicii — a unui potenţial important pentru ameliorarea condiţiilor de viaţă ale tuturor popoarelor, creşterea economică nu a dus, aşadar, la micşorarea inegalităţii şi decalajelor. Diferenţa absolută şi relativă dintre venitul pe locuitor din ţările dezvoltate şi ţările în curs de dezvoltare a continuat să se mărească. Astăzi decalajul dintre venitul mediu pe locuitor din ţările dezvoltate şi cel din ţările în curs de dezvoltare este de 3 500 de dolari. Presupunînd că tendinţele de pînă acum vor continua, decalajul — dacă extrapolăm tendinţele (ritmul mediu anual de creştere al produsului naţional brut pe locuitor) din perioada 1960—1973 — se va lărgi şi va fi de 9 000 de dolari la sfîrşitul secolului. Aceasta înseamnă nu numai perpetuarea polarizării ţărilor în bogate şi sărace, ci şi constanţa evoluţiei prin care ţările bogate devin mai bogate, iar ţările sărace — tot mai sărace.

Această criză a dezvoltării — evaluînd fenomenul la scara mapamondului — este în principal efectul funcţionării actualului sistem de relaţii economice internaţionale.

Constatările îngrijorătoare izvorîte din caracteristicile negative ale situaţiei economice a lumii, perpetuarea şi adîncirea inegalităţilor economice — cu manifestarea lor pernicioasă : existenţa sărăciei, ca trăsătură dominantă pentru majoritatea populaţiei globului — au scos în evidenţă incapacitatea actualei ordini economice internaţionale de a contribui la satisfacerea nevoilor fundamentale ale umanităţii : eliminarea decalajelor şi lichidarea subdezvoltării.

În căutarea soluţiilor la contradicţia aceasta dintre cerinţe, posibilităţi şi realităţi, pe care o reprezintă decalajele şi subdezvoltarea, restricţia dură a faptelor nu lasă altă alternativă, din punctul de vedere al factorilor externi ce trebuie să secondeze eficient eforturile naţionale proprii de dezvoltare, decît edificarea unui nou sistem de relaţii economice internaţionale.

Noua ordine – un prealabil esenţial al ieşirii din criza dezvoltării

NĂZUINŢA spre o organizare raţională a vieţii economice internaţionale, în faţa manifestării a numeroase consecinţe negative deosebit de îngrijorătoare, nu numai pentru prezent dar şi pentru viitor, se concentrează în concepţia necesităţii şi posibilităţii edificării unei noi ordini economice internaţionale.

Obiectivele creării noii ordini economice internaţionale, aşa cum apar formulate în documentele pertinente ale O.N.U. — cele mai importante din domeniul economiei, elaborate de aceasta pînă acum — sînt acelea „de a corecta inegalităţile“ şi de „a îndrepta injustiţiile existente“ în vederea „eliminării decalajului crescînd dintre ţările dezvoltate şi ţările în curs de dezvoltare“ şi „accelerării continue a dezvoltării economice şi sociale, a păcii şi a justiţiei pentru generaţiile prezente şi viitoare“.

Realizarea procesului de dezvoltare, în sensul eliminării decalajului crescînd dintre nivelurile economice, în vederea asigurării unei evoluţii armonioase a tuturor statelor lumii, este deci o cerinţă imperioasă a contemporaneităţii.

De aceea, finalitatea restructurării radicale a sistemului actual al relaţiilor economice interstatale constă în crearea unei economii mondiale constituită din economii naţionale independente, între care nu mai există decalaje care să pună în balanţă stabilitatea şi securitatea comunităţii internaţionale.

Mutaţia fundamentală cerută ca un mijloc în favoarea dezvoltării se leagă de înlăturarea insuficienţelor mecanismului relaţiilor economice internaţionale actuale, ce există ca un aspect particular al lor, dar mai ales de schimbarea caracterului acestor relaţii, calificate — prin consecinţele pe care le-au avut asupra economiei mondiale — ca „un sistem de relaţii economice inegale între o minoritate de ţări dominante şi o majoritate de ţări dominate“ 3).

Acest sistem bazat pe puterea şi monopolul economic al ţărilor capitaliste dezvoltate a dus la exploatarea continuă şi sistematică a ţărilor mai puţin dezvoltate, situaţie în care trebuie văzută cauza principală a lărgirii neîncetate a discrepanţelor dintre nivelurile economice atinse de diferite state. Astfel, promovarea şi generalizarea unor noi raporturi economice internaţionale devine unul dintre prealabilele esenţiale pentru a se putea găsi o ieşire din criza actuală şi pentru a se crea condiţiile unei expansiuni dinamice a forţelor productive, în favoarea unei colaborări democratice bazate pe egalitatea în drepturi a tuturor ţărilor şi respectarea intereselor lor comune.

Afirmarea şi realizarea în lume a unei noi ordini economice a constituit şi constituie unul dintre elementele definitorii ale politicii externe a României.

România socialistă, ea însăşi ţară în curs de dezvoltare, militînd ferm pentru aşezarea relaţiilor politice pe baze noi, democratice, înscrie totodată ca un obiectiv esenţial preocuparea de a contribui la realizarea unei noi ordini economice internaţionale — obiectiv programatic amplu fundamentat în documentele partidului şi statului nostru.

România, a cărei contribuţie la elaborarea conceptului noii ordini economice internaţionale şi la stabilirea unor măsuri eficiente şi corespunzătoare în vederea instaurării ei, este larg recunoscută în lume, consideră că noua ordine economică trebuie să prezerve pacea şi securitatea comunităţii mondiale prin rezolvarea unor probleme fundamentale ale ei — emanaţie a cerinţelor civilizaţiei contemporane.

În acest context, pornindu-se de la analiza situaţiei şi evoluţiilor internaţionale, caracterizate prin menţinerea, în condiţiile interdependenţei crescînde actuale, a unor structuri economice caduce din care derivă disproporţii, instabilităţi, inechităţi şi injustiţii, în declaraţia **„Poziţia României cu privire la instaurarea unei noi ordin economice internaţionale“**, difuzată la sesiunea a VII-a extraordinară a O.N.U., se subliniază că „unul dintre obiectivele primordiale ale edificării noii ordini economice internaţionale îl constituie lichidarea stării de subdezvoltare, a decalajelor existente între nivelurile economice ale statelor lumii“.

Necesitatea înlăturării acestor stări, care — în concepţia României socialiste — trebuie să se înscrie „ca o preocupare esențială și permanentă a fiecărui stat și a comunității internaționale", este generată de incidențele mari și profund negative ale menținerii și accentuării decalajelor economice, nu numai asupra anumitor economii naționale, ci și asupra evoluției economice generale, cu repercusiuni asupra tuturor statelor.

Incidențe posibile ale reducerii discrepanțelor

ÎN FAPT, restrîngînd cîmpul de acțiune al factorilor de creștere economică și al relațiilor economice interstatale — în primul rînd prin îngustarea pieței mondiale — decalajele impun restricții nu numai asupra creșterii producției și a dezvoltării armonioase a economiei mondiale, ci și asupra aplicării însăși a cuceririlor științei și tehnicii conform cerințelor și posibilităților civilizației contemporane.

Elementul de regres — ca sinteză a incidențelor decalajului crescînd dintre nivelurile economice ale țărilor dezvoltate și cele ale țărilor subdezvoltate sau în curs de dezvoltare — este reliefat chiar și de simpla comparație dintre tendințele efective manifestate de producția și comerțul mondial, în ultimul deceniu și jumătate, și tendințele la care ar fi fost posibil să asistăm în condițiile unui foarfece mai puțin deschis al discrepanțelor.

Evaluările cantitative ale incidențelor reducerii decalajelor economice dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare asupra creșterii producției și asupra lărgirii pieței mondiale ni le-am întemeiat pe două ecuații, pe care le-am stabilit formulînd următoarele ipoteze :

— Presupunem, întîi, că evantaiul decalajelor dintre nivelurile economice atinse de cele două grupuri de țări ar fi fost mult mai închis și anume analog, ca amplitudine, cu cele existente între țările din interiorul grupului țărilor dezvoltate și că, în consecință, ar fi existat necesități de schimburi externe care ar fi provocat dezvoltarea comerțului dintre țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate într-un ritm egal cu cel manifestat în comerțul dintre țările dezvoltate.

— Apoi, presupunem că, în această structură economică mondială, raportul care s-ar stabili între creșterea exporturilor și producției mondiale ar fi cel puțin egal cu cel ce a existat în perioada 1960—1972 (analizată pe baza datelor complete disponibile).

Ecuațiile sînt următoarele :

$$(1)\quad I_a = C_p - C_e$$

$$(2)\quad I_b = P_p - P_e$$

în care I_a și I_b reprezintă, respectiv, incidențele posibile ale reducerii decalajelor asupra creșterii pieței și producției mondiale ; C_p = creșterea posibilă a exporturilor mondiale în condițiile în care ritmul mediu anual de creștere al exporturilor țărilor în curs de dezvoltare către țările dezvoltate ar fi fost egal cu cel al livrărilor (exporturilor) reciproce dintre înseși țările dezvoltate, realizat efectiv în perioada 1960—1972 ; C_e = creșterea efectivă a exporturilor mondiale (1960—1972) ; P_p = creșterea posibilă a producției mondiale în condițiile realizării lui C_p și a unui raport dintre ritmurile medii anuale de creștere ale exporturilor și ale producției cel puțin egal cu cel realizat între anii 1960 și 1972 ; P_e = creșterea efectivă a producției mondiale (1960—1972).

Incidențe ale decalajelor economice dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare asupra pieței și producției mondiale (miliarde dolari)

		Piața mondială a)		Producția mondială b)	
I_a		22,16			
	C_p		277,53		
	C_e		255,37		
L_b				137,10	
	P_p				2183,20
	P_e				2046,10

a) Total țări nesocialiste.

b) Produsul intern brut pe ansamblul țărilor nesocialiste.

Sursa : Calculat după U. N. Yearbook of National Accounts Statistics, 1974, New York, 1975 ; U. N. Yearbook of International Trade Statistics, 1969, 1972—1973, New York, 1970 și 1974.

Așa cum rezultă din datele astfel calculate și prezentate în tabel, în condițiile micșorării discrepanțelor dintre nivelurile de dezvoltare economică piața mondială ar fi înregistrat în decursul a 12 ani un spor de peste 20 de miliarde dolari.

Aplicînd raportul dintre ritmul exporturilor și cel al producției din perioada analizată la situația ce s-ar crea pe piața mondială în ipoteza adoptată, constatăm că reducerea decalajelor economice ar fi dus și la o creștere însemnată — de 137 miliarde dolari — a producției mondiale, aport de care ar fi beneficiat, fără îndoială, în proporții corespunzătoare, fiecare grup de țări.

Pentru a se putea percepe mai bine dimensiunile acestui spor este suficient să menționăm că fondul de acumulare (formarea brută de capital) al întregului grup de țări în curs de dezvoltare se ridică, în anul 1973, la 89 miliarde dolari. Pentru a se asigura satisfacerea nevoilor minime a populației din țările cu un venit pe locuitor sub 200 dolari anual, după o estimare a Băncii Mondiale ar fi necesară în decursul unei perioade de zece ani o investiție de 125 miliarde dolari[4]).

În cauză : interesele tuturor statelor

CEEA CE mai trebuie subliniat este faptul că eliminarea decalajelor, contribuind la înlăturarea tendințelor negative din economia mondială, aduce o rezolvare nu numai a problemelor specifice țărilor în curs de dezvoltare, ci și a unora cu caracter global, în sensul că sporirea sau micșorarea producției și lărgirea sau restrîngerea pieței mondiale afectează interesele tuturor statelor.

Accentuarea subdezvoltării și a decalajelor înseamnă o creștere a insolvabilității mondiale, ceea ce provoacă o restrîngere a activității economice și în țările dezvoltate, o agravare a fenomenelor de recesiune și de instabilitate economică, în general.

Înțelegerea acestor semnificații explică atitudinea critică a unor economiști occidentali față de întîrzierea promovării acțiunilor menite să concure la instaurarea unei noi ordini economice internaționale prin lichidarea decalajelor dintre țările dezvoltate și țările rămase în urmă. Asemenea reflecții se găsesc, de pildă, în paginile revistei L'Express (ianuarie 1976), în care M. Ullmann scrie : „Țările cele mai slabe, lovite de două ori — în importurile și în exporturile lor — și-au epuizat capacitatea de îndatorare. Ele riscă să fie constrînse să-și închidă frontierele la importuri ; ceea ce va pune, din ce în ce mai mult, în fața Occidentului, problema exporturilor sale de instalații complete în condițiile în care o întreagă lume va deveni insolvabilă".

Posibilitățile pe care le oferă economiei mondiale eliminarea decalajelor economice dintre state în cadrul instaurării unei ordini mai bune pentru toți sînt sesizate și de economistul francez Ch. Stoffaer, care subliniază că sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare, mult mai mult decît transferurile actuale venite pe calea ajutoarelor și a investițiilor, „ar însemna, pe termen lung asigurarea dezvoltării comerțului mondial și a productivității mondiale a muncii, a accesului la economia industrială a unor mase enorme de forță de muncă, accelerarea specializării internaționale". În acest fel, după opinia sa, „proporțiile producției mondiale vor crește mult mai repede, în avantajul tuturor...".

În afara acestor dimensiuni economice, fenomenul menținerii și chiar al adîncirii marilor decalaje economice între țări comportă și o dimensiune politică în sensul că, fiind un izvor de inechități în relațiile internaționale, ele constituie și o sursă potențială de primejduire a păcii și securității.

Pornind de la analiza științifică a situației internaționale de unde derivă cerința obiectivă de a se înlocui vechile relații economice internaționale, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** subliniază necesitatea intensificării eforturilor pentru lichidarea subdezvoltării și a decalajelor economice, avînd în vedere și aceste consecințe cu caracter general : **„Nu poate exista destindere în condițiile menținerii stării de subdezvoltare. Nu se poate vorbi de destindere și pace reală cît timp lumea este împărțită în bogați și săraci".**

Tocmai de aceeea România se pronunță și acționează ferm, împreună cu alte state ale lumii, în primul rînd cu țările în curs de dezvoltare, pentru realizarea noii ordini economice mondiale care să asigure lichidarea subdezvoltării, eliminarea decalajelor și în perspectivă o egalizare relativă a nivelului de dezvoltare al tuturor țărilor. Necesitatea transpunerii în viață a cerințelor noii ordini economice internaționale rezultă din dimensiunile mondiale ale problemelor economice contemporane, printre care subdezvoltarea și decalajele economice ocupă un loc primordial.

dr. Sorica SAVA

---

[1]) Vezi Mahbub ul Haq, „Une nouvelle stratégie du développement", Economie et Humanisme, mars-avril 1974.

[2]) Vezi U. N. Yearbook of National Accounts Statistics, vol. III, 1973, New York, 1975.

[3]) Rapport Dag Hammarskjöld sur le développement et la cooperation internationale, Uppsala, Suède, 1975, p. 3.

[4]) Finances et développement, septembre 1975.

CURIER

GLOSAR

Valută de rezervă

TELEGRAMELE de presă au anunțat intenția Marii Britanii de a renunța la statutul de valută de rezervă al lirei sterline, în legătură cu agravarea crizei în care se află de mai multă vreme această monedă, odinioară cea mai puternică din lume.

Noțiunea de valută de rezervă este legată în principal de sistemele monetare bazate pe etalonul aur-devize. În cadrul acestor sisteme, toate băncile centrale dețin rezerve mai mari sau mai mici de mijloace de plată internaționale (așa-numitele rezerve monetare internaționale), compuse din aur, valute de rezervă și diferite facilități de credit.

În contextul rezervelor monetare internaționale, valutele de rezervă sînt banii emiși de unele țări mari cu economie dezvoltată care, menținîndu-și identitatea națională, sînt totodată utilizați ca instrumente de plată și de rezervă pe plan internațional. Pentru ca o monedă națională să servească drept valută de rezervă, ea trebuie să îndeplinească mai multe condiții : să aibă un rol important în relațiile comerciale și financiare internaționale și, ca atare, să fie utilizată în tranzacții numeroase pe principalele piețe valutare ; să fie liber convertibilă în alte valute ; să aibă cursuri stabile ; să se bucure de încredere, ceea ce presupune o apreciere favorabilă asupra viitorului acestui instrument și implicit asupra perspectivelor economice ale țării emitente.

În perioada dintre cele două războaie mondiale, valutele de rezervă cele mai utilizate erau : lira sterlină, francul francez și dolarul S.U.A.

În tratativele de la Bretton Woods (1944) pentru elaborarea sistemului monetar internațional, etalonul aur-devize a fost preluat din practica sistemelor naționale și pus la baza sistemului monetar internațional. De atunci, valuta de rezervă oficială a sistemului a devenit dolarul, însă, practic, alături de dolar a funcționat în această calitate și lira sterlină. Acest fapt nu s-a datorat unei înțelegeri internaționale, ca în cazul dolarului, ci obiceiului : într-o îndelungată perioadă istorică, lira sterlină a fost folosită pe larg ca mijloc de plată în operațiunile și tranzacțiile internaționale, îndeosebi în cele desfășurate între granițele uriașului imperiu britanic, iar după destrămarea acestuia, între dominioane și, în prezent, între țările membre ale Commonwealth-ului.

Țările emitente ale banilor care servesc ca valute de rezervă obțin mari avantaje economice și financiare. De pe urma poziției internaționale a lirei sterline și a rolului tradițional al Londrei de bancher al lumii capitaliste, oamenii de afaceri britanici au avut foarte mult de cîștigat. Cel mai mare cîștig a constat însă în aceea că lirele sterline care ieșeau din Anglia și rămîneau pentru multă vreme în rezervele partenerilor de schimburi plăteau mărfuri și servicii prestate de alte țări în favoarea englezilor, fără ca acestora să li se pretindă contraprestații echivalente (export de mărfuri, vînzări de aur) — atîta timp cît lirele sterline rămîneau în rezerve.

Odată cu intrarea lirei sterline în criză și îndeosebi în ultimii zece ani, această monedă a îndeplinit tot mai greu funcția de valută de rezervă. Datorită dezvoltării inegale a țărilor capitaliste și unor situații specifice Angliei, lira sterlină a suferit un proces continuu de degradare. Stabilitatea lirei sterline, și implicit încrederea în acest instrument, au dispărut. Deținătorii de rezerve în lire sterline din țările Commonwealth-ului, au cerut încă de acum cîțiva ani Marii Britanii să garanteze valoarea acestor rezerve indiferent de cursul valutar al pieței. Dacă n-ar fi obținut o asemenea garanție, deținătorii amenințau cu renunțarea la rezervele de lire sterline, invitînd Banca Angliei să le convertească în valute mai stabile — ceea ce ar fi însemnat epuizarea rezervelor valutare ale Marii Britanii sau livrarea de mărfuri de către guvernul britanic. Pe atunci, Marea Britanie a oferit garanția cerută. Actuala degringoladă a lirei sterline a determinat însă guvernul să reconsidere întreaga problemă și, pornind de la slabele rezerve valutare și de la precaritatea situației economice, să se pronunțe pentru renunțarea la statutul de valută de rezervă al lirei sterline.

Avatarurile lirei sterline depășesc mult cadrul monetar : ele reflectă marile transformări care se produc sub ochii noștri în raporturile de forțe din lume.

C. K.

Reuniuni economice internaționale

Marcel Negrescu, București — Ultima parte a anului se anunță aproape la fel de densă în reuniuni economice internaționale, pe linia dialogului între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, ca și lunile scurse pînă acum. Pentru luna noiembrie este prevăzută a se desfășura la Djakarta, în Indonezia, cea de a cincea reuniune ministerială a Asociației țărilor producătoare de cauciuc natural (A.N.R.P.C.), care își propune semnarea unui acord privind crearea unui Consiliu internațional al cauciucului natural și a unui stoc tampon de 100 000 tone. Între 16 și 23 noiembrie este prevăzută la Paris o nouă reuniune (a opta) a celor patru comisii din cadrul Conferinței pentru cooperare economică internațională (așa-numitul „dialog Nord-Sud“). Între 22 și 26 noiembrie va avea loc la Geneva prima sesiune a Comitetului interguvernamental ad-hoc însărcinat cu coordonarea pregătirilor și negocierilor pentru programul integrat privind produsele de bază al UNCTAD. De la 29 noiembrie la 3 decembrie se va desfășura la Freetown, capitala Liberiei, reuniunea ministerială a Acordului internațional al bauxitei. Reuniunea va analiza propunerile privind elaborarea unei politici comune a prețurilor. Pentru decembrie se prevede a avea loc la Paris o reuniune ministerială a Conferinței pentru cooperare economică internațională. În cadrul UNCTAD vor avea loc reuniuni privind fibrele dure și cauciucul. În sfîrșit, la 16 și 17 decembrie va avea loc la Doha, în Qatar reuniunea ministerială a țărilor membre ale O.P.E.C., care ar putea decide o majorare a prețului „aurului negru“.

Milton Friedman

Aftenie Bostan, Tulcea — Născut în anul 1912 la New York, părinții săi fiind emigranți din Austro-Ungaria, profesorul american Milton Friedman, recentul laureat al Premiului Nobel pentru economie, și-a făcut studiile la Universitatea Rutgers din Chicago și la Universitatea Columbia din New York, terminîndu-le în 1935 (și nu în 1923, cum desigur din eroare a apărut în publicația la care vă referiți). În domeniul relațiilor monetare internaționale, Milton Friedman este, încă din deceniul trecut, deci cu mult înainte de generalizarea lor, un susținător fervent al cursurilor valutare flotante, așa cum s-a putut vedea și din interviul pe care actualul laureat al Premiului Nobel l-a acordat revistei noastre (nr. 4/1974). Pentru o cunoaștere mai amănunțită a concepțiilor sale, consultați articolul „Monetarismul friedmanian — o viziune controversată a economiei capitaliste“ apărut la rubrica noastră Școli-curente-economiști din nr. 42/1976.

Capitalul Băncii Mondiale

Doru Ionescu, Sibiu — Potrivit statutului Băncii Mondiale, totalul împrumuturilor acordate de Bancă nu poate depăși în nici un moment valoarea capitalului subscris diminuată cu pierderile și sporită cu rezervele. Potrivit datelor prezentate la recenta reuniune anuală a F.M.I. — B.I.R.D. desfășurată la Manila, în Filipine (de la care fotografia oferă o imagine), de Robert McNamara, președintele grupului Băncii Mondiale, capitalul subscris al Băncii se ridică în momentul de față la circa 31 miliarde de dolari, iar rezervele la aproape 2 miliarde dolari, ceea ce situează limita statutară a creditelor ce pot fi acordate de Bancă la 33 miliarde dolari. La crearea sa, la Bretton Woods, cu trei decenii în urmă, Banca Mondială fusese dotată cu un capital de 10 miliarde dolari, care a fost majorat în 1958 la 20 miliarde dolari.

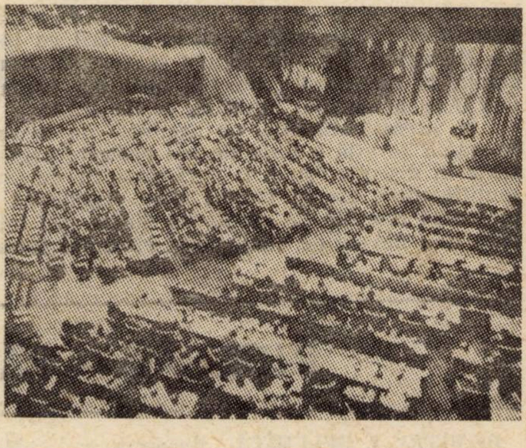

Simpozion

Marin Morariu, Buftea — Primul „Simpozion arabo-european cu privire la cooperarea economică“ desfășurat la sfîrșitul lunii octombrie la Montreux, în Elveția, și la care au participat circa 1 600 conducători de întreprinderi europene și arabe, a fost organizat de „Forumul european de management“. Acesta reunește în fiecare an conducători de întreprinderi din țările europene pentru a dezbate probleme profesionale și a examina în comun unele din marile probleme economice ale timpului nostru. Simpozionul amintit și-a propus să faciliteze și să promoveze, îndeosebi prin contacte personale între oamenii de afaceri, cooperarea economică între țările industrializate și în curs de dezvoltare reprezentate la această întîlnire.

Ecologia şi mecanismul economiei socialiste

(Urmare din pag. 23)

economică şi tehnică multilaterală între state balcanice, România şi-a exprimat dorinţa de a extinde cooperarea cu ţările balcanice inclusiv în domeniul protecţiei mediului înconjurător.

Politica neabătută a României de prietenie şi cooperare cu toate ţările socialiste este confirmată de promovarea în mod activ a programelor şi acţiunilor din domeniul protecţiei mediului înconjurător în cadrul C.A.E.R., precum şi pe baza acordurilor bilaterale sau multilaterale. De pildă, în cuprinsul acordului dintre România şi Iugoslavia asupra problemelor hidrotehnice de pe sistemele hidrotehnice şi cursurile de apă de pe frontieră, încheiat în anul 1955, se prevăd măsuri pentru protecţia apelor împotriva impurificării.

De asemenea, în cadrul conversaţiei dintre România şi Ungaria încheiată în 1969 privind reglementarea problemelor hidrotehnice referitoare la apele care formează sau sînt întretăiate de frontieră, se arată că părţile vor apăra cursurile de apă ce traversează frontiera, de impurificări care ar conduce în secţiunea de frontieră, la degradarea calităţii apelor faţă de valorile limită ale indicatorilor de calitate stabilite de comisia mixtă româno-ungară. În convenţie se precizează, de asemenea, că părţile vor asigura, la obiectivele economice şi sociale, noi staţii şi instalaţii de epurare în conformitate cu normele proprii existente. În acelaşi acord se prevede ca părţile să se preocupe şi de reducerea treptată a conţinutului de poluanţi ai apelor de frontieră în raport cu posibilităţile tehnico-economice şi cu nevoile lor, precum şi de studierea condiţiilor în care ar fi posibilă efectuarea de acumulări în interesul ambelor părţi, pentru sporirea debitelor de diluţie.

În cadrul reglementărilor pe baze multilaterale privind asigurarea calităţii factorilor de mediu se înscrie şi convenţia privind pescuitul în apele Dunării, din 1958 încheiată între România, Bulgaria, Iugoslavia şi U.R.S.S. Potrivit acestei convenţii, părţile semnatare se obligă să analizeze şi să înfăptuiască măsurile pentru prevenirea poluării şi degradării apelor Dunării (inclusiv gurile şi afluenţii săi), prin scurgerea apelor reziduale şi a altor materiale industriale şi menajere nepurificate, precum şi cele de reglementare a lucrărilor de dinamitare.

În spiritul asigurării unei bune vecinătăţi şi a punerii în practică a prevederilor Actului Final de la Helsinki, în România au fost iniţiate şi sînt în curs de desfăşurare măsuri speciale de prevenire şi combatere a poluării apelor şi aerului în zonele de graniţă. În acest sens, în cursul anului 1975 a fost declanşată o acţiune amplă de inventariere a surselor de poluare a aerului şi a apei reprezentate, îndeosebi, de unităţile economico-sociale, precum şi de studiere şi găsire a modalităţilor şi căilor practice de prevenire şi combatere a poluării aerului şi apei din toate judeţele situate în zonele de frontieră. Toate propunerile de măsuri fac obiectul unui program special de apărare a mediului înconjurător.

Pe baza principiilor respectării suveranităţii naţionale şi a integrităţii teritoriale, a egalităţii în drepturi, a neamestecului în treburile interne şi a avantajului reciproc ca şi a creării unui climat de bună înţelegere între popoare, România acţionează pentru extinderea cooperării cu ţările vecine, precum şi cu alte ţări din Europa şi din alte regiuni şi zone ale lumii, pe plan ştiinţific, tehnic şi economic, în domeniul protecţiei mediului înconjurător, în spiritul documentelor O.N.U. şi al Actului Final de la Helsinki.

În această direcţie, pe agendele de lucru ale organelor de specialitate din România se află o serie de noi proiecte privind mediul înconjurător pentru a fi luate în discuţie sau a fi perfectate fie cu ţări partenere pe baze bilaterale sau multilaterale, fie în cadrul unor organisme specializate ale O.N.U., menite să lărgească relaţiile de cooperare dintre ţări într-un domeniu de interes comun în care este nevoie de conjugarea efortului tuturor naţiunilor.

ÎNTREBĂRI — RĂSPUNSURI

DUMITRU I. BELCHIŢĂ, Bucureşti — Pensionarii pentru limită de vîrstă care, cu respectarea prevederilor Legii nr. 27/1966, se reîncadrează în muncă pe durată determinată sau nedeterminată, pot ocupa numai funcţii corespunzătoare studiilor şi vechimii în specialitate pe care le au, cu respectarea şi a celorlalte prevederi ale Legii nr. 12/1971. Persoanele care, neîndeplinind condiţiile de studii prevăzute de indicatoare, au fost menţinute în funcţii pînă la data pensionării, nu mai pot reocupa acele funcţii. Desfacerea contractului de muncă în vederea pensionării pentru limită de vîrstă, întrerupe vechimea în muncă, iar persoana respectivă nu se mai încadrează în prevederile art. 68 din Legea nr. 12/1971.

MIHAI PRESCORNIŢĂ, Reşiţa — În conformitate cu prevederile Legii nr. 12/1971, anexa nr. 2 pct. 5, ocuparea funcţiei de contabil şef la o unitate de gradul III, se poate face de persoane care îndeplinesc condiţia de studii (studii superioare economice) şi au o vechime minimă în specialitate de 9 ani. Întrucît aveţi o vechime de numai 4 ani şi 6 luni, nu puteţi ocupa funcţia de contabil şef, chiar dacă vi s-ar aplica şi prevederile art. 53 din legea sus arătată.

Menţionăm că numirea temporară într-un post de conducere în condiţiile prevederilor art. 74 din Legea nr. 54/1974, se poate face numai cu respectarea condiţiilor prevăzute în Legea nr. 12/1971.

DUMITRU TRICOLICI, Albeşti, Mureş — Aplicarea formei de retribuire în acord global se face de unităţi pe baza metodologiei elaborate de fiecare minister sau organ central pentru specificul ramurii şi activităţilor pe care le coordonează. Potrivit prevederilor art. 205 din Legea retribuirii, ministerele şi organele centrale au răspunderea aplicării prevederilor legale stabilite în domeniul retribuirii muncii şi au competenţa să aplice elementele sistemului de retribuire astfel, încît, să realizeze sarcinile din planul de stat.

Ca atare, pentru a verifica dacă metodele de repartizare a sumei realizate în acord global arătate se încadrează în metodologia menţionată, trebuie să vă adresaţi ministerului de resort. Menţionăm că lucrările necalificate prevăzute de Legea nr. 57/1974 — obişnuite, grele şi foarte grele — sînt în prezent cele care au fost cuprinse în listele de lucrări necalificate întocmite de fiecare minister pentru unităţile în subordine la categoria 1, 2 şi 3.

Revista
ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice.

Sumarul nr. 44 din 5 noiembrie 1976

ECONOMIE NAŢIONALĂ

— Perspective noi de înflorire şi prosperitate **(Dan Popescu)** 1
— Creşterea contribuţiei cercetării şi proiectării la accelerarea progresului economic **(Octavian Groza)** 2
— Cercetarea ştiinţifică şi proiectarea tehnologică în concordanţă cu nevoile producţiei **(dr. ing. Fl. Tănăsescu)** 4
— Plan ● angajamente. Cum se realizează producţia fizică ? **(Bogdan Pădure)** 5
— Energia electrică şi... efortul de a o economisi **(V. Boescu, L. Tintea)** 6
— Maximizarea producţiei prin optimizarea utilizării resurselor **(Cornel Fazacaş)** 9
— Retribuirea şi organizarea — procese interdependente **(lect. univ. Gheorghe Ştefan)** 10
— Învăţămîntul uzinal — posibilitate şi împlinire **(Cristian N. Popescu)** 11
— Căi şi modalităţi de înfăptuire a dezvoltării teritoriale **(Dumitru Gheorghişan)** 13

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Funcţiunea, structura, atribuţiile : cum corelăm termenii acestei ecuaţii ? **(Cecilia Maniţiu)** 15

CONSULTAŢII

— În sprijinul celor ce studiază în învăţămîntul politico-ideologic de partid. Dimensiuni calitative ale dezvoltării economiei româneşti **(conf. dr. Dumitru Ciucur)** 17

TEORII ● IDEI

— Elemente de teoria şi practica negocierilor comerciale **(drd. Ioana Erdös Dumitrescu)** 20
— Om — tehnică — mediu. Ecologia şi mecanismul economiei socialiste **(dr. Aurel Iancu)** 22
— Şcoli — curente — economişti. Optimul din nou în discuţie **(Ihor Lemnij)** 24
— Recenzii. O lucrare pe marginea celei de-a III-a Conferinţe mondiale de cercetare a viitorului **(prof. Roman Moldovan)** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— La a 59-a aniversare a Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie — economia U.R.S.S. în plin avînt. Eficienţă prin repartiţia raţională a forţelor de producţie **(N. Popov)** 27
— Tendinţe — conjuncturi 28
— Eliminarea decalajelor contemporane şi dimensiunile pieţei mondiale **(dr. Sorica Sava)** 29
— Curier 31
— Coperta I-a : Bogdan Stroescu

Redacţia şi administraţia : Calea Dorobanţilor nr. 11—25, Bucureşti 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69 Cod poştal 71 131

Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 Bucureşti

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Nu aşteptaţi ultimul moment pentru a hotărî unde vă petreceţi Revelionul !

I.T.H.R. organizează pentru dv. un revelion plăcut, în condiţiile unui serviciu ireproşabil, în următoarele localităţi :
● Malnaş ● Agapia ● Tg. Mureş ● Sovata ● Călimăneşti
● Căciulata ● Olăneşti ● Curtea de Argeş ● Vaslui
● Focşani ● Iaşi ● Craiova ● Tulcea ● Orşova ● Tr. Severin
● Miercurea-Ciuc ● Tg. Jiu ● Piatra Neamţ ● Tg. Neamţ
● Motel Cristina (Bicaz) ● Borsec ● Pucioasa ● Mamaia
● Eforie Nord ● Neptun ● Mangalia ● Vîlcele ● Covasna
● Sf. Gheorghe

Pentru informaţii suplimentare adresaţi-vă I.T.H.R. la telefoanele : 15 74 11; 14 72 08; 14 08 00.

I.T.H.R. vă oferă prilejul de a petrece un Revelion de neuitat.

DE ASEMENEA, I.T.H.R. VĂ ASIGURĂ IN ACEASTĂ PERIOADĂ LOCURI PENTRU RECREAŢIE ŞI TRATAMENT ÎN TOATE STAŢIUNILE BALNEARE ŞI DE ODIHNĂ.

CAZARE ŞI MASĂ CU TARIF REDUS FAŢĂ DE SEZONUL CALD. REDUCERE CU 50% LA TRANSPORT (C.F.R. ŞI I.R.T.A.).
ADRESAŢI-VĂ LA TELEFOANELE : 14 72 08; 14 08 00; 15 74 11.

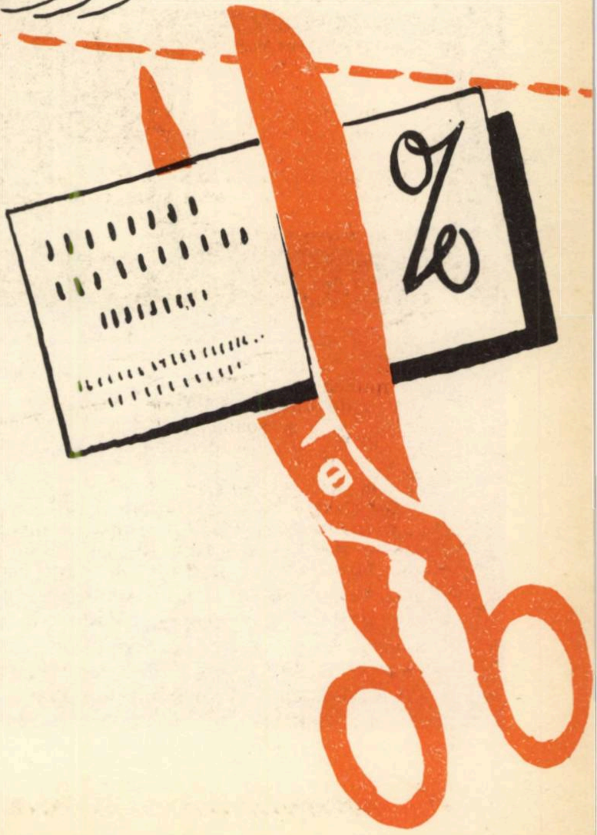

LA MUNTE
ACASA
LA MARE

dar, în acelaşi timp, puteţi fi şi spectatorul emisiunilor dv. preferate, dacă aveţi un televizor SPORT

Pe vîrful muntelui, la malul mării sau în locuinţa dv., televizorul portabil SPORT redă o imagine la fel de clară şi la fel de fidelă.

CARACTERISTICI DE CONSTRUCŢIE ŞI FUNCŢIONARE:

● Receptor multicanal ● Diagonala ecranului : 31 cm.
● Tensiunea de alimentare : 110/220 V, curent alternativ sau 12 V, curent continuu (preluat de la acumulatorul autoturismului).
● Antenă proprie telescopică, rabatabilă şi mufă pentru conectare la antenă exterioară ● Selector de canale cu comutare electronică a benzilor.

Preţul televizorului portabil SPORT este de 2 870 lei.

Poate fi cumpărat şi cu plata în 24 rate lunare de 105 lei, avansul minim fiind de numai 431 lei.

recom

Lei 5

1977 JAN 13

D646
X Mb

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

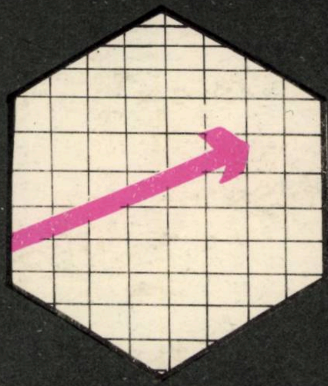

PLANUL 1977

- O NOUĂ TREAPTĂ ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ
- INDUSTRIA UŞOARĂ, DIVERSIFICARE-CALITATE
- COORDONATE ALE AGRICULTURII
- ÎN ACTUALITATE: PREGĂTIREA REALIZĂRII PLANULUI

Numărul 45 ● Vineri 12 noiembrie 1976

Plenara C.C. al P.C.R. şi Sesiunea Marii Adunări Naţionale au dezbătut

PROBLEME DE O IMPORTANŢĂ DEOSEBITĂ PENTRU DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ A ŢĂRII

„Pe baza realizărilor acestui an putem aprecia cu deplină satisfacţie că am început înfăptuirea noului cincinal în condiţii bune, faptele demonstrînd realismul planului de dezvoltare economico-socială a ţării elaborat de Congresul al XI-lea al partidului. Se poate spune deci că dispunem de tot ce este necesar pentru îndeplinirea cu succes a hotărîrilor Congresului al XI-lea, a Programului partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism.

...planul pe 1977 prevede dezvoltarea în ritm înalt a întregii economii naţionale şi asigură mijloacele necesare realizării tuturor prevederilor. Se poate spune că acest plan este mai bine fundamentat, el asigură o bază tehnico-materială corespunzătoare. Se impune să luăm acum toate măsurile pentru folosirea deplină a posibilităţilor şi condiţiilor materiale de care dispunem în vederea îndeplinirii, la toţi indicatorii, a planului pe anul viitor".

NICOLAE CEAUŞESCU

(din cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din 2—3 noiembrie 1976)

Aspect din timpul lucrărilor Sesiunii Marii Adunări Naţionale

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

PLANUL PE 1977

O NOUĂ TREAPTĂ ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ

RECENT, Marea Adunare Naţională a adoptat planul naţional unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1977, care constituie o verigă deosebit de importantă în activitatea creatoare a poporului nostru pentru îndeplinirea sarcinilor celui de-al şaselea plan cincinal, pentru înfăptuirea Programului Partidului Comunist Român de construire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism.

Prevederile planului pe anul viitor au la bază orientările fundamentale stabilite de tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** cu privire la folosirea mai bună a capacităţilor de producţie şi a suprafeţelor de producţie existente, introducerea largă a progresului tehnic şi sporirea contribuţiei cercetării ştiinţifice la rezolvarea problemelor dezvoltării economico-sociale, economisirea riguroasă a tuturor resurselor şi valorificarea lor superioară, creşterea eficienţei economice în toate sectoarele de activitate şi pe ansamblul economiei naţionale. La baza elaborării planului pe anul 1977 au stat, de asemenea, analizele efectuate cu ministerele, centralele, întreprinderile şi judeţele, precum şi dezbaterile largi în cadrul colectivelor de oameni ai muncii pentru găsirea de noi posibilităţi de sporire a producţiei materiale în scopul satisfacerii cerinţelor în continuă creştere ale tuturor membrilor societăţii noastre.

Dinamismul dezvoltării

PRINCIPALII indicatori sintetici ce caracterizează dezvoltarea economico-socială a ţării în anul 1977 faţă de realizările preliminate ale anului 1976 (creşterea procentuală, pe baza preţurilor comparabile) sînt prezentaţi în tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Evoluţia principalilor indicatori ai dezvoltării economico-sociale în anul 1977

Indicatorul	1977/1976 — %
Venitul naţional	11,3
Producţia globală industrială	10,5
Volumul investiţiilor totale în economia naţională	16,7
Volumul total al comerţului exterior	15,5
Numărul mediu de personal	4,6
Productivitatea muncii în industria republicană	9,2
Veniturile totale reale ale populaţiei (pe locuitor)	5,9—6,3
Volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul Prin comerţul socialist	8,4

Aceşti indicatori se înscriu, în ansamblu, în ritmurile şi proporţiile planului cincinal, prevăzînd atingerea unor niveluri mai mari pentru producţia industrială, export, desfacerile de mărfuri cu amănuntul şi pe baza acestora a venitului naţional şi nivelului de trai al întregii populaţii.

Planul pe anul 1977 continuă cu fermitate politica de **industrializare socialistă a ţării,** factor hotărîtor al avîntului forţelor de producţie, al progresului economico-social al ţării. În anul viitor valoarea producţiei globale industriale, în preţuri curente, va ajunge la 734,5 mld. lei. Amplificarea potenţialului industrial al ţării este proiectată în condiţiile modernizării accelerate a structurii producţiei, creşteri mai rapide urmînd să cunoască, în continuare, ramurile şi sectoarele promotoare ale progresului tehnic.

La stabilirea nivelurilor şi structurii producţiei industriale s-a pornit de la creşterea gradului de utilizare a capacităţilor de producţie prin mărirea coeficientului de schimburi şi dezvoltarea lor în condiţii eficiente, prin echiparea cu utilaje a spaţiilor productive existente, concomitent cu introducerea unor produse şi sortimente noi avînd performanţe şi nivel tehnic ridicat şi o calitate superioară, aspecte determinante pentru modernizarea structurii producţiei.

O caracteristică a dezvoltării industriei în anul viitor este **accentuarea sarcinilor privind valorificarea superioară a materiilor prime, materialelor, combustibililor şi energiei.** În acest scop, planul are în vedere îmbunătăţirea normelor şi normativelor de consum, folosirea în mai largă măsură a înlocuitorilor, valorificarea deşeurilor şi resurselor energetice secundare, dimensionarea judicioasă a mijloacelor circulante. De asemenea, s-a avut în vedere perfecţionarea tehnologiilor şi îmbunătăţirea reţetelor de fabricaţie, extinderea cooperării dintre întreprinderi, precum şi între industria republicană şi cea locală. de stat şi cooperatistă. Pe această linie sînt prevăzute măsuri concrete pentru creşterea coeficientului de scoatere a oţelului în producţia de laminate (85% faţă de 77% în anul 1976) şi extinderea tehnologiei de turnare continuă a oţelului ; în construcţiile de maşini se prevede creşterea coeficientului de utilizare a metalului, prin reducerea pierderilor la turnare, debitarea centralizată a metalului, diminuarea adaosurilor şi pierderilor de prelucrare. Un rol important revine acţiunii ample de revizuire a documentaţiilor de execuţie a maşinilor şi utilajelor în scopul reducerii greutăţii acestora, extinderii folosirii reperelor şi subansamblelor din mase plastice şi alţi înlocuitori ai metalului, concomitent cu îmbunătăţirea parametrilor tehnico-constructivi şi funcţionali.

În cadrul planului sînt subliniate măsurile ce vor trebui luate de ministere, centrale şi întreprinderi în direcţia **utilizării intensive a capacităţilor, accelerării procesului de asimilare, modernizare şi innoire a produselor şi tehnologiilor, sporirii ponderii produselor de calitate superioară în volumul total al producţiei şi întăririi controlului de calitate în toate fazele procesului de fabricaţie.** Se are astfel în vedere funcţionarea la parametrii tehnici proiectaţi a maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor, ceea ce presupune perfecţionarea organizării producţiei şi a muncii, aprovizionarea ritmică a locurilor de muncă, respectarea riguroasă a programelor de întreţinere şi reparaţii şi aplicarea de măsuri pentru prevenirea opririlor accidentale.

Înfăptuirea în bune condiţiuni a prevederilor impune realizarea ritmică a producţiei, cu o structură calitativă şi sortimentală care să satisfacă cerinţele utilizatorilor, depăşirea sarcinilor urmînd să fie făcută în condiţiile în care produsele au desfacerea asigurată pe bază de contracte sau comenzi ferme la intern şi la export.

Ilustrativ pentru ritmul înalt de creştere a potenţialului industriei noastre sînt nivelurile de producţie prevăzute pentru anul 1977, la principalele produse, comparativ cu cele realizate în anul 1975 (tabelul nr. 2).

Un aport sporit al ştiinţei şi tehnologiilor moderne în procesul de creştere

PLANUL prevede ca sarcinile în domeniul industriei să fie susţinute în mai mare măsură de aportul **cercetării ştiinţifice, dezvoltării tehnologice şi introducerii progresului tehnic,** ale căror eforturi au fost orientate spre conceperea şi asimilarea în producţie de noi maşini şi utilaje la nivelul tehnicii actuale, cu parametrii tehnico-economici ridicați și consumuri de metal reduse, realizarea de produse noi și materiale înlocuitoare ce vor asigura reducerea consumurilor specifice și înlocuirea materialelor scumpe și deficitare, în special a celor procurate din import, în ramurile construcțiilor de mașini, chimiei, metalurgiei, energeticii și în alte ramuri ale economiei. O participare sporită în acest sens este prevăzută pentru activitatea de cercetare din domeniul fizicii, în elaborarea de materiale, sisteme de aparate de măsură și control și de noi tehnologii. La definitivarea sarcinilor în acest domeniu s-a acționat pe baza concluziilor secretarului general al partidului expuse la consfătuirea de lucru consacrată activității de cercetare științifică și inginerie tehnologică din 30 septembrie a.c., concluzii care vor constitui în continuare cadrul desfășurării acestor activități în toate unitățile de cercetare și inginerie tehnologică.

Tabelul nr. 2

Producția la principalele produse în 1977 comparativ cu 1975

	U.M.	Realizări 1975	Prevederi 1977
Energie electrică	mil. kWh	53 685	63 110
Cărbune net	mii tone	29 385*)	33 530
Țiței extras	mii tone	14 590	14 850
Gaz metan extras	mil. m c	27 001	27 830
Oțel	mii tone	9 549	11 695
Motoare electrice de 0,25 KW și peste	M.W.	6 521	7 200
Aparate de măsură și control, mijloace de automatizare și ale tehnicii de calcul electrotehnice și electronice	mil. lei**)	5 251	7 032
Mașini-unelte pentru așchierea metalelor	mil. lei**)	3 155	4 345
Tractoare	mii buc.	50	60
Autoturisme de oraș	buc.	55 511	70 000
Nave maritime	mii tdw	281	538,5
Îngrășăminte chimice	mii tone (echiv. 100% SA)	1 729	2 882
Fibre și fire sintetice	mii tone	159	186,8
Cauciuc sintetic	mii tone	99	156
Ciment	mii tone	11 520	15 100
Mobilier din lemn	mil. lei**)	10 051	12 030
Receptoare radiodifuziune	mii buc.	712	910
Receptoare televiziune	mii buc.	512	580
Frigidere	mii buc.	332	415
Țesături	mil. m p	866	1 123,4
Confecții textile	mil. lei**)	28 610	32 746
Încălțăminte	mil. per	87	109,7
Carne	mii tone	713	1 018,3
Zahăr	mii tone	516	718

*) Cărbune extras.
**) Prețuri comparabile.

Planul prevede ca în anul 1977 să se execute cca. 750 obiective principale de cercetare științifică, să se introducă și extindă cca. 225 tehnologii avansate, rezultate îndeosebi din activitatea de cercetare și dezvoltare tehnologică, în fabricația unui număr de cel puțin 660 produse și bunuri de consum. Produsele noi și reproiectate introduse în fabricație curentă de la începutul planului cincinal vor reprezenta 18,4% din valoarea producției-marfă prevăzută a se realiza în ramurile prelucrătoare ale industriei republicane.

Sarcinile trasate prin plan cercetării științifice au o sferă mult mai largă decît domeniul industriei și privesc soluționarea tuturor problemelor de bază ale dezvoltării economice și sociale a țării prin introducerea în mai mare măsură a concepției tehnologice românești, asigurînd consolidarea ciclului cercetare-proiectare-producție, în așa fel ca rezultatele cercetării să se aplice în producție la termene cît mai scurte. Se prevede astfel o contribuție sporită a cercetării științifice la realizarea programului de investiții, diversificarea bunurilor de consum, punerea în valoare a unor noi resurse de substanțe minerale utile (cu deosebire hidrocarburi, cărbuni cocsificabili, minereu de fier), stabilirea tehnologiilor de valorificare a unor noi resurse minerale, protecția muncii, ocrotirea sănătății populației, precum și la prevenirea poluării mediului înconjurător, acțiune pentru care s-au prevăzut în plan investiții în valoare de 2,8 mld. lei.

Prioritate aspectelor calitative în toate ramurile

ÎN AGRICULTURĂ planul pe anul 1977 prevede sporirea în continuare a producției vegetale și animale, în condițiile folosirii mai eficiente a fondului și a bazei tehnico-materiale și ține seama de prevederile programelor elaborate anterior cu privire la dezvoltarea producției de cereale, plante tehnice, legume, fructe și pentru creșterea animalelor. Astfel, în condițiile unui an agricol normal, se prevede realizarea la principalele produse a unor niveluri mult sporite față de media anuală a perioadei 1971—1975 (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Producția la principalele produse agricole

	U. M.	Media anuală 1971—1975	Prevederi 1977
Cereale-boabe	mii tone	14 804	21 165
Sfeclă de zahăr	,,	4 757	8 480
Floarea soarelui	,,	760	1 109
Cartofi de toamnă	,,	2 927	4 790
Legume de cîmp	,,	2 549	4 110
Fructe	,,	1 086	2 050
Struguri	,,	1 199	1 706
Carne în viu	,,	1 768	2 470,2
Lapte de vacă	mii hl.	42 338	51 610
Lînă	tone	30 400	38 235
Ouă	mil. buc.	4 642	6 102

Asemenea nivele au în vedere dezvoltarea în anul viitor a bazei materiale a agriculturii prin dotarea cu 13 000 tractoare, 4 900 combine autopropulsate pentru recoltat cereale, precum și cu un număr important de combine de recoltat sfeclă, cartofi și alte mașini și utilaje agricole. De asemenea, agricultura va primi 1 664 mii tone îngrășăminte chimice (100% substanță activă). În anul 1977 se vor executa lucrări de irigații pentru 225 mii ha., astfel că, la sfîrșitul anului viitor, suprafața agricolă irigată va ajunge la 2 milioane ha ; din fondurile statului se vor realiza lucrări de desecări pe o suprafață de 215 mii ha și lucrări de combatere a eroziunii solului pe 144 mii ha.

Pentru a asigura realizarea producției agricole prevăzute, planul pe anul 1977 conține o serie de măsuri privind utilizarea deplină și judicioasă a întregii suprafețe agricole și arabile, perfecționarea în continuare a producției și valorificării legumelor, cartofilor și fructelor și intensificarea acțiunii de modernizare a plantațiilor pomicole și viticole existente, creșterea efectivelor de animale în special pe baza dezvoltării instalațiilor în sistem industrial, reducerii pierderilor prin mortalitate și construirii în județe a unor complexe zootehnice pentru asigurarea nevoilor proprii de carne și ouă, dezvoltarea producției de furaje în culturile furajere și pajiștile naturale.

În domeniul **silviculturii,** corespunzător prevederilor din programul național, de lungă perspectivă, pentru conservarea și dezvoltarea fondului forestier, se vor realiza lucrări de împădurire integrală pe o suprafață de 49 mii ha din care pe 13,9 mii ha vor fi create culturi silvice pentru producerea lemnului de celuloză ; în volumul total al împăduririlor ponderea rășinoaselor va reprezenta 65—70%. Aceste acțiuni vor fi corelate cu lucrările de corectare a torenților și de ameliorare a terenurilor degradate în scopul echilibrării regimului apelor în bazinele hidrografice, în special unde sînt prevăzute lacuri de acumulare și amenajări hidrotehnice, precum și pentru protecția mediului.

Prin plan se prevede ca în 1977 să se pună în circuitul economic un volum de 20 mil. m.c. masă lemnoasă, din care 3,9 mil. m.c. produse principale de rășinoase, la care se adaugă materialele lemnoase provenite din operațiuni de igienă a pădurilor și din tăieri de îngrijire și curățare.

Pentru sectorul **economiei apelor** sînt alocate investiții în valoare de aproape 2,8 mld. lei, urmînd a se da în exploatare lacuri de acumulare cu folosință complexă cu un volum de 782 mil. m.c., să se execute lucrări de regularizare și consolidare de maluri pe cursuri de apă cu o lungime totală de 415 km, precum și derivații, aducțiuni și îndiguiri împotriva inundațiilor pentru apărarea localităților și a terenurilor agricole.

Acțiunea de protecție a mediului înconjurător va fi completată prin punerea în funcțiune a unor instalații de epurare a apelor uzate la obiective industriale existente și prevăzute a se da în funcțiune în anul 1977.

În concordanță cu nevoile economiei naționale, **dezvoltarea transporturilor** este proiectată în condițiile continuării procesului de modernizare și îmbunătățire a structurii acestei ramuri, raționalizării fluxurilor de transport. Creșterea la aproape 86 mld.t/km a volumului transportului intern de mărfuri se bazează pe măsurile prevăzute pentru dotarea cu noi mijloace moderne de transport — locomotive Diesel și electrice, vagoane de tipuri diversificate și autovehicule de marfă. În sectorul transporturilor de călători se prevede lărgirea parcului mijloacelor de transport cu vagoane de viteză și confort sporit, precum și cu autobuze pentru transportul interurban. O dezvoltare puternică vor cunoaște transporturile fluviale și maritime, a căror dotare va spori cu 57 mii tone capacitate nave fluviale și cu peste 400 mii tdw nave maritime. Prin plan se prevăd totodată măsuri pentru intensificarea acţiunii de optimizare a transporturilor în cadrul căreia un loc important revine reducerii distanţelor de transport. Toate acestea vor avea drept consecinţă reducerea consumurilor de combustibil şi energie.

Investiţii raţional dimensionate

ÎN DOMENIUL INVESTIŢIILOR, planul pe anul 1977 stabileşte măsuri importante de creştere a eficienţei economice, integrate în acţiunea de mare amploare, care are la bază indicaţiile tovarăşului **Nicolae Ceauşescu** cu privire la îmbunătăţirea radicală a soluţiilor constructive şi tehnologice, pentru reducerea cheltuielilor şi a consumurilor de materiale, în special de metal şi ciment. În aceste condiţii, volumul total al investiţiilor în economia naţională se va ridica la peste 180 mld. lei, fiind cu 16,7% mai mare decît în anul 1976, asigurîndu-se realizarea capacităţilor prevăzute cu un volum mai redus de construcţii. Cea mai mare parte a investiţiilor a fost alocată în continuare ramurilor producţiei materiale, din care peste 53% industriei şi aproape 12% agriculturii, pe această bază prevăzîndu-se intrarea în funcţiune a 550 noi capacităţi de producţie mai importante, din care 510 industriale şi 40 agrozootehnice. Au fost prevăzute fonduri suplimentare pentru accelerarea construcţiei de locuinţe.

Reducerea cheltuielilor pentru construcţii şi sporirea eficienţei investiţiilor, utilizarea cu maximum de randament a capacităţilor existente constituie o acţiune de mare amploare economică şi cu profundă semnificaţie politică. Potrivit indicaţiilor secretarului general al partidului la Consfătuirea de lucru cu privire la activitatea în domeniul proiectării şi construcţiilor industriale din 21 septembrie a.c., planul prevede să fie luate măsuri hotărîte în acest sens pe toate treptele organizatorice, de organele centrale, de toţi titularii de plan, de organizaţiile de cercetare-proiectare şi execuţie. Se au în vedere adoptarea, în cadrul documentaţiilor de investiţii, a soluţiilor constructive cele mai raţionale, mai ieftine şi eficiente care să conducă la reducerea cheltuielilor şi a consumurilor materiale şi limitarea la strictul necesar a construcţiilor la toate obiectivele de investiţii. Aşa cum s-a stabilit, vor fi elaborate norme noi, corespunzătoare performanţelor tehnicii moderne, în domeniul proiectării fundaţiilor, a rezistenţei construcţiilor, al materialelor folosite, care să asigure ieftinirea construcţiilor ; se va urmări diversificarea producţiei de materiale de construcţii şi îmbunătăţirea calităţii acestora, extinderea folosirii panourilor de beton şi a materialelor uşoare, utilizarea pentru acoperişuri a plăcilor de azbociment, maselor plastice, sticlei şi a altor materiale înlocuitoare. De asemenea, se va acţiona hotărît pentru aplicarea măsurilor care asigură încărcarea la maximum şi dotarea cu maşini şi utilaje a suprafeţelor disponibile, renunţîndu-se, în toate cazurile în care există suprafeţe insuficient folosite, la construirea de noi spaţii şi dezvoltarea celor existente. Au fost prevăzute măsuri concrete pentru valorificarea integrală a potenţialului creat prin noile investiţii, pentru exploatarea la parametrii proiectaţi a utilajelor şi instalaţiilor, organizarea raţională a fluxurilor de producţie, a aprovizionării tehnico-materiale, pentru îmbunătăţirea tehnologiilor de fabricaţie şi ridicarea nivelului de pregătire a personalului.

Planul pe anul 1977 marchează un nou şi important pas în domeniul **îmbunătăţirii repartizării teritoriale a forţelor de producţie,** coordonată fundamentală a politicii partidului nostru. Înscriindu-se în ampla acţiune de sistematizare a dezvoltării economico-sociale a întregului teritoriu al ţării, prevederile planului pe anul viitor asigură progresul rapid al tuturor judeţelor şi localităţilor, creează premise pentru ca pînă la sfîrşitul acestui cincinal în fiecare judeţ să se realizeze o producţie industrială de cel puţin 10 mld. lei, aşa cum s-a hotărît la Congresul al XI-lea al partidului.

Sporirea eficienţei — trăsătură caracteristică

ÎN TOATE sectoarele, sarcinile de producţie pentru anul viitor, au fost dimensionate în condiţiile **accentuării rolului factorilor intensivi, calitativi ai creşterii economice, realizării unor indici superiori de eficienţă.**

Productivitatea muncii, care are un rol determinant în sporirea eficienţei economice, urmează să crească în industria republicană cu cel puţin 9,2%, iar în construcţii-montaj cu 11,8% ; se prevede ca aproximativ patru cincimi din sporul producţiei industriale să se obţină pe seama creşterii productivităţii muncii. Sarcinile de creştere accelerată a productivităţii muncii prevăzute în plan pentru toate ramurile se bazează pe posibilităţile sporite create în economie prin intensificarea introducerii progresului tehnic, extinderea mecanizării şi automatizării proceselor de producţie, îmbunătăţirea tehnologiilor şi reproiectarea produselor, precum şi pe măsurile de organizare superioară a producţiei şi pregătire profesională a cadrelor. Este de subliniat că, potrivit planului, anul viitor vor intra în producţie 315 mii muncitori calificaţi, pregătiţi prin învăţămîntul profesional tehnic şi liceal de specialitate, precum şi prin cursuri de calificare şi de specializare postliceală de scurtă durată.

Cheltuielile maxime la 1 000 lei producţie marfă urmează să ajungă în industria republicană la 755 lei, ceea ce va reprezenta o reducere de cel puţin 4% faţă de anul 1976, în principal pe seama micşorării cheltuielilor materiale. Aceste prevederi ţin seama de măsurile stabilite pentru reducerea consumurilor specifice şi sporirea gradului de valorificare a tuturor resurselor materiale, pentru gospodărirea judicioasă a fondurilor, fixe şi circulante, pentru aplicarea unui regim strict de economii în toate sectoarele de activitate.

Aşa cum s-a stabilit, pînă la sfîrşitul acestui an măsurile de creştere a productivităţii muncii şi reducere a costurilor de producţie, de îmbunătăţire a tuturor parametrilor de eficienţă, vor fi concretizate pînă la fiecare secţie, atelier şi loc de muncă.

Planul pe anul 1977 asigură participarea mai activă şi mai eficientă a ţării noastre la **schimburile internaţionale,** volumul comerţului exterior urmînd să sporească cu 15,5% faţă de anul 1976. Fondurile valutare prevăzute pentru achiziţionarea din import a materiilor prime şi utilajelor necesare realizării producţiei şi investiţiilor vor fi acoperite în principal prin exportul de produse industriale cu un grad ridicat de prelucrare — într-o structură sortimentală şi o calitate îmbunătăţită — mai ales cu produse ale industriei constructoare de maşini şi industriei chimice. Sînt prevăzute măsuri în vederea prospectării mai bune a pieţei externe, încheierii de contracte care asigură valorificarea superioară a produselor noastre la export, adaptării operative a producţiei la cerinţele pieţelor străine. În acelaşi timp se prevede intensificarea acţiunilor de cooperare şi specializare cu parteneri externi şi iniţierea de noi acţiuni.

Prin întreaga sa construcţie, planul asigură şi în anul viitor **creşterea susţinută a venitului naţional şi pe această bază ridicarea nivelului de trai al tuturor membrilor societăţii, ţelul suprem al politicii partidului nostru.**

În plan sînt prevăzute resursele necesare pentru sporirea veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii, creşterea volumului şi îmbunătăţirea structurii vînzărilor de mărfuri şi prestărilor de servicii, dezvoltarea mai puternică a construcţiilor de locuinţe, a bazei materiale a învăţămîntului, culturii şi ocrotirii sănătăţii. Astfel, veniturile totale reale ale populaţiei pe un locuitor vor spori cu 5,9—6,3%. Retribuţia medie nominală lunară va spori cu 6,3%, iar retribuţia reală — în condiţiile corecturilor ce vor fi aduse unor preţuri şi tarife pentru servicii, în corelaţie cu cheltuielile de producţie — va fi cu 3,2—3,8% mai mare decît anul acesta ; veniturile reale ale ţărănimii provenite din muncă, pe o persoană activă, vor creşte cu 6,6—7,1% faţă de realizările preliminate pentru anul 1976. Corelat cu veniturile populaţiei, vînzările de mărfuri vor spori cu 8,4%, iar prestările de servicii cu 12,5%, ambele avînd o dinamică superioară celei prevăzute în planul cincinal pentru anul 1977 ; totodată, planul asigură îmbunătăţirea în continuare a structurii fondului de mărfuri şi lărgirea gamei de servicii.

Construcţiile de locuinţe marchează un spor important, de 40 mii apartamente, faţă de prevederile cincinalului, în anul viitor urmînd să fie realizate 192 mii apartamente, adică aproape 38% din cît s-a construit în perioada 1971—1975. De asemenea, vor fi date în folosinţă aproape 24 500 locuri în grădiniţe, 10 000 locuri în creşe, circa 34 600 locuri în internate, 8 500 locuri în cămine studenţeşti. Se vor realiza circa 2 800 noi săli de clasă şi aproape 12 000 mp suprafeţe pentru învăţămîntul superior ; vor fi date în folosinţă 9 000 de paturi de spital şi 73 000 locuri în cămine pentru nefamilişti.

PLANUL pe anul 1977 demonstrează încă odată că politica partidului şi statului nostru este ferm orientată spre progresul rapid, armonios al tuturor ramurilor, spre accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării şi ridicarea, pe această bază, a bunăstării întregului popor.

Toma MELINTE
Eugen TOPALĂ
Comitetul de Stat al Planificării

INDUSTRIA UȘOARĂ ÎN ÎNTÎMPINAREA EXIGENȚELOR POPULAȚIEI

Lina CIOBANU
ministrul industriei ușoare

SCOPUL întregii activități economico-sociale, țelul suprem al politicii partidului nostru îl constituie ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului. Între ramurile producției materiale menite să asigure nemijlocit satisfacerea cerințelor oamenilor muncii, cu o contribuție deosebit de importantă se înscrie industria ușoară, ramură industrială chemată să asigure aprovizionarea tot mai bună a populației cu bunuri de larg consum, într-o gamă sortimentală cît mai variată și la un nivel calitativ superior. Această ramură participă, de asemenea, cu un însemnat volum de mărfuri în exportul țării.

În cincinalul 1971—1975 — primul cincinal al istoricei perioade de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate — industria ușoară a cunoscut o **dezvoltare complexă** și la **un nivel calitativ superior.** Ca urmare a eforturilor deosebite depuse de lucrătorii din acest sector, Ministerul Industriei Ușoare și-a realizat prevederile prevăzute pentru cincinal la producția industrială cu mai mult de cinci luni înainte de termen. S-a realizat, astfel, peste sarcinile planificate o producție de peste 36 miliarde lei, obținîndu-se un ritm mediu anual de creștere a producției de 14,4% față de 10,6% cît se stabilise prin plan.

Orientări și sarcini actuale

PE BAZA realizărilor obținute, în actualul plan cincinal industria ușoară este chemată să facă față unor sarcini tot mai complexe, fiind una din ramurile industriale care trebuie să răspundă în continuare, într-o măsură mult sporită, cerințelor cumpărătorilor din țara noastră cît și exigențelor beneficiarilor externi. Obiectivele pe care le avem de înfăptuit au fost și sînt trasate de istoricele documente adoptate de cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, de sarcinile și indicațiile deosebit de prețioase date de secretarul general al partidului cu prilejul analizării activității industriei ușoare și cu alte numeroase ocazii. Acordăm o mare atenție înfăptuirii sarcinilor prevăzute în Programul privind producția și desfacerea către populație a bunurilor de consum, în perioada 1976—1980. Caracteristic acestui program pentru industria ușoară este îndeosebi ritmul înalt de creștere a producției destinate satisfacerii fondului pieței, ritm care depășește nivelul prevăzut prin Directivele celui de-al XI-lea Congres al P.C.R. Recent a apărut în presă Programul privind aprovizionarea populației cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum pe trimestrul IV 1976 și semestrul I 1977 aprobat de Plenara C.C. al P.C.R. din 2—3 noiembrie a.c. care concretizează în detaliu sarcinile pe care le avem de realizat pentru a veni în întîmpinarea exigențelor cantitative și calitative ale consumului populației de bunuri industriale. Sîntem ferm hotărîți să eliminăm neajunsurile care mai există în munca noastră, să ne realizăm exemplar sarcinile. Pot să arăt cu deplin temei că prevederile planului cincinal 1976—1980 și implicit ale programelor menționate sînt dimensionate în deplină corelare cu posibilitățile și mijloacele de care dispune industria ușoară.

În actualul plan cincinal, **industria ușoară a intrat într-o nouă etapă de dezvoltare intensivă, caracterizată nu numai prin creșteri însemnate de producție, ci și prin diversificarea sortimentală, modernizarea și îmbunătățirea calității bunurilor realizate în toate sectoarele ei componente.** Așa cum se cunoaște, în Directivele Congresului al XI-lea al partidului se prevede că în aceste condiții producția industriei ușoare să crească de 1,4—1,5 ori în anul 1980 față de 1975. Prin planul cincinal aprobat s-a prevăzut pentru Ministerul Industriei Ușoare o creștere a valorii producției globale în anul 1980 față de 1975, de 53%, ceea ce corespunde unui ritm mediu anual de 8,9%.

În vederea satisfacerii cerințelor tot mai mari de bunuri de consum ale celor ce muncesc, s-au prevăzut creșteri importante la principalele **produse fizice.** În comparație cu 1975, se vor produce în 1980 cu 55% mai multe țesături, cu 81% mai multe tricotaje, cu circa 54% mai multe confecții textile, cu peste 56% mai multă încălțăminte. Sporuri însemnate de producție se vor înregistra și la produse de sticlărie de menaj (81%), porțelan de menaj (57%) etc. Mai trebuie subliniat faptul că, în cadrul familiilor de produse, s-a avut în vedere dezvoltarea cu prioritate a sortimentelor deficitare, cum ar fi țesături tip bumbac extralate, țesături decorative, covoare plușate, perdele, stofă mobilă, confecții din piele, ciorapi tip bumbac, articole din cristal etc.

Anul 1977 va marca pentru industria ușoară un nou și important pas pe calea dezvoltării pe mai departe a producției și a nivelului ei calitativ, a îndeplinirii prevederilor planului cincinal. Indicatorii de plan care ne revin pe anul 1977 nu numai că mențin ritmurile de creștere din planul cincinal, dar prevăd și **îmbunătățiri.** Astfel, față de prevederile cincinalului la valoarea producției globale, planul pe anul 1977, aprobat recent de Marea Adunare Națională, este mai mare cu peste 2,2 miliarde lei, valoare concretizată în importante sporuri de producție fizică la țesături tip lînă — 500 mii mp, tricotaje — 18,5 mil. buc., confecții textile — 550 mil. lei, articole de porțelan și faianță — 23 mil. lei și altele. În plan sînt cuprinse și sarcinile din programele de producție și desfacere a articolelor de uz casnic și gospodăresc și a articolelor electrocasnice.

În scopul satisfacerii în mai mare măsură a cerințelor cumpărătorilor și pentru a spori competitivitatea produselor noastre la export, am prevăzut măsuri de îmbunătățire a **structurii producției.** Ca urmare, față de 1976, va crește substanțial producția de țesături tip bumbac din fire fine pieptănate, țesături extralate pentru lenjerie, țesături tip mătase din poliester, tricotaje tip lînă din fire speciale și de încălțăminte superioară.

Creșteri importante pentru anul 1977 au fost planificate și la **produsele pentru copii,** îndeosebi la confecții, tricotaje tip lînă și tip bumbac, încălțăminte cu fețe din piele și cu fețe din lac, jucării mecanizate.

Este semnificativ de arătat și faptul că ponderea produselor noi și reproiectate va reprezenta o treime din volumul producției pe 1977.

Drept urmare, vom realiza în anul viitor un ritm de creștere a producției de aproape 8% față de realizările preliminate pe anul 1976. În felul acesta, pe primii doi ani ai actualului plan cincinal vom realiza o creștere a producției de 18,6%, față de 15,8% prevăzută inițial. Creșterile de producție preconizate conduc și la sporirea sarcinilor de livrare în 1977 la fondul pieței cu 11,7% și la export cu 15%. Trebuie subliniat că stabilirea și fundamentarea soluțiilor de îmbunătățire a planului pe anul 1977 s-au făcut pe baza indicațiilor deosebit de prețioase date de tovarășul **Nicolae Ceaușescu.**

Eficiență – calitate – utilitate

LA FUNDAMENTAREA ritmurilor înalte, a noilor dimensiuni de dezvoltare ale industriei ușoare în actualul cincinal, în anul 1977, s-au avut în vedere îmbunătățirea continuă a structurii sortimentale, extinderea în mai mare măsură a consumului de materii prime înlocuitoare și dezvoltarea producției în sectoarele în care se poate asigura materia primă din țară (in, cînepă, sticlărie), creșterea eficienței economice prin folosirea mai rațională a tuturor fondurilor fixe existente și a celor ce vor fi puse în funcțiune și în general, obținerea de rezultate maxime pentru fiecare leu cheltuit.

În aceste condiții creșterea producției are ca trăsătură principală **extinderea utilizării materiilor prime produse în țară,** atît naturale cît și înlocuitoare, aceasta pe fondul ridicării calității și parametrilor funcționali ai produselor. Se prevede, bunăoară, ca producția de țesături din fire subțiri de in și cînepă să crească de 3,8 ori în 1980 față de 1975; de țesături din fire groase de in-cînepă cu 86%; de țesături de tip mătase cu 70%. Ca urmare, în industria textilă și de pielărie va avea loc o modificare importantă în structura bazei de materii prime, ponderea materiilor prime din țară în industria textilă urmînd să fie în anul 1980 de 73% din totalul materiilor prime față de 53% în anul 1975, iar în industria pielăriei de 75% față de 58% în 1975.

În ce privește **extinderea utilizării materiilor prime înlocuitoare,** avîndu-se în vedere dezvoltarea într-un ritm susținut a producției de fibre și fire chimice din țară se prevede mărirea an de an a ponderii acestora în structura materiilor prime. De exemplu, în industria textilă, ponderea firelor și fibrelor chimice va reprezenta 52% în anul 1980 față de 46% în 1975. În industria pielăriei, această mutație se va manifesta prin creșterea producției de încălțăminte din piele sintetică de 17 ori, acest sortiment fiind produs pentru prima oară în anul 1975 (circa 1 milion perechi). În același timp, producția de încălțăminte din piele naturală va crește cu 26%.

Contribuie la folosirea mai intensivă a materiilor prime din țară și **creșterea producției în ramurile care asigură un grad sporit de prelucrare și valorificare a resurselor materiale.** Producția de tricotaje va crește astfel în 1980 față de 1975 cu 84%, iar producția de confecții din țesături cu 54%. Procesul de valorificare superioară a materiilor prime este exprimat în actualul cincinal prin creșterea între 10—20% a valorii țesăturilor sau tricotajelor obținute dintr-o tonă de fire tip bumbac, tip lînă, mătase sau a valorii producției de încălțăminte obținută dintr-un mp de piele. Prin ridicarea gradului de valorificare a resurselor materiale și economisirea pe toate căile a acestora, vom asigura diminuarea importului de materii prime la un milion lei V.P.G. cu 17% pe cincinal.

O atenție deosebită se acordă găsirii unor noi posibilități de **valorificare superioară a deșeurilor** textile și, bineînțeles, realizării astfel a unor produse cu calități fizico-mecanice și estetice corespunzătoare. La nivelul anului 1980 se prelimină un consum de 52 mii tone deșeuri din care se vor obține țesături, textile nețesute, pîslă pentru talpă, tapete lavabile etc.

Utilizarea pe scară largă a fibrelor chimice, a înlocuitorilor de piele, valorificarea superioară a deșeurilor — contribuție de seamă la lărgirea și economisirea bazei de materii prime din țară — solicită eforturi deosebite din partea tuturor lucrătorilor și specialiștilor din industria ușoară pentru a promova, cu răspundere și competență, asimilarea de noi sortimente, modificări în procesele tehnologice, reproiectări de produse, modificarea rețelelor de fabricație etc. Specialiștii noștri s-au angajat cu fermitate pe acest drum urmărind ca creșterile de economicitate să fie însoțite de menținerea și ridicarea însușirilor calitative și funcționale ale produselor, asigurarea unui aspect atrăgător și a unor condiții ușoare de întreținere a bunurilor.

În contextul preocupărilor vizînd sporirea producției se înscriu și programele elaborate pentru **creșterea producției articolelor de uz casnic**, cerință imperioasă avînd în vedere participarea din ce în ce mai largă a femeilor în activitățile productive și sociale și necesitatea astfel a reducerii timpului necesar efectuării treburilor casnice. Se prevede realizarea unui volum de aparate electrocasnice de 10,3 ori mai mare în anul 1980 decît în 1975, cu un grad ridicat de diversificare, tehnicitate și complexitate. Va spori, totodată, cu 50% producția de articole casnice și uz gospodăresc prin realizarea a peste 2 500 modele noi. Preocupările creatorilor sînt orientate tot mai mult în direcția obținerii unei mari diversificări a produselor care să contribuie la ușurarea muncii în gospodărie, respectiv la sporirea producției articolelor destinate pregătirii hranei, întreținerii vestimentare, curățeniei, întreținerii mediului ambiant și care să fie astfel concepute încît să ușureze efortul fizic.

Întreaga dezvoltare cantitativă și calitativă a industriei ușoare are loc în condițiile **sporirii eficienței economice a activității productive.** Se prevede ca productivitatea muncii să crească în anul 1980 față de 1975 cu 43,5%, respectiv într-un ritm mediu anual de 7,5%. Aceasta înseamnă că în actualul plan cincinal, peste 88% din sporul de producție se va realiza pe seama creșterii productivității muncii. Costurile de producție vor fi și ele diminuate în anul 1980 față de 1975 cu 10,4% pe total și cu 7% la cheltuielile materiale. Pe întregul cincinal se prevede realizarea unui volum de peste 10 miliarde lei economii la cheltuieli totale de producție, din care 5,3 miliarde lei prin reducerea cheltuielilor materiale.

O atenție deosebită se acordă **utilizării cît mai eficiente și economicoase a fondurilor de investiții** alocate acestei ramuri. În această privință amintim acțiunea întreprinsă recent din indicația conducerii de partid, privind efectuarea unor analize de detaliu la toate unitățile industriei ușoare asupra modului în care sînt utilizate spațiile de producție precum și cele destinate depozitelor din afara halelor productive, în scopul identificării suprafețelor productive neocupate cu utilaje precum și a celor slab utilizate. Această acțiune s-a concretizat într-o încărcare mai bună a suprafeței de producție, o valorificare mai bună a spațiilor industriale și în final reducerea volumului de construcții noi prevăzute în planul cincinal.

Pentru realizarea tuturor acestor importante obiective care revin industriei ușoare s-au mobilizat toate forțele materiale și umane de care dispunem. O garanție a realizării acestor sarcini o constituie faptul că planul pe anul 1976, primul an al actualului cincinal, se prelimină a fi depășit la producția globală cu 2,9 miliarde lei. Se prelimină realizarea planului și la productivitatea muncii. Totodată, se realizează nivelul de cheltuieli totale planificate, iar la cheltuielile materiale se prelimină o economie față de plan de 4,2 lei pentru fiecare 1 000 lei producție marfă.

Cercetarea și tehnologia în pas cu cerințele producției

UN APORT deosebit în realizarea sarcinilor încredințate de partid industriei ușoare l-a adus și trebuie să-l aducă într-o măsură din ce în ce mai mare **cercetarea științifică, dezvoltarea concepției tehnice și tehnologice.** Cu toate că în cincinalul trecut activitatea din domeniul cercetării tehnico-științifice a înregistrat rezultate pozitive, îndeosebi în perioada 1973—1975, aducîndu-și contribuția la rezolvarea unor probleme de actualitate cu care se confruntă industria ușoară, există încă unele **rămîneri în urmă.** Unele din cercetările efectuate de institutele și centrele noastre de cercetare s-au întins pe o perioadă prea lungă de timp. De asemenea, unele cercetări rezolvate nu au fost valorificate operativ în producție, iar problematica abordată nu a cuprins în mod corespunzător, echilibrat, toate domeniile necesare, înregistrîndu-se astfel rămîneri în urmă, în special în domeniul finisării produselor textile.

Pe baza analizei critice profunde a activității de pînă în prezent, în spiritul indicațiilor date de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la consfătuirea de lucru din 30 septembrie a.c., s-a trecut la reanalizarea și îmbunătățirea planurilor de cercetare, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic, stabilindu-se sarcini sporite pentru elaborarea de noi tehnologii, asimilarea și extinderea producției de noi bunuri de consum, creșterea ponderii produselor noi și reproiectate, reducerea consumurilor de materiale, combustibil și energie. De asemenea, cercetarea științifică acordă în prezent o atenție sporită valorificării superioare a materiilor prime din țară și asimilării unor materiale care se importă. Este sugestiv de arătat că vom intensifica preocupările la toate nivelele pentru găsirea unor soluții de extindere a producției proprii de auxiliari de mic tonaj și chiar de producere a unor coloranți.

Acordăm o atenție deosebită faptului că cercetarea și tehnologia trebuie să devanseze permanent dezvoltarea producției, concentrîndu-se spre **nevoile concrete** ale producției, spre soluționarea problemelor ce decurg din orientările majore ale industriei ușoare. Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recenta plenară a C.C. al P.C.R. este necesar **„Să asigurăm realizarea la timp a programelor de cercetare pentru elaborarea de tehnologii noi, asigurînd introducerea lor în producție, în conformitate cu prevederile planului cincinal. Aceasta presupune concentrarea forțelor asupra problemelor principale. Să nu se mai admită risipirea forțelor în probleme minore, sau fără legătură cu programul de dezvoltare economico-socială“.**

Un loc aparte în cadrul activității de cercetare științifică îl ocupă **elaborarea de noi tehnologii de fabricație**, îmbunătățirea parametrilor calitativi și diversificarea produselor. În această direcție, în industria textilă, de exemplu, cercetările vor fi orientate spre experimentarea unor tehnologii neconvenționale ; filarea fibrelor sintetice și în amestec cu cele naturale pe mașini de filat cu capăt liber ; realizarea de nețesute după procedee aerodinamice, hidromecanice, termopresare și extrudere prin filiere, tratamente cu grefare activată cu radiații ionizate, finisare în solvenți organici, impregnare în vid etc. În industria confecțiilor, cercetările vor fi mai mult orientate spre extinderea mecanizării, semiautomatizării și automatizării complexe la elaborarea tiparelor de bază, gradarea și multiplicarea tiparelor, recepția și preparația materiilor prime, croirea detaliilor, prelucrarea și asamblarea detaliilor, finisarea produselor.

Probleme de mare actualitate se vor aborda în industria de pielărie-încălțăminte unde, paralel cu elaborarea de noi tehnologii pentru obținerea pielei sintetice și semisintetice, se vor întreprinde cercetări pentru reducerea greutății încălțămintei, elaborarea de tehnologii pentru noi sortimente de tălpi ușurate din cauciuc, p.v.c., poliuretan, de noi adezivi, noi materiale pentru ștaifuri și bombeuri, noi tehnologii pentru îmbunătățirea calității încălțămintei, legate în special de estetica și funcționalitatea sa.

Programul de cercetare în industria sticlei abordează teme vizînd elaborarea de noi tehnologii, paralel cu modernizarea celor existente pentru fabricarea sticlei termo-rezistente, sticlei cu transmisie selectivă în infraroșu sau ultraviolet, sticlei spongioase, noi tehnologii pentru fabricarea firelor de sticlă și a fibrelor minerale etc. Ținînd seama de faptul că industria sticlei, în general, este un mare consumator de combustibil și energie, un obiectiv de bază al cercetării și proiectării în acest domeniu îl constituie găsirea unor soluții pentru diminuarea consumului acestora.

Avînd în vedere sarcinile deosebite care se pun în fața activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, s-au prevăzut și unele dotări și dezvoltări în cadrul institutelor de cercetări. Se va realiza o stație pilot pentru cercetări în domeniul inului și cînepii, construirea bazei de cercetare pentru piele sintetică și înlocuitori, dezvoltarea Institutului de cercetări și proiectări de tehnologii pentru industria sticlei și ceramicii fine prin realizarea unor secții noi de cercetare etc. În paralel este necesară extinderea formelor și metodelor avansate de organizare și desfășurare a activității de cercetare și dezvoltare, urmărindu-se permanent îmbinarea strînsă a cercetării, proiectării, cu învățămîntul și producția.

În scopul realizării obiectivelor puse în fața industriei ușoare, numărul de teme de cercetare a fost dimensionat ca atare și s-au organizat colective de cercetare multidisciplinare, care să abordeze temele în toată complexitatea lor pornind de la materia primă și terminînd cu produsul finit. Apreciem că concentrarea activității de cercetare în colective complexe trebuie extinsă, ea aducînd un spor operativității cercetării științifice. În general trebuie să milităm pentru structuri organizatorice capabile să dezvolte creația autohtonă, să învingă lipsa de curaj și neîncrederea în forțele proprii.

Studiul pieții și diversificarea sortimentelor

ACȚIUNEA de diversificare și lărgire a sortimentelor în industria ușoară este rezultatul unui vast program de dezvoltare a studiului cererii pieței interne și externe, a creației și inventivității, a introducerii noilor tehnologii și a rezultatelor cercetărilor pe tematici bine precizate. **Satisfacerea cerințelor, gusturilor și dorințelor** care, ca urmare a ridicării nivelului de trai al populației și al menținerii competitivității pe piața externă sînt mereu crescînde, presupune existența unei **game cît mai variate de sortimente, în permanentă schimbare.**

Din acest punct de vedere nu se poate spune că industria ușoară a dat răspuns integral tuturor solicitărilor formulate de cumpărători. De exemplu, este încă mic numărul sortimentelor, contexturilor și modelelor care se fabrică din fibre sintetice, precum și din înlocuitori.

Intensificarea ritmului și amplificarea sferei de diversificare a producției industriei ușoare formează obiectul unui vast cîmp de acțiune pe linia organizării și asigurării unei mai bune prospectări a cererii de consum a populației, a realizării unei concepții unitare a liniei modei la noile creații, care să satisfacă operativ exigențele beneficiarilor interni și externi, precum și a dezvoltării bazei materiale pentru creșterea numărului și varietății sortimentale.

În industria textilă, de exemplu, diversificarea sortimentală se realizează atît prin noi contexturi, desene, modele etc., cît și prin folosirea unor noi tipuri de fibre obținute din diferite amestecuri, fire de finețe superioară și efecte noi. Concomitent cu aceasta se va extinde și producția de tricotaje imprimate destinate, în mod deosebit, confecționării de rochii. Se vor realiza noi sortimente de încălțăminte — din piei naturale și înlocuitori — pentru adulți și copii, caracterizate printr-o moliciune accentuată și finisaje deosebite.

Preocupări însemnate există în privința diversificării producției confecțiilor de serie. Conform prevederilor, dezvoltăm gama sortimentală la îmbrăcămintea pentru copii, tineret, sport, turism și pentru diferite ocazii. Trebuie să ne concentrăm eforturile și în direcția îmbunătățirii structurii și calității țesăturilor destinate acestui sector, concomitent cu dezvoltarea creației în industria confecțiilor.

Întreaga acțiune de diversificare a producției, preocupările specialiștilor noștri în această privință sînt concretizate în faptul că, în totalul producției anului 1980, ponderea valorii produselor noi și reproiectate, cu caracteristici superioare, urmează a fi de circa 62%, realizîndu-se circa 150 000 noi articole, sortimente și modele. În același timp, ponderea producției produselor noi și reproiectate pe bază de concepție proprie și reproduceri în valoarea totală a produselor noi și reproiectate, va reprezenta 100% în anul 1980. Este o sarcină deosebit de importantă, ea reflectînd sporirea adaptabilității producției la cerințele cumpărătorilor și îmbunătățirea calității produselor.

Tot pe linia intensificării activității de diversificare sortimentală, a realizării unor produse variate, solicitate de populație, se înscrie și înființarea în curînd a **Caselor de modă** și **comenzi ale industriei ușoare** pentru confecții, tricotaje, galanterie bărbați și femei precum și pentru încălțăminte, marochinărie și blănuri superioare. În cadrul Centrului de estetică a produselor industriei ușoare se vor organiza ateliere de creație — producție pentru unicate și serii foarte scurte. Aceasta în scopul testării noilor creații, al lansării liniei modei prin realizarea de colecții de modele, produse unicate de serie scurtă și comenzi la un înalt nivel calitativ, executate atît în atelierele special create în acest scop cît și în atelierele de creație ale întreprinderilor de vîrf ale fiecărei subramuri.

Paralel cu creșterea și diversificarea producției, preocupări intense vor exista în direcția **îmbunătățirii permanente a calității produselor,** pentru reali-

(Continuare în pag. 12)

Un proces continuu, dinamic

PROGRESUL AGRICULTURII ROMÂNEŞTI

Rezultate bune, de referinţă în 1976

PRIMUL an al actualului cincinal se încheie cu rezultate bune şi în agricultură, constituind o bază solidă pentru dezvoltarea ulterioară a acestei ramuri în ritmurile şi proporţiile stabilite de Directivele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român.

Examinarea datelor privind realizările preliminate la principalele culturi agricole şi în creşterea animalelor, precum şi măsurile aplicate pentru dezvoltarea bazei materiale a agriculturii — factor hotărîtor pentru obţinerea în continuare a unor producţii mari — evidenţiază faptul că rezultatele din 1976 sînt superioare celor din anii anteriori. În cuvîntarea ţinută la Plenara C.C. al P.C.R. din 2—3 noiembrie a.c., tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** arăta că : **„În agricultură, producţia de cereale va fi de circa 19—20 milioane tone, realizîndu-se cea mai mare producţie din istoria ţării noastre... vom avea un ritm de creştere a producţiei agricole superior celui din industrie — adică de aproape 16 la sută. Desigur, trebuie avut în vedere că aceasta se referă la producţia obţinută într-un an care nu a fost dintre cei mai buni“.** La grîu-secară, spre exemplu, producţia obţinută după date preliminare, depăşeşte cu peste 640 mii de tone cea mai mare recoltă obţinută în anii anteriori, în condiţiile în care suprafaţa însămînţată cu aceste culturi s-a diminuat an de an. La porumb boabe, pe baza datelor preliminare se poate aprecia că se va obţine o producţie superioară celor din anii trecuţi, ceea ce face ca pe ansamblu la cereale, realizările din primul an al actualului cincinal să depăşească substanţial nivelurile precedente. Rezultate bune au fost obţinute la sfeclă de zahăr, cartofi de toamnă, legume şi alte produse vegetale.

În dezvoltarea producţiei vegetale, experienţa acestui an pune în evidenţă un fenomen esenţial : pe lîngă obţinerea, în ansamblu, a unor producţii mari, un număr însemnat de unităţi agricole din diverse regiuni ale ţării, cu condiţii destul de diferite în ce priveste fertilitatea solului, au realizat peste 5 000—6 000 kg de grîu la hectar, peste 7—8 tone de porumb boabe în terenuri neirigate, iar în unele cazuri peste 10—12 tone de porumb boabe la hectar. Asemenea recorduri multiplicate evidenţiază faptul că **au fost create premisele necesare pentru ca, prin extinderea experienţei acestor unităţi, să se obţină creşteri însemnate în producţia vegetală, la nivelul sarcinilor stabilite agriculturii pentru actualul cincinal şi pentru perspectivă.**

În creşterea animalelor, anul 1976 marchează o sporire a efectivelor, a producţiei totale şi a livrărilor la fondul central.

Obţinerea unor recolte mai mari decît oricînd în trecut, într-un an cu condiţii care nu au fost dintre cele mai favorabile, este rezultatul acţiunilor ample adoptate pînă în prezent pentru dezvoltarea continuă a bazei tehnico-materiale, confirmînd justeţea întregii politici agrare a partidului nostru.

1977 — o etapă superioară în afirmarea agriculturii

ÎN al doilea an al cincinalului 1976—1980, **agriculturii îi revin sarcini deosebite în producţia vegetală şi animală, în consolidarea economico-organizatorică a unităţilor agricole socialiste, în reducerea cheltuielilor materiale şi sporirea productivităţii muncii, paralel cu înfăptuirea unor noi şi importante acţiuni menite să dezvolte în continuare baza tehnico-materială, ca factor esenţial al intensificării şi modernizării agriculturii în viitor.**

Tabelul nr.1

Dinamica producţiei totale de cereale

(mil tone)

1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977
Realizat					Preliminat	Plan
14,5	16,9	15,8	13,6	15,3	19-20	21,2

În producţia vegetală, ca şi pînă în prezent, se acordă o importanţă primordială **cerealelor.** Potrivit prevederilor de plan, recolta totală de cereale trebuie să fie în 1977 de peste 21 milioane de tone (tabelul nr. 1). Creşterea la un asemenea nivel a producţiei se va realiza prin sporirea randamentului la hectar, suprafaţa rămînînd aproximativ la acelaşi nivel. Acordînd, în cadrul cerealelor, o însemnătate deosebită grîului şi porumbului, în 1977 vor spori suprafaţa şi producţia totală de orz, cultură la care în acest an s-au obţinut, în medie pe ţară, peste trei tone la hectar şi care prezintă avantaje importante : în furajare contribuie, alături de porumb, la asigurarea unor raţii mai echilibrate, iar eliberarea din vreme a terenurilor dă posibilitatea de a se însămînţa o a doua cultură, de regulă porumb pentru boabe şi siloz.

Alături de cereale, **culturilor tehnice** li se acordă prin plan o însemnătate corespunzătoare, ţinînd seama de rolul pe care îl au — de a asigura materii prime pentru unele ramuri ale industriei alimentare şi uşoare, în vederea producerii unor bunuri de consum de primă necesitate pentru populaţie : zahăr, ulei, ţesături etc. Prin perfecţionarea tehnologiilor de producţie, folosirea de seminţe cu potenţial de producţie ridicat, amplasarea mai judicioasă a fiecărei culturi şi extinderea în terenuri amenajate pentru irigat prin plan se prevede obţinerea unei producţii totale de 8480 mii tone sfeclă de zahăr, 1109 mii tone floarea-soarelui, 509 mii tone soia şi 494 mii tone in şi cînepă pentru fibră, cu mult mai mare decît cele realizate în cincinalul precedent.

Pornind de la rolul deosebit pe care îl au **legumele şi cartofii** în aprovizionarea curentă a populaţiei şi în asigurarea cu materie primă a fabricilor de conserve, prin planul de stat pe anul viitor s-au prevăzut creşteri însemnate ale producţiei şi livrărilor la fondul de stat. La legume de cîmp — luînd în considerare experienţa dobîndită pînă în prezent, ca şi orientările cuprinse în recentul proiect al Legii privind organizarea producţiei de legume şi cartofi, precum şi valorificarea legumelor, cartofilor şi fructelor, proiect, supus dezbaterii publice — vor fi luate măsuri pentru concentrarea producţiei în unităţi specializate, care au condiţii şi experienţă în acest domeniu, amplasarea acestor culturi numai pe terenuri irigate, folosirea de seminţe şi material săditor valoros, diversificarea sortimentelor şi soiurilor, plantarea eşalonată, precum şi executarea tuturor lucrărilor prin tehnologii care să asigure producţii mari, de bună calitate, eşalonate potrivit cerinţelor de consum al populaţiei şi nevoilor industriei. Toate acestea vor permite ca producţia totală de legume de cîmp să fie de 4110 mii tone, cu 59,3% mai mult decît în cincinalul 1971—1975.

Paralel cu concentrarea producţiei în zonele şi unităţile cu condiţiile cele mai favorabile, programul de dezvoltare a legumiculturii, pe care se fundamentează sarcinile de plan pe anul 1977, urmărește ca fiecare județ să-și asigure din producție proprie nevoile de consum cu legume în stare proaspătă. Creșterea producției de legume extratimpurii și timpurii, ca element important al prelungirii consumului pe o perioadă cît mai lungă în cursul anului și al satisfacerii mai bune a cererilor de consum ale populației, se asigură printr-un complex program de diversificare a sortimentelor de legume în sere și prin extinderea suprafețelor de solarii, atît în unitățile agricole socialiste, cît și la gospodăriile populației.

La **cartofii de toamnă** producția va fi concentrată în zonele tradiționale din unele județe ale Transilvaniei și Moldovei, care vor asigura cantitățile destinate consumului în stare proaspătă ale marilor orașe, precum și nevoile industriei — și se va îmbina cu extinderea culturii în celelalte zone, de regulă pe terenuri irigate, pentru ca fiecare județ să-și asigure în întregime sau cea mai mare parte necesarul de consum din producția proprie.

În **pomicultură și viticultură**, anul 1977 — parte componentă a programului de dezvoltare a acestor ramuri intensive ale agriculturii pe perioada 1976—1985 — cuprinde acțiuni importante de modernizare a plantațiilor existente, efectuarea de noi plantații intensive și superintensive, care să asigure producții mari și de bună calitate de fructe, ca și creșterea eficienței acestora. Producția totală de fructe va ajunge la 2050 mii tone, cu 950 tone mai mare decît cea din cincinalul trecut, iar producția totală de struguri de 1706 mii tone, mai mare cu peste 500 mii tone.

Unul din obiectivele prioritare în dezvoltarea zootehniei în actualul cincinal îl reprezintă sporirea efectivelor și a producției animaliere, ridicarea permanentă a ponderii zootehniei în totalul producției agricole. Prin îmbunătățirea reproducției și furajării, prin organizarea îngrășării tineretului bovin în sistem intensiv și semiintensiv, în anul viitor — potrivit prevederilor de plan — trebuie să se realizeze și o sporire însemnată a efectivelor, producției și livrărilor la fondul de stat.

Măsuri deosebite sînt prevăzute prin planul pe anul viitor la porcine și păsări, specii la care se pot realiza sporuri de efective și de producție în perioade mult mai scurte decît la bovine. La porcine, pornind de la experiența pozitivă dobîndită prin organizarea complexelor de creștere și îngrășare de tip industrial și ca urmare a intrării în funcțiune de noi capacități, întreaga producție de 450 mii tone de carne de porc la întreprinderile agricole de stat și majoritatea producției la cooperativele agricole se va obține numai din asemenea complexe. La păsări, atît producția de carne prevăzută la unitățile agricole socialiste, care va spori cu 10,2% comparativ cu realizările preliminate din acest an, cît și cea de ouă, la care se prevede o creștere de 4,3%, se vor obține numai din complexe bazate pe tehnologii moderne.

Tabelul nr.2

Creșterea efectivului de animale
(mii capete la sfîrșitul anului)

Categoria	1975	1977	%
Bovine	6126,1	6790	110,8
din care:			
vaci și juninci	3028,4	3370	110,3
Porcine	8813,3	10980	124,6
din care:			
scroafe	821,3	1043	127,0
Ovine și caprine	14310,3	16750	117,0
Păsări ouătoare	40115,7	50900	126,9

Programul la carnea de porc și de pasăre se fundamentează pe construirea de noi capacități și în mod deosebit pe perfecționarea tehnologiilor de producție în complexele existente, avînd la bază — în principal — introducerea de baterii care permit mai buna folosire a spațiilor construite, scurtarea perioadei de creștere și îngrășare (cu efecte pozitive asupra cantității de carne ce poate fi realizată pe unitatea de suprafață), reducerea consumului de muncă etc.

La ovine, generalizarea sistemului de îngrășare a tineretului ovin la greutăți mari, economice, va reprezenta și în 1977 o cale principală pentru obținerea cantității planificate de carne, în condițiile sporirii substanțiale a efectivelor de ovine, atît în sectorul socialist, cît și la gospodăriile populației. Vor continua și se vor intensifica măsurile de îmbunătățire a reproducției, de creare a unei mătci valoroase în toate unitățile de creștere a ponderii ovinelor din rase cu lînă fină, paralel cu o mai bună îngrijire și furajare, care să ofere garanția realizării unei producții medii și totale de lînă substanțial mai mari decît pînă în prezent, cu parametri calitativi superiori în ce privește lungimea și finețea firului și randamentul la spălare.

Pentru toate speciile și categoriile de animale se vor asigura **furaje** în cantitățile și sortimentele necesare aplicării unor rații corespunzătoare, echilibrate. Recolta bună din anul 1976 și acțiunile desfășurate în toate unitățile agricole socialiste au permis asigurarea a 5 tone de siloz și semisiloz pentru fiecare bovină. Aceste cantități, completate cu resursele mari de masă verde ce pot fi asigurate de pe pajiștile naturale pe care s-au executat lucrări de ameliorare în complex, precum și de la plantele de nutreț în ogor propriu, creează, premisele necesare pentru aplicarea în anul viitor a unei furajări îmbunătățite, cu influențe pozitive pentru producția de carne de bovine și ovine, precum și de lapte și lînă.

Perspective imediate în domeniul creșterii bazei materiale

PLANUL de dezvoltare economico-socială pe anul 1977 prevede, atît sporirea producției agricole, cît și **lărgirea și întărirea în continuare a bazei tehnico-materiale a agriculturii**, care dă o garanție puternică realizării sarcinilor anului viitor și de perspectivă. Pentru dezvoltarea bazei materiale a agriculturii se vor aloca 21,2 miliarde de lei.

O parte însemnată din aceste sume va fi folosită pentru continuarea și intensificarea amplului program de **îmbunătățiri funciare**, și în primul rînd de **amenajări pentru irigații**, stabilit pentru actualul cincinal. Se va amenaja pentru irigații suprafața de 225 mii ha din care 190 mii ha în sisteme mari. În anul viitor vor începe amenajări pentru irigații în noi sisteme și va continua executarea celor existente, acțiuni care vor contribui la sporirea suprafeței pentru irigații de la 2 000 mii de hectare în vară, în cultură, la 2 109 mii de hectare pînă la sfîrșitul anului viitor.

La amenajările pentru irigații va crește substanțial ponderea irigării prin brazde ; se va trece la mecanizarea deplasării conductelor ; vor fi perfecționate tipurile de aspersoare, în vederea asigurării unei mai mari uniformități la udarea culturilor — elemente care vor permite o mai bună exploatare a sistemelor de irigații, un consum redus de muncă manuală, paralel cu obținerea unor producții superioare la toate culturile irigate. Aceste acțiuni, menite să contribuie la optimizarea normelor de udare în corelare cu cerințele plantei și solului, cu alte situații specifice ce influențează consumul de apă, se îmbină cu realizarea unei structuri optime a culturilor pe terenurile irigate, structură ce urmărește acordarea priorității acelor culturi la care se obțin prin irigare sporuri maxime de producție : legume, porumb, sfeclă de zahăr, soia, lucernă.

Alături de irigare, **chimizarea** reprezintă un alt element esențial ce va contribui la sporirea producției în anul viitor. Potrivit prevederilor de plan, agricultura va primi în 1977 o cantitate de 1664 mii tone îngrășăminte chimice substanță activă, revenind la un hectar arabil, vii și livezi aproape 160 kg, precum și mari cantități de pesticide, într-un sortiment variat, cu conținut de substanță activă mai ridicat, a căror folosire va contribui la realizarea unei chimizări complexe, cu influențe pozitive asupra producției.

Din investițiile repartizate agriculturii, ca și în anii anteriori, sume importante sînt destinate **dotării unităților agricole socialiste cu tractoare, mașini agricole și alte utilaje.** Agricultura va fi dotată cu 13 000 tractoare, 4900 combine autopropulsate pentru recoltat cereale, dispozitive de recoltat porumb, combine de recoltat sfeclă, cartofi și alte utilaje și mașini agricole.

Agricultura va dispune în anul viitor de un număr sporit de mașini cu parametri îmbunătățiți în ce privește productivitatea și gama de lucrări executate, care vor permite mecanizarea lucrărilor la recoltatul sfeclei de zahăr, cartofilor, unor sortimente de legume, a furajelor, aplicarea îngrășămintelor, pesticidelor și amendamentelor. Folosirea lor rațională, completată cu dotările în creștere din anii următori și cu diversificarea mecanizării prin asimilarea și introducerea în producția agricolă a unor noi tipuri de mașini, constituie **unul din factorii esențiali ai sporirii producției și productivității muncii, ai reducerii în perspectivă a populației active ocupate în agricultură, la 12—15%** .

Însemnate eforturi de investiții sînt prevăzute în domeniul creșterii animalelor, pentru consolidarea bazei materiale necesare sporirii efectivelor și a producției animaliere în anul viitor și în perspectivă. În ansamblu, acțiunile de investiții, la toate speciile și categoriile de animale sînt orientate în

Ion STANCIU
adjunct al ministrului agriculturii și industriei alimentare

(Continuare în pag. 12)

ECONOMIE NATIONALA

Măsuri și acțiuni concrete pentru

PREGĂTIREA REALIZĂRII PLANULUI PE 1977

NE AFLĂM în penultima lună din acest an — perioadă în care centralele industriale și întreprinderile sînt confruntate cu o multitudine de probleme. În acest scurt răstimp care a mai rămas din 1976 se desfășoară o activitate susținută pentru realizarea sarcinilor cantitative și calitative ale planului, pentru ca obiectivele primului an al actualului cincinal să fie îndeplinite în cele mai bune condițiuni. În mod deosebit se pune accent pe realizarea producției fizice, a tuturor sortimentelor planificate.

Paralel, în centrale industriale și întreprinderi se acționează intens pentru pregătirea condițiilor materiale necesare realizării producției din 1977, în așa fel încît — așa cum s-a subliniat la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. și la sesiunea Marii Adunări Naționale — planul să se realizeze ritmic chiar din primele zile ale noului an de muncă. Pe agenda activității centralelor industriale și a întreprinderilor figurează în aceste zile probleme legate de rezolvarea în întregime și în cele mai bune condițiuni a NOMINALIZĂRII PRODUCȚIEI, ÎNCHEIERII CONTRACTELOR CU FURNIZORII DE MATERII PRIME ȘI MATERIALE, ELABORĂRII DE MĂSURI TEHNICO-ORGANIZATORICE care să îmbrățișeze toate laturile producției — începînd de la concepție și pînă la realizarea produsului finit. În mod deosebit, măsurile ce se iau trebuie să vizeze înnoirea nomenclatorului de produse, sporirea producției și productivității muncii, reducerea costurilor la 1 000 lei producție-marfă printr-o mai judicioasă gospodărire și valorificare a materiei prime și a materialelor, ridicarea eficienței întregii activități productive pe o treaptă mai înaltă.

În domeniul investițiilor, **pregătirile pentru 1977 trebuie să se concretizeze în măsuri precise privind ELABORAREA LA TERMEN A DOCUMENTAȚIILOR TEHNICE, prevederea unor soluții constructive care să urmărească, în prim plan, REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE, îndeosebi a metalului, cimentului și a altor materiale. În același timp, la organizațiile de construcții se cer luate încă de pe acum măsuri pentru ca activitatea pe timp friguros să se desfășoare în cele mai bune condițiuni, ca mijloacele tehnice și umane să fie utilizate din plin.**

În cele ce urmează redăm măsurile și acțiunile ce se întreprind în unele unități economice în vederea asigurării condițiilor necesare înfăptuirii exemplare a planului pe 1977.

O preocupare centrală: nominalizarea producției, încheierea de contracte

SARCINILE de plan ale Centralei industriale de utilaj tehnologic și material rulant pe 1977 se definesc printr-o dinamică accentuată comparativ cu realizările din anul acesta. Nivelele prevăzute sînt mai mari cu 16% la producția globală, cu 23% la producția-marfă, cu 14% la productivitatea muncii și cu 16,7% la export. Cheltuielile la 1 000 lei producție-marfă urmează a fi diminuate cu 12%, iar indicele de utilizare a mașinilor va crește de la 80% în 1976 la 85% în anul viitor.

Unele unități (Întreprinderea de osii și boghiuri Balș, Întreprinderea de vagoane Drobeta Turnu-Severin, Întreprinderea de vagoane Caracal), vor trebui să realizeze sporuri de producție superioare mediei pe centrală, concomitent cu creșterea numărului și ponderii sortimentelor destinate exportului. Sarcini importante revin și celorlalte întreprinderi („23 August“, „Progresul“-Brăila și „Nicolina“-Iași), în ce privește dotarea economiei naționale cu utilaje pentru industria metalurgică, chimică, a materialelor de construcții și refractare, pentru asigurarea șantierelor țării cu o gamă diversificată de utilaje de excavație și construcții.

În scopul satisfacerii nevoilor din ce în ce mai diverse ale economiei naționale și ale beneficiarilor externi, în întreprinderi se acționează pe multiple planuri pentru **introducerea accelerată a progresului tehnic, înnoirea și modernizarea producției. Pentru anul 1977 se pregătește punerea în fabricație a încă 92 produse noi, ceea ce va asigura ca peste 30% din producția centralei să fie constituită din sortimente asimilate în primii ani ai cincinalului actual.**

Fără îndoială, fundamentarea judicioasă a planului din anul viitor, pe cerințe certe ale beneficiarilor interni și externi, reprezintă chezășia realizării unor produse cu desfacere asigurată. Pentru oricine este clar că, fără a se cunoaște temeinic produsele ce urmează a fi executate, este imposibil să se asigure o documentare corespunzătoare a necesarului de materii prime și materiale, pregătirea capacităților de producție, a forței de muncă pe meserii, nu pot fi organizate corespunzător fluxurile de fabricație. În acest context, acțiunile noastre au avut și au permanent în vedere **nominalizarea din timp a producției.**

Pe ansamblul centralei, am reușit **să nominalizăm pînă în prezent 93% din planul valoric al producției-marfă pentru anul 1977 și 100% pentru semestrul I.** Este de remarcat că întreprinderile care au încă producție nenominalizată au întocmite programe concrete de accelerare a contractării produselor cu beneficiarii, astfel încît pînă la 15 decembrie a.c. să asigure contractări la nivelul valoric al planului. Specificul centralei noastre impune cu necesitate contractarea integrală și în timp optim a producției, ca o cerință hotărîtoare pentru buna pregătire a condițiilor de realizare a planului. Căci dacă sortimentele planificate în mii tone de utilaje, mii cai putere pentru motoare, număr de locomotive Diesel hidraulice sau electrice, număr de vagoane marfă echivalente etc. ne dau ordinea de mărime a indicatorului fizic al planului, structura lui, caracteristicile, subsortimentul nu se stabilesc decît prin contractele încheiate cu beneficiarii. **Pînă în prezent, pe ansamblul centralei planul producției-marfă pe întreg anul 1977 este contractat în proporție de 72%, iar pe semestrul I al anului viitor în proporție de circa 90%.**

În aceste condiții, apreciem că dacă la producția destinată beneficiarilor interni, în marea ei majoritate repartizată prin balanțe, rămînerea în urmă la contractare va fi în mod cert recuperată în termen scurt și aceasta nu va avea consecințe asupra realizării cotei-părți respective din sortimentele planificate, în ce privește exportul trebuie să precizăm că pînă în prezent nu am reușit ca, printr-o conlucrare eficientă cu întreprinderile de comerț exterior, să asigurăm un portofoliu de contracte externe de lungă durată. În cuvîntarea tovarășului **Nicolae Ceaușescu** la închiderea lucrărilor plenarei C.C. al P.C.R. din 2—3 noiembrie a.c. se arăta : **„trebuie să asigurăm contracte de lungă durată cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu celelalte țări, inclusiv cu țările capitaliste dezvoltate“.** Din păcate, în unele cazuri acțiunea de încheiere a unor asemenea contracte de lungă durată este îngreunată de faptul că acționează încă în practica unor întreprinderi de comerț exterior „principiul anualității“ în încheierea contractelor interne și externe, deși se cunosc cu claritate sarcinile pe următorii cinci ani. Înlăturarea operativă a unor asemenea mentalități, **larga extindere a contractelor pe termen lung reprezintă o necesitate stringentă pentru buna pregătire a producției în întreprinderile noastre,** deoarece multe dintre produsele ce le fabricăm au cicluri lungi de aprovizionare și de execuție (între 6 și 18 luni).

Evident, „vina“ pentru această situație nu se poate localiza numai la întreprinderile de comerț exterior „Mecanoimportexport“ și „Industrialexport“, care au contractat din planul de export pe 1977 doar 63,1% și respectiv 31,2%, iar la nivelul trim. I 1977, 77,1% și 24%, ci și la nivelul centralei și întreprinderilor care n-au urmărit întotdeauna îndeaproape materializarea programelor comune de contractare care s-au întocmit încă din anul trecut.

Consiliul oamenilor muncii al centralei, analizînd recent această situație, a stabilit, împreună cu conducerile întreprinderilor de comerț exterior menționate, măsuri menite să asigure în cel mai scurt timp eliminarea rămînerilor în urmă în contractarea producției. În acest sens, analizele comune ale producătorilor cu întreprinderile de comerț exterior, deplasările comune la beneficiari, analiza săptămînală a stadiului contractărilor pe centrală și pe fiecare întreprindere în parte, sînt acțiuni care — alături de altele — creează condiții pentru ca producția semestrului I din 1977 să fie contractată în întregime pînă la 15 noiembrie a.c., iar pînă la sfîrșitul anului curent, să se acopere integral cu contracte și semestrul II din 1977.

În ce privește aprovizionarea cu materii prime și materiale consider că, în marea lor majoritate, cotele alocate centralei sînt corespunzătoare, pînă în prezent primindu-se repartiții pentru circa 65% din acestea. Acțiunea de contractare cu furnizorii de materii prime și materiale pe anul următor este în curs de desfășurare și, prin recuperările anterior amintite, în ce privește finalizarea nominalizării producției, apreciem că sînt create condiții pentru încheierea acțiunii de pregătire a realizării planului pe 1977, pînă la finele acestei luni.

D. ANCUȚA
director comercial
Centrala industrială
de utilaj tehnologic
și material rulant

Asigurarea forței de muncă pentru noile capacități

CONCENTRAREA eforturilor tuturor oamenilor muncii din întreprinderile centralei noastre pentru realizarea integrală a sarcinilor de plan pe 1976 reprezintă premisa necesară pentru îndeplinirea cu succes a obiectivelor de amploare care ne revin în anul viitor. Cu atît mai mult cu cît **planul pe 1977 prevede o creștere a valorii producției industriale cu 8,2% față de 1976 și a productivității muncii cu 8,1% (sporul producției industriale se va obține în proporție de 100% pe seama creșterii productivității muncii).**

În întreaga acțiune de pregătire a producției anului viitor preocupările au ca principal obiectiv **creșterea accelerată a eficienței producției metalurgice.** Călăuziți de indicațiile prețioase date de secretarul general al partidului la Plenara C.C. al P.C.R. din 2-3 noiembrie a.c., au fost puse la punct **programe complexe** care prevăd sporirea accentuată a gradului de valorificare a metalului. Astfel în întreprinderile noastre se va ridica simțitor coeficientul de folosire a metalului, în așa fel încît din aceeași cantitate de oțel, cu aceleași cheltuieli materiale, să se poată obține însemnate producții suplimentare.

Asigurarea din timp a celor mai bune condiții pentru realizarea ritmică și de bună calitate a sarcinilor de plan pe 1977 a format preocuparea de bază a consiliilor oamenilor muncii din centrală și întreprinderi.

Pentru viitorul an a fost nominalizată întreaga producție și s-a organizat programarea producției pe semestrul I 1977 încă din luna octombrie a.c. Materia primă necesară viitoarei producții este asigurată prin repartiții în proporții de peste 95%. Diferența rămasă urmează a fi clarificată cu conducerea ministerului pînă la finele anului. Dacă repartițiile le-am primit în întregime, iar acțiunea o considerăm finalizată, nu același lucru se poate spune despre **acțiunea de contractare cu furnizorii de materii prime și materiale**. La principalele sortimente cu care ne aprovizionăm — țaglă și benzi de oțel — **încheierea contractelor cu furnizorii** de la Hunedoara și Galați se află abia la început. O problemă majoră care stă în fața întregului colectiv și impune o atenție deosebită este aceea a **respectării termenelor de punere în funcțiune a noilor obiective prevăzute în planul de investiții pe anul 1977.** Realizarea la timp și în bune condițiuni a acestor lucrări de investiții, darea lor în folosință la capacitatea proiectată condiționează îndeplinirea sarcinilor de plan pe 1977 și pe întreg cincinalul. Punerea în funcțiune a acestor noi capacități de producție aduce însă în prim-plan **problema asigurării forței de muncă necesare.** În această direcție întîmpinăm o serie de dificultăți generate de unele necorelări. **La întreprinderile din Aiud, Roman și Buzău, de pildă, deși vor intra în funcțiune noi și importante capacități de producție, planul forței de muncă nu prevede în totalitate și creșterile de personal necesar,** numărul mediu scriptic de lucrători rămînînd practic la nivelul acestui an.

Desigur, în întreprinderile respective trebuie să crească substanțial productivitatea muncii, în care scop au și fost luate măsuri pentru ridicarea calificării cadrelor, astfel ca un muncitor să lucreze la mai multe mașini. Cu toate acestea, pentru noile obiective menționate, rămîne încă în discuție problema acoperirii cu personal direct productiv calificat. În această direcție **solicităm un sprijin mai susținut din partea ministerului nostru.** Rezolvarea favorabilă a problemei respective ar permite evitarea și unui alt neajuns. În prezent, planul de școlarizare la întreprinderile amintite, fundamentat pe necesarul de noi cadre prevăzut în S.T.E.-urile noilor obiective devine necorelat cu prevederile din planul forței de muncă pe anul viitor la noile obiective, plan care crește mult mai puțin decît sporurile de cadre prevăzute în S.T.E.

Alături de aspectele semnalate, se cere ca în fiecare întreprindere să se acționeze mai energic pentru ridicarea pregătirii cadrelor destinate noilor obiective, pentru ridicarea randamentului muncii, în așa fel încît în 1977 să se asigure o producție ritmică, de calitate și cu eficiență ridicată.

P. ZIMBRAN
director general, Centrala de
prelucrări metalurgice

INVESTIȚII

Soluții eficiente în proiectare, termene reduse în execuție

REALIZAREA amplului program de investiții-construcții prevăzut în acest cincinal constituie un factor deosebit de important pentru dezvoltarea rapidă și multilaterală a întregii economii naționale și asigurarea unei structurii moderne a industriei, pentru repartizarea judicioasă a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării, pentru creșterea bazei tehnico-materiale a sectoarelor social-culturale. Parte integrantă a planului cincinal 1976—1980, planul pe anul 1977, recent legiferat de Marea Adunare Națională, **prevede creșterea în ritmuri înalte a activității de investiții-construcții ; volumul investițiilor va fi de 180,45 miliarde lei** (în prețuri la I. I. 1977), **ceca ce reprezintă o creștere preliminată de 16,7% (în prețuri comparabile) față de 1976.** Totodată, volumul lucrărilor de construcții-montaj va înregistra o creștere și mai accentuată, de 20,4%. Pe această bază

● În 1977 un volum de investiții mai mare cu 16,7% față de acest an ● Peste 550 noi obiective și capacități de producție vor îmbogăți potențialul economiei ● Restructurarea RADICALĂ, REVOLUȚIONARĂ, a concepției în domeniul proiectării investițiilor trebuie să asigure obținerea în acest cincinal a unor economii de circa 30% din volumul de construcții-montaj ● Acțiuni concrete în sprijinul asigurării condițiilor de realizare a planului de investiții pe anul viitor :

— revizuirea și definitivarea în cel mai scurt timp a soluțiilor constructive ;

— schimbarea concepției de planificare, pregătire și programare a lucrărilor de construcții-montaj, astfel încît să se asigure scurtarea duratei de dare în funcțiune, în primul rînd, a instalațiilor tehnologice, pe etape, secții și capacități parțiale ;

— sporirea gradului de mecanizare a lucrărilor, organizarea activității în 2 și 3 schimburi pe toate șantierele ;

— asigurarea de materiale de construcții mai ușoare, economice și de mare randament ;

— perfecționarea tehnologiilor în transportul materialelor de construcții.

se va asigura punerea în funcțiune a unui număr de 550 noi capacități de producție mai importante, din care 510 industriale și 40 agrozootehnice.

Caracteristica principală a secțiunii investiții construcții a planului pe anul 1977 o constituie înalta eficiență, sub aspectul soluțiilor constructive, al utilizării resurselor materiale și bănești — problemă subliniată în mod deosebit la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. de către tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** care a indicat concret și direcțiile și căile de acțiune.

Îmbunătățirea activității de investiții-construcții nu trebuie considerată numai ca o sarcină de moment, care se poate realiza prin efectuarea unor modificări nesemnificative ale soluțiilor constructive, prin obținerea unor anumite reduceri ale volumelor de investiții și de construcții-montaj, a consumurilor unor materiale de construcții ; așa cum se arată în documentele de partid, ea trebuie să însemne **restructurarea radicală, revoluționară a înseși concepției de lucru în construcții-montaj, obținerea încă din anul 1977 a unei schimbări esențiale în acest domeniu, care să determine realizarea pe întregul cincinal a unor economii de circa 30% a volumului de construcții-montaj, de peste 12 milioane tone ciment, 1 milion tone oțel-beton, importante cantități de cabluri, conducte și alte materiale de construcții** și să asigure, totodată, punerea pe prim plan a problemei tehnologiei și a bunei funcționări a mașinilor, utilajelor și instalațiilor tehnologice din cadrul obiectivelor nou construite.

Înfăptuirea amplului program de investiții-construcții prevăzut pe 1977 impune o temeinică pregătire a fiecărei investiții, desfășurarea unei activități intense și conjugate a tuturor factorilor care concură la realizarea investițiilor : proiectanți, cercetători, beneficiari, constructori, producători de mașini și utilaje tehnologice și de materiale de construcții.

O PRIMĂ PROBLEMĂ către care trebuie concentrate eforturile o constituie **definitivarea în cel mai scurt timp a soluțiilor constructive pentru obiectivele de investiții aflate în curs de execuție și la care revizuirea proiectelor nu s-a făcut încă integral,** astfel încît să se creeze condiții pentru intensificarea ritmului de lucru pe toate șantierele. De menționat faptul că sarcina de a se realiza în trimestrul I 1977 o producție de peste 20% din volumul anual de construcții-montaj necesită asigurarea, încă din cursul acestei luni, a unor largi fronturi de lucru în spații închise, precum și luarea unui complex de măsuri tehnico-organizatorice pentru desfășurarea corespunzătoare a execuției lucrărilor pe timp friguros, pe fiecare șantier. Tot în acest scop, se impune ca proiectanții, împreună cu beneficiarii de investiții și constructorii, să **revizuiască soluțiile constructive din studiile tehnico-economice elaborate și încă neaprobate și să urgenteze elaborarea și aprobarea studiilor tehnico-economice și a documentației de execuție pentru toate obiectivele noi de investiții.** Termenul de 30 martie 1977 prevăzut pentru aprobarea indicatorilor tehnico-economici trebuie considerat ca maximal, mai ales în condițiile în care volumele de investiții și de construcții-montaj aferente obiectivelor ce urmează să înceapă în 1977 sînt incluse integral, încă de la începutul anului, în planul titularilor de investiții și al constructorilor. De aceea, **trebuie depuse eforturi intense pentru aprobarea în termene cît mai scurte a indicatorilor pentru obiectivele respective,** aceasta constituind una din condițiile deosebit de importante în realizarea planului de investiții și construcții pe anul viitor.

Sarcini importante revin și producătorilor de **materiale de construcții.** Astfel, realizarea unor structuri constructive ușoare, cu eliminarea prefabricatelor de beton armat grele pentru acoperișuri și închideri de hale care să permită economisirea unor cantități deosebit de importante de materiale — în special ciment, oțel-beton și laminate, impun asigurarea cu maximă operativitate a unor cantități mult sporite de materiale ușoare (plăci din azbociment, panouri azbopan, sticlă armată, plăci ondulate din mase plastice. panouri din betoane ușoare, panouri sandviș din beton și polistiren expandat etc) și de o calitate superioară. De asemenea, **prin finalizarea în termene mai scurte a temelor de cercetare din domeniul materialelor de construcții trebuie să se realizeze și să se introducă în fabricație noi materiale ușoare și cu carcteristici net superioare,** care să asigure înlocuirea într-o proporție cît mai ridicată a materialelor clasice și să permită îmbunătățirea, în continuare, a soluțiilor constructive.

ÎN CONTEXTUL amplei acțiuni de îmbunătățire a activității de investiții-construcții se înscrie, ca o problemă principală, **schimbarea concepției de planificare, pregătire și programare a lucrărilor de construcții-montaj,** astfel încît să se asigure, cu prioritate, scurtarea duratei de intrare în funcțiune a mașinilor, utilajelor și instalațiilor tehnologice, punerea în funcțiune a noilor obiective pe etape, pe secții, pe capacități parțiale. Prin aceasta se va asigura o conectare mai rapidă la circuitul economic a unor capacități parțiale ale noilor obiective, cu influențe deosebit de importante atît în creșterea eficienței economice a investițiilor respective, cît și a eficienței pe ramuri și pe ansamblul economiei. Pentru traducerea în viață a acestei concepții noi în realizarea investițiilor și eliminarea cu hotărîre a unor situații din perioadele anterioare — cînd halele de producție erau complet terminate de către constructor, dar nu aveau asigurate utilajele — **se impune să se asigure cu prioritate documentația de execuție pentru lucrările care condiționează strict funcționarea mașinilor și instalațiilor tehnologice ; livrarea de către producători a utilajelor tehnologice în ordinea de montaj, la termenele din grafice și în proporție cît mai mare în subansamble ; concentrarea eforturilor constructorilor, montorilor și instalatorilor pentru realizarea lucrărilor care asigură intrarea în funcțiune a capacităților parțiale de producție.**

O sarcină importantă prevăzută în planul pe anul 1977 pentru activitatea de construcții-montaj o constituie **creșterea în ritm rapid a productivității muncii,** nivelul absolut al acestui indicator calitativ fiind de 127 610 lei pe o persoană (în prețuri curente), cu o creștere față de acest an de 11,8%. În scopul realizării nivelului prevăzut prin plan, care este considerat ca minimal, se impune, în primul rînd, **actualizarea programelor de măsuri privind creșterea productivității muncii** corespunzător cu noile condiții de desfășurare a activității de construcții-montaj din 1977, și anume : îmbunătățirea radicală a soluțiilor constructive, utilizarea pe scară largă a materialelor de construcții ușoare și introducerea de noi materiale cu caracteristici superioare, creșterea gradului de folosire intensivă și extensivă a mașinilor și utilajelor de construcții, extinderea lucrului în 2 și 3 schimburi.

În acțiunea de creștere a productivității muncii, o atenție deosebită trebuie acordată, în continuare, **sporirii gradului de mecanizare a lucrărilor,** urmăririi realizării în totalitate a programelor întocmite pe fiecare șantier de construcții pentru funcționarea principalelor mașini și utilaje în 2 schimburi a 10 ore sau în 3 schimburi a 8 ore și extinderea acestor programe la toată gama de mașini și utilaje aflate în exploatare. Pentru aceasta trebuie luate măsuri hotărîte, în scopul eliminării unor cauze care au determinat și în anul 1976 indici necorespunzători de utilizare a parcului de mașini, utilaje de construcții și mijloace de transport, ca : lipsa unor piese de schimb, exploatarea necorespunzătoare pe șantiere a unor mașini și utilaje datorită neamenajării corespunzătoare a drumurilor de șantier și a căilor de acces la obiectele de construcții, desfășurarea unor activități necorespunzătoare în întreținerea și repararea utilajelor, preocupări insuficiente pentru pregătirea, specializarea și policalificarea personalului de exploatare, nerespectarea graficelor de realizare a reparațiilor capitale, neasigurarea unei supravegheri tehnice în toate schimburile. De asemenea, **sarcini importante revin și producătorilor de mașini și utilaje de construcții, în ce privește intensificarea ritmului de asimilare și introducere în fabricație de serie a noi tipuri de mașini cu performanțe tehnice superioare, diversificarea gamei de mașini pentru acoperirea tuturor categoriilor de lucrări ce se execută în construcții, inclusiv a sculelor și dispozitivelor de mică mecanizare.**

UN ALT DOMENIU cu pondere importantă în pregătirea planului pe 1977 îl constituie **perfecționarea tehnologiilor de execuție a lucrărilor de construcții-montaj.** Cu toate că s-au obținut o serie de rezultate bune în extinderea utilizării unor tehnologii de execuție mai perfecționate și introducerea unor tehnologii noi, apare necesară **creșterea aportului cercetătorilor din domeniul construcțiilor și al executanților.** După cum se arată în recentele documente de partid, duratele de realizare a temelor de cercetare trebuie mult reduse, iar încheierea activității de cercetare și pentru noile tehnologii de execuție a construcțiilor să fie considerată ca efectivă numai atunci cînd tehnologia respectivă are o largă aplicare pe șantierele de construcții.

O atenție deosebită trebuie acordată și **îmbunătățirii substanțiale a tehnologiilor privind transportul și manipularea materialelor de construcții,** operații cu volum și greutate importantă și care sînt încă mari consumatoare de manoperă. Prin urmărirea realizării într-o concepție unitară a acestui proces, de la producător și pînă la locul de punere în operă la obiectivul de construcții, se pot elimina pierderi importante de materiale, care se înregistrează prin utilizarea tehnologiilor tradiționale. Extinderea pe scară largă a tehnologiilor moderne în acest domeniu, orientarea spre creșterea în ritm rapid a gradului de pachetizare, paletizare și conteinerizare a materialelor de construcții-montaj, introducerea și extinderea sistemului de distribuire la locurile de punere în operă în completuri de materiale, pe activități și părți de obiecte, asigurarea unor mașini și utilaje de transport adecvate proceselor respective vor determina, în același timp, o creștere însemnată a nivelului productivității muncii.

Îndeplinirea integrală, de către toți factorii, a ansamblului de sarcini și acțiuni menite să determine o îmbunătățire radicală a activității de investiții-construcții pe 1977 va accelera influența revoluției tehnico-științifice în desfășurarea acestei activități, va amplifica aportul investițiilor și construcțiilor la dezvoltarea în ritm rapid a întregii economii naționale.

Aurel DRAGOMIR

Industria ușoară în întîmpinarea exigențelor populației

(Urmare din pag. 6)

zarea unor bunuri cu un grad ridicat de confort în purtare, cu întreținere ușoară, cu caracteristici tehnice, economice și estetice superioare. Deși s-au obținut rezultate pozitive, totuși mai sînt cazuri cînd, datorită unor neglijențe, a unei insuficiente responsabilități, a nerespectării disciplinei tehnologice, a calității uneori necorespunzătoare a materiilor prime, se mai fabrică produse necorespunzătoare. Iată de ce îmbunătățirea calității produselor în actualul cincinal se desfășoară pe baza unui program bine definit, constituind o acțiune de masă, o preocupare de prim-ordin a tuturor celor 530 000 de lucrători ai industriei ușoare.

În acest context de preocupări vom continua acțiunea de revizuire a unor tehnologii de fabricație, a unor norme interne, de întărire a controlului de calitate pe toate fazele tehnologice, de ridicare și perfecționare a nivelului profesional al lucrătorilor din unitățile productive.

Traducerea în viață a prevederilor actualului plan cincinal, ale planului pe 1977, realizarea exemplară a prevederilor din programele privind producția și desfacerea către populație a bunurilor de consum în perioada 1976—1980, și aprovizionarea populației cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum pe trimestrul IV 1976 și semestrul I 1977, impun mobilizarea tuturor resurselor materiale și umane de care dispunem, îndeplinirea întocmai a măsurilor și acțiunilor pe care le întreprindem. Lucrînd mai bine, mai organizat, mai eficient, cu mai mult simț de răspundere, vom reuși să ne îndeplinim sarcinile încredințate de partid, să ridicăm industria ușoară la un nivel calitativ superior, capabilă să răspundă cu operativitate cerințelor mereu sporite ale populației și exportului.

Progresul agriculturii românești

(Urmare din pag. 8)

două direcții principale : **modernizarea construcțiilor existente,** în așa fel ca acestea să permită aplicarea unor tehnologii moderne de creștere și îngrășare a animalelor, precum și **executarea de obiective noi** — în principal complexe de tip industrial, în care să fie introduse toate perfecționările aduse tehnologiilor și soluțiilor constructive. Aceste acțiuni trebuie să asigure o producție maximă pe fiecare metru pătrat construit, în condițiile unei exploatări lesnicioase, bazate pe un nivel ridicat de mecanizare, care să ducă la creșterea continuă a productivității muncii.

La bovine, programul de investiții prevede darea în funcțiune în anul viitor a noi capacități pentru peste 40 mii de locuri vaci și juninci și peste 105 mii locuri în îngrășătorii, precum și începerea execuției de noi complexe, prin a căror dare în funcțiune să se poată realiza îngrășarea întregului efectiv de tineret destinat sacrificării.

La porcine și păsări, pe baza experienței de pînă în prezent sînt prevăzute măsuri de modernizare a complexelor existente prin introducerea creșterii în baterii, acțiune ce va contribui la sporirea cu 20 pînă la 70% a producției de carne pe un complex. Paralel cu aceasta se vor construi noi complexe, în așa fel ca asemenea unități să existe, pentru porcine, în toate zonele, iar pentru carne de pasăre în toate județele țării. Planul pe anul viitor prevede și construirea de fabrici de nutrețuri combinate, silozuri și magazii pentru cereale, silozuri pentru păstrarea legumelor, fructelor și strugurilor, centre de condiționare a semințelor — care, în ansamblul lor, vor contribui la întărirea continuă a bazei materiale a agriculturii, la sporirea producției agricole.

În realizarea investițiilor se vor aplica cu strictețe indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu privind reducerea consumului de materiale — mai ales ciment, oțel-beton, tablă și confecții metalice — și a investițiilor la fiecare obiectiv. Au fost stabilite măsuri concrete pentru pregătirea documentațiilor, revizuirea soluțiilor constructive, folosirea mai bună a capacităților existente, restrîngerea distanțelor dintre clădiri, ceea ce va avea efecte pozitive în ce privește atît economia de teren, cît și reducerea cheltuielilor aferente investițiilor conexe. Astfel înlocuirea prefabricatelor de beton cu grosimi mari la pereți și acoperiș, prin folosirea unor elemente mai eficiente, va permite reducerea investițiilor și a consumului de materiale, în condițiile asigurării unei desfășurări normale a procesului de producție.

Dezvoltarea bazei materiale, folosirea de semințe cu potențial de producție ridicat, creșterea experienței cadrelor, cointeresarea lor materială reprezintă factori ce vor permite punerea în valoare a resurselor mari existente în toate unitățile agricole și realizarea sarcinilor ce revin agriculturii în al doilea an al actualului cincinal.

Produsul nou — de la idee la comercializare

CONSUMATORUL — în centrul eforturilor convergente ale industriei și comerțului

RECENTUL PROGRAM privind aprovizionarea populației cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum pe trimestrul IV 1976 și semestrul I 1977 aprobat de Plenara C.C. al P.C.R. constituie o expresie a grijii permanente a partidului pentru creșterea nivelului de trai al poporului nostru.

În scopul îmbunătățirii continue a aprovizionării populației revista noastră se preocupă de modalitățile practice de înfăptuire a acestui obiectiv, de perfecționarea în continuare a relațiilor producător-comerț-consumator.

Continuăm în acest număr relatarea dezbaterilor la masa rotundă pe această temă organizată de Secția de bunuri de consum a Asociației române de marketing, Institutul de cercetări comerciale și Centrul român de design. Prima parte a fost publicată în nr. 41, din 15 octombrie a.c., al revistei.

- **Cum testăm noile produse?**
- **Rolul unui „panel național de consumatori"**
- **Interesul producătorului pentru soarta produsului pe piață**
- **Nu numai testare, ci și vînzare (sau: cînd produsele sînt testate, și apoi nu mai sînt livrate — o veche optică de producție)**
- **Funcția educativă a comerțului; cum o exercită?**
- **Sistemul logistic întreprindere-magazin și programele permanente de studiere a cererii**
- **Sistemele de modelare a loturilor și rolul lor în asortarea nomenclatorului**
- **Ambalajul, componentă economică și de strategie a comercializării**
- **Transportul, depozitarea, controlul stocurilor, circulația informației — elemente de reglare a procesului de distribuție**

DUPĂ cum am văzut, produsul nou parcurge de la idee la comercializare o serie de etape obligatorii, cu cerințe și exigențe proprii.

Una din etapele importante în lansarea noilor bunuri de consum o constituie **„testarea".**

REFERINDU-SE la condițiile reușitei în această etapă, **Nicolae Pop,** asistent la catedra de marketing a Academiei de studii economice, a subliniat importanța asigurării unui caracter reprezentativ al eșantionului în astfel de cercetări, ca și necesitatea desfășurării sistematice, cu caracter permanent, a acestora, exemplificînd printr-un caz concret de testare a pieței, desfășurată de Centrala industriei confecțiilor în legătură cu colecția sa de modele de îmbrăcăminte pentru tineret (14—18 ani), colecție a cărei lipsă s-a resimțit profund pe piață într-o perioadă anterioară. În vederea testării, centrala a organizat la Iași și Craiova parăzi ale modei, la care au fost prezentate colecțiile de modele, cerîndu-se părerea viitorilor beneficiari. (La Iași, spre exemplu, au fost solicitați să-și exprime preferințele circa 200 de elevi de școală profesională). Orientarea creației și producției după opiniile exprimate de un segment relativ îngust de consumatori nu permite însă extragerea unor concluzii semnificative.

Este nevoie, în același timp, ca cercetările asupra noilor produse să devină un instrument curent de lucru în sistemul comerțului interior, lucrătorii din diferitele sale verigi fiind, la contractări, purtătorii de cuvînt ai gustului public, ai preferințelor consumatorilor.

În acest sens apare ca foarte utilă crearea unui **panel național de consumatori,** domeniu în care Institutul de cercetări comerciale ar avea unele experiențe și rezultate pozitive. Un alt factor ce condiționează succesul lansării pe piață al noilor produse îl reprezintă **creșterea responsabilității producătorului** pentru soarta produsului pe piața internă. Este vorba de o angajare legală, financiară a producătorului în pregătirea pieței și urmărirea produsului în consum. Căci de multe ori, o primă vînzare este înșelătoare. Consumatorul cumpără un produs adus pentru prima dată pe piață, dar nu mai vine să repete cumpărătura. Iată de ce evoluția vînzărilor are deosebită semnificație pentru producător, pentru deciziile sale de orientare a producției, iar implicarea sa cît mai directă — materială și organizatorică — în lansarea noilor produse nu poate avea decît efecte favorabile asupra mobilității adaptării sale la cerințele consumatorilor.

ASUPRA aspectelor conlucrării industrie-comerț în cercetarea preferințelor consumatorilor a insistat și **Marilena Mișu,** sociolog la Întreprinderea comercială de stat „Romarta". Pentru întreprinderea comercială, poate mai mult decît pentru producător, înnoirea sortimentală are un rol esențial în eficiența ansamblului activității, mai ales cînd e vorba de sectorul textile-încălțăminte.

Pornind de la această convingere s-a solicitat de către „Romarta" colaborarea întreprinderilor industriale, în realizarea unor acțiuni de testare a produselor noi și de investigare a preferințelor și obiceiurilor de cumpărare ale consumatorilor. S-a cerut, spre exemplu, Centralei industriei confecțiilor să ofere, prin centrul său de creație, desene ale noilor modele de confecții, pentru a sonda opiniile consumatorilor; la cele mai multe solicitări, însă, nu s-a răspuns — ori s-au primit desene într-o execuție grafică neglijentă. Cu toate acestea, „Romarta" a înregistrat opiniile a numeroși consumatori, asupra liniei preferate la confecții, cercetări ale căror concluzii le pune la dispoziția industriei, ca și a merceologilor întreprinderii, pentru contractări.

Tot împreună cu Centrala industriei confecțiilor s-a încercat organizarea unor raioane de prezentare a noutăților în magazinele „Eva" și „Adam". Din păcate, nici la aceste inițiative — inițial îmbrățișate cu interes — producătorul nu a dat ulterior curs, prin asigurarea fondului de marfă. S-a propus testarea în magazin a unor prototipuri, dar acestea nu au fost trimise...

Cu toate dificultățile, „Romarta" a organizat în magazinele sale cercetări asupra frecvenței solicitării diferitelor mărimi de confecții, culori (de exemplu, în acest an s-au cerut mult maron, bej și verde), a liniei de modă (se constată o preferință pregnantă pentru linia clasică).

Întreprinderea are unele inițiative și pe linia exercitării funcției educative a comerțului. Astfel, s-au propus: crearea în magazine a unor puncte de informare, care să dea consumatorilor lămuriri, sfaturi asupra mărimilor, culorilor și modelelor celor mai potrivite cu fizionomia, cu conformația corpului; inițierea unor programe publicitare de prezentare a noutăților în magazine prin anunțuri pe fond muzical; organizarea, pentru lucrătorii întreprinderii, a unor cursuri de psihologie comercială, tendințe ale modei, renovare.

Se resimte lipsa unor reviste de modă, pe baza cărora să fie sondate opiniile publicului consumator. Industria ar trebui să-şi asume sarcina editării unor astfel de publicaţii de propagandă, prin centrele sale de creaţie — ceea ce ar uşura mult informarea publicului asupra noutăţilor, a tendinţelor modei.

O EXPERIENŢĂ interesantă în asigurarea unei legături nemijlocite între producţie şi piaţă a prezentat **Nicolae Stan,** director adjunct al Întreprinderii comerciale cu ridicata textile-încălţăminte din Bucureşti.

În vederea realizării unei adaptări mai elastice la cerinţele consumatorilor, Întreprinderea comercială cu ridicata textile încăţăminte-Bucureşti, ţinînd cont de fondul de marfă ce-i revenea pentru semestrul doi şi de capacitatea sa de desfacere, de comun acord cu Întreprinderea „Progresul" a contractat nu o cantitate oarecare de perechi de încălţăminte, ci întreaga capacitate a unei linii tehnologice, fără a proceda la o nominalizare anticipată a structurii pe articole, modele, culori, pontaje etc. În contract s-a stipulat, în schimb, obligaţia riguroasă potrivit căreia cu patru săptămîni înainte de termenele de livrare să se stabilească elementele necesare lansării producţiei, producătorul cunoscînd însă din timp descrierea în mare a sortimentului. În acest fel se asigură o adaptare de detaliu a sortimentelor la cerinţele populaţiei încă în perioada de plan, şi cu un volum asigurat prin programul de fabricaţie pe linia tehnologică respectivă.

Aplicarea acestei modalităţi de conlucrare industrie-comerţ implică existenţa unui **program permanent de studiere a cererii populaţiei,** fluxuri de informaţii care să preia şi să transforme operativ în comenzi necesităţile populaţiei, un sistem ireproşabil de relaţii între întreprinderea comercială şi cea industrială, funcţionarea perfectă a aprovizionării tehnico-materiale şi a liniilor de fabricaţie la producător.

ACEST EXPERIMENT — arăta în continuare **Valeriu Androne,** şef serviciu la Întreprinderea „Progresul" — a fost conjugat cu unele perfecţionări în funcţionarea sistemului logistic producător-magazin. Astfel, au fost introduse un ambalaj colectiv nou, mijloace mecanizate de transport şi evidenţă menite să asigure o raţională mişcare a mărfurilor şi ambalajelor şi, în acelaşi timp, un sistem informaţional care să ofere informaţii pertinente.

Noul sistem logistic permite ca formarea loturilor de livrare, recepţia cantitativă, înregistrarea şi urmărirea distribuţiei fizice să se facă utilizînd benzi transportoare ce preiau marfa la descărcarea din mijlocul de transport şi care, trecînd prin faţa unei celule fotoelectrice, declanşează automat mecanismul de perforare a unei cartele. Acest sistem poate fi folosit atît în depozitele organizate pe orizontală, cît şi în cele pe verticală.

Obţinerea unor informaţii prompte prin acest sistem de înregistrare permite cunoaşterea exactă a stocurilor ca volum şi structură, urmărirea operativă a realizării contractelor, respectiv a planului, distribuţia îmbunătăţită a articolelor şi sortimentelor în reţea, corespunzător solicitărilor populaţiei.

Subliniind aportul pe care masa rotundă îl aduce la elucidarea unor aspecte ale conducerii procesului de înnoire a producţiei şi, implicit, de diversificare a ofertei comerţului, conf. univ. **B. Cotigaru**, Centrul de consulting pentru ambalaje al A.S.E., a adus în discuţie un punct de vedere interesant în legătură cu necesitatea ca proiectarea ambalajelor individuale şi colective să fie integrată în activitatea de cercetare-dezvoltare a produsului. În domeniul ambalajelor — element tradiţional de legătură între producţie şi consum — au fost înregistrate, în ultimii ani, progrese marcante. Însuşi limbajul acestui domeniu este, acum, diferit. Astăzi se vorbeşte de folie contractabilă, palete, sisteme de containere etc., noţiuni care pentru unii lucrători din comerţ nu sînt încă prea clare. Oricum, ambalajul reprezintă un element de strategie în comercializare, după cum este şi un element educaţional al comerţului — politica de ambalare şi ambalaje trebuind integrată politicii comerciale generale, cerinţelor pieţei la un moment dat. Ambalajul trebuie conceput nu ca un element pasiv, ci ca un factor important în prelungirea sau scurtarea unei etape sau alta a ciclului de viaţă al produsului.

Proiectarea, odată cu ambalajul, a întregului circuit logistic pe care-l va parcurge permite adoptarea uneia sau alteia din variantele noilor ambalaje, avînd în vedere ce se întîmplă după îndeplinirea misiunii acestora (reintegrarea în circuitul economic, cu aceeaşi funcţie; reciclarea deşeurilor, ca materii prime pentru producţia de ambalaje sau în alte sectoare — de exemplu, ca fier vechi; reciclarea biologică; înlăturarea prin incinerare).

Logistica comercială, văzută ca o reevaluare permanentă a responsabilităţilor, capacităţilor şi posibilităţilor organizatorice ale conducerii întreprinderilor pentru asigurarea echilibrului distribuţiei fizice — arăta dr. **Dumitru Patriche,** lector de marketing industrial la Academia de studii economice — poate constitui un instrument eficace în perfecţionarea transportului mărfurilor, organizării depozitelor, controlului stocurilor, vînzării mărfurilor, circulaţiei informaţiilor ce reglează distribuţia.

Ca exemplificare poate fi luat modul de formare a sortimentelor în comerţ. Lipsa unei abordări logistice a acestei probleme este evidentă în multe întreprinderi comerciale, ceea ce explică de ce multe produse noi stau în depozite şi nu sînt prezentate în magazine, de ce gradul de asortare este redus, de ce nu se găsesc seturi, compleuri de articole pentru diferite utilizări şi folosinţe.

Soluţia constă în a găsi modalităţi de mecanizare a operaţiunilor de manipulare şi depozitare a mărfurilor, sisteme de modelare a loturilor pentru recepţie şi livrare, bazate pe principiul grupării în unităţile de manipulare, care să permită formarea acestor sortimente complexe.

Un impediment îl constituie şi modul de recepţie a mărfurilor, practicat în prezent. La încălţăminte, bunăoară, verificarea calităţii se face pe loturi care trebuie să conţină încălţăminte de acelaşi fel, cu aceeaşi destinaţie, confecţionată după acelaşi sistem, din acelaşi material, făcînd parte din aceeaşi grupă şi avînd acelaşi model.

Se impune, de aceea, o abordare activă, într-o viziune diferenţiată a distribuţiei fizice, astfel încît să permită adaptarea întregii activităţi comerciale la dinamismul şi mobilitatea tot mai accentuată a cerinţelor consumatorilor, asigurîndu-se prezentarea produsului solicitat, în cantitatea cerută, la locul şi momentul dorit.

IN REALIZAREA celor mai bune fluxuri de vînzare şi aprovizionare, în amenajarea noilor unităţi comerciale apar, uneori, obstacole de netrecut datorate construirii de spaţii comerciale fără a se şti dinainte ce se va comercializa în respectiva unitate. Ing. **Mircea Ionescu-Muscel**, şef de sector la Centrul de estetică al industriei uşoare, exemplifica această situaţie prin comanda primită pentru amenajarea unui nou magazin de articole electro-tehno-chimice în Bucureşti. În condiţiile unei construcţii date, cu mobilier gata montat, desigur că posibilităţile de intervenţie în amenajare sînt limitate ; ceea ce se poate realiza este, în cel mai bun caz, un compromis între ceea ce trebuie făcut şi ceea ce se mai poate face în cadrul restricţiilor existente. Cu totul altceva se poate realiza însă, în cazul cînd beneficiarul — prin specialiştii săi — intervine încă în faza de proiectare, sau cel puţin de construcţie a unităţii comerciale, exprimîndu-şi punctul de vedere asupra modului de aşezare a mobilierului, asupra evaluării şi organizării fluxului de cumpărători, asupra posibilităţilor de expunere şi reclamă pentru fiecare grup de produse din magazin.

Înnoirea în proporţie de 100 la sută a nomenclatorului de peste 100 000 de produse al industriei uşoare ridică, desigur, numeroase probleme de conducere şi organizare a procesului de înnoire. Referindu-se la aceasta, ing. **Gheorghe Helvig**, din Direcţia tehnică a Ministerului Industriei Uşoare, a relevat că mişcarea generală de înnoire pe care o presupune cincinalul afirmării revoluţiei tehnico-ştiinţifice trebuie să aibă la bază, în producţia de bunuri de consum, conceptul de design. În acest sens, de pildă, la următoarea ediţie a tîrgului de mostre de bunuri de consum s-ar putea organiza un pavilion al designerilor, în care creatorii să-şi prezinte produsele eliminîndu-se riscurile ca aceste produse deosebite să se estompeze în mulţimea exponatelor pe grupe de mărfuri.

În ceea ce priveşte prezentarea şi publicitatea în jurul noilor produse la **Tîrgul de mostre**, **Gh. H.** apreciază că ea a fost mult prea modestă. Nu se poate realiza funcţia de educare a consumatorului pentru adoptarea noilor produse, fără cataloage şi prospecte bine realizate, convingătoare, clare, asupra noilor mostre produse.

Poate că ar fi cazul să se organizeze şi pavilioane regionale, de mostre care să declanşeze o mişcare de masă pentru promovarea noului pentru continua diversificare a produselor şi modelelor, în interesul unei cît mai bune satisfaceri a nevoilor, cerinţelor şi preferinţelor consumatorilor.

Dezbatere consemnată de
Ioan GEORGESCU

MECANISMUL ECONOMIC • FUNCŢIONALITATE • EFICIENŢĂ

Indicatorul „cheltuieli de producţie la 1000 lei producţie-marfă realizată“

INSTRUMENT DE URMĂRIRE A EFICIENŢEI ACTIVITĂŢII ÎNTREPRINDERILOR

ÎN CONTEXTUL dezvoltării în ritm înalt a economiei, pentru aprecierea rezultatelor înregistrate la nivel micro şi macroeconomic este absolut necesară utilizarea unor indicatori adecvaţi care să redea cît mai fidel conţinutul şi formele de exprimare ale întregii activităţi de producţie. Sistemul de indicatori trebuie să reflecte cerinţele producţiei materiale, ale activităţilor social-culturale, să exprime însuşirile caracteristice ale fenomenelor respective.

Din unghiul de vedere al sferei de cuprindere şi al conţinutului, indicatorii analitici reflectă însuşirile caracteristice ale fenomenelor şi proceselor ce le materializează. Conţinutul indicatorilor sintetici oferă posibilitatea descoperirii mai multor variante, fiecare înfăţişînd laturi diferite ale aceleiaşi activităţi.

În prezent, cînd se acordă o atenţie deosebită aspectelor calitative ale producţiei, creşterii eficienţei activităţii economice, indicatorii cei mai semnificativi, folosiţi în unităţile economice. sînt: „cheltuieli de producţie la 1 000 lei producţie marfă“ şi „producţia marfă vîndută şi încasată“. Primul indicator poate prezenta la rîndul său două variante, şi anume: „cheltuieli de producţie la 1 000 lei producţie marfă fabricată“ (If), care se referă numai la activitatea de producţie şi „cheltuieli de producţie la 1 000 lei producţie marfă realizată“ (Ir), care reflectă **atît activitatea de producţie, cît şi cea de desfacere.** În domeniul costurilor de producţie întreprinderile industriale folosesc indicatorul „cheltuieli de producţie la 1 000 lei producţie marfă fabricată“.

Plecînd de la considerentul că scopul activităţii oricărei unităţi productive îl constituie nu numai obţinerea produselor, ci, în egală măsură, şi vînzarea şi încasarea contravalorii lor, în cele ce urmează ne propunem să realizăm un studiu comparativ între cele două variante ale indicatorului, menţionate mai sus, în vederea alegerii celei optime.

Variantele prezintă următoarele relaţii de calcul:

$$If = \frac{Pmc}{Pmp} 1000; \quad Ir = \frac{Prc}{Prp} 1000$$

în care: Pmc — producţia marfă fabricată exprimată în preţ de cost; Pmp — producţia marfă fabricată evaluată în preţuri de producţie, Prc — producţia realizată evaluată în preţ de cost; Prp — producţia realizată exprimată în preţ de producţie.

Studiind corelaţiile posibile dintre cei doi indicatori, pot rezulta mai multe situaţii, la care ne vom referi în continuare.

1. **Sînt cazuri cînd există o egalitate perfectă între cei doi indicatori, respectiv Ir = If.**

La prima vedere s-ar putea conchide că activitatea economică s-a desfăşurat în condiţii foarte bune, întreaga producţie marfă fabricată a fost realizată. Nu există stocuri de produse finite, nici solduri de produse facturate şi neîncasate peste cele prestabilite. Situaţia poate fi apreciată ca fiind ideală; în practică ea se întîlneşte însă foarte rar.

De cele mai multe ori cercetarea analitică ne conduce la existenţa unor situaţii ceva mai complexe. Aşa, de exemplu, **deşi valoarea celor doi indicatori este egală ca mărime, s-ar putea ca activitatea întreprinderii să nu corespundă concluziei de mai sus.** Aici trebuie să se aibă în vedere faptul că indicatorii nu sînt altceva decît nişte mărimi medii. Or, după cum se ştie, mediile pot fi influenţate foarte mult de modificările în structura fenomenelor sau proceselor economice cercetate. Referitor la situaţia existentă, în mod concret s-ar putea ca — deşi efectele sînt aceleaşi — **structura producţiei marfă realizate să nu coincidă cu cea a producţiei marfă fabricate.** Unitatea economică şi-a orientat în aşa fel activitatea din domeniul desfacerii încît să înregistreze o creştere mai mare a ponderii produselor cu o rentabilitate mai ridicată.

Sporirea greutăţii specifice se poate obţine pe două căi:

a) fie nerealizînd întreaga cantitate de produse fabricate, deci neexistînd o corelaţie perfectă între indicele volumului fizic al producţiei fabricate (iq) şi cel al producţiei realizate (iq′), adică $(iq \neq iq')$;

b) fie realizînd cantităţi de producţie identice cu cea fabricată, prin livrarea unor produse din stoc sau prin încasarea unor produse facturate beneficiarilor în perioada respectivă de gestiune, adică $iq = iq'$.

Dacă în cazul „a“ situaţia este ceva mai grea — s-ar putea ridica probleme în legătură cu modul de satisfacere a cerinţelor economiei naţionale cu asemenea produse — în cazul al doilea, „b“, nu poate fi vorba de aşa ceva, în schimb se obţin nişte efecte care nu se datoresc efortului propriu din perioada cuprinsă în studiu.

2. **În alte cazuri din calculul comparativ ar putea să rezulte o inegalitate între cei doi indicatori, de formula** Ir < **If.** În acest caz atenţia principală se va acorda studiului modificării stocului de produse finite şi soldului de produse facturate şi neîncasate. Faptul că stocul final al produselor finite este mai mare ca stocul iniţial (stocurile au crescut) sau s-a înregistrat o situaţie similară şi în cazul soldului de produse facturate şi neîncasate explică inegalitatea dintre cei doi indicatori. Existenţa stocurilor şi soldurilor peste normativ diminuează volumul realizărilor. Sporesc imobilizările de fonduri, toate acestea influenţînd negativ eficienţa întregii activităţi economice.

Raţionamentul prezentat nu este decît un caz din multitudinea de situaţii care pot apare. S-ar putea aprecia ca fiind o activitate pozitivă faptul că întreprinderea a obţinut un nivel al cheltuielilor la 1 000 lei producţie realizată mai mic decît cel la producţia fabricată, respectînd, într-un anumit fel, cerinţele creşterii eficienţei activităţi economice. Dar nici aici nu trebuie să se neglijeze factorul structural. Este suficient să se fi modificat ponderea diferitelor produse, în sensul creşterii în greutate specifică a acelora care au o rentabilitate mai ridicată. şi „Ir“ devine mai mic decît „If“. Bineînţeles că aceste schimbări în structura realizărilor se pot face modificînd volumul stocurilor de produse finite sau al soldurilor de produse facturate, separat sau combinat, la sfîrşitul perioadei de gestiune faţă de începutul ei.

3. **Dacă însă Ir > If de la început se poate formula concluzia că activitatea nu este satisfăcătoare, din punctul de vedere al eficienţei economice.** Această stare de fapt ar putea să se explice prin aceea că stocul final la produsele finite, cît şi soldul final la produsele facturate şi neîncasate sînt mai mici faţă de situaţia iniţială. Se înregistrează o reducere a stocului şi soldului ce se materializează în creşterea volumului producţiei vîndute şi încasate. Precizările făcute la cazul 2 sînt valabile şi la cazul 3, numai că raţionamentul are în vedere sensul invers al modificărilor structurale examinate — poate spori ponderea produselor cu rentabilitate mai mică.

Presupunem că, analizînd activitatea unei întreprinderi, se constată, pe baza datelor furnizate de sistemul informaţionale că Ifpl = 866,01‰ iar Irpl = 866,30‰. Prin urmare, unitatea şi-a planificat pentru perioada de gestiune cuprinsă în studiu o corelaţie de forma: Ir > If. În studiul de faţă nu ne-am propus să prezentăm in extenso această problemă — literatura de specialitate oferă instrumentul metodologic necesar în acest scop; precizăm doar că cercetările analitice pot reliefa situații deosebit de complexe.

La prima vedere s-ar putea considera că indicatorul If prezintă activitatea întreprinderii ca fiind mai rentabilă decît indicatorul Ir. Calculînd însă beneficiul potențial ce revine volumului producției marfă fabricate și volumului producției marfă realizate, reiese că, din acest punct de vedere, activitatea de realizare a produselor este mai rentabilă decît cea de fabricare a lor.

Beneficiul potențial se calculează cu formula : Bplf = Rf.Pmp, iar Bplr = Rr.Prp în care : Bplf — beneficiul planificat aferent producției marfă planificate; Rf — reducerea nivelului cheltuielilor de producție la 1 000 lei producție fabricată; Bplr — beneficiul planificat aferent producției realizate; Rr — reducerea nivelului cheltuielilor de producție la 1 000 lei producție realizată (Pmp și Prp — sînt cunoscute din relațiile precedente).

Valorile alese pentru cele două variante sînt : Bplf = 6 039 mii lei; Bplr = 6 160 mii lei.

Se observă că beneficiul potențial planificat aferent producției realizate este mai mare decît cel aferent producției marfă fabricate cu 121 mii lei. Privită prin prisma indicatorului Ir activitatea întreprinderii apare ca fiind mai rentabilă decît în cazul folosirii indicatorului If, reliefînd preocupările existente nu numai în sectorul producției, ci și în cele ale desfacerii și încasării propriu-zise.

Să presupunem că mărimea efectivă a celor doi indicatori este : $Ir_1 =$ 794,92‰ ; $If_1 =$ 795,02‰.

Constatăm așadar, că $Ir_1 < If_1$. Am fi tentați să apreciem că, folosind indicatorul Ir, activitatea unităților este mai bună. Există posibilitatea ca în perioada raportată să crească stocurile și soldurile finale, atît la produse finite, cît și la produse facturate și neîncasate. Prin urmare, unitatea nu-și îndeplinește sarcinile cu privire la reducerea acestora la sfîrșitul perioadei. Este un aspect negativ. Pe de altă parte, raportul dintre Ir și If evidențiază că activitatea unității este pozitivă. Se pune atunci întrebarea : care este realitatea ? Determinarea beneficiului potențial dă răspunsul. Mărimea lui la efectiv este :

$Br_1 =$ 11 032 mii lei; $Bf_1 =$ 11 177 mii lei.

Cu toate că beneficiul unitar aferent producției marfă realizate este mai mare decît cel aferent producției marfă fabricate, pe totalul producției, $Bf_1 > Br_1$

Această situație arată că planul de realizări nu a fost îndeplinit. În condițiile în care planul de producție pe produse a fost îndeplinit și depășit, creșterea stocurilor de produse finite și a soldului de produse facturate și neîncasate de la sfîrșitul perioadei au acționat substractiv asupra producției marfă fabricate. Dacă s-ar folosi în analiza îndeplinirii planului indicatorul If, s-ar obține beneficii mai mari și astfel apare că întreprinderea desfășoară o activitate bună, ceea ce nu concordă cu realitatea admisă în mod convențional. Și în acest caz indicatorul ce reflectă mai complet activitatea depusă de unitatea productivă este tot Ir.

Metodologia de analiză a acestui indicator permite aprofundarea studiului analitic mai mult decît a indicatorului If. Pot fi măsurate influențele unor factori ca : volumul fizic al producției marfă fabricate, structura acesteia, prețul de cost și prețul de producție, modificarea stocului de produse finite și a soldului de produse facturate și neîncasate, precum și a structurii lor etc.

În concluzie, **se poate aprecia că varianta „cheltuieli de producție la 1 000 lei producție realizată" oferă posibilități mai ample de apreciere a activității unității productive în comparație cu varianta „Cheltuieli de producție la 1 000 lei producție fabricată".** Astfel, **varianta reflectă atît activitatea de producție, cît și cea de desfacere, dă posibilitatea să se constate în ce măsură rezultatele bune obținute în sfera producției sînt transformate în acumulări bănești în sfera desfacerii și să se evidențieze, totodată, factorii ce au generat starea de fapt.** În loc să se compare volumul de beneficii (a cărui determinare necesită calcule prealabile) cu valoarea producției marfă realizată la preț de cost, **se compară direct efortul depus — cheltuielile de producție — cu efectul obținut — volumul realizărilor la preț de producție.** Astfel, **acest indicator tinde să înlocuiască clasicul indicator „rata rentabilității", simplificînd mult calculele.**

Folosirea variantei Ir oferă, în plus, **posibilitatea verificării modului în care economiile obținute din reducerea prețului de cost în sfera producției se materializează în acumulări bănești prin vînzarea și încasarea contravalorii produselor facturate.** Acest lucru rezultă din compararea influenței prețului de cost asupra variantei Ir, cu influența aceluiași factor asupra economiilor înregistrate la întreaga producție marfă fabricată. Dacă rezultatul acestei comparații va avea semnul **minus**, va însemna că nu toate economiile obținute din reducerea prețului de cost sînt transformate în acumulări bănești. Semnul **plus** al rezultatului va evidenția aspectul contrar celui de mai sus, fiind o situația favorabilă.

Programarea pe calculatorul Felix C-256 a metodologiei de analiză a indicatorului „cheltuieli la 1 000 lei producție realizată" ușurează calculele de plan, evidență și urmărire a lui și permite obținerea unor informații operative ori de cîte ori se dorește acest lucru.

A. CUCIUREANU
W. PĂVĂLOAIA
V. MUNTEANU
Iași

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Realizarea planului la toate sortimentele

PÎNĂ la 20 octombrie a.c. întreprinderile Ministerului Industriei Metalurgice au realizat și chiar depășit planul la numeroase produse siderurgice și metalurgice (graficul). În acest fel ,economia națională a beneficiat atît de cantitățile de metal prevăzute în plan, cît și de cele înregistrate ca depășiri (peste 200 mii tone de fontă, 6 mii tone oțel beton, 14 mii tone țevi din oțel fără sudură, 4 mii tone cocs metalurgic, 20 mii tone alumină, o mie tone aluminiu primar și aliaje de aluminiu, aproape 9 sute tone zinc în concentrate, peste 140 tone cupru nerafinat de convertizor ș.a.).

Aceste realizări au fost favorizate de măsurile eficiente luate pentru mai buna utilizare a capacităților de producție, pentru folosirea intensivă a utilajelor și mecanismelor din dotare, pentru asigurarea fluxului continuu al producției. Nu de mică importanță în ce privește rezultatele bune înregistrate în producție, a fost și folosirea judicioasă a forței de muncă atît pe total, cît și în structura ei. De remarcat faptul că față de prima parte a anului, în prezent fluctuația forței de muncă este mai redusă, se constată o îmbunătățire a asistenței tehnice în schimburile II și III, s-a intensificat preocuparea de punere în valoare a avantajelor pe care le oferă organizarea muncii în acord, s-a întărit disciplina și simțul de răspundere la fiecare loc de muncă.

Este meritoriu desigur, faptul că pe ansamblu, s-au realizat importante depășiri de plan la unele sortimente. Din păcate însă, nu s-au obținut depășiri și la alte produse siderurgice de mare importanță pentru economie. În perioada analizată s-au înregistrat restanțe în producție, la : oțel aliat, laminate mijlocii și ușoare, tablă mijlocie și groasă, laminate din alamă (grafic). Aceste nerealizări au afectat pe unii beneficiari, îngreunîndu-le posibilitățile de a-și îndeplini la rîndul lor sarcinile de plan. Iată de ce rămînerile în urmă la sortimentele respective trebuie să fie recuperate în cel mai scurt timp prin menținerea unui ritm productiv intens în toate schimburile, prin punerea în valoare a tuturor rezervelor existente sau potențiale atît în dotarea tehnică, cît și în organizarea producției și a muncii.

Pentru ca depășirile obținute să fie consolidate și chiar amplificate, iar nerealizările să fie recuperate integral, este necesar, de asemenea, ca, în timpul rămas pînă la sfîrșitul anului, să se urmărească îmbinarea cît mai strînsă a factorilor tehnico-organizatorici cu elanul și entuziasmul muncitorilor, tehnicienilor, inginerilor, astfel ca anul 1976 să fie încheiat cu rezultate pe măsura dotărilor și a posibilităților existente în fiecare unitate.

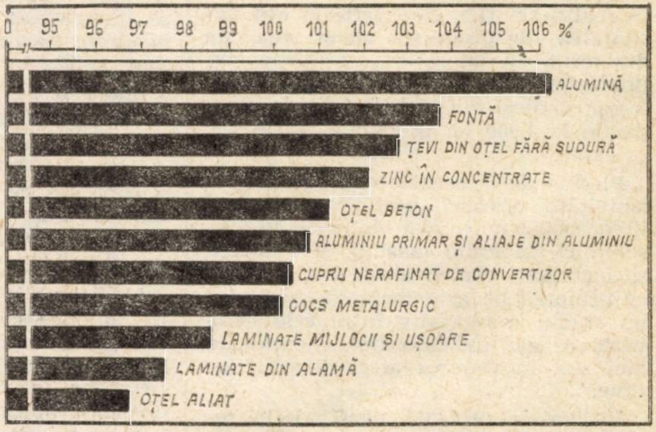

Realizarea planului la unele produse metalurgice în perioada 1 ian. — 20 oct. 1976

OPINII ALE SPECIALIŞTILOR

Propuneri vizînd îmbunătăţiri ale calculului necesarului de personal TESA

Utilitatea şi oportunitatea unei metodologii fundamentate ştiinţific, unitare şi generale, avînd ca obiect calculul necesarului de personal tehnic, economic, de altă specialitate şi administrativ în întreprinderi sînt bine cunoscute. După cum a apreciat Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în şedinţa din 12 mai 1976, experienţa de pînă acum a demonstrat justeţea măsurilor adoptate de către conducerea partidului, de a se trece la **stabilirea unor criterii de normare a personalului TESA, în strictă corelare cu indicatorii planului de producţie şi ai altor activităţi economico-sociale.**

Orice metodă cu aplicabilitate generală privind normarea acestui personal, în condiţiile actuale şi de perspectivă, trebuie să răspundă cel puţin la următoarea listă de întrebări :

- Care este **efectivul** de personal TESA necesar pentru desfăşurarea normală :
  - — a tuturor activităţilor funcţionale, specifice întreprinderii ?
  - — a fiecărei activităţi funcţionale în parte ?
  - — a activităţii fiecărui compartiment funcţional în parte ?
- Care este **structura** necesară a efectivelor de personal corespunzătoare acestor activităţi, în raport cu :
  - — domeniile de specialitate şi strictă specialitate profesională ?
  - — nivelele de pregătire şi calitate profesională (superior, mediu etc.) ?

De asemenea, este evident că aceste răspunsuri trebuie să aibă în vedere toate exigenţele întreprinderii moderne şi viabile în cadrul economiei noastre socialiste ; adică să asigure în mod efectiv necesarul de resursă umană **atît pentru activităţile care au devenit clasice, cît şi pentru cele în curs de afirmare,** impuse de ritmul progresului general, de integrarea în viitor, de raţionalizările ce pot fi introduse şi necesitatea adaptării rapide la schimbări de situaţie. În rîndul acestor din urmă activităţi şi ţinînd seama de realităţile constatate în diverse şi destul de multe întreprinderi, sînt de subliniat : previziunea (comercială, tehnologică, de personal), marketingul, analiza economică, cercetarea operaţională, organizarea ştiinţifică a sistemelor de conducere, de producţie, de informatică, utilizarea calculatoarelor electronice ; aplicaţiile ergonomice, motivaţionale, psihologice şi sociologice ; introducerea esteticii industriale, creativitatea, combaterea poluării. Aceasta cu atît mai mult, cu cît în majoritate ele sînt prevăzute şi în actele normative în vigoare, care se referă la organizarea centralelor şi întreprinderilor industriale.

Principalul obstacol în calea unei rezolvări realiste (efective) a temei propuse rezidă în faptul că cea mai importantă parte din activitatea personalului TESA, atît ca volum de lucru cît şi ca eficienţă, se desfăşoară în condiţii de incertitudine — ca şi în faptul că acestea sînt intrinseci şi, ca atare, inevitabile chiar şi în întreprinderi care, ipotetic vorbind, ar fi organizate perfect din punct de vedere ştiinţific.

Cercetările pe care le-am întreprins pentru a stabili o metodologie de normare s-au concentrat îndeosebi asupra modului raţional în care poate fi depăşit acest obstacol.

- **Descriere schematică.** Metoda implică 17 faze operaţionale fundamentale, ce se desfăşoară potrivit reţelei procesuale reprezentate în fig. 1 şi indicaţiilor complimentare înscrise în tabelul nr. 1. Citirea în paralel a reţelei şi a tabelului asigură o înţelegere de ansamblu a metodei. Reţeaua procesuală este construită aplicînd regulile de precedenţă ce se impun graficelor ADC, pentru a ne informa imediat cu privire la ordinea de execuţie şi operaţiile ce trebuie terminate ca să fie posibilă începerea alteia.

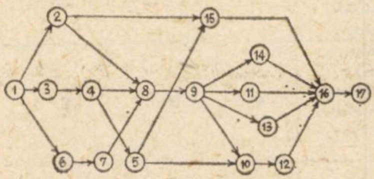

Fig.1

Cifrele din col. 1 a tabelului şi cele notate în nodurile reţelei îşi corespund ca semnificaţie. Literele C şi E (col. 3) au, respectiv, semnificaţia „grupul de coordonare" şi „grupul de experţi". Primul este alcătuit din organizatori specializaţi în aplicarea metodei, iar al doilea — din specialişti care au lucrat timp îndelungat în activităţile supuse normării, au o pregătire generală suficientă pentru a ţine seama şi de ansamblu, interacţiuni etc. şi prezintă multe garanţii de obiectivitate.

Elementele de metodologie pe care l-am elaborat constituie, în acelaşi timp, o sinteză, o adaptare şi, în oarecare măsură, o noutate. Caracteristicile care îi sînt proprii, sub acest din urmă aspect, se degajă în bună parte din contextul celor menţionate mai sus. De aceea, vom insista numai asupra unora mai semnificative, care nu au fost elucidate îndeajuns : paralelizarea covarianţei şi estimarea normelor de timp în munca de concepţie.

- **Paralelizarea covarianţei.** În realitate, comparaţia analitică dintre variaţia f_1 a necesarului de personal TESA şi variaţia liniară f_0 a unui factor oarecare privind activitatea generală a întreprinderii (indici şi indicatori de plan pentru producţie, resurse, dezvoltare etc.) poate să conducă numai la una dintre implicaţiile ce se deduc din următoarea relaţie :

$f_0(X) = m_0X \Rightarrow f_i(x) = m_ix$, în care:

$i = 1 \; . \; . \; . \; 5$, potrivit fig. 2;

$m_0 = \text{const}; \; m_1 = m_0; \; m_2 = \text{const.} > m_0;$
$m_3 \nearrow > m_0; \; m_4 = \text{const.} < m_0; \; m_5 \searrow < m_0.$

În fig. 2, constanta $m_0 = \text{tg}\, 45°$.

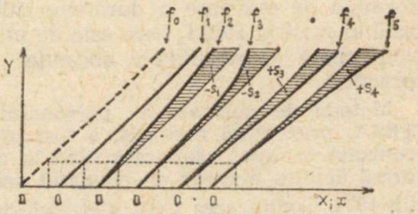

Fig.2

Aceasta din motive practice — similitudinile şi diferenţele fiind, astfel, mai uşor de sesizat şi chiar de măsurat. Teoretic, însă, se poate adopta oricare m_0 diferit de 0 şi 1.

Cazul $f_0(X) \Rightarrow f_1(x)$ indică un paralelism perfect pe întreg parcursul celor două variaţii (a factorului respectiv şi a necesarului real) ; ca atare reprezintă o rezolvare, de asemenea, perfectă. În practică însă acest caz este extrem de rar, pe cînd cazurile de abatere (f_2, f_3, f_4, şi f_5) sînt cele mai frecvente. Ariile haşurate (fig. 2) reprezintă sensul şi mărimea abaterii de la paralelism şi sînt în funcţie de **alura** variaţiilor respective.

Astfel, paralelismul covarianţei se poate realiza numai printr-o combinaţie cu efect compensator între variaţiile f_2, f_3 (abateri în minus) şi f_4, f_5 (abateri în plus) ; deci, prin introducerea unui număr de factori atît de mare şi astfel aleşi, încît variaţia rezultantă a necesarului real de personal TESA să se situeze între limite de toleranţă admisibile faţă de f_1. De aici necesitatea de a cunoaşte alura variaţiilor $f_1 ... f_5$ privind fiecare factor şi activitate principală în parte. Pînă în prezent au fost propuse, în acest scop, metode bazate pe observări, măsurători şi experimentări directe, care nu sînt proprii decît în domeniul activităţilor ce se desfăşoară în condiţii de certitudine. Aceste metode sînt lente, prin faptul că necesită o durată imensă pentru cercetări ; sînt inadaptabile, prin aceea că răspund tardiv dinamicii progresului şi, mai ales, sînt prea riscante, deoarece menajează inevitabil surplusuri de personal pentru lucrări de rutină şi chiar încurajează proliferarea formalităţilor sterile. Pentru a depăşi aceste neajunsuri, metodologia pe care o prezentăm prevede (fazele 3, 4 și 5) descrierea alurii variațiilor $f_1...f_5$ de către un grup de experți în organizare, prin intermediul unor acțiuni „brainstorming“ al căror mod de desfășurare (parte integrantă a metodologiei) l-am adaptat la specificul situației.

● **Normele de timp în munca de concepție.** Activitățile principale se subdivid în patru grupe de operații elementare : A, B, C, D (tabelul nr. 2), pe criterii de probabilitate de intervenție și realizare. Pentru grupa D se iau normele de timp determinate prin măsurători directe ; pentru C se apelează la date statistice (dacă sînt compatibile) ; iar pentru B și A se recurge din nou la acțiuni brainstorming, la care participă experți în domeniul de specialitate supus normării și care sînt coordonate de specialiști în organizarea conducerii. Pentru fiecare operație elementară în parte, fiecare expert evaluează trei durate : optimistă, normală (așteptată) și pesimistă. Pentru calculul valorilor medii s-a preluat formula de evaluare a duratelor utilizată în metoda PERT, care este de mult confirmată de rezultatele obținute în practică.

Metoda de normare a personalului TESA, prezentată mai sus, a fost preconizată și, apoi, elaborată pînă la ultimul detaliu necesar, în decursul anului 1974. Conducerea Centralei pielăriei, cauciucului și încălțămintei (C.I.P.C.I.) a aprobat aplicarea ei în scopul elaborării unui proiect de normative privind necesarul de personal TESA în toate întreprinderile industriale din subordinea sa. Acest proiect a fost realizat în atelierul de cercetare-proiectare pentru organizare, din cadrul C.I.P.C.I., apoi experimentat simulativ (de către același atelier) într-un grup de 10 întreprinderi, reprezentativ ca diversitate de profil — iar ulterior, în alte 30.

Rezultatele experimentării s-au dovedit a fi coerente și, pe această bază, proiectul a fost aprobat atît de conducerea centralei, cît și de Ministerul Industriei Ușoare. Drept urmare, începînd din ianuarie 1976, normativul este în curs de punere în practică în toate întreprinderile din C.I.P.C.I.

Tabelul nr. 2

Grupa de activitate	Caracterizarea		Metodele de normare
	Calitatea și dificultatea	Probabilitatea de realizare și intervenție	
A	Probleme de concepție pentru care nu există un model orientativ consacrat	Incertitudine totală	De evaluare, în cadrul unor grupe de experți organizate după modelul brainstorming
B	Probleme de concepție pentru care există un model orientativ consacrat	Incertitudine	
C	Lucrări de aplicație a unor metode generale	Certitudine	Statistice
D	Lucrări de reproducere, pentru care există metodologie detaliată	Certitudine totală	De măsurare directă

Diversitatea mare a acestora ca profil de fabricație, ca nivel de tehnicitate (de la manufactură la fabricația automată) și ca gradare (de la combinatul industrial la mica unitate de gradul IV) a constituit un foarte concludent test privind generalitatea domeniului de aplicare a metodei de normare și a normativului însuși. Comparația dintre efectivele de personal TESA existente și cele ce rezultă din aplicarea normativului relevă faptul că, sub aspect global, sînt foarte apropiate (diferențe de plus-minus 1%).

Dimpotrivă, discordanțele sînt mari — atît în plus, cît și în minus — în toate comparațiile privind structura profesională și repartiția numerică a personalului TESA pe întreprinderi, pe activități principale și compartimente funcționale, pe nivele de pregătire profesională și domenii de specialitate. Aplicarea normativului poate elimina aceste anomalii — deși întîmpină unele dificultăți persistente, cum sînt derogările de studii superioare pentru posturile de economist (încă numeroase) și, mai cu seamă, diversele abateri „pro domo“ de la prevederile actelor normative privind structura compartimentală și atribuțiile compartimentelor funcționale. Mai este de adăugat lipsa de specializare a întreprinderilor, mai ales a celor mijlocii și mici. Este cunoscut faptul că profilul industrial multilateral mărește disproporțional necesarul de personal TESA.

Pentru un lucrător specializat (sau măcar inițiat) aplicarea normativului într-o singură întreprindere necesită 10—20 de ore, iar un control efectuat în acest domeniu de către centrală implică 4—5 zile. Cum însă aplicația, ca și controlul se pot efectua și pe calculator (schema logică este de pe acum realizată), duratele respective se vor reduce la mai puțin de jumătate. Aceasta va face posibil un **control lunar,** oricît de amănunțit, și mai ales va constitui **un mod de a fundamenta solicitările de posturi** de către întreprinderile subordonate.

Rezultatele obținute pînă acum demonstrează că **metoda este susceptibilă de generalizare și în celelalte ramuri ale economiei naționale** — ceea ce implică însă ca, în prealabil, **să se organizeze și să se reglementeze sistemul informațional** (inclusiv formularistica) **privind evidența în întreprinderi a mărimii factorilor de covarianță omologați.**

Ion PUIU

Tabelul nr. 1

FAZE OPERATIONALE ALE METODEI GENERALE Denumire și descriere rezumativă	Simbol (fig. 1)	Faze imediat precedente	Colectivul de lucru
- Clasificarea sistematică a activităților funcționale principale. Se cere să fie compatibilă cu prevederile actelor normative privind atribuțiile și compartimentarea întreprinderilor.	1	-	C
- Structura personalului TESA, pe activități principale și compartimente. Date statistice preluate de la un grup de întreprinderi, reprezentativ ca diversitate.	2	1	C
- Lista factorilor de covarianță posibili. Se elimină factorii a căror mărime nu poate fi identificată cu precizia necesară pe documentele ce se întocmesc și se păstrează, potrivit aceleiași metodologii, în toate întreprinderile. Se ia în considerare sistemul informațional existent la data începerii acțiunii de normare.	3	1	C
- Intreprinderea model. Se construiesc: un model de întreprindere, definit numai prin anumite mărimi sau valori atribuite factorilor de covarianță acceptați; și cîte un model pentru fiecare activitate principală în parte, definit numai prin factorii care au influența cea mai intensă și care, împreună, asigură paralelismul covarianței în cazul specific al activității respective.	4	3	C
- Ponderea influenței factorilor, asupra necesarului de personal TESA, pentru fiecare activitate principală în parte. Funcții de distribuție.	5	4	C
- Constituirea grupelor de experți în evaluarea timpilor de lucru. Instructaj privind tehnica evaluării.	6	1	C
- Divizarea activităților principale în operații componente elementare (pentru care timpul de lucru necesar poate fi evaluat de experți pe baza cunoștințelor și experienței proprii).	7	6	C + E
- Măsurarea sau evaluarea timpului de lucru aferent fiecărei operații elementare în parte, în întreprinderea model.	8	2; 4; 7	E
- Fondul de timp minim necesar, aferent fiecărei activități principale în parte în întreprinderea model. Se grupează și se însumează datele obținute în faza 8. Analiza rezultatelor. Eventuale reevaluări.	9	8	C
- Distribuția fondului de timp pe factorii de covarianță acceptați, pentru fiecare activitate în parte, potrivit funcțiilor de distribuție stabilite în faza 5.	10	5; 9	C
- Structura profesională a efectivelor de personal pentru fiecare activitate principală în parte. Rezultatele se exprimă în procente.	11	9	C
- Cote unitare de timp, respectiv timpul ce se acordă personalului TESA pentru o unitate a fiecărui factor de covarianță în parte, calculat pentru fiecare activitate principală în parte.	12	10	C
- Cote adiționale pentru complexitatea procesului de conducere, calculate prin aplicarea teoriei Gréquin.	13	9	C + E
- Cote adiționale pentru gradul de incertitudine a evaluărilor, calculate prin analogie cu principiile aplicate în metoda PERT.	14	9	C
- Date referitoare la mărimea factorilor de covarianță, preluate din întreprinderi.	15	2; 5	C
- Analiza generală a rezultatelor, eventuale reevaluări și recalculății. Valabilitatea rezultatelor este apreciată pe criteriile matematicii statistice.	16	11; 12; 13; 14; 15	C + E
- Algoritmul de calcul și instrucțiunile privind aplicarea normativului.	17	16	C

PROFILUL PSIHOSOCIOPROFESIONAL AL CADRELOR DE CONDUCERE

SELECȚIA, pregătirea și perfecționarea persoanelor pentru funcții de conducere în unitățile economice trebuie să se realizeze pe baze științifice. Unul din instrumentele prin care se poate obține aceasta îl reprezintă profilul psihosocioprofesional al cadrelor de conducere, *care să cuprindă calitățile necesare exercitării unor atribuții și asumării unor responsabilități cu caracter general, comune tuturor sectoarelor de activitate, să fie completat corespunzător specificului procesului de conducere în diferite ramuri și să fie mereu îmbunătățit, în funcție de cerințele noi ce se pun procesului de conducere. Validarea acestor calități trebuie realizată pe calea unor cercetări experimentale cu ajutorul unor eșantioane de persoane ce ocupă funcții de conducere, eșantioane reprezentative din punct de vedere statistic, utilizîndu-se un complex de metode : observația, ancheta, analiza rezultatelor activității, testele psihologice.*

Pe baza unor cercetări bibliografice, de teren și experimentale cu ajutorul unui eșantion reprezentativ de cadre de conducere, desfășurate timp de mai mulți ani, am ajuns la elaborarea unui profil psihosocioprofesional al cadrelor de conducere, care cuprinde următoarele elemente de bază :

PREGĂTIRE

— Cunoașterea și însușirea filozofiei marxist-leniniste, a metodei materialist-dialectice de analiză a fenomenelor economice și sociale ;

— cunoașterea și însușirea programului partidului, a celorlalte documente de partid, a politicii interne și externe a partidului și statului și aplicarea consecventă a acestora în practica muncii de conducere ;

— stăpînirea elementelor științifice și tehnice esențiale, corespunzătoare domeniului de activitate condus ;

— cunoașterea teoriilor și stăpînirea metodelor și tehnicilor moderne de conducere ;

— cunoașterea unor elemente de bază din domeniul științelor economice, juridice și psihologice, necesare exercitării atributelor conducerii.

EXPERIENȚĂ

— Experiența căpătată prin ocuparea timp de minimum cinci ani a unor responsabilități pe linie de conducere, de preferință prin succesiune normală a treptelor ierarhice ;

— experiență în munca de partid, dobîndită prin ocuparea unor funcții în cadrul organelor alese sau prin îndeplinirea unor sarcini primite din partea organizației de partid. S-a dovedit a fi utilă și experiența politică rezultată din activitatea desfășurată în cadrul organizațiilor de masă (U.T.C., sindicat, organizația de femei etc.).

CALITĂȚI PSIHOLOGICE

Majoritatea autorilor care se ocupă de problemele psihologiei conducerii recomandă foarte multe calități ca necesare persoanelor ce vor deține astfel de funcții. De obicei, aceste calități sînt desprinse din practica curentă de conducere, fără a fi fundamentate pe cercetări științifice.

În elaborarea psihogramei cadrelor de conducere a unităților socialiste noi am întreprins cercetări experimentale, care ne-au permis identificarea ca semnificative a următoarelor calități psihologice :

● **Inteligența**, ca aptitudine generală și complexă, potențează întreaga activitate a persoanei — deci și munca de conducere desfășurată de aceasta. Cercetările experimentale au dovedit că pentru funcțiile de conducere este necesar un nivel normal de dezvoltare a inteligenței. Compartimentele cu un grad mai mare de complexitate, precum și funcțiile de conducere cu un grad mai mare de responsabilități reclamă un nivel mai înalt de dezvoltare a inteligenței. În ceea ce privește specificul inteligenței (practică sau teoretică), acesta este cerut în mod diferit, în funcție de treapta ierarhică.

● Multiplele atribuții, responsabilități și sarcini ce revin cadrelor de conducere, în condițiile dezvoltării impetuoase a economiei și ale mobilității obiectivelor, cer o bună dezvoltare a **flexibilității gîndirii,** care să permită în orice moment conducătorului să se adapteze la situațiile noi, să găsească soluții inedite pentru rezolvarea problemelor, să fie receptiv la tot ceea ce este nou.

● Inteligența și flexibilitatea gîndirii, într-un anumit raport de dependență, asigură **capacitatea creatoare**, calitate absolut necesară cadrelor de conducere pentru a putea evita birocratismul și latura negativă a rutinei în munca de conducere. Capacitatea creatoare este esențială în conceperea și practicarea unei munci de conducere științifice, prospective, eficiente.

O CARTE DESPRE CONDUCĂTORUL DE ÎNTREPRINDERE

Autorul articolului este și autorul cărții „Conducătorul de întreprindere“, **apărută de curînd în Editura științifică și enciclopedică.**

Dr. A. Tabachiu supune cercetării experimentale problema calităților psihologice necesare pentru a se putea exercita, cu eficacitate, atributele conducerii, elaborînd pe această cale ceea ce numește profilul psihosocioprofesional al conducătorului unității economice din țara noastră. În finalul lucrării este schițat și un model de selecție și pregătire a cadrelor de conducere.

● Mai mult decît în oricare altă profesie, **motivația cu valoare socială**, deschisă spre viitor, orientează și mobilizează eforturile cadrelor de conducere spre rezolvarea obiectivelor economico-sociale ale unității.

● **Personalitatea** conducătorului este esențială în stabilirea unor relații cu colaboratorii și subalternii, de natură să faciliteze îndeplinirea obiectivelor unității. Dacă latura aptitudinală este mai puțin importantă decît în cazul unui executant, ea referindu-se la însușirile necesare practicării unei meserii, **temperamentul** și, în deosebi, **caracterul** joacă un rol important în comportamentul conducătorului, aceste laturi ale personalității determinînd conținutul și coloratura stilului său de muncă. Personalitatea conducătorului este importantă și prin aceea că, în anumite condiții și limite, o personalitate puternică poate compensa, prin trăsăturile ei caracterologice pozitive, deficiențe pe linia altor calități psihologice.

Schematic, cerințele de bază ale profilului psihosocioprofesional al cadrelor de conducere din unitățile economice ar fi următoarele :

	CERINȚE	PUȚINE	MAI MULTE	MULTE	FOARTE MULTE
PREGĂTIRE	• FILOZOFIA MARXIST-LENINISTĂ			■	■
	• POLITICA PARTIDULUI				■
	• CUNOȘTINȚE STIINȚIFICE ȘI TEHNICE			■	■
	• ȘTIINȚA CONDUCERII				■
	• CUNOȘTINȚE ECONOMICE, JURIDICE ȘI PSIHOLOGICE		■	■	■
EXPERIENȚĂ	• EXPERIENȚĂ DE CONDUCERE A UNITĂȚILOR ECONOMICE			■	■
	• EXPERIENȚĂ ÎN MUNCA DE PARTID		■	■	■
CALITĂȚI PSIHOLOGICE	• INTELIGENȚĂ GENERALĂ		■	■	■
	• FLEXIBILITATEA GÎNDIRII		■	■	■
	• CAPACITATE CREATOARE		■	■	■
	• MOTIVAȚIE CU VALOARE SOCIALĂ				■
	• PERSONALITATE			■	■

Compararea cerințelor acestui profil cu calitățile personale (investigate prin diferite metode : observația, convorbirea, testul psihologic etc.) oferă unul din instrumentele ce pot fi utilizate în activitățile complexe de selecție, pregătire și perfecționare a cadrelor pentru funcții de conducere în unitățile economice.

dr. psih. Anton TABACHIU
Academia „Ștefan Gheorghiu“

PARTICULARITĂȚILE REPRODUCȚIEI LĂRGITE ÎN COOPERATIVELE AGRICOLE DE PRODUCȚIE (I)

CU TOATĂ UNITATEA DE ACȚIUNE a legilor generale ce guvernează reproducția lărgită, agricultura nu se dezvoltă însă după același „șablon“ cu industria. Particularitățile procesului de producție din agricultură imprimă anumite trăsături specifice reproducției lărgite din acest sector important al economiei naționale.

Împletirea procesului economic cu un proces natural de reproducție

PRIMA și cea mai importantă particularitate care stă la baza reproducției lărgite în agricultură este aceea că **producția agricolă are loc atît pe baza unui proces economic cît și pe baza legilor biologice.**

Marx, referindu-se la particularitatea de bază a reproducției lărgite în agricultură, arată că : „Procesul economic de reproducție, oricare ar fi caracterul său social specific, se împletește întotdeauna în acest domeniu (al agriculturii) cu un proces natural de reproducție“ [1]. Printre obiectele muncii sînt prevăzute totdeauna plantele sau animalele vii, iar produsul muncii obținut în toate cazurile este și un produs organic brut.

În agricultură, în același proces de reproducție se obțin mai multe bunuri materiale (necesare societății pentru consum sau pentru reluarea producției pe scară tot mai largă) și se reproduc în proporții tot mai mari și organismele vii (vegetale și animale) participante la procesul de producție. Datorită acestei caracteristici, în producția vegetală, materiile prime și materialele care sînt manipulate de om în procesul tehnologic, sînt de regulă mai puține ca număr și mai mici ca volum decît produsele obținute compuse din materia organică creată pe cale biologică.

Pornind de la faptul că organismele vii care participă la producția agricolă nu au nevoie pentru dezvoltarea lor de intervenția continuă a muncii omenești, unii economiști susțin că agricultura este o „industrie biologică“ [2]. Exagerînd aspectul biologic al producției agricole, au tras concluzia eronată că în agricultură, spre deosebire de alte ramuri ale producției de bunuri materiale, omul nu are altceva de făcut decît să ajute natura, avînd ca factor de producție un rol cu totul secundar, subordonat factorilor naturali.

În realitate, lucrurile nu stau așa. Omul fiind creația cea mai perfecționată a naturii, acționează puternic pentru transformarea, ameliorarea mediului înconjurător și odată cu aceasta a propriei lui existențe materiale și spirituale.

Înarmat cu cunoștințe științifice, cu mijloace tehnice moderne omul luptă și învinge capriciile naturii. Un exemplu grăitor este munca însuflețită, lupta oamenilor muncii de pe ogoare, în toamna acestui an, cînd în condiții climatice cu totul neobișnuite, frig și îngheț foarte timpuriu, s-au executat lucrările de recoltare a culturilor tîrzii și de însămînțare a grîului pe întreaga suprafață planificată.

Reproducția lărgită în agricultură **este indisolubil legată de o anumită perioadă de timp în care producția trebuie să parcurgă anumite stadii biologice.** Ca urmare a acțiunii legilor biologice, în agricultură **timpul de muncă nu corespunde timpului de producție, primul fiind mult mai scurt decît al doilea.**

Această caracteristică determină un proces relativ lent al acestei ramuri vitale de producție. Ciclul natural de producție este lung, fiind de cîteva luni la plantele de cîmp și de ani întregi la unele specii de animale. De pildă, la cultura grîului, toate muncile agricole socotite pe un hectar se reduc la 10—12 zile, iar perioada de producție durează 7—8 luni. Neconcordanța dintre timpul de muncă și timpul de producție influențează în mod considerabil în agricultură modul de folosire a forței de muncă și a fondurilor fixe în cursul anului. Dependența strînsă a producției agricole de factorii naturali imprimă ciclului de producție din agricultură, mai ales din sectorul vegetal, un caracter strict sezonier.

Utilizarea parțială a forței de muncă influențează asupra mărimii veniturilor reale ale producătorilor agricoli, iar caracterul discontinuu al folosirii mijloacelor de muncă se reflectă în nivelul prețului de cost al produselor agricole.

În agricultura noastră socialistă sînt create condiții pentru îmbinarea rațională a procesului economic de producție cu cel natural, de dirijare planificată de către om a activității organismelor vii, în vederea sporirii continue a producției agricole. Dezvoltarea forțelor de producție și caracterul tot mai intensiv și multilateral al producției agricole în socialism, determinînd o îmbinare armonioasă între reproducția economică și cea naturală, creează tendința ca reproducția socialistă în agricultură să se realizeze cît mai uniform, în tot timpul anului și într-o proporție mărită.

În județul Bacău, urmărindu-se valorificarea superioară a resurselor de materii prime și materiale și a forței de muncă pe toată perioada anului, cooperativele agricole din zona municipiului Gh. Gheorghiu-Dej, a orașului Moinești, precum și o serie de cooperative de pe Valea Siretului, între care Negri, Răcăciuni și altele au înființat o serie de ateliere de prelucrarea materialului lemnos ce se găsește pe plan local, precum și de confecționare a tricotajelor. Cooperativele din zona Berheciului și Zeletinului prelucrează mlajă de răchită, precum și unele produse alimentare.

În zona Sascutului și Plopanei cooperativele agricole au înființat secții de producerea unor materiale ieftine de construcții, precum și o serie de activități de prestări de servicii : cojocării, croitorii, ateliere de dogărie, dulgherie etc.

În activitățile industriale și prestări de servicii, organizate de cooperativele agricole de producție, lucrează permanent pe județ peste 2 000 cooperatori, realizînd în cele 9 luni ale anului o producție de circa 54 milioane lei, depășind planul la zi cu 14%.

Cu toate acestea, trebuie să arătăm însă că dezvoltarea activităților industriale și de prestări de servicii în județul Bacău este cu mult sub posibilități. Din cele 98 de cooperative existente, numai circa 10% realizează o producție în acest sector de peste un milion lei. Marea majoritate (circa 70%) a coperativelor realizează o valoare a producției industriale și de prestări servicii sub 500 mii lei. Acest fapt arată că nu peste tot există suficientă preocupare pentru dezvoltarea pe măsura posibilităților a activităților de industrializare și prestări servicii. De exemplu, la cooperativele agricole Orbeni, Valea Seacă, Tamași există posibilități de a se trece la organizarea unei secții de producție pentru semiindustrializarea legumelor și fructelor, iar în alte cooperative există posibilitatea producerii de mături, perii și alte produse casnice căutate pe piața locală.

Se impune ca sub conducerea organelor locale de partid și de stat consiliile de conducere din cooperativele agricole să ia măsuri energice pentru lărgirea și creșterea volumului de prestări servicii către populație prin atelierele existente și prin înființarea de noi ateliere, îndeosebi de fierărie, lăcătușerie, tîmplărie și alte servicii solicitate de populația satelor.

Pămînt, fertilitate, amenajări

O PARTICULARITATE a reproducției lărgite în agricultură este aceea că gama produselor vegetale și animale, a speciilor și soiurilor nu s-a extins prea mult în decursul ultimelor secole, deși s-au înregistrat simțitoare modificări calitative, mai ales în urma progresului selecției și a hibridizării. Față de gama atît de bogată, în permanentă creştere a producţiei industriale, agricultura, cu cele cîteva zeci de plante principale aflate în cultură, apare într-o situaţie cu totul inferioară [3]).

---

[1] **K. Marx**, Capitalul, volumul II, Cartea a II-a, Editura P.M.R.

[2] **P. Vian, L'agriculture dans l'economie**, Paris, 1967, pag. 62.

Datorită politicii ştiinţifice a partidului şi guvernului în economia noastră socialistă sînt create premise social-economice pentru ca agricultura să se dezvolte în ritm rapid, să ţină pasul cu industria. Aceasta este posibil şi ca urmare a folosirii raţionale a condiţiilor naturale în care se desfăşoară procesul de producţie şi în primul rînd a pămîntului.

Faptul că pămîntul **este principalul mijloc de producţie**, constituie o altă particularitate importantă a reproducţiei lărgite în agricultură. Analizînd importanţa economică a pămîntului, K. Marx subliniază că acesta reprezintă unul dintre factorii indispensabili pentru producerea bunurilor materiale. El arată că pămîntul este mijlocul de muncă general. În agricultură se foloseşte pămîntul ca purtător al fertilităţii, fără de care producţia vegetală şi prin urmare şi cea animală, nu sînt posibile. Pămîntul dă muncitorului locul pe care stă şi procesului de producţie cîmp de acţiune. Dat fiind această caracteristică, pămîntul joacă un rol dublu. Pe de o parte el constituie obiect al muncii asupra căruia acţionează uneltele de muncă mecanice, plantele şi animalele, iar pe de altă parte, în acelaşi timp, pămîntul constituie şi mijlocul de muncă ce joacă un rol activ, cu ajutorul căruia omul acţionează asupra plantelor şi animalelor. Acest fapt nu este caracteristic în celelalte ramuri ale producţiei materiale, unde pămîntul se foloseşte numai ca bază pentru amplasarea instalaţiilor şi produselor lor.

Însuşirea de bază a pămîntului ca principal mijloc de producţie în agricultură şi care îl deosebeşte de toate celelalte mijloace folosite, constă în aceea că, utilizat raţional nu numai că nu se uzează, ci îşi măreşte continuu fertilitatea economică potenţială. Acest fapt nu se realizează însă de la sine, ci trebuie aplicată o agrotehnică corespunzătoare, pe baza tehnicii celei mai înaintate. La timpul său, Marx scria că „fertilitatea, deşi este o proprietate obiectivă a solului, include totuşi întotdeauna din punct de vedere economic o anumită relaţie, relaţie faţă de starea de dezvoltare a chimiei agricole şi a mecanizării agriculturii, şi, în consecinţă se modifică o dată cu această dezvoltare“ [4]). Desigur că industria este aceea care furnizează unelte agricole, maşini şi tractoare tot mai perfecţionate, îngrăşăminte chimice şi insectofungicide — mijloace absolut necesare pentru sporirea fertilităţii pămîntului.

Pentru a putea servi ca mijloc de producţie în agricultură, pămîntul presupune la rîndul său o serie întreagă de alte mijloace de muncă, precum şi o participare activă a forţei de muncă. Înseamnă că, alături de fertilitatea naturală, pentru creşterea fertilităţii potenţiale economice a pămîntului, ca mijloc de producţie, o mare insemnătate prezintă folosirea pe scară largă a investiţiilor în agricultură.

În literatura de specialitate de peste hotare sînt persistente prejudecăţile legate de „legea“ fertilităţii descrescînde a solului. Susţinătorii ei afirmă că această „lege“ generală de dezvoltare e cea mai importantă teză a economiei politice, că este vorba de o „lege“ absolută, chiar una din cele mai importante „legi“ ale istoriei civilizaţiei umane.

Combătînd aceste teorii, Lenin arăta că în formularea pretinsei „legi“ a fertilităţii descrescînde nu se ţine seama tocmai de elementul principal : nivelul tehnic, starea forţelor de producţie. Investiţiile suplimentare presupun în fond schimbarea mijloacelor de producţie, perfecţionarea tehnicii în agricultură. Se înţelege că investiţiile suplimentare de capital şi muncă în proporţii relativ mai mici pot avea şi într-adevăr au loc pe baza nivelului existent, neschimbat al tehnicii. În acest caz este valabilă pînă la un anumit punct şi „legea“ fertilităţii descrescînde a solului, valabilă în sensul că nivelul neschimbat al tehnicii pune limite relativ înguste investiţiilor suplimentare efectuate într-un moment dat. „În locul unei legi universale constatăm, prin urmare, o „lege“ extrem de relativă, atît de relativă că nici vorbă nu poate fi de vreo „lege“ şi chiar de vreo particularitate cardinală a agriculturii“ [5]).

Datorită proprietăţilor sale naturale, pămîntul are capacitatea de a mijloci folosirea rentabilă a investiţiilor suplimentare. Referindu-se la capacitatea pămîntului de a mijloci folosirea raţională a investiţiilor suplimentare, Marx scrie : „Aici un cîmp de producţie determinat, în ceea ce priveşte întinderea sa este capabil de cea mai mare absorbţie succesivă de capital. Tot astfel, acolo unde are loc reproducţia naturală, ca la creşterea vitelor“. (Vezi K. Marx : Capitalul vol. II, Cartea a II-a, Ed. P.M.R., 1951, pag. 143). De capacitatea pămîntului de a valorifica rentabil investiţiile suplimentare este legată existenţa rentei diferenţiale II, care în condiţiile progresului tehnic rapid a investiţiilor sporite ce se fac în agricultura noastră socialistă, capătă o însemnătate tot mai mare în viaţa economică a cooperativelor agricole de producţie. Pămîntul îşi îmbunătăţeşte continuu fertilitatea economică potenţială prin investiţii succesive şi prin aplicarea unui sistem raţional de cultură. Acest fapt determină şi caracterul progresiv al producţiei agricole de care trebuie ţinut cont în planificarea reproducţiei socialiste lărgite în agricultură.

Economia agrară are la îndemînă în prezent mijloace şi metode moderne de investigaţie pentru a determina eficienţa investiţiilor suplimentare în agricultură. Astfel, riscul efectuării unor investiţii inutile, neraţionale, dincolo de limita lor economică, poate fi evitat tot mai mult.

Se ştie, că între factorii variabili de producţie cu influenţă directă asupra randamentului la ha, pe prim plan se situează îngrăşămintele chimice. Mărirea dozelor duce nemijlocit la creşterea cheltuielilor de producţie la hectar, atît absolut cît şi relativ. În sectorul de stat al agriculturii, de exemplu, la unele culturi, cum este cultura grîului sau florii-soarelui, cheltuielile pentru îngrăşăminte reprezintă circa 20 la sută din cheltuielile de producţie.

Problema întreţinerii şi sporirii fertilităţii solului, prin îngrăşare şi lucrări de îmbunătăţiri funciare, a stat şi stă în permanenţă în atenţia organelor de partid şi de stat din judeţul Bacău.

An de an au sporit cantităţile de îngrăşăminte chimice şi naturale folosite de întreprinderile agricole de stat şi cooperativele agricole din judeţ. Astfel, cantitatea de îngrăşăminte chimice substanţă activă a crescut în perioada 1971—1975 în I.A.S. cu 33%, iar în C.A.P. cu 29%. În cincinalul actual se prevede o creştere mult mai mare. Pe total, în agricultura judeţului cantităţile de îngrăşăminte vor creşte de peste 2 ori, iar în C.A.P. de peste 3 ori.

În insuficientă măsură sînt însă folosite îngrăşămintele naturale existente pe plan local. În multe ferme zootehnice, cît şi în gospodăriile personale ale cooperatorilor se irosesc uneori fără rost mari cantităţi de gunoi de grajd, care nu e păstrat cum trebuie în platforme şi apoi cărat în cîmp şi băgat sub brazdă la timp pentru a se obţine maximum de randament.

Din suprafaţa totală a judeţului Bacău de 660 300 ha, suprafaţa agricolă reprezintă 375 867 ha. (51%), din care 219 340 ha este situat în pantă, supus procesului eroziunii. Avînd în vedere această particularitate, lucrările de îmbunătăţiri funciare ocupă un loc deosebit.

În cincinalul 1971—1975 s-au executat lucrări de combaterea eroziunii solului, lucrări în complex pe bazine hidrografice, pe o suprafaţă de 30 099 ha, cu un volum de investiţii de 77 427 mii lei, din care fonduri de la stat 68 275 mii lei, ceea ce reprezintă 87%.

Cu aportul şi contribuţia unităţilor cooperatiste s-au mai executat lucrări antierozionale pe o suprafaţă de 15 155 ha, constînd din amenajări teren arabil în pantă, amenajări teren şi înfiinţări plantaţii de vii pe 9 500 ha şi pomi pe 4 300 ha, amenajări pajişti etc. Valoarea acestor lucrări se ridică la circa 100 000 mii lei.

În vederea măririi producţiei la ha s-au executat lucrări de amenajări pentru irigaţii pe o suprafaţă de 6 574 ha, din care în sector de stat 1 453 ha, lucrări mai importante fiind în sistemul de la Dămieneşti 1 400 ha, Iteşti-B. Bistriţa 1 600 ha etc., a căror valoare însumează peste 70 milioane lei.

O preocupare de seamă a fost eliminarea excesului de umiditate şi lucrări pentru desecări. Astfel s-au executat îndiguiri şi desecarea zonei Onişcani pe o suprafaţă de circa 3 000 ha cu fonduri de la stat şi credite în sumă de 20 milioane lei, iar cu posibilităţi locale 2 500 ha.

Pentru cincinalul 1976—1980 sînt prevăzute importante lucrări de îmbunătăţiri funciare, între care reţin atenţia cele de combaterea eroziunii pe o suprafaţă de 45 600 ha, cu o valoare de investiţii de 250 milioane lei, din care cu fondurile statului 225 milioane. Aceste lucrări se vor executa îndeosebi în bazinele hidrografice Buhoci, Tutova, Soci-Petreşti, Pereschiv-Căbeşti.

În total, în acest cincinal se vor executa lucrări de îmbunătăţiri funciare, inclusiv irigaţii, pe o suprafaţă de 7 700 ha în valoare de 317 milioane lei, ceea ce reprezintă o dublare a investiţiilor faţă de cincinalul trecut. Se impune însă, ca paralel cu lucrările mari de investiţii în domeniul îmbunătăţirii funciare realizate cu fonduri şi credite de la stat să se mobilizeze masa mare a tuturor oamenilor muncii de la sate pentru executarea pe plan local a tuturor lucrărilor de îmbunătăţiri funciare necesare menţinerii şi creşterii fertilităţii solului şi sporirii suprafeţelor arabile.

dr. P. CIOBANIŢĂ

director al Cabinetului judeţean
pentru activitatea ideologică
şi politico-educativă, Bacău

---

[3]) Vezi acad. V. Malinschi, Aspecte actuale ale rentei funciare Editura Academiei R.S.R., Bucuresti, 1970, pag. 34.

[4]) **K. Marx**, Capitalul, vol. III, partea a II-a, E.S.P.L.P., 1955, pag. 620.

[5]) **V. I. Lenin**, Problema agrară şi „criticii“ lui Marx, Opere complete ed. a II-a, vol. 5 Bucureşti, Editura politică, 1964, pag. 101.

TEORII-IDEI

ŞCOLI • CURENTE • ECONOMIŞTI

SUBTEXTUL UNOR DISCUŢII PE TEMA CRIZEI GÎNDIRII ECONOMICE BURGHEZE (I)

CONSACRÎND o masă rotundă și trei numere succesive ale revistei „REVUE ÉCONOMIQUE" problematicii crizei gîndirii economice nemarxiste din Franța[1]), reprezentanții academici și universitari ai științei economice oficiale din această țară se angajau în replică la „provocarea" lansată cu un an în urmă de Asociația pentru critica științelor economice și sociale prin articolul „Criza științei economice".[2]) În articolul amintit, cercetătorii Suzanne de Brunhoff, Michel Beaud și Claude Servolin se refereau la semnele crizei științei economice oficiale franceze și anglosaxone, în principal la vulnerabilitatea teoriilor de nuanță neoclasică, ca instrument de cercetare și ca pedagogie de specialitate. Contestatarii francezi puneau, în final, problema că trebuie elaborate noi opțiuni pentru studierea problematicii capitalismului. Primele „rafale" ale replicii au fost lansate de Henri Guitton, Jean Lesourne și Pierre-Louis Reynaud.[3]) Contestatarii reafirmau, în răspunsul lor, necesitatea ineluctabilă a opțiunii ideologice și politice, pe temeiul unei munci colective și al unei dezbateri largi și deschise.[4]) Partea vizată și-a reunit forțele și polemica s-a încins...

Prefațînd „serialul" polemic, Jacques Lautman[5]) atrăgea atenția că expresia „criză" este acceptată ca „bază de discuție" independent de semnul ortografic — de afirmare, interogare sau mirare — ce s-ar putea pune după ea. Recunoscînd că „provocarea" marxistă la discuția despre această criză era îndeobște cunoscută, „noutatea" era de astădată „valul" contestatar nemarxist, începînd cu radicalii americani, continuînd cu ascendentul preocupărilor și neliniștilor cu privire la problemele ecologice, care reclamă un larg demers interdisciplinar, cu criza de încredere generată de tulburările din domeniile monetar și valutar, toate apoteozate de impactul celei mai puternice crize economice ciclice din perioada de după cel de-al doilea război mondial.

Gérard Destanne de Bernis relua, la circa trei ani distanță, preocupările unuia dintre Congresele economiștilor de limbă franceză, ținut la Laussanne, în iunie 1971, în memoria lui Leon Walras, primul care a formulat în gîndirea economică nemarxistă ecuațiile echilibrului economic generalizat (EEG), deschizînd astfel „era" neoclasică în economia politică burgheză. Încă la acel Congres se semnalau carențele modelului economiei de piață al lui L. Walras. Autorul articolului la care ne referim distinge trei etape care se interferează ale dezvoltării teoriei EEG, pe care prescurtat și convențional le vom numi : 1) ipoteza centrală-echilibrul structural ; 2) condițiile și restricțiile și 3) impactul realității. Tocmai acest din urmă moment a și pus problema : ce este sau ce ar putea fi EEG — realitate sau normă ? Se reamintește aici că încă în primele sale efuziuni asupra „fundamentelor matematice ale analizei (sale) economice" P.A. Samuelson demonstra vulnerabilitatea principiilor utilității finale (marginale). Acum devine discutabilă și axioma tradițională — propagată ostentativ de gîndirea neoclasică, pînă la atacul frontal al lui J.K. Galbraith începînd cu „Noul stat industrial" — convențional cunoscută în expresia „suveranitatea consumatorului". Dar lovitura de grație dată teoriilor tip EEG provine din ascendentul acelor activități sociale — de tipul educației, sănătății, timpului liber —, care nu pot fi încadrate în corelațiile producție-consum, deși decurg din și se reîntorc la ele prin retroacțiune. După cum se știe, una dintre restricțiile teoriei EEG este cea de convexitate, reflectînd tendințele unor curbe — cum ar fi cele ale randamentelor — spre aplatizare ; autorul studiului este de părere că însăși această restricție, care făcea deliciul unor demonstrații matematice de analiză economică, trebuie reconsiderată. Ipoteza centrală a teoriei neoclasice a EEG — prețul de echilibru, situat la interferența curbelor cererii și ofertei — a fost și ea pusă la îndoială încă din 1930 de J.R. Hicks și de atunci permanent, de prestigioase nume de cercetători, dintre care se pot enumera K. Arrow,

FIŞE

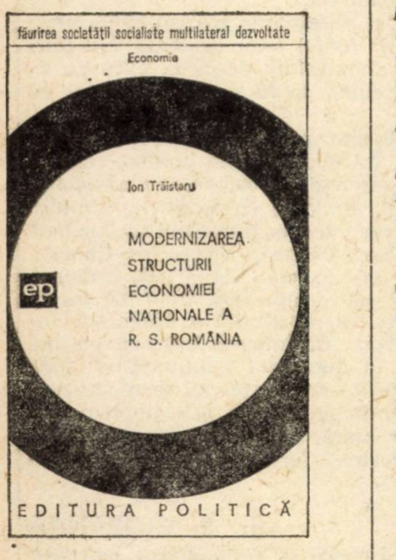
făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate
Economia
Ion Trăistaru
MODERNIZAREA
STRUCTURII
ECONOMIEI
NAȚIONALE A
R. S. ROMÂNIA
ep
EDITURA POLITICĂ

• *În Editura politică a apărut cartea dr. Ion Trăistaru* Modernizarea structurii economiei naționale a R.S. România *(București, 1976, 120 p.).*

Modernizarea structurii economiei, ca latură esențială a dezvoltării multilaterale a societății românești — spune I. Trăistaru — se bazează nu numai pe valorificarea resurselor materiale și umane de care dispunem, ci și pe cadrul favorabil creat de orînduirea noastră socialistă, pe perfecționarea relațiilor economico-sociale, pe adaptarea continuă a lor, potrivit cerințelor progresului multilateral al forțelor de producție. În acest cadru, diversificarea producției la nivel național, ca expresie a modernizării economiei, este tot mai mult condiționată de specializarea în acele ramuri și domenii ale economiei în care se poate obține o îmbinare a nevoilor cu posibilitățile reale ale țării, în etapa prezentă și în următoarele decenii.

Cartea cuprinde : 1. Conținutul procesului de modernizare a structurii economiei naționale ; 2. Factorii modernizării structurii economiei naționale a R.S. România ; 3. Principalele direcții ale modernizării structurii economiei naționale a R. S. România ; 4. Implicații economico-sociale ale modernizării structurii economiei naționale.

Export de capital în S.U.A.

• *În două articole apărute în MIROVAIA EKONOMIKA I MEJDUNARODNIE OTNOȘENIIA (nr. 9 și 10 1976), sub titlul* Zapadnoevropeiskii kapital v ekonomike SȘA *(Capitalul vest-european în economia S.U.A.), I. Iudanov arată că mișcarea capitalurilor între Europa occidentală și Statele Unite reflectă în ultimul timp o accentuare a inegalității dezvoltării capitaliste. Timp de aproape trei decenii capitalul american și-a sporit necontenit expansiunea sa externă. Monopolurile S.U.A. au desfășurat în Europa occidentală o intensă activitate investițională. Aceasta a trecut pe primul loc în raport cu regiunile tradiționale ale investițiilor capitalului american (Canada și America Latină). În a doua jumătate a anilor '70 situația s-ar fi modificat substanțial. Capitaliștii europeni au început să investească masiv în economia S.U.A., ceea ce ar anunța o nouă explozie a contradicțiilor între cele două centre principale ale competiției interimperialiste.*

I. I. desprinde următoarele direcții ale investițiilor vesteuropene în S.U.A. 1) selectivitate riguroasă a ramurilor în funcție de competitivitatea monopolurilor vest-europene : 2/3 din investițiile în S.U.A. revin la trei ramuri — petrol, chimie, industrie alimentară ; 2) grad mare de cooperare cu investitorii locali ; 3) puternică adaptare la condițiile locale ; 4) mare autonomie a activității filialelor nu numai în domeniul producției și marketingului, dar și în desfășurarea cercetărilor științifice.

Știința și lichidarea subdezvoltării

• *Pornind de la aserțiunea că „subdezvoltarea unei țări ține de subdezvoltarea locuitorilor săi", Majeed Ahmad, în studiul* Le développement des nations par la science et la technologie *(Dezvoltarea națiunilor prin știință și tehnologie), publicat în revista IMPACT SCIENCE ET SOCIÉTÉ, nr. 3/1976, prezintă o schiță de program menit să dezvolte infrastructura educației, reflecția, competențele și know-how-urile în țările în curs de dezvoltare, în primul rînd în cele islamice.*

După cum afirmă autorul, este necesar ca aceste țări să învețe să cunoască și să utilizeze știința, dar și să capete o mentalitate științifică. Autorul recomandă țărilor în curs de dezvoltare să-și stabilească un plan relativ la pregătirea forței

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

G. Debreu, R. Radner, dar mai ales de P.A. Samuelson (în legătură cu aşa-zisele bunuri publice), reluată de E. Lindahl, precum şi de S.C. Kolm (în legătură cu aşa-zisele efecte exterioare activităţii economice, în particular cu impactul ecologic). Dar locul cel mai „dureros" al teoriei EEG se vădeşte a fi cel în care apare impactul factorilor politici, în primul rînd impactul puterii – remarcat de F. Perroux – ca şi, derivînd din el, mult controversatul factor naţional. După cum este deja de notorietate din prodigioasele modelări matematice ale condiţiilor EEG, una dintre dificultăţile greu de surmontat este cea a introducerii factorului temporal. Concluzia se impune de la sine : teoria neoclasică – conchid în fond autorii amintiţi – trebuie luată în ceea ce are mai vital (teoria EEG) sub observaţie ca aproximare **neadecvată** a realităţii economice.

Mai optimist se lansează în discuţie J. Lesourne, care preferă o cochetărie lexicală, remarcînd, nu fără spiritualitate, că invocarea crizei ştiinţei economice (burgheze) poate stimula atît satisfacţia (pentru posibilele noi cercetări, mereu mai serioase !), cît şi insatisfacţia, mai ales a profesioniştilor (pentru înţelegerea greşită de către „public" a condiţiilor necesare dezvoltării acestei ştiinţe). Încercînd circumscrierea problemei crizei într-o problematică mai largă a dezvoltării ştiinţei în general, ca subsistem al culturii, J.L. distinge aici factori interni şi factori externi ai dezvoltării oricărei ştiinţe. Grupînd aceste cupluri de factori, autorul constată, în ţara sa, o caracteristică îngrijorătoare a cercetătorilor (nemarxişti) din economie, şi anume mediocritatea în care se complac aceştia de circa două decenii, mediocritate accentuată de frămîntările („cazurile") impuse de ideologiile în confruntare... De aici, autorul ajunge la cinci puncte considerate ca „maladive" în ştiinţa economică burgheză : 1) ipoteza „tabula rasa" – constînd în izolarea variabilelor studiate de contextul existent anterior ; 2) elaborarea „in vitro" a teoriei – fără corespondent cu realitatea; 3) empirismul unor monografii fără concepte ; 4) doctrinarismul ; 5) mediocritatea profesională. J.L. devine optimist (chiar excesiv !) atunci cînd îşi proiectează programul de redresare a ştiinţei economice (burgheze) pe cîţiva piloni de metodologie, ce-i drept abil aleşi, din cele mai atrăgătoare şi de rezonanţă orientări de specialitate : domeniul conceptual, demersul sistemic, efortul de măsurare, care trebuie să depăşească aspectele pur cantitative şi de evaluare, folosirea matematicilor ; extensia interdisciplinară a cercetărilor de specialitate, urmărind să cuprindă psihologia, mai ales psihanaliza, sociologia, mai ales sociologia muncii, a consumului, a organizaţiilor, politica, în sensul cel mai larg, al considerării implicaţiilor Puterii asupra vieţii economice ş.a. Concluzia optimistă a lui „se-poate-încă-şi-mai-bine" pare să încheie numărul din noiembrie al revistei de specialitate, completat cu analize în spectrul unor zone (secvenţe) ale producţiei (de marfă şi non-marfă, semnat de Jean Bénard), respectiv ale rezultatelor acesteia („surplusul" examinat de Lévy-Garbona), ca şi în spectrul naţional (aspecte ale stării ştiinţelor economico-sociale în Franţa, de Christian Morisson şi în Marea Britanie, de A.B. Cherns).

Apărătorii ştiinţei oficiale au găsit cu cale să polemizeze direct cu autorii contestatari, luînd în obiectiv două dintre lucrările cu un asemenea iz, şi anume „Valeur et répartition" semnată de C. Benetti, apărută în 1974 şi „L'Antiéconomique" semnată de Jacques Attali şi Marc Guillaume, apărută în 1975 [6] J.L. Maunory, autorul articolului „Două concepţii despre critica economiei politice", încearcă să disculpe ştiinţa oficială pentru carenţele ei cu afirmaţia că în ştiinţa economică, mai mult decît în oricare altă ştiinţă, rigoarea şi simţul comun se asociază uşor, părînd să contrabalanseze părerea cunoscută a lui K. Marx, după care, dacă simţul comun ar fi suficient, ştiinţa n-ar mai fi necesară. Cei doi autori ai „Antieconomicsului" au oferit „pe loc" replica, tipic contestatară : că lucrarea a fost scrisă tocmai împotriva economiştilor oficiali (burghezi, în primul rînd), care constituie în prezent curentul dominant în ţările capitaliste occidentale, atît în universităţi, cît şi în administraţie.

dr. Ioan CRISTESCU

---

[1] Masa rotundă s-a ţinut între 19—20 iulie 1974 la Grenoble, iar publicarea dezbaterilor ei s-a extins pe trei numere din Revue économique : noiembrie 1975, ianuarie şi martie 1976 ;

[2] Le Monde, 22 mai 1973 ;

[3] Le Monde, 26 iunie 1973 ;

[4] Le Monde, 9 octombrie 1973 ;

[5] Revue économique, noiembrie 1975 ;

[6] Revue économique, ianuarie 1976 ;

FIŞE

de muncă şi să conceapă un sistem educaţional, gratuit la toate nivelurile a) bazat pe ştiinţa, tehnologia, cultura şi caracterul naţional ; b) orientat spre producţie. După autor, formarea tehnică sau profesională trebuie să fie asigurată nu numai la şcoală, ci şi în exploatările agricole, şi în uzinele din apropierea şcolilor. O premisă esenţială pentru valorificarea ştiinţei şi tehnologiei în aceste ţări o constituie pregătirea de cadre de specialitate eminente. Pe lîngă crearea de biblioteci, cluburi ştiinţifice, organizarea de concursuri, autorul recomandă dezvoltarea spiritului de cercetare, legarea strînsă a studiului de necesităţile sociale, de realităţile vieţii economice.

M. Friedman : o carte despre preţuri

● *Un comentariu din revista londoneză THE ECONOMIST (9 oct. 1976) se referă la noua carte a lui Milton Friedman* Price Theory *(Teoria preţurilor), Aldine Publishing, 357 p. Conform caracterizării recenzentului, cartea poartă o amprentă „tradiţională – nu în sensul că ar fi eronată, ci doar că ar putea fi uşor recunoscută de un economist care a studiat subiectul în anii '20 sau '30. Respectivul s-ar simţi puţin încurcat de unele referiri la Keynes şi Phillips, dar restul ar fi destul de familiar". Originea cărţii se află în cursul prof. Friedman la Chicago şi ar evidenţia acurateţea cu care autorul îşi alcătuieşte lecţiile sale. Cartea l-ar introduce abil pe lector în problemele cele mai dificile. Comentatorul de la „The Economist" observă totuşi că ştiinţele economice au progresat mai mult decît apare în cartea prof. Friedman. Pieţele pe care le studiază el, tind să fie în echilibru – ceea ce nu ar putea fi caracterizat de către economişti drept lumea reală. Apoi, ştiinţa economică este definită drept „ştiinţa despre modul cum o anumită societate îşi rezolvă problemele sale economice", ceea ce, spune cronicarul anonim, este o definiţie destul de bună, dar care are consecinţa neplăcută că despre „Price Theory" nu s-ar putea spune că se referă la vreo societate existentă. Pentru a realiza aceasta, cartea ar trebui să acorde mai multă atenţie problemei cum sau de ce o societate nu reuşeşte să-şi rezolve problemele. Cartea este considerată totuşi valoroasă – şi aceasta chiar prin faptul că lasă să se vadă problemele care mai trebuie cercetate.*

IDEI CONTEMPORANE
OMUL SAU NATURA?
EDOUARDO BONNEFOUS
EDITURA POLITICĂ

● *În cartea sa* Omul sau natura ?*, apărută recent în traducere românească în Editura politică (Bucureşti, 1976, 464 + XXV p.), Edouard Bonnefous, membru al Academiei franceze, denunţînd pericolul grav pe care îl prezintă acţiunea „omului secolului XX" avînd drept efect „distrugerea sistematică" a mediului său natural, consideră totodată că un deznodămînt fatal nu este inevitabil şi că omul îşi poate orienta ştiinţa şi tehnologia sa în aşa fel încît, continuînd să le dezvolte în ritm susţinut, pot deveni din adversare „deloc neglijabile" ale naturii, apărătoare ale ei. Apreciind că în ultimele două secole a apărut brusc, aproape fără tranziţie, „zeificarea" ştiinţei şi aplicaţiilor sale, ruptura, adesea absolută, dintre natură şi omul fabricilor, apoi al industriilor, omul peisajelor urbane, apoi al oraşelor tentaculare, încît se poate, pe drept cuvînt, vorbi despre „planta umană" pe cale de dezrădăcinare, E.B. arată că lumea trebuie să fie convinsă că marea teamă de anul 2000 nu are nici un temei dacă noile descoperiri ale tehnologiei, departe de a continua să separe omul de natură, vor putea, dimpotrivă, să-l apropie de ea. După autor, este necesar să se acţioneze în mod global pe toate fronturile în acelaşi timp : „în acest domeniu totul trebuie gîndit la nivel universal".*

RECENZII

Turismul şi strategiile promoţionale

PENTRU SPECIALIŞTII care studiază cu grijă fenomenele socio-economice complexe ale societăţii timpului nostru, turismul apare din ce în ce mai clar ca un loc de întîlnire al unor importante filoane ale lumii contemporane : dezvoltarea, planificarea socială, conducerea previzională şi „civilizaţia" timpului liber, anunţată încă de pe acum de sociologia viitorului.

Întîmplarea face ca ţara noastră să se găsească, din punct de vedere natural, extrem de bine plasată în această importantă perspectivă de viitor. Iar serioasele eforturi de investiţii şi de creaţie pe care România le-a făcut în ultimii 15 ani în direcţia turismului nu trebuie să se irosească în gol, ci să-şi producă însutit roadele. De aceea, formarea unor cadre de înaltă calificare şi eficienţă în turism, socotim că rămîne o problemă cheie nu numai a economiei naţionale, dar şi a imaginii pe care civilizaţia românească o prezintă lumii prin contact direct. Şi tot de aceea, este un prilej de deosebită satisfacţie a semnala eforturile specialiştilor care, cu competenţă şi pasiune, se ocupă la noi în ţară, în mod ştiinţific, de problemele turismului.

Editura sport-turism a înzestrat literatura română de specialitate cu un remarcabil volum asupra strategiilor promoţionale în turism*). Autorul, un bine cunoscut slujitor şi promotor al turismului românesc, dr. Iulian Berbecaru, ne prezintă o cercetare cu adevărat ştiinţifică, aprofundată şi meticuloasă, a factorilor şi modalităţilor de a valorifica produsul turistic, acest produs complex de bunuri şi servicii, care în cele din urmă — cum am mai spus — are forţa de a construi o imagine vie, convingătoare, prin contact direct, a valorilor materiale şi spirituale ale ţării noastre.

Studiul începe cu o analiză a caracteristicilor industriei turistice, a factorilor economici şi sociologici care îi influenţează dezvoltarea, a tendinţelor pe plan mondial şi a fenomenelor conjuncturale specifice. Apoi, se fundamentează necesitatea unei strategii promoţionale, care se stabileşte pe baza tehnicilor de marketing turistic, pentru a se ajunge la o analiză-diagnostic a strategiei promoţionale în turismul românesc. Într-un capitol următor sînt studiate obiectivele urmărite în politica de vînzare a produsului turistic, instrumentele de promovare a vînzărilor turistice, mecanismul deciziei cu privire la promovarea vînzărilor şi personalul de vînzare. Foarte interesantă este tratarea tehnicilor de relaţii publice, a campaniei de relaţii publice şi a tehnicilor publicitare în promovarea produsului turistic.

Într-un capitol special se studiază politica de distribuţie : concepţia generală a unui circuit de distribuţie, deciziile în politica de distribuţie şi deciziile cu privire la modificarea circuitului de distribuţie.

În fine, ultimul capitol discută direcţiile unei strategii promoţionale româneşti.

Lucrarea este organic structurată ; plecînd de la nivelul conceptual şi de la ordonarea ştiinţifică a datelor, sînt prezentate tehnicile şi modalităţile concrete ale unei strategii promoţionale, pentru a se ajunge la indicaţii aplicative privind strategia promoţională a produsului turistic românesc.

Cartea, prin calităţile şi valoarea ei ştiinţifică, se adresează nu numai specialistului în turism, dar şi publicului interesat în probleme economice şi sociologice (în special sociologia timpului liber). Concluziile generale pe care cititorul le reţine din lectura şi argumentele lucrării, merg către ideea că turismul este una din importantele industrii ale lumii viitorului, datorită performanţelor, eficienţei şi procesului accelerat de înnoire ; că în acelaşi timp este o industrie a frumosului, prin funcţia sa de protejare şi amenajare a mediului natural, prin funcţia sa de prezentare directă a unor valori spirituale specifice poporului respectiv, în fine prin funcţia sa de restaurare a echilibrului uman încercat de stress-urile civilizaţiei tehnice.

Tehnicile de marketing şi management sînt astfel puse în slujba nu numai a dezvoltării, a creşterii economice şi a eficienţei, dar şi în slujba protecţiei omului, a mediului natural, a culturii şi frumosului, sugerînd o viziune de sistem — nu un divorţ — al acestor categorii socio-economice, care din ce în ce mai mult trebuie privite în interrelaţiile lor organice în societatea modernă.

Cartea prezentată de dr. Iulian Berbecaru reprezintă şi o deschidere largă către strategia comunicaţiilor în ansamblul ei — strategia promoţională fiind concepută ca o strategie a comunicaţiilor — de mare viitor pentru fenomenul economic mondial, în care promovarea vînzărilor, distribuţia, publicitatea, relaţiile publice şi formarea personalului, alcătuiesc un tot din ce în ce mai închegat. Din ce în ce mai mult dezvoltarea este legată de strategii, printre care strategia comunicaţiilor în genere şi strategia promoţională în special, ocupă un loc decisiv.

În climatul specific al orînduirii socialiste — arată autorul — funcţiile specifice ale relaţiilor publice, adică : colaborarea în cadrul unităţilor, informarea beneficiarilor potenţiali, sugestiile consumatorului de produse turistice, relaţia producător — consumator, întîlnesc un tărîm ideal de desfăşurare.

Aici ne apropiem de partea poate cea mai semnificativă a lucrării, anume importanţa ce se acordă factorului uman în toate capitolele cărţii, atît în ceea ce priveşte oferta de servicii, cît şi în ceea ce priveşte beneficiarii serviciilor. Toate tehnicile promoţionale, fie cele care privesc marketingul turistic, fie cele care privesc acţiunile publicitare sau de relaţii publice, privesc în chip deosebit factorul uman, sînt în serviciul comunicaţiilor umane şi al sondajelor asupra nevoilor şi aspiraţiilor umane. Aşa se explică de ce volumul asupra strategiei promoţionale în turism, cu tot caracterul său pragmatic pronunţat, vizînd în ultimă instanţă eficienţa economică şi înalta rentabilitate, degajă o anumită filozofie, adînc umană, cu largi deschideri spre prospectiva socială şi conceptul său central, calitatea vieţii, sau spre „civilizaţia" timpului liber, pe care gîndirea previzională o anunţă pentru următoarele decenii şi care prin urmare se cere încă de pe acum gîndită şi pregătită.

Nu putem încheia această sumară prezentare fără a menţiona o dată mai mult rigoarea ştiinţifică şi suportul ei, documentarea amplă şi pertinentă.

dr. Paul DUMITRIU

---

* Iulian Berbecaru, **Strategia promoţională în turism,** Bucureşti, Editura sport — turism, 1976, 236 p.

Întîlniri cu cititorii

DE CURÎND, la Iaşi, cu sprijinul Comitetului judeţean de partid şi al Universităţii „Al. I. Cuza" au fost organizate întîlniri ale redacţiei cu cititorii, la care au participat activişti de partid şi de stat, economişti şi alţi specialişti din întreprinderi şi din aparatul financiar-bancar, cadre didactice, cercetători şiinţifici, studenţi.

Evidenţiind interesul pe care îl manifestă faţă de revistă, faţă de calitatea acesteia, dorinţa de a întîlni în paginile ei materiale interesante, cu conţinut bogat de idei, care să mijlocească pe scară largă schimbul de opinii dintre economişti, cititorii noştri au făcut observaţii şi sugestii preţioase pentru o mai bună structurare a revistei, pentru înfiinţarea unor rubrici noi, îmbunătăţirea argumentării faptice şi a calităţii comentariului economic, o mai bună prezentare grafică.

Sfera problemelor pe care cititorii noştri doresc să le întîlnească în revistă este destul de variată şi de largă. În cadrul întîlnirii s-a conturat o predilecţie pentru articole consacrate : a) funcţionării mecanismului economic — sistemul de indicatori ai planului şi expresivitatea acestora, aprovizionarea tehnico-materială şi relaţiile de cooperare dintre întreprinderi, acţiunea pîrghiilor financiar-bancare, inclusiv a controlului ; b) organizării producţiei şi a muncii : metode şi tehnici moderne de conducere şi organizare, relaţiile întreprindere-centrală-minister, sistem informaţional; c) analizelor micro şi macroeconomice, în primul rînd celor referitoare la valorificarea tuturor posibilităţilor materiale, financiare şi umane pentru realizarea planului la parametrii superiori ; d) teoriei economice şi cultivării pregătirii profesionale a diferitelor categorii de cititori ; e) informaţiei din domeniul comerţului exterior şi al economiei mondiale.

Avînd în vedere utilitatea lor, redacţia va organiza astfel de întîlniri şi în alte oraşe ale ţării, pentru a cunoaşte mai bine opiniile cititorilor faţă de revistă şi a răspunde astfel exigenţelor lor faţă de materialele publicate în paginile revistei.

CONSIDERAȚII CU PRIVIRE LA CONTRADICȚIILE CAPITALISMULUI ÎN PERIOADA ACTUALĂ (I)

ANALIZA tendințelor și formelor de manifestare a contradicțiilor generate de relațiile de producție capitaliste *) ocupă un loc central în problematica capitalismului contemporan, în economia politică marxist-leninistă. Numai pornind de la analiza aprofundată a realității se pot dezvălui în toată complexitatea formele concrete de mișcare a contradicțiilor economiei capitaliste la nivel micro, macro și mondoeconomic, pot fi trase concluzii fundamentate privind perspectiva istorică a capitalismului.

Studierea aprofundată a evoluției economiei capitaliste în strînsă corelație cu etapele pe care le parcurge modul de producție capitalist, cu dialectica dezvoltării monopolului reprezintă premisa metodologică de la care pornim în abordarea acestei teme de mare actualitate.

Totodată, contradicțiile în economia capitalistă nu trebuie privite static, într-o viziune lineară, în sensul că odată cu intrarea capitalismului în faza imperialistă, ele se adîncesc continuu, ci în mod dialectic. În funcție de evoluția ciclului de reproducție, momentele de agravare a contradicțiilor pot alterna cu cele de stagnare sau de atenuare în unele perioade.

O esență neschimbată și factorii care o influențează

DUPĂ CUM SE ȘTIE, în numeroase state capitaliste în politicile economice elaborate de guverne au fost incluse și măsuri prin care se urmărea „armonizarea“ intereselor între clase, „diminuarea“ efectelor distructive ale unor contradicții din sfera producției materiale. Cu toate eforturile depuse de cercurile monopoliste, de statele burgheze de a găsi soluții miraculoase pentru „a revitaliza“ capitalismul și a imprima relațiilor de producție capitaliste perimate un rol activ în dezvoltarea forțelor de producție, esența imperialismului nu s-a modificat, tendința de adîncire a contradicțiilor dintre exploatatori și exploatați se menține. În toată această perioadă au continuat să se consolideze premisele materiale și subiective pentru lichidarea sistemului anacronic al relațiilor de producție capitaliste care contravin noilor forțe de producție, noilor forțe naționale și sociale. În Programul Partidului Comunist Român se dă o apreciere marxist-leninistă fundamentată stadiului actual al capitalismului contemporan, subliniindu-se că „se accelerează tot mai mult criza imperialismului și a sistemului capitalist, a cărui sferă de acțiune se îngustează continuu, determinînd ascuțirea contradicțiilor economice, politice și sociale, evidențiind astfel tot mai puternic caracterul istoricește perimat al orînduirii capitaliste“ 1). Din analiza contradicțiilor antagoniste, component organic al relațiilor de producție capitaliste, rezultă caracterul perimat al orînduirii capitaliste, necesitatea așezării pe baze noi a societății. Criza actuală a sistemului capitalist a dezvăluit profundul antagonism dintre muncă și capital, neconcordanța dintre scopul producției capitaliste — profitul — și dimensiunile consumului maselor muncitoare. La aceasta trebuie adăugate dezvoltarea disproporțională în cadrul economiilor țărilor capitaliste dezvoltate reliefată în criza de structură, contradicțiile dintre țările imperialiste, pe de o parte, precum și dintre acestea și țările în curs de dezvoltare, pe de altă parte.

Abordarea contradicțiilor capitalismului contemporan presupune luarea în considerare a proceselor interne proprii evoluției țărilor capitaliste dezvoltate în perioada postbelică, precum și a rolului factorilor externi, a fenomenelor ce au loc la scară mondială și care au influențat și influențează mecanismul reproducției capitaliste și deci și al reproducției contradicțiilor, atît pe plan național cît și la scara sistemului mondial capitalist. Avem în vedere elemente ca : **dezvoltarea calitativă a forțelor de producție sub impactul revoluției științifice-tehnice**, reflectată în schimbările bazei tehnice-materiale, ale structurii de ramură a economiei, în nivelul atins al concentrării și centralizării producției și capitalului, în structura profesională a forței de muncă ; **modificări în relațiile de producție** (ne referim la raportul dintre diferitele forme de proprietate, la rolul economic al statului burghez care a crescut considerabil și care intră direct în raporturi de producție, repartiție, consum etc., influențînd contradictoriu asupra raporturilor dintre clase și grupuri sociale) ; **reglementarea capitalistă, planificarea** care capătă un caracter permanent, influențînd asupra dezvoltării unor sectoare, domenii ale vieții economice și sociale, fără însă a putea asigura automat echilibrul și stabilitatea economiilor țărilor capitaliste dezvoltate. Este imperios necesar să subliniem totodată influența pe care o exercită sistemul mondial socialist, țările în curs de dezvoltare asupra principalelor direcții și orientări ale relațiilor economice din lumea contemporană. Aceste procese și fenomene au imprimat trăsături noi modului de reproducție a forțelor și relațiilor de producție.

Tendințe de adaptare în sfera relațiilor de producție

PROGRESUL științific și tehnic a revoluționat elementele componente ale forțelor de producție, ele reproducîndu-se pe o bază tehnică superioară, în condițiile cînd știința devine o sferă a producției, ceea ce a determinat o puternică dezvoltare a forțelor de producție și un grad înalt de socializare. Concomitent are loc o tendință de adaptare a relațiilor de producție, desigur în limitele impuse de elementul motor al stadiului actual al capitalismului — profitul de monopol, fără însă a însemna o schimbare de esență, fundamentală, a caracterului lor. Trăsătura dominantă — relația monopol — cunoaște ea însăși o anumită dezvoltare spre propria sa negare. Înmulțirea companiilor monopoliste pe acțiuni (fenomen sesizat încă de Marx și Engels, care considerau apariția societăților pe acțiuni ca o încercare capitalistă de a rezolva contradicția dintre caracterul social al producției și caracterul privat al proprietății), extinderea proprietății mixte înseamnă de fapt „suprimarea capitalului ca proprietate privată în cadrul însuși al modului de producție capitalist“ 2). Companiile monopoliste pe acțiuni ne apar comparativ cu proprietatea privat-capitalistă ca o formă ce aparține unui număr mai mare sau mai mic de capitaliști asociați, ca o proprietate colectivă. Această formă de organizare a producției este impusă în mod obiectiv de noile forțe de producție.

Caracterul social al proprietății s-a adîncit și prin creșterea ponderii proprietății de stat, care exprimă cel mai înalt grad de socializare și o tendință de negare a tuturor formelor de proprietate privat-capitalistă. Accentuarea caracterului social al proprietății nu-i modifică conținutul, ci doar accentuează și diversifică contradicțiile pe plan social. Este cunoscut că proprietatea asupra companiilor monopoliste, fie ele pe acțiuni sau mixte, este concentrată nu în mîna acționarilor de rînd, ci a celor ce reprezintă oligarhia financiară. Totodată, accentuarea caracterului social al producției a fost și este însoțită de o intensificare a monopolizării producției și a capitalului. Astfel, în S.U.A. mai puțin de 200 companii monopoliste dețin 60% din capitalul național și produc 43% din producția industrială a țării. În Franța 0,4% din întreprinderi, adică 800 de firme, asigură 37% din producția totală, iar în R.F.G., după unele calcule, 50 din cele mai mari concerne controlează aproape jumătate din capitalul industrial. În Japonia unitățile monopoliste, care reprezintă 0,9% din totalul companiilor, dețin 36% din capitalul pe acțiuni [3]).

---

*) Ne propunem să analizăm doar unele forme și tendințe de manifestare a unor contradicții în capitalismul monopolist de stat.

1) **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.** Editura politică, 1975, p. 185.

2) **K. Marx,** Capitalul, vol. III, partea I. E.S.P.L.P., 1956, p. 422.

În același timp intervenția statului prin multiplele sale pîrghii economice, financiare în procesul de producție și de realizare a produsului social, de distribuire și redistribuire a venitului național, imprimă un puternic caracter social tuturor compartimentelor vieții economico-sociale. Există în țările capitaliste dezvoltate sfere ale activității sociale în care capitalul privat monopolist investește doar într-o mică măsură, ceea ce de fapt demonstrează că nu mai este capabil să funcționeze pe baza propriului său mecanism economic, fără intervenția statului. Ne referim la asemenea sfere ca știința, învățămîntul, asistența medicală, cultura, transportul public. Participarea într-o măsură tot mai mare a statului în perioada postbelică în domeniul economic și social, promovînd chiar o politică socială, este o rezultantă a presiunii maselor și a cerințelor obiective ale revoluției științifice-tehnice contemporane. Tendința de adaptare a relațiilor de producție a determinat o accentuare a contradicției — formulată de Marx — „dintre forța socială generală în care se transformă capitalul și puterea particulară a fiecărui capitalist asupra acestor condiții sociale de producție“ [4]). Contradicția se adîncește tot mai strident și include dizolvarea acestui raport prin aceea că ea cuprinde și modificarea condițiilor de producție sociale. Această contradicție, în condițiile intervenției statului, ale desfășurării revoluției științifice-tehnice, se manifestă astăzi printr-un caracter profund social al producției, însușirea rezultatelor rămînînd pe mai departe privat-capitalistă **). Înaltul grad de socializare exprimat în mod concret printr-o puternică monopolizare a producției vine în contradicție cu formele de proprietate de esență capitalistă, cu formele de repartiție a produselor, ceea ce imprimă contradicției fundamentale un rol de forță motrice în transformarea societății. Atingerea unei trepte necunoscute încă în socializarea producției în condițiile accentuării dominației monopolurilor și a intervenției statului, a determinat adîncirea contradicției dintre monopol, statul burghez și clasa muncitoare precum și alte categorii sociale. Deși asistăm la o multiplicare și diversificare a contradicțiilor sistemului capitalist ca urmare a modificărilor survenite în cadrul forțelor sociale, totuși contradicția dintre muncă și capital „are astăzi și va continua să aibă rolul primordial în întregul proces revoluționar de transformare a societății“ [5].

Realitățile din țările occidentale dezvoltate demonstrează caracterul perimat al relațiilor de producție capitaliste evidențiat în amplificarea contradicțiilor economice și sociale dintre clasele antagoniste, în regruparea forțelor sociale împotriva dominației monopolist-statale. Ar fi profund greșit să tragem concluzia că accentuarea contradicțiilor într-o etapă sau alta a evoluției capitalismului va duce în mod automat la noua orînduire — socialismul. Forțelor sociale înaintate, clasei muncitoare în alianță cu alte categorii și pături sociale, le revine misiunea istorică de a folosi acele metode și căi corespunzătoare condițiilor istorice naționale din fiecare țară care să asigure transformarea revoluționară a societății, statornicirea orînduirii socialiste.

Relația monopol-stat, care exprimă o tendință contradictorie — de adaptare a relațiilor la interesele de valorificare ale capitalului monopolist, pe de o parte, și de încercare a atenuării contradicțiilor în vederea menținerii pe mai departe a orînduirii exploatatoare, pe de altă parte — a generat contradicții noi, atît la nivel național, cît și internațional. În acest context este de relevat că deși formele de monopol, pînă la cele conglomerale, precum și intervenția statului nu pot constitui soluții de durată privind dezvoltarea forțelor de producție, de atenuare a inegalităților în dezvoltarea forțelor de producție, totuși ar fi greșit să nu sesizăm acea dezvoltare care are loc în țările capitaliste dezvoltate. După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea sa la Congresul educației politice și al culturii socialiste, „orînduirea capitalistă mai dispune încă de însemnate rezerve și posibilități“ [6]). Numai pornind de la o asemenea apreciere realistă putem explica nivelul de dezvoltare atins de forțele de producție în țările capitaliste industrializate, rolul și influența acestora asupra diferitelor laturi ale relațiilor de producție, accentuarea dualității interne conflictuale a relațiilor de producție. De aceea, adaptarea unor elemente ale relațiilor de producție nu a însemnat lichidarea contradicției dintre posibilitățile imense pe care le oferă revoluția științifică-tehnică și limitele impuse de capitalism în folosirea acestora în interesul întregii societăți, ci, din contră, asistăm la noi contradicții.

Deformări structurale la nivelul realizării

ÎN PERIOADA postbelică se produc mutații și în condițiile realizării, determinate de o multitudine de factori endogeni și exogeni.

Diversificarea producției, sporirea gradului de intensitate a muncii, lupta clasei muncitoare, intervenția statului prin diverse pîrghii economice, accentuarea interdependenței dintre piața internă și cea externă au influențat în mod diferențiat de la o țară la alta asupra cererii globale fie în sensul lărgirii, fie în cel al restrîngerii.

Manifestarea acestor factori în unele perioade cu precădere ca stimulatori ai cererii, în condițiile relațiilor de producție capitaliste care condiționează procesul realizării de profitul înalt de monopol, nu au putut asigura un echilibru stabil, de durată, între producție și consum. Este necesar să subliniem că lupta clasei muncitoare a determinat o creștere a salariului real menținînd astfel cererea la un nivel relativ înalt, iar consumul de stat care asigură pentru o parte a producției în principal monopolistă, o desfacere sigură la prețuri garantate, a diminuat parțial influența oscilațiilor conjuncturale ale pieței. Totodată, investițiile de stat, cu toate că se orientează în principal spre scopuri militare și într-o mai mică măsură spre destinații productive și satisfacerea unor nevoi sociale, exercită de asemenea o influență importantă asupra nivelului și dinamicii cererii finale.

Creșterea considerabilă a producției militare în unele state capitaliste a atras după sine dezvoltarea și diversificarea ramurilor cu caracter militar, ceea ce a determinat și o sporire a cererii atît de mijloace de producție cît și de bunuri de consum. În același timp, aceasta a condus la o deformare a însăși structurii cererii, care vine în contradicție cu imperativele sociale. Deformarea structurii cererii este o reliefare a dezechilibrelor la nivelul ramurilor, provocate de caracterul accentuat militarizat al economiei naționale din unele state capitaliste. Realitatea demonstrează că sporirea cheltuielilor militare — de pildă în S.U.A. de la 13,5 miliarde de dolari în 1949 la 86 miliarde dolari în 1974 — a influențat pentru o perioadă limitată nivelul cererii în sensul creșterii, dar pe o perioadă îndelungată a condus la multiplicarea piedicilor în desfășurarea normală de durată a procesului de ansamblu al reproducției, la o distorsiune a producției și consumului. Sporirea în etapa actuală a consumului neproductiv, parazitar, exprimat în cheltuieli imense pentru înarmare, a generat noi conflicte între stat ca reprezentant al monopolurilor și masele largi de oameni ai muncii.

Sporirea cheltuielilor sociale în țările capitaliste dezvoltate, deși a diversificat cererea și a influențat asupra dimensiunii, în sensul stimulării, totuși nu a putut constitui un catalizator pe termen lung al procesului de realizare. Aceasta atît datorită faptului că cheltuielile sociale nu au urmat o linie ascendentă în conformitate cu cerințele actuale ale clasei muncitoare și ale altor categorii sociale, cît și datorită faptului că în perioadele de recesiune și criză statul manifestă tendința de a le diminua, iar în contextul puternicului proces inflaționist ele se depreciază, ceea ce antrenează noi contradicții pe planul social.

Inflația, care are o dublă acțiune, în sensul că pînă la o anumită limită stimulează acumularea și deci și consumul, a devenit în ultimii ani un element anihilant, influențînd mărimea veniturilor tuturor categoriilor, dar cu deosebire ale oamenilor muncii, ceea ce a complicat condițiile de realizare. Din factor stimulator, promovat cu consecvență de statele capitaliste în politica lor de creștere economică, ea a devenit unul din cei mai distructivi pe plan social, influențînd negativ asupra volumului consumului maselor largi și determinînd o deteriorare a echilibrului dintre acumulare și consum.

În principalele țări capitaliste dezvoltate, veniturile totale reale ale populației și cheltuielile pentru consumul individual au înregistrat o scădere absolută, pentru prima dată în perioada postbelică, în condițiile crizei economice actuale [7]). Astfel, se accentuează decalajul dintre ritmul inflației și ritmul creșterii veniturilor reale, fapt ce conduce la agravarea contradicției dintre exploatați și exploatatori.

Recesiunea începută în 1973, pe fondul crizei de structură a economiei capitaliste, a determinat o reducere considerabilă a cererii, atît de mijloace de producție cît și de bunuri de consum și servicii. Tendința care s-a manifestat aproape în toate țările capitaliste industrializate în anii 1974—1975, de încetinire a investițiilor de capital, a avut ample consecințe asupra întregii activități economice. Ea a perturbat întreg procesul de reproducție.

Restrîngerea producției, determinată de criză, precum și raționalizarea acesteia pe baza unui nivel mai înalt al concentrării și centralizării a sporit considerabil șomajul. Dimensiunile acestuia în țările capitaliste dezvoltate, care după aprecieri ale unor organizații internaționale depășeau în diferite perioade ale anului în curs cifra de 18 milioane șomeri, afectează în mod real starea prezentă a cererii precum și în anumită măsură perspectiva acesteia.

Totodată, creșterea gradului de monopolizare și redistribuirea venitului național de către stat în principal în favoarea marilor monopoluri a condus la adîncirea în continuare a discrepanței dintre venituri, ceea ce limitează gradul de satisfacere a nevoilor oamenilor muncii în raport cu posibilitățile pe care le oferă actualul nivel de dezvoltare al forțelor de producție. După unele calcule, 20 pînă la 25% din populația Europei occidentale se află la limita pragului de sărăcie, din care 5 pînă la 6% în mizerie în perioade „normale“. Se adîncește astfel decalajul dintre posibilitățile pe care le oferă producția materială și nivelul de satisfacere a necesităților membrilor societății.

conf. dr. C. PARALUȚA

---

[3]) Problèmes économiques nr. 1 475/1976, p. 4 ; I. P. W. Berichte nr. 1/1975, p. 26.

[4]) **K. Marx.** Capitalul, vol. III, partea I. E.S.P.L.P., 1956, p. 263.

**) În dezbaterile care au avut loc în țara noastră pe marginea contradicțiilor capitalismului contemporan, o contribuție la formularea acestora a adus profesorul Tudorel Postolache. El consideră că contradicția fundamentală a capitalismului monopolist de stat este „contradicția dintre caracterul tot mai social al reproducției în ansamblu și concentrarea puterii economice și politice de către oligarhia financiară“. Personal consider că în această formulare se exprimă corect latura esențială a contradicției, însă lipsește, după cum au subliniat în discuții și alți economiști din țara noastră, cel de-al doilea pol al contradicției — respectiv modul de repartiție.

[5]) **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntare la Consfătuirea cadrelor din domeniul științelor sociale și învățămîntului politic. „Scînteia“ din 8.X.1976.

[6]) **Nicolae Ceaușescu,** Expunere prezentată la Congresul educației politice și al culturii socialiste. Editura politică, 1976, p. 74.

[7]) Vezi Economic Outlook, O.E.C.D., nr. 18, decembrie 1975, p. 24.

TENDINȚE - CONJUNCTURI

Anticipări 1977: Creștere și inflație...

PROGNOZE GLOBALE elaborate de Argus Research Corp. din New York privind economia principalelor țări capitaliste dezvoltate în anul 1977 vorbesc de o creștere moderată a produsului național brut, în termeni reali. După cum rezultă din tabelul de mai jos, pentru S.U.A., Franța și R.F.G. prognozele pe 1977 indică o încetinire a creșterii economice, însoțită în cazul ultimelor două țări, la care se adaugă Elveția, de o accelerare a inflației. În Franța, de pildă, inflația ar urma să se exprime anul viitor din nou prin două cifre întregi (11,8%, ca în 1975, față de 9,9% în anul curent), iar în Anglia, deși se va reduce într-o măsură, va rămîne la un nivel ridicat, de 13,6%. Prognozele indică pentru Italia un nivel al inflației în continuare mai ridicat decît în principalele țări capitaliste dezvoltate, însoțit însă ca și în Anglia de o creștere economică ceva mai rapidă.

Evoluția produsului național brut în termeni reali (modificări față de anul precedent, în %)

	1977	1976	1975
S.U.A.	5,5	6,4	—1,8
Anglia *	3,1	2,0	—1,8
R.F.G.	4,9	6,1	—3,4
Franța *	6,4	7,2	—2,6
Canada	5,8	4,8	+0,6
Belgia	5,2	3,1	—2,5
Japonia	7,4	6,6	+2,2
Italia	5,3	4,5	—3,9
Elveția	3,5	2,5	—7,0

*) Produsul intern brut
Sursa : The Times, 25.X.1976.

...Valute și comerț

PROGNOZA ARGUS relevă că și în 1977 marca vest-germană va fi una din puținele valute care se vor reprecia în raport cu dolarul S.U.A. (la 2,48 mărci pentru un dolar, față de 2,53 mărci pentru un dolar în medie în 1976). Francul elvețian se estimează că va cunoaște o ușoară depreciere în raport cu dolarul, la o medie de 2,66 franci elvețieni pentru un dolar.

ANTICIPĂRI reluate de revista L'Usine Nouvelle arată că anul viitor schimburile comerciale internaționale vor spori cu 8,7%, față de o majorare cu 9% în acest an. În acest cadru, singurul grup de țări care are perspective să accelereze creșterea importurilor în 1977, în comparație cu 1976, este cel al țărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol (spor de 10% față de nivelul anului în curs), în timp ce pentru țările membre ale O.P.E.C. și țările capitaliste dezvoltate se așteaptă o încetinire a dinamicii importului (la 13% și, respectiv, 8%).

Stabilizare în turismul internațional

RAPORTUL ANUAL privind turismul internațional, dat publicității de O.C.D.E., relevă că după susținuta redresare de anul trecut, traficul turistic manifestă o tendință de stabilizare. Principalele caracteristici ale evoluției în acest domeniu sînt considerate o înviorare marcată (prima după 1973) a traficului turistic dinspre S.U.A. spre Europa și Japonia, paralel cu o creștere a traficului dinspre Europa spre S.U.A. și Canada și o scădere a traficului dinspre R.F.G. spre alte țări europene.

Pentru prima dată, plățile pentru turism internațional în zona O.C.D.E. au depășit anul trecut 30 miliarde dolari. Pe primul loc în lume atît sub raportul încasărilor cît și al plăților s-au situat și în 1975 S.U.A., cu 4 miliarde dolari (+21%) și respectiv 6,4 miliarde dolari (+7%). Sub raportul încasărilor din turismul internațional, pe locurile următoare s-au situat Franța (cu 3,5 miliarde dolari, +30%), Spania (cu 3,4 miliarde, +7%), R.F.G. (cu 2,9 miliarde, +23%), Austria (cu 2,8 miliarde, +22%), Italia (cu 2,6 miliarde, +35), Anglia (cu 2,5 miliarde, +24%). În primele nouă luni ale acestui an, Spania a fost vizitată de peste 25 milioane turiști, cu 4,3% mai puțini decît în aceeași perioadă a anului 1975. În privința cheltuielilor, pe locurile următoare s-au situat R.F.G. (cu 5,5 miliarde dolari, +21%), Franța (cu 3 miliarde, +26%), Canada (cu 2,1 miliarde, +33%), Anglia (cu 1,9 miliarde, +20%).

Petrol exportat direct de țările OPEC

POTRIVIT unor date publicate de Arab Press Service, reluate de **International Herald Tribune** *(16—17 octombrie), țările membre ale O.P.E.C. ar putea exporta anul viitor direct, adică prin societățile lor de stat și nu prin intermediul monopolurilor străine, circa 11 milioane barili de petrol (1 baril=159 litri) zilnic, respectiv o treime din petrolul pe care-l vor extrage în 1977. Astfel, față de 200 000 barili pe zi cît exportă în prezent direct, prin compania de stat Petromin, Arabia Saudită urmează să exporte direct anul viitor între 800 000 și 1,5 milioane barili pe zi, în funcție de situația pieței (în afara celor 7 milioane barili pe zi cît se așteaptă să vîndă prin intermediul companiei Aramco, la care participă Exon, Texaco, Standard Oil of California și Mobil). Iranul va exporta direct anul viitor 1,5 milioane barili pe zi, Irakul 2,7 milioane barili (respectiv întreaga producție, ca și în prezent), Kuweitul 1,35 milioane barili, Abu Dhabi 1 milion barili (jumătate din producție), Algeria 1 milion barili, Libia 300 000 barili. Venezuela, a cărei industrie petrolieră a fost în întregime naționalizată la începutul acestui an, va exporta direct întreaga cantitate destinată pieței externe.*

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 1—5.XI.1976 s-a caracterizat printr-o evoluție contradictorie a **dolarului S.U.A. :** redresare ușoară față de valutele din „șarpele“ monetar vest-european și francul elvețian și depreciere față de lira sterlină. Apariția unor factori negativi — scăderea dobînzii preferențiale („prime rate“) de la 6 3/4 la sută p.a. la 6 1/2 la sută p.a. de către unele mari bănci, reducerea pentru a treia lună consecutiv a comenzilor, creșterea șomajului de la 7,8 la sută la 7,9 la sută în octombrie a.c. —, concomitent cu existența unor factori pozitivi — publicarea unor cifre care arată că în primele 8 luni ale acestui an investițiile țărilor OPEC în economia americană s-au ridicat la 8 miliarde dolari comparativ cu numai 6,3 miliarde dolari în întreg anul 1975, ceea ce reflectă creșterea încrederii investitorilor în perspectivele economiei americane — au determinat oscilații ale valutei S.U.A.

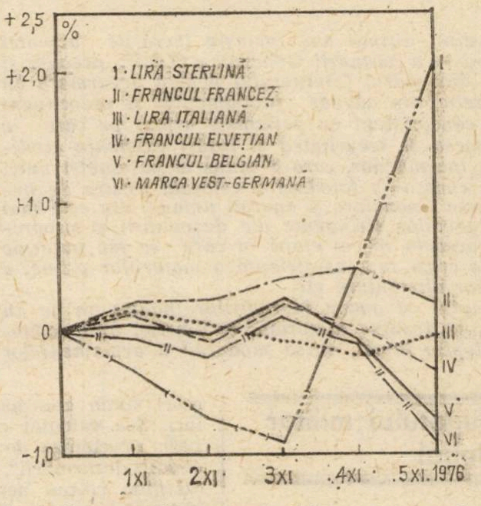

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 1—5 noiembrie 1976, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 29 oct. 1976.

Lira sterlină a refăcut o parte din terenul pierdut față de principalele valute occidentale, terminînd intervalul la circa 1,6380 dolari și circa 4 mărci vest-germane pentru 1 liră sterlină, comparativ cu 1,60 dolari, respectiv 3,80 mărci vest-germane pentru 1 liră la sfîrșitul perioadei precedente. Această redresare a monedei britanice a fost determinată între altele de existența unor zvonuri potrivit cărora guvernul englez ar negocia cu unele guverne vest-europene pentru obținerea unui împrumut pe termen lung de pînă la 10 miliarde de dolari. Cercurile de afaceri interesate apreciază totuși că măsura recurgerii la împrumutul extern nu va putea constitui calea reinstaurării încrederii depline în moneda britanică atît timp cît nu se vor lua măsuri hotărîte pe plan intern.

Marca vest-germană s-a depreciat cu aproape 1 la sută față de dolar (2,4240 mărci pentru 1 dolar la sfîrșitul perioadei, comparativ cu 2,4030 mărci pentru un dolar la sfîrșitul săptămînii trecute) și cu circa 5 la sută față de lira sterlină, ca urmare a mișcărilor speculative de capitaluri din marcă în lira sterlină, dar și cu urmare a unor factori negativi din economia vest-germană (aproape 1 milion de șomeri în luna octombrie).

Francul francez s-a redresat ușor față de dolar (+0,2 la sută), terminînd intervalul la circa 4,99 franci pentru 1 dolar, dar rămînînd — alături de lira italiană cu un nivel în jur de 865 lire pentru 1 dolar, în această perioadă — între valutele cu tendință de depreciere.

Dobînzile la depozitele în eurovalute pe perioada de 6 luni au rămas în jurul nivelelor de săptămîna trecută la cele în eurodolar și în euromarcă vest-germană și au cunoscut o ușoară creștere (cu circa 1/8 la sută p.a.) la cele în eurofranc elvețian.

Prețul aurului la Londra a continuat tendința de creștere anterioară, terminînd intervalul la un nivel de 127 dolari/uncie, comparativ cu 122 dolari/uncie la începutul lui. Se așteaptă ca foarte curînd prețul metalului galben să depășească 130 dolari/uncia.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

CURSA ÎNARMĂRILOR — O URIAȘĂ RISIPĂ DE RESURSE SUSTRASE DEZVOLTĂRII

DEZBATERILE din ultimii ani, inclusiv lucrările actualei sesiuni — a XXXI-a — a Adunării Generale a O.N.U., precum și tratativele din 1976 din cadrul Comitetului pentru dezarmare au scos cu putere în relief un adevăr fundamental și preocupant al zilelor noastre : concomitent cu pericolele uriașe pe care le generează pentru pacea și securitatea și însăși existența civilizației umane, cursa înarmărilor, care a ajuns la parametri unici în istoria omenirii, constituie totodată o colosală irosire de bunuri materiale, resurse financiare și energii umane, din cele mai prețioase, sustrase nevoilor stringente ale dezvoltării și progresului națiunilor, și aceasta într-o etapă în care se fac puternic simțite fenomene de criză sau insuficiență a materiilor prime, a energiei, a produselor alimentare etc.

Pornind de la faptul că goana înarmărilor înghite an de an un adevărat fluviu de resurse materiale și umane, unii economiști numesc, cu deplin temei, cursa modernă a armamentelor „război logistic“ sau „genetic“, avînd în vedere că această competiție irosește în scopuri neproductive mijloace indispensabile progresului economic și social al tuturor națiunilor — mari, mijlocii sau mici, bogate sau sărace — în condițiile în care omenirea este confruntată cu nevoi social-economice adeseori cronice.

Iată de ce, cum au scos în evidență dezbaterile de la O.N.U. și din alte foruri internaționale, se impune ca un comandament major al epocii noastre încetarea cursei înarmărilor și înfăptuirea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare. Acest imperativ își găsește o puternică argumentație, privit prin prisma nevoilor de progres și bunăstare ale popoarelor, în faptul că oprirea înarmărilor și realizarea unor măsuri practice de reducere a cheltuielilor militare și de dezarmare ar elibera uriașe mijloace de producție și forțe de muncă necesare pentru accelerarea dezvoltării economice și sociale a națiunilor, și în primul rînd a țărilor în curs de dezvoltare.

Parametrii bugetului militar global

DATE statistice general recunoscute, citate frecvent în dezbaterile asupra dezarmării, în special de reprezentanții statelor mici și mijlocii, nenucleare, ai țărilor în curs de dezvoltare, atestă că cheltuielile militare globale — unul din indicatorii de bază ai proporțiilor cursei înarmărilor — au atins parametri astronomici, au ajuns într-un punct în care frînează sau chiar periclitează eforturile orientate spre progres și bunăstare ale tuturor țărilor, constituind o povară apăsătoare pe umerii popoarelor din întreaga lume. Creșterea acestei poveri, în prețuri constante, este oglindită în tabel. În prețurile curente, dacă în 1945 bugetul militar global era de circa 50 miliarde dolari, în 1961 el a atins 121 miliarde, în 1974 a fost de 270 miliarde, iar în 1975, potrivit statisticilor ce se bucură de girul O.N.U., de circa 300 miliarde, existînd estimări că în 1976 această cifră va fi sensibil depășită. Totodată, ținînd seama de evoluția în spirală a cursei înarmărilor, ca și de unele tendințe din economia mondială (între care scumpirea materiilor prime și a combustibililor, inflația), precum și de o serie de particularități ale competiției militare, care se sprijină pe tehnicile de vîrf, se apreciază, pe baza ratei medii de creștere, că, în cazul în care nu se vor adopta măsuri reale de stopare și dezamorsare a goanei înarmărilor, cheltuielile cu caracter militar ar putea depăși cu mult nivelul de 400 miliarde dolari în 1980 (de notat că numai S.U.A. și-au fixat pentru exercițiul financiar 1976—1977 un buget militar de 104,3 miliarde dolari).

Potrivit statisticilor O.N.U., în deceniul 1960—1970, într-o perioadă cînd s-au făcut unele progrese pe calea destinderii și lărgirii cooperării între state, a reducerii și eliminării sechelelor „războiului rece“ și în care s-au purtat permanent tratative de dezarmare, s-a consumat pentru înarmări suma enormă de 1900 miliarde dolari. S-a calculat că, în intervalul 1970—1980, proclamat de Națiunile Unite „Deceniul dezarmării“, în cazul în care se menține ritmul actual de creștere, cursa înarmărilor va înghiți fonduri de peste 4000 miliarde dolari (luînd în considerare și asemenea factori cum sînt inflația și deprecierea principalelor valute), respectiv mai mult decît dublul bugetului militar global din deceniul anterior. De la începutul secolului pînă în prezent cheltuielile militare au totalizat circa 7 500 miliarde dolari (la prețuri constante 1970). Aceste fonduri, după cum arată experții de la Stockholm International Peace Research Institute (S.I.P.R.I.), ar fi putut contribui la rezolvarea într-o măsură considerabilă a unor probleme grave ale omenirii ca foamea, lipsa de locuință și alte manifestări pe plan social ale subdezvoltării.

O dată cu prezentarea unor asemenea statistici asupra parametrilor fără precedent ai cursei înarmărilor sub raport economic, experții sînt de acord asupra faptului că limbajul cifrelor rămîne adesea abstract, în special pentru păturile largi ale opiniei publice și, de multe ori, sustrage privirilor adevăratele proporții și consecințele reale pe plan economic, social și în alte domenii, ale cursei înarmărilor. „Puțină lume — se arată în cea mai recentă ediție a Anuarului S.I.P.R.I. (1976) — poate traduce fie măcar și 100 miliarde dolari în ceva concret. În încercarea de a da acestor sume uriașe un conținut semnificativ, se fac comparații cu alte sfere, considerate mai larg inteligibile. Astfel, se poate releva că totalul cheltuielilor militare mondiale (300 miliarde dolari în 1975 — n.n.) este : a) egal cu produsul național brut însumat al celor 65 de țări din America Latină și Africa ; b) echivalent cu totalul mondial al alocațiilor guvernamentale pentru învățămînt ; c) cam de două ori mai mare decît cheltuielile guvernamentale pentru sănătate sau d) aproximativ de 15 ori mai mare decît valoarea întregii asistențe oficiale acordate țărilor în curs de dezvoltare“.

Pe un alt plan, acela al ponderii cheltuielilor militare globale în produsul național brut, se reliefează uriașul efort material pe care popoarele îl fac pentru a achita „nota de plată“ enormă a cursei mijloacelor de distrugere. De exemplu, dacă în anii dinaintea celui de-al doilea război mondial ponderea cheltuielilor militare în produsul național brut însumat al țărilor lumii era de 3—3,5%, în anii 1950—1975 ea s-a situat, în medie, în jurul cifrei de 7%, potrivit calculelor experților S.I.P.R.I. De notat că în aceeași perioadă s-a constatat o tendință de scădere a ponderii în P.N.B. a sumelor acordate de statele industrializate cu titlu de asistență financiară publică pentru țările în curs de dezvoltare, de la 0,40% din P.N.B. în anii 1962—1964, la 0,26% în intervalul 1971—1973.

Este posibil un transfer masiv de resurse

PROPORȚIILE cursei înarmărilor sînt ilustrate grăitor și de faptul că, în medie, cheltuielile militare pe glob au ajuns, în 1975, la 75 de dolari pe locuitor, adică aproape la tot atît cît reprezintă venitul mediu pe locuitor în 25 de țări în curs de dezvoltare. În unele state industrializate, cheltuielile militare anuale pe locuitor sînt de ordinul sutelor de dolari (S.U.A. — 430 dolari), iar în cazul unor țări situate în zone de conflict acest indice este cu mult mai mare. Anomalia existentă în privința destinației resurselor materiale ale omenirii se poate lesne constata dacă amintim că un număr de 25 de țări ale lumii, incluse de O.N.U. în categoria M.S.A. (Most Seriously Affected — cele mai serios afectate de fenomenele de criză din lume), în care trăiesc 148 milioane locuitori, aveau în 1970, în medie, un produs național brut pe locuitor de numai 85 de dolari, un grad de alfabetizare de 11,6% din totalul populației și o speranță medie de viață de circa 40 ani (față de aproximativ 71 ani în țările dezvoltate, conform ultimei ediții a Anuarului demografic al O.N.U.).

ECONOMIE MONDIALA

Volumul enorm al sumelor irosite în scopuri militare apare în adevăratele sale dimensiuni dacă se are în vedere faptul că, în timp ce zeci și zeci de miliarde de dolari sînt destinați unor mijloace de distrugere din ce în ce mai sofisticate, statisticile O.N.U. arată că aproape 900 milioane de locuitori ai globului trăiesc dintr-un venit zilnic de 70 de cenți — echivalentul costului unui pachet de țigări —, iar pentru circa 125 milioane de locuitori din țările în curs de dezvoltare cele mai rămase în urmă consumul zilnic reprezintă doar aproximativ 30 de cenți. Tot statistici care poartă girul O.N.U. precizează că peste 25 milioane de locuitori ai globului cad anual victimă foametei, 600 milioane suferă cronic de foame și subnutriție, iar 800 milioane sînt analfabeți. Această stare de lucruri se perpetuează în condițiile în care, într-o singură oră, pe glob se cheltuiesc în scopuri militare (calculat la nivelul bugetului militar global din 1975) 34 250 000 dolari, sumă echivalentă cu valoarea a 165 000 tone de griu, 12 000 tone de carne sau 195 000 tone de porumb.

Experții au calculat că prin reducerea cu 10% a bugetelor militare ale tuturor statelor — măsură propusă de mai mulți ani de România și inclusă în programul concret de dezarmare prezentat de țara noastră în Comitetul de la Geneva și la O.N.U. — s-ar elibera suma de 30 miliarde de dolari, cu care s-ar putea acoperi, de exemplu, nevoile de hrană, educație și asistență medicală ale unui număr de 40 de țări în curs de dezvoltare. Conform estimărilor, 80 miliarde de dolari, adică cheltuielile militare globale pe circa trei luni, ar fi suficienți pentru finanțarea unui program mondial de lichidare a analfabetismului, fenomen care apare ca un con de umbră în era nucleară și a „exploziei de cunoștințe". După cum este știut, ca urmare a poziției lor dezavantajate în cadrul schimburilor mondiale, țările în curs de dezvoltare au înregistrat în 1975 un deficit total al balanțelor lor de plăți de circa 35 miliarde dolari, iar pentru 1976 se estimează, conform calculelor F.M.I., că soldul pasiv va fi de aproximativ 31 miliarde dolari. Adoptarea unei măsuri de reducere cu 10% a cheltuielilor militare globale ar permite, în condițiile canalizării sumelor eliberate în direcția acoperirii necesităților țărilor în curs de dezvoltare, să fie echilibrate balanțele de plăți ale acestor state, ceea ce, neîndoielnic, s-ar repercuta pozitiv asupra eforturilor lor de progres și ar contribui, totodată, la extinderea comerțului mondial.

„O reducere sensibilă a cursei înarmărilor — se arată în Raportul O.N.U. privind consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor, document elaborat, după cum se știe, în urma unei inițiative românești — ar face posibilă, pentru prima dată, transferarea masivă de resurse, care ar fi de natură să transforme radical perspectivele dezvoltării economice și sociale. Se estimează că investițiile în capital fix în țările în curs de dezvoltare au fost de circa 65 miliarde dolari în 1969. Acest volum de investiții ar putea fi sporit cu aproape o treime prin resursele eliberate ca urmare a reducerii cu 10% a cheltuielilor militare în lume" (Doc. O.N.U. A/8469/Rev. 1, 1972, New York).

O deturnare de potențial de mari proporții

UN ASPECT îngrijorător al cursei moderne a înarmărilor îl reprezintă risipa colosală de materii prime și energie, într-o lume în care prețurile acestor resurse cunosc o linie ascendentă și în care este la ordinea zilei criza produselor de bază în general și a combustibililor fosili în special. Conform unor statistici elaborate sub egida O.N.U., ponderea în totalul consumului din S.U.A. a părții ce revine producției militare reprezenta, la începutul deceniului în curs, 14% la bauxită, 13,7% la cupru, 11,3% la plumb, 11% la zinc, 9,7% la nichel, 9,3% la molibden, 8,8% la cositor, 7,6% la crom, 7,5% la fier și magneziu și 4,8% la petrol.

Pe de altă parte, se cuvine reliefată constatarea făcută de experți că deși noile tipuri de arme produse în perioada postbelică au dimensiuni mai reduse, deci necesită și un consum de materii prime diminuat, numărul mare de exemplare produse, materialele scumpe — și adeseori rare — utilizate, uzura fizică și morală accelerată, nevoia de modernizare continuă atrag după sine o considerabilă risipă de materii prime, precum și crearea unor stocuri strategice forțate, ceea ce, așa cum se apreciază în Raportul O.N.U. asupra consecințelor cursei înarmărilor, „reprezintă un factor de distorsionare a comerțului mondial" (op. cit., p. 35).

Totodată, ca urmare a înmagazinării în armamentele moderne a unui considerabil volum de știință și tehnologie, precum și a unor materii prime din cele mai scumpe, se înregistrează un proces permanent de creștere a prețului armamentelor și al tehnicii de luptă. Cursa modernă a înarmărilor, caracterizată drept „tehnologică" sau „calitativă", bazată pe tehnicile de vîrf și propulsată de acestea, implică eforturi materiale tot mai mari atît pentru statele industrializate care, la majoritatea tipurilor de sisteme grele de armamente dețin o pondere de 70—100% din producția mondială, cît și pentru țările în curs de dezvoltare, nevoite să importe armament în scopuri de apărare, la prețuri foarte mari.

Alături de consumul enorm de resurse materiale pe care îl implică, cursa înarmărilor deturnează din sfera activităților economice civile un vast potențial uman, valori intelectuale și tehnice dintre cele mai calificate, împiedicate să-și dedice inteligența și capacitatea creatoare progresului și bunăstării națiunilor. Astfel, este știut că aproape jumătate din numărul oamenilor de știință și al inginerilor din sfera cercetării și aproximativ 40% din fondurile alocate pe glob în acest scop sînt orientate, sub o formă sau alta, spre crearea și perfecționarea mijloacelor de distrugere. După cum precizează experții S.I.P.R.I., „în etapa actuală, în întreaga lume circa 400.000 de oameni de știință si cercetători, susținuți cu fonduri de 20—25 miliarde dolari anual, sînt angajați în cercetări și perfecționări cu caracter militar, perpetuînd procesul înarmărilor". Este concludent, sub acest raport, că potrivit statisticilor, forțele armate și personalul angrenat în producția militară sau în serviciile legate de acestea reunesc pe glob circa 50 milioane de oameni, ceea ce reprezintă circa 4% din populația activă calificată, precumpănitor tînără, a lumii.

Evoluția cheltuielilor militare în secolul XX (în miliarde dolari, la prețurile constante din 1970)

Nivelul cheltuielilor		Nivelul cheltuielilor	
anul	mlrd. dol.	anul	mlrd. dol.
1908	9,0	1950	73,5
1913	14,5	1951	107,0
1925	19,3	1953	140,9
1929	21,7	1963	164,1
1935	32,6	1966	178,6
1938	61,6	1970	209,0
1948	64,7	1975	213,8

Sursa: Anuarul SIPRI, ediția 1976, tabel 4 C 1, p.96

Concluzia generală care se desprinde în legătură cu implicațiile multiple și profunde ale cursei înarmărilor contemporane pe plan economic și social a fost definită cu claritate de experții care au elaborat primul raport O.N.U. privind consecințele cursei înarmărilor : „Oricare ar fi considerentele diverse și multiple invocate pentru continuarea cursei înarmărilor, nu numai că această cursă antrenează grele sacrificii economice, dar ea compromite, de asemenea, toate formele de progres social, care constituie singura noastră speranță veritabilă pentru viitorul speciei umane".

România : concepție și inițiative

PORNIND de la pericolele grave pe care cursa înarmărilor le reprezintă pentru pacea și securitatea internațională, de la consecințele multiple, profund dăunătoare, ale acestei competiții asupra eforturilor de progres și bunăstare ale popoarelor, România a acționat și acționează cu perseverență pentru oprirea goanei înarmărilor, pentru reducerea cheltuielilor militare, pentru adoptarea unor măsuri practice, eficiente de dezarmare, în primul rînd în domeniul nuclear. În această ordine de preocupări, țara noastră a întreprins, de-a lungul anilor, o serie de inițiative originale și a prezentat propuneri proprii în Comitetul de dezarmare, la O.N.U. și în alte foruri internaționale.

După cum este știut, propunerile și inițiativele țării noastre în acest domeniu și-au găsit un corolar în programul de măsuri și acțiuni pentru înfăptuirea dezarmării aprobat de Congresul al XI-lea și detaliat, ulterior, în documentul prezentat la O.N.U. la 5 noiembrie 1975, intitulat **„Poziția României în problemele dezarmării, în primul rînd ale dezarmării nucleare, și în instaurarea unei păci trainice în lume"**. Întîmpinat cu un real interes la Națiunile Unite și în general pe plan mondial, acest document, elaborat sub directa îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, fundamentează concepția de ansamblu a partidului și statului nostru în legătură cu necesitatea opririi cursei înarmărilor și a realizării dezarmării, punînd în relief relația directă existentă între imperativul stopării cursei înarmărilor și înfăptuirea dezarmării pe de o parte, și problematica stringentă a dezvoltării, pe de altă parte.

Realizarea măsurilor preconizate în programul românesc ar deschide ample perspective pentru orientarea resurselor imense irosite azi prin crearea și perfecționarea unor mijloace de distrugere, în direcția soluționării unor probleme acute ale lumii contemporane, între care se situează reducerea și lichidarea decalajelor economice și a fenomenului subdezvoltării, accelerarea progresului economic și social al tuturor națiunilor, edificarea unei noi ordini economice și politice mondiale.

„Realizarea dezarmării — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — ar elibera uriașe mijloace de producție și forțe de muncă pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale popoarelor, accelerarea dezvoltării economico-sociale a națiunilor și, în primul rînd, a celor rămase în urmă. Dezarmarea ar asigura ca minunatele cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii contemporane, să nu mai fie subordonate cauzei războiului și distrugerii, ci să fie puse în slujba progresului și civilizației, a bunăstării și fericirii omului, a ameliorării existenței sale pe planeta noastră".**

Motive suficiente pentru toate popoarele, pentru toate forțele progresiste să acționeze cu energie și perseverență pentru a pune capăt cursei înarmărilor, pentru a asigura dezarmarea, pentru făurirea unei lumi în care să fie abolită arma atomică și cu hidrogen, celelalte mijloace de exterminare în masă, a unei lumi a securității, a destinderii și a colaborării pașnice între popoare.

Nicolae CHILIE

MONDORAMA

Curba ascendentă a falimentelor

ÎN condițiile stării de criză din economia capitalistă și ale intensificării concentrării monopoliste a capitalului, numărul falimentelor cunoaște în continuare o creștere accelerată. În anul 1975, în principalele țări occidentale au fost înregistrate următoarele cifre (necomparabile între ele, din cauza criteriilor diferențiate de cuprindere) :

Țara	Numărul falimentelor declarate	Creșterea (în %) față de 1974
Statele Unite	360 000	44
Franța	15 000	25
Japonia	12 606	8
R. F. Germania	9 125	19
Marea Britanie	6 698	28

Sursa : „Die Wirtschaft“, nr. 19/1976.

În primele 6 luni ale acestui an au fost anunțate în R.F.G. 4 613 noi falimente (cu 2,9% mai mult decît în perioada corespunzătoare a anului trecut), iar în Japonia — 7 000 de insolvabilități (+26% față de semestrul I 1975). Sectoarele cele mai afectate sînt prestațiile de servicii și industria prelucrătoare. Sporesc, de asemenea, dimensiunile pasivului societăților declarate în stare de faliment ; în Japonia, de pildă, suma totală a datoriilor firmelor respective depășește cu 44,3% cea înregistrată în primul semestru al anului trecut.

Infrastructură pentru Intersputnik

LA Taliandörögd (comitatul Veszprém) a avut loc de curînd într-un cadru solemn punerea pietrei de temelie a primei stații terestre Intersputnik pe teritoriul Ungariei. **În fotografie :** macheta stației.

Utilizarea pașnică a energiei nucleare

În Egipt se află în prezent în studiu proiectul canalului Marea Mediterană — depresiunea Kattara (situată în nord-vestul țării), care ar urma să fie realizat cu sprijinul tehnic și financiar al mai multor țări. Este vorba de săparea, cu ajutorul unei serii de explozii nucleare, a unui canal în lungime de peste 80 de km., prin care apa scursă din Mediterana ar crea treptat cel mai mare lac artificial de pe glob. Diferența de nivel (pînă la 133 m) și evaporarea intensă permit să se prevadă realizarea unui potențial hidroenergetic mult mai mare decît în cazul hidrocentralei de la Assuan ; aceasta, pe lîngă efectul binefăcător pe care l-ar avea crearea lacului asupra climei din regiunea respectivă.

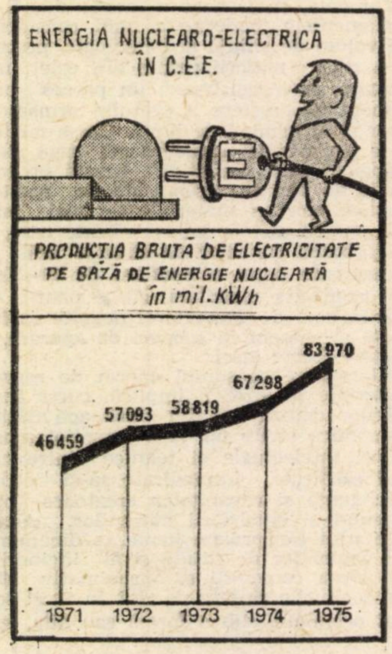

(după ANALYSEN UND PROGNOSEN)

Principalul domeniu de utilizare pașnică a energiei nucleare în lume rămîne însă deocamdată producția de electricitate. În țările Pieței comune vest-europene, de exemplu, ritmurile cele mai ridicate de creștere a producției de electricitate le înregistrează centralele nucleare. În ultimii cinci ani, cum arată graficul, ele și-au mărit producția cu peste 80%.

Măria sa șurubul

ESTE poate puțin surprinzător faptul că una din caracteristicile unei economii dezvoltate (care are, evident, o industrie prelucrătoare dezvoltată iar în cadrul acesteia industria constructoare de mașini reprezintă, de regulă, peste 2/5) este existența unei mari producții specializate de elemente de asamblare (șuruburi, piulițe, șaibe, nituri, splinturi). Astfel, în 1973 în R.F. Germania producția acestor piese mărunte (livrată altor beneficiari) a ajuns la o valoare de 1 042 milioane de dolari (pentru a sugera ordinul de mărime, menționăm că în același an și în aceeași țară valoarea mașinilor-unelte așchietoare a fost de 1 447 milioane de dolari), în Statele Unite la 2 332 mil. dolari, în Anglia la 381 mil. dolari. Un rol important joacă această producție în țările industrializate mici : Austria — 22 mil .dolari, Belgia — 43 mil., Suedia — 83 mil., etc.

Producția de elemente de asamblare din aceste țări este considerabil mai mare decît producția de rulmenți, în condițiile în care proiectanții produselor finite caută cu tot dinadinsul să reducă consumul de șuruburi la asamblările demontabile și în care asamblarea demontabilă este puternic concurată de sudură și de lipirea cu adezivi sintetici.

Așadar, producția celor mai mici și mai vechi organe de mașini continuă să se afle în plină ascensiune.

Transporturile aeriene în luptă cu deficitele

CA urmare a creșterii prețurilor combustibilului, dar și a recesiunii și inflației din lumea capitalistă, marile societăți de transporturi aeriene au înregistrat un raport tot mai puțin favorabil între încasările și cheltuielile lor. În anul 1974, de pildă, 9 din cele 12 mari societăți menționate în tabelul alăturat au fost deficitare (față de numai 5 societăți în 1969), iar dimensiunile, uneori impunătoare, ale deficitelor au determinat sporirea substanțială a subvențiilor de stat (de menționat că participarea statului la capitalul acestor societăți — exceptînd cele americane — varia, anul trecut, între 45% și 100%).

Societățile amintite caută să iasă din impas prin efectuarea unor reduceri masive de personal și majorarea tarifelor, dar — după opinia specialiștilor — concurența dintre ele, reflectată în indicele scăzut de utilizare a capacității de transport a avioanelor, îngreunează redresarea situației lor financiare.

Firma și țara	Utilizarea capacității avioanelor (1975, în %)	Beneficiu (+) sau pierdere (-) în mil. franci francezi	
		1969	1974
Air Canada	circa 60	- 5,7	- 45,0
Air France	59,7	+10,0	- 52,0
Alitalia	59,8	-13,0	-270,0
British Airways (Anglia)	-	+53,0	-105,0
Japan Air Lines	59,9	+28,3	-292,0
KLM (Olanda)	53,6	+72,0	-115,0
Lufthansa (R.F.G.)	56,0	+19,6	+119,3
Panamerican (S.U.A.)	47,3	-265,0	-392,0
Sabena (Belgia)	58,3	-66,0	-103,0
SAS (Suedia-Danemarca Norvegia)	52,6	+95,0	+ 83,0
Swissair (Elveția)	54,8	+43,9	+ 69,5
Transworld Air Lines (S.U.A.)	52,7	-401,0	-113,0

Sursa: "Figyelő", nr.37/1976.

CURIER

GLOSAR

Speculația valutară

DE CÎTE ORI piețele valutare se agită în Occident, așa cum s-a întîmplat în ultima vreme, cînd a fost accentuată și mai mult criza lirei sterline, comentariile se referă în mod curent la rolul nociv al speculației bursiere. Ce este de fapt speculația, prin ce se deosebește ea de operațiile propriu-zise de bursă ?

Trebuie spus de la început că este destul de greu să se facă o distincție clară între speculație și celelalte operații. Definiția care se dă speculației valutare consideră că aceasta ar fi efectuată cu singurul scop al realizării unui cîștig prin jonglarea cu diferențele de curs dintre valute. Dar un asemenea scop este urmărit și prin operațiile de arbitraj, fără ca acestea să fie încadrate în sfera speculației *). Numeroase alte operații bursiere sînt motivate de dorința de cîștig, fără de care ele nu s-ar efectua. De aceea, tot atît de greu este să se evalueze rolul pe care speculația efectivă îl joacă în dezechilibrarea piețelor valutare și, în general, a oricărei alte piețe.

Mai trebuie subliniat că noțiunea de speculație este legată de aceea de risc : orice speculație se bazează pe o anumită presupunere: dacă ea se adeverește, speculantul cîștigă, iar dacă nu, el se alege cu o pagubă.

Speculațiile valutare sînt de mai multe feluri. Se distinge speculația activă de cea pasivă, speculația la vedere de cea la termen.

Speculația activă la vedere se desfășoară astfel : în cazul în care valuta A înregistrează scăderi de curs (cum a fost cazul lirei sterline), speculantul se va împrumuta cu o sumă în această valută, cu un termen convenit de rambursare. Suma obținută va fi utilizată pentru cumpărarea la vedere a unei alte valute, B, care este stabilă sau chiar are perspective de revalorizare. La scadența împrumutului, speculantul va vinde valuta B pe care o cumpărase, obținînd în schimb o sumă mai mare în valuta A (dacă previziunile de depreciere se confirmă). Cu o parte va rambursa împrumutul, iar restul va constitui cîștigul, realizat fără nici un aport personal de fonduri.

Speculația activă la termen este cea mai răspîndită. Un exemplu : azi, cursul la vedere este : 1 A = 2 B. Dacă vreau să cumpăr la termen de 3 luni, cursul este însă 1 A = 1.80 B, deoarece există indicii că în această perioadă, valuta A se va deprecia. Speculantul presupune, dimpotrivă, că peste 3 luni, cursul la vedere va fi tot 1 A = 2 B. Ca urmare, el va cumpăra la termen de 3 luni o sumă în valuta A, plătind-o cu valuta B. Peste 3 luni, valuta A obținută o va preschimba la vedere în valuta B, realizînd un cîștig de 0.20 B la fiecare monedă A, bineînțeles dacă aprecierea speculantului asupra evoluției cursului la vedere a fost justă.

Speculația pasivă, la vedere sau la termen, este denumirea dată operațiilor similare de bursă care urmăresc prevenirea unei pierderi de capital din cauza riscului valutar și nu obținerea unui cîștig propriu-zis. După cum se vede, asemenea operații nu se încadrează în definiția de mai sus a speculației, ceea ce complică și mai mult problema delimitării sferei speculațiilor de bursă de sfera celorlalte operații.

Oricum ar fi delimitată această sferă, speculația valutară accentuează variațiile de curs ale valutelor, sporind riscurile operațiilor și tranzacțiilor economice internaționale și, prin aceasta, complicînd condițiile de colaborare și cooperare între state. Speculația, manevră tipică pentru capitalism, accentuează fenomenele de dezorganizare și de dezechilibru proprii crizei capitalismului.

---

*) Referitor la arbitrajul valutar, a se vedea glosarul din „Revista economică" nr. 36, 10 septembrie 1976.

C. K.

Cărbune

Marin Mărculescu, Oțelul Roșu — 1) Producția mondială de cărbune a atins anul trecut un nivel record, relevă un recent raport al Secretariatului C.E.E./O.N.U. Cel mai mare producător mondial este U.R.S.S. (701 milioane tone în 1975). În anii actualului cincinal, producția sovietică de cărbune va spori cu 103,7 milioane tone. O creștere considerabilă (17%) a extracției de cărbune s-a înregistrat anul trecut în Anglia, în comparație cu nivelul scăzut din 1974, anul unor mari greve în această ramură.

În țara noastră s-au extras anul trecut 29,385 milioane tone de cărbune, cu 28.7% mai mult decît în 1970. Pentru 1980 planul cincinal prevede extragerea a 53—56,6 milioane tone de cărbune.

Dinamica populației globului

Vasile Păcuraru, Craiova — 1) Previziunile de pînă acum potrivit cărora populația globului se va dubla pînă în anul 2 000 au încetat să mai fie valabile. Creșterea populației mondiale s-a redus de la 1,9% pe an în 1970 la 1,64% pe an în 1975. Încetinirea respectivă se datorează nu numai promovării unor politici de „control al nașterilor" într-o serie de țări cu populație numeroasă, ci și foametei grave din unele zone ale globului. Sînt indicii că încetinirea creșterii demografice va continua pînă la sfîrșitul secolului.

2) F.M.I. ar putea avea în vedere ca licitațiile pentru vînzarea de aur să aibă loc săptămînal (cîte 130 000 uncii) în loc de o dată la șase săptămîni (cîte 780 000 uncii), dar numai începînd cu anul viitor. A cincea licitație pentru 780 000 uncii este prevăzută pentru 8 decembrie. Din primele patru licitații au rezultat 255 milioane dolari, care se vor acorda sub formă de credite cu dobîndă scăzută țărilor cel mai puțin dezvoltate.

Foametea, consecință directă a subdezvoltării, continuă să afecteze o mare parte a populației unor țări în curs de dezvoltare

Decalaje între venituri

Prof. **Mihai Voinescu,** Cîmpulung Muscel — Datele publicate sub egida O.C.D.E. despre disparitățile între venituri, în principalele țări capitaliste dezvoltate, la care vă referiți, au fost prezentate succint și în revista noastră (în nr. 39/1976). Guvernul francez a contestat ulterior comparabilitatea datelor respective, potrivit cărora decalajele între venituri ar fi sensibil mai mari în Franța decît în alte țări capitaliste dezvoltate, ca de exemplu în cele scandinave.

Datele pe care le prezentăm în continuare privind Anglia au drept sursă Comisia regală pentru problemele distribuției veniturilor și a avuției în această țară. În 1974 cea mai bogată fracțiune de 1% din populația Angliei deținea 25% din avuția națiunii, 5% din populație deținea 47,4%, iar cel mai bogat grup de 10% din populație dispunea de 61,5% din avuția națională. Sub raportul ponderii obținute din venitul național după plata impozitelor, grupul de 20% cel mai bogat obținea în 1974 42,4% din venitul respectiv. Reducerea acestor decalaje în ultimele decenii a fost cu totul neînsemnată, relevă comisia citată.

Primul congres mondial al „ombudsmaniei"

Pompiliu Dumitrescu, București — Ombudsmanii — apărători ai intereselor cetățenilor în fața unor abuzuri ale producătorilor capitaliști, ale administrației etc. într-o serie de state occidentale — îndeplinesc o funcție care în multe țări există de 65 ani, ca de exemplu în Suedia, țara în care s-a și născut această denumire. Recent, după cum relatează ziarul **Le Monde** (20.X.1976), a avut loc la Edmonton, în Canada, primul congres mondial al „ombudsmaniei", la care au participat reprezentanți din peste 30 de țări de pe toate continentele. Ei au încercat să definească cîteva principii generale de acțiune în acest domeniu, în limitele existente în societatea capitalistă.

Opțiune pentru amînare

Vasile Dumitrescu, Bran — Din cauza înviorării lente a activității economice după recenta criză și a deficitelor înregistrate în ultimii ani, cele mai multe companii aeriene occidentale au amînat deocamdată planurile de înlocuire a avioanelor lor mai vechi cu avioane din generația anilor 1980, mult mai costisitoare, optînd pentru versiuni îmbunătățite ale tipurilor pe care le utilizează în prezent. Pentru moment, de exemplu, nu se are în vedere nici un proiect cu adevărat nou în categoria avioanelor de cursă lungă.

Situația este diferită la capitolul avioanelor de cursă scurtă și mijlocie, la care se anunță o concurență vie între firmele constructoare. La sfîrșitul lunii octombrie a.c. peste 100 companii aeriene occidentale au discutat la Long Beach, în California, despre necesitățile lor viitoare de avioane de 160—180 locuri pentru distanțe medii. Înlocuirea avioanelor de acest tip acum în uz nu va putea fi amînată prea mult dintr-o serie de motive : limitarea tot mai severă a zborurilor avioanelor vechi și zgomotoase, controlul tot mai riguros al emisiunilor toxice ale avioanelor, dar mai ales costul ridicat al exploatării unor avioane învechite, atît sub aspectul consumului de carburant cît și al întreținerii. Astfel, Air France relevă că în vreme ce un avion foarte modern ca aerobuzul A 300-B.4 consumă 8 170 litri de carburant pe oră pentru transportul a 250 pasageri, un Boeing 707, avînd o vechime de peste un deceniu și transportînd 140 pasageri consumă 10 215 litri pe oră.

Pentru a vă asigura primirea cu regularitate a

„REVISTEI ECONOMICE"
REÎNNOIȚI-VĂ ABONAMENTUL PENTRU ANUL 1977!

(adresa completă a abonatului)

CĂTRE

„REVISTA ECONOMICĂ"

BUCUREȘTI 22, CALEA DOROBANȚILOR 25, cod 71131

Vă facem cunoscut că prin mandatul poștal din ziua de...
v-am expediat suma de...
în contul ISIAP 645130152, BNRSR, Filiala Sector 1, București, reprezentind...
un număr de .....
abonamente a 260 lei, la „Revista economică" pe anul 1977.

(semnătura abonatului)

ÎNTREBĂRI — RĂSPUNSURI

MARIN PENCIU, Rm. Vîlcea — Prin Precizările Ministerului Finanțelor nr. 2219/1976, s-a stabilit modalitatea verificării ponderilor în condițiile unor diferențieri de la o perioadă la alta, determinate de sarcinile de plan. Aceste precizări s-au transmis în vederea îndeplinirii unor indicații privitoare la utilizarea personalului TESA.

Pentru lămurirea tuturor situațiilor posibile adaptate la specificul unității, este indicat să vă adresați organului tutelar, care cunoscînd situația reală este în măsură să soluționeze problemele în cadrul reglementărilor în vigoare.

POPA MARIA, Sibiu ; CONSTANTIN TOTARCEA ; ing. GHEORGHE MĂNOIU, București — Potrivit prevederilor art. 75, alin. 1 din Legea nr. 57/1974, de drepturile de transferare prevăzute la acest articol beneficiază „personalul transferat în interesul serviciului în altă localitate". Prin „altă localitate", desigur, se înțelege altă localitate decît aceea în care unitatea de la care a fost transferată își are sediul și persoana respectivă domiciliul. Dovada domiciliului sau a reședinței se face, potrivit Legii nr. 5/1971, cu mențiunile corespunzătoare din buletinul de identitate.

În consecință, persoana care a fost transferată în localitatea în care își are domiciliul, potrivit mențiunii din buletinul de identitate, nu se încadrează în prevederile art. 75, din Legea nr. 54/1974.

ION MACARIE, Rm. Vîlcea — Conform prevederilor Decretului nr. 620/1973 (devenit Legea nr. 140/1973) folosirea autoturismelor și altor autovehicule aparținînd organizațiilor socialiste de stat, cooperatiste sau obștești, se poate face numai în interes de serviciu. Menționăm că, modul de stabilire a despăgubirilor datorate de persoanele încadrate în muncă, în caz de folosire a autovehiculelor din dotația unităților socialiste, este prevăzută la pct. 9 din Decizia nr. 1/16. II.1976 a plenului Tribunalului Suprem, publicată în B. O. nr. 31 — 25.II.1976 — partea a III-a.

GHEORGHE RUS, Burzuc, Bihor — Drepturile persoanelor distinse cu ordine ale R. S. România sînt reglementate prin Decretul nr. 564/1968 și Instrucțiunile Ministerului Finanțelor nr. 1560 din 6 iulie 1968 pentru aplicarea dispozițiilor în legătură cu impozitul pe veniturile populației. Potrivit prevederilor legale, beneficiați, dacă sînteți angajat, de o reducere de 30% a impozitului pe veniturile realizate (în cazul cînd ați fost distins cu ordinul respectiv după 1 iulie 1968).

DUMITRU DOROBANȚU, Topleț, Caraș-Severin — Reducerile de impozit prevăzute la art. 9 din Decretul nr. 153/1954 — modificat prin Decretul nr. 564/1968 și H.C.M. nr. 545/1970 — se aplică numai la impozitul pe veniturile din retribuții și la impozitul pe veniturile din lucrări de litere, artă și știință.

Aceste reduceri nu se aplică la impozitul stabilit cu cotele de la art. 9 din H.C.M. nr. 545/1970, cu care se impozitează onorariile de expertiză.

TEODOR POLȘOV, Tg. Mureș — Pentru obținerea bursei, plafoanele stabilite prin actuala legislație au în vedere veniturile realizate de ambii părinți din salariul tarifar brut de încadrare. Majorarea retribuției generale din anul 1975 (60 lei respectiv 120 lei în cazul ambilor părinți) se scade din veniturile brute realizate de părinți.

ARSENE BEDROSIAN, Ploiești — Dat fiind prevederile art. 174 lit. b din Codul Muncii, singurele organe competente să se pronunțe asupra legalității și temeiniciei unei măsuri de modificare unilaterală a contractului de muncă, respectiv, să soluționeze un litigiu privind reintegrarea în muncă, sînt instanțele judecătorești. Acestea pot fi sesizate, în termen de 30 de zile de la comunicare, sau de la data cînd cel interesat a luat cunoștință de măsura sau împrejurarea care a determinat litigiul.

Revista
ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice.

Sumarul nr. 45 din 12 noiembrie 1976

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Planul pe 1977. O nouă treaptă în dezvoltarea economico-socială (**Toma Melinte, Eugen Topală**) 1
– Industria ușoară în întîmpinarea exigențelor populației (**Lina Ciobanu**) 4
– Progresul agriculturii românești (**Ion Stanciu**) 7
– Măsuri și acțiuni concrete pentru pregătirea realizării planului pe 1977
● O preocupare centrală : nominalizarea producției, încheierea de contracte (**D. Ancuța**)
● Asigurarea forței de muncă pentru noile capacități (**P. Zimbran**)
● Investiții. Soluții eficiente în proiectare, termene reduse în execuție (**Aurel Dragomir**) 9
– Consumatorul – în centrul eforturilor convergente ale industriei și comerțului 13
– Mecanismul economic ● Funcționalitate ● Eficiență. Indicatorul „cheltuieli de producție la 1 000 lei producție-marfă realizată" – instrument de urmărire a eficienței activității întreprinderilor (**A. Cuciureanu, W. Păvăloaia, V. Munteanu**) 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

– Opinii ale specialiștilor. Propuneri vizînd îmbunătățiri ale calculului necesarului de personal TESA (**Ion Puiu**) 17
– Profilul psihosocioprofesional al cadrelor de conducere (dr. psih. **Anton Tabachiu**) 19

TEORII ● IDEI

– Particularitățile reproducției lărgite în cooperativele agricole de producție (I) (dr. **P. Ciobăniță**) 20
– Școli ● curente ● economiști. Subtextul unor discuții pe tema crizei gîndirii economice burgheze (I) (dr. **Ioan Cristescu**) 22
– Recenzii. Turismul și strategiile promoționale (dr. **Paul Dumitriu**) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

– Considerații cu privire la contradicțiile capitalismului în perioada actuală (I) (conf. dr. **C. Părăluță**) 25
– Tendințe ● conjuncturi 27
– Cursa înarmărilor – o uriașă risipă de resurse sustrase dezvoltării (**Nicolae Chilie**) 28
– Mondorama 30
– Curier 31
– Întrebări-răspunsuri 32

Coperta I — **Bogdan Stroescu**

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69 Cod poștal 71 131

Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Unități economice din municipiul Giurgiu

NAVROM

Grupul de exploatare fluvială și porturi „Navrom" din Giurgiu este o unitate economică subordonată Comandamentului Flotei Fluviale Galați, pendinte de **COMANDAMENTUL MARINEI CIVILE** din Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor.

Din punct de vedere organizatoric, în componența sa se află porturile Călărași, Oltenița, Giurgiu, Zimnicea, Turnu Măgurele, Corabia, Calafat, Drobeta Turnu-Severin, Orșova și Moldova Veche.

Printre principalele sale atribuții intră :

- Transportul fluvial de marfă care se efectuează de către nave impingătoare de mare capacitate, remorchere, barje, șlepuri, ceamuri și tancuri pentru transportarea produselor petroliere.
- Activitatea portuară de încărcări și descărcări nave, auto și vagoane.
- Extragerea de produse balastiere — balast, nisip și mărgăritar.
- Transportul de pasageri cu itinerar permanent sau turistic ce se efectuează cu vase moderne și rapide, printre care putem evidenția „HERCULANE" (100 locuri), „ILFOV" (82 locuri), „SIGHIȘOARA" (150 locuri), „MEHEDINȚI" (300 locuri), precum și două nave rapide a cîte 60 locuri fiecare.
- Trecerea cu bacul „Vadul Oii" de la Chiciu-Regie din dreptul portului Călărași, prin care se realizează legătura rutieră București-Constanța, în special în perioada de aglomerație turistică din lunile de vară.

Tuturor celor interesați de a folosi serviciile acestei întreprinderi le indicăm :

— adresa telegrafică — **NAVROM** — Giurgiu
— telex : 0118711
— telefon : 1 24 90 — 1 24 93

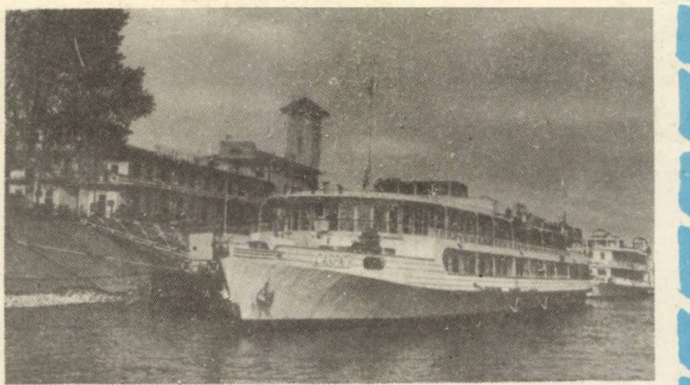

DUNĂREANA

Aidoma unui străjer la poarta cetății, întreprinderea **„TEXTILĂ DUNĂREANA"**, cu silueta sa masivă din beton și sticlă, te întîmpină la intrarea în bătrînul și totuși întineritul municipiu — așezare urbană în plină dezvoltare industrială.

Vîrsta acestei unități se poate număra pe degetele unei singure mîini. Cît privește însă importanța și volumul realizărilor, acestea o situează pe primul loc în ierarhia țesătorilor, întreprinderea avînd, în același timp, și cele mai moderne secții de finisaj.

Fabrica realizează țesături tip bumbac din bumbac $^{0}/_{0}$, din bumbac în amestec cu poliester, precum și din bumbac în amestec cu celofibră, într-o mare varietate de desene și o bogată paletă coloristică.

Țesăturile imprimate și uni, produse de această întreprindere, reprezintă materialul pentru confecționarea de rochii, bluze, cămăși bărbătești, lenjerie, sacouri, bluze, pantaloni etc., „Dunăreană" bucurîndu-se în prezent de colaborarea cu toate fabricile de confecții de profil din țară, precum și cu foarte multe unități ale industriei locale, cooperației meșteșugărești și de consum.

Produsele purtînd marca fabricii se întîlnesc în marile magazine din Capitală și din țară ; ele au ajuns pînă în cele mai îndepărtate unități ale cooperației de consum. Aceeași marcă și-a dovedit prestigiul în țări din Africa, Europa, America de Nord, Australia și Asia.

Un ultim amănunt — media de vîrstă a harnicilor muncitori este numai de 22 ani. O bună parte dintre aceștia s-au format în Grupul școlar textil al fabricii, în componența căruia intră un liceu industrial și o școală profesională, fiecare avînd cîte o secție de țesătorie și o secție de finisori.

Instituțiile și întreprinderile interesate se pot adresa **ÎNTREPRINDERII „TEXTILA DUNĂREANA"**, Șoseaua București nr. 351, Giurgiu — jud. Ilfov. Telefon 1 31 75, Telex 15726.

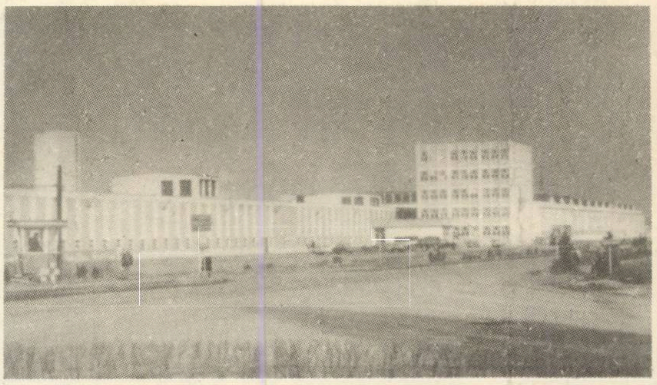

Reportaj publicitar de Mircea Dănciulescu (Agenția de publicitate I.S.I.A.P.)

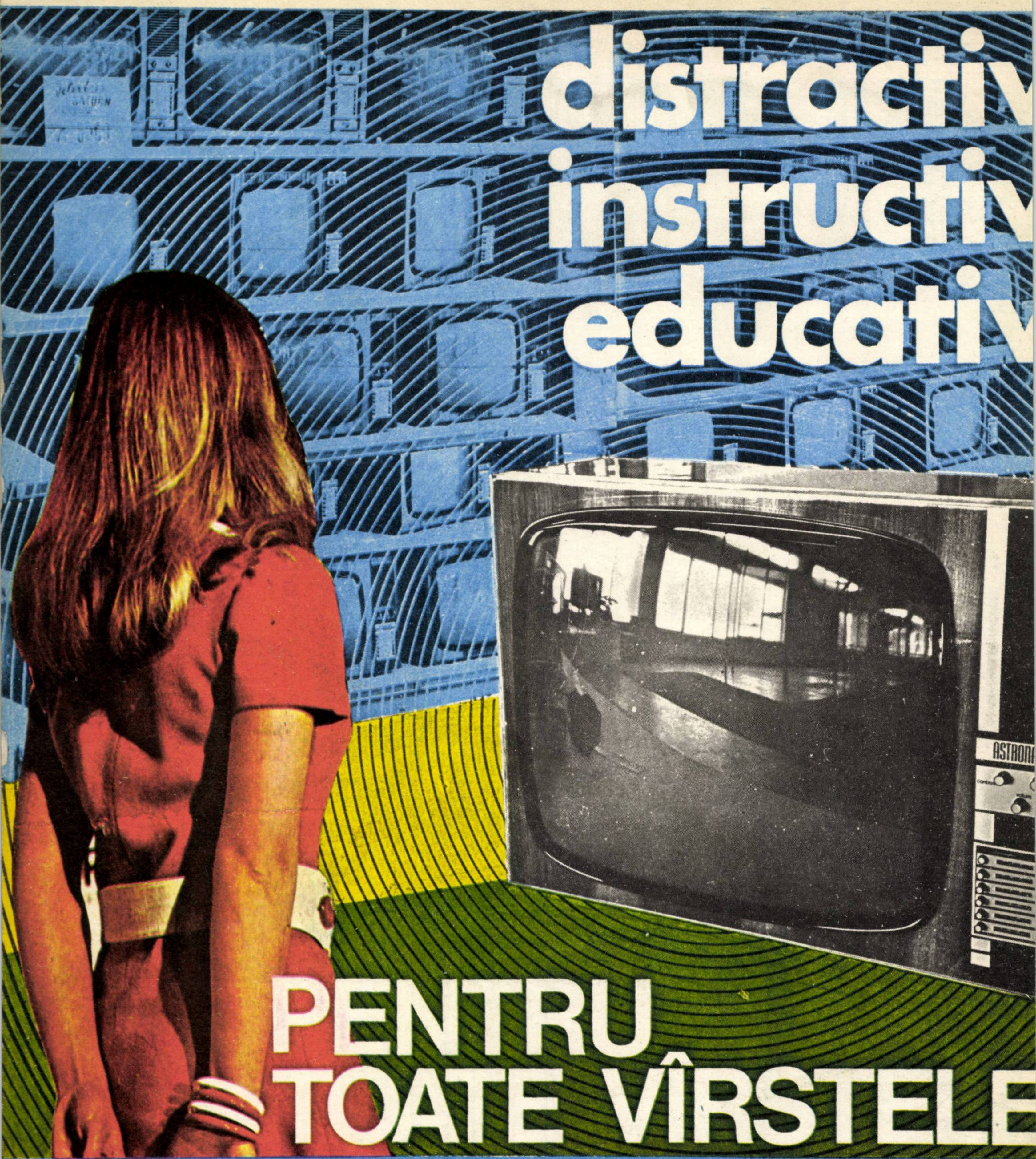

Ìn ambianța plăcută și familială a căminului dv. puteți fi martorul celor mai diverse evenimente ce se petrec în țară și în lume ; puteți fi spectator al celor mai diverse manifestări culturale, artistice și sportive ; puteți primi informații „de ultimă oră" legate de problemele economiei, tehnicii și științei contemporane ; puteți participa la dezbaterea unor aspecte de viață ce sînt supuse analizei opiniei publice.

Cum se poate realiza această performanță ? Nimic mai simplu : cu ajutorul celui mai modern mijloc de informare ce se află la îndemîna oricui – TELEVIZORUL !

În magazinele comerțului de stat există un bogat sortiment de televizoare realizate după cele mai moderne scheme tehnice. Receptoare multicanal ce pot reda o imagine clară, fidelă și un sunet de calitate.

Televizoarele se vînd și cu plata în 24 de rate lunare.

recom

	SPORT	VENUS	VENUS și COMPLIMENT	OPERA	CLASIC	DIAMANT și OPERA	LUX
Prețul	2 870	2 870	3 050	3 500	3 530	3 550	3 960
Avansul minim	431	431	458	525	530	533	594
Rata lunară	105	105	110	125	125	126	140
Diagonala	31 cm	47 cm	50 cm	59 cm	59 cm	61 cm	65 cm

Lei 5

1977 JAN 12

646

Revista ECONOMICA

R 116

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

in actualitate

PREGĂTIREA PLANULUI pe 1977

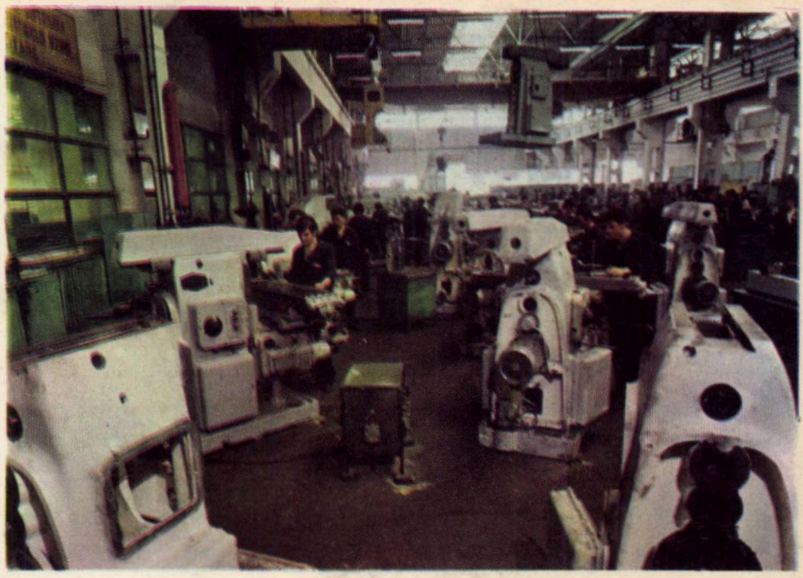

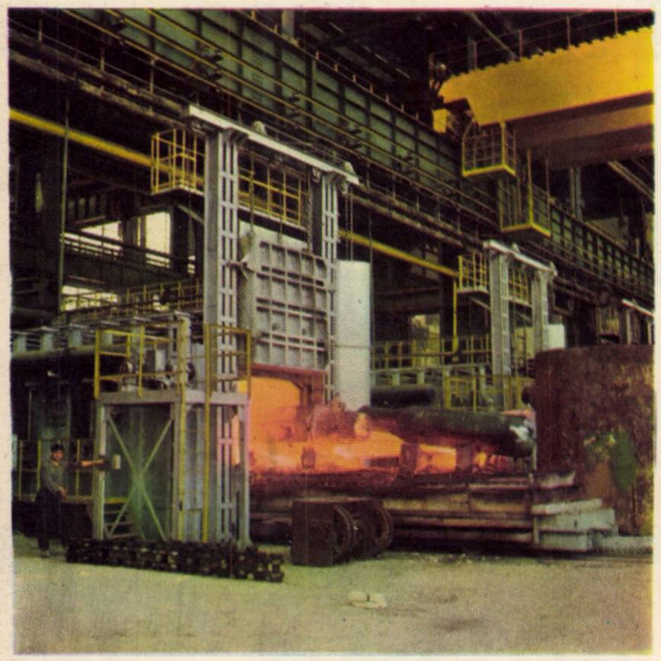

Valorificarea superioară a metalului

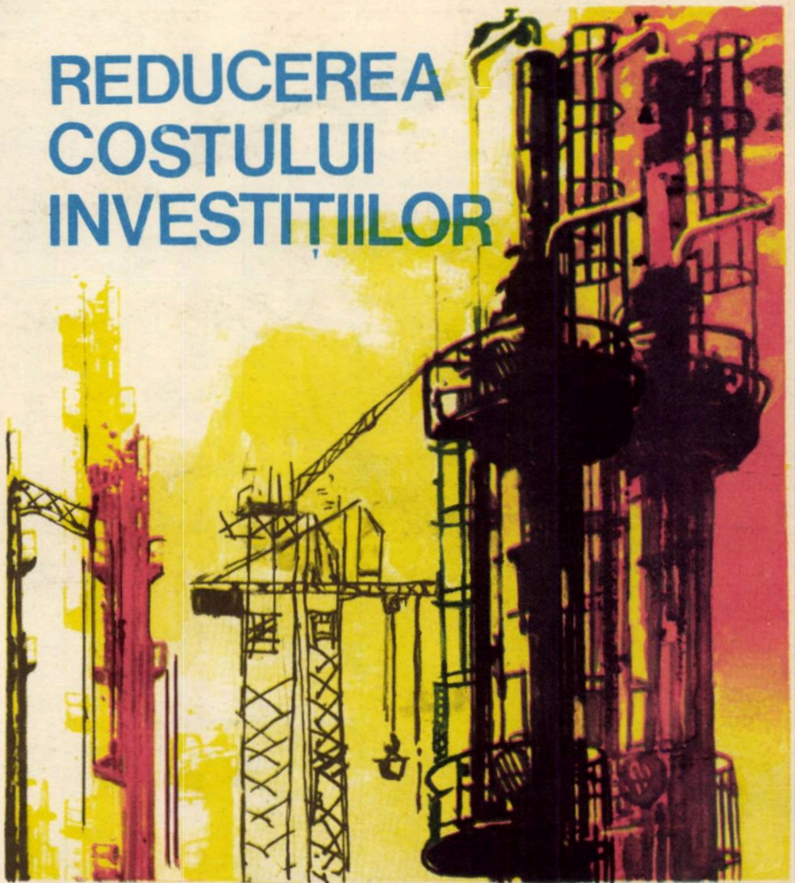

REDUCEREA COSTULUI INVESTIȚIILOR

Numărul 46 ● Vineri 19 noiembrie 1976

Expresie a preocupărilor continue pentru creşterea eficienţei investiţiilor
şi a grijii pentru îmbunătăţirea aprovizionării populaţiei

Tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU a vizitat în Capitală şantiere de locuinţe, întreprinderi de materiale de construcţii şi o expoziţie de produse ale industriei uşoare

Secretarul general al partidului a făcut recomandări de o deosebită importanţă privind: ridicarea gradului de industrializare a construcţiilor; reducerea consumurilor de materiale, concomitent cu sporirea confortului şi îmbunătăţirea caracteristicilor funcţionale ale apartamentelor; o bună dimensionare, încă de la proiectare, şi o maximă utilizare a spaţiilor industriale. În scopul creşterii eficienţei şi al diversificării producţiei bunurilor de consum, au fost date indicaţii privind mai buna valorificare a materiilor prime din ţară şi asimilarea mai operativă a produselor cerute de consumatori.

In fotografii : aspecte din timpul vizitei la intreprinderea de panouri mari – Militari , la o expoziţie de bunuri de larg consum şi la întreprinderea de beton celular autoclazivat

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

CUM PREGĂTIM PRODUCȚIA ANULUI 1977?

— Investigaţie în 10 întreprinderi industriale —

CU FIECARE zi ce trece din scurtul răstimp care ne desparte de sfîrșitul anului, ne apropiem vertiginos nu numai de „ora bilanțului", ci și de „prima oră" a celui de-al doilea an al actualului cincinal. Două evenimente pentru a căror pregătire, se desfășoară îngemănat, în fiecare unitate economică, acțiuni menite să amplifice realizările obținute în 1976 și să asigure condiții pentru o creștere economică accelerată în 1977 și în continuare. **„Planul pe anul 1977** – arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara C.C. al P.C.R. din 2–3 noiembrie a.c. – **prevede dezvoltarea în ritm înalt a întregii economii naționale și asigură mijloacele necesare realizării tuturor prevederilor. Se poate spune că acest plan este mai bine fundamentat, el asigură o bază tehnico-materială corespunzătoare. Se impune să luăm acum toate măsurile pentru folosirea deplină a posibilităților și condițiilor materiale de care dispunem în vederea îndeplinirii, la toți indicatorii, a planului pe anul viitor".**

Pentru a evidenția modul în care se acționează pentru pregătirea producției anului viitor și în dorința de a depista soluții și propuneri pentru accelerarea acestui proces, **Revista economică** a efectuat o investigație într-un număr de 10 întreprinderi prelucrătoare de mase plastice, producătoare de anvelope și de articole tehnice din cauciuc.

Ritmuri înalte, structuri dinamice

ÎN TOATE întreprinderile analizate, deși producția prezintă un grad ridicat de eterogenitate, poate fi surprinsă ca principală trăsătură comună **ritmul înalt de creștere a producției în anul viitor** (tabelul nr. 1). Astfel, în majoritate, aceste unități economice înregistrează creșteri de peste 10% în anul 1977 față de realizările (preliminate) din 1976, atît la indicatorul producției globală, cît și la cel al producției marfă. Există însă și prevederi de vîrf, peste medie. Producția de anvelope „de Florești", de pildă, va crește cu 27,1%, iar producția marfă de articole tehnice din cauciuc la Tîrgu-Jiu — cu circa 60 de procente. În fine, și masele plastice vor fi prelucrate în produse finite necesare industriei și populației într-o proporție mai mare cu peste 30 de procente față de acest an la Întreprinderea de prelucrare a maselor plastice din Buzău.

Tabelul nr. 1

Dinamica unor indicatori de plan (1977/1976)

— % —

Producția globală (creșteri)	Număr de întreprinderi	Producția marfă (creșteri)	Număr de întreprinderi	Productivitatea muncii (creșteri)	Număr de întreprinderi	Ponderea produselor noi și reproiectate în total producție marfă	Număr de întreprinderi
0,5— 4,0	2	0 —10,0	3	0 — 6,0	2	8,0—10,0	3
4,1—11,0	2	10,1—20,0	3	6,1—10,0	5	10,1—15,0	2
11,1—28,0	5	20,1—30,0	3	10,1—24,5	2	15,1—25,0	3
44,8	1	59,3	1	28,6	1	peste 32	2

Realizarea acestor sarcini importante va avea loc în condițiile unui aport sporit al productivității muncii. Acest indicator va cunoaște, în 1977, creșteri de peste 23% la Întreprinderea de anvelope „Victoria"-Florești, de peste 5% la întreprinderile de articole tehnice din cauciuc de la Brașov și Pitești, de peste 8% la întreprinderile de prelucrare a maselor plastice din București, Iași și Buzău. În îndeplinirea cu succes a noilor sarcini, un rol important îl vor avea și dezvoltările de capacități de producție, noile obiective de investiții ce vor intra în funcțiune în anul viitor.

Desigur, 1977 nu înseamnă numai anul unor creșteri cantitative. O dinamică favorabilă se va înregistra și în **structura producției,** oglindită în **sporirea ponderii produselor noi și reproiectate,** cu performanțe tehnice și economice îmbunătățite în totalul producției marfă. După cum reiese din analiza efectuată, producătorii de anvelope își vor înnoi producția în proporție de 20-30%, iar cei de la articolele tehnice din cauciuc de 35% etc.

Implicații pe plan operațional

PENTRU **realizarea** sarcinilor complexe cantitative din 1977 și ridicarea calității produselor, în întreprinderile analizate au fost elaborate și adoptate măsuri menite să mobilizeze intens inteligența tehnică și organizatorică a specialiștilor.

Introducerea tehnicii noi reprezintă un instrument larg folosit în fiecare întreprindere. Tehnologiile moderne vor fi introduse în producție cu o eficiență economică înaltă : la Combinatul de articole tehnice din cauciuc Pitești se va lucra cu noi rețete de fabricație, care să ofere soluții pentru autovulcanizarea produselor ; va fi extinsă folosirea elastomerilor poliizoprenici ca înlocuitori ai cauciucului natural ; se va introduce fabricația covoarelor vulcanizate sub vid și se va acționa pe baza unor tehnologii noi pentru recuperarea armăturilor metalice de la reperele de garnituri presate. Noi mașini și dispozitive — multe din ele realizate prin autodotare — vor permite la „Danubiana"-București și la Întreprinderea de articole tehnice din cauciuc Brașov, creșterea gradului de mecanizare și automatizare la operațiunile de încheiere a camerelor de aer, la manipularea baloților de covor electroizolant, la rolarea semifabricatelor la calandru, în cadrul diferitelor operațiuni de presare etc.

În fiecare din cele zece întreprinderi, în cadrul preocupărilor pentru **perfecționarea organizării producției și a muncii,** prioritatea o deține ridicare ștachetei exigențelor în ce privește **utilizarea capacităților de producție** și gradul de folosire a timpului de lucru. Cele mai ambițioase rezultate și-au propus în anul viitor — și din acest punct de vedere — nu numai Întreprinderea „Danubiana", combinatele de articole tehnice din cauciuc din Pitești și de la Jilava, ci și întreprinderile producătoare de mase plastice. În acest sens, devine imperios necesar să se acorde o atenție sporită **asigurării forței de muncă,** în primul rînd pentru secțiile de care depinde realizarea unei producții ritmice la toate celelalte locuri de muncă. Totodată, se cer luate măsuri corespunzătoare pentru înlăturarea fluctuației și a efectelor ei, mai ales în sectoarele „primare" de producție : secția de amestecare benzi de rulare, amestecuri de cauciuc, cord gumat etc. În realizarea acestui deziderat, rezultate bune ar putea fi obținute și prin extinderea și continuarea unor inițiative bune, cum este cea de la „Danubiana", prin care se asigură din vreme și se pregătesc la nivel corespunzător cadrele necesare acestor sectoare prin cursuri de scurtă durată.

ECONOMIE NATIONALA

Nominalizare : 100%, contracte cu beneficiarii : 88% – de unde provine decalajul ?

O BUNĂ PREGĂTIRE a planului pe anul viitor face însă absolut necesară nu numai cunoașterea global valorică, de ansamblu, a sarcinilor de producție, ci și a tuturor sortimentelor ce urmează a fi produse. În această optică, în în toate întreprinderile care au constituit obiectul investigației a putut fi consemnată o situație bună : **producția a fost nominalizată în proporție de 100%**. Este, fără îndoială, un fapt pozitiv că producătorii cunosc din vreme „ce să producă“ pînă la detaliu sortimental.

În paralel însă, trebuie relevat faptul că, **deși acțiunea de nominalizare a producției este încheiată, contractarea produselor respective cu beneficiarii este finalizată abia în proporție de 88%**. Cele mai scăzute procentaje se înregistrează la întreprinderile de articole tehnice din cauciuc din Tîrgu-Jiu, Jilava, Pitești, la întreprinderile de mase plastice din Buzău și Iași etc. Care sînt cauzele acestei situații aparent paradoxale ?

Pentru a releva factorii de influență, analiza trebuie focalizată, desigur, asupra **structurii masei de beneficiari**. Astfel, poate fi precizat faptul că, **contractările cu fondul pieței** au fost integral definitivate încă de la 20 septembrie. Cu această categorie de consumatori a fost contractată o producție cu peste 20% mai mare față de anul acesta, alcătuită din bunuri de larg consum din mase plastice, articole tehnice din cauciuc, anvelope pentru autoturisme și multe altele.

O altă categorie, deosebit de importantă, o reprezintă **unitățile economice industriale din economia națională.** În contractările cu acești beneficiari s-au înregistrat multe rezultate bune, fapt ce a permis unora dintre întreprinderile analizate să finalizeze în totalitate acțiunea de încheiere a contractelor (întreprinderile „Danubiana“-București, „Victoria“-Florești și Întreprinderea chimică din Orăștie). În alte cazuri însă, derularea contractărilor a fost încetinită, deoarece **unii beneficiari nu au comunicat la vreme, iar alții deloc specificațiile necesare.** Pentru produsele tuburi și furtunuri din cauciuc, de pildă, nu au depus specificațiile necesare perfectării contractării la C.A.T.C Jilava, de pildă, bazele de aprovizionare județene din Teleorman (pentru 22 mii metri liniari), din Bacău (pentru 44 mii metri liniari) etc, iar la C.A.T.C. Pitești sînt restanțiere bazele județene de aprovizionare din Argeș Bihor, Constanța, Gorj, Hunedoara, a municipiului București etc. Astfel de situații se regăsesc și la produsele „curele trapezoidale“ (în întîrziere bazele județene de aprovizionare din Teleorman și municipiul București), la „plăci tehnice și covoare“ etc. Situația se cere grabnic îmbunătățită și la produsul „garnituri presate din cauciuc“ la care la producător (I.A.T.C. Brașov și Pitești) s-au acumulat restanțe ale unui mare număr de beneficiari în ce privește depunerea specificațiilor.

În fine, alături de majoritatea situațiilor bune înregistrate, contractările cu beneficiarii externi înregistrează în unele cazuri și anumite întîrzieri în încheierea în totalitate a operațiunii. Deoarece asemenea cazuri sînt generate și de lipsa unei game largi de contracte pe termen lung se impune ca întreprinderile de comerț exterior respective să depășească operativ faza anualității în încheierea contractelor și — alături de intensificarea studiilor de marketing — **să acționeze pentru ca și contractările la export să se încadreze în termenele legale de finalizare.** În acest sens se cere, totodată, ca centralele industriale și întreprinderile să desfășoare o activitate mai susținută — pe plan organizatoric, dar și propagandistic — pentru popularizarea produselor fabricate și a performanțelor acestora.

Aprovizionarea : de la suficiențe globale la necorelări pe trimestre

ASIGURAREA corespunzătoare, din vreme, a bazei tehnico-materiale a planului pe 1977 presupune o derulare corespunzătoare a acțiunii de emitere a repartițiilor de către coordonatorii de balanță și, în continuare, de încheiere a contractării cu furnizorii de materii prime și materiale, în conformitate cu termenele prevăzute prin lege.

În toate întreprinderile analizate am avut prilejul să constatăm — la data de 12 noiembrie a.c. — că repartițiile erau primite în proporție de 100%. În acest caz, s-ar putea aprecia — la o primă vedere — că necesitățile întreprinderilor pe anul viitor au fost corespunzător satisfăcute. Calificativul rămîne însă valabil doar la o apreciere global-cantitativă, deoarece dacă analizăm calitativ măsura în care au fost asigurate cerințele producției, desprindem o serie de **necorelări** între cereri și repartiții (lăsăm la o parte faptul că la unele sortimente, cantitățile repartizate se situează sub cerințele întreprinderilor, fundamentate pe rețelele de fabricație). Necorelările de care vorbim se manifestă într-un mod în care — dacă nu se intervine operativ — poate fi serios afectată producția pe anul viitor. **Pe ansamblul întreprinderilor prelucrătoare de mase plastice**, de pildă, **defalcarea repartiției pe trimestre, la produsul polietilenă de mică densitate** (operațiune efectuată de către coordonatorul de balanță — Centrala de rafinării și petrochimie — Ploiești), **nu este corelată cu necesarul solicitat de unitățile amintite.** Coordonatorul de balanță a stabilit că, în primele trei trimestre din 1977, acest sortiment de polietilenă să fie livrat cu un minus de 1 842 tone, iar în „compensație“ în trimestrul IV să dea un plus de 1 864 tone față de necesarul solicitat. Din păcate, **situația se repetă și în ce privește repartiția la policlorura de vinil** necesară producătorilor de mase plastice. Eșalonarea livrărilor de la furnizor (Combinatul petrochimic din Rîmnicu-Vîlcea) a fost stabilită de către coordonatorul de balanță (Centrala de aprovizionare și livrare a produselor chimice), cu un minus față de cerințele beneficiarilor de circa 2 300 tone în trimestrul I din 1977, urmat de livrări suplimentare de peste 2 300 tone față de cererile întreprinderilor în celelalte trei trimestre.

Tabelul nr. 2

Stadiul asigurării bazei materiale a planului pe 1977 (la 12 noiembrie 1976)

%

Contracte încheiate cu beneficiarii	Număr de întreprinderi	Contracte încheiate cu furnizorii	Număr de întreprinderi
100,0	3	100	—
99,9—85,0	5	99,9—85,0	6
84,9—80,0	1	84,9—81,0	2
79,9—75,0	1	80,9—70,0	2

Dat fiind că o situație identică se întîlnește și la aprovizionarea cu copolimer acrilonitrilbutadienstirenic, se impune ca acești coordonatori de balanță să analizeze și să eșaloneze mai judicios necesarul beneficiarilor, pe care să-l coreleze mai bine, după o scară de priorități mai rațional întocmite cu capacitățile de producție disponibile la furnizor. Eliminarea necorelărilor amintite va avea certe influențe favorabile asupra ritmicității producției, în dozarea eforturilor și gospodărirea materiilor prime.

După primirea repartițiilor, **acțiunea de încheiere a contractelor cu furnizorii de materii prime și materiale pentru producția anului 1977 trebuia definitivată pînă la 30 septembrie a.c.** Ancheta noastră consemna, la data de 12 noiembrie 1976, pe ansamblul întreprinderilor analizate, **un procent mediu de contractare cu furnizorii materiilor prime de circa 85%.** Alături de procente de peste 90% (la „Danubiana“, Întreprinderea de prelucrare a maselor plastice Iași și Întreprinderea chimică Orăștie), au fost evidențiate și realizări mai slabe, localizate la I.A.T.C. Tîrgu-Jiu și Brașov, la întreprinderile de mase plastice din Buzău și București.

Asemenea situații au fost în bună măsură cauzate de întîrzierile în încheierea în totalitate a contractelor cu beneficiarii. În astfel de cazuri, întreprinderile respective nu au putut să-și stabilească din vreme, pe sortimente, necesarul de materie primă. Se observă cu ușurință că, de fapt, întreprinderile care nu au definitivat contractarea cu beneficiarii sînt cele rămase în urmă și în ce privește încheierea contractelor cu furnizorii de materii prime și materiale.

Indiferent însă de natura dificultăților, se impune o intensificare a eforturilor pentru depășirea neajunsurilor, recuperarea restanțelor în pregătire și asigurarea tuturor condițiilor pentru ca producția pe 1977 să se poată desfășura în cele mai bune condițiuni încă din primele zile.

Bogdan PĂDURE

Un factor de accelerare a creşterii: REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE

ECONOMISIREA ŞI VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A METALULUI

● Micșorarea cheltuielilor materiale, mijloc de sporire a potențialului productiv al țării ● Mai multă inteligență încorporată în produse = consumuri specifice mai mici ● Efecte economice favorabile prin reproiectarea produselor și perfecționarea tehnologiilor ● Opinie de masă, acțiuni constructive ale milioanelor de gospodari ai avuției naționale.

METALUL a reprezentat și reprezintă, datorită calităților sale de prelucrare, modelare și rezistență, o prețioasă materie primă, solicitată aproape de toate ramurile economiei. Căci, cu toți înlocuitorii descoperiți pînă în prezent, el rămîne în multe privințe, în continuare, de neînlocuit, ceea ce explică intensificarea, mai ales în anii din urmă, a investițiilor pentru sporirea capacităților de producere a metalului, concomitent cu lărgirea preocupărilor pentru a-i da o cît mai valoroasă întrebuințare.

Așa cum se subliniază în toate documentele de partid, măsurile luate pentru sporirea continuă a producției de metal trebuie însoțite permanent de acțiuni susținute în vederea utilizării sale cît mai eficiente, a închiderii tuturor canalelor care mai conduc la risipă. De altfel, în actualul cincinal al revoluției tehnico-științifice, măsurile privitoare la gospodărirea cît mai rațională a materiilor prime, inclusiv a metalului, capătă noi și importante valențe. În prim plan se situează promovarea acelor acțiuni menite să asigure, prin dezvoltarea cercetării și ingineriei tehnologice, însușirea de produse cu consumuri specifice cît mai mici, extinderea și generalizarea unor tehnologii de înalt randament și, în același timp, economice, concomitent cu introducerea unui regim cît mai sever de economii în gospodărirea lui.

Ținînd seama că însemnate economii de metal se pot realiza atît de cei ce-l produc, cît și de industria construcțiilor de mașini — care este cel mai mare consumator de astfel de materie primă — ne-am propus, în articolul de față, să facem o incursiune în unele unități reprezentative ale celor două ramuri, pentru a desprinde, pe de o parte, experiența acumulată, acțiunile noi ce au loc și se soldează cu rezultate remarcabile, iar pe de altă parte, să evidențiem unele resurse care sînt mai puțin explorate și valorificate.

Rezerve la producători

LA CAPĂTUL a zece luni din 1976, întreprinderile Ministerului Industriei Metalurgice au raportat **depășirea planului producției globale și marfă** (100,4% și, respectiv, 100,2%). Este, fără îndoială, un lucru meritoriu, mai ales dacă avem în vedere faptul că acest spor a fost obținut, îndeosebi, pe seama creșterii productivității muncii, îmbunătățirii indicilor de utilizare a agregatelor și sporirii procentului de scoatere a metalului laminat dintr-o tonă de metal lingou. Din păcate, planul fizic sortimental pe aceeași perioadă marchează unele rămîneri în urmă (374 000 tone laminate finite pline, 40 000 tone țevi, 270 000 tone tablă etc.).

Urmărind evoluția dinamicii creșterii ponderii metalului bun (transformat în laminate) dintr-o tonă de metal lingou, rezultă că, pe ansamblul ministerului, creșterea, în 1976 față de 1975, se situează între **6-7%**, atingîndu-se un indice global de **77%**. Cele mai bune rezultate le-au dobîndit siderurgiștii din Hunedoara, Reșița și Cîmpia Turzii. Bunăoară, la sortimentul țagle de relaminare și platine obținute direct din oțel lingou, laminatorii din Hunedoara și Reșița au consumat pentru cantitatea planificată (și aceasta depășită consistent) mai puțin metal cu 150 kg oțel lingou la tonă de laminate, economisind în acest mod cîteva sute de tone de metal. Este, totodată, ilustrativ faptul că 10 000 tone metal (din cele 90 000 t date peste plan) produse în primele trei trimestre ale anului la Hunedoara, se datorează tocmai gospodăririi lui mai raționale, prin sporirea coeficientului de scoatere în producția de laminate.

În acest cincinal, reducerea, în unitățile care consumă metal, numai cu 1 la sută a greutății produselor, ar echivala cu posibilitatea realizării în plus a:

- **50 000 autoturisme de oraș**
- **30 000 autocamioane**
- **40 000 tractoare**
- **600 000 radiatoare electrice**
- **400 000 frigidere**
- **20 000 televizoare**
- **500 000 aspiratoare de praf**

Cu toate progresele înregistrate față de anul 1975, unele unități siderurgice (din păcate și cele care au înscris realizări deosebite pe perioada ce a trecut din 1976), continuă să consume la diferite sortimente de metal laminat însemnate cantități peste normele prevăzute. Bunăoară, Întreprinderea „Republica“ din București și Întreprinderea de țevi Roman au consumat în plus, în 9 luni din 1976, țagle din oțel carbon slab aliat și aliat la execuția de țevi fără sudură, mai bine de 500 tone și, respectiv, circa 3600 tone.

Consumuri de metal mai mari decît cele planificate pentru obținerea unor sortimente de laminate a înregistrat în primele 9 luni ale anului curent Întreprinderea „Oțelul Roșu“, Combinatul siderurgic din Galați și Întreprinderea de oțeluri speciale Tîrgoviște. **Dintr-un calcul sumar, care are în vedere doar cele mai mari consumuri existente la realizarea unor sontimente de metal, rezultă că dacă în cele 3 trimestre din 1976 întreprinderile siderurgice s-ar fi încadrat în normele prescrise, ar fi putut realiza planul fizic la toate sortimentele, dînd în plus economiei naționale oțel sub formă de diferite profile laminate în cantități de cîteva zeci de mii de tone.**

Cauzele acestor consumuri sînt aproape identice în fiecare unitate unde apar : procente de rebuturi ridicate, utilizare de lingouri sau țagle cu dimensiuni necorespunzătoare pentru diferite profile și, drept urmare, creșterea procentului de deșeuri, prelucrarea lingourilor insuficient încălzite, elaborarea unor oțeluri cu incluziuni nemetalice sau goluri în stratificare etc. Firește, unor asemenea stări de fapt li se poate pune capăt dacă pe întreaga filieră de elaborare și prelucrare a metalului se iau măsuri din cele mai eficiente. Între acestea, respectarea rețetelor tehnologice, exercitarea controlului exigent al calității în diferite faze ale producției, utilizarea agregatelor (în special a laminoarelor) în condițiile unei depline reglări și stări bune de funcționare, omogenizarea echipelor de lucru (organizate din cadre cu experiență și altele în curs de formare) etc.

Pentru a încheia acest an cu rezultate cît mai bune, pentru a contribui la **realizarea suplimentară a cel puțin 2 milioane de tone de laminate de diferite sortimente în acest cincinal**, este necesar să se acționeze și mai ferm pe întreaga filieră a proceselor de producție, astfel încît din aceeași cantitate de metal elaborată să se obțină o cantitate suplimentară de laminate. Aceasta constituie o sarcină importantă întrucît **în 1977 — conform prevederilor de plan — coeficientul de scoatere la producția de laminate va trebui să ajungă la 85% față de 77% în 1976**.

Așadar, a respecta sau chiar a reduce consumurile specifice planificate, a închide toate canalele risipei, a elimina cauzele care determină produse declasate sau rebuturi, înseamnă a contribui la creșterea eficienței activității economice a întreprinderii respective, la sporirea resurselor materiale ale țării — ceea ce poate contribui din plin la dezvoltarea economiei într-un ritm tot mai rapid.

La principalul consumator : însemnate progrese, dar...

ÎN ÎNTREPRINDERILE constructoare de mașini preocupările pentru sporirea gradului de valorificare eficientă a metalului capătă, datorită condițiilor existente, valențe mai complexe. Pe baza sarcinilor trasate industriei construcțiilor de mașini prin planul de stat, în acest an au fost stabilite, la nivel de întreprinderi și centrale industriale, ample programe de diminuare a consumului de metal prin asimilarea de noi produse, reprioectarea celor cu consumuri specifice ridicate, introducerea și extinderea unor procedee noi, economice, etc.

Tabelul nr. 1

Creșterea numărului normelor de consum

	1975	1976
Norme de stat	496	826
Norme ale Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale	1 560	2 245
Norme departamentale	378	349
Total :	2 434	3 920

Ca urmare a acestor măsuri, în multe unități constructoare de mașini au fost înscrise realizări importante. Astfel, în urma **intensificării procesului de însușire de produse noi** cu consumuri specifice mai reduse, dar cu performanțe mai ridicate, economia națională a primit în perioada ce a trecut din acest an un număr de aproape 1 000 de noi instalații industriale, utilaje, mașini, scule și dispozitive, pentru realizarea cărora s-a consumat metal mai puțin față de vechile tipuri de produse (între 200-1000 kg per bucată).

O altă acțiune desfășurată în direcția valorificării mai bune a metalului a constituit-o **reproiectarea** unor **ansamble și produse**, pentru ca fabricația lor să solicite mai puțină materie primă. La Arad, de pildă, specialiștii Întreprinderii de vagoane au trecut la reproiectarea unui număr de 2 tipuri de vagoane de marfă și de călători, în construcția cărora au introdus numeroase piese și subansamble confecționate din înlocuitori, reușind astfel să diminueze consumul de metal cu circa 200 kg la fiecare vagon. Aceasta a permis colectivului arădan să economisească, de la începutul anului, o cantitate de metal echivalentă cu necesarul pentru construcția a 47 de vagoane platformă.

Deosebit de fructuoasă în acțiunea de reducere a consumului de metal s-a dovedit **introducerea și extinderea unor tehnologii avansate**. La Întreprinderea de rulmenți Bîrlad, de exemplu, numai trecerea la forjarea rolelor cilindrice s-a concretizat în acest an într-o economie de 30 tone de metal. De asemenea, la Uzinele de pompe București, prin utilizarea de lianți autohtoni în turnătorie, extinderea turnării cu materiale ușor fuzibile s-au economisit, în perioada ce a trecut din acest an, circa 200 tone metal.

Printre măsurile luate în vederea utilizării mai bune a metalului se numără și **extinderea normării consumului**, nomenclatorul normelor de consum aprobat și urmărit la nivelul ministerului ajungînd la un număr de aproape 4 000 norme, cu peste 60% mai mult decît în 1975. În tabelul nr. 1 este redată creșterea numărului normelor de consum.

Asimilarea de noi produse, reproiectarea celor existente, introducerea sau extinderea procedeelor tehnologice avansate, precum și mărirea numărului normelor de consum au contribuit din plin, în primele 9 luni ale anului, la reducerea consumului total de metal și la cel de laminate în majoritatea centralelor industriale (tabelul nr. 2). Dacă pe ansamblul unor centrale industriale lucrurile se prezintă bine, totuși în cadrul lor, la o serie de întreprinderi se mențin cosumuri ridicate, lucru ce face ca nivelul economisirii metalului pe ansamblul ministerului să se mențină scăzut, departe de a satisface.

...și unele neajunsuri

S-AU OBȚINUT și se vor obține în continuare succese în gospodărirea metalului. Dar trebuie să recunoaștem că nu în puține domenii, nu în puține unități, mai sînt multe de făcut pentru optimizarea consumurilor de materii prime și materiale. Multe produse costă prea scump, fie datorită proceselor tehnologice ce se aplică pentru fabricarea lor, fie din cauza risipei de materii prime. Sub incidența risipei sînt și situațiile în care se mențin în fabricație produse pentru a căror realizare se consumă cantități exagerate de materii prime și materiale : la fel trebuie privite situațiile în care se asigură folosirea înlocuitorilor ieftini de materiale „clasice“ scumpe, ca și cazurile de neglijare a posibilităților de îmbunătățire a performanțelor tehnico-funcționale ale produselor, prin care s-ar obține creșterea valorii produselor respective, fără cheltuieli suplimentare.

Tabelul nr. 2

Consumul normat total de metal și laminate feroase la unele centrale industriale în primele trei trimestre din 1976

— în tone —

Centrala industrială	Consum total de metal față de cel planificat	Din care, consumul de laminate
Centrala industrială de autocamioane și turisme	—1 807	— 990
Centrala industrială de tractoare și mașini agricole	— 760	—1 035
Centrala industrială de utilaj tehnologic, chimic, petrolier și minier	—3 824	—4 479
Centrala industrială de utilaj energetic, metalurgic și mașini de ridicat	—3 910	—1 166
Centrala industrială de echipamente de telecomunicație și automatizări	—2 145	—1 902
Centrala industrială de rulmenți și organe de asamblare	—2 312	—2 235
Centrala industrială navală	—2 442	—1 814
Centrala industrială de motoare și materiale electrotehnice	+ 26	+ 291

În trei trimestre din acest an, **la consumul total de metal în industria construcțiilor de mașini, de pildă, s-a înregistrat o economie efectivă de peste 22 800 tone, din care mai bine de 18 000 tone laminate față de nivelul normelor prevăzute în planul de stat, departamental și uzinal.** Această economie putea fi însă mult mai mare dacă un număr important de întreprinderi (unele chiar din cadrul centralelor industriale care au realizat economii pe total) nu ar fi depășit consumurile prevăzute la diferite produse. Așa stau lucrurile, de pildă, la Întreprinderea de utilaj chimic Ploiești, care numai la fabricarea rulmenților speciali a înregistrat o depășire de peste 38 t de metal, la Întreprinderea de utilaj petrolier Tîrgoviște, unde la instalația P.A. 12,5 și la instalația F.A. 20 consumul total a fost depășit cu aproape 23 tone și, respectiv, 14 tone etc.

Se știe că există și așa-zisele influențe „obiective“, care se opun eforturilor îndreptate spre înlăturarea risipei. Și în acest an, de pildă, Întreprinderea „23 August“-București a livrat Întreprinderii de mașini unelte și agregate o serie de piese și subansamble (batiuri, suporturi, mese pentru mașinile-unelte) care conțin încă mari adaosuri de pre-

V. BOESCU
L. ȚINTEA

(Continuare în pag. 7)

INVESTIȚII

O VERIGĂ DE BAZĂ A EFICIENȚEI — PROIECTAREA

Efectul pozitiv al unei prime etape de analiză tehnico-economică

ÎN UNITĂȚILE de proiectare și pe șantierele de construcții se desfășoară o intensă activitate, se întreprind ample acțiuni în vederea găsirii unor soluții eficiente de reducere a costului investițiilor, **în lumina sarcinilor trasate la Consfătuirea de lucru din luna septembrie și de ultima plenară a C.C. al P.C.R..**

Beneficiari, proiectanți și constructori reexaminează atent la fața locului, în spirit critic, proiectele elaborate, soluțiile constructive adoptate inițial, pentru a găsi altele noi, mai eficiente și mai economice, care să permită obținerea unor cît mai însemnate economii de metal, ciment și alte materiale de construcții. Acțiunea, care se desfășoară sub imperativul diminuării cu circa 30% a consumurilor actuale, **impune nu efectuarea de modificări minore, nesemnificative, ci o restructurare radicală, revoluționară a concepției în construcții-montaj**, în așa fel încît cu cheltuieli mai mici de materiale, să se realizeze lucrări de cea mai bună calitate și să se asigure o funcționalitate optimă a noilor obiective.

Pentru reducerea consumului de metal și ciment, și realizarea, pe această cale, și a unor importante economii de fonduri bănești în execuția investițiilor, în județul Brașov o comisie de specialiști, a analizat pe teren cu beneficiarii, constructorii și proiectanții toate obiectivele aprobate la care au început execuția sau sînt în stadiu de începere, propunîndu-se în mod operativ soluții și măsuri practice pentru reducerea volumelor lor fizice și valorice. **În prima etapă au fost analizate 20 de întreprinderi și 35 de obiective de investiții din industrie, precum și toate pozițiile de investiții din sectorul social-cultural, turism, comerț, cooperație transporturi, drumuri.**

Rezultatele obținute într-o primă etapă de analiză în județul Brașov, reflectă rezervele existente în această direcție și spiritul creator de care pot da dovadă proiectanții. **La lucrările industriale si agricole, de exemplu, volumul reducerilor este de 424 milioane lei, ceea ce reprezintă 30.97% din volumul de construcții-montaj rămas de executat la 1 noiembrie a.c., iar la cele social-culturale, comerț si turism proporția de reducere este de 12.38% diminuîndu-se totodată, cantitățile de ciment cu 13 730 tone, oțel beton cu 2 208 tone, alte materiale feroase cu 3 056 tone etc.**

Căile în direcția cărora s-a acționat cu prilejul acestor analize au fost : reducerea înălțimii halelor industriale, a suprafețelor acoperite prin reorganizarea fluxurilor tehnologice și creșterea gradului de îndesire a utilajelor, redimensionarea platformelor, drumurilor uzinale betonate, a unor instalații tehnice și tehnico-edilitare, amplasarea unor utilaje în aer liber, renunțarea la unele obiective și utilități prin folosirea dotărilor existente, preluarea în sarcina beneficiarilor a montajului unor utilaje și altele. **Reducerile efectuate nu vor afecta capacitatea și indicatorii tehnico-economici aprobați pentru obiectivele respective.**

Pentru fiecare obiectiv unde s-au găsit soluții de reducere au fost elaborate programe concrete de acțiuni, cu termene și responsabilități, avînd în vedere, în primul rînd, refacerea proiectelor de execuție în termenul cel mai scurt posibil, pentru a nu afecta ritmul de execuție și a asigura punerea în funcțiune la termen a lucrărilor planificate.

PONDEREA cea mai mare în investiții în planul Consiliului popular al județului Brașov, este deținută de construcțiile de locuințe și obiective social-culturale. Ținînd cont de indicațiile date de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la ultima plenară a a partidului, cu privire la realizarea unor finisaje mai bune, reducerea la aceste investiții a fost mai mică — între 5—12%. Și aici însă există unele rezerve care trebuie să fie valorificate prin revederea neîntîrziată a proiectelor tip elaborate de către diferite institute centrale.

La aceste proiecte se constată supradimensionări, atît din punct de vedere al structurii de rezistență, cît și al funcționalității unor spații. De exemplu, la creșe-grădinițe, care sînt, de regulă construcții cu parter-etaj, se prevăd lifturi pentru transport alimente și instalații complicate de ventilație, conducte, pompe, motoare etc. care, pe lîngă că ocupă spații construite, rămîn, în marea lor majoritate în stare de nefolosință. Și la structura de rezistență a acestor construcții camerele prea mari impun grinzi greoaie, inestetice și, bineînțeles, consum exagerat de metal și ciment.

Reduceri se pot opera și la proiectele tip pentru săli de clasă și săli de sport prin revizuirea spațiilor actuale, eliminarea magaziilor pentru ateliere și laboratoare, a unor încăperi cu altă destinație decît săli de clasă etc.

CÎT PRIVEȘTE obiectivele de la sate s-a stabilit ca proiectele elaborate să țină seama de folosirea resurselor locale, în special de piatră de bazalt și calcar, existente în județ, eliminînd totodată unele exagerări care s-au manifestat în trecut, în sensul că unele construcții de cămine culturale au fost, proiectate cu spații mult prea mari, atît ca necesitate, cît și ca posibilități financiare de execuție.

Recent, Institutul „Proiect“-Brașov a finalizat proiectul unui bloc de 2 apartamente pentru mediul rural, care valorifică resursele de piatră existente în multe localități din județ, realizîndu-se însemnate economii de beton. Desigur, aplicînd în mod creator indicațiile tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, în sensul că **„trebuie trecut nu la modificări minore, ci la o restructurare radicală, revoluționară a înseși concepției în construcții-montaj“**, proiectanții, cadrele de conducere din întreprinderi și unități beneficiare de investiții trebuie să elaboreze noi soluții de reducere a duratei de execuție și să asigure cele mai bune condiții tehnico-materiale pentru noi construcții de locuințe. Aceasta cu atît mai mult cu cît în județul Brașov, față de indicatorii de plan aprobați în luna iulie 1976, planul construcțiilor de locuințe a fost suplimentat cu 2 500 de apartamente.

ACUM, în întregul județ se desfășoară o amplă acțiune de control asupra modului cum se pun în aplicare măsurile stabilite la fiecare obiectiv de investiții în vederea asigurării unei eficiențe economice cît mai ridicate. Pe această linie se are în vedere creșterea productivității muncii pe șantierele de construcții, folosirea intensivă a utilajelor grele, buna gospodărire a materialelor, întărirea disciplinei în muncă. Conform sarcinilor trasate de conducerea partidului la Plenara C.C. al P.C.R. din 2—3 noiembrie 1976 acțiunea de verificare a documentațiilor tehnico-economice și de reducere a volumului de construcții-montaj va continua odată cu lansarea cifrelor de plan pe anul 1977, în vederea obținerii de noi și cît mai importante economii.

Victor NEGOESCU
economist—Brașov

PUNCTE DE VEDERE

PERFECȚIONAREA CONTROLULUI BANCAR

UNA dintre cele mai eficiente forme de control, căruia i se acordă o atenție tot mai mare o constituie **controlul bancar preventiv**. Accentuarea caracterului preventiv al controlului bancar trebuie concepută, după părerea noastră, ca un **proces în care să aibă loc o mutație funcțională între obiectivele controlului bancar, în direcția creșterii preponderenței controlului preventiv în dauna celui ulterior**, acesta din urmă putînd fi lăsat pe seama organelor de control a căror activitate se pretează acestui gen de control. Deși pe linia accentuării caracterului preventiv al controlului bancar s-au purtat multe discuții și s-au întreprins chiar unele măsuri, părerea noastră este că încă nu s-a realizat decît în mică măsură acest deziderat major al perfecționării controlului bancar, fapt demonstrat de : angajarea organelor bancare în numeroase acțiuni tematice de control ulterior ; rezultatele încă nesatisfăcătoare obținute în procesul de gospodărire a fondurilor materiale și bănești, reflectate într-un volum însemnat de imobilizări; insuficienta influențare a activității economice prin pîrghia creditului ; caracterul formal al unor acțiuni de control preventiv exercitat de bănci etc.

Avizarea mărimii normativelor

PENTRU accentuarea în continuare a caracterului preventiv al controlului bancar considerăm că trebuie întreprinse următoarele măsuri organizatorice și metodologice :

- **Reconsiderarea obiectivelor de control tematic ce cad în sarcina organelor bancare, prin reducerea numărului și frecvenței acestora.** În acest sens, normele metodologice de control ar trebui revăzute, acțiunile ce rămîn în sarcina organelor bancare trebuind riguros alese, fixîndu-se și termene adecvate de realizare a lor. O asemenea măsură, care ar înlătura situația din prezent, caracterizată printr-o mare varietate de obiective tematice, a căror finalizare este greu de realizat de către organele bancare, o vedem realizabilă prin : **reducerea numărului de obiective de control ulterior ce nu reclamă numaidecît prezența organelor bancare ; trecerea obiectivelor de control referitoare la cheltuielile administrativo-gospodărești asupra altor verigi de control ; desființarea paralelismelor între diferite organe de control cu privire la unele obiective ale controlului ulterior asupra utilizării fondului de retribuire ; degrevarea de unele obiective privind realizarea controlului ierarhic operativ-curent ; reducerea frecvenței exercitării controlului ulterior și întocmirii unor acte de control, în care caz frecvența să fie stabilită în raport de situația economică și financiară a unităților controlate** (de exemplu, verificarea garanției creditelor se poate face și la alte termene, mai largi).

- **Ridicarea calității muncii bancare în etapa planificării necesităților de fonduri ale unităților economice.** Aceasta presupune o analiză temeinică a propunerilor de credite pe care le fac unitățile economice, analiză bazată pe cunoașterea profundă a realităților din economia întreprinderilor. În acest sens, trebuie avute în vedere nu numai cazurile în care unitățile economice își planifică fonduri superioare necesităților, ci și cazurile în care fondurile stabilite de unități sînt inferioare necesităților acestora, ca urmare a necunoașterii fenomenelor și proceselor care vor avea loc, pentru a elimina situațiile de suplimentări ulterioare, care determină din nou o analiză din partea băncilor. Poate n-ar fi lipsită de sens măsura de **avizare de către bănci a necesităților de fonduri ale unităților economice prevăzute în planul financiar anual, moment în care organele bancare, cunoscătoare ale situației din unități, își pot aduce o contribuție valoroasă în prevenirea unor fenomene de gospodărire nerațională a fondurilor.** Deși trimestrial băncile realizează o avizare a necesităților de fonduri ale unităților economice, practica demonstrează că acestea nu realizează însă un control adecvat asupra normativelor de mijloace circulante calculate de fiecare unitate economică. **Atît cu ocazia normării analitice, cît și a normării globale organele bancare își pot aduce o contribuție deosebită în stabilirea mărimii normativelor, întrucît cunosc mai bine toți factorii de care depinde mărimea normativelor și intensitatea acțiunii lor, în comparație cu organele financiare de la nivel ierarhic superior sau de la nivelul Ministerului Finanțelor.**

- **Exercitarea cu o fermitate crescută a controlului bancar preventiv**, urmată de sancțiuni mai drastice pe linie de credite pentru unitățile economice care nu-și gospodăresc rațional fondurile și nu întreprind nici măsuri pentru eliminarea deficiențelor. În această direcție, deși reglementările în vigoare dau dreptul băncii de a sista acordările de credite în condițiile în care unitățile economice au imobilizări și nu întreprind măsuri pentru lichidarea lor, rare sînt cazurile în care băncile să oprească creditarea. Un astfel de fenomen este cauzat de lipsa unei fermități în exercitarea controlului bancar. Pentru a realiza acest deziderat legat de fermitatea băncii în exercitarea controlului bancar la acordarea creditelor, băncile trebuie să fie în posesia unor informații precise referitoare la volumul activității unităților economice, în eventualele modificări de plan care apar, la dinamica principalilor indicatori economico-financiari, la modul de organizare și desfășurare a activității economice, la aprecierea realizării obiectivelor preconizate, la eficiența activității economice, la mărimea fondurilor de care dispun unitățile etc. O asemenea informare permite luarea unor hotărîri fundamentate din toate punctele de vedere.

- **Deplasarea centrului de greutate a controlului preventiv prin decontări la plătitor și restrîngerea controlului la furnizor.** O astfel de măsură ar avea urmări favorabile asupra accentuării caracterului controlului preventiv bancar, dat fiind faptul că prevenirea fenomenelor negative în gospodărirea fondurilor este mai ușor de realizat dacă se are în vedere acea latură a activității întreprinderilor în care se avansează fondurile bănești pentru formarea stocurilor de valori materiale și efectuarea celorlalte cheltuieli. În acest sens, băncile trebuie să acționeze mai hotărît pentru deplasarea masivă a inițiativei în decontare de partea plătitorilor.

Aplicarea în practică a acestor măsuri va ridica eficiența controlului bancar, **conferindu-i acestuia calitatea de prevenire a unei folosiri nejudicioase a fondurilor materiale și bănești puse la dispoziția întreprinderilor.** Deși problemele controlului bancar preventiv au fost abordate la modul general, părerea noastră este că acestea sînt valabile deopotrivă și pentru bazele de aprovizionare tehnico-materială. Întărirea controlului bancar preventiv, privit prin prisma acestor unități, ar putea să elimine o serie de fenomene negative din activitatea bazelor de aprovizionare, contribuind astfel la creșterea eficienței procesului de manevrare a stocurilor prin bazele de aprovizionare tehnico-materială.

Creditare diferențiată pentru stocurile peste normativ

ÎN CADRUL controlului pe care-l desfășoară banca asupra activității bazelor de aprovizionare **controlul bancar operativ-curent** deține un loc însemnat. De calitatea acestui control, de măsurile ce se iau pentru eliminarea unor fenomene negative depinde în ultima instanță eficiența folosirii creditului bancar în influențarea activității economice a bazelor de aprovizionare. Acest control are un caracter deosebit de complex, decurgînd din complexitatea activității de aprovizionare tehnico-materială, din numărul mare al depozitelor din cadrul fiecărei baze, de varietate mare a fondului de marfă manevrat prin baze, din volumul deosebit de mare al stocurilor și mișcărilor de mărfuri prin baze etc. Fără luarea în considerare a acestor aspecte considerăm că nu se poate asigura o eficiență sporită controlului bancar prin credite. După părerea noastră, acest control nu trebuie să se oprească la nivelul întregii activități a bazelor, ci să se desfășoare și la nivelul depozitelor. Avem în vedere că indicatorii centralizați la nivelul bazelor pe linie de aprovizionare, desfacere și stocuri pot să ascundă o serie de deficiențe din activitatea depozitelor. Pentru a facilita desfășurarea acestui control la nivelul depozitelor specializate din cadrul bazelor de aprovizionare **este necesară o defalcare a indicatorilor de plan și de execuție pe fiecare depozit, chiar dacă creditarea se realizează global la nivelul bazei de aprovizionare.**

ECONOMIE NATIONALA

Una dintre cele mai importante sarcini ce trebuie să stea în faţa organelor bancare este aceea a controlului fondului de marfă din bazele de aprovizionare, control efectuat din punct de vedere al necesităţii, volumului, structurii şi condiţiilor în care fondul de marfă s-a format. Rezolvarea acestei probleme în mod corespunzător determină o mişcare raţională a stocurilor prin bazele de aprovizionare.

Altă problemă legată de controlul bancar operativ curent la bazele de aprovizionare este aceea a modului în care se realizează planul de desfacere. **Realizarea planului de desfacere considerăm că trebuie urmărită nu numai la nivelul întregului trimestru, la nivelul întregii baze de aprovizionare şi pe total desfaceri, deoarece o astfel de urmărire nu permite sesizarea diferitelor aspecte ale activităţii bazelor. O astfel de problemă trebuie urmărită pe toată perioada unui trimestru în scopul sesizării eventualei neritmicităţi în desfacere, pe fiecare depozit în scopul sesizării depozitelor care nu-şi îndeplinesc planul şi pe feluri de mărfuri în scopul sesizării cazurilor referitoare la mărfurile fără mişcare şi cu mişcare lentă.** Cunoaşterea de către organele bancare a varietăţii mari de probleme ce le ridică activitatea bazelor de aprovizionare permite acestora să capaciteze organele de decizie economică şi financiară din baze să întreprindă o serie de măsuri care să ducă la creşterea eficienţei procesului de manevrare a stocurilor prin aceste unităţi sau să dispună măsuri în condiţiile în care bazele nu elimină din activitatea lor deficienţele semnalate.

Repartizarea judicioasă a cheltuielilor de circulaţie

CONTROLUL **bancar ulterior** este desfăşurat îndeosebi sub forma controlului scriptic al garanţiei creditelor. În legătură cu acest control considerăm că ridică unele discuţii modul de determinare şi apoi de reflectare în imobilizări a depăşirilor de cheltuieli aferente stocurilor la bazele de aprovizionare. În prezent, în actul de control întocmit cu acest prilej, pentru bazele de aprovizionare asemenea depăşiri nu apar pentru a fi reflectate în imobilizări. Desigur, calcularea reală a depăşirilor de cheltuieli este greu de realizat, mai cu seamă că aceste unităţi, prin metodologia de evidenţă şi de dare de seamă, au posibilitatea să manevreze cu soldurile de cheltuieli ce se repartizează asupra stocurilor şi asupra desfacerilor.

Considerăm că trebuie calculate mai multe niveluri de cheltuieli şi anume: un nivel planificat şi unul efectiv al cheltuielilor aferente stocurilor şi aceleaşi niveluri pentru cheltuielile aferente desfacerilor. Pentru a determina bazele de aprovizionare să repartizeze în mod corespunzător cheltuielile de circulaţie aferente stocurilor şi desfacerilor, considerăm că este necesară o analiză a corelaţiilor între toate nivelurile de cheltuieli cu care se operează, în funcţie de care să se stabilească depăşirea de cheltuieli aferentă stocurilor, prin reflectarea acestei depăşiri în credite restante cu dobîndă majorată, cum de altfel se procedează şi la întreprinderile industriale cu devierile nefavorabile la cheltuielile de producţie. Numai în acest fel creditul, ca pîrghie economică, poate fi folosit pentru cointeresarea bazelor de aprovizionare în reducerea cheltuielilor de circulaţie şi în creşterea corespunzătoare a beneficiului. O astfel de rezolvare pune de acord, în faza de execuţie, volumul stocurilor de mărfuri efective evaluat în preţuri de aprovizionare cu normativul de mijloace circulante pentru elementul „mărfuri" stabilit şi el în aceleaşi preţuri.

lect. univ. Teodor ROŞCA
Cluj-Napoca

ECONOMISIREA ŞI VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A METALULUI

(Urmare din pag. 4)

lucrare (desigur, sub cele din anii anteriori). O parte din „realizările" celor de la „23 August" apar însă la capitolul „pierderi de metal" la cei de la Întreprinderea de maşini-unelte. Şi este vorba de sute şi sute de tone de şpan — pentru care s-au consumat multe ore-om la maşinile de aşchiat. Oare nu se poate ajunge mai repede la eliminarea unei astfel de risipe? Asemenea cazuri de „livrări" mai apar în procesul de colaborare şi la alte unităţi („Progresul"-Brăila, „Tractorul"-Braşov, „Timpuri Noi" Bucureşti etc). Din deficienţele acestora, mai ales la piesele şi subansamblele turnate şi forjate, au de tras consecinţe negative o serie de întreprinderi colaboratoare.

O altă categorie de neajunsuri sînt determinate de **livrarea de laminate la dimensiuni necorespunzătoare cerinţelor producţiei**, influenţînd asupra menţinerii unui procent ridicat al consumurilor specifice pe unitate de produs. Metalul, laminatele, sînt livrate întreprinderilor constructoare de maşini de către unităţile siderurgice. Insuficienta colaborare şi înţelegere dintre furnizor şi beneficiar atrag adesea după sine pagube însemnate pentru economia naţională. Faptul că la Întreprinderea de frigidere Găieşti consumul specific la frigiderele de **140** litri a fost depăşit cu 32 de tone de metal se datorează în bună măsură şi livrării tablei decapate de către C.S. Galaţi cu toleranţe pozitive, peste cele prevăzute în STAS. Şi astfel de situaţii mai pot fi enumerate. Industria siderurgică, va trebui să se apropie mai mult de cerinţele unităţilor construcţiilor de maşini, să le satisfacă mai prompt solicitările, să nu privească numai interesele proprii, ci, în primul rînd, pe acelea care vizează eficienţa la nivelul economiei naţionale.

O altă cale de diminuare a consumurilor specifice o constituie **debitarea centralizată a metalului,** proces care permite şi o evidenţă precisă a deşeurilor, fîşiilor şi rămăşiţelor de metal, ce ar putea fi utilizate la confecţionarea unor piese mai mici. În prezent, în această direcţie (cu puţine excepţii) s-a făcut foarte puţin, fiecare întreprindere avînd modul său de debitare a metalului. Specialiştii ministerului apreciază că **dacă s-ar introduce sistemul debitării centralizate pe un front mai larg s-ar putea valorifica anual 17—20 000 tone de metal, care ar putea reintra în bună parte în circuitul producţiei, în loc să fie retopit.**

Sigur, mai sînt şi alte neajunsuri, ca şi multe căi de acţionare în direcţia diminuării consumului de metal. Între acestea reliefăm **insuficienta folosire a maselor plastice ca înlocuitoare a metalului.** Pe plan mondial, raportul oţel — mase plastice se situează, în deceniul nostru, la circa 36:1. Avantajele „substituirii" metalului cu mase plastice acolo unde aceasta se pretează (şi experienţa dovedeşte că există un larg cîmp de aplicare), s-ar putea solda, an de an, cu zeci de mii de tone de metale feroase şi neferoase economisite.

Urmărind ritmul introducerii maselor plastice ca înlocuitoare a metalului în industria construcţiilor de maşini, aceasta se prezintă lent, existînd certe rezerve. Exemple pot fi date multe. Bunăoară, pe plan mondial s-a ajuns a se utiliza în 1975 la construcţia autocamioanelor mai bine de 25-30 kg mase plastice pe bucată, în timp ce la Întreprinderea de autocamioane Braşov s-au consumat cca. 14-15 kg. Exemple similare sînt şi în ce priveşte construcţia autoturismelor unde, în comparaţie, de pildă, cu R.F. Germania, consumul de mase plastice pe bucată este mai mic cu peste 20 kg.

Fără a mai înşira alte exemple, trebuie spus că în privinţa promovării de înlocuitori în multe întreprinderi şi institute de cercetare mai stăruie inerţie, tărăgăneală, atitudini care conduc sub acest aspect la risipă de metal, la obţinerea unei eficienţe scăzute la realizarea diferitelor produse. Iată de ce, **utilizarea înlocuitorilor trebuie să devină pe drept cuvînt în acest cincinal o problemă a fiecărei întreprinderi, promovarea lor constituind una din principalele rezerve ale valorificării superioare a metalului.**

NE APROPIEM în curînd de încheierea primului an din actualul cincinal. Bilanţul economisirii şi valorificării metalului este pozitiv în comparaţie cu trecutul, nu însă la nivelul posibilităţilor ce stau la dispoziţia fiecărui colectiv. De aceea, trebuie aplicate noi măsuri, trebuie lărgit frontul acţiunilor de aşa natură încît, începînd cu 1977, să se obţină noi realizări în acest domeniu. Nu trebuie uitat faptul că **reducerea cu numai 10% a greutăţii specifice a produselor realizate de industria construcţiilor de maşini poate asigura, în acest cincinal,** — aşa cum s-a subliniat în recentele documente ale plenarei C.C. al P.C.R. — **economisirea a cel puţin 3,5-4 milioane tone de metal.** Atingerea acestui obiectiv presupune măsuri concrete în direcţia perfecţionării tehnologiilor de fabricaţie, înnoirii producţiei, astfel încît materialul încorporat în produsele finite să reprezinte cel puţin 85% din laminatele feroase utilizate. Lupta hotărîtă împotriva risipei, întărirea spiritului gospodăresc şi a răspunderii în utilizarea judicioasă a materiei prime, în speţă a metalului — care constituie o importantă avuţie naţională — reprezintă coordonatele unei **acţiuni unice** al cărui obiectiv final este creşterea eficienţei economice, progresul, bunăstarea.

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE: C.A.P. ȘTOICĂNEȘTI

– Resursă importantă de sporire a veniturilor –

INTEGRAREA AGRICULTURII CU ACTIVITĂȚILE INDUSTRIALE

O CONTRIBUȚIE importantă la sporirea veniturilor C.A.P.-urilor și ale cooperatorilor poate aduce dezvoltarea în unitățile cooperatiste a activităților de prelucrare industrială a produselor agricole sau a altor resurse locale.

După cum este cunoscut, cu prilejul vizitei de lucru făcute în luna octombrie la cooperativa agricolă de producție Scornicești, analizînd preocupările privind dezvoltarea sectoarelor cu profil neagricol, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a atras atenția asupra necesității de a se avea permanent în vedere creșterea eficienței economice, astfel încît prin crearea unor unități destinate valorificării superioare a produselor agricole și a altor resurse locale să se creeze condiții pentru creșterea continuă a nivelului de trai și de civilizație a localităților rurale, a bunăstării întregului popor.

Pe linia aceasta, este concludentă experiența pozitivă a multor cooperative agricole de producție, printre care și **C.A.P. Stoicănești,** județul Olt, unitate fruntașă a agriculturii noastre cooperatiste.

Fondurile proprii – baza dezvoltării și diversificării

CONDIȚIILE pentru dezvoltarea activităților industriale, de construcții și prestări de servicii la C.A.P. Stoicănești-Olt s-au creat ca urmare a unor **importante investiții făcute din fonduri proprii, pe baza unei rate înalte a acumulării, care în ultimii 10 ani a fost de 22-26%.** Ca urmare, volumul fondurilor fixe ale cooperativei s-a mărit de la 14,3 mil. lei în 1965, la 22,6 mil. lei în 1970 și la 62,7 mil. lei la începutul anului 1975. A crescut în ritm susținut volumul dotărilor — clădiri, construcții speciale, instalații, mașini și motoare, mijloace de transport și inventar gospodăresc, ceea ce a influențat direct sau indirect dezvoltarea activităților neagricole. Creșterea gradului de înzestrare tehnică pe linia mecanizării și electrificării activităților neagricole se reflectă și în faptul că C.A.P. Stoicănești dispune de 17 motoare electrice (75 CP), 10 grupuri electrogene (520 CP), două strunguri, alte mașini, aparate și instalații cu folosințe multiple.

Sectorul activităților neagricole a pornit de la **valorificarea tradițiilor meșteșugărești existente în comună**, organizîndu-se ateliere de fierărie, tîmplărie, dogărie, rotărie, o secție de transporturi și o brigadă de construcții, în care au fost cuprinși cooperatorii care cunoșteau meseriile respective. Treptat, atelierele au fost înzestrate cu mașinile și instalațiile necesare, au fost încadrate cu noi lucrători trimiși la calificare de către cooperativă sau pregătiți în școlile profesionale, și-au diversificat continuu activitatea, ajungînd ca în prezent să execute și lucrări de strungărie, sudură, instalații electrice, reparații mecanice (inclusiv auto), confecționarea de mobilă populară, construcții de locuințe, clădiri și instalații speciale (ciupercărie), instalații de apă, canalizare, termoficare etc.

Tabelul nr.1

Dinamica structurii volumului de muncă pe ramuri de activitate

Denumirea ramurilor și sectoarelor de activitate	1965		1970		1974	
	zile-muncă	%	norme de muncă conv.	%	norme de muncă conv.	%
Cultura plantelor	200649	56,3	152789	49,5	130102	42,9
Creșterea animalelor	72336	20,0	67348	21,9	67201	22,2
Activități neagricole	56369	15,9	79507	25,8	95851	31,6
Activități de conducere și administrative	12003	3,4	7618	2,5	4750	1,6
Alte activități	15035	4,4	1360	0,3	5054	1,7
Total	356392	100,0	308622	100,0	302958	100,0

În activitatea de construcții lucrează în prezent peste 160 de cooperatori — meșteri iscusiți care nu numai că execută lucrări după proiectele elaborate de unități specializate, dar au realizat și proiecte originale de construcții zootehnice, cu parametri înalți de funcționalitate și eficiență economică, apreciate de specialiști. Toate lucrările de construcții din comună și cele necesare cooperativei (căminul cultural cu o sală de 500 de locuri, magazinul universal, școala cu 12 săli de clasă, dispensarul medical, sute de case pentru cooperatori, grajduri, magazii, ciupercăria cu regim industrial, fabrica de nutrețuri combinate, combinatul de păsări etc.) au fost realizate de către brigada de construcții a C.A.P. în condiții de eficiență economică ridicată ; aceasta este solicitată să lucreze și în comunele și cooperativele învecinate.

Extinderea acestei activități a impus producerea pe plan local a unor materiale de construcții și prefabricate din beton. Cărămidăria sezonieră s-a dezvoltat, devenind în 1970 o adevărată fabrică de cărămizi cu o capacitate de 4 milioane bucăți pe an. În atelierul de prefabricate se produc elemente pentru garduri, spalieri pentru viță de vie, dale pentru trotuare — care, datorită bunei calități și prețului de vînzare accesibil, sînt solicitate de unități socialiste și de către populație și în alte comune.

Încă din 1964, în cadrul C.A.P. Stoicănești a fost construită o brutărie — printre primele din țară — în care se fabrică pîine pentru populația comunei. În 1970 a intrat în funcțiune ciupercăria cu o capacitate de 10 mii mp de cultură, bază de conservare și laborator : aici se folosesc îngrășăminte organice din surse locale și se produc anual — utilizîndu-se forța de muncă a circa 140 de cooperatori — 300 tone de ciuperci, în valoare de circa 7 milioane de lei. Pentru prelucrarea produselor animaliere

Tabelul nr.2

Dinamica numărului și structurii, pe sexe și pe vîrste, a cooperatorilor participanți la muncă

Indicatori	1965		1970		1974	
	Persoane	%	Persoane	%	Persoane	%
Total cooperatori participanți la muncă	2008	100,0	2215	110,3	2447	221,8
Cooperatori apți de muncă, care au lucrat	1602	100,0	1632	101,9	1782	111,2
din care:						
- bărbați	631	39,4	810	50,6	873	48,9
- tineri (16-30 ani)	682	42,5	736	45,1	776	43,5

au luat ființă, odată cu fabrica de nutrețuri combinate, două puternice baze pentru prelucrarea laptelui și a cărnii, care vor deveni în viitor — potrivit planului de perspectivă al cooperativei — fabrica de prelucrare a laptelui și fabrica de preparate din carne.

Aceste activități s-au dezvoltat în procesul complex al industrializării agriculturii, creșterii gradului de mecanizare și chimizare, sporirii ponderii suprafețelor irigate, dezvoltării transportului mecanizat, lărgirii și perfecționării bazei tehnico-materiale a zootehniei și creșterii ponderii acestei ramuri în producția globală agricolă. Ele reflectă îmbinarea și integrarea agriculturii cu activitățile de construcții, cu activitățile industriale pentru valorificarea unor resurse naturale și economice existente pe plan local și pentru prelucrarea produselor agricole, ca și cu serviciile a căror sferă și gamă sortimentală s-au extins și se extind permanent și la sate, ca urmare a creșterii și diversificării consumului de bunuri și servicii al populației sătești și a dezvoltării la sate a bazei tehnico-materiale a comerțului, învățămîntului, culturii și ocrotirii sănătății.

Îmbinarea în acest fel a producției agricole vegetale și animale cu activitatea industrială, cu construcțiile și serviciile, implantarea în economia satului românesc contemporan a unor obiective industriale intensifică procesul de industrializare și integrare pe verticală și orizontală a agriculturii cu activitățile neagricole și au multiple efecte economice și sociale în ce privește ocuparea eficientă a forței de muncă din C.A.P., creșterea producției globale, a veniturilor și a rentabilității, sporirea nivelului retribuției cooperatorilor și accentuarea caracterului echitabil al acesteia prin înlăturarea treptată a deosebirilor esențiale dintre sat și oraș, apropierea veniturilor și omogenizarea socio-profesională a populației.

Forța de muncă — utilizată mai deplin

UN EFECT deosebit de important al dezvoltării activităților neagricole în C.A.P. este **creșterea gradului de ocupare a forței de muncă,** ca urmare a caracterului în general continuu al activităților neagricole, a înzestrării tehnice, a calificării și a productivității mai ridicate a muncii în aceste activități. În 1974, producția globală la o normă de muncă convențională a fost, la C.A.P. Stoicănești, de 160,60 lei în producția agricolă și de 180,62 lei în producția neagricolă ; la ciupercăria industrială, producția globală anuală pe cooperator a fost de circa 500 mii de lei. Contribuția dezvoltării activităților industriale, de construcții și prestații de servicii la folosirea mai deplină a forței de muncă este pusă în evidență de dinamica structurii volumului de muncă în perioada 1965—1974 (tabelul nr. 1). Rezultă, din tabel, că în 10 ani ponderea activităților neagricole în totalul volumului de muncă depus s-a dublat, revenind în 1974, la un cooperator apt de muncă, care a lucrat, un număr mediu de 63 n.m.c., ceea ce înseamnă că prin dezvoltarea activităților neagricole durata medie a timpului efectiv lucrat a fost mărită cu 2,5 luni. Pe calea aceasta s-a reușit să se compenseze reducerea masivă a volumului de muncă vie, rezultată prin mecanizarea lucrărilor la cultura cerealelor și leguminoaselor (a cărei pondere scade), ca și reducerile de muncă vie de la alte activități.

Procesul de reducere a numărului de lucrători din activitatea cooperativei a fost atenuat și temporar chiar anihilat ; plecările (sporadice) din cooperativă au fost compensate cu noii cooperatori încadrați. Numărul cooperatorilor apți de muncă, care au lucrat a crescut de la 1 602 în anul 1965, la 1 632 în anul 1970 și la 1 782 în anul 1974 — și aceasta în ciuda faptului că în zonă (în județele Argeș, Dolj, Olt și Teleorman) s-a intensificat, în ultimii ani, ritmul de industrializare și de atragere în industria urbană a populației rurale. Crearea unui număr sporit de locuri de muncă cu un profil profesional modern și diversificat (zidar, fierar, betonist, strungar, instalator, mecanic reparator, sudor, șofer , electrician ,frigotehnist, fochist cazane, termist, chimist, laborant, tehnicieni pentru diferite profile etc.), alături de dezvoltarea puternică a sectorului zootehnic și de retribuirea stimulativă a muncii a impulsionat participarea la muncă a populației comunei de toate categoriile de vîrstă (tabelul nr. 2).

Odată cu evitarea reducerii populației ocupate (fenomen care afectează alte unități cooperatiste) și cu menținerea la un nivel ridicat a numărului cooperatorilor apți de muncă, care au lucrat, se menține și **o structură bună pe sexe și pe vîrste a populației ocupate,** corespunzătoare atît nevoilor prezente, cît și nevoilor de dezvoltare și modernizare în perspectivă a agriculturii cooperatiste. La C.A.P. Stoicănești nu se poate spune că s-a manifestat o tendință de feminizare și îmbătrînire a populației ocupate în agricultură (fapt care nu favorizează modernizarea și intensificarea ei în perspectivă) — și, deci, experiența acestei cooperative, în care continuă să lucreze un mare număr de cooperatori bărbați (48,9%) și de tineri (43,5%), prezintă o importanță deosebită.

Tabelul nr.3

Dinamica volumului și a structurii producției globale

Sectoarele de activitate	1965		1970		1974		1974/1965
	mii lei	%	mii lei	%	mii lei	%	creșterea (ori)
Total producție agricolă	11200,0	100,0	27656,1	100,0	40169,7	100,0	3,6
Producția agricolă vegetală	9802,7	80,3	16373,3	60,5	19827,9	49,4	2,2
Producția agricolă animală	2103,0	17,2	6618,2	24,4	10806,8	26,9	5,1
Producția neagricolă	294,3	2,5	4664,6	15,1	9535,0	23,7	32,4

Contribuție la creșterea producției globale și a veniturilor

DEZVOLTAREA activităților neagricole a avut ca rezultat **o sporire considerabilă a producției globale și a veniturilor cooperativei,** ca și **schimbarea structurii acestora** (tabelul nr. 3).

Din datele tabelului rezultă că ritmurile diferite de dzevoltare ale celor trei sectoare au determinat schimbarea substanțială a structurii producției globale, în cadrul căreia activitățile neagricole au contribuit, în 1974, cu 23,7%. Aceeași tendință o prezintă și dinamica volumului și structurii veniturilor bănești ; în 1974, din totalul de 35 mil. lei, activitățile neagricole au contribuit cu 11,5 mil. lei, deci cu peste 32 %. Această structură a producției globale și a

Mircea BOȚA

(Continuare în pag. 32)

> „Pentru realizarea reducerii săptămînii de lucru se impune să asigurăm creşterea mai susţinută a productivităţii muncii, luînd măsuri de mecanizare, automatizare şi organizare mai bună a producţiei şi a muncii. Numai atunci cînd vor fi asigurate aceste condiţii vom putea trece la reducerea săptămînii de lucru".
>
> **NICOLAE CEAUŞESCU**

Reducerea duratei săptămînii de lucru

EXIGENŢE ALE ÎMBUNĂTĂŢIRII CALITATIVE A MUNCII

DIN PROPUNERILE privind asigurarea condiţiilor pentru trecerea treptată la reducerea duratei săptămînii de lucru, ce urmează să fie supuse spre aprobare Conferinţei Naţionale a partidului, am reţinut cu deosebire ideile care subliniază **necesitatea realizării indicatorilor de producţie — valoric şi pe sortimente, de productivitate, de cheltuieli şi beneficii ş.a., a valorificării maxime a rezervelor de creştere a productivităţii muncii ca o condiţie hotărîtoare pentru trecerea la săptămîna de lucru redusă.** În cele ce urmează mă voi opri asupra unor aspecte ale acestei probleme.

Trecerea treptată la săptămîna de lucru redusă, în conformitate cu hotărîrile adoptate de cel de al XI-le Congres al partidului, constituie un important obiectiv al ridicării bunăstării materiale şi spirituale a celor ce muncesc, un proces menit pe de o parte să favorizeze refacerea la un nivel superior a forţei de muncă, iar pe de altă parte să asigure condiţiile de timp trebuincioase pentru pregătirea individuală continuă a personalului în condiţiile exigenţelor revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane, în deplină concordanţă cu explozia de informaţii şi cunoştinţe dintr-un domeniu sau altul de activitate, să permită dezvoltarea multilaterală a omului nou, constructor al socialismului şi comunismului.

Fără îndoială că cerinţele asigurării unui ritm înalt de creştere a producţiei şi productivităţii muncii, a venitului naţional, de dezvoltare rapidă şi multilaterală a forţelor de producţie ale ţării şi de ajungere astfel din urmă a ţărilor cu o economie avansată — necesităţi vitale pentru progresul economico-social al României socialiste — impun, în mod obiectiv, **eforturi ridicate pentru sporirea avuţiei naţionale,** în toate domeniile de activitate, în fiecare întreprindere şi unitate. Se înţelege că societatea nu-şi poate permite o reducere a efortului în măsură să afecteze ritmul progresului său general. Numai pe măsură ce se dezvoltă forţele de producţie, pe măsură ce sporeşte productivitatea muncii şi eficienţa economică, pe măsură ce într-o unitate de timp se produce mai mult şi mai bine se creează şi premisele pentru reducerea duratei săptămînii de lucru în condiţiile menţinerii veniturilor planificate, creşterea calităţii muncii asigurînd, la aceiaşi parametri superiori, cerinţele unei dezvoltări economico-sociale accelerate.

Din propunerile supuse dezbaterii publice am reţinut sublinierea că **reducerea treptată a duratei săptămînii de lucru să se facă distinct, pentru fiecare unitate în parte, pe măsura creării condiţiilor necesare, concretizate în realizarea indicatorilor de plan.** Este firesc să fie aşa, pentru că numai astfel se respectă principiile eticii şi echităţii noastre socialiste, numai pe această cale nu va fi afectată dezvoltarea economico-socială a ţării.

Concentrarea eforturilor pentru o creştere accelerată a productivităţii

DUPĂ CUM SE ŞTIE, în anii construcţiei socialiste, economia românească a cunoscut şi cunoaşte un amplu proces de dezvoltare şi modernizare, care plasează România printre ţările cu cea mai dinamică economie din lume. În această perioadă, şi cu deosebire în anii de după Congresul al IX-lea al partidului, au fost înregistrate mari progrese în lichidarea rămînerii în urmă moştenite de la vechiul regim, în reducerea decalajului faţă de ţările avansate din punct de vedere economic. Potrivit sarcinilor stabilite de Congresul al XI-lea al partidului, în actualul deceniu România va face un pas hotărîtor în ce priveşte apropierea de nivelul ţărilor cu o economie avansată.

În acest cadru, procesul trecerii treptate la reducerea duratei săptămînii de lucru în unităţile din economie trebuie realizat împlinind în continuare **imperativele ridicate de asigurarea continuă a progresului economico-social al ţării.** proiectate la nivelul fiecărei unităţi prin creşterea producţiei şi a productivităţii, prin asigurarea unor venituri sporite pentru oamenii muncii. În scopul reducerii duratei săptămînii de lucru se impune astfel pentru fiecare întreprindere şi unitate o asemenea creştere a productivităţii muncii, încît aceasta să asigure la nivelul respectiv cît şi la cel al economiei naţionale producţia şi venitul naţional planificate şi pe această bază veniturile prevăzute. Pentru a se răsfrînge în mod pozitiv asupra vieţii oamenilor muncii şi a dezvoltării întregii societăţi, reducerea duratei săptămînii de lucru trebuie deci să se bazeze pe **creşterea substanţială a productivităţii muncii,** luîndu-se măsuri hotărîte pentru ca, în fiecare întreprindere şi unitate, sarcinile planificate să se realizeze exemplar.

Cum sînt utilizate capacităţile de producţie ?

ÎNTRE PROBLEMELE concrete pe care le ridică în prezent în unităţile din economie creşterea producţiei şi a productivităţii muncii în vederea trecerii la reducerea duratei săptămînii de lucru, un loc important îl ocupă sporirea **gradului de utilizare a capacităţilor de producţie existente.** Dacă pentru oameni trebuie făcut tot ce este posibil ca să lucreze cu aceleaşi rezultate mai puţin timp, pentru maşini şi utilaje trebuie să se asigure toate condiţiile ca ele să fie utilizate cît mai mult, să dea producţii cît mai mari. Într-o întreprindere în care se lucrează în două schimburi, şase zile pe săptămînă, trecerea la reducerea săptămînii de lucru fără nici o modificare în nivelul productivităţii ar însemna o diminuare a indicelui de folosire a fondului nominal de timp şi deci a capacităţilor de producţie, ceea ce pe întreaga industrie echivalează lunar cu o producţie de cîteva miliarde lei. Or, societatea socialistă nu-şi poate permite să facă eforturi pentru crearea de capacităţi de producţie care să rămînă nefolosite o parte însemnată de timp.

Mari rezerve de creştere a producţiei pe seama folosirii depline a capacităţilor există în **industrie.** În mod deosebit îmbunătăţirea utilizării capacităţilor de producţie se cere înfăptuită în unităţile cu un **coeficient scăzut al schimburilor.** Cu atît mai importantă este aceasta cu cît, potrivit prevederilor actualului cincinal, în anul **1980** aproape **70%** din producţia industrială urmează să se realizeze în capacităţile de producţie existente la sfîrşitul anului 1975, ceea ce impune folosirea integrală a maşinilor, utilajelor şi a timpului de lucru.

Creşterea coeficientului de schimburi şi îmbunătăţirea astfel a indicelui de folosire a capacităţilor de producţie reprezintă sarcini pe deplin realizabile cu forţele colectivului din fiecare unitate economică. Înfăptuirea lor necesită, înainte de toate, desfăşurarea în fiecare colectiv de muncă a unei temeinice analize critice a gradului actual de folosire a capacităţilor de producţie respective,

ECONOMIE NATIONALA

stabilirea și aplicarea operativă de măsuri pentru înlăturarea și prevenirea neajunsurilor existente. Firește că un loc de seamă în cadrul măsurilor preconizate trebuie să-l ocupe asigurarea lucrătorilor necesari **generalizării schimbului II și extinderii schimbului III.** Experiența demonstrează că o parte însemnată a necesarului de muncitori pentru generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III **poate fi asigurată chiar din rîndul personalului existent în fiecare unitate.** Prin extinderea acțiunii de autodotare, prin creșterea gradului de mecanizare și automatizare a proceselor de producție, și în primul rînd a celor cu un mare volum de muncă, a transporturilor interne, prin concentrarea, simplificarea și raționalizarea evidenței, îmbunătățirea sistemului informațional și introducerea tehnicii moderne de calcul, cresc posibilitățile de a elibera dintr-un sector sau altul de muncă, muncitori și funcționari care să poată fi redistribuiți în cadrul aceleiași unități.

În acțiunea de creștere a coeficientului de schimburi în vederea trecerii la reducerea duratei săptămînii de lucru **accentul nu trebuie să cadă pe sporirea numărului personalului.** Este adevărat că o creștere a numărului lucrătorilor direct productivi permite realizarea unei productivități sporite a muncii calculată pe angajat și o anumită scădere a prețului de cost al producției, pe seama reducerii cheltuielilor relativ constante pe unitate de produs. Dar aceasta nu este de natură să asigure, în condițiile reducerii duratei săptămînii de lucru, o corelație optimă între volumul producției și fondul de retribuire destinat muncitorilor. De aceea, calea principală de sporire a producției o constituie nu creșterea numărului de muncitori, ci **ridicarea productivității muncii** acestora, prin introducerea progresului tehnic și organizarea științifică a producției și a muncii, folosirea completă a timpului de muncă, extinderea lucrului la mai multe mașini, întărirea ordinii și disciplinei în producție, normarea științifică a muncii ș.a.

Paralel cu acțiunile pentru creșterea coeficientului de schimburi, sînt necesare și alte **măsuri de îmbunătățire a folosirii mașinilor și utilajelor în timpul de lucru planificat.** În cincinalul 1971—1975, din cauza nereparării la timp și a întreținerii necorespunzătoare a mașinilor și utilajelor s-au produs întreruperi în procesul de fabricație, s-au irosit capacități de producție, ceea ce a provocat pierderi însemnate de producție. **Înlăturarea lipsurilor manifestate în întreținerea și repararea mașinilor și utilajelor** reprezintă, așadar, o cale importantă de îmbunătățire a utilizării capacităților de producție. În acest sens se impun măsuri care să asigure încadrarea compartimentelor de mecanic-șef cu cei mai buni specialiști, asigurarea din timp a bazei materiale necesară reparațiilor, respectarea riguroasă a planului de reparații preventive, întărirea răspunderii pentru calitatea reparațiilor, efectuarea acestora în termen cît mai scurt.

Utilizarea incompletă a mașinilor și utilajelor este cauzată, în numeroase cazuri, de **lipsurile care mai dăinuie în domeniul aprovizionării tehnico-materiale** prin nelivrarea la timp a unor materiale și produse. În asemenea situații, la pierderile provocate de neutilizarea integrală a mașinilor și utilajelor din întreprindere se adaugă și cele provocate beneficiarilor de livrarea neritmică a produselor finite, precum și efectele negative ce rezultă din suprasolicitarea atît a forței de muncă, cît și a mijloacelor de muncă în perioadele de lucru în asalt. Îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale, asigurarea fiecărui loc de muncă cu materiile prime necesare condiționează în prezent în cel mai înalt grad utilizarea deplină a capacităților de producție. Rezolvarea acestei probleme cere o mai mare stabilitate a planului de producție, o concepție de perspectivă în munca de aprovizionare, încheierea din timp a contractelor economice, respectarea strictă a termenelor de livrare, ca și a cantităților și calităților de materiale de livrat stabilite prin contract, gospodărirea rațională a stocurilor și respectarea normelor de consum, folosirea mai largă a înlocuitorilor, lichidarea stocurilor supranormative și evitarea formării lor în viitor.

Trecerea la reducerea duratei săptămînii de lucru presupune și **reducerea cheltuielilor materiale**, cale importantă de sporire a venitului național, baza de susținere pentru un nivel de trai ridicat al oamenilor muncii. Planul cincinal prevede o scădere a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social cu peste trei procente. La nivelul anului 1980 scăderea cu un procent a ponderii cheltuielilor materiale echivalează cu un venit național suplimentar de 13—14 miliarde lei. Dată fiind însemnătatea pe care o are reducerea cheltuielilor materiale pentru sporirea venitului național s-a stabilit ca fiecare minister, centrală industrială și întreprindere să elaboreze programe speciale de măsuri pentru reducerea consumurilor și valorificarea superioară a materiilor prime și a combustibililor. Și sarcinile de reducere a cheltuielilor materiale trebuie să fie considerate minime, putînd să fie depășite prin descoperirea și valorificarea în mai mare măsură a rezervelor interne existente în fiecare unitate economică. Timpul ce a mai rămas din acest an precum și anul viitor trebuie să constituie un bun prilej pentru fructificarea acestor rezerve.

Cîmp liber gîndirii creatoare

ÎN PLANUL CINCINAL se prevede ca productivitatea muncii în industrie să crească cu 54%, într-un ritm mediu anual de 9,1%, superior nivelelor înscrise în Directive. Nivele ridicate de creștere a productivității muncii se prevăd în planul pe anul viitor. Aceste prevederi trebuie considerate ca o sarcină minimă, urmînd ca în fiecare unitate, corespunzător condițiilor existente, să se identifice noi posibilități și rezerve de creștere mai accentuată a productivității muncii, care să permită trecerea la reducerea duratei săptămînii de lucru în condiții avantajoase colectivelor de muncă și întregii societăți.

Problema esențială pentru ridicarea productivității muncii la un asemenea nivel o constituie **introducerea pe scară largă în producție a celor mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice.** Practica arată că cele mai bune rezultate în modernizarea producției, în introducerea mecanizării, a automatizării și a proceselor tehnologice avansate se obțin printr-o **conlucrare strînsă între cercetare, învățămînt și producție**, între muncitori, ingineri, cercetători și oameni de știință, alți specialiști.

În anii construcției socialiste s-au format în țara noastră zeci de mii de cadre cu înaltă calificare, capabile să aducă un aport valoros la dezvoltarea gîndirii tehnice proprii și la valorificarea rezultatelor acesteia. Punerea în valoare a uriașului potențial de creație tehnică de care dispunem în prezent presupune utilizarea lui rațională, eliberarea cadrelor cu calificare tehnică superioară din muncile administrative și concentrarea lor în sectoarele de cercetare, concepție și producție. Societatea noastră socialistă nu-și poate permite să facă eforturi în vederea pregătirii unor specialiști cu înaltă calificare tehnică, pentru ca aceștia să fie folosiți apoi în funcții care în unele cazuri nu au nimic comun cu specialitatea pentru care au fost pregătiți.

Firește, extinderea rapidă a mecanizării, automatizării și proceselor tehnologice avansate presupune — pe lîngă folosirea rațională a cadrelor existente — și continua ridicare a pregătirii lor tehnico-profesionale, formarea de noi cadre cu înaltă calificare, înarmate cu cunoașterea celor mai moderne cuceriri ale științei și tehnicii contemporane. Se poate afirma cu deplin temei că trăim într-o epocă în care progresul rapid și multilateral al societății este de neconceput fără a acorda o atenție deosebită factorului uman, formării, și perfecționării permanente a cunoștințelor muncitorilor, tehnicienilor, inginerilor, cercetătorilor și oamenilor de știință.

Ridicarea productivității muncii impune acțiuni hotărîte și în domeniul **organizării științifice a producției și a muncii.** În condițiile actuale, organizarea mai bună a producției și a muncii reprezintă una din cele mai importante rezerve de creștere a eficienței activității economice. Ritmul de creștere a producției este influențat în măsură tot mai mare de nivelul muncii de conducere, de aplicarea rezultatelor acestei munci. Trecerea la reducerea duratei săptămînii de lucru pune astfel în fața cadrelor de conducere sarcini de mare însemnătate tocmai în acest domeniu. În ultimă analiză întreaga acțiune de pregătire și de trecere la o săptămînă de lucru cu o durată redusă se întemeiază pe organizarea superioară a activității desfășurate la fiecare loc de muncă, în fiecare colectiv și în cadrul fiecărui schimb.

Din cele arătate se desprinde pentru **fiecare unitate economică** necesitatea unei analize temeinice a principalilor indicatori ai producției, a evoluției și căilor lor de îmbunătățire. Considerăm necesar ca în declanșarea acțiunilor menite să **fundamenteze reducerea treptată a duratei săptămînii de lucru**, să fie examinați și corelați în dinamică indicatori cum sînt: volumul producției, gradul de folosire a mașinilor și utilajelor, coeficientul de schimburi, numărul de muncitori și de personal, productivitatea muncii pe muncitor și pe angajat, retribuția medie, fondul de retribuție, prețul de cost, volumul beneficiului și rata rentabilității.

dr. Ion DINU

CITITORII AU CUVÎNTUL

„Suportul" recompenselor

Din practica controlului se desprinde constatarea că unele întreprinderi înţeleg greşit sensul corelaţiei retribuţie-rezultate. Aşa, de exemplu, la „Nicovala" – Sighişoara, indicatorul „Planul punerilor în funcţiune exprimate în valoarea fondurilor fixe" pe trimestrul I, pe lîngă că nu a fost reprezentativ (se prevedea punerea în funcţiune a unui singur utilaj), a dus şi la o situaţie paradoxală. Utilajul a fost recepţionat în întreprindere şi achitat în noiembrie 1975. Pentru că nu avea avizul organelor de metrologie a fost prevăzut în plan (200 mii lei) pentru a fi pus în funcţiune în acest an. Punerea în funcţiune a fost realizată în trimestrul I, dar utilajul a costat 222 mii lei, sumă care era cunoscută la data repartizării planului. Valoric, planul a fost realizat, deci, în proporţie de 110%, ceea ce a condus la aprecierea că, indicatorul fiind depăşit, să se solicite un adaos la retribuţie de 5%, revenind 58 520 lei.

Punînd faţă în faţă ce s-a acordat societăţii şi ce se cere de la societate, apare evident că în loc de a se motiva depăşirea preţului planificat cu peste 20 mii, se mai solicită şi o recompensă prin adaus la retribuţie de 58 520 lei.

Situaţii similare se constată şi în alte unităţi. De pildă, „Prodcomplex" – Tg. Mureş a avut în planul pe trimestrul I punerea în funcţiune a unor utilaje în valoare de 50 mii lei, faţă de care a plătit 56 mii lei, deci acest plan apare realizat în proporţie de 112%, revenindu-i un adaos la retribuţie de 30 370 lei ; „Ilefor" – Tg. Mureş, la o depăşire cu 15 mii a contravalorii utilajelor planificate, a solicitat adaos în valoare de 20 525 lei ş.a.

Fiind vorba, deci, de unele interpretări neconforme cu principiile legii retribuirii după cantitatea şi calitatea muncii, propunem emiterea unor precizări care să elimine inadvertenţele, în special cu privire la funcţiunea indicatorului „Planul punerilor în funcţiune" în ramura industrială. Aceasta pentru a preveni eliberarea unor fonduri băneşti care nu au acoperire economică şi nu sînt nici pe departe rezultatul unui efort suplimentar.

dr. Ioan OŢELEA
director
Sucursala judeţeană Mureş
a Băncii Naţionale

Preţ unitar la produse asemănătoare

În coloanele „Revistei economice" am citit invitaţia de a se elucida şi unele probleme de preţuri. Găsind de actualitate această temă, doresc să mă refer la principiul potrivit căruia un produs asemănător, indiferent de unitatea producătoare, ar trebui să aibă un singur preţ de vînzare.

În acest sens arăt că Întreprinderea de aparataj electric Titu fabrică unele produse pe care le realizează şi întreprinderea „Elca" – Mediaş, dar, fiecare cu alt preţ. De exemplu, un întrerupător cumpănă îngropat de la Mediaş costă 4,50 lei, iar de la Titu, acelaşi produs are preţul de 7,50 lei ; comutatorul cumpănă pentru montaj îngropat din producţia fabricii din Mediaş se vinde cu 6,50 lei buc., în timp ce acelaşi produs fabricat la Titu cu 10,40 lei ; priza bipolară dublă pentru montaj îngropat la Mediaş are preţul de 4,90, iar la Titu de 12 lei. Dacă s-ar pune în discuţie şi calitatea produselor, atunci acelea care au preţ mai mare sînt sub nivelul calitativ al celor de la Mediaş.

Consider că este cazul să se pună ordine în această problemă.

C. COLEA
director
Baza de aprovizionare M.E.E.
Bucureşti

Situaţia este asemănătoare şi în industria băuturilor răcoritoare ; aici se folosesc butelii de sticlă de 250 ml la preţul de 0,60 lei/buc., dar, în cazuri izolate, unii producători pun în circuitul economic şi butelii de sticlă de aceeaşi capacitate la preţul de 0,85 lei/buc. Folosind concomitent aceste sticle cu două preţuri diferite s-au creat, în relaţia producătorului de băuturi răcoritoare cu unităţile comerciale, greutăţi de ordin financiar şi mai ales gestionar. Propun, deci, unificarea preţurilor la sticlele de aceleaşi capacităţi, format, culoare, model, aspect exterior, întrucît, în prezent şi în viitor, riscul confuziei este evident.

Alvian ŞERBAN
F.M.I.L. Vatra Dornei

Întreprinderea şi creditul bancar

Rolul şi eficienţa pîrghiilor bancare cresc în etapa actuală de dezvoltare a economiei naţionale. În acest scop, consider că ar fi necesar să se renunţe la defalcarea normativului mijloacelor circulante pe elemente şi la obligativitatea încadrării în ele. Compararea statistică a normativelor realizate pe fiecare element în parte cu cele planificate nu este capabilă să faciliteze măsuri pe linie de creditare şi organizare, deoarece în aprovizionare, producţie şi desfacere au loc schimbări cantitative în mod continuu, diferite de la o zi la alta.

Creditul bancar poate interveni nu prin neadmiterea la plată a unor cheltuieli sau stocuri materiale, ci prin creditarea lor distinctă, prin conturi separate, cu dobîndă majorată. Aceasta ar permite ca în orice moment să se cunoască nivelul şi locul materiilor stocate în vederea redistribuirii sau predării lor la bazele de aprovizionare tehnico-materială. Pe de altă parte, s-ar putea acorda credite cu dobîndă diferenţiată şi progresivă, în funcţie de termenul de rambursare convenit şi de ponderea împrumuturilor în mijloacele circulante normate ale întreprinderilor.

Perceperea unor dobînzi diferenţiate ar stimula utilizarea mai bună a fondurilor întreprinderilor, dacă nu s-ar admite cuprinderea în preţul de cost planificat a cheltuielilor cu dobînzile bancare, percepute la alte credite, decît cele pentru creşterea de normativ. În felul acesta, cheltuielile cu dobînzile, neurmate de economii la alte elemente ale preţului de cost, ar influenţa direct beneficiul realizat şi prin el retribuţia, adausul şi premiile anuale.

Creditul bancar poate contribui în mai mare măsură la avîntul economiei dacă se va înţelege că el intervine în procese economice a căror mişcare nu trebuie s-o oprească, ci, dacă este cazul, s-o redirecţioneze.

Petru PRUNEA
inspector la Sucursala judeţeană
Cluj a Băncii Naţionale

De acord cu plata, dar contra serviciu

Întreprinderea noastră dispune de un sistem de desecare pe o suprafaţă de 6 725 hectare. Acest sistem a fost reprofilat şi întregit prin lucrări de escavaţii în anii 1974–1975. Printr-o măsură bine venită a conducerii ministerului, întreaga reţea de canale de desecare a fost predată unităţii specializate (Întreprinderea de executare şi întreţinere a lucrărilor de îmbunătăţiri funciare). Odată cu predarea, însă, unitatea respectivă cere, conform ordinului ministerului de resort, o taxă de întreţinere a acestor canale.

Suma ce urmează s-o plătim pentru acest an este de peste 600 000 lei, la care se mai adaugă 222 000 lei taxă pentru prevenirea inundaţiilor. Mai plătim o taxă de întreţinere pentru două canale colectoare pentru irigaţii, sume care totalizează un milion lei anul. Aceasta înseamnă peste 1 000 de tone de grîu.

Ca urmare, fermele care trebuie să realizeze producţii pe soluri sărăcăcioase nu mai pot fi rentabile. Pentru aceasta propunem ca, în primii doi ani să nu plătim taxele sus-menţionate, dat fiind că toate canalele sînt noi şi nu au nevoie de întreţinere decît în cazuri deosebite.

I. CONSTANTINESCU
I.A.S. Periam, jud. Timiş

A IV-A GENERAȚIE DE METODE INFORMATICE

● Tehnici românești de analiză și proiectare a sistemelor informatice asistate de calculator ● În curînd, un prim pachet de programe

CICLUL DE REALIZARE a unui sistem informatic se menține și în prezent ca un proces de lungă durată, mai ales în cazul sistemelor complexe, unde apar numeroase probleme de analiză și proiectare, fapt ce impune căutarea de metode tot mai perfecționate, inclusiv a celor bazate pe prelucrarea automată a datelor.

Din cele șase faze ale realizării unui sistem informatic, stabilite convențional : I — studiul diagnostic, II — analiza de detaliu și stabilirea cerințelor informaționale ale sistemului, III — proiectarea noului sistem, IV — elaborarea programelor, V — implementarea, VI — exploatarea, evident se pot automatiza, de la prima vedere, fazele II, III, IV.

Faza cea mai dificil de automatizat este, totuși, **proiectarea noului sistem**, avînd în vedere restricția impusă de cele mai multe ori de caracteristicile hardware-software aferente sistemului. Dar și într-o asemenea situație, se poate automatiza definitivarea fluxului de prelucrare automată a datelor, care reprezintă pașii de transformare a intrărilor în ieșiri. Documentația finală a fazei III se concentrează, în acest caz, în specificațiile de realizare a bazei de date, programe și proceduri manuale, fără specificațiile de hardware-software.

Încă de la începuturile ei, utilizarea tehnicii de calcul în realizarea sistemelor informatice a impus elaborarea unor metode și tehnici proprii, cu antrenarea unor categorii largi de specialiști ; cu toate acestea, pînă în prezent nu există încă o metodă, sau un cadru general valabil, care să circumscrie toate cazurile. Asemenea „rețete“ gata pregătite, universale, de fapt nici nu pot exista în informatică. Obiectul prelucrării datelor, al sistemelor informatice cuprinde domenii diversificate și ar fi nefiresc să le constrîngem sau să le adaptăm în mod obligatoriu unui tipar prefabricat. Prelucrarea datelor conduce întotdeauna la o sistematizare și aceasta este, de fapt, obiectivul ei ; însă această sistematizare nu este un cadru, ci un ansamblu de reguli, de legi ale construcției sistemului informatic.

La realizarea sistemelor informatice se pot defini reguli de construcție și propune legi care să cuprindă procedeele și datele, punînd în același timp în relief atît similitudinea, cît și paralelismul acestora.

AȘA CUM ÎN PREZENT se pot delimita net trei sau patru generații de calculatoare, la fel se pot contura azi **generații distincte de sisteme informatice,** precum și **generații de tehnici de realizare a sistemelor** (vezi documentarul din pag. 14).

Din numeroase articole și publicații de specialitate rezultă că, pe plan mondial, în perioada anilor 1950—1970 a existat o rămînere în urmă a generațiilor de sisteme informatice realizate, în raport cu generațiile de calculatoare existente — dar, mai ales, un decalaj între tehnicile de analiză-proiectare utilizate și complexitatea sistemelor abordate.

Coordonarea activităților de realizare a sistemelor informatice necesită tehnici și metode de lucru formalizate, bine puse la punct, spre structurarea procesului de realizare a acestor sisteme, spre tehnologii integrate de producere a software-ului (software engineering).

Tehnicile, metodele și metodologiile utilizate în prezent, sînt, de regulă, manuale și, de aceea, la proiecte complexe devin foarte greu de mînuit și stăpînit, datorită faptului că rareori sînt corect însușite. În afară de aceasta :

— timpul necesar de la începerea proiectării unui sistem informatic pînă la implementarea lui este adesea foarte lung ;

— costurile și duratele estimate la un proiect de realizare a unui sistem informatic sînt, de regulă, mult depășite ;

— din cauza „presiunii“ termenelor, nu este posibilă analizarea mai multor variante, ceea ce face ca optimizarea funcționării sistemului să nu poată fi decît întîmplător realizată ;

— cerințele și performanțele sistemului nu sînt expuse în mod explicit, de cele mai multe ori analistul și programatorul fiind puși în situația de a lua decizii care trebuiau luate de cel care definește problema, adică de utilizator ;

— la cele mai multe proiecte, procedurile folosite pentru satisfacerea cerințelor și programelor de calcul sînt insuficient documentate, schimbările devenind foarte dificile atunci cînd apar noi cerințe sau modificări de echipamente.

Îmbunătățirea acestei situații a întîmpinat mari dificultăți, dat fiind pe de o parte că structurarea și formalizarea procesului de realizare a sistemelor informatice sînt foarte greu de făcut, iar pe de altă parte că introducerea unor metode noi este frecvent întîmpinată cu rezistență.

Eliminarea acestor neajunsuri ar putea fi considerată posibilă — la prima vedere — prin trecerea pe calculator a unora din actualele tehnici și proceduri manuale. S-ar face totuși o greșeală dacă s-ar proceda așa de simplist — dovadă rezultatele obținute, atunci cînd procedurile manuale sau mecanografice au fost trecute pe calculator, fără a fi analizate și reproiectate.

Cele patru generații de tehnici și metode de realizare a sistemelor informatice au marcat o evoluție spectaculoasă, de la tehnicile „primitive“ ale anilor '50 pînă la tehnicile integrate, din ultimii ani.

Generația I-a se caracterizează, pe scurt, prin tehnici manuale foarte simpliste, orientate în general spre schematizarea fluxurilor de date și de prelucrare ; **generația a II-a** — prin tehnici manuale complexe, care tind către o formalizare a sistemelor informatice și o standardizare a documentației ; **generația a III-a** — prin tehnici semiautomate independente, pentru diverse etape ale ciclului de realizare a sistemului, cum ar fi : analiza situației existente, generarea de programe, elaborarea și întreținerea documentației etc. ; **generația a IV-a** — prin **tehnici complet integrate, care acoperă în totalitate ciclul de realizare pentru proiectarea unor sisteme complexe cu performanțe sporite, în care se includ și sisteme de optimizare a soluțiilor.**

IN ULTIMUL TIMP și la noi în țară, îndeosebi în rețeaua Institutului central pentru conducere și informatică (I.C.I.), există preocupări coordonate, intense de analiză și proiectare a sistemelor informatice asistată de calculator.

O astfel de metodă, denumită **sistemul ROFIN**, a fost elaborată de un grup de specialiști din Centrul teritorial de calcul electronic Tg. Mureș, pe baza principiilor analizei celulare și utilizînd noțiunile de : emițător, receptor, canal, mesaj, suport, din teoria informațiilor.

Fazele aplicării sistemului sînt următoarele :

— se delimitează sistemul analizat ;

— se stabilesc intrările și ieșirile sistemului existent ; se stabilește structura sistemului, ținînd cont că ; fiecărui sistem i se poate asocia o structură celulară ; intrările sistemului suferă o serie de transformări și combinări, devenind ieșiri ale sistemului ; fiecărei transformări i se poate atașa un operator ; fiecare operator cu operanzii săi aferenți constituie o celulă, care se leagă cu celelalte celule prin intrările și ieșirile sale ;

— se stabilește algoritmul de convertire al fiecărui operator, iar dacă acest lucru nu este posibil, se încearcă tratarea probabilistică a celulei ;

— se definitivează studiul.

Astfel, la fiecare convertire de informație se alocă o celulă care, în cursul funcționării ei, îndeplinește o dată rolul de receptor, primind informații, iar după prelucrarea acestora îndeplinește rolul de emitător, transmițînd rezultatele și la alți receptori. În acest scop celula pulsează, primește și transmite informații.

În concluzie, sistemul ROFIN poate fi folosit cu succes la prima parte a activității de realizare a sistemelor informatice, adică la **analiza situației existente.**

În cadrul aceleiași problematici, un colectiv de cercetare din I.C.I. a abordat **o metodă perfecționată de exprimare și analiză a cerințelor informaționale,** menită să asigure o definire completă și corectă a sistemului informatic proiectat (după modelul din proiectul ISDOS).

Această metodă pornește de la concepția că prima sarcină a realizatorilor sistemului este de a defini complet și corect problema, în așa fel încît să poată fi proiectată adecvat și soluția. Ea se bazează pe două componente :

— limbajul LDS (Limbaj de Deservire a Sistemului), în care analistul formulează cerințele informaționale pe care trebuie să le satisfacă sistemul proiectat, pe diverse nivele de cunoaștere a problemei ;

— pachetul de programe ANALIZOR, care verifică „calitatea“ definirii sistemului, a funcționalității acestuia, iar după operarea corecțiilor semnalate editează documentația finală a etapei de proiectare logică.

Prima versiune a pachetului de programe ANALIZOR va fi operațională la sfîrșitul anului 1976.

Precizăm că cele două preocupări prezentate sînt complementare plasîndu-se pe două etape învecinate din cadrul ciclului de realizare a sistemului informatic ; analiza sistemului existent și definirea noului sistem.

Cercetările în domeniul proiectării automate a sistemelor informatice, care se desfășoară în prezent în rețeaua Institutului central pentru conducere și informatică, acordă o atenție deosebită mai ales realizării primelor aplicații concrete.

dr. ing. Iosif SĂNDULESCU
director în Institutul central pentru conducere și informatică

Evoluția metodelor de realizare a sistemelor informatice

CONCOMITENT cu dezvoltarea calculatoarelor electronice, au evoluat și metodele, respectiv tehnicile folosite la realizarea sistemelor informatice. Într-un interval de numai două decenii (1950—1970) s-au înregistrat evoluții serioase în realizarea sistemelor informatice, conturîndu-se patru generații, și anume :

— generația I — 1950—1960,
— generația a II-a — 1960—1970,
— generația a III-a — 1965—1975,
— generația a IV-a — începînd din 1970.

● **Generația I-a.** Începînd cu anul 1950 se poate spune că omenirea a trecut la utilizarea calculatoarelor electronice pentru prelucrarea automată a datelor ; ca urmare, apar în această perioadă metode și tehnici specifice acestui nou mod de lucru. Se începe cu o serie de tehnici pentru reprezentarea grafică a fluxurilor de prelucrare automată a datelor (scheme tip flow-chart generale și diagramele-bloc), evoluînd către o **descriere formalizată** a fluxului de informații și a desfășurării programului de calcul.

În aceste descrieri ale fluxului de prelucrare sînt utilizate o serie de **verbe standardizate,** care marchează tipurile de prelucrări pentru o descriere consistentă și unitară a prelucrării, inteligibilă pentru toți utilizatorii.

● **Generația a II-a.** Decalajul dintre complexitatea sistemelor informatice solicitate de utilizatori și metodele folosite la realizarea acestora a început, din anul 1960, să se resimtă din ce în ce mai mult. În consecință, o serie de firme furnizoare de calculatoare electronice, precum și unele instituții specializate încep să se preocupe de elaborarea unor metode și tehnici adecvate, mai întîi ca **tehnici manuale** și apoi ca **tehnici semiautomate.**

După cîțiva ani de experimentare internă, în 1968 firma N.C.R. (National Cash Register) publică manualul A.D.S. (Accuratelv Defined System), considerat ca prima tehnică ce realizează o **formalizare** completă și corelată a descrierii cerințelor unui sistem informatic, utilizînd un set de cinci formulare **standardizate** (rapoartele de ieșire, datele de intrare, calculele de efectuat, datele de reținut și condițiile logice de execuție a prelucrărilor).

Un alt moment important în această evoluție este marcat de apariția **algebrei informațiilor** (I.A. — Information Algebra), care oferă o bază teoretică importantă pentru formalizarea și automatizarea ulterioară a procesului de descriere și proiectare a sistemelor informatice. Această preocupare importantă s-a dezvoltat pe baza tehnicilor de analiză matematică și statistică.

Un prim obiectiv al algebrei informațiilor a fost acela de a extinde conceptul **relațiilor structurale** dintre date la toate aspectele procesului de prelucrare, extinzînd compilatoarele pentru translatarea acestui tip de expresii relaționale în termeni procentuali și reducînd, astfel, substanțial munca analistului de sistem.

● **Generația a III-a.** În ultimii zece ani, datorită introducerii informaticii în sisteme cît mai complexe, destinate conducerii proceselor economice, s-au făcut eforturi tot mai mari pentru elaborarea de noi metode și tehnici adecvate, apărînd și metoda de proiectare a sistemelor informatice asistată de calculator.

O primă etapă este aceea a automatizării parțiale a tehnicilor manuale existente, de exemplu : procesoare de translatare a tabelelor de decizie, metoda ADS automatizată, metoda TAG/IBM automatizată. În a doua etapă apar tehnici noi, orientate direct spre analiza și proiectarea sistemelor informatice asistată de calculator. Apar o serie de preocupări de elaborare a unor noi limbaje specializate pentru descrierea sistemelor informatice.

Cercetări serioase în acest domeniu încep să fie efectuate la Universitatea din Michigan (S.U.A.), începînd din anul 1967, o dată cu inițierea proiectului ISDOS (Information System Design and Optimisation System).

În aceeași etapă apar o serie de tehnici destinate generării automate a programelor. Cităm : metoda HOSKYNS (S.U.A.) și numeroasele metode și tehnici franceze (ARIANE, PAC/CORIG, ARMIN/PARM, PROTÉE etc.).

● **Generația a IV-a.** În ultimii ani a apărut ideea realizării unor **tehnici integrate** (caracteristică a generației a IV-a), care să poată asigura întreg ciclul de realizare a sistemului informatic, începînd de la stabilirea cerințelor, pînă la modificarea și întreținerea sistemului.

Pentru realizarea unor astfel de tipuri de tehnici este necesar ca în acest proces să fie inclus și un **sistem de optimizare** a soluțiilor adoptate ; or, așa cum o demonstrează conceptul ISDOS, acest deziderat nu poate fi realizat decît prin tehnicile integrate de proiectare automată.

Reprezentativ pentru generația a IV-a de realizare a sistemelor informatice — cu ajutorul calculatorului electronic, alegîndu-se și varianta optimă a soluției — rămîne totuși proiectul ISDOS.

Obiectivul principal al acestui proiect îl constituie cercetarea procesului de realizare a sistemelor informatice și automatizarea în cît mai mare măsură a acestui proces, într-o concepție integrată.

Proiectul ISDOS, lansat în urmă cu aproape 10 ani, a depășit faza de concept, a început să aibă o serie de părți operaționale și, în ultimul timp, a făcut progrese care determină pe mulți specialiști (pesimiști la început) să-i vadă șansele de reușită, chiar dacă scopul final — generarea complet automată a sistemului informatic, numai pe baza unor cerințe corect exprimate de utilizator — reprezintă un țel poate prea ambițios pentru momentul actual, pînă la el fiind încă o cale lungă.

SINOPTIC

În premieră : interconectarea a două calculatoare

Pentru prima dată în țară, la centrul de calcul al Centralei industriale de medicamente, cosmetice, coloranți și lacuri -București a fost concepută și realizată interconectarea a două sisteme de calcul Felix C-256, în vederea creșterii gradului de utilizare a acestora. Cele două sisteme funcționau independent în aceeași sală ; unul dintre ele este prevăzut cu două cititoare de cartele și două imprimante rapide, care acum, prin interconectare, preiau sarcinile echipamentelor corespunzătoare ale sistemului vecin, în caz de stagnare a acestora datorită unor defecțiuni. Se apreciază un efect economic anual de peste 500 000 de lei, plus avantaje în ce privește mobilitatea exploatării, posibilitatea de a planifica dinamic activitatea de întreținere la cele două echipamente.

Formarea de specialiști în informatică

Cu concursul Centrului teritorial de calcul Brașov, Cabinetul pentru probleme de organizare al județului Covasna pregătește condițiile pentru introducerea prelucrării automate a datelor în unitățile economice din județ. Există de pe acum, în fiecare întreprindere principală, 1—2 cadre pregătite în informatică, există și un oficiu de calcul, la Sf. Gheorghe ; în prezent se trece la organizarea unui curs de sensibilizare, cu participare numeroasă — circa 150 de cadre de conducere, tehnice și economice, mai ales din compartimentele de execuție. Sînt prevăzute cîte două ședințe de însușire și aplicații, timp de 3—4 luni. O parte dintre absolvenți vor urma apoi un curs de specializare.

Organizare modernă în construcții

● Trustul de construcții industriale din municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej, deținătorul distincției de fruntaș pe țară în întrecerea socialistă pe anul 1975, înscrie în continuare rezultate bune în îndeplinirea indicatorilor cantitativi și calitativi ai planului. Șantierele sale de la Combinatul de îngrășăminte chimice Bacău și Fabrica de ciment Tașca-Bicaz, declarate model, constituie un teren propice de aplicare a metodelor moderne de organizare și conducere a producției de construcții-montaj, între care diferite module ale sistemului integrat de conducere SICOP cu folosirea calculului automat, programarea lucrărilor pe baza analizei drumului critic, specializarea loturilor, judicioasa coordonare a activității cu cea a subantreprizelor de montaje-instalații și lucrări speciale etc. Ca efect se înregistrează un nivel ridicat al productivității muncii, scurtarea duratelor de execuție reducerea prețului de cost Uniunea sindicatelor din industria construcțiilor, în colaborare cu organele locale, a organizat la cele două șantiere interesante schimburi de experiență, la care au participat reprezentanți ai altor unități din ramură. Generalizarea metodelor folosite de trustul fruntaș va contribui la îndeplinirea sarcinilor stabilite de recenta Plenară a C.C. al P.C.R., în legătură cu perfecționarea activității de concepție și execuție în domeniul construcțiilor industriale.

În sprijinul celor care studiază în învăţămîntul politico-ideologic de partid

CURSUL:
Socialismul ştiinţific şi problemele dezvoltării economico-sociale a României

CONCEPTUL DE CREŞTERE ECONOMICĂ ÎN LUMEA CONTEMPORANĂ

Teorii şi modele ale creşterii economice. Confruntări actuale între teoriile marxiste şi cele nemarxiste ale creşterii economice

ÎN LITERATURA economică postbelică, dar îndeosebi din deceniile 6 şi 7, tema creşterii economice ocupă un loc principal. Dacă în gîndirea economică marxistă tema creşterii economice există încă la fondatori — în schemele reproducţiei capitaliste lărgite elaborate de Marx şi adîncite de Lenin — în gîndirea burgheză dominante pînă în perioada postbelică sînt viziunile statice. Abia în perioada postbelică gîndirea burgheză se orientează masiv spre problemele dinamicii economice, spre obţinerea unui echilibru dinamic.

Cauzele, conţinutul şi orientările principale ale teoriilor creşterii economice

PRINCIPALA cauză a apariţiei teoriilor şi modelelor creşterii rezidă în **revoluţia tehnico-ştiinţifică ce se desfăşoară pe plan mondial în perioada postbelică.** Teoriile creşterii sînt reflexul — evident de pe poziţii de clasă diferite — fenomenului real al creşterii în ritm mai rapid al economiilor naţionale decît în perioada antebelică. O altă cauză generală o constituie **formarea sistemului mondial socialist,** desfăşurarea întrecerii economice dintre cele două sisteme. În aceste condiţii, obţinerea unui ritm susţinut de dezvoltare economică devine un puternic argument practic în favoarea unui sistem social sau a altuia. Ritmurile incomparabil mai înalte şi mai stabile ale ţărilor socialiste sînt o expresie concretă a superiorităţii socialismului asupra capitalismului.

Alături de aceste cauze mai generale, comune, teoriile creşterii au la bază şi o seamă de cauze specifice, generate de sistemul social, nivelul de dezvoltare al ţărilor etc. Astfel, în ţările socialiste, care au moştenit în majoritatea lor o economie relativ înapoiată, necesitatea unei creşteri economice rapide — deci şi a preocupărilor teoretice faţă de fenomenul creşterii — decurge din necesitatea depăşirii stării de înapoiere şi ajungerii din urmă a ţărilor avansate, din necesitatea sporirii într-un ritm rapid şi înalt a nivelului de trai al celor ce muncesc, din necesitatea valorificării plenare a resurselor naturale şi umane, a avantajelor sistemului socialist. În gîndirea economică burgheză larga preocupare faţă de problemele creşterii a fost determinată de necesitatea maximizării profiturilor, a valorificării capitalului, precum şi de iluzia larg propagată de ideologia burgheză după care printr-o creştere economică mai rapidă s-ar putea aplana sau estompa deosebirile de venituri, de nivel de trai, s-ar putea asigura bunăstarea tuturor, s-ar putea preîntîmpina şomajul, crizele, dezechilibrele, după principiul „echilibrului bicicletei“ (cu cît viteza e mai mare creşte stabilitatea). Realitatea postbelică din ţările capitaliste, şi cu deosebire ultimii ani, au infirmat în bună măsură aceste aşteptări.

Noţiunea de creştere economică are **accepţiuni diferite** la diferiţi economişti. Cei mai mulţi gînditori înţeleg prin creştere economică sporirea relativ constantă a produsului naţional brut sau a venitului naţional într-o anumită perioadă, faţă de o perioadă anterioară, exprimată în cifre absolute sau relative, pe total economie sau pe locuitor. Cel mai frecvent creşterea economică se exprimă în procente, ca ritm al creşterii produsului naţional brut sau a venitului naţional pe ansamblul unei economii naţionale. Totodată, numeroşi economişti fac o anumită distincţie între creştere şi dezvoltare. În aceste cazuri, prin creşterea economică se înţelege doar, sau mai ales, un spor cantitativ de producţie sau venit, în timp ce noţiunea de dezvoltare include, alături de creşterea cantitativă şi modificări în structura pe ramuri sau sectoare ale economiilor naţionale. De aici teza după care teoriile creşterii se referă cu precădere la problemele ţărilor mai dezvoltate, cu o structură mai mult sau mai puţin modernă, în timp ce teoriile dezvoltării privesc îndeosebi economiile ţărilor subdezvoltate sau în curs de dezvoltare, care trebuie să-şi propună şi modificări de strucutră.

Teoriile creşterii sînt **teorii ale dinamicii economice.** Ele încearcă să măsoare influenţa unor factori dinamici, cum ar fi progresul tehnic, creşterea productivităţii muncii, a investiţiilor, a populaţiei şi calificării ei etc. asupra evoluţiei produsului social (brut) sau venitului naţional. Mai precis, ele încearcă ex-ante să determine ritmul necesar (sau posibil) de creştere al factorilor pentru ca prin efectul cumulat al factorilor luaţi în calcul să se obţină un ritm prestabilit, propus, dorit sau planificat de creştere a întregii producţii naţionale.

Majoritatea teoriilor creşterii economice sînt expuse sub forma unor **modele economico-matematice** — simple sau agregate — prin care se încearcă comensurarea şi corelarea efectelor cumulate ale modificării factorilor asupra ritmului general. Pe baza acestor modele se formulează adesea **recomandări de politică economică** prin care să se asigure creşterea dorită, ele devenind astfel instrumente de dirijare sau planificare a economiilor naţionale. Putem considera deci că principalele componente ale unei teorii a creşterii sînt **concepţia teoretică generală, modelul economico-matematic şi setul de recomandări de politică economică.**

Din punctul de vedere al concepţiei teoretice generale se disting două mari orientări — şi anume teorii marxiste şi teorii burgheze ale creşterii economice. Cele marxiste pornesc de la concepţia economică şi social-filozofică a clasei muncitoare, formulînd concluziile şi recomandările practice în lumina acestei concepţii, în timp ce la baza teoriilor şi modelelor burgheze stau diferite teorii şi concepţii vulgare, neştiinţifice, ceea ce afectează corespunzător atît valoarea ştiinţifică a modelului cît şi valoarea practică a concluziilor şi recomandărilor de politică economică. Atît în cadrul orientării marxiste cît şi a celei burgheze întîlnim teorii şi modele foarte variate în funcţie de condiţiile concret istorice ale ţării pentru care se elaborează modelul — caracterul relaţiilor de producţie, nivelul sau stadiul dezvoltării economice şi sociale, nivelul tehnic, structura pe ramuri a economiei, resursele naturale şi umane ale ţării, scopul imediat şi de perspectivă etc. — cît şi în funcţie de accentul diferit pus de un autor sau altul pe unul sau altul din factorii creşterii economice.

CONSULTATII

Critica teoriilor și modelelor burgheze ale creșterii economice

PREOCUPAREA foarte largă a economiștilor burghezi față de problemele creșterii, ale reproducției sociale, ale macroanalizei a dus la apariția unui mare număr de teorii și modele ale creșterii economice. Cele mai cunoscute sînt ale lui R. F. Harrod, E. Domar, N. Kaldor, J. Robinson, dintre cele de **inspirație dirijist-Keynes-istă** iar dintre cele de **factură neoliberală** modelele lui R. Sollow, A. Levin, M. Allais ș.a. Primele pun accentul pe rolul statului, al politicii economice în asigurarea unui echilibru dinamic în timp ce ultimele se construiesc pe rolul pieței libere. Unii economiști burghezi ca de pildă Tsuru, Bronfenbrenner ș.a. încearcă să adapteze și să dezvolte schemele reproducției lărgite ale lui Marx de pe pozițiile burgheze.

Analizînd diferitele teorii și modele burgheze ale creșterii economice trebuie să recunoaștem și să apreciem corespunzător o seamă de **contribuții pozitive la investigarea proceselor și fenomenelor economice :** folosirea masivă a matematicii în economie, respectiv dezvoltarea econometriei, dezvoltarea modelării unor procese și fenomene economice, dezvoltarea instrumentarului matematic de comensurare a intensității diferitelor fenomene și de corelare a efectelor mai multor factori, surprinderea reală a unor legături funcționale și tehnico-economice sau politico-economice din economia capitalistă de astăzi, elaborarea sau dezvoltarea unor metode statistico-matematice de studiu a diferitelor fenomene la nivel micro, macro sau mondoeconomic și altele. Toate acestea reprezintă, într-un fel sau altul, într-o măsură sau alta progrese reale, **contribuții reale, la dezvoltarea științei economice.**

Teoriile și modelele burgheze ale creșterii economice **ignoră însă finalitatea și latura calitativă a proceselor și fenomenelor,** faptul că acestea se desfășoară într-un context social determinat și exprimă anumite interese și relații de producție. Ignorarea relațiilor de producție în condițiile în care cauza crizelor, șomajului, dezechilibrelor și instabilității economiei capitaliste se află tocmai în relațiile de producție burgheze, căutarea cauzelor în domeniul psihologiei, al politicii economice, al unor fenomene de conjunctură duce adeseori la concluzii neștiințifice, la recomandarea unor măsuri de politică economică cu eficiență limitată. Scopul de clasă burghez — vindecarea, perpetuarea și apărarea orînduirii capitaliste perimate — împiedică pătrunderea teoriei economice respective în esența fenomenelor, limitîndu-i valoarea științifică și mai ales practică.

Chiar unii economiști burghezi mai realiști, ca de pildă V. Leontieff subliniază **caracterul abstract, artificios al majorității modelelor burgheze,** abuzul de matematică, operarea cu date ipotetice, rupte de realitate, eliminarea din analiză a ceea ce nu poate fi cuantificat, utilizarea unor premise apriorice și formularea unor concluzii prestabilite. În sfîrșit, chiar dacă am accepta că analizele burgheze sînt corecte, modelele perfecte, că recomandările de politică economică sînt realiste — evident din punct de vedere al societății burgheze — valoarea practică a teoriilor burgheze ale creșterii economice este încă limitată deoarece aplicarea în practică a măsurilor de politică economică recomandate, considerate necesare, se lovește de **proprietatea privată burgheză.** Statul burghez nu poate impune monopolurilor să-și sporească investițile, să se orienteze spre anumite ramuri, să utilizeze o anumită tehnică etc. pentru obținerea unui anumit ritm de ansamblu dacă aceste măsuri nu asigură creșterea nemijlocită a profiturilor.

Avînd un pronunțat caracter utilitarist, teoriile burgheze ale creșterii economice au și o considerabilă încărcătură apologetică prin încercarea de acreditare a ideii perfectibilității la infinit a capitalismului, a ideii după care cauza răului nu stă în natura socială a sistemului capitalist, ci într-o politică economică greșită, în psihologia oamenilor etc.

Reacții burgheze în plan teoretic împotriva creșterii economice devastante. Critica teoriilor și modelelor „creșterii zero". Teorii ale „creșterii organice"

ÎN PERIOADA postbelică, sub influența a numeroși factori — între care revoluția tehnico-științifică și dezvoltarea largă a capitalismului monopolist de stat ocupă un loc important — economia țărilor capitaliste dezvoltate a cunoscut, o perioadă destul de îndelungată, ritmuri relativ ridicate de creștere. Desfășurarea acestei creșteri a generat sau accentuat progresiv însă o seamă de consecințe și fenomene negative, chiar alarmante : creșterea considerabilă a poluării și degradării mediului înconjurător, amenințarea echilibrului ecologic, creșterea spațiilor ocupate de reziduurile industriale, reducerea substanțială a unor resurse naturale care nu se reînnoiesc și îndeosebi a resurselor energetice etc. În plan social s-au accentuat inegalitățile economice, a crescut discrepanța dintre săraci și bogați, s-au accentuat decalajele economice și tehnologice dintre țările avansate și țările slab dezvoltate sau în curs de dezvoltare care formează majoritatea populației lumii, s-a accentuat insuficiența de alimente pentru unii dar și risipa, luxul și opulența unui număr restrîns de oameni, s-a accentuat exploatarea maselor muncitoare, a crescut tensiunea nervoasă, „stressul", neliniștea pentru propria soartă ca și a societății în general. În aceste condiții, la început mai timid, apoi tot mai răspicat și mai frecvent apar, de pe poziții burgheze, sau mic burgheze numeroase critici și condamnări la adresa creșterii economice devastante, a creșterii de dragul creșterii, se lansează chemări la oprirea sau încetinirea creșterii economice pentru „salvarea" speciei umane, se condamnă creșterea economică în sine.

Aici este cazul să precizăm că după opinia economiștilor marxiști, a unor economiști burghezi mai lucizi, mai „radicali" — opinie confirmată de experiența creșterii economice din țările socialiste — cauza tuturor acestor fenomene negative nu este creșterea economică în sine, ca proces, ci **subordonarea exclusivă a creșterii, a progresului, comandamentului sporirii profiturilor indiferent de consecințe,** risipa de resurse pe care o generează „societatea de consum", stimularea pe orice cale a consumului de dragul consumului — dar în substrat în virtutea asigurării creșterii profitului.

Teoreticienii burghezi, apărători ai societății capitaliste, cu greu pot accepta însă asemenea explicații. În consecință, temeiul gravelor probleme cu care se confruntă societatea capitalistă și pe această cale afectează umanitatea în general, este căutat de către numeroși economiști capitaliști în cauze de ordin natural — caracterul limitat al resurselor naturale, fertilitatea descrescîndă a solului, explozia demografică — sau chiar în progresul tehnic, nivelul dezvoltat al producției și tehnicii, comportamentul indivizilor etc. Evident, în aceste condiții, soluțiile propuse în vederea înlăturării neajunsurilor nu pun în discuție sistemul capitalist. Cu alte cuvinte, fenomenele proprii capitalismului, **consecințele negative ale creșterii din societatea capitalistă sînt extrapolate asupra întregii societăți omenești,** asupra civilizației tehnice și umanității în general.

Expresia cea mai semnificativă a acestei concepții este modelul american „Forrester-Meadows", cunoscut și sub denumirea de **„teoria creșterii zero"**, expusă în lucrarea „Limitele creșterii" apărută în 1972 și prezentată sub forma unui raport adresat „Clubului de la Roma". Pe baza unor date și serii statistice, alcătuite însă pe baze discutabile, autorii au apreciat că populația, poluarea și industrialismul cresc exponențial, se dublează la intervale scurte, în timp ce volumul de resurse ce nu se înnoiesc și producția de alimente pe cap de locuitor au o tendință de scădere, uneori chiar în progresie geometrică, exponențială. Astfel, precizează autorii, dacă ritmurile actuale de creștere vor continua, dacă evoluțiile mai sus menționate nu vor fi contracarate, în viitorul secol omenirea, în ansamblul ei, va atinge limitele traiului pe planetă, va urma catastrofa omenirii, prăbușirea totală a civilizației. Teoria are de partea ei argumentul unui imens material statistic prelucrat la cele mai perfecționate calculatoare electronice. Soluția propusă constă în principal în oprirea creșterii : stabilizarea numărului populației globului prin echilibrarea ratei natalității și a mortalității, reducerea noilor investiții la nivelul înlocuirii capitalului fix uzat. Alături de această soluție de fond, de natură malthusianistă, autorii mai propuneau și unele soluții, în principiu raționale, corecte, dar greu aplicabile într-o societate burgheză cum sînt : măsuri energice împotriva poluării, pentru refacerea și conservarea mediului înconjurător, raționalizarea consumului de resurse care nu se reînnoiesc, ridicarea eficienței utilizării lor, atragerea în exploatare a unor zăcăminte mai sărace, reciclarea unor deșeuri și reziduuri, creșterea investițiilor în agricultură, în producția de alimente, reducerea risipei individuale, repartizarea „mai echitabilă" a veniturilor între clasele sociale, etc.

Pe lîngă **efectul pozitiv al sensibilizării opiniei publice față de unele probleme cu care realmente umanitatea se confruntă în zilele noastre,** teoria și soluțiile propuse au **vicii de fond,** care le conferă un pronunțat caracter neștiințific, antiuman. În primul rînd, acestea ignorează enormele decalaje dintre țări, preconizînd deopotrivă oprirea creșterii în (sau poate mai ales în) țările subdezvoltate, cu un venit național de pînă la 100—150 de dolari pe cap de locuitor, cît și în țările care, exploatînd prădalnic timp de multe decenii resursele și populația țărilor înapoiate, au acum un venit mediu de 40—50 de ori mai mare, fapt ce ar perpetua și chiar adînci decalajul. În al doilea rînd,

CONSULTATII

se ignoră structura socială a lumii contemporane, faptul că altele sînt scopurile și consecințele creșterii în socialism decît în capitalism. În al treilea rînd, așa cum au demonstrat numeroși specialiști, printre care mai mulți doctrinari burghezi, autorii au subestimat unele resurse și mai ales au subestimat progresul tehnico-științific, posibilitățile nebănuite pe care planeta și mintea omenească le au pentru asigurarea unui trai mai bun pentru toți membrii comunității umane. Se poate spune și că autorii nu au în vedere faptul că principala cauză a subdezvoltării, a mizeriei unei mari mase de oameni, a decalajelor nu este nici creșterea, nici caracterul limitat al resurselor, nici suprapopulația, ci sistemul capitalist, politica imperialistă, colonialistă și neocolonialistă, politica de jefuire a resurselor și bogățiilor altor țări. **Soluția reală, primordială pentru înlăturarea gravelor probleme menționate este lichidarea sistemului capitalist și a relațiilor interstatale de dominație și asuprire.**

Criticile violente ale marxiștilor și chiar a multor economiști nemarxiști la adresa teoriei „creșterii zero", dezvăluirea viciilor ei metodologice și a substratului reacționar au obligat pe unii economiști burghezi la avansarea unor reconsiderări. Astfel apare **„teoria creșterii organice"** a lui Pestel și Mesarovich, expusă in lucrarea tradusă și în limba română „Omenirea la răspîntie". Acceptînd în linii mari premisele și concluziile grupului Meadows, inclusiv unele din soluțiile preconizate, cel de-al doilea raport către Clubul de la Roma introduce unele corective metodologice ; în locul curbelor de creștere exponențială, nediferențiată, „canceroasă", cu o numesc autorii, se operează cu ipoteza „creșterii organice" sau diferențiate iar în locul abordării nediferențiate a globului lumea se împarte — după anumite criterii, și acestea discutabile — în zece nivele, zone geografice, fiecare zonă cuprinzînd țări cu nivele și structuri economice — după părerea autorilor — apropiate. Ideea de bază este ca în cadrul sistemului mondial global diferitele subsisteme să se dezvolte diferențiat — mai rapid zonele înapoiate, mai încet cele dezvoltate — după principiul încetinirii creșterii organismelor vii în fazele de maturitate, astfel încît, asigurîndu-se o creștere globală intr-un interval de timp oarecare, să se elimine prea marile decalaje dintre diferitele zone ale lumii.

Această teorie cuprinde numeroase idei raționale, evidențiate și în soluțiile preconizate. Pestel și Mesarovich văd calea realizării creșterii organice prin colaborare și cooperare, prin ajutor și transfer de resurse tehnice, financiare și științifice spre zonele și țările mai înapoiate, prin opțiunea — evident în accepțiunea burgheză a autorilor — pentru o nouă ordine economică internațională. Și autorii acestui model evită să ia în considerare **structura socială a lumii,** faptul că principala cauză a relelor este sistemul capitalist, nu țin seama de faptul că lumea este formată nu din zece zone, ci din numeroase state independente și suverane, fiecare stat cu specificitatea lui istorică, socială, politică, geografică. Ei nu recunosc faptul că în momentul de față sînt necesare și posibile schimbări revoluționare în lume etc. Oricum, teoria „cresterii organice" oferă un **teren mai larg pentru dialogul și confruntarea cu gîndirea marxistă și în general cu cea progresistă,** reprezentînd totodată un pas înainte în modelarea unor fenomene mondiale, pledînd pentru creștere, colaborare și cooperare.

Teorii și modele ale creșterii economice în socialism

O CREȘTERE echilibrată, eficientă, a cărei finalitate este omul nu poate fi realizată decît în orînduirea socialistă, în conditiile relațiilor socialiste de producție. Pornind de la teoria generală marxistă a reproducției sociale conceptele marxiste de creștere au în vedere atît creșterea productiei si a venitului national a fortelor de productie cît si **reproductia pe scară lărgită, respectiv perfecționarea relațiilor de producție.** Tinînd seama de caracterul planificat al conducerii și dezvoltării economiilor socialiste, modelele creșterii se transformă în instrumente de opțiune științifică pentru una sau alta din variantele de plan.

În țările socialiste, conceperea politicii de creștere economică constituie prerogativ al partidelor și statelor respective. Aceste politici se deosebesc de la țară la țară datorită faptului că se bazează pe evaluarea conditiilor istorice din fiecare țară pe elemente specifice determinate de nivelul de dezvoltare al statelor respective*).

Conceptul Partidului Comunist Român de creștere economică, de ridicare permanentă pe noi trepte, a calității vieții și a condiției omului este concretizat în politica de accelerare a dezvoltării economico-sociale a țării, de structurare modernă a economiei naționale, în preocupările de realizare a unor ritmuri susținute menite să înlăture cît mai rapid decalajele ce ne despart încă de țările dezvoltate economic, în politica de accentuare a laturilor calitative ale dezvoltării, în grija pentru valorificarea superioară a potențialului material și uman al României, pentru dezvoltarea echilibrată a întregului teritoriu, prin toate acestea urmărindu-se creșterea neîntreruptă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. **Progresele însemnate obținute în aceste direcții în ultimul deceniu de către țara noastră, angajată odată cu cincinalul 1971—1975 pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate sînt direct legate de personalitatea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, de gîndirea sa profundă care fertilizează și dinamizează întreaga dezvoltare economico-socială a României.**

Sintetizînd rezultatele politicii partidului de dezvoltare economico-socială a țării pe baza unui raport, științific determinat, între fondul de consum și fondul de dezvoltare, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** sublinia la Congresul Uniunii Generale a Sindicatelor din România că :„**Datorită acestei politici, a alocării unei treimi din venitul național pentru dezvoltare am putut asigura progresul accelerat al economiei și ca urmare, creșterea în ultimii 10 ani de circa 2,5 ori a venitului național. Pe această bază am putut spori venitul național pe locuitor de la circa 7 670 lei, cît era în 1965, la peste 17 000 lei în 1975. Dacă am fi acordat, de exemplu, numai 25% pentru dezvoltare, am fi realizat un ritm mai redus de creștere economică, iar venitul național ar fi fost mult mai mic, cel mult ar fi putut ajunge la circa 14 000 lei pe locuitor". „Apare de la sine înțeles,** sublinia mai departe secretarul general al partidului, **că dacă n-am asigura în continuare un ritm înalt de creștere a forțelor de producție, dacă am schimba raportul dintre fondul de dezvoltare și cel de consum, am ajunge să batem pasul pe loc, ceea ce, în condițiile unei vertiginoase dezvoltări contemporane, ar avea drept consecință adîncirea decalajului ce desparte România de țările avansate economic, condamnarea țării noastre la rămînerea în urmă pentru o lungă perioadă de timp".**

Pornind de la liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale în scopul înfăptuirii societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism elaborate de Congresele X și XI ale P.C.R., ținînd seama de caracterul socialist al economiei României, de faptul că România este încă o țară în curs de dezvoltare și deci trebuie să-și asigure ritmuri cît mai înalte de creștere, considerînd că un rol decisiv în obținerea acestor ritmuri revine acumulării în lucrările mai multor economiști se aduc argumente convingătoare care relevă încă o dată judiciozitatea opțiunilor cuprinse în documentele Congresului X și XI ale P.C.R., referitor la faptul că o rată înaltă a acumulării de 30—34% pe perioade îndelungate de 15—20 de ani asigură o creștere absolută mai mare a fondului de consum pe întregul interval decît dacă ar crește ponderea consumului în venitul național.

VARIATELE TEORII și modelele de creștere economică reprezintă o direcție relativ nouă și fecundă de dezvoltare a științei economice contemporane, la care pot contribui economiști de diverse orientări, o direcție fertilă de afirmare a superiorirtății incontestabile a teoriilor și modelelor bazate pe concepția economică generală marxist-leninistă.

prof. dr. Vasile IOȚA

ÎNTREBĂRI

1) Ce se înțelege prin creșterea economică și cum se explică orientarea masivă a economiștilor spre problemele acesteia.

2) Care sînt principalele caracteristici și limite ale teoriilor și modelelor burgheze.

3) Care este substratul de clasă al teoriilor „creșterii zero" și „organice".

4) În ce constă modelul românesc al creșterii economice ; prin ce se justifică necesitatea obiectivă a unei rate înalte a acumulării în etapa actuală de dezvoltare a României.

BIBLIOGRAFIE

Programul P.C.R., de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, Ed. Politică, 1975, p. 65—71 ; 87—92.

Nicolae Ceaușescu : Raport la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român. Ed. Politică, 1974, p. 59—60 ;

Nicolae Ceaușescu : Cuvîntarea la Congresul Uniunii Generale a Sindicatelor din România, Ed. Politică, 1976, p. 12—16.

Mai pot fi consultate : Emilian Dobrescu : Ritmul creșterii economice. Teorie și analiză, Ed. Politică, Buc., 1968 ; Ivanciu Nicolae-Văleanu : Teorii și modele ale creșterii economice. Critica teoriilor și modelelor „creșterii economice zero" în „Prelegeri de doctrine economice contemporane", curs litografiat, A.S.E., Buc., 1974, p. 219—270.

---

*) Problemele creșterii economice s-au aflat și se află permanent în cercetarea și dezbaterea a numerosi economisti, unii dintre acestia — printre care sovieticii Novojilov și Kantorovici, polonezul Kalecki, românul Emilian Dobrescu ș.a. — concepînd și unele modele.

PARTICULARITĂȚILE REPRODUCȚIEI LĂRGITE ÎN COOPERATIVELE AGRICOLE DE PRODUCȚIE (II)

O ALTĂ PARTICULARITATE a reproducției lărgite în agricultură este aceea că **se refolosesc în procesul de producție mari cantități de produse secundare (vegetale, animale) și deșeuri, care participă la obținerea de noi bunuri materiale fără o cheltuială prealabilă.** Producția secundară din sectorul vegetal (paie, pleavă, coceni, colete și frunze de sfeclă, capitulele de floarea-soarelui etc.) se obține în general cu aceleași cheltuieli cu care se realizează producția de bază (grîul, porumbul, sfecla de zahăr, semințele de floarea-soarelui etc.), dar se folosește cu mare randament în sectorul creșterii animalelor. Producția secundară din zootehnie — gunoiul de grajd — se folosește în sectorul producției vegetale, fiind unul dintre factorii care ridicînd fertilitatea solului, contribuie în mod substanțial la obținerea de recolte sporite pe unitatea de suprafață. De asemenea, în sectorul viticol, deșeurile, rezultate în urma prelucrării strugurilor, pot fi folosite cu rezultate bune pentru obținerea de țuică sau chiar în hrana bovinelor. Iată deci cum producția secundară, precum și mari cantități de deșeuri rezultate din prelucrarea sau chiar consumul diferitelor produse agricole, refolosite în procesul de producție, participă la obținerea de noi bunuri materiale, fără o cheltuială prealabilă.

În agricultura județului Bacău se obține anual o producție secundară de 100 mii tone paie, 200 mii tone coceni și 20 mii tone colete și frunze de sfeclă. Cu această cantitate de furaje grosiere, folosite în mod intensiv, se poate obține o cantitate de 18 460 tone carne de bovină, ceea ce ar reprezenta circa 33% din totalul de carne obținut în județ.

Din păcate, nu întreaga producție secundară este folosită în mod rațional în hrana șeptelului. De exemplu, capitulile de floarea-soarelui, care în județul Bacău se ridică la peste 2 mii tone, nu sînt folosite deloc în hrana animalelor deoarece lipsesc morile de tocat. De altfel, nu sînt tocătoare suficiente nici pentru pregătirea cocenilor și a paielor necesare furajării șeptelului.

Acestui aspect considerăm că industria noastră constructoare de mașini agricole ar trebui să-i acorde atenția cuvenită.

Cheltuiala de muncă și rezultatele economice

PARTICIPAREA la procesul de producție din agricultură a organismelor vii face ca acumularea și reproducția lărgită să aibă unele particularități reflectate în faptul că timpul de producție este determinat de legi naturale. **Înlocuirea organismelor vii nu poate fi făcută parțial, ci numai dintr-o dată, integral.** Acest fenomen este determinat de caracteristica mijloacelor de producție însuflețite (animale, plantații de vii, de pomi) de a se autoreproduce. Pe această bază, o parte din produsele biologice care participă la procesul reproducției lărgite servesc pentru perpetuarea speciei.

În agricultură nu poate fi trecută cu vederea influența reproducției naturale a potențialului biologic asupra reproducției economice. În ramurile producției vegetale, procesul tehnologic avînd loc în majoritatea cazurilor sub cerul liber, obiectele muncii — plantele — sînt expuse acțiunii factorilor naturali, care influențează încă într-o măsură însemnată rezultatele muncii. Efectul factorilor naturali asupra producției agricole este mult mai mare decît în alte ramuri ale producției materiale, ceea ce se răsfrînge în mod direct asupra cantității și calității produselor. În scopul de a reduce la maximum influența negativă a factorilor naturali asupra reproducției lărgite în general și în mod special asupra procesului de autoproducere al mijloacelor de producție însuflețite, activitatea de cercetare științifică agricolă în țara noastră este orientată în vederea ridicării continue a potențialului biologic al plantelor și animalelor.

O particularitate specifică a reproducției în agricultură o reprezintă și dispersarea producției agricole pe suprafețe întinse și aflate la mari distanțe. În ramura vegetală obiectele muncii — plantele — sînt legate în tot timpul procesului tehnologic sau numai o parte din acesta de pămînt. Pentru efectuarea lucrărilor necesare, aceste obiecte ale muncii nu pot fi transportate la mașini, ca în cele mai multe ramuri industriale, ci, dimpotrivă, mașinile se deplasează la obiectele muncii și lucrează din mers pe tot teritoriul ocupat de plantele cultivate. Din aceste cauze lucrătorii din agricultură sînt obligați să se deplaseze repetat pe distanțe mari pentru efectuarea muncilor și pentru transportarea mijloacelor de producție și apoi a recoltei obținute. După unele aprecieri, transportul constituie 40—50 la sută din totalul lucrărilor agricole.

Această particularitate are drept consecință faptul că organizarea și supravegherea muncilor agricole, în condițiile dispersării producției pe suprafețe întinse, se face foarte dificil. Practic, calitatea acestora se poate constata numai după recoltare.

Ținînd seama de importanța pe care o are în dezvoltarea forțelor de producție agricultura, ca ramură de bază a producției materiale, partidul nostru acordă o atenție deosebită ridicării nivelului conștiinței socialiste a tuturor lucrătorilor de pe ogoare, astfel ca țărănimea cooperatistă și mecanizatorii să execute la timp și de calitate toate lucrările agricole, să sporească continuu producția agroalimentară. În cuvîntarea la consfătuirea cadrelor din domeniul științelor sociale și învățămîntului politic, referindu-se la faptul că partidul nostru acordă o mare atenție problemelor economice, între care creșterii eficienței, sporirii productivității muncii, îmbunătățirii calității etc., tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Evident, activitatea politico-ideologică trebuie să pună în centrul preocupărilor sale aceste probleme fundamentale, esențiale pentru dezvoltarea țării noastre în perioada următoare".**

Ținînd cont de această indicație prețioasă, organele și organizațiile noastre de partid, toți factorii educaționali trebuie să intensifice munca politică de masă în rîndul oamenilor muncii din agricultură, pentru ca fiecare să-și aducă contribuția sa deplină la executarea lucrărilor **agricole la timp** și de cea mai bună calitate — premisă **de bază a sporirii producției agricole** și pe această cale implicit a eficienței economice.

Tot ca o particularitate a procesului reproducției lărgite în agricultură trebuie considerat și aspectul că forța productivă a muncii este determinată între altele și de condițiile naturale. Condițiile naturale diferite imprimă agriculturii un caracter zonal. Acest caracter zonal al agriculturii determină ca în condiții naturale variate, unor cheltuieli de muncă identice să le corespundă rezultate economice diferite. Marx, avînd în vedere acest aspect, arată că datorită condițiilor naturale variate, aceeași cantitate de muncă se exprimă în mai multe sau mai puține valori de întrebuințare. Aceasta impune ca în procesul acumulării și reproducției socialiste lărgite să se țină seama de caracterul zonal al agriculturii, de condițiile naturale, de întregul complex de factori social-economici și naturali.

O altă particularitate însemnată a reproducției socialiste lărgite din agricultură este aceea că investițiile făcute pentru dezvoltarea agriculturii se recuperează într-un timp foarte scurt, deci sînt mai rentabile decît investițiile din alte sectoare. De această particularitate a investițiilor în agricultură, în trecut, în țara noastră, nu s-a ținut însă seama în suficientă măsură.

Realizările din ultimii ani privind sporirea investițiilor și pe această cale a producției agricole confirmă încă o dată necesitatea de a se ține cont de această particularitate. Agricultura este ramura care dacă i se acordă atenția cuvenită, răsplătește din plin eforturile făcute.

Datorită politicii științifice a partidului de repartizare proporțională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, și în agricultura județului Bacău investițiile au cunoscut an de an o creștere simțitoare. Astfel, în cincinalul actual investițiile planificate înregistrează o creștere de 2,1 ori față de cincinalul trecut.

Sarcina factorilor locali, atît a beneficiarilor, cît și a constructorului este de a urgenta lucrările de investiții pentru a putea fi date în folosință la termen și exploatate la parametrii planificați ; aceasta, cu atît mai mult cu cît executarea unor obiective de investiții, din agricultura județului Bacău, planificate pentru primul an al actualului cincinal, sînt mult rămase în urmă față de grafic.

În studierea trăsăturilor specifice reproducției socialiste lărgite în agricultură, o importanță deosebită prezintă raportul dintre general și particular. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în articolul său „Rolul conducător al partidului în etapa desăvîrșirii socialismului“, referindu-se la faptul că în construcția socialismului generalul și particularul formează o unitate dialectică inseparabilă, atrăgea atenția că generalul, exprimînd legile sociale obiective, nu poate reflecta însă multitudinea și diversitatea particularităților fenomenelor. De aceea, o mare importanță prezintă studierea și înțelegerea particularului, a condițiilor concrete în care are loc fenomenul dat.

Pornind de la **particularitățile generale** ale acumulării și reproducției socialiste lărgite în agricultură, în analiza fenomenelor trebuie să ținem cont de ceea ce este caracteristic, unui sector sau altuia, de **particularitățile specifice.** Este necesar să avem în vedere existența în agricultura țării noastre a celor două forme de proprietate socialistă care au impus două forme corespunzătoare de organizare a producției, întreprinderilor agricole de stat și cooperativelor agricole de producție.

Deosebirile existente între cele două sectoare socialiste ale agriculturii noastre, care rezultă, în principal, din gradul diferit de socializare a mijloacelor de producție, determină unele particularități specifice și forme concrete de realizare a reproducției lărgite, îndeosebi în fazele producției și repartiției.

În timp ce în I.A.S. rezultatul producției constituie obiectul proprietății de stat și repartiția lui are loc în mod centralizat, produsul muncii obținut în cooperativele agricole de producție aparține fiecărei unități cooperatiste cu autonomie distinctă, în virtutea calității lor de proprietari colectivi independenți. Repartiția producției globale obținute se înfăptuiește în conformitate cu hotărîrile luate de adunarea generală a cooperatorilor din fiecare unitate. La obținerea producției în cooperative, alături de cooperatori, participă lucrătorii stațiunilor de mecanizare a agriculturii și specialiștii plătiți de stat, ceea ce înseamnă că înfăptuirea reproducției socialiste lărgite în sectorul cooperatist al agriculturii are loc cu participarea nemijlocită a statului nostru socialist. De aici decurge consecința că prin sistemul pîrghiilor economice o anumită parte din producția globală obținută în unitățile cooperatiste trebuie să fie repartizată statului, exprimată sub forma plății muncilor S.M.A. în natură și bani. La repartizarea producției în natură și a veniturilor în bani cooperativa agricolă trebuie să aibă în vedere satisfacerea necesităților societății de ansamblu, ale unității însăși și ale membrilor săi.

Spre deosebire de unitățile socialiste de stat, unde retribuirea muncii are loc din fondul de compensare a cheltuielilor de forță de muncă, creat la nivelul întregii economii, sub forma remunerării bănești și este garantat de stat, cu obligația îndeplinirii integrale a sarcinilor de producție, în agricultura cooperatistă retribuirea muncii se realizează prin forme distincte, mărimea ei diferind de la o unitate la alta în funcție de nivelul productivității muncii și de volumul muncii depuse în gospodăria obștească de fiecare cooperator.

Asigurarea progresului și modernizării agriculturii

ÎN ÎNTREPRINDERILE și fermele agricole de stat, întreaga activitate productivă, nivelul acumulărilor și a reproducției lărgite se planifică prin planul național unic, punîndu-se totodată în acest scop la dispoziția unităților mijloacele materiale și bănești necesare. În cooperativele agricole de producție, dat fiind proprietatea cooperatistă asupra pămîntului și a celorlalte mijloace de producție, ca și a întregii producții reaalizate prin munca în comun a țăranilor cooperatori, acei care decid asupra tuturor problemelor economice și organizatorice ale unității, inclusiv asupra fondului de dezvoltare economică și socială ce se va aloca pentru reluarea producției pe o scară lărgită, sînt membrii cooperativei agricole respective întruniți în adunarea generală — forul suprem de conducere. Deci ritmul reproducției în cooperativele agricole ce se realizează tot pe baza planului național unic, depinde în bună măsură de hotărîrile adoptate în adunarea generală.

În cooperativele agricole de producție din județul Bacău, în cincinalul trecut fondul de dezvoltare economico-socială a crescut cu 26%, asigurîndu-se astfel premisele de bază pentru reluarea procesului reproducției lărgite. Cele mai mari acumulări pentru fondul de dezvoltare au realizat cooperativele Faraoani, N. Bălcescu, Negri, Săucești, Horgești și B. Bistrița. Există însă și cooperative care au înregistrat acumulări reduse, sub posibilitățile pe care le au, ceea ce a dus în ultimă instanță la diminuarea potențialului de reluare a reproducției la o scară lărgită, cum este cazul cooperativelor Obîrșia, Oncești, Izvorul Berheciului, Colonești, Buhuși, Viforeni, Gura Văii și Fruntești.

Pentru realizarea reproducției lărgite, statul pune la dispoziția cooperativelor, prin intermediul S.M.A., principala bază tehnică materială a producției : tractoare și mașini agricole perfecționate, îngrășăminte chimice și asistența tehnică necesară. Cîteva cifre sînt edificatoare. Între anii 1962 și 1975 în stațiunile pentru mecanizarea agriculturii numărul de tractoare fizice a crescut de la 39 696 la 86 532, al plugurilor pentru tractor de la circa 46 000 la peste 75 207, al cultivatoarelor mecanice de la 11 467 la 27 353, al mașinilor de împrăștiat îngrășăminte chimice de la 944 la 9 260, al mașinilor de stropit și prăfuit cu tracțiune mecanică de la 3 292 la 9 120, al combinelor pentru păioase de la 17 366 la aproape 24 053, al combinelor pentru porumb de la 23 la 1 528. În anul 1974 cooperativele agricole au utilizat 526,9 mii tone îngrășăminte chimice substanță activă, ceea ce înseamnă o creștere față de 1962 de circa 17 ori. În anul 1980 vor fi livrate agriculturii 3 033 mii tone îngrășăminte chimice substanță activă, ceea ce reprezintă de aproape 3 ori mai mult decît în 1975 și de 5,5 ori mai mult decît în 1970. În cincinalul trecut numărul specialiștilor cu studii superioare din cooperativele agricole a sporit cu 3 878, în prezent totalizînd peste 10 000. Ei aduc o mare contribuție la introducerea tehnologiei moderne de cultivare a plantelor și creșterea animalelor, factor hotărîtor în sporirea continuă a producției agricole.

La tehnica înaintată, pusă la dispoziție, trebuie adăugat volumul mare de credite, pe termen lung și în condiții foarte avantajoase, acordate cooperativelor agricole de producție de către stat. În perioada 1961—1970 cooperativele agricole de producție au primit credite pentru investiții în sumă de peste 8 miliarde lei, iar în cincinalul trecut circa 13 miliarde lei, fără a mai pune la socoteală creditele pe termen scurt pentru producție.

Din cele relatate rezultă deci că **reproducția lărgită în cooperativele agricole de producție are loc pe baza acumulărilor proprii și a creditelor acordate, a investițiilor făcute de stat pentru crearea și întărirea bazei tehnico-materiale a agriculturii.**

Acumularea, ca proces de transformare a unei părți din venitul național în fonduri fixe, fonduri circulante și rezerve materiale de producție, formează una din laturile esențiale ale

dr. P. CIOBĂNIȚĂ
director al Cabinetului județean pentru activitatea ideologică și politico-educativă — Bacău

(Continuare în pag. 24)

TEORII·IDEI

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

SUBTEXTUL UNOR DISCUȚII PE TEMA CRIZEI GÎNDIRII ECONOMICE BURGHEZE (II)

PENTRU A IMPRIMA discuției la care ne-am referit în nr. trecut al revistei un epilog și o perspectivă, ultimul „episod" al polemicii este semnat de J. Bénard[1]). Autorul admite că impactul ideologiilor și tehnicilor a fost de natură să suscite termenul de criză în știința economică oficială. Dar dacă dezbaterea însăși poate fi considerată semn de criză (și se evocă aici contrapunerea celor două universități Cambridge : S.U.A. — reprezentată de P.A. Samuelson și Anglia — reprezentată de Joan Robinson), atunci este vorba doar de „progresele" înregistrate de știința economică (burgheză) în cele trei decenii postbelice. Cunoștințele economice trebuie să fie prin excelență analitice și instrumentate, și afirmînd aceasta autorul consideră că tocmai instrumentele analizei sînt cel puțin parțial inadecvate pentru abordarea unor fenomene și procese complexe, noi. Din controversele ideologice tip Cambridge cele mai recente (care contrapun pe P.A. Samuelson și R. Solow neocambridgienilor P. Sraffa și L. Pasinetti) autorul consideră că știința economică trebuie să recupereze contribuțiile valabile și să elimine fără milă pe cele inutile. Impactul ideologic se manifestă însă mai larg : el presupune fie un corp de doctrină, care face inutilă testarea, fie implică refuzul de a folosi „unele" concepte și metode ce ar putea fi eficace, incercînd să facă responsabil pentru cel de-al doilea „păcat" pe economiștii (burghezi) francezi, care, chipurile s-ar angaja în disputele sociologizante și politizante „înfundîndu-se" pînă la urmă în problemele Puterii.

Eșantionul de efuziuni și previziuni cu privire la statutul științei economice oficiale burgheze expus succint mai sus reprezintă doar o picătură din oceanul de literatură nemarxistă care se acumulează de peste două decenii — de îndată ce euforia reconstrucției postbelice a permis să se depășească în gîndirea economică occidentală stadiul pur pragmatic de punere și rezolvare a unor probleme economice interne și internaționale. Destrămarea sistemului colonial al imperialismului, lupta pentru obținerea unui loc cît mai bun în diviziunea internațională capitalistă a resurselor și desfacerii, în raportul de forțe din lumea capitalistă, confruntarea diferitelor zone de interese ale blocurilor economice, toate îmbinate cu preocuparea de a da o replică „provocării" socialismului, nu numai pe terenul realităților în plină validare, dar și pentru contracararea criticii marxiste, au generat o vastă literatură cu coloratură „critică și autocritică". Sintezele de la sfîrșitul anilor '50 și începutul anilor '60 făceau treptat loc unor îndoieli și nelinişti, care creșteau pe măsura euforiei operațional-pragmatice a oamenilor de afaceri și de stat. Asemenea îndoieli și neliniști erau cu atît mai semnificative, cu cît veneau din partea unor competențe — am putea spune eminențe — ale gîndirii economice nemarxiste, în primul rînd din partea unor oameni de rigoarea matematicienilor W. Leontief și O. Morgenstern, sau de autoritatea politică și nu mai puțin filozofică a lui J. K. Galbraith și a Joanei Robinson, pentru a nu înmulți exemplele.

Atacului acestora i se putea atribui inițial, caracterul unei „răfuieli" personale sau conjuncturale ; treptat, însă, s-a impus conotația de durată a unor amare recunoașteri despre starea științei economice burgheze. Sfărîmarea unor idoli (J.M. Keynes, P.A. Samuelson), ca să zicem astfel „dinăuntru", a avut efectul unei degringolade de ansamblu a gîndirii economice nemarxiste, în general. N-a lipsit nici tentația de a cocheta „contestatar" cu marxismul, care, de fapt, ascundea resortul vădit de a discredita, în mod egal, „pe cît posibil" atît știința economică oficială burgheză, cît și gîndirea economică marxistă.

A făcut apoi repede circulație formula lui E.H. Phelps Brown „subdezvoltarea științei economice", izvorîtă din constatarea paradoxală că „știința economică progresează, dar problemele economice rămîn nerezolvate". Această constatare, sumbră la începutul deceniului trecut, se îmbina, de astădată, cu semnalele date în studiile tip Clubul de la Roma, în care, paralel cu relevarea unei problematici generatoare de neliniști pentru lumea zilelor noastre, se adresau și reproșurile de rigoare gîndirii economice nemarxiste de a se fi lăsat surprinsă de noile realități. Aceste constatări au dezlănțuit „scandalul

FIȘE

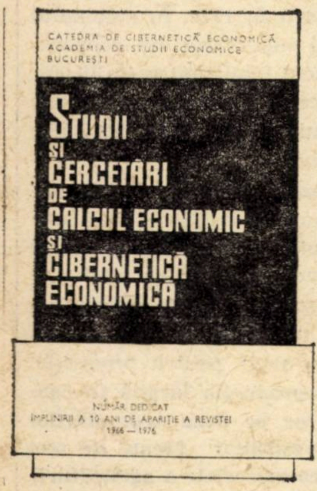

CATEDRA DE CIBERNETICĂ ECONOMICĂ
ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE
BUCUREȘTI

STUDII
ȘI
CERCETĂRI
DE
CALCUL ECONOMIC
ȘI
CIBERNETICĂ
ECONOMICĂ

NUMĂR DEDICAT
ÎMPLINIRII A 10 ANI DE APARIȚIE A REVISTEI
1966 — 1976

● *Numărul 3/1976 al revistei STUDII ȘI CERCETĂRI DE CALCUL ECONOMIC ȘI CIBERNETICĂ ECONOMICĂ este dedicat împlinirii a 10 ani de la apariția publicației. Avînd ca obiectiv prezentarea rezultatelor cercetărilor efectuate de laboratoarele Catedrei de cibernetică economică – catedră ce-și aniversează anul acesta 25 de ani de activitate – în 1966 s-a inițiat editarea acestei prime reviste românești de cibernetică economică.*

Revista, apărută concomitent în limbile română și engleză, a devenit în scurt timp cunoscută și apreciată de un cerc larg de specialiști din țară și din străinătate, mijlocul de realizare a unui amplu dialog între cei preocupați de problemele de cibernetică economică și domeniile înrudite.

Evenimentul este marcat prin prezența în paginile acestui număr a unor studii prestigioase de acad. prof. Manea Mănescu, prof. dr. C. Ionescu, prof. dr. M. Bulgaru, dr. ing. V. Pescaru, prof. dr. Ed. Nicolau, M. Altăr, P. Constantinescu, C. V. Negoiță.

Eficiența progresului tehnic

● *S. Golosovski și B. Grincel consideră în articolul* Naucino-tehniceskii progres i naționalnii dohod *(Progresul tehnico-științific și venitul național), apărut în revista VOPROSÎ EKONOMIKI, nr. 10/1976, că cercetarea influenței progresului tehnico-științific asupra venitului național, realizată de obicei cu ajutorul analizei factoriale, nu dă rezultate semnificative, datorită faptului că utilizarea funcțiilor de producție și a altor metode statistice bazate pe corelații presupune invariabilitatea obiectului cercetării pe toată perioada analizată, precum și o cantitate de serii statistice greu de asigurat. În consecință, autorii propun realizarea, pe baza unor criterii determinate, a unei selecții a factorilor care influențează creșterea productivității muncii sociale și a venitului național și gruparea acestora. În gruparea factorilor se ține seama de teza lui Marx că modificarea productivității muncii este influențată de gradul mediu de îndemînare a lucrătorului, nivelul de dezvoltare a științei și măsura aplicării ei tehnologice, combinarea socială a procesului de producție, dimensiunile și eficiența mijloacelor de producție, condițiile naturale. Pe baza acestei metode de analiză, pe care o numesc „metodă directă cu corective", autorii calculează influența diferiților factori asupra creșterii venitului național în U.R.S.S. în anul 1973 și compară într-un tabel evaluarea prealabilă a influenței factorilor cu cea reală. Eroarea a fost de aproximativ 1,2%. Rezultă că 65% din creșterea venitului național se datorește factorilor progresului tehnico-științific.*

Nu totul ține de calcul

● *Într-o recenzie a cărții lui J. Roux* La rationalisation des choix politiques *(Raționalizarea opțiunilor politice), Institut de Recherches Sociologiques Appliquées, IRSA, 1975, 227 p., Henri Guitton semnalează în REVUE D' ÉCONOMIE POLITIQUE nr. 4/1976, că autorul, referindu-se la dezorientarea profundă a societății „prezente", propune un sistem de evidență : tablouri de fond, indicatori sociali, organigramă a infrastructurii și suprastructurii unei formațiuni economice și sociale. Și, după J.R., oricare ar fi tendințe-*

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

crizei" în știința economică. Diagnosticului de criză i se asocia așa-zisul „demers clinic" tip Tavistock Institute of Human Relations, care îndrepta atenția asupra „etiologiei" și asupra observației (mai ales directe și mai ales asupra „factorilor imperceptibili" cum i-ar fi numit W. Leontief).

S-a dezlănțuit astfel o cursă între reproșurile — indiferent de „coloratura" lor contestatară sau nu — ce se adresează științei economice burgheze, și replicile cu caracter de polemică sau de program de acțiune redresatoare. Cîndva o sinteză a acestei literaturi va explica faza, așa-zicînd „autocritică" a gîndirii economice nemarxiste, în primul rînd a celei declarat atașate tradiției burgheze de gîndire economică. Este acum de văzut căror tendințe se va ralia actuala orientare contestatar-radicală americană și vest-europeană : cît și cum va ști ea să reziste în „opoziție" față de gîndirea oficială. Oricum, ea a determinat nu numai o etapă sui-generis a „autocrticii" acestei gîndiri, dar și o largă efuziune problematică, deocamdată limitată la stadiul de întrebări adresate teoriei, politicii economice oficiale, precum și la soluția de principiu a necesității depășirii actualei societăți capitaliste, îmbinată cu neacceptarea socialismului real, considerat ca expresie a „marxismului dogmatic".

În ce o privtște, gîndirea economică marxist-leninistă creatoare, ea are de făcut numeroase reflecții asupra procesului prin care trece, de circa un secol, știința economică burgheză. Din noianul de interpretări posibile, care își așteaptă doar exegetul sau exegeții pe măsură, atrage atenția referirea lui K. Marx din prefața la prima ediție a primului volum al „Capitalului" cînd vorbea de unele „semne ale timpului", printre care și acela că „pînă și clasele dominante au SENZAȚIA VAGĂ (s.n. — I.C.) că societatea actuală, departe de a fi un cristal solid este un organism susceptibil de schimbări, un organism aflat în permanent proces de transformare"[2]). Această mișcare plină de contradicții a societății capitaliste, „este simțită de burghezul practic în modul cel mai palpabil prin oscilațiile ciclului periodic pe care îl parcurge industria modernă, oscilații al căror punct culminant este criza generală" – încheia profetic autorul „Capitalului"[3]).

Criza actuală a gîndirii economice burgheze confirmă, în primul rînd, aprecierea marxismului contemporan despre caracterul multilateral al fenomenelor și proceselor care constituie de circa șase decenii criza generală a capitalismului, „presimțită" încă de K. Marx, dar devenită realitate numai ca urmare a înmănuncherii contradicțiilor capitalismului de către „marele regizor de evenimente", cum numea V.I. Lenin primul război mondial ; criza generală a capitalismului reunește astfel într-un sistem unic atît contradicțiile vieții materiale, cît și pe cele ale veții spirtuale, în care economia politică burgheză este parte componentă.

În al doilea rînd, ea validează acea viziune complexă, multisensă ce poate și trebuie să fie conferită procesului crizei — atît în realitatea obiectivă, și cu atît mai mult în viața spirituală – și anume de proces care desemnează faze, stadii diferite ale organismului studiat, dintre care unele sînt de ascensiune și consacrare, iar altele sînt de decădere și dispariție. Trebuie admis raționamentul dialectic că tipologizarea fazelor și stadiilor evoluției nu este, în nici un caz, același lucru cu izolarea lor sau excluderea lor după principiul polarității. **Tendința** principală a organismului studiat fiind dată și importantă, este presupusă întrepătrunderea, pe fondul dat, a celor două tipuri de mișcare istorică — ascendentă și descendentă. Și dacă această aserțiune poate fi demonstrată pe organismul social real, cu atît mai mult ea poate fi demonstrată pe efuziunile spirituale. Nu poate fi în acest sens, dialectic, exclusă afirmarea unor accente de luciditate, raționalitate și responsabilitate, pe fondul de confuzie, iraționalitate și absurd propriu gîndirii consacrate menținerii și perpetuării capitalismului, ca sistem economico-social.

Altceva este să judecăm aceste alternative din punctul de vedere axiologic. Aici trebuie spus că discuția despre „criza economiei politice" nu poate și nu trebuie să lase indiferentă gîndirea economică marxistă creatoare. Nu este nici un secret că în focul polemicii dintre nemarxiști, cei mai inteligenți dintre ei propun, în felul lor, apelul la experiența socialismului, la „depășirea" marxismului dinspre dreapta. Această împrejurare este, prin ea însăși, revelatoare. Ea pune în fața creației marxist-leniniste de idei economice problema de a demonstra superioritatea sa ideologică, metodologică și operațională, capacitatea sa de a depăși, dialectic, eventualele inadecvări. Totodată, nu se poate crede că adversarii de idei oferă gîndirii economice marxist-leniniste altceva decît problematică pentru reflecții...

dr. Ioan CRISTESCU

---

[1] Revue économique, nr. 2, martie 1976.

[2] **K. Marx, F. Engels**, Opere alese, vol. I, Ed. pol., B., 1966, p. 400 ;

[3] Ibid. p. 404

le politice, problemele de revolvat ar fi aceleași : adunarea de date, ținerea lor la zi, utilizarea memoriei ordinatoarelor ș.a. Henri Guitton aderă la concluzia lui J.R. referitoare la apariția, pe baza metodologiei indicate, a unei ere noi, post-politice, pe care o denumește era metapolitică. Desigur, J.R. are dreptate cînd se referă la dezorientarea profundă a societății „prezente". Este, de asemenea, evident că metodologia și ordinatoarele sînt utilizabile în orice orînduire. Este însă suficient, de pildă, să asiguri „adunarea datelor" pentru a înlătura distanța dintre bogați și șomeri, dintre țările dezvoltate și lumea a treia ?

Viitorologia și știința timpului

● *Kimon Valaskakis, de la Departamentul de economie al Universității din Montreal și director al Grupului de studii interuniversitare (GAMMA) privitoare la viitor introduce într-un articol din august 1976 al revistei FUTURES timpul ca o variabilă, exprimîndu-l într-o diagramă pe care o denumește „chronospațiu". Titlul articolului este The Chronospace : a Proposed Methodology for Futures Studies (Chronospațiul : o metodologie propusă pentru studiile privind viitorul). Timpul este tratat atît ca o percepție subiectivă cît și ca un vehicul al cauzalității. Trecerea timpului este percepută ca un „scenariu" al cărui conținut variază după scriitorul scenariului și mediul utilizat. Simetria percepută între studiile istorice și cele referitoare la viitor îl conduce pe autor la propunerea de a se elabora o nouă știință a timpului – „chronosofia" – care, împreună cu eclectica, propusă de autor într-un număr anterior, să fie utilizată ca o metodologie operațională în studiile asupra viitorului. Combinația dintre eclectică și știinta timpului ar putea duce, afirmă autorul, la construirea unei teorii a dinamicii. Dovadă că o atare abordare ar putea deveni operațională este oferită, după părerea sa, de proiectul interdisciplinar condus de GAMMA pentru guvernul canadian, proiect care a folosit tehnici similare eclecticii și chronospațiului.*

FIŞE

Ion Puiu
ORGANIZAREA ÎNTREPRINDERII
BAZE ŞI APLICAŢII
Editura ştiinţifică şi enciclopedică

● *În cartea sa* Organizarea întreprinderii, Baze și Aplicații, *apărută în Editura științifică și enciclopedică, București, 1976, 320 p., autorul, Ion Puiu, analizează problemele organizării și conducerii întreprinderii în contextul orînduirii sociale din țara noastră. Urmărind realizarea unei sinteze în spirit modern a metodelor de organizare și conducere a întreprinderii socialiste, tratarea este axată pe noțiunile de responsabilitate și de obiectiv. Autorul consideră că obține astfel o definiție mai clară a noțiunilor de funcțiune, sistem și structură organizatorică, precum și o legătură logică între termenii de specialitate folosiți de cercetătorii în materie de organizare și termenii folosiți în practică de personalul din întreprinderi. Sinteza realizată, denumită „teoria structurală a întreprinderii", este în concepția lui I.P., o metodologie unitară, în sensul că este utilizabilă atît în organizarea întreprinderii ca ansamblu, cît și a compartimentelor componente pînă la nivel de post. Cartea se adresează ,în primul rînd, personalului din întreprinderi și este scrisă în contact nemijlocit cu practica. Capitolele cărții : Analiza funcțională a întreprinderii ; Structura organizatorică ; Relații de conducere ; Problematica modernă a conducerii întreprinderii ; Aplicații psihosociologice ; Teoria structurală a întreprinderii ; Decizie, Comunicare, Control ; Previziunea ; Metode de conducere.*

OM — TEHNICĂ — MEDIU

CHIMIZAREA AGRICULTURII: randamente — calitate — mediu înconjurător

PENTRU o agricultură modernă, intensivă și multilateral dezvoltată, chimizarea agriculturii reprezintă una din realizările cele mai importante. Fără utilizarea mijloacelor chimice, agricultura n-ar fi reușit să asigure sporirea continuă a producției globale și să devină astfel unul din factorii determinanți ai creșterii standardului de viață. Se poate afirma, fără teamă de exagerare, că una din coordonatele definitorii ale procesului de intensificare a agriculturii va rămîne și în continuare chimizarea, alături de celelalte măsuri, mecanizare, irigații, soiuri etc.

Evidențierea importanței și contribuției chimizării agriculturii și-a găsit un consens în gîndirea economiștilor agrarieri din România. Astfel, Gh. Ionescu Sisești 1) arată rolul hotărîtor pe care îl au îngrășămintele chimice în creșterea producțiilor agricole.

În ultimele decenii, revoluția științifico-tehnică în domeniul chimizării, a dus la o legare nemijlocită a intensificării agriculturii de procesul de pătrundere a produselor chimice în culturile producției vegetale. H. C. Taylor 2) sublinia că datorită creșterii nivelului de dotare a agriculturii prin chimizare, mecanizare etc., va fi nevoie de o cultivare mai intensă a pămîntului.

Pe plan mondial se manifestă o tendință rapidă de creștere a consumului de îngrășăminte chimice. Dacă la începutul acestui secol, consumul mondial de îngrășăminte era de circa 2 milioane tone, în anul 1974 a ajuns la peste 80 milioane tone substanță activă. Cu toate acestea, necesarul de îngrășăminte chimice în lume nu este asigurat decît în proporție de 20%. De asemenea, există mari diferențieri de la un continent la altul, de la o țară la alta în ceea ce privește cantitatea de îngrășăminte utilizate la un hectar teren arabil. Din acest punct de vedere, Europa se situează pe primul loc, cu circa 140 kg/ha substanță activă, după care urmează, în ordine, America de Nord și Centrală cu circa 80 kg, Oceania — circa 50 kg, Asia — 25 kg, America de Sud — circa 15 kg și Africa — aproape 10 kg.

Eficiența economică — factor primordial

ÎN ETAPA ACTUALĂ, pe care o parcurge țara noastră, chimizarea agriculturii capătă noi dimensiuni, avînd un rol important în creșterea economică agricolă și încadrarea acestei ramuri în cadența contemporană a progresului întregii societăți. Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. prevăd că în anul 1980, cantitatea de îngrășăminte chimice ce se va folosi în agricultură va ajunge la 250—280 kg/ha substanță activă la un hectar teren arabil, vii și livezi, ceea ce va situa țara noastră în rîndul țărilor cu un nivel ridicat de chimizare a agriculturii. În același timp, industria chimică va fi în stare să livreze agriculturii majoritatea sortimentelor de erbicide, insectofungicide și biostimulatori contribuind astfel la sporirea producției globale și la îmbunătățirea calității acesteia.

Extinderea tot mai accentuată a utilizării produselor chimice în agricultură impune și o fundamentare economică a diferitelor sortimente și doze cu scopul de a obține producții cît mai mari și de calitate la unitatea de suprafață cu cheltuieli cît mai reduse pe unitatea de produs. De aceea, procesul de chimizare a agriculturii presupune cunoașterea tuturor căilor, care să contribuie la sporirea eficienței economice a acestor mijloace. În domeniul îngrășămintelor chimice, utilizarea acestora potrivit cu condițiile pedoclimatice și cu planta cultivată, prezintă o importanță deosebită pentru sporirea producției și a eficienței economice. Sporurile de producție ce se obțin prin aplicarea unui kilogram de azot, substanță activă, sînt mai mari pe solurile cu fertilitate naturală mai scăzută (podzoluri, soluri brune ș.a.) față de aplicarea aceleiași doze pe soluri cu fertilitate naturală, mai ridicată (cernoziomuri, lăcoviști etc.).

EFICIENȚA DOZELOR CRESCÎNDE DE AZOT PE UN AGROFOND DE 50 Kg/Ha S.A. FOSFOR LA PORUMB PENTRU BOABE. 1)

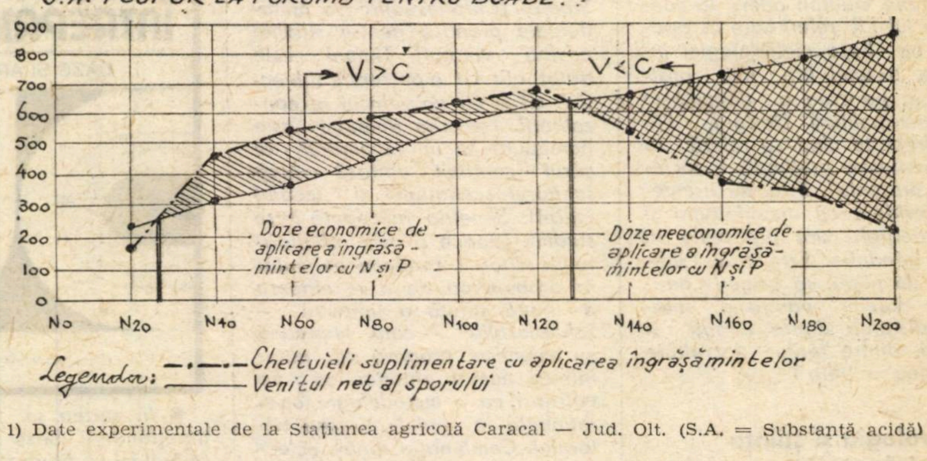

1) Date experimentale de la Stațiunea agricolă Caracal — Jud. Olt. (S.A. = Substanță acidă)

În acest fel, se creează posibilități de extindere a arealelor de cultură a unor plante în zone mai puțin favorabile și de reducere a decalajului dintre zonele menționate, realizînd-se unul dintre obiectivele de politică economică, înscrise în directivele Congresului al XI-lea al P.C.R., de apropiere a nivelurilor economice și de armonizare a lor pe întreg teritoriul țării. Trebuie subliniat însă că pentru aceasta este necesar ca acțiunea de fertilizare din zonele de deal-munte, cu fertilitate naturală mai scăzută, să fie precedată sau cel puțin însoțită de următorul triptic obligatoriu de măsuri : prevenirea și combaterea eroziunii solului pe terenurile în pantă ; eliminarea excesului de umiditate și corectarea — pH-ului terenurilor acide.

Creșterea eficienței folosirii îngrășămintelor chimice este condiționată în mare măsură de dozele ce se administrează la o unitate de suprafață chiar pe același tip de sol și la aceeași plantă de cultură. Rezultatele cercetării științifice și practica agricolă arată că între venitul net al sporului de producție și cheltuielile suplimentare ocazionate de utilizarea îngrășămintelor, există o strînsă corelație fără însă a se

---

1) Gh. Ionescu Sisești — Politica agrară cu privire specială la România, București 1913.

2) H. C. Taylor. Duthlines of agriculture Economics Mac Millan, New-York 1935.

păstra un raport continuu de proporţionalitate. Datele din grafic sînt elocvente ;

Rezultă că pînă la doza de 128 kg/ha azot substanţă acidă, venitul net al sporului depăşeşte cheltuielile suplimentare cu fertilizarea, după care situaţia se inversează. Prin urmare, în stabilirea unui sistem de îngrăşare, trebuie să se aibă în vedere intervalul economic de utilizare a îngrăşămintelor şi în funcţie de cantităţile de care dispune unitatea să se utilizeze acele doze care permit obţinerea unor producţii mari şi economice.

Îmbunătăţirea solului, dar şi a calităţii produselor

PENTRU SPORIREA eficienţei economice a îngrăşămintelor un rol important îl au amendamentele care corectează reacţia solurilor acide şi sărăturoase. Datele experimentale arată că aplicînd îngrăşăminte pe solurile podzolice în prezenţa amendamentelor calcaroase, capacitatea de producţie a acestor soluri se poate mări foarte mult.

În ţara noastră există circa 3,7 milioane hectare soluri podzolice în diferite stadii de podzolire şi circa 400 000 ha terenuri sărăturate, care dacă ar fi amendate şi îngrăşate raţional ar putea contribui la sporirea producţiei de cereale cu peste 5 milioane tone în valoare totală de peste 6 miliarde lei. Pentru amendarea solurilor acide şi sărăturoase, se pot folosi cu succes şi alte resurse cum sînt : spuma de var de la fabricile de zahăr, zgura de la furnale din industrie, reziduurile de furfurol, fosfogipsul ş.a.

În vederea corectării reacţiei acide a podzolurilor la cooperativele agricole de producţie, un rol important are HCM 350/1971 în care se prevede că statul suportă cheltuielile ocazionate de cumpărarea, încărcarea şi transportul amendamentelor pînă la unitate.

Numai ţinînd seama de ansamblul de factori care contribuie la creşterea eficienţei economice a folosirii îngrăşămintelor şi a celorlalte produse chimice destinate agriculturii, se poate sconta pe aportul acestor mijloace la obţinerea unor producţii agricole mari şi economice.

Dezvoltarea accelerată a chimizării agriculturii în ţara noastră, impune cu stringenţă şi o analiză a laturii calitative a acestui proces. Dacă în trecut această problemă a fost adesea ignorată sau subestimată, astăzi preocupările pentru creşterea calităţii produselor agricole stau pe acelaşi plan cu cele pentru realizarea sarcinilor de producţie.

Acuitatea abordării unei asemenea probleme este strîns legată de politica partidului şi statului nostru în domeniul protejării mediului înconjurător — factor esenţial pentru asigurarea unor condiţii de viaţă şi de muncă tot mai bune generaţiilor actuale şi viitoare. În Programul Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism se subliniază că : „Partidul va promova o politică consecventă de împiedicare a poluării naturii, de aplicare strictă a prevederilor legii cu privire la conservarea nealterată a mediului înconjurător, asigurînd condiţii de viaţă corespunzătoare poporului nostru atît în prezent cît şi în viitor“ 3).

Informaţiile practice şi cele oferite de cercetările ştiinţifice aplicative demonstrează cu prisosinţă că produsele chimice, printr-o utilizare raţională, contribuie la îmbunătăţirea calităţii produselor agricole. Astfel, îngrăşămintele chimice, determină sporirea procentului de proteine, grăsimi, zahăr etc., ceea ce are o însemnătate deosebită şi cu implicaţii favorabile asupra standardului de viaţă. Trebuie subliniat de asemenea, aportul calitativ al îngrăşămintelor la furaje, prin îmbunătăţirea indicilor de calitate (sporirea procentului de substanţă uscată, proteină brută, albumină digestibilă etc.). Obţinerea unor producţii mari şi superioare calitativ de furaje, influenţează nemijlocit rezultatele economice în producţia animală, deoarece peste 50% din costurile de producţie revin consumurilor nutritive.

Dar este necesar să relevăm şi unele efecte negative ale chimizării agriculturii.

Referindu-se la efectele negative ale produselor chimice, experienţa unor ţări cu chimizare avansată a producţiei agricole arată că aceste produse pot provoca daune dintre cele mai serioase agriculturii dacă nu sînt manipulate şi utilizate în mod corespunzător. Astfel, o serie de produse pesticide organo-clorurate sau organo-fosforice pot avea efecte dintre cele mai negative dacă nu sînt respectate cu stricteţe regulile de protecţia muncii în procesul de manipulare a lor şi dacă nu se respectă dozările prescrise.

Unele mijloace de chimizare influenţează negativ însuşi nivelul producţiei agricole prin bolile pe care le cauzează animalelor. Astfel, mutiile metabolice constituie astăzi în Franţa o dominantă patologică în creşterea intensivă a viţeilor, mieilor, şi a porcilor 4). Cauzele acestei maladii se apreciază că rezidă în furajele carenţate în diferite oligoelemente cu care se hrănesc animalele în mod natural şi pe care chimia vrea să le suplinească prin aditivi alimentari, vitamine, acizi aminici de sinteză/, antibiotice, hormoni de creştere şi altele. De asemenea, hrănirea vacilor de lapte cu furaje conţinînd DDT deşi nu a provocat direct simtome de intoxicaţii, cu toate acestea la viţeii alăptaţi s-au observat după 6—8 săptămîni de la fătare, tulburări nervoase pînă la convulsii 5).

Literatura de specialitate semnalează o serie de efecte negative şi în domeniul folosirii neraţionale a îngrăşămintelor chimice.

Respectarea legilor natural-biologice

SE CERE mai atent studiat şi faptul că agricultura poate constitui şi o sursă de poluare a apei şi solului. În general se apreciază pe bună dreptate că industria contribuie în primul rînd la poluare. Dar agricultura, nu participă şi ea la această poluare ? La această întrebare vom încerca să răspundem, prin cîteva exemple ; o serie de reziduri ale substanţelor de combatere (DDT, aldrin şi altele) pot rămîne în sol mai mulţi ani fără a fi descompuse. Ele sînt antrenate de ape, prezentînd o permanentă sursă posibilă de declanşare a unor boli pentru oameni şi animale. De exemplu, DDT poate sta în pămînt 5 ani fără să se altereze iar în atmosferă 3,5 ani. După G.M. Woodwell, în 1967 au ajuns de pe uscat în mări şi oceane cca. un milion tone DDT În S.U.A. poluarea apelor cu pesticide este un fapt stabilit cu precizie. În 25 de ani, de la sfîrşitul războiului poluarea a crescut în această ţară, după aprecierile făcute de prof. Barry Comoner, cu 2 000%. În schimb în Europa, datorită faptului că s-a început mai tîrziu utilizarea produselor chimice şi a metodelor mai judicioase de folosire a substanţelor chimice, gradul de poluare al apelor este relativ mai redus. Totuşi, nu poate fi exclusă, apriori, ideea pericolului de poluare a apei şi solului.

În ceea ce priveşte folosirea îngrăşămintelor chimice, se ştie că o parte sînt antrenate de către apă. Faptul în sine este consemnat de către agrochimişti, fără însă a se urmări ce efecte au aceste produse asupra poluării apelor. Exemplu cel mai elocvent este acela al nitraţilor. În Anglia, mai ales în L'East Suffolk şi în Norfolk, unde conţinutul apei în nitraţi a fost mare, s-au semnalat la copii diferite cazuri de intoxicaţii acute.

Desigur, că toate aceste exemple din literatura mondială par a avea la prima vedere un caracter documentar. Credem însă că studiile privind efectul folosirii produselor chimice în agricultura ţării noastre, trebuie abordate într-o optică nouă, aceia a corelaţiei complexe dintre eficienţa economică şi eficienţa socială. Această prodigioasă dezvoltare a chimiei în agricultură trebuie să aibă aprobarea agronomilor şi a economiştilor numai în măsura în care produsele chimice nu sînt dăunătoare pentru om şi pentru animale. Acest criteriu fundamental al calităţii, consider că trebuie să facă obiectul unei preocupări ample în ţara noastră, în etapa actuală.

De altă parte nu putem fi de acord cu Claude Aubert care apreciază „chimizarea“ drept o „invazie“. De asemenea, el consideră industrializarea drept „o absurditate“ sau vorbeşte despre „l'apparente nécessité de l'industrialisation“. În legătură cu toate aceste afirmaţii este suficient să subliniem că ele sînt făcute de un economist care el însuşi trăieşte într-o ţară industrializată cu un înalt grad de chimizare a agriculturii. Mai mult, în legătură cu aceasta, Billy Tucker, agronom la O.S.U. Extension, sublinia că industria de îngrăşăminte a ajutat multe ţări să menţină un standard alimentar ridicat. El a dat de exemplu Olanda, care reprezintă dovada vie a

---

3) **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism,** Ed. politică, Bucureşti, 1975, p. 79—80.

4) P. Bugard, M. Henry, L. Joubert — Maladies des civilisation et dirigisme biologique. Paris 1971.

5) Claude Aubert — L'industrialisation del'agriculture (salut au suicide de l'homme) Paris 1970, pag. 39.

valorii îngrășămintelor chimice. Această țară este cea mai mare consumatoare de îngrășăminte chimice și cu toate acestea standardul sănătății publice este ridicat, procentul de nașteri este de asemenea ridicat, iar mortalitatea deosebit de redusă, media vieții fiind cu 2 ani mai lungă față de cea din S.U.A., iar producțiile medii printre cele mai mari din lume.

Revenind la cele cîteva exemple enumerate mai sus, se pune totuși întrebare legitimă: Ce poate face știința pentru a preveni asemenea fenomene pe deplin posibile în condițiile actuale ? Care sînt criteriile unei bune calități biologice a produselor agricole, vegetale și animale ?

Consideram înainte de toate, că asigurarea criteriilor de calitate a produselor agricole este posibilă numai prin **respectarea legilor natural-biologice** care guvernează producția agricolă vegetală și animală. O agricultură modernă, cu un înalt grad de chimizare poate și trebuie să respecte aceste legi.

Țara noastră care a pășit mai tîrziu pe calea chimizării agriculturii, poate și trebuie să prevină o serie de implicații care se conturează astăzi în țările cu o chimizare avansată.

Chimia ca ramură furnizoare principală de produse pentru agricultură, are un rol primordial în obținerea unor producții mari agricole și de calitate superioară. Fiind o activitate care poate determina cu precizie efectul nociv al fiecărui element dintr-o substanță chimică, ea este chemată să pună la dispoziția agriculturii numai acele produse care să nu fie dăunătoare pentru oameni și animale. Se cere o verificare minuțioasă și continuă a întregului sortiment de produse chimice de care beneficiază agricultură și, prin măsuri legislative, să fie interzise sortimentele care au efect nociv direct sau indirect, imediat sau întîrziat asupra mediului ambiant, în general și, asupra sănătății omului în special.

În cadrul agriculturii, respectarea cu rigurozitate a prescripțiilor de utilizare a produselor chimice are de asemenea o mare importanță. Folosirea concentrațiilor corespunzătoare, respectarea perioadelor de aplicare a substanțelor de combatere etc., sînt numai cîteva din metode pe deplin compatibile cu obținerea unor producții mari și de calitate. De asemenea, insecticidele biologice, produsele minerale netoxice, considerăm că trebuie să rețină atenția în mai mare măsură în viitor pentru nevoile agriculturii. Realizările dobîndite la noi, în acest sens, sînt încurajatoare. Astfel, insecticidul bacterian, „Thuringin 150 M“ omologat pentru combaterea omizilor defoliatoare, are o eficiență economică ridicată. Aplicarea lui pe suprafața actuală cultivată cu legume, vii și pomi, poate contribui la salvarea unei producții evaluată la peste 20 milioane lei. Sînt demne de reținut și alte preocupări din țara noastră în domeniul combaterii biologice, ca de pildă lupta genetică, folosirea insecticidelor hormonale ș.a. care vor contribui la apărarea sănătății plantelor și la menținerea integrității calității produselor agricole.

În același timp, considerăm necesar să fie amplificate cercetările întreprinse în ultimii ani pentru creșterea rezistenței naturale a plantelor la paraziți. Un cîmp larg de acțiune în acest domeniu îl au cercetările conjugate ale agrochimiei și ale medicinei profilactice. Accesul oricărui produs chimic nou de combatere pentru agricultură, trebuie să aibă acordul unor cercetări minuțioase interdisciplinare care să precizeze cu claritate modul de utilizare a produsului respectiv. Numai astfel agricultura nu va fi pusă în situația de a se angaja pe un drum care riscă să fie dăunător omului.

În ceea ce privește îngrășămintele chimice, în general se ridică aceleași probleme : verificarea oricărui sortiment nou înainte de a fi livrat agriculturii, respectarea celor mai potrivite doze, sortimente și proporții de îngrășăminte în funcție de tipul de sol, plantă cultivată, perioada de vegetație, etc. În același timp, fertilizarea cu îngrășăminte organice sau în combinație cu îngrășămintele minerale, contribuie la intensificarea activității microbiene și la obținerea pe această cale a unor producții mari de bună calitate.

Problematica este vastă și nu poate fi epuizată într-un asemenea context. În rîndurile de față ne-am limitat la evidențierea unei serii de aspecte noi ce pot apărea în procesul de pătrundere multilaterală a chimiei în domeniul agriculturii, aspecte în care factorul om nu poate fi neglijat.

dr. ing. Vidu BIDILEANU
Academia „Ștefan Gheorghiu“

PARTICULARITĂȚILE REPRODUCȚIEI LĂRGITE ÎN C. A. P.

(Urmare din pag. 19)

reproducției socialiste lărgite. Acumularea se înfăptuiește în toate ramurile producției materiale după cerințele legilor economice care acționează în economia socialistă.

O trăsătură principală a acumulărilor din cooperativele agricole de prolucție constă în nivelul lor redus de socializare. În sectorul cooperatist al agriculturii nu există **un fond centralizat** care să se realizeze în procesul distribuirii produsului nou creat în cooperative, fond care ulterior să se folosească pentru investiții după necesitatea și oportunitatea lor. Realizarea și folosirea fondurilor de dezvoltare se înfăptuiește, de regulă, de fiecare unitate în parte. Spre deosebire de întreprinderile de stat din agricultură, unde volumul și ritmul acumulărilor se stabilesc în mod direct prin planul național unic, în funcție de obiectivele economice și social-politice ale fiecărei etape concrete, în cooperativele agricole de producție acumulările se realizează pe baza prevederilor statutare și a recomandărilor elaborate de către organele de stat și Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție, acte normative generale care primesc un conținut concret prin hotărîrile adunării generale a fiecărei cooperative agricole în parte.

Statutul cooperativelor agricole de producție stabilește volumul acumulărilor în proporție de cel puțin 18 la sută din producția nètă (venitul global). Determinarea fondului de dezvoltare, în cadrul acestor limite se face în fiecare an în funcție de condițiile concrete ale unității respective. Folosind întregul sistem de pîrghii economice și mai ales relațiile comerciale cu țărănimea cooperatistă, statul influențează procesul de acumulare în sectorul cooperatist al agriculturii. Statul orientează direcțiile principale de folosire a investițiilor în mod cît mai eficient în concordanță deplină cu interesele generale, unind organic eforturile țărănimii cu ale întregului popor în opera de dezvoltare continuă a economiei noastre socialiste.

În cooperativele agricole de producție, ca de altfel în întreaga agricultură, mijloacele de producție sub forma fondurilor fixe și circulante se alocă pe parcursul întregii perioade de producție, iar realizarea acumulărilor are loc de obicei o singură dată la încheierea anului agricol sau a ciclului de producție respectiv. Investițiile făcute în plantațiile de vii și pomi, precum și în creșterea taurinelor cer o perioadă lungă pînă la intrarea în producție și o durată de mai mulți ani pentru recuperarea cheltuielilor.

Așadar, angajarea cheltuielilor se face treptat în ritmul procesului biologic respectiv, iar recuperarea lor are loc o dată cu terminarea procesului biologic și recoltarea produselor. De aici necesitatea, pe de o parte, de mijloace materiale și bănești pentru continuarea producției în vechile proporții, iar pe de altă parte necesarul de mijloace pentru lărgirea producției, calculate în asa fel ca să ajungă pînă la noua recoltă. Necesarul de mijloace materiale (semințe, furaje) etc. și de mijloace bănești se planifică în fiecare unitate prin planul de producție și financiar, anual și de perspectivă.

De exemplu, pentru a asigura mijloacele necesare, atît desfășurării procesului de producție pe anul în curs, cît și pentru reluarea lui în anul imediat următor în proporții lărgite, cooperativele agricole din județul Bacău au primit în cincinalul trecut credite în valoare de circa 1,5 miliarde lei. Eșalonate pe ani, rezultă că în 1975, față de 1971, volumul creditelor pentru producție, investiții, plata venitului garantat și a pensiilor, a crescut de 2,3 ori.

Experiența bogată a edificării socialismului în patria noastră a desmințit și spulberat multe din prejudecățile referitoare la agricultură. Succesele remarcabile obținute pe linia sporirii producției agricole în ultimele două decenii, dovedesc pe deplin importanța industrializării, a organizării pe baze socialiste și a modernizării agriculturii. **„Asigurarea progresului și modernizării agriculturii** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — **este una din problemele de bază ale construirii societății socialiste, care demonstrează în practică superioritatea formelor socialiste de organizare a producției la sate... Aceasta va constitui, totodată, o contribuție la cauza celor ce muncesc de pretutindeni, la întărirea forțelor socialismului, la creșterea prestigiului și puterii sale de atracție în întreaga lume.**

CONVORBIRI
ECONOMICE

cu
Vladimir LIUBCENKO

Institutul de economie mondială şi relaţii internaţionale al Academiei de ştiinţe a U.R.S.S.

I statistics
Simulation

APLICAREA MATEMATICII ÎN STUDIUL RELAŢIILOR INTERNAŢIONALE

• Ce ne puteţi spune despre aplicarea metodelor matematice de cercetare în domeniul ştiinţelor sociale în Uniunea Sovietică ?

— Cea mai largă aplicare a metodelor matematice se observă în domeniul economiei, într-o măsură mai mică în cercetările sociologice propriu-zise şi în studierea relaţiilor internaţionale. În sfera economiei se utilizează în prezent un mare număr de metode, în primul rînd este vorba de un grup întreg de metode statistice, iar în al doilea rînd — de modelele şi metodele econometrice. Pe lîngă aceasta se folosesc şi o serie de alte metode, cu utilizare mai rară.

Metodele matematice îşi găsesc aplicarea în activitatea institutelor de cercetări de ramură, precum şi în învăţămîntul economic superior. În ceea ce priveşte economia mondială şi relaţiile internaţionale, sarcina respectivă revine Institutului de economie mondială şi relaţii internaţionale al Academiei de ştiinţe a U.R.S.S. În cadrul institutului funcţionează, de fapt, două grupe care se ocupă de utilizarea metodelor matematice : una în domeniul economiei mondiale (precum şi al diferitelor ţări), alta — pe care o conduc — în domeniul relaţiilor internaţionale.

Primul nostru obiectiv — în cadrul celei de-a doua grupe — a fost să trecem în revistă situaţia pe plan mondial, ceea ce a avut ca rezultat apariţia recentă a unei cărţi, cu titlul „Teorii contemporane burgheze asupra relaţiilor internaţionale". Lucrarea cuprinde o serie de secţiuni, dedicate — între altele — analizei şi criticii metodelor matematice aplicate la diferitele aspecte ale relaţiilor internaţionale. O asemenea acţiune permite cunoaşterea nivelului atins pe plan mondial, cunoaşterea laturilor puternice şi celor slabe ale aplicării matematicii în diverse ţări, de diferiţi cercetători, precum şi selectarea unor orientări cu bune perspective, spre care trebuie concentrate cu prioritate eforturile.

O altă problemă o constituie determinarea perspectivei în dezvoltarea metodelor matematice înseşi, în scopul de a indica matematicienilor în ce direcţie anume ar trebui să se urmărească dezvoltarea matematicii. Pentru nevoile cercetărilor sociale este necesar, probabil, să se elaboreze capitole speciale ale matematicii, inexistente în prezent, întrucît preluarea unor metode gata elaborate din alte ştiinţe, în speţă din fizică, chimie etc., nu dă totdeauna rezultatele scontate. Ele au fost create pentru ştiinţa respectivă, în cadrul căreia sînt realmente eficiente, iar aici nu.

• Ce sferă de aplicare găsesc metodele matematice în domeniul relaţiilor internaţionale şi ce perspective se deschid în faţa lor în special în sectorul economiei ?

— În primul rînd, în cadrul cercetărilor economice se utilizează metodele statistice, care pot fi împărţite, convenţional, în două mari clase sau tipuri : cele care ţin de statistica descriptivă şi metodele statisticii matematice propriu-zise. În timp ce statistica descriptivă se ocupă cu strîngerea datelor statistice şi prelucrarea lor primară, statistica matematică efectuează prelucrarea lor secundară şi terţiară, mergînd pînă la elaborarea de modele.

Personal consider că sarcini deosebit de mari stau în faţa statisticii descriptive, ea dispunînd de o imensă sferă de aplicare în domeniul economiei mondiale. Dacă într-un şir de ţări statistica descriptivă este organizată pe baze bune, într-o serie de alte ţări — în speţă, numeroase ţări în curs de dezvoltare — de fapt nu există pînă în prezent o statistică corespunzătoare. De aceea, este greu să se elaboreze un model, o prognoză, să se compare sau să se clasifice în lipsa unei baze statistice pentru toate ţările. Am impresia că o sarcină de amploare a statisticii descriptive, pe scara mapamondului, o constituie crearea unui asemenea fundament standard, unificat, pentru culegerea datelor, strîngerea nemijlocită a acestor date, publicarea lor cu regularitate ş.a.m.d.

Din păcate, este vorba de problema comparabilităţii, problema taxonomiei, iar aceasta se loveşte de caracterul neomogen al informaţiei statistice înseşi. Ca să luăm un exemplu elementar, chiar şi calculul produsului naţional brut sau al produsului intern brut se efectuează într-o manieră diferită în fiecare ţară. Rezultă că, întrucît există multiple metode de calcul, statisticienii ar trebui să găsească o modalitate de a se întruni şi a ajunge la soluţii metodologice care să asigure comparabilitatea indicatorilor statistici.

Statistica matematică foloseşte foarte multe metode, care au căpătat extindere, în general, în secolul nostru. Este vorba de analiza corelaţională, analiza factorială, analiza de regresie ş.a., ele fiind folosite, între altele în analiza comerţului exterior al diferitelor ţări, a mutaţiilor structurale în economia mondială etc.

În afară de metodele statistice, se utilizează şi metode legate de analiza sistemică, cibernetică şi de modelare. Există foarte multe modele econometrice ale unor ţări, ca — de pildă — S.U.A., Anglia sau Franţa, care permit prognozarea pe termen scurt, respectiv efectuarea de prognoze trimestriale ale evoluţiei economiei lor. De asemenea, există unele lucrări dedicate modelării econometrice pe termen lung, care oferă anumite jaloane, puncte fundamentale de reper pentru orientare.

Apoi, în domeniul economiei se aplică tot mai mult metoda jocurilor. În primul rînd, este vorba de modelarea pe baza teoriei jocurilor care serveşte, îndeosebi, la familiarizarea studenţilor cu procesele fundamentale de care se vor izbi în practică (după absolvire), cu căile de adoptare a soluţiilor corecte, optime. În al doilea rînd, jocurile îşi găsesc utilizarea în activitatea de cercetare. De pildă, în cazul elaborării unui nou tip de relaţii economice este greu de prevăzut toate rezultatele, consecinţele îndepărtate ; atunci se apelează la metoda jocurilor şi în cursul desfăşurării jocului pot ieşi în evidenţă dificultăţile, efectele secundare ş.a.m.d. Asemenea experimente au fost efectuate la Institutul de finanţe din Leningrad, pe tema modificării legăturilor economice reciproce între părţile constitutive ale unei întreprinderi.

În ceea ce priveşte seminarul internaţional de la Bucureşti pe tema „Noi metodologii în studiul organizaţiilor internaţionale", desfăşurat la iniţiativa Centrului Internaţional de Metodologie a Studiilor asupra Viitorului şi Dezvoltării, la care am participat, el mi-a făcut o bună impresie prin numărul mare al comunicărilor şi varietatea conţinutului acestora, prin diversitatea abordării problemelor. Cred că materialele dezbătute la acest seminar vor prezenta interes pentru membrii institutului nostru, cu atît mai mult cu cît în cadrul lui există o secţie specializată în problemele organizaţiilor internaţionale.

După opinia conducătorului acestei secţii, prof. Morozov, metodele matematice trebuie aplicate pe scară mai largă în sfera organizaţiilor internaţionale, al căror număr a depăşit două mii. Deosebit de interesant este domeniul de aplicare a matematicii în acele organizaţii internaţionale la care participă reprezentanţi atît ai ţărilor socialiste cît şi ai celor capitaliste.

• Care sînt preocupările dv. în cadrul programului general de cercetări al institutului din care faceţi parte ?

— Domeniul, mai îngust, al activităţii mele îl constituie aplicarea metodelor teoriei jocurilor la analiza îndeosebi a relaţiilor internaţionale. După cum se cunoaşte, teoria jocurilor a fost creată de John von Neumann şi O. Morgenstern. Prima lucrare pe această temă a apărut în 1944, astfel că teoria jocurilor există şi se dezvoltă, de fapt, de trei decenii. Dorinţa mea este de a aduce o contribuţie personală la această dezvoltare, de a aborda — ca să zic aşa — într-o nouă manieră vechile probleme şi de a încerca să găsesc căi imediate în dezvoltarea acestei teorii.

Desigur, există încă foarte multe alte orientări, deosebite între ele, de care mă ocup şi care mă interesează. Printre acestea figurează probleme legate de comparaţiile statistice dintre diferite ţări, precum şi problemele metodelor de prognozare.

Interviu de
N. POPOV

CONSIDERAŢII CU PRIVIRE LA CONTRADICŢIILE CAPITALISMULUI ÎN PERIOADA ACTUALĂ (II)

Monopolul şi cerinţele revoluţiei ştiinţifice şi tehnice

ÎN CONDIŢIILE capitalismului monopolist de stat locul monopolului în sfera producţiei la nivel macro şi mondoeconomic depinde tot mai mult de capacitatea de a participa la cercetare şi dezvoltare, de folosirea rezultatelor cercetării şi de operativitatea în producerea şi lansarea de noi produse.

Ritmul de desfăşurare a revoluţiei ştiinţifice-tehnice a pus şi pune în faţa monopolului probleme noi de orientare a strategiei dezvoltării care să asigure pe mai departe autovalorificarea capitalului monopolist la dimensiunile profitului de monopol.

În primele decenii de existenţă a monopolului o asemenea autovalorificare se realiza pe o perioadă îndelungată prin intermediul preţului de monopol, şi numai cînd condiţiile de concurenţă se modificau monopolurile introduceau noile cuceriri, impulsionînd dezvoltarea forţelor de producţie. Încă Lenin delimita pe de o parte posibilitatea economică de a frîna temporar în mod artificial progresul tehnic, posibilitate care poate precumpăni, iar pe de altă parte posibilitatea de introducere rapidă a progresului tehnic în scopul maximizării profitului în condiţii modificate ale concurenţei. Deşi această apreciere este valabilă în principiu şi astăzi, totuşi trebuie să ţinem seama de faptul că ambele tendinţe se realizează în condiţii cu totul schimbate, fapt ce modifică într-o oarecare măsură formele lor de manifestare.

În primul rînd, progresul tehnic are alte dimensiuni şi implicaţii, atît datorită legăturii sale nemijlocite cu producţia, cît şi datorită influenţei sale asupra înseşi formelor de concurenţă, devenind unul din elementele esenţiale în determinarea locului monopolului şi chiar al ţării în cadrul diviziunii internaţionale a muncii, în competitivitatea pe piaţa externă.

În al doilea rînd, descoperirile, noutăţile tehnice poartă un caracter de depreciere morală mult mai accentuat în condiţiile cînd tradiţionala piaţă de produse este lărgită prin piaţa licenţelor, a patentelor, iar competitivitatea în acest domeniu are consecinţe mult mai largi asupra eficienţei economice a monopolurilor.

În al treilea rînd, existenţa sistemului socialist în care se manifestă puternic tendinţa de a folosi tot mai intens, la scara întregii economii naţionale, roadele actualei revoluţii ştiinţifice, a influenţat statele capitaliste în introducerea progresului tehnic. Competiţia dintre cele două sisteme pe planul tehnico-ştiinţific este o componentă a politicii economice a ambelor sisteme. Ţinînd seama de toţi aceşti factori ne putem explica caracterul contradictoriu al dezvoltării ştiinţei şi tehnicii, efectele sale inegale asupra dezvoltării forţelor de producţie, modul concret de manifestare a contradicţiei dintre forţele şi relaţiile de producţie. Elementul activ — ştiinţa, tehnica — stimulează dezvoltarea ; limitele monopolului generează tendinţe contradictorii : dezvoltare în condiţiile asigurării maximizării profitului, reţinere, cînd rata înaltă a profitului de monopol nu este garantată.

Pe drept cuvînt sublinia Marx că „contradicţia modului de producţie capitalist constă tocmai în tendinţa lui spre dezvoltare absolută a forţelor productive, care intră permanent în conflict cu condiţiile specifice de producţie, în care capitalul se mişcă şi care sînt singurele în care se poate mişca“.[8]) Tocmai aceste condiţii specifice determinate de relaţia monopol devin prea înguste în raport cu cerinţele revoluţiei ştiinţifice-tehnice, cu cerinţele sociale de aplicabilitate a progresului tehnic modern.

Intervenţia statului, generatoare de noi contradicţii

ACCENTUAREA acestei contradicţii este în perioada postbelică într-o anumită măsură contracarată de factori economici noi, ca de pildă influenţa statului burghez.

Monopolul, rămînînd în continuare relaţia fundamentală în care se mişcă toate contradicţiile reproducţiei monopoliste, este completat cu relaţia stat care devine o componentă a sistemului de relaţii capitaliste. Intervenţia sa a lărgit cadrul social de desfăşurare a revoluţiei ştiinţifice şi tehnice, concomitent cu crearea de condiţii pentru apariţia a noi contradicţii.

Statul, în strategia sa, are obiective ce privesc cercetarea, crearea unei structuri noi de ramură, reglementarea proceselor economice ş.a. care să-i asigure un anumit loc în diviziunea internaţională a muncii, o poziţie favorabilă monopolurilor în competitivitatea pe plan mondial şi în politica lor de expansiune. Numai în acest fel putem explica transformarea statului într-un agent economic, într-un participant direct în toate sferele reproducţiei — cercetare, producţie, repartiţie, consum. În domeniul cercetării, statul a atenuat într-o anumită măsură acea contradicţie ce se formează între tendinţa de dezvoltare a forţelor de producţie pe baza cercetării ştiinţifice şi condiţiile specifice ale acumulării monopoliste legată strîns de obţinerea profitului de monopol. Totodată, politica de orientare a cercetării cu prioritate spre cea cu caracter militar, subaprecierea efectelor nocive ale aplicării unor rezultate ale cercetării asupra naturii şi omului, precum şi insuficienta finanţare, atît din partea statului cît şi a monopolului, în vederea conservării mediului ambiant constituie elemente ale diversificării contradicţiei dintre stat, monopol şi naţiune.

Intervenţia statului în domeniul cercetării este strîns legată de cel puţin două aspecte. Primul ţine de incertitudinile eficienţei investiţiilor în cercetare, care ar supune monopolul la riscul de a-şi diminua profitul ; al doilea constă în faptul că amploarea revoluţiei ştiinţifice depăşeşte obiectiv posibilităţile de finanţare chiar ale celor mai mari monopoluri. Apare un decalaj între ritmul progresului tehnic şi posibilităţile de finanţare ale monopolului. Numai lichidînd limitele monopolului se poate asigura o dezvoltare la nivelul cerinţelor revoluţiei ştiinţifice-tehnice şi ale societăţii în ansamblu. Astfel, monopolul este negat — ca şi relaţia bazată pe proprietatea privat-capitalistă de la sfîrşitul secolului al XIX-lea — de propria sa dezvoltare. Treapta înaltă atinsă de monopol, în care se sintetizează toate contradicţiile economice, sociale, politice a condus la îngemănarea cu statul. Se creează o unitate organică între stat şi monopol, dar o unitate ce constituie în acelaşi timp şi forma de mişcare şi multiplicare a contradicţiilor în ansamblul lor.

Însăşi intervenţia statului în domeniul cercetării generează o serie de contradicţii noi. Mai întîi, statul finanţează, organizează şi distribuie rezultatele muncii de cercetare, creează întreprinderi în ramuri de vîrf ale progresului tehnic și în această calitate determină ciocniri de interese la nivel micro și macroeconomic, avînd în ultimă instanță o propagare chiar la nivel mondoeconomic. Cu privire la rolul statului în domeniul cercetării se pot menționa cîteva date semnificative. De pildă, statul francez finanțează 56,9% din totalul cheltuielilor pentru cercetare și dezvoltare, cel american — 62,4%, cel englez — 56,4%, iar cel vest-german — 44.2%. O parte importantă din aceste investiții sînt orientate sub formă de subvenții către marile monopoluri private, al căror aparat de producție este strîns legat cu cel al statului. În Anglia, 66,6% din cheltuielile statului se scurg către monopolurile private, în S.U.A. — 65,5%, în R.F.G. — 57,6%, în Franța — 48,9%. Aceste date evidențiază un aspect nou și anume adîncirea caracterului social al finanțării cercetării concomitent cu o folosire privată, monopolistă a rezultatelor cercetării.

Am putea desprinde ca o contradicție a reproducției — în condițiile în care știința se conturează ca o sferă a reproducției — pe cea dintre caracterul tot mai social al cercetării și însușirea rezultatelor acesteia de către un grup restrîns de monopoliști, a căror avuție sporește pe de o parte ca urmare a utilizării unei părți din venitul național, iar pe de altă parte prin însușirea plusvalorii create în timpul de supramuncă de către cercetători și oamenii de știință. Se lărgește sfera de exploatare și totodată se creează premise pentru noi confruntări pe plan social, intelectualitatea științifică apropiindu-se, în anumite limite, de situația clasei muncitoare.

Un alt aspect pe care trebuie să-l evidențiem este caracterul contradictoriu al intervenției statului atît în cercetare cît și în alte domenii. Acest caracter se exprimă pe de o parte în tendința de a atenua unele contradicții, ciocniri de interese, iar pe de altă parte în diversificarea și multiplicarea contradicțiilor. Așa, de pildă, orientarea investițiilor, a comenzilor de stat către unele grupuri de monopoluri și lezarea intereselor altor monopoluri a generat contradicții la nivelul vîrfurilor burgheziei și anume între grupurile monopolist-financiare precum și între acestea și stat.

Efectele monopolizării progresului tehnic

GRADUL înalt de monopolizare a științei și tehnicii, caracteristic astăzi pentru țările capitaliste dezvoltate, determină accelerarea procesului de eliminare a unui număr important de întreprinderi mici și mijlocii și fuziuni la nivelul celor mai mari companii monopoliste, o accentuare a dependenței întreprinderilor nemonopolizate față de monopol, dînd naștere la o formă specifică de centralizare a capitalului. În acest context ne putem explica subordonarea în țările capitaliste dezvoltate a unui număr important de întreprinderi de o talie mai modestă față de monopol. Ne referim la acele zeci de mii de întreprinderi ce figurează statistic ca fiind „independente“ dar care, în realitate, depind financiar, tehnic sau din punct de vedere al desfacerii produselor de marile companii monopoliste. Un mare număr din aceste întreprinderi se specializează corespunzător intereselor de producție ale companiilor monopoliste în fabricarea de subansamble, semifabricate și în alte producții ce nu au importanță de sine stătătoare pentru piață. Putem, într-o anumită măsură, considera că producția acestor întreprinderi este de fapt concentrată în mîna monopolurilor.

Efectele monopolizării progresului tehnic, a cercetării se concretizează în adîncirea procesului de diferențiere a burgheziei și în diversificarea contradicțiilor din sînul acestei clase. De subliniat că în prezent nu este vorba numai de o accentuare a contradicțiilor tradiționale dintre burghezia monopolistă și mica burghezie, ci de o multiplicare a lor, datorită în parte extinderii, am putea spune, a „muncii la domiciliu“ într-o variantă modernă, înmulțirii canalelor de transferare a unei părți a plusvalorii înăuntrul clasei capitaliste și contopirii sale cu profitul de monopol, creșterii dependenței față de monopol a unor pături ale burgheziei pînă la deposedarea de mijloacele de producție. La toate acestea contribuie și intervenția statului care promovează în funcție de etapa dată o politică de accelerare a concentrării, creînd condiții fevorabile întăririi monopolurilor.

Monopolizarea cercetării, a progresului tehnic de către un grup de monopoluri și state este un factor de frînare a difuzării tehnicii și tehnologiei pe plan mondial, conducînd la accentuarea decalajelor atît la nivelul țărilor dezvoltate, cît și mai ales între acestea și țările subdezvoltate. Inegalitatea statelor pe plan tehnic și tehnologic generează contradicții mondoeconomice noi atît între statele capitaliste dezvoltate, care se confruntă tot mai puternic în vederea dispunerii de priorități pe piață prin lansarea de produse și tehnologii noi, prin dominarea pieței de licențe și patente, cît și între acestea și țările în curs de dezvoltare. Asistăm la o diversificare și multiplicare a contradicțiilor dintre țările capitaliste dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, acestea opunîndu-se diferitelor forme de neocolonialism practicate de fostele metropole, inclusiv prin intermediul transferului de tehnologii și tehnică. În lumina acuității acestor contradicții care poartă în sine germenele unor conflicte periculoase, reiese încă o dată stringenta necesitate a statornicirii unei noi ordini economice internaționale care să asigure accesul tuturor statelor la cuceririle științei și tehnicii moderne, să creeze condiții noi de dezvoltare a forțelor de producție la nivelul mondial.

Creșterea concentrării monopoliste a producției și a capitalului, intervenția crescîndă a statului capitalist prin diverse pîrghii economice în direcția stimulării și susținerii acumulării monopoliste și a expansiunii monopolurilor au condus la accentuarea caracterului lor internațional. Afirmarea puternică a monopolurilor internaționale în perioada postbelică a multiplicat formele luptei de concurență, ale contradicțiilor la nivelul sistemului capitalist, confruntarea dintre aceste monopoluri internaționale — ca expresie a unei etape a monopolizării producției — transformîndu-se într-o componentă a evoluției economiei capitaliste contemporane.

Diversificarea formelor de expansiune a monopolurilor internaționale generează noi surse de multiplicare a contradicțiilor atît la scara sistemului capitalist cît și la nivel mondial. Prezența în economia lumii capitaliste a unui număr important de monopoluri multinaționale și ofensiva acestora pe piața mondială și în economia unor țări capitaliste, inclusiv dezvoltate, a determinat o intensificare a preocupărilor pe plan național și internațional, în vederea contracarării efectelor acestei expansiuni. Schimbarea raportului de forțe pe plan mondial în favoarea forțelor progresiste, antiimperialiste a determinat o îngustare a sferei de acțiune a monopolurilor internaționale, adîncind și mai mult criza sistemului capitalist.

Trebuie subliniat că în anumite condiții unele contradicții la scara sistemului mondial capitalist se găsesc într-o stare latentă, izbucnind deosebit de evident cînd dezvoltarea inegală într-un domeniu sau altul modifică raportul dintre statele imperialiste. Un exemplu îl oferă contradicțiile valutare, care s-au dezvoltat și s-au manifestat cu toată intensitatea începînd din 1971, generînd criza valutară. Contradicțiile sistemului valutar, avînd ca suport material un anumit raport de forțe după al doilea război mondial, au devenit violente odată cu schimbarea raportului de forțe, reflectînd ciocniri puternice de interese la nivelul puterilor imperialiste dar cu repercusiuni pe ansamblul economiei mondiale. Această criză pune în evidență necesitatea restructurării relațiilor valutare în conformitate cu interesele de ansamblu ale tuturor statelor.

Accentuarea în domeniile și formele cele mai variate a contradicțiilor sistemului capitalist în perioada actuală demonstrează că „orînduirea capitalistă și-a încheiat misiunea istorică și trebuie să facă loc noii orînduiri sociale în stare să asigure progresul rapid al tuturor popoarelor, realizarea unei lumi mai drepte“.[9].

Amplificarea și diversificarea contradicțiilor economice, politice și sociale ale sistemului capitalist evidențiază cu deosebită putere caracterul istoricește perimat al orînduirii capitaliste. Epoca contemporană, epoca trecerii de la capitalism la socialism este înrîurită de dezvoltarea sistemului mondial socialist, care în confruntare cu sistemul mondial capitalist își pune amprenta tot mai puternică asupra întregului mers al vieții internaționale.

conf. dr. Nedelea-Chira PĂRĂLUȚĂ

---

8) **K. Marx**, Capitalul, vol. III, partea I. E.S.P.L.P., 1956, p. 257.

9) **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism,** Editura politică, 1975, p. 188.

TENDINȚE - CONJUNCTURI

Dinamica prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna octombrie 1976

ÎN CURSUL lunii octombrie a.c., pe piața internațională s-a semnalat o mai mare prudență pentru achiziții la unele produse de bază, determinată de situația economică mai puțin favorabilă din țările occidentale și de balanțele mondiale excedentare existente la majoritatea produselor agroalimentare. În aceste condiții, prețurile internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R.S. România au înregistrat pe ansamblu, potrivit indicelui agregat INSCIN, o ușoară scădere (—0,4%) față de luna septembrie a.c.

Prețurile la materii prime și semifabricate industriale, *deși pe ansamblu s-au menținut în octombrie a.c. aproximativ la nivelul din luna precedentă (—0,1%), pe grupe de produse au înregistrat o evoluție diferită. Astfel, prețurile au crescut la cauciuc (+7,7%), lemn și produse din lemn (+3,7%), fibre animale și vegetale (+3,3%), minereuri (+2,4%) și au scăzut la piei (—14%) și metale feroase și neferoase (—2,8%).*

Prețurile la produse alimentare *au înregistrat pe ansamblu o scădere de 1,7% determinată de reducerile accentuate ale prețurilor la cereale (—7,2%) și zahăr (—3%). În același timp se semnalează creșteri ușoare ale prețurilor la semințe oleaginoase, produse derivate, grăsimi animale și vegetale (+0,5%) și animale, carne și produse animaliere (+0,5%) și mai accentuate la cafea (+1,5%) și cacao (+8,3%), ca urmare a deficitelor însemnate existente pe plan mondial.*

La grupa de combustibili *prețurile au înregistrat pe ansamblu o scădere ușoară (—0,2%). În timp ce prețurile la cărbuni și cocs au crescut (+2,5%), prețurile la țiței au rămas neschimbate, iar la produse petroliere au scăzut (—1,8%), cererea menținîndu-se la un nivel redus atît pentru benzină, cît și pentru motorină și păcură.*

INDICELE SINTETIC INSCIN IN ANII 1974-1975
ȘI IN PERIOADA SEPTEMBRIE-OCTOMBRIE 1976

1970-1972=100

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	Sept.	Oct.
INDICE GENERAL	1974	240,4	238,8	241,1
	1975	219,2	213,0	212,5
	1976		232,2 a)	231,2 a)
1. Produse alimentare	1974	230,8	235,9	263,3
	1975	203,7	200,0	194,1
	1976		180,2 a)	177,1 a)
- cereale	1974	261,5	255,6	289,5
	1975	216,7	239,5	228,8
	1976		195,3	181,2
- semințe oleag., prod.deriv., grăsimi animale și vegetale	1974	240,8	248,7	281,8
	1975	195,0	184,6	181,1
	1976		176,1	177,0
- animale, carne și prod. animal.	1974	128,3	129,1	133,1
	1975	159,3	165,0	166,7
	1976		153,8 a)	154,6 a)
- zahăr și produse tropicale	1974	437,5	470,7	540,7
	1975	314,0	245,7	224,4
	1976		230,7	231,2
2. Combustibili	1974	336,8	322,2	331,9
	1975	343,0	344,9	355,4
	1976		373,4	372,7 a)
- cărbuni și cocs	1974	193,6	194,5	217,8
	1975	260,0	243,2	247,9
	1976		268,6	275,4 a)
- țiței	1974	567,1	567,1	567,1
	1975	461,2	450,9	492,0
	1976		500,8	500,8
- produse petroliere	1974	380,9	348,0	348,9
	1975	373,9	396,3	401,2
	1976		419,9	412,4
3. Materii prime industriale	1974	216,1	215,8	211,3
	1975	189,1	179,6	177,9
	1976		209,9 a)	209,6 a)
- minereuri	1974	139,6	133,7	138,7
	1975	178,4	174,1	174,1
	1976		173,4 a)	177,5 a)
- metale	1974	231,5	238,5	232,7
	1975	185,1	174,0	169,0
	1976		202,2	196,5 a)
- cauciuc	1974	210,3	169,2	163,4
	1975	159,8	157,8	153,5
	1976		217,6	234,3
- lemn și produse din lemn	1974	232,1	226,9	229,1
	1975	229,0	211,1	215,7
	1976		225,8 a)	234,2 a)
- fibre animale și vegetale	1974	192,0	178,5	164,9
	1975	162,4	166,8	167,5
	1976		246,2	254,4
- piei	1974	122,3	118,1	96,1
	1975	114,8	125,8	135,2
	1976		186,9	160,7

a) Date provizorii pentru cocs de furnal, huilă, țiței, minereu de fier, cromită, minereu de mangan, oțel comercial, tablă groasă, tablă subțire, sîrmă neagră recoaptă, laminate de cupru, cherestea de rășinoase, cherestea de foioase, celuloză, hîrtie kraftliner și porci vii.

Sectorul prognoze și eficiența comerțului exterior — INSCIN

Țările C.E.E. în 1977

POTRIVIT ultimului raport anual al Comisiei C.E.E. creșterea produsului național brut însumat al țărilor membre ale Pieței Comune, în termeni reali, se estimează a fi în 1977 de 4%, deci ceva mai lentă decît în anul în curs, cînd se așteaptă un ritm de circa 5% (pe baza realizării unei creșteri de 6,5% în semestrul I și a unui ritm estimat de 4% în cel de-al doilea). Anul trecut produsul național brut al țărilor Pieței Comune scăzuse cu 2,5% (toate cifrele în termeni reali). În 1977 cea mai lentă creștere se așteaptă a se înregistra în Anglia (2,5—3%), iar cea mai rapidă în R.F.G. (5%).

Rata inflației, care se așteaptă a fi în acest an de 10,4%, se speră că ar putea fi redusă anul viitor la 7—8% pe ansamblul C.E.E., dar numai cu prețul unor eforturi maxime în acest sens din partea tuturor țărilor membre, cum se precizează în raport.

Prevăzînd o expansiune a comerțului mondial, autorii raportului anticipează o creștere de circa 9% a importului țărilor din C.E.E. în 1977.

Evoluții monetare

SĂPTĂMÎNA 8—12 noiembrie 1976 a fost o perioadă de calm relativ pe piețele valutare, **dolarul S.U.A.** avînd o evoluție în general staționară în raport cu majoritatea devizelor occidentale.

După ce a cotat la începutul intervalului la un nivel cu circa 1,40% inferior cursului de închidere din săptămîna precedentă, **lira sterlină** a realizat o redresare parțială atingînd un maxim de circa 1,6345 dolari pentru o liră, după care a marcat o ușoară slăbire, cotînd în jurul a 1,6250 dolari pentru o liră. Observatorii apreciază că și în acest interval moneda britanică a beneficiat de efectul favorabil creat de modul de desfășurare a tratativelor privitoare la angajarea noului credit solicitat F.M.I.

Francul elvețian a avut o evoluție constantă în jurul nivelului de 2,44 franci pentru un dolar, în timp ce marca vest-germană a realizat un ușor avans față de dolar în raport cu care cota la sfîrșitul intervalului 2,4150 mărci, față de 2,4240 mărci pentru un dolar la deschidere.

Francul francez și **lira italiană** au manifestat în continuare tendința slabă caracteristică lor în ultimul timp, evoluînd în jurul cursului de 4,98 franci pentru un dolar și respectiv 865,50 lire pentru un dolar.

Nivelul dobînzilor la eurodepozitele pe șase luni s-a situat la circa 5,875% p.a. pentru eurodolari, 2,50% p.a. pentru eurofrancii elvețieni și 4,75% p.a. pentru euro-mărcile vest-germane.

După opinia observatorilor, discuțiile din cercurile parlamentare franceze referitoare la o posibilă cerere a Franței de renegociere a locului și rolului aurului în cadrul sistemului monetar internațional au reactivat interesul față de piața metalului galben. În acest interval **prețul aurului** a manifestat o tendință susținută de creștere (cu peste șase dolari pe uncie în raport cu săptămîna precedentă), atingînd un nivel maxim de 136,25 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Dumitru LUNGU

„Pauză" conjuncturală

PREVIZIUNILE privind o încetinire a activității economice în principalele țări capitaliste dezvoltate în 1977 se înmulțesc, relevă studiile date publicității în ultimele săptămîni. Graficele de mai jos, reproduse după revista americană Newsweek, *ilustrînd această tendință, au la bază previziunile cîtorva din cele mai mari bănci din S.U.A.*

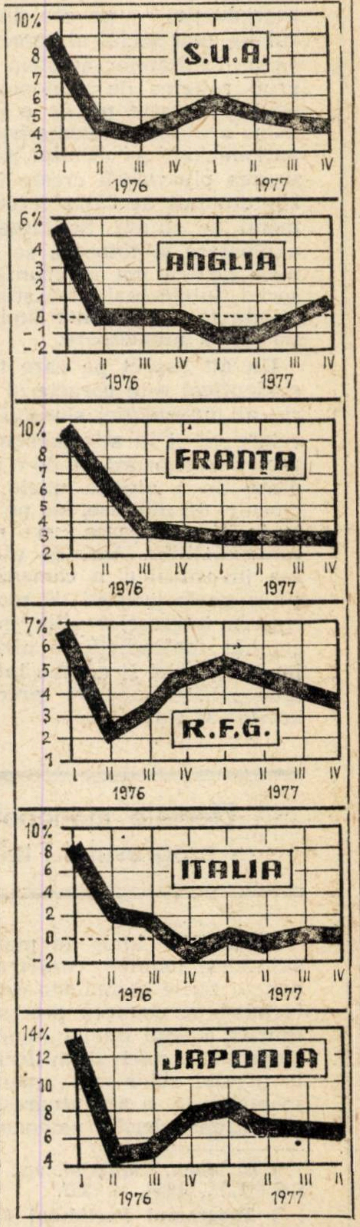

Ritmul anual de creștere pe trimestre al produsului național brut în termeni reali

U.R.S.S.

CINCINALUL 1976-1980: DINAMICA RITMURILOR ÎN AGRICULTURĂ

PREVEDERILE planului cincinal de dezvoltare a economiei naţionale a Uniunii Sovietice pe anii 1976—1980, aprobat recent de Sovietul Suprem al U.R.S.S., dimensionează ritmurile şi orientările prioritare ale acestei etape în sporirea potenţialului economic al ţării, perfecţionarea relaţiilor sociale socialiste şi avansarea în continuare către societatea comunistă. Creşterea medie anuală cu 4,7—4,8% a venitului naţional, cu 6,3% a producţiei industriale, cu 5,5% a productivităţii muncii în industrie, cu 5,7% a volumului transporturilor de mărfuri, cu 5,2% a volumului desfacerilor de mărfuri în comerţul cu amănuntul etc., evidenţiază atenţia acordată dezvoltării armonioase a diferitelor ramuri şi domenii de activitate (vezi tabelul).

Sporuri remarcabile ale producţiilor anuale se prevăd în cel de-al zecelea cincinal (1980 faţă de 1975) la o serie de produse industriale de bază, ca — de pildă — un plus de ţiţei de 149,2 mil. tone, de gaze naturale — 145,7 mlrd. mc, de cărbune — 103,7 mil. tone, de energie electrică — 341,4 mlrd. kWh, de oţel — 27,2 mil. tone, de mase plastice şi răşini sintetice — 2,9 mil. tone (respectiv dublarea nivelului atins în 1975) etc.

În ceea ce priveşte agricultura, pe baza creşterii cu 28% a nivelului mediu anual (pe cincinal) al productivităţii muncii în colhozuri şi sovhozuri, volumul mediu anual al producţiei agricole urmează să crească în cursul cincinalului cu 16% faţă de media pe perioada 1971—1975. În acest scop, în agricultură se va investi suma fără precedent de peste 170 miliarde ruble (dintr-un total de 621 mlrd.), destinată îndeosebi să consolideze baza sa tehnico-materială. Se prevede, între altele, ca în anii 1976—1980 să se dea în exploatare noi terenuri irigate sau desecate în suprafaţă totală de peste 9,6 mil. ha, să se asigure aprovizionarea cu apă a 37,6 mil. ha de păşuni, să se furnizeze agriculturii peste 466 mil. tone de îngrăşăminte şi adaosuri nutritive chimice, sute de mii de maşini şi utilaje (în valoarea totală de 42 miliarde ruble).

Din punct de vedere geografic, este vorba de crearea unei ample zone de producţie sigură de cereale în regiunea Povoljie, de ameliorarea terenurilor din Zona de necernoziom, de extinderea sistemului de irigaţii din Kazahstan şi republicile Asiei Centrale, din Ucraina şi alte zone.

Problemele ridicării agriculturii cunosc o abordare complexă. măsurile preconizate — în cadrul „cincinalului eficienţei şi calităţii“ — urmărind atît îmbunătăţirea structurii culturilor cerealiere, de plante tehnice, legume etc. şi sporirea randamentelor la hectar, cît şi extinderea considerabilă a producţiei animaliere pentru a se asigura necesarul de consum al populaţiei, în primul rînd la carne şi lapte.

Acelaşi scop îl au în vedere şi acţiunile de perfecţionare a organizării şi conducerii agriculturii, de consolidare a unităţilor agricole socialiste, de îmbunătăţire a calităţii muncii în această ramură a economiei naţionale şi în sectoarele conexe. Numai în cursul ultimelor şase luni C.C. al P.C.U.S. şi Consiliul de Miniştri al U.R.S.S. au adoptat hotărîri privind : planul de ameliorări funciare pe anii 1976—1980 şi măsurile de îmbunătăţire a utilizării terenurilor ameliorate ; dezvoltarea în continuare a specializării şi concentrării producţiei agricole pe baza cooperării intergospodăreşti şi integrării agroindustriale ; măsurile de ridicare continuă a eficienţei ştiinţei agricole şi de întărire a legăturii sale cu producţia.

Dinamici 1980/1975 (în %)

Venitul naţional (utilizat pentru consum şi acumulare)	126
Producţia industrială	136
— producţia mijloacelor de producţie	138
— producţia bunurilor de consum	132
Volumul mediu anual al producţiei agricole	116
Productivitatea muncii (în industrie)	130,6
Investiţiile statului	114,6
Volumul transporturilor de mărfuri	132
Volumul desfacerilor de mărfuri în comerţul de stat şi cooperatist	128,7
Volumul prestărilor de servicii pentru populaţie	148,7
Venitul real pe locuitor	121

Sursa : „Pravda“, 30.X.1976.

Dacă prima hotărîre urmăreşte, în principal, crearea cadrului organizatoric optim pentru realizarea amplului program de ameliorări funciare (pentru care sînt alocate peste 40 miliarde ruble, respectiv tot atît cît în decursul a două cincinale precedente), celelalte două hotărîri vizează ridicarea pe o treaptă superioară a întregii agriculturi, dezvoltarea ei pe o bază industrială modernă, apropierea dintre agricultură şi industrie.

Sarcinile prioritare stabilite cercetării ştiinţifice în agricultură se axează pe direcţiile fundamentale ale progresului tehnico-ştiinţific în cultura şi protecţia plantelor, în creşterea animalelor, asistenţa lor veterinară şi trecerea pe baze industriale a producţiei de furaje combinate, în chimizarea, electrificarea şi mecanizarea agriculturii, în construirea sistemelor de irigaţie şi realizarea perdelelor forestiere, în domeniul economiei şi organizării producţiei agricole. Cercetarea ştiinţifică este chemată să asigure aplicarea pe scară largă în agricultura U.R.S.S. a metodelor înaintate, care permit realizarea unor randamente ridicate în cultura plantelor şi creşterea animalelor, în condiţiile reducerii continue a consumurilor materiale şi de muncă, obţinerea de produse cu calităţi nutritive superioare sau de materii prime industriale cu parametri înalţi.

De mare perspectivă pentru intensificarea producţiei agricole, pentru ridicarea satului la nivelul oraşului şi îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă ale populaţiei din mediul rural şi urban sînt măsurile, în curs de aplicare, privind specializarea şi concentrarea agriculturii ; ele reflectă o abordare principial nouă a organizării producţiei agricole pe calea unirii eforturilor diferitelor colhozuri şi sovhozuri, în scopul creării condiţiilor pentru utilizarea largă a progresului tehnic în acest sector.

La sfîrşitul anului trecut, în Uniunea Sovietică funcţionau 6 327 de întreprinderi şi organizaţii intergospodăreşti (de construcţii, zootehnice, pentru producţia de furaje combinate ş.a.), la care participau peste 94 000 de colhozuri, sovhozuri şi alte unităţi de stat şi cooperatiste. O formă de intensificare a producţiei agricole, cu perspective de extindere în cincinal, reprezintă îmbinarea ei cu industria alimentară, pe calea unificării organizatorice a sovhozurilor cu întreprinderi de prelucrare a producţiei agricole, ţinînd seama de interdependenţa lor tehnologică. Această formă de integrare agrar-industrială a căpătat răspîndire mai ales în regiunile din sudul Uniunii Sovietice.

DUPĂ CUM S-A SUBLINIAT la recenta sesiune a Sovietului Suprem al U.R.S.S., realizarea obiectivelor prevăzute în actualul cincinal în domeniul agriculturii prezintă o importanţă hotărîtoare pentru ridicarea nivelului de trai al populaţiei, avîndu-se în vedere că produsele agro-alimentare şi articolele industriale din materii prime agricole reprezintă peste două treimi din volumul comerţului de stat şi cooperatist (cu amănuntul). Corelată cu creşterea cu circa 17% a salariului mediu al muncitorilor şi funcţionarilor şi cu 26% a venitului mediu (din gospodăria obştească) al ţăranilor colhoznici, ea va permite diversificarea şi îmbunătăţirea structurală a consumului alimentar al populaţiei. Aceasta, ca şi lărgirea continuă a masei mărfurilor industriale de uz curent şi îndelungat, puse la dispoziţia populaţiei, sau construirea — în cursul cincinalului actual — a unui spaţiu locativ însumînd 550 milioane mp reflectă, după cum s-a arătat la recenta plenară a C.C. al P.C.U.S., traducerea în viaţă a prevederilor Congresului al XXV-lea al partidului privind îmbunătăţirea tuturor aspectelor vieţii oamenilor sovietici.

N. POPOV

MONDORAMA

Povara fiscală: între 20 și 50 %

ÎNTRE o cincime și circa jumătate din produsul național brut al țărilor capitaliste dezvoltate ia calea fiscului. Aceasta rezultă din datele pe 1975 pe care graficul le prezintă pentru 12 țări occidentale. Ceea ce nu rezultă din grafic este utilizarea pe care o capătă sumele astfel trecute prin buget. Se știe, de exemple, că o parte mult prea mare din încasările fiscale ale statelor capitaliste este destinată înarmărilor și altor utilizări, care echivalează de fapt cu o risipă din venitul național creat, în timp ce pentru ajutorarea țărilor în curs de dezvoltare, bunăoară, sînt prevăzute alocații minime.

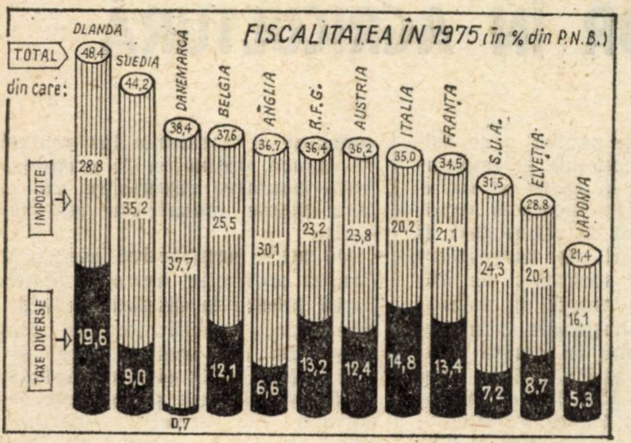

(după DIE ZEIT)

„Observații la plan"

ÎN R. D. GERMANĂ — scrie revista **Die Wirtschaft** — ia amploare mișcarea „observațiilor la plan". Circa 200 000 de oameni ai muncii din întreprinderi își notează în prezent observațiile legate de realizarea planului de producție, de condițiile materiale și cele subiective necesare pentru a avea o producție fără întreruperi, fără locuri înguste și la un nivel calitativ ridicat. „Observațiile" se referă la timpii morți și cauzele lor, la deficiențe calitative și alți factori legați de organizare, de tehnologie, de ordine și disciplină ; ele conțin, totodată, propuneri practice de rezolvare.

„Observațiile" oamenilor muncii sînt analizate de conducătorii compartimentelor respective, constituind astfel o bază importantă pentru adoptarea de măsuri privind organizarea științifică a muncii, pentru asigurarea condițiilor optime în vederea îndeplinirii planului. Conducătorii sectoarelor respective — maiștrii, șefii de secție, șeful serviciului de întreținere și, în cele din urmă, conducerea întreprinderii — trebuie să sistematizeze sesizările și să le analizeze în mod organizat, subliniază revista, pentru ca acestea să nu declanșeze doar „măsuri imediate", susceptibile să astupe o gaură deschizînd alta, ci să ducă la îmbunătățirea generală și reală a procesului de producție.

Franța: mobilitatea profesiunilor

UN STUDIU elaborat de specialiștii Institutului național de statistică și studii economice din Franța asupra evoluției structurale probabile a populației active din această țară în perioada 1976—1981 evidențiază o relativă stabilitate profesională (vezi tabelul). Se apreciază că o progresie mai dinamică vor cunoaște efectivele angajate în sectorul terțiar și în industria chimică, iar în toate ramurile — profesiunile legate de aplicarea progresului tehnic în producție, transporturi, activitatea administrativă etc. Cea mai mare mobilitate se scontează în categoria „muncitori necalificați", considerîndu-se, de pildă, că circa 44% din muncitorii necalificați avînd sub 20 de ani în 1976 vor trece pînă în 1981 în categoria „muncitori calificați".

(în %)

Profesiunea	1976	În 1981, în ipoteza unui ritm de creștere economică	
		lent	rapid
Agricultori	10,9	8,8	8,9
Ingineri	1,5	1,6	1,6
Tehnicieni	3,7	3,9	3,9
Muncitori calificați	22,1	22,2	21,8
Muncitori necalificați	16,9	15,7	15,7
Sectorul terțiar :			
— cadre medii	6,0	6,9	7,0
— cadre superioare	11,1	12,4	12,5
Personal administrativ calificat	18,3	19,0	19,0
Personal administrativ fără calificare	9,5	9,5	9,6

„Oțelul" discordiilor occidentale

EVOLUȚIA nefavorabilă din ultima perioadă a cererii pentru produsele siderurgice în lumea capitalistă a determinat, pe de o parte, scăderea gradului de utilizare a capacităților în această ramură (în S.U.A., de pildă, de la 90% în primăvara a.c. la 75% în septembrie), iar pe de altă parte — ascuțirea concurenței pe piața respectivă.

Recentul congres de la Osaka, care a reunit — sub egida lui International Iron and Steel Institute — majoritatea producătorilor de oțel din Occident, a constituit un prilej de confruntare susținută a unor interese opuse. În primul rînd, participanții din țările vest-europene au cerut limitarea exporturilor siderurgice japoneze pe această piață, denunțînd unele practici în domeniul prețurilor (cu iz de dumping) și lăsînd să planeze amenințarea adoptării unor măsuri de contingentare a importurilor respective. Lucrurile se complică în urma opoziției federației siderurgiștilor din S.U.A. față de eventualitatea unui asemenea „pact al oțelului" japonezo—vest-european, care ar fi urmat de orientarea excedentelor de produse siderurgice competitive către piața americană, pe a cărei înviorare se contează abia în cursul anului viitor.

Subcontractarea — sursă de economii

SUBCONTRACTAREA în industrie capătă o recunoaștere tot mai largă, după cum evidențiază și ținerea — la sfîrșitul lunii trecute, la Lausanne — a unui Tîrg internațional pentru difuzarea subcontractării în Europa occidentală. Se apreciază că această activitate reprezintă 10—11% din producția industrială globală în Statele Unite și Suedia, 7% în Franța etc. În Franța, de pildă, pe baza contractelor de subcontractare se realizează 85% din cifra de afaceri a industriei de prelucrare a metalelor, 50% în cea de automobile, de aparatură casnică și în construcțiile navale și 30% în industria aeronautică.

După cum remarca revista **L'Usine Nouvelle**, în cadrul subcontractării sporește continuu ponderea țărilor în curs de dezvoltare, care furnizează 80% din piesele necesare pentru comutatoarele electrice, 50—60% din cele destinate automobilelor, televizoarelor, instrumentelor de laborator, 10% din cele destinate mașinilor-unelte etc., fabricate în lumea occidentală. Or, criza economică prelungită din țările capitaliste dezvoltate a făcut și mai atrăgătoare subcontractarea executării unor piese sau subansamble în țări cu un nivel mult mai redus al salariilor. Dar, chiar în cadrul aceleiași țări, subcontractarea permite firmei conducătoare să realizeze economii importante ; în industria japoneză de automobile, de pildă, piesele obținute prin subcontractare revin cu cel puțin 10% mai ieftin decît dacă ar fi executate în întreprinderile proprii.

CURIER

GLOSAR

Leasing

TERMENUL, de origine engleză (to lease = a inchiria) și utilizat în prezent pe scară mondială, a apărut în vocabularul economic în sensul de astăzi acum 100 de ani. În 1877, firma Bell Telephone Company din S.U.A., producătoare de aparate telefonice, a luat inițiativa ca aparatele produse de ea să fie nu numai vîndute, ci și închiriate clienților. Procedeul s-a răspîndit, îndeosebi în cazurile în care vînzările de mașini și utilaje erau dificile din cauza costului ridicat al produselor. Trei ani după Bell, United Shoe Machinery Corp., o întreprindere americană producătoare de mașini perfecționate de cismărie, a introdus și ea leasing-ul deoarece și-a dat seama că atelierele de cismărie nu aveau suficiente fonduri pentru a le cumpăra.

Importanța economică de astăzi a leasing-ului se datorează înființării unor întreprinderi specializate care cumpără utilaje de la producător exclusiv în scopul de a le închiria clientelei de care dispun. Asemenea întreprinderi sînt de dată relativ recentă (deceniul al șaselea).

Obiectul leasing-ului îl formează orice bunuri mobile și imobile cu valoare ridicată și de folosință îndelungată, atît mijloace de producție, cît și bunuri de uz curent, cum sînt autoturismele, frigiderele, televizoarele în culori etc. Întreprinderi ca Hertz sau Avis, înființate în Occident îndeosebi de companiile aeriene și specializate în închirierea de autoturisme („Rent a car"), de exemplu, au ramificații în întreaga lume.

Există caracteristici care întregesc înțelesul noțiunii de leasing. Astfel, întreprinderea de leasing care a cumpărat un utilaj de la producător își acoperă costul utilajului prin ratele anuale plătite de cel care închiriază acest utilaj, cuprinzînd amortizarea prețului de cumpărare, dobînda capitalului investit, cheltuielile de administrație și beneficiul. Ratele sînt astfel calculate, încît perioada de amortizare a utilajului să fie simțitor mai scurtă decît perioada de utilizare efectivă. Beneficiarul contractului de leasing are dreptul să utilizeze în continuare obiectul acestui contract în schimbul unor rate mai reduse sau chiar să-l cumpere cu un scăzămînt interesant de preț.

Între numeroasele categorii de leasing se pot menționa :

— **leasing-ul direct**, efectuat de producător sau comerciant și **leasing-ul indirect**, în care se intercalează o întreprindere de leasing;

— **leasing-ul financiar**, în care contractul de leasing nu poate fi denunțat înainte de termen și **leasing-ul operativ**, în care partenerii pot în principiu să denunțe oricînd contractul, după preaviz;

— **„Plant leasing"** se referă la închirierea de instalații sau întreprinderi, inclusiv terenurile și construcțiile aferente, iar **„equipment leasing"** se referă la închirierea unui mijloc de producție sau a mai multor asemenea mijloace;

— **„Short leasing"** se limitează la o perioadă de maximum trei ani, iar **„long leasing"** la o perioadă de 3—10 ani ;

— **„Net leasing" este leasing-ul în care** beneficiarul preia obligațiile de întreținere, reparații, asigurare etc., în timp ce **„full service leasing"** se referă la leasing-ul în care toate **obligațiile de această natură** revin întreprinderii de leasing.

C. K.

Produse de bază

Ștefan Maciu, București — Aveți dreptate cînd semnalați faptul că concretizarea nominală a produselor care intră în sfera de cuprindere a noțiunii de produse de bază nu este aceeași în toate sursele. Pentru clarificarea dv. privind sfera noțiunii în cauză vă rugăm să consultați glosarul publicat chiar în această pagină în nr. 7/1976, intitulat „Produse de bază". Față de cele arătate atunci adăugăm doar că la unele „produse de bază" este dificil de exprimat valoric producția (cazul orezului, în care numai 2% din producția mondială face obiect al comerțului internațional, sau al zahărului, al cărui preț a cunoscut fluctuații mari și rapide).

Tabelul alăturat prezintă volumul producției, valoarea exportului și ponderea exportului în volumul producției pentru unele din cele mai importante „produse de bază".

Produse de bază: producția și comerțul mondial

	Producția (mil.t)		Ponderea exportului în volumul producției(%)		Valoarea exportului (mrd.dol)	
	1970	1975	1970	1975	1970	1975
Produse agricole						
Grîu	320	350	18	20	3,5	10,8
Cereale furajere	580	660	8	12	2,8	10,7
Orez	310	340	2	2	0,9	2,1
Uleiuri și grăsimi	35	40	35	32	3,5	7,7
Pescărie	80	70	14	12	3,0	6,0
Carne de vită	35	45	5	5	1,8	3,7
Carne de porc	25	40	2	2	0,5	1,7
Cafea	4	4,5	76	77	2,9	4,0
Cacao	1,4	1,5	78	79	1,0	1,8
Zahăr	70	80	30	27	2,6	10,4
Fibre						
Bumbac	11	12	36	30	2,4	4,3
Lînă	3	3	52	54	1,5	3,1
Iută, fibre dure	4	5	30	21	0,2	0,3
Metale						
Cupru	8	8	31	30	3,3	3,0
Aliminiu	10	13	26	18	1,6	2,0
Zinc	5	5	25	26	0,4	1,1
Plumb	4	4	24	24	0,3	0,4
Altele						
Petrol brut^{x}	2350	2700	54	56	16,5	125,2
Tutun	5	5	20	24	1,2	2,4
Cauciuc natural	3	3	93	89	1,1	1,7

x) inclusiv gaze naturale lichefiate

Sursa: The Economist 23 octombrie 1976

Energia solară

Ștefan Vărzaru, București — Este adevărat că energiei solare nu i se acordă încă pretutindeni toată atenția pe care o merită. Caricatura pe care o reproducem după **International Herald Tribune** pledează tocmai pentru acordarea unui loc prioritar energiei solare actualele cercetări științifico-tehnice care țintesc să astîmpere foamea de energie a deceniilor apropiate. Una din problemele esențiale care se pune este reducerea costului instalațiilor necesare. La colocviul asupra utilizării energiei solare desfășurat în primăvara acestui an la Toulouse, opinia cea mai mai optimistă a fost că în jurul anului 1980 instalațiile de obținerea energiei electrice pe această cale vor reveni la un preț mediu de 10 franci francezi per watt. Recent, însă, s-a anunțat că cercetătorii firmei „Sandia Labs" au realizat o celulă cu siciliu, care oferă un randament de transformare de 15%, putînd funcționa la temperatura de 100°C. După părerea specialiștilor, fabricarea în serie a unei asemenea celule ar determina încă în 1978 scăderea sub 5 franci a prețului de cost al unui watt putere instalată și apoi din nou la jumătate în 1980.

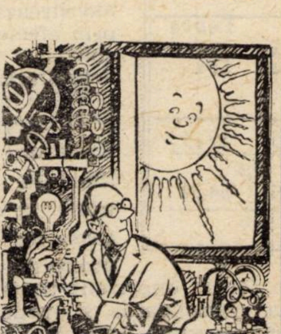

— Ce mai cauți în retortă ? Eu sînt gata.

Jetoane de prezență

Iulian Ferenczi, Oradea.

1) Jetoanele de prezență reprezintă indemnizațiile oferite membrilor consiliului de administrație al unei societăți anonime pentru faptul că participă la reuniunile acestui consiliu. De aici și titlul romanului scriitorului belgian Daniel Gillès apărut în 1963 în traducere românească, alături de un alt roman al autorului citat, „Cuponul 44", la care vă referiți în întrebarea dv.

2) Cupoanele sînt partea detașabilă a unu titlu care reprezintă dreptul proprietarului său de a incasa o sumă corespunzînd dobînzii unei obligațiuni sau dividendului unei acțiuni.

3) Obligațiunea reprezintă o valoare mobiliară negociabilă, emisă de o societate anonimă sau în comandită pe acțiuni sau de un organism public la contractarea unei datorii pe termen lung. Aceasta ocazionează plata unei dobînzi, a cărei mărime este fixă, spre deosebire de cea a dividendului, care este variabilă.

AIEA la 20 de ani

Alexandru Moraleț, Timișoara — Anul înființării Agenției internaționale pentru energia atomică (AIEA) este considerat 1957. Propunerea inițială pentru crearea unei organizații internaționale consacrată exclusiv aplicațiilor pașnice ale energiei nucleare a fost formulată în decembrie 1953 în fața Adunării Generale a ONU de președintele de atunci al S.U.A., D. Eisenhower. Proiectul de statut al AIEA a fost aprobat în unanimitate de o conferință internațională convocată în acest scop în octombrie 1956. În cursul lunilor următoare statutul a fost semnat de reprezentații a 80 state, dar a intrat în vigoare abia la 29 iulie 1957, după ce 26 țări au depus instrumentele de ratificare. Pentru a marca cea de a XX-a aniversare a creării sale, AIEA organizează o mare conferință internațională asupra energiei de origine nucleară în mai 1977 la Salzburg.

În cursul ultimilor 20 ani, aplicațiile pașnice ale energiei nucleare s-au extins considerabil. Unele dintre ele erau numai la început în momentul creării AIEA, de exemplu radioizotopii, care astăzi joacă un rol esențial în medicină, în agricultură, în industrie, în cercetare. Energia nucleară este de asemenea singura sursă imediat disponibilă în afara combustibililor fosili.

Una din funcțiile importante ale AIEA este de a verifica ca materiile nucleare și materialul destinat aplicaților pașnice să nu fie deturnat în scopuri militare.

ASIGURAȚI-VĂ ABONAMENTUL LA „REVISTA ECONOMICĂ"
PE ANUL 1977

REVISTA ECONOMICĂ

- Un mijloc de informare asupra problemelor ce confruntă economia modernă și de formare a gindirii economice.
- Un instrument de lucru util practicii, prin promovarea celor mai noi metode și concepte de conducere, planificare, organizare, prognoză, marketing, informatică – un instrument de lucru indispensabil specialiștilor din economia modernă.
- Consultații pentru toți cei care sint antrenați in programe de perfecționare profesională și in invățămintul politico-ideologic de partid.
- Un barometru al evoluției conjuncturii economice internaționale, o reflectare a tendințelor economiei mondiale in opinia unor specialiști de prestigiu.
- Un ghid la dispoziția tuturor lucrătorilor din economie pentru cunoașterea și aplicarea corectă a legislației economice și actelor normative, prin comentarii, adnotări, spețe și consultații.
- Un auxiliar indispensabil in munca lucrătorilor din aprovizionare și desfacere pentru cunoașterea capacităților și stocurilor disponibile, publicate in **SUPLIMENTUL** revistei, care se difuzează gratuit tuturor abonaților.

Pentru ca REVISTA ECONOMICA să fie accesibilă unui număr cit mai mare de cititori, elevii, studenții, cursanții tuturor formelor de invățămint politic și profesional pot incheia abonamente speciale la prețul de 130 lei anual.

Abonamentele se fac la oficiile poștale sau prin mandat poștal pe adresa : Întreprinderea de stat pentru imprimare și administrarea publicațiilor (I.S.I.A.P.) cont 645 130 152, B.N.R.S.R., Piața Scinteii nr. 1, București.

Integrarea agriculturii cu activitățile industriale

(Urmare din pag. 9)

veniturilor bănești reflectă procesul de integrare agro-zooindustrială ce a avut loc în cooperativă, ca și tendința acestei unități de a deveni în perspectivă o unitate zooindustrială, profil care a început să se contureze.

Pe baza creșterii producției globale și a veniturilor bănești ale cooperativei, a sporit continuu retribuția cooperatorilor de la C.A.P. Stoicănești : valoarea medie a unei n.m.c. a crescut de la 19.18 lei în 1965, la 41 lei în 1970 și la 50 lei în 1974, iar venitul mediu anual pe cooperator apt de muncă care a lucrat a crescut, în aceeași perioadă, de la 3 298 lei, la 5 486 lei, respectiv 8 045 lei. Deoarece s-au creat posibilități pentru un număr mai mare de cooperatori de a desfășura o activitate permanentă sau prelungită, ca și datorită unor condiții bune de calificare și de participare a unui număr mai mare de cooperatori la munci mai complexe, care sînt mai bine retribuite, se constată **o apropiere a nivelului veniturilor bănești ale cooperatorilor, prin ridicarea veniturilor mici și medii și apropierea lor de cele mari** (tabelul nr. 4).

Tabelul nr.4

Dinamica structurii efectivului de cooperatori apți de muncă, care au lucrat, pe grupe de venituri obținute

Anul	Total coop. apți de muncă, care au lucrat (%)	Gruparea cooperatorilor după venitul obținut (%)					
		Pînă la 3000 lei	3001-4000	4001-5000	5001-7000	7001-10000	Peste 10000 lei
1970	100,0	15,1	13,0	16,3	23,8	14,5	17,3
				53,1		31,8	
1974	100,0	14,7	6,7	7,7	17,5	18,5	34,9
				31,9		53,4	

După cum se constată, grupele inferioare și medii de venituri și-au micșorat ponderea în 1974 față de 1970, iar în ultimele 2 grupe — superioare — de venituri s-au încadrat 53,4% din totalul cooperatorilor, față de 31,8% în 1970. **Cooperatorii care participă la activitățile neagricole au, în general, venituri apropiate și se încadrează în grupele superioare.** La ciupercăria industrială, unde activitatea este continuă, mărimea retribuțiilor lunare ale celor 141 cooperatori se diferențiază numai între limitele de 1 200 lei (retribuția cooperatorilor cultivatori) și 2 000 lei (retribuția brigadierului mecanic-șef). Prin aceasta **se realizează și o distribuție echitabilă a retribuirii pe sexe și vîrste,** deoarece ponderea majoritară în activitatea depusă la ciupercărie o au femeile și tineretul. Ținînd seama și de **sporirea fondului de consum social,** de la peste 1,3 milioane lei în 1970 la peste 4,1 milioane lei în 1974 (3 362,60 lei pe o familie de cooperatori) se poate spune că s-a asigurat **o mai bună satisfacere a nevoilor social-culturale ale tuturor cooperatorilor.**

În concluzie, exemplul C.A.P. Stoicănești demonstrează că, prin efectele economico - sociale, dezvoltarea activităților neagricole și integrarea agriculturii cu activitățile industriale în cooperativele agricole de producție constituie un factor important pentru dezvoltarea, consolidarea și modernizarea activității acestora, pentru creșterea veniturilor cooperatorilor și realizarea condițiilor materiale de înfăptuire a echității socialiste, ca și un element de stimulare a progresului economico-social al localităților rurale din țara noastră.

Revista
ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice.

Sumarul nr. 46 din 19 noiembrie 1976

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Cum pregătim producția anului 1977 ? **(Bogdan Pădure)** 1
– Economisirea și valorificarea superioară a metalului **(V. Boescu, L. Țintea)** 3
– O verigă de bază a eficienței – proiectarea. Efectul pozitiv al unei prime etape de analiză tehnico-economică **(Victor Negoescu)** 5
– Puncte de vedere. Perfecționarea controlului bancar (lector univ. **Teodor Roșca)** 6
– Experiențe în actualitate : C.A.P. Stoicănești. Integrarea agriculturii cu activitățile industriale **(Mircea Boța)** 8
– Reducerea duratei săptămînii de lucru. Exigențe ale îmbunătățirii calitative a muncii (dr. **Ion Dinu)** 10
– Cititorii au cuvîntul 12

CONDUCERE – ORGANIZARE

– A IV-a generație de metode informatice (dr. ing. **Iosif Săndulescu)** 13

CONSULTAȚII

– În sprijinul celor care studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid. Cursul: Socialismul științific și problemele dezvoltării economico-sociale a României. Conceptul de creștere economică în lumea contemporană (prof. dr. **Vasile Ioța).** 15

TEORII – IDEI

– Particularitățile reproducției lărgite în cooperativele agricole de producție (II) (dr. **P. Ciobăniță)** 18
– Școli ● curente ● economiști. Subtextul unor discuții pe tema crizei gîndirii economice burgheze (II) (dr. **Ioan Cristescu)** 20
– Om–tehnică–mediu. Chimizarea agriculturii : randamente–calitate–mediu înconjurător (dr. ing. **Vidu Bidileanu)** 22
– Convorbiri economice cu **Vladimir Liubcenko :** Aplicarea matematicii în studiul relațiilor internaționale 25

ECONOMIE MONDIALĂ

– Considerații cu privire la contradicțiile capitalismului în perioada actuală (II) (conf. dr. **Nedelea-Chira Părăluță)** 26
– Tendințe–conjuncturi 28
– U.R.S.S. Cincinalul 1976–1980 ; dinamica ritmurilor în agricultură **(N. Popov)** 29
– Mondorama 30
– Curier 31

Coperta I — **Bogdan Stroescu**

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1
telefon 12 13 69 Cod poștal 71 131

Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. – filiala sect. 1 București
Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa „Scînteii“

adas

ADMINISTRATIA ASIGURARILOR DE STAT

DE LA ADAS

Administraţia Asigurărilor de Stat aduce la cunoştinţă celor interesaţi că pot contracta „ASIGURAREA FACULTATIVĂ COMPLEXĂ A GOSPODĂRIILOR", care cuprinde în unul şi acelaşi contract trei feluri de asigurări :

- asigurarea bunurilor ;
- asigurarea de accidente produse la domiciliu ;
- asigurarea de răspundere civilă legală.

În asigurare sînt cuprinse aproape toate bunurile existente într-o gospodărie : mobilier, obiecte casnice, îmbrăcăminte, covoare, aparate de radio, televizoare, maşini de cusut, frigidere, produse agricole, viticole, pomicole, produse animaliere şi alimente, materiale de construcţii şi multe altele.

Administraţia Asigurărilor de Stat plăteşte despăgubiri în cazurile de pagube la bunurile asigurate, provocate de o multitudine de riscuri, ca de exemplu : incendiu, explozie, inundaţie, ploaie torenţială, furtună ; avarii accidentale produse la instalaţiile de gaze, apă, canal sau încălzire ; pierdere sau dispariţie a bunurilor cauzate de riscurile asigurate etc.

În asigurarea de accidente sînt cuprinşi pentru urmările accidentelor întîmplate la domiciliu : soţii, părinţii şi copiii acestora dacă în mod statornic locuiesc şi gospodăresc împreună.

În baza asigurării de răspundere civilă legală, ADAS plăteşte sumele datorate potrivit legii faţă de proprietar pentru unele pagube produse la imobil, precum şi sumele datorate terţilor pentru accidentarea persoanelor şi avarierea bunurilor lor la domiciliul asiguratului. Totodată, ADAS plăteşte şi sumele datorate cu titlu de desdăunare locatarilor apartamentelor învecinate, pentru pagube la bunurile asigurabile ori la elementele de construcţie ale apartamentelor respective, cauzate de o inundaţie produsă în apartamentul asiguratului.

PRIMA DE ASIGURARE este de numai 2 lei pe an pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată stabilită, la cererea asiguratului, pentru bunurile din gospodărie.

Pentru încheierea asigurării vă puteţi adresa responsabililor cu asigurările din unităţile socialiste, agenţilor şi inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unităţi ADAS.

LA MUNTE.
LA MARE.
ACASĂ.
Televizorul
SPORT
și autonom

1977 JAN 14

dar în același timp puteți fi și spectatorul emisiunilor dumneavoastră preferate, dacă aveți un televizor „SPORT".

Pe vîrful muntelui, la malul mării sau în locuința dv., televizorul portabil SPORT redă o imagine la fel de clară și la fel de fidelă.

CARACTERISTICI DE CONSTRUCȚIE ȘI FUNCȚIONARE :

● Receptor multicanal ● Diagonala ecranului : 31 cm
● Tensiunea de alimentare : 110/220 V., curent alternativ sau 12 V. curent continuu (preluat de la acumulatorul autoturismului)
Antenă proprie telescopică, rabatabilă și mufă pentru conectare la antenă exterioară ● Selector de canale cu comutare electronică a benzilor.

Prețul televizorului portabil SPORT este de 2 870 lei
Poate fi cumpărat și cu plata în 24 rate lunare de 105 lei, avansul minim fiind de 431 lei.

Lei 5

646

K M.G

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

platformele industriale

66

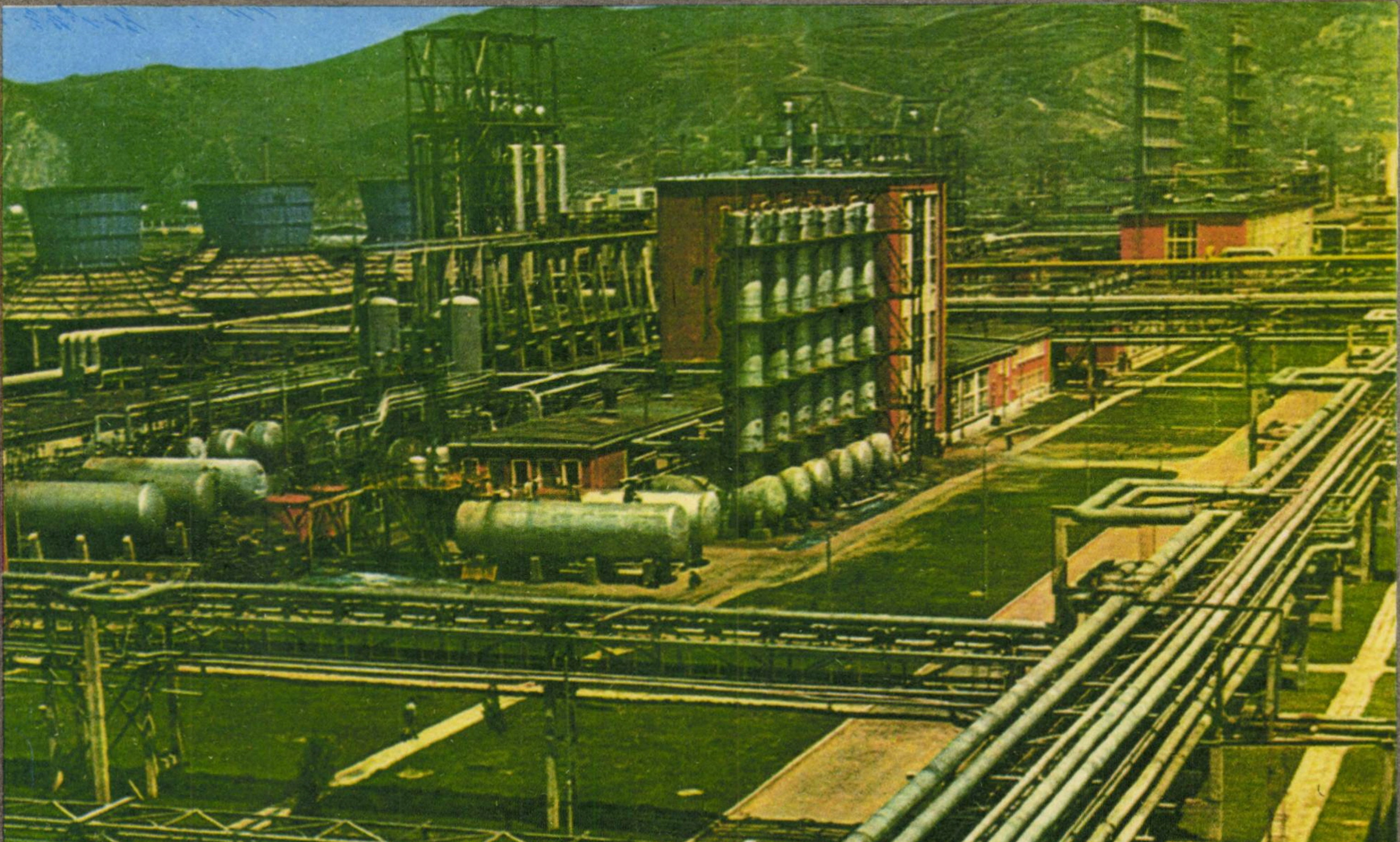

Numărul 47 ● Vineri 26 noiembrie 1976

Eveniment de mare însemnătate în dezvoltarea şi adîncirea tradiţionalelor legături frăţeşti, a colaborării dintre P.C.R. şi P.C.U.S., dintre ţările şi popoarele noastre

VIZITA TOVARĂŞULUI LEONID ILICI BREJNEV

secretar general al Comitetului Central al P.C.U.S.

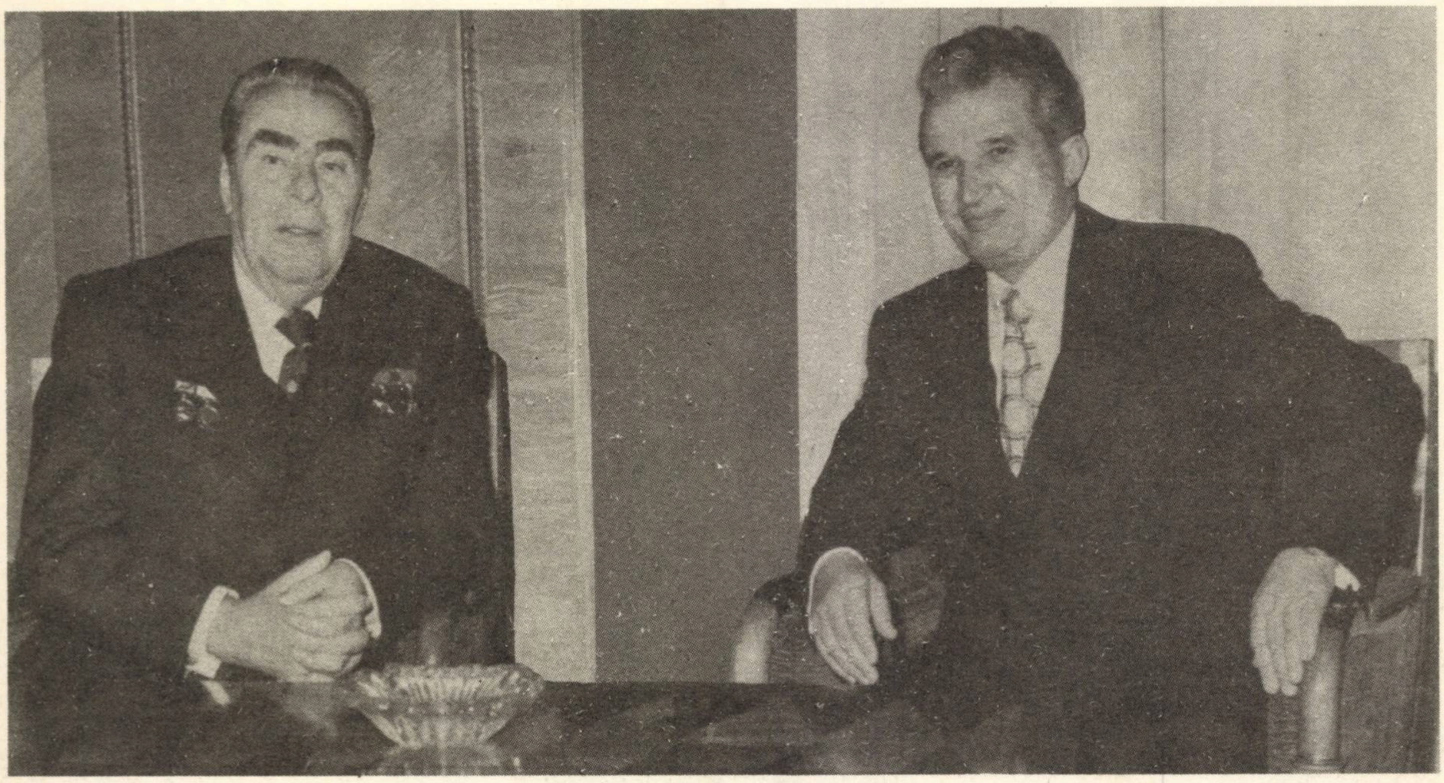

Aspect din timpul convorbirilor

ТВУЕТ
ДРУЖБА!
TRĂIASCĂ
ROMÂNO-SOVIETICĂ!

Hora prieteniei, imagine-simbol a prieteniei frăţeşti dintre popoarele român şi sovietic

Doi ani
de la cel de-al XI-lea
Congres al partidului

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

PRIND VIAŢĂ HOTĂRÎRI ŞI TEZE DE INESTIMABILĂ VALOARE

SE ÎMPLINESC, în aceste zile de noiembrie, doi ani de la desfăşurarea lucrărilor celui de al XI-lea Congres al partidului, eveniment de istorică importanţă pentru partid şi întreaga noastră ţară. Privirile oamenilor muncii au fost aţintite în acele zile cu mîndrie şi deplină încredere spre înaltul for al comuniştilor, care în spiritul concepţiei revoluţionare despre lume şi viaţă, al politicii interne şi internaţionale a partidului nostru, al celor mai nobile năzuinţe şi aspiraţii ale poporului român a sintetizat experienţa dobîndită în procesul făuririi noii societăţi şi a stabilit direcţiile fundamentale ale dezvoltării patriei pentru o lungă perioadă istorică.

Privind retrospectiv memorabilul eveniment politic desfăşurat cu doi ani în urmă, apare şi mai limpede reliefată însemnătatea excepţională, politico-teoretică şi practică a liniei strategice şi a direcţiilor generale de acţiune elaborate de Congres în vederea continuării, pe trepte superioare, a transformării revoluţionare a societăţii noastre, edificării cu succes a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi trecerii la construcţia comunismului pe pămîntul României. La elaborarea şi fundamentarea acestor direcţii de acţiune şi obiective tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** secretarul general al partidului şi-a adus, şi de această dată, o contribuţie de o inestimabilă valoare, fertilizînd şi potenţînd eforturile poporului român pentru făurirea în mod liber şi conştient a propriului său destin.

A fost adoptat atunci **primul Program al Partidului Comunist Român,** carta ideologică fundamentală a partidului, document de o înaltă ţinută teoretică, ce a întrunit adeziunea deplină a întregului partid şi popor. Făcînd o retrospectivă sintetică a existenţei poporului român, reliefînd, în spiritul socialismului ştiinţific, rolul maselor largi populare în lupta îndelungată şi grea pentru progres social, împotriva exploatării şi asupririi sociale şi naţionale, a dominaţiei străine, pentru apărarea fiinţei sale, a libertăţii şi neatîrnării, pentru o viaţă mai bună, mai demnă, aplicînd creator adevărurile marxist-leniniste universal valabile la condiţiile istorice, sociale şi naţionale concrete ale României şi fundamentînd astfel ştiinţific principiile de bază ale făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, ca fază superioară a socialismului, o serie de procese esenţiale ale trecerii spre comunism şi trăsături ale fizionomiei orînduirii comuniste, Programul adoptat de Congres a înarmat cu o perspectivă revoluţionară clară întregul partid şi popor în măreaţa operă pe care o înfăptuiesc. Generalizînd teoretic experienţa partidului şi poporului nostru în lupta pentru transformarea revoluţionară a societăţii, pentru edificarea unei noi orînduiri menită să asigure un înalt nivel de viaţă şi civilizaţie pentru oamenii muncii de pe întreg cuprinsul ţării, Programul partidului constituie totodată o însemnată contribuţie a partidului nostru la dezvoltarea creatoare a învăţăturii marxist-leniniste, a teoriei revoluţionare contemporane.

În Program, în celelalte documente şi hotărîri ale Congresului al XI-lea au fost elaborate şi deplin fundamentate **idei şi teze teoretice de o mare valoare** pentru asigurarea progresului economico-social al României. A fost definită **faza în care se află ţara noastră,** ce făureşte societatea socialistă multilateral dezvoltată dar care se află încă în stadiu de ţară în curs de dezvoltare, pe această bază stabilindu-se programul dezvoltării accelerate, în ritmuri susţinute, a economiei româneşti, în scopul înscrierii ţării noastre cît mai repede în rîndul statelor dezvoltate ale lumii, al asigurării tuturor condiţiilor pentru punerea cît mai deplină în valoare a atributelor şi trăsăturilor umanitare pe care le prezintă socialismul. A fost aprofundată **concepţia partidului nostru despre dezvoltarea economico-socială, pe baza planului naţional unic, despre dezvoltarea raţională şi echilibrată a forţelor de producţie în toate judeţele, României** în scopul de a pune mai bine în valoare potenţialul material şi uman al ţării, de a asigura condiţii echitabile şi superioare de trai şi civilizaţie pentru oamenii muncii de pe întreg cuprinsul patriei. A fost **definit şi fundamentat modul de manifestare a contradicţiilor în economia socialistă,** elaborîndu-se un amplu program de măsuri vizînd perfecţionarea continuă a relaţiilor de producţie din societate, lărgirea democraţiei economice şi sociale în general, pentru afirmarea tot mai deplină în viaţa socială a principiilor eticii şi echităţii socialiste, pentru realizarea în tot mai mare măsură a unor raporturi noi între membrii societăţii noastre, proprietari şi producători ai mijloacelor de producţie, bazate pe respect şi colaborare, pentru înflorirea personalităţii umane.

Pornind de la unitatea dialectică dintre sarcinile naţionale şi internaţionale ale partidului, un loc important în Program, în Raportul prezentat de tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** în alte documente ale Congresului l-au avut **analiza şi aprecierea marilor schimbări ce au loc în viaţa social-politică a omenirii, a tendinţelor dezvoltării mondiale şi cursului evenimentelor internaţionale,** elucidarea teoretică a contradicţiilor fundamentale care se manifestă în lumea contemporană între clasele sociale, sistemele social-politice demonstrînd cu convingere inevitabilitatea pieirii vechii orînduiri capitaliste şi victoria istorică a societăţii noi, socialiste. În concordanţă cu cerinţele mersului înainte al societăţii umane, pe baza principiilor de respectare a suveranităţii şi independenţei naţionale, neamestec în treburile interne, de schimburi şi colaborare reciproc avantajoase cu ţările socialiste, cu toate statele lumii, principii ce guvernează politica externă a României socialiste, au fost proiectate politica şi activitatea externă ale partidului şi statului nostru. Au fost evidenţiate de către tovarăşul **Nicolae Ceauşescu trăsăturile actualului raport de forţe de pe plan mondial, necesitatea instaurării unei noi ordini economice şi politice în lume,** conceptul românesc asupra acesteia stîrnind un puternic ecou, deosebite aprecieri şi elogii în opinia publică internaţională.

Dezbaterile purtate în forul suprem al partidului, documentele de o inestimabilă valoare teoretică şi practică adoptate de Congres au evidenţiat modul strălucit în care gloriosul nostru partid îşi îndeplineşte mandatul încredinţat de popor, caracterul ştiinţific, realist şi creator al politicii partidului. Întruchipare a voinţei şi năzuinţelor întregii noastre naţiuni, Programul, întreaga politică a partidului reprezintă opţiunea de progres şi civilizaţie a poporului român, care, liber, stăpîn pe soarta sa, luptă cu toată energia şi pasiunea revoluţionară pentru transpunerea neabătută în viaţă a sarcinilor şi obiectivelor stabilite. Clasa muncitoare — clasă conducătoare în stat — ţărănimea, intelectualitatea, toţi oamenii muncii — români, maghiari, germani şi de alte naţionalităţi — văd în Program, în politica partidului nostru călăuza lor de luptă şi muncă, de afirmare multilaterală, de realizare a propriilor interese şi idealuri, a propriei lor deveniri istorice.

Cei doi ani care au trecut de la Congres au confirmat pe deplin **veridicitatea, judiciozitatea analizei stadiului de dezvoltare a României cît şi a situaţiei internaţionale, a raportului de forţe pe plan mondial, direcţiile de acţiune şi măsurile stabilite la Congres, în Program, în Directive, în celelalte documente în vederea asigurării progresului economico-social al României.** Prin întreaga activitate politico-ideologică şi cultural-educativă desfăşurată la toate nivelele, sarcinile izvorîte din documentele Congresului, ideile fundamentale ale Programului partidului au devenit larg cunoscute, constituind tot mai mult convingeri de muncă şi viaţă, fiind aplicate cu entuziasm în practică.

Comuniştii, toţi oamenii muncii s-au angajat cu înaltă responsabilitate şi însufleţire specifice omului liber, descătuşat de exploatare, stăpîn pe destinul său, la înfăptuirea Programului partidului. Au început deja să se culeagă roadele mănoase ale acestei activități ce pune pe deplin în valoare caracterul științific, patriotic și internaționalist al politicii partidului nostru ce a primit investitura celui de al XI-lea Congres.

Cincinalul 1971—1975 — încheiat după Congres — noul cincinal a cărui înfăptuire a început, au constituit și constituie o **perioadă extrem de fecundă și dinamică pentru progresul multilateral al țării,** pentru dezvoltarea accelerată și calitativă a forțelor de producție, în scopul creșterii necontenite a nivelului de trai al întregului nostru popor. S-a demonstrat și se demonstrează astfel, odată în plus, capacitatea poporului român de a asigura, sub conducerea partidului, industrializarea țării, modernizarea agriculturii, dezvoltarea armonioasă a tuturor ramurilor economiei, progresul general al țării, înaintarea neabătută a României pe calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a comunismului. În realizarea acestor succese, în prefigurarea celor viitoare o importantă contribuție au avut-o, o au și urmează s-o aibă **știința și tehnologiile**, chemate să participe direct la rezolvarea problemelor dezvoltării economico-sociale, ceea ce pune și mai pregnant în valoare hotărîrea Congresului al XI-lea care a stabilit ca întreaga dezvoltare economico-socială a României în anii 1976—1980 să fie caracterizată de puternica afirmare a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile de activitate, cincinalul în curs fiind definit astfel cincinalul revoluției tehnico-științifice.

Ritmurile și proporțiile dezvoltării industriei se înfăptuiesc în conformitate cu prevederile stabilite. În acești doi ani a continuat cu pregnanță procesul de edificare a economiei moderne prin modificarea structurilor sale, dezvoltarea dinamică a industriei, introducerea cuceririlor tehnico-științifice în producție, asimilarea de produse noi. Corespunzător hotărîrilor Congresului un accent deosebit se pune pe dezvoltarea ramurilor industrializante — industria electronică și electrotehnică, mecanica fină, producția oțelurilor superioare, petrochimia ș.a. — care asigură promovarea progresului tehnico-științific, valorificarea superioară a potențialului, creșterea productivității muncii sociale.

Ca urmare a saltului produs în anii socialismului în modernizarea și dezvoltarea potențialului industrial al țării, întreaga producție industrială a anului 1950 a fost realizată în 1975 în circa 17 zile, nivelul anual din 1975 fiind egal cu producția obținută în întreg deceniul 1951—1960. Pe fondul consolidării rolului conducător al industriei în cadrul economiei, industria constructoare de mașini reușește să acopere în condițiuni tot mai bune, cea mai mare parte din necesarul economiei de instalații, mașini și utilaje, sporind potențele tehnice ale industriei și economiei românești în general. În anul 1975 industria siderurgică a produs astfel 9,5 milioane de tone de oțel, iar pînă la finele acestui an va produce aproape 11 milioane tone oțel ; în 1990 se va ajunge la circa 17 milioane tone oțel, ceea ce, raportat pe locuitor, va îmbunătăți situația țării noastre în cadrul țărilor producătoare de oțel.

Se acordă o mare atenție cercetărilor geologice, descoperirii și valorificării unor noi surse proprii de materii prime și energetice, menite să asigure, în condiții tot mai bune, necesarul pentru creșterea producției industriale. În paralel cu aceste preocupări, o mare însemnătate se acordă dezvoltării și perfecționării industriei ușoare, producției bunurilor de larg consum, urmărindu-se satisfacerea tot mai bună a nevoilor populației. Edificatoare în acest sens sînt programele pentru creșterea și diversificarea producției bunurilor de larg consum, ce stabilesc sarcini și responsabilități concrete în aceste domenii, și care se realizează cu succes.

Sarcinile trasate de Congres **agriculturii** au găsit un larg ecou în rîndurile harnicei noastre țărănimi și a mecanizatorilor. Eforturile făcute pentru modernizarea bazei tehnico-materiale, pentru valorificarea întregului potențial productiv al pămîntului, al zootehniei își găsesc o eficientă materializare în producțiile crescute obținute. Recent, cu prilejul Zilei recoltei, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că în acest an **„pe țară obținem cea mai mare producție de cereale din istoria României“.** În același timp, secretarul general al partidului a adresat tuturor lucrătorilor din agricultură chemarea de a face totul pentru sporirea producției la nivelul unităților fruntașe.

Este pe deplin pusă în valoare teza stabilirii în cadrul venitului național a unui raport judicios între consum și dezvoltare. Realizările din acești doi ani confirmă o dată în plus că în condițiile României, țară socialistă în curs de dezvoltare, această politică este singura rațională, fiind cerută de necesitățile obiective ale dezvoltării forțelor de producție din țara noastră, de revoluția tehnico-științifică și evoluția economică de pe plan mondial, de asigurarea astfel a creșterii neîntrerupte a nivelului de trai al poporului. **Amplul program de investiții** din cincinalul pe care îl străbatem, ca și cel de pe anul în curs ce se concretizează în intrarea în circuitul economic al țării a sute de noi capacități de producție industriale și agrozootehnice, în dezvoltarea și modernizarea bazei materiale a învățămîntului, științei și culturii, a sănătății, procese ce asigură și potențează întregul nostru progres economico-social, au ca temelie tocmai o asemenea politică.

Fără îndoială că realizarea corespunzătoare a programului de investiții impune, la toate nivelele, intensificarea eforturilor pentru înfăptuirea exemplară a sarcinilor, pentru darea în funcțiune la termenii stabiliți a tuturor obiectivelor și atingerea rapidă a parametrilor proiectați, respectarea disciplinei tehnologice, a ordinii și disciplinei, sincronizarea eforturilor constructorilor cu ale beneficiarilor și furnizorilor de utilaje etc. Exigențele dezvoltării noastre impun totodată ca investițiile să fie realizate într-un riguros regim de economicitate existînd încă importante rezerve în această direcție. Așa cum sublinia secretarul general al partidului este necesar ca organizațiile de partid să mobilizeze toate forțele pentru **„realizarea obiectivelor de investiții cu cheltuieli mai mici, cu consumuri mai reduse de materiale ; să nu îngropăm oțelul-beton, cimentul și alte materiale în pămînt, ci să găsim soluții constructive mai ieftine, cu consumuri mai mici, ceea ce va duce la o economisire serioasă a mijloacelor financiare și materiale“.** Înfăptuirea acestor indicații de o mare forță politică și patriotică reprezintă un act de înaltă conștiință comunistă, ce se va măsura prin construirea a 160 mii locuințe în plus în acest cincinal, reflectînd semnificativ un aspect esențial al legăturii dintre sporirea eficienței dezvoltării și creșterea nivelului de trai al oamenilor muncii.

În scopul sporirii eficienței în întreaga activitate economică, a creșterii venitului național și pe această bază a nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii este necesară **sporirea accelerată a productivității muncii**, cerință subliniată cu pregnanță la Congresul al XI-lea al partidului. Ca urmare a preocupărilor intense în această direcție, în cincinalul 1971—1975 aproape 55 la sută din sporul producției industriale s-a realizat pe seama creșterii productivității muncii, iar în actualul cincinal productivitatea muncii în industrie urmează să crească cu circa 54 la sută, deschizînd noi căi și posibilități pentru propășirea țării.

În spiritul documentelor Congresului în acești doi ani, în perspectivă, s-a acordat și se acordă o mare însemnătate dezvoltării științei și culturii, perfecționării învățămîntului de toate gradele, integrării acestuia cu cercetarea și producția. De această orientare este legată organic creșterea gradului de creativitate a muncii sociale, valorificarea superioară a inteligenței naționale, în interesul introducerii largi și rapide a noului în producție, în întreaga viață socială.

O mare atenție a fost acordată procesului de îmbunătățire a repartizării teritoriale a forțelor de producție pe teritoriu. În cincinalul 1976—1980 este pregnantă orientarea ca județele mai puțin dezvoltate industrial să se dezvolte mai rapid decît industria și economia în general, astfel ca la sfîrșitul anului 1980 în fiecare județ să se obțină o producție industrială de cel puțin 10 mld. lei, desigur realizîndu-se și efervescența economică și socială pe care o aduce după sine acest obiectiv. În sensul dezvoltării armonioase a județelor țării acționează și legea privind recrutarea și repartizarea forței de muncă, recent intrată în vigoare, menită să asigure, în mai mare măsură decît pînă acum, utilizarea superioară a potențialului de forță de muncă din fiecare județ pentru dezvoltarea economico-socială superioară a acestuia.

A crescut și crește participarea țării noastre la diviziunea internațională a muncii, la schimbul de valori materiale și spirituale pe plan mondial. În cincinalul 1971—1975, ritmul mediu anual de creștere a comerțului exterior a fost de 18,3 la sută, depășind ritmul de creștere a venitului național și al producției industriale. În actualul cincinal, volumul comerțului exterior urmează să sporească cu 90—101,4 la sută față de perioada 1971—1975 nivel ce depășeste de asemenea ritmul de creștere a produsului social și a venitului național. În cadrul politicii de colaborare economică internațională țara noastră dezvoltă în primul rînd relațiile cu țările socialiste, participă, la înfăptuirea **„Programului complex“** în vederea egalizării treptate a nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor membre ale C.A.E.R. În acești ani s-au extins relațiile economice și de cooperare în producție cu diverse țări ale lumii, au fost încheiate numeroase convenții și acorduri pentru realizarea în cooperare a unor obiective economice.

Viața internațională, în care se succed cu repeziciune importante schimbări și evenimente economice, politice și sociale, confirmă **justețea** aprecierilor Congresului al XI-lea cu privire la tendințele și fenomenele mondiale. Avînd ca referință documentele Congresului al XI-lea, întreaga activitate internațională a țării noastre, se bazează pe principiile colaborării și apropierii între popoare, ale lichidării oricărui gen de discriminare în raporturile dintre state și națiuni, salvgardării păcii, stopării cursei înarmărilor, statornicirii deplinei egalități în drepturi, respectul independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, renunțării la forță și la amenințarea cu forța în raporturile dintre state. În acești doi ani partidul și statul nostru,

Constantin MATEI

(Continuare în pag. 24)

PLATFORMELE INDUSTRIALE

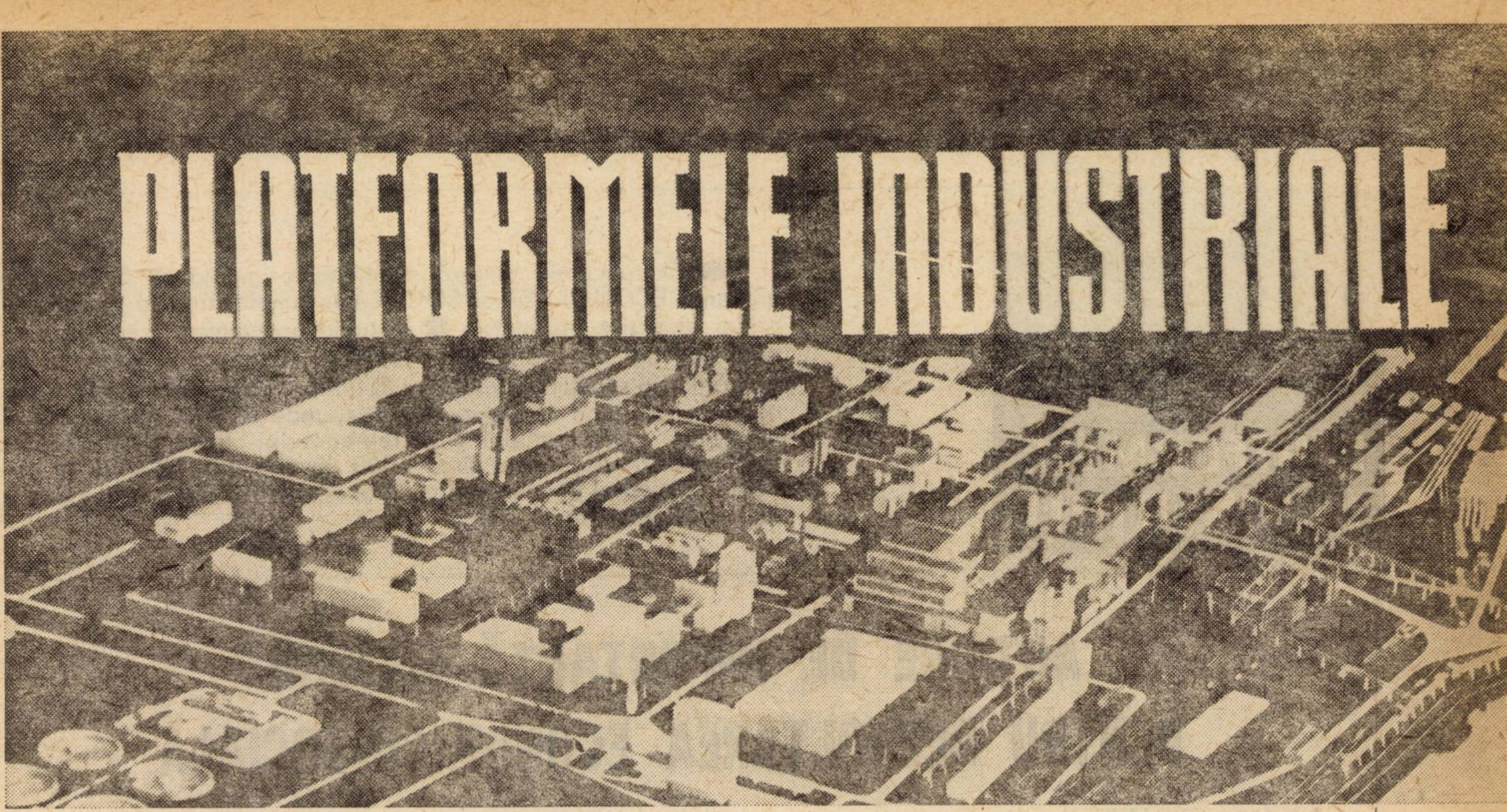

Un concept cu ample rezonanțe economice și sociale

> „In realizarea tuturor construcțiilor se va ține seama de prevederile programului de sistematizare, de necesitatea dezvoltării unor orașe și centre rurale moderne, a realizării unor zone industriale care să asigure folosirea eficientă a căilor de comunicații, a apei, canalizării și energiei în condiții cît mai economice".
>
> *(Din Programul Partidului Comunist Român)*

În fundamentarea strategiei de dezvoltare a României socialiste, conducerea partidului nostru, personal secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au elaborat numeroase concepte de mare valoare teoretică și practică. Între acestea, concepția de largă perspectivă teoretică și practică privind sistematizarea și dezvoltarea în profil teritorial și a localităților prezintă o importanță deosebită în procesul proiecției și construcției economico-sociale. De asemenea, conceptul de dezvoltare a unor platforme industriale integrate prezintă un interes aparte, nu numai sub raportul virtuților sale în cadrul sistematizării, al modului de inserare a industriei și a funcțiunilor sale în peisajul urbanistic și în funcțiunile specifice ale acestuia, realizînd un echilibru între necesitatea „separării" unor activități industriale pe un anumit teritoriu al orașului și păstrarea tuturor legăturilor organice indispensabile cu acesta. El prezintă o soluție cu multiple valențe economice, de eficiență și funcționalitate, care creează imense posibilități de creștere a eficienței investițiilor, de reducere a costurilor acestora, de folosire cît mai rațională a terenurilor, de economisire a unor importante cheltuieli de producție etc., etc.

Definirea științifică, originală a caracteristicilor platformelor industriale a fost făcută de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, pornind de la realitățile și necesitățile economiei noastre naționale în plin avînt, de la imperativul unei înalte eficiențe a dezvoltării economico-sociale. Platforma industrială nu reprezintă doar o simplă amplasare a unităților. Ea constituie un concept de sistematizare a dezvoltării, un concept economic, tehnologic, de producție, de organizare și conducere, ca și de soluționare a unor probleme sociale privind cadrul de muncă și de viață al oamenilor muncii, concept în care se integrează, într-un sistem coerent, o multitudine de relații, legături funcționale, criterii și numeroase exigențe care le asigură inserarea lor în condiții optimale în viața economico-socială a țării, o bună funcționare, în condiții de eficiență economică și socială ridicată.

Considerate ca suprasistem în raport cu unitățile ce le compun, platformele implică existența unor relații de cooperare între acestea pe planuri multiple; ca subsistem al localităților, ele presupun relații de cooperare, de intercondiționare cu celelalte zone urbane ; apar, de asemenea, relații cu conținut nou între platformele industriale și sisteme mai largi – de localități, de alimentare cu energie electrică, căi de comunicații etc. Totodată, ele pun probleme specifice de planificare, organizare, conducere, care necesită o cercetare atentă și soluții corespunzătoare.

Sarcinile stabilite de recenta Plenară a C.C. al P.C.R., în legătură cu accentuarea cooperării în industrie, cu folosirea rațională a fondurilor de investiții printr-o judicioasă dimensionare și reducerea consumurilor de materiale în construcțiile industriale, prezintă numeroase implicații în conceperea și proiectarea platformelor industriale.

Grupînd în acest număr tematic analize ale principalelor componente, exigențe și implicații ale conceptului de platformă industrială, ca un concept avansat atît de creștere economică, cît și de dezvoltare economico-socială în general, ca și prezentarea unor exemple concrete, precum și puncte de vedere, într-un cuvînt dialectica existentă între conceptele teoretice și politica practică de punere a lor în operă, „Revista economică" dorește să deschidă o dezbatere – la care sînt invitați să participe specialiștii din diferite domenii de activitate, practicieni, teoreticieni, organizatori, proiectanți specialiști în inginerie tehnologică, economiști, sociologi, și alte categorii de cititori – în scopul de a pune în evidență experiența pozitivă, unele soluții eficiente în conceperea, proiectarea și exploatarea **PLATFORMELOR INDUSTRIALE**, ca și propuneri inovatoare, prin care se pot realiza o mai puternică integrare, o organizare și funcționare mai eficientă a acestor platforme.

- De la concept la soluții practice
- Organizarea și conducerea: necesitatea unor forme specifice
- Ce arată exemplul concret a trei platforme industriale
- Condiții de amplasare a viitoarelor obiective în zonele existente
- Avantajele concentrării și continuității în activitatea constructorilor
- O sinteză a propunerilor

PLATFORMELE INDUSTRIALE

● O concepție unitară științifică, originală ● Criterii de eficiență ECONOMICĂ și SOCIALĂ în amplasarea în teritoriu a noilor obiective productive ● Virtuțile economice și sociale ale unui concept de avangardă : folosirea rațională a terenului, a utilităților, a secțiilor auxiliare, a dotărilor social-culturale ● Cine coodonează, cine conduce, cine răspunde ? FUNCȚIILE coordonatorului, proiectantului și antreprenorului general ● 170 de platforme industriale cu circa 1 400 de obiective ● Cum se reflectă conceptul în contextul concret al cincinalului actual : 30 de NOI platforme industriale.

ACȚIUNE DE IMPORTANȚĂ MAJORĂ PENTRU DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ

IN CONCORDANȚĂ cu obiectivul fundamental prevăzut în Programul Partidului Comunist Român — făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism, în Planul național unic pe perioada 1976—1980, care reprezintă al doilea cincinal al acestei etape strategice, s-au prevăzut ample măsuri pentru accentuarea procesului de dezvoltare economico-socială echilibrată a tuturor județelor și de sistematizare a teritoriului, asigurîndu-se condițiile de bază ale unui progres multilateral al țării, pentru creșterea în continuare a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, pentru ridicarea nivelului de civilizație în toate zonele și localitățile țării.

Repartizarea teritorială judicioasă a forțelor de producție este singura alternativă pentru înfăptuirea unei egalități economice reale între toți membrii societății, pentru creșterea generală a nivelului de trai, potrivit unei concepții unitare, științifice de **sistematizare și planificare a dezvoltării tuturor activităților economico-sociale pe teritoriu** — concepție originală, la a cărei elaborare și promovare principalul merit revine tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** secretarul general al P.C.R.

Din acest punct de vedere, o importanță deosebită o prezintă elaborarea și îmbunătățirea schițelor de sistematizare și a programelor de dezvoltare economico-socială a tuturor județelor, orașelor și comunelor, amplasarea obiectivelor economice, **organizarea și sistematizarea zonelor și platformelor industriale.**

ELEMENTUL determinant în realizarea acestei politici îl constituie o astfel de amplasare rațională pe teritoriu a noilor obiective economice, care să țină seama atît de **criteriile eficienței economice,** cît și de cele **sociale,** de numeroșii factori social-politici implicați. Astfel, elemente de opțiune cum sînt apropierea industriei cu producție voluminoasă de sursele de materii prime și de zonele de consum, utilizarea intensă și economicoasă a căilor de transport, valorificarea potențialului științific al centrelor universitare pentru industriile cu tehnică de vîrf ș.a. sînt judicios corelate cu necesitatea ridicării nivelului de industrializare a județelor mai puțin dezvoltate, creării de noi locuri de muncă în județele care dispun de resurse umane și materiale insuficient folosite.

Ritmul de dezvoltare a forțelor de producție pe teritoriul întregii țări rezultă pregnant din următoarele coordonate de bază ale programului de investiții din actualul cincinal :

- industria va primi — pentru crearea de noi capacități, dezvoltarea și modernizarea celor existente — fonduri de 580,5 miliarde de lei, reprezentînd 58% din volumul total al investițiilor ;
- în acești cinci ani vor fi puse în funcțiune peste 2 700 de obiective economice (industriale și agrozootehnice) importante ;
- cele mai mari creșteri relative ale efortului de investiții se localizează în județele actualmente rămase mai în urmă din punct de vedere economic și care vor trebui să-și mărească producția industrială globală de 4—5 ori, pentru a atinge în anul 1980 un nivel de cel puțin 10 miliarde de lei ;
- volumul și amplasarea pe teritoriu a investițiilor industriale constituie unul din factorii determinanți ce au fost avuți în vedere la repartizarea pe județe și localități a investițiilor pentru construcția de locuințe, dotări social-culturale și edilitare.

INDICAȚIILE de excepțională importanță date de tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** cu ocazia analizei amănunțite a schițelor de sistematizare ale municipiilor și orașelor, zonelor și platformelor industriale, a amplasării principalelor obiective economice și sociale prevăzute în cincinalul 1976—1980, s-au constituit în **jaloane fundamentale ale orientării generale, de înaltă eficiență, a întregii acțiuni de sistematizare și dezvoltare economico-socială.** Pe baza acestei orientări s-a desfășurat o acțiune de o amploare și complexitate fără precedent, pentru îmbunătățirea a numeroase studii tehnico-economice și de sistematizare pe baza unei analize deosebit de detaliate, pentru definitivarea propunerilor — acțiune la care și-au adus contribuția specialiști din ministere, centrale industriale, întreprinderi, institute de proiectare de ramură, proiectanți de sistematizare etc., cu concursul organelor locale, al conducerii ministerelor și organelor centrale de sinteză. Programele de dezvoltare și schițele de sistematizare, dezbătute în adunări cetățenești, la care populația a făcut numeroase sugestii și propuneri, au fost analizate în cadrul conferințelor consiliilor populare județene și aprobate de Congresul deputaților consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare. Aceasta a asigurat o participare largă, democratică a maselor la stabilirea coordonatelor dezvoltării în profil teritorial și îmbunătățirea cadrului de viață și de muncă în funcție de aspirațiile milioanelor de beneficiari.

Materializarea programului de investiții din actualul cincinal va face ca **la finele anului 1980, circa 700 de localități ale țării să dispună de unități industriale de importanță republicană ;** numai în mediul rural, în 400 de localități vor fi amplasate noi obiective industriale republicane sau agricole ; prin crearea de noi unități ale industriei locale de stat și cooperatiste, numărul localităților în care vor funcționa astfel de unități va ajunge la 2 900. Pe această bază se va crea și principala premisă a realizării prevederii ca în acest cincinal, 120 de localități rurale care întrunesc condiții favorabile să devină orașe agroindustriale.

AMPLASAREA obiectivelor economice, problemă de bază în cadrul procesului de sistematizare și planificare a dezvoltării tuturor localităților și activităților economico-sociale pe teritoriul țării, și-a găsit pentru cincinalul 1976—1980 o rezolvare bazată pe o concepție avansată, în **acțiunea de organizare de noi platforme industriale integrate și de dezvoltare și sistematizare a celor existente, într-o viziune unitară științifică, originală.**

Potrivit sarcinilor trasate de conducerea superioară de partid și de stat, organele județene, împreună cu ministerele și institutele de proiectări au procedat, îndeosebi în cursul anului 1975, la stabilirea zonelor și platformelor industriale din diferitele localități și, în cadrul acestora, a amplasamentelor pentru obiectivele de investiții prevăzute a se realiza în cincinal. În acest scop au fost studiate, în prealabil, numeroase variante de amplasare a obiectivelor de investiții pe platforme industriale noi sau existente în cadrul perimetrului construibil al localităților, al prevederilor schițelor și detaliilor de sistematizare, avîndu-se în vedere integrarea utilităților și deservirilor comune.

Amplasarea obiectivelor și organizarea platformelor industriale au avut la bază analiza critică a situației existente, cu care prilej au fost relevate unele neajunsuri în modul cum s-au realizat în trecut o parte din investițiile industriale. Astfel, au ieșit în evidență ocuparea unor suprafețe de teren exagerate, cu importante spații nefolosite în incintele actuale ale unor unități, cu distanțe mari între secții, implicînd transporturi interne suplimentare și majorarea cheltuielilor de producție, ca și un echipament edilitar costisitor. Un număr destul de însemnat de unități construite în perioadele anterioare erau amplasate dispersat, izolat, fără posibilități de folosire în comun a unor utilități, ceea ce le-a obligat să-și rezolve fiecare în mod independent alimentarea cu apă, energie electrică și mai ales termică, racordurile de cale ferată etc. Situarea unor unități pe terenuri în afara perimetrului construibil al localităților a generat , de asemenea, un plus de cheltuieli și inconveniente în ce privește accesele, lucrările edilitare etc.

DIN ANALIZĂ a rezultat posibilitatea ca într-o serie de cazuri, **în incintele actualelor unități și zone industriale să se amplaseze noi capacități, fără a ocupa teren în plus.** Platforme cum sînt cea a municipiului Buzău, cea petrochimică din Pitești ș.a. primesc actualmente, în perimetrul existent, noi investiții de amplasare. S-au găsit, de asemenea, soluții ca în cadrul unor zone industriale să se profileze cîte o centrală termică pentru ca, prin mărirea capacității, să poată deservi în mod colectiv obiectivele noi. Prin restructurarea rețelelor de cale ferată, prin sistematizarea rețelelor de linii electrice aeriene cu reducerea numărului culoarelor ocupate, se eliberează suprafețe pe care vor putea fi construite noi hale de producție. În cazul zonelor situate în afara localităților (de exemplu la Oltenița), prevăzute inițial a se dezvolta pe terenuri agricole valoroase, au fost revizuite soluțiile de sistematizare, găsindu-se suprafețele necesare noilor obiective în perimetrul construibil, în apropierea gărilor și a altor dotări din domeniul utilităților. Nu este deloc greu de imaginat ce sume imense de investiții și de cheltuieli în exploatare pot fi economisite pe aceste căi.

Desigur, toate deficiențele constatate, vădind lipsuri în concepția de sistematizare în ce privește situarea zonelor industriale și amplasarea obiectivelor, au făcut necesară reconsiderarea înseși a principiilor ce stau la baza stabilirii variantelor și a formulării deciziilor în această privință. **Noua concepție — realmente științifică și relevînd o abordare complexă a imperativului eficienței economice — relativă la organizarea de platforme noi și dezvoltarea celor existente, la amplasarea în cadrul acestora a obiectivelor industriale, are la bază indicațiile de neprețuită valoare, date de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu prilejul examinării propunerilor de sistematizare, de amplasare a unor investiții** (de pildă, pe platformele Tulcea, Bistrița, Zalău ș.a.), **al vizitelor de lucru în județe.**

Conceptul de zonă sau platformă industrială, definit din punctul de vedere al organizării, exploatării și funcționalității acesteia, a fost transpus într-un important act normativ – Decretul Consiliului de Stat nr. 70/1975, *care completează Legea sistematizării din 1974.*

Decretul prevede, în principal :

– gruparea obiectivelor industriale pe platforme – *fapt ce conduce la un grad ridicat de organizare, bazat pe cooperarea largă dintre unități la rezolvarea în comun a unor probleme de funcționare ;*

– restrîngerea la strictul necesar și utilizarea eficientă a suprafețelor de teren *afectate obiectivelor industriale ;*

– amplasarea obiectivelor industriale cu prioritate pe terenuri improprii sau cu eficiență agricolă redusă ;

– desfășurarea pe verticală – *ori de cîte ori este posibil* – a fluxurilor și proceselor de producție ;

– reducerea distanțelor dintre platformele industriale și zonele de locuit ;

– gruparea și optimizarea rețelelor tehnico-edilitare *pe baza unor scheme simple, cu trasee scurte, care să acupe suprafețe minime de teren ;*

– comasarea sub organizare și administrare unică a obiectivelor subordonate aceluiași minister în cadrul platformelor și concentrarea obiectivelor industriale din aceeași ramură sau din ramuri înrudite pe amplasamente comune ;

– soluționarea unitară pentru întreaga platformă și în cooperare cu orașul a utilităților și deservirilor *privind alimentarea cu energie electrică și termică, alimentarea cu apă și lucrări de canalizare, deservirea feroviară și rutieră, lucrările de apărare contra inundațiilor ;*

– deservirea în comun a unităților de pe platformă prin secții auxiliare unice *de sculărie, matrițerie, forje, aer comprimat, oxigen, reparații mecanice și electrice, întreținerea și repararea mijloacelor de transport intern etc. ;*

– organizarea unitară a unor dotări social-culturale – *cantine, cămine și locuințe de serviciu, grupuri școlare profesionale, dispensar, club etc.*

Decretul a introdus și măsuri de ordin organizatoric în vederea realizării în bune condiții a investițiilor de pe platforme. Astfel, pentru fiecare platformă se stabilesc un coordonator al activităților, *un* proiectant general, *un* antreprenor general. *(De regulă, funcția de coordonator de zonă sau platformă industrială a fost preluată de către consiliile populare județene sau al municipiului București, care au și rolul de sistematizator. În cazul unor platforme cu activitate omogenă din ramura extractivă, metalurgie, chimie, construcții de mașini, această funcție a fost trecută în sarcina ministerului titular de investiții cu ponderea cea mai mare sau care începe primul execuția lucrărilor în zona sau platforma respectivă.) De asemenea, se repartizează pe cîte un titular sarcinile de realizare și exploatare a utilităților și serviciilor comune pentru toate unitățile de pe platformă. (De exemplu : una din întreprinderi va organiza un atelier central pentru executarea reparațiilor curente și capitale obișnuite la tot utilajul mecanic și energetic de pe platformă ; o fabrică de oxigen, care să aprovizioneze prin conducte sau recipiente celelalte întreprinderi ; un atelier de tîmplărie pentru producerea și repararea întregului necesar de ambalaj din lemn al zonei.*

Această individualizare și precizare a răspunderilor este – după cum s-a și dovedit în practică – de natură să asigure o bună coordonare, o soluționare eficientă a multiplelor probleme legate de crearea și funcționarea puternicelor complexe industriale.

ORGANIZAREA platformelor industriale în conformitate cu prevederile decretului a cuprins nu numai amplasarea grupată a obiectivelor, ci și **repartizarea între unități a atribuțiilor și sarcinilor privind funcționarea cooperăriior în cadrul platformei ;** ca atare, cu prilejul elaborării actualului plan cincinal s-au adus perfecționări metodologice corespunzătoare acestui nou concept, în sensul că investițiile de folosință comună — surse și rețele de utilități și căi de comunicație — ce se realizează în cooperare și se utilizează de către beneficiarii din zona sau platforma industrială respectivă sînt cuprinse în planul acelui titular de investiții care le realizează și exploatează, pe baza convențiilor încheiate între unitățile interesate, împreună cu coordonatorul de platformă.

În acest fel, organizarea și sistematizarea platformelor industriale, îmbunătățirea planificării și executării investițiilor conexe și a celor de folosință comună, corelată cu termenele de punere în funcțiune a obiectivelor pe care le deservesc, aduc o contribuție importantă la **perfecționarea activității de sistematizare și planificare teritorială.**

Lucrările de amplasare a obiectivelor industriale prevăzute a se realiza în cincinalul 1976—1980 au cuprins organizarea și sistematizarea, în conformitate cu principiile menționate, a unui număr de **170 de platforme industriale cu circa 1 400 de obiective importante ;** dintre acestea, **circa 30 sînt platforme noi,** amplasate în județe mai puțin industrializate. Astfel, s-au creat puternice platforme cu profil industrial complex, cum sînt cele de la Bistrița, Botoșani, Tulcea, Sfîntu Gheorghe ; se conturează mari bazine extractive în județul Gorj, în Munții Apuseni, în județul Caraș-Severin, exploatarea de șisturi bituminoase, grupînd totodată și importante obiective energetice sau metalurgice ; noi platforme cu profil de ramură pentru industria chimică, metalurgie, construcția de mașini.

Totodată, prin amplasarea de noi capacități pe platformele existente, prin dezvoltări ale unităților aflate în funcțiune se obține **sporirea eficienței investițiilor pentru echiparea edilitară, făcute anterior.**

Întrucît, cu excepția cîtorva puncte dispersate, zona Dunării este relativ slab dezvoltată din punct de vedere industrial, s-a urmărit, potrivit indicațiilor secretarului general al partidului, valorificarea avantajelor pe care le oferă această zonă — o cale de transport ieftin îndeosebi pentru materii prime din import și pentru expedierea produselor la export, posibilitatea de a atrage forță de muncă locală, facilități în alimentarea cu apă etc. — pentru dezvoltarea economico-socială a localităților riverane prin crearea de noi platforme puternice și dezvoltarea celor existente, pentru industrii cum sînt metalurgia, chimia (mari consumatoare de apă), construcțiile navale și alte sectoare ale construcției de mașini. Drobeta-Turnu Severin, Calafat, Corabia, Turnu Măgurele, Zimnicea, Giurgiu, Oltenița, Călărași, Tulcea — orașe vechi, dar odinioară lipsite de industrie — se înscriu astfel tot mai pregnant în avîntul general al țării. Chiar și numai din aceste sumare enumerări ne putem face o imagine globală asupra importanței și rolului covîrșitor pe care îl va juca procesul de sistematizare și dezvoltare echilibrată a tuturor zonelor și localităților țării, de creare a unor puternice platforme industriale în județe și localități mai puțin dezvoltate, pentru progresul țării, pentru configurația pe care o va avea ea mîine.

Mircea POPESCU
Vicepreședinte al Comitetului
de Stat al Planificării

(Continuare în pag. 16)

PLATFORMELE INDUSTRIALE

UNELE ASPECTE SPECIFICE ALE PROBLEMATICII ORGANIZĂRII ŞI CONDUCERII

Concepţie şi obiective în dezvoltarea economico-socială în profil teritorial

PROGRAMUL P.C.R. de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism, carta fundamentală ideologică, teoretică şi politică a partidului, scoate în evidenţă şi preocuparea pentru perfecţionarea conducerii şi organizării dezvoltării economice şi sociale, avînd la bază concepţia materialismului dialectic şi istoric, legile obiective ale dezvoltării sociale, experienţa dobîndită de P.C.R. şi de poporul român în transformarea revoluţionară a societăţii româneşti.

Activitatea de perfecţionare a organizării şi conducerii pe baze ştiinţifice a economiei — factor important al creşterii economice — este concepută şi orientată de către partid ca o pîrghie de maximă importanţă în realizarea obiectivelor strategice fundamentale ale construcţiei socialismului şi comunismului, potrivit principiilor ce stau la baza perfecţionării relaţiilor de producţie şi a tuturor raporturilor sociale caracteristice orînduirii noastre.

În Programul partidului se arată că **„în organizare şi conducere trebuie să se ţină seama de complexitatea şi interdependenţa diferitelor sectoare şi domenii ale vieţii economico-sociale. Conducerea ştiinţifică trebuie să cuprindă toate problemele organizării societăţii“.** În acelaşi document este prevăzută, printre direcţiile în care va acţiona partidul pentru înfăptuirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate, şi **„sistematizarea teritorial-administrativă şi economică, amplasarea raţională a forţelor de producţie pe întreg teritoriul ţării, asigurînd dezvoltarea proporţională a tuturor judeţelor şi regiunilor, ridicarea gradului de civilizaţie materială a întregului popor“.**

În abordarea sarcinilor care revin activităţii de sistematizare, trebuie avut în permanenţă în vedere că această activitate este concepută de partidul nostru ca o amplă şi transformatoare acţiune economico-socială şi urbanistică, menită să asigure repartizarea raţională şi echilibrată a forţelor de producţie, dezvoltarea arminoasă din punct de vedere economic şi social-cultural al tuturor zonelor ţării.

Amplasarea raţională, armonioasă a forţelor de producţie pe întreg teritoriul ţării, orientarea fermă spre amplificarea ramurilor industriale moderne, a subramurilor şi produselor „de vîrf“, constituie singura cale de creştere şi modernizare a economiei noastre ; dar o asemenea opţiune presupune mari şi susţinute eforturi de investiţii.

Principalele elemente ce caracterizează politica de investiţii în actualul cincinal :

- volumul investiţiilor va fi de aproape 1 000 miliarde de lei (faţă de 544,7 miliarde de lei în cincinalul 1971—1976) ;
- acumularea va reprezenta 33,5% din venitul naţional;
- orientarea de bază a investiţiilor o va constitui dezvoltarea producţiei materiale;
- numărul obiectivelor principale ce vor fi puse în funcţiune se ridică la 2 700 ;
- imperativul de a se obţine o eficienţă economică înaltă a fondurilor investite, prin ;
  - — eliminarea supradimensionărilor ;
  - — reducerea consumurilor de materiale ;
  - — reducerea ponderii lucrărilor de construcţii în totalul investiţiilor ;
  - — dezvoltarea sistemului normativ aflat la baza întocmirii proiectelor şi a executării lor ;
- necesitatea unei conduceri şi organizări superioare a acţiunilor în domeniul investiţiilor ;
  - — perfecţionarea sistemului de amplasare pe teritoriu a obiectivelor noi ;
  - — pregătirea temeinică a lucrărilor ;
  - — scurtarea duratelor de proiectare, execuţie şi dare în funcţiune;
  - — corelarea strictă a producerii şi livrării utilajelor tehnologice cu graficele de montaj şi termenele de punere în funcţiune ;
  - — mecanizarea superioară a lucrărilor de construcţii-montaj şi dezvoltarea producţiei mijloacelor de mecanizare ;
  - — realizarea corelată a planurilor de pregătire a personalului noilor obiective.

În legătură cu dezvoltarea economico-socială armonioasă a tuturor zonelor ţării, de o importanţă majoră este hotărîrea Congresului al XI-lea al P.C.R., ca în anul 1980, în fiecare judeţ să se realizeze o producţie industrială de cel puţin 10 miliarde de lei. Un asemenea obiectiv va face ca în peste 700 de localităţi să existe unităţi industriale de subordonare republicană, iar în 2 900 de localităţi unităţi productive ale industriei locale şi cooperaţiei.

Ţinînd seama de rolul preponderent pe care îl va avea industria în dezvoltarea generală a României socialiste, în asigurarea unor condiţii de viaţă tot mai bune pentru întregul popor, **problemele legate de amplasarea în teritoriu a noilor unităţi industriale sau de dezvoltarea celor existente constituie o preocupare majoră atît în profil teritorial, cît şi departamental. În procesul de amplasare a forţelor de producţie, treptat se formează o fizionomie proprie fiecărui judeţ al ţării, ţinîndu-se seama de îmbinarea criteriului economic cu cel social-politic şi de condiţiile naturale specifice.**

Forme moderne şi eficiente

ORIENTAREA investiţiilor productive are în vedere amplasarea noilor obiective pe platforme industriale existente sau care se vor crea, folosirea cît mai raţională a suprafeţelor de teren şi dezvoltarea la maximum a cooperării şi colaborării în producţie între unităţile de pe aceeaşi platformă.

Pe baza indicaţiilor secretarului general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** Decretul Consiliului de Stat nr. 70/1975 a stabilit o serie de măsuri privind organizarea şi sistematizarea zonelor şi platformelor industriale, precum şi pentru conceperea şi realizarea obiectivelor de investiţii, ţinînd seama de comasarea unor funcţiuni şi obiective, raţionalizarea şi gruparea utilităţilor, a căilor de comunicaţii, a dotărilor sociale şi altele. **Concentrarea raţională a întreprinderilor pe platforme pune în valoare superioritatea proprietăţii socialiste,** concretizată printr-o ordonare logică a unităţilor care pot prelucra în faze succesive materia primă şi semifabricatele, prin realizarea unor însemnate economii la fondurile alocate pentru investiţii, prin reducerea spaţiilor de deservire, a reţelelor electrice, termice, telefonice, a căilor de acces auto şi feroviar, a mijloacelor de transport în comun, a reţelelor de apă şi canalizare etc.

În acest context, ne dăm uşor seama de necesitatea şi cerinţele **perfecţionării continue a organizării şi conducerii platformelor şi zonelor industriale** — fapt ce explică şi **eforturile ce** au fost făcute, o dată cu **definitivarea**

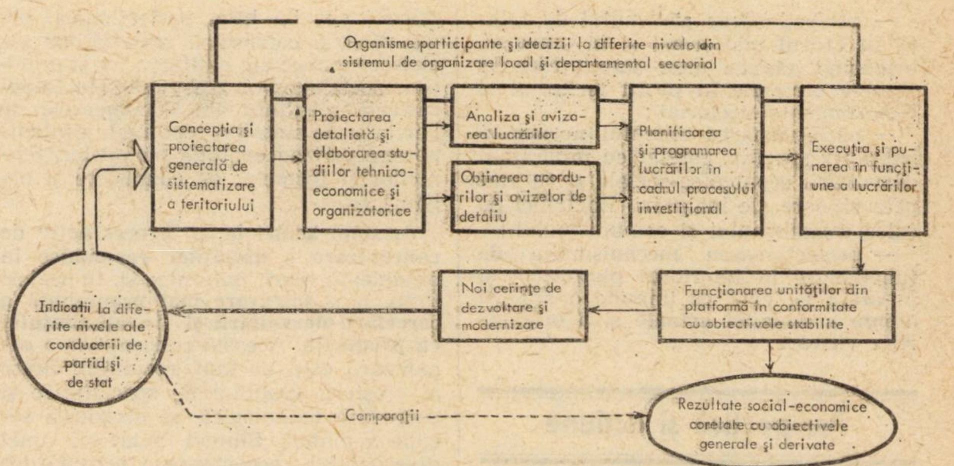
Organisme participante şi decizii la diferite nivele din sistemul de organizare local şi departamental sectorial
Concepţia şi proiectarea generală de sistematizare a teritoriului
Proiectarea detaliată şi elaborarea studiilor tehnico-economice şi organizatorice
Analiza şi avizarea lucrărilor
Obţinerea acordurilor şi avizelor de detaliu
Planificarea şi programarea lucrărilor în cadrul procesului investiţional
Execuţia şi punerea în funcţiune a lucrărilor
Funcţionarea unităţilor din platformă în conformitate cu obiectivele stabilite
Noi cerinţe de dezvoltare şi modernizare
Indicaţii la diferite nivele ale conducerii de partid şi de stat
Comparaţii
Rezultate social-economice corelate cu obiectivele generale şi derivate

Fig. 1 : Principalele etape ale concepţiei şi realizării platformelor şi zonelor industriale.

planului cincinal 1976—1980, în vederea stabilirii amplasamentelor noilor platforme industriale, a posibilităţilor de dezvoltare a celor existente, precum şi pentru rezervarea de noi terenuri pe care urmează a se realiza obiectivele industriale ale perioadelor în perspectivă.

Importanţa deosebită ce s-a acordat acestor probleme, atenţia manifestată de forurile de decizie la diverse niveluri, pentru concentrarea obiectivelor industriale în cadrul platformelor rezultă şi din faptul că **obiectivele principale de investiţii ale cincinalului actual au fost analizate la nivelul conducerii superioare de partid şi de stat**, luîndu-se în consideraţie de fiecare dată criteriile ce determinau stabilirea etapelor de dezvoltare actuale şi de viitor.

Constituirea platformelor şi zonelor industriale — ca, de altfel şi perfecţionările aduse în organizarea centralelor şi întreprinderilor — au la bază o serie de raţiuni (politice, economice, sociale etc.) ce decurg din politica economică promovată cu consecvenţă şi realism de către partidul şi statul nostru:

- platformele şi zonele industriale sînt un rezultat al politicii de **concentrare a activităţilor social-economice în teritoriu**, ale cărei avantaje au fost dovedite în practică ;
- ele fac parte din strategia generală de dezvoltare economico-socială a ţării, care vizează ritmuri înalte şi generale de progres şi civilizaţie în toate sectoarele de activitate, **atît în profil departamental cît şi teritorial** ;
- sînt o urmare firească a aplicării politicii de **repartizare teritorială raţională a forţelor de producţie** şi de **dezvoltare armonioasă a teritoriului** prin optimizarea unor factori obiectivi, stabiliţi pe **criterii politice, sociale, economice, tehnice şi tehnologice.** În cadrul acestei politici, un rol deosebit îl are abordarea **problemelor ecologice**, care nu se pot rezolva decît prin unirea eforturilor tuturor celor ce participă la conceperea, realizarea şi funcţionarea acestor platforme. De fapt, în toate etapele de realizare a platformelor industriale va trebui acţionat cu gîndul la funcţionalitatea acestora, la simplificarea cadrului de relaţii şi la păstrarea echilibrului natural în condiţiile de exploatare „de regim" a lor ;
- platformele şi zonele industriale reprezintă **o formă superioară de sporire a eficienţei cu care se gospodăreşte avuţia naţională**, cu care se utilizează resursele existente, prin care se realizează armonizarea pe un plan mai larg a resurselor cu necesităţile.

În acest context, problemele de organizare şi conducere a platformelor şi zonele industriale sînt foarte variate şi complexe ; ele îşi trag esenţa din documentele de partid, din cadrul normativ-legislativ existent, din indicaţiile conducerii superioare de partid şi de stat. Este, aşadar, vorba de proiectarea organizării şi conducerii, situaţie în care ar putea fi avute în vedere elementele prezentate în fig. 1.

Proiectarea organizării şi conducerii platformelor industriale corespunde şi necesităţii obiective a conceperii acestora, încă de la abordarea lor, ca sisteme economico-sociale complexe, cu grad superior de concentrare a activităţilor în teritoriu. Platforma (zona) industrială nu trebuie privită ca ceva de sine stătător, în condiţiile în care se urmăreşte dezvoltarea armonioasă a tuturor judeţelor ţării. Experienţa obţinută pînă acum în ţara noastră a dovedit o serie de direcţii eficiente de perfecţionare a organizării şi conducerii, care vor trebui considerate încă din etapa de concepţie şi proiectare a platformei, dar cu precădere orientate către etapa de maximă utilizare.

Unele direcţii de optimizare a soluţiilor

DEŞI CONCEPTUL în sine prezintă numeroase virtuţi şi valenţe economice şi sociale, care contribuie substanţial la accelerarea procesului de dezvoltare economică şi socială, la introducerea unei mai mari raţionalităţi şi eficienţe în procesul investiţional şi de producţie, întotdeauna, în mod dialectic, există detalii funcţionale susceptibile de perfecţionări, care pot prezenta o mare importanţă atunci cînd se pune în operă un concept avansat pentru a obţine rezultatele maxime.

Analiza situaţiei existente într-o serie de platforme industriale constituite în cursul cincinalelor trecute a evidenţiat unele posibilităţi şi căi de îmbunătăţire a funcţionării lor. Concluziile analizei au fost grupate pe 3 tipuri de platforme industriale (specializate ; integrate ; complexe) şi sînt prezentate în tabloul tipologic al simptomelor posibile, redat în fig. 2 (pag. 8)

Deşi întotdeauna asemenea scheme globale prezintă un anumit grad de aproximare şi subiectivitate de criterii şi metodologie, ca şi estomparea abaterilor de la un caz la altul şi aplatizarea lor, el permite totuşi avantajul unei ordonări şi sintetizări în analiza fenomenelor. Din studierea fig. 2 se desprinde necesitatea de a se acţiona pentru deplasarea diagramelor respective spre dreapta tabloului, fapt ce aduce în discuţie chiar ideea de sistematizare a platformelor şi zonelor existente, în care se apreciază că sînt resurse şi rezerve încă insuficient folosite.

Pentru **platformele şi zonele noi** se relevă şi pe această cale importanţa ce trebuie acordată conceperii, amplasării şi realizării lor, pe mai multe planuri ce intră în componenţa concepţiei şi politicii noastre în acest domeniu :

- determinarea, în fiecare microregiune şi zonă teritorială, a **ramurilor industriale celor mai potrivite**, în raport cu resursele locale de orice fel ;
- analiza zonelor care prezintă **potenţialele** cele mai adecvate pentru o ramură industrială sau alta ;
- determinarea **„razei de acţiune" optime** a fiecărei zone, pe fiecare profil industrial şi — în funcţie de aceasta — **capacitatea maximă** (posibilă, necesară etc.) de deservire a zonei cu produse din respectivul tip industrial ;
- analizarea în diferite variante, în raport cu profilele industriale ce pot fi luate în considerare pentru o zonă şi cu capacităţile respective, a posibilităţilor de creare a unor platforme cu funcţiuni unitare sau şi multiple. Aceasta obligă la **o tipologie a platformelor**, în care — în funcţie de caracteristicile (factorii) tipologici ce evidenţiază latura tehnică şi tehnologică a acestora — se stabilesc şi cerinţele de organizare şi conducere ;
- precizarea **criteriilor social-politice şi economice de amplasare a platformelor**, urmărind optimizarea lor în funcţie de obiectivele stabilite prin comenzile sociale formulate la diferite niveluri de conducere ;
- în final, pe baza celor de mai sus, se analizează **structura internă de producţie-concepţie şi funcţională a platformei**, ţinînd seama şi de o serie de cerinte, reguli şi procedee dovedite eficiente în organizarea şi conducerea activităţilor.

De aici decurg şi exigenţele care rezultă pentru organizarea şi conducerea platformelor în practica concepţiei şi realizării lor, cum ar fi :

— corecta amplasare a industriilor în cadrul zonelor şi platformelor industriale, pentru o bună armonizare a resurselor cu cerinţele social-economice pe toate planurile ;

— elaborarea schiţelor şi programelor de sistematizare micro şi macroteritoriale, într-o viziune de perspectivă şi cu antrenarea tuturor factorilor ce vor participa la concepţia, realizarea şi funcţionarea platformelor ;

— apropierea locurilor de muncă de zonele de locuit şi de agrement ;

— perfecţionarea sistemului de relaţii în cadrul platformei şi în afara ei. urmărind găsirea unor soluţii care să rezolve cerinţele în profil teritorial şi departamental-sectorial ;

— perfecţionarea cadrului normativ-legislativ specific, corelat cu programul dezvoltării economico-sociale şi cu etapele viitoare ale inaintării României pe calea socialismului şi comunismului ;

— perfecţionarea mecanismului de funcţionare în interiorul platformei şi în afara ei, ceea ce impune o analiză atentă a situaţiei actuale şi a orientărilor viitoare.

Perspectivă şi acţiune

PERSPECTIVA acţiunilor de perfecţionare a organizării şi conducerii unităţilor în cadrul platformelor şi a acestora în ansamblu este necesar să aibă în vedere, în mod firesc, obiectivele economico-sociale majore ce rezultă din direcţiile în care acţionează partidul pentru înfăptuirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate : dezvoltarea forţelor de producţie, perfecţionarea continuă a relaţiilor de producţie, realizarea unor indicatori calitativi ai dezvoltării, avîntul învăţămîntului şi ştiinţei, intensificarea şi perfecţionarea activităţii politice, ideologice şi educative, ridicarea nivelului de trai, muncă şi civilizaţie al oamenilor muncii ş.a. La baza perfecţionării organizării şi conducerii activităţilor social-economice ale platformelor şi unităţilor socialiste vor trebui să stea imperativele rezultate din documentele de partid şi de stat, din tendinţele contemporane privind evoluţia metodelor, tehnicilor şi formelor de conducere şi organizare.

Asistăm astăzi la un proces activ de **concentrare a unităţilor economice** în organizaţii mari, puternice şi, în acelaşi timp, la o **integrare mai pronunţată a cercetării-dezvoltării şi învăţămîntului cu producţia.** Această concentrare a organizării este, de fapt, rezultatul firesc al creşterii gradului de specializare şi cooperare tehnologică, al diviziunii sociale a muncii. Sîntem martorii unei diversificări accentuate a activităţilor social-economice, a relaţiilor în afara unităţilor economice, preocupările conducătorilor de pe toate nivelurile ierarhice capătă din ce în ce mai mult un caracter multilateral. Se manifestă tot mai evident tendinţa intercondiţionării din ce în ce mai strînse între conducerea **previzională** (prospectivă), conducerea şi coordonarea generală şi cea operativă, curentă, ceea ce conduce la o organizare descentralizată a activităţilor, în condiţiile centralizării verigilor care să asigure fiabilitatea maximă a sistemelor respective. Teoria şi practica organizării şi conducerii relevă tot mai pregnant necesitatea şi eficacitatea atragerii colectivelor de muncă la conducerea unităţilor economice, a **conducerii colective.** Totodată, pătrunderea tot mai puternică a tehnicii de calcul în conducere, **simularea şi modelarea proceselor tehnico-economice** vor determina schimbări în procesul de conducere şi de decizie, în pregătirea şi mentalitatea oamenilor ; va conduce la raţionalizarea procedurilor administrative şi creşterea gradului de tehnicitate a lor, la reducerea dependenţei între activităţile de conducere şi execuţie de structura organizatorică, la dispariţia unor funcţii, concomitent cu apariţia altora. În aceste condiţii, perfecţionarea organizării şi conducerii platformelor industriale şi a unităţilor componente, în final a întregii economii, constituie astăzi o necesitate permanentă, un proces cu consecinţe multiple.

În cadrul platformelor şi zonelor industriale există reale posibilităţi de **realizare a unor activităţi prin unităţi specializate, sau cu antrenarea unor organisme şi unităţi deja existente în teritoriu.**

S-au experimentat şi obţinut în acest sens bune rezultate, dar încă se mai pot centraliza o serie de activităţi, care dispersate devin neeconomice, cum ar fi :

- asigurarea utilităţilor pentru producţie (energie electrică, termică, aer comprimat, apă-canal etc.) ;
- cercetare, proiectare, investiţii ;
- aprovizionare, desfacere, depozite, transport intern ;
- învăţămînt (formarea, pregătirea şi perfecţionarea pregătirii cadrelor) ;
- asigurarea condiţiilor de trai (cămine, cantine, creşe etc.) ;
- activităţi social-cultural-sportive (cluburi, terenuri de sport etc.) ;
- prelucrarea automată a datelor prin centre puternice ;
- servicii publice şi prestări de lucrări pentru personalul angajat în platformă (uneori ajungînd la 20—30 mii de oameni) ;
- transportul public şi de mărfuri etc.

(Referindu-ne numai la acest ultim punct, se constată azi o foarte mare imobilizare de vagoane în zonele şi platformele industriale, cu depăşiri de peste 250% ale timpului de staţionare prevăzut în convenţiile dintre calea ferată şi întreprinderile industriale ; acest lucru este foarte dăunător dacă ţinem seama de faptul că platformele şi zonele industriale deţin ponderea principală la încărcări-descărcări pentru calea ferată, şi anume 75%—85%).

Fără a fi exhaustive, consideraţiile menţionate oferă, după părerea noastră, un prilej de a reflecta asupra necesităţii şi oportunităţii unei continue perfecţionări a organizării şi conducerii platformelor şi zonelor industriale, ţinînd seama de cerinţele actuale de a găsi formele şi mijloacele de îmbinare a organizării şi conducerii în profil departamental şi teritorial. Iată un domeniu în care specialiştii cu preocupări specifice sînt chemaţi să-şi aducă contribuţia, pe măsura sarcinilor ce le revin în efortul general desfăşurat în ţara noastră spre progres, spre bunăstare.

prof. dr. Mihai DUMITRESCU
Nicolae OPREA
Academia „Ştefan Gheorghiu"

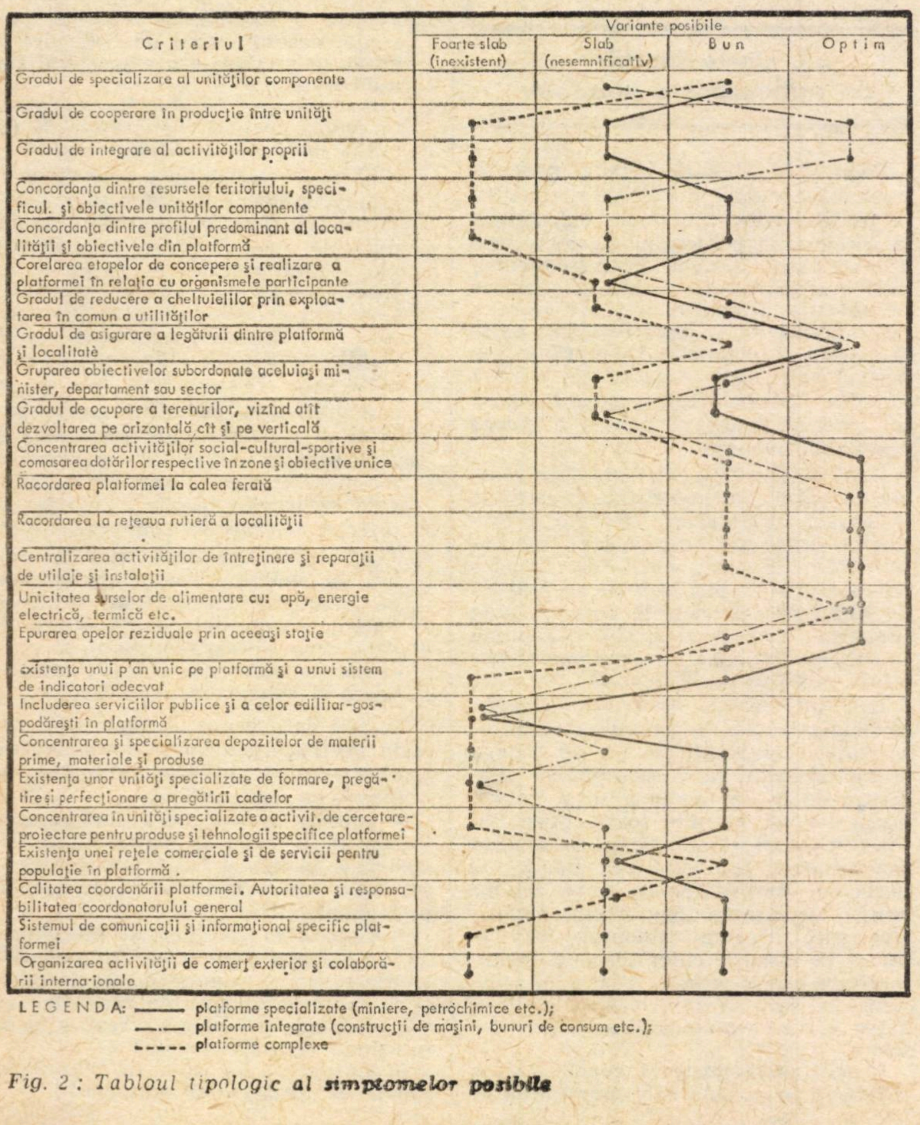

Fig. 2 : Tabloul tipologic **al simptomelor posibile**

FACILITĂȚI ȘI RESTRICȚII PENTRU AMPLASAREA VIITOARELOR INVESTIȚII

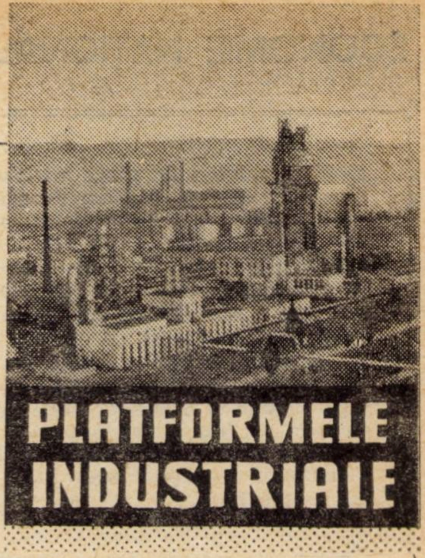

AMPLELE LUCRĂRI pe care le-a comportat amplasarea în platforme industriale noi sau existente a investițiilor în capacități productive din cincinalul 1976—1980 a relevat necesitatea imperioasă de a se cunoaște cît mai bine posibilitățile pe care le oferă fiecare județ, diferitele localități, în ce privește rezervele de teren în perimetrul construibil, resursele de forță de muncă, facilitățile de transport, gradul (actual și cel realizabil în condiții economice) de asigurare cu utilități etc.

Date sugestive oferă din acest punct de vedere, studiul elaborat de Institutul de cercetare și proiectare pentru sistematizare, locuințe și gospodărie comunală — București (I.S.L.G.C.) al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare, care se înscrie în ansamblul de studii și cercetări necesare sistematizării teritoriului național și a avut ca obiectiv stabilirea posibilităților de valorificare rațională a resurselor de teren, a utilităților și a posibilităților de cooperare din zonele industriale, în cadrul realizării de obiective noi sau dezvoltării obiectivelor existente în aceste zone.

Pe lîngă valoarea acestor date pentru cunoașterea situației din zonele industriale, cercetarea permite și desprinderea unor **concluzii utile perfecționării în continuare a organizării și funcționării platformelor industriale.**

Industria în contextul urban

Studiul citat clasifică orașele țării, din punct de vedere funcțional, în 6 categorii :

I — orașe mari cu funcțiuni complexe, economice și sociale, de importanță republicană — în număr de 14 (însumînd 44,1% din totalul populației urbane a țării) ;

II — orașe mari cu funcțiuni complexe, de interes interjudețean (sub raportul influenței în teritoriu) — 20 (17,4%) ;

III — orașe cu funcțiuni economice și sociale de importanță județeană — 30 (13,4%) ;

IV — orașe reprezentînd centre industriale principale, necuprinse în primele trei categorii — 79 (15,4%) ;

V — orașe cu funcțiuni economico-sociale de importanță locală — 55 (5,6%)) ;

VI — orașe cu funcțiuni dominant balneo-climaterice și turistice — 33 (4,1%) ;

Considerînd zona funcțională industrială ca element component al organismului urban (formată din zona industrială propriu-zisă și din unități industriale situate izolat în cadrul localității), ponderea suprafețelor deținute de industrie în perimetrul construibil al orașelor (medie, pe categorii) se prezenta, înaintea amplasării investițiilor din actualul cincinal, după cum urmează :

Categoria de orașe	Ponderea industriei în perimetrul construibil %	Teren industrial ce revine pe locuitor (mp)
I*)	23,9	36,9
II	27,8	58,7
III	23,2	53,5
IV	16,2	41,9
V	9,6	28,2
VI	7,6	22,1
Media pe țară	20,8	42,5

*) Categoria I, fără București : 26,8% ; 51,4 mp
Municipiul București : 17,0% ; 20,0 mp

Dacă luăm în calcul și localitățile care urmează să devină centre urbane, media pe țară a suprafeței totale ocupate de industrie în perimetrul construibil rezultă de circa 18 procente, din care 15 reprezintă zone industriale, iar 3 — suprafețe în afara acestora.

O primă constatare : **orașele din categoria a V-a oferă disponibilități pentru o industrializare mai accentuată** (actualul cincinal marcînd un pas important în valorificarea lor), în vreme ce profilul specific al orașelor din categoria a VI-a limitează această posibilitate, putînd oferi condiții mai ales pentru mici industrii nepoluante și care să se poată însera în peisaj.

Este de remarcat că orașe care abia în ultimele cincinale și-au găsit vocația industrială — de pildă Pitești, Galați, Craiova (din categoria I), Rm. Vîlcea, Tîrgoviște, Slobozia (II), Făgăraș, Turnu Măgurele, Cîmpulung-Muscel, Calafat, Urziceni (III), Tîrnăveni (IV), Țăndărei, Făurei (V) — au zone industriale reprezentînd 100—180 mp de teren pentru industrie pe locuitor. Pe de altă parte : luînd media pe țară, zonele industriale dețin circa 84% din suprafețele totale ocupate de industrie ; în schimb, în localitățile cu activitate industrială mai veche acest raport este, de regulă, mai mic (în județul Timiș — 50%, în județul Caraș-Severin — 70%, în municipiul București — 71%). Situația se datorește, mai cu seamă, situației moștenite de la regimul trecut, cu unități productive dispersate în țesutul urban, fără vreun principiu de sistematizare care să guverneze amplasarea lor.

Cunoașterea datelor de această natură este utilă în pregătirea deciziilor de implantare a industriei, pentru **a evita apariția de disproporții sau agravarea unora existente** — în cazul unor orașe mai noi sau aflate într-o perioadă de „explozie“ industrială — între mărimea realtivă a zonelor funcționale (industriale, de locuit, dotări social-culturale, spații verzi, circulație etc.). În funcție de condițiile concrete, uneori poate fi temporar favorabilă, alteori dezavantajoasă o situație ca aceea a municipiului Gheorghe Gheorghiu-Dej, unde zona industrială reprezintă 262 mp/locuitor, necesitînd transportul unei părți importante din forța de muncă, domiciliată în zonele înconjurătoare de influență.

Utilizare intensivă, rațională a terenului

CELE peste 260 de zone industriale — pe care le-a avut în vedere studiul pre-

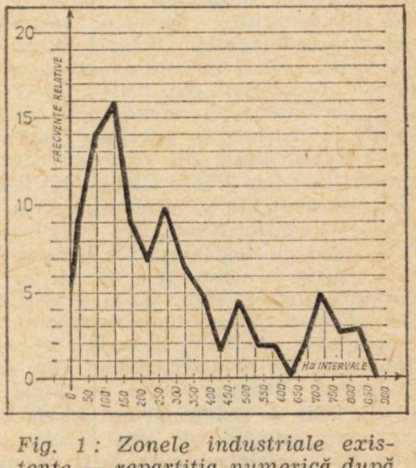

Fig. 1 : Zonele industriale existente — repartiția numerică după suprafața ocupată

zintă o extrem de mare varietate ca mărime : între 3 hectare (imaginea tipică : două vechi făbricuțe cu acareturile lor, alăturate pe un teren a cărui suprafață o întrec de 2—3 ori unele hale ale combinatelor noastre de astăzi și peste o mie de hectare (cifră ce sugerează aglomerarea de clădiri, instalații, turnuri ale marii platforme siderurgice gălățene). Analizînd însă repartiția numerică a acestor zone după suprafața lor (fig. 1, din pag. 9) și repartiția lor pe grupe de suprafețe (fig. 2), constatăm o grupare accentuată în zona 0—150 ha.

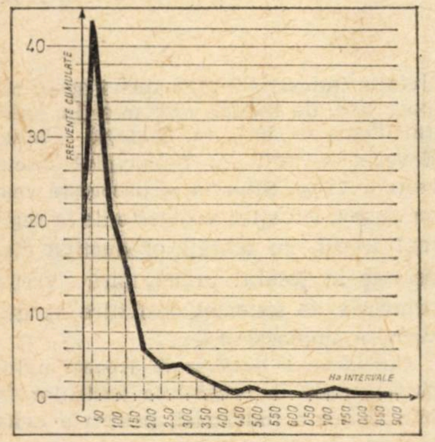

Fig. 2 : Zonele industriale existente — repartiția pe grupe de suprafețe

Ar fi dificil sau imposibil de stabilit o mărime optimă a zonei industriale : parametrii de luat în considerație variază nu numai de la un caz la altul, ci și în timp. S-ar putea însă desprinde sugestii valabile pentru sistematizatori și planificatori, din cercetări localizate, asupra **măsurii în care eficiența economico-socială a organizării producției în zone și platforme industriale este influențată de mărimea acestora** ; asupra **ritmurilor eficiente de creștere și dezvoltare** ; asupra **factorilor de influență de care ar depinde eventuala plafonare a creșterii unor zone și platforme, în favoarea dezvoltării altora.** Astfel de teme ar putea fi luate în studiu chiar din etapa actuală de către un institut de proiectare cu capacitatea necesară, cu concursul institutelor județene de proiectare și al unor organe teritoriale de sinteză.

Din suprafața totală a zonelor industriale, o parte de 1,4% (în 13 județe) era la data studiului ocupată pentru alte folosințe : agricolă, locuințe, organizare de șantier nelegată direct de investițiile aflate în curs de execuție în zonele respective etc. Totodată, circa 13% din totalul terenurilor ocupate de zonele industriale în interiorul perimetrelor construibile ale orașelor reprezentau suprafețe libere. Cu prilejul definitivării schițelor de sistematizare și al aprobării platformelor din cincinalul 1976—1980 au fost avute în vedere, în mare măsură, aceste rezerve de teren. Ținînd seama de importanța și eficiența economică ridicată a sistematizării și concentrării, va trebui procedat în continuare — în perspectiva nevoilor din cincinalul următor — **la comasări și dezafectării de clădiri și unități, la organizarea rețelelor de cale ferată și drumuri, a rețelelor electrice, la restrîngerea incintelor existente.** În acest sens, este necesară și **revizuirea normativelor referitoare la distanțele între rețele** — problemă ridicată și la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R., din 21 septembrie a.c. Totodată, cunoașterea din timp a suprafețelor ce urmează să fie restructurate pentru a servi noilor investiții se cere urmată de **măsuri restrictive adecvate,** pentru reducerea la minimum a cheltuielilor de investiții și chiar de întreținere pînă la scoaterea din funcțiune a clădirilor și amenajărilor cu alte destinații decît cea industrială (o excepție ar putea-o constitui serele, ca utilizator al energiei termice produse pe platforme sau unele construcții similare).

Criterii de amplasare și de etapizare

PE LÎNGĂ coordonate economice și sociale, pe lîngă probleme legate de disponibilul de teren, există și unele criterii tehnice care nu pot fi neglijate la amplasarea și dezvoltarea platformelor industriale.

De pildă, natura **terenului de fundație** influențează într-o măsură deloc neglijabilă costul construcțiilor, mai cu seamă la obiectivele industriale, care dau încărcări mari la sol. Practica de pînă acum a situat lucrările de fundații la o pondere de 5 pînă la 25 de procente din valoarea cheltuielilor pentru construcții-montaj, datorită în bună parte aplicării frecvente a unor soluții cu consumuri exagerate de oțel și ciment. Măsurile stabilite recent de către conducerea de partid și de stat, cu privire la realizarea într-un spirit mai gospodăresc a investițiilor, au determinat — prin restudierea proiectelor — economii substanțiale ; totuși, deși atenuată, problema rămîne. În opinia specialiștilor ar fi, de aceea, utilă **definirea unor clase de industrii corelate cu o clasificare a terenurilor de fundație,** ca termen de referință pentru minimizarea investițiilor prin reducerea ponderii lucrărilor de construcții, dar și cu continuarea unui efort susținut de căutare a unor noi soluții tehnice mai economice, mai eficiente.

În spiritul acelorași măsuri de raționalizare se cere analizată și asigurarea cu utilități, care influențează prețul de cost al produselor unităților industriale de pe platforme.

Dintre cele peste 260 zone industriale analizate în studiul I.S.L.G.C., unele prezintă facilități sau dificultăți deosebite sub raportul posibilității de asigurare cu utilități :

Utilități	Facilități deosebite	Dificultăți deosebite
Alimentare cu apă industrială	59	62
Canalizare	18	8
Alimentare cu căldură	82	2—3
Căi ferate	195	13
Drumuri		6*)
Transport în comun		38

*) Datorită traficului de tranzit

În funcție de importanța pe care o prezintă, pentru o unitate industrială nouă, una sau alta dintre utilitățile menționate, apare necesară sau găsirea unor soluții adecvate problemelor ce se ridică, sau evitarea amplasării în zona respectivă. Ceea ce sugerează ideea de a se defini **clasificări ale platformelor industriale și în funcție de facilitățile-dificultățile în asigurarea cu utilități.**

Un aspect de mare interes pentru organizarea și funcționarea platformelor complexe îl constituie, de asemenea, situația actualelor zone industriale sub raportul **industriei dominante** (unități subordonate aceluiași minister), care ocupă primul loc în zonă prin proporția suprafeței deținute. 81% din zone au o industrie dominantă (cu mai mult de 20% din teritoriu) ; aceasta ocupă, în medie, 46% din suprafețele zonelor respective. O asemenea diferențiere între industria dominantă și celelalte industrii din platformă — extinsă, evident, și asupra unor elemente de apreciere cum sînt volumul producției și ponderea în totalul forței de muncă ocupate — poate, în principiu, constitui **criteriul de alegere a titularului de investiții, care să fie coordonatorul zonei sau principalul colaborator al consiliului popular județean în pregătirea detaliilor de sistematizare și a deciziilor relative la platforma respectivă.**

Mai reținem, din propunerile cuprinse în studiu :

— **necesitatea stabilirii etapelor de realizare a platformei, în care se asigură o concepție unitară, cu folosirea complexă a utilităților comune** (apă, canal, energie electrică, căldură, căi ferate, drumuri, transport în comun) **și a utilităților speciale** produse într-o singură unitate (oxigen, aer comprimat, abur, producție auxiliară etc.) ; durata unei etape ar fi, în mod curent, de un cincinal ;

— **asigurarea unui profil de platformă de mare eficiență, prin concordanța între tipul de unități prevăzute a se realiza sau dezvolta și profilul platformei care să fie atins în cel mai scurt timp și să evite rezervele (de teren, utilități etc.) prevăzute sau chiar realizate și neutilizate ;**

— **elaborarea unor criterii de optimizare a repartizării în teritoriu a obiectivelor industriale** ce se propun a fi realizate în cadrul unui cincinal, care să țină seama și de relațiile între aceste obiective profilurile platformelor industriale, reducerea costului investițiilor, dezvoltarea prioritară a industriei în anumite județe, reducerea costului transportului în comun.

Problemele menționate sugerează necesitatea ca studierea lor să fie reluată de pe acum, pornind de la situația ameliorată prin amplasarea obiectivelor în perioada 1976—1980 și ținînd seama de dificultățile semnalate, astfel încît să se ofere din timp date cît mai utile în vederea deciziilor referitoare la investițiile din cincinalul următor.

Dan CONDREA

PLATFORMELE
INDUSTRIALE

EXPERIENŢE ÎN TERITORIU

Rezolvări, confirmări, necesităţi

PLATFORMA BISTRIŢA-VEST

Principalul bastion al industriei judeţului

- Dimensiunea dezvoltării: de la 6000 la 30 000 de lucrători
- Cum se realizează „pe viu" integrarea tehnologică şi a utilităţilor
- „Puterea socială" a concentrării activităţilor social-culturale
- Grad de ocupare a terenului: 95 la sută
- Economie de investiţii: 15-20 la sută
- Noul concept cere adaptarea la nou a concepţiilor în proiectare, organizare şi conducere

URIAŞUL efort de investiţii de aproape 3000 miliarde de lei în perioada 1976—1990, care va situa România în rîndul ţărilor avansate din punct de vedere economic şi va asigura satisfacerea într-un grad din ce în ce mai înalt a nevoilor materiale şi spirituale în continuă creştere ale maselor largi populare, impune aşezarea în prim plan a problemelor de eficienţă economică, de utilizare mai bună a resurselor existente şi a celor care se vor crea.

Pe această linie de preocupări, o excepţională importanţă prezintă măsurile adoptate pe baza indicaţiilor tovarăşului **Nicolae Ceauşescu**, secretarul general al partidului, privind organizarea şi sistematizarea zonelor şi platformelor industriale.

Un exemplu edificator de aplicare şi confirmare a noilor principii îl constituie platformele aprobate prin decret prezidenţial pentru **judeţul Bistriţa-Năsăud** — judeţ care, pentru a răspunde comenzii sociale formulate la Congresul al XI-lea al P.C.R., privind realizarea în anul 1980 a unei producţii industriale de cel puţin 10 miliarde de lei, are de făcut în acest cincinal un serios efort de investiţii.

Dintre cele patru platforme industriale ale judeţului, cea situată în partea de vest a oraşului Bistriţa ocupă primul loc ca suprafaţă şi prin numărul obiectivelor ce vor funcţiona în cadrul ei.

Studiile prealabile efectuate au relevat necesitatea de a cuprinde într-o platformă industrială întreprinderile existente şi amplasarea unor noi obiective, cu profil asemănător sau necesar oraşului Bistriţa. Aceste studii au atestat existenţa resurselor şi a condiţiilor specifice fiecărei capacităţi şi au soluţionat totodată problemele de organizare şi sistematizare a teritoriului, la nivelul prevederilor de perspectivă.

Spre exemplu, în această parte a oraşului, în apropierea Întreprinderii de utilaj pentru industria materialelor de construcţii şi refractare se amplasează importante fabrici şi uzine din ramura construcţiilor de maşini. În apropierea Întreprinderii de textile neţesute „Netex" şi a Fabricii de sticlărie de menaj s-au prevăzut o dezvoltare a producţiei de ţesături subţiri şi o fabrică de ţesături tip in. În vecinătatea Combinatului de prelucrare a lemnului urmează să se înalţe o nouă fabrică de mobilă şi tapiţerie. În sfîrşit, pentru asigurarea bazei tehnico-materiale necesare construcţiilor se va realiza un complex de fabrici de materiale de construcţii, avînd în profil prefabricate din beton armat (panouri mari, elemente spaţiale, tuburi precomprimate), produse ceramice şi din mase plastice (tîmplărie, elemente şi profile pentru construcţii etc.). În felul acesta s-au putut contura patru sectoare bine delimitate pentru: industria construcţiilor de maşini, industria uşoară, industria prelucrării lemnului şi a materialelor de construcţii, construcţii-montaj — cu o integrare a activităţilor specifice şi o intercondiţionare funcţională la nivelul platformei.

Soluţia de amplasare adoptată pentru dezvoltarea industriei în această parte a oraşului Bistriţa reflectă o concepţie modernă de **organizare** şi **concentrare** a unor obiective economice, care în mare parte pot prelucra în faze succesive materia primă şi semifabricatele, sau care aparţin aceleiaşi ramuri.

O astfel de grupare permite ca sub raport tehnologic şi organizatoric să se asigure o integrare a producţiei, printr-o strînsă cooperare între unităţile de profil similar.

Totodată, este de menţionat faptul că **anumite capacităţi de producţie** cum ar fi turnătoria, forja, precum şi unele sectoare cum sînt cele de prelucrarea lemnului şi a maselor plastice **au fost astfel dimensionate, încît pot satisface nevoile întregii platforme.**

În ce priveşte **asigurarea cu utilităţi, servicii şi lucrări de interes comun,** acestea au fost tratate într-o concepţie unitară, avîndu-se în vedere necesarul tuturor obiectivelor din cadrul platformei şi satisfacerea lor prin unităţi specializate, unice.

Astfel, pentru dotarea cu utilităţi a platformei industriale Bistriţa-Vest s-a prevăzut un sistem de magistrale de transport cu puncte de racord, care asigură accesul tuturor obiectivelor la reţeaua de cale ferată, rutieră, de telecomunicaţii, la sursele de energie electrică şi energie termică, apă, canalizare etc.

În ce priveşte asigurarea energiei termice, s-a prevăzut ca centrala termică existentă să se dezvolte la o capacitate de 400 Gcal, pentru a acoperi atît necesarul tuturor obiectivelor industriale de pe platformă, cît şi cel al zonei limitrofe de locuinţe.

Satisfacerea cerinţelor mecano-energetice ale platformei se va realiza centralizat, prin **întreprinderile cu profil de construcţii de maşini** prevăzute, care **vor asigura atît reparaţiile de utilaje, scule şi matriţe, cît şi aerul comprimat şi oxigenul necesare.**

Activitatea de cercetare şi proiectare, de informatică (platforma va beneficia de un calculator de mare capacitate) **şi cea administrativă** se vor desfăşura într-un pavilion central, care va fi construit şi dotat corespunzător fiecăreia din aceste destinaţii.

În cadrul platformei au fost integrate şi unele **activităţi auxiliare,** în care scop s-au prevăzut o bază de aprovizionare, depozite de colectare a deşeurilor, colectarea şi valorificarea ambalajelor ş.a.

Deservirea social-culturală va fi rezolvată prin dotarea platformei cu o „fabrică" de pregătire a mîncării, o policlinică de zonă, un club şi un grup de cămine muncitoreşti. Se creează astfel posibilitatea realizării centralizate a unor activităţi prin obiective administrative şi social-culturale puternice şi bine dotate, apte să satisfacă cerinţele legate de asigurarea unor **condiţii** superioare de muncă, de cazare, de îngrijire a sănătăţii şi de cultură pentru toţi angajaţii întreprinderilor de pe platformă, al căror număr — actualmente de circa 6000 — se va ridica, în final, la peste 30 000 de oameni.

Terenul afectat acestei platforme va avea un grad de ocupare de circa 95%, iar numărul de angajați care revin la 1 ha din totalul suprafeței ocupate va crește, de la 127 în prezent, la 213 oameni.

Organizarea centralizată a activităților creează condiții pentru folosirea unor utilaje și instalații moderne și de mare capacitate, înlesnind utilizarea completă și eficientă a acestora. Odată cu îmbunătățirea substanțială a gradului de dotare și, implicit, de deservire a platformei industriale cu toate elementele care sînt necesare, se asigură și **o economie la fondurile de investiții, de circa 15—20%** față de varianta în care fiecare întreprindere și-ar fi prevăzut și realizat distinct aceste servicii numai pentru activitatea ei proprie.

Acest mod de abordare pune încă o dată în evidență **superioritatea proprietății socialiste, care permite gospodărirea cu maximum de eficiență a valorilor materiale și umane de care dispune societatea, prin economisirea într-o măsură importantă a fondurilor de investiții, a terenurilor și forței de muncă.**

Valorificarea deplină a acestor posibilități presupune însă o soluționare consecventă a unor probleme specifice care apar. Iată esența cîtorva dintre ele.

- Integrarea activităților proprii întreprinderilor care compun platformele industriale necesită ca **prin proiectare, fiecare obiectiv de interes comun să fie tratat în mod complex, pentru a se avea în vedere multitudinea de aspecte și cerințe specifice fiecărei capacități.**
- Proiectarea constructivă și cea tehnologică trebuie strîns împletite cu **proiectarea sistemului de organizare și conducere** atît pentru fiecare obiectiv în parte, cît și pentru întreaga platformă, întrucît — date fiind intercondiționările mari care există — numai o funcționare corectă va putea asigura fiabilitatea sistemului.
- Toate acestea obligă la găsirea unor **forme și metode de conducere eficiente,** care să asigure **îmbinarea cerințelor atît la nivel teritorial, cît și departamental** și care să aibă la bază principiile și orientările ce caracterizează politica economică a țării noastre.

Aspectele organizării și conducerii platformelor industriale sînt departe de a fi epuizate. Se cer, în acest sens, eforturi corelate la nivelul tuturor organismelor ce participă la conceperea și realizarea lor.

Jana ALBIȚA
director general adjunct în Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții

---

PLATFORMA „ELECTROPUTERE"-CRAIOVA

Intercondiționări între gruparea în centrale și gruparea în teritoriu

ORGANIZAREA centralelor industriale se înscrie în contextul măsurilor de importanță deosebită, adoptate de partidul și statul nostru pe linia perfecționării organizării și conducerii întregii vieți economico-sociale. Răspunzînd unor cerințe obiective, centralele industriale exercită o influență pozitivă în direcția concentrării și profilării producției industriale, simplificării sistemului de relații economice și apropierii conducerii de activitatea operațională — premise ale unei economii moderne, de maximă eficiență.

Pornind de la indicația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, ca pe baza experienței dobîndite, actuala structură a centralelor industriale să fie corectată în funcție de cerințele ridicate de viață, supunem atenției cititorilor și analizei de către forurile în drept unele aspecte ce considerăm că se impun a fi rezolvate.

Legea cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat prevede că „gruparea unităților în centrale se face în principal pe baza criteriului omogenității produselor și al tehnologiilor de fabricație, al cooperării, al integrării pe baza unor produse finite, sau în funcție de amplasarea teritorială".

Pe baza indicațiilor conducerii superioare, în ultimii ani asistăm la gruparea și dezvoltarea vertiginoasă a unor platforme industriale care valorifică mai bine și mai eficient condițiile și posibilitățile concrete, contribuind totodată la îmbunătățirea sistematizării și urbanizării localităților. Industria craioveană, de pildă, se dezvoltă pe platforme ce au ca obiect construcția de mașini, industria chimică, energetică, alimentară, ușoară, transporturile, construcțiile etc. Realizările reflectă valorificarea avantajelor construirii și folosirii în comun a dotărilor edilitare, a resurselor energetice, ale utilizării cît mai complete a amplasamentelor și, în general, a terenului.

Amplasarea grupată a unităților pe platforme bine delimitate, adesea specializate pe ramuri de producție, pune în evidență și necesitatea corectării structurilor actuale ale unor centrale, care să îmbine mai bine criteriul omogenității produselor și al tehnologiilor cu criteriile cooperării și integrării în producție și ale amplasării teritoriale a unităților.

Bunăoară, pe platforma industrială „Electroputere" — Craiova, în ultimul cincinal — pe lîngă construcția de mașini și aparate electrice — au fost reamplasate și dezvoltate toate activitățile din domeniul construcției de mașini ale municipiului, respectiv fabricarea de tractoare și mașini agricole, reparații de locomotive, iar recent profilul platformei a fost întregit prin amplasarea unui obiectiv de bază al întregii ramuri — construcția de utilaj greu (investiție aflată în curs de realizare).

În ipoteza unei grupări a unităților constructoare de mașini amplasate pe platforma „Electroputere" — Craiova în cadrul aceleiași centrale, pe lîngă sporirea operativității și eficienței activităților de coordonare și conducere directă și concretă, pe lîngă o mai bună apropiere a conducerii centralei de producție, s-ar valorifica cu rezultate superioare avantajele utilizării centralizate a dotărilor, a bazei tehnice și de cercetare existente în platformă.

Posibilitățile largi de cooperare în cadrul platformei privesc, în special, următoarele domenii ;

— **Cercetare—dezvoltare.** Pe platforma industrială își desfășoară activitatea un puternic institut de cercetări și proiectări în domeniul mașinilor și aparatelor electrice, iar pentru fiecare din celelalte unități constructoare de mașini funcționează, în apropiere, ateliere și formațiuni de cercetare și proiectare, aparținînd institutelor din cadrul centralelor respective. Această situație dă loc la paralelisme, la fărîmițarea potențialului de concepție și, în final, la operativitate scăzută și un sistem greoi de coordonare a cercetării și dezvoltării.

— **Informatica și tehnica de calcul.** Centrul de calcul electronic, existent în platformă ca unitate a Centralei de mașini și aparate electrice, își desfășoară

Una din condițiile dezvoltării platformelor industriale în orașele dunărene (în fotografie : Tulcea) o constituie amplasarea acelor categorii de industrii cărora fluviul le oferă posibilitatea de a-și satisface în modul cel mai economic necesitățile unui important consum tehnologic de apă și transportul naval al materiilor prime.

activitatea în paralel cu actualele oficii ; în perspectivă sînt prevăzute centre de calcul ale restului de unități din platformă. Pentru coordonarea și proiectarea acelorași genuri de aplicații, acestea primesc orientări diferite de la centralele tutelare ; rezolvările se prezintă disproporționat, fără o tratare uniformă.

— **Pregătirea cadrelor** la toate nivelele. Apartenența întreprinderilor constructoare de mașini din platformă la centrale diferite a generat înființarea de unități și forme distincte și paralele de pregătire a cadrelor. Coordonarea lor la nivelul platformei ar asigura mai bine potențialul necesar de specialitate pentru toate unitățile.

— **Aprovizionarea tehnico-materială.** Specificul apropiat al activităților ce se realizează în unitățile din platformă promovează un grad înalt de cooperare în domeniul aprovizionării—dezvoltării ; în perspectivă urmează a se realiza și sisteme centralizate de debitare și manipulare a unor categorii de materiale și semifabricate. Crearea unei baze comune de aprovizionare, cu depozite intermediare în unitățile platformei, ar fi de natură să îmbunătățească această cooperare.

— **Autoutilarea.** În acest domeniu, realizările obținute diferă de la o unitate la alta și sînt sub nivelul cerințelor ; unificarea eforturilor pe întreaga platformă, în cazul grupării unităților în aceeași centrală, ar oferi posibilități pentru o serioasă amplificare a acestei activități.

— **Social-edilitar.** Cooperarea unităților din platforma industrială poate și trebuie să se extindă și în domeniul bazei tehnico-materiale pentru nevoi sociale (locuințe, asistență medicală, creșe, cămine, cantine, transport etc.), acțiuni care se coordonează cu rezultate mai bune la nivelul aceleiași centrale.

Argumentele prezentate, cu exemplificări din platforma „Electroputere“, sînt în bună măsură valabile și pot fi completate și la alte platforme, accentuînd necesitatea unei mai aprofundate studieri a intercondiționărilor între gruparea unităților pe centrale și amplasarea teritorială a unităților.

Adrian COJOCARU

directorul Cabinetului județean pentru problemele de organizare a producției și a muncii — Dolj

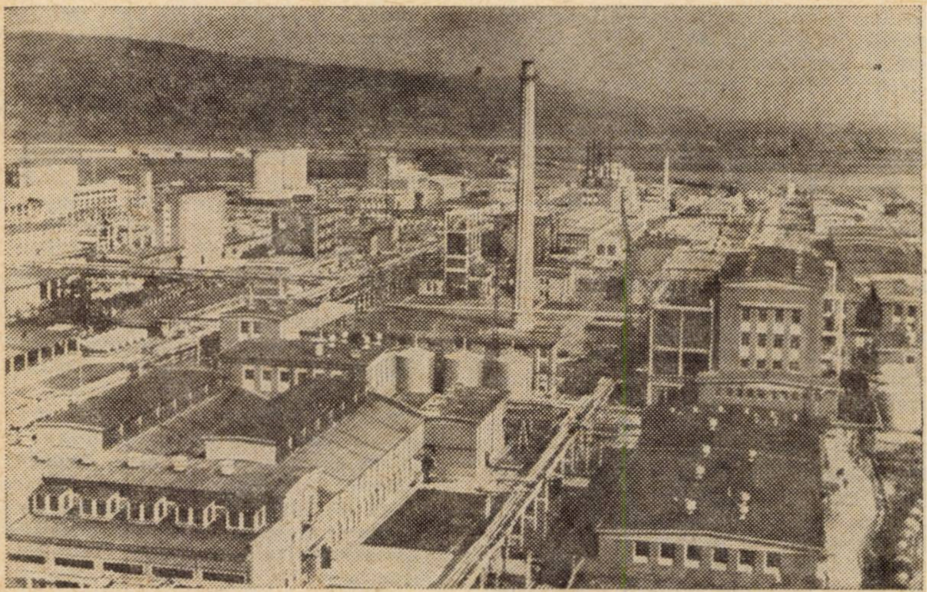

Creșterea densității construcțiilor, dezvoltarea lor pe verticală, raționalizarea traseelor rețelelor tehnologice și edilitare și reducerea culoarelor rezervate celor aeriene constituie principalele căi de folosire rațională a terenului în sistematizarea platformelor industriale.

PLATFORMA TÎRGOVIȘTE-SUD

Analiză-diagnostic și viziunea de perspectivă

DÎMBOVIȚA se numără printre județele care la finele actualului cincinal vor atinge un volum anual al producției globale industriale de 15—25 miliarde de lei. Actuala dezvoltare economică în ritm intens are în vedere în primul rînd construcția de mașini și metalurgia, ramuri cu o pondere de 63% în producția industrială a județului.

Citeva din cele mai noi și puternice întreprinderi dîmbovițene, reprezentative pentru acest profil, sînt grupate pe platforma industrială Tîrgoviște-Sud : ■ Întreprinderea de oțeluri aliate — **I.O.A.** (producătoare de profile laminate, forjate, benzi și table electrotehnice) ; ■ Întreprinderea de strunguri **SARO** (strunguri automate și normale) ; ■ Întreprinderea **ROMLUX** (lămpi electrice incandescente, lămpi fluorescente și cu vapori de mercur, balasturi și startere). Tot aici se află și baza de producție a antreprenorului general — Întreprinderea de construcții și montaje metalurgice-Tîrgoviște.

O cercetare asupra acestei platforme a relevat unele rezolvări reușite, ca și elemente asupra cărora va trebui să se concentreze în continuare atenția, în spiritul indicațiilor conducerii de partid și de stat, a prevederilor Decretului nr. 70/1975.

Platforma ocupă o suprafață totală de 440 hectare, terenul fiind parcelat destul de economic și elastic ; spațiile libere dintre unități se încadrează în limite normale și permit amplasarea unor dezvoltări, fără să ofere însă disponibilități care să satisfacă integral necesitățile unor viitoare investiții de anvergură.

Includerea în programele de investiții, construcția și punerea în funcțiune a unităților de pe platformă realizîndu-se eșalonat, pe parcurs s-a urmărit corectarea unor restricții apărute în ce privește asigurarea cu utilități comune, de care în genere trebuie să se țină seama. Să luăm citeva exemple pe concret : problema alimentării cu apă industrială, potabilă și de incendiu, precum și cea a evacuării apelor uzate pentru I.O.A. — cea mai tînără întreprindere de aici — au fost soluționate ținînd seama de interesele tuturor consumatorilor de pe platformă, dar alimentarea cu căldură nu a putut fi — tot din cauza unei etapizări insuficient corelate — decît parțial centralizată, așa că în prezent funcționează mai multe centrale termice ; actualele lucrări de extindere a centralei de la SARO (care deservește, de asemenea, ROMLUX și două unități ale industriei locale) vor permite ca aceasta să acopere și o parte din consumurile I.O.A. Sistematizarea platformei a avut în vedere ca fiecare unitate să aibă un acces rutier lesnicios la șoseaua principală Tîrgoviște—Găești, care străbate teritoriul (realizarea unui pasaj superior a evitat gîtuirea traficului, pe care o provoca intersecția la același nivel cu calea ferată), dar arterele de circulație parcelează oarecum platforma. Procesul de producție al I.O.A. necesită efectuarea unui foarte mare volum de transporturi, din care cele pe calea ferată — pentru aprovizionare și expediție — dețin o pondere de 84% ; punctele de încărcare-descărcare a vagoanelor au un înalt grad de mecanizare. Mijloacele auto sînt folosite la transporturile între secții, ca și la evacuarea zgurii la haldă, amplasată la o distanță de circa 7 km. Celelalte două întreprinderi de pe platformă întrețin relații pe linia transportului C.F. și auto cu I.O.A.

Există aici posibilități — ce se cer pe deplin valorificate — de cooperare între unități în ce privește deservirile. Întreprinderea de oțeluri aliate dispune de condiții tehnico-materiale și organizatorice bune pentru întreținere (prin ateliere centrale, baze sectoriale, puncte de întreținere în secțiile productive) și reparații (secția de reparații siderurgice și de cuptoare), putînd prelua sarcina executării acestor operații pentru întreaga platformă Tîrgoviște-Sud — cu atît mai mult cu cît în documentația elaborată pentru aprobarea platformelor în județul Dîmbovița se prevede ca I.O.A. să fie titular pentru atelierul central mecanic-șef, energetic-șef și pentru atelierul de întreținere și reparații de mijloace de transport. Dificultăți serioase apar datorită faptului că spațiile de depozitare a materiilor prime și materialelor nu au fost dimensionate corelat cu volumul stocurilor necesare. Problema a devenit acută la I.O.A. în ce privește depozitarea fierului vechi și a deșeurilor, în vederea reciclării în procesul de producție.

Aspectele evidențiate în cadrul cercetării arată că platforma Tîrgoviște-Sud, închegată în cursul cincinalului trecut și care continuă să se dezvolte, prezintă, pe lîngă o serie de facilități, și anumite carențe datorate unei concepții insuficient de unitare — și care subliniază odată mai mult justețea măsurilor întreprinse în ultimul timp pentru rezolvarea coordonată a tuturor problemelor pe care le ridică sistematizarea, organizarea, realizarea și funcționarea platformelor industriale. Consider că aceste carențe vor putea fi eliminate prin lucrările în curs și prin cele prevăzute, astfel încît puternica cetate a industriei tîrgoviștene să obțină și pe această cale o înaltă eficiență a activității.

Marian ENICĂ

PLATFORMELE INDUSTRIALE

- Economisirea resurselor materiale și financiare în execuția noilor obiective
- Concentrare teritorială, continuitate în timp
- Rolul antreprenorului general
- Principii noi și o nouă concepție în alcătuirea și organizarea bazelor de producție
- Noi exigențe ce rezultă din Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 2–3 noiembrie 1976

INCIDENȚE ASUPRA EFICIENȚEI ACTIVITĂȚII DE CONSTRUCȚII

AVANTAJELE pe care gruparea obiectivelor productive, în cadrul localităților, în zone sau platforme industriale le prezintă din punctul de vedere al planului general — *restrîngerea la strictul necesar și utilizarea cu eficiență maximă a suprafețelor de teren, comasarea unor funcții și obiecte, simplificarea, raționalizarea și gruparea rețelelor de utilități și a căilor de comunicații, realizarea clădirilor cu funcțiuni comune ca obiecte unice pentru întreaga zonă sau platformă industrială (inclusiv adoptarea de soluții constructive dezvoltate pe verticală)* — constituie și caracteristici ale unor soluții cu eficiență economică maximă sub raportul lucrărilor de construcții-montaj. De asemenea, se asigură condiții mai favorabile și în ce privește organizarea execuției lucrărilor.

ESTE BINE CUNOSCUT că dispersarea forței de muncă și a mijloacelor de producție ale constructorului pe un număr mare de puncte de lucru, răspîndite în teritoriu, are influențe negative asupra productivității muncii, prețului de cost și chiar a duratei de execuție.

În situația unei astfel de dispersări, compensarea de la un obiectiv la altul, a variațiilor necesarului de muncitori și utilaje pentru diferitele categorii de lucrări, variații determinate de desfășurarea proceselor tehnologice în timp este dificil de realizat, implicînd deplasări costisitoare și o insuficientă operativitate în concentrarea resurselor umane și tehnico-materiale, ceea ce nu rareori duce și la o nesatisfăcătoare utilizare a acestora.

Cu prilejul a numeroase vizite de lucru pe șantiere, ca și al aprobării unor schițe de sistematizare și obiective de investiții, **tovarășul Nicolae Ceaușescu a criticat astfel de neajunsuri și a indicat cu claritate linia de urmat. Conceptul de platformă industrială, formulat pe baza indicațiilor secretarului general al partidului, cuprinde și rezolvarea într-o formulă organizatorică superioară a problemelor legate de execuția investițiilor respective.**

Astfel, gruparea teritorială a obiectivelor de investiții productive din cadrul aceleiași localități facilitează **execuția printr-o singură organizație de construcții care îndeplinește funcția de antreprenor general**, cu subantreprize de specialitate, permițînd organizarea unitară pentru toate obiectivele amplasate în zona sau platforma respectivă. În același timp, ea dă posibilitatea formării unor unități de execuție mai puternice, cu avantaje evidente în privința reducerii duratei de execuție și a cheltuielilor de producție.

Existența în cadrul unei zone sau platforme industriale a unui singur antreprenor general, organizat pe perioade mai îndelungate de timp (minimum 4—5 ani), permite **o mai bună coordonare a execuției lucrărilor, a activității tuturor constructorilor de pe platformă, precum și a utilizării forței de muncă și mijloacelor de producție.** De asemenea, se asigură condiții pentru **realizarea într-o concepție unitară a lucrărilor de organizare de șantier,** atît pentru necesitățile antreprenorului general, cît și pentru ale organizațiilor de specialitate care lucrează în subantrepriza acestuia.

ÎN CONCORDANȚĂ cu posibilitățile de realizare a bazei tehnico-materiale a constructorului, create pe baza reglementărilor din Decretul Consiliului de Stat nr. 70/1975 privind unele măsuri referitoare la organizarea și sistematizarea zonelor și platformelor industriale, precum și la proiectarea și realizarea obiectivelor de investiții, Ministerul Construcțiilor Industriale a trecut la măsuri practice, vizînd două direcții principale : prima se referă la **modul de realizare a noilor baze de producție de pe platformele industriale ale cincinalului 1976—1980,** iar cea de-a doua — la **sistematizarea bazelor de producție existente**, dispersate, unele prevăzute cu procese tehnologice învechite și cu un grad redus de dotare.

În cadrul unei creșteri pe ansamblu a producției sale de construcții-montaj, în actualul cincinal, cu peste 52% față de cea din perioada 1971—1975, Ministerul Construcțiilor Industriale va trebui să-și amplifice activitatea în ritmuri considerabil mai accelerate în județele mai puțin industrializate și care la nivelul anului 1980 urmează să ajungă fiecare la o producție industrială de cel puțin 10 miliarde de lei — cum sînt Covasna, Sălaj, Bistrița-Năsăud, Botoșani ș.a. Iată de ce în aceste județe vom acționa cu prioritate pentru a asigura șantierelor o bază tehnico-materială corespunzătoare.

În condițiile avantajoase pe care le asigură gruparea noilor obiective de investiții în zone sau platforme industriale, principiul pe care-l urmăm constă în **realizarea unei baze unice de producție, a unei baze unice de utilaje și mijloace de transport, a unor depozite și anexe social-administrative unice, care să fie utilizate în comun de antreprenorul general și de organizațiile de subantrepriză specializate.** Totodată, concepția noilor baze are în vedere **dezvoltarea activității de producție auxiliară,** dîndu-i un caracter apropiat de cel industrial — ca o premisă pentru îndeplinirea sarcinilor privind creșterea rapidă a productivității muncii în activitatea de construcții-montaj și scurtarea duratelor de execuție a obiectivelor, în condițiile creșterii continue a volumului de investiții.

O ASTFEL DE CONCEPȚIE garantează în mod evident, **reducerea considerabilă a cheltuielilor materiale și bănești** ce se fac pentru crearea bazelor de producție. Importante economii rezultă, de asemenea, din execuția obiectivelor respective pe baza unor soluții constructive tip, judicios alcătuite. Realizarea de baze unice pentru antreprenorul general și unitățile subantreprenoare conduce și la **însemnate economii de teren,** care rezultă nu numai din simpla concentrare pe același amplasament a capacităților de producție ale diferitelor unități de execuție, ci și din desființarea paralelismelor prin crearea de spații productive pentru unele activități comune tuturor executanților. De asemenea, studierea

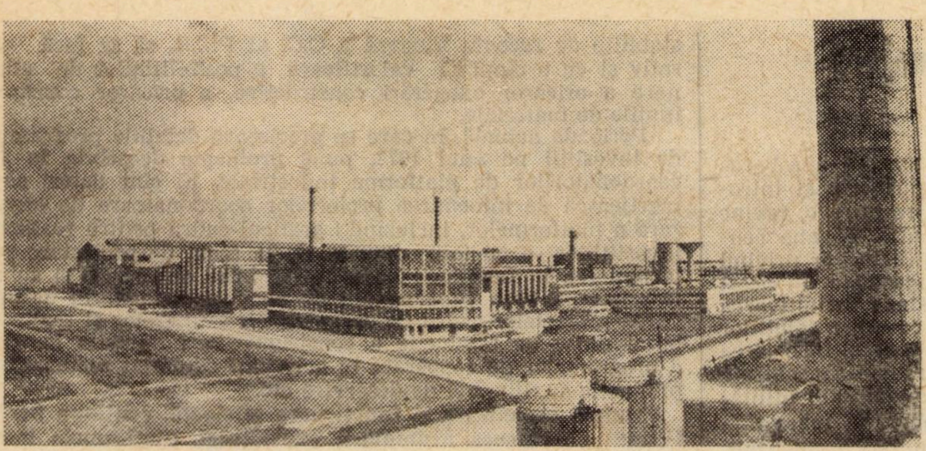

Corecta apreciere, încă din faza conceperii platformei industriale, a etapelor dezvoltării ei pînă la atingerea capacității optime, dotarea adecvată cu secții auxiliare și cu utilități la nivelul necesarului viitorilor utilizatori permit minimalizarea suprafețelor de teren rezervate pentru dezvoltări.

atentă și adaptarea celor mai adecvate fluxuri pentru procesele de producție, de manipulare, depozitare și circulație, precum și a unei organizări tehnologice eficiente, inclusiv dezvoltarea pe verticală, au condus la micșorarea substanțială a suprafețelor de teren ocupate de noile baze.

În conformitate cu noile principii de alcătuire și organizare au fost proiectate și sînt în curs de execuție bazele de producție cu caracter definitiv de pe platformele industriale Zalău, Bistrița, Botoșani, Someșeni (Cluj-Napoca), precum și cele provizorii de la șantierele Cîmpia Turzii, Roman, Năvodari, Giurgiu, Brăila ș.a.

ACELEAȘI PRINCIPII își găsesc o aplicare specifică și în sistematizarea bazelor de producție existente. Acestea au fost realizate în decursul anilor, în cea mai mare parte etapizat, fără a se cunoaște suficient sarcinile de perspectivă. Rezultatul a fost crearea unei rețele de baze care prezintă o mare varietate din punctul de vedere al modului de alcătuire, al gradului de dotare și de industrializare a proceselor tehnologice, cu evidente reflexe în cheltuielile de producție. De asemenea, faptul că fiecare unitate de execuție și-a realizat propria sa bază de producție a avut drept urmare crearea de paralelisme, pe aceeași platformă amenajîndu-se capacități separate pentru unele funcțiuni comune diferitelor unități de execuție.

Pornind de la sarcinile planului producției de construcții-montaj, prevăzute a se realiza în cincinalul 1976—1980, colective de specialiști din minister au trecut la analizarea tuturor bazelor de producție existente, stabilindu-se măsurile necesare în vederea **înlăturării paralelismelor, ridicării nivelului tehnic și de dotare**, ca și în vederea **redării în circuitul agricol sau pentru alte folosințe a suprafețelor de teren devenite disponibile.** Numai pentru agricultură urmează să fie eliberate astfel mari suprafețe. Menționez că nu este vorba de dezafectarea bazelor vechi pentru a le reconstrui, ci de îmbunătățirea structurii lor, de modificarea fluxului tehnologic, de creșterea gradului de dotare, de comasarea funcțiilor comune antreprenorului general și subantreprenorilor, cu influențe favorabile asupra eficienței economice.

Studiile și documentațiile tehnice pentru sistematizarea bazelor vechi au fost avizate în consiliul tehnico-economic al ministerului și, în conformitate cu programul de măsuri corespunzător, s-a trecut la acțiune, care se realizează cu minimum de cheltuieli. Atît la realizarea noilor baze de producție, cît și la sistematizarea celor existente s-a avut în vedere ca pentru dimensionarea capacităților de producție și de depozitare să se ia în considerare un volum mediu de producție de construcții-montaj ce trebuie deservită, vîrfurile urmînd a fi preluate prin folosirea, pe perioada execuției lucrărilor, a unor obiecte din cadrul investiției de bază (ateliere, depozite, magazii etc.), executate cu prioritate în acest scop, sau prin folosirea unor construcții ușoare, demontabile.

IMPLICAȚII de deosebită importanță pentru realizarea în condițiile unei înalte eficiențe economice a investițiilor pe platformele industriale au măsurile stabilite pe baza indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la Comitetul Central al P.C.R., din 21 septembrie a.c., consacrată activității în domeniul proiectării și construcțiilor industriale, indicații sintetizate în Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 2—3 noiembrie a.c. cu privire la realizarea integrală a prevederilor planului național unic pe anul 1977 și îmbunătățirea activității de proiectare, investiții, cercetare și inginerie tehnologică. În condițiile concentrării obiectivelor pe platforme, se asigură cele mai bune premise pentru ca elaborarea proiectelor — pe baza unor norme precise — în cea mai mare parte la fața locului, în colaborare cu constructorii, să aibă efecte maxime în ce privește adoptarea unor soluții constructive moderne, simple și raționale, evitarea supradimensionărilor, reducerea substanțială a cheltuielilor și consumurilor materiale. Totodată, volumul constant mare al lucrărilor ce se realizează pe platforme impune, și, în același timp, înlesnește unităților de execuție intensificarea eforturilor pentru folosirea mai judicioasă a bazei tehnico-materiale, extinderea hotărîtă a mecanizării muncii, ridicarea calificării constructorilor.

DESFĂȘURAREA activității noastre pe platforme și zone industriale, cu concentrare în teritoriu și continuitate în timp, are implicații favorabile și într-o problemă socială majoră: **permanentizarea forței de muncă în construcții.** La aceasta contribuie și posibilitățile ce se creează, de a asigura condiții de trai îmbunătățite pentru muncitori. Conducerea de partid și stat ne-a acordat un larg sprijin, aprobînd construirea unui număr important de cămine muncitorești pentru nefamiliști și locuințe definitive. Astfel, numai în anul 1976 urmează a fi date în folosința constructorilor peste 14 000 de locuri în cămine, precum și apartamente în blocuri în localitățile respective. Totodată, **realizarea în avans a dotărilor social-culturale** prevăzute pe marile platforme industriale — cantine, dispensare, cluburi, **ca și a surselor și rețelelor de utilități definitive**, va contribui la o mai bună rezolvare a problemelor sociale ale celor ce lucrează pe șantiere, cu o utilizare mai economicoasă a fondurilor destinate în acest scop.

Realizarea în condiții optime a obiectivelor ce ne sînt încredințate în cadrul investițiilor din zonele și platformele industriale impune din partea noastră o bună coordonare a activității unităților ce concură la executarea lucrărilor, adaptarea elastică a structurilor organizatorice la dinamica volumului de plan, adîncirea specializării, folosirea cu maximum de eficiență a resurselor, asigurarea bazei tehnico-materiale, recrutarea și pregătirea pe plan local a forței de muncă necesare — domenii în care ministerul și unitățile acționează pe baza unor planuri concrete de măsuri.

Succesul fiind condiționat în mare măsură și de buna colaborare cu titularii și beneficiarii de investiții, considerăm că măsura de a se stabili un coordonator pentru fiecare platformă este de natură să contribuie la rezolvarea în timp util a problemelor de care depind începerea și desfășurarea normală a execuției.

Ion TUDOSE
prim-adjunct al ministrului construcțiilor industriale

Acțiune de importanță majoră

(Urmare din pag. 5)

IN CONDIȚIILE favorabile pe care le asigură aprobarea din timp a proiectelor platformelor industriale și introducerea în planul cincinal a lucrărilor respective, revine în prezent o mare răspundere ministerelor, altor organe centrale, consiliilor populare, proiectanților, constructorilor privind realizarea în bune condiții a investițiilor programate. În acest sens capătă o mare actualitate sarcini cum sînt : definitivarea detaliilor de sistematizare (acolo unde mai e cazul), a soluțiilor pentru toate utilitățile și serviciile de interes comun, încheierea convențiilor de cooperare între beneficiari. Trebuie concentrată atenția asupra realizării la timp și bunei exploatări a utilităților, de a căror funcționare ireproșabilă depinde în mare măsură obținerea producției prevăzute la noile unități industriale.

Este necesar ca revizuirea soluțiilor de proiect, în spiritul indicațiilor date de tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, al sarcinilor stabilite de recenta Plenară a C.C. al P.C.R. să se facă operativ și cu o maximă valorificare a posibilităților de eliminare a oricăror exagerări constructive, a oricăror consumuri inutile de materiale.

Perioada actuală, în care se precizează detaliile programului de investiții pe anul 1977, pune probleme deosebite în fața coordonatorilor de platforme industriale. Ei sînt datori să se îngrijească de întocmirea proiectelor coordonatoare de organizare a platformelor, incluzînd : graficul-cadru pentru realizarea investițiilor — cu toate etapele, de la tema de proiectare pînă la punerea în funcțiune ; cooperarea între antreprize și subantreprize, pe baza programului de construcții-montaj ; definitivarea proiectelor-cadru de organizare a șantierelor și realizarea bazei unice de producție a constructorilor ; punerea la punct a programelor de cooperare în activități cum sînt sectoarele de producție auxiliară și de deservire etc.

Printr-o organizare și funcționare eficientă, continuu perfecționată pe măsura acumulării experienței, platformele industriale își vor îndeplini rolul de mari complexe de producție, cu o influență hotărîtoare asupra dezvoltării economico-sociale a județelor, a întregii țări.

SINTEZA PROPUNERILOR

DUPĂ CUM REZULTĂ din articolele grupate în acest număr al revistei, caracterul de noutate al conceptului de platformă industrială, complexitatea accentuată a implicațiilor economico-sociale nu se rezumă numai la aspectele — deși extrem de importante — ale eficienței investițiilor și ale activității de producție. Pe un plan mai larg, el reprezintă un concept component al organizării, raționalizării și eficientizării procesului de dezvoltare economică și socială, într-o viziune de perspectivă. Acest nou organism economic, acești „poli de creștere" sau, mai exact, „agenți economico-sociali" ai dezvoltării socialiste sînt încadrați în strategia globală a dezvoltării societății noastre, elaborată și condusă de către Partidul Comunist Român.

Experiența recentă este extrem de valoroasă, dovedindu-și în practică, pe „viu", marile avantaje economice și sociale. Aceasta nu înseamnă nicidecum că efortul de permanentă perfecționare a detaliilor complexe, a diferitelor aspecte concrete și particulare pe care le ridică viața nu trebuie continuat. Totodată, un efort de a surprinde și sintetiza aceste aspecte — pentru ca principiile de organizare, realizare și funcționare a platformelor industriale să fie transpuse nu numai în rezolvări de la caz la caz, ci să servească și la construirea unor modele care să simplifice fundamentarea deciziilor, să mărească șansele optimizării acestora — este pe cît de necesar, pe atît de valoros. Din aceste considerente credem util să sintetizăm unele din propunerile cuprinse în grupajul de articole :

1 Apare ca oportună, în vederea minimizării investițiilor, definirea unor clase de industrii după cerințele în ce privește utilitățile, caracteristicile terenului de fundare etc., ca un criteriu de luat în considerație la amplasarea viitoarelor obiective, în funcție de condițiile pe care le oferă diferitele platforme.

2 În spiritul indicațiilor conducerii de partid și de stat, privind elaborarea documentațiilor pe baza unei temeinice cunoașteri a condițiilor locale, institutele de proiectare ale ramurilor cu cel mai mare volum de investiții pe diversele platforme să organizeze la fața locului o permanență de specialiști care să rezolve operativ, în colaborare cu constructorii, detaliile de proiect.

3 Îndeosebi funcția de coordonator al activităților, dar și cea de proiectant general, nou instituite, se văd confruntate — pe măsura implementării atribuțiilor — cu probleme ce se cer soluționate operativ și cît mai eficient, în permanent contact cu titularii investițiilor, ai utilităților și serviciilor comune de pe platformă. În asemenea condiții, devine presantă asigurarea capacității celor doi factori, de cuprindere la un nivel calitativ superior a acestor probleme.

4 La platformele în curs de dezvoltare și la cele noi, pe măsura funcționării lor, a creșterii și diversificării producției unităților, eventual a modificărilor de profil, se pot ivi — eventualitate demonstrată în practică — unele strangulări în asigurarea cu utilități, cu servicii, eventual chiar și neajunsuri de ordin ecologic, datorate fie unor defecțiuni de concepție, fie unei evoluții a necesităților, care n-a putut fi avută inițial în vedere. Coordonatorul și proiectantul general ar trebui investiți cu sarcina de a depista și analiza astfel de dereglări, de a acționa pentru înlăturarea lor prin mai buna utilizare a posibilităților existente, iar cînd e cazul — prin propunerea unor lucrări care să fie incluse în programul de investiții.

5 O multitudine de aspecte se ridică în legătură cu cooperarea unităților de pe platformă în asigurarea anumitor servicii legate de producție. Titularii obiectelor de interes comun să aibă în vedere, încă de la proiectarea acestora, dimensionarea și echiparea lor potrivit necesităților diverșilor utilizatori ; realizarea acestor obiecte să fie înscrisă în prima etapă de eșalonare a investițiilor pe platformă (aceasta ar permite și constructorului să poată beneficia de serviciile atelierului mecanic, fabricii de oxigen etc., realizînd în consecință economii la dotarea propriei baze de producție). Cooperarea s-ar putea extinde și în domeniul cercetării-dezvoltării, al laboratoarelor de determinări și încercări, al informaticii și tehnicii de calcul, reducîndu-se necesarul cumulat de echipament și personal specializat și realizîndu-se importante economii. Este, totodată, momentul să se stabilească o metodologie detaliată — cu caracter normativ — pentru soluționarea problemelor de programare, executare și decontare a serviciilor realizate de către deținătorii bazei tehnico-materiale respective, pentru celelalte unități de pe platformă.

6 În ce privește dotările social-culturale, sînt necesare soluții care să permită realizarea eșalonată (eventual prin extinderi) a capacităților prevăzute pentru toți utilizatorii de pe platformă, pe măsura intrării succesive în funcțiune a unităților, pentru a nu imobiliza resurse financiare și materiale în investiții care n-ar putea fi exploatate din plin. Realizarea cu prioritate, în termene scurte a primei etape a acestor dotări (îndeosebi cantină, cămine și locuințe de serviciu) ar permite folosirea lor temporară și de către constructori, micșorînd costul organizării de șantier.

7 În funcție de volumul și natura investițiilor de pe platformă, antreprenorul general și subantreprizele de specialitate ar trebui să adîncească specializarea execuției, prin organizarea de loturi profilate pe categorii de lucrări.

8 Caracterul aparte al relațiilor dintre unitățile de pe platformă, adîncirea și diversificarea previzibile ale acestor relații fac deosebit de actuală necesitatea unor norme de proiectare și funcționare a sistemului de organizare și conducere al platformelor în ansamblu, în funcție de tipul acestora ; a unor forme și metode de conducere adecvate specificului platformei, cu legături de intercondiționare pe orizontală și pe verticală, pe plan teritorial și al subordonării departamentale. În acest context, este de reținut și propunerea referitoare la constituirea unor centrale industriale la nivelul platformelor specializate și chiar al celor integrate.

*

Redacția își exprimă convingerea că opiniile și propunerile pe care le va primi de la cititori vor contribui la completarea acestui inventar de probleme, într-un domeniu atît de dinamic cum este cel al organismului economic de un tip aparte pe care îl reprezintă platforma industrială — probleme ce le supunem atenției forurilor de resort.

Grupaj realizat de
Dorin CONSTANTINESCU

CITITORII AU CUVÎNTUL

Calitatea ambalajelor

Produsele întreprinderii noastre pot fi întîlnite în toate colțurile țării, în orice magazin. Cine nu folosește astăzi detergenții în spălarea unei game foarte variate de obiecte ? Noi ne străduim să furnizăm produse de calitate superioară, să respectăm contractele economice, dar, în ultimul timp, avem o serie de greutăți în legătură cu expedierea mărfii noastre. Dar iată despre ce este vorba.

Pînă în urmă cu cîtva timp, întreprinderile pendinte de Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții ne furnizau ambalaje corespunzătoare, la un preț avantajos. De la o vreme, însă, ne-am văzut în situația de a primi alte ambalaje, este drept și acestea corespunzătoare pentru marfa noastră, dar la un preț dublu. În fața acestei situații n-am avut replică, întreprinderile (de confecții cartoane din București și Ghimbav) respective hotărînd să livreze numai asemenea ambalaje. Din păcate, însă, nu peste mult timp ambalajele corespunzătoare au început să devină o raritate. De aici foarte multe neajunsuri : comerțul ne refuză marfa, produsul se degradează prin depozitări inevitabile, ca să nu mai vorbim de pierderile cauzate prin scurgeri ale detergenților.

Rugăm ministerul de resort să impună furnizorilor noștri respectarea calității ambalajelor.

I. NEAGU

Profilul bazelor de aprovizionare

Specificul procesului nostru de producție impune să ne aprovizionăm cu o serie de materiale în cantități mici dar, fără de care, nu putem realiza un produs. Dacă ne-am aproviziona cu minimum 50 kg de alamă – cantitate limită impusă de baza de aprovizionare, ar însemna să mărim stocurile supranormative, care așa și așa ne creează dificultăți.

O altă problemă pe care o ridicăm în legătură cu activitatea bazelor de aprovizionare este și aceea a obligării acestora de a primi spre valorificare toate stocurile. De pildă, de la unitatea noastră nu toate materiile prime și materialele sînt primite, fie că se invocă lipsa de spațiu, fie lipsa de eventuali beneficiari.

Față de aceste două aspecte îmi permit să propun următoarele :

– bazele existente să elibereze și cantități mici de metal, de pildă (10 kg în unele cazuri speciale) ;

– unele dintre bazele de aprovizionare să fie specializate ținînd cont de profilul zonei – chimie, metalurgie, electrotehnică etc. ;

– să avem posibilitatea ca, pe plan local să ne ajutăm cu alte unități în procurarea unor materiale. Există, de exemplu, stocuri supranormative pe care baza de aprovizionare nu le primește, iar unitățile din cadrul centralei noastre nu au nevoie de ele ; în schimb, întreprinderea județeană de industrie locală, care are sediul vis-a-vis de noi, ar avea nevoie de unele materiale care „ruginesc" în depozitele noastre. Întrajutorarea ar fi, evident, în folosul tuturor.

Andrei GANEA
director comercial
Întreprinderea de aparataj electric auto
Sf. Gheorghe

Casarea — cînd și cum?

Analizînd unele aspecte ale casării bunurilor rezultă că, în multe cazuri, sînt irosite importante valori materiale. De pildă, casarea mijloacelor de transport și a diferitelor mașini și instalații folosite în industrie, construcții și alte ramuri (unele fără să fie uzate în întregime sau amortizate integral) este impusă de lipsa pieselor de schimb. În afară de aceasta, sînt numeroase cazuri în care unitățile specializate ale M.T.Tc. refuză primirea de autovehicule casate pentru dezmembrare, datorită lipsei capacității de a executa această operație ; în asemenea situații, mai ales unitățile mici, cum sînt și cele bugetare, predau autovehicule la întreprinderea de colectare a metalelor sub formă de fier vechi.

Nici la demolarea unor case nu se manifestă grija necesară pentru recuperarea a cît mai multe dintre materialele încă folosibile, iar casarea mobilierului și a inventarului gospodăresc se face, în cele mai frecvente cazuri, prin distrugerea părților lemnoase, cu toate că unele elemente ar putea fi valorificate prin confecționarea de noi obiecte sau repararea celor mai puțin uzate, spre a le prelungi durata de folosință.

Apreciem că unele prevederi ale H.C.M. 771/1962 nu mai corespund iar normele contabile, aprobate prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr.596/1970, dat în aplicarea prevederilor H.C.M. nr. 1885/1970, nu au reușit să înlăture unele neajunsuri. Propun să se schimbe metodologia actuală privind casarea, componența și competența comisiilor de casare și declasare a bunurilor materiale.

Ion IAGĂRU
director
Administrația financiară Vîlcea

Dar cu piesele bune ce facem?

Socot că sînt necesare unități economice speciale menite a prelua în scop de demontare toate vehiculele reformate ale întreprinderilor socialiste, precum și cele ale proprietarilor particulari, în momentul cînd este anunțată scoaterea lor din circulație. În fiecare mijloc de locomoție auto, rămas nefolosit, mai sînt numeroase elemente ce ar putea fi reîntrebuințate pentru întreținerea celorlalte mașini. Am ajuns la această propunere după ce am citit nota „Ce facem cu piesele bune ale televizoarelor și aparatelor de radio scoase din uz", publicată în „Revista economică" nr. 15/1976.

Petre DANCIU
Cluj-Napoca

ECOURI

Preț unitar

În legătură cu nota „Preț unitar la produse asemănătoare", publicată la rubrica „Cititorii au cuvîntul" în nr. 46 al Revistei economice, vă comunicăm următoarele :

„Din analiza făcută de Comitetul de Stat pentru Prețuri, pe baza documentațiilor și mostrelor primite de la întreprinderile producătoare, rezultă că întrerupătoarele, comutatoarele și prizele executate de Întreprinderea de aparataj electric Titu diferă constructiv de cele executate de Întreprinderea ELCA-Mediaș, avînd și desene de execuție diferite. Produsele au însă aceleași valori de întrebuințare. În această situație, potrivit art. 16 din Legea nr. 19/1971, prețurile de producție trebuie să fie identice.

Ca atare, se impune corectarea prețurilor existente în vederea alinierii lor, întrucît deosebirile constructive și faptul că produsele se execută de mai mulți producători nu constituie temei ca și prețurile să fie diferite.

Comitetul de Stat pentru Prețuri a luat în evidență această problemă, urmînd să introducă corectarea prețurilor în primul act normativ care se va promova în această direcție, știut fiind că prețurile stabilite prin acte normative se corectează tot prin acte normative".

Nela IONESCU
vicepreședinte Comitetul de Stat pentru Prețuri

Întîlnire cu cititorii

Săptămîna trecută „Revista economică" a organizat la Cluj-Napoca cu sprijinul Facultății de științe economice din localitate, o întîlnire cu cititorii. Acest dialog al redacției cu cadre didactice, cercetători științifici, economiști și alți specialiști din întreprinderi și din aparatul financiar-bancar a prilejuit o serie de sugestii utile referitoare la conținutul revistei și la aria tematică a acesteia.

În cadrul întîlnirii s-au făcut propuneri de a se publica în revistă mai multe studii și articole care să vină în sprijinul practicii ; anchete și dezbateri menite să mijlocească un larg schimb de idei între economiști ; articole de organizare a producției și a muncii în întreprinderi și centrale ; studii de teorie economică ; materiale de prognoză macroeconomică. Menționăm, totodată, cîteva teme sugerate cu acest prilej : dezvoltarea actuală și viitorul unor produse sau subramuri (cărbunele, masele plastice, firele sintetice, industria aviației și a automobilului) ; analiza valorii ; integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția ; acțiunea legii valorii, reașezarea prețurilor ; România în comerțul mondial ; locul țării noastre în cadrul organismelor internaționale ; criza sistemului valutar capitalist.

COINTERESAREA MATERIALĂ ÎN SOCIALISM – îmbinarea interesului individual cu cel social

FĂURIREA societăţii socialiste multilateral dezvoltate — etapă istorică nouă în care a păşit România — presupune accentuarea trăsăturilor şi principiilor de viaţă comuniste şi în mod corespunzător eliminarea treptată a acelor principii şi norme pe care statul este în mod obiectiv constrîns să le utilizeze în vederea construcţiei socialiste şi comuniste.

În această problematică complexă, un loc aparte îl ocupă — aşa cum se arată în **Programul P.C.R.** — trecerea de la repartiţia după muncă la repartiţia comunistă, după nevoi. Acest proces de trecere la repartiţia comunistă reclamă cercetarea minuţioasă, sub multiple aspecte, a relaţiilor dintre cele două forme de repartiţie şi dintre acestea şi cointeresarea materială, a formelor şi mecanismelor prin care se realizează această tranziţie de la o formă de cointeresare la alta, superioară, astfel încît să se asigure cele mai bune condiţii de înfăptuire a vastului program de dezvoltare multilaterală şi rapidă a forţelor de producţie.

Studierea aprofundată, responsabilă a acestor aspecte este un îndemn al conducerii partidului nostru. Tovarăşul secretar general **Nicolae Ceauşescu** arăta astfel în cuvîntarea rostită la Academia „Ştefan Gheorghiu : **„Problemele dezvoltării economico-sociale, schimbările care au loc în societatea noastră, ca rezultat a dezvoltării forţelor de producţie şi perfecţionării relaţiilor de producţie, transformările în structura socialistă a ţării cer o temeinică înţelegere şi o justă interpretare a legităţilor generale. Totodată, ele reclamă o cunoaştere profundă a felului cum trebuie acţionat pentru conducerea conştientă a schimbărilor sociale, astfel încît să se înlăture contradicţiile ce se manifestă inerent şi să se asigure dezvoltarea armonioasă a întregii societăţi“1).**

Înţelegerea mai bună a conceptului repartiţiei după muncă şi mai ales soluţionarea practică eficientă a problemelor conceperii, organizării şi perfecţionării sistemului retribuţiei după muncă depind în mare măsură de felul în care sînt clarificate conţinutul şi esenţa cointeresării materiale în socialism.

Literatura de specialitate — în ciuda faptului că abordează mai puţin şi mai sporadic problemele cointeresării materiale — include destul de numeroase încercări de definire a acestui concept. Faptul este desigur pozitiv întrucît uşurează considerabil tentativa noastră de conturare mai precisă a conţinutului cointeresării materiale. Avem aici în vedere nu numai deosebirile sau nuanţele care apar în definiţiile economiştilor, dar şi accentele deosebit de utile ale cercetătorilor din alte domenii ale ştiinţelor sociale (sociologi, psihologi etc.), atunci cînd definesc cointeresarea materială. Din păcate trecerea în revistă a tuturor definiţiilor cointeresării materiale existente în literatura de specialitate, deşi utilă, nu este posibilă.

Credem că este necesar să ne referim la elementele primare, care permit să se dezvăluie conţinutul obiectiv al cointeresării materiale în general şi a cointeresării materiale în socialism în special — interesele materiale.

Elemente componente – specificitatea orînduirii

PUNEREA **interesului** la baza elucidării conceptului de cointeresare materială nu este fireşte vreo descoperire epocală; prin însuşi termenul care o desemnează cointeresarea materială, evidenţiază în mod nemijlocit că interesul stă la baza conţinutului acestui concept.

Potrivit unghiului din care este abordat, interesul este definit în mai multe feluri, dintre care vom reţine atenţia la numai trei categorii. Astfel, o primă categorie defineşte interesul ca nevoie : „interesul desemnează **nevoile** ce acţionează ca stimul **fundamental al activităţii** omeneşti“2) (subl. G.R.) ; într-o altă definiţie, nevoia este presupusă, interesul fiind considerat drept „stimulul fundamental al activităţii omeneşti“3). Cea de-a doua categorie de definiţii nu conţine direct termenul de nevoie, ci se raportează nemijlocit **la relaţiile de producţie** subliniind că : „interesul este o expresie a relaţiilor de producţie4). Există în fine, şi alte definiţii, după părerea noastră mai sintetice, care includ atît categoria de „nevoie“, cît şi pe cea de relaţii de producţie, cum este de pildă cazul aici : „necesitatea naturală, însuşirile fiinţei omeneşti, oricît de înstrăinată ar fi forma sub care s-ar manifesta, interesul — iată ce leagă pe membrii societăţii civile unul de altul5).

Aşadar, interesul — aşa cum este el în realitate în orice orînduire — reuneşte două elemente obiective : **nevoia** şi **relaţiile de producţie.** Desigur, acestea nu au o existenţă de sine stătătoare şi nu pot fi privite separat decît doar pentru a fi mai bine înţelese.

Relaţiile de producţie, potrivit formelor concrete pe care le capătă interesele, conduc la situaţii în care cointeresarea materială îmbracă şi ea forme noi, specifice în fiecare orînduire. Aceste forme noi ale cointeresării apar deci ca **inflexiuni**, ca abateri într-un sens sau altul faţă de acel ax sau numitor comun al cointeresării materiale în general.

Aşadar, relaţiile de producţie — oricare ar fi acestea — nu pot să aibă o asemenea influenţă încît să modifice în mod radical conţinutul obiectiv al cointeresării materiale denumit mai sus „numitorul său comun“ în orice orînduire socială.

Relaţiile de producţie pot să determine ca interesele concrete să devină o reflectare mai palidă sau mai fidelă a intereselor care aparţin în mod natural fiinţei umane. Relaţiile de producţie determinînd interesele, formele acestora şi raporturile dintre ele, **creează totodată şi un anumit raport, mai slab sau mai puternic, mai îndepărtat sau mai apropiat între nevoie şi satisfacerea ei.** Altfel spus, relaţiile de producţie în forma lor concretă, ale unei societăţi date, generează fie înstrăinarea, fie reducerea şi eliminarea înstrăinării dintre nevoi şi satisfacerea ei.

Pe baza acestei sublinieri care ilustrează cele două direcţii fundamentale de modificare a raportului dintre nevoie şi satisfacerea ei, pe care le pot imprima relaţiile de producţie, putem acum să precizăm că raportul dintre nevoie şi satisfacerea ei aparţinînd naturii umane suferă **tot atîtea inflexiuni cîte tipuri de relaţii de producţie a cunoscut istoria societăţii omeneşti.**

Încercînd să sintetizăm toate cele arătate mai înainte sub forma unei definiţii cu trăsături mai aproape de sfera economiei, putem spune că cointeresarea materială este **o relaţie obiectivă care exprimă un anumit raport, concret istoric, mai îndepărtat sau mai apropiat între nevoie şi satisfacerea ei, raport care îşi are originea în existenţa umană şi care rezultă din interacţiunea intereselor economice existente în societate, din interacţiunea forţelor şi relaţiilor de producţie.**

În această definiţie cointeresarea materială are un caracter mult mai puţin abstract decît rezultă din alte definiţii. care precizează doar că cointeresarea este „interacţiunea dintre multiplele interese existente“, sau „acea latură a relaţiilor de producţie...“ ; în al doilea rînd, definiţia nu mai are accente exclusiv sociologice, este conturată în termeni mai apropiaţi economiei sau care, în orice caz, pot fi mai uşor conectaţi principalelor ecuaţii ale economiei ; în al treilea rînd, definiţia include o anumită finalitate, un sens anume în care relaţiile de producţie deplasează raportul dintre nevoie şi satisfacerea ei ; în fine, în al patrulea rînd, definiţia îşi păstrează caracterul general şi poate fi deci transpusă cu uşurinţă în contextul oricărui tip specific de relaţii de producţie.

În condiţiile relaţiilor de producţie bazate pe proprietatea privată — care determină o primă formă fundamentală de inflexiune a raportului dintre nevoie şi satisfacerea ei — societatea este împărţită în posesori ai mijloacelor de producţie şi în deposedaţi de aceste mijloace. Din această cauză nevoia fiecărui „partener“ este separată de mijloacele satisfacerii ei, interesele au un caracter antagonist întrucît procesul de producţie generează în permanenţă reproducţia oamenilor cu poziţia diferită faţă de mijloacele de producţie ; producţia este în permanenţă subordonată plusprodusului, obţinerii de profit cît mai ridicat. În consecinţă, această primă inflexiune fundamentală a raportului dintre nevoie şi satisfacerea ei se realizează în direcţia **îndepărtării dintre nevoie şi mijloacele realizării ei, dintre nevoie şi satisfacerea ei.**

În orînduirea sclavagistă, de exemplu, condiţia umană a sclavului este condusă la limita existenţei lui fizice, biologice, nu departe de aceea a unui animal. Totuşi, interesul sclavului — oricît de înstrăinat ar fi — nu dispare complet şi nici nu poate să se întîmple aşa ceva fără a fi lichidată însăşi existenţa lui. Dar nu numai existenţa lui ar dispare, ci însăşi cea a „partenerului“ său, a proprietarului de sclavi. Interesul acestuia din urmă n-ar mai putea să existe şi să se realizeze fără ca sclavului să i se asigure un minimum material — oricît de îndepărtat ar fi acesta de nevoia lui. Desigur, aici cointeresarea ia forma unei constrîngeri extraeconomice, a unei îndepărtări considerabile dintre nevoie şi satisfacerea ei, însă bazele cointeresării nu dispar, sînt prezente. Ele persistă în mod „natural“, chiar dacă relaţiile de producţie determină o atît de puternică înstrăinare. Aceasta este doar una din formele inflexiunii pe care o suferă relaţia nevoie-satisfacerea ei sub influenţa relaţiilor de producţie sclavagiste, în această direcţie relaţiile de producţie sclavagiste pot determina modificarea conţinutului cointeresării.

Cea de-a doua inflexiune fundamentală a raportului dintre nevoie şi satisfacerea ei — determinată de relaţiile de producţie socialiste — se caracterizează prin aceea că societatea nu mai este divizată în proprietari şi producători, nevoia în ansamblul ei nu mai este separată de mijloacele satisfacerii ei, interesele nu mai un un caracter antagonist, iar producţia nu mai este subordonată profitului, **ci satisfacerii nevoilor materiale şi spirituale ale tuturor membrilor societăţii.** Prin urmare, această a doua formă a inflexiunii raportului dintre nevoie şi satisfacerea ei se caracterizează prin **lichidarea despărţirii seculare dintre nevoie şi mijloacele satisfacerii ei, prin apropierea continuă dintre nevoie şi satisfacerea ei.**

Ţinînd seama de toate acestea, putem să ne explicăm originea opiniilor atît de variate privind caracterul istoric al cointeresării materiale. Cercetătorii care consideră cointeresarea materială o categorie specifică unei sau altei orînduiri (capitaliste sau socialiste) pun un accent deosebit pe aspectele particulare, specifice ale relaţiilor de producţie, ale intereselor şi raporturilor dintre ele ; ei nu iau în considerare existenţa, în fiecare din aceste două orînduiri, de pildă, a acelui element comun, raportul dintre nevoie şi satisfacerea ei. Susţinătorii opiniei după care cointeresarea este un concept specific capitalismului, după părerea noastră, comit eroarea de a **localiza cointeresarea exclusiv în sfera antagonismelor de clasă, de a nu recunoaşte existenţa acestui raport între nevoie şi satisfacerea ei decît acolo unde relaţiile de producţie generează astfel de antagonisme.** Bineînţeles, cu atît mai paradoxală ni se pare concepţia după care în orînduirea socialistă, unde aceste antagonisme dispar, unde se elimină din ce în ce mai mult obstacolele dintre nevoie şi satisfacerea ei, cointeresarea materială nu ar exista sau nu ar fi posibilă. Ba, mai mult, cu greu am putea înţelege acest raţionament dacă ne referim la comunism unde, deşi repartiţia se va face după nevoi, nu am putea vorbi de o reală şi puternică cointeresare materială, în timp ce acolo unde oamenii se confruntă cu puternice inegalităţi, cu mari discrepanţe între nevoie şi satisfacerea ei, relaţiile de producţie ar avea marea „virtute“ de a genera cointeresarea materială.

Susţinătorii opiniei după care cointeresarea materială este o categorie a socialismului deşi au circumstanţa că relaţiile de producţie socialiste determină o apropiere pe multiple planuri dintre nevoie şi satisfacere, dintre interese, îndepărtînd o multitudine de obstacole care se interpun în condiţiile proprietăţii private între nevoie şi gradul ei de satisfacere, lasă şi ei impresia că cointeresarea materială se naşte în exclusivitate odată cu orînduirea socialistă, neoferind de asemenea posibilitatea înţelegerii şi abordării complexe a premiselor care fac obiectiv necesară cointeresarea materială.

În contextul relaţiilor de producţie din ţara noastră

DEFINIREA cointeresării materiale în socialism devine pe deplin posibilă acum, după ce am parcurs principalele momente ale clarificării conceptului general de cointeresare materială. De fapt nu rămîne altceva de făcut decît să „transpunem“ conceptul general de cointeresare materială în contextul relaţiilor de producţie socialiste. Într-un mod asemănător ar trebui, desigur, procedat şi atunci cînd se urmăreşte definirea cointeresării materiale în capitalism sau în oricare altă orînduire socială.

Relaţiile de producţie socialiste şi în primul rînd forma de proprietate asupra mijloacelor de producţie determină importante şi multilaterale modificări asupra premiselor cointeresării materiale, respectiv asupra sistemului de interese, asupra raporturilor dintre ele, asupra posibilităţii îmbinării lor etc. În esenţă, ţinînd seama că în socialism scopul producţiei este omul şi nevoile sale, că producţia devine aici subordonată nevoilor sale materiale şi spirituale, am putea spune că cointeresarea materială în socialism **este un raport din ce în ce mai apropiat între nevoile material-spirituale şi satisfacerea efectivă, raport care se realizează prin dezvoltarea rapidă şi multilaterală a forţelor de producţie şi, în corelaţie cu acestea, a relaţiilor de producţie, prin îmbinarea conştientă, pe baza planului naţional unic, a interesului clasei muncitoare, al ţărănimii, al intelectualităţii, a interesului individual al fiecărui cetăţean cu interesul social, a interesului imediat cu interesul de perspectivă al întregii naţiuni.**

Ca orice definiţie care comportă precizări, este necesară evidenţierea unor caracteristici ale conţinutului cointeresării materiale — trăsături care o deosebesc de cointeresarea materială din societatea capitalistă.

a) Fiind un raport tot mai apropiat între nevoie şi satisfacerea ei, cointeresarea materială în socialism nu mai apare exclusiv legată de repartiţia după muncă, ci şi de întregul mod de repartizare a venitului naţional. Din acest punct de vedere, cointresarea materială este o relaţie obiectivă care ia naştere în permanenţă în procesul nesfîrşit al alocării venitului naţional, al repartizării fondului de consum pe cele două componente ale sale şi al repartizării fondului de consum individual între membrii societăţii participanţi la muncă. Optimizarea cointeresării materiale, a creşterii economice rapide şi eficiente şi satisfacerea pe aceste baze a nevoilor întregului popor presupun în aceste condiţii optimizarea alocării venitului naţional pe componentele şi subcomponentele sale pînă la fiecare cetăţean şi om al muncii ;

b) Cointeresarea materială se manifestă, mai mult sau mai puţin eficient, în producţie : pe baza modului de alocare a venitului naţional se creează premisele tehnico-materiale şi umane ale producţiei, locurile de muncă înzestrate cu mijloace de muncă tot mai moderne, se asigură formarea profesională a forţei de muncă şi gradul de sănătate al populaţiei, iar repartiţia fondului de consum individual pe baza cantităţii şi calităţii muncii serveşte pentru stimularea valorificării depline a premiselor tehnico-materiale şi umane ale producţiei, pentru transformarea acestor premise din productivitate **potenţială,** în productivitate **efectivă,** într-o eficienţă economică tot mai înaltă ;

c) Cointeresarea materială în socialism se realizează prin **îmbinarea** intereselor individual şi social, imediat şi de perspectivă ; dacă în capitalism obiectul cointeresării îl reprezintă interesele **particulare** ale indivizilor cu poziţii diferite, proprietari ai mijloacelor de producţie şi deposedaţi de mijloacele de producţie, prin urmare între clase antagoniste, în socialism obiectul cointeresării îl reprezintă interesele unor clase prietene, tot mai omogene pe cele mai diferite planuri. Însă, cointeresarea materială în socialism presupune în mod neapărat existenţa intereselor pe deplin compatibile şi echitabile pentru existenţa umană (individual şi social, imediat şi de perspectivă) şi nu — aşa cum cred economiştii şi sociologii burghezi — existenţa intereselor unor clase antagoniste. Aceste interese vor exista chiar şi în condiţiile comunismului cînd cointeresarea materială va acţiona mai puternic pe fondul concordanţei de interese decît atunci cînd interesele diferitelor clase şi pături sociale se deosebesc. Cointeresarea materială în socialism şi comunism apare ca o cointeresare de tip nou, superioară aceleia din orînduirea capitalistă ;

d) Cointeresarea materială are şi în socialism un caracter **contradictoriu.** Desigur, ei nu-i aparţin în mod organic antagonisme ca în capitalism, dat fiind caracterul diferit al intereselor ; instaurarea relaţiilor de producţie socialiste a dus la **eliminarea treptată a intereselor înstrăinate** bazate pe proprietatea privată din structura intereselor societăţii noastre. Dacă în capitalism obiectul antagonismelor de clasă îl constituie proprietatea capitalistă care face ca repartiţia venitului naţional să se facă în interesul capitalului, al unei părţi cu totul minoritare în societate, în socialism proprietatea obştească, subordonarea ei satis-

Gheorghe RĂBOACA
Institutul central de cercetări economice

(Continuare în pag. 24)

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

SUBDEZVOLTAREA ÎN ACTUALA CONFRUNTARE DE IDEI (I)

Teoria neoclasică și subdezvoltarea

PRĂBUȘIREA sistemului colonial a surprins științele burgheze ortodoxe despre societate nepregătite pentru înțelegerea marilor probleme legate de acest proces, inclusiv problemele subdezvoltării.

Una din tezele de bază ale modelului keynesist – după care efectul de multiplicare a venitului investițiilor efectuate este cu atît mai mare cu cît mai sporită este rata consumului – venea în totală contradicție cu problemele dezvoltării țărilor eliberate. Demonstrarea inconsistenței ei a constituit o preocupare a multor oameni de știință din țările recent eliberate[1] dar și din alte țări în curs de dezvoltare, ca Turcia sau Grecia. Ei au demonstrat că transpunerea sistemului keynesist la economia țărilor subdezvoltate nu este justificată. În cazul acestor țări, accentul pus pe sporirea ratei consumului nu poate duce la accelerarea dezvoltării, nu poate constitui un multiplicator al creșterii economice. Accentul, arată aceștia, trebuie pus pe acumulări, investiții, producție într-un climat economic, social, politic de independență.

Neokeynesiștii, confruntați direct cu problemele subdezvoltării, au recurs la bagajul teoretic al neoclasicismului, promovînd doctrine eclectice, liberalist-dirijiste. Din comoditate ? Nu este de crezut. Din interes și avantaj ? Mai degrabă. Dar și pentru că principalele doctrine burgheze contemporane nu ofereau mijloace și instrumente cît de cît adecvate înțelegerii subdezvoltării, chiar și în maniera neocolonialistă.

Printre reprezentanții mai de seamă ai ortodoxismului burghez reținem : M. Allais (Franța), L. Robbins, P.T. Bauer, H. Frankel (Anglia), N. Röpke (Elveția), G. Haberler, J. Viner, H. Ellis, N. Buchanan, Y. Brozen, P.N. Rosenstein-Rodan, E.W. Rostow, R. Nurkse (SUA), E. Gudin și R. Campos (Brazilia). Ei încearcă să creeze un adevărat baraj ideologic prin care urmăresc să împiedice descifrarea științifică a fenomenului și cauzelor reale ale subdezvoltării. Nu înțelegere, ci explicare convenabilă a fenomenului subdezvoltării, iată ce urmăresc autorii „ortodocși".

Schema neoclasică pleacă de la faimoasa „lege Say", după care fiecare bun se schimbă, neîndoielnic, pe alt bun (orice ofertă creează automat cerere !), fiecare participant la schimb realizînd un avantaj tradus prin cîștig. Trecerea de la schimbul între producătorii aceleiași țări la schimbul dintre țări, conduce, implicit, la concluzia că ambele părți sînt avantajate, iar cauzele subdezvoltării unora și supradezvoltării altora n-ar trebui căutate în raporturile dintre țări, ci în alte domenii. Teoria „decolării" („takeoff") din subdezvoltare a lui W.W. Rostow încadrează căile ei în mecanismele automate ale pieței interne și internaționale. „Take-off"-ul este definit ca interval de timp în care rata investiției crește în așa fel încît producția reală pe locuitor sporește, iar această sporire inițială atrage odată cu ea schimbări radicale în tehnicile producției și ale repartiției veniturilor, care dau investițiilor și tendinței ascendente a producției pe locuitor un caracter autoîntreținut sau care se autoalimentează"[2]. Aceasta s-ar putea realiza, după autorul teoriei, prin prelevări din venituri, prin inflație, autofinanțare, contribuția comerțului exterior și ajutorul extern. În realitate, ieșirea din subdezvoltare nu poate fi lăsată pe seama automatismelor pieței ; în epoca noastră creșterea economică în țările subdezvoltate, (dar nu numai aici), se cere legată – în mod imperios-obiectiv – de mecanisme dirijate, ale planificării. Planificarea, arată chiar și un autor burghez apare ca un imperativ pentru țările subdezvoltate. După el, „patru noțiuni principale militează în favoarea unei intervenții (planificatoare n.n.) a statului : absența întreprinzătorilor, lipsa infrastructurii economice și sociale, caracterul limitat al resurselor financiare, necesitatea de a controla comerțul exterior"[3]).

După unii autori, ajutorul internațional trebuie acordat în funcție de două principii generale : a) rata marginală ridicată a venitului ; b) capacitatea de rambursare. În funcție de aceste principii generale, economistul Rosenstein-Rodan formulează mult disputatul concept al „absorbției capitalului", după care „măsura în care este posibilă sporirea investițiilor avînd o rată... de venit ridicată, depinde de capacitatea de absorbție tehnică a țării"[4]), iar aceasta depinde de posibilitățile de utilizare productivă a capitalului condiționată de : a) modul în care țara căreia i se acordă ajutor a reușit să-și sporească volumul investițiilor în ultimii ani ; b) măsura în care și-a sporit venitul ; c) calitatea administrației și a organizării dezvoltării. Întregul concept este axat pe preocuparea de a se asigura plasament sigur pentru „ajutorul" (capitalul) acodat de țările imperialiste, dar nicăieri nu figurează grija pentru eradicarea subdezvoltării.

Judecata neoclasică face abstracție de modul real în care s-au realizat raporturile de schimb între țările dezvoltate capitaliste și cele subordonate lor, net în

FIȘE

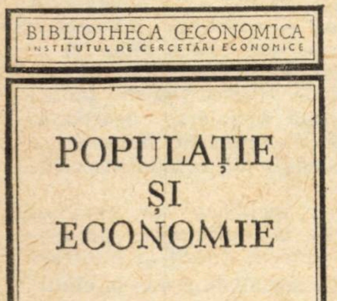

BIBLIOTHECA ŒCONOMICA
INSTITUTUL DE CERCETĂRI ECONOMICE

POPULAȚIE
ȘI
ECONOMIE

CONSTANTIN GRIGORESCU

32

EDITURA ACADEMIEI
REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

● O idee esențială de la care pornește autorul volumului „Populație și economie", Constantin Grigorescu, este că rezolvarea problemelor populației depinde de îndeplinirea unor condiții esențiale care privesc contemporaneitatea, dar și viitorul omenirii : creșterea intensă a forțelor de producție în fiecare țară, valorificarea la maximum de către fiecare popor a resurselor de care dispune, înlăturarea inegalităților din interiorul fiecărei țări și dintre acestea.

Discutînd teoriile care preconizează măsuri de frînare a creșterii populației sub pretextul lichidării „inflației" demografice, autorul face o analiză temeinică a problemelor privind armonizarea relației populație-economie, rezultată din efectul numărului populației și al ritmului de creștere a acesteia asupra economiei.

Abordarea problematicii este de natură interdisciplinară, la nivel planetar dar și, în special, la nivel național, autorul fiind preocupat de asemenea de probleme cum sînt cele ale alimentației naționale, ale utilizării resurselor și mediului înconjurător etc.

Cuprinzînd un bogat aparat științific (date statistice, bibliografie etc.), autorul reușește să selecteze cu discernămînt esențialul din bogăția de teorii emise în literatura universală și să formuleze la rîndul său idei originale.

Ce este esențial în revoluția științifică și tehnică ?

● În studiul său O suşcinosti naucinotehniceskoi revoluții *(Despre esența revoluției științifice și tehnice) apărut în revista VOPROSI EKONOMIKI, nr. 10/1976, G. Danilin dezvoltă un punct de vedere propriu referitor la esența actualei dezvoltări a forțelor de producție. Autorul își exprimă dezacordul față de teza, general acceptată, că esența revoluției științifice și tehnice este legată de un singur factor : de apariția calculatoarelor și de automatizarea producției. Partizanii acestei metodologii scot în evidență, după părerea lui G.D., doar una din trăsăturile specifice ale revoluției tehnico-științifice și nicidecum esența ei. Argumentînd acest punct de vedere, autorul arată că de la prelucrarea automată a informației și pînă la înfăptuirea unei revoluții în dezvoltarea forțelor de producție este o distanță foarte mare. Din totalitatea verigilor care alcătuiesc o mașină modernă (motorul, transmisia, dispozitivul de comandă, mașina unealtă), numai ultima verigă intră în contact cu obiectul muncii, îi schimbă forma și destinația, contribuind astfel la crearea de noi valori de întrebuințare. În consecință, consideră G.D., schimbările fundamentale în volumul producției și în dinamica pro-*

TEORII·IDEI

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

favoarea primelor. De altă parte, diferențierea nivelurilor dezvoltării țărilor în perioada capitalismului nu este un produs exclusiv al schimbului, ci și al mecanismelor de producție create și condiționate de capitalism.

Deseori, reprezentanți ai gîndirii economice burgheze aduc drept argument în favoarea explicării (mai degrabă a justificării) subdezvoltării, creșterea demografică. În replică s-a demonstrat cu mult temei că fenomenul demografic este mai degrabă o consecință decît o cauză a subdezvoltării. „O populație puternică, afirma un autor occidental, este un stimulent și nu o piedică"[5]) în calea dezvoltării. Căci populația nu este doar un factor de consumație ci, un factor de producție esențial.

Pentru teoria economică „ortodoxă", subdezvoltarea nu reprezintă decît o rămînere în urmă a dezvoltării, atît de „firească și naturală" pe cît este dezvoltarea în altele. Această „ideologie implicită a analizei de dreapta"[6]), cum o numește Guy Caire, se străduie să șteargă orice urmă a legăturii dintre subdezvoltare și capitalism, dominație colonială, politică imperialistă. Ideile ei preferate sînt cele ale „dezvoltării stadiale" și ale „cercurilor vicioase ale subdezvoltării"[7]), orientate prin natura lor implicită împotriva unei noi ordini economice și politice internaționale.

Pornindu-se de la dezvoltarea stadială este construită schema celor cinci stadii ale dezvoltării : societatea tradițională, societatea fazei de tranziție, demararea, înaintarea spre maturitate și societatea consumului de masă. Prin aceasta se vrea să se acrediteze opinia că nu toate țările pot să parcurgă concomitent fiecare stadiu, că cele subdezvoltate vor ajunge, cu timpul, de la sine, în stadii superioare urmînd aceeași cale pe care au străbătut-o țările avansate. Schema stadială lasă problema la punctul de unde ar trebui să înceapă explicarea ei științifică și se lansează în deplîngerea „fatalismului inegalității dezvoltării", și a unor discuții privind rolul factorilor naturali, psihologici, sau demografici în existența subdezvoltării, despre „marile virtuți" ale economiei de piață, etc. Dar „subdezvoltarea, cum remarcă un critic al ortodoxiei burgheze, nu este un fenomen conjunctural, o rămînere în urmă, ci un fenomen structural, o blocare a creșterii..."[8]). Pe drept cuvînt, economistul suedez radical Gunnar Myrdal aprecia că tratarea subdezvoltării ca o întîrziere stadială „nu este, în cea mai mare parte, decît o judecare (a problemei n.n.) prin prisma intereselor dominante ale țărilor industriale (capitaliste n.n.) care sînt promotorii ei"[9]). Pornind de la concepția „cercului vicios", o seamă de autori ai ortodoxiei burgheze au construit variate teorii și modele, fie în plan economic și social politic, fie în plan psihologic-comportamental și instituțional, conform cărora țările subdezvoltate, fiind prea sărace, cu venit național mic și nevoi mari de consum, nu au condiții propice de acumulare de capitaluri, iar fără capitaluri demararea în dezvoltare este imposibilă fiindcă nu se creează o piață internă.

Țările subdezvoltate, menționa R. Nurkse, „nu sînt prea mici, dar sînt prea sărace pentru a alimenta piața industriilor locale". Teoriile „ortodoxe" ale cercurilor vicioase se angajează în demonstrații cu privire la necesitatea pătrunderii **capitalului** străin în țările subdezvoltate, **asigurîndu-i-se condiții deosebit de favorabile.** Ele optează în fond pentru menținerea în forme noi a vechilor interdependențe între dezvoltați și subdezvoltați, a vechilor relații și mecanisme, opunîndu-se, explicit sau implicit, unei noi ordini economice și politice internaționale.

Prezența unor dificultăți ale subdezvoltării nu poate fi tăgăduită. Este de ordinul primei evidențe că venitul național mic și nevoile mari de consum din țările subdezvoltate limitează acumularea iar, uneori, pot condiționa dezacumularea, afectînd dezvoltarea. Dar, soluția nu poate fi numai pătrunderea **capitalului** străin ca pretins factor al demarării dezvoltării. Subdezvoltarea, cu așa zisele ei „cercuri vicioase", nu poate fi lichidată în cadrul căii tradiționale, prin mecanismele automate ale pieței, cum susține ortodoxia convențională, ci pe căi și prin mecanisme pentru care există condiții și elemente în epoca noastră. Liberalismul este astăzi desuet chiar și în țările capitaliste dezvoltate și el nu poate oferi o cale de ieșire din subdezvoltare. „De-a lungul studiului subdezvoltării și al eșecului liberalismului, menționa un autor radical, a apărut o certitudine : dezvoltarea nu se va putea înfăptui decît printr-o acțiune conștientă și concertată pentru a stăpîni (guverna) devenirea economică și socială. Această guvernare trebuie să fie mai întîi de toate rezultatul unei voințe naționale"[10]). Cadrul național, complexul economiei naționale, se dovedește în epoca noastră, și pentru țările subdezvoltate, eficace pentru demararea lor pe calea progresului.

prof. dr. I. NICOLAE VĂLEANU

---

[1]) Vezi culegerea de de studii „Keynesian Economics" New Delhi, 1956.

[2]) W.W. Rostow. „The take-off into self — sustained growth", in „Economic Journal", March, 1956, p. 154.

[3]) R. Gendarme. „La pauvrete des Nations", Ed. Ciyas, Paris, 1963, p. 381.

[4]) P.N. Rosenstein-Rodan. „L'aide international aux pays sous-developpés", in „Revue de l'action populaire", novembre, 1961, p. 106.

[5]) Y. Lacoste, „Géographie du sous-développement", PUF, Paris, 1965, p. 183.

[6]) Guy Caire. „Idéologies du développement et développement de l'idéologie", în „Revue Tiers Monde" nr. 57, 1974, p. 14.

[7]) P.T. Bauer „Economic analysis and policy in underdevellopped countries", Cambridge University Press, 1957.

[8]) Gérard Destanne de Bernis. Le sous-développement. Revue Tiers-Monde nr. 57/1974, p. 121.

[9]) Gunnar Myrdal, „Théorie économique et pays sous-développés", 1959, p. 118.

[10]) J.M. Albertini. „Les mécanismes du sous-développement" Paris, 1967, p. 128.

FIŞE

ductivității muncii sociale depind numai de modificările ce apar în cadrul uneltelor propriu-zise. Aparatura de conducere, reglare și control (cea de-a patra verigă care se adaugă celor trei verigi clasice ale mașinii) nu participă nemijlocit la crearea valorilor de întrebuințare și în consecință, după opinia autorului, ei nu i se poate atribui calitatea de a revoluționa forța de producție, deși un asemenea punct de vedere poate fi discutabil.

Riscul falimentului

● *În nr. 637/1976 al periodicului iugoslav REVUE DE POLITIQUE INTERNATIONALE, Kazimir Vidas, secretar adjunct la Secretariatul federal al finanțelor din R.S.F. Iugoslavia, efectuează – în studiul intitulat* Actions des pays non-alignée dans le domaine financiar et monétaire – *(Acțiunile țărilor nealiniate în domeniul financiar și monetar) – o trecere în revistă a eforturilor depuse în acest sens de țările respective, a deciziilor adoptate la Mexico, Colombo și la alte reuniuni.*

Sub efectul crizei structurale a relațiilor economice pe plan mondial – scrie autorul – situația, și în trecut dificilă, a balanțelor de plăți ale țărilor în curs de dezvoltare, capătă proporții dramatice. După unele evaluări, volumul global al deficitului balanței lor de plăți externe ar putea atinge în anul 1980 – în condițiile menținerii actualelor relații – uriașa cifră de 112 miliarde dolari, iar datoria lor externă se apropie de pe acum de 200 miliarde dolari. Dacă nu se va găsi de urgență o soluție pentru problema reeșalonării datoriei externe, afirmă K.V., prelungirea situației actuale riscă să ducă la falimentul total al sistemului financiar mondial, iar responsabilitatea pentru acest lucru nu va reveni țărilor în curs de dezvoltare.

Din nou despre limitele „limitelor"

Într-un articol de Carl B. Kaufman, apărut în RESEARCH MANAGEMENT vol. XVIII și consacrat controverselor despre dezvoltarea științei în viitor, controverse al căror moment inițial a fost apariția lucrărilor elaborate pentru Clubul de la Roma, se arată că poziția publicului american în problema respectivă este că, în pofida tuturor neplăcerilor pe care la creează tehnologia, avantajele sale sînt prea evidente pentru a fi abandonată și orice strategie pentru viitor va trebui să prevadă o activitate intensă pentru cercetare și dezvoltare. În acest sens publicitatea acordată problemei mediului ambiant și crizei energetice a avut, printre altele, și efectul de a aduce la cunoștința publicului faptul că multe din lucrurile care se cred cunoscute, nu sînt deloc cunoscute și că există mari riscuri dacă problemele lumii moderne vor fi abordate fără o suficientă cunoaștere a ei, fără o abordare bazată, pe o informație obiectivă, metodică, fără o metodologie științifică. Or, acesta este, probabil, cel mai important sprijin de care se poate bucura cercetarea științifică. Autorul conchide că nu există motive pentru care să se creadă că generația viitoare va elabora un mod de viață care să depindă mai puțin de știință și tehnologie decît acela al generației actuale. S-ar putea să depindă într-un fel diferit, dar aceasta nu înseamnă de loc negarea rolului științei în societatea viitoare.

PUNCTE DE VEDERE

FACTORII ECONOMICI ÎN CONŢINUTUL LEGII POPULAŢIEI

EFORTURILE multor specialişti au fost concentrate în ultimii ani în direcţia **formulării** sau **definirii** legii populaţiei în socialism. Preocupări similare găsim în acest timp în literatura de specialitate şi în ceea ce priveşte conţinutul sau „cerinţele“ altor legi, specifice economiei socialiste. În cele mai multe cazuri, definiţia legii populaţiei în socialism este căutată pornindu-se de la definiţia dată de K. Marx acestei legi pentru orînduirea capitalistă. După cum se ştie, Marx a demonstrat că întrucît cererea de muncă nu este determinată de volumul capitalului total, ci de cel al părţii sale variabile, această cerere scade în mod progresiv odată cu creşterea capitalului total, în loc să crească în mod direct proporţional cu el. În aceste condiţii, acumularea capitalistă produce în continuu, şi anume în mod proporţional cu energia şi volumul ei — după cum spune Marx — o populaţie muncitorească relativ excedentară, adică excedentară în raport cu necesitatea medie de valorificare a capitalului, deci o populaţie muncitorească **de prisos** sau suplimentară. Într-o formă concentrată şi sintetizînd mecanismul acumulării capitaliste în raport cu formarea suprapopulaţiei relative, Marx dă următoarea definiţie legii populaţiei în orînduirea capitalistă: „Odată cu acumularea capitalului, pe care ea însăşi o produce, populaţia muncitorească produce, deci în proporţii mereu crescînde, mijloacele pentru propria ei transformare în suprapopulaţie relativă. Aceasta este **o lege** (sublinierea noastră — E.M.) a populaţiei caracteristică modului de producţie capialist, aşa cum de fapt orice mod de producţie istoric deosebit are legile sale deosebite ale populaţiei istoriceşte valabile1). În acest mod se formează **armata industrială de rezervă.**

Este în afara oricărei îndoieli că definiţia de mai sus dată de Marx legii populaţiei **nu vizează** în mod direct şi condiţiile reproducerii acesteia — (sub aspect natural sau biologic).

Nu este greu să observăm că, de fapt, Marx nu dă o definiţie **în general** a legii populaţiei, ci defineşte doar **legea formării suprapopulaţiei relative.** Accentul este pus aici de Marx asupra acţiunii pe care o are reducerea progresivă a capitalului variabil asupra situaţiei clasei muncitoare, asupra categoriei salariate a populaţiei ocupate în producţia capitalistă. Lăsînd deocamdată la o parte consideraţiile cu privire la cuprinderea sau necuprinderea de către această lege a cerinţelor **reproducerii** populaţiei, amintim afirmaţia lui Marx după care „armata de rezervă a capitalului îi furnizează acestuia un material uman gata pentru a fi exploatat, **independent de limitele sporului real al populaţiei**2), (sublinierea noastră — E.M.). Această apreciere îşi păstrează pe deplin valabilitatea şi astăzi: Marx nu are în vedere doar **sporul natural** al populaţiei unei ţări oarecare, ci **scopul real** al acesteia care poate fi determinat şi de un sold pozitiv al migraţiei internaţionale şi astfel, armata „naţională“ de rezervă a capitalului este alimentată din surse internaţionale după cum se întîmplă şi în prezent în majoritatea ţărilor membre ale „Pieţei comune“ europene cu fluctuaţiile impuse de criza economică. Este deci clar că Marx a avut în vedere şi aspectul reproducerii populaţiei dar acest element nu se regăseşte în legea formulată de el.

Aceasta este o problemă de principiu: trebuie sau nu să exprime legea populaţiei şi cerinţele reproducerii naturale ale acesteia? Guvernează sau nu această lege intensitatea sau ritmul de desfăşurare a reproducerii populaţiei? Părerile specialiştilor sînt împărţite şi asupra acestui aspect. În acelaşi capitol al „Capitalului“ K. Marx face doar o referire **tangenţială** la acest aspect afirmînd că: „Producţiei capitaliste nu-i este nicidecum suficientă cantitatea de forţă de muncă disponibilă pe care o furnizează creşterea naturală a populaţiei. Pentru jocul ei liber ea are nevoie de o armată industrială de rezervă, **independentă de această limită naturală.** (Capitalul, vol. I. p. 637). Am putea deduce din această apreciere a lui Marx că este vorba mai curînd de un surplus de populaţie necesar capitalului pe care reproducerea naturală din propria ţară neputîndu-l furniza, acest surplus urmează a fi asigurat prin **imigraţie.** Deci, o accentuare tot a laturilor şi **conţinutului** economic al legii formulate de Marx întrucît nu se pune problema **intensificării** procesului reproducerii naturale care are **limite.**

În orice caz, dacă Marx a situat în prim plan **gradul de ocupare al populaţiei apte de muncă,** nimic nu ne îndreptăţeşte să afirmăm că legea formulată de el ar fi în acelaşi timp şi o lege biologică, respectiv că ar guverna şi reproducerea populaţiei. Rămînem la opinia — exprimată şi de alţi specialişti — după care legea populaţiei formulată de Marx este în esenţă o **lege economică.** Totodată subliniem faptul că în înţelesul de mai sus al legii populaţiei, nu a fost şi nu este vorba de **întreaga** populaţie, ci numai despre o fracţiune a acesteia şi anume despre categoria populaţiei **muncitoare.** Discuţiile despre o lege a populaţiei specifică modului de producţie socialist şi care ar guverna reproducerea şi evoluţia populaţiei în general, sînt, evident, de dată mult mai recentă. Între o asemenea lege şi cea formulată de Marx, ar fi desigur, greu de făcut vreo legătură şi în nici un caz nu se poate pune semnul egalităţii. Prin legea populaţiei Marx nu a avut în vedere decît influenţa sau acţiunea reducerii progresive a mărimii relative a capitalului variabil asupra categoriei populaţiei salariate adică apariţia şi existenţa suprapopulaţiei relative. O lege cu un asemenea conţinut nu poate fi, evident, transpusă (nici sub aspectul acţiunii sale) în condiţiile modului de producţie socialist.

Progresul social şi „economisirea“ de vieţi omeneşti

ÎNAINTE DE TOATE se impune o observaţie cu caracter preliminar în ceea ce priveşte raportul omului faţă de legile obiective în general şi faţă de legea propriei sale reproduceri în special. Pe scurt, legile obiective apar și acționează independent de voința omului dar acțiunea acestora poate fi influențată și chiar orientată de către om prin cunoașterea modului și formelor de manifestare a acestor legi. Rezultă deci, că omul poate pune treptat stăpînire pe acțiunea unor legi obiective, inclusiv pe cea a propriei sale reproduceri (lege biologică). Dacă milenii la rînd omul a fost sclavul legii reproducerii speței sale, el a reușit, ca urmare a progresului științei să controleze acțiunea acestei legi, control, concretizat în posibilitatea de dirijare și limitare — după dorință — a numărului descendenților săi. Evident, dorința de a-și limita numărul descendenților) este și ea condiționată de un complex de factori social-economici ca de ex. nivelul de instruire, profesia, categoria socială, venitul, condițiile de locuit etc. Prin urmare, factorul biologic, deși reprezintă o cerință necesară pentru reproducerea populației ,aceasta nu are în condițiile societății moderne decît o valoare de **potențial** și nu se transformă în realitate într-o anumită dimensiune a familiei sub influența unor factori nebiologici de natura celor menționați mai sus.

În aprecierea acțiunii legii populației este deci necesar să distingem două aspecte : a) latura biologică sau capacitatea fiziologică de reproducere, **identică** în principiu pentru toți indivizii, independent de modul de producție și relațiile de producție și b) modul în care anumiți factori sau **condiții social-economice** specifice unor anumite relații de producție, acționează asupra potențialului biologic de reproducere, determinînd un anumit sens și ritm în evoluția fenomenelor demografice. Aceasta ar fi desigur latura cantitativă a procesului și de aici nu trebuie trasă concluzia că încetinirea ritmului reproducerii populației este o urmare logică și necesară a progresului social. Datele statistice atestă de exemplu că în **toate țările**, independent de orîduirea lor socială, s-a produs o reducere a natalității în cazul dezvoltării social-economice, dar nu în mod necesar și o scădere a sporului natural al populației. Același progres social-economic a dus în același timp și la o considerabilă scădere a mortalității, la o **economisire de vieți omenești** și prin urmare, procesul reproducerii populației se desfășoară pe o bază calitativ nouă. Acestea ar fi în linii generale unele aspecte principale ale acțiunii factorilor nebiologici asupra potențialului biologic de reproducere și care acționează independent de orînduirea social-economică.

Cele expuse mai sus ar putea servi ca un punct de plecare dacă am accepta ideea după care legea populației este o lege care guvernează reproducerea biologică a acesteia. După părerea noastră însă între capacitatea biologică de reproducere și factorii social-economici care influențează acest proces, nu poate fi pusă o barieră, aceste două categorii de factori nu trebuie considerate separat.

Dacă prin legea economică a populației în capitalism înțelegem — situîndu-ne pe poziții marxist-leniniste — gradul și caracterul utilizării populației muncitoare determinate de relațiile de producție ale modului de producție capitalist și exprimate în prezența suprapopulației relative, o primă problemă care se pune este aceea dacă legea populației în socialism poate sau nu fi concepută și formulată într-o formă similară dar cu luarea în considerație a noilor relații de producție. Este vorba despre o lege a populației care acționează **în prezent** în socialism sau despre cerințe ale acestei legi care sînt considerate ca dorințe, necesități etc., într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat ?

Recapitulînd diferitele opinii și concepții actuale asupra legii populației în socialism, observăm că funcțiile acestei legi au fost definite ca fiind : asigurarea ocupării totale a forței de muncă și utilizarea rațională a acesteia, creșterea rapidă a populației, dezvoltarea multilaterală și armonioasă a personalității, creșterea bunăstării materiale și spirituale a populației și chiar așezarea geografică a populației „specifică“ socialismului.

Nu este greu să observăm că de fapt nu poate fi vorba de funcții proprii ale legii populației ci, de funcții ale altor legi ale economiei socialiste.

Despre influența factorului economic asupra creșterii populației nu se poate vorbi însă în mod unilateral. Este necesar să fie luați în considerație factorii psihologici, culturali, educativi etc., precum și tendința societății de a optimiza tot mai mult atît numărul cît și structura populației, de a le pune de acord cu ritmul și cerințele dezvoltării social-economice.

Legea populației în socialism

ÎN FAPT, nu lipsește o definiție a legii populației în socialism, din contră, putem vorbi despre un exces de definiții. Acestea nu sînt însă perfectate, în etapa actuală, dacă avem în vedere conținutul lor și realitățile social-economice din țările socialiste luate atît în ansamblu cît și separat. Nu putem să nu fim de acord cu unii specialiști din țările socialiste după care formularea unei asemenea legi este încă prematură. Se apreciază că timpul care a trecut de la apariția primului stat socialist și pînă în prezent, este prea scurt pentru ca în domeniul evoluției și reproducerii populației să poată fi studiată în toată complexitatea sa acțiunea legilor obiective. În acest scop sînt necesare preioade mai lungi care să cuprindă mai multe generații, este necesar ca familia, populația să poată trece la un nou comportament demografic, care nu se însușește automat odată cu schimbarea intervenită în relațiile de producție.

● Într-adevăr, **în primul rînd**, nici una dintre țările socialiste nu are o experiență istorică suficient de îndelungată care să ofere condiții de cercetare a evoluției legii populației. În domeniul evoluției populației, procesele nu se desfășoară în ritmul celor care au loc în economie, **de la un an la altul, ci de la o generație la altă**, dacă avem în vedere modificările perceptibile. Este deci necesar un timp mult mai îndelungat pentru ca legitățile demografice să poată fi evaluate și percepute în ansamblul formelor lor de manifestare. Dacă facem abstracție de anii războiului civil și de-al doilea război mondial, perioada care rămîne nu este mai lungă de circa 3 decenii, deci aproximativ o generație în sens demografic, chiar și pentru U.R.S.S., prima țară socialistă.

● **În al doilea rînd**, în domeniul fenomenelor demografice o mare și puternică influență au tradițiile, inerția etc. Din această cauză, în cursul celor 2—3 decenii menționate mai sus, unele eventuale cerințe ale legii populației, sînt în mod sensibil influențate de tradiție, motiv pentru care o delimitare a acțiunii legii populației în socialism este deosebit de dificilă.

● În sfîrșit, influența multor factori care concură la formarea nivelului și sensului de evoluție ale unor fenomene demografice este deosebit de contradictorie. Între influența factorului social-economic și nivelul unor fenomene demografice nu există o corelație mecanică, automată.

Cu alte cuvinte, formularea unei legi care să guverneze reproducerea populației în socialism pare a nu fi încă posibilă datorită atît perioadei prea scurte de existență a sistemului socialist mondial cît și ca urmare a marii diversități de .situații specifice fiecăreia din țările componente ale acestui sistem.

Independent de această situație, este incontestabil faptul că evoluția demografică în țările socialiste se desfășoară în condiții mai favorabile decît în țările capitaliste. Prioritățile în evoluția demografică a țărilor socialiste trebuie căutate în primul rînd nu în comparație cu țările capitaliste dezvoltate, ci cu propriul lor trecut și în al doilea rînd nu în mod necesar în ritmul sau volumul sporului natural, ci în apariția și consolidarea într-o scurtă perioadă de timp a unui **nou tip, progresiv, de reproducere a populației.**

În condițiile economiei socialiste este favorizată trecerea mai rapidă la noul tip de reproducere al populației, la un alt raport de schimb al generațiilor. Tendința constantă și clar conturată a evoluției demografice în acest sens în țările socialiste, ar putea constitui un element de evaluare a acțiunii legii populației în socialism.

În concluzie, în actualele condiții și în actuala etapă de dezvoltare a socialismului **ca sistem**, legea populației acționează ca o **tendință** avînd ca expresie concretă îmbunătățirea generală a indicatorilor demografici.

Emil MESAROȘ

---

[1]) **K. Marx** — Capitalul, vol. I, Ed. politică, București, 1960, p. 633.

[2]) **K. Marx — Fr. Engels** — Opere, vol. 23, p. 647.

COINTERESAREA MATERIALĂ

(Urmare din pag. 19)

facerii nevoilor celor ce muncesc, întregului popor face ca împărţirea produsului în produs pentru sine şi produs pentru societate să nu mai aibă limite rigide. Aceasta permite o dezvoltare economică rapidă, o creştere continuă a proprietăţii socialiste care asigură concomitent şi satisfacerea crescîndă a nevoilor de trai ale poporului. Faptul că aceste limite rigide ale împărţirii roadelor creşterii economice dispar, nu înseamnă că dispare şi caracterul contradictoriu al acestei împărţiri. Dimpotrivă, contradicţiile există, putînd evolua, în anumite condiţii, către antagonisme **chiar dacă în socialism nu mai există clase antagoniste.** Aşa ceva se întîmplă, de regulă, atunci cînd împărţirea roadelor creşterii, dincolo de anumite limite, se face fie în favoarea produsului pentru sine, fie în favoarea produsului pentru societate.

Contradicţiile existente în socialism — dat fiind caracterul lor specific neantagonist — nu iau de regulă forma unor confruntări violente, ci se pot manifesta sub multiple forme mai particulare care pot afecta în mod direct eficienţa creşterii economice, folosirea deplină, raţională a factorilor procesului de producţie, a proprietăţii socialiste. Din această împrejurare rezultă, de altfel, rolul partidului comunist, rolul factorului conştient, necesitatea studierii atente a legilor economice obiective şi aplicarea lor în mod ştiinţific, corespunzător condiţiilor concrete, stadiului de dezvoltare şi obiectivelor de politică economică din fiecare ţară ;

e) Este ştiut că cointeresarea materială şi în socialism se înfăptuieşte prin mai multe pîrghii economice. În conceperea şi organizarea acestora trebuie să se ţină seama că deşi relaţiile de producţie socialiste elimină interesele particulare, înstrăinate şi aduc pe prim plan alte interese, acestea din urmă continuă să aibă două laturi — una obiectivă şi una subiectivă. Latura obiectivă a interesului este nevoia, care ţinînd de esenţa interesului are un caracter profund, nu iese uşor la suprafaţă, nu poate fi uşor observabilă şi înţeleasă de fiecare cetăţean. Dar, indiferent că ea este sau nu sesizată şi înţeleasă, ea există în mod obiectiv. De aceasta trebuie să se ţină seama în modelarea oricărei pîrghii economice pentru ca aceasta să poată acţiona în direcţia realizării nevoii sociale — baza realizării nevoii individuale.

Aceleaşi pîrghii trebuie să ia în seamă şi existenţa laturii subiective a interesului care există sub forma aspiraţiilor, dorinţelor şi care mai pot să poarte încă multă vreme pecetea înstrăinării. Ridicarea nivelului de pregătire, de cultură, de educaţie şi conştiinţă socialistă, formarea omului nou sînt menite să diminueze efectele negative ale laturii subiective şi să pună tot mai mult în valoare efectele pozitive ale laturii subiective a interesului. Rolul pîrghiilor economice şi sociale este de a stimula individul, interesul fiecăruia, pe toţi oamenii muncii în a **selecta** nevoia socială sau, oricum, pentru a acţiona în direcţia realizării acestei nevoi ;

f) Definită în felul arătat, cointeresarea materială include în sfera ei pe toţi membrii societăţii ; ea are o sferă atotcuprinzătoare, incluzînd pe toţi membrii societăţii socialiste, în condiţiile aplicării riguroase a principiilor eticii şi echităţii socialiste, fără discriminări şi disparităţi social-economice, iar pe de altă parte fără egalitarism mic burghez.

g) În cadrul cointeresării materiale un loc aparte revine uneia din formele ei — cointeresarea materială personală. Dacă cointeresarea materială în ansamblul ei este o relaţie obiectivă, profundă, independentă de conştiinţa omului, cointeresarea materială personală — chiar dacă în anumite condiţii nu asigură echilibrul şi viziunea obiectivă în satisfacerea intereselor fiecăruia — este totuşi o formă uşor înţeleasă pentru oamenii muncii în prima fază a socialismului. Din acest motiv, pentru care de altfel V.I. Lenin a denumit retribuţia drept „punte de legătură între individ şi proprietatea socialistă", rezultă rolul deosebit al cointeresării materiale personale în politica partidului nostru — cadrul înfăptuirii procesului de ansamblu a cointeresării materiale, cît şi în creşterea economică.

---

[1] **Nicolae Ceauşescu :** Cuvîntare la Academia „Ştefan Gheorghiu", Scînteia din 2 octombrie 1976.

[2] Mic dicţionar filozofic, Editura politică, Bucureşti, 1969, p. 186.

[3] Dicţionar enciclopedic român, vol. II (D—J), Editura politică, Bucureşti, 1964, p. 831. În acelaşi sens, Radu Florian defineşte interesul ca „mobilul" activităţii omeneşti (vezi Revista de filozofie, trim. II, 1964, p. 687).

[4] Dicţionar enciclopedic român, p. 831.

[5] **Marx-Engels**, Opere, vol. II, E.S.P.L.P., Bucureşti, 1958, p. 135. Prof. N. N. Constantinescu defineşte interesul ca fiind „Expresia necesităţii".

HOTĂRÎRI ŞI TEZE DE INESTIMABILĂ VALOARE

(Urmare din pag. 2)

tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** au avut o susţinută activitate pentru **promovarea noii ordini economice şi politice internaţionale,** bazată pe principii de egalitate şi echitate, urmărind abolirea vechilor relaţii de inechitate şi excluderea amestecului în treburile interne, respectarea dreptului fiecărui popor de a se dezvolta de sine stătător, de a decide suveran căile şi formele dezvoltării, în consens cu propriile sale aspiraţii şi interese.

În spiritul hotărîrilor Congresului al XI-lea odată cu procesul dezvoltării forţelor de producţie are loc **perfecţionarea relaţiilor sociale, lărgirea permanentă a democraţiei socialiste,** care oferă cîmp larg de manifestare şi de dinamizare a energiilor creatoare ale maselor. În aceşti doi ani, prin măsurile organizatorice luate, prin întreaga activitate politico-educativă s-a asigurat sporirea participării celor ce muncesc la conducerea şi rezolvarea treburilor obşteşti, la elaborarea şi înfăptuirea politicii partidului. Momentele politice care au avut loc după Congresul al XI-lea al partidului — alegerile de deputaţi în Marea Adunare Naţională şi în consiliile populare, Congresul consiliilor populare, Congresul sindicatelor, Congresul U.T.C., Congresul educaţiei politice şi al culturii socialiste, numeroasele vizite ale secretarului general al partidului în judeţele ţării, în unităţi economice şi sociale, întîlnirile tovarăşului **Nicolae Ceauşescu** cu cadre de partid şi de stat, cu specialişti din diferite domenii — precum şi acţiunile organizate de organele locale de partid şi de stat, de organizaţiile de masă şi obşteşti, au atras milioane şi milioane de cetăţeni la elaborarea deciziilor, la soluţionarea problemelor, au reprezentat un rodnic dialog, o permanentă consultare a partidului cu poporul.

Perioada care a trecut după Congresul al XI-lea al partidului a evidenţiat în şi mai mare măsură deosebita însemnătate pe care o are Programul ideologic adoptat de Congres pentru formarea omului nou, pentru educarea lui în spiritul materialismului dialectic şi istoric, pentru transformarea acestuia într-un om capabil să participe plenar la îndeplinirea sarcinilor economice şi sociale, să cunoască şi să interpreteze ştiinţific legile naturii şi societăţii, evenimentele ce se petrec pe plan naţional şi internaţional. **Această nouă fizionomie moral-politică,** spirituală, a constructorilor socialismului îşi găseşte corespondenţa în atitudinea nouă, militantă faţă de orînduirea social-politică şi de stat, faţă de proprietatea socialistă, faţă de muncă, în transformarea tot mai accentuată a normelor eticii şi echităţii socialiste, în comportamente de muncă şi de viaţă. Înfăptuirea prevederilor Programului de măsuri privind aplicarea hotărîrilor Congresului al XI-lea şi ale Congresului educaţiei politice şi culturii socialiste, adoptat recent de Plenara C.C. al P.C.R., va asigura mobilizarea întregului popor în vasta şcoală a educării şi autoeducării omului nou, cu o înaltă conştiinţă şi o atitudine avansată faţă de muncă.

În procesul tot mai complex al înfăptuirii Programului partidului are loc **întărirea şi consolidarea rolului conducător al partidului în toate domeniile.** Organele şi organizaţiile de partid îşi îndeplinesc cu eficienţă sporită misiunea de a uni eforturile întregii naţiuni în vederea asigurării dezvoltării ţării, perfecţionării organizării şi conducerii activităţii ecnomico-sociale, stimulării noului, promovării neabătute a spiritului de cutezanţă revoluţionară, în vederea înfăptuirii sarcinilor actualului cincinal. Traducînd în fapt spiritul imprimat întregii activităţi economico-sociale de Congresul al XI-lea al partidului, comuniştii, toţi oamenii muncii, indiferent de naţionalitate, acţionează cu toate forţele pentru realizarea în mod exemplar a sarcinilor economico-sociale din acest an, primul din actualul cincinal, pregătesc toate condiţiile necesare îndeplinirii planului pe anul 1977, anul centenarului Independenţei de stat a României.

U.R.S.S.

PROGRESUL TEHNIC ÎN CENTRUL PREOCUPĂRILOR

INTRATĂ în a zecea perioadă cincinală de planificare, economia socialistă a Uniunii Sovietice a atins un înalt nivel de dezvoltare cantitativă. La multe produse cum sînt oţelul, cimentul, energia electrică, ţiţeiul, cărbunele, maşinile agricole, U.R.S.S. se situează pe primul sau pe unul din primele locuri din lume în ceea ce priveşte volumul producţiei.

Totodată, economia sovietică a făcut însemnate progrese calitative. S-au obţinut importante rezultate în ceea ce priveşte dezvoltarea ştiinţei şi promovarea progresului tehnic în economia naţional. Sînt bine cunoscute realizările sovietice în domeniul cuceririi spaţiului cosmic, în domenul aviaţiei civile, al folosirii paşnice a energiei nucleare, al maşinilor-unelte etc. Pe piaţa mondială, U.R.S.S. apare nu numai ca un important cumpărător de licenţe, dar furnizează altor ţări documentaţie tehnică privind multe soluţii tehnologice originale. Printre beneficiarii licenţelor sovietice se află reputate firme din ţările dezvoltate, ele însele cu realizări apreciabile în ceea ce priveşte nivelul tehnologiilor şi al produselor.

Potrivit documentului „Direcţiile principale ale dezvoltării economiei naţionale a U.R.S.S. în anii 1976-1980“, în cincinalul al nouălea (1971-1975) „s-a asigurat în mod consecvent progresul tehnic şi s-a promovat o politică tehnică unitară în ramurile economiei naţionale“. Se constată, de asemenea, că s-au amplificat proporţiile în care este aplicată tehnica nouă şi că în toate ramurile s-a dezvoltat în ritm accelerat producţia de produse avansate din punct de vedere tehnic. În decurs de cinci ani s-au asimilat în producţie 16 500 de noi maşini, utilaje şi aparate şi s-au pus în aplicare procese tehnologice perfecţionate.

În condiţiile revoluţiei ştiinţifice şi tehnice actuale atenţia deosebită, centrală acordată progresului tehnic şi altor factori calitativi de creştere economică derivă din ideea că creşterea economică rezultă din acţiunea unitară a factorilor cantitativi şi calitativi, că aceşti factori nu pot fi despărţiţi unii de ceilalţi fără ca, la un moment dat, insuficienţele calitative să nu se repercuteze asupra potenţialului de creştere cantitativă. Sarcina principală a celui de-al zecelea cincinal, creşterea consecventă a nivelului material şi cultural al popoarelor sovietice, urmează să se realizeze „printr-o dezvoltare armonioasă şi proporţională a producţiei sociale şi prin creşterea eficienţei sale, prin accelerarea progresului ştiinţific şi tehnic, prin creşterea productivităţii muncii, prin îmbunătăţirea generală a calităţii muncii în toate verigile economiei naţionale“.

Una din sarcinile majore ale celui de-al zecelea cincinal este deci accelerarea ritmului progresului ştiinţific şi tehnic, urmînd ca în felul acesta să se realizeze „unitatea organică dintre realizările revoluţiei ştiinţifice şi tehnice şi avantajele sistemului economic socialist“.

LA NIVELUL unei economii de talia celei sovietice promovarea pe scară de masă a soluţiilor tehnice noi, în condiţii de eficienţă economică, ridică mari şi dificile probleme a căror rezolvare presupune un efort susţinut din partea unui număr mare de oameni, ale căror acţiuni trebuie să se completeze reciproc unele pe altele, ceea ce presupune, printre altele, şi studierea atentă şi aprofundată a problemelor economice ale progresului tehnic în economia naţională.

Dificultăţile sporesc considerabil în momentul în care se porneşte de la principiul că în economia socialistă planificată nu se poate justifica în nici un fel tratarea progresului tehnic drept factor exogen, lucru poate metodologic permis în economia capitalistă mai timpurie, cînd o mare parte din realizările tehnice proveneau din afara întreprinderilor private. Dar a considera progresul tehnic drept factor endogen înseamnă în mod inevitabil o schimbare a modului de abordare, a metodelor, a sferei de investigaţie. Toate acestea au provocat o vie frămîntare în rîndurile economiştilor sovietici care au pus în discuţie o serie de probleme teoretice de principiu.

S-au elaborat lucrări privind eficienţa progresului tehnic, condiţiile economice şi organizatorice de aplicare a soluţiilor noi.

Mult discutată este problema dimensională, tot mai numeroşi fiind specialiştii care, abandonînd ideea unilaterală după care dimensiunea unei întreprinderi sau serii de fabricaţie, este un avantaj în sine, subliniază complexitatea problemei, necesitatea de a o considera în contextul economiei, arătînd că în multe cazuri dimensiunea excesivă poate deveni un dezavantaj. S-a bucurat de atenţie problema organizării tehnologice a întreprinderilor şi cea înrudită a specializării. S-a discutat mult problema creării unor întreprinderi specializate producătoare de piese de uz comun pentru mai multe ramuri ale industriei constructoare de maşini. Multe eforturi s-au depus pentru a elabora principiile unui sistem de preţuri adaptat pentru promovarea produselor noi.

O PARTE din rezultatele cercetărilor economice privind problemele progresului tehnic şi-au găsit corespondente în tezele documentelor Congresului al XXV-lea al P.C.U.S., care acordă o atenţie centrală atît problemelor de principiu, cît şi unor fenomene concrete, de largă răspîndire. Progresul tehnic contemporan afectează nu numai procesele economice luate fiecare în parte, dar şi conexiunile dintre ele. Realizarea unui produs sensibil modificat presupune schimbări tehnologice nu numai la cel care îl realizează, ci şi la furnizori (care pot fi numeroşi) şi la beneficiari (care pot fi şi mai numeroşi). Pe de altă parte, pentru a contribui în mod substanţial la creşterea economiei, actele de progres tehnic nu pot fi locale, ci trebuie să cuprindă toate procesele economice, desigur ţinîndu-se seama de particularităţile fiecărui element al sistemului economic. Avînd în vedere acest fapt, în raportul la Congresul al XXV-lea al P.C.U.S., tovarăşul Leonid Ilici Brejnev arăta că „mai este mult de făcut pentru ca realizările ştiinţei să se materializeze repede nu numai ca exemplare experimentale şi de expoziţie — fie şi din cele mai strălucite —, ci şi în mii şi mii mii de noi produse, începînd cu maşini-unelte şi terminînd cu tot ce priveşte îmbunătăţirea condiţiilor de de muncă şi de trai ale oamenilor“.

Tocmai această aplicare pe scară de masă a realizărilor noi ale ştiinţelor şi ale tehnicii ridică cele mai delicate şi mai dificile probleme. Aplicarea produselor şi tehnologiilor noi modifică uneori radical condiţiile de producţie, de circulaţie, de repartiţie şi de consum. Ţine de esenţa lor faptul că ele perturbează, „dezechilibrează“, desfăşurarea proceselor economice. Iată de ce ideea tradiţională de echilibru, adînc înrădăcinată în gîndirea economică, este nesatisfăcătoare atunci cînd în analiza economică se ia în considerare progresul tehnic ca factor avînd o mare pondere, care pătrunde printr-o ramificată reţea de conexiuni în fiecare celulă a organismului economic.. Avînd în vedere acest fapt, la Congresul al XXV-lea al P.C.U.S. s-a arătat că „revoluţia în ştiinţă şi tehnică reclamă schimbarea profundă a stilului şi metodelor activităţii economice, combaterea hotărîtă a anchilozării şi rutinei, adevăratul respect faţă de ştiinţă, pricepere şi dorinţă de a recurge la recomandările ei şi de a ţine cont de ele“.

Realizările importante ale economiei sovietice, succesele ştiinţifice şi tehnice ale popoarelor sovietice ridică noi probleme, la a căror rezolvare sînt antrenate eforturile de gîndire şi de acţiune ale unui număr mare de oameni de cele mai diferite profesiuni şi funcţii, printre care se numără şi economiştii.

Ihor LEMNIJ

TENDINȚE - CONJUNCTURI

Evoluție încetinită în țările OCDE

DUPĂ O SCĂDERE de 1,3% în 1975, creșterea produsului național brut al țărilor O.C.D.E. nu va depăși 5% în acest an, față de 5,5% cît se estima încă în iulie a.c., iar anul viitor ca va coborî chiar sub 4%. Încetinirea se anunță mai puternică decît se prevedea inițial. Ca urmare, față de creșterea medie de 5,5% pe an în perioada 1959—1972, în intervalul 1973—1977 creșterea PNB pe ansamblul O.C.D.E. va fi în medie de sub 2% pe an.

„Perioada euforiei s-a încheiat“, notează Le Monde *(11 noiembrie). „Aceste cifre arată că după ani de expansiune rapidă, țările industriale par să se instaleze într-o perioadă în care ritmul lent de creștere ar putea fi legea viitorului“. Ca urmare și resorbirea șomajului se anunță a fi dificilă, punînd sub semnul întrebării realizarea obiectivului de a se coborî rata șomajului pe ansamblul țărilor O.C.D.E. la 4,5 % pînă la mijlocul anului viitor, față de 5% în iulie a.c.*

În acest climat de „pauză conjuncturală“, guvernele mai multor țări capitaliste dezvoltate au început să reflecteze la posibilitatea adoptării unor măsuri de relansare (reducerea impozitelor în Japonia, credite pentru stimularea investițiilor în Franța etc.), cu riscul de a stimula creșterea prețurilor.

Concurența constructorilor navali

ÎN PRIMA JUMATATE a anului în curs, firmele japoneze de construcții navale au obținut 74% din totalul comenzilor noi de nave pe ansamblul țărilor O.C.D.E. (vezi graficul). Aceasta depășea cu 19 puncte procentuale ponderea obișnuită a Japoniei la acest indicator. Depășirea a continuat să se accentueze în trimestrul III cînd ponderea șantierelor japoneze a fost de 86%, fiind în luna septembrie chiar de 93%. Săptămînalul The Economist, *după care reproducem graficul, semnalează că situația este agravată în mod deosebit de faptul că piața occidentală a construcțiilor navale se află într-o fază de declin rapid, cererea putînd să scadă pînă în 1980 la mai puțin de o treime față de 1974.*

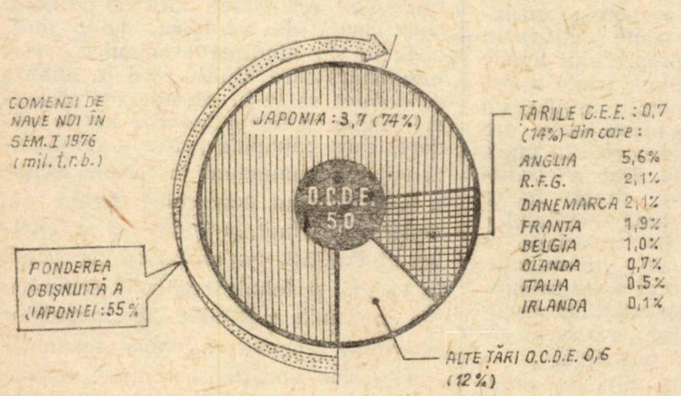

Stocurile mondiale de cereale în 1977

LA SFÎRȘITUL anului agricol 1976/77 stocurile mondiale de cereale se vor ridica la 132 milioane tone (13% din nivelul consumului mondial anual), față de 107 milioane tone la sfîrșitul sezonului 1975/76. Informația este dată de Departamentul Agriculturii al S.U.A. care evidențiază ușoara îmbunătățire a situației alimentare mondiale pe care această creștere o lasă să se întrevadă.

EVOLUȚII MONETARE

EVENIMENTELE principale care au caracterizat piața monetară în perioada 15—19 XI 1976, au fost pe de o parte, redresarea lirei sterline, iar pe de altă parte, slăbirea francului francez față de dolarul S.U.A. și față de celelalte devize vest-europene.

Anunțarea deficitului comercial al Angliei, pe luna octombrie a.c. de 360 mil. l. st., în comparație cu 375 mil. l. st. în luna septembrie a.c., a constituit începutul unei perioade de întărire a **lirei sterline** în comparație cu dolarul S.U.A. și cu celelalte devize vest-europene. Posibilitatea obținerii unui credit de 10 miliarde dolari de la R.F.G. și S.U.A., precum și faptul că Anglia nu a efectuat nici o tragere suplimentară în cursul lunii octombrie asupra creditului „stand-by“ de 5,3 miliarde dolari pus la dispoziția sa la începutul lunii iunie a.c. de către principalele țări occidentale au contribuit la consolidarea lirei sterline. Un rol deosebit de important la întărirea lirei sterline l-a avut și intervenția pe piață a Băncii Angliei.

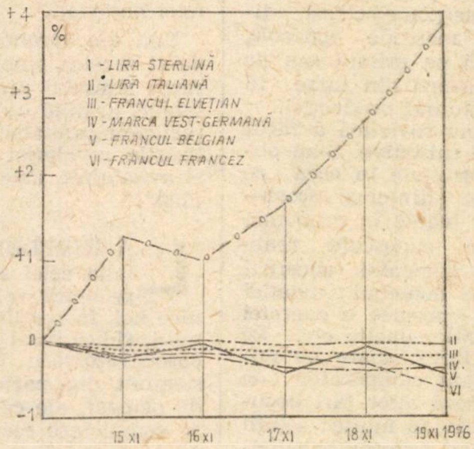

Evoluția principalelor devize vest-europene, în perioada 15—19 XI 1976, luînd ca bază de comparație cursul dolarului S.U.A. din ziua de 12-XI 1976

Francul francez a înregistrat în perioada menționată o scădere bruscă, cotînd la 19 noiembrie 5,01 franci francezi pentru un dolar S.U.A., ca urmare a publicării deficitului balanței comerciale franceze pe luna octombrie a.c., de 4,712 miliarde franci francezi, și pe zece luni, de 15,4 miliarde franci, cu mult peste previziunile inițiale. Deficitul se datorează creșterii importurilor de petrol în așteptarea majorării prețului acestuia la 1 ianuarie 1977, ca și creșterii importurilor de produse agricole, ca urmare a secetei din acest an. Petrolul fiind plătibil în dolari S.U.A., deprecierea francului francez față de dolar a majorat costul importului respectiv. O primă măsură de stopare a scăderii cursului francului francez a fost majorarea dobînzii pe piața monetară franceză la depozitele zi cu zi de la 9 13/16% p.a. la 10 9/16% p.a.

Francul elvețian și marca vest-germană au avut o ușoară tendință de scădere față de dolarul S.U.A., atingînd la sfîrșitul intervalului nivelul de 2,4472 franci elvețieni și respectiv 2,4228 mărci vest-germane pentru un dolar S.U.A., în comparație cu 2,4438 franci elvețieni și respectiv 2,4200 mărci vest-germane pentru un dolar S.U.A. la începutul intervalului.

Nivelul dobînzilor la eurodepozitele pe șase luni s-a situat la nivelul de 5,9375% p.a. pentru eurodolarul S.U.A., 2,75% p.a. pentru eurofrancul elvețian și 4,875% p.a. pentru euromarca vest-germană.

Anunțarea în mod oficial a celei de-a cincea licitații de **aur** pentru 8 XII 1976 și precizarea că se va reveni la așa-zisa metodă „olandeză“ (toți cumpărătorii plătesc același preț) care a fost deja utilizată la primele două licitații și că pentru prima oară metalul cumpărat la licitație va fi livrat la Londra și nu la New York (aurul F.M.I. fiind stocat după cum se știe la diferitele bănci centrale) au condus la scăderea prețului aurului de la 138,20 dolari/uncie la începutul intervalului la 131,15 dolari/uncie la sfîrșitul perioadei.

Paul DUMITRAȘCU
Dumitru LUNGU

DOCUMENTAR

PESCUITUL MONDIAL

• NIVELURI • PERSPECTIVE

SPORIREA continuă a cererii de produse alimentare a populației globului a dus, între altele, la intensificarea exploatării industriale a resurselor biologice din mările și oceanele lumii. Ca sursă de hrană bogată în proteine, îndeosebi pentru zonele în care bîntuie flagelul subnutriției, mările și oceanele au atras atenția de mai multe decenii. Se apreciază că aici se află resurse biologice în stare să asigure hrana necesară pentru cel puțin 30 miliarde de oameni, adică pentru o populație de peste 7 ori mai mare decît numărul actual de locuitori ai Terrei. [1]

Semnificativ, dealtfel, pentru rolul sporit al mărilor și oceanelor în asigurarea hranei populației mondiale, este creșterea substanțială a producției de pește. Astfel, dacă în perioada 1939—1950 producția de pește în lume s-a menținut aproape constantă ,oscilînd în jurul a 20 milioane tone anual, în ultimul sfert de secol ea a crescut simțitor, ajungînd în anul 1974 la 69.8 milioane tone. Ea a fost deci (vezi tabelul nr. 1) de peste 3.3 ori mai mare decît cea realizată în anul 1938, ritmul mediu anual de creștere în această perioadă îndelungată fiind de peste 3.4%.

Tabelul nr. 1

Evoluția producției mondiale de pește în perioada 1938—1974, în milioane tone

	1938	1948	1955	1958	1960	1965	1968	1970	1974
Pește pescuit	21.1	19,6	28,9	33,3	40,2	53,2	63,9	70,0	69,8

Sursa : F.A.O. — Yearbook of fishery statistics, vol. 36/1973, p. 4—5 ; vol. 38/1974, p. 5.

Producția mondială de pește a cunoscut o creștere deosebit de accentuată după anul 1955. Astfel, dacă în perioada 1939—1958 — deci în 20 de ani — producția a crescut cu 57,8%, în perioada 1959—1968, deci numai în 10 ani, ea a crescut cu aproape 92,0%.

Complexul factorilor de creștere

CREȘTEREA producției mondiale de pește a fost determinată, respectiv înlesnită, de un complex de factori, dintre care ne oprim la cîțiva în cele ce urmează.

Sporirea continuă a cerințelor de consum, în scopul asigurării necesarului de proteine de origine animală pentru hrana populației, se datorează conținutului bogat al peștelui în substanțe minerale(mai ales fosfor și vitamine), precum și gradului său ridicat de digestibilitate, ceea ce-l face aproape indispensabil în alimentația contemporană.

După calculele făcute de F.A.O. rezultă că sînt necesare în medie 75 grame de proteine pe o persoană pe zi, din care 20 de grame proteine de origine animală. În general, se consideră că la un kg de greutate a corpului este necesar un gram de proteine. Rezultă că populației globului (circa 3,9 miliarde de locuitori în anul 1974) îi este necesară anual o cantitate de 106 765 mii tone de proteine, din care 28 470 tone proteine de origine animală.

Asigurarea necesarului de furaje pentru hrana animalelor a determinat o creștere accentuată a producției și cerințelor de făină de pește.

Conform previziunilor F.A.O., cererea totală de făină de pește va atinge în anul 1980 aproape 6,7 mil. tone, față de un consum de 5,0 mil. tone în anul 1970. Pentru satisfacerea acestei cereri vor fi necesare peste 30 mil. tone pește brut. Se apreciază că în prezent circa 8% din producția mondială de făină de pește provin din deșeurile rezultate în urma prelucrării peștelui în fileuri și conserve. [2]

Creșterea numărului de nave, a complexității acestora în condițiile evoluției rapide a tehnicii în acest domeniu, asigurarea bazei materiale pentru întreținere și reparații, precum și perfecționarea tehnicii de detectare și de prindere a peștelui, au constituit un alt factor favorabil.

În anul 1973 existau în lume 17262 nave de pescuit, cu o capacitate de 7334359 t.r.b. și 693 nave de transport și nave-uzină cu o capacitate de 3348699 t.r.b. [3]

În același sens a acționat **dezvoltarea bazei materiale** pentru transportul, depozitarea și industrializarea producției de pește, perfecționarea continuă a tehnicii de prelucrare.

Din complexul de factori care au stat la originea creșterii producției de pește se mai pot aminti :

— **dezvoltarea cercetărilor oceanologice** în aproape toate țările cu activitate de pescuit. Din datele statistice existente rezultă că un număr de 19 țări afectează anual sume și dotări importante pentru cercetare, estimate între 600 și 2000 milioane dolari ;

— **asigurarea cadrelor necesare** exploatării flotelor de pescuit, amenajărilor din apele interioare, perfecționarea continuă a pregătirii profesionale ;

— **constituirea de organizații internaționale** regionale pentru administrarea pescuitului în marea liberă, în scopul efectuării unui pescuit rațional ;

— **extinderea pescuitului în marea liberă,** precum și în unele regiuni îndepărtate față de zonele tradiționale (apele temperate ale zonei nordice) ;

— **trecerea la pescuitul unor specii nepescuite pînă în prezent** (codul pitic pescuit în Marea Nordului, macrourile în Atlanticul de Nord-Est etc.).

Potențial și diferențieri zonale

CU TOATE CĂ s-au înregistrat importante progrese în creșterea producției mondiale de pește, potențialul piscicol existent în lume nu este exploatat în întregime. Specialiștii F.A.O. afirmă că practicarea rațională a pescui-

---

[1] Vezi Ion Madoșa, „Uriașele resurse ale oceanului planetar". Lumea nr. 40 din 30 septembrie 1976, p. 20.

[2] F.A.O., Projections relatives aux produits agricoles, 1970—1980, vol. I.

[3] „La pêche maritime", nr. 1171, decembrie 1974.

Tabelul nr. 2

Evoluția producției mondiale de pește pe zone geografice, în perioada 1965—1974

	1965		1970		1974	
	mil. t	%	mil. t	%	mil. t	%
Total mondial	53,20	100,0	70,0	100,0	69,84	100,0
din care :						
Africa	3,17	6,0	4,45	6,3	4,94	7,1
America de Nord și America Centrală	4,45	8,4	4,94	7,1	4,88	6,9
America de Sud	9,19	17,3	14,87	21,2	6,69	9,6
Asia	20,25	38,0	26,31	37,6	30,78	44,1
Europa	10,89	20,5	11,98	17,1	12,94	18,5
Oceania	0,15	0,3	0,20	0,3	0,28	0,5
U.R.S.S.	5,10	9,5	7,25	10,4	9,33	13,3

Sursa : Date calculate după F.A.O. — Yearbook of fishery statistics, vol. 34/1972, p. 12 ; vol. 36/1973, p. 12 ; vol. 38/1974, p. 275—289.

tului cu mijloace moderne poate duce la etxragerea anuală a 110—115 milioane tone de pește, fără să se pună problema periclitării resurselor marine. Or, prin raportare la cantitățile maxime obținute pînă acum, 70,2 milioane tone în anul 1971, rezultă că potențialul piscicol mondial anual se folosește numai în proporție de 60%, între altele pentru că nu sînt exploatate în egală măsură toate zonele de pescuit.

În prezent, cea mai mare parte a resurselor de pescuit neutilizate sau subexploatate din lume se găsesc în apele tropicale, în zone relativ apropiate de litoralul țărilor în curs de dezvoltare. Presiunea progresivă exercitată de țările dezvoltate în industria peștelui, pentru a găsi noi zone de pescuit, tendința internațională de extindere a dreptului de jurisdicție asupra pescuitului costier, apărarea suveranității naționale asupra resurselor naturale și de aici neacceptarea de către țările în curs de dezvoltare a exploatării resurselor lor piscicole fără propria lor participare ,insuficiența capitalului și a competențelor tehnice în aceste țări pentru a putea lua parte deplină la valorificarea resurselor de pește fără ajutor exterior, sînt factori care au favorizat în cursul ultimilor ani dezvoltarea pescuitului în marea liberă, au generat o distribuție geografică neuniformă a producției de pește pe glob.[4])

Analizînd această distribuție rezultă că din Oceanul Pacific (cu mările adiacente), care ocupă 49,5% din suprafața de apă a globului, în anul 1974 s-au obținut 44,2% din peștele pescuit în lume, din Oceanul Atlantic — cu 25,4% din suprafață — s-au obținut 37,4%, din Oceanul Indian — cu 21,0% din suprafață — s-au obținut 4,3%, iar din apele interioare s-au obținut 14,1% din peștele pescuit în lume.-[5])

Creșterea producției mondiale de pește a fost diferită de la zonă la zonă și de la țară la țară, în funcție de gradul de dezvoltare a industriei peștelui, de așezarea față de resursele de pescuit, de aportul mai mare sau mai mic al peștelui în consumul alimentar al populației, precum și de posibilitățile diferențiate ale țărilor în curs de dezvoltare de a valorifica resursele piscicole existente în apele lor teritoriale.

Astfel, în anul 1974, comparativ cu anul 1965, în timp ce în Oceania producția a crescut cu 86,6%, în U.R.S.S. cu 80,9%, în Africa cu 55,8% și în Asia cu 50,5%, deci peste creșterea medie mondială care a fost de 31,2%, în Europa producția a crescut cu 17,0%, în America de Nord și America Centrală cu 9,6%, iar în America de Sud producția a scăzut cu 28,3%. Ca urmare a înregistrării acestor ritmuri diferite, ponderea țărilor din Africa și Asia, a U.R.S.S. și a Oceaniei în producția mondială de pește a cunoscut o creștere continuă, iar ponderea țărilor Europei, a Americii de Nord și Centrale, precum și a Americii de Sud a scăzut (tabelul nr. 2).

Din analiza nivelului producției mondiale de pește pe țări în anul 1974 rezultă că un număr de 18 țări realizau producții de peste un milion de tone anual (tabelul nr. 3), deținînd 77,4% din producția mondială. Șapte țări (Islanda, Franța, R.P.D. Coreeană, Nigeria, Polonia, Brazilia, R.F. Germania) obțineau în acel an producții între 500 mii și un milion de tone pe an, respectiv 7,2% din producția mondială, iar 33 țări, printre care și România, producții între 100 și 500 mii tone pe an, adică 11,2% din totalul mondial. Producția celorlalte țări cu activitate de pescuit se situează sub 100 mii tone pe an, reprezentînd 4,2% din producția mondială de pește.

Din aceste date se poate vedea că pe plan mondial există o preocupare susținută, în marea majoritate a țărilor, pentru dezvoltarea pescuitului și a pisciculturii, pentru creșterea continuă a producției de pește, în scopul sporirii contribuției acestui produs la alimentația rațională a omului.

Tabelul nr. 3

Evoluția producției de pește în țările cu o producție anuală de cel puțin un milion tone în 1974 și în R.S. România, anii 1965, 1970 și 1974. în mii tone.

Țara	1965	1970	1974
Japonia	6 928,8	9 366,4	10 773,4
U.R.S.S.	5 099,9	7 525,2	9 235,6
R. P. Chineză	5 714,7	6 868,0	6 880,0
Peru	7 631,9	12 612,9	4 140,0
S.U.A.	2 696,2	2 776,2	2 743,7
Norvegia	2 311,8	2 980,4	2 644,9
India	1 331,3	1 756,1	2 255,3
Coreea de Sud	640,4	933,6	2 001,3
Danemarca	840,8	1 226,5	1 835,4
Tailanda	626,7	1 447,7	1 626,0
Spania	1 355,0	1 538,8	1 510,7
Africa de Sud	1 238,7	1 562,2	1 414,6
Indonezia	1 102.3	1 228.5	1 341.9
Filipine	685,8	989,0	1 291,4
Chile	708,5	1 181,4	1 126,7
Marea Britanie	1 047,1	1 099,0	1 102.5
Canada	1 262.3	1 389.0	1 027.3
R. S. Vietnam	675,0	817,4	1 013,5
R. S. România	37,5	58,6	129,5

Sursa : F.A.O., Yearbook of fishery statistics, vol. 36/1973, p. 4—11 ; vol. 38/1974, p. 3—5.

Dincolo de 1980

EXPERȚII F.A.O. apreciază că în actualul deceniu producția mondială de pește se majorează cu 26%, marcînd un ritm mediu anual de creștere de 2,4%, față de 6,1% cît s-a înregistrat în perioada 1951—1970. Se estimează că în anul 1980 pescuitul mondial va atinge, o producție de 87,3 milioane tone pește.

Într-o perspectivă mai îndepărtată, în anul 2000—2025 se va putea realiza din oceanul planetar o producție de aproape 660 milioane tone resurse biologice clasice și din resurse noi, în proporțiile următoare :

— 210 milioane tone pește, moluște, raci ș.a., pescuiți după metodele tradiționale ;

— 150 milioane tone kril din apele Antarcticii ;

— 300 milioane tone plancton.

Pentru atingerea unor asemenea obiective sînt de luat în considerare următoarele căi de dezvoltare :

— extinderea pescuitului în zone îndepărtate, în special în zonele tropicale (Pacificul de Sud, Oceanul Indian, oceanul austral), ca urmare a scăderii principalelor specii industriale de pește în zonele tradiționale, în urma pescuitului superintensiv practicat asupra acestor specii, a tendinței unui număr tot mai mare de state de a-și extinde apele lor teritoriale pînă la o distanță de 200 mile marine de coastă;

— valorificarea complexă a rezervelor biologice din ocean, prin recoltarea de alge (Chlorella, Scenedesmus și altele).

— crearea unor medii artificiale pentru reproducerea și adăpostirea unor specii importante pentru pescuit, cum sînt langustele, homarii, crabii mari, păianjenii, crabul de Kamciatka și alți raci, precum și scoicile ;

— intensificarea pescuitului peștilor pelagici ;

— intensificarea eforturilor privind amenajarea apelor interioare pentru dezvoltarea corespunzătoare a pescuitului și a pisciculturii ;

— intensificarea acțiunilor pentru realizarea de noi acorduri bilaterale încheiate de țări neriverane cu țările riverane, în scopul obținerii dreptului de a pescui în apele de sub jurisdicția acestora ;

— participarea unui număr din ce în cea mai mare de state la organizațiile internaționale regionale care administrează pescuitul în marea liberă, în scopul obținerii unor cote de pescuit avantajoase ;

— extindereea cercetărilor științifice în afara zonelor de sub jurisdicția statelor riverane, pentru identificarea și determinarea de noi resurse biologice, precum și în scopul stabilirii și experimentării unor metode și unelte de pescuit adecvate noilor condiții ;

— dotarea flotelor de pescuit cu nave de mare capacitate, capabile să acționeze autonom în orice zonă a oceanului mondial și să practice pescuitul la mare adîncime.

Nițu MARIN
doctorand în economie
— Academia „Ștefan Gheorghiu“

---

[4]) Vezi Les armements communs et le développement des pêches... F.A.O.-CECAF/77/9 oct. 1974.

[5]) Calculat după F.A.O., Yearbook of fishery statistics, vol. 38/1974, p. 2, 9 ;

Atlas geografic general. Ed. didactică și pedagogică. București, 1974, p. 14—15.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Indicatori ai dezvoltării industriale

PE PLAN MONDIAL, producția industrială și-a accelerat în ultimul deceniu și jumătate ritmul de creștere, acesta trecînd de la o medie anuală de circa 5% în perioada 1938—1960, la peste 6% în anii 1961—1975. Evoluție datorată îndeosebi țărilor socialiste, a căror industrie s-a dezvoltat — conform datelor publicate de O.N.U. — într-un ritm mediu anual de circa 9% în 1961—1975. În ceea ce privește țările capitaliste dezvoltate, sporul mediu anual — de numai circa 4,6% — al producției lor industriale a fost influențat, între altele, de criza economică din ultimii ani.

Ritmul de dezvoltare a industriei ușoare (de circa 4,7% pe plan mondial în perioada 1961—1975) a fost sensibil depășit de cel al industriei grele (6,7%), iar în cadrul acesteia cele mai susținute dinamici au cunoscut industria chimică (8.4%) și cea a construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor (circa 7.3%).

Datele disponibile, prezentate în tabelul alăturat, ilustrează evoluția altor doi indicatori ai activității industriale. Se remarcă astfel, că — pe plan mondial — dinamica productivității muncii a depășit pe cea a personalului ocupat în industrie. Dar, dacă orientarea către dezvoltarea intensivă prevalează în țările capitaliste dezvoltate și îndeosebi în țările socialiste, în cadrul grupului țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare predomină încă tendința de dezvoltare a producției industriale pe cale extensivă (în perioada 1961—1973, personalul ocupat în această ramură a crescut într-un ritm mediu anual de 4,2%, față de o creștere cu numai circa 1,6% pe an a productivității muncii), lucru explicat mai ales prin abundența brațelor de muncă disponibile.

N. P.

Grupul de țări	Producția industrială			Personal ocupat în industrie			Productivitatea muncii în industrie		
	196o	1968	1974	196o	1968	1974	196o	1968	1974
Total mondial	52	89	127	79	96	1o8 2)	7o	92	112 2)
din care:									
Țări capitaliste dezvoltate	57	91	119	88	98	1o2	66	91	116
Țări socialiste 1)	42	85	14o	73	96	1o9	62	89	128
Țări în curs de dezvoltare	51	86	136	71	93	122 2)	82	96	1o1 2)

1) Țările socialiste din Europa (fără Albania). 2) Anul 1973.
Sursa: U.N.C.T.A.D., Handbook of International Trade and Develop-ment Statistics - 1976, New York, 1976, pag.385

TRADIȚIE ȘI CONTEMPORANEITATE

TIMPUL ÎȘI SPUNE CUVÎNTUL!

Dumneavoastră de asemenea vă veți convinge de avantajele mijloacelor de ridicat și de transport ale Balkancar-ului.

Prognoza științifică, activitatea serioasă de construcție și de experimentare contribuie la afirmarea producției cu această marcă.

REPREZENTANȚĂ COMERCIALĂ BULGARĂ
București, str. Galați 32
Telefon 11-20-87

Exportator :
BALKANCARIMPEX
Bulgaria, Sofia, str. Alabin 56
Telex 022386

PUBLICOM

MONDORAMA

Inflația și cursurile de schimb

EVOLUȚIA pe termen scurt a inflației din țările capitaliste nu vădește un raport strîns cu modificarea cursurilor de schimb ale monedelor lor. Dar pe termen mai lung, între cele două dinamici se stabilește o relație compensatoare, o rată rapidă a inflației fiind urmată de o depreciere accentuată a monedei naționale. Sau, altfel spus, competitivitatea mărfurilor redusă prin scumpirea lor pe piața internă tinde să fie restabilită prin deprecierea accelerată a monedei în raport cu valutele țărilor partenere. Experții F.M.I. ilustrează această corelație, într-o analiză recentă, prin situațiile din graficul alăturat, în care rata inflației este urmărită sub forma indicelui de deflaționare a PNB. Rata inflației corelată cu modificarea cursurilor indică evoluția prețurilor relative ale mărfurilor țării date pe piețele externe.

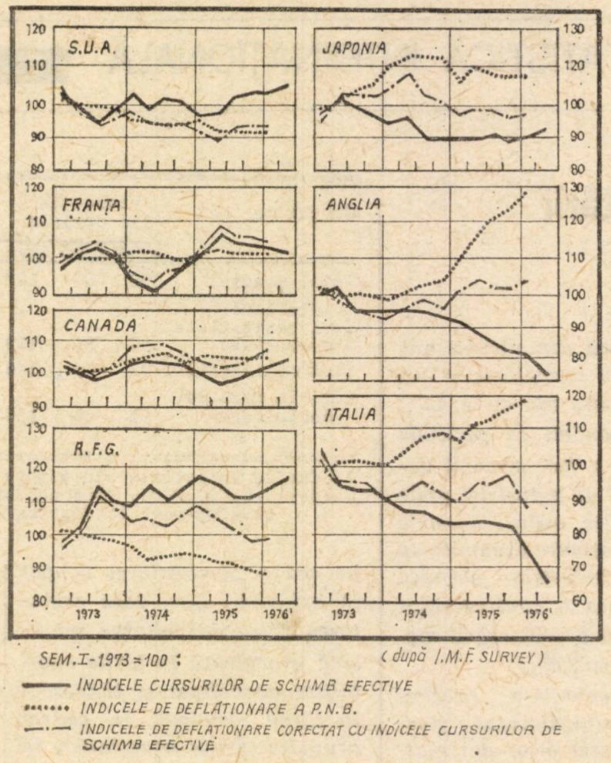

(după I.M.F. SURVEY)

Polonia: jaloane ale politicii agricole

PENTRU A SE ASIGURA o dezvoltare dinamică și echilibrată a economiei naționale a Poloniei în actualul cincinal, în domeniul agriculturii se prevede o creștere cu 15—16% a producției sale globale, iar în sectorul zootehnic cu 16—18%. În scopul întăririi bazei tehnico-materiale, investițiile în agricultură urmează să sporească cu aproape 60% față de cincinalul 1971—1975.

După cum sublinia recent revista poloneză „*Wies Wspoczesna*“, o problemă acută o constituie dispersarea terenurilor agricole, întrucît mica producție de mărfuri deținea, la mijlocul anului trecut, 79% din întreaga suprafață agricolă. Îmbunătățirea structurii pe calea concentrării treptate a terenurilor în mîna statului și a gospodăriilor colective constituie un obiectiv important, estimîndu-se că în cursul acestui cincinal circa 2 milioane ha de terenuri vor trece în sectorul socialist, a cărui pondere în ansamblul suprafeței agricole va crește de la 21% în 1975 la aproximativ 30% în 1980.

În luptă cu greutatea

SÎNT NUMEROASE motivele pentru care constructorii de mașini se străduiesc să reducă greutatea produselor lor

În cazul automobilelor reducerea consumului de carburant are o importanță deosebită. În S.U.A. autoritățile au impus constructorilor de automobile un plafon maxim de 8,6 litri/100 km, care urmează să fie realizat pînă în 1985. Pentru a se atinge acest scop, greutatea medie a vehiculelor va trebui să fie redusă de la 1 700 kg la 1 050 kg. Desigur că o asemenea reducere va necesita realizarea unor inovații majore. Soluțiile se caută prin utilizarea unei cantități tot mai mari de mase plastice în construcția caroseriei, în fabricarea pieselor mecanice și electrice, ceea ce presupune rezolvarea unor dificile probleme de cost, de rezistență a diferitelor tipuri de masă plastică și de modificare a concepției pieselor.

6 000 de roboți industriali

LA BENZILE rulante din diferite uzine din lume lucrează în prezent 6 000 de roboți. După părerea unor experți în materie, producerea și utilizarea roboților se află acum în faza în care se afla utilizarea computerelor în anii '50. Roboții sînt propulsați hidraulic, iar mișcările lor sînt controlate de computere. „Mîinile“ lor sînt dirijate de la distanță, putînd ține unelte, apuca obiecte de pe banda rulantă, sorta produse. În total ei pot executa circa 1 000 de operațiuni.

Pînă în prezent firmele care utilizează cel mai mult roboții sînt cele din industria automobilelor. De exemplu, la uzina Fiat din Mirafiori, „lucrează“ 18 roboți, eliberînd 20 de oameni pentru alte activități și permițînd dublarea producției zilnice de cadre de automobil. De pe urma unei singure operațiuni la care se folosesc roboți și unde, datorită acestui lucru, s-a obținut o producție suplimentară, Fiat a economisit 500 000 dolari într-un an.

Reciclarea ambalajelor de sticlă

UTILIZAREA ambalajelor de sticlă vechi ca materie primă în industria sticlei capătă o amploare crescîndă. În Elveția, de pildă, se recicleează astfel anual 50% din ambalajele de sticlă, iar în Franța se află în curs de aplicare un asemenea program pe plan național. Este vorba de a se ajunge ca în 1980 circa 600 000 de tone din cele peste un milion tone de ambalaje din sticlă (produse anual în Franța) să ia drumul fabricilor de sticlă în loc de a polua mediul înconjurător.

După cum relevă revista „*L'Usine Nouvelle*“, industria sticlei din Franța economisește în acest an circa 15 000 tone de petrol (cu perspective de creștere în viitor), de pe urma faptului că adăugarea unei cantități de sticlă veche în cuptoare permite reducerea substanțială a temperaturii de fuziune, micșorîndu-se totodată cu 250 000 tone necesarul său de materii prime (nisip, carbonat de sodiu și var). De unde și stabilirea unor prețuri suficient de remuneratorii (per tonă) pentru ambalajele colectate, ceea ce stimulează organizarea acestei activități pe scară mare.

Urmează: televizorul... interlocutor

DUPĂ CUM AFIRMĂ cercetătorii, în viitorii 30 de ani televiziunea se va transforma dintr-un mijloc de recepționare pasivă în unul de comunicare reciprocă. Rețeaua de televiziune a viitorului va fi computerizată, putînd face schimb de informații cu bănci, magazine, biblioteci etc. Sistemul este deja folosit, de exemplu în Anglia, cu circuit foarte restrîns, experimental. Calculatorul folosit emite semnale codificate pe care ascultătorii, apăsînd pe butoanele aparatelor lor, le pot decodifica, cerînd tot felul de date ca : ultimele știri, rezultate sportive, prognoza vremii, lista de spectacole etc. Ele sînt deocamdată foarte scumpe, dar se prevede că odată cu trecerea la producția de masă costul lor s-ar putea reduce de circa 40 de ori față de nivelul actual, ajungînd chiar sub 50 de dolari. Într-un fel, un înaintaș al acestui televizor-interlocutor este televiziunea prin cablu care dă spectatorilor posibilitatea să recepționeze la cerere filme, piese, evenimente sportive etc.

CURIER

Consiliul UNCTAD

LUCRĂRILE sesiunii Consiliului pentru Comerț și Dezvoltare — organ permanent al U.N.C.T.A.D. — desfășurate în luna octombrie a.c. la Geneva, au dat o imagine grăitoare a hotăririi țărilor în curs de dezvoltare de a orienta activitățile U.N.C.T.A.D. îndeosebi spre aspecte legate de lichidarea subdezvoltării, spre intensificarea schimburilor și a cooperării economice între state.

Principalul obiectiv al sesiunii a fost dezbaterea și negocierea căilor și posibilităților de aplicare a recomandărilor rezoluțiilor Conferinței de la Nairobi (mai 1976) care vizează întărirea rolului UNCTAD și a eficacității sale ca organ al Adunării Generale a ONU. În acest sens Consiliul a decis : introducerea unei mai mari flexibilități în activitatea organelor UNCTAD ; studierea în continuare a interdependenței dintre comerțul internațional, finanțarea pentru dezvoltare și sistemul monetar internațional ; analizarea la fiecare doi ani, în cadrul sesiunii speciale a Consiliului, a stadiului atins în înfăptuirea rezoluțiilor Adunării Generale care țintesc la instaurarea unei noi ordini economice internaționale ; punerea în discuție, la următoarea sesiune ordinară a Consiliului, a propunerilor Secretarului general al UNCTAD privind raționalizarea structurală a comisiilor și organelor subsidiare în vederea întăririi funcțiilor organizației de negociere și deliberare.

Aceste decizii sînt întărite de realizarea consumului asupra unor rezoluții în domeniul instituțional prin care se creează două organisme de o importanță deosebită pentru stadiul actual al negocierilor în domeniile materiilor prime și cooperării economice. Prima rezoluție prevede înființarea unui Comitet interguvernamental special al Programului integrat pentru produsele de bază, care va coordona negocierile și lucrările pregătitoare, se va ocupa de toate problemele de politică generală care se vor ivi, inclusiv stabilirea listei de produse, și va supraveghea executarea măsurilor cuprinse în Programul integral adoptat la Nairobi. Comisia pentru cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare, cel de-al doilea organ creat, va fi însărcinat să analizeze măsurile de sprijin și asistență pe care țările dezvoltate și instituțiile financiare internaționale sînt chemate să le acorde țărilor în curs de dezvoltare.

Pentru a asigura participarea la un nivel ridicat în fazele decisive ale negocierilor s-a convenit organizarea, în anul 1977, a unei sesiuni speciale a Consiliului la nivel ministerial, care să-și concentreze atenția asupra problemei datoriilor externe ale țărilor în curs de dezvoltare și acordării de asistență țărilor cel mai puțin dezvoltate.

Țările capitaliste dezvoltate s-au menținut în general pe poziții de expectativă, fără asumarea unor noi angajamente. Reprezentanții lor s-au referit la neconfirmarea previziunilor făcute la începutul anului privind ieșirea din criză și combaterea inflației, precum și la faptul că alte foruri, în special Conferința pentru cooperare economică internațională de la Paris, au pe agenda lor discutarea problemelor dezvoltării.

Cu toate acestea, țările în curs de dezvoltare, membre ale „Grupului celor 77“, acționînd unitar pentru întărirea funcțiunilor UNCTAD de negociere, deliberare și traducere în viață a măsurilor convenite, au obținut consensul în problema „Transferului de resurse reale către țările în curs de dezvoltare“, rezoluție discutată dar neconvenită la Nairobi. Prin această rezoluție li se cere țărilor dezvoltate să-și îndeplinească angajamentul privind ajutorul public pentru dezvoltare (de 0,7% din produsul lor național brut) și să crească contribuțiile către instituțiile financiare internaționale (Banca Mondială, I.D.A. etc.) pentru ca acestea să fie în măsură să pună la dispoziție țărilor în curs de dezvoltare resursele necesare.

Ca țară socialistă și în același timp țară în curs de dezvoltare, membră a „Grupului celor 77“, România a sprijinit ferm adoptarea de măsuri concrete care privesc înlăturarea barierelor din calea comerțului internațional, intensificarea schimburilor de mărfuri între țări indiferent de sistemul lor social-economic, reglementarea comerțului cu produse de bază și întărirea cooperării economice între țările în curs de dezvoltare. Pornind de la ideea că noua ordine economică internațională nu se poate clădi pe vechile structuri perimate, delegația noastră s-a situat printre factorii activi care au susținut necesitatea sporirii eficacității și eficienței UNCTAD în cadrul sistemului ONU.

Dan ANTONESCU

Subcontractare

Vasile Marinescu, Zimnicea — Potrivit unor date recente, firma japoneză Nissan Motor produce 2,1 milioane de automobile anual, de două ori mai multe decît în 1968, în vreme ce numărul salariaților săi a sporit în același interval cu numai 10%, de la 46 000 la 51 000. Avînd cu o cincime mai mulți muncitori decît Nissan și anume 61 000 (cu 75% mai mulți decît acum zece ani), firma franceză Peugeot produce anual numai 750 000 automobile (370 000 cu un deceniu în urmă). Directorul general al firmei Peugeot releva că una din principalele explicații ale numărului sensibil mai mare de automobile produse de firmele japoneze în raport cu numărul muncitorilor lor o constituie „extraordinara importanță a acordurilor de subcontractare la care recurg producătorii de automobile din această țară“. Iată de ce mărimea reală a producției unei firme nu poate fi judecată exact după numărul de muncitori.

Dobîndă preferențială

Valentin Danș, București — 1) Prin dobîndă preferențială („prime rate“) se înțelege dobînda pe care băncile comerciale o percep la creditele acordate celor mai buni clienți ai lor. Reducerea ei este considerată ca o măsură de inviorare conjuncturală.

2) În privința rezervelor străine în lire sterline aflate în depozit în bănci din Marea Britanie, vă rugăm să consultați glosarul intitulat „Valută de rezervă“, apărut în nr. 44/1976 al revistei noastre. Fondurile străine publice și particulare în lire sterline depozitate la băncile londoneze se ridică în prezent la aproape dublul rezervelor naționale britanice.

3) Datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare este evaluată la 135 miliarde de dolari, din care circa 50 miliarde față de bănci particulare din țări capitaliste dezvoltate. Restul reprezintă datoria în contul unor credite cu dobîndă mai redusă acordate de unele guverne și de instituții financiare cum ar fi Banca Mondială. Mai mult de jumătate din datoria față de guverne străine și BIRD aparține unui număr de patru țări (India, Bangladesh, Pakistan și Egipt), iar peste jumătate din datoria particulară — citorva țări, printre care Brazilia, Mexic și Coreea de sud.

Contravenții

Pompiliu Dumitrescu, București — Un aspect al acțiunilor întreprinse ca urmare a rezistenței consumatorilor din țările capitaliste față de practicile comerciale incorecte îl reprezintă cele 1 335 de contravenții înregistrate într-o perioadă de 12 luni în Anglia la o lege din 1968 reglementînd comerțul, soldate cu amenzi totalizînd 138 960 lire sterline. Cele mai frecvente cazuri priveau descrierea falsă a unor mărfuri și incorectitudini în afișarea prețurilor și tarifelor, relevă buletinul **Euroforum** (nr. 36/1976), care apare la Bruxelles. Alte 2 838 contravenții la legea alimentelor și medicamentelor au atras amenzi de 169 137 lire sterline, cele mai multe în legătură cu nerespectarea naturii și calității necesare a produselor în cauză. În sfîrșit, pentru incorectitudini la măsurarea lungimii sau greutății unor mărfuri s-au aplicat amenzi în valoare de peste 55 000 lire sterline. În total la organismul public din Anglia însărcinat cu controlul corectitudinii comerțului s-au primit în perioada citată peste 400 000 plîngeri de la consumatori.

Zgîrie-nori

Stela Țurlea, Buhuși — Blocurile foarte înalte, denumite popular zgîrie-nori, nu au avut decît un succes efemer în Europa. La Bruxelles, la Paris, programele privind construirea de zgîrie-nori au fost dacă nu abandonate, cel puțin încetinite, dat fiind că mai multe „turnuri“ stau de cîțiva ani pe jumătate goale. Într-o anumită măsură fenomenul a apărut și la New York, unde în prezent circa 10% din birouri stau neutilizate, inclusiv în cele două turnuri gemene ale lui World Trade Center (vezi fotografia) cu 100 etaje fiecare, care cuprind 836 000 m² de birouri, capabile să adăpostească 50 000 funcționari.

Teoretic, construirea în înălțime apare în continuare ca soluție ideală pentru rentabilizarea maximă a capitalului investit pentru cumpărarea terenului, al cărui preț atinge sume fabuloase, mai ales în zonele centrale. În plus, o clădire foarte înaltă devine un element de prestigiu pentru firmele care o ocupă și chiar pentru orașul în care se află, așa cum erau catedralele în Evul Mediu. Datorită însă costului specific ridicat al construcției (în cazul lui World Trade Center el se apropie de 1 miliard de dolari) și al întreținerii (zeci de ascensoare, aer condiționat, personal numeros), puține firme se hotărăsc să închirieze (și mai puține să cumpere) birouri în aceste clădiri, relevă revista **Economia.** Alături de argumentele de ordin financiar există și unele de ordin psihologic, imposibilitatea deschiderii ferestrelor, teama de incendiu și de defectarea sistemelor de condiționare a aerului, aglomerația de la ascensoare etc.). La toate acestea se adaugă și o serie de rezerve ținînd de modificarea profundă a peisajului urban, manifesteze pregnant în cazul Parisului, de exemplu.

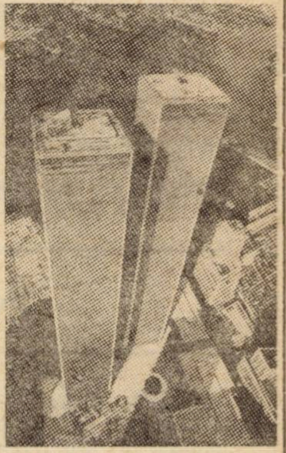

Reuniuni la nivel înalt

Șerban Berindea, Iași — 1) Proxima reuniune la nivel înalt a celor nouă țări membre ale Pieței Comune va vea loc la Haga, la 29 și 30 noiembrie a.c. Despre Asociația europeană a liberului schimb (A.E.L.S.) am scris pe larg în nr. 24/1976, din textul respectiv rezultînd cu claritate că între A.E.L.S. și C.E.E. există deosebiri fundamentale. Următoarea reuniune la nivel înalt a țărilor membre ale A.E.L.S. este prevăzută să aibă loc la Viena, în mai sau iunie 1977.

2) Ne pare rău, dar nu mai dispunem de numerele solicitate. Mijlocul cel mai sigur și în același timp cel mai comod de a vă asigura obținerea cu regularitate a „Revistei economice“ rămîne încheierea unui **abonament individual**, cu atît mai mult cu cît nu numai pentru elevi și studenți, ci și pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional — între care vă numărați și dv. — costul unui abonament anual la revistă și la suplimentul său săptămînal este acum de **130 lei.**

ASIGURAȚI-VĂ ABONAMENTUL LA „REVISTA ECONOMICĂ" PE ANUL 1977

REVISTA ECONOMICĂ

- Un mijloc de informare asupra problemelor ce confruntă economia modernă și de formare a gîndirii economice.
- Un instrument de lucru util practicii,prin promovarea celor mai noi metode și concepte de conducere, planificare, organizare, prognoză, marketing, informatică – un instrument de lucru indispensabil specialiștilor din economia modernă.
- Consultații pentru toți cei care sînt antrenați în programe de perfecționare profesională și în învățămîntul politico-ideologic de partid.
- Un barometru al evoluției conjuncturii economice internaționale, o reflectare a tendințelor economiei mondiale în opinia unor specialiști de prestigiu.
- Un ghid la dispoziția tuturor lucrătorilor din economie pentru cunoașterea și aplicarea corectă a legislației economice și actelor normative, prin comentarii, adnotări, spețe și consultații.
- Un auxiliar indispensabil în munca lucrătorilor din aprovizionare și desfacere pentru cunoașterea capacităților și stocurilor disponibile, publicate în SUPLIMENTUL revistei, care se difuzează gratuit tuturor abonaților.

Pentru ca REVISTA ECONOMICĂ să fie accesibilă unui număr cît mai mare de cititori, elevii, studenții, cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional pot încheia abonamente speciale la prețul de 130 lei anual.

Abonamentele se fac la oficiile poștale sau prin mandat poștal pe adresa : Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor (I.S.I.A.P) cont 645 130 152, B.N.R.S.R., Piața Scînteii nr. 1, București.

ÎNTREBĂRI — RĂSPUNSURI

U.F.E.T., Sighet — Potrivit anexei II la Legea nr. 12/1971, pot ocupa funcția de maistru și tehnicienii care îndeplinesc condițiile de vechime și studii prevăzute la poziția 67 lit. d din aceeași anexă. Este vorba de absolvenții liceelor de cultură generală care au o vechime de 5 ani ca muncitori calificați sau ca desenatori tehnici. Tehnicienii în cauză trebuie să aibă, în plus, încă cel puțin 5 ani vechime în funcții tehnice. Legea prevede, în acest caz, și necesitatea ca în termen de 3 ani de la numirea în funcția de maiștri să absolve un curs special.

În cazul unității dv. aceste condiții sînt îndeplinite de :

a) tehnicienii care, fiind absolvenți ai liceului de cultură generală, sînt — în plus — și absolvenți ai unei școli de specialitate postliceală cu profil tehnic și care au o vechime în funcții tehnice de cel puțin 10 ani, din care 5 ani ca desenatori tehnici, precum și de :

b) tehnicienii cu studiile sus-menționate care au o vechime totală de cel puțin 10 ani, din care 5 ani ca muncitori calificați.

În ambele cazuri este necesar ca tehnicienii în cauză să absolve cursul special de maiștri.

Ing. ROMELIU PAULIC, Ploiești — Potrivit art. 41 alin (3) din Legea retribuirii pentru personalul cu sarcini specifice, cum sînt : controlul calității, protecția muncii, controlul financiar intern, juridic și altele similare, retribuția tarifară se acordă în funcție de realizarea indicatorilor și sarcinilor specifice. Acestea trebuie să reflecte rezultatele activității acestui personal, în ce privește respectarea strictă a normelor și reglementărilor, precum și asigurarea unui control riguros.

Conducerea unității a procedat conform legii cînd a stabilit condițiile de acordare a retribuției, în cazul dv., în raport de îndeplinirea sarcinilor de serviciu ce vă revin pe linia protecției muncii. Faptul că, pentru șeful biroului de organizarea producției s-au stabilit drept condiții de acordare integrală a retribuției, indicatorii și sarcinile ce decurg din planul unității, corespunde — de asemenea — reglementărilor în vigoare.

MIHAI CODREA, Sighetu Marmației — Controlorul de bilete din transportul urban de călători este retribuit corespunzător rețelei tarifare prevăzute pentru muncitori, în anexa IV Capitolul VI din Legea nr. 57/1974.

PETRE P. ENCIU, Dăeni, Tulcea. — Potrivit anexei I (condiții minime de pregătire și vechime necesare pentru încadrarea și promovarea muncitorilor calificați) absolvenții cursurilor de specializare postliceeală sînt încadrați, după absolvire, direct în categoria a doua. Depanatorii radio — T.V., din cadrul cooperativelor de consum (secțiile de prestări) sînt retribuiți pe baza rețelei tarifare a ramurii construcții de mașini — la nivelul B, regie.

CONSTANTIN BUSUIOC, Suceava — Pentru activități care nu sînt specifice profilului de producție, unitățile folosesc muncitori cu meserii corespunzătoare acelor activități, conform listei de funcții auxiliare aprobate de forul tutelar. Lista de meserii și funcții auxiliare pe care o folosește fiecare minister și organ central este avizată de Ministerul Muncii în conformitate cu prevederile HCM nr. 69/1975 (meseria, categoriile care se pot folosi, nivelurile de retribuire ale rețelelor respective).

Dacă, în perioada la care vă referiți, unitatea în care lucrați avea aprobat în lista funcțiilor auxiliare, pentru funcția de primitor-distribuitor, numai categoria 1 și 2, nu putea angaja și încadra muncitori decît în aceste categorii. În situația cînd lista respectivă a fost completată cu categoriile 3 și 4, folosirea acestora nu se poate face decît de la data completării, nu retroactiv.

În prezent, puteți fi promovat, cu respectarea prevederilor art. 22 din Legea nr. 12/1971, în categoria pentru care unitatea are lucrări de primitor-distribuitor, potrivit indicatorului tarifar pentru această meserie.

ION CONSTANTINESCU BĂDESCU, Ploiești — Potrivit prevederilor art. 75 alin. 2, din Legea nr. 57/1974, acordarea unei indemnizații egală cu o retribuție medie lunară a celui transferat în interesul serviciului se plătește numai în cazul mutării efective în localitatea în care lucrătorul respectiv a fost transferat. Întrucît nu v-ați mutat efectiv în localitatea unde ați fost transferat, rezultă că nu îndepliniți condiția prevăzută de lege și urmează să restituiți indemnizația primită.

Legislația în vigoare nu prevede dreptul la abonament cu mai multe călătorii lunare pentru vizitarea familiei săptămînal.

Revista
ECONOMICĂ
editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice.

Sumarul nr. 47 din 26 noiembrie 1976

– Doi ani de la cel de-al XI-lea Congres al partidului. Prind viață hotărîri și teze de inestimabilă valoare **(Constantin Matei)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

PLATFORMELE INDUSTRIALE – UN CONCEPT CU AMPLE REZONANȚE ECONOMICE ȘI SOCIALE

– Acțiune de importanță majoră pentru dezvoltarea economico-socială **(Mircea Popescu)**
– Unele aspecte specifice ale problematicii organizării și conducerii **(prof. dr. Mihai Dumitrescu, Nicolae Oprea)**
– Facilități și restricții pentru amplasarea viitoarelor investiții **(Dan Condrea)**
– Experiențe în teritoriu. Rezolvări, confirmări, necesități.
● Platforma Bistrița-Vest. Principalul bastion al industriei județului **(Jana Albița)**
● Platforma „Electroputere" – Craiova. Intercondiționări între gruparea în centrale și gruparea în teritoriu **(Adrian Cojocaru)**
● Platforma Tîrgoviște-Sud. Analiză-diagnostic și viziunea de perspectivă **(Marian Enică)**
– Incidențe asupra eficienței activității de construcții **(Ion Tudose)**
– Sinteza propunerilor 3–16
– Cititorii au cuvîntul 17

TEORII – IDEI

– Cointeresarea materială în socialism – îmbinarea interesului individual cu cel social **(Gheorghe Răboacă)** 18
– Școli ● curente ● economiști. Subdezvoltarea în actuala confruntare de idei (I) **(prof. dr. I. Nicolae Văleanu)** 20
– Puncte de vedere. Factorii economici în conținutul legii populației **(Emil Mesaroș)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

– U.R.S.S. Progresul tehnic în centrul preocupărilor **(I. Lemnij)** 25
– Tendințe-conjuncturi 26
– Documentar. Pescuitul mondial : niveluri, perspective **(Nițu Marin)** 27
– Statistică internațională 29
– Mondorama 30
– Curier 31
– Întrebări ● răspunsuri 32

Coperta I — **Bogdan Stroescu**

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69 Cod poștal 71 131
filiala sect. 1 București
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa „Scînteii"

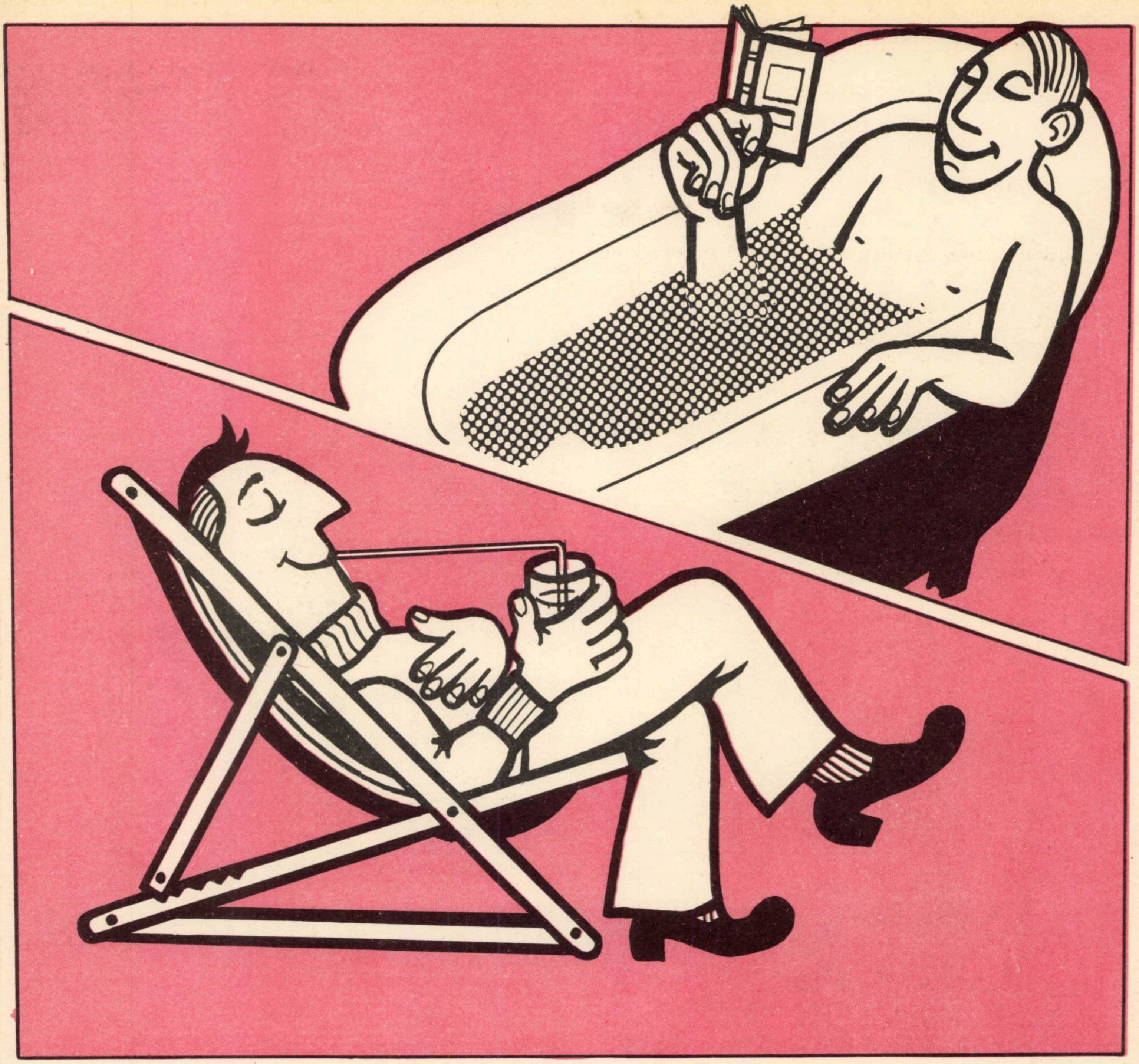

PENTRU DV. — LOCURI ÎN RENUMITA STAȚIUNE

FELIX

Întreprinderea de turism, hoteluri și restaurante, București, prin filialele sale din Bd. Republicii nr. 4 și 68 și Bd. N. Bălcescu nr. 35, oferă locuri în serii de 14 — 18 zile la Băile Felix.

— plecări zilnice pînă la data de 10 decembrie a.c. inclusiv,

— reduceri de prețuri,

— cazare confortabilă în elegantele hoteluri „Felix 1" și „Felix 2" „Nufărul Mic" și „Nufărul Mare". —

ELECTROtimiș

TIMIȘOARA CALEA BUZIASULUI 15
Telefon: 9613 77 07
35300
35200
Telex: 43291
INTREPRINDEREA DE MATRITE SCULE SI UTILAJE TEHNOLOGICE PENTRU IND. ELECTROTEHNICA

Unul din cele mai importante produse ale intreprinderii timișorene este mașina de prelucrat prin electroeroziune tip ELER — O 1. Pentru a veni în ajutorul beneficiarilor, intreprinderea, pune la dispoziție utilizarea, descrierea și caracteristicile tehnice principale ale produsului.

MAȘINA DE PRELUCRAT PRIN ELECTROEROZIUNE TIP ELER – O 1

UTILIZARE

Mașina de prelucrat prin electroeroziune ELER – O 1 se utilizează la prelucrarea pieselor din materiale dure și foarte dure (oțeluri aliate, carburi metalice) dar care prezintă conductibilitate electrică. Se pot prelucra matrițe, scule, piese cu forme complicate, execuția de fante și găuri de dimensiuni mici, extragerea unor scule rupte din piese (burghie, tarozi, alezoare), tăierea de materiale dure și alte lucrări de acest gen.

DESCRIERE

Mașina de prelucrat prin electroeroziune se compune din mașina propriu-zisă cu subansamblele anexe și generatorul de impulsuri tranzistorizat de tip impulsuri comandate. Mașina propriu-zisă se compune dintr-un batiu și montant de construcție sudată ce susțin :

- masa de lucru în coordonate formată dintr-o sanie transversală și una longitudinală pe role ;
- bacul de lucru ce asigură nivelul de lichid dielectric în zona de lucru ;
- capul de lucru ce cuprinde placa portelectrod rigidă cu pistonul hidraulic ce asigură interstițiul constant între piese de prelucrat și electrodul de lucru. În interiorul botiului este cuprins agregatul hidraulic, iar în interiorul montantului se găsește tabloul electric al mașinii.

Circulația dielectricului este asigurată de grupul de pompare filtrare dielectric.

CARACTERISTICI TEHNICE PRINCIPALE

– Dimensiunile mesei de lucru	600×400 mm
– Curseie mesei de lucru	410×225 mm
– Precizia de deplasare a mesei prin dispozitivul de citire optică	0,01 mm
– Dimensiunile interioare ale bacului de lucru	925×500 mm
– Dimensiunile plăci port electrod	300×180 mm
– Distanța maximă dintre suprafața mesei și placa port electrod	555 mm
– Cursa maximă a saniei capului de lucru	300 mm
– Cursa maximă de deplasare automată a plăcii port electrod	200 mm
– Masa maximă de încărcare a pistonului	50–200 kg.
– Capacitatea rezervorului dielectric	460 l.

GENERATORUL DE IMPULSURI

– Curent nominal în timpul de scînteiere la tensiunea nominală de 20 V	61 A±15%
– Curent maxim de scînteiere la tensiunea de descărcare de 30 V	51 A±15%
– Tensiunea în gol	85 V
– Durata impulsului reglabil în 12 trepte între valorile 2,5 pînă la 1 800 Ms.	
– Durata pauzei reglabilă în 12 trepte între valorile 2,5 la 1 800 Ms.	
– Valoarea medie a curentului max. de lucru	40 A
– Puterea absorbită de la rețea sertar de suprafinisare	5,2 KVA
– Tensiunea de mers în gol	250 V
– Nivele de energie în 10 trepte	0,06–3,12 mJ
– Nr. de trepte a frecvenței de descărcare	10
– Tensiunea de alimentare	3×380V+N +10% —15%
– Electrozi de lucru : din cupru grafit, aliaje, cupru, wolfram, oțel	
– Capacitatea maximă de indepărtare pentru prelucrarea oțelurilor tratate și cu electrod de cupru tehnic este de cel puțin 210 mmc/min.	
– Sistem de măsurare numerică	la cerere
— Filtrare electrostatică a lichidului dielectric	la cerere

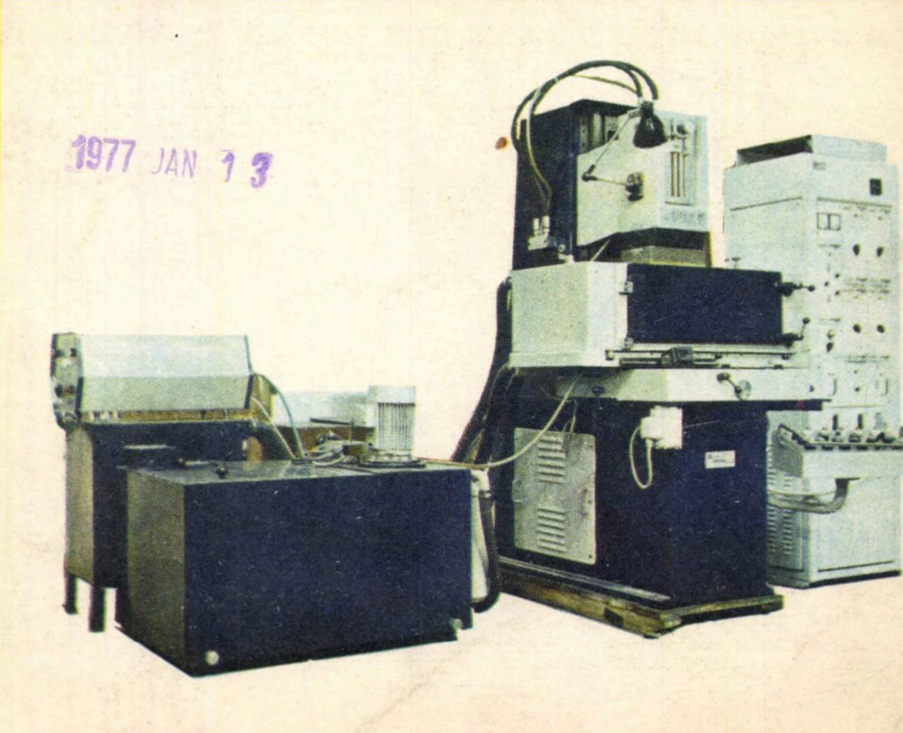

1977 JAN 13

Lei 5

646

MG

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

- ECONOMIE NAȚIONALĂ
- CONDUCERE-ORGANIZARE
- CONSULTAȚII
- TEORII-IDEI
- ECONOMIE MONDIALĂ

Numărul 48 ● Vineri 3 decembrie 1976

În sprijinul celor ce studiază
în învăţămîntul politico-ideologic de partid

DINAMICA UNOR INDICATORI AI DEZVOLTĂRII ECONOMIEI ROMÂNEŞTI

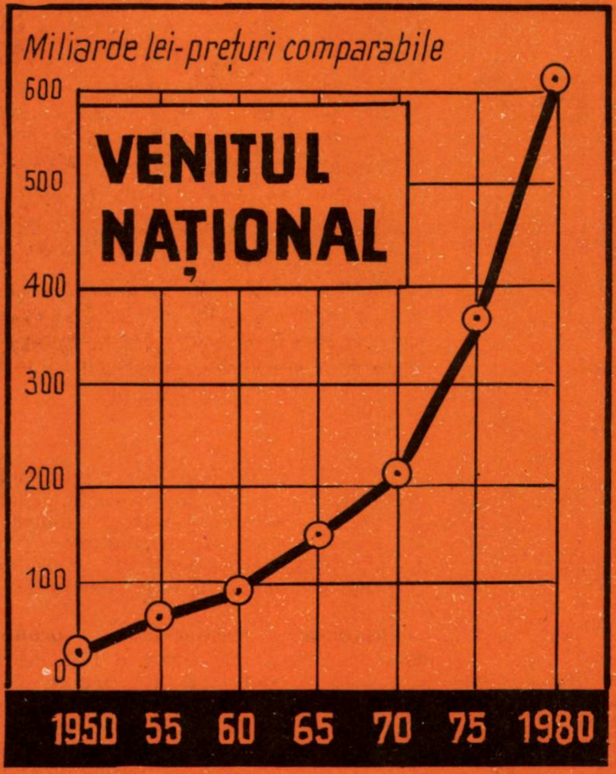

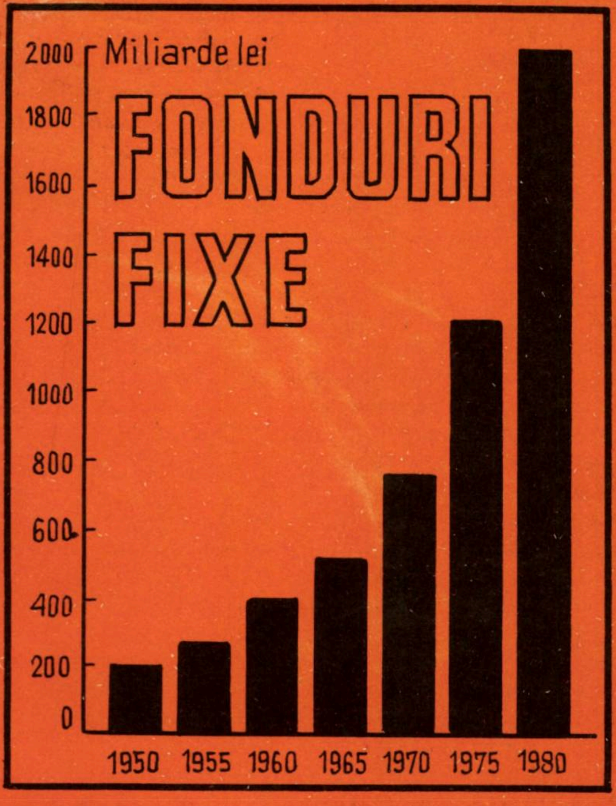

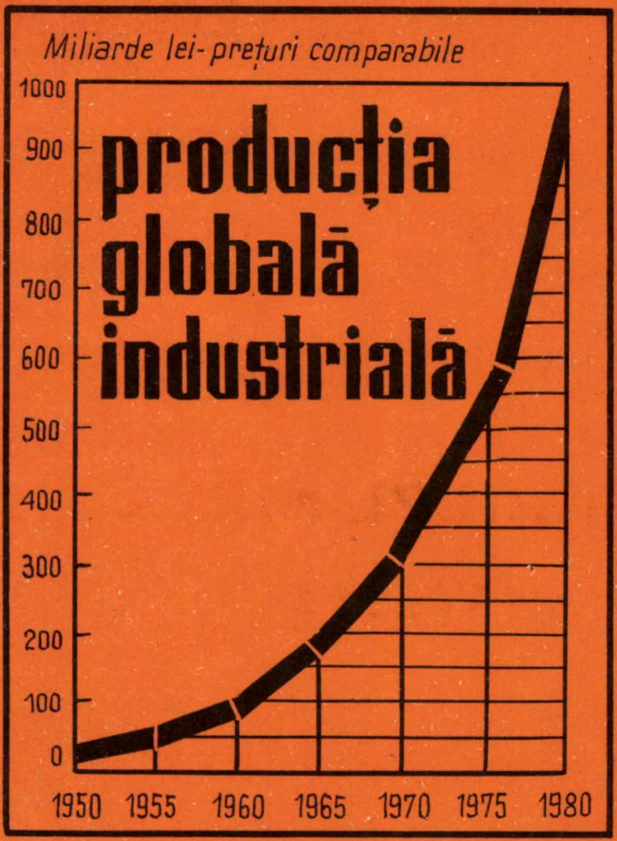

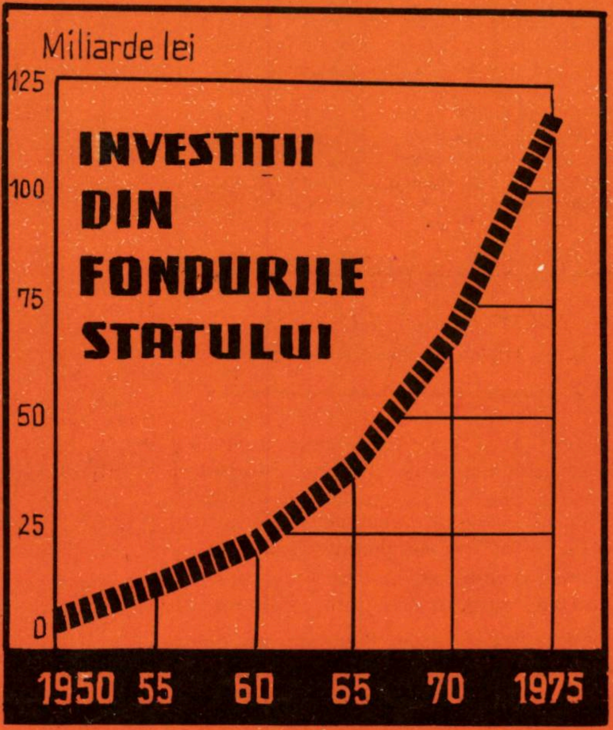

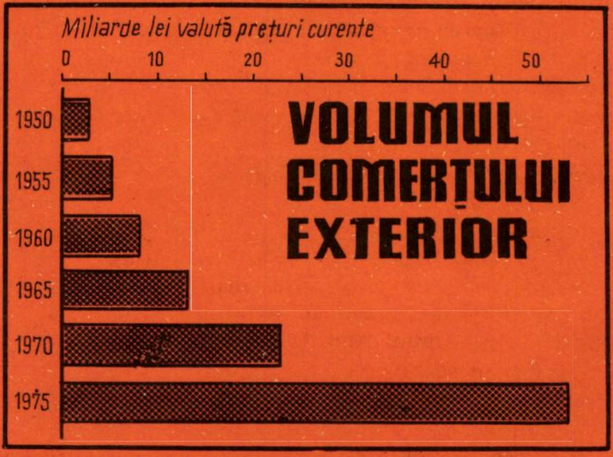

ECONOMIE NATIONALA

PLAN ● ANGAJAMENTE

ÎNDEPLINIREA PLANULUI LA TOATE SORTIMENTELE

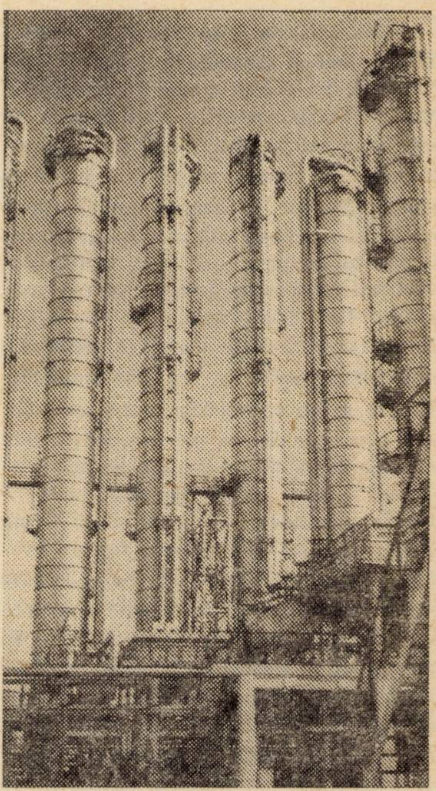

Imagine de la Rafinăria Brazi

CARACTERISTICA preocupărilor actuale ale colectivelor de muncă din unitățile industriale ale județului Prahova o constituie mobilizarea tuturor eforturilor în vederea îndeplinirii integrale a sarcinilor de plan și angajamentelor pe 1976, concomitent cu pregătirea condițiilor necesare desfășurării optime a producției în cel de-al doilea an al cincinalului. Ca rezultat al acestor preocupări trebuie să remarcăm faptul că, la capătul celor 10 luni încheiate din acest an, marea majoritate a colectivelor de muncă au raportat nu numai îndeplinirea sarcinilor de plan dar, în multe cazuri, și depășirea lor. Astfel, la nivelul județului planul producției globale a fost realizat *(pe primele 10 luni)* în proporție de 101,8%, iar al producției marfă de 101,9%. *La un mare număr de produse importante pentru economia națională, planul a fost substanțial depășit (cărbune net, mașini-unelte, de prelucrat metale, benzină, uleiuri minerale, oțeluri aliate, polietilenă, ciment, cherestea, mobilier, geamuri, tricotaje, țesături etc.). Un succes deosebit al unităților industriale ale județului îl constituie și îndeplinirea, la 15 noiembrie, a sarcinilor pe întregul an la producția destinată exportului.*

Asemenea realizări scot puternic în evidență munca avîntată, plină de roade a colectivelor de muncă, consacrată îndeplinirii în cele mai bune condițiuni a planului pe primul an din cincinalul revoluției tehnico-științifice.

Orientarea eforturilor spre obiectivele prioritare

DACĂ AR FI să ne referim doar la cîteva din acțiunile principale desfășurate la nivelul județului sau al unităților în sprijinul realizării planului, trebuie remarcat, în primul rînd, **crearea din vreme a condițiilor tehnico-materiale, promovarea unor tehnologii moderne, organizarea mai bună a muncii, reorganizarea unor fluxuri tehnologice, încheierea din vreme a contractelor pentru desfacerea intregii producții realizate** etc. Toate acestea au constituit nu scopuri în sine, ci mijloace de acțiune pentru sporirea productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale, îndeplinirea ritmică, zi de zi, a planului și a contractelor încheiate cu beneficiarii din țară sau din străinătate. Ne vom opri, în continuare, la evidențierea unora din aceste preocupări.

1. **Realizarea producției fizice la toate sortimentele.** Mai mult decît în alți ani, majoritatea colectivelor de muncă prahovene au urmărit, în 1976, realizarea planului nu numai în expresie valorică ci, în primul rînd, la producția fizică și în sortimentele planificate, în așa fel încît să poată onora la termenele fixate obligațiile ce decurg din fiecare contract economic. Pentru aceasta au fost întocmite grafice de priorități, astfel încît realizarea unor produse să aibă loc concomitent cu aplicarea unor măsuri menite să asigure o bună folosire a mașinilor, materiilor prime, creșterea accelerată a productivității muncii. Bunăoară, în rafinării și unitățile petrochimice, s-a pus accent pe realizarea unor sortimente valoroase — cu pondere mare în îndeplinirea planului și totodată s-a avut în vedere fabricarea sortimentelor cu valori mai mici, dar foarte solicitate de economia națională. Aceasta a impus o strictă disciplină de plan (dealtfel urmărirea realizărilor s-a făcut decadal), concomitent cu respectarea riguroasă a sarcinilor la livrări.

Și în unitățile constructoare de mașini („1 Mai", Întreprinderea de mecanică fină Sinaia, Întreprinderea de mecanică Plopeni etc.) accentul a fost pus pe realizarea ritmică, a planului, nu numai trimestrial, ci și în fiecare lună și decadă. A devenit posibil astfel ca marea majoritate a sarcinilor fizice să se realizeze în termenele planificate sau mai devreme. Evident, este o experiență prețioasă, care dovedește că atunci cînd se iau din timp măsurile tehnico-organizatorice necesare, cînd se urmărește organizat derularea planului și se intervine prompt în punctele critice se pot obține rezultate bune nu numai global ci, mai ales, la fiecare sortiment. Asemănător s-au petrecut lucrurile și în unitățile industriei ușoare din județ („Dorobanțul"-Ploiești, „Intex"-Păulești, Întreprinderea de geamuri Balotești-Scăieni etc), care au reușit să-și onoreze planul la toate sortimentele.

2. **Innoirea și modernizarea produselor.** O atenție deosebită a fost acordată asimilării de produse noi și reproiectării celor existente, în așa fel încît ele să devină competitive atît sub raportul calității, cît și sub acela al performanțelor tehnico-funcționale. **Numai în acest an au fost asimiliate 221 produse noi.** Dintre acestea mentionăm: sape de foraj de diverse tipuri, agregate de cimentare, distribuitoare hidraulice, pompe hidraulice, tipuri noi de detergenți, prefabricate și semifabricate din lemn, țesături pentru paltoane și pardesie, postavuri, articole de sticlărie, produse chimice organice, articole tehnice din cauciuc etc.

În prezent, la nivelul județului, producția ce se realizează este înnoită și modernizată în proporție de 60—70%. O experiență valoroasă în modernizarea produselor a cîștigat colectivul de la „1 Mai" — Ploiești. Dispunînd de o strategie proprie, în sensul că în timp ce unele produse se realizează în serie, altele se află în stadiul de omologare sau seria zero, pe planșetele proiectanților prind contur, de asemenea, noi produse pentru fabricația din anii următori. O asemenea organizare permite menținerea fiecărui produs în stare de competitivitate, asigurînd totodată condiții pentru promovarea fiecărui produs nou creat. Prin grija organelor de partid, asemenea experiență este astăzi preluată de majoritatea colectivelor de muncă din județ.

3. Valorificarea superioară a materiilor prime și gospodărirea lor cît mai eficientă. În scopul sporirii producției și a reducerii costurilor la 1 000 de lei producție-marfă, s-a pus un accent deosebit, în marea majoritate a întreprinderilor, pe utilizarea judicioasă a materiilor prime, inclusiv pe creșterea valorii lor — prin realizarea din aceeași cantitate a mai multor bunuri materiale. Dat fiind faptul că în unele unități consumurile specifice depășeau cu mult prevederile, au fost analizate cauzele și, în consecință, s-au luat măsuri corespunzătoare pentru întronarea la toate locurile de muncă a unei discipline severe. Astăzi, de pildă, colectivul Întreprinderii de mecanică fină Sinaia reușește să realizeze fiecare produs cu cantități de metal mai reduse cu 10—15% față de 1975, prin folosirea unor metode moderne (turnarea în miezuri ușor fuzibile, debitarea centralizată a metalului, centralizarea și reutilizarea bucăților mici de metal etc.). O atenție deosebită se acordă diminuării pierderilor de materie primă și la Întreprinderea „Dorobanțul“. Înlăturîndu-se cauzele care determinau menținerea unui volum mare de cupoane și produse cu defecte s-a ajuns ca în acest an pierderile să fie reduse sub limita prevăzută.

Ca urmare directă a reducerii consumurilor specifice au fost economisite la nivelul județului în primele 10 luni ale anului 5 357 tone de metal, 2 492 mc de material lemnos și altele. Pe această bază **s-au obținut economii de 16,2 mil. lei prin reducerea a 253 norme de consum la metale și de 1,2 mil. lei prin micșorarea a 39 norme de consum la material lemnos.**

În ce privește valorificarea superioară a materiei prime, merită relevat faptul că, **în acest an, au fost obținute dintr-o tonă de metal produse în valoare de peste 100 000 lei și de peste 450 lei dintr-o tonă de țiței prelucrat.**

4. Mai buna folosire a spațiilor de producție și a mașinilor. Acțiuni susținute au fost desfășurate în acest an în domeniul utilizării mai bune a capacităților de producție și a mașinilor-unelte, în scopul creșterii substanțiale a producției fizice și a productivității muncii cu același număr de mașini-unelte și pe aceleași suprafețe construite. Nu vom da decît un singur exemplu concludent în această direcție. Pentru realizarea în acest an a unui număr de stații de betoane egal cu cel obținut în 1975, la Întreprinderea de reparații din Ploiești este utilizată o suprafață de producție mai mică cu 40% și aceasta, mai ales, pe calea reorganizării fluxurilor tehnologice de fabricație. Realizări bune au fost înregistrate pe linia utilizării mai bune a spațiilor construite și la Întreprinderea „1 Mai“, Întreprinderea de mecanică fină — Sinaia, Întreprinderea „Dorobanțul“ etc.

Paralel cu mai buna utilizare a spațiilor de producție, au fost dobîndite succese și în direcția **ridicării gradului de utilizare a mașinilor-unelte.** Pe ansamblul județului, față de aceeași perioadă a anului trecut indicele de utilizare a mașinilor-unelte a marcat o creștere de 1,5%

Dacă toate unitățile s-ar alinia la nivelul celor fruntașe

DESIGUR, am subliniat doar cîteva din rezultatele obținute pe primele 10 luni ale anului. Ar fi suficient să adăugăm — pentru a ilustra mai pregnant importanța deosebită pe care o prezintă realizarea producției fizice și a sortimentelor planificate — că, în această perioadă, contractele economice încheiate cu beneficiarii au fost onorate în proporție de 98,3%

Nu încape îndoială că în toate domeniile amintite, deși s-au obținut evidente realizări, există încă rezerve importante, insuficient puse în valoare. Avem în vedere mai ales faptul că la unele unități (Întreprinderea de utilaj chimic „Feroemail“ din Ploiești, Intreprinderea mecanică de utilaj tehnologic Moreni, Intreprinderea de piese turnate Cîmpina) consumurile specifice se mențin încă ridicate, iar productivitatea muncii nu este realizată la nivelul posibilităților (unitățile forestiere, unele întreprinderi din industria ușoară), că la diferite produse realizate costurile de producție se mențin încă ridicate etc.

Vorbind de realizările dobîndite pe ansamblul județului, îndeosebi în direcția îndeplinirii planului la producția fizică și la toate sortimentele, nu se poate trece cu vederea că în unele întreprinderi, **deși au fost obținute sporuri valorice la producție, ele n-au corespondent în produse fizice.** În această situație se găsesc : Intreprinderea de utilaj chimic Ploiești, Intreprinderea „Relaxa“ — Mizil, Intreprinderea „Feroemail“ Ploiești și altele. Aceste unități. deși au realizat, pe total, un plus de producție valorică globlă, au consemnat la producția fizică un minus de produse în valoare de peste 57 000 mii lei.

Situația semnalată impune desigur măsuri în consecință. Dealtfel, s-a și trecut la ajutorarea concretă a unităților amintite. Se impune însă de a se persevera, în continuare, pe linia adîncirii analizelor tehnico-economice pentru a se depista toate neajunsurile și a se lua astfel de măsuri încît toate unitățile județului să-și realizeze prevederile de plan în mod exemplar, să se alinieze celor ce obțin an de an, în mod constant, depășiri la toți indicatorii prevăzuți.

Pentru 1977 noi măsuri și acțiuni eficiente

REFERINDU-NE la pregătirea producției pe anul 1977, trebuie să arătăm că în întreprinderile industriale din județ — în lumina sarcinilor reieșite din recenta Plenară a C.C. al P.C.R. — se desfășoară o activitate fructuoasă. Pînă în prezent, **planul producției-marfă a fost nominalizat în proporție de 99,1%.** Acesta este un fapt deosebit de pozitiv. Mai puțin favorabilă se prezintă situația în ce privește **încheierea contractelor economice cu beneficiarii,** acestea fiind finalizate în proporție de circa 80%. O activitate mai deosebită și, deci, rezultate mai bune au obținut pînă acum Întreprinderea de utilaj petrolier și reparații Teleajen, Trustul petrolier Ploiești, Rafinăria Vega, Combinatul petrochimic Brazi și altele.

Sînt însă, din păcate, și unități care au o situație mai puțin favorabilă atît în ce privește nominalizarea producției pe 1977, cît mai ales încheierea contractelor economice cu beneficairii produselor. Printre acestea se numără Intreprinderea de produse refractare Pleașa, Intreprinderea „Intex“ Păulești, Intreprinderea de geamuri Scăeni etc. Aceasta, în primul rînd, pentru că unitățile respective n-au depus toate eforturile de a stabili precis, împreună cu beneficiarii, de ce anume produse și sortimente au nevoie. În al doilea rînd, neavînd nominalizată producția, ele nu au putut demara, așa cum se cuvine, faza de încheiere a contractelor ferme. Dat fiind faptul că a mai rămas relativ puțină vreme pînă la începerea noului an de plan, se impune ca și în aceste unități să fie impulsionată, atît acțiunea de nominalizare a planului, cît și cea de încheiere a contractelor cu beneficiarii produselor.

Dealtfel, în toate întreprinderile din județ se impune intensificarea acțiunilor de pregătire în bune condițiuni a producției pe anul viitor. Nu trebuie uitat că numai pe baza unor comenzi ferme din partea beneficiarilor, întreprinderile producătoare pot, la rîndul lor, să-și întocmească în mod judicios planul de aprovizionare tehnico-materială și să încheie contracte economice cu furnizorii. Tot în funcție de cunoașterea precisă a sarcinilor de plan pot fi elaborate planurile de măsuri tehnico-organizatorice, precizate clar acțiunile ce urmează să se întreprindă pentru utilizarea cît mai completă a întregului potențial tehnic și uman al întreprinderilor.

În lumina acestor cerințe, conducerile întreprinderilor sînt chemate — ele în primul rînd — să acționeze ferm pentru a încheia contracte pentru întreaga producție planificată pe anul viitor. Dar, în același timp, se simte nevoia unui sprijin mai mare în această direcție atît din partea centralelor industriale, cît și a ministerelor respective.

V. ILIE
P. ANDREI
(Ploiești)

CERCETAREA ECONOMICĂ ÎN SPRIJINUL PRACTICII

CALITATEA PROIECTELOR ȘI EFICIENȚA NOILOR CAPACITĂȚI DE PRODUCȚIE

● Fundamentarea economică și alegerea variantei optime ● Cum poate fi asigurat un rol sporit instrumentelor și normativelor de eficiență ?

BENEFICIIND de rezultatele cercetării științifice și colaborînd cu aceasta, **proiectarea** este prima care trebuie să calculeze și să prefigureze pe planșetă mărimea și structura fiecărui obiectiv de investiții, să demonstreze în mod științific, pe bază de soluții de variante, că noile capacități ce vor fi puse în funcțiune prezintă parametri tehnici și economici superiori față de cele existente, cu efecte favorabile pentru societatea noastră. În acest sens, Rezoluția Conferinței Naționale a Cercetării Științifice și Proiectării din 24—25 oct. 1974, sublinia că „la elaborarea documentațiilor tehnico-economice ale obiectivelor de investiții pentru realizarea de noi capacități de producție și modernizarea celor existente, pentru realizarea obiectivelor social-culturale, administrative și de locuit, se vor avea în vedere, în primul rînd, tehnologiile noi și îmbunătățite, realizate prin concepție proprie, precum și cele care s-au aplicat cu rezultate bune, cu parametri la nivel mondial, adoptîndu-se soluțiile și sistemele de execuție cele mai eficiente“. Sarcini deosebit de importante au fost trasate proiectării și la recenta plenară a C.C. al P.C.R.

În lumina acestor documente considerăm că despre un proiect se poate afirma că este bun sau foarte bun numai atunci cînd soluțiile pe care le conține depășesc realizările existente — din țară și străinătate. Această optică înseamnă, altfel spus, a nu se da avize pentru aplicarea niciunui proiect care nu demonstrează o anumită superioritate față de tot ce s-a construit pînă la ora respectivă și care, în condițiile economiei noastre, nu evidențiază în mod concret care este aportul obiectivului pus în funcțiune la reducerea decalajului față de țările cu economie avansată.

Analiza calității proiectelor

SPORIREA continuă a eficienței cu care sînt folosite resursele tehnice, materiale și umane, constituie o coordonată principală a dezvoltării și modernizării economiei naționale, o cerință a procesului obiectiv de ridicare a nivelului calitativ al activității în toate domeniile vieții economice și sociale. În acest context, prin legislația care reglementează pregătirea și realizarea lucrărilor de investiții (H.C.M. nr. 900/1970) se stabilește ca la proiectarea fiecărui obiectiv productiv să se calculeze o serie de indicatori care, analizați comparativ, permit organelor de avizare și de decizie să caracterizeze din mai multe puncte de vedere obiectivul proiectat.

Pentru a reflecta mai concludent nivelul tehnic, la care urmează a se construi noile capacități, pe lîngă indicatorii tehnico-economici prevăzuți în prezent, considerăm că **analiza calității proiectelor,** trebuie să țină seama și de gradarea nivelului calitativ al acestora, în funcție de volumul suplimentar al acumulărilor ce se vor obține cu noile capacități proiectate, față de nivelul acumulărilor ce se realizează cu cele mai moderne capacități aflate în exploatarea curentă, la întreprinderi similare. Calcularea unui indicator care să asigure compararea rezultatelor ce se obțin cu capacitățile de producție aflate în exploatare cu cele scontate pe seama noilor capacități proiectate trebuie să fie făcută pe baza tuturor factorilor cuantificabili care participă la realizarea unei producții materiale și determinată comportarea lor în timp pe toată perioada — de la primele cheltuieli pînă la dezafectarea fondurilor fixe create, precum și influența ce o produc aceștia asupra rezultatelor totale ale noului obiectiv. Pentru aceasta se are în vedere că totalitatea cheltuielilor de muncă socială pe care le comportă orice investiție productivă și producția pe care o mijlocește, pe toată durata vieții ei, se subînsumează în următoarele trei categorii de cheltuieli :

— cheltuieli de investiții ocazionate de crearea și punerea în funcțiune a capacităților de producție ;

— cheltuieli pentru asigurarea cu fonduri circulante a noilor capacități ;

— cheltuieli anuale ocazionate cu reparațiile capitale, care nu se suportă din prețul de cost.

Luînd în calcul aceste elemente și avînd în vedere coeficienții normativi de eficiență, mărimea indicatorului căutat poate fi determinată pe baza unei funcții — obiectiv, a cărei formă este redată în notă*). Prin conținutul lor, elementele relației menționate reprezintă coordonatele de bază pentru analiza eficienței economice a oricărui obiectiv de investiții.

Aplicarea în practică a formulei nu ridică nici o greutate, dacă avem în vedere că toate elementele de calcul pe care le conține se găsesc în documentația de proiectare ce se elaborează în mod curent. În schimb, folosirea ei în analiza eficienței economice a investițiilor ne dă posibilitatea să comparăm între ele suma cheltuielilor totale ce iau parte la producerea de bunuri materiale cu efectele totale, finale, ce se obțin.

Eficiența — criteriu fundamental

FUNDAMENTAREA economică a necesității stabilirii unei legături cuantificabile între calitatea proiectelor și eficiența noilor capacități de producție, puse în funcțiune, se bazează, în principal, pe **criteriul rentabilității** oricăror fonduri cheltuite în sfera producției materiale. Argumentarea pornește de la **necesitatea obiectivă** că de la fondurile de investiții consumate pentru crearea de noi capacități de producție, **trebuie să se obțină efecte economice superioare nivelului coeficienților de eficiență atribuiți celorlalte fonduri consumate în activitatea curentă de producție.** Aceasta este pe deplin posibil, dacă avem în vedere fie și numai faptul că

---

*)

$$/\max/f(I)=A-(E+\sum_{i=1}^{n}K_1)$$

în care : A reprezintă volumul total al acumulărilor bănești ce se vor obține în perioada de exploatare a noilor capacități de producție puse în funcțiune, pînă la dezafectarea lor totală ; E — mărimea acumulărilor calculate în funcție de categoriile de cheltuieli necesare obținerii producției materiale pe toată durata de exploatare a noilor capacități, determinată pe baza coeficientului normat de eficiență din ramura respectivă ; K — mărimea efectului economic (negativ) rezultat din imobilizarea fondurilor de investiții, în perioada de consumare a acestora, pînă în momentul punerii în funcțiune a noilor capacități (inclusiv cele aferente perioadei de elaborare a studiilor și proiectelor), determinat în aceleași condiții ca și E ; i — 1, 2, ..., p, etapele de consumare a fondurilor de investiții respectiv : proiectarea, avizarea, construirea, probele tehnologice, atingerea parametrilor proiectați.

noile capacităţi de producţie ce se creează pe seama fondurilor de investiţii beneficiază de ultimele cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii mondiale, care trebuie să se reflecte pozitiv şi în indicatorul de eficienţă.

În acelaşi timp, obţinerea unei eficienţe economice mai ridicate la fondurile de investiţii reprezintă condiţia de bază pentru introducerea rapidă a progresului tehnic în economie ; de unde rezultă că investiţiile destinate sectorului productiv au nu numai scopul de a mări volumul fondurilor fixe, respectiv capacităţile de producţie, dar şi acela de a îmbunătăţi calitatea producţiei, în special în sensul ridicării nivelului activităţii productive pentru realizarea unei producţii materiale sporite cu un anumit consum de muncă socială.

Pretenţia socială, ca prin proiectare, în primul rînd, să se asigure o eficienţă sporită tuturor fondurilor de investiţii este justificată şi atunci cînd noile capacităţi de producţie se realizează cu utilaje şi instalaţii tehnologice de tipul acelora cu care sînt echipate unităţile existente, din ţară şi străinătate. Nota de superioritate a proiectelor în asemenea situaţii trebuie evidenţiată pe seama altor factori care influenţează asupra nivelului de eficienţă, cum ar fi aplicarea unor soluţii noi de realizare a construcţiilor şi, în mod deosebit, aplicarea metodelor ştiinţifice de organizare a producţiei şi a muncii, atît în perioada de execuţie, cît mai cu seamă în exploatarea capacităţilor ce vor fi puse în funcţiune.

Aprecierea calităţii proiectelor pe baza **criteriului acumulărilor suplimentare,** are o mare valoare practică. În orice situaţie şi pentru oricare variantă, pe baza mărimilor cuprinse în funcţia obiectiv enunţată se poate stabili, în mod concret, cît de eficiente sînt fondurile alocate pentru un anumit obiectiv, comparativ cu nivelul mediu al eficienţei ce se obţine la capacităţile existente. Fără a căuta şi alte formulări matematice ale acestui indicator, arătăm că metodologia respectivă oferă posibilitatea de a cunoaşte, pentru fiecare variantă de proiect, care este aportul efectiv al acestuia la creşterea volumului de acumulări, respectiv a venitului naţional pentru o perioadă dată. Pentru activitatea practică, aceasta constituie o completare utilă a metodologiei actuale de stabilire a eficienţei economice a investiţiilor cu ajutorul indicatorului „durata de recuperare a investiţiei totale“, astfel că organele de decizie de la diferitele nivele vor putea aprecia mai bine şi calitatea activităţii de proiectare.

În acest cadru, considerăm că, **pentru alegerea variantei optime de investiţii, este important ca, pe lîngă durata de recuperare** (exprimată în ani), **să se cunoască şi mărimea efectelor economice ale diferitelor variante de proiect elaborate.** Acest fapt creează şi un moment psihologic la colectivele de proiectanţi care supun avizării şi aprobării proiecte cu soluţii ce nu se situează sensibil peste nivelul de eficienţă al capacităţilor de producţie din exploatarea curentă, determinîndu-i să adîncească cercetarea pentru găsirea de soluţii mai eficiente. Prin evidenţierea separată, atît a efectelor pozitive, cît şi a celor negative, indicatorul propus furnizează un element important şi în ce priveşte fundamentarea calculelor economice de proiect pentru stabilirea mărimii optime a unităţilor economice, referitor la perioada de construire a acestora.

Proiectarea şi organizarea

ORICÎT de moderne sînt utilajele şi instalaţiile tehnologice prevăzute în documentaţia de proiectare, ele nu vor da randamente superioare dacă folosirea lor în procesul de producţie nu se bazează pe o organizare raţională, concepută şi realizată nu în general, ci după anumite norme şi metode ştiinţifice, riguros verificate din punctul de vedere al efectelor pe care le produc în activitatea unităţii. Considerăm astfel, că, **în cadrul activităţii de proiectare, trebuie să se aleagă şi să se dimensioneze toate elementele de capacitate ce compun obiectivul de investiţii şi tot aici trebuie să se stabilească profilul şi structura unităţii pe întreg angrenajul ei, indiferent dacă se proiectează o întreprindere nouă sau se dezvoltă o unitate existentă.** Proiectarea şi realizarea obiectivelor de investiţii, prevede Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 2—3 noiembrie a.c. „trebuie să pornească de la cunoaşterea profundă a concepţiei şi fluxurilor tehnologice de fabricaţie, a parametrilor utilajelor şi instalaţiilor tehnologice necesare şi în funcţie de acestea să se determine volumul şi structura producţiei“.

Accentuînd asupra problemelor de organizare a producţiei şi a muncii, este important să ţinem seama că dimensiunile şi complexitatea unităţilor de producţie ce se construiesc în economia noastră au ajuns în prezent la un astfel de nivel încît ele nu mai pot fi rezolvate în mod corespunzător de către beneficiarii de investiţii, fie în paralel cu realizarea obiectivului, fie după punerea lui în funcţiune. Logic vorbind, aceasta nu este o problemă a benificiarului şi, în primul rînd, ea trebuie rezolvată de către proiectant, deoarece el este acela care cunoaşte în detaliu şi în ansamblu fizionomia noului obiectiv şi tot el este cel care poate stabili cel mai bine soluţiile de organizare a întregii unităţi pentru obţinerea de rezultate maxime.

În condiţiile producţiei moderne, faptul că proiectantul a prevăzut achiziţionarea celor mai perfecţionate utilaje nu rezolvă decît o latură a producţiei şi anume : cu ce se produce, **dar nu şi cum şi cu cît se produce mai ieftin, dacă aceste utilaje se folosesc după anumite regimuri de exploatare.** În acest context nu putem fi de acord cu practica, frecvent folosită, ca în paralel cu execuţia unor obiective, sau imediat după punerea lor în funcţiune, beneficiarul să contracteze cu diverse colective de specialişti (în afara proiectantului) elaborarea unor studii pe teme de organizarea producţiei şi a muncii din diferite secţii sau subunităţi productive, raţionalizarea activităţii compartimentelor funcţionale, proiectarea sistemelor informaţionale etc. După părerea noastră, **toate aceste probleme trebuie să fie urmărite şi rezolvate în fiecare proiect, iar eficienţa soluţiilor adoptate să constituie o condiţie de bază în recepţia proiectului de către beneficiar şi în acordarea calificativului de atestare a calităţii.**

Nu trebuie pierdut din vedere faptul că printre problemele care au influenţat în mare măsură nerealizarea parametrilor proiectaţi la termenele prevăzute la unele întreprinderi o pondere însemnată au deţinut-o şi cele de natură organizatorică, care de fapt lipseau din documentaţia de proiectare, sau erau tratate foarte sumar şi fără finalizare. În această accepţiune, **documentaţia de proiectare pentru orice unitate productivă trebuie să asigure o îmbinare perfectă între realizările obţinute în cercetarea ştiinţifică pe linia tehnologiilor de fabricaţie, a utilajelor şi instalaţiilor tehnologice, cu cele mai perfecţionate tipuri de structuri de producţie şi de organizare generală a unităţii respective, să stabilească în detaliu modul de lucru al fiecărui compartiment, sistemul de programare şi lansare a producţiei, circuitul informaţional şi modul de prelucrare a informaţiilor la diferite nivele, precum şi echipamentele de calcul necesare etc.**

Trebuie să reţinem astfel din documentele de partid şi de stat necesitatea ca activitatea de proiectare din ţara noastră să-şi însuşească o gîndire nouă, modernă, care să constituie o autentică modificare a mentalităţii în problemele de eficienţă economică, o gîndire corespunzătoare dinamismului societăţii şi ritmurilor impetuoase de dezvoltare. Pentru a răspunde acestor cerinţe, proiectarea trebuie orientată către viitor, astfel încît să promoveze — pe bază de studii adîncite — soluţii şi idei noi, tot mai productive şi să efectueze analize complexe a efectelor acestora, în vederea alegerii dintr-o multitudine de variante pe aceea care asigură în producţie cele mai bune rezultate economice, cu minimum de resurse financiare, de energie şi timp, cu minimum de inconveniente.

conf. dr. Roman CRIŞAN

INDUSTRIA MATERIALELOR DE CONSTRUCŢII — în sprijinul acţiunii de reducere a costului investiţiilor

AMPLA acţiune de traducere în viaţă a sarcinilor trasate de partid privind reducerea consumurilor materiale şi a costurilor investiţiilor în acest cincinal solicită o contribuţie sporită din partea industriei materialelor de construcţii. Eforturile proiectanţilor şi ale constructorilor de a adopta soluţii noi, eficiente sub aspectul consumului de materiale şi, în primul rînd, de ciment şi metal, nu pot fi încununate de succes fără aportul acestei ramuri, chemată să asigure şantierelor o gamă variată de produse uşoare, ieftine, în stare să înlesnească eliminarea supradimensionărilor de orice fel, să permită executarea unor clădiri suple, economicoase, cu indici ridicaţi de funcţionalitate.

Ponderea materialelor uşoare în creştere

ÎN CADRUL unui complex de măsuri, pe baza analizelor efectuate cu proiectanţii şi constructorii, în întreprinderile de prefabricate a fost sistată producerea chesoanelor pentru acoperiş şi a altor piese grele, cu secţiuni mari şi consumuri ridicate de oţel-beton. În întîmpinarea noilor cerinţe a fost extinsă producţia de elemente prefabricate necesare structurilor constructive uşoare, care folosesc ca învelitori plăci de azbociment, plăcile de poliesteri armaţi cu fibre de sticlă ş.a., la o gamă variată de clădiri industriale sau obiective agrozootehnice. Pentru acoperişuri uşoare la clădiri social-culturale şi de locuit, a fost întocmit proiectul şi s-a elaborat tehnologia de fabricaţie a căpriorilor din beton precomprimat, asigurîndu-se toate condiţiile începerii producţiei.

Executarea unor clădiri suple, uşoare, ieftine este de neconceput fără **folosirea pe scară largă a materialelor plastice** de tipul poliesterilor armaţi cu fibre de sticlă (P.A.S.), utilizabile, printre altele, la acoperişuri, ca şi la pereţii halelor industriale. Iată, de ce, răspunzînd solicitărilor proiectanţilor şi constructorilor, s-au luat măsuri operative pentru dezvoltarea producţiei, prin valorificarea spaţiilor disponibile la încă patru întreprinderi. Concomitent, la întreprinderile „Izolatorul“ şi „Progresul“ din Bucureşti, ca şi la cele din Turda, Roman şi Craiova, au fost lansate în fabricaţie **noi produse din P.A.S.** Printre acestea se numără cupoletele şi luminatoarele, plăcile ondulate, care pot fi utilizate în asociere cu plăcile de azbociment, a căror producţie va spori în 1977 cu 8%.

La unităţile de la Berceni-Prahova, Şimleul Silvaniei şi Vaslui **s-a extins producţia de materiale hidro şi termoizolante.** Vata minerală, produs tradiţional în construcţii, urmează să fie livrată numai sub formă de saltele rigide, care pot fi folosite, fără suport, ca termoizolaţie la alcătuirea acoperişurilor halelor.

Noile exigenţe ale realizării planului de investiţii aduc, în primul plan, **betonul celular autoclavizat.** Folosirea acestui material — cu nedezminţite însuşiri termoizolatoare şi de cinci ori mai uşor decît betonul obişnuit — a fost multă vreme evitată de către proiectanţi şi constructori, drept care o bună parte din capacităţile de producţie n-au fost permanent folosite din plin. În întîmpinarea prezumptivelor cerinţe, unităţile producătoare au pus un accent mai mare pe realizarea elementelor de acoperiş, utilizabile în executarea halelor industriale încălzite, cu substanţiale reduceri ale consumurilor de ciment şi oţel, beton faţă de soluţiile tradiţionale. De largă utilizare în executarea pereţilor construcţiilor industriale, civile şi social-culturale, se pot bucura, de asemenea, panourile mari asamblate din fîşii de b.c.a executate, deocamdată, de întreprinderile de la Constanţa, Adjud şi Craiova.

Diversificarea producţiei

PREZENT în acţiunea de diversificare a produselor este şi sectorul ceramicei brute. Tradiţionalelor cărămizi li se alătură acum **corpurile ceramice destinate realizării planşeelor clădirilor civile şi halelor etajate, utilizabile fie asamblate sub formă de fîşii, fie ca atare, şi la locuinţele rurale,** unde nu există condiţii de folosire a mijloacelor de ridicat. În acest context, Întreprinderea de produse ceramice Mureşeni — Tg. Mureş a conceput şi executat un nou tip de panouri mari din corpuri ceramice. Dacă pînă în prezent ele erau înglobate în beton, obţinîndu-se pereţi de grosimi mari, de data aceasta s-au realizat blocuri ceramice cu goluri speciale, în care se introduce o cantitate foarte mică de beton şi armătură doar pentru conlucrare. Se obţine astfel un produs ce valorifică din plin însuşirile de izolant termic ale corpurilor ceramice, cu aspect plăcut, fără punţi reci, recomandat şi de consumurile reduse de ciment şi oţel-beton. Tot pentru închiderea şi compartimentarea halelor industriale, proiectanţilor şi constructorilor li se vor pune la dispoziţie **cantităţi sporite de panouri azbopan.** Cum solicitările au crescut simţitor în ultima vreme, s-au luat măsuri ca în acest trimestru să fie realizate peste prevederile iniţiale 50 000 mp, urmînd ca în anul viitor producţia de azbopan să se dubleze.

Cu deosebită responsabilitate este tratată şi problema **valorificării superioare a pietrei de construcţii.** Carierele de agregate, ca şi cele de calcar au pregătit în stoc cantităţi însemnate de bolovani de rîu (circa 15 000 mc) şi piatră, utilizabile la executarea fundaţiilor, dar care nu sînt prea solicitate de constructori. În urma unor recente investigaţii **au fost depistate şi importante zăcăminte de calcar uşoare şi tufuri vulcanice,** materiale cu o largă aplicabilitate. Cu cheltuieli de exploatare minime, au şi fost deschise două cariere (la Perşani şi Podeni), materialul extras permiţînd fasonarea unor blocuri mari, cu greutate redusă. Într-un viitor apropiat, tufurile vulcanice vor putea fi oferite constructorilor şi sub formă de panouri de 6 mp spre a putea fi utilizate pentru socluri şi la închiderea halelor industriale.

Calitatea materialelor

TEHNICA modernă, construcţiile suple, uşoare, ca şi industria prefabricatelor reclamă, cu precădere, **cimenturile superioare P-45, P-50, P-55.** Avantajele folosirii acestora sînt multiple şi deosebit de convingătoare :faţă de cimentul obişnuit (Pz-400) consumul este mai mic cu 10—15% ; permit reducerea ciclului de fabricaţie a prefabricatelor cu 30% şi a consumului de căldură la tratamentul termic cu 20—30% ; asigură, de asemenea, obţinerea unor betoane de mărci superioare (450—600 kg/cmp), prin realizarea unor elemente de construcţii mari şi suple, prin pretensionare şi eliminarea construcţiilor metalice ; avînd întărire rapidă, permit decofrarea betonului cu 7—10 zile mai devreme decît în cazul utilizării cimentului obişnuit.

Folosirea cimenturilor superioare constituie o excelentă pîrghie în diminuarea consumurilor de materiale. Prin eforturile de investiţii din ultimii ani, în prezent ponderea acestora în producţia de ciment a ţării a ajuns la 30%. În anul 1977 proporţia va creşte simţitor, începînd chiar din trimestrul I, prin punerea în funcţiune a noilor linii de fabricaţie aflate în execuţie la combinatele de la Cîmpulung-Muscel, Medgidia, Turda şi Bicaz. Pe această cale, **industria lianţilor va oferi constructorilor cu 20% mai mult ciment**

A. ZELINSCHI

(Continuare în pag. 32)

REZERVE DE ÎMBUNĂTĂŢIRE A ACTIVITĂŢII DE ÎNTREŢINERE ŞI REPARARE A MAŞINILOR

● Metodologie adecvată pentru calculul necesarului de piese de schimb ● Pe marile platforme industriale — secţii specializate pentru producerea pieselor de schimb.

ÎN CONDIŢIILE revoluţiei tehnico-ştiinţifice, asigurarea creşterii sistematice a eficienţei în toate sectoarele de activitate, şi îndeosebi în producţia materială, este condiţionată de folosirea unor tehnici şi tehnologii de fabricaţie tot mai perfecţionate, care sporesc considerabil rolul şi locul părţii active a fondurilor fixe (maşini, utilaje, instalaţii de lucru etc.) în desfăşurarea proceselor de producţie. Chimizarea, mecanizarea, automatizarea etc. a proceselor de producţie face ca aceste mijloace de muncă să deţină o pondere ridicată în totalul fondurilor de producţie, dar mai ales în fondurile fixe productive, în cadrul întreprinderilor industriale.

Eficienţa folosirii fondurilor fixe, şi în consecinţă, şi a producţiei în ansamblu, depinde într-o bună, măsură de asigurarea unor condiţii optime activităţii de întreţinere şi reparare a acestora, îndeosebi a maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor tehnologice. Buna organizare a activităţii de întreţinere şi reparare, calitatea lucrărilor executate afectează în mod direct durata de funcţionare a aparatului tehnic de producţie, randamentul acestuia, productivitatea muncii, calitatea produselor, costurile de producţie etc.

Avînd în vedere importanţa deosebită a acestei probleme, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** atrăgea atenţia asupra **„necesităţii de a acorda mai multă atenţie bunei întreţineri a utilajelor şi maşinilor pe care le avem... Se impune luarea unor măsuri hotărîte... spre a asigura îngrijirea exemplară şi funcţionarea în cît mai bune condiţiuni a utilajelor şi maşinilor“**[1]).

Studiul întreprins la cîteva întreprinderi constructoare de maşini clujene evidenţiază că acestea, pe lîngă o serie de rezultate bune obţinute în activitatea de întreţinere şi reparare, continuă să se confrunte cu o serie de greutăţi care fac ca importante rezerve de creştere a eficienţei economice să nu fie valorificate la nivelul cerinţelor impuse de utilizarea cît mai deplină şi raţională a maşinilor, utilajelor etc.

În desfăşurarea eficientă a activităţii de întreţinere şi reparare un rol important îl joacă „politicile“ de mentenanţă. Concepţia cu cea mai largă extindere în industria ţării inoastre o reprezintă întreţinerea şi repararea preventiv-planificată, la temelia căreia stă normarea lucrărilor şi elaborarea în cadrul ei a unor norme şi normative tehnice, fixate, apoi, în cataloagele, de care se servesc unităţile economice la elaborarea planurilor proprii de activitate în acest domeniu.

Asigurarea pieselor de schimb

NORMELE şi normativele tehnice, elaborate de organele centrale, nu pot ţine seama desigur, de toate particularităţile constructive ale fiecărui utilaj, de condiţiile concrete de exploatare a acestora etc. Ele au un caracter de medie şi sînt destul de globale, ceea ce nu asigură unităţilor economice o bază suficientă pentru elaborarea unui plan de întreţinere şi reparare cît mai apropiat de necesităţile concrete. Că lucrurile stau aşa, ne-o dovedeşte discrepanţa existentă între activitatea cuprinsă în planul de întreţinere şi reparare şi activitatea efectiv desfăşurată de compartimentul mecano-energetic. Astfel, în primele cinci luni ale anului în curs, volumul lucrărilor de reparaţii accidentale este destul de ridicat în raport cu cel al lucrărilor planificate, aşa cum rezultă din tabel.

Una din problemele centrale, de care depinde buna desfăşurare a lucrărilor de întreţinere şi reparare a maşinilor şi utilajelor, o constituie **asigurarea operativă cu piese de schimb.** Nu rareori, din cauza lipsei unor astfel de piese, maşini şi utilaje de mare randament, se află în stare de neutilizare vreme îndelungată, afectînd, uneori activitatea de bază şi creînd, prin aceasta, greutăţi în desfăşurarea normală a activităţii nu numai la nivel micro, ci şi macroeconomic. De pildă, la Întreprinderea de cazane mici şi arzătoare (I.C.M.A.), o maşină de găurit radială procurată din import stă, nefolosită de mai multe luni pentru că întreprinderea nu are forţe proprii pentru uzinarea roţilor melcate, iar încercările de import şi de execuţie prin cooperare n-au dat, deocamdată, rezultate. La aceeaşi întreprindere, polizoarele portative care se defectează pe seama angrenajelor cu pinioane de act conice cu dinţi curbi sînt sortite să nu fucţioneze cîteva luni de zile, deoarece maşini de prelucrat asemenea piese nu există decît în cîteva centre ale ţării, şi în număr redus. Întreprinderea „Unirea“ întîmpină greutăţi pe linia asigurării cu cremaliere în vederea reparării maşinilor de frzeat portale, ceea ce poate conduce la aşteptări de ordinul lunilor (fiind mare timpul de elaborare a documentaţiei pentru fabricarea de scule, dispozitive etc.).

Luna	„Tehnofrig“		„Unirea“		Întreprinderea de cazane mici şi arzătoare	
	Volumul lucrărilor planificate	Reparaţii accidentale	Volumul lucrărilor planificate	Reparaţii accidentale	Volumul lucrărilor planificate	Reparaţii accidentale
Ianuarie	100	67,7	100	70,0	100	187,2
Februarie	100	42,2	100	51,4	100	200,9
Martie	100	62,4	100	45,4	100	81,9
Aprilie	100	45,0	100	50,5	100	233,4
Mai	100	31,6	100	—	100	182,4

Asigurarea pieselor de schimb necesare unităţilor economice la termenele reclamate de cerinţele concrete de reparare a maşinilor şi utilajelor, implică determinarea cu suficientă precizie, ţinînd seama de condiţiile în care funcţionează aparatul tehnic de producţie, a volumului şi structurii pieselor de schimb necesare înlocuirii celor uzate. Or, **actuala metodologie de calcul a necesarului de piese de schimb nu oferă posibilitatea determinării acestuia cu suficientă precizie, motiv pentru care, după opinia noastră, se cere să fie perfecţionată.**

Planificarea concretă a necesarului de piese de schimb, deşi reprezintă un element esenţial în organizarea corespunzătoare a activităţii de întreţinere şi reparare, nu epuizează în sine problema. După cum se cunoaşte, în prezent, principala sursă de acoperire cu piese de schimb o constituie producţia. proprie.

În întreprinderile cercetate, asigurarea cu piese de schimb se face în proporţie de cca. 10—20% pe seama achiziţiilor din afară, respectiv de la unităţile producătoare de echipament sau specializate în confecţionarea de piese de schimb, iar 80—90% se uzinează în cadrul unităţilor respective. De regulă, uzinarea pieselor de schimb în cadrul unităţilor beneficiare se realizează cu cheltuieli de manoperă de 3—4 ori mai ridicate şi la un preţ de cost de 2,5—3 ori superior celui din unităţile specializate. Bunăoară, la I.C.M.A., prețurile de deviz la diferite roți melcate uzinate cu forțe proprii depășesc de 4—5 ori prețurile de cumpărare din exterior.

---

[1] **Nicolae Ceauşescu,** România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. 9, Bucureşti, Editura politică, 1974, p. 608.

Nivelul mai ridicat al cheltuielilor de producție la piesele de schimb uzinate în cadrul întreprinderilor beneficiare, își află cauzele în variate împrejurări, dintre care cele mai importante par a fi :

1. Lipsa de mașini, scule etc. adecvate pentru confecționarea pieselor necesare, înzestrarea fiecărei întreprinderi cu asemenea mijloace de muncă nejustificîndu-se din cauza gradului redus de folosire a capacităților de producție, a cantității relativ reduse de piese de schimb care urmează a se confecționa cu ajutorul lor, precum și a greutăților pe care întreprinderile le întîmpină în procurarea lor.

2. Lipsa de mașini, utilaje etc. speciale pentru confecționarea unor piese de schimb conduce, nu rareori, la aplicarea de tehnologii de producție mult mai costisitoare. Așa, bunăoară, la I.C.M.A. se produc bucșe din bronz prin prelucare mecanică, în loc de turnare, deși acest procedeu reclamă un consum sporit de materie primă, de forță de muncă etc., ceea ce determină în final, costuri de producție de peste două ori mai mari decît în cazul producerii lor în unități economice specializate.

3. Insuficienta documentație tehnică privind schițele, materialele, și tehnologia de fabricație cea mai eficientă. Întreprinderile își confecționează uneori piesele de schimb prin sistemul copierii, avînd ca bază de referință piesa veche, care, de multe ori, prezintă un asemenea grad înaintat de uzură, încît piesa nouă trebuie supusă unor încercări repetate, în prealabil, pentru a se constata dacă și în ce măsură corespunde cerințelor de funcționeare a mașinii sau utilajului respectiv.

Priorități organizatorice

ÎN VEDEREA înlăturării, cel puțin în parte, a acestor neajunsuri, care împietează asupra desfășurării normale a activității de întreținere și reparare a mașinilor și utilajelor, se impune îmbunătățirea substanțială a asigurării unităților economice cu piese de schimb, operativ, în cantitățile și structura cerute de necesitățile reale ale desfășurării optime a procesului de producție.

Printre măsurile susceptibile să contribuie la realizarea acesteia se numără, după opinia noastră, următoarele :

- **Dezvoltarea producției acelor piese de schimb care se pot utiliza la cote nominale** și au o mare răspîndire, astfel încît să se acopere integral nevoile de asemenea piese la nivelul economiei naționale.

- **Organizarea pe marile platforme industriale de secții specializate în confecționarea operativă și pe bază de comenzi a unor piese de schimb** pentru întreprinderile platformei respective, cercetîndu-se și posibilitatea mobilizării rezervelor de capacități de producție de la aceste întreprinderi.

- Dat fiind faptul că, nu rareori, din cauza unei cunoașteri insuficiente a volumlui și structurii necesarului de piese de schimb, unele întreprinderi nu dispun de piesele de schimb necesare, iar altele au surplusuri, cel puțin temporar ar fi util, după părerea noastră, **să fie organizate de către coordonatorii de balanță** — la nivelul unor platforme industriale sau în marile zone industriale, chiar în cadrul bazelor județene de aprovizionare — **oficii specializate în colectarea, depozitarea și repartizarea pieselor de schimb.** Această măsură ar permite o mai judicioasă gospodărire a pieselor de schimb disponibile, o mai operativă aprovizionare a unităților economice, reducerea mijloacelor imobilizate de unele întreprinderi în stocuri de piese de schimb și eliberarea de mijloace suplimentare, necesare acumulării.

- **Organizarea de „biblioteci“ cu documentația tehnică** necesară uzinării de piese de schimb în cadrul întreprinderilor beneficiare, atunci cînd confecționarea lor în unități specializate nu se justifică. Această măsură, după părerea noastră, ar elimina „reproiectările“, economisind timpul unui mare număr de specialiști, ocupați în prezent cu această activitate.

- În ansamblul problemelor legate de asigurarea unei eficiențe sporite în activitatea de întreținere și reparare a mașinilor și utilajelor, **un rol important revine recondiționării pieselor uzate.** Este cunoscut faptul că numeroase piese și componente uzate pot fi reparate, fără ca prin aceasta să se diminueze parametrii tehnico-economici ai mașinii, utilajului etc. Printre avantajele economice ale recondiționării se pot enumera cel puțin următoarele : a) economia de metal ; b) economia de forță de muncă ; c) scurtarea timpului de repunere în funcțiune a utilajelor.

Deși în această direcție există cerințe sporite pentru toate unitățile industriale, se constată, după părerea noastră, că mai sînt importante rezerve nevalorificate. De pildă, la „Unirea“ și la I.C.M.A., din totalul pieselor recondiționabile, în prezent se recondiționează numai 75%. Literatura de specialitate semnalează și cazuri cînd unele întreprinderi manifestă o insuficientă preocupare pentru valorificarea prin recondiționare a acestora cu piese noi. Nu este mai puțin adevărat că, în anumite situații, gradul extrem de avansat de uzură a pieselor nu justifică, nici sub aspectul costurilor și nici al calității, recondiționarea.

Apreciem, că printr-o **organizare a activității de recondiționare**, la nivelul unor platforme și zone industriale, o serie de piese ar putea fi reparate în condiții economice avantajoase. În particular, considerăm ca necesară și eficientă o asemenea măsură și pe platforma industrială a municipiului Cluj-Napoca, aflată într-o rapidă expansiune.

Calificare — calitate — eficiență

CALITATEA și eficiența activității de întreținere și reparare depind într-o măsură determinată de calitatea forței de muncă, și de utilizarea ei deplină și eficientă. Complexitatea tot mai ridicată a tehnicii folosite în întreprinderile constructoare de mașini impune forțe de muncă ocupate exclusiv în sectorul de întreținere și reparație conștințe temeinice din diverse domenii ale științei și tehnicii, ridicarea permanentă a nivelului de pregătire teoretică și practică ale acesteia.

Studiul întreprins a permis desprinderea cîtorva aspecte importante. Luînd ca indicator de apreciere al nivelului de calificare — categoria medie tarifară de încadrare, se constată că la „Tehnofrig“ și la „Unirea“ aceasta este mai ridicată la lucrătorii ocupați în activitatea de întreținere și reparare față de cea aferentă lucrătorilor direct productivi din secțiile de bază. La „Unirea“, depășirea este de cca. 13%. La I.C.M.A., nivelul acestui indicator este inferior celui din secțiile de bază cu circa 10%. Această situație nu este singulară în cadrul industriei construcțiilor de mașini. După convingerea noastră, împărtășită dealtfel, de specialiști din întreprinderi, calitatea nu rareori necorespunzătoare a lucrărilor de întreținere și reparare, cu consecințe deloc neglijabile asupra desfășurării procesului de producție, se datorește, cel puțin în parte, și nivelului de calificare, insuficient de ridicat, al lucrătorilor din acest domeniu de activitate.

Îmbunătățirea substanțială a activității de întreținere și reparare în industria construcțiilor de mașini implică ridicarea permanentă a nivelului de pregătire profesională, organizarea unor forme eficiente de perfecționare, atît în cadrul întreprinderilor, cît și în afara acestora, legarea mai organică a retribuției lucrătorilor de rezultatele obținute etc.

Folosirea eficientă a forței de muncă implică și folosirea cadrelor pentru efectuarea unor operațiuni care să le permită punerea plenară în valoare a cunoștințelor dobîndite, a capacității lor creatoare. Cercetarea întreprinsă ne-a permis să relevăm și aici cîteva aspecte care, după opinia noastră, pot fi luate în discuție. Ne referim la faptul că un **număr apreciabil de lucrători de înaltă calificare (ingineri, subingineri) execută lucrări care nu reclamă asemenea pregătire** (completarea livretelor mașinilor și utilajelor, elaborarea dărilor de seamă privind utilizarea fondului de timp disponibil de lucru al mașinilor și utilajelor etc.), în timp ce în activitatea de îndrumare nemijlocită a activității de producție se simte, încă, nevoia de asemenea specialiști.

Așadar, pe linia ridicării la noi cote de eficiență a activității în întreprinderi există încă însemnate rezerve, a căror mobilizare este menită să ofere importante resurse suplimentare de creștere a productivității muncii, de reducere a costurilor de producție.

conf. dr. Gheorghe DIȚU
cercetător științific Vasile MARIAN
asist. Eugenia ȘONEA
Cluj-Napoca

COMERŢ EXTERIOR

ANALIZA DINAMICĂ A EFICIENŢEI ACŢIUNILOR DE COOPERARE ECONOMICĂ INTERNAŢIONALĂ (II)

În prima parte a acestui articol) am subliniat capacitatea noului sistem unitar de indicatori ai eficienţei şi rentabilităţii acţiunilor de cooperare economică internaţională, de a se integra în mod organic şi eficace în procesul EVALUARE-ANALIZĂ-DECIZIE, caracteristic principalelor etape — de identificare, conturare, definitivare, realizare şi derulare — ale acestor acţiuni.*

Analiza economică, corespunzătoare acestor etape, reprezintă un act unic, dar complex, de descoperire, studiere şi reflectare treptată a laturilor esenţiale privind eficienţa şi rentabilitatea acţiunilor vizate. Considerente de ordin practic şi metodologic, legate de necesitatea de adaptare la unele particularităţi de realizare a activităţii de cooperare a ţării noastre cu alte ţări, ne-au determinat să adîncim analiza economică prin intermediul a trei forme distincte de analiză, pe care le prezentăm în continuare.

● ANALIZA MACROECONOMICĂ are drept scop determinarea eficienţei economice a acţiunilor de cooperare, aşa cum acestea se reflectă la nivelul economiei naţionale; această analiză vizează obiectivele realizate prin cooperare pe teritoriul ţării noastre şi foloseşte ca instrumente de investigare indicatorii eficienţei economice.

● ANALIZA FINANCIARĂ (microeconomică) urmăreşte evidenţierea rentabilităţii acţiunilor la nivelul partenerilor de cooperare, în primul rînd pentru investiţiile de tip productiv care se realizează în străinătate, cu ajutorul unui set specific de indicatori ai rentabilităţii financiare.

● ANALIZA SIMULTANĂ reprezintă o împletire între analiza macroeconomică şi cea financiară, care utilizează — în scopul de a determina rentabilitatea unor acţiuni de cooperare de tipul exporturilor complexe, explorărilor miniere şi petroliere, precum şi a lucrărilor de construcţii-montaj executate în străinătate — indicatorii rentabilităţii totale, special concepuţi pentru astfel de acţiuni.

Caracterul unitar al noului sistem de indicatori este asigurat atît prin aplicarea largă a principiilor actualizării la elaborarea indicatorilor de eficienţă şi rentabilitate, cît şi prin folosirea consecventă a unor *metode şi tehnici de calcul* pertinente, printre care menţionăm:

Actualizarea fluxului rezultatelor anuale. Pe lîngă avantajul unui calcul simplificat, cu o probabilitate mai mică de eroare, faţă de practicile care prevăd actualizarea separată a cheltuielilor şi a veniturilor, această metodă rezolvă concomitent şi dilema folosirii preţurilor „constante“ adoptate în cadrul noului sistem de indicatori, sau a celor „curente“, fluxului rezultatelor anuale (cash-flow) fiind acelaşi în ambele cazuri şi permiţînd actualizarea. Această afirmaţie se bazează pe faptul că în cazul aplicării preţurilor „curente“, nu apare oportun procedeul de a se da creşteri procentuale mai mari veniturilor decît cheltuielilor, deoarece această ipoteză nu se verifică în mod constant în practică.

Actualizarea datelor la momentul definitivării acţiunii. Anterior, am caracterizat definitivarea acţiunii ca fiind etapa cea mai importantă a procesului continuu de fundamentare a deciziei de participare la realizarea în cooperare a unui obiectiv, astfel încît raportarea tuturor datelor la acest moment subliniază caracterul unitar al noului sistem de indicatori. În acest fel se evită şi lipsa de consecvenţă, legată de aplicarea fie a compunerii, fie a actualizării la datele caracterizînd acelaşi fenomen, a metodelor care susţin stabilirea anului de referinţă pentru actualizare la diferite alte momente ale existenţei obiectivului, ca de exemplu la momentul punerii în funcţiune a acestuia.

Folosirea unor rate de actualizare, proprii fiecărui tip de indicatori. Stabilirea nivelelor minime ale ratei de actualizare pentru diferite cazuri particulare constituie o problemă controversată, mai ales în condiţiile de escaladare a inflaţiei din perioada de după anul 1973. Din experienţa actuală în acest domeniu se desprind, însă, următoarele tendinţe şi practici.

Pentru *indicatorii eficienţei economice*, unele organisme specializate ale O.N.U. recomandă ţărilor în curs de dezvoltare adoptarea unei rate de minimum 12% pe an, la calculele în dolari S.U.A.; totuşi, pentru unele sectoare — energia electrică, minele, transporturile etc., — se acceptă rate de 8—10% pe an. Aceste rate sînt considerate ilustrative pentru nivelul eficienţei marginale a investiţiilor din ţările menţionate.

În cazul *indicatorilor rentabilităţii financiare*, nivelul ratei de actualizare este direct dependent de valuta în care se întocmesc situaţiile financiare previzionale, precum şi de natura însăşi a acţiunii analizate. În practică, unele întreprinderi din Europa occidentală consideră ratele de rentabilitate din tabelul nr. 1, ca fiind absolut minime, deşi se admite că structura acestora diferă în funcţie de ramura de activitate, de scopul şi de mijloacele acestei activităţi.

În orice caz, în stabilirea ratei de actualizare, aplicabilă analizei financiare, este necesar să se ţină cont de beneficiul mediu uzual al investitorului şi finanţatorului, de riscul pe termen lung pe care îl comportă acţiunea şi de nivelul inflaţiei în ţara în care se realizează investiţia sau de deprecierea monetară a valutei în care se face evaluarea; este evident faptul că *rata de recuperare a inflaţiei deprecierii monetare* va avea nivele diferite, după cum evaluarea se va face în mărci vest-germane, dolari S.U.A., cruzeiros ş.a.m.d.

Tabelul nr. 1

Rata rentabilităţii — în procente — calculată la capitalul utilizat

	În ţările cu inflaţie ridicată şi dobînzi la nivelul Marii Britanii	În ţările cu inflaţie sub 4% şi dobînzi la nivelul S.U.A.
a. Rentabilitate minimă (bazată pe rata valorilor sigure de termen scurt)	10	5
b. Factorul de risc (în funcţie de ramura de activitate şi de mecanismul întreprinderii). Din Tabelul riscurilor, de la 0 la 10 p	4	3
c. Creşterea capitalului circulant datorită inflaţiei (aşa cum aceasta afectează o întreprindere individuală impozitată cu 52% din venitul brut)	5	3
d. Valoarea de înlocuire a mijloacelor fixe, împărţită la durata medie de viaţă pentru a obţine costurile anuale	7	6
Rentabilitate minimă înainte de impozitare	26	17

Sursa : „The pressing need for disclosure and profitability“, The Financial Times, 18 mai 1976.

Aplicarea la un „caz“

NECESITATEA, subliniată anterior, ca indicatorii eficienţei economice (analiza macroeconomică) să reflecte eficienţa acţiunilor de cooperare internaţională la nivelul economiei naţionale conferă anumite particularităţi procesului de evaluare şi analiză. În acest sens, menţionăm că nu sînt luate în calcul: taxele, impozitele, subvenţiile, prelevările, operaţiile de credit şi alte categorii financiare asemănătoare, considerate „transferuri“ în interiorul economiei naţionale. Totodată, evaluările se bazează pe preţurile în devize liber-convertibile ale pieţei mondiale, caracteristice pentru produsele, serviciile, manopera şi celelalte componente ale valorii obiectivului, denumite în literatura de specialitate „preţuri-umbră“. Evidenţiind impactul realizării unei acţiuni de cooperare internaţională asupra economiei naţionale a ţării de reşedinţă, analiza macroeconomică, care se bazează pe acest tip de indicatori, poate servi în luarea deciziei de realizare a unor investiţii de tip productiv pe teritoriul R.S. România.

Vom exemplifica calculul indicatorilor eficienţei economice cu un caz ipotetic simplu, dar semnificativ. Astfel, să presupunem cazul realizării în ţara noastră, în cooperare cu un partener străin a unui obiectiv industrial, implicînd cheltuieli de execuţie (inclusiv dezafectarea unor terenuri) de 54,8 milioane dolari S.U.A., eşalonate pe o perioadă de 3 ani ; pe perioada de exploatare de 20 de ani, partenerul ar urma să cedeze o cotă fixă anuală din producţie, evaluată la 9,1 milioane dolari S.U.A. pe an la preţurile mondiale în vigoare la încheierea contractului, din care s-ar acoperi cheltuielile anuale de exploatare (inclusiv întreţinerea, dar exclusiv amortizarea) şi alte influenţe indirecte, estimate la 2,9 milioane dolari S.U.A. pe an. La expirarea duratei contractuale, ar rămîne o valoare reziduală a echipamentelor de 5,5 milioane dolari.

Pentru calculul indicatorilor eficienţei economice se foloseşte un tabel sinoptic (vezi tabelul nr. 2), ale cărui date se extrag din evaluările detaliate ale fiecărei poziţii (vezi tabelul nr. 2).

În fluxul rezultatelor anuale de la punctul „C“ sînt cuprinse beneficiul, taxa de tranzit, alte impozite și taxe locale, costul imobilizării resurselor și amortismentele anuale (presupunînd că mijloacele fixe, în valoare de 54,8 milioane dolari, s-ar amortiza pe întreaga durată de valabilitate a contractului, atunci cota anuală ar fi de 2,7 milioane dolari).

---

*) Revista economică, nr. 42, din 22 octombrie 1976.

Se calculează apoi, la punctul „D“, rezultatul economic actualizat, care arată în ce măsură efectele nete obtenabile pe întreaga perioadă de existență a acțiunii acoperă efortul inițial, în condițiile actualizării valorilor la o rată normată, corespunzătoare eficienței marginale a investițiilor din sectorul respectiv ; în practică, acest indicator se calculează prin actualizarea fluxului rezultatelor anuale și însumarea datelor obținute.

În exemplul dat, presupunînd că acestui domeniu îi este proprie o rată normată de 8% pe an, se obține un rezultat economic actualizat la această rată de 3,5 mil. dolari S.U.A.

Obținerea unui rezultat economic actualizat, exprimat printr-un număr pozitiv, reflectă faptul că suma investită inițial asigură o eficiență medie a acțiunii de 8% pe an și un venit net total suplimentar actualizat de 3,5 mil. dolari S.U.A.

Rata eficienței economice exprimă capacitatea resurselor investite inițial într-o acțiune de cooperare, de a asigura o anumită eficiență medie anuală — exprimată procentual — pe toată durata de existență a acestei acțiuni ; în fapt reprezintă acea rată, la care efectele actualizate egalează efortul, de asemenea actualizat, respectiv la care se anulează fluxul rezultatelor anuale. Această condiție este conținută în relația :

$$\sum_{n=1}^{m} \frac{F.R.A.}{(1+a)^n} = 0,$$

în care F.R.A.=fluxul rezultatelor anuale, n=anul curent, iar a=rata de actualizare, care se caută.

Prezentată grafic, condiția amintită reprezintă punctul în care curba rezultatului economic actualizat (Y) intersectează abscisa, pe care sînt înscrise ratele de actualizare (X), într-o relație de tipul Y=f (X), astfel :

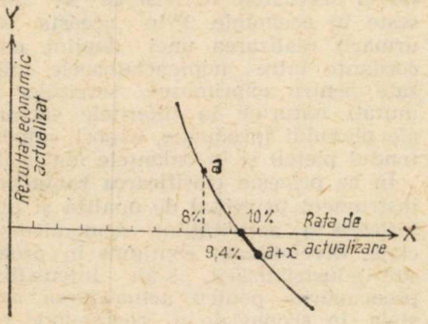

În practică, determinarea ratei eficienței economice se face prin parcurgerea unor etape succesive, potrivit următoarei scheme, în care R.E.A. este rezultatul economic actualizat :

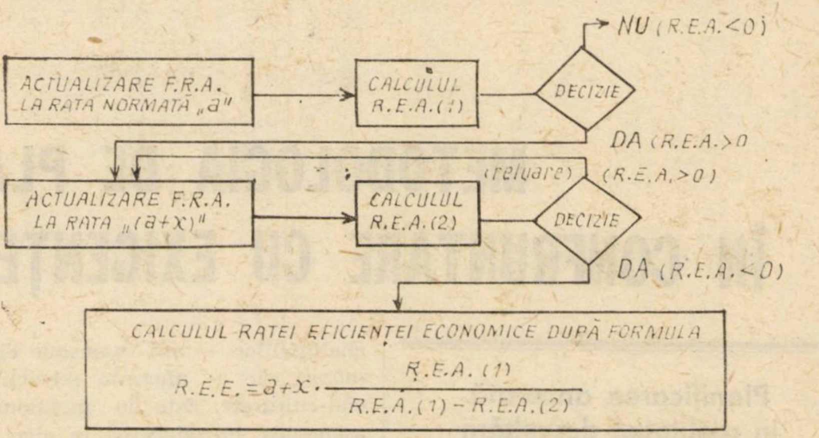
ACTUALIZARE F.R.A. LA RATA NORMATĂ „a"
CALCULUL R.E.A.(1)
DECIZIE
NU (R.E.A.<0)
DA (R.E.A.>0
(reluare)
(R.E.A.>0)
ACTUALIZARE F.R.A. LA RATA „(a+x)"
CALCULUL R.E.A.(2)
DECIZIE
DA (R.E.A.<0)
CALCULUL RATEI EFICIENȚEI ECONOMICE DUPĂ FORMULA
R.E.E. = a+x · R.E.A.(1) / (R.E.A.(1) − R.E.A.(2))

Cu alte cuvinte, se determină un punct al curbei rezultatului economic actualizat din cadranul II al graficului de mai sus (punctul „a“ deasupra abscisei), apoi, prin încercări succesive, se obține un punct al acestei curbe situat sub abscisă (punctul a+x), prin mărirea ratei de actualizare pînă cînd rezultatul economic actualizat devine negativ. Rata eficienței economice se calculează apoi prin interpolare, cu ajutorul formulei din ultima parte a schemei de iterație, respectiv la rata de actualizare cea mai joasă se adaugă diferența dintre cele două rate de actualizare, (a+x)—a, adică tocmai creșterea „x“ dată ratei inițiale, multiplicată cu cîtul dintre rezultatul economic actualizat, calculat pentru rata cea mai joasă și diferența, în valori absolute, dintre valorile celor două nivele succesive ale rezultatului economic actualizat.

În exemplul nostru rata eficienței economice se calculează deci astfel :

$$R.E.E. = 8+2\cdot\frac{3,5}{(3,5-4,0)} = 8+1,4 = 9,4\%$$

Acțiunile de cooperare internațională sînt acceptate, din punctul de vedere al analizei macroeconomice, numai atunci cînd rata eficienței economice este mai mare sau cel puțin egală cu rata normată.

Este de menționat însă faptul că în fundamentarea unei decizii de participare la o acțiune de cooperare, pe lîngă criteriul eficienței economice, pot să aibă — în anumite condiții — un rol hotărîtor și alte criterii concurențiale, sociale etc. Indicatorii eficienței economice pot, în asemenea cazuri, să determine costul unor astfel de decizii.

Criteriul de recuperare a efortului inițial. Recomandăm acest criteriu în locul indicatorului clasic „durata de recuperare a investiției“, datorită simplității și eficacității sale. Criteriul de recuperare se exprimă prin relația :

$$\frac{1}{V_n}\cdot\sum_{n=1}^{m} \frac{E.I.}{(1+a)^n} \leqslant C.V.A.$$

Acest indicator se obține ușor în practică, el reprezentînd condiția ca raportul dintre valorificarea efortului inițial actualizat și venitul net (neactualizat) dintr-un an de funcționare a obiectivului să fie mai mic sau cel mult egal cu coeficientul valorii actuale corespunzătoare perioadei în care se înregistrează venituri.

În exemplul cifric de mai sus, coeficientul valorii actuale pentru perioada de obținere a veniturilor este, la o rată de 8% pe an :

C.V.A. = 7,794 + 0,158 = 7,952, iar criteriul de recuperare a efortului inițial se verifică prin realizarea inegalității :

$(14,5\mathrm{x}0,926+18,4\mathrm{x}0,857+21,9\mathrm{x}0,794)$; $6,2 \leqslant 7,952$ $(13,4+15,8+17,4)$; $6,5 \leqslant 7,952$

$$7,516 < 7,952$$

Criteriul recuperării investiției inițiale arată că efortul inițial alocat realizării unei acțiuni de cooperare se recuperează pe perioada de existență a obiectivului, în condiții de eficiență superioară ratei normate.

Desigur, sistemul unitar al indicatorilor la care ne-am referit abordează analiza sub un unghi mult mai larg, folosind indicatori specifici fiecărui tip de acțiune analizat. Astfel, indicatorii rentabilității financiare (analiza financiară) — dintre care menționăm : rata rentabilității financiare, pragul de rentabilitate, rata de recuperare a efortului propriu și gradul de acoperire a datoriei — sînt utilizați la analiza unor acțiuni cu sediul în străinătate ; indicatorii rentabilității totale — (analiza simultană) — cum sînt : rezultatul total actualizat, rata rentabilității totale influența asupra balanței de plăți externe și rata intrări-ieșiri — urmăresc să evidențieze, pentru prima dată cu ajutorul metodei actualizării, modul cum rezultatele obținute în străinătate justifică efortul și imobilizările materiale și financiare interne, în cazul exporturilor complexe, livrărilor de instalații la cheie, explorărilor miniere, petroliere etc. și al lucrărilor de construcții-montaj în străinătate.

Sistemul unitar de indicatori este aplicat, de asemenea experimental — pentru adaptare și perfecționare în continuare — la analizele efectuate de Ministerul Finanțelor, Ministerul Energiei Electrice și Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale pentru unele acțiuni de cooperare economică internațională.

Alex. IORDĂCHESCU

Tabelul nr. 2

	Total	Eșalonare anuală (anul curent)				
		1	2	3	4—23	24
A. Efortul						
— inițial, de construcție	54,8	14,5	18,4	21,9	—	—
— de funcționare	—	—	—	—	2,9 pe an	2,9
B. Efecte totale	—	—	—	—	9,1 ,, ,,	14,6
C. Fluxul rezultatelor						
Anuale (B—A)		(14,5)	(18,4)	(21,9)	6,1 ,, ,,	11,7
— Coeficienți de actualizare la rata de 8% pe an	—	0,926	0,857	0,794	7,794	0,158
D. Rezultat economic						
Actualizat, 8% pe an	3,5	(13,4)	(15,8)	(17,4)	48,3	1,8
— C.A. la rata de 10% pe an	—	0,909	0,826	0,751	6,396	0,102
E. Rezultat economic						
Actualizat, 10% pe an	(4,0)	(13,2)	(15,2)	(16,4)	39,6	1,2

Notă (1) : între paranteze sînt înscrise valorile negative ale rezultatelor (cheltuielile depășesc veniturile).

Notă (2) : coeficienții de actualizare se calculează după formula $C.A. = \frac{1}{(1+a)^n}$, în care „a“ este nivelul ratei de actualizare, iar „n“ — anul curent ; coeficienții valorii anuale pentru o unitate dată se obțin din relația $C.V.A. = \frac{1-C.A.}{a}$. Ambii coeficienți se obțin din tabele uzuale.

METODOLOGIA DE PLANIFICARE ÎN CONFRUNTARE CU EXIGENȚELE DEZVOLTĂRII (II)

Planificarea ancorată în realitatea dezvoltării economico-sociale

ÎN producția globală se cuprinde, în prezent, și activitatea de construcții de mașini, a sculăriilor și secțiilor de reparații, precum și producția industrială a organizațiilor de construcții-montaj și a unităților de cercetare, conturînd mai cuprinzător cadrul respectiv, facilitîndu-se acționarea în acest perimetru a exigențelor dezvoltării calitative. În ramura agriculturii, sistemul de indicatori a fost completat cu structura culturilor irigate, precum și cu randamentul la hectar la culturile irigate, prin aceasta urmărindu-se aceeași accentuare a laturilor calitative în evoluție.

În ce privește importantul domeniu al asigurării și pregătirii cadrelor, s-au prevăzut pe economie, titulari de plan și în profil teritorial modul de acoperire a necesarului de muncitori calificați pe principalele meserii — cu indicarea ponderii femeilor — precum și de cadre cu pregătire medie și superioară. Pe de altă parte, în domeniul productivității muncii s-au extins indicatorii în expresie fizică, urmărindu-se astfel îmbunătățirea cadrului menit să asigure utilizarea superioară a forței de muncă, cerință imperioasă a dezvoltării noastre, în condițiile în care aceasta se caracterizează prin ritmuri înalte, modificări de structură, reproducție socialistă de tip intensiv și altele.

A fost reexaminată metodologia de determinare a venitului național, în scopul reflectării mai complete a activității productive, iar în ce privește nivelul de trai s-a introdus indicatorul veniturile reale ale țărănimii; totodată, sfera de cuprindere a indicatorului veniturile totale reale ale populației a fost lărgită prin includerea tuturor cheltuielilor — atît materiale cît și de muncă vie — aferente serviciilor social-culturale. Este de menționat, de asemenea, introducerea în plan a programului de proiectare pentru asigurarea studiilor tehnico-economice pentru lucrările de investiții, toate aceste modificări urmărind aceeași mai bună ancorare a activității de planificare în realitățile noastre productive și sociale.

Un echilibru solid procesului de creștere

ACTUALA metodologie de planificare asigură dezvoltării economico-sociale un **echilibru material financiar și valutar mai solid**, proces necesar în condițiile ritmurilor înalte de creștere care caracterizează dezvoltarea noastră economico-socială, acuității problemei resurselor materiale. Acționînd în spiritul unei mai bune fundamentări a planului național unic, a crescut gradul de concretizare în unități naturale a sarcinilor ce se aprobă la nivel central, proces ce se adîncește pe măsura desfășurării planului pe trepte organizatorice. Prin detalierea sarcinilor fizice de producție, export, import, cooperare economică internațională etc. — acțiune care constituie suportul material al volumelor valorice globale înscrise în plan — se urmărește orientarea unităților economice spre realizarea de produse care asigură valorificarea superioară a resurselor și care prezintă interes major pentru economia națională, fiind nemijlocit destinate consumului intern productiv, fondului pieții sau exportului. De asemenea, nominalizarea tuturor obiectivelor de investiții și precizarea surselor de finanțare (din fondurile statului, ale organizațiilor cooperatiste și obștești, ale populației) asigură mai buna delimitare a sarcinilor ce revin factorilor care au obligația să participe la pregătirea și realizarea investițiilor în condiții de eficiență sporită.

În scopul gospodăririi raționale a tuturor resurselor, reducerii accelerate a consumurilor, asigurarea bazei materiale în planul național unic este concepută mult mai concret, prin extinderea balanțelor — care se elaborează pe diferite trepte organizatorice — a normelor și indicilor de consum de materii prime, materiale, energie primară și energie electrică, a repartițiilor, a sarcinilor de colectare a deșeurilor. Intensificarea concretizării planului se referă și la detalierea altor sarcini de producție, ca de exemplu, asimilarea de produse noi, de tehnologii noi și alte obiective legate de progresul tehnic — pentru care numărul sarcinilor nominalizate în plan a crescut simțitor în ultimii ani. De asemenea, pentru satisfacerea în condiții tot mai bune a cerințelor de consum ale tuturor categoriilor populației, pentru echilibrarea veniturilor acesteia cu cheltuielile s-au stabilit, pe baza unui nomenclator mai extins comparativ cu anii anteriori, sarcini minime de livrare de produse ieftine și articole pentru copii.

În același spirit, o altă direcție principală de acțiune se referă la îmbunătățirea nomenclatoarelor de produse, servicii și activități, a clasificării ramurilor. A fost elaborat un **nomenclator unic**, cuprinzînd un număr important de produse, codificat în corelare cu clasificarea unitară a produselor și serviciilor (CUPS) ce se folosește în economie. Prin aceasta s-a urmărit realizarea unei depline concordanțe între nomenclatoarele utilizate pentru exprimarea sarcinilor în unități naturale în diferitele secțiuni ale planului (producție, export, import, fondul pieței) și în balanțele materiale.

În ce privește **clasificarea ramurilor**, instrument principal de analiză și planificare a activităților economico-sociale, diversificate continuu în procesul industrializării, s-au intensificat preocupările pentru actualizarea acesteia, în scopul de a corespunde cerințelor dezvoltării actuale și de perspectivă a economiei naționale. Aplicarea proiectului noii clasificări are în vedere gruparea principalilor indicatori economici și financiari pe ramuri și subramuri **pornind de la nivelul secției și nu al întreprinderii**, cum se procedează în prezent. Adoptarea secției ca unitate de observare la gruparea pe ramuri și subramuri pune mai bine în evidență mutațiile care au loc în procesul dezvoltării, va permite mai buna concretizare, fundamentare și corelare a sarcinilor, pe ramuri și subramuri, ceea ce contribuie la accelerarea procesului de modernizare a structurilor din economie, evidențiază mai real aportul unităților economice la crearea venitului național, elimină influențele ce intervin ca urmare a schimbărilor organizatorice

---

Prima parte a acestui articol a apărut în numărul 42 al revistei.

și creșterii gradului de integrare, stimulează cooperarea rațională și eficientă în producție dintre întreprinderi.

Rolul factorilor economici în conceperea și urmărirea îndeplinirii prevederilor .

POTRIVIT caracterului dinamic al dezvoltării economico-sociale în țara noastră în perioada 1976—1980 și în deceniul al nouălea, în Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism se acordă o atenție sporită perfecționării pe mai departe a conducerii și planificării economiei naționale, care trebuie să corespundă permanent diferitelor etape ale dezvoltării societății noastre. La Congresul al XI-lea al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că **„Vom acționa în continuare pentru perfecționarea activității de planificare, pornind de la necesitatea conducerii tuturor proceselor de dezvoltare economico-socială pe baza planului național unic. Totodată, vom pune un accent tot mai mare pe creșterea inițiativei și autonomiei unităților economice și teritorial-administrative, sporind răspunderea acestora atît în elaborarea planului, cît și în înfăptuirea prevederilor sale, în realizarea întregii politici de dezvoltare a statului nostru“.**

Pe baza acestor indicații se urmărește intensificarea preocupărilor pentru ca metodologia de planificare să asigure, odată cu întărirea rolului planului național unic în desfășurarea întregii activități economico-sociale, creșterea inițiativei și autonomiei unităților economice și teritorial-administrative în obținerea unor rezultate economico-financiare superioare. Activitatea de perfecționare în etapa următoare are, ca punct de pornire, analiza comportamentului metodologiei și tehnologiei actuale de fundamentare și elaborare a planului național unic pe toate treptele organizatorice. Se urmărește ca metodologia de planificare să asigure, la nivelul unităților, fundamentarea cît mai temeinică a propunerilor de plan — pe baza unor analize multilaterale a resurselor și a posibilităților de a le valorifica rațional și eficient — adoptarea operativă a măsurilor și soluțiilor pentru realizarea obiectivelor planificate, asigurarea informațiilor necesare conducerii interne și pentru treptele ierarhic superioare. Pe de altă parte, la nivelul organelor tutelare și instituțiilor centrale de sinteză, perfecționarea metodologiei de planificare vizează să permită, pe lîngă conducerea planificată și coordonarea în domeniile de care organele respective răspund, stabilirea unor sarcini concrete și precise unităților în subordine — care să stimuleze inițiativa acestora, mobilizînd-o în direcția îndeplinirii sarcinilor în condiții de eficiență maximă, cunoașterea permanentă a stadiului îndeplinirii planului în vederea luării măsurilor ce se impun, a unei mai bune asigurări și mențineri a echilibrului în dezvoltare.

Este de subliniat că perfecționarea metodologiei de planificare în etapa următoare capătă un caracter prioritar la nivelul întreprinderilor, centralelor și ministerelor, pentru a se asigura o concordanță deplină între sarcinile ce le revin acestora din toate secțiunile planului național unic.

Avînd în vedere că activitatea de planificare implică, la toate nivelurile organizatorice, conlucrarea operativă și eficientă între diversele compartimente de planificare care elaborează, pe diferitele secțiuni, lucrările de plan și de urmărire a acestuia, în cadrul îmbunătățirii metodologiei de planificare se va acorda o atenție sporită problemei relațiilor reciproce dintre compartimente și secțiuni, atît pe orizontală, respectiv la aceleași niveluri organizatorice, cît și pe verticală, respectiv de sus în jos cît și de jos în sus, asigurîndu-se caracterul de sistem al tuturor indicatorilor, formularelor și procedurilor de fundamentare și defalcare a planului și urmărire a realizării acestuia în cele trei profiluri. De aici se desprinde necesitatea ca metodologia de planificare să cuprindă la nivelul fiecărei trepte de planificare toate secțiunile de plan, ținînd seama de interdependențele acestora care conditionează coerența propunerilor și respectiv a sarcinilor fiecărei trepte în parte.

În cadrul perfecționării metodologiei, problemele corelării planului vor constitui și ele obiectul unor preocupări sporite. Un aspect al acestei chestiuni îl constituie mai buna corelare a indicatorilor de plan cu baza materială pentru realizarea sarcinilor stabilite prin indicatorii respectivi; de asemenea, corelarea între diferiții indicatori ai planului care se influențează și condiționează reciproc, respectiv între indicatori aparținînd aceleași secțiuni de plan (de exemplu între volumul de investiții și cel de construcții) sau între indicatori din cadrul unor secțiuni de plan diferite (de exemplu între volumul producției și fondul de retribuire sau între volumul investițiilor și volumul producției).

În scopul mai bunei corelări a propunerilor de plan, la elaborarea cărora sînt angrenate compartimente diferite din unități, vor fi precizate mai ferm atribuțiile ce revin acestor compartimente, avînd în vedere că insuficienta coordonare a propunerilor la nivelul unităților poate avea efecte nefavorabile la analiza posibilităților de îmbunătățire a indicatorilor pe treptele ierarhic superioare. În acest context, de mare însemnătate este ca în procesul elaborării propunerilor de plan, unitățile să conlucreze sistematic cu furnizorii (producătorii) și beneficiarii (consumatorii) lor, aceste conlucrări avînd un rol determinant în eliminarea dificultăților care mai persistă, în special la nominalizarea producției și implicit la fundamentarea necesarului de aprovizionat — din țară sau import — pe sorto-dimensiuni, calități și termene de livrare. O asemenea conlucrare va permite desigur și o soluționare mai bună a problemelor privind asimilarea noilor produse, va contribui la pregătirea din timp a condițiilor pentru utilizarea noilor sortimente la beneficiarii care le consumă.

Creșterea volumului de date în activitatea de planificare, a complexității acestei activități, cere ca perfecționarea metodologiei să creeze condiții pentru extinderea metodelor și tehnicilor moderne de planificare. Pentru aceasta vor fi intensificate lucrările de modelare economico-matematică, precum și cele de trecere pe calculatoare, în mai mare măsură a lucrărilor de planificare cu volume mari de calcule, inclusiv cele de proiectare a sistemelor unitare de înregistrare, culegere și transmitere a datelor, adecvate prelucrării automate la nivelul fiecărei trepte organizatorice.

Folosind experiența dobîndită în ampla activitate desfășurată cu ocazia elaborării prognozelor privind dezvoltarea economică pînă în anul 1990, în perioada următoare se vor intensifica, de asemenea, lucrările pentru elaborarea unei metodologii unitare care să fie utilizată la lucrările de prognozare cu orizont anul 2000, la nivel macroeconomic, pe ramuri, pe probleme complexe și pe teritorii. Totodată, vor fi continuate în ritm susținut lucrările cu privire la noua clasificare a ramurilor economiei naționale, urmărind ca aceasta să servească și activității de elaborare a viitoarei balanțe a legăturilor dintre ramuri din țara noastră, a modelelor economico-matematice în general.

Rezolvarea tuturor acestor probleme comportă, fără îndoială, o conlucrare strînsă între Comitetul de Stat al Planificării, Direcția Centrală de Statistică și celelalte organe centrale de sinteză, cu ministerele, centralele și întreprinderile, cu atragerea nemijlocită a unităților de cercetare economică și catedrelor de profil din învățămîntul superior. În acest cadru, cercetării științifice din domeniul planificării îi revin sarcini de o deosebită importanță. În planul de cercetare al Centrului de studii și cercetări pentru planificare pe perioada 1976—1980 au fost prevăzute studii și cercetări cu privire la perfecționarea metodologiei unitare de elaborare a planului național unic, cincinal și anual, în profil de ramură, teritorial și departamental, cu privire la metodologia de elaborare a prognozelor economice pe termen lung, a modelelor economico-matematice de prognoză și de plan ș. a. — unele dintre acestea fiind în plin proces de realizare și utilizare concretă.

Toma MELINTE

directorul Centrului de studii și cercetări pentru planificare al Comitetului de Stat al Planificării

„R. E." militează pentru generalizarea analizei valorii

PROGRAMUL SPECIAL PENTRU APLICAREA METODEI LA SCARA ÎNTREGII ECONOMII

ÎN LEGĂTURĂ cu propunerile din revista noastră (nr. 38 și 39/1976) privind generalizarea analizei valorii, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, sub semnătura ing. M. Martinescu, adjunct al ministrului, ne comunică :

„Ministerul nostru, care acționează de mai mult timp pentru propulsarea și generalizarea la scara întregii economii naționale a acestei metode moderne de raționalizare a consumurilor materiale*), a elaborat în acest scop — cu consultarea ministerelor, a celorlalte organe centrale titulare de plan și a principalelor institute de cercetări și proiectări tehnologice — un program special, care a fost aprobat de către conducerea superioară".

Programul prevede :

● **generalizarea eșalonată, pînă la finele trimestrului III/1977, a aplicării analizei tehnice a valorii** — ca metodă eficientă de reducere a costurilor de producție — **în toate întreprinderile industriale și institutele de proiectări și cercetări din cadrul M.I.C.M. și al celorlalte ministere și organe centrale cu activitate în construcția de mașini,** astfel încît să devină un instrument normal de lucru în activitatea de concepție a produselor noi și modernizate ;

● **extinderea treptată pînă la generalizare (în trimestrul II/1978) a aplicării metodei și în întreprinderile industriale și institutele de cercetări și proiectări din cadrul celorlalte ministere și organe centrale titulare de plan.**

În scopul pregătirii condițiilor necesare aplicării analizei tehnice a valorii, programul special are în vedere :

— **identificarea cadrelor** care au absolvit cursuri de specializare în acest domeniu, **instruirea și specializarea** tuturor celorlalte cadre necesare desfășurării acestei activități — acțiune în sarcina ministerelor, celorlalte organe centrale titulare de plan, a consiliilor populare județene și al municipiului București, cu sprijinul Academiei „Ștefan Gheorghiu" și al Institutului central pentru conducere și informatică. Perioada programată pentru desfășurare : primele 9 luni din 1977 pentru întreprinderile și institutele din construcția de mașini, primele 3 luni din 1978 pentru celelalte întreprinderi și institute de cercetări și proiectări. Pînă la finele acestui an urmează ca pentru întreprinderile și institutele care vor aplica metoda în 1977 și care în prezent nu dispun de specialiști în „A.V.", să se organizeze cursuri intensive (cu durata de maximum 10 zile) în vederea pregătirii cadrelor necesare conducerii lucrărilor de analiză tehnică a valorii ;

— **organizarea eșalonată, în fiecare întreprindere și institut, a compartimentelor și colectivelor de analiști** (în cadrul organizatoric actual), care să fie însărcinate cu conducerea lucrărilor de „A.V.".

Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe și Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie vor urmări ca, începînd din 1977, **în planurile anuale de asimilare și modernizare să se precizeze acele produse și tehnologii la care proiectarea sau reproiectarea se vor realiza prin aplicarea analizei tehnice a valorii.**

Deosebit de importantă este prevederea ca în primul trimestru din 1977, **fiecare titular de plan să stabilească, pe categorii de produse, un sistem de indicatori limită care să stea la baza elaborării și avizării proiectelor, precum și a introducerii în fabricație a produselor noi sau modernizate.** Acești indicatori se vor referi la : caracteristicile funcționale, costurile de producție (din care cele materiale), greutatea maximă a produselor și limitele maxime de consum la principalele materiale deficitare — ținînd seama de comparația cu stadiul mondial prin intermediul indicilor de comparabilitate (metodele Pattern și Kesselring) și de necesitățile sociale pe care trebuie să le satisfacă produsul respectiv.

În vederea unei largi însușiri a conținutului metodei, sînt prevăzute **acțiuni de informare și popularizare :** introducerea unor cursuri de analiză tehnică a valorii în planurile de învățămînt ale liceelor de specialitate și ale facultăților cu profil tehnic și economic, elaborarea (traducerea) și editarea de cărți, broșuri, manuale, folosirea propagandei prin mass-media.

Salutînd această primă abordare organizată a introducerii analizei valorii, pe care o reprezintă programul special, revista noastră își propune să urmărească aplicarea lui, să promoveze în continuare schimbul de opinii, să popularizeze rezultatele practice obținute, în scopul extinderii treptate, pînă la generalizarea la scara întregii economii naționale, a acestui instrument eficace de raționalizare a muncii sociale.

---

*) Vezi „Creșterea gradului de utilizare și valorificare a resurselor materiale, direcție hotărîtoare de sporire a eficienței economice", de Maxim Berghianu, „Revista economică", nr. 26, 2 iulie 1976.

Dezbatere cu specialiștii din județul Prahova

Specialiștii în „A.V." din 10 întreprinderi prahovene au participat, recent, la o dezbatere pe tema „Analiza valorii — metodă și eficiență", organizată la Ploiești de către Consiliul județean al sindicatelor, în colaborare cu „Revista economică".

Întîlnirea a prilejuit o trecere în revistă a stadiului în care se află aplicarea „A.V." și identificarea unor căi de urmat pentru generalizarea metodei. Trebuie relevată preocuparea deosebită a organului sindical județean, în colaborare cu cabinetul teritorial de organizare, pentru introducerea analizei valorii : cuprinderea în cursuri intensive (de 7 zile) a 38 de specialiști, din care mai bine de jumătate au elaborat proiecte cu o eficiență economică totală, antecalculată pe un an, de circa 25 milioane de lei ; contact permanent cu conducerile întreprinderilor pentru a le sensibiliza, atragerea unor cadre de conducere în coordonarea acțiunilor din unități pe această linie ; editarea în volume a studiilor aplicate, multiplicarea și difuzarea altor materiale documentare ; abordarea posibilităților de folosire a „A.V." și la analiza proceselor de fabricație, ca și în proiectarea tehnologică și de construcții ; pregătirea unei sesiuni de comunicări ce va avea loc chiar luna aceasta.

La Întreprinderea „Tehnolemn" — Ploiești de pildă, cadrele specializate în „A.V." lucrează — în colective lărgite cu zeci de angajați din diferite compartimente, sub conducerea inginerului-șef și pe baza unui program cu termene și responsabilități — la reconceperea prin această metodă a unor produse cu pondere mare în programul de fabricație. Inițiativa „Fiecare specialist — un cadru de concepție", promovată de comitetul sindicatului, a contribuit la crearea unui climat de emulație, relevat prin rezultatele bune ale folosirii brainstorming-ului. Metoda „A.V." a fost pe larg explicată lucrătorilor din întreprindere, popularizîndu-se rezultatele ei. Produsele reconcepute prin „A.V." sînt testate, în raport cu publicul, prin magazinul propriu — iar în cazul unei dispersii accentuate a opiniilor cumpărătorilor se proiectează două categorii de produse, care să satisfacă grupe apropiate de cerințe. Trei piese de mobilier reconcepute au devenit rentabile sau și-au sporit ponderea în totalul beneficiilor, și-au îmbunătățit funcționalitatea. La Întreprinderea mecanică — Cîmpina, „Feroemail" — Ploiești, în cooperația meșteșugărească ș.a. efectele au fost, de asemenea, concludente. În alte unități însă, conducerile nu au dovedit în practică receptivitatea necesară, neasigurînd colectivelor de analiști condițiile tehnico-materiale de care au nevoie, tărăgănînd aplicarea studiilor.

În cadrul dezbaterii au fost relevate, ca probleme de rezolvat :

— revizuirea urgentă a unor standarde și norme interne depășite, a căror menținere frînează introducerea soluțiilor care ar micșora consumurile de materiale ;

— reducerea ciclului de omologare după reproiectare ;

— o atitudine mai receptivă din partea comerțului, care uneori nu acceptă produse îmbunătățite, însă neîncadrîndu-se în normele interne ;

— lărgirea gamei sortimentale a unor materiale, pentru a se putea evita supradimensionările ;

— intensificarea propagandei metodei. În legătură cu aceasta s-a solicitat „Revistei economice" să publice materiale care să explice relațiile dintre analiza valorii, design, marketing, inventică ; să popularizeze rezultatele obținute în diferite întreprinderi.

D. C.

CUM VALORIFICĂM POTENȚIALUL „A.V.“?

— sau ce arată o anchetă a revistei noastre în rîndul cabinetelor de organizare —

O manifestare necesară a revoluției tehnico-științifice în domeniul gestiunii economice este introducerea largă a inovației economice în reglarea și eficentizarea proceselor din economie.

Fără a o considera noutate absolută, credem că analiza valorii poate conduce, prin aplicarea ei în conceperea, proiectarea și reproiectarea produselor, la înlăturarea unei carențe de fond de care suferă frecvent deciziile în aceste activități. Este vorba de coordonarea punctului de vedere tehnic cu cel economic în luarea deciziilor. Dacă din punct de vedere tehnic se urmărește și se realizează, de regulă, atingerea parametrilor și funcțiilor produsului, pentru latura complementară a acestuia — costurile cu care sînt obținute funcțiile produsului — nu sînt alocate întotdeauna eforturi comparabile, astfel că și rezultatele, îndeosebi eficiența economică sînt adeseori afectate de această optică.

Ceea ce-și propune **ANALIZA VALORII** este tocmai integrarea într-un model unic de analiză a celor două „optici“, oferind practic un ghid de desfășurare sistematică a analizei funcții-costuri, care altfel se face parțial, unilateral, intuitiv. De fapt, se caută — cu un randament mult superior — soluții unor probleme curente, de plan ale întreprinderii, ca : reducerea consumurilor de materii prime, perfecționarea produselor și tehnologiilor, a organizării producției și a muncii, îmbunătățirea designului și ergonomiei produselor, a competitivității lor etc.

Rezervele mari de care dispunem pe linia acestor perfecționări sînt elocvent ilustrate de comparații mondiale la cîțiva indicatori din construcția de mașini cum sînt : greutatea specifică pe cal putere (la unele tipuri de tractoare, locomotive diesel-electrice, camioane, excavatoare), gradul de utilizare a metalului, raportul între exportul de mașini și utilaje și producția de oțel. În mod similar se pot analiza gradul de valorificare a materialului lemnos în produsele finite ale industriei mobilei, gradul de prelucrare a unor materii prime importate (piei, lînă, bumbac) la noi și pe plan mondial.

Concluzia firească ce rezultă din analiza acestor consumuri este necesitatea utilizării în toate ramurile industriale a analizei valorii, conform „Programului special pentru aplicarea generalizată la scara întregii economii a analizei valorii, în vederea creșterii eficienței economice a producției și reducerii cheltuielilor de producție“, recent aprobat (numit în continuare programul A.T.V.).

Termenele mobilizatoare stabilite în program presupun însă un ritm susținut al activității organelor responsabile.

Revista noastră, militînd pentru generalizarea „A.V.“ a întreprins o anchetă în județe, prin cabinetele teritoriale de organizare a producției și a muncii, pentru identificarea stadiului actual al aplicării metodei, a numărului existent de colective și de specialiști în analiza valorii, a problemelor ce apar în elaborarea și aplicarea studiilor, a modalităților de extindere și de creștere a eficacității metodei.

Răspunsurile la anchetă, obținute din partea a 14 cabinete, au permis — în primul rînd — formarea unei imagini asupra preocupărilor de introducere a analizei valorii pe ramuri ale economiei. Bineînțeles, sub rezerva unei posibile modificări a datelor ce le vom prezenta mai jos, prin luarea în considerare și a situației din județele ale căror cabinete de organizare nu au considerat util să ne comunice răspunsurile la anchetă. (Regretăm această reținere din partea lor, determinată poate, în unele cazuri, și de faptul că unele cabinete sînt încă, în ce privește preocuparea pentru introducerea „A.V.“, în faza de... intenție. Măsurile stabilite recent de către Institutul central pentru conducere și informatică — evidențiind rolul important ce revine cabinetelor teritoriale de organizare în însușirea și extinderea treptată, pînă la generalizare, a aplicării analizei valorii — vor determina, desigur, proliferarea atitudinii de responsabilitate activă pe care au manifestat-o majoritatea acestor organe).

Pe primul loc în cadrul ramurilor economiei naționale, după numărul de proiecte elaborate, se situează — cum era și firesc — construcția de mașini, cu 32% din total. Pe locul doi se află economia forestieră și industria materialelor de construcții, cu 30% din numărul total de proiecte identificate în cadrul eșantionului, situație explicată prin politica activă, a ministerului, de promovare a analizei valorii. Pe locul trei — industria ușoară, cu 14% din numărul de proiecte ; urmează apoi, cu ponderi sub 10%, industria chimică, agricultura și industria alimentară, industria locală, cooperația.

Aportul pe care „A.V.“ îl aduce la creșterea de ansamblu a eficienței economice în întreprinderi a fost confirmat de rezultatele anchetei noastre. Efectele aplicării proiectelor elaborate au fost ierarhizate în următoarea ordine, după frecvența obținerii lor (% din nr. proiecte) :

I.	Îmbunătățiri tehnologice	76
II.	Reducerea cheltuielilor materiale	61
III.	Îmbunătățirea funcționalității produselor	56
IV.	Reducerea manoperei	53
V.	Creșterea duratei de funcționare	37
VI.	Îmbunătățirea ergonomiei produselor	29
VII.	Raționalizarea importurilor	20
VIII.	Creșterea fiabilității produselor	18
IX.	Îmbunătățiri de ambalaj, manipulare, depozitare, design.	18

Prioritatea acordată îmbunătățirilor tehnologice între obiectivele proiectelor reflectă profunzimea și anvergura preocupărilor celor mai multe din colectivele de analiza valorii existente.

In ceea ce privește implementarea, numărul cel mai mare de proiecte neaplicate — 15% — sînt tot în construcția de mașini.

Care sînt CAUZELE aplicării parțiale sau neaplicării studiilor ?

Răspunsurile la această întrebare au fost ierarhizate, după frecvență, astfel :

1. Modificările tehnologice pe care le implică aplicarea proiectelor ;

II. Modificările necesare în documentația tehnică, în pregătirea fabricației, în programarea producției și organizarea fluxurilor de fabricație ;

III. Reducerea prețului de cost prin aplicarea proiectelor nu are loc concomitent cu reducerea sarcinii valorice la indicatorii cum sînt producția globală, productivitatea muncii.

Concluzia ce se poate trage este că utilizarea analizei valorii trebuie să se facă în condițiile existenței în întreprindere a unui climat favorabil promovării inovației tehnice și economice, a dorinței și posibilității de schimbare. Multe din dificultățile pe care le ridică în prezent omologarea noilor variante constructive ale produselor se datoresc insuficientei deschideri către nou, insuficientei înțelegeri a aportului pe care poate să-l aducă analiza valorii în întreprindere. Programul A.T.V. surprinde foarte bine această necesitate : „Aplicarea acestei metode de analiză (A.V.) presupune crearea unui climat de reconsiderare a producției fiecărei întreprinderi, vizînd cele trei faze principale care determină caracteristicile, performanțele și costurile de fabricatie ale unui produs : concepție, materialele utilizate și tehnologiile aplicate. În cadrul acestui climat de abordare a problemei trebuie să se ajungă la convingerea fermă că problema reducerii cheltuielilor de producție nu poate fi corespunzător rezolvată decît în măsura în care ea constituie o cauză și o sarcină comună a tuturor specialiştilor şi factorilor de decizie angrenaţi în procesul de producţie, indiferent că ei aparţin organelor de conducere sau sectoarelor de concepţie, execuţie, contabile sau aprovizionare".

Structura pe ramuri a colectivelor A.V. în cadrul eşantionului de anchetă a fost următoarea :

	Colective constituite	Colective în constituire
Construcţii de maşini	17%	42%
Metalurgie	—	4%
Chimie	5%	—
Industrie uşoară	23%	17%
Construcţii	2%	—
Economie forestieră şi materiale de construcţii	32%	20%
Agricultură şi industrie alimentară	5%	—
Industrie locală	10%	17%
Transporturi	3%	—
Cooperaţie	3%	—

Din datele de mai sus constatăm că dacă în construcţia de maşini există o preocupare evidentă pentru extinderea metodei, în ramuri cum sînt : metalurgia, construcţiile, industria chimică, alimentară, demarajul este mult mai greoi.

Printre greutăţile întîmpinate de cabinetele teritoriale de organizare în extinderea aplicării „A.V." în întreprinderile din judeţ au fost specificate ca principale :

I. Lipsa de specialişti în analiza valorii în cadrul întreprinderilor şi institutelor de proiectări ;

II. Insuficienta cunoaştere a metodei şi a potenţialului său ;

III. Lipsa materialelor documentare pe această problemă ;

IV. Lipsa de instructori şi asistenţă tehnică în aplicare.

Întrucît la data lansării anchetei, programul A.T.V. nu era încă adoptat, se menţiona printre dificultăţi şi lipsa unui cadru normativ care să stipuleze sarcina ca toate lucrările de proiectare şi reproiectare să se efectueze pe baza „A.V.". Concluzia pe care o putem trage din analiza acestor răspunsuri este că la ora actuală, **problema numărul 1 în extinderea aplicării metodei „A.V." este asigurarea analiştilor la nivelul cantitativ şi calitativ cerut de economia naţională.** Identificarea cadrelor de specialişti existente şi pregătirea de noi cadre prin cursuri de scurtă durată constituie, de altfel, obiective de bază ale programului A.T.V.

Amintindu-ne că analiza valorii este în primul rînd o problemă de metodă, de gîndire organizată a procesului de producţie, rezultă o dată mai mult importanţa cunoaşterii metodei, însuşirii ei, pentru a o putea utiliza ca instrument.

În cadrul anchetei am urmărit structura specialiştilor existenţi în judeţe **după trei criterii**, care figurează pe cele 3 axe ale graficului nr. 1 : profesia de bază, forma de pregătire în „A. V." şi compartimentul întreprinderii în care lucrează specialiştii existenţi în cadrul eşantionului.

Primul criteriu indică, credem, o structură adecvată abordării competente a analizei valorii, prin ponderea importantă a cadrelor tehnice — 72% alături de aproape 23% economişti, care pot să aducă în analiză implicaţiile economice ale diferitelor variante de perfecţionare a produselor.

Premise favorabile obţinerii unor proiecte de valoare asigură şi structura pe compartimente (funcţii ale întreprinderii) a specialiştilor. Astfel, compartimentul (funcţia) de cercetare-dezvoltare se regăseşte în colectivele „A. V." cu o pondere medie de peste o treime din numărul total al specialiştilor, ceea ce permite abordarea eficientă a problemelor proiectării şi reproiectării produselor în contextul parametrilor furnizaţi de metodă. Urmează apoi compartimentele de producţie (cu o pondere de 23%), care aduc în colectivele „A. V." cunoaşterea profundă a produselor şi tehnologiilor, compartimentul de organizare (cu o pondere de 21%), reprezentînd specialiştii care pot contribui eficient la planificarea, urmărirea desfăşurării şi aplicării proiectelor ; compartimentul financiar-contabilitate cu o pondere (de 17%) justificată de importanţa stabilirii corecte a limitelor valorice pe funcţiile produselor ; iar ultimul — compartimentul aprovizionare-desfacere, care furnizează informaţii preţioase asupra restricţiilor impuse de practică, de furnizori şi consumatori.

În sfîrşit, după criteriul pregătirii în „A. V." au putut fi identificate 4 grupe principale de specialişti :

I — specialişti formaţi prin cursuri de analiza valorii desfăşurate in cadrul judeţului — de regulă organizate de cabinetele teritoriale din subordinea Institutului central de informatică şi conducere — 42% ;

II — specialişti formaţi prin cursuri interjudeţene de analiza valorii, organizate, de asemenea, de cabinetele teritoriale — 21% ;

III — specialişti formaţi prin cursuri organizate de ministere şi organele centrale coordonatoare — 18% ;

IV — specialişti formaţi prin cursurile organizate de Academia „Ştefan Gheorghiu" — 15%.

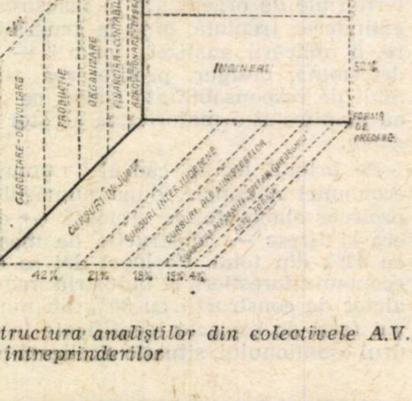

Structura analiştilor din colectivele A.V. ale intreprinderilor

Această structură evidenţiază faptul că centrul de greutate al muncii de formare a cadrelor de analişti (63%) a fost pînă în prezent în judeţe, proces desfăşurat prin reţeaua Institutului central pentru conducere şi informatică. Credem că această cale poate fi utilizată pe larg în continuare, dacă se vor satisface cerinţele de asistenţă tehnică şi materiale documentare ale cabinetelor teritoriale de organizare.

Prin celelalte două forme (III, IV) se pot pregăti cadrele de instructori în „A.V.", care la rîndul lor să instruiască, pe viitor, analiştii din întreprinderile în care lucrează. În acest fel, poate fi generat un sistem de pregătire rapidă, de mare capacitate, care să poată răspunde cerinţelor programului.

Existenţa unei sarcini de plan, a unui cadru organizat şi coordonat pe ramuri şi unităţi economice va duce, implicit, la utilizarea mai bună a specialiştilor existenţi, la aplicarea mai promptă a proiectelor elaborate. Directorii de cabinete participanţi la anchetă au recomandat, totodată, eliberarea unui atestat pentru analiştii pregătiţi în „A.V.", care să asigure pe de o parte evidenţa lor, iar pe de altă parte să confirme calitatea pregătirii.

Cît priveşte căile de acţiune pentru accelerarea extinderii metodei „A.V." în întreprinderi, inclusiv aplicarea proiectelor existente, ancheta a furnizat idei preţioase.

Pe lîngă cele care vizează cadrul organizatoric, coordonarea, existenţa unor directive de plan — probleme în mare parte rezolvate prin programul A.T.V. —, au fost făcute următoarele propuneri :

1. Crearea în institutele de cercetări şi proiectări a unor comisii „A.V." care să avizeze toate proiectele elaborate prin prisma respectării principiilor şi cerinţelor metodei .

2. Aplicarea „A.V." la toate produsele noi elaborate în compartimentele de proiectări ale întreprinderilor.

3. Introducerea obligativităţii respectării principiilor „A.V." în întreaga activitate de invenţii şi inovaţii. Considerarea drept unul din criteriile de bază în importul de licenţe şi know-how a modului în care funcţiile produselor sau serviciilor se regăsesc în costuri.

4. Difuzarea, prin unităţile economice care răspund de generalizarea aplicării „A.V.", a unei metodologii unitare, însoţită de studii de caz, pentru accelerarea însuşirii metodei.

5. Încadrarea cabinetelor teritoriale de organizare cu instructori în „A.V." care să formeze analişti întreprinderilor din judeţ şi să urmărească procesul diseminării metodei.

6. Organizarea unui schimb de experienţă cu specialişti în „A.V." din alte ţări.

7. Corelarea de către organele de planificare a unor indicatori cu efectele pozitive care decurg din aplicarea analizei valorii.

8. Normarea timpului alocat „A.V." de analiştii din proiectare care lucrează în acord global.

9. Întreprinderile să aibă posibilitatea de a plăti cheltuielile de deplasare ale instructorilor veniţi pentru cursuri şi asistenţă tehnică.

Ioan GEORGESCU

CONSULTATII

În sprijinul celor care studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid

CURSUL:
Socialismul științific
și problemele
dezvoltării
economico-sociale
a României

DIRECȚIILE DEZVOLTĂRII ȘI MODERNIZĂRII BAZEI TEHNICO-MATERIALE A ROMÂNIEI SOCIALISTE

Baza tehnico-materială a socialismului. Continuarea fermă a politicii de industrializare a țării în etapa actuală

FĂURIREA și dezvoltarea unei economii naționale moderne, dezvoltată multilateral și eficient constituie o lege obiectivă a socialismului. Conducînd permanent, cu înaltă competență acest proces istoric, partidul nostru a pornit — așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul educației politice și al culturii socialiste — de la **„adevărul confirmat de însăși evoluția istorică a omenirii, conform căruia dezvoltarea forțelor de producție, condițiile existenței materiale determină atît caracterul relațiilor de producție, al muncii, întregul mod de producție, cît și... progresul general al societății umane“.** La rîndul lor, nivelul și caracterul forțelor de producție, implicit, volumul și structura producției sociale depind hotărîtor de baza tehnico-materială.

Valorificarea superioară a tuturor resurselor naturale în interesul întregului popor, înaltul grad de specializare și cooperare în producție, asigurarea rolului conducător crescînd al industriei în ansamblul economiei naționale, repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție constituie, pe de altă parte, atît trăsături cît și funcții ale bazei tehnico-materiale a socialismului.

Fiecare nouă orînduire social-economică preia, la început, baza tehnico-materială existentă, caracteristică orînduirii precedente. De aceea, sarcinile în domeniul făuririi și dezvoltării bazei tehnico-materiale a socialismului sînt diferite de la o țară la alta, în funcție de nivelul și structura forțelor de producție moștenite, gradul de concentrare a producției, resursele naturale existente în țări, condițiile istorice ale dezvoltării etc.

În țările socialiste, care moștenesc de la capitalism forțe de producție slab dezvoltate și necorespunzător repartizate — pe ramuri și în teritorii — făurirea bazei tehnico-materiale a socialismului are loc, în principal, prin industrializarea socialistă. De aceea, în aceste țări, strategia făuririi bazei tehnico-materiale a socialismului și strategia industrializării socialiste se suprapun și se completează în mare măsură. Exemplul României socialiste este cît se poate de concludent în acest sens.

Conceptul de bază tehnico-materială a socialismului; componentele și funcțiile sale

BAZA TEHNICO-MATERIALĂ a societății constă în totalitatea elementelor materiale ale forțelor de producție. În baza tehnico-materială se includ astfel mijloacele de muncă, obiectele muncii asupra cărora omul acționează, elementele materiale ale științei folosite în producție. Componentele respective se constituie în baza tehnico-materială numai atunci și numai în măsura în care se leagă necesar între ele, formînd **aparatul de producție** al societății pe o anumită treaptă a dezvoltării.

Nivelul, funcțiile social-economice, structura și eficiența folosirii bazei tehnico-materiale sînt **specifice fiecărei orînduiri.** Orice orînduire socială se consolidează, învinge definitiv atunci cînd își creează o bază tehnico-materială proprie, care asigură premisele necesare pentru o productivitate a muncii superioară celeia din orînduirea precedentă.

Baza tehnico-materială a socialismului o constituie marea producție mașinistă, întemeiată pe tehnica modernă, dominantă în toate ramurile economiei naționale și care se dezvoltă corespunzător principiilor proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție. Ea reprezintă o treaptă superioară în dezvoltarea marii producții mașiniste, în cadrul căreia se realizează o dezvoltare rapidă și coordonată a tuturor elementelor componente și, mai ales, folosirea ei rațională, pentru ridicarea continuă a nivelului de trai al tuturor oamenilor muncii.

Principalele caracteristici și funcții ale bazei tehnico-materiale a socialismului decurg din trăsăturile forțelor de producție contemporane, generate de revoluția tehnico-științifică, din conținutul relațiilor de producție socialiste, precum și din unitatea dialectică și condiționarea reciprocă a acestor două laturi.

Fundamentarea bazei tehnico-materiale pe relațiile de producție socialiste, îi imprimă acesteia un anumit mod de dezvoltare — planificat și în ritm înalt — și particularități specifice în ceea ce privește utilizarea potențialului. Promovarea conștientă pe bază de plan a progresului tehnico-științific — socialismul și comunismul neputînd fi edificate fără promovarea și valorificarea cît mai deplină a cuceririlor științei și tehnicii — dezvoltarea armonioasă a componentelor moderne ale bazei tehnico-materiale la scara întregii economii naționale constituie o altă caracteristică a acesteia, specifică socialismului.

Formarea și consolidarea bazei tehnico-materiale a socialismului în România. Politica P.C.R. de industrializare socialistă a țării

DUPĂ CUM SE ȘTIE, economia României se caracteriza, în anul 1938, printr-o structură predominant agrară și o industrie slab dezvoltată. O asemenea situație s-a datorat unui șir de factori, cum sînt asuprirea străină multiseculară, penetrarea monopolurilor străine în economia țării și sustragerea de către acestea a unei mase importante de venit național, persistența, vreme îndelungată, a unor relații de producție feudale etc.

Pornind de la locul și rolul factorului material al forțelor de producție și avînd în vedere starea de subdezvoltare economică a țării, Partidul Comunist Român a așezat **problema creării, dezvoltării și modernizării bazei tehnico-materiale în centrul politicii sale.** În ansamblul pîrghiilor și modalităților de înfăptuire a acestui obiectiv fundamental, industrializarea socialistă a fost veriga, instrumentul principal.

Industrializarea socialistă reprezintă procesul de creare și dezvoltare planificată, de către statul socialist — pe baza proprietății socialiste și folosind cele mai noi și eficiente rezultate ale revoluției tehnico-științifice — a marii industrii moderne, în primul rînd a industriei grele cu subramurile ei principale, capabile să reorganizeze întreaga economie națională pe baza marii producții mecanizate și a tehnicii avansate, în scopul sporirii productivității muncii sociale și pe această bază, a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii.

Pe baza învățăturii marxist-leniniste privind esența, scopul, necesitatea și metodele înfăptuirii industrializării socialiste și ținînd seama în permanență de condițiile concret-istorice ale României, partidul a adoptat o strategie proprie de industrializare socialistă, care a fost și este continuu perfecționată.

Strategia industrializării socialiste a României, dezvoltarea ei în concordanță cu particularitățile concrete — naționale și internaționale — poartă pecetea gîndirii creatoare, profunde a tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** secretarul general al Partidului Comunist Român, care de peste un deceniu fertilizează, dinamizează și potențează întreaga dezvoltare social-economică a națiunii române.

În această lumină, **scopul,** sensul însuși al industrializării socialiste ne apare mai amplu, complex, profund, industrializarea fiind chemată să asigure concomitent reconstruirea radicală, pe baze moderne, a tuturor ramurilor economiei naționale ; dezvoltarea continuă a bazei tehnico-materiale a socialismului, introducerea progresului tehnic, a celor mai avansate cuceriri ale științei, în toate domeniile producției materiale ; dezvoltarea multilaterală, armonioasă, în ritm rapid, a întregii economii naționale ; transformarea tot mai accentuată a industriei în ramura hotărîtoare a economiei naționale, în purtătoarea și promotoarea activă a științei ca forță nemijlocită de producție ; valorificarea superioară, complexă a resurselor umane și materiale de care dispune țara ; sporirea puternică a productivității muncii sociale, dezvoltarea armonioasă a întregului teritoriu și lichidarea rămînerii în urmă de veacuri a satului față de oraș ; asigurarea unei participări tot mai active și eficiente a țării la circuitul economic mondial ; creșterea rîndurilor și ridicarea nivelului de pregătire a clasei muncitoare, întărirea rolului ei conducător ; îmbunătățirea materială și spirituală a traiului întregului popor, etc.

Tratate prin prisma succeselor dobîndite în anii construcției socialiste în România, **componentele strategiei industrializării,** constituie argumente de netăgăduit în direcția sublinierii caracterului științific al politicii partidului nostru în acest domeniu, ca și a modului în care poporul român s-a angajat în această operă istorică complexă.

Așa cum se subliniază în Programul partidului, planurile cincinale 1951—1955, 1956—1960, 1961—1965 au asigurat **crearea** bazei tehnico-materiale a societății socialiste, iar cincinalul 1966—1970 a avut rolul de a consolida și dezvolta baza tehnico-materială a noii societăți. În întreaga această perioadă de construcție socialistă, au fost obținute importante succese pe linia făuririi și dezvoltării bazei tehnico-materiale, a industrializării socialiste și dezvoltării economice generale a țării. Au fost realizați pași însemnați pentru lichidarea stării de înapoiere tehnico-economică a României moștenită de la vechiul regim, în întreg acest proces de evoluție accentuîndu-se pregnant, odată cu Congresul al IX-lea al partidului, laturile calitative ale dezvoltării. **Către anul 1970, țara noastră se transformă dintr-o țară agrară într-un stat industrial-agrar în plină dezvoltare.**

Cîteva date concrete sînt semnificative. S-au produs modificări esențiale în structura și nivelul forțelor de producție, a crescut ponderea ramurilor de bază, și în mod deosebit a industriei, de existența și dezvoltarea căreia depinde dezvoltarea de ansamblu a economiei naționale. Au fost făcuți pași înainte în procesul de edificare a unei agriculturi moderne și eficiente, ramură de bază a economiei naționale ș.a. Ca urmare, producția industrială a țării a ajuns în 1970 la peste 310 miliarde lei, comparativ cu 18 miliarde în anul 1938, anul de vîrf sub vechiul regim. Tot în 1970 România producea 6,5 milioane tone oțel, față de 0,28 în anul 1938 ; se produc 35,1 miliarde kWh energie electrică, față de 1,1 miliarde kWh în 1938. În sfîrșit, venitul național era de peste 6 ori mai mare decît cel din 1950.

Dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale in etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate

DEZVOLTAREA pe mai departe a țării a fost concepută pornindu-se de la faptul că satisfacerea necesităților de consum ale întregului popor, dezvoltarea multilaterală a societății impun sporirea continuă a producției de bunuri materiale, care nu este posibilă fără creșterea puternică a forțelor de producție pe baza cuceririlor revoluției tehnico-științifice. **Continuarea dezvoltării rapide a bazei tehnico-materiale a economiei naționale, a devenit astfel obiectivul fundamental, direcția principală a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în România.**

În stabilirea strategiei de dezvoltare și modernizare a bazei tehnico-materiale — **operă națională istorică de mare anvergură, la a cărei înfăptuire țara noastră s-a angajat cu hotărîre odată cu cincinalul 1971—1975** — partidul a avut în vedere rolul și funcțiile industriei în condițiile actuale, ca pivot general al progresului economico-social contemporan. S-a ținut seama de faptul că modernizarea continuă a aparatului de producție, creșterea productivității necesită cantități sporite de mașini și utilaje cu calități și performanțe superioare, pe care numai o industrie dezvoltată este capabilă să le asigure. De asemenea, fuziunea organică între știință și producție — cerință majoră a dezvoltării forțelor de producție contemporane — se realizează deplin și mai rapid în industrie, în primul rînd în subramurile ei „de vîrf“ etc.

Industria se consolidează din ce în ce mai mult ca **ramură conducătoare a economiei naționale,** atît prin ponderea ei în ansamblul activităților cît, mai ales, prin efectele de antrenare a tuturor celorlalte sectoare. Este semnificativ astfel că în 1975 industria românească producea peste 57% din venitul național al țării. Ca urmare a ritmurilor înalte și constante de creștere susținută — în medie cu 13% anual — producția industrială a fost în anul 1975 de circa 32 de ori ma mare decît în anul 1938. O asemenea creștere influențează hotărîtor mersul general al țării, a determinat și determină modificări esențiale în structurile interne-tehnice, sociale, economice — precum și în ceea ce privește poziția României în circuitul mondial de valori materiale. Este suficient să arătăm că peste $^2/_3$ din nevoile interne de mașini-unelte și utilaje au fost acoperite din producția industriei naționale.

S-a acordat prioritate **ramurilor industriale hotărîtoare pentru progresul economico-social al țării** — energia electrică, metalurgia, construcțiile de mașini, industria chimică — a căror pondere în totalul industriei a ajuns la 55% în anul 1975, față de 20% în anul 1950. Au fost susținute, printr-un complex de măsuri, **acele subramuri ale industriei care sînt purtătoarele directe ale progresului tehnico-științific :** electrotehnica, electronica, mecanica fină, optica, petrochimia etc. Ritmul de creștere al acestor subramuri a fost în cincinalul 1971—1975 de 2—3 ori mai înalt decît cel al creșterii industriei în general.

În paralel cu dezvoltarea susținută a producției de mijloace de producție, s-a acordat o atenție deosebită creșterii și diversificării producției bunurilor de consum. Au fost marcate succese deosebite în direcția amplasării raționale a forțelor de producție pe teritoriul țării, fapt ce a dus la un puternic avînt economico-social în toate județele țării. Dacă în anul 1965, doar 3 județe dădeau producții globale industriale de peste 10 miliarde lei, în anul 1975, numărul acestora ajunsese la 20. La sfîrșitul anului trecut, în 23 de județe, peste 40% din totalul personalului lucra în industrie, fapt ce prezenta semnificații economice și politice deosebite.

Asigurarea unei baze tehnico-materiale puternice în **agricultură,** în concordanță cu cuceririle științei și tehnicii, cu realitățile social-economice din țara noastră, a făcut obiectul permanent al politicii partidului și statului nostru. La sfîrșitul anului 1975 lucrau astfel pe ogoarele patriei 118 000 tractoare moderne, diversificate și circa 18 mii combine autopropulsate, erau irigate aproape 1 500 000 ha, în întreg cincinalul au fost livrate agriculturii 4,5 milioane tone îngrășăminte chimice substanță activă, nivele cu mult mai mari decît cele din 1970, și practic de necomparat cu cele din 1950. Au luat o amploare deosebită construcțiile agrozootehnice de tip industrial cum sînt : serele complexele de creștere și îngrășare a animalelor, fabricile de nutrețuri combinate etc.

Procesul dezvoltării și modernizării bazei tehnico-materiale în cincinalul 1976—1980, ca și în următoarele, pînă în 1990, se caracterizează prin accentuarea unor laturi îndeosebi calitative, unele dintre acestea fiind continuări, pe planuri superioare, a trăsăturilor din anii anteriori. Astfel, prin întregul său sistem de indicatori, planul cincinal 1976—1980 prevede ritmuri de dezvoltare social-economică, mai înalte decît cele ale țărilor avansate economic. O asemenea caracteristică se află în deplină unitate cu nivelul dezvoltării economice a României și cu obiectivul strategic fundamental al țării noastre, acela de a ne înscrie într-un timp cît mai scurt în rîndul țărilor avansate economic. O altă caracteristică a cincinalului în curs constă în creșterea priorității factorilor intensivi ai dezvoltării economice — productivitate, eficiență, calitate, economicitate.

Potrivit orientărilor date de Congresul al XI-lea al P.C.R. **se va continua în mod ferm politica de industrializare.** Prin creșterea producției industriale într-un ritm mediu anual de 10,2—11,2% se va accentua poziția conducătoare a industriei în economie. În anul 1980, industria românească va participa cu peste 2/3 la producerea venitului național și cu 75% la înzestrarea tehnică a economiei ; circa 36% din populația ocupată va lucra în industrie, ajungîndu-se ca aceasta să fie mai mare decît cea din agricultură ; industria va avea o contribuție tot mai mare la lărgirea relațiilor economice externe ale țării.

În această perioadă se va moderniza continuu structura industriei, prin orientarea sa fermă spre ramurile și subramurile de înaltă tehnicitate și valorificare superioară a potențialului. Industria construcțiilor de mașini și industria chimică vor cunoaște ritmuri mai înalte de creștere — 11,8—12,6%, respectiv, 15,2—16,5% —, comparativ cu ritmul mediu de creștere a producției industriale. În anul 1980, aceste două ramuri vor produce aproape 1/2 din producția industrială a țării, în anul 1990 ele urmînd să realizeze 55%—60% din totalul producției industriale.

În acest cadru modernizarea structurii industriei decurge și din dezvoltarea mai rapidă a unor subramuri ce valorifică superior potențialul cum sînt industria electronică și electrotehnică ; mecanica fină, și optica ; producția de mașini unelte cu comandă ; de utilaje și instalații de înaltă tehnicitate ; construcțiile navale; producția de mașini și unelte pentru aschierea metalelor ; petrochimia ș.a. **Repartizarea teritorială a industriei a forțelor de producție în general este și va fi în continuare îmbunătățită în toate județele țării urmînd ca pînă în 1980 să se realizeze o producție industrială de cel puțin 10 mild. lei.**

În procesul dezvoltării bazei tehnico-materiale, un accent deosebit se va pune pe creșterea gradului de asigurare din țară a industriei, a dezvoltării în general cu materii prime, pe **valorificarea deplină și superioară a resurselor materiale** — energetice, de combustibil, de alte materii prime și materiale — ale țării. În acest sens, se va intensifica activitatea geologică pentru identificarea unor noi resurse, trecîndu-se totodată la valorificarea largă a rezervelor minerale existente, inclusiv a celor cu un conținut util mai sărac. Ca urmare a unor asemenea orientări producția de energie electrică va ajunge în anul 1980, la 75—79 miliarde kWh, întregul spor realizîndu-se pe seama resurselor primare hidro și de cărbuni inferiori.

Crește susținut producția bunurilor de consum, intensificîndu-se înnoirea sortimentelor, diversificarea și ridicarea parametrilor lor funcționali, creșterea gradului de industrializare a produselor agricole destinate consumului.

Se acordă o atenție deosebită continuării edificării și consolidării unei **agriculturi moderne, intensive, de înaltă productivitate.** Cele 116,4 miliarde lei destinate din fondul de investiții în acest cincinal agriculturii vor permite generalizarea mecanizării complexe, extinderea utilizării energiei electrice, intensificarea procesului de chimizare a agriculturii, conservarea și ameliorarea fondului financiar, realizarea programului național de irigații. Prin promovarea factorului tehnic se limitează considerabil influența factorilor climaterici asupra producției agricole, se vor asigura producții crescute și stabile în agricultură.

Accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării bazei tehnico-materiale se pune cu acuitate și în **alte ramuri ale economiei naționale.** Se prevede, de pildă, crearea sistemului unitar de transporturi de marfă și călători, pe calea ferată, pe apă, aerian și auto, de înaltă calitate și eficiență economică, precum și a sistemului complex automatizat intercorelat de telecomunicații.

Influența revoluției tehnico-științifice contemporane asupra dezvoltării bazei tehnico-materiale a socialismului. Cincinalul 1976-1980 – cincinalul revoluției tehnico-științifice in România

ÎNTREAGA POLITICĂ a partidului și statului nostru de dezvoltare social-economică, în primul rînd de dezvoltare a forțelor de producție în cincinalul actual se întemeiază pe cunoașterea amplelor implicații ale revoluției tehnico-științifice contemporane. **„Ținînd seama de progresul tot mai rapid al științei și tehnicii contemporane — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al XI-lea al P.C.R. — este necesar ca cincinalul viitor să devină cincinalul revoluției tehnico-științifice, al afirmării largi a cuceririlor celor mai avansate ale cunoașterii în toate ramurile și sectoarele industriei românești“.**

Această trăsătură definitorie a cincinalului 1976—1980 trece ca un fir roșu prin toate obiectivele, prin toate căile de înfăptuire a sarcinilor stabilite și se reflectă în toți indicatorii, în toate criteriile de apreciere a rezultatelor. De aceea, multe din aspectele concrete ale acestei probleme au fost tratate — și nu puteau să nu fie tratate — în paralel cu explicarea procesului de dezvoltare a bazei tehnico-materiale în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism.

Opțiunea istorică a poporului nostru condus de partidul său marxist-leninist de a dezvolta baza tehnico-materială prin continuarea industrializării socialiste pe fondul celor mai noi cuceriri ale științei, de a dezvolta această bază pe suportul tehnic al unei economii complexe, dinamice, echilibrate are un caracter unitar, sintetic, laturile ei fiind de neseparat.

Totuși, prin planurile de dezvoltare economico-socială a țării în 1976—1980 și în 1977 au fost formulate cîteva **obiective care pornesc de pe terenul propriu al științei și tehnologiei avansate.** Astfel creșterea aportului științei și tehnologiei în întreaga viață economică socială, introducerea și extinderea continuă a progresului tehnico-științific în toate ramurile și sectoarele de activitate au devenit obiective majore ale planului național unic.

Corespunzător sarcinilor de plan pe linia valorificării superioare a resurselor materiale ale țării, cercetarea științifică este orientată spre creșterea potențialului național de rezerve de materii prime și energetice, spre producerea de substanțe și materiale noi, cu valoare economică ridicată. Un accent deosebit se va pune pe elaborarea de noi tehnologii, pe conceperea de noi mașini, utilaje și instalații moderne, pe accelerarea procesului de mecanizare și automatizare a producției. Este semnificativ că în perioada cincinalului 1976—1980, tehnologiile noi de concepție proprie sau perfecționate de specialiștii români vor reprezenta aproape 88% din tehnologiile introduse în producție la obiectivele ce vor intra în funcțiune în acești ani.

Pe baza folosirii cuceririlor științei și tehnicii contemporane, se va asigura ridicarea calității produselor și a competitivității lor pe piața externă, se vor produce instalații complex automatizate, echipamente energetice de înaltă tehnicitate, înlocuitori sintetici, catalizatori și alte produse cu valoare mare și de calitate superioară.

Pregătirea și perfecționarea continuă a forței de muncă, corespunzător cerințelor revoluției tehnico-științifice contemporane, utilizării superioare a potențialului uman al țării constituie o trăsătură definitorie pentru cincinalul 1976—1980, strîns legată de direcțiile dezvoltării și creșterii bazei tehnico-materiale. Sînt semnificative pentru sensurile în care urmează să se desfășoare acest proces prevederile recentei legi privind recrutarea și pregătirea forței de muncă. Integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția reprezintă o formulă originală de înfăptuire a cerinței de utilizare superioară a specialiștilor.

Perfecționarea conducerii științifice a întregii societăți, formularea și aplicarea unor criterii și norme, fundamentate științific, de urmărire a ridicării eficienței folosirii bazei tehnico-materiale din ce în ce mai ample și moderne, reprezintă, de asemenea trăsături ale cincinalului revoluției tehnico-științifice. În planul pentru anul 1977 aceste caracteristici sînt mult accentuate. În acest cadru, revizuirea exigentă a normelor de consum și diminuarea acestora, raționalizarea stocurilor de materii prime și materiale, lichidarea imobilizării valorilor materiale, a fondurilor fixe, valorificarea superioară a resurselor naturale, precum și asigurarea unui cadru instituțional modern, eficient de desfășurare a producției constituie sarcini de prim ordin în ansamblul măsurilor de ridicare a calității activității economice.

prof. dr. Nița DOBROTA

ÎNTREBĂRI

1. Ce este baza tehnico-materială, a socialismului și care sînt trăsăturile ei principale ?

2. În ce constă contribuția Partidului Comunist Român la elaborarea și promovarea strategiei de formare și consolidare a bazei tehnico-materiale în România ?

3 Care sînt direcțiile de acțiune pentru dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

4 Pe baza căror trăsături esențiale Cincinalul 1976—1980 a fost apreciat drept cincinalul revoluției tehnico-științifice în România ?

BIBLIOGRAFIE

Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Editura politică, București 1975, p. 71—86.

Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990, Editura politică, București, 1974, p. 16—31.

Nicolae Ceaușescu : Raport la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R., in Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român, Editura politică, București, 1975, p. 44—53.

Nicolae Ceaușescu : Expunere la Congresul consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare municipale, orășenești și comunale. Editura politică. București, 1976, p. 26—38.

Nicolae Ceaușescu : Cuvîntare la consfătuirea cadrelor didactice din domeniul științelor sociale și învățămîntului politic. Editura politică, București, 1976.

Mai pot fi consultate : Manea Mănescu — România Deceniului 8, in „Era socialistă“, nr. 4/1976 ; Gheorghe Oprea — Progresul tehnic și accelerarea dezvoltării, in „Revista economică“ nr. 19/1976 ; Legea pentru adoptarea planului național unic de dezvoltare economico-socială a R. S. România pe perioada 1976—1980, „Scinteia“, 3 iulie 1976.

SERVICIILE — COMPONENTĂ ESENȚIALĂ A CREȘTERII NIVELULUI DE TRAI

ÎN CONCEPȚIA partidului nostru, edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate presupune afirmarea superiorității socialismului în domeniul producției și al nivelului de trai al poporului, prin creșterea accelerată a forțelor de producție, pe baza cuceririlor revoluției tehnico-științifice. Pentru realizarea acestui obiectiv este necesară îmbunătățirea structurii economiei naționale în pas cu exigențele revoluției tehnico-științifice contemporane și corespunzător cerințelor diviziunii internaționale a muncii, care impune, printre altele, și **necesitatea amplificării serviciilor, ca o condiție a dezvoltării multilaterale și complexe a economiei naționale, pentru ridicarea nivelului de trai al poporului.**

Verigă puternică în reproducția socialistă lărgită

ÎN REALIZAREA unei structuri optime, moderne, eficiente a economiei naționale, partidul nostru pornește **de la realitățile țării noastre,** concretizate în noile cerințe ale societății și ale membrilor ei, de la potențialul și nivelul actual al economiei naționale și de la posibilitățile și necesitățile viitoare. În concepția partidului nostru structura modernă, eficientă a economiei în actuala etapă de dezvoltare reprezintă acea stare a complexului economic național care se bazează pe cuceririle revoluției tehnico-științifice și în care se îmbină armonios și se completează reciproc : industria puternic dezvoltată și diversificată, agricultura înaintată, intensivă, construcțiile și transporturile avansate, **un sistem dezvoltat și diversificat al serviciilor,** un înalt nivel al cercetării științifice și o strînsă legătură a acesteia cu practica producției, un sistem eficient de pregătire și folosire a forței de muncă. Toate acestea în așa fel încît să se antreneze în mai mare măsură factorii de natură intensivă în utilizarea și ridicarea potențialului și nivelului productiv al țării, în vederea satisfacerii nevoilor materiale și spirituale ale societății și membrilor ei. Este evident că un asemenea concept despre societatea socialistă multilateral dezvoltată înglobează, ca o parte inseparabilă, ca un subsistem în cadrul unei structuri moderne și eficiente a economiei naționale, dezvoltarea susținută a serviciilor, transformarea lor într-un însemnat factor de creștere economico-socială a țării.

Serviciile constituie o parte componentă a planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării, și totodată a programului de ridicare a nivelului de trai al populației.

Nivelul de trai — categorie economico-socială complexă — este caracterizat printr-o serie de indicatori privind condițiile vieții materiale și spirituale a populației, condițiile de muncă, cele de dezvoltare a personalității umane etc. În grupa indicatorilor privind condițiile vieții materiale se regăsește și indicatorul sintetic **„consumul de servicii pe locuitor“**, precum și unii indicatori parțiali, cum ar fi serviciile oferite de către societate cu tarif redus sau în mod gratuit. În categoria indicatorilor privind condițiile vieții spirituale se regăsesc, în principal, serviciile oferite gratuit de către societate (învățămînt, biblioteci etc.) dar și unele servicii cu plată, ca de exemplu abonamentele pentru aparatele de radio și televiziune (și deci gradul de înzestrare al populației cu astfel de aparate), serviciile de turism și agrement, de răspîndire a culturii și artei (teatre, cinematografe, etc.).

Serviciile destinate nemijlocit populației pot fi grupate în două mari categorii : servicii din fondul de consum social (învățămînt, cultură și artă, ocrotirea sănătății etc.) și servicii marfă de consum (întreținerea și repararea bunurilor gospodărești, transport distribuire de energie și apă etc.).

Asupra nivelului de trai al populației o influență însemnată o exercită și cea de-a treia grupă a serviciilor, și anume serviciile de producție propriu-zise : cercetarea științifică, ocrotirea mediului ambiant, serviciile de sistematizare și organizare a teritoriului și altele, care nu constituie obiectul prezentului articol.

Creșterea productivității muncii sociale și a venitului național vor conduce nemijlocit la sporirea veniturilor populației. Venitul național pe locuitor va crește în anul 1990 de circa 3 ori față de anul 1975, ceea ce va permite ca, alături de asigurarea unui consum alimentar la nivelul normelor fiziologice optime, de satisfacerea în bune condiții a necesităților de îmbrăcăminte și încălțăminte, de atingerea unui înalt grad de înzestrare a populației cu produse de folosință îndelungată, să se extindă substanțial serviciile pentru populație. **„O atenție deosebită** — se arată în Programul P.C.R. — **va fi acordată serviciilor publice în orașe și sate, satisfacerii celor mai diverse cerințe ale unei vieți civilizate, moderne“** [1]. Acest proces va conduce la creșterea ponderii serviciilor în consumul populației.

Vînzările de mărfuri și de servicii-marfă pentru populație în anii 1975—1980

în procente față de total

	1975	1980
Total	100,0	100
Desfaceri de mărfuri	83,5	cca. 81
Servicii-marfă	16,5	cca. 19

În mod corespunzător se va modifica și ponderea cumpărărilor de mărfuri și respectiv a cumpărărilor de servicii în fondul de consum. Încercînd o estimare în perspectivă a acestor ponderi, rezultă următoarele :

	miliarde lei		în % față de total	
	1975	1980	1975	1980
Fond de consum — miliarde lei*)	240	cca 400	100,0	100,0
Desfaceri cu amănuntul — miliarde lei	140,8	207	58,7	51.8
Prestări de servicii — miliarde lei	27,7	47,5	11,5	11,9

*) In cincinalul 1971—1975, pentru fondul de consum s-a alocat 66% din venitul națoinal total.

Așadar, în condițiile unei creșteri substanțiale a fondului de consum în cei 5 ani, ponderea desfacerilor de mărfuri se va reduce relativ cu circa 7 procente (sporind volumul absolut al vînzărilor cu amănuntul), în timp ce ponderea prestărilor de servicii cu plată va marca o ușoară majorare.

Aceste modificări vor fi rezultatul dezvoltării în ritm mai susținut a serviciilor, comparativ cu desfacerile de mărfuri. Astfel, față de anul 1975, în anul 1980 volumul desfacerilor de mărfuri va spori cu 45—47,5%, în timp ce volumul prestărilor de servicii este prevăzut să crească cu 61—68,6%.

Creșterea ponderii serviciilor-marfă în totalul desfacerilor de mărfuri și servicii se va realiza, ca urmare a sporirii intensității factorilor dinamizatori ai serviciilor : creșterea veniturilor populației, amplul proces de urbanizare, modificările în structura socio-profesională a populației etc. „Pînă în anul 1990— se arată în Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. — se vor crea 300—400 noi centre orășenești, ... ; rețeaua de orașe și localități cu caracter urban va cuprinde un număr de locuitori de două ori mai mare decît în 1970...“[2]). Avînd în vedere populația estimată pentru anul 1990 (cca. 25 milioane locuitori), rezultă că în mediul urban vor locui circa 16,5 mil. persoane (față de 8,258 milioane în anul 1970), sau aproximativ 65% din totalul populației, iar în mediul rural — 8,5 milioane locuitori (circa 35% din total), față de 12 milioane în 1970.

În același timp se vor produce modificări esențiale în structura socio-profesională a populației de la sate, nu numai ca urmare a creșterii populației active ocupate în ramurile neagricole, ci și datorită modificării structurii profesionale a forței de muncă ocupată în agricultură.

Dezvoltarea pieței serviciilor va fi puternic influențată și de pocesul de modernizare a satului, de creșterea permanentă a ponderii populației ocupate în ramurile neagricole în totalul populației ocupate în mediul rural, de apropierea condițiilor de muncă și retribuție ale cooperatorilor de cele ale presonalului din celelalte sectoare de activitate. Pe această bază, Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R.[2] prevăd ca volumul prestărilor de servicii din mediul rural să crească într-un ritm superior mediei pe țară.

Perspectiva serviciilor de consum în cincinalul actual a fost detaliat conturată în „Programul privind dezvoltarea prestărilor de servicii către populație în perioada 1976—1980“, aprobat în luna martie 1976 de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. Înfăptuirea acestui program va constitui o etapă însemnată în dezvoltarea ofertei de servicii, în consolidarea bazei tehnico-materiale a acesteia, în lichidarea decalajelor existente între cererea și oferta de servicii. În acest scop, Programul delimitează în profil teritorial sarcinile și atribuțiile principalelor sisteme prestatoare care execută lucrări și servicii de reparații, confecții, prelucrări și întreținerea unor bunuri ; în mediul urban activitățile prestatoare se vor dezvolta de către consiliile populare și cooperația meșteșugărească, iar în mediul rural de către cooperația agricolă de producție și cooperația de consum.

Totodată, Programul stabilește liniile de dezvoltare a principalelor genuri de servicii atît din categoria celor care sînt executate de organismele de mai sus (întreținerea și repararea bunurilor de folosință îndelungată, spălătorii și curățătorii chimice, băi populare, servicii cu caracter personal, confecții-tricotaje-încălțăminte, construcții și reparații de locuințe, servicii de gospodărie comunală și locativă etc.), precum și a altor categorii de servicii, cum sînt transporturile și telecomunicațiile, distribuția energiei și apei și altele.

Calitatea serviciilor și calitatea celor ce le prestează

REALIZAREA programului de dezvoltare a serviciilor pentru populație trebuie să asigure nu numai creșterea cantitativă a ofertei de servicii, ci îndeosebi creșterea calității serviciilor, latură care — așa cum s-a subliniat și la recenta Plenară a Comitetului Central al Partidului Comunist Român — prezintă serioase lacune.

Îmbunătățirea calității serviciilor necesită în primul rînd ridicarea calității ofertei de servicii, a componentelor de bază ale acesteia : baza tehnico-materială, aprovizionarea cu materii prime și materiale și forța de muncă.

Amplasarea rațională a rețelei de prestări servicii reprezintă primul dintre obiectivele care trebuie realizate și aceasta deoarece în domeniul serviciilor oferta este reprezentată de capacitatea organizatorică a unităților de a satisface cerințele populației. Existența unei rețele diversificate este o condiție de bază pentru acoperirea cu promptitudine a cererii. Înfăptuirea acestei sarcini obligă organizațiile prestatoare de servicii să asigure gospodărirea chibzuită a fondurilor de investiții alocate, în vederea dezvoltării rapide a rețelei de unități, concomitent cu folosirea mai judicioasă a spațiilor existente și care se pretează pentru înființarea de noi unități. În acest fel se pot diminua decalajele existente în prezent între volumul cererii populației și posibilitățile de satisfacere a acestora, care se constată în noile cartiere din mediul urban, precum și în multe localități rurale.

Ridicarea calității serviciilor impune măsuri de îmbunătățire și în domeniul aprovizionării unităților cu materii prime și materiale. Desigur că și în domeniul serviciilor, lucrătorul poate influența cererea populației, promovînd și stimulînd executarea unor lucrări sau obiecte din acel sortiment de materiale cu care este aprovizionată unitatea.

De asemenea, nu poate fi contestat nici faptul că activitatea unităților de servicii nu trebuie apreciată numai în funcție de valoarea totală a serviciilor prestate (deci inclusiv valoarea materialelor folosite pentru execuția unor lucrări), ci mai ales în funcție de munca vie depusă, a manoperei încasate, și care retisfacerea cererii populației. Dar cele de mai sus nu numai că nu prezintă contribuția nemijlocită și efectivă a lucrătorilor în sasînt de natură să excludă necesitatea unei aprovizionări abundente și diversificării rețelei de prestări cu materiale, ci din contră vin să susțină o astfel de necesitate, întrucît existența în unități a unor stocuri suficiente de materiale va conduce la lărgirea gamei acelor cerințe ale populației care pot fi satisfăcute cu promptitudine și în același timp va contribui la creșterea valorii totale a serviciilor prestate, implicit și a manoperei încasate.

Mai mult, necesitatea ridicării calității serviciilor, a economisirii timpului existent la dispoziția consumatorului, poate reclama transferarea locului de creare a unor stocuri din rețeaua comercială în unitățile de prestări de servicii. Este vorba de astfel de materiale cum ar fi unele necesare în construcții, piesele de schimb pentru diferite bunuri de uz îndelungat și altele.

Problema aprovizionării corespunzătoare cu materiale a rețelei de prestări este determinată și de un alt aspect : pentru acele lucrări sau servicii, substituibile în consum cu mărfuri (confecții, tricotaje, încălțăminte etc.), cererea poate migra din sfera mărfurilor în cea a serviciilor, în principal, din două cauze : din dorința unei calități superioare a execuției obiectului și (sau) din dorința unei calități superioare a materialului din care obiectul este confecționat. În cel de-al doilea caz este evident că cererea nu poate fi satisfăcută, dacă rețeaua de prestații dispune de aceleași sortimente de materiale, din care sînt executate produsele de serie industrială. Este necesar deci ca rețeaua de prestări de servicii să dispună de stocuri de materiale mult mai diversificate sortimental față de rețeaua comercială, inclusiv prin realizarea de către industrie a unor cantități limitate de țesături, materiale pentru execuția de încălțăminte etc., destinate exclusiv rețelei de prestări.

Îmbunătățirea aprovizionării rețelei de prestări servicii necesită, după părerea noastră, și perfecționarea metodologiei de planificare a acestei activități. Astfel, pe măsura creșterii volumului total al serviciilor, se impune lărgirea nomenclatorului indicatorilor stabiliți prin planul național unic de dezvoltare economico-socială a țării și îndeosebi a celor cantitativi, care să dimensioneze nivelele de dezvoltare a serviciilor pe principalele grupe de activități. Programul privind aprovizionarea populației cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum pe trim. IV. 1976 și sem. I. 1977, aprobat de Plenara C.C. al P.C.R. din 2—3 noiembrie a.c., în capitolul referitor la servicii stabilește ritmuri diferențiate de creșteri pentru o serie de servicii ; cum sînt : întreținerea și repararea aparatelor de radio și a televizoarelor, întreținerea autoturismelor, întreținerea și repararea bunurilor electrocasnice, spălătorii, curățătorii, reparații de îmbrăcăminte și încălțăminte.

Factorul cel mai important, chemat să contribuie la realizarea la un nivel calitativ superior a ofertei de servicii și la satisfacerea cerințelor populației este lucrătorul. Activitatea de calificare și perfecționare a pregătirii profesionale a muncitorilor din sfera serviciilor trebuie să țină seama de faptul că lucrătorii respectivi sînt chemați nu numai să asigure distribuirea, sau vînzarea serviciilor, ci să și realizeze aceste servicii, respectiv să execute acele efecte utile, capabile să satisfacă cerințele populației.

Așadar, calificarea profesională, nivelul general de pregătire a lucrătorilor, comportamentul acestora au un rol deosebit în ridicarea calității serviciilor. De aceea, preocupările pentru perfecționarea pregătirii profesionale a lucrătorilor din sfera serviciilor trebuie îmbinate organic cu o permanentă muncă educativă, pentru generalizarea unor relații între lucrători și clienți în spiritul eticii socialiste. Respectarea termenelor de execuție și a condițiilor de calitate a lucrărilor și serviciilor convenite cu clienții, aplicarea corectă a prețurilor și tarifelor, atitudinea de solicitudine față de populație, sînt elemente principale ale unei conduite demne a lucrătorilor, de natură să contribuie la creșterea calității serviciilor, la promovarea acestora și la lărgirea pieței serviciilor.

În același timp, organizațiile prestatoare de servicii au datoria să acorde atenția cuvenită și altor măsuri destinate creșterii calității serviciilor, cum ar fi extinderea garanției calității serviciilor pentru o gamă cît mai largă de lucrări, dezvoltarea serviciilor și lucrărilor cu plata în rate, introducerea de tarife diferențiate pe sezoane pentru unele lucrări și servicii, organizarea de dispecerate și birouri de informare, executarea transportului de la și la domiciliul clienților a bunurilor care au nevoie de reparații, extinderea acțiunii de execuție a lucrărilor și serviciilor la domiciliul clienților.

Serviciile pentru populație ocupă, de la an la an, o pondere crescîndă în totalul resurselor alocate de societate pentru creșterea nivelului de trai al populației. Creșterea permanentă a eficienței sociale a resurselor materiale și de forță de muncă destinate acestui sector, impune perfecționarea continuă a serviciilor, ridicarea permanentă a calității lor, utilizarea cît mai deplină a capacității rețelei de servicii.

dr. Nicolae NICHITA
dr. Ioan MĂRCULESCU
Academia de Studii Economice

---

[1] **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism**, în volumul **„Congresul al XI-lea al P.C.R.“**, Editura politică București, 1975, p. 664.

[2] **Directivele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990**, în volumul : Congresul al XI-lea al P.C.R., Editura politică, București, 1975, p. 809.

NORMATIV ŞI OBIECTIV ÎN SISTEMUL DE PREŢURI (I)

ANALIZA sistemului de prețuri prin confruntarea cu conceptul de sistem s-ar părea că nu aduce prea multe clarificări în problematica sa, deosebit de complexă. Știința generală a sistemelor, disciplină de sinteză cu vocație filozofică, foarte fertilă pentru aprofundarea cunoașterii în toate domeniile, nu a reușit încă să stabilească cu rigurozitatea cerută de definirea obiectului său, atributele categoriei fundamentale cu care operează : sistemul. De aceea, cel puțin ca punct de pornire, apare mai indicată explicarea conținutului sistemului de prețuri în unitate cu obiectul disciplinei prețurilor și anume fundamentarea deciziilor de stabilire și modificare a nivelului lor. De altfel, de la început **sistemul de prețuri se prezintă ca un complex de procedee, metode, cu caracter normativ, integrate prin selecție în activitatea economică de conducere sau stabilite prin reglementări care asigură desfășurarea organizată și fundamentată a procesului decizional în domeniul prețurilor în unitate cu cerințele funcționării sistemului economic și social în ansamblul său.** În acest sens, sistemul integrează categorii și forme de preț, limitele diferențierii acestora în funcție de variabile economice și extraeconomice, elementele structurale ale prețurilor (costuri, venituri și criterii de evaluare a nivelului lor), piramida competențelor pentru adoptarea de decizii și altele. În țara noastră elementele de bază ale sistemului de prețuri, precum și momentele importante ale procesului prin care acționează pentru a asigura funcționarea sistemului sînt stabilite prin lege. În acest mod, se îmbină metodele de conducere a economiei cu normele juridice, mărind gradul de generalitate a lor în activitatea practică. Ceea ce conferă atributul de sistem acestui complex de reglementări este faptul că îmbrățișează toate laturile activității de cuantificare prin preț a consumului de muncă socială ca fenomen economic unitar. Sistemul de prețuri privit ca obiect-cadru în care se realizează conștient sau spontan cuantificarea cheltuielilor de muncă socială este comun oricărui mod de producție. Elementele sale și funcționarea lor pentru îndeplinirea scopului sistemului se diferențiază structural după cum este vorba de economia pe piață concurențială sau economia socialistă, iar în cadrul acesteia după particularitățile condițiilor social-economice din fiecare țară. Structura elementelor sistemului de prețuri asigură caracterul organizat al acestuia și îl transformă în obiect al analizei sistemice, deoarece în numeroase cercetări sistemul se identifică cu organizarea.

Cu toate că reducerea conținutului sistemului de prețuri la complexul de reglementări ce stau la baza adoptării deciziilor este comodă și pragmatică, ea nu are decît valoarea unei simplificări de analiză. Dacă cercetarea rămîne aici înseamnă că se reține numai caracterul normativ al sistemului de prețuri cu accente deosebite pe latura juridică a normării, ceea ce obligă la includerea sa în grupa sistemelor construite sau artificiale. Prețurile rezultate din funcționarea unui astfel de sistem sînt de regulă denumite prețuri de birou sau prețuri administrate, iar atunci cînd se urmărește sublinierea naturii voluntariste a acestora, chiar administrative.

Dezavantajele unui sistem construit de prețuri monocolor apar și mai evidente prin contrast, cînd i se opune acestuia un sistem de prețuri natural, obiectiv și anume sistemul de piață, înzestrat cu un mecanism interior de funcționare automată. Replica teoretică simplistă și neconvingătoare pentru depășirea opoziției dintre normativ și obiectiv în funcționarea sistemului de prețuri a constituit-o cunoscuta teză a aplicării normelor pe baza cunoașterii acțiunii legii valorii. Importanța analizei sistemice în funcționarea mecanismelor economice în economia socialistă — deosebit de utilă, cu toate insuficiențele în definirea sistemului — constă tocmai în posibilitățile pe care le oferă pentru cunoașterea funcționării structurilor dinamice cu elemente în interacțiune, contradictorii, cu intrări, ieșiri și conexiuni inverse perturbatorii, ce-și găsesc echilibrul în starea sistemului. Într-o astfel de structură intră în acțiune elementele normate și obiective ale sistemului de prețuri. Pentru cunoașterea funcționării lor este necesară identificarea principalelor determinări ale acestui întreg cu înfățișare duală, precum și cuplarea lui ca subsistem în cadrul unei structuri mai cuprinzătoare și anume sistemul economiei naționale planificate.

Analiza sistemică a prețurilor

ABORDAREA sistemică a prețurilor cuprinde atît fluxul producerii de valori materiale care sînt structuri cu un conținut specific și se încadrează în procesul de formare a prețurilor, cît și mecanismul de măsurare a mărimii valorilor, care devine determinanta principală a sistemului de prețuri în economia socialistă. Activitatea aceasta de măsurare a cheltuielilor de muncă socială devine dominantă și se transformă în funcție obiectiv a sistemului. Dar sistemul metric al consumului de muncă socială nu funcționează independent ci devine o parte, **subsistemul prețurilor,** în cadrul unui întreg mai cuprinzător. **ansamblul economiei naționale.** Acest întreg se prezintă ca un suprasistem macroecoromic de dezvoltare pe care îl caracterizează existența procesului de conducere în funcționarea și exercitarea activității conștiente în toate momentele conducerii : previziune, organizare, comandă și control. Manifestările cele mai de seamă ale activității conștiente sînt opțiunile fundamentate pentru funcțiile obiectiv ale dezvoltării sale, modificabile în timp și reglarea activităților pentru atingerea acestor țeluri prin reducerea variabilelor necunoscute la variabile cunoscute, simplificarea variabilelor prin eliminarea celor cu efecte secundare, estimarea comportării structurilor la acțiunea factorilor endogeni și exogeni și în general prin modelarea transformărilor viitoare ale sistemului. Forma concentrată de realizare a activităților conștiente de conducere în economia socialistă este planificarea prin care se ordonează transformările pentru realizarea funcțiilor obiectiv ale sistemului pe calea modelării proporțiilor și corelațiilor dezvoltării în ansamblu și pe structură. Dar în sistemul economiei planificate nu se poate opera numai cu variabile cunoscute, cu reglarea tuturor proceselor și a stărilor interne ale structurilor. Macroeconomia se comportă ca un sistem complex deschis, este supusă acțiunii evenimentelor probabile și integrează obiecte sau părți în care funcționează și autoreglarea, cum este cazul pieței. În adevăr, cuantificarea consumului de muncă socială nu se poate realiza direct prin numărătoarea exactă sau calculul unităților de muncă socială. Procedeul milenar al măsurării indirecte, prin comparație, a muncii depuse și de exprimare prin intermediul banilor a mărimii valorii stă și acum la baza oricărui sistem de prețuri. Cuplarea pieței în sistemul economiei planificate este un proces complicat și se realizează prin diversificarea structurilor interdependente ale ansamblului economiei socialiste.

Deoarece macrostructurii economiei socialiste îi sînt proprii conducerea și comunicarea comenzii, ordonarea și subordonarea elementelor și părților și interacțiunea lor și ca atare autonomia funcțională, ea se prezintă ca **un sistem cibernetic.** În cadrul său, piața nu este cuprinsă prin însumarea ca element al unei mulțimi eterogene, ci se integrează sistemului devenind ceea ce este cunoscut sub numele de piața socialistă.

Integralitatea macrosistemului economiei planificate se manifestă prin exprimarea activității de conducere conștientă în toate părțile sau subsistemele sale, inclusiv în funcționarea pieței. Autonomia pieței se conservă prin atributele sale de neînlocuit în cuantificarea indirectă a consumului de muncă socială. Interacțiunea întreg-parte generează **un sistem de prețuri speci-**

fic în care activitatea conștientă se realizează în anumite limite prin elemente normative, iar evaluarea indirectă a cheltuielilor de muncă prin elemente obiective. Aceste elemente obiective ale pieței sînt în realitate variabile necunoscute ce determină mărimea consumului de muncă socială, a căror comportare în funcționarea sistemului se încadrează în acțiunile legilor și legităților economice. Din această cauză, în mod obișnuit, funcționarea mecanismului pieței cu elemente, relații, interacțiuni și conexiuni inverse este asimilată sistemelor cibernetice cu cutie neagră. **Forța integratoare a macrosistemului unitar al economiei planificate se exercită prin stabilirea proporțiilor și corelațiilor în conformitate cu funcțiile sale obiectiv, prin controlul intrărilor și ieșirilor subsistemelor sale cu conducere automată cum este piața, prin impunerea unor criterii și limite în comportarea acestora și prin alte acțiuni.** În adevăr, **mecanismul pieței ca sistem obiectiv funcționează pe fondul general al proporțiilor stabilite prin planurile de dezvoltare economică și socială a țării în condițiile interacțiunii între ele.** În același timp, **elementele normative ca expresie a activității conștiente de conducere a dezvoltării se exercită la intrarea în sistem prin controlul cheltuielilor de muncă vie și materializată și acțiuni de optimizare a lor, prin anticiparea pe calea calculului a raportului dintre nevoile de consum și rezultatele producției, prin normarea dimensiunilor plusprodusului în toate formele sale și pe structura producției uneori pînă la produse și sortimente** etc.

Eficiența diferențiată a elementelor normative

EFICIENȚA elementelor normative în constituirea subsistemului de prețuri nu este aceeași în toate blocurile structurale ale pieței socialiste, ci este diferențiată. Din această cauză coexistă prețuri libere, ca cele formate pe piața țărănească cu prețurile stabilite prin decizii la produsele din grupa mijloacelor de producție sau cu alte forme de prețuri. Toate aceste relații sînt de o mare complexitate și prezintă dificultăți în identificare. De aceea, modelarea lor funcțională poate fi utilă cercetării economice.

Schema cuplării funcționale a macrosistemului economiei planificate și a subsistemului prețurilor în cursul proceselor economice este reprezentată în figura nr. 1.

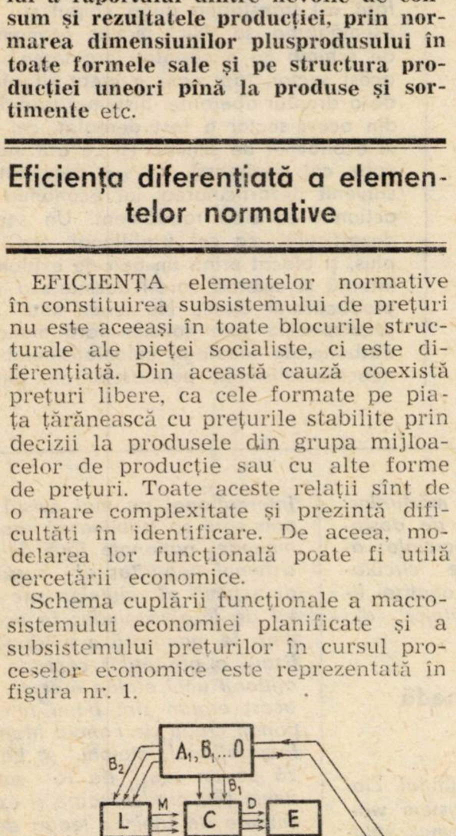

Figura 1

Notațiile exprimă următoarele structuri sau elemente structurale, interdependențe și fluxuri :

$A_1B_1...O$ = macrosistemul dinamic al economiei planificate ;

B_1 = fluxul proceselor de planificare a producției produsului social ;

B_2 = fluxul proceselor de planificare a mijloacelor de producție și forței de muncă, principalele intrări în subsistemul producției ;

C = structura și procesele planificate ale producției produsului social ;

D = fluxul produselor măsurate în unități fizice și parametri tehnici ;

E = blocul cerințelor procesului de schimb pentru exprimarea mărimii consumului de muncă în prețuri ;

F = fluxul intrărilor în subsistemul de prețuri ;

G = subsistemul prețurilor cu următoarele elemente structurale :

g_1 = spațiul de interacțiune între elementele normate și obiective ce determină stabilirea și modificarea nivelului prețurilor ;

g_2 = (circuitele liniilor ondulate) = fundalul activ al proporțiilor dezvoltării, anticipate prin plan, ce-și exercită influența asupra apropierii prețurilor de valoare ;

g_3—$_6$ = forme de preț formate pe piața socialistă și anume : g_3 = prețuri libere sau de cerere — ofertă interne ; g_4 = prețuri libere externe pentru produse importate și exportate ; g_5 = prețuri pentru bunurile de consum ; g_6 = prețuri pentru mijloacele de producție ce circulă pe bază de repartiție ;

H = fluxul produselor la prețurile stabilite ;

I = consumul de produse ;

J = fluxul consumului personal și neproductiv ;

L = blocul ordonării pe bază de plan a intrărilor de mijloace de producție în producție :

M = fluxul intrărilor în producție ;

N = conexiunile inverse macrosistem, subsistem, prețuri ;

O = conexiunile inverse consum — subsistem prețuri.

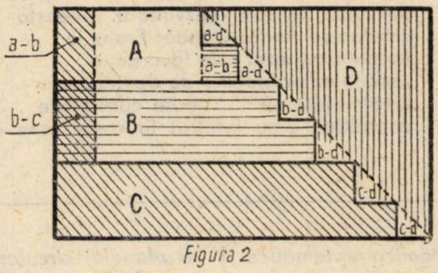

Figura 2

În schemă se face abstracție de prețurile ce se mențin la același nivel, perioade îndelungate, la care mărimea valorii produselor nu se mai verifică în condițiile concrete specifice fiecărui proces de schimb. Lanțul transformărilor în macrosistem include stabilirea prețurilor la noile produse și modificarea celor existente. Totuși, funcționarea sistemului nu scoate din circuit prețurile fixate anterior, fluxurile economice fiind un prilej de confruntare a prețurilor nominale cu consumurile efective de muncă, chiar dacă nu se finalizează în decizii de modificare a lor. Abaterile sînt semnalizate prin conexiune inversă nivelelor de comandă ale sistemului.

Cît despre integrarea subsistemului de prețuri în macroeconomia planificată, ea are loc în procesele reproducției socialiste lărgite, fiind o condiție a fluxurilor economice și o necesitate bine marcată pînă acum a procesului de schimb de mărfuri, deși nu se limitează la acesta. Modificările ce apar la interacțiunea dintre întreg și parte se concretizează în constituirea unei zone g_1 în sistemul de prețuri în care se întrepătrund elementele normate cu cele obiective în cuantificarea muncii sociale, primele fiind generate de toate formele conducerii conștiente din macrosistem. Forma prin care se exprimă elementele normate este decizia pentru stabilirea și modificarea nivelului prețurilor, care este limitată de elementele neidentificate în întregime prin calcul ale raportului dintre producție și consum sub toate aspectele complexe ale acestuia.

Cîmpul de acțiune al deciziei de preț este asigurat de osatura proporțiilor planificate ale dezvoltării reprezentată prin liniile curbe g_2 ce străbat întreaga structură a sistemului de prețuri.

Dozajul diferit al elementelor normate și obiective, determinat de numărul mai mare sau mai mic al variabilelor necunoscute ale raportului dintre producție și nevoi de consum, diferențiază prețurile în prețuri libere interne și de import-export, prețuri pentru bunurile de consum personal, prețuri pentru mijloacele de producție repartizate, notate cu g_3, g_4, g_5 și g_6, care se constituie în zone distincte ale structurii sistemului de prețuri.

Aria de exercitare a forței deciziei descrește de la prețurile mijloacelor de producție repartizate pînă la cele ale produselor importate și exportate. Neconcordanța dintre proporțiile realizate și cele planificate și dintre fluxul produselor pe piață și nevoile de consum acționează prin conexiune inversă între macrosistem și sistemul de prețuri și între producție și consum, dar tot prin intermediul sistemului de prețuri, așa cum indică dublul curent notat cu N și O care încheie și în același timp reîncepe circuitele. Interacțiunea dintre normativ și obiectiv se exercită pe piața socialistă.

Schema structurii pieței socialiste (aria elementelor fiind neproporțională cu greutatea lor specifică în ansamblu) și a interconexiunii acestor elemente o reprezentăm în figura nr. 2.

Notațiile exprimă următoarele elemente de structură și zone de intersecție ale acestora în sistemul pieței socialiste :

A = piața țărănească, a circulației produselor meseriașilor necooperativizați și a articolelor mărunte destinate consumului populației sau altor beneficiari ;

a—b = zonă de intersecție între piața A și piața bunurilor de consum produse în întreprinderi socialiste și comercializate prin comerțul socialist ;

a—d = zonă de intersecție între piața A și piața mijloacelor de producție ce circulă pe bază de repartiții ;

a—c = zonă de intersecție între piața A și piața produselor importate și exportate ;

B = piața bunurilor de consum produse în unități socialiste destinate populației, consumurilor colective și consumului neproductiv, desfăcute prin comerțul socialist ;

b—d = zonă de intersecție între piața B și piața mijloacelor de producție ce circulă pe bază de repartiție ;

b—c = zonă de intersecție între piața B și piața produselor importate și exportate ;

C = piața produselor importate și exportate ;

c—d = zonă de intersecție între piața C și piața mijloacelor de producție ce circulă pe bază de repartiție ;

D = piața produselor ce circulă între unitățile socialiste pe bază de repartiție.

Constantin IONETE

TEORII·IDEI

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

SUBDEZVOLTAREA ÎN ACTUALA CONFRUNTARE DE IDEI (II)

O DATĂ cu dezvăluirea marelui adevăr al subdezvoltării prin prăbușirea sistemului colonial, un număr mare de economiști, sociologi, filozofi și politologi, impresionați de dimensiunile și implicațiile subdezvoltării, au simțit nevoia să rupă cu schemele ortodoxiei burgheze și să abordeze frontal, într-un chip mai realist, ceea ce ei au denumit adesea „marea dramă a secolului". Oameni de știință din țările capitaliste dezvoltate, ca Fr. Perroux, Joan Robinson, Jean Freyssinet, Jean Albertini, André Günder Frank și mulți alții, oameni de știință din țările „lumii a treia", cum sînt Celso Furtado, N. Singer, Raul Prebisch, José de Castro, Leopold Sedar Senghor, Kwame Nkrumah ș.a., au considerat de datoria lor să abordeze în alt chip subdezvoltarea, apropiindu-se cît mai mult de originile ei reale.

Pentru teoreticienii radicali subdezvoltarea nu este cituși de puțin o simplă fază în procesul istoric al dezvoltării. „Subdezvoltarea, menționează Celso Furtado, reprezintă o situație istorică specifică și nicidecum o fază prin care ar fi fost obligate să treacă și economiile care au atins deja o dezvoltare superioară."[1]) Pentru Jean Freyssinet „subdezvoltarea este produsul... relațiilor economice internaționale impuse de țările capitaliste, după revoluția lor industrială, restului lumii neindustrializate."[2]) Iar André Günder Frank duce mai departe această idee analizînd, pe exemplul țărilor Americii Latine, pe etape, mijloacele prin care țările capitaliste dezvoltate au determinat mecanisme socio-economice și politice care au menținut și adîncit subdezvoltarea. După A. Quijana, dezvoltarea capitalistă de cîteva secole a creat în țările subdezvoltate „o structură de producție care este, în același timp, dominată, dependentă, inegală, compozită și subdezvoltată."[3])

Unul dintre părinții recunoscuți ai radicalismului în teoria subdezvoltării – Fr. Perroux[4]) – definește subdezvoltarea ca produs al dominației exercitate de țările capitaliste avansate, aflate în centrul dezvoltării asupra țărilor „periferice". Această dominație, însoțită de agresiunea economică, a dus la distrugerea vechilor echilibre ale „periferiei", fără să creeze însă altele noi, a generat „mecanisme blocate" și subordonate, care au condus la „neacoperirea costurilor omului" în țările „periferice". Țările subdezvoltate – spune Freyssinet – sînt țări de structuri dezechilibrate în care se manifestă fenomene destabilizatoare.[5])

Abordarea subdezvoltării de pe pozițiile ideologilor radicali nu se oprește la nivelul constatărilor statistice ale fenomenului ; ea face efortul de pătrundere în structurile, mecanismele și cauzalitățile ei. Desigur, această caracterizare nu exclude existența ezitărilor, a erorilor și a unor exagerări.

La nivelul actual, teoriile radicale asupra subdezvoltării s-au constituit în corpuri de doctrine cu aderențe la viața practică și cu implicații pe această linie. Ideile lor de bază sînt legate de înțelegerea mecanismelor de dominație a unor economii de către altele, înțelegerea subdezvoltării ca un produs de bază al supradezvoltării. Aceasta l-a condus pe André Günder Frank la formularea tezei sale favorite, a „economiilor blocate de dominația externă-internă"[6]) : țările capitaliste dezvoltate s-au infiltrat în vaste zone ale lumii, unde au distrus o parte din mecanismele și structurile tradiționale, sau și le-au subordonat fără a statornici noi structuri de tip capitalist. S-a împiedicat astfel crearea unor structuri armonizate, angrenate, care să funcționeze ca un complex constituit, s-a determinat apariția unor structuri juxtapuse, constituite, în linii mari, dintr-un sector tradițional agrar, unul al economiei urbane și altul al economiilor marilor firme exportatoare. Aceste sectoare, nearticulate și neangrenate între ele, au fost angrenate în schimb, în mecanismele țărilor dezvoltate, ca periferii, ca elemente complementare ale acestora. „Economiile țărilor lumii a treia, scrie J. Albertini, sînt în același timp și dezarticulate și dominate. Aceasta este natura profundă și cauza subdezvoltării".[7])

În problema înțelegerii naturii dezarticulării economiștii radicali au realizări remarcabile. Nu același lucru se poate spune despre contribuțiile lor la înțelegerea modului de înfăptuire a coerenței necesare accelerării dezvoltării, a forțelor sociale capabile să realizeze aceste obiective.

O scurtă incursiune în analiza structurală a radicalilor ne relevă meritele ca și limitele ei. Cum arată radicalii, sectorul tradițional în țările „lumii a treia" este, de regulă, cel agrar. Capitalismul metropolelor și-a subordonat acest sector fără a-l transforma după chipul și asemănarea sa. Nici măcar economia de schimb nu a căpătat larg teren în acest sector, fapt care a creat situații de-a dreptul aberante. Sistemul tradițional din acest sector a fost dereglat, cel nou, al economiei de schimb (și cu atît mai puțin cel capitalist), nu s-a dezvoltat ; a survenit dezarticularea, iar economia a acționat cu slab randament. Un sector dezarticulat, ca cel tradițional, era, în plus, și blocat printr-un gen de exploatare internă și externă care-l dezinteresa pe producătorul direct. Nu lenea sau predispoziția spre consum fără muncă – atribuite de ideologii colonialismului și neocolonialismului popoarelor din țările

FIȘE

ANALIZA
ACTIVITĂȚII
UNITĂȚILOR
COMERCIALE

● Lucrarea lui Ioan M. Cardula pornește de la ideea că analiza fenomenelor și proceselor economice, relevarea noului și anticiparea tendințelor de dezvoltare, găsirea metodelor și modelelor economico-matematice pentru optimizarea eficienței activității constituie premise esențiale pentru conducerea științifică a întreprinderilor comerciale. Analiza este privită în același timp ca instrument de studiere a relației cauză-efect, de diagnosticare și de reglare a funcțiilor întreprinderii ca sistem și a unităților comerciale ca subsisteme.

Autorul subliniază utilitatea folosirii tuturor tipurilor de analiză – statică, dinamică, previzională – pentru cunoașterea stării de fapt a fenomenului la un moment dat, a evoluției sale într-o anumită perioadă de timp, ca și a tendințelor care se conturează pentru viitor. Orientată spre legarea teoriei cu practica activității unităților comerciale, problematica lucrării cuprinde capitole consacrate bazelor teoretice ale analizei activității unităților comerciale; analizei previzionale și îndeplinirii planului circulației mărfurilor; optimizării capacității de desfacere a unităților comerciale; analizei cheltuielilor de circulație și a rentabilității; analizei financiare pe baza datelor din bilanț.

Mai este aurul monedă internațională ?

● Într-un studiu intitulat Zloto i miedzynarodowy system walutowy *(Aurul și sistemul valutar internațional) publicat în revista* Ekonomista *nr. 4/1976 Józef Zajda răspunde la întrebarea „de ce aurul nu mai este monedă internațională, ci doar un activ prețios și fluctuant al băncilor centrale și prin ce se exprimă acest lucru în circuitele economice internaționale ?. El enumeră următorii factori: 1) nu mai există nici o valută convertibilă în aur; 2) printre țările membre ale Fondului Monetar Internațional nu mai există nici una care să stabilească raportul monedei naționale față de aur, sistemul neparitar al cursurilor de schimb al valutelor este destul de larg răspîndit; în același timp se manifestă o tendință de fixare a parităților centrale cu ajutorul unui etalon rupt de aur; acest etalon sînt banii internaționali creați de Fondul Monetar Internațional; etalonul se bazează pe un „coș" de 16 valute; unele țări producătoare și exportatoare de țiței își leagă de pe acum moneda națională de această nouă unitate monetară experimentală (Iran, Arabia Saudită, Kuweit, Quatar); 3) nu există un preț oficial sau un preț monetar al aurului; există însă un preț variabil, de piață, al aurului, la fel ca și în cazul altor materii prime; 4) nu există o cerere monetară pentru aurul nou produs, deoarece nici băncile centrale nici Fondul Monetar Internațional nu mai cumpă-*

TEORII-IDEI

ȘCOLI • CURENTE • ECONOMIȘTI

subdezvoltate – erau cauza subdezvoltării, ci stările anacronice create prin exploatarea colonială și apoi neocolonială. Desființarea radicală, totală, a acestor structuri este o cerință imperioasă a timpurilor noastre, iar ideile care-o susțin – fundamentînd planuri și programe de reforme sau revoluții agrare – își aduc contribuția pozitivă în măsura și maniera în care slujesc ca acțiune practică.

În mod normal, în evoluția istorică a capitalismului, sectorul urban a apărut la un anumit nivel al dezvoltării celui rural, cu care s-a angrenat și i-a devenit complementar, el concentrînd, de regulă, activitățile industriale comerciale și bancare. După studiile întocmite de numeroși radicali (Fr. Perroux, J. Albertini, J. Freyssinet, A. G. Frank etc.) nu așa s-au petrecut lucrurile în țările „lumii a treia". De la început sectorul urban nu s-a dezvoltat ca un complement al celui agrar, ci s-a angrenat în sistemul de interese al forțelor de dominație (metropolele) și al celor de dominație internă (marii proprietari funciari, marea burghezie comercială și bancară, numite de A.G. Frank lumpenburghezie). De aici și noțiunea utilizată de radicali : „economie de angrenare", prin care se înțelege scurgerea de avuție din lumea a treia în folosul puterilor coloniale sau al lumpenburgheziei.

Dezvoltarea urbană de genul celei din „lumea a treia" n-a fost organică ; ea n-a oferit locuri de muncă pentru populația venită de la sate, făcînd să se îngrămădească în orașe numeroși paria care au trăit și trăiesc în condiții de cruntă mizerie. De regulă, sectorul urban în țările slab dezvoltate este consumptiv și nu productiv. În calea implantării și dezvoltării sectoarelor productive se ridică numeroase obstacole generate de raporturile „centru-periferie, metropolă-satelit". În aceste țări „Sărăcia maselor nu le incită la economisiri, iar aproape tot venitul suplimentar merge la consum. Această tendință este în plus accentuată prin ceea ce economiștii numesc „efectul de demonstrație". Nevoile sînt stimulate de către modelele socioculturale importate, de către modurile de viață europene sau nord-americane."[8]) Din puținele economisiri (acumulări) care se fac, o bună parte fuge peste hotare. „Chiar dacă economisirea își face apariția, sumele acumulate nu sînt investite în țară. ...Beneficiile marilor firme străine sînt, de regulă, transferate în străinătate. Sau, dacă e vorba de întreprinderi autohtone, ele preferă să facă speculații cu proprietăți funciare."[9]) Scoaterea sectorului urban din orbita centrelor de putere ale străinătății și reașezarea lui pe baze productive – îndeosebi prin dezvoltarea industriilor – poate contribui la deblocarea mecanismelor dezvoltării în țările „lumii a treia". Marile firme exportatoare „formează și ele o economie aparte, care nu-i integrată cu adevărat în sistemul economic al țării".[10]) Ele apar în calitate de corpuri străine : „punînd în funcțiune o tehnică inaccesibilă întreprinzătorilor locali, ele nu provoacă efectul de imitație care ar stimula industrializarea."[11]) Firmele străine își aduc specialiști de peste hotare ; ele angajează puțină forță de muncă autohtonă, cu salarii foarte scăzute. Pentru deblocarea mecanismelor economice se cere trecerea bogățiilor în stăpînirea țărilor respective, iar raporturile cu firmele străine, supranaționale sau transnaționale, se cer reglementate avînd în vedere avantajul reciproc și mai ales cel al accelerării lichidării subdezvoltării. Mecanismele activităților celor trei sectoare juxtapuse – rural, urban și al firmelor străine – acționează de la sine și prin sine în sensul perpetuării subdezvoltării.

La înțelegerea acestor stări de lucruri radicalii au adus contribuții importante. Dar trebuie remarcat că, fără schimbări structurale în interiorul țărilor subdezvoltate și fără modificări substanțiale în relațiile internaționale nu este posibilă înlăturarea subdezvoltării, iar perpetuarea ei generează puternice conflicte interne și internaționale.

Radicalismul de variate nuanțe – provenind din țări capitaliste dezvoltate dar și din cele subdezvoltate – se înscrie în actualele confruntări de idei cu importante contribuții pe linia înțelegerii, pînă la un punct, destul de realiste și înaintate a mecanismelor generatoare de subdezvoltare, alături de superdezvoltare. Marxism-leninismul, angajat în lupta ideologică cu ortodoxia burgheză, dezvoltă dialogul cu reprezetanții progresiști ai radicalismului de care se delimitează ideologic, și își aduce propria contribuție la elucidarea și soluționarea uneia din marile probleme – cu profunde implicații în toate domeniile. De o valoare incontestabilă sînt contribuțiile românești, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, la descifrarea problemei subdezvoltării, în strînsă corelație cu procesele revoluționare actuale și în perspectivă, cu statornicirea unei noi ordini economice și politice internaționale.

prof. dr. I. NICOLAE VĂLEANU

---

[1] Celso Furtado. „Développement et sous-développement", PUF, Paris, 1966, p. 1.

[2] Jean Freyssinet. „Le concept de sous-développement", Mouton, 1966, p. 335.

[3] A. Quijana. „Redefinition de la dependencia y marginalisation en America Latina", Santiago, CESO, 1970 p. 32.

[4] Fr. Perroux. „Trois outils d'analyses pour l'étude du sous-développement", „Economie desarticulée, coûts de l'homme, développement induit", în Cahiers de l'ISEA, seria F, nr. 1, „L'Économie des jeunes nations", PUF Paris, 1953.

[5] Jean Freyssinet. „Le scandale du sous-développement", Paris. 1967, p. 333.

[6] A. Günder Frank. „Le développement du sous-développement", Paris, Maspero, 1970 ; „Capitalism and Underdevelopment in Latin America" N.Y. 1969 ; „Lumpen bourgeoisie et lumpendéveloppement". Paris, 1971.

[7] J.M. Albertini. „Les mecanismes du sous-développement", Les éditions ouvrières, Paris, 1967, p. 47.

[8] Op. cit., p. 76.

[9] Idem p. 80.

[10] Idem p. 89.

[11] Idem p. 90.

FIȘE

ră aur de la producători ci, dimpotrivă, uneori îl vînd (S.U.A., F.M.I.); 5) întreaga producție nouă de aur este absorbită de cererea nemonetară. Ca atare, autorul consideră că în prezent aurul este tezaur micro și macroeconomic.

Metodele de previziune nu au dat încă rezultatele scontate

● *Articolul* Long-term forecasting methods *(Metodele de previziune pe termen lung) de Sam Cole, publicat în revista FUTURES nr. 4/1976, evocă explicațiile ce se dau în legătură cu faptul că pînă în prezent tehnicile de previziune cele mai structurate și formalizate nu au putut oferi guvernelor elemente majore pentru politicile lor, decît în domenii foarte specializate. Articolul analizează starea actuală a „artei" prognozei în ce privește capacitățile acesteia de a prevedea consecințele acțiunilor curente în viitorul îndepărtat, discutînd totodată cît de relevantă este această situație pentru dezbaterea în curs cu privire la locul metodelor în analiza politicilor. În mod curent, spune S.C., planurile utilizează metode relativ simple de previziune (de exemplu, simple extrapolări sau metoda experților), în ciuda faptului că tehnici mult mai elaborate există din abundență. Se pare însă că acestea din urmă nu au dat încă rezultatele așteptate.*

O carte despre perspectivele tehnicii

● *Lucrarea profesorului american Nathan Rosenberg* Perspectives on Technology *(Perspectivele tehnologiei) Cambridge University Press, New York, 1976, 350 p., cuprinde o serie de studii pe tema progresului tehnic elaborate în ultimul deceniu de către autor, grupate pe patru probleme : 1) originile tehnologiei americane ; 2) generarea noilor tehnologii ; 3) difuzarea și adaptarea tehnologiei ; 4) resursele naturale, mediul înconjurător și creșterea cunoștințelor.*

După opinia autorului, pentru a cerceta progresul tehnic este necesar a trece de la general la specific, de la „Tehnologia" ca un concept, la „tehnologiile" cazurilor individuale, ceea ce implică familiarizarea cu detaliile fiecărei tehnologii. Trebuie de altă parte, să se renunțe la ideea că este posibil să se analizeze efectele progresului tehnic independent de contextul său, întrucît aceeași tehnologie va avea diferite consecințe în societăți ale căror instituții, valori, resurse și trecut istoric variază. N.R. afirmă că : „Cea mai mare parte a gîndirii despre rolul resurselor naturale în creșterea economică continuă să fie excesiv de statică. Ea ignoră nu numai interacțiunile dinamice dintre progresul tehnic și resursele naturale, dar și întreaga serie de adaptări suplimentare care reprezintă o combinație între schimbarea tehnologică pură, reproiectare și substituire... Este rațional ca modelele de creștere economică consacrate unui orizont de timp îndepărtat să admită posibilitatea unui răspuns al umanității la deficitele resurselor naturale, în care adaptarea și modificarea comportării umane, substituirea materialelor deficitare cu cele abundente și chiar învățarea să joace un rol proeminent".

CONVORBIRI ECONOMICE

cu

G. ADLER KARLSSON

O PRIORITATE A NOII ORDINI: ELIMINAREA SĂRĂCIEI ABSOLUTE

Personalitate marcantă a vieții științifice suedeze și internaționale, G. Adler Karlsson a fost, între altele, timp de aproape șapte ani, colaboratorul cel mai apropiat al profesorului Gunnar Myrdal la Institutul de studii economice internaționale din Stockholm.

• În ce direcții prioritare considerați că ar trebui acționat pentru realizarea unei noi ordini economice internaționale ?

– Consider că actuala ordine economică internațională este extrem de nejustă. Potrivit unor date statistice de încredere, aproximativ jumătate din omenire, și anume jumătatea săracă realizează numai 7% din producția industrială mondială. Comerțul și investițiile internaționale pe cele mai multe relații sînt organizate astfel încît majoritatea profiturilor revin țărilor deja bogate ale lumii și pentru moment nu se observă tendințe de îmbunătățire a situației, cel puțin în termeni relativi. Aceasta este o situație care trebuie schimbată. Problema care se pune este totuși dacă noua ordine economică internațională, așa cum este ea concepută astăzi, este capabilă singură să modifice economia mondială în direcția egalității și justiției. Așa cum văd eu lucrurile, discuțiile la O.N.U. se concentrează asupra problemei schimbării relațiilor economice dintre țările bogate și sărace, dar nu se acordă aproape nici o atenție schimbării relațiilor dintre grupurile bogate și sărace din interiorul diferitelor țări, care să facă să beneficieze de modificarea relațiilor internaționale amintită la început și păturile cele mai sărace din unele din aceste țări. Sînt conștient însă că problema relațiilor de putere din interiorul fiecărei țări este o chestiune foarte delicată, deoarece privește suveranitatea națională.

Desigur, un om de știință singur nu poate face mare lucru, totuși recent am terminat o lucrare intitulată „Sărăcie absolută", care va apare în limba engleză înainte de sfîrșitul acestui an. Îmi propun să continui să lucrez la această temă încă cîțiva ani. Părerea mea este că în dezvoltarea economică occidentală principala idee filozofică a fost cea a utilitarismului. Ideea este veche, ea merge în trecut pînă la filozofia stoică și Imperiul Roman, și a fost dezvoltată de Bentham și de John Stuart Mill. Dar nimeni în Occident nu știe exact ce este fericirea. Din acest motiv economiștii au transformat-o în ceva denumit utilitate și apoi în produs național brut. Astfel, în ultimele decenii a fost concepută maximizarea P.N.B. ca cel mai apropiat substitut pentru fericire. Aceasta a condus la o dezvoltare internațională extrem de inegală și de nejustă. Ideea mea este că ar trebui să inversăm utilitarismul și, în loc de a încerca să maximizăm așa-numita fericire, să minimizăm suferința omenească. Mi se pare o idee mult mai concretă, pentru că este mult mai ușor de precizat ce este suferința. Eliminarea sărăciei absolute, care conduce în mod garantat la mizerie și suferință omenească, cu efecte adeseori pe viață, îmi apare ca o prioritate majoră a unei noi ordini economice internaționale. Pentru aceasta, orice om ar trebui să aibă asigurat un anumit număr de calorii pe zi. Astăzi, circa 500 milioane de oameni, după datele F.A.O. și O.M.S., nu beneficiază de suficiente calorii. Este necesar accesul la surse de apă nepoluată. Astăzi aproximativ un sfert de omenire nu are asigurat acest acces. Este necesară o locuință decentă. Foarte mulți oameni nu o au, chiar și în țări dezvoltate cum este țara mea, Suedia, dar în țările sărace situația este dezastruoasă la acest capitol. Este necesar accesul la servicii medicale de bază. Un sfert din omenire nu are asigurat așa ceva.

În țările socialiste, de exemplu, satisfacerea trebuințelor omenești fundamentale este una din premisele de bază ale filozofiei marxiste. România a realizat acest lucru într-un mod remarcabil. Cuba, caz pe care l-am studiat la fața locului, a realizat de asemenea progrese remarcabile în această privință ; realizările sale sînt superioare celor din oricare altă țară latino-americană. Îmi dau desigur seama că ceea ce spun are importante implicații politice, dar nevoia de justiție socială și pe plan intern nu mai poate fi eludată.

• În ultimii ani, sub egida O.N.U. au avut loc mai multe conferințe mondiale consacrate unora din trebuințele de bază de care aminteați mai înainte, iar altele sînt în pregătire. Cu ce rezultate apreciați că s-au încheiat cele de pînă acum ?

– Am fost unul din membrii delegației suedeze la Conferința mondială a populației de la București, am urmărit îndeaproape lucrările Conferinței privind habitatul de la Vancouver, iar acum pregătirile pentru Conferința mondială în problema apei, care va avea loc în martie 1977 în Argentina. Este clar că ele nu duc la obținerea unor rezultate imediate. Dar nu cred că acesta ar fi scopul lor, ci de a face ca organizațiile internaționale să creeze o conștiință în rîndul oamenilor din toate țările (dar în special din țările dezvoltate, care dispun de mijloace), că aceste probleme sînt extrem de importante, să le creeze sentimentul că problemele acestea sînt comune tuturor. Aceste conferințe dau oamenilor sentimentul că, în ciuda tuturor diferențelor, ei fac parte dintr-o singură lume și nu din două, trei sau patru și că trebuie să coopereze pentru a rezolva problemele comune. Din acest punct de vedere rolul O.N.U. și al instituțiilor sale este de o maximă importanță.

• Care a fost obiectul vizitei dv. la București ?

– Am participat la cîteva conferințe. Una din ele – „UNESCO și învățămîntul superior" – a discutat despre rolul UNESCO în dezvoltarea acestei conștiințe de care vorbeam. Apoi am participat la simpozionul organizat de profesorul Mircea Malița privind utilizarea modelelor matematice în studierea organizațiilor internaționale. Subiectul poate părea puțin esoteric, dar nu este. Matematica îmbrățișează de cîteva secole tot mai multe domenii ale cunoașterii și pretutindeni unde a pătruns matematica, ea ne-a ajutat să înțelegem structura cunoașterii și ne-a ridicat nivelul acesteia. Subiectul dezbătut la București este recent și foarte important pentru studierea acestor organizații, care sînt singurele care ne pot ajuta să soluționăm problemele globale într-un spirit global.

Eu predau în prezent la Roskilde, o universitate experimentală, foarte radicală, din Danemarca, la care studenții lucrează la proiecte interdisciplinare, deoarece cunoașterea este atît de diversă astăzi, încît pentru a înțelege o problemă trebuie folosite cunoștințe din multe discipline. Este o experimentare a principiilor convenite la conferința UNESCO de la București.

În cadrul cercetărilor personale pe care le întreprind acum mă preocup în special de problema sărăciei absolute și de ce trebuie să facem noi în țările dezvoltate pentru a sprijini țările în curs de dezvoltare. Sprijinul acesta este nu numai o chestiune de ajutor, ci și de modificare a stilului de viață, aspect de care se ocupă o lucrare a mea apărută anul trecut în Suedia ca un titlu cam pretențios : „Manual pentru anii '80". Ideile sale sînt puțin cam idealiste, dar primirea ce i s-a făcut a fost foarte încurajatoare.

Spre sfîrșitul acestui an îmi va apare o lucrare și la Viena, intitulată „Economia politică a cooperării economice Est-Vest-Sud", care este o încercare de a vedea ce pot să învețe țările în curs de dezvoltare din experiența țărilor socialiste în ce privește relațiile dintre ele și cu țările occidentale.

Interviu și foto de
Dinu DRAGOMIRESCU

EVOLUȚIA ASCENDENTĂ A RELAȚIILOR ECONOMICE ROMÂNO-IUGOSLAVE

RELAȚIILE economice bilaterale între România și Iugoslavia se dezvoltă permanent atît ca amploare, cît și ca intensitate și ca varietate a formelor. Prin calitatea lor, ele sînt în același timp un exemplu de colaborare reciproc avantajoasă între două țări socialiste vecine și prietene. În timpul recentei vizite în Iugoslavia a președintelui Nicolae Ceaușescu, al intîlnirii sale cu președintele Iosip Broz Tito, ca și cu ocaziile similare din trecut, a fost demonstrată hotărîrea ambelor părți de a consolida și dezvolta în continuare această colaborare pentru care există posibilități deosebite.

Dinamica dezvoltării relațiilor economice este ilustrată foarte bine prin creșterea de mai multe ori a schimbului de mărfuri într-o perioadă de timp relativ scurtă. Astfel, în perioada 1971–1975 valoarea schimburilor de mărfuri a înregistrat o creștere de aproape patru ori față de perioada cincinalului precedent. În actualul plan cincinal schimburile vor crește de 3,4 ori față de realizările din perioada 1971–1975, iar la nivelul anului 1980 vor reprezenta cel puțin 1 miliard dolari. Dar acestea nu sînt limite fixe, ci ambele părți cred că valorile respective vor fi depășite la fel cum au fost depășite cele prevăzute pînă în prezent. Totuși, lucrul cel mai important în dezvoltarea relațiilor bilaterale dintre România și Iugoslavia nu-l reprezintă cifrele care ilustrează creșterea dinamică a volumului schimburilor comerciale, ci stabilirea unor relații economice trainice sub formă de cooperare, specializare, investiții comune în obiective noi și prezentarea în comun pe terțe piețe, îndeosebi în țările în curs de dezvoltare. Sînt destule exemple de astfel de aranjamente de lungă durată, fără de care nu se poate concepe o producție modernă. Vom aminti numai unele dintre cele mai importante.

Continuă colaborarea în domeniul folosirii potențialului energetic al Dunării: construirea hidrocentralei Porțile de Fier II de la Prahovo–Ostrovul Mare și ridicarea cotei de retenție a apelor Dunării de la 68,00 la 69,50 metri la hidrocentrala Porțile de Fier I. Aceste obiective care se construiesc după aceleași principii ca și Porțile de Fier I, adică prin investiții comune, cu echipament comun și în condiții de exploatare bazată pe drepturi egale, vor asigura avantaje nu numai energetice, ci și agricole și turistice.

În urmă cu trei ani, unul din combinatele petrochimice fruntașe românești – cel din Pitești – a început colaborarea cu industria chimică de la Pancevo, din apropiere de Belgrad. Au fost construite în comun capacități pentru producția de etilenă și propilenă, produse ce vor fi transportate – prin conducta a cărei construcție a început recent – pînă la instalațiile de prelucrare din Timișoara. În acest fel creditul primit de la partenerul român va fi rambursat de partenerul iugoslav prin livrări de produse. În afară de aceasta, este prevăzută și extinderea rafinăriei de la Pancevo prin dotarea ei cu echipament și instalații românești. Ținînd seama de volumul și valoarea lucrărilor prevăzute, această cooperare se numără printre cele mai mari care au fost încheiate de România cu parteneri străini.

Recent a fost încheiată între Centrala industrială românească de mașini-unelte, mecanică fină și scule, pe de o parte, și Turnătoria de fontă din Kikinda, pe de altă parte, o convenție cu privire la cooperarea în producție pe termen lung, specializarea și livrările reciproce de mașini de rectificat grele și mașini-unelte speciale de diferite tipuri. Această producție este prevăzută nu numai pentru necesitățile celor două țări, ci și pentru terțe piețe.

În perioada cincinalului actual continuă livrările reciproce de locomotive electrice. De asemenea, va continua colaborarea privind livrările reciproce de autocamioane și autobuze.

Recent, președinții celor două părți în Comisia mixtă de colaborare economică, tovarășii Gheorghe Oprea și Milorad Birovliev, au semnat Protocolul cu privire la dezvoltarea în continuare a relațiilor bilaterale. Protocolul prevede măsuri ce vor fi luate pentru realizarea mai rapidă a inițiativelor manifestate de ambele părți, îndeosebi pentru cooperarea în producție pe termen lung, specializarea în producție, investiții comune și cooperarea pe terțe piețe, aceasta în primul rînd în domeniile energeticii, producției de materii prime, metalurgiei, construcțiilor de mașini, industriei electrotehnice, chimiei și petrochimiei.

Sînt în curs tratative pentru un număr însemnat de acțiuni de cooperare economică și specializare în producție în domenii de interes reciproc, ca de exemplu : construcții de mașini, echipamente navale, electrotehnică și electronică, metalurgie, chimie și petrochimie, mine și geologie, energetică și altele.

In perioada următoare se va acorda mai multă atenție prezentării în comun pe terțe piețe. În afară de aceasta, Protocolul privind dezvoltarea relațiilor economice prevede ca organele de planificare din ambele țări, în colaborare cu organele economice corespunzătoare, să continue explorarea de noi posibilități de colaborare atît în cincinalul actual, cît și după anul 1980.

Comentînd această parte din Protocol, Milorad Birovliev, membru al Comitetului Executiv Federal, președintele părții iugoslave în Comisia mixtă de colaborare economică a celor două țări, a declarat că este vorba în primul rînd de extinderea cooperării și specializării în producție pe o perioadă mai lungă, de 10–15 ani, apoi de înfăptuirea unor acțiuni complexe de cooperare – de la cercetare, proiectare, producție și livrări reciproce, pînă la prezentarea pe terțe piețe – precum și de îmbunătățirea continuă a structurii schimbului de mărfuri, în care trebuie să aibă o pondere tot mai mare cooperarea în producție.

Se prevede că apropiata sesiune a Comisiei mixte de colaborare economică, care va avea loc în ianuarie 1977 la Belgrad, va înregistra încheierea cu succes a tratativelor în curs privind colaborarea pe termen lung și o bună evoluție a celor ce vor continua, spre folosul reciproc al țărilor noastre vecine și prietene și al construcției lor socialiste.

Stanislava FILOTIČ
„Privredni Pregled" — Belgrad

ECONOMIE MONDIALA

TENDINŢE - CONJUNCTURI

1977: evoluţie incetinită

SLĂBIREA ritmului investiţiilor şi degradarea balanţei comerciale în multe ţări occidentale, care a antrenat deja o serie de măsuri restrictive, se numără printre cauzele pentru care anul viitor nu se va înregistra decît o creştere economică „moderată", inferioară potenţialului existent şi rezultatelor preliminate pe acest an (vezi tabelul). Degradarea situaţiei ar putea antrena necesitatea unor măsuri de stimulare a conjuncturii cu mult înainte de sfîrşitul anului viitor, sînt de părere experţii revistei Expansion *(noiembrie 1976), după care reproducem tabelul de mai jos. Autorii precizează că evoluţia probabilă prezentată în tabel trebuie considerată ca cea mai optimistă.*

- în % -

	1975	1976		1977	
	P.I.B.	PIB	Producţia industrială	PIB	Producţia industrială
Franţa	-1,5	5	lo	3	4,5
R.F.G.	-3,4	5,5	8	4	5
Italia	-3,7	2,5	5	2,5	4
Anglia	-1,7	2	1	2	5
S.U.A.	-2,o	6	9	4	6
Ansamblul ţărilor OCDE	-1,5	5	8	4	5,5

Deficite de balanţă

ÎN CADRUL revizuirii tot mai frecvente a rezultatelor preliminare ale activităţii economice dintr-o serie de ţări occidentale deficitul însumat al balanţelor de plăţi curente ale ţărilor membre ale O.C.D.E. este estimat în prezent la 25 miliarde dolari, faţă de 20 de miliarde cît se aştepta pînă nu demult. În cazul ţărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol, deficitul balanţei de plăţi curente ar urma să fie de circa 32 miliarde dolari, deci sub nivelul de 37 miliarde dolari înregistrat în 1975, dar peste cel din 1974, de 29 miliarde.

Potrivit raportului anual al GATT dat publicităţii la Geneva, exporturile ţărilor în curs de dezvoltare în ansamblu s-au redus în primele opt luni ale acestui an cu 8%. În cazul ţărilor în curs de dezvoltare exportatoare de petrol importurile au crescut cu peste 50%, ceea ce a redus excedentul lor comercial din această perioadă cu 57 miliarde de dolari.

Şomajul în C.E.E.

DIN ULTIMELE DATE publicate de Comisia Pieţei Comune vest-europene cu privire la numărul şomerilor înregistraţi în ţările C.E.E. rezultă că totalul lor era la sfîrşitul trimestrului III a.c. de circa 5 milioane. Tendinţa era de creştere, cum se poate vedea din cifrele pe ţări din tabelul de mai sus.

Ţara	Luna	Numărul şomerilor	Modificarea în % faţă de luna coresp. din 1975
Belgia	IX	222 985	+2o
Danemarca	VIII	lo8 4oo	- 5
Franţa	VIII	841 488	+ 6
R.F.G.	IX	898 7ol	-11
Irlanda	VIII	lo9 79o	+lo
Italia	VII	1145 565	+ 7
Luxemburg	VIII	427	...
Olanda	IX	2o6 945	+ 6
Marea Britanie^x	IX	1456 363	+27

x Inclusiv Irlanda de Nord, unde erau 6o 593 de şomeri în septembrie 1976

Sursa: Euroforum, Brussels, 3 November 1976

Relaţiile economice polono-franceze

FRANŢA, care pînă nu de mult se situa pe locul 5 între partenerii comerciali occidentali ai Poloniei, a trecut în 1975 pe locul 3, cu perspectiva de a avansa în acest an pe locul 2 (după R.F.G.), atît în ce priveşte exportul pe piaţa poloneză cît şi importul de mărfuri poloneze, scrie ziarul *Trybuna Ludu*. Pe de altă parte, Polonia este — după U.R.S.S. — al doilea partener comercial al Franţei din Europa răsăriteană. Realizarea obiectivului celor două ţări — triplarea valorii schimburilor reciproce pînă în 1980 — presupune însă echilibrarea balanţei comerciale, în prezent pasivă pentru Polonia, relevă ziarul citat. O contribuţie în acest sens se aşteaptă din partea acordurilor de cooperare industrială, ca de exemplu, cel dintre firma poloneză „Unitra" şi grupul francez „Thomson". Colaborarea pe terţe pieţe, începută prin construirea în comun de obiective industriale, mai ales chimice, în Maroc, Tunisia, Irak, Iugoslavia, se va extinde pe baza noilor acorduri în acest domeniu semnate în acest an.

EVOLUŢII MONETARE

PERIOADA 22—26.XI.1976 s-a caracterizat printr-o slăbire a cursului **dolarului american** faţă de principalele valute occidentale, între altele în legătură cu faptul că taxa scontului a fost redusă în S.U.A. de la 5 1/2% la 5 1/4% p.a., iar dobînda preferenţială („prime rate") de la 6 1/2% la 6 1/4% p.a.

Marca vest-germană s-a repreciat la 23.XI.1976 la 2,3980 mărci pentru un dolar, faţă de 2,4230 mărci pentru un dolar la sfîrşitul perioadei trecute, terminînd intervalul la un nivel de circa 2,4050 mărci pentru un dolar. Aceeaşi evoluţie au avut-o şi celelalte monede din „şarpele" valutar vest-european, cu o repreciere ceva mai pronunţată la **francul belgian** (1,27%).

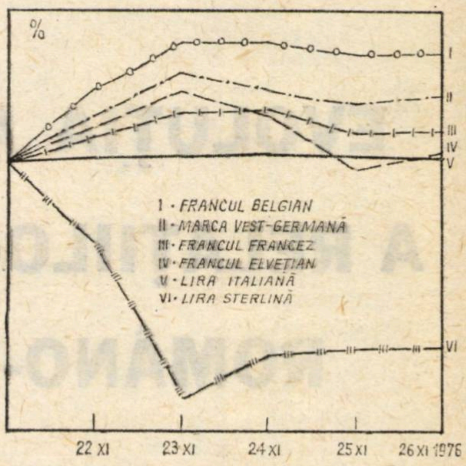

Evoluţia principalelor valute vest-europene în perioada 22—26 XI 1976, luînd ca bază de comparaţie cursul dolarului S.U.A. din ziua de 19 XI 1976.

Francul elveţian, prin intervenţii destul de importante ale băncii centrale a Elveţiei, a terminat intervalul la un nivel numai cu puţin superior celui de la începutul lui, respectiv, la circa 2,4450 franci elveţieni pentru 1 dolar. **Francul francez** s-a repreciat uşor faţă de dolar, iar **lira italiană** a terminat intervalul la un nivel aproape constant (în jur de 865 lire pentru 1 dolar). **Lira sterlină** a fost din nou supusă unor puternice mişcări speculative „à la baisse", în ciuda intervenţiilor importante efectuate de Banca Angliei pe piaţă. Scăderea dobînzii minime de împrumut de la 15 la 14 3/4% p.a., alături de influenţa unor factori speculativi, au determinat scăderea cursului monedei britanice de la circa 1,69 dolari la sfîrşitul intervalului precedent la 1,6350 dolari în ziua de 23.XI şi 1,6530 dolari pentru 1 liră la sfîrşitul intervalului analizat (depreciere cu peste 2%).

Această perioadă s-a mai caracterizat şi prin: scăderea cursului **dolarului canadian** faţă de dolarul S.U.A. la un nivel subparitar (în prezent 1 dolar canadian = 0,99 dolari S.U.A.), după ce o lungă perioadă de timp acest raport a fost de circa 1,02 dolari S.U.A. pentru 1 dolar canadian; devalorizarea **dolarului australian** cu 17,5% faţă de dolarul S.U.A., noul curs stabilit de banca centrală fiind de 1,0174 dolari S.U.A. pentru 1 dolar australian, faţă de 1,2329 dolari S.U.A. pentru 1 dolar australian cît era anterior; în viitor cursul dolarului australian urmînd să fie cotat în funcţie de un coş de valute; devalorizarea **dolarului neo-zeelandez** cu 7,25% faţă de dolarul S.U.A. şi faţă de restul principalelor valute, cu excepţia dolarului australian. De asemenea, **pesoul mexican** datorită noilor restricţii introduse de banca centrală a Mexicului, a devenit aproape neconvertibil.

Preţul aurului la Londra a continuat să scadă uşor, cotînd la sfîrşitul intervalului circa 130 dolari/uncie, faţă de un nivel de circa 133 dolari/uncie la începutul lui.

Dumitru LUNGU
Gheorghe MUNTEAN

Pentru o nouă ordine economică internațională

COOPERAREA ECONOMICĂ ÎNTRE ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE

UNA DIN TRĂSĂTURILE dezvoltării economiei mondiale în perioada de după cel de-al doilea război mondial este accentuarea inegalităților dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. Dacă în 1950, spre exemplu, decalajul dintre țara cu cel mai ridicat nivel al produsului intern brut pe locuitor, S.U.A., și țara cu cel mai redus nivel, pe atunci Malawi, era de 2 736 dolari, după 23 de ani acest decalaj a crescut la 6 140 dolari, respectiv în 1973 Statele Unite aveau 6 200 dolari, iar Bhutan și Laos numai 60 dolari.

În asemenea condiții deloc favorabile, întreținute și amplificate de actualul sistem inechitabil de relații economice internaționale, nu este de mirare faptul că eforturile făcute de țările în curs de dezvoltare nu s-au soldat pînă în prezent cu rezultatele scontate. În prezent se constată chiar o tendință de reducere a ritmului dezvoltării economice a țărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol.

Instituționalizarea sprijinului reciproc

ÎN CADRUL preocupărilor pentru rezolvarea problemelor cu care sînt confruntate, țările în curs de dezvoltare au acordat o importanță tot mai mare sprijinului reciproc, cooperarea economică și întrajutorarea devenind un obiectiv major al preocupărilor lor internaționale. Astfel după un recent studiu al U.N.C.T.A.D. (doc. TD/609 din 20 mai 1976), în 1974 comerțul reciproc dintre țările în curs de dezvoltare însuma 46 miliarde dolari, fiind de peste 8 ori mai mare decît cel realizat în 1960, de numai 5,5 miliarde dolari. În perioada examinată s-a constatat o tendință de accelerare a ritmului anual de creștere a comerțului dintre țările în curs de dezvoltare. Dacă în perioada 1960—1970 ritmul a fost de numai 6,2%, între anii 1970 și 1972 acesta a crescut la 13,3% pentru ca între 1972 și 1974 să ajungă la peste 70%. Datorită unor asemenea ritmuri ponderea comerțului reciproc dintre țările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol în totalul comerțului lor exterior a crescut de la 19,4% în 1960 la 26,8% în 1974. Iar pentru unele grupe de țări această pondere a fost, în 1974, și mai mare ca de exemplu 29,3% pentru țările din Asia de sud-est, 33,6% pentru cele din America centrală și 35,1% pentru țările din Africa de Est.

În scopul facilitării exporturilor lor reciproce 16 țări în curs de dezvoltare au semnat, la 8 decembrie 1971, un protocol comercial în baza căruia își acordă reciproc avantaje preferențiale pentru 300 de poziții tarifare. Alte patru țări în curs de dezvoltare — Iran, Sri Lanka, Paraguay și România — poartă negocieri pentru aderarea lor la acest protocol.

Pentru promovarea cooperării economice între țările în curs de dezvoltare, mai ales pe plan regional și subregional, au fost create un număr de organisme (comisii economice regionale, bănci și alte instituții financiare, uniuni vamale și asociații de liber schimb etc). În prezent există peste 50 de asemenea organisme din care 15 în America Latină, 20 în Africa, 8 în Asia și 10 pentru țările arabe. Obiectivele organismelor subregionale de cooperare sînt dintre cele mai complexe : lărgirea piețelor pentru stimularea dezvoltării economice, accelerarea industrializării prin coordonarea planurilor de dezvoltare și încheierea de acorduri de complementaritate industrială, apărarea comună împotriva tendințelor protecționiste ale țărilor capitaliste dezvoltate, apărarea prețurilor la materiile prime, îmbunătățirea pozițiilor țărilor respective în comerțul zonal și internațional, etc.

În baza unei decizii luate la conferința „Grupului celor 77“ de la Ciudad de Mexico, din septembrie 1976, organismele de cooperare regională și subregională vor ține o reuniune în 1977 cu scopul de a examina și adopta unele măsuri de natură să sprijine acțiunile întreprinse de țările în curs de dezvoltare în ansamblul lor, de a stabili relații de colaborare între diversele organisme de cooperare, de a facilita participarea țărilor terțe la activitatea organismelor cu caracter restrîns, de a identifica, promova și finanța diverse proiecte de cooperare între țările în curs de dezvoltare.

Tot pentru promovarea și facilitarea dezvoltării acestei cooperări, au fost create direct în cadrul U.N.C.T.A.D. o comisie permanentă pentru cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare, iar în cadrul P.N.U.D. un serviciu special pentru promovarea cooperării tehnice între aceste țări. Deasemenea, în cadrul mișcării țărilor nealiniate sau al „Grupului celor 77“ au fost adoptate numeroase rezoluții, declarații și programe de acțiune vizînd promovarea și facilitarea dezvoltării cooperării economice și tehnico-științifice între țările în curs de dezvoltare. Dintre acestea menționăm Programul de măsuri pentru dezvoltarea cooperării economice dintre țările în curs de dezvoltare adoptat la conferința de la Ciudad de Mexico.

Potențial și valorificare

INTRE țărilie în curs de dezvoltare există o mare diferențiere în ceea ce privește disponibilitatea bogățiilor naturale, nivelul de dezvoltare al forțelor de producție, și venitul național pe locuitor, gradul de industrializare, experiența cîștigată în dezvoltarea anumitor sectoare, mărimea pieței interne, structura exporturilor etc. În timp ce unele țări în curs de dezvoltare sînt net exportatoare de materii prime, altele sînt net importatoare. Unele țări exportatoare au acumulat în ultimii ani un volum însemnat de mijloace financiare, iar țările importatoare de petrol sînt confruntate cu o serie de probleme create de creșterea deficitelor balanțelor lor de plăți externe. În multe țări în curs de dezvoltare industria este foarte slab dezvoltată, ponderea exporturilor de produse industriale situîndu-se între 0 și 1% din exporturile lor totale, în timp ce la alte țări ponderea respectivă este mult mai mare. Dintre cele 114 țări în curs de dezvoltare membre ale „Grupului celor 77“, peste 40 au un produs intern brut pe locuitor de sub 200 dolari, alte 40 au între 200 și 500 dolari, 20 de țări au între 500 și 1 000 dolari, iar 10 țări au peste 1 000 de dolari. Indiferent însă pe ce treaptă a dezvoltării s-ar afla, fiecare din aceste țări poate oferi ceva unei alte țări, materii prime, produse industriale sau din experiența agricolă, industrială sau tehnico-științifică acumulată, în condiții istorice specifice, într-un sector sau altul de activitate.

Referindu-se la „posibilitățile imense de cooperare între țările în curs de dezvoltare“ în domeniile financiar, tehnic, comercial, industrial și în alte domenii, **Declarația economică** a celei de-a cincea conferințe a șefilor de stat și de guvern ai țărilor nealiniate (Colombo, august 1976), constată că „evenimentele recente au generat noi complementarități și au deschis posibilități considerabile pentru cooperare între țările în curs de dezvoltare. Ideea că țările în curs de dezvoltare constituie numai economii paralele nu mai este valabilă, din moment ce țările în curs de dezvoltare cunosc o mare varietate de resurse naturale și de stadii de dezvoltare“.

O confirmare a acestei afirmații o constituie însăși experiența țării noastre. În cadrul unor acțiuni de cooperare, România, a participat și participă la construirea în Egipt, Liban, Nigeria, Sudan, Tunisia, India, Iran, Pakistan, Sri Lanka, R. Africa Centrală, R.P. Congo și în alte țări în curs de dezvoltare, a unor fabrici de ciment, celuloză, produse sodice, acid sulfuric, a unor combinate miniere și de industrializare a lemnului, filaturi și rafinării de petrol, centrale electrice, linii de montaj și fabricare de tractoare etc.

Țările în curs de dezvoltare dispun de un mare potențial de resurse naturale și umane care prin cooperare ar putea fi mai bine puse în valoare. Aceste țări, cu 70% din populația lumii dețin aproximativ 70% din resursele mondiale disponibile de energie hidraulică, peste 60% din resursele mondiale de petrol, aproape 40% din terenurile arabile mondiale, 30% din producția minieră mondială etc. La unele produse ponderea țărilor în curs de dezvoltare în producția mondială este foarte ridicată comparativ cu a altor grupe de țări, ca de exemplu: 100% la cafea, cacao și cauciuc natural, 85% la cobalt, 84% la iută, 76% la ceai, 75% la cositor, 59% la orez, 50% la bauxită etc.

În cadrul diferitelor acțiuni de cooperare, țările în curs de dezvoltare pot să-și satisfacă reciproc multe din necesitățile lor de materii prime, de produse industriale, de tehnologie, și chiar de mijloace financiare. Așa spre exemplu, în perioada dintre 1 ianuarie 1973 și 30 iunie 1975 țările în curs de dezvoltare exportatoare de petrol au acordat altor țări în curs de dezvoltare credite în condiții de favoare de peste 13 miliarde dolari.

Extinderea cooperării economice și tehnice între țările în curs de dezvoltare contribuie la dezvoltarea economică independentă a acestor țări, la afirmarea plenară a identității și ființei lor naționale pe plan internațional, la reducerea dependenței lor față de țările capitaliste dezvoltate. Dezvoltarea cooperării economice între țările în curs de dezvoltare, se subliniază în Programul adoptat de Conferința de la Ciudad de Mexico, „este factorul principal pentru realizarea obiectivelor noii ordini economice internaționale, deoarece contribuie la întărirea independenței economice și politice a acestor țări, a forței lor economice colective“.

Premisa de bază în inițierea și perfecționarea oricăror acțiuni de cooperare dintre țările în curs de dezvoltare este hotărîrea fermă a acestor țări de a folosi avantajele cooperării pentru stimularea și accelerarea procesului dezvoltării lor economice și sociale în conformitate cu necesitățile și obiectivele lor naționale, cu experiența și realitățile economiilor acestor țări. România a participat spre exemplu, numai în ultimii zece ani, la realizarea în alte țări în curs de dezvoltare a peste 50 de obiective industriale din care 10 în industria chimică, 7 în industria lemnului și a materialelor de construcții, 6 în industria construcțiilor de mașini, 7 în sectorul minier-petrol etc.

Contribuind la dezvoltarea economică independentă a fiecărei țări, la întărirea independenței lor economice și politice, cooperarea economică și tehnică dintre țările în curs de dezvoltare permite reducerea dependenței economice a acestor țări față de țările dezvoltate. Prin înființarea, de pildă, a companiei navale din Caraibe (NAMUCAR) — prima întreprindere mixtă latino-americană care transportă mărfuri între mai multe state din zonă — țările respective nu vor mai apela la serviciile unor companii străine și în plus vor obține fiecare venituri anuale de peste 600 milioane dolari. Satisfăcîndu-și reciproc, prin diferite acțiuni de cooperare, o parte tot mai mare din necesitățile lor de dezvoltare, țările în curs de dezvoltare vor fi mai puțin nevoite să apeleze la sprijinul și asistența țărilor capitaliste dezvoltate. De asemenea extinderea și întărirea cooperării economice dintre țările în curs de dezvoltare va reduce riscul influențelor negative ale fenomenelor de criză din lumea capitalistă, țările în curs de dezvoltare putînd deveni mai puțin vulnerabile la fluctuațiile economice din țările industrializate.

Extinderea relațiilor de cooperare dintre țările în curs de dezvoltare contribuie totodată la întărirea solidarității și a unității lor de acțiune pe plan internațional, a puterii colective de negociere cu țările capitaliste dezvoltate în procesul instaurării noii ordini economice și politice internaționale. Dezvoltînd relații tot mai strînse de cooperare pe multiple planuri, țările în curs de dezvoltare se cunosc mai bine, devin tot mai conștiente de comunitatea preocupărilor și obiectivelor lor economice.

Programe complexe de măsuri într-un context global

ȚĂRILE în curs de dezvoltare concep cooperarea între ele în contextul global al dezvoltării colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice cu toate statele lumii. Mărturie sînt în această privință relațiile comerciale și de cooperare foarte ample pe care aceste țări le au cu țările socialiste și cu țările capitaliste dezvoltate. Așa după cum remarca secretarul general al O.N.U., „mișcarea de solidaritate a țărilor în curs de dezvoltare nu s-a izolat de contextul mondial. Țările în curs de dezvoltare nu au întors spatele niciodată cooperării economice globale“.

Pentru stimularea schimburilor comerciale reciproce în scopul favorizării dezvoltării producției naționale, țările în curs de dezvoltare au adoptat, la Conferința de la Ciudad de Mexico, o seamă de propuneri în legătură cu crearea unui sistem global de preferințe comerciale între aceste țări. În baza acestei decizii urmează ca Secretariatul UNCTAD să elaboreze un studiu detaliat cu privire la principiile care să stea la baza preferințelor tarifare și netarifare, etapele și tehnicile de negociere pentru stabilirea unui astfel de sistem global, ținîndu-se seama de caracteristicile specifice ale economiilor țărilor în curs de dezvoltare, relațiile dintre acest sistem și cooperarea în alte domenii etc.

Tot pentru dezvoltarea cooperării comerciale între țările în curs de dezvoltare, Secretariatul UNCTAD urmează să elaboreze, împreună cu comisiile economice regionale, unele studii în legătură cu crearea unui sistem de informare comercială și de studiere a pieței, înființarea de întreprinderi comerciale multinaționale, stabilirea de burse de mărfuri în țările în curs de dezvoltare.

În vederea creșterii producției industriale în țările în curs de dezvoltare, Conferința de la Ciudad de Mexico a hotărît ca „Grupul celor 77“ în colaborare cu O.N.U.D.I. și alte organizații economice să facă recomandări cu privire la : crearea unui comitet consultativ în scopul formulării de strategii globale pentru dezvoltarea industrială din țările în curs de dezvoltare, cu luarea în considerare a posibilității de armonizare a politicilor și planurilor economice naționale ; înființarea unui sistem de consultare între țările în curs de dezvoltare în sectoare specifice ale producției industriale în scopul creșterii ponderii acestor țari în producția industrială mondială ; stabilirea de întreprinderi industriale multinaționale ; specializarea în industrie la nivel regional, subregional sau interregional prin încheierea de acorduri pe termen lung etc.

Pentru dezvoltarea producției agricole urmează ca „Grupul celor 77“ în colaborare cu F.A.O., cu Consiliul Mondial Alimentar și cu alte organizații internaționale să prezinte recomandări vizînd : creșterea producției agricole și alimentare prin acțiuni comune la nivel regional sau subregional ; înființarea de întreprinderi multinaționale pentru producerea de produse alimentare și de înlocuitori cu înalt conținut de proteine, pentru fabricarea de îngrășăminte, insecticide, pentru producerea de semințe etc. ; construirea în comun de sisteme de aducțiune de apă și de irigare ; constituirea de rezerve și de stocuri regulatorii pentru stabilirea prețurilor la produsele agroalimentare ; efectuarea în comun de cercetări și facilitarea transferului reciproc de tehnologie agricolă etc.

Avînd în vedere importanța științei și tehnologiei ca factor al dezvoltării, țările în curs de dezvoltare sînt hotărîte să-și intensifice eforturile pentru înființarea și dezvoltarea de centre naționale de cercetare, crearea de bănci de informații și date tehnologice la nivel regional sau subregional, elaborarea de programe comune de cercetare etc. De asemenea, ele sînt hotărîte să acționeze cu fermitate pentru stabilirea unui cod de conduită pentru transferul de tehnologie precum și pentru revizuirea sistemului internațional de brevete.

Alături de dezvoltarea cooperării monetar-financiare, o importanță deosebită este acordată dezvoltării cooperării în domeniul pregătirii cadrelor de specialitate necesare construcției economice și sociale. În acest scop se are în vedere stabilirea de mecanisme care să faciliteze schimbul de experiență și de informații privind sistemele și programele de școlarizare și de pregătire de cadre, înființarea de centre internaționale pentru formarea de cadre etc.

FĂRĂ ÎNDOIALĂ că dezvoltarea economică a oricărei țări depinde în primul rînd de eforturile proprii ale poporului respectiv pentru a valorifica la maximum, în conformitate cu interesele și năzuințele sale, resursele naționale de care dispune.

În același timp, în accelerarea procesului dezvoltării economice și sociale un rol deosebit de important revine colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice internaționale, menită să potențeze eforturile proprii ale țărilor în curs de dezvoltare. „Nici un popor — se subliniază în Programul P.C.R. — nu poate renunța la colaborarea internațională fără grave urmări în dezvoltarea economică și socială“. Pătrunderea cuceririlor științei și tehnicii moderne în toate compartimentele activității umane, adîncirea diviziunii internaționale a muncii impun în mod obiectiv necesitatea imperioasă de a extinde multiplica și diversifica relațiile de colaborare și cooperare dintre state.

Ion BARAC

ECONOMIE MONDIALA

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Decalaje în structura populației active

UNUL din elementele care caracterizează starea de înapoiere sau de dezvoltare economică a țărilor este ponderea populației ocupate în agricultură, față de totalul populației active. Reprezentînd peste 90 la sută în țările cel mai puțin dezvoltate de pe glob, această pondere scade treptat — după cum evidențiază multiplele comparații în timp și spațiu — pe măsura industrializării economiei, precum și a extinderii sectorului prestărilor de servicii.

Datele din tabelul alăturat, referitoare la țările nesocialiste, ilustrează amplul decalaj existent în acest sens între țările nesocialiste în curs de dezvoltare. Se poate spune că Africa a rămas încă un continent „eminamente agrar“, în timp ce în majoritatea țărilor din Europa occidentală și America de Nord ponderea populației agricole variază între 3 și 10 la sută.

Desigur, există și situații intermediare. De pildă, în țările mai puțin industrializate din Europa populația agricolă reprezintă circa un sfert (Irlanda, Portugalia, Spania), circa două cincimi (Grecia) și chiar trei cincimi (Turcia), din ansamblul populației active. Pe de altă parte, sub imperiul condițiilor climaterice sau al poziției geografice, într-o serie de țări sau teritorii în curs de dezvoltare (ca Bahrein, Bahamas, Bermude, Singapore, Malta ș.a.) agricultura constituie o ocupație subsidiară, ponderea populației neagricole fiind apropiată de cea din țările capitaliste cele mai industrializate.

Merită a fi remarcat și faptul că, în numeroase cazuri, decalajul amintit dintre țările capitaliste industrializate și țările nesocialiste în curs de dezvoltare nu se atenuează, ci chiar crește. Astfel, de pildă, în decurs de 14 ani ponderea populației neagricole a sporit cu 20,1 puncte în Japonia, cu 11.1 puncte în Franța sau cu 10,8 puncte în Austria etc, în decurs de 15 ani — cu 15,7 puncte în Italia, în decurs de 13 ani — cu 19,7 puncte în Finlanda ș.a.m.d. Concomitent, în deceniul 1960—1970, sporul respectiv a fost de numai 1,7 puncte în cazul Gambiei, de aproape 3 puncte în cel al Voltei Superioare, Nepalului sau Mali, de 3—4 puncte pentru Ciad, Uganda, Tanzania, Niger sau Afganistan.

În ultima analiză, o asemenea evoluție contribuie nu la estomparea, ci — dimpotrivă — la accentuarea diferențelor pregnante în ceea ce privește structura populației active și dinamica nivelului său de trai între țările examinate.

N. P.

Ponderea populației neagricole în ansamblul populației active (în %)

Țări capitaliste dezvoltate	1950	1960	1974
Anglia	94,9[1]	96,0	97,1[2]
Belgia	87,9[3]	92,0	96,5[5]
S.U.A.	88,0	93,4	96,0
Canada	81,0[1]	86,9	94,0[4]
R.F.G.	77,7	85,7	93,4
Suedia	80,0	85,9	93,3
Olanda	...	89,3	93,2[2]
Australia	86,5[5]	88,6	93,0[2]
Elveția	83,0	88,6	92,3[6]
Luxemburg	74,0[3]	84,5	91,0[2]
Danemarca	77,1[7]	81,9	90,8
Norvegia	74,0	80,2	89,6
Franța	73,3[5]	77,9	89,0
Noua Zeelandă	83,8[8]	85,3	87,9
Japonia	61,0[7]	67,1	87,2
Austria	67,7[1]	76,2	87,0
Italia	60,0[1]	69,2	84,9[4]
Islanda	63,0	75,3	84,0[9]
Finlanda	54,0	63,9	83,6[2]

Țări în curs de dezvoltare	1960	1970
Nepal	5,6	8,4
Niger	4,8	8,6
Ciad	5,5	8,8
Mali	6,0	8,9
Ruanda	4,5	9,2
Volta superioară	8,5	11,2
Lesotho	6,7	11,3
Malawi	7,5	12,5
Botswana	8,0	12,6
Rep.Africa Centrală	5,9	12,8
Madagascar	7,2	13,5
Guineea-Bissau	9,1	14,0
Uganda	10,6	14,1
Tanzania	10,6	14,1
Mauritania	8,8	15,0
Etiopia	11,9	15,4
Gambia	14,5	16,2
Guineea	11,8	16,5
Somalia	12,1	17,7
Swaziland	10,6	17,9
Papua-Noua Guinee	11,0	17,9
Camerun	12,2	18,2
Afganistan	14,7	18,5
Coasta de Fildeș	11,2	18,9
Kenya	14,2	19,6

1) Anul 1951. 2) Anul 1973;
3) Anul 1947. 4) Anul 1975.
5) Anul 1954. 6) Anul 1976.
7) Anul 1955. 8) Anul 1956.
9) Anul 1972.

Sursa: U.N.C.T.A.D., Handbook of International Trade and Development Statistics - 1976, New York, 1976, pag.416-428.

IPOTEZE • PREVIZIUNI

S.U.A. : evoluții în balanța energetică

REVIZUIND nu de mult prognoza elaborată în anul 1972 cu privire la evoluția sectorului energetic și al combustibililor în cadrul economiei S.U.A., experții Biroului minelor din această țară au ajuns la concluzia că — concomitent cu creșterea de 4,7 ori a consumului global (brut) de energie — în perioada 1974—2000 vor avea loc și mutații sensibile în balanța energetică a S.U.A. (vezi tabelul). Se observă creșterea continuă a ponderii cărbunelui și a energiei nucleare, în condițiile scăderii ponderii gazelor naturale. În ceea ce privește combustibilii lichizi și energia hidraulică și geotermică, după o anumită sporire a ponderii lor, în ultimele două decenii va avea loc o reducere treptată a rolului deținut în balanța energetică a S.U.A.

Purtători de energie	Ponderea în balanța combustibililor și energetică a S.U.A. în anii			
	1974	1980	1985	2000
Cărbune	18,0	19,7	20,5	21,3
Combustibili lichizi	45,8	47,1	44,1	31,3
Gaze naturale	30,5	23,6	19,4	12,0
Șisturi bituminoase	—	—	0,8	3,5
Energie nucleară	1,6	5,2	11,4	28,2
Energie hidraulică și geotermică	4,1	4,4	3,8	3,7
Total intrări (consum brut)	100	100	100	100

Centralele nucleare clasice : predarea ștafetei

ÎN recenta reuniune de la Geneva a membrilor Forumului atomic internațional, reprezentînd aproape toate țările occidentale, s-a apreciat că producătorii occidentali de uraniu vor putea furniza doar pînă în 1995 minereul necesar funcționării tuturor centralelor nucleare, prevăzute în prezent. De aceea, lăsînd la o parte posibilitatea descoperirii unor noi și importante zăcăminte de uraniu, reprezentanții societăților miniere și ai centralelor nucleare au fost de acord în a cere să se accelereze punerea la punct a reactoarelor cu neutroni rapizi, astfel încît centralele echipate cu asemenea reactoare să devină exploatabile și competitive din anul 1995.

Consumul de fibre textile : 8,4 kg/loc.

O PROGNOZĂ elaborată de firma americană Predicasts, Inc. asupra evoluției consumului mondial de fibre sintetice, ajunge la concluzia că în anul 1985 acesta va atinge 40 mil. tone (față de o medie anuală de 26,5 mil. tone în perioada 1972—1974), ceea ce reprezintă 8,4 kg pe locuitor. Dacă pînă nu demult extinderea consumului de fibre textile avea loc îndeosebi pe seama majorării producției de fibre sintetice, se apreciază că în deceniul următor ritmul de creștere a acestei producții se va încetini simțitor. De asemenea, este posibil ca în deceniul al nouălea țările auropene exportatoare de fibre textile să întîmpine pe piața mondială o concurență tot mai acută din partea țărilor în curs de dezvoltare din America Latină și Asia, cele mai ample extinderi ale capacităților industriei de fibre sintetice fiind preconizate în aceste zone.

Cehoslovacia : energetica nucleară

ÎN PREZENT, în Cehoslovacia funcționează (din 1972) o singură centrală nuclearo-electrică Programul de utilizare a energiei atomului pentru producția de electricitate prevede construirea, pînă în 1990, a încă zece centrale, capacitatea totală instalată urmînd să ajungă la aproximativ 12 mil. kW, iar producția centralelor nucleare — la circa o treime din producția națională de energie electrică.

Industria cehoslovacă fabrică în prezent turbine cu o putere de 55, 110 și 200 MW, asimilează producția turbinelor de 500 MW, iar în viitor se prevede construirea de turbine cu o putere de 1 000 MW. Se apreciază ,de asemenea, că — începînd din 1990 — se va trece la construirea de centrale nucleare de tip superior, dotate cu reactoare funcționînd pe bază de neutroni rapizi.

Cuprul în anul 2000

DUPĂ aprecierea specialiștilor cererea mondială de cupru va cunoaște o creștere susținută în următoarele decenii, depășind 30 mil. tone în anul 2 000, respectiv de 4,1 ori mai mult decît în 1974. Asigurarea necesarului crescînd de cupru va reclama un mare volum de investiții, cu atît mai mult cu cît va fi nevoie să se treacă la valorificarea unor zăcăminte cu conținut scăzut de metal. Se estimează, de pildă, că în S.U.A. conținutul mediu de cupru în minereul extras se va reduce în anul 2 000 la 0,25 față de 0,53% în 1973, iar în Chile la 1,08% față de 1,78% în 1976.

Orașe scumpe

INFLAȚIA este astăzi în lumea nesocialistă un fenomen generalizat care nu cruță nici o zonă geografică. Locuitorii marilor orașe din țările capitaliste sînt deosebit de puternic afectați de creșterea prețurilor la mărfuri și servicii. Graficul pe care îl reproducem după săptămînalul vest-german „Die Zeit" ilustrează marea diversitate a nivelurilor costului vieții luînd ca termen de comparație orașul Düsseldorf din R.F.G., el însuși reputat ca scump. Orașele situate în grafic sub nivelul de scumpete al Düsseldorf-ului își au bineînțeles propria lor dinamică a inflației, în cadrul dinamicii naționale respective. Dealtfel diversitatea situațiilor nu face decît să sublinieze caracterul relativ al comparațiilor oferite de grafic, comparații care iau ca bază un „coș" de mărfuri și servicii unic pentru orașe situate la cele mai diferite latitudini geografice, atunci cînd costul efectiv al vieții este influențat considerabil între altele tocmai de variațiile „coșului". Și să nu uităm că în bugetele de familie există și alte cheltuieli care în țările capitaliste au o pondere foarte ridicată, cum sînt chiriile, și care nu sînt cuprinse în aceste „coșuri".

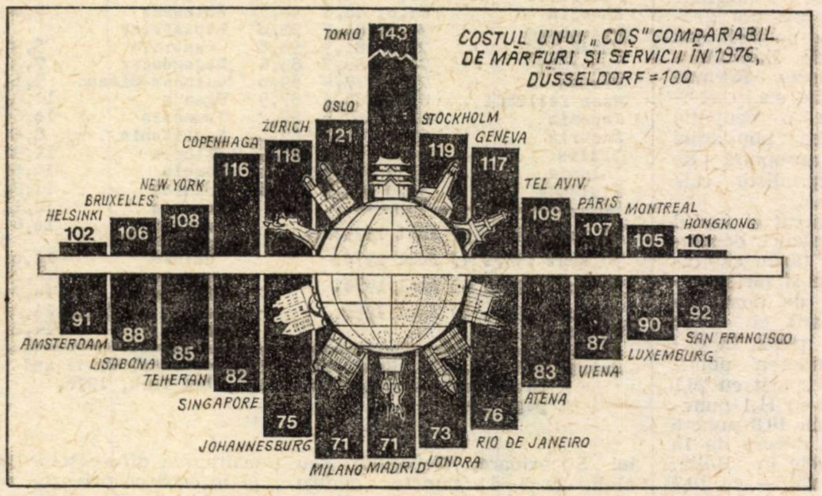

Arhitecții și economisirea energiei

FUNCȚIONAREA imobilelor absoarbe în S.U.A. peste o treime din întreaga energie consumată. Acest volum ar putea fi micșorat cu 15—25% în imobilele existente și cu 35—50% în noile construcții (față de consumurile actuale), fără sacrificarea unor elemente de confort sau a serviciilor indispensabile și fără creșterea costurilor inițiale de construcție sau cu compensarea unor eventuale sporuri prin economiile realizate în funcționare. Constatările acestea se fac într-un studiu american prezentat în cadrul unei recente manifestări internaționale sub egida C.E.E./O.N.U., consacrată industriei construcțiilor.

Un rol crucial în economisirea energiei în acest domeniu, se arată în studiu, revine arhitecților. Efectul unor factori ca de exemplu timpul de expunere la soare sau impactul vînturilor este aproape cu desăvîrșire ignorat în proiectele de construcții ; or, acești factori au urmări directe asupra fluxului de energie dintr-un imobil. Cercetări urgente asupra incidenței razelor solare, a vînturilor etc., ar permite să se renunțe în curînd de a mai rezolva probleme de construcție printr-o cheltuire excesivă, nejustificată de resurse energetice nereînnoibile.

O importanță deosebită se atribuie în studiu și ferestrelor, mai ales însușirilor geamului și ramelor folosite. Aspectul acesta este cu atît mai important cu cît în construcțiile moderne geamul și componentele metalice aparente au o pondere sporită. În ansamblu, se apreciază că o izolare termică adecvată poate elimina pînă la 50% din pierderile de căldură din imobile.

Școli pentru inovatori în Ungaria

SUCCESELE înregistrate de mișcarea inventatorilor și inovatorilor din Ungaria se exprimă în 2,5 milioane de invenții și inovații în ultimii 28 de ani, soldate cu economii de 50 miliarde forinți. Relevîndu-le, presa ungară evidențiază de asemenea măsurile inițiate pentru stimularea acestei activități. Este vorba de așa-numitele școli pentru inovatori, care funcționează în cadrul întreprinderilor industriale, de proiectul organizării de cursuri speciale pentru studenții ultimului an de la unele facultăți (pentru a-i pregăti teoretic în vederea unei participări ulterioare active la mișcarea de inovare) sau de proiectul creării unei rețele de cluburi ale inovatorilor. De asemenea, se intenționează să se imprime un caracter de regularitate conferințelor cu participarea cadrelor de conducere din economie, a celor lucrînd direct în producție și a inovatorilor, precum și să se creeze un sistem de asistență profesională care să contribuie la realizarea ideilor inovatoare ale muncitorilor manuali. În ultimii doi ani în întreprinderile industriale din Ungaria a crescut simțitor numărul brigăzilor complexe de inovare, incluzînd muncitori, cadre medii din producție, funcționari și specialiști cu studii superioare.

Datoria externă și exporturile

SUMA datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol nu a contenit să crească de un șir întreg de ani, curba ascensiunii sale vădind multe puncte comune cu aceea a sumei exporturilor de bunuri și servicii ale țărilor respective. Ilustrarea grafică a acestei evoluții scoate în evidență, totodată, creșterea paralelă a sumei serviciului datoriei — amortismentele și dobînzile plătite de debitori. Datele și evaluările furnizate de F.M.I., pe care se bazează graficul, sînt completate cu două rapoarte care caracterizează sub aspecte importante situația financiară a țărilor în curs de dezvoltare. După cum se poate constata, suma datoriei a ajuns din nou, după o scurtă abatere în jos, să reprezinte mai mult decît valoarea exportului anual de bunuri și servicii, iar suma serviciului datoriei echivalează din nou cu peste 10% din totalul exportului.

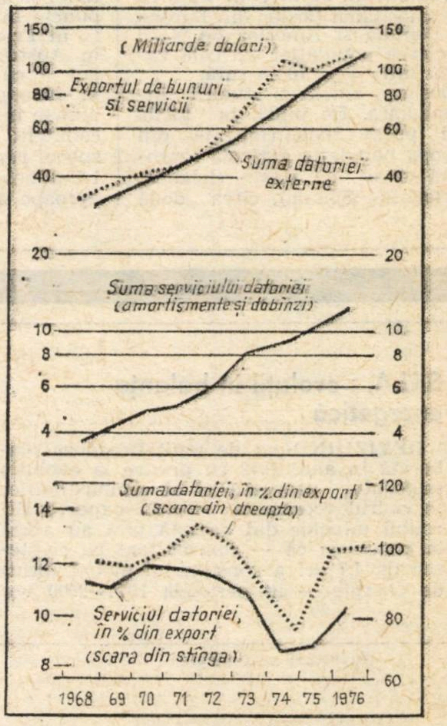

(după I.M.F. Survey)

Evoluții în țările în curs de dezvoltare neexportatare de petrol

CURIER

GLOSAR

Etalonul aur — devize

EVENIMENTELE monetare din ultimii ani — lichidarea sistemului monetar internaţional, instituit în 1944, renunţarea principalelor ţări capitaliste la definirea în aur a monedelor naţionale, trecerea, în Occident, la flotarea generalizată a principalelor monede, modificarea statutului Fondului Monetar Internaţional şi începerea vînzării la licitaţie a aurului pe care îl deţine acest organism — au pecetluit dispariţia etalonului aur-devize, după ce făcuse epocă în organizarea relaţiilor monetare internaţionale.

Etalonul aur-devize este, în ordine cronologică, ultima din cele trei forme ale etalonului aur, celelalte două fiind etalonul aur-monezi şi etalonul aur-lingouri. Trăsăturile lui distinctive rezultă cel mai bine din compararea cu formele anterioare.

Etalonul aur-monezi, „clasic", a fost adoptat ca bază a sistemelor monetare naţionale, de Anglia în 1819, de ţările Europei occidentale după 1870 şi de S.U.A. în 1900. El a fost înlăturat în urma primului război mondial. În România, acest etalon a fost adoptat în 1867 (în cadrul bimetalismului) şi în 1890 (în cadrul monometalismului aur). Etalonul aur-monezi s-a caracterizat prin: stabilirea unui conţinut de aur pentru unitatea monetară naţională şi baterea liberă de monezi de aur în funcţie de acest conţinut; convertibilitatea liberă şi nelimitată a altor feluri de instrumente monetare (în primul rînd bancnotele) în aur; circulaţia liberă a aurului între ţări.

După primul război mondial, din cauza concentrării majorităţii aurului monetar în principalele state capitaliste, precum şi a piedicilor puse, tocmai pentru acest motiv, în calea circulaţiei internaţionale a aurului, unele ţări (Anglia, Franţa) au trecut la etalonul aur-lingouri, în cadrul căruia aurul circulă numai ca lingouri, iar convertibilitatea se efectuează tot prin lingouri, fapt care limitează dreptul la convertibilitate numai la deţinătorii de sume mari.

Tot după primul război mondial s-a adoptat, îndeosebi în urma recomandărilor Conferinţei de la Geneva (1922), etalonul aur-devize. El se caracterizează prin: lipsa circulaţiei aurului, definirea unităţii monetare printr-o cantitate de aur, convertibilitatea (atunci cînd există) în valutele convertibile ale altor ţări şi îndeosebi în dolari S.U.A. Ca urmare, adoptarea etalonului aur-devize a presupus formarea de rezerve monetare internaţionale în fiecare ţară, constînd din aur şi valute (devize) convertibile, în vederea asigurării convertibilităţii. România a adoptat acest etalon în 1929 şi l-a înlăturat în 1947.

Cu prilejul Conferinţei monetare internaţionale de la Bretton Woods (1944), etalonul aur-devize a fost pus la baza sistemului monetar internaţional, continuînd să stea şi la baza sistemelor monetare din ţările capitaliste. Acest etalon a asigurat supremaţia S.U.A. în domeniul furnizării mijloacelor de rezervă şi de plată pe plan internaţional, procurîndu-i avantaje unilaterale. Sumele de dolari aflate în străinătate ca rezerve constituie de fapt împrumuturi obţinute de S.U.A. de la alte ţări. Aceste împrumuturi, pe termen lung, sînt acordate involuntar de ţările partenere ale S.U.A.

Funcţionarea etalonului aur-devize a întîmpinat mari greutăţi. Acestea au avut drept urmare crize valutare, cu consecinţe serioase asupra economiei diferitelor ţări şi economiei mondiale. Ultima criză valutară a fost fatală acestui etalon. Fenomenele care s-au produs în acest domeniu au, după toate probabilităţile, un caracter ireversibil.

C. K.

Congresul A.I.S.E.

Nucu Melinescu, Bucureşti — Cel de al cincilea congres mondial al Asociaţiei internaţionale de ştiinţe economice (Tokio, 29 august—3 septembrie 1977) va avea ca temă „Creşterea economică şi resursele".

În cadrul şedinţelor plenare vor fi prezentate şase referate : „Creşterea economică pe termen lung în ţările industrializate" (M. Abramowitz), „Creşterea şi schimburile în condiţii de inegalitate" (E.L. Bacha), „Tendinţe trecute şi de viitor ale preţurilor resurselor naturale" (G. Heal), „Creşterea planificată şi utilizarea raţională a resurselor" (N. Fedorenko, T. Haceaturov), „Bariere în calea dezvoltării economice" (K.N. Raj), „Costurile creşterii economice" (E. Malinvaud).

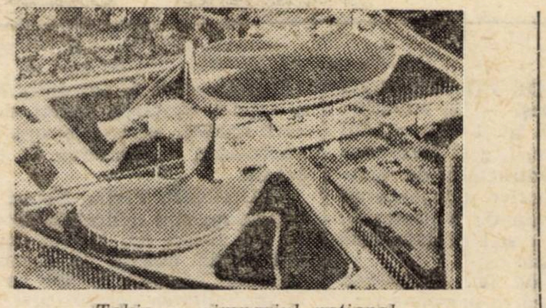
Tokio — gimnaziul naţional

Dezbaterile din cele şase secţiuni specializate vor avea ca temă (în paranteză numele preşedintelui fiecărei secţiuni) : „Creşterea economică trecută şi măsurarea ei" (R. Matthews), „Factorii creşterii economice" (C. von Weiszäcker), „Resursele creşterii economice viitoare" (R. Solow), „Perspectivele creşterii economice, politicile economice şi reglementările" (T. Haceaturov), „Diviziunea internaţională a muncii şi cooperarea în dezvoltarea economică" (S. Chakravarty), „Creşterea economică japoneză" (S. Tsuru).

Congresul va fi organizat de Consiliul japonez al ştiinţei în cooperare cu Federaţia japoneză a asociaţiilor economice şi Institutul nipon de cercetări statistice. Comitetul japonez de organizare este prezidat de profesorul Shigeto Tsuru, copreşedinte al Comitetului pentru programul congresului, alături de Edmond Malinvaud, preşedintele A.I.S.E.

Omagierea unor savanţi:

NICHOLAS GEORGESCU-ROEGEN

La 27 noiembrie a.c. Facultatea de ştiinţe economice a Universităţii din Strasbourg a conferit profesorului Nicholas Georgescu-Roegen titlul de doctor honoris causa.

Profesorul Georgescu-Roegen s-a născut în anul 1906. A făcut studii superioare la Bucureşti şi Paris. În prefaţa lucrării sale „Legea entropiei şi procesul economic", apărută în S.U.A. în 1974, autorul scrie: „Am studiat cu învăţaţi ale căror nume ocupă astăzi un loc Rşinistoria de cinste în istoria ştiinţei: Traian Lalescu, Octav Onicescu şi G. Ţiţeica (la Bucureşti), Albert Aftalion, Emile Borel, Georges Darmois şi Maurice Fréchet (la Paris) şi E. B. Wilson (în S.U.A.)".

În anii '30 cînd îşi începe activitatea de profesor şi cercetător, face un stagiu la Universitatea Harvard. Din 1949 a fost profesor la Universitatea Vanderbilt din Nashville (S.U.A.), iar din toamna acestui an profesează la Universitatea din Strasbourg, în Franţa. „În persoana lui Georgescu-Roegen, scrie Paul A. Samuelson prefaţînd una din lucrările acestuia, avem de-a face cu un savant între savanţi, un economist între economişti".

În cursul bogatei sale activităţi ştiinţifice, profesorul Georgescu-Roegen a abordat probleme legate de teoria comportamentului consumatorului, modelarea creşterii economice, teoria balanţei legăturilor între ramuri, teoria programării. O serie de studii dintre cele mai importante ale sale au fost reunite în volumul „Analytical Economics : Issues and Problems" (Harvard University Press, 1966). Aplicarea unor învăţăminte din studierea fizicii la problemele de economie a fost o preocupare constantă a autorului, care a utilizat pentru prima oară legea entropiei — lege a termodinamicii — în cercetarea fenomenelor economice. Rodul major al acestei abordări este lucrarea „The Entropy Law and the Economic Process" (1974).

Profesorul Georgescu-Roegen este un promotor activ al utilizării matematicii în ştiinţele economice, combătînd însă exagerările în acest domeniu, utilizarea de formule fără un corespondent economic real. „Unele concepte rămîn cutii goale", afirmă el. „Unele ecuaţii pe care le întrebuinţăm sînt admirabile, sînt încîntătoare, dar nu toate îşi menţin un contact intim cu realitatea".

Recent a apărut în editura Pergamon Press o nouă carte a profesorului Georgescu-Roegen, intitulată „Energia şi miturile economice". Un volum omagial care i-a fost închinat de curînd reuneşte între altele contribuţii a patru laureaţi ai premiului Nobel pentru economie. La Editura politică, în colecţia „Idei contemporane", se află în curs de apariţie lucrarea „Legea entropiei şi procesul economic".

JOHAN GALTUNG

Universitatea Babeş-Bolyai din Cluj-Napoca a conferit titlul de doctor honoris causa profesorului norvegian dr. Johan Galtung, iniţiator şi promotor al studierii problemelor păcii, cercetător şi militant progresist de renume internaţional.

Profesorul Galtung, născut în 1930, este de formaţie matematician şi sociolog. În prezent este profesor la Universitatea din Oslo şi director al Institutului Internaţional de Cercetare a Problemelor păcii. A fost profesor invitat la diferite instituţii de învăţămînt superior din S.U.A., America Latină „Africa, Asia. A lucrat în calitate de consilier pentru problemele cercetării păcii, ale învăţămîntului superior şi ale cooperării internaţionale pe lîngă diferite organizaţii internaţionale, inclusiv din sistemul O.N.U. Din 1974 este director al Centrului Universitar Internaţional de la Dubrovnik şi preşedinte al Federaţiei Mondiale pentru Studii asupra Viitorului.

În 1967 a publicat la Oslo volumul „Theories and Methods of Social Research". O continuare a acestei lucrări urmează să apară în cursul anului 1977 sub titlul „Essays in Methodology and Ideology". În legătură cu problematica cercetării păcii a publicat în 1975 un volum de eseuri intitulat „Peace, Research, Education and Action" (ed. Christian Ejlers, Copenhaga), care a fost urmat anul acesta de un al doilea volum sub titlul Peace, War and Defense".

Profesorul Galtung a contribuit şi contribuie la cunoaşterea în lume a realizărilor ţării noastre în domeniul culturii, ştiinţei etc. şi a poziţiilor României în problemele politice fundamentale ale epocii noastre. În acelaşi timp, omul de ştiinţă norvegian a sugerat în 1973 înfiinţarea la Bucureşti a Centrului Internaţional de Metodologie a Studiilor asupra Viitorului. Politica României, de pace, colaborare şi însănătoşire continuă a climatului internaţional, a declarat savantul norvegian în cadrul festivităţii de acordare a titlului de doctor honoris causa, a devenit astăzi larg cunoscută în lume prin activitatea neobosită ştiinţifică şi clarvăzătoare, a eminentului om de stat, preşedintele Nicolae Ceauşescu. „Mă simt onorat în continuare, a spus profesorul Galtung, să-mi alătur eforturile acelora pe care ţara, guvernul, poporul dumneavoastră le întreprind pe arena internaţională, pentru ca viitorul omenirii să fie pacea, colaborarea fructuoasă între popoare".

La Editura politică este în curs de apariţie, în colecţia „Idei contemporane", o culegere de studii şi eseuri ale profesorului Galtung.

ÎNTREBĂRI — RĂSPUNSURI

ÎNTREPRINDEREA DE CONSTRUCȚII DE MAȘINI, Caransebeș. — În situațiile prevăzute de art. 130, al. 1 din Codul Muncii, lit. a, b, c, d, e, f, g și h se consideră că desfacerea contractului de muncă a avut loc pentru motive independente de activitatea desfășurată de o persoană. Încadrarea în lit. i, j, k și l se datorează vinei persoanei în cauză.

În situația relatată de dv. desfacerea contractului cu lit, j face ca persoana respectivă să fie considerată, la reîncadrare, ca nou angajat. În asemenea cazuri, nu sînt aplicate prevederile art. 200 al. 3, vechimea în muncă fiind întreruptă.

DOINA STAICU, București — Aveți dreptul la concediu de odihnă pe 1976, proporțional cu lunile lucrate de la data reîncadrării pînă la sfîrșitul anului. În cazul dv. nu este necesar să lucrați, în prealabil, cel puțin 11 luni.

ION CÎRNU, MEDGIDIA — Concediul fără plată nu întrerupe vechimea în muncă, dar nici nu se ia în calculul acesteia atunci cînd durata este mai mare de treizeci de zile. Această reglementare (H.C.M. nr. 252/1976) se aplică în cazul mamelor încadrate în muncă și care, în vederea îngrijirii copilului în vîrstă de pînă la 7 ani, au încetat activitatea.

VIRGIL GHEORGHIȚĂ, București — Absolvenții cu diplomă ai Academiei „Ștefan Gheorghiu", care îndeplinesc condițiile de studii cerute pentru admiterea în învățămîntul superior de stat, beneficiază de drepturile conferite absolvenților cu diplomă ai instituțiilor de învățămînt superior de stat.

GRIGORE ANDRONIC, Iași — Maiștrii promovați din rîndurile muncitorilor au obligația ca, în termen de 3 ani de la numire, să absolve un curs special care se organizează în temeiul Regulamentului întocmit în acest scop de Ministerul Educației și Învățămîntului. Pentru a fi admis la școala de maiștri, la cursuri de zi (fiind încadrat în categoria cea mai mare a rețelei tarifare), puteți solicita conducerii unității, precum și organelor ierarhic superioare, trimiterea la o asemenea școală.

M.IFTIMIE, Piatra Neamț — În situația dv. nu sînt aplicabile prevederile art. 41 din Legea nr. 12/1971, întrucît funcția îndeplinită înainte de absolvirea învățămîntului superior juridic nu se consideră în specialitatea pentru care v-ați pregătit.

IOAN CADAR, Sighetul Marmației — Lucrătorul comercial are o funcție operativă care nu intră în categoria personalului economic mediu. În cazul transferării **în interesul serviciului** erați îndreptățit să primiți o indemnizație egală cu retribuția medie lunară din ultimele trei luni premergătoare transferării, precum și acoperirea cheltuielilor de transport.

CRĂIȚA SILVEANU, București — Față de prevederile art. 20 din Legea nr. 27/1976, privind concediul de odihnă al angajaților, sînteți îndreptățită atît la concediul de odihnă cuvenit pentru anul trecut, cît și la cel corespunzător anului în curs.

ION I. SAVU, comuna Mărășești, Dîmbovița. — În prezent, aveți un venit lunar care depășește limita pentru care se poate acorda alocația pentru un singur copil.

ZOLTAN HAZNOSI, Tîrgu Mureș —. În cazul incapacității temporare de muncă a cadrelor retribuite și cu indemnizație de conducere, cărora li s-a prescris de organele medicale competente un program redus de lucru, indemnizația se plătește proporțional cu timpul lucrat.

PROF. SERGIU GRAUR, Călan. — Din scrisoarea dvs. rezultă că, în afara sumei de 2 800 lei, mai primiți 100 lei indemnizație de dirigenție și 336 lei pentru orele prestate peste norma de bază. În această situație, nu mai puteți beneficia de alocație de stat pentru copii.

Industria materialelor de construcții

(Urmare din pag. 5)

P-45 și P-50, cu caracteristici superioare, urmînd să fie pregătite și pentru asimilarea în producție a cimentului P-55.

O mai strînsă colaborare

PALETA sortimentelor noi sau mai puțin noi pe care le oferă industria materialelor de construcții nu epuizează nici pe departe sfera preocupărilor pentru satisfacerea noilor cerințe ale programului de investiții. În planurile de lucru ale institutelor de cercetare, ale fabricilor se află o gamă mult mai largă de produse noi, uoșare, eficiente. Dar, eforturile industriei materialelor de construcții în această direcție vor trebui corelate cu cele ale industriei locale, ale industriei chimice, metalurgice și ale celorlalte ramuri cu sarcini în asigurarea bazei materiale a activității de construcții-montaj.

În același timp, în acțiunea de definitivare a Programului complex de diversificare a producției materialelor de construcții pe perioada 1976—1980 va trebui să se regăsească și contribuția proiectanților, a specialiștilor din execuție, în așa fel încît noile sortimente să răspundă în cel mai înalt grad exigențelor tehnicii moderne, ale eficienței economice. Acum, la sfîrșit de an, cînd șantierele depun eforturi susținute pentru finalizarea obiectivelor cu termene apropiate de punere în funcțiune, cînd se pregătește activitatea din 1977 și începerea lucrărilor la noile investiții, industria materialelor de construcții se dovedește receptivă față de solicitările constructorilor. Ea așteaptă însă mai multă solicitudine din partea beneficiarilor. Pînă în prezent, comenzile pentru 1977 sînt departe de a acoperi capacitatea întreprinderilor specializate. Cooperarea strînsă dintre producătorii de materiale, proiectanți și constructori este reclamată nu numai de necesitățile folosirii raționale a mijloacelor tehnice și a forței de muncă ale acestui sector, ci și de necesitățile bunei aprovizionări a șantierelor, în vederea unei activități ritmice, susținute, pe măsura sarcinilor mult sporite din noul an.

Revista
ECONOMICA
editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice.

Sumarul nr. 48 din 3 decembrie 1976

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Plan ● angajamente. Îndeplinirea planului la toate sortimentele **(V. Ilie, P. Andrei)** 1
– Calitatea proiectelor și eficiența noilor capacități de producție **(conf. dr. Roman Crișan)** 3
– Industria materialelor de construcții – în sprijinul acțiunii de reducere a costului investițiilor **(A. Zelinschi)** 5
– Rezerve de îmbunătățire a activității de întreținere și reparare a mașinilor **(conf. dr. Gheorghe Dițu, Vasile Marian, Eugenia Șonea)** 6
– Analiza dinamică a eficienței acțiunilor de cooperare economică internațională (II) **(Alex. Iordăchescu)** 8
– Metodologia de planificare în confruntare cu exigențele dezvoltării (II) **(Toma Melinte)** 10

CONDUCERE ORGANIZARE

– „R.E." militează pentru generalizarea analizei valorii. Programul special pentru aplicarea metodei la scara întregii economii 12
– Cum valorificăm potențialul „A.V." ? **(Ioan Georgescu).** 13

CONSULTAȚII

– În sprijinul celor care studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid. Direcțiile dezvoltării și modernizării bazei tehnico-materiale a României socialiste **(prof. dr. Niță Dobrotă)** 15

TEORII ● IDEI

– Serviciile – componentă esențială a creșterii nivelului de trai **(dr. Nicolae Nichita, dr. Ioan Mărculescu)** 18
– Normativ și obiectiv în sistemul de prețuri (1) **(Constantin Ionete)** 20
– Școli – curente – economiști. Subdezvoltarea în actuala confruntare de idei (II) **(prof. dr. I. Nicolae Văleanu)** 22
– Convorbiri economice cu **G. Adler Karlsson .** O prioritate a noii ordini : eliminarea sărăciei absolute **(Dinu Dragomirescu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Evoluția ascendentă a relațiilor economice româno-iugoslave. **(Stanislava Filotič)** 25
— Tendințe-conjuncturi 26
– Cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare **(Ion Barac)** 27
– Statistică internațională. Ipoteze-previziuni 29
– Mondorama 30
– Curier 31

Coperta I — **Bogdan Stroescu**
Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69 Cod poștal 71 131

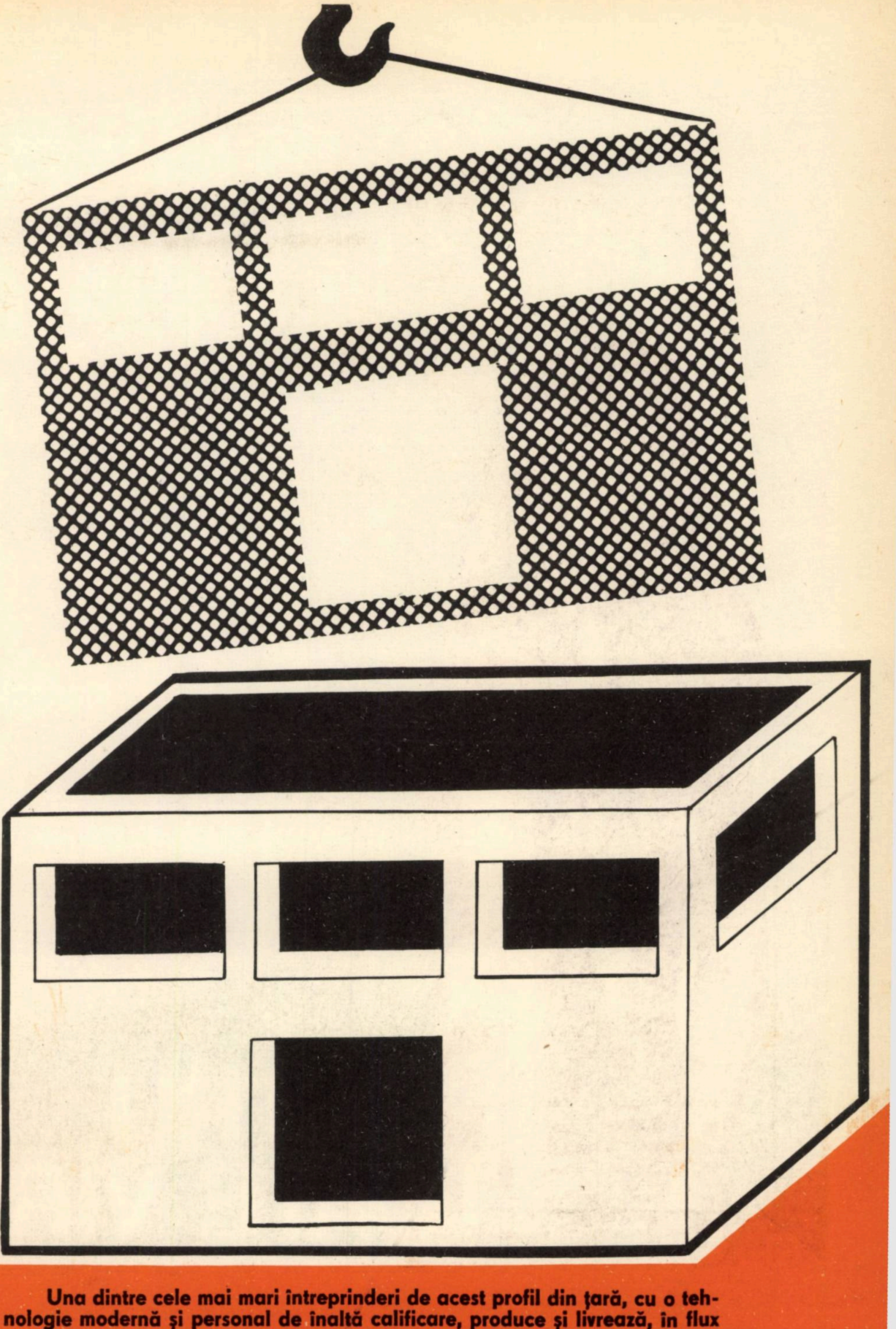

ÎNTREPRINDEREA DE PREFABRICATE ŞI MATERIALE DE CONSTRUCŢII CONSTANŢA

str. Filimon Sîrbu nr. 131
telefon 6 43 96

Una dintre cele mai mari întreprinderi de acest profil din ţară, cu o tehnologie modernă şi personal de înaltă calificare, produce şi livrează, în flux continuu, următoarele prefabricate destinate construcţiilor :

— **PANOURI MARI PENTRU LOCUINŢE** — produse ce ocupă jumătate din producţia întreprinderii

— **STÎLPI BETON COMPRIMAT PENTRU LINII ELECTRICE AERIENE :** S.E. 4 ; S.E. 8 ; S.E. 10 ; S.E. 11.

— **CHESOANE DIN BETON ARMAT**
C 1,5+6 m

— **CHESOANE DIN BETON PRECOMPRIMAT**
C 1,5×12 m ; C 1,5×15 m ; C 1,5×18m

— **CHESOANE CU NERVURI ÎNCRUCIŞATE PRECOMPRIMATE** 2×9 m

— **TUBURI DIN BETON SIMPLU**

— **ELEMENTE PENTRU CONSTRUCŢII AGROZOOTEHNICE** stilpi — pane — grinzi

— **FIŞII PLANŞEU DIN BETON ARMAT CU DIVERSE DIMENSIUNI** avînd H=14 ; H=19

— **FIŞII GRILE BETON ARMAT**
1×6 m cu H=22

— **FIŞII PRECOMPRIMATE**
1×6 m cu H=22 şi H=26

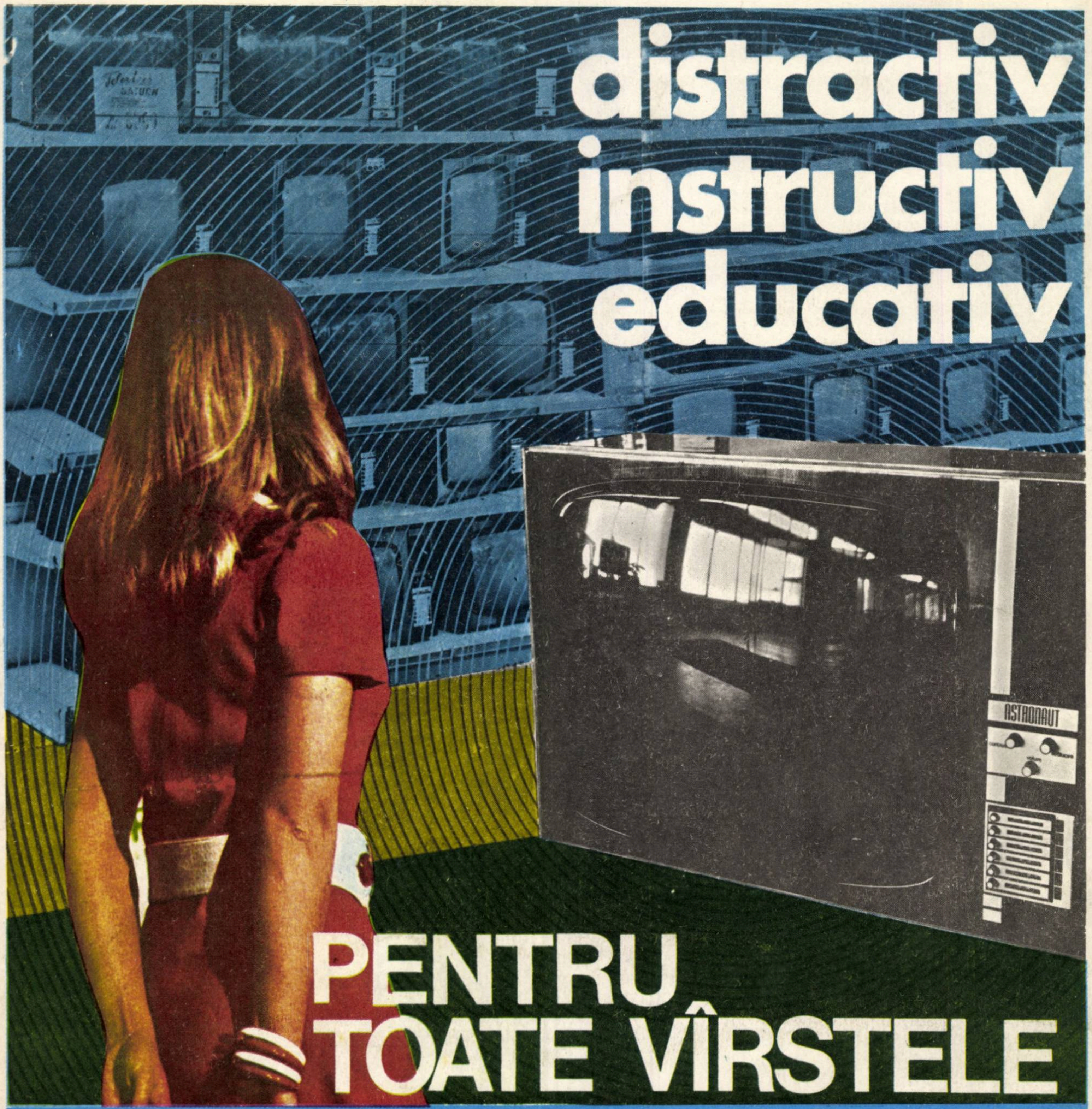

Cel mai modern mijloc de informare in toate domeniile, televizorul poate fi — in acelaşi timp — şi „sală de spectacol" sau „teren de sport".

In toate magazinele şi raioanele de specialitate ale comerţului de stat există un bogat sortiment de televizoare, printre care se află şi viitorul dv. televizor.

	Sport	Venus	Venus şi Compliment	Opera	Clasic	Diamant şi Opera	Lux
Preţul	2 870	2 870	3 050	3 500	3 530	3 550	3 960
Avansul minim	431	431	458	525	530	533	594
Rată lunară	105	105	110	125	125	126	140
Diagonala	31 cm	47 cm	50 cm	59 cm	59 cm	61 cm	65 cm

Receptoare multicanal, toate aceste televizoare pot reda o imagine clară, fidelă şi un sunet de calitate, fiind realizate in baza celor mai moderne scheme tehnice. Sint prezentate in casete furniruite, cu o linie modernă asimetrică.

recom

1977 JAN 13

Lei 5

646

MG

REVISTA ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

economie națională
conducere-organizare
consultații
teorii-idei
economie mondială

Numărul 49 Vineri 10 decembrie 1976

în sprijinul celor care studiază în învăţămîntul politico-ideologic de partid

EVOLUŢIA UNOR PRINCIPALI INDICATORI AI CREŞTERII ŞI DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE A ROMÂNIEI

Graficul nr. 1

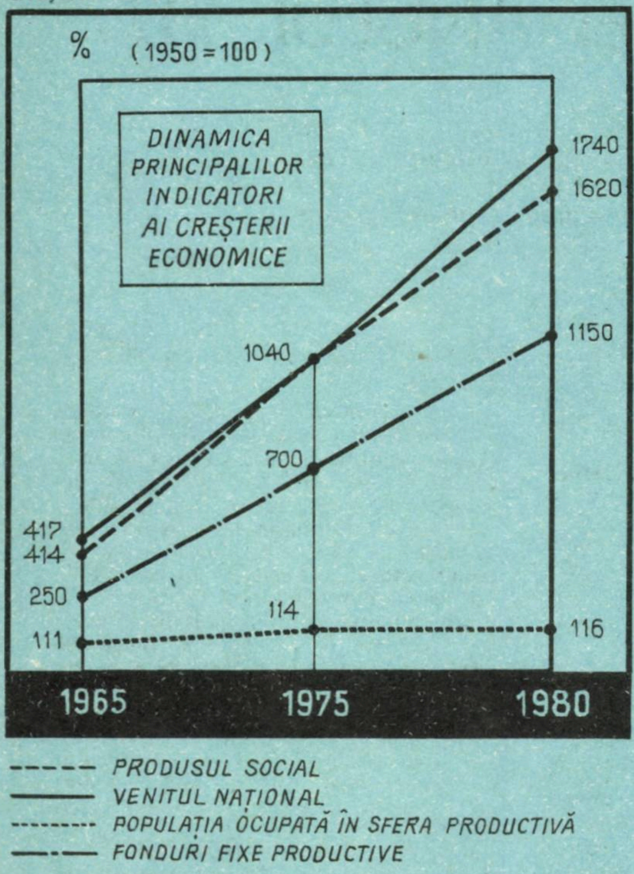

Graficul nr. 3

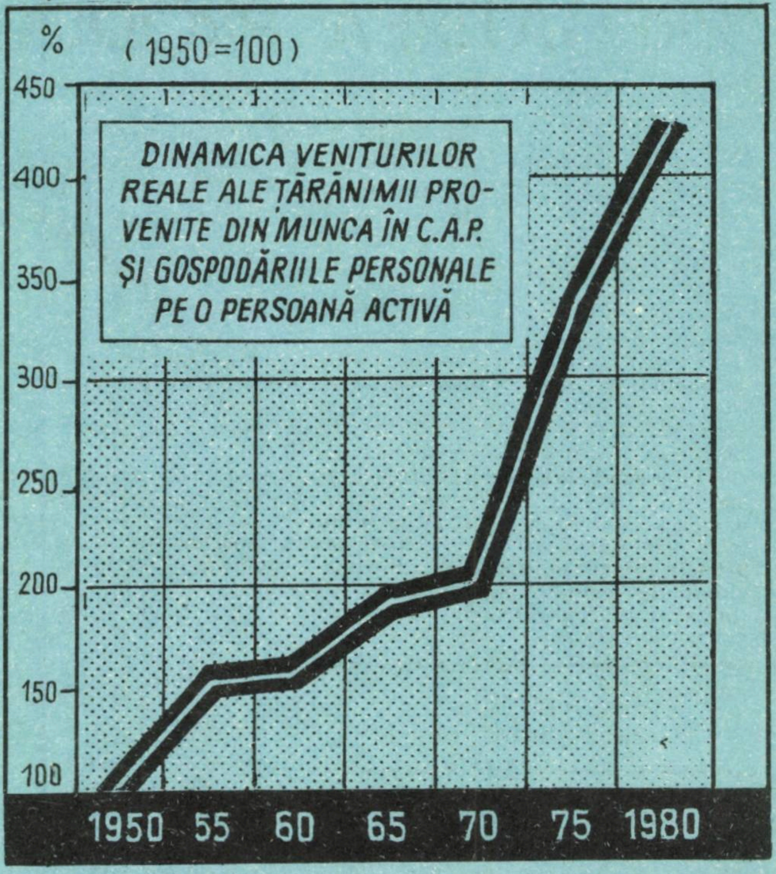

Graficul nr. 2

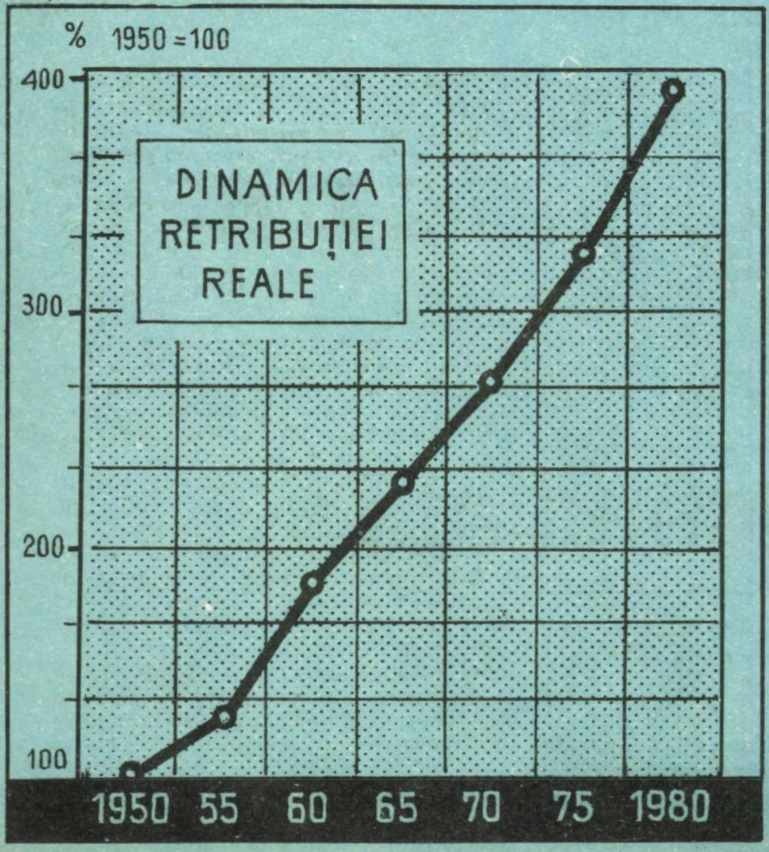

Graficul nr. 4

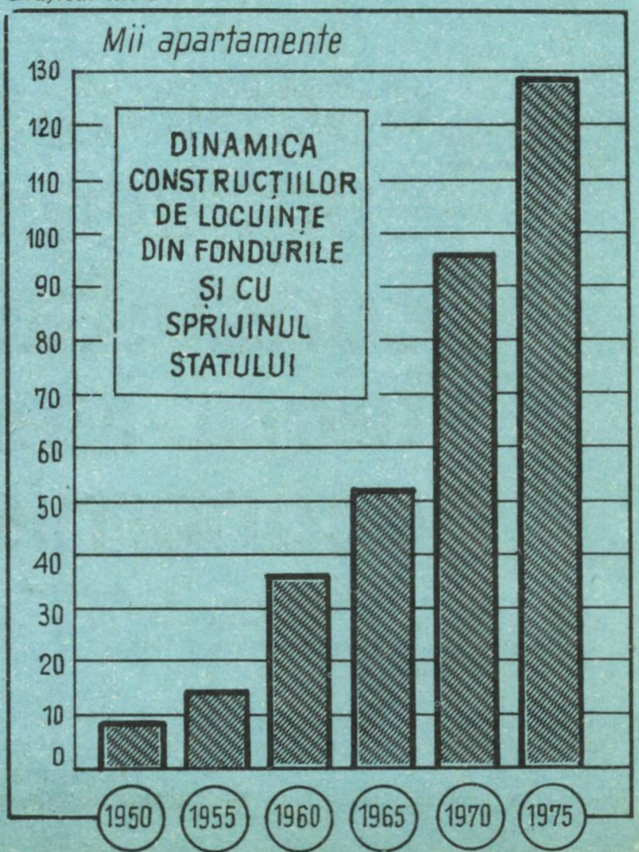

ÎN DEZBATEREA SPECIALIȘTILOR

PREGĂTIREA PRODUCȚIEI ANULUI 1977

- DE CE a fost depășit termenul prevăzut de contractare pe 1977 ?
- CUM se va desfășura activitatea de producție în trimestrul I, cînd materiile prime nu sînt 100% asigurate ?
- CE SOLUȚII trebuie aplicate pentru accelerarea încheierii contractelor ?

REALIZAREA sarcinilor de amploare ale anului viitor în ce privește creșterea producției, înnoirea tehnologiilor și ridicarea calității produselor, reducerea costurilor de fabricație, sporirea rentabilității și satisfacerea la un nivel cît mai înalt a cerințelor beneficiarilor este în directă dependență de modul în care, încă din 1976, sînt pregătite condițiile necesare.

În ansamblul preocupărilor îndreptate în această direcție, o importanță deosebită o are ÎNCHEIEREA DIN VREME A CONTRACTELOR ECONOMICE atît cu beneficiarii produselor, cît și cu furnizorii de materii prime. Dată fiind însemnătatea primordială a acestor acțiuni pentru buna desfășurare a producției încă din primele zile ale viitorului an, „Revista economică“ *a întreprins, cu sprijinul Comitetului de partid al Sectorului 5 din București, o acțiune menită să evidențieze stadiul și problemele asigurării bazei materiale a planului pe 1977.*

Sugestii pentru o „masă rotundă“

INVESTIGAȚIA noastră a început cu o anchetă de identificare a stadiului încheierii contractelor de aprovizionare cu materii prime și materiale într-un număr de 33 de întreprinderi din Capitală, efectuată la începutul lunii noiembrie. Rezultatele obținute (vezi tabelul) ilustrează faptul că, la acea dată, **în unele întreprinderi, contractele cu furnizorii de materii prime și materiale pentru întreaga producție a anului 1977 erau încheiate în proporție de 100%** („Bumbăcăria românească“ Jilava, „Carmen“, Întreprinderea de produse zaharoase etc). În multe alte unități economice procentul de asigurare a materiilor prime necesare în anul viitor se situa între 50—85%. **Exista însă un număr de întreprinderi în care contractele erau încheiate în proporție de numai 15—35%** („Dîmbovița“ — 34,9%, Întreprinderea de bere — 18,2%, „Apolo“, „Adesgo“, etc.). Este adevărat că în această ultimă categorie se aflau, în majoritate, întreprinderi ale industriei ușoare, unde specificul producției făcea ca, la acea dată, să nu fi fost contractat decît necesarul pentru producția semestrului I din 1977. Tot atît de adevărat este însă și faptul că, **la unele din aceste întreprinderi, la data precizată nu era contractată în întregime nici producția trimestrului I din 1977** („Pionierul“, „Dîmbovița“, „Țesătoriile reunite“, „Adesgo“ etc.).

Au participat la dezbatere :

Claudiu IVAN, director la Întreprinderea de bunuri de consum Jilava ; **Nicolae ANGHELEA**, inginer-șef la „Autobuzul“ ; **Mircea IONESCU**, inginer șef la „Energo-reparații“ ; **Petre GEORGESCU**, director la Combinatul de articole tehnice din cauciuc Jilava ; **Ion TOMA**, inginer-șef la „Dîmbovița“ ; **Florin DUMITRESCU**, director la Întreprinderea de produse zaharoase ; **Octavian ANGHEL**, director la Întreprinderea de bere. Din partea Comitetului sectorului 5 al P.C.R. al Municipiului București au participat: **Marin VOINEA**, secretar cu probleme economice, **Ion MĂCEANU** și **Maria EANA**, activiști.

O apreciere completă asupra calității pregătirii producției pe '77 nu poate însă omite referirea la prevederile și termenele legale de desfășurare a acestei acțiuni. În conformitate cu hotărîrile în vigoare. TERMENUL DE ÎNCHEIERE A CONTRACTELOR CU FURNIZORII DE MATERII PRIME **a expirat la 30 septembrie 1976.** Iată deci cîteva situații care, consemnate în luna NOIEMBRIE, au reprezentat argumente suficiente pentru o „masă rotundă“.

Scadențe, obstacole și implicații în contractarea cu beneficiarii

„CEL DE-AL DOILEA an al cincinalului — sublinia tovarășul **Marin Voinea** — pune în fața fiecărui colectiv din unitățile economice sarcini complexe vizînd ridicarea tehnicității și calității produselor, sporirea eficienței întregii activități.

Pentru crearea din vreme a condițiilor necesare realizării însemnatelor creșteri cantitative și calitative ale producției în 1977, în toate întreprinderile, la fiecare loc de muncă, s-au desfășurat în acest an numeroase acțiuni de asigurare a bazei tehnico-materiale corespunzătoare. Ca urmare, în unele unități economice contractările cerute de producția anului viitor sînt în întregime încheiate. Și totuși, **la începutul lunii noiembrie a.c., alături de realizări bune, se mențineau și o serie de restanțe.** O astfel de situație a fost generată în principal de decalajul existent între perioadele de elaborare a necesarului de aprovizionat (lunile martie-aprilie) și cea de definitivare a planului de producție. Este adevărat că planul inițial de fabricație pentru 1977 a fost din vreme cunoscut, dar ulterior s-au înregistrat — în anumite întreprinderi — unele modificări, care au perturbat contractările.

Evident, măsurile luate ulterior au impulsionat acțiunile de încheiere a contractării, așa că **în prezent, pe ansamblul întreprinderilor analizate, coeficientul de contractare cu furnizorii de materii prime și materiale a ajuns la 84%, iar în ce privește producția semestrului I din 1977, la 90%.** Desigur, situația respectivă poate și trebuie îmbunătățită în continuare. De aceea, în întreprinderile vizate **au fost adoptate programe de măsuri care prevăd ca pînă la 30 decembrie a.c. producția anului viitor să fie în întregime nominalizată, iar aprovizionarea tehnico-materială asigurată în totalitate pentru trimestrul I din 1977**, și într-o proporție sporită pentru întregul an“.

La data la care a avut loc dezbaterea noastră nominalizarea, producției nu mai constituia așadar, „o problemă“. A rămas și rămîne însă deosebit de actuală problema **încheierii contractelor cu beneficiarii.** În această chestiune am solicitat punctele de vedere ale unor cadre de răspundere.

„Etapă de importanță hotărîtoare în asigurarea bazei materiale a planului pe anul viitor, nominalizarea producției și încheierea contractelor de desfacere cu beneficiarii produselor reprezintă în orice întreprindere — arăta tovarășul **Ion Toma** — o direcție principală de concentrare a eforturilor. În funcție de specificul producției, ea prezintă desigur numeroase aspecte particulare în fiecare întreprindere. În ce privește contractarea producției **cu beneficiarii,** trebuie spus că, **pînă în prezent, la întreprinderea „Dîmbovița“ este acoperită cu contracte circa 50% din producția de încălțăminte, și anume cea prevăzută a se realiza în trimestrul I din 1977.** Această situație se explică prin specificul producției noastre, care, fiind legată de modă și de sezon, se contractează de două ori pe an.

Legat de acest sistem de contractare, aș dori să supun atenției o problemă de mare însemnătate practică. La recenta vizită pe care **secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu,** a făcut-o la standul Expoziției de la Sala polivalentă, unde erau expuse produsele contractate ce vor fi fabricate în 1977, am primit indicația ca tot ceea ce se prezintă la contractare să se găsească concomitent și în magazine. Dacă se constată că un anume sortiment nu este solicitat de către cumpărători în magazine, contractarea lui trebuie schimbată. Este o îndrumare prețioasă, de o deosebită însemnătate. Pentru transpunerea ei în practică **cred că sistemul contractărilor ar trebui să se desfășoare trimestrial,** în așa fel încît produsele noi testate în magazine ca fiind pe gustul beneficiarilor să se regăsească cît mai curînd în unitățile comerciale, la dispoziția cumpărătorilor.

Aș dori să adaug că producția actuală și, cu atît mai mult, cea din 1977 caută să răspundă în măsură sporită exigențelor tot mai ridicate ale beneficiarilor. O „problemă-cheie“ pentru noi o reprezintă **realizarea integrală a planului fizic** la toate sortimentele solicitate de consumatori. Pentru a putea răspunde prompt cererii, ne-am axat pe adoptarea, în anul viitor, a unei structuri a producției de încălțăminte care, cu un consum normal de muncă, să permită realizarea integrală a planului fizic. Astfel, în 1977 vor fi fabricate noi sortimente la care cantitatea de muncă încorporată este mai redusă, nerenunțîndu-se însă la aspectul comercial atrăgător, la calitatea finisajului etc. Dat fiind că în această perioadă și în continuare va exista cerere sporită de încălțăminte cu tălpi cauciuc si toc ortopedic, am înlocuit tocurile de plastic pe care le produceam pînă acum (și care consumau multă manoperă), cu talpa matrițată din cauciuc“.

„Se mai înregistrează, a intervenit tovarășul **Ivan Claudiu,** încă un gen de probleme. La Întreprinderea de bunuri de consum Jilava caracteristicile producției fac necesară asigurarea unor materiale a căror aducere în țară trebuie planificată cu un an înainte. Atunci cînd se efectuează comanda, sortimentația la produsele respective se solicită după nevoile producției din anii precedenți. Ce se întîmplă însă dacă beneficiarii doresc altceva? Dacă în loc de pigment roșu, ca în acest an — pentru care am făcut deja comanda la import — ne solicită pentru anul viitor culoarea verde ?

În prezent, adaptarea la cerințele beneficiarilor nu se efectuează întotdeauna cu operativitatea necesară. Pentru rezolvarea acestei probleme **este necesar ca, în măsura în care este posibil, să se creeze un fond valutar special la centrala industrială, care să poată fi folosit ori de cîte ori nevoia o impune“.**

„Îmbogățirea substanțială a nomenclatorului de produse reprezintă o caracteristică a producției din 1977 la Combinatul de articole tehnice din cauciuc Jilava, sublinia tovarășul **Petre Georgescu.** Vor fi introduse în fabricație circa **330 de produse noi,** printre care pot fi amintite diverse tipuri de furtunuri, curele pentru variatoare de viteză, garnituri presate și profilate etc.

Acțiunea de contractare a produselor cu beneficiarii s-a desfășurat cu întîrziere față de termene. Alături de unele deficiențe proprii, o asemenea situație a fost generată de întîrzierile cu care unele centrale industriale au emis desfășurătoarele pentru unitățile din subordine, care, la rîndul lor, nu ne-au trimis la vreme specificațiile necesare pentru contractarea unor produse. Este vorba de Centrala minereurilor Baia Mare, bazele de aprovizionare din Brașov și Argeș etc“.

Stadiul asigurării bazei materiale a planului pe 1977 (la 1 noiembrie 1976)

— % —

Contracte încheiate cu furnizorii de materii prime pentru întregul an	Număr de întreprinderi	Contracte încheiate cu furnizorii de materii prime pentru trimestrul I	Număr de întreprinderi
100	6	100	9
84,9—70,0	6	99,9—90,0	2
64,9—30,0	14	84,9—70,0	8
29,9—15,0	7	64,9—30,0	10
		29,9—15,0	4

Contractarea materiei prime: de la termene depășite la soluții de finalizare

DESFĂȘURAREA operativă a acțiunii de emitere a repartițiilor și încheierea din vreme a contractelor cu furnizorii reprezintă premisele necesare unei aprovizionări corespunzătoare cu materii prime a producției ce va trebui realizată în anul viitor.

„Sarcinile de plan ale anului viitor cunosc în întreprinderea „Autobuzul“ o dinamică accelerată față de realizările din 1976, arăta tovarășul **Nicolae Anghelea.** Producția globală crește cu 15,6%, producția marfă cu 16,3%, iar productivitatea muncii cu 16,7%. Anul viitor vom produce sortimente cu un înalt nivel tehnic.

Realizarea întocmai a acestor prevederi a început să fie temeinic pregătită din acest an. Cu toate eforturile desfășurate în domeniul aprovizionării, **repartițiile sînt primite în proporție de 76%, iar contractele cu furnizorii încheiate abia în proporție de 77%.** Avem mari probleme cu asigurarea motoarelor Diesel necesare pentru dieselizarea utilitarelor în anul viitor. Față de cererile noastre de 3000 de motoare (care consumă motorină), s-au aprobat prin repartiții doar un număr de 1000 de bucăți. Dar noi avem posibilități și vom produce mult mai multe utilitare, care, echipate cu motoare pe benzină (cum sînt cele aflate în producția curentă) conduc la costuri de exploatare de trei ori mai ridicate. La fel se pune și problema diferentialelor sau a genților pentru autoutilitare, la care furnizorul desemnat prin repartiții (Întreprinderea de autocamioane din Brașov și, respectiv, Întreprinderea de autovehicule din Pitești) nu mai încheie contracte de livrare, pe motiv că au acoperită cu alte comenzi întreaga capacitate de producție“.

Există și unele **probleme tehnologice** care își așteaptă încă rezolvarea. În întreprindere am înlocuit, de exemplu, sudura cu electrozi printr-o tehnologie nouă de sudură în mediu de gaz protector, procedeu cu productivitate mult sporită. Pentru necesarul producției din anul viitor însă, pînă în prezent, nu am primit repartiții la unele materiale, iar obținerea argonului necesar de la întreprinderea „Azomureș“ — Tîrgu Mureș se face cu foarte mari dificultăți.“

„Întîrzierile în primirea repartițiilor, cu toate consecințele care decurg de aici, creează multe greutăți și la „Energoreparații“. Unitatea noastră — relata tovarășul **Mircea Ionescu** — este mecanicul șef al Sistemului energetic național; producem piese de schimb și dispozitive de mecanizare a lucrărilor care pînă acum se importau. Sarcinile de producție pentru 1977 cresc la producția globală cu 12% față de 1976, la producția marfă cu 11%, la productivitatea muncii cu 5,2%. Nomenclatorul de produse va cuprinde în 1977 încă 800 de repere, piese de schimb pentru agregate energetice, ajungînd ca ponderea produselor noi să reprezinte în totalul producției 60,4%.

Față de necesarul de materiale planificat pentru 1977, nu am primit repartiții decît pentru 65,1%, iar contractele de aprovizionare acoperă 65% din plan. Această situație se datorează faptului că, deși întreprinderea a depus la Baza de aprovizionare a municipiului București și la furnizorii specializați specificații pentru laminate țevi și tablă, nu s-au emis aproape deloc repartiții: pentru 1977 s-au asigurat doar 33 tone blocuri și bare de bronz din 120 tone; 55 tone ferocrom din 180 tone necesare. În fine, pentru cheresteaua de fag și stejar nu s-a repartizat nimic; la fel pentru placaj din lemn. Chiar dacă răspunderea este „pasată“ încă între centrală și minister, această stare de fapt se cere urgent remediată, deoarece cheresteaua ne este necesară pentru execuția modelelor și nu putem turna piese dacă nu avem modele“.

AȘA CUM AU SUBLINIAT participanții la dezbatere, problema asigurării bazei tehnico-materiale a viitorului an preocupă în cel mai înalt grad colectivele din fiecare întreprindere. Concluzia de bază a discuțiilor o constituie necesitatea ca, în timpul scurt care a **mai rămas din acest an, să se amplifice eforturile pentru încheierea cît mai grabnică a tuturor contractelor,** pentru ca producția din 1977 să se poată desfășura din primele zile sub cele mai bune auspicii. Pentru aceasta trebuie să se considere mobilizați toți factorii implicați: întreprindere, centrală industrială și minister.

Bogdan PĂDURE

CUM SE POATE REALIZA, ÎN ANII URMĂTORI, O PRODUCŢIE SUPLIMENTARĂ DE CÎTEVA MILIARDE LEI?

UTILIZAREA RAŢIONALĂ A SUPRAFEŢELOR DE PRODUCŢIE

ÎN ANSAMBLUL factorilor care determină sporirea eficienţei economice în toate domeniile de activitate — obiectiv principal al cincinalului revoluţiei tehnico-ştiinţifice — folosirea mai bună, raţională a capacităţilor de producţie ocupă un loc de prim ordin. Importanţa acestei probleme a fost subliniată la Plenara C.C. al P.C.R. din 2 noiembrie a.c., cît şi la recenta Şedinţă a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., atrăgîndu-se atenţia asupra necesităţii ca întreprinderile, centralele industriale şi ministerele să elaboreze măsuri care să asigure folosirea cît mai deplină a capacităţilor de producţie, a spaţiilor productive, factori care pot asigura economisirea unor însemnate fonduri de investiţii.

Practic, în fiecare unitate economică există, într-o măsură mai mare sau mai mică, spaţii disponibile, construite cîndva pentru diferite utilităţi. Schimbarea unor profiluri de producţie, ca şi unele reorganizări ale fluxurilor de fabricaţie, mecanizarea şi automatizarea proceselor de producţie, au creat şi creează inevitabil excedente de spaţii. Multe dintre acestea şi-au găsit şi îşi găsesc o bună valorificare. Sînt însă şi situaţii cînd asemenea spaţii rămîn libere sau sînt folosite ca magazii, depozite sau drumuri de acces.

Identificarea acestora, ca şi analizarea la faţa locului a fluxurilor de producţie, pot pune în evidenţa fiecărei unităţi suprafeţe importante ce pot fi utilizate mai economic în procesele de producţie. Bunăoară, prin îndesirea pe aceleaşi suprafeţe a numărului de maşini şi instalaţii, prin dotarea unor foste magazii sau depozite (hale bune pentru producţie) cu maşini şi utilaje se poate ajunge la economisirea unor însemnate fonduri de investiţii pentru noi construcţii, în favoarea dotării cu tehnică înaintată. Dar asemenea analize economice se impun a fi făcute şi în cazul proiectării unor obiective noi, Raţionalizarea fluxurilor de producţie, a spaţiilor strict necesare poate asigura, de asemenea, o mai chibzuită utilizare a fondurilor, economisirea unor terenuri cît şi a unor cantităţi însemnate de materiale de construcţii.

Reproiectarea organizării producţiei

OBŢINEREA unui volum maxim de producţie pe unitatea de suprafaţă presupune **acordarea unei atenţii deosebite sporirii ponderii suprafeţelor de producţie în cadrul perimetrului construit şi îmbunătăţirii utilizării acestora.** Dar cum se poate obţine aceasta ?

Practic, în acest an, ca urmare a indicaţiilor date de conducerea de partid, a fost analizat la scara întregii economii, în fiecare judeţ şi în fiecare unitate, gradul de utilizare a suprafeţelor de producţie, posibilitatea atragerii rapide în circuitul economic a acelor suprafeţe care s-au dovedit a fi insuficient sau deloc utilizate. Colectivele însărcinate cu analizarea situaţiilor existente, au acţionat pe multiple planuri, împreună cu factorii de decizie din unităţi, punînd în evidenţă, în majoritatea cazurilor, însemnate posibilităţi de utilizare mai bună a suprafeţelor de producţie. Drept rezultat s-a ajuns la stabilirea unor programe concrete de sporire a porducţiei fără a se recurge la investiţii pentru noi construcţii.

În judeţul Arad, de pildă, accentul principal a fost pus pe **proiectarea şi reproiectarea organizării producţiei.** Măsurile iniţiate şi aplicate la Intreprinderea constructoare de strunguri şi la Întreprinderea de vagoane — în special în direcţia organizării mai bune a fluxurilor de producţie între compartimentele ce se succed în execuţia diferitelor repere şi subansamble, extinderii tehnologiilor de grup în sectoarele de prelucrare, mecanizării unor operaţiuni, îmbunătăţirii transportului intern etc. — au asigurat dotarea tehnică şi alinierea la fluxurile de producţie a unor spaţii ce însumează circa 1 400 mp. Dar **suprafaţa identificată susceptibilă de o mai bună utilizare se ridică la nivelul judeţului de aproape 235 mii mp.** Fireşte, s-au prevăzut măsuri pentru ocuparea acesteia — prin autodotare şi achiziţia prin fonduri minime de investiţii a unor maşini şi utilaje corespunzătoare unor producţii specializate. S-au creat astfel condiţii pentru obţinerea în plus, începînd cu anul 1977, a unui volum de producţie de cîteva sute de milioane lei.

● Însemnate economii de fonduri de investiţii prin :

— creşterea gradului de ocupare tehnică a spaţiilor de producţie existente;

— transformarea unor magazii sau săli de depozite în secţii productive şi dotarea lor cu maşini şi utilaje.

● Reorganizarea unor fluxuri tehnologice.

Realizări deosebite pe linia atragerii în circuitul economic a spaţiilor disponibile prin mai buna proiectare a organizării producţiei au fost dobîndite şi în unităţile industriale din judeţul Timiş. Pînă acum au fost identificate posibilităţi pentru o mai bună folosire — prin reorganizarea unor procese de producţie, utilizarea unor maşini agregat multioperaţionale, îndesirea numărului de maşini pe suprafeţele existente etc. — mai bine de 56 000 mp. suprafaţă. La Intreprinderea „Electrotimiş“, ca urmare a reamplasării maşinilor în principalele hale industriale, s-a obţinut un spaţiu disponibil de aproape 4 000 mp. Montîndu-se pe această suprafaţă utilaje tehnologice achiziţionate pentru dezvoltarea unităţii, s-a ajuns ca unitatea respectivă să-şi dubleze producţia şi să economisească mai bine de 5 milioane lei la fondurile de investiţii. Din calculele estimative rezultă că la nivelul judeţului, prin atragerea în circuitul productiv a suprafeţelor depistate ca insuficient folosite, se va ajunge la obţinerea unui volum suplimentar de produse cu desfacerea asigurată de peste 900 milioane de lei, concomitent cu economisirea a cel puţin 25 milioane lei din fondurile de investiţii destinate dezvoltării unor capacităţi de producţie la diferite unităţi în actualul cincinal.

Interesante sînt şi acţiunile desfăşurate la Întreprinderea de utilaj chimic şi forjă din Rîmnicu Vîlcea. Aici, specialiştii au elaborat un studiu care s-a finalizat în găsirea unor modalităţi de a spori producţia anuală pe aceeaşi suprafaţă construită cu peste 42 milioane lei. Ce s-a preconizat, în esenţă, în acest studiu ? Reamplasarea în hala de utilaj chimic a maşinilor, care a avut drept rezultat eliberarea a circa 880 mp. Această suprafaţă va fi folosită pentru fabricarea valţurilor de cauciuc şi a armăturilor sudate necesare marilor sisteme de irigaţii : totodată, amenajarea unui atelier de prelucrare a flanşelor în perimetrul unui fost depozit va contribui la sporirea cu

1 500 tone anual a producției de astfel de repere.

Diminuarea ponderii suprafețelor ocupate de secțiile și serviciile auxiliare

O IMPORTANTĂ rezervă de îmbunătățire a folosirii suprafețelor de producție o reprezintă **diminuarea ponderii suprafețelor ocupate de secțiile și serviciile auxiliare.** Din investigațiile făcute s-a desprins că în unitățile constructoare de mașini, ale industriei ușoare, de prelucrare a lemnului etc., din cauza amplasării necorespunzătoare și a fărâmițării prea mari a unor ateliere, depozitării pieselor sau produselor între operații pe suprafețe foarte întinse, menținerii unor hale cu gabarite mari drept depozite de produse semifinite sau de materiale etc., este utilizată necorespunzător o suprafață ce se ridică la circa o treime din totalul celei existente. Aplicîndu-se încă din acest an unele măsuri, s-au creat condiții pentru diminuarea ponderii suprafețelor ocupate de serviciile auxiliare sau utilizate ineficient.

Cîteva exemple edificatoare. La întreprinderile Imatex, Metalochimica, Electromureș, Republica etc. din județul Mureș, prin organizarea pe verticală a magaziilor de piese de schimb și apropierea acestora de secțiile de montaj, restrîngerea spațiilor dintre mașini și instalații, cît și a drumurilor de acces, au fost integrate în circuitul productiv circa 2 000 mp. La Întreprinderea de autoturisme din Pitești, au fost stabilite măsuri pentru eliberarea unei suprafețe de circa 20 000 mp, prin organizarea în secții pe verticală a depozitelor de piese, diminuarea căilor de acces în și dintre halele de producție, precum și a intervalelor dintre utilaje. Producția de cel puțin 150 000 autoturisme, planificată pentru ultimul an al cincinalului se va putea realiza astfel în spațiile existente fără a mai fi nevoie de noi hale industriale.

Acțiuni multiple au fost desfășurate și pentru **mai buna organizare a transportului intern,** urmărindu-se, în principal, asigurarea desfășurării normale a fluxurilor tehnologice. La întreprinderile de tractoare și de autocamioane din Brașov, pentru a se crea condiții manipulării ușoare a diferitelor piese și subansamble pe fluxurile tehnologice, au fost prevăzute la diferitele instalații și mașini-unelte cîte un container pentru așezarea pieselor executate, astfel încît macaralele transportoare din secții să poată fi utilizate la întreaga lor capacitate. Au fost astfel eliberate o serie de macarale portale, s-au creat condiții mai bune de circulație între mașini, s-au eliminat numeroase operații de încărcare și descărcare individuală a reperelor de către muncitorii transportori între mașini și ateliere, s-a realizat o mai bună folosire a spațiului productiv prin stivuirea diferitelor materiale și subansamble pe verticală etc. Se scontează ca **numai pe această cale să se realizeze anual o economie de cîteva milioane de lei în ambele întreprinderi.**

Noile obiective—dimensionate optim

DIN ANALIZELE întreprinse la institutele de cercetări și proiectări, pe șantiere, la diferite organe de avizare, s-au desprins numeroase cazuri cînd proiectele unor obiective noi, prevedeau suprafețe de producție cu mult supradimensionate, fapt ce conduce la cheltuieli nejustificate, la organizare de secții dispersate, la adoptarea de soluții tehnologice necorespunzătoare etc.

Reexaminarea critică de către proiectanți a documentațiilor pentru construcțiile în curs de execuție s-au pentru 1977 a atras după sine importante măsuri, adoptarea de noi soluții constructive, mai economicoase. Un exemplu convingător în acest sens ni-l oferă Combinatul de utilaj greu din Cluj-Napoca, aflat în construcție ; aici, prin promovarea unor noi soluții și renunțarea la construirea unor utilități (ca urmare a mai bunei folosiri a celor existente în platforma industrială a orașului, s-au depistat posibilități de micșorare a costului lucrărilor de construcții-montaj cu peste 31% față de proiectele inițiale.

O utilizare mai eficientă a spațiilor de producție a fost gîndită și materializată și în cazul Întreprinderii de cazane mici și arzătoare din Cluj-Napoca. Prin modificarea proiectelor inițiale în sensul ca pe aceleași suprafețe să se implanteze un număr sporit de utilaje și mașini, s-a ajuns la situația de a se prevedea obținerea unei producții sporite și renunțarea la construirea a 2 500 mp suprafață industrială.

Eficiența unor acțiuni

EVIDENT, acțiunea de gospodărire mai bună a suprafețelor de producție se află în curs de desfășurare în toate unitățile industriale. Un prim bilanț relifează că **pe zeci de mii sau chiar sute de mii de mp suprafață construită, dar nefolosită rațional pînă acum, se vor instala mașini și utilaje, noi ateliere, linii tehnologice și secții de producție.** Ce înseamnă aceasta ? În primul rînd, un mijloc eficient de sporire a producției, o rezervă importantă fructificată în sprijinul îndeplinirii sarcinilor cantitative și calitative de plan ; în al doilea rînd, economisirea unor însemnate fonduri de investiții (este vorba de sute de milioane de lei la scara economiei naționale) ; și, în fine, un pas înainte în gospodărirea rațională a potențialului tehnic al economiei naționale.

Dintr-un calcul estimativ efectuat la scara întregii economii rezultă că prin înzestrarea tehnică a suprafețelor depistate ca nefolosite rațional pînă acum, prin îndesirea mașinilor și instalațiilor pe spațiile existente fără a dăuna bunei desfășurări a muncii, prin supraetajare și depozitare pe verticală, etc. se poate obține în anii viitori o PRODUCȚIE SUPLIMENTARĂ DE CÎTEVA MILIARDE DE LEI. Dar pentru ca acțiunea de valorificare mai eficientă a suprafețelor de producție să se soldeze cu rezultate cît mai valoroase, este necesar ca :

— măsurile stabilite în 1976 să fie transpuse în practică într-un interval cît mai scurt. Dotarea spațiilor disponibile să se facă atît prin efort propriu — acțiuni de autoutilare, prin reorganizarea unor fluxuri și linii tehnologice — cît și prin creditele de mică mecanizare sau fondurile de tehnică nouă. De dorit ar fi ca numai în cazuri extreme, după ce se consideră că au fost epuizate toate posibilitățile interne, să se recurgă la fonduri de investiții ;

— acțiunea începută nu trebuie considerată încheiată cu primele constatări și măsuri luate. Vor trebui găsite în continuare noi posibilități de perfecționare a fluxurilor tehnologice, de organizare superioară a proceselor de fabricație etc., astfel încît suprafețele de producție să fie cît mai eficient folosite, să se obțină de pe ele o valoare de producție mult mai ridicată față de trecut ;

— centralele industriale au datoria de a sprijini întreprinderile în subordine pentru a da o folosință cît mai utilă și rentabilă suprafețelor de producție disponibile, prin îmbogățirea nomenclatorului de producție, transfer de mașini și utilaje de la unitățile care dispun de asemenea mijloace fără folosință etc. Vor trebui, în același timp, revizuite programele de investiții pentru noile construcții, iar sumele economisite astfel să fie dirijate spre dotarea tehnică, spre multiplicarea posibilităților de creștere rapidă, cantitativă și calitativă, a producției ;

— ministerelor le revine, de asemenea, obligația să reanalizeze programele de investiții, să restrîngă la minimum posibil — ținînd seama de suprafețele disponibile depistate — construcția de noi hale, să controleze și să ajute centralele și unitățile în redistribuirea unor mijloace fixe și în lărgirea acțiunii de autoutilare, astfel încît dotarea tehnică a unităților să se facă cît mai rapid și, în același timp, mai economic. În fine, se cere combătută tendința de a se aștepta numai primirea din afară a mașinilor și utilajelor, fără a se depune eforturile necesare de a se rezolva tot ce este posibil prin efortul propriu.

V. BOESCU

RECENSĂMÎNTUL POPULAŢIEI ŞI AL LOCUINŢELOR

O AMPLĂ INVESTIGAŢIE SOCIAL-DEMOGRAFICĂ

Populația, factor esențial al dinamismului și forței productive a societății

ÎN CONCEPȚIA partidului nostru populația reprezintă un factor esențial al dinamismului și forței productive a societății. Îmbunătățirea necontenită a condițiilor de viață materiale și spirituale ale oamenilor muncii, țelul suprem al politicii partidului, se află în centrul întregii vieți economice și sociale, constituie finalitatea tuturor preocupărilor de dezvoltare accelerată a economiei, de ridicare a patriei pe noi culmi de progres și civilizație. În raportul la cel de-al XI-lea Congres al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Scopul întregii noastre activități economico-sociale, țelul suprem al politicii partidului nostru, esența misiunii sale istorice de transformare revoluționară a societății și de făurire a noii orînduiri este ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, în concordanță cu necesitățile fiziologice științific determinate și cu cerințele spirituale generate de progresul neîntrerupt al cunoașterii umane“.**

Politica demografică în România are în vedere înfăptuirea unor **obiective prioritare** în domeniul populației, integrate în sistemul strategiei generale de dezvoltare economico-socială a țării printre care :

— creșterea populației, realizarea unui excedent natural care să satisfacă necesarul resurselor de muncă pentru obiectivele dezvoltării economice și sociale ;

— reducerea sistematică a morbidității și mortalității, scăderea puternică a mortalității infantile, creșterea duratei medii de viață, îmbunătățirea sănătății populației ;

— stimularea creșterii natalității și realizarea unei structuri adecvate a populației pe vîrste, în sensul tinereții și vigorii poporului român ;

— consolidarea familiei, nucleul de bază al societății ;

— emanciparea femeii și afirmarea plenară a sa corespunzător statutului politic, social și economic conferit de legislația țării ;

— distribuirea optimă a resurselor de muncă pe teritoriul țării, în cadrul politicii de repartizare rațională a forțelor de producție, de sistematizare la nivel național a teritoriului și de ridicare a județelor mai puțin dezvoltate ;

— dezvoltarea proporțională a orașelor țării, printr-o creștere mai accelerată a orașelor mici și mijlocii, ridicarea satelor la un nivel de civilizație superior ;

— îmbunătățirea continuă a structurilor sociale ale populației, creșterea numerică a clasei muncitoare, stimularea mobilității profesionale și sociale, ridicarea nivelului educațional al populației.

Formularea și aplicarea măsurilor de politică demografică, inspirate organic din principiile umanismului socialist, se bazează pe analiza la obiect, de profunzime și continuă a mișcărilor intervenite în categoria de populație, pe evaluarea științifică a tendințelor demografice, a structurilor social-economice ale populației, a nivelului variabilelor demografice și social-economice în trecut și în prezent, în strînsă corelație cu evoluția și progresul economiei naționale, cu idealurile și obiectivele societății socialiste.

Modificări în structura economico-socială

NECESITATEA de a cunoaște cît mai bine dimensiunile categoriei de populație, fie și numai sumar, a determinat inițierea unor înregistrări, de tipul recensămintelor, din cele mai vechi timpuri. În acest cadru se poate arăta că țara noastră are o bogată tradiție în ceea ce privește înregistrările de populație de tipul recensămintelor. Cea mai veche înregistrare pe teritoriul țării noastre pare a fi fost „census-ul“ pe care l-a dispus Traian, imediat după cucerirea Daciei. Astfel de înregistrări — atestate documentar — au fost făcute din 10 în 10 ani în tot timpul administrației romane, ultima amintită fiind din jurul anului 240 e.n. În evul mediu s-au efectuat înregistrări cu caracter fiscal, militar sau religios în toate provinciile românești, cunoscute sub numele de catastife, catagrafii, conscripții.

Primul recensămînt modern al populației a fost cel din 1838, efectuat de către Departamentul Treburilor Dinlăuntru al Țării Românești. În total, au fost efectuate 9 recensăminte în 136 ani, cel din 5—12 ianuarie 1977 urmînd să fie al zecelea. Caracteristica tuturor recensămintelor românești a fost colaborarea deplină a populației la reușita înregistrărilor, în condițiile respectării cu strictețe a principiului liberei declarații a fiecărei persoane, munca devotată a tuturor recenzorilor, în numărul cărora o pondere ridicată a avut-o întotdeauna cadrele didactice, buna organizare și aplicarea unor principii metodologice științifice.

Scopul recensămîntului din 5—12 ianuarie 1977 este acela de a furniza date statistice cu privire la numărul și structura populației după diferite caracteristici demografice, social-culturale economice și profesionale, precum și cu privire la fondul de locuințe și condițiile de locuit ale populației.

În deceniul care a trecut de la ultimul recensămînt (15 martie 1966) țara noastră a parcurs o etapă de profunde transformări revoluționare. Poporul nostru a realizat cu succes, sub conducerea partidului, două planuri cincinale, cu profunde implicații în dezvoltarea multilaterală și eficientă a economiei naționale, în repartizarea teritorială a forțelor de producție, în structura economică și socială a țării, în modul de viață al oamenilor muncii de la orașe și sate, în progresul întregii societăți. Creșterea în ritm rapid a economiei, diversificarea ramurilor sale, îmbunătățirea repartizării teritoriale a forțelor de producție, aplicarea cu consecvență a măsurilor de ridicare a nivelului de trai al oamenilor muncii, au determinat modificări în numărul și structura populației și a forței de muncă, în distribuția acesteia pe ramuri ale economiei și industriei și pe teritoriu.

Continuarea neabătută a industrializării țării, intensificarea mecanizării lucrărilor agricole și alți factori au stimulat procesul urbanizării — care a luat amploare în anii construcției socialiste, astfel încît ponderea populației urbane a ajuns în 1975 la 42% față de numai 21,4% la recensămîntul din 20 decembrie 1930.

Ultimul deceniu se caracterizează, de asemenea, printr-o ridicare substanțială a gradului de instruire și a nivelului cultural al populației și îndeosebi a tineretului. Includerea în învățămîntul obligatoriu a treptei întîia de liceu, extinderea și restructurarea învățămîntului mediu, superior, tehnic și profesional potrivit nevoilor actuale și viitoare ale economiei naționale, au condus la modificări importante în repartiția populației după nivelul de instruire — indicator care se determină, în principal, cu ajutorul informațiilor obținute la recensămînt, precum și în proporția populației cuprinse în sistemul de instrucție publică.

Deși populația ocupată a crescut în ultimul deceniu numai cu circa jumătate de milion, datorită creării — pe baza puternicei dezvoltări a tuturor ramurilor economiei — a peste 1,8 milioane de noi locuri de muncă, numărul mediu al personalului a crescut cu peste 46%, din care în industrie și construcții cu peste 61%. În cincinalul anterior s-a consolidat și extins poziția dominantă a industriei în economia națională și în structura forței de muncă ; un moment hotărîtor în continuarea acestui proces îl va constitui actualul cincinal, prin devansarea agriculturii de către industrie în ceea ce privește ponderea populației ocupate în această din urmă ramură în totalul populației.

Introducerea pe o scară mai largă în procesele de producție și în practica socială a tehnicii noi și a metodelor moderne de conducere și organizare a generat diversificarea pregătirii cadrelor, apariția de noi profesiuni și meserii, modificări calitative în structura socio-profesională a populației. S-au îmbunătățit condițiile de viață ale tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate.

Ritmul fără precedent al construcțiilor de locuințe — care a permis darea în folosință a 1 400 000 locuințe noi din fondurile statului și populației, cu ajutorul statului în credite și execuție, extinderea urbanizării și sistematizării teritoriului și localităților, au schimbat înfățișarea orașelor și satelor pe tot cuprinsul țării, au contribuit la îmbunătățirea condițiilor de locuit ale populației, la sporirea gradului de confort și de civilizație.

Fără îndoială că efectuarea recensămîntului va permite cunoașterea mai deplină, în profunzime, a tuturor acestor transformări în societatea noastră, a implicațiilor lor, va oferi informații bogate și actuale pentru fundamentarea măsurilor care asigură îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare a economiei naționale, înfăptuirea politicii demografice și de ridicare continuă a nivelului de trai al tuturor oamenilor muncii, stabilite de Congresul al XI-lea al partidului.

Pe baza rezultatelor recensămîntului se vor putea elabora, temeinic, fundamentate științific, prognoze ale evoluției populației, se vor fundamenta planurile de perspectivă în domeniul forței de muncă și a repartizării sale pe ramuri, se vor corela mai bine prognozele și planurile în domeniul producției de bunuri și servicii și circulației mărfurilor cu cerințele populației, în domeniul învățămîntului, ocrotirii sănătății și în alte domenii de care depinde ridicarea nivelului de civilizație al poporului nostru. Datele recensămîntului vor servi, de asemenea, pentru fundamentarea acțiunilor de perfecționare a repartizării forțelor de producție pe teritoriul țării, de sistematizare a teritoriului și localităților, de transformare a unor localități rurale în centre urbane, de adaptare mai bună a noilor locuințe la dimensiunile și structura familiilor, de îmbunătățire a dotărilor edilitare și de deservire în toate centrele populate.

Recensămîntul de la începutul lunii ianuarie reprezintă o acțiune de mare amploare și complexitate, de o deosebită importanță politică, ce se va desfășura pe tot cuprinsul țării, angajînd pe toți cetățenii patriei. Amploarea acestei acțiuni rezultă din faptul că vor trebui înregistrate date cu privire la fiecare din cele circa 21 300 000 de persoane cîte alcătuiesc populația țării și la cele cîteva milioane de locuințe și clădiri de pe cuprinsul orașelor și satelor.

Pentru realizarea acestei imense operații, ce va dura pe teren 8 zile (între 5 și 12 ianuarie), dar care va necesita pentru prelucrarea integrală a datelor mai multe luni de zile, vor fi antrenate circa 130 000 de persoane, recenzori, organe de îndrumare și control, membri ai comisiilor de recensămînt, personal afectat operațiilor de prelucrare.

Conducerea, pregătirea și coordonarea lucrărilor se asigură de **Comisia centrală pentru recensămîntul populației și locuințelor**, iar la nivelul județelor, municipiilor, orașelor și comunelor de **comisii locale de recensămînt**, care poartă răspunderea bunei organizări a acțiunii și asupra reușitei lucrării.

Recensămîntul are un caracter obligatoriu pentru toți cetățenii țării, care sînt chemați să comunice datele prevăzute în formularele de recensămînt, să colaboreze cu toată bunăvoința cu recenzorii, sprijinindu-i în realizarea misiunii lor.

Înregistrarea datelor se face de către recenzori, care se deplasează din gospodărie în gospodărie, pe baza declarației libere a fiecărei persoane, fără a se solicita vreun fel de acte sau documente. Fiecare persoană de 14 ani și peste va primi o dovadă de recensămînt.

Obiect și plan de observare

FAC OBIECTUL **recensămîntului populației** toți cetățenii români domiciliați în țară sau aflați temporar în străinătate la data de 5 ianuarie 1977, precum și cetățenii străini sau persoanele fără cetățenie care au domiciliul permanent în Republica Socialistă România.

Fiecare persoană va fi înregistrată în cadrul gospodăriei din care face parte, pe formularul rezervat acesteia din urmă. Prin gospodărie se înțelege grupul de două sau mai multe persoane care au de obicei legături de rudenie și care contribuie în totalitate sau parțial la formarea veniturilor și la cheltuirea lor. Persoanele care declară, la data recensămîntului, că locuiesc și se gospodăresc singure se consideră ca o gospodărie formată dintr-o singură persoană.

Trebuie precizat că nu se consideră membri ai gospodăriei și deci, se înregistrează pe formular separat, persoanele aflate în gazdă (elevi, studenți, persoane venite la lucru) și persoanele angajate pentru munci casnice, chiar dacă iau masa și locuiesc în mod obișnuit cu ceilalți membri ai gospodăriei.

În vederea completării listei persoanelor din gospodărie, acestea vor trebui să răspundă la unele întrebări ca : situația față de capul gospodăriei, situația la recensămînt în noaptea de 4 spre 5 ianuarie 1977 (prezentă, temporară, absentă, plecată pentru o perioadă îndelungată), anul stabilirii în localitate, ultima reședință avută, locul nașterii, domiciliul legal, sexul, data nașterii, starea civilă, cetățenia, naționalitatea, felul școlii absolvite, școala pe care o urmează, limba maternă, sursa principală de existență, profesia, locul de muncă, ocupația, sectorul social-economic în care se încadrează locul de muncă.

Pentru persoanele absente urmează să se menționeze de cît timp lipsesc, precum și motivul plecării. De asemenea, femeile născute înainte de anul 1962 vor trebui să declare numărul copiilor născuți-vii și numărul copiilor în viață.

La recensămîntul locuințelor se au în vedere clădirile cu locuințe individuale ocupate de gospodăriile populației ; clădirile de locuit în curs de construcție, locuite parțial ; clădirile de locuit în comun (internate, cămine, case de copii, hoteluri, sanatorii, spitale, cabane turistice, dormitoare pentru muncitori, cămine pentru nefamiliști etc.) ; clădirile cu altă destinație, în care, la data recensămîntului, se află una sau mai multe locuințe ; spațiile de locuit din necesitate, situate în construcții provizorii (barăci etc.), în construcții gospodărești, dependente sau unități mobile (vagoane, remorci, șlepuri etc.), care sînt ocupate permanent de persoane ce alcătuiesc gospodării distincte.

Pentru clădirile de locuit se solicită date cu privire la : destinația actuală, anul cînd au fost construite, materialul de construcție al pereților exteriori și dotarea lor cu ascensor de persoane.

În formularul de locuințe se înregistrează : tipul locuinței, forma de proprietate, modul de alimentare cu apă și de încălzire, instalațiile de canalizare, apă caldă, energie electrică, și gaze la bucătărie, numărul, suprafața și destinația încăperilor, dependințelor și spațiilor auxiliare.

PRIN AMPLOAREA SA, prin conținutul programului de observare și a obiectivelor urmărite, elaborate pe baza principiilor fundamentale ale politicii generale marxist-leniniste a partidului și statului nostru, în conformitate cu Constituția și legile țării, actualul recensămînt reprezintă **cea mai vastă investigație social-demografică realizată în țara noastră în ultimii ani**, constituind o acțiune de o deosebită importanță politică, care trebuie pregătită și realizată în cele mai bune condiții, cu sprijinul tuturor cetățenilor patriei. Primind cu bunăvoință și răspunzînd cu solicitudine la întrebările recenzorilor, vom înfăptui un act de mare însemnătate politică și o îndatorire cetățenească, patriotică ; vom contribui prin aceasta la progresul general al țării și la crearea unor condiții de viață din ce în ce mai bune pentru fiecare familie, pentru fiecare membru al societății noastre socialiste.

dr. Mihai CAPATA

ECONOMIE NATIONALA

CINCINALUL REVOLUŢIEI TEHNICO-ŞTIINŢIFICE ÎN AGRICULTURĂ

CUM SE DEZVOLTĂ ŞI CUM ESTE UTILIZATĂ BAZA TEHNICO-MATERIALĂ? (I)

IN ACTUALA ETAPĂ, de afirmare a revoluţiei tehnico-ştiinţifice în economia noastră, se accentuează şi accelerează procesul de realizare a unei agriculturi moderne, intensive, de înaltă productivitate, care să folosească cele mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii şi să permită lichidarea deosebirilor esenţiale dintre munca din agricultură şi cea din industrie. În cadrul acestui proces va spori considerabil avuţia în fonduri fixe, ca urmare a mecanizării complexe, diversificării parcului de tractoare şi maşini agricole, extinderii lucrărilor de îmbunătăţiri funciare şi în special a suprafeţelor irigate, paralel cu introducerea pe scară largă a formelor intensive, cu flux tehnologic industrial, în creşterea animalelor, în producerea legumelor etc. Aceasta face ca necesitatea de a spori eficienţa folosirii însemnatului potenţial productiv al agriculturii să capete noi dimensiuni, noi valenţe.

Fructificarea marilor rezerve de creştere a eficienţei fondurilor fixe de care dispune agricultura noastră — în special unităţile cooperatiste — impune preocupări şi exigenţe sporite, pentru ca efortul susţinut de înzestrare cu tehnică modernă să dea maximum de randament în exploatare. Se pune tot mai accentuat problema aplicării de măsuri tehnice şi organizatorice pentru gospodărirea cu răspundere a fondurilor fixe, buna lor întreţinere şi exploatare, creşterea duratei de serviciu, asigurarea funcţionării continue şi utilizarea integrală a capacităţilor de producţie.

Reducerea decalajelor în înzestrarea tehnică a muncii

INTENSIFICAREA şi dezvoltarea multilaterală a agriculturii au impus şi la rîndul lor au fost favorizate, în ultimele decenii, de creşterea gradului de înzestrare tehnică a muncii în agricultură (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Dinamica fondurilor fixe în agricultură
(1951—1955 = 100)

	1956—1960	1961—1965	1966—1970	1971—1975
Fonduri fixe agricole	116,2	142,7	187,8	283,6
Fonduri fixe agricole ce revin la un hectar agricol	114,8	137,8	179,0	269,9
Fonduri fixe agricole ce revin pe o persoană ocupată în agricultură	113,5	164,6	230,1	425,5

Este de subliniat că **majoritatea fondurilor fixe din agricultură au fost puse în funcţiune în ultimul deceniu,** ceea ce demonstrează procesul rapid de înnoire a bazei tehnico-materiale, caracterul modern al utilajului şi al construcţiilor agricole. Concomitent, au intervenit mutaţii însemnate în structura fondurilor fixe prin **creşterea mai accentuată a ponderii valorii tractoarelor, maşinilor agricole şi altor utilaje** — elemente active, care participă direct în procesul de producţie şi contribuie la creşterea randamentelor — paralel cu **sporirea fondului de construcţii moderne pentru adăpostirea animalelor, de amenajări pentru irigaţii, de sere şi solarii, precum şi spaţii frigorifice de depozitare.** Remarcăm că, dacă în trecut clădirile reprezentau numai o condiţie materială necesară pentru desfăşurarea procesului de muncă, în prezent — ca urmare a industrializării crescînde a agriculturii — **funcţiile economice ale clădirilor s-au schimbat, acestea devenind un mijloc de muncă participant direct în procesul de producţie.** Noul rol al clădirilor în producţia agricolă impune ca ponderea lucrărilor de construcţii-montaj în totalul investiţiilor să se reducă, prin adoptarea de soluţii constructive cît mai eficiente, asigurîndu-se astfel disponibilităţi suplimentare de fonduri în favoarea montării de instalaţii şi utilaje în spaţiile existente.

Semnificativă este **creşterea deosebit de rapidă a fondurilor fixe pe o persoană ocupată în agricultură,** care au sporit de peste 4 ori, reflectînd îmbunătăţirea înzestrării tehnice a muncii, cu consecinţe directe asupra productivităţii acesteia. Totuşi, se menţine încă un mare decalaj între înzestrarea tehnică a muncii agricole şi cea a muncii industriale ; lichidarea acestei rămîneri în urmă — tendinţă tot mai accentuată şi pe plan mondial — impune ca **ritmul de înzestrare tehnică a muncii în agricultură, în special în etapa revoluţiei tehnico-ştiinţifice, să-l depăşească pe cel din industrie,** pentru a se asigura corelaţiile cerute de nevoile unei agriculturi moderne. Acest lucru este posibil prin **intensificarea ritmului de investiţii,** care să sporească considerabil înzestrarea cu fonduri fixe a acestei ramuri ; este important de arătat că pentru atingerea acestui scop, **potrivit indicaţiei date la Congresul al XI-lea al P.C.R. de către tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al partidului, în cincinalul 1976—1980 s-au suplimentat investiţiile prevăzute pentru agricultură,** faţă de prevederile iniţiale.

Înzestrarea tehnică a muncii în agricultură se va accentua în perspectivă, cu tendinţa de a fi superioară celei din industrie, datorită atît dotării cu noi fonduri fixe, cît şi reducerii absolute şi relative a populaţiei ocupate în agricultură, care va ajunge în 1990 la 12—15% din totalul populaţiei ocupate.

Totodată, modernizarea agriculturii noastre impune **lichidarea decalajului actual în ce priveşte înzestrarea tehnică între întreprinderile agricole de stat şi cooperativele agricole de producţie,** ca şi **crearea unor condiţii de muncă asemănătoare pentru lucrătorii din ambele sectoare.** Acest deziderat economic se realizează treptat ; în ultima perioadă, ritmul de creştere a fondurilor fixe a fost mai accentuat în sectorul cooperatist faţă de unităţile de stat (tabelul nr. 2).

Cu toate acestea, în cooperativele agricole există încă un însemnat decalaj faţă de întreprinderile agricole de stat, care la un hectar agricol dispun

Tabelul nr. 2

Dinamica fondurilor fixe,
pe forme de proprietate (1960 = 100)

	1965	1970	1975
Fonduri fixe totale			
Întreprinderi agricole de stat	174,7	302,2	433.3
Cooperative agricole de producţie	311,1	513,3	798,4
Fonduri fixe pe un hectar de teren agricol			
Întreprinderi agricole de stat	144,7	243,8	359,0
Cooperative agricole de producţie	158,4	260,3	412,0
Fonduri fixe ce revin pe o persoană			
Întreprinderi agricole de stat	129,9	231,6	385,6
Cooperative agricole de producţie	168,5	318,0	546,5

de un volum de 5 ori mai mare de fonduri fixe (dacă ținem seama și de cele ale stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii — de 3,8 ori). Înzestrarea tehnică a muncii este mai redusă în cooperativele agricole de producție și pentru faptul că acestea dispun de un număr însemnat de cooperatori ce nu pot fi folosiți eficient decît numai într-un interval scurt de timp, în perioadele de vîrf de lucrări. De aceea, raportarea volumului de mijloace fixe la numărul total al cooperatorilor care lucrează, indiferent de timpul lucrat, reduce nivelul indicatorului care evidențiază înzestrarea tehnică pe o persoană ocupată în acest sector. În perspectiva reducerii forței de muncă ocupate în agricultură și a dezvoltării activităților neagricole (care asigură un grad mai ridicat de ocupare a forței de muncă în timpul anului), înzestrarea tehnică a muncii în cooperativele agricole se va apropia de cea din unitățile agricole de stat.

Recuperarea mai grabnică a acestei rămîneri în urmă impune, din partea cooperativelor agricole de producție, eforturi susținute pentru **menținerea unei cote ridicate a acumulărilor din producția netă.** Evoluțiile de pînă în prezent arată că numeroase cooperative au destinat pentru fondul de dezvoltare o parte din producția netă care depășește într-o proporție însemnată limita minimă de 18%, prevăzută în statut. De exemplu, în anul 1975, peste 1 250 de cooperative au alocat la fondul de dezvoltare mai mult de 21% din producția netă, iar aproape 400 de cooperative — chiar peste 30%. Este semnificativ faptul că în ultimii ani, cooperativele agricole de producție au orientat eforturile proprii de investiții — reprezentate prin fondul de acumulare și credite acordate de stat — spre **crearea de noi unități economice intercooperatiste** sau prin **asocieri cu unități de stat,** care contribuie nemijlocit la sporirea producției agricole și aduc o eficiență economică ridicată.

Diminuarea diferențelor teritoriale

O TENDINȚĂ tot mai accentuată în ultima perioadă o constituie **îmbunătățirea repartizării teritoriale a fondurilor fixe,** volumul acestora crescînd mai accentuat în zona colinară, pentru a se reduce treptat decalajul față de zonele de cîmpie în ce privește condițiile tehnice de producție. Trebuie arătat că în perioada trecută, dirijarea investițiilor cu prioritate în zonele de șes, precum și resursele de acumulare mai reduse ale cooperativelor agricole de producție situate în zonele colinare și submontane au făcut ca dotarea cu fonduri fixe a acestor unități să fie de 3—5 ori mai scăzută decît a celor din zonele cu condiții mai favorabile de producție. Definitivarea lucrării de zonare a producției agricole va permite fundamentarea științifică a diferențierii teritoriale a investițiilor, pentru a se putea egaliza treptat condițiile de producție din agricultură. Paralel cu continuarea efectuării de investiții în zonele cu condițiile cele mai favorabile, pentru a le putea valorifica integral, **va trebui să se acorde prioritate unităților din zonele cu condiții de producție mai grele, cu scopul de a spori potențialul productiv din zonele colinare și a putea egaliza, treptat, veniturile realizate de producătorii agricoli.**

Valoarea fondurilor fixe din agricultură, considerată în calculele statistice, este subestimată, deoarece nu cuprinde și **principalul mijloc de producție — pămîntul.** Această omitere denaturează realitatea, nu stimulează folosirea eficientă a pămîntului și nu permite efectuarea unor calcule cuprinzătoare privind înzestrarea tehnică. Sînt argumente care pledează pentru **includerea pămîntului în calculele statistice și de plan.** Mai trebuie, desigur, elucidate unele probleme privind evaluarea lui. Pînă la lămurirea lor, s-ar putea lua în considerare posibilitatea folosirii valorilor medii pe hectar, categorii de folosință și clase de fertilitate, prevăzute în anexa nr. 3 la Legea nr. 59/1974.

Orientări în dezvoltarea bazei tehnico-materiale

CINCINALUL ACTUAL va marca o nouă etapă în acțiunea de creare și dezvoltare a unei puternice baze tehnico-materiale, care să permită modernizarea agriculturii. În acest scop, **vor fi alocate investiții de circa 120 miliarde de lei,** din care circa 100 miliarde din fondurile statului, la care se va adăuga aportul fondurilor proprii a cooperativelor agricole de producție. Investițiile alocate sînt orientate spre **dezvoltarea acelor elemente ale bazei tehnico-materiale a agriculturii, care influențează în cel mai înalt grad sporirea producției** și care permit, astfel, să se realizeze obiectivele stabilite prin plan. Agricultura va fi dotată în acest cincinal cu 70 mii de tractoare (ceea ce va permite să dispunem la sfîrșitul cincinalului de 130 mii de tractoare de diferite tipuri și cu puteri unitare sporite) și cu 16,3 mii combine autopropulsate pentru recoltat cereale. Suprafața arabilă ce va reveni pe un tractor fizic se va reduce, în 1980, la 76 hectare — față de 121 hectare, cît a fost în 1965 și 684 ha în 1950. Se vor asigura **o gamă diversificată și un grad ridicat de universalizare al tractoarelor și întregului set de mașini agricole.** Pînă la finele cincinalului vor fi asimilate încă 3 tipuri de tractoare și peste 200 de tipodimensiuni de mașini și instalații agricole, ponderea principală deținînd-o **utilajele destinate zootehniei și transporturilor tehnologice.** Structura parcului de tractoare va fi mult diversificată, prin introducerea în fabricație a tractorului de 180 CP pe roți, a tractorului pe șenile pentru pantă, de 80 CP și a tractorului universal pe roți, de 80 CP, în două variante constructive. O pondere însemnată în dotarea cu tractoare pe perioada 1975—1980 o vor deține tractoarele specializate de 45 CP, al căror număr, în comparație cu cel din anul 1975, va crește cu 35%. Diversificarea parcului de tractoare și mașini agricole creează posibilitatea creșterii gradului de mecanizare a lucrărilor agricole și a executării acestora în perioade optime — cu consecințe economice imediate : creșterea productivității muncii, reducerea pierderilor de producție la recoltare, îmbunătățirea condițiilor de muncă.

Corespunzător modificărilor care se prevăd în structura parcului de tractoare și în scopul realizării unui coeficient mai mare de utilizare a puterii acestora, s-a prevăzut **introducerea in fabricație a unor mașini care lucrează cu viteze sporite, de tipul purtat și semipurtat,** cu posibilități de conducere a ansamblului tractor-mașină de către un singur om, de realizare a reglajelor prin comenzi hidraulice de la postul de conducere a tractorului. Caracteristică pentru parcul de mașini este și **extinderea utilizării combinelor autopropulsate de mare productivitate,** care contribuie la reducerea volumului de muncă în perioada de vîrf de lucrări, precum și **a mașinilor combinate,** care execută concomitent mai multe lucrări agricole. Toate acestea vor permite accelerarea ritmului de mecanizare a lucrărilor, în vederea încheierii acestui proces pînă la finele cincinalului.

Amenajările pentru irigații se vor situa pe primul plan în cadrul lucrărilor de îmbunătățiri funciare, deoarece au o influență hotărîtoare în asigurarea unei producții ridicate și stabile în zonele cu precipitații reduse. În acest cincinal se va amenaja o suprafață de peste 1,2 milioane ha, din care peste 1 milion de hectare în sisteme mari, astfel încît **la sfîrșitul anului 1980 să se ajungă la 3 milioane hectare amenajate, ceea ce va reprezenta 3/5 din suprafața irigabilă a țării.** Amenajările se fac în sisteme mari, după soluții tehnice moderne ; ele vor fi corelate cu acțiunile de amenajare a bazinelor hidrografice, urmărindu-se **rezolvarea în complex a nevoilor de apă pentru toate folosințele** și, acolo unde este posibil, și pentru producerea de energie electrică. **Combaterea eroziunii solului** va cuprinde circa 1 milion ha, asigurînd recuperarea unor terenuri degradate și ridicarea capacității de producție a unor terenuri în curs de degradare. Din fondurile statului se vor efectua **lucrări de desecări** pe aproape 1,1 milioane ha în marea majoritate în sisteme mari și se vor ameliora întinse suprafețe sărăturate, nisipoase și acide, acțiuni care vor contribui la folosirea tot mai eficientă a unor terenuri care în prezent nu sînt utilizate la întreaga capacitate.

Pentru realizarea Programului de dezvoltare a creșterii animalelor se vor efectua investiții de peste 25 miliarde lei, care vor permite **construirea de unități cu flux tehnologic industrial, de dimensiuni optime,** capabile să asigure producții mai mari și mai ieftine. Capacitatea îngrășătoriilor de taurine va crește cu 190 mii de locuri, de porcine cu aproape 2 300 mii de locuri, de ovine cu peste 1 200 mii de locuri, de carne de pasăre cu aproape 80 mii de tone.

Toate aceste investiții vor accentua procesul de modernizare și de creștere intensivă a agriculturii, de transformare a muncii agricole într-o variantă a muncii industriale.

Ovidiu POPESCU
din Ministerul Agriculturii
și Industriei Alimentare

Într-un număr viitor al revistei urmează să publicăm aspecte privind eficiența cu care sînt utilizate fondurile fixe în agricultură, posibilitățile de folosire mai deplină și mai economică a bazei tehnico-materiale.

PUNCTE DE VEDERE

PRIMATUL INDICATORULUI EFICIENŢEI SINTETICE COMPLEXE ÎN APRECIEREA ACTIVITĂŢII

Opinii privind investigarea şi ierarhizarea formelor de eficienţă economică

ÎN LITERATURA DE SPECIALITATE categoria de eficienţă economică se abordează uneori într-o dublă ipostază : analitică şi sintetică, fără să se realizeze însă o delimitare clară a acestora. În cele ce urmează vom încerca să delimităm mai riguros conţinutul şi rolul acestor forme de exprimare a eficienţei, lucru necesar cu atît mai mult cu cît sporirea eficienţei constituie o trăsătură definitorie a întregii dezvoltări economico-sociale a României în actuala etapă.

Forme de exprimare a eficienţei în funcţie de efectul producţiei şi resursele utilizate

DUPĂ OPINIA NOASTRĂ, **eficienţa analitică** presupune raportarea unui efect al procesului de producţie, ca bunăoară volumul de producţie, economii în formă fizică, eliberări de resurse fizice ocupate sau spor de calitate a produselor, la o cheltuială parţială dintr-o resursă, ca de exemplu forţa de muncă. mijloace de muncă sau obiecte ale muncii. De regulă, eficienţa analitică presupune exprimarea fizică atît a efectelor cît şi a cheltuielilor respective. Productivitatea fizică a muncii vii, randamentul fizic al utilajelor, consumurile specifice de materiale, timpul de lucru al utilajului pe unitate de produs, norma de timp a muncitorului etc., indicatori ca atare sau analizaţi în dinamică, se înscriu în sfera eficienţei analitice.

Eficienţa analitico-sintetică o definim drept forma de eficienţă în care, atît cheltuelile parţiale, cît şi efectele menţionate, sînt exprimate valoric, permiţînd astfel diverse însumări simple de cheltuieli şi de efecte diferite ca natură şi structură. Se poate însă considera ca eficienţă analitico-sintetică şi acea eficienţă în care numai cheltuielile parţiale sau numai efectele sînt exprimate valoric. Această formă de exprimare a eficienţei este dimensionată de indicatori ca productivitatea valorică a muncii, productivitatea unui leu mijloace fixe, indicatorii de valorificare superioară a materiilor prime, productivitatea unui leu investiţii propriu-zise, investiţia specifică propriu-zisă la un leu producţie şi rotaţia mijloacelor circulante etc.

Noţiunea de **eficienţă sintetică sau integrală** reprezintă raportul dintre unul din efectele menţionate, nu cu o singură resursă sau o cheltuială, parţială, ci cu o grupă de resurse sau de cheltuieli, ori cu mai multe grupe. În termenul de grupă de resurse se pot înscrie resursele consumate, exprimate în preţ de cost, total, resursele ocupate, cuprinzînd ansamblul mijloacelor fixe şi circulante, ca şi resursele avansate în perioada dată, concretizate în investiţii1). În aceste condiţii, şi eficienţa sintetică poate fi definită, după natura cheltuielilor, ca eficienţă a resurselor consumate, a resurselor ocupate, a mijloacelor avansate. Fără îndoială, că pornind de la natura efectelor eficienţa fiecăreia din aceste grupe de resurse poate lua, la rîndul său, una din următoarele trei forme : **productivitate**, cînd efectul este exprimat prin producţie ; **economicitate**2), dacă efectul îl constituie economiile la resurse ; **rentabilitate** (rata) cînd efectul îl reprezintă venitul net, venitul total sau numai beneficiile.

Precizăm că în cadrul raportului care defineşte eficienţa sintetică, grupa de resurse se exprimă numai valoric, în timp ce efectele se pot exprima şi fizic. Exprimarea valorică a efectului permite însă creşterea gradului de cuprindere a indicatorilor de eficienţă ca de pildă : reducerea preţului de cost pe întreprindere, cheltuieli (consumate) la 1 leu (sau 1 000) producţie, fonduri ocupate pe 1 leu (sau 1 000) producţie, investiţii la 1 leu (sau 1 000) producţie, perioada de recuperare a investiţiilor din economii totale sau suplimentare, din venit net total sau suplimentar, ori din producţie netă totală sau suplimentară.

Se pot delimita două forme de manifestare a eficienţei sintetice : **simplă**, exprimată prin indicatori sintetici care se referă numai la o grupă de cheltuieli şi la unul din efectele de producţie, economii, eliberări de resurse ocupate sau de venit net, şi **complexă.** Această ultimă categorie o considerăm deosebit de importantă pentru exprimarea realmente a eficienţei unei activităţi sau alteia, urmînd să o analizăm în continuare.

Atribute ale eficienţei sintetice complexe

EFICIENŢA sintetică complexă, forma superioară de eficienţă, răspunde necesităţii de a avea o imagine cît mai completă asupra rezultatelor cu care sînt cheltuite două sau mai multe grupe de resurse, de a surprinde împreună două sau mai multe efecte ale unei activităţi ; necesităţii de a însuma sau compara cheltuieli sau efecte distanţate în timp ; de a compara eficienţa unei activităţi cu normativul corespunzător de eficienţă în scopul atestării sau respingerii activităţii respective.

Sînt cerinţe care se ridică astăzi cu acuitate în faţa dezvoltării noastre economico-sociale atît de complexe. Este cunoscut că luarea a numeroase decizii pretinde o vedere de ansamblu atotcuprinzătoare asupra tuturor laturilor care definesc eficienţa, aprecierile simple conducînd de multe ori la erori. Informaţiile asupra eficienţei oferite de indicatorii sintetici simpli sînt deseori contradictorii. Nu rareori reducerea preţului de cost presupune o creştere a investiţiilor specifice sau a fondurilor ocupate specifice. Pe de altă parte, o creştere a producţiei se poate obţine uneori în paralel cu o situaţie defavorabilă a preţului de cost unitar sau a beneficiilor. Totodată, prin eficienţa simplă se poate aprecia o activitate care deşi ridicată „în sine“ se poate situa sub limita admisă de eficienţa normată, indicator ce exprimă interesele economiei naţionale. Care trebuie să fie oare decizia în toate aceste cazuri ? Este deci o întrebare la care nu se poate răspunde utilizînd numai indicatori simpli de eficienţă sintetică. Iată de ce este imperios necesară aprecierea proceselor economice în funcţie de eficienţa lor sintetică complexă, care reflectă folosirea rațională sau nu a mai multor grupe de surse sau efecte distanțate în timp, felul în care procesul economic respectiv răspunde sau nu intereselor economiei naționale.

Fără îndoială că aprecierea potrivit eficienței complexe presupune nu o însumare simplă a grupelor de cheltuieli sau de efecte parțiale, ci o **însumare specială a lor, după o prealabilă echivalare.** Aceasta se poate realiza **„ca natură“** sau **„după timp“**, analiza ambelor modalități constituind o problemă ce a început să capete contur îndeosebi în literatura economică din ultimele două decenii.

Dat fiind specificul diferit și complexitatea ambelor modalități vom trata distinct, pentru început, **eficiența complexă echivalată ca natură.** Echivalarea ca natură a cheltuielilor se realizează între resursele ocupate și cele consumate (preț de cost), ca și între investiții și resurse consumate. Este limpede că această echilvalare este cu deosebire justificată astăzi, ca urmare a creșterii importanței resurselor ocupate sau avansate, rezultat nemijlocit al acțiunii progresului tehnic, ce pretinde dimensionarea fondului de dezvoltare în raport cu cerințele creșterii economice accelerate. Fără îndoială că trebuie să se reflecte în aprecierea eficienței unei activități resursele ocupate sau imobilizate în fondurile fixe și circulante proprii. Nu este greu de înțeles că din două produse care au, ambele, un preț de cost simplu de 100 de lei și un preț de vînzare de 120 lei, dar pentru folosirea și desfacerea cărora trebuie să fie ocupate resurse de 50 lei și, respectiv, de 300 lei, primul este mai avantajos de realizat, întrucît ocupă mai puține resurse din avuția națională.

Echivalarea la care ne referim mai este necesară și din alt motiv. Se știe că resursele ocupate sînt cheltuieli unice, pe cînd cele consumate (costurile de exploatare) se repetă cu fiecare ciclu sau an de fabricație. Însumarea lor într-un indicator sintetic de cheltuieli trebuie să se facă în acest caz numai după o anumită transformare sau echivalare, realizată cu ajutorul unui coeficient de eficiență normat.

Echivalarea ca natură a cheltuielilor se poate realiza după o metodă simplă sau după una complexă. Metoda simplă de echivalare ia în calcul durata totală de funcționare a mijloacelor fixe sau norma de amortizare. În **metoda complexă** durata de funcționare se înlocuiește cu perioada normată de recuperare a resurselor avansate sau ocupate, iar norma de amortizare cu coeficientul normat de eficiență. Dar iată relațiile respective:

$$\begin{array}{lll}
 & \underline{\text{Metoda simplă}} & \underline{\text{Metoda complexă}} \\
\text{cheltuieli} & F+C.D=\Sigma C' & F+C.T_n=\Sigma C' \\
\text{totale} & I+C.d=\Sigma C' ; & I+C.T_n=\Sigma C' ; \\
\text{cheltuieli} & \frac{F}{D}+C=F.n_z+C=C' ; & F.\frac{1}{T_n}+C=\boxed{F.q+C}=C' \\
\text{anuale} & \frac{I}{D}+C=I.n_z+C=C' ; & I.\frac{1}{T_n}+C=\boxed{I.q+C}=C'
\end{array}$$

unde F = mijloace fixe și mijloace circulante ; I = investiții ; C = preț de cost simplu (adică exclusiv efecte negative ale imobilizării anuale de fonduri) ; D = durata medie de funcționare a mijloacelor fixe : Nz = norma, medie de amortizare ; Tn = coeficient anual normat de eficiență, construit pe baza venitului net sau a economiilor.

Așa cum rezultă din formulele încadrate în chenar, metoda complexă oferă date pentru aprecierea mai realistă a eficienței, întrucît la prețul de cost anual simplu se adaugă, o mărime echivalată a resurselor ocupate sau avansate — F.q. și I.q. — care reprezintă efectele anuale pierdute, sau, mai precis, pierderile aferente imbolilizării sau ocupării anuale a resurselor. Însumarea respectivă se face avîndu-se în vedere că dacă resursele respective ar fi fost mobile și utilizate în altă parte, ar fi putut aduce o eficiență anuală egală cu eficiența normată. O asemenea semnificație intrinsecă a mărimii echivalate se adaugă la o alta, funcțională, anume aceea de a servi la echivalarea și însumarea a două sau trei grupe de resurse.

Ambele semnificații constituie un răspuns la întrebarea pe care și-au pus-o numeroși economiști : de ce în costuri să se reflecte de două ori variația mărimii resurselor ocupate și avansate, odată prin intermediul amortizării, iar a doua oară, prin intermediul unei pierderi prezumtive ? După părerea noastră, rezultată din cele de mai sus, natura și funcția pierderilor din imobilizări este alta decît natura și funcția amortizării care trebuie să înlocuiască mijloacele fixe uzate fizic și moral.

Mai trebuie precizat că în cele arătate am avut în vedere echivalări separate pentru fondurile ocupate și avansate cu fonduri consumate. Aceeași echivalare se poate însă utiliza și în vederea însumării tuturor grupelor de resurse, sub forma cheltuielilor globale echivalate anuale : I.q.+F.q.+C.

În cazul **efectelor, echivalarea ca natură a fost mai puțin abordată.** Desigur, problemele sînt oarecum diferite comparativ cu echivalarea ca natură a cheltuielilor. Noi considerăm că sînt necesare mai multe echivalări pentru a ajunge la un indicator sintetic final de efecte economice.

Pentru **prima** dintre acestea avem în vedere transformarea eliberărilor de resurse ocupate și de investiții în economii la preț de cost. Și iată de ce. După cum cheltuielile curente anuale nu se pot însuma pur și simplu cu cheltuielile unice, tot așa și economiile curente anuale nu se pot însuma cu eliberările de resurse, ce au caracter de cheltuieli unice, fără o prealabilă echivalare. Considerăm că și aici, ca și în cazul cheltuielilor corespunzătoare, echivalarea simplă la care ne-am referit mai sus trebuie să cedeze locul metodei de echivalare bazată pe normativ.

A doua echivalare urmărește să asigure condițiile pentru ca efectul îmbunătățirii calității producției (creșterea ponderii produselor de calitate superioară, apropierea caracteristicilor de calitate de nivelul maxim considerat, micșorarea numărului de defecte, prelungirea duratei de funcționare etc.) să poată fi însumat fie cu sporul producției, fie cu economiile sau cu sporul de venit net. Firește că, în măsura în care îmbunătățirea calității producției, este însoțită de urcarea prețului de vînzare, așa cum se întîmplă uneori, nu mai este nici necesară și nici posibilă echivalarea cu producția și venitul net, întrucît acestea din urmă sînt influențate direct de această creștere.

Precizăm că unii specialiști mai au în vedere și echivalarea unor efecte anuale cu cheltuieli unice, proces care, firește merită o abordare aparte.

Sensuri în aprecierea dinamică a eficienței

SĂ NE REFERIM acum la problemele pe care le prezintă **eficiența economică echivalată după timp.** Echivalarea **dinamică** care să depășească perioada de un an, răspunde unor necesități majore prezente ale economiei naționale, fiind tot mai des abordată în literatura noastră economică, din ultimii 10 ani privitoare la eficiența investițiilor. Cerința echivalării după timp este determinată în principal de diminuarea în timp a valorii de întrebuințare, și ca urmare, a valorii resurselor ocupate sau avansate și a efectelor în raport cu momentul calculului de eficiență. De ce însă aceste bunuri își micșorează față de prezent valoarea de întrebuințare și valoarea odată cu scurgerea anilor ?

Răspunsul **diferă** în cazul cheltuielilor de cel al efectelor. Cheltuielile trebuie apreciate în calculul eficienței într-un cuantum mai redus decît dacă ar fi făcute în prezent, ca urmare a diminuării cu efectul favorabil al utilizării lor în răstimpul dintre prezent și viitor. În ceea ce privește efectele viitoare, valoarea acestora este mai mică decît dacă s-ar fi obținut în anul calculului de eficiență, întrucît sînt micșorate cu pierderile aferente imobilizării sau lipsei bunurilor.

În aceste condiții, calculul eficienței sintetice complexe echivalate după timp se face prin **actualizarea** valorilor viitoare. O **actualizare normală** presupune echivalarea cheltuielilor și efectelor viitoare pentru momentul actual, considerat ca fiind cel în care se calculează eficiența sau anul de început al investițiilor, prin diminuarea acestora prin intermediul factorului de scont compus. **Actualizarea de excepție** (impropriu însă denumită „actualizare“) presupune proiectarea cheltuielilor respective prin intermediul factorului de acumulare compus, precum și micșorarea corespunzătoare a efectelor tot cu ajutorul factorului de scont amintit mai sus [3]. În activitatea de proiectare din țara noastră se aplică actualizarea de excepție (în anul dării în funcțiune), însă sub forma factorului de acumulare simplu.

Efectul anual normat, relativ, al mobilizării-imobilizării resurselor pe perioade lungi, este măsurat prin coeficientul de actualizare **a.** Trebuie menționat că există diverse păreri cu privire la limitele acestui coeficient, de regulă el trebuind să fie mai mare decît rata de modificare a cheltuielilor.

Se poate efectua desigur și o echivalare dublă a resurselor și efectelor, problemă care și ea necesită însă o dezbatere aparte. Cele relatate sînt convingătoare pentru a demonstra că o **apreciere veridică** a eficienței unui proces complex din activitatea economică se poate realiza numai în condițiile utilizării informațiilor oferite de eficiența sintetică complexă.

dr. P. JICA

---

[1] Considerate în sens larg, adică inclusiv fondurile destinate mijloacelor circulante aferente obiectivului de investiții.

[2] Noțiunea de economicitate este diferit interpretată în literatura economică. De exemplu, T. Kotarbinski în „Tratat despre lucrul bine făcut“ (Edit. politică, București, 1976 p. 460) dă economicității un conținut mai larg, cuprinzînd atît realizarea de economii, cît și obținerea unui spor de producție (ceea ce el numește productivitate).

[3] În unele metodologii practice, investițiile se actualizează în anul dării în funcțiune, prin intermediul unui factor de acumulare simplu : (1 + a.n.).

CITITORII AU CUVÎNTUL

Optimizare?

S-A scris și s-a vorbit mult despre necesitatea ca repartițiile de materii prime și materiale să fie făcute cît mai judicios, pentru evitarea unor cheltuieli ridicate cu transportul. Și totuși...

Cum putem să acceptăm, de exemplu, o repartiție de carton „Duplex" tocmai de la Combinatul de celuloză și hîrtie din Turnu Severin (peste 300 km), cînd la 15 km de Ploiești, la Scăeni, există o unitate care produce acest sortiment? Chiar la Brăila, la Combinatul de celuloză și hîrtie, ar fi mult mai aproape. Credem că baza de aprovizionare din București a Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții va ține seama de criteriul economicității, al raționalității și va emite noi repartiții de la unul din furnizorii apropiați.

Eugen DECUSEARĂ
tehnician la serviciul de aprovizionare
al Întreprinderii „Dero"-Ploiești

Valorificare eficientă

REGLEMENTĂRI ale Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe din 1975 prevăd obligativitatea valorificării ambalajelor sosite din import prin întreprinderea teritorială de specialitate; reglementările respective admit și utilizarea ambalajelor pentru nevoile proprii, dar numai cu acordul prealabil al I.C.V.A. Aceste reglementări nu sînt însă respectate. Întreprinderea pentru colectarea și valorificarea ambalajelor din Cluj-Napoca refuză să preia ambalajele de import. altele decît cele metalice, pe motiv că nu au desfacere asigurată, iar noi nu avem la ce să le folosim, numărul lor fiind în continuă creștere. De pildă, în prezent, avem în stoc 300 bidoane din PVC, care ne ocupă tot spațiul de depozitare.

Propun să se creeze posibilitatea ca aceste ambalaje să fie valorificate prin magazinele comerțului de stat care, mai ales în această perioadă, nu pot satisface toate cererile populației.

A. MATEI
șef birou aprovizionare
la Întreprinderea „Electroceramica"-Turda

Instrucțiuni depășite

INSTRUCȚIUNILE privind stabilirea diferențelor admisibile la analiza cerealelor sînt, după părerea mea, depășite și numai în favoarea uneia dintre părțile contractante. La fiecare livrare de porumb, de exemplu, la indicii de calitate se înscriu volumul corpurilor străine și gradul de umiditate. Deși recepția se face în prezența delegatului întreprinderii furnizoare (în cazul de față cea de valorificare a cerealelor Galați), care își însușește indicii de calitate stabiliți în comun, furnizorul, la „adăpostul" instrucțiunilor respective, face ulterior, la încasarea contravalorii produselor, o serie de corecții în favoarea sa. Socotim că, în condițiile în care ar fi fost divergențe la recepție, determinate de diferențe între laboratorul nostru și al întreprinderii furnizoare, atunci s-ar fi putut face uz de toleranțele admise de instrucțiuni; în absența unor astfel de divergențe însă corecțiile sînt întru totul nejustificate.

Considerăm necesar ca ministerul de resort să îmbunătățească instrucțiunile respective, în sensul respectării indicilor stabiliți la recepție.

Ștefan CIOARĂ
contabil șef la
Întreprinderea pentru producerea
nutrețurilor combinate Galați

Nivelul dobînzii

PENTRU a răspunde la timp solicitărilor, cooperativele meșteșugărești trebuie să dispună permanent de stocuri suficiente de piese de schimb. Cu timpul, datorită reînnoirii aparatelor de uz casnic, cantități însemnate de stocuri de astfel de piese devin cu „mișcare lentă" sau „fără mișcare". Această situație este inevitabilă, deoarece avem nevoie de piese de schimb diferite și în cantități mari pentru a putea efectua, în bune condiții, reparațiile bunurilor de folosință îndelungată. Avînd în vedere că nu se poate ști cu exactitate cîte reparații se vor face, cîte înlocuiri de piese vom executa, propun să se studieze posibilitatea ca la astfel de piese să se plătească o dobîndă mai mică decît în prezent pentru creditările primite.

Mircea NICOLAE
Cooperativa „Meșteșugarul"-Mediaș

ECOURI

Din nou despre ambalaje

NOTA „Calitatea ambalajelor" apărută în nr. 47 al revistei ridică o problemă importantă. Într-adevăr, calitatea ambalajelor pentru detergenții DERO lasă de dorit. Din această cauză întreprinderea din Ploiești înregistrează numeroase refuzuri din partea comerțului și nici nu poate respecta prevederile Ordinului nr. 108/1975 cu privire la realizarea cotei de recuperare de 70% din lăzile de carton; după primul circuit acestea nu mai întrunesc condițiile necesare asigurării integrității produsului la beneficiar.

Pentru soluționarea problemei puse în discuție, propunem Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții să recomande unităților în subordine să realizeze pentru detergenți numai ambalaje din carton ondulat tip B, care este mai ieftin și asigură o folosire optimă un circuit. Noi ne obligăm să recuperăm aceste ambalaje, să le valorificăm la ambalarea altor produse, sau prin predarea lor la unitățile producătoare de carton.

S. DANIEL
director adjunct în Ministerul
Comerțului Interior

În loc de casare

DUPĂ ce am citit nota „Casarea — cînd și cum?" din numărul 47 al revistei, m-am gîndit să propun ca autobuzele care nu mai corespund cerințelor transportului în comun să fie folosite în locul barăcilor, magaziilor și chiar pentru birouri în cadrul unor șantiere. În felul acesta s-ar economisi materialele necesare confecționării amintitelor anexe de șantier.

Gheorghe MACOVEIU
Sibiu

Corelarea indicatorilor

APRECIEM ca interesantă analiza indicatorilor economici în comparație cu indicatorii financiari, realizată în articolul „Corelarea indicatorilor economici cu cei financiari", publicat în nr. 43/1976 al revistei. Nu putem fi, însă, de acord cu propunerea ca realizarea contractelor economice și solvabilitatea la plată să fie una din condițiile de retribuire a personalului. În mod practic este greu să se acționeze eficient în această direcție, realizarea indicatorilor respectivi fiind condiționată de îndeplinirea obligațiilor contractuale și de plată de către alte unități cu care sîntem în colaborare, unități care la rîndul lor sînt sub efectul fenomenului de blocare în lanț a conturilor.

Ilie SANDU
contabil șef la Întreprinderea
„Electrocontact"-Botoșani

CONDUCERE · ORGANIZARE

> „Fără o agricultură intensivă, modernă, de înaltă productivitate, organizată pe baza celor mai noi cuceriri ale științei, nu se poate asigura nici făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, nici edificarea comunismului în patria noastră."
>
> NICOLAE CEAUȘESCU

POSIBILITĂȚI DE PERFECȚIONARE A ORGANIZĂRII ȘI CONDUCERII ÎNTREPRINDERILOR AGRICOLE DE STAT

O experiență de creștere a rentabilității, care se cere dezvoltată și generalizată

SUPRAFAȚA de teren agricol și teren cultivabil de care dispune țara noastră (România situîndu-se, din acest punct de vedere, pe locul 5, respectiv 6 în Europa), posibilitatea unică pe care o oferă agricultura de a reproduce și acumula energie (în timp ce toate celelalte ramuri sînt solicitatoare permanente de surse energetice), cererea solvabilă — respectiv conjunctura previzibilă — de produse agricole pe plan mondial, condițiile tot mai favorabile de mecanizare, chimizare și modernizare oferite de industria românească, rezervele inepuizabile de intensificare a producției agricole, precum și o serie de alți factori obiectivi, cu acțiune generală sau specifică, motivează pe deplin atenția deosebită pe care Programul Partidului Comunist Român o acordă întăririi economico-organizatorice a tuturor unităților agricole și transformării lor în centre de producție viguroase, organizate pe baze moderne. În acest sens I.A.S.-urilor le revin sarcini deosebite, în Program subliniindu-se ca un prim obiectiv al politicii agrare a partidului, că „toate întreprinderile agricole de stat să devină model de organizare socialistă, modernă a agriculturii, o bază tot mai puternică pentru realizarea fondului central al statului, pentru organizarea superioară a muncii în toate unitățile agricole".

ÎN SPIRITUL acestor directive a fost elaborat un proiect intitulat **„Creșterea eficienței economice la I.A.S. Miercurea-Ciuc prin îmbunătățirea organizării și conducerii"**, lucrare precedată de efectuarea unui studiu-diagnostic, de către o echipă multidisciplinară formată din cursanții Institutului central pentru pregătirea cadrelor de conducere din economie și administrația de stat și îndrumată de cadre didactice ale Academiei „Ștefan Gheorghiu", în cadrul căreia funcționează institutul.

Atenția de care s-au bucurat și efectele pozitive ale aplicării pînă în momentul de față a recomandărilor și soluțiilor formulate în cele două lucrări ne îndreptățesc să prezentăm o parte din acele idei care au condus la concluziile și propunerile cele mai semnificative. În acest sens subliniem, în primul rînd, constatarea posibilității de a utiliza în agricultură principiile, metodele și tehnicile de armonizare a obiectivelor cu resursele, pentru minimizarea eforturilor și maximizarea rezultatelor odată cu reducerea factorului de risc — constatare care rezultă din investigațiile teoretice și practice efectuate prin folosirea statisticii matematice, a cercetării operaționale, a analizei economice și altor posibilități de modelare matematică, precum și a avantajelor oferite de metodele de abordare sistemică a studiului fenomenelor.

Întreprinderea agricolă de stat Miercurea-Ciuc este o unitate economică de gradul I, care administrează în prezent întregul fond funciar și patrimoniul material al agriculturii socialiste de stat din județul Harghita, îndeplinind și rolul de trust județean I.A.S. Condițiile de climă, sol, relief au caracter montan, suprafața de teren agricol de care dispune unitatea fiind situată în cea mai mare parte în zone alpine și subalpine, iar terenul arabil — în zonă submontană și colinară. Cele 18 ferme subordonate își desfășoară activitatea pe un număr de peste 80 locuri de producție (grajduri, saivane, trupuri etc.), situate la o distanță medie de circa 72 km de la sediul întreprinderii.

Întreprinderea a cunoscut în ultimii 10 ani o dezvoltare accelerată (valoarea mijloacelor fixe a crescut în acest interval cu peste 240%), paralel cu un pronunțat proces de specializare în creșterea animalelor (în anul 1975, peste 70% din valoarea producției marfă a fost obținută din sectorul zootehnic) ; intrarea în funcțiune, cu patru ani în urmă, a unei îngrășătorii de tip industrial pentru tineret taurin (baby-beef) de 5 200 capete a definitivat, practic, acest profil.

Unitatea a fost nerentabilă în cincinalul trecut, prezentînd o tendință de creștere a pierderilor, o dată cu mărirea ponderii zootehniei. Scăderea nivelului calitativ al activității economice s-a datorat în primul rînd faptului că dezvoltarea extensivă a potențialului nu a fost însoțită, în acțiunile de stabilire a strategiei și tacticii conducerii unității, de preocupări corespunzătoare pentru utilizarea lui intensivă. Din această cauză s-au admis scăderi sistematice ale livrărilor în afara întreprinderii (în anul 1975 ele au fost sub nivelul anului 1970), cu toate că volumul fondurilor de producție înregistrase creșteri însemnate.

Insistîndu-se asupra acestui aspect, s-a demonstrat interdependența matematică între evoluția fondurilor de producție (F), a vitezei de rotație a acestora (r) și influența acestora asupra prețului de cost (c), astfel :
dacă

$$c = \frac{q \cdot c}{q} \text{ și } r = \frac{q \cdot c}{F},$$

de unde rezultă că:

$$c = \frac{r \cdot F}{q} \text{ sau } q \cdot c = r \cdot F$$

Este evident deci că în ipoteza unui număr constant de rotații, o dată cu creșterea volumului fondurilor de producție se înregistrează inevitabil o creștere a prețului de cost, dacă nu crește proporțional și producția.

La aceeași concluzie conduce și utilizarea în analiză a formulei ratei eficienței economice, în legătură cu care împărtășim pe deplin opinia acelor autori*) care susțin caracterul complet și sintetic a formei de punere în relație a efectului util și a eforturilor, prin situarea la numărător a acumulărilor realizate, iar la numitor a fondurilor de producție utilizate — de aici putîndu-se deduce toate celelalte forme de exprimare a eficienței economice. Rata rentabilității (R), spre exemplu, rezultă din rata eficienței economice (R. ef.) în felul următor :

$$R.ef. = \frac{Q - ch}{Ff + Fc} \cdot 100, \text{ din care:}$$

$$R = \frac{Q - ch}{\frac{Ff + Fc}{r}} \cdot 100$$

Utilizarea formulei ratei eficienței în analiza activității I.A.S. a condus din nou la sublinierea importanței deosebite a prețului de cost și a permis, totodată, **sesizarea comportamentului diferit al unor indicatori de eficiență în condițiile unei activități economice nerentabile, față de cel cunoscut în mediul rentabil.** Astfel, din identificarea factorilor care au determinat o scădere a ratei eficienței economice în I.A.S. M. Ciuc cu 12,75% în anul 1975 față de 1971 a rezultat că datorită majorării prețului de cost al pro-

---

*) **Gh. Șiclovan** — Eficiența economică: concept, procedeu de determinare, căi de creștere — București, Editura Acad. R.S.R., 1971.

Modificări care produc efecte contrarii în indicatorii de eficiență economică	Indicatorii care se schimbă în direcții opuse			
	Volumul absolut al:		Rata eficienței în condiții de:	
	pierderii	beneficiului	nerentabilitate	rentabilitate
A	1	2	3	4
— creșterea volumului fizic al producției marfă	negativ	pozitiv	negativ	pozitiv
— scăderea volumului fizic al producției marfă	pozitiv	negativ	pozitiv	negativ
— creșterea volumului fondurilor de producție (Ff + Fc)	—	—	pozitiv	negativ
— scăderea volumului fondurilor de producție (Ff + Fc)	—	—	negativ	pozitiv
— accelerarea vitezei de rotație a fondurilor de producție prin creșterea volumului fizic al producției-marfă	negativ	pozitiv	negativ	pozitiv
— accelerarea vitezei de rotație prin reducerea volumului de fonduri de producție utilizate	—	—	negativ	pozitiv

duselor, s-a înregistrat o scădere cu 19,33% a ratei eficienței economice — cifră care depășește scăderea totală datorită faptului că ceilalți factori apar, la prima vedere, cu influențe favorabile — după cum urmează :

$$\Delta R.ef. = I\Delta F\,(+1{,}67) + I\Delta q\,(+0{,}34) + I\Delta q_s(+2{,}48) + I\Delta c(-19{,}33) + I\Delta p(+2{,}09) = -12{,}75\%$$

Rezultatele acestei analize factoriale fiind examinate logistic, s-a constatat că influențele schimbării prețului de producție (identic în I.A.S. cu prețul de livrare) și a structurii producției livrate au fost realmente pozitive, dar în privința efectelor modificării volumului producției livrate și a fondurilor de producție a apărut un rezultat matematic care nu a coincis cu nici un raționament, întrucît în condițiile micșorării volumului fizic al producției livrate, influența acestuia trebuie să apară cu semnul negativ — după cum și creșterea fondurilor de producție trebuia, în asemenea situație, să se prezinte cu o influență negativă asupra ratei eficienței.

Cunoscut fiind însă că în ipoteza menținerii prețului de producție la nivel constant, **mărimea ratei rentabilității depinde tocmai de volumul fizic al livrărilor în afara I.A.S., precum și de nivelul prețului de cost,** am continuat investigațiile teoretice și practice în direcția definirii cît mai exacte, simple și sugestive a interdependenței între volumul pierderilor, volumul livrărilor și nivelul prețului de cost, întorcîndu-ne în acest scop la una din formulele clasice de calcul al influenței factorilor care pot determina modificări în volumul pierderilor :

$$-B_1 - (-B_0) = q_1(p_1 - c_1) - q_0(p_0 - c_0)$$

Înlocuind din egalitatea de mai sus valoarea lui c_1 cu x, rezultă evident că o anumită variație a nivelului prețului de cost este determinată și în mediul nerentabil de modificarea producției-marfă, în felul următor :

$$x = \frac{q_0(p_0 - c_0)}{q_1};\quad x = \frac{\pm \Delta B + q_0(p_0 - c_0)}{q_1}$$

$$\text{dacă } -B_1 = -B_0 \qquad \text{dacă } -B_1 \neq B_0$$

Este incontestabil, deci, că nu există o cale reală de reducere a pierderilor prin reducerea volumului livrărilor în afara întreprinderii, întrucît o dată cu micșorarea producției-marfă se înregistrează inevitabil o majorare progresivă a prețului de cost, majorare care este și mai accentuată dacă intervine în același timp și o creștere a fondurilor de producție, întrucît în acest caz scade inevitabil rata rentabilității și, implicit, rata eficienței economice.

Aspectele semnalate prezintă, desigur, o importanță deosebită și din punct de vedere informațional-decizional, atenționînd conducerea oricărei unități economice nerentabile asupra necesității de a diferenția metodele, tehnicile și instrumentele de informare utilizabile în absența rentabilității, în funcție de felul diferit de reacție și de intercondiționarea specifică a unor indicatori economici, (vezi tabelul de sus, dreapta).

Cel mai de dorit și radical mod de rezolvare a complicațiilor produse de comportamentul deosebit al indicatorilor arătați constă, desigur, în rentabilizarea întreprinderii. Pînă la atingerea acestui important obiectiv va trebui — după opinia noastră — ca la analiza produselor unor secții sau subunități organizatorice sau a întreprinderilor nerentabile să fie luate în considerare aspectele semnalate.

La I.A.S. Miercurea-Ciuc se folosesc în prezent — în urma recomandărilor formulate în lucrare — forme și metode operative de **urmărire a prețului de cost,** prin care se poate realiza o cunoaștere reală, la intervale de timp mai scurte a nivelului de rentabilitate la toate sectoarele și la toate produsele întreprinderii. În acest spirit s-a extins și utilizarea, în munca de organizare și conducere, a indicatorului privind **cheltuielile la 1 000 lei venituri,** folosirea largă a acestor doi indicatori fiind promovată în prezent și de Departamentul I.A.S.

Calea cea mai accesibilă și mai eficace de îmbunătățire a organizării și conducerii unei unități nerentabile va putea fi găsită însă, după părerea noastră, numai prin sesizarea cît mai exactă și utilizarea cît mai deplină, la nivelul fiecărei întreprinderi, a **influențelor reciproce între indicatorii tehnici și cei economici** — concluzie care este, desigur, valabilă și în condiții de rentabilitate și la orice nivel organizatoric.

În această ordine de idei, amintim unele aspecte care la I.A.S. M. Ciuc au influențat negativ, în decursul unei perioade lungi, eficiența organizării și conducerii. ● În structura fondurilor de producție, valoarea mijloacelor fixe — element cu o viteză de rotație redusă — a prezentat o tendință de creștere, iar în cadrul acestora valoarea clădirilor a avut o pondere crescîndă față de cea a mijloacelor mecanice, al cărei procent se micșora. ● Planurile de investiții nu se îndeplineau sistematic, imobilizîndu-se permanent un volum însemnat de fonduri, îndeosebi la lucrările prevăzute a se executa în regie. (Pentru evitarea acestei situații s-a propus, printre altele, utilizarea unor metode mai avansate de programare și control al investițiilor, elaborîndu-se un model simplu de graf în rețea după metoda drumului critic la un proiect de amenajare a pajiștilor naturale). ● Activitățile de personal nu se desfășurau potrivit cerințelor, cu toate că numai pe parcursul cincinalului 1971—1975, costul unui loc de muncă a crescut de la 95 la 165 mii de lei. ● Datorită imposibilității de a-și asigura furajele din surse proprii și primirii de material biologic de la alte I.A.S.-uri, întreprinderea funcționează ca un sistem deschis, rezultatele activității sale fiind determinate tot mai mult de influențe externe ca : volumul repartițiilor de furaje și animale, comportamentul furnizorilor nominalizați de organul tutelar, gradul de fundamentare a indicatorilor etc. ● Au existat și unele probleme de organizare și conducere propriu-zise, concretizate în neconcordanța între obiectivele fermelor și sectoarelor cu cele ale întreprinderii, extinderea în măsură insuficientă a stilului de conducere participativ etc.

Printre numeroasele forme și direcții de generare și accentuare a discrepanțelor între elementele cu caracter tehnic și cele de natură economică din activitatea I.A.S.-urilor, sînt demne de atenție — după opinia noastră — unele aspecte inedite (sesizate cu ocazia diagnosticării și dezvoltate prin proiect) referitoare **la eficiența rulării efectivului de animale,** problemă al cărei punct de pornire este dat de existența celor două aspecte ale mișcării efectivului de animale și anume : stocul (efectivul) mediu (E) și cifra efectivului rulat (Er). Pentru determinarea acestora sînt necesare cunoașterea efectivului de la începutul (Ei) și de la sfîrșitul perioadei (Es), precum și a numărului de intrări în cursul perioadei (I), din interdependența cărora rezultă :

$$Er = I\cdot\frac{Ei}{Es} \quad \text{și} \quad \overline{E} = \frac{Ei + Es}{2}$$

Raportînd expresia algebrică a rulajului la cea al efectivului mediu, avem **formula vitezei de rotație a efectivului de animale*) :**

$$Vr = \frac{I\cdot\frac{Ei}{Es}}{\frac{Ei + Es}{2}} = \text{număr de rotații}$$

$$VZ = \frac{\frac{Ei + Es\cdot 365}{2}}{i\cdot\frac{Ei}{Es}} = \text{număr de zile necesare unei mutații}$$

Cu ajutorul acestei expresii, s-au calculat vitezele realizate la întreprinderea analizată ; au fost determinate totodată cauzele creșterii duratei unei rotații, utilizîndu-se în acest scop metoda substituirilor în lanț, astfel :

$$Infl.\Delta I = \frac{\frac{Ei_0 + Es_0}{2}\cdot 365}{I_1\cdot\frac{Ei_0}{Es_0}} - \frac{\frac{Ei_0 + Es_0}{2}\cdot 365}{Io\cdot\frac{Ei_0}{Es_0}} = \text{influența modificării intrărilor}$$

$$Infl.\Delta Es = \frac{\frac{Ei_1 + Es_1}{2}\cdot 365}{I_1\cdot\frac{Ei_1}{Es_1}} - \frac{\frac{Ei_0 + Es_0}{2}\cdot 365}{I_1\cdot\frac{Ei_0}{Es_0}} = \text{influența modificării efectivelor de sfîrșit}$$

---

*) Formulă nesesizată în bibliografia studiată și elaborată cu ocazia întocmirii proiectului

Din examinarea rezultatelor cuprinse într-un tabel întocmit cu ajutorul formulelor de mai sus, s-a putut constata că în perioada 1970—1975 s-a înregistrat o tendință generală de scădere atît a vitezei planificate, cît și a celei realizate. Scăderea vitezei de rulare este echivalentă — după cum am văzut — cu prelungirea duratei unei rotații ; în cazul I.A.S. M. Ciuc ea a fost provocată în exclusivitate de nerealizarea numărului prevăzut de intrări, factor a cărui influență se cifra la prelungirea în medie, în cei 6 ani analizați, a duratei unei rotații cu 284 de zile, reprezentînd o depășire de 74% a duratei planificate. Efectul negativ al acestui factor a fost „echilibrat" parțial prin nerealizarea sistematică la finele anilor a numărului de animale planificat, orientare care a fost impusă de nerealizările și mai accentuate de intrări și de consecințele multiple, extrem de nefavorabile ale prelungirii excesive a duratei unei rotații.

Efectul economic al modificării vitezei de rulare se poate măsura cu ajutorul a două formule derivate din cea de bază, însumîndu-se ulterior influența modificării schimbării rulajului cu cel al efectivului mediu.

În același timp s-au examinat și s-au identificat influențele valorice ale unei anumite structuri a efectivului de animale, ale duratei de folosire a animalelor de producție, ale prolificității acestora și alte aspecte ale activităților desfășurate în cadrul funcțiunii de producție, insistîndu-se în permanență asupra interdependenței între indicatorii tehnici și cei economici, între care intervenise în ultimii ani o ruptură evidentă îndeosebi în sectorul zootehnic, astfel :

SITUAȚIA CONSTATATĂ

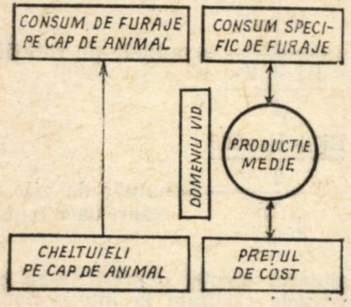
CONSUM DE FURAJE PE CAP DE ANIMAL
CONSUM SPECIFIC DE FURAJE
DOMENIU VID
PRODUCTIE MEDIE
CHELTUIELI PE CAP DE ANIMAL
PRETUL DE COST

SITUAȚIA DORITĂ

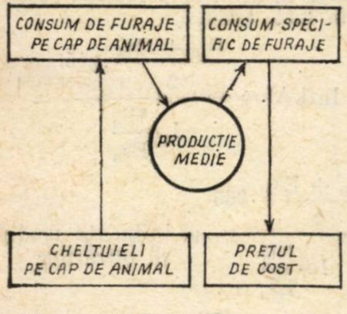
CONSUM DE FURAJE PE CAP DE ANIMAL
CONSUM SPECIFIC DE FURAJE
PRODUCTIE MEDIE
CHELTUIELI PE CAP DE ANIMAL
PRETUL DE COST

Modificarea ilustrată mai sus reprezintă, după opinia noastră, secretul reușitei viitoare a I.A.S. Ciuc, dar ar putea constitui și un model de determinare a cauzei principale a influenței activității economice în foarte multe unități agricole.

În legătură cu **funcționarea pîrghiilor economico-financiare** s-au demonstrat — printre altele — necesitatea de a se respecta, principiul echilibrului permanent, precum și posibilitatea de a se utiliza aceste pîrghii în cadrul unei concepții sistemice, pornind în acest scop de la egalitatea bilanțieră cvasi-obligatorie între valoarea mijloacelor (M) și cheltuielilor de producție (ch), pe de o parte și valoarea fondurilor (F) și veniturilor (V) pe de altă parte, din a căror conexiune se pot verifica cu exactitate intercondiționările între modul de funcționare a diferitelor pîrghii, obținîndu-se informații cu un grad de prelucrare și utilizare extrem de ridicat.

Astfel, în cazul I.A.S. M. Ciuc, din cauza fundamentării insuficiente a indicatorilor de plan, precum și deficiențelor din activitatea întreprinderii, s-au înregistrat devieri însemnate în faza de realizare. Volumul mijloacelor circulante a fost, spre exemplu, cu 29% mai mic decît cifra prevăzută, al fondurilor proprii cu 17% mai mare, al fondurilor împrumutate cu 62% mai mic, iar volumul veniturilor cu 43% mai scăzut decît nivelul planificat. Abateri de asemenea proporții față de plan dovedesc existența unor **defecțiuni de planificare** și confirmă concluziile referitoare la modul de realizare a planului, ele putînd fi sintetizate în următoarea egalitate a devierilor :

$$\boxed{\frac{\Delta M}{-30\,398}} + \boxed{\frac{\Delta Ch}{-3\,857}} = \boxed{\frac{\Delta Fpv}{+22\,834}} + \boxed{\frac{\Delta Fimpr}{-28\,965}} - \boxed{\frac{\Delta V}{-20\,410}}$$

Cu ajutorul acestei egalități se puteau identifica în continuare sursele acoperirii pierderilor realizate peste plan, respectiv acei factori care au înlesnit încălcarea principiului gospodăririi socialiste, cu privire la obligativitatea nedepășirii pierderilor planificate și încadrării în fondurile alocate, astfel :

$$\boxed{\frac{\Delta Ch}{-3\,857}} + \boxed{\frac{\Delta V}{-20\,410}} = \boxed{\frac{\Delta M}{-30\,398}} - \boxed{\frac{\Delta Fpv}{+22\,834}} - \boxed{\frac{\Delta Fimpr}{-28\,965}}$$

Pierderile peste plan de circa 24 milioane de lei $(\Delta v + \Delta ch)$ s-au datorat, deci, existenței unor „subnormative" create prin nerealizarea efectivului planificat de animale, a stocurilor de materii și materiale, precum și a producției neterminate prevăzute, fapt care dovedește că **funcțiunea de producție și îndeosebi cea comercială** din cadrul organizării și conducerii nu și-au împlinit obiectivele derivate din obiectivele generale ale întreprinderii.

Din aceeași cauză a devenit posibilă și eliminarea acțiunii pîrghiei creditelor, volumul angajamentelor întreprinderii micșorîndu-se cu 28 965 mii lei datorită următoarelor influențe :

$$\boxed{\frac{\Delta Fimpr}{-28\,965}} \quad \boxed{\frac{\Delta M}{-30\,398}} \quad \boxed{\frac{\Delta B}{-24\,267}} \quad \boxed{\frac{\Delta Fpv}{+22\,834}}$$

Procesul de aprovizionare tehnico-materială și, implicit, respectarea unor obligații contractuale ale întreprinderii au fost îngreunate, la rîndul lor, de golul financiar creat prin pierderile peste plan, a cărui influență asupra neconstituirii stocurilor de materii și materiale, animale și producție neterminată se poate demonstra în felul următor :

$$\boxed{\frac{\Delta M}{-30\,398}} \quad \boxed{\frac{\Delta B}{-24\,267}} \quad \boxed{\frac{\Delta F}{-6\,131}}$$

Prin proiectul elaborat la I.A.S. M. Ciuc (care conține și un model de armonizare globală bazat pe algoritmul simplex, folosit la programarea liniară) s-au formulat măsuri a căror aplicare va asigura funcționarea deplină și bine angrenată a tuturor pîrghiilor economico-financiare, în așa fel încît să se realizeze o integrare cît mai eficientă a întreprinderii în economia națională.

Eficiența și avantajele noului sistem de conducere și organizare au început să apară încă în primele perioade ale acestui an, obținîndu-se spre exemplu, pînă la finele trimestrului III — comparativ cu perioada corespunzătoare din 1975 — o majorare a sporului mediu de creștere în greutate la taurine la îngrășat de 348 g/zi, paralel cu reducerea prețului de cost al unui kg de spor cu 9,37 lei, pe seama unei creșteri de 1,02 lei a cheltuielilor pe o zi de furajare. Situația este similară și la producția de lapte, producția medie fiind de 2 196 l/vacă, față de 1 165 l/vacă, realizată în decurs de 9 luni în anul precedent. În asemenea condiții, există premise ca în 1976 — pentru prima dată în ultimii 10 ani — să se respecte indicatorii planificați. În acest sens unitatea se bucură în prezent de sprijinul Departamentului I.A.S., primind un plan de producție mai bine fundamentat și repartiții de furaje, îngrășăminte chimice și alte materiale la nivelul și în structura apropiate necesarului întreprinderii. Activitatea întreprinderii este urmărită totodată și de Curtea Superioară de Control Financiar, care la începutul anului a efectuat, în colaborare cu organele Băncii pentru agricultură și industrie alimentară, o verificare amplă la această unitate.

În privința posibilităților de generalizare a proiectului, avem convingerea utilității și aplicabilității generale a modelelor elaborate cu privire la :

— viteza de rulare a efectivului de animale și eficiența economică a acestuia;

— comportamentul diferit al indicatorilor de eficiență în mediu nerentabil față de condițiile unei activități cu beneficii ;

— abordarea sistemică a analizei modului de utilizare a pîrghiilor economico-financiare etc.

Prin natura temei abordate, proiectul este oricînd apt de dezvoltare, cel puțin prin adaptarea modelelor de măsurare a eficienței economice din I.A.S. la specificul activității economice din C.A.P. și elaborarea unor modele noi — comune ambelor sectoare ale agriculturii socialiste — care să asigure comparabilitatea rezultatelor economico-financiare, a eficienței muncii desfășurate.

Poate prezenta interes, de asemenea, continuarea studierii posibilităților de agreabilizare a tuturor indicatorilor tehnico-economici folosiți în prezent în agricultură, în așa fel încît să devină posibilă utilizarea în practică a unui sistem de indicatori în care fiecare cifră în parte va funcționa prin conexiuni bine definite față de ceilalți indicatori.

Emeric GYÖRGY
directorul sucursalei județene
Harghita a Băncii pentru agricultură
și industrie alimentară

CONSULTATII

În sprijinul celor care studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid

CURSUL:
Socialismul științific
și problemele
dezvoltării
economico-sociale
a României

CREȘTEREA ECONOMICĂ A ROMÂNIEI SOCIALISTE

Strategia, factorii, mecanismul și efectele procesului de creștere economică

PORNIND de la aprecierea realistă a stadiului de dezvoltare în care se află țara noastră, de la încrederea nestrămutată în capacitatea și forța de creație a clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, a întregului popor român, documentele programatice ale Congresului al XI-lea al P.C.R. fundamentează un amplu program strategic de accelerare a creșterii economice, stabilesc cu claritate factorii, căile și mijloacele de edificare în perspectiva următorului deceniu a unei economii puternice, la nivelul exigențelor socialismului multilateral dezvoltat, al cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane, capabilă realmente să asigure sporirea considerabilă a bogăției materiale, a venitului național și ridicarea continuă a standardului de viață material și cultural al întregii populații.

În cadrul acestei orientări generale pe prim plan se situează, ca și pînă acum, concentrarea tuturor resurselor materiale, de muncă și financiare ale societății în direcțiile hotărîtoare pentru ridicarea potențialului productiv al țării, pentru lichidarea decalajelor care separă încă România de țările avansate din punct de vedere economic.

Dinamismul și modernizarea structurii economiei — factori esențiali ai creșterii economice. Rolul progresului tehnico-științific în dezvoltarea ascendentă a economiei

CREȘTEREA ECONOMICĂ ocupă — și în mod firesc trebuie să ocupe — un loc de prim ordin în politica economică a partidului și statului nostru întrucît de dimensiunile acesteia depinde, într-o considerabilă măsură, progresul general al întregii societăți. **Trăsătura definitorie a procesului creșterii economice în etapa actuală o reprezintă faptul că ritmurile înalte în care se înfăptuiește asigură realizarea unor sporuri anuale în sumă absolută de producție la principalele produse industriale ca și de venit național (calculate pe locuitor) apropiate de cele care se obțin de multe din țările avansate economic.** Se intră astfel, într-o fază nouă, de la reducerea relativă a decalajelor, la reducerea absolută a acestora, premisă obligatorie pentru ajungerea la nivelul țărilor dezvoltate industrial.

Exprimînd procesul planificat de sporire a produsului social și a venitului național total și pe locuitor, **strategia** creșterii economice abordează, într-o viziune unitară, probleme extrem de complexe printre care : stabilirea principalilor parametri ce caracterizează evoluția în dinamică, nivelul și structura dezvoltării economice, precizarea factorilor materiali și umani care determină creșterea economică ; analiza interdependențelor multiple care leagă strîns factorii materiali și tehnici de cei politici și sociali în procesul dezvoltării ; examinarea și cuantificarea corelației dintre evoluția volumului și structura nevoii sociale, pe de o parte, și volumul și structura resurselor materiale, de muncă și financiare de care dispune societatea la un moment dat, pe de altă parte, alegerea variantei optime de dezvoltare a economiei. Enumerarea succintă a problematicii creșterii economice pune în evidență interferentele multiple și unitatea dialectică a acesteia cu cea a dezvoltării economice : și una și alta se înfăptuiesc și sînt subordonate în socialism aceluiași scop — satisfacerea tot mai deplină a necesităților materiale și spirituale ale întregului popor ; și una și alta se realizează în mod planificat pe baza acelorași factori.

Trebuie precizat că elementele comune ale categoriilor de creștere economică și dezvoltare economică nu înseamnă însă că ele se suprapun în totalitate : în principal creșterea economică oglindește acumularea cantitativă a sporului de produs social și venit național pe ansamblu și pe locuitor în timp ce dezvoltarea economică are o sferă mai generală și cuprinzătoare, oglindește și raporturile noi care se formează în urma acestei creșteri, mutațiile calitative care au avut și au loc în structura fenomenelor și viața economică în urma acestei acumulări.

Dimensiunile și ritmul creșterii economice, al cărei rezultat material îl constituie produsul social și venitul național, sînt determinate pe de o parte de volumul și dinamica muncii productive și a fondurilor de producție, iar pe de altă parte, de productivitatea muncii și de eficiența folosirii acestor fonduri.

Pentru orice societate, și cu atît mai mult pentru societatea socialistă, prezintă o mare importanță calea pe care se realizează creșterea economică, respectiv prin sporirea cantitativă a factorilor de producție — mijloace de producție și forță de muncă — sau prin promovarea largă a progresului tehnic, ridicarea calificării și îmbogățirea experienței muncitorilor, a personalului tehnic și de conducere, cu alte cuvinte, pe seama intensificării producției, a ridicării eficienței economice.

În toți anii construcției socialiste, creșterea economică în țara noastră s-a bazat pe **acțiunea conjugată a factorilor extensivi și a celor intensivi, accentuîndu-se tot mai mult rolul acestora din urmă.** Astfel, forța de muncă ocupată în ramurile productive a sporit în ultimul sfert de secol cu circa 1,2 milioane persoane, iar fondurile fixe productive au crescut în acest răstimp de aproape 7 ori, ceea ce a imprimat o dinamică înaltă de creștere a produsului social și venitul național (vezi graficul nr. 1 de pe coperta a doua).

Caracteristica esențială a acestui proces o reprezintă nu atît, și nu în primul rînd, sporurile cantitative — care sînt într-adevăr deosebit de mari — cît mai ales profundele mutații calitative care au avut loc în structura internă a factorilor creșterii economice : forța de muncă are o calificare mereu mai mare, iar fondurile fixe — mașini, utilaje, instalații — au un nivel tehnic și randamente superioare, ceea ce a contribuit și contribuie la sporirea forței productive a muncii, a randamentului fondurilor fixe. Este semnificativ astfel că, venitul național realizat în medie de o persoană ocupată în producția materială a fost în 1975 de aproape 9 ori mai mare decît cel din 1950, iar de pe urma fiecărei unități de fonduri fixe s-a obținut un venit național de peste 1,5 ori mai mare. Se poate aprecia cu deplin temei că procesul creșterii economice a devenit astăzi o unitate între acumulare și progres tehnic.

Pornind de la relația deosebit de strînsă dintre ritmul creșterii economice, gradul de calificare a forței de muncă și nivelul tehnic al mașinilor și utilajelor, actualul cincinal amplifică eforturile pentru ridicarea generală a calificării întregului personal, modernizarea intensă a echipamentului de producție, pentru asimilarea largă a progresului tehnic în toate ramurile economiei naționale, în primul rînd în producția materială. Această cale reprezintă singura alternativă de a asigura ca marele efort constructiv pe care partidul și poporul nostru îl fac pentru dezvoltarea țării să rodească plenar, creîndu-se noi posibilități de accelerare a ritmului creșterii economice și de mărire a resurselor destinate ridicării standardului de viață al populației.

Îmbinarea factorilor extensivi și intensivi ai creșterii economice este abordată de partidul și statul nostru în toată complexitatea sa prin prisma **intereselor prezente și de perspectivă** ale economiei naționale, într-o strînsă și organică legătură cu criteriile de ordin social. Viața demonstrează că **numai expansiunea rațională pe teritoriu a diferitelor ramuri și în primul rînd a industriei este în măsură să asigure atragerea în circuitul economic și valorificarea superioară a resurselor naturale și de muncă ale țării, ridicarea la o viață înfloritoare a tuturor zonelor și localităților patriei noastre, edificarea unei economii subordonate în întregime satisfacerii mereu mai bune a nevoilor materiale și spirituale ale întregului popor.**

CONSULTAȚII

În ansamblul factorilor asupra cărora sînt concentrate eforturile pentru punerea în valoare a posibilităților de accelerare a creșterii economice un loc important îl ocupă **modernizarea structurilor economice** naționale. În cincinalul 1976—1980, acest proces vizează în principal : modificarea în continuare a locului diferitelor ramuri productive în crearea produsului social și a venitului național ; realizarea unor mutații calitative în repartizarea pe sfere și ramuri de activitate a forței de muncă și în nivelul de instruire și calificare profesională ; îmbunătățirea amplasării teritoriale a forțelor de producție ; schimbări în structura exportului. (Tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Ponderea principalelor ramuri ale economiei naționale în crearea venitului național, volumul fondurilor fixe și populația ocupată în cincinalul 1976—1980

— în procente —

Ramura	în venitul național		în fondurile fixe productive		în populația ocupată	
	1975	1980	1975	1980	1975	1980
— Industrie	56,2	68,6	56,0	59,6	30,6	36,4
— Construcții	7,6	7,7	4,3	4,3	8,1	10,6
— Agricultură	16,0	11,6	14,9	14,0	37,8	27,2
— Transporturi și telecomunicații	5,8	3,9	19,2	16,5	5,0	5,8

În concepția partidului nostru, orientarea fermă spre modernizarea structurilor economice și în primul rînd spre dezvoltarea puternică a industriei, nu constituie o problemă de modă, de copiere mecanică a unor practici din alte țări. Ea se încadrează într-o **viziune de largă perspectivă, științific fundamentată prin Programul partidului** și este astfel concepută încît să asigure satisfacerea în condiții cît mai bune a tuturor cerințelor economiei naționale, valorificarea înaltă a bazei proprii de materii prime și a capacității de creație a poporului român, participarea în condiții mai avantajoase la diviziunea internațională a muncii și la schimbul mondial de valori materiale și spirituale.

Factorul propulsor, osatura întregului proces de modernizare a structurilor economice îl reprezintă **continuarea susținută a industrializării socialiste a țării,** ramură care în actualul cincinal își va spori producția într-un ritm mediu anual de circa 11 la sută. Concomitent se vor produce însemnate schimbări calitative în structura sa internă, prin dezvoltarea prioritară a ramurilor de bază care condiționează procesul de industrializare și dotare tehnică a economiei. Construcțiile de mașini și chimia, denumite pe drept cuvînt „industrii industrializante“, urmează să furnizeze la nivelul anului 1980 aproape jumătate din producția industrială a țării ; mai mult, în cadrul lor o dinamică mai accentuată de creștere este prevăzută pentru electronică, mecanică fină și optică, mașini-unelte și utilaje tehnologice, petrochimie, sectoare care în următorii cinci ani își vor dubla sau tripla producția.

Desigur s-ar putea aduce multiple argumente în motivarea tezei și acțiunii practice de modernizare a structurilor economice, ca bază pentru imprimarea unui ritm înalt procesului de creștere economică. Ne vom limita însă la un singur aspect semnificativ în acest domeniu și anume la faptul că venitul național creat în 1975 de o persoană ocupată în industrie a fost de circa 1,6 ori mai mare decît cel creat în transporturi și telecomunicații, de aproape 2 ori mai mare decît în construcții și de 4,3 ori mai mare decît în agricultură. Prin prisma acestor date se relevă, credem, însemnătatea deosebită a fermei orientări a partidului și statului nostru de dezvoltare prioritară și asigurare a unui rol preponderent industriei în ansamblul producției materiale.

Căile de creștere a venitului național

VENITUL NAȚIONAL, ca sumum al valorii noi create constituie izvorul satisfacerii nevoilor de consum ale populației și sursă de bază pentru asigurarea reproducției lărgite, a dezvoltării rapide a forțelor de producție. Dat fiind importanța decisivă pe care venitul național o are pentru asigurarea progresului general material și cultural al întregii societăți, creșterea continuă și în ritmuri înalte a acestuia a constituit și constituie și în viitor o coordonată fundamentală a politicii economice a partidului și statului nostru. **„Partidul** — se subliniază în Programul partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism — **va pune pe prim plan creșterea în ritm înalt a venitului național, sporirea continuă a productivității muncii sociale, va acționa cu fermitate pentru reducerea continuă a cheltuielilor materiale de producție și sporirea eficienței întregii activități economice“.** Sînt exprimate sintetic în aceste orientări programatice nu numai un obiectiv primordial al întregii activități productive, ci și mijloacele principale pentru înfăptuirea lui.

Una din căile principale pentru imprimarea unei dinamici înalte de sporire a venitului național, rămîne și în viitor **creșterea resurselor de muncă și materiale antrenate în activitatea productivă.** Eforturile deosebite pe care partidul și poporul nostru le fac în această direcție sînt relevate de faptul că numai în acest cincinal, se vor crea 1—1,2 milioane noi locuri de muncă, îndeosebi în industrie (circa 60% din total) și celelalte ramuri neagricole, că se vor pune în funcțiune circa 2 700 capacități de producție principale în industrie și agricultură, concomitent cu dezvoltarea, reutilarea și modernizarea a mii de întreprinderi și secții din toate ramurile producției naționale, iar fondurile fixe productive vor spori cu peste 600 miliarde lei, nivel care depășește totalul fondurilor fixe productive în funcțiune în 1970.

Alături de atragerea în circuitul economic a unor resurse suplimentare, o contribuție din ce în ce mai mare la creșterea venitului național o aduce **ridicarea productivității muncii, a eficienței economice.** După cum se știe oricît de mari ar fi resursele de care dispune societatea acestea au totuși un caracter limitat, iar o creștere mai rapidă a venitului național se va putea obține numai prin sporirea rodniciei muncii sociale. Numai astfel există posibilitatea ca societatea să obțină cu același consum de muncă vie și materializată un venit național mai mare. Toate căile de creștere a productivității muncii sociale (promovarea largă a progresului tehnic și ridicarea gradului de înzestrare tehnică a muncii, creșterea calificării, îmbunătățirea organizării producției și a muncii, reducerea cheltuielilor materiale și obținerea unor cantități tot mai mari de valori de întrebuințare dintr-o unitate de materie primă supusă prelucrării etc.), sînt, totodată, căi de sporire a venitului național.

Cincinalul 1976-1980 multiplică preocupările pentru sporirea aportului factorilor intensivi la creșterea venitului național. Astfel, productivitatea muncii va depăși, în anul 1980, nivelul celei realizate în 1975 cu 53,8% în industrie și cu 56,9% în construcții, iar cheltuielile maxime la 1.000 lei producție, se vor diminua îndeosebi prin reducerea celor materiale cu 9,5% în industria republicană și cu 5,8% în construcții-montaj. Semnificația realizării întocmai a acestor nivele este cu atît mai expresivă cu cît arătam, că potrivit calculelor, la nivelul anului 1980 un procent de creștere a productivității muncii echivalează cu o producție suplimentară de cca. 11 miliarde lei, iar micșorarea cu un procent a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social va fi echivalentă cu un venit național de 7,6 mld. lei.

Amplificarea efortului de dezvoltare, de punere cît mai deplină în valoare a posibilităților de care dispune țara noastră pentru ridicarea eficienței, a rodniciei sociale, fac ca **în actualul cincinal, ritmul de creștere al produsului social și venitului național să se situeze la nivelul celor mai înalte realizări obținute în întreaga perioadă a construcției socialiste (8,5% — 9,5% și respectiv 10% — 11%).**

Realizarea ritmului planificat de creștere a venitului național impune ca în activitatea practică, în fiecare întreprindere și loc de muncă să se acționeze cu fermitate pentru creșterea intensă a productivității muncii, folosirea deplină a capacităților și suprafețelor construite, promovarea largă a progresului tehnic, asimilarea de noi produse și reproiectarea celor din fabricația curentă, adîncirea gradului de valorificare și prelucrare a materiilor prime și materialelor.

RECOMANDARE : în cadrul dezbaterilor este necesar ca examinarea problemelor menționate să se facă în strînsă legătură cu sarcinile cantitative și calitative de plan care revin unității în care își desfășoară activitatea cursanții.

Dimensionarea și utilizarea rațională a fondului național de dezvoltare. Creșterea fondului de consum, bază a sporirii continue a nivelului de trai

ESTE ASTĂZI unanim recunoscut locul de primă însemnătate pe care îl ocupă în strategia creșterii economice, **repartizarea venitului național pentru dezvoltare și consum.** Și este firesc să fie așa, întrucît de deciziile adoptate în această problemă nodală depind, într-o măsură hotărîtoare, progresul economic și social al unui popor, armonizarea intereselor prezente cu cele de perspectivă ale societății.

Pornind de la analiza științifică, marxist-leninistă, a condițiilor concrete ale țării noastre, de la faptul că acumularea reprezintă așa cum o caracteriza Fr. Engels, „funcția cea mai progresistă a societății“, **partidul nostru** — care și-a asumat misiunea istorică de a conduce România pe drumul larg al progresului și civilizației — **a fundamentat și aplicat cu consecvență în practică o politică de asigurare a unei rate înalte a acumulării**, ca unica posibilitate, atît pentru potențarea dezvoltării forțelor de producție, cît și pentru îmbunătățirea continuă a nivelului de trai al populației.

Necesitatea unei rate înalte a acumulării se impune cu atît mai mult cu cît, după cum se știe, datorită nivelului de dezvoltare extrem de scăzut al forțelor de producție moștenit de la vechiul regim, cu toate progresele realizate pe planul ridicării potențialului productiv al țării, al dezvoltării și modernizării economiei naționale, țara noastră mai are încă de recuperat față de țările dezvoltate din punct de vedere economic un decalaj însemnat. Depășirea de către România la finele cincinalului 1976—1980 a stadiului de țară în curs de dezvoltare, parcurgerea în deceniul următor al etapei de țară cu nivel mediu de dezvoltare și situarea României la orizontul anului 1990, în rîndul statelor dezvoltate, obiective strategice esențiale ale Programului partidului și Directivelor adoptate de Congresul al XI-lea al P.C.R., amplifică necesitatea unor eforturi susținute pentru imprimarea unui tempo înalt în dezvoltarea forțelor de producție, pentru promovarea largă a progresului tehnico-științific în întreaga viață economică și socială. **„Viitorul țării** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul al XI-lea **— depinde nu de ceea ce se consumă la un moment dat, ci în primul rînd de mijloacele materiale destinate creșterii continue a bogăției naționale“.** În lumina acestor cerințe, decizia partidului și statului nostru de a aloca în cincinalul actual 33—34%, iar în întreaga perioadă 1976—1990 între 30—32% din venitul național pentru fondul de dezvoltare*) are o solidă motivație.

Alocarea unei părți însemnate din venitul național pentru acumulare asigură premise materiale reale pentru **înfăptuirea unui program de investiții de mare anvergură :** în cincinalul actual investițiile în economia națională însumează aproape 1 000 miliarde lei, iar în întreaga perioadă 1976—1990 peste 3 000 miliarde lei, adică de 2,4 ori mai mult decît totalul investițiilor realizate pînă acum în toți anii construcției socialiste.

Înfăptuirea amplului program de investiții permite ca în cincinalul actual să se realizeze noi și importante progrese în ce privește : dezvoltarea în ritm susținut a forțelor de producție, continuarea fermă a procesului de industrializare, ca bază și promotor al modernizării structurilor economiei naționale ; intensificarea valorificării superioare a resurselor naturale ale țării, atragerea în circuitul productiv a noi resurse ; accentuarea procesului de introducere în producția materială, în toate ramurile economiei naționale, a cuceririlor revoluției tehnico-științifice ; creșterea gradului de ocupare completă și eficientă a forței de muncă ; dezvoltarea armonioasă a forțelor de producție pe teritoriu ; creșterea rapidă a venitului național și pe această bază, îmbunătățirea continuă a nivelului de trai.

Sporirea considerabilă a fondurilor destinate investițiilor evidențiază numai un aspect, desigur însemnat al politicii promovate de partidul și statul nostru în acest domeniu. **O atenție deosebită se acordă în același timp gospodăririi lor cu înaltă eficiență, asigurării cadrului și condițiilor pentru ca fiecare leu investit să aducă un aport cît mai mare la sporirea venitului național.** Examinat prin prisma acestui aspect programul de investiții din actualul cincinal relevă, ca o coordonată majoră, grija deosebită pentru ca marea majoritate a fondurilor să fie destinată procurării de mașini, utilaje și instalații tehnologice, elemente active ale procesului de producție pentru diminuarea simțitoare a costului și lucrărilor de construcții. În cadrul acestei orientări se înscriu măsurile și sarcinile stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. din 2—3 noiembrie 1976 pentru reducerea cu 30% a lucrărilor de construcții și reducerea corespunzătoare a consumului de ciment, fier-beton, lemn și alte materiale de construcții. (**Recomandare :** sînt probleme ce vor trebui examinate în mod concret în cadrul dezbaterilor din seminarii pornind de la sarcinile care revin fiecărei unități pentru înfăptuirea prevederilor respective).

Totodată, dat fiind influența considerabilă pe care factorul timp o exercită asupra eficienței investițiilor, în cincinalul 1976—1980 se acordă o atenție deosebită scurtării perioadei de timp care trece din momentul începerii unui obiectiv și pînă la punerea lui în funcțiune și atingerea parametrilor de proiect. Stabilirea din vreme a amplasamentelor noilor platforme și obiective de investiții, reducerea la strictul necesar a suprafețelor de teren afectate acestora, crearea unui avans în activitatea de proiectare, precizarea pe obiective a necesarului de mașini, utilaje și instalații și asigurarea condițiilor tehnico-materiale pentru realizarea lor de către întreprinderile constructoare de mașini sau pentru procurarea din import, dimensionarea capacității unităților de construcții-montaj în strînsă concordanță cu programul de investiții, recrutarea și pregătirea forței de muncă calificate pentru noile unități ce se pun în funcțiune — sînt cîteva din problemele care, fiecare în parte, au făcut și fac obiectul unor minuțioase analize, la toate nivelele, stabilindu-se măsuri pentru ca cerința „mai repede, într-un timp scurt“, să devină o realitate în întreaga activitate de realizare a programului de investiții.

Stabilită în funcție de realitățile și posibilitățile concrete ale țării, de exigențele epocii pe care o trăim, de necesitatea obiectivă a realizării unei rapide creșteri economice, corelația dintre fondul de dezvoltare și fondul de consum a asigurat și asigură deopotrivă un înalt dinamism în dezvoltarea economico-socială și ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor. Influența pozitivă a ponderii înalte a părții din venitul național alocată fondului de dezvoltare asupra ritmului creșterii economice și ridicării standardului de viață al poporului este reflectată și de următoarele date (tabelul nr. 2) :

Tabelul nr. 2.

Evoluția creșterii componentelor venitului național

Creșteri față de deceniul 1956—1965 — ori

Perioade Indicatori	1966—1975	1976—1985
— Venit național	2,3	5,4
din care :		
— fondul de dezvoltare	3,3	7,9
— fondul de consum	2	4,6

În concepția partidului nostru edificarea unei orînduiri moderne, de înaltă eficiență, a însemnat și înseamnă în primul rînd o economie făurită conștient pentru om, destinată să-i creeze condiții de viață și de muncă, de afirmare pe toate planurile, mereu mai bune. Preocupările asidue politice și organizatorice, de a asigura ca eforturile făcute de poporul nostru pentru dezvoltare să rodească plenar, de a mobiliza energiile comuniștilor, ale tuturor oamenilor muncii pentru ridicarea rodniciei muncii sociale, a eficienței economice au fost și sînt subordonate realizării țelului suprem al orînduirii noastre — creșterea necontenită a bunăstării materiale și spirituale ale întregii populații. Sporirea în perioada 1951—1976 de peste 11 ori a venitului național a asigurat condiții pentru înfăptuirea unui amplu program de ridicare a nivelului de trai. Veniturile reale totale ale populației s-au majorat în această perioadă de circa 5,2 ori, s-a îmbunătățit substanțial consumul populației de produse alimentare și industriale, a crescut considerabil gradul de instrucție și cultură al tuturor cetățenilor țării (pentru evoluția unor alți indicatori de nivel de trai vezi graficele 2, 3 și 4 de pe coperta a doua). Aceste cifre vin să demonstreze că beneficiarii de drept și de fapt ai creșterii economice, ai ridicării eficienței sînt oamenii muncii.

dr. Cornel IUGA

ÎNTREBĂRI

1. Ce se înțelege prin creștere economică și ce factori stau la baza înfăptuirii acesteia în etapa actuală ?

2. Care sînt principalele căi de creștere a produsului social și a venitului național ?

3. În ce constă necesitatea obiectivă a alocării unei părți însemnate din venitul național pentru dezvoltarea economică și socială a țării ?

4. Care sînt direcțiile principale ale politicii partidului de gospodărire rațională și cu maximă eficiență a fondurilor de investiții ?

BIBLIOGRAFIE

*** — Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Editura politică, București, 1975, p. 67 ; 80—82 ; 87—88.

*** — Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990. Editura politică. București, 1974, p. 7—9 ; 14—16 ; 43—47 ; 55—60 ; 72—77 ; 85—91.

Nicolae Ceaușescu — Raport la Congresul al XI-lea al P.C.R., Editura politică, București, 1974, p. 58—67.

Nicolae Ceaușescu — Expunere la Congresul consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare municipale, orășenești și comunale, 4 februarie 1976, Editura politică, București, 1976, p. 26—34.

Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. din 2—3 noiembrie 1976, București, Editura politică 1976.

Mai pot fi consultate materialele: Viorica Nicolau, Repartizarea venitului național în fond de consum și fond de dezvoltare, în „Era socialistă“ nr. 10/1976; Ion Trăistaru, Politica de investiții și modernizarea economiei, în „Era socialistă“ nr. 17/1976.

---

* Partea din venitul național destinată dezvoltării constituie sursa principală a reproducției lărgite, dar nu singura. Pentru a se exprima totalitatea resurselor destinate dezvoltării se utilizează conceptul de fond național de dezvoltare economico-socială.

NORMATIV ȘI OBIECTIV ÎN SISTEMUL DE PREȚURI (II)

CARACTERISTICA cea mai de seamă a pieței socialiste constă în formarea unei structuri proprii, cu elemente diferențiate, ca rezultat al conjugării cu macrosistemul economiei planificate. Avem astfel deaface cu o structură plurisectorială constituită din patru forme ale pieței cu numeroase zone de intersecție între ele.

Două din elementele de structură ale pieței socialiste și anume piața țărănească, a micilor meseriași necooperativizați și a articolelor mărunte care nu dețin o pondere însemnată prezintă elemente specifice. În mecanismele de funcționare a pieței țărănești de exemplu își exercită influența proporțiile producției agricole, ritmul planificat al creșterii veniturilor populației în ansamblul economiei naționale și volumul mărfurilor agroalimentare desfăcute prin comerțul socialist, ceea ce modifică, diminuînd considerabil, caracterul atomist al pieței. Ca limită a funcționării sale acționează și greutatea specifică scăzută pe care o deține în ansamblul schimbului de mărfuri. Cu toate că produsele meseriașilor necooperativizați și unele categorii de articole mărunte produse chiar de unități socialiste nu se comercializează pe piața țărănească, prețurile acestora se stabilesc în același fel, ținînd seama de elementele economice ale procesului de desfacere, de gradul de solicitare etc., încadrîndu-se în același loc structural al pieței socialiste. Piața țărănească are zone de intersecție de dimensiuni mici cu toate celelalte elemente ale pieței socialiste. Astfel, produse ale unităților socialiste, mai ales mărfuri agroalimentare, destinate populației și ca atare specifice pieței bunurilor de consum urmează regimul modificării în timp a nivelului prețurilor în raport cu elasticitatea ofertei determinată de acțiunea unor factori climatici, natural-sezonieri sau altor cauze. Asemenea produse se desfac pe întreaga rețea de legume și fructe a comerțului socialist. Pe de altă parte, produse ale membrilor cooperativelor agricole de producție sau ale producătorilor necooperativizați sînt achiziționate de unități socialiste, la prețuri stabilite, iar în continuare circulă pe bază de repartiție la prețuri stabilite, potrivit cerințelor formei D a pieței socialiste. Alte produse, de aceeași proveniență, la care se practică aceleași forme de preț pătrund în circuitul comerțului exterior. Se impune precizat faptul că nu locul desfacerii mărfurilor determină specificul a ceea ce se numește piața țărănească, segmentul A din structura pieței socialiste, ci formarea prețurilor prin interacțiunea cerere-ofertă. Pe piața țărănească, în tîrguri sau alte forme ale acestora se desfac produse din producția internă sau din import, mijloace de producție sau bunuri de consum, dar la prețuri fixe, cu un regim normat de modificare a nivelului lor, indiferent de variația în anumite perioade a raportului de solicitare a produsului. Aceste produse nu se încadrează în specificul pieței țărănești.

Elementele funcționale ale pieței socialiste

SEGMENTUL C, respectiv **piața produselor importate și exportate constituie un element funcțional al pieței socialiste, cu trăsături proprii și poate fi analizat, în același timp, ca o zonă de intersecție a pieței socialiste cu piața mondială.** Ca atare el **lărgește condițiile de funcționare a pieței socialiste ca sistem complex deschis, supus acțiunii unor variabile economice externe cunoscute integral, parțial sau necunoscute.** În cadrul blocului C, schimbul de produse se realizează pe baza prețurilor internaționale sau mondiale, supuse, ca regulă generală, unor transformări înainte de a intra în consumul productiv sau individual.

Prețurile mondiale se formează pe piețele internaționale reprezentative, în funcție de productivitate internațională a muncii ca mărime centrală, modificată de factorii ce acționează pe piețele concurențiale imperfecte, cum sînt monopolurile internaționale, regimurile prohibitive economice și extraeconomice statale, conjunctura internațională etc.

Pe piața socialistă prețurile internaționale nu se prezintă în mod nemijlocit ca prețuri ale producătorilor pentru exportatori sau ca prețuri de vînzare (cu amănuntul sau de livrare) **pentru importatori. Numai prin aplicarea unor elemente normative ele devin prețuri la care circulă produsele pe piața internă sau la care se decontează cele exportate.**

Din această cauză **efectele pieței externe nu acționează direct asupra mecanismului sistemului socialist de prețuri, în sensul că acesta nu este angrenat nemijlocit și imediat de mișcările prețurilor internaționale.** Reflectarea acestor modificări în prețurile interne are loc pe calea conducerii întregului macrosistem al economiei planificate, angrenînd uneori și anumite schimbări în dimensiunile proporțiilor sau corelațiilor dezvoltării.

În ceea ce privește zonele de intersecție ale blocului C acestea apar în relațiile cu toate celelalte segmente ale pieței socialiste, pentru produsele exportate și numai în raporturile cu segmentele B (piața bunurilor de consum) și D (piața produselor repartizate) pentru mărfurile ce se importă. La mărfurile exportate se practică la producător și prețuri libere și prețuri stabilite prin analiză și decizie economică, iar la cele importate se practică numai prețuri stabilite prin analiză și decizie economică, chiar dacă se desfac pe toate segmentele pieței socialiste.

Bunurile de consum — componentă de bază a cererii finale

UN LOC APARTE, prin caracteristicile sale și prin ponderea ridicată ce o are în volumul producției de mărfuri destinată schimbului, revine segmentului B, respectiv pieței bunurilor de consum. Printr-o încercare de localizare, ea poate fi considerată drept spațiul economic discontinuu ce servește ca bază de referință pentru proiectarea corelațiilor producției — nevoi de consum ale populației, și ca un mecanism de verificare a acestora în procesul de vînzare-cumpărare.

Ca domeniu de aplicare a conducerii conștiente a proceselor economice acest bloc al pieței socialiste constituie una din principalele surse de elemente incerte în fundamentarea deciziilor. **Mulțimea variabilelor imcomplet cunoscute ale cererii și preferințelor populației mărește caracterul probabilistic al evaluărilor privind echilibrul dinamic al lor cu oferta de produse în volum și structură, mai ales pe termene mijlocii și lungi.** Datorită faptului că bunurile de consum sînt o componentă de bază a cererii finale, în termenii balanței legăturilor dintre ramuri, alături de investiții și export, dimensiunile acestora, realizate și planificate, comandă printr-o acțiune inversă și mărimea consumurilor intermediare.

Printr-o repercusiune în mai multe faze, acest segment al cererii finale condiționează și dimensiunile investițiilor pentru dezvoltarea producției bunurilor de consum. Odată cu aceste comenzi ale cererii finale, pătrund în calculul coeficienților tehnici și ai consumurile intermediare și variabilele mai puțin cunoscute ale cererii populației. Mulțimea interdependențelor și opțiunilor greu de identificat ce constituie conținutul variabilelor necunoscute fac ca pieței bunurilor de consum să-i fie proprie confruntarea nevoilor de consum cu producția și reflectarea indirectă, prin preț, a abaterilor, precum și elasticitatea și mobilitatea prețurilor la produsele destinate populației. Dar,

aceste cerințe caracteristice sînt subordonate funcționării sistemului economiei planificate în ansamblu care a condus la formarea prețurilor bunurilor de consum în corelare cu evoluția retribuției reale sau mai exact a veniturilor reale din muncă. Aceasta este trăsătura esențială a formării prețurilor pe segmentul B al pieței socialiste, determinînd atît limitele cu care acționează factorii aleatori generați de manifestarea cererii populației, cît și criteriul principal al activităților normative în fundamentarea deciziilor de preț. Activitatea normativă îngustează aria de manifestare capricioasă a preferințelor de consum prin dependența ei de variațiile ce apar în volumul și structura veniturilor populației. Din această cauză **prețurile cu amănuntul pentru bunurile de consum prezintă cel mai scăzut coeficient de variații în raport cu celelalte produse și în ultimii 30 de ani nu au fost supuse nici unor reașezări generale.**

Mobilitatea și elasticitatea lor s-a realizat în principal prin reînnoirea produselor și sortimentelor. **Corelația dintre evoluția prețurilor și a retribuirii reale se datorează faptului că cererea populației este în același timp funcție de preț și funcție de venituri în volum și structură.** Nevoile de corelare cerere-ofertă pe piața bunurilor de consum și prețuri-retribuție reală, au determinat formarea unui element structural al prețurilor cu amănuntul specific acestui segment al pieței socialiste și anume **impozitul pe circulația mărfurilor.** Evident, conținutul economic al acestuia este foarte eterogen, dar el deține un rol important în caracterizarea pieței bunurilor de consum din punct de vedere al formării prețurilor. De asemenea, corelația prețuri-retribuție reală poate fi supusă influențelor unui alt factor ce acționează numai pe acest segment și anume, ale disponibilităților bănești ale populației în numerar sau sub forma depunerilor la C.E.C.

Zonele de intersecție ale pieței bunurilor de consum cuprind întreaga structură a pieței socialiste, cea mai mare parte a lor fiind prezentate. Deși s-ar părea că intersectarea prin formarea prețurilor cu exportul de produse nu se realizează, totuși ea este prezentată printr-o formă specifică de relații cunoscute sub numele de schimburi directe de mărfuri, realizate de comerțul socialist cu alte țări. Pentru completarea și îmbogățirea sortimentului o parte din mărfurile destinate fondului pieței se schimbă cu alte produse, de regulă, din alte țări socialiste.

O zonă de intersectare cu piața produselor ce circulă pe bază de repartiție o constituie comerțul de mic gros, la care se practică prețuri specifice pieței bunurilor de consum, dar prin destinație, produsele ce fac obiectul acestui schimb prezintă particularitățile aprovizionării tehnico-materiale.

Elementul normativ în formarea prețurilor care circulă pe bază de repartiție

SEGMENTUL D al pieței din țara noastră, care cuprinde **produsele ce circulă între unitățile socialiste pe bază de repartiție, oferă prin particularitățile sale cel mai larg spațiu de acțiune elementelor normative în formarea prețurilor și asigură pe această latură terenul pentru exercitarea conducerii planificate a economiei.** Ar fi eronată concluzia că în acest segment al pieței încetează evaluarea indirectă a consumului de muncă socială, prin intermediul prețurilor.

Fig. nr. 3

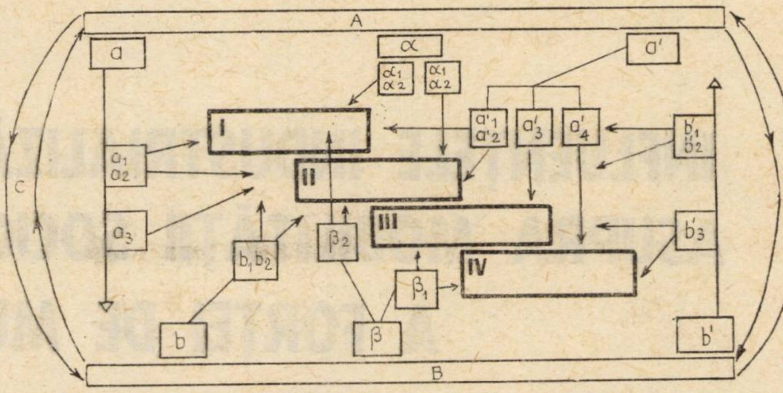

De data aceasta raportului cerere-ofertă i se substituie o matrice construită a consumurilor intermediare, a intrărilor și ieșirilor în sectorul producției mijloacelor de producție, în care evaluările de plan optimizate ale producției tind să se suprapună cu nevoile consumului productiv. Drept rezultat, **prețurile din acest segment de piață, care corespund prețurilor producătorilor, tind să se formeze în jurul valorilor centrale, determinate de costuri medii și beneficiu normal,** deoarece desfacerea fiind garantată prin repartiții anticipate, nu mai pune sub semnul întrebării proporțiile planificate ale producției.

Ca tendință, **acest segment al pieței socialiste se prezintă cu cea mai îngustă zonă de acțiune a variabilelor aleatorii în desfășurarea proceselor economice.** În realitate, caracterul repartițiilor, oricît de fundamentate ar fi acestea, acoperă abaterile producției de la nevoile de consum. De aceea, cerințele fundamentării planului de producție pe contracte continuă să fie actuale, deși metodele actuale de planificare nu sînt adecvate.

Pe de altă parte, segmentul D al pieței are propriile sale variabile necunoscute, cu o putere de influență considerabilă. Una din acestea o constituie **progresul tehnic cu cîmpul cel mai larg de aplicabilitate** în acest sector. **El revoluționează consumul de muncă socială prin creșterea productivității muncii și subminează formarea prețurilor în jurul valorilor medii.** În același timp, **acționează în direcția modificării prețurilor, fapt ce s-a manifestat prin reașezările totale și parțiale de prețuri ale producătorilor în țara noastră.**

Acest bloc nu este omogen, cuprinzînd și un volum ridicat de produse agricole concentrate la fondul central de stat, ce circulă pe bază de repartiții, și la care prețurile se formează în mod diferențiat, fiind caracterizate în principal prin menținerea neschimbată a prețurilor de cumpărare pe perioade îndelungate.

Trebuie subliniat că structura pieței socialiste nu explică decît parțial mecanismul funcționării sale în cadrul macrosistemului economiei planificate. În acest scop, poate fi deosebit de utilă cunoașterea interacțiunii normativ-obiectiv în formarea prețurilor pe care o reprezentăm schematic în figura nr. 3*).

Constantin IONETE

(Continuare în pag. 24)

---

*) Notațiile din schemă exprimă :

I = prețurile producătorilor pe piața produselor repartizate ;

II = prețurile bunurilor de consum destinate populației ;

III = prețurile produselor din import și pentru export ;

IV = prețurile libere pe piața țărănească și zonele de intersecție ;

A = spațiul acțiunilor normative in stabilirea prețurilor ;

a = acțiuni normative exercitate prin controlul intrărilor în sistem sau subsistem ;

a_1 = controlul cheltuielilor de producție și circulație exprimate în prețuri curente înainte de începerea proceselor economice pentru produsele ce se desfac pe bază de repartiții, bunurile de consum și produsele destinate exportului ;

a_2 = evaluarea prin plan a consumurilor intermediare și a cererii finale pe ansamblul economiei, pe ramuri și principalele produse ;

a_3 = evaluarea prin plan a evoluției veniturilor populației și producției bunurilor de consum in volum și structură ;

a' = acțiuni normative exercitate prin controlul ieșirilor din sistem sau subsistem ;

a'_1 = confruntarea prețurilor antecalculate cu postcalculul și a prețurilor de deviz cu costul efectiv al investițiilor ;

a'_2 = analiza anomaliilor de preț pe baza desfacerilor efective, inclusiv a cursurilor de revenire nefavorabile ;

a'_3 = prețuri planificate la export și import ;

a'_4 = prețuri de mercurial ;

α = normative de transformare a cheltuielilor totale de muncă socială în preț ;

α_1 = aproximarea mărimii venitului net în structura prețurilor pe baza unor criterii de normare ;

α_2 = criterii de dimensionare a plusprodusului și formelor acestuia la nivelul economiei naționale și diferențiat pe ramuri economice și produse ;

B = spațiul fluxurilor obiective în cuantificarea consumului de muncă socială ;

b = factori semnalizatori cu funcții de autoreglare prin presiune economică la intrarea în sistem ;

b_1 = rata beneficiului și mărimea plusprodusului ca element de atracție sau reținere pentru depășirea sau nerealizarea planului, direct sau prin modificări în structură ;

b_2 = ponderea cheltuielilor de producție și circulație în prețul de producție cu aceleași funcții ca și rata beneficiului ;

b' = factori economici semnalizatori cu funcția de autoreglare prin presiunea economică la ieșirea din sistem ;

b'_1 = volumul stocurilor supranormative, greu și lent vandabile, capacități de producție nefolosite, rezerve în utilizarea forței de muncă etc. ;

b'_2 = volumul cererii nesatisfăcute pentru anumite produse și sortimente ;

b'_3 = conexiunea inversă negativă a scăderii prețurilor asupra producției ;

β = mecanismul pieței ca factor de stabilire și modificare a nivelului prețurilor ;

β_1 = prețuri libere ;

β_2 = corelarea și recorelarea noului nivel al prețurilor existente, mijloc de comparare indirectă a consumului de muncă socială ;

C — D = relațiile de interdependență între spațiul acțiunilor normative și spațiul fluxurilor obiective în procesul de stabilire a prețurilor ce se realizează prin prevederea manifestărilor mecanismului pieței sau prin înregistrarea efectelor după producerea lor.

INFLUENȚELE INDUSTRIALIZĂRII SOCIALISTE ASUPRA MOBILITĂȚII SOCIO-PROFESIONALE A FORȚEI DE MUNCĂ

INDUSTRIALIZAREA SOCIALISTĂ — obiectiv fundamental al politicii noastre economice — înregistrează cote tot mai înalte de la un cincinal la altul și generează un cîmp larg de implicații, multe din ele cu caracter de mutații, în rîndul cărora un loc important îl ocupă mobilitatea socio-profesională a forței de muncă.

Un exemplu edificator în acest sens îl oferă județul Iași care, pornind de la un nivel scăzut de dezvoltare economică, beneficiază în anii socialismului, îndeosebi în ultimul deceniu, de un important volum de investiții, ceea ce îi asigură o rapidă industrializare. Drept urmare, industria județului Iași realizează astăzi o producție globală mai mare decît cea obținută de întreaga Românie, în anul 1938, caracterizîndu-se prin ; **tinerețe** — a fondurilor fixe, a produselor și mai ales a forței de muncă; **tehnicitate** — reflectată în gradul de dotare și în faptul că ramurile de vîrf, purtătoare ale progresului tehnic (chimia, metalurgia și construcțiile de mașini) realizează mai mult de două treimi din totalul producției globale ; **dinamism** — ritmul anual de creștere de 17% fiind superior mediei naționale.

Dezvoltarea industriei în această zonă, ca de altfel în întreaga țară, a generat numeroase implicații reflectate în creșterea gradului de cultură, amplificarea urbanizării, sporirea contribuției la realizarea produsului social total și a venitului național, ridicarea nivelului de trai. Pe plan social, un loc aparte îl ocupă mobilitatea socio-profesională și rezidențială a forței de muncă, ale cărei dimensiuni au fost amplificate de faptul că cea mai mare parte a obiectivelor industriale au fost amplasate în municipiul Iași, care realizează astăzi circa 90 la sută din întreaga producție industrială a județului.

Procesul, în ansamblu, este specific civilizației industriale, amplificat însă de valori și valențe nebănuite în trecut, de transformările social-economice și politice ale timpului nostru, la care se adaugă, în special după anii '50, efectele revoluției științifice și tehnice, mobilitatea socio-profesională și rezidențială a populației, cu dinamica ei în creștere.

Datele statistice furnizate de laboratoarele și organele de cercetare specializate sînt tot mai bogate în a arăta importanța procesului și tendințele lui. Procesul este însă variat cu aspecte specifice pe zone și ani de dezvoltare. Nu s-ar putea spune că procesul nu și-ar avea trăsăturile sale esențiale și că el nu trebuie urmărit și definit ca atare. Dar o astfel de generalizare nu se poate obține decît studiind și cunoscînl specificitățile locale (zonale) în toată varietatea și cu ansamblul caracteristicilor lor. Cînd este vorba de aplicarea unor măsuri adecvate în vederea orientării procesului și susținerii laturilor sale pozitive (care sînt, de altfel, preponderent numeroase și importante), nu mai încape nici o îndoială că numai cercetările zonale pot duce la cunoașterea specificității locale și de etapă, care pot aduce fundamentarea științifică necesară unor măsuri și acte de decizie corespunzătoare.

Pornind de la realitățile județului Iași, am efectuat, în această zonă, un studiu statistic și socio-economic pe o durată de mai mulți ani, punînd în valoare atît trăsături specifice, cît și elemente cu caracter de legitate. Evident, într-un asemenea studiu s-a simtit nevoia de a se porni de la unele simplificări, limitîndu-mă la împărțirea activității umane în cele trei sectoare : agricol (primar), industrial (secundar), apoi cel al serviciilor (terțiar). **Mobilitatea socio-profesională** am privit-o în legătură cu modificările ce se produc între aceste sectoare. În funcție de aceste modificări și de caracterul polarizator al activităților și unităților specifice ultimelor două sectoare, a fost nevoie să privim și **mobilitatea rezidențială** a populației, cu implicațiile ei economice și sociale în teritoriu, privind îndeosebi mediul urban și cel rural.

În definiția mobilității sociale am avut în vedere schimbarea statutului social și a apartenenței de clasă în strînsă legătură cu mobilitatea profesională, dinamica structurii populației după pregătirea profesională și activitatea ei practică. Prin mobilitatea spațială am înțeles mișcarea populației în teritoriu și a forței de muncă active, în principal deplasarea masivă de la sat spre oraș și într-o mai mică măsură de la oraș la sat.

Am avut în vedere ca element de bază faptul că numărul locurilor de muncă în ramurile neagricole din județul Iași a crescut în ultimii 15 ani cu 98 mii, ajungînd în prezent la 171 mii. Pentru acoperirea acestora au fost angajate — ținînd seama și de mișcarea naturală a populației — circa 200 mii persoane, din care 125 mii provin din mediul rural. Din acestea, 95 mii s-au stabilit în municipiul Iași, iar 30 de mii persoane fac navetă. Cei 95 de mii de oameni stabiliți și-au întemeiat, în mare măsură, familii antrenînd alte zeci de mii de persoane, apreciere reflectată și în faptul că populația municipiului a crescut în anii construcției socialismului de peste 3 ori, ridicîndu-se în prezent la peste 300 de mii persoane.

Din prelucrarea și analizarea datelor rezultate din investigațiile efectuate a rezultat că forța de muncă plecată din comune se îndreaptă în proporție de 36,8% spre industrie, 34,5% spre construcții, 14,8% spre servicii, iar diferența tot spre agricultură (în alte localități). Din populația care se înscrie pe ruta mobilității, 80% sînt bărbați, ceea ce determină ca ponderea femeilor în populația aptă de muncă rămasă în sat să se ridice la 73%. Se impune însă precizarea că, de regulă, feminizarea forței de muncă privește în special vîrstele de peste 30 de ani, tineretul școlar părăsind satul în proporții apropiat egale băieți și fete. Aceasta ridică o a doua problemă legată de **stabilizarea unei părți din tineret la sate,** stabilizare care se poate face prin ridicarea nivelului de dezvoltare economică a satului, îmbunătățirea dotării tehnice a agriculturii, crearea unei atmosfere corespunzătoare la tineri față de munca în sectorul primar.

Legitate și specificitate

CERCETAREA efectuată a condus la evidențierea unor legități locale, din rîndul cărora menționăm pe cele cu implicații mai largi.

- În primul rînd s-a impus atenției faptul că, în zona la care ne referim, în special, **forța de muncă se îndreaptă** din sectorul primar, nu neapărat mai întîi în secundar și, de aici, după saturare, în sectorul terțiar, așa cum arată modelul drumului parcurs de țările dezvoltate din punct de vedere economic, ci **simultan spre ambele sectoare.** Tendințele ce se manifestă în această direcție în România confirmă că țara noastră se află atît în faza specifică civilizației industriale, cît și celei corespunzătoare revoluției științifice și tehnice, atestînd că parcurgem simultan ambele etape. Acest proces poate fi considerat drept indicator specific pentru zonele și țările care se dezvoltă economic în condițiile revoluției științifice și tehnice.
- În al doilea rînd, dimensiunile mari ale mobilității satoraș sînt generate de faptul că marea **majoritate a noilor locuri** de muncă create în ramurile neagricole **sînt amplasate la orașe și îndeosebi în municipiul Iași,** iar la sate se creează, an de an, noi disponibilități de forță de muncă prin modernizarea agriculturii, ca urmare a mecanizării, chimizării, a profilării și specializării. În zona Iași, forța de muncă antrenată în acest proces este formată, în primul rînd, din tineri care, de regulă, trec mai întîi printr-o unitate de învățămînt profesional cu durata de 2—3 ani sau prin ucenicie la locul de muncă și, în al doilea rînd, din adulți din grupa 35—45 de ani, care se îndreaptă prioritar spre profesii care nu solicită o calificare mai pretențioasă, îndeosebi în domeniul construcțiilor.

În ultimii 10 ani, dintre cei care s-au îndreptat din mediul rural spre urban, 41% sînt cuprinși în categoria 14—19 ani și 18% în grupa 20—29 de ani, ceea ce conturează o **tendință de**

îmbătrînire a forței de muncă rurale. O parte din aceștia s-au stabilit în oraș, iar o altă parte face naveta zilnic sau la perioade mai mari. Aceasta explică **rolul dublu al satului** în privința mobilității socioprofesionale : de alimentare a orașului cu forță de muncă și de cazare a populației care lucrează în urban. Edificator în acest sens este faptul că 75% din forța de muncă plecată din comune se deplasează în limitele administrative ale județului în localitățile limitrofe municipiului Iași, și, într-o mai mică măsură, orașului Pașcani, devenind adevărate „dormitoare“ pentru numeroșii muncitori recrutați de aici.

● O a treia caracteristică analizată vizează **modificările și tendințele în structura profesională a populației.** Are loc creșterea stocului de învățămînt, sporirea gradului de instrucție solicitat și asigurat fiecărei meserii. Semnificativ, din acest punct de vedere, este faptul că, în anul 1975 față de 1948, populația zonei a crescut cu 73 la sută, iar numărul de elevi și studenți cu 309 la sută.

În județul Iași a crescut proporția angajaților calificați de la 53 la sută în anul 1950 la peste 85 la sută în anul 1976; are loc o redistribuire între meserii, scurtarea vieții acestora, dispariția unor profesii vechi și apariția altora noi. Toate acestea stimulează, alături de mobilitatea socială și spațială, o puternică și continuă **mobilitate profesională,** proces cu profunde implicații economice și umane.

Punerea în funcțiune a unui mare număr de obiective economice într-o perioadă relativ scurtă, pregătirea unei părți importante din forța de muncă prin calificare la locul de muncă, tinerețea de ansamblu a cadrelor fac ca într-o serie de unități gradul de calificare a muncitorilor să fie inferior nivelului normelor tehnice, ceea ce influențează asupra calității produselor și nivelului productivității muncii.

În același timp, procesul de modernizare a agriculturii, orientarea ei spre dezvoltarea intensivă și multilaterală, specializarea și dotarea unităților agricole au determinat și în această zonă conturarea unor profesii distincte, ca cea de mecanic agricol, îngrijitor de animale, viticultor, legumicultor, pomicultor etc., generînd un adevărat **proces de profesionalizare a muncii în agricultură.** Se constată, totodată, creșterea în agricultură a ocupațiilor specifice clasei muncitoare : mecanic, electrician, lăcătuș, strungar, forjor etc., ponderea acestora în totalul forței de muncă reprezentînd circa 18% Comparîndu-ne cu țările dezvoltate din punct de vedere economic, este necesar să observăm că viitorul satului și al agriculturii cere ca lucrătorul din acest domeniu să fie policalificat, să poată mînui mașini de mare randament, să aibă cunoștințe de ameliorare și genetică.

Pe acest fond se înscrie **mobilitatea rezidențială,** ale cărei dimensiuni, la nivelul orașelor din zona Iași, sînt confirmate de faptul că la începutul anului 1976 statisticile consemnau faptul că peste două treimi din populația municipiului Iași se născuse în alte localități, în timp ce în mediul rural mobilitatea rezidențială nu depășește 4 la sută.

Între factorii care determină mobilitatea sat-oraș în zona studiată, un loc esențial îl ocupă **gradul mai scăzut de utilizare a forței de muncă în ansamblu,** concentrarea industriei într-un singur oraș, nivelul redus de dezvoltare a activităților neagricole în cooperativele de producție, toate acestea însoțite și de sezonalitatea ridicată a agriculturii din zonă condiționată în parte și de structura culturilor agricole.

Dintre concluziile desprinse din acest studiu preliminar, reține atenția, de asemenea, reducerea de la o generație la alta a profesiilor agricole, apariția gospodăriilor cu surse mixte de venituri, acestea fiind determinate fie de faptul că unul sau mai mulți membri din familie lucrează exclusiv în sectoare neagricole, fie de faptul că aceleași persoane, de regulă capii de familie, lucrează o parte din an în CAP, iar altă parte, atunci cînd încetează sezonul de lucru agricol, își desfășoară activitatea în alte domenii, întregindu-și astfel veniturile.

În cadrul unei anchete efectuate la trei generații — cei anchetați, părinții acestora și fiii lor — s-a constatat la cea de-a III-a generație de săteni orientarea accentuată spre profesii moderne : lăcătuși, electroniști, mecanici, de regulă spre profesii muncitorești, spre deosebire de generația corespunzătoare a orășenilor, care se orientează în mai mare măsură spre profesii intelectuale sau specifice sectorului terțiar.

Schimbarea statutului social-economic

AȘADAR, studiul întreprins a evidențiat faptul că circa două treimi din populația orașelor din zonă provin din mediul rural, iar transferul s-a făcut, în cea mai mare parte, în ultimii 10—15 ani. Acești oameni au schimbat simultan **două statute,** pe cel de sătean cu cel de urban și pe cel de agricultor cu cel de muncitor sau intelectual.

Integrarea unei părți a țărănimii în rîndul clasei muncitoare sau al intelectualității, schimbările de statut social care au avut loc reprezintă un aspect particular al procesului mai general de constituire a grupurilor sociale. În acest cadru, pornind de la legitățile care se conturează în țara noastră cu privire la procesul analizat și de la rezultatele obținute în studiul zonei Iași, am putea defini **integrarea drept un proces uman rezultat în urma mobilității socio-profesionale** și care vizează ridicarea subiectului la gradul de înțelegere conștientă a cerințelor impuse de statutul întreprinderii și al profesiei, proces care poate fi considerat încheiat atunci cînd au fost asimilate și însușite toate condițiile impuse de aceste statute în condițiile făuririi societății socialiste.

Studiul a pus în valoare, între factorii integrării și adaptării, elemente diferite : vechimea în cîmpul muncii și în întreprindere, nivelul pregătirii cultural-profesionale, coeziunea grupului în care pătrunde, apropierea locului de muncă de cel al locuinței, modul în care a optat pentru meserie, vîrsta, atitudinea conducătorilor, situația familială, evoluția retribuției. Ca factori de bază ai integrării, ai procesului prin care oamenii se acomodează exigențelor sociale și profesionale ale muncii, intervin cu o contribuție considerabilă **caracteristicile socioprofesionale fundamentale :** sexul, vîrsta, pregătirea școlară și profesională, la care se adaugă caracteristicile de personalitate din mediul integrator și ale celui integrat.

Pentru zona Iași, integrarea profesională și adaptarea la viața urbană este caracterizată de un număr de condiții și împrejurări specifice, dintre care rețin atenția :

● Imensa parte a unităților economice actuale a intrat în funcțiune în ultimii 10—15 ani și pe porțile lor au pătruns, în același timp, **angajați din urban și rural,** din județul Iași îndeosebi, dar și din alte județe ;

● Două treimi din populația urbană și cam tot atît din cea a angajaților din urban provin din mediul rural. Acest fapt a făcut ca în fața noilor intrați în mediul urban să nu se ridice bariere greu de trecut, așa cum se întîmplă în centrele urbane cu populație mai stabilă („urban din tată-n fiu“) și în întreprinderile cu vechime mai mare ;

● **Adaptarea la urban** și integrarea în viața întreprinderii au fost sprijinite esențial de faptul că, în condițiile dezvoltării societății socialiste, orașele și unitățile economice din zonă au asigurat noilor veniți condiții de locuit, hrană, acțiuni cultural-educative, elemente civilizatorii — calitativ noi.

● O atenție deosebită i s-a dat **procesului de integrare a femeii în producție** și adaptării ei la viața urbană. Această atenție a fost determinată de poziția socială nouă ce i s-a asigurat în statul nostru socialist. În felul acesta s-a ajuns la o creștere sistematică a ponderii femeilor salariate în totalul angajaților. S-a manifestat, bineînțeles, un interes sporit pentru problemele familiei, educative, prin crearea de creșe și cămine, unități de preindustrializare a alimentației etc., în vederea asigurării pentru femeie, mamă și gospodină, a unor condiții social-umane ridicate.

● Cercetarea socio-statistică efectuată pe un eșantion reprezentativ din municipiul Iași a scos în evidență și alte implicații, din rîndul cărora menționăm faptul că are loc **scurtarea perioadei de adaptare urbană,** de la două-trei generații, cît dura în regimul trecut, la 15-25 de ani în condițiile socialismului. Angajații care fac naveta suportă mai ușor transferul de la statutul de sătean și agricultor la cel de urban și muncitor industrial. În ce privește vîrsta, ca factori integratori și de adaptare, tineretul are o capacitate mărită de asimilare, mai ales dacă formarea căminului — căsătoria — intervine în oraș.

Fără, îndoială, însă, trecerea de la munca agricolă la cea industrială nu se realizează fără contradicții, fără dificultăți de adaptare. Aceasta se reflectă în neintegrarea unei părți din forța de muncă în viața întreprinderii, în fluctuația forței de muncă, ale cărei dimensiuni se ridică, pe ansamblul zonei, la peste o cincime din totalul angajaților.

În fine, se impune a fi subliniat faptul că, **parcurgerea etapei de atenuare a deosebirilor esențiale dintre oraș și sat nu poate fi confundată cu asimilarea ruralului de către urban** și nici expansiunea urbanului în vederea subordonării ruralului. Dimpotrivă, apreciem că **ruralul va parcurge un drum ascendent pe măsura sistematizării și dezvoltării sale economico-sociale.**

În concluzie, dezvoltarea economică din anii construcției socialismului a produs ample mutații în structura și utilizarea forței de muncă din zonă. Totodată, **dezvoltarea industrială într-o singură localitate a determinat dimensiuni foarte mari mobilități spațiale.** Atenuarea acestui proces și utilizarea mai rațională a forței de muncă cer repartizarea forțelor de producție în teritoriu în conformitate cu directivele adoptate deja de către factorii de decizie pentru acest cincinal și, mai ales, pentru deceniul următor.

dr. Al. FLOAREȘ
Iași

TEORII · IDEI

ŞCOLI • CURENTE • ECONOMIŞTI

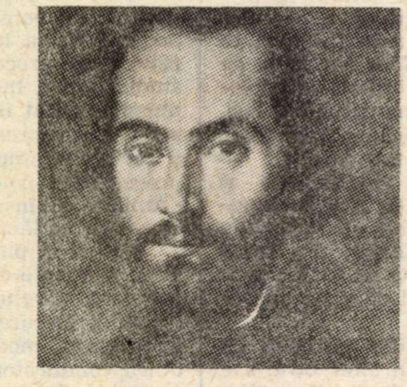

NICOLAE BĂLCESCU, gînditor social de talie europeană (I)

DE-A LUNGUL frămîntatei sale istorii poporul român a dat numeroase personalităţi ştiinţifice, progresiste, revoluţionare care prin opera şi activitatea lor şi-au înscris definitiv numele şi neamul în cartea de aur a civilizaţiei umanităţii. Printre acestea, un loc de cinste îl ocupă **Nicolae Bălcescu.** Cercetător profund şi erudit al istoriei şi realităţilor epocii sale, interpret fidel al aspiraţiilor de libertate şi dreptate naţională şi socială ale poporului, continuator pe o treaptă superioară a tradiţiilor de gîndire progresistă şi deschizător de orizonturi noi în cercetarea socială, patriotul şi revoluţionarul român a elaborat o operă cuprinzînd o concepţie istorică, filozofică, economică şi politică foarte avansată pentru acea vreme, care-l situează pe un loc de frunte printre marii conducători şi ideologi revoluţionari europeni ai epocii. Multe din ideile şi tezele elaborate sau intuite în mod genial de gînditorul român s-au încorporat, se regăsesc, într-un fel sau altul în marxism, în patrimoniul ştiinţific universal. Cele ce urmează vor încerca să ilustreze tocmai originalitatea concepţiei lui Nicolae Bălcescu în raport cu predecesorii şi contemporanii europeni precum şi mesajul internaţional actual al unora din ideile sale de bază.

ÎN STUDIILE SALE social-istorice Bălcescu a acordat un rol important, iar în unele scrieri chiar preponderent, **problemelor economice.** Cu toate acestea, în foarte vasta literatură despre opera şi activitatea revoluţionarului român, cercetările privind concepţia economică sînt puţine şi se referă aproape în totalitate la aspectele practice — concrete ale preocupărilor sale economice. O astfel de tratare este pozitivă, necesară dar insuficientă, unilaterală. Desigur, Bălcescu nu a fost un economist prin excelenţă şi cu atît mai puţin un teoretician al economiei politice. Preocuparea centrală a tuturor scrierilor sale a fost fundamentarea şi justificarea necesităţii unor prefaceri economice, sociale, politice şi naţionale pe care, în lumina poziţiei sale de clasă şi a momentului istoric dat, le considera imperios necesare. Printre acestea, în prim plan se situa eliberarea şi improprietărirea ţăranilor clăcaşi, abolirea radicală a sistemului feudal cu toate instituţiile şi servituţile sale, democratizarea aparatului de stat şi în general a vieţii publice, cucerirea unităţii şi independenţei naţionale — într-un cuvînt, deschiderea largă a căilor progresului pe toate planurile. Dar este cunoscut şi larg acceptat că pentru fundamentarea necesităţii tuturor acestor prefaceri Bălcescu a apelat, alături de un vast material istoric concret, la numeroase teze teoretice economico-filozofice sau social-politice. Şi chiar şi această utilizare explicită a unor astfel de teze conferă cercetărilor sale economico-sociale un nivel teoretic elevat.

După părerea noastră, însă, în aprecierea gîndirii economice a lui Bălcescu esenţial este faptul că în spatele cercetărilor sale concrete, a datelor şi faptelor selectate şi analizate, a argumentelor invocate, în spatele soluţiilor practice, a interpretării datelor şi faptelor istoriei, în spatele logicii raţionamentelor descoperim un **sistem teoretic închegat, o concepţie deosebit de valoroasă economico-socială de ansamblu,** tot aşa cum, în spatele cifrelor aride ale „Tabloului economic" al lui Fr. Quesnay, sau în spatele „calculelor negustoreşti" ale lui Owen întîlnim un sistem teoretic clar conturat.

Şi mai este esenţial faptul că **un asemenea ansamblu teoretic nu întîlnim la nici unul din predecesorii sau contemporanii săi europeni,** chiar dacă idei dispersate ale acestui ansamblu le regăsim în diferitele doctrine cu circulaţie în epocă. Anticipînd întrucîtva cele ce urmează, apreciem că — pe linia dezvoltării ştiinţei economice şi sociale universale — acest sistem teoretic se plasează undeva între Ricardo şi Marx, între marii utopişti şi Marx, dar în aşa fel încît, prin coordonatele sale de bază, este mai aproape de Marx decît de curentele amintite, prefigurînd pe planuri multiple concepţia marxistă, intuind în mod genial unele idei de bază ale marxismului.

O primă ilustrare a acestor aprecieri rezultă din evidenţierea obiectului şi metodei cercetărilor economice ale lui Nicolae Bălcescu. Economia politică ştiinţifică, aşa cum a definit-o Marx, studiază relaţiile de producţie, interacţiunea lor cu forţele de producţie şi suprastructura, îşi propune să descopere legile care guvernează producţia, repartiţia şi schimbul bunurilor materiale pe diferite trepte ale dezvoltării sociale. Ori, la o analiză atentă a scrierilor gînditorului român rezultă limpede că acesta înţelegînd rolul producţiei ca bază a existenţei şi progresului societăţii, faptul că produsele care fac obiectul repartiţiei, circulaţiei şi consumului sînt create de muncă în procesul de producţie, cercetînd producţia atît ca un raport tehnic om-natură, cît şi ca un raport social între oameni,

FIŞE

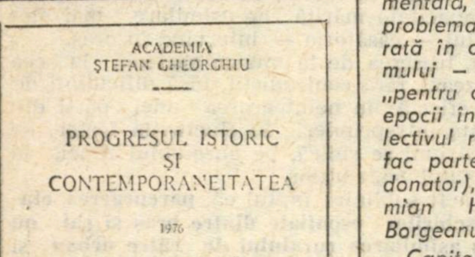

ACADEMIA
ŞTEFAN GHEORGHIU

PROGRESUL ISTORIC
ŞI
CONTEMPORANEITATEA

1976
EDITURA POLITICĂ
Bucureşti

• *Rezultat al dezbaterilor purtate în laboratorul „Progresul istoric în procesul revoluţionar contemporan", din cadrul Academiei „Ştefan Gheorghiu", lucrările publicate în acest volum sînt unitare prin conţinutul lor de idei, şi reprezintă o culegere de studii care păstrează amprenta personalităţii fiecărui autor.*

Volumul se înscrie în contextul dezbaterilor ideologice ce se desfăşoară pe problematica vastă ce decurge din tema fundamentală, a progresului social, problematică — după cum se arată în cuvîntul înainte al volumului — atît de caracteristică „pentru dinamismul impetuos al epocii în care trăim". Din colectivul redacţional al volumului fac parte : Leonte Răutu (coordonator), Petru Pânzaru, Damian Hurezeanu, Constantin Borgeanu.

Capitole speciale sînt dedicate unor subiecte de mare interes teoretic şi practic, autorii preocupîndu-se de : Progresul — trăsătură obiectivă a dezvoltării istorice ; Criteriile progresului social ; Criza economică din lumea capitalistă ; Condiţia umană şi destinul valorilor în societatea capitalistă contemporană şi încă altele care se completează reciproc.

În studiul „Procesul revoluţionar mondial — esenţa progresului istoric", elaborat de tovarăşul Leonte Răutu, se porneşte de la ideea că accelerarea procesului de transformări economice şi social-politice înseamnă, în acelaşi timp, accentuarea caracterului extrem de complex şi contradictoriu al devenirii istorice şi că aceasta face ca „sensul evoluţiei istorice a umanităţii. viitorul ei mai apropiat şi mai îndepărtat să reprezinte astăzi una din problemele fundamentale ale gîndirii social-politice şi filozofice". Din vastitatea şi complexitatea temei autorul se ocupă, printre altele, de confruntările de idei privind căile de dezvoltare social-politică a lumii contemporane, caracteristicile fundamentale ale procesului revoluţionar mondial, locul clasei muncitoare internaţionale în procesul revoluţionar.

Interesul pe care îl stîrneşte lectura acestei valoroase culegeri este de natură să stimuleze noi dezbateri şi aprofundări ale aspectelor esenţiale ale progresului economico-social al omenirii.

Utilizarea indicatorului „producţia netă"

• *Bimestrialul EKO (Ekonomika i organizaţiia promişlennogo proizvodstva) care apare sub egida secţiei siberiene a Academiei de ştiinţe a U.R.S.S., publică în nr. 5/1976, printre altele, o suită de articole referitoare la rezultatele experimentului desfăşurat într-o serie de ramuri industriale în legătură cu utilizarea indicatorului producţiei nete. Deschizînd grupajul respectiv, P.G. Bunici, membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a U.R.S.S., arată că acest indicator, care este folosit într-o serie de ţări socialiste, printre care şi România, este preferabil în multe privinţe celor existente (producţia globală, producţia marfă, producţia realizată). Experimentul a arătat că indicatorul producţiei nete măsoară mai precis productivitatea muncii şi permite un control mai bun al fondului de salarii. La întreprinderile respective a slă-*

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

între clase, **și-a cantonat în mod conștient obiectul cercetărilor în sfera relațiilor de producție.** În scrierile sale găsim răspunsuri limpezi la o seamă de probleme esențiale ale științei economice, ca de pildă: unde, cine, cum și în ce context social creează bunurile materiale, cum, cui și pe baza căror criterii se repartizează aceste bunuri, de ce depinde bunăstarea indivizilor, a claselor și a societății în ansamblu, care este cauza inegalității economice, sociale și politice dintre clasele societății ș.a. **Asemenea preocupări au un caracter teoretic autentic iar răspunsul dat acestor probleme conferă teoriei un pronunțat caracter științific.**

Delimitîndu-se de unele concepții idealiste sau naturaliste cu o anumită circulație în epocă, Bălcescu își fixează limpede poziția față de raportul om-natură chiar în prima pagină a lucrării sale „Chestiunea economică a Principatelor Dunărene". Prezentînd contrastul dintre „priveliștea bogatei naturi", a cîmpiilor mănoase, a munților măreți și „plini de comori minerale", clima deosebit de favorabilă, pe de o parte, și mizeria dramatică a săteanului, sărăcia poporului, pe de altă parte, el subliniază prin aceasta că **nu există o legătură cauzală între starea de mizerie a poporului și condițiile geografice – naturale.** Dimpotrivă, prezentînd – pe fondul acestor condiții naturale favorabile – contrastul dintre bogați și săraci, dintre luxul unora și mizeria altora, dintre abundența pentru unii și privațiunile celorlalți, în aceeași lucrare ca și în altele 1), Bălcescu pune limpede în evidență o dublă legătură de cauzaliate: pe de o pare, că toate bogățiile, aurul și argintul, palatele, luxul, echipajele strălucitoare, banchetele abundente etc., de care se bucură clasele dominante sînt rodul muncii țăranilor, sînt create de către munca omenească; iar pe de altă parte, că **inegalitatea, mizeria unora și bogăția altora își au originea în relațiile de producție – indeosebi proprietatea, modul de stăpînire a pămîntului – care determină exploatarea unei clase de către alta, un mod specific de repartiție** atît a condițiilor de producție cît și a bunurilor create. Pe acest fond de concepție generală, exploatarea, supramunca, rénta în diversele ei forme, lupta de clasă, stimularea sau frînarea dezvoltării producției sînt consecințe necesare ale unei anumite forme specifice de proprietate – ea însăși o relație socială – sînt expresia și realizarea economico-socială a proprietății feudale.

Subliniem aici că, o asemenea înțelegere a dependenței cauzale între proprietate și ansamblul relațiilor sociale – și în consecință o asemenea pledoarie pentru restructurarea proprietății – **nu are egal în literatura economică premarxistă** decît, poate, în parte, în scrierile lui Robert Owen. Dar utopistul Owen critică un sistem social fără să vadă forța socială capabilă să restructureze societatea, în vreme ce Bălcescu, criticînd un sistem social realmente perimat, aflat în criză, se orientează cu fermitate spre acea clasă care era realmente cea mai interesată în înfăptuirea transformărilor revoluționare la ordinea zilei. **Concepția teoretică a lui Bălcescu nu este astfel numai o simplă reflectare a unor realități ci o armă de luptă, un argument, o chemare la transformarea revoluționară a societății 2).**

Se cuvine de asemenea, să menționăm în acest context, că nici Ricardo, nici Owen și nici un alt gînditor premarxist nu a pătruns atît de departe ca Bălcescu în înțelegerea mecanismului exploatării ,a producerii și însușirii plusprodusului. Ricardo, deși a înțeles esența plusvalorii ca muncă străină, însușită în mod gratuit, nu a putut explica unde și cînd se creează și se însușește plusvaloarea; totodată, definind salariul ca preț al muncii, ca plată a muncii, își subminează propria teorie științifică, oferind economiștilor vulgari argumente împotriva propriei gîndiri. Utopiștii, ca și micii burghezi căutau originea exploatării, a profitului **fie în sfera circulației, fie în sfera repartiției,** în abuz sau înșelăciune, în încălcarea legii valorii. Iată de ce Bălcescu poate fi considerat, după opinia noastră, **primul** gînditor care a înțeles și exprimat destul **de limpede – în ciuda unor imprecíziuni terminologice – că producătorul, lucrătorul, creează o valoare mai mare decît cea care se plătește pentru munca sa** – că valoarea produsului muncii întrece p-a muncii, cum se exprimă el – **și în consecință, timpul său total de muncă se împarte în muncă necesară și supramuncă,** considerată ca muncă gratuită pentru stăpînii mijloacelor de producție.

Dar, aceste idei conțin în germene teoria marxistă a plusvalorii, conțin cheia înțelegerii producerii și însușirii plusvalorii pe baza legii valorii. Faptul că Marx citează3) – e drept din sursă indirectă și deci incomplet – unele din raționamentele și ideile gînditorului român, că duce mai departe analiza calculînd rata plusvalorii pe baza datelor furnizate de acesta, că subliniază valabilitatea generală a împărțirii timpului de muncă al lucrătorului în muncă necesară și supramuncă pentru toate societățile bazate pe proprietatea privată, inclusiv pentru societatea capitalistă, **este credem noi, o mărturie nu numai a probității științifice a autorului „Capitalului" dar și o recunoaștere a valorii științifice a ideilor lui Bălcescu, a influenței acestora asupra concepțiilor proprii.**

V. IOȚA

---

1. Vezi „Question économique des Principautés Danubiennes" în „N. Bălcescu" Opere t.I, partea a II-a, 1940, ediție critică adnotată, cu o introducere de G. Zane, pag. 5-7 și lucrarea „Reforma soțială la români" în „Bălcescu". Opere alese, vol I ESPLA 1960, cap. I, pag. 250—252.

2. Vezi ,Mersul revoluției în istoria românilor" precum și „Trecutul și prezentul" în „N. Bălcescu", Opere, t.I, partea II-a ed. citată, pag. 98—108 și 115—122.

3. Vezi K. Marx, „Capitalul" vol. I. Secțiunea III-a, Editura politică, 1960, pag. 258—263

bit presiunea în direcția producerii de articole din materiale deficitare sau scumpe. Dar, observă autorul, producția netă nu este un indicator universal. În planificarea legăturilor reciproce dintre ramuri este necesară valoarea completă a produselor. Experimentarea indicatorului producției nete în U.R.S.S. a arătat necesitatea de a se trece de la calculul materialelor utilizate pe bază de normative, ca în prezent, la cel pe bază de cheltuieli efective. De asemenea, folosirea indicatorului producției nete ar fi evidențiat unele tendințe negative ; pentru a economisi cheltuielile materiale, unele colective pot lua ca bază norme supraevaluate ; indicatorul producției nete poate stimula în anumită măsură producții care cer o cantitate mare de muncă, ceea ce poate fi în contradicție cu cerințele progresului tehnic ș.a. Mijloacele de contracarare a acestora mai trebuie studiate dar, oricum, avantajele indicatorului producției nete sînt evidente.

Cine deține puterea economică

● *În studiul* Qui dirige l' économie en 1976, *apărut în revista* LE NOUVEL ECONOMISTE *nr. 41 din octombrie 1976, Gérard Moatti constată că, în ciuda multor schimbări apărute în organizarea și funcționarea marilor unități economice, a dispersării acțiunilor, puterea în aceste unități revine proprietății personale sau familiare, deoarece ea deține marea majoritate a capitalurilor. De altă parte, spune G.M., în Franța puterea economică este deținută de firmele străine, deoarece ele reprezintă „al doilea proprietar de capital" în această țară. După unele aprecieri firmelor sub control străin le revine o pătrime din cifra de afaceri realizată în industrie. Autorul consideră, în continuare, că adevărata forță economică străină în Franța nu trebuie măsurată numai în posesiuni de capital. La aceasta trebuie adăugată dominația prin intermediul pieței sau al superiorității tehnologice. Abordînd problema sectorului de stat autorul subliniază că linia care face distincția între „privat" și „public" este foarte sinuoasă.*

FIȘE

TUDOR BARON
CALITATEA ȘI FIABILITATEA PRODUSELOR
EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ BUCUREȘTI 1976

● *„Calitatea – spune dr. Tudor Baron în lucrarea* Calitatea și fiabilitatea produselor, *apărută recent în Editura didactică și pedagogică, București, 1976, 320 p. – este indisolubil legată de valoarea de întrebuințare, fără însă să se confunde cu aceasta. Prin calitate se înțelege nu simpla utilitate a bunurilor, ci gradul lor de utilitate, adică măsura în care proprietățile acestora satisfac o anumită necesitate a societății... Calitatea diferențiază produsele de același fel după numărul proprietăților utile pe care le posedă, precum și după gradul în care corespund cerințelor domeniului în care se utilizează".*

Pornind de la conceptul de calitate, autorul tratează o serie de probleme legate de estimarea calității, sistemul de indicatori pentru caracterizarea calității, eficiența economică a îmbunătățirii calității, sistemul de control al calității produselor ș.a.

SISTEMUL DE PREȚURI

(Urmare din pag. 19)

În schemă nu sînt reprezentate toate elementele normative și obiective ce acționează la stabilirea nivelului prețurilor ci, în mod selectiv, cele cu o putere de influență mai mare. Ea exprimă mecanismul de funcționare a sistemului de prețuri în condițiile pieței socialiste, dar nu izolat, ci numai în interacțiune cu celelalte elemente structurale ale macrosistemului economiei planificate. Ca mecanism cibernetic, **sistemul de prețuri realizează prin funcționarea sa transformarea cheltuielilor de muncă vie și materializată în prețuri prin compararea indirectă a activităților productive, foarte diferențiate pe ramuri și produse, în toate segmentele pieței socialiste.** De aceea, procesele prin care costurile și venitul net se transformă, în interiorul sistemului, din consum de muncă eterogen, în mărimi valorice, exprimate în bani, rămîn în bună parte necunoscute. Aceasta este trăsătura comună a pieței socialiste cu toate formele pieței existente în producția de mărfuri în orice formațiune social-economică. Altfel, atît piața cît și legea valorii și-ar înceta acțiunea, iar consumul de muncă s-ar măsura direct în unități de timp fără să mai fie necesară mijlocirea prețurilor. **Conținutul acestei activități de metrie indirectă a consumului de muncă stă la baza fluxului acțiunilor obiective în formarea prețurilor și are tendința de a se manifesta la suprafața fenomenelor economice, chiar pe piața socialistă, ca o înregistrate a echilibrului dintre cerere și ofertă, sau a abaterilor de la acesta.**

Măsurarea indirectă a consumului de muncă

FUNCȚIONAREA, în anumite limite, automată, a mecanismului obiectiv al sistemului de prețuri se întrepătrunde cu activitățile normative, care introduc reglarea conștientă, alături de autoreglare prin controlul elementelor ce intră în sistem și controlul manifestărilor la ieșire, precum și prin folosirea unor criterii pentru transformarea cheltuielilor de producție și circulație în prețuri în interiorul sistemului. Toate aceste acțiuni normative se desfășoară mai larg, mai restrîns sau deloc, după specificul segmentelor pieței socialiste. Pentru nevoile analizei, acțiunile normative pot fi urmărite succesiv, de la începutul creării de valori materiale și pînă la încheierea procesului de vînzare-cumpărare, cu toate că ele se desfășoară concomitent și se întrepătrund. Forma cea mai cuprinzătoare de control se exercită la intrarea în sistem, înainte de transformarea mijloacelor de producție, prin evaluarea cheltuielilor de producție în sistem, a raportului între nevoile de consum și producție în volum global și structură, ordonate după priorități în funcție de obiectivele dezvoltării social economice. Instrumentele de realizare sînt : antecalculul, planul, proporțiile, corelațiile.

Sfera directă de cuprindere o constituie produsele destinate schimbului între unitățile socialiste și populație. Pentru bunurile de consum evaluările de control se extind și la raporturile dintre producție și evoluția veniturilor populației în volum și structură. În mod indirect controlul intrărilor în sistem sub forma acestor evaluări influențează și activitățile economice producătoare de mărfuri la care se practică prețuri libere.

La ieșirea din sistem, deci după stabilirea prețurilor, în practica schimburilor de produse pe toate segmentele pieței socialiste, activitățile normative sînt numeroase, dar nu au de regulă efecte tot așa de mari, exercitîndu-se ca niște obligații de încadrare în anumite limite, atunci cînd evaluările de la intrare au fost depășite. Confruntarea dintre antecalcul și postcalcul sub diferite forme, cu largă aplicare în domeniul investițiilor, cerințele încadrării prețurilor la exportul și importul de produse în prețurile medii planificate, limitarea oscilațiilor prețurilor libere prin prețurile de mercurial și a prețurilor variabile prin prețuri plafon, sînt forme de realizare a acestor activități normative.

Zona cu un grad mai ridicat de rezistență la extinderea acțiunilor normative o constituie interiorul sistemului, în care cheltuielile de muncă se transformă în prețuri, fiind specifică mecanismului obiectiv al pieței. Și totuși, chiar în această „retortă“ ce funcționează după cerințele „cutiei negre“ (black-box) activitatea normativă operează prin aplicarea unor criterii economice, rezultate din cunoașterea care să asigure aproximarea, în concordanță cu evaluările de plan privind consumul de muncă, a mărimii plusprodusului, exprimat fie sub forma beneficiului, fie sub multiple forme ale venitului net. Pe baza unor astfel de criterii se aproximează diferențierea ratei venitului net pe principalele domenii în care se utilizează fondurile de producție : industrie și agricultură, circulația mărfurilor și creditarea producției și mai departe pe ramuri ale industriei și agriculturii. Cerințele diferențierii ratei venitului net și a formelor acestuia cresc odată cu normarea lor pe structura producției care se detaliază pînă la produse și sortimente, deoarece fiecare din acestea are propriul său preț. Concomitent, sporește și numărul criteriilor de normare care, pe lîngă fundamentări generale, sînt legate și de specificul dezvoltării social-economice din țara noastră, de optimizarea folosirii resurselor, de gradul de tehnicitate al forțelor de producție și de alți factori.

La baza acestor aproximări, prin normarea dimensiunilor diferențiate ale plusprodusului, stă mărimea venitului net la nivelul economiei naționale realizat în fiecare etapă, la a cărei exprimare bănească au contribuit în bună parte factorii obiectivi ai formării prețurilor, prin compensarea abaterilor prețurilor nominale de la prețurile reale și prin alte acțiuni exercitate de regulă sub forma conexiunilor inverse.

Procesul decizional în domeniul prețurilor

AȘA CUM IMPUNE procesul decizional în domeniul prețurilor, aproximarea prin criterii a dimensiunilor formelor venitului net este antecalculată, ca și cheltuielile de producție. Toate acțiunile de normare a venitului net și de diferențiere a lui pe produse au tendința de a apropia prețurile nominale de prețurile reale, fiind însă frecvente și cazurile în care nu se realizează acest obiectiv. Cu toate acestea, în practica economică, abaterile prețurilor de la valoare sînt identificate, fapt ce dovedește atît influența factorilor obiectivi ai pieței socialiste în cuantificarea consumului de muncă socială, cît și capacitatea de autoperfecționare, prin îmbinarea normativ-obiectiv a sistemului nostru de prețuri. În același timp, reacția cu întîrziere la semnalizarea anomaliilor de preț ce mai apar în prezent, pune în lumină și greutățile în conjugarea normativ-obiectiv în funcționarea sistemului de prețuri.

Activitatea normativă tinde să cîștige teren și pe segmentul de piață al schimburilor internaționale, în stabilirea prețurilor la produsele importate și a cursurilor de schimb ale leului pentru decontarea produselor exportate. În realitate, la importuri se cuprinde numai etapa de la transformarea valorii vamale în prețuri interne, care din cauza politicii de import include și elemente extraeconomice. La export calculul cursurilor de schimb ale leului reprezintă instrumente de decontare a mărfurilor, nu de formare a prețurilor produselor exportate.

Locul elementelor normative în funcționarea sistemului de prețuri definește și conținutul lor. În principal, ele se **prezintă ca acțiuni ale conducerii conștiente a procesului de dezvoltare economică, ce se finalizează în decizii de stabilire a prețurilor la produsele noi și de modificare a nivelului prețurilor la produsele existente.**

Deciziile de preț ca atribute ale organismelor de conducere economică constituie forma de instituționalizare a activității de stabilire a prețurilor. Prin conjugarea normativ-obiectiv se realizează fundamentarea deciziilor de preț. Acțiunile normative în stabilirea prețurilor vizează încadrarea microeconomiei, caracterizată prin numărul mare al variabilelor necunoscute, în cerințele întregului dinamic al macrosistemului economiei planificate. Din această cauză ele se exercită, în principal, prin organele centrale de conducere a procesului dezvoltării economice.

De o mare complexitate este acțiunea elementelor obiective în funcționarea sistemului prețurilor. Influența la intrarea în sistem se exercită prin cunoscutele elemente specifice pieței și anume rata rentabilității (sau alte forme de exprimare a ei) și cheltuielile de producție, pe toate segmentele pieței socialiste. Această influență se manifestă mai întîi la stabilirea prețurilor, deoarece rata rentabilității pe piața socialistă sau pe piața internațională acționează ca un etalon în fundamentarea deciziilor de preț. În același timp, ratele rentabilității și cheltuielilor de producție exercită influența lor și în condițiile practicii prețurilor stabilite deja, determinînd beneficiarii sau furnizorii la restrîngerea sau extinderea contractelor, potrivit intereselor lor economice. Aceste manifestări provoacă cu întîrziere chiar modificări de prețuri sau scoaterea în întregime din produc-

(Continuare în pag. 32)

Un concept de perspectivă – „DEZVOLTAREA RURALĂ INTEGRATĂ“ (I)

SEMNALELE de alarmă provocate de insecuritatea alimentară, rechizitoriul copleșitor făcut foametei și întregului spectru al carențelor alimentare în numeroase forumuri internaționale, au pus din nou în evidență dimensiunile și interdependențele fenomenului hranei insuficiente.

„Traseul“ de la **efect** la **cauze** este în liniile sale generale elucidat : foametea — expresie a subdezvoltării, subdezvoltarea — consecință a exploatării și inechității, a „violențelor de structură“. Încercarea de a formula o nouă „ecuație malthusiană“ n-a rezistat unei analize serioase, iar numeroase studii au pus în evidență ceea ce se află dincolo de „factorii meteorologici“ sau conjuncturali. În spatele crizei de resurse a fost descifrată existența crizei mult mai profunde, de **structură.** Pe diferite planuri de investigație s-a ajuns la aceleași cauze — existența **subdezvoltării** și a unui sistem de relații economice internaționale **inechitabile** —și la preconizarea acelorași soluții — necesitatea unei **dezvoltări echilibrate** și instaurarea unui **nou tip de relații** politice și economice internaționale bazate pe echitate.

De la o viziune „factorială“ la una structurală

Privind retrospectiv rezultatele unui deceniu și jumătate de „strategie a dezvoltării“, o constatare pare evidentă : asistența internațională constituie o condiție necesară, dar NU ȘI SUFICIENTĂ. **Ea trebuie continuată și amplificată, dar depășirea treptată a marilor decalaje existente în nivelurile de dezvoltare presupune angajarea deplină a** EFORTULUI PROPRIU **al țărilor în curs de dezvoltare.**

Referindu-se la rolul primordial al **efortului propriu** în depășirea subdezvoltării, ca la unul din conceptele de bază ale dezvoltării, verificat în cadrul experienței României, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că : „aceasta presupune **valorificarea la maximum a mijloacelor și resurselor proprii,** unirea eforturilor, energiei și a capacității creatoare a poporului pentru dezvoltarea forțelor de producție ale țării, pentru crearea unei **industrii moderne** și a unei **agriculturi de înaltă productivitate.** Nu se poate concepe progresul economic în zilele noastre în condițiile neglijării unuia sau altuia din aceste domenii, a uneia din ramurile de bază ale producției materiale ; dezvoltarea **armonioasă** și **echilibrată,** în **ritm** înalt, a **tuturor sectoarelor economice** reprezintă o condiție esențială a lichidării subdezvoltării“[1]) (s. ns.)

Dezvoltarea prin eforturi proprii, punerea în valoare a resurselor umane și naturale ale țărilor în curs de dezvoltare, implică, ca orice proces de dezvoltare, și **profunde schimbări structurale** interne, pe planul relațiilor de producție, al instituțiilor, al formelor de organizare economică și socială, al infrastructurilor educaționale, de comunicații, edilitare etc.

A devenit atît de evident încît astăzi nu se mai cere demonstrat, că vechile structuri ale agriculturii, de subzistență și flagrantă inegalitate în repartiția pămîntului și a veniturilor, constituie o frînă serioasă în calea dezvoltării agriculturii în țările în curs de dezvoltare. Elementele unei strategii și politici agrare pe termen lung implică, în primul rînd, așa cum s-a semnalat și în Programul de acțiune adoptat la Conferința mondială pentru alimentație, eliminarea vechilor structuri perimate în relațiile sociale și de producție din mediul rural, pe calea reformelor de profunzime în sistemul de proprietate și de utilizare a pămîntului [2]). Se remarcă încă adesea un handicap pentru acțiune. Un recent raport FAO sublinia că în prezent „reflecția și elaborarea unor instrumente conceptuale rămîne încă destul de slabă“ [3]).

Sînt necesare noi concepte și noi structuri valide socialmente și eficiente din punct de vedere economic și social. Nu este întîmplător fenomenul ce se manifestă tot mai pregnant : cele mai multe experiențe de reformă rurală sînt cooperatiste, bazate pe unirea forțelor în unități mai mari, capabile să pună în valoare avantajele tehnicii și tehnologiei moderne, în cadrul unor structuri adecvate. Experiența românească oferă date extrem de interesante și concludente din acest punct de vedere. Strategia dezvoltării agriculturii socialiste românești poate fi definită prin transformarea concomitentă a structurilor agricole și a celor sociale, ca și a satului românesc în ansamblul său. Obiectivul strategic nu l-a constituit numai creșterea dinamică a producției și a randamentelor, modernizarea acestei ramuri în toate componentele sale, ci și emanciparea socială, creșterea gradului de participare la decizii, ridicarea nivelului de trai, de cultură și de civilizație, prin dezvoltarea localităților rurale, a infrastructurilor edilitare, educaționale, culturale, de sănătate, de comunicație etc. într-o viziune globală (vezi schema de la p. 26).

Problema hranei este un memento al subdezvoltării, care se cere abordată în cadrul unei analize de sistem. Dacă pornim de la această premisă, dezvoltarea agriculturii se cere redefinită, iar conceptele și mijloacele de acțiune reconsiderate. Este necesar să trecem de la abordarea clasică „factorială“, la o viziune „structuralistă“ mai cuprinzătoare. Cred că mai curînd trebuie să vorbim de conceptul de DEZVOLTARE RURALĂ **sau de o** STRATEGIE RURALĂ, **decît numai de dezvoltarea agriculturii. Conceptele strategice și strategiile în genere, prezintă avantajul viziunii globale. Abordarea unitară a procesului creștere — dezvoltare — progres înseamnă, în fond, a ține seama de interdependențele și** CONCOMITENȚELE **sale, de** MULTIDIMENSIONALITATEA **sa economică, tehnologică, umană, social-culturală, politică etc.**

De ce este nesatisfăcătoare abordarea „clasică“

În elaborarea strategiilor de dezvoltare o problemă opțională a stîrnit, în trecut, ca și în prezent de altfel, numeroase dispute : cui să se acorde PRIORITATE, **agriculturii sau industriei ?**

În modelele clasice, „demarajului“ creșterii economice în cadrul unei societăți cu agricultură primitivă, ale cărei caracteristici esențiale erau considerate (a) agricultura este unica sursă de bogăție și (b) puterea socială este legată de roadele pămîntului, i se atribuia acestei ramuri rolul prioritar și esențial pentru că : (1) produce alimentele și materiile prime necesare autoconsumului și aprovizionării sectoarelor neagricole, cu posibilități de deschidere către piețele externe ; (2) furnizează mînă de lucru sectorului agricol, dar și celorlalte sectoare (primar, secundar și terțiar) ; (3) permite acumularea de capital necesar investițiilor în agricultură și în celelalte sectoare, ca și aportul de devize necesare unor importuri ; (4) creează o cerere de bunuri neagricole și de servicii[4]).

Corelația dintre industrie și agricultură este o problemă complexă, care în

---

1) **Nicolae Ceaușescu,** Expunere la Marea Adunare Națională cu privire la măruțele realizări ale poporului român în cincinalul 1971—1975 și la politica externă a României, pusă în slujba păcii și colaborării internaționale, 18 decembrie 1975. Editura politică, București, 1975, p. 35—36.

2) Vezi Programul de acțiune, adoptat la Conferința mondială pentru alimentație (Roma, 5—16 noiembrie 1974), doc. E/5587, p. 55—102.

3) FAO, Le développement de l'agriculture, dans les régions agricoles défavorisées. Dixième conférence régionale de la FAO pour l'Europe. Bucarest (Roumanie), sept. 1976, doc. ERC/76/2, p. 39.

4) Această concepție este pusă în evidență și de schemele cu abordare „clasică“, vezi Dams, T. Die Zukunft der Dritten Welt in der globalen Entwicklung, in Offene Welt, 99/100, 1969, p. 45.

fapt se poate pune în mod diferit de la o țară la alta și mai ales de la o etapă istorică la alta. Dincolo de aceste particularități nu trebuie uitate cîteva lucruri pe care le pun în evidență atît ultimele evoluții în teoria economică, cît și unele experiențe practice.

Abordarea sistemică a creșterii și dezvoltării și exigențele planificării au reliefat necesitatea unei dezvoltări armonioase, echilibrate, în care diferitele sectoare se intercondiționează și în care industria **și** agricultura constituie **amîndouă** ramuri de bază în cadrul economiei. Ele își îndeplinesc aceste funcții în mod diferențiat.

Dacă creșterea economică înseamnă în fond ridicarea semnificativă a productivității muncii sociale, atunci nu avem voie să uităm două aspecte importante : (a) că industria este aceea care, în calitatea sa de producătoare de mijloace de muncă, multiplică forța productivă a omului, asigurînd o creștere substanțială a productivității sociale a muncii și în agricultură, devenind astfel **motorul progresului economic și social ;** (b) locurile de muncă nou create prin dezvoltarea industrială au un mare rol de antrenare a dezvoltării, atît prin posibilitatea de a absorbi surplusul de forță de muncă din agricultură, cît și prin rolul de promotor al **progresului tehnic și tehnologic** (inclusiv în agricultură).

Problema nu se pune de a favoriza numai o ramură și a o neglija pe cealaltă, ci este vorba de „crearea unei industrii moderne și a unei agriculturi de înaltă productivitate“, ținîndu-se seama de necesitatea asigurării unei dezvoltări armonioase, cu proporții și structuri adaptate condițiilor specifice ale fiecărei țări. Totodată, un fapt vine astăzi să schimbe optica de punere a problemei priorității dezvoltării industriale **sau** agricole și anume : tendința extrem de pregnantă a **integrării industriei cu agricultura,** a industrializării agriculturii și a transformării ei într-o **variantă a muncii industriale.** Este adevărat, așa cum se afirmă adesea, că sectorul prelucrător constituie „motorul“ dezvoltării. Dar în condițiile evoluției spre o **„industrie a agriculturii“**, evocată tot mai mult în acești termeni, discutarea priorităților își modifică conținutul, iar problemele creșterii nu mai pot fi abordate în viziunea și cu conceptele tradiționale.

Centrul de greutate se cere mutat pe alt plan. Recunoașterea faptului că problema creșterii productivității muncii sociale în agricultură este **condiționată** de raportul om-pămînt-capital face ca problemele creșterii economice să se pună mai complex. Ele nu pot fi tratate numai în cadrul limitat al factorilor economici, financiari și tehnici, implicîndu-i și pe cei sociali și politici. Desființarea exploatării și a raporturilor de dependență, crearea unor noi structuri sociale, a unor infrastructuri instituționale și organizatorice sînt acceptate astăzi ca determinante pentru creșterea economică. În aceste condiții nici dezvoltarea agriculturii nu mai poate fi abordată în termenii „clasici“. Ea se cere analizată în acest context mai larg al unei „dezvoltări rurale integrate“, care cuprinde și laturile social-politice.

Nici o strategie de dezvoltare rurală nu-și poate limita OBIECTIVELE **la cele pur economice. Creșterii producției, a productivității muncii, a veniturilor pe locuitor, ameliorării utilizării forței de muncă, li se adaugă obiective**

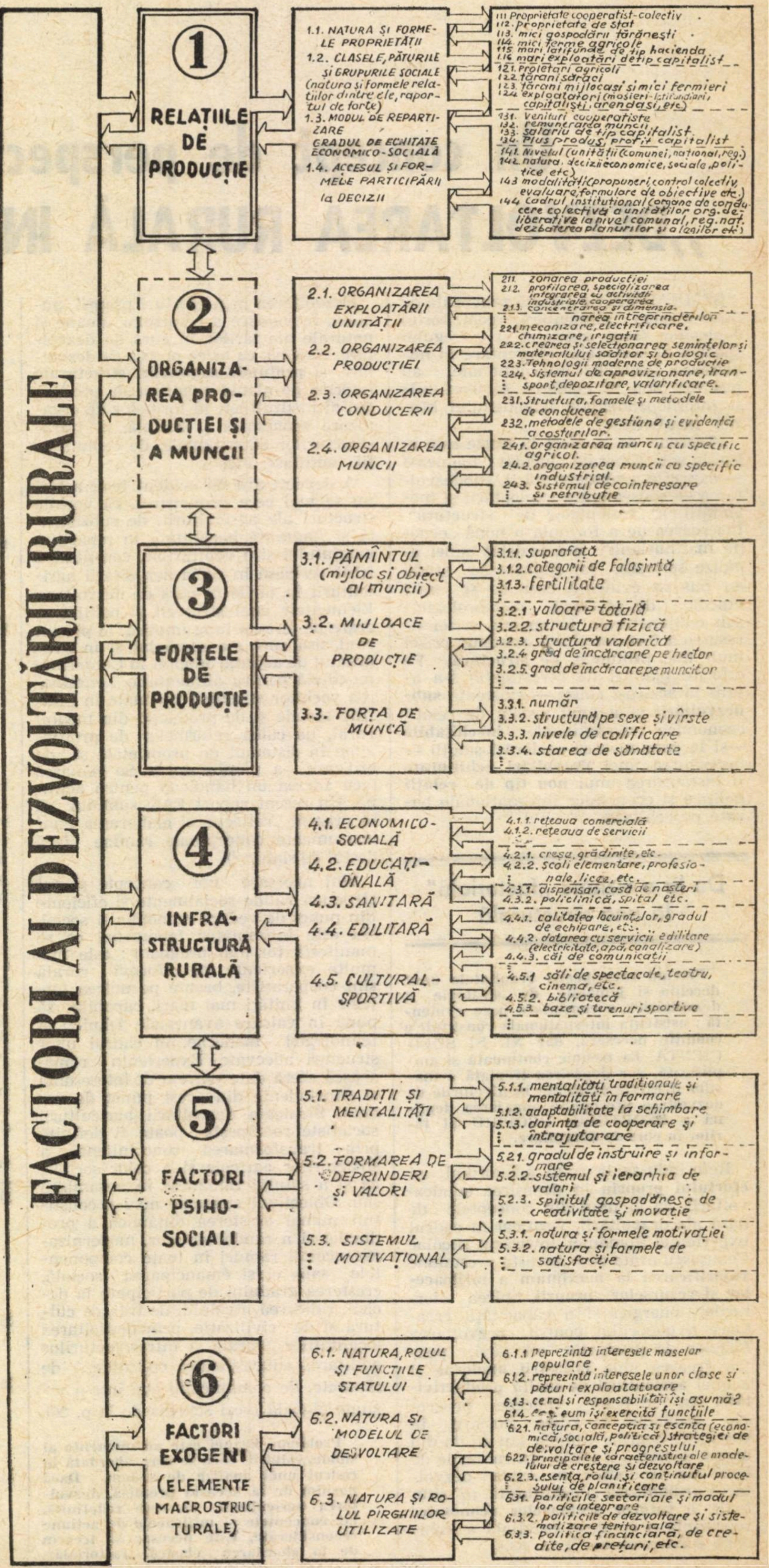
FACTORI AI DEZVOLTĂRII RURALE
①
RELAȚIILE DE PRODUCȚIE
1.1. NATURA ȘI FORMELE PROPRIETĂȚII
1.2. CLASELE, PĂTURILE ȘI GRUPURILE SOCIALE (natura și formele relațiilor dintre ele, raportul de forțe)
1.3. MODUL DE REPARTIZARE GRADUL DE ECHITATE ECONOMICO-SOCIALĂ
1.4. ACCESUL ȘI FORMELE PARTICIPĂRII la DECIZII
111 Proprietate cooperatist-colectiv
112. Proprietate de stat
113. mici gospodării țărănești
114. mici ferme agricole
115 mari latifundii de tip hacienda
116 mari exploatări de tip capitalist
121. Proletari agricoli
122. țărani săraci
123. țărani mijlocași și mici fermieri
124 exploatatori (moșieri-latifundiari, capitaliști, arendași, etc.)
131. Venituri cooperatiste
132. remunerarea muncii
133. salariu de tip capitalist
134. Plus produs, profit capitalist
141. Nivelul (unității (comunei, național, reg.)
142. natura. deciziie economice, sociale, politice etc)
143 modalități (propuneri, control colectiv, evaluare, formulare de obiective etc.)
144 Cadrul instituțional (organe de conducere colectivă a unităților org. deliberative la nivel comunal, reg. nat. dezbaterea planurilor și a legilor etc)
②
ORGANIZAREA PRODUCȚIEI ȘI A MUNCII
2.1. ORGANIZAREA EXPLOATĂRII UNITĂȚII
2.2. ORGANIZAREA PRODUCȚIEI
2.3. ORGANIZAREA CONDUCERII
2.4. ORGANIZAREA MUNCII
211. zonarea producției
212. profilarea, specializarea integrarea cu activități industriale, cooperarea
213. concentrarea și dimensionarea întreprinderilor
221. mecanizare, electrificare, chimizare, irigații
222. crearea și selecționarea semințelor și materialului săditor și biologic
223. Tehnologii moderne de producție
224. Sistemul de aprovizionare, transport, depozitare, valorificare.
231. Structura, formele și metodele de conducere
232. metodele de gestiune și evidență a costurilor.
241. organizarea muncii cu specific agricol.
2.4.2. organizarea muncii cu specific industrial.
243. Sistemul de cointeresare și retribuție
③
FORȚELE DE PRODUCȚIE
3.1. PĂMÎNTUL (mijloc și obiect al muncii)
3.2. MIJLOACE DE PRODUCȚIE
3.3. FORȚA DE MUNCĂ
3.1.1. suprafață
3.1.2. categorii de folosință
3.1.3. fertilitate
3.2.1 valoare totală
3.2.2. structură fizică
3.2.3. structură valorică
3.2.4 grad de încărcare pe hectar
3.2.5. grad de încărcare pe muncitor
3.3.1. număr
3.3.2. structură pe sexe și vîrste
3.3.3. nivele de calificare
3.3.4. starea de sănătate
④
INFRASTRUCTURĂ RURALĂ
4.1. ECONOMICO-SOCIALĂ
4.2. EDUCAȚIONALĂ
4.3. SANITARĂ
4.4. EDILITARĂ
4.5. CULTURAL-SPORTIVĂ
4.1.1. rețeaua comercială
4.1.2. rețeaua de servicii
4.2.1. creșe, grădinițe, etc.
4.2.2. școli elementare, profesionale, licee, etc.
4.3.1. dispensar, casă de nașteri
4.3.2. policlinică, spital etc.
4.4.1. calitatea locuințelor, gradul de echipare, etc.
4.4.2. dotarea cu servicii edilitare (electricitate, apă, canalizare)
4.4.3. căi de comunicații
4.5.1 săli de spectacole, teatru, cinema, etc.
4.5.2. bibliotecă
4.5.3. baze și terenuri sportive
⑤
FACTORI PSIHOSOCIALI
5.1. TRADIȚII ȘI MENTALITĂȚI
5.2. FORMAREA DE DEPRINDERI și VALORI
5.3. SISTEMUL MOTIVAȚIONAL
5.1.1. mentalități tradiționale și mentalități în formare
5.1.2. adaptabilitate la schimbare
5.1.3. dorința de cooperare și întrajutorare
5.2.1. gradul de instruire și informare
5.2.2. sistemul și ierarhia de valori
5.2.3. spiritul gospodăresc de creativitate și inovație
5.3.1. natura și formele motivației
5.3.2. natura și formele de satisfacție
⑥
FACTORI EXOGENI (ELEMENTE MACROSTRUCTURALE)
6.1. NATURA, ROLUL ȘI FUNCȚIILE STATULUI
6.2. NATURA ȘI MODELUL DE DEZVOLTARE
6.3. NATURA ȘI ROLUL PÎRGHIILOR UTILIZATE
6.1.1 reprezintă interesele maselor populare
6.1.2. reprezintă interesele unor clase și pături exploatatoare
6.1.3. ce rol și responsabilități își asumă?
6.1.4. cum își exercită funcțiile
6.2.1. natura, concepția și esența (economică, socială, politică) strategiei de dezvoltare și progresului
6.2.2. principalele caracteristici ale modelului de creștere și dezvoltare
6.2.3. esența, rolul și conținutul procesului de planificare
6.3.1. politicile sectoriale și modul lor de integrare
6.3.2. politicile de dezvoltare și sistematizare teritorială
6.3.3. Politica financiară, de credite, de prețuri, etc.

sociale de maximă importanță care urmăresc emanciparea social-politică, echitatea și participarea la decizii. Aceasta presupune nu numai reforma structurilor agrare, ci implică natura sistemului social-economic. De aici și necesitatea ca dezvoltarea agriculturii să fie abordată în cadrul unui concept de DEZVOLTARE RURALĂ INTEGRATĂ.

Este necesară și o abordare politică

Lumea a devenit tot mai conștientă de gravitatea problemelor, intolerabile pe plan uman și creatoare de tensiuni pe plan politic, dar nu este suficient un examen de conștiință. Se deplînge prea adesea situația unei părți mari a omenirii ce se află în suferință și se acționează încă prea puțin eficace. Este necesară o abordare nu numai în termeni generali și vagi și nici numai economici ci una analitică și operațională, economică, socială și politică, pornind de la cauzele reale, de fond.

Prea adesea preocupările internaționale se limitează la aceea de ajutor în cazuri de dezastru sau la încercarea de a satisface necesarul neacoperit de hrană, la securitatea alimentară prin crearea de stocuri sau la sprijin financiar. Există încă prea puține preocupări pentru eradicarea cauzelor, iar țările în curs de dezvoltare primesc încă prea puține indicii practice asupra căilor pe care trebuie să urmărească rezolvarea problemei hranei, prin punerea în valoare a resurselor lor pe baze proprii, prin mijloacele cele mai adecvate și soluțiile cele mai economice).

Cauzele mizeriei rurale în țările în curs de dezvoltare sînt aceleași cu ale subdezvoltării. Ea este rezultatul secolelor de exploatare, care au creat o imensă ruptură între aspirațiile lor și realități. Epoca de resemnare și apatie a fost însă depășită odată cu prăbușirea imperiilor coloniale și cu dobîndirea independenței.

Ceea ce este însă astăzi extrem de preocupant sînt soluțiile și acțiunea. Evoluțiile din ultimul deceniu și jumătate au dus la o adîncire a prăpastiei între săraci și bogați. Aceasta nu este numai o problemă economică și socială, ci și politică 5), care determină : (a) o analiză de detaliu a însuși sistemului de dominație, a structurii puterii și naturii relațiilor ; (b) o studiere a mecanismelor prin care grupurile sociale și politice dominante („elitele") se inserează în sistemul de ansamblu ; (c) investigarea modurilor cum reacționează la schimbare, cum o concep și cum participă la ea ; (d) cercetarea modalităților în care operează în favoarea menținerii sau a unor modificări adaptative pentru menținerea actualului sistem de relații economice internaționale ; (e) acțiuni ferme pentru instaurarea unor noi structuri, a unui sistem de relații economice și politice internaționale echitabile ; (f) permanenta adaptare a strategiei și acțiunilor politice la realități și urmărirea creșterii eficienței acțiunilor.

Instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale pornește tocmai de la studierea cauzelor actualelor disparități și inechităților existente, a esenței și mecanismelor „violențelor de structură" care generează exploatarea, dar este necesar să fie analizate și elementele subiective care frînează evoluțiile pozitive.

Nu există numai explicații „rurale" la situația rurală. Nu există nici numai explicații economice. Ele sînt deopotrivă economice, sociale și politice.

Optica multisectorială

O abordare operațională ar aduce în discuție o primă problemă : CARE SÎNT ELEMENTELE COMPONENTE ALE UNEI STRATEGII DE DEZVOLTARE RURALĂ INTEGRATĂ ?

Factorii dezvoltării producției agricole nu mai sînt limitați la cei considerați clasici în teoriile occidentale ale creșterii economice : capital, pămînt, forță de muncă, tehnici de producție, nici chiar dacă li se adaugă unii factori — să-i numim de „randament" — cum ar fi îngrășămintele, irigațiile, mecanizarea etc. H. Ozbekhan, cunoscut cercetător al acestor probleme, arată că din 27 de factori legați de producția de alimente, numai 6 sînt asociați cu tehnologia, la care o raportăm în mod curent 6). Numărul este discutabil dar ordinul de mărime vine să sublinieze încă o dată complexitatea și caracterul interdisciplinar și de sistem al acestei mari probleme a omenirii, creînd alt orizont căutării soluțiilor.

Teoria marxistă a necesității concordanței între forțele și relațiile de producție a deschis noi perspective în abordarea fundamentelor și resorturilor dezvoltării, permițînd o analiză științifică mai complexă și mai cuprinzătoare a fenomenelor și proceselor implicate. Numai într-o asemenea viziune pot fi descifrate mecanismele social-economice și politice complexe ce se intercondiționează în unitatea dialectică a procesului dezvoltării.

O primă evaluare a factorilor implicați ne-a condus la inventarierea din schemă (vezi p. 26).

O simplă enumerare a lor, chiar dacă ar fi exhaustivă, ceea ce nu ne putem propune, rămîne insuficientă. Elaborarea coerentă a conceptului de dezvoltare rurală integrată necesită construirea unei scheme „anatomice" și „fiziologice", a unei matrice generale, care să pună în evidență interrelațiile dintre elemente, natura, importanța, ponderea și dinamica lor în condiții diferite, punctele nevralgice etc. Elaborarea unei asemenea scheme în abstract prezintă însă dificultăți deosebite. Aceasta mai ales dacă ținem seama că fiecare element este influențat de condițiile de aplicare, de obiectivele fundamentale specifice urmărite, de existența unor anumite concomitențe sau a unor succesiuni, de gradul de armonizare și distorsiune a sistemului respectiv, de numeroși factori aleatori endogeni și exogeni concreți. Efortul conceptual poate fi mult mai fructuos conjugat în procesul elaborării unor strategii **concrete** de dezvoltare rurală, într-o viziune integrată, confruntîndu-l continuu cu realitățile.

CONCLUZIA **care se desprinde implicit din examinarea unei liste a factorilor implicați în procesul de dezvoltare rurală este că aceste proiecte trebuie să fie** MULTISECTORIALE, **vizînd deopotrivă circumstanțele politice, sociale, economice și tehnologice, ceea ce înseamnă o angajare serioasă conjugată și orientată a resurselor** LA NIVELUL POLITICILOR NAȚIONALE.

Între soluțiile fragmentare și cele integrate

În general, soluțiile cu caracter fragmentar sînt rareori eficace. În cazul nostru însăși logica internă a sistemelor economico-sociale face ca dezvoltarea rurală integrată să depășească simpla dezvoltare agricolă, ea însăși neputînd fi abordată izolat, ci numai în cadrul unei INTEGRĂRI **funcționale la nivel** SECTORIAL, ZONAL **și** NAȚIONAL.

Așa cum am mai arătat, interesul trebuie să fie polarizat nu numai de aspectele conceptuale sau pur teoretice, ci și de cele operaționale, de experiențele acumulate pînă în prezent. Numeroase țări în curs de dezvoltare au atacat într-o manieră sau alta problema dezvoltării rurale. La ora actuală sînt cunoscute modalități și proiecte diferite prin care s-a încercat amorsarea unui demaraj al dezvoltării. Ele variază extrem de mult de la o țară la alta, în funcție de particularitățile locale, structura relațiilor social-politice, raportul de forțe dintre clasele și păturile sociale, natura proprietății, forța și rolul puterii în stat, cadrul instituțional și conceptual al resurselor și experienței proprii, rolul și locul externalităților, ca și de alți factori sociali, economici, politici sau de natură tehnică.

Pe planul practicii, concepțiile și metodele utilizate în urmărirea dezvoltării agricole sînt extrem de variate. Ele evoluează de la unele măsuri fragmentare, care își limitează obiectivele la ameliorări relativ modeste și de primă urgență, menite să permită o ridicare a producției, pînă la programe complexe, de mai mare anvergură la scară națională, pe planuri multiple 7).

Analizînd conținutul lor și rezultatele obținute, două concluzii pot fi desprinse cu ușurință : (a) că nu există strategii **general valabile** și (b) că asistăm la o evidentă înțelegere și evoluție spre soluții **integrate** în cadrul unor programe mai largi.

Din investigațiile teoretice conceptuale, ca și din experiența și mijloacele practice utilizate ne interesează în cel mai înalt grad să încercăm să desprindem care ar putea fi principalele ELEMENTE **componente ale unei strategii rurale integrate, cum se leagă ele într-o viziune cît mai coerentă. Despre aceasta, în numărul viitor.**

Ioniță OLTEANU

---

5) Vezi și Stavenhagen, R., Decolonizing applied social sciences, Geneva, International Institute for Labour Studies, 1971, p. 337.

6) Ozbekhan, H., The role of goals and planning in the solution of the world food problem, in Mankind 2000, Oslo, 1969.

7) Numeroase proiecte de dezvoltare a agriculturii sînt analizate în raportul Băncii Mondiale : Développement rural, Politique sectorielle, Banque Mondiale, 1975, p. 82—99.

TENDINȚE - CONJUNCTURI

Perspectivele evoluției prețurilor internaționale în anul 1977

INSTITUTUL de economie mondială din Hamburg (H.W.W.A.) și Institutul național de cercetări economice și sociale din Anglia (N.I.E.S.R.) au prezentat în cadrul unei reuniuni care a avut loc la Bruxelles un studiu cu privire la evoluția probabilă a prețurilor internaționale ale principalelor produse de bază în anul 1977. Concluziile studiului exprimă punctele de vedere și ale altor institute de specialitate din München, Kiel, Zürich și Haga. Previziunile cu privire la evoluția prețurilor internaționale au fost elaborate ținîndu-se seama de perspectivele activității economice în țările membre ale O.C.D.E. în anul 1977.

Menționăm că modificările prețurilor medii anuale, prezentate în tabel, reflectă tendința generală a evoluției acestora, ele nescoțînd în evidență fluctuațiile sezoniere care intervin în cursul anului.

Modificările prețurilor medii anuale internaționale ale principalelor produse de bază

– în % față de anul precedent –

Produse	1976 (estimări)	1977 (previziun
Produse alimentare		
– Grîu	– 15	– 9
– Orez	+ 7	– 2
– Zahăr	– 46	+ 12
– Cafea	+ 85	+ 7
– Cacao	+ 36	+ 5
– Ceai	– 3	– 2
– Uleiuri și grăsimi	– 7	– 4
– Carne de vită	+ 7	+ 28
– Unt	+ 2	+ 5
– Produse din pește	+ 31	+ 16
Materii prime agricole		
– Bumbac	+ 53	+ 26
– Iută	– 20	+ 5
– Lînă	+ 21	+ 20
– Piei	+ 34	+ 18
– Celuloză	–	+ 11
Materii prime agricole		
– Cherestea	+ 8	+ 15
– Cauciuc	+ 33	+ 15
Combustibili		
– Țiței	+ 8	+ 8
– Produse petroliere	+ 4	+ 15
– Cărbuni	– 16	+ 5
– Cocs	+ 14	+ 7
Minereuri, metale		
– Aluminiu	–	+ 15
– Cupru[x]	+ 19	+ 18
– Plumb[x]	+ 9	+ 20
– Cositor[x]	+ 11	+ 18
– Zinc[x]	–	+ 12
– Oțel	+ 1	+ 11
– Minereu de fier	– 3	+ 2

x) La Bursa de metale neferoase din Londra.

Flota comercială mondială în creștere

ÎN POFIDA scăderii puternice a navlurilor în special în domeniul petrolier, flota comercială mondială a continuat să crească, cu 29,8 milioane tone capacitate brută (sau cu aproape 9 %) în perioada de 12 luni care s-a încheiat la 1 iulie a.c., a dezvăluit Lloyds Register of Shipping. *Tonajul petrolier este din nou cel care a înregistrat cea mai puternică creștere în anul respectiv: 18,1 milioane tone, adică 12 %, ceea ce ridică totalul său la 168,1 milioane tone sau 45,2 % din totalul flotei comerciale mondiale.*

Totuși, avînd în vedere restrîngerea cererii mondiale, pentru anul viitor autoritățile nipone au recomandat unui număr de 40 șantiere navale reducerea tonajului în construcție pînă la 6,5 milioane tone în 1978. Din acest motiv, în viitorul an financiar șantierele navale japoneze vor produce numai 72% din tonajul record realizat în 1974, iar peste încă un an numai 65%.

Investiții străine în Iugoslavia

CONSILIUL Executiv Federal al Iugoslaviei a adoptat recent două proiecte de lege privind Banca iugoslavă de promovare a colaborării economice cu străinătatea și respectiv investițiile făcute de parteneri străini în întreprinderi iugoslave. După cum relevă agenția Taniug, Banca amintită trebuie să contribuie într-o măsură mai mare la înfăptuirea planurilor de dezvoltare economică și socială a Iugoslaviei și la creșterea volumului exporturilor. Celălalt proiect de lege vizează dezvoltarea colaborării între întreprinderi iugoslave și parteneri străini, mai ales pe termen lung. Agenția citată relevă că acest lucru este cu atît mai necesar cu cît la sfîrșitul lunii septembrie a.c. investițiile comune ale întreprinderilor iugoslave și partenerilor străini în economia iugoslavă însumau peste 20,4 miliarde dinari, fiind înregistrate peste 140 contracte de acest fel. Din suma amintită, investițiile partenerilor străini reprezentau 3,25 miliarde dinari, fiind făcute cu precădere în industria prelucrării metalelor.

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 29.XI.1976 — 3.XII.1976 s-a caracterizat printr-o întărire a cursului **dolarului S.U.A.** față de unele din principalele devize vest-europene, între altele sub efectul anunțării deficitului balanței comerciale americane pe luna octombrie a.c., de 695,9 mil. dolari în comparație cu 779 mil. dolari pe septembrie.

Marca vest-germană a evoluat sub influența anunțării excedentului comercial micșorat al balanței pe octombrie a.c., de 3,59 miliarde mărci vest-germane, în comparație cu 4,66 miliarde în septembrie 1976, cursul ei fiind de 2,4020 mărci pentru un dolar S.U.A. la începutul intervalului și 2,4175 mărci la sfîrșitul lui. La scăderea cursului a contribuit și creșterea numărului șomerilor în R.F.G. în noiembrie a.c. cu circa 70 mii în comparație cu luna octombrie.

Francul elvețian a marcat o tendință de slăbire în comparație cu dolarul S.U.A. atingînd la sfîrșitul intervalului nivelul de 2,4550 franci elvețieni pentru un dolar, comparativ cu 2,4400 franci la începutul intervalului.

Lira sterlină s-a întărit din nou în comparație cu dolarul S.U.A. și devizele vest-europene, atingînd nivelul de 1,6700 dolari, 4,1040 franci elvețieni și respectiv 4,0372 mărci vest-germane pentru o liră sterlină pe data de 2 XII a.c. comparativ cu 1,6475 dolari, 4,0199 franci elvețieni și 3,9572 mărci vest-germane la începutul intervalului. O contribuție deosebit de importantă la întărirea lirei sterline în comparație cu dolarul S.U.A. și cu devizele vest-europene în perioada analizată au avut-o intervențiile Băncii Angliei pe piața monetară.

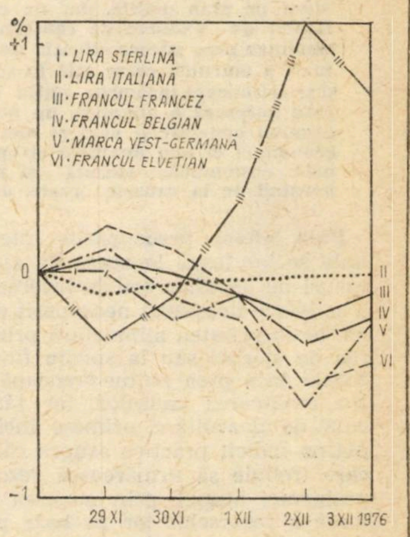

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 29 XI — 3 XII 1976, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 26 XI 1976.

Lira italiană, beneficiind de intervenția zilnică a Băncii Italiei, a reușit să se mențină în general la același nivel ca săptămîna trecută, terminînd intervalul la nivelul de 865,30 lire italiene pentru un dolar S.U.A.

Francul francez, profitînd de acțiunea factorilor menționați asupra dolarului S.U.A., la care s-au adăugat și unii factori interni, a înregistrat o ușoară tendință de scădere în comparație cu dolarul S.U.A., atingînd la data de 2.XII a.c. nivelul de 5,0020 franci francezi pentru un dolar.

Dobînzile la depozitele în eurovalute pe perioada de 6 luni au înregistrat o scădere cu circa 1/4% p.a. la depozitele în eurodolari, în timp ce la cele în euromărci vest-germane nivelul a rămas neschimbat la 4,875% p.a. Modificări importante au înregistrat dobînzile la depozitele în eurofranci elvețieni la 6 luni, atingînd 2,1875% p.a. la sfîrșitul intervalului, în comparație cu 3 1/8% p.a. la finele intervalului precedent.

Prețul aurului a înregistrat o creștere ușoară în perioada analizată și anume de la 128,75 dolari/uncie la începutul intervalului la 130 dolari/uncie la sfîrșitul lui, nivel atins și la sfîrșitul intervalului precedent.

Dumitru LUNGU
Gheorghe MUNTEAN

Cerere crescîndă de cauciuc natural

ȚĂRILE membre ale Asociației producătorilor de cauciuc natural au ajuns la concluzia comună că statele participante trebuie să accelereze dezvoltarea producției de cauciuc natural. Este vorba de Malaezia, Tailanda, Singapore și Sri Lanka, care au realizat împreună o producție de 2,8 milioane tone în 1975, dintr-o producție mondială de aproximativ 3,3 milioane tone.

Experții consideră că există mari posibilități în statele membre de a mări producția pentru a satisface cererea mondială crescîndă de cauciuc natural din viitorii ani. Ei au recomandat adoptarea unei politici dinamice, care să implice modernizarea producției micilor plantatori și intensificarea cercetărilor în domeniul cauciucului.

ECONOMIE MONDIALA

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

COMERȚUL INTERNAȚIONAL — REFLEX AL DIVIZIUNII MUNCII

(în %)

Grupa de produse	Exporturi către: întreaga lume	țările capitaliste dezvoltate	țările socialiste din Europa	țările în curs de dezvoltare	Importuri din: întreaga lume	țările capitaliste dezvoltate	țările socialiste din Europa	țările în curs de dezvoltare
Produse alimentare								
– 1955	21,8	24,3	21,9	16,6	24,3	17,8	23,4	40,2
– 1973	14,9	15,0	13,7	14,7	15,0	13,3	17,2	20,9
Materii prime de proveniență agricolă								
– 1955	12,9	15,1	16,4	6,2	15,1	12,4	20,9	21,1
– 1973	6,0	6,3	6,0	4,6	6,3	5,5	12,7	7,5
Minerale și metale								
– 1955	12,2	13,9	15,4	7,1	13,9	14,3	10,5	13,2
– 1973	10,5	10,7	12,8	8,2	10,7	10,7	15,8	9,8
Combustibili								
– 1955	11,0	10,2	9,4	11,7	10,2	5,7	19,3	20,6
– 1973	11,0	12,3	5,9	8,4	12,3	4,1	20,8	42,7
Produse industriale finite								
– 1955	40,5	33,2	37,3	52,6	33,2	45,1	23,5	4,8
– 1973	55,5	54,6	58,4	59,7	54,6	65,1	29,6	18,4
Alte mărfuri								
– 1955	1,6	3,3	–	5,8	3,3	4,7	2,4	0,1
– 1973	2,1	1,1	3,2	4,4	1,1	1,3	3,9	0,7
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Sursa: U.N.C.T.A.D., Handbook of International Trade and Develppment Statistics – 1976, pag.80 și 82.

STRUCTURA schimburilor internaționale a manifestat în deceniile recente, o mobilitate remarcabilă, ca urmare a dinamicii diferențiate a exporturilor-importurilor pe principalele grupe de mărfuri. În perioada 1965-1973, pe plan mondial, față de un ritm mediu anual de creștere a schimburilor globale de 15,1%, comerțul cu materii prime de proveniență agricolă a sporit doar într-un ritm de 10,9%, cel de produse alimentare — de 12,1%, iar cel de minerale și metale — de 13%. În același timp, comerțul cu combustibili și cu produse industriale finite a devansat ritmul general de creștere, sporind cu 17% și, respectiv, 16,6%. De remarcat că, dintre cele trei mari grupe de țări care figurează în tabelul alăturat, cea mai sensibilă devansare a ritmului mediu anual de creștere pe grupa materiilor prime agricole de către cel al grupei produselor finite se înregistrează — la exporturi — în cazul țărilor socialiste din Europa (de 2,3 ori), iar la importuri — în cazul țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare (de circa 2,3 ori).

În practică, aceste ritmuri diferențiate au condus la majorarea continuă a ponderii produselor industriale finite, care a depășit atît la exporturi cît și la importuri 50% din valoarea totală a schimburilor. După cum rezultă din datele tabelului (care încă nu oglindesc efectele creșterilor prețului petrolului și ale crizei economice din lumea capitalistă), în cazul grupei țărilor în curs de dezvoltare importurile de produse finite aveau o pondere ridicată încă în anul 1955; în perioada scursă această grupă de mărfuri și-a sporit ponderea și în importurile celorlalte două grupuri de țări, atingînd — în 1973 — niveluri apropiate. Creșterea menționată a avut loc pe seama scăderii ponderii importurilor de produse alimentare și materii prime agricole, în cazul țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare o asemenea tendință fundamentîndu-se mai puțin pe realitatea obiectivă a sporirii gradului de autosatisfacere a nevoilor interne, cît pe necesitatea economiilor de valută.

Evoluții similare, întrucîtva mai diferențiate pe grupe de țări, se manifestă și în domeniul exporturilor lor. Se observă, între altele, că — în timp ce produsele industriale finite au ajuns în 1973 să reprezinte peste 65% din totalul exporturilor țărilor capitaliste dezvoltate — aceeași grupă de mărfuri, deși în progres simțitor față de 1955, nu figurează decît cu 18,4% în cadrul exporturilor țărilor în curs de dezvoltare, primul loc — cu 42,7% — revenind grupei „combustibili“. Ceea ce oglindește, odată în plus, existența unor structuri și decalaje necorespunzătoare, a unei diviziuni perimate a muncii pe plan internațional.

N. P.

IPOTEZE • PREVIZIUNI

Gazeificarea subterană a cărbunelui

REINTRAT în actualitate odată cu majorarea substanțială a prețului petrolului, cărbunele are în față un mare viitor. Studii prezentate la o reuniune a Societății inginerilor civili din Franța relevă că estimările cele mai modeste privind rezervele mondiale de cărbune, economic exploatabile în condițiile actuale, depășesc 150 miliarde tone. Dacă se ține seama și de zăcămintele aflate la mare adîncime, între 1 200 și 5 000 metri, aceste cifre trebuie multiplicate cu 50—100 **(Le Monde,** 10 noiembrie 1976).

Dacă din motive economice și sociale extracția subterană pare condamnată în perspectivă, exploatarea în cariere, la zi, și mai ales gazeificarea subterană a cărbunelui **in situ**, fără a-l extrage, au asigurat un mare viitor. Acest din urmă procedeu, care se studiază de peste 50 ani, se utilizează deja într-o serie de țări, între care U.R.S.S. În prezent se experimentează în R.F.G. înlocuirea aerului injectat în subteran cu hidrogen, pentru a obține un gaz mai bogat în metan care ar reprezenta un veritabil substitut pentru gazele naturale.

Polonia : industria cimentului

ÎN CURSUL actualului cincinal, în Polonia se urmărește extinderea considerabilă a producției de ciment, astfel încît această industrie să acopere în întregime necesarul intern de consum. Prin punerea în funcțiune a șase noi fabrici de ciment, producția totală urmează să ajungă la aproape 30 mil. tone în 1980, față de 12,7 mil. tone în 1971 și 20,5 mil. tone în 1976. Totodată, accentul se pune nu numai pe lărgirea producției de ciment de calitate superioară, ci și pe extinderea așa-numitei tehnologii „uscate“ de preparare a cimentului, care permite reducerea atît a investițiilor specifice cît și a consumului de combustibil (cu 50%).

Rezervele și cererea unor minerale

PRINTRE mineralele importante ale căror rezerve mondiale depășesc cu mult mărimea globală a cererii prevăzute pînă în anul 2000 se numără : aluminiul (cererea globală este estimată la 962 milioane tone, iar rezervele la 3 480 milioane tone), minereul de fier (22 și respectiv 100 miliarde tone), platina (97 și respectiv 297 milioane uncii), fosfații (6 808 și respectiv 17 172 milioane tone). În cazul cărbunelui bituminos, Biroul minelor din S.U.A., care prezintă aceste cifre, se rezumă la afirmația că rezervele sînt adecvate, fără a preciza cantitatea lor. Tabelul comparativ care urmează prezintă estimările Biroului minelor cu privire la resursele în cazul cărora există riscul ca să se epuizeze sau să se reducă mult rezervele pînă la sfîrșitul secolului.

	Unitatea de măsură	Nevoi mondiale pînă în anul 2000	Rezerve exploatabile	Rezerve identificate
Petrol	miliarde barili	718	720	nedisponibil
Gaze naturale	miliarde mc	62 300	79 400	nedisponibil
Uraniu	mii tone	2838	1 066	1 864
Cupru	milioane tone	353	450	2 050
Aur	milioane uncii	1 056	1 320	1 900
Plumb	milioane tone	136	165	330
Argint	milioane uncii	13 500	6 000	22 630
Cositor	mii tone	7 500	10 110	11 358

MONDORAMA

Limitele fibrelor chimice

PÎNĂ LA CE PROPORȚII vor putea să fie substituite fibrele chimice celor naturale ? Pe exemplul unui grup de țări capitaliste dezvoltate (vezi graficul), **The Economist** din Londra arăta recent că devansarea producției industriale globale de către producția petrochimiei tinde să se încetinească vizibil de la începutul actualului deceniu și în perspectiva anului 1980. La mijlocul deceniului consumul de fibre chimice ajunsese totuși să reprezinte în aceste țări mai mult — în unele cazuri simțitor mai mult — decît jumătate din totalul consumului. Ultimul compartiment al graficului ilustrează îngustarea relativă a cîmpului firelor naturale din 1950 încoace, dar scoate totodată în evidență că cel puțin sub acest aspect — al ponderii în consumul total — expansiunea fibrelor chimice se apropie de limite firești.

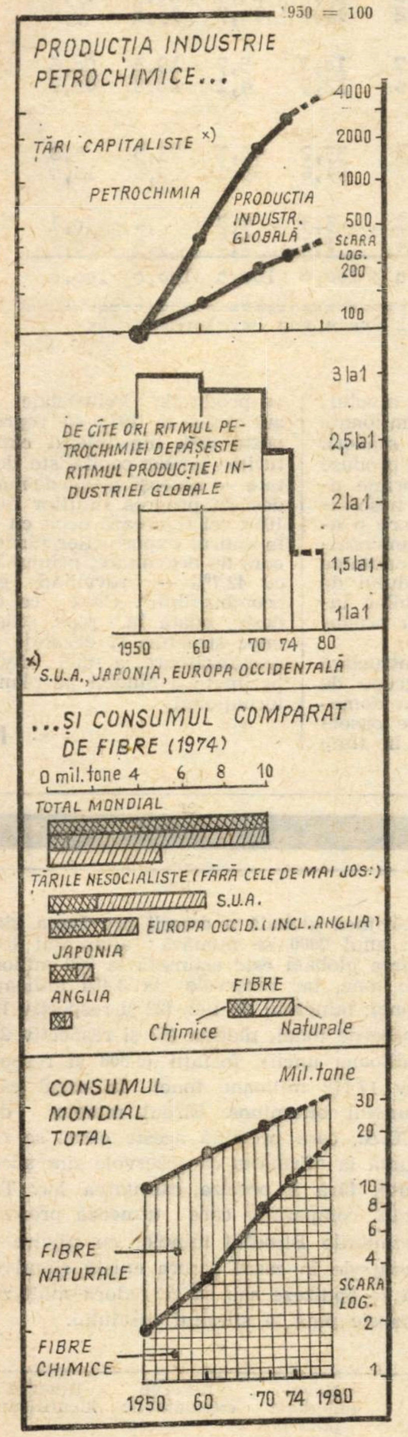

Petrol și uraniu: prețuri paralele

SPERANȚELE de a obține în anii '80 energie nucleară la prețuri destul de scăzute pentru a permite înlocuirea treptată a utilizării petrolului par să se îndepărteze ca urmare a unei creșteri a prețurilor uraniului aproape în pas cu cele ale petrolului. Studii ale Agenției Internaționale pentru Energia Atomică indică în ultimii ani o mai strînsă corelare între piața petrolului și aceea a uraniului, care duce la evoluția paralelă a prețurilor și la tendința de stocare a combustibilului nuclear de fiecare dată cînd se întrevede o creștere a prețului la petrol. Părerea experților este că această tendință va continua și în viitorul previzibil.

Producția mondială de uraniu din 1975 este estimată la 25 000 tone metrice, după cum informează ziarul **International Herald Tribune** (27—28 noiembrie 1976). După aceeași sursă, uraniul înainte de înnobilare costă în prezent 42 dolari livra, de opt ori mai mult decît în 1972. În aceeași perioadă prețul petrolului a crescut de cinci ori. „Ori de cîte ori se urcă prețul petrolului, au declarat experții ai A.I.E.A., prețul uraniului saltă și el aproape automat".

Sisteme automatizate de irigații

UN sistem automatizat și teleghidat de irigare a unei suprafețe de 700 ha de culturi legumicole, experimentat timp de cinci ani în regiunea Pazardjik (Bulgaria), a dat rezultate favorabile. Este vorba de sistemul în care conductele de apă și aspersoarele sînt îngropate adînc, încît nu împiedică efectuarea mecanizată a lucrărilor agricole. Pentru a iriga, este suficient să se pompeze apă sub presiune în conducte, ceea ce ridică automat aspersoarele la suprafață și le pune în funcțiune. Pe această cale, în cultura de tomate, ardei, cartofi timpurii și alte zarzavaturi au fost obținute sporuri de recoltă de pînă la două treimi, comparativ cu sistemul de irigare pe baza gravitației, prețul de cost al producției obținute scăzînd considerabil. Noul sistem permite — pe baza economisirii apei — să se mărească numărul udărilor. În prezent, se află în studiu o variantă destinată culturilor de porumb, cărora le poate mări randamentul la hectar de pînă la 3,5 ori.

Agregate de mare capacitate

DEZVOLTAREA bazei energetice a Republicii Populare Chineze, factor însemnat al dezvoltării economice a țării, se bazează și pe construirea unor grupuri energetice puternice. În imagine : asamblarea rotorului unei turbine cu abur de 200 MW la o uzină din Tungfang, în provincia Seciuan.

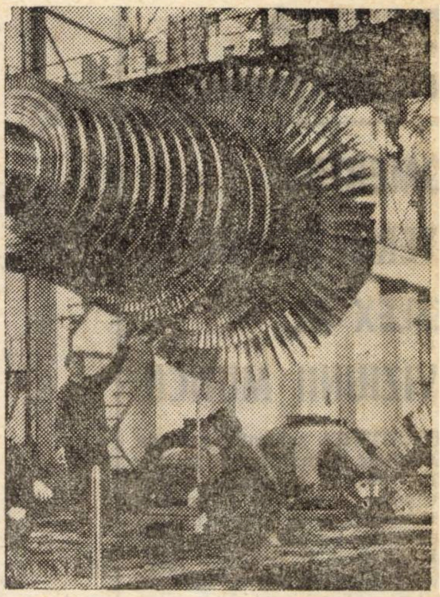

Aisberguri pentru deșertul Arabiei

CĂTRE Bab el-Mandeb și Marea Roșie ar putea să pornească peste cîtva timp o caravană de aisberguri, într-o călătorie care ar urma să dureze între șase luni și un an.

Într-adevăr, guvernul Arabiei Saudite studiază în prezent posibilitatea de a organiza transportarea de aisberguri din ținuturile Antarcticii pînă în regiunile toride ale Peninsulei Arabiei. Din topirea gheții urmează să se obțină apă potabilă și apă pentru irigații. Planurile, elaborate cu ajutorul unei firme franceze, prevăd într-o primă etapă remorcarea unui aisberg de circa 85 milioane tone de către șase remorchere mari, asemănătoare cu acelea care transportă platforme pentru extracția submarină a petrolului, pe o distanță de 5 000 mile, prin Oceanul Indian și Marea Roșie. Aisbergul va fi apărat împotriva valurilor și soarelui printr-un înveliș de plastic cu o grosime de peste jumătate de metru. Chiar în aceste condiții se estimează că se vor pierde aproximativ 20% din masa de gheață înainte de a ajunge la destinație. Pentru a înlesni transportul și mai ales trecerea prin strîmtoarea Bab el-Mandeb, la intrarea în Marea Roșie, unde adîncimea apei este de numai 40 metri, se preconizează tăierea acestuia în „felii" de circa 1 milion de tone fiecare cu ajutorul unor cabluri încălzite electric.

După sosirea la destinație topirea gheții va dura 18 luni, apa fiind pompată în rezervoare. Se estimează că costul apei potabile obținute în acest fel va fi de 50 cenți pentru un metru cub, de două ori mai puțin decît costul desalinizării apei marine.

GLOSAR

Obligațiune

DINTR-O statistică recentă rezultă că volumul împrumuturilor contractate pe bază de obligațiuni este în mare creștere, dovedind utilitatea deosebită a acestui instrument ca formă de mobilizare a capitalurilor pe termen lung necesare realizării anumitor obiective de stat sau particulare.

Pentru ca un împrumut pe bază de obligațiuni să poată avea loc, este necesară întrunirea mai multor elemente: o emisiune de obligațiuni, o bancă sau un consorțiu bancar care să preia această emisiune și să o plaseze în rîndurile celor care au capitaluri disponibile, o piață, pe care obligațiunile să fie cotate, un serviciu în țara emitentă care să se ocupe cu rambursarea, eșalonată în timp — în general prin tragere la sorți —, a capitalului investit în obligațiuni.

Obligațiunea este un titlu de valoare pe baza căruia emitentul, stat sau întreprindere, se obligă la o anumită prestație. Creditorul, beneficiar al prestației, este deținătorul obligațiunii. Acesta poate fi indicat nominal în cuprinsul titlului **(„obligațiune nominală“)**, sau mai poate fi deținătorul nespecificat al titlului **(„obligațiune la purtător“)**, în cazul în care din text rezultă că deținătorul are dreptul de a pretinde prestația stabilită.

De cele mai multe ori, prestația are forma unei sume de bani, iar obligațiunea face parte dintr-o emisiune totală, reprezentînd capitalul împrumutat de emitentul obligațiunilor. Împrumutul pe bază de obligațiuni poartă o dobîndă. El poate fi un împrumut intern, în monedă națională, sau un împrumut extern, într-o monedă străină. În ultima vreme au luat mari proporții împrumuturile pe așa numitele **euro-obligațiuni,** al căror specific constă în faptul că sînt contractate de un stat sau de un rezident al acestuia într-un alt stat, în moneda națională a unui al treilea stat, de obicei în eurodolari. Emisiunile de euro-obligațiuni reprezintă una din principalele căi de vehiculare și valorificare a uriașelor capitaluri care s-au acumulat pe anumite piețe sub forma eurovalutelor.

Avînd în vedere că în intervalul de timp, uneori de zeci de ani, pentru care au fost acordate împrumuturile, se pot întîmpla multe, deținătorii anumitor obligațiuni obișnuiesc să-și apere drepturile organizîndu-se într-o asociație și delegînd unui reprezentant al lor dreptul de a duce tratative cu debitorul și de a reglementa în termeni noi, dacă este cazul, raporturile de drept dintre asociația deținătorilor de titluri și debitorul emitent al acestor titluri.

Transmiterea dreptului de a pretinde prestația la care s-a angajat emitentul obligației se poate efectua prin înțelegere între vechiul și noul deținător al titlului și prin înmînarea efectivă a titlului. Deținătorul de obligațiuni care dorește să reintre în posesia capitalului înainte de termen poate vinde pe piață titlurile deținute, bineînțeles la cursul pe care îl au aceste titluri în momentul vînzării.

Obligațiunea nu trebuie confundată cu **acțiunea.** Amîndouă sînt titluri de valoare, însă în timp ce obligațiunea este un titlu de credit, acțiunea este un titlu de proprietate asupra unei părți din capitalul unei întreprinderi. Din această cauză, remunerarea capitalului investit în aceste titluri este fundamental diferită : obligațiunea, ca titlu de credit, poartă o dobîndă fixă care se achită indiferent de realizările întreprinderii care s-a împrumutat, în timp ce acțiunea dă dreptul la dividend, adică la o parte corespunzătoare din beneficiu, bineînțeles atunci cînd și în măsura în care întreprinderea a obținut un asemenea beneficiu.

C. K.

Indexarea

Eugen Alexandrescu, București — Indexarea prețurilor internaționale pornește de la realitatea că structura și organizarea fluxurilor mondiale de export-import sînt în avantajul net al țărilor dezvoltate, țările în curs de dezvoltare înregistrînd în perioada postbelică pierderi aproape în fiecare an ca urmare a evoluției nefavorabile a foarfecelui prețurilor internaționale. Indexarea urmărește să apere puterea de cumpărare a țărilor în curs de dezvoltare.

Sînt cunoscute două formule principale de indexare : indexarea **directă,** care reglementează prețurile de tranzacție ale produselor de bază în funcție de nivelul și evoluția prețurilor produselor industriale ; indexarea **indirectă,** care spre deosebire de cea directă, nu ar interveni la nivelul prețurilor de tranzacție, ci ar stabiliza veniturile din export ale țărilor în curs de dezvoltare prin intermediul unor transferuri financiare din țările dezvoltate spre țările în curs de dezvoltare. În relațiile internaționale funcționează în prezent un sistem de indexare indirectă denumit STABEX, care urmărește să contrabalanseze scăderea veniturilor din exporturile către statele C.E.E. a 46 țări în curs de dezvoltare din Africa, zona Caraibilor și Pacificului și să le garanteze un anumit nivel minim al încasărilor în devize libere, indiferent de fluctuațiile prețurilor sau ale producției lor de produse de bază.

Sistemul STABEX se aplică la 12 produse principale (arahide, cacao, cafea, bumbac, cocos, alte produse din palmier, piei, produse din lemn, banane, ceai, sisal, minereu de fier) și mai multe subproduse, în total 29 de produse, fiecare asigurat individual. O țară în curs de dezvoltare beneficiară poate să primească fondurile de contrabalansare în cadrul STABEX numai în anumite condiții: produsele să fie cuprinse în lista oficială : produsele respective să fi reprezentat, în anul luat în calcul, un anumit procentaj minim din încasările totale de export către toate destinațiile („pragul de dependență“) ; scăderea încasărilor din exportul produselor respective să depășească cu un anumit procent media mobilă a încasărilor pentru acel produs în ultimii patru ani („pragul de declanșare“).

Exportatori de petrol

Ionel Soran, Liceul industrial nr. 1, Oradea — Cele mai mari zece țări exportatoare de petrol au fost în ultimii doi ani cele din tabelul care urmează. Cu excepția U.R.S.S., care este cel mai mare producător mondial, toate țările incluse în tabel sînt membre ale O.P.E.C. Datele tabelului provin din **Pétrole Informations** (mai 1976), **Petroleum Economist** (septembrie (1976), **Vneșneaea torgovlea S.S.S.R. 1975.** Cifrele sînt exprimate în milioane tone.

Țara	1975	1974
1. Arabia Saudită	295,9	375
2. Iran	226,5	266
3. U.R.S.S.	130,5*	116*
4. Kuweit	81,4	93
5. Irak	107,5*	86
6. Nigeria	86	110
7. Libia	72,7	75
8. Venezuela	62,2	94
9. Indonezia	54,4	58
10. Algeria	45,3*	42

* Inclusiv produse petroliere.

Anul trecut țara noastră a exportat 6,175 milioane tone de produse petroliere, față de 6,501 milioane tone în 1974.

ONUDI — scurt istoric

Ilie Șerban, București — Începerea activității în ianuarie 1967 a unui organism însărcinat în mod expres „să promoveze și să accelereze industrializarea țărilor în curs de dezvoltare“, și anume Organizația Națiunilor Unite pentru dezvoltare industrială (ONUDI), are la bază o rezoluție adoptată în unanimitate de Adunarea Generală a O.N.U. la 17 noiembrie 1966. Recent, după cum ați constatat, s-au aniversat zece ani de existență a ONUDI. Dar încă în 1961, ca o recunoaștere a importanței crescînde a industrializării pentru progresul economic al țărilor în curs de dezvoltare, fusese creat un Centru de dezvoltare industrială pe lîngă Secretariatul O.N.U. la New York, pentru a se ocupa de aspectul industrial al programelor de asistență tehnică.

Pînă în prezent ONUDI a întreprins proiecte de asistență tehnică în 120 țări, care se cifrează la peste 250 milioane dolari și a căror realizare se întinde adesea pe mai mulți ani.

Asistența directă furnizată de ONUDI ia forma furnizării de echipament și a trimiterii de specialiști și consultanți. Activitățile operaționale ale ONUDI sînt sprijinite de studii, cercetări, schimburi de experiență, stagii de ridicare a pregătirii cadrelor. Astfel, de pildă, ONUDI organizează anual, adeseori în colaborare cu guverne sau cu organisme internaționale, circa 60 de reuniuni internaționale de schimb de experiență sau de examinare a unor probleme bine precizate.

În prezent se află în studiu realizarea recomandării celei de-a doua Conferințe generale a ONUDI (Lima, martie 1975) privind transformarea ONUDI într-o instituție specializată, dispunînd de resurse și autonomie sporite.

Lira sterlină: măsuri de protecție

Vintilă Corbea, Arad — În a doua jumătate a lunii noiembrie a.c. au fost adoptate o serie de măsuri pentru protejarea cursului lirei sterline, care scăzuse îngrijorător (vezi rubrica „Evoluții monetare“) și pentru restrîngerea facilităților de credit pe piața internă. Printre ele se numără : limitarea creditelor ce pot fi acordate de bănci clienților particulari (echivalentul sumelor ce depășesc nivelul permis urmînd a fi depus într-un depozit special la Banca Angliei), ceea ce are ca efect limitarea cantității de bani aflată în circulație ; interzicerea acordării de credite bancare în lire sterline unor clienți străini care le-ar utiliza în comerțul dintre țări străine.

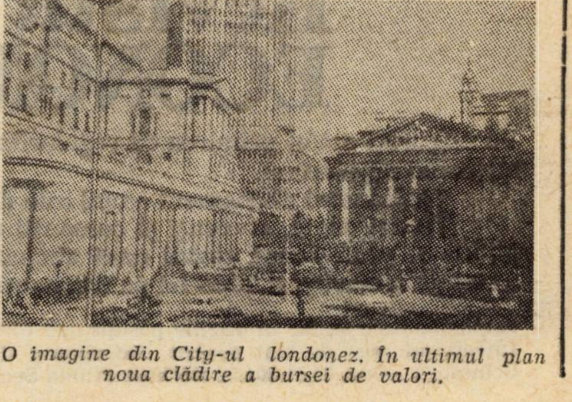

O imagine din City-ul londonez. În ultimul plan noua clădire a bursei de valori.

ÎNTREBĂRI — RĂSPUNSURI

ŞTEFAN LOZNEANU, Dorohoi — Instrucţiunile privind examinarea medicală şi psihologică a personalului din funcţiile legate de siguranţa circulaţiei feroviare, rutiere şi a navigaţiei, aprobat prin Ordinul MTTc nr. 77/1973, prevăd la art. 3 că : „pentru exercitarea funcţiilor legate de siguranţa circulaţiei avizul medical şi avizul psihologic sînt obligatorii atît pentru angajaţii din unităţile subordonate MTTc, cît şi pentru angajaţii aparţinînd altor ministere care sînt autorizaţi în funcţii de către organele MTTc“.

Conform art. 6 din aceleaşi instrucţiuni, trimiterea angajaţilor MTTc şi prezentarea acestora la examinarea medicală şi psihologică, conform programării făcută de unitatea sanitară teritorială constituie sarcini de serviciu atît pentru conducătorii de unităţi, cît şi pentru persoanele care urmează a fi examinate.

Este de competenţa întreprinderilor sau organizaţiilor socialiste de a reglementa modalitatea de suportare a cheltuielilor pe perioada cît personalul respectiv se deplasează să efectueze aceste examinări.

EUGEN POP, Turda — Timpul lucrat într-un compartiment tehnico-economic se ia în calcul, în totalitate, ca vechime în funcţii tehnice, dacă funcţia de încadrare este tehnică, respectiv economice, dacă funcţia de încadrare este economică. Dv. aveţi vechime numai în funcţii tehnice şi aceasta nu poate fi luată în calcul pentru încadrarea într-o funcţie economică.

PASICA TOM, Tulcea — Dacă aveaţi peste 12 luni de activitate în muncă era posibilă încadrarea dv. direct în anul II de stagiatură.

CONSTANTIN MARINESCU, Drăgăneşti Vlaşca — Decontarea biletelor de autobuz se poate face numai pentru persoanele care, prin natura serviciului, sînt obligate să se deplaseze zilnic în diferite sectoare ale oraşului.

MATEI ŢÎRCOVNICU, Slatina — Potrivit pct. 2 din precizările date de Ministerul Finanţelor cu nr. 1512/1967 la instrucţiunile M.F. nr. 1504/1967 privind aplicarea Decretului nr. 1086/1966, majorarea de impozit se aplică persoanelor fără copii, de la vîrsta de 25 ani împliniţi, indiferent dacă sînt sau nu căsătorite şi de motivele pentru care nu au sau nu pot avea copii (boală, sterilitate, vîrstă înaintată etc.), cu excepţia invalizilor de gradul I şi II. Persoanele care au invaliditate de gradul I şi II pe termen limitat beneficiază de plata impozitului nemajorat numai pe perioada arătată în actele legale prin care s-a stabilit această invaliditate. Exonerarea de la plata impozitului majorat este personală şi nu poate fi transmisă asupra soţului valid.

Legea nu prevede limită de vîrstă în ce priveşte încetarea plăţii majorărilor de impozit. Ca urmare, pensionarii care, în afară de pensie, realizează venituri impozabile, plătesc impozitul majorat în cazul în care nu au copii.

CONSTANTIN BULIGOANEA, Drobeta-Turnu Severin — Comunicaţi-ne adresa pentru a vă putea răspunde la întrebare.

SISTEMUL DE PREŢURI

(Urmare din pag. 24)

ţie a unor mărfuri. În ce priveşte influenţarea la ieşire, aceasta se realizează prin cunoscuta conexiune inversă negativă care duce la reglări în cantităţile şi structura producţiei. Printr-o formă specifică conexiunea inversă negativă se realizează şi pe piaţa socialistă a mijloacelor de producţie şi a bunurilor de consum pe calea presiunii exercitate de stocurile supranormative, greu şi lent vandabile, capacităţilor de producţie nefolosite, volumul cererii nesatisfăcute etc.

În evaluarea consumului de muncă socială şi exprimarea bănească prin preţ a acestuia, ce se desfăşoară în interiorul sistemului, elementele obiective se manifestă prin variaţii ale raportului dintre cerere şi ofertă pe piaţa ţărănească şi piaţa internaţională în condiţiile funcţionării lor imperfecte, cu factori perturbatori la intrare şi la ieşire. Pe segmentele pieţei bunurilor de consum şi ale pieţei mijloacelor de producţie, elementele obiective acţionează pe calea corelării şi recorelării preţurilor, ce se realizează prin compararea nivelului lor cu preţurile unor produse similare înlocuite etc. din ţară sau străinătate. Această formă de manifestare a elementelor obiective cuprinde şi unele aspecte ce le apropie de activităţile normative în stabilirea preţurilor.

Acţiunile obiective se realizează, ca regulă generală, la nivelul unităţilor economice, protagoniştii lor fiind beneficiarii şi furnizorii de produse, constituind caracteristici ale microeconomiei, precum şi cerinţe şi condiţii ale funcţionării descentralizării proceselor de conducere economică.

Abonaţi-vă pentru anul 1977 la

Revista ECONOMICA

Vă asiguraţi astfel primirea cu regularitate, atît a revistei cît şi a Suplimentului săptămînal.

Costul unui abonament anual este de 260 lei.

Pentru elevi, studenţi şi cursanţii tuturor formelor de învăţămînt politic şi profesional, costul unui abonament este de 130 lei pe un an, 65 lei pe semestru şi 32,50 lei pe trimestru.

Abonamentele se fac la oficiile poştale sau direct la redacţie în contul I.S.I.A.P. — Întreprinderea de stat pentru imprimate şi administrarea publicaţiilor, Piaţa Scînteii, 1 — nr. 64,51.301.52 BNRSR Filiala Sector I.

Revista
ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice.

Sumarul nr. 49 din 10 decembrie 1976

ECONOMIE NAŢIONALĂ

- Pregătirea producţiei anului 1977 **(Bogdan Pădure)** 1
- Utilizarea raţională a suprafeţelor de producţie **(V. Boescu)** 3
- Recensămîntul populaţiei şi al locuinţelor. O amplă investigaţie social-demografică **(dr. Mihai Capătă)** 5
- Cincinalul revoluţiei tehnico-ştiinţifice în agricultură. Cum se dezvoltă şi cum este utilizată baza tehnico-materială ? (I). **(Ovidiu Popescu)** 7
- Puncte de vedere. Primatul indicatorului eficienţei sintetice complexe în aprecierea activităţii **(dr. P. Jica)** 9
- Cititorii au cuvîntul 11

CONDUCERE • ORGANIZARE

- Posibilităţi de perfecţionare a organizării şi conducerii întreprinderilor agricole de stat **(Emeric György)** 12

CONSULTAŢII

- În sprijinul celor care studiază în învăţămîntul politico-ideologic de partid. Creşterea economică a României socialiste **(dr. Cornel Iuga)** 15

TEORII • IDEI

- Normativ şi obiectiv în sistemul de preţuri (II) **(Constantin Ionete)** 18
- Influenţele industrializării socialiste asupra mobilităţii socio-profesionale a forţei de muncă **(dr. Al. Floareş)** 20
- Şcoli • curente • economişti. Nicolae Bălcescu, gînditor social de talie europeană (I) **(V. Ioţa)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

- Un concept de perspectivă — „dezvoltarea rurală integrată" (I) (**Ioniţă Olteanu)** 25
- Tendinţe — conjuncturi 28
- Statistică internaţională 29
- Mondorama 30
- Curier 31
- Întrebări-răspunsuri 32

Coperta I — **Bogdan Stroescu**
Redacţia şi administraţia : Calea Dorobanţilor nr. 11—25. Bucureşti 22,
telefon 12 13 69 Cod poştal 71 131
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 Bucureşti
Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii“

Unități economice din municipiul Giurgiu

NAVROM

Grupul de exploatare fluvială și porturi „Navrom" din Giurgiu este o unitate economică subordonată Comandamentului Flotei Fluviale Galați, pendinte de **COMANDAMENTUL MARINEI CIVILE** din Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor.

Din punct de vedere organizatoric, în componența sa se află porturile Călărași, Oltenița, Giurgiu, Zimnicea, Turnu Măgurele, Corabia, Calafat, Drobeta Turnu-Severin, Orșova și Moldova Veche.

Printre principalele sale atribuții intră :

- Transportul fluvial de marfă care se efectuează de către nave împingătoare de mare capacitate, remorchere, barje, șlepuri, ceamuri și tancuri pentru transportarea produselor petroliere.
- Activitatea portuară de încărcări și descărcări nave, auto și vagoane.
- Extragerea de produse balastiere — balast, nisip și mărgăritar.
- Transportul de pasageri cu itinerar permanent sau turistic ce se efectuează cu vase moderne și rapide, printre care putem evidenția „HERCULANE" (100 locuri), „ILFOV" (82 locuri), „SIGHIȘOARA" (150 locuri), „MEHEDINȚI" (300 locuri), precum și două nave rapide a cite 60 locuri fiecare.
- Trecerea cu bacul „Vadul Oii" de la Chiciu-Regie din dreptul portului Călărași, prin care se realizează legătura rutieră București-Constanța, în special în perioada de aglomerație turistică din lunile de vară.

Tuturor celor interesați de a folosi serviciile acestei întreprinderi le indicăm :
— adresa telegrafică — NAVROM — Giurgiu
— telex : 0118711
— telefon : 1 24 90 — 1 24 93

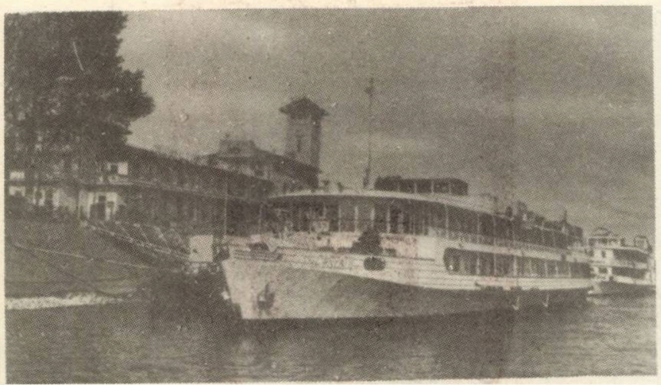

DUNĂREANA

Aidoma unui străjer la poarta cetății, Intreprinderea „TEXTILĂ DUNĂREANA", cu silueta sa masivă din beton și sticlă, te întîmpină la intrarea în bătrînul și totuși întineritul municipiu — așezare urbană în plină dezvoltare industrială.

Vîrsta acestei unități se poate număra pe degetele unei singure miini. Cit privește însă importanța și volumul realizărilor, acestea o situează pe primul loc în ierarhia țesătoriilor, întreprinderea avînd, în același timp, și cele mai moderne secții de finisaj.

Fabrica realizează țesături tip bumbac din bumbac $^{0}/_{0}$, din bumbac în amestec cu poliester, precum și din bumbac în amestec cu celofibră, intr-o mare varietate de desene și o bogată paletă coloristică.

Țesăturile imprimate și uni, produse de această întreprindere, reprezintă materialul pentru confecționarea de rochii, bluze, cămăși bărbătești, lenjerie, sacouri, bluze, pantaloni etc., „Dunăreană" bucurîndu-se în prezent de colaborarea cu toate fabricile de confecții de profil din țară, precum și cu foarte multe unități ale industriei locale, cooperației meșteșugărești și de consum.

Produsele purtînd marca fabricii se intilnesc în marile magazine din Capitală și din țară ; ele au ajuns pînă în cele mai îndepărtate unități ale cooperației de consum. Aceeași marcă și-a dovedit prestigiul în țări din Africa, Europa, America de Nord, Australia și Asia.

Un ultim amănunt — media de vîrstă a harnicilor muncitori este numai de 22 ani. O bună parte dintre aceștia s-au format în Grupul școlar textil al fabricii, în componența căruia intră un liceu industrial și o școală profesională, fiecare avînd cite o secție de țesătorie și o secție de finisori.

Instituțiile și întreprinderile interesate se pot adresa ÎNTREPRINDERII „TEXTILA DUNĂREANA", Șoseaua București nr. 351, Giurgiu — jud. Ilfov. Telefon 1 31 75, Telex 15726.

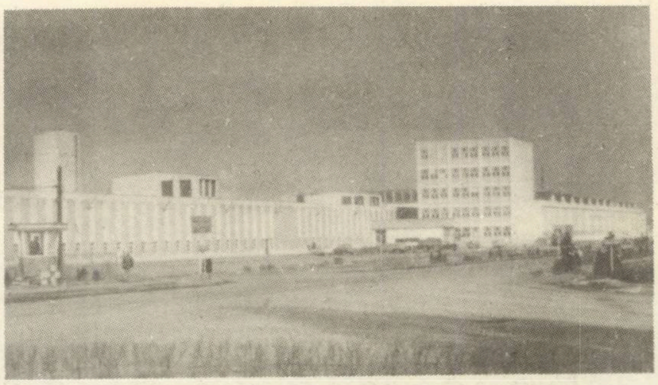

Reportaj publicitar de Mircea Dânciulescu (Agenția de publicitate I.S.I.A.P.)

IIL „PRECIZIA"

București — Sectorul 8 — str. Teodosie Rudeanu nr. 12—14
Telefon serv. Plan 18 31 15, telefon Desfacere 17 59 30

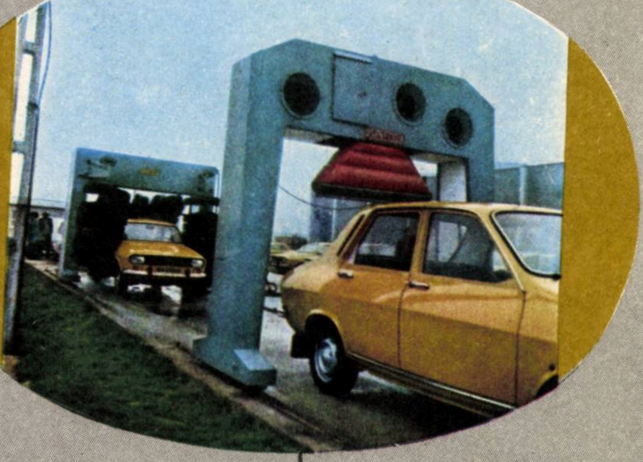

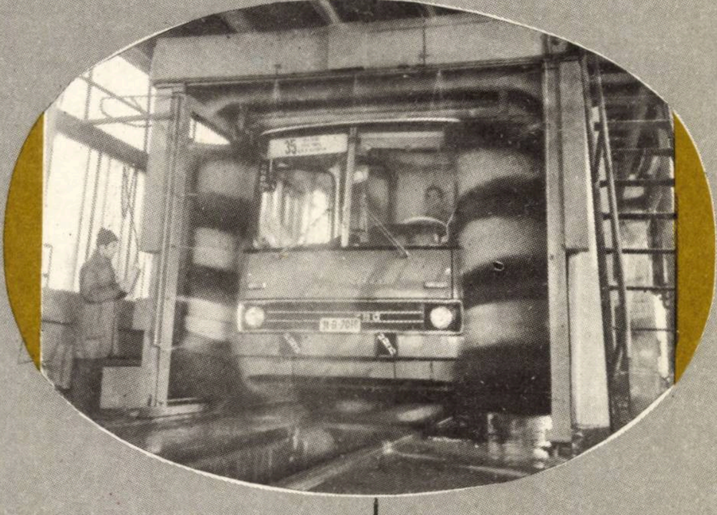

1. INSTALAȚIE SPĂLAT-USCAT AUTOTURISME

	arc spălare	arc uscare
— spațiul de lucru (LX1Xh)	8000X2000X2200 mm	6000X2240X1450 mm
— viteză de deplasare	5 m/min.	5 m/min.
— productivitate medie	12 mașini/oră	12 mașini/oră
— putere instalată	2,99 kw	18,88 kw
— consum apă	16—80 lt/min.	—
— debit de aer		
— debit apă	—	11700 mc/h
— gabarit (LX1Xh)	3200X1400X2800	2640×1270×2850

2. INSTALAȚIE PENTRU SPĂLAT AUTOBUZE

— Gabarit (L × 1 × h)	2 300 × 4 800 × 3 900 mm.
— Greutate	1 800 kg.
— Putere instalată	7 KW
— Viteza de translație	5 m/min.
— Spațiu de lucru 1 × h	3 500 × 2 900 mm.

3. MAȘINĂ DE TĂIAT HÎRTIE UZATĂ ÎN FÎȘII

— Capacitate de tăiere (max.)	200 kg/oră
— Lățimea de lucru	240 mm
— Motor electric	2,2 KW 220 V/380 V.
— Masă netă	150 kg
— Gabarit h × L × 1	1 100 × 720 × 500 mm

4. CALANDRU DE CĂLCAT LENJERIE

— Productivitate	60 kg/oră
— Lățimea utilă	2 800 mm
— Agent de încălzire	abur 3—6 atm.
— Motor electric antrenare	0,8 KW 220 V/380 V
— Motor electric ventilator	0,4 KW 220 V/380 V
— Masă netă	1 630 kg
— Gabarit h × L × 1	1 300 × 4 130 × 1 500 mm

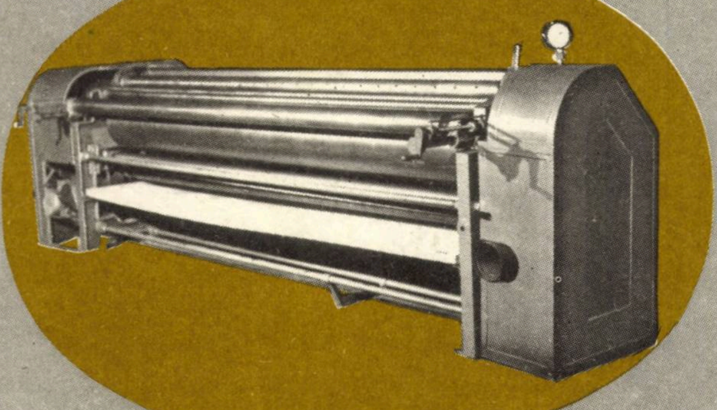

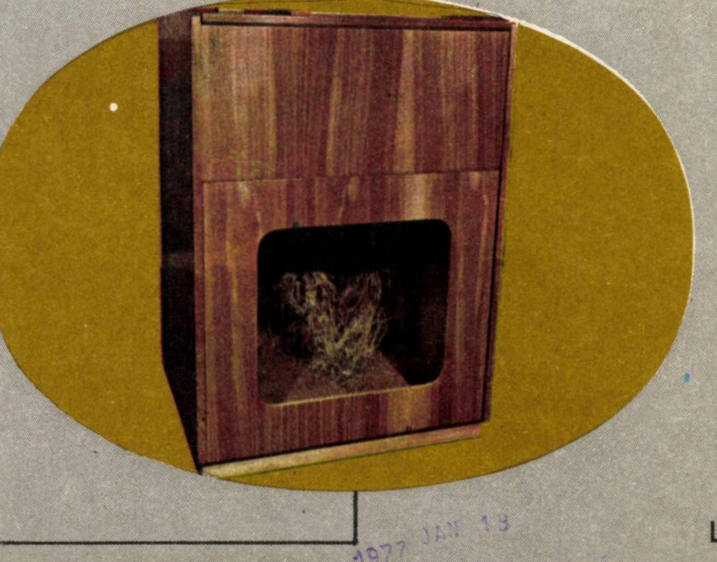

1977 JAN 13

Lei 5

646

R 140

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

- ECONOMIE NAȚIONALĂ
- CONDUCERE-ORGANIZARE
- CONSULTAȚII
- TEORII-IDEI
- ECONOMIE MONDIALĂ

Numărul 50 ● Vineri 17 decembrie 1976

O expresie elocventă a relaţiilor de strînsă prietenie şi bună vecinătate, întruchipare vie a colaborării frăţeşti româno-bulgare

TOVARĂŞII NICOLAE CEAUŞESCU ŞI TODOR JIVKOV au inaugurat lucrările de construcţie a Întreprinderii comune pentru producerea de maşini şi utilaje grele Giurgiu – Ruse

Giurgiu : În faţa machetei viitoarei intreprinderi

TRAIASCA RSR !

Aspect din timpul mitingului de la Giurgiu

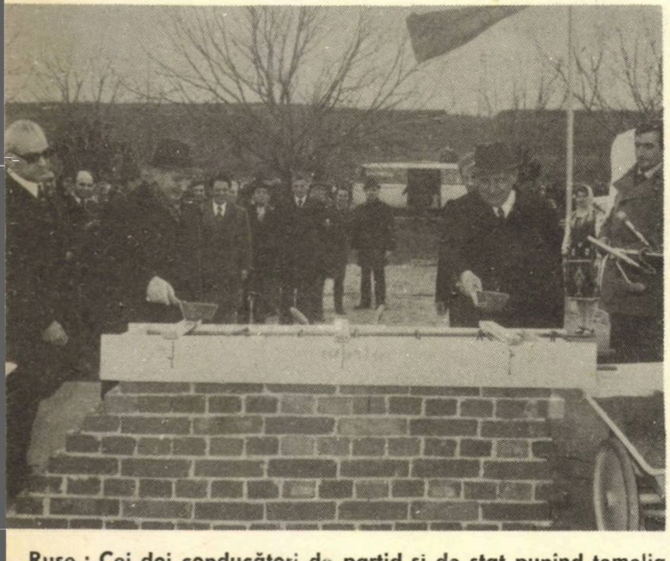

Ruse : Cei doi conducători de partid şi de stat punind temelia, pe malul bulgar al Dunării, viitoarei intreprinderi comune

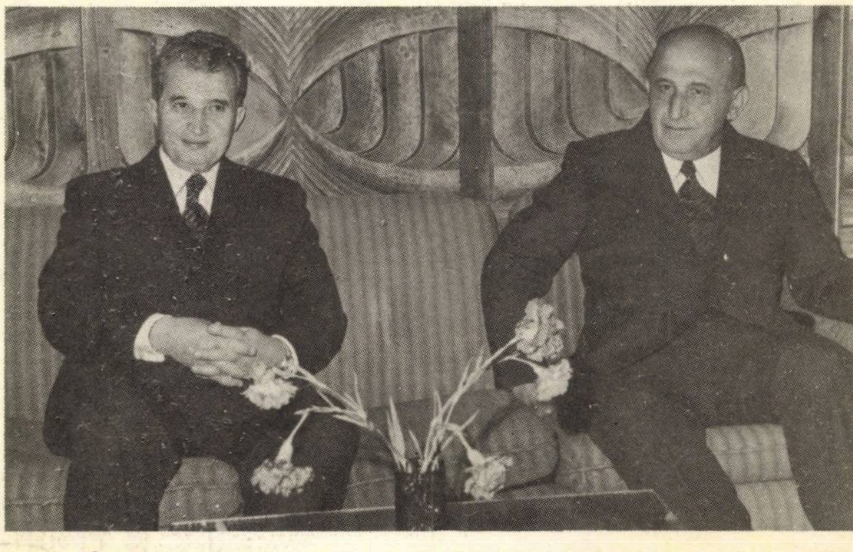

În timpul convorbirilor dintre tovarăşii Nicolae Ceauşescu şi Todor Jivko

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

SPECIALIZAREA ȘI COOPERAREA ÎN INDUSTRIE [V]

În încheierea anchetei „Revistei economice" — un interviu cu tovarășul IOAN AVRAM, ministrul industriei construcțiilor de mașini

În „REVISTA ECONOMICĂ" nr. 22, 23, 26, 30/1976 au fost publicate opiniile unor specialiști și concluziile redacției desprinse din ancheta „Specializarea și cooperarea în industrie", în care au fost analizate situația existentă în unele întreprinderi ale industriei construcțiilor de mașini, modul cum funcționează mecanismul specializării și cooperării și măsurile ce se impun a fi luate în acest domeniu.

Adîncirea specializării producției și lărgirea cooperării interuzinale constituie o sarcină de o deosebită însemnătate pentru desfășurarea în condiții optime a producției și realizarea la un înalt nivel tehnic și de eficiență a fiecărui produs. Ținînd seama de implicațiile acestui proces pentru dezvoltarea economico-socială a țării, și, totodată, pentru a cunoaște modul cum au fost primite sugestiile și propunerile participanților la ancheta organizată de „Revista economică", ne-am adresat tovarășului Ioan AVRAM, ministrul industriei construcțiilor de mașini și vicepreședinte al Consiliului de coordonare a specializării și cooperării din ramura construcțiilor de mașini și metalurgiei cu rugămintea de a răspunde la cîteva întrebări.

— După cum se știe, una din caracteristicile de organizare modernă a industriei, o reprezintă gradul înalt de UNIFICARE, TIPIZARE ȘI CONCENTRARE a producției — factori de primă importanță în acțiunea de profilare și adîncire a specializării întreprinderilor, în sporirea rapidă a producției, productivității muncii și reducerea costurilor de fabricație. Pornind de la aceste considerente, cum apreciați, tovarășe ministru, stadiul actual al înfăptuirii unor asemenea cerințe în industria construcțiilor de mașini ?

— În lumina sarcinilor trasate de conducerea superioară de partid și de stat, în ramura construcțiilor de mașini s-au luat în ultimii ani o serie de măsuri pentru lărgirea procesului de unificare, tipizare și concentrare a producției, pentru profilarea și adîncirea specializării fabricației.. Astfel, s-au întocmit **38 de programe prioritare** pentru fiecare ramură industrială, în care se prevăd măsuri pentru asigurarea instalațiilor și utilajelor necesare realizării sarcinilor trasate prin planul cincinal, ca de exemplu : utilaj petrolier pentru foraj, utilaj tehnologic pentru prelucrarea țițeiului, stufului, hîrtiei și celulozei, motoare cu ardere internă, utilaje pentru construcții și construcții de mașini, utilaje și mașini pentru agricultură și altele. Pe baza acestor programe, pentru buna organizare a fabricației s-a trecut la întocmirea unor **sisteme de mașini** care cuprind toate tipurile de instalații necesare.

Avînd în vedere cerințele superioare față de nivelul tehnicii cu care sînt dotate întrprinderile în acest cincinal al revoluției tehnico-științifice, s-au analizat toate produsele aflate în fabricație și s-au stabilit măsuri pentru **modernizarea** celor cu parametri depășiți, în care scop se întocmesc în prezent fișe cu caracteristicile tehnice ale produselor ce se fabrică în comparație cu cele străine cu înalte performanțe. De asemenea, sistemele de mașini s-au completat cu toate tipurile necesare, acționîndu-se concomitent pentru **asigurarea nivelului tehnic cel mai ridicat,** corespunzător produselor similare de renume mondial.

Avem în vedere ca **producția tipurilor reprezentative cu care dotăm unitățile economice din diverse ramuri de activitate să fie concentrată în întreprinderi profilate și specializate pentru asemenea produse.** Așa cum dealtfel a rezultat și din cuvîntul unor conducători de centrale, institute și întreprinderi — participanți la ancheta organizată de **„Revista Economică"** — întreaga acțiune are în vedere **creșterea eficienței economice în proiectarea, execuția și în exploatarea produselor, prin lărgirea tipizării produselor, extinderea specializării și cooperării unităților producătoare.**

Este cunoscut, spre exemplu, faptul că industria bunurilor de consum, ca urmare a hotărîrii conducerii de partid și de stat, a primit sarcini deosebite cu privire la creșterea și diversificarea producției, în scopul asigurării unei mai bune aprovizinări a populației. Pentru a satisface o asemenea cerință se impune ca, alături de acțiunile ce se întreprind în unitățile de bunuri de consum existente, să se asigure cît mai rapid punerea în funcțiune a unor întreprinderi noi și utilarea lor cu mașini și instalații moderne, de înaltă productivitate. Pe baza acestor prevederi, ținîndu-se seama de necesitatea diversificării largi a producției, s-a trecut la **profilarea și specializarea unor întreprinderi din cadrul M.I.C.M., M.I.U., UCECOM etc.,** definind prin aceasta sarcinile și obligațiile ce le revin. În programele întocmite pentru realizarea unor instalații în cadrul Departamentului industriei alimentare, de pildă, **au fost tipizate,** în vederea reducerii termenelor de proiectare și de fabricație aproximativ 85% din numărul **instalațiilor, liniilor tehnologice și utilajelor.** Astfel, **aproape 3 000 de instalații și mașini au fost grupate în 85 linii tehnologice tipizate, ceea ce va aduce economii anuale de circa 1 000 tone de materiale și de peste 5 milioane lei manoperă.** Au fost specializate unități pentru lactate proaspete, brînzeturi, bere, preparate din carne, mori de grîu, fabrici de zahăr, ulei, ciocolată etc., ceea ce permite realizarea într-un termen mai scurt a produselor respective.

Concomitent, s-a întreprins o analiză a gradului de **specializare a fabricației utilajelor și instalațiilor necesare industriei alimentare,** în urma căreia numai 6 întreprinderi specializate (3 din M.I.C.M. și 3 din M.A.I.A.) vor fabrica utilaj alimentar, în timp ce înainte numărul acesta era de 45. Întreprinderilor astfel specializate („Tehnofrig"-Cluj-Napoca, Întreprinderea de utilaj alimentar Slatina, Întreprinderea tehnoutilaj Odorheiul Secuiesc, Întreprinderea de utilaj și piese de schimb Chitila) li s-au asigurat o dotare corespunzătoare cu mașini-unelte și personal de specialitate, creîndu-le toate condițiile tehnice necesare realizării producției. Prin specializarea acestor unități crește simțitor economicitatea producției, datorită măririi seriilor de fabricație.

În același cadru se înscriu și măsurile privind **asigurarea sculelor necesare tuturor întreprinderilor constructoare de mașini.** Astfel, **s-au profilat și specializat o serie de întreprinderi** cum sînt : Întreprinderea de scule Rîșnov pentru scule așchietoare de uz general, avînd un sector în orașul Sf. Gheorghe pentru scule de filetat, Întreprinderea de dispozitive, ștanțe, matrițe și scule așchietoare Focșani, Întreprinderea „Electrotimiș"-Timișoara pentru ștanțe, matrițe și altele. **Execuția centralizată a sculelor în întreprinderile profilate și specializate, față de cea realizată în sculăriile uzinale, conduce la o reducere a prețului de cost al acestora cu 50—60% și, în același timp, la o îmbunătățire simțitoare a calității, fapt care contribuie și la un consum mai redus la utilizatori.** Totodată, măsura respectivă permite degrevarea sculăriilor uzinale, antrenarea acestora la executarea sculelor speciale, repararea și întreținerea celor necesare fabricației curente.

În ce privește stadiul general al specializării producției, trebuie să arătăm că ne aflăm în plină desfășurare a unor acțiuni stabilite pe baza unor programe concrete prevăzute a fi înfăptuite într-o perioadă mai lungă de timp. **Institutele de cercetare și proiectare centrale, împreună cu celelalte institute de specialitate, au sarcini precise pentru studierea și elaborarea pînă la reper a TIPIZĂRII ȘI SPECIALIZĂRII PRODUCȚIEI și să propună măsuri de dotare și dezvoltare a întreprinderilor destinate profilării acestei producții.** Trebuie să menționez că la aceste lucrări se ține seama de experiența cîștigată de întreprinderi, de baza de materii prime, de înlocuitorii posibili de realizat în țară, de forța de muncă existentă, de larga colaborare între executant și beneficiar.

— Ce efecte economice se obțin prin realizarea acțiunilor la care v-ați referit ?

— Eficiența economică scontată la o serie de produse la care s-au elaborat **PROGRAMELE DE TIPIZARE ȘI SPECIALIZARE** a producției se concretizează într-un volum însemnat de economii :

— prin tipizarea turboagregatelor cu puteri între 2,5 și 12 MW se obține reducerea greutății acestor produse cu circa 10%, a ciclului de proiectare cu aproape 30% și a ciclului de fabricație cu 25%, precum și reducerea prin **UNIFICAREA TEHNOLOGIILOR DE PRELUCRARE,** a costului S.D.V.-urilor cu circa 25% ;

— prin tipizarea arzătoarelor de uz general se preconizează reducerea consumului industrial anual de gaze naturale cu circa 200 mil. metri cubi, respectiv o economie preliminată de 60 mil. lei;

— prin acțiunea de UNIFICARE-TIPIZARE ȘI SPECIALIZARE a producției de elemente și echipamente de automatizare se estimează obținerea, pe cincinalul în curs, a 500 mil. lei economii în investiții de automatizări, reducerea cheltuielilor de întreținere și exploatare cu aproape 80 mil. lei, precum și a importului de astfel de echipamente cu 75 mil. lei.

Rezultate asemănătoare se obțin și la alte produse care s-au tipizat și a căror producție este specializată cum sînt: autovehiculele și tractoarele, elementele pneumohidraulice, sculele pneumatice de mînă, pompele de uz general, armăturile industriale de uz general, și altele. În prezent, în cadrul Consiliului de coordonare al ramurii, **se elaborează normative privind tipizarea mărcilor și produselor laminate și trase de oțel folosite în industria construcțiilor de mașini.** Pe lîngă mărci și produse, se tipizează și dimensiunile acestora. De asemenea, se lucrează la **tipizarea mărcilor și produselor de oțeluri pentru scule, precum și a mărcilor și produselor laminate extrudate și trase din aluminiu și aliajele de aluminiu.** Considerăm că aplicarea acestor normative, atît în proiectare cît și în execuție, va conduce la o valorificare mai eficientă a metalului. De altfel participanții la ancheta **„Revistei economice“** au scos în evidență mai pe larg, eficiența acțiunilor de unificare, tipizare, concentrare și specializare a producției.

— Mulți specialiști, cadre de conducere din întreprinderi și centrale industriale, care au participat la ancheta întreprinsă de „Revista economică“, apreciind eforturile depuse, ca și unele rezultate obținute pe linia profilării și adîncirii specializării producției, au făcut referiri și la necesitatea găsirii unui mijloc mai corespunzător de apreciere a gradului optim de dimensionare și de specializare a întreprinderilor. Ce ne puteți spune în legătură cu aceasta ?

— Într-adevăr, această problemă preocupă în mod deosebit cadrele de conducere din centrale, întreprinderi și institute. Tipizarea produselor și specializarea producției depind de o serie de factori de care trebuie să se țină seama (economisirea materiilor prime, creșterea productivității muncii, reducerea costurilor de fabricație, utilizarea mai bună a capacităților de producție etc.), pentru ca acțiunea respectivă să se soldeze cu cele mai bune rezultate.

Avem în vedere în această direcție ca **unele produse — unicate sau în serie mică — din același domeniu de activitate sau cu tehnologii de fabricație apropiate să rămînă, în continuare, netipizate în totalitate, dar fabricația lor să fie specializată în unele întreprinderi dotate corespunzător.** Institutele de specialitate, pe baza unei metodologii unice, care este în curs de elaborare, vor stabili, de la produs la produs, optimizarea gradului de dimensionare a întreprinderilor specializate. În orice caz, factorii de bază în buna desfășurare a activității de producție a unei întreprinderi — cadre specializate, tradiție, platformă industrială integrată, întreprinderi cu profil apropiat, nivelul și complexitatea producției — sînt analizați de către institute pentru a stabili calea cea mai bună de urmat.

Lucrarea privind metodologia de optimizare a profilării și specializării producției este introdusă în planul de activitate al Institutului central de cercetări pentru construcții de mașini, care are sarcina s-o elaboreze pînă la finele acestui an în colaborare cu alte institute de specialitate. Metodologia ce se va elabora va da o orientare cît mai corespunzătoare viitoarelor programe necesare dezvoltării economiei, corespunzător sarcinilor trasate de conducerea de partid și de stat, stabilindu-se, de la caz la caz, gradul optim de specializare și optimizare a întreprinderilor.

— Ce alte probleme se cer soluționate pentru a impulsiona procesul de specializare ?

— Este vorba de **definitivarea tuturor domeniilor care** se **pretează unei specializări a producției** și de **urmărirea** și **respectarea de către întreprinderi, institute de cercetare și proiectare și centrale industriale a programului stabilit** (realizarea tuturor acțiunilor privind procurarea licențelor, modelelor, înlocuirea utilajelor vechi cu cele noi tipizate etc., la termenele prevăzute). O serie de astfel de probleme au fost ridicate și în ancheta revistei : corelarea activității de tipizare și standardizare, editarea de cataloage pentru toate produsele ce le fabrică unitățile constructoare de mașini și, în mod special, pentru cele tipizate etc. În legătură cu aceste probleme **au fost luate măsuri, în sensul că, pentru a facilita o bază cît mai largă de informare, institutele care elaborează sistemele de mașini, respectiv tipizarea și specializarea producției, sînt obligate să întocmească cataloage de produse și să le actualizeze sistematic.** Totodată, **au fost stabilite măsuri care să determine respectarea de către proiectanți și executanți a prevederilor diferitelor acțiuni de tipizare și specializare a producției, de a răspunde cu promptitudine la solicitările diferiților beneficiari.**

De altfel, pentru rezolvarea principalelor probleme, a fost creat Consiliul de coordonare a profilării, specializării și cooperării în industria construcțiilor de mașini și în industria metalurgică, cu un secretariat ca organ de lucru permanent care, pe lîngă problemele privind programele de asimilare, de coordonare a diferitelor activități în industria construcțiilor de mașini pe întreaga economie, face propuneri și aprobă o serie de documente legate de profilarea, specializarea producției și tipizarea produselor. De asemenea, el îndrumă și reglementează actele normative și pentru celelalte ministere economice, care au activitate de construcții de mașini, folosind experiența dobîndită de către întreprinderile de specialitate.

— Cooperarea interuzinală este, după cum se știe, un corolar al acțiunii de specializare a producției și întreprinderilor. Cum vedeți organizarea ei, astfel încît să fie evitate pe viitor deficiențele ce se manifestă în prezent și care îi îngustează sfera de acțiune și eficiență ?

— Adîncirea profilării și specializării producției implică, necondiționat, **perfecționarea permanentă a relațiilor de cooperare interuzinală.** Funcționarea corespunzătoare a mecanismului cooperării depinde de corelarea dezvoltării capacităților care concură la realizarea unui produs și de legătura strînsă între beneficiarii și executanții obiectivelor de cooperare.

Asigurarea corelării capacităților de producție constituie în prezent o preocupare de bază, care se manifestă încă din perioada de elaborare a studiilor tehnico-economice de dezvoltare a întreprinderilor. În același timp, au fost identificate un număr de „locuri înguste“ în relațiile de cooperare pe perioada 1977—1980, acționîndu-se pentru eliminarea lor. Avem de acum o serie de întreprinderi specializate, a căror producție constituie, în principal, obiecte de cooperare, cum sînt : Întreprinderea de mecanică fină Sinaia, Întreprinderea de osii și boghiuri Balș, Întreprinderea de piese turnate și Întreprinderea „Neptun“ din Cîmpina,

Interviu realizat de
V. BOESCU
L. ȚINTEA

(Continuare în pag. 12)

ASIMILAREA DE PRODUSE NOI ŞI CREŞTEREA PRODUCTIVITĂŢII MUNCII ÎN INDUSTRIE (I)

PARALEL cu creşterea gradului de înzestrare tehnică a muncii, asimilarea de produse noi şi modernizarea celor existente capătă o importanţă tot mai mare. Faptul este pe deplin explicabil dacă avem în vedere că, în epoca revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane, asimilarea de produse noi condiţionează, deopotrivă, promovarea largă a cuceririlor ştiinţei şi tehnicii în producţie, sporirea în ritm înalt a productivităţii muncii, în genere a eficienţei economice, îmbunătăţirea calităţii şi creşterea gradului de competitivitate a produselor industriei noastre, reducerea decalajelor faţă de ţările dezvoltate. **„În condiţiile actuale,** arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, cînd pe plan mondial schimbarea produselor şi a tehnologiilor se produce într-un ritm extrem de rapid, paralel cu ridicarea calităţii, trebuie să acţionăm energic şi permanent pentru înnoirea şi modernizarea produselor, reproiectarea maşinilor şi utilajelor, perfecţionarea tehnologiilor de fabricaţie. Avem datoria să facem totul pentru ca performanţele produselor româneşti să ţină pasul cu cerinţele progresului tehnic pe plan mondial".**

Importanţa asimilării de produse noi sporeşte **atît** în legătură cu faptul că pe plan mondial procesul de înnoire a produselor este deosebit de alert — după unele aprecieri 60% din produsele existente au o durată de viaţă de cel mult 3 ani — **cît** şi în legătură cu faptul că produsele fabricate, gradul lor de modernitate, capacitatea lor de a satisface anumite nevoi în mod complex, la nivel calitativ superior în raport cu produsele existente reprezintă, în cele din urmă, **substanţa, încărcătura care caracterizează în mod multilateral gradul de utilizare a bazei tehnico-materiale şi umane a producţiei.** În mod necesar nivelul de înzestrare tehnică şi calitatea acesteia trebuie să-şi găsească reflectare în gradul de înnoire, de modernizare a producţiei. Altfel, eficienţa economică nu creşte satisfăcător, la nivelul posibilităţilor decurgînd din cuceririle revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane. Tocmai de aceea asimilarea de produse noi nu trebuie înţeleasă, cîtuşi de puţin, ca fiind un proces independent în raport cu celelalte forme de promovare a progresului tehnico-ştiinţific ; ea constituie, alături şi în strînsă legătură cu creşterea gradului de înzestrare tehnică a muncii, pregătirea cadrelor etc., **o verigă dintre cele mai importante ale aplicării rapide, eficiente, pe scară largă a cuceririlor ştiinţei şi tehnicii în producţie şi, prin aceasta, de accelerare a creşterii productivităţii muncii.**

Efectele însuşirii de produse noi asupra rodniciei muncii

ASIMILAREA de produse noi şi, pe această bază, înnoirea permanentă a producţiei are incidenţe multiple şi profunde cu întregul consum de muncă socială, vie şi materializată [1]. Ritmul înalt de creştere a productivităţii muncii în industria noastră, în general, în ramurile de vîrf ale acesteia în special, se explică nu numai prin sporirea gradului de înzestrare tehnică a muncii şi asigurarea cadrelor calificate, dar şi prin realizarea, îndeosebi în ultimul deceniu, a unor importante programe de asimilare de produse noi.

Cercetarea relaţiilor dintre asimilare şi creşterea productivităţii muncii reclamă o bună precizare a conceptului de produs nou. După părerea noastră sînt deficitare definiţiile care se raportează doar la întreprindere. În mod riguros-ştiinţific prin **produs nou înţelegem capacitatea lui de a satisface o anumită nevoie socială la nivel calitativ superior, în raport cu produsele existente.** În această accepţiune, **criteriul** noului este gradul de **modernitate** a produsului în raport cu realizările mondiale, calităţile sale superioare faţă de produsele existente şi **nu** faptul că el se produce — într-o întreprindere sau alta — pentru prima dată.

Asimilarea de produse noi este un proces perfect **compatibil** atît cu creşterea productivităţii muncii, cît şi cu promovarea progresului tehnic. La scara economiei naţionale, ramurii, subramurii sau întreprinderii, atît progresul tehnic, cît şi productivitatea muncii determinate de asimilarea de produse noi pot fi uşor imaginate, de regulă ca nişte evoluţii ascendente. Aceste pante ascendente pot fi bine concepute şi optimizate dacă ţinem seama de imaginea incidenţelor fiecărui produs nou privit separat, atît cu progresul tehnic, cît şi cu productivitatea muncii, aşa cum se poate observa din fig. nr. 1.

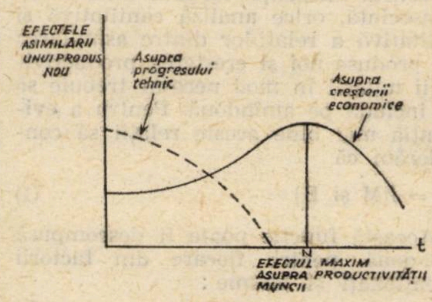

Fig. 1

După cum rezultă din schema prezentată, produsul nou îşi exercită în mod **concomitent** influenţa asupra progresului tehnic şi respectiv, asupra productivităţii muncii. Cît priveşte momentul, viteza de propagare şi durata efectelor asimilării produsului nou asupra progresului tehnic şi productivităţii muncii, acestea sînt diferite. Astfel, efectul asupra progresului tehnic este **imediat** şi **descrescînd,** pe măsură ce produsul se **învecheşte ;** efectul maxim corespunde cu momentul lansării în fabricaţie a noului produs, moment din care de fapt începe şi procesul de învechire a acestuia şi, în consecinţă, de slăbire a influenţei lui asupra progresului tehnic.

Cît priveşte efectul asupra productivităţii muncii, lucrurile diferă destul de mult. Astfel, abstracţie făcînd de acţiunea preţului noului produs, în momentul lansării lui în fabricaţie efectul favorabil asupra productivităţii muncii este redus datorită consumului mai mare de muncă vie ; productivitatea muncii începe să crească după un anumit interval de timp, atingînd punctul maxim (N) în momentul în care tehnologia noului produs este pe deplin însuşită şi stăpînită. Dacă ţinem seama de faptul că preţurile produselor noi includ un beneficiu mai mare decît cele vechi, productivitatea muncii înregistrează o creştere chiar în momentul asi-

---

Studiu elaborat în cadrul planului de cercetare pe anul 1976 al Institutului Central de Cercetări Economice, cu sprijinul Comitetului de partid al sectorului I şi al conducerii Întreprinderii de elemente de automatizare Bucureşti.

[1] În cadrul studiului nostru influenţa asimilării de produse noi va fi cercetată doar în legătură cu consumul de muncă vie, respectiv productivitatea muncii vii.

milării noului produs. Diferența constă, așadar, în aceea că dacă în momentul lansării produsului nou productivitatea muncii se realizează prin nivelul prețului de vînzare al produsului, ulterior aceasta crește îndeosebi pe seama reducerii cheltuielilor de muncă. Aceasta este **imaginea de ansamblu a incidențelor** asimilării unui **singur produs** cu progresul tehnic și productivitatea muncii. Ne putem imagina ușor acum efectele asimilării unui număr mare de produse asupra dinamicii productivității muncii.

Oricum însă, pe termen scurt **există o diferență în timp între cele două puncte de maxim — cel al progresului tehnic și cel al productivității muncii.** Pe termen mediu și lung — care din punctul de vedere al asimilării de produse noi oscilează între 3—5 ani — cele două efecte tind a se identifica într-unul singur — cel al creșterii continue a productivității muncii.

Asimilarea de produse noi își exercită influența asupra productivității muncii pe două canale principale : a) **pe calea costurilor de producție,** respectiv a consumului de manoperă în cazul productivității muncii vii și b) prin **nivelul prețului de vînzare al noului produs.**

Acestea își exercită în mod simultan influența asupra creșterii productivității muncii, chiar dacă intensitatea și sensul influenței lor sînt diferite. În consecință, orice analiză cantitativă și calitativă a relațiilor dintre asimilarea de produse noi și creșterea productivității muncii în mod necesar trebuie să le includă pe amîndouă. Pentru a evidenția mai bine aceste relații să considerăm că

$$W = f(M \text{ și } B) \qquad (1)$$

Această funcție poate fi descompusă în două, pentru fiecare din factorii menționați și anume :

$$W_M = f(m.c) \text{ și} \qquad (2)$$

$$W_B = f(b.c)$$

în care : W = productivitatea muncii ; M = manopera totală ; B = beneficiul total ; m = manopera unitară ; b = beneficiul pe produs ; c = cantitatea de produse.

Ținînd seama de particularitățile studiului nostru, aceste funcții parțiale pot fi cercetate cu ajutorul indicilor. Astfel, pornind de la relațiile

$$\frac{M_1}{M_0} \text{ și } \frac{B_1}{B_0} \qquad (3)$$

putem construi un indice agregat (care include influența factorilor mai sus menționați m, b, c), de forma :

$$\frac{M_1}{M_0} = \frac{\sum c_1m_1}{\sum c_0m_0} \text{ și } \frac{B_1}{B_0} = \frac{\sum c_1b_1}{\sum c_0b_0} \qquad (4)$$

Pentru a determina influența fiecăruia din factorii menționați, aceștia pot fi dezagregați în felul următor :

$$\begin{cases} I^M(m) = \dfrac{\sum c_1m_1}{\sum c_1m_0} \\ I^M(c) = \dfrac{\sum c_1m_0}{\sum c_0m_0} \end{cases} \qquad (5)$$

$$\text{și} \begin{cases} I^B(b) = \dfrac{\sum c_1b_1}{\sum c_1b_0} \\ I^B(c) = \dfrac{\sum c_1b_0}{\sum c_0b_0} \end{cases} \qquad (6)$$

Dacă analiza se efectuează pe o perioadă de timp luată în ansamblu, indicii respectivi pot avea o formă și mai agregată de tipul

$$\frac{\sum_{i=1}^{n} c_1m_1}{\sum_{i=1}^{n} c_0m_0}. \qquad (7)$$

Un interes deosebit, ținînd seama de natura fenomenului cercetat și de succesiunea rapidă a înlocuirii produselor în epoca contemporană, îl prezintă studierea, **an de an,** a influenței asimilării de produse noi asupra productivității muncii.

Folosirea acestor indici așa cum sînt ei în manuale, fără adaptările de rigoare, permite să se ia în considerare numai produsele rămase în producție începînd cu al doilea an de intrare și respectiv ieșire din fabricație. Este evident că un asemenea procedeu nu este convenabil pentru studierea influenței asimilării produselor noi. Pentru a elimina acest neajuns al metodei, colectivul de cercetare a introdus ipoteza că produsul nou a existat și în perioada de bază și în primul an de la ieșirea din fabricație. Pentru a nu afecta însă rezultatele s-a recurs la ponderarea, după caz, a lui **c, m** și **b** cu valori mici (1) atît pentru perioada de bază, cît și pentru anul în care produsul nu se mai fabrică.

Concluzii la un studiu de caz

EVIDENȚIEREA influenței asimilării de produse noi, a fiecăruia dintre componentele sale asupra creșterii productivității și identificarea rezervelor de mai bună îmbinare a celor două canale menționate de creștere a productivității muncii, este întemeiată pe un studiu de caz, respectiv pe cercetarea efectuată la **Întreprinderea de elemente de automatizare București** (I.E.A.), care are realizări notabile pe linia asimilării de produse noi și dotării economiei naționale cu aparatură automatizată.

Pentru a reliefa mai bine incidențele asimilării de produse noi cu consumul total de factori și cu eficiența economică, cercetarea noastră a inclus, alături de **produsele noi, produsele rămase și produsele ieșite din fabricație în perioada 1968—1975.** O asemenea grupare a produselor, în procesul de cercetare a incidențelor dintre asimilarea de produse noi și creșterea productivității muncii, a apărut ca necesară deoarece :

a) evidențierea influenței asimilării de produse noi asupra productivității muncii întreprinderii implică cunoașterea acțiunii factorilor cercetați atît în interiorul fiecăreia din aceste categorii de produse, cît și evaluarea influenței lor în cadrul producției totale fabricate ;

b) fiecărei grupe de produse — noi, rămase și ieșite din fabricație — îi este caracteristică o structură diferită a influenței celor 3 factori (c, m și b) în volumul consumului de manoperă și, respectiv, în volumul beneficiului, așa cum rezultă din datele tabelului.

Ponderea cantității de produse (c) și a manoperei unitare (m), respectiv a beneficiului unitar (b) în volumul total al manoperei și beneficiului

— în% —

			1969 1968	1970 1969	1971 1970	1972 1971	1973 1972	1974 1973	1975 1974
Produse noi	Volumul manoperei	Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
		m	99,60	99,73	98,34	97,66	98,58	99,27	67,17
		c	0,40	0,27	1,66	2,34	1,42	0,73	32,83
	Volumul beneficiului	Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
		b	99,97	99,98	99,94	99,91	99,86	99,96	99,14
		c	0,03	0,02	0,06	0,09	0,14	0,04	0,86
Total produse	Volumul manoperei	Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
		m	0,99	4,48	— 58,51	— 39,75	— 54,19	1,55	— 6,23
		c	99,01	95,52	+158,51	+139,75	+154,19	+ 98,45	+106,23
	Volumul beneficiului	Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
		b	81,37	64,86	28,85	0,52	—230,97	40,29	—0,28
		c	18,63	35,14	71,15	99,48	330,97	59,71	100,28

În cazul produselor noi, așa cum se vede, rolul determinant în structura lui **M** și **B** îl dețin manopera unitară (m) și beneficiul pe produs (b), cantitatea de produse fabricate (c) — cu excepția anului 1975 — avînd o influență neglijabilă ; în schimb, pe total produse se reduce importanța factorilor **m** și **b,** crescînd mult rolul cantității de produse fabricate.

Compatibilitate și incompatibilitate

DEȘI, prin definiție, **asimilarea de produse noi este un proces pe deplin compatibil cu creșterea rapidă a productivității muncii,** în mod temporar — așa cum se poate observa și din datele tabelului prezentat — ele pot deveni divergente. O asemenea posibilitate își are originea în comportamentul specific al produsului nou în momentul apariției sale pe piață, în raport cu creșterea productivității muncii.

În primul rînd, influența produsului nou — care în momentul lansării echivalează cu un progres tehnic de tip — antrenează, de regulă, la început, cheltuieli de muncă vie mai mari comparativ cu cele aferente produselor existente în fabricație.

Grafic, curba consumului de manoperă a unui produs nou are forma din pag. nr. 2.

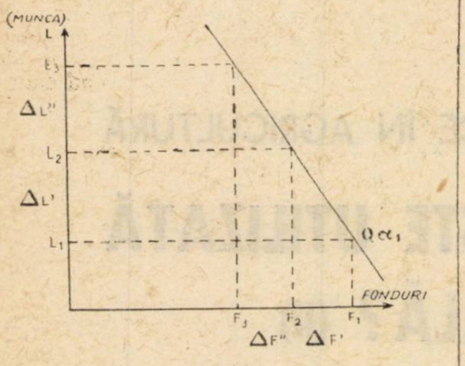

Fig. 2

Rezultă clar că produsul nou în momentul lansării sale devine mare consumator de muncă.$(\Delta L' > \Delta F')$.

Din acest punct de vedere întreprinderea, care se preocupă îndeosebi de realizarea planului de producție, care „ține" la indicatorii săi economici, este interesată în menținerea în producție a produselor vechi, putînd deveni conservatoare, „rezistentă" la nou.

Fenomenul amintit este specific și procesului de asimilare de produse noi la I.E.A. Astfel, după calculele noastre — care s-au extins asupra produselor noi, rămase și ieșite din fabricație în perioada 1968—1975 — manopera medie unitară la produsele noi a fost superioară față de cea a produselor existente deja în fabricație 2).

O imagine concludentă, de ansamblu a relațiilor dintre asimilarea de produse noi, atît sub aspectul consumului unitar de manoperă, cît și al cantității de produse și creșterea productivității muncii ne oferă analiza de corelație și regresie 3). Astfel, din calculele de corelație **simplă** dintre dinamica creșterii productivității muncii și ponderea asimilării de produse noi a rezultat că, fără a lua în considerare factorul timp, între cele două variabile există un **raport invers :** parametrul **b** din ecuația de regresie ia valori ce oscilează între —2,36 și —7,56, corelația avînd o intensitate medie (r = —0,63 pînă la —0,79).

Această situație, pusă în evidență de cercetarea efectuată la I.E.A. București, atestă faptul că într-adevăr, la debutul în viață al produsului nou se creează — datorită consumului mai mare de muncă vie — o divergență între asimilarea de produse noi și creșterea continuă, în ritmuri înalte, a productivității muncii.

Este clar că, făcînd aici abstracție de oricare alt factor, consumul relativ mai mare de manoperă poate încetini ritmul de creștere a productivității muncii. Aceasta este situația unui singul produs nou, la un moment dat, respectiv la intrarea sa în fabricație. Dar, odată intrat în fabricație și consum, comportamentul produsului nou se schimbă ; pe măsură ce, pe de o parte, tehnologia sa este însușită și stăpînită, iar pe de altă parte, piața sa se lărgește, efectul său asupra productivității muncii nu numai că se modifică, dar se și amplifică. Aceasta corespunde cu începutul procesului de transformare treptată a progresului tehnic de tip α (legat de apariția produsului nou și caracterizat prin costuri de producție ridicate) în progres tehnic tip β, legat organic de dezvoltarea și modernizarea produselor existente, caracterizat prin economii la costurile de producție. Grafic, această evoluție de la un tip de productivitate la altul este prezentată în fig. nr. 3.

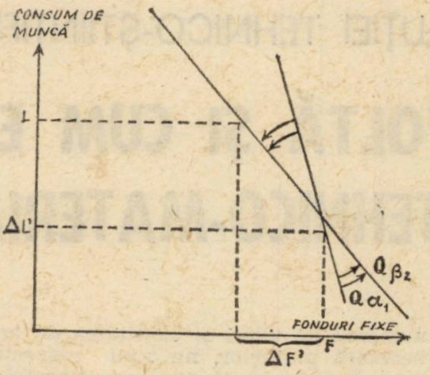

Fig. 3

Dreapta Q α 1 din figura anterioară, care reprezintă curba produsului nou în momentul lansării sale își schimbă, după cum se observă, panta, astfel încît devine posibilă o substituție mai mare între muncă și fondurile de producție ; pe această bază se poate realiza fie o **economie de investiții (fonduri de producție), substituindu-le prin forță de muncă**$(-\Delta F' = +\Delta L')$, cazul întîlnit la I.E.A., fie o economie de forță de muncă $(-\Delta L' = +\Delta F')$ cu consecințe diferite asupra creșterii productivității muncii.

Această imagine (schimbată) a influenței produsului nou pe parcursul vieții sale asupra productivității muncii rezultă și din corelația **multiplă.** În acest caz, prin introducerea factorului **timp** ca o a doua variabilă, corelația dintre creșterea productivității muncii și asimilarea de produse noi devine pozitivă, parametrul **b** luînd valori ce oscilează între +1,27 și +4,93. De aici o concluzie de o imensă semnificație practică: **pe termen mediu și lung asimilarea de produse noi este un proces pe deplin compatibil cu evoluția continuu crescătoare a productivității muncii.** Prin introducerea factorului **t, echilibrul dintre cele două variabile încălcat temporar** (la lansarea noului produs) **este refăcut, urmînd calea sa firească.**

În al doilea rînd, după cum am mai spus, produsul nou își exercită influența asupra creșterii productivității muncii prin **nivelul mai ridicat al prețului său de vînzare.** Așa cum rezultă din fig. nr. 4, datorită prețului de vînzare, inclusiv a noutății sale, produsul nou, chiar de la început, în ciuda volumului mic al producției aduce un beneficiu considerabil.

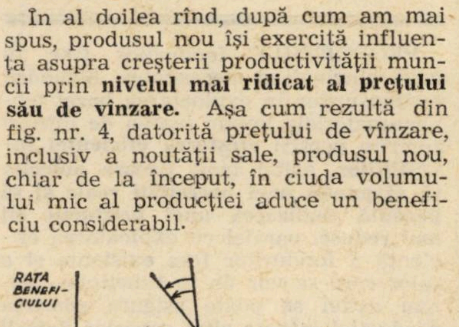

Fig. 4

Se înțelege că, în asemenea condiții, prețul de vînzare al produsului nou și rata sa de rentabilitate acționează ca stimulente puternice ale cointeresării întreprinderii în asimilarea de produse noi. Prin preț se contracarează în bună măsură efectul negativ al sporirii consumului de manoperă asupra creșterii productivității muncii **valorice.**

Posibilitatea apariției unei decorelări temporare a asimilării de produse noi și a creșterii continue și rapide a productivității muncii trebuie judecată nu numai la nivelul și după pozițiile întreprinderii, ci și ale economiei naționale, ale diferitelor sale ramuri etc. Astfel, analiza noastră a pus în evidență faptul că neasigurarea la timp și în proporțiile necesare, optime a pieței pentru produsele noi se răsfrînge negativ asupra creșterii productivității muncii. Comparativ cu produsele rămase în fabricație, influența volumului produselor noi (c) deține o pondere mică în creșterea productivității muncii. Mai mult, piața noilor produse evoluează destul de lent. Progresul tehnic, respectiv asimilarea de produse noi, pătrunde, se difuzează anevoios atît în producția întreprinderii producătoare, cît și la beneficiar. Acest fenomen își găsește, de asemenea, reflectare în ritmul de creștere a productivității muncii în economia națională. În consecință, prin **piață** (respectiv prin volumul producției marfă) nu se asigură suficient **contracararea** costului mai ridicat al produselor noi, astfel încît efectul favorabil **maxim** al acestora asupra creșterii productivității muncii să se manifeste cît mai repede și pe o durată cît mai mare în timp pînă la ieșirea din fabricație.

De aici o altă concluzie de importanță practică: **paralel cu desfășurarea procesului de asimilare a noului produs este necesar să se întreprindă o acțiune susținută** (la toate nivelele, prin mijloace adecvate) **de creare și dezvoltare a pieței pentru noul produs, știut fiind faptul că consumatorul (beneficiarul) manifestă, adesea, o anumită rezervă față de acesta.**

Gheorghe RĂBOACĂ
cercetător principal
Steliana PERȚ
cercetător principal
Georgeta TOMA, Ovidiu NANEȘ, Iuliana PETROV
Institutul Central de Cercetări Economice

---

2) Menționăm că analiza manoperei unitare a fiecărui produs fabricat în perioada 1968—1975 a evidențiat trei tipuri de evoluție a acesteia : produse cu manoperă în **scădere,** produse cu manopera în **creștere** și, în fine, produse cu manopera **oscilantă.** Aceste evoluții diferite se explică prin proporțiile procesului de asimilare a produselor noi, de diversificare și integrare a produselor.

3) Am considerat că între aceste două procese există o legătură liniară de forma : $y = a + bx$, în care y = productivitatea muncii/persoană, iar x = ponderea asimilării de produse noi (fie în consumul de manoperă, fie în volumul producției).

CINCINALUL REVOLUŢIEI TEHNICO-ŞTIINŢIFICE ÎN AGRICULTURĂ

CUM SE DEZVOLTĂ ŞI CUM ESTE UTILIZATĂ BAZA TEHNICO-MATERIALĂ? (II)

PE MĂSURA sporirii tot mai accentuate a fondurilor fixate în agricultură*) eficienţa economică a utilizării lor capătă o importanţă tot mai mare. **Deşi potenţialul productiv al agriculturii a crescut, atît cantitativ cît şi calitativ, totuşi producţia nu a sporit corespunzător.**

Unde mai sînt rezerve de creştere a eficienţei ?

EFICIENŢA redusă cu care sînt utilizate fondurile fixe în ultima perioadă se explică prin schimbarea structurii acestora în favoarea celor complexe (sisteme mari de irigaţii, construcţii de mare capacitate pentru întreţinerea şi îngrăşarea animalelor, cu flux tehnologic industrial, sere automatizate pe suprafeţe întinse etc.), care asigură sporuri însemnate de producţie, dar sînt programate să producă într-o perioadă mai lungă de timp. În oarecare măsură, ea este şi o manifestare a unor deficienţe în atingerea parametrilor proiectaţi, în utilizarea la întreaga capacitate şi folosirea deplină a spaţiilor de producţie existente, în darea în funcţiune la termen, în buna organizare a producţiei şi a muncii şi în special exploatarea corectă a unor sisteme de irigaţii şi a unor complexe de tip industrial. În cincinalul trecut, în condiţiile în care unele lucrări de irigaţii nu s-au realizat la timp, unele suprafeţe amenajate nu au fost irigate efectiv decît în proporţie de 60—80%, iar pe o parte din suprafeţele irigate nu s-au aplicat numărul de udări şi cantitatea de apă necesară plantelor, nu s-au respectat prevederile privind structura suprafeţelor cultivate.

Schimbările intervenite în structura fondurilor fixe ale unităţilor cooperatiste şi staţiunilor pentru mecanizarea agriculturii
(în % faţă de total)

	1965	1970	1975
TOTAL FONDURI FIXE	100,0	100,0	100,0
clădiri	28,4	25,2	21,6
construcţii speciale	3.2	7,5	12,4
maşini de forţă şi utilaje	4,7	6,4	15,6
maşini, utilaje şi instalaţii	29,9	24,1	19,9
aparate şi instalaţii de măsură	2.2	1,2	0,8
mijloace de transport	7,5	7.6	8,2
animale	17.1	15,0	10,8
plantaţii	3,9	9,8	8,1
unelte, accesorii de producţie	3,1	3,2	2,6

Într-o serie de cazuri, fondurile au fost orientate spre investiţii cu tehnologii invechite, ceea ce a avut influenţe nefavorabile asupra nivelului producţiei şi al rentabilităţii. De asemenea, au existat şi unele lipsuri în amplasarea unor obiective, în dimensionarea capacităţilor de producţie, în modernizarea şi reutilarea construcţiilor existente, în utilizarea tractoarelor şi maşinilor agricole etc. Deşi s-au făcut importante investiţii pentru ridicarea potenţialului de producţie, totuşi, mai ales în zonele colinare şi submontane, acestea au fost insuficiente în raport cu necesităţile şi urgenţa unor lucrări. Investiţiile n-au fost realizate în complex pe bazine hidrografice, n-au fost asigurate tractoarele şi maşinile adecvate executării lucrărilor în zonele colinare, amendamentele s-au aplicat pe suprafeţe relativ mici, în unele perioade s-au livrat cantităţi reduse de îngrăşăminte chimice, nu s-au executat suficiente lucrări pentru ridicarea producţiei pe pajiştile naturale. Toate acestea au avut, desigur, repercusiuni negative asupra volumului producţiei, asupra eficienţei fondurilor fixe.

Sporirea producţiei trebuie să devanseze creşterea fondurilor fixe

PROPORŢIILE fondurilor fixe în noul cincinal şi necesitatea lichidării neajunsurilor în exploatarea bazei tehnico-materiale impun luarea de măsuri hotărîte pentru **creşterea eficienţei investiţiilor,** astfel încît **fiecare obiectiv să răspundă unei necesităţi reale şi să permită realizarea unei producţii cît mai reduse,** paralel cu exploatarea eficientă a fondurilor fixe existente şi a celor care se vor da în funcţiune. Numai astfel se poate asigura **sporirea producţiei într-un ritm superior dotării cu fonduri fixe,** care va permite îmbunătăţirea substanţială a indicatorilor de eficienţă a acestor fonduri.

În mare măsură, eficienţa fondurilor fixe este determinată de **orientarea şi concentrarea investiţiilor spre acele ramuri de producţie care asigură o eficienţă ridicată şi asigură cerinţele de produse agricole** atît pentru satisfacerea nevoilor interne, cît şi a unor disponibilităţi pentru export.

Factorul hotărîtor pentru folosirea cît mai chibzuită a fondului funciar, pentru creşterea fertilităţii economice potenţiale a acestuia şi realizarea unei eficienţe sporite îl constituie lucrările de îmbunătăţiri funciare. Ponderea cea mai mare în efectul economic total revine **amenajărilor pentru irigaţii,** care creează condiţii pentru intensificarea maximă a producţiei agricole, materializată în **sporuri de producţie de 50—150%** faţă de recolta în regim neirigat, precum şi pentru intensificarea structurii culturilor şi introducerea culturilor duble. Toate acestea vor permite să se realizeze, în actualul cincinal, un spor net de producţie de 2,5 miliarde de lei, ceea ce va asigura recuperarea investiţiilor în aproximativ 10 ani. Lucrările de **desecare** au ca efect economic înlăturarea pagubelor cauzate de excesul de apă, precum şi **sporuri ale producţiei vegetale de 10—15%.** Lucrările de **combatere a eroziunii solului,** care au ca efect evitarea unor pierderi de venit (prin stăvilirea procesului progresiv de eroziune) şi creşterea treptată (pe o durată de 5—8 ani) a producţiei agricole vegetale **cu 15% în medie** faţă de nivelul actual, se pot recupera de asemenea în circa 10 ani.

În cadrul acţiunilor menite să asigure realizarea unei agriculturi moderne, intensive, o deosebită atenţie se va acorda accelerării ritmului de concentrare şi specializare a producţiei animale în unităţi cu flux tehnologic industrial, atît prin construcţii noi, cît şi prin modernizarea fermelor gospodăreşti existente. În noile unităţi se va intensifica ritmul de creştere a producţiei medii şi a sporului în greutate, va creşte apreciabil productivitatea muncii prin ridicarea gradului de mecanizare, prin utilizarea celor mai eficiente soluţii tehnice şi constructive, reducîndu-se considerabil consumul de materiale deficitare. Totodată se vor reduce consumurile specifice de furaje, prin îmbunătăţirea proceselor tehnologice de exploatare şi prin folosirea unui material biologic ameliorat, ceea ce va avea influenţe favorabile asupra nivelului costurilor şi al rentabilităţii producţiei. **Durata medie de recuperare a fondurilor de investiţii destinate noilor obiective de tip industrial va fi de 15 ani,** ceea ce ne permite să apreciem că investiţiile de peste 25 miliarde de lei, prevăzute pentru modernizarea producţiei animale, vor contribui din plin la ridicarea potenţialului economic al unităţilor agricole investitoare.

---

*) Vezi prima parte a articolului, publicată în nr. 49/1976 al revistei.

ECONOMIE NATIONALA

Soluții constructive și tehnologice optime

REALIZAREA în condiții de eficiență sporită a investițiilor necesită, înainte de toate, **o pregătire minuțioasă a fiecărei lucrări prevăzute,** începînd de la elaborarea temei de proiect, a studiilor tehnico-economice și terminînd cu proiectele de execuție. Cu această ocazie vor trebui adoptate, încă în faza de proiectare, soluții care să permită obținerea unor produse de bună calitate cu costuri mai reduse — aceasta constituind premisa esențială a realizării unei eficiențe economice ridicate a investițiilor. Au existat cazuri cînd unele obiective au fost proiectate și executate cu deficiențe, ceea ce a influențat negativ îndeplinirea planului de producție și nivelul productivității muncii. La complexul avicol Baia Mare, spre exemplu, la halele (cu etaj), de creștere a puilor de carne, introducerea așternutului și evacuarea gunoiului, introducerea și scoaterea puilor, operațiile de dezinfecție a spațiilor și de vaccinare a păsărilor etc. au fost proiectate să execute manual, ceea ce a necesitat pentru remedierea lor lucrări suplimentare, care au majorat investiția specifică.

Pentru a evita repetarea unor astfel de situații, în prezent, în lumina indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. consacrată îmbunătățirii activității în domeniul proiectării și construcțiilor industriale, **în prezent sînt reanalizate tehnologiile de producție și soluțiile constructive** la complexele zootehnice pentru vaci de lapte și cele pentru creșterea și îngrășarea taurinelor, porcinelor și ovinelor, în vederea reducerii consumurilor de materiale principale (metal, ciment, lemn etc.), îmbunătățirii gradului de folosire a suprafețelor construite, creșterii productivității muncii și reducerii costurilor în exploatare. Eficiența soluțiilor moderne rezultă și din exemplul introducerii de baterii la puii de carne prin care se realizează o importantă reducere a spațiilor construie.

Dimensionarea optimă a capacităților de producție, înlăturarea tendințelor de gigantism, de supradimensionare a construcțiilor, renunțarea la finisajele inutile constituie coordonate de bază ale sporirii eficienței fondurilor fixe. Mărimea optimă a capacităților de producție din zootehnie este determinată de condițiile locale și în special de mărimea bazei furajere, de modul de asigurare a utilităților, de **raportul dintre efortul necesar și efectul util.** Aceasta înseamnă ca economiile realizate la investiții și cheltuieli curente prin concentrarea producției să nu fie anihilate de sporul cheltuielilor de transport — determinat de creșterea distanțelor de aprovizionare cu furaje și alte materiale — și de cheltuielile de desfacere. Greșelile săvîrșite uneori în domeniul investițiilor sînt adesea ireparabile, deoarece cheltuielile pentru obiectivele supradimensionate, amplasate necorespunzător, la distanțe mari de baza furajeră și cu utilități scumpe încarcă nejustificat prețul de cost al producției, au efecte negative asupra situației economice a unităților agricole. De aceea, în cele mai multe cazuri, capacitatea noilor obiective ce se construiesc prin asocierea mai multor cooperative de pe rază unui consiliu intercooperatist s-a stabilit la 680 locuri în fermele de vaci în stabulație liberă, 3 200 și 6 410 locuri în îngrășătoriile de tineret taurin, 16 410 și 32 820 locuri pe an la îngrășătoriile de porci, 90 000 de găini ouătoare în complexele pentru producerea de ouă în baterii, 640 mii de pui în complexele avicole pentru pui de carne, 12 000 de capete în îngrășătoriile de berbecuți ; aceste capacități sînt, de regulă, mai mici decît cele care s-au construit în trecut în întreprinderile agricole de stat.

La sporirea eficienței investițiilor, respectiv a fondurilor fixe, contribuie și **modul de amplasare a obiectivelor** — care trebuie să se facă în apropierea surselor de apă, energie electrică, rețele de transport, piață etc., pentru a se asigura o investiție specifică cît mai redusă, prin **folosirea în comun a unor utilități.** Importanța deosebită ce o are amplasarea judicioasă a obiectivelor de investiții rezultă și din faptul că actuala legislație prevede **studierea a cel puțin 3 variante de amplasament.** În același timp, se impune ca noile obiective să fie amplasate pe terenuri improprii pentru agricultură, luîndu-se măsuri de reducere la minimum a suprafețelor scoase din circuitul agricol.

Scurtarea duratei de execuție a obiectivelor

DESFĂȘURAREA programului de investiții în agricultură impune **concentrarea eforturilor asupra unui număr limitat de obiective, care să poată fi date în funcțiune la termen și să realizeze producțiile prevăzute în studiile tehnico-economice, într-o perioadă cît mai scurtă de la data intrării în exploatare.** Deși în ultimii ani au fost făcute progrese însemnate în acest domeniu, totuși mai sînt cazuri cînd durata de execuție se prelungește pe o perioadă mai lungă de timp, imobilizînd în acest mod nejustificat importante mijloace materiale și financiare. Cît de mari sînt pierderile de producție, rezultă din fapul că **întîrzierea cu numai o lună a intrării în funcțiune a unui complex de îngrășare a porcinelor echivalează cu o nerealizare de 275 tone de carne.** Proiectanții trebuie să aibă în vedere duratele de execuție normate pe tipuri de obiective, nedepășindu-se durata de un an pentru realizarea integrală a complexelor de tip industrial din întreprinderile agricole de stat.

Atingerea mai rapidă a parametrilor proiectați constituie în prezent o măsură prioritară în acțiunea de sporire a eficienței investițiilor. De aceea, s-a stabilit și se urmărește ca durata de realizare a acestor parametri să fie de 24 de luni în cazul complexelor de creștere și îngrășare a animalelor, al fermelor de pui pentru carne și al îngrășătoriilor de ovine și de 36 luni pentru fermele de găini pentru ouă, îngrășătoriile de bovine și porcine. Unitățile agricole, ca beneficiare ale fondurilor fixe, au principalul rol în respectarea tehnologiilor de producție pentru atingerea la termen a parametrilor proiectați, atît în ce privește nivelul producției, cît și indicatorii economici (preț de cost, rentabilitate, termenul de recuperare a investiției etc.) ; faptul că pînă în prezent sînt numeroase unități care au depășit termenul de atingere a parametrilor proiectați, arată necesitatea de a se întări răspunderea în acest sens. În același timp, trebuie eliminată în totalitate practica unor institute de proiectări de a prezenta într-o manieră „atractivă“ unele investiții, care însă nu asigură eficiența scontată.

Reducerea investiției specifice

OBȚINEREA unei eficiențe economice sporite în utilizarea resurselor alocate impune **reducerea investiției specifice și scăderea ponderii valorii de construcții-montaj în totalul investiției.** În ultimii zece ani, s-a reușit ca — în condițiile majorării retribuției în construcții și ale reașezării la unele materiale — să se reducă investiția specifică a unui loc în complexele de creștere a vacilor în sistem legat cu 50% și cu 33% la cele în stabulație liberă, cu 20% în îngrășătoriile de taurine și cu 45% în îngrășătoriile de porci.

În continuare, organizațiile de proiectare trebuie să persevereze în găsirea de soluții care să ducă la **reducerea consumului de materiale de construcții,** la **realizarea de construcții simple, ușoare, care să răspundă strict nevoilor funcționale.** O atenție deosebită trebuie acordată folosirii unor elemente și materiale care să înlocuiască chesoane de beton armat, la acoperișuri, precum și zidăria din materiale grele. De asemenea, la unele obiective poate fi analizată posibilitatea **creșterii volumului de investiții realizat în regie proprie,** care reduce costul investiției, permite cooperativelor să folosească în mai mare măsură materiale produse cu surse proprii și asigură scurtarea duratei de realizare a investiției, intrarea mai rapidă în producție a noilor capacități.

Sporirea eficienței economice a fondurilor fixe din agricultură impune ca, în paralel cu realizarea unor investiții mai eficiente, **să se folosească în mod intensiv toate capacitățile de producție existente.** Anul trecut, în peste 1 300 de cooperative nu erau folosite capacități de producție și diverse utilaje în valoare de circa 70 milioane de lei. Astfel de cazuri au fost constatate în județele Dolj — 121 cooperative, Ilfov — 70, Timiș — 51 etc. La asociația intercooperatistă Vișina, din jud. Olt, au existat în permanență spații nepopulate cu porci la îngrășat de pînă la 3 500 de capete.

Pe lîngă măsurile menționate, pentru utilizarea deplină a fondurilor fixe are o mare importanță și **respectarea tehnologiilor de producție, folosirea unor semințe din soiuri valoroase, popularea complexelor și fermelor cu animale de rasă, asigurarea unor furaje valoroase.**

Prin adoptarea tuturor măsurilor menționate, fondurile fixe din agricultură pot fi utilizate mai eficient, iar creșterea lor poate fi devansată de sporul de producție și de ridicarea eficienței economice cu care sînt utilizate

Ovidiu POPESCU
din Ministerul Agriculturii
și Industriei Alimentare

RECENSĂMÎNTUL LOCUINȚELOR —

mijloc de evidențiere a îmbunătățirii condițiilor de trai ale populației, de orientare a dezvoltării localităților

Bilanț fructuos în îmbunătățirea condițiilor de viață

ÎN DECENIUL care a trecut de la ultimul recensămînt al populației și locuințelor, efectuat la 15 martie 1966, poporul nostru a obținut, sub conducerea partidului, succese remarcabile. Dezvoltarea într-un ritm fără precedent a economiei naționale și, pe această bază, creșterea bunăstării materiale și spirituale a populației au fost posibile în urma efortului depus de întregul nostru popor pentru înfăptuirea politicii de industrializare a țării, de dezvoltare intensivă a agriculturii, de repartizare rațională a forțelor de producție pe teritoriu.

Dezvoltarea industriei și a celorlalte ramuri neagricole ale economiei naționale au determinat creșterea numărului locurilor de muncă, diversificarea ocupațiilor, lărgirea orizontului cultural și tehnic al muncitorilor și specialiștilor. Personalul din întreprinderi și instituții s-a majorat numeric cu peste 1,8 milioane, creștere acoperită parțial prin sporirea populației țării și atragerea în producție a unei părți mai mari a populației, restul majoritar al acestei creșteri provenind din transferul populației din agricultură în industrie, toate acestea generînd totodată accelerarea creșterii orașelor, intensificarea procesului de urbanizare.

Acest ultim proces, parte integrantă a redistribuirii teritoriale a forțelor de producție și a industrializării României, are, în condițiile țării noastre, două aspecte semnificative : creșterea orașelor existente și transformarea unor centre de comună în localități cu caracter urban, în paralel cu regruparea populației din satele mici spre centrele de comună și orașe.

Pentru sprijinirea procesului de urbanizare și îmbunătățirea condițiilor de locuit ale populației, în anii 1966—1975 s-au construit 1 399 mii locuințe, din care 949 mii în mediul urban, față de un patrimoniu de 5 249 mii locuințe, recenzate la 15 martie 1966, din care 1 995 mii în mediul urban. Astfel, volumul locuințelor construite în ultimul deceniu constituie în mediul urban 47,6% față de patrimoniul existent în 1966, iar în mediul rural 13,8%. În aceeași perioadă, populația a crescut — după datele de care dispunem în prezent — cu 25,7% în mediul urban, respectiv cu 2,3% în mediul rural.

Locul și rolul locuinței în procesul creșterii economico-sociale

O CONFRUNTARE detaliată a cifrelor patrimoniului național de locuințe cu datele privind populația României este deosebit de importantă, pentru a avea o imagine a situației locuințelor, a măsurii în care necesitățile din acest domeniu sînt satisfăcute, a eforturilor viitoare necesare. Dar această confruntare nu este posibilă, pe baza datelor de care dispunem azi. Cred că este deci cazul să introducem aici două paranteze: prima, cu privire la importanța problemei, iar a doua, referitor la imposibilitatea unei analize detaliate, pe baza datelor existente.

Locuința este, de la originile ei, unul din factorii consumului popular, menit să satisfacă una din cele trei cerințe elementare ale omului : hrană, îmbrăcăminte și adăpost. În consecință, gradul de asigurare cu locuințe a populației este un indicator de mare însemnătate al nivelului de trai. Dar importanța locuinței nu se rezumă numai la atît. Situația cantitativă a patrimoniului de locuințe (ca număr de apartamente și număr de camere sau suprafață) are o serie de **consecințe sociale și economice** asupra familiei, coeziunii și stabilității sale, asupra atitudinii față de muncă.

O cercetare recentă efectuată de Laboratorul de studii și cercetări sociologice pentru clădiri de locuit și de producție a Institutului de proiectare pentru construcții tipizate **a scos în evidență efectele pozitive ale îmbunătățirii condițiilor de locuit asupra rezultatelor obținute în producție.** Alte cercetări sociologice au scos în evidență modificări importante în privința orientării cheltuielilor familiilor, odată cu mutarea lor în locuințe noi. Într-adevăr, acest moment duce la o cotitură spre achiziționarea bunurilor de consum îndelungat (mobilă, aparatură electrocasnică, bunuri culturale ș.a.), care în vechile locuințe nu-și găseau loc, aceste cheltuieli fiind compensate prin reducerea sumelor afectate mai ales băuturii.

O astfel de schimbare de atitudine în gospodărirea chibzuită a veniturilor personale constituie, pe de o parte, una din premisele formării unei atitudini superioare față de problemele producției întreprinderii, iar pe de altă parte intervine — prin sporirea năzuințelor — ca factor motor al creșterii nivelului cultural și profesional, pentru care noua locuință oferă în general un cadru mai corespunzător. Apare deci evidentă importanța unei bune corelări a dezvoltării cu condițiile de locuit a creșterii industriale și economice în general, pe fondul unei producții moderne, automatizate cu creșterea paralelă a nivelului de locuire.

Dar o planificare a construcției de locuințe diferă de o planificare a producției unor bunuri de consum, materiale în general, prin două aspecte fundamentale :

În **primul rînd** prin faptul că necesitățile de locuințe nu apar ca un total pe țară, ci ca cerințe locale : o locuință existentă, de exemplu, la Islaz, nu poate fi transportată la Iași, pentru a satisface cerința de acolo. Cererea de locuințe este direct legată de populația din localitate (și zona apropiată). Aici este de amintit faptul că numărul de locuințe necesare crește în general mai repede decît populația, datorită faptului că, în paralel cu creșterea populației, se desfășoară, de mai multă vreme și un proces de scindare a gospodăriilor, de trecere treptată de la gospodăria patriarhală, compusă în general din trei generații, la gospodăria familială, formată în esență din două generații, fenomen care accelerează creșterea numărului gospodăriilor, adică al acelor nuclee sociale care necesită o locuință independentă.

Al **doilea** aspect specific al planificării construcției de locuințe rezultă din durabilitatea mare a ei, ceea ce implică luarea în calcul nu numai a producției de locuințe noi, ci și a patrimoniului existent, supus unui proces continuu de modificare, prin transformări, modernizări, demolări, cataclisme.

Iată de ce o planificare a construcției de locuințe, necesită două șiruri de date paralele, defalcate pe zone și localități, și anume :

— date privind populația și gruparea acesteia pe gospodării ;

— date privind patrimoniul de locuințe, diferențiate pe mărimi și calități (materiale de construcție din care sînt realizate, vechime și uzură, înzestrare cu instalații etc). Cum numai o parte din aceste date se pot obține prin evidențe statistice curente, totalitatea lor poate fi obținută numai prin recensămînt. Firește evidențele existente, referitoare la populație, ne dau cifre certe cu privire la populația totală a țării, dar mult mai puțin certe cu privire la cea a fiecărei localități în parte. Se știe că la recensămîntul din 15 martie 1966 s-a constatat un surplus al populației urbane de circa 400 000 de locuitori, față de evidențele curente, și — evident — un minus corespunzător în mediul rural. În ceea ce privește gruparea populației pe gospodării, componența acestora ș.a., evidențele statistice curente nu ne pot oferi nimic.

Cu privire la locuințe, cunoaștem din evidențele curente volumul construcțiilor noi, datele referitoare la acestea. Mai există evidențe (sumare, cu puțini indicatori) referitoare la modificarea patrimoniului de locuințe proprietate de stat, care constituia aproape jumătate din locuințele urbane, fiind de importanță redusă, la sate. Nu știm nimic însă despre locuințele proprietate personală, în ceea ce privește extinderea, modernizarea sau demolarea lor. Evaluările realizate de specialiști cu privire la numărul de locuințe existente în prezent pe teritoriul țării noastre diferă între ele cu pînă la 10%, iar pe diferite zone sau orașe, cu și mai mult.

Din cele de mai sus rezultă limpede **în primul rînd necesitatea unor recensăminte periodice ale locuințelor, corelate cu recensămintele populației,** și care în mai toate țările europene se efectuează la intervale de circa zece ani. Rezultă totodată însă obligativitatea îmbunătățirii evidențelor statistice curente, mai ales în domeniul locuințelor, sarcină care revine consiliilor populare ca gospodari ai localităților ; pe această linie se impune precizat că evidențele curente trebuie racordate la datele recensămîntului, deci pregătite (ca formularistică și răspunderi) înaintea acestuia.

Locuințe moderne, confortabile pentru oamenii muncii de pe întreg cuprinsul țării. În imagine vedere panoramică a cartierului Tomis din Constanța

Recensămîntul — o problemă politică

EVIDENT, **realizarea unui recensămînt este o acțiune de mare amploare.** Datorită multitudinii și complexității datelor necesare, el se pregătește cu mult înainte. Astfel, organele locale au început — cu sprijinul locatarilor — să pregătească unele date referitoare la locuințe : apartamentele din clădire, încăperile componente apartamentului, cu suprafața fiecăreia. Fișele astfel întocmite vor fi predate celor circa 130 000 de recenzori, care le vor verifica din nou cu locatarii, culegînd și alte date, după formularele și instrucțiunile întocmite în acest scop, care se completează pe baza declarațiilor locatarilor. Așa cum se prevede în lege personalul care efectuează și răspunde de îndrumarea, coordonarea și controlul recensămîntului are obligația păstrării secretului datelor declarate de cetățeni și înscrise în formulare de recensămînt. Recenzorilor nu le este permis să arate nimănui formularele completate și nici să divulge răspunsurile înregistrate în formularele de recensămînt.

În urma prelucrării datelor înregistrate, se vor folosi numai datele numerice centralizate (de exemplu : numărul persoanelor pe vîrste și sexe, numărul gospodăriilor etc.) pe circumscripție de recensămînt, pe localitate ș.a.m.d., care caracterizează în ansamblu populația și patrimoniul de locuințe, cu diferitele lor caracteristici. După această centralizare, fișele de întregistrare, devenind inutile, vor fi distruse.

Datele astfel prelucrate vor servi la analiza situației existente, la studii comparative cu situația din alte țări, cu situația din România în 1966, în scopul evidențierii progreselor obținute, a imperativelor de realizat, al îmbunătățirii activității de prognoză și de planificare. Astfel, așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, recensămîntul „este în primul rînd o problemă politică și nu o simplă operațiune statistică".**

LUCRĂRILE de organizare și pregătire a recensămîntului s-au desfășurat cu cea mai mare intensitate și cu antrenarea celor mai reputați specialiști, încă din cursul lunii aprilie a acestui an, imediat după ce conducerea de partid a hotărît să se efectueze recensămîntul populației și al locuințelor. În prezent sînt întrunite toate condițiile pentru declanșarea lucrărilor propriu-zise ale recensămîntului, la a căror deplină reușită va contribui nu numai conștiinciozitatea recenzorilor, dar și **sprijinul întregii populații,** cointeresate în îmbunătățirea planificării, a construcției de locuințe.

dr. arh. Gh. SEBESTYEN

Puncte de vedere pe marginea unei investigații în unele cooperative meșteșugărești din Capitală

CREȘTEREA SOLICITUDINII FAȚĂ DE INTERESELE POPULAȚIEI

ÎNTRE DIRECȚIILE de acțiune stabilite de Congresul al XI-lea al P.C.R. pentru ridicarea continuă a nivelului de trai al celor ce muncesc se înscrie, pe un loc important, și dezvoltarea prestărilor de servicii către populație. În acest sens, a fost aprobat de către conducerea de partid și de stat, în luna martie a.c., un program special pentru perioada 1976—1980, pe baza căruia organizațiile economice prestatoare și-au elaborat programe proprii, stabilind obiectivele, resursele și căile pentru înfăptuirea sarcinilor de creștere cantitativă, îmbunătățirea calitativă și diversificare a serviciilor, astfel încît să se înlăture decalajele apărute în acest domeniu, între cerere și ofertă.

O RECENTĂ ANALIZĂ, ale cărei constatări și concluzii le prezentăm în cele ce urmează, și-a propus să sondeze modul în care principala organizație prestatoare de servicii — cooperația meșteșugărească — a trecut la înfăptuirea acestor obiective. Investigația a cuprins unități ale Uniunilor cooperativelor meșteșugărești metal-chimie-lemn-construcții și confecții-încălțăminte-prestări servicii neindustriale din municipiul București, care grupează cooperative cu profil mixt — producție de mică serie (destinată comerțului de întîmpinare) și prestări de servicii.

Care este, de fapt, rolul cooperației meșteșugărești ?

DUPĂ CUM a rezultat din analiză, în cadrul unităților analizate nu s-a putut constata o adaptare „din mers“ la cerințele calitativ noi ale populației și nici o pregătire temeinică a opțiunilor de dezvoltare.

O primă dovadă — modul în care a fost programată, prin plan, evoluția volumului prestărilor de servicii în acest an, față de cel din 1975 :

Ponderea prestărilor în totalul producției (%)

	1975	1976
Total U.C.M. metal-chimie	16,5	17,3
din care, coop. :		
Mobilă și tapițerie	44,1	56,4
Tehnica sticlei	22,1	24,4
Artă și precizie	65,0	79,2
Radio Progres	47,0	44,9
Automecanica	37,9	45,6
Metalocasnica	35,3	34,0
Constructorul	27,1	31,0
Instalatorul	34,4	17,0

O situație simliară găsim și la cealaltă uniune, unde ponderea serviciilor în total producție a fost planificată pe 1976 astfel : Casa de modă 81,8% ; Blănari 78% ; Marochineri 30% ; Arta încălțămintei 43% ; Tricotextil 32,5% ; Arta textilă 4,3% ; Deservirea 33,6% ; Drum nou 27%.

Desigur că această structură a producției ridică, pe bună dreptate, întrebarea : **care este, de fapt, rolul cooperativei meșteșugărești în economia noastră ? Ce funcții economice îi revin prioritar — să execute producție industrială de serie, sau prestări de servicii către populație ?** Mai ales că de multe ori este lansată în fabricație producție de serie pentru care nu este asigurată desfacerea, conducînd la formarea unor importante stocuri cu mișcare lentă sau fără mișcare.

Cooperative care își caută (și... găsesc !) alte îndeletniciri decît servirea populației...

DE FAPT, prestările efective de servicii către populație au o pondere mult mai mică în volumul total al activității unor cooperative meșteșugărești, decît apare din cifrele planului și realizărilor. De exemplu : la cooperativa Metalocasnica — profilată să asigure întreținerea și repararea aparatelor electrocasnice (frigidere, aspiratoare, mașini de spălat etc.), ca și la cooperativele Automecanica — specializată în întreținerea și repararea autoturismelor, numai o parte din capacitatea de prestații este utilizată pentru servirea populației, restul fiind blocată cu comenzi din partea unităților socialiste. Așa se explică de ce aparatele aduse la reparat de către cetățeni așteaptă cu săptămînile în raft, să le vină rîndul, de ce la spălarea și gresarea autoturismelor se face coadă ore întregi, de ce unele lucrări de tinichigerie auto durează peste 30 de zile.

La cooperativa Instalatorul erau 1 500 de comenzi neexecutate din 1975, la cooperativa Constructorul 3 500, la Mobilă și tapițerie rezolvarea unei comenzi durează în medie 6 luni de zile.

(O situație similară se întîlnește și la Întreprinderea de industrie locală „Nufărul“, care are ca obiect de activitate spălatul și curățatul chimic, subliniem. pentru **servirea populației :** aici, jumătate din capacitate este folosită la efectuarea de lucrări pentru întreprinderi și instituții, cetățenilor impunîndu-li-se termene de peste 30 de zile pentru curățatul chimic al unor obiecte de îmbrăcăminte, de 5—10 zile pentru spălarea lenjeriei...).

Se ridică deci altă problemă, deosebit de importantă după părerea noastră, și anume : **ce semnificație pot avea, pentru conducerea acestui sector, indicatori ca „număr de unități la 1 000 de locuitori“, sau „volum al prestărilor pe locuitor“, — cînd prestările se execută, practic, în proporții ridicate către întreprinderi ?**

...în condițiile unui număr insuficient de unități...

ASUPRA NIVELULUI de servire a populației influențează negativ și numărul insuficient de unități de prestări ca : repararea instalațiilor și locuințelor, repararea și întreținerea autoturismelor, confecționarea la comandă și reparații de articole de îmbrăcăminte, încălțăminte, marochinărie, efectuarea de lucrări casnice, activități de comisioane ș.a. După cum a arătat analiza, unele cartiere — Pajura, Drumul Taberei, Titan și altele resimt lipsa unor servicii strict necesare. În cartierul Pajura nu există decît o singură unitate de sticlărie, iar în cartierul Colentina numai Metalocasnica și Mobilă și tapițerie. Centre de comenzi pentru confecții copii există numai în sectoarele 1 și 2, unități pentru reparații de îmbrăcăminte numai în sectoarele 3 și 4.

Dezvoltarea insuficientă și repartizarea neechilibrată a rețelei duc la o supraconcentrare a solicitărilor populației într-un număr redus de unități, ceea ce influențează nivelul de servire. De exemplu, în municipiul București, pentru reparații și întreținere revin, în medie, 8 000 de autoturisme la un centru de service, față de 600—800, cît ar fi normal.

Remarcăm și o anomalie în contractul de reparații încheiat, prin bonul de comandă, între cetățean și unitatea prestatoare ; el nu prevede nici o obligație (penalizare) pentru nerespectarea termenului de execuție a lucrării. De ce ?

...și, de aici, consecințele

NUMEROASE SESIZĂRI ale cetățenilor arată că nivelul calitativ al unor servicii este uneori nesatisfăcător — în ce privește, de pildă, durabilitatea lucrărilor de reparații efectuate la frigidere, televizoare, mașini de spălat, aspectul estetic al unor lucrări de vopsitorie, zugrăveli etc.

Asupra nivelului calitativ al serviciilor executate de unitățile de prestări, precum și asupra gradului de satisfa-

Gh. TEODORAȘCU
prof. asociat
Academia „Ștefan Gheorghiu“.

(Continuare în pag. 32)

COSTUL DE PRODUCȚIE — indicator sintetic al activității economice

ÎNTRE MĂSURILE cu privire la îmbunătățirea prețurilor reașezate de producție și de livrare se înscriu și cele referitoare la **conținutul costurilor de producție**. În esență, măsurile vizează asigurarea unui conținut corespunzător din punct de vedere economic al costurilor de producție **prin degrevarea acestora de unele elemente de venit net sau alte cheltuieli ce nu priveau în mod nemijlocit producția realizată.**

În legătură cu conținutul costurilor de producție, printre economiști au existat diferite păreri și mai ales „interpretări“ ale naturii lor economice. O examinare atentă a categoriei economice, cost de producție nu poate duce însă decît la concluzii univoce.

Costul de producție este o categorie economică care se manifestă nemijlocit în producția materială, fiind legat în mod direct de valoare, de formele de manifestare a legii valorii. Cunoașterea categoriei costului de producție este indisolubil legată de cunoașterea valorii, a procesului de formare a valorii, respectiv de cheltuire a muncii sociale în activitatea de obținere a producției materiale.

Din acest punct de vedere, costul de producție reflectă munca trecută materializată în mijloacele de producție consumate și partea de muncă vie corespunzătoare produsului creat de munca pentru sine. Ca atare, costul de producție are o însemnătate deosebită în activitatea economică a întreprinderilor. Fiind expresia bănească a consumului de mijloace de producție și de muncă vie care are loc în vederea obținerii și realizării producției, costul de producție reflectă prin structura, mărimea și evoluția sa, gradul de eficiență cu care întreprinderile își îndeplinesc sarcinile ce le revin din planul național unic.

Un anumit nivel al costului pe unitatea de produs oglindește mărimea consumurilor materiale și de muncă vie, nivelul productivității muncii, valorile indicilor de utilizare a fondurilor fixe, precum și alte laturi ale activității întreprinderii ca : aprovizionarea tehnico-materială, organizarea și conducerea producției, desfacerea produselor.

Costul de producție are un rol central în toate domeniile principale ale activității economice, începînd cu stabilirea prețurilor, determinarea rentabilității, eficiența comerțului exterior, calcularea venitului național și a cheltuielilor materiale și terminînd cu aplicarea principiului gestiunii economice proprii în întreprinderi și pe fiecare loc de producție.

Datorită complexelor și variatelor aspecte pe care le reflectă, costul de producție este caracterizat ca un indicator sintetic al activității economice a întreprinderilor.

Eliminarea taxei asupra fondurilor din costuri, care începînd cu 1 ianuarie 1977 se desființează ca atare, precum și trecerea **taxei pe terenuri din costuri spre a fi suportată din beneficiile realizate** fac parte integrantă din măsurile recent adoptate și care vor exercita o anumită influență asupra conținutului costurilor.

În prezent, costurile de producție sînt grevate de o serie de cheltuieli care prin natura și destinația lor sînt de categoria venitului net. Cuprinderea acestor cheltuieli în costurile de producție, pe lîngă faptul că denaturează nivelul costului unitar al produselor, poate conduce și la deformări în judecarea eficienței producției, a obiectivelor noi puse în funcțiune sau a comerțului exterior. După calcule făcute de noi la nivelul anului 1976 aceste elemente de venit net, care încarcă costurile de producție, reprezintă o pondere de circa 10% în totalul cheltuielilor. În anumite ramuri, îndeosebi în industria extractivă, ponderea acestor elemente de venit net este mult mai ridicată.

Unul din elementele principale de venit net, care încarcă costul de producție, este **taxa fondurilor de producție,** introdusă în anul 1974, odată cu reașezările de prețuri, pe considerentul că va tempera cererea de investiții și mijloace circulante. Această taxă nu este altceva decît o formă de redistribuire a venitului net ; ea nu are un corespondent în activitatea de obținere a producției materiale, respectiv nu îi corespunde un consum material sau de muncă, pentru a justifica introducerea ei în costurile de producție. De altfel, caracterul de venit net al taxei asupra fondurilor de producție este menționat și de Legea nr. 19/1971, cu privire la regimul prețurilor și tarifelor, care la art. 12 subliniază că „beneficiul împreună cu taxa asupra fondurilor de producție constituie o sursă principală pentru reproducția lărgită în strînsă legătură cu politica de dezvoltare a economiei naționale“.

În ce privește atributul de temperare a cererii de investiții sau de mijloace circulante, în cei doi ani și jumătate de experimentare nu s-a confirmat eficacitatea introducerii în costuri a acestei taxe. Dimpotrivă, asistăm la o creștere a cererii de investiții și mijloace circulante la fiecare etapă de elaborare a planului. Este de reținut faptul că în țările socialiste în care s-a introdus taxa asupra fondurilor de producție, aceasta se suportă din beneficii și nu din costurile de producție (cu excepția Ungariei), iar unele țări (Bulgaria) au desființat-o încă din anul 1973.

Taxa asupra fondurilor are o serie de implicații practice. Din lucrările de reașezare a prețurilor rezultă că taxa asupra fondurilor are o pondere ridicată în costuri și o dispersie largă pe ramuri : 28,7% în energie electrică, 21,1% în extracția și transportul gazului metan, 28,9% în extracția țițeiului, 17,2% în industria cărbunelui, 14,4% în extracția minereurilor neferoase, 9,9% în industria celulozei și hîrtiei, 8,9% în industria materialelor de construcții, 9,2% în industria chimică etc. Dispersia este și mai mare pe produse (țiței 29%, energie electrică 28%, amoniac 14,8%, tub cinescop 47 cm 13,7%, motonavă 5 000 tdw 6,3% etc). Exemplele de mai sus sînt grăitoare în ceea ce privește ordinea de mărime a deformării costurilor. Rezultă că orice analiză economică sau comparații în legătură cu costurile de producție, cheltuielile materiale, producția netă, rentabilitatea, eficiența nu pot fi concludente decît în condițiile excluderii din costuri a taxei pe fonduri.

S-ar mai putea menționa că includerea taxei asupra fondurilor de producție în costuri conducea la apariția de pierderi artificiale și denatura conceptul de rentabilitate, îndeosebi în cazurile în care taxa avea pondere ridicată în costuri. Este concludent cazul industriei cărbunelui care varsă la bugetul statului sute de milioane drept taxă asupra fondurilor, iar pe de altă parte bugetul o subvenționa ca „ramură cu pierderi“. Ca atare, rentabilitatea era afectată de o formă de prelevare a venitului net la bugetul de stat. Creînd pierderi aparente, acest element de venit net introdus în costuri presa practic asupra nivelului general al prețurilor de producție și de livrare cu toate consecințele ce decurg din aceasta. Includerea taxei pe fonduri în cheltuielile indirecte ale întreprinderilor și repartizarea acesteia pe produse cu ajutorul procedeelor convenționale amplifica volumul de muncă, majora cheltuielile generale ale unităților economice, îngreuna analiza economică, fără rezultate practice concludente.

Toate acestea au dus la concluzia, pe baza experimentării făcute, ca această taxă să fie eliminată din costuri și desființată.

Taxa pe terenuri, deși nu avea o pondere ridicată în costurile de producție, circa 0,5% în industrie, urmează să fie suportată din beneficii, avînd în vedere caracterul ei de venit net. Totodată, s-a adoptat măsura ca **forajul steril și cheltuielile cu cercetarea geologică,** ce se suportau din costuri, să fie finanțate din bugetul de stat, avînd în vedere natura economică a acestor cheltuieli legate de munca pentru societate și nu de natura costurilor ca atare.

Taxa forestieră, respectiv prețul lemnului pe picior, care fusese majorată la reașezare, a fost redusă la nivelul dinaintea reașezării prețurilor, luîndu-se în considerare o gospodărire mai eficientă a fondurilor destinate întreținerii și reproducției pădurilor.

O altă măsură, cu semnificații economice majore, este aceea ce conduce la **diminuarea cheltuielilor cu amorti-**

zarea prin prelungirea duratei normate de funcționare a fondurilor fixe, avîndu-se în vedere o mai bună întreținere și exploatare rațională a mașinilor, utilajelor, instalațiilor, clădirilor și altor suprafețe de producție. Această măsură a fost necesară nu numai pentru că experiența din ultimii ani a demonstrat că fondurile fixe întreținute în mod corespunzător aveau o durată de funcționare — în unele cazuri — mult mai mare decît cea normată, ci și pentru a preveni tendințele de casare nejustificată a unor categorii de fonduri fixe care mai puteau fi folosite în producția materială (îndeosebi construcții). Noile durate normate ale fondurilor fixe asigură o reflectare mai corectă a cheltuielilor pentru amortizarea acestora în costurile de producție.

Măsurile la care ne-am referit asigură un conținut mai corect categoriei economice costuri de producție.

În costuri se mențin unele elemente de venit net cum sînt contribuțiile asupra asigurărilor sociale, dobînzile, cotele pentru finanțarea tehnicii noi (care privesc și alte domenii decît asimilarea produselor noi), cheltuielile neproductive (în execuție), amortizarea clădirilor și bunurilor de inventar date în folosință creșelor, cantinelor, grădinițelor de copii, școlilor profesionale și cluburilor, cheltuieli pentru alte scopuri decît cele legate nemijlocit de producția materială ca atare și care privesc sfera cheltuielilor de natura muncii pentru societate. Menținerea acestor cheltuieli în costuri se face din considerente practice (ponderea lor fiind relativ redusă), dar în procesul perfecționării mecanismului nostru nu este exclusă o reexaminare a lor în perspectivă.

★

MĂSURILE adoptate creează centralelor și întreprinderilor posibilitatea de a se concentra pe reducerea sistematică a costurilor și cheltuielilor materiale pe unitatea de produs, **pe elemente de cheltuieli ce depind nemijlocit de activitatea proprie a unităților economice.** În acest scop, trebuie să fie amplificate eforturile în domeniul creșterii eficienței economice, stabilindu-se măsuri mai temeinic fundamentate pentru îmbunătățirea calității proiectelor de inginerie tehnologică, diminuarea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil, energie, creșterea productivității muncii, îmbunătățirea indicilor de utilizare a fondurilor fixe, accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante, eliminarea cauzelor ce generează cheltuieli neproductive, realizarea parametrilor tehnico-economici în termenele planificate, accentuarea proceselor de valorificare și recuperare a resurselor secundare, promovarea unui sever regim de economii în toate sectoarele de activitate. Sînt create premise ca obiectivele stabilite de planul național unic pe 1977 în domeniul reducerii costurilor de producție să fie privite ca minimale, procesele economisirii muncii sociale putînd fi ridicate pe o treaptă calitativ superioară în cincinalul actual.

dr. Gheorghe ȘICĂ
director în C.S.P.

SPECIALIZAREA ȘI COOPERAREA ÎN INDUSTRIE

(Urmare din pag. 2)

„Conect“-București și altele. Numărul acestora se va mări pe măsură ce se organizează noi capacități de producție.

Cît privește **relațiile între beneficiari și furnizori,** ele depind de informațiile reciproce care se obțin în faza de proiectare a produsului de bază, de stabilirea condițiilor tehnice, de colaborarea pentru înlăturarea unor dificultăți care apar pe parcurs. În problemele de cooperare contactele **bilaterale și permanente** au o importanță deosebită, ele permițînd reglarea pe parcurs a livrărilor întreprinderilor furnizoare, în funcție de evoluția producției la produsele de bază. Centralele industriale furnizoare, prin compartimentele lor de specialitate, pe baza unui program lunar, decadal sau chiar zilnic, trebuie să urmărească desfășurarea colaborărilor, eliminînd definitiv unele practici de a programa în producție și de a livra numai în măsura în care beneficiarul „se agită“.

Desigur, pentru ca acțiunile de cooperare să se desfășoare cît mai lesnicios, este necesar ca **toate sectoarele de producție să se dezvolte în mod armonios.** Apar însă și unele neconcordanțe. Astfel, datorită unei dezvoltări mai pronunțate a sectoarelor de prelucrări la rece în cadrul întreprinderilor constructoare de mașini, în raport cu sectoarele primare (calde), s-a ajuns ca necesarul de piese turnate și forjate să fie deficitar. În vederea îmbunătățirii acestei situații, s-a stabilit ca Institutul de cercetări și proiectări tehnologice pentru sectoarele calde (I.C.P.T.S.C.) să fie coordonator pe economie pentru dezvoltarea sectoarelor calde, și de balanță pentru piesele turnate și forjate.

Ca urmare a dezvoltării de noi capacități de turnătorii, s-a ajuns ca, începînd cu anul 1977, capacitățile turnătoriilor să satisfacă nevoile de cooperare la piese turnate atît pentru întreprinderile din cadrul M.I.C.M., cît și pentru cele din cadrul altor ministere. În acest fel, considerăm că se înlătură neajunsurile ce au existat în acest domeniu, parte din ele semnalate și prin cuvîntul participanților la ancheta „Revistei economice“.

Capacitățile existente pentru producerea pieselor forjate în schimb, nu pot satisface în întregime necesarul pe economie. În prezent, se fac eforturi pentru dotarea forjelor cu prese de mare capacitate. Pînă la montarea acestor utilaje, se impune ca atît beneficiarii, cît și executanții să revadă mai bine nevoile și posibilitățile de realizare pentru a satisface cooperările strict necesare.

În încheiere, v-am ruga, tovarășe ministru, să vă referiți și la celelalte sugestii și propuneri exprimate de participanții la ancheta „Revistei economice“, mai ales din punct de vedere al posibilităților de a le valorifica ?

— În răspunsurile date la celelalte întrebări m-am referit și la o bună parte din sugestiile date de partcipanții la ancheta revistei. Sigur, mai sînt unele propuneri care comportă un stadiu mai larg și la a căror rezolvare trebuie să-și aducă contribuția și alte organe de stat. **Încă o dată subliniem necesitatea sincronizării activității de standardizare cu cea de tipizare.** De asemenea, **este necesar ca STAS-urile să fie, la rîndul lor, sincronizate, să se elimine cît mai repede neconcordanța semnalată la unele din ele.** Apreciem ca foarte utilă sugestia referitoare la **instituirea unor normative, care să stimuleze proiectanții în folosirea elementelor tipizate în proiectele ce le elaborează.** Această problemă va fi analizată de către M.I.C.M., împreună cu Ministerul Muncii, pentru elaborarea și aprobarea unor asemenea normative. În privința concentrării fabricației unor produse în întreprinderi specializate pentru a se înlătura dispersarea lor în multe unități, am subliniat că acest proces este în curs de înfăptuire, întreaga acțiune desfășurîndu-se conform programelor întocmite în acest sens.

Desigur, au mai fost ridicate și alte aspecte. Ele sînt studiate de diferitele compartimente de specialitate ale ministerului, pentru a li se da o cît mai bună rezolvare. Avem în vedere, în special, **stabilirea unor prețuri de cooperare stimulatoare atît pentru furnizori cît și pentru beneficiari, organizarea de furnizori generali care să asigure beneficiarilor toate furniturile pentru comenzi, folosirea mai bună a pîrghiilor de stimulare și penalizare pentru ca activitatea de cooperare să se desfășoare în cît mai bune condiții.**

Abonați-vă pentru anul 1977 la

Revista
ECONOMICA

Vă asigurați astfel primirea cu regularitate atît a revistei cît și a Suplimentului săptămînal.

Costul unui abonament anual este de 260 lei.

Pentru elevi, studenți și cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, costul unui abonament este de 130 lei pe un an, 65 lei pe semestru și 32,50 lei pe trimestru.

Abonamentele se fac la oficiile poștale sau direct la redacție în contul I.S.I.A.P. — Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii, 1 — nr. 64.51.301.52 BNRSR Filiala Sector I.

REZERVE PUSE ÎN VALOARE PRIN RAȚIONALIZAREA ACTIVITĂȚILOR AUXILIARE

- **Punct de pornire al unei ample acțiuni : în unitățile economice din județul Dolj, din fiecare 5 angajați unul era ocupat în activități de deservire, indirect productive sau neproductive.**
- **Primele rezultate : eliberarea unei suprafețe de peste 2 000 mp, sporirea producției cu 89 milioane de lei, a beneficiilor cu 9,6 milioane de lei.**
- **Nivelul prevăzut al mecanizării complexe în anul 1980: pînă la 90%.**

CINCINALUL **revoluției tehnico-științifice impune promovarea generală a progresului tehnic și în activitățile de manipulare, transport și depozitare a materiilor prime, materialelor și produselor, ca o condiție pentru creșterea rapidă a productivității muncii.**

O primă constatare, rezultă din analizele și studiile efectuate în unitățile județului Dolj, relevă că aceste activități constituie un sector încă bogat în rezerve.

În medie, la cele peste 40 de unități economice de bază din județ, la care se referă concluzia, aproximativ unul din cinci angajați era ocupat în activități auxiliare de deservire, indirect productive sau neproductive. În cazul Întreprinderii electrocentrale, Combinatului chimic, întreprinderilor de prefabricate din beton, de industrializarea laptelui, de cultură și fermentare a tutunului și altele, din Craiova, ponderea acestor activități reprezenta 35—45%, rezultînd că din fiecare trei angajați, cel puțin unul nu desfășura activități direct productive. Totodată, gradul mecanizării operațiilor specifice — de încărcări-descărcări, depozitări, manipulări și transport intern — nu depășea 10% în unitățile de industrie și gospodărie locală, comerț-cooperație, reparații auto și industria laptelui, 20% în industria ușoară și alimentară și 50% în construcția de mașini. Fluxurile și circuitele acestor activități prezentau, de asemenea, multe posibilități de raționalizare, dată fiind folosirea cu eficiență scăzută a spațiilor și a personalului auxiliar din unitățile respective.

Analiza „stării actuale“ și sarcinile de sporire a productivității muncii constituie argumentele acțiunii ce se desfășoară pe scară largă, în industria județului nostru ca și în întreaga țară, pentru îndeplinirea măsurilor stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., privind **raționalizarea și mecanizarea complexă a transporturilor interne și a celorlalte lucrări specifice activităților auxiliare și de deservire.**

Sub conducerea organelor de partid, îndrumate și sprijinite de cabinetul județean de organizare, colectivele complexe constituite în unități au reușit să efectueze studii și analize pe baza cărora au fost elaborate **programe speciale pentru introducerea progresului tehnic în acest domeniu,** avînd ca obiect raționalizarea, organizarea superioară și mecanizarea, pe etape, pînă la finele actualului cincinal. Pe baza acestor programe se realizează **o creștere cu circa 8% a gradului de folosire a suprafețelor de depozitare, încărcare-descărcare, transport intern,** prin aceasta restituindu-se suplimentar producției o suprafață de peste 2 000 mp. Pe de altă parte, prin creșterea gradului de mecanizare, **echivalentul muncii a 1 100 de angajați a fost transferat în activitatea productivă,** realizîndu-se peste prevederile planului un spor de producție de 89 milioane de lei și beneficii suplimentare de 9,6 milioane de lei.

Iată numai două exemple. Cele peste 110 mii de tuburi de oxigen folosite anual la „Electroputere“-Craiova nu se vor mai încărca, descărca și manipula manual, eliminîndu-se totodată greutățile în corelarea aprovizionării la locurile de muncă cu necesitățile producției — prin intrarea în funcțiune a **conductelor de transport și distribuție a oxigenului** de la fabrică la halele de producție ; volumul de manoperă ocupat înainte cu aceste operații se folosește acum în activități direct productive. Prin aplicarea, la Întreprinderea de transformatoare-Filiași, a studiului privind **debitarea centralizată a materialelor** comune fabricilor și secțiilor, cei peste 40 de încărcători și descărcători, care duceau aceste materiale în secții și apoi din nou în depozite, au fost trecuți în activități direct productive.

Sporirea gradului de paletizare și containerizare, introducerea sistemelor de transport pe bandă, suspendate, pe planuri înclinate etc. sînt numai cîteva genuri de măsuri prin care și alte unități, cum sînt Întreprinderea de prefabricate din beton, Regionala C.F.R., Trustul de construcții industriale, Trustul de construcții pentru îmbunătățiri funciare ș.a. au trecut la aplicarea în practică a programelor speciale elaborate pe perioada pînă în 1980.

Numai pe baza studiilor și analizelor efectuate pînă în prezent au fost estimate posibilități de introducere a progresului tehnic, exprimat prin gradul de mecanizare complexă a activităților auxiliare, la nivele ce vor depăși pînă la finele cincinalului 90% la lucrările de construcții industriale și îmbunătățiri funciare, în producția de prefabricate din beton, de energie electrică ș.a., ceea ce relevă adoptarea unor orientări eficace. În unitățile constructoare de mașini și ale industriei alimentare din județ, acest indicator se situează între 50% și 60% ; în schimb, la unitățile din industria și gospodăria locală, comerț, reparații auto și industria ușoară, studiile și analizele efectuate pînă în prezent nu au reușit să fundamenteze măsuri de raționalizare, organizare și mecanizare complexă a activităților auxiliare decît la nivelul a 20%. Rezultatele obținute trebuie să îndemne la perseverență în finalizarea măsurilor stabilite, la lărgirea în continuare a ariei de preocupări pentru valorificarea rezervelor existente.

Din desfășurarea pînă în prezent a acțiunii în unitățile județului Dolj, se impun a fi reținute cel puțin următoarele considerații, pe care le supunem atenției generale :

- pentru îndeplinirea activităților auxiliare din unitățile productive există în prezent **o dotare neechilibrată,** care fie că nu acoperă necesarul, fie că este excedentară și nu stimulează o folosire rațională ; această dotare este adecvată numai pentru o mică parte din diversitatea tipo-dimensională a operațiilor specifice activităților auxiliare ;
- cooperarea și conlucrarea între unitățile producătoare și cele consumatoare sau utilizatoare de bunuri se regăsesc în prea mică măsură în domeniul mecanizării și automatizării activităților de încărcare-descărcare, depozitare, manipulare și transport al bunurilor respective, existînd **necorelări atît în ce privește dotările, cît și formele și modalitățile de ambalare, containerizare și paletizare.** Nu întotdeauna, dotarea și sistemele de realizare a acestor activități, deși bune și avantajoase pentru producător, corespund condițiilor existente la beneficiar ;

- activitățile auxiliare legate de circuitul **produselor, materiilor și materialelor cu caracter de masă** (produse de balastieră, combustibili solizi, materiale de construcții etc.) solicită și un efort fizic deosebit, în consecință mecanizarea și automatizarea realizării lor devin indispensabile.

Totodată, experiența de pînă acum, proiectată în perspectiva dezvoltării acțiunii relevă unele dificultăți pentru depășirea cărora prezentăm următoarele propuneri :

- **îmbunătățirea coordonării, la nivelul întregii economii, a cercetării și proiectării privind dotarea tehnică a activităților auxiliare.** Cercetarea și proiectarea ar trebui, credem, să fie organizate pe ramuri și sectoare, în funcție de specificul lucrărilor de realizat și să urmărească **tipizarea** dotărilor respective, paralel cu **diversificarea caracteristicilor** tehnice și funcționale, pentru realizarea unei cît mai largi game tipodimensionale de operații ;
- la nivelul ministerelor să se prevadă prin plan **acoperirea necesarului de mijloace** (autoîncărcătoare și autodescărcătoare) **destinate operațiilor de mecanizare a materialelor cu caracter de masă** — cărbune, balast, materiale de construcții. (Notăm, pentru argumentare, un exemplu : din cele 500 de vagoane folosite pentru transportul cărbunelui la Întreprinderea electrocentrale-Craiova, numai 200 sînt autodescărcătoare ; restul de 300 se descarcă manual, folosindu-se peste 80 de angajați — și numai pentru anul 1980 se prevede înlocuirea lor) ;
- intensificarea **sprijinului, coordonării și controlului din partea ministerelor și centralelor,** pe linia completării și îmbunătățirii în continuare a conținutului programelor specifice privind progresul tehnic în sectorul activităților auxiliare ;
- nominalizarea, prin planurile unităților, a acelor **sisteme, tehnologii și dotări din activitățile auxiliare care să fie reproiectate și rezolvate prin autoutilare,** la nivelul fiecărei întreprinderi sau pe centrale ;
- **sensibilizarea** — prin cursuri pe ramuri și sectoare — a **cadrelor care conduc și coordonează activitățile auxiliare din unități ;** în prezent există cadre care aderă greu la orice noutate în domeniul încărcărilor-descărcărilor, manipulării, depozitării și transportului intern, considerînd greșit că progresul tehnic s-ar preta numai în activitatea de producție.

Prin acțiuni ferme, temeinic pregătite, bine sprijinite, îndrumate și coordonate pe nivelele structurii economice, bogatele rezerve existente în sectorul activităților auxiliare vor fi puse în valoare cît mai operativ și complet.

Adrian COJOCARU
directorul Cabinetului județean Dolj pentru probleme de organizare

Marin ȘTEFAN
expert instructor

ANALIZA VALORII:
rezultate concludente în întreprinderile ieşene

Dintre numeroasele ecouri primite la redacție, ca urmare a invitației pe care revista a făcut-o specialiștilor, de a comunica opinii, preocupări și rezultate în legătură cu aplicarea și generalizarea analizei tehnice a valorii, reținem pentru numărul de azi două semnalări din Iași.

- **Ing. Maria Rădulescu,** directoarea Cabinetului teritorial de organizare, ne relatează despre evoluția pozitivă înregistrată în decurs de doi ani, care a pus bazele pentru o apropiată generalizare a metodei. În 1974, cînd a absolvit cursul de la Academia „Ștefan Gheorghiu", ing. M.R. a implementat în producție studiul pe care-l elaborase pentru produsul „impermeabil matlasat băieți", a cărui eficiență sub raportul reducerii costurilor de fabricație și al îmbunătățirii funcționalității a servit ca o bună argumentare pentru promovarea „A.V.". La acea dată, în județ existau numai doi specialiști în aceste tehnici; cabinetul a organizat un curs cu scoatere din producție, cei 35 de absolvenți (cadre din compartimentele de cercetare, proiectare, organizare) fiind organizați în 6 grupe de analiza valorii, în întreprinderile industriale.

Reproiectarea prin „A.V". a unor produse a dat rezultate concludente, de pildă în industria textilă : la articolul „Sinaia" (țesătură imprimată, din fire poliamidice filamentare, pentru rochii și bluze) — reducerea cheltuielilor cu 23%, beneficii suplimentare la producția unui an de peste 5 milioane de lei; la articolul „Cleopatra" (țesătură imprimată din fire de relon supraelastice, pentru rochii și bluze) — 20%, respectiv peste 250 000 de lei; la articolul „Aurel" (țesătură pentru pijamale bărbătești) — reducerea prețului de cost cu 3,4%, iar la articolul „Lirus" (țesătură pentru cămăși bărbătești) cu 3,2%.

„Ne propunem — încheie ing. Rădulescu — să sprijinim generalizarea tehnicilor de analiza valorii la toate produsele noi și reproiectate, precum și la modernizarea tehnologiilor de fabricație. Consider că **metoda ar putea fi aplicată și în sfera prestărilor de servicii".**

- **Ing. Valeriu Răileanu,** inginer-șef și **ing. Ana Maria Lucanu,** tehnolog, de la Întreprinderea de prelucrare a lemnului, ne informează că echipa de „A.V." din unitate — constituită din reprezentanți ai compartimentelor proiectare, urmărirea producției, aprovizionare-desfacere, preț de cost ș.a. — a analizat 4 piese de mobilier, reprezentative prin caracterul lor de serie și prin faptul că se situează în etapa de expansiune sau maturitate pe curba vieții produsului; la stabilirea nivelelor de importanță ale funcțiilor au fost avute în vedere observațiile și sugestiile clienților (produsele se execută pentru export).

Soluțiile găsite s-au concretizat în :

— reamplasarea polițelor și sertarelor la dulapul M. 516, ceea ce a permis eliminarea uneia din cele 3 polițe, capacitatea de depozitare păstrîndu-se aceeași ;

— mărirea gradului de demontabilitate la canapeaua M. 516, avînd ca efect micșorarea volumului ambalajului, deci economii la costul acestuia și al transportului ;

— eliminarea unor repere nejustificate din punct de vedere constructiv sau estetic — de pildă, rama de sub placă la masa de lucru M. 516 ;

— aplicarea unor soluții tehnice avansate pentru realizarea prelucrărilor mecanice la masa „Babette" ;

— folosirea, pentru anumite repere, a unor înlocuitori mai ieftini (PFL cu pastă mecanică, sertare și accesorii din material plastic) ;

— eliminarea finisării unor suprafețe care nu sînt vizibile și executarea de finisări superficiale la suprafețele interioare neaccesibile.

Au fost obținute astfel reduceri ale prețurilor de cost, la piesele din garnitura M. 516, de 12% la dulap, 9% la canapea, 19% la ambalajul acesteia, 14% la masa de lucru — iar la masa „Babette", de 6%. Colectivul „A.V." pregătește acum analiza altor piese și garnituri — vitrina M. 516, holul „Rococo", minisetul „Versailles" — la care își propune o limită minimă a reducerilor de costuri prin soluții noi : 15%.

În sprijinul celor care studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid

CICLUL:
Socialismul științific
și problemele
dezvoltării
economico-sociale
a României

CONFRUNTĂRI TEORETICE ACTUALE ÎN PROBLEMELE ECONOMICE ALE SUBDEZVOLTĂRII

LICHIDAREA subdezvoltării economice în care se află cea mai mare parte a omenirii reprezintă o parte integrantă a procesului de creare a unui nou sistem de relații economice și politice. De aceea, problemele dezbătute în acest domeniu constituie nu obiectul unor discuții teoretice abstracte, ci aspecte vitale ale realităților contemporane. Așa se și explică particularitatea marii dezbateri mondiale referitoare la problemele progresului economic și social, ale lichidării înapoierii economice, care constă în faptul că la ea iau parte nu numai numeroși economiști, politologi, sociologi din lumea întreagă, dar și instituții naționale și internaționale, inclusiv statele și reprezentanții lor. În cursul acestui dialog, care are uneori caracterul unei confruntări de poziții ireductibile, sînt elaborate nu numai teze, ipoteze și teorii, dar și politici economico-sociale la scară națională și internațională. Implicațiile dezbaterilor despre subdezvoltare sînt resimțite astfel nu numai în domeniul gîndirii teoretice, dar și în cel al politicilor economice pe care un stat sau un grup de state le promovează în relațiile lor externe sau în practica nemijlocită a economiilor lor naționale.

Lichidarea subdezvoltării – cerință imperioasă a lumii de azi

DECALAJELE internaționale, în care își găsește expresie subdezvoltarea, constituie unul din fenomenele cele mai dramatice ale vieții economice și politice a epocii în care trăim. Ele preocupă opinia publică din toate statele, dat fiind că a devenit evidentă **legătura indisolubilă care există între asigurarea păcii în lume și crearea condițiilor pentru dezvoltarea economică a tuturor statelor, pentru realizarea procesului de apropiere și egalizare relativă a nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor.** Evoluția, succesele, speranțele sau insuccesele, dezamăgirea, indignarea și revolta țărilor subdezvoltate în eforturile lor de a-și lichida înapoierea economică pot infuența destinele întregii omeniri.

Decalajele internaționale exprimă într-o formă deosebit de sintentică o realitate extrem de contradictorie a epocii noastre: polarizarea lumii în două grupuri distincte de țări — dezvoltate și subdezvoltate, bogate și sărace, industrializate și furnizoare de materii prime. În cadrul fiecăruia dintre aceste două grupuri de țări există diferențe, nuanțe în privința nivelului dezvoltării economice, ca și profunde deosebiri ce izvorăsc din orînduirile lor sociale. Asemenea diferențieri nu anulează însă discrepanțele profunde dintre cele două grupuri de state, deoarece ele nu sînt separate numai prin aspecte cantitative, prin decalajele dintre nivelele lor de dezvoltare, dar și prin **diferențe calitative în ce privește structura economiilor naționale, a producției și exporturilor lor**, în ce privește locul pe care îl ocupă în diviziunea mondială a muncii.

Țările subdezvoltate, care reprezintă partea cea mai puțin dezvoltată din cadrul grupului țărilor în curs de dezvoltare, nu sînt pur și simplu rămase în urmă din punct de vedere economic. Situația lor nu este asemănătoare cu aceea în care se găseau în perioada anterioară revoluției industriale statele actualmente dezvoltate. Economia țărilor subdezvoltate este rămasă în urmă, dar în același timp este o **economie deformată, deviată din dezvoltarea ei, orientată unilateral spre producția de materii prime agricole și minerale.** Datorită existenței subdezvoltării în lumea contemporană, unele țări dobîndesc avantaje unilaterale de pe urma relațiilor comerciale internaționale, iar altele sînt profund dezavantajate datorită schimburilor internaționale de mărfuri, datorită sistemului actual al prețurilor de pe piața mondială, ca și datorită actualului sistem valutar. Ignorînd aceste realități evidente, unii economiști și politologi apreciază că relațiile economice și politice ale lumii actuale ar fi bine alcătuite și că nu ar fi necesară nici o schimbare fundamentală în această privință, ci numai unele perfecționări mai mult sau mai puțin neînsemnate ale mecanismelor existente. Uneori nu se ezită chiar în susținerea ideii că remodelarea structurilor economiei mondiale, a relațiilor economice mondiale, ar reprezenta „un mit primejdios" care ar putea aduce numai dezavantaje tuturor țărilor. Pentru astfel de teorii economice, subdezvoltarea este o stare firească, inevitabilă, considerată de unii chiar veșnică.

România, ca țară socialistă în curs de dezvoltare, militează cu consecvență în direcția reașezării relațiilor internaționale pe bazele egalității și echității, în direcția lichidării gravelor decalaje internaționale. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta în această privință: **„Omenirea este confruntată astăzi cu problema gravă a subdezvoltării, care afectează profund întreaga evoluție a vieții internaționale. Zeci și zeci de state ale lumii, reprezentînd o parte uriașă a populației planetei, se găsesc într-o situație dramatică din punct de vedere al dezvoltării economico-sociale. Lichidarea acestei stări de lucruri, asigurarea unei dezvoltări rapide a tuturor popoarelor constituie o necesitate obiectivă pentru așezarea relațiilor internaționale pe baze noi, pentru promovarea unei politici de pace și colaborare".**

Profundele discrepanțe în ce privește nivelele de dezvoltare economică ale diverselor state ale lumii actuale nu reprezintă o noțiune abstractă, ci constituie **expresia directă a relațiilor economice și politice internaționale.** Aceste relații determină menținerea diferențelor în ce privește gradul de dezvoltare a diferitelor țări cît și configurația raporturilor dintre diversele țări. Existența decalajelor, a subdezvoltării, are profunde implicații nu numai asupra nivelului de trai al populațiilor din diferite țări ale globului, dar și asupra climatului vieții-politice internaționale. De aceea, una din cerințele fundamentale ale creării unui nou tip de relații economice și politice între state presupune lichidarea decalajelor, egalizarea relativă a nivelurilor de dezvoltare economică a diferitelor țări.

Confruntări teoretice privind definirea și geneza subdezvoltării

DEFINIREA SUBDEZVOLTĂRII constituie terenul unor confruntări principiale, în care se constată, pe de o parte, existența unor axe fundamentale de gîndire conceptuală, iar pe de altă parte, o nuanțare foarte fină de la gînditor la gînditor.

Una din orientările principale ce se conturează în teoria subdezvoltării este cea pe care am putea-o denumi **concepția stadială a dezvoltării.** Conform acestei concepții, țările lumii au nivele diferite de dezvoltare economică, pentru că ele se află în prezent în stadii diferite ale unuia și aceluiași proces de dezvoltare. Gînditori ca C. Clark (The Conditions of Economic Progress), W. W. Rostow (The Proces of Economic Growth; Politics of the Stages of Growth) și alții, consideră că în genere națiunile trec prin mai multe faze succesive în diferite momente ale istoriei, în funcție de crearea condițiilor demarajului economic. După opinia lui W. W. Rostow, aceste stadii ar fi: societatea tradițională, societatea de tranziție către demarajul economic, stadiul demarajului economiei, societatea progresului către maturitatea economiei și, în sfîrșit, stadiul consumației de masă.

Această schemă face eronat abstracție de relațiile sociale, considerînd capitalismul ca formă generală și abstractă a oricărei dezvoltări. O altă eroare fundamentală a teoriilor stadiale constă în faptul că, pe baza unor analize de istorie, ele încearcă să tragă cel puțin două concluzii, discutabile evident, referitoare la subdezvoltare, pe de o parte, considerînd-o ca un stadiu pe care l-au parcurs într-un trecut mai mult sau mai puțin îndepărtat toate țările care în prezent compun grupul statelor cu economie avansată și apreciind, pe de altă parte, că într-un viitor previzibil, actualele țări cu o economie rămasă în urmă vor ajunge, sub influența forțelor spontane ale economiei, la un stadiu avansat de dezvoltare.

O teorie cu rezonanță relativ largă este aceea care definește subdezvoltarea pornind de la indicatori ai nivelului de trai, de la rămînerile în urmă în ce privește consumul de bunuri materiale sau prin alte consecințe și efecte ale subdezvoltării înseși, **considerînd deci efectele drept cauze.** De aici și unele concluzii care nu pot rezista unei confruntări cu realitățile. Nu de puține ori se pune accentul în mod exagerat în explicarea subdezvoltării pe fenomenele demografice, așa cum fac gînditori ca E. Gannagé (Economie du développement) sau A. Sauvy în unele lucrări mai vechi (Tiers Monde ; Théorie générale de la population ș.a.).

Totodată se poate remarca faptul că există **tendințe puternice de eclectism, de enumerare nediferențiată și neierarhizată** a diverșilor factori, procese și fenomene care au determinat geneza istorică și mai ales supraviețuirea subdezvoltării economice pînă în zilele noastre. Tipice sînt în această privință lucrările unor economiști ca H. J. Bruton (Principles of Development Economics), Yves Lacoste (Les pays sous-développés ; Géographie du sous-développement), Harvey Leibstein (Economic Backwardness and Economic Growth), G. W. Schmeltz (Economie du Tiers Monde), G. M. Meier (International Trade and Development) și alții.

Determinarea cauzelor subdezvoltării celei mai mari părți a lumii contemporane, în contrast cu dezvoltarea unei minorități de țări, constituie obiectul unei dispute principiale între economiștii marxiști și cei nemarxiști. Prezentînd realitatea în mod deformat și unilateral, economiștii nemarxiști nu numai că dau definiții diferite insuficientei dezvoltări, dar o golesc de conținutul ei economic specific imperialismului și politicii de forță și dictat și o prezintă izolat de exploatarea colonială și de supraviețuirea exploatării sub formele neocolonialismului.

În aceast ordine de idei, numeroși economiști nemarxiști pornesc în explicarea fenomenelor subdezvoltării de la o cauză naturală : inegala repartiție pe glob a resurselor. După opinia unor astfel de economiști, țările ar fi dezvoltate sau subdezvoltate în funcție de abundența resurselor naturale (J. R. Hicks : Essays in World Economy).

Alte teorii, cum este cea elaborată de americanul W. Brand (The Struggle for a higher Standard of Living), consideră că ar exista 4 cauze ale subdezvoltării : productivitatea scăzută a solului acestor țări, lipsa de capital necesar dezvoltării, nivelul scăzut al calificării populației, lipsa unei forțe conducătoare pe plan politic, care să inițieze și să dirijeze procesul dezvoltării.

În realitate, așa după cum viața a dovedit-o, **subdezvoltarea este un rezultat istoric al colonialismului, iar persistența ei este legată de dăinuirea relațiilor de dependență economică a țărilor mai puțin dezvoltate față de țările dezvoltate economicește și față de monopolurile internaționale sau transnaționale.** Această explicație a subdezvoltării din lucrările economiștilor marxiști atît din țările socialiste, cît și din cele capitaliste, poate fi întîlnită deseori și în lucrările unor economiști din școlile radicale nemarxiste (Fr. Perroux, Jacques Freyssinet, J. M. Albertini, Joan Robinson). Ea este în genere explicația de principiu pe care o dau unii dintre cei mai progresiști economiști și oameni politici din țări în curs de dezvoltare nesocialiste (Josué de Castro, Celso Furtado, Leopold Sedar Senghor, Nkrumah, J. Nehru, L. Echeverria ș.a.).

Evidențierea adevăratelor cauze istorice ale subdezvoltării — dominația politică și economică a unei părți din țările lumii asupra majorității statelor și teritoriilor — permite nu numai o condamnare a procedeelor care au dat naștere subdezvoltării, dar și singurul mijloc pentru elaborarea căilor de suprimare a cauzelor determinante care împiedică și azi, sau întîrzie dezvoltarea economiei țărilor mai puțin avansate. Punerea în întreaga sa lumină a fenomenului colonial și a formei sale „moderne" de existență — neocolonialismul — drept cauza fundamentală a subdezvoltării reprezintă, deci, nu pur și simplu o explicație teoretică a unei realități contemporane, ci un instrument ideologic și politic în acțiunea de lichidare a înapoierii economice într-o lume a revoluției tehnice-științifice.

Economiștii marxiști din țara noastră și din alte țări — capitaliste și socialiste — au pus în evidență că rolul hotărîtor al colonialismului s-a exercitat în două direcții esențiale : în primul rînd, el a determinat polarizarea țărilor în țări bogate și sărace, dat fiind că avuțiile acaparate în colonii și semicolonii s-au transformat în capitaluri care au contribuit substanțial la accelerarea procesului de dezvoltare economică a unui pumn de țări capitaliste. În al doilea rînd, colonialismul a creat un dezechilibru fundamental, structural, în economia regiunilor subjugate, care a făcut ca economia națională a țărilor dezvoltate să evolueze în direcția creării de sisteme economice complexe, în timp ce coloniile și semicoloniile au fost împinse către o specializare îngustă, în producerea de materii prime, minerale și agroalimentare. Prin aceasta a fost creată o diviziune internațională a muncii bazată pe dezechilibre de avantaje.

Economiștii marxiști au evidențiat că dispariția sistemului colonial al imperialismului nu a dus instantaneu și automat la lichidarea subdezvoltării, deoarece, în primul rînd, o mare parte a resurselor țărilor eliberate din jugul colonial au continuat să rămînă în mîinile monopolurilor imperialiste, iar, în al doilea rînd, că structura economiei țărilor foste coloniale nu s-a putut modifica brusc sau într-o perioadă scurtă de timp. Pentru lichidarea subdezvoltării trebuie, așadar, înlăturată atît dependența economică față de țările dezvoltate, cît și unilateralitatea structurii economiilor naționale ale țărilor în curs de dezvoltare și, în primul rînd, a țărilor subdezvoltate economicește.

Lupta de idei cu privire la direcțiile și strategia dezvoltării

TEORIA ECONOMICĂ actuală cunoaște o intensă confruntare de idei în ce privește definirea direcțiilor și a strategiei dezvoltării economice a țărilor mai puțin avansate ca și a economiei mondiale în genere.

Unii dintre gînditorii contemporani apreciază că omenirea s-ar afla în fața perspectivei unei grave catastrofe în cazul în care procesul dezvoltării și, în primul rînd, al creșterii economice va continua să se dezvolte sub forma sa actuală, de tip exponențial. Tipice în acest sens sînt tezele cunoscutei lucrări „The Limits to Growth", elaborată sub conducerea lui D. Meadows, ca și teoriile zegiste care propovăduiesc așa-numita creștere zero. Critica acestor teorii, atît de către economiștii marxiști, cît și de către cei nemarxiști este cunoscută, stagnarea creșterii economice fiind deseori considerată, pentru țările în curs de dezvoltare, ca echivalentă cu perpetuarea decalajelor internaționale, cu permanentizarea înapoierii lor economice, cu menținerea actualului lor loc în diviziunea mondială a muncii. În acest cadru se constată o nuanțare accentuată a ideilor. Astfel, **M. Mesarovič** și **Ed. Pestel** în lucrarea lor **„Omenirea la răspîntie"**, publicată și în limba română, apreciază că țările lumii ar trebui să cunoască o creștere diferențiată, ceea ce va asigura economiei mondiale o dezvoltare de tip organic, armonioasă și firească, în locul actualei creșteri exponențiale.

În fapt, **ideea dezvoltării are o largă audiență internațională în gîndirea economică, politică și sociologică. Se poate afirma că majoritatea absolută a gînditorilor actuali sînt de acord că toate țările lumii au dreptul la dezvoltare — în sensul în care documentele Națiunilor Unite au definit acest drept.** Dezacordul se constată însă în ce privește **precizarea căilor dezvoltării, a strategiei și direcțiilor acesteia**, ca și în privința priorităților acordate unuia sau altuia dintre procesele sau factorii dezvoltării.

Ajutorul extern reprezintă pentru unii economiști factorul propulsiv principal al procesului dezvoltării. Pentru unii dintre ei, acest ajutor ar trebui să se materializeze în formarea capitalurilor necesare dezvoltării — așa cum este cazul lui R. Nurske (The Conflict between 'Balanced Growth' and International Specialization). Dimpotrivă, așa cum subliniază numeroși economiști marxiști, dar și unii nemarxiști ca P. Jalée (Le pillage du Tiers Monde) și Pierre Moussa (Les nations prolétaires), **ajutorul extern nu poate declanșa dezvoltarea economică.** Chiar dacă unii economiști, de pildă W. Brand, pun accentul pe ajutorul internațional neondiționat și controlat exclusiv de foruri internaționale, există o apreciere destul de larg întîlnită în sensul că asistența financiară, ca și relațiile economice externe în general, pot doar **să impulsioneze un proces intern de dezvoltare, dar nu să-l și determine.** Nu întîmplător, numeroși gînditori politici din țări în curs de dezvoltare pun în ultima vreme un accent tot mai mare pe **rolul hotărîtor al eforturilor proprii ale țărilor lor în vederea lichidării rămînerii în urmă**, fără ca prin aceasta să nege necesitatea lărgirii și adîncirii relațiilor economice, comerciale și de cooperare cu alte state.

Un loc de seamă în asigurarea unei dezvoltări economice armonioase și pe termen lung este acordat de către numeroși economiști și politologi factorilor politici, în rîndul cărora accentul este pus mai ales pe doi : în primul rînd, a devenit evident că o condiție esențială pentru desfășurarea procesului dezvoltării economice este cucerirea unei reale independențe naționale ; în al doilea rînd, se remarcă locul central pe care mulți gînditori îl acordă statului în procesul dezvoltării.

Ideea independenței naționale este astăzi un bun cîștigat în gîndirea economică și politică a țărilor în curs de dezvoltare, ceea ce nu înseamnă că ea nu continuă să aibă adversari mai vechi sau mai noi, între care și economistul vestgerman R. F. Behrendt. În acest context **independența economică** a tinerelor state este și ea considerată ca esențială de către numeroși economiști, printre care unii gînditori nemarxiști radicali din țări capitaliste dezvoltate, așa cum este cazul lui Fr. Perroux. O variantă contemporană a gîndirii în acest domeniu este oferită de acei economiști ca G. W. Schmeltz, care consideră că țările în curs de dezvoltare și-ar putea apăra independența și interesele în raporturile lor cu țările capitaliste dezvoltate numai printr-o asociere plurinațională. Astfel de idei au inspirat experimente ale unor țări africane sau latino-americane care, constituindu-se în grupări de state, au orientat o bună parte din politica lor împotriva imperialismului și neocolonialismului.

Statul, privit ca factor politic propulsor al dezvoltării, organizator și planificator al acestui proces, este o parte componentă inseparabilă a gîndirii economice și politice dominante în multe din țările nesocialiste în curs de dezvoltare, opinie care poate fi întîlnită și în lucrările unor economiști nemarxiști din țări capitaliste dezvoltate. Astfel, J. M. Montias afirmă că statul național poate juca un rol decisiv în procesul dezvoltării, idee pe care o întîlnim atît la W. W. Rostow, B. Bendix și alții.

Definirea strategiei dezvoltării, în rîndul căreia un rol precumpănitor a fost acordat problemei priorităților, reprezintă de asemenea un cîmp de înfruntări teoretice dintre cele mai semnificative. Numeroase eforturi au fost depuse în domeniul teoriei economice pentru a se acredita ideea că țările în curs de dezvoltare nu ar trebui să-și pună problema industrializării, dezvoltarea lor mergînd pe calea amplificării cantitative a sectoarelor tradiționale, furnizoare de materii prime. La unii economiști argumentele în această privință decurg mai ales din **costurile comparative,** așa cum este cazul la J. Viner (Studies in the Theory of International Trade) sau Erasmus H. Kloman jr. (Colonialism and Western Policy), urmărindu-se să se demonstreze așa-zisele avantaje ale actualei diviziuni internaționale a muncii. La alții, ca de pildă la J. Austruy (Le scandale du développmenet), nonindustrializarea este argumentată prin **costurile ridicate ale investițiilor cerute de dezvoltarea industrială a unei țări** și mai ales prin întîrzierea cu care sînt obținute rezultatele pozitive ale industrializării asupra nivelului de trai.

Nu rareori, în unele lucrări teoretice ca și în unele programe practice, industrializarea a fost opusă în mod artificial dezvoltării concomitente a agriculturii și este meritul atît al unor economiști marxiști, cît și al unor economiști nemarxiști din țări în curs de dezvoltare că aceste două sectoare nu sînt gîndite ca opuse, ci complementare, după cum se exprimă economistul indian J. Bhagwati (L'économie des pays sous-développés).

În literatura economică internațională se poartă de un șir de ani o amplă discuție teoretică — cu serioase consecințe de ordin practic — în jurul problemei **alegerii tehnicilor adecvate pentru dezvoltarea economică a țărilor cu economie rămasă în urmă.** În formularea diferitelor opinii pe această temă se pleacă, de regulă, de la realitățile acestor țări și-anume de la lipsa de fonduri pentru investiții simultane în domeniile principale ale economiei. De-aici, unii economiști trag concluzia că singura soluție pentru țările subdezvoltate ar fi să apeleze la o tehnică rudimentară, înapoiată, consumatoare de forță de muncă și nu de capital. Numeroși economiști — atît din țări în curs de dezvoltare, cît și din țări dezvoltate— pun însă în evidență faptul că tehnica aleasă de o țară în vederea dezvoltării sale economice influențează în mod decisiv dezvoltarea sa economică globală pe termen lung, ducînd la dobîndirea de avantaje sau, dimpotrivă, la pierderi irecuperabile în lupta de concurență de pe piața mondială, ceea ce are repercusiuni asupra încasărilor sale din exporturi, asupra balanței sale comerciale și de plăți și, implicit, asupra nivelului de trai al populației. Pe de altă parte, nivelul tehnicii influențează situația și dinamica folosirii populației active, a forței de muncă, determinînd modificări în structura acesteia.

Viciul de bază al multora dintre abordările teoretice pe tema alegerii tehnologiei este acela că **ele tind să stabilească un „model unic" de alegere și aplicare a tehnicii în țările în curs de dezvoltare,** indiferent de nivelul dezvoltării, indiferent de potențialul de perspectivă al țării, de mărimea populației și deci și a pieței interne, indiferent de condițiile competitivității de pe piața mondială. Cert este că **o condiție esențială în acest domeniu o constituie accesul tuturor țărilor la cuceririle tehnicii și științei mondiale contemporane, fiecare stat fiind singurul for de decizie care poate să hotărască direcțiile și modalitățile de investiție, implicit ale dezvoltării sale economice.**

Programul partidului și documentele Congresului educației politice și al culturii socialiste cu privire la lichidarea subdezvoltării în contextul instaurării unei noi ordini economice internaționale

RELEVÎND adîncirea interdependențelor în cadrul economiei mondiale, Programul partidului precizează că : **„Menținerea decalajelor economice afectează grav însăși evoluția economică generală, constituie un factor de îngustare a pieței mondiale, de criză economică, reduce pînă la urmă posibilitățile de dezvoltare și a țărilor înaintate economic. Menținerea unor disproporții mari în nivelul de dezvoltare va genera, inevitabil, instabilitate economică. Disproporțiile economice, fenomenele de criză economică și monetară, indiferent în ce parte a lumii se ivesc, se vor reflecta, pînă la urmă, asupra tuturor statelor".**

În acest context, instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale constituie o necesitate vitală pentru asigurarea progresului economic și social al tuturor țărilor lumii contemporane. În rîndul statelor care acționează în direcția consolidării unui climat de pace și înțelegere între popoare România se afirmă ca un participant activ și consecvent în eforturile pentru stabilirea unei noi ordini economice și politice internaționale. Un ecou tot mai larg este suscitat de inițiativele țării noastre la Organizația Națiunilor Unite, de **activitatea neobosită a președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu,** de contactele sale cu reprezentanți ai tuturor țărilor lumii, dezvoltate și în curs de dezvoltare. Atenția cu care este urmărită această activitate pe plan internațional este o dovadă concretă a recunoașterii caracterului științific și realist al politicii statului nostru, personal a tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** a aportului pe care el l-a adus la definirea conceptului de nouă ordine internațională.

După cum subliniază documentele partidului nostru, ale Congresului educației politice și al culturii socialiste, țara noastră consideră că una din principalele condiții ale stabilirii unor noi relații economice și politice între state, ale instaurării unei ordini bazate pe egalitate și echitate, este **lichidarea stării de subdezvoltare economică în care se găsesc încă numeroase țări ale planetei.** Așa cum au subliniat aceste documente, decalajele internaționale nu numai că se mențin cu o deosebită persistență, dar au tendința de a se adînci și agrava. România consideră că o astfel de stare de lucruri are implicații deosebit de profunde pentru toate popoarele. În primul rînd, decalajele economice existente împiedică o parte numeroasă din populația globului să beneficieze de roadele civilizației materiale și spirituale pe care o face posibilă actuala dezvoltare a științei și tehnicii. În al doilea rînd, adîncirea decalajelor determină fenomene de instabilitate în întreaga economie mondială. În sfîrșit, așa cum se arată în documentele partidului nostru, „asemenea stări de lucruri generează tensiuni și animozități, creează pericolul agravării instabilității politice și creșterii încordării internaționale, determinînd mari primejdii pentru pacea mondială". De aceea, lichidarea decalajelor, egalizarea relativă a nivelurilor de dezvoltare economică, a devenit pentru lumea contemporană o preocupare esențială, un imperativ de prim ordin atît pentru dezvoltarea economiei, cît și pentru asigurarea păcii.

dr. N. S. STANESCU

ÎNTREBĂRI :

1. **Precizați și analizați cauzele pentru care lichidarea subdezvoltării a devenit o necesitate vitală în epoca în care trăim.**
2. **Care sînt pozițiile principiale ce se confruntă în definirea subdezvoltării și a cauzelor sale istorice.**
3. **Ce rol joacă în lupta de idei contemporană problema definirii direcțiilor și strategiei dezvoltării economice ?**
4. **Care este poziția partidului nostru în problema subdezvoltării?**

BIBLIOGRAFIE :

Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. București, Editura politică, 1975, p. 174—184 ;

Nicolae Ceaușescu. Raport la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R. București, Editura politică, 1974, p. 14—28, 33—37.

Nicolae Ceaușescu. Cuvîntare la Congresul educației politice și al culturii socialiste. București, Editura politică, 1976, p. 79—83.

Concepția președintelui Nicolae Ceaușescu despre noua ordine economică internațională. București, Editura politică, 1976, p. 39—48, 70—106, 255—265, 300—309.

Mai pot fi consultate : Către o nouă ordine internațională. București, Editura politică, 1976, p. 208—234 ; Maria D. Popescu, Imperativele noii ordini economice internaționale. Rațiunea și strategia cooperării. București, Editura politică, 1975, p. 12—21, 109—111. C. Moisuc, Cu privire la conceptul de nouă ordine economică internațională. În „Era socialistă" nr. 6/1975, p. 24—29.

PUNCTE DE VEDERE

CATEGORIA DE FUNCȚIUNE A ÎNTREPRINDERII ÎN TEORIA ȘI PRACTICA ORGANIZĂRII

PRIN ROLUL și implicațiile pe care le are în domeniul organizării, funcțiunea (funcția) întreprinderii constituie o categorie fundamentală cu care operează știința conducerii unităților economice. Aceasta și explică „succesul“ de care se bucură această categorie de aproape un deceniu în teoria și practica organizării întreprinderilor noastre.

Definirea categoriei ca atare, așa cum a fost ea făcută în majoritatea lucrărilor de specialitate, cît și utilizarea concretă a funcțiunii, ca instrument de organizare structurală a întreprinderilor, sînt susceptibile de discuție.

Dintre problemele care merită o atenție deosebită, menționăm : conținutul categoriei de funcțiune, virtuțile și limitele acesteia, corespondența dintre funcțiune și compartimentul de muncă și „principiul“ individualizării funcțiunilor.

Ce semnifică funcțiunea ?

PRIN DEFINIȚIE, funcțiunea reprezintă o manifestare specifică, un rezultat al realizării unui grup de activități obiectiv necesare pentru îndeplinirea scopurilor întregii organizații. Principalele criterii de grupare a activităților pe funcțiuni îl constituie omogenitatea operațiilor pe care le comportă, afinitățile naturale ale acestora și caracterul specific al tehnicilor de realizare a lor.

Categoria de funcțiune are un caracter abstract, generalizator, ceea ce îi conferă rolul de instrument util de analiză a activităților în orice unitate economică, indiferent de mărimea sau profilul ei de producție. La nivel de întreprindere, această analiză relevă că o funcțiune sau alta se poate afla în trei situații concrete :

1 **potențială sau virtuală**, adică definită dar neexercitată în întreprinderea respectivă, din rațiuni care țin de asigurarea unei înalte eficiențe a întregului sistem ;

2 **integrată la nivel de centrală,** cînd unele activități sînt realizate de unitatea dată, iar altele (de aceeași natură, dar de amploare sau complexitate deosebite), de către centrală sau alte unități ;

3 **reală și efectivă**, cînd activitățile respective sînt exercitate integral de întreprinderea dată.

Prin urmare, o întreprindere poate exercita unele funcțiuni în mod integral (de pildă, producția), alte funcțiuni doar parțial (de exemplu cercetarea), și, în fine, altele deloc, dacă profilul activității sau alte considerente nu le justifică.

Cele cinci funcțiuni ale unităților noastre economice, acceptate de majoritatea specialiștilor de la noi (cercetare-dezvoltare, producție, comercială, financiar-contabilă și de personal) sînt, așadar, funcțiuni ale întregului organism economic, manifestarea lor efectivă la un nivel sau altul de organizare, implicînd analiza concretă a activităților reale. În această analiză unele funcțiuni vor fi regăsite integral sau parțial, în timp ce altele nu.

Pe măsură ce procesul integrării activităților se amplifică, centralele industriale preluîndu-și tot mai mult atribuțiile ce le revin, „regăsirea“ tuturor celor cinci funcțiuni la nivelul întreprinderilor în situația de reale și efective va reprezenta doar cazuri de excepție. Pe de altă parte, nu trebuie scăpat din vedere că aceste cinci funcțiuni, definite printr-o adaptare a vechiului concept fayolist, nu sînt în măsură să surprindă întregul complex de funcții pe care unitățile noastre economice le realizează. Ne referim la acele funcții care reflectă activități specifice întreprinderii socialiste.

În sistemul nostru social-economic, examinarea funcțiunilor întreprinderilor trebuie făcută, așadar, într-o viziune mai largă decît în contextul capitalist al producției, în strînsă legătură cu conținutul proceselor pe care le reflectă și în modul de realizare a lor pe diferite trepte organizatorice ale economiei.

Corespondența dintre funcțiune și compartiment

CONCEPTUL de funcțiune a întreprinderii este uneori interpretat după modelul organizării și funcționării organismului uman. Așa cum se știe, din punct de vedere fiziologic, funcțiunile organismelor vii (de nutriție, de relații cu mediul etc.) sînt efectuate de organe, țesuturi sau aparate specializate. Desigur, și în domeniul social-economic funcțiunile se pot realiza prin intermediul unor organisme specializate, primele fiind în acest caz un rezultat, o manifestare a funcționării celor din urmă.

În calitatea lor de verigi structurale, organismele constituie grupuri coerente de persoane, cu caracter permanent, reunite sub o autoritate anumită în vederea realizării unor atribuții determinate. Dar relațiile dintre funcțiuni și organisme sînt stabilite în cazul întreprinderilor pe alte baze și criterii decît în natură. Mai întîi, nu în toate cazurile activitățile sînt grupate pe organisme exclusiv după natura lor, în unele situații putînd fi adoptată o combinare a lor după alte criterii, astfel încît operațiunilor omogene să li se alăture structural și alte operațiuni înrudite sau ajutătoare.

Rezultă că în domeniul social-economic, corespondența dintre funcțiuni, în calitate de categorii abstracte și organisme, ca elemente ale structurilor organizatorice, este diferită față de natură. Ca atare, considerăm că orice suprapunere sau identificare a funcțiunii cu compartimentul de muncă nu se justifică nici teoretic, nici practic, fiind, în esență, o transpunere mecanică a principiilor și legilor biologiei în domeniul structurilor create de om.

Identificarea organismelor din structura organizatorică cu funcțiunile, pe axul cărora sînt uneori constituite, a condus în ultimă analiză la ștergerea oricărei deosebiri dintre aceste două categorii, la o suprapunere a lor. Astfel, funcțiunea a fost definită ca fiind „domeniul de activitate al întreprinderii format dintr-un grup de activități omogene, **complementare sau convergente** și în care se exercită o autoritate delegată“ 1) (subl. ns.). Din această definiție rezultă :

a) în cadrul funcțiunilor sînt incluse, pe lîngă activități omogene și activități complementare sau convergente, ceea ce corespunde conținutului compartimentelor din structură ;

b) conceptul de funcțiune este legat de un fenomen subiectiv — autoritatea exercitată în domeniul respectiv — fapt care ne relevă, de asemenea, un element al organizării structurale.

Unii autori, afirmînd în mod just că funcţiunea se referă la un grup de activităţi omogene, specializate, o definesc în mod eronat ca „domeniu concret în care se exercită autoritatea...“ Alţii utilizează la gruparea activităţilor respective, criteriile de identitate, complementaritate şi convergenţă, ceea ce introduce inexactitatea de la pct. a. În plus, la analiza conţinutului funcţiunilor, activităţile sînt divizate pe „atribuţii“ şi „sarcini“ ultimele fiind de fapt elemente ale organismului sau compartimentului de muncă. În sfîrşit, alţi autori confundă pur şi simplu funcţiunea întreprinderii cu funcţia (de conducere sau de execuţie) deţinută de persoane sau compartimente, definind-o prin competenţele, autoritatea şi responsabilităţile conferite celui care o exercită“ 2).

Operaţionalizarea acestui concept, astfel definit, s-a făcut prin elaborarea unor liste de activităţi pe funcţiuni.

Faptul că unele activităţi prevăzute în aceste liste n-au putut fi încadrate în nici una dintre cele cinci funcţiuni (cum sînt activităţile de personal, juridică ş.a.) evidenţia mai curînd insuficienţa criteriilor definitorii adoptate decît „caracterul general“ al acestora sau anumite dificultăţi de repartizare a lor datorită „intercondiţionării“ lor strînse.

În această ordine de idei, o atenţie deosebită merită optica prof. J. Simeray, care se pare că a exercitat o anumită influenţă asupra punctelor de vedere redate mai sus. Autorul citat consideră că organismele (compartimentele de muncă) sînt elementele fundamentale ale întreprinderii ; pentru asigurarea coerenţei unui organism (de ansamblu) este necesar ca activităţile sale să fie omogene sau cel puţin convergente. Trecînd însă la clasificarea organismelor, autorul observă, nu fără temei, că între domeniul delegării de autoritate funcţională şi noţiunea de funcţiune în sensul atribuit de Fayol există o discordanţă. Această discordanţă se datorește bazei diferite de la care pornesc : Fayol clasificase operaţiunile după natura lor specifică în funcţiuni ; Simeray clasifică organismele în categorii, după activităţile lor specifice. Spre exemplu, dacă un organism acoperă 80 la sută din funcţia tehnică, se poate considera că aparţine „categoriei tehnice“. Pentru înlăturarea discordanţei, autorul propune o redefinire a noţiunii de funcţiune, ceea ce şi face. El consideră astfel funcţiunea ca „domeniul concret în care se exercită autoritatea funcţională“ 3). Determinarea domeniului funcţiunii se bazează de acum pe delegarea de autoritate, deci pe o decizie a conducerii întreprinderii, care ţine seama atît de afinităţile naturale ale activităţilor, cît şi de nevoile concrete ale întreprinderii. Acest grup de activităţi constitutive ale funcţiunii vor cuprinde : activităţi specifice, de aceeaşi categorie, care caracterizează funcţiunea respectivă : tehnică, comercială şi, ca urmare grupate împreună, deşi prin natura lor aparţin unor categorii fundamental deosebite.

Substituind noţiunea de funcţiune, în sensul lui Fayol, cu noţiunea de categorie fundamentală de activitate sau de operaţii, se ajunge de fapt la ştergerea oricărei deosebiri dintre funcţiune şi organism, la identificarea acestor două noţiuni. Unui criteriu obiectiv — natura activităţilor — i s-a substituit un alt criteriu, subiectiv — decizia conducerii întreprinderii. În această accepţiune, noţiunea de funcţiune are sensul de ansamblu de activităţi omogene şi neomogene a căror responsabilitate este încredinţată prin delegare unui director funcţional, care le exercită cu ajutorul organismului (direcţie funcţională) asupra căruia el exercită o autoritate ierarhică 4), adică exact accepţiunea care i s-a dat uneori în literatura noastră de specialitate.

„Individualizarea funcţiunilor“ în structură

CATEGORIA de funcţiune a întreprinderii a constituit în mod indubitabil un progres în teoria organizării ; ea a permis să se vadă mai clar într-o realitate complexă, a înlăturat multe confuzii terminologice în legătură cu activităţile şi compartimentele de muncă, a furnizat un instrument nou pentru analiza structurilor organizatorice.

Din modul în care a fost definită funcţiunea de către H. Fayol, două idei au reţinut în mod special atenţia :

a) faptul că funcţiunea reprezintă un grup de operaţiuni omogene prin natura lor, care comportă utilizarea unor tehnici specifice şi care concură la îndeplinirea scopului întreprinderii ;

b) faptul că ansamblul funcţiunilor constituie tot ceea ce trebuie făcut pentru a asigura mersul întreprinderii 5).

În domeniul organizării întreprinderii, funcţiunea reprezintă, de fapt, o aplicare a principiului diviziunii muncii pe care F. W Taylor îl aplicase în organizarea ştiinţifică a producţiei în cadrul atelierelor. Utilizarea acestui concept în domeniul conducerii era în deplină concordanţă cu sistemul de organizare a producţiei din acea vreme, cînd utilajele erau grupate după tipul lor şi nu după fluxul operaţiunilor tehnologice, cînd munca era adaptată la maşină şi nu maşina la om. Aşa se şi explică de ce şcoala clasică de conducere şi-a aşezat concepţia sa organizatorică pe axul funcţiunilor, al specializării activităţilo necesare pentru atingerea scopurilor întreprinderii şi nu pe ce al produselor sau proiectelor realizate.

Cu timpul însă, cînd realităţile producţiei, ale mediului economic şi social au devenit mai complexe, au ieşit la iveală şi unele limite ale conceptului de funcţiune, ca instrument al organizării structurale.

Astfel, s-a observat că organismele întreprinderilor nu sînt organizate pe funcţiuni pure, ci cuprind activităţi foarte diverse, că teza şcolii clasice privind corespondenţa dintre funcţiuni şi compartimentele de muncă este ambiguă, generatoare de confuzii. Tocmai în această direcţie este îndreptată critica modernă, care consideră că punctul de plecare în întreaga organizare îl constituie analiza activităţilor necesare fiecărei întreprinderi pentru realizarea scopurilor sale şi nu o listă oarecare de funcţiuni-tip. Dar analiza activităţilor era aproape necunoscută în teoria tradiţională. Majoritatea autorităţilor în materie de organizare presupuneau că o întreprindere posedă o serie de funcţiuni-tip, care pot fi adaptate la tot şi peste tot fără o analiză prealabilă. Potrivit acestei concepţii, într-o întreprindere care fabrică şi vinde produse trebuie să ne aşteptăm în mod firesc să găsim activităţi sub eticheta „fabricaţie“, „proiectare“, „vînzare“ etc. În realitate, s-ar putea ca o întreprindere, de o anumită mărime şi cu un anumit profil, să cuprindă efectiv toate aceste funcţiuni, dar altele, s-ar putea să nu aibă nevoie de absolut toate sau îi vor trebui altele. Aceste probleme nu pot fi rezolvate prin aplicarea mecanică a unei liste tip. A ignora acest aspect şi a ne baza pe o serie de funcţiuni prestabilite, general-valabile, echivalează cu „prescrierea unui medicament pentru un bolnav, înainte de a-i pune diagnosticul maladiei sale“ 6).

Caracterul abstract al funcţiunii, care-i conferă de fapt rolul de instrument util de analiză a activităţilor, ne relevă totodată şi limita ei principală — lipsa de finalitate proprie. Într-adevăr, fiind expresia unor fascicole de activităţi omogene specializate funcţiunile nu-şi află scopul în ele insele, în sensul că numai armonizarea şi coordonarea lor poate conduce la atingerea obiectivelor generale ale organizaţiei. Nu trebuie scăpat din vedere că funcţiunile prin însăşi natura lor au tendinţa de atomizare, ceea ce comportă riscul îndepărtării lor de aceste obiective.

Potrivit opiniilor specialiştilor, punctele slabe ale unei organizări funcţionale sînt :

1. egocentrismul, în sensul că fiecare conducător de funcţiune consideră că el este cel mai important, caută să dezvolte cît mai mult compartimentul respectiv şi încearcă să subordoneze alte servicii, dacă nu întreaga întreprindere, intereselor sale sau ale compartimentului respectiv ;
2. îngustimea de vederi, provenită din specializarea şi competenţa necesară în acest caz. Specialistul funcţional poate ajunge să-şi limiteze într-atît cîmpul său de acţiune şi competenţa sa profesională încît să devină total inapt pentru exercitarea unei funcţii de conducere generală ;
3. dificultatea stabilirii obiectivelor şi măsurării rezultatelor muncii, pentru că funcţiunea prin însăşi natura sa se referă doar la o parte a activităţii şi nu la ansamblul ei ; criteriile de apreciere a muncii sînt stabilite mai curînd după regulile profesionale decît în funcţie de rezultatele pe care şi le propune întreprinderea. În acest fel, organizarea funcţională deturnează atenţia şi eforturile şefilor de servicii de la obiectivele urmărite.

Aceste trei neajunsuri ale organizării de tip funcţional conduc la multiplicarea nivelelor de conducere şi la sporirea nejustificată a aparatului administrativ-funcţionăresc.

Dacă întreprinderea atinge un anumit grad de mărime şi de diversificare a produselor, apare posibilitatea ca organismele principale ale structurii să fie constituite pe produse sau grupuri de produse, adică pe scopuri. Directorii nu mai răspund de o funcţiune ci de un produs, avînd fiecare organe de studii, de producţie, de vînzare ş.a. Optica este total schimbată, structura care rezultă prezentînd în comparaţie cu organizarea funcţională următoarele avantaje :

Concentrează atenţia pe un produs (un scop), sporeşte randamentul comunicaţiilor şi accelerează deciziile ;

dr. Radu DOAGA

(Continuare în pag. 22)

TEORII·IDEI

ȘCOLI • CURENTE • ECONOMIȘTI

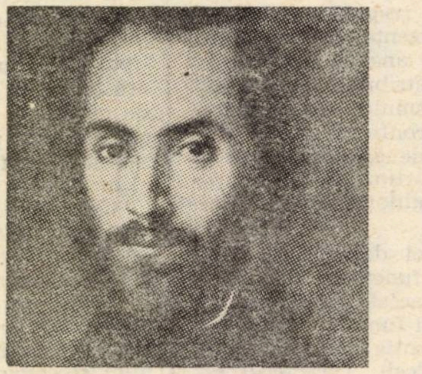

NICOLAE BĂLCESCU, gînditor social de talie europeană (II)

SUB un alt aspect, trebuie spus că concepția și cercetările lui Bălcescu, abordează științific o **problematică economico-socială de primă importanță pentru timpul său și generația imediat următoare,** problematică ce nu s-a aflat decît tangențial în atenția lui Marx. Se știe că în „Anti-Dühring", F. Engels definind obiectul economiei politice în sensul larg, ca studiere a relațiilor de producție și a legilor economice pe toate treptele de dezvoltare ale societății, nota că economia politică în acest sens larg abia urmează să fie creată, că cercetările economice ale lui Marx au vizat îndeosebi capitalismul și îndeosebi pe exemplul țărilor dezvoltate. Or, studiile lui Bălcescu oferă pentru întiia dată o viziune științifică de ansamblu asupra **problematicii economice a modului feudal de producție.** Ele cuprind idei și teze valoroase vizînd formele multiple de exploatare prin mijloace economice și extraeconomice, implicațiile tehnice și sociale ale înzestrării parțiale a producătorului cu mijloace de producție și ale legării sale de pămînt, privind transformarea treptată a scopului producției feudale din obținerea de valori de întrebuințare în obținerea de valori de schimb și consecințele acestora asupra goanei după supramuncă, cuprind o analiză pertinentă a procesului complex de agravare a exploatării și contradicțiilor societății feudale. Teza exproprierii expropriatorilor, ca un act de dreptate istorică, teză centrală în opera revoluționarului român — ca dealtfel și în cea a lui Marx — constituie concluzia logică a întregii analize economico-sociale a dezvoltării feudalismului[1]).

Mai tîrziu Lenin, pornind de la condițiile Rusiei, va acorda o atenție deosebită studierii teoretice a feudalismului și procesului de descompunere a feudalismului. Tezele și ideile lui Lenin vor confirma însă multe din ideile și tezele lui Bălcescu, privind modul de producție feudal.

Metoda utilizată în cercetare de gînditorul român se distinge printr-un istorism științific cu numeroase elemente fundamentale de dialectică materialist-istorică, situîndu-se și ea la nivelul — și în multe privințe chiar deasupra — celor mai valoroase realizări ale gîndirii sociale europene, din acea vreme, prefigurînd sau anticipînd unele elemente de bază ale metodei marxiste. Întreaga analiză a istoriei și a societății contemporane lui se derulează pe fondul înțelegerii rolului determinant al economicului în raport cu factorul natural, politic sau spiritual, al înțelegerii sau intuirii raportului dialectic dintre ceea ce Marx a numit forțe de producție, relații de producție și suprastructură, pe fondul înțelegerii progresului ca un proces legic, obiectiv, a faptului că progresul reprezintă unitatea dintre acumulările cantitative și salturile calitative, a înțelegerii luptei de clasă, a revoluției ca motor al progresului, pe fondul înțelegerii progresului ca o trecere de la un anumit mod de producție la altul superior, a faptului că fiecare formă de organizare socială este o treaptă necesară și totodată istoricește trecătoare[2]).

Metoda istorică, abordarea istorică la Nicolae Bălcescu, nu se reduce astfel la istorism, ca în cazul vechii școli istorice germane, nici la o simplă cercetare a evoluției în timp a fenomenelor, a evenimentelor, ca în cazul multor istorici burghezi francezi, nici la invocarea istoriei pentru a demonstra că societatea merge pe o cale „greșită", ca în cazul istoricilor romantici sau mic burghezi, ci include **înțelegerea caracterului istoricește trecător al diferitelor „orînduiri economice", a direcțiilor necesare, legice ale dezvoltării viitoare,** include studierea cauzelor care determină apariția, dezvoltarea și dispariția unor anumite forme social-economice, înseamnă încercarea de a dezvălui legile care guvernează dezvoltarea socială, precum și a forțelor sociale chemate să înfăptuiască progresul. **Se poate aprecia că tocmai găsirea mijloacelor concrete și a soluțiilor practice de realizare a cerințelor legilor progresului social reprezintă scopul tuturor cercetărilor lui Nicolae Bălcescu.**

Altfel spus, întreaga sa activitate științifică și practică este subordonată unei singure idei fundamentale : **înlocuirea prin luptă a sistemului feudal perimat cu un alt sistem superior,** proces revoluționar de care depindea, în concepția sa, înfăptuirea tuturor dezideratelor majore ale progresului național, economic, social. Dar ideea fundamentală a marxismului este aceeași : **inevitabilitatea pieirii capitalismului** și misiunea istorică a proletariatului.

Existența unei teorii generale, a unei concepții teoretico-economice de ansamblu, cu valoroase coordonate științifice, rezultă și din **sistemul de categorii economice utilizat, din modul de concepere a acestor categorii economice.** Este drept Bălcescu nu a formulat definiții savante, dar este limpede că, în pofida unor imprecizuni terminologice și uneori chiar de fond, categoriile economice utilizate au în majoritatea cazurilor un conținut social și istoric bine precizat. În această ordine de idei este deosebit de valoros și semnificativ faptul că, înainte de Marx, sau, în orice caz, independent de Marx, Bălcescu a înțeles, analizat și utilizat diferite categorii economice ca expresii teoretice ale unor relații de producție istoricește determinate.

FIȘE

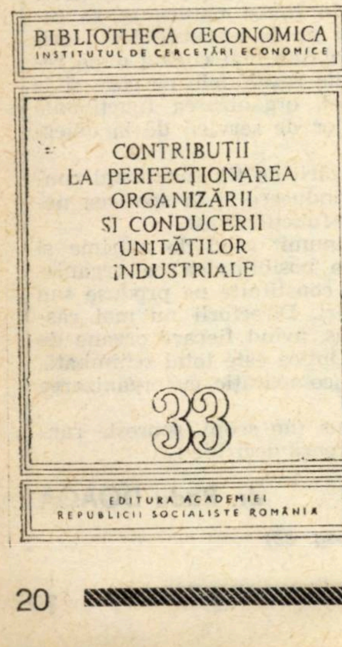

BIBLIOTHECA ŒCONOMICA
INSTITUTUL DE CERCETĂRI ECONOMICE

CONTRIBUȚII
LA PERFECȚIONAREA
ORGANIZĂRII
ȘI CONDUCERII
UNITĂȚILOR
INDUSTRIALE

33

EDITURA ACADEMIEI
REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

• *În lucrarea* Contribuții la perfecționarea organizării și conducerii unităților industriale, *apărută sub redacția dr. Petre Rotaru, dr. Ovidiu Nicolescu, Dragoș Cigusievici, în colecția „Bibliotheca oeconomica" (Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1976, 220 p.), colectivul „Știința conducerii economiei socialiste" din Institutul de cercetări economice consemnează rezultatele cercetărilor efectuate timp de cîțiva ani de dr. Ovidiu Nicolescu, dr. Petre Rotaru, Cecilia Manițiu, dr. Rudolf Dootz, Gheorghița Căprărescu, Dragoș Cigusievici, Elena Steiu și Ioan Bratu, avînd drept obiectiv principal desprinderea unor modalități de raționalizare pe mai departe a sistemului de conducere a activității industriale.*

Abordarea diferitelor aspecte s-a făcut separat pentru fiecare din principalele grupe de activități care se realizează în cadrul întreprinderilor și centralelor : cercetare-dezvoltare de natură tehnică ; investiții-construcții ; producție ; aprovizionare ; desfacere ; financiar-contabile și personal. Studiile relevă în primul rînd îmbunătățirea simțitoare a funcționalității sistemului de conducere și organizare al unităților industriale. Totodată, rezultă importante rezerve de creștere a raționalității în sfera sarcinilor, competențelor și responsabilităților atribuite diferitelor eșaloane ale industriei, în metodele de conducere și organizare folosite, în stilul de conducere al cadrelor cu funcții de răspundere din ministere, centrale și întreprinderi, în raționalizarea sistemului informațional ș.a. Cartea conține un rezumat în l. rusă.

Indicatorii productivității muncii

• *La rubrica „Schimb de opinii" revista* VOPROSÎ EKONOMIKI *inserează în nr. 10/1976 articolul lui S. Kircă* Pokazateli proizvoditelnosti truda *(Indicatorii productivității muncii), în care autorul ajunge la concluzia că este imposibil să se găsească un indicator ideal, care să răspundă tuturor exigențelor ce se ridică la măsurarea productivității muncii și că, deci, nu este cazul să se caute acest indicator. Soluția ar fi să se perfecționeze indicatorii folosiți (ceea ce evident nu exclude și căutările pentru un alt sistem de indicatori). Perfecționarea dorită a indicatorilor depinde în mare măsură de precizarea noțiunii de productivitate a muncii. Autorul consideră că productivitatea muncii sau rodnicia muncii este raportul dintre produsul muncii și cheltu-*

TEORII · IDEI

ȘCOLI • CURENTE • ECONOMIȘTI

Bunăoară pentru Bălcescu proprietatea este o relație socială, un fapt social, care se modifică odată cu progresul societății. Legat de aceasta, categoriile economice de clasă,dijmă, exploatare, muncă silită, camătă, etc., sînt expresia unor raporturi de producție feudale, pe cînd categoriile economice ca proprietate liberă sau bazată pe muncă, muncă liberă, cultură agricolă mare și mică, dobîndă, credit, profit, rentă sînt utilizate de Bălcescu în referirile la societățile occidentale avansate ale timpului 3).

Multe din scrierile consacrate în ultimii ani concepției economico-sociale a revoluționarului român au evidențiat și subliniat **originalitatea** acestei concepții în raport cu predecesorii și contemporanii săi, atît în plan național cît și internațional. Mai există însă unele studii, apărute sau reeditate chiar și în ultimii ani în care, recunoscîndu-se într-un fel sau altul anumite aspecte de originalitate se subliniază după părerea mea, cu prea multă insistență influențele unor gînditori sau curente sociale occidentale, îndeobște franceze. Și nu este vorba de idei și teze periferice ci chiar de idei fundamentale ale concepției lui Bălcescu, ca de pildă, ideea de exploatare a unei clase de către alta, a împărțirii societății în clase și a luptei de clasă, ideea dreptului necesar și a dreptului la muncă, necesității îmbunătățirii stării materiale și morale a poporului muncitor, a superiorității muncii libere în raport cu cea silită, chiar ideea împroprietăririi țăranilor, a legitimității doar a proprietății bazate pe muncă proprie etc. În legătură cu astfel de opinii doresc să-mi exprim punctul de vedere.

Acceptînd chiar că fiecare din ideile si tezele susmenționate, luate izolat, există în opera unuia sau altuia dintre gînditorii occidentali, că Bălcescu a cunoscut aceste opere și a preluat ideile respective, se cere relevată poziția sa în procesul selecției ideilor și tezelor preluate și, mai mult, originalitatea **concepției de ansamblu,** care nu este deloc eclectică ci dimpotrivă de o **coerență logică impecabilă, reprezintă un tot organic, un sistem de gîndire ale cărui părți componente sînt concordante, o concepție de ansamblu pe care nu o găsim la nici unul din predecesorii lui Bălcescu chiar la nivel european.** De pildă, la romantismul de tip sismondian întîlnim, ca și la Bălcescu, critica societății existente, evocarea unor fapte glorioase ale trecutului, justificarea micii proprietăți și a micii producții țărănești etc. Dar, în timp ce romanticii privesc înapoi, dorind întoarcerea la o societate de mici producători, **Bălcescu privește înainte, spre o societate nouă,** superioară față de cea existentă ; în timp ce romanticii socot mica proprietate și producția ca forme ideale, Bălcescu evidențiază și limitele lor, incapacitatea de a introduce progresul tehnic, relevă superioritatea economică și tehnică a marii culturi, a marii producții ; în timp ce romanticii critică și condamnă progresul tehnic Bălcescu îl elogiază și îl dorește pentru țara sa ; în timp ce romanticii au o concepție generală idealistă, voluntaristă, Bălcescu promovează ferm ideea de legitate, de progres legic, independent de voința și conștiința oamenilor ș.a.m.d. La fel, socialismul mic-burghez de tip proudhonist consideră legile și categoriile economice ca fiind veșnice, în timp ce Bălcescu înțelege conținutul lor social și istoricește trecător ; în timp ce proudhoniștii caută soluția relelor criticate în reforme în domeniul circulației și repartiției, **Bălcescu găsește soluția în schimbarea modului de producție ;** în timp ce proudhoniștii preconizau o societate de tip mutualist, asociaționist, Bălcescu propune o societate bazată pe proprietatea individuală mică și mare ; în timp ce la proudhoniști Banca populară e un „panaceu universal" cu ajutorul căreia s-ar lichida exploatarea prin dobîndă, la Bălcescu **instituția națională de credit era o modalitate de a evita capitalul străin, de a consolida independența ce urma să fie cucerită ; iar pe de altă parte, era o instituție necesară pentru mobilizarea capitalurilor libere în vederea stimulării activității economice, inclusiv un mijloc de înfăptuire a reformei agrare și de sprijinire a țărănimii, iar lichidarea exploatării era legată de lichidarea sistemului social feudal.**

La socialiștii utopici, îndeosebi la saint-simoniștii de diferite nuanțe, ca și la Bălcescu, întîlnim ideea progresului legic, a caracterului istoric trecător al diferitelor tipuri de societate, ideea necesității trecerii la o societate mai bună pentru cei ce muncesc, ideea rolului pozitiv al progresului tehnic, al productivității sporitie a muncii libere etc. Dar, ei văd trecerea la societatea viitoare prin apelul la bunăvoința, rațiunea și filantropia claselor stăpînitoare în timp ce **Bălcescu preconiza lupta de clasă, revoluția maselor exploatate și asuprite ; unii din ei văd cauza exploatării în încălcarea legii valorii sau lipsa de moralitate, în rapacitatea și egoismul claselor avute în timp ce Bălcescu o deduce din relațiile economice reale ; dacă la utopiști muncitorimea era doar o clasă care suferă și care trebuie ajutată din afară, la Bălcescu, poporul care suferă, la un moment dat se răscoală și mătură răul ;** dacă utopiștii sperau în reorganizarea societății prin forța de atracție a unor experimente model, iar unii prin progresul tehnic-științific, Bălcescu pune problema prefacerii revoluționare a întregii societăți subliniind că progresul tehnic devine pe deplin posibil în cadrul noilor relații sociale. Să mai adăugăm aici și aprecierea lui Marx că majoritatea „sectelor" socialist-utopice sau mic-burgheze au devenit, în preajma revoluției de la 1848, orientări reacționare, care creau confuzii în rîndul forțelor progresiste. •

Observăm deci, că deosebirile privind concepția de ansamblu sînt esențiale ; ele se referă la cauzele relelor, modul de înțelegere a dezvoltării sociale, modul de soluționare a problemelor, direcțiile dezvoltării viitoare, forțele sociale și mijloacele practice chemate să înfăptuiască progresul.

V. IOȚA

---

1) Vezi „Despre împroprietărirea țăranilor" în „N. Bălcescu", loc. cit. în partea I a articolului, p. 165-167.

2) Vezi „Reforma soțială la români", loc. cit. in partea I, p. 255.

3) Ibidem, pag. 268-277, 290-305.

FIȘE

ielile de muncă pentru producerea lui (sau invers), iar eficiența muncii este raportul dintre efectul muncii și cheltuielile necesare pentru acest efect (sau invers), efectul muncii necoincizînd cu produsul muncii.

Pentru echilibrul internațional este necesară decolarea lumii a treia

• *În articolul* De quelques trajets énergétigues pour le XXI-e siècle (*Despre unele orientări energetice pentru secolul XXI), apărut în revista* FUTURIBLES *(nr. 5/1976), Jean-Romain Frisch consideră că problema energiei va înceta în perspectivă să fie acută – „după anul 2000 se poate prevedea o destindere pe piața energiei" – dar, că, în schimb, consumul tinde să crească puternic în anii imediați. Există, deci, spune el, o problemă de responsabilitate imediată pentru țările industrializate. Ele trebuie să introducă, începînd încă de pe acum, mijloacele necesare pentru a acoperi expansiunea viitoare a consumului, precum și cele necesare pentru a reduce această creștere. Autorul are în vedere dezvoltarea surselor noi de energie și diminuarea pierderilor, astăzi încă mari, rezervîndu-se totodată lumii a treia energiile ce-i sînt necesare sub formă de hidrocarburi. Dat fiind că creșterea economică și demografică este „înscrisă în fapte", panta va fi încă foarte rapidă pînă în anul 2000.*

Dar, spune J.R..F, „decolarea lumii a treia este indispensabilă pentru echilibrul internațional dacă nu din punctul de vedere al unei justiții elementare".

Infografie

• *Pe parcursul dezvoltării ei, informatica a încercat să satisfacă cerințele utilizatorilor, extinzînd îndeosebi folosirea dispozitivelor periferice de editare a datelor și rezultatelor (imprimante, plottere etc.), ajungîndu-se în faza actuală la o diversitate de aparate periferice cu editare ilustrată și cu un software adecvat. Ansamblul acestor tehnici de programare – software specializat – necesar funcționării dispozitivelor periferice cu ieșire grafică este denumită infografie, ramură nouă a informaticii. Cartea autorilor Pierre Morvan și Michel Lucas (Larousse, 1976, 336 p.) tratează vizualizarea grafică conversațională și este denumită infografie interactivă. Vizualizarea grafică conversațională apare astfel ca o unealtă ideală de apropiere spre o simbioză între om și mașină, întrucît această formă de exprimare este singurul mijloc de comunicare universală. Este știut că vizualizarea înseamnă, înainte de toate, prezentarea informațiilor numerice rezultate într-un sistem informatic, sub formă imediat inteligibilă de către ochiul uman și anume sub o formă de desen.*

images et ordinateur
Introduction à l'infographie interactive
par Pierre Morvan et Michel Lucas
LAROUSSE
université

Categoria de funcţiune a întreprinderii

(Urmare din pag. 19)

2 responsabilitățile sînt mai clar definite, fiecare director fiind judecat după rezultate măsurabile : motivarea și dinamismul oamenilor sporesc considerabil ;

3 organizarea internă este mult simplificată, în sensul că problemele de programare, de gestiune a stocurilor, de calculare a prețului de cost ș.a. pierd din complexitatea generată de numărul mare de produse care circulă în toate secțiile de producție. De aici, o reducere a cheltuielilor și o sporire a eficienței. În plus, prezintă un grad de elasticitate mai mare pentru că adăugarea sau scoaterea din producție a unui produs nu produce perturbații în structura de ansamblu ;

4 pericolul atomismului funcțional, care riscă să se manifeste în condițiile în care fiecare director este responsabilul unei activități specializate, relativ îndepărtate de producție se reduce aproape la zero :

5 conducerea superioară a întreprinderii, care în prima formulă nu putea evita multiplele probleme ale cooperării interfuncționale, se găsește complet degajată de chestiunile curente, putînd astfel să se consacre deciziilor pe termen mediu și lung.

În același timp, structura pe produs prezintă și inconveniente și mai ales unele limite de aplicare. Acestea decurg din natura însăși a activității întreprinderii, care poate fi indivizibilă din punct de vedere tehnologic sau comercial, sau din punct de vedere al mărimii unității economice, care atunci cînd este sub o anumită limită nu-și poate permite să întrețină compartimente pe produse.

Cîntărirea avantajelor și dezavantajelor pe care le prezintă fiecare din cele două formule de organizare ne arată că structura pe produse conduce la efecte mai bune față de structura funcțională.

După cum arată practica conducerii, organizarea funcțională poate fi aplicată în orice întreprindere. Problema constă, așadar, în stabilirea posibilităților de aplicare a structurii pe produse. Un caz limită îl constituie întreprinderile care fabrică un singur produs : energie electrică, ciment, ulei ș.a. în care întreaga activitate este concentrată într-o singură direcție și unde compartimentele pot fi constituite pe funcțiuni. Structurarea pe produse poate fi luată în considerație în cazul unităților economice care fabrică mai multe produse diferite sau atunci cînd sînt realizate în unități de producție separate : construcțiile de mașini, industria electronică, industria chimică, așa cum este cazul cu multe din centralele noastre industriale.

Opțiunea dintre cele două genuri principale de organizare nu este, așadar, deloc simplă. Alegerea criteriului primar de structurare, stabilirea compartimentelor care să depindă direct de conducerea superioară a întreprinderii trebuie să se bazeze atît pe o analiză atentă a caracteristicilor întreprinderii, cît și pe analiză comparată a avantajelor fiecărei variante din punct de vedere al specializării, integrării, coordonării, controlului, informării, cheltuielilor și îmbunătățirii generale a activității de conducere.

La noi, modalitatea organizării structurilor pe produs n-a fost analizată teoretic pînă acum. S-a apreciat în unele lucrări chiar că posibilitatea compartimentării pe acest criteriu n-ar prezenta nici un fel de interes de ordin practic pentru întreprinderile noastre.

---

[1]. P. Turcu și O. Nicolescu. Structura organizatorică a întreprinderii industriale, în Conducerea științifică a întreprinderii, București, Ed. politică, 1970, pag. 62.

[2]. P. Vagu. Conducerea, organizarea și planificarea unităților industriale, București, Ed. didact. și pedag., 1975, pag. 63.

[3]. J. P. Simeray, La structure de l'entreprise, Paris, 1966, pag. 30.

[4]. Op. cit., pag. 34.

[5]. Fie că intreprinderea este simplă ori complexă, aceste grupe de operațiuni sau funcțiuni esențiale se întîlnesc întotdeauna (H. Fayol, Administration Industrielle et Générale, Dunod, Paris, 1956, pag. 1).

[6]. Peter F. Drucker, La pratique de la direction des entreprises, Ed. d'Org., Paris, 1957, pag. 201.

balkancar

TRADIȚIE ȘI CONTEMPORANEITATE

Înălțime optimă de stivuire,
coridoare de trecere, reduse la minimul teoretic –
acestea sînt calitățile distinctive
ale mașinilor pentru aranjat stelaje BALKANCAR

Balkancar

Înălțime de ridicare – 8–12 metri
Lățimea coridorului de lucru – 900–1 700 mm

Exportator :
BALKANCARIMPEX
Bulgaria, Sofia, str. Alabin 56
Telex 0222386

REPREZENTANȚA COMERCIALĂ
BULGARĂ
București, str. Galați 32
Telefon 11 20 87.

PUBLICOM

CONDUCEREA ECONOMIEI ÎN REPUBLICA POPULARĂ UNGARĂ: PERFECȚIONĂRI ÎN 1976

ÎN CURSUL cincinalului 1971—1975 realizarea amplului program trasat de Congresul al X-lea al P.M.S.U., a asigurat o dezvoltare dinamică a economiei R.P. Ungare — se arată într-o care apărută recent la Budapesta.[1]) S-a lărgit baza tehnico-materială a socialismului, a crescut avuția națională, ritmul mediu anual de creștere a produsului social a fost de 6%, iar cel al venitului național de 6,3%. De remarcat că sporirea venitului național s-a realizat integral pe seama ridicării productivității muncii. Creșterea venitului național a permis realizarea unui volum de investiții cu 50% mai mare față de cincinalul precedent.

Corespunzător dezvoltării economiei naționale și sporirii venitului național, a crescut și nivelul de trai al oamenilor muncii. Venitul real pe locuitor s-a mărit cu 26%, iar retribuția reală cu 18%, încadrîndu-se în prevederile planului cincinal. S-au construit 430 000 de apartamente, iar numărul locurilor în grădinițele de copii a sporit cu 90 000.

S-a dezvoltat în ritm rapid comerțul exterior al R.P. Ungare, extinzîndu-se în special relațiile și schimburile de mărfuri cu țările din cadrul C.A.E.R. Ținînd seama de rolul important al comerțului exterior în economia Ungariei (valoarea exportului reprezintă circa 50% din venitul național), accentuarea proceselor inflaționiste pe piața capitalistă, sporirea vertiginoasă a prețurilor la petrol și o serie de materii prime au influențat negativ balanța comerțului exterior, provocind unele pierderi economiei naționale. Pentru a se asigura continuitatea dezvoltării economiei naționale a fost necesară aplicarea unor măsuri eficiente de reglare a economiei care să diminueze influența negativă a conjuncturii de pe piața mondială capitalistă. În cadrul acestor preocupări se înscrie și lucrarea, menționată mai sus, a prof. Otto Gado — „Sistemul nostru de reglare a economiei în anul 1976".

Autorul ia drept punct de plecare în dezvoltarea tezelor sale analiza influențelor negative ale creșterii prețurilor la materiile prime și combustibili asupra dezvoltării economiei naționale. Desigur că modificările care au loc pe piața mondială pot avea o influență mai mare sau mai mică asupra creșterii economice dintr-o țară sau alta. Important este, însă, ca influențele negative să fie reduse sau eliminate prin măsuri economice interne, prin eforturi proprii sporite. Și tocmai aici rezidă meritul incontestabil al lucrării la care ne referim.

Autorul analizează eficiența economică a principalelor domenii ale vieții economice, îmbunătățirea planificării și a modului de adoptare a deciziilor. În această viziune abordează el structura producției industriale și agricole, investițiile, formarea prețurilor și beneficiilor, formele de reglare a retribuției muncii și veniturilor, circulația mărfurilor, serviciile pentru populație, comerțul exterior. Totodată, O. Gado subliniază măsurile ce se impun a fi luate pentru a determina o creștere a producției și exportului, precum și a productivității muncii, care să asigure cu preponderență sporirea venitului național, prevăzută în actualul cincinal.

Meritoriu este, de asemenea, faptul că lucrarea tratează problemele eficienței economice, ale beneficiilor, prețurilor și salariilor, ale producției și comerțului, incluse într-un sistem unitar, privit în evoluția sa, dînd astfel economiștilor și organelor de decizie posibilitatea ca — pe baza unor aprofundate studii la nivel atît macro, cît și microeconomic — să direcționeze științific căile creșterii și reglării centralizate, să ridice nivelul planificării și să asigure o corelație optimă între scopul urmărit și mijloacele de planificare și reglare a economiei. În strînsă legătură cu rezolvarea acestor probleme și în același timp, ca o condiție a succesului acționează îmbunătățirea conducerii la toate nivelurile. Înființarea Comitetului Guvernamental al Planului, extinderea competenței și răspunderii Oficiului Național al Planului, dezvoltarea activității de planificare a consiliilor populare, precum și întărirea activității de orientare și de control a partidului în domeniul economic, se înscriu printre măsurile principale luate de partid în perfecționarea conducerii planificate a economiei socialiste.

Un loc important în lucrare ocupă analiza influenței modificărilor de prețuri la materii prime și combustibili pe piețele externe asupra prețurilor interne. Legat de aceasta, după părerea autorului se impune ca modificările prețurilor de producție să se facă în așa fel încît să oglindească fidel și permanent costurile efective. De aceea, el apreciază că măsurile de reglare aplicate în anii 1975 și 1976 trebuie perfecționate în continuare în scopul de a asigura îmbinarea armonioasă a prețurilor interne cu cele externe, pentru a se menține mișcarea permanentă a prețurilor, dirijarea lor centralizată, stabilitatea lor relativă, precum și o acomodare flexibilă a prețurilor de producție față de prețurile externe variabile, în vederea ridicării eficienței activității economice. În acest context măsurile de reașezare a prețurilor nu trebuie, după părerea autorului, să afecteze prevederile legate de ridicarea nivelului de trai. Creșterea prețurilor de producție nu trebuie să influențeze exagerat prețurile bunurilor de consum, ci să determine mișcarea planificată a acestora.

Perfecționarea sistemului de retribuire și de cointeresare a lucrătorilor în obținerea unor rezultate calitativ superioare, a unei înalte eficiențe economice ocupă un spațiu larg în lucrarea la care ne referim. Autorul pornește de la faptul că fiecărei etape de dezvoltare îi corespunde și o anumită formă de reglare a retribuției. În perioada actualului cincinal, perfecționarea sistemului de retribuire trebuie să contribuie la gospodărirea eficientă și utilizarea rațională a forței de muncă; să facă posibilă cunoașterea diferențiată — în cadrul întreprinderilor — a realizărilor și rezultatelor muncii individuale; să asigure menținerea puterii de cumpărare în cadrul prevederilor planificate etc.

În cea mai mare parte a ramurilor producției materiale sporirea retribuției pentru muncă, a veniturilor întreprinderii trebuie să depindă — arată autorul — de creșterea generală a eficienței, de volumul contribuției la venitul național și de folosirea rațională a muncii vii. Autorul analizează fiecare formă de retribuire, căile de cointeresare a muncitorilor, tehnicienilor și cadrelor de conducere în creșterea producției și a eficienței acesteia, a venitului național — realizări care să permită înfăptuirea politicii statului în domeniul ridicării nivelului de trai al populației.

O atenție deosebită acordă autorul problemelor legate de reglementarea investițiilor. În vederea realizării obiectivelor creșterii economice este necesară perfecționarea planificării investițiilor, ridicarea eficienței acestora, în așa fel încît să se asigure o armonie între scopurile dezvoltării și posibilitățile financiare, să se determine creșterea ponderii creditelor în finanțarea investițiilor, să se realizeze o reducere a termenelor de punere în funcțiune a obiectivelor respective. Noul sistem de finanțare a investițiilor urmărește în principal generalizarea recuperării fondurilor de investiții și, ca urmare, reducerea sau eliminarea alocațiilor de la buget. Autorul analizează o serie de factori care influențează la nivel macro și microeconomic realizarea acestei orientări, soluțiile care trebuie adoptate în vederea obținerii rezultatelor dorite.

Problemele legate de înfăptuirea comerțului exterior și interior ocupă, de asemenea, un loc important în economia lucrării. În acest cadru se insistă mult asupra aspectelor legate de cursul de revenire (în strînsă corelație cu factorii care-l influențează), de extinderea producției pentru export conform cerințelor pieței externe și asigurarea elasticității acesteia în funcție de schimbările care survin pe diferite piețe, asupra aspectelor legate de import și de îmbunătățirea activității și eficienței întreprinderilor de comerț exterior și perfecționarea sistemului de reglare a relațiilor acestora cu întreprinderile productive, de eficiența și rentabilitatea activității comerciale interne etc.

Prin problematica bogată, prin competența cu care sînt analizate multiplele aspecte ale sistemului de conducere economică, prin concluziile la care ajunge autorul, lucrarea se impune ca o realizare valoroasă, interesantă, care dă o imagine asupra preocupărilor organelor de conducere și ale economiștilor maghiari pentru rezolvarea problemelor pe care le ridică dezvoltarea neîntreruptă a economiei naționale a R.P. Ungare.

prof. dr. Mircea POPOVICI

---

[1]) Otto Gado, Kőzgazdasági szabalyozó rendszerünk 1976-ban, Kossuth Könyvkiadó 1976, Budapest.

Conceptul de DEZVOLTARE RURALĂ INTEGRATĂ (II)

De la aspecte conceptuale la demersuri operaţionale şi invers

Din investigaţiile teoretice conceptuale ca şi din experienţa şi mijloacele utilizate în practică, încercăm să desprindem care ar putea fi principalele ELEMENTE componente ale unei concepţii despre dezvoltarea rurală integrată? Cum se leagă ele într-o viziune cît mai coerentă?

Însăşi evoluţia istorică, realităţile au confirmat întotdeauna că nu există concepte sau strategii model, posibil de aplicat aidoma în orice loc şi orice timp. Însuşi cuvîntul strategie presupune formularea unui răspuns specific, valabil pentru anumite condiţii concrete, în cadrul unor oportunităţi şi resurse particulare, al unor opţiuni proprii. Fiecare caz, fiecare ţară constituie un macrocosmos specific, cu o constelaţie de particularităţi economice, sociale, politice etc., ca şi cu anumite date concrete ale diferitelor probleme. Din această cauză nu pot fi elaborate modele operaţionale general valabile, ci cel mult schiţate modele logice teoretice cuprinzînd aspecte principiale, simplificate, enunţiative care se cer adîncite de cercetări teoretice şi empirice, bazate pe realităţi şi experienţe proprii fiecărei ţări şi permanent adaptate la noua constelaţie de date şi fapte. O strategie, prin natura ei, poate deveni operaţională numai dacă este elaborată în condiţiile unor situaţii reale, bazată pe date reale.

Dar există şi aspecte cu un grad mai mare de generalitate. De exemplu, odată cu creşterea productivităţii în agricultură se simte tot mai acut nevoia de noi locuri de muncă, care să poată absorbi mîna de lucru eliberată din agricultură şi cea provenită din sporul natural al populaţiei. Absorbirea acestui surplus de populaţie agricolă poate avea loc, în principiu, pe două căi: (a) fie prin exodul forţei de muncă în căutare de locuri de muncă, de regulă spre centrele urbane, industriale, (b) fie prin crearea unor locuri de muncă în mediul rural. Problema are o mare importanţă principială, opţiunea punîndu-şi o amprentă puternică asupra orientării dezvoltării economice şi sociale.

Un exod rural masiv, aşa cum s-a produs în cadrul dezvoltării industriale capitaliste*) şi cum există tendinţa de a se repeta în unele ţări în curs de dezvoltare, are consecinţe pe termen lung într-o dezvoltare inegală, generează şi dezechilibre regionale profunde în interiorul ţării, greu de surmontat ulterior. Costurile unei echilibrări ulterioare sau ale descongestionării urbane sînt mult mai ridicate, dacă acest lucru mai este posibil. Un inconvenient deosebit de mare, economic şi social, pentru ţările în curs de dezvoltare, născut din această migraţie. constă atît în riscul de eroziune social-economică a regiunilor părăsite, cît şi în creşterea congestionării, presiunilor şi mizeriei oraşelor prin îngroşarea rîndurilor şomajului urban.

Reducerea relativă a forţei de muncă ocupate în agricultură (spun relativă pentru că în anumite ipoteze, pentru anumite perioade, populaţia ocupată poate creşte în expresie absolută pe seama extinderii suprafeţelor cultivate şi a dezvoltării unor activităţi în unele sectoare agricole sau conexe) nu trebuie să coincidă în mod necesar cu un exod rural masiv. Pentru a evita însă o asemenea evoluţie este necesară amorsarea unui proces de diferenţiere a muncii în perimetrul rural, crearea unor noi locuri de muncă în sectoare neagricole, integrarea lor cu cele agricole şi crearea unor structuri organizaţionale şi instituţionale, economice, sociale, administrative şi politice adecvate, transformînd astfel aceste comunităţi rurale în adevăraţi „poli de dezvoltare" ai economiei naţionale. Este poate momentul să subliniem încă o dată că nu înţelegem dezvoltarea rurală ca o alternativă a procesului modern de industrializare, că ea nu exclude şi nici nu se opune dezvoltării marii industrii, de bază, amplasată în centre industrial-urbane. Ea se înscrie doar ca o concomitenţă, a cărei orientare şi amploare depinde în cadrul fiecărei strategii de elementele concrete, specifice ale fiecărei ţări şi etape.

Insăşi logica internă a sistemului specific conceptului de dezvoltare rurală integrată, depăşeşte limitele unei simple dezvoltări a agriculturii. Aceasta înseamnă că EXIGENŢELE şi CONCOMITENŢELE necesare creşterii şi dezvoltării trebuie urmărite pe mai multe planuri.

Exigenţe şi concomitenţe

O dezvoltare echilibrată trebuie deci să asigure, atît o creştere semnificativă şi de durată a randamentelor în agricultură, a productivităţii muncii sociale — ceea ce presupune să se poată asigura acestei ramuri toţi factorii şi toate serviciile care o condiţionează, inclusiv cele sociale — cît şi posibilităţile de a putea absorbi în activităţi neagricole surplusul de forţă de muncă eliberat.

Orice dezechilibru în concomitenţele necesare procesului creşterii economice şi îndeosebi exodurile exagerate spre centrele urbane, fără o infrastructură economică pregătită să asimileze surplusul de forţă de muncă, creează blocaje economice şi sociale. Încercarea de a modela aceste echilibre se realizează în orice caz în cadrul unor procese dinamice, dar prin natura lor ele pot fi concepute în principiu „din start", susţinute de existenţa unor concomitenţe sau printr-un proces iterativ, care presupune existenţa dezechilibrelor.

Dezechilibrele regionale, existenţa a numeroase regiuni rurale defavorizate chiar în ţări capitaliste dezvoltate, problemele sociale, exploatarea şi antagonismele rurale nu sînt argumente care să recomande urmarea unei căi de dezvoltare capitaliste a agriculturii. Există condiţii noi ale dezvoltării, restricţii noi, alternative noi şi chiar obligaţia de inovaţie nu numai tehnologică, ci şi conceptuală. Invocarea argumentului că nu se poate sări peste etape îşi pierde din consistenţă pentru că înseşi datele problemei şi condiţiile diferitelor medii (economic, social, politic, tehnologic, educaţional, informaţional etc.) şi chiar restricţiile sînt altele. Există deja noi experienţe în unele ţări în curs de dezvoltare care relevă preocuparea de a pune în practică noi concepte de dezvoltare rurală, care ţin seama şi de posibilităţile şi exigenţele unei integrări mai mult sau mai puţin pronunţate a activităţilor agricole cu cele de prelucrare cu caracter manufacturier, industrial.

Dacă ne referim, de exemplu, la experienţa României socialiste se constată că dezvoltarea agriculturii socialiste s-a bazat pe desfiinţarea exploatării şi instituirea proprietăţii colective şi a relaţiilor socialiste de întrajutorare. Într-o primă etapă s-a urmărit modernizarea rapidă a structurilor de producţie, tehnice, organizatorice (întreprinderi de stat sau cooperatiste) ale agriculturii, pentru transformarea ei într-o ramură intensivă de înalt randament. Concomitent, în mediul rural a avut loc un proces de profunde prefaceri în structurile sociale, în condiţiile de trai şi civilizaţie, de educaţie, edilitare, sanitare, culturale etc. Dezvoltarea a fost susţinută în mod hotărîtor de puternicul proces de industrializare declanşat concomitent. În etapa actuală, calitativ superioară, politica partidului în acest domeniu promovează unele concepte inovatoare privind dezvoltarea rurală. În prezent se află în plină desfăşurare nu numai o revoluţionare a bazei tehnico-materiale a agriculturii, prin împletirea cu activităţi industriale, şi transformarea muncii agricole într-o variantă a muncii industriale, dar şi o „revoluţionare" a mediului rural în ansamblul său prin mutaţiile rapide şi extrem de pronunţate ce au loc în procesul sistematizării comunelor, al dezvoltării şi transformării unora din ele în localităţi urbane sau oraşele agro-industriale.

Așa cum se arată în Programul partidului nostru : **„Dezvoltarea rapidă a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, amplasarea de întreprinderi industriale în toate județele și centrele importante, crearea marilor unități agricole impun măsuri ferme pentru buna organizare și sistematizare teritorial-administrativă, a amplasării unităților economice, comerciale, de învățămînt, sănătate și altele, în vederea dezvoltării armonioase a orașelor și** COMUNELOR“ **(s.n.).** (8)

Cum se conturează, un asemenea concept, INTEGRAT **pe orizontală și pe verticală, la** DIFERITE NIVELURI **ale economiei naționale ?**

Nivelul I — unitatea economică

Dezvoltarea agriculturii concomitent cu promovarea industriei în mediu rural cu o orientare organizatorică și tehnologică adecvată, prezintă o pistă de investigație în dezvoltarea rurală care merită o atenție specială. În mod cvasiparadoxal, în numeroase țări meseriile rurale sau mica industrie casnică sînt pe cale de dispariție. Aceasta în pofida faptului că dezvoltarea și procesul de modernizare a agriculturii creează o cerere crescîndă de noi factori de producție, de servicii și bunuri de consum, care ar putea fi foarte bine realizate la fața locului, ca și o cerere sporită de calificări tehnice. Asemenea tendințe contradictorii pot fi rezolvate și armonizate în cadrul unui proces de planificare și al unor politici și măsuri, care să rezolve concomitent modernizarea structurilor din cele două sectoare rurale, agricol și industrial, în cadrul unei dezvoltări armonioase de ansamblu, găsind soluții compatibile cu criteriile economice și sociale.

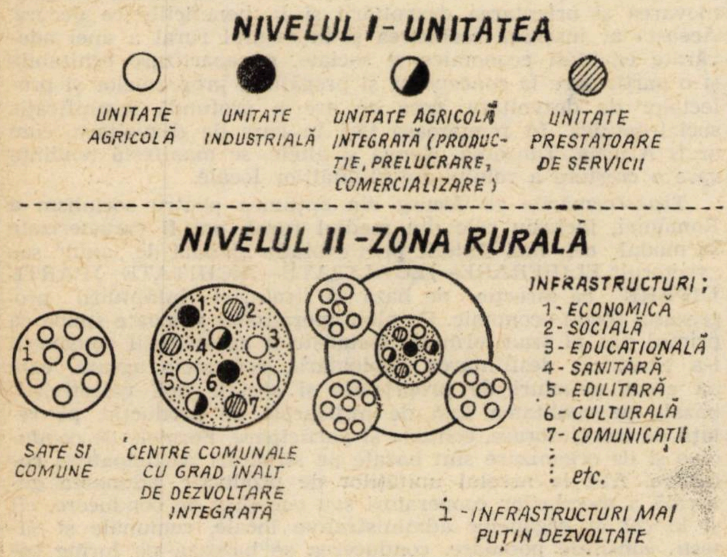

În țara noastră asistăm, pe de o parte, la amplasarea în „mediul rural“ a unor mari unități industriale de interes național, ca și a unor întreprinderi mai mici, de interes local, menite să valorifice superior resursele locale de materii prime, iar pe de altă parte, la integrarea tot mai pronunțată a unor întreprinderi agricole de producție cu unități cu caracter industrial, de adîncire a prelucrării acestor produse, și chiar cu comercializarea produselor. Este semnificativ în acest sens că numai în cincinalul trecut în 120 de localități rurale s-au construit obiective industriale de interes republican și în foarte multe alte comune au fost construite întreprinderi industriale de interes local. În unele comune activitățile industriale prevăzute a se înființa sau extinde se bazează fie pe materii prime furnizate de agricultură, industrii alimentare (fabrici de conserve, de brînzeturi, abatoare etc.), industrie ușoară (topitorii de in și cînepă, țesătorii, fabrici de covoare, de încălțăminte, de articole de uz casnic, artizanat etc.), fie pe prelucrarea resurselor locale, materiale de construcție, ateliere și unități din ramura construcțiilor de mașini, a metalurgiei feroase și neferoase, exploatări miniere, stații de flotare etc.

Avantajele integrării agriculturii cu industria și crearea unor structuri agro-industriale rurale pot fi urmărite pe mai multe planuri:

a) **pe plan economic**

(a_1) furnizarea de noi locuri de muncă, de regulă mai ieftine decît cele create în mediul urban ;
(a_2) creșterea veniturilor;
(a_3) o influență extrem de pozitivă asupra aplatizării curbei caracterului sezonier al muncii și creșterii numărului de zile lucrate pe an;
(a_4) încetinirea exodului spre oraș;
(a_5) creșterea ofertei de bunuri și servicii;
(a_6) mai buna valorificare a resurselor locale de materii prime și secundare.

b) **pe plan tehnologic**

(b_1) o adaptare a comportamentelor, metodelor și tipurilor de organizare în industrie;
(b_2) o creștere a receptivității agenților economici față de progresul tehnic și a spiritului de inovație;
(b_3) o mai bună diviziune tehnologică a muncii;
(b_4) ameliorarea continuă a nivelului tehnicii de producție, creșterea gradului de mecanizare și automatizare și utilizarea mai bună a potențialului tehnic;
(b_5) dezvoltarea tendinței spre adîncirea și diversificarea prelucrării, spre producția de masă.

c) **pe planul resurselor umane**

(c_1) atragerea și reținerea anumitor calificări tehnice și profesionale tradiționale;
(c_2) constituirea unui rezervor pentru calificările tehnice;
(c_3) dezvoltarea disciplinei tehnologice, a înclinațiilor spre studiul tehnic, spre cercetare, spre concepția tehnică și inginerie;
(c_4) formarea aptitudinilor de administrare, gestiune și calcul economic;
(c_5) mărirea infinită a capacității de mobilitate, adaptare și integrare în general și îndeosebi în cazul migrării la oraș a unor cadre care posedă calificări tehnice, reducînd mult costurile acestui proces.

d) **pe plan social**

(d_1) o repartizare geografică echilibrată și rațională a forțelor de producție, echilibrarea dezvoltării și a beneficiilor ei;
(d_2) modernizarea structurilor economico-sociale ale comunităților rurale, ridicînd nivelul de trai și civilizație;
(d_3) manifestarea unei forme de urbanizare mai rațională decît exodul spre centrele suprapopulate;
(d_4) accelerarea procesului de urbanizare;
(d_5) o mai mare compatibilitate a obiectivelor creșterii cu finalitatea lor social-umană și echilibrarea criteriilor economice cu cele sociale;
(d_6) creșterea ponderii clasei noi.

CE ARATĂ UN STUDIU DE CAZ ?

Integrarea activităților industriale în cooperativa agricolă de producție din comuna Stoicănești, județul Olt

Argumentele cele mai convingătoare sînt găsite întotdeauna în viață. Pentru a pune în evidență „in vivo“ implicațiile pozitive ale integrării activităților agricole cu cele industriale, pe diferite planuri, am recurs la un exemplu publicat în „Revista economică“, care nu reprezintă o selecție pe baza unor criterii speciale (9).

Obiectivul : modernizarea structurii producției și integrarea unor activități industriale, în cadrul C.A.P. Stoicănești prin crearea de unități pentru valorificarea superioară a producției agricole și a altor resurse locale.

Mijloace : (a) o rată relativ înaltă din fondurile proprii destinată investițiilor în ultimul deceniu — între 22 și 26$^{0}/_{0}$;

(b) orientarea investițiilor cu prioritate spre activități industriale, meșteșugărești, de prelucrare și servicii ;

(c) crearea unor structuri de producție neagricole, alături de modernizarea celor agricole, prin implantarea unor obiective cum sînt : o fabrică de nutrețuri combinate, două puternice baze pentru prelucrarea laptelui și a cărnii, care urmează să se transforme în fabrici, o bază de producție și conservare a ciupercilor cu un laborator propriu, o mică unitate de fabricare a pîinii, fabrică de cărămizi, ateliere de elemente prefabricate pentru construcții, de fierărie, tîmplărie, dogărie, rotărie înzestrate cu mașini, utilaje și instalații multiple.

Rezultate : (a) volumul producției globale a cooperativei a crescut pe ansamblu, în anii 1965—1974, de 3,6 ori ;

(b) sporirea ponderii activităților neagricole de la 2,5$^{0}/_{0}$ în 1965 la 23,7$^{0}/_{0}$ în 1974 (vezi tabelul 3 din studiul citat) ;.

(c) s-au produs profunde modificări în structura forței de muncă, au fost dezvoltate tradițiile meșteșugărești și au apărut meserii noi cu un grad mai ridicat de tehnicitate (strungari, sudori, lăcătuși, mecanici de întreținere și reparații, instalatori, electricieni, frigotehniști, termiști, chimiști, laboranți, tehnicieni de diferite profile, constructori etc). Astfel activitățile neagricole au ajuns să dețină aproape 32% în structura volumului de muncă total al cooperativei (vezi tabelul 1) ;

(d) pe lîngă creșterea gradului de utilizare a forței de muncă și a productivității muncii de aproape 3 ori în perioada analizată, se observă nu numai lipsa fenomenului de migrație spre centre urbane (deși comuna este amplasată într-o regiune cu un ritm înalt de industrializare în ultimii ani – în vecinătatea județelor Argeș, Dolj, Olt, Teleorman), dar chiar o creștere a numărului cooperatorilor cu peste 11%. Dinamica creșterii numărului membrilor cooperatori (1,2% în perioada 1965–1970, față de o sporire cu 9,2% în anii 1970–1974) lasă să se întrevadă efectul pozitiv al dezvoltării activităților industriale asupra atragerii și stabilității forței de muncă ;

(e) integrarea activităților agricole cu cele industriale a dus la o creștere simțitoare a veniturilor medii anuale ale cooperatorilor, care au sporit de aproximativ 2,5 ori în perioada analizată (53,4% aflîndu-se în categoriile cele mai înalte de venituri), realizîndu-se și o mai mare echitate prin apropierea veniturilor mici și medii de cele mari (vezi tabelul 4) ;

(f) ca o componentă importantă a creșterii nivelului de trai și civilizație, concomitent a crescut de peste 3 ori fondul de consum social, ca și infrastructurile sociale, edilitare, culturale etc.

Nivelul II – zona*)

Chiar și opțiunile economice cele mai adecvate pot fi frînate sau compromise prin existența unor inadvertențe sau distorsiuni structurale sau prin lipsa unor concomitențe indispensabile. Amplificarea procesului de diviziune a muncii în mediul rural prezintă și reversul medaliei: atrage după sine în mod logic și implicit și necesitatea reintegrării activității specializate în sistemul socio-economic complex, ale căror părți sînt reciproc dependente. Aceasta atît la nivelul zonei rurale, sat, comună sau o grupare de localități rurale, cît și în cadrul mai larg al dezvoltării regionale, contribuind la o dezvoltare globală echilibrată.

Obiectivele operaționale ale unui proces de dezvoltare rurală integrată nu pot fi nicidecum limitate, în cazul țărilor în curs de dezvoltare, la un singur sector. Este vorba nu numai de a ameliora productivitatea muncii în agricultură și în consecință veniturile, ci și de a asigura tuturor locuitorilor din mediul rural un minim acceptabil de hrană, condiții de locuit, de educație și sănătate, servicii economice, sociale și edilitare.

Programele și proiectele de dezvoltare rurală la nivelul zonei cuprind o varietate de obiective și activități care nu se limitează la cele agricole sau industriale, înglobînd și o infrastructură **economică** (magazine, prestări de servicii și lucrări către populație etc.), **culturală** (biblioteci, cămin cultural, cinematograf etc.), **educațională** (creșe, grădinițe, școli generale, profesionale, licee agricole sau tehnice etc.), **sanitară** (dispensar uman, veterinar, casă de nașteri, cabinet stomatologic, spital etc.), **edilitară** (căi de comunicație, rețele electrice, de alimentare cu apă și canalizare etc.) și **social-politică**, care să asigure mobilizarea și participarea întregii colectivități la elaborarea și punerea lor în operă (vezi schema). Așa cum am mai spus, există o strînsă interrelație între diferitele elemente implicate, și nu se poate asigura dezvoltarea modificînd numai unele dintre acestea. O anumită echilibrare a aspectelor dezvoltării economice cu cea socială este indispensabilă accelerării progresului. Este evident că fără un minim de instruire nu se poate imprima un ritm satisfăcător dezvoltării, modernizării structurilor și emancipării. Din experiența românească, ca și pe plan mai general, putem spune că aceste elemente sectoriale, care exercită o antrenare reciprocă în cadrul dezvoltării, se cer armonizate cît mai echilibrat cu obiectivele fiecărui sector și ale fiecărei etape, printr-un proces riguros de planificare.

În România, prin politica de amplasare rațională a obiectivelor industriale și în unele comune cu perspective de dezvoltare, de integrare a industriei cu agricultura, de dezvoltare echilibrată a unei infrastructuri economice, sociale, de servicii, edilitare, educaționale, culturale, de sănătate, are loc nu numai o accelerare a unei dezvoltări echilibrate, ci și o ameliorare substanțială a calității vieții în mediul rural. Ca urmare a concepției de sistematizare a dezvoltării în profil teritorial, inclusiv a localităților rurale, elaborată de Partidul Comunist Român și reflectată în „Programul național de sistematizare", satele și comunele României socialiste își modifică radical înfățișarea. Are loc un proces extrem de dinamic de urbanizare și de transformare a localităților rurale în centre economice, sociale, civice cu un nivel ridicat de civilizație. Conform Directivelor Congresului al XI-lea al partidului se va crea pe întreg cuprinsul țării o rețea de orașe și centre urbane repartizate echilibrat pe teritoriu. În cadrul acestui proces în prima etapă (1976—1980) un număr de 120 centre comunale se vor transforma în orașe agro-industriale, în jurul cărora gravitează un mare număr de comune mai mici și sate. Procesul se desfășoară cu o mare intensitate: pînă în 1990 se vor crea 300—400 noi centre orășenești. Concepția românească este, din acest punct de vedere, consecventă în dezvoltarea echilibrată economică și socială a întregului teritoriu, în evitarea apariției unor centre dezvoltate și a unor zone rămase în urmă, generatoare de migrație.

Consecvența modului, de abordare a problemelor creșterii economice în interrelația lor cu dezvoltarea și progresul, prin prisma finalității social-umane, își va pune în mod inevitabil amprenta și pe modul în care concepem dezvoltarea rurală. Aceasta nu urmărește numai o repartiție mai echitabilă a veniturilor, care constituie o condiție indispensabilă a progresului social, ci și emanciparea social-politică, mai multă justiție și securitate economică și socială, mai multă participare, o echilibrare a intereselor individuale cu cele sociale.

Dezvoltarea trebuie să realizeze funcția de a oferi șanse egale de realizare a oamenilor, sub toate aspectele. Mai ales pentru țările în curs de dezvoltare, conceptul de dezvoltare rurală integrată ar putea să asigure o transformare socio-culturală dinamică, planificată, care să angajeze participarea tot mai numeroasă și eficientă a membrilor colectivității la promovarea și orientarea dezvoltării și la beneficiile ce decurg. Aceasta ar însemna realizarea și în mediul rural a unei adevărate egalități economice și sociale, o repartizare echitabilă și o participare la conceperea și pregătirea programelor și proiectelor de dezvoltare, ceea ce are o profundă semnificație social-politică. În numeroase țări în curs de dezvoltare, cum ar fi Algeria, Tanzania, Kenya și altele, se manifestă tendința spre o creștere a rolului colectivităților locale.

Transformările ce decurg din opțiunea pentru socialism a României, inclusiv cele din mediul rural, pot fi caracterizate în modul cel mai sintetic prin evoluția ghidată de „axul" sau „vectorul" ELIBERARE—⟩EGALITATE—⟩ECHITATE—⟩PARTICIPARE, ca direcție de bază a strategiei înfăptuirii progresului social-economic. Pe plan operațional se poate spune că primul pas al transformării socialiste a agriculturii românești l-a constituit desființarea exploatării, reformele agrare, care au creat structuri de proprietate și sociale noi, colectiviste, bazate pe egalitatea față de mijloacele de producție, pe relații de intrajutorare, echitate și participare. Formele de conducere și de organizare sînt bazate pe structuri participative, colective. Atît la nivelul unităților de producție, adunarea generală a membrilor cooperatori sau consiliul de conducere, cît și la cel al organelor administrative locale, comunale și sătești, consiliile populare, conducerea se bazează pe forme colective, pe adîncirea continuă a democrației socialiste și atragerea colectivității la luarea deciziilor. Fenomenul prezintă o importanță deosebită în cadrul punerii în practică a conceptului de dezvoltare rurală integrată, atît prin declanșarea unor dinamisme sociale, a inițiativei și creșterii motivației participanților, cît și pentru coerența procesului general de adîncire a democratismului și participării la decizii și transformarea structurilor de ansamblu pe verticală. Fără adeziune politică la strategia de dezvoltare, la obiectivele, scopurile și mijloacele sale, fără existența unui ansamblu de măsuri pe plan general economic, social, politic, tehnologic, uman care s-o susțină, ideea poate fi compromisă.

Ioniță OLTEANU

---

(7) Într-un recent studiu al F.A.O. se relevă existența în țările Europei occidentale a unor regiuni agricole defavorizate și a presiunilor create de gravitatea șomajului, oamenii politici urmărind să frîneze sau să sporească exodul rural, doc. cit. ERC/76/2, p. 42.

(8) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Editura politică, 1975, p. 85.

(9) Vezi Boța M., Integrarea agriculturii cu activitățile industriale, „Revista economică", nr. 46 din 1976, p. 8.

*) Prin zonă înțelegem o localitate rurală, sat sau comună, sau un grup de localități rurale interdependente, de exemplu o comună sau un orășel agroindustrial în jurul cărora gravitează un număr oarecare de sate și comune mai mici.

ECONOMIE MONDIALA

TENDINȚE - CONJUNCTURI

Balanțe fără echilibru

PERTURBAREA balanțelor de plăți în condițiile instabilității economice persistente continuă să caracterizeze situația din țările lumii nesocialiste. Dincolo de diferențierea între țări, care se exprimă uneori în valori foarte însemnate, rețin atenția deosebirile adînci dintre principalele grupuri de țări. Se oglindesc aici atît caracteristici de bază ale economiilor respective, cît și starea actuală a conjuncturii lor. Datele din grafic, care pentru 1976 reprezintă estimații ale G.A.T.T., arată că pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate reapare deficitul care anul trecut fusese depășit. În ceea ce privește țările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol, deficitul lor global se menține la peste 30 miliarde de dolari, ca expresie a pozițiilor lor în continuare vulnerabile pe piețele internaționale.

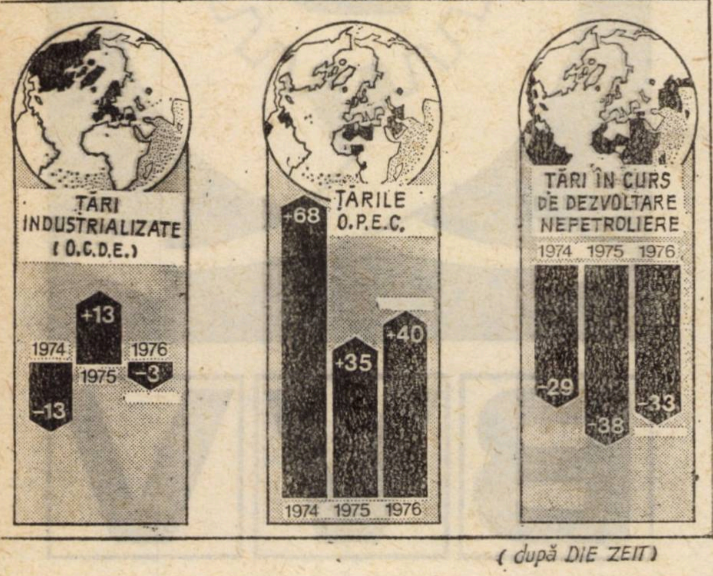

(după DIE ZEIT)

Deficite, respectiv .excedente ale balanțelor de plăți, în miliarde de dolari (pentru 1976 — estimații).

Polonia: orientări în comerțul exterior

COMERȚUL exterior al Poloniei va cunoaște o dezvoltare dinamică în cincinalul 1976—1980, exporturile urmînd să crească într-un ritm mediu anual de 15—16%, iar importurile — de 9—10% (în prețurile din 1975). O importantă contribuție la atingerea acestui obiectiv va aduce industria, ponderea producției sale destinate exportului (în ansamblul producției industriale) urmînd să sporească de la circa 13,5% în 1975 la circa 18% în 1980; un rol important va juca în acest sens și extinderea cantitativă și calitativă a relațiilor de cooperare cu țările socialiste și țările capitaliste dezvoltate.

Promovarea exporturilor are la bază orientarea specializării cu precădere în trei domenii, și anume: valorificarea resurselor naturale ale subsolului (cărbune, sulf, cupru, zinc, sare) și producerea de utilaje pentru industria alimentară; dezvoltarea unor subramuri constructoare de mașini (îndeosebi electrotehnică), ale căror produse înmagazinează multă „materie cenușie".

EVOLUȚII MONETARE

PE FUNDALUL persistenței în S.U.A. a unor factori prezenți și în săptămînile precedente, între care menționăm continuarea scăderii dobînzilor interne, ajungîndu-se la unele din cele mai joase niveluri din ultimii ani, **dolarul S.U.A.** a înregistrat în perioada 3—10. XII 1976 o scădere de ansamblu față de majoritatea valutelor vest-europene.

Marca vest-germană a fost una din valutele care s-au repreciat cel mai mult în relația cu dolarul, terminînd intervalul la un nivel de 2,3960 mărci pentru 1 dolar, față de 2,41 mărci la sfîrșitul perioadei precedente. Cererea pentru marcă a fost tot timpul susținută ducînd la întărirea cursului ei nu numai față de dolar ci și față de majoritatea valutelor vest-europene.

Lira sterlină, sub influența mai mult a unor factori psihologici, a continuat să se întărească față de dolar, terminînd intervalul la circa 1,67 dolari pentru 1 liră, comparativ cu 1,66 dolari la începutul lui.

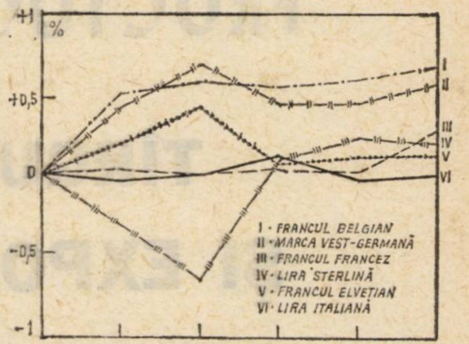

Evoluția principalelor valute vest-europene în perioada 6.XII.—10.XII.1976, luînd ca bază de comparație cursul dolarului S.U.A. din ziua de 3.XII.1976

Francul elvețian și **lira italiană** au oscilat ușor în jurul nivelurilor de la începutul intervalului, anume 2,45 franci și respectiv 865 lire pentru 1 dolar.

Dobînzile la depozitele în eurovalute pe perioada de 6 luni au înregistrat ușoare oscilații la cele în eurodolari, în jurul nivelului de $5^1/_4$% p.a., și creșteri cu circa 1/4% la cele în euromărci vest-germane și eurofranci elvețieni, care au terminat intervalul la un nivel de circa $5^1/_8$% p.a., respectiv $2^1/_2$% p.a.

Creșterea prețului **aurului** în acest interval, de la 131 dolari/uncie la începutul lui la 137 dolari la sfîrșit, cu prețuri de tranzacție aproape de 140 dolari pe parcurs, a fost determinată de a 5-a licitație de aur organizată de către F.M.I. la 8. XII. 1976. Pentru cele 780 000 uncii oferite și vîndute la un preț unic de 137 dolari/uncie, au fost cereri de peste 4,3 milioane uncii, la prețuri variind între 137 și 150 dolari. Specialiștii apreciază că aceste cereri mari de aur sînt determinate de incertitudinile care există în prezent privind ajustarea balanțelor de plăți (mai ales privite prin prisma eventualei creșteri a prețului petrolului care ar putea avea loc începînd cu ianuarie 1977) și asupra viitorului sistemului monetar internațional. Oricum, F.M.I. urmează să-și schimbe tehnica ținerii viitoarelor licitații cu aur, respectiv din martie 1977 urmînd să aibă loc cîte o licitație pe lună, cu adjudecarea unei cantități de 525 000 uncii.

Dumitru LUNGU
Gheorghe MUNTEAN

Oțelul comunitar în criză

STATISTICI recent publicate de Comisia Pieței Comune vest-europene arată că industria oțelului din țările membre ale C.E.E. nu numai că nu a ieșit din criză, dar cunoaște chiar o înrăutățire a situației sale față de anul trecut. Comenzile înregistrate în luna octombrie au fost cu 10% mai reduse decît în septembrie, făcînd ca volumul lor total să scadă sub cel existent în octombrie 1975, cînd fusese atins nivelul cel mai scăzut al comenzilor în cursul actualei recesiuni. Graficul pe care îl reproducem după The Economist, *deși încă nu consemnează această ultimă evoluție, indică în mod clar tendința. Ușoara redresare recentă a producției de oțel în C.E.E. s-a datorat mai ales unor operațiuni de reconstituire a stocurilor, dar consumul este în continuare stagnant. Pe acest fond a fost creat recent noul cartel al oțelului comunitar, Eurofer, chemat să instituie cote de producție pentru diversele firme și să restrîngă concurența. În țările C.E.E. se dezbate totodată problema întăririi măsurilor pentru controlul importului.*

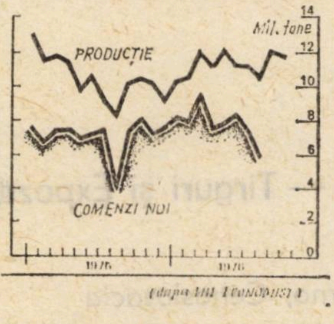

(după THE ECONOMIST)

BRNO –
UN LOC IDEAL
PENTRU AFACERI
FRUCTUOASE

TÎRGURI
ŞI EXPOZIŢII
INTERNAŢIONALE
LA BRNO 1977

BVV

SALIMA — Salon internaţional alimentar *16-23 februarie*

EMBAX-PRINT — Salon internaţional de ambalaj şi utilaj de tipografie *4-8 aprilie*

TÎRGUL INTERNAŢIONAL DE BUNURI DE CONSUM *4-11 mai*

TÎRGUL INTERNAŢIONAL DE CONSTRUCŢII DE MAŞINI *14-22 septembrie*

INTECO — Salon internaţional de echipamente pentru magazine şi restaurante *23-28 octombrie*

ARBIEN — Salon internaţional de amenajări *23-28 octombrie*

Informaţii suplimentare la: BVV — Tîrguri şi Expoziţii BRNO

Výstaviste 1,60200 Brno, Cehoslovacia

PUBLICOM

ECONOMIE MONDIALA

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

DIMENSIUNILE RECESIUNII ÎN INDUSTRIA ŢĂRILOR CAPITALISTE

CRIZA ECONOMICĂ a anilor 1973—1975 s-a manifestat în țările capitaliste dezvoltate, între altele, printr-o scădere a producției industriale în proporții mai însemnate decît a ansamblului activității economice. Asupra dinamicii produsului național brut al țărilor respective și-a spus cuvîntul, după cum se știe, evoluția din sfera serviciilor, mai puțin afectată de recesiune : avînd o pondere mare în economie și fiind integral incluse în P.N.B., serviciile au micșorat procentul de scădere pe ansamblu. Indicele producției industriale este de aceea un element important pentru aprecierea dimensiunilor crizei. Datele în acest sens, pe care le-a publicat recent O.N.U., încă nu oglindesc eventualele manifestări ale încetinirii conjuncturale din Occident în sfera producției industriale. Ele oferă însă un tablou mai complet al fenomenelor care în ultimii trei ani au marcat profund economia țărilor occidentale industrializate.

Dinamica producţiei industriale în ţările capitaliste dezvoltate[a)], 1970=100

	Producţia ind.totală[b)]			Industria prelucr., toate zonele			
	Toate zonele	America de Nord	Europa	Total	Ind.grea	Ind. uşoară	Electricitate gaz, apă
1973	119	120	116	119	121	116	124
1974	119	119	118	119	122	114	126
1975	110	109	111	110	110	109	130
Indici trimestriali 1974-1975:							
maxim	122	122	121	123	125	118	135
minim	107	106	101	106	106	103	120
1976							
Tr.I	116	115	118	115	116	113	144
Tr.II	119	119	116	119	120	116	130

a) Sînt înglobate America de Nord, Europa nesocialistă, Oceania, Japonia, Africa de Sud.

b) Cuprinde: Industria extractivă; industria prelucrătoare; electricitate, gaz şi apă.

Sursa: United Nations, Monthly Bulletin of Statistics, noiembrie 1976.

O primă constatare care se desprinde din cifrele prezentate în tabel este că, la mijlocul anului 1976, producția industrială a țărilor capitaliste dezvoltate încă nu atinsese nivelul dinainte de recesiune. Excepție face ramura „Electricitate, gaz, apă“ a cărei producție a continuat să crească, fapt oglindit atît în datele anuale cît și în cele trimestriale (regresul pe care pare să-l indice cifra pe trim. II 1976 este de fapt o oscilație sezonieră observată și în alți ani în perioada respectivă).

Măsurată cu ajutorul indicilor anuali ai producției, amploarea recesiunii industriale în perioada 1973—1975 s-a menținut, la indicatorii incluși în tabel, în limite care nu depășesc 10%. Astfel, producția industrială totală pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate a înregistrat în 1975 o scădere cu 7,5% față de maxima anuală premergătoare. Mai puternică a fost criza în zona nord-americană, exprimîndu-se într-un regres de 9,2%. În cadrul industriei prelucrătoare a fost afectată cel mai serios industria grea, a cărei producția a scăzut cu 9,8%.

O recesiune mai severă rezultă din confruntarea nivelurilor trimestriale maxim și minim din perioada 1974—1975. Pe ansamblul țărilor capitaliste, producția industrială totală a scăzut, astfel măsurată, cu 12,3% ; pentru zona nord-americană cifra corespunzătoare a fost de 13,1% iar pentru cea europeană — de 16,5%. Ordini de mărimi apropiate s-au înregistrat în industria prelucrătoare, a cărei producție a cunoscut o dare înapoi cu 13,8%, din care în industrie cu 15,2%, iar în industria ușoară cu 12,7%.

Datele publicate de O.N.U. permit și aprecieri asupra evoluțiilor din subramurile mari ale industriei prelucrătoare. Cu excepția industriei alimentare (indice : 100,8) nici una din aceste subramuri nu revenise, la mijlocul anului 1976, la nivelul trimestrial maxim dinainte de criză. Prin prisma indicilor anuali, recesiunea a fost mai puternică decît pe ansamblul industriei prelucrătoare în industria textilă (—12,1%), a materialelor de construcție (—12,4%) și a metalelor de bază (—16,1%). Metalurgia de bază a fost în general subramura cea mai afectată de recesiune : măsurată cu ajutorul nivelurilor trimestriale minim și maxim din anii 1974—1975, producția a scăzut cu circa 25%.

I. P.

IPOTEZE • PREVIZIUNI

Ungaria : industria aluminei

UNGARIA este un important exportator de alumină pe baza unor acorduri bilaterale care prevăd, deseori, livrări în schimb de aluminiu. După cum informează agenția „Budapress“, în perioada pînă la 1985 Ungaria urmează să exporte anual în Uniunea Sovietică 300 mii tone de alumină, primind în schimb 150 mii tone de aluminiu. În baza unui acord similar cu Polonia pe perioada 1976—1978, anual vor fi vehiculate 80 mii tone de aluminiu. Un alt beneficar al aluminei ungare este Austria, în cantități de minimum 75 mii tone în următorii ani. În ceea ce privește Iugoslavia, conform unui acord de engineering industria ungară va echipa în această țară o uzină cu o capacitate de producție de 300 mii tone de alumină pe an, specialiștii unguri participînd, de asemenea, la construirea altei uzine de alumină (de 600 mii tone/an).

Proiecte electroenergetice vest-europene

ȚĂRILE Pieței Comune vest-europene pun accentul — în cadrul dezvoltării industriei energiei electrice — pe extinderea prioritară a capacităților instalate în centrale atomice. Astfel, ponderea acestora din urmă în ansamblul capacităților instalate urmează că crească de la circa o șesime în 1980 la mai mult de jumătate în 1990. În cercurile de specialitate se apreciază însă că este vorba de un program maximal, considerente de ordin financiar sau cele legate de insuficiența posibilă a combustibilului nuclear putînd determina reduceri ale proiectelor naționale privind construcția de centrale atomice. Concomitent, după cum reiese din tabelul de mai sus, se prevede sporirea producției de energie electrică și pe calea ridicării gradului de utilizare a capacităților instalate.

Anul	Capacitatea totală instalată (GW)	Din care, în centrale atomice (GW)	Producția totală de energie electrică (mlrd. kWh)
1980	390	67	1 540
1985	540	200	2 400
1990	750	400	3 650

Sursa : „Energy policy“, nr. 2/1976.

Iranul : exportator de cupru

DEVENIND producător de cupru odată cu darea în exploatare la sfîrșitul anului viitor a unei mari mine la Sar Chesmeh, Iranul și-a anunțat intenția de a adera la Consiliul interguvernamental al țărilor exportatoare de cupru (CIPEC). Pe baza unor investiții de 1 miliard de franci și cu cooperarea tehnică a societății americane „Anaconda“, Iranul speră să extragă în 1979 circa 200 000 tone de minereu de cupru, respectiv 7% din producția de anul trecut a țărilor membre ale CIPEC.

Gabon : țițeiul și dezvoltarea economică

AVÎND în vedere limitele rezervelor de țiței ale țării și posibilitatea epuizării lor în aproximativ 20 de ani, în condițiile producției actuale de petrol de circa 12 milioane de tone pe an, guvernul gabonez a luat o serie de măsuri imediate pentru limitarea producției anuale de petrol la circa 11 milioane tone și intensificarea acțiunilor de prospectare a unor zăcăminte de minereu de mangan și fier. Se are în vedere și reducerea volumului de investiții prevăzut pentru realizarea unor obiective pînă în 1980. Aceasta va duce la întîrzierea unor proiecte în curs de realizare (calea ferată transgaboneză, portul mineralier Santa Clara și Port-Gentil) cu cel puțin trei-patru ani.

Încetineala investițiilor

NOUA încetinire a creșterii economice în țările capitaliste, semnalată cu o rară unanimitate de publicațiile de specialitate, face ca privirile observatorilor să se îndrepte din nou spre determinante mai adînci ale conjuncturii. Ca una din cauzele redresării lente a economiei occidentale după criza anilor 1973—1975 este considerat acum, conform unui larg consens, ritmul lent al creșterii investițiilor în industrie. Fenomenul are caracter cvasi-general în Occident. În graficul de mai sus se poate constata, pe exemplul S.U.A., că în prezent investițiile cresc mai lent decît în celelalte perioade care au urmat recesiunilor postbelice. Astfel, dacă după criza din 1948 în Statele Unite investițiile în capital fix au crescut cu 20% (față de perioada crizei considerată egală cu 100), ulterior sporul investițiilor în intervale de timp comparabile s-a redus treptat, ajungînd la mai puțin de 5% în anii 1975—76.

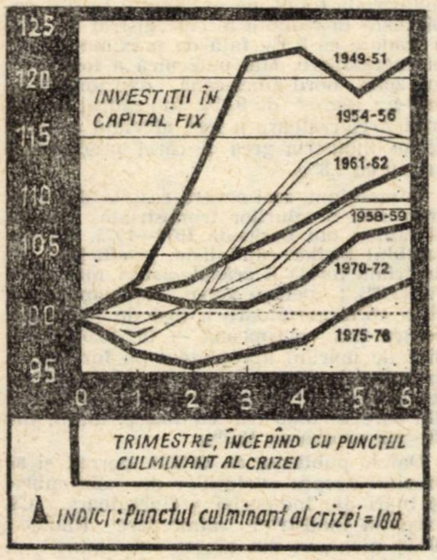

(după *Business Week*)

Diversificare și comunicații

MARILE SOCIETĂȚI comerciale japoneze, care concentrează în mîinile lor o parte foarte însemnată a activității ramurii, și-au extins în ultimii ani operațiunile dincolo de limitele ei propriu-zise. De exemplu, ele negociază fuziuni între întreprinderi, organizează grupări de firme, investesc în industrie, achiziționează materii prime, finanțează întreprinderi străine încă prea riscate pentru a interesa băncile etc. Alături de activitățile comerciale, această diversificare face necesară o rețea de comunicații internaționale rapide între sediul central și agenții, reprezentanți etc. Folosind calculatoare electronice și transmisiunile prin sateliți, societatea Mitsui de exemplu a reușit ca cele 112 agenții pe care le are în 75 de țări să se situeze în medie la numai 4 minute distanță de centrul de decizie. Societatea Mitsubishi cheltuiește anual pentru asigurarea comunicațiilor sale cu exteriorul o sumă egală cu costul transmisiunilor unei mari agenții de presă ca Associated Press sau Reuter. Utilitatea acestor facilități pentru desfășurarea operațiunilor este evidentă, comentează ziarul **Le Monde** după care reproducem informațiile citate. Sediul central poate să urmărească minut cu minut evoluția prețurilor în toată lumea, mersul unor negocieri, oferta de produse care interesează firma, cu evidente efecte asupra competitivității și profitabilității.

Moscova construiește pentru Olimpiadă

LA JOCURILE OLIMPICE de la Moscova (19 iulie — 3 august 1980) se prevede că vor participa aproximativ 12 mii de sportivi și oficialități din peste 100 de țări. Pentru a se putea face față cerințelor, la Moscova vor fi construite cîteva noi mari complexe sportive, între care un stadion polivalent acoperit, cu o capacitate de 45—48 mii de spectatori, un bazin de înot unde întrecerile vor putea fi urmărite de 10 000 spectatori, un velodrom pentru 6 mii spectatori și cîteva săli de sport cu destinație universală. Aceasta pe lîngă reamenajarea unor complexe sportive existente, ca cel de la Lujniki, cuprinzînd peste 100 de instalații.

Pentru găzduirea celor 500 000 turiști așteptați în perioada Jocurilor, dintre care 300 000 din străinătate, la Moscova a și început construirea unor hoteluri moderne cu 40 000 camere. Se vor extinde aeroporturile existente, rețeaua transportului urban și aceea a alimentației publice. Pînă în 1980 se va termina construirea noii clădiri a Agenției de presă „Novosti“ și a Uniunii ziariștilor din U.R.S.S., unde se va afla principalul Centru de presă al Olimpiadei '80. Pe lîngă aceasta vor funcționa alte 30 de centre mai mici, de unde cei 6 000 de ziariști prezenți vor putea relata evenimentele cu cea mai modernă tehnică de transmisiune. Centrul de televiziune de la Ostankino, în prezent în extindere, va transmite jocurile în culori, în direct, pe 20 de canale.

Paradise pierdute

UN SISTEM FISCAL plin de bunăvoință și un secret comercial mai bine păstrat chiar decît în Elveția au atras în Liechtenstein, țară cu numai 24 000 locuitori, începînd cu perioada premergătoare celui de al doilea război mondial circa 40 000 firme străine care și-au fixat acolo sediul lor nominal. De regulă, ele nu desfășoară în micul principat situat la granița dintre Elveția și Austria nici o activitate, nedispunînd acolo decît de o firmă și de o cutie poștală în care primesc eventuala corespondență, fără a avea însă birou, telefon sau funcționari.

O serie de scandaluri din ultima vreme legate de afacerea Lockheed, dar și de vînzarea în R.F.G. de titluri false de doctor al unor universități americane, de vînzarea de avioane de ocazie Rhodesiei, scandaluri în care au fost implicate firme cu sediul nominal în Liechtenstein, au determinat autoritățile acestui „paradis fiscal“ să întărească controlul asupra firmelor străine și să reducă numărul lor la „dimensiuni mai sănătoase“. Aceasta cu toate că actualmente Liechtensteinul are, grație „pavilionului de complezență“*acordat unor firme străine, unul din rarele bugete naționale echilibrate din lumea capitalistă. Anul acesta firmele străine au asigurat circa 40% din veniturile fiscale ale țării, respectiv de trei ori mai mult decît veniturile de pe urma celebrelor mărci poștale ale principatului.

Un serios deficit bugetar a constrîns autoritățile din Andorra să stabilească noi impozite pe beneficiile societăților, mai ales bancare, numeroase și prospere în micul principat de la poalele Pirineilor. Încă un paradis fiscal este pe cale să dispară...

Boom-ul exportului de biciclete

ATRACȚIA reînnoită pe care bicicleta o exercită în țări dintre cele mai industrializate și creșterea în consecință a producției au fost semnalate nu demult de „Revista economică“ (nr. 39/1 octombrie 1976). Fenomenul are prelungiri interesante pe planul schimburilor internaționale. În 1974, de exemplu, bicicletele importate au reprezentat circa 28% din totalul vînzărilor pe piața S.U.A., 62% în Canada, 21% în R.F.G. și 30% în Olanda. Paralel cu aceasta, tot în 1974 a crescut considerabil și importul de piese de rezervă al altor țări: în S.U.A. cu 30%, în R.F.G. cu 33%, în Canada cu 70%. Ascensiunea importului de biciclete în țările OCDE, pe care o înfățișează graficul reprodus după revista **Forum** a Centrului de comerț internațional UNCTAD/GATT (iulie—septembrie 1976), trebuie privită pe fondul cifrei de circa 60 milioane de biciclete, la cît s-a ridicat producția mondială în 1974, potrivit informațiilor din aceeași revistă, în comparație cu circa 20 de milioane în 1960.

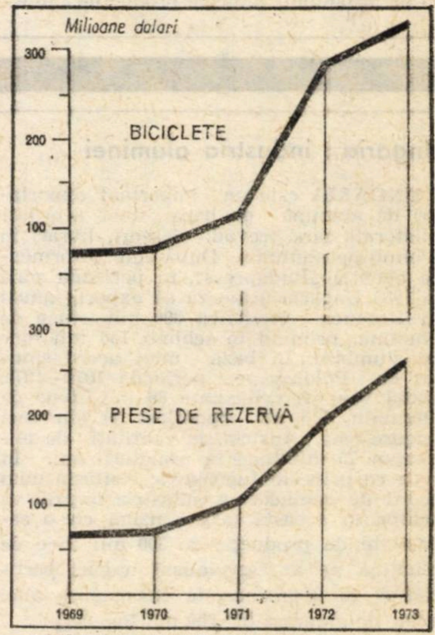

(după FORUM DU COMMERCE INTERNATIONAL)

Import în țările O.C.D.E.

CURIER

GLOSAR

Clauza de revizuire a preţurilor

CA ESENŢĂ, clauza de revizuire a preţurilor (denumită impropriu şi clauza de escaladare a preţurilor) este similară clauzei valutare. Amîndouă sînt clauze contractuale de mare actualitate, în urma instabilităţii preţurilor şi cursurilor valutare pe pieţele occidentale, cu repercusiuni asupra tuturor pieţelor internaţionale. Prima clauză este menită să apere pe semnatarul unui contract cu străinătatea de consecinţele negative ale variaţiei exagerate a preţurilor, în timp ce a doua clauză apără de consecinţele negative ale variaţiei cursurilor valutare.

Clauza de revizuire a preţurilor se include în contractele şi convenţiile în care se stipulează livrări de mărfuri sau servicii cu plata în valută, la cererea părţii care se teme că în perioada dintre convenirea preţului şi incasarea acestuia sau rambursarea creditului comercial vor apărea modificări de preţuri care o vor afecta. Riscul provocat de modificările de preţuri este cel mai mare la vînzările pe credit, exportul de instalaţii la cheie, lucrările de construcţii-montaj în străinătate, prospecţiunile geologice etc. Un exemplu : un exportator vinde pe credit într-o perioadă ca aceasta, de creştere inflaţionistă a preţurilor internaţionale. La data la care va incasa preţul convenit cu partenerul la încheierea contractului, acest preţ va fi inferior preţului pieţei. Diferenţa va constitui o lipsă de cîştig pentru exportator.

Principiul general al clauzei de revizuire a preţurilor este acela al recalculării automate a preţului de contract în funcţie de indicele preţurilor din ţara cumpărătorului sau de pe piaţa internaţională. Există numeroase formule de actualizare a preţurilor de contract (exemple se găsesc în îndrumarul întocmit de Ministerul Finanţelor, M.C.E.C.E.I., B.N.R.S.R. şi B.R.C.E. pentru prevenirea şi reducerea influenţelor negative ale creşterii preţurilor externe şi fluctuaţiei cursurilor valutare — 1976).

Nu toti partenerii acceptă introducerea în contract a clauzei de revizuire a preţurilor. În această situaţie, există şi alte posibilităţi de evitare a riscului legat de variaţia preţurilor. Astfel, furnizorul poate oferi produsele de export la preţuri mai mari, incluzînd în ele o rezervă corespunzătoare, cu atît mai mare cu cît anul de livrare este mai îndepărtat. O altă modalitate ar fi aceea a introducerii în contract a unui coeficient de corecţie automată a preţului în funcţie de anul livrării.

O posibilitate de evitare a pierderilor din variatia preţurilor mai oferă clauza de consolidare a valorii contractului de export prin stabilirea plăţii în mărfuri a exportului. O asemenea modalitate este utilă îndeosebi în cazurile de livrare eşalonată pe mai mulţi ani pe bază de credit. Formula ar fi :

$$\frac{V}{Pu}$$

în care V este suma creditului de furnizor, iar Pu este preţul unitar, din momentul semnării contractului, al produsului, pe care cumpărătorul s-a angajat să-l livreze în contul rambursării creditului. Pe baza unei asemenea clauze, furnizorul va evita pierderile provocate de ascensiunea preţurilor, deoarece independent de evoluţia preţului respectiv, el va primi cantitatea de mărfuri corespunzătoare preţului din momentul încheierii contractului.

Evident, asemenea formule de evitare a riscului legat de variaţia preţurilor creează anumite complicaţii pentru furnizor. De aceea, cel mai bun lucru este să se obţină asentimentul cumpărătorului pentru introducerea în contract a clauzei de revizuire a preţurilor.

C. K.

Preferinţe tarifare

Eugen Alexandrescu, Bucureşti — Introducerea sistemului generalizat de preferinţe tarifare, nereciproce şi nediscriminatorii, în favoarea ţărilor în curs de dezvoltare a fost hotărîtă la New Delhi (1968), la a doua Sesiune UNCTAD. Tratamentul preferenţial este acordat de ţările dezvoltate din punct de vedere economic, socialiste sau capitaliste ; ţări beneficiare sînt, în general, ţările în curs de dezvoltare membre ale „Grupului celor 77“ (printre care şi România), alte ţări şi teritorii în curs de dezvoltare. Fiecare ţară donatoare aplică tratamentul preferenţial conform legislaţiilor comerciale naţionale şi unor prevederi exprese cuprinse într-un text de lege numit schema de preferinţe tarifare care prevede : data intrării în vigoare a preferinţelor (între 1970 şi 1975) şi perioada de acordare (de regulă 10 ani, dar la sesiunea IV UNCTAD de la Nairobi din mai 1976 s-a hotărît prelungirea sistemului preferenţial după anul 1980) ; lista ţărilor beneficiare ; lista produselor cărora li se aplică tratament preferenţial şi în ce constă acesta (reducerea taxelor vamale şi procentul de reducere sau suprimarea taxelor vamale) ; funcţionarea „mecanismului de salvgardare“ conform căruia, în anumite situaţii, tratamentul preferenţial se acordă numai în anumite limite ; cerinţele prin care se atestă faptul că mărfurile provin din ţările în curs de dezvoltare beneficiare (aceste cerinţe sînt denumite reguli de origine).

În cazul unui export al unei ţări în curs de dezvoltare (A) în S.U.A., de pildă, pentru a se beneficia de regim preferenţial : se verifică listele actualizate ale ţărilor beneficiare şi mărfurilor eligibile ; se studiază prevederile mecanismului de salvgardare pentru a se vedea dacă exportul se încadrează în condiţiile stabilite (valoarea produselor respective exportate de ţara A să nu depăşească o anumită limită etc.) ; se analizează condiţiile impuse pentru ca marfa respectivă să fie considerată originară din tara A (conditii de productie, de ambalare, etichetare, livrare etc.).

OPW

Gheorghe Pascu, Iaşi — Iniţialele OPW pe care le întîlniţi pe unele vagoane de marfă definesc (în limba polonă) organizaţia parcului comun de vagoane de marfă a şapte ţări socialiste membre ale C.A.E.R. (Bulgaria, Cehoslovacia, R. D. Germană, Polonia, România, Ungaria, U.R.S.S.). Creată în 1964 prin punerea în comun a 95 200 vagoane, această organizaţie utilizează în prezent un parc de vagoane de aproape trei ori mai mare (273 000), şi în plus mai modern, capabil să transporte simultan 6 milioane tone de mărfuri. Conform hotărîrii adoptate recent la cea de a 30-a sesiune a OPW de la Budapesta de reprezentanţii guvernelor celor şapte ţări interesate, în 1980 parcul comun de vagoane al OPW urmează să numere 340 000 vagoane. În perspectivă organizaţia îşi propune trecerea la cuplarea automată a vagoanelor, ceea ce va suprima o muncă fizică grea şi va descongestiona într-o anumită măsură gările de triaj.

Cercetări agricole

Gheorghe Drăguşin, Craiova — Grupul consultativ pentru cercetări agricole internaţionale (CGIAR) reuneşte 12 centre şi programe internaţionale de cercetări pentru sporirea producţiei vegetale şi animale în principalele zone ecologice ale „lumii a treia“. Aceste centre se află situate în Columbia şi Nigeria (pentru agricultura tropicală), în Mexic (pentru porumb şi grîu), în Peru (pentru cartofi), în Filipine (pentru orez), în Kenya (pentru epizootii) etc. Priorităţile de cercetare ale grupului sînt stabilite de un comitet consultativ format din 13 oameni de ştiinţă. Grupul funcţionează sub egida F.A.O., P.N.U.D. şi a Băncii Mondiale. Pentru activităţile din anul viitor centrele de cercetare au alocată din partea organizaţiilor citate, a unor ţări, fundaţii şi fonduri internaţionale o sumă de 78 milioane dolari.

Reşedinţe de judeţ

Viorel Surugiu, Piatra Olt — Reşedinţele de judeţ, sînt de regulă oraşele cu populaţia cea mai numeroasă de pe teritoriul respectiv. Excepţii la această regulă se întîlnesc în judeţele Harghita (reşedinţă de judet Miercurea-Ciuc — 23,9 mii locuitori, oraşul cu populaţia cea mai numeroasă fiind însă Odorheiu Secuiesc — 25,2 mii locuitori), Hunedoara (Deva — 52,8 mii, Hunedoara — 78,8 mii), Ialomiţa (Slobozia — 23,3 mii, Călăraşi — 43 mii), Teleorman (Alexandria — 29 mii, Turnu Măgurele — 32,3 mii) şi Vaslui (Vaslui — 34,9 mii, Bîrlad — 56,4 mii locuitori). Se observă că excepţiile se întîlnesc în general în judeţe în trecut mai puţin dezvoltate.

Prioritate transportului public

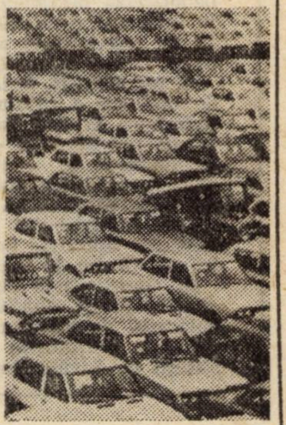

Aftenie Bostan, Tulcea — 1) Ideea acordării de prioritate transportului public a început să cîştige teren în ultimii ani, în ţările occidentale, în legătură nu numai cu majorarea preţului la carburanţi, ci şi cu creşterea dificultăţilor de circulaţie. Astfel, autorităţile municipale pariziene au în vedere creşterea pînă la sfîrşitul secolului cu 22% a deplasărilor efectuate cu mijloace de transport în comun (inclusiv taxiuri) şi cu numai 8% a deplasărilor cu autoturismul personal. Se apreciază că în prezent pe străzile Parisului pot circula simultan maximum 110 000 vehicule. Parcul de autoturisme parizian numără însă 570 000 vehicule, iar cel din regiunea pariziană 2,5 milioane, în vreme ce numărul intrărilor şi ieşirilor cotidiene de autoturisme în capitală depăşeşte 1 milion.

2) Tona lungă şi tona scurtă, la care vă referiţi, sînt folosite uneori ca unităţi de măsură pentru exprimare greutăţii unor produse agricole (1 tonă scurtă = 907,1849 kg, iar 1 tonă lungă = 1016,047 kg).

ÎNTREBĂRI — RĂSPUNSURI

ÎNTREPRINDEREA DE CAZANE MICI, Cluj-Napoca — Potrivit prevederilor art. 8 din H.C.M. 822/1959, republicată în Colecția de hotărîri și dispoziții ale Consiliului de Miniștri nr. 33 din 12 octombrie 1963, personalul trimis în delegare în alte localități, situate la peste 5 km în afara perimetrului localității unde lucrează în mod obișnuit, are dreptul la rambursarea cheltuielilor efectuate pentru transport la plecare și înapoiere. În baza acestor prevederi, la pct. 27 din Normele de decontare și control a cheltuielilor de deplasare și delegare nr. 11 850 din 19 octombrie 1963, emise de Ministerul Finanțelor și fostul Comitet de Stat pentru Probleme de Muncă și Salarii în aplicarea H.C.M. nr. 822/1959, s-a făcut precizarea că se pot deconta cheltuielile efectuate cu transportul pentru două călătorii — una la venire și alta la plecare în delegare — indiferent de faptul că persoana în cauză se deplasează la mai multe unități, de la care obține viză de sosire și plecare pe ordinul de delegare.

In ce privește aplicarea Dispoziției Consiliului de Miniștri nr. 77/1960, menționăm că de prevederile acestei dispoziții beneficiază personalul care se deplasează în interesul serviciului în cadrul localității de reședință și nu cel care se deplasează în alte localități.

E. MUREȘAN, Baia Mare — Activitatea de obținere a titlului științific de doctor (admitere la doctorat, efectuarea stagiului de pregătire de 4 ani, susținerea tezei de doctorat și confirmarea titlului de doctor) este reglementată prin Decretul nr. 1058/1967, H.C.M. 2910/1967 și Instrucțiunile Ministerului Educației și Învățămîntului aprobate prin Ordinul ministrului nr. 18 din 19 ianuarie 1968.

În conformitate cu prevederile art. 3 din H.C.M. nr. 2910/1967 la examenul sau la colocviul de admitere la doctorat se pot prezenta persoanele care au absolvit instituții de învățămînt superior și posedă diplomă de studii superioare în specialitatea la care s-au înscris, sau într-o specialitate înrudită din aceeași ramură de știință. În anexa a II-a la H.C.M. nr. 2910/1967, sînt cuprinse ramurile în care este organizat doctoratul.

Dacă posedați diploma de studii superioare în științe economice vă puteți adresa rectoratului Academiei de Studii Economice din București în vederea stabilirii specialității la care aveți dreptul să vă înscrieți la doctorat.

ING. VASILE CISMARU, Tulcea — Conform prevederii Legii nr. 12/1971, încadrarea și promovarea în funcții se face numai cu respectarea integrală a condițiilor de studii și vechime, prin examen sau concurs. În cazul nerespectării condițiilor stabilite prin legea menționată, sumele plătite cu încălcarea prevederilor legale se recuperează conform prevederilor Codului Muncii.

TIBERIU BENEDEK, Tg. Mureș — Întrucît ați beneficiat de o majorare individuală a retribuției, în afara celei cu caracter general, conform Decretelor nr. 170 și 224/1974, sînteți îndreptățit la alocație, în raport cu retribuția tarifară lunară de încadrare ce vi s-a stabilit în unitatea unde ați fost transferat. Nu vi se pot aplica prevederile art. 7 din Decretul nr. 170/1974.

ING. ANGHEL LAURENȚIU, București — Potrivit art. 200 alin. (1) din Legea nr. 57/1974, retribuția tarifară a persoanelor al căror contract a fost desfăcut din proprie inițiativă și se reîncadrează, se stabilește la nivelul de bază. Veți putea fi încadrat în gradația I-a, numai în condițiile prevăzute de art. 33 din Legea susmenționată și de prevederile Legii nr. 12/1971.

DUMITRU CĂPRARU, Tîrgoviște — Întreprinderile stabilesc tuturor angajaților săi atribuțiuni de serviciu, conform fișei de post.

Un imperativ în activitatea de servicii

(Urmare din pag. 10)

cere a cerințelor populației, o influență directă o exercită și **numărul insuficient de cooperatori calificați.** De exemplu, față de normarea efectuată sînt necesare măsuri în vederea completării formațiilor cu : 81 lucrători pentru depanarea și întreținerea televizoarelor, 13 pentru frigidere, 650 tălpuitori încălțăminte, 150 pentru servicii casnice și alte activități.

Din numărul total de reparații în acest an aproape o treime se referă la calitatea lucrărilor executate, o altă treime la nerespectarea termenelor de livrare. Față de 1975 numărul de reclamații este în creștere în acest an.

În ce direcții să se îndrepte preocupările ?

ÎNLĂTURAREA unor asemenea dereglări, perfecționarea rapidă a activității de prestări de servicii atît la cooperativele menționate, cît și la alte unități din sector presupune o acțiune complexă, bine concepută, coordonată și urmărită, în următoarele direcții : (a) **subordonarea activității de prestări de servicii, funcționalității sociale și economice a acestora** ; (b) **diversificarea profilelor unităților și asigurarea unei repartizări echilibrate pe teritoriu,** bazată pe studierea motivațiilor și pe intensitatea solicitărilor populației ; (c) **apropierea cît mai mult a serviciilor de casa cetățeanului,** prin efectuarea unora din ele la domiciliu ; (d) **organizarea de servicii care să contribuie in mod substanțial la ușurarea muncii femeilor în gospodărie** ; (e) **înființarea mai multor centre** (dispersate în teritoriu) **pentru comanda de servicii, închirierea de articole de sport, aparate electromenajere** ș.a. ; (f) preocuparea susținută pentru **sporirea ponderii, din volumul total al prestărilor de servicii, a celor destinate populației** ; (g) lărgirea sferei și formelor de **răspundere a prestatorilor de servicii privind calitatea lucrărilor efectuate** ; (h) studierea unor **nivele optime de consum de servicii** — cu dimensionarea corespunzătoare a rețelei — pe diferite categorii de prestări, nivele către care să se tindă prin eșalonarea programelor de dezvoltare ; (i) **elaborarea unor norme limită cu privire la durata de execuție a unor lucrări din domeniul serviciilor.**

Consider, de asemenea, că în învățămîntul superior economic ar fi oportun să se introducă o disciplină aparte : **„Economia și organizarea activității de prestări de servicii“**, ceea ce ar permite pregătirea corespunzătoare a unora din viitoarele cadre de specialiști din acest domeniu. De asemenea, cu sprijinul cadrelor didactice, al studenților și cu colaborarea Institutului de cercetări comerciale s-ar putea elabora studii de fundamentare a unor programe de măsuri privind piața unor servicii care intră în sfera de preocupare a cooperației meșteșugărești, cooperației de consum, industriei locale și altor sectoare.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice.

Sumarul nr. 50 din 17 decembrie 1976

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Specializarea și cooperarea în industrie (V). În încheierea anchetei „Revistei economice“ – un interviu cu tovarășul Ioan Avram, ministrul industriei construcțiilor de mașini **(V. Boescu, L. Țintea)** 1
– Asimilarea de produse noi și creșterea productivității muncii în industrie (I) **(Gheorghe Răboacă, Steliana Perț, Georgeta Toma, Ovidiu Naneș, Iuliana Petrov)** 3
– Cincinalul revoluției tehnico-științifice în agricultură. Cum se dezvoltă și cum este utilizată baza tehnico-materială ? (II) **(Ovidiu Popescu)** 6
– Recensămîntul locuințelor – mijloc de evidențiere a îmbunătățirii condițiilor de trai ale populației, de orientare a dezvoltării localităților (dr. arh. **Gh. Sebestyén)** 8
– Creșterea solicitudinii față de interesele populației **(Gh. Teodorașcu)** 10
– Costul de producție, indicator sintetic al activității economice (dr. **Gh. Șică)** 11

CONDUCERE-ORGANIZARE

– Rezerve puse în valoare prin raționalizarea activităților auxiliare **(Adrian Cojocaru, Marin Ștefan)**
– Analiza valorii : rezultate concludente în intreprinderile ieșene 13–14

CONSULTAȚII

– În sprijinul celor care studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid. Confruntări teoretice actuale în problemele economice ale subdezvoltării **(dr. N.S. Stănescu)** 15

TEORII – IDEI

– Puncte de vedere. Categoria de funcțiune a întreprinderii în teoria și practica organizării (dr. **Radu Doagă)** 18
– Școli • curente • economiști. Nicolae Bălcescu, gînditor social de talie europeană (II) **(V. Ioța)** 20

RECENZII

– Conducerea economiei în Republica Populară Ungară : perfecționări în 1976 (prof. dr. **Mircea Popovici)** 23

ECONOMIE MONDIALĂ

– Conceptul de dezvoltare rurală integrată (II) **(Ioniță Olteanu)** 24
– Tendințe – conjuncturi 27
– Statistică internațională 29
– Mondorama 30
– Curier 31
– Întrebări-răspunsuri 32

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1.
telefon 12 13 69 Cod poștal 71 131
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București
Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii“

DĂRUIŢI PARFUMUL, DISCREŢIA ŞI PROSPEŢIMEA FLORILOR!

Un cadou a cărui amintire va persista pentru că persistenţa este una din notele sale caracteristice!

caseta BUCURESTI

EVA 1002

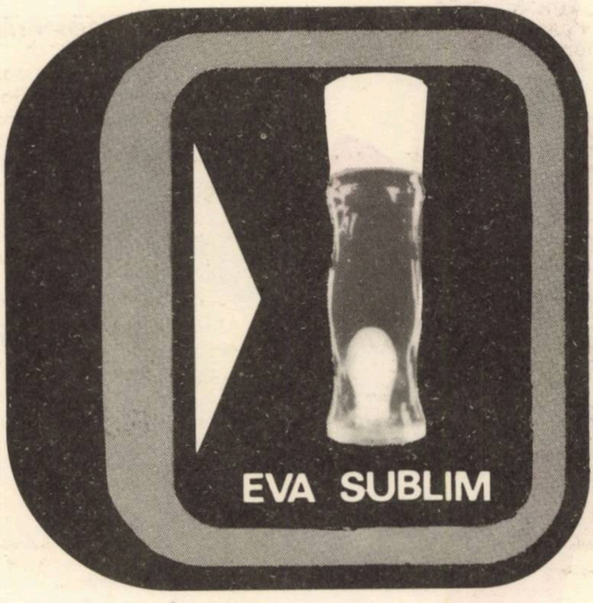
EVA SUBLIM

CLAR LAC

- EVA 1002 ● Apă de colonie cu miros persistent discret de roze. Preţul : 26 lei.
- EVA Sublim ● Apă de colonie cu miros persistent, suav, proaspăt, de buchet floral. Preţul : 16 lei.
- ROMARTA ● Apă de colonie cu miros distins, persistent, de buchet floral. Preţul : 29,50 lei.
- CLAR LAC ● Adaugă strălucire şi rezistenţă deosebită lacului obişnuit (sidef sau pastă), fără să-i modifice culoarea. Preţul : 7,40 lei.
- Caseta BUCUREŞTI ● Apă de colonie şi săpun cu miros plăcut, intens, persistent. Preţul :46,50 lei.

Magazinele comerţului de stat vă aşteaptă!

În plină iarnă, în LUNA CADOURILOR, aveţi prilejul să oferiţi celor dragi parfumul, discreţia şi prospeţimea florilor!

DECEMBRIE

Luna cadourilor

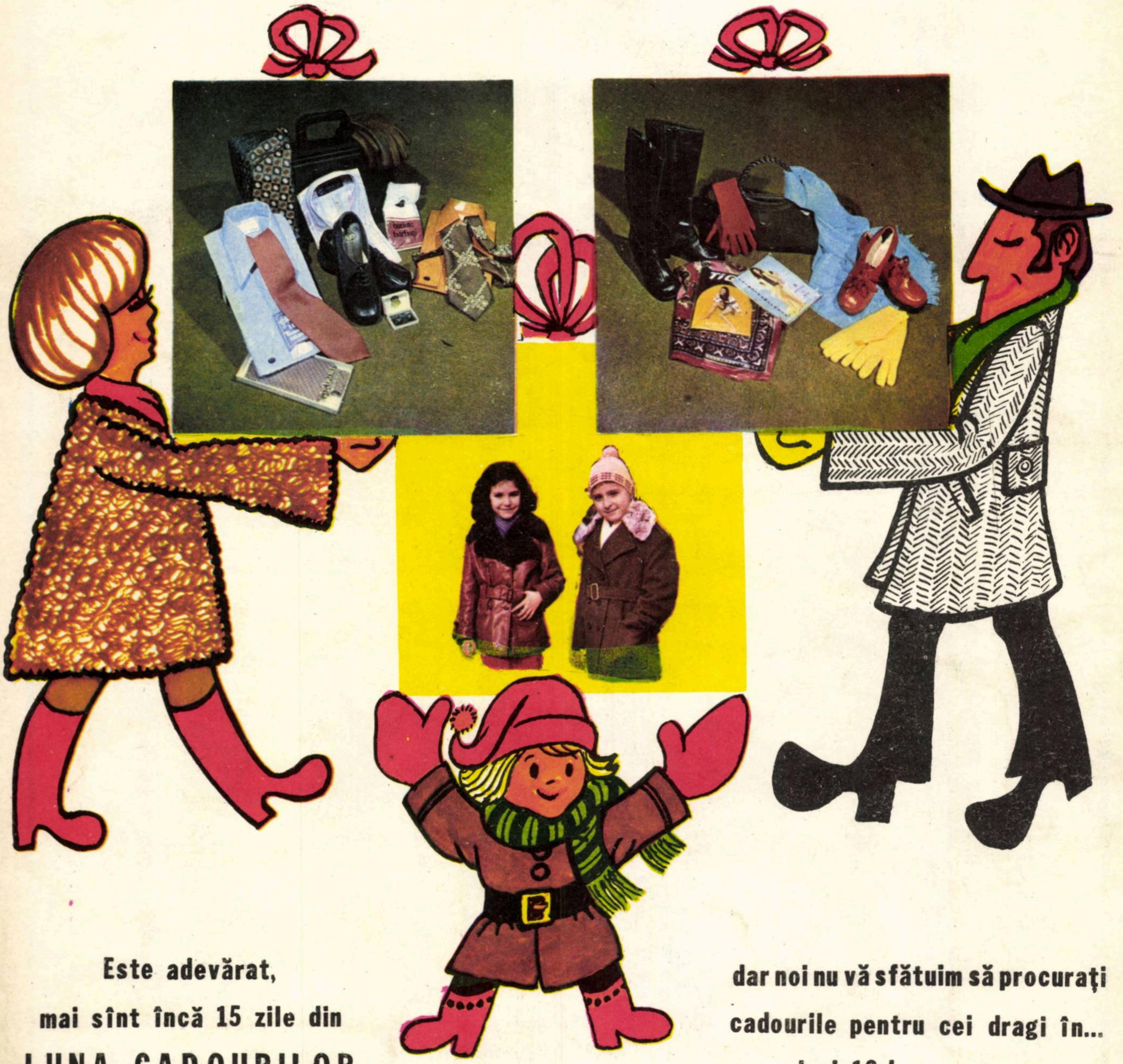

Este adevărat,

mai sînt încă 15 zile din

LUNA CADOURILOR,

dar noi nu vă sfătuim să procuraţi

cadourile pentru cei dragi în...

ceasul al 12-lea

1977 JAN 13

Vizitaţi chiar astăzi magazinele şi raioanele de specialitate ale comerţului de stat, care v-au pregătit o colecţie foarte bogată şi diversă de: pulovere, veste, scampolouri; lenjerie pentru femei şi bărbaţi; poşete, pălării, cravate, căciuli, mănuşi, fulare, gulere blană; pantofi, ghete, şoşoni, cisme; paltoane, costume, compleuri, rochii, sacouri, pantaloni pentru femei şi bărbaţi şi... multe alte articole pe care vi le lăsăm dumneavoastră să le descoperiţi.

Intraţi chiar astăzi în magazinele specializate pentru a cumpăra din timp, cadourile preferate.

46

R MG

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

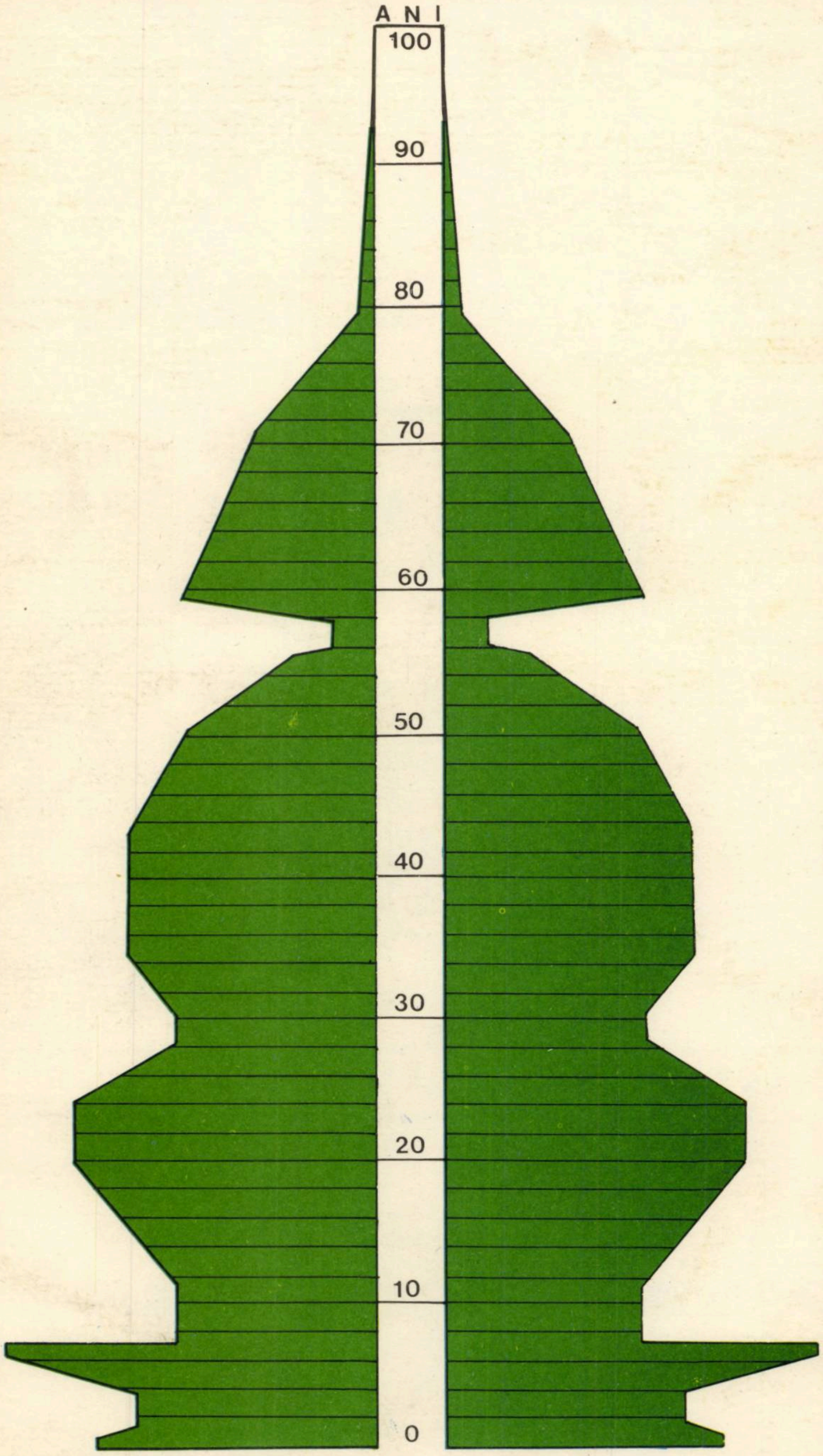

RECENSĂMÎNTUL o amplă investigaţie social-demografică

Numărul 51 ● Vineri 24 decembrie 1976

În ajutorul celor care studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid

EVOLUŢIA UNOR INDICATORI PRINCIPALI AI DEZVOLTĂRII AGRICULTURII

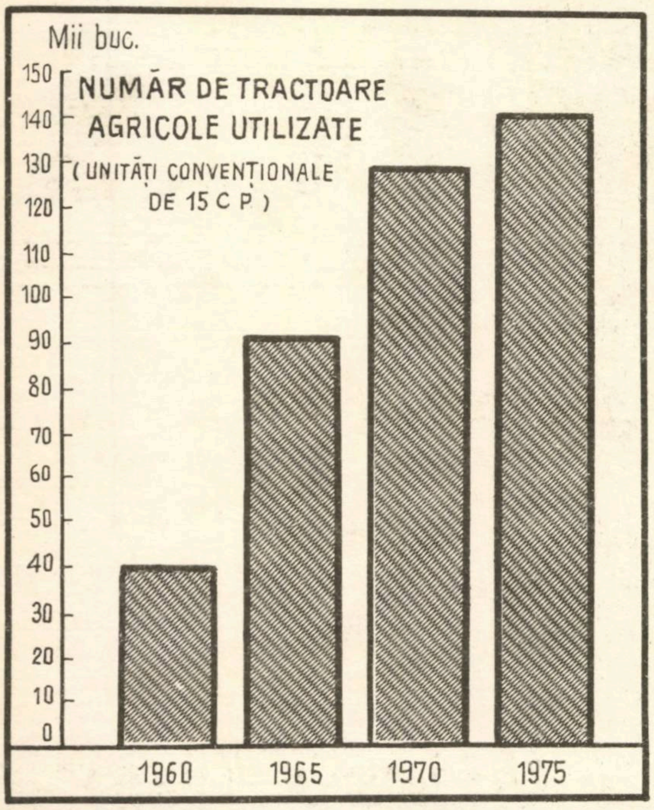

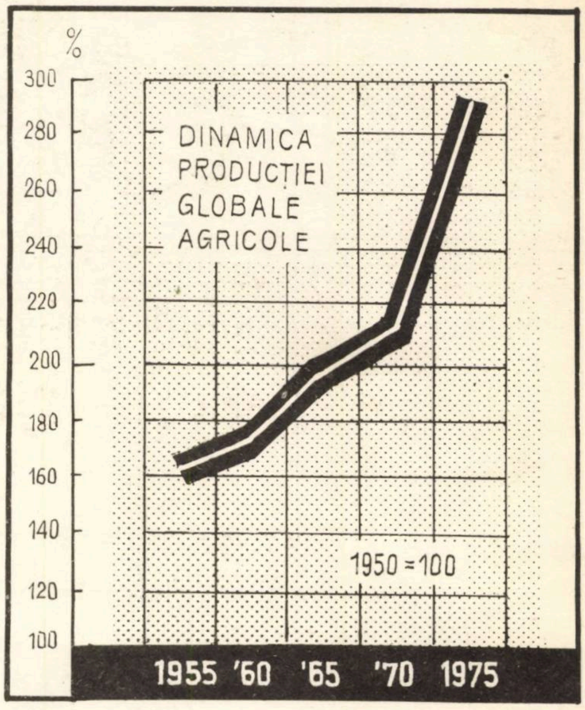

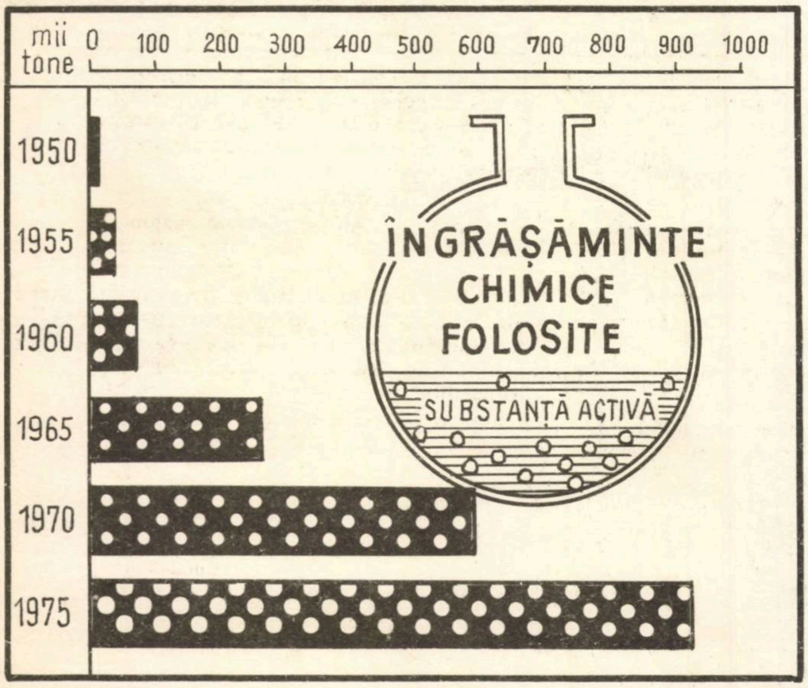

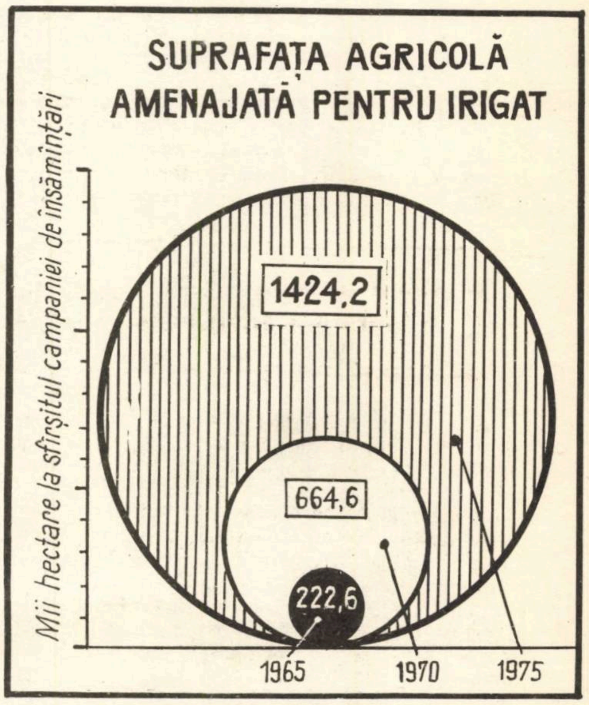

EVOLUȚIA DE PERSPECTIVĂ A UNOR PRINCIPALI INDICATORI

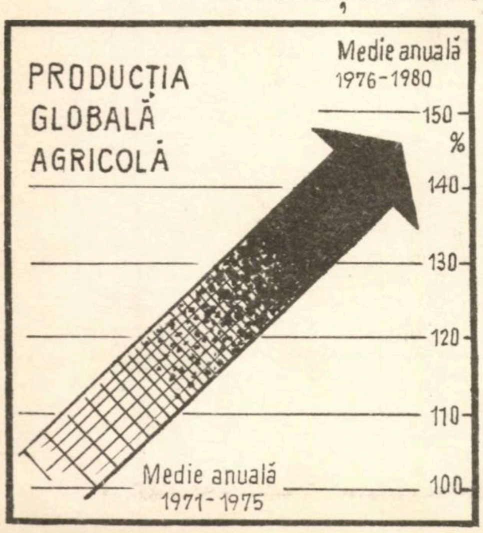

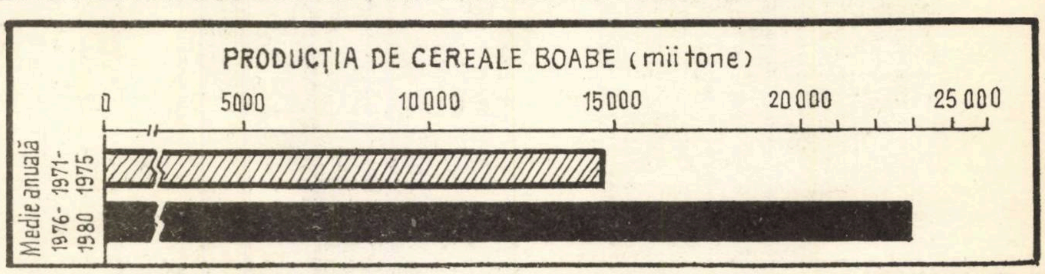

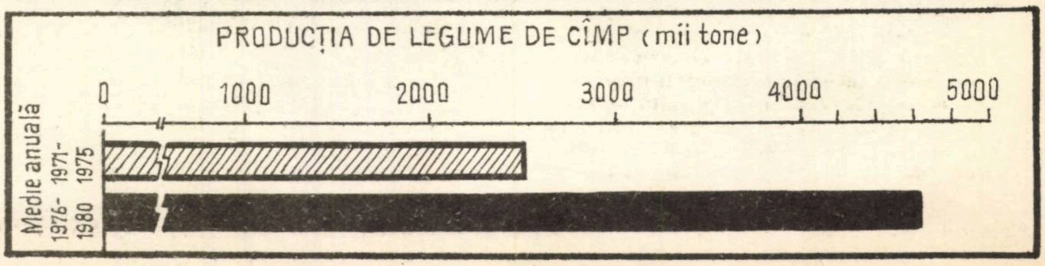

Un factor de accelerare a creşterii:
REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE

ENERGIA ELECTRICĂ ŞI... EFORTUL DE A O ECONOMISI (II)

Importanța aportului marilor consumatori la eforturile generale de gospodărire a energiei electrice

DEZVOLTAREA în ritmuri înalte a economiei naționale impune utilizarea unor cantități tot mai mari de energie, pentru obținerea căreia se cheltuiesc importante valori materiale. Gospodărirea rațională și valorificarea cît mai eficientă a energiei constituie o sarcină majoră izvorîtă atît de necesitatea diminuării costurilor pe unitatea de produs *(energia are o pondere în cheltuielile de producție din chimie, metalurgie și industria materialelor de construcții de 6—15%), cît și din faptul că* resursele autohtone de energie și combustibili sînt limitate și că importul lor este foarte costisitor. *De aceea, conducerea partidului și statului a atras atenția, în repetate rînduri, asupra necesității micșorării simțitoare a consumurilor de energie electrică și combustibil în toate sectoarele activității economice și sociale, a inițiat o serie de măsuri practice menite să stimuleze preocuparea pentru economisirea și valorificarea superioară a acestor importante resurse.*

În acțiunea de economisire a energiei și combustibililor un loc important îl ocupă energia electrică. *În nr. 44/1976 „Revista economică“ a analizat modul în care se desfășoară unele acțiuni pentru limitarea pierderilor în rețelele electrice de transport. Continuînd investigația noastră ne propunem acum să prezentăm* modul cum marii consumatori de energie *(metalurgia, chimia, construcțiile de mașini, industria materialelor de construcții etc.)* acționează pentru a se încadra în normele de consum planificate, pentru atragerea în circuitul economic a resurselor energetice secundare, pentru închiderea canalelor risipei.

Ce indică un prim „bilanț" al... bilanțurilor energetice

UNA DIN ACȚIUNILE importante inițiate în scopul identificării tuturor resurselor de energie și stabilirii măsurilor în vederea gospodăririi lor raționale o reprezintă **întocmirea bilanțurilor energetice.** Se poate aprecia că în marea majoritate a unităților industriale acestea au devenit în prezent instrumente utile în acțiunea de reducere a pierderilor de energie electrică și termică, de diminuare simțitoare a consumurilor specifice.

Pe baza bilanțurilor, în multe unități au fost și sînt aplicate măsuri de îmbunătățire a proceselor tehnologice, fiind extinse cele care conduc la o productivitate ridicată și la consumuri de energie reduse; au fost găsite soluții pentru introducerea în mai mare măsură în circuitul productiv a resurselor energetice secundare ; au fost revizuite mijloacele de transport a diferiților agenți energetici (apă fierbinte, abur, aer comprimat etc.), pentru eliminarea oricăror pierderi etc. **În perioada ultimilor trei ani s-au realizat astfel economii de peste 1,8 milioane tone de hidrocarburi lichide și de aproape 2,5 miliarde kWh energie electrică. Ca o consecință pozitivă a aplicării măsurilor de economisire a energiei, ritmul creșterii consumului de energie electrică în perioada 1974—1976 a fost, în industrie, de circa 10,5%, față de 13,1% cît a reprezentat ritmul mediu anual de creștere a producției industriale.** Trebuie relevat, totodată, faptul că **în 1975, consumul total de energie a scăzut cu 14 kWh la 1 000 lei venit național față de 1970, în condițiile în care venitul național a sporit în mod substanțial.**

Să ne oprim mai pe larg asupra modului cum s-au materializat măsurile privind **creșterea randamentului instalațiilor consumatoare de combustibili și energie.** Cu trei ani în urmă, în majoritatea unităților industriale funcționau un mare număr de arzătoare cu parametrii neeconomici. În perioada care a urmat, din numărul arzătoarelor inventariate, au **fost modernizate sau înlocuite 32 000**, iar aproape **10 000 cazane** cu randament scăzut (sub 80%) au fost modernizate. În prezent, **99,7%** din numărul total al arzătoarelor inventariate au performanțe de ardere ridicate (tabelul nr. 1). De asemenea, în acest an **au fost omologate 58 noi tipodimensiuni de arzătoare**, avînd performanțe tehnico-economice superioare celor realizate anterior, dintre care 46 tipodimensiuni au și fost introduse în fabricație de serie și livrate unităților din economie pentru înlocuirea celor necorespunzătoare.

Dar acțiunile de materializare a măsurilor de gospodărire și economisire a energiei au cuprins și alte aspecte, de certă valoare și importanță ; asupra cîtorva ne vom opri în continuare.

Tabelul nr. 1

Stadiul modernizării și înlocuirii arzătoarelor la 1 octombrie 1976

Ministerul	Inventariate	Modernizate sau înlocuite la 1 oct. 1976	La 1 octombrie 1976 funcționau cu randamente: corespunzătoare (buc.)	La 1 octombrie 1976 funcționau cu randamente: necorespunzătoare (buc.)
M.I.M.	52 437	11 656	52 431	6
M.M.P.G.	7 463	758	7 463	—
M.I.Ch.	8 565	808	8 565	—
M.E.F.M.C.	10 701	1 256	10 701	—
MI.C.M.	15 953	3 135	15 880	73
M.E.E.	3 027	557	3 027	—
M.A.I.A.	5 220	636	5 146	74
M.I.U.	9 272	898	9 272	—
M.T.Tc.	2 399	1 287	2 399	—
M.C.Ind.	736	210	736	—
Total ministere	115 773	21 201	115 620	153
Total consilii populare	33 859	10 881	33 543	316

ECONOMIE NATIONALA

Diminuarea consumurilor pe unitatea de produs

ÎN SCOPUL gospodăririi mai bune a energiei electrice a fost extins în anii din urmă, **numărul normelor de consum pe produs.** Această acțiune s-a dovedit deosebit de eficace, întrucît întreprinderile au fost puse în situația de a lua toate măsurile necesare respectării normelor și diminuării consumurilor. Ca urmare, la unele produse (acid azotic, fontă brută, alumină calcinată etc.), consumurile specifice au fost reduse simțitor (tabelul nr. 2). Chiar dacă la unele produse diminuarea consumului specific nu este spectaculoasă, economiile sînt însemnate, ținînd seama de volumul mare al producției realizate.

Tabelul nr. 2

Reducerea normelor de consum de energie electrică la realizarea unor produse

kWh/tonă 1973 = 100

Produsul	1974	1975	1976 (prelim.)
Lichid extras prin pompaj și gaz lift	96,4	95,8	85,6
Pompări țiței prin conducte	92,7	61,8	59,4
Amoniac anhidru	99,8	99,4	97,3
Fire textile poliesterice	89,1	88,7	81,2
Acid azotic	99,4	94,0	80,3
Îngrășăminte azotoase	98,6	95,4	93,9
Negru de fum	98,8	97,8	96,1
Parchete	88,8	88,3	86,2
Placaj	94,6	93,7	91,9
Geamuri trase (echiv. 2 mm grosime)	91,6	87,3	86,5
Fontă brută de furnal	99,2	88,7	78,2
Oțel Martin	99,6	97,8	87,4
Aluminiu electrolitic	99,3	95,5	94,9
Alumină calcinată	99,7	83,1	79,8

Reducerile de norme au avut la bază un numitor comun și anume: **organizarea mai bună a producției și a muncii pe întregul flux, o mai bună gospodărire a resurselor, inclusiv depistarea locurilor în care se risipește energia, imprimarea unui mai pronunțat spirit de răspundere în rîndurile angajaților pentru gospodărirea cu grijă a acestei resurse.**

Relevînd însă aceste situații pozitive, nu se poate afirma nici pe departe că normele de consum au fost respectate în întregime. Dimpotrivă, la un număr de 165 norme pe produs, consumurile au fost depășite, în primele 9 luni ale anului, cu mai bine de 443 000 MWh de energie electrică (160 000 MWh s-au consumat în plus de către întreprinderile Ministerului Industriei Metalurgice, peste 143 000 MWh de cele ale Ministerului Industriei Chimice și peste 75 000 MWh de cele ale Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini). De altfel, depășirea consumurilor specifice a condus la situația ca, pe ansamblul ministerelor amintite, cotele stabilite pentru anul 1976 să fie consumate încă de la data de 30 octombrie.

O asemenea situație devine de-a dreptul îngrijorătoare. Pentru a satisface cerințele suplimentare de energie, centralele electrice trebuie, la rîndul lor, să consume suplimentar resurse energetice (gaz metan, păcură, cărbune etc.). Și toate acestea costă. Nemaivorbind de faptul că nu mai pot fi realizate o serie de măsuri care privesc planificarea utilizării unor resurse, gospodărirea lor superioară și eficientă etc.

Care sînt cauzele principale care determină consumuri ridicate de energie?

Să luăm, de pildă, **Combinatul petrochimic Borzești** care numai în trim. I a.c. a depășit normele de consum de energie la sodă caustică electrolitică (procedeu cu catod de mercur 100 kV și procedeu cu diafragmă), la acetilenă, cauciuc sintetic, butadienă și prelucrarea țițeiului, cu peste 17 000 MWh. Aici, printre altele, se înregistrează pierderi în barele de curent continuu datorită uzurii contactelor, calitatea necorespunzătoare a izolației electrolizoarelor, datorită defecțiunilor tehnice la redresoarele cu mercur, funcționării sub capacitate a instalațiilor tehnologice la producția butadienei, din lipsă temporară de materie primă și altele. La **Combinatul metalurgic Tulcea, Întreprinderea de aluminiu Slatina și Întreprinderea de osii și boghiuri Balș**, depășirea normelor de consum s-a datorat întreruperilor accidentale în funcționarea unor utilaje, încărcării acestora sub capacitatea nominală, precum și folosirii, în unele cazuri, a unor materii prime necorespunzătoare.

În alte unități ard, în plină zi, zeci și zeci de becuri, iar în schimburile de noapte se face o iluminare excesivă a locurilor de muncă, a secțiilor și a căilor de acces, se mențin în funcțiune utilaje care merg în gol etc. Asemenea cazuri au fost întîlnite la multe unități. (la întreprinderea **„Laminorul“-Brăila**, unde erau menținute în funcțiune în timpul zilei, fără a fi necesare, corpuri de iluminat cu o putere de 19,4 kW, la **Întreprinderea de prelucrare a aluminiului Slatina, la Întreprinderea de materiale de construcții Turda și la Întreprinderea de mașini de calcul București** și altele, unde sute și sute de corpuri de iluminat funcționau fără întrerupere zi și noapte, deși situația nu o cerea, iar numeroase utilaje erau ținute inutil în sarcină).

Nu putem să nu menționăm, între altele, și defalcarea necorespunzătoare de către unele centrale industriale a acestora pe unitățile în subordine; întrucît astfel de norme nu stimulează gospodărirea rațională a energiei, se impune revizuirea și reactualizarea acestora. De asemenea, este necesar ca, la proiectarea noilor obiective industriale, în special a celor cu consum mare de combustibil și energie electrică, să se țină seama în mai mare măsură de criteriul **consum de energie și combustibil**; acesta să devină un indicator tehnico-economic de bază și nu formal în adoptarea variantei alese.

Cît privește necesitatea raționalizării iluminatului comercial, în clădirile administrative și în halele industriale, se cere ca acesta să fie în concordanță cu nevoile reale; pentru nerespectarea lor să se aplice sancțiuni contravenționale celor ce nu aplică măsurile prevăzute.

Valorificarea energiei secundare

O ALTĂ SURSĂ importantă de economisire o constituie **recuperarea energiei secundare.** O evaluare globală arată că volumul acestei energii se ridică anual, la nivelul țării, la mai bine de 8,6 milioane tone combustibil convențional. Este un fapt pozitiv că în prezent sînt create capacitățile necesare recuperării a peste 6,6 mil. t c.c. Cu toate acestea, trebuie subliniat faptul că **acțiunea de elaborare a studiilor tehnico-economice de valorificare a resurselor energetice secundare nerecuperate se desfășoară încă lent.** Deși acestea trebuiau încheiate pînă la sfîrșitul anului 1975, ele nu sînt nici pînă în prezent definitivate, o serie de ministere (M.I.M., M.I.Ch. și M.I.C.M.) avînd serioase rămîneri în urmă. Din această pricină, în unele întreprinderi, importante resurse secundare continuă să se piardă. Astfel, la **„Victoria“-Călan**, prin nerecuperarea gazelor de semicocs și a gazelor de cocs fluidizat, se pierd anual peste 87 000 tone combustibil convențional; la **Întreprinderea „Carbosin“ Copșa Mică** gazele reziduale care se pierd în prezent, reprezintă circa 90 000 tone c.c. pe an; la **Combinatul chimic Tîrnăveni** gazele combustibile nefolosite de la prelucrarea carbidului (fracțiile de oxid de carbon) însumează anual 12.500 tone c.c. etc. În alte întreprinderi se pierd importante cantități de resurse secundare din cauza deficiențelor de execuție a unor instalații.

Desigur, se impun o serie de măsuri care să asigure reintrarea în circuitul producției a unor importante resurse energetice. Pierderile mari provocate de arderea gazelor la faclă în unele unități chimice, de pildă, ar putea fi evitate, în primul rînd, prin menținerea în permanență a regimului optim de funcționare a instalațiilor, corelarea strictă a debitelor de fluide între agregatele din fluxul tehnologic, reglarea corectă a supapelor de siguranță etc. — măsuri menite să ducă la reducerea substanțială a cantităților de gaze evacuate. De asemenea, instalarea în calea gazelor — evacuate totuși în mod inevitabil — a unor gazometre simple și economice, cu un grad ridicat de siguranță în exploatare, cît și a unor compresoare adecvate, ar putea asigura reintroducerea în procesul tehnologic a acestor gaze. Din

V. BOESCU
L. ȚINTEA

(Continuare în pag. 21)

ASIMILAREA DE PRODUSE NOI ŞI CREŞTEREA PRODUCTIVITĂŢII MUNCII ÎN INDUSTRIE (II)

Generator al micşorării ritmului de creştere a productivităţii muncii ?

ÎN CONDIŢIILE creşterii consumului suplimentar de muncă generat de asimilarea de produse noi şi ţinînd seama de faptul că preţul nu poate să determine cu precizie mărimea socialmente necesară a acestuia, productivitatea muncii înregistrează o tendinţă de creştere nu numai datorită efortului propriu real, dar şi ca urmare a sporirii peste necesarul real a consumului de factori de producţie (muncă vie şi materializată).

Aşa se explică diferenţele însemnate care există în practică între producţia brută (exprimată prin producţia globală sau marfă) pe de o parte şi producţia netă, pe de altă parte. Acest fapt îşi va lăsa amprenta asupra productivităţii muncii care, de regulă, se calculează pe baza producţiei brute. Făcînd această precizare să vedem acum cum a evoluat consumul de muncă.

Analiza asimilării produselor noi — corespunzător modului de organizare a evidenţei primare — s-a referit numai la **manopera directă.** Ţinînd seama că asimilarea de produse noi, ca şi producţia existentă comportă şi o cantitate însemnată de manoperă indirectă, vom analiza la aceeaşi întreprindere evoluţia consumului total de muncă. (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1
— in % —

Dinamica numărului mediu scriptic şi structura personalului, în perioada 1968—1975

	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975
Dinamica numărului mediu scriptic al personalului	100,0	129,0	130,7	148,3	150,2	158,5	191,9	196,5
Ponderea muncitorilor în numărul mediu scriptic al personalului	62,7	66,6	69,1	74,0	74,6	79,2	83,1	83,6
Ponderea personalului T.E.S.A.	37,3	33,4	30,9	26,0	25,4	20,8	16,9	16,4

Creşterea aproape la dublu a numărului mediu scriptic al personalului în perioada cercetată s-a realizat exclusiv pe seama muncitorilor. Menţionăm că aici nu este vorba numai de o modificare relativă, întrucît personalul T.E.S.A. a înregistrat atît o scădere relativă, cît şi una absolută. Pe fondul acestei modificări de ansamblu, deosebit de expresivă în ce priveşte dinamica consumului total de muncă şi mai puţin în ce priveşte manopera indirectă, să analizăm — graficul nr. 1 — evoluţia manoperei directe (exprimată atît ca număr de muncitori de bază, cît şi ca manoperă medie directă pe produs) comparativ cu manopera indirectă privită în ansablul său (muncitori auxiliari + personalul T.E.S.A.).

Dacă evoluţia de ansamblu a personalului şi, în primul rînd, a muncitorilor explică în mare măsură obţinerea pe cale extensivă a unei părţi însemnate din producţia întreprinderii, graficul nr. 1 arată că manopera indirectă (muncitorii auxiliari şi personalul T.E.S.A.) deţine o pondere mai mare decît manopera directă ; în plus, manopera indirectă se află într-o creştere sensibilă în anii 1972—1975 faţă de anii 1968—1970 şi aceasta numai datorită muncitorilor auxiliari, deoarece, aşa cum am văzut, numărul personalului T.E.S.A. scade. Imaginea diferită pe care o oferă manopera indirectă faţă de manopera directă permite să ne explicăm acum un **anume** proces, respectiv faptul că **economia însemnată de manoperă directă — realizată adeseori pe baza eforturilor materiale ale societăţii şi ale muncitorilor afectaţi producţiei de bază — este contracarată de o creştere a manoperei indirecte.**

Efectele nemijlocite ale acestei constatări îşi lasă amprenta asupra productivităţii muncii. Mai precis, **are loc un proces de scădere a ritmului de creştere a productivităţii muncii.** Dat fiind că semnificaţia reală a acestui proces nu o putem desprinde cu prea multă uşurinţă din evoluţia ritmului mediu anual de creştere a productivităţii muncii, am redat în tabelul nr. 2 indicatorul ΔL/ΔQ care nu este altceva decît inversul productivităţii muncii (Q/L) exprimat însă sub formă de mărimi marginale.

Ritmul de creştere a productivităţii evoluează într-o corelaţie aproape perfectă cu creşterea sporului consumului de muncă pe unitatea de spor de producţie. Aceasta înseamnă că **asimilarea de produse noi — în anumite condiţii de organizare — generează un consum de manoperă directă şi indirectă mai mare decît nevoile reale.** Punînd în evidenţă procesul de creştere a sporului consumului de muncă pe unitatea de spor de producţie în cadrul întreprinderii cercetate, înseamnă că **cel puţin una din explicaţiile manifestării chiar mai viguroase a fenomenului respectiv — pus in evidenţă pe ansamblul industriei noastre prelucrătoare — o constituie asimilarea de produse noi.** În sprijinul acestei „extrapolări“ pledează faptul că procesul respectiv : a) nu se produce în industria extractivă, care nu include asimilarea de produse noi ; b) cunoaşte proporţii mai mari şi care cresc rapid în ramurile industriei (prelucrătoare) ce au program vast de asimilare de produse noi. Datele tabelului nr. 3 sînt cît se poate de sugestive.

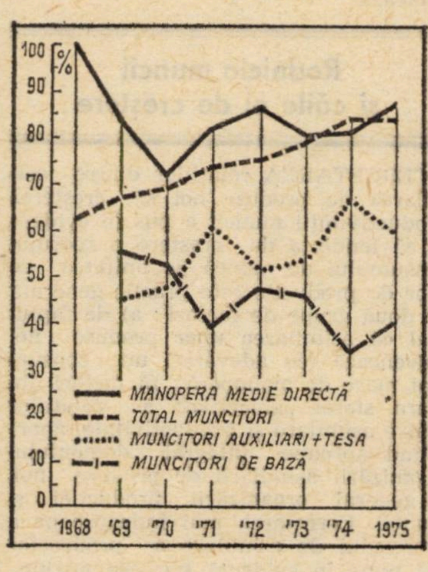

Evoluţia manoperei unitare directe calculată ca medie ponderată a produselor fabricate (1968 = 100), comparativ cu evoluţia ponderii muncitorilor de bază şi auxiliari + TESA în perioada 1968—1975.

Este remarcabil şi faptul că — aşa cum se vede din date — raportul ΔL/ΔQ cunoaşte o creştere accelerată exact in perioada de după 1966, în care s-a intensificat considerabil asimilarea de produse noi în industria prelucrătoare în ansamblul său şi în primul rînd în ramurile : construcţii de maşini, alimentară, textilă ş.a. Studiul nostru a pus în evidenţă faptul că, alături de asimilarea de produse noi, procesul de creştere a sporului consumului de muncă pe unitatea de spor de produc-

Tabelul nr. 2

Evoluția comparativă a ritmului mediu anual de creștere a productivității muncii cu evoluția raportului său marginal

	1975/1968	1975/1969	1975/1970	1975/1971	1975/1972	1975/1973	1975/1974
Ritmul mediu anual de creștere a productivității muncii	25,2	19,6	17,4	14,6	24,7	20,9	11,6
$\Delta L/\Delta Q$	0,115	0,152	0,218	0,258	0,198	0,292	0,138

Tabelul nr. 3

Evoluția raportului $\Delta L/\Delta Q$ în industrie și cîteva ramuri în perioada 1951—1975

	1951—1955	1956—1960	1961—1965	1966—1970	1971—1975
Total industrie	0,39	0,28	0,43	0,38	0,47
Construcții de mașini și prelucrarea metalului	0,29	0,26	0,40	0,39	0,66
Alimentară	0,43	0,13	0,60	0,47	0,56
Textilă	0,35	0,40	0,40	0,56	0,61

ție, în forme directe sau indirecte, este generat și de alți factori care nu au constituit însă obiect special de cercetare. Excepție fac, desigur, factorii care acționează mai puternic și direct asupra asimilării de produse noi și la care ne vom referi, pe scurt, în cele ce urmează.

Rodnicia muncii și căile ei de creștere

CERCETAREA relațiilor dintre asimilarea de produse noi și creșterea productivității muncii a pus în evidență că tendința de creștere a sporului consumului de muncă pe unitatea de spor de producție este practic generată de două grupe de factori : a) de faptul real că asimilarea **unor** produse noi antrenează (cu adevărat) un consum mai mare de manoperă ; b) factori din afara sferei „obiective“ a relațiilor dintre asimilare și productivitate, aparținînd aproape integral domeniului organizării asimilării de produse noi, în general organizării producției și muncii. Cercetarea mai îndeaproape a procesului de asimilare a produselor noi pune în evidență serioase neajunsuri în ce privește **organizarea asimilării de produse noi.** Aceste neajunsuri se referă în principal la :

a) — întreprinderile **nu realizează în mod sistematic planul de asimilare de produse noi,** cum este și cazul unității economice cercetate. Nerealizări ale planului tehnic se întîlnesc în toate fazele procesului de asimilare (de la proiectare pînă la punerea în funcțiune). În 1973, de exemplu, nu s-au îndeplinit prevederile planului tehnic la 58 de faze, din care 14 omologări, 23 pregătiri de fabricație și 21 puneri în funcțiune.

Nerealizarea planului de asimilare de produse noi a acționat și în direcția micșorării ritmului de creștere a productivității muncii **(valorice).** În acest fel s-a ajuns la un raport mai apropiat între productivitatea valorică și cea fizică. Dacă planul de asimilare s-ar fi realizat integral sau dacă proporțiile asimilării de produse noi ar fi mai mari — în condițiile relațiilor menționate dintre asimilare, manoperă și preț — între productivitatea fizică și cea valorică s-ar fi creat un decalaj considerabil ;

b) **asimilarea de produse noi se desfășoară** cu viteză redusă. Dacă pe plan mondial la fiecare 2—3 ani apar noi instalații de automatizare, în cazul întreprinderii studiate procesul de asimilare (cercetare și punere în fabricație) durează pînă la 6—7 ani. Numai pentru documentația seriei zero a produsului „Numerom 300“, de pildă, a fost nevoie de 5 ani. La cele mai multe produse procesul de asimilare durează peste 2 ani. În acest sens sînt sugestive și datele planului tehnic de asimilare de la I.E.A. pe 1976 (tabelul nr. 4).

Din numărul total de produse care au termen de introducere în fabricație în 1976 sau 1977 numai 3 produse au o durată de asimilare de 1 an, restul au necesitat 2—6 ani.

Cele două neajunsuri la care ne-am referit mai înainte sînt determinate în mare măsură de faptul că cercetarea nu este **organic** integrată cu producția. Integrarea ar trebui să progreseze spre aspectele de **fond**, respectiv să facă pași importanți pentru a elimina următoarele carențe : durată prea mare a cercetării în raport cu pregătirea fabricației ; aplicarea pe scară redusă a metodei paralele de îmbinare a elaborării documentației de execuție și a pregătirii fabricației ; coordonarea separată (pentru partea mecanică și pentru partea electronică) ; neasigurarea la timp și de calitate a întregii documentații ; proiectarea și execuția seriei zero fără a avea comandă fermă pentru producție ; elaborarea de către I.P.A. de proiecte netehnologice, (neadecvate nici cu baza tehnico-organizatorică a I.E.A. și nici cu indicatorii ei economici și financiari) etc.

Deficiențele relațiilor dintre cercetare-producție se datoresc insuficientei corelări și condiționări a activității de cercetare-proiectare și producție. Astfel, în timp ce **proiectantul** este interesat în a reînnoi totul sau aproape totul, deoarece reperele noi au prețuri mai mari și conduc la producție cu valoare mai mare, la o mai mare productivitate în proiectare, **întreprinderea** este interesată, dimpotrivă, în obținerea unei productivități mai înalte pe baza tehnologiilor vechi, cunoscute, fără prea mare bătaie de cap. Întreprinderea poate să-și realizeze indicatorii economici pe baza progresului tehnic de tip ß, cu toate că promovarea produselor noi (progres tehnic de tip α este un imperativ major pentru economia națională, ca de altfel și pentru întreprindere pe termen mediu și lung.

Asimilarea de produse noi, angajează o creștere a consumului de muncă pe unitatea de spor de producție datorită **rămînerii în urmă a nivelului de organizare a producției și muncii în raport cu gradul de complexitate tehnico-constructivă, cu profilul tipodimensional al producției.** Astfel, în cazul întreprinderii la care ne referim se constată un decalaj mare între gradul de diversificare a producției și gradul de normalizare a producției. În timp ce întreprinderea a ajuns la un nomenclator de cca. 100 000 tipodimensiuni, gradul de normalizare a producției, respectiv de tipizare a produselor, semifabricatelor, sculelor, dispozitivelor și a diferitelor operații etc. nu depășește 25%. Acest neajuns își amplifică substanțial efectele în condițiile în care proiectarea, prototipul și omologarea se desfășoară pe perioade îndelungate (2—5 ani), pregătirea fabricației, cel mai adesea, durează 3 și rareori 6 luni. Sporirea corespunzătoare a gradului de normalizare a producției — obligatorie pentru fiecare creștere a diversificării — permite micșorarea volumului lucrărilor, mărirea loturilor optime de fabricație și deci creșterea productivității muncii, reducerea prețului de cost.

Într-o situație asemănătoare se află și **organizarea muncii.** Astfel, în timp ce producția își complexează tot mai mult profilul, personalul întreprinderii cunoaște o puternică mișcare și fluctuație. **Lipsa unei stabilități satisfăcătoare a personalului micșorează pînă aproape de anulare avantajul pe care-l reprezintă stabilitatea profilului de producție al întreprinderii, amînă atingerea punctului în care se poate obține efectul maxim al asimilării fiecărui produs nou.** Datorită insuficientei stabilități și pregătirii profesionale uneori neconcordantă cu nevoile reale de producție, normele de muncă se abat de la funcția lor fundamentală de măsură a cantității și calității muncii ; ele iau mai puțin în seamă condițiile tehnico-materiale, posibilitățile de organizare superioară a producției și muncii pentru a reflecta, în mai mare măsură, nivelul de pregătire al muncitorilor, asigurarea realizării cîștigului mediu ș.a.

Planificarea unor consumuri largi de manoperă pentru compensarea unor carențe în organizarea producției și muncii (inclusiv în aprovizionarea și desfășurarea ritmică a producției) exercită efecte deosebit de nefavorabile asupra creșterii economice, întîrziind includerea în circuitul economic a unor rezerve însemnate, decurgînd din baza tehnico-materială a producției.

Nivelul și structura profesională a forței de muncă sînt afectate nu numai de insuficienta stabilitate a personalului, ci și de **neajunsurile care există în practică în ce privește profilul pregătirii forței de muncă.** Astfel, calificarea cadrelor, nu trebuie să se realizeze numai în funcție de nevoile stricte ale „zilei“, ci în corelație strînsă cu momentul pregătirii documentație, la nivelul tehnologiei elaborată de proiectant, tehnologie favorizată și de înzestrarea tehnică existentă în întreprindere. Pregătirea din timp și la un nivel înalt este una din căile principale care asigură armoni-

Tabelul nr. 4

Durata medie de asimilare a produselor existente în 1976

	TOTAL PRODUSE	Durata de asimilare în ani					
		1	2	3	4	5	6
Total	65	3	15	19	14	11	3
Plan de stat	14	1	2	3	5	3	—
Plan departamental	51	2	13	16	9	8	3

zarea sub cele mai diferite aspecte a promovării progresului tehnic cu creșterea productivității muncii.

Ținînd seama de rolul deosebit al asimilării de produse noi în ansamblul factorilor care asigură creșterea productivității muncii, de faptul că acest proces se desfășoară lent, defectuos și cu cheltuieli inutile, precum și de împrejurarea că la realizarea asimilării participă, în forme diferite, muncitorii, inginerii și tehnicienii, cercetătorii și proiectanții, apare necesar să se creeze **corelații mai riguroase între modul de soluționare a cointeresării lor materiale.** Actualul sistem ar putea fi îmbunătățit pentru a stimula în și mai mare măsură muncitorii, cercetătorii și proiectanții în promovarea rapidă și eficientă a produselor și tehnologiilor noi. In acest fel s-ar îmbina în mod mai fericit viziunea întreprinderii cu viziunea economiei naționale, interesul de creștere economică eficientă cu interesul de asimilare cît mai deplină și rapidă a cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane.

Optimizarea însușirii de produse noi și creșterea productivității muncii

CERCETAREA noastră a pus în evidență o serie de concluzii cu privire la relațiile dintre asimilarea de produse noi și creșterea productivității muncii, unele dintre acestea avînd o importanță deosebită pentru optimizarea procesului de asimilare a produselor noi, pentru concertarea sa cu obiectivul accelerării creșterii productivității muncii.

În condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, asimilarea de produse noi este o cerință imperioasă atît pentru dezvoltarea și promovarea progresului tehnic, cît și pentru creșterea productivității muncii. Tocmai de aceea se cere ca în acest domeniu prioritar al creșterii noastre economice, să existe la toate nivelurile o **strategie** corespunzătoare. Necesitatea elaborării unor **strategii** ale produsului nou, a **optimizării proporțiilor asimilării** este, desigur, fundamentată pe o mulțime de considerente, dintre care vom reține aici atenția numai asupra cîtorva. Acestea au, după părerea noastră, o mare însemnătate pentru realizarea unei creșteri **rapide** a productivității muncii în condițiile promovării largi a cuceririlor științei și tehnicii, cu atît mai mult cu cît — așa cum am arătat în prima parte a studiului nostru — temporar aceste două procese pot fi divergente :

a) la **lansarea** sa, produsul nou are efecte diferite asupra progresului tehnic și creșterii productivității muncii (efect maxim asupra progresului tehnic și minim asupra productivității muncii) ;

b) **comportamentul produsului nou** se schimbă însă pe parcursul vieții sale, în sensul că efectul său pozitiv asupra productivității muncii începe să crească, atingînd punctul maxim în momentul în care progresul tehnic de tip α și-a epuizat valențele, transformîndu-se în progres tehnic de tip ß, în timp ce efectul asupra progresului tehnic se diminuează treptat, pînă la dispariție. Această imagine nouă a rezultat din analiza corelată a produselor noi în primul an de fabricație și a produselor rămase în fabricație (cu durate diferite **de 2, 3, 4—5 ani)** ;.

c) **asimilarea de produse noi este un proces perfect compatibil cu creșterea productivităţi muncii, dacă este organizată în mod riguros, după criterii științifice și dacă organizarea producției și muncii întreprinderii — sub cele mai diferite aspecte ale ei — este corelată cu viteza și dimensiunile procesului de asimilare.** Optimizarea asimilării de produse noi — avînd în vedere complexitatea și numeroasele sale incidențe cu întreaga activitate economică a întreprinderii, ramurii sau economiei în ansamblul său — reclamă luarea în considerare în mod concomitent a unor criterii complexe, cum sînt : gradul de dotare tehnică și utilizarea fondurilor fixe, cheltuielile de muncă materializată, consumul de manoperă etc., precum și criterii care izvorăsc și din alte interese de ansamblu ale ramurii sau economiei naționale (reducerea efortului valutar ș.a.).

Intrucît cercetarea noastră a inclus numai relațiile dintre asimilarea de produse noi și productivitatea muncii vii, am folosit drept criteriu de optimizare a proporțiilor asimilării de produse noi **consumul total de muncă vie.** În această etapă, calculele noastre care privesc I.E.A. au în principal o valoare metodologică.

Într-o primă încercare, am pornit de la următoarele ipoteze : a) **producția globală** a întreprinderii va crește cu 32%, ritmul mediu anual înregistrat în perioada 1968—1975) ; b) **consumul de manoperă** aferent produselor noi (inclusiv cel aferent procesului de diversificare și integrare) este de 1,20 în raport cu manopera corespunzătoare produselor existente deja în fabricație.

Pentru a urmări mai ușor rezultatele la care am ajuns le vom prezenta sub formă grafică (graficul nr. 2).

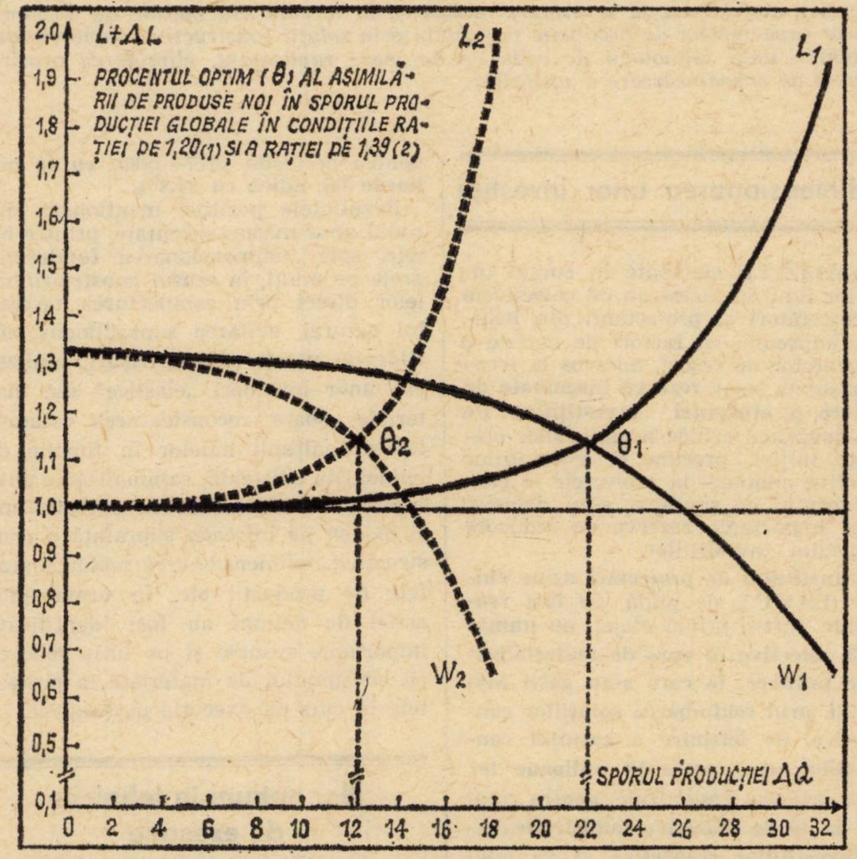
PROCENTUL OPTIM (θ) AL ASIMILĂRII DE PRODUSE NOI ÎN SPORUL PRODUCȚIEI GLOBALE ÎN CONDIȚIILE RAȚIEI DE 1,20(1) ȘI A RAȚIEI DE 1,39(2)

Punctul de intersecție a celor două curbe (a productivității muncii și a consumului de muncă) ne indică ponderea optimă a asimilării de produse noi compatibilă cu creșterea productivității muncii. Din grafic rezultă că din cele 32 de procente cît este sporul producției globale, 22 de procente Θ_1 **reprezintă ponderea pe care poate** să o aibă asimilarea produselor noi.

Într-o a doua încercare, menținînd aceeași rată de creștere a producției globale (32%), am considerat că manopera aferentă produselor noi este, în raport cu cea a produselor deja existente în fabricație, de **1,39** — nivelul acesteia într-o perioadă de intensă asimilare de produse noi (1968—1971). În acest caz, proporția optimă a asimilării de produse noi este mai mică — de numai 12 procente (Θ_2). Acesta este un optim parțial. Pentru a avea o imagine completă ar trebui calculat un **optim integral,** luînd în considerare, alături de consumul de manoperă și alte criterii deja menționate (cheltuielile materiale, capacitățile de producție etc.).

În fine, o ultimă precizare : optimul calculat și prezentat mai înainte se referă la asimilarea de produse noi privită ca un tot. Nu ar fi deloc lipsit de sens, este chiar obligatoriu, ca optimizarea asimilării de produse noi să se facă și pe componentele acesteia, respectiv pentru relația asimilare-diversificare ; diversificare-tipizare ; diversificare-normalizare (standardizare).

Gheorghe RĂBOACĂ
cercetător principal
Steliana PERȚ
cercetător principal
Georgeta TOMA
Ovidiu NANEȘ
Iuliana PETROV
Institutul Central de Cercetări Economice

PROIECTAREA ŞI EFICIENŢA INVESTIŢIILOR

REALIZAREA amplului program de investiţii al actualului cincinal presupune din partea proiectării preocupări susţinute pentru sporirea eficienţei economice, *îndeosebi pe calea reducerii substanţiale a cheltuielilor pentru construcţii şi utilităţi. Creşterea volumului şi diversificarea structurii investiţiilor impune în fiecare etapă* elaborarea de proiecte cu soluţii constructive, moderne şi economice. *Totodată, în funcţie de progresele tehnice şi tehnologice ce se înregistrează în diferitele domenii de activitate este necesară reevaluarea şi redimensionarea fiecărei lucrări pe întregul flux (de la studiile tehnico-economice, pînă la proiectele de execuţie), astfel încît să se asigure realizarea la termen sau înainte de termen a tuturor capacităţilor de producţie proiectate prin soluţii constructive economicoase, adoptarea unor tehnologii de execuţie de mare randament, eliminarea oricărui element de supraîncărcare a costurilor.*

Redimensionarea unor investiţii

ANALIZELE efectuate în cursul ultimelor luni din acest an de colectivele de cercetători şi proiectanţi din institute, împreună cu factori de decizie a ministerelor de resort, au scos la iveală existenţa unor **rezerve însemnate de creştere a eficienţei investiţiilor.** Pe baza revizuirii critice a proiectelor elaborate iniţial, precum şi a soluţiilor operative adoptate la proiectele în curs de execuţie pe şantiere, s-au depistat noi şi importante rezerve de reducere a costului investiţiilor.

La **Institutul de proiectări uzine chimice** (I.P.U.C.), de pildă, **au fost reanalizate,** într-o primă etapă, **un număr de 22 obiective în curs de materializare pe şantiere, la care s-au găsit modalităţi, prin schimbarea soluţiilor constructive, de ieftinire a costului construcţiilor, cu peste 50 milioane lei.** În ce priveşte investiţiile **pentru anul 1977, la 49 de obiective industriale costul investiţiilor respective se va micşora cu 2 831 milioane lei,** din care volumul de construcţii-montaj cu 2 790 milioane lei — prin diminuarea ponderii lucrărilor de construcţii-montaj, folosirea mai eficientă a suprafeţelor afectate noilor capacităţi de producţie, introducerea unor materiale mai uşoare, înlocuitoare de metal, precum şi prin reducerea unui volum important de materiale de construcţii etc. La rîndul său **Institutul de proiectări pentru construcţii de maşini** (I.P.C.M.) a elaborat o serie de soluţii care creează posibilitatea **reducerii volumului investiţiilor în construcţii-montaj** (din valoarea de construcţii-montaj rămasă pentru perioada 1977—1980) **cu 10 miliarde lei, adică cu 34,8%.**

Rezultatele pozitive menţionate sînt rodul unor măsuri orientate, printre altele, spre redimensionarea fundaţiilor grele pe piloţi, în sensul construirii halelor direct prin compactarea terenului natural, evitarea supradimensionărilor de pereţi şi acoperişuri, realizarea unor închideri „elastice" din materiale uşoare, reconsiderarea volumului şi înălţimii halelor în funcţie de tehnologia existentă, raţionalizarea unor trasee de alimentare cu energie, apă şi oxigen pe întreaga suprafaţă a construcţiei, redimensionarea noilor suprafeţe de producţii etc. În urma unor astfel de acţiuni au fost identificate importante resurse şi pe linia reducerii consumului de materiale la proiectele în curs de execuţie pe şantiere.

Noi opţiuni în tehnicile de execuţie

ÎN LUMINA sarcinilor reieşite din Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. cu proiectanţii şi lucrătorii din construcţii, **proiectarea trebuie să-şi însuşească o gîndire modernă, care să constituie o autentică modificare a mentalităţii în problemele de eficienţă economică.** Pe această linie se situează şi promovarea unor tehnologii de înaltă productivitate pentru execuţia diferitelor obiective.

Studiile realizate de către I.P.C.M. au permis elaborarea unui plan de măsuri privind soluţiile tehnice de îmbunătăţire a activităţii de proiectare, ale cărui direcţii principale de acţiune privesc:

a) **reconsiderarea soluţiilor de fundare,** în sensul trecerii la o fundare directă, prin economisirea piloţilor (la Întreprinderea de utilaj greu Iaşi şi Şantierul naval Tulcea);

b) **realizarea închiderilor cu materiale uşoare** (azbociment, azbopan, sticlă uşoară, plăci cutate din mase plastice etc.) produse în ţară, corelate cu condiţiile tehnologice de exploatare;

c) **adoptarea de noi soluţii tehnice în vederea eliminării panourilor din beton armat greu şi reducerii consumului de metal cu 50%;**

d) **iluminarea naturală a halelor prin vitrarea faţadelor în proporţie de 80%** şi prevederea de luminatoare pe toate deschiderile halelor, inclusiv a celor marginale etc.

Pe baza unor asemenea iniţiative de fundamentare a posibilităţilor de reducere a costului investiţiilor, întreprinderile Ministerului Construcţiilor Industriale şi-au reconsiderat, la rîndul lor, opţiunile în vederea sporirii eficienţei economice a investiţiilor. Dacă am lua în considerare capacităţile ce urmează a fi realizate numai la trei întreprinderi — „Vulcan"-Bucureşti, „1 Mai"-Ploieşti şi Întreprinderea de cazane mici şi arzătoare Cluj-Napoca, reducerile globale pe cincinal (valoric şi material) la lucrările de construcţii-montaj, din valoarea rămasă de executat, se cifrează la 242,5 milioane lei, adică la 30%.

În industria chimică, prin adoptarea unor noi soluţii constructive de către I.P.U.C. au rezultat, de asemenea, importante micşorări ale suprafeţelor ce urmau a fi construite, precum şi însemnate economii materiale. Astfel, la Combinatul de îngrăşăminte chimice din Slobozia — ca să nu dăm decît un singur exemplu — staţiile de aer comprimat şi de pompare a apei la fabricarea amoniacului vor fi amplasate în aer liber (în loc de hale închise); cabinele de comandă ale podurilor rulante care, potrivit tradiţiei, erau construite din beton greu, urmează să fie executate din plăci uşoare de azbociment; acoperişurile din chesoane de la atelierul mecanic şi depozitul de tuburi de oxigen vor fi realizate din plăci de azbociment etc. La cele 49 obiective

ECONOMIE NATIONALA

industriale ce urmează a fi realizate în 1977, suprafaţa prevăzută iniţial a se construi a fost diminuată cu 66 425 m.p., iar suprafaţa de teren afectată acestor construcţii cu 44 666 m.p. Consumul de ciment la aceste proiecte va fi micşorat cu 123 550 tone, iar cel de oţel beton cu aproape 23 000 tone.

Colaborarea dintre factorii implicaţi

CALITATEA proiectelor de execuţie, ritmicitatea activităţii de proiectare sînt condiţii necesare, dar nu şi suficiente pentru realizarea unei acţiuni complexe de asemenea proporţii. Este necesară conlucrarea susţinută cu toţi factorii de răspundere implicaţi în procesul de fundamentare a planului de investiţii, pe întreaga filieră: constructor-industria materialelor de construcţii-furnizorul de utilaje-beneficiar.

Din studiile tehnico-economice întreprinse cu acest prilej s-a degajat ideea potrivit căreia **o atenţie deosebită trebuie acordată legăturii proiectare-industria materialelor de construcţii.** Aceasta înţeleasă în dublu sens: pe de o parte, de la furnizorul de materiale către proiectare pe linia devansării activităţii de proiectare de către cea din industria materialelor de construcţii, pe de altă parte, de la proiectare către furnizorii de materiale, în sensul fundamentării pe un orizont de timp cît mai îndelungat (de exemplu, pe întregul cincinal) a lucrărilor de investiţii în structura, calitatea şi specificitatea lor. Aceasta va permite, în viitor, o mobilitate mai mare în elaborarea planurilor şi proiectelor de plan, în scurtarea termenelor de execuţie, îmbunătăţirea calităţii producţiei noilor capacităţi, în esenţă, ridicarea eficienţei întregii activităţi economice.

„Revoluţia" în gîndirea tehnică şi constructivă este necesar să fie dublată în mai mare măsură de **diversificarea gamei materialelor de construcţii,** de trecerea la o activitate de proiectare funcţională, al cărui element esenţial să-l constituie posibilitatea de alegere, din multitudinea variantelor de execuţie, a acelora ai căror parametrii corespund cel mai bine intereselor şi scopului final al beneficiarilor.

Tipizarea elementelor de construcţii trebuie să ţină seama mai mult de acţiunea de diversificare a materialelor utilizate, în sensul introducerii în producţia de serie a unor înlocuitori eficienţi atît sub aspectul fiabilităţii, cît şi al costurilor. Aceasta va permite, pe de o parte, executarea la furnizorul de materiale a unor linii productive de mare randament, iar pe de altă parte, pentru întreprinderile de construcţii, organizarea unor fluxuri tehnologice de montaj a acestor elemente, deci creşterea gradului de mecanizare, ridicarea productivităţii muncii etc.

În acelaşi timp, **este necesar ca întreaga activitate de concepţie, în proiectare, să ţină mai mult seama şi de posibilitatea elaborării unor soluţii constructive care să permită utilizarea unor materiale de construcţii existente pe plan local.** Totodată, se cere mers consecvent pe linia operativităţii în elaborarea soluţiilor tehnologice de proiectare, care să permită economisirea timpului de execuţie la fiecare lucrare şi indicator din planul de investiţii.

O concluzie generală desprinsă este aceea a **necesităţii abordării proiectării ca o activitate complexă, multilaterală, a cărei finalizare nu se opreşte pe planşeta de execuţie a proiectanţilor. Ea presupune o colaborare susţinută şi cu furnizorii de utilaje, în sensul scurtării timpului de punere în funcţiune a instalaţiilor şi maşinilor,** ca şi cu beneficiarii instalaţiilor şi construcţiilor proiectate; aceştia din urmă trebuie să creeze condiţii optime atît pentru intrarea la timp şi în bune condiţiuni în funcţiune a capacităţilor de producţie, cît şi pentru scurtarea la maximum a termenului de atingere a parametrilor proiectaţi în exploatarea utilajelor.

Acţionîndu-se, în continuare, pe linia reexaminării fiecărui proiect, în sensul de a se adopta cele mai raţionale şi eficiente soluţii, se va asigura o accelerare a procesului de execuţie a investiţiilor şi, ceea ce este foarte important, realizarea fiecărui obiectiv la costuri mai reduse.

C. BĂRNEA
I. TRAIAN

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Cu ce randamente se folosesc maşinile şi utilajele

URMĂRIND evoluţia, pe intervalul unui an, a indicilor medii de utilizare a timpului disponibil de lucru al principalelor maşini şi utilaje din industria metalurgică, se constată o îmbunătăţire evidentă (vezi graficul), fapt ce se reflectă şi în realizarea şi depăşirea planului la unele produse metalurgice ca: fontă, oţel beton, aluminiu primar şi aliaje din aluminiu, zinc în concentrate, cupru nerafinat de convertizor, laminate de cupru, alumină etc.

Sint însă şi situaţii care dovedesc că, în unele cazuri, indicii de utilizare a capacităţilor de producţie nu se ridică la nivelul cerinţelor actuale. Aşa se prezintă situaţia la instalaţiile pentru producţia de ţevi sudate pe generatoare, la bateriile de cocsificare, precum şi la instalaţiile de laminare pentru profile, la maşinile de fasonat prin presare etc. Rezultatele puteau fi altele dacă s-ar fi evitat stagnările datorate defecţiunilor în funcţionarea utilajelor. Astfel, numai în trim. III a.c., timpul neutilizat datorită **reparaţiilor accidentale** a fost de peste 11 mii ore-maşină la utilajele de fasonat prin presare şi de aproape 5 mii ore-maşină la bancurile de tras ţevi. Multe alte stagnări s-au înregistrat ca urmare a **lipsurilor organizatorice,** cum ar fi: lipsa materiei prime (la Întreprinderea de ţevi Roman, Întreprinderea de ţevi Republica, Întreprinderea metalurgică Iaşi etc), lipsa comenzilor (la I.M. Iaşi — 518 ore-maşină, la Întreprinderea „Refractara"-Aleşd şi Intreprinderea „Răsăritul"-Braşov), lipsa forţei de muncă (la centrala industrială de prelucrări metalurgice — peste 86 mii ore-maşină la I.M. „Laromet" — peste 800 ore-maşină etc).

Nevoile din ce în ce mai mari de produse metalurgice şi necesitatea ca producţia să se realizeze în condiţiile unei înalte eficienţe economice, ridică problema urmăririi cît mai atente şi scoaterii la iveală a tuturor rezervelor de capacităţi, astfel ca gradul de utilizare a fondului de timp al tuturor maşinilor să crească în continuare.

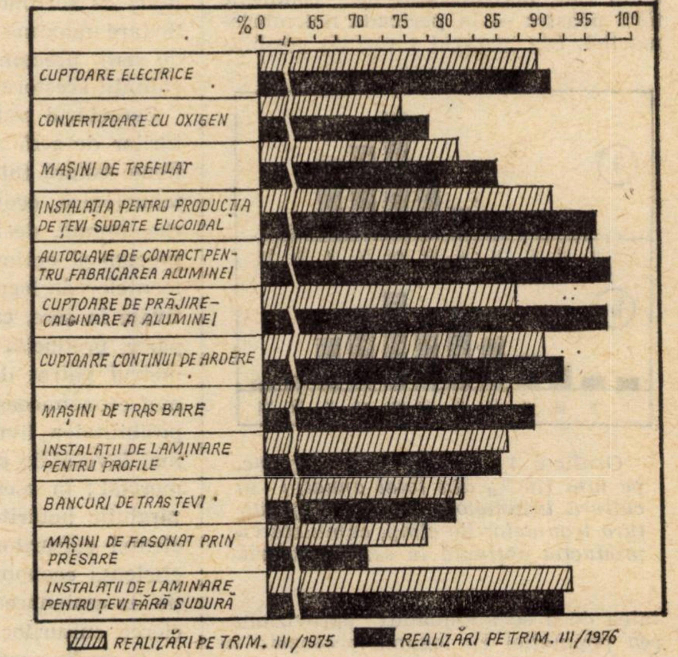

Gradul de utilizare a fondului de timp al unor maşini şi utilaje din metalurgie

OPTIMIZAREA PRODUCȚIEI LA CULTURILE DE SERĂ

● În 1980 : 9 kg de legume de seră la un consum anual de 120—130 kg legume proaspete ● Cu cît pot spori veniturile prin mai buna asociere a culturilor? ● De la 3 culturi (în 1963) la 19 culturi forțate (în 1975) ● Eficiența economică a activității în seră, în două întreprinderi reprezentative ● Către un vîrf de producție și de consum în lunile decembrie-ianuarie ?

ÎN ANSAMBLUL programului general de intensificare a producției agricole în țara noastră, culturile de seră au cunoscut, îndeosebi în ultimii ani, o amplă și susținută dezvoltare. Aceasta a fost marcată prin creșterea continuă atît a suprafețelor serelor, cît și a producțiilor totale, pe cicluri și metru pătrat ; au fost create noi complexe moderne, la nivelul realizărilor din țările cele mai avansate și cu veche tradiție în acest domeniu. (În tabel este redată evoluția suprafeței și a producției culturilor de seră în țara noastră în perioada 1971—1975, precum și în perspectiva anului 1980).

Evoluția principalilor indicatori ai culturilor de seră în țara noastră, în perioada 1971—1975 și în perspectiva anului 1980

Indicatori	U/M	1971—1975	1980
Suprafața totală	ha	1 016	1 648
Producția medie	kg/ha	115 000	140 700
Producția totală	mii t	116,4	227,0

Scopul dezvoltării culturilor de seră și solarii constă în **asigurarea aprovizionării populației cu legume și fructe** (căpșuni și pepeni) **proaspete în perioada în care producția acestora în cîmp este nerealizabilă** (în condițiile țării noastre — în perioada noiembrie-martie). Din graficul 1 rezultă posibilitatea de a se îmbunătăți aprovizionarea populației cu legume proaspete în decursul anului prin sporirea producției culturilor de seră ; menționăm că pentru anul 1980, conform programului unic de dezvoltare a legumiculturii, urmează ca la un consum anual de 120—130 kg legume proaspete pe locuitor, legumele de seră să participe cu 9 kg.

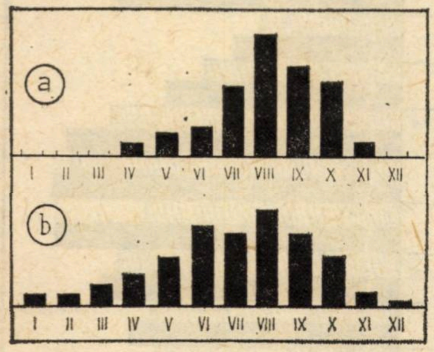

Graficul 1 : *Producția de legume, pe luni (în % din total anual) : a) cultura legumelor de cîmp ; b) cultura legumelor de cîmp, cumulată cu producția obținută în sere și solarii.*

Creșterea eficienței culturilor de seră — condiție pentru traducerea în viață a sarcinii trasate de către conducerea partidului, de a se realiza o producție mai mare, mai ieftină și de mai bună calitate în vederea aprovizionării populației cu legume și fructe — **este nemijlocit legată de obținerea unor randamente cît mai ridicate pe metrul pătrat de seră.** Aceasta presupune diversificarea, eșalonarea și asocierea culturilor, în vederea utilizării integrale a fiecărui metru pătrat de seră, pe o perioadă cît mai îndelungată (dacă este posibil, pe întreaga durată a anului calendaristic) și, de asemenea, economisirea sistematică — pe toate treptele fluxurilor tehnologice și la toate locurile de muncă — a cheltuielilor de muncă vie și materializată, de fonduri, concomitent cu diminuarea investiției specifice, prin optimizarea soluțiilor constructive, a sistemelor de încălzire a serelor etc. Livrarea producției la prețuri cît mai avantajoase, ca mijloc principal de obținere a unor venituri ridicate, se poate realiza mai mult decît în cazul culturilor de cîmp prin aprovizionarea populației cu sortimente în perioada de solicitare maximă pe piață a produselor de seră, precum și prin îmbunătățirea calității acestora.

Caracterul complex al eficienței culturilor de seră, necesitatea de a se acționa asupra tuturor pîrghiilor tehnice, tehnologice, economice și organizatorice impun, deci, o justă diversificare, precum și optimizarea eșalonării sortimentelor de legume, flori și fructe cultivate în sere, care să asigure, pe de o parte, producția maximă realizabilă pe metrul pătrat de seră în condiții cît mai economicoase, iar pe de altă parte, posibilitatea livrării în perioadele cele mai favorabile din punct de vedere comercial ; în esență, acestea constituie pîrghiile hotărîtoare ale creșterii eficienței culturilor de seră. Calcule de eficiență economică arată, că, în funcție de eșalonarea, diversificarea și asocierea culturilor de seră se pot obține — la media prețurilor pieței din perioada 1972—1975 — pe metrul pătrat (față de martorul considerat : ciclul I = tomate, ciclul II = tomate), venituri cu circa 45% mai mari în cazul următoarei eșalonări : tomate, castraveți, ardei gras — și cu 51% mai mari în cazul asocierii : ardei iuți, salată, varză etc.

Diversificarea sortimentală

DEZVOLTAREA și modernizarea producției legumelor de seră a impus, printre altele, și stabilirea unor soluții noi privind optimizarea culturilor forțate de legume, respectiv a tehnologiei acestora. Ramură prin excelență intensivă a producției agricole, cultura legumelor solicită cea mai ridicată investiție specifică și are un pregnant caracter de producție industrială, fapt ce impune **folosirea deplină a terenului amenajat, în tot cursul anului agricol, în mod cît mai complex și mai diversificat.**

Noțiunea de diversificare a producției de seră cuprinde **lărgirea gamei sortimentale a culturilor**, atît pe seama **culturilor asociate** producției principale — culturi intercalate, marginale etc. —,

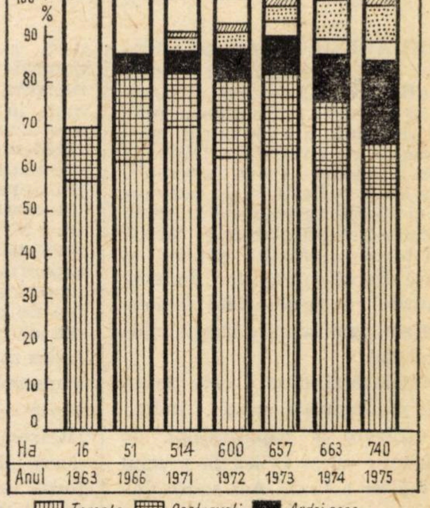

Graficul 2 : ***Evoluția sortimentului de legume cultivate în sere*** cît și pe seama unei alte **succesiuni** decît cea tradițională (tomate-tomate sau tomate-castraveți). Diversificarea producției de seră răspunde și unor cerințe imperioase ale pieței ; ea a înregistrat pe plan mondial, ca și la noi în țară, progrese rapide, ridicînd, totodată, probleme noi de tehnologie și de organizare, cu implicații economice directe. Astfel, dacă în 1963 sortimentul producției de seră era alcătuit din trei culturi: flori, tomate și castraveți, în 1975 acesta a ajuns la 19 specii. Graficul 2 sintetizează această evoluție și evidențiază schimbările intervenite în ponderea acestora.

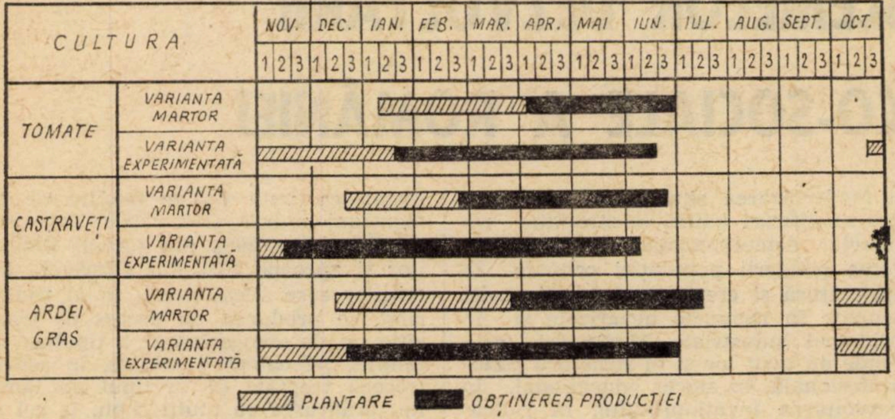

Graficul 3 : *Contribuția eșalonării judicioase a culturilor de seră la apariția lor în perioada optimă de solicitare*

Diversificarea producției de legume de seră — prin îmbunătățirea succesiunii culturilor și a asocierii lor — pe lîngă că acoperă într-o mai largă măsură cerințele de consum, conduce la îmbunătățirea permanentă a principalelor verigi ale procesului de producție ; aplatizează vîrfurile sezoniere de livrare, permițînd apariția sortimentelor în perioade mai favorabile ; asigură utilizarea integrală și mai rațională a terenului, concomitent cu menținerea fertilității acestuia și eliminarea focarelor de boli și infecții ; contribuie la folosirea judicioasă a forței de muncă, la reducerea cheltuielilor de producție și a cheltuielilor cu amortizarea. Toate acestea impun stabilirea și desfășurarea unui program de cercetare-dezvoltare corespunzător sarcinilor diversificării producției de seră, pornindu-se de la aprecierea realistă a cerințelor pieței (în vederea determinării sortimentelor și a perioadelor de livrare) și pînă la proiectarea ambalajelor specifice ; în cadrul acestui program, o deosebită atenție trebuie acordată creării unor soiuri de înalt randament, cu un ciclu optim de producție, și a tehnologiilor adecvate.

Eficiența economică a diversificării sortimentelor cultivate în sere este ilustrată în mod pregnant prin exemplul întreprinderilor de sere din Codlea, Arad și Oradea — unități reprezentative ale acestui important sector de activitate. Sînt deosebit de grăitoare, la aceste întreprinderi, atît creșterile de producție realizate pe hectarul de seră, cît și cele ale veniturilor obținute, în condițiile diversificării culturilor.

Eșalonarea culturilor

DIVERSIFICAREA sortimentului de culturi în sere se cere însoțită de o eșalonare judicioasă a acestora, care să asigure, pe de o parte, o succesiune cît mai corespunzătoare folosirii integrale a terenului iar pe de altă parte, apariția producției în perioadele cele mai favorabile din punct de vedere economic — al solicitărilor pieței, al cheltuielilor de producție, al productivității muncii etc.

În acest sens trebuie avute în vedere și posibilitățile ce se oferă pentru export. Pe plan mondial, institute de cercetări specializate în probleme de conjunctură subliniază tendința majorării consumului de legume proaspete în perioada de extrasezon agricol. După cum rezultă din studii recente, firmele importatoare din țările Europei Occidentale și nordice sînt dispuse să accepte prețuri cu pînă la 35% mai ridicate în cazul tomatelor produse în afara sezonului, în lunile decembrie-ianuarie ; de asemenea, pentru anul 1980, față de media înregistrată în perioada 1971—1975, se preconizează o creștere a cererii la tomatele de seră în lunile decembrie-ianuarie, cu circa 11% în R.F.G., cu pînă la 16% în Elveția, cu circa 20% în Suedia, Danemarca și Norvegia. În ce privește alte culturi de seră obișnuite — ardei gras, castraveți, varză — cererile vor crește într-o măsură și mai mare. Noile sortimente de legume-fructe cultivate în seră — căpșuni, cartofi extratimpurii, salată, gulioare, ceapă și usturoi verde — cunosc și vor cunoaște, de asemenea, o solicitare sporită.

Rezultă că, în cadrul unei tendințe în general ascendente a cererii pentru legume, fructe și flori de seră, lunile decembrie- ianuarie-februarie se vor caracteriza printr-o solicitare maximă la export. Astfel, în țările C.E.E., consumul de legume proaspete, raportat la nivelul anului 1975, se estimează a fi cu circa 11% mai ridicat în 1976 și cu circa 18% în 1980. De pildă, la tomate, importul acestor țări se estimează a fi cu peste 27 mii tone mai mare în 1980 decît în 1975, crescînd în mod deosebit solicitările în lunile menționate. Analiza calendarului apariției produselor de seră evidențiază faptul că țara noastră se află situată într-o zonă favorabilă, atît din punctul de vedere al condițiilor climatice — putînd asigura producția de seră în perioadele de maximă cerință (noiembrie-martie), cît și al distanțelor relativ reduse de transport față de principalele țări importatoare — R.F.G., Anglia, țările nordice. Influența momentului livrării asupra prețului produselor de seră este atestată de însăși cerințele Institutului de studii conjuncturale ale economiei țărilor C.E.E., care estimează, de exemplu, că prețurile de desfacere pe piețele respective ale produselor de seră înregistrează, față de media anuală, amplitudini de —45% pînă la +51% și de asemenea, că epocile optime de prezentare pe piață sînt, în general, cuprinse între 15 noiembrie și 25 februarie, cu un vîrf puternic în perioada sărbătorilor de iarnă.

Pentru a ilustra efectele pozitive ale eșalonării judicioase a culturilor, redăm în graficele 3 și 4 influența prelungirii perioadelor de livrare asupra producțiilor realizate, respectiv majorarea veniturilor prin obținerea unor producții mai timpurii cu circa 20—25 de zile la întreprinderile de sere Arad și Oradea. Aceste influențe se vor accentua în actualul cincinal, ținînd seama de experiența pozitivă acumulată de unitățile fruntașe, de soluțiile adoptate de Centrala de legume-fructe și de cele inițiate de institutele de cercetări din țara noastră.

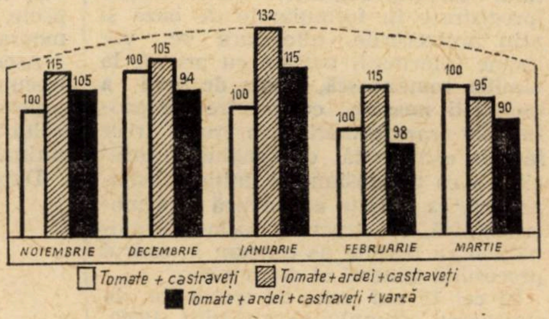

Graficul 4 : *Diferențierea venitului realizat de pe un hectar de seră, în medie anuală în perioada 1972—1975, în funcție de sortimentul producției livrate la întreprinderile de sere Arad și Oradea*

Răspunzînd sarcinii de a asigura o mai bună aprovizionare a populației cu legume și fructe în tot timpul anului și mai cu seamă în afara sezonului agricol, prin continuarea acțiunii de diversificare și eșalonare judicioasă a producției, unitățile noastre de sere vor putea realiza produse mai multe, calitativ superioare și mai ieftine.

prof. dr. Ion CEAUȘESCU
drd. Ion RĂDULESCU

RECENSĂMÎNTUL – MIJLOC DE INVESTIGARE A PROBLEMELOR DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE A ROMÂNIEI

RECENSĂMÎNTUL populaţiei şi al locuinţelor, din 5-12 ianuarie 1977, ca una din cele mai complexe investigaţii sociale ce se efectuează în ţara noastră, asigură un cîmp vast de cunoaştere a **prefacerilor adînci** ce s-au produs în viaţa societăţii. În acest sens recensămîntul va furniza acele elemente necesare care să asigure o caracterizare multiplă a structurilor demografice, migraţiei populaţiei şi forţei de muncă, a mobilităţii sociale şi mutaţiilor survenite în pregătirea resurselor umane, a repartizării acestora pe profesii şi ramuri şi a influenţei pe care o are locuinţa, cu diferitele sale elemente de confort asupra formării familiei şi a comportamentului socio-demografic. Prin datele înregistrate în formularele de bază şi prin prelucrările ulterioare se vor obţine informaţii variate cu privire la **familia românească, celula de bază a societăţii noastre**, cu privire la profundele transformări prin care trece familia examinată din unghiuri diferite — ca dimensiune şi unitate demografică, ca unitate economică şi demoeconomică, ca structură socio-profesională şi ca unitate de consum în cadrul procesului general al dezvoltării.

În cei 10 ani care au trecut de la efectuarea ultimului recensămînt (1966), societatea noastră în ansamblu a cunoscut transformări adînci în structura economică, care au atras după sine şi profunde primeniri în structura demografică, demoeconomică şi socio-profesională, precum şi în evoluţia familiei. Aceste transformări, în primul rînd economice, se caracterizează prin menţinerea unui ritm înalt de creştere a producţiei materiale, pe baza industrializării, prin modernizarea agriculturii, promovarea progresului tehnic, procese care au permis modernizarea în continuare a structurilor noastre economice în principal în direcţia creşterii ponderii industriei în crearea venitului naţional. În termeni cantitativi, aceasta a însemnat că, în intervalul la care ne referim, industria a crescut de 3,2 ori, agricultura de 1,5 ori, activitatea de construcţii-montaj de 2,3 ori, iar venitul naţional, ca indicatorul cel mai sintetic ce caracterizează dezvoltarea, de 2,5 ori. Prin repartizarea raţională a obiectivelor industriale pe teritoriu s-au creat noi modele de echilibru, noi structuri în favoarea zonelor şi judeţelor în trecut rămase în urmă.

O dată cu expansiunea industrială şi modernizarea agriculturii s-au produs modificări adînci în structura resurselor demoeconomice, prin restrîngerea ponderii populaţiei ocupate în agricultură şi creşterea ponderii celei ocupate în ramurile neagricole şi în principal industriale. Modificări profunde au avut loc şi în structura socio-profesională, în stocul educaţional, în dezvoltarea învăţămîntului, în ridicarea nivelului de pregătire profesională, în structura meseriilor. În acelaşi timp au crescut sensibil oraşele ţării, gradul de urbanizare, concomitent cu dezvoltarea satelor. Evident că în contextul larg al dezvoltării economico-sociale, **familia românească** a cunoscut adînci transformări cantitative, dar mai ales calitative, sub multiple aspecte, privind comportamentul demografic, tipul de fertilitate.

Asemenea date au fost reliefate de trecutul recensămînt, oferind premise superioare pentru fundamentarea dezvoltării economico-sociale a ţării în ultimul deceniu (tabel nr. 1).

Tabelul nr. 1

Repartiţia familiilor după numărul de persoane pe o familie

	1948	1966
Total	100	100
Gospodării formate din :		
1 persoană	8,6	14,2
2 persoane	20,5	23,4
3 persoane	21,6	23,4
4—5 persoane	32,0	30,5
6 persoane şi peste	17,3	8,5

După cum rezultă din tabel am asistat la o tendinţă de reducere a dimensiunii familiei, respectiv de reducere a familiilor cu peste 4 persoane de la 49,3% în 1948 la 39,0% în 1966 şi de creştere a ponderii familiilor cu o persoană — de la 8,6% în 1948 la 14,2% în 1966. De menţionat că numărul gospodăriilor a crescut mult mai accentuat decît numărul populaţiei (de la 4,2 milioane în 1948 la 5,9 milioane în 1966). Modificări sensibile s-au produs în structura familiei pe categorii socio-profesionale, aşa cum se poate observa din datele tabelului nr. 2. Rezultă cîteva constatări deosebit de semnificative cu privire la tipologia familiei româneşti. În primul rînd, se remarca ponderea importantă a tipului de familii fără copii, reprezentînd 27,4% din total, adică aproape 1.300.000 familii. În al doilea rînd, era vorba de instalarea unui tip de familie cu dimensiuni reduse (1-2 copii), care cuprindea circa 50% din totalul familiilor şi aproape 70% din numărul familiilor care aveau copii. În al treilea rînd, se producea un proces de tranziţie şi de omogenizare a tipului de familii, pe categorii sociale, în sensul trecerii treptate de la tipul de familie ţărănească cu mulţi copii, la cel al familiei de dimensiuni mai reduse.

S-au produs modificări şi în structura socio-profesională a familiei, pe categorii sociale (tabelul nr. 3).

Se constata astfel un număr relativ ridicat al persoanelor active din gospodării şi al persoanelor retribuite, ceea ce atesta sporirea gradului de complexitate şi diversificare a economiei, omogenizarea generală a gospodăriilor din punctul de vedere al structurii socio-profesionale sub impulsul dezvoltării economice.

Pornind de la asemenea informaţii au fost luate din timp însemnate măsuri de politică demografică şi sociale, pe linia stimulării creşterii natalităţii, a asigurării unor condiţii de trai mai bune pentru familiile cu mulţi copii, a întăririi familiei, care au oferit şi oferă premise noi, superioare pentru dezvoltarea economico-socială a României, pentru dezvoltarea şi propăşirea naţiunii române.

Evoluţia pe mai departe a unor asemenea modificări în structurile sociale, demografice şi socio-profesionale, scapă unei evidenţe curente, indiferent cît de bine ar fi organizată aceasta. Surprinderea unor elemente de cunoaştere detaliată, a corelaţiilor între diferitele laturi ale problemelor demografice, demoeconomice şi sociale, integrate în celula de bază a societăţii, familia, poate fi obţinută numai pe baza unei cercetări speciale, organizată în mod corespunzător la nivelul întregii ţări şi a fiecărei localităţi şi familii, şi la un anumit moment dat. În acest fel recensămîntul populaţiei şi locuinţelor din ianuarie 1977 se înscrie ca o acţiune politică, economică şi socială de extremă importanţă, caracteristică conferită şi de faptul că pune în centrul său şi problema cunoaşterii cît mai exacte a gospodăriei şi familiei româneşti sub multiplele laturi ale acesteia.

Tabelul nr. 2

Gruparea familiilor (cu nucleu familial) pe categorii sociale după numărul copiilor în anul 1966

	Total		Ţărani		Muncitori şi intelectuali	
	mii familii	%	mii familii	%	mii familii	%
Fără copii	1 284,6	27,4	551,9	28,6	773,7	26,6
cu : un copil	1 348,5	28,8	458,0	25,7	890,4	30,6
doi copii	954,4	20,3	335,8	18,8	619,1	21,3
trei copii	359,9	7,7	154,9	8,7	204,9	7,1
patru copii	155,5	3,3	72,2	4,0	83,3	2,9
cinci copii şi peste	127,1	2,7	59,3	3,3	67,8	2,3
cu copii şi alte persoane	463,1	9,1	194,3	10,9	268.8	9,2
Total	4 693,2	100	1 784,9	100,0	2 908,3	100,0

Iată de ce în formularele de recensămînt se vor înregistra date cu privire la gospodărie şi familie. Este interesant de menţionat faptul că deşi în formularul de bază sînt puţine date care privesc în mod direct familia şi gospodăria, în momentul prelucrării informaţiilor se asigură o gamă largă de corelaţii şi grupări după variate caracteristici care au tocmai menirea de a scoate la iveală noul model de gospodărie sau familiei, ca rezultat al dezvoltării complexe economico-sociale a ţării noastre în perioada ultimilor 10 ani.

Desigur că definirea gospodăriei şi a familiei necesită o abordare mai complexă dar şi maximum de exactitate pentru delimitarea şi înţelegerea sensului acestora. Astfel, prin **gospodării** se înţelege — în cadrul recensămîntului — un grup de două sau mai multe persoane, care locuiesc împreună în mod obişnuit, avînd în general legături de rudenie şi care participă, în totalitate sau parţial la formarea veniturilor şi la cheltuirea lor. Criteriile mai generale în definirea gospodăriei sînt considerate astfel gradul de rudenie şi bugetul relativ comun de venituri şi cheltuieli obţinut prin participarea la muncă. Ca o completare la cele arătate este şi faptul că o gospodărie poate fi formată şi dintr-un grup de două sau mai multe persoane care, deşi nu au legături de rudenie între ele, declară că prin înţelegere se gospodăresc şi locuiesc împreună. În afara cazurilor de mai sus, se consideră ca gospodării formate dintr-o singură persoană acelea care nu aparţin de alte gospodării, ci unor persoane care declară la recensămînt că locuiesc şi se gosodăresc singure.

Gospodăriile vor fi examinate şi după nucleul familial. În acest caz se consideră nucleu familial : soţul şi soţia fără copii; soţul şi soţia cu copii necăsătoriţi; unul din părinţi cu copii necăsătoriţi.

Datele obţinute la recensămîntul populaţiei şi locuinţelor, în afară de scopul unei profunde cunoaşteri a structurii noastre sociale, a modului cum a evoluat familia, a schimbărilor produse în cadrul acestora, au menirea de a servi — pe planul cercetării ştiinţifice — pentru orientarea şi aprofundarea unor alte investigaţii cu caracter economic, social, demografic. Aceasta înseamnă largi posibilităţi de efectuare a unor anchete economico-sociale pentru aprofundarea unor laturi ale cercetărilor demosociologice, legate de studiul fertilităţii şi mortalităţii pe familie, de relaţia dintre nivelul veniturilor şi fertilitate, dintre pregătirea profesională şi fertilitate, dintre dimensiunile familiei şi structura socio-profesională şi a veniturilor acesteia, dintre consumul alimentar şi nealimentar în funcţie de mărimea şi structura socio-profesională a familiei. Pot fi adîncite de asemenea, anchetele cu privire la structura resurselor demo-economice pe familii, gospodării, în funcţie de mărimea acestora, categoria socială (muncitori, ţărani, intelectuali), modul de viaţă în mediul urban-rural. Pornind de la datele oferite de recensămînt se pot efectua şi un şir de anchete şi cercetări sociologice referitoare la caracterizarea mobilităţii teritoriale a populaţiei, la determinarea fluxurilor migratorii, a procesului complex al urbanizării şi al formării oraşelor, a mişcării pendulatorii (navetismul). În cadrul procesului general de omogenizare a structurilor sociale în general şi a familiilor şi gospodăriilor în special, se pot obţine informaţii cu privire la trecerea de la gospodăria ţărănească la gospodăria mixtă (ţărani + muncitori), la gospodăria tot mai apropiată de tipul industrial (muncitori şi ţărani). Înregistrarea simultană şi exhaustivă a gospodăriilor, familiilor şi locuinţelor, după un asemenea program vast de cercetare, dă posibilitatea obţinerii unor corelaţii foarte semnificative cu privire la asigurarea gospodăriilor cu locuinţe, gradul de înzestrare a gospodăriilor cu locuinţe, dotarea acestora etc.

Tabelul nr. 3

Numărul mediu de persoane active pe o gospodărie, în anul 1966

	Numărul mediu de membri pe o familie	Numărul de persoane active	Numărul de persoane retribuite
Gospodării total din care	3,2	1,7	0,8
— muncitori	3,3	1,6	1,2
— intelectuali-funcţionari	2,8	1,4	1,3
— membri C.A.P.	3,3	2,0	0,2
— ţărani cu gospodărie individuală	3,4	2,2	0,2
— meşteşugari cooperativizaţi	3,3	1,9	0,7
— meşteşugari individuali	3,5	1,8	0,2

Dar, desigur, scopul recensămîntului nu este numai acesta. În concepţia partidului nostru, cunoaşterea înseamnă program, decizie, acţiune. Rezultatele recensămîntului vor oferi astfel informaţii multiple cu privire la familia şi gospodăria românească pentru fundamentarea planurilor naţionale de dezvoltare economico-socială, elaborarea prognozelor pe termen lung, pentru fundamentarea măsurilor de politică demografică, a programelor de ridicare a nivelului de trai, a condiţiilor de locuit. Pe această bază se asigură sprijinirea mai departe a familiilor, ocrotirea mamei şi a copilului, întărirea familiei, menţinerea tinereţii naţiunii noastre, utilizarea raţională a resurselor de muncă din cadrul fiecărei familii, creşterea veniturilor şi consumului acestora. Datele servesc de asemenea, pentru fundamentarea programelor de ridicare a nivelului cultural al fiecărei familii, prin dezvoltarea învăţămîntului, a ştiinţei şi culturii, a reţelei de şcoli, pregătirea de noi meserii legată nemijlocit de progresul tehnic şi de necesităţile economiei.

Datele cu privire la gospodării şi familii vor permite să se asigure o mai raţională mobilitate teritorială a populaţiei, repartizarea judicioasă a obiectivelor industriale pe teritoriu, o mai bună dezvoltare a judeţelor în trecut rămase în urmă, dirijarea mobilităţii teritoriale a populaţiei. Alte direcţii privesc mai buna realizare a politicii de sistematizare a localităţilor ţării, de dezvoltare a oraşelor şi satelor, a transporturilor, a reţelei comerciale şi culturale.

Toate acestea relevă limpede importanţa ce se acordă în întregul proces de dezvoltare economico-socială factorului demografic, factorului om. Referindu-se la aceasta, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** sublinia că **„O problemă esenţială este asigurarea unei creşteri susţinute a populaţiei — factor esenţial al dinamismului şi forţei productive a societăţii. Avem în vedere adoptarea în continuare a unui complex de măsuri de ordin economic-social şi sanitar, care să contribuie la întărirea familiei, la stimularea natalităţii, reducerea mortalităţii şi creşterea duratei vieţii oamenilor“.**

Informaţiile multiple obţinute prin recensămînt vor servi în acest spirit la fundamentarea mai bună a politicii partidului şi statului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism, politică în centrul căreia se află ridicarea nivelului de trai material şi spiritual al poporului, satisfacerea deplină a cerinţelor de viaţă ale oamenilor muncii, bunăstarea şi fericirea omului.

prof. dr. Mircea BULGARU

ALEGEREA MATERIALELOR, moment esenţial al activităţii de proiectare, POATE FI OBIECTIVIZATĂ

Necesitatea, posibilitățile și avantajele unui subsistem informațional pentru materiale

ARTA ARHITECTULUI rezultă dintr-un echilibru just între aspirațiile estetice și imperativele funcționale, constructive și economice, în timp ce reușita inginerului proiectant este asigurată de un dozaj corect între influențele cunoașterii și acelea ale intuiției și experienței. Pentru amîndoi — și oricare ar fi înclinațiile și specialitatea lor — obținerea unor realizări remarcabile în concepția produselor sau construcțiilor va fi, întotdeauna, rezultatul unei sinteze corespunzătoare între factori inițial contradictorii.

În această perspectivă, materialele ocupă un loc de primă însemnătate ; eroarea cea mai mică făcută în alegerea lor are consecințe negative deosebit de serioase asupra funcționalității, durabilității și economicității produselor. De aceea, stabilirea materialului optim din punct de vedere tehnic și economic pentru soluționarea sarcinilor de construcție și fabricație constituie una din deciziile cele mai importante care trebuie luate în faza de concepție și dimensionare a produselor sau construcțiilor.

CA SĂ ASIGURE unei construcții sau unui produs rezistența necesară, proiectantul trebuie să cunoască bine legile comportării materialelor și solicitările admisibile. Pentru o utilizare specifică dată, el trebuie să aleagă materialul cel mai indicat atît din punctul de vedere al cerințelor tehnice, de utilizare și tehnologice, cît și al imperativelor economice.

Materialul este purtătorul tuturor forțelor și mișcărilor ; dacă proiectantul nu alege materialele cele mai potrivite pentru construirea unui aparat, de exemplu, și nu asigură aducerea lor la forma geometrică impusă de funcționalitatea aparatului respectiv, toate considerațiile referitoare la principiul fizic, funcțional al acestuia rămîn fără rezultat. În aceste condiții, reușita construcțiilor inginerești este condiționată de cunoașterea cît mai amănunțită, în profunzime a caracteristicilor principale și a comportării, în principiu, a materialelor din diferitele domenii, cum ar fi oțelul, fonta, metalele și aliajele neferoase, masele plastice, rășinile sintetice, silicații, materialele ceramice etc. Aceasta este premisa de bază a alegerii corecte a materialelor. O a doua premisă este cunoașterea comportării numeroaselor materiale în cele mai diferite stări și sub cele mai variate solicitări, iar a treia premisă presupune cunoașterea prețurilor de achiziție a tuturor materialelor ce stau la dispoziție, precum și a prețurilor specifice ale diferitelor operații tehnologice cărora le este supus materialul pînă la realizarea formei finale.

Dacă datele privind prețurile, caracteristicile și comportarea diferitelor materiale pot fi determinate prin metode cunoscute și pot fi însușite de proiectant, în schimb informațiile referitoare la comportarea specifică a diferitelor materiale existente și a celor noi, în multiplele condiții de lucru din practică, sînt greu de reținut. Astfel, în prezența unui volum imens de informații, estimat la peste un milion de date numerice, aflate în permanentă reînnoire, proiectantul nu mai este în măsură să le stăpînească și, în consecință, nu mai este — în mod obiectiv — în stare să aleagă materialul cel mai adecvat din punct de vedere tehnic și economic pentru un scop constructiv dat.

O bancă de date tehnice și economice

ÎN această situație și ținînd seama că utilizarea rațională a materialelor în funcție de caracteristicile lor constituie o componentă principală a sarcinii trasate de partid, de a se accentua reducerea consumurilor materiale în vederea ridicării continue a eficienței economiei naționale, este necesar ca metodele tradiționale să fie înlocuite cu metode moderne, bazate pe prelucrarea automată a datelor, care să permită stabilirea obiectivă a materialului optim, plecînd de la caracteristicile necesare fiecărei utilizări în parte și de la costurile de achiziție și prelucrare.

În acest sens, este de reținut ideea de a se elabora și implementa un subsistem informațional referitor la caracteristicile materialelor și alegerea lor rațional-obiectivă (SSIMAR)*. Baza unui asemenea sistem ar urma să o constituie o bancă de date, care să cuprindă și să satisfacă necesarul de informații tehnice și economice referitoare la materialele utilizabile în economia națională, în vederea stabilirii materialului optim pentru scopul vizat.

Prin alegerea obiectivă a materialului, plecînd de la caracteristici și costuri, rezultă avantaje multiple :

- valorificarea superioară a proprietăților materialelor (se determină materialul cel mai indicat, care este exploatat la maximum, ținînd seama de principiile de funcționare) ;
- utilizarea stocurilor de materiale nefolosite sau puțin folosite (se evidențiază posibilități de folosire a unor materiale ce nu pot fi valorificate în cazul unei alegeri subiective) ;
- rezolvarea problemelor de înlocuire a materialelor tradiționale (în cursul unei determinări obiective, de regulă se indică mai multe posibilități, alegîndu-se materialul cel mai convenabil în situația respectivă) ;
- introducerea accelerată și utilizarea adecvată a materialelor noi.

Subsistemul informațional pentru materiale și alegerea lor rațională (SSIMAR) ar trebui să cuprindă : întreprinderile și centralele industriale, inclusiv institutele de cercetări și proiectări, din ramurile producătoare de materiale, cele din ramurile consumatoare de materiale ; centrul de memorare a datelor și de alegere a materialelor.

Determinarea caracteristicilor materialelor și comunicarea datelor numerice respective la centrul de alegere a materialelor, în cadrul subsistemului, ar trebui să revină — în mod logic — producătorilor. La rîndul său, centrului de alegere i-ar reveni sarcina de a asigura crearea bazelor științifice, organizatorice și metodologice necesare funcționalității subsistemului SSIMAR, precum și de alcătuire a băncii de date și de răspîndire a informațiilor. După implementarea subsistemului, operația de alegere a materialelor de către proiectanți ar urma să se efectueze, în mod obligatoriu, prin intermediul centrului informațional de alegere.

---

*) Vezi articolul „Creșterea gradului de utilizare și valorificare a resurselor materiale, direcții hotărîtoare de sporire a eficienței economice (II)", de Maxim Berghianu, Revista economică nr. 26, 1976

Pentru clarificarea rolului și mecanismului unui asemenea subsistem în economia națională, mă voi referi, în cele ce urmează, la cîteva din elementele sale caracteristice.

Volumul și structura informațiilor

ÎN SUBSISTEM ar urma să fie cuprinse toate materialele care se utilizează în tehnică, adică toate materialele de construcție, în sensul cel mai larg al noțiunii. Acest mare volum de informații rezultă din aceea că SSIMAR nu-și poate îndeplini integral sarcinile decît atunci cînd cuprinde toate materiile prime și materialele, care — prelucrate — se regăsesc în produsul finit, precum și cele necesare în procesul de fabricație, dar care nu se regăsesc în produs. În prima etapă, activitatea privind alcătuirea băncii de date ar trebui să se limiteze la materialele principale, cum sînt metalele și masele plastice, precum și silicații. Ulterior ar urma să se includă în sistem materialele lemnoase, precum și materialele textile tehnice. La nevoie, activitatea se va extinde și asupra altor domenii — cum ar fi ambalajele, materialele de etanșare, de izolare termică și fonică etc.

Materialele disponibile, în prezent și în viitor, au proprietăți multiple și diferite. Aceste proprietăți pot fi utilizate integral pentru intensificarea economisirii materialelor, numai pe baza unei caracterizări cantitative prin intermediul așa-numiților indici de material. Recurgerea la mijloacele de prelucrare automată a datelor necesită o structură unitară, constantă, a descrierii și definirii materialelor și proprietăților lor, prin intermediul parametrilor și indicilor caracteristici ; această structură este dată de o serie de date experimentale, numerice, referitoare la caracteristicile materialelor. De regulă, structura unitară a datelor memorate în bancă este asigurată prin:

— materiale ;
— parametrii materialului ;
— indicii materialului ;
— factorii de influență și
— starea materialului

Prin *material*, în cadrul sistemului se înțeleg toate substanțele sau combinațiile de substanțe din care, prin procese de prelucrare, se pot confecționa produse finite, precum și substanțele care îndeplinesc funcții auxiliare în cursul acestor procese și al exploatării produselor, fără a se regăsi încorporate în alcătuirea lor.

Parametrul este o proprietate a materialului, posibilă de exprimat cantitativ și deci măsurabilă, care este definită și stabilită prin prescripții corespunzătoare de determinare ; parametrii sînt, de exemplu, rezistența la tracțiune, limita tehnică de fluaj, conductibilitatea termică, rezistivitatea electrică etc.

Proprietățile de material sînt caracteristicile specifice materialului : reacții, modificări, stări sau alte fenomene care caracterizează comportarea materialului ca relație între cauză și efect.

Indicele de material este o mărime care reprezintă cantitativ parametrul unui material, în funcție de dependența lui față de starea materialului și de factorii de influență ; de regulă, el este exprimat ca produs între mărime și unitatea de măsură (de exemplu, 36 daN/mm^2 pentru limita de curgere).

În anumite cazuri, reprezentarea indicilor poate fi făcută prin :

— semne convenționale (de exemplu, S_1 la S_6 pentru stabilirea arcului electric) ;

— gradare definită (neinflamabil-inflamabil-greu inflamabil pentru inflamabilitate), în care caz datele calitative trebuie să fie completate prin diferiți factori ;

— enunțuri alternative (bun-rău).

Starea materialului este caracterizată prin factori care determină conformația interioară și exterioară a acestuia ; noțiunea cuprinde, de exemplu, date privind micro și macrostructura, gradul de deformare sau prelucrare, tratamentul termic, starea suprafeței, formatul (țeavă, tablă, granule etc.) și dimensiunea.

Factorii de influență sînt mărimile sub a căror influență se află materialul în cursul utilizării (condițiile de lucru) și care sînt modificate, în cadrul încercării, ca modelare a condițiilor de utilizare; de exemplu, temperatura de lucru durata solicitării, numărul de cicluri etc.

O anumită proprietate a unui material dat, în stări bine precizate și sub influența unor condiții exterioare specifice — de exemplu, rezistența la fluaj (fenomen de deformare plastică continuă la solicitări îndelungate de tracțiune și sub influența temperaturii) — este reprezentată cantitativ printr-un factor, după cum urmează :

Material : 12 C Mo BV '3 ; *parametrul :* rezistența tehnică de durată (rupere prin fluaj) ; ***indicele : 10,7 daN*** mm^2 ; ***factorii de influență :*** 550°C și 10^5 h ; ***starea materialului :*** țeavă de 30× 2,6 mm, fără sudură, trasă la rece, îmbunătățită.

Reiese clar, din exemplul dat, că un indice de material nu depinde, de regulă, numai de material ci și de starea sa, precum și de factorii de influență și, în consecință, delimitarea univocă a domeniului de valabilitate a indicelui de material respectiv este asigurată numai în cazul în care se iau în considerare toate datele, în ansamblul lor.

În SSIMAR, toate informațiile trebuie sintetizate sub această formă și memorate în banca de date referitoare la materiale, o asemenea serie de caracteristici reprezentînd cîte un set de date. Pentru funcționalitatea subsistemului de alegere obiectivă a materialelor — prin recurgerea la SPAD — este esențial ca solicitările, privind alegerea materialului optim, să cuprindă aceleași caracteristici ca și cele din setul de date, înmagazinat în memoria calculatorului.

Posibilitățile sistemului informațional

EXISTENȚA băncii de date din cadrul SSIMAR permite ca, prin intermediul calculatorului, să se poată efectua fie alegerea materialului optim într-un caz dat, fie comunicarea indicilor de material în condiții date, precizate prin starea materialului și factorii de influență.

Alegerea materialului este selectarea unui material care corespunde tehnic și economic cît mai bine condițiilor de utilizare prevăzute, exprimate sub formă de parametri și precizate prin indici.

În cadrul subsistemului, alegerea materialului trebuie să fie posibilă și pe baza unei descrieri calitative a condițiilor de lucru, pentru eventualitatea că cerințele impuse de condițiile de utilizare nu pot fi reprezentate sub formă de parametri și indici.

O formă deosebită a alegerii obiective a materialelor o constituie stabilirea materialelor de înlocuire, în cadrul căreia se caută pentru un material tradițional, utilizat pînă în momentul recurgerii la subsistem, un altul care să corespundă aceluiași profil de cerințe, dar care să poată înlocui favorabil, din punct de vedere tehnic și economic, materialul utilizat anterior.

Alegerea indicilor permite cunoașterea indicilor unui material dat sau selectarea materialului, care posedă un anumit set de indici. În funcție de gradul de precizare a cererii, prin stabilirea stării materialului, a factorilor de influență și a parametrilor necesari, se pot comunica o parte (care interesează) sau toți indicii materialului respectiv.

Subsistemul SSIMAR bazat pe calculator, cuprinzînd cele două direcții — ***alegerea materialelor*** și respectiv ***a indicilor,*** oferă avantajul unei informări actuale asupra materialelor și, mai ales, avantajul unei selecții obiective a materialului cel mai adecvat unei utilizări date.

Pentru a asigura acest deziderat, alegerea materialului trebuie să pornească de la condițiile cărora el le este supus în cursul utilizării. Aceasta presupune că proiectantul, eliberat de sarcina alegerii materialului, va analiza și aprofunda solicitările la care este supus produsul sau piesa pentru care se utilizează materialul, va deduce cerințele care se pun materialului și le va exprima, în cît mai mare măsură, în parametri și indici. Cu cît vor fi analizate mai exact condițiile de solicitare a produsului sau piesei și cu cît se va preciza mai bine profilul cerințelor puse materialului, cu atît răspunsul dat de calculator va fi mai corect și mai eficient.

★

Acest mod modern de alegere obiectivă a materialelor, prin valorificarea imenselor posibilități pe care le oferă utilizarea mijloacelor de prelucrare automată a datelor, va putea constitui un instrument de primă importanță pentru traducerea în fapt a sarcinilor de reducere a consumurilor materiale în cincinalul revoluției tehnico-științifice.

dr. Aurelian CONSTANTINESCU

CICLUL:
Socialismul științific
și problemele
dezvoltării
economico-sociale
a României

În sprijinul celor care studiază în învățămîntul politico-ideologic de partid

PROGRESELE AGRICULTURII ROMÂNEȘTI

Agricultura — ramură de bază a economiei naționale. Dezvoltarea intensivă și modernizarea agriculturii

Locul și rolul agriculturii în economia națională

ÎN STABILIREA locului și rolului agriculturii în dezvoltarea economico-socială a țării, partidul nostru a pornit de la faptul că România dispune de condiții deosebit de favorabile pentru obținerea unei producții ridicate la hectar, diversificate și eficiente. Congresul al XI-lea al partidului a apreciat agricultura ca fiind una din ramurile de bază, de cea mai mare importanță, a economiei naționale, care are de îndeplinit un rol hotărîtor pentru progresul rapid al întregii economii, pentru ridicarea nivelului de trai al poporului.

În creșterea și dezvoltarea economică, în accelerarea dezvoltării economico-sociale a țării noastre, agriculturii îi revine un rol tot mai important. Ea este ramura în care se creează o parte însemnată a venitului național, ocupînd din acest punct de vedere locul al doilea, după industrie. Pe această bază își creează sursele propriei dezvoltări și contribuie la formarea fondurilor necesare creșterii și dezvoltării generale a societății noastre.

Agricultura este chemată să furnizeze produse alimentare necesare consumului fiziologic normal al unei populații în continuă creștere și cu venituri mai mari de la un an la altul, cu un standard de viață tot mai ridicat, precum și unele produse nealimentare, dar de importanță vitală pentru populație, produse fără de care nu este posibilă reproducția la nivel corespunzător a principalei forțe de producție — omul — și ca atare, desfășurarea normală a activității în toate domeniile. După cum se știe, populația actuală a României se apropie de 22 mil. locuitori, urmînd să ajungă la cel puțin 25 mil. în 1990 și 30 mil. locuitori în anul 2000. În același timp veniturile reale totale ale populației vor cunoaște și ele o continuă creștere. Numai în perioada 1976—1980 se prevede creșterea veniturilor reale ale populației în medie anuală cu 6,5%. Evident, datele menționate impun o creștere substanțială a produselor agroalimentare, precum și nealimentare furnizate de agricultură.

Agricultura stimulează dezvoltarea tuturor ramurilor neagricole, a tuturor domeniilor de activitate prin cererea sporită de mijloace de producție și bunuri de consum, precum și de servicii pentru modernizarea producției și ridicarea nivelului de trai al populației rurale. În aceeași ordine de idei se impune precizarea că sporește an de an ponderea produselor agroalimentare prelucrate industrial. Ca atare, dezvoltarea industriei alimentare, și în bună parte a industriei ușoare din țara noastră, este condiționată de progresul agriculturii. Agricultura contribuie, de asemenea la intensificarea comerțului exterior al țării, reprezintă o importantă sursă de devize pentru economia națională.

Agricultura reprezintă un mare rezervor de forță de muncă pentru dezvoltarea ramurilor neagricole, înainte de toate a industriei. Populația ocupată în agricultură continuă să se reducă de la 36% — cît reprezintă în prezent — la 27—28% la sfîrșitul acestui cincinal și la 12—15% la sfîrșitul deceniului următor. Baza obiectivă a acestui proces o constituie creșterea gradului de mecanizare și chimizare a agriculturii, concomitent cu expansiunea industriei, transporturilor, telecomunicațiilor, comerțului etc. Desfășurarea acestui proces exercită o puternică influență asupra creșterii și dezvoltării economice. Pe de o parte se realizează o creștere a eficienței muncii în agricultură, pe de altă parte productivitatea noilor angajați în industrie și în celelalte ramuri neagricole este superioară celei realizate de ei anterior schimbării locului de muncă. Se asigură astfel o ridicare a productivității întregii munci sociale.

Datorită condițiilor de care dispune agricultura în țara noastră și multiplelor sale funcții, atenția acordată de partid industriei se îmbină în mod organic cu preocuparea consecventă pentru dezvoltarea și modernizarea agriculturii socialiste. **„Numai dezvoltarea armonioasă a industriei, cît și a agriculturii** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu —, poate asigura înfăptuirea cu succes a obiectivului fundamental — făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră, apropierea României, în scurt timp, de țările cu economie avansată, creșterea nivelului de trai, material și spiritual, al întregului nostru popor“.**

Politica agrară a partidului

ÎN PERIOADA 1976—1980 producția agricolă va spori cu 28—44% în comparație cu cincinalul anterior, realizîndu-se un ritm mediu anual de creștere de 5,1—7,6%. Ca și pînă acum, agricultura noastră este orientată spre o dezvoltare multilaterală, complexă, urmărindu-se asigurarea din producția internă a necesarului de produse agricole, precum și crearea de disponibilități pentru export. De aceea, așa cum rezultă din datele prezentate mai jos, la toate produsele principale se **prevăd sporuri mari față de cincinalul trecut** (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Producția principalelor produse agricole

	U/M	1971—1975	1976—1980
Cereale boabe	mii-tone	14 814	20 000—22 360
Floarea-soarelui	mii-tone	761	1 000— 1 133
Sfeclă de zahăr	mii-tone	4 758	8 600— 9 354
Cartofi de toamnă	mii-tone	2 925	4 600— 4 860
Legume de cîmp	mii-tone	2 554	4 200— 4 316
Fructe și struguri	mii-tone	2 285	3 800— 3 960
Carne — total	mii-tone	1 857	2 500— 2 687
Lapte de vacă	mii-hl	38 653	58 000—62 200
Ouă	mil. buc.	4 201	6 000— 6 500
Lînă	mii-tone	30,6	42—46,6

Planul cincinal prevede obținerea unor producții superioare celor stabilite în Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. În vederea creșterii susținute a producției agricole se depun eforturi apreciabile pentru atragerea în circuitul agricol a noi suprafețe de teren; ca urmare, în perioada 1976—1980 suprafața arabilă efectiv utilizată va crește cu cel puțin 125 mii hectare. Întrucît însă rezervele de astfel de terenuri sînt limitate, **calea principală pentru sporirea producției în agricultură o reprezintă dezvoltarea intensivă a agriculturii, creșterea producției medii la hectar.** Ținînd seama de baza tehnico-materială de care va dispune agricultura, pentru perioada 1976—1980 se prevede o creștere importantă a recoltelor (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Evoluția producției medii la hectar la principalele produse vegetale

	U/M	Media 1971—1975 (realizat)	Media 1976—1980 (plan)
Grîu și secară	kg/ha	2 210	3 000— 3 150
Porumb	kg/ha	2 680	3 500— 3 800
Floarea-soarelui	kg/ha	1 450	2 000— 2 140
Sfeclă de zahăr	kg/ha	22 140	34 000—36 000
Legume de cîmp	kg/ha	16 100	19 000—20 000

CONSULTATII

În procesul creșterii producției agricole **se continuă îmbunătățirea structurii de ramură a agriculturii,** izvorîtă atît din necesitatea valorificării mai depline a condițiilor naturale, economice, sociale, de care dispunem, cît şi din necesitatea adaptării producției agricole la nevoile economiei naționale, importantă latură a intensificării și modernizării producției agricole.

În cadrul producției vegetale, **culturile cerealiere continuă să dețină locul principal,** întrucît de produsele cerealiere depinde înainte de toate dezvoltarea de ansamblu a agriculturii și în principal a zootehniei. O importanță prioritară se acordă **plantelor tehnice,** îndeosebi sfeclei de zahăr, florii-soarelui, inului, cînepei pentru fuior etc., ceea ce ilustrează orientarea tot mai pronunțată a agriculturii noastre spre ramuri și culturi care asigură un grad superior de intensificare. Extinderea acestor culturi conduce la sporirea veniturilor atît în unitățile producătoare din agricultură cît și în cele prelucrătoare din industrie, la obținerea unor produse valoroase pentru economia națională, pentru export.

O creștere însemnată cunoaște **producția de legume,** dezvoltată cu precădere în bazine specializate, prin folosirea de terenuri irigate, îngrășăminte și mecanizarea lucrărilor. Pentru nevoile proprii de consum fiecare județ trebuie să-și organizeze bazele legumicole. Se dezvoltă, de asemenea, **viticultura și pomicultura,** ramuri cu tradiții și condiții favorabile.

Dezvoltarea sectorului creșterii animalelor constituie o preocupare de prim ordin izvorîtă din rolul și importanța deosebită a acestui sector pentru progresul agriculturii și ridicarea nivelului de trai al populației. Așa cum rezultă din datele prezentate în tabelul nr. 1, planul cincinal pe perioada 1976—1980 prevede ritmuri înalte de creștere a producției de carne, lapte, ouă. Ele se vor realiza pe seama creșterii efectivelor de animale cît mai ales pe seama ridicării producțiilor medii. La sfîrșitul anului 1980 efectivele de animale urmează să ajungă la 7,5—8 milioane bovine, 12—13 milioane porcine, 19—20 milioane ovine și caprine, iar al păsărilor ouătoare la 50—57 milioane. Producțiile medii vor trebui să ajungă în 1980 în întreprinderile agricole de stat la 3 300—3 500 litri lapte de vacă, 4—4,5 kg. lînă, 200—240 bucăți ouă, iar la cooperativele agricole de producție la 2 200—2 400 litri lapte de vacă, 3,3—3,7 kg lînă și 180—210 bucăți ouă.

Realizarea prevederilor referitoare la creșterea efectivelor și a producțiilor medii va ridica ponderea zootehniei la circa 40% în totalul producției agricole. Ritmul de sporire a producției animaliere se va accentua în perioada 1980—1990 spre a se ajunge la o pondere de aproape 50% în valoarea producției globale agricole.

Aceste creșteri prevăzute la efective și producții sînt fundamentate atît pe acțiunile inițiate în ultimii ani cît și pe cele prevăzute în perioada 1976—1980 cu privire la construirea complexelor de creștere și îngrășare a porcilor, a complexelor avicole, a îngrășătoriilor de bovine și ovine, a fabricilor de furaje combinate, extinderea fermelor de selecție pentru asigurarea unui material biologic de mare randament. Desigur, dezvoltarea zootehniei și a producției animaliere este condiționată în foarte mare măsură de organizarea și folosirea rațională a resurselor de nutrețuri.

Dezvoltarea agriculturii va face posibilă asigurarea îmbunătățirii consumurilor alimentare pe baza normelor fiziologice optime ; pentru perioada 1976—1980 se estimează o creștere a consumului pe locuitor cu 50—60% la carne, 80—90% la pește, 35—40% la lapte, 55—70% la fructe. Totodată, agricultura va rămîne în continuare un important furnizor de produse pentru piața externă.

Dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii socialiste

ACCELERAREA procesului de intensificare a agriculturii în perioada 1976—1980, sarcină stabilită de Congresul al XI-lea al partidului, se bazează pe sporirea simțitoare a investițiilor în vederea dezvoltării și modernizării bazei tehnico-materiale. Astfel, investițiile din fondul statului se vor ridica la 116,4 miliarde lei, la care se vor adăuga circa 20 miliarde lei investite de cooperativele agricole de producție din fonduri proprii. Prin sporirea investițiilor se asigură dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii, extinderea cuceririlor științei și tehnicii moderne, ridicarea gradului de folosire a fondului funciar, mecanizarea complexă, chimizarea, aplicarea cuceririlor științei și tehnicii, extinderea tehnologiilor cu flux industrial.

Avînd în vedere rolul principal pe care îl deține pămîntul ca mijloc de producție în agricultură, **lucrările de îmbunătățiri funciare** ocupă un loc hotărîtor în ansamblul de măsuri stabilite de partid pentru dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii. În această ordine de idei a fost stabilit recent, **Programul de dezvoltare în perspectivă a acțiunilor de îmbunătățiri funciare,** care să asigure conservarea și ameliorarea fondului funciar al țării, creșterea suprafeței agricole și îndeosebi a celei arabile, ridicarea capacității de producție a pămîntului, folosirea rațională a resurselor de apă etc.

În cadrul lucrărilor de îmbunătățiri funciare locul principal îl ocupă amenajarea suprafețelor în vederea irigațiilor care constituie factorul hotărîtor în combaterea efectelor negative ale secetei, creează condiții pentru utilizarea superioară a potențialului de fertilitate a solului, pentru mai buna valorificare a celorlalți factori de intensificare a agriculturii, contribuind astfel la obținerea unor recolte stabile și substanțial mai mari decît pe suprafețele neirigate. În actualul cincinal suprafața amenajată pentru irigat va spori cu peste 1,2 milioane ha, ridicîndu-se în 1980 la 3 000 ha, față de 1 424 mii ha în 1975. În felul acesta la sfîrșitul cincinalului suprafața amenajată pentru irigat va reprezenta aproximativ 60% din suprafața ce se pretează pentru irigații. Concomitent cu amenajările pentru irigații în sisteme mari se vor extinde și amenajările locale pe baza resurselor de apă existente cu contribuția populației din localitățile ce vor beneficia de astfel de irigații.

Se intensifică eforturile pentru combaterea eroziunii și a exceselor de umiditate, precum și valorificarea terenurilor nisipoase, de ameliorare a solurilor acide și sărăturoase. În actualul cincinal se vor executa lucrări de îndiguiri și desecări pe circa 1,1 milioane ha și vor fi executate lucrări de combatere a eroziunii solului pe o suprafață de 1 milion ha.

Extinderea lucrărilor de îmbunătățiri funciare nu rezolvă însă de la sine problema ridicării producției agricole. Experiența de pînă acum scoate în relief necesitatea unei susținute preocupări pentru **buna funcționare, exploatare și întreținere a sistemelor de irigații,** pentru realizarea unor structuri corespunzătoare a culturilor, pentru cultivarea unor soiuri de mare randament, pentru aplicarea îngrășămintelor și a altor substanțe chimice în cantitate optimă, ș.a.

Eforturile însemnate de investiții sînt orientate spre **înzestrarea agriculturii cu tehnică înaintată, spre dezvoltarea parcului de tractoare și mașini-unelte în vederea mecanizării complexe a lucrărilor agricole.** În actualul cincinal, asistăm la accelerarea ritmului mecanizării lucrărilor agricole. Potrivit prevederilor planului cincinal, agricultura va dispune în 1980 de aproximativ 130 mii tractoare de tipuri diferite și de putere unitară sporită, urmînd să crească ponderea tractoarelor pe șenile și pe roți de 180 CP. Totodată, se va asigura întregul set de mașini-unelte într-o gamă diversificată și cu un grad înalt de universalitate. Pe această bază are loc reducerea suprafeței arabile ce revine pe un tractor fizic la 76 ha, diminuîndu-se decalajul care ne desparte de țările în care agricultura este mai bine înzestrată cu mijloace tehnice avansate. Prin înzestrarea agriculturii cu tractoare și mașini-unelte, prin asigurarea mecanizării complexe a lucrărilor agricole se realizează pași importanți **în făurirea unei agriculturi moderne, cu un înalt nivel tehnic și cu o productivitate ridicată a muncii.**

Alături de mecanizare, una din cele mai importante direcții ale modernizării agriculturii și creșterii producției este **folosirea îngrășămintelor chimice, fungicidelor, biostimulatorilor** și a altor produse chimice. Actualul cincinal marchează o îmbunătățire simțitoare a situației în domeniul chimizării agriculturii prin creșterea cantității de îngrășăminte chimice livrate agriculturii, de la 928,7 mii tone (substanță activă) în 1975 la 3 030 mii tone în 1980. Aceasta echivalează cu utilizarea a 250—280 kg îngrășăminte (substanță activă) la un ha de teren arabil, vii și livezi. Pentru combaterea bolilor și dăunătorilor din culturi, se vor primi cantități sporite de substanțe chimice.

Agricultura este ramura în care procesele economice se îmbină în mod organic cu cele biologice naturale. Întregul proces de producție este legat de organisme vii, de plante și animale. Fructificarea tuturor celorlalți factori de producție depinde în măsură hotărîtoare de **calitatea materialului biologic, a plantelor și animalelor.** De aceea, crearea și introducerea în producție a unor soiuri și hibrizi de plante, precum și a unor rase de animale cu randament ridicat constituie o preocupare constantă pentru specialiștii din agricultură. Potrivit documentelor Congresului al XI-lea, urmează ca întregul necesar de semințe și material săditor să fie realizat la un înalt nivel calitativ, adaptat fiecărei zone de producție agricolă și condițiilor de irigare. Totodată, se impune îmbunătățirea raselor de animale existente, crearea de noi rase cu productivitate ridicată.

Progresul agriculturii noastre este indisolubil legat de **dezvoltarea cercetării științifice** care este chemată să soluționeze cele mai importante și urgente probleme ale producției. Cercetările în domeniul problemelor agrare sînt orientate spre ameliorarea și producerea de semințe la toate culturile, spre crearea de noi hibrizi de plante și rase de animale și păsări. Se urmărește ca viitoarele soiuri de grîu să ajungă la un potențial de producţie de 6—8 mii kg/ha în culturi neirigate şi 8—10 mii kg/ha în culturi irigate iar la hibrizii de porumb 10—12 mii kg la ha — neirigat şi 15—20 mii kg/ha — irigat. La culturile tehnice se pune un accent deosebit pe îmbunătăţirea indicilor calitativi în ulei, zahăr, fibră. Se acordă atenţie sporirii cantităţii de proteină în produsele vegetale, cale eficientă de asigurare a unei alimentaţii raţionale a animalelor.

Extinderea rapidă a culturilor irigate impune preocuparea pentru stabilirea unor tehnologii adecvate şi urmărirea aplicării lor. În domeniul mecanizării agriculturii cercetarea ştiinţifică este orientată spre extinderea şi diversificarea lucrărilor în toate sectoarele producţiei agricole şi în primul rînd a celor care creează un vîrf mare de muncă, cum sînt lucrările de recoltare a culturilor prăşitoare, lucrările pe terenurile slab productive situate pe pante, a podzolurilor şi nisipurilor, precum şi spre mecanizarea lucrărilor în fermele de animale la prepararea furajelor.

Una din laturile esenţiale ale modernizării agriculturii noastre o constituie **creşterea numărului de specialişti şi a nivelului de pregătire a tuturor lucrătorilor din agricultură.** Fără asemenea schimbări în domeniul principalei forţe de producţie, nu sînt de conceput conducerea şi organizarea muncii în unităţile de tip socialist, folosirea ştiinţei şi tehnicii înaintate, îndeplinirea obiectivelor privind creşterea producţiei şi a eficienţei.

Perfecţionarea relaţiilor de producţie socialiste, a organizării şi conducerii agriculturii

PERFECŢIONAREA relaţiilor de producţie impune înainte de toate **consolidarea şi dezvoltarea continuă a proprietăţii socialiste,** ridicarea acesteia pe o treaptă nouă. Aşa cum se precizează în documentele Congresului al XI-lea, consolidarea şi dezvoltarea proprietăţii socialiste, sub cele două forme ale sale — de stat şi cooperatiste — constituie o necesitate obiectivă pentru întreaga perioadă istorică de construire a socialismului şi comunismului.

Dezvoltarea şi întărirea proprietăţii socialiste presupun cuprinderea, într-un singur proces indivizibil, atît a acţiunii de sporire a masei de bunuri materiale ce fac obiectul proprietăţii obşteşti (maşini, instalaţii, unelte de muncă, materii prime, combustibil etc.), cît şi asigurarea perfecţionării relaţiilor sociale ce se stabilesc între oameni în procesul producţiei în legătură cu însuşirea mijloacelor de producţie şi — în funcţie de aceasta — a rezultatelor producţiei.

În etapa actuală creşte gradul de socializare a proprietăţii cooperatiste prin extinderea acţiunilor intercooperatiste. Ca rezultat al acestor **acţiuni s-au format,** pe baza liberei adeziuni a două sau mai multor cooperative aparţinînd aceluiaşi consiliu intercooperatist, **asociaţii intercooperatiste, în scopul îmbunătăţirii activităţii economice şi sociale a fiecărei cooperative,** precum şi pentru realizarea în comun a unor noi capacităţi de producţie. Pînă la sfîrşitul anului 1975 au fost constituite 330 asociaţii intercooperatiste, din care 321 cu profil zootehnic şi 9 cu profil legumicol (sere, solarii). Asemenea unităţi se vor dezvolta în viitor.

În acelaşi timp, aşa cum se subliniază în Programul partidului **„va avea loc un proces legic de intensificare a colaborării şi conlucrării între proprietatea de stat şi cea cooperatistă, de împletire tot mai strînsă a acestora în cadrul edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintării spre comunism“.** Un exemplu în acest sens îl constituie procesul de integrare tot mai deplină a activităţii staţiunilor pentru mecanizarea agriculturii cu activitatea cooperativelor agricole de producţie, formarea în cadrul cooperativelor a sectoarelor mecanice a căror menire este să reunească şi să utilizeze unitar întreaga dotare tehnică.

O altă formă de integrare o constituie asocierile dintre unităţile de stat şi cooperativele agricole de producţie, care se creează în scopul creşterii producţiei şi eficienţei acesteia, în condiţii reciproc avantajoase, cu păstrarea autonomiei unităţilor care cooperează.

O importanţă deosebită pentru dezvoltarea formelor de asociere şi cooperare în agricultură o au **consiliile intercooperatiste** care creează cadrul organizatoric necesar concentrării şi specializării producţiei agricole, înfăptuirii de acţiuni comune în scopul folosirii depline şi eficiente a fondului funciar, a mijloacelor materiale, financiare şi a forţei de muncă, al creşterii eficienţei economice. Dinamica procesului de dezvoltare şi intensificare a agriculturii impune ca activitatea care se desfăşoară în cadrul consiliilor intercooperatiste să capete tot mai mult caracteristicile unei activităţi agroindustriale.

O altă direcţie importantă a perfecţionării relaţiilor socialiste de producţie o constituie **îmbunătăţirea organizării producţiei şi a muncii** în toate unităţile de producţie. Acesta este un proces complex, care necesită perfecţionarea continuă a relaţiilor de muncă, prin îmbunătăţirea normării muncii, sincronizarea raporturilor de cooperare între formaţiunile de lucru, întărirea ordinii şi disciplinei, folosirea eficientă a timpului de lucru etc. De asemenea aceasta presupune măsuri tehnico-organizatorice care să asigure gospodărirea raţională şi valorificarea superioară a pămîntului şi a celorlalte mijloace de producţie, creşterea substanţială a productivităţii muncii, reducerea cheltuielilor de producţie şi îmbunătăţirea calităţii produselor.

În perioada actuală are loc **perfecţionarea relaţiilor de repartiţie.** Relaţiile de repartiţie — privite în sens larg, cuprind raporturile dintre membrii societăţii în legătură cu distribuirea produsului social şi venitului naţional, pentru asigurarea reproducţiei socialiste şi ridicarea nivelului de trai al populaţiei. Un alt aspect principal al perfecţionării relaţiilor de repartiţie este acela care se referă la modul în care este utilizată partea din venitul naţional alocată pentru retribuirea muncii. În această direcţie, concomitent cu preocuparea constantă de a asigura creşterea continuă a veniturilor oamenilor muncii se are în vedere îmbunătăţirea retribuirii după cantitatea şi calitatea muncii, asigurarea unui raport cît mai raţional între veniturile mari şi cele mici, aplicarea consecventă a principiilor eticii şi echităţii socialiste. În agricultura cooperatistă se remarcă apropierea tot mai pronunţată a sistemului normativ şi conceptual de retribuire a cooperatorilor şi a celorlalţi lucrători din cooperativele agricole şi asociaţiile intercooperatiste de cel practicat în unităţile de stat; creşterea locului şi rolului pe care îl ocupă retribuirea în bani ; înlăturarea treptată a diferenţelor ce persistă între nivelul veniturilor cooperatorilor din diferite cooperative agricole de producţie prin ridicarea celor rămase în urmă la nivelul celor dezvoltate, apropierea veniturilor garantate ale cooperatorilor de nivelul retribuţiei minime din unităţile de stat.

O parte integrantă a perfecţionării relaţiilor de producţie socialiste o constituie **dezvoltarea democraţiei socialiste.** Însăşi natura proprietăţii socialiste impune cu necesitate lărgirea continuă a democraţiei economice, participarea directă şi efectivă a producătorilor în calitatea lor de coproprietari ai mijloacelor de producţie, la conducerea întreprinderilor, a întregii vieţi sociale. Crearea consiliilor ca organe de conducere colectivă, învestite cu largi competenţe, instituirea adunărilor generale — ale angajaţilor în unităţile agricole de stat, ale cooperatorilor în cooperativele agricole, ale împuterniciţilor unităţilor socialiste în asociaţiile intercooperatiste — constituie un sistem democratic de conducere prin care colectivele unităţilor economice au posibilitatea de a participa direct la organizarea şi conducerea activităţii economice şi sociale.

prof. dr. Marin POPESCU

ÎNTREBĂRI :

1. **Ce rol revine agriculturii în creşterea şi dezvoltarea economiei României ?**
2. **De ce dezvoltarea intensivă şi diversificată a producţiei agricole constituie orientarea fundamentală a politicii agrare a partidului şi statului nostru ?**
3. **Care sînt direcţiile principale ale dezvoltării şi modernizării bazei tehnico-materiale a agriculturii ?**
4. **În ce constă necesitatea obiectivă a dezvoltării ambelor forme de proprietate socialistă din agricultură şi a perfecţionării relaţiilor de producţie în general ?**

BIBLIOGRAFIE :

— **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi inaintare a României spre comunism.** În : **Congresul al XI-lea al P.C.R.,** Bucureşti 1975, Ed. politică, pag. 652—656.

— **Directivele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român cu privire la planul cincinal 1976—1980 şi liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990.** În : **Congresul al XI-lea al P.C.R.,** Bucureşti 1975, Ed. politică, pag. 770—775 ; 806—807.

NICOLAE CEAUŞESCU : Raport la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R. În : **Congresul al XI-lea al P.C.R.,** Bucureşti 1975, Ed. politică, pag. 48—52.

NICOLAE CEAUŞESCU : Cuvîntare la Conferinţa pe ţară a cadrelor de conducere din unităţile agricole de stat şi cooperatiste, 27 februarie 1974, Ed. politică, Bucureşti 1974, pag. 57—90.

Mai pot fi consultate : Ion Stanciu : Revoluţia tehnico-ştiinţifică în agricultură. În Revista economică nr. 30/1976. Mircea Bulgaru : Optimizarea relaţiei industrie-agricultură şi echilibrul economico-social. În : Era socialistă nr. 18/1976. Gh. Tănăsescu : Rolul statului în dezvoltarea agriculturii socialiste. Ed. politică, 1976

În ajutorul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior

PROGRAMUL P.C.R. DE FĂURIRE A ECONOMIEI SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE

PENTRU a veni în ajutorul candidaților la examenul de admitere de la facultățile economice, începînd cu acest număr „Revista economică", în colaborare cu Catedra de economie politică de la Academia de Studii Economice, va publica, în mod regulat, consultații pe anumite **teme selecționate** din „Programa de economie politică pentru admiterea în învățămîntul superior în anul 1977".

ÎN DECURSUL existenței sale, societatea omenească a cunoscut un lung proces de dezvoltare de la inferior la superior. În cadrul acestui proces, trecerea de la capitalism la socialism reprezintă o necesitate obiectivă, determinată de condițiile obiective și subiective care se creează în sînul societății burgheze.

Procesul revoluționar de trecere la socialism a început cu Marea Revoluție Socialistă din Octombrie 1917 care a deschis o nouă etapă în istoria omenirii. Ulterior, revoluția socialistă a fost înfăptuită într-o serie de țări din Europa, Asia și America Latină. Programul partidului nostru subliniază faptul că epoca contemporană reprezintă **„epoca revoluției socialiste, a trecerii de la societatea capitalistă împărțită în clase antagoniste, bazate pe exploatare și asuprire socială și națională — societate care nu mai corespunde istoricește noilor forțe de producție — la societatea comunistă, în care se lichidează exploatarea și asuprirea de orice fel și nu mai există clase antagoniste" 1)**.

Trăsăturile caracteristice ale relațiilor de producție socialiste

CLASICII marxism-leninismului analizînd legile economice obiective ce guvernează modul de producție capitalist au demonstrat necesitatea obiectivă și posibilitatea înfăptuirii revoluției socialiste. Evoluția ulterioară a societății omenești a evidențiat caracterul perimat al capitalismului, faptul că relațiile de producție capitaliste au devenit o frînă în calea dezvoltării forțelor de producție. Accelerînd dezvoltarea forțelor de producție, capitalismul, la un anumit stadiu al dezvoltării sale, agravează contradicția dintre caracterul tot mai social al producției și însușirea privat capitalistă a rezultatelor, precum și principala formă de manifestare a ei pe plan social : contradicția dintre cei ce muncesc și burghezie. Se creează astfel premisele obiective și subiective necesare înlocuirii vechilor relații cu noi relații de producție, corespunzătoare caracterului și nivelului dezvoltării forțelor de producție. Această concordanță nu se realizează de la sine. Pentru înfăptuirea ei este necesară revoluția socialistă. **Prin revoluție socialistă se înțelege procesul prin care proletariatul în alianță cu țărănimea muncitoare și cu celelalte categorii de oameni ai muncii, sub conducerea partidului marxist-leninist, cucerește puterea politică și înfăptuiește transformări radicale în toate domeniile vieții social-economice, lichidează vechile relații de producție capitaliste și creează noi relații de producție socialiste.**

Relațiile de producție socialiste, relații de colaborare și întrajutorare tovărășească se bazează pe un nou tip de proprietate, proprietatea obștească asupra mijloacelor de producție sub cele două forme ale sale : de stat și cooperatistă. Ambele exclud orice formă a exploatării omului de către om și fac ca forța de muncă să nu mai fie o marfă. În socialism, dubla calitate a membrilor societății de producători și proprietari socialiști uniți asigură garantarea materială a dreptului la muncă pentru toți cetățenii. Pe baza proprietății socialiste, economia națională capătă un caracter unitar și este condusă planificat în scopul ridicării bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. Repartiția bunurilor și serviciilor de consum personal se face după un criteriu unic — cantitatea și calitatea muncii personale prestată în producția socială.

Prin natura sa proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție face ca inițiativa economică să aparțină oamenilor muncii, iar trăsătura fundamentală a organizării vieții social-economice să o reprezinte democratismul economic socialist.

Relațiile de producție socialiste, fiind în concordanță cu caracterul social al forțelor de producție, devin **mobilul principal** al dezvoltării acestora. Ele favorizează aplicarea în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, impulsionează progresul rapid al întregii economii naționale, ridicarea nivelului de cultură și conștiință al tuturor oamenilor muncii, constituind, totodată, premisa materială a asigurării deplinei eliberări sociale și naționale a fiecărui popor.

Datorită caracterului obiectiv al revoluției socialiste, a superiorității relațiilor de producție socialiste și rolului lor de propulsor al progresului economico-social, mai devreme sau mai tîrziu toate țările lumii vor trece la lichidarea revoluționară a relațiilor perimate bazate pe proprietatea privată și la înlocuirea lor cu noile relații de producție socialiste.

Trecerea la socialism prezintă o importanță deosebită pentru țările slab dezvoltate din punct de vedere economic. Dezvoltarea necapitalistă este drumul cel mai sigur pentru lichidarea, într-un termen istoric scurt, a înapoierii de secole a tinerelor țări eliberate de sub dominația colonială.

Făurirea economiei socialiste unitare în România

ÎN ȚARA noastră, revoluția socialistă a fost determinată, în esență, de contradicțiile acumulate în perioada dezvoltării capitalismului. Partidul Comunist Român analizînd condițiile interne și externe favorabile procesului revoluționar, create în anii premergători celui de-al II-lea război mondial și accentuate la extrem în perioada dictaturii militaro-fasciste, a declanșat începînd cu 23 august 1944 revoluția popular-democratică. Procesul revoluționar din țara noastră a fost un proces unitar în cadrul căruia, în raport de condițiile concret istorice, se disting mai multe etape, trepte.

Prima etapă începută cu insurecția armată de la 23 august 1944 a durat pînă la 30 decembrie 1947. În această etapă sub conducerea Partidului Comunist Român s-a instaurat la 6 martie 1945 primul guvern revoluționar-democratic, cu pronunțat caracter muncitoresc țărănesc; s-au înfăptuit ample reforme economice și sociale : reforma agrară din martie 1945; etatizarea Băncii Naționale, introducerea controlului economic de stat în industrie, comerț, sistemul bancar și de credit, înființarea oficiilor industriale, înfăptuirea reformei monetare etc. O importanță deosebită, pentru transformările revoluționare din această etapă, a avut-o Conferința Națională a partidului din octombrie 1945, care a elaborat programul transformărilor democratice, trasînd ca obiectiv principal pentru refacerea economică și progresul general al societății, trecerea la industrializarea țării.

Esența acestei etape a constat în înfăptuirea revoluției popular-democratice în țara noastră.

A doua etapă, etapa înfăptuirii sarcinilor revoluției socialiste a început odată cu cucerirea întregii puteri politice de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea muncitoare și celelalte pături de oameni ai muncii prin abolirea monarhiei și proclamarea Republicii la 30 decembrie 1947. Cucerirea puterii politice reprezintă doar începutul făuririi societății socialiste. Noua orînduire impune transformări esențiale în structura economică și socială a țării, în nivelul productivității muncii, în organizarea și conducerea producției, în viața politică, ideologică și culturală a societății, în conștiința oamenilor, în nivelul de trai al întregului popor. Aceste sarcini deosebit de complexe nu s-au putut rezolva dintr-odată. A fost necesară o perioadă de timp mai îndelungată în care sub conducerea Partidului Co-

---

1) Congresul al XI-lea al P.C.R., București, 1975, pag. 614.

munist Român au fost lichidate treptat relațiile de producție bazate pe proprietatea privată și înlocuite cu relații de producție socialiste, s-a acordat o atenție deosebită dezvoltării și perfecționării forțelor de producție. În această perioadă un rol deosebit a revenit naționalizării principalelor mijloace de producție de la 11 iunie 1948. Prin aceasta a fost desființată marea burghezie industrială și financiară, s-a instaurat proprietatea socialistă asupra unui volum însemnat al mijloacelor de producție, s-a lichidat exploatarea omului de către om în unitățile bazate pe proprietatea obștească, s-a deschis cîmp de acțiune legilor economice ale socialismului.

Un obiectiv principal al politicii Partidului Comunist Român, în procesul făuririi economiei socialiste unitare l-a constituit așezarea agriculturii pe baze noi, socialiste. Cooperativizarea agriculturii, începută în martie 1949, a permis trecerea la socialism și a micilor producători de la sate. A luat ființă și s-a extins continuu proprietatea socialistă cooperatistă, realizîndu-se și pe această cale pași importanți în direcția făuririi bazei economice a socialismului.

În strînsă legătură cu măsurile luate pe linia lichidării proprietății private și creării și consolidării proprietății socialiste, s-a acordat o atenție deosebită dezvoltării și reorganizării forțelor de producție în măsură să asigure un înalt nivel al productivității muncii. În acest sens, în măsurile P.C.R. de construire a socialismului locul central l-a ocupat politica de industrializare a țării, de creare a bazei tehnico-materiale a socialismului. Prin prevederile lor, planurile de dezvoltare planificată a României în perioada 1956-1965 au asigurat crearea bazei tehnico-materiale a socialismului în țara noastră.

În rezolvarea sarcinilor puse de făurirea economiei socialiste unitare s-a acordat o mare atenție lichidării analfabetismului, ridicării nivelului de cunoștințe al maselor largi populare, pregătirii cadrelor necesare tuturor domeniilor de activitate etc.

Înfăptuirea politicii științifice a Partidului Comunist Român de făurire a economiei socialiste unitare a avut drept rezultat **victoria deplină și definitivă a socialismului pe pămîntul României.** Aceasta s-a înfăptuit în cursul cincinalului 1961-1965 odată cu **făurirea economiei socialiste unitare.** Prin victoria deplină a socialismului, economia României se baza în întregime pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, a fost lichidată pentru totdeauna exploatarea omului de către om, s-au afirmat principiile socialiste de colaborare și ajutor tovărășesc. Structura socială a societății cuprinde clase și categorii sociale cu interese fundamentale comune. Baza politică a societății a format-o puterea poporului exercitată prin intermediul statului socialist. Forța politică conducătoare este Partidul Comunist Român.

Victoria deplină a socialismului a deschis o nouă etapă a dezvoltării economico-sociale a țării, etapă marcată de Congresul al XI-lea al partidului, de adoptarea noii constituții și de proclamarea Republicii Socialiste România în 1965. În perioada planului cincinal 1966—1970 a avut loc **consolidarea construcției socialiste și a bazei tehnico-materiale a țării.**

Prin triumful relațiilor de producție socialiste la orașe și sate și prin consolidarea construcției socialiste, România s-a situat în rîndul celor mai înaintate țări ale lumii ca orînduire social-economică în care puterea economică și politică aparține celor ce muncesc și, în care oamenii își construiesc în mod conștient, propriul lor viitor. În domeniul dezvoltării forțelor de producție, deși s-au obținut succese remarcabile fiind lichidată starea de țară slab dezvoltată, România continuă să fie încă în urma țărilor cele mai dezvoltate economic. Ea este și în prezent o țară socialistă în curs de dezvoltare. Recunoașterea acestei realități prezintă o importanță deosebită pentru trasarea obiectivelor viitoare ale dezvoltării economice a României. Caracteristica esențială a mișcării economiei noastre socialiste este dezvoltarea multilaterală și rapidă a producției bazate pe proprietatea socialistă și introducerea sistematică în producție a celor mai noi și eficiente cuceriri ale științei și tehnicii.

Principalele direcții ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în România. Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României pînă în anul 1990

PRIN realizarea planului cincinal 1966—1970 s-au creat condițiile necesare trecerii țării noastre la o treaptă de dezvoltare calitativ superioară : **făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate.** Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate este o etapă cu un conținut economic și social distinct. Ea se bazează pe realizările etapei anterioare fără a fi o simplă prelungire a acesteia. Acum accentul cade pe latura calitativă a perfecționării relațiilor și forțelor de producție deja create, pe dezvoltarea și maturizarea societății socialiste unitare, astfel încît, să se asigure manifestarea superiorității socialismului în toată plenitudinea sa. Caracterizînd această etapă, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae CEAUȘESCU,** la cel de al XI-lea Congres sublinia : **„În această fază se asigură dezvoltarea multilaterală, armonioasă și unitară a forțelor de producție, a tuturor domeniilor vieții economico-sociale, se realizează o concordanță tot mai deplină între forțele și relațiile de producție și sociale“[2]).** Edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate în România a început odată cu trecerea la realizarea cincinalului 1971—1975 și va dura cîteva cincinale. Prin făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră se vor crea premisele trecerii României la comunism.

Congresul al XI-lea al partidului a elaborat, în toată complexitatea lor, direcțiile în care trebuie acționat pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Aceste direcții sînt expuse în „Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism“ adoptat de Congresul al XI-lea al P.C.R.

În conformitate cu prevederile Programului partidului pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate se va acționa pe următoarele direcții :

1. Dezvoltarea puternică a forțelor de producție, pe baza celor mai noi cuceriri ale revoluției științifico-tehnice contemporane, astfel încît să se creeze o economie avansată, capabilă să satisfacă necesitățile largi de consum ale întregului popor.
2. Progresul susținut al științei și instrucției publice.
3. Creșterea într-un ritm susținut a întregii economii pe baza unui raport corespunzător între fondul de consum și fondul de dezvoltare (acumulare) în vederea satisfacerii cerințelor de viață ale oamenilor muncii științific stabilite la nivelul civilizației moderne.
4. Perfecționarea continuă a relațiilor de producție, dezvoltarea acțiunii conștiente pentru soluționarea contradicțiilor, înlăturarea vechiului și promovarea noului în toate sectoarele de activitate.
5. Schimbări în structura socială a țării care vor duce la creșterea și mai accentuată a rolului clasei muncitoare în întreaga viață socială, la o și mai mare apropiere între clasele și categoriile sociale, la întărirea coeziunii lor, la omogenizarea și întărirea unității întregului popor.
6. Intensificarea și perfecționarea activității politice, ideologice și educative, de formare a omului nou, de afirmare în viață a principiilor eticii și echității socialiste. Acordarea unei atenții tot mai mari familiei, nucleul de bază al societății noastre.
7. Dezvoltarea democrației socialiste, care să permită valorificarea energiei maselor populare în slujba progresului general, a construirii conștiente de către popor a propriei sale istorii. În acest sens, se va lărgi și perfecționa cadrul organizatoric de participare activă și eficientă a oamenilor muncii la conducerea societății.
8. Egalizarea nivelului de dezvoltare a țării noastre cu cel al țărilor socialiste avansate din punct de vedere economic, apropierea României de nivelul țărilor industriale dezvoltate ale lumii.
9. Lărgirea și diversificarea schimburilor și cooperării economice cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii fără deosebire de orînduire socială. Se va intensifica participarea României la circuitul universal de informație științifică, la revoluția științifico-tehnică contemporană.

O etapă care va asigura succese însemnate în procesul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate o reprezintă cincinalul 1976—1980, cincinalul afirmării revoluției științifico-tehnice contemporane în țara noastră.

Complexitatea sarcinilor edificării societății socialiste multilateral dezvoltate face obiectiv necesară cunoașterea profundă a realităților, coordonarea tuturor eforturilor pentru atingerea țelurilor propuse. În acest sens, un rol deosebit revine creșterii rolului partidului ca forță politică conducătoare a întregii activități economico-sociale. Și în viitor Partidul Comunist Român va constitui centrul vital al națiunii noastre socialiste ; el va asigura atît elaborarea științifică a căilor de dezvoltare a României, cît și conducerea activității politico-organizatorice în vederea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării României spre comunism.

conf univ. dr. Viorica NICOLAU

---

[2]) Congresul al XI-lea al P.C.R., Buc., Ed. Politică, 1975, pag. 81.

SISTEMUL INFORMATIC –

instrument modern de conducere a învăţămîntului

ÎN ACTIVITATEA de învăţămînt este cuprinsă sub o formă sau alta aproape un sfert din populaţia întregii ţări ; milioane de elevi şi studenţi, cîteva sute de mii de cadre didactice de toate gradele, zeci de mii de unităţi şcolare, mergînd de la grădiniţe pînă la Universităţi, toate acestea dau doar o imagine cantitativă asupra problemelor complexe ale conducerii învăţămîntului în ţara noastră. În realitate complexitatea conducerii procesului de învăţămînt la toate nivelele se manifestă din ce în ce mai mult, pe plan calitativ, depăşind problemele puse de aspectele cantitative deosebit de semnificative prin ele însele.

În contextul dezvoltării tot mai impetuoase a economiei naţionale, în cadrul realizării obiectivelor societăţii, socialiste multilateral dezvoltate, învăţămîntului îi revin sarcini precise, deosebit de complexe şi într-o dinamică continuu ascendentă privind pregătirea forţei de muncă din toate domeniile de activitate. Aspectele complexe intervin aici nu global, ci în mod specific fiecărei etape de dezvoltare şi fiecărei ramuri a economiei naţionale, apărînd tot mai acut necesitatea unei corelări ştiinţifice şi de detaliu între necesităţile forţei de muncă în economie şi pregătirea forţei de muncă prin procesul de învăţămînt. Această corelare dinamică este din ce în ce mai dificil de condus cu mijloace clasice impunînd utilizarea unor mijloace şi tehnici moderne de conducere, în primul rînd a tehnicilor informatice de analiză, culegere şi prelucrare a informaţiei, şi obţinerea unor informaţii sintetice care să permită luarea deciziilor.

Necesitatea introducerii unui sistem informatic de conducere în învăţămînt rezultă cu deosebită pregnanţă şi din raţiuni interne ale sistemului de conducere actual al învăţămîntului, în primul rînd datorită nevoilor presante de a se cunoaşte în fiecare moment la nivelul întregului sistem de învăţămînt aspectele reale şi problemele de fond care rezultă din multitudinea activităţilor, din modificările de detaliu care apar continuu sau periodic la nivelul de bază privind utilizarea cadrelor didactice, a bazei materiale a învăţămîntului, a încadrării elevilor şi studenţilor în sistemul de învăţămînt, etc.

Această cunoaştere permite elaborarea riguroasă, pe baza evaluărilor cantitative tot mai precise, a planurilor de dezvoltare şi a prognozelor pe termen lung privind învăţămîntul din ţara noastră.

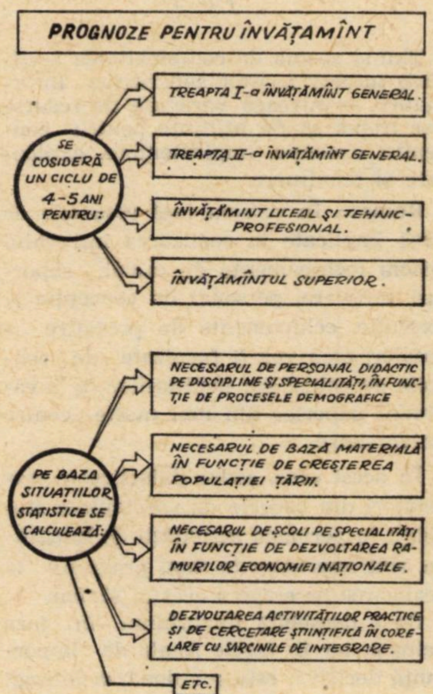
PROGNOZE PENTRU ÎNVĂŢAMÎNT
SE COSIDERĂ UN CICLU DE 4-5 ANI PENTRU:
TREAPTA I-a ÎNVĂŢĂMÎNT GENERAL.
TREAPTA II-a ÎNVĂŢĂMÎNT GENERAL.
ÎNVĂŢĂMINT LICEAL ŞI TEHNIC-PROFESIONAL.
ÎNVĂŢĂMÎNTUL SUPERIOR.
PE BAZA SITUAŢIILOR STATISTICE SE CALCULEAZĂ:
NECESARUL DE PERSONAL DIDACTIC PE DISCIPLINE ŞI SPECIALITĂŢI, ÎN FUNCŢIE DE PROCESELE DEMOGRAFICE
NECESARUL DE BAZĂ MATERIALĂ ÎN FUNCŢIE DE CREŞTEREA POPULAŢIEI ŢĂRII.
NECESARUL DE ŞCOLI PE SPECIALITĂŢI ÎN FUNCŢIE DE DEZVOLTAREA RAMURILOR ECONOMIEI NAŢIONALE.
DEZVOLTAREA ACTIVITĂŢILOR PRACTICE ŞI DE CERCETARE ŞTIINŢIFICĂ ÎN CORELARE CU SARCINILE DE INTEGRARE.
ETC.

Fig. 1

De asemenea, deciziile curente în activitatea de conducere a învăţămîntului se pot fundamenta mai coerent, cu ajutorul metodelor informatice de analiză şi prelucrare a informaţiei, prin considerarea simultană a corelaţiei dintre o multitudine de factori cantitativi şi calitativi, uneori imposibilă de urmărit într-un sistem manual de prelucrare a informaţiilor, datorită necesităţilor imense de prelucrare a informaţiei ce pot rezulta din această corelare.

Legată de aspectul de mai sus intervine problema operativităţii luării deciziilor şi a îmbunătăţirii calităţii acestora, problemă care, în condiţiile sistemului actual bazat în cea mai mare parte pe prelucrarea manuală a informaţiilor, devine tot mai greu de rezolvat. Sistemul informatic pentru învăţămînt, în condiţiile expuse mai sus devine o necesitate de actualitate şi o cerinţă a conducerii exprimată de altfel şi prin unele acte normative, privind înfiinţarea unor unităţi de prelucrare automată a datelor în instituţiile de învăţămînt superior şi de elaborare a unor sisteme informatice pentru nevoile conducerii activităţii de învăţămînt.

În cele ce urmează, încercăm să conturăm pe scurt caracteristicile principale ale concepţiei sistemului informatic pentru învăţămînt, care constituie obiectul activităţii unui colectiv de specialişti şi cercetători din învăţămînt.

Obiective majore. În realizarea unui sistem informatic de conducere în cadrul Ministerului Învăţămîntului şi Educaţiei un prim obiectiv care se impune este etapizarea corectă, realistă a sarcinilor, stabilirea priorităţilor de urmărit în corelaţie strînsă cu resursele disponibile şi cu restricţiile tehnice şi organizatorice impuse de volumul deosebit de mare al activităţii de elaborare a proiectului, de implementare, experimentare şi generalizare a sistemului.

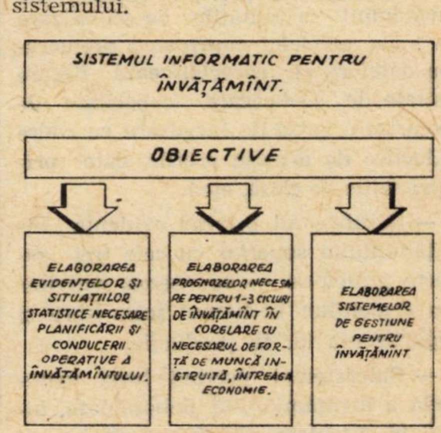
SISTEMUL INFORMATIC PENTRU ÎNVĂŢĂMÎNT.
OBIECTIVE
ELABORAREA EVIDENŢELOR ŞI SITUAŢIILOR STATISTICE NECESARE PLANIFICĂRII ŞI CONDUCERII OPERATIVE A ÎNVĂŢĂMÎNTULUI.
ELABORAREA PROGNOZELOR NECESARE PENTRU 1-3 CICLURI DE ÎNVĂŢĂMÎNT ÎN CORELARE CU NECESARUL DE FORŢĂ DE MUNCĂ INSTRUITĂ, ÎNTREAGA ECONOMIE.
ELABORAREA SISTEMELOR DE GESTIUNE PENTRU ÎNVĂŢĂMÎNT

Fig. 1-a

Astfel o primă etapă, deja realizată este formularea unei concepţii de ansamblu asupra cerinţelor şi dezvoltării sistemului.

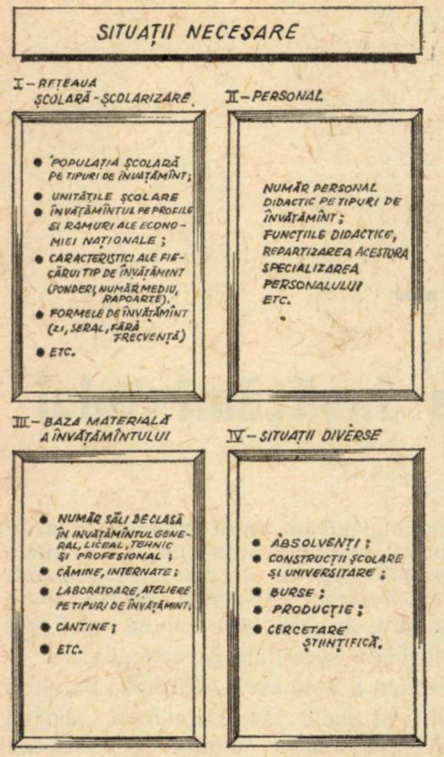
SITUAȚII NECESARE
I – REȚEAUA ȘCOLARĂ - ȘCOLARIZARE.
● POPULAȚIA ȘCOLARĂ PE TIPURI DE ÎNVĂȚĂMÎNT;
● UNITĂȚILE ȘCOLARE
● ÎNVĂȚĂMÎNTUL PE PROFILE ȘI RAMURI ALE ECONOMIEI NAȚIONALE;
● CARACTERISTICI ALE FIECĂRUI TIP DE ÎNVĂȚĂMÎNT (PONDERI, NUMĂR MEDIU, RAPOARTE).
● FORMELE DE ÎNVĂȚĂMÎNT (ZI, SERAL, FĂRĂ FRECVENȚĂ)
● ETC.
II – PERSONAL
NUMĂR PERSONAL DIDACTIC PE TIPURI DE ÎNVĂȚĂMÎNT;
FUNCȚIILE DIDACTICE, REPARTIZAREA ACESTORA
SPECIALIZAREA PERSONALULUI
ETC.
III – BAZA MATERIALĂ A ÎNVĂȚĂMÎNTULUI
● NUMĂR SĂLI DE CLASĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL GENERAL, LICEAL, TEHNIC ȘI PROFESIONAL;
● CĂMINE, INTERNATE;
● LABORATOARE, ATELIERE PE TIPURI DE ÎNVĂȚĂMÎNT;
● CANTINE;
● ETC.
IV – SITUAȚII DIVERSE
● ABSOLVENȚI;
● CONSTRUCȚII ȘCOLARE ȘI UNIVERSITARE;
● BURSE;
● PRODUCȚIE;
● CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ.

Fig. 2

În cadrul acestor concepții, obiectivele majore de urmărit în sistem, precum și etapizarea acestora sînt următoarele :

— Realizarea subsistemului informatic al întregului personal prin înmatricularea la calculatorul electronic a fiecărui cadru didactic cu datele personale cele mai semnificative privind : pregătirea profesională, activitatea didactică și științifică, date civile, activitatea de perfecționare, activitatea politico-socială ș.a.m.d. Acest subsistem denumit M.U.S.C.E.L. (Matricol Unificat Stabil la Calculatorul Electronic), va permite o cunoaștere de detaliu în fiecare moment, a problemelor complexe puse de personalul didactic din toate tipurile de învățămînt din țara noastră.

— Subsistemul privind rețeaua de învățămînt (a unităților de școlarizare de toate nivelele) cuprinzînd prelucrarea datelor ce caracterizează fiecare unitate de școlarizare (capacitate de școlarizare, grad de încadrare cu cadre didactice de diverse profile, date privind sălile de clasă, etc.).

— Subsistemul privind evidența învățămîntului superior cu cele trei aspecte principale — admiterea, activitatea studenților în timpul școlarizării și repartizarea lor în producție.

— Subsistemul privind baza materială a învățămîntului (laboratoare, instalații, probleme de dotare, etc.) ;

— Subsistemul privind conducerea procesului didactic — care va include și preluarea unor activități de secretariat ca de exemplu elaborarea și menținerea orariilor, prelucrarea unor date statistice asupra rezultatelor la învățătură etc.

— Subsistemul privind gestiunea unităților de învățămînt : gestiunea retribuției și a burselor, gestiunea cantinelor, gestiunea contractelor de cercetare.

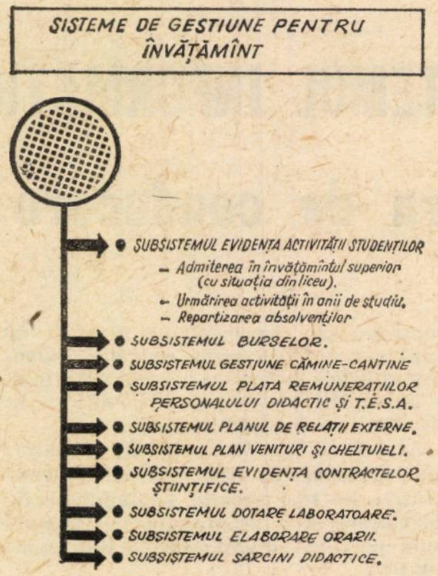
SISTEME DE GESTIUNE PENTRU ÎNVĂȚĂMÎNT
● SUBSISTEMUL EVIDENȚA ACTIVITĂȚII STUDENȚILOR
– Admiterea în învățămîntul superior (cu situația din liceu).
– Urmărirea activității în anii de studiu.
– Repartizarea absolvenților
● SUBSISTEMUL BURSELOR.
● SUBSISTEMUL GESTIUNE CĂMINE-CANTINE
● SUBSISTEMUL PLATA REMUNERAȚIILOR PERSONALULUI DIDACTIC ȘI T.E.S.A.
● SUBSISTEMUL PLANUL DE RELAȚII EXTERNE.
● SUBSISTEMUL PLAN VENITURI ȘI CHELTUIELI.
● SUBSISTEMUL EVIDENȚA CONTRACTELOR ȘTIINȚIFICE.
● SUBSISTEMUL DOTARE LABORATOARE.
● SUBSISTEMUL ELABORARE ORARII.
● SUBSISTEMUL SARCINI DIDACTICE.

Fig. 3

Ținînd seama de complexitatea realizării tuturor acestor subsisteme informatice, o întreagă varietate de resurse vor trebui să fie utilizate pentru concepție, execuție, implementare, exploatare și menținere.

Resurse. În actuala fază resursele de bază implicate în realizarea întregului sistem (echipamente de calcul, suporturi software, personal de concepție și execuție, echipamente de pregătire a datelor, etc.) vor fi furnizate de centrele de calcul ale instituțiilor de învățămînt superior din mai multe centre universitare.

În acest sens, cadre didactice și cercetători din cadrele de specialitate, studenții în perioada activității de integrare, sînt angrenați în mod progresiv la realizarea pe etape a acestui sistem.

De o deosebită importanță în faza actuală, iar în fazele finale de importanță decisivă, este coordonarea întregii activități de către un compartiment de informatică al Ministerului Educației și Învățămîntului precum și angrenarea inspectoratelor școlare județene, în proiectarea și implementarea sistemului ,în special pentru subsistemele care se adresează nivelului central sau județean (personalul didactic și rețeaua unităților de învățămînt).

Datorită implicațiilor pe care le are realizarea acestui sistem și asupra altor sectoare ale activității economico-sociale, colaborarea permanentă cu Direcția Centrală de Statistică, cu Institutul Central de Informatică și Conducere și cu Ministerele economice se impune cu necesitate.

Construirea progresivă a acestui sistem complex a început în mod etapizat finalizîndu-se o serie de probleme din care menționăm următoarele : s-a elaborat conceptul de ansamblu al sistemului informatic pentru învățămînt ; s-a proiectat structura tehnică a sistemului, centrat pe utilizarea unor baze de date proprii și subsisteme de exploatare ; de asemenea s-au precizat responsabilitățile de execuție a subsistemelor precum și cele de coordonare a realizării întregului sistem ; o serie de module ale subsistemului informatic pentru învățămînt sînt în faza de implementare, pregătindu-se generalizarea lor, cîteva fiind în exploatare curentă.

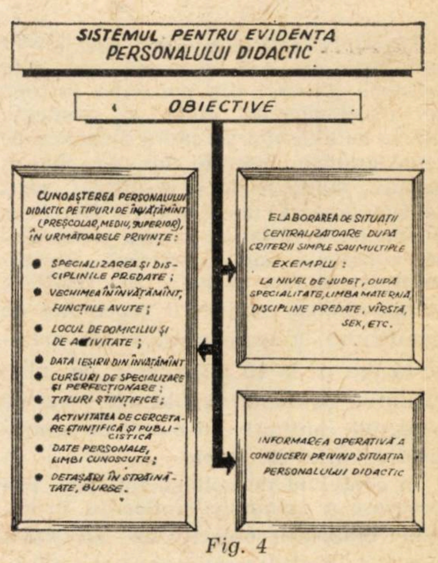
SISTEMUL PENTRU EVIDENȚA PERSONALULUI DIDACTIC
OBIECTIVE
CUNOAȘTEREA PERSONALULUI DIDACTIC PE TIPURI DE ÎNVĂȚĂMÎNT (PREȘCOLAR, MEDIU, SUPERIOR), ÎN URMĂTOARELE PRIVINȚE:
● SPECIALIZAREA ȘI DISCIPLINILE PREDATE;
● VECHIMEA ÎN ÎNVĂȚĂMÎNT, FUNCȚIILE AVUTE;
● LOCUL DE DOMICILIU ȘI DE ACTIVITATE;
● DATA IEȘIRII DIN ÎNVĂȚĂMÎNT
● CURSURI DE SPECIALIZARE ȘI PERFECȚIONARE;
● TITLURI ȘTIINȚIFICE;
● ACTIVITATEA DE CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ ȘI PUBLICISTICA
● DATE PERSONALE, LIMBI CUNOSCUTE;
● DETAȘĂRI ÎN STRĂINĂTATE, BURSE.
ELABORAREA DE SITUAȚII CENTRALIZATOARE DUPĂ CRITERII SIMPLE SAU MULTIPLE
EXEMPLU :
LA NIVEL DE JUDEȚ, DUPĂ SPECIALITATE, LIMBA MATERNĂ, DISCIPLINE PREDATE, VÎRSTĂ, SEX, ETC.
INFORMAREA OPERATIVĂ A CONDUCERII PRIVIND SITUAȚIA PERSONALULUI DIDACTIC

Fig. 4

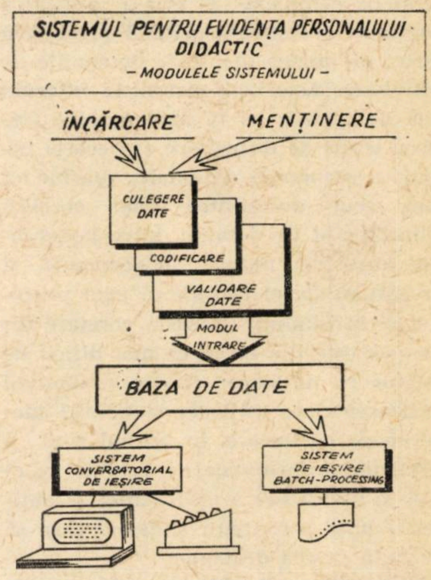
SISTEMUL PENTRU EVIDENȚA PERSONALULUI DIDACTIC
– MODULELE SISTEMULUI –
ÎNCĂRCARE
MENȚINERE
CULEGERE DATE
CODIFICARE
VALIDARE DATE
MODUL INTRARE
BAZA DE DATE
SISTEM CONVERSATORIAL DE IEȘIRE
SISTEM DE IEȘIRE BATCH-PROCESSING

Fig. 5

Printre aceste module se pot cita : sistemul de programe pentru evidența cadrelor didactice (cu culegere de date efectuată deja, pentru județul Timiș), sistemul de programe pentru evidența admiterii studenților, sistemul de programe pentru gestiunea burselor, sistemul de programe pentru calculul retribuțiilor, sistemul de programe pentru evidența relațiilor externe la M.E.I.

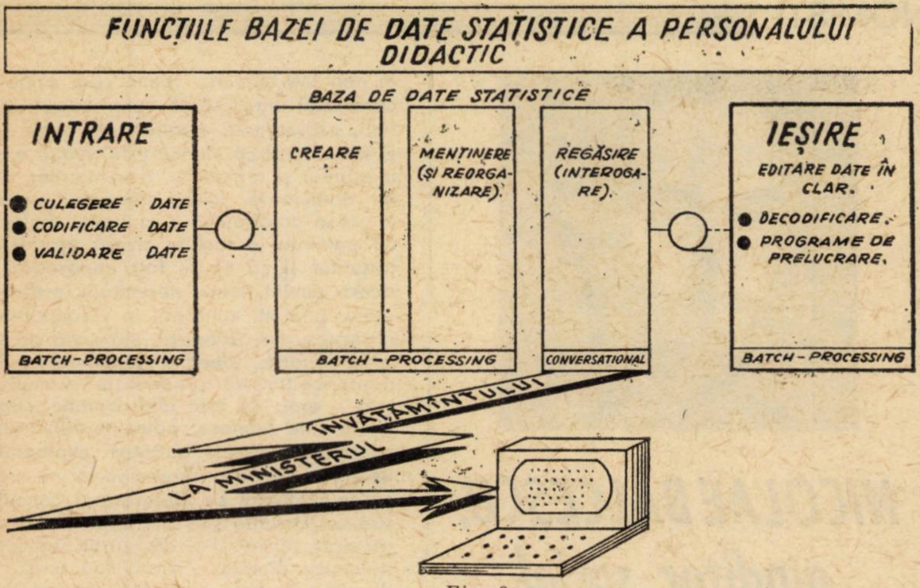

Fig. 6

Ţinînd seama de volumul de muncă implicat în realizarea lui, de sarcinile tehnico-organizatorice tot mai complexe ce vor apare la dezvoltarea sistemului informatic, aceste realizări nu reprezintă decît un început. Pe de altă parte, însă, acest început a creat o bază de pornire, care va permite organizarea mai eficientă a activităţii de generalizare a sistemului informatic de conducere în cadrul învăţămîntului. În mod deosebit, utilizarea bazei de date pentru personalul didactic şi unităţile de învăţămînt va permite la nivelul superior al conducerii învăţămîntului, o mai bună cunoaştere a realităţii de la nivelul de bază, în toată dinamica şi complexitatea ei, cu o serie de corelări deosebit de semnificative pentru fundamentarea deciziilor şi realizarea în perspectivă a sarcinilor de planificare şi prognoză pe termen lung.

C. BILCIU
G. DIACONESCU
Academia de Studii Economice

ENERGIA ELECTRICĂ ŞI... EFORTUL DE A O ECONOMISI (II)

(Urmare din pag. 2)

unele investigaţii a rezultat că se cere urgentată întocmirea studiilor de valorificare pentru aproape patru sute de mii de tone combustibil convenţional resurse energetice secundare. Trebuie spus că recuperarea acestor resurse este posibilă pretutindeni prin efectuarea de lucrări corespunzătoare. Calculele arată că, în majoritatea cazurilor, cheltuielile aferente instalaţiilor recuperatoare de resurse energetice secundare se amortizează în 3—4 ani, fapt ce asigură o eficienţă economică ridicată.

Perfecţionarea proceselor tehnologice

FOLOSIREA eficientă a energiei electrice este strîns legată de promovarea largă a **procedeelor tehnologice avansate.** În cazul multor întreprinderi nou construite s-a avut în vedere, încă din faza de proiectare, introducerea de tehnologii avansate, care reclamă mai puţină energie electrică pentru realizarea produselor Este vorba, printre altele, de unele capacităţi noi de producere a amoniacului la care se consumă circa 500 kWh de energie electrică pe tona de amoniac produs, faţă de 1 300—1 500 kWh cît se consuma la instalaţiile vechi. Şi astfel de exemple mai pot fi date.

O asemenea orientare continuă cu mai multă vigoare în actualul cincinal. Astfel, **industria metalurgică va spori cu precădere producţia de oţel de convertizor,** a cărei pondere va fi, în 1980, de 55% din producţia totală de oţel, ponderea producţiei de oţel Martin scăzînd proporţional de la 49% în 1975 la 29,6% în 1980. Tot în această ramură se va introduce **procedeul de turnare continuă a semifabricatelor,** astfel că, la sfîrşitul actualului cincinal, ponderea acestora va fi de 18,5% din cantitatea totală de laminate finite şi semifabricate, faţă de 8,4% în 1976. Eficienţa extinderii acestui procedeu este deosebită : consumurile la turnarea continuă sînt cu circa 80% mai mici la combustibil şi cu 65% la energie electrică, faţă de procedeul de turnare discontinuă. În **industria materialelor de construcţii** se va extinde **procedeul uscat la fabricarea cimentului pe linii moderne,** la care consumurile specifice de energie electrică vor fi mai scăzute cu circa 25% faţă de procedeul umed. De asemenea, se va persevera pe linia sporirii producţiei de produse ceramice cu goluri, la care consumul specific efectiv de combustibil este cu 9% mai redus faţă de produsele fără goluri. În **industria chimică** se va extinde **producţia de amoniac pe procedeul Kellog,** care necesită consumuri de energie electrică mai mici cu 20% faţă de cele realizate cu instalaţiile actuale etc.

Pentru ca diferitele acţiuni concepute să dea rezultatele scontate, este necesar ca specialiştii din întreprinderi şi institute de cercetare să studieze, în continuare, procesele de fabricaţie şi să găsească soluţii pentru introducerea de procedee tehnologice mai eficiente sub raportul consumului de energie şi combustibil.

FĂRĂ ÎNDOIALĂ, există şi alte posibilităţi de economisire a energiei electrice şi combustibilului. Practica a dovedit din plin faptul că **cea mai importantă sursă de energie o reprezintă... economia de energie.** De aceea, eforturile trebuie concentrate spre punerea în valoare a tuturor resurselor disponibile, concomitent cu ridicarea gradului de răspundere în gospodărirea energiei. **Bilanţurile energetice,** care conduc în fond la stabilirea unor programe speciale de măsuri, **trebuie în permanenţă actualizate în funcţie de schimbările ce intervin în procesele de producţie, iar măsurile prevăzute să fie materializate cît mai operativ.**

Şi o ultimă sugestie. **Ţinînd seama de faptul că unii consumatori continuă să folosească cantităţi mai mari de combustibil şi energie electrică decît cea repartizată** (datorită neluării de măsuri corespunzătoare pentru raţionalizarea consumurilor şi încadrarea în normele stabilite pe unitatea de produs), **este necesar să se aplice cu consecvenţă legislaţia în vigoare care prevede ca orice consum suplimentar să fie penalizat.** Sumele plătite în plus, care ar afecta costurile de producţie, vor determina unităţile în cauză să-şi reanalizeze atent procesele tehnologice şi sursele de pierderi şi risipă şi să ia măsuri de încadrare în normele şi cotele stabilite prin plan, de reducere sistematică a consumurilor de energie electrică şi combustibili.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

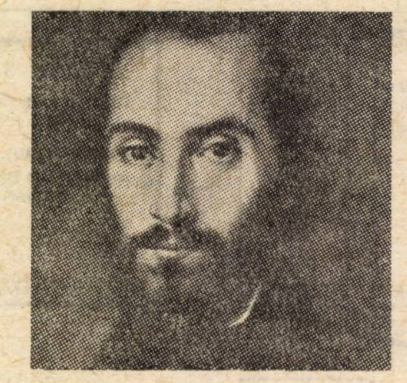

NICOLAE BĂLCESCU, gînditor social de talie europeană (III)

DACĂ e să căutăm o anumită asemănare între concepţia de ansamblu a lui Nicolae Bălcescu, liniile ei fundamentale şi trăsăturile metodei sale şi concepţia unui alt gînditor european, atunci, după părerea mea, **cea mai mare similitudine există între aceasta şi concepţia marxistă –** evident, ţinînd seama de poziţiile de clasă şi condiţiile concret-istorice deosebite. Asemănarea concepţiei de ansamblu decurge din faptul că ambii au reprezentat interesele unor clase exploatate, vital interesate în înlocuirea societăţii existente printr-o societate superioară, mai bună, mai dreaptă pentru cei ce muncesc, ambii au văzut în poporul muncitor, în masele populare, forţa capabilă să schimbe societatea existentă. Ambii văd cauza fundamentală a relelor în forma de proprietate ; dar Bălcescu lega relele respective doar de forma feudală a proprietăţii private, în timp ce Marx dezvăluie esenţa exploatatoare a proprietăţii private în general. Aceste poziţii diferite decurg din interesele specifice ale celor două clase reprezentate de cei doi gînditori, din stadiile şi analizele unor societăţi diferite. Pe de altă parte, Marx însuşi considera că în revoluţia burgheză soluţia justă a problemei agrare este exproprierea feudalilor şi împroprietărirea ţăranilor.

Bălcescu este şi trebuie deci socotit **un predecesor al lui Marx.** Dacă există o influenţare între concepţiile celor doi mari gînditori aceasta nu poate fi decît **de la Bălcescu spre Marx.** De altfel, aşa cum am arătat există dovezi că Marx a cunoscut, fie şi indirect, unele scrieri sau concepţii ale lui Bălcescu pe cînd o influenţă directă în sens invers nu a fost dovedită documentar.

În această situaţie, a compara concepţia, ideile şi tezele lui Bălcescu cu cele ale lui Marx pentru a evidenţia intuiţiile ştiinţifice ale lui Bălcescu, pentru a regăsi germeni ai teoriei marxiste în opera revoluţionarului român este un procedeu îndreptăţit, care reliefează talia europeană a concepţiei lui Bălcescu, originalitatea şi creativitatea gîndirii sale, marea capacitate de pătrundere în esenţa lucrurilor. Analiza unui gînditor care a elaborat lucrările înaintea lui Marx sau fără a cunoaşte teoria marxistă (care în cazul de faţă era abia în faza de închegare) nu justifică însă o comparaţie a concepţiei gînditorului respectiv, aci Bălcescu, cu teoria marxistă exclusiv pentru a-i evidenţia limitele, inventaria nerealizările, neclarităţile şi greşelile, ori problemele neabordate, cum din păcate s-a procedat în unele lucrări. Acest procedeu a condus la negarea sau minimalizarea valorii teoretico-ştiinţifice şi a originalităţii concepţiei lui Bălcescu.

Ideile economico-sociale valoroase ale lui Bălcescu presupuse a fi preluate de marele gînditor din scrierile unor autori occidentali, sînt în realitate adevăruri generale, simple – pentru că marile adevăruri sînt întotdeauna simple – idei adînc înrădăcinate în conştiinţa maselor exploatate, idei care într-o epocă revoluţionară ca aceea de la 1848 **pluteau** pur şi simplu în aer. Într-adevăr, ideile care evidenţiau contrastul între starea celor bogaţi şi săraci, exploatarea ţăranilor de către boieri şi stat, faptul că munca este izvorul avuţiei, a aurului şi argintului, a veniturilor claselor dominante, ideea împărţirii societăţii în clase antagonice şi a luptei dintre ele, că pămîntul a fost în trecut proprietatea ţăranilor şi că ei au fost deposedaţi de acest pămînt, ideea necesităţii restituirii acestui pămînt, speranţa în viabilitatea micii gospodării ţărăneşti, eliberată de servituţile feudale, ideea că numai munca dă un drept legitim de proprietate şi multe altele – erau de fapt **idei comune, curente, de la sine înţelese, adînc înrădăcinate în conştiinţa maselor ţărăneşti exploatate şi asuprite.** Pentru evidenţierea lor nu era necesar contactul cu literatura şi concepţiile străine. Dovadă sînt platformele diferitelor răscoale ţărăneşti şi conjuraţii antifeudale, polemica directă – orală sau scrisă – cu diferite concepţii moşiereşti, cuvîntările deputaţilor ţărani din Comisia proprietăţii de la 1848, dovadă este întregul folclor – doinele, baladele, proverbele, zicătorile. Lipsea doar ideologul care, de pe poziţiile poporului asuprit, să dea expresie teoretică, sistematică, coerentă acestor idei, teze şi argumente care, prin determinarea lor socială, comună erau în fapt coerente şi concordante. Deci, dacă putem vorbi de preluări, **atunci ideile şi tezele de bază ale lui Bălcescu sînt preluate din gîndirea, empirică dar sănătoasă, a poporului român asuprit.**

În legătură cu acest aspect, aş sublinia că, deşi există o vastă literatură despre concepţia social-economică şi istorio-filozofică a gînditorului român, nu s-a studiat totuşi, în măsură suficientă, geneza autohtonă, ca şi destinul istoric autohton, al acestei concepţii, faptul că multe din ideile lui Bălcescu au călăuzit, într-un fel sau altul, transformările sociale, naţionale şi economice din perioadele următoare.

Toate cele de mai sus, nu înseamnă fireşte negarea oricăror influenţe din afară, din conştiinţa europeană a epocii. Orice gînditor, oricît de original ar fi, suferă direct sau indirect, conştient sau neconştient, influenţele ideologiilor de epocă. Dar în

FIŞE

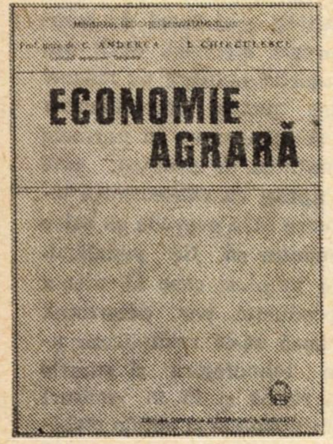

● *Manualul de* Economie agrară *de C. Anderca şi I. Chirculescu, apărut recent în Editura didactică şi pedagogică, 1976, 250 pag., tratează sistemul agriculturii socialiste în dinamica lui şi în strînsă intercondiţionare cu celelalte ramuri ale economiei naţionale ; relaţiile de producţie şi legile care le guvernează sînt analizate în conexiune cu progresul forţelor de producţie şi implicaţiile ce decurg din actuala revoluţie tehnico-ştiinţifică. Instrumentarul metodologic utilizat este subordonat scopului descifrării şi înţelegerii – de către specialişti şi studenţi – a proceselor, fenomenelor şi transformărilor care au loc în prezent în agricultură, precum şi legării organice, efective, a învăţămîntului de cerinţele actuale şi de perspectivă ale producţiei. Manualul militează pentru dezvoltarea gîndirii economice a studenţilor în strînsă legătură cu exigenţele practicii agricole, cu necesităţile formării multilaterale a specialistului societăţii socialiste.*

Viitorul ştiinţei

● *Buduşcee nauki* este titlul unui anuar internaţional (publică şi studii ale unor autori de peste hotarele U.R.S.S.), cu subtitlul „Perspective. Ipoteze. Probleme nerezolvate", care apare de nouă ani în Editura „Znanie". În ediţia din anul acesta (288 p.) sînt inserate 19 studii din domeniul ştiinţelor fundamentale şi aplicative, consacrate temei accelerării progresului tehnico-ştiinţific. Spicuim cîteva dintre ele : „Mecanica şi dirijarea maşinilor", în care acad. I. I. Artobolevski, după un scurt istoric al noilor realizări în domeniul automatizării, prezintă o perspectivă a automatelor din viitorul apropiat şi mai îndepărtat ; „Fizica presiunilor mari şi hidrogenul metalic", în care acad. L. F. Vereşceaghin şi R. G. Arhipov expun marile posibilităţi tehnologice ale presiunilor înalte, printre care cea mai ademenitoare, deşi şi cea mai dificilă, este obţinerea hidrogenului metalic, care ar avea proprietatea supraconductibilităţii la temperatura camerei ; „Ecologia omului : noi abordări în problema „omul şi mediul", scris de acad. S. S. Şvarţ, în care soluţia problemei este căutată în condiţiile inevitabilităţii extinderii industrializării şi urbanizării şi, deci, a inevitabi-

Будущее науки

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

acest context este necesar să se sublinieze nu numai ceea ce eventual s-a preluat, **ci şi ce a dat gînditorul respectiv culturii universale a epocii.**

În încheiere aş vrea să arăt că Bălcescu este şi trebuie considerat nu numai un precursor ci şi **un contemporan al nostru,** nu numai un înflăcărat patriot român dar şi **un generos internaţionalist.** În lupta seculară pentru libertate naţională şi socială au fost şi mai sînt încă angajate zeci de popoare şi naţiuni de pe toate continentele. În consecinţă, o seamă de idei şi teze – îndeosebi cele referitoare la relaţiile dintre state şi naţiuni, la lupta de eliberare naţională a popoarelor – formulate de Bălcescu de pe poziţiile unei naţiuni care a cunoscut din plin jaful şi dominaţia diferitelor puteri străine, care cu preţul unor lupte şi jertfe inestimabile şi-a păstrat fiinţa naţională – dobîndesc o puternică rezonanţă actuală,1), ceea ce pune mai mult în valoare gîndirea revoluţionarului român.

În abordarea problemelor relaţiilor dintre state şi naţiuni Bălcescu porneşte, pe de o parte, de la „dreptul sfînt al oricărei naţiuni, oricît de mică ar fi ea" la libertate, unitate, existenţă naţională independentă şi suverană, iar pe de altă parte, de la faptul istoriceşte dovedit că „tiranii", asupritorii popoarelor „nici vor nici pot" să recunoască şi să respecte aceste drepturi ale popoarelor asuprite de ele, că acestea trebuie să le cucerească şi să le apere prin luptă.

Analizînd cauzele interne şi externe ale înfrîngerii revoluţiilor de la 1848 din ţările române el va ajunge la concluzia că însăşi eliberarea socială a maselor depinde de eliberarea naţională, că „libertatea dinlăuntru este peste putinţă de dobîndit, fără libertatea din afară, libertatea de sub domnie străină". În consecinţă, în perioada postrevoluţionară Bălcescu va acorda o atenţie prioritară **sarcinilor luptei pentru unitate şi independenţă naţională.**

O analiză atentă a scrierilor sale din această perioadă duce la descoperirea **unei adevărate strategii a luptei de eliberare naţională a popoarelor,** ale cărei linii fundamentale au o valabilitate internaţională atît în epoca sa cît şi în întreaga perioadă istorică pînă în zilele noastre. Componentele principale ale acestei strategii sînt : unirea strînsă a tuturor elementelor progresiste ale naţiunii în lupta de eliberare ; înarmarea poporului pentru cucerirea şi apărarea libertăţii naţionale, a independenţei şi suveranităţii ; solidaritatea internaţională a tuturor popoarelor împilate. Libertatea naţiunilor – scria marele gînditor român, sintetizînd prin aceasta întreaga sa concepţie – nu poate veni de la curţile împărăteşti, din mila împăraţilor şi despoţilor ci numai „dintr-o unire strînsă între toţi românii şi dintr-o ridicare a tuturor împreună şi în solidaritate cu toate popoarele împilate". Exprimîndu-şi încrederea în solidaritatea popoarelor impilate, în sprijinirea cauzei unităţii şi eliberării naţionale a românilor de către celelalte popoare asuprite sau ameninţate ale Europei, Bălcescu sublinia totodată că **poporul român şi-a îndeplinit la rîndul său, întotdeauna datoria internaţionalistă, şi-a adus contribuţia de sînge la progresul şi apărarea celorlalte popoare.** „De cîte ori o primejdie mare a ameninţat Europa şi civilizaţia lumii – scria gînditorul revoluţionar – România, sentinelă gata de jertfă, a fost la postul său, la datoria sa. Cea dintîi în faţa duşmanului, ea fu cea dintîi jertfă. Sub ocrotirea însă a piepturilor goale ale românilor, pe care se ascuteau paloşele barbarilor, Europa apuseană putu în pace cultiva ştiinţele şi a ajunge la acea dezvoltare minunată a înţelegerii şi a inimii..."

Pornind de la aceste convingeri, Nicolae Bălcescu a demascat cu vigoare atît demagogia şi diversiunea unor mari puteri ale vremii, care prin „vorbe mincinoase" şi „făgăduieli amăgitoare" îşi prezentau propria dominaţie ca pe o binefacere pentru popoarele asuprite, se prezentau drept eliberatorii şi apărătorii drepturilor şi libertăţilor popoarelor asuprite şi exploatate de ele, cît şi eroarea unor forţe sociale şi personalităţi politice care se înşelau cu iluzia că libertatea popoarelor lor nu ar putea veni decît din afară, de la bunăvoinţa unora sau altora din marile puteri ale vremii, din mila împăraţilor, despoţilor sau miniştrilor lor.

Toate aceste idei ale marelui revoluţionar român, ca şi întreaga sa concepţie privind lupta de eliberare naţională **au o deosebită actualitate** dacă ţinem seama de faptul că în zilele noastre, ca şi pe vremea lui Bălcescu, mai există forţe reacţionare, imperialiste, colonialiste şi necolonialiste care tind să nege şi să încalce drepturile legitime ale popoarelor la libertate, unitate, independenţă şi suveranitate, la existenţă naţională de sine stătătoare, care încearcă să hotărască destinele altor popoare, încearcă prin „fraze frumoase", sau cu ajutorul baionetelor să-şi impună „dreptul lor la nedreptate".

Ţelul final al luptei era – în concepţia revoluţionarului român, ca şi în concepţia tuturor revoluţionarilor autentici din zilele noastre – o lume mai bună şi mai dreaptă pentru toate popoarele – o nouă ordine socială şi internaţională – în care **„să nu fie nici rob, nici naţie roabă, nici un stăpîn pe altul".** Pacea şi colaborarea dintre naţiuni, „sfînta alianţă a popoarelor" cum se exprima Bălcescu presupunea însă, atunci ca şi în zilele noastre, ca tirania să dispară, popoarele să fie întregite în drepturile şi libertăţile lor fireşti, legitime, să domnească în lume egalitatea dintre state şi naţiuni. Făurirea unei asemenea lumi era, în convingerea sa, ca şi a marilor gînditori şi militanţi contemporani, o necesitate inexorabilă deoarece **„e lege ca dreptatea şi adevărul să triumfe"** .

V. IOŢA

---

1) Vezi „Mersul revoluţiei în istoria românilor" ; „Trecutul şi prezentul" ; „Mişcarea românilor din Ardeal la 1848", „Prefaţă la Cîntarea României", „Manifest către poporul român" ş.a. în „N. Bălcescu", „Opere" t I. p. II-a, 1940, ediţie critică adnotată cu o introducere de Gh. Zane.

FIŞE

lităţii modificării „mediului natural".

Fizica nucleară, fizica plasmei, sinteza combinaţiilor chimice şi realizarea unor procese chimice cu sisteme catalitice de înaltă eficienţă, biologie nucleară, informaţia ştiinţifică a viitorului sînt, de asemenea, obiectul unor studii semnate de specialişti.

În numărul următor al publicaţiei se promite prezentarea unor probleme ale ştiinţei economice, ca dirijarea calităţii producţiei, conducerea sistemelor economice ş.a.

O enciclopedie a sociologiei

În colecţia „Les encyclopédies du savoir moderne" şi sub direcţia lui Jean Cazeneuve a apărut un volum (544 pag.) cuprinzînd în zece părţi diferitele aspecte şi ramuri ale ştiinţelor sociale „foarte tinere, dacă se are în vedere momentul în care au renunţat la profetisme şi au optat pentru rezultate mai sigure".

Prima parte – Cum funcţionează economia – este tratată în capitolul : Activité économique et science économique", scris de François Perroux, profesor la Collège de France şi codirector al Institutului de ştiinţe matematice şi economice aplicate (I.S.M.E.).

Celelalte nouă părţi ale lucrării sînt : 2. Istoria contradictorie a unei ştiinţe – „Les étapes de la sociologie historique", de André Akoun ; 3. Instrumentele cercetării moderne – „Les méthodes", de Yves Chevalier şi Guy-Olivier Faure ; 4. Individul este prizonier al situaţiei sale sociale ? – „Hiérachies et mobilité" de Jean Cazeneuve ; 5. Cînd societăţile evoluează – „Le changement social" de Claude Rivière ; 6. Imperialismul mass mediei – „Les communications de masse" de Francis Balle, Jean Cazeneuve, André Akoun, Jacques Mousseu ; 7. Societăţile moderne blocate prin birocraţie – „Les organisations" de Erhard Friedberg ; 8. Religiile în raport cu ştiinţa – „Sociologie religieuse" de Emile Poulat ; 9. Către era tehnostructurilor : „Sociologie du travail" de Roland Guillon ; 10. Mai multe ştiinţe, un singur obiect : omul – „Les sciences sociales" de Alain Girard, Luis-Vincent Thomas, Pierre George, David Victoroff.

Dezbatere ştiinţifică

● *În ziua de 17 decembrie 1976 Catedra Construcţie de partid de la Academia „Ştefan Gheorghiu" a organizat dezbaterea pe tema : „Munca organizaţiilor de partid pentru perfecţionarea activităţii organismelor de conducere colectivă din întreprinderi şi centrale". La dezbateri – alături de membrii catedrei – au participat secretari ai comitetelor de partid din unele întreprinderi mari din Bucureşti şi Braşov, membri ai unor organe locale de partid, activişti ai Consiliului Central de Control Muncitoresc al Activităţii Economice şi Sociale, membri ai altor catedre din Academie, studenţi, cursanţi, doctoranzi, directori din întreprinderi şi centrale, alţi activişti de partid, sindicat şi ai U.T.C.*

CONVORBIRI ECONOMICE

cu

LIONEL STOLERU

secretar de stat pentru condiția muncitorilor manuali la Ministerul Muncii din Franța

O LUCRARE ECONOMICĂ NU ESTE NICIODATĂ DEFINITIVĂ

● Ca autor al mai multor cunoscute lucrări teoretice consacrate economiei capitaliste contemporane, ce modificări considerați necesare în analiza teoretică a vieții economice în lumina faptelor acumulate în ultimii ani ?

— Am încercat în lucrările mele să arăt necesitatea absolută a legării teoriei cu practica, mai ales în științele umane, în care un raționament pur intelectual nu prezintă nici un interes dacă nu se sprijină pe o anumită experiență și pe fapte. În domeniul economic teoria trebuie deci să fie constant legată de practică și trebuie întotdeauna văzut în experiențele de politică economică dacă noțiunile pe care le-am învățat de la Karl Marx cît și de la Keynes sînt conforme cu ceea ce observăm în realitate în acțiunile pe care le întreprindem la nivel guvernamental sau la nivelul investițiilor sectorului particular. Acesta este de altfel și motivul pentru care o lucrare economică nu este niciodată definitivă. V-ați referit la cartea mea „Echilibrul și creșterea economică" ; în prezent, pentru a încorpora învățămintele crizei din 1973, lucrez la o nouă ediție, pentru a reface un anumit număr de scheme, de raționamente care se aflau în versiunea precedentă, deoarece efectiv există lucruri noi pe care le-am aflat în cursul acestei crize.

Înainte de a vorbi de probleme naționale cred în primul rînd că criza ne-a învățat multe lucruri în domeniul internațional. Aveam obiceiul în țările occidentale de a raționa pe o bază bilaterală : țările dezvoltate de o parte, țările în curs de dezvoltare de cealaltă. Marele rezultat al „crizei petrolului" este de a fi înlocuit această schemă liniară printr-o schemă triunghiulară, incluzînd țările industrializate, țările în curs de dezvoltare și între ele țări ca cele petroliere, și, în sfîrșit, țări care nu sînt încă foarte dezvoltate, dar care reprezintă o piață potențială considerabilă. Trebuie să ne așteptăm să vedem dezvoltîndu-se forme de cooperare triunghiulară destul de diferite de modul de cooperare pe care-l cunoșteam în trecut.

Tot la nivel internațional, fenomenele din ultimii ani ne-au arătat că avem nevoie de o ordine monetară mai stabilă și mai puțin fragilă. O serie de evenimente între care hotărîrea S.U.A. de a pune capăt convertibilității dolarului, au pus total capăt ordinei monetare internaționale stabilite la Bretton Woods, la sfîrșitul celui de al doilea război mondial. Acum trebuie creată o nouă ordine monetară, a cărei temelie trebuie să o reprezinte drepturile speciale de tragere. Franța dorește și s-a pronunțat întotdeauna pentru o monedă internațională veritabilă, independentă, care să nu fie controlată de nici o țară și față de care fiecare țară să aibă aceleași drepturi și aceleași obligații.

Dar există învățăminte și în domeniul național. V-ați referit la problemele șomajului, inflației, recesiunii. După 25 de ani de creșterea rapidă, constatăm în țările occidentale două fenomene. Primul este că șomajul și inflația nu mai sînt fenomene care se pot substitui unul altuia. În ultimii 15 ani a existat mereu tendința să se creadă că se putea avea o inflație mai redusă dacă se accepta un nivel puțin mai ridicat al șomajului și, invers, dacă se urmărea într-adevăr ocuparea deplină a forței de muncă exista riscul unei inflații mai rapide. Perioada recentă a arătat că nu există o legătură atît de strictă și că inflația și șomajul pot coexista, pentru că mecanismul precedent nu mai funcționează. Al doilea învățămînt al crizei, pe plan practic, privește ocuparea forței de muncă. Oarecum independent de „criza petrolului", de prin 1972, am constatat că, chiar în condițilie unui ritm de creștere foarte rapid, țări ca Franța sau S.U.A. înregistrau o creștere a șomajului. De aceea în cadrul OCDE, la inițiativa mea, lucrăm actualmente pentru a îmbunătăți cunoașterea legăturilor între creștere și ocuparea forței de muncă. Desigur, creșterea facilitează ocuparea forței de muncă, dar ea nu mai este suficientă pentru a o garanta și deci trebuie să găsim alte mijloace pentru a obține echilibrarea cererii și ofertei de forță de muncă.

● Cum interpretați dv. afirmația lui Pierre Massé că în economia occidentală „planul este un reductor de incertitudini" ?

— Pierre Massé a dat această definiție a planului ca reductor de incertitudini într-o perioadă de dezvoltare rapidă a economiei occidentale, care permitea prevederea dezvoltării economice cu ajutorul unor modele. În Franța aveam un model foarte perfecționat — modelul fizico-financiar — care, cu ajutorul calculatoarelor ne permitea să programăm dezvoltarea, avînd astfel mijloacele de a spune șefilor de întreprinderi care era, evoluția cea mai probabilă și de a reduce astfel incertitudinile. Trebuie însă să arăt că de vreo cinci ani acest rol al planului este mult mai dificil, pentru că în acești cinci ani s-au întîmplat mult mai multe lucruri decît în cei 25 de ani anteriori : evenimentele monetare legate de dolar în 1971, „criza petrolului" din 1973, astfel încît nu mai este posibil de a face ca înainte un singur plan, care să arate evoluția probabilă a țării. Pentru perioada pînă în 1980, am ieșit din cadrul definit de Pierre Massé pentru a elabora nu un plan, ci o strategie mai largă a dezvoltării. Adică, în funcție de evenimentele posibile pe plan internațional, prevedem cîteva posibilități de creștere, astfel ca economia franceză să se poată adapta evenimentelor pe care nu le poate controla.

● Ce se înțelege prin revalorizarea muncii manuale a cărei responsabilitate vă revine și cum se acționează în acest sens ?

— În Franța dezvoltarea industrială din ultimii 50 de ani nu a condus, ca în R.F.G. sau în S.U.A., la recunoașterea contribuției importante a muncitorilor manuali la progresul societății : au salarii mai mici și se bucură de mai puțină considerație. Este deci o problemă oarecum tipică societății franceze, care se datorează și sistemului nostru educativ, axat mult mai mult asupra învățămîntului teoretic decît asupra învățămîntului practic, manual. Se impune de aceea de a acționa în trei direcții : 1) la nivelul sistemului de învățămînt, de a reechilibra învățămîntul tehnic și cel general, învățămîntul practic, formarea tehnică ; 2) la nivelul salariilor, de a echilibra balanța salariilor între muncitorii manuali și cei nemanuali pentru ca ea să devină comparabilă celei din țările industrializate (de exemplu, în Franța muncitorii din construcții sînt plătiți sub media națională, ceea ce explică de ce în special în această ramură sîntem nevoiți să facem apel la forța de muncă străină care pe ansamblul economiei reprezintă acum 10% din populația activă a Franței) ; 3) la nivelul condițiilor de muncă — care au constituit tema principală a întrevederilor mele cu ministrul muncii român Petre Lupu — trebuie să modificăm forma actuală a întreprinderilor, pentru ca munca muncitorilor manuali să fie pentru ei nu numai un mijloc de a-și cîștiga corect existența, ci și de dezvoltare și realizare pe plan uman și în orele de muncă. Sarcina mea este de a îmbunătăți condițiile de muncă, condițiile organizatorice de exemplu, pentru a se renunța la munca pe bandă, la munca repetitivă și a o înlocui cu o muncă mai puțin parcelară, mai interesantă pentru muncitor și mai favorabilă dezvoltării personalității lui, indiferent de problemele legate specific de productivitate.

● Ați făcut pentru prima oară vizită în România. Cu ce impresii plecați ?

— Între țările noastre există o prietenie tradițională. Experiența a dovedit că cooperarea se poate dezvolta în ciuda deosebirilor de sistem. În cursul întrevederii pe care a binevoit să mi-o acorde, președintele **Nicolae Ceaușescu** mi-a spus că România a dezvoltat cooperarea cu sistemele cele mai diferite. În acest context am avut ocazia să-i împărtășesc atașamentul guvernului francez pentru dezvoltarea rapidă și eficientă a schimburilor dintre țările noastre. Am abordat unele din progresele care ar putea fi realizate atît pe plan bilateral cît și printr-o cooperare în direcția țărilor în curs de dezvoltare. În toate domeniile, țările noastre au în vedere să dea un conținut concret acestei voințe politice.

Pe un plan mai personal — eu fiind de origine română pentru că tatăl meu s-a născut la Vaslui, — doream foarte mult să fac cunoștința acestei țări de care am auzit foarte des vorbindu-se în tinerețea mea. Am fost desigur foarte interesat să compar amintirile tatălui meu despre micul orășel care era în trecut Vasluiul cu marele oraș industrial al Moldovei, care a devenit el astăzi.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

Conceptul de DEZVOLTARE RURALĂ INTEGRATĂ (III)

Nivelurile III și IV – planurile regional și național

Dezvoltarea rurală integrată presupune inserarea ei organică într-un proces adecvat, echilibrat și compatibil la nivel regional și național. O infrastructură deficitară sau inadecvată la nivel național sau regional poate frîna serios dezvoltarea rurală sau chiar s-o compromită. Lipsa unor căi de comunicație, de mijloace de transport sau de comercializare, poate paraliza și cele mai elaborate soluții de dezvoltare rurală. La fel și politici de prețuri, financiare, de credit etc. neadecvate, care nu stimulează sau sînt chiar incompatibile cu obiectivele dezvoltării rurale, pot frîna evoluțiile pozitive în acest mediu. Constatînd necesitatea compatibilității depline a politicilor macroeconomice ale țărilor în curs de dezvoltare cu cele de dezvoltare rurală, specialiștii Băncii Mondiale arătau că „Experiența demonstrează că un angajament serios în favoarea dezvoltării rurale se impune la nivelul politicii naționale dacă se dorește obținerea unor efecte reale, larg răspîndite". Ei recunosc că este necesară o planificare adecvată, că „o coordonare puternică de la centru este vitală pentru ca punerea în operă a unui program de dezvoltare rurală să constituie o reușită" (Développement rural, Politique sectorielle. Banque Mondiale, 1975, p. 6—8).

Este logic ca programele de dezvoltare rurală să constituie parte integrantă și să decurgă din programele globale de dezvoltare la nivel național și regional. Obiectivele dezvoltării globale, la nivel național, trebuie făcute deplin compatibile cu cele ale dezvoltării rurale, și invers. Nu rareori apar contradicții în politicile de investiții, financiare, de prețuri sau de credit, cînd opțiunile dezvoltării oscilează între industrie, agricultură și alte sectoare, între mediul urban și cel rural. Cel mai adesea cheltuielile sectorului public sînt orientate masiv spre zonele urbane. Echilibrarea acestor obiective, politici, programe sectoriale (de dezvoltare a rețelei de învățămînt, sanitare, edilitare, de comunicații etc.) și a imenselor resurse solicitate de dezvoltare, se cere deci realizată printr-un proces de coordonare la nivel central. Aceasta presupune :

a) În primul rînd, să existe un **organism** competent la nivel național, capabil să elaboreze un plan **național** articulat și echilibrat în toate componentele sale și prin care să se realizeze coordonarea eforturilor și inițiativelor la nivel național, regional și local, ca și a politicilor și măsurilor naționale, cu cele sectoriale și locale.

b) În al doilea rînd, sînt necesare **politici** adecvate în domeniul funciar, financiar, de credit și fiscal, de prețuri etc. Planul național are nevoie de resurse care pot fi mobilizate printr-o politică financiară și fiscală corespunzătoare. Fără o politică corespunzătoare de prelevare a mijloacelor financiare, de mobilizare a resurselor necesare dezvoltării și o politică eficientă de investiții nu se poate concepe punerea în operă a dezvoltării rurale. De asemenea este necesară stabilirea la nivel național a unei politici adecvate de prețuri, cu privire la cele ale factorilor de producție și cele ale produselor agricole, ca și a raportului de schimb între agricultură și celelalte sectoare ale economiei, astfel încît să poată stimula atît obiectivele generale ale creșterii, cît și cele ale dezvoltării rurale. În termeni similari se pune problema și în domeniul politicii de credite sau altele.

c) În al treilea rînd, tot la nivel național se cer armonizate **politicile sectoriale** în domeniul educației, sănătății, construcțiilor edilitare etc. Nu mai sînt necesare noi pledoarii pentru a demonstra că o creștere economică rapidă și de durată nu poate fi realizată fără a fi susținută de programe adecvate în toate aceste domenii, fără de care de fapt nu se poate realiza emanciparea pe care o necesită și o implică dezvoltarea și progresul.

d) În al patrulea rînd, așa cum demonstrează și experiența românească, întreaga dezvoltare, inclusiv cea rurală, este implicată și influențată de **politica regională**, de dezvoltare echilibrată a tuturor județelor, de procesul de urbanizare și de sistematizare teritorială și a zonelor rurale. Dezechilibrele regionale și zonale, în afara „costurilor" sociale ridicate pe care le determină, frînează ritmul dezvoltării, în primul rînd al celei zonale, dar și pe un plan mai larg. O strategie de dezvoltare bazată pe „poli de dezvoltare" la nivel rural-zonal și regional, integrați în mecanismele de ansamblu ale dezvoltării, nu exprimă doar un echilibru teritorial și o compatibilitate deplină cu finalitatea social-umană a procesului, ci exercită și un puternic efect de antrenare, imprimîndu-i mai mult dinamism și mobilitate.

NIVELUL III - REGIONAL

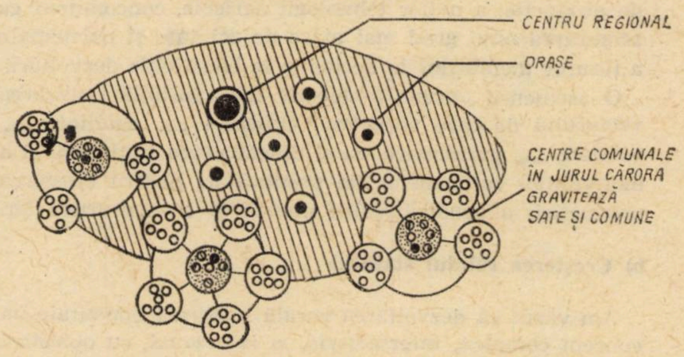

NIVELUL IV - NAȚIONAL

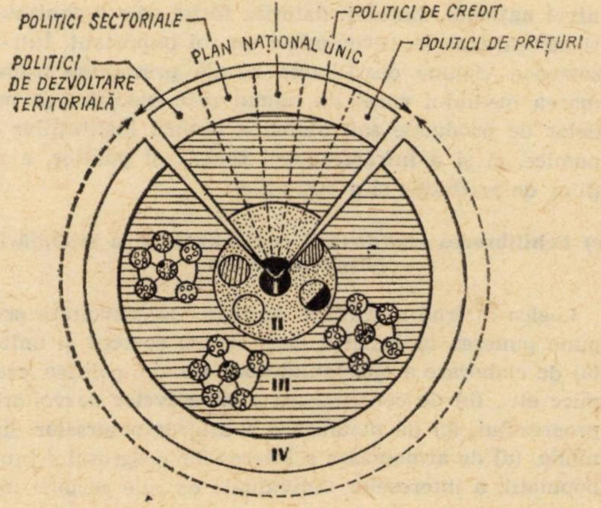

Dialectica concept, mijloc, acţiune

Nici un concept nu va putea fi pus în operă fără a i se crea o „arhitectură", o „structură" adecvată şi a folosi mijloacele potrivite, care să producă modificările necesare aplicării în „mediul" receptor. În acest punct acţiunea intră pe planul politicii economice, al politicii sociale şi al politicii propriu-zise. Care pot fi mijloacele de acţiune pentru realizarea unei dezvoltări rurale de tip integrativ ?

Cu siguranţă că şi cel mai insistent şi migălos efort de inventariere a mijloacelor de acţiune nu va reuşi să elaboreze o listă completă. Fiind vorba de acţiune, deci de un fenomen dinamic prin excelenţă, a cărui constelaţie informaţională se modifică permanent, mijloacele utilizate vor diferi atît de mult în funcţie de multitudinea parametrilor concreţi care îi determină, încît un asemenea obiectiv ar fi fără finalitate. Există totuşi cîteva mijloace, cîteva premise generale, care sînt indispensabile acţiunii de implementare a unei strategii de dezvoltare rurală integrată, din care ne-am opri la următoarele trei :

*

a) Pregătirea premiselor economico-sociale şi politice

Dacă pornim de la însuşi obiectivul de bază al dezvoltării rurale integrate, care nu se limitează numai la creşterea producţiei agricole, a locurilor de muncă şi a veniturilor în această ramură, ci presupune realizarea emancipării populaţiei rurale pe toate planurile, este evident că trebuie pornit de la rădăcină : de la eliminarea inegalităţilor flagrante, a exploatării unei imense mase de ţărani lipsiţi de pămînt sau dependenţi de marii proprietari agricoli. **Reforma agrară** este necesar să constituie mijlocul prin care se elimină repartiţia extrem de inegală a pămînturilor şi veniturilor. Totodată, reforma facilitează realizarea unor exploatări agricole de tip cooperatist, de dimensiuni şi forţă economică apte să le permită utilizarea cu randamente economice ridicate a factorilor de producţie, a noilor tehnologii agricole, concomitent cu asigurarea unui grad mai mare de echitate şi participare a tuturor membrilor la decizii şi la beneficiile dezvoltării.

O asemenea premisă-obiectiv face posibilă realizarea vectorului de care vorbeam : eliberare → egalitate → echitate → participare, ca şi descătuşarea iniţiativei şi a motivaţiilor milioanelor de producători pentru creşterea producţiei, a productivităţii muncii şi a veniturilor lor.

b) Creşterea rolului statului

Am văzut că dezvoltarea rurală integrată constituie un concept complex, intersectorial şi interzonal, cu obiective multiple economice, sociale, politice, tehnologice etc., de natură micro şi macroeconomică, care nu poate fi abordat decît **integrat în sistemul economic şi socio-politic la nivel naţional**, statului, datorită forţei sale organizatorice şi administrative, revenindu-i un rol important. Într-o asemenea viziune dezvoltarea rurală presupune transformarea mediului rural nu numai prin modificarea metodelor de producţie sau numai a naturii instituţiilor economice, ci şi a infrastructurii sociale şi politice, a relaţiilor de producţie şi a opţiunilor.

c) Echilibrarea coordonării centralizate şi a stimulării iniţiativei locale

Logica internă a oricărei strategii de dezvoltare presupune punerea la punct a unui sistem coerent şi uniform (a) de elaborare a **oportunităţilor** sociale, politice, economice etc., (b) de concretizare a **obiectivelor** dezvoltării şi progresului, (c) de mobilizare a tuturor **resurselor** disponibile, (d) de **armonizare** a intereselor progresului întregii populaţii, a intereselor individuale cu cele sociale, (e) de **echilibrare** a obiectivelor cu resursele, (f) de ierarhizare a **priorităţilor.** Coordonarea unui asemenea proces complex nu se poate realiza decît la nivel central. În cadrul dezvoltării economico-sociale a României socialiste, deci implicit şi a celei rurale, conducerea politică şi-a asumat sarcina de mare răspundere de a organiza elaborarea, coordonarea, controlul şi evaluarea unui asemenea proces, extrem de complex, concomitent cu prefigurarea structurilor sociale, politice şi a cadrului instituţional, a aparatului administrativ şi a modalităţilor de antrenare şi lărgire a participării maselor la proiecţia şi construcţia socială, la luarea şi îndeplinirea deciziilor.

Nu există o contradicţie ireconciliabilă între centralizare şi descentralizare, dimpotrivă, ele sînt deplin compatibile ; iniţiativele maselor şi cele ale statului pot fi complementare. Conceptul centralismului democratic aplicat în conducerea vieţii economico-sociale şi politice în ţara noastră demonstrează dialectica şi virtuţile acestei forme de conducere. Participarea colectivităţii la selecţia, conceperea, pregătirea şi executarea diferitelor programe de dezvoltare măreşte gradul de responsabilitate, de iniţiativă, de adaptabilitate la schimbare şi de motivare în realizarea acţiunii. Participarea maselor la elaborarea planurilor şi deciziilor nu numai că constituie o forţă motrice importantă în progresul dezvoltării, dar corespunde deplin aspiraţiilor de emancipare şi finalităţii social-umane a întregului proces de creştere → dezvoltare → progres.

Un aspect nu trebuie scăpat din vedere. Elaborarea unei strategii nu constituie decît începutul, modelul ideal al acţiunii. Abia apoi urmează lungul şi dificilul drum al politicii de punere în operă, al adaptărilor la realităţi, care cuprinde şi el mai multe faze : (a) edificare, (b) tranziţie, (c) alegerea şi fixarea obiectivelor pentru fiecare etapă, (d) evaluarea politicilor şi rezultatelor. În acest context operaţional este important efortul de a crea „cadrul" şi intrumentarul necesar analizei opţionale şi optimizăriii acestui proces. Elaborarea şi fundamentarea unui sistem de indicatori economico-sociali ai dezvoltării rurale constituie un element nu numai deziderabil, dar chiar indispensabil. Acesta ar trebui să cuprindă aspecte normative bazate pe elemente ca : (a) structura volumului producţiei şi a forţei de muncă (ponderea optimă a activităţilor agricole şi neagricole, a populaţiei ocupate în aceste sectoare etc.) ; (b) indicatori economici care să permită analiza eficienţei economice comparative a activităţilor agricole şi neagricole (productivitatea muncii, costurile de producţie, cheltuielile materiale în raport cu un volum dat de producţie, rentabilitatea etc.) ; (c) indicatori care să caracterizeze gradul de dezvoltare a infrastructurilor în raport cu populaţia din mediul rural (număr de elevi şi profesori, de medici, de paturi-dispensar, de cărţi, de ziare şi reviste, aparate de radio şi televizoare), ca şi indicatori care caracterizează gradul de confort şi de civilizaţie privind situaţia locuinţelor, gradul de echipare, alimentarea cu apă şi energie electrică, canalizarea, şoselele etc.

Dezvoltarea presupune acţiune, realizarea unor schimbări radicale de **concepţie**, noi **concepte**, noi **structuri**, noi **politici** şi **mijloace** de acţiune, mobilizarea tuturor **resurselor interne.** În planul operaţional nu trebuie scăpat însă din vedere că nici cea mai adecvată remodelare a structurilor economice, sociale, politice sau ale producţiei nu este suficientă pentru a rezolva, singură, problemele puse unora din ţările în curs de dezvoltare de insuficienţa factorilor de producţie şi îndeosebi a resurselor financiare. Sprijinului financiar şi cooperării internaţionale îi revine un mare rol în etapa actuală. Echitatea şi solidaritatea umană ar trebui să constituie una din marile cuceriri ale civilizaţiei noastre, care nu este numai tehnologică. Grigore Moisil spunea cu bună dreptate că „Marile răfuieli ale omului cu natura scot la iveală tăria solidarităţii umane ; un om recunoaşte alt om cînd îl doare durerea celuilalt..."

Noile valori şi virtuţi sociale au menirea de a elibera omul de presiunea unor „violenţe structurale" perimate. Menirea lor trebuie să fie de „unelte" sociale ale creării unor edificii bazate pe noi principii de etică şi echitate socială şi economică. Prin acţiune conştientă consistenţa timpului se transformă într-o componentă a noii realităţi în devenire.

Ioniţă OLTEANU

TENDINȚE - CONJUNCTURI

Evoluția prețurilor internaționale ale produselor de bază în luna noiembrie 1976

ÎN luna noiembrie a.c. prețurile internaționale ale produselor de bază au prezentat pe ansamblu o evoluție relativ staționară, sub influența diminuării cererii după încheierea principalelor tranzacții de materii prime industriale și produse agroalimentare pe anul 1976. Potrivit indicelui agregat INSCIN, prețurile internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R. S. România au rămas în luna noiembrie a.c. practic neschimbate față de luna precedentă (—0,04%).

Prețurile la materii prime și semifabricate industriale *au scăzut în luna noiembrie în medie cu 0,1%. Singurele modificări mai importante intervenite în nivelul prețurilor au fost înregistrate la cauciuc natural (+4%) și piei brute (—6,1%). La celelate categorii de produse prețurile au marcat oscilații relativ mici, față de nivelul din luna precedentă și anume : minereuri (+0,7%), fibre animale și vegetale (+0,2%), lemn și produse din lemn (+0,1%) și metale (—0,2%).*

La produsele agroalimentare *prețurile au continuat tendința de scădere mai accentuată la cereale (—7,4%) și zahăr (—10%) și, respectiv, de creștere ușoară la animale, carne și produse animaliere (+3,9%), semințe și grăsimi animale și vegetale (+0,7%), cafea (+1,4%) și cacao (+15,3%).*

Prețurile la combustibili *au crescut în medie cu 0,2%, datorită majorării prețurilor la cărbuni și cocs. Prețurile la țiței și produse petroliere au rămas la nivelul din luna precedentă, înviorarea sezonieră a cererii pentru motorină și păcură începînd să se manifeste către finele lunii noiembrie a.c.*

INDICELE SINTETIC INSCIN IN ANII 1974-197
SI IN OCTOMBRIE-NOIEMBRIE 1976

1970-1972=1

Categoria de produse	Anul	Indici anuali	octombrie	Noiembrie
INDICE GENERAL	1974	240,4	241,1	246,5
	1975	219,2	212,5	212,6
	1976		231,3 a)	231,2 a)
1. Produse alimentare	1974	230,8	263,3	297,1
	1975	203,7	194,1	187,2
	1976		177,2 a)	176,7 a)
- cereale	1974	261,5	289,5	279,4
	1975	216,7	228,8	206,2
	1976		181,2	167,8
- semințe oleag., prod. deriv., grăsimi animale și vegetale	1974	240,8	281,8	284,5
	1975	195,0	181,1	178,0
	1976		177,0	178,3
- animale, carne și produse animaliere	1974	128,3	133,1	132,9
	1975	159,3	166,7	166,4
	1976		154,6 a)	160,6 a)
- zahăr și produse tropicale	1974	437,5	540,7	797,8
	1975	314,0	224,4	223,1
	1976		231,2	234,8
2. Combustibili	1974	336,8	331,9	334,7
	1975	343,0	355,4	352,0
	1976		373,2 a)	374,0 a)
- cărbuni și cocs	1974	193,6	217,8	224,5
	1975	260,0	247,9	247,1
	1976		276,7	278,7 a)
- țiței	1974	567,1	567,1	567,1
	1975	461,2	492,0	492,0
	1976		500,8	500,8
- produse petroliere	1974	380,9	348,9	349,4
	1975	373,9	401,2	394,3
	1976		412,4	412,4
3. Materii prime industriale	1974	216,1	211,3	203,7
	1975	189,1	177,9	181,5
	1976		209,6 a)	209,4 a)
- minereuri	1974	139,6	138,7	135,9
	1975	178,4	174,1	174,1
	1976		177,5 a)	178,8 a)
- metale	1974	231,5	232,7	221,3
	1975	185,1	169,0	173,7
	1976		196,5	196,1 a)
- cauciuc	1974	210,3	163,4	136,4
	1975	159,8	153,5	162,1
	1976		234,3	235,2
- lemn și produse din lemn	1974	232,1	229,1	226,5
	1975	229,0	215,7	218,6
	1976		234,5 a)	234,8 a)
- fibre animale și vegetale	1974	192,0	164,9	156,7
	1975	162,4	167,5	166,5
	1976		254,4	254,8
- piei	1974	122,3	96,1	90,2
	1975	114,8	135,2	142,9
	1976		160,7	160,9

a) Date provizorii pentru ulei de ricin, porci vii, vite, carne de vită, huilă, cocs de furnal, minereu de fier, cromită, minereu de mangan, feromangan, ferosilicfu, oțel comercial, tablă groasă, tablă subțire laminată la rece, sîrma neagră recoaptă, laminate de cupru, cherestea de rășinoase, cherestea de foioase, celuloză, hîrtie kraftliner.

Sectorul prognoze și eficiența comerțului exterior — INSCIN

Petrolul țărilor O.P.E.C.

DINTRE cele 11 țări membre ale O.P.E.C. care au hotărît majorarea prețului la petrolul exportat de ele, cu 10% (de la 11,51 la 12,70 dolari per baril) începînd cu 1 ianuarie 1977 și apoi cu încă 5% (la 13,30 dolari) de la 1 iulie 1977, cele mai mari producții (în milioane barili pe zi) le-au obținut în ultimul timp Iranul (5.8), Irakul (2,6), Venezuela (2,4), Nigeria (1,9), Libia (1,9), Kuweit (1,7), Indonezia (1,5). Cele două țări membre care au precizat că nu vor majora prețurile la țiței decît cu 5% — Arabia Saudită și Emiratele Arabe Unite — au produs 8,5 milioane și respectiv 2 milioane barili pe zi.

Miliarde pentru medicamente

VÎNZĂRILE de medicamente sînt estimate în acest an în lumea capitalistă la 42,7 miliarde dolari. Potrivit revistei L'Usine Nouvelle, *cea mai importantă piață de desfacere pentru medicamente o reprezintă S.U.A., cu 7,55 miliarde dolari, după care urmează R.F.G. (3,36 miliarde) și Franța (2,88 miliarde). Din punct de vedere al consumului de medicamente pe locuitor clasamentul citat suferă unele modificări. Pe primul loc se situează Franța (cu 54,50 dolari), urmată de R.F.G. (54,30), Elveția (49,25), Belgia (48,50) și Japonia (47,85 dolari), în vreme ce S.U.A. ocupă abia locul 10.*

Aceste cifre nu oglindesc suficient de fidel consumul real de medicamente, dat fiind că în unele țări, ca Franța de pildă, medicamentele sînt mai scumpe decît în altele, și nici necesarul real, datorită abuzului care se face cu anumite medicamente luate fără prescripția medicului.

EVOLUȚII MONETARE

PERIOADA 13—17 XII. 1976 a fost caracterizată printr-un calm relativ pe piața monetară internațională, specific perioadei de sfîrșit de an, cînd băncile evită să efectueze operații speculative.

Francul elvețian, lira italiană și francul francez s-au menținut în general la nivelul de la începutul intervalului și anume 2,4530 franci elvețieni, 865,30 lire italiene și 4,9860 franci francezi pentru un dolar S.U.A. **Marca vest-germană** a marcat o ușoară tendință de întărire în comparație cu dolarul S.U.A. și anume de la 2,3930 mărci vest-germane pentru un dolar la începutul intervalului la 2,3880 mărci vest-germane la sfîrșitul lui, pe parcurs atingînd și nivelul de 2,3990 mărci vest-germane. **Lira sterlină** a marcat o ușoară tendință de întărire în comparație cu dolarul S.U.A. și cu celelalte devize vest-europene, de la 1,6700 dolari pentru o liră la 1,6930 dolari la 14. XII a.c., pentru ca pînă la sfîrșitul intervalului să scadă la 1,6680 dolari pentru o liră.

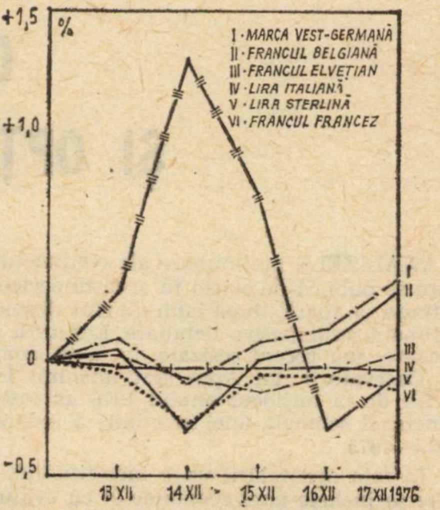

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 13—17.XII.1976, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 10.XII.1976.

Înregistrarea unui surplus al balanței de plăți japoneze pe luna noiembrie a.c., de 280 milioane dolari S.U.A., în comparație cu deficitul de 98 milioane dolari din octombrie a.c. nu a influențat prea mult evoluția cursului **yenului japonez** care s-a situat în jurul nivelului de 294,60 yeni pentru un dolar.

Hotărîrea țărilor membre ale O.P.E.C. de a majora prețul petrolului începînd cu ianuarie 1977 (vezi rubrica Tendințe-Conjuncturi) a influențat într-o oarecare măsură evoluția cursului **dolarului** S.U.A. în comparație cu celelalte devize vest-europene. Creșterea prețului la petrol va avea o serie de implicații asupra economiilor țărilor occidentale dezvoltate. Astfel, se consideră că ea va costa Franța circa 5,5 miliarde franci francezi, R. F. Germania 6 miliarde mărci vest-germane etc.

Dobînzile la depozitele în eurovalute pe perioade de 6 luni au înregistrat ușoare oscilații în jurul nivelului de 5 7/16% p.a. la eurodolarul S.U.A. și 5 1/16% p.a. la euromarca vest-germană ; la eurofrancul elvețian s-a înregistrat o creștere la 2 5/8% p.a.

Prețul aurului în această perioadă a înregistrat o scădere cu circa 2,85 dolari/uncie, terminînd intervalul la nivelul de 133,15 dolari/uncie.

Dumitru LUNGU
Gheorghe MUNTEAN

Țările capitaliste dezvoltate

CONJUNCTURA ÎN 1976 ȘI OPȚIUNILE POLITICII ECONOMICE

ANALIZELE preliminare ale conjuncturii economice a anului, care se publică de obicei în această perioadă în țările capitaliste, întîrzie să apară, după cum nu sînt disponibile, încă, obișnuitele estimații anticipative detaliate. Legătura cu o seamă de evoluții recente, sau recent sesizate, în acest domeniu se impune.

Oservatorii din Apus sînt unanimi în aprecierea că cel tîrziu de la mijlocul anului 1976 au intervenit în tabloul conjunctural semnele unei încetiniri a redresării de după criza din 1973—1975.

În fața acumulării unor incertitudini în legătură cu nota în care se încheie anul economic și cu evaluarea lui de ansamblu, întocmitorii occidentali de bilanțuri au ezitări. Există și o dificultate în condițiile descrise de a emite prognoze asupra conjuncturii anului următor, care sînt incluse de obicei în astfel de analize. Nu lipsesc expresiile unei speranțe generale într-o turnură favorabilă, dar pentru o prognoză fundamentată lipsesc anumite elemente indispensabile. Și nu cel mai neînsemnat dintre acestea este definirea direcțiilor și a mjloacelor în care și prin care politica economică a statelor capitaliste urmează să-și exercite acțiunea asupra conjuncturii.

Pauză sau reșută ?

CONTURATĂ în toamna anului trecut, redresarea nu a reușit — cel puțin după datele actualmente disponibile — să readucă producția la nivelurile dinainte de criză.

„Pe ansamblul țărilor vest-europene, se constată într-un recent studiu al CEE/ONU, redresarea care a început în toamna lui 1975 nu reușise încă în vara anului 1976 să ridice producția industrială la nivelul dinainte de recesiune. În trimestrul al doilea — ultimul pentru care există date complete — producția era încă cu circa 2,5% inferioară acelui nivel și, după cît se poate aprecia pe baza informațiilor fragmentare disponibile, în trimestrul al treilea s-au realizat puține progrese" (**Economic Bulletin for Europe,** Vol. 28, Prepublication text, 17 November 1976).

O întrebare esențială este dacă încetinirea creșterii, considerată acum certă, marchează trecerea de la ritmurile proprii unei faze de redresare la acelea, ceva mai lente, ale unei faze de expansiune propriu-zisă sau dacă este vorba de o nouă recesiune. În alte versiuni problema este pusă în presa occidentală de specialitate și sub forma întrebării dacă creșterea cunoaște un moment de ezitare, o „acalmie văratică" (în cazul concret al S.U.A.), sau dacă, dimpotrivă, faza de creștere a fost o pauză în cadrul recesiunii.

Ceea ce iese în evidență înainte de toate, într-un asemenea moment, este caracterul acțiunii factorilor care au „relansat" economia țărilor capitaliste în a doua jumătate a anului trecut. Principalele suporturi ale conjuncturii au fost refacerea stocurilor întreprinderilor, reduse ca efect normal al crizei, și o serie de măsuri temporare pentru susținerea cererii de consum, puternic afectată de creșterea șomajului și de eroziunea salariilor celor ocupați, ca urmare a creșterilor inflaționiste de prețuri. Diferitele programe de investiții publice, degrevări fiscale etc. hotărîte în perioada crizei și-au jucat rolul de „motor inițial", de „demaror", dar „preluarea ștafetei de către investițiile private, așa cum ar fi trebuit să se întîmple în concepția responsabililor politicii economice, nu a avut loc, și aceasta în cvasi-totalitatea țărilor" (**Usine Nouvelle,** ediția lunară pe noiembrie 1976). Cauzele stagnării investițiilor, adaugă publicația citată, „sînt, dacă facem abstracție de nuanțe, aceleași pentru toate țările în cauză : capacitățile de producție disponibile încă importante, situația precară a asanării financiare a firmelor" etc.

Evaluări de aceeași natură sînt avansate de cei mai mulți analiști ai conjuncturii actuale, care și în estimațiile lor foarte prudente pentru 1977 pornesc de la premisa că vor continua să-și spună cuvîntul capacitățile de producție excedentare și reținerea întreprinderilor în materie de investiții. Anticipările făcute în primăvara anului 1976 apar acum în orice caz drept excesiv de optimiste și sînt revizuite în jos.

Un diagnostic tipic este acela al unui grup de cinci institute de cercetări vestgermane, care urmăresc sistematic conjunctura economică internațională și care apreciază într-o expertiză publicată nu demult (21 octombrie a.c.) că în țările industriale occidentale este de așteptat pentru 1977 o creștere a produsului real cu circa 5%, după un spor de 5,5% în 1976. Deși aceasta implică, potrivit autorilor expertizei, un grad sporit de utilizare a resurselor, nu va avea loc o reducere demnă de relevat a șomajului, iar rata inflației îndeobște nu se va micșora în cursul anului viitor (**DIW, Wochenbericht** 43—44/1976). La rîndul său, Institutul austriac de cercetări economice (Wifo) crede că țările capitaliste industrializate din Europa își vor putea spori produsul real în 1977 cu 4,5—5% și că volumul comerțului între țările occidentale va spori cu circa 10%, față de 11% cît se anticipează pentru 1976.

S-ar părea, în lumina unor astfel de afirmații, că actuala conjunctură nu ar prezenta probleme acute. Dar comentatorii apuseni ai situației economice a țărilor capitaliste dezvoltate continuă să fie preocupați de evoluțiile actuale și viitoare. Perspectiva conjuncturii este pusă în dependență de perspectiva unor acțiuni adecvate de politică economică.

Ciclul și aceleași vechi dileme

DACĂ mai era nevoie de dovezi în acest sens, în prezent este pe deplin demonstrat faptul că criza economico-financiară apărută în țările capitaliste în 1973 diferă simțitor, prin caracteristicile ei de intensitate, durată etc. de toate recesiunile post-

ECONOMIE MONDIALA

belice. În ultimul studiu al O.N.U. asupra situaţiei din economia mondială se subliniază caracterul deosebit al succesiunii fazelor conjuncturale din ţările capitaliste după 1970 şi amplitudinea oscilaţiilor : „după o creştere lentă la începutul deceniului s-a înregistrat redresarea cea mai puternică şi generalizată din perioada postbelică, aceasta făcînd loc la rîndul său recesiunii celei mai vertiginoase de la începutul anilor '30 încoace“ (doc. E/5873, 21 octombrie 1976). Experţii CEE/ONU, în studiul citat mai înainte, semnalează şi ei că amplitudinea diferitelor faze din cadrul actualei recesiuni a fost mai mare decît fusese îndeobşte aşteptat, apreciere care se aplică şi dimensiunilor actualei încetiniri.

Instabilitatea aceasta sporită a avut prelungiri importante în sfera politicii economice : evoluţia conjuncturii a fost atît de rapidă „încît guvernele au întîmpinat dificultăţi excepţionale în pregătirea şi aplicarea unor măsuri eficace de stabilizare. În numeroase cazuri, în momentul cînd se reuşea în cele din urmă să fie definite politici adecvate şi acestea să fie puse în aplicare, situaţia generală se schimbase, uneori în asemenea măsură încît măsurile oficiale nu făceau decît să acentueze noile tendinţe spre dezechilibru“ (doc. E/5873).

În această situaţie, despre care nimeni nu se încumetă deocamdată să afirme că a fost depăşită, dilemele curente ale politicii economice a ţărilor capitaliste sînt complicate de acumularea dificultăţilor interne şi externe ale acestor ţări în anii crizei, de aspectele structurale ale crizei, de necesitatea de a acţiona simultan în perspective temporale diferite. Ratele ridicate ale şomajului şi inflaţiei, deficitele balanţelor externe, presiunea crescîndă a concurenţei pe pieţele internaţionale sînt doar cîţiva dintre parametrii care solicită continuu atenţia politicii economice, sub ameninţarea de a fi scăpate complet de sub control. Survenind acum şi încetinirea redresării, cu coeficientul apreciabil de necunoscute pe care îl comportă — va fi numai o pauză ? va continua recesiunea scurt timp întreruptă ? —, în ţările capitaliste se înţelege tot mai clar că stabilirea unor opţiuni clare nu mai poate întîrzia mult fără riscuri serioase nu numai economice, ci mai ales sociale şi politice. Alegerea esenţială în faţa căreia stau responsabilii este aceea între stimularea creşterii, prin noi măsuri mai mult sau mai puţin ample, şi adoptarea unei poziţii de supraveghere „neintervenţionistă“ a conjuncturii.

Profesorul Friedman, proaspăt aureolat de premiul Nobel, şi-a expus din nou, foarte recent, alternativa pe care o preconizează la „exuberanţa keynesiană“ : „Să procedăm cu circumspecţie. Să nu sporim cheltuielile guvernamentale. Să nu sporim ritmul de creştere al masei monetare. Să lăsăm astfel redresarea să evolueze într-un ritm moderat. Pe măsură ce are loc redresarea, să reducem şi mai mult ritmul creşterii masei monetare, astfel încît să putem micşora treptat, de-a lungul unui şir de ani rata inflaţiei“... ş.a.m.d., în final figurînd promisiunea unei inflaţii zero (**Newsweek, 6 decembrie 1976, p. 45**). Un şomaj zero însă, nu se promite pe această cale, dimpotrivă — se subînţelege că resorbirea celui existent va putea avea loc şi ea numai „de-a lungul unui şir de ani“.

Tulburător este considerat chiar în Occident faptul că şi acele recomandări care pornesc de la aprecierea ca pericol principal nu a inflaţiei, ci a şomajului, nu oferă speranţa unei reduceri rapide a acestuia. Dar ideea de bază a recomandărilor este că ţările capitaliste nu-şi pot permite soluţii care necesită o perioadă prelungită înainte de a da roade, cel puţin nu sub aspectul dinamismului economic· Ieşirea din recesiune, reluarea unei creşteri sistematice este din punctul de vedere al acestor ţări esenţialul, chiar dacă diferite consecinţe sociale ale crizei s-ar atenua mai încet, sau mai puţin.

Nu se spune nimic despre riscurile inflaţioniste ale unei „relansări viguroase“ de tipul celor practicate de atîtea ori în Occident în perioada postbelică, aşa cum recomandarea friedmaniană citată anterior nu spunea nimic concret despre perspectivele resorbirii şomajului. De fapt, în spatele celor două opţiuni opuse stăruie aceeaşi veche dilemă inflaţie-şomaj, de care politica economică occidentală nu reuşeşte să se debaraseze date fiind mecanismele adînc înrădăcinate în economie, a căror modificare nu-i stă la îndemînă în cadrul modalităţilor ei de acţiune tradiţionale.

Aceasta nu înseamnă că în dezbaterea actuală din Occident asupra căilor ce ar trebui urmate pentru ieşirea din criză nu este sesizat caracterul inadecvat al acestor modalităţi sau că nu se formulează măcar dezideratul de a depăşi impasurile continuu repetate în ultimele trei decenii. Se scoate în evidenţă în această dezbatere lipsa de perspectivă a aşa-numitului „stop-go“ aplicat în unele ţări occidentale — a corectărilor necontenite ale politicii economice în funcţie de accidentele conjuncturale, fără un obiectiv, o direcţie şi mijloace de acţiune clar definite pe o perioadă de timp suficient de cuprinzătoare. Din produs specific al unei politici economice date, metoda „stop-go“ cunoaşte astăzi în Occident o răspîndire care reflectă tocmai incapacitatea funciară de a rezolva dilema inflaţie-şomaj.

Pe acest fond se profilează de cîtva timp căutări în direcţia unei politici economice de mai largă perspectivă, cu accent pe o ridicare durabilă a ratei investiţiilor. Am văzut că nepreluarea „ştafetei“ de către investiţiile private, după o serie de măsuri iniţiale de stimulare, este considerată cauza principală a faptului că redresarea şi-a pierdut din suflu în prezent. Creşterea volumului investiţiilor a încetat în perioada crizei 1973—1975, făcînd loc unor ritmuri negative (vezi tabelul). Dincolo de actuala recesiune, însă, în ţările capitaliste se conturează ideea că, pe termen lung, însăşi ponderea investiţiilor în venitul naţional, va trebui reevaluată în sensul sporirii. A sugerat-o la mijlocul anului 1976 un scenariu de creştere pînă în 1980 elaborat de OCDE. O afirmă în alt context directorul general al FMI, care declara într-o expunere recentă (19 noiembrie a.c.) : „În mai multe dintre ţările industriale, politica economică din următorii cîţiva ani va trebui probabil să pună un accent deosebit pe consolidarea investiţiilor private. Căci aceasta ar putea fi factorul crucial pentru sporirea capacităţii economice, evitarea strangulărilor şi a continuării inflaţiei, realizarea atît a unei creşteri economice care să poată fi susţinută cît şi a unor niveluri satisfăcătoare de utilizare a mîinii de lucru“.

Variaţiile investiţiilor în capital fix în ţările capitaliste dezvoltate, 1971-1975

	Modificarea în procente faţă de anul precedent					
	Media 1971-1975	1971	1972	1973	1974	1975
Ansamblul ţărilor capitaliste dezvoltate	1,8	5,4	7,1	6,9	-3,6	-6,8
din care:						
R.F.G.	-1,1	4,6	2,7	0,6	-8,1	-4,7
Canada	6,3	8,0	6,1	10,4	5,4	1,6
S.U.A.	1,3	5,5	8,9	7,1	-5,2	-9,7
Franţa	3,3	6,6	7,4	5,2	3,1	-5,8
Italia	-0,7	-3,1	0,4	8,2	-3,7	-12,7
Japonia	2,9	9,3	10,6	13,0	-9,8	-8,4
Anglia	0,8	1,7	2,2	2,6	-2,0	-0,5
Austria	4,5	12,5	12,9	2,8	1,2	-7,0
Belgia	2,5	-1,8	3,7	7,5	6,1	-3,2
Danemarca	-0,8	4,4	7,9	6,1	-9,7	-12,8
Finlanda	4,5	3,6	6,3	5,5	4,0	3,0
Norvegia	9,3	18,4	-3,9	13,7	7,5	10,9
Olanda	-0,8	3,3	-3,5	5,6	-5,4	-3,9
Suedia	0,6	-1,7	5,9	1,4	1,3	-3,9
Elveţia	-2,2	7,9	7,4	0,2	-6,1	-20,4

Sursa: Nations Unies, Conseil Economique et Social. E/5873, tab.I-1, I-3.

BILANŢUL ECONOMIC al ţărilor capitaliste se încheie sub semnul unor modificări de conjunctură a căror influenţă asupra rezultatelor întregului an încă nu este cuantificabilă. Ca un indiciu asupra sensului modificărilor poate servi insistenţa apelurilor cu privire la o reuniune la nivel înalt a ţărilor occidentale industrializate, care să dezbată tocmai evoluţia economiei lor în perspectiva imediată.

I. PĂDUREANU

MONDORAMA

Criză şi concurenţă: cazul oţelului

DECALAJUL între producţia şi consumul de oţel în principalele ţări capitaliste — excedent în cazul ţărilor Pieţei comune şi Japoniei, deficit în cel al Statelor Unite — s-a menţinut sau chiar s-a accentuat ca urmare a crizei economice din ultimii ani. Deosebit de pregnant este cazul Japoniei, unde producţia de oţel s-a redus în anii 1974—1976 mai lent decît consumul intern, mărindu-se excedentele pentru export (vezi graficul). Fapt care a intensificat ofensiva firmelor siderurgice japoneze pe pieţele externe (exporturile lor de produse siderurgice au crescut, de pildă, în semestrul I a.c. cu 27,5% faţă de perioada corespunzătoare a anului trecut), agravînd concurenţa în acest sector.

Caracteristicile de bază ale situaţiei se menţin, dealtfel : participanţii la cel de-al zecelea congres anual al Institutului internaţional al fontei şi oţelului, care a avut loc nu demult la Osaka, au ajuns la concluzia că ramura n-a ieşit încă din situaţia de criză. Consumul de oţel al lumii nesocialiste în 1976 este evaluat acum la 449 mil. tone, cu 20 mil. tone mai puţin decît se estima la începutul anului. La congres s-a arătat, între altele, că consumul ţărilor nesocialiste ar putea reveni în 1977 la nivelul anului 1973, dar o înviorare a cererii este aşteptată abia pentru anii 1978—1979.

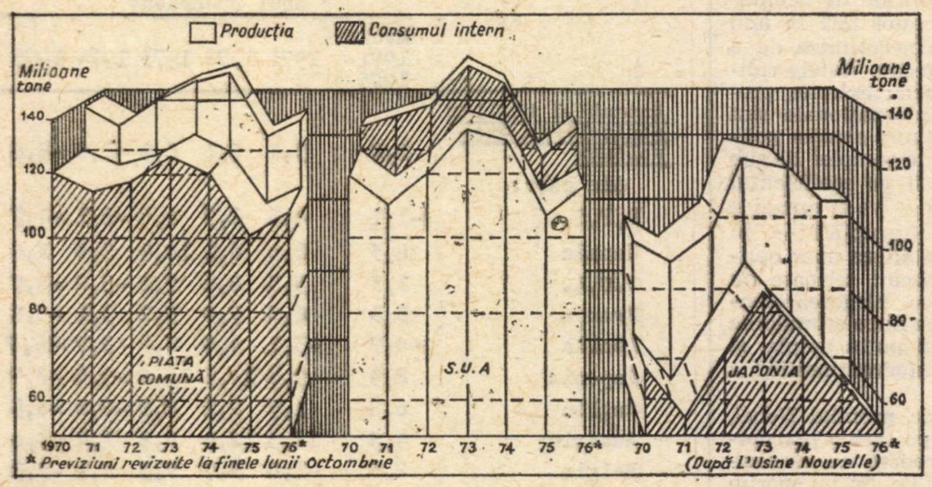

* Previziuni revizuite la finele lunii Octombrie

(După L'Usine Nouvelle)

R.S. Vietnam: priorităţi în cincinalul actual

DUPĂ cum s-a subliniat la Congresul al IV-lea al Partidului Comunist din Vietnam, care şi-a încheiat recent lucrările la Hanoi, în perioada următoare se prevede intensificarea dezvoltării economiei naţionale, realizarea treptată a industrializării socialiste ; printre obiectivele prioritare ale cincinalului 1976—1980 figurează de asemenea dezvoltarea considerabilă a agriculturii, precum şi a pescuitului, a industriei forestiere, a celei uşoare şi alimentare.

Conjugarea eforturilor respective cu refacerea şi extinderea sistemului transporturilor şi telecomunicaţiilor, cu dezvoltarea ştiinţei şi tehnicii, cu perfecţionarea relaţiilor de producţie vizează îndeplinirea a două sarcini fundamentale, şi anume : asigurarea necesităţilor de trai minime ale populaţiei şi realizarea acumulărilor necesare pentru construirea bazei tehnico-materiale a socialismului. Totodată, urmărindu-se dezvoltarea cu prioritate şi în mod raţional a industriei grele, pe baza unei puternice expansiuni a agriculturii şi industriei uşoare, se prevede construirea unor unităţi industriale în energetică, în producţia minieră, siderurgie, chimie şi mai ales în construcţii de maşini, ceea ce va permite făurirea premiselor pentru o dezvoltare economică pe scară largă în perioada următoare cincinalului.

Proteinele industriale concurează soia

ÎN ANGLIA urmează a fi construită o fabrică de proteine (cu o capacitate de 50—75 mii tone/an), pe baza fermentării metanolului cu ajutorul unor microorganisme. Ţinîndu-se seama de faptul că metanolul se poate obţine din gaze naturale, petrol sau cărbune, procedeul tehnologic respectiv (experimentat timp de opt ani într-o staţie pilot) dispune de o suficientă bază de materii prime. Aceste proteine sînt destinate ca aditiv în alimentaţia animalelor, putînd înlocui turtele de soia sau făina de peşte. După aprecierea specialiştilor, în deceniul al nouălea consumul de substanţe aditive în alimentaţia animalelor va ajunge în ţările vest-europene la 20 mil. tone, proteinele industriale putînd reprezenta circa o zecime din această cantitate.

Ziare din trestie de zahăr

INSUFICIENŢA producţiei mondiale de zahăr, hîrtie de ziar şi fibre textile artificiale sporeşte interesul faţă de rezultatele aşteptate ale unei experienţe întreprinse în Cuba, cu asistenţă din partea PNUD şi în colaborare cu ONUDI, pentru valorificarea complexă a trestiei de zahăr. După studii preliminare încurajatoare, în prezent se urmăreşte cu ajutorul unor instalaţii-pilot punerea la punct de tehnologii perfecţionate pentru obţinerea celulozei din masa de trestie rămasă după extragerea melasei şi a zahărului. Cuba, mare producătoare de trestie de zahăr, intenţionează să sporească volumul producţiei sale de zahăr de la 7 la 10 milioane tone anual. În aceste condiţii va fi disponibilă în fiecare an o cantitate de circa 10 milioane tone de trestie prelucrată, ceea ce va permite — după încheierea actualelor experimentări — să se ajungă la o producţie anuală de 60 000 tone hîrtie de ziar (peste 10 ani) şi de 51 000 tone de pastă pentru fabricarea fibrelor artificiale (pînă în 1980). Se urmăreşte astfel nu numai acoperirea cererii interne, ci şi dezvoltarea în continuare a cercetării-dezvoltării în acest domeniu şi facilitarea accesului altor ţări la rezultatele experienţei.

Avantajele microfilmului

UN VOLUM de publicaţii însumînd 2000 de pagini de tipar formează o stivă de peste 2 metri înălţime. Pe microfilm acelaşi volum reprezintă un pacheţel cu o grosime de circa 20 mm şi cu o suprafaţă de 105x148 mm. Avantajele microfilmului devin cu atît mai evidente atunci cînd se ia în considerare aspectul tehnic hotărîtor în perspectivă şi anume îmbinarea sa cu prelucrarea electronică a datelor. Cum se poate vedea din grafic, pe exemplul unor ramuri ale economiei vest-germane, utilizarea microfilmului în sistemul de evidenţă a progresat considerabil în ultimul deceniu. Dar specialiştii apreciază că ritmul ar trebui să fie mai rapid dat fiind economiile ce se pot realiza la costul tiparului şi al hîrtiei, la materii prime în general, la personalul necesar etc. În plus, cîmpul de aplicaţii mai poate fi extins foarte mult : de pildă, instalaţiile COM (Computer-Output Microfilm) pot transpune în text tipografic informaţii înregistrate pe bandă magnetică cu o viteză de 20—40 de ori mai mare decît a celor mai moderne maşini obişnuite de cules. În aceste condiţii, tipărirea unui catalog de piese de rezervă cu un volum de 270 de pagini necesită 2—3 minute.

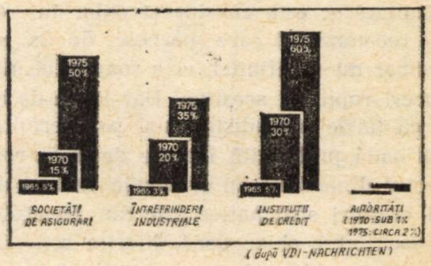

(după VDI-NACHRICHTEN)

GLOSAR

Intervenție pe piețele de schimb

ÎN CELE ce urmează, termenul de **intervenție** este utilizat pentru a denumi activitatea băncilor centrale pe piețele de schimb, de vînzare și cumpărare de valute în scopul influențării cursurilor valutare ale monedei naționale.

Această activitate se desfășoară astfel : în cazul în care se urmărește întărirea monedei naționale față de celelalte monede, banca intervine pe piață punînd în vînzare monede străine. Prin această intervenție, crește oferta de monede străine (față de o cerere presupusă constantă), astfel încît cursul monedelor străine față de moneda națională scade : moneda națională se întărește în raport cu celelalte monede. Invers : în cazul în care interesul este ca moneda națională să se ieftinească față de celelalte monede, banca centrală cumpără pe piață asemenea monede. Ca urmare a creșterii cererii de monede străine (oferta fiind și de astă dată presupusă constantă), cursul monedelor străine față de moneda națională crește, ceea ce pentru deținătorii de monede străine înseamnă o ieftinire a monedei naționale.

Intervențiile băncilor centrale pe piețele de schimb reprezintă o alterare a mecanismului pieței care, de altfel, după cum se știe, nu este singura în condițiile capitalismului monopolist de stat. Pentru efectuarea acestor intervenții, băncile centrale trebuie să dispună de o rezervă suficientă de valute sau să aibă posibilitatea de a se aproviziona prompt cu valute prin împrumut (în primul rînd printr-o operație de **swap** (vezi glosarul din nr. 41 din 15 octombrie 1976). Întrucît pe piețele de schimb se negociază numeroase valute, pentru evitarea unor complicații, intervențiile se efectuează în general în raport cu dolarul S.U.A. care, din această cauză, îndeplinește funcția de **monedă de intervenție.**

Operațiile de intervenție se practică de multă vreme. Banca Națională a României le-a efectuat în perioada interbelică, în încercarea de a salva stabilizarea monetară din 1929. Întrucît prin această reformă era restabilită convertibilitatea leului, banca a fost obligată să vegheze la menținerea cursului leului pe piață în limitele fixate (prin „punctele de aur“, în cadrul etalonului aur-devize care fusese adoptat odată cu reforma). Această obligație a consumat stocul de valute al băncii, format din împrumuturile de stabilizare, pînă cînd stabilizarea a fost aruncată peste bord de furtuna crizei economice din 1929—1933.

O eră nouă a fost deschisă intervenției prin introducerea în statutul Fondului Monetar Internațional din 1944 a obligației țărilor membre cu monedă convertibilă de a respecta limitele de 1% peste și sub paritate, în lăuntrul cărora cursurile aveau voie să fluctueze **(limite de intervenție).** Se știe că în cele din urmă, această obligație a fost și ea aruncată peste bord de criza valutară occidentală actuală, făcînd iluzorii limitele de fluctuație stabilite de F.M.I.

În prezent, în condițiile flotării generalizate a cursurilor valutare, adică ale libertății de formare a cursurilor în funcție de cerere și ofertă, s-ar părea că intervențiile și-au pierdut rațiunea de existență. Realitatea este că intervențiile continuă. cursurile formate prin flotarea liberă nefiind întotdeauna convenabile intereselor unui stat. Singura deosebire este că în prezent, intervențiile se fac ocult, pentru a se lăsa impresia că flotarea este totuși liberă (într-un limbaj tehnic colorat, flotarea însoțită de intervenții oculte este denumită flotare impură sau murdară, spre deosebire de flotarea efectiv liberă, denumită flotare pură, curată).

C. K.

Pavilion de complezență

Viorel Seician, Mediaș

O convenție adoptată recent la conferința maritimă organizată la Geneva de Biroul internațional al muncii, cu participarea reprezentanților a 78 țări, dă dreptul țărilor care o vor ratifica să procedeze la o inspecție amănunțită a navelor sub pavilion de complezență reputate ca „suspecte“ care fac escală în porturile lor și să ceară luarea măsurilor necesare pentru înlăturarea unor pericole evidente pentru securitatea și sănătatea membrilor echipajului. Sesizarea poate fi adresată autorităților portuare de un membru al echipajului, de un sindicat sau de „orice persoană interesată în securitatea navei“. Această convenție va intra în vigoare la un an de la data la care cel puțin zece țări, reprezentînd împreună 25% din tonajul brut al flotei comerciale mondiale, o vor fi ratificat.

Accidentele de muncă sînt de patru ori mai numeroase pe navele sub pavilion de complezență decît pe celelalte nave, iar numărul navelor sub pavilion de complezență, oferind cele mai grele condiții de muncă și viață, s-a dublat în cursul ultimilor șase ani, ajungînd să reprezinte o treime din tonajul marinei comerciale mondiale.

În prezent, sînt considerate ca nave sub pavilion de complezență 2 520 vase înmatriculate în Liberia, 2 418 în Panama, 735 în Cipru, 610 în Singapore, 273 în Somalia.

Fondul Națiunilor Unite pentru activitățile privind populația

Raluca Grigoriu, Craiova — Fondul Națiunilor Unite pentru activitățile privind populația (UNFPA), constituit prin contribuții benevole din surse oficiale sau particulare, a fost creat în anul 1967, reprezentînd în prezent cea mai largă și mai activă sursă de asistență internațională în sprijinul programelor demografice elaborate suveran ale diferitelor țări. Pînă la sfîrșitul anului 1975, resursele cumulative ale UNFPA s-au ridicat la 250 milioane dolari, alocați pentru circa 1 300 proiecte în domeniul populației, în peste 100 țări, între care țara noastră, în legătură cu activitatea Centrului demografic O.N.U. — România (CEDOR). Fondurile au fost puse la dispoziție de 77 țări dezvoltate sau în curs de dezvoltare.

Inițial, programele sprijinite de Fond vizau în special organizarea de recensăminte, deoarece multe țări efectuau pentru prima oară o astfel de observare statistică. În prezent, proiectele Fondului, realizate prin intermediul diferitelor agenții din sistemul O.N.U., dar și direct, în diferite țări, cuprind activități ca : promovarea programelor de pregătire pentru planificarea populației și a familiei, începînd cu învățămîntul medical în școli și universități și pînă la pregătirea de personal în comunitățile rurale, ocrotirea mamei și copilului, asistență pentru culegerea, prelucrarea și interpretarea datelor demografice. Pe plan mondial, Fondul sprijină prima cercetare întreprinsă pe această scară în problema fertilității.

● *În fiecare an 95 milioane de copii ajung la vîrsta școlară, dar numai o mică parte dintre ei vor avea posibilitatea să depășească primele clase. Garantarea practică a dreptului la o dezvoltare fizică și intelectuală corespunzătoare secolului nostru rămîne un deziderat pe numeroase meridiane, realizarea lui fiind strîns legată de lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice internaționale.*

Productivitatea comparată

Mihai Postelnicu, Ploiești — **Situații** comparative privind productivitatea muncii industriale în diferite țări se întocmesc destul de frecvent. dar ele au numai o valoare indicativă. date fiind modalitățile diferite de calcul de la o țară la alta. Astfel, potrivit Oficiului național de dezvoltare economică din Anglia, în perioada 1954—1972 ritmul anual de creștere a productivității muncii în această țară a fost de 2,9%, față de 4,6% în R.F.G. La rîndul său, un studiu publicat recent de C.F. Pratten de la catedra de economie aplicată a universității din Cambridge (**Le Monde,** 10 XI 1976) pe baza unei anchete întreprinse într-un număr de mari întreprinderi din diferite țări relevă că, în raport cu productivitatea muncii industriale înregistrată în Anglia, aceasta era (în 1972) cu 15% mai mare în Franța, cu 16% în Italia, cu 27% în R.F.G. și cu 50% mai mare în S.U.A.

Nivelurile și ritmurile diferențiate de creștere a productivității muncii constituie unul din factorii importanți ai dezvoltării inegale a țărilor citate.

Primul metrou

V. Mitrea, Cluj-Napoca — 1) Primul metrou din lume a fost construit în perioada 1860—1863 la Londra, cu o linie subterană de 6,4 km. Utilizînd inițial tracțiunea cu aburi, metroul londonez a devenit în 1890 prima cale ferată subterană electrificată din lume. Astăzi rețeaua liniilor sale a depășit 400 km, din care 144 km în subteran, la o adîncime medie de 21 metri și maximă de 66 metri.

2) Nu dispunem de datele solicitate.

3) Primele tramvaie, cu tracțiune animală, au fost puse în circulație la New York în anul 1842, de către un francez pe nume Loubat, care în 1854 creează o linie de tramvai și la Paris. Electrificarea liniilor de tramvai s-a făcut ulterior. În România prima linie de tramvai cu cai a fost înființată la București, în 1872, iar electrificarea liniilor de tramvai a început în 1894, continuînd timp de cîteva decenii.

Primele monoraiuri au fost instalate în Irlanda în 1888, apoi în Germania în 1901.

Prima locomotivă cu aburi a fost construită și încercată cu succes de inginerul englez George Stephenson în 1814, remorcînd vagoane încărcate cu cărbuni. Primul tren de călători cu o asemenea locomotivă a circulat în 1825.

Clubul de la Dakar

Bucur Voican, București — 1) Structura și modul de calcul al indicelui sintetic INSCIN — pe care îl publicăm în fiecare lună — al prețurilor internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al țării noastre au fost prezentate pe larg în nr. 9 din 28 februarie 1975 al revistei noastre.

2) Despre Clubul de la Dakar — for de reflecție pentru realizarea unei „noi diviziuni internaționale a muncii industriale“ — a cărui ultimă reuniune a avut loc la începutul acestei luni, găsiți amănunte în nr. 49 din 5 decembrie 1975. Lionel Stoleru este membru al acestui Club, care cuprinde și personalități din afara continentului african.

ÎNTREBĂRI — RĂSPUNSURI

VALERIU GHIŢULESCU, Piteşti — Articolele tehnice din cauciuc : tuburi şi furtunuri, plăci tehnice şi covoare, garnituri presate şi profilate şi benzile transportoare din cauciuc sînt piese de schimb cînd intră în componenţa unor utilaje şi dacă în timpul exploatării, din cauza uzurii, trebuie schimbate prin reparaţii curente sau capitale. Atunci cînd se dotează un utilaj nou cu articole tehnice din cauciuc, acestea sînt piese componente ale utilajului respectiv realizat pentru livrarea din producţia planificată de către unitatea constructoare.

VIOREL GABOR, Fălticeni — Din datele înscrise în copia cărţii de muncă, rezultă că încadrarea dv. în funcţiile de inginer stagiar, tehnician principal şi, după absolvirea examenului de stat, inginer la nivelul de bază al funcţiei corespunde reglementărilor în vigoare la acea dată.

CONSTANTIN V. LĂCĂTUŞU, Drobeta-Turnu Severin — 1) Statul de personal cuprinde, potrivit art. 207 din Legea nr. 57/1974, numărul maxim de posturi pentru personalul TESA ce poate fi prevăzut în statele de funcţii ale unităţilor economice şi social-culturale şi se întocmeşte pe grupe de funcţii, centralizat pe minister sau alt organ central şi se aprobă anual prin decret prezidenţial. La stabilirea numărului de posturi şi a grupelor de funcţii care vor figura în proiectul statului de personal, organul elaborator analizează anual necesarul de funcţii şi posturi corespunzător structurii şi volumului de activitate pentru perioada planificată, ţinînd seama de normativele de personal aprobate, de posibilităţile de redistribuire a personalului potrivit cerinţelor bunei desfăşurări a activităţii unităţilor în cauză etc., în cadrul numărului de personal TESA planificat.

2) În legătură cu schimbarea unei persoane dintr-o funcţie în alta, menţionăm că, după încheierea contractului de de muncă, elementele acestuia — locul de muncă, felul muncii, retribuţia — pot fi schimbate prin modificarea contractului de muncă, intervenită ca măsură unilaterală (delegare, detaşare, trecerea temporară în altă muncă, transferarea potrivit art. 69 din Codul Muncii) sau prin acordul părţilor, cu toate consecinţele ce decurg din modificările respective pentru desfăşurarea în continuare a raporturilor de muncă, inclusiv cu privire la retribuire.

3) Transformarea unui post, respectiv modificarea statului de funcţii, în cazuri justificate, poate interveni numai în cadrul grupelor de funcţii şi în limita numărului maxim de posturi din statul de personal aprobat. Modificarea trebuie aprobată de organul ierarhic superior al unităţii în cauză.

TITUS VANCEA, Bucureşti — Cheltuielile necesare pentru întreţinerea şi exploatarea tuturor fondurilor fixe se cuprind, potrivit normelor şi normativelor stabilite, în planul costurilor de producţie ale unităţilor. În baza costului de producţie planificat se stabileşte normativul mijloacelor circulante în funcţie de care se asigură aprovizionarea cu materialele necesare. Nu există, deci, o legiferare care să interzică procurarea de piese şi materiale necesare pentru întreţinerea şi exploatarea unor anumite categorii de fonduri fixe, respectiv a autovehiculelor.

În cazul în care în unitatea dv. au apărut unele greutăţi în aprovizionarea cu astfel de materiale, adresaţi-vă organului ierarhic superior, eventual Ministerului Finanţelor, Direcţia finanţelor şi urmăririi eficienţei economice în industrie, construcţii şi transporturi, care asigură fondurile circulante necesare.

GHEORGHE CIOPONEA, Bucureşti — Potrivit art. 108 din Codul Muncii şi Deciziei nr. 5/1974 a Plenului Tribunalului Suprem, sumele plătite în plus sau fără drept ca alocaţie de stat pentru copii se recuperează integral de la beneficiari, dacă plata s-a făcut din vina acestora, fără a depăşi trei ani de la data constatării. În cazul cînd nu există culpă din partea beneficiarilor, în sensul art. 14 alin. 2 din Decretul nr. 285/1960, sumele încasate necuvenit se recuperează de la beneficiari pe timp de un an de la data constatării, urmînd ca pentru restul perioadei pînă la trei ani, unitatea să se îndrepte împotriva personalului care a dispus sau efectuat plata.

CONSTANTIN ŞTEFAN, Ploieşti — Vă mulţumim pentru urările adresate colectivului nostru redacţional. Propunerea dv. este soluţionată prin rubrica noastră „Întrebări-răspunsuri".

NICOLAE MIRCEA, Mediaş — „Constatarea lipsurilor cantitative la destinaţie" nu apare în evidenţele noastre. Aşteptăm o copie şi, evident, alte opinii. Mulţumim pentru „am fost şi rămîn un cititor pasionat al «Revistei economice» care m-a ajutat foarte mult în activitatea profesională".

TEODOR VĂRARU, Petroşani — Prin contractarea unui abonament la revista noastră veţi avea reducerea de preţ la care vă referiţi.

★

Răspunsurile la alte întrebări, privind reglementarea juridică a unor probleme, interpretarea unor acte normative etc., sînt date în Suplimentul care se difuzează (gratuit) numai abonaţilor la revistă.

Abonaţi-vă pentru anul 1977 la

Revista
ECONOMICA

Vă asiguraţi astfel primirea cu regularitate atît a revistei cît şi a Suplimentului săptămînal.

Costul unui abonament anual este de 260 lei.

Pentru elevi, studenţi şi cursanţii tuturor formelor de învăţămînt politic şi profesional, costul unui abonament este de 130 lei pe un an, 65 lei pe semestru şi 32,50 lei pe trimestru.

Abonamentele se fac la oficiile poştale sau direct la redacţie în contul I.S.I.A.P. — Întreprinderea de stat pentru imprimate şi administrarea publicaţiilor, Piaţa Scînteii, 1 — nr. 64.51.301.52 BNRSR Filiala Sector I.

Revista
ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice.

Sumarul nr. 51 din 24 decembrie 1976

ECONOMIE NAŢIONALĂ

— Energia electrică şi... efortul de a o economisi (II) **(V. Boescu, L. Ţintea)** 1
— Asimilarea de produse noi şi creşterea productivităţii muncii în industrie (II) **(Gheorghe Răboacă, Steliana Perţ, Georgeta Toma, Ovidiu Naneş, Iulian Petrov)** 3
— Proiectarea şi eficienţa investiţiilor **(C. Bârnea, I. Traian)** 6
— Comentariu la un grafic 7
— Optimizarea producţiei la culturile de seră (prof. dr. **Ion Ceauşescu, drd. Ion Rădulescu)** 8
— Recensămîntul — mijloc de investigare a problemelor dezvoltării economico-sociale a României **(prof. dr. Mircea Bulgaru)** 10

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Alegerea materialelor, moment esenţial al activităţii de proiectare poate fi obiectivizată **(dr. Aurelian Constantinescu)** 12

CONSULTAŢII

— În sprijinul celor care studiază în învăţămîntul politico-ideologic de partid. Progresele agriculturii româneşti **(prof. dr. Marin Popescu)** 14

LECŢII

— În ajutorul candidaţilor la examenul de admitere în învăţămîntul economic superior. Programul P.C.R. de făurire a economiei societăţii socialiste multilateral dezvoltate **(conf. univ. dr. Viorica Nicolau)** 17

TEORII • IDEI

— Sistemul informatic — instrument modern de conducere a învăţămîntului **(C. Bilciu, G. Diaconescu)** 19
— Şcoli — curente — economişti. Nicolae Bălcescu, gînditor social de talie europeană (III) **(V. Ioţa)** 22
— Convorbiri economice cu Lionel Stoleru. O lucrare economică nu este niciodată definitivă 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Conceptul de dezvoltare rurală integrată (III) **(Ioniţă Olteanu)** 25
— Tendinţe-conjuncturi 27
— Ţările capitaliste dezvoltate. Conjunctura în 1976 şi opţiunile politicii economice **(I. Pădureanu)** 28
— Mondorama 30
— Curier 31
— Întrebări — Răspunsuri 32

Redacţia şi administraţia : Calea Dorobanţilor nr. 11—25. Bucureşti 22, Sectorul 1. telefon 12 13 69 Cod poştal 71 131
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 Bucureşti
Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

PRODUCTIVITATE RIDICATĂ PRIN UTILIZAREA PRODUSELOR ROMÂNEȘTI

PENTRU TURNĂTORIE

COVASIL ȘI COVALIT

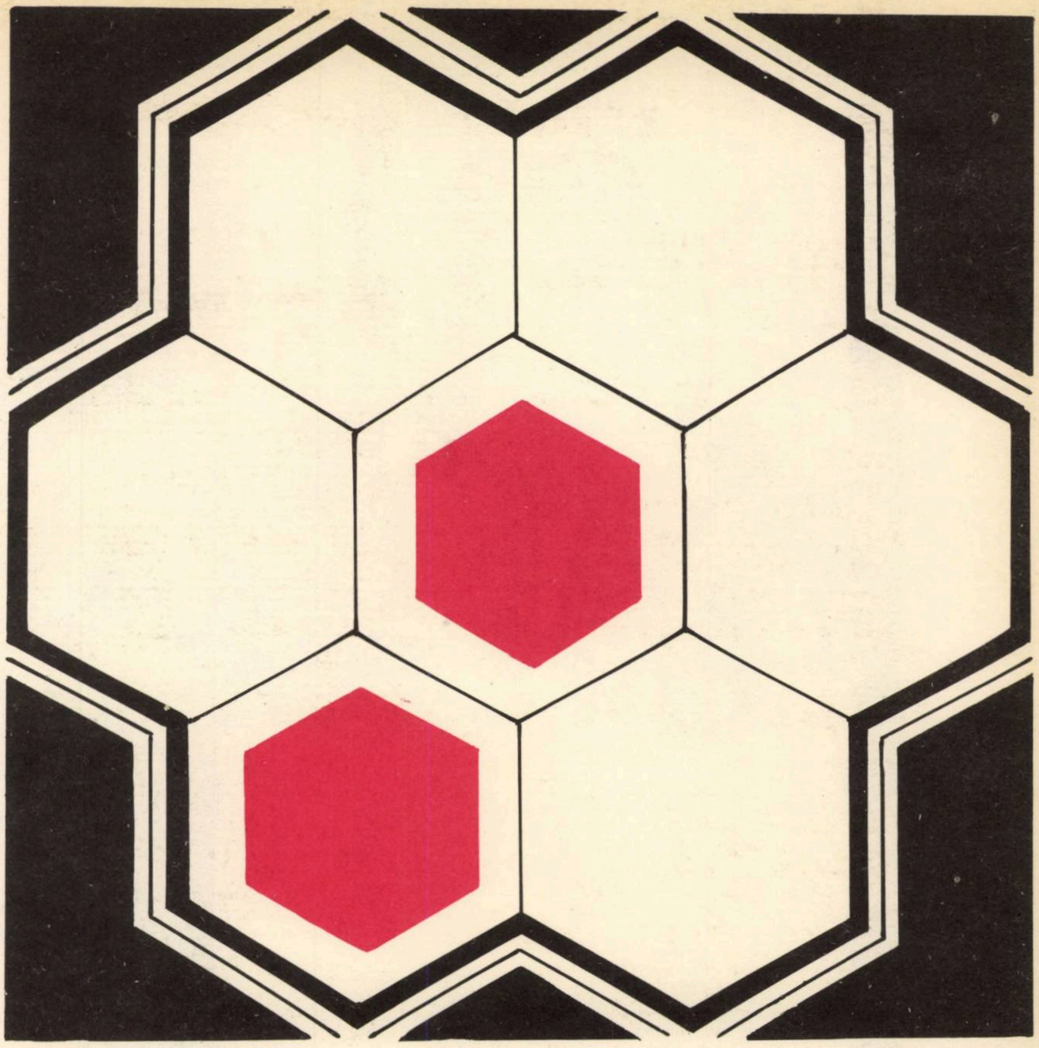

folosite ca auxiliari în amestecurile de formare destinate confecționării miezurilor și formelor întărite cu CO_2 pentru turnarea oțelurilor, aliajelor neferoase și fontelor.

● **COVASIL** – se prezintă sub forma de lichid vîscos avînd rol de liant.
Se livrează în butoaie de 200 litri la prețul de 4,02 lei/kg

● **COVALIT** – se prezintă sub forma de pulbere și se livrează în saci a 40 kg la prețul de 8,37 lei/kg

Acești auxiliari, adăugați în amestecurile de formare conform rețetelor din prospect, conduc la realizarea următoarelor avantaje :

– dezbaterea ușoară a amestecurilor
– posibilitatea regenerării și recirculării amestecurilor de formare folosite
– micșorarea consumurilor de silicat de sodiu
– reducerea sau eliminarea perioadei necesare pentru uscarea miezurilor și formelor
– folosirea acestor adause eficiente permite reconsiderarea tehnologiei de formare – miezuire în amestecurile întărite cu bioxid de carbon și obținerea unor productivități ridicate

Producător:

VICTORIA

Întreprinderea de produse chimice București
str. Cobălcescu nr. 9, telefon 15 96 90, telex 11114 Victo – r
Livrările se fac pe bază de contract anual.

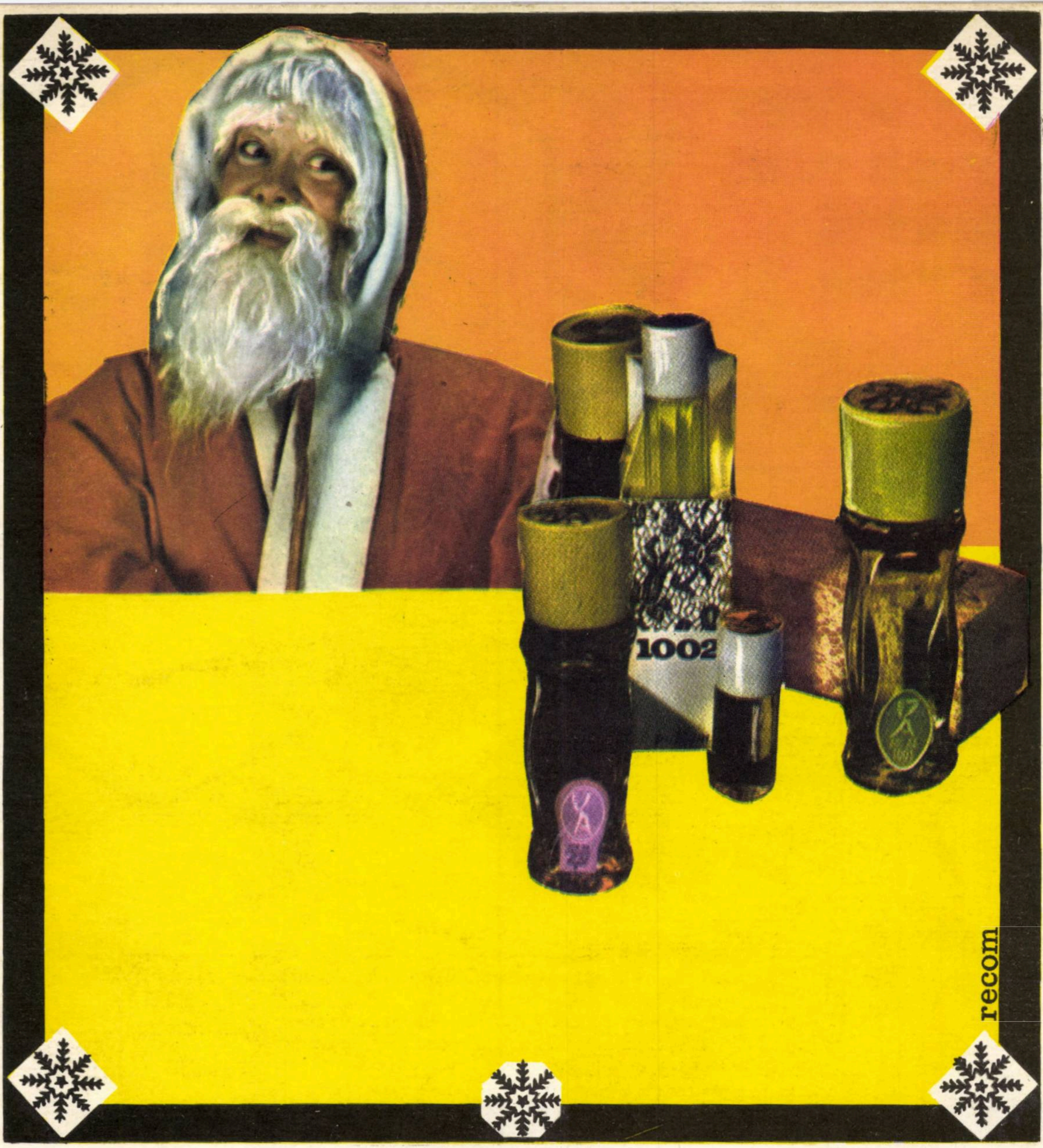

Dăruiţi parfumul, discreţia şi prospeţimea florilor!

Un cadou a cărui amintire va persista pentru că persistenţa este una din notele sale caracteristice

1977 JAN 13

- **EVA 1002.** Apă de colonie cu miros persistent, discret de roze. Preţul : 26 lei.
- **EVA Sublim.** Apă de colonie cu miros persistent, suav, proaspăt, de buchet floral. Preţul : 16 lei.
- **ROMARTA.** Apă de colonie cu miros distins, persistent, de buchet floral. Preţul : 29,50 lei.
- **CLAR LAC.** Adaugă strălucire şi rezistenţă deosebită lacului obişnuit (sidef sau pastă), fără să-i modifice culoarea. Preţul : 7,40 lei.
- **Caseta BUCUREŞTI.** Apă de colonie şi săpun cu miros plăcut, intens, persistent. Preţul : 46,50 lei.

Magazinele comerţului de stat vă aşteaptă !

În plină iarnă, în LUNA CADOURILOR, aveţi prilejul să oferiţi celor dragi parfumul, discreţia şi prospeţimea florilor !

Lei 5

46 R 14G

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

LA MULTI ANI 1977

Numărul 52 ● Vineri 31 decembrie 1976

EVOLUŢIA UNOR INDICATORI AI NIVELULUI DE TRAI

Graficul nr. 1

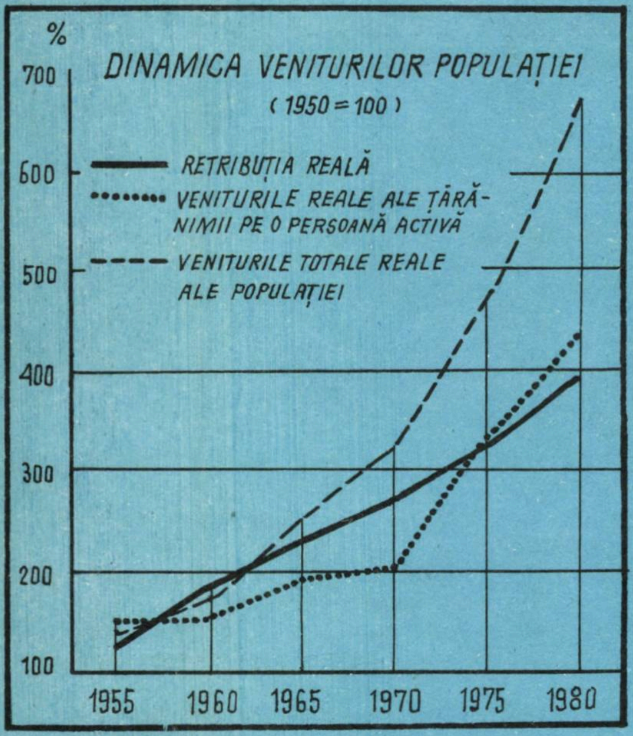

Graficul nr. 4

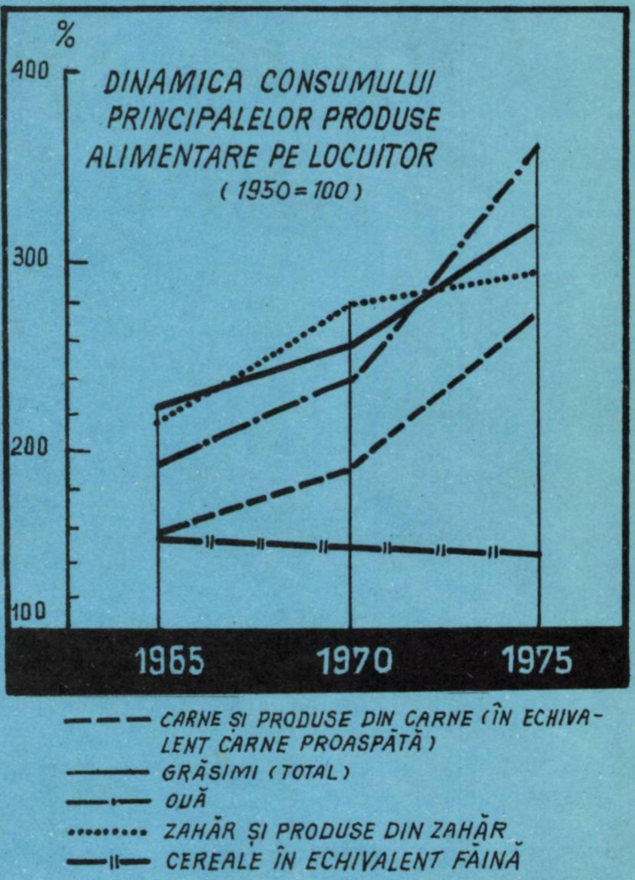

Dinamica înzestrării populaţiei cu bunuri de folosinţă îndelungată (la 1 000 locuitori)

Graficul nr. 2

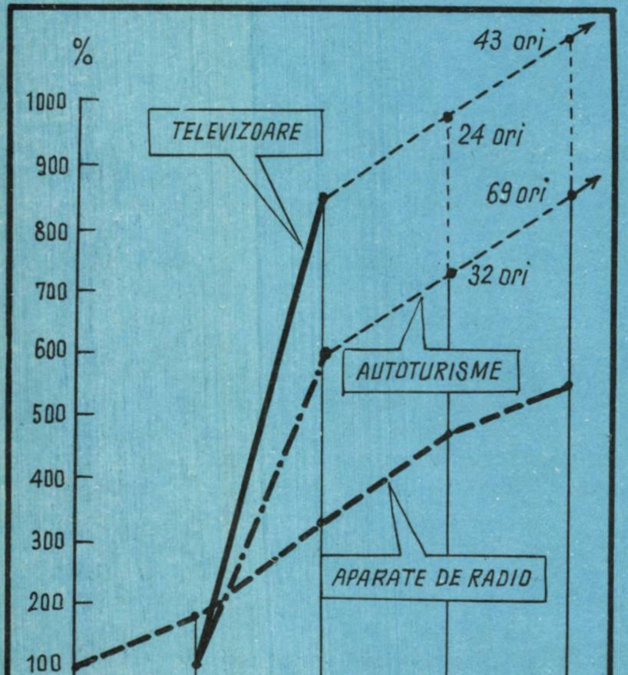

Graficul nr. 3

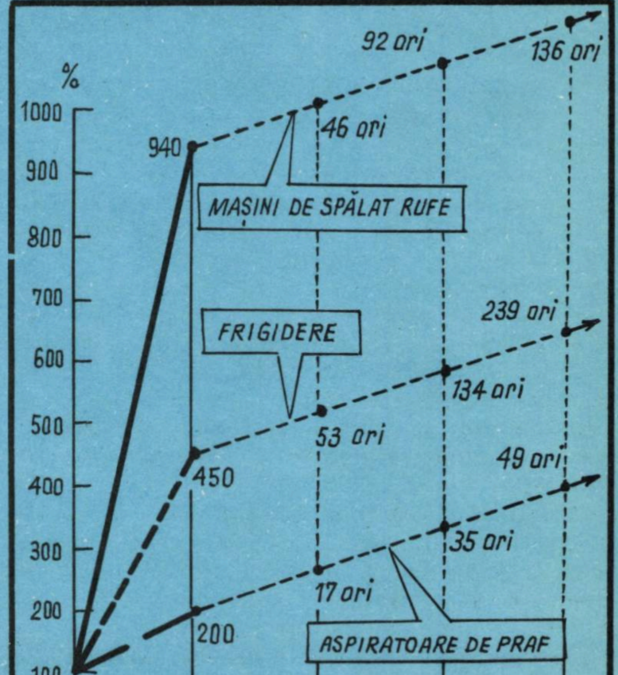

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1983

Impuls spre reflecţie, acţiune, creativitate

ÎNCHEIEREA unui an predispune întotdeauna la meditaţie. Un an de eforturi concretizate într-unul dintre cele mai înalte ritmuri de creştere a producţiei, materializate în produse de înaltă competitivitate, în noi fabrici şi uzine, în locuinţe şi şcoli, într-un evident progres al nivelului de trai.

Ne-am deprins să trecem zilnic pe lîngă blocuri, cartiere întregi ce se înalţă, să privim la televizor cum se montează noi hale, combinate, uriaşe centrale electrice, să vedem cum se înnoieşte tehnica şi tehnologia. Toată această activitate febrilă, constructivă a intrat în cotidian şi nu ne mai surprinde. Dar dincolo de obişnuitul mod de a privi şi percepe lucrurile, în bilanţul rodnic al marilor înfăptuiri ale poporului român din anul şi din anii aceştia, resimţim şi recunoaştem infinita capacitate de creaţie pe care o poate desfăşura un popor liber, stăpîn pe propriul destin.

Scrutînd chipul nou, modernizat al României, progresele sale pe calea înfloririi economice ne dăm seama de uriaşa forţă constructivă a celor ce **îşi înţeleg rolul** şi **rostul** pe acest pămînt străbun, sesizăm faptul că preocuparea perpetuă pentru perfecţionare şi pentru progres multilateral îşi are rădăcina vie în conştiinţa socialistă a poporului nostru, în sentimentul nemijlocit că în noi se află forţa morală care ne face să devenim mai buni, mai utili, mai demni de a purta numele de oameni ai societăţii socialiste.

Tocmai de aceea partidul acordă o atît de mare importanţă formării şi modelării conştiinţei socialiste a poporului, concepţiei sale despre lume şi viaţă, despre locul şi rostul lui în societate. Congresul Educaţiei Politice şi al Culturii Socialiste, plenarele C.C. din anul acesta au reliefat cu pregnanţă hotărîtoarea însemnătate a procesului revoluţionar de făurire a omului nou. Concepţia înaintată, materialist-dialectică îl face pe om să-şi dea mai bine seama de posibilităţile sale de a acţiona mai precis şi mai eficient, de a-şi evalua munca prin cunoaşterea şi recunoaşterea rostului şi valorii ei în contextul social în care se desfăşoară. Deplin pătruns de nobilele ţeluri comuniste ale societăţii noastre, omul înţelege mai bine sensurile propriei sale activităţi şi îşi cumpăneşte gîndurile şi faptele în raport cu exigenţele acesteia. El poate percepe astfel mai bine faptul că în comportamentul nostru mai sîntem încă tributari unor mentalităţi şi moduri de acţiune ce dăinuie de secole şi care nu mai corespund exigenţelor prezentului şi mai ales celor de viitor.

Ignorarea sau subestimarea valorii lucrurilor, irosirea materiilor şi materialelor, care nu sînt inepuizabile, nepăsarea faţă de avutul obştesc, nesocotirea echilibrelor mediului natural, folosirea incompletă şi neeficientă a timpului de muncă sînt numai cîteva din atitudinile care mai dăinuie încă, în comportamentul nostru, pe care uneori le privim cu îngăduinţă şi care prejudiciază munca fiecăruia şi eficienţa activităţii generale. Inadecuarea unor aspecte ale comportamentului nostru cu realităţile şi exigenţele de viitor fac necesară intensificarea activităţii instructiv-educative şi în acelaşi timp sporirea rolului autoexigenţei şi autocontrolului.

Exigenţă pentru raţionalitate economică

REFLECTÎND asupra marilor acţiuni declanşate de partid în anul care s-a scurs, observăm că toate s-au caracterizat printr-o înaltă şi imperioasă exigenţă pentru raţionalitate economică.

- Maximă raţionalitate şi economicitate în proiectarea noilor investiţii, alegerea unor soluţii constructive cu optimă funcţionalitate, pentru reducerea volumului construcţiilor, utilizarea unor materiale eficiente, diminuarea consumului de materii prime.
- Exigenţă pentru reducerea cheltuielilor materiale în procesul de producţie, pentru economisirea şi valorificarea superioară a materiilor prime şi materialelor, utilizarea în mai mare măsură şi cu rezultate superioare a deşeurilor.
- Stringente exigenţe pentru chibzuita utilizare a tuturor resurselor energetice, pentru sporirea randamentului utilizării acestora, pentru eliminarea pierderilor în transport şi înlăturarea oricărei posibilităţi de irosire şi risipă.
- Exigenţe înalte pentru raţionala utilizare a supremei resurse – forţa de muncă: mai temeinica fundamentare a programelor de creştere a productivităţii muncii, folosirea chibzuită a timpului de muncă, reducerea volumului lucrărilor auxiliare prin mecanizarea transportului intern în uzine şi prin folosirea metodelor şi mijloacelor moderne de depozitare, continua perfecţionare a calificării forţei de muncă.

În toate aceste domenii, ca şi în altele, partidul nostru, secretarul general, au organizat ample consfătuiri cu specialiştii în scopul definirii priorităţilor, al stabilirii responsabilităţilor şi al impulsionării iniţiativei maselor largi de oameni ai muncii.

Ar fi greu de enumerat aici importantele realizări dobîndite de pe acum în aceste domenii hotărîtoare şi perspectivele ce se pot desprinde din continuarea acţiunilor de revizuire a proiectelor de investiţii, de reanalizare a consumurilor, de investigare a soluţiilor de optimizare a întregii activităţi productive. Ele se concretizează în utilizarea mai raţională a milioane de metri pătraţi de suprafeţe de producţie, în mari cantităţi de materiale de construcţii şi alte materii prime economisite, în valorificarea lor superioară, în accelerarea creşterii productivităţii muncii. Ilustrativă în acest sens a fost recenta analiză întreprinsă de conducerea partidului în cadrul expoziţiei consacrată noutăţilor în domeniul construcţiilor şi materialelor de construcţii, în care au fost prezentate proiectele specialiştilor pentru creşterea eficienţei activităţii în domeniul construcţiilor industriale, agrozootehnice, pentru transporturi şi al celor social-culturale. Pe baza analizei de fond şi reproiectării produselor cu gabarite nejustificat de mari au fost realizate produse moderne, cu consumuri diminuate de materiale, la costuri de producție mai mici și cu procedee tehnologice simplificate, ce asigură rapiditate în execuție și calitate mai bună a lucrărilor. O gamă vastă de materiale și soluții constructive, ca folosirea fișiilor ceramice de dimensiuni mari, a betonului celular autoclavizat, a altor materiale ușoare ce reduc consumul de metal, a prefabricatelor, numeroase și ingenioase soluții tehnologice și produse noi apte să asigure sporirea eficienței construcțiilor au demonstrat că resursele de inventivitate ale specialiștilor și muncitorilor noștri pot fi valorificate mai deplin. Această amplă acțiune de autocontrol și exigență pentru raționalitate economică a dezvăluit faptul că ne putem mîndri cu ceea ce am realizat, dar că este necesar **să ne pătrundem de ideea că se poate și mai bine.** Ea a stimulat preocuparea pentru perfecționare, pentru depășirea rutinei și abordarea cu maximă exigență și vigoare a problemelor optimului economic și social. Ea a dat un nou imbold spiritului de inventivitate al poporului nostru.

Creativitate — progres

SUFLUL CREATOR imprimat de ultimele Congrese ale partidului care au fundamentat o concepție novatoare despre civilizația socialistă, despre societatea socialistă multilateral dezvoltată a impulsionat și inspirat eforturile inventive ale poporului nostru, i-a întărit încrederea în propriile forțe, în aptitudinea sa de a se autodepăși și de a-și făuri o viață nouă. Sistemul socialist de valori permite omului să se realizeze și să se lumineze, să-și îndeplinească personalitatea și să contribuie la înflorirea civilizației socialiste pe pămîntul României.

Valențele teoretice și practice ale conceptului de societate socialistă multilateral dezvoltată sînt imense. Această contribuție inestimabilă a partidului nostru, a secretarului general la dezvoltarea marxismului în condițiile zilelor noastre și ale României socialiste a imprimat forță impetuoasă, coerență, raționalitate economică și finalitate umană excepționale întregii activități economico-sociale. **Ideea de multilateralitate sistemică** a condus la dezvoltarea armonioasă a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, la crearea de condiții echitabile pentru toți, a declanșat elaborarea și înfăptuirea unor programe coerente de sistematizare a orașelor și satelor țării.

Spiritului creator al partidului nostru îi datorăm și conceptul — încărcat de semnificații și de putere de influențare — **de integrare** a cercetării și învățămîntului cu producția. Integrarea științei și învățămîntului cu producția, fertilizează eforturile creatoare ale întregului popor în munca luminată de cunoașterea științifică, progresele atît de rapide ale științei și tehnicii zilelor noastre, ea este soluția optimă de impulsionare a progresului economico-social al țării noastre, de scoatere a ei din stadiul de înapoiere moștenit și de propulsare pe căile civilizației comuniste.

O altă trăsătură caracteristică a consecvenței politicii creatoare a partidului nostru este ampla **perspectivă** cu care abordează atît problemele curente ale construcției socialiste, cît și cele ale trecerii la făurirea societății comuniste în țara noastră, problemele organizării activității cotidiene și problemele relațiilor internaționale ale statului. Militînd pentru înflorirea unei civilizații socialiste înaintate pe pămîntul României, partidul conduce politica de pace a statului nostru, politica sa de întărire a legăturilor frățești cu statele socialiste, de înțelegere, colaborare și cooperare cu țările în curs de dezvoltare și de conlucrare pașnică cu toate statele lumii indiferent de orînduirea lor socială.

Bucuria noului mod de viață

ASIGURAREA bucuriei unui mod de trai civilizat, a unei vieți libere și a posibilității de a munci creator pentru împlinirea propriei personalități și pentru progresul societății socialiste constituie finalitatea umană a creșterii în ritm susținut a economiei românești. Creșterea de 21 de ori — în perioada 1950–1975 a producției industriale a țării a condus la sporirea numărului personalului din economie de trei ori, la creșterea continuă a veniturilor oamenilor muncii de la orașe și sate în condițiile unei remarcabile stabilități a prețurilor. Condițiile de locuit, de instruire și ocrotire a sănătății, îmbunătățirea aprovizionării populației au constituit preocupări continue ale partidului și statului nostru. În acest an au fost adoptate ample Programe de măsuri pentru îmbunătățirea aprovizionării populației cu bunuri de consum, Programe pentru dezvoltarea, extinderea și modernizarea serviciilor, Programe de perfecționare a organizării și de extindere a instituțiilor de ocrotire a sănătății etc., etc. Concepute pe o perioadă îndelungată, cu priorități și exigențe deosebite, aceste programe au început să fie de îndată transpuse în viață, astfel că, încă în anul acesta, s-au realizat remarcabile creșteri ale desfacerilor de bunuri de consum, extinderi ale rețelei comerciale și de servicii în orașe și sate, au fost construite numeroase așezăminte social-culturale.

Împlinirea idealurilor etice comuniste de echitate este urmărită cu consecvență de partidul nostru. Măsuri menite să apropie munca fizică de munca intelectuală, ample acțiuni ce conduc la atenuarea diferențelor dintre sat și oraș, măsuri de integrare, de modernizare a agriculturii, de sistematizare a teritoriului și ridicarea gradului de dotare urbanistică a satelor sînt în plină desfășurare. Recenta sesiune a Marii Adunări Naționale a adoptat noi legi menite să asigure progresul agriculturii socialiste: Legea retribuirii muncii în unitățile agricole cooperatiste, Legea privind organizarea producției de legume și cartofi etc., etc. De asemenea, au fost adoptate măsuri privind îmbunătățirea organizării, creșterea și diversificarea consiliilor intercooperatiste menite să asigure o dezvoltare complexă și unitară comunelor și satelor țării.

*

EFORTUL de un an întreg al poporului a imprimat trăsături noi chipului țării, a creat bogății materiale și spirituale a căror evaluare cifrică umple coloanele bilanțurilor de sfîrșit de an. Sînt cifre ce ne umplu inima de mîndrie patriotică și satisfacție. Sînt cifre ale căror efecte materiale directe le resimțim cu toții în condițiile traiului zilnic, radical îmbunătățite față de cele din anii înfăptuirii Republicii. Sînt, în același timp, cifre pe care le comparăm — nu numai cu trecutul, ci și cu performanțele de eficacitate ale altor țări — mai dezvoltate din punct de vedere economic — ceea ce ne dă noi imbolduri spre realism, creativitate, spre exigență pentru valorificarea superioară a experienței dobîndite pînă acum. Scrutînd cu luciditate drumul parcurs resimțim mai profund nesfîrșita putere de creație a poporului nostru strîns unit în jurul partidului, impetuosul său elan constructiv, inepuizabila sa forță de dăinuire pe milenarele meleaguri românești pe care se ivesc azi zorii comunismului.

dr. Maria D. POPESCU

SENSURILE CONTEMPORANE ALE INDEPENDENȚEI

„1877“ NE TRIMITE ÎNAPOI la rădăcinile de istorie ale luptei pentru libertate și suveranitate, ne aduce în contemporaneitate pentru a pătrunde mai adînc sensurile actuale și de viitor ale independenței.

Independența este o „categorie“ istorică al cărui sens a evoluat în epocile modernă și contemporană. Pentru multe popoare ale lumii ea s-a identificat cu libertatea poporului de a trăi și a crea fără asuprirea altor popoare, nu numai în ultimele două-trei secole, ci de cînd se știu viețuind pe pămînt.

Existența poporului român se întrepătrunde în modul cel mai intim cu atributul independenței naționale. Ne-am născut cu acest nobil atribut și s-a întipărit pentru totdeauna în ființa neamului. Nu am cunoscut prea multe epoci de liniște spre a dura satele și drumurile și legile pămîntului sau pe acelea scrise ale cnezatelor și voievodatelor. Le-am durat adînc pe toate și au înflorit în spatele scuturilor, cu rîuri de sînge, siguri că libertatea poporului este drumul cel mai de preț.

Legitimitatea libertății și independenței noastre

ROMÂNII, pe aceste pămînturi, ale lor, cu oamenii lor dintotdeauna, știuți aici din buni și străbuni, s-au născut și au crescut cu simțămîntul dreptei stăpîniri a celor mai frumoase locuri din lume pentru ei, cuprinse în coroana Carpaților, întinse pe cîmpiile din jurul lor, pînă la Mare și Dunăre. Pe acest spațiu au trăit preromânii traci, daci și daco-romani și s-au clădit civilizațiile autohtone, în care au înflorit regatele lui Dromichete, Burebista și Decebal, cu locuitorii lor plămădiți aici, știuți aici, harnici și viteji aici și înmormîntați aici, în acest pămînt pe care îl simțim de milenii ca parte din ființa noastră.

Sînt puține țări în lume care, timp de peste două mii de ani, și-au păstrat, în linii principale, conturul pe care au viețuit cu o permanență impresionantă — pe care Programul P.C.R. o subliniază cu pregnanță — începînd de la nașterea poporului român în acest spațiu și persistînd în pofida numeroaselor vicisitudini.

Tăvălugurile de populații nomade care s-au abătut peste această poartă de istorie nu au distrus poporul român. Acesta a supraviețuit ieșind întărit la începutul mileniului doi, cu voievodate și state feudale independente. Este concluzia pe care o relevă cei o mie de ani de la „retragerea“ romană și pînă la ultimul val migrator în secolul XIII: am fost atît de prezenți între hotarele anticei Dacii, atît de mulți și de puternici în această arie, încît am creat asemenea state feudale în cele trei țări române, în stare a ridica una din cele mai rezistente bariere ale Europei împotriva imperiului otoman.

Istoria luptei pentru independență este un adevărat imn de cinstire a unui popor brav care pînă în evul modern, timp de peste o jumătate de mileniu, a știut să țină piept colosului otoman, jertfind incalculabile vieți și bunuri ale civilizației. Ev mediul românesc a fost o dramatică simfonie istorică reflectînd tot ce a fost capabil să jertfească un popor spre apărarea libertății sale. Cronicile despre luptele noastre și lăcașurile noastre de cultură sau de rugă, poeziile, baladele și legendele noastre, capitalele, tîrgurile și satele noastre s-au modelat cu însemnele libertății și independenței adînc încrustate.

Între răscoalele transilvane de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea și cucerirea independenței de stat în 1877 se întinde un secol de mare densitate istorică pentru libertatea națională, în care 1821 și 1848 au deschis marile orizonturi ale independenței. În această epocă s-a dezvoltat puternica și via conștientizare a unui neam care își afirma entitatea la confluența intereselor rapace ale celor mai mari imperii europene — habsburgic, otoman și țarist.

Independența României cucerită în 1877 a fost o continuare a luptelor eliberatoare de veacuri și suma năzuințelor de unitate națională pe care revoluția de la 1848 le-a ridicat la rang de program al renașterii poporului român, iar Unirea de la 1918 le-a dat împlinire.

Am luptat, am suferit, cum puține popoare au suferit înfruntînd cotropitorii, ne-am menținut și am învins spre a ne clădi țara în libertate, stăpîni la noi, fără a stînjeni sau rîvni hotarele altor popoare. Am aspirat la rînduieli mai bune în propria țară, dar așa cum spunea Bălcescu, „libertatea dinlăuntru... este peste putință a dobîndi fără libertatea dinafară, libertatea de sub dominația străină“.

„Revoluția pentru independență“, cerută în 1848 arăta cît de acută era și cîte de mult ne era necesară libertatea națională spre a putea păși în era modernă de progres social, economic și a ieși din colbul feudal.

Va fi surprins pe mulți străini entuziasmul „Unirii în cuget și-n simțiri“ și tenacitatea cu care românii, înfruntînd ostilitatea unor mari puteri, au procedat la unirea principatelor în 1859; la fel și vitejia diviziilor române în 1877, împreună cu armata rusă, pentru înfrîngerea otomanilor în Peninsula Balcanică. Acestea grăiau despre ce este capabil un popor spre a fi liber. „Sîntem independenți, sîntem națiune de sine stătătoare — declara solemn în parlamentul României Mihail Kogălniceanu. Voiam să fim independenți pentru că voiam să trăim viața noastră proprie, pentru că nu voiam să răspundem pentru greșelile altora“. În zonele adînci ale conștiinței noastre, după un veac, parcă îl auzim pe Kogălniceanu exprimîndu-ne vrerea de azi!

Pentru români independența este esențialul. Este totul. A probat-o întreaga istorie, pe care tomurile de scrieri nu au putut-o cuprinde încă în toată bogăția și măreția ei.

Valori sporite a dobîndit sensul independenței și unității naționale, odată cu intrarea în scena istoriei a clasei muncitoare. Spre cinstea mișcării noastre muncitorești, de la începuturile sale, aceasta s-a identificat cu lupta de eliberare socială, pentru democrație, independență și unire deplină.

Independența cucerită acum un secol, trebuia desăvîrșită, neamputată de ingerințe brutale, jafuri monopoliste și sfîrtecări din trupul țării. Pentru aceasta tot ce a fost înaintat în patria noastră a gîndit și chibzuit căile de ridicare a poporului pe acele trepte de dezvoltare de unde să se poată afirma în toată plenitudinea capacității milioanelor de harnici și cinstiți locuitori ai României.

Întregirea țării în 1918, crearea în 1921 a Partidului revoluției, mișcarea antifascistă, lupta pentru o reală independență națională, sînt temelii solide pe care s-a înălțat unul din cele mai mari monumente ale independenței și propășirii României — insurecția eliberatoare din august 1944, cu larga sa deschidere spre epoca democrației și socialismului.

Contraforturile socialiste ale independenței naționale

POPORUL ROMÂN a știut în momente decisive pentru existența și viitorul lui, să realizeze supreme încordări ale energiei patriotice, populare. Cutezător, ferm și sigur pe drepturile sale istorice și-a impus voința unității și independenței naționale, zădărnicind multe planuri, cotropitoare, agresive și mai puțin agresive.

O asemenea încordare de energii populare a reprezentat-o momentul insurecției naționale antifasciste și antiimperialiste. În august 1944 România s-a salvat. Răspunderea națională pentru salvarea independenței patriei și-a asumat-o cel mai democratic și revoluționar partid — Partidul Comunist Român. August 1944 a dat noi sensuri independenței României implantînd-o în granitul democrației, al contopirii maselor cu țelurile revoluționare pentru transformarea radicală a societății.

Independența se așeza pe temelii mereu mai trainice, an de an, pe măsura succeselor revoluției și înaintării în construcția socialismului. Cumulînd tot ce au sedimentat generatiile trecute pentru libertatea și unitatea națională, revoluția populară și socialismul au ridicat independența la rang suprem între principalele atribute ale politicii Partidului Comunist Român.

De la lozinca P.C.R. „Totul pentru front! Totul pentru victorie!“ sub care poporul întreg era chemat să-și dea contribuția la zdrobirea Germaniei hitleriste, cu cei peste o jumătate de milion de ostași pe frontul antihitlerist și pînă la Conferința de pace în 1947 — este concentrată o epocă de necontenită bătălie pentru respectarea drepturilor suverane ale poporului român și afirmarea independenței naționale în noua configurație postbelică. Nu a fost ușor. Sacrificiile au fost mari din partea poporului, zeci și zeci de mii de eroi căzuți pe front, cu alte zeci și zeci de mii răpuși de foamete în anii de cumplită secetă, cu o națiune întreagă supusă presiunii puterilor imperialiste, care nu se împăcau cu pierderea din hinterlandul lor a unei țări atît de bogate.

Bogăția României trebuia să intre cu adevărat în stăpînirea poporului. Aceasta era aspirația cea mai înaltă a poporului și era decizia fermă a Partidului Comunist Român, care înfrățea luarea în stăpînire de către masele muncitoare a bogățiilor, a economiei țării cu sensurile contemporane ale independenței reale.

Cele mai luminate, cutezătoare, revoluționare minți ale poporului nostru au arătat deschis, ferm, că altul trebuie să fie drumul evoluției istoriei României. Comuniștii au desfășurat planurile programului revoluției, radical diferit de al tuturor programelor politice burgheze, afirmînd că salvarea țării, libertatea, tăria și dezvoltarea sa pe toate planurile, se va putea înfăptui, nu prin burghezie și capitalism, nu prin structura existentă a claselor și vechea alcătuire economică, nu prin modelul capitalist, ci prin clasa direct producătoare, prin puterea muncitorimii și dirijarea economiei țării în interesul maselor, prin socialism. Aceasta era viziunea despre reala independență a Partidului Comunist Român, cînd a trecut la cîrma destinelor poporului. Tot ce a avut mai bun, mai înaintat ca gîndire, concepție, această națiune, pentru găsirea căilor de afirmare a virtuților poporului nostru, s-a concentrat începînd cu revoluția socialistă în direcția deschiderii acelor porți de istorie, pe care intrînd a putut fi el însuși, cu trăsăturile sale, cu independența sa și cu aspirațiile sale, bine cumpănite, într-o lume cuprinsă de mari și radicale prefaceri.

Sîntem depozitarii unei experiențe pline de învățăminte pentru ceea ce înseamnă lupta pentru independență, pentru consolidarea sa, pentru a o face să fie reală și verigă principală în stare să tragă după sine o dezvoltare impetuoasă a economiei, culturii, democrației, a nivelului de trai, în genere a unei civilizații superioare. La rîndul său această dezvoltare constituie contraforturi ale independenței.

Atașamentul neclintit al poporului la cauza independenței și suveranității are firesc adîncimi, cu izvoare „în zilele veacurilor“, cînd pierderea libertății era tot una cu pieirea ca neam, iar lipsa unității țării era terenul cel mai potrivit pentru subjugarea poporului. Acest atașament dobîndește valori noi și înălțimi odată cu ieșirea României la limanurile istoriei, cînd coeziunea de țeluri, dată de partidul conducător, a unui popor de peste douăzeci de milioane, și-a găsit expresia în Programul dezvoltării patriei pe noi culmi de civilizație și progres.

Independența în contemporaneitatea noastră are sensuri superioare, situîndu-se ca forță de propulsie a națiunii socialiste, suverane, în aria statelor socialiste, a popoarelor eliberate, a țărilor care acționează într-o largă solidaritate internațională. O Românie independentă și puternic dezvoltată economic reprezintă un suport din cele mai sigure ale internaționalismului socialist și o forță reală a luptei tuturor popoarelor împotriva imperialismului, a nedreptei ordini internaționale impusă de marile

Dorobanț
(reproducere după
o pictură de N. Vermont)

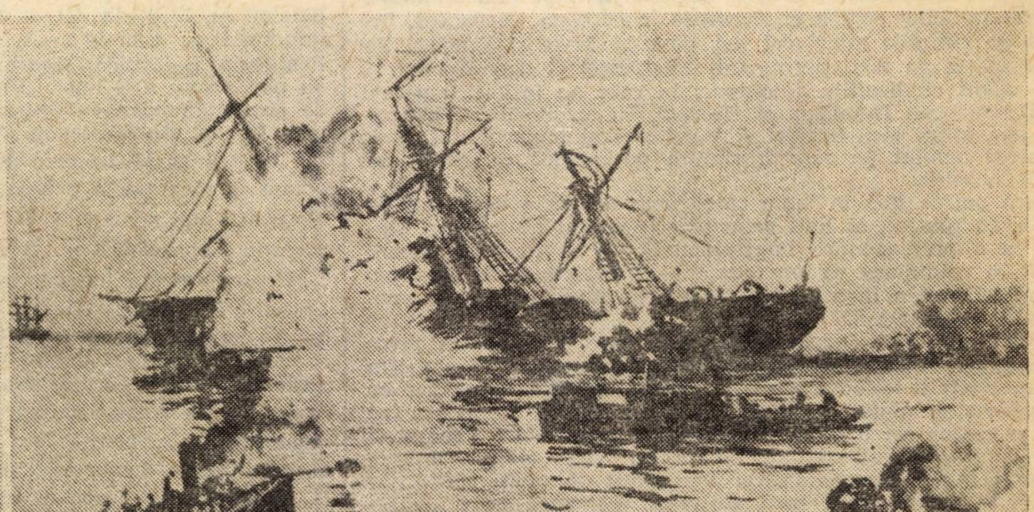

Scufundarea vasului inamic Luftigelil de către flotila română de Dunăre
(reproducere după o acuarelă de D. Știubei)

puteri, pentru o intensă colaborare între toate statele în scopul afirmării energiilor creatoare ale fiecărui popor și dezvoltării, în pace, a civilizației lumii.

Programul P.C.R. relevînd dominanta politicii externe a României socialiste, precizează o conduită fermă: „La baza relațiilor internaționale ale României vom așeza neabătut principiile egalității în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc“. Sub acest crez subliniat în toate principalele documente ale conducerii partidului nostru, în toate cuvîntările tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, independența se înscrie ca o componentă fundamentală a politicii națiunii noastre socialiste. Ea este organic întrepătrunsă cu imperioase obiective pentru viitorul popoarelor fără de care nici socialismul nu și-ar realiza substanța și nici dezvoltarea generală, în bună înțelegere a popoarelor, nu ar fi posibilă.

„Experiența istorică demonstrează că o conlucrare trainică nu se poate realiza decît pe baza deplinei egalități între națiuni și state, a respectării intereselor naționale ale fiecărui popor“, se arată în Programul P.C.R. Nesocotirea independenței și suveranității naționale, negarea rolului națiunii în etapa contemporană, tendința de frînare a avîntului creator, novator al popoarelor, se izbesc de lupta impetuoasă de afirmare eliberatoare și democratică a popoarelor.

Națiunea, al cărei început pe scena istoriei se situează în ultimele două secole, se află in etapa generalizării sale pe plan mondial. Etapa capitalistă a națiunilor a fost etapa primară. Maturizarea națiunilor se va afirma în condițiile dezvoltării egale, libere, suverane, independente a tuturor și în diversitatea de particularități care le aparține. Prin schimburi, colaborări, interferențe, între națiuni independente se va ajunge la un salt epocal al civilizației omenirii. În concepția Partidului Comunist Român, un asemenea viitor al civilizației aparține socialismului, națiunilor de tip socialist. Pînă la aceste culmi, se arată în Programul P.C.R., „atît în perioada construcției socialiste cît și în societatea comunistă, pentru multă vreme națiunea și statul național au de jucat un rol de mare însemnătate. În această perioadă istorică de dezvoltare a societății omenești pe o treaptă superioară, întărirea națiunii și a statelor naționale independente constituie o necesitate legică, obiectivă, acesta este un factor primordial al făuririi cu succes a socialismului și comunismului“.

La un veac de la cucerirea independenței de stat a României, poporul nostru, prin cele mai înaintate forțe progresiste, democratice, revoluționare, a dezvoltat conceptul teoretic despre independență intim desprins din practica eforturilor, a luptei, etapă cu etapă, pentru a ajunge la sensurile contemporane ale independenței oglindite în tot ce s-a construit în România, în tot ce se construiește în faza socialismului multilateral dezvoltat și în tot ceea ce Programul jalonează pînă la începutul noului mileniu.

„Să trăim viața noastră proprie“

A FI STĂPÎN în casa proprie, a o gospodări azi cu bune roade și mîini mai bune, este un imperativ al contemporaneității și al viitorului, dar este și un învățămînt al trecutului pe care îl includem în tot ce făurim și vom făuri ca o țară independentă, ale cărei creații se adaugă tezaurului de civilizație al omenirii.

La un veac de la cucerirea independenței, apar profetice cuvintele marelui bărbat al neamului, Mihail Kogălniceanu, care la 9 mai 1877 arăta de ce „voiam să fim independenți și voiam să trăim viața noastră proprie“.

Întîmpinăm o sută de ani de la cucerirea independenței cu simțămîntul profund al recunoștinței față de strămoșii care, cu sacrificii și jertfe uriașe, au apărat ființa națională a poporului, au purtat steagul luptei pentru libertate, neatîrnare, pentru dreptate națională și socială. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** cerea, la Congresul educației politice și al culturii socialiste, „să sădim în conștiința oamenilor sentimentul răspunderii față de moștenirea înaintașilor, al hotărîrii de a duce mai departe, în noile condiții istorice, făclia progresului și civilizației pe pămîntul României“.

Esența patriotismului, a devotamentului pentru independența țării stă în dezvoltarea unei Românii socialiste, pe trepte superioare de civilizație — și — respinge orice asociere cu întărirea sa pe seama altor popoare, a hotarelor altor state. Hegemonismul a fost și este cu totul străin virtuților patriotice trecute și contemporane ale poporului român, întrucît, după cum a arătat tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, „A fi patriot înseamnă a respecta sentimentele naționale ale altor popoare, libertatea și independența lor“.

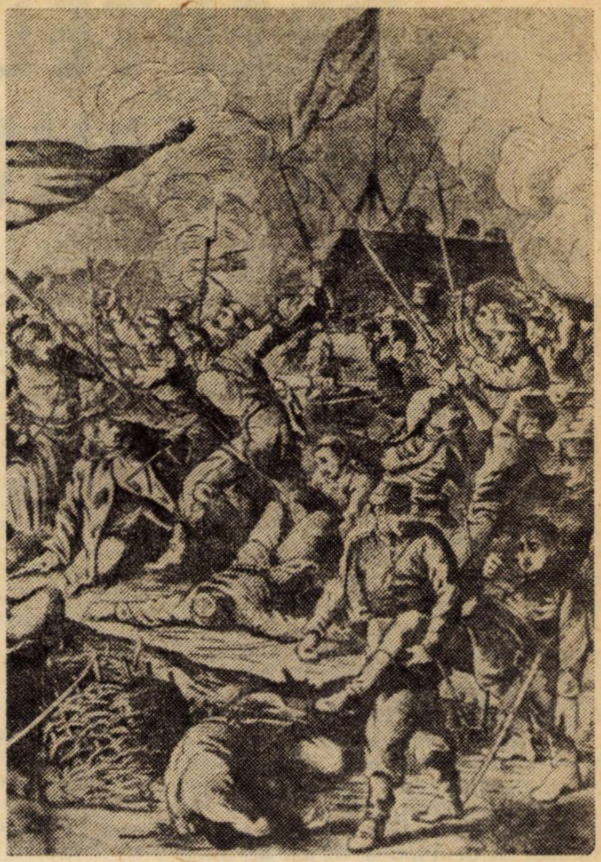

Asaltul redutei Bucova

Partidul Comunist Român leagă organic promovarea principiului independenței și suveranității fiecărei națiuni de lichidarea subdezvoltării, a marilor decalaje de nivele. Noua ordine internațională pentru înfăptuirea căreia militează cu consecventă România socialistă reprezintă nu numai necesitatea lichidării raporturilor de inegalitate, ci și a dominației prin felurite forme, a încălcării brutale sau rafinate a independenței naționale, știind că numai respectîndu-se interesele fiecărei națiuni se pot crea condiții pentru stabilirea unor relații cu adevărat libere între state, se poate realiza o tot mai mare apropiere între ele.

Independența tuturor statelor mici, mijlocii și mari, respectarea suveranității statelor, indiferent de întindere și forță economică sau militară, constituie atribute sine qua non ale unei lumi a păcii și a avîntului de creație și prosperitate al fiecărui popor în parte și al civilizației întregii planete.

Afirmarea independenței și suveranității popoarelor cunoaște în epoca noastră impactul dur cu politica imperialistă, hegemonică, de dominație, de subordonare economică, de amputare a libertății naționale, menite a menține ordinea vetustă, refuzată de istoria contemporană și ascensiunea popoarelor lumii spre o nouă eră de civilizație și progres.

Exprimind poziția cu care se înscrie România socialistă în rezolvarea marilor probleme ale lumii, pentru un viitor de prosperitate al tuturor popoarelor, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că trebuie să facem totul „pentru ca minunatele cuceriri ale științei și cunoașterii umane să servească progresului, bunăstării și civilizației popoarelor, cauzei păcii și fericirii oamenilor pe pămînt. Astfel vom asigura promovarea unor relații noi, a unui umanism nou, care să asigure popoarelor posibilitatea de a-și afirma multilateral geniul și forțele creatoare într-un climat de prietenie și colaborare“.

Independența în contemporaneitatea noastră, cu deschideri pentru viitor este însăși condiția progresului omenirii ; ceea ce nu mai este o problemă doar de statut național al unei țări sau alteia. Independența este principiul fundamental al raporturilor dintre toate țările pe magistrala unei civilizații superioare.

prof. dr. docent Titu GEORGESCU

TREPTELE ÎMPLINIRII

DEŞI convenţională, împărţirea Timpului în segmente, fizic egale, ale anilor, este încărcată de semnificaţii majore. Colectivităţile sociale, ca şi individul uman, atribuie fiecărui an care a trecut un sens anume ,irepetabil, şi leagă de fiecare an ce se profilează la orizont o speranţă nouă.

Împletirea aspiraţiilor şi satisfacţiilor sociale, colective cu cele individuale, personale este specifică tipului nostru de societate, tipului nostru de gîndire umanist-socialistă. Iată de ce la finele unui an — primul din noul cincinal — şi în pragul noului an, fiecare om care trăieşte şi gîndeşte în spaţiul nostru social şi politic îşi va plimba privirea de la trecutul apropiat spre viitor şi va avea sentimentul că, împreună cu întreaga comunitate naţională, urcă pe TREPTELE ÎMPLINIRII.

...Vom face bine dacă la acest nou hotar convenţional între ani, primul gînd îl vom îndrepta spre acela care în 1976 a împlinit vîrsta de 55 de ani — Partidul Comunist Român, de existenţa şi activitatea căruia se leagă destinul socialist al poporului român, înflorirea economică, socială şi culturală a ţării, neatîrnarea şi imensul prestigiu internaţional dobîndite de România socialistă. Moştenitor legitim şi continuator nemijlocit al unor glorioase tradiţii de luptă revoluţionară, de eliberare naţională şi socială, partidul comunist a devenit ctitor de viitor. El a captat şi pus în mişcare uriaşele energii creative ale naţiunii, i-a dat încrederea şi certitudinea în capacitatea ei de a sfărîma orînduirea „cea crudă şi nedreaptă", de a începe construirea unei lumi noi în care munca şi cei ce muncesc sînt valoarea supremă a societăţii, iar echitatea şi dreptatea socială au devenit politică de stat.

Partidul Comunist Român este acel cap luminat şi acea inimă fierbinte care conduce cu clarviziune întregul popor pe TREPTELE ÎMPLINIRII.

...Vom proceda bine dacă un gînd, încărcat cu recunoştinţă, îl vom îndrepta spre acea clasă şi forţă socială revoluţionară care este clasa muncitoare ale cărei calităţi umane, unite cu ideologia partidului comunist, au zămislit încă înainte de revoluţie, în proporţie de masă, în timpul revoluţiei şi construcţiei socialiste, acel prototip uman, numit azi, în mod curent omul nou, harnic şi modest, dîrz şi cinstit, intransigent şi omenos, productiv şi disciplinat, conştient şi activ, setos de cunoaştere, cultură şi adevăr, de frumos nu numai artistic, ci şi social, pătruns de spiritul solidarităţii şi responsabilităţii sociale, descătuşat de tenebrele individualismului, sincer cu sine şi cu semenii, tonic şi serios, devotat cauzei socialismului, patriot şi internaţionalist autentic. Sînt trăsături specifice de psihologie umană, de psihologie socială şi politică ce caracterizează clasa conducătoare a societăţii noastre socialiste, ce iradiază psihologia întregii noastre naţiuni formată azi numai din clase şi pături sociale de oameni ai muncii.

Prin ponderea ei hotărîtoare, nu numai în producţia materială, dar şi în întreaga viaţă politică şi socială, clasa muncitoare reprezintă, sub conducerea partidului, acea forţă motrice care ridică întreaga naţiune pe TREPTELE ÎMPLINIRII.

...Va fi drept să îndreptăm gîndurile noastre spre acea clasă, odinioară împilată şi adesea răzvrătită cum a fost în 1907, care este ţărănimea, devenită azi o clasă nouă, socialistă, aliata de nădejde a clasei muncitoare, producătoare nu numai de bunuri materiale de importanţă vitală pentru întreaga naţiune, dar şi de nestemate culturale, de valori morale neperisabile. Ridicată pe treptele demnităţii şi puterii, angajată plenar pe drumul înnoirilor structurale, al modernizării socialiste, ţărănimea urcă, umăr la umăr cu clasa muncitoare, TREPTELE ÎMPLINIRII.

...Vom proceda bine dacă, la hotar de an nou, din cincinal nou — cincinal al revoluţiei ştiinţifico-tehnice — un gînd îl vom îndrepta spre intelectualitatea socialistă, zămislită azi din rîndurile clasei muncitoare şi ale ţărănimii, luminată de ideile şi idealurile socialismului multilateral dezvoltat, participantă activă la întreaga ctitorie materială şi spirituală din toate colţurile pămîntului românesc. Ingineri şi economişti, învăţători, profesori, oameni de ştiinţă, scriitori şi medici, artişti, contopiţi cu întregul popor îşi pun cunoştinţele şi talentele în slujba progresului economico-social şi cultural al patriei, contribuie, sub conducerea partidului, la opera migăloasă de formare şi dezvoltare a conştiinţei socialiste, revoluţionare a maselor, poartă mesajul inventivităţii şi spiritului creator al poporului român departe peste fruntarii.

Intelectualitatea României socialiste — căreia partidul îi atribuie un rol atît de important în toate sectoarele marelui şantier al construcţiei materiale şi al reconstrucţiei spirituale şi morale pe fundamente socialiste şi, în viitor, comuniste — urcă, împreună cu întregul popor, TREPTELE ÎMPLINIRII.

Toţi cei ce trăiesc şi muncesc pe cuprinsul patriei noastre socialiste, indiferent de naţionalitate, se bucură de deplină egalitate în drepturi în toate domeniile vieţii economico-sociale, politice şi culturale, sînt, în mod firesc, solidari şi uniţi în opera vastă. de construcţie a societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Toţi membrii societăţii noastre, fără deosebire de naţionalitate, se bucură de acelaşi statut politic, civic, juridic, economic şi cultural. Discriminările de orice fel au fost pentru totdeauna abolite. Zidurile închistării naţionale şi ceţurile naţionalismului şovin au fost îndepărtate. Comuniunea şi comunitatea de viaţă socială, cooperarea frăţească şi întrajutorarea tovărăşească sînt caracteristici dominante ale relaţiilor dintre poporul român şi naţionalităţile conlocuitoare. Cot la cot cu oamenii muncii români, cei aparţinînd naţionalităţilor conlocuitoare îşi aduc valoroasa contribuţie la înflorirea patriei comune, urcă astfel TREPTELE ÎMPLINIRII.

Schimbul de mîine al ţării, generaţia tînără, împleteşte tot mai strîns învăţătura cu munca productivă, însuşindu-şi calităţile spiritului muncitoresc. Educat în spiritul patriotismului creator, prin muncă şi pentru muncă şi viaţă socială şi politică activă, militantă, tineretul este prin definiţie constructor de viitor, la nivelul experienţei şi cunoaşterii contemporane — atras irezistibil de valorile umanist-socialiste ale personalităţii multilateral dezvoltate într-o societate clădită de oameni pentru oameni. Călăuzit cu dragoste părintească de partid, tineretul urcă, cu pas vioi, TREPTELE ÎMPLINIRII.

În tezaurul de valori al ţării, în frumuseţea şi în curăţenia ei sufletească, în zîmbetul, sănătatea şi seninătatea copiilor, în armonia vieţii de familie şi în opera de conducere şi reînnoire socială găsim, cristal cu cristal, hărnicia şi priceperea, devotamentul şi creativitatea, inteligenţa şi sensibilitatea milioanelor de femei. Condiţia şi statutul femeii, în proces de radicală schimbare, umanizează întregul sistem de raporturi sociale, validează societatea socialistă ca o veritabilă societate a egalităţii în drepturi şi datorii, a echităţii sociale. Dezvoltarea economico-socială şi culturală a ţării, impetuoasă în ultimul deceniu sub impulsul politicii economice a partidului, este rezultat şi al contribuţiei maselor de femei, asigurînd în acelaşi timp condiţii materiale şi climatul tot mai favorabil afirmării plenare a femeilor în toate sferele activităţii sociale. Iată de ce putem spune că în condiţiile societăţii noastre socialiste, umăr la umăr cu bărbatul, femeia urcă TREPTELE ÎMPLINIRII.

Viaţa şi munca întregii noastre naţiuni este călăuzită pe treptele împlinirii de luminoasele idei cuprinse în Programul partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism. Obiectivele acestui program se realizează printr-un gigantic efort, cincinal cu cincinal, an de an. Socialismul şi comunismul, respectiv modul de trai, tipul de civilizaţie socialist şi comunist nu sînt „un dar de anul nou", ci rodul unei munci extraordinar de tenace în care se cer angajate toate forţele active ale naţiunii, rezultatul depăşirii, pas cu pas, a neajunsurilor şi contradicţiilor, al ridicării continue a pregătirii profesionale şi politice a maselor, căci noua societate nu poate învinge vechiul decît printr-o luptă deplin conştientă, prin spirit revoluţionar neadormit.

În zi de lucru, ca şi în zi de sărbătoare, trebuie să ne gîndim că, aşa cum o spune adesea Secretarul general al partidului, mai avem încă multe de făcut, că procesul perfecţionării sociale şi autoperfecţionării umane are un caracter continuu, ca şi procesul revoluţionar al cărui rezultat va fi societatea comunistă de mîine.

Făclia nestinsă a spiritului revoluţionar, profund constructiv, purtată de partidul nostru, luminează întregului nostru popor urcuşul pe TREPTELE ÎMPLINIRII.

Petru PĂNZARU

AMPLITUDINEA SOCIALĂ A DEZVOLTĂRII ROMÂNIEI

> „Scopul întregii noastre activități economico-sociale, țelul suprem al politicii partidului nostru, esența misiunii sale istorice de transformare revoluționară a societății și de făurire a noii orînduiri este ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, în concordanță cu necesitățile fiziologice științific determinate și cu cerințele spirituale generate de progresul neîntrerupt al cunoașterii umane".
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**

ÎN CONCEPȚIA partidului nostru satisfacerea multiplelor nevoi materiale și spirituale ale omului, asigurarea bunăstării și fericirii sale — țelul suprem al întregii activități — sînt indisolubil legate de făurirea unei economii multilateral dezvoltate. Realizările prestigioase obținute în dezvoltarea și creșterea economică a țării în ultimul deceniu, perspectivele luminoase ce se evidențiază pentru economia României în acest cincinal, pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism, pun în lumină, cu și mai multă putere, finalitatea social-umană a politicii partidului. Aceste succese și perspective au asigurat și asigură creșterea continuă a potențialului economic al țării, a venitului național și a avuției naționale, și ca atare amplificarea posibilităților pentru sporirea veniturilor populației, pentru satisfacerea tot mai .bună a cererii de bunuri și servicii din partea acesteia, a cerințelor sale sociale și spirituale.

Sporirea accelerată a fondului de consum

ORIENTĂRILE novatoare ale politicii economice a partidului, intervenite cu deosebire după Congresul al IX-lea urmărind, într-o strînsă intercondiționare, dezvoltarea calitativă a economiei, lichidarea cît mai rapidă a decalajelor care ne mai despart de țăriie dezvoltate economic, sporirea eficienței activităților, valorificarea superioară a potențialului material și uman al țării se situează ca factori importanți în ridicarea țării noastre pe noi trepte de progres și civilizație. Concepute pe baza analizei profunde a condițiilor istorice, economice, sociale și politice ale României, a cunoașterii temeinice a acțiunii revoluției tehnico-științifice, a cerințelor progresului în lumea de astăzi, asemenea orientări au permis nu numai progresul impetuos, accelerat al forțelor de producție, ci au imprimat proceselor economice un caracter nemijlocit social, cu influențe sensibile, pozitive, în ce privește dimensiunile și structura forței de muncă după ramura economică în care aceasta își desfășoară activitatea, mediul socio-demografic în care trăiește, în ce privește calitatea vieții ș.a. Importantele efecte sociale rezultate astfel se regăsesc în procesul complex de ridicare necontenită a bunăstării materiale și spirituale a poporului român, potențînd și proiectînd la ample dimensiuni dezvoltarea multilaterală și înflorirea personalității umane, ceea ce relevă orientările menționate, deopotrivă, ca decizii economice și sociale de amploare, atestînd caracterul „economico-social" al întregului concept de dezvoltare economică a României.

Opțiunea de bază care, în condițiile țării noastre, a asigurat și asigură plasarea României pe drumul progresului a constituit-o și o constituie **alocarea unor fonduri importante pentru dezvoltare și în acest cadru, structurarea judicioasă a venitului național pentru dezvoltare și consum.** Se asigură pe această cale premisele materiale necesare atît pentru realizarea unor programe de investiții de amploare, destinate edificării unei economii cu o productivitate socială ridicată a muncii, pentru creșterea astfel în ritm susținut a venitului național, indicatorul sintetic al dezvoltării, cît și pentru sporirea rapidă și neîntreruptă a fondului de consum, evoluție în baza căreia se realizează îmbunătățirea continuă a nivelului de trai al oamenilor muncii (vezi tabelul). Viața mai bună a cetățenilor țării este mai complet reflectată dacă avem în vedere și faptul că creșterea fondului de consum nu se realizează numai ca o sporire cantitativă, ci, în baza posibilităților oferite de dezvoltarea dinamică și modernă a industriei, a economiei în general, ca o sporire calitativă totodată, satisfăcîndu-se astfel, la un nivel din ce în ce mai ridicat, cerințele populației pentru un consum variat de bunuri și servicii, superior structurat (vezi grafice coperta a doua).

Corelația dintre creșterea fondului de dezvoltare și sporirea venitului național, a fondului de consum și a investițiilor

Indicatorii / Perioada	Ponderea fondului de dezvoltare în venitul național %	Ritm mediu anual de creștere — % —		Investiții mld. lei*)
		Venitul național	Fondul de consum	
1956—1960	17,1	6,9	4,5	100,2
1961—1965	25,5	9,0	5,3	199,7
1966—1970	29,5	7,7	7,0	330,8
1971—1975	circa 34	11,3	7,5	549,0
1976—1980	33—34	10—11	8,0	1 000

* Pentru perioada 1956—1965 prețuri 1959; pentru cincinalele următoare prețuri 1963.

Semnificații umanitare ale programelor de investiții

O ANALIZĂ mai detailată a multiplelor efecte sociale generate de înfăptuirea amplelor programe de investiții — a căror structură a fost și este concepută în lumina creării unei economii industrializate, moderne, multilateral și eficient dezvoltate, în acord cu cerințele progresului tehnico-științific și ale competitivității, în lumina ridicării continue a nivelului de trai material și spiritual al poporului — relevă ampla deschidere socială a dezvoltării și creșterii economice a României socialiste.

Dinamismul imprimat dezvoltării moderne a economiei de realizarea investițiilor prevăzute, **necesită, cincinal de cincinal, mai multă forță de muncă.** În perioada 1966—1975 au fost create circa 2 milioane noi locuri de muncă, urmînd ca în acest cincinal să fie create alte 1—1,2 asemenea locuri. Pe fondul înnoirilor realizate în structura economiei, în favoarea industriei, a activităților complexe, a ramurilor și subramurilor moderne, intervin importante mutații în structura populației ocupate a țării. Crește cu precădere ponderea populației ocupate în industrie — de la 19,2 la sută în 1965 la 30,6 la sută în 1975 și la peste 36 la sută în 1980 — în construcții, transporturi și telecomunicații, în paralel cu diminuarea părții populației ocupate în agricultură — de la 56 la sută în 1965 la 27—28 la sută cît urmează să se înregistreze în 1980. Sînt dinamici ce amplifică puternic semnificația socială și așa majoră a procesului de creare a noilor locuri de muncă.

Crește astfel numeric și calitativ clasa muncitoare, legată intim de promovarea progresului tehnico-științific, de înfăptuirea unor nobile idealuri ale poporului român. Sporirea menționată este reflectată de ponderea tot mai ridicată a muncitorilor în numărul personalului aceasta crescînd de la 75 la sută în 1970 la 79 la sută în 1975, urmînd ca pînă în anul 1990 clasa muncitoare să reprezinte partea covîrșitoare a populației țării. O asemenea evoluție potențează progresul neîntrerupt al societății noastre, justifică cele mai optimiste țeluri.

Pe de altă parte, într-o familie **crește numărul celor ce aduc venituri, în special numărul retribuțiilor provenite din munca în industrie, în activități mai complexe,** venituri sporite potrivit muncii mai calificate și mai productive depuse. **Sporesc din ce în ce mai mult și veniturile țărănimii,** avînd în vedere că diminuarea ponderii populației ocu-

Ne-am interesat pentru dumneavoastră

CE VOM GĂSI ÎN 1977 ÎN MAGAZINE?

AMPLIFICAREA potenţialului de peste 13 ori în industria uşoară şi de peste 7 ori în industria alimentară în ultimul sfert de veac se face profund simţită în structura fondului de marfă oferit populaţiei. Roadele dezvoltării se regăsesc azi în fiecare judeţ al ţării, prin existenţa de întreprinderi producătoare de bunuri de consum, în viaţa cotidiană a fiecăruia dintre cetăţenii ţării.

„Cu ce noutăţi ne vor întîmpina în 1977 magazinele ?“ este, deci, o curiozitate firească a fiecăruia dintre noi, la care — desigur parţial — vom încerca să răspundem.

Contractele de confecţii încheiate pentru anul 1977 de comerţul interior vor asigura livrarea către fondul pieţei, în primul semestru al anului viitor, a unei game de produse aproape integral înnoită. Această înnoire de mari proporţii a fost facilitată de organizarea prezentării şi testării noilor produse în cadrul celei de a 7-a ediţii a Tîrgului de mostre de bunuri de consum, din toamna acestui an, prin sondaje de opinie, parăzi ale modei, etc. Un alt factor care a contribuit la revizuirea radicală a colecţiilor de modele a fost lansarea, de către casele de modă, a unei noi linii pentru 1977. Astfel, centrele de creaţie din industria confecţiilor, şi îndeosebi cel din centrală, au desfăşurat o amplă activitate de documentare şi de pregătire a noilor colecţii, adaptate liniei modei din anul viitor.

La femei, noua linie se axează ca stil pe efectul combinărilor şi suprapunerilor mai multor piese vestimentare, a căror eleganţă se degajă din asortarea ţesăturilor, desenelor şi culorilor. Re-

(Continuare în pag. 9)

pate în agricultură pînă la nivelul caracteristic ţărilor dezvoltate este concepută numai pe măsura atingerii în această ramură de bază a economiei a unei productivităţi ridicate a activităţilor, proces necesar ca urmare a cerinţelor de creştere continuă a producţiei agricole şi posibil în condiţiile dezvoltării şi perfecţionării continue a bazei tehnico-materiale, a organizării producţiei şi a muncii din agricultură. Ambele evoluţii se regăsesc în creşterea accelerată a cuantumului bugetelor de familie-evidenţiată elocvent de înregistrarea unei dinamici mai accentuate a veniturilor totale reale ale populaţiei comparativ cu cea a retribuţiei reale a personalului şi cu cea a veniturilor ţărănimii — mijloc important de ridicare a nivelului de trai material şi spiritual al oamenilor muncii.

Un efect social inestimabil: creşterea stocului de învăţămînt

ÎN CADRUL GENERAL menţionat, prioritatea acordată investiţiilor industriale şi, cu deosebire, ramurilor care promovează progresul tehnico-ştiinţific, asigurînd înzestrarea industriei, a întregii economii la un nivel tehnic ridicat, creşterea gradului de mecanizare şi automatizare a activităţilor, determină importante mutaţii în conţinutul muncii, în orientarea profesională a forţei de muncă, procese în care se manifestă noi şi puternice rezonanţe sociale.

Sub impulsul introducerii tot mai largi în producţie a progresului tehnic, **conţinutul muncii se modifică continuu, specializarea îngustă fiind tot mai mult înlocuită cu creşterea gradului de universalizare a muncii,** activitatea de zi cu zi oferind largi posibilităţi de ridicare a nivelului cultural şi propesional al cadrelor. Odată cu diminuarea treptată a unor meserii meşteşugăreşti tradiţionale, dar necesitînd un grad inferior de calificare, dezvoltarea industriei, a întregii economii sub incidenţa revoluţiei tehnico-ştiinţifice pretinde numeroase meserii noi, ce necesită un grad ridicat de pregătire, meserii diversificate, într-o gamă largă, în direcţiile electronicii şi electrotehnicii, producţiei şi mînuirii de echipamente de automatizare, producţiei oţelurilor superioare, în direcţiile fabricării şi mînuirii de maşini unelte de cea mai înaltă complexitate şi performanţă, petrochimiei, industriei materialelor de construcţii, în direcţia sistemelor moderne de dirijare a transporturilor şi telecomunicaţiilor ş.a. Chiar şi atunci cînd vechile meserii îşi păstrează denumirea, conţinutul muncii lor se schimbă radical. Nivelul ridicat al cunoştinţelor pe care activitatea productivă le pretinde fiecăruia la locul său de muncă este semnificativ ilustrat de amplele eforturi întreprinse de stat pentru promovarea tehnicii celei mai avansate în procesul de reînnnoire şi dezvoltare a aparatului de producţie, oglindite sintetic în dublarea aproape, în perioada 1976—1980 comparativ cu cincinalul trecut, a investiţiilor necesare pentru crearea unui loc de muncă.

Transformări mereu mai marcante suferă munca din agricultură. Rezolvarea în linii generale a problemelor mecanizării şi chimizării agriculturii, corespunzător posibilităţilor oferite de dezvoltarea industriei, organizarea superioară a muncii şi producţiei, utilizarea mijloacelor tehnice şi a metodelor agrozootehnice moderne au **efecte pozitive asupra caracterului muncii şi pregătirii profesionale a ţărănimii.** Aceste procese determină însuşirea unor noi cunoştinţe de cultură generală, cunoaşterea unor reguli agrozootehnice superioare, a unor probleme de economie agrară, adîncirea procesului de diversificare a ocupaţiilor şi de deplasare a lor spre activităţi mai complexe, atrag după sine întărirea disciplinei şi a legăturilor de echipă, exercitînd o influenţă favorabilă asupra profilului spiritual al ţărănimii.

Asigurarea necesarului de forţă de muncă pentru dezvoltarea şi creşterea economică a ţării, în condiţiile accentuării tot mai mult a tendinţelor de intelectualizare a unor meserii şi profesii a impus şi impune **deplasarea formării profesionale spre zone tot mai complexe,** menite să ofere întregului personal o solidă pregătire generală, pe fondul căreia să poată fi cultivată optim însuşirea unor numeroase cunoştinţe de specialitate. Creşterea în total a ponderii muncitorilor cu pregătire medie şi medie de specialitate — orientarea sporită a absolvenţilor de liceu către producţie fiind reflectată, printre altele, de creşterea, în anul şcolar 1974—1975 faţă de 1964—1965, mult mai accentuată, a numărului absolvenţilor liceelor de specialitate şi şcolilor de specializare postliceală comparativ cu sporirea numărului absolvenţilor învăţămîntului superior (13,6 ori şi respectiv 72 la sută faţă de 48 la sută) — a fost posibilă tocmai în condiţiile unei astfel de orientări a învăţămîntului.

De altfel, întreaga dezvoltare de amploare a procesului de învăţămînt şi instruire de la noi din ţară are o explicaţie de fond în creşterea ponderii ocupaţiilor unde activitatea intelectuală ocupă un rol preponderent. Semnificativ pentru dimensiunea dezvoltării şi a eficienţei învăţămîntului românesc mediu şi superior, tehnic sau profesional este faptul că la sfîrşitul anului 1980 peste 50 la sută din numărul total al personalului urmează să fie reprezentat de cadre pregătite în deceniul 1971—1980. Pe de altă parte dezvoltarea învăţămîntului în acord tot mai deplin cu nevoile nemijlocite ale producţiei, cu cele mai pretenţioase cerinţe este ilustrată elocvent de creşterea pe care au înregistrat-o cheltuielile statului pentru formarea unui cadru cu pregătire superioară şi medie ; faţă de 1960, bunăoară, acestea au fost în 1975 de peste 2 ori şi respectiv 2,4 ori mai mari. Întreg personalul din economie se află însă într-o continuă, organizată şi intensă **activitate de reîmprospătare şi perfecţionare a cunoştinţelor profesionale,** în pas cu explozia permanentă de informaţii care are loc astăzi în ştiinţa şi tehnica mondială şi care uzează moral, la intervale tot mai scurte, cunoştinţele deja căpătate. În actualul cincinal este prevăzut, astfel, ca fiecare lucrător din economie să frecventeze cel puţin odată un curs de perfecţionare a pregătirii profesionale.

Sînt realităţi ce oferă viguroase posibilităţi pentru **dispariţia treptată a deosebirilor esenţiale dintre munca fizică şi cea intelectuală, pentru transformarea muncii din agricultură tot mai**

mult într-o variantă a muncii industriale, pentru sporirea productivității muncii sociale, procese cu efecte sociale greu comensurabile astăzi în întreaga lor amploare. Ele asigură **creșterea masivă, neîntreruptă a stocului de învățămînt, de cultură al oamenilor muncii, componentă de preț a avuției naționale,** sporirea accelerată a gradului de civilizație al societății, progresul general rapid al României.

Binefacerile civilizației pe întregul teritoriu

DISPARITĂȚILE flagrante ale trecutului în dezvoltarea economică și îndeosebi a industriei pe teritoriul țării au marcat nefavorabil generații și generații de cetățeni ai României, aflați astfel, unii față de alții, în condiții inegale de muncă și viață, irosindu-se un important potențial material și uman.

Pornind de la aceste realități, subordonată satisfacerii tot mai înalte a trebuințelor omului, îmbunătățirii continue a condițiilor sale de viață, politica partidului nostru de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate are în vedere continuarea, la un nivel superior, a eforturilor făcute în anii construcției socialiste pentru dezvoltarea armonioasă a localităților, **expansiunea puternică a forțelor de producție, a diferitelor ramuri și în primul rînd a industriei pe întregul teritoriu al României** într-o concepție unitară și de largă perspectivă, în scopul ridicării la o viață înfloritoare a tuturor localităților.

Ca urmare a acestor opțiuni, industria va deveni preponderentă în fiecare din județele țării, comparativ cu 3 județe unde în 1965 se realiza o producție industrială mai mare de 10 miliarde lei, în anul 1980 acest nivel urmînd să se obțină în toate județele. Totodată, în profilul economico-industrial a 17 județe vor apare subramuri moderne ale construcției de mașini, chimiei și metalurgiei. O altă trăsătură majoră a politicii de dezvoltare economică armonioasă a teritoriului o constituie creșterea susținută, pe baze moderne, a producției din agricultură.

Repartizarea și creșterea echilibrată a forțelor de producție pe teritoriu asigură, de asemenea, dezvoltarea orașelor și a comunelor țării, creșterea gradului de urbanizare. Așa se explică de ce numărul județelor cu un grad de urbanizare mai ridicat, adică de peste 40 la sută, a ajuns în 1975 la 15 față de 12 în 1970 și 11 în 1965. Sînt mutații ce vor căpăta un contur mai pronunțat în acest cincinal pe baza prevederii de a se transforma în orășele agroindustriale un număr de 120 centre comunale.

Toate acestea evidențiază importante efecte sociale, schimbări calitative însemnate în viața cetățenilor. În județele rămase în urmă și care **se dezvoltă și cresc economic accelerat, se amplifică numărul locurilor de muncă, cu deosebire în industrie,** și ca atare posibilitățile oamenilor de a-și îmbunătăți bugetele de familie, de a-și îmbogăți cunoștințele. Este un proces dovedit de construirea în cincinalul 1971—1975 a noi obiective industriale de interes republican in circa 180 de orașe și în alte peste 120 localități rurale, urmînd ca pînă la sfîrșitul actualului cincinal circa 700 de localități să dispună de unități industriale de subordonare republicană, cu activitate permanentă ; de creșterea pe teritoriu, în numărul total al angajaților, a ponderii personalului ocupat în industrie, aceasta depășind la sfîrșitul anului trecut 40% în 23 județe.

La rîndul său **sporirea gradului de urbanizare** asigură condiții pentru **o mai bună dezvoltare edilitară, sanitară, comercială și culturală a localităților, a învățămîntului,** permițînd cetățenilor să trăiască cu fiecare zi ce trece, mereu mai aproape de cerințele confortului modern, o viață civilizată.

Lichidarea tot mai mult a disparităților generate de dezvoltarea inegală a forțelor de producție pe teritoriu, progresele amintite înregistrate de munca în agricultură determină totodată **dispariția treptată a deosebirilor esențiale existente încă în modul de viață al oamenilor muncii de la orașe și sate.** Viața de la sate se apropie tot mai mult de confortul citadin, beneficiind de avantajele multiple ale electrificării, fiind tot mai des întîlnite sisteme de canalizare și alimentare cu apă curentă. În procesul său de dezvoltare satul românesc oferă noi și numeroase posibilități de împlinire socială și spirituală pentru toți locuitorii săi. Școli generale ,școli profesionale și licee în număr tot mai mare, unități agricole încadrate cu numeroși specialiști de calificare superioară, biblioteci și cămine culturale existente, practic, în fiecare comună, tot mai numeroase cinematografe cu program regulat, dispensare și spitale, constituie, pe de o parte, mijloace de cultivare și ocrotire a omului, oferind, pe de altă parte, mediului rural condiții pentru contactul fertil cu o intelectualitate numeroasă și aleasă.

Valorificarea unor importante valențe profesionale și spirituale ale populației din județe este susținută de **legea intrată nu de mult în vigoare, privind recrutarea și repartizarea forței de muncă.** Oficializînd recrutarea forței de muncă pentru unitățile socialiste numai din localitatea sau județul în care acestea își desfășoară activitatea, și numai în mod excepțional din alte județe, această lege este menită să pună capăt migrațiilor nejustificate de forță de muncă dintr-un județ în altul.

Relevînd reala dimensiune a amplitudinii sociale a dezvoltării și creșterii economice a României socialiste se impune subliniată orientarea partidului de a concepe dezvoltarea impetuoasă, calitativă a forțelor de producție ale țării într-un **continuu acord cu perfecționarea relațiilor de producție, a sistemului organizațional al economiei, cu crearea condițiilor pentru adîncirea permanentă a participării largi a oamenilor muncii — făuritori și proprietari ai bunurilor — la luarea deciziilor, la conceperea și realizarea obiectivelor.** Realitatea că oamenii muncii înșiși sînt principalii responsabili ai propriei lor ridicări materiale și spirituale asigură condiții optime pentru înflorirea multilaterală a personalității.

Analiza efectelor sociale, de mare amploare, ale dezvoltării și creșterii economice accelerate a României — care presupune, evident, abordarea și a altor aspecte — evidențiază luminoase perspective de progres economico-social, de creștere a forței productive a economiei și de ridicare materială și spirituală a oamenilor muncii, de omogenizare a societății românești.

Dan POPESCU

Ce vom găsi în 1977 în magazine?

(Urmare din pag. 8)

zultanta acestui joc al suprapunerilor va fi creșterea lungimilor, etajate între 3/4 și 7/8 sau chiar pînă la gleznă ; adăugînd la aceasta linia dreaptă a umerilor, constatăm asemănarea cu moda europeană a anilor 1900, 1920 și 1950, dar cu evidente influențe rustice și orientale. Formele simple, dar bine desenate, confortabile prin eliminarea oricărui detaliu ce ar îngreuia ținuta, contribuie la individualizarea persoanei, avînd largi posibilități de diversificare prin fantezia combinărilor. Față de 1976, principala modificare în linia modei feminine va fi deci silueta dreaptă, față de cea evazată din anul precedent, lungimea menținîndu-se sub genunchi.

Moda 1900 — rediviva?

Caracteristica de bază a modei bărbătești în anul 1977 o constituie revenirea la clasic, ca siluetă, croială și nuanțe. În același timp se va continua interpretarea stilului sport, în special pentru îmbrăcămintea combinată destinată timpului liber. De remarcat că nu va mai exista tendința de mixtiune între cele două orientări, fiecare fiind caracterizate prin elemente de stil și modă specifice. Costumul masculin, la un rînd sau la două rînduri, va avea o linie clasică, dreaptă, cu vestă, revere mai înguste și mai alungite, silueta suplă în formă de fus cu umerii ușor lărgiți, cu tendința de a coborî talia.

În ceea ce privește materialele utilizate pentru confecții, producătorii, pornind de la preferințele exprimate de consumatori (cu prilejul tîrgului de mostre) pentru articole ușoare, viu colorate, și-au intensificat preocupările pe linia de a oferi confecții din țesături de in sau in+poliester, în culori uni sau imprimeuri pe fond natur, țesături apreciate pentru calitățile în purtare, ușor de întreținut ; de asemenea, țesături din lînă și bumbac în amestec cu poliester. Astfel, pentru tineret se vor folosi în mare măsură țesăturile tip jeans, pe bază de amestecuri de fibre naturale și artificiale — cerere amplificată de extinderea modei jeans de la pantaloni, la diverse costume, compleuri (fustă+pantaloni, bluză+pantaloni), rochii și chiar pardesie. Printre principalii producători : „Mondiala“-Satu Mare.

Încă din acest trimestru, fabricile din Bacău și Satu Mare au lansat pe piață o mare varietate de pardesie pentru femei, din țesături de lînă uni sau fantezi, din jerse poliester tricotat sau poliester 100% țesut. De remarcat, la noua linie a modei o serie de detalii ca : garnituri și tighele în carouri, glugă, tighele în ton sau în contrast, ce vor particulariza sezonul primăvară-vară 1977.

Au mai fost contractate pentru anul viitor compleurile „stil masculin“ — care, după aprecierile specialiștilor, vor

(Continuare în pag. 17)

O opțiune fundamentală pentru ridicarea nivelului de trai în actualul cincinal

UN MILION DE LOCUINȚE

GRADUL DE ASIGURARE cu locuințe reprezintă în momentul de față, atît pe plan mondial, cît și pe plan național, unul dintre indicatorii cei mai complecși ai nivelului și calității vieții populației. Evoluînd de la funcția ei inițială simplă, provenită din atavica necesitate de adăpost a strămoșilor noștri îndepărtați față de rigorile mediului înconjurător, locuința capătă în epoca noastră contemporană o semnificație și o importanță multilaterală. Ea este legată nemijlocit de o serie de aspecte majore ale problematicii colectivităților umane; nivelul general de trai, refacerea forței de muncă prin odihnă, asigurarea sporului demografic, controlul procesului de urbanizare, păstrarea în anumite limite acceptabile a migrației în teritoriu și a navetismului sînt, toate, direct condiționate de caracteristicile economice, sociale, tehnice și fizice ale programului de construcție și exploatare a locuințelor.

ROMÂNIA a realizat, în ultimii 20—25 de ani, un vast program de construcții de locuințe; s-a obținut un mare progres cantitativ și calitativ în acest domeniu esențial al dezvoltării economice și sociale. Fără a intra în amănunte, se poate arăta că și sub acest aspect, noi am moștenit de la regimul burghezo-moșieresc o situație extrem de grea atît sub aspectul volumului fondului de locuințe care au existat imediat după cel de-al doilea război mondial, cît și al stării lor. Ceea ce a caracterizat grava rămînere în urmă în acest domeniu a constat, pe lîngă numărul redus de locuințe, în modul anarhic de amplasare teritorială a acestora și, mai ales, în nivelul insuficient de dotare tehnică și edilitară (alimentare cu energie, apă, canalizare, încălzire). Este deajuns să arătăm că imensa majoritate a locuințelor existente în 1948 în mediul rural erau construite din materiale provizorii și complet lipsite de dotări tehnice și edilitare. În mediul urban, proliferau cartiere de cocioabe și locuințe provizorii care adăposteau aproape în totalitate populația muncitoare.

Marile schimbări în bine, petrecute în țara noastră în materie de locuințe se bazează pe fundamentul solid al dezvoltării generale, economice și sociale a României, pe industrializare și pe introducerea deliberată, consecventă a progresului științific și tehnic în toate ramurile economiei, inclusiv în industria construcțiilor și a materialelor de construcții. De asemenea, este — incontestabil — meritul conducerii noastre superioare de partid și de stat, de a fi imprimat, în special în ultimii 10 ani, promovarea activităților complexe de sistematizare teritorială, urbană și rurală, care contribuie direct la adoptarea unei politici clare și consecvente în domeniul construcției de noi locuințe și al exploatării fondului locuibil existent.

- **În ultimul deceniu — o cincime din populație în casă nouă**
- **Ce ne va spune recensămîntul locuințelor**
- **815 000 + 160 000 : un rezultat al eficienței economice**
- **Construcția de locuințe — factor de urbanizare**
- **Întreținerea și renovarea fondului locuibil existent în perspectiva soluționării problemei locuințelor**

CA URMARE a tuturor acestor factori, **numai în ultimele două cincinale au fost construite din fondurile statului și ale populației, cu aportul statului în credite și execuție, peste 845 mii de locuințe noi; adăugîndu-se locuințele construite de populație din fonduri proprii, în special în mediul rural și în localitățile urbane mai mici, rezultă un total de 1,4 milioane de locuințe noi, în care s-au mutat aproape a 5-a parte a populației țării.**

Comparîndu-ne cu țări europene cu un nivel mediu sau înalt de dezvoltare și aflate în eșalonul de frunte în ceea ce privește construcția anuală de locuințe raportată la 1 000 de locuitori rezultă:

	1963	1969	1971
Belgia	6,6	6,6	6,0
Danemarca	7,1	10,2	10,1
R. F. Germania	9,9	8,2	9,1
Franța	7,0	8,7	9,5
Italia	8,2	5,5	6,7
Olanda	6,7	9,6	10,4
Anglia	5,9	6,9	6,7
Cehoslovacia	6,5	6,7	7,6
R. D. Germana	4,5	4,1	5,1
Ungaria	5,2	6,0	7,3
Polonia	4,6	6,1	5,8
U.R.S.S.	10,3	9,3	9,4
ROMÂNIA	**6,5**	**7,2**	**7,3**

Sursa : O.N.U. — Buletinul statistic anual pentru locuințe și construcții pentru Europa, ed. 1971.

După cum se constată, țara noastră ocupă în acest domeniu unul din primele locuri pe continent, atît prin volumul relativ al construcției de locuințe, cît și prin ritmul constant de creștere pe o îndelungată perioadă de timp.

IN PROGRAMUL Partidului Comunist Român, adoptat la Congresul al XI-lea al P.C.R., se arată : „Se va intensifica construcția de locuințe în orașe și sate corespunzător principiilor sistematizării teritoriale, care vor trebui să fie respectate cu strictețe. **Pînă 1990 se vor construi circa 3,0—3,5 milioane locuințe, din care circa 2,5 milioane în orașe. Prin aceasta se va asigura soluționarea în linii generale a problemei spațiului locativ, realizîndu-se totodată transformarea radicală a înfățișării orașelor și satelor“.** (Subl. ns.).

Ca o primă etapă a acestei prevederi, în același timp cutezătoare și profund legată de realitățile, necesitățile și posibilitățile stricte ale contextului general economic, social și tehnic al țării noastre în această etapă, s-a prevăzut construcția în actualul cincinal (1976—1980) a cca. 815 000 de apartamente din fondurile statului și ale populației cu sprijinul financiar și de execuție din partea statului.

La Plenara C.C. al P.C.R. din 2—3 noiembrie 1976 s-a arătat că pe baza reducerii cu 30 la sută a valorii lucră-

● Îmbunătățirea confortului noilor locuințe este ilustrată de indicatori cum sînt :

— deplasarea ponderii grupelor de locuințe date în folosință, după numărul camerelor de locuit, spre cele cu mai multe camere :

(% din total)

Locuințe cu :	1965	1975
1 cameră	29,8	9,0
2 camere	44,3	50,3
3 camere și peste	25,9	40,7

— creșterea suprafeței medii a unei locuințe noi, care, în comparație cu apartamentul convențional de 30 mp suprafață locuibilă, reprezentat — în medie — 106,3% în cincinalul 1966—1970 și 110,1% în cincinalul 1971—1975.

● Confortul de locuire este conceput ca o noțiune complexă, integrînd funcțiile propriu-zise ale locuinței cu funcțiile unei rețele de dotări social-culturale, comerciale și de servicii în continuă dezvoltare și diversificare.

● Amplasarea noilor ansambluri de locuințe are în vedere în ultima perioadă, pe lîngă completarea cartierelor create în cursul cincinalelor trecute (îndeosebi pe terenuri libere din perimetrul construibil), o remodelare a țesutului urban, prin reconstrucția unor artere principale, a zonelor centrale.

● Pentru cazarea tinerilor muncitori din industrie și construcții se desfășoară un amplu program de construcții de cămine pentru nefamiliști. Căminele realizate în perioada 1971—1975 au totalizat aproape 220 mii de locuri (echivalentul a peste 35 mii de apartamente convenționale), iar în actualul cincinal se vor da în folosință încă 272,5 mii de locuri (din care 73 de mii numai în anul 1977), astfel încît în 1980 vor fi acoperite integral necesitățile pentru această categorie de locuințe.

rilor de construcții-montaj, precum și a consumurilor de materiale, îndeosebi de metal și ciment, există condiții pentru suplimentarea, în acest cincinal, a planului de construcții de locuințe cu 120 000 de apartamente și circa 40 000 de garsoniere destinate familiilor tinere.

Astfel, **în acest cincinal se vor realiza circa 980 000—1 000 000 de locuințe de diferite mărimi, aproape de 2 ori mai mult decît în cincinalul precedent. Totodată, statul va asigura materiale pentru construirea a 250 000—300 000 de locuințe de către populația rurală.**

Înfăptuirea încă din acest cincinal a unui asemenea volum de construcții de locuințe (garantată prin ritmul de construcții imprimat încă prin planul pe 1977 : 192 mii de apartamente, din care 20 mii de garsoniere) reprezintă un important pas înainte pentru îndeplinirea prevederilor Programului partidului, de a se realiza pînă în 1990 soluționarea, în linii generale, a problemei spațiului locativ la noi în țară.

EXPERIENȚA existentă în alte țări, precum și generalizarea concluziilor reieșind din activitățile și preocupările existente la noi în acest domeniu demonstrează că **înfăptuirea unui asemenea program necesită un mare efort de concepție, proiectare și execuție.**

În primul rînd apare necesară o **cunoaștere a situației fondului de locuit existent,** la nivelul unităților administrativ-teritoriale (comune, orașe, municipii și județe), pentru a se putea evalua cu exactitate și în mod diferențiat necesitățile, în raport cu numărul și structura populației și cu dezvoltarea economică și socială prognozată pentru viitorii 15—20 de ani. Aceste date vor deveni accesibile ca urmare a efectuării **recensămîntului populației și al locuințelor,** care se va desfășura în luna ianuarie 1977.

De la ultimul recensămînt (martie 1966) și pînă în prezent au intervenit schimbări importante în numărul și structura socio-profesională a populației, în alcătuirea grupelor de vîrste, în repartiția teritorială, în apartenența la mediul urban și rural, în structura numerică a familiilor ; industrializarea și procesul de urbanizare au determinat procese migratorii și de navetism care afectează direct necesarul cantitativ și modul de amplasare a locuințelor în teritoriu ; de asemenea, pe baza creșterii generale a nivelului de trai material și spiritual, s-au produs modificări importante în ceea ce privește nivelul cerințelor de confort ale populației, în toate domeniile și în special în ceea ce privește locuința.

Pe baza datelor pe care le va furniza recensămîntul, vor putea fi precizați, ca parte integrantă a unui sistem informațional pentru sistematizare, o serie de **indici și indicatori precis delimitați, cu ajutorul cărora să se facă evaluări exacte asupra nivelului general de asigurare a populației din diferite zone ale țării cu locuințe, sub aspect cantitativ și calitativ (1).**

Acești indici și indicatori-parametri se referă la numărul de familii existente pe apartament, numărul de persoane pe cameră, numărul de metri pătrați locuibili pe persoană, valoarea izocronei medii de deplasare de la locuință spre locurile de muncă aferente populației locuind în zona considerată, gradul de uzură fizică și morală a locuinței, alimentarea interioară cu apă, consumul de electricitate pe gospodărie, canalizarea interioară, sistemul de încălzire etc. Toate aceste componente, culese prin recensămînt, la nivelul unităților teritoriale pot fi interpretate pe baza unei metodologii simple, unitare, pentru întreaga țară, pentru a se obține o apreciere obiectivă, științifică a gradului actual de asigurare cu locuințe. Acest lucru apare cu atît mai necesar, cu cît încă mai există în prezent deosebiri destul de accentuate de la o zonă la alta a țării, în ceea ce privește gradul de asigurare cu locuințe și confortul acestora.

OBȚINEREA unei asemenea aprecieri pentru fiecare localitate permite compararea cu alte localități, pe baza definitivării unei clasificări generale dinamice a așezărilor populate, urbane și rurale, în funcție de un complex de factori (mărime în suprafață și număr de locuitori, densitate, profil economic și funcțional, caracteristici geografice și climaterice, resurse naturale etc.), avînd drept scop final **o judicioasă repartizare a investițiilor pentru construcția de locuințe și etapizarea lor cît mai rațională (2).**

De asemenea, necesitatea adoptării unui plan de activitate ancorat puternic în situația specifică a fiecărei zone teritoriale sau localități în parte decurge și din obligativitatea de a se realiza **o utilizare rațională a terenului ocupat de locuințe, printr-un regim de densități optime,** ca și pentru celelalte folosințe (industrie, circulație, dotări social-culturale, spații plantate etc.).

Precizînd necesitățile și etapizarea corespunzătoare la nivelul fiecărei unități teritoriale în ceea ce privește construcția de locuințe, se pot obține un grad superior de valorificare a materialelor de construcție locale, evitarea de transporturi lungi și costisitoare, precum și o planificare din timp a necesităților de forțe de muncă calificate pentru construcții, problemă care în prezent creează încă multe greutăți.

Merită a fi subliniată în mod special ponderea foarte importantă pe care o au construcția locuințelor, etapizarea și amplasarea lor teritorială diversificată în județele, orașele și comunele țării, pentru realizarea ștergerii treptate a diferențelor existente între oraș și sat — obiectiv esențial, economic și social, al Programului partidului. Se poate aprecia că împreună cu amplasarea rațională a forțelor de producție în teritoriu, cu activitatea pentru obținerea în 1980 a unei producții globale industriale ample, de minimum 10 miliarde lei în fiecare din județele țării, **sarcinile pe care și le vor asuma județele pentru construcția de locuințe reprezintă o pîrghie extrem de importantă în programul general de ridicare a nivelului de civilizație al țării noastre.**

IN AFARĂ de construcția de locuințe noi, prevederea conținută în Programul Partidului Comunist Român, de a se rezolva în linii generale problema spațiului locativ pînă în 1990, presupune și **o reconsiderare a activităților de întreținere a fondului de locuit existent,** precum și **o relansare a activității de renovare urbană.**

Cu toate îmbunătățirile realizate în ultima perioadă de timp, sub aspect tehnic și funcțional-educativ, se constată încă o uzură fizică prematură a

dr. Virgil IOANID

(Continuare în pag. 42)

---

(1) O asemenea abordare este generalizată în cele mai recente studii efectuate pe plan mondial. A se vedea O.N.U., Comisia Economică pentru Europa : Așezările populate din Europa, tendințe și politici după cel de-al II-lea război mondial, New York, 1976. F. II. E. 9.

(2) Un astfel de model relativ simplu de clasificare este prezentat, în studiul O.N.U. „Indicatori sociali pentru locuințe și dezvoltare urbană“, New York, 1973. E. 73. IV. 13.

PREZENT ȘI VIITOR ÎN DEZVOLTAREA „ȚĂRII OAȘULUI“

Repartizarea rațională în profil teritorial a forțelor de producție a constituit și constituie o preocupare majoră, constantă, a Partidului Comunist Român. Înfăptuită în contextul general al industrializării socialiste a țării, îmbunătățirea repartizării forțelor de producție pe întreg cuprinsul patriei răspunde unor cerințe obiective determinate de necesitatea lichidării decalajelor economice moștenite din trecut în dezvoltarea diferitelor județe, zone și localități. Programul partidului nostru insistă pe larg asupra faptului că, dezvoltarea forțelor de producție pe baza revoluției științifice și tehnice contemporane reprezintă factorul hotărîtor în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism. În cuvîntarea rostită la Consfătuirea cadrelor din domeniul științelor sociale și învățămîntului politic din 6 octombrie a.c., tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia: **„Cu cît vom realiza mai bine și, într-un ritm mai intens dezvoltarea bazei tehnico-materiale, a forțelor de producție — inclusiv repartizarea teritorială a acestora și sistematizarea orașelor și satelor — cu atît vor fi mai mari succesele în înfăptuirea Programului de edificare a orînduirii noi, în ridicarea țării pe noi culmi de progres și civilizație“.**

Pornind de la rolul ce revine industriei în dezvoltarea economico-socială, partidul a acordat o deosebită atenție amplasării diferitelor obiective industriale în zonele și localitățile mai puțin dezvoltate, în scopul formării unor structuri economice teritoriale echilibrate și eficiente, organic încadrate în proporțiile de ansamblu ale economiei naționale.

Amplasarea rațională a forțelor de producție, în primul rînd a industriei ca factor dinamizator al întregii vieți economice și sociale, pe teritoriul țării urmărește, în esență, atragerea în circuitul economic și valorificarea superioară a resurselor naturale existente în diferite zone, utilizarea rațională a forței de muncă, crearea unor condiții de muncă și viață egale pentru toți cetățenii țării, în spiritul eticii și echității socialiste.

Prin alocarea în anii construcției socialiste, mai cu seamă după cel de-al XI-lea Congres al partidului, a unor însemnate fonduri de investiții pentru construirea de noi obiective industriale, precum și modernizarea celor existente în zone geografice mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic, s-au produs mutații deosebite în viața economică și socială a acestora. Pe harta economică a județelor patriei noastre au apărut noi centre puternice, a crescut potențialul industrial al celor existente, s-a intensificat procesul de urbanizare, s-a conturat și mai mult procesul de apropiere treptată a modului de viață de la sate de cel al orașelor.

Industrializarea unei străvechi vetre românești

Ca rezultat al aplicării în viață a politicii științifice a partidului nostru de industrializare socialistă și amplasare rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, o puternică înflorire economică și social-culturală a cunoscut și județul Satu-Mare, slab dezvoltat din punct de vedere economic în trecut, inclusiv zona Oașului cuprinsă în limitele acestui județ. Această zonă geografică a înregistrat în anii construcției socialiste, îndeosebi în ultimul deceniu, prin grija conducerii superioare de partid și a organelor județene, un salt economic apreciabil.

Provincie a dacilor liberi, unul din leagănele poporului nostru, străveche vatră românească, Țara Oașului situată în extremitatea nord-estică a județului Satu-Mare se afla în trecut, din punct de vedere al dezvoltării sale economice, printre cele mai înapoiate regiuni ale țării deși dispunea de bogății naturale. Veacuri de-a rîndul economia Țării Oașului a fost reprezentată doar de o agricultură primitivă și creșterea animalelor. Alături de aceste activități, populația era ocupată în sectorul forestier și meșteșuguri. Însemnate rezerve de materiale de construcții, unele resurse de lignit ca și izvoarele de apă minerală erau valorificate într-o măsură redusă. Industria era aproape inexistentă, Oașul fiind privit de clasele exploatatoare ca un ținut periferic, fără posibilități de dezvoltare. Unicul obiectiv cu caracter industrial era cel de exploatarea și prelucrarea lemnului din Bicsad care folosea circa 330 salariați. Exploatarea nerațională a masei lemnoase, în scopul obținerii de profituri cît mai mari, a dus la distrugerea în bună parte a fondului forestier alcătuit din fag și rășinoase.

Industria materialelor de construcții, deși dispunea de variate și bogate resurse în această zonă, era totuși slab dezvoltată, rezumîndu-se doar la exploatarea andezitului din apropierea comunei Negrești. Valoarea producției globale industriale a Țării Oașului în anul 1938 era de numai 11 milioane lei, ocupînd o pondere nesemnificativă în economia județului.

Menținerea unor relații de producție de tip feudal, exploatarea nemiloasă a populației, condițiile grele de muncă și viață, înapoierea economică și nivelul de trai scăzut, analfabetismul, inexistența asistenței sanitare, completau tristul tablou social din trecut al Țării Oașului.

Lichidarea stării de înapoiere economică și ridicarea nivelului de trai și civilizație a populației acestei zone ca și a celorlalte județe și localități ale țării a fost posibilă numai după cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare. Anii puterii populare au chemat la o viață nouă și meleagurile oșenești. Profundele transformări petrecute în economia județului Satu-Mare și a zonelor și localităților cuprinse în limitele lui, reprezintă materializarea politicii clarvăzătoare, consecvente a Partidului Comunist Român de industrializare socialistă a țării noastre.

Producția globală industrială a județului Satu-Mare a crescut în anul 1975 de 32 de ori față de anul 1950, înregistrînd un ritm mediu anual de 14,9% superior celui realizat pe ansamblul țării. Procesul creșterii impetuoase a industriei acestui județ a fost însoțit, totodată, de o mai bună repartizare a forțelor de producție în profil teritorial, urmărindu-se dezvoltarea tuturor zonelor geografice. Astfel, și în Oaș ca și în celelalte zone ale județului au fost lărgite și modernizate cele existente, inclusiv în mediul rural, pentru a asigura un grad superior de valorificare a bogățiilor naturale și o folosire eficientă a forței de muncă de care dispun.

Pentru atragerea în circuitul economic a tuturor resurselor naturale de care dispune Țara Oașului au fost întreprinse vaste lucrări de cercetare geologică care au pus în lumină diferite minereuri complexe, metale neferoase, andezit, bentonit, perlit, argile speciale, bogate resurse de ape minerale carbogazoase, clorosodice, bicarbonate, etc. În vederea valorificării raționale a acestor resurse locale în anul 1952 ia ființă în orașul Negrești-Oaș întreprinderea de industrie locală „Oșana“ care, într-un interval de timp scurt, cuprinde în sfera ei de activitate prelucrarea metalelor, extracția materialelor de construcție, exploatări forestiere, prelucrarea lemnului și chiar elemente ale industriei alimentare.

O intensificare deosebită cunoaște procesul de industrializare în deceniul 1965—1975. Astfel, în anii 1966—1968 este lărgită și modernizată Fabrica de cherestea din comuna Bicsad ceea ce-i permite să-și sporească volumul producției în 1975 cu aproape 3 ori față de 1950. Este amplificată simțitor producția materialelor de construcții pe bază de andezit și bentonit, mult solicitate la export. O dezvoltare aparte cunoaște industria alimentară care poate fi considerată, pe drept cuvînt, ramură industrială nouă a Țării Oașului. În vederea creării condițiilor necesare ocupării unui număr cît mai mare de

Dezvoltarea centrului industrial Negrești-OAȘ se corelează cu conservarea naturii, a monumentelor naturale și istorice, cu tradițiile și obiceiurile populației, într-un optim zonal *economic și social.*

muncitori locali care, pînă nu demult, migrau în căutare de lucru în alte județe ale țării, ca și pentru valorificarea unor materii prime, în anul 1969 intră în funcțiune o nouă și importantă unitate industrială și anume Întreprinderea pentru prelucrarea inului și a cînepei „Integrata“ din Negrești-Oaș, a cărei producție sporește pînă la finele anului 1975 de peste 3,4 ori. În sfîrșit, în anul 1973 începe să producă Întreprinderea de exploatare minieră Turț.

Lărgirea și modernizarea unităților economice existente, precum și construirea unor noi întreprinderi industriale a condus la creșterea producției globale industriale a Țării Oașului de aproape 50 de ori în 1975 față de anul 1938. Ponderea producției industriale a acestei zone geografice în totalul producției industriale a județului Satu-Mare sporește și ea, ajungînd în 1975 la aproape 7%, față de numai 0,2% cît reprezenta în 1960. Centrul industrial cel mai puternic al zonei rămîne, totuși, orașul Negrești-Oaș, a cărui contribuție în totalul producției industriale a Țării Oașului se ridică la aproape 80%.

Dinamismul industrial caracteristic acestei zone, a determinat mutații importante în structura socială, a dus la imbunătățirea radicală a condițiilor de viață ale populației. Dacă, în trecut, existau în Țara Oașului un număr foarte mic de muncitori industriali, în prezent ei reprezintă un detașament semnificativ ca pondere în totalul locuitorilor. De pildă, în 1975 personalul industrial reprezenta 13,1% în totalul populației, față de numai 0,8% în anul 1938. Dacă avem în vederea ponderea muncitorilor în totalul personalului angajat, atunci aceasta era la sfîrșitul anului 1975 de peste 76%. Sporirea an de an a persoanelor încadrate în cîmpul muncii s-a reflectat în veniturile obținute de populație și, drept urmare, în standardul ei de viață.

Cu toate aceste succese, zona Oașului continuă să fie una din regiunile a cărei industrie nu a atins încă cotele maxime. Așa cum arătam mai sus, ponderea ei în producția industrială a județului Satu-Mare este relativ mică dacă avem în vedere că Oașul deține aproape 17% din populația acestuia. Numărul persoanelor angajate la 1 000 de locuitori este de numai 131, față de media județului care este de 250. Există, de asemenea, serioase rezerve de sporire a producției industriale pornind de la resursele naturale locale. În sfîrșit, orașul Negrești-Oaș concentrează, după cum am văzut, cea mai mare parte a acestei producții, existînd un decalaj vizibil față de celelalte localități.

Comanda socială a viitorului Țării Oașului

Fără îndoială, industrializarea socialistă a țării și repartizarea forțelor de producție în profil teritorial constituie un proces complex, care nu se realizează dintr-o dată. Coordonatele principale ale viitorului industrial al zonei Oaș se definesc, însă, de pe acum. Totuși, conturarea mai clară a viitorului profil economic al acestui microteritoriu pune, în continuare o serie de probleme a căror soluționare trebuie să-și găsească rezolvarea prin alegerea unei variante de dezvoltare considerată optimă din punct de vedere al integrării acestei zone în economia județului și în economia națională în ansamblu.

Într-adevăr, cum vor trebui combinate resursele materiale și umane în cadrul viitoarelor variante posibile de dezvoltare industrială a Țării Oașului ? Ce bunuri și servicii vor trebui produse și cu ce tehnologii ? Care va fi piața de desfacere a viitoarelor mărfuri ? Cum vor evolua nivelul și structura nevoii sociale pentru aceste produse ? Iată doar cîteva dintre întrebările cărora planificarea pe termen scurt și lung va trebui să le găsească răspuns.

Stabilirea unui **optim zonal** care să creioneze viitorul profil industrial al Țării Oașului trebuie să pornească de la o serie întreagă de cerințe. În primul rînd, este necesar ca lărgirea întreprinderilor existente, precum și implantarea unor noi întreprinderi industriale să permită amplificarea și perfecționarea tuturor activităților economice, de la transporturi și comunicații pînă la agricultură. În al doilea rînd, viitorul industrial se cere în așa fel modelat, încît să răspundă, în condiții optime atît necesităților, cît și posibilităților de care dispune această zonă. O atare rezolvare presupune, firește, orientarea spre acele industrii capabile să valorifice superior resursele materiale și umane. Este adevărat, solul și subsolul acestei zone conțin o paletă variată, complexă de resurse naturale, însă, multe dintre ele sînt sărace în conținut de minerale utile. Din această cauză ele nu sînt în măsură să alimenteze o industrie de mare capacitate, fapt care va determina ca, în cea mai mare parte a sa, activitatea industrială din zonă să fie integrată într-un puternic sistem de cooperare cu întreprinderile din județ sau din întreaga țară. Optimizarea de pe poziții macroeconomice a variantelor de dezvoltare apare, astfel, ca fiind una din coordonatele strict necesare ale unei înalte eficiențe economice și sociale. Totodată, noile industrii cu tehnologiile aferente vor putea să contribuie la eliminarea, în mod treptat, a deplasării spontane a forței de muncă spre alte zone mai industrializate. De aceea, împletirea criteriilor de eficiență economică cu cele de eficiență socială se impune aici ca o condiție sine qua non a evaluării și alegerii variantei optime de dezvoltare.

În sfîrșit, în al treilea rînd, mai mult ca oriunde, **corelarea dezvoltării industriale cu conservarea naturii,** cu protecția mediului ambiant se afirmă, în cazul de față, ca o premisă obligatorie de lucru. Cu monumentele sale naturale și istorice, cu tradițiile și obiceiurile populației, Oașul se prezintă, în același timp, ca o zonă turistică cu o forță de atracție deosebită. Din acest motiv, viitoarele proiecte de dezvoltare vor trebui să evite ferm propunerile de amplasare în această zonă a unor tehnologii poluante care ar afecta echilibrul ecologic.

Formularea exigențelor de mai sus nu poate constitui decît o parte, este adevărat, de principiu, dar cu adresă aplicarea imediată, a ansamblului de factori necesari definitivării liniei strategice de urmat în dezvoltarea industrială a Țării Oașului. Alături de acestia, proiectarea în viitor a diferitelor variante este nemijlocit condiționată de delimitarea fluxului economic teritorial, precizarea intensității legăturilor de cooperare, individualizarea, chiar și parțială, a resurselor potențiale care se justifică, a fi atrase în circuitul economic, precizarea obiectivelor și a dimensiunilor lor, eșalonarea, în timp, a investițiilor, întocmirea unor studii cît mai complete legate de evoluția forței de muncă, a calificării acesteia, ș.a.m.d. Pe această linie, nu mai puțin importante se dovedesc a fi studiile comerciale privind caracteristicile viitoarelor produse, piața de desfacere și dimensiunile ei, studiile tehnice vizînd tehnologiile folosite, precum și calculele economice de eficientă care să indice, cel puțin, nivelul probabil al rentabilității și eventualele modificări ce vor interveni în costurile de producție.

Desigur, stabilirea criteriilor de eficiență economică ținînd seama nu numai de actualele soluții tehnice, ci și de cele ce se vor ivi în viitor, nu este un lucru prea ușor. Aceasta cu atît mai mult, cu cît progresul tehnic și influența lui asupra principalilor indicatori economici continuă să prezinte un grad înalt de incertitudine. Este greu, dacă nu imposibil, să precizezi cu exactitate avantajele a o serie întreagă de activități ce vor folosi variante de tehnică în prezent vag definite. Cît privește factorul materie primă, se știe, nu exercită o presiune egală. Intensitatea sa este mult mai puternică în cazul industriei mineritului, lemnului, alimentare, etc., și mult mai slabă pentru alte ramuri cum ar fi electrotehnica, electronica, mecanica fină ș.a., unde ponderea cea mai mare revine pieței de desfacere. Oricum, dacă se cunosc structura și cantitatea materiilor prime, variantele propuse pentru dezvoltarea zonei trebuie să asigure, în mod obligatoriu, maximizarea efectului economic, adică satisfacerea cererii sociale în limita resurselor disponibile și a valorificării lor raționale.

Optimizare : tradiție și prognoză

REVENIND la varianta posibilă de dezvoltare a Țării Oașului, nu putem să nu observăm că, afirmarea sa industrială se va realiza numai în strînsă unitate cu activitatea ce se desfășoară în restul județului Satu-Mare, precum și în județele vecine. Îmbunătățirea repartizării forțelor de producție în profil teritorial va adînci și mai mult dependențele și legăturile pe linie de producție între unitățile amplasate în diferite zone geografice ale țării, ele fiind liantul principal al caracterului unitar al economiei noastre. Deși nu putem face, de pe acum, un inventar exact al resurselor minerale utile de care dispune Oașul, cercetările actuale conduc la aprecierea că numai o parte a lor va putea satisface cererea de materii prime a unor industrii de mare capacitate.

Avînd în vedere toate acestea, credem, că pot fi formulate cel puțin **trei variante posibile de dezvoltare industrială** a Țării Oașului :

- Prima ar condiționa industrializarea de crearea în cadrul zonei a unei platforme industriale puternice, strict profilate, în care toate, sau **majoritatea întreprinderilor să aparțină unei singure ramuri**, fiind legate între ele pe linie de producție. Evident, o asemenea variantă prezintă unele avantaje pe linia cooperării și specializării producției, a pregătirii și folosirii centralizate a forței de muncă disponibile, a garantării unui nivel relativ înalt al productivității muncii și, ca urmare, posibilitatea unor costuri de producție mici. Cu toate acestea, alegerea ei ar fi însoțită și de unele dezavantaje. Deși structura industrială a zonei trebuie să aibă un specific al ei, totuși, după părerea noastră, este necesar să se evite, pe cît este cu putință, o dezvoltare unilaterală care ar condiționa o folosire prioritară, fie a forței de muncă feminine, fie masculine, ar fi legată de existența unor resurse naturale locale bogate, iar absența acestora ar solicita cheltuieli mari cu transportul lor din alte părți.
- A doua variantă ar avea ca **centru de greutate 2-3 întreprinderi mari**, de interes republican care, în cele din urmă, vor profila întreaga platformă industrială, iar în vecinătatea lor să fie construite o serie de unități mai mici, aparținătoare fie acelorași ramuri, fie altora, capabile să valorifice deșeurile sau resursele secundare de energie ale celor dintîi. La prima vedere o asemenea soluție ar putea fi acceptată, mai ales că împiedică o dispersare prea mare a forței de muncă. Totuși, prezența unor întreprinderi mari și foarte mari în zonă, eterogene ca profil, nu este de natură să rezolve toate problemele ce le incumbă dezvoltarea echilibrată, armonioasă, a teritoriului.

Cu riscul de a ne repeta, subliniem că :

a) rezervele naturale ale Țării Oașului, așa cum sînt cunoscute pînă în prezent, au un caracter limitat,

b) trebuie făcut tot ce este posibil pentru a împiedica poluarea,

c) resursele de apă sînt insuficiente pentru implantarea și funcționarea unor întreprinderi ce depășesc anumite dimensiuni.

- Pentru aceasta, pledăm în favoarea alegerii unei alte variante de dezvoltare, a treia în ordinea amintită pînă acum. Ea ar urma să se bazeze pe o **platformă industrială**, la început de dimensiuni mai reduse, alcătuită din mai multe întreprinderi mici și mijlocii, care **să lucreze independent sau în cooperare cu alte unități mai mari** amplasate în județul Satu-Mare sau în zonele învecinate acestuia. O asemenea variantă ar valorifica realizările obținute pe linia industrializării Țării Oașului și, în primul rînd, platforma industrială Negrești-Oaș. Pornind de aici, acest oraș cu platforma sa ar urma să joace rolul unui adevărat pol al dezvoltării pentru întreaga zonă mai puțin industrializată.

În acest context, pe platforma Negrești-Oaș, precum și în alte localități ale zonei, actualmente cu statut de comune, ar urma să fie amplasate o serie de întreprinderi aparținătoare industriei textile, electrotehnicii, mecanicii fine, întreprinderi producătoare de piese de schimb, accesorii și echipamente de completare necesare industriei constructoare de mașini atît din județ, cît și din afara acestuia. Degrevarea unităților mari de unele operațiuni, faze ale proceselor tehnologice, semifabricate, repere, prelucrări mai puțin pretențioase, etc., și încredințarea lor unor întreprinderi mai mici, care nu au neapărată nevoie de platforme industriale mari, consolidate, ci pot funcționa și în condiții de dispersare teritorială mai mare, permit sporirea substanțială a productivității muncii și ieftinirea produselor finite. Asemenea forme de cooperare s-ar putea stabili, încă de pe acum, între uzinele „Unio“ Satu-Mare și unele secții ale acestora amplasate în Oaș, între întreprinderile „Mondiala“ și „Tricotex“ specializate în confecții și tricotaje și alte unități mai mici implantate în unele localități ale zonei sus-amintite.

Acest tip de întreprinderi industriale, mai restrînse ca dimensiuni, ar putea fi repede extinse și în alte domenii cum ar fi : sticlă, porțelan, faianță, industrializarea cărnii și a laptelui, produse zaharoase, prelucrarea și conservarea fructelor, pielărie, blănărie, încălțăminte, unități chimice care să prelucreze plantele medicinale specifice zonei și să le transforme în produse de mic tonaj dar de mare valoare, fabricarea mobilei, prelucrarea deșeurilor de lemn, producerea covoarelor și a altor mărfuri specifice industriei artizanale, depozite și instalații frigorifice, stații pentru îmbutelierea apelor minerale (la Bicsad, Valea Măriei, Luna, Certeze), etc. De asemenea, frumoase perspective de dezvoltare are industria materialelor de construcții prin valorificarea zăcămintelor de argilă, perlit și betonit din zona Orașu Nou — Vama, prin modernizarea carierelor de piatră „Cornet“ și „Măluț“. Cioplirea și șlefuirea andezitului, producerea ceramicii decorative pentru construcții, exploatarea și eventual prelucrarea parțială a zăcămintelor neferoase, sînt tot atîtea posibilități de întregire a listei de activități industriale posibile, susținute de o rețea densă de drumuri modernizate, care să faciliteze turismul de vacanță cu mijloace auto, un turism specific regional legat de minunata moștenire istorică și etnografică a zonei.

Opțiunea noastră pentru asemenea întreprinderi și activități se sprijină pe cel puțin următoarele argumente : a) ele se caracterizează printr-o mare putere de adaptabilitate la comanda socială, b) dovedesc o receptivitate mai mare la noutățile tehnice (nu o dată au arătat o capacitate sporită de inovare), c) execută lucrări de înaltă tehnicitate în serii mici rentabile (cazul unităților legate de construcțiile de mașini), d) imobilizează pentru perioade mici fondurile de investiții, e) aparțin, în general, unor industrii puțin poluante, f) nu au nevoie de o infrastructură economică prea dezvoltată, g) pot folosi forța de muncă cu un nivel mai redus de calificare, h) evită amplasarea industriei într-un singur centru și dau posibilitatea și altor localități din zonă să se afirme din punct de vedere economic.

Elaborarea unor programe economice în profil teritorial și alegerea variantei optime de dezvoltare nu sînt, așadar, numai o problemă de principiu. E vorba, în primul rînd, de o problemă practică, ale cărei soluții trebuie să conducă, în final, la lichidarea decalajelor economice care mai există între diferite zone geografice ale țării. Ultima variantă propusă este de natură să asigure, în perspectivă, o dezvoltare complexă și, în același timp, unitară a Țării Oașului, să permită o valorificare mai bună a resurselor materiale și umane de care dispune, creînd un număr mai mare de locuri de muncă (atît pentru bărbați cît și pentru femei) fără a ocupa forța de muncă în activități de slabă productivitate, și conducînd la închegarea unei platforme industriale polivalente, dacă ne putem exprima astfel, avînd mai mulți poli de dezvoltare capabili să genereze, în timp, o puternică înflorire economică a acestei zone.

dr. Constantin OLAH
dr. Gheorghe POSTELNICU
Cluj-Napoca

Recensămîntul populației și al locuințelor

INTERDEPENDENȚA DINTRE CREȘTEREA ECONOMICĂ ȘI CREȘTEREA DEMOGRAFICĂ

STATISTICA oficială a statului — științific organizată și înzestrată cu echipament electronic modern — cuprinde, în sfera sa, problemele vieții economice, sociale și culturale; cu toate acestea, unele aspecte ale populației — în special cele ce țin de structurile socio-economice ale acesteia — pot fi cunoscute aprofundat numai cu ajutorul recensămintelor. De aceea, în programul viitorului recensămînt, alături de caracteristicile personale și demografice clasice — sex, vîrstă, stare civilă, domiciliu, naționalitate — figurează caracteristici socio-economice precum: nivelul de instruire, profesia, ocupația, ramura economiei naționale, categoria socială. O prelucrare detaliată a informațiilor obținute, pe bază de caracteristici combinate, va pune în evidență diferitele structuri socio-economice, va permite o cuprinzătoare caracterizare a marilor procese de mobilitate spațială și socială, de omogenizare a țării. Studiul interdependenței dintre creșterea economică și cea demografică — problemă de care ne ocupăm în articolul de față — va dobîndi astfel noi temeiuri pentru identificarea funcționării mecanismului corelației demo-economice fundamentale.

Tabelul nr. 1

Evoluția numărului populației ocupate și a numărului personalului din economia națională

mii persoane

	1950	1960	1970	1975	1980
Populația ocupată totală	8 377,2	9 537,2	9 875,0	10 151	10 400
din care în :					
Industrie	1 000,7	1 440,2	2 276,8	3 109,7	3 700
Agricultură	6 208,7	6 233,1	4 848,6	3 837,4	2 900
Numărul personalului	2 123,0	3 249,2	5 103,7	6 300,8	7 500

Analiza populației ocupate din ultimele trei decenii pune în evidență schimbări cărora, cu deplină justificare, li se poate atribui caracterul de **mutații calitative.** De mare amploare și profunzime, schimbările menționate constituie expresia unor procese cum sînt mobilitatea spațială, profesională și socială, rezultatul puternicului impact al industrializării, desfășurate sub semnul revoluției științifice și tehnice, al urbanizării și strategiei educaționale, rezultatul puternicului dinamism al economiei și societății din întreaga perioadă a edificării socialismului.

Sensul pozitiv al modificărilor din structura populației ocupate

SUB RAPORT strict cantitativ, schimbările populației ocupate[1] sînt mai puțin spectaculoase. Într-adevăr, numărul populației ocupate, de circa 8 377 200, în anul 1950, a crescut cu aproximativ 1 774 000 de persoane, ajungînd la sfîrșitul anului 1975 la circa 10 150 800, cu un ritm mediu anual de creștere de 0,8%. În aceeași perioadă, numărul populației totale a crescut cu peste 5 000 000 persoane expresie a unui ritm mediu anual de 1,1%. Rata de ocupare — proporția populației ocupate în populația totală a țării — a scăzut sistematic: de la circa 51% în anul 1950, la aproximativ 47,5% în anul 1975, urmînd să ajungă, în anul 1980, la ceva mai mult de 46%. Se poate menționa cu acest prilej că și rata generală de activitate — proporția populației active în populația totală — a urmat aceeași tendință: a scăzut de la 59,7%, la recensămîntul din 1956, la 54,2% la recensămîntul din 1966. Scăderea ratei de activitate este imputabilă unor procese demografice — reducerii fertilității și schimbărilor structurii pe vîrste — dar mai ales unor factori social-economici, printre care, pe primul plan se situează creșterea duratei de școlarizare și a gradului de curpindere a tineretului în sistemul educațional, ceea ce întîrzie intrarea în activitate, legislația cu privire la pensii, trecerea populației din agricultură în sectoarele neagricole în care încetarea activității coincide cu atingerea vîrstei de pensionare ș.a.

Ca urmare, creșterea numerică a populației ocupate în economia națională în intervalul amintit (cu circa 70 000 persoane anual), se datorează unor resurse specifice, cum sînt sporul demografic natural al populației în vîrstă de muncă și trecerii unui anumit număr de persoane în vîrstă de muncă — dar inactive — în populația ocupată, afirmație valabilă în special pentru femeile casnice. În aceste condiții, creșterea populației ocupate în actualul cincinal va fi de aproximativ 40—45 000 anual, numărul acesteia ajungînd, în anul 1980, la 10 400 000 persoane.

Deîndată ce trecem la examinarea altor aspecte ale populației ocupate, ni se dăzvăluie sensul real al schimbărilor profunde care au afectat această categorie demoeconomică.

Să examinăm, ca o primă problemă, evoluția numărului populației ocupate și a numărului personalului din economia națională (tabelul nr. 1). Faptul cel mai semnificativ este scăderea populației ocupate în agricultură, cu aproximativ 2 370 000 persoane, în perioada 1950—1975 și, în mod corespunzător, creșterea populației ocupate în industrie și celelalte sectoare neagricole. Ca urmare, s-a schimbat structura populației ocupate pe ramuri și sectoare. La începutul deceniului al șaselea, România avea, sub acest raport, caracteristica unei țări sub dezvoltate, cu aproape trei sferturi de populație ocupată în agricultură. La sfîrșitul pătrarului de veac pe care-l examinăm, proporția s-a diminuat însă la 38% (tabelul nr. 2). Vechea structură a fost astfel **profund modificată.** În această direcție se remarcă totodată faptul că, în anul 1978, pentru prima dată, ponderea populației ocupate în industrie va depăși pe cea a populației ocupate în agricultură. Creșterea proporției populației ocupate în industrie și alte ramuri neagricole, concomitent cu scăderea celei ocupate în agricultură, se va produce în continuare într-un ritm susținut.

Cît privește numărul personalului, acesta a crescut foarte rapid : în peri-

Tabelul nr. 2

Structura populației ocupate pe ramuri ale economiei naționale

(în %)

Ramuri	1950	1960	1970	1975	1980
Industrie	12,0	15,1	23,0	30,6	36
Agricultură	74,1	65,4	49,1	37,8	28
Alte ramuri ale economiei naționale	13,9	19,5	27,9	31,6	36

Tabelul nr. 3

Structura populației ocupate pe categorii sociale

(în %)

Categorii :	1956	1966	1975
Muncitori	20,0	32,6	50.0
Țărani cooperatori	7,6	45,7	28,6
Intelectuali — funcționari	10,4	11,8	13,4
Meseriași cooperatori	0,9	2.2	8,0
Alte categorii (*)	61,1	7,7	

*) Inclusiv țăranii cu gospodării individuale.

oada 1950—1975 sporul a fost de circa 4 200 000 (aproximativ 168 000 persoane anual sau 4,4% medie anuală). O asemenea creștere semnifică nu numai modificarea statutului profesional, ci și trecerea la o altă formă de retribuire a muncii. Întrucît masa covîrșitoare a deplasărilor populației ocupate are loc din agricultură spre ramurile neagricole și, în primul rînd, spre industrie și construcții, **sensul modificărilor structurale ale populației ocupate este net pozitiv** atît în ce privește impactul asupra productivității sociale a muncii, cît și asupra nivelului de trai și, în general, a civilizației.

De mare importanță politică, socială și economică sînt schimbările în structura populației ocupate din punct de vedere al categoriilor sociale (tabelul nr. 3).

În spatele unor asemenea cifre, care consemnează schimbările survenite în populația ocupată, se ascund procese de mare întindere, cu implicații și consecințe social-economice dintre cele mai însemnate.

Dubla condiționare — demografică și economică — a populației ocupate

ÎN ANALIZA populației ocupate — așa cum se remarcă din literatura de specialitate — atenția se concentrează îndeosebi asupra raportului dintre aceasta și economia națională, ceea ce, după părerea noastră, este insuficient. În fond, populația ocupată este o categorie demo-economică, se caracterizează prin determinări specifice — care sînt, în primul rînd, demografice — și are implicații economice. De aceea, se impune **interpretarea sistemică a populației ocupate, cu punerea în evidență a interdependențelor, condiționărilor și efectelor de conexiune inversă dintre populația ocupată și alte sisteme existente în societate.**

Populația totală a țării este sistemul demografic cel mai general care influențează populația ocupată. Ca populație de tip închis (făcînd, deci abstracție de migrația externă), populația națională are drept intrări fluxurile de nașteri, iar ca ieșiri — decesele. Aceste „fluxuri“ modifică în permanență „stocurile“ populației — structura acesteia după cele două caracteristici demografice fundamentale : sex și vîrstă. La rîndul lor, „stocurile“ influențează fluxurile — o structură tînără a populației este un factor care favorizează nașterile ; o structură îmbătrînită favorizează — ceteris paribus — mortalitatea.

Condiționarea demografică a populației ocupate se realizează prin subsistemul „populației în vîrstă de muncă“ [2]). Variabilă exogenă față de „sistemul“ economic, populația în vîrstă de muncă este determinată în întregime de numărul și structura populației totale, fiind deci dependentă de regimul de fertilitate și de mortalitate al acesteia. La nivel teritorial se adaugă, evident, fluxurile migratorii. Prin urmare, ca și populația totală, populația în vîrstă de muncă este un „sistem demografic“ prin excelență.

Populația ocupată este un sistem demo-economic, rezultat din intersectarea sistemului populației cu sistemul economic (locurile de muncă). Așadar, condiționarea populației ocupate este dublă: demografică și economică. **Populația prezintă o „ofertă demografică“, întruchipată în populația de vîrstă de muncă, iar economia, prin sistemul locurilor de muncă, prezintă o „cerere de forță de muncă“.** Prin prisma celor doi factori de producție — fondurile fixe și forța de muncă — populația în vîrstă de muncă este o resursă. Ea poate fi abundentă sau limitată. Acest caracter este relativ, funcție de populația totală și de regimul ei demografic, ca și de existența locurilor de muncă, de gradul de dezvoltare a economiei naționale. Ajungem astfel la prima restricție în raport cu populația ocupată, care este de ordin demografic : o populație totală nu poate furniza mai multă populație în vîrstă de muncă — ca resursă de populație ocupată — decît este aceea determinată de condițiile demografice.

Influența caracteristicilor demografice asupra populației ocupate este, în general, **puțin studiată**, dacă nu chiar ignorată, deși se cunoaște astăzi relativ bine — demografia și teoria modelelor creșterii economice au pus în evidență această relație — că din punct de vedere economic, caracteristici cum sînt „sex“ și „vîrstă“ au foarte mare importanță. Producția venitului național, consumul, activitatea, mobilitatea teritorială, profesională și socială sînt funcții și de sex și vîrstă. Pe această teză se și sprijină unul din procedeele moderne ale demografiei economice, acela al piramidei economice a vîrstelor, în vederea determinării venitului național, a dimensiunii produsului pentru sine și a produsului pentru societate, a mecanismului procesului creării, repartiției și redistribuirii venitului național.

Plecînd de la aceste considerații generale, să urmărim **ce anume este caracteristic populației ocupate din România** din acest punct de vedere și cum pot fi evaluate perspectivele în raport cu variabilele demografice.

Diferențe specifice în evoluția unor fenomene demografice

CELE DOUĂ COMPONENTE ale mișcării naturale a populației — mortalitatea și fertilitatea — au avut o evoluție dominată de tendințe de scădere, ca tendință de lungă durată. Mortalitatea a scăzut considerabil : în perioada 1948—1955 nivelul ei a scăzut la jumătate. În alți termeni, viața medie sau durata medie de viață a crescut an de an : de la 63 ani, în 1956, la circa 70 de ani în anii 1973—1975. Sub raportul populației în vîrstă de muncă și al populației ocupate, prima concluzie ce trebuie reținută este creșterea considerabilă a numărului persoanelor vîrstnice.

Fertilitatea, principala componentă a dinamismului populației, a avut o evoluție sinuoasă, tendința fiind însă de scădere. După perioada de recuperare a căsătoriilor și a nașterilor după cel de-al doilea război mondial, marcată de un nivel ridicat al nupțialității și natalității în anii 1948—1955, urmează o perioadă de scădere accelerată a natalității care, în 1966, ajunge la cel mai scăzut nivel. Măsurile cunoscute adoptate în 1966 au dus la redresarea natalității — în 1967 număr aproape dublu de născuți vii față de 1966 — dar care nu s-a menținut.

Două consecințe de ordin demografic rețin atenția : numărul născuților vii oscilează an de an, adevărate „valuri demografice“ care, la timpul lor, influențează cohortele populației în vîrstă de muncă și deci intrările în populația activă ; și faptul că populația, în ansamblul ei, cunoaște procese de îmbătrînire demografică [3]). Evident, populația în vîrstă de muncă, ca parte a populației totale, este marcată de aceste două tendințe.

Ca urmare, raportul de dependență de vîrstă — numărul de persoane sub 15 ani și peste 60 de ani la 1 000 persoane în vîrstă de 15—60 ani — crește, adică sporește „presiunea“ din partea populației tinere și bătrîne asupra potențialului de muncă.

În afară de faptul că „presiunea“ este foarte mare în rîndul populației rurale, trebuie avut în vedere ce influență exercită acest factor asupra nivelului de trai al populației ocupate, asupra procesului de redistribuire a venitului național.

La nivelul județelor aspectele de mai sus sînt mult mai complicate decît la nivelul populației naționale, ca urmare, pe de o parte, a fertilității diferențiate — unele județe au o fertilitate mult mai ridicată decît altele — iar, pe de altă, datorită fluxurilor migratorii. De-a lungul anilor, unele județe au avut rolul de „exportatoare de forță de muncă“, altele au fost „importatoare“ : primele fac parte din categoria celor cu un nivel mai scăzut de dezvoltare economică, dar cu o fertilitate mai ridicată, celelalte fiind județe

---

[1]) Deși există diferențe metodologice și de mărime între populația ocupată și populația activă folosim ambele concepte ca fiind sinonime. Pentru considerațiile privind tendințele populației ocupate și semnificația lor, este nesemnificativă diferența dintre populația activă și cea ocupată.

[2]) Pentru cele ce urmează, nu este esențială diferența dintre „populația în vîrstă de muncă“ și „resursele forței de muncă“ care includ în plus persoanele în afara vîrstei de muncă, dar care lucrează și exclud persoanele în vîrstă de muncă dar inapte de muncă.

[3]) Termenul trebuie interpretat ca o creștere a ponderii populației vîrstnice (de 60 de ani și peste) și o scădere a ponderii populației tinere (0—14), cauza principală fiind scăderea fertilității și, într-o măsură, creșterea duratei medii de viață.

cu o dezvoltare mai avansată, dar cu fertilitate mai scăzută. Politica de repartizare rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, dezvoltarea accelerată a județelor rămase în urmă, schimbă radical problema valorificării resurselor de muncă și a migrației interne. Trebuie ținut seama însă de faptul că, în condițiile în care fertilitatea cunoaște o tendință de scădere generală, iar procesul de industrializare în județele altădată rămase în urmă solicită o cantitate tot mai mare de forță de muncă, această resursă — abundentă cu ani în urmă — devine tot mai rară, ceea ce fără îndoială arată importanța deosebită a acțiunilor și măsurilor întreprinse de partidul și statul nostru pentru creșterea productivității muncii, pentru asigurarea unei reproducții socialiste lărgite de tip intensiv.

Procesul de îmbătrînire demografică, valabil pentru întreaga populație, a cuprins în orbita sa și populația ocupată (activă). Vîrsta medie a populației României a crescut astfel de la circa 26 de ani, în 1930, la aproximativ 30 de ani în 1956, ajungînd în prezent la 34 de ani. Așa cum s-a determinat la recensămintele din 1956 și 1966 a crescut și vîrsta mediană a populației active. Nu este nici o îndoială că procesul de îmbătrînire a continuat în anii următori. Populația activă din mediul rural este mai îmbătrînită decît cea din cel urban ; aceasta din urmă a beneficiat considerabil de pe urma migrației de la sat la oraș, care a „întinerit-o".

Mai trebuie remarcat că populația activă a unor județe este mai îmbătrînită (Arad, Mehedinți, Gorj, Alba), iar a altora cu mult mai tînără (Constanța, Brașov, Galați, Bacău, Iași) ; diferența la vîrsta mediană între județul Arad și județul Constanța de pildă este de circa 5 ani.

Dacă analizăm vîrsta medie a populației active pe ramuri — din păcate pînă la prelucrarea datelor recensămîntului din zilele următoare nu o putem determina decît pentru anul 1966 — aceasta a fost de 38,5 ani pe întreaga economie, de 35,5 ani în industrie, de 34,3 ani în construcții, dar de 40,4 ani în agricultură. Mai trebuie remarcat că raportul de masculinitate a populației active din sectoarele neagricole (număr de bărbați la 100 femei) este mai mare decît în agricultură. „Stocul de învățămînt" mediu și superior este și el inegal distribuit pe ramurile economiei naționale. Există, așadar, ramuri ale economiei „bătrîne" și „tinere", mai „instruite" și mai puțin „instruite", împrejurări de mare importanță pentru productivitatea muncii și alți indicatori economici și sociali.

Vorbind despre scăderea mortalității și creșterea duratei medii de viață, trebuie să amintim că și populația activă a beneficiat de acest proces. Speranța de viață activă, ca și potențialul individual de viață au crescut sistematic. Astfel, speranța de viață activă la naștere, pentru bărbați, în anul 1956 a fost de 37,8 ani : în 1965 de 40,6 ani, iar potențialul de viață individual, în 1963, a fost la naștere de 70,2 ani.

O succintă privire prospectivă asupra resursei demografice a populației ocupate, cu orizontul 1980, ne pune în fața unor probleme interesante privind efectul variațiilor anuale ale cohortelor și al schimbării structurii pe vîrstă.[4] Pe baza analizei datelor existente care, desigur, vor fi mult mai precise după recensămînt, se observă că în intervalul 1976—1980 populația masculină de vîrstă de muncă urmează să crească cu 4%, cea feminină cu 0,6% sau, în valoare absolută, pentru ambele sexe, cu 292 831 persoane. Chiar dacă creșterea este pozitivă, contribuția diferitelor generații este inegală. În primul rînd se înregistrează puternice scăderi la grupele de vîrstă de 16—19 ani și 36—39 ani sensibil marcate de scăderea natalității din anii 1965—1966 și de deficitul de nașteri din timpul celui de-al doilea război mondial. Efectul îmbătrînirii demografice se poate constata prin creșterea efectivelor de vîrstă 55—59 ani (bărbați) și 55—56 ani (femei). Vîrsta medie a populației în vîrstă de muncă continuă să crească în perioada amintită. Prin urmare, unele disproporții demografice se vor manifesta destul de puternic, ceea ce nu poate să nu influențeze populația ocupată.

„Oferta demografică" a populației ocupate ridică deci cîteva probleme care sînt departe de a fi simple. Se creează o situație întrucîtva particulară dacă se compară **„oferta demografică"** cu **„necesarul"** de populație ocupată : grație marilor investiții prevăzute pentru cincinalul 1976—1980, ca și pentru perioada mai îndepărtată, pe baza unei rate ridicate a acumulării, crearea locurilor de muncă devansează creșterea demografică a populației în vîrstă de muncă. În afară de aceasta, disproporțiile demografice la nivelul economiei naționale, al populației neagricole și agricole, al populației ocupate pe județe în sensul concordanței între cerere și oferta de forță de muncă sub raportul caracteristicilor sex, vîrstă, educație și calificare, creează probleme suplimentare. Pentru rezolvarea acestei situații soluțiile tehnice trebuie să acționeze asupra politicii demografice și a celei social-economice.

Efectele îmbătrînirii demografice a populației totale și populației ocupate pot fi atenuate într-o perioadă lungă de timp, printr-o creștere sistematică a natalității, obiectiv prioritar în politica demografică românească.

La nivelul unor subpopulații, esențială este **repartizarea rațională a resurselor de muncă, asigurarea unei structuri optime a populației ocupate și folosirea cît mai echilibrată a timpului de muncă.** La o populație ocupată de 10 200 000 persoane, din care 87% lucrează nemijlocit în sfera producției materiale, fondul național de muncă se ridică la circa 3 miliarde om-zile anual, sau 22—23 miliarde om-ore pe an. Ținînd seama de „stocul de învățămînt" incorporat în populația ocupată, de valoarea sa crescîndă, sub efectul revoluției științifice și tehnice, fondul național de muncă al populației ocupate se înscrie cu totul îndreptățit ca prin-

prof. dr. Vladimir TREBICI

(Continuare în pag. 42)

---

[4] Am considerat populația masculină în vîrstă legală de muncă de 16—61 ani și populația feminină în vîrstă legală de muncă de 16-56 ani. În agricultură limitele sînt de 60 respectiv 65 ani, dar faptul nu are importanță pentru judecățile ce urmează.

Ce vom găsi în 1977 în magazine?

(Urmare din pag. 9)

avea mare căutare — din țesături de lînă sau jerseu, bumbac și in cu poliester ; tot pentru femei se pregătesc confecții din țesături subțiri, vaporoase, tip voal, tricoturi din poliester 100%, uni și imprimate, în desene moderne. Cele mai importante creșteri ale fondului de marfă la confecțiile pentru femei vor înregistra sortimentele : fuste — cu 200%, rochii de vară — cu 60% și bluze — cu 50% față de 1976.

La confecțiile pentru bărbați, în semestrul I creșterile cantităților de confecții oferite, față de aceeași perioadă a anului 1976, vor fi : la pantaloni și sacouri din țesături de vară — de 50%, costume din țesături de vară — 80%, sacouri tip lînă — 30%, pantaloni tip lînă — 25%, raglane tip bumbac — 30%, pardesie tip lînă — 20%. La costume, sacouri, pantaloni remarcăm noi genuri de țesături din in în amestec cu poliester sau diferite noi tercoturi, ca : Giurgiu, Mirodan, Dallas, Angeles, Costești etc. Destinate sezonului de primăvară-vară, ele sînt realizate într-o gamă variată de modele, cu detalii ca : plătci, buzunare, fente, epoleți, tighele — în special pentru tineret.

Tinerilor cumpărători li se adresează și gama de scurte, jachete, sacouri din imitație de piele, cu o pronunțată linie sport.

Încălțăminte — linie modernă, funcționalitate

Preocuparea pentru linia modernă și funcționalitate o găsim și la producătorii de încălțăminte. Printre noutățile anului 1977 în domeniul încălțămintei pentru femei amintim :

— pantofii tip mocasin, confecționați din piei cu o maleabilitate accentuată, cu tălpi din crep sau piele, cu toc ortopedic, într-o gamă de nuanțe maro-bej, adecvate sezonului de primăvară. Acești pantofi cu un grad sporit de funcționalitate, ușori, practici, vor apare sub marca „Practic" a întreprinderii „8 Mai" din Mediaș.

— Noi sortimente de pantofi din piei artificiale lăcuite, cu ornamentații în relief executate după o tehnologie modernă, ce modelează numai exteriorul feței — interiorul păstrîndu-și netezimea și, deci, comoditatea — va oferi în 1977 întreprinderea „Modern"-Timișoara, sub cunoscuta marcă „Filty". Aceeași fabrică pregătește, pentru fete, noi modele de opincuțe din piele artificială.

— O gamă variată de cizme din piei naturale și artificiale, de diverse înălțimi, cu diverse forme de tocuri, gro-

(Continuare în pag. 21)

ROMÂNIA ÎN CIRCUITUL ECONOMIC MONDIAL

ȚARA NOASTRĂ, angajată în mod ferm pe făgașul progresului economico-social, conjugă în mod armonios eforturile proprii cu participarea la diviziunea internațională a muncii. Contribuția președintelui **Nicolae Ceaușescu** — atît în planul teoriei novatoare, cît și în domeniul practicii constructive, dinamice — la promovarea unor relații economice internaționale echitabile, a unei noi ordini economice internaționale, se bucură de un larg răsunet în întreaga lume.

România duce o politică internațională activă, caracterizată printr-o largă deschidere spre fluxurile mondiale de valori materiale și spirituale. Această politică își găsește o reflectare convingătoare în dinamismul susținut al schimburilor comerciale și al cooperării economice externe. Astfel, în perioada 1966—1975 volumul comerțului exterior a crescut într-un ritm mediu anual de 15% (din care în ultimul cincinal de 18,4%), devansînd sensibil creșterea anuală a venitului național, care în aceiași perioadă a fost de 9,5% și pe cea a producției industriale — de 12,4%. Această evoluție, exprimînd aportul progresiv al comerțului exterior la creștere economică, caracterizează dinamica schimburilor noastre și în actualul cincinal. În același timp, creșterile înregistrate evidențiază capacitatea economiei noastre de a realiza un dinamism susținut al comerțului exterior și cooperării economice internaționale. Astfel, în anul viitor volumul total al comerțului exterior urmează să ajungă la 70,3 miliarde de lei valută, ceea ce reprezintă triplarea volumului din anul 1970. Desigur că un asemenea progres rapid constituie o consecință a dezvoltării și modernizării economiei românești în anii construcției socialiste, proces ce a avut, implicit, ca rezultat, creșterea rolului schimburilor comerciale externe în reproducția socialistă lărgită. Esența acestei interdependențe obiective, impactul amplu asupra economiei au fost subliniate cu multă claritate de secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, care arăta că „...dezvoltarea economiei naționale în ritm intens, deci și creșterea bunăstării materiale și spirituale a națiunii noastre socialiste, sînt nemijlocit legate de extinderea și diversificarea schimburilor economice, a cooperării în producție".

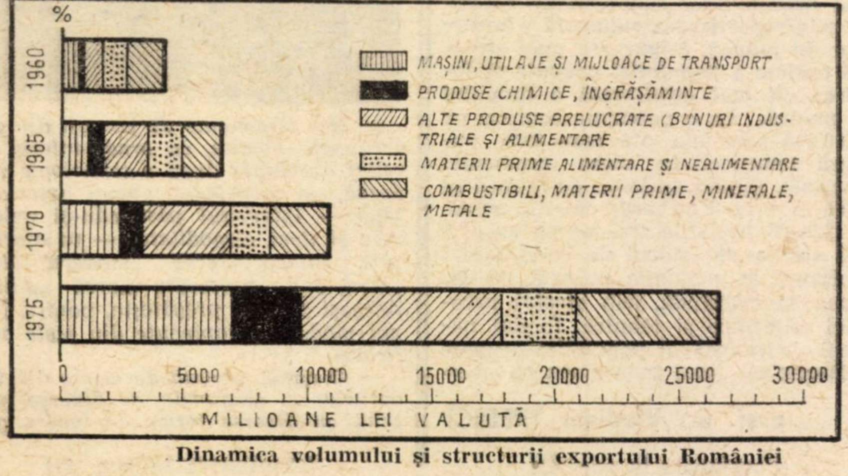

Dinamica volumului și structurii exportului României

● Creșterea ponderii României în comerțul mondial cu 62% în perioada 1950—1975.

● În 1976 o triplare a comerțului exterior față de 1970.

● Relații economice cu peste 140 de țări ale lumii.

● Un sfert din volumul comerțului exterior realizat prin acțiuni de cooperare economică internațională.

Competitivitatea produselor românești pe meridianele lumii

ROMÂNIA întreține azi relații economice cu circa 140 de țări de pe toate continentele. Țară socialistă în curs de dezvoltare, care a obținut succese remarcabile în făurirea unei economii moderne, România oferă la export o gamă de produse din ce în ce mai diversificate. Astfel, în exportul românesc se impun ca oferte competitive și cu caracter de permanență instalații complexe pentru diferite ramuri economice, mașini și utilaje destinate extracției și prelucrării petrolului, utilaj energetic și electrotehnic, pentru industria chimică, pentru cea a cimentului, tractoare, autoturisme de teren și de oraș, autocamioane, nave, locomotive Diesel, strunguri, alte mașini de prelucrare a metalului etc. La multe din aceste produse, ponderea exportului în volumul total al producției variază între 40 și 90 la sută. De asemenea, se lărgește gama produselor chimice de mic tonaj exportate, alături de cele devenite tradiționale, ceea ce asigură o valorificare eficientă a resurselor de materii prime. Este de relevat, extinderea exporturilor : unor bunuri de consum, nealimentar, mobilă, aparate de radio, televizoare, mașini electrice de spălat rufe, de uz casnic, frigidere, confecții, încălțăminte — precum și de produse alimentare prelucrate.

Și sub aspect calitativ, produsele românești cunosc peste hotare o apreciere tot mai largă ; dovadă, distincțiile pe care le-au cucerit la diferite confruntări comerciale internaționale. În anul 1976, circa o treime din mărfurile cu care am participat la 36 de tîrguri internaționale au fost produse noi. Multe din ele au primit medalii de aur : autocamionul „Roman" la Plovdiv, autoturismul ARO 240 la Zagreb, garniturile de mobilă — la Zagreb, produsul cosmetic Pell-Amar — la Leipzig etc.

Exportul de inteligență — domeniu de certă prespectivă

MODIFICĂRILE structurale de amploare ale exportului au permis creșterea valorii pe tona de produse exportate și ameliorarea raportului de schimb. În această direcție o contribuție sporită vor aduce în anii următori exporturile de utilaje complexe, precum și cele de consulting-engineering, know-how, asistență tehnică și service etc. Recunoscuta creativitate a poporului nostru, stimulată de cadrul social-economic al orînduirii socialiste, aduce **o contribuție crescîndă la propășirea** economiei românești. În perioada 1950—1976 au fost înregistrate circa 13 000 de invenții ; numărul celor aplicate a crescut de la 60 în anul 1951, la peste 5 000 la sfîrșitul lui 1975. Invențiile românești se bucură de o largă prețuire și peste hotare. În perioada 1960—1975, din cele 160 invenții prezentate la 22 de saloane și tîrguri internaționale specializate, au fost premiate 153 — din care 103 au primit medalii de aur, 30 de argint, 2 de bronz și 8 — mențiuni.

În ultimii ani, cooperarea tehnico-științifică a țării noastre și-a lărgit cadrul prin crearea Institutului român de consulting „Romconsult", care este deja o prezență activă, apreciată în numeroase țări în curs de dezvoltare din Africa și Asia, unde realizează proiecte Astfel, în Nigeria „Romconsult" este consultant general pentru probleme de locuințe, sistematizare și urbanizare, extinzîndu-și treptat participarea și la alte proiecte. În Algeria, institutul desfășoară o activitate intensă în domeniul studiilor și programelor privind modernizarea și dezvoltarea învățămîntului de toate gradele, studii privind cercetarea științifică în domeniul agro-vete-

Noutăți ale anului 1976 în nomenclatorul de export: ARO 241, 242 și 244, autobuzele Roman 109 RD și 112 UD, locomotive diesel electrice de 3500 CP, tractor multifuncțional TIH-445, tractorul pe șenile S-1800 IF, centrale telefonice rurale, radioreceptoare cu ceas, televizoare cu circuite imprimate, mașini de facturat FC 16 și 64, calculatoarele de birou Felix CE 211 și 212 T, noi tipuri de strunguri automate și freze, cauciucul poliizoprenic, numeroase modele noi de mobilă, confecții, textile.

Aprecierea internațională a produselor românești de export și-a găsit expresie printre altele, prin medaliile de aur obținute de pavilionul României la tîrgurile internaționale de la Bagdad, Cairo, Tripoli, Zagreb, medalie de argint la Alger, diplome la Cairo, Tripoli, Barcelona, Bogota.

rinar, precum și rezolvarea unor probleme de gestiune economică și pregătirea cadrelor. În Iran a participat la proiectele de modernizare și dezvoltare a rețelei meteorologice naționale și la cercetări agro-meteorologice.

Pentru valorificarea în comun a brevetelor și invențiilor românești, a fost constituită la Paris societatea mixtă româno-franceză INCREST-FRANCE. La București funcționează de aproape 5 ani Centrul comun ONUDI/România, care participă la realizarea de proiecte în țările în curs de dezvoltare, în domeniul industriei chimice și petrochimice, beneficiind de experiența recunoscută a specialiștilor români în aceste domenii. Valorificarea atentă, judicioasă a potențialului științific românesc poate avea în continuare influențe externe pozitive prin accelerarea promovării progresului tehnic în economia națională, asupra creșterii competitivității în diviziunea internațională a muncii.

Comerț și cooperare — în spiritul unei noi ordini economice internaționale

ROMÂNIA acordă o atenție constantă dezvoltării colaborării economice în forme variate. Ea utilizează atît tehnici tradiționale de vînzare-cumpărare, cît și pe cele care s-au impus în practica mondială în ultimele decenii — consulting, engineering, leasing ; promovează diverse forme de transfer de tehnologii — cesionări de brevete de invenții, cooperări în producție, în cercetarea științifică și tehnică, în activitatea financiar-bancară, turism etc .

Țara noastră situează, în mod firesc, pe primul plan al preocupărilor din acest domeniu extinderea relațiilor cu toate țările socialiste. Acestora le revine circa 45% din totalul volumului comerțului nostru exterior, la o serie de mărfuri ponderea fiind mult mai ridicată. România participă activ la diferite forme de colaborare multilaterală statornicite în cadrul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, dezvoltînd în același timp relații de colaborare bilaterală cu toate țările socialiste. România a realizat pînă în prezent peste 70 de acțiuni de cooperare bilaterală sau multilaterală cu țările socialiste, din care marea majoritate o reprezintă acțiunile de cooperare și specializare în producție.

În cadrul activității de cooperare tehnico-științifică internațională a țării noastre, un rol deosebit ocupă acțiunile realizate împreună cu țările socialiste membre ale C.A.E.R. Astfel, în perioada 1971—1975 în cadrul acestui organism au fost realizate peste 500 de teme de cercetare-dezvoltare și s-au transmis reciproc circa 42 000 de documentații tehnice ; pentru 1976—1980 s-a prevăzut realizarea a peste 100 de teme, la majoritatea lor manifestîndu-și interesul de participare și țara noastră.

Schimburile comerciale ale României cu țările în curs de dezvoltare au crescut în perioada 1971—1975 de peste 4 ori, înscriindu-se ca cel mai dinamic flux al comerțului nostru exterior. Menținerea acestei evoluții dinamice va face ca ponderea țărilor în curs de dezvoltare să crească de la 18,5% în 1975, la circa 30% în 1980.

Istoricele întîlniri ale președintelui Nicolae Ceaușescu cu numeroși șefi de state din Africa, America Latină și Asia, rodnicele convorbiri de lucru avute s-au materializat în încheierea a peste 100 de acorduri guvernamentale și înțelegeri de cooperare în domenii specifice, creîndu-se, astfel, un cadru juridico-economic deosebit de fertil intensificării relațiilor economice cu țările în curs de dezvoltare.

În relațiile României cu tinerele state independente, o rapidă dezvoltare o cunoaște cooperarea în producție și tehnico-științifică, într-o gamă largă de forme : livrări complexe de echipamente, acordare de asistență tehnică, lucrări în comun de prospecțiuni geologice, comercializare în comun, societăți mixte de producție etc. Pînă în prezent, au fost constituite cu țările în curs de dezvoltare 28 de societăți mixte în domenii de interes reciproc, cum sînt construcția de mașini, industria minieră, industria chimică, industria lemnului și a materialelor de construcții, agricultura ș.a.

Colaborarea economică dintre România și țările în curs de dezvoltare se afirmă tot mai mult pe arena internațională, ca exemplu de relații de tip nou, reciproc avantajoase, între țări suverane și deplin egale în drepturi. La realizarea de acțiuni de cooperare pe teritoriul unor țări în curs de dezvoltare, România a atras, în consens cu statele respective, participarea unor firme din terțe țări interesate. În acest fel, cooperarea capătă forme multilaterale și, bazată pe principii noi, contribuie la consolidarea tipului superior de relații economice internaționale.

În anul 1976 s-au aflat în derulare 260 de acțiuni de cooperare din care : 127 livrări de instalații complexe și obiective realizate în străinătate, 34 de societăți mixte de producție cu sediul în țară sau în străinătate (10 în domeniul minelor, petrolului și geologiei, 7 în domeniul agriculturii și industriei alimentare, 5 în domeniul economiei forestiere și materialelor de construcții, 5 în domeniul industriei chimice, ș.a.) 34 de societăți de tip comercial în străinătate, peste, 44 de acțiuni de cooperare și specializare în producție etc.

mmmoo

O cale importantă de colaborare și sprijin în relațiile cu țările în curs de dezvoltare o constituie acordarea de asistență tehnică. Pe această linie, în prezent își desfășoară activitatea în țările în curs de dezvoltare peste 7 000 de specialiști români, acordînd asistență în domenii cum sînt : construcții industriale și civile, construcții de mașini, industria minieră, energetică, învățămînt, sănătate.

Pe planul colaborării multilaterale cu tinerele state trebuie menționate și tratativele cu o serie din aceste țări, privind facilitarea comerțului reciproc prin acordarea de reduceri vamale sub egida Acordului General pentru Tarife și Comerț.

România va milita și în viitor pentru o tot mai strînsă colaborare și conlucrare cu țările în curs de dezvoltare, considerînd că aceasta reprezintă una din căile pentru sprijinirea dezvoltării accelerate, pentru afirmarea noilor state pe plan internațional.

România dezvoltă relațiile economice cu țările capitaliste industriale, pe baze reciproc avantajoase, în spiritul coexistenței pașnice între state cu orînduiri sociale diferite, al înțelegerii și conlucrării între toate popoarele și statele lumii. Dezvoltarea potențialului economic și tehnic al României socialiste, evoluția ascendentă a schimburilor comerciale cu aceste state, acțiunile de cooperare deja finalizate evidențiază, totodată, posibilitatea de lărgire în continuare a unei asemenea colaborări rodnice.

Participare activă la rezolvarea marilor probleme ale economiei mondiale

ROMÂNIA socialistă participă la activitatea tuturor instituțiilor specializate din sistemul Națiunilor Unite. Ea este membră a Fondului Monetar Internațional, a Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare și la Acordul General pentru tarife și comerț (G.A.T.T.). Această prezență decurge din covingerea că nici o problemă a economiei mondiale nu mai poate fi rezolvată astăzi decît cu participarea tuturor statelor — tot astfel cum fiecare stat are obligația de a contribui la găsirea de soluții constructive, reciproc acceptabile pentru toți participanții la circuitul economic universal.

Rațiunea dialogului constă în găsirea de soluții practice, în deschiderea spre acțiuni concrete, convenite împreună. Această convingere a generat propunerile prezentate de România la a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U., în documentele „Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale".

Participarea României la activitatea „Grupului celor 77" exprimă tocmai această dorință de a vedea că omenirea trece efectiv de la confruntări la cooperare pe planuri tot mai largi, că întregul curs al relațiilor economice internaționale intră pe făgașul procesului de realizare a unei lumi mai drepte și mai bune. O expresie elocventă a solidarității active a României cu cauza țărilor în curs de dezvoltare este hotărîrea țării noastre de a participa la Fondul comun pentru finanțarea stocurilor internaționale pentru produse de bază, inițiat la ultima sesiune a U.N.C.T.A.D.

În concepția noastră, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, „se afirmă cu putere necesitatea făuririi noii ordini economice internaționale și — pe această bază — a unei noi ordini politice, care să pună capăt relațiilor de inechitate și să instaureze raporturi noi, de egalitate, să deschidă calea lichidării subdezvoltării, accelerării progresului țărilor rămase în urmă, ca o necesitate obiectivă de care depinde crearea unei lumi a păcii și colaborării internaționale".

Cu alte cuvinte, pornim de la convingerea că — independent de unele disensiuni trecătoare și de inerente greutăți — ne aflăm în pragul unei ere, în care fiecare națiune, indiferent de potențial sau de opțiuni politice proprii, trebuie să devină participantă și beneficiară cu drepturi egale și depline la progresul mondial.

prof. dr. Alexandru PUIU

DUNĂREA,

o magistrală a turismului european

Colaborarea internaţională în activitatea de valorificare a Dunării în turism, şi în special în turismul internaţional, dintre institutele de cercetare din diverse ţări ,a condus la concluzia de a se lansa pentru început pe piaţa externă, un număr de programe comune cu caracter experimental — urmînd ca, în funcţie de ecoul pe care îl vor avea acestea, să se treacă la elaborarea altor programe şi la analiza măsurilor ce se impun, pe toate planurile, pentru desfăşurarea nestinjenită a turismului pe fluviu. Din programele propuse menţionăm :

- **programe de turism cultural ce pun în evidenţă valori ale istoriei antice, medievale, moderne şi contemporane pe Dunăre sau situate în preajma acesteia (vestigii de cetăţi, fortificaţii, castele etc.) ;**
- **itinerarii turistice incluzînd marile oraşe de pe Dunăre şi din apropiere, sau aşezările reprezentative pentru definirea istoriei popoarelor din bazinul dunărean ;**
- **programe vizînd frumuseţile naturale de-a lungul fluviului, şi zonele folclorice ;**
- **programe complexe, organizate în comun, în care fiecare ţară să ofere ceea ce are mai valoros pe teritoriul său ;**
- **programe reconstituind itinerariul descris în romanul „Pilotul Dunării" al lui Jules Verne, a cărui acţiune se desfăşoară pe fluviu, de la Sigmaringen pînă la Chilia.**

ÎN LUME sînt fluvii mai lungi şi cu o suprafaţă a bazinelor mult mai mare decît Dunărea, dar nici unul nu se poate „mîndri" că udă pămîntul unui număr atît de mare de ţări, ca acest fluviu european. Nici chiar Nilul, a cărui lungime este neîntrecută, nu se bucură de un asemenea privilegiu.

Pe lungimea sa de 2860 de kilometri, Dunărea străbate sau mărgineşte opt ţări : R. F. Germania, Austria, Cehoslovacia, Ungaria, Iugoslavia, România, Bulgaria şi U.R.S.S. În drumul său de la izvoarele din munţii Pădurea Neagră către vărsare, străpunge munţi şi lanţuri de munţi, formînd defilee impresionante, răcoreşte întinse cîmpii, înnobilează panorama a numeroase centre urbane — şi se întîlneşte cu Marea Neagră după ce dăruieşte pămîntului românesc o deltă cum nu se mai găseşte alta în Europa şi, sub anumite aspecte, chiar în lume. Apa mereu călătoare formează împreună cu relieful statornic un cadru natural organic, armonios, parcă anume dat acestor pămînturi, stîrnind interes şi admiraţie nu numai din partea celor anume pregătiţi pentru observarea şi studiul atent al tainelor naturii, dar şi din partea numărului crescînd de iubitori ai acesteia, din toată lumea.

Legînd între ele ţări şi naţiuni cu istorii, tradiţii şi psihologii proprii, naţiuni avînd obîrşii diferite, drumul de apă permite călătorului, dornic să cunoască cît mai mult, ca o dată cu admirarea frumuseţilor de neasemuit ale zonelor şi locurilor înflorite din generozitatea marelui fluviu, să ia contact cu culturi, obiceiuri şi realităţi diverse, deosebit de bogate.

Faptul istoric, frecvent întîlnit în însăşi inima oraşelor dezvoltate pe malurile fluviului — Regensburg, Linz, Viena, Bratislava, Budapesta, Novi Sad, Belgrad, Drobeta-Turnu Severin, Giurgiu, Russe, Brăila, Galaţi, Tulcea, Izmail şi altele — găseşte o completare în evocarea unor evenimente pentru care ne-au rămas numai documente scrise sau urme abia vizibile. Momente importante din viaţa popoarelor celor opt ţări sînt legate direct de Dunărea însăşi, cu atît mai mult cu cît capitalele unor ţări îşi au aşezarea pe acest fluviu, sau cursul de apă a fost şi este graniţa naturală. Pentru România, bunăoară, Dunărea evocă date legate de ceea ce sîntem astăzi. Peste Dunăre au trecut armatele romane şi au ocupat Dacia, creîndu-se astfel condiţiile care aveau să dea naştere poporului român. Nenumărate lupte au fost purtate de Ţara Românească în locuri din apropierea Dunării, împotriva oştilor invadatoare otomane. Dintr-un oraş de pe Dunăre — Calafat — în mai 1877 a tras tunul care a dat semnalul trecerii la cucerirea Independenţei de stat a României. Se poate spune astfel că Dunărea a fost martora unor momente cruciale din mult zbuciumata istorie a poporului nostru şi, fără îndoială, acest fapt amplifică interesul amatorilor de călătorii, din ţară dar şi din străinătate.

În prezent, această importantă arteră europeană cîştigă în interes pentru oricare vizitator, prin modificările aduse peisajului de către mintea şi mîna omului, în special prin realizarea de mari amenajări hidroenergetice şi de navigaţie destinate să transforme energia apelor în energie electrică, să creeze rezerve de apă pentru agricultură, să înlesnească traficul navelor. Prin unele din aceste obiective, Dunărea asigură puternice punţi de legături între popoare. Un asemenea exemplu îl constituie impresionantul edificiu al Complexului hidroenergetic şi de navigaţie de la Porţile de Fier, rezultat al colaborării strînse dintre România şi Iugoslavia. În anii următori, numărul acestui gen de construcţii va creşte, asigurîndu-se o adevărată „înnobilare" tehnică a fluviului şi lărgirea posibilităţilor pentru tipuri variate de agrement.

Călătorul pe Dunăre are prilejul de a cunoaşte şi alte laturi ale vieţii materiale şi spirituale a popoarelor care şi-au durat existenţa în bazinul fluviului, iar între acestea, un loc aparte ocupă arta populară şi folclorul, într-o gamă largă de forme de manifestare.

Din seria tentaţiilor pentru călătorii pe Dunăre nu lipsesc nici arta cultă, muzica sau literatura. Locuri, eroi, apa însăşi, au inspirat pe compozitori ; pe poeţi şi pe scriitori. Ei au făcut Dunărea celebră, iar Dunărea i-a făcut, la rîndul ei, celebri.

Există credem, chiar dacă ne oprim aici, suficiente motive pentru a întrevedea că Dunărea constituie — cum demonstrează realitatea ultimilor ani — şi un cadru propice pentru dezvoltarea turismului naţional şi internaţional din fiecare ţară riverană. Valorificarea cît mai bună, a acestui dar al naturii, cu caracter internaţional, implică, desigur, participarea tuturor ţărilor din zonă interesate la elaborarea de programe comune, care să satisfacă cerinţe şi preferinţe ale celor mai diferite segmente de clientelă turistică.

Abordarea în colaborare a unor asemenea aspecte se dovedise utilă încă

În primele 9 luni ale anului 1976 motonavele „Olteniţa" şi „Carpaţi" (capacitate 118 locuri) au efectuat 37 de excursii de o săptămînă pe itinerariul Viena—Bratislava—Budapesta—Belgrad—Porţile de Fier—Giurgiu—Cernavodă, continuate cu deplasarea din Cernavodă cu autobuzele în staţiunile de pe litorarul românesc al Mării Negre. Motonavele au efectuat de asemenea diverse excursii combinate vas-avion, vas-vas, sau avion-vas.

Excursii în Delta Dunării cu durata de o zi au fost organizate de la Tulcea cu nava „Tudor Vladimirescu" care transportă excursioniştii în diverse puncte ale Deltei, de unde aceştia sînt îmbarcaţi pe hidrobuze ce se deplasează în croaziere independente spre diferite puncte de atracţie turistică. În primele 9 luni ale anului 1976 nava „Tudor Vladimirescu" a efectuat 114 excursii, transportînd peste 12.000 de turişti.

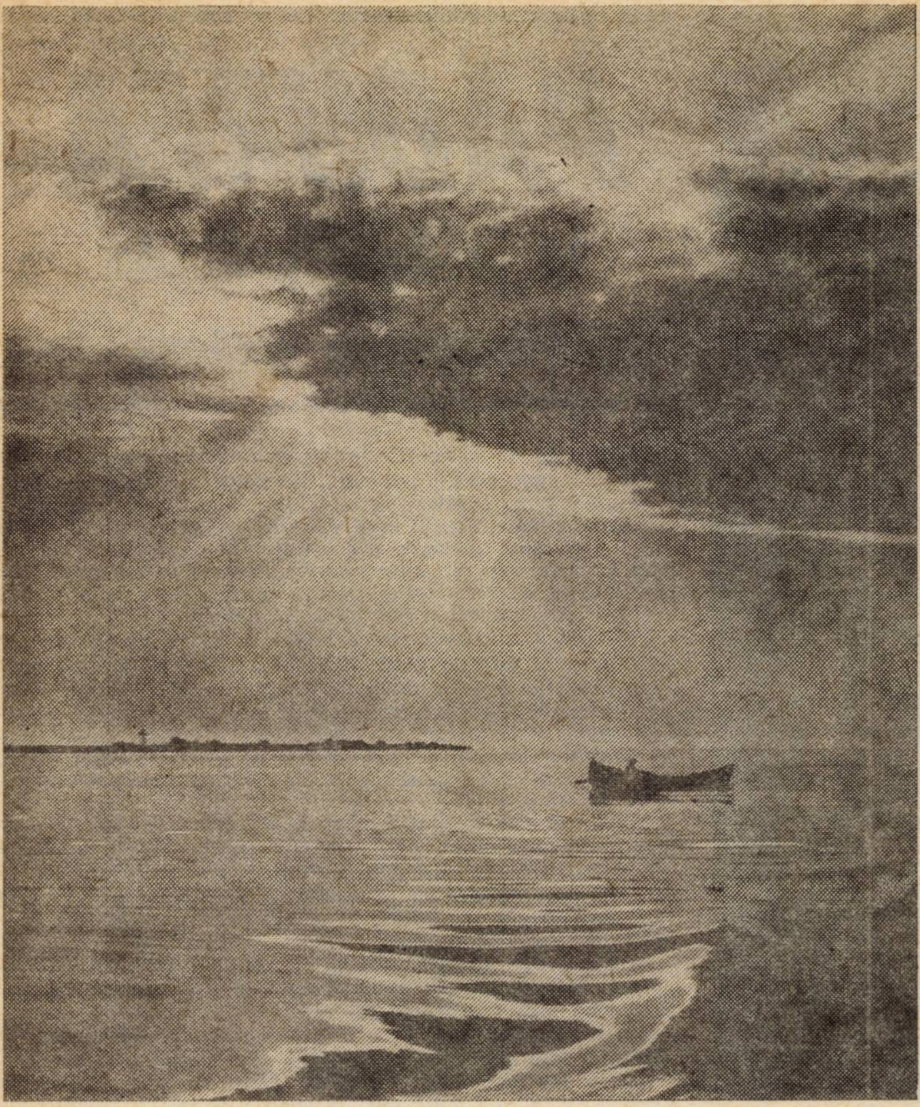

de acum cîteva decenii, cînd a fost creată Comisia europeană a Dunării şi credem că astăzi, cu atît mai mult, exemplul se impune a fi urmat.

Din aceste raţionamente a decurs iniţiativa luată de centrul român de specialitate, de a elabora — în comun cu instituţii de cercetări ştiinţifice în domeniul turismului din ţările dunărene — un studiu privind valorificarea Dunării în turismul internaţional. Cercetările întreprinse au pornit de la necesitatea de a se cunoaşte gradul în care Dunărea ar putea să reprezinte un obiectiv de interes turistic pentru europeni şi pentru cei care sosesc pe bătrînul continent din alte părţi ale globului. Ele au demonstrat că există în mod cert o puternică atracţie turistică pentru croaziere pe fluviu, pentru cunoaşterea ţărilor pe care le străbate.

Pentru ţara noastră, ca de altfel pentru fiecare ţară dunăreană, înfăptuirea unora din programele amintite va constitui şi o verificare a forţei de penetraţie a ofertei turistice din această zonă pe piaţa externă. De altfel, anul 1977, anul Centenarului cuceririi independenţei de stat a României, desigur că va influenţa în mod favorabil fluxurile turistice către această parte a ţării. Fiecare turist sosit pe aceste meleaguri, în cadrul acţiunilor special organizate, va deveni, probabil, şi un admirator al locurilor pe care nu le-a cunoscut sau le-a cunoscut foarte puţin, numai din scrieri.

Oferta turistică dunăreană a României, în special pe planul potenţialului natural şi cultural-istoric, este bogată şi, în consecinţă, putem aduce o contribuţie importantă la realizarea unor programe comune, contribuind astfel la valorificarea plenară a imensului potenţial turistic al fluviului.

România este mărginită sau străbătută de fluviu pe o distanţă de aproape două treimi din cursul acestuia, în lungul a 11 judeţe ale ţării. Şiragul de „nestemate“ începe cu cadrul natural al Porţilor de Fier, amplificat de intervenţia omului şi dublat de „Hidrocentrala prieteniei“; în apropierea acesteia se află renumita staţiune Băile Herculane. În continuare, spre Deltă, viitorul va adăuga elementelor actuale noi atracţii. Astfel, se va construi a doua hidrocentrală în colaborare cu Iugoslavia, o alta împreună cu Bulgaria, vor fi efectuate lucrări de navigabilizare a Oltului, ceea ce va asigura condiţii pentru o largă desfăşurare a sporturilor nautice. Şi nu din întîmplare am lăsat la urmă Delta, cea mult admirată de turiştii de pe toate meridianele şi paralelele globului, Delta miilor de păsări călătoare, Delta sturionilor, a vegetaţiei bogate şi a liniştii. Acest unicat natural constituie în sine un important obiectiv turistic în cele mai diferite momente ale anului, iar încadrarea sa în diverse programe turistice va contribui, în mod neîndoielnic, la succesul acţiunilor.

dr. Gheorghe BARBU

Ce vom găsi în 1977 în magazine?

(Urmare din pag. 17)

simi de tălpi, sisteme de închidere, au fost lansate în Luna cadourilor '76. Tot cu acest prilej au fost introduşi pe piaţă pantofi pentru diverse ocazii, eleganţi, realizaţi pe calapoade moderne ce urmăresc noua linie a modei — cu vîrfurile alungite, tocurile mai înalte (7—8 cm), avînd sisteme de închidere în diverse tipuri de barete.

— Sub mărcile „Banatin“, „Durabil“ şi „Bourul“ vor fi lansate în 1977 noi modele de pantofi bărbăteşti, cu greutate specifică şi flexibilitate îmbunătăţite, cu tălpi (din înlocuitori şi cauciuc), avînd profile şi grosimi variate, cu funcţionalitate sporită.

Prin greutatea redusă se remarcă şi noile modele de pantofi şi sandale pentru bărbaţi şi femei, cu tălpi din poliuretan, în formate şi profile noi, contractate pentru sezonul primăvară-vară 1977.

Pentru copiii din toate grupele de vîrstă între 2 şi 14 ani se pregătesc game variate de pantofi din piei naturale şi artificiale, lăcuite, în culori şi modele diverse.

Mai uşor, mai repede, mai plăcut

Producţia de bunuri de consum de folosinţă îndelungată va înregistra în acest cincinal importante creşteri, care se desfăşoară după programe concrete de diversificare şi înnoire a nomenclatorului, de perfecţionare a parametrilor de funcţionare.

In cadrul programului de uşurare a muncii casnice se înscrie apariţia de noi aparate electrocasnice. Dintre produsele care sînt în prezent omologate şi vor fi găsite în magazine anul viitor amintim : plita electrică avînd cuptor încorporat, rotisorul electric, aparatul de încălzit apa curentă la robinet, fierul de călcat cu umidificator, robotul cu 4 operaţii pentru gospodăria rurală, maşina electrică de tuns iarba, rîşniţa electrică de cafea, o gamă variată de becuri şi corpuri de iluminat, frigiderul de 225 litri cu două uşi, maşinile de cusut electrice Veronica şi Sanda (cea din urmă efectuînd un număr mai mare de operaţii), un robot de bucătărie (realizat de „Electromotor“-Timişoara — dar pentru care se duc încă tratative între furnizor şi beneficiar, nefiind contractat), mixerul portabil ce va fi executat de „Electroargeş“, maşina de spălat rufe de mic litraj, tava electrică de păstrat mîncăruri calde, aparatul electric de uscat mîinile ş.a.

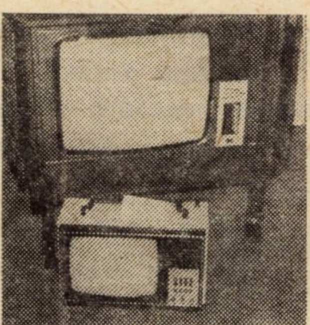

(Continuare în pag. 23)

PĂDUREA

în condițiile mutațiilor social-economice contemporane

PĂDUREA, ca cel mai extins și evoluat ecosistem natural, are o capacitate apreciabilă de autoreglare. O ciopîrțim, o înjumătățim, o tăiem, toată chiar, și de cele mai multe ori ea se reface, atunci cînd e vorba de suprafețe mici. La scară planetară, pădurea are o anumită capacitate funcțională și, respectiv, de autoreglare. Redusă foarte mult, ea continuă să exercite totuși funcții de reglare a echilibrului ecologic al pămîntului. *Dar cu ce eficiență ?*

Curba mereu crescătoare a economicului a determinat în timp o curbă descrescătoare a echilibrului ecologic. Se pare că intersecția acestor două curbe este momentul dificil al unei socoteli și răspunderi față de om însuși. Unde ne situăm astăzi ? În punctul de intersecție a acestor curbe, puțin înaintea lui, după ? Este dificil de precizat acest lucru, dar este cert că ne situăm într-un domeniu critic, foarte limitat în timp.

Omenirea este alertată astăzi nu de procentul mic de împădurire a diferitelor țări, ci de efectele economice negative ale unor deficiențe funcționale, cauzate de despăduriri și, în general, de denaturarea peisajelor. Toate aceste aspecte sînt surprinse azi în noțiunile de „echilibrul“ *și* „calitatea mediului de viață al omului“.

La evaluarea acestor noțiuni ne obligă mutațiile contemporane, care pot fi schematizate într-un trio succesiv cauzal: industrializare-urbanizare-poluare.

Aceste mutații în stilul și în însăși structura vieții umane obligă la mutații în concepția asupra mediului înconjurător. Pădurea, socotită pînă ieri, poate chiar și azi, exclusiv ca o sursă de bunuri materiale, în special lemn, va trebui considerată inevitabil, datorită serviciilor pe care concomitent cu producția de bunuri le poate aduce societății, ca element esențial și indispensabil pentru calitatea vieții de mîine. Caracterul polifuncțional *prin excelență* al pădurii *este marea ei* calitate. *În aceste condiții, o evaluare integrală a funcțiilor pădurii, ca urmare a mutațiilor contemporane, se impune. Este imposibil, în această încercare, a ne rezuma numai la pădurea actuală. Pădurea nu mai poate fi separată astăzi de* ansamblul peisajului.

● Pădurea și echilibrul ecologic ● Calitatea mediului ambiant ● Civilizația „recreerii“ ● Turismul și capacitatea de muncă ● Optimizarea contactelor dintre om și peisaj ● Gospodărirea integrală a zonelor forestiere.

Pădurea posibilă, pădurea necesară de mîine

O PRIMĂ FUNCȚIUNE, care se generalizează astăzi în toate pădurile, este cea **hidrologică.** Setea societății moderne este mereu crescîndă. Penuria de apă este iminentă și previzibilă, de aceea încă de pe acum în diferite țări se anticipează programe naționale de gospodărire rațională a apelor. În țara noastră, care are un asemenea program, se prevede ca în anul 2000 necesarul de apă să fie aproape egal cu stocul de apă.

Datorită neregularității regimului de scurgere a apelor, se preconizează realizarea unui număr impresionant de acumulări, pentru reținerea și utilizarea rațională a apei. Realizarea unui program de o asemenea anvergură pînă în anul 2000, practic de către o generație, este o ctitorie impresionantă pentru posteritate. Ce implicații aduce însă acest program ?

Eficiența programului constă, în special, în durata de funcționare a întregului sistem de acumulări, care trebuie să fie cît mai lungă posibilă. Pericolul cel mai mare în această privință este **colmatarea acumulărilor**, care reduce treptat din volumul lor util. Metode practice și economice de decolmatare nu se întrevăd.

Care este ritmul colmatărilor ? Literatura existentă ne oferă frecvente cazuri de colmatări în intervale medii de 30—50 ani, chiar și mai mici. Cazuri de colmatări foarte rapide se întîlnesc și în țara noastră. Ce se va întîmpla peste cîteva decenii, cînd nevoia de apă va fi mai mare, iar volumul util al acumulărilor se va reduce considerabil, dacă nu se vor lua măsuri urgente și categorice de prevenire ? Răspunsul este evident.

Ce se poate întreprinde în acest sens ? Se vorbește mult de **amenajarea complexă a bazinelor hidrografice de interes hidrologic.** Această amenajare complexă presupune, înainte de toate, o riguroasă sistematizare teritorială, care să stabilească folosințele solului, care să stabilească, în ultimă analiză, raportul optim dintre suprafața de pădure, formația care asigură în cele mai bune condiții protecția solului contra eroziunii, precum și regimul scurgerilor și suprafețelor ocupate de alte folosințe, în special cele agricole.

În fața acestei sistematizări necesare, se ridică astăzi un impediment — **domeniul de limită a folosințelor agricole ineficient folosite.** Toate statisticile evidențiază existența în țara noastră a unor importante suprafețe de teren în pantă, defrișate în mod greșit în trecut și cu efecte de eroziune accentuată. Ca ordin de mărime aceste suprafețe depășesc un milion de hectare. Ele sînt prima sursă importantă a dezechilibrului în regimul scurgerilor și în aportul aluvionar.

Aceste suprafețe produc în medie cel mult o tonă de biomasă pe an și hectar, în general iarbă, în cele mai multe cazuri imposibil de valorificat rațional datorită dispersării suprafețelor. **În aceste locuri, pădurea, care utilizează mult mai eficient energia solară și care are un proces de asimilare clorofiliană continuu în perioada de vegetație, beneficiind de rezervele de apă din adîncime, poate asigura o bioproducție de cel puțin 2—3 tone de biomasă pe an și hectar.**

Pierderea economică generată de pe aceste suprafețe este de cel puțin 1—2 milioane tone de biomasă anual. Pe lîngă aceasta, dezechilibrul hidrologic și eroziunea accentuată răpesc din pămîntul patriei multe milioane de metri cubi anual. Prezența pădurii aici poate asigura optimal funcțiunea hidrologică. Orice încercare de optimizare funcțională a acestor suprafețe va pleda categoric în favoarea reinstalării pădurii.

Programul național de gospodărire a apelor extinde funcțiunea hidrologică prioritar la toate pădurile din bazinele de recepție ale acumulărilor, practic la toate pădurile din zona montană. **Structura pădurii care poate asigura optimalitatea funcției hidrologice este cea caracterizată prin continuitate, respectiv cea crescută natural sau cea grădinărită.**

Moderarea climatică în interiorul și în apropierea limitelor pădurii

ANALIZÎND o altă funcțiune principală a pădurii, și anume cea **climatică-igienică**, este necesar a aminti două aspecte. Prin calitatea ei de a realiza o moderare climatică în interiorul și în apropierea limitelor sale, **pădurea creează condiții favorabile atît menținerii pădurii însăși, cît și vieții omului.** Decurgînd de aici, un prim aspect se referă la necesitatea creării unor **perdele climatice** atît în jurul marilor aglomerații urbane, cît și în terenurile agricole. Multe din orașele noastre de cîmpie sînt aproape total lipsite de o asemenea protecție — fapt ce reduce mult din calitatea mediului de viață.

Specificul vieții din marile aglomerări obligă la apariția unei activități compensatorii periodice, definită „recreere“. Se afirmă — și nu fără temei — că civilizația de mîine va putea fi definită și ca o **civilizație a recreerii.** În ce constă în fond această necesitate de recreare ?

Omul este prin excelență un consumator de informație. Se pot distinge două mari categorii de informații pe care el le prelucrează. Este vorba întîi de categoria mare a **informațiilor vitale,** culese din mediul înconjurător, necesare conservării și aprecierii lui ca entitate fizică. O a doua categorie de informații prelucrate, pe care le putem numi **„culturale“** și care sînt specifice omului, definesc caracterul său aleator, antientropic și evolutiv. Filogenetic, psihcul uman este dimensionat pentru prelucrarea unei anumite cantități de informații vitale, minime autoconservării, într-o viață naturală. Aceste informații corespund unui spațiu panoramic, cu profunzime în mai multe planuri : spațiul natural.

Recent, foarte recent, la scara filogenezei, omul s-a claustrat în artificialitate, în mediul urban, într-un spațiu limitat la un prim plan pe care i-l oferă camera, hala sau biroul, strada sau însăși curtea lui înghesuită printre ziduri. Omul este lipsit aici de obicei de profunzime, de planurile de fundal, care sînt generatoare a unui intens flux informațional. Fără îndoială că această artificialitate i-a adus comoditatea și certitudinea. Acest mediu limitat favorizează interiorizarea, extensie psihică în spații imaginare și, implicit, creează elasticitatea psihică necesară fenomenului evolutiv de cultură.

Dar comutarea energiei psihice de prelucrare a informațiilor primare, vitale, în canalele de prelucrare a informației culturale este foarte dificilă, dacă nu imposibilă, pentru că sîntem condiționați de o anumită structurare psihică, mai mult sau mai puțin stabilă genetic. În mod firesc se produce astfel o stocare a energiei de prelucrare a informațiilor vitale. Într-un cadru de viață stressant, asociat cu o muncă de serie, monotonă, posibilitățile de deconectare a acestei energii stocate sînt minime. Spațiul verde urban, spațiul ingerat eventual la micul ecran este lipsit de autenticitate și fără o valoare deconectantă suficientă.

Stocarea energiei psihice duce la o tensionare, apoi la o anumită intensitate a tensiunii : astenie, nevroze. Necesitatea periodică a deconectării pare astfel evidentă, vitală. O deconectare bună înseamnă un mediu care să ofere un cît mai intens flux informațional. Cantitatea de informații este condiționată, în primul rînd de volumul spațiului structurat. Acest volum este maxim în zonele cu relief accidentat, cu dinamism accentuat, cu o desfășurare pe verticală. Panorama unui vîrf de munte, care prin profunzimea ei oferă un volum structurat foarte mare și un flux informațional corespunzător, are în general o valoare deconectantă maximă. **Pădurea este un element structurant al peisajului care îmbogățește de asemenea, fluxul de informații**. Aceasta cu atît mai mult acolo unde lipsa unui relief desfășurat pe verticală reduce la minimum volumul structurat perceptibil. Concluzia : **deconectarea devine optimă în munți sau în mediul păduros, deci în ambele cazuri în zonele forestiere.** Trebuie menționat aici și aportul optim al elementelor fizice pentru echilibrul fiziologic oferit de aceste zone.

Turism pentru menținerea capacității de muncă

MUTAȚIE în concepția gospodărească, mutație în competențe, în atribuții, în arsenalul mijloacelor de lucru. În zonele verzi periurbane nu s-a făcut aproape nimic și trebuie făcut mult, pentru că va fi nevoie. Raporturile dintre gospodarul pădurii și administrația orașelor, răspunzătoare de asigu-

---

Ce vom găsi în 1977 în magazine?

(Urmare din pag. 21)

Dintre noutățile cu care se va lărgi gama articolelor de menaj arătăm : oala de fiert lapte (din aluminiu, cu pereți dubli, de diferite capacități), autosifonul de 2 litri, mașina de tăiat pîine și mezeluri, aparatul pentru preparat băuturi spumoase (funcționînd pe principiul autosifonului), formele de tort cu fund detașabil etc.

Gama articolelor de menaj din sticlă, porțelan și faianță se va îmbogăți cu 340 de noi sortimente, care au fost deasemeni contractate. Printre acestea : garnituri de pahare din cristal, bogat ornamentate, servicii din porțelan, din sticlă colorată, noi modele rafinate de vaze de flori din cristal.

În ce privește produsele chimice de uz casnic, vom găsi în magazine numeroase sortimente deosebit de utile, cum sînt spray-urile : pentru înlăturarea zgîrieturilor de pe parchetul lustruit cu Palux, pentru încălțăminte, pentru haine de piele, pentru curățirea aragazului, pentru spălarea gulerelor și manșetelor de cămăși, pentru dezinfectarea găleților de gunoi ; apoi insecticid universal, lac semimat, pentru parchet, detergentul „Dero-Brio“.

În 1977 se vor pune în vînzare noi tipuri de aparate de radio stereofonice, televizoare cu tranzistori și circuite integrate — cu fiabilitate sporită și calități de recepție-redare îmbunătățite : se vor realiza primele tipuri românești de casetofoane și picupuri.

Dintre aparatele optice putem aminti noi tipuri de aparate de mărit, de proiecție a diafilmelor și epidiascopul.

Turism pe 2 și 4 roți

Vor fi oferite în rețeaua de desfacere un număr sporit de autoturisme de oraș „Dacia“ 1300, iar Întreprinderea de asistență tehnică și service-Pitești promite să-și lărgească activitatea la 100 de stații... în 1980, față de 35 de stații în prezent.

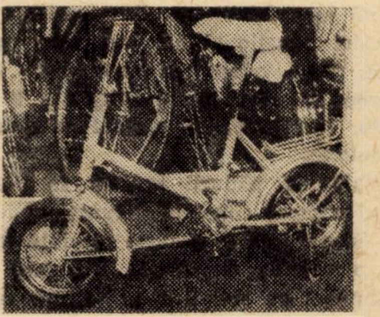

Noi tipuri de biciclete pentru copii și tineret, ca și minimotoreta Moped au fost din nou expuse la Tîrgul de mostre. În 1977 și în magazine ?

Anul viitor vor apare noi modele de corturi cu schelet metalic, izoterme, impermeabile cu coloristică vie, de mărimi variate (pentru 2—4 persoane), saci de dormit dubli și pentru copii, noi modele de termosuri pentru alimente, instrumente de pescuit.

Game cosmetice complete

În domeniul cosmeticelor au fost contractate 63 de sortimente noi, fiind în

(Continuare în pag. 24)

rarea cadrului recreativ, nu sînt deloc precizate.

În munți se organizează turism. Un turism comercial. Avem nevoie, în primul rînd, de un turism uman, un turism necesar menținerii capacității de muncă și a echilibrului psihic al oamenilor, care să urmărească un principiu fundamental : **optimizarea contactelor dintre om și peisaj.**

Conservarea se poate realiza prin rezervații și măsuri restrictive. Conservarea eficientă nu se poate face pe suprafețe mici. La dimensiunea populației din Europa, conservarea unor suprafețe mari ca rezervații integrale este practic imposibilă. Presiunea turismului în zonele sălbatice, izolate, unde se conservă în proporția cea mai mare naturalețea, este de neînlăturat. Turismul intens și necontrolat aduce prejudicii ecosistemelor naturale. Pentru conciliere, pentru armonizarea funcțională a acestor zone, apar organisme administrative speciale, denumite parcuri naționale.

Avem un singur parc național. Se preconizează o rețea de 13 parcuri naționale, care să asigure o reprezentare cît mai completă a formațiunilor naturale din țara noastră. Acest lucru, pe deplin posibil, va asigura o situație aproape unică în Europa. In aceste parcuri naționale, pădurea participă în proporție de circa 75%. Cea mai mare parte din geofondul național și din ecosistemele naturale ale țării se află în fondul forestier.

Noul sens al funcționalității pădurilor pe care am încercat a-l schița, prin cîteva din cele mai principale funcțiuni, ridică importanța pădurilor pînă aproape la identificarea lor cu calitatea mediului înconjurător, dacă excludem poluarea industrială. Aceasta înseamnă o atitudine de respect față de pădure, atît din partea celor ce apelează la serviciile ei. O optimizare a acestei funcționalități complexe necesită, poate, **adoptarea unei forme moderne de gospodărire integrată a zonelor forestiere, în special a zonelor montane.**

Valoarea pădurii trebuie să fie în mod normal consecința funcționalității ei. Se pare că în această privință există o situație anormală. Un gard de bulumaci cu trei fire de sîrmă ruginită are o valoare, pentru că înmagazinează muncă umană. „Polițele cu crini“ din Ceahlău — un veritabil monument al naturii — nu au nici o valoare înscrisă în evidențe, pentru că nu au înmagazinată muncă umană. Au cel mult o valoare de înlocuire, atunci cînd în locul lor s-ar deschide o carieră sau s-ar construi un saivan, rentabile economic. Cele afirmate nu reprezintă o atitudine împotriva rentabilității economice. Sîntem întru totul pentru această rentabilitate, care însă trebuie să aibă în vedere nu numai bunurile materiale, ci și serviciile aduse societății sau întreg fondul de valori spirituale, în care se include organic pădurea și peisajul românesc.

Extinsă pe mai bine de un sfert din suprafața țării, răspunzătoare în cea mai mare măsură de echilibrul ecologic, pădurea țării are o producție anuală valorică mai mică decît producția pe un trimestru a Întreprinderii de autocamioane din Brașov. Judecată astfel, este ca și cum am aprecia valoarea picturilor lui Grigorescu prin valoarea pînzei și a vopselelor incluse în ele.

Faptul că la noi pădurea nu are o valoare înscrisă în evidențele avuției naționale, nu este un lucru bun, deoarece diferitele funcțiuni ale pădurii enumerate, nefiind evaluate, nu sînt nici recunoscute ca atare. Ele sînt în prezent **gratuități** pe care pădurea le oferă societății. Acest cadou al pădurilor este în realitate un lucru foarte bun, dar tratat ca atare, consecințele asupra dezvoltării și optimizării acestor funcțiuni sînt dăunătoare.

Silvicultura gospodărește pădurile cu ajutorul prețului de rentă al lemnului și cu sumele obținute prin valorificarea altor produse. O gospodărire intensivă a pădurilor, impusă de complexa ei funcționalitate, necesită cheltuieli gospodărești suplimentare. Cine le va da ? Fără îndoială că ele se vor obține din fonduri centralizate sau locale. după caz, dar aceasta numai după ce valoarea serviciilor aduse de pădure va fi stabilită și recunoscută ca atare.

La situația prezentată, o contribuție importantă aduce însuși sistemul de zonare funcțională a pădurilor utilizate în prezent în cadrul gospodăriei silvice. Este un sistem depășit, care se cere reanalizat și îmbunătățit. Ne putem întreba, desigur, **care este în fond valoarea pădurii ?** Răspunsul nu va fi ușor, dar nu imposibil, chiar dacă trebuie recurs la valori relative, convenționale.

Valoarea **oxigenului** produs în pădure este valoarea aerului pe care-l respirăm, este însăși valoarea vieții noastre. Valoarea **funcției hidrologice** este valoarea apei și pămîntului țării noastre. Valoarea **recreativă** a pădurilor este valoarea integrității noastre fizice și psihice. Ea poate fi echivalată cu procente din productivitatea industriei noastre, pe care o condiționează. Un singur procent reprezintă de 2—3 ori valoarea lemnului produs. Valoarea unui parc, realizat de multe generații, este valoarea unei imense opere de artă, unicat. Valoarea **funcției științifice**, este valoarea monumentalei zestre naturale cu care a fost hărăzită această țară, este valoarea respectului nostru pentru posteritate.

Programul de măsuri pentru conservarea și dezvoltarea fondului forestier constituie un adevărat impuls și o consfințire a tuturor acestor mutații conceptuale, absolut necesare progresului țării noastre.

Zeno OANCEA

Institutul de cercetări agricole și silvice
Filiala Caransebeș

Ce vom găsi în 1977 în magazine?

(Urmare din pag. 23)

curs de contractare alte 27. Noul an va fi marcat în acest sector de preocupările fabricilor noastre de cosmetice — „Miraj“, „Nivea“, „Farmec“ — de a-și completa gamele de produse lansate, acțiune care odată încheiată, va permite să se ofere consumatorilor un serviciu net superior, să se formeze mult dorita clientelă fidelă, permanentă, care să poată folosi o întreagă gamă de produse avînd aceeași nuanță de parfum caracteristică, începînd cu apa de colonie și pînă la săpunul de toaletă.

miraj
miraj

Dintre preocupările fabricii „Miraj“-București menționăm lansarea, în seria produselor Pellox a cremei emoliente pentru ochi, cremei nutritive (de noapte), celei hidratante (de zi), loțiunii tonice pentru față, șamponului pentru păr, spumantului pentru baie.

Pentru tineret se va completa seria de produse „Margareta“ cu apă de colonie, fond de ten stick, fard pentru obraz, pudră compactă sidefată, loțiune tonică și șampon. Această serie a fost premiată la Tîrgul Incheba — Bratislava din 1975.

Gama „Magnolia“ a fabricii „Farmec“-Cluj se va îmbogăți cu o mască de față, un șampon pentru păr, și o casetă de machiaj. Fabrica „Nivea“ se preocupă în continuare de lansarea gamei „Gazel“, formată din : deodorant, colonie-spray, emulsie pentru mîini, lac de păr tonic, săpun de toaletă. În fotografie alte noutăți promise pentru 1977.

După cum sugerează această enumerare exemplificativă, 1977 va marca o puternică afirmare a orientărilor date prin programul de dezvoltare și diversificare a producției bunurilor de consum. Publicul așteaptă ca industria și comerțul să-și respecte promisiunile — un început bun a fost făcut în ultimele luni ; să asigure prezența constantă în magazine a sortimentelor minimale stabilite ; să se garanteze, de către producători, păstrarea nealterată a calităților care au determinat succesul pe piață a unor produse noi. Dincolo de simpla acoperire ele au importantul rol social de a spori confortul personal, de a educa bunul gust, de a economisi timpul liber. Un scop care merită toate eforturile !

Ioan GEORGESCU

LECȚII

În ajutorul candidaților la examenul de admitere în învățămîntul economic superior

CONDUCEREA PLANIFICATĂ A ECONOMIEI NAȚIONALE

PENTRU a veni în ajutorul candidaților la examenul de admitere de la facultățile economice, „Revista economică", în colaborare cu Catedra de economie politică de la Academia de Studii Economice, publică, în mod regulat, consultații pe anumite **teme selecționate** din „Programa de economie politică pentru admiterea în învățămîntul superior în anul 1977".

ECONOMIA NAȚIONALĂ, în socialism, se caracterizează prin existența proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție. Aceasta permite gruparea într-un sistem unic a unui mare număr de ramuri și unități economice, răspîndite pe întreg teritoriul țării, transformînd economia națională într-un organism unitar. În același timp, în condițiile contemporane, în economia socialistă are loc concentrarea și centralizarea producției în întreprinderi mari și foarte mari, se adîncește diviziunea socială a muncii, crește specializarea producției, iar cooperarea se extinde continuu. Pentru a asigura funcționarea normală, fără întreruperi și perturbații a economiei naționale întemeiate pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, este necesar ca ea să fie condusă în mod unitar, conștient, pe bază de plan.

Necesitatea obiectivă a conducerii planificate a economiei naționale în socialism decurge, deci, în primul rînd, din **existența proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție.**

Expresie a relațiilor de producție socialiste, scopul nemijlocit al producției în socialism îl constituie creșterea sistematică a nivelului de trai material și cultural al tuturor membrilor societății. Or, atingerea acestui țel fundamental necesită mobilizarea și dirijarea tuturor resurselor de muncă materiale și financiare. pe baza unui plan coerent capabil să conducă la utilizarea eficientă a acestor resurse.

Necesitatea obiectivă a conducerii planificate a economiei naționale în socialism decurge, în al doilea rînd, din **scopul producției socialiste.**

Conducerea planificată a economiei naționale în socialism este nu numai necesară. dar și posibilă.

Posibilitatea conducerii planificate a economiei nationale este determinată de existența statului socialist care reprezintă puterea clasei muncitoare aliată cu țărănimea și cu celelalte categorii de oameni ai muncii. Ca titular al proprietății socialiste asupra principalelor mijloace de producție. statul socialist deține principalele pîrghii economice și financiare necesare conducerii și constituie instrumentul fundamental al construcției noii societăți ; el exprimă interesele fundamentale, voința suverană a poporului și înfăptuieste politica economică a partidului comunist în procesul planificării dezvoltării economico-sociale. Disparitia exploatării omului de către om odată cu statornicirea noilor relatii de producție socialiste, comunitatea intereselor fundamentale ale clasei muncitoare. țărănimii cooperatiste. intelectualității. diferitelor pături și categorii sociale conferă statului socialist un caracter profund democratic. întrucît asigură. practic. participarea maselor largi de oameni ai muncii la opera de conducere planificată a economiei naționale.

Dezvoltarea planică, proporțională — lege economică a socialismului

Necesitatea obiectivă și posibilitatea conducerii planificate a economiei socialiste decurge din cerințele **legii dezvoltării planice proporționale a economiei naționale,** lege economică specifică socialismului. Potrivit **cerințelor** acestei legi, este necesară : 1) repartizarea muncii sociale pe ramuri și subramuri de activitate, în concordanță cu nevoia socială în dinamica și structura acesteia, 2) stabilirea conștientă a proportiilor în dezvoltarea economică și 3) conducerea economiei pe baza planului național unic.

Referindu-ne la prima dintre aceste cerințe trebuie arătat că **nevoia socială** se concretizează într-o gamă variată de produse și servicii necesare societății. În condițiile în care volumul muncii sociale este dat, înseamnă că pentru satisfacerea unei **anumite** nevoi sociale nu se poate folosi decît o anumită parte a muncii sociale. Mărimea acestei părți depinde de dimensiunile, importanța și urgența nevoii sociale respective. Asigurarea corelației necesare între munca socială și nevoia socială se realizează prin intermediul **proporțiilor economice.**

Proporțiile economice reprezintă raporturile care se stabilesc în legătură cu modul în care sînt repartizate resursele între diferitele sfere de activitate, ramuri, subramuri, unități economice etc. corespunzător nevoii sociale.

În procesul reproducției sociale, sferele acesteia (producția, repartiția, circulația și consumul) se află într-o strînsă legătură. În fiecare sferă se formează numeroase corelații între ramurile și subramurile economiei naționale. De asemenea, în cadrul acestora, în procesul reproducției socialiste se creează legături economice și între diferitele județe și localități ale țării, adică în profil teritorial. În sfîrșit în cadrul fiecărei unități economice (combinat, întreprindere etc.) în funcție de diviziunea internă a muncii se stabilesc anumite corelații între diferitele sectoare, secții, ateliere care participă la obținerea produsului.

Rezultă că în cadrul economiei naționale, la toate nivelele trebuie să existe anumite proporții (corelații) care să asigure desfășurarea în cele mai bune condiții a procesului reproducției socialiste.

Atunci cînd raporturile dintre toate ramurile și sectoarele de activitate reflectă repartizarea și utilizarea mijloacelor de producție și a resurselor de muncă conform nevoii sociale, spunem că în economia națională există **starea de proporționalitate.** Disproporțiile, generate de o repartizare a resurselor neconformă cu nevoile societății pot determina irosirea unei părți a muncii sociale și dăuna creșterii economiei și nivelului de trai.

Proporțiile economice au un **caracter dinamic ;** ele se schimbă sub influența a numeroși factori care modifică repartiția muncii sociale. De exemplu, introducerea tehnicii moderne în agricultură determină reducerea necesarului de brațe de muncă în această ramură, fapt care creează posibilitatea utilizării acestora pentru dezvoltarea altor ramuri ale economiei naționale. modificîndu-se astfel proporțiile.

Proporțiile se formează în fiecare etapă, în funcție de nivelul pe care l-au atins forțele de producție în diferite ramuri, de resursele existente și nevoile economiei naționale, de condițiile interne și internaționale, de obiectivele politicii economice pentru perioada de plan.

În sfîrșit, **instrumentul** cu ajutorul căruia se asigură satisfacerea cerințelor legii dezvoltării planice, proporționale a economiei naționale este **planul național unic de dezvoltare economico-socială.**

Dezvoltarea proporțională, planică a economiei naționale constituie o importantă condiție pentru creșterea rapidă a producției sociale, folosirea rațională a resurselor umane, materiale și bănești, pentru satisfacerea cît mai deplină a trebuințelor materiale și spirituale ale poporului.

În socialism, **reglarea socială, conștientă, a producției** se întemeiază, în primul rînd, pe cunoașterea și utilizarea legii dezvoltării planice, proporționale a economiei naționale dar și pe a celorlalte legi economice, cum sînt legea economică fundamentală a socialismului, legea creșterii necontenite a productivității muncii, legea valorii etc., cu care se află într-o strînsă legătură.

Partidul Comunist Român și statul nostru socialist consideră că dezvoltarea planică este **una dintre cele mai importante legi obiective ale economiei socialiste** și manifestă o preocupare permanentă pentru asigurarea condițiilor necesare utilizării ei în scopul dezvoltării rapide și echilibrate a economiei naționale.

Planul național unic și rolul lui în conducerea economiei naționale

După cum sublinia tovarășul **Nicolae CEAUȘESCU**, secretar general al P.C.R., **„Planul național unic asigură concentrarea tuturor forțelor materiale și umane ale societății în vederea dezvoltării rapide a industriei, agriculturii, științei și culturii și, pe această bază, ridicarea nivelului de viață al intregului popor“.**

Cu ajutorul **planului național unic** partidul marxist-leninist și statul socialist înfăptuiesc organizarea și conducerea conștientă a procesului reproducției socialiste. El se prezintă, concret, ca un **sistem complex de sarcini corelate**, în care sînt precizate **direcțiile și obiectivele principale** ale activității economice într-o anumită perioadă. Planul național unic al dezvoltării economico-sociale trebuie să îmbine în mod armonios interesele prezente cu cele de perspectivă ale națiunii. El este un **plan unitar și indivizibil**, asigurînd conducerea planificată a tuturor laturilor vieții economice și sociale. Pe baza prevederilor înscrise în planul unic se înfăptuiește repartiția resurselor materiale, financiare și de muncă ale țării precum și modul în care acestea vor fi utilizate pentru realizarea obiectivelor stabilite.

Obiectivele și sarcinile cuprinse în plan sînt exprimate cu ajutorul unui **sistem complex de indicatori, norme și normative**, care se referă la : sporirea produsului social și a venitului național ; repartizarea venitului național în fondul de consum și fondul de dezvoltare (acumulare) ; volumul total al investițiilor și repartizarea acestuia între diferitele ramuri și sectoare ale economiei naționale ; valoarea producției globale industriale și agricole ; cantitățile de produse industriale și agricole mai importante ce urmează a se obține în perioada de plan ; creșterea retribuției nominale și a veniturilor reale ; volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul ; suprafața locuibilă ce se va da în folosință ; măsurile pentru îmbunătățirea asistenței sociale și ocrotirea sănătății etc. De asemenea, el asigură corelarea dintre veniturile bănești și cheltuielile pentru dezvoltarea economico-socială, între încasările și plățile în valută, o circulație bănească sănătoasă etc.

Rezultă, așadar, că în planul național unic sînt cuprinse proporțiile economice necesare dezvoltării continue și armonioase a economiei naționale, ele căpătînd forma unor obiective și sarcini ale planului.

Activitatea care are drept scop elaborarea planului unic — și care se numește **planificare** — are **o fundamentare științifică.** Aceasta se realizează prin cunoașterea acțiunii a legilor economice și folosirea corectă a sistemului informațional economico-social, care oferă condinuu date exacte asupra situației existente în întreaga economie. În același scop, dar și pentru a asigura **continuitatea** în planificare, îmbinarea cît mai realistă a sarcinilor prezentate cu cele viitoare se elaborează **prognozele.** Acestea reprezintă **anticiparea evoluției principalelor fenomene și procese** din economie, tehnologie, știință etc. Prognozele prefigurează, deci, dezvoltarea economico-socială pentru viitorul îndepărtat : ele se întocmesc pe o perioadă de 20—25 ani. La baza elaborării lor stau experiența anterioară și tendințele fundamentare care se manifestă în toate domeniile vieții economice și sociale. Pe baza prognozelor sînt întocmite liniile directoare ale dezvoltării viitoare a activității economice.

Sarcina de a elabora în mod științific liniile directoare de dezvoltare a activității economico-sociale, fundamentarea planurilor curente și de perspectivă, perfecționarea continuă a activității de planificare a economiei noastre naționale, revine Partidului Comunist Român, forța politică conducătoare în stat.

Desfășurarea nemijlocită a activității de planificare fundamentată științific, elaborarea planului unic, constituie una din funcțiile principale și atributul exclusiv al statului socialist. Acesta organizează și conduce întreaga viață economică și socială în conformitate cu linia politică trasată de partid.

Procesul concret de elaborare a planului național unic decurge astfel : unitățile economice de bază (întreprinderi, cooperative etc.) și cele social-culturale întocmesc proiecte de plan care cuprind propunerile acestora. Proiectele respective sînt înaintate organelor ierarhic superioare, care le centralizează și le îmbunătățesc avînd o viziune de ansamblu asupra tuturor unităților din subordine. Proiectele de plan astfel îmbunătățite sînt prezentate Comitetului de Stat al Planificării — organul central de stat care asigură înfăptuirea unitară a politicii partidului și statului în domeniul planificării economiei naționale. C.S.P., în colaborare cu ministerele și celelalte organe centrale (U.C.E.C.O.M., CENTROCOOP, Consiliul Culturii și Educației Socialiste, comitetele executive ale consiliilor populare județene etc.) asigură proporțiile necesare între diferite ramuri și subramuri ale economiei, precum și echilibrul material, financiar, valutar și monetar al planului național unic, întocmind un proiect corespunzător. Acesta este înaintat Consiliului de Miniștri care-l analizează și avizează. Proiectul planului național unic este trimis apoi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României — organ permanent de partid și de stat în R.S. România — care își desfășoară activitatea sub îndrumarea directă a C.C. al P.C.R. și a Consiliului de Stat. **Președintele** acestui organ este tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al P.C.R., președintele Republicii Socialiste România. În cadrul acestui Consiliu proiectul planului național unic este examinat pentru a se asigura concordanța sa cu liniile directoare, cu obiectivele dezvoltării economico-sociale a țării stabilite de partid. În final, planul național unic este supus dezbaterii și aprobării Marii Adunări Naționale. După aprobarea sa de către M.A.N. planul național unic capătă putere de **lege de stat**, prevederile sale reprezentînd **directive obligatorii** pentru toate organele de stat, unitățile și organizațiile economice.

Îndeplinirea, în condiții optime, a sarcinilor ce le revin din cadrul planului național unic constituie o obligație fundamentală și o îndatorire de onoare pentru toate unitățile economice și toți lucrătorii acestora.

Programul P.C.R. cu privire la perfecționarea conducerii planificate a societății noastre

Procesul conducerii planificate a economiei trebuie să reflecte dinamismul și complexitatea proceselor economico-sociale care au loc în socialism. El trebuie continuu perfecționat și adaptat noilor cerințe care caracterizează societatea socialistă. Deci, perfecționarea continuă a conducerii planificate a economiei constituie un **proces dialectic, neîntrerupt**, parte componentă a operei de făurire a noii societăți. Așa cum se arată în **Programul P.C.R.** una din direcțiile în care va acționa partidul pentru înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate, este **„continuarea activității de îmbunătățire a organizării conducerii și planificării unitare a întregii vieți economico-sociale“.** Aceasta înseamnă că asigurarea unei conduceri și planificări fundamentate științific, la nivelul cerințelor, se poate realiza numai pe baza cunoașterii temeinice a legităților sociale universal valabile, a legilor economice și sociale proprii orînduirii noastre sociale, precum și prin aplicarea lor justă la condițiile concrete ale României în concordanță cu Programul partidului.

Perfecționarea conducerii planificate a societății noastre presupune — după cum subliniază Programul partidului nostru — întărirea continuă a rolului planului național unic pe baza căruia se va desfășura întreaga activitate economico-socială, concomitent cu deplasarea — în același ritm, a centrului de greutate în fundamentarea sarcinilor de plan spre întreprinderi și centrale, județe și celelalte unități administrativ-teritoriale. În acest fel, se va realiza „împletirea organică a planificării în profil departamental cu planificarea pe ramuri și în profil teritorial, în vederea conjugării mai eficiente a eforturilor și a dezvoltării armonioase, echilibrate a economiei naționale“ 1). În acest spirit, se va acționa pentru extinderea continuă a autonomiei unităților economico-sociale, a inițiativei de jos, în paralel cu întărirea principiului conducerii centrale unitare, pe baza planului unic.

Tot pe linia perfecționării planificării trebuie menționată și **creșterea rolului Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale** în analiza problemelor dezvoltării economico-sociale a României, la întocmirea prognozelor, a planurilor cincinale și anuale.

În perioada făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerii spre comunism — așa cum se arată în Program — **partidul va continua să constituie forța politică conducătoare a întregii activități economico-sociale**, el asigurînd elaborarea științifică a căilor de dezvoltare a României și perfecționînd cadrul atragerii efective și eficiente a maselor la opera de înfăptuire planificată a progresului economic și social al țării.

asist. univ. Dan NIȚESCU

---

1) „Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism“, Editura politică, București, 1975, p. 99.

VIITORI POSIBILI AI CERCETĂRII VIITORULUI

ANCHETA internațională privind stadiul actual al cercetărilor asupra viitorului, întreprinsă sub egida UNITAR de John și Magda McHale, cu rezultate publicate în volum în decembrie 1975 și comentate de cei doi autori într-o sinteză apărută în aprilie 1976 în revista **Futures**, scoate în evidență **amploarea** și **diversitatea** preocupărilor grupate astăzi sub semnul disciplinelor previzionale.

Indicii ale maturității

Să interpretăm asta, în primul rînd, ca pe un indiciu al maturității : sîntem departe de generalitățile de la începutul anilor '60, de pledoariile polemice pentru dezvoltarea prospectivei — întemeiate pe reliefări sistematice ale necesității și importanței domeniului — ca și de metaforele mesianice ce urmăreau numai să **pună** problemele viitorului ; după cum a fost depășit și stadiul în care orice ne-istorie însemna automat prospectivă, și se mai discuta încă statutul acestor preocupări. Ancheta UNITAR identifică, din punct de vedere al organizării, următoarele tipuri de instituții unde astăzi viitorul este un cîmp al cercetării și acțiunii : organizații naționale și internaționale guvernamentale, organizații internaționale neguvernamentale, asociații voluntare naționale și internaționale, grupuri de cercetare acționînd în cadrul marilor întreprinderi industriale și economice, centre de cercetare academice și universitare, organizații profesionale naționale și internaționale, grupuri de studiu finanțate de organizații publice și sindicate, grupuri de consultanți, centre de cercetare independente, societăți publice orientate pe problema, grupuri de lucru ad hoc. Să amintim, cu acest prilej, că în ancheta UNITAR se menționează ca exemplu de organizație internațională profesională Centrul Internațional de Metodologie a Studiilor asupra Viitorului și Dezvoltării, care funcționează la București ca rezultat al acordului dintre Ministerul Educației și Învățămîntului și Universitatea din București și Federația Mondială pentru Studierea Viitorului.

Alimentată din surse diferite, stimulată de condiții diverse și pe căi alternative, mișcarea prospectivă a reușit în bună parte să se implanteze în variate spații economico-sociale ale lumii de astăzi și să devină într-adevăr o mișcare internațională. Istoricii previziunii au pus în evidență o serie de elemente complementare ale evoluției prognosticii în țările socialiste și în țările capitaliste dezvoltate. Și s-a arătat că, în aceeași vreme cînd în țările socialiste se discuta despre legitimitatea introducerii unor elemente neplanificate ale viitorului — cum ar fi cele ce fac obiectul prognozei dezvoltării științei și tehnologiei — în planificarea economică, în țările capitaliste însăși ideea de plan era combătută ca eretică. Plecînd însă de la plan către prognoze sau de la prospectare către plan, gîndirea previzională modernă, în țările socialiste, ca și în cele capitaliste, a redescoperit viziunea **de sistem**, în care prognoza, planul și proiectarea sistemelor sociale sînt practic imposibil de separat. Să subliniem cu această ocazie că unitatea de abordare pe baza teoriei sistemelor, caracteristică prognosticii anilor noștri, este un element hotărîtor în asigurarea unui limbaj de comunicare și dialog între prospectiva marxistă și nemarxistă, și că permite identificarea zonelor de colaborare constructivă, fără, evident să ducă la convergența rezultatelor : căci problemele fundamentale ale valorilor, obiectivelor și strategiilor, în diferitele sisteme sociale, rămîn puse evident în termeni diferiți, structural deosebiți.

Ancheta UNITAR scoate însă în evidență spațiile unde preocuparea pentru viitor nu pare manifestă. Și, paradoxal, acestea sînt legate de lumea evident orientată către viitor — lumea în curs de dezvoltare. Într-adevăr, petele albe pe harta mondială a prospectivei încă coincid cu lumea în curs de dezvoltare.

În ultima vreme, însă, legătura între cercetarea viitorului și proiectarea dezvoltării a fost atît de subliniată — aș remarca, în acest sens, lucrările celei de a V-a Conferințe Mondiale pentru Studierea Viitorului, Dubrovnik, aprilie 1976 —, încît și în țările în curs de dezvoltare prospectiva cîștigă în prestigiu științific și eficiență practică. Este poate semnificativ că ultimul Simpozion al Clubului de la Roma, în cadrul căruia echipa condusă de Jan Tinbergen a prezentat raportul consacrat Noii Ordini Economice Internaționale, s-a ținut recent la Alger, și că în Maroc, la Universitatea din Rabat, al cărei rector este acum M. Elmandjra, se dezvoltă o interesantă mișcare previzională, în mare parte axată pe problematica dezvoltării economico-sociale.

Metodele tendențiale sub semnul întrebării

PRIN DEFINIȚIE, tendințele se decelează din evoluția trecută. Ce direcții se desprind din dezvoltarea prospectivei și a mișcării previzionale în ultima perioadă, pe care am încercat s-o conturez înainte ? Și în ce măsură acestea pot fi relevante pentru proiectarea viitorului cercetării viitorului ?

Personal, am mari rezerve față de excesele metodelor tendențiale și chiar față de ideea de a reduce orice viitor la tendințe. Și cred că nu greșesc cînd afirm că mica experiență de care dispunem astăzi în utilizarea metodologiei prospective justifică această neîncredere în atotputernicia raționamentului extrapolativ. Într-adevăr, acesta este teoretic justificat numai pe intervalul de evoluție inerțială a contextului studiat. Dar cum am putea oare măsura acum inerția sistemului prospectivei mondiale ? Ușor putem cădea în eroarea pe care H. Kahn o reproșează susținătorilor „creșterii zero“, și pe care o exprimă metaforic astfel : cei ce vor să oprească acum creșterea fac la fel ca cineva care, avînd în față un copil de 12 ani și extrapolînd creșterea lui în ultimii 6 ani, trage concluzia că la 20 de ani acesta va fi un monstru gigant și, ca să evite asta, taie acum hrana copilului ! Astfel de erori, întemeiate pe raționamente extrapolative, sînt foarte frecvente. Oare le putem evita, identificînd tendințele actuale fără ambiția de a le prelungi ? Vom încerca aceasta, simulînd mai mulți „observatori“ ai mișcării prospective mondiale și încercînd să descoperim, din punctul de vedere al fiecăruia, tendințele predominante și problemele actuale ale studiilor asupra viitorului.

Ce ar remarca oare, în primul rînd, un profesionist al previziunii, ale cărui interese se îndreaptă în special către metodologia proiectării — cum este semnatarul acestor rînduri ? O tendință netă în favoarea utilizării unor metodologii din ce în ce mai rafinate în problematica viitorului. Din ce în ce mai mulți cercetători par convinși că un studiu despre viitor nu poate fi elaborat fără instrumente la nivelul tehnicilor previzionale în circulație, și că rezultatele nu pot fi comentate și apreciate fără analiza sau controlul metodologic. Într-adevăr, dacă, așa cum a demonstrat J. W. Forrester, sistemele sociale au un comportament pe care arareori simpla intuiție este capabilă să-l descrie anticipativ, aprecierea pur intuitivă a rezultatelor devine o contradicție în termeni, și introducerea componentei metodologice a analizei rămîne obligatorie.

Prospectiva și viziunea de sistem

PROGRESELE recente în dezvoltarea tehnicilor previzionale sînt remarcabile. Și aici se instalează viziunea de sistem. Și de primă importanță mi se par a fi orientarea hotărît prospectivă pe care o ia Institutul Internațional de Analiza Sistemelor Aplicate (I.I.A.S.A.) de la Laxenburg, Austria, ca și puternicele legături între previziune și cibernetica sistemelor, care au facilitat aducerea în mișcarea prognostică a unui detașament „de șoc“ al științei contemporane : școala sovietică de cibernetica sistemelor, ilustrată de nume ca V. Gluşkov, G. Dobrov, V. Siforov ș.a. Sub redacția lui G. Dobrov, revista „Technological Forecasting and Social Change“ pregătește un număr special consacrat prognozei în țările socialiste, care va ilustra, pe lîngă progresele domeniului, și impactul crescut al prognozei asupra procesului decizional și de planificare în această parte a lumii.

Dar care sînt noutățile metodologice propriu-zise ? Să remarcăm întîi că viziunea unui viitor tendențial este completată cu modelul unui viitor tendențial **și** evenimențial. Modelele de impact încrucișat (cross-impact) permit identificarea interrelațiilor proces continuu-proces continuu, eveniment-eveniment și proces continuu-eveniment. O „prospectivă evenimențială“, întemeiată pe stimularea discontinuităților și a impactului lor posibil, în spiritul unei logici cauzal-probabilistice (în tradiția lui P. Suppes) este în curs de conturare. Să amintim aici și aplicațiile acestor tehnici pentru stabilirea unor familii coerente de obiective, intercondiționîndu-se reciproc. Mai departe, progresele simulării sistemelor ierarhizate (M. Mesarović și colaboratorii) au fost confirmate de Cel de-al II-lea Raport către Clubul de la Roma, publicat și în țara noastră sub titlul „Omenirea la răspîntie“. Interesante rezultate au publicat, de asemenea, colaboratorii lui J. W. Forrester, studiind evoluția S.U.A. în următorii 25 de ani, ca și sistemiștii din școala lui C. W. Churchman (Berkeley), dezvoltînd teoria „sistemelor problematizante“ (inquiring) pe direcții operaționale : menționez în această direcție numai teoria dialectică a deciziilor și planificării. De mari perspective mi se pare a fi încercarea de a depăși modelele de echilibru în dinamica sistemelor (de pildă, „homeostatul mondial“ al lui E. Laszlo), și de elaborare a unor modele evoluționiste.

Termodinamica sistemelor departe de echilibru, ca și structurile disipative introduse și studiate de I. Prigogine și școala sa, par să ofere cadrul cel mai propice unei astfel de noi abordări a modelării sociale. Ultima carte a lui E. Jantsch, „Proiectare pentru evoluție“, este consacrată aplicării acestor principii în dinamica sistemelor socio-culturale, iar următorul Raport către Clubul de la Roma — Obiective pentru omenire —, elaborat de o echipă internațională (cuprinzînd și cercetători români) sub conducerea lui E. Laszlo, este fundamentat teoretic pe această perspectivă evoluționistă. Un amănunt interesant : modelele evoluționiste de tip I. Prigogine pot fi obținute ca extinderi ale modelelor de echilibru de tip J. Forrester, în sensul că ecuațiile diferențiale care le descriu cuprind, drept cazuri particulare, ecuațiile atașate cuplărilor în „gramatica“ formală a lui J. W. Forrester.

Democratizare, umanism și echitate

CE mi s-a părut însă cu deosebire fascinant este efortul de democratizare al modelării previzionale : cercetările reunite recent de H. Linstone și M. Turoff sub un titlu consacrat tehnicilor Delphi demonstrează că însuși procesul de modelare poate deveni cîmpul unei abordări colective, iar „democrația anticipativă“ a lui A. Toffler capătă acum instrumente operaționale. Tot în această perspectivă trebuie încadrate încercările de construire a unei **retorici** a metodologiei previzionale, ale căror prime rezultate au fost discutate la Conferința Mondială de la Dubrovnik din acest an.

CE ar remarca un „activist“, în cîmpul mișcării prospective, cum numea Y. Dror la Roma, în 1973, pe cei interesați mai mult de organizarea previziunii și de impactul său social decît de dezvoltarea etajelor științifice ale modelării prospective ? Cred că în primul rînd un astfel de observator ar înregistra creșterea mișcării prospective : atît Federația Mondială pentru Studierea Viitorului, cu sediul la Paris, cît și societatea Viitorul Lumii, cu sediul la Washington, sînt într-o puternică dezvoltare, congresele și adunările convocate de ele au ecouri importante atît în rîndul opiniei publice, cît și al factorilor de decizie. Dacă un cercetător ar studia mișcarea prospectivă mondială, interesul său s-ar orienta spre reliefarea diversității de probleme și soluții, ca și spre deplasarea „centrului de greutate“ al preocupărilor prospectologilor către problemele mari ale omenirii. În sprijinul primei afirmații pot fi citate ultimele numere ale revistei **The Futurist**, consacrate proiectelor de colonii spațiale — imagini care pot șoca, o lume în care, în era cosmică, există încă foamete, analfabetism și opresiune. Iar pentru ilustrarea noilor tendințe în modelarea globală, este suficientă evocarea preocupărilor de proiectare și instaurare a unei noi ordini economice și politice internaționale — concept-cheie al anilor noștri. Ideea că, în spiritul echității, structura sistemului mondial poate fi și modificată, nu numai folosită în scopul dezvoltării, cîștigă din ce în ce mai mult teren. În această nouă perspectivă, creșterea economică, strategia schimbării sociale, participarea politică, ca și aspectele specifice — de la politica energetică la amenajarea teritoriului — devin mijloace pentru atingerea unui obiectiv major : dezvoltarea personalității umane, cum sublinia recent J. Galtung, președintele Federației Mondiale pentru Studierea Viitorului. Și nu mai trebuie precizat că, pentru marxiști, dezvoltarea umană nu poate fi despărțită de asigurarea unei ordini sociale noi, întemeiate pe echitate, participare și justiție.

Diversitate, complexitate, interrelații

OARE astfel de aspecte disparate, de tendințe și probleme, pot fi integrate într-o perspectivă evoluționară unitară ? Dintre toate definițiile evoluției, personal o prefer pe cea propusă de S. Chodak : evoluția este creșterea sistemicității. Acestea implică simultan sporirea diversității, complexității și interrelațiilor. În această viziune, cred că ceea ce caracterizează evoluția recentă a studiilor despre viitor este creșterea sistemicității acestora. In această formulare este implicată : dezvoltarea mișcării prospective pe plan mondial (creșterea numărului de centre de cercetare, de cercetători, de subiecte, pătrunderea prospectivei în noi spații geografice și politice etc.) ; integrarea sporită a previziunii în practica socială — ceea ce conduce la continua diversificare a mișcării prospective, în condițiile heterogeneității problematicii acestei practici ; asocierea mai accentuată dintre teorie, model și metodă, în studiul viitorului. Și conștiința sporită că o problemă esențială a timpului nostru este să facem astfel încît prezentul să nu ne inunde viitorul.

Mihai BOTEZ

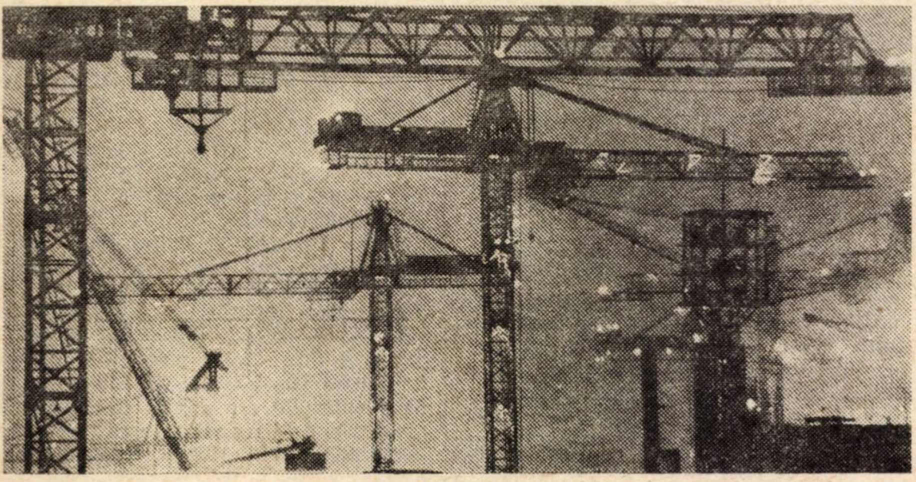

Constelație (Foto : Gh. Vințilă)

dosarul apei

ÎNTRE 14 și 25 martie 1977, în orașul argentinian Mar del Plata se va întruni, sub egida Organizației Națiunilor Unite, Conferința mondială a apei. Ea se înscrie firesc pe linia preocupărilor prioritare ale comunității internaționale, după conferințele O.N.U. consacrate mediului înconjurător (Stockholm, 1972), populației (București, 1974), alimentației (Roma, 1974), habitatului (Vancouver, 1976) : în documentele lor apa, îndeosebi sub aspectul gospodăririi ei judicioase, a fost semnalată nu de puține ori ca un factor important al progresului social și economic, al dezvoltării, ca un element definitoriu a ceea ce numim astăzi calitatea mediului.

Inegalități și decalaje în folosirea unei resurse fundamentale

Problema asigurării unui consum decent de apă fiecărui locuitor al planetei noastre a încetat de a fi, în ultimul pătrar al secolului al XX-lea, pur tehnică. Ea a devenit o problemă socială și politică, una din acele probleme pe care nici o țară nu le poate soluționa singură, impunînd o acțiune colectivă fără precedent, în cadrul Organizației Națiunilor Unite, în vederea elaborării unei strategii mondiale cu termen îndelungat de aplicare.

Apa este o resursă fundamentală. În timp ce în unele zone industrializate ea este încă irosită, nerațional gospodărită, în altele, în curs de dezvoltare, ea este rară și devine din ce în ce mai rară ; unele regiuni ale globului au cunoscut o avansare a deșerturilor (Sahara a înaintat în ultimii ani 150 km în dauna Sahelului), iar în altele, inundații violente, cu caracter de calamitate, produc distrugeri.

Dezvoltarea activităților industriale, introducerea tehnologiei moderne, mare consumatoare de energie, necesită tot mai multă apă pentru răcirea instalațiilor (60—80% din consum) și pentru evacuarea deșeurilor, fără a mai socoti și acele ramuri industriale în care apa devine materie primă tehnologică, intrînd în alcătuirea unor produse. De multe ori, această apă industrială revine în natură poluată, neutilizabilă. Se evaluează că din cei 200 km^3 apă dulce utilizați anual în lume de industrie numai 40 km^3 se evaporă, iar restul de 160 km^3 constituie ape uzate, adeseori toxice, contaminate, deversate în apele rîurilor fără o tratare corespunzătoare. Consumul anual de apă pe locuitor, în scopuri industriale, pune în evidență decalajele însemnate existente în lumea contemporană, de vreme ce în Tanzania revin 36 m^3, iar în S.U.A. 2 300 m^3. Industria consumă 84% din totalul apei prelevate în Canada, în timp ce în India nu se folosește decît 1%.

Apa reprezintă, în general, o mică parte din totalul costurilor industriale. S-a calculat că pentru cinci din principalele ramuri industriale consumatoare costul apei variază în lume între 0,005 și 2,58%, în general nedepășind 1%. În numeroase regiuni evacuarea și tratarea apelor uzate ridică mai multe probleme de ordin financiar și tehnic decît asigurarea apei industriale.

Agricultura este cel mai mare consumator de apă, cu circa 80% din consumul mondial, în principal pentru irigații. În 1974, circa 200 milioane ha au fost irigate în întreaga lume, din care jumătate în țările în curs de dezvoltare. Suprafețele irigate reprezintă numai 18% din totalitatea terenurilor cultivate, furnizînd însă 40—50% din producția agricolă totală. Practicile agricole actuale, confruntate cu introducerea unei agriculturi tot mai intensive, îngăduie însă o importantă risipă de apă.

Raportul ce va fi supus conferinței (E/Conf. 70/CBP/1) mai consemnează date alarmante cu privire la sănătatea populației globului și salubritate a mediului. În numeroase țări în curs de dezvoltare, mai puțin de jumătate din populația urbană și mai puțin de 10% din cea rurală au asigurată o alimentare satisfăcătoare cu apă salubră. Pentru mai bine de un sfert din populația globului apa pe care o au în gospodărie prezintă riscuri pentru sănătate. Această situație precară impune, concomitent cu o utilizare rațională a apei, inițierea unor măsuri de urgență, sprijinite de statele industriale dezvoltate, care să deschidă țărilor în curs de dezvoltare calea progresului social și economic, înlăturînd decalajele degradante pentru omul ultimelor decenii ale secolului XX.

Un dar epuizabil și presiunea cerințelor crescînde

A existat pînă nu de mult convingerea că omenirea dispune de resurse nelimitate de apă, acoperind toate nevoile sale. Fiind ușor accesibilă unei însemnate părți din populația globului, apa a fost privită — pe diverse trepte ale dezvoltării societății — ca un dar virtual inepuizabil al naturii. Imagine exagerat optimistă, bazată pe capacitatea acestei resurse naturale de importanță vitală de a se reînnoi singură, continuu, în cadrul binecunoscutului circuit al apei în natură. Se părea chiar că singura problemă ce o ridica apa era stăvilirea uriașei forțe distructive de care dispune, de vreme ce, nesupusă omului, inundă, erodează, transportă.

Să pătrundem în intimitatea acestui circuit al apei în natură, cunoscînd că în interrelația sensibilă și fluctuantă dintre apă-om și biosferă, existentă încă de la începuturile omenirii, orice intervenție nechibzuită sub presiunea cerințelor crescînde de apă, a activității umane mult diversificate, riscă să modifice la scară mai largă termenii acestui echilibru ecologic permanent în mișcare și de aceea precar, putînd avea uneori consecințe grave, unele iremediabile. Cu alte cuvinte, o conservare greșită, poluarea sau o gospodărire de ansamblu defectuoasă pot epuiza rapid sau face chiar inutilizabilă o cantitate disponibilă de apă la scară locală sau regională, cu implicații ecologice, economice și sociale multiplicatoare.

Circuitul hidrologic, exemplu clasic de model în viziune sistemică, poate fi redat și sub forma unui bilanț global (vezi tabelul).

Stabilit pe baza unor estimări relativ fiabile, tabelul îndeamnă la unele reflecții. Dacă ghețarii, calotele glaciare și apele subterane reprezintă principalele rezerve de apă dulce — o resursă potențială constituind peste 99% din volumul acestora pe glob — apele de suprafață (cursuri de apă și lacuri) alcătuiesc cu numai 0,36% sursa efectivă de alimentare a majorității populației și, în același timp, și cea mai grav periclitată de poluare. Asupra acestui stoc

Volumul total al apei pe glob*)

	%
Apa oceanelor	$97{,}3 = 1{,}4 \cdot 10^9$ km^3
Apa dulce din care	2,7
calote glaciare și ghețari	2,08
ape subterane**) și umiditatea din sol	0,61
lacuri, mlaștini	0,009
atmosferă	0,001
cursuri de apă	0,0002

*) După A. Baumgartner și E. Reichel, The World Water Balance, München, 1975, reluat în E/Conf. 70/CBP/1, p. 11

**) Circa 2/3 se găsesc la mai mult de 750 m adîncime sub nivelul suprafeței terestre.

constant se exercită întreaga presiune a consumului crescînd.

În ciuda volumului său redus de vapori, ce ar acoperi Pămîntul cu un strat gros de numai 30 mm, atmosfera joacă un rol esențial în acest circuit al apei, constituind mediul prielnic de transfer, de reînnoire neîntreruptă a unor uriașe cantități de apă.

Specialiștii sovietici G. P. Kalinin și V.D. Bîkov au calculat în acest sens perioada medie de reînnoire completă a fiecărui volum de apă din ecuația bilanțului hidric al planetei. Ea variază între 9 zile, în cazul umezelii atmosferice (deci o capacitate de reînnoire de peste 40 de ori anual), și 16 000 ani în cazul apei în stare solidă (calotă glaciară și ghețari). Ritmul mediu de reînnoire ce revine întregului înveliș de apă al planetei a fost stabilit la 2 800 ani, ceea ce înseamnă că dacă o reînnoire ar fi început pe vremea lui Homer, ea ar fi în curs de încheiere în zilele noastre.

Disparități de resurse în bilanțul hidrologic mondial

DIN STUDIEREA bilanțului hidrologic mondial întreprins, ca temă principală, în cadrul Deceniului Hidrologic Internațional recent încheiat (1965—1974), rezultă că volumul scurgerii continentale spre Oceanul planetar, care măsoară cel mai bine resursele reale de apă dulce de care dispune omenirea, se situează între 40 000 și 47 000 km^3/an. Cele mai mari valori la scară continentală se înregistrează în Asia și America de Sud, unde sînt și mari resurse ale subsolului, care constituie o premisă a dezvoltării lor viitoare ; dar Africa, America de Nord, Australia și Europa laolaltă însumează numai 40% din total.

Lacurile naturale (cu un volum total de apă dulce de aproximativ 200 000 km^3) și cele artificiale (circa 5 000 km^3, adică 11% din volumul scurgerii anuale a apelor continentale) joacă un rol important în regularizarea debitelor scurgerii, ceea ce înlesnește utilizarea lor, dar ele nu pot constitui o sursă notabilă de alimentare.

Apele subterane (pînă la 4 000 m adîncime) ar reprezenta un volum apreciabil de apă dulce (810 000—1 050 000 km^3), dar participă numai în proporție infimă (0,1% din rezerve) la circuitul apei unui an mediu. Exemplul nordului Saharei, unde s-a pus în evidență un vast bazin artezian, cu imense rezerve fosile de apă dulce care, folosite nechibzuit, nu s-ar mai putea reînnoi, este amintit adeseori.

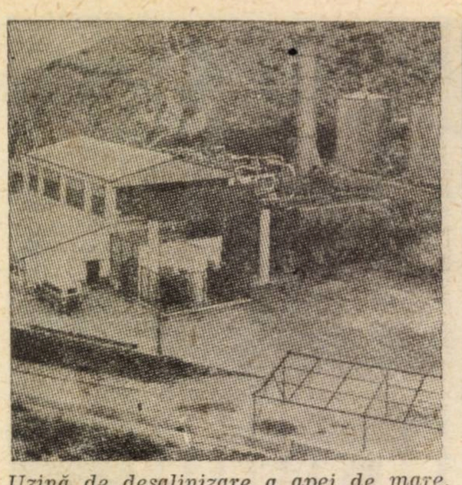

Uzină de desalinizare a apei de mare, cu o capacitate de 400 t apă potabilă, în insula Ceuta

La volumul mondial de apă dulce cifrat anual la 38 800 km^3 ar trebui adăugate și rezultatele, neînsemnate însă la scara globului, ale unor procedee mai puțin tradiționale, unele doar imaginate, dintre care cităm : desalinizarea, reducerea evaporării, recircularea apelor uzate, exploatarea apelor geotermale și, mai recent, remorcarea aisbergurilor.

Dintre toate procedeele numai desalinizarea a obținut rezultate interesante, deși limitate. Între 1961 și 1971 producția marilor uzine de desalinizare a apelor salmastre sau marine a crescut într-un ritm anual de 18%. În 1972, 812 uzine produceau 139 000 m^3/zi, pentru ca în 1975 numărul uzinelor cu o capacitate mai mare de 100 m^3/zi să ajungă la 1 036, iar volumul de apă dulce obținut pe plan mondial pe această cale să fie de 210 000 m^3/zi. Kuweitul bunăoară își asigură în prezent întregul necesar de apă dulce prin uzine de desalinizare, ceea ce demonstrează că adversitatea naturii nu poate constitui un obstacol definitiv în calea dezvoltării economice și sociale.

Recircularea apelor uzate se va dovedi una din căile ce vor acoperi nevoile crescînde ale industriei și ale agriculturii în regim irigat, ultima anticipîndu-se a fi în viitor unul din principalii consumatori ai resurselor de apă dulce.

Rapoartele menționate mai sus, ca și alte studii, între care și unul din rapoartele principale ale conferinței de la Mar del Plata (E/Conf./70/CBP/1), conchid că „teoretic, stocul mondial de apă ar putea satisface nevoile umane mult sporite“ (p. 5). O concluzie similară trag și experții suedezi dintr-o investigație prospectivă condusă pînă în anul 2015. Reiese că la scară globală apa dulce va acoperi necesarul (900—1 400 m^3/an/loc) al populației prezumptive a acelui an.

Dar și atunci, rezervele de apă dulce se vor afla adesea într-un loc nepotrivit, la un moment inadecvat și de o calitate necorespunzătoare, fapt ce și astăzi, la scară locală, creează imaginea unei penurii persistente.

Conchidem, deci, că dacă volumul total de apă din lume rămîne constant, **creșterea** disponibilităților nu poate să provină decît dintr-o **mai bună distribuție,** dintr-o utilizare cît mai rațională a cantităților existente, deci dintr-o cît mai bună gospodărire a resurselor de apă la toate nivelurile, local, regional, național.

Concilierea folosinței crescînde a unei resurse limitate cu cerințele și constrîngerile societății, fără a perturba mediul ambiant, va fi, fără îndoială, problema esențială ce se va pune în întreaga lume în etapa imediat următoare.

Conferința mondială a apei va fi cadrul optim de discutare a acestor aspecte ce implică cooperarea internațională prin însăși natura geografică a elementului în discuție — bazinele hidrografice ale marilor fluvii se extind, de regulă, pe teritoriile mai multor state.

Cooperarea internațională în acest domeniu nu începe cu această reuniune. Diverse organizații regionale ființează de mai mult timp pentru Dunăre, Rin, Niger, desigur pe probleme specifice. Dar conferința mondială are meritul de a-și fi propus o tratare globală, unitară a problemei apei.

Temele supuse discuției conferinței de la Mar del Plata prilejuiesc punerea în valoare și a experienței românești. Încă în 1970, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în cuvîntarea rostită la Plenara C.C. al P.C.R. din 17—19 martie, spunea : **„Se știe că asigurarea apei, îndeosebi a celei potabile, devine o problemă de prim ordin pentru existența societății moderne. În acest sens avem o înaltă răspundere față de viitorul națiunii noastre ; tocmai această datorie ne impune să luăm din timp măsuri necesare bunei conservări și gospodăriri a apelor“.**

Pe baza indicațiilor și sub directa îndrumare a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** s-a elaborat Programul național de perspectivă pentru amenajarea bazinelor hidrografice din R. S. România, adoptat de Marea Adunare Națională în primăvara anului 1976.

Programul prevede, într-o concepție unitară, un ansamblu de obiective și măsuri menite să asigure amenajarea integrală, eșalonată pe o perioadă de 25—30 ani, cu folosirea rațională și cît mai deplină a tuturor cursurilor de apă în lungime totală de peste 120 000 km, concomitent cu apărarea tuturor localităților împotriva inundațiilor și cu combaterea excesului de umiditate pe terenurile agricole. Se prevede un important volum de lucrări în scopul protejării apelor României împotriva poluării.

Se va pune în aplicare un vast program de gospodărire rațională a apelor, pentru a se asigura — prin lucrări de îndiguire și crearea de lacuri de acumulare (încă 450 pînă în 1990, cu un volum total de 22 miliarde m^3, față de cele 100 existente) — nevoile de alimentare cu apă a populației, a industriei, agriculturii, precum și dezvoltarea pisciculturii și a transportului fluvial, în condițiile conservării calității apelor pe întreaga rețea hidrografică.

Ca urmare se prevede ca, pînă în 1990, să beneficieze de alimentări cu apă în sisteme centralizate circa 75 la sută din populația țării, față de circa 35 la sută în prezent, dublîndu-se totodată consumul de apă pe locuitor.

Șerban DRAGOMIRESCU

FIȘE

IDEI
CONTEMPORANE

ECONOMIA
PROTECȚIEI
MEDIULUI
NATURAL

N.N. CONSTANTINESCU

EDITURA POLITICĂ

• *Economia protecției mediului natural* este titlul noii lucrări a prof. univ. dr. N. N. Constantinescu, recent apărută în prestigioasa colecție „Idei contemporane" a Editurii politice (1976, 370 p.).

Autorul abordează una din cele mai dezbătute probleme ale contemporaneității. El pornește de la premisa că într-o țară socialistă, cum este România, protecția mediului reprezintă o componentă intrinsecă a activității generale planificate de dezvoltare economică și socială în viziunea marilor principii ale programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism.

În accepția autorului, economia protecției mediului este o disciplină nouă, interdisciplinară. Astfel, protecția mediului natural presupune : a) cunoașterea temeinică a acestui mediu și a interacțiunilor dintre sistemul social-economic și sistemele naturale, prevederea consecințelor mai apropiate și mai depărtate ale acestor interacțiuni ; b) utilizarea rațională și cu economicitate maximă a resurselor naturale ; c) prevenirea și combaterea degradării mediului provocată de om sau de cauze naturale ; d) armonizarea intereselor imediate și de lungă durată ale societății umane în utilizarea factorilor naturali de mediu : aer, apă, sol, subsol, floră, faună, rezervații și monumente ale naturii, peisaj.

Valențele teoretice și stringentele implicații practice ale acestui studiu reies și dintr-o simplă enumerare a titlurilor capitolelor lucrării : Protecția mediului natural – cerință intrinsecă a reproducției lărgite și creșterii economice ; Dezechilibrele în domeniul resurselor de materii prime neregenerabile și în cel al resurselor energetice și problemele economice ale protecției mediului ; Solul, apa, aerul, peisajul și principalele probleme economice ale protecției lor ; Alternativa tehnologică de micșorare a presiunii asupra biosferei și economicitatea ei ; Protecția mediului ca obiect al colaborării și cooperării internaționale.

Prețurile și stimularea calității

• Revista din Bratislava ECONOMICKÝ ČASOPIS (nr. 10/1976) publică articolul Ceny a problémy zvyšovania technickej úrovne a kvality vyrobkov (Prețurile și problemele creșterii nivelului tehnic și calitativ al produselor), în care autorul, Ján Zervan argumentează teza că prețurile trebuie să fie stabilite în așa fel încît să stimuleze atît interesul producătorilor în producția de articole noi, superioare sub raport tehnic, cît și interesul consumatorilor de astfel de produse ale tehnicii noi. Această funcție poate fi îndeplinită — spune J.Z. — dacă prețul este elaborat în așa fel încît, în momentul realizării noii tehnici, să se poată transfera o parte a efectului asupra producătorului și o parte asupra consumatorului noii tehnici. Autorul se referă pe larg la un complex de metode pentru stabilirea prețurilor la noile produse și la necesitatea perfecționării lor. Politica de formare a prețurilor ar trebui, conform opiniei sale, să fie orientată, de o parte, în direcția stabilirii de prețuri mai stimulative pentru tehnica nouă și, de altă parte, în direcția frînării producției de articole învechite din punct de vedere tehnic și, calitativ,, necorespunzătoare.

Logică și cunoaștere științifică

• De curînd a apărut eseul de cercetare logică și gnoseologică al filozofului sovietic P. V. Kopnin, publicat postum în limba franceză sub titlul *Dialectique, logique, science,* (Editions du Progrès, Moscou, 1976, 502 p.).

Dialectica materialistă joacă – arată P.V.K. – un rol decisiv în comprehensiunea cunoașterii științifice contemporane. De aici nu trebuie să se ajungă însă la minimizarea importanței celorlalte metode, îndeosebi a mijloacelor oferite de logica formală. Subliniind valoarea tezei leniniste potrivit căreia orice știință este „o logică aplicată", autorul relevă totodată coincidența dialecticii, logicii și teoriei cunoașterii, dar și separația lor în procesul descoperirii legilor realității obiective. P.V.K. consideră că „filozofia marxistă nu impune nici o „schematizare universală" ; ea nu este niciodată constrîngătoare atunci cînd științele naturii sau științele sociale au de rezolvat o problemă concretă ; dar ea pune la punct o metodă și o teorie a cunoașterii profunde și multilaterale, mijloace care fac să progreseze știința".

„Comandă economică"

• *Lucrarea Quantitative economic policy and planning* (Politica economică cantitativă și planificarea), apărută în editura W. W. Norton & Company Inc. New York-1976, sub semnătura a doi profesori americani Nicolas Spulber (Indiana University) și Ira Horowitz (University of Florida) își specifică conținutul în subtitlu : *Teorie și modele ale comenzii economice.* Volumul reprezintă o sinteză occidentală pornind de la premisa că politică economică, conducerea economică și planificarea economică sînt, în esență, unul și același lucru : acte de comandă economică.

Teoria comenzii se referă la sisteme ierarhizate cu mai multe niveluri și mai multe țeluri, adică *sisteme directivate* de elemente legate între ele în mod funcțional, care transformă input-uri în output-uri și care sînt reglate de un coordonator. Acțiunile unităților de la nivelul inferior nu sînt în mod necesar comandate de unitățile de la nivelul superior, iar țelurile lor nu sînt identice sau similare cu țelurile unităților de la nivel superior.

Un sistem reglat este conceput, de regulă, ca un proces simplu sau complex – de pildă, investiții, consum, produs național – care tinde către o valoare sau normă dorită, în timp ce cel care reglează (guvernul sau o agenție guvernamentală) este considerat ca un dispozitiv care influențează procesul. Norma dorită a stării output-ului către care sistemul comandat tinde poate fi o constantă sau o cantitate variabilă. Dacă este o constantă, cel ce reglează încearcă să-i determine fiecare valoare și caută să mențină evoluția sistemului pe traiectoria dorită ; acesta este cazul *stabilizării.* În celălalt caz, este vorba despre o *reglare comandată.* Indiferent de caz, norma – fie constantă, fie variabilă – poate fi determinată ca o funcție de un argument cu un singur sau mai mulți parametri. Sarcina celui ce reglează este o problemă de comandă adoptivă, programată, constînd în a „cîrmi" economia în direcția dorită.

Cooperarea tripartită și independența statelor

• *Dr. Klaus Bolz se ocupă în revista hamburgheză* INTERECONOMICS *(nr. 11, noiembrie 1976) de perspectivele cooperării „tripartite"* – The Prospects of Tripartite Cooperation. *După opinia sa, cooperarea dintre țările din Est și din Vest – socialiste și capitaliste – nu a dobîndit pînă în prezent amploarea sperată. În afară de aspectul cantitativ, formele predominante de cooperare sînt, ca și în trecut, colaborarea tehnico-științifică și cooperarea prin licențe. Acordurile care implică specializarea și cooperarea strînsă în producție au un caracter cu totul excepțional. Cooperarea tripartită, spune K.B., s-a născut la început din intenția de a colabora în distribuirea pe terțe piețe a produselor cooperării, dar tendința actuală ar fi de a coopera în toate sferele posibile și de a face aceasta cu participarea firmelor din țările gazdă care, de regulă, sînt țări în curs de dezvoltare. În acest caz țara gazdă este asociată ca partener la proiectul de cooperare. După autor, cooperarea tripartită ar fi un mijloc de asistență acordată țărilor în curs de dezvoltare și ar avea potențialități superioare în raport cu simpla cooperarea Est-Vest, întrucît poate asigura în mai mare măsură controlul din partea țărilor gazdă asupra propriilor lor economii, asupra activității firmelor de peste hotare pe teritoriile lor, întărindu-le autonomia. O serie de instituții O.N.U. – spune K. B. – în special UNCTAD, se interesează de acest tip de cooperare, în speranța că poate deveni în perspectivă un element al conceptelor poliiticii de dezvoltare.*

O politică de export adecvată pieței

• În articolul *Exportations : mieux adapter ses produits aux marchés* (Exporturile : să ne adaptăm mai bine produsele la cerințele pieței), publicat în nr. 44/1976 al revistei *L'USINE NOUVELLE,* Antoinette Boegner pledează pentru o politică de export diferențiată geografic, criticînd firmele franceze care consideră diverse țări doar ca o piață complimentară pentru plasarea surplusului de produse, destinate inițial pieței interne sau vest-europene.

Pe exemplul unei serii de țări în curs de dezvoltare, autoarea arată că neluarea în considerare a condițiilor specifice (climatice, economice, sociale etc.) respective determină deoseori eșecul unor inițiative de export. considerate inițial ca promiță-

Expunînd o serie de exemple-urmări ale neglijării acestor aspecte, autoarea arată că „adaptarea produselor și tehnologiilor nu constituie doar o chestiune tehnică și economică sau o problemăă privită exclusiv prin optica piețelor și a profitului ; este vorba de o problemă a strategiei industriale, care pune direct în joc viitorul relațiilor dintre țările cu un înalt nivel de industrializare și celelalte".

FIȘE

ȘANTIER EDITORIAL 1977

Ce lucrări economice ne oferă editurile în anul 1977? Continuînd o preocupare, devenită tradițională pentru revista noastră la început de an nou, am intenționat, prin scurte convorbiri cu autorii lucrărilor prevăzute să vadă lumina tiparului în anul viitor, să aflăm problematica investigată, intenții, motivații și rezultate ale studiilor și cercetărilor întreprinse. Vom încerca să întregim peisajul editorial pe parcursul numerelor viitoare.

România în circuitul economic internațional

Editura științifică

prof. dr. Costin MURGESCU
membru corespondent al Academiei R.S. România

● Ce vă propuneți în lucrarea prevăzută să apară cu tema: „România în circuitul economic internațional“?

În primul rînd, aș dori să menționez că gîndită inițial ca un elaborat individual cartea a devenit treptat o lucrare colectivă. Diversitatea și complexitatea problemelor pe care le ridică prezentarea participării României la circuitul economic internațional pe parcursul a trei decenii m-au determinat să mă adresez cîtorva colegi care s-au mai ocupat de aceste probleme și care au acceptat să se angajeze la un efort comun de analiză și redactare. Ne-am antrenat împreună la această muncă de echipă ghidați de convingerea că experiența acumulată de România în domeniul relațiilor economice internationale merită cu prisosință o sinteză care să fie pusă la dispozitia cititorilor cu ocazia aniversării a trei decenii de la proclamarea republicii.

Ne propunem să reliefăm cît mai exact drumul parcurs de tara noastră în efortul ei constant de extindere a relatiilor economice internationale și de participare activă la diviziunea mondială a muncii, să definim caracteristicile principalelor etape ale acestui drum, dificultățile întîmpinate, căile adoptate pentru depășirea lor, rezultatele obținute. Nu mă refer la structura tematică a cărții, ci la orientările fundamentale ale conținutului ei. Măsura în care ne vom atinge obiectivele propuse vor fi judecate de cititori.

● Care este semnificația esențială a experienței României în acest domeniu?

Într-un fel, cartea pe care o pregătim continuă pe cea pe care am publicat-o cu doi ani în urmă despre dezvoltarea de ansamblu a economiei socialiste a României, ca introducere într-o experientă contemporană de creștere economică. De data aceasta, ne propunem să reliefăm superioritatea socialismului și a unei orientări principiale în sfera relatiilor economice internationale într-un domeniu specific și care ridică, probabil, problemele cele mai dificile în fata țărilor în curs de dezvoltare, cel al inserării lor eficiente în circuitul economic internațional.

În ultimă instanță, cred că experienta României este, concomitent, un argument pentru o armonioasă îmbinare a efortului national cu participarea activă la viata economică internațională, și o convingătoare pledoarie pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice în lume.

Creșterea economică și protecția mediului înconjurător

Editura politică

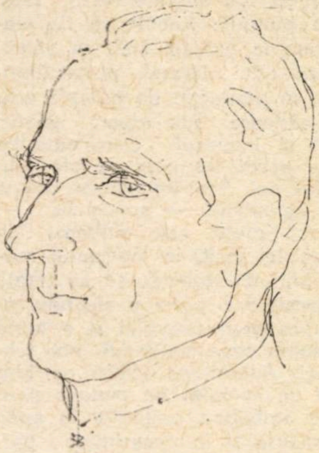

dr. Aurel IANCU

● Adeseori în Occident s-a subliniat incompatibilitatea sau chiar opoziția dintre creșterea economică și conservarea mediului înconjurător. Cum se pune această problemă în economia socialistă, mai concret în dezvoltarea economică a țării noastre?

Complexitatea problemei ne-a determinat să supunem investigației critice aspectele generale și de detaliu privind relația: creștere economică-mediu, subliniind necesitatea și importanța unor acțiuni economice concrete în care România — angajată în procesul rapid de industrializare — este vital interesată. Printre ideile fundamentale în acest sens cuprinse în lucrare vor putea fi întîlnite: raționalizarea consumului de resurse și sporirea eficienței economice a folosirii lor, recuperarea și reciclarea materialelor, o justă evaluare a resurselor și a factorilor de mediu pentru stimularea economisirii lor, integrarea problemelor privind poluarea în procesul și în mecanismul economic. În mod specific este vorba aici de evaluarea cheltuielilor antipoluante și a rezultatelor economico-sociale obținute din acțiunile antipoluante, căutarea unor limite optime ale cantităților de reziduuri, ale cheltuielilor antipoluante, perfecționarea sistemului de relații valorice în vederea stimulării acțiunilor antipoluante.

● Care sînt căile practice de armonizare a creșterii economice cu conservarea mediului natural în România?

Pornind de la ideea fundamentală că omul trebuie să coopereze cu mediul, să devină în mod conștient un protector al mediului ambiant, în lucrare sînt analizate căile și măsurile practice ce se impun pe această linie așa încît creșterea economică să nu fie în dezacord ci în deplin acord cu cerințele de a conserva și proteja mediul înconjurător. Pe această linie se impun o seamă de măsuri practice cum sînt: înlăturarea tehnologiilor poluante și adoptarea unor tehnologii curate, fabricarea utilajelor și instalațiilor antipoluante și ridicarea parametrilor lor funcționali, exploatarea rațională a instalațiilor antipoluante. Cu ajutorul unui material documentar relativ bogat în lucrare se va analiza modul de funcționare a sistemului instituțional, informațional, de planificare și juridic din România, care are menirea de a sprijini toate acțiunile practice de prevenire și înlăturare a poluării mediului. Un rol important în această direcție revine și perfecționării sistemului de pîrghii economice menite să stimuleze sau să creeze condițiile favorabile pentru economisirea resurselor și pentru măsurile antipoluante.

Relații valutar-financiare internaționale

Editura științifică

dr. Costin KIRIȚESCU

● Ați abordat o temă foarte vastă. Ce v-a determinat?

Convingerea că nimeni nu ne dă dreptul să ocolim temele vaste. Firește, cel care le abordează trebuie să fie pregătit să facă eforturi mai mari (vorbesc cantitativ). S-a spus că munca științifică înseamnă sacrificiul vieții și că, tocmai de aceea, nu există o tragedie mai mare pentru cercetător decît sentimentul inutilității efortului său. Atunci cînd, pe drept sau pe nedrept, nu ai acest sentiment, treaba merge. Mai ales că în literatura noastră, sfera relațiilor valutar-financiare nu a făcut pînă acum obiectul unei tratări de ansamblu. Astfel încît, cu toate lacunele şi defectele pe care le intuiesc, o asemenea lucrare are un merit cert : acela de a deschide nişte porţi. Ea va determina şi pe alţii să meargă pe acest drum şi să realizeze mai mult decît am putut eu.

• Ce importanţă practică atribuiţi acestei teme ?

O importanţă foarte mare. Ţara noastră recunoaşte necesitatea participării active la diviziunea internaţională a muncii. Această necesitate trebuie îmbinată cu o alta : a respectării deplinei egalităţi în drepturi şi avantajului reciproc, a dezvoltării unor schimburi echitabile. Toate acestea trebuie cucerite, iar cucerirea lor se face cu armele cunoaşterii.

• Ce aspecte vă propuneţi să aprofundaţi ?

Nici unul. Cu cît lucrarea este mai mare, cu atît are nevoie de mai mult echilibru ; altfel se prăbuşeşte.

• Care sînt punctele nevralgice ale relaţiilor valutar-financiare ?

Îmi cer scuze că nu răspund la această întrebare. Nu vreau să răpesc cititorilor potenţiali plăcerea de a descoperi singuri punctele nevralgice atît ale relaţiilor valutar-financiar, cît şi ale tratării.

• Aveţi o experienţă personală îndelungată, aţi participat la numeroase dezbateri şi tratative internaţionale pe această temă. Cum vedeţi reglementarea internaţională a relaţiilor valutar-financiare ?

Cu voia dumneavoastră, aş formula întrebarea astfel : cum vedeţi că ar trebui să se prezinte o **bună** reglementare a acestor relaţii ? La o asemenea întrebare aş răspunde : nu poate exista o bună reglementare a acestor relaţii decît dacă ea este realizată în cadrul reglementării relaţiilor general-economice. În lucrare am căutat să atrag atenţia asupra motivelor pentru care a trata izolat problemele sistemului monetar internaţional sau ale sistemului financiar, rupîndu-le de contextul lor firesc al economiei mondiale, nu înseamnă a face un bun serviciu omenirii. Ce sens ar avea, de exemplu, să pui la baza reglementării relaţiilor valutar-financiare principiul stabilităţii raporturilor valorice dintre valute, indispensabil oricăror relaţii corecte, dacă nu ai stabilit pe linia reglementării relaţiilor general-economice căile şi mijloacele de echilibrare a balenţelor de plăţi ? Or, tocmai un asemenea mod de tratare izolată a fost caracteristic dezbaterilor din ultimii ani care s-au soldat cu un fel de reformă care, pe bună dreptate, a fost caracterizată drept o nonreformă. Din această cauză o bună restructurare a relaţiilor valutar-financiare nu se poate realiza, după părerea mea, decît în cadrul unei noi ordini economice şi politice internaţionale.

Organizarea structural-informaţională a întreprinderii socialiste

Editura politică

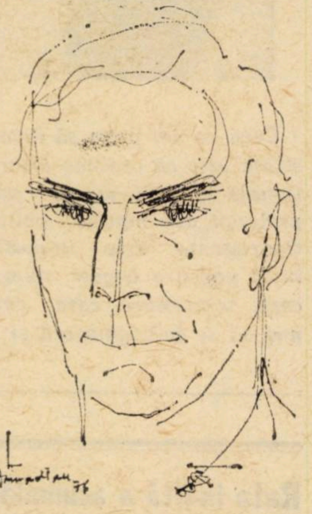

dr. ing. Corneliu RUSSU

• Care sînt elementele de noutate pe care le evidenţiaţi în lucrarea ce o pregătiţi ?

Lucrarea, al cărei manuscris l-am predat deja Editurii politice, îşi propune să aducă o contribuţie la perfecţionarea metodologiei de analiză şi proiectare corelativă a structurii organizatorice şi sistemului informaţional al acestor întreprinderi. Elementele de noutate au drept bază teoretică tratarea în viziune integratoare a sistemelor de conducere a întreprinderilor, cărora corelaţia structura organizatorică — sistemul informaţional le condiţionează în măsură determinantă funcţionalitatea şi eficienţa. Concret, principalele elemente de noutate conţinute în lucrare constau în : detalierea componentelor sistemelor de conducere şi a interacţiunilor lor ; identificarea principalilor factori de influenţă a organizării structurale-informaţionale a întreprinderii (din care o bună parte concretizează acţiunea mediului economico-social, tehnic, geografic, juridic asupra unităţii) şi evidenţierea efectelor lor ; identificarea elementelor esenţiale de corelaţie a structurii organizatorice şi sistemului informaţional (obiective, centre decizionale, centre efectorii, canale de comunicaţii) şi detalierea modului de operare cu ele ; o tehnică de analiză şi proiectare corelată a legăturilor informaţionale şi a plasării centrelor decizionale în structura organizatorică ; conturarea unei tehnologii de analiză şi proiectare corelativă a organizării structurale — informaţionale a întreprinderii.

• Ce aţi urmărit prin cercetarea proprie efectuată în unităţile economice ?

Investigaţiile efectuate direct au urmărit concretizarea influenţei mai mult sau mai puţin marcante, pe care factorii de influenţă identificaţi (statutul unităţii, numărul şi nivelul cadrelor, tipul şi complexitatea producţiei, relaţiile exterioare, dispersia teritorială, cadrul legislativ) le au asupra parametrilor constructivi ai organizării structurale-informaţionale, precum şi asupra funcţionalităţii acesteia. Concluziile investigaţiei s-au dovedit foarte interesante, permiţînd întocmirea unei tabele tipologice, care evidenţiază gradul diferit de intensitate a influenţei factorilor amintiţi pentru diferitele ramuri industriale.

În ce priveşte interviurile şi sondajele, efectuate cu sprijinul unor cadre participante la diferite cursuri (Academia „Ştefan Gheorghiu" ş.a.), ele au urmărit relevarea cauzelor unor disfuncţii existente în organizarea structurală-informaţională a întreprinderilor, precum şi a efectelor introducerii în ritm accelerat a tehnicii de calcul, resimţite mai puţin pe planul parametrilor constructivi, cît mai ales pe planul funcţionalităţii sistemului de conducere, căruia îi conferă baze calitativ superioare şi valenţe considerabil sporite.

Economie şi politică agrară mondială

Editura politică

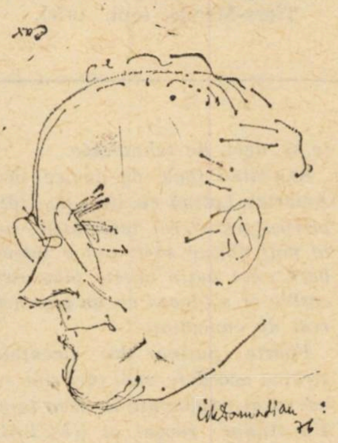

prof. dr.
Oprea PARPALĂ

• Lucrarea dv. este probabil gîndită în contextul efortului pentru lichidarea subdezvoltării.

— Da, este o încercare în literatura noastră de specialitate de sintetizare şi generalizare a principalelor tendinţe care se manifestă în dezvoltarea agriculturii mondiale, în condiţiile eforturilor care se depun pentru instaurarea unei noi ordini economice internaţionale. Dat fiind rolul agriculturii de sector economic prioritar, de bază pentru dezvoltarea industrială a lumii contemporane, de condiţie esenţială a lichidării subdezvoltării, de factor primar şi permanent de creştere economică, în condiţiile în care ţărănimea continuă să reprezinte o importantă forţă politică pe plan mondial (chiar dacă unele ţări dezvoltate încercă să transforme puterea lor alimentară într-o armă de dominaţie politică), agricultura — producătoare de bunuri de consum necesare existenţei şi progresului omenirii — oferă cele mai largi posibilităţi de colaborare între popoare, în numele unui ideal comun întregii omeniri — bunăstare şi prosperitate. Tocmai această colaborare face din agricultură un mesager al păcii, încrederii şi prieteniei între popoare. Limbajul internaţional al agriculturii contribuie la înlăturarea barierelor din calea progresului economic şi social pe plan mondial, iar colaborarea internaţională în domeniul agriculturii acţionează ca un puternic factor de micşorare şi lichidare a decalajelor economice, de suprimare a vechii diviziuni a lumii în bogaţi şi săraci, contribuind la întărirea relaţiilor bazate pe independenţă economică, suveranitate naţională şi respect reciproc. Iată în esenţă mesajul al cărui purtător doresc să fie această lucrare.

• Ce perspective vedeţi în direcţia modernizării tehnice a agriculturii mondiale ?

— Modernizarea tehnică a agriculturii mondiale se caracterizează printr-o problematică vastă, diferenţiată din punct de vedere teritorial şi social, cu largi relaţii de interdependenţă cu alte elemente ale economiei şi politicii agrare mondiale. Este clar că posibilitatea şi ritmul de modernizare tehnică a agriculturii mondiale depind de formele de modernizare socială a agriculturii, dar şi de asigurarea cu forţă de muncă sau teren arabil. Principalul este ca toate ţările, bogate sau sărace, indiferent de nivelul de dezvoltare economică şi socială, să aibă acces la noile tehnologii agricole, pe care să le adapteze condiţiilor proprii, în baza unui vast program de investiţii, din resurse proprii sau, în cazul ţărilor în curs de dezvoltare, şi pe baza ajutorului ţărilor dezvoltate, mai ales prin intermediul organismelor specializate ale F.A.O. Elemente comune ale modernizării tehnice a agriculturii mondiale se bazează pe cuceririle revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane cu specificul ei în agricultură — revoluţia albastră, revoluţia chimică, revoluţia mecanică, revoluţia biologică — care, în condiţiile unor ţări în curs de dezvoltare, îmbracă forma cunoscutei revoluţii verzi. Prin implicaţiile ei, modernizarea tehnică a agriculturii mondiale contribuie la progresul acestei importante ramuri a economiei mondiale şi la înlăturarea dificultăţilor alimentare generate de criza alimentară mondială, la îmbunătăţirea situaţiei alimentare în lume prin eliminarea foametei şi subnutriţiei.

DINAMICA IDEILOR

Agendă pentru viitor

Celso FURTADO

TIERS MONDE
Croissance. Développement. Progrès.
REVUE TRIMESTRIELLE

Deşi nu se poate vorbi de obiective împărtăşite de toate ţările „lumii a treia", există un consens în jurul unor puncte, apărut în urma unor importante discuţii în numeroase conferinţe internaţionale... Să ne referim la unele puncte care se detaşează din această largă dezbatere şi care merită să fie incluse într-o strategie pe termen lung.

a) Necesitatea de a reorganiza sistemul de decizii care încadrează tranzacţiile inter şi transnaţionale... Nu este vorba de a restrînge individualitatea ţărilor, nici de a le aduce în situaţia să abdice de la apărarea efectivă a intereselor lor, ci de a crea instanţe mediatoare care să le ajute să-şi definească problemele comune unor regiuni sau unor specializări...

b) Necesitatea de a ridica valoarea produsului muncii în „lumea a treia"...

c) Necesitatea de a supune crearea de lichiditate internaţională în serviciul soluţionării celor mai urgente probleme pentru umanitate...

d) Necesitatea de a desconcentra sistemul industrial în folosul „lumii a treia"...

e) Modificarea stilului dezvoltării... în sensul mersului spre o societate mai egalitară în ţările „lumii a treia"...

Fără îndoială că persistenţa ***tendinţelor actuale în sensul unei inegalităţi crescînde acţionează ca un acumulator de forţe care riscă*** *să modifice în mod impre*-***vizibil, poate chiar tragic, cursul civilizaţiei noastre.***

(Le nouvel ordre économique mondial. Un point de vue du Tiers Monde. Revue Tiers-Monde sept. 1976).

Transfer „tehnologic"

Tirso W. SAENZ, Emilio Garcia CAPOTE

Granma

Se *numeşte de obicei transfer de tehnologie translaţia unei tehnologii de la o ţară la alta.. În cadrul relaţiilor dintre ţările capitaliste dezvoltate şi ţările subdezvoltate, această expresie nu reflectă întotdeauna o realitate. Dacă înţelegem prin tehnologie cunoştinţele organizate — din care o parte se materializează sub formă de maşini şi echipamente — în scopul producţiei de bunuri şi servicii, fluxul* ***„tehnologic"*** *nu implică neapărat un transfer veritabil de cunoştinţe şi, deci, de tehnologie...*

Analizînd fuga de devize din America Latină cu titlu de plăţi pentru transferul tehnologic, nu te poţi abţine să-ţi pui o întrebare : cel puţin aceste plăţi excesive se soldează cu un transfer real de cunoştinţe... ?

Foarte puţine din licenţele străine acordate unei ţări sînt cu adevărat exploatate în acea ţară. Un studiu recent al UNCTAD dovedeşte că licenţele incluse în acordurile cu ţările în curs de dezvoltare sînt folosite în mod industrial în proporţie foarte redusă (între 5 şi 10 la sută). Beneficiarele lor sînt în cea mai mare parte întreprinderi transnaţionale care se dedau la această practică pentru a-şi asigura controlul pieţelor locale, împiedicînd celelalte întreprinderi să fabrice produsele protejate sau să le utilizeze.

(Granma, 7 noiembrie 1976).

Egalitate de şanse pentru dezvoltare

Maurice GUERNIER

Ceea ce noi vrem să demonstrăm este că ordinea internaţională actuală nu se poate prelungi din motive politice. Coexistenţa este imposibilă între popoare bogate, numericeşte minoritare, care continuă să se îmbogăţească şi popoare sărace, din ce în ce mai numeroase, care continuă să sărăcească. Aceasta conduce direct la o confruntare mondială fără precedent (...) Desigur, trebuie ca lumea industrializată să consimtă un anumit număr de sacrificii. Dar trebuie, în acelaşi timp, ca „lumea a treia" să aibă voinţa de a se dezvolta. Este un principiu care trebuie să ghideze construcţia unor ordini economice internaţionale.

O altă idee, care începe să se contureze în „lumea a treia" şi care este relativ nouă e că obiectivul dezvoltării nu este în mod necesar ajungerea din urmă şi imitarea modelului occidental. Nu este desigur posibil să se asigure indienilor regimul alimentar al americanilor. Nici posibil, şi nici neapărat de dorit. Este necesar ca ţările „lumii a treia" să-şi definească propriile lor modele de dezvoltare.

(L'Express, nr. 1318 / octombrie 1976)

Rata înaltă a acumulării — premisă a unei dezvoltări accelerate

Wassily LEONTIEF

Dezvoltarea accelerată în regiunile în curs de dezvoltare este posibilă numai cu condiţia ca 30—35%, iar în unele cazuri pînă la 40%, din produsul lor brut să fie utilizat pentru investiţii. O creştere susţinută a ratei investiţiilor pînă la aceste nivele necesită măsuri hotărîte de politică economică în domeniul fiscalităţii şi creditului, sporind rolul investiţiilor publice şi al sectorului public în producţie şi în infrastructură. Măsuri conducînd la o mai echitabilă distribuţie a venitului sînt necesare pentru a spori eficienţa unor asemenea politici. Schimbări semnificative de ordin social şi instituţional vor trebui să însoţească aceste politici. Resursele pentru investiţii provenind din străinătate pot fi importante dar sînt secundare comparativ cu sursele interne (...).

Proporţia sporirii ratei investiţiilor este determinată de ritmul şi structura produsului brut şi a coeficienţilor referitori la stocul de capital sub forma de uzine, instalaţii şi stocuri la nivelul producţiei pe ramuri economice. Din calculele modelului nostru rezultă că ritmuri de creştere de 4—6% pot fi obţinute cu o rată medie a investiţiilor de 20% sau mai puţin. Ritmuri de creştere de 7—8% indică rate de investiţii de circa 30%, în vreme ce ritmuri susţinute de creştere de 9—10% sau mai mult nu pot fi realizate decît dacă rata investiţiilor atinge 35—40%. Aceste rate depăşesc cu mult obiectivul de cel puţin 20% recomandat de Strategia internaţională a dezvoltării pentru cel de-al Doilea Deceniu al Naţiunilor Unite pentru dezvoltare.

(The Future of the World Economy, Ed. ONU, 1976)

Spre o abordare complexă a dezvoltării

Józef PAJESTKA

perspectives polonaises

Dezvoltarea societății este un proces prea complex pentru ca să poată fi exprimat în formule teoretice simple și invariabile (...). Gîndirea social-economică din Polonia, ca și din celelalte țări socialiste, evoluează spre o abordare complexă a analizei și programării procesului de dezvoltare. Această nouă abordare ar putea fi, grosso modo, rezumată după cum urmează: a avea în vedere simultan factorii și aspectele economice și sociale ale procesului de dezvoltare, a integra în strategia dezvoltării instrumentele de acțiune și principiile funcționării economiei și societății; a nu pierde din vedere legăturile strînse care unesc politica de dezvoltare și principiile funcționării economiei cu progresul științifico-tehnic; a adapta strategia dezvoltării, sub toate aspectele sale, condițiilor mediului înconjurător.

Este vorba, după cum se vede, de o nouă abordare metodologică a tuturor acestor probleme. Ceea ce contează, în primul rînd, după părerea mea, este ca teoriile dezvoltării social-economice să se bazeze mai mult pe experiența socială reală, națională și mondială, să nu se înfunde în strînsoarea concepțiilor formale. Într-adevăr, construind concepții teoretice de dezvoltare economică, nu se pune problema de a „inventa" factorii progresului, ci de a-i identifica pornind de la experiența practică, de la cunoașterea condițiilor social-economice reale. Teoria trebuie să faciliteze înțelegerea, să le pună în lumină interdependențele și să contribuie astfel la orientarea corectă a procesului mersului înainte.

(nr. 7—8/1976)

Metoda capitalistă tradițională pentru a determina veniturile și prețurile nu mai funcționează

John Kenneth GALBRAITH

NU există altă ieșire din dilema șomaj-inflație... Există trei posibilități: să menținem inflația; să menținem șomajul pentru a remedia inflația; sau să găsim vreun mijloc de a arbitra direct lupta pentru creșterea veniturilor și a consumului. Termenul convenabil pentru această a treia opțiune este „politica veniturilor"...

Este totuși inevitabil ca politica veniturilor — ideea și acțiunea — să nu se impună decît încet. Datorită faptului că miza nu este mică. O atare politică înseamnă că metoda capitalistă tradițională pentru a determina veniturile și prețurile — nu toate, ci o bună parte — nu mai funcționează. Ea înseamnă că o mare parte a științei economice care se predă în prezent suferă de uzură (motiv bun pentru ca economiștii să i se opună). Ea semnifică în fine că sistemul industrial distruge, dezvoltîndu-se, mecanismele pieței, care erau altădată caracteristica sa centrală. Că în locul acestora, puterea de a repartiza veniturile a trecut în miinile diferitelor grupuri care participă la producție. Schimbarea este mult mai profundă decît urmările revoluției keynesiene. Revoluția keynesiană a fost o revoluție minimală, conservatoare. În esență, ea a lăsat intacte sistemul pieței și mecanismele fundamentale de repartiție a veniturilor.

(„L'Impératif de la politique des revenus", L'Expansion, octombrie 1976).

Inevitabilitatea modificării antropogenice a mediului natural

acad. S. S. ȘVARȚ

Obiectivul principal al lucrărilor care se ocupă de ecologia omului continuă a demonstra influența urbanizării și industrializării anumitor teritorii și acvatorii ale Pămîntului asupra stării mediului natural. Marea importanță a unor atari cercetări este evidentă... Imensa majoritate a lucrărilor de acest tip suferă însă de un neajuns comun: practic le lipsește un program constructiv de acțiune. Este neîndoielnic că industria exercită o influență serioasă asupra stării mediului natural. Este neîndoielnic și faptul că orice măsuri de prevenire (absolut necesare) și orice grad de perfecționare a producției (cicluri închise ș.a.) pot doar să diminueze acțiunea omului asupra naturii, dar nu lichidează pericolul degradării mediului natural (fie și numai pentru că producția, efectuată chiar cu maximum de acuratețe, elimină din circuitul biologic teritorii și acvatorii uriașe). Mi se pare că această teză trebuie să fie evidentă oricărui om neînclinat spre autoliniștire. Dar de aici nu rezultă că omenirea trebuie să se întoarcă cu spatele la producție, să se îndepărteze de producție... Lupta pentru ridicarea progresivă a nivelului de trai al oamenilor cere dezvoltarea perseverentă a industriei (și a urbanizării care o însoțește)... Soluția, mi se pare, se află în inevitabilitatea modificării antropogenice progresive a mediului natural. Efortul de a conserva cu orice preț — în condițiile „landschaft-ului" urbanizat actual — „natura" (în majoritatea cazurilor se subînțelege natura vie) în starea ei primordială contrazice atît teoria, cît și practica".

(Budușcee nauki, Ed. „Znanie" 1976).

Piața în capitalism nu este o instituție chiar atît de democratică

Robert L. HEILBRONER

Cei care se opun planificării țipă că va fi astfel înlocuită piața — acel instrument vast, flexibil, democratic prin care economia „liberă" își elaborează deciziile sale colective referitoare la tipurile de bunuri pe care dorește să le producă. Nu doresc să depreciez utilitatea pieței... Dar este necesar să vedem piața cu același grad de scepticism critic ca și în cazul planificării. În primul rînd, trebuie să recunoaștem că ceea ce numim „piață" nu este un mare și unic curent de activitate economică împotriva căruia nici o instituție nu-și poate impune voința sa individuală. Aceasta poate fi adevărat pentru fermierul individual, micul negustor de mărunțișuri sau micul producător, dar nu este de loc cazul marilor companii care își domină sferele lor și își pot impune voința într-o măsură considerabilă... De fapt, marile corporații acționează în toate ramurile industriale ca niște agenții de planificare private, un punct pe care Galbraith l-a expus în mod elocvent... În al doilea rînd, trebuie să ne dăm seama că piața este departe de a fi acea instituție democrată cu care este acreditată în mod curent. Piața este un tip de alegere economică recurentă în care familiile „votează" cu dolarii lor pentru genurile de bunuri ce le doresc. Ar fi, în adevăr, ceva democratic, dacă toate familiile ar avea „voturi" egale — dar, bineînțeles, nu au. În vîrf 20 la sută din familii dispun de 40 la sută din puterea economică de „vot"; cei 20 la sută de la bază dețin doar cinci la sută din această putere de cumpărare.

(Economic Impact, nr. 3/1976)

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

PROGRES TEHNIC ȘI DEZVOLTARE

R. P. Polonă: proliferarea informaticii

ÎN Polonia se află în curs de realizare măsurile de dotare a întreprinderilor siderurgice cu calculatoare electronice și centre de informatică. Sisteme de comandă echipate cu calculatoare dirijează sau vor dirija procese ca obținerea oțelului în convertizoare cu insuflare de oxigen, laminarea tablei groase sau a celei pentru caroserii auto, dozarea amestecului de aglomerare, galvanizarea tablei etc., informatica urmînd a se aplica treptat în toate etapele producției, conducerii, gestiunii și planificării din întreprinderile siderurgice.

La stația de calculatoare electronice a complexului siderurgic „Warszawa“

Marile combinate siderurgice poloneze „Katowice“ și „Lenin“ vor dispune — pînă la finele actualului cincinal — de un sistem în întregime automatizat, capabil să înmagazineze date privind producția și, pe această bază, să dirijeze activitatea întreprinderii. Oțelăria „Katowice“ va fi dotată cu două calculatoare, prevăzute cu un sistem exterior comun de memorizare, încît se vor putea înlocui reciproc — în principalele funcții — atunci cînd unul din ele ar ieși temporar din funcțiune.

Se prevede ca pînă în 1980 toate oțelăriile — și cele vechi, și cele noi — să dispună de centre de informatică, care vor deservi gestiunea, planificarea și faza de control a producției, urmărind totodată asigurarea celei mai adecvate compoziții a șarjelor și utilizarea optimă a materiilor prime și materialelor.

U.R.S.S.: ofensiva împotriva deșeurilor

INTRODUCEREA pe scară largă a tehnologiilor „fără deșeuri“ într-o serie de ramuri industriale (metalurgia, chimia ș. a.) prezintă o deosebită importanță din punct de vedere economic, ecologic și social, deoarece permite utilizarea, prelucrarea deșeurilor și reziduurilor. În Uniunea Sovietică, în actualul cincinal circa 11 miliarde ruble sînt alocate pentru realizarea programului de protejare a naturii și a măsurilor privind folosirea rațională a resurselor naturale, inclusiv prin elaborarea de procese tehnologice care reduc considerabil sau chiar elimină total deșeurile.

În legătură cu aceasta, revista **Ekonomiceskaia gazeta** atrăgea recent atenția asupra perspectivelor pe care le deschide utilizarea diferitelor zguri obținute în metalurgie ca materie primă în producția de materiale de construcție, asupra avantajelor economice ale acestei utilizări. Totodată, proiectele elaborate pentru prelucrarea șlamului și prafului, rezultate din procesul tehnologic într-un număr de mari întreprinderi siderurgice din Uniunea Sovietică, prevăd obținerea a circa 7,5 mil. tone pe an de materie primă suplimentară, cu un conținut mediu de circa 50 la sută fier. În alte subramuri — producția de aluminiu, plumb, cositor, nichel ș. a. — se experimentează procese tehnologice moderne, urmărindu-se în ultima analiză eliminarea deșeurilor. O amplă acțiune se desfășoară în prezent în acest domeniu îndeosebi printr-o abordare complexă și colaborare interramuri.

R. P. Chineză: dezvoltarea și modernizarea traficului maritim

ULTIMII ani au cunoscut o intensificare a activității de construire și modernizare a instalațiilor portuare, de-a lungul litoralului maritim al R. P. Chineze, care însumează 18 000 km. În timp ce între anii 1950—1972 în nouă porturi mari au fost construite în total 30 de dane, în perioada 1973—1975 numărul danelor a sporit cu 41. Multe dintre ele, ca de pildă cele din modernul port petrolier Talien, permit acostarea navelor petroliere de 50—100 mii de tone. La acestea trebuie adăugată edificarea unei rețele de căi de acces, antrepozite, instalații de telecomunicații și semnalizare, conducte de petrol etc. Cerută de dezvoltarea continuă a relațiilor comerciale externe, extinderea și modernizarea instalațiilor portuare a permis dublarea volumului traficului de mărfuri în 1975, față de nivelul anului 1965.

Concomitent a luat avînt construcția diversificată de nave oceanice, inclusiv petroliere moderne de 24 000 tone. Numai în portul Șanhai, începînd din 1970 au fost lansate cîteva zeci de nave oceanice din clasa de 10 mii tone.

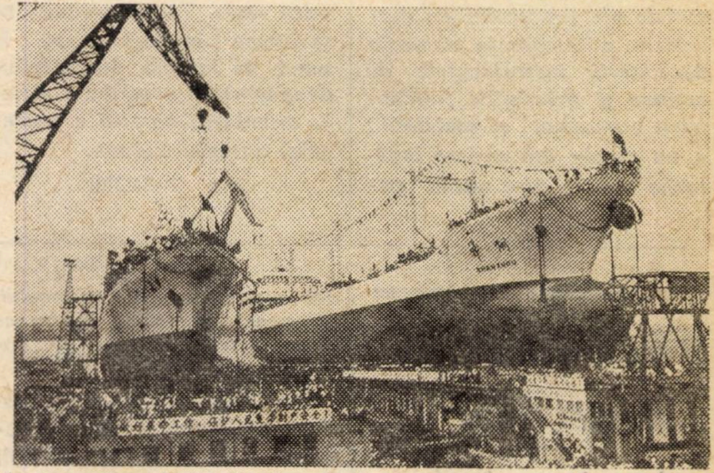
Lansarea la apă simultană a două nave oceanice de 10 000 tone pe șantierul naval Hudun din Șanhai

R. S. Cehoslovacă: parametrii cercetării științifice

ÎN CURSUL cincinalului trecut, pentru dezvoltarea științei și tehnicii în Cehoslovacia au fost alocate 14 miliarde coroane, iar în anii 1976—1980 alocațiile vor însuma 18 miliarde, ceea ce reprezintă 3,8 la sută din venitul național al țării. La sfîrșitul acestei perioade, la fiecare mie de persoane angajate în economia națională vor reveni 21 de lucrători în domeniul cercetării științifice, nivel care situează Cehoslovacia printre țările dezvoltate de pe glob. Despre înzestrarea cercetării cu aparatură și instalații moderne vorbește faptul că, la nivelul anului 1975, dotarea unui cercetător cu studii superioare se ridica, în medie, la 386 000 coroane, cifră care urmează a fi depășită în cincinalul actual.

În prezent, sînt promovate o serie de măsuri privind sporirea eficienței economice a muncii de cercetare științifică. De asemenea, în scopul apropierii efective a activității de cercetare de cea din producție, se preconizează îmbunătățirea repartiției teritoriale a institutelor științifice. În perioada următoare institutele nou create vor fi amplasate în diferite centre industriale, altele decît Praga și Bratislava, de pildă la Brno, Ostrava, Ceske Budejovice sau Košice.

R. S. F. Iugoslavia: potențialul de cercetare

LA SFÎRȘITUL anului 1975 în activitatea de cercetare științifică din Iugoslavia (exceptînd domeniul învățămîntului) erau încadrate circa 30 mii de persoane ; mai mult de jumătate din acest personal — concentrat în institutele de cercetări și birourile de studii ale întreprinderilor — se ocupa preponderent cu cercetarea problemelor economice și de producție, un sfert era profilat pe probleme tehnico-matematice ș.a.m.d. Efectivele menționate cunosc o dinamică susținută, creșterea față de anul 1973 fiind de peste 10%.

Datele mai amănunțite publicate pentru anul 1974 evidențiază că în cele aproape 500 de organizații sau unități profilate pe cercetare și dezvoltare (în toate domeniile) activau peste 12,2 mii de lucrători științifici cu pregătire superioară, iar numărul lucrărilor de cercetare finisate se ridica la peste 11,3 mii. În ceea ce privește efectul economic obținut de pe urma aplicării rezultatelor cercetării științifice autohtone în economia iugoslavă, acesta este evaluat — pentru același an — la peste 3,3 miliarde dinari, respectiv cu circa 900 milioane de dinari în plus față de anul 1973.

R. P. Bulgaria: expansiunea electronicii

ELECTRONICA și electrotehnica — subramuri ale construcțiilor de mașini, promotoare ale progresului tehnic în întreaga economie — s-au dezvoltat într-un ritm rapid (în medie cu 19,3 la sută pe an în perioada 1971—1975) în Bulgaria. În 1975 electronica și electrotehnica au furnizat o zecime din producția industrială a țării și circa 14 la sută din valoarea exportului, Bulgaria situîndu-se prin nivelul acestor indicatori, după cum informează agenția *Sofia Press* printre primele șase țări din lume (în 1975). O expansiune deosebită (de peste zece ori în intervalul amintit) a cunoscut producția tehnicii electronice de calcul.

Conform prevederilor actualului plan cincinal producția de tehnică de calcul urmează să se majoreze în 1980 de 2,2 ori față de 1975, cea de tehnică pentru telecomunicații — de circa 2,3 ori, cea de mijloace și sisteme de cibernetizare, cea de microelectronică semiconductoare și cea de utilaje electroenergetice grele — de 2,4 ori. Un factor calitativ nou îl constituie trecerea treptată de la producția de mașini separate la cea de sisteme de mașini, accentul urmînd a fi pus pe extinderea producției de minicalculatoare electronice, de sisteme complexe de comunicație, sisteme de control și comandă a mașinilor agricole etc.

R. P. D. Coreeană: inovații și energie

NECESARUL de energie electrică al economiei R. P. D. Coreene crește continuu, îndeosebi ca urmare a edificării de noi centre industriale, a modernizării echipamentului tehnic din industrie, agricultură, transporturi și alte sectoare de activitate.

În cadrul mișcării de masă pentru sporirea producției de energie electrică pe baza capacităților existente, în centralele termice — ca cele de la Oungki, Boukciang, Phenian ș.a. — au fost obținute sporuri apreciabile de producție, în cursul anului care a trecut, prin experimentarea și aplicarea unor inovații tehnologice (de pildă, în dirijarea funcționării cazanelor) sau tehnice (prin folosirea unor mașini perfecționate, care reduc durata ajustării echipamentelor etc.). Concomitent, se construiesc noi termocentrale de mare capacitate (ca, de pildă, cea de pe malul fluviului Ceungceun), care vor aproviziona cu energie electrică platformele industriale în curs de formare.

R. P. Ungară: dinamismul chimiei

CHIMIA este și în cincinalul 1976—1980 cea mai dinamică dintre ramurile industriei ungare, prin creșterea planificată de 55—57% a producției sale, în comparație cu cea de 33—35% pe ansamblul industriei. Acest dinamism, bazat pe un larg program de investiții (1,2—1,3 miliarde dolari, la cursul oficial al forintului, numai în actualul cincinal) va avea ca efect sporirea pînă la 14,7% în 1980 (față de 6,2% în 1960) a contribuției chimiei la totalul producției industriale a țării. Totodată, se va ajunge la acoperirea în proporție de 76—78% (față de 70% în prezent) a necesarului de produse chimice al economiei naționale, paralel cu o participare sporită la export, în condițiile unei diversificări și modernizări susținute a producției ramurii. În actualul cincinal gama de fabricație se va lărgi cu peste o mie de produse noi. La modernizarea producției vor aduce o contribuție susținută cei circa șase mii de specialiști cu înaltă calificare din institutele de cercetări și sectoarele de cercetare ale întreprinderilor chimice.

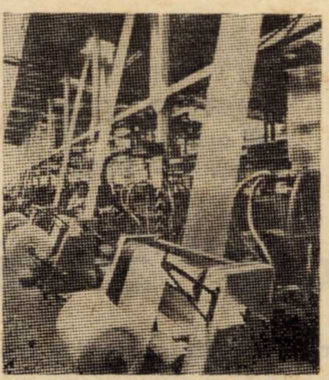

Folii de ambalaj din material plastic, produs al Combinatului chimic „Tisza", unul din marile obiective ale industriei din R.P. Ungară

Una din direcțiile principale ale dezvoltării ramurii în actualul cincinal este petrochimia : în 1980 capacitatea ei de prelucrare se va situa în jurul cifrei de 15 milioane tone de petrol pe an.

Amplitudinea creșterii gradului de chimizare a economiei ungare în actualul cincinal este ilustrată de sporirea de la 217 la 298 kg a cantității de îngrășăminte (substanță activă) per hectar cultivat, de la 22,8 la 38,4 kg a consumului de material plastic pe locuitor, de la 4,7 la 7,4 kg pe locuitor a celui de fibre artificiale.

R. D. Germană: inovatorii și productivitatea

ÎN R. D. Germană aplicarea largă a progresului tehnic este considerată cheia de boltă a dinamismului întregii economii. După cum s-a arătat la Congresul al IX-lea al P.S.U.G., ea este concepută ca un proces de inovare continuă și permanentă, care trebuie să marcheze toate secțiunile planului de dezvoltare a economiei naționale.

Mișcarea inovatorilor cunoaște o amploare deosebită, ea antrenînd în 1975 — în sectorul de stat al economiei — un milion și jumătate de lucrători, respectiv 29% din efectivul lor total (față de 700 000 în 1970). În cursul cincinalului 1971—1975 au fost aplicate 2,4 milioane de inovații, de pe urma cărora au rezultat beneficii de 16,7 miliarde mărci pe an. În actualul cincinal se prevede ca ridicarea productivității muncii, introducerea progresului tehnic în industrie să se concretizeze în sporirea valorii producției pe un lucrător angajat în această ramură de la 70 mii de mărci în 1975 la circa 90 mii de mărci în 1980. Pe aceeași cale se urmărește, de asemenea, obținerea a 80% din economiile de materii prime și energie, prevăzute în actualul cincinal.

Cuba: edificarea bazei științifice

ÎN CUBA, înaintea victoriei revoluției nu exista, practic, un for care să se ocupe de cercetarea științifică. În anii puterii populare, pînă la începutul lui 1976 în Cuba a fost edificată o rețea de peste 100 centre de cercetări științifice, în această muncă fiind antrenați circa 21 mii de specialiști și tehnicieni.

Printre realizările remarcabile obținute într-o perioadă relativ scurtă se numără : selecționarea unor soiuri superioare de trestie de zahăr, elaborarea primului atlas național, efectuarea lucrărilor de ridicare geologică a teritoriului național (ca bază pentru executarea de prospecțiuni), crearea unei rețele de stațiuni și instalații radar pentru serviciul meteorologic, rezultatele cercetărilor genetice în zootehnie etc. Concomitent, din 1964 a luat ființă mișcarea brigăzilor tehnice ale tineretului, care includea la începutul acestui an peste 50 de mii de membri, avînd drept țel ridicarea nivelului pregătirii personalului, perfecționarea procesului de producție și ridicarea productivității muncii prin efortul de raționalizare și inovare.

„GOLD STORY“

sau „istoria“ zbuciumată a unui metal

Se poate afirma fără riscuri că nu există un metal a cărui utilizare să fie mai controversată, care să fi neliniștit mai mult conștiința umană, care să fi dat mai multe dureri de cap politicienilor și economiștilor, ca aurul. Cu singura excepție a uraniului, însă aceasta, vorba scriitorului Joseph Conrad, este o altă poveste.

N-au trecut decît ceva mai mult de trei decenii de cînd cei mai mari specialiști monetari, întruniți într-o localitate climaterică pierdută pe undeva pe întinsurile Statelor Unite, puneau cu toată convingerea cu care îi înarmase știința lor infailibilă, metalul galben la baza marelui plan de disciplinare postbelică a relațiilor monetare internaționale. De altfel, ei nu făceau altceva decît să lărgească în felul acesta, organizată la scară planetară, poziția privilegiată pe care aurul o deținea de multe decenii în structura sistemelor monetare naționale și de multe milenii în mintea oamenilor.

Aurul era, indiscutabil, cel mai bun etalon de valoare, cel mai sigur instrument de rezervă, unicul mijloc unanim recunoscut de acoperire a deficitului balanțelor de plăți. Pe vremea aceea, monedele naționale nu erau altceva, prin definiția pe care le-o dădea legea, decît cantități mai mari sau mai mici de aur, iar stocurile oficiale din acest metal constituiau un barometru al situației economice și chiar politice a fiecărui stat. Guvernele erau felicitate dacă mai adăugau o tonă-două, după cum constituia un motiv de răsturnare dacă nu știau să le păstreze. Nu era oare în firea lucrurilor ca în 1944, pe vremea întrunirii de la Bretton Woods a specialiștilor monetari, țările vest-europene secătuite de război să plîngă, între altele, pe ruinele depozitelor lor de aur, în timp ce gazda întrunirii se putea mîndri nu numai cu indicatorii forței economice și ai puterii militare, dar și cu stivele de lingouri, adunate cu un interes prea puțin voalat, de la prietenii și partenerii lor mai puțin îndrăgiți de zei ?. Totul era firesc, totul se petrecea după o logică verificată de întreaga experiență a omenirii.

„Aurul este un lucru minunat“

ÎNCEPUTUL cultului pentru aur se pierde în ceea ce se numește negura vremurilor. Ce este altceva mormîntul lui Tutankhamon decît un imn înălțat faraonului, dar și aurului ? Probabil că cititorii își amintesc de celălalt „imn“ care, cuprins în monologul din „Timon al Atenei“, i-a plăcut atît de mult lui Marx încît l-a reprodus textual aproape în intregime în „Capitalul“ :

„Aur, strălucitor, de preț și galben
aur !
Mult dintr-acesta-ți face alb din
negru, din hîd frumos,
Din nedrept drept, din josnic nobil,
din vîrstnic tînăr, din laș
erou.
...Acest sclav galben
Religii împletește și desface ;
pe-afurisit îl binecuvintează ;
Cărunta lepră-o face mult iubită ;
cinstește hoții,
Le dăruiește titluri, plecăciuni
și-ncuviințare
În sfatul senatorilor ; el e acela
Care pe văduva trecută o-mpețește ;
...Hai, țărînă blestemată,
Tîrfă de rînd a omenirii, tu !

Spre mijlocul mileniului nostru, întorcîndu-se în Europa cu galioanele lui pline de aurării, Columb exclamase : „Aurul este un lucru minunat ! Cine îl posedă este stăpîn pe tot ce dorește. Cu ajutorul aurului poți să faci chiar ca sufletele să intre în rai“.

La baza acestor aprecieri superlative sta confundarea aurului cu bogăția. Entuziasmul care cuprinsese lumea veche la vederea primelor corăbii încărcate cu aur, ceea ce în ochii ei reprezenta sfîrșitul mizeriei din Europa —, truda alchimiștilor din Evul Mediu de a transforma metalele „ordinare“ în aur, sistemele complicate folosite de toate guvernele în timpul secolelor XVI și XVII pentru a ademeni aurul în țările care nu-l aveau și pentru a-l împiedica să iasă din țările care-l aveau, toate porneau din una și aceeași idee : aurul este bogăția supremă.

„Orice monedă legală trebuie să aibă o valoare metalică egală cu valoarea ei nominală“

LA APRECIEREA subiectivă asupra justeței semnului de egalitate între aur, și bogăție ducea, bineînțeles, recunoașterea unei serii de calități obiective : valoare mare și mai constantă decît a altor mărfuri, ușurință a transportului, a conservării, a recunoașterii, divizibilitate, omogenitate, universalism.

Aceste calități au dus, printr-un proces istoric abia bănuit de noi, la un alt semn de egalitate : între aur și bani.

Banii de aur au apărut într-un stadiu tîrziu al evoluției circulației bănești. O mulțime pestriță de forme monetare i-au precedat. Securile, scuturile, pumnalele, săgețile, vîrfurile de lance, vitele, blănurile, obiectele de podoabă și alte materii eteroclite au servit ca bani. Toate erau și mărfuri, iar între ele s-a petrecut cu timpul o selecție naturală, fruct al unei experiențe de secole, dacă nu de milenii. După unele păreri, o asemenea selecție ar fi dus, cu mult înainte de banii de aur, de simbolurile lor și de bănci, chiar la trecerea subtilă de la moneda marfă la moneda semn.

Un asemenea proces este redat de Carlyle, în termeni literari plini de umor, în celebra sa operă „Sartor Resartus“, în care Herr Teufelsdrökh dizertează în felul următor : „Pentru păstorul din lumea antică, plictisit să-și tragă boul la pas prin țară, ca să-l schimbe cu grîu sau cu ulei, a fost o descoperire simplă să ia o bucată de piele și să zgîrie sau să imprime pe ea imaginea unui bou (sau „pecus“), să o bage în buzunar și să-i zică „pecunia“, bani. Și totuși, trocul a devenit astfel vînzare, banul de piele a devenit ban de aur, iar toate minunile existente au fost întrecute de altele, deoarece acum avem Rothschilzi și datorii publice britanice“.

Datorită selecției, omenirea a renunțat cu timpul la mărfurile lipsite de calitățile necesare banilor și a recurs pînă la urmă la metale : aramă, fier, aur, argint, electrum (aliaj nativ de aur și argint), rareori platină. Tot prin selecție, argintul și mai tîrziu aurul au ajuns să elimine metalele comune, iar aurul a ajuns să elimine argintul.

Este știut că înainte de monezile de aur au circulat obiecte-bani de aur. În țara noastră au fost găsite tezaure de obiecte-bani datînd aproximativ din epoca fierului (la noi, sec. VIII î.e.n.). Ele cuprind piese de aur de aceeași mărime, în general sub formă de inele sau brățări. Tezaurul de la Turnu Măgurele cuprinde 433 inele de aur. La Grădiștioara și Zăvideni au fost descoperite inele late sau subțiri și din sîrmă rotundă de aur.

Reminiscențe ale timpului cînd banii, indiferent de forma lor, erau în primul rînd marfă, găsim și în stadiul adoptării metalului ca instrument mo-

netar, dovadă cîntărirea lui : mancipațiunea romană. Această cîntărire dispare atunci cînd metalul masă este înlocuit cu metalul lucrat în monedă bătută : pecunia numerata.

Cînd a fost „inventată“ moneda de aur, cine a fost „inventatorul“ ei ?

Nici originea, nici data precisă a apariției monezii de aur nu au fost pe deplin lămurite pînă acum. Herodot ne informează că „Lydienii sînt primii oameni care, după știința noastră, au bătut monedă de aur și argint pentru folosința lor“, în secolul al VII-lea sau al VI-lea î.e.n. După lexicograful Pollux, apariția monezii metalice este anterioară secolului al VII-lea, adevăratul ei părinte fiind Phidon, regele din Argos, care a prezidat în anul 748 î.e.n. a 8-a sărbătoare a Jocurilor Olimpice. Această presupunere este, după spusele lui Babelon, confirmată de alte izvoare, ca de exemplu de Cronica din Paros.

Totuși, Pollux nu pare tocmai convins de paternitatea atribuită lui Phidon. El rămîne pe gînduri în fața numeroșilor titulari prezumați ai acestei paternități : „Ar fi, spune el, un subiect interesant de studiu, de a cerceta dacă moneda a fost inventată de Phidon din Argos sau de Demodice, fata regelui din Cymea și soția regelui Midas al Phrygiei ; sau de atenienii Erichtonios și Lycos ; sau de Lydieni, cum povestește Xenofan ; sau de Naxieni, cum gîndește Aglosthene“. Ce rău funcționa pe vremea aceea sistemul informațional !

Oricum, este greu de închipuit că moneda de metal bătut a fost „inventată“ de un rege. Sigur este însă că ideea zarafilor a surîs capetelor încoronate și că, dîndu-și seama de foloasele care rezultau din baterea de monedă, ele au înțeles să facă din aceasta un atribut esențial al suveranității. Agnosticismul statului a luat astfel sfîrșit în materie monetară, autoritatea și-a asumat dreptul exclusiv de a bate monedă, iar amănuntele baterii au fost consfințite printr-o lege monetară. Moneda a devenit în acest mod monedă legală, iar cursul ei, pînă atunci facultativ, a devenit și el un curs legal.

Bunul Charles Gide (și cînd scriem numele lui ne gîndim la atîți economiști contemporani cu el care, în atîtea țări, au găsit în „Principiile“ sale de economie politică un generos vademecum) nici nu concepea (în 1910 !) altfel decît ca „moneda legală să aibă o valoare metalică riguros egală cu valoarea sa nominală“. Aceasta și nu alta era, după trecerea atîtor secole, adevărata monedă.

Umbrele lungi ale îndoielii

ȘI DACĂ nu era chiar așa ?

Boisguillebert (1697) îndrăznea să afirme că „este foarte sigur că banii de aur nu sînt un bun prin el însuși“ și că „bogăția unei țări nu se măsoară prin cantitatea de bani (de aur, bineînțeles — n.n.) pe care o posedă“.

Ideea că aurul nu reprezintă altceva decît o marfă la fel cu toate celelalte nu datează deci de azi de ieri, ci de sute de ani. Pe acest parcurs secular, voci nenumărate s-au ridicat împotriva conceptului superiorității aurului comparativ cu celelalte metale, unele dintre ele afirmînd chiar că aurul prin el însuși este, dimpotrivă, inferior, în sensul că nu satisface direct o nevoie propriu-zis economică, astfel încît abundența sau raritatea aurului într-o țară sînt lucruri perfect indiferente. Sînt bani mulți de aur în țară ? Nu e nimic : fiecare ban va avea o putere de cumpărare mai mică. Sînt bani puțini ? Nu contează : fiecare ban va avea o putere de cumpărare mai mare.

Aceste păreri contradictorii cu privire la importanța aurului în societate erau de fapt perfect conciliabile. Banul nefiind altceva decît un bon care dă dreptul la o felie din turta produsă de societate, din punct de vedere individual, cu cît dispui de mai multe „bonuri“, cu atît ai asigurată o felie mai mare. Fiecare dintre noi știe că „bonurile“ nu ne pot sătura prin ele însele; legendarul rege Midas, care murea de foame în mijlocul bogățiilor pe care din prostie le transformase în aur, a încercat o experiență utilă nouă tuturor.

Fiecare dintre noi mai știe însă că „bonul“ este foarte util prin funcția socială care i s-a atribuit, deoarece dacă vrem să ne procurăm un obiect pe care nu-l putem confecționa sau un serviciu pe care nu ni-l putem presta, vindem produsul muncii noastre, primind un număr de „bonuri“, iar cu aceste bonuri cumpărăm ceea ce ne este necesar sau plăcut.

Din punctul de vedere al întregii societăți, lucrurile se schimbă radical — și aici, teza economiștilor care au continuat linia de gîndire a lui Boisguillebert se adeverește : este indiferent dacă societatea dispune de mai mult sau mai puțin aur : dacă „turta“ nu crește, degeaba ai „bonuri“ mai multe. Cu cît sînt mai multe, cu atît fiecare din ele dă dreptul la o felie mai mică, chiar dacă sînt de aur.

În relațiile dintre țări, cantitatea de aur, de „numerar“, nu este însă indiferentă, deoarece chiar dacă în interiorul societății banii își pierd din valoare, în afara societății ei rămîn cu aceeași putere de cumpărare, astfel încît cu o cantitate mai mare de bani de aur se poate cumpăra mai mult.

Ce s-ar întîmpla pentru omenire în ansamblu, dacă minele de aur ar produce prin minune de zece ori mai mult ? Ceea ce a spus Adam Smith : producția acestor mine n-ar adăuga nimic la bogăția globului, deoarece „un produs care-și bazează principala valoare pe raritate se depreciază în mod necesar atunci cînd abundă“. Pe aceeași linie de gîndire, Gide adăuga : „faptul că aurul crește în capacitate și se depreciază ca urmare a abundenței nu contează : nimeni nu va fi mai bogat sau mai sărac. Singurul rezultat plicticos este că riscăm să avem o monedă din ce în ce mai grea comparativ cu valoarea ei“.

Cu aceste raționamente, umbrele lungi ale îndoielii s-au așternut peste concepția că omenirea are nevoie de aur ca să aibă bani. Dacă pentru a vinde sau cumpăra folosim bonuri, să le facem din hîrtie ! Sau, și mai bine : să înlocuim bonurile printr-o simplă înregistrare a unei cifre într-un cont ! Gide și alții înaintea lui intuiau o asemenea revoluție în gîndirea și practica monetară : „Vom vedea — scria Gide, în 1910 — că în cele mai mari centre financiare se va ajunge să se elimine aproape complet moneda metalică prin sisteme ingenioase de compensație și de credit“.

Imaginația avîntată a economistului nostru avea totuși limite. De ce „în cele mai mari centre financiare“ ? De ce „aproape complet“ ? Nu au trecut decît puțini ani de la această prezicere fantastică și pretutindeni, moneda de aur era complet eliminată. Rînd pe rînd, au dispărut și sechelele unui mod de gîndire care apărea perimat : definirea în aur a unității monetare naționale, convertibilitatea în aur a bancnotelor, menținerea unei acoperiri procentuale în aur a masei banilor în circulație. Legal sau practic, principalele monede utilizate în circuitul economic mondial nu mai sînt definite în aur. Mai mult: statutul Fondului Monetar Internațional care va intra în vigoare anul viitor interzice definirea printr-o cantitate de aur a monedelor. Nici dreptul special de tragere (D.S.T.), un fel de monedă internațională emisă de F.M.I., nu mai este definit în aur. Întorcînd afirmația axiomatică a lui Gide, vom putea spune că, astăzi, nici o monedă legală nu mai are o valoare metalică egală cu valoarea ei nominală și nici măcar o valoare metalică oricare ar fi ea. Legătura între aur și bani a fost cu desăvîrșire ruptă.

Cu ce preț, se vor întreba inveterații apărători ai aurului, cum este binecunoscutul economist francez Jacques Rueff, genevezul Heilperin sau profesorul Anghel Rugină de la Universitatea din Boston. Aceasta este într-adevăr o întrebare. Dar și — ne cerem scuze pentru repetare — o altă poveste.

„Un lucru trebuie să fie tuturor clar: aurul nu se va mai întoarce niciodată în sistemul monetar"

ÎN ACEȘTI TERMENI s-a exprimat reprezentantul unui important stat occidental într-o întrunire similară aceleia care, cu aproape 33 de ani în urmă, consacra rolul central al aurului în sistemul monetar. Cercul, așadar, s-a închis. Rolul monetar al aurului, creat pe o anumită treaptă de dezvoltare social-economică a omenirii, a dispărut pe o altă treaptă. Maurul poate să plece.

Așa cum am spus cu o altă ocazie, omul de azi, martor al atîtor cuceriri îndrăznețe ale spiritului, nu se mai poate transpune în mentalitatea epocilor în care faraoni, cuceritori porniți din Roma imperială, conchistadori sau simpli burghezi, fascinați de scînteierea galbenă a metalului, au fost capabili de crime abominabile pentru dobîndirea lui. Bătrînul fetiș sau, așa cum denumea aurul cu decenii în urmă economistul britanic Keynes, „relicva barbară“ urmează să se pregătească, încărcat de nenumărate și amestecate amintiri, să-și ia locul care i-a fost rezervat în muzeul curiozităților istoriei.

Concepția care prevalează astăzi în rîndurile economiștilor și oamenilor politici este exact opusă aceleia din timpul Conferinței monetare de la

Costin KIRIȚESCU

(Continuare în pag. 42)

Productivitate comparată

SIDERURGIA, una dintre ramurile industriale cele mai afectate de recenta criză economică din țările capitaliste, se caracterizează între altele prin decalaje sensibile ale productivității muncii, chiar și între țări cu un nivel relativ apropiat de dezvoltare, cum sînt, de pildă, statele membre ale Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului.

Din graficul alăturat, rezultă că — dintre țările menționate — un nivel mai ridicat al productivității muncii se întregistrează în oțelăriile din Luxemburg și Italia, în timp, ce ritmuri mai înalte de creștere a acesteia au realizat, în anii 1970—1974, siderurgia belgiană și cea vest-germană. În anii mai recenți, concurența crescîndă pe piața produselor siderurgice a făcut ca urmărirea productivității comparate a muncii să devină deosebit de actuală, atît în cadrul CECO cît și în confruntarea producătorilor vest-europeni (și americani), mai ales cu cei japonezi.

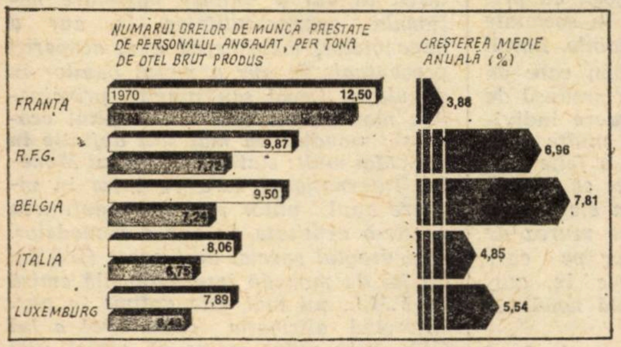

Valoarea cercetării fundamentale

CARE ESTE „valoarea“ activității depuse de un om de știință, de un cercetător, mai ales atunci cînd el lucrează într-un domeniu sau altul al cercetării fundamentale și cînd rezultatele pe care le obține nu-și găsesc o reflectare imediată în practică ? De această problemă se ocupă o disciplină aparte, în curs de constituire și afirmare — „științometria“. Studiile efectuate în acest sens într-un șir de țări dezvoltate se izbesc de dificultățile obiective ale delimitării unuia sau mai multor criterii de bază, care să conducă la stabilirea unor indicatori de evaluare a conținutului muncii de cercetare. Să fie apreciată aceasta după numărul de studii și articole publicate, după audiența (frecvența citării) pe care au cunoscut-o unele dintre ele în lumea științifică (spre a le distinge de articolele care nu fac — după o formulare expresivă — decît zgomot informațional) sau de alte criterii ? Asupra acestor probleme își concentrează atenția „științometria“. Și poate nu e departe momentul cînd productivitatea muncii savanților ocupați în cercetarea fundamentală, aportul lor real la progresul științei și tehnicii va putea fi dimensionat, la rîndul său, după criterii științifice.

Glucoza care creează suspans

ÎN CERCURILE de specialitate din Occident se comentează posibilitatea izbucnirii, într-un viitor apropiat, a unui „război al zahărului“. Dar nu între producătorii de zahăr din sfeclă și cei care-l obțin din trestie, partajîndu-și piața în proporție de circa 40% și, respectiv, circa 60%. Este vorba de pătrunderea pe piața zahărului a unui nou produs — glucoza izomerizată, cunoscută și sub denumirea de „zahăr din porumb“ care a creat o stare de suspans pe această piață.

După ce au cîștigat anumite poziții în S.U.A. și Japonia, unde zahărul din porumb este utilizat îndeosebi în industria biscuiților și a băuturilor răcoritoare, firmele producătoare din țările amintite pregătesc o ofensivă asupra pieței vest-europene, beneficiind de avantajul unor costuri mai reduse decît ale zahărului din sfeclă sau trestie. Întrucît la aceasta se adaugă și faptul că instalațiile de prelucrare a porumbului în glucoză izomerizată sînt de dimensiuni mult mai modeste decît cele ale fabricilor de zahăr tradiționale, specialiștii examinează în prezent perspectivele unor mutații atît în industria zahărului, cît și în structura pieței respective.

Șomeri cu diplomă de ingineri

ÎNTR-UN ARTICOL publicat în suplimentul său din luna octombrie a.c. revista **L'Usine Nouvelle** analizează situația șomajului în rîndurile cadrelor tehnice din Franța, evidențiind că — în cadrul acestora — cei mai afectați sînt inginerii ; ei reprezintă 30% din totalul cadrelor înscrise la agenția corespunzătoare de plasare (Apec). În plus, durata medie de șomaj este ridicată și crește în raport cu vîrsta șomerului. Astfel, la media de 22 săptămîni de șomaj (pînă la găsirea unui nou post) se adaugă încă patru săptămîni pentru inginerii în vîrstă de 40—50 ani și șase săptămîni în cazul celor avînd peste 50 de ani. Se constată, de asemenea, că inginerii specializați în minerit sau siderurgie au nevoie, în medie, de șapte săptămîni în plus față de cei din industria materialelor de construcții pentru a putea găsi un nou plasament. Pe de altă parte, mai ridicată decît în rîndul altor categorii de cadre tehnice este printre ingineri și **proporția „tinerilor absolvenți șomeri“** : în Franța **aceștia reprezintă** 44% din totalul inginerilor **care** șomează.

Cutiile pentru conserve: contestare și consolare

CONTESTAREA de către ecologi a cutiei pentru conserve în S.U.A. — țară în care industria producătoare realizează o cifră de afaceri de 6 miliarde de dolari pe an — are la bază două argumente : toxicitatea plumbului utilizat la sudare și faptul că, după utilizarea conținutului, cutia este aruncată, cel mai adesea la întîmplare. În cazul conservelor este greu de conceput primirea înapoi a cutiilor în schimbul restituirii unei garanții sau a prețului acestora, așa cum s-a hotărît în privința altor ambalaje în baza unor legi antipoluare adoptate în urma referendumurilor organizate recent în mai multe state americane.

Înlocuirea oțelului cu aluminiul la fabricarea cutiilor pentru a evita sudura cu plumb, prezintă și ea o serie de inconveniente : prețul aluminiului aproape s-a dublat în ultimii doi ani, în vreme ce prețul oțelului a sporit cam o dată și jumătate ; utilizarea aluminiului presupune instalații de fabricație mai costisitoare ; aluminiul este mai bun conducător de căldură decît oțelul, ceea ce, dacă nu dăunează băuturilor, dăunează în schimb conservării alimentelor. **În plus, scrie „Business Week“,** cutia pentru conserve are de suportat o concurență crescîndă din partea atît a sticlei (din cantitatea totală a băuturilor care se desfac anual în S.U.A. în diferite ambalaje, 30% se vînd în sticle), cît și din partea materialului plastic, în ciuda creșterii prețului materiei prime — petrolul — din care se fabrică acesta.

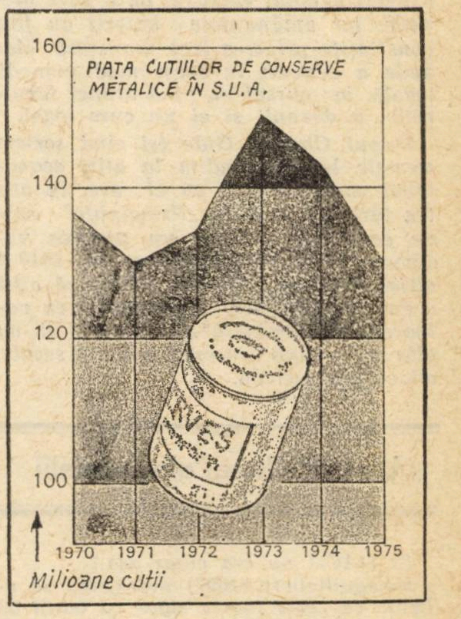

O singură consolare pentru industria cutiilor de conserve : piața mondială a băuturilor în cutii metalice se află în plină expansiune.

„Încărunțirea“ mîinii de lucru

ESTE UN FAPT cunoscut că o tendință de scădere a fertilității și, de altă parte, creșterea duratei medii de viață duc în prezent în diferite țări ale lumii la „îmbătrînirea“ populației, mai precis la sporirea ponderii grupelor de vîrstă dincolo de 40—45 de ani. Cum este firesc, fenomenul se răsfrînge și în structura populației active. Graficul, bazat pe date de prognoză ale Organizației Internaționale a Muncii, ilustrează liniile mari ale acestor prefaceri structurale pe cazul Japoniei. Între 1970 și anul 2000 are loc, conform acestor date, deplasarea unei optimi (12,8%) din populația activă totală, din grupele de vîrstă cuprinse între 15—24 și 25—44 de ani spre grupa celor în vîrstă de 45 de ani și mai mult. Participarea femeilor la acest proces este ceva mai redusă decît media pe întreaga populație activă, iar ca rezultat final ponderea mîinii de lucru feminine în total cunoaște o ușoară creștere — de la 39,1% la 39,6%.

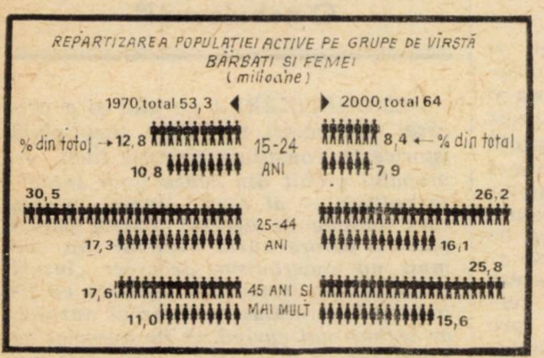

(după THE ECONOMIST)

O nouă revoluție feroviară?

ÎN PATRIA lui George Stephenson, părintele căilor ferate, progresul în materie este impulsionat astăzi de amenințarea ce-o reprezintă pentru transportul feroviar automobilul și avionul. În faza de prototip se află un tren care în 1975 a realizat în cadrul unor probe viteza orară de 245 km.

Dar această creație, asemuită de presa engleză cu ceea ce în aeronautică ar fi nu numai „Concorde“, ci chiar un succesor al acestui avion, mai necesită cîțiva ani de încercări. Pînă atunci, pentru a nu amîna prea mult proiectata „revoluție feroviară“, s-a hotărît înglobarea tuturor noutăților tehnologice ale domeniului într-un tren capabil să atingă 200 km pe oră. Acesta, numit Inter-City 125 (cifra exprimă viteza sa maximă în mile), este cu aproximativ un sfert mai rapid decît cel mai rapid tren care circulă actualmente în Anglia. Printre inovații, se numără, alături de un nou tip de boghiu, reducerea greutății vagoanelor, fapt care face să scadă greutatea totală a trenului de la 466 tone, cît ar fi fost în mod normal, la 383 tone, grație folosirii materialelor plastice la confecționarea ușilor, a compartimentelor de igienă și a cabinei conducătorului trenului.

Cei 4 500 CP cu care este prevăzut trenul îi permit să atingă viteza de 160 km pe oră în numai trei minute și jumătate de la pornire și, mergînd cu viteza de 200 km pe oră, să oprească pe un interval de 1 400 m. Au fost construite și livrate circa 15 astfel de trenuri, și de patru ori mai multe sînt în construcție. Dar ambiția constructorilor este mai departe aceea de a-i devansa, în termeni relativi se înțelege, pe omologii lor din aeronautică.

Irigații... marine

EXPERIENȚE interesante se efectuează de mai mulți ani, într-o serie de țări din lume, în ceea ce privește irigarea culturilor agricole cu apa mării.

Pe litoralul baltic al Uniunii Sovietice (în Estonia) culturile de orz, lucernă, varză ș.a. — irigate cu apă de mare — au dat recolte cu 20—40% superioare mediei obținute pe mai mulți ani anteriori. Și aceasta, fără ca să se constate un proces de sărăturare a solurilor respective, ploile de toamnă și primăvară spălînd sarea și transportînd-o înapoi în mare. În S.U.A. pe aceeași cale s-a realizat un spor de 25% la recolta de orez, experiențele continuînd în cultura grîului, orzului, pătlăgelelor roșii etc.

Oamenii de știință consideră că, alături de săruri, apa marină conține numeroase substanțe care favorizează dezvoltarea plantelor. În cadrul experiențelor respective se urmărește, de asemenea, obținerea unor soiuri de plante agricole care să poată fi cultivate cu succes pe solurile sărăturoase (respectiv aproximativ o zecime din terenurile cultivate pe glob). Ceea ce reprezintă o cale mult mai economicoasă decît cea — utilizată în prezent — de desalinizare a terenurilor sărăturoase sau a apei folosite pentru irigații.

Între publicitate și tăcere

FIRMA SEARS, Roebuck and Co. cheltuiește anual pentru publicitate suma de 317 milioane dolari. Dar aceasta nu servește întotdeauna la informare, ci uneori mai curînd la obținerea... tăcerii. Într-adevăr, tăcerea a înconjurat procesul intentat nu de mult celei mai mari firme de desfacere cu amănuntul din S.U.A., acuzată de Comisia federală pentru comerț că face reclamă pentru produse ieftine și apoi, cînd ele sînt solicitate de cumpărător, mărfurile respective sînt prezentate neatrăgător sau declarate ca epuizate pentru a determina cumpărătorul să achiziționeze alte produse, mai scumpe.

Fiind vorba de învinuiri care priveau interesele a milioane de cumpărători — Sears are vînzări anuale de 13 miliarde dolari și 21 milioane de conturi de clienți — ar fi fost firesc ca procesul să se bucure de cea mai largă publicitate. Ecoul a fost însă neobișnuit de redus, notează **Columbia Journalism Review.** Deosebit de remarcabilă, comentează publicația, a fost tăcerea presei din Chicago — oraș unde se află sediul central al firmei. Nici ziarele mai mici, nici The Chicago Tribune (tiraj 750 000) nu au socotit de cuviință să-și informeze cititorii. Amănunt poate nu lipsit de importanță, notează revista amintită: The Chicago Tribune încasează anual de la Sears 5 milioane de dolari pentru publicitate. Ceea ce în cazul de față, după cum se vede, a asigurat nu publicitatea, ci tăcerea...

Fără pălărie

NUMAI UNUL din o sută de francezi mai poartă astăzi pălărie de fetru ; în alte țări proporția nu este cu mult mai mare. De aceea, una cîte una, fabricile care le produceau, dacă nu și-au diversificat între timp activitatea, sînt nevoite să-și închidă porțile. Cauzele — relevă revista **„L'Express“** — sînt multiple : evoluția modei (cine dintre cei care poartă blugi — și sînt destui — ar avea ideea să-și pună pe cap o pălărie ?), schimbarea mentalității potrivit căreia pălăria de fetru ar fi un simbol al reușitei sociale, extinderea circulației cu autoturismul, și implicit reducerea celei pe jos, scăderea exportului.

UN MILION DE LOCUINȚE

(Urmare din pag. 11)

unor locuințe, ca urmare a lipsei de îngrijire corespunzătoare atît din partea organismelor special create în acest scop, cît și din partea locatarilor. Prelungirea duratei de utilizare a locuințelor construite în ultimii 15 ani și chiar creșterea, prin unele amenajări, a confortului lor pot reprezenta o contribuție importantă la soluționarea generală a problemei spațiului locativ.

Cît privește **renovarea urbană**, înțeleasă ca o activitate complexă de sporire a contribuției fondului construit vechi și încă bun (prin supraetajare, separări pe unități unifamiliale, amenajări spațiale de băi și bucătării, racordarea la alimentarea cu apă, canalizare și termoficare), **aceasta poate constitui în unele localități o contribuție la rezolvarea problemei locuințelor, cu cheltuieli materiale și energetice mai reduse decît construcția din nou.** Nu trebuie neglijate nici aspectele funcționale și estetice interioare ale locuințelor, domeniu în care mai sînt de adus îmbunătățiri pentru a le adapta cerințelor diversificate și crescînde ale populației.

În concluzie — și fără a epuiza această problemă majoră, cu multiple consecințe economice și sociale — **cincinalul 1976—1980, cu construcția prevăzută a unui milion de locuințe, reprezintă un pas înainte mare, esențial pentru realizarea politicii partidului în acest domeniu, pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației.**

Apare necesar, în îndeplinirea operativă și conștiincioasă a indicațiilor conducerii de partid și de stat, să se desfășoare **o activitate creatoare de cercetare științifică, proiectare și execuție**, la nivel central și local, **pentru găsirea căilor și mijloacelor adecvate realizării acestor prevederi cu cea mai mare eficiență economică și socială posibilă.** În acest context, introducerea unor metodologii moderne, a unor metode și modele matematice utilizate pe plan mondial și adaptate condițiilor și specificului situației noastre, vor reprezenta o contribuție directă la realizarea sarcinilor privind soluționarea problemei locuințelor — condiție pentru avîntul bunăstării și civilizației întregului popor.

Recensămîntul populației și al locuințelor

(Urmare din pag. 17)

cipal element constitutiv al avuției naționale și factor hotărîtor al creșterii economice.

Soluțiile economice converg spre ideea accentuării caracteristicilor dezvoltării intensive — cincinalul actual este al revoluției științifice și tehnice — absolut necesară nu numai în planul creșterii eficienței muncii sociale și al accelerării ritmurilor dezvoltării, ci și ținînd seama de faptul că resursa demografică a populației ocupate devine tot mai limitată.

★

RECENSĂMÎNTUL populației și locuințelor din 1977 va completa informația necesară pentru caracterizarea și analiza modificărilor reliefate. În acest cadru capătă o importanță deosebită formularea și elaborarea unui proces complex de valorificare a rezultatelor recensămîntului, printr-o prelucrare corespunzătoare. Schemelor clasice de prelucrare a datelor trebuie să li se adauge altele noi pe care să le sugereze științele care sînt interesate în cercetarea acestui „condominium“ care este populația : economia, sociologia, demografia, urbanistica — în primul rînd. Avem în vedere, de pildă, o prelucrare combinată a populației active pe sexe și vîrste, combinată cu nivelul de instruire pe ramurile și subramurile economiei naționale care să ofere demografiei economice posibilitatea de a determina stocul de învățămînt după vîrstă, pe ramuri și, eventual, după alte caracteristici. Deosebit de utilă ar fi cunoașterea raportului dintre structura profesională și cea ocupațională, a repartizării teritoriale a stocului de învățămînt al populației active. S-ar putea obține, astfel, cu suficientă precizie, imaginea ramurilor „tinere“, „instruite“ din economia națională în vederea unor calcule de eficiență economică, prin corelarea acestor caracteristici cu cele ce țin de înzestrarea tehnică a ramurilor. Într-un cuvînt, elementele furnizate de recensămînt, deschid perspective promițătoare pentru importante generalizări de ordin teoretic și practic, precum și pentru realizarea unor studii prospective pertinente.

GOLD STORY

(Urmare din pag. 39)

Bretton Woods. Cu un prilej recent, reprezentantul aceleiași puteri care afirmase că aurul nu se va mai întoarce niciodată în sistemul monetar, a declarat următoarele : „Decizia istorică de a fi lichidat rolul monetar al aurului... este... o sursă de tărie în sistemul (monetar — n.n.) revizuit. Procedînd în felul acesta, noi eliminăm un element major de instabilitate din sistemul monetar. Înlăturarea aurului din centrul sistemului... este un pas spre realism și spre un sistem monetar mai rațional și mai stabil“.

Ce se va întîmpla după înlăturarea aurului din sistemele monetare ? Este cert că omenirea nu se va înapoia la formele monetare și la mărfurile monetare diverse care au premers aurului. Nimeni nu-și închipuie că pe viitor, tranzacțiile și operațiile monetare, afacerile de bursă de la New York, calculele Rothschilzilor sau datoriile publice (în continuare) ale britanicilor se vor exprima în securi, pumnale, săgeți sau vîrfuri de lance, nici în aramă, bronz, fier și nici chiar în argint. Formele monetare sînt cele pe care le cunoaștem din practica actuală, însă ele nu vor mai avea nici o ancorare în aur.

„Viitorul aurului ? O nebuloasă!“

DEMONETIZAREA aurului și a oricărei alte valori materiale, inevitabilă istoricește, constituie punctul final — probabil grăbit din cauza unor interese politice — al unui întreg proces care dăinuie de decenii. Există păreri potrivit cărora aurul monetar era de mult un anacronism, deoarece „însuși etalonul aur, considerat adeseori ca fiind zenitul rolului monetar al aurului, ar trebui mai curînd să fie apreciat ca reprezentînd începutul eliminării aurului din acest rol“, așa cum se exprima de curînd, în revista americană „Foreign Affairs, cunoscutul economist de Vries.

Dacă lăsăm la o parte subtilitățile dialectice, cum se întrevede viitorul aurului ?

În acest domeniu, totul este, potrivit altei păreri, „o nebuloasă“. Pe de o parte, acest metal a fost repudiat din relațiile monetare. Pe de alta, băncile centrale — inclusiv Sistemul federal de rezerve din S.U.A. — n-au renunțat la rezervele lor de aur. În timp ce Fondul Monetar Internațional — la presiunile americane — își vinde aurul la licitație (este drept, într-un ritm lent), unele bănci cumpără aur. Pe de o parte, abolirea prețului oficial al aurului a fost prezentată ca actul de deces al aurului monetar. Pe de alta, recunoașterea prețului liber al aurului și viitorul drept al băncilor centrale de a cumpăra și vinde aur la acest preț sînt considerate ca o „dezghețare“ a aurului, o cale de reintrare a lui în circuitul economic. Pe de o parte, cercurile americane au determinat punerea în vînzare a aurului de către F.M.I. pentru a face să se prăbușească prețul aurului. Pe de alta, licitațiile de aur, au înregistrat nu o prăbușire, ci în cel mai rău caz o menținere a prețului la un nivel destul de ridicat. Lista ar putea fi continuată.

Aurul, devenit o simplă marfă, va continua indiscutabil să fie o valoare, deci un mijloc de rezervă superior oricărui alt mijloc, inclusiv valutele de rezervă (dolarul, lira sterlină) și drepturile speciale de tragere. Rămînînd mijloc de rezervă, înseamnă că, practic, aurul nu este complet exclus din sistemele monetare. Rămînînd o bogăție, aurul va constitui și în viitor un instrument de echilibrare a balanței de plăți. Ca și de garantare a împrumuturilor. Dar dacă instrumentele monetare abstracte, roase de o inflație fără sfîrșit, vor începe la rîndul lor să fie repudiate de public ?

Bătrînul fetiș, aruncat la lada cu gunoi a istoriei, continuă să neliniștească conștiința umană, să provoace dureri de cap politicienilor și economiștilor, ca în întreaga lui istorie milenară.

DIN SUMARUL „REVISTEI ECONOMICE" PE ANUL 1976

— Mesajul adresat întregului nostru popor, cu prilejul Anului Nou, la posturile de radio și televiziune, de secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** 1
— O țară așa cum și-o doresc fiii ei... **(V. Porumbescu)** 2
— Marea întrecere socialistă pe 1976 — factor motor în accelerarea progresului social-economic al patriei **(S. Gioga)** 2
— O amplă și viguroasă mișcare de masă pentru îndeplinirea planului **(S. Gioga)** 3
— Expresie elocventă a profundului democratism al vieții noastre economico-sociale **(S. Gioga)** 4
— Apa vie a înțelepciunii obștei **(V. Porumbescu)** 5
— Forța creatoare a celor ce gîndesc împreună **(M. D. Popescu)** 6
— Pădurea română **(M. D. Popescu)** 7
— Priorități în „campania agricolă" **(M. Spătaru)** 8
— Freamăt de primăvară **(V. Porumbescu)** 9
— Deschidere largă spre afirmarea revoluției tehnico-științifice **(S. Gioga)** 12
— Industrializarea — condiție esențială a progresului, independenței și suveranității naționale **(Gh. Ciulbea)** 14
— Anvergura istorică a operei de edificare a orînduirii socialiste în România **(V. Ioța)** 15
— Dinamismul creator al politicii partidului nostru **(S. Gioga)** 16
— Congresul sindicatelor — forum reprezentativ al oamenilor muncii **(S. Gioga)** 17
— Înnoire și statornicie **(V. Porumbescu)** 17
— Partidul, poporul, patria **(M. D. Popescu)** 18
— Partidul, Ceaușescu, România **(I. Olteanu)** 19
— Progresul economico-social al țării, în centrul preocupărilor partidului **(S. Gioga)** 20
— Conștiință revoluționară, pasiune și creativitate în muncă 23
— Campania agricolă de vară **(T. Chețan)** 25
— Etapă calitativ superioară pe calea înfloririi multilaterale a patriei **(S. Gioga)** 27
— Sub însemnele libertății, independenței și suveranității **(T. Georgescu)** 33
— Educația revoluționară pe trepte superioare **(V. Porumbescu)** 40
— Perspective noi de înflorire și prosperitate **(D. Popescu)** 44
— Prind viață hotărîri și teze de inestimabilă valoare **(C. Matei)** 47
— Impuls spre reflecție, acțiune, creativitate **(M. D. Popescu)** 52

ECONOMIE NAȚIONALA

CINCINALUL REVOLUȚIEI TEHNICO-ȘTIINȚIFICE

— Mașinile și utilajele — folosite la întreaga capacitate (investigație — **V. Boescu, L. Țintea)** 1
— Creșterea aportului creativității românești la dotarea economiei naționale **(M. Nedelcu)** 2
— Promovarea largă a tehnicii înaintate **(T. Cocîrlă)** 3
— Etapă de mari progrese în dezvoltarea economico-socială a României **(S. Iliescu)** 5
— Amenajările hidrotehnice în perspectiva cincinalului **1976—1980** **(M. Podani)** 5
— Autoutilarea — în fața progresului tehnic și a eficienței (anchetă — **V. Boescu, L. Țintea)** 6
— Diversificare — unificare, un paradox contemporan ! **(I. Crișan)** 6
— Economisirea și valorificarea superioară a resurselor materiale **(V. M. Popescu)** 7
— Înnoirea producției — o cerință dar și o strategie a producătorului **(V. Boescu, L. Țintea)** 8
— Utilizarea cu înaltă eficiență a fondului național de dezvoltare economico-socială **(Gh. Obreja)** 10
— Revoluția științifico-tehnică și electronica **(M. Drăgănescu)** 11
— Industria locală de stat în fața unor imperative economico-sociale **(P. Sfetcu, Gh. Lampert, C. Bălan)** 12
— Imperativele vitale ale realizării venitului național **(G. Obreja)** 14
— Eficiență sporită în activitatea de asimilare a licențelor **(M. Ioniță)** 16
— Progresul tehnic și accelerarea dezvoltării **(Gh. Oprea)** 19
— „Aurul cenușiu", sursă de prim rang a progresului României **(S. Tamaș)** 21
— Specializarea și cooperarea în industrie (anchetă — **V. Boescu, L. Țintea)** 22, 23, 26, 30, 50
— Creșterea gradului de utilizare și valorificare a resurselor materiale, direcție hotărîtoare de sporire a eficienței economice **(M. Berghianu)** 25, 26
— Tehnologiilor moderne, cîmp larg de afirmare **(V. Boescu, L. Țintea)** 25
— Amplu program de dezvoltare economico-socială a României **(M. Marinescu)** 27
— Dezvoltarea bazei energetice **(I. V. Herescu)** 28, 29
— Coordonate ale cercetării științifice și proiectării **(D. Gheorghișan)** 28
— Tehnologiilor moderne, cîmp larg de afirmare (opinii) 34, 36
— Cercetarea științifică și proiectarea tehnologică — pîrghii ale accelerării dezvoltării : Multiple posibilități de realizare a întregului volum de piese turnate și forjate **(I. Tripșa)** 40
— O gamă larg diversificată de produse din materiale plastice și cauciuc **(T. Volintiru)** 40
— Mașini-unelte cu înalte performanțe tehnico-funcționale **(A. Bozgan)** 41
— De la preocupări exclusiv tehnologice la proiectarea organizării și conducerii **(G. Cojocaru)** 41
— Sisteme eficiente de valorificare a resurselor de producere a energiei **(V. Nitu)** 42
— Modernizarea procedeelor de fabricație **(I. Crișan)** 42
— Creșterea contribuției cercetării și proiectării la accelerarea progresului economic **(O. Groza)** 44
— Cercetarea științifică și proiectarea tehnologică în concordanță cu nevoile producției **(Fl. Tănăsescu)** 44
— Planul pe 1977. O nouă treaptă în dezvoltarea economico-socială **(T. Melinte, E. Topală)** 45
— Cum se dezvoltă și cum este utilizată baza tehnico-materială ? **(O. Popescu)** 49, 50
— Asimilarea de produse noi și creșterea productivității muncii în industrie **(Gh. Răboacă, S. Perț, G. Toma, O. Naneș, I. Petrov)** 50, 51

INDUSTRIE

— Calitatea produselor față în față cu cerințele consumatorului **(D. Niculescu)** 8
— Un program amplu de amenajare a potențialului hidroenergetic **(Al. Nourescu)** 10
— Ridicarea calității produselor — preocupare fundamentală în fiecare intreprindere **(B. Pădure)** 11
— Industria alimentară față în față cu exigențele consumatorilor **(Gh. Manea)** 14
— Pentru nevoile economiei, metal mai mult de calitate superioară **(V. Boescu, L. Țintea)** 15
— Industrializarea socialistă, factorul hotărîtor al înfloririi economiei **(S. Gioga)** 23
— Întreținerea și repararea fondurilor fixe, condiții ale prelungirii duratei lor de funcționare **(N. Duță)** 26
— Perspectivele industriei alimentare **(P. Sîrbu)** 27
— Coordonate ale creșterii industriei de porțelan și faianță **(I. Barbul)** 29
— Industria ușoară în întîmpinarea exigențelor populației **(L. Ciobanu)** 45
— Platformele industriale. Acțiune de importanță majoră pentru dezvoltarea economico-socială **(M. Popescu)** 47
— Rezerve de îmbunătățire a activității de întreținere și reparare a mașinilor **(Gh. Dițu, V. Marian, E. Sonea)** 48

FORȚA DE MUNCĂ, PRODUCTIVITATEA MUNCII, RETRIBUȚIE, NIVEL DE TRAI

— Strategii privind pregătirea și utilizarea resurselor de muncă **(A. Drăgan)** 4
— Creșterea productivității muncii, problemă fundamentală a actualului cincinal **(I. Ploștinaru)** 21
— Pregătirea forței de muncă și cerințele producției **(St. Sonea)** 24
— O dezvoltare orientată spre creșterea nivelului de trai al populației. Producția și desfacerea bunurilor de consum **(E. Niculescu)** 27
— Dinamici accelerate ale productivității muncii pe șantiere **(B. Pădure)** 28
— Sporirea și diversificarea producției de articole de uz casnic și gospodăresc **(D. Cioclu)** 29
— Industria și comerțul în convergență spre cerințele consumatorilor (dezbatere) 29
— Cum mobilizăm rezervele de creștere a productivității muncii **(C. Cojocaru)** 30
— Contracte de lungă durată pentru muncitorii calificați **(T. Ilina)** 32
— Dirijarea forței de muncă după aptitudini **(V. Niculescu)** 32
— Precizarea noțiunilor de „sistematic" și „motive întemeiate" **(C. Suciu)** 32
— Creșterea productivității în concordanță cu dotarea tehnică a muncii **(D. Pugna)** 33
— Ridicarea nivelului de trai și civilizație al oamenilor muncii — țelul suprem al politicii partidului **(I. Răvar, S. Muntean)** 33
— Corelațiile planului de muncă — retribuție și cointeresare materială **(Gh. Răboacă)** 39
— Exigențe ale sporirii productivității muncii **(A. Ivan, I. Boitos)** 42
— Învățămîntul uzinal — posibilitate și împlinire **(C. N. Popescu)** 44
— Exigențe ale îmbunătățirii calitative a muncii **(I. Dinu)** 46
— Recensămîntul populației și al locuințelor. O amplă investigație social-demografică **(M. Capătă)** 49
— Recensămîntul locuințelor — mijloc de evidențiere a îmbunătățirii condițiilor de trai ale populației, de orientare a dezvoltării localităților **(Gh. Sebestyen)** 50
— Creșterea solicitudinii față de interesele populației **(Gh. Teodorașcu)** 50
— Recensămîntul — mijloc de investigare a problemelor dezvoltării economico-sociale a României **(M. Bulgaru)** 51

— Amplitudinea socială a dezvoltării României (**D. Popescu**) 52
— Un milion de locuințe (**V. Ioanid**) 52
— Interdependența dintre creșterea economică și creșterea demografică (**V. Trebici**) 52

REDUCEREA CHELTUIELILOR DE PRODUCȚIE

— Interdependența dintre cheltuielile de producție, calitatea produselor și rezultatele financiare ale întreprinderii **(I. Dimitriu)** 8
— Reducerea cheltuielilor materiale (investigație — **V. Boescu, L. Țintea)** 9
— Deșeurile menajere — sursă de materii prime și de energie **(S. Dumitrescu)** 10
— Reducerea cheltuielilor materiale. Producția și consumul de energie **(V. Partenie)** 16
— Diminuarea consumurilor materiale — imperativ al activității unităților economice **(Ș. Stan)** 16
— Un factor de accelerare a creșterii : Reducerea cheltuielilor materiale. Resursele materiale și dinamizarea dezvoltării **(V. M. Popescu)** 17
— Cheltuielile materiale și costurile de producție. 17, 18
— Cheltuielile materiale și calitatea produselor **(D. Niculescu)** 18
— Concepția tehnică și consumurile specifice în construcții **(A. Rusu)** 20
— „Desubstanțializarea“ — componentă intrinsecă a progresului tehnic **(I. Lemnij)** 24
— Centrala industrială și costurile de producție **(C. Cojocaru)** 26
— Considerații privind modul de apreciere a diminuării consumurilor **(I. Iliescu)** 28
— Costuri reduse prin diminuarea cheltuielilor de producție **(I. Ploștinaru)** 29
— Tehnologiile moderne și utilizarea resurselor materiale **(M. Berghianu)** 30
— Costurile de producție și nivelul cheltuielilor de regie **(C. Cojocaru)** 34
— Programele de măsuri pentru reducerea costurilor de producție **(Gh. Șică)** 35
— Energia electrică și... efortul de a o economisi **(V. Boescu, L. Țintea)** 44,51
— Economisirea și valorificarea superioară a metalului **(V. Boescu, L. Țintea)** 46

PLAN, FINANȚE, CREDIT, CONTROL

— Activitatea dinamică și creatoare a consiliilor populare, formă de manifestare a democrației socialiste **(I. Mocanu)** 1
— Planul financiar teritorial — element de fundamentare a deciziilor **(M. Dobrotă, G. Andrei)** 1
— Un „barometru“ al calității muncii : îndeplinirea planului **(B. Pădure)** 3
— Acțiuni convergente pentru creșterea accelerată a productivității muncii **(L. Țintea)** 7
— Pregătirea la timp a tuturor condițiilor necesare — cerință esențială a îndeplinirii planului **(C. Prodan)** 9
— Ritmicitatea, „pulsul“ eficienței organizării **(B. Pădure)** 12
— În fiecare lună, în fiecare trimestru, planul fizic îndeplinit integral ! **(V. Boescu, L. Țintea)** 13
— Rolul pîrghiilor financiar-bancare în îndeplinirea sarcinilor de plan **(I. Oțelea)** 19
— Ritmicitatea producției și efectele sale **(P. Mălan, I. Boitoș)** 20
— Prin mobilizarea rezervelor interne, produse peste plan **(V. Ștefănescu, Gh. Vîrtejianu)** 21
— Rezultatele economice în strînsă dependență de onorarea obligațiilor contractuale **(T. Ludovic, B. Vasile)** 22
— Analiza economico-financiară (dezbatere) 22, 24, 28, 29
— Modalități de atragere în circuitul economic, a resurselor producției **(L. Nițescu, V. Barbu)** 24
— Controlul financiar și eficiența folosirii fondurilor **(E. Hatos)** 30
— Realizarea producției la toate sortimentele **(L. Țăranu)** 31
— Eficiența schimbului II și III **(B. Codru)** 32
— Controlul financiar intern — la nivelul cerințelor actuale (dezbatere — **M. Ioniță)** 34
— Calitate și economii (**B. Pădure)** 36
— Producția și cerințele beneficiarilor **(L. Țintea)** 37
— Coordonate ale realizării planului de producție **(V. Ștefănescu, Gh. Vîrtejianu)** 38
— Controlul financiar în contextul perfecționării controlului obștesc **(Ș. Crăciun)** 40
— Cum se asigură utilajele noilor obiective de investiții ? **(B. Pădure)** 41
— Cuantificarea influenței progresului tehnic în procesul creșterii economice **(V. Iancovici)** 41
— Eficiența controlului în economie **(I. Ploștinaru)** 42
— Metodologia de planificare în confruntare cu exigențele dezvoltării **(T. Melinte)** 42, 48
— Utilizarea intensivă a capacităților de producție : realizări și cerințe **(C. Răchitan)** 43
— Cum se realizează producția fizică ? **(B. Pădure)** 44
— Măsuri și acțiuni concrete pentru pregătirea realizării planului pe 1977 **(D. Ancuța, P. Zimbran, A. Dragomir)** 45
— Cum pregătim producția anului 1977 ? **(B. Pădure)** 46
— Perfecționarea controlului bancar **(T. Roșca)** 46
— Îndeplinirea planului la toate sortimentele **(V. Ilie, P. Andrei)** 48
— Pregătirea producției anului 1977 (dezbatere — **B. Pădure)** 49

MECANISMUL ECONOMIC. FUNCȚIONALITATE. EFICIENȚĂ

— Rolul și funcțiile producției nete în sistemul indicatorilor valorici (dezbatere) 6, 7, 8
— Bazele județene și redistribuirea stocurilor disponibile **(T. Roșca)** 12
— Rolul și funcțiile producției nete în sistemul indicatorilor valorici. Posibilități și limite în stimularea efortului propriu **(C. Dobrescu)** 13
— Conducerea unității economice cu ajutorul metodei prin costuri **(I. Dumbravă)** 14
— Planul financiar în profil teritorial — instrument de reflectare a resurselor județelor **(E. Ungur, I. Rîmniceanu, V. Crișan)** 15
— Corelații ce se cer mai bine... corelate **(C. Suciu)** 25
— Creșterea rapidă și repartizarea rațională a venitului național **(A. Rosen)** 31
— Este oportună determinarea indicatorului „producție netă din efort propriu ?“ **(P. Jica)** 31
— O expresie sintetică a ridicării eficienței economice : devansarea creșterii produsului social de către dinamica venitului național **(C. Bărbăcioru)** 33
— Conținutul informațional al indicatorului „producția netă“ **(I. Lupu)** 35
— Contractările — un mecanism perfectibil **(C. Bartoș, R. Bujor)** 37
— Sporirea eficienței fondului național de dezvoltare — imperativ al creșterii economice **(Gh. Obreja, Șt. Militaru)** 38
— Cenușile de termocentrală — de la reziduuri la materie primă **(I. Ioniță)** 39
— Corelarea indicatorilor economici cu cei financiari **(I. Mihoreanu)** 43
— Indicatorul „cheltuieli de producție la 1 000 lei producție-marfă realizată“ — instrument de urmărire a eficienței activității întreprinderilor **(A. Cuciureanu, W. Păvăloaia, V. Munteanu)** 45
— Utilizarea rațională a suprafețelor de producție **(V. Boescu)** 49
— Primatul indicatorului eficienței sintetice complexe în aprecierea activității **(P. Jica)** 49

INVESTIȚII, CONSTRUCȚII

— Eforturi concentrate pentru înfăptuirea integrală a investițiilor **(Gh. Ruscanu)** 6
— Constituirea și utilizarea resurselor de finanțare a investițiilor **(L. Cristelecan)** 9
— Folosirea judicioasă a materialelor pe șantierele de investiții **(M. Ioniță, C. Donose)** 10
— Mecanizarea în construcții — element primordial în creșterea productivității muncii **(D. Condrea)** 13, 15
— Atingerea în termen a parametrilor proiectați **(C. Chițimia)** 14
— Punerea la termen în funcțiune a noilor capacități **(L. Țăranu, B. Vasile)** 20
— Folosirea intensivă a utilajelor grele pe șantierele de investiții **(D. Constantinescu)** 23
— Investiții. Ritmuri înalte de execuție pe șantiere **(B. Vasile, T. Ludovic)** 25
— Rolul proiectării și al tehnologiilor avansate în diminuarea costurilor investițiilor **(E. Iordăchescu, P. Gheorghiu)** 31
— Termenul optim de reducere a duratelor de realizarea investițiilor **(I. Ștefănescu)** 31
— Atingerea parametrilor proiectați între prevederi și realizări (anchetă — **C. Chițimia, B. Pădure)** 32, 35, 38
— Îndeplinirea exemplară a programului de investiții impune impulsionarea activității pe șantiere **(D. Condrea)** 37
— Procesul investițional (dezbatere) 37, 39, 40
— Planul de investiții îndeplinit ritmic, cu eficiență sporită **(L. Țintea)** 39
— Pentru sporirea eficienței : noi valențe ale colaborării proiectant-constructor **(M. Hânsa)** 40
— Soluții constructive raționale pentru reducerea costului investițiilor **(L. Țăranu)** 43
— Rolul analizei economice în realizarea noilor obiective. **(Al. Zelinschi)** 43
— O verigă de bază a eficienței — proiectarea **(V. Negoescu)** 46
— Facilități și restricții pentru amplasarea viitoarelor investiții **(D. Condrea)** 47
— Incidențe asupra eficienței activității de construcții **(I. Tudose)** 47
— Calitatea proiectelor și eficiența noilor capacități de producție **(R. Crișan)** 48
— Industria materialelor de construcții — în sprijinul acțiunii de reducere a costului investițiilor **(A. Zelinschi)** 48
— Proiectarea și eficiența investițiilor **(C. Bârnea, I. Traian)** 51

SISTEMATIZARE, DEZVOLTARE REGIONALĂ

Județele țării pe traiectoria progresului

Mehedinți (1), Mureș (3), Neamț (5), Olt (7), Prahova (8), Satu Mare (9), Sălaj (10), Sibiu (11), Suceava (14), Teleorman (16), Timiș (23), Tulcea (24), Vaslui (26), Vîlcea (29), Vrancea (31).
— O amplă activitate pentru înflorirea tuturor localităților țării **(R. Dragomirescu)** 2
— Organele locale de stat în dinamismul dezvoltării economico-sociale **(I. Râmniceanu)** 2
— Sistematizarea teritoriului și a localităților **(M. Dobrescu)** 3
— Prin ce vor diferi orașele și satele noastre de mîine de cele de azi **(Gh. Sebestyen)** 4
— Dezvoltarea economiei românești în profil teritorial **(M. Ceoponea)** 5
— Sistematizarea teritoriului național — factor fundamental al dezvoltării social-economice **(V. S. Cucu)** 6
— Organizarea teritoriului — baza unei dezvoltări armonioase **(I. Bold)** 18, 22
— Dezvoltarea teritorială și urbanizarea, componente fundamentale ale progresului **(Gh. Crețoiu)** 33
— Procesul de urbanizare în perspec-

tiva anului 1980 (**I. Manea**) 33
— Istoria dezvoltării județului se scrie la timpul prezent (**T. Postelnicu**) 39
— Dezvoltarea economiei județului în cadrul dezvoltării economiei naționale (**D. Gheorghișan**) 43
— Căi și modalități de înfăptuire a dezvoltării teritoriale (**D. Gheorghișan**) 44
— Experiențe în teritoriu. Rezolvări, confirmări, necesități (**J. Albița**) 47
— Intercondiționări între gruparea în centrale și gruparea în teritoriu (**A. Cojocaru**) 47
— Analiză — diagnostic și viziunea de perspectivă (**M. Enică**) 47
— Prezent și viitor în dezvoltarea „Țării Oașului“ (**C. Olah, Gh. Postelnicu**) 52

AGRICULTURĂ, SILVICULTURĂ

— Chimizarea — mijloc de sporire a eficienței producției agricole (**V. Bidileanu**) 2
— Generalizarea rezultatelor cercetării științifice — mijloc de sporire a producției agricole (anchetă — **I. Arișanu, M. Macici**)
— Un program economic complex în dezbaterea consiliului oamenilor muncii (**I. Ostrovăț**) 3
— Creșterea contribuției consiliilor populare la dezvoltarea și modernizarea agriculturii (**I. Stanciu**) 4
— Pădurile — avuția și „plămînul verde“ al țării (**P. Cioclu**) 4
— Adunările generale în C.A.P. — prilej de analiză aprofundată a activității economico-financiare (**Gh. Popa**) 5
— Eficiența valorificării terenurilor în pantă prin extinderea culturii viței de vie (**D. Beznea, V. Dușchin**) 8
— Ardud — o cooperativă prosperă (**I. Manea**) 9
— Organizarea producției de legume (**N. Babici**) 10
— În acțiunea de sporire a producției agricole : inițiativă, mobilizare, responsabilitate (**M. Ioniță**) 11
— Un proces complex : consolidarea economico-organizatorică a cooperativelor de producție. Cum îl conducem ? (**I. Manea, M. Olaru**) 12
— Vector esențial al unei agriculturi intensive : Utilizarea integrală a fondului funciar (anchetă — (**L. Zahiu, I. Manea**) 13
— Conducerea dinamică a campaniei agricole (**I.M.**) 15
— Participarea la muncă — valoarea normei convenționale (**Gh. N. Iosif, Gh. Frățilă**) 16
— Valorificarea superioară a plantelor medicinale (**F. Crăciun**) 16
— Creșterea eficienței cheltuielilor materiale în agricultură (**O. Popescu**) 20, 23
— Rezerve de creștere a producției la hectar (**M. Bucur, R. Emanoil, R. Constantin, Gr. Vîlceanu**) 24
— Cheltuieli de producție — randamente (investigație — **I. Manea**) 26, 28
— Dezvoltarea zootehniei (**M. Constantin**) 27
— Revoluția tehnico-științifică în agricultură (**I. Stanciu**) 30
— Direcții de reducere a decalajelor zonale în agricultura cooperatistă (**O. Popescu**) 32, 34
— Dezvoltarea și modernizarea producției agricole cer cadre bine pregătite. Cum le formăm ? (**I. Zahiu, I. Manea**) 35
— Coordonatele producției legumicole în cincinalul 1976—1980. (**I. Ceaușescu, I. Rădulescu, S. Popa**) 36
— Concentrarea producției pomicole (**V. Manole**) 37
— Lemnul, o mare bogăție. Cum o utilizăm ? (**I. L. Nistor, I.S. Pop**) 38
— Campania agricolă de toamnă (**C. Glăvan**) 39
— Locul și rolul pisciculturii în economia județelor (**I. Manea**) 41
— În dezbatere : Proiectul de lege privind organizarea producției de legume și cartofi, precum și valorificarea legumelor, cartofilor și fructelor (**Gh. Dușa, C. Suciu**) 42
— Recolta '76. Moment de analiză și bilanț (**T. Chețan**) 43
— Maximizarea producției prin optimizarea utilizării resurselor (**C. Fazacaș**) 44
— Retribuirea și organizarea — procese interdependente (**Gh. Ștefan**) 44
— Retribuirea și organizarea — procese interdependente (**Gh. Ștefan**) 44
— Progresul agriculturii românești (**I. Stanciu**) 45
— Integrarea agriculturii cu activitățile industriale (**M. Boța**) 46
— Optimizarea producției la culturile de seră (**I. Ceaușescu, I. Rădulescu**) 51
— Pădurea în condițiile mutațiilor social-economice contemporane (**Z. Oancea**) 52

COMERȚ EXTERIOR

— O pîrghie în realizarea planului de export și cooperare internațională : acțiunile promoționale (investigație — **I. Georgescu**) 6, 8
— Creșterea gradului de prelucrare a produselor exportate (**C. Răduț**) 10
— Prima condiție a exportului eficient — reacția promptă la dinamica pieței (**E. Barbu, A. Buzi, L. Neagu**) 14
— Politica României de colaborare economică cu țările în curs de dezvoltare (**I. Pățan**) 23
— „Pilonii“ eficienței exportului : creativitate-competitivitate (dezbatere — **I. Georgescu**) 31
— Temeinica pregătire a cadrelor, factor decisiv al eficienței (**A. Mihăileanu, I. Georgescu**) 34
— Compararea ofertelor la importul de utilaje și instalații (**A. Dobrescu**) 35
— Structuri moderne — eficiență sporită în exportul românesc (**N. Ene**) 36
— Producția — domeniul unei largi cooperări internaționale a României (**G. Cristea, I Rusu**) 38
— „Service“-ul, factor al competitivității exportului (**I. Florescu**) 40
— A IV-a ediție a Tîrgului internațional București, sub deviza „Colaborarea economică cu toate țările lumii, pentru progres social și pace pe planeta noastră“ (**I. Georgescu**) 42
— Analiza dinamică a eficienței acțiunilor de cooperare economică internațională (**Al. Iordăchescu**) 42, 48
— Societatea mixtă „Reșița-Renk S.A.“ (**I. Georgescu**) 43
— România în circuitul economic mondial (**Al. Puiu**) 52

COMERȚ INTERIOR, MARKETING, SERVICII, TURISM

— Parametrii produs-piață în formularea strategiei exportului mașinilor-unelte (**M.C. Demetrescu**) 3
— O rețea comercială cu 13 milioane de cumpărători (**Gh. Lovișteanu**) 4
— Serviciile — componentă a dezvoltării în profil teritorial (**I. Mărculescu**) 7
— Zonarea turistică — componentă a sistematizării teritoriului (dezbatere) 9, 10, 14
— Dezvoltarea serviciilor în cadrul modernizării structurii economiei naționale (**N. Nichita, I. Mărculescu**) 10
— Un amplu program de dezvoltare a serviciilor (**V. Dincă**) 17
— Dezvoltarea rețelei comerciale urbane față în față cu cerințele consumatorilor (dezbatere) 20, 27
— Profunde mutații în activitatea cooperației meșteșugărești (**F. Dănălache**) 21
— Prestările de servicii (**I. Mărculescu**) 27
— Prognozarea cererii de mărfuri (**I. Cătoiu**) 27
— Producția, comerțul și consumatorul în dialog direct la ediția '76 (**I. Georgescu**) 32
— Amplificarea dimensiunilor și funcțiilor economico-sociale ale comerțului socialist (**N. Bozdog**) 33
— Oferta de bunuri de consum, oglindă a potențialului economiei românești (**I. George**) 34
— Criterii în elaborarea schițelor prospective de dezvoltare a zonelor turistice (**I. Cristescu**) 34
— Sezon de vîrf în aprovizionarea cu legume-fructe (**I. Manea**) 36
— Sistem de indicatori pentru evaluarea potențialului turistic (**I. Popovici, V. Glăvan, D. Chiriac**) 37
— Dezvoltarea prioritară a turismului montan (**Z. Oancea**) 40
— Produsul nou — de la idee la comercializare (dezbatere) 41,45
— Dunărea, o magistrală a turismului european (**Gh· Barbu**) 52

TRANSPORTURI

— Optimizarea transporturilor pe calea ferată și locațiile (**V. Boescu, L. Țintea**) 11
— Ridicarea gradului de utilizare a mijloacelor de transport auto (**V. Boescu, L. Țintea**) 20
— Mutații calitative în transporturi și telecomunicații (**T. Dudaș**) 32
— Coordonate ale dezvoltării flotei comerciale românești (**D. Munteanu**). 35
— Raționalizarea transporturilor interne (**A. Rusu**) 41

CONDUCERE-ORGANIZARE

ORGANIZAREA CONDUCERII

— Adunările generale ale oamenilor muncii. Participare activă la mobilizarea rezervelor interne (**P. Despot**) 4
— Perfecționarea cadrelor de conducere la locul de muncă (**N. Oprea, C. Samoilă**) 14
— Cum își îndeplinesc atribuțiile legale organele conducerii colective din întreprinderi (**E. Steiu, Gh. Căprărescu**) 16
— Diagnosticul activității de conducere a unei centrale (**G. Pleșoianu, P. Anton**) 19
— Centrala și organizarea științifică (**C. Cojocaru**). 23
— Strategia exporturilor complexe (**C. Cojocaru**) 25
— Adunările generale ale oamenilor muncii — expresia democrației muncitorești în acțiune (**D. Constantinescu**) 28
— Ce arată „profilul colectiv“ al dezbaterilor din adunările generale (**M. Sârbu**) 28
— Organizarea organizatorilor sau continua reevaluare a acestei activități (dezbatere) 32
— Metode moderne de analiză și decizie în întreprinderile de comerț exterior (**Gh. Sabău, T. Surcel, I. Teodor**) 37
— Folosirea analizei drumului critic în contractarea la export (**F. Pogonaru**) 37
— Funcțiunea, structura, atribuțiile: cum corelăm termenii acestei ecuații ? (**C. Manițiu**) 44
— Profilul psihosocioprofesional al cadrelor de conducere (**A. Tabachiu**) 45
— Unele aspecte specifice ale proplematicii organizării și conducerii (**M. Dumitrescu, N. Oprea**) 47

ORGANIZAREA PRODUCȚIEI ȘI A MUNCII

— Centrala industrială și creșterea economică (anchetă) 1, 2, 5,
— Conducerea strategică și eficientizarea potențialului de inovare (**M. Dumitrescu**) 4
— Contribuția cabinetelor de organizare (**L. Ștefănescu, N. Terezan**) 7
— Organizarea rațională a muncii în toate cele trei schimburi (anchetă — **B. Pădure**) 8,9,13
— Produsele noi în sistemul dezvoltării (anchetă — **C. Samoilă, C. Cojocaru**) 11,12
— Sistemul integrat de conducere a producției în construcții-montaj (**D. Constantinescu**) 26
— Cum organizăm munca în unită-

țile comerciale **(V. Petre, G. Horja)** 27
— Noi dimensiuni ale organizării **(A. Cojocaru)** 29
— Analiza operațiilor, un valoros instrument de organizare **(I. Savu)** 29
— Simplificarea organizării : încotro și cum ? **(I. Bratu)** 35
— Utilizarea mai eficientă a unui important potențial de creație **(A. Bălașa, T. Teodorescu)** 26
— Analiza valorii — un veritabil și redutabil instrument al eficienței **(I. Dumbravă)** 30
— Generalizarea analizei valorii **(D. Constantinescu)** 38—39
— Pentru o revoluție în gîndirea și creația tehnică **(P. Orănescu)** 40
— Economii prin reconceperea unui produs **(A. Hinescu)** 40
— Producția și munca — organizate la nivelul înzestrării tehnice **(T. Pintea, N. Rusu, A. Boer)** 42
— Propuneri vizînd îmbunătățiri ale calculului necesarului de personal TESA **(I. Puiu)** 45
— Programul special pentru aplicarea metodei „A. V." la scara întregii economii 48
— Cum valorificăm potențialul „A.V." ? **(I. Georgescu)** 48
— Posibilități de perfecționare a organizării și conducerii întreprinderilor agricole de stat **(E. György)** 49
— Rezerve puse în valoare prin raționalizarea activităților auxiliare **(A. Cojocaru, M. Ștefan)** 50
— Analiza valorii : rezultate concludente în întreprinderile ieșene **(M. Rădulescu, V. Răileanu, A. M. Lucanu)** 50
— Alegerea materialelor, moment esențial al activității de proiectare, poate fi obiectivizată **(A. Constantinescu)** 51

INFORMATICĂ

— Instrumente de organizare și conducere în sprijinul eficienței : Cibernetica și informatica **(M. Sușelescu)** 6
— Perfecționarea sistemului informațional în sprijinul conducerii economice **(I. Bati)** 10
— Subsistem informatic tipizat. Gestiunea stocurilor **(Gh. V. Diaconu)** 15
— O metodă de reducere a cheltuielilor materiale **(V. Ojog)** 24
— Un instrument operațional de urmărire a obiectivelor **(I. Persache)** 31
— Perfecționarea sistemului informațional al planificării într-o concepție sistemică **(V. Pescaru)** 32—34
— Proiect de optimizare a producției **(R. Crișan, N. Ghișoiu, E. Kolozsi)** 34
— Pentru simplificarea și raționalizarea documentației bancare **(G. Șovei)** 42
— O viziune micro și macroeconomică și cîteva propuneri **(I. Dumbravă)** 43
— Necesitate și obligativitate **(P. Alexe)** 43
— A IV-a generație de metode informatice **(I. Săndulescu)** 46

CONSULTAȚII

ÎN SPRIJINUL PARTICIPANȚILOR LA ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC DE PARTID

— Productivitatea muncii în industrie și căile creșterii ei. **(Gh. Răboacă)** 1
— Politica partidului de promovare a științei și progresului tehnic. **(S. Tamaș, I. Zară)** 3
— Cincinalul 1976—1980, cincinalul revoluției tehnico-științifice. **(M. Părăluță)** 5
— Politica partidului în domeniul învățămîntului și pregătirii profesionale a forței de muncă. **(I. Totu)** 7
— Sarcinile trasate de documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. privind pregătirea forței de muncă în industrie **(C. Enache)** 9
— Creșterea eficienței — obiectiv central al politicii economice a partidului **(I. Șalapa)** 11
— Participarea activă la diviziunea internațională a muncii — latură inseparabilă a progresului economic și social al României **(Gh. Crețoiu)** 13
— Factorii interni ai dezvoltării industriei în România **(I. Totu)** 17
— Bazele principiale ale politicii economice interne și externe a României **(V. Ioța)** 19
— Dezvoltarea economico-socială a țării — proces unitar, condus de partid **(Gh. Crețoiu)** 40
— Manifestări ale crizei din gîndirea economică burgheză contemporană **(I. Nicolae-Văleanu)** 42
— Conducerea și organizarea științifică a societății socialiste **(S. Tamaș)** 43
— Dimensiuni calitative ale dezvoltării economiei românești **(D. Ciucur)** 44
— Conceptul de creștere economică în lumea contemporană **(V. Ioța)** 46
— Direcțiile dezvoltării și modernizării bazei tehnico-materiale a României socialiste **(N. Dobrotă)** 48
— Creșterea economică a României socialiste **(C. Iuga)** 49
— Confruntări teoretice actuale în problemele economice ale subdezvoltării **(N. S. Stănescu)** 50
— Progresele agriculturii românești **(M. Popescu)** 51

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Producția de mărfuri și banii în condițiile proprietății private **(S. Lintaru)** 10
— Legea valorii în condițiile proprietății private asupra mijloacelor de producție **(L. Steliana)** 11
— Relațiile de producție capitaliste. Exploatarea capitalistă **(G. Părăianu)** 12
— Imperialismul — stadiul cel mai înalt și ultim al capitalismului **(N. Dobrotă)** 13
— Criza generală a capitalismului **(N. Dobrotă)** 14
— Economia României — economie socialistă **(V. Nicolau)** 15
— Industrializarea socialistă **(C. Enache)** 16
— Producția de mărfuri în socialism **(P. Iosub)** 17
— Conducerea planificată a economiei naționale **(D. Nițescu)** 18
— Întreprinderea socialistă de stat **(M. Mehedințu)** 19
— Cooperativa agricolă de producție **(I. Stănescu)** 20
— Prețul de cost și căile reducerii lui **(E. Mălin)** 21
— Necesitatea repartiției după muncă **(S. Costache)** 22
— Reproducția socialistă **(D. Ciucur)** 23
— Fondul național de dezvoltare economică și socială **(V. Nicolau)** 24
— Consumul **(C. N. Gogoneață, C. C. Popescu)** 25
— Relațiile economice externe ale României **(I. Mărgineanu)** 26
— Programul P.C.R. de făurire a economiei societății socialiste multilateral dezvoltate **(V. Nicolau)** 51
— Conducerea planificată a economiei naționale **(D. Nițescu)** 52

TEORII—IDEI

IDEOLOGIE, POLITICĂ, EDUCAȚIE

— Structurile social-economice și dezvoltarea multilaterală a omului **(G. Hălășan)** 2
— Împletirea strînsă a stimulilor morali cu cei materiali și cu educația socialistă **(M. Cobianu)** 7
— Echitatea — principiu fundamental al repartiției în socialism **(A. M. Lupan)** 8
— Democrația economică : structuri, conștiință, acțiune **(Gh. Iaver, V. Macovciuc)** 9
— Cultura economică și formarea personalității omului în socialism **(L. Pop)** 11
— P.C.R. continuatorul tradițiilor revoluționare de luptă pentru eliberarea națională și socială a poporului **(P. Pânzaru)** 12
— Dinamizarea schimbărilor structurii societății socialiste — constantă esențială a politicii P.C.R. **(G. Horja)** 13
— Pionierii — o forță creatoare tot mai activă **(I. Manea)** 15
— Partidul Comunist Român în fruntea luptei maselor pentru înfăptuirea transformărilor revoluționar-democratice **(M. Mușat)** 16
— Argumente ale istoriei pentru o nouă ordine internațională **(T. Georgescu)** 16—17—18
— Adîncirea democrației socialiste **(S. Tamaș)** 17
— Democrația socialistă și progresul societății **(S. Buzatu)** 18
— Forța educativă a colectivului de muncă **(B. Tomniuc, G. Colceriu)** 19
— Decizia politică și economică în sistemul conducerii societății noastre **(Gh. Postelnicu)** 20
— Educația socialistă, componentă a dezvoltării multilaterale a noii orînduiri **(I. Mitran)** 21
— Democratismul, trăsătură de bază a planificării socialiste **(M. Părăluță)** 21—22
— Conștiința socialistă și formele ei de manifestare **(V. Porumbescu)** 21
— Rolul educației și culturii socialiste în pregătirea forței de muncă **(A. M. Lupan)** 21
— Înțelegerea spiritului vremurilor noastre **(M. D. Popescu)** 22
— Umanismul revoluționar, trăsătură definitorie a politicii Partidului Comunist Român **(G. Hălășan)** 23
— Educația socialistă a maselor în procesul muncii **(Gh. Iovan)** 24
— Concepția umanistă a Partidului Comunist Român în proiecția și construcția economico-socială **(I. Olteanu)** 33
— Programul de măsuri pentru aplicarea hotărîrilor Congresului al XI-lea al partidului și ale Congresului educației politice și al culturii socialiste, în domeniul muncii ideologice, politice și cultural educative **(Gh. Dolgu, D. Ion, I. Nicolae-Văleanu, Fl. Burtan, I. I. Ghelase-Săcele)** 41
— Sistemul informatic, instrument modern de conducere a învățămîntului **(C. Bilciu, Gh. Diaconescu)** 51
— Sensurile contemporane ale independenței **(T. Georgescu)** 52
— Treptele împlinirii **(P. Pânzaru)** 52
— Viitori posibili ai cercetării viitorului **(M. Botez)** 52

TEORIE ECONOMICĂ

— Progresul tehnic în cumpăna dintre continuitate și discontinuitate **(I. Lemnij)** 1
— Design-ul — o disciplină a dezvoltării ? (discuție — **P. Bortnovski, I. Bițan, N. Constantinescu)** 1
— Unirea Principatelor — moment important în istoria României **(Gh. Dobre)** 3
— Fondul național de dezvoltare economico-socială și acțiunea legii valorii **(F. Kiss)** 6
— Acțiunea conștientă pentru soluționarea contradicțiilor din economia socialistă **(M. Părăluță)** 8
— Modelarea matematică a procesului reproducției socialiste **(G. Postelnicu)** 11
— Rentabilitatea — semnificații și limite în aprecierea eficienței activității economice **(C. Iuga)** 14
— Creșterea productivității muncii sociale și reducerea cheltuielilor materiale **(M. Popescu)** 15
— Concepție creatoare despre făurirea societății socialiste multila-

teral dezvoltate pe pămîntul României **(V. Ioța)** 17
— Lupta pentru independență în perspectiva istoriei naționale **(A. Zub)** 18
— Comunitatea economică a țărilor române în Evul Mediu (sec. XIV—XVI) **(R. Manolescu)** 19
— Creșterea economică și corelația între substanță, energie și informație **(V. Roman)** 19
— Continuitatea dezvoltării rețelei și populației urbane pe teritoriul României **(V. Cucu)** 22
— Vocația de economist **(J. Bălan)** 23
— Implicații economice ale progresului tehnic **(I. Rachmuth)** 24—26
— Pentru un nou sistem de valori și un model rațional și echitabil de consum **(M. D. Popescu)** 25
— Democrație — economie — cultură **(V. Nichita)** 25
— O privire asupra științei economice **(O. Onicescu)** 26
— Pentru un nou sistem de valori și un model rațional și echitabil de consum **(M. D. Popescu)** 25
— Avuția națională și creșterile anuale ale valorii unor elemente componente **(L. Turdeanu)** 27,28
— Problemele creșterii economice în viziunea lui Adam Smith **(N. N. Constantinescu)** 27
— Munca productivă în sfera creației materiale și spirituale **(D. Munteanu)** 28
— Energia electrică și venitul național **(A. Gluvacov, A. Alexandrescu, C. Ghiuzeli)** 29
— Indicatorii sociali și modelele dezvoltării economico-sociale **(Vl. Trebici)** 29
— Economia și mobilitatea populației **(A. Almășan-Radu)** 30
— Raporturile individ-colectivitate generate de proprietatea socialistă **(A. Andriș)** 30
— Acțiunea pîrghiilor financiare pentru utilizarea rațională a forței de muncă **(Gh. Dițu, A. M. Lupan, L. Prohamer)** 31
— Diviziunea muncii în perspectiva societății socialiste multilateral dezvoltate **(G. Horja)** 31
— Criterii ale modernizării structurii economiei naționale **(I. Trăistaru)** 32
— La baza activității economice eficiente: acțiunea legilor obiective ale dezvoltării **(I. Stănescu)** 32,34
— Știința și tehnica românească în slujba idealurilor dezvoltării economico-sociale **(T. Malacopol)** 35,36
— Rolul primordial al forței de muncă în procesul de producție **(A. M. Lupan)** 35
— Teodor Diamant și falansterul de la Scăeni **(I. Cojocaru)** 35—36
— Dimensionarea rațională a rentabilității — premisă pentru lărgirea funcțiilor beneficiului **(C. Iuga)** 36
— Repere ale experienței României în valorificarea resurselor naturale în concordanță cu cerințele creșterii economice **(N. Belli)** 36—37
— Economia de timp — lege a progresului economico-social **(T. Brateș)** 37
— Tradiții și actualitate în conceptul de industrializare socialistă a țării **(D. Popescu)** 37
— Științele sociale la cotele înalte ale exigenței revoluționare **(Gh. P. Apostol)** 37
— Calitatea vieții — finalitatea economiei socialiste **(Vl. Trebici)** 38
— Unele trăsături definitorii ale actualei faze a crizei sistemului capitalist **(T. Postolache)** 38—39
— Continuitatea comunității de viață economică a românilor de pe teritoriul vechii Dacii **(I. Nicolae-Văleanu, T. Ionescu)** 38—39
— Economiile populației — indicator al nivelului de trai **(Gh. Niculescu-Mizil)** 39
— Participarea conștientă și responsabilă a maselor la conducerea dezvoltării economiei **(I. Zară)** 40—41
— Funcțiile economice ale cheltuielilor de circulație **(Gh. Postelnicu, M. M. Popescu)** 40
— Corelația preț-valoare la baza unei rentabilități optime **(F. Kiss)** 42
— Elemente de teoria și practica negocierilor comerciale. **(I. Erdös-Dumitrescu)** 43—44
— Particularitățile reproducției lărgite în cooperativele agricole de producție **(P. Ciobăniță)** 45—46
— Cointeresarea materială în socialism — îmbinarea interesului individual cu cel social **(Gh. Răboacă)** 47
— Factorii economici în conținutul legii populației **(E. Mesaroș)** 47
— Serviciile — componentă esențială a creșterii nivelului de trai **(N. Nichita, I. Mărculescu)** 48
— Normativ și obiectiv în sistemul de prețuri **(C. Ionete)** 48—49
— Influențele industrializării socialiste asupra mobilității socio-profesionale a forței de muncă **(Al. Floareș)** 49
— Costul de producție — indicator sintetic al activității economice **(Gh. Șică)** 50
— Categoria de funcțiune a întreprinderii în teoria și practica organizării **(R. Doagă)** 50

OMUL, TEHNICA, MEDIUL

— Hrana — problemă vitală a omenirii **(M. Malița)** 2
— Hrana — problemă vitală a omenirii. Dimensiuni economico-sociale ale problemei mondiale a alimentației **(N. S. Stănescu)** 3
— Aspecte bio-medicale și medico-sociale ale alimentației **(Gh. Jelezov)** 3
— Cîți tineri vor fi în următorul deceniu ? **(R. Cresin)** 4
— Hrana — problemă vitală a omenirii. Hrana și raționalitatea socială **(S. Tamaș)** 4
— Populația, hrana, agricultura **(M. Popescu)** 4
— Hrana ca variabilă a sistemului mondial **(M. C. Botez)** 5
— Protecția mediului natural — necesitate a asigurării creșterii economice în condițiile revoluției științifice și tehnice **(N. N. Constantinescu)** 9
— Alimentație rațională și implicații economico-sociale. **(C. Ionescu-Tîrgoviște)** 10
— O unitate dialectică de sistem : Producție-mediu ambiant **(A. Iancu)** 12
— Gîndirea și metodologia științifică în abordarea problemelor ecologice **(M. Malița)** 13
— Ecologie și politică. „O confirmare a validității metodei marxiste“ **(G. Prestipino)** 14
— Ecologie și politică **(C. M. Santoro)** 16
— Oceanul mondial, tezaur de comori al omenirii de mîine **(M. Băcescu)** 23—24
— Preîntîmpinarea și înlăturarea poluării mediului natural în România **(A. Iancu)** 27—29
— Delta Dunării — dar al naturii și al muncii omului **(P. Haraidon)** 28
— Ecologia și mecanismul economiei socialiste **(A. Iancu)** 43—44
— Chimizarea agriculturii : randamente-calitate-mediu înconjurător **(V. Bidileanu)** 46

ȘCOLI, CURENTE, ECONOMIȘTI

— Controverse în jurul mesajului keynesian **(I. Cristescu)** 2
— Instrumentarul analitic marxist în investigarea ideologiilor subdezvoltării **(S. Sută-Selejan)** 3—5
— Ocolirea simptomatică a cauzelor reale în teoriile asupra șomajului **(D. Oprescu)** 6
— Confruntate cu inflația și șomajul, subtilitățile monetariste se recunosc ineficiente **(C. Bichi)** 7
— Ideologia economică burgheză în fața unor maladii de sistem **(V. Pilat)** 8—10—11—12—13
— Opera lui Adam Smith în orbita actualității **(M. Horovitz)** 9
— O nouă contestare radicală a „economics“-ului **(I. Cristescu)** 14
— În căutarea echilibrului economic **(E. Prahoveanu)** 15
— Probleme ale echilibrului și reglării în economie **(M. Horovitz)** 16
— Economia burgheză la ora marilor confruntări **(I. Nicolae-Văleanu)** 17
— Destinul unei opere clasice de economie politică**(V. Malinschi)** 19—20
— Criza economică și teoria marilor „stabilizatori“ încorporați“ **(I. Nicolae-Văleanu)** 21
— Substratul teoriei comportamentului „sociologizant“ al corporațiilor **(V. Pilat)** 22—23
— „New economics“ și „măsurile discreționare stabilizatoare“ **(I. Nicolae-Văleanu)** 24
— Controverse și reevaluări în teoriile burgheze ale creșterii economice **(I. Cristescu)** 25—26
— Opinii asupra „creșterii“ și „dezvoltării“ economice. **(I. Bulborea)** 27—28
— „Societatea de consum“ între apologie și realitate **(I. Nicolae-Văleanu)** 29—30—31
— Criza economică și „autocritica“ științei economice burgheze **(E. Prahoveanu)** 32—33
— Afirmarea școlii sovietice de ecomie matematică **(M. Horovitz)** 34
— Noua ordine economică în confruntarea de idei contemporană **(I. Bulborea)** 35—36
— David Hume — economist **(V. I. Ionescu)** 37—38
— Criză a operaționalității postulatelor gîndirii economice occidentale **(V. Pilat)** 39—40
— Un punct de vedere radical asupra crizei actuale a capitalismului **(N. Ivanciu)** 41
— Monetarismul friedmanian — o viziune controversată a economiei capitaliste **(V. Pilat)** 42
— Ideea unui „coș“ de mărfuri în problematica reformei sistemului monetar internațional **(D. Oprescu)** 43
— Optimul din nou în discuție **(I. Lemnij)** 44
— Subtextul unor discuții pe tema crizei gîndirii economice burgheze **(I. Cristescu)** 45—46
— Subdezvoltarea în actuala confruntare de idei **(I. Nicolae-Văleanu)** 47—48
— Nicolae Bălcescu, gînditor social de talie europeană **(V. Ioța)** 49, 50, 51

CONVORBIRI ECONOMICE

— **H. I. Zimmermann** (3), **V. Harnaj** (7) **F. Perroux** (15), **A. Toffler** (21), **E. Masini** (25), **A. Sauvy** (28), **Georgescu-Roegen** (30), **B.R. Devarajan** (33), **J. Galtung** (37), **J. Stanovnik** (39), **F. Singer** (41), **G.F. Bauer** (43), **Vl. Liubeenko** (46), **G.A. Karlsson** (48), **L. Stoleru** (51).

ECONOMIE MONDIALA

PENTRU O NOUĂ ORDINE ECONOMICA INTERNAȚIONALĂ

— Codificarea drepturilor și obligațiilor fundamentale ale statelor — componentă esențială a noii ordini economice și politice internaționale **(N. Ecobescu, V. Duculescu)** 1,2
— Transferul internațional de tehnologii : spre noi norme și principii **(C. Vasiliade, Gh. Dumitru)** 2,3
— Determinări și coordonate generale ale concepției românești **(Gh. Dolgu)** 4
— Politica demografică și dezvoltarea **(E. Mesaroș)** 5
— Exigențe conceptuale și cîteva false dileme **(I. Olteanu)** 5,6,7
— O latură esențială : cooperarea activă între țările în curs de dezvoltare **(V. Aldea)** 9
— O problemă prioritară a lumii contemporane : Ridicarea economiei țărilor cel mai slab dezvoltate **(I. Pădureanu)** 10
— Transferul de resurse reale către țările în curs de dezvoltare **(Gh. Dumitru)** 11
— Lichidarea decalajelor economice : prognoză și strategie **(M. Horovitz)** 13
— O punte solidă între problemele viitorului și ale dezvoltării **(M. Botez)** 14

— UNCTAD IV — for de negocieri concrete în vederea înfăptuirii noii ordini economice internaționale **(L. Stroja)** 17
— Creșterea demografică și dezvoltarea suverană a statelor **(E. Mesaroș)** 18
— UNCTAD IV — Modalități concrete pentru depășirea subdezvoltării : Componenta financiară **(C. Kirițescu)** 19
— Relația dezvoltare-independență-interdependență **(M. Iovanelli)** 20
— Așezările umane, un instrument al dezvoltării **(D. Dragomirescu)** 21
— Mediul construit, mediu pentru om **(M. Lupu)** 21
— Dezvoltarea suverană și independentă, premisă a înfăptuirii unei noi ordini economice internaționale **(I. Bulborea, Gh. Crețoiu)** 22
— Conlucrarea pentru eliminarea decalajelor economice, o îndatorire a tuturor statelor **(A. Constantinescu)** 22
— Pentru o creștere economică aptă să elimine sărăcia și inegalitatea **(L. Stroja)** 23
— Echitatea — criteriu valoric al unei noi ordini economice și politice **(M. Botez, S. Celac)** 24,25
— Cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare **(I. Barac)** 26
— P.N.U.D. în perspectiva instaurării noii ordini economice internaționale **(C. Popescu, Gh. I. Dumitru)** 28,29
— Restructurări în diviziunea internațională a muncii **(S. Sava)** 30,32
— Prognoza demografică și dezvoltarea **(E. Mesaroș)** 32
— Cea de-a V-a Conferință la nivel înalt a țărilor nealiniate **(I. Beloiu)** 34
— Spre o reglementare globală a problemelor comerțului cu produse de bază **(V. Aldea)** 34,35
— Comerțul mondial — reflexul persistenței decalajelor economice **(N. Popov)** 38,39
— Sporirea sprijinului pentru dezvoltare **(I. Pădureanu)** 41
— Obiective și căi de înfăptuire a unei noi ordini economice și politice internaționale **(M. D. Popescu)** 42,43
— Eliminarea decalajelor contemporane și dimensiunile pieței mondiale **(S. Sava)** 44
— Cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare **(I. Barac)** 48
— Un concept de perspectivă — „dezvoltarea rurală integrată“ **(I. Olteanu)** 49,50,51

ECONOMIA ȚĂRILOR SOCIALISTE, A ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE ȘI A ȚĂRILOR CAPITALISTE DEZVOLTATE

— Tendințe ale expansiunii monopolurilor internaționale **(N.C. Părăluță)** 1
— Concernele multinaționale. Concept, forme, influențe macroeconomice **(E. Leitner)** 1
— Șansele unei creșteri moderate 4
— Progresul tehnic — „motor“ al cincinalului **(N. Popov)** 7
— Consecințe sociale ale crizei economice din Occident **(M. Irimie, D. Dragomirescu)** 8
— Umbra inflației și eclipsele teoriei **(C. Kirițescu)** 10
— Țări socialiste : Cincinalele continuității **(N. Popov)** 11
— R.P. Bulgaria. Valorificarea factorilor intensivi ai creșterii **(D. Dragomirescu)** 12
— Kuweit. Efort continuu de modernizare a economiei **(A. Grigorescu)** 12
— Grecia. Tendințe actuale ale dezvoltării economice **(C. Albu)** 12
— În țările O.C.D.E. : Șomajul și dilemele politicii economice **(L. Stroja)** 14
— R.S. Cehoslovacă. Imperativele dezvoltării intensive **(A .Popa)** 14
— Șomajul și inegalitatea dezvoltării regionale **(D. Dragomirescu)** 17
— R.D. Germană : La început de cincinal **(N. Popov)** 19
— R.P. Mongolă : Cel de-al șaselea cincinal. Preocupări calitative pe fundalul creșterilor cantitative **(N. Popov)** 23
— Turcia : Coordonate ale modernizării economiei **(C. Albu)** 25
— Tendințe în dezvoltarea tehnicii de calcul **(D. Dragoș)** 25
— În dezbaterea ECOSOC. Fenomenele de instabilitate din economia mondială : incidențe, anticipări **(L. Stroja)** 26
— Conjunctura economiei țărilor capitaliste la încheierea semestrului. Retrospecțiune și anticipări **(I. Pădureanu)** 27
— Orientări în politica economică a țărilor Americii Latine **(M. Desmireanu)** 27,28
— În economia țărilor capitaliste : Început de ciclu nou pe fondul vechilor probleme structurale **(A. Ghibuțiu)** 29
— Indexarea în continuă actualitate (**D. Oprescu)** 31
— U.R.S.S. Asaltul celei de-a doua desțeleniri **(V. Poleakov)** 32
— Deplasări în raportul de forțe dintre principalele țări capitaliste **(M. Georgian)** 35
— R.S.F. Iugoslavia : Jaloane ale dezvoltării intensive a economiei **(N.P.)** 36
— Economia Americii Latine în 1975. Dinamici și rupturi de tendință **(D. Dragomirescu)** 36
— Producția și consumul de petrol-structuri în prefacere **(D. Dragomirescu)** 37
— Procesul inflaționist și perspectiva piețelor valutare occidentale **(M. Isărescu)** 40
— Criza economico-financiară din Occident : optici și opțiuni italiene **(V. Vitello)** 41
— Eroziunea puterii de cumpărare a monedelor țărilor capitaliste **(C. Bichi)** 41
— Realizări și perspective în economia R.P. Albania **(N. Popov)** 43
— U.R.S.S. Eficiență prin repartiția rațională a forțelor de producție **(N. Popov)** 44
— Considerații cu privire la contradicțiile capitalismului în perioada actuală **(C. Părăluță)** 45,46
— Cursa înarmărilor — o uriașă risipă de resurse sustrase dezvoltării **(N. Chilie)** 45
— U.R.S.S. Cincinalul 1976—1980 : dinamica ritmurilor în agricultură **(N. Popov)** 46
— Pescuitul mondial: niveluri, perspective **(M. Nițu)** 47
— U.R.S.S. Progresul tehnic în centrul preocupărilor **(I. Lemnij)** 47
— Țările capitaliste dezvoltate. Conjunctura în 1976 și opțiunile politicii economice **(I. Pădureanu)** 51
— Din țările socialiste. Progres tehnic și dezvoltare 52
— Dosarul apei **(Ș. Dragomirescu)** 52

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

— „Un nou Bretton Woods“ ? **(C. Kirițescu)** 3
— Schimburile comerciale intraeuropene : impulsuri contradictorii **(D. Dragomirescu)** 6
— Preferințele generalizate în favoarea țărilor în curs de dezvoltare **(M. Rudăreanu)** 8
— Tîrgul de la Leipzig — o manifestare internațională cu tradiție **(F. Lorke)** 10
— Boala incurabilă a „șarpelui“ vest-european **(C. Kirițescu)** 12
— Perspective noi de colaborare între toate țările din zonă **(N. Dinu, I. Șimon)** 13
— Asistența financiară internațională pentru dezvoltare **(Gh. Dumitru, C. Vasiliade)** 15, 16
— Dezvoltarea suverană a fiecărui stat și cooperarea economică între state — chezășie a păcii și securității în Europa **(N. Constantin, I. Ciurea)** 16
— TIBCO '76 — un eșantion al roadelor dezvoltării industriale **(I. Georgescu)** 18
— Cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare **(Gh. Dumitru)** 18
— O prestigioasă manifestare a comerțului internațional **(G. I.)** 20
— Tîrgul internațional de la Poznan sub semnul înnoirilor **(T. Ruzik)** 23
— Negocierile comerciale multilaterale și cerințele eliminării decalajelor contemporane **(M. Duhăneanu)** 24
— Relații economice româno-americane reciproc avantajoase **(R. Scissors)** 26
— Schimbări fundamentale în evoluția F.M.I. Semnificații pentru viitorul relațiilor valutar-financiare internaționale **(C. Kirițescu)** 30,31
— Considerente privind criza cursurilor de schimb ale valutelor occidentale **(M. Isărescu)** 34
— Cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare : concept și aplicații **(Gh. Dumitru)** 36, 37
— Exigențe ale cooperării intraeuropene în domeniul agriculturii **(L. Comănescu)** 38
— Spre clarificări de poziții în sprijinul cooperării valutar-financiare internaționale **(C. Kirițescu)** 39
— Veniturile vizibile ale comerțului invizibil **(D. Dragomirescu)** 40
— Evoluția ascendentă a relațiilor economice româno-iugoslave **(S. Filotic)** 48
— „Gold story“ sau „istoria“ zbuciumată a unui metal **(C. Kirițescu)** 52

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ, DATE DE PROGNOZĂ

— Mașini și utilaje agricole (2). — Finanțare internatională pentru lichidarea subdezvoltării (2). — Decalajul înzestrării energetice (4). — Energetica nucleară (7). — Tendințe în industria prelucrătoare din țările socialiste (9). — Dinamici în consumul de mase plastice (10). — Populația mondială și urbanizarea (15). — Țările vest-europene : meandrele investițiilor (23). — Raportul de schimb : evoluții defavorabile țărilor în curs de dezvoltare (25). — Dependența exporturilor (35). — Resurse naturale pentru fertilizare (36). — Producția și consumul agroalimentar : evoluții pe termen lung (38). — Energia în agricultură (40). — Tendințe ale balanței comerciale externe (43). — Indicatori ai dezvoltării industriale (47). — Decalaje în structura populației active (48). — Comerțul internațional — reflex al diviziunii muncii (49). — Dimensiunile recesiunii în industria țărilor capitaliste (50).

ALTE RUBRICI

Din cronica întrecerii ; Comentariu la un grafic ; Recenzii. Carnetul consumatorului ; Sinoptic ; Fișe ; Dinamica ideilor ; Piața monetară internațională ; Tendințe-conjuncturi ; Ipoteze-previziuni ; Mondorama ; Curier ; Glosar.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice.

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București telefon 12 13 69

Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii“

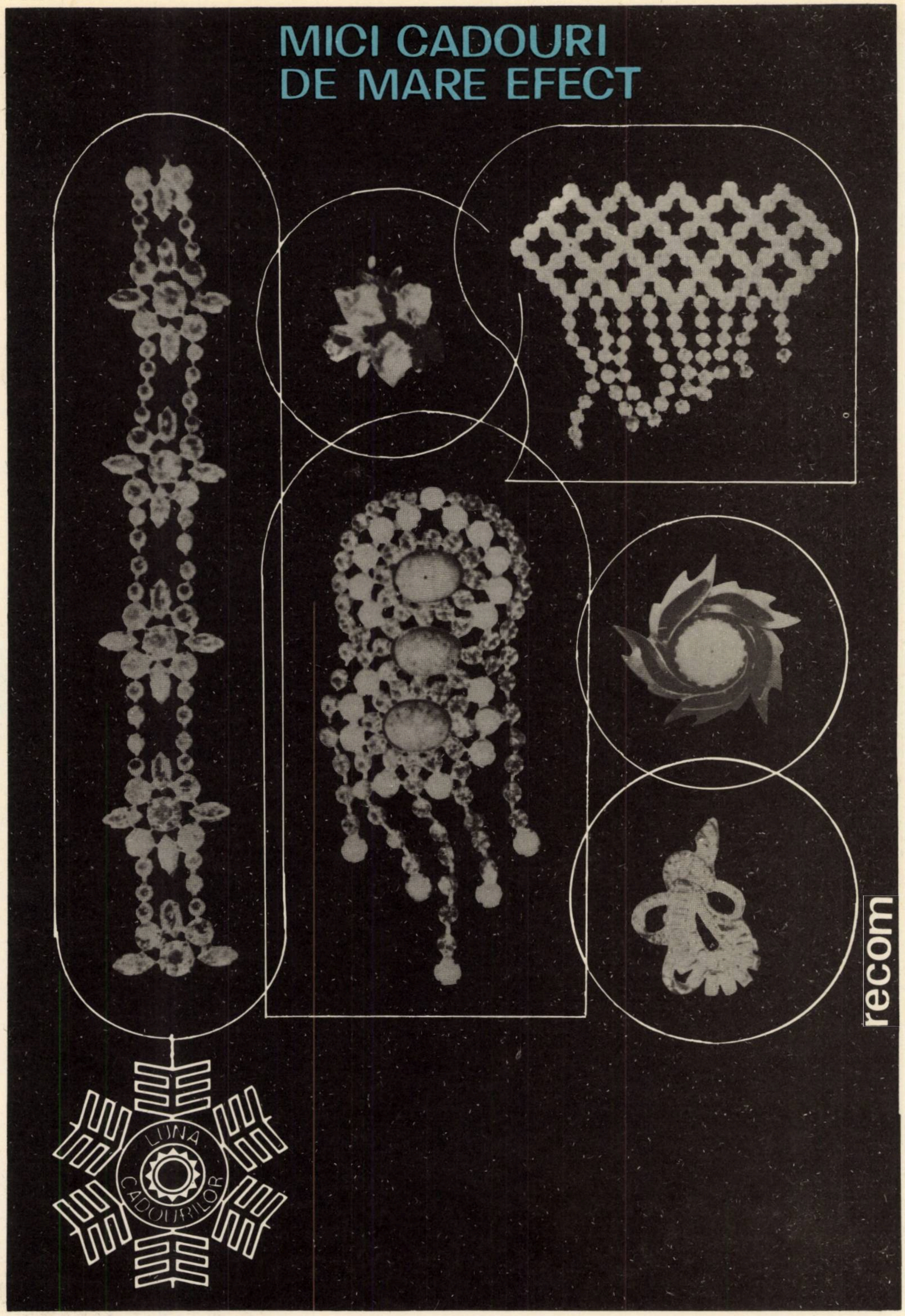
MICI CADOURI
DE MARE EFECT
recom
LUNA
CADOURILOR

In **LUNA CADOURILOR** – luna marilor bucurii, magazinele comerțului de stat sînt aprovizionate cu un bogat sortiment de broșe din metal, simple, cu strasuri și cu pietre colorate, cercei, clipsuri, coliere simple și cu strasuri, mărgele perlate, inele simple și cu pietre colorate.

Rețineți !

O broșă sau o brățară, un inel sau un colier sînt mici cadouri de mare efect !

CASA DE MODĂ „MODEX"
DIN TIMIȘOARA

P-ța Huneade nr. 2

Unitate model a Uniunii Județene a Cooperativelor Meșteșugărești din județul Timiș

execută la comandă, conform exigențelor clientelei, lucrări de bună calitate prin personalul de înaltă calificare în următoarele domenii :

- **îmbrăcăminte pentru femei și bărbați**
- **lenjerie pentru femei și bărbați**
- **tricotaje pentru femei**
- **pălării pentru femei**
- **încălțăminte pentru femei și bărbați**
- **corsete pentru femei**

De asemenea oferă următoarele produse :

- **încălțăminte pentru femei și bărbați**
- **articole de marochinărie**
- **tricotaje pentru copii**
- **îmbrăcăminte pentru femei și bărbați**

Rețeaua de desfacere a Casei de Modă pune la dispoziția populației produse specifice de artă populară și artizanat : covoare, țesături, articole de artizanat din lemn, articole din cupru bătut, ceramică, articole de îmbrăcăminte cu motive de artă populară.

În modernele unități ale Casei de Modă vi se oferă servicii prompte și de calitate de către un personal specializat în :

- **coafură**
- **manichiură**
- **pedichiură**
- **cosmetică**
- **foto (alb – negru și color)**
- **reparații ceasuri**

Unitățile sînt dotate cu aparatură modernă.

Unitatea de bijuterie oferă într-o mare varietate de modele bijuterii de aur și argint. În schimbul aurului și argintului și al valorii manoperei se poate obține pe loc bijuteria dorită.

Totodată, saloanele Casei de Mode „MODEX" – prin expoziția permanentă – oferă o gamă largă de modele de mobilier clasic și modern la comandă. Mobilierul se execută din :

- **lemn**
- **lemn sculptat**
- **înlocuitor de lemn**
- **metal, combinat cu sticlă și mase plastice.**

Se mai execută confecții de perdele și galerii, montate la cerere la domiciliul clientului.

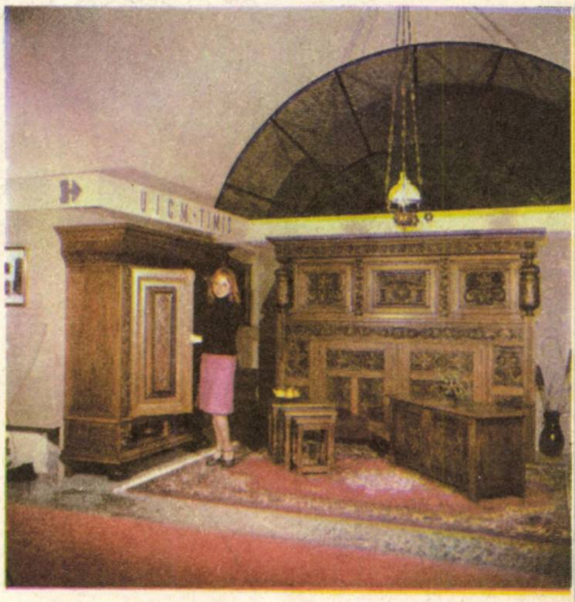

Vizitînd Casa de Modă „MODEX" din Timișoara veți fi serviți prompt și ireproșabil.

1977 JAN 18

Lei 5